B.BL. NAZ.
Vitt. Emanuele III
RACCOLTA
VILLAROSA
H
136
NAPOLI

Digitized by Google

605273
Racc. Vill. H. 136

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANÆ

Coram bo: me. R. P. D.

HIERONYMO PRIOLO NOBILI VENETO

Ex Originalibus depromptæ, ac Argumentis, Summarijs, & Indice locupletiſsimo

ORNATÆ

A IOSEPHO SACRIPANTE NARNIENSE
I. V. D. & in Romana Curia Aduocato.

Biblioteca Nazionale V. E. III NAPOLI

ROMÆ, Typis Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ. 1681.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Raimundus Capiſuccus Sac. Palatij Apoſtolici Mag. Ord. Præd.

ILL.MO, ET EXC.MO DOMINO

D. LIVIO ODESCALCO

DVCI CÆRE

Sanctiſsimi Domini Noſtri

INNOCENTII XI.

FRATRIS FILIO.

Ioſeph Sacripantes in Romana Curia Aduocatus F.

SVB fauſtiſſimis auſpicijs ſan: mem: Innocentij X. olim R. P. D. Hieronymus Priolus ad Sacræ Rotæ Romanæ Auditorium aſſumptus, per longum vnius ſupra viginti annorum curriculum plurimas edidit deciſiones, quæ tamen proprio genitore immatura morte orbatæ in tenebris iacebant, alium expectantes Principem, quem nominis Innocentia ſimul cùm Iuſtitiæ, & æquitatis cultu glorioſiſſimo Triregno coronaret, donec huius obſtrepentis famæ ſonitu erectæ in publicam tandem lucem emergunt. Ad Pontificium Innocentianæ benignitatis thronum filiali obſequio ſua ſponte recurrerent; ſed maieſtatis faſtigium cum mea humilitate comparantes Excellentiæ Tuæ tutelare præſidium implorant. Moriens dudum idem Hieronymus pro vltimo, & eximio erga me ſui amoris teſtimonio iudicialium exercitationum tàm publica, quàm

ſecreta

Digitized by Google

ſecreta omnia monumenta manuſcripta mihi teſtamento legauit, & quem ſuorum legalium laborum viuens habuit adiutorem, eorumdem poſt obitum deſignauit hæredem; ſed egò, & tanti Viri, & Iuriſperitorum omnium iniuriam ratus, ſi tot inſignia Romani Areopagi reſponſa intra meæ domeſticæ bibliothecæ tenebras diù latére permitterem, deciſiones omnes in vnum collectas, Summarijs, Argumentis, & Indice diſpoſitas Typis mandare decreui, & Deo dante adimpleui; eas tamen antequàm communi vſui exponantur, peculiari obſequio Excellentiæ Tuæ offero, enixè rogans, vt innatà benignitate illas in tutelam excipias, & in meæ deuotionis teſtimonium: Eximiæ Animi tui dotes, & præcipuè ſumma ad ſcientias omnes addiſcendas cupido, qua maiorem iuuenilis ætatis partem litterarijs exercitationibus tribuis, in ſpem certam me inducunt, haud ingrata tibi fore deciſiua hæc oracula, vnde commutatiuæ Iuſtitiæ præcepta, & exempla haurire licebit. Poſſem hic non incongruè, & gentilitios faſtus, & animi tui ornamenta prolixà narratione retexere; Grande quidem opus, & quod longe ſupra mearum virium imbecillitatem contra modeſtiæ tuæ normam, & præter loci opportunitatem facundiori Encomiaſtæ reſeruatur. Hoc vnum ad tui, & Odeſcalchæ Familiæ ſplendorem memorari ſufficiat, quod & vniuerſus Chriſtianus Orbis venerari lætatur, INNOCENTIVM XI. Patruum tuum, qui ad Summum Pontificium munus ſupernà diſpoſitione natus, maiorem adhibuit conatum in ſuſcipiendo oblatum, quàm in promerendo Apoſtolicum Imperium, quod regit, & ita regit, vt omnibus omnia factus non ſolùm publicam vtilitatem priuatis commodis anteponat, ſed horum planè oblitus, vni Animarum lucro, & Catholicæ Eccleſiæ felicitati procurandæ incumbat. Fruere igitur Excellentiſſime Princeps cumque vniuerſo Chriſtiano Orbe confruere tali, ac tanto Patruo, & Pontifice, in cuius gloriæ ſanè inclytæ partem eò iuſtius venis, quò es Pontificiæ virtutis rarius, atque vberius argumentum. Vale itaque, & communibus votis diù te Dominus ſoſpitem, felicemque conſeruet.

INDEX

Digitized by Google

INDEX DECISIONVM PER DIOECESES.

A

ÆSina Fideicommiſſi, Veneris 23. Iunij 1662. deciſ. 214.
Eadem Lunæ 15. Ianuarij 1663. deciſ. 222.
Eadem Veneris 26. Martij 1669. dec. 309.
Æſina Hæreditatis, Mercurij prima Iulij 1654. deciſ. 12.
Æſina Saluiani, Lunæ 20. Iunij 1661. deciſ. 190.
Eadem Mercurij 26. Iunij 1662. deciſ. 215.
Albanen. Deuolutionis, Veneris 3. Martij 1673. deciſ. 423.
Eadem Veneris 9. Iunij 1673. deciſ. 439.
Albanen. Penſionis, Mercurij 4. Decembris 1658. deciſ. 101.
Eadem Veneris 28. Ianuarij 1667. dec. 265.
Amerina Fideicommiſſi, Lunæ 5. Iulij 1662. deciſ. 208.
Eadem Lunæ 4. Iunij 1663. deciſ. 230.
Eadem Lunæ 9. Maij 1664. deciſ. 253.
Amerina Hæreditatis, Lunæ 8. Martij 1660. deciſ. 144.
Anconitana Dotis, Mercurij 23. Martij 1672. deciſ. 379.
Eadem Veneris 13. Martij 1673. deciſ. 424.
Anconitana Fideicõmiſſi, Lunæ 13. Iunii 1672. deciſ. 392.
Anconitana Separationis Thori, Lunæ 18. Martij 1669. deciſ. 308.
Eadem Veneris 12. Ianuarij 1674. dec. 451.
Eadem Veneris 4. Maij 1674. deciſ. 467.
Aquilana Capellaniæ, Veneris 26. Maij 1656. deciſ. 41.
Eadem Mercurij 27. Iunij 1657. deciſ. 64.
Ariminen. Donationis, Veneris 27. Iunij 1659. deciſ. 129.
Eadem Lunæ 24. Maij 1660. deciſ. 155.
Ariminen. Fructuum, Lunæ 31. Ianuarij 1661. deciſ. 172.
Eadem Lunæ 13. Iunij 1661. deciſ. 189.
Aſculana Emphyteuſis, Veneris 27. Maij 1672. deciſ. 387.
Aſculana Fideicommiſſi, Lunæ 4. Maij 1671. deciſ. 348.
Eadem Veneris 27. Nouembris 1671. deciſ. 363.
Aſtoricen. Cenſus, Veneris prima Iulij 1661. deciſ. 190.
Auenionen. Attentatorum, Lunæ 11. Maij 1654. deciſ. 7.
Auenion. Bonorum. Lunæ 7. Maij 1657. deciſ. 51.
Eadem Veneris 14. Iunij 1658. deciſ. 92.
Eadem eodẽ die ſuper alio dubio, deciſ. 93.
Eadem Mercurij 2. Aprilis 1659. dec. 111.
Auenionen. Legitimæ, Veneris 30. Aprilis 1655 deciſ. 15.
Eadem Veneris 10. Martij 1656. deciſ. 32.
Eadem ſuper Remiſſoria, Veneris 26. Iunij 1656. deciſ. 45.
Eadem 8. Iunij 1657. deciſ. 56.
Eadem 8. Februarij 1658. deciſ. 76.
Eadem Lunæ 27. Maij 1658. deciſ. 86.
Auenionen. Pecuniaria, Lunæ 16. Iunij 1659. deciſ. 125.
Auenionen. Tranſactionis, Mercurij 23. Ianuarij 1658. deciſ. 72.
Eadem Lunæ 4. Aprilis 1661. deciſ. 184.

B

BArbaſtren. Capellaniæ, Lunæ 16. Iunij 1662. deciſ. 211.
Baren. Iuriſdictionis, Lunæ 26. Ianuarij 1671. deciſ. 340.
Beneuentana Iuriſdictionis, Veneris 23. Ianuarij 1671. deciſ. 338.
Eadem ſuper Compulſoria eadem die, deciſ. 339.
Beneuentana Saluiani, Lunæ 14. Maij 1655. deciſ. 19.
Beneuentana Succeſſionis, Lunæ 23. Ianuarij 1668. deciſ. 271.
Bononien. Aquarum, Veneris 24. Febr. 1668. deciſ. 275.
Bononien. Beneficiorum, Lunæ 24. Ianuarij 1661. deciſ. 169.
Bononien. Bonorum, Veneris 4. Maij 1663. deciſ. 228.
Bononien. Domus, Lunæ 11. Februarij 1669. deciſ. 303.
Bononien. Fideicommiſſi Caroli de Pepulis, Lunæ 15. Iunij 1671. deciſ. 355.
Eadem Veneris prima Iulij 1672. dec. 406.
Bononien. fideicommiſſi de Amorinis, Lunæ 26. Aprilis 1660. deciſ. 149.
Eadem Lunæ 22. Maij 1662. deciſ. 205.
Eadem Lunæ 17. Martij 1664. deciſ. 240.
Eadem Veneris 30. Maij 1664. deciſ. 250.
Eadem Veneris 24. Aprilis 1671. dec. 347.
Bononien. Fideicommiſſi de Bologninis, Lunæ 28. Aprilis 1659. deciſ. 112.
Eadem Lunæ 27. Maij 1662. deciſ. 204.
Bononien. Fideicommiſſi de Brunis, Veneris 26. Ianuarij 1663. deciſ. 223.
Bononien. Fideicommiſſi de Flexis, Lunæ 27. Iunij 1672. deciſ. 402.
Bononien. Fideicommiſſi de Mõterentijs, Mercurij 22. Iunij 1661. deciſ. 192.
Eadem Veneris 27. Ianuarii 1662. deciſ. 197.
Eadem Veneris 2. Maij 1662. deciſ. 207.

† Eadem

Digitized by Google

Index Deciſionum per Diœceſes.

Eadem Veneris 2. Maii 1664. deciſ. 244.
Bononien. Fideicommiſſi de Muzzarinis, Mercurij 13. Iunij 1668. deciſ. 283.
Eadem Lunæ 2. Iunij 1670. deciſ. 313.
Eadem Lunæ 9. Iunij 1670. deciſ. 314.
Bononien. Fideicommiſſi de Pinchiaris, Veneris 28. Martij 1659. deciſ. 110.
Bononien. Fideicommiſſi Io: Mariæ de Bologninis, Veneris 4. Iunij 1660. deciſ. 156.
Bononien. Inueſtiturarum, Veneris 12. Decembris 1670. deciſ. 330.
Bononien. Iuriſpatronatus de Granagliono, Veneris 7. Iunij 1658. deciſ. 91.
Bononien. Mercium, Mercurij 26. Maij 1655. deciſ. 20.
Eadem Veneris 31. Martij 1656. deciſ. 37.
Bononien. Prædii, Lunæ 4. Februarii 1658. deciſ. 75.
Eadem Veneris 27. Iunij 1659. deciſ. 127.
Eadem Lunæ 21. Iunii 1660. deciſ. 161.
Eadem Lunæ 16. Aprilis 1674. deciſ. 464.
Bononien. Primogenituræ, Veneris 14. Decembris 1657. deciſ. 70.
Bononien. Primogenituræ de Luparis, Veneris 6. Iunij 1664. deciſ. 251.
Bononien. Separationis Bonorum, Veneris 5. Decembris 1670. deciſ. 328.
Brunduſina Cenſus, Veneris 18. Iunii 1660. deciſ. 160.
Eadem Veneris prima Aprilis 1661. deciſ. 183.
Burgen. Beneficij, Veneris 27. Iunii 1659. deciſ. 130.

C

Calaguritana Archidiaconatus de Barberiego, Veneris 16. Ianuarij 1671. deciſ. 335.
Eadem ſuper Manutentione, Veneris 16. Ianuarij 1661. deciſ. 336.
Calaguritana beneficij de Aleſanco, Lunæ 8. Iunij 1654. deciſ. 10.
Eadem Lunæ 14. Decembris 1654. dec. 14.
Eadem Lunæ 28. Iunii 1655. deciſ. 25.
Calaguritana Beneficii de Aleſon, Lunæ 15. Iunii 1654. deciſ. 11.
Calaguritana Beneficii de Bilbao, Lunæ 28. Ianuarij 1658. deciſ. 73.
Eadem Lunæ 17. Iunii 1658. deciſ. 94.
Eadem Mercurii 11. Decembris 1658. deciſ. 103.
Eadem Veneris 27. Iunii 1659. deciſ. 131.
Eadem Lunæ 9. Aprilis 1663. deciſ. 226.
Calaguritana Beneficij de Haro, Veneris 6. Martii 1654. deciſ. 4.
Calaguritana Beneficii de Herzè, Veneris 11. Decembris 1654. deciſ. 13.
Calaguritana Beneficii de Ondategni, Mercurii 21. Maii 1659. deciſ. 116.
Calaguritana Capellaniæ, Veneris 27. Febr. 1654. deciſ. 3.
Calaguritana Sponſalium, Lunæ 3. Iunij 1658. deciſ. 89.
Calaritana Penſionis, Veneris 5. Iunii 1671. deciſ. 351.
Eadem Lunæ prima Februarii 1672. deciſ. 369.
Eadem Veneris 27. Maii 1672. deciſ. 388.
Eadem Lunæ 11. Decembris 1673. dec. 450.
Camerinen. Canonicatus, Lunæ 19. Ianuarii 1654. deciſ. 2.
Eadem Lunæ 14. Martij 1661. deciſ. 180.
Camerinen. Dotis, Veneris 15. Februarii 1658. deciſ. 77.
Capuana Abbatiæ, Lunæ 5. Maii 1659. deciſ. 113.
Eadem Veneris 16. Ianuarii 1660. dec. 136.
Carpentoraten. Hæreditatis, Lunæ 26. Februarij 1662. deciſ. 198.
Eadem Lunæ 13. Iunii 1663. deciſ. 232.
Carpentoraten. Prælegati, Veneris 13. Ianuarij 1668. deciſ. 270.
Eadem Lunæ 19. Nouembris 1668. deciſ. 289.
Caſalen. Erectionis Primicerlatus, Lunę 16. Maii 1672. deciſ. 386.
Caſertana Parochialis, Lunæ 1. Aprilis 1669. deciſ. 311.
Ciuitatis Caſtellanæ Donationis, Veneris 19. Iunii 1671. deciſ. 356.
Ciuitatis Caſtelli Gabellarum, Lunæ 4. Iunii 1657. deciſ. 55.
Eadem Veneris 25. Iunii 1660. deciſ. 162.
Eadem Veneris 10. Martii 1673. dec. 426.
Colonien. Legitimitatis, Lunæ prima Decembris 1659. deciſ. 133.
Comen. Beneficii, Lunæ 3. Decembris 1657. deciſ. 67.
Eadem Lunæ 12. Maii 1659. deciſ. 115.
Eadem Veneris 14. Maii 1660. deciſ. 153.
Eadem Veneris 18. Februarii 1661. deciſ. 179.
Comen Collegii, Lunæ 15. Decembris 1653. deciſ. 1.
Comen. Iuriſpatronatus, Mercurii 9. Iunii 1655. deciſ. 22.
Eadem Veneris 20. Aprilis 1657. deciſ. 49.
Conchen. Beneficij, Veneris 13. Martij 1671. deciſ. 345.
Corduben. Decimarũ Mercurii 21. Maii 1664. deciſ. 247.
Eadem Veneris 4. Iulii 1664. deciſ. 258.
Eadem Mercurii 28. Iunii 1673. dec. 444.
Cracouien. Præpoſituræ, Veneris 11. Februarii 1667. deciſ. 267.
Eadem Lunæ 5. Decembris 1667. dec. 269.
Eadem Mercurii 4. Iulii 1668. deciſ. 288.

E

Elboren. Beneficii, Mercurii 10. Decembris 1670. deciſ. 329.
Elnen. Exemptionis, Veneris 23. Febr. 1674. deciſ. 456.
Eugubina Donationis, Veneris 5. Iunij 1671. deciſ. 352.
Eugubina Emphyteuſis, Veneris 6. Iunii 1659. deciſ. 122.
Eadem Lunæ 16. Februarii 1660. dec. 140.
Eadem Lunæ 28. Iunii 1660. deciſ. 163.
Eugubina Tranſactionis, Lunæ 8. Iunij 1671. deciſ. 353.
Eadem Mercurii 27. Ianuarii 1672. dec. 367.

Eadem

Eadem Lunæ 20. Iunii 1672. deciſ. 396.
Eadem Veneris 2. Decemb. 1672. dec. 409.

F

FAnen. Fideicommiſſi, Veneris 2. Maii 1664. deciſ. 245.
Eadem Mercurii 22. Iunii 1672. deciſ. 400.
Eadem Lunæ 12. Iunii 1673. deciſ 441.
Fanen. Legati, Veneris 18. Iunij 1666. dec. 259.
Farſen. Bonorum, Veneris 19. Februarii 1672. deciſ. 375.
Farſen. Legati, Lunæ 14. Ianuarij 1669. dec. 297.
Farſen. Prędii, Lunæ 23. Iunii 1670. deciſ. 319.
Eadem Lunæ 27. Iunii 1672. deciſ. 403.
Fauentina Gabellæ, Lunæ 17. Nouemb. 1670. deciſ. 324.
Fauentina Legati, Mercurij 23. Martii 1661. deciſ. 181.
Feretrana Alimentorum, Veneris 5. Martii 1660. deciſ. 143.
Ferrarien. Bonorum, Lunæ 26. Maii 1659. deciſ. 118.
Ferrarien. Pecuniaria, Lunæ 27. Iunii 1661. deciſ. 193.
Firmana beneficii, Lunæ 3. April. 1656. dec. 38.
Firmana Bonorũ, Lunę 11. Ianu. 1672. dec. 360.
Eadem Lunæ 9. Maii 1672. deciſ. 385.
Firmana Cenſus, Lunæ 3. Iunii 1658. deciſ. 88.
Firmana Fideicommiſſi, Veneris 18. Maii 1657. deciſ. 53.
Firmana Iuriſpatronatus, Veneris 20. Nouembris 1658. deciſ. 100.
Firmana Pecuniaria, Veneris 2. Iunii 1656. deciſ. 42.
Eadem Lunæ 18. Martii 1658. deciſ. 79.
Eadem Veneris 13. Februar. 1660. dec. 139.
Florentina Plebaniæ, Veneris 20. Iunii 1670. deciſ. 318.
Eadem Lunæ 19. Ianuarii 1671. deciſ. 337.
Eadem Lunæ 27. Iunii 1672. deciſ. 405.
Foroliuien. Fideicommiſſi, Mercurij 22. Iunii 1672. deciſ. 399.
Eadem Lunæ 5. Decembris 1672. dec. 410.
Eadem Mercurii 10. Maii 1673. deciſ. 436.
Foroliuien. Prædii, Veneris 13. Martii 1671. deciſ. 344.
Foſſanen. Penſionis, Lunæ 2. Martii 1671. deciſ. 342.
Eadem Lunæ 13. Iunii 1672. deciſ. 391.
Fulginaten. Bonorum, Lunæ 20. Iunii 1661. deciſ. 191.
Eadem Veneris 26. Maii 1662. deciſ. 206.
Fulginaten. Fructuum, Lunæ 27. Iunii 1672. deciſ. 404.
Eadem Lunæ 16. Ianuarii 1673. dec. 415.
Eadem Veneris 27. Ianuarii 1673. dec. 418.

G

GAdicen. dimidiæ portionis, Lunæ 5. Iulij 1660. deciſ. 166.

H

HIeracen. Beneficii, Mercurii 14. Martii 1657. deciſ. 47.
Eadem Mercurii 27. Iunii 1657. deciſ. 63.
Eadem Lunæ 8. Aprilis 1658. deciſ. 81.
Eadem ſuper declaratoria, Veneris 28. Iunii 1658. deciſ. 97.
Hiſpalen. Beneficii, Veneris 27. Ianuarii 1668. deciſ. 272.
Eadem Veneris 15. Iunii 1668. deciſ. 284.
Eadem Veneris 8. Iunii 1669. deciſ. 301.
Eadem Veneris 30. Maii 1670. deciſ. 312.
Eadem Veneris 19. Iunii 1671. deciſ. 357.
Eadem Veneris 12. Februarii 1672. deciſ. 373.
Hiſpalen. Decimarum, Lunæ 16. Iunii 1664. deciſ. 254.

I

IMolen. Cenſus, Lunæ 27. Ianuarii 1659. deciſ. 106.
Imolen. Penſionis, Lunæ 26. Iunij 1673. deciſ 443.
Interamnen. Bonorum, Lunæ 3. Decembris 1668. deciſ. 293.
Eadem Lunæ 11. Februarii 1669. dec. 302.
Interamnen. Iuriſpatronatus, Veneris 23. Iunii 1656. deciſ. 46.
Eadem Veneris 18. Iunii 1660. deciſ. 159.

L

LEodien. Beneficii 30. Maii 1672. dec. 389.
Eadem Mercurii 9. Maii 1674. dec. 471.
Leodien. Profeſſionis, Veneris prima Iulii 1661. deciſ. 194.
Eadem Veneris 23. Iunii 1662. dec. 213.
Eadem Veneris 14. Decemb. 1663. dec. 237.
Eadem Veneris 20. Iunii 1664. deciſ. 255.
Leodien. Tranſactionis, Lunæ 28. Martii 1672. deciſ. 380.
Eadem Lunæ 3. Iulii 1673. deciſ. 447.
Licien. Cenſus, ſeu Saluiani, Lunæ 18. Maii 1654. deciſ. 9.
Eadem Veneris 7. Maii 1655. deciſ. 17.
Eadem Lunæ 24. Ianuarii 1656. deciſ. 29.
Eadem Lunæ 5. Iulii 1660. deciſ. 165.
Lucana Capellaniæ, Lunæ 28. Maii 1672. deciſ. 38.
Lucana Penſionis, Veneris 13. Aprilis 1668. deciſ. 280.
Eadem Veneris 15. Febr. 1669. deciſ. 304.
Eadem Lunæ 1. Decẽbris 1670. dec. 326.

M

MAceraten. Primogenituræ, ſeu vſusfructus, Lunæ 23. Iunii 1664. deciſ. 257.
Maceraten. Saluiani, Veneris 23. Ianuar. 1660. deciſ. 137.
Maioricen. Fundationis Collegij, Veneris 24. Aprilis 1654. deciſ. 5.
Mechlinien. Matrimonii ſuper Remiſſoria, Lunæ 28. Iunii 1655. deciſ. 24.
Eadem Veneris 31. Martii 1656. deciſ. 36.
Mediolanen. Decimarum, Lunæ 6. Martii 1673. deciſ. 425.

Eadem Mercurij 28. Iunii 1673. deciſ. 445.
Mediolanen. Penſionis, Mercurii 26. Iunii 1658. deciſ. 95.
Eadem Veneris 17. Nouēb. 1662. dec. 217.
Meleuitana Commendæ, Lunæ 10. Decembr. 1617. deciſ. 69.
Meleuitana Habitus, Veneris 4. Iulii 1659. deciſ. 132.
Eadem Mercurii 5. Maii 1660. deciſ. 152.
Meleuitana Pecuniaria, Veneris 28. Aprilis 1656. deciſ. 39.
Meleuitana Penſionis, Veneris 4. Februarii 1667. deciſ. 266.
Eadem Lunæ 14. Ianuarii 1669. deciſ. 298.
Meliten. Parochialis, Veneris 10. Martii 1662. deciſ. 200.
Eadem Lunæ 16. Aprilis 1663. deciſ. 227.
Monaſterien. Attentatorum, Veneris 4. Iulii 1670. deciſ. 322.
Eadem Veneris 9. Ianuarii 1671. dec. 332.
Eadem Mercurii 13. Maii 1671. dec. 349.
Monaſterien. Canonicatus, Lunæ prima Februarii 1672. deciſ. 368.
Monaſterien. Reintegrationis, Mercurii prima Februarii 1673. deciſ. 419.
Eadem Veneris 9. Iunii 1673. deciſ. 440.
Monopolitana Bonorum, Lunæ 23. Iunii 1659. deciſ. 126.
Eadem 10. Iunii 1661. deciſ. 188.
Eadem Lunæ 25. Iunii 1663. deciſ. 235.

N

Narnien. Manutentionis, Lunæ 14. Februarii 1661. deciſ. 178.
Narnien. Pecuniaria, Veneris 19. Ianuarii 1674. deciſ. 452.
Nicien. Parochialis, Lunæ 27. Aprilis 1654. deciſ. 6.
Nolana Parochialis, Lunæ 14. Martii 1672. deciſ. 377.
Eadem Mercurij 22. Iunij 1672. dec. 398.

O

Oveten. Parochialis, Lunæ 16. Aprilis 1657. deciſ. 48.

P

Pampilonen. Beneficii, Mercurii 27. Iunii 1663. deciſ. 236.
Pampilonen. Beneficii de Nardues, Lunæ 5. Iulij 1666. deciſ. 262.
Eadem Veneris 14. Ianuarii 1667. dec. 264.
Pampilonen. Iurium Parochialium, Lunæ 25. Iunij 1668. deciſ. 287.
Eadem Mercurij 16. Ianuar. 1669. dec. 299.
Papien. Pecuniaria, Veneris 2. Martii 1668. deciſ. 267.
Eadem Lunæ 16. Iunii 1670. deciſ. 316.
Eadem Veneris 14. Aprilis 1673. dec. 431.
Eadem Mercurii 24. Ianuar. 1674. dec. 453.
Parmen. Beneficii, Veneris prima Iulii 1661. deciſ. 195.
Parmen. diſtributionum, Mercurii prima Iulii 1671. deciſ. 361.
Peruſina Bonorum, Lunæ 22. Iunii 1671. deciſ. 359.
Peruſina Bonorum Sancti Archangeli ſuper Coloniis, Lunæ 5. Martii 1668. deciſ. 277.
Eadem ſuper attētatis eadem die, dec. 278.
Eadem ſuper Colonijs Mercurii 15. Iulii 1672. deciſ. 393.
Eadem ſuper attētatis eadem die, dec. 394.
Peruſina Exequutionis, Veneris 26. Iunii 1672. deciſ. 360.
Eadem Veneris 12. Februarii 1672. dec. 372.
Eadem Sabbati 26. Nouembris 1672. deciſ. 408.
Eadem Lunæ 13. Martii 1673. deciſ. 428.
Peruſina Fideicommiſſi, Lunæ 16. Ianuarii 1660. deciſ. 138.
Peruſina Fideicommiſſi de Rodulphis, Veneris prima Decembris 1662. deciſ. 219.
Eadem Mercurii prima Februarii 1668. deciſ. 273.
Piſana, ſeu Viterbien. Ferracci, Lunæ 27. Martii 1656. deciſ. 35.
Piſauren. Pecuniaria, Veneris 29. Aprilis 1661. deciſ. 183.
Eadem Lunæ 11. Decembris 1662. dec. 220.
Piſcien. Beneficii, Mercurii 20. Februarii 1669. deciſ. 305.
Placentina Bonorum, Veneris 30. Maii 1654. deciſ. 120.
Eadem Mercurii 21. Aprilis 1660. dec. 148.
Eadem Veneris 1. Aprilis 1661. deciſ. 182.
Eadem Veneris 15. Martii 1669. deciſ. 307.
Eadem Veneris 1. Iulii 1672. deciſ. 407.
Praten. Iuris conferendi, Lunæ 7. Maii 1674. deciſ. 468.

R

Rauennaten. Collectæ, Lunæ 26. Maii 1664. deciſ. 248.
Rauennaten. Fideicommiſſi, Veneris 11. Febr. 1661. deciſ. 177.
Rauennaten. Legitimæ, Lunæ 28. Nouembr. 1667. deciſ. 268.
Rauennaten. Pecuniaria, Lunę 13. Martii 1662. deciſ. 201.
Rauennaten. Reſtitutionis in integrum, Lunæ 20. Martii 1673. deciſ. 430.
Rauennaten. Succeſſionis, Lunæ 7. Maii 1657. deciſ. 52.
Eadem Veneris 31. Maii 1658. deciſ. 87.
Eadem Veneris 12. Ianuarii 1663. dec. 221.
Rauennaten. Teſtamenti, Mercurii 23. Ianuarij 1669. deciſ. 300.
Eadem Veneris 13. Iunii 1670. deciſ. 315.
Reatina Caſtrorū, Lunæ 9. Iunii 1659. dec. 123.
Eadem Mercurij 14. Aprilis 1660. dec. 145.
Reatina Fideicommiſſorum, Lunæ 27. Iunij 1672. deciſ. 401.
Rheginen. Dypthereatus, Lunæ 13. Martii 1656. deciſ. 33.
Eadem Lunæ 28. Maii 1657. deciſ. 54.
Eadem Veneris 21. Maii 1660. deciſ. 154.
Eadem Veneris 10. Decēbr. 1660. dec. 168.
Eadem Lunæ 3. Iulij 1662. deciſ. 216.
Romana Adminiſtrationis, Lunæ 20. Februarij

Digitized by Google

bruarii 1673. deciſ. 421.
Eadem Veneris 5. Maii 1673. deciſ. 435.
Romana Affictus, Veneris 23. Februarii 1663. deciſ. 225.
Romana Aſſecurationis, Veneris 5. Decembr. 1670. deciſ. 327.
Eadem Veneris 9. Maii 1674. deciſ. 470.
Romana Cambii, Mercurii 11. Decembris 1658. deciſ. 102.
Romana Cambiorum, Veneris 11. Ianuarii 1659. deciſ. 296.
Romana Canonicatus, Veneris 15. Maii 1654. deciſ. 8.
Eadem Veneris 25. Iunii 1655. deciſ. 23.
Eadem Veneris 10. Decembr. 1655. dec. 28.
Romana Caſalis Sanctæ Agathæ, Mercurii 15. Ianuarii 1659. deciſ. 105.
Romana Cenſus, Lunæ 19. Aprilis 1660. deciſ. 147.
Eadem Mercurii 13. Iunii 1663. deciſ. 231.
Eadem Lunæ 14. Ianuarii 1664. dec. 238.
Eadem Veneris 28. Martii 1664. dec. 242.
Eadem Veneris 13. Aprilis 1668. dec. 281.
Eadem Veneris 15. Maii 1671. dec. 350.
Romana Cenſus, ſeu Emphyteuſis, Lunę 31. Maii 1655. deciſ. 21.
Romana deuolutionis Domus, Lunæ 27. Nouembris 1662. deciſ. 218.
Eadem Lunæ 8. Februarii 1672. dec. 371.
Eadem Lunæ 11. Decembr. 1673. dec. 449.
Romana Domorum, Lunæ 10. Maii 1659. deciſ. 108.
Eadem Lunæ 16. Iunii 1670. deciſ. 317.
Eadem Veneris 4. Maii 1674. deciſ. 466.
Romana Domus, Lunæ 29. Nouembr. 1655. deciſ. 27.
Eadem Lunæ 29. Nouembr. 1660. dec. 167.
Eadem Lunæ 15. Decembr. 1670. dec. 331.
Eadem Lunæ 16. Ianuarii 1673. dec. 414.
Eadem Veneris 9. Februarii 1674. dec. 455.
Romana Domus, ſeu Domorum, Veneris 27. Aprilis 1657. deciſ. 50.
Eadem Lunæ 26. Nouembris 1657. deciſ. 66.
Romana Domus, ſeu Pretii officii, Lunæ 11. Martii 1658. deciſ. 78.
Romana Domus, ſeu Retractus, Lunæ 10. Februarii 1659. deciſ. 107.
Eadem Lunę 26. Maii 1659. deciſ. 117.
Romana Donationis, Mercurii 22. Martii 1662. deciſ. 203.
Eadem Veneris 11. Maii 1663. deciſ. 229.
Eadem ſuper alimentis, Veneris 15. Iunii 1663. deciſ. 233.
Eadem Lunæ 11. Februarii 1664. dec. 239.
Eadem Lunæ 3. Iulii 1673. deciſ. 446.
Romana Dotis, Veneris 16. Iunii 1673. dec. 442.
Romana Emphyteuſis, Veneris 18. Februarii 1656. deciſ. 31.
Romana Fideicommiſſi, Lunæ 10. Decembris 1668. deciſ. 294.
Eadem Veneris 4. Iulii 1670. deciſ. 323.
Eadem Lunæ 1. Decembris 1670. dec. 325.
Eadem Veneris 6. Martii 1671. deciſ. 343.
Romana Fideicommiſſi de Alberinis, Lunæ 7. Februarii 1661. deciſ. 176.
Eadem Lunæ 6. Martii 1662. deciſ. 199.
Eadem Veneris 12. Iunii 1671. deciſ. 354.
Eadem Veneris 18. Martii 1672. dec. 378.
Eadem Veneris 2. Martii 1674. deciſ. 458.
Romana Fideicommiſsi de Attauantibus, Lunæ prima Iulii 1658. deciſ. 99.
Romana Fideicommiſsi de Incoronatis, Mercurii 28. Nouembris 1668. deciſ. 292.
Romana Fideicommiſsi de Spinis, Lunæ 14. Maii 1672. deciſ. 376.
Eadem Lunæ 23. Ianuarii 1673. dec. 416.
Romana Fideicommiſsi Io: Petri Senioris de Caffarellis, Lunæ 17. Aprilis 1673. dec. 433.
Romana Fideicommiſſi Proſperi Senioris de Caffarellis, Veneris 27. Ianuarii 1673. deciſ. 417.
Eadem Veneris 17. Martii 1673. dec. 429.
Eadem Veneris 1. Decemb. 1673. dec. 448.
Eadem Lunæ 26. Februarii 1674. dec. 457.
Romana Fructuum Cenſus, Lunæ 15. Februarii 1672. deciſ. 374.
Romana Hereditatis, Lunæ 30. Maii 1661. deciſ. 187.
Romana Legati, Mercurii 14. Aprilis 1660. deciſ. 146.
Eadem Mercurii 7. Iunii 1662. deciſ. 210.
Romana Legitimæ, Veneris 5. Decemb. 1659. deciſ. 134.
Romana Litterarum Cambii, Lunæ 31. Ianuarii 1661. deciſ. 173.
Romana Locorum Montium, Mercurii 4. Iulii 1657. deciſ. 65.
Eadem Veneris 28. Iunii 1658. deciſ. 96.
Eadem Lunæ 16. Iunii 1659. deciſ. 124.
Eadem Veneris 5. Martii 1660. deciſ. 142.
Romana Melioramentorum, Lunæ 8. Aprilis 1658. deciſ. 80.
Eadem Lunæ 31. Martii 1664. deciſ. 243.
Romana Palatii, Lunæ 27. Februarii 1673. deciſ. 422.
Eadem Lunæ 9. Aprilis 1674. deciſ. 461.
Romana Pecuniaria, Lunæ 5. Iulii 1655. deciſ. 26.
Eadem Lunæ 7. Iunii 1660. deciſ. 157.
Eadem Veneris 22. Iunii 1663. deciſ. 234.
Eadem Lunæ 23. Iunii 1664. deciſ. 256.
Eadem Mercurii 22. Iunii 1672. deciſ. 397.
Eadem Veneris prima April. 1672. dec. 382.
Eadem Veneris 13. Ianuarii 1673. dec. 413.
Eadem Veneris 10. Martii 1673. dec. 427.
Eadem Veneris 13. April. 1674. deciſ. 463.
Romana prætenſæ filiationis, Veneris 20. Februarii 1660. deciſ. 141.
Romanæ prætenſæ repetitionis indebiti, Lunæ 5. Maii 1664. deciſ. 246.
Eadem Mercurii 24. Nouembris 1666. deciſ. 263.
Romana Reintegrationis, Mercurii 14. Martii 1668. deciſ. 279.
Romana Reſciſſionis Concordiæ, Lunæ 26. Nouembris 1668. deciſ. 291.
Romana Reſciſſionis contractus, Lunæ 22. Iunii 1671. deciſ. 358.
Romana Reſtitutionis Dotis, Veneris 9. Iunii 1656. deciſ. 43.
Eadem Veneris 22. Iunii 1657. deciſ. 59.
Eadem Veneris 14. Decembr. 1657. dec. 71.
Eadem Veneris 6. Iunii 1659. deciſ. 121.

Ro-

Index Deciſionum per Diœceſes.

Romana retrouenditionis Domus, Lunæ 18. Iunii 1657. deciſ. 58.
Eadem Veneris 7. Iunii 1658. dec. 90.
Eadem Veneris 30. Maii 1659. deciſ. 119.
Eadem Mercurii 9. Iunii 1660. deciſ. 158.
Romana Saluiani, Veneris 10. Maii 1658. deciſ. 82.
Romana Separationis Thori, & reſtitutionis Dotis, Veneris 12. Decembris 1659. dec. 135.
Eadem Lunæ 26. Aprilis 1660. deciſ. 150.
Eadem Veneris 8. Ianuarij 1661. dec. 170.
Eadem Veneris 27. Maii 1661. deciſ. 186.
Romana, ſeu Farfen. Bonorum, Lunæ 27. Iunij 1659. deciſ. 128.
Eadem Veneris 30. Aprilis 1660. dec. 151.
Romana, ſeu Ianuen. Alimentorum, Veneris 27. Nouembris 1671. deciſ. 364.
Eadem Lunæ 8. Februarii 1672. deciſ. 370.
Romana, ſeu Ianuen. Locorum Montium, Lunæ 31. Ianuarii 1656. deciſ. 30.
Eadem Veneris 17. Maii 1658. deciſ. 83.
Romana, ſeu Narnien. Cenſuum, Lunæ 6. Februarii 1668. deciſ. 274.
Eadem Veneris 22. Iunii 1668. deciſ. 286.
Romana, ſeu Sabinen. Dotis, Veneris 2. April. 1674. deciſ. 460.
Romana, ſeu Vercellen. Fideicommiſſi, Lunæ 9. Maii 1672. deciſ. 384.
Eadem Lunæ 6. Februarii 1673. deciſ. 420.
Eadem Lunæ 5. Iunii 1673. deciſ. 437.
Eadem ſuper detractionibus, Lunæ 5. Iunij 1673. deciſ. 438.
Romana Societatis Officii, Lunæ 19. Februarii 1663. deciſ. 224.
Romana Societatis Sutoriæ, Veneris 9. Ianuarii 1671. deciſ. 333.
Romana Succeſſionis, Lunæ 28. Iunii 1660. deciſ. 164.
Romana Teſtamenti, Lunæ 26. Nouembris 1668. deciſ. 290.
Romana Tranſactionis, Lunæ 12. Maii 1659. deciſ. 114.
Romana Vinearum, Veneris 29. Martii 1669. deciſ. 310.
Romana Vineæ, Lunæ 9. Aprilis 1673. dec. 462.
Romana Vineæ ad Aquam Sanctam, Veneris 28. Ianuarii 1661. deciſ. 171.
Romana Vſusfructus, Veneris 4. Februar. 1661. deciſ. 174.
Roſſanen. Eccleſiæ, Veneris 24. Maii 1658. deciſ. 85.

S

Sabinen. Nullitatis Contractus, Lunæ 5. Martii 1674. deciſ. 459.
Sabinen. Spelææ, Veneris 21. Iunii 1668. deciſ. 285.
Sancti Seuerini Decimarum, Lunæ 12. Ianuarii 1671. deciſ. 334.
Segobricen. Canonicatus, Mercurii 22. Martii 1656. deciſ. 34.
Eadem Mercurii 14. Iunii 1656. deciſ. 44.
Seguntina, & Conchen. Beneficiorum, Veneris 22. Iunii 1657. deciſ. 60.
Eadem Veneris 28. Iunii 1658. deciſ. 98.
Senogallien. Hæreditatis, ſeu Dotis, Lunę 26. Maii 1664. deciſ. 249.
Senogallien. Parochialis, Veneris 6. Iunii 1664. deciſ. 252.
Sorana Parochialis, Lunæ 7. Maii 1674. deciſ. 469.
Spoletana Subſtentationis, Lunæ 19. Iunii 1662. deciſ. 212.
Eadem Lunæ 24. Martii 1664. deciſ. 241.
Squillacen. Teſtamenti, Veneris 17. Martii 1662. deciſ. 102.
Eadem Mercurii 7. Iunii 1662. deciſ. 209.
Sulmonen. Iuris amouendi Cappellanos, Veneris 15. Iunii 1657. deciſ. 57.
Eadem Veneris 10. Ianuarii 1659. dec. 104.

T

Tarentina Archidiaconatus, Veneris 5. Maii 1656. deciſ. 40.
Taurinen. Decimarum, Veneris 27. Iunii 1670. deciſ. 321.
Terracinen. Pecuniaria, Veneris 14. Maii 1655. deciſ. 18.
Eadem Mercurii 5. Decemb. 1657. dec. 68.
Theanen. Penſionis, Mercurii 5. Maii 1655. deciſ. 16.
Tiburtina Calcearum, Lunæ 25. Iunii 1657. deciſ. 62.
Tiburtina Hæreditatis, Veneris 27. Februarii 1671. deciſ. 341.
Tiraſonen. Beneficii, Lunæ 20. Maii 1658. deciſ. 84.
Eadem Veneris 4. Februarii 1661. dec. 175.
Tolentina Attentatorum, Lunæ 21. Februarii 1669. deciſ. 306.
Tolentina Canonicatus, Lunæ 20. April. 1671. deciſ. 346.
Eadẽ Mercurii prima Iulii 1671. dec. 362.
Eadem Lunę 2. Maii 1672. deciſ. 383.
Eadem Veneris 14. Aprilis 1673. dec. 432.
Toletana Iuriſdictionis, Veneris 11. Ianuarii 1669. deciſ. 295.
Tranen. Iuris ſepeliendi, Mercurii 2. Decembris 1671. deciſ. 365.
Eadem Veneris 26. Ianuarii 1674. deciſ. 454.
Turritana Congruæ, Lunæ 5. Iulii 1666. deciſ. 261.

V

Valentina Pontificalium, Lunæ 25. Iunii 1657. deciſ. 61.
Eadem ſuper remiſſoria, Veneris prima Februarii 1658. deciſ. 74.
Eadem Lunæ 17. Martii 1659. deciſ. 109.
Verulana Bonorũ, Ven. 23. Iunii 1666. dec. 260.
Eadem Veneris 11. Aprilis 1673. dec. 434.
Veſtana Canonicatus, Lunę 20. Iunii 1672. deciſ. 395.
Eadem Lunæ 12. Decembr. 1672. dec. 411.
Eadem ſuper ſequeſtro eadẽ die, dec. 412.
Viterbien. Fideicommiſſi, Veneris 20. Aprilis 1668. deciſ. 282.
Eadem, ſiue
Viterbien. Pecuniaria, Veneris 20. Aprilis 1674. deciſ. 465.
Viterbien. Saluiani, Lunę 23. Iunii 1670. deciſ. 320.
Vrbinaten. Saluiani, Veneris 10. Iunii 1672. deciſ. 390.

INDEX

Google

INDEX
ARGVMENTORVM
DECISIONVM
Vnà cum Indice Cauſarum, iuxtà ſeriem temporis, prout iacent in præſenti volumine.

COMEN COLLEGII.

Lunæ 15. Decembris 1653.

ARGVMENTVM I.

Remiſſoria non conceditur, quando materia articulata eſt contraria propriæ confeſſioni, vel publicis Inſtrumentis, & poteſt probari per ſcripturas, ſeù eſt irreleuans.

CAMERINEN. CANONICATVS.

Lunæ 19. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM II.

Litteræ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ, & potiſſimum iuſtificantur ex confeſſione alterius partis; Gratia ſubreptitia non attenditur, nec per eam dicitur quæſitum aliquod ius, adeout litteris Apoſtolicis iuſtificatis quidquam obſtet clauſula, *dummodo non ſit alicui ius quæſitum*; Item diſtinguitur, & aſſignatur differentia inter electionem, & præſentationem.

CALAGVRITANA CAPELLANIÆ.

Veneris 27. Februarij 1654.

ARGVMENTVM III.

In ordine ad Capellaniam debitam proximiori conſanguineo examinatur vter ex duobus concurrentibus ſit, vel probetur proximior de iure, & ſecundum voluntatem fundatoris. Ex ſola ordinatione ad Presbyteratum non ſequitur, quod ordinatus habeat beneficium, cum potuerit ordinari ad Titulum Patrimonij; Et denique agitur de ætate requiſita ad Capellaniam.

CALAGVRITANA BENEFICII DE HARO.

Veneris 6. Martij 1654.

ARGVMENTVM IV.

Ex duobus concurrentibus ad beneficium Calaguritanæ Diœceſis, quis dicatur habere digniores qualitates, vt præferri debeat in adiudicatione Beneficij.

MAIORICEN. FVNDATIONIS COLLEGII.

Veneris 24. Aprilis 1654.

ARGVMENTVM V.

Recurrentes ad Iudices Laicos incidunt in Cenſuras, & repelluntur à limine iudicij; Facta tamen renunciatione recurſibus in exequutionem Breuis Apoſtolici debent abſolui ſub ſola obligatione de reficiendis expenſis liquidandis, dum in Breui non adeſt Clauſula, *refectis*, & non concurrit aliqua iuſtificatio expenſarum.

NICIEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 27. Aprilis 1654.

ARGVMENTVM VI.

Patet ex Summario.

AVENIONEN. ATTENTATORVM.

Lunæ 11. Maij 1654.

ARGVMENTVM VII.

Exceſſus non præſumitur; Damnum illius, qui paſſus eſt attentata quomodo probetur, & ad quam rationem reficiatur.

ROMANA CANONICATVS.

Veneris 15. Maij 1654.

ARGVMENTVM VIII.

Ad obtinendos Canonicatus S. Hieronymi Illyricorum vrbis duo qualitates copulatiuè requiruntur in Præſentando, quod nempè ſit natione Illyricus, & calleat illud idioma, aliàs vtraque qualitate non iuſtificata, reputatur inhabilis ad aſſequendum Canonicatum contra legem Fundationis ſan:mem: Sixti V. & decretorum Sacræ Viſitationis; Et vndè iuſtificentur huiuſmodi qualitates.

LICIEN. CENSVS, ſeù SALVIANI.

Lunæ 18. Maij 1654.

ARGVMENTVM IX.

Immiſſio ex Saluiano conceditur, quando concurrunt creditum cum hypotheca, & poſ-

A

Digitized by Google

poſſeſſio debitoris, ac illa rei conuenti; Et quomodo probentur; Numeratio pecuniæ requiſita pro validitate Cēſus ex quibus verbis, appareat; Et licet reſultet ex cedula bancaria, non tamen inducitur ex ordine ad exigendum.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.

Lunæ 8. Iunij 1654.

ARGVMENTVM X.

Articuli nec in Curia admittuntur, quando vel depoſitiones Teſtium fuerunt publicatæ, didicitæ, & in propoſitione cauſæ diſcuſſæ, vel continent materiam irrelevantem; Approbatus præfertur reprobato, licet maioribus qualitatibus præpollenti.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESON.

Lunæ 15. Iunij 1654.

ARGVMENTVM XI.

Approbatus præfertur reprobato, & ſi inter plures fuit ſolus approbatus, obtinet beneficium ex motu proprio Clem. VIII. ſuper Collatione Beneficiorum Diœceſis Calaguritanæ, quamuis præſentatus non fuerit à Beneficiatis; Approbatio obtenta in curia poſt reprobationem examinatorum ſynodalium nõ ſuffragatur ante tranſportationem actorum, & abſque citatione coopp oſitoris.

ÆSINA HEREDITATIS.

Mercurij prima Iulij 1654.

ARGVMENTVM XII.

Poſſeſſio vndè probetur, & capta authoritate Iudicis eſt manutenenda; Continuatio poſſeſſionis ex nouo titulo non procedit ad illius fauorem; qui facto proprio amiſit poſſeſſionem, quamuis ex actu nullo, quando nullitas non prouenit ex defectu conſenſus.

CALAGVRITANA BENEFICII DE HERZE.

Veneris 11. Decembris 1654.

ARGVMENTVM XIII.

Motus Proprius ſan: mem: Clementis VIII. mandat, in prouiſione beneficiorum Calaguritanæ Diœceſis digniorem præferri, & quis ad hunc effectum dicatur dignior.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.

Lunæ 14. Decembris 1654.

ARGVMENTVM XIV.

Noui articuli nec in Curia admittuntur ſuper iiſdem, quorum depoſitiones nedum fuerunt publicatæ, & didicitæ, ſed diſcuſſæ; Admiſſus ad cauſam, an, & quando faciat acta ſua, & quando poſſint admitti aliqui articuli aliis reiectis, ſeù reſecatis.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 30. Aprilis 1655.

ARGVMENTVM XV.

Ægidiana quando inſtet; Mandatum præſumptum quando ſufficiat prõ validitate ſententiæ; Legitima legata Matri etiamſi non deberet relinqui, adhuc debetur, quando fuit relicta in quantitate, & concurrunt coniecturæ, quod filius illam legauerit potius vti volitam, quam debitam.

THEANEN. PENSIONIS.

Mercurij 5. Maij 1655.

ARGVMENTVM XVI.

Diſtinguuntur duo caſus an indultum transferendi ſit ſubreptitium; Præiudicium transferendi penſiones à Seniori ad Iuniorem non attenditur; Læſio ſeù exceſſus penſionis quando non adſit, & translatio ſubſtineatur ſuper diſtributionibus, quando illarum meminit conſenſus præſtitus reſeruationi penſionis, & indultum transferendi.

LICIEN. CENSVS, ſeù SALVIANI.

Veneris 7. Maij 1655.

ARGVMENTVM XVII.

Cedula Bancaria, quæ transfert irreuocabiliter dominium pecuniarum æquipollet numerationi pecuniæ requiſitæ in cenſibus Secus eſt in ordine, qui poteſt reuocari, & præuentiua exactione deludi, & ratione talis poſſibilitatis non ſuffragatur, licet ſequatur exactio eiuſdem ordinis; Damna, & intereſſe debentur, quando nullitas cenſus prouenit ex defectu materiæ nõ autem formæ.

TERRACINEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. Maij 1655.

ARGVMENTVM XVIII.

Dilatio ad probandum non annullat ſententiam, quando deindè fuerunt reiterati termini ſubſtantiales; Repetitioni indebiti quando non ſit locus nec de iure communi, nec ex pacto, & ex quibus non probetur ſolutio neceſſaria ad dictam repetitionem.

BENEVENTANA SALVIANI.

Lunæ 24. Maij 1655.

ARGVMENTVM XIX.

Euicto fundo cenſito ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ, extinguitur cenſus poſterior, eiuſque hypotheca reſoluitur, & nedum prætendi nequeunt eius fructus, ſed nec etiam damna, & intereſſe ſuper eodem fundo.

Index Argumentorum.

BONONIEN. MERCIVM.
Mercurij 26. Maij 1655.
ARGVMENTVM XX.

Merces tranſportandi onus in ſe aſſumens tenetur tantum de culpa leui, non autem de leuiſſima, nec de caſu fortuito lapſus muli in foueam plenam aqua, vndè merces fuerunt deterioratæ.

R O M A N A C E N S V S, ſeù EMPHYTEVSIS.
Lunæ 31. Maij 1655.
ARGVMENTVM XXI.

Clauſula *conſtituti* an, & quando transferat poſſeſſionem manutenibilem; Statutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem quando locum habeat, & poſſeſſio exigendi fructus cenſus an & per quas exactiones acquiratur.

COMEN. IVRISPATRONATVS.
Mercurij 9. Iunij 1655.
ARGVMENTVM XXII.

Attentati an, & quando ſint actus facti poſt commiſſionem cum clauſula, *manutenendi quem de Iure*; Attentata non probantur atteſtationibus informibus, & non committuntur niſi poſt præſentatam cõmiſſionem in actis.

ROMANA CANONICATVS.
Veneris 25. Iunij 1655.
ARGVMENTVM XXIII.

Ad obtinendos Canonicatus Eccleſiæ S. Hieronymi Illyricorum Vrbis non ſufficit, quem eſſe nationalem, niſi etiam habeat peritiam illius idiomatis, cum vtraque qualitas requiratur ex Conſtitutione ſanæmem: Sixti V. qui illos fundauit & quando non conſtat de tali peritia, & non ſit locus nouo examini.

MECHLINIEN. MATRIMONII.
Lunæ 28. Iunij 1655.
ARGVMENTVM XXIV.

Remiſſoria facilius conceditur, quando in prophanis ex abundanti datur fumus, & cauſa commiſſa fuit appellatione remota Matrimonium licet probetur ex libro Parochi, quo caſu non eſt locus examini teſtium, tamen ſecus eſt, quando vel liber fuit amiſſus, vel articulantur aliæ circumſtantiæ releuantes; Et conſtito de non tuto acceſſu, vbi fieri debeat examen.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.
Lunæ 28. Iunij 1655.
ARGVMENTVM XXV.

Ex concurrentibus ad Beneficium Diœceſis Calaguritanę quis habere dicatur digniores qualitates.

ROMANA PECVNIARIA.
Lunæ 5. Iulij 1655.
ARGVMENTVM XXVI.

Curator non eſt dandus hæreditati, quando adeſt hæres, qui adiuit, eiuſque Procurator proteſtatus eſt ipſum citari, prout citatus fuit; Obligatus ſub incerta die non conſtituitur in mora abſque interpellatione, & vndè non deſumatur ſufficiens interpellatio.

ROMANA DOMVS.
Lunæ 29. Nouembris 1655.
ARGVMENTVM XXVII.

Cenſus poſſunt imponi, & alienari bona fideicommiſſi pro ſoluendo ære alieno fideicommittentis; Quando probetur æs alienum fuiſſe fideicommittentis; Læſio quando excludatur, & ſimulatio nominis eſt permiſſa.

ROMANA CANONICATVS.
Veneris 10. Decembris 1655.
ARGVMENTVM XXVIII.

Illyricum quouſque antiquitus pateret, & iuxtá modernum ſtatum extendatur, Geographicè & hiſtoricè dilucidatur; Conſtitutionum ſenſus interpretationem recipiunt iuxtà contemporaneum rerum ſtatum, obſeruantiam, aliaſque circumſtantias, de quibus in deciſione.

LICIEN. CENSVS, ſeù SALVIANI.
Lunæ 24. Ianuarij 1656.
ARGVMENTVM XXIX.

Nullitas Cenſus ob defectum contextualis numerationis pecuniæ ceſſat, quando ſanatur per Papam; Sanatio obtenta cum clauſula *conſtito de vera numeratione paulo poſt impoſitionem* quando dicatur iuſtificata.

ROMANA, ſeù IANVEN. LOCORVM MONTIVM.
Lunæ 31. Ianuarij 1656.
ARGVMENTVM XXX.

Iudicium in loco rei ſitæ eſt validum, præſertim accedente conſenſu in iuriſdictionem; Reijciuntur diuerſæ nullitates; Laudum quando dicatur emologatum; Inuentarium cæptum, ſed non perfectum nihil releuat; Et reſtitutio aduerſus non factum inuentarium, quando non ſuffragetur.

ROMANA EMPHYTEVSIS.
Veneris 18. Februarij 1656.
ARGVMENTVM XXXI.

In ſucceſſione Emphyteuſis pactionatæ non at-

Digitized by Google

attenditur proximitas primi acquirentis, ſed vltimi defuncti, nec fit tranſitus ad aliam lineam, niſi euacuata illa vltimi defuncti, conciliatis, & declaratis diuerſis authoritatibus, & rationibus hinc inde adductis.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.
Veneris 10. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXII.

Mandatum præſumptum ex quibus non reſultet; Inſtantia de iure Canonico eſt perpetua; Retentio non datur pro credito, illiquido; Sine liquidatione firmari non poteſt quantitas legitimæ, & ſine dolo non datur hypotheca pro reintegratione fideicommiſsi contra hæredem grauatum.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.
Lunæ 13. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXIII.

Beneficium vacat per aſſequutionem alterius incompatibilis, eiuſque pacificam, poſſeſsionem per duos menſes, & talis poſſeſsio, quando dicatur pacifica; Modo vacationis alternatiuè expreſſo ſufficit alterum ex modis alternatis verificari, etiam de facto, quando adeſt clauſula, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*.

SEGOBIEN. CANONICATVS.
Mercurij 22. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXIV.

Litteræ Apoſtolicæ ex quibus iuſtificentur; Iuſpatronatus ex quibus probetur; Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis; Concurſus in quibus beneficijs requiratur; & Regula de annali quando obſtet.

PISANA, ſeù VITERBIEN. FERRACCI.
Lunæ 27. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXV.

Mandatum inter mercatores quomodo probetur; Emptio quando dicatur facta pro mandante; Mandatarij quando non dicantur exceſsiſſe fines mandati; Mandatarius quando lucrari poſsit aliquid pro emolumento ſuæ induſtriæ, ſeù laboris; & Aſſecuratio non extenditur vltrà pericula maris.

MECHLINIEN. MATRIMONII.
Veneris 31. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXVI.

Alimenta, & ſumptus litis ſemper ſubminiſtrantur vxori à marito, qui impugnat validitatem matrimonij iam conſumati; Quantitas autem taxari debet pro modo congruo, & decenti.

BONIONEN. MERCIVM.
Veneris 31. Martij 1656.
ARGVMENTVM XXXVII.

Merces tranſportandi onus aſſumens non tenetur ad emendationem damni ſequuti ex caſu fortuito, vel leuiſsima culpa, ob lapſum muli in foueam, & alleganti culpam incumbit onus probandi, dum non agitur de amiſsione, ſed de ſimplici deterioratione mercium; Et culpa quando tali caſu non probetur; imo excludatur.

FIRMANA BENEFICII.
Lunæ 3. Aprilis 1656.
ARGVMENTVM XXXVIII.

Vltimus ſtatus in beneficialibus potiſsimũ attenditur, nec releuat præcedens contrarius, quando liquidiſsimis probationibus non iuſtificatur, & huiuſmodi liquidiſsima probatio ex quibus non reſultet ad talem effectum.

MELEVITANA PECVNIARIA.
Veneris 28. Aprilis 1656.
ARGVMENTVM XXXIX.

Sententiæ ſunt exequendæ in ea parte, in quà ſunt conformes, & quando dicantur conformes; Euictio an, & quando iuſtificetur; & Exceptio de non iure agentis, an, & quando à Reo poſsit opponi.

TARENTINA ARCHIDIACONATVS.
Veneris 5. Maij 1656.
ARGVMENTVM XL.

Prouiſus ob priuationem Rectoris, debet illam probare, & quando non verificatur ſaltem de facto, non releuat clauſula *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*; Sententia cõtumacialis ſuper prouiſione Beneficij non attenditur, quando fuit reuocata, vel contumax comparuit intrà annum; Poſſeſsio triennalis requirit titulum coloratum, nec attenditur quando eſt ſpoliatiua.

AQVILANA CAPPELLANIÆ.
Veneris 26. Maij 1656.
ARGVMENTVM XLI.

Poſſeſsio nulla vtriuſque collitigantis ſequeſtratur; Poſſeſsio illius, cuius litteræ habent conditionem, quod verificetur prius coram ordinario iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione eſt nulla, quando conditio non fuit verificata; Sacerdotale non dicitur beneficium, quando non iniungitur præciſum onus, quod deſeruiat per ſe ipſum, & tituli diſcuſsio admitti-

mittitur in ſummariiſsimo, quando fuit productus à poſſeſſore, illiuſque inualiditas apparet ex lectura.

FIRMANA PECVNIARIA.

Veneris 2. Iunij 1656.

ARGVMENTVM XLII.

Pro pecunijs indebitè, & coactè ſolutis debentur etiam omnia damna, & intereſſe, quamuis non concurrant requiſita Caſtrenſis *in l. 2. ff. de eo quod certo loco*, cum ſint neceſſaria dumtaxat in lucro ceſſante, non in damno emergente, quod integraliter reficitur, ſimul cum damnis mediatis, & multiplicatis; Identitas pecuniarum quando probetur.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 9. Iunij 1656.

ARGVMENTVM XLIII.

Sententiæ quando dicantur conformes; Duo conformes habent vim trium ex *Statuto Vrbis lib. primo cap.* 180. quod cõprehendit etiam Eccleſias.

SEGOBRIGEN. CANONICATVS.

Mercurij 14. Iunij 1656.

ARGVMENTVM XLIV.

Iuſpatronatus ex quibus iuſtificetur latiſsimè probatur; Iura legitimè extrahuntur per Archiuiſtam, etiam non citata alia parte; Concurſus in quibus beneficijs Eccleſiaſticis requiratur, & præſentatio poſt motam litem an, & quando dicatur attentata.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 23. Iunij 1656.

ARGVMENTVM XLV.

Remiſſoria in prophanis etiam ſine fumo conceditur, quando articuli ſunt releuantes, & data releuantia vnius conceditur ſuper omnibus; Teſtes de auditu admittuntur ad probandum factum valdè antiquum; Remiſſoria quando non denegetur illi, qui in partibus, & in longa lite diu neglexit, & diſtulit facere probationes.

INTERAMNEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 23. Iunij 1656.

ARGVMENTVM XLVI.

Probatio deſcendentiæ quando non reſpicit Canonizationem, ſed qualitatem iuriſpatronatus, exordiri poteſt ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſsione præſentãdi; Præſumptio, iuxtà quam iuſpatronatus cenſetur hæreditarium, ceſſat quando obſeruantia diuturna docuit fuiſſe gentilitium; Vnde autem talis obſeruantia deducatur latiſsimè examinatur in deciſione.

HIERACEN. BENEFICII.

Mercurij 14. Maij 1657.

ARGVMENTVM XLVII.

Manutentio conceditur ſubrogato, quando poſſeſsio beneficij per alium non occupatur, certius verò ſi retinetur à ſubrogato, qui poteſt mutare cauſam ſuæ poſſeſsionis.

OVETEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 16. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM XLVIII.

Collatio Parochialis deuoluitur ad Papam, quando ordinarius intrà tempus ſtatutum non facit concurſum; Tempus autem currit à die vacationis, nec ordinarius excuſatur ignorantia, quæ in eo non præſumitur, vel erit craſſa, & ſupina, quidquid dicendum eſſet in ignorantia, quæ probaretur probabilis, & veriſimilis.

COMEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 20. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM XLIX.

Poſſeſsio anterior probata ex confeſsione partis debet manuteneri; Poſſeſsio Parochialium vnitarum alijs conuentibus nõ irritatur ex ſuppreſsione alicuius conuentus facta in vim Bullæ ſan:mem. Innocentij X. nec amittitur ex dimiſsione cõuentus, quando dimiſsio continet expreſſam præſeruatiuam nominandi Rectorem.

ROMANA DOMVS, ſeu DOMORVM.

Veneris 27. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM L.

Patet ex Summario.

AVENIONEN. BONORVM.

Lunæ 7. Maij 1657.

ARGVMENTVM LI.

Fiducia non probatur, niſi copulatiuè concurrant, & verba teſtamenti illam præſeferentia, & cauſa, ob quam teſtator maluerit eius voluntatem committere ſecretæ fiduciæ, quam publico teſtamento inſerere; Quando autem huiuſmodi requiſita non adſint latiſsimè explicatur in deciſione.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Lunæ 7. Maij 1657.

ARGVMENTVM LII.

Legitima cuiuſque ex ſex filijs quanta ſit, & quomodo detrahatur; Filijs ſecundi matrimonij intuitu ſecundi viri non poteſt mater plus relinquere, quàm filijs primi; Quando autem mulier diſpoſuerit

rit

rit contemplatione ſecundi viri pleniſsimè examinatur in deciſione; In bonis tamen extradotalibus, ſeù Paraphernalibus poteſt mulier inæqualiter diſponere ex *Statuto Rauennæ lib. 3. cap. 15.*

FIRMANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 18. Maij 1657.

ARGVMENTVM LIII.

Subreptio vndè inducatur, & quando non euitetur per clauſulam, *quorum tenores*; Derogatio conceſſa ſub certa forma corruit ea non ſeruata, & quomodò in facultatibus alienandi bona fideicommiſſaria fieri debeant inueſtimenta pro indemnitate ſubſtitutorum, & melioramẽta quando non debeant refici.

RHEGINEN. DIPTHEREATVS.

Lunæ 28. Maij 1657.

ARGVMENTVM LIV.

Per aſſequutionem, & pacificam retentionem beneficij incompatibilis ſpatio duorum menſium quando vacet primum, & quomodo ad hunc effectum conſideretur incompatibilitas. Vacatio an & quando inducatur per reſignationem; Et ſola ſupplicatio in forma dignum quando non conſumat vacationem, ſeù non veniat exequenda, vel attendenda.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM.

Lunæ 4. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LV.

Emptor an, & quando releuari debeat à venditore pro gabellis, & Collectis rei emptæ: Mulier maior obligatur abſque ſolemnitatibus; Moleſtiarum intimatio poteſt omitti, quando nulla defenſio competebat intimando.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 8. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LVI.

Legatum legitimæ per filium matri relictũ, cum ſuppoſito, quod deberetur, caducatur corruente ſuppoſito: Voluntas teſtatoris declaratur per duos teſtes ſingulares, licet ad perpetuam rei memoriam examinatos, quando morte præuenti, vel facto partis repeti non potuerunt: Item per teſtes deponentes de auditu in antiquiſſimis, & per vnicum teſtem, & coniecturas, & adminicula.

SVLMONEN. IVRIS AMOVENDI CAPPELLANOS.

Veneris 15. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LVII.

Attentata debent probari in Curia, nec datur Remiſſoria, niſi teſtes commorentur in longinquis regionibus, vel ſuſpicio calumniæ remoueatur ex fumo materiæ articulatæ.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Lunæ 18. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LVIII.

Redemptio rei venditæ cum facultate redimendi quandocumque, an excludatur poſt 30. vel 40. annos, ſeù potius perpetuetur ad fauorem venditoris, eiuſque hæredum ex capite ignorantiæ, & quando, & quomodo vigore pacti redimendi agi poſſit pro redemptione contra tertium.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 22. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LIX.

Compendioſa ſubſtitutio vndè arguatur, & continet nedum vulgarem, ſed fideicommiſſariam: Verum verò ſubſtitutio ſubſequens ſit diuerſa, ſeù potius dependeat à præcedenti pleniſſimè examinatur.

SEGVNTINA, ET CONCHEN. BENEFICIORVM.

Veneris 22. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LX.

Priuatio beneficiorum nõ inducitur ex ſententia contumaciali, dum priuatus comparet infrà annum, & certius, dum ſententia reuocatur ex capite innocentiæ; Tunc enim beneficia, quantumuis alteri collata priuato reſtituuntur.

VALENTINA PONTIFICALIVM.

Lunæ 25. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LXI.

Pontificalia, nempè quæcumque ornamenta, vaſa, aliæque res, & bona deſtinata ad cultum, ſeù vſum diuinum, poſt mortem Antiſtitum debentur Eccleſijs, quibus præfuerunt, nec comprætenduntur ſub ſpolijs; ſeù facultatibus teſtandi: quod tamen non procedit in rebus principaliter deſtinatis ad vſum prophanum, licet ex accidenti adhibitis in vſum ſacrum.

TIBVRTINA CALCAREARVM.

Lunæ 25. Iunij 1657.

ARGVMENTVM LXII.

Vtens bonis, & rebus alienis tenetur ad earum æſtimationem: Vſus autem, & quantitas æſtimationis reſtituendæ probatur ex teſtibus deponentibus de communi valore, & quando teſtes inter ſe diſcordant, tunc Iudex eligit mediam viam.

HIE-

HIERACEN. BENEFICII.
Mercurij 27. Iunij 1657.
ARGVMENTVM LXIII.
Poſſeſſio Inſtrumentalis alio non poſſidente eſt manutenibilis, nec attenditur poſſeſſio collitigantis, qui vel attentauit in capiendo poſſeſſionem, vel ab ea ceciderat.

AQVILANA CAPELLANIÆ.
Mercurij 27. Iunij 1657.
ARGVMENTVM LXIV.
Inſtitutio debetur præſentato, qui iuſtificauit obitum prædeceſſoris, proprium Clericatum, Iuſpatronatus, & præſentationem intrà legitima tempora.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.
Mercurij 4. Iulij 1657.
ARGVMENTVM LXV.
Hæredi, licet fiduciario debetur Immiſſio, reiectis exceptionibus requirentibus altiorem indaginem; legitima debetur vnico filio in triente, & non exiſtentibus alijs bonis, detrahitur etiam ex bonis legatis ad pias cauſas, quamuis ex huiuſmodi bonis detrahi non poſſint alia legata.

ROMANA DOMVS, ſeù DOMORVM.
Lunæ 26. Nouembris 1657.
ARGVMENTVM LXVI.
Dos data viro cum pacto, quod diminueretur pro rata, qua Societates officij dotales exigi non poſſint, diminuitur ſi aliqua ſocietas reperta fuerit inexigibilis; inexigibilitatē ex culpa viri prouenisse vnde probetur; Bona aquiſita per vxorem præſumuntur ex bonis viri ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus de qua *in l. Quintus Mutius ff. de donat. inter vir. & vxor.* Acceptio in ſolutum, vel in pignus ex quibus probetur.

COMEN. BENEFICII.
Lunæ 3. Decembris 1657.
ARGVMENTVM LXVII.
Remiſſoria certius datur in prophanis, quādo concurrit fumus, nec denegatur ex eo quod probatio fieri poſſit per ſcripturas, dum omnia articulata non poſſunt per ſcripturas iuſtificari; Iuſpatronatus arguitur gentilitium, dum maſculi de familia præſentarunt in capita; nec ex eo quod compatronus aliquando non præſentauit amiſit quaſi poſſeſſionem præſentadi, quæ præſentatione aliorum remanſit præſeruata.

TERRACINEN. PECVNIARIA.
Mercurij 5. Decembris 1657.
ARGVMENTVM LXVIII.
Poſt reſidualem quietantiam ſiquis compellatur aliquid ſoluere, repetit indebitè ſolutum; inuериſimilitudines, ſeu ſuſpiciones talis quietantiæ vndè excludantur; proteſtationi, quod quis declaret, an velit habere Inſtrumentum pro bono, & legali, quando dicatur ſatisfactum, & via exequutiua quando non vulneretur.

MELEVITANA COMMENDÆ.
Lunæ 10. Decembris 1657.
ARGVMENTVM LXIX.
Pleniſſimè agitur de Statuto 27. religionis Hieroſolymitanæ, quomodo ſcilicet intelligatur, & an fuerit correctum per Statutum 29. eiuſdem religionis.

BONONIEN. PRIMOGENITVRAE.
Veneris 14. Decembris 1657.
ARGVMENTVM LXX.
Proximitas grauantis non grauati attenditur, quoties apparet, quod Teſtator vocauit proximiorem ſibi; Primogenitura, quando dicatur ingreſſa in vnam lineam, ità vt debeat euacuari, priuſquam fiat tranſitus ad aliam.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.
Veneris 14. Decembris 1657.
ARGVMENTVM LXXI.
Subſtitutio quando dicatur ſubordinata, ſeù dependens ab alia ſubſtitutione.

AVENIONEN. TRANSACTIONIS.
Mercurij 23. Ianuarij 1658.
ARGVMENTVM LXXII.
Remiſſoria datur in prophanis ex ſola releuantia etiam poſt primum examen, dum noui articuli dilucidant, quod genericè in primis continebatur; Qui ſententiam in partibus obtinuit excuſatur ſi meliores probationes non curauit, & dato fumo conceditur Remiſſoria ad detegendum errorem confeſſionis.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.
Lunæ 28. Ianuarij 1658.
ARGVMENTVM LXXIII.
Diffamatio, quæ concurrentem repellit à beneficio aſſequendo non tollitur ex articulis generalibus ſuper nobilitate, bonis moribus, & virtute diffamati, vel ſimilibus, ſuper quibus propterea non eſt concedenda Remiſſoria, dum diffamatio procedit ſpecialiter ab inquiſitione, ſententia,

tentia, & depoſitionibus plurium Teſtium.

VALENTINA PONTIFICALIVM.

Veneris prima Februarij 1658.

ARGVMENTVM LXXIV.

Remiſſoria datur concurrente, releuantia, quæ deducitur ex articulis continentibus diuerſa ornamenta ab Archiepiſcopo defuncto fuiſſe principaliter deſtinata in vſum Sacrum: Indè enim illius Eccleſiæ debentur, ex conſtitutione Sa: Mer Pij V.

BONONIEN. PRAEDII.

Luna 4. Februarij 1658.

ARGVMENTVM LXXV.

Alienatio bonorum fideicommiſſi nec ex cauſa neceſſaria ſubſtinetur, quando prohibitioni legis accedit illa hominis; Exequutoris Teſtamentarij facultas limitatur ad ea, quæ famulantur, non autem aduerſantur menti Teſtatoris; Neceſſitas, & vtilitas alienationis quando excludatur.

AVENIONEN. LEGITIMAE.

Veneris 8. Februarij 1658.

ARGVMENTVM LXXVI.

Remiſſoria non datur, quando articuli tendunt ad reprobandas perſonas Teſtium; in termino præfixo non reprobatas, vel ſunt irreleuantes, obiectiui, & impertinentes.

CAMERINEN DOTIS.

Veneris 15. Februarij 1658.

ARGVMENTVM LXXVII.

Dos à Patre profecta ad Patrem reuertitur, & deinde tranſit ad eius hæredes, nec aſſumit naturam legitimæ, quando filia prædecedit.

ROMANA DOMVS, ſeù PRETII OFFICII.

Luna 11. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXVIII.

Subhaſtatio cum læſione vltrà dimidiam, ac etiam vltrà tertiam, iuxtà Statutum Vrbis reſcinditur; Læſio quando, & quomodo probetur defalcatis etiam oneribus, & vinculis rei ſubhaſtatæ; & ceſſio quando dicatur vniuerſalis, ità vt poſt illam non poſſit fieri alia particularis.

FIRMANA PECVNIARIA.

Luna 18. Martij 1658.

ARGVMENTVM LXXIX.

Condictio pecuniarum non datur contra Creditorem recipientem ex cauſa oneroſa, ſed agitur repetitione indebiti contrà eum, pro quo pecunia fuit indebitè ſoluta; Vſuræ ſeù damna, & intereſſe non debentur abſque obligatione, vel mora.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Luna 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM LXXX.

Melioramenta non reficiuntur, quando ità arguitur, vel apparet conuentum; Plantationes temporales vitium, & arborum non reficiuntur, & ſi reficiuntur debetur quid minus inter impenſum, & melioratum.

HIERACEN. BENEFICII.

Luna 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM LXXXI.

Fructuum quantitas probatur ex Teſtibus, ac etiam iuſtificationibus minus perfectis, quando non dubitatur de perceptione in genere.

ROMANA SALVIANI.

Veneris 10. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXII.

Vndè arguatur quod filius familias publicè, & palam ſui Iuris reputetur, ſeù emãcipatus præſumatur, quodque ex proprijs lucris, & induſtria aliquid ſibimet ipſi, & non patri comparauerit.

ROMANA, ſeù IANVEN. LOCORVM MONTIVM.

Veneris 17. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXIII.

Hypotheca defuncti non comprehendit bona hæredis, niſi conſtet, quod defunctus voluerit illa hypothecare, & hæres adeat ſine Inuentario; Inuentarium in tempore prorogato an ſuffragetur, & quando alias dicatur legitimè factum.

TIRASONEN. BENEFICII.

Luna 20. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXIV.

Beneficium ſimplex, prout præſumitur non requirit reſidentiam, nec dicitur ſacerdotale ex onere celebrandi, & inſeruiendi Eccleſiæ, dum Beneficiatus non prohibetur celebrare, & inſeruire per alium; Reijciuntur aliæ rationes, quæ adducebantur ad arguendum beneficium Sacerdotale.

ROSSANEN. ECCLESIÆ.

Veneris 24 Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXV.

Patet ex Summario.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Luna 27. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXVI.

Legitima ſi à filio Matri legetur cum ſuppoſito, quod deberetur non poteſt prætendi

tendi ſi corruit ſuppoſitum; Vndè autem probetur, quod filius legitimam legauerit vti debitam patet ex deciſione.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Veneris 31. Maij 1658.

ARGVMENTVM LXXXVII.

Dos cenſetur ſoluta ex fructibus bonorum vxoris à viro adminiſtratorum; Si tamen vir vltra creditum Dotis maiorem quantitatem fructuum exegit ſuos facit vigore Statuti Rauennæ, quando mulier in contrarium non proteſtatur.

FIRMANA CENSVS.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM LXXXVIII.

Contractus bonorum minoris ſine ſolemnitatibus ſtatuti, & Conſtitutionum Ægidianæ, & Carpenſis non ſubſtinetur; Inſinuatio non permittitur poſt motam litem; cauſa in alienationibus minorum debet eſſe vera, & verificata, alias ſi eſt falſa, vel iniuſta nec pro decreto Iudicis præſumitur; Neceſſitas, & vtilitas contractus, quando non probetur, & quando data facultate vendendi adhuc venditio requirat ſolemnitates.

CALAGVRITANA SPONSALIVM.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM LXXXIX.

Matrimonium quis contrahere non obligatur niſi præceſſerint ſponſalia, quæ non probantur duabus mulieribus patientibus diuerſas exceptiones, de quibus in deciſione.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Veneris 7. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XC.

Repudiatio hæreditatis vndè probetur; Reſtitutio in integrum minori aduerſus repudiatam hæreditatem quando non debeatur; Ignorantia qualis eſſe debeat, vt illius prætextu detur reſtitutio in integrum.

BONONIEN. IVRISPATRONATVS DE GRANAGLIONO.

Veneris 7. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCI.

Inſtitutio debetur præſentato concurrentibus requiſitis de iure neceſſarijs; Patronus laicus per præſentationem inhabilis non priuatur iure præſentandi, ſed poteſt alium præſentare; Secus autem in patrono Eccleſiaſtico; & Præſentationes quomodò fieri debeant à communitatibus.

AVENIONEN. BONORVM.

Veneris 14. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCII.

Diuerſa eſt donatio, quæ fit ſponſæ contemplatione dotis ab ea, quæ fit ſponſo occaſione futuri coniugij; Prima enim cenſetur facta in augumentum dotis; Secunda ex mera liberalitate ad augendum patrimonium ſponſi, & ſic non poteſt producere vſuras, nec minus prætextu ſtatuti, vel conſuetudinis.

AVENIONEN. BONORVM.

Veneris 14. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCIII.

Fiducia non probatur, niſi illam indicent verba teſtamenti, & concurrat cauſa, ob quam voluerit Teſtator fiducialiter diſponere; Quando autem huiuſmodi requiſita non probentur in deciſione explicatur.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Lunæ 17. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCIV.

Diffamatio, quæ non ſufficit, vt diffamatus priuetur beneficio aſſequuto, ſat eſt vt excludatur à beneficio aſſequendo; Probatur autem ex inquiſitione, carceratione, ac ſententia lata contra diffamatum, nec purgatur per ſententiam latam ex ſolo defectu probationum.

MEDIOLANEN. PENSIONIS.

Mercurij 26. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCV.

Licet fructus acceſſoriè petiti veniant tantum à die motæ litis; Si tamen principaliter petantur debentur etiam ante motam litem; Fructus inexacti in Prouincia Mediolanen. ſpectant ad ſucceſſores; Diſtributiones quando dicantur quotidianæ debitæ ratione diurni ſeruitij, & detrahãtur ex maſſa minuta; Vel quãdo detrahantur ex maſſa communi, ſeù groſſa, & diſtribuantur certo anni tempore, ita vt illarum participet tantum, qui tempore diſtributionis eſt de gremio, ſeù Capitulo.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Veneris 28. Iunij 1658.

ARGVMENTVM XCVI.

Legitima detrahitur ante legata ad pias cauſas etiam ex bonis alteri relictis, quando alia bona in hæreditate remanentia non probantur eſſe eiuſdem qualitatis, & vtilitatis.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

HIERACEN: BENEFICII.
Veneris 28. Iunij 1658.
ARGVMENTVM XCVII.
Habetur ex Summario.

SEGVNTINA, ET CONCHEN. BENEFICIORVM.
Veneris 28. Iunij 1658.
ARGVMENTVM XCVIII.
Declaratoria, ſi datur ob contumaciam, multo magis ob contemptum mandati Rotalis, & recurſum ad Iudicem inferiorem.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ATTAVANTIBVS.
Lunæ prima Iulij 1658.
ARGVMENTVM XCIX.
Attentata eſt poſſeſsio capta poſt appellationem interpoſitam, & præſentatam inhibitionem, & quando appellatio per vnum interpoſita proſit litis conſortibus.

FIRMANA IVRISPATRONATVS.
Veneris 20. Nouembris 1658.
ARGVMENTVM C.
Quomodo iuſtificentur obitus vltimi poſſeſſoris, habilitas, & boni mores præſentati, præſentatio intra legitima tempora, & valor per non exceſſum, & quando ſit extincta lis, ita vt præſentatio non dicatur facta lite pendente.

ALBANEN. PENSIONIS.
Mercurij 4. Decembris 1658.
ARGVMENTVM CI.
Commoditas exigendi Penſionem poteſt alteri cedi; Penſio, cuius commoditas fuit alteri ceſſa non poteſt in præiudiciũ ceſsionarij in alium transferri.

ROMANA CAMBII.
Mercurij 11. Decembris 1658.
ARGVMENTVM CII.
Indebitum debet concludenter probari, ad hoc vt ſit locus eius repetitioni; Sola obligatio naturalis, imò ſola poſsibilitas ſufficit ad excludendam indebiti repetitionem.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.
Mercurij 11. Decembris 1658.
ARGVMENTVM CIII.
Declaratoria non datur, quando non fuerunt ſeruati ſoliti termini, & non conſtat de contumacia, imò potius de paritione; Nec etiã datur quando quis renuit obedire prætenſioni non contentæ in ſententia Rotali.

SVLMONEN. IVRIS AMOVENDI CAPELLANOS.
Veneris 10. Ianuarij 1659.
ARGVMENTVM CIV.
Capellanos quando conſtet eſſe amouibiles ad nutum Laicorum pleniſsimè probatur in deciſione.

ROMANA CASALIS S. AGATHÆ.
Mercurij 15. Ianuarij 1659.
ARGVMENTVM CV.
Inſtrumenti legalitas ex quibus circumſtãtijs, coniecturis, & præſumptionibus excludatur, latiſsimè extenditur.

IMOLEN. CENSVS.
Lunæ 27. Ianuarij 1659.
ARGVMENTVM CVI.
Patet ex Summario.

ROMANA DOMVS, ſeù RETRACTVS.
Lunæ 11. Februarij 1659.
ARGVMENTVM CVII.
Pendente Iudicio Retractus, ſeù prælationis debet interim conductor Domus ſoluere Penſiones illius emptori.

ROMANA DOMORVM.
Lunæ 10. Martij 1659.
ARGVMENTVM CVIII.
Lis introducta in Rota non poteſt deinde cognoſci coram AC. præſertim dum Signatura cauſam remiſit ad Rotam, vndè geſta coram AC. ſunt attentata, & pro illorum reuocatione datur manutentio.

VALENTINA PONTIFICALIVM.
Lunæ 17. Martij 1659.
ARGVMENTVM CIX.
Patet ex Summario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE PINCHIARIS.
Veneris 28. Martij 1659.
ARGVMENTVM CX.
Subſtitutio vndè dicatur vulgaris, ita vt per aditionem cæteræ ſubſtitutiones euaneſcant.

AVENIONEN. BONORVM.
Mercurij 2. Aprilis 1659. in relationibus Cauſarum.
ARGVMENTO CXI.
Non eget.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BOLOGNINIS.
Lunæ 28. Aprilis 1659.
ARGVMENTVM CXII.
Licet bona ſtabilia præſumantur reddere fructus ad rationem quinque pro centenario; Tamen hæc præſumptio non excludit contrariam probationem, ſeù Remiſſoriam, qua iuſtificari prætenditur redditus.

CAPVA-

Digitized by Google

Index Argumentorum.

CAPVANA ABBATIÆ.

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXIII.

Iuſpatronatus licet regulariter non veniat in reſtitutione fideicommiſſi; Secus eſt, quando conſtat teſtatorem voluiſſe, quod ſimul cum alijs bonis, & iuribus eſſet ex fideicommiſſo reſtituendum; Vndè autem ità voluiſſe arguatur plenè oſtenditur in deciſione.

ROMANA TRANSACTIONIS.

Lunæ 12. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXIV.

Læſio vltra tertiam ex Statuto Vrbis, & vltra dimidiam de Iure communi ſufficit ad reſcindendam tranſactionem; Talis Læſio quando dicatur adeſſe, & adductis exceptionibus non excludi.

COMEN. BENEFICII.

Lunæ 12. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXV.

Subrogatus in iuribus defuncti cum derogatione iuriſpatronatus, quando dicatur Iuſtificaſſe litteras Apoſtolicas, ità vt ſint exequendæ, & via executiua contrarijs ſententijs non fuerit vulnerata; Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, nec probatur eſſe gentilitium ex coniecturis, quæ reijciuntur in deciſione.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ONDATEGNI.

Mercurij 21. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXVI.

In Beneficijs Calaguritanæ Diœceſis, quamuis regulariter Senior, & Sacerdos Clerico, & Iuniori præferatur, ſecus eſt, quando in examine vterque fuit repertus habilis, etiam ad curam animarum, tunc enim præſentantes poſſunt Clericũ præeligere, & gratificare; Et præſentatio quando non ſit attentata.

ROMANA DOMVS, ſeu RETRACTVS.

Lunæ 26. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXVII.

Conductor, qui renunciauit decretis Cameralibus, & iuri inquilinatus, finita locatione tenetur domum euacuare, & reſtituere claues emptori cauſam habẽti à locatore, nec poteſt in emptione præferri; non obſtantibus quibuſdam exceptionibus reiectis in deciſione.

FERRARIEN. BONORVM.

Lunæ 26. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXVIII.

Attentata eſt poſſeſſio capta nedum poſt appellationem, ſed etiam intrà decem dies datos ad appellandum, qui currunt ſolum à die notitiæ; Ægidiana non habet locum in bonis Eccleſiaſticis, ſeù contra perſonas Eccleſiaſticas.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXIX.

Repudiatio hæreditatis ex quibus probetur

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM CXX.

Recurſus habiti ad Iudices Laicos ad turbandum poſſeſſorem vigore mandati Rotalis, ſunt attentati, nec releuat illorum renunciatio, niſi refectis expenſis, damnis, & intereſſe.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXI.

Subſtitutiones quando dicantur dependere ab vnica conditione, ita vt illa non verificata omnes expirent.

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXII.

Patet ex Summario.

REATINA CASTRORVM.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXIII.

Statutum Vrbis de duabus conformibus nõ procedit contra aduenas, ſeù exteros, quorum incolatus non probatur, nec quando ſententia eſt nulla, & iniuſta; Sententia quando ſit nulla ex defectu citationis, & pluralitas quando non reſoluatur in ſingularitates.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXIV.

Fideicommittens dando hæredi facultatem diſponendi ad eius beneplacitum de bonis fideicommiſſarijs dicitur reſtringere fideicommiſſum in euentum, quod hæres non diſpoſuerit; Hæres autem tali facultate dicitur voluiſſe vti, quando deuenit ad vniuerſalem inſtitutionem hæredis in omnibus bonis, iuribus, & actionibus.

AVENIONEN. PECVNIARIA.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXV.

Solutio dum probatur confeſſione recipientis emiſſa nedum in Apoca, ſed in publico inſtrumento non eſt locus exceptioni non numeratæ pecuniæ nec delationi Iuramenti.

MONOPOLITANA BONORVM.

Lunæ 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXVI.

Remiſſoria non datur ad probandum id, quod poteſt probari per ſcripturas; nec id, cuius contrarium apparet per ſcripturas, ſeù propriam confeſſionem, nec id quod ſapit materiam obiectiuam ceſſante magno tumo materiæ articulatæ.

BONONIEN. PRÆDII.

Veneris 27. Iunij 1654.

ARGVMENTVM CXXVII.

Fideicommiſſum particulare cum perpetua vocatione maſculorum, quando dicatur inductum; Tranſactio facta ſuper fideicommiſſo poſt acerrimam litem dicitur facta bona fide, & afficit ſucceſſores in fideicommiſſo.

ROMANA, ſeù FARFEN BONORVM.

Vener. 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXVIII.

Poſſeſſio probatur ex clauſula *conſtituti* appoſita in ceſſione, ac in diuiſione; Actus poſt adeptam poſſeſſionem ſunt turbatiui, & diuiſio inter fratres probatur coniecturis.

ARIMINEN. DONATIONIS.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXIX.

Patet ex Summario.

BVRGEN. BENEFICII.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXX.

Habetur ex Summario.

CALAGVRITANA BENEFICII. DE BILBAO.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM CXXXI.

Patet ex Summario.

MELEVITANA HABITVS.

Veneris 4. Iulij 1659.

ARGVMENTVM CXXXII.

Petenti habitum Hieroſolymitanum dari debet remiſſoria ad probandam puritatem ſanguinis, & nobilitatem familiæ admiſſæ ad alios habitus.

COLONIEN. LEGITIMITATIS.

Lunæ prima Decembris 1659.

ARGVMENTVM CXXXIII.

Legitimitas perſonarum, identitas bonorum, & aditio hæreditatis vndè probentur; Sub cauſa legitimitatis venit etiam illa ſucceſsionis, præſertim attenta commiſsione, cum incidentibus, dependentibus, annexis, & connexis, &c.

ROMANA LEGITIMÆ.

Veneris 5. Decembris 1659.

ARGVMENTVM CXXXIV.

Legitima an debeatur in ſemiſſe, vel trienate, quando adſunt filij primi, & ſecundi Matrimonij, ac ſimul cum maſculis adſunt fœminæ per ſtatutum excluſæ, & reſolutum fuit deberi in ſemiſſe computatis in numero, tàm maſculis, quàm fœminis, & tam filijs primi, quàm ſecundi matrimonij.

ROMANA SEPARATIONIS THORI. ET RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 12. Decembris 1659.

ARGVMENTVM CXXXV.

Patet ex Summario.

CAPVANA ABBATIAE.

Veneris 8. Ianuary 1660.

ARGVMENTVM CXXXVI.

Iuſpatronatus, quando tranſeat in fideicõmiſſarium; Fideicommiſſum vndè deſumatur fuiſſe vniuerſale, & quaſi poſſeſſio præſentandi, quando attendatur ad ſuſtinendam gratiam alterius ex præſentatis derogantem medietati vocum.

MACERATEN. SALVIANI.

Veneris 23. Ianuary 1660.

ARGVMENTVM CXXXVII.

Emens bona hæreditaria cum pacto ſoluendi prætium creditoribus hæreditarijs deſcribendis in ſententia graduatoria liberatur ſoluendo creditoribus in illa deſcriptis, nec moleſtatur per ſuperuenientes creditores, qui poſſunt agere contra poſteriores obligatos reſtituendi prioribus, & potioribus, quidquid dicendum eſſet in creditore emente à ſuo debitore cum alijs de quibus in deciſione.

PERVSINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 26. Ianuary 1660.

ARGVMENTVM CXXXVIII.

Caducato gradu intermedio ſubſtitutionis an, & quando admittatur ad fideicommiſsum ſubſtitutus in gradu ſequenti pleniſsimè examinatur in deciſione.

FIRMANA PECVNIARIA.

Veneris 13. February 1660.

ARGVMENTVM CXXXIX.

In conditione indebiti repetitur ſola quantitas ſoluta, non autem eius vſuræ, ſeù damna, & intereſſe; Damnum emergens non debetur niſi conſtet pecunias fuiſse receptas, & erogatas in cauſam ſolutionis indebitæ, & ante illarum receptionem facta fuerit perſonaliter ſpecialis interpellatio, & quando omnia huiuſmodi requiſita deficiant.

EVGV-

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Lunæ 16. Februarij 1660.

ARGVMENTVM CXL.

Fructus à die motæ litis debentur ab indebitè inueſtito, etiamſi non contineantur in ſententijs, dum in eorum libello non fuerunt petiti, ſed nouo iudicio petuntur; Verbalis oblatio Canonum, & Laudemij ſufficit, quando renouatio fuit petita, et à Domino directo denegata.

ROMANA PRAETENSAE FILIATIONIS.

Veneris 20. Februarij 1660.

ARGVMENTVM CXLI.

Geniti ex Muliere ad quam habebat acceſſum ſenex ſeptuagenarius, & iuuenis præſumuntur potius filij iuuenis, quàm ſenis concurrentibus præſertim argumentis, de quibus in deciſione, vbi diluuntur contraria.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM CXLII.

Facultas data hæredibus diſponendi de bonis fideicommiſſarijs limitat fideicommiſſum, quatenus hæredes tali facultate vtantur; Et quando dicantur vſi tali facultate; Onus legatorum ſoluendorum ab inſtitutis, & ſubſtitutis an reſtringat facultatem diſponendi, ſeu potius procedat quatenus diſpoſitio non ſequatur.

FERETRANA ALIMENTORVM.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM CXLIII.

Articuli irreleuantes non admittuntur; Et alimenta vxori præſtita lite pendente ſuper ſeparatione thori non repetuntur, quando lis fuit rationabilis, & iuſta.

AMERINA HAEREDITATIS.

Lunæ 8. Martij 1660.

ARGVMENTVM CXLIV.

Licet primum Teſtamentum cum clauſula derogatoria reuocetur per ſecundum ampliſſimis verbis conceptum, ſecus tamen eſt, quando concurrunt vrgentes coniecturæ ſuadentes teſtatorem noluiſſe à primo Teſtamento recedere, & indicantes falſitatem ſecundi; de quibus coniecturis plenè agitur in deciſione.

REATINA CASTRORVM.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CXLV.

Minor non poteſt conſtituere Procuratorem ſine authoritate Curatoris, vel Iudicis, nec poteſt conueniri etiam in iudicio poſſeſſorio, niſi conſtituto, & citato Curatore.

ROMANA LEGATI.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CXLVI.

Legatum debetur, etiamſi legatarius ſcripſerit Teſtamentum, dum Teſtator illud ſubſcripſit, & ſubſcribendo mandauit omnia, & ſingula quæ tota animi inductione diſpoſuerat exactiſſimè ſeruari debere præſertim ſi Teſtamentum ſit factũ à ſano, & ab ipſo retentum, donec alteri conſignatum fuit.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 19. Aprilis 1660.

ARGVMENTXM CXLVII.

Fructus Cenſus longo tempore exacti ad certam rationem prætendi non poſſunt ad maiorem, præſertim ſtante conuentione, quod pro maiori non deberentur quatenus conſtaret de reductione; Cenſus poteſt extingui etiam pro parte, quæ ſit conſiderabilis, pro qua non poſſunt prætendi amplius fructus; Et cenſus creati etiam ante Bullam Pianam redimi poterant à debitore.

PLACENTINA BONORVM.

Mercurij 21. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CXLVIII.

Recurſus ad Iudices Laicos per modum proteſtationis, abſque vlla reproductione, vel vſu proteſtationis, vel alterius actus non inducit attentata, præſertim quando concurrit expreſſa renunciatio; Attentata non probantur per ſimplicem atteſtationem, quæ per aliam declaratur.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CXLIX.

Licet à mandato de aſſociando non detur appellatio, quando fuit conceſſum per decretum, Secus eſt quando fuit conceſſum per cedulam præuio monitorio, & præcedentibus terminis ſubſtantialibus, ac concurrit mixtura petitorij cum poſſeſſorio.

ROMANA SEPARATIONIS THORI, ET RESTITVTIONIS DOTIS.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CL.

Eſt locus ſeparationi Thori, & reſtitutioni dotis, quando concurrit præterita ſæuitia viri, & timetur de futura; Vnde autem talis ſæuitia deſumatur plenè probatur in deciſione.

RO-

Digitized by Google

ROMANA, ſeu FARFEN. BONORVM.

Veneris 30. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM CLI.

Clauſula *Conſtituti* transfert poſſeſſionem manutenibilem, & licet eam non transferat, quando apponitur rei incertæ, ſecus eſt quando clauſula cōpræhendit omnia, & ſingula bona, quorum mentio habet vim ſpecialis expreſſionis; vltra alia de quibus in deciſione.

MELEVITANA HABITVS.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM CLII.

Quæ Nobilitas in admiſſione ad habitum S. Ioannis Hieroſolymitani requiratur, & vndè probetur; Officia Datij & Notariatus quando non præiudicent prò admiſſione ad habitum.

COMEN. BENEFICII.

Veneris 14. Maij 1660.

ARGVMENTVM CLIII.

Fructus non liquidantur Teſtibus nulliter examinatis, & vndè Teſtes dicantur ſic examinati.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Veneris 21. Maij 1660.

ARGVMENTVM CLIV.

Beneficium an & quando vacet per aſſequutionem incompatibilis; clauſula *ſiuè præmiſſo, ſiuè alio quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem, aut aſſequutionem alterius* &c. tunc ſubſtinet prouiſionem, quando modus vacationis principaliter narratus verificatur ſaltem de facto; Quando Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ debeat expediri intrà ſex Menſes, & an poſſit expediri ſuper ſupplicatione ſignata à Pontifice antecesſore; cum alijs, quæ circa Triennalem tanguntur.

ARIMINEN. DONATIONIS.

Lunæ 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM CLV.

Donatio ex cauſa ingreſſus in Religionem non poteſt reuocari poſt ingreſſum; nec requirit inſinuationem, minuſque ſolemnitates ſtatuti Ariminenſis, quando eſt facta proximioribus, in quibus fraus conſiderari non poteſt.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI IOANNIS MARIÆ DE BOLOGNINIS.

Veneris 4. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLVI.

Fructus debentur à die motæ litis, & conſtito de valore bonorum taxantur etiam quoad Domos ad rationem legalē quinque pro centenario, quouſque contrarium iuſtificetur, quæ contraria iuſtificatio non concurrebat in caſu deciſionis.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ 7. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLVII.

Quantitas debiti probatur relatione Periti de conſenſu partium iudicialiter electi, à qua non fuit appellatum; Læſio non præſumitur in ſubhaſtatione valida, & excluditur relatione Peritorum.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Mercurij 9. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLVIII.

Ius redimendi quandocumque poſt quinquaginta annos remanet præſcriptum, & eo minus competit ei, qui non adiuit, imò repudiauit hereditatem venditoris; Repudiatio quando dicatur facta cum ſufficienti mandato, & ſolutiones debitorum quando non probent aditionem.

INTERAMNEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 18. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLIX.

Iuſpatronatus dicitur gentilitium, quando ſpatio centum, & vltrà annorum præſentarunt dumtaxat omnes maſculi de familia in capita, præſentando Nepotes ex propria perſona cum Patruis, & Filij ſimultaneè cum Patribus, ad quem effectum alia adducuntur argumenta reiectis ijs quæ in contrarium afferebantur.

BRVNDVSINA CENSVS.

Veneris 18. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLX.

Imponens Cenſum proprio nomine tenetur ad fructus, quamuis illius pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem Communitatis; & Communitas cum Principis aſſenſu agnouerit debitum, præſertim ſi agnitio fuit facta ad maiorem cautelam debitoris; Aſſignatio Cenſus prò dote alicuius beneficij non releuat, quando beneficium non eſt fundatum.

Index Argumentorum.

BONONIEN. PRÆDII.

Lunæ 21. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLXI.

Tranſactio facta poſt litem agitatam ſuper articulo, ſeù fideicommiſſo dubio dicitur facta bona fide, & afficit ſucceſſores fideicommiſſarios, quamuis aliter re integrà reſpondendum eſſet pro fideicommiſſo per tranſactionem ſublato.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM.

Veneris 25. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLXII.

Rota non procedit exequutiuè vigore obligationis Cameralis, niſi communicatis facultatibus A.C. quę non dicuntur communicatæ, quando commiſſio illarum non meminit, imo continet clauſulam *prout de Iure*; Pactum datiorum ſoluendorum à debitore quando improbetur; Conſtitutio Carpenſis nō egreditur Prouinciam Marchiæ.

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLXIII.

Præſumptio quod bona ſtabilia reddant quinque pro centenario cedit veritati, ad quam probandam datur Remiſſoria, quæ datur etiam contrà propriam Confeſſionem dato fumo erroris.

ROMANA SVCCESSIONIS.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM CLXIV.

Filia occaſione congruæ dotis à Patre receptæ renuncians bonis paternis, maternis, & fraternis non poteſt ad ea redire, quamuis pater tranſierit ad ſecunda vota, & ſic amiſerit ſucceſſionem filiorum, dum renunciatio eſt ampliſſima, & fuit facta poſt tranſitum Patris ad ſecunda vota, & mortem fratrum.

LICIEN. CENSVS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM CLXV.

Bona ſuper quibus fuit conceſſa Immiſſio ex Saluiano poſſunt ſubhaſtari vigore particularis commiſſionis, quando immiſſio tranſiuit in iudicatum, & immiſſionem paſſus nihil oppoſuit in termino ad deducendum quidquid vult & poteſt, ac conſtat quod immiſſus non poteſt ex fructibus dictorum bonorum ſpatio decennij ſatisfieri.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM CLXVI.

Litteræ Apoſtolicę vndè iuſtificentur reſpectu vacationis in Menſe Papæ, valoris, præſentiæ in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua diœceſi, beneficiorum obtentorum, & publicationis factæ in tempore prorogato; Regula 8. hodie 9. Cancellariæ derogat quibuſcumque priuilegijs, & indultis conferendi.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. Nouembris 1660.

ARGVMENTVM CLXVII.

Licet vicinus propriam domum inhabitans conſequatur augumentum pretij in quinta parte, quando cogitur domum vendere vicino in vim conſtitutionis Gregorianæ de Iure Congrui; attamen huiuſmodi augumentum non debetur quando venditio fit ſpontè, non autem in vim, & iuxtà formam præfatæ conſtitutionis.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Veneris 10. Decembris 1660.

ARGVMENTVM CLXVIII.

Remiſſoria datur in beneficialibus quando materia eſt releuans, & concurrit fumus; attamen ſi remiſſoria petatur in alia inſtantia, quàm vltima, datur appoſito ſequeſtro, & facta obligatione de ſtando vnicæ; Primum beneficium non vacat per aſſequutionem ſecundi, quādo intrà duos menſes ſuperuenerunt moleſtiæ etiam extraiudiciales, quæ non poſſunt probari per ſcripturas, ſicut Iudiciales.

BONONIEN. BENEFICIORVM.

Lunæ 24. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM CLXIX.

Licet beneficia duplici reſeruatione affecta non cadant ſub indulto conferendi, requiritur tamen quod reſeruationes ſint perſonales, & coęquales, ità vt plures reſeruationes ab vno officio procedentes non releuent, ſicuti etiam eadem qualitas pluribus officijs reiterata non duplicat reſeruationem; Beneficia officialium Papæ ſunt reſeruata ab *extrau. ad regimen*, quando officiales decedunt in Curia, ſeù intrà duas dietas, exceptis ijs officialibus, quorum beneficia vbicunque illi deceſſerint ſpecialiter reſeruantur.

ROMANA SEPARATIONIS THORI.

Veneris 28. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM CLXX.

In graui materia ſeparationis Thori non admittuntur Teſtes de auditu quando nō

ſunt

Digitized by Google

ſunt adminiculati; ſæuitia, quæ non eſt magna, ſed potius importat correctionem viro permittitur, nec releuat ad ſeparationem Thori, imo quæcunque fuerit, ſi deinde coniuges fuerunt inter ſe reconciliati non ſuffragatur; & vt futuro vxoris timori conſulatur datur in omnem caſum cautio de illam benè tractando.

ROMANA VINEÆ AD AQVAM SANCTAM.

Veneris 28. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXI.

Aſſociatio datur vigore facultatis ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate, à qua non dicitur receſſum per tranſactionem, quæ præfatam facultatem præſeruat; Manutentio non datur eiecto authoritate Iudicis.

ARIMINEN. FRVCTVVM.

Luna 31. Ianuarii 1661.

ARGVMENTVM CLXXII.

Statutum Arimini, vſumfructum bonorum extradotalium indiſtinctè adiudicans viro, habet locum etiam vxore diſſentiente; vir ex fructibus extradotalibus an & quando teneatur ſoluere debita vxoris; Cenſus an & quando per concurſum extinguantur; Bona quando dicantur data in dotem, ſeù in illius augumentum, potius quam in paraphernum.

ROMANA LITTERARVM CAMBII.

Luna 31. Ianuarii 1661.

ARGVMENTVM CLXXIII.

Acceptatio litterarum Cambij fit quando Mercator, cui diriguntur ſcribit à tergo illarum; *viſta, & accettata*, ſecus ſi ſcribat, quod litteras habens noluit exigere, eique mercator litteras ſic attergatas reſtituit, tunc enim non dicitur acceptaſſe, quamuis non ſcribat à tergo litterarum, quod eas non acceptauerat.

ROMANA VSVSFRVCTVS.

Veneris 4. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXIV.

Donanti ad bona donata non datur regreſſus adimpletà conditione, ſeù pacto, ſub quo bona fuerant donata, maximè ſi donatio correſpectiua fuit vtilis donanti, & legatum quando dicatur factum animo compenſandi.

TIRASONEN. BENEFICII.

Veneris 4. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXV.

Beneficium non cenſetur ſacerdotale ex onere celebrandi Miſſas, & perſonaliter reſidendi, quando beneficia ſunt ſimplicia, & non adeſt onus celebrandi per ſe ipſum, vel alias qualitas actualis Sacerdotij non adijcitur ipſi præſentationi; Clericus præſentatus à maiori parte Patronorum præfertur Sacerdoti præſentato à minori, licet in fundatione caueatur, quod Sacerdos Clerico præferatur.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Luna 7. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXVI.

Subſtitutio ad fauorem proximiorum quando non eſt indefinita, ſed limitata ad certum caſum, quo linea deficeret in vita fideicommittentis non habet locum ſi deficiat eo defuncto, & quando conditio defectus lineæ dicatur limitata ad vitam fideicommittentis; Contemplatio agnationis limitata ad certam conditionem, ſeù limitationem non extendit fideicommiſſum.

RAVENNATEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 11. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXVII.

Fideicommiſſum reciprocum lineare inducitur tribus requiſitis, quod nempè omnes ſint vocati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate; Inducitur etiam ex reciproca ordinata inter ſubſtitutos quādo ſequuntur ea verba -- *e coſì ſucceſsiuamente quando vi ſaranno ſucceſſori maſchi*, & comprobatur etiam coniecturis; Purificatio fideicommiſſi, & identitas bonorum vndè probetur.

NARNIEN. MANVTENTIONIS.

Luna 14. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXVIII.

Interrogatorijs tenetur reſpondere Reus ex officio Iudicis per actorem implorato, quando concurrit æquitas, quæ dicitur adeſſe, dum aliàs actor vel magno labore, ſeù ſumptu, vel nullatenus aliquid poſſet iuſtificare; Interrogatoria licet aliqualiter concernant negotium principale adhuc verſari dicuntur circa præparatoria, & præcipuè dantur quando hæres non informatus dare non poteſt poſitiones in quibus requiritur Iuramentum.

COMEN. BENEFICII.

Veneris 18. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CLXXIX.

Fructus in quolibet Iudicio debentur à die motæ litis, & liquidantur depoſitione Teſtium, imò leuioribus, dum non dubitatur de illorum perceptione: pretiū fructuum liquidatur etiam ex teſtibus, & atteſtatione Magiſtratus locorū. BO-

CAMERINEN. CANONICATVS.
Lunæ 14. Martij 1661.
ARGVMENTVM CLXXX.

Expenſæ litis ſunt reficiendæ ab eo, qui temerè litigauit, etiamſi priores ſententias ad eius fauorem reportauerit; in Rota nõ attenditur vtrum adfuerit iuſta, vel iniuſta cauſa litigandi, ſed indiſtinctè ſuccumbens condemnatur ad expenſas; Renunciatio liti, quæ ſit poſt ſententiam, & appellationem, eoque certius ſi ſit conditionalis non excuſat à refectione expenſarum.

FAVENTINA LEGATI.
Mercurij 23. Martij 1661.
ARGVMENTVM CLXXXI.

Vſusfructus mulieri relictus cum onere habitandi cum filijs, & imputandi eius fructus, & labores reſpicit fauorem filiorum, ità vt prætendi non poſſint fructus conſumpti in promiſcuos vſus ſimul cum filijs; Fructus Paraphernales à viro in cõmunes vſus conſumpti de conſenſu vxoris non ſunt ab hæredibus viri reſtituendi; Alia tanguntur de proteſtatione, quod non apponenda in inuentario habeantur pro non appoſitis, & de coniecturis an creditum conſiderabile veniat ſub legato

PLACENTINA BONORVM.
Veneris prima Aprilis 1661.
ARGVMENTVM CLXXXII.

Identitas bonorum ſubiectorum Primogeniture vndè probetur; Et ſatis verificatur ex concordatione confinium, quamuis numerus menſuræ diſcordet; Renunciatio reſtricta ad certa bona non comprehendit alia Primogenituræ; Exceſſus non præſumitur, & quando non probetur; Et quis ſit effectus clauſularum ſine præiudicio, & cum facultate manutenendi quem de iure.

BRVNDVSINA CENSVS.
Veneris prima Aprilis 1661.
ARGVMENTVM CLXXXIII.

Imponens Cenſum proprio nomine tenetur ad fructus, licet illius pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem Communitatis, & Communitas cum Principis aſſenſu debitum agnouerit, quamuis ipſe creditor impetrauerit aſſenſum, dum præſeruauit iura contrà impoſitores, & quamuis fructus deindè fuerint ſoluti à Communitate.

AVENIONEN. TRANSACTIONIS.
Lunæ 4. Aprilis 1661.
ARGVMENTVM CLXXXIV.

Matrimonium inter aliquos fuiſſe contractum vndè probetur; Ad matrimonium contrahendum certa formula nõ eſt præſcripta; Matrimonium de quo agitur incidenter præſumptiuè iuſtificatur, ſecus ſi de eo agatur principaliter; Filius potius à viro, quàm ab adultero præſumitur genitus concurrentibus præſertim circumſtantijs de quibus in deciſione, vbi contraria argumenta diluuntur.

PISAVREN. PECVNIARIA.
Veneris 29. Aprilis 1661.
ARGVMENTVM CLXXXV.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis, maximè ſi ſumma ſoluta correſpondeat obligationi, & concurrant declarationes, & coniecturæ, de quibus in deciſione; Solutio in dubio præſumitur in cauſam debiti proprij potius, quàm alieni, & in cauſam duriorem, & potius in cauſam neceſſariam, quam voluntariam.

ROMANA SEPARATIONIS THORI.
Veneris 27. Maij 1661.
ARGVMENTVM CLXXXVI.

Odium capitale oritur ex querela per virũ porrecta contra vxorem ſuper adulterio, & abortu, & tribuit iuſtam cauſam ſeparandi Thorum.

ROMANA HÆREDITATIS.
Lunæ 30. Maij 1661.
ARGVMENTVM CLXXXVII.

Pœna adiecta quoad vnum non extenditur ad alium, nec ex identitate, vel maioritate rationis; Quando non adeſt dolus, vel malitia quælibet cauſa excuſat à pœna, & cauſa ſufficiens arguitur ex articulo iuris dubio.

MONOPOLITANA BONORVM.
Veneris 10. Iunij 1660.
ARGVMENTVM CLXXXVIII.

Donatio facta Clerico ad titulum patrimonij eſt irreuocabilis, nec dicitur ſimulata quando ſuperuenit ſuſceptio ordinum, & bona ad hunc effectum donata non poſſunt quouis modo diſtrahi ſine licentia Epiſcopi; Identitas bonorum fideicommiſſariorum vndè probetur.

ARIMINEN. FRVCTVVM.
Lunæ 13. Iunij 1661.
ARGVMENTVM CLXXXIX.

Ceſſionem translatiuam cenſus mediantibus proprijs pecunijs reportare poteſt

Tertius, licet obtinuerit dilationem extinguendi Cenſum, eoque elapſo promiſerit illum extinguere, dum non ſuperuenit extinctio, ſed vera ceſſio, iuxtà diſtinctionem relatam in deciſione. Cenſus quando non dicatur aquiſitus ex pecunijs, ſeù fructibus hæreditarijs, ſed proprijs ceſſionarij.

ÆSINA SALVIANI.

Luna 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM CXC.

Actio pro reintegratione fideicommiſſi ceſſat dum alienatio fuit facta pro dote in vim *auth. res quæ C. communia de legat.* Bona libera non adeſſe pro dote probari debet à fideicommiſſario poſt dotem iam detractam, à muliere verò, quando agitur de dote detrahenda: hæreditaria qualitas, quando non probetur.

FVLGINATEN. BONORVM.

Luna 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM CXCI.

Renunciatio facta à Puella minoris ætatis cum errore, & enormiſſima læſione non ſubſtinetur etiamſi renunciatum fuerit læſioni etiam in maximo exceſſu iuxtà diſtinctionem relatam in deciſione; Renunciatio facta corteſpectiuè ad dotem congruum, & pro conſeruatione agnationis non reſcinditur ex capite læſionis.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM CXCII.

Fideicommiſſum, quando non cenſeatur remiſſum per diuiſionem præſertim quãdo diuiſio fuit facta à Procuratoribus nõ habentibus facultatem remittendi, quo caſu per acceptationem bonorum diuiſorum non præſumitur approbata remiſſio facta per Procuratores; Et detractiones quando non obſtent, vel ſint conſumptæ.

FERRARIEN. PECVNIARIA.

Luna 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM CXCIII.

Ciuilitas, & incolatus reſultat ex natiuitate, poſſeſſione bonorum, & denominatione facta in Inſtrumento, imò domicilium originis retinetur, quamuis alibi ſit domicilium habitationis; Pupilli non dicuntur indefenſi ſi comparuit Procurator conſtitutus à Tutrice cũ decreto Iudicis; Valor monetæ attenditur de tempore contractus, quando arbitrio peritorum non committitur prætium, ſed alia inſpectio; Beneplacitum Principis ſi reſeruetur, quando requiratur.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris prima Iulij 1661.

ARGVMENTVM CXCIV.

Remiſſoria non datur ad probandum, quod non releuat, & quod aduerſatur propriæ confeſſioni, ſcripturis, & actibus geſtis per articulantem.

PARMEN. BENEFICII.

Veneris prima Iulij 1661.

ARGVMENTVM CXCV.

Litteræ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ veniunt exequendæ, & ex quibus iuſtificentur; Alternatiua intrat dumtaxat in beneficijs, quæ ſunt ad liberam collationem Epiſcopi, ſecus in ijs, quæ ſunt ſimultaneæ Collationis, & multo minus in ijs, quorum omnimoda collatio ad alium ſpectet.

ASTORICEN. CENSVS.

Veneris prima Iulij 1661.

ARGVMENTVM CXCVI.

Conformitas ſententiarum vndè deducatur; Nullitas non poteſt allegari ab illius authore; Cenſus eſt ſpecies alienationis, & proindè ſi imponatur à Capitulo nõ ſubſtinetur, niſi copulatiuè concurrant ſolemnitas, & cauſa, quarum vtraque in caſu deciſionis deficiebat.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Veneris 27. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM CXCVII.

Fideicommiſſum conditionale per diuiſionem non cenſetur remiſſum, niſi expreſsè dicatur, aut verba de neceſſitate hoc inferant, & ſi Procuratores, qui diuiſerunt excedendo fines mandati illud remiſiſſent non præiudicant principalibus; Detractiones quando dicantur conſumptæ, & bona quando probentur hæreditaria fideicommittentis.

CARPENTORATEN. HAEREDITATIS.

Luna 26. Februarij 1661.

ARGVMENTVM CXCVIII.

Ad matrimonium contrahendum nemo debet compelli metu pœnæ, ſeù amittendi hæreditatem quæſitam, poteſt tamen inuitari ſpe lucri conditionaliter quærendi, quod amittitur non impleta conditione; Diſpenſatio contra ordinem nubendi certæ perſonæ non attenditur, quando eſt ſubreptitia, & vndè talis appareat; Certior autem fit ſubreptio, quãdo deinde Princeps declarat qualis fuerit eius intentio in diſpenſatione.

ROMA-

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Lunæ 6. Martij 1662.

ARGVMENTVM CXCIX.

Fideicommiſſum conditionale quatenus linea deficiat viuente donatore expirat deficiente tali conditione voluntaria, in qua purum factum attenditur; ſubſtitutio vulgaris expreſſa ſub vno caſu, an extendatur ad alium; Prouiſio circa vſumfructum, & proprietatem ſub eadem oratione, & vnico caſu non debet ſcindi; Contemplatio agnationis conſiderata in vno caſu non extenditur ad alium, & dum ſtat acceſſoriè, & conſequutiuè non inducit fideicommiſſum.

MELITEN. PAROCHIALIS.

Veneris 10. Martij 1662.

ARGVMENTVM CC.

Poſſeſſio capta etiam vigore Prouiſionis Apoſtolicæ eſt nulla, & attentata ſi fuerit apprehenſa poſt litem pendentem in Rota, tunc enim exequutio litterarum Apoſtolicarum ſpectat ad Rotam, cuius Auditor loco exequutoris ſuccedit.

RAVENNATEN. PECVNIARIA.

Lunæ 13. Maij 1662.

ARGVMENTVM CCI.

Filius naturalis non venit appellatione legitimorum, & naturalium nec facit deficere conditionem ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, licet fuerit legitimatus à Principe, quando in legitimatione præſeruata fuerunt iura ſubſtitutorum; Solutiones erroneæ non præiudicant in Iudicio petitorio, & obligatio quando dicatur concepta nomine hæreditario, & non proprio.

SQVILLACEN. TESTAMENTI.

Veneris 17. Martij 1662.

ARGVMENTVM CCII.

Immiſſio conceditur hæredibus, & legatarijs ſecundi Teſtamenti, quod reuocat primum; Teſtator præſumitur ſanæ mentis, præſertim ſi Notarius id ipſum aſſerat in teſtamento, & teſtificent Teſtes teſtamentarij formiter examinati, cum quibus non poſſunt concurrere alij imperfectè loquentes de inſana mente, eoque certius dum teſtator rectè, & prudenter diſpoſuerit; Teſtamentum ad interrogationem Notarij ſubſtinetur, quando conſtat de præcedenti voluntate Teſtatoris.

ROMANA DONATIONIS.

Mercurij 22. Martij 1662.

ARGVMENTVM CCIII.

In quæſtione agitata, an donatio facta Patri, & filijs comprehendat filios vti filios, ſeù vti hæredes, Alijs ſentientibus comprehendi vti filios, quando eſt facta Patri, & filijs, alijs verò vti hæredes quando eſt facta Patri pro ſe, & filijs, concordant tamen comprehendi vti filios etiam hoc ſecundo caſu, quando ita ſuadent coniecturæ, & circumſtantiæ quas plenè examinat deciſio.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BOLOGNINIS.

Lunæ 27. Martij 1662.

ARGVMENTVM CCIV.

Patet ex Summario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Lunæ 22. Maij 1662.

ARGVMENTVM CCV.

Maſculi ex fæminis non admittuntur ad fideicommiſſum ad quod vocati fuerunt maſculi ex maſculis, & quando iſti dicantur vocati. Electio facienda per extractionem ex Vrna, quando non ſit nulla, nec contraueniat formæ traditæ à teſtatore, vel ſaltem à quo talis nullitas nõ poſſit allegari pleniſſimè examinatur.

FVLGINATEN. BONORVM.

Veneris 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM CCVI.

Ad effectum læſionis firmari debet ſtatus hæreditatis renunciatæ, & probari communis valor bonorum de tempore contractus, alias non releuant Teſtes præſertim ſi de minori valore deponant alij magis informati, & adminiculati; Modica læſio non attenditur in renunciatione pro decore familiæ; Statuto Fulginei *rubr.* 48 *de donat.* quando dicatur ſatisfactum circa præſentiam iudicis, vel proximiorum.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Veneris 2. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCVII.

Immiſſionem fideicommiſſario non retardat detractio dotis, quam non conſtat fuiſſe in quantitate ſolutam, & cuius non fuit habita ratio in diuiſione inita tempore non ſuſpecto.

AMERINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCVIII.

Immiſſio in vim legis finalis non datur vi-

 go-

gore Teſtamenti, cuius originale non exhibetur, nec fuit legitimè recognitum, imò nec fuit ſubſcriptũ à Teſtatore, prout voluit ipſe Teſtator, & proinde deficit voluntas, ſine qua nec Teſtamentum ſubſtinetur inter liberos, nec validatur ex illius approbatione vel vſu.

SQVILLACEN. TESTAMENTI.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCVIIII.

Teſtamentum factum ad interrogationem etiam legatariorum ſubſtinetur, quando conſtat de præordinata voluntate, & ſana mente Teſtatoris.

ROMANA LEGATI.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCX.

Legata pia non debentur, quando non conſtat de perfecta voluntate teſtandi, ſed de ſimplici præparatione, quæ non fuit reducta ad actum, & quando dicatur cõſtare de ſola præparatione.

BARBASTREN. CAPELLANIÆ.

Lunæ 19. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCXI.

Concurſus non requiritur in Capellania habente curam animarum, dum eſt vnita Capitulo, apud quod reſidet cura habitualis remanente ſolo exercitio apud Capellanum.

SPOLETANA SVBSTENTATIONIS.

Lunæ 19. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCXII.

Legatum pro ſubſtentatione ſtudentis in aliqua vniuerſitate importat præſtationem alimentorum, quæ taxantur arbitrio Iudicis habita ratione redditũum, qualitatis perſonæ, & loci vbi ſunt præſtanda alimenta; Huiuſmodi legatum vti reſpiciens publicam vtilitatem eſt latè interpretandum, præſertim ſi alimentandus ſit conſanguineus Teſtatoris.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 23. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCXIII.

Nouus annus probationis non requiritur pro nouis conſtitutionibus, quæ non reſpiciunt ſubſtantialia, ſed accidentalia regulæ; Et ſi iuxta nouas conſtitutiones ſint expreſsè emittenda tria vota non alteratur præcedens regula, vbi illa emittebantur implicitè per promiſſionẽ obedientiæ Monachalis.

ÆSINA FIDEICOMMISSI.

Veneris 23. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCXIV.

Immiſſio conceditur, quando conſtat de fideicommiſſo, illius purificatione, & identitate bonorum; Per diuiſionem non cenſetur in dubio remiſſum fideicommiſſum cuius caſus non euenit, & alia tanguntur, de quibus in Summario.

ÆSINA SALVIANI.

Mercurij 28. Iunij 1662.

ARGVMENTVM CCXV.

Obligatio hæredis beneficiati intelligitur quatenus hæreditas non ſit ſoluendo; Pro dote deſcendẽtis poſſunt diſtrahi bona fideicommiſſi, quando non adſunt bona libera, vel ſunt obligata Creditoribus, vel litigioſa.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Lunæ 3. Iulij 1662.

ARGVMENTVM CCXVI.

Licet beneficium non vacet per aſſequutionem alterius incompatibilis, ſuper quo intra duos menſes ſuperuenerunt moleſtiæ; Iſtæ tamen non probantur ex Teſtibus inter ſe contrarijs, non ſpecificantibus tempus duorum menſium, & loquentibus de alijs controuerſijs, quam de particulariter motis contra poſſeſſorem ſecundi beneficij, quod diu fuit poſſeſſum ceſſantibus deindè quibuſcumque moleſtijs, & quando exceptio iuris Tertij ſit admittenda.

MEDIOLANEN. PENSIONIS.

Veneris 27. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM CCXVII.

Titularis, qui poſt litem ſuper verificatione valoris expreſſi in reſeruatione penſionis, tranſegit cum penſionario mediãte reductione penſionis tenetur ad Penſionis reductæ ſolutionem, & penſionarius releuatur ab onere probandi incapacitatem valoris beneficij quoad penſionem reductam, licet ſecus eſſet quando reductio Penſionis cũ ſucceſſore fuiſſet voluntaria abſque lite præcedente.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 27. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM CCXVIII.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit etiam ad hæredes extraneos, quando fuit conceſſa cum clauſula ad habendum, &c. extenſa in parte diſpoſitiua, & relata nedũ ad inueſtitum, ſed etiam ad hæredes; Item cum clauſula in perpetuum, & cum conuentione præferendi proprietarium

in

in alienatione; Conceſſio an fuerit vtilis inſpicitur de tempore contractus, & poſt lapſum centum annorum præſumitur ſolemnis, & vtilis.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE RODVLPHIS.

Veneris prima Decembris 1662.

ARGVMENTVM CCXIX.

Transactio inita ſuper certa controuerſia ad illam cenſetur reſtricta, etiamſi contineat verba generalia, & vnde appareat transactionem fuiſse reſtrictam ad controuerſiam certam, & expreſsam.

PISAVREN. PECVNIARIA.

Lunæ 11. Decembris 1662.

ARGVMENTVM CCXX.

Solutio præſumitur facta in cauſam debiti præcedentis duriorem, & expreſſam; Expreſſa autem dicitur ſi in litteris Cambij adſint verba — *Ponete come ſi auiſa*, & deinde in litteris *d' auiſo* ſpecificetur cauſa, in quam cedere debet ſolutio.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Veneris 12. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM CCXXI.

Collatio habet locum in donatione ob cauſam, non autem ſimplici, ſeù voluntaria, niſi vel in donatione ſic exprimatur, vel vni ob causã, alteri ſimpliciter fuerit donatum, eoque minus habet locum in ſuccedentibus diuerſo iure.

ÆSINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 15. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM CCXXII.

Interpres de ſtylo Curiæ tantùm requiritur in examine, quod ſubſtinetur ſi fuit inceptum cum illius interuentu, & proſequutum cum interrogatorijs partis; Promiſſio euictionis non comprehendit illã, quæ venit ex natura rei, ſeù fideicommiſſo posteà purificato, etiamſi adſit clauſula *ad habendum*, præſertim ſi eſt appoſita in parte exequutiua, vel eſt cæterata; & alia tanguntur de non remiſſione fideicommiſſi per aſſertionem libertatis bonorum.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BRVNIS.

Veneris 26. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM CCXXIII.

Licèt filij in conditione poſiti regulariter non cenſeantur vocati; Secus eſt concurrentibus coniecturis, quarum plures refert, & perpendit deciſio.

ROMANA SOCIETATIS OFFICII.

Lunæ 19. Februarij 1663.

ARGVMENTVM CCXXIV.

Obligatio mulieris, & minoris ex Statuto Vrbis non ſubſtinetur abſque legitima cauſa, quæ ſcilicèt non ſit vaga, ſeù non reſpiciat vtilitatem mulieris vel minoris vel ſaltem non ſit damnoſa, prout illa in qua non adeſt releuator.

ROMANA AFFICTVS.

Veneris 23. Februarij 1663.

ARGVMENTVM CCXXV.

Hæres cum beneficio legis, & Inuentarij, dum reddit rationem nõ tenetur de proprio, etiamſi hæreditas effecta fuerit non ſoluendo, dum cauſa deteriorationis prouenit ab affictibus ſuſceptis à defuncto, quos hæres coactè, non autem voluntariè debuit continuare.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Lunæ 9. Aprilis 1663.

ARGVMENTVM CCXXVI.

In Parochialibus Diœceſis Calaguritanæ Beneficia diſtinguuntur in integra, dimidia, & quarta, & in ijs datur aſcenſus de quarto ad medium, & de medio ad integrum; in tali autem aſcenſu non conſideratur an quis poſſideat, ſed an habeat bonum ius in beneficio, à quo aſcendit ad aliud.

MELITEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 18. Aprilis 1663.

ARGVMENTVM CCXXVII.

Patet ex Summario.

BONONIEN. BONORVM.

Veneris 4. Maij 1663.

ARGVMENTVM CCXXVIII.

Negotium factum à duobus fratribus vndè arguatur fuiſſe eorum proprium, & particulare, non autem commune, vel ſociale cum alijs fratribus latiſſimè examinatur.

ROMANA DONATIONIS.

Veneris 11. Maij 1663.

ARGVMENTVM CCXXIX.

In donatione contemplatione matrimonij facta patri pro ſe, & filijs cenſentur vocati filij vti filij concurrentibus coniecturis, quas latè examinat deciſio, reſpondendo alijs, quæ in contrarium adducebantur.

AMERINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 4. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXX.

Copia ſimplex Teſtamenti non probat ſine ſche-

gitized by Google

ſchedula originali, à qua videri poſſit, vtrum fuerit ſcripta à perſona, quam aſſeruit Teſtator, multoque magis dum non fuit ſubſcripta, vt volebat Teſtator; indè enim ceſſat voluntas, ſine qua teſtamentum nec fauore liberorum ſubſtinetur, nec per ſubſequutam approbationē validatur.

ROMANA CENSVS.

Mercurij 13. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXI.

Reductio fructuum cenſus ad minorē quantitatem reſultat ex longęua exactione, præſertim ſi de reductione olim fuit dubitatum, quod procedit etiam contra Eccleſiam concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione. Cenſus quando ante Bullam Pianam eſſet irredimibilis.

CARPENTORATEN. HÆREDITATIS.

Lunæ 13. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXII.

Patet ex Summario.

ROMANA DONATIONIS SVPER ALIMENTIS.

Veneris 15. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXIII.

Alimenta debentur quando non dubitatur de paupertate, & præſumptio boni juris reſultat ex ſententia, & deciſionibus Rotalibus, etiamſi fructus bonorum adiudicarentur creditoribus patris ipſo viuente, quia dùm bona ſunt auita, & reſtituenda nepotibus ex fideicommiſſo nepotes debent ali ex fructibus eorundem bonorum.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 22. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXIV.

Peritorum relationi, à qua non eſt reclamatum potiùs eſt deferendum, quam teſtibus deponentibus de credulitate, & inter ſe contrarijs; Exceptio compenſationis, & non implementi quando non ſubſiſtat, vel non probetur incontinenti, adeòvt non retardet exequutionem obligationis Cameralis.

MONOPOLITANA BONORVM.

Lunæ 25. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXV.

Poſſeſſio probatur ex clauſula *conſtituti*, ex immiſſione contra Reum petita, & ex alijs leuioribus probationibus; Iudex nulliter procedens nō priuat poſſeſſione.

PAMPILONEN. BENEFICII.

Mercurij 27. Iunij 1663.

ARGVMENTVM CCXXXVI.

Habetur ex Summario.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 14. Decembris 1663.

ARGVMENTVM CCXXXVII.

Monialis non profeſſa debet renouitiare per superuiuentiam nouæ regulæ, aliàs profeſſio eſt nulla, & annus Nouitiatus debet incipere à die reformationis; Profeſſio poteſt inualidari vſque ad quinquennium, nec ratificatio profeſſionis nullæ inducitur ex actibus factis poſt profeſſionem ſine ſcientia nullitatis, & animo validandi profeſſionem.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 14. Ianuarii 1664.

ARGVMENTVM CCXXXVIII.

Cenſus non extinguitur per depoſitum factum inter alios quàm creditorem, & debitorem, & non præcedente diſdicta, cui non æquipollet, ſeù non ſufficit interpellatio, niſi actuale depoſitum intrà duos menſes ſubſequatur, provt nec extinguitur ex venditione fundi per Congregationem Baronum:

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 11. Februarij 1664.

ARGVMENTVM CCXXXIX.

In donatione facta patri pro ſe, & filijs cenſentur vocati filij vti filij concurrentibus coniecturis, etiamſi donatio imputetur in legitimam, quia ſi eſt longè maior legitima, quæ præuentiuè ſoluitur filio patre viuente ſubſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniunctum reſtituēdi eius filijs, quibus cōpetit hypotheca ex obligatione Camerali appoſita in donatione, quæ continet ſtipulationem pro omnibus, quorum intereſt.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Veneris 17. Martij 1664.

ARGVMENTVM CCXL.

Sententia lata in actione reali contra poſſeſſorem defunctum datur exequutioni contra ſucceſſorem etiam ſingularem; Beneficium *Auth. res quæ*, non habet locum in fideicommiſſo tranſuerſalis, & detractiones ſemel factæ amplius fieri nō poſſunt, vel ſi reddantur illiquidæ ex fructibus perceptis non retardant immiſſionem.

SPO-

by Google

Index Argumentorum.

SPOLETANA SVBSTENTA-
TIONIS.

Lunæ 24. Martij 1664.

ARGVMENTVM CCXLI.

Habetur ex Summario.

ROMANA CENSVS.

Veneris 28. Martij 1664.

ARGVMENTVM CCXLII.

Diſdicta non habet certam formam, & quibuſcumque verbis fieri poteſt; Creditor interpellatus ad recipiendam ſortem census ex pecunijs depoſitis pro extinctione debitorum ſi poterat ſortem cum fructibus ad libitum recipere, & non recepit cenſus extinguitur, & fructus amplius non debentur, etiamſi depoſitum ſit factum inter alios, quando Iudex mandat pecunias recipi à creditore.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 31. Martij 1664.

ARGVMENTVM CCXLIII.

Iudicium factum à Procuratore non obſtante proteſtatione defectus mandati procuræ eſt nullum, nec ſuffragatur mandatum præſumptum, quando requiritur expreſſum, vt in pupillo, qui non poteſt conſtituere procuratorem ſine authoritate Tutoris, vel in Tutore minus legitimo, qui ſimiliter non poteſt conſtituere procuratorem, & ceſſante mandato, non ſufficit erronea approbatio talis procuratoris.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI
DE MONTERENTIIS.

Veneris 2. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLIV.

Confeſſio dotis receptę facta conſtante matrimonio non probat ſolutionem, niſi ex præcedenti promiſſione, & alijs coniecturis iuſtificetur, eoque minus, dum concurrunt contrariæ coniecturæ, quibus ſolutio redditur inueriſimilis.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 2. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLV.

Bona fideicommiſſaria, quæ realitèr traduntur in cauſam dotis, abſtrahuntur à fideicommiſſo, & fiunt libera, ſecus illa, quæ ſimplicitèr deſtinantur pro dote, ſed deinde non fuerunt realiter tradita in cauſam dotis aliundè ſolutæ.

ROMANA PRÆTENSÆ REPETITIO-
NIS INDEBITI.

Lunæ 5. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLVI.

Mala fides inducitur ex quacumque ſcientia rei alienæ, & obligat ad reſtitutionem fructuum, etiamſi inducatur ex iudicio facto coram Iudice incompetente, vel contra poſſeſſorem non citatum principaliter, ſed pro ſuo iure, & intereſſe.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Mercurij 21. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLVII.

Remiſſoria in prophanis datur ex ſola releuantia ſine fumo, multò autem magis cũ illo; Releuantia arguitur ex articulatione immemorabilis, quæ nec requiritur quando prætenditur non deberi decimas ex certa ſpecie fructuum, releuantia ſufficit vt ſit dubia, & quoquomodo faciat ad cauſam.

RAVENNATEN. COLLECTÆ.

Lunæ 26. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLVIII.

Eccleſiaſtici licèt non teneantur ad Collectas impoſitas à Ciuitate pro vſu publico, tenentur tamen ad impoſitas principaliter pro vſu priuato, præſertim ſi ad illarum ſolutionem ſe obligarunt per concordiam ſpecificè confirmatã à Papa; contributio tamen, ſeù ſolutio Collectarum fieri debet ad ratam fructuum, qui ex bonis collectatis percipiuntur.

SENOGALLIEN. HÆREDITATIS,
ſeù DOTIS.

Lunæ 26. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCXLIX.

Nomen vxoris in emptione facta per virum cenſetur ſimulatè appoſitum, nec attenditur quæcumque aſſertio viri, quæ præſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis; Donatio cauſa mortis ad fauorẽ vxoris non confirmatur morte viri, ſi vxor prędecedit, & bona donata vir alienauit; Lucrum dotis neceſſariò debitum compenſatur cum legato vſusfructus facto per vnum alteri Coniugi.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI
DE AMORINIS.

Veneris 30. Maij 1664.

ARGVMENTVM CCL.

Sententia non reuocata præcedenti nulla eſt, quamuis vigore clauſulæ *quam, & quas*, poſſet procedi, prout in prima, dum fuit proceſſum in gradu ſecundæ inſtantiæ; Prædium extractum à fideicommiſſo ex cauſa neceſſaria remanet liberũ, & alienabile; Confeſſio grauati adminiculata probat contra ſubſtitutos; Detractiones fuiſſe conſumptas quando onus probandi ſpectet ad fideicommiſſarios.

BONO-

BONONIEN. PRIMOGENITVRÆ DE LVPARIS.
Veneris 6. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLI.

Primogenituræ Hiſpaniæ licet ex lege particulari non poſſint ſtare in ſuſpenſo, ſecus eſt in primogenituris Italiæ, in quibus Teſtator non abhorruit, quod ſtarent in ſuſpenſo, prout in deciſione, vbi talis voluntas Teſtatoris arguitur. Onus deferendi nomen, & arma quando dicatur iniunctum intuitu conſeruandæ agnationis, nec né.

SENOGALLIEN. PAROCHIALIS.
Veneris 6. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLII.

Vnio Parochialis Menſæ Abbatiali, illiuſq; exemptio à iuriſdictione Epiſcopali quomodo probetur; Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant naturam beneficij; Eccleſia ſæcularizata retinet omnia iura ſibi antea competentia; Ex viſitationibus Eccleſiæ, an & quando inferatur ad exemptionem, vel ſubiectionem Ordinario.

AMERINA FIDEICOMMISSI.
Lunæ 9. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLIII.

Fœminæ vocatæ indeterminatè poſt maſculos agnatos, iſtis deficientibus admittuntur ad fideicommiſſum quamuis ſuperſint maſculi deſcendentes ex linea per Teſtatorem excluſa, quæ propterea nec minus poteſt compræhendi in conditione, dum fuit excluſa in diſpoſitione.

HISPALEN. DECIMARVM.
Lunæ 16. Iunij 1664.
ARGVMENTVN CCLIV.

Remiſſoria conceditur quando concurrit releuantia, quæ aliquo modo faciat ad cauſam, nec denegatur ex eo, quod poſſit aliquid probari per ſcripturas, dum alia articulantur, quæ aliàs, quam per teſtes probari nequeunt.

LEODIEN. PROFESSIONIS.
Veneris 20. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLV.

Nouitius debet explere nouum Nouitiatũ poſtquam ſuperuenerunt nouæ Conſtitutiones, ſeù regulæ inducentes aſperiorem viuendi modum; annus verò iſtius Nouitiatus debet incipere à die, quo nouæ regulæ ſuperuenerunt, aliàs profeſſio eſt nulla.

ROMANA PECVNIARIA.
Lunæ 23. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLVI.

Solidatio facta per partes probat creditum, & debitum, & inducit confeſſionem, cuius error ſi allegetur, debet concludentiſſimè probari cùm ſufficiat excludi etiã per poſſibile.

MACERATEN. PRIMOGENITVRÆ, SEV VSVSFRVCTVS.
Lunæ 23. Iunij 1664.
ARGVMENTVM CCLVII.

Poſſeſſio anterior iuſtificata per inſtrumentum appræhenſionis eſt manutenenda, præſertim ſi eſt titulata, & titulus habet clauſulam *conſtituti*, vndè atteſtationes extraiudiciales, & probationes generales in concurſu non attenduntur.

CORDVBEN. DECIMARVM.
Veneris 4. Iulij 1664.
ARGVMENTVM CCLVIII.

Recurſus ad Iudices laicos non excludunt ab audientia, & impetratione remiſſoriæ abſolutum vigore Breuis Sanctiſſimi: Abſolutio iam obtenta non inualidatur ex defectu mandati ſpecialis, minuſque ex defectu citationis partis, dum fuit commiſſa per Breue gratioſum, & denique ex non refectione expenſarum, quas factas fuiſſe non conſtat.

FANEN. LEGATI.
Veneris 18. Iunij 1666.
ARGVMENTVM CCLIX.

Ad damna, & intereſſe tenetur, qui eſt obligatus ad inueſtiendum, & non inueſtiuit, dum non deficiebat occaſio inueſtiendi; Secus in eo, qui debet tantùm ſoluere, inueſtimento per alium faciendo, tunc enim non tenetur ad damna, & intereſſe, abſque requiſitis *Caſtrenſis in l. 3. §. fin. ff. de eo quod certo loco.*

VERVLANA BONORVM.
Veneris 23. Iunij 1666.
ARGVMENTVM CCLX.

In taxanda dote debet potiſsimum haberi ratio ad legitimam, non autem pro dote filiæ debent aſſignari quaſi omnia bona patris, adeòvt iſte cum alijs filijs ad extremam paupertatẽ redigi debeat; Clauſula *quam, & quas* refertur ad omnia in actis deducta.

TVRRITANA CONGRVAE.
Lunæ 5. Iulij 1666.
ARGVMENTVM CCLXI.

Clauſula *quam, & quas* compræhendit omne ius competens Actori etiam non expreſ-

Digitized by Google

preſſum, ac cauſas futuras, & mouendas circà idem negotium; Monetæ valor extrinſecus ſi mutetur cedit damno, & reſpectiuè commodo creditoris, adeout nec admittatur obſeruantia in contrariũ, præſertim ſi induceretur in præiudicium Rectoris ſucceſſoris.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Lunæ 5. Iulij 1666.

ARGVMENTVM CCLXII.

Patet ex Summario.

ROMANA PRÆTENSÆ REPETITIONIS INDEBITI.

Mercurij 24. Nouembris 1666.

ARGVMENTVM CCLXIII.

Mala fides ad effectum reſtituendi fructus ſubinde perceptos inducitur etiam ex Iudicio facto coram Iudice incompetente, dum ex iuribus in dicto Iudicio productis, vel ex alijs actibus extraiudicialibus conſtat, quod poſſeſſor habuerit ſcientiam rei alienæ.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Veneris 14. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXIV.

Alternatiua non tollit reſeruationem beneficij vacantis in menſe Apoſtolico, quando non docetur acceptata ab Ordinario, & deindè acceptatio non fuit admiſſa in Dataria, vel quando Beneficium non eſt de libera collatione Epiſcopi, & alia tanguntur, quæ reſpiciunt iuſtificationem narratorum in litteris Apoſtolicis.

ALBANEN. PENSIONIS.

Veneris 28. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXV.

Penſio, cuius commoditas fuit alteri ceſſa, non poteſt in præiudicium ceſſionarij in alium transferri.

MELEVITANA PENSIONIS.

Veneris 4. Februarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXVI.

Quando cauſa committitur non retardata ſolutione Penſionis arbitrio Rotæ, tunc penſionarius non eſt priuandus poſſeſſione illam exigendi pendente lite, dum non agitur de exequutione litterarum Apoſtolicarum, & nullitas penſionis non oritur ex ventre reſeruationis, ſed eſt turbida prout in caſu deciſionis, quæ turbiditatem nullitatis pluribus medijs oſtendit.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRÆ.

Veneris 11. Februarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXVII.

Iudex poſt recuſationem nulliter procedit; Delictum ſeu dilapidatio ad effectum priuandi beneficio debet concludenter probari, quod excluditur eo ipſo, quod quis fuit abſolutus; Priuationi beneficij non eſt locus ob crapulam, & ebrietatem.

RAVENNATEN. LEGITIMÆ.

Lunæ 28. Nouembris 1667.

ARGVMENTVM CCLXVIII.

Legitima matri debetur in portione portionis, quæ ad illam ſpectaret ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet ſimul cum ſorore hærede inſtituta per Teſtatorem; In legitimam non imputatur legatum, quod non conſtat à Matre acceptatum, nec legatum, quod matri purè non debebatur, ſed ex interuallo, & dependenter à futuro euentu, nec denique valida donatio inter viuos; Vſusfructus quando non reſtringatur ad alimenta.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRAE.

Lunæ 5. Decembris 1667.

ARGVMENTVM CCLXIX.

Iuriſdictio delegati expirat per ſententiam; Sententia quæ reuocat præcedentem, & terminat totum negotium eſt definitiua; Delicta excluduntur per abſolutoriam, quæ tranſiuit in iudicatum, & proinde illius probationes non releuant in alio iudicio; Teſtes pro informatione Curiæ non probant delictum, præſertim ſi depoſitio non concludat.

CARPENTORATEN. PRAELEGATI.

Veneris 13. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXX.

Licet nemo compelli debeat ad matrimonium metu pœnæ, vel amittendi hæreditatem quæſitam, poteſt tamen inuitari ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi; Diſpenſatio contrà ordinẽ nubendi præſcriptum à teſtatore vndè arguatur ſubreptitia.

BENEVENTANA SVCCESSIONIS.

Lunæ 23. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXI.

Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicitã per relationem ad certã ſchedulam ſubſtinetur; Teſtatorem voluiſſe teſtari per teſtamentum ſolemne, ſeu in ſcriptis vndè excludatur; Identitas ſchedulæ quando probatur non requiritur ſubſcriptio teſtatoris, & probata dicitur

BONONIEN. PRIMOGENITVRÆ
DE LVPARIS.

Veneris 6. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLI.

Primogenituræ Hiſpaniæ licet ex lege particulari non poſſint ſtare in ſuſpenſo, ſecus eſt in primogenituris Italiæ, in quibus Teſtator non abhorruit, quod ſtarent in ſuſpenſo, prout in deciſione, vbi talis voluntas Teſtatoris arguitur. Onus deferendi nomen, & arma quando dicatur iniunctum intuitu conſeruandæ agnationis, nec né.

SENOGALLIEN. PAROCHIALIS.

Veneris 6. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLII.

Vnio Parochialis Menſæ Abbatiali, illiuſq; exemptio à iuriſdictione Epiſcopali quomodo probetur; Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant naturam beneficij; Eccleſia ſæcularizata retinet omnia iura ſibi antea competentia; Ex viſitationibus Eccleſiæ, an & quando inferatur ad exemptionem, vel ſubiectionem Ordinario.

AMERINA FIDEICOMMISSI.

Luna 9. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLIII.

Fœminæ vocatæ indeterminatè poſt maſculos agnatos, iſtis deficientibus admittuntur ad fideicommiſſum quamuis ſuperſint maſculi deſcendentes ex linea per Teſtatorem excluſa, quæ propterea nec minus poteſt comprehendi in conditione, dum fuit excluſa in diſpoſitione.

HISPALEN. DECIMARVM.

Luna 16. Iunij 1664.

ARGVMENTVN CCLIV.

Remiſſoria conceditur quando concurrit releuantia, quæ aliquo modo faciat ad cauſam, nec denegatur ex eo, quod poſſit aliquid probari per ſcripturas, dum alia articulantur, quæ aliàs, quam per teſtes probari nequeunt.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 20. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLV.

Nouitius debet explere nouum Nouitiatū poſtquam ſuperuenerunt nouæ Conſtitutiones, ſeù regulæ inducentes aſperiorem viuendi modum; annus verò iſtius Nouitiatus debet incipere à die, quo nouæ regulæ ſuperuenerunt, aliàs profeſſio eſt nulla.

ROMANA PECVNIARIA.

Luna 23. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLVI.

Solidatio facta per partes probat creditum, & debitum, & inducit confeſſionem, cuius error ſi allegetur, debet concludentiſſimè probari cùm ſufficiat excludi etiā per poſſibile.

MACERATEN. PRIMOGENITVRÆ,
SEV VSVSFRVCTVS.

Luna 23. Iunij 1664.

ARGVMENTVM CCLVII.

Poſſeſſio anterior iuſtificata per inſtrumentum apprehenſionis eſt manutenenda, præſertim ſi eſt titulata, & titulus habet clauſulam *conſtituti*, vndè atteſtationes extraiudiciales, & probationes generales in concurſu non attenduntur.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Veneris 4. Iulij 1664.

ARGVMENTVM CCLVIII.

Recurſus ad Iudices laicos non excludunt ab audientia, & impetratione remiſſoriæ abſolutum vigore Breuis Sanctiſſimi; Abſolutio iam obtenta non inualidatur ex defectu mandati ſpecialis, minuſque ex defectu citationis partis, dum fuit commiſſa per Breue gratioſum, & denique ex non refectione expenſarum, quas factas fuiſſe non conſtat.

FANEN. LEGATI.

Veneris 18. Iunij 1666.

ARGVMENTVM CCLIX.

Ad damna, & intereſſe tenetur, qui eſt obligatus ad inueſtiendum, & non inueſtiuit, dum non deficiebat occaſio inueſtiendi; Secus in eo, qui debet tantùm ſoluere, Inueſtimento per alium faciendo, tunc enim non tenetur ad damna, & intereſſe, abſque requiſitis *Caſtrenſis in l.3.§.fin.ff.de eo quod certo loco.*

VERVLANA BONORVM.

Veneris 23. Iunij 1666.

ARGVMENTVM CCLX.

In taxanda dote debet potiſsimum haberi ratio ad legitimam, non autem pro dote filiæ debent aſſignari quaſi omnia bona patris, adeòvt iſte cum alijs filijs ad extremam paupertatē redigi debeat; Clauſula *quam, & quas* refertur ad omnia in actis deducta.

TVRRITANA CONGRVAE.

Luna 5. Iulij 1666.

ARGVMENTVM CCLXI.

Clauſula *quam, & quas* comprehendit omne ius competens Actori etiam non expreſ-

preſſum, ac cauſas futuras; & monendas circà idem negotium; Monetæ valor extrinſecus ſi mutetur cedit damno, & reſpectiuè commodo creditoris, adeouc nec admittatur obſeruantia in contrariũ, præſertim ſi induceretur in præiudicium Rectoris ſucceſſoris.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Lunæ 5. Iulij 1666.

ARGVMENTVM CCLXII.

Patet ex Summario.

ROMANA PRÆTENSÆ REPETITIONIS INDEBITI.

Mercurij 24. Nouembris 1666.

ARGVMENTVM CCLXIII.

Mala fides ad effectum reſtituendi fructus ſubinde perceptos inducitur etiam ex Iudicio facto coram Iudice incompetente, dum ex iuribus in dicto Iudicio productis, vel ex alijs actibus extraiudicialibus conſtat, quod poſſeſſor habuerit ſcientiam rei alienæ.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Veneris 14. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXIV.

Alternatiua non tollit reſeruationem beneficij vacantis in menſe Apoſtolico, quando non docetur acceptata ab Ordinario, & deindè acceptatio non fuit admiſſa in Dataria, vel quando Beneficium non eſt de libera collatione Epiſcopi, & alia tanguntur, quæ reſpiciunt iuſtificationem narratorum in litteris Apoſtolicis.

ALBANEN. PENSIONIS.

Veneris 28. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXV.

Penſio, cuius commoditas fuit alteri ceſſa, non poteſt in præiudicium ceſſionarij in alium transferri.

MELEVITANA PENSIONIS.

Veneris 4. Februarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXVI.

Quando cauſa committitur non retardata ſolutione Penſionis arbitrio Rotæ, tunc penſionarius non eſt priuandus poſſeſſione illam exigendi pendente lite, dum non agitur de exequutione litterarum Apoſtolicarum, & nullitas penſionis non oritur ex ventre reſeruationis, ſed eſt turbida prout in caſu deciſionis, quæ turbiditatem nullitatis pluribus medijs oſtendit.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRÆ.

Veneris 11. Februarij 1667.

ARGVMENTVM CCLXVII.

Iudex poſt recuſationem nulliter procedit; Delictum ſeù dilapidatio ad effectum priuandi beneficio debet concludenter probari, quod excluditur eo ipſo, quod quis fuit abſolutus; Priuationi beneficij non eſt locus ob crapulam, & ebrietatem.

RAVENNATEN. LEGITIMÆ.

Lunæ 28. Nouembris 1667.

ARGVMENTVM CCLXVIII.

Legitima matri debetur in portione portionis, quæ ad illam ſpectaret ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet ſimul cum ſorore hærede inſtituta per Teſtatorem; In legitimam non imputatur legatum, quod non conſtat à Matre acceptatum, nec legatum quod matri purè non debebatur, ſed ex interuallo, & dependenter à futuro euentu, nec denique valida donatio inter viuos; Vſusfructus quando non reſtringatur ad alimenta.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRAE.

Lunæ 5. Decembris 1667.

ARGVMENTVM CCLXIX.

Iuriſdictio delegati expirat per ſententiam; Sententia quæ reuocat præcedentem, & terminat totum negotium eſt definitiua; Delicta excluduntur per abſolutoriam, quæ tranſiuit in iudicatum, & proinde illius probationes non releuant in alio iudicio; Teſtes pro informatione Curiæ non probant delictum, præſertim ſi depoſitio non concludat.

CARPENTORATEN. PRAELEGATI.

Veneris 13. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXX.

Licet nemo compelli debeat ad matrimonium metu pœnæ, vel amittendi hæreditatem quæſitam; poteſt tamen inuitari ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi; Diſpenſatio contrà ordinẽ nubendi præſcriptum à teſtatore vndè arguatur ſubreptitia.

BENEVENTANA SVCCESSIONIS.

Lunæ 23. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXI.

Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicitâ per relationem ad certã ſchedulam ſuſtinetur; Teſtatorem voluiſſe teſtari per teſtamentum ſolemne, ſeù in ſcriptis vndè excludatur; Identitas ſchedulæ quando probatur non requiritur ſubſcriptio teſtatoris, & probata dicitur

ex fide Notarij, & ex cautela ſubſcriptionis teſtium, & rogitus Notarij à tergo vnici folij continentis teſtamentum.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 27. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXII.

Valor beneficij per non exceſſum iuſtificatur per teſtes de publica voce, & fama, ſeu ſemiplenam probationem; Ob malam expreſſionem valoris ſcienter factam omne ius beneficij abdicatur à reſignante, adeout beneficium non poſſit deindè amplius vacare per illius obitum ius alteri quæſitum ſi eſt validum, non autem inualidum cenſetur à Papa præſeruatum.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE RODVLPHIS.

Mercurij prima Februarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXIII.

Litis expenſæ extraiudiciales taxantur in ſcutis decem pro qualibet inſtantia; Iudiciales verò reficiuntur integraliter, inter quos computãtur impenſæ extractionis inſtrumentum ad cauſam facientium, ſecus autem inſtrumentorum non facientium ad cauſam.

ROMANA, ſeu NARNIEN. CENSVVM.

Lunæ 6. Februarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXIV.

Fundus dotalis vndè dicatur conſtitutus; Fructus dotis conſtante matrimonio ſpectant ad virum, & exacti à muliere cedunt in cauſam crediti Dotalis, dum cõtrà tertios concludenter non probatur vergentia viri ad inopiam, quodque mulier tali caſu vſa fuerit remedio aſſecurationis ſuæ dotis.

BONONIEN. AQVARVM.

Veneris 24. Februarij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXV.

Aqua ingreſſa, vel oriens in fundo ſuperiori licet regulariter poſſit ab eius Domino diuerti in præiudicium fundi inferioris, ſecus tamen eſt, quando velit immutari curſus diuturnus aquæ per opus manufactum, vel Dominus fundi inferioris ſeruitutem aquæ alio legitimo titulo aquiſierit.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 2. Martij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXVI.

Fructus dotis defuncta vxore amplius non debentur, etiamſi ſuperextiterint filij, & ſi fuerint exacti imputantur in ſortem, nec debentur ratione damni emergentis, niſi debitor dotis poſitiuè interpelletur, quod creditor eſt grauatus ære alieno, & in eius extinctionem implicandæ eſſent pecuniæ ab interpellato ſoluendæ.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER COLONIIS.

Lunæ 5. Martij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXVII.

Coloniæ ſunt perpetuæ, quando vniformis fructuum reſponſio per antiquiſſimum tempus præſtita fuit, dum non reſiſtit certa lex ab initio impoſita; Certius quando concurrit obſeruantia, & bona inculta fuerunt redacta ad culturam induſtria colonorum, quo caſu etiam bona Eccleſiaſtica dicuntur rectè conceſſa ad coloniam perpetuam.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER ATTENTATIS.

Lunæ 5. Martij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXVIII.

Attentata non committuntur ceſſante ſpretu; Exceſſiua eſt exequutio mandati contrà perſonas non citatas nec comprehẽſas ſub lite.

ROMANA REINTEGRATIONIS.

Mercurij 14. Martij 1668.

ARGVMENTVM CCLXXIX.

Locatio cum pacto continuandi donec fuerit diſdicta, continuata præſumitur ſub eadem penſione, ſi non probetur diſdicta; Immiſſus in Saluiano ſi deficit in diligenti cura, & notabiliter diminuit penſiones pignoris tenetur etiam pro penſionibus percipiendis; Poteſt tamen cõtinuare retentionem pignoris pro fructibus crediti poſteà decurſis; Compenſatio in ſortem ipſo iure non procedit in cenſibus.

LVCANA PENSIONIS.

Veneris 12. Aprilis 1668.

ARGVMENTVM CCLXXX.

In iudicio petitorio contra ſucceſſorem, qui non conſenſit reſeruationi Penſionis tenetur penſionarius concludenter probare valorem narratum per aſcenſum, & clauſulam dummodò centum remaneant pro Rectore, alias penſio eſt nulla præſertim ſi Rector contrarium probauit. Solutio penſionis reſeruatæ ad fauorem coniunctæ perſonæ beneficio pleno debet plenè, & integraliter probari pro toto tempore vitæ titularis, qui reſeruationi conſenſit.

ROMA-

ROMANA CENSVS.

Veneris 13. Aprilis 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXI.

Cenſus factus ante Bullam Pianam præſumitur irredimibilis etiam ex parte debitoris, & talis arguitur etiam ex eo, quod partes illum denominarunt perpetuum, & non habuerunt rationem ſortis, quam nunquam nominarunt, præſertim ſi ex redemptione reſultaret damnum Eccleſiæ creditrici quamuis ad illius euidentem vtilitatem fuerit habita ratio in conſtitutione, ſeù aſſignatione annui cenſus.

VITERBIEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 20. Aprilis 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXII.

Concurrentibus fideicommiſſarijs, ac creditoribus contrà bona grauati, & reſpectiuè debitoris, attenta dubietate exceptionum hinc indè deductarum Rota mãdauit pretium deponi, & inueſtiri pro quibus de iure.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MVZZARINIS.

Mercurÿ 13. Iunÿ 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXIII.

Sub vocatione deſcendentium maſculorum veniunt etiam deſcendentes ex fæminis, etiamſi in alia ſubſtitutione fuerint vocati maſculi ex maſculis, dum non adeſt repetitio, & concurrit diuerſitas perſonarum, rationis, & graduum; In collectiua vocatione iuxtà gradus prærogatiuã, & ordinem ſucceſſiuum proximior excludit remotiorem, qui proindè nec ex propria perſona, nec per viam repræſentationis poteſt in concurſu proximioris ſuccedere.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 15. Iunÿ 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXIV.

Remiſſoria datur in beneficialibus concurrente fumo, & releuantiæ etiam dubia; Per malam expreſſionem valoris factam à reſignatario non abdicatur ius à reſignante, nec ex tali reſignatione in manibus Papæ reſultat affectio quoad diuerſam vacationem per obitum reſignãtis: Scientia redditũum beneficij regulariter inducitur ex poſſeſſione decennali. Remiſſoria in beneficialibus datur præſtito prius conſenſu appoſitioni ſequeſtri & facta obligatione de ſtando vnicæ.

SABINEN. SPELTAE.

Veneris 22. Iunÿ 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXV.

Statutum à Communitate Vaſſallorum conditum, diuque obſeruatum ſoluendi annuam præſtationem Baroni non gratuitò, ſed correſpectiuè ad onus à Barone ſuſceptum ſubſtinetur, & obligat incolas, præſertim ſi vaſſalli deindè tranſegerunt ſuper eadem præſtatione, eamque poſt tranſactionem per 40. annos ſoluere cõtinuarunt; Baro an vaſſalli teneantur ad expenſas Curiæ; In ſtatutis locorum ſedi Apoſtolicæ mediatè ſubiectorum an requiratur illius confirmatio, vel lapſu temporis præſumatur.

ROMANA, ſeù NARNIEN. CENSVVM.

Veneris 22. Iunÿ 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXVI.

Fructus Paraphernales exacti per ipſammet vxorem prætendi nèqueunt à viro, eiuſque creditoribus; Sors principalis cenſuum fit repetibilis quoties fundus euincitur ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ; Relatio, à qua non fuit reclamatum cenſetur approbata, & ad excuſſionem non tenetur creditor cum clauſula *Conſtituti*, & obligatione Camerali.

PAMPILONEN. IVRIVM PAROCHIALIVM.

Lunæ 25. Iunÿ 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXVII.

Remiſſoria datur etiam in gradu reſtitutionis in integrum concurrente releuantia, & fumo materiæ articulatæ; Iuſpatronatus non extinguitur per conſenſum à Patronis præſtitũ vnioni ſine illius præiudicio: Probatio per teſtes non reijcitur in præſentationibus, quæ non rediguntur in ſcriptis ex neceſſitate, ſed pro ſecuriori probatione.

CRACOVIEN. PRAEPOSITVRAE.

Lunæ 19. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXVIII.

Patet ex Summario.

CARPENTORATEN. PRAELEGATI.

Lunæ 16. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM CCLXXXIX.

Quamuis liceat ad certas nuptias allicere ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi, ſecus tamen eſt in magno lucro, & in filia, in qua amiſſio paternæ hæreditatis æquiparatur pœnæ. Prælegata, quæ abſorbent hæreditatem eius loco ſuccedũt: Præiudicium alteri reſultans ex diſpoſitio-

tione, quandò Principi dicatur innotuiſſe, ad euitandam ſubreptionem.

ROMANA TESTAMENTI.

Lunæ 26. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM CCXC.

Filiusfamilias etiam cum conſenſu Patris non poteſt teſtari, & quamuis poſſit donare cauſa mortis debet tamen conſtare de conſenſu patris cum circumſtantijs relatis in deciſione. Filijfamilias in Gallia an ſint ſub patria poteſtate, & poſſint teſtari; Filijfamilias Clerici an poſſint teſtari ſine requiſitis *Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 6. de reform.*

ROMANA RESCISSIONIS CONCORDIÆ.

Lunæ 26. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM CCXCI.

Habetur ex Summario.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE INCORONATIS.

Mercurij 28. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM CCXCII.

Fideicommiſſum non expirat per obitum filiorum cum filijs in conditione poſitis, quando teſtator vocauit, imò etiam grauauit deſcendentes, & vndè arguatur vocatio, & grauamen deſcendentiũ. Immiſſio ad certa bona non retardatur prætextu detractionum, quando Reus poſſidet alia bona fideicommiſſi ex quibus conſequi poteſt detractiones, & quando conſtat de alienationibus quæ abſorbent, vel reddunt illiquidas detractiones.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 3. Decembris 1668.

ARGVMENTVM CCXCIII.

Manutentio datur non habenti ſe pro ſpoliato aduerſus factum Iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis; Nullitas quoad non citatum ſuffragatur etiam citato circa rẽ poſſeſſam pro indiuiſo; Statutum de continuandâ poſſeſſione in hæredẽ non præiudicat vxori habenti clauſulam *conſtituti* ſuper bonis viri; Retentio pro credito diuerſo non datur in re nulliter adiudicata.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 10. Decembris 1668.

ARGVMENTVM CCXCIV.

Trebellianica non debetur ex fideicommiſſo in tota hæreditate conſtituto, & ab extraneo compenſatur in fructibus; Detractiones compenſatæ, & illiquidæ non debentur; Prætium bonorum à grauato diſtractorum nedum debet reſtitui, ſed etiam fructus, qui fuiſſent percepti ex inueſtimento prætij faciendo ex voluntate Teſtatoris. Peritus an & quando poſſit æſtimare bona, quæ non vidit, & videre amplius non poteſt; Reintegratio non debetur pro nominibus debitorum effectorum non ſoluendo ſine culpa grauati.

TOLETANA IVRISDICTIONIS.

Veneris 11. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCXCV.

Epiſcopus habet iuriſdictionem Ordinariã in omnibus locis ſitis intra ſuam Diœceſim, quamuis ſpectent ad Religionem Hieroſolymitanam; Eius enim priuilegia eximunt monaſteria, & perſonas intrà eorum ſepta degentes, non autem tribuunt territorium ſeparatum cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, neque ad hunc effectum attenditur immemorabilis, quæ non iuſtificatur cum ſuis requiſitis, nec quadragenaria cum titulo, qui non concedit territorium ſeparatum; Item poteſt non obſtantibus dictis priuilegijs iuriſdictione delegata viſitare Monaſteria, & Eccleſias eiuſdem Religionis habentes curam animarum.

ROMANA CAMBIORVM.

Veneris 11. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCXCVI.

Cambia platealia ſunt valida nedum pro prima, ſed pluribus vicibus, quando ab initio contrahuntur pro prima vice, & deindè continuantur ad arbitrium debitoris, & illa quæ tranſmittuntur à Platea ad plateam ſubſtinentur provt illa contracta à platea ad nundinas, ſeù à Nundinis ad alias nundinas; Interpellatio debitoris quando in cambijs non ſit neceſſaria.

FARFEN. LEGATI.

Lunæ 14. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCXCVII.

Sub legato mobilium, & ſub alio *del Grano della preſente ſtaggione, e frutti pendenti* quid veniat; Debitum ſoluendum ex prætio animalium legatorum ſi deindè pro rata extinguatur à teſtatore, an & quando legatum eiuſdem prætij pro rata diminuatur.

MELEVITANA PENSIONIS.

Lunæ 14. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCXCVIII.

Penſio nulliter reſeruatur abſque mentione primæ, quæ non probatur nulla, vel nõ acceptata, ſeù extincta; Modus non impletus ſuſpendit effectum gratiæ, ſed illam

lam

lam non reſoluit ab initio. Penſiones reſeruatæ ab inferioribus contra formam falcitatum non reducuntur, ſed annullantur in totum. Debitores communis ærarij Religionis Hieroſolymitanæ non poſſunt reſeruare penſiones, & quando non ſuffragetur depoſitum factum pro debito.

PAMPILONEN. IVRIVM PAROCHIALIVM.

Mercurij 16. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCXCIX.

Remiſſoria non conceditur in gradu commiſſionis cum Clauſula: *Conſtito de tribus conformibus*; quarum exequutio impugnari tantum debet ex iiſdem actis.

RAVENNATEN. TESTAMENTI.

Mercurij 23. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM CCC.

Teſtamentum quando dicatur nuncupatiuū nuncupatione implicita; ſchedulæ huius teſtamenti identitas probatur ex fide Notarij, & diuerſis facti circumſtantijs relatis in deciſione, vbi refelluntur argumenta in contrarium adducta.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 8. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCI.

Per malam expreſſionem valoris emiſſam à reſignatario non abdicatur ius à reſignāte, & licet abdicetur ſi reſignans falſum valorem ſcienter expreſſerit, talis tamen ſcientia non infertur ex poſſeſſione beneficij per duos vel tres annos, ſed per decennium; Affectio beneficij per appoſitionem manus Papæ ad certum effectum reſignationis non comprehendit diuerſam vacationem per obitum; In dubio concedenda eſt remiſſoria.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 11. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCII.

Patet ex Summario.

BONONIEN. DOMVS.

Lunæ 11. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCIII.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica pro ſe, & hæredibus comprehendit hæredes ſanguinis, non extraneos; Sub facultate diſponendi de iuribus hæreditarijs non venit emphyteuſis ex pacto, & prouidentia; Et ſi facultas eſt limitata ad actum inter viuos non poteſt conſumi in vltima voluntate. Contrauentio matris non præiudicat filijs venientibus ex propria perſona.

LVGANA PENSIONIS.

Veneris 15. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCIV.

Remiſſoria in prophanis datur ex ſola releuantia etiamſi teſtes ſuper iiſdem fuiſſent aliàs examinati, dum noui articuli materias clarius ſpecificant, & diſtinguunt; Suſpicio protrahendi ceſſat in penſionario, qui renunciauit quaſi poſſeſſioni exigendi arbitrio Rotæ.

PISCIEN. BENEFICII.

Mercurij 20. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCV.

Compatronus poteſt adhærere ſui ipſius præſentationi factæ ab alijs; Iuſpatronatus quando non tranſeat in fideicommiſſarium; In derogatione mediętati vocum attenduntur Patroni habentes cauſam à quaſi poſſeſſoribus præſentandi; Clericus patronus an poſſit cumulatiué præſentare ex interuallo; Præſentatio cumulatiua computatur vtrique præſentato.

TOLENTINA ATTENTATORVM.

Lunæ 25. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCVI.

Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem, & grauiora redduntur in Religioſis, qui inhibitionem reuerenter non obſeruarunt, imò habuerunt recurſum ad iudicem inferiorem.

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 15. Martij 1669.

ARGVMENTVM CCCVII.

Expenſæ extraiudiciales reficiuntur in ſcutis decem pro qualibet inſtantia, & iudiciales integraliter; Expenſæ litis an debeantur pro virili reſpicit exequutionē, & vndè deberi dicantur integraliter. Monaſterium tenetur ad expenſas litis, quam ſubſtinuit ex perſona Monaci.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Lunæ 18. Martij 1669.

ARGVMENTVM CCCVIII.

Cauſa matrimonialis dicitur prophana ad effectum remiſſoriæ, quæ proindè conceditur ex ſola relauantia, & multo magis ſi detur etiam fumus; In huiuſmodi cauſis ob grauitatem materiæ facilè admittuntur noui articuli, non obſtante alio examine, præſertim ſi poſſunt conciliari cum articulis primo loco exhibitis, ne implicent contrarietatem.

Index Argumentorum.

AESINA FIDEICOMMISSI.

Veneris 29. Martij 1669.

ARGVMENTVM CCCIX.

Identitas bonorum probanda eſt in iudicio immiſſionis in vim *leg. fin. C. de edic. Diu. Adr. toll.* cum poſſeſſione teſtatoris de tempore mortis, nec ſuffragatur, quod probetur teſtatorem poſſediſſe longè ante, præſertim ſi datur fumus, quod bona ad alium ſpectarent.

ROMANA VINEARVM.

Veneris 29. Martij 1669.

ARGVMENTVM CCCX.

Poſſidens iure familiaritatis poteſt mutare cauſam poſſeſſionis, quæ proindè nõ citato tali poſſeſſore non poteſt propria authoritate per alium apprehendi ſub prætextu fideicommiſſi, etiamſi in fideicommiſſo adeſſet clauſula, *omni meliori modo*, quando poſſeſſori, ſeù eius authori competebant, ſeù competere poterant detractiones.

CASERTANA PAROCHIALIS.

Luna prima Aprilis 1669.

ARGVMENTVM CCCXI.

Licet detur appellatio à prælectione alicuius in examine; Tamen nouum examen non eſt concedendum, quando adhuc appellans, licet doctior appareret, eſſet prælecto poſtponendus ob diffamationem, quæ ſufficit, vt diffamatus à beneficio aquirendo reijciatur.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 30. Maij 1670.

ARGVMENTVM CCCXII.

Expreſſio valoris per non exceſſum non cõcludit per aſcenſum, & verificatur in minima quantitate: Falſa valoris expreſſio non eſt adſcribenda reſignatario extero, ac illius ignaro, ſed reſignanti illius conſcio, à quo proinde per huiuſmodi falſam expreſſionem ſcienter emiſſam omne ius beneficij abdicatur, ita vt non poſſit ab ordinario conferri per obitum reſignantis.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MVZZARINIS.

Luna 2. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXIII.

Habetur ex Summario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MVZZARINIS.

Luna 9. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXIV.

In fideicommiſſo condito fauore perſonarum coniunctarum non ſucceditur ſimultaneè, ſed ordine ſucceſſiuo, præſertim ſi teſtator mandauit ſeruari talem ordinem, & gradus prærogatiuam. Dictiones repetitiuæ quando referantur ad ordinem ſuccedendi: Repræſentatio, ſeù ſubingreſsio filij an & quando detur in locum matris excluſæ.

RAVENNATEN. TESTAMENTI.

Veneris 13. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXV.

Identitas foliorum, in quibus teſtamentum clauſum continetur debet clarè apparere, nec ſufficit ſola fides Notarij, quando non concurrat aliqua circumſtantia omnino excludens ne Notarius potuerit teſtamenti folia immutare, vel alterare.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Luna 16. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXVI.

Intereſſe damni emergentis licitè exigitur, quando debitor fuit interpellatus, & ſciebat creditorem eſſe grauatum ære alieno, quod non fuit extinctum, eo quia interpellatus diſtulit ſolutionem: Interpellatio iudicialis non requiritur ad hũc effectum, ſed ſufficit extraiudicialis, imò quod intereſſe huiuſmodi fuerit deductum in contractum.

ROMANA DOMORVM.

Luna 16. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXVII.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum non expirat in vna perſona, ſeù gradu perſonarum: Tale autem fuiſſe fideicommiſſum arguitur ex voto conſeruandi agnationem, ex relatione ad alias ſubſtitutiones, vbi fideicommiſſum erat perpetuum, & ex declaratione teſtatoris, quod in dubio fieret interpretatio pro fideicommiſſo. Alienatio bonorum fideicommiſſi non ſubſtinetur vigore Breuis Apoſtolici, quod eſt obreptitium, vel cuius forma non fuit ſeruata. Emptor quando teneatur eſſe ſollicitus de inueſtimento, vel multiplico.

FLORENTINA PLEBANIAE.

Veneris 20. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXVIII.

Iuſpatronatus gentilitium deficiente familia fit hæreditarium; Exiſtentia, & pertinentia iuriſpatronatus ad vnam lineam alicuius familiæ ex quibus legitimè probetur plenè examinatur reiectis contrarijs argumentis.

FARFEN.

Index Argumentorum.

FARFEN. PRÆDII.

Luna 23. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXIX.

Societas officij præcedenter diſdicta non extinguitur, ſeù ſuperlucratur per obitum ſubſequutum; Diſdicta cui ſit facienda, quomodo adnotanda, & reproducenda; Apocæ priuatæ non habentes requiſita *l. ſcripturas C. qui potior. in pign. hab.* non concurrunt cum inſtrumento etiam poſteriori; Actio perſonalis anterior poſtponitur hypothecæ poſteriori.

VITERBIEN. SALVIANI.

Luna 23. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXX.

Fideicommiſſum coniecturale cum requirat altiorem indaginem non retardat immiſſionem ex Saluiano interdicto; Impoſitio Cenſus reſpectu fundi cenſiti habet vim alienationis, adeout fundus cenſeatur à grauato electus pro ſuis detractionibus; Inuentario quando æquipolleat deſcriptio bonorum in diuiſione; Noualia prouenientia ab induſtria grauatorum non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.

TAVRINEN. DECIMARVM.

Veneris 27. Iunij 1670.

ARGVMENTVM CCCXXI.

Laici ſunt incapaces decimarum ſpiritualium, dum non docent de immemorabili quaſi poſſeſſione decimandi cum fama priuilegij, vel alio titulo æquipollenti.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Veneris 4. Iulij 1670.

ARGVMENTVM CCCXXII.

Attentata, & reuocanda ſunt omnia geſta contra diſpoſitionem Breuium Apoſtolicorum, nec non geſta pendente termino ad appellandum, & poſt appellationem interpoſitam, præſertim quando commiſſio appellationis ſimpliciter ſignatur; Clauſulæ appoſitæ in commiſſione per ablatiuum abſolutum circa reuocationẽ attentatorum important, vt iudex cognitis attentatis aliàs procedere non valeat, quàm ijs reuocatis.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 4. Iulij 1670.

ARGVMENTVM CCCXXIII.

Sententia, à qua fuit appellatum non tranſit in iudicatum, licet datis reuerentialibus in forma non fuiſſet impetrata cõmiſſio intra decem dies ab appellante, cui nulla negligentia poteſt adſcribi; Identitas controuerti non poteſt ab hærede hæredis grauati, qui bona tanquam fideicommiſſaria adeptus fuerat; Error debet ab allegante concludenter probari & in propria confeſſione excluditur per poſſibile.

FAVENTINA GABELLÆ.

Luna 17. Nouembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXIV.

Gabella ſoluenda à forenſibus non debetur ab eo, qui obtinuit ciuilitatem; Habitationi quindecim annorũ requiſitæ à ſtatuto ad aquirendam ciuilitatem poſſunt derogare antiani Ciuitatis cum licentia Legati; Conceſſa ciuilitate cẽſentur conceſſa omnia priuilegia ciui originario competentia, & ſi qui adeſſet defectus in conceſſione ciuilitatis tollitur ex illius confirmatione obtenta à Summo Pontifice.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Luna prima Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXV.

Datis Apoſtolis reuerentialibus in forma debet appellans intra decem dies impetrare commiſſionem, vel adhibere diligentias, nec excuſatur eo, quia ſententia in termino habito prò ſeruato proferatur poſt dictos decem dies, aliàs ſententia tranſit in iudicatum.

LVCANA PENSIONIS.

Luna prima Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXVI.

Teſtes de auditu, ſeù notitia à perſona ſuſpecta non probant valorem beneficij; Clauſula *dummodò remaneant centum pro Rectore* intelligitur de fructibus certis, non de incertis: Valor fructuum attenditur qui currit in loco beneficij non in Ciuitate.

ROMANA ASSECVRATIONIS.

Veneris 5. Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXVII.

Effuſio olei aſſecurati cauſa tempeſtatum, quando non probetur depoſitione nautarum, imo potius reddatur inueriſimilis: Barattaria committitur, quoties merces amittuntur ex calliditate, ſeù doloſa culpa Nauarchi, qui in nauem introducendo argentum extrahi vetitum ab aliquo regno dedit cauſam, vt nauis cum illius mercibus confiſcaretur.

BONONIEN. SEPARATIONIS BONORVM.

Veneris 5. Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXVIII.

Donatio facta filio cum onere Primogenituræ non confertur, nec imputatur in legiti-

ti-

timari, præſertim quando potius arguitur, quod pater noluerit obligare donatarium ad imputationem. Onus reijcitur à legitima, nec dicitur à filio acceptatum abſque ſcientia, & verbis explicitis.

ELBOREN. BENEFICII.

Mercurij 10. Decembris 1672.

ARGVMENTVM CCCXXIX.

Habetur ex Summario.

BONONIEN. INVESTITVRARVM.

Veneris 12. Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXX.

In alienationibus rerum Eccleſiæ copulatiuè requiruntur vtilitas, & beneplacitum. Beneplacitum Apoſtolicum non ſuppletur ex ſolito locandi, dum non præcedunt duo locationes, cum obſeruantia 40. annorum: *Extrau. ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alien.* an fuerit antiquitus vſu recepta Bononiæ: Vtilitas in inueſtitura rerum Eccleſiæ, quando ceſſet, & deſcendentia quando ſatis non probetur.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 15. Decembris 1670.

ARGVMENTVM CCCXXXI.

Mixtura quando reddat totam ſententiam appellabilem, quamuis latam per capita ſeparata: Immiſſio non datur ſuper bonis à fideicommittente non poſſeſſis, ſeù quando hæredi grauato, qui illa alienauit competebant detractiones.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Veneris 7. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXII.

Reintegratio debetur in exequutione Breuium Apoſtolicorum conceſſorum à Pontifice præuia totius facti plenaria informatione, cum derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo, clauſula *ſublata*, decreto irritanti, alijſque ampliſsimis Clauſulis.

ROMANA SOCIETATIS SVTORIÆ.

Veneris 9. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXIII.

Relatio tertij periti diſcordantis à duobus alijs, qui præcedenter retulerant non attenditur, quando tertius fuit neceſſario electus, ſecus ſi voluntarie ex conſenſu partium, tunc enim tertius alteri ex peritis præcedenter aſſumptis tenetur adhærere, alias eligitur nouus peritus, præſertim cum datur fumus de errore tertiæ peritiæ.

SANCTI SEVERINI DECIMARVM.

Lunæ 12. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXIV.

Iuris aſsiſtentia, quam habet Parochus circa decimas intra limites ſuæ Parochiæ, procedit in Parochijs diſtinctis per confinia, ſecus autem in diſtinctis per familias, iuxta inueteratam conſuetudinem, quæ inter duas Eccleſias non requiritur immemorabilis: Huiuſmodi conſuetudo probatur per teſtes adminiculatos, contra quos non admittuntur exceptiones leues, ſeù quæ poſſunt conciliari, prout non admittuntur contraria argumenta, quæ militant in alijs Parochijs diuerſæ naturæ.

CALAGVRITANA ARCHIDIACONATVS DE BARBERIEGO.

Veneris 16. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXV.

Permutatio beneficiorum corruit, & alteri permutanti datur regreſſus, quoties beneficia ſibi ceſsa apparent litigioſa, ſeù non ſpectaſse ad compermutantem: Scientia, quod talia eſsent beneficia permutata, quando non probetur in eo, cui illa fuerunt ceſsa in permutatione, ſeù non releuet.

CALAGVRITANA ARCHIDIACONATVS DE BARBERIEGO SVPER MANVTENTIONE.

Veneris 16. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXVI.

Poſseſsio beneficij dimiſsa ſub conditionali reſignatione deficiente conditione non dicitur abdicata à reſignante, cui propterea datur manutentio: Exequutor mixtus non poteſt ſine citatione priuare poſſeſsione; Inſtantia Procuratoris ſuper reintegratione, quando non præiudicet principali, vt obtinere valeat manutentionem: Recurſus ad Iudices Laicos an & quando obſtet, ſeù dicatur purgatus.

FLORENTINA PLEBANIÆ.

Lunæ 19. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXVII.

Iuſpatronatus gentilitium ſpectans ad familiam effectiuam alicuius, an iſta extincta fiat hæreditarium, vel tranſeat ad familiam contentiuam: Vndè autem probetur iuſpatronatus ſpectaſse ad familiam effectiuam dumtaxat, dum non conſtat de fundatione latiſsimè probatur.

BENE-

Index Argumentorum.

BENEVENTANA IVRISDICTIONIS.

Veneris 23. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXVIII.

Ordinarius habet intentionem fundatam ſuper omnimoda iuriſdictione in omnibus locis ſitis intra fines ſuæ Diœceſis; Situatio autem probatur antiquis, & modernis confeſſionibus prætendentium exemptionem, & enunciatiuis, & actibus iuriſdictionalibus geſtis iure ordinario, & contrarium ſubſtinenti incumbit onus probandi exemptionem cum aſſignatione certi territorij facta à Summo Pontifice; Actus iuriſdictionales ab alijs geſti, quando non præiudicent ordinario.

BENEVENTANA IVRISDICTIONIS SVPER COMPVLSORIA.

Veneris 23. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXXXIX.

Satis habetur ex Summario.

BAREN. IVRISDICTIONIS.

Lunæ 26. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXL.

Mandati Rotalis falſitas vndè excludatur, & quando conſtet de attentatis multipliciter deductis ſuper exercitio diuerſorum actuum in quibus manutentio fuerat conceſſa partim Archipresbytero, & partim Epiſcopo.

TIBVRTINA HÆREDITATIS.

Veneris 27. Februarij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLI.

Subſtitutio in formali vſufructu non comprehendit proprietatem, & per mortem vſufructuarij expirat, quamuis in proprietate non ſit datus cohæres eo ipſo, quod ſubſtitutio eſt facta per verba obliqua, & in re certa; Per ſubſtitutionem alicuius, & ſuorum hæredum, an veniãt dumtaxat hæredes ſanguinis; Retentio pro creditis controuerſis, & illiquidis nõ retardat immiſſionem.

FOSSANEN. PENSIONIS.

Lunæ 2. Martij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLII.

Subreptio vndè deducatur; Beneficium Eccleſiaſticum non dicitur annua præſtatio, ſeu penſio ad fauorem deſcendentium reſeruata in limine fundationis Beneficij de iurepatronatus, nec ex eo, quod aliquæ eius circumſtantiæ conueniant beneficio ſequitur penſionem eſſe beneficium, dum concurrunt aliæ circumſtantiæ, quæ referuntur in deciſione tranſcendentes naturam beneficij; Religioſi capaces honorum in communi an, & quando dicantur capaces penſionum ex diſpoſitione fundatoris beneficij; Gratia Apoſtolica quando ſit obreptitia nec ſuſtineatur ex clauſula, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo.*

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 6. Martij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLIII.

Datis Apoſtolis reuerentialibus in forma tenetur appellans intra decem dies curare commiſſionem, vel adhibere diligentias ad committendam cauſam, quæ aliàs remanet deſerta, licet ſententia fuerit poſtmodum lata in termino proſeruato; Identitas probatur ex confeſſione grauati, cuius error debet per neceſſe iuſtificari; Detractiones reiectæ conſumptæ, vel illiquidæ non retardant immiſſionem.

FOROLIVIEN. PRAEDII.

Veneris 13. Martij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLIV.

Interdictum quorum bonorum, quando non detur; Fideicommiſſum probatur ex confeſſione authorum, quæ non probatur erronea ex relatione ad teſtamentum cum diuerſo cognomine teſtatoris, quando ex alijs demonſtrationibus conſtat de identitate teſtatoris, & teſtamenti relatis; Fideicommiſſum non expirat per obitum hæredis cum filijs, quando contrarium reſultat ex ipſa diſpoſitione teſtamenti, & coniecturis.

CONCHEN. BENEFICII.

Veneris 13. Martij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLV.

Litteræ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ, & vndè iuſtificentur; Prouiſio beneficij obtenta à Nuntio Hiſpaniarum eſt nulla, quando Nuntius exceſſit ſuas facultates, tam in quantitate valoris reſtricta ad beneficia non excedentia ducat. 24. quam in forma, dum prouidit abſque præcedenti informatione huiuſmodi valoris.

TOLENTINA CANONICATVS.

Lunæ 20. Aprilis 1671.

ARGVMENTVM CCCXLVI.

Habetur ex Summario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Veneris 24. Aprilis 1671.

ARGVMENTVM CCCXLVII.

Quantitas æris alieni ſoluta per grauatum apparet ex ſtatu deſuper firmato, &

E præ-

præſumitur ſoluta ex nominibus debitorum, & pecunia numerata hæreditatis; Grauatus tenetur reintegrare fideicommiſſum de omnibus effectibus hæreditarijs per ipſum exactis, diſtractis, ſeù non reſtitutis; Annua legata, & annuæ præſtationes ſolui debent ex fructibus non ex aſſe fideicommiſſi; Et detractiones ſemel *factæ* amplius prætendi non poſſunt.

ASCVLANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 4. Maij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLVIII.

Dotes non detrahuntur ex fideicommiſſo particulari, niſi deficiant alia bona; Hæres qui non confecit inuentarium præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus, & tenetur de proprio reſtituere bona fideicommiſſi particularis; Fideicommiſſum particulare quando reſultet ex prohibitione alienandi; Aditio vndè probetur. Dos in quantitate non transfertur in fundum ſine vxoris vtilitate, & conſenſu, qui excluditur eo ipſo, quod mulier fatetur bona eſſe hæreditaria viri.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Mercurij 13. Maij 1671.

ARGVMENTVM CCCXLIX.

Reintegrari debent omnia licet ignoranter facta contra decretum irritans; Attentata ceſſant in eo, qui paratiſſimum ad obedientiam ſe declarat, & ea quæ geſſit euenerunt ante inhibitionem: clauſula *reuocatis attentatis* quid operetur.

ROMANA CENSVS.

Veneris 15. Maij 1671.

ARGVMENTVM CCCL.

Subingreſſio cenſus in locum, & anterioritatem creditoris dimiſsi pecunijs cenſualibus an & quando detur nedum pro ſorte, ſed etiam pro fructibus eiuſdem cenſus; Hypotheca dotalis incipit à die Capitulorũ; Promiſsio de obligando an & quando fauore dotis habeatur pro obligatione; Ceſsio actionum contra principales, quando compræhendat etiã fideiuſſorem: Suſpicio antidatæ in capitulis matrimonialibus, in quibus deficiunt requiſita *l. ſcripturas C. qui potior. in pign. hab.* quibus circumſtantijs tollatur.

CALARITANA PENSIONIS.

Veneris 5. Iunij 1671.

ARGVMENTVM CCCLI.

Licet titularis ſucceſſor narrando penſionem dicatur approbare nudum factum, non validitatem reſeruationis: Secus tamen eſt, quando conſtat de conſenſu eiuſdem ſucceſſoris ſimul deſumpto ex mandato coadiuti ad conſentiendum coadiutoriæ, ex decreto Papæ, & ex conſenſu coadiutoris, & coadiuti, tunc enim Penſionarius releuatur ab onere iuſtificandi litteras penſionis contra coadiutorem, qui in canonicatu ſucceſsit.

EVGVBINA DONATIONIS.

Veneris 5. Iunij 1671.

ARGVMENTVM CCCLII.

Donatio regulariter præſumitur de bonis, quæ tunc erant donantis, & de ijs tantum dicitur facta, quando expreſsè donata fuerunt bona, quæ tunc ad donantem ſpectabant, ſeù ab eo poſsidebantur: Tunc enim verba generalia ſubindè appoſita ab hac expreſsione, ſeù modificatione interpretationem recipiunt, nec inducunt nouam, ſeù diuerſam diſpoſitionem.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.

Lunæ 8. Iunij 1671.

ARGVMENTVM CCCLIII.

Ceſsio reportata ab emptore ſoluente prætium bonorum ſibi venditorum, quando non ſuffragetur ad effectum agendi: Hypotheca dotalis incipit à die Capitulorum: Gratia Pontificis quando retrotrahatur ad conſtitutionem dotis: Obligatio ex qua mulier remanet penitus indotata non ſubſtinetur.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 12. Iunij 1671.

ARGVMENTVM CCCLIV.

Dos ſoluta fideicommittenti detrahitur in reſtitutione fideicommiſsi, quamuis fuerit prohibita quęcumque detractio etiam ex cauſa reſtitutionis dotis.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI CAROLI DE PEPVLIS.

Lunæ 15. Iunij 1671.

ARGVMENTVM CCCLV.

Proximitas grauati, non grauantis regulariter attenditur: Repræſentatio in fideicommiſſo reſtituendo per patruum non excluditur etiamſi teſtator vocauerit proximiores: Proximitas grauantis non attenditur licet fuerint ſubſtituti li più proſsimi dell'aguatione di eſso teſtatore.

CIVI-

CIVITATIS CASTELLANÆ DONATIONIS.
Veneris 19. Iunij 1671.
ARGVMENTVM CCCLVI.
Donatio mulieris quando non inualidetur ob non interuentum proximiorum requiſitum ex Statuto Vrbis, nec ex defectu inſinuationis à iure communi, & à dicto ſtatuto requiſitæ.

HISPALEN. BENEFICII.
Veneris 19. Iunij 1671.
ARGVMENTVM CCCLVII.
Declaratoria relaxatur quoties ſeruatis terminis non conſtat de paritione, imo de maiori contumacia per recurſum ad iudices Laicos.

ROMANA RESCISSIONIS CONTRACTVS.
Lunæ 22. Iunij 1671.
ARGVMENTVM CCCLVIII.
Contractus munitus pacto reſolutiuo ſi implementum non ſequatur habetur pro non facto, nec admittit purgationem moræ; Ex quibus verbis huiuſmodi pactum deducatur, ac moleſtiæ & euictio vndè probentur, vt fiat locus pacto reſolutiuo.

PERVSINA BONORVM.
Lunæ 22. Iunij 1671.
ARGVMENTVM CCCLIX.
Arbitrio pro cumulatione poſſeſſorij cum petitorio, quando non ſit locus: bona fuiſſe ab alio, quàm à fideicommittente poſſeſſa vndè probetur; Remedium *auth. res quæ C. commun. de legat.* eſt ſubſidiarium deficientibus bonis liberis, & procedit in bonis fideicommiſſi aſcendentis obuentis patri mulieris, non alteri fideicommiſſario.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.
Veneris 26. Iunij 1671.
ARGVMENTVM CCCLX.
Tex. in l. ſcripturas C. qui potior. in pign. hab. non requirit pro forma ſubſcriptionem apocæ per tres teſtes, ſed ad remouendas fraudes, quæ excluduntur æquipollenti probatione, vt ſi in pede apocæ duobus teſtibus ſubſcriptæ eadem die ſtipuletur publicum inſtrumentum, & concurrant alia adminicula. Defectus archiuiationis tollitur ſanatione Cardinalis Camerarij; Immiſſus ad effectum ſe ſatisfaciendi ex fructibus non aquirit dominium, & poſſidet pro debitore.

PENNEN. DISTRIBVTIONVM.
Mercurij prima Iulij 1671.
ARGVMENTVM CCCLXI.
Archidiacono debentur diſtributiones de iure, & de conſuetudine, nedum generali Italiæ, ſed particulari capituli Pennen. nec poſſunt controuerti à capitulo ſub prætextu, quod in prouiſione Archidiaconatus deficiat ſufficiens expreſſio, dum de illius validitate, ſeù exequutione non agitur.

TOLENTINA CANONICATVS.
Mercurij prima Iulij 1671.
ARGVMENTVM CCCLXII.
Breue de capienda poſſeſſione nomine cameræ vndè iuſtificetur; Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, imò etiam mixtum, quando vacatio ſuccedit in turno Eccleſiaſtici. Iuſpatronatus ad fauorem communitatis dicitur ex priuilegio, & cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, dum concludenter non probatur dotatio, vel fundatio facta ab eadem communitate.

ASCVLANA FIDEICOMMISSI.
Veneris 27. Nouembris 1671.
ARGVMENTVM CCCLXIII.
Identitas probatur ex deſcriptione bonorum in teſtamento fideicommittentis adminiculata ex confeſſionibus vxoris, & filiorum illius, nec non reorum conuentorum; Dos conſiſtens in quantitate non tranſmutatur in fundum abſque expreſſo conſenſu mulieris, qui excluditur, dum ipſa deindè ſuppoſuit dotem in quantitate, & falſa eſt bona eſſ. hæreditaria viri, indè enim ceſſant æquiuocæ interpretationes.

ROMANA, ſeù IANVEN. ALIMENTORVM.
Veneris 27. Nouembris 1671.
ARGVMENTVM CCCLXIV.
Alimenta, ſeù ſubuentiones ab antenatis relictæ ſuis propinquis pauperibus debentur probata paupertate, & propinquitate, è conuerſo non debentur fæminis, quæ non probant qualitatem ſub qua fuerunt vocatæ, adeout nec exequutor poſsit ad earum fauorem excedere facultates ſibi ſpecificè attributas.

TRANEN. IVRIS SEPELIENDI.
Mercurij 2. Decembris 1671.
ARGVMENTVM CCCLXV.
Eccleſia Parochialis habet aſsiſtentiam iuris circa ſepulturam decedentium intra eius limites etiam contra matricem,

quando ad iſtius fauorem non concurrit legitima conſuetudo, ſeu reſeruatio iuris ſepeliendi in erectione Eccleſiæ filialis in Parochiam; vndè autem excludatur reſeruatio, & conſuetudo pleniſsimè examinatur.

FIRMANA BONORVM.

Lunæ 11. Ianuarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXVI.

Ob nullitatem ſubhaſtationis, & deliberationis datur actio ſpolij nedum ſpoliato, ſed eius hæredi; Iudicium non deputato curatore pupillo eſt nullum. Mandatum procuræ an & quando per mortem conſtituentis expiret; Pro dote non datur de iure proceſſus exequutiuus.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.

Mercurij 27. Ianuarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXVII.

Dubius litis euentus præbet iuſtam cauſam tranſactioni, quæ non reſcinditur ex dubijs iuris articulis; Hypothecam dotalem non incipere à præcedentibus capitulis, ſed à die matrimonij eſt opinio à diuerſis authoribus recepta, & tunc ſignanter procedit, quando tempore Capitulorum contrahi non poterat matrimonium ob impedimentum; Dos filiæ ſpuriæ nulliter conſtituta vltra metam alimentorum, quando non validetur per gratiam Papæ; Mulieris obligatio citra medietatem dotis ſubſtinetur.

MONASTERIEN. CANONICATVS.

Lunæ prima Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXVIII.

Aduerſus innouationem ſequutam contra poſſeſſorem, qui ſe non habuit pro ſpoliato datur manutentio, vel ſaltem reintegratio; Per reſignationem nullam non abdicatur ius à reſignante: Immediatè ſubiectus Sedi Apoſtolicæ non poteſt reſignare in manibus inferioris, à cuius iuriſdictione eſt exemptus, & ſi reſignauerit, adhuc poteſt retinere titulum, & iura canonicatus reſignati.

CALARITANA PENSIONIS.

Lunæ prima Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXIX.

Penſionarius an, & quando releuetur ab onere iuſtificandi ſuas litteras aduerſus titularem ſucceſsorem, qui non præſtitit conſenſum cauſalem penſioni iam reſeruatæ, ſed quemdam improprium ex voluntate coadiuti, coadiutoris & Papæ.

ROMANA, ſeù IANVEN. ALIMENTORVM.

Lunæ 8. Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXX.

Licet fundator pij operis mandet cuilibet pauperi conſanguineo diſtribui certam ſummam, ſumma tamen poteſt augeri, ſi vnus tantum compareat, & fundator voluit omnes fructus aſsignamenti ad hunc effectum diſtribui: Non habentes qualitates requiſitas non poſſunt concurrere ad beneficium qualificatæ diſpoſitionis, nec ex facto, ſeù voluntate exequutoris, qui non poteſt ſuis facultatibus abuti in euerſionem mentis fundatoris.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 8. Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXI.

Remiſsoria datur in prophanis ex ſola releuantia, & eo facilius accedente fumo: Releuantia reſultat ſi aduerſus deuolutionem ob finem vocatorum articuletur illorum exiſtentia: Emphyteuſis Eccleſiaſtica ex pacto comprehendit etiā ſucceſsores tranſuerſales vſque ad decimū gradum.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.

Veneris 12. Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXII.

Apoca licet careat ſubſcriptione trium teſtium, præfertur tamen poſteriori inſtrumento concurrentibus æquipollentibus probationibus, & coniecturis relatis in deciſione: Sanatio Archiuiationis quando retrotrahatur ad diem Apocæ: Simulatio quando non probetur.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 12. Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXIII.

Quando dicatur ſatisfactum conditionibus Breuis pro abſolutione à cenſuris, vt concedenda veniat abſolutio illi, qui recurſum habuit ad iudices Laicos.

ROMANA FRVCTVVM CENSVS.

Lunæ 15. Februarij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXIV.

Hæres beneficiatus tenetur de proprio ad æs alienum hæreditarium, dum de bonis inuentariatis non reddit rationem; Iura dotalia non impediunt exequutionem in bonis hæreditarijs viri, dum dos conſiſtebat in fundo per mulierem recuperato: Anterioritas dotis an & quando incipiat ab ipſa diſtractione fundi dotalis,

Digitized by Google

lis, ſeù potius à promiſſione, vel matrimonio, ad quem effectum dilucidatur diſpoſitio *tex. in l. qui res ff. de ſolut.*

FARFEN. BONORVM.

Veneris 19. Februarij 1669.

ARGVMENTVM CCCLXXV.

Latè agitur de natura bonorum Emphyteuticorum in locis Abbatiæ Farfenſis, an ſcilicet ſint ſimpliciter reducta ad inſtar allodialium, vel potius ſecundum quid, quando ſcilicet hæres non eſt incapax, & diſpoſitio ſit locatione durante.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE SPINIS.

Lunæ 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXVI.

Quando ex Inuentario hæreditario, & ſententia graduatoria conſtat aliquem deceſſiſſe non ſoluendo ad hoc, vt bona dotalia licet æſtimata recuperari potuerint à muliere, vel ſaltem vti accepta, ſeù retenta pro maiori ſumma tranſierint in liberum dominium vxoris, quæ ſi fuerit hæres viri cum beneficio legis, & Inuentarij præſumitur ſibimet ipſi ſatiſfeciſſe per imaginariam ſolutionem, & multo magis per effectiuam adiudicationem concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione.

NOLANA PAROCHIALIS.

Lunæ 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXVII.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis, non obſtante re iudicata, aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum; Vnio probanda eſt ab allegante, & vnde poſſius excludatur.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 18. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXVIII.

Licet Teſtator diſponere poſſit de re hæredis, debet tamen nominatim, vel aliàs manifeſtè conſtare, quod ità voluerit, non releuantibus diuerſis coniecturis, quæ vtpotè talem voluntatem non concludentes reijciuntur in deciſione.

ANCONITANA DOTIS.

Mercurij 23. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXIX.

Fratres hæredes Patris tenentur dotare Sororem ex bonis paternis, & ex ijs dotaſſe præſumuntur, vndè non poſſunt ad eorum fauorem apponere pactum reuerſiui dotis, quæ non probatur conſtituta in exceſſu, adeò vt dotantes liberalitatem exercuerint; Idque procedit nedum de Iure Communi, ſed etiam non obſtantibus Statuto, & conſuetudine Anconæ.

LEODIEN. TRANSACTIONIS.

Lunæ 28. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXX.

Remedium *legis 2. C. de reſcind. vend.* procedit etiam in Tranſactione, & vndè probetur læſio nedum vltrà dimidiam, ſed vltrà beſſem, adeò vt inducat præſumptionem doli; Contractus antenuptiales debent bona fide ſeruari; & agitur de Iure municipali, & conſuetudinario Leodij circà ſucceſſionem vxoris reſpectu Mariti ſine filijs prædefuncti.

LVCANA CAPPELLANIÆ.

Lunæ 28. Martij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXI.

In Iurepatronatus hæreditario ſuccedunt etiam fœminæ, & adoptati; Iuſpatronatus gentilitium donari poteſt ab vltimo ex familia; Vndè autem Iuſpatronatus ità donatum dicatur potius hæreditarium quàm gentilitium plenè comprobatur; Exequutor litterarum Apoſtolicarum quando dicatur merus.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ prima Aprilis 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXII.

Procurator ad negotia poteſt de Iure, & multo magis ex ſpecifica facultate alium ſubſtituere. Facultas ſubſtituendi an, & quando reſtringatur ad lites poſt quarum expreſſionem fuit expreſſa, ſeù potius ad omnes actus in mandato contentos; Actio negotiorum geſtorum an, & quando contrà Dominum detur ad fauorem Tertij, qui pecunias negotiorum geſtori ſubminiſtrauit.

TOLENTINA CANONICATVS.

Lunæ 2. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXIII.

Iuſpatronatus Laicale dicitur ex priuilegio, & cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando concludenter non probatur fundatio, vel dotatio, quæ ex modica contributione non iuſtificatur; Iuſpatronatus mixtum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando vacatio euenit in Turno Eccleſiaſtici.

Google

ROMANA, ſeù VERCELLEN. FIDEICOMMISSI

Lunæ 9. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXIV.

Fraternitas probatur depoſitione Teſtium; præſertim concurrentibus adminiculis; Diuerſitas cognominis quando excludatur, & appellatione fratrum germanorum qui veniant.

FIRMANA BONORVM.

Lunæ 9. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXV.

Iudicium contrà pupillum indefenſum quando non ſubſtineatur citatione Procuratoris à Patre conſtituti; Pro dote non datur via exequutiua, preſertim contrà non obligatum, & pro fructibus dotalibus non poſſunt ſubhaſtari bona fideicommiſſaria; Immiſſio petita à Procuratore, quando non præiudicet poſſeſſioni principalis.

CASALEN. ERECTIONIS PRIMICERIATVS.

Lunæ 16. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXVI.

Attentata eſt inſtallatio poſt inhibitionem Rotalem multipliciter præſentatam, præſertim dum Signatura commiſit cauſam appellationis ſimpliciter; Capitulum quando ſit legitimus contradictor contrà litteras Apoſtolicas ſuper erectione nouæ dignitatis, & prætextus continuandi poſſeſſionem, quando non excuſet ab attentatis.

ASCVLANA EMPHYTEVSIS.

Veneris 27. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXVII.

Renouatio debetur ex æquitate proximioribus, quando Eccleſia noluit bona Emphyteotica pro ſe retinere; Inſtantia pro renouatione facta intrà annum, & diem prorogatur ad triginta annos; Renunciatio Iuri petendi renouationem, quando non prębetur; & probata non releuet vti facta à minore ſine ſolemnitatibus; Immiſſio ad bona Emphyteotica quando competat pro effectu dictæ renouationis.

CALARITANA PENSIONIS.

Veneris 27. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXVIII.

Remiſſoria certius datur in prophanis, quando vltrà releuantiam datur fumus; Penſio reſeruata ſub falſa expreſſione valoris eſt nulla; Titularis non obſtante conſenſu reſeruationi penſionis poteſt probare falſam expreſſionem valoris emiſſam à Penſionario; Reſignatio, & Coadiutoria an æquiparentur.

LEODIEN. BENEFICII.

Lunæ 30. Maij 1672.

ARGVMENTVM CCCLXXXIX.

Promotus ad Sacros ordines, cum eorum exercitio antè ætatem determinatam ſit irregularis, & priuari poteſt beneficio; ætas immatura ad hunc effectum, quomodò probetur; Per reſignationem ad fauorem ſcienter incapacis tam reſignans quam reſignatarius cadunt à beneficio reſignato, & mutatio beneficiorum vndè arguatur fraudolenta.

VRBINATEN. SALVIANI.

Veneris 10. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXC.

Solutio dotis, de cuius promiſſione conſtat, ex quibus coniecturis arguatur; Confuſio actionum non datur in hærede, qui adiuit cum beneficio Inuentarij, etiamſi confecerit Inuentarium longè poſt aditam hæreditatem, quādo aduerſus huiuſmodi tempus fuit reſtitutus, eoque certius dum adeſt ſententia ſuper legalitate Inuentarij.

FOSSANEN. PENSIONIS.

Lunæ 13. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCI.

Subreptio vndè reſultet; Appellatione *di Religioſi di qualſiuoglia Religione capace*, qui nam veniant, vt ſint capaces penſionis reſeruatæ per Fundatorem, quæ non ſit vera penſio Eccleſiaſtica, ſed annua præſtatio, vt probatur ex diuerſis circumſtantijs. Reſignatio datà incapacitate reſignatarij non abdicat ius à reſignante.

ANCONITANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 13. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCII.

Aſſignatio bonorum facta Filijs à Patre vndè præſumatur potius in cauſam peculij, quàm perfectæ, & irreuocabilis donationis, ità vt cadat ſub fideicommiſſo vniuerſali poſtmodum conſtituto; Donatio, quando dicatur facta abſque ſolemnitatibus neceſſarijs.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER COLONIIS.

Mercurij 15. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCIII.

Coloni, qui terras ſteriles, & deſertas etiam de dominio Eccleſiæ ad culturam ſummo labore reduxerunt non poſſunt expelli, præſertim dum non conſtat de forma

Digitized by Google

forma primordiali conceſſionis terrarum ad colendum, & coloni conſueuerunt de colonijs ad libitum diſponere.

PERVSINA BONORVM SANCTI ARCHANGELI SVPER ATTENTATIS.

Mercurij 15. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCIV.

Attentata non eſt exequutio facta poſtquam Signatura reſcripſit ſine præiudicio; Exceſſus exequutionis non præſumitur, & quando excludatur.

VESTANA CANONICATVS.

Lunæ 20. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCV.

Priuatio Canonicatus probatur nulla, & ſpoliatiua ex pluribus defectibus relatis in deciſione, ità vt prouiſio eiuſdem Canonicatus ad fauorem alterius non ſubſtineatur, imò nec tribuat titulum coloratum requiſitum à regula de Triennali.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.

Lunæ 20. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCVI.

Receſſus à lite cum dubietate articulorum ſub lite cadentium tribuit iuſtam cauſam tranſigendi; Tranſactio non debet nouas lites ſuſcitare, & propterea non minus obligat ad eius exequutionem, quam excludit à regreſſu ad primæua Iura.

ROMANA PECVNIARIA.

Mercurij 22. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCVII.

Error propriæ confeſſionis emiſſæ in ſolidatione debet perneceſſe probari, & quando potius excludatur.

NOLANA PAROCHIALIS.

Mercurij 22. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCVIII.

Patet ex Summario.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 22. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CCCXCIX.

Aegidianæ quando locus ſit; poſiti in conditione ex ſtatuto Foroliuij cenſentur vocati; Vndè firmetur ſtatus fideicommiſſi, ità vt concedi potuerit Immiſſio pro certà ſumma non per viam liquidationis, à qua datur appellatio, ſed per viam calculi, ſeù dinumerationis arithmeticæ.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 22. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CD.

Bona fideicommiſſaria ex ſola deſtinatione in cauſam dotis non exeunt à fideicommiſſo, niſi realiter aſſignentur, ſeù tradantur; effectiuè autem tradita non reincidunt amplius in fideicommiſſum.

REATINA FIDEICOMMISSORVM.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CDI.

Identitas vndè probetur latè examinatur; Legitima poteſt granari adhibita cautela Soccini; Priuilegium auth. res quæ eſt ſubſidiarium, quando bona libera deficiunt, vel non ſufficiunt; Quidquid ſit an dos antè nuptias detrahi poſſit à fideicommiſſo Rota in hoc caſu mulieri agenti annos 27. indulſit detractionem ſub vinculo reſtitutionis quatenus decederet innupta.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE ALEXIIS.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CDII.

Maſculi ex Maſculis, quando dicantur vocati; Naturalis tantum non impedit purificationem fideicommiſſi conditi ad fauorem, & reſpectiuè in defectum legitimorum, & naturalium præſertim quando ex contextu teſtamenti arguitur excluſus.

FARFEN. PRAEDII.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CDIII.

Diſdicta Societatis Officij facta ſolo officiali an, & quando ſuffragetur, quando dicatur ſufficienter adnotata in magine Inſtrumenti, & intrà quod tempus debeat reproduci; Apoca ſine neceſſarijs requiſitis non concurrit cum Inſtrumento publico, & Ceſſio non ſuffragatur niſi doceatur de Iuribus cedentis.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM CDIV.

Mandatum præſumptum vndè arguatur, & quando ſufficiat pro validitate Iudicij; ſententia, quando poſſit ferri contra vnum ex Reis, & differri quoad alium; fructus debiti iudicio Teſtatoris debentur integraliter à die motæ litis ſubſtituto ſuperſtiti, quamuis lis fuerit cœpta etiam ab altero ſubſtituto interim defuncto.

FLO-

FLORENTINA PLEBANIAE.
Lunæ 27. Iunij 1672.
ARGVMENTVM CDV.
Habetur in Summario.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI
CAROLI DE PEPVLIS.
Veneris prima Iulij 1672.
ARGVMENTVM CDVI.
Reijciuntur aliquæ coniecturæ, quibus inferebatur eſſe attendendam proximitatem grauantis, & non grauati; vndè deducitur, quod detur repræſentatio inter perſonas, quæ reſpectu grauati ſunt in primo gradu tranſuerſalium.

PLACENTINA BONORVM.
Veneris prima Iulij 1672.
ARGVMENTVM CDVII.
Exceſſus probari debet, & vndè potius excludatur in exequutione; Hæredes tenentur ad expenſas litis cæptæ à defuncto, ipſiſque non ſuffragatur Inuentarium, quando fuit nulliter factum.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.
Sabbati 29. Nouembris 1672.
Rota Martiniana.
ARGVMENTVM CDVIII.
Tex. in l. Scripturas C. qui potior in pign. hab. non requirit pro forma ſubſcriptionem trium Teſtium, ideò ſufficiunt æquipollentes demonſtrationes, & ſignanter quod apoca ſubſcripta fuerit à duobus Teſtibus cum Inſtrumento eodem die rogato in pede illius, licet non protocollato, & reijciuntur quædam coniecturæ, quæ pro ſimulatione Crediti, & antidatà apocæ adducebantur.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.
Veneris 2. Decembris 1672.
ARGVMENTVM CDIX.
Falſitas cauſæ in tranſactione probari debet à muliere maiori, & quando potius excludatur; Actio ad intereſſe ob rem non traditam, ſeù euictam eo certius competit, quando fuit expreſsè promiſſa liberatio à damnis, & intereſſe.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI.
Lunæ 5. Decembris 1672.
ARGVMENTVM CDX.
Diuiſio probat ſtatum hæreditatis contrà hæredem diuidentis, & quando dicatur nedum facta, ſed exequutioni demandata, quoad omnia bona fideicommittentis; Dotes ab Auo qui fecit fideicommiſſum dicuntur legatæ neptibus in ſubſidium quatenus ſcilicet ex bonis, & detractionibus paternis ſolui non poſſent, etiamſi fuiſſent legatæ in certà quantitate, præſertim concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione.

VESTANA CANONICATVS.
Lunæ 12. Decembris 1672.
ARGVMENTVM CDXI.
Sententia nulla ſuper priuatione Canonicatus non inducit illius vacationem; Regula de Triennali non ſuffragatur ſpoliatori aduerſus nulliter priuatum Canonicatu, & referuntur plures nullitates ſententiæ ſuper priuatione.

VESTANA CANONICATVS
SVPER SEQVESTRO.
Lunæ 12. Decembris 1672.
ARGVMENTVM CDXII.
Patet ex Summario.

ROMANA PECVNIARIA.
Veneris 13. Ianuarij 1673.
ARGVMENTVM CDXIII.
Procurator ad negotia quando poſſit nedum ad vnum actum, ſed quoad omnes ſubſtituere, & vndè dicatur conceſſa facultas ſubſtituendi quoad omnia in mandato contenta; Actio negotiorum geſtorum quando, & quomodo competat tertio, cuius pecunijs negotiorum geſtor geſſit negotium Domini.

ROMANA DOMVS.
Lunæ 16. Ianuarij 1673.
ARGVMENTVM CDXIV.
Sententia habet præſumptionem validitatis, & Iuſtitiæ, & quando tranſiuit in iudicatum habetur pro veritate; ſententia etiam lata extrà Rotam dum fuit exequuta, & per viam exceptionis affertur à Reo qui cauſam introduxit per viam iactationis, & iactationum, ſi prætenditur iniuſta incumbit allegantì probare iniuſtitiam prauia tranſportatione actorum.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.
Lunæ 16. Ianuarij 1673.
ARGVMENTVM CDXV.
Referuntur plures coniecturæ, quibus hæres Teſtatoris, & reſpectiuè Tutor Pupillæ excuſatur ab Inueſtimento dotis, quam Pater eidem Pupillæ reliquit in certà quantitate; Legatum dotis intrà quantitatem legitimæ eſt fructiferum, vltrà verò illam infructiferum: ſtatus hæreditatis quando faciat ius quoad omnes.

ROMA-

ROMANA FIDEICOMMISSI DE SPINIS.

Lunæ 23. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM CDXVI.

Res iudicata reportata à Creditore, & hærede beneficiato fideicommittentis contra alios creditores, & contra primum ſubſtitutum, facit ius quoad omnes ſucceſſiuè vocatos, & propterea plenè reijciuntur diuerſæ exceptiones, quæ obijciebantur contra inuentarium, & creditum illius, qui dictam rem iudicatam obtinuerat.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SEN. DE CAFFARELLIS.

Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM CDXVII.

Reciproca de linea ad lineam infertur ex tribus requiſitis, quod omnes ſint honorati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate, eoque magis dum concurrunt aliæ coniecturæ. Obſeruantia centenaria non releuat ſi eſt æquiuoca, & interrupta, præſertim contra ſucceſſores vocatos, quibus non præiudicat quæcumque præſcriptio fideicommiſſi inducta contra grauatos.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.

Veneris 27. Ianuarij 1673.

ARGVMENTVM CDXVIII.

Succumbens tenetur ad fructus à die motæ litis, licet non fuerint ab ipſo actualiter percepti, ſed ab eius creditore immiſſo ex Saluiano interdicto. Aditio hæreditatis paternæ probari debet, quando filius conuenitur, & quidem per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerint.

MONASTERIEN. REINTEGRATIONIS.

Mercurij prima Februarij 1673.

ARGVMENTVM CDXIX.

Declaratoria quando relaxetur, nedũ contra collitigantes ſed contra miniſtros; Paritio verbalis non ſufficit, quando ſententia requirit factum, ſeù implementum præciſum, & quando inobedienti non ſuffragetur excuſatio deſumpta à ſequeſtris, ſeù arreſtis aliorum iudicum.

ROMANA, ſeù VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 6. Februarij 1673.

ARGVMENTVM CDXX.

Grauatus, eiuſque hæres an, & quando teneatur ad fructus, & ſortem reſpectiuè cenſuum, ſocietatum Officij, Locorum Montium, & aliorum effectuum fideicommiſſariorum; Fructus ab extraneo percepti imputantur in trebellianicam; Grauatus, qui inuentarium non confecit, & vice verſa bona alienauit, & credita exegit præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus.

ROMANA ADMINISTRATIONIS.

Lunæ 20. Februarij 1673.

ARGVMENTVM CDXXI.

Mater ab inteſtato ſuccedit filio, de cuius vita nedum ſpatio quinquennij, & vltrà nullus fuit habitus nuncius, ſed potius inualuit non leuis fama, & reputatio mortis, tum attenta qualitate perſonæ, quam inuerisimile ſit voluiſſe diù ſe occultare, tum accedentibus pluribus adminiculis, probationibus, & argumentis, quæ ſimul iuncta mortem perſuadent.

ROMANA PALATII.

Lunæ 27. Februarij 1673.

ARGVMENTVM CDXXII.

Electio, ſeù facultas habendi regreſſum ad bona dotalia tranſit ad hæredes, & quando non dicatur perſonaliter reſeruata ſoli mulieri pleniſſimè examinatur.

ALBANEN. DEVOLVTIONIS

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXIII.

Statutum Albani irritat diſpoſitiones bono-

Digitized by Google

narum ad fauorem aliorum, quam deſcendentium, & collateralium, aliàs bona deuoluuntur ad Cameram Baronalem & quando dicatur cum tali onere conceſſa inueſtitura habens relationem ad ſtatutum, quo caſu bona deuoluuntur, etiamſi illorum diſpoſitio fuerit facta ad fauorem Eccleſiæ, quæ tunc verè non ſubijcitur ſtatuto, ſed pacto priuati, qui noluit aliter concedere inueſtituram, quam cum conditionibus, quæ in ſtatuto relato continentur.

ANCONITANA DOTIS.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXIV.

Dos conſtituta ſorori non præſumitur excedere quantitatem illi debitam in bonis paternis, ideoque non poteſt grauari onere reuerſionis ad fauorem fratrum, etiam in terminis ſtatuti, & conſuetudinis Anconæ.

MEDIOLANEN. DECIMARVM.

Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXV.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas probatur ex teſtibus, viſitationibus, & mandatis de manutenendo; Sumpto de ſumpto adhibetur fides concurrentibus adminiculis; Teſtibus affirmantibus creditur magis, quàm negantibus, & quando præſtatio decimarum dici non poſſit facultatiua.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM.

Veneris 10. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXVI.

Rota communicatis facultatibus A.C. procedit exequutiuè, promiſſio generalis nō eſt reſtringenda; Legitimatio perſonarum potuit omitti, quando non fuit impugnata, & non obſtat, quando deputatur Curator hæreditati iacenti, eoque citato relaxatur mandatum contra bona hæreditaria.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 10. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXVII.

Fructus melioramentorum factorum in domo aliena non debentur fabro murario, qui cum illorum ratione ſit ſimplex creditor non poteſt conſequi fructus niſi cōcludenter probatis requiſitis *Caſtrenſis in l. 3. ſ. fin.* de eo quod cert. loc. & ſi fructus exegit tenetur imputare in ſortem.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXVIII.

Quæſtio inter DD. agitata vtrum creditum poſterius, de cuius actuali numeratione apparet præferatur anteriori contracto per confeſſionem de recepto conciliatur.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SEN. DE CAFFARELLIS.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXIX.

Immiſſio denegatur fideicommiſſario, qui non probat bona fuiſſe poſſeſſa à fideicommittente de tempore obitus, eoquo certius quando multipliciter oſtenditur fuiſſe tunc ab alijs poſſeſſa; Identitas non probatur æquiuoca aſſertione teſtatoris emiſsa in teſtamento, præſertim contra tertium.

RAVENNATEN. RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM CDXXX.

Dos conſtituta ſorori, quæ aliquas hæreditates fratri renunciauit non dicitur exceſſiua, niſi firmatus fuerit ſtatus hæreditatum renunciatarum, & quando pro firmando ſtatu non ſuffragetur inuentarium, & exhibitio aliquorum inſtrumentorum.

PAPIEN.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM CDXXXI.

Dilatio ſoluendi ſortem cum obligatione interim ſoluendi fructus expirat, quando apparet eos non deberi; Appellatione filiorum, quando non veniant fœminæ; Seria reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantem remanere non debet ſuperflua.

TOLENTINA CANONICATVS.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM CDXXXII.

Iuſpatronatus ex priuilegio cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, & tale dicitur, quando non conſtat de fundatione, vel dotatione plenius probanda per communitatem, nec ſufficit ad hunc effectum aliqualis contributio, aut dos conſtituta ex bonis Eccleſiæ: Iuſpatronatus mixtum cadit ſub regulis Cancellariæ, quando vacatio ſuccedit in turno Eccleſiaſtici.

ROMANA FIDEICOMMISSI PETRI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM CDXXXIII.

Copia collationata quibus concurrentibus ſatis probet: in teſtamento inter liberos non requiruntur ſolemnitates; Reciproca de linea ad lineam probatur nedum tribus ſuis requiſitis, ſed alijs argumentis, & coniecturis, quæ referuntur in deciſione.

VERVLANA BONORVM.

Veneris 21. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM CDXXXIV.

Patet ex Summario.

ROMANA ADMINISTRATIONIS.

Veneris 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM CDXXXV.

Articuli facilius admittuntur in curia, & ſufficit pro releuantia quoquo modo conferre ad cauſam; Certius verò quando tendunt ad probandam circumſtantiam, à qua pendet cauſæ reſolutio; Teſtes examinati extraiudicialiter repeti debent formiter ad inſtantiam alterius partis.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 10. Maij 1673.

ARGVMENTVM CDXXXVI.

Poſiti in conditione à teſtatore Clerico, ſeù forenſi adhuc cenſentur vocati, quando in patria, vel in loco vbi teſtator diù fuit moratus, & diſpoſuit adeſt ſtatutum etiam Laicale, quod ità determinat: Dotes, quas fideicommittens legauit deſcēdentibus debentur in ſubſidium, & ad hunc effectum reijciuntur coniecturæ, quibus dotes abſolutè prætendebantur.

ROMANA, ſeù VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXXXVII.

Fructus non debentur à die primi monitorij non reproducti, ſed à die ſecundi reproducti, cuius vigore lis fuit conteſtata; Grauatus non tenetur ad fructus locorū montium fideicommiſſariorum, quæ fuerunt extracta, ſed dumtaxat ad reſtitutionem pretij, etiamſi ex illo alia loca acquiſierit, dum acquiſiuit proprio nomine.

ROMANA, ſeù VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXXXVIII.

Detractiones præſumuntur ſatisfactæ, quando grauatus non fecit inuentarium, ac credita exegit, & bona alienauit, nec tunc fideicommiſſarius tenetur ad aliam probationem, quando agit contra grauatum, ſeù eius hæredem vniuerſalem; Status hæreditarius vndè non poſſit deduci, & ſatisfactio poſitiua detractionum quando probetur.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

ALBANEN. DEVOLVTIONIS.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXXXIX.

Statutum Albani annullat diſpoſitiones factas ad fauorem aliarum perſonarum, quã deſcendentium, & Collateralium intrà quartum gradum; Ideo facta inueſtitura cum relatione ad ſtatutum bona deuoluuntur, etiamſi diſpoſitio fuerit facta ad fauorem Eccleſiæ, quæ tali caſu non dicitur ſubijci ſtatuto, ſed pacto contrahentium; Et vndè relatio ad ſtatutum intelligatur quoad rubricam, vbi diſponitur de onere, & conditione huiuſmodi deuolutionis.

MONASTERIEN. REINTEGRATIONIS.

Mercurij 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXL.

A' declaratoria non excuſant intimatio parendi, quæ non fuit legitimè exequuta, ſeù non peruenit ad notitiam intimati; Nec verbalis paritio, vbi requiritur actualis, minuſque paritio in parte, vbi requiritur integralis, & quando non excuſent ſequeſtra, ſeù Arreſta Ordinarij.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 12. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXLI.

Patet ex Summario.

ROMANA DOTIS.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXLII.

Dos congrua vndè arbitretur, & quando illius conditionalis promiſſio dicatur purificari; Dubietas, quæ in prima tranſactione concurrebat dicitur pars ſecundæ, in qua ſublata fuit eadem dubietas; Dos quando debeatur etiam poſt contractum matrimonium.

IMOLEN. PENSIONIS.

Lunæ 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXLIII.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probatur atteſtationibus, & confeſſione emiſſa per titularem in Epiſtola, & reijciuntur tres exceptiones, quæ contra Epiſtolam obijciebantur; In ſecunda inſtantia poteſt intentari ſummariſſimum manutentionis, licet in prima intentatum fuerit poſſeſſorium plenarium.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXLIV.

Remiſſoria datur ex ſola releuantia in cauſa decimarum, etiam in gradu reſtitutionis in integrum, quando poſtulatur ab Actore ad elidendas exceptiones à Reo propoſitas poſt rem iudicatam; Releuantia in cauſa decimarum ex quibus deducatur.

MEDIOLANEN. DECIMARVM.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM CDXLV.

Exempla deſumpta à matrice plenè probant; Teſtes non interrogati, quando dicantur formiter examinati; Et poſſeſſio antiqua præfertur turbatiuæ.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CDXLVI.

Licet ſit quæſtio agitata, vtrum donatio facta patri pro ſe, & filijs comprehendat filios vti filios, ſeù potius vti hæredes patris reſoluitur tamen pro filijs, vti filijs, quando concurrunt diuerſæ, & vrgentes coniecturæ, quæ referuntur in deciſione.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

LEODIEN. TRANSACTIONIS.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM CDXLVII.

Remiſſoria facilius datur in prophanis, quãdo vltra releuantiam concurrit etiam fumus; Mulieres exteræ, quæ nupſerunt Leodij non gaudent illius conſuetudine, quod ſuccedant in bonis mariti abſque filijs prædefuncti.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SEN. DE CAFFARELLIS.

Veneris prima Decembris 1673.

ARGVMENTVM CDXLVIII.

Poſitionibus quando ſit reſpondendum.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 11. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CDXLIX.

Hæredum appellatione in emphyteuſi Eccleſiaſtica non veniunt tranſuerſales, & non probata qualitate hæreditaria ceſſat omnis prætenſio circa emphyteuſim hæreditariam; Emphyteuſis deuoluitur, quando tranſit ad manum mortuam, quæ nec poteſt vendere perſonæ capaci, quando vltra prohibitionem legis fuit etiam ex pacto prohibita diſpoſitio in manum mortuam.

CALARITANA PENSIONIS.

Lunæ 15. Decembris 1673.

ARGVMENTVM CDL.

Relationi periti iudicialiter electi, quando ſit deferendum, etiamſi non deſcripſerit ſingulas partitas; Adminiſtratio præcedens debet probari, & quando non probetur, vt quis condemnari nequeat ad redditionem rationis.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Lunæ 21. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CDLI.

Sæuitia viri ad effectum ſeparationis thori quando non probetur, vel non releuet, ob ſubſequutam reconciliationem; Leuis trepidatio mulieris eò minus attenditur, quando per virum offertur cautio de illam benè tractando.

NARNIEN. PECVNIARIA.

Veneris 19. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CDLII.

Sententia an, & quomodo declaretur à libello; Cenſus quando non dicatur impoſitus per ordinem, ſed pecunia numerata; Accollatio an & ad quem effectum habeat vim ſolutionis.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Mercurij 24. Ianuarij 1675.

ARGVMENTVM CDLIII.

Dilatio ſoluendi ſortem correſpectiua ad fructus ceſſat ſi iſtos non deberi comperiatur; Licet autem renunciatio quoad iſtam dilationem non impleatur, adhuc tenetur renunciatarius ad implementum ſeparatum obligationum, quas per independentes obligationes & ſuper diuerſis rebus erga renunciantem contraxit.

TRANEN. IVRIS SEPELIENDI.

Veneris 26. Ianuarij 1674.

ARGVMENTVM CDLIV.

Habetur ex Summario.

ROMANA DOMVS.

Veneris 9. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CDLV.

Saluſanum non datur pro credito dotali, quod apparet ſimulatum ex re iudicata, nec pro credito poſteriori deſumpto ex euictione, quæ vlterius non iuſtificatur, minuſque contra poſſidentem titulo anterio-

rio.

Digitized by Google

riori; Retentio pro ſorte principali cenſus, an, & quando detur, & relatio periti vndè dicatur nulla, & erronea.

ELNEN. EXEMPTIONIS.

Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CDLVI.

Beneficiati, alijque non conſtituentes Collegium poſſunt congregari cum iuſta cauſa, provt eſt illa communis litis, & cum licentia ſuperioris conceſſa in ſimilibus caſibus ab Epiſcopo, & confirmata per Papam, in omnem verò caſum concedi poteſt à Sacra Rota.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SEN. DE CAFFARELLIS.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM CDLVII.

Poſſeſſio teſtatoris non præſumitur continuata vſque ad obitum longè poſtea ſequutum, (provt eſt neceſſe ad obtinendam immiſſionem vigore *leg. fin.*) dum medio tempore fuit ab alijs apprehenſa, & concurrunt demonſtrationes, quæ excludunt continuationem poſſeſſionis, imò & dominij; Per tranſactionem factam proprijs pecunijs, & pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque non dicuntur acquiſita fideicommiſſo bona ſuper quibus fuit tranſactum.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 2. Martij 1674.

ARGVMENTVM CDLVIII.

Quantitas melioramentorum probatur ex calculo accuratè facto præuijs congreſſibus habitis coram Iudice, certius dum calculus aliunde iuſtificatur; Teſtator poteſt diſponere de re hæredis, & quando dicatur voluiſſe diſponere, quo caſu non poteſt hæres conſequi pretium rei, de qua teſtator diſpoſuit.

SABINEN. NVLLITATIS CONTRACTVS.

Lunæ 5. Martij 1674.

ARGVMENTVM CDLIX.

Fructus debentur à die contractus nulliter geſti cum pupillis, qui tunc nec tenetur ad prætium, niſi probetur verſum in eorum vtilitatem; Fructus percepti præſumuntur à terris, non autem à domibus, niſi reſpectu iſtarum probetur perceptio.

ROMANA, ſeù SABINEN. DOTIS.

Veneris 2. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLX.

Tranſactio impedit ingreſſum litis, præſertim introductæ via exequutiua.

ROMANA PALATII.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLXI.

Permutationis reſolutione intentata debent omnia in priſtinum reponi, & vndè appareat, quod credita recepta per alterum ex permutantibus fuerint effecta deterioris conditionis, ſeù amiſſa, ità vt alteri non poſſint reſtitui.

ROMANA VINEÆ.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLXII.

Venditio vndè dicatur facta ad corpus, ità vt expreſſio menſuræ non obliget ad ſupplendam partem, quæ deficiat menſuræ enunciatæ, præſertim ſi fuit enunciata cū dictione *in circa*; Et licet etiam tunc ſuppleri debeat rata deficiens à venditore exprimente maiorem quantitatem quamuis minorem eſſe ſciuerit ſecus tamen eſt quando huiuſmodi ſcientia non probatur imò excluditur.

RO.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLXIII.

Liberatio ſub conditione præſeruatiua non attenditur quoties contra liberantē poſſet retorqueri, quo caſu nihil refert quod aliàs remaneret prorſus ſuperflua, certius autem præſeruat, quando poſſet aliquid operari. Perſona loquentis quando veniat ſub generali expreſſione.

BONONIEN. PRÆDII.

Lunæ 16. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLXIV.

Geminata confeſſio, quod bona erant libera, & non ſubiecta fideicommiſſo nedum plenè probat contra confitentem, ſed contra tertium, quando aliunde comprobatur; Redemptio bonorum quando non dicatur facta pro fideicommiſſo: Creditores nullam habent rationem ſuper bonis, quæ ad alios, quàm ad debitores ſpectaſse demonſtratur.

VITERBIEN. PECVNIARIA.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM CDLXV.

In concurſu præferuntur creditores anteriores poſterioribus, hypothecarij habentibus ſolam perſonalem, & qui reſeruarunt dominium, quando agitur de bonis ſub tali reſeruatione venditis. Negotium continuandum de ordine fideicommittentis ſi diſſoluatur, & aſsignetur aliquibus hæredibus, quando ex iſtorum continuatione non remaneant obligatæ portiones aliorum hæredum.

ROMANA DOMORVM.

Veneris 4. Maij 1674.

ARGVMENTVM CDLXVI.

Oblatio, & deliberatio ſub conditione reſolutiua habentur pro non factis ſequuta reſolutione; Ad effectum ſuccedendi in locum creditorum anteriorum probari debet effectiua, & irreuocabilis illorum dimiſſio, nec ſuffragatur reuocabilis, ſeu momentanea ſolutio.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Veneris 4. Maij 1674.

ARGVMENTVM CDLXVII.

Reditus vxoris ad maritum retardari non debet nec prætextu litis agitatæ ſuper ſeparatione thori, nec adulterij, quod non probatur atteſtationibus informibus, ab alijs contrarijs atteſtationibus confutatis.

PRATEN. IVRIS CONFERENDI.

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM CDLXVIII.

Periurus repellitur à limine iudicij, & ex eo, quod curauerit non appellare, ſeù petere reductionem ad arbitrium boni viri, quando non poſsit recurrere ad beneficium reſtitutionis in integrum, & præſertim illius, quæ ſub clauſulis generalibus cuiuſcumq; appellationis apponitur; Interuentus beneficiatorum in Capitulo pro aliquibus actibus, quando non concludat, quod poſsint interuenire pro diuerſis.

SORANA PAROCHIALIS.

Lunæ 7. Maij 1673.

ARGVMENTVM CDLXIX.

Concurſus ſeruari debet in prouiſione Parochialis, ſiue adhibitus in vltimo ſtatu, adeout non releuet ſtatus præcedens, niſi probetur per confeſsionem partis, inſtrumentum publicum, vel rem iudicatam: Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum Parochialitatis; Collegialitas quando non probetur.

Digitized by Google

ROMANA ASSECVRATIONIS.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CDLXX.

Quantitas mercium aſsecuratarũ vndè probetur. Aſsecuratores, qui ſolam Barattreriam exceperunt tenentur ad omnes alios caſus etiam culpa Nauarchi contingentes, quia barattaria requirit dolum, & præexiſtentem machinationem Nauarchi.

LEODIEN. BENEFICII.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM CDLXXI.

Habetur ex Summario.

F I N I S.

Imprimatur.

Si videbitur Reuerendiſſimo Patri Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtro.

I. de Angelis Archiep. Vrbin. Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Raimundus Capiſuccus Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter Ordinis Prædicator.

DECI-

Digitized by Google

DECISIONES
SACRÆ ROTÆ
ROMANAE
CORAM R. P. D. bo: me.
HIERONYMO PRIOLO
NOBILI VENETO,
Eiuſdem Sacræ Rotæ Auditore.

COMEN. COLLEGII.

Lunæ 15. Decembris 1653.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur, quando materia articulata eſt contraria propriæ confeſſioni, vel publicis Inſtrumentis, poteſt probari per ſcripturas, ſeù eſt irreleuans.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur contra propriam confeſſionem.*
2 *Villa Ciuitati, ſeù corpori principali ſubijcitur.*
3 *Remiſſoria denegatur, quando contrarium apparet ex ſcripturis publicis.*
4 *Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes id, quod probari poteſt per ſcripturas, & num. 5.*
6 *Remiſſoria non datur quando probatio non releuat.*
7 *Remiſſoria non datur ad probandum inuerſimile.*
8 *Ad Schola communis, ſeù Magiſtri impenſas concurrunt omnes ibidem ediſcentes.*
9 *Oriundos verè, & realiter vocaſſe cenſetur Fundator, non autem illos qui non ſunt originarij, nec propriè, ſeù in potiori ſignificatu nuncupari poſſunt de patria Fundatoris, præſertim concurrente circumstantia, de qua in num. 10.*

DECISIO I.

POST latas in hac cauſa duas Sententias Rotales, præuijs pluribus Deciſionibus editis coram RR. PP. DD. Peutingerio, & Zarate, in quibus firmatum fuit, Iuuenes Ronchi non eſſe admittendos in Collegio Aſconæ ad commodum dumtaxat adoleſcentium dictæ Terræ erecto, petierunt Ronchenſes Remiſſoriam ad probandum Ronchum eſſe membrum Aſconæ, vnum, & idem Commune cum ea conſtituens, ac ſub eadem denominatione contentum; Et propoſito hodie Dubio; An eſſet concedenda, Domini negatiuè reſponderunt;

Quia materia per eos articulata, aut eſt contraria publicis Inſtrumentis, imó propriæ confeſſioni, aut poteſt per ſcripturas faciliùs probari, aut demùm eſt irreleuans, vt ex ſingulari articulorum diſcuſſione apparet. In primó enim ponitur Ronchum eſſe Villam, ac membrum Aſconæ; Et in ſecundò, quod vterque Locus vnum dumtaxat Commune conſtituit. Verùm illis repugnat, tùm propria eorumdem Ronchenſium confeſſio, qui petendo Remiſſoriam coram R.P.D. meo Peutingerio ſub die 6. Februarij 1651. articularunt Aſconam, & Ronchum eſſe duas Terras inſimul vnitas, *Summ. Aſconenſ. num. 1.* quo caſu non ad-

1 mittitur contraria probatio, vt in ſpecie reſpondit *Rot. coram Card. Caualer. deciſ. 208. ſub num. 1. verſ. Praterea Articuli, & ſequ. & coram b. m. Merlin. deciſ. 881. num. 4. Ac in Fanen. Nullitatis Apocha 26. Iunij 1648. coram Reuer. Terracinen. §. quamuis autem*; Tùm ipſa facti veritas ex pluribus Inſtrumentis in eodem *Summario Aſconenſ relatis ſub nu. 3. 6. & 7.* reſultans; Ex quibus conſtat Ronchum eſſe Terram, & corpus diſtinctum, ac ſeparatum ab Aſcona, ac proprium, & ſeparatum habere Territorium,
2 & Conſulem; Vnde identitas Villę excluditur quæ totaliter Ciuitati, ſeù Corpori principali ſubijcitur, *ad text. in auth. quibus mod. natural. effic. ſui, §. ſi quis igitur, verſ. ſi verò Ciuis, ibique gloſ. in verb. (perſoluit) Bartol. in extrauag. qui ſunt rebelles. verb. Lombardia, ſub num. 3. verſ. nos autem. Afflict. de iure Prothomiſ. in principio legis ſub num. 2. verſ. nam ſi Rex, cum ſequ.* Quando enim ex publicis ſcripturis, ac documentis apparet contrarium eius, quod per teſtes probari
3 intenditur, Remiſſoria denegatur, *Card. Seraph. deciſ. 1460. num. 3. Duran. deciſ. 131. nu. 13. Merlin. deciſ. 369. num. 2. & in Recent. deciſ. 235. num. 14. & ſeq. par. 5.*

Tertius Articulus continens acceſſum ad Conſilia, ac promiſcuam ſuffragiorum præſtationem ab Aſconenſibus, & Ronchenſibus; Et quartus diſtinguens Congregationem Ronchentium pro negotijs particularibus, ſeù ad vicinantiam ſpectantibus, inter aliam pro negotijs Communi competentibus (qui tamen viſus fuit DD. verbalis, quia Commune, & vicinantia pro ſynominis accipiuntur vtrimque, vt conſtet ex iuribus relatis in *Summ. Aſconenſ.*
4 *ſub num. 6.* Cùm iuſtificari poſſint ex libris, in quibus Adunantiæ, Conſilia, ac ſuffragiorum præſtationes adnotari ſolent, ſuper eis non eſt concedenda Remiſſoria, *iuxt. deciſ. Aegid. 9. de reſcript.* quam ſemper ſequta eſt Rot. ſignanter *coram Buratt. deciſ. 864. num. 1. & coram Merlin. dicta deciſ. 369. nu. 3. ac in Recent. deciſ. 473. nu. 5. par. 5. & deciſ. 252. num. 1. par. 7. & in Calagur. Beneficij de Cornago 31. Maij 1647. coram Emin. D. Card. Otthobono, § & quo ad primum.*

Ex qua concluſione reijcitur etiam quintus
5 præſeferens admiſſionem in Collegio aliquorum Iuuenum Ronchenſium, cuius probatio faciliùs haberi poteſt ex ſcripturis, quæ de huiuſmodi admiſſionibus confici ſolent, qua ratione fuit aliàs reiectus *coram R. P. D. meo Peutingero ſub dicto die 6. Februarij* 1651. Ac etiā
6 quia, licèt dd. admiſſiones probarentur, adhuc non releuarent tamquam factæ contra mentem expreſſam Papij Fundatoris, ac formam Literarum Apoſtolicarum f. m. Gregorij XIII. quæ ſolis Aſconenſibus fauent, vt fuit ponderatum *in eadem deciſ. §. probatio etiam, coram R. P. D. meo Peutingero, & 14. Febr. 1653. §. nec releuat, coram R. P. D. meo Zarate.*

Atque hinc excluditur textus, in quo ponitur, quod Ioannes de Monacis in eodem Collegio receptus inter primos Alumnos de ordine S. Caroli admiſſos eſſet Ronchenſis, Cùm illius admiſſioni repugnet penitus dicta mens Fūdatoris, Decretum eiuſdem S. Caroli in actu erectionis, ac expreſſa forma Literarum Apoſtolicarum, quibus inueriſimile prorſus videtur, quod ipſe Diuus Carolus, vel eius ſucceſſores controuenire voluerint eundem Ronchenſem admittendo, qua inueriſimilitudine con-
7 currente Remiſſoria denegatur, *ad not. per DD. in cap. quia veriſimile de præſumpt. Rot. coram Caual. deciſ. 87. num. 3. & coram b. m. Gregor. dec. 414. ſub nu. 3. verſ. quoad alium articulum, Duran. dicta deciſ. 131. nu. 12. & in dicta Calag. Beneficij de Cornago, coram Eminent. D. Card. Otthobono, §. quo verò ad ſecundum.*

Septimus, & octauus compoſiti ad probandam contributionem factam à Ronchenſibus pro mercede Magiſtri Scholę Grammaticæ, ac aliam contributionem pro tertia parte ſcutor. 2500. per duodecim annos expoſitorum in fabrica Collegij controuerti, fuerunt pariter reiecti coram R. P. D. meo Peutingero ſub dict. die 6. Febr. 1651. quia, cùm Schola prædicta
8 ſit communis pro omnibus, ac diuerſa à Collegio, de quo agitur Æquum eſt, vt omnes ibi exiſtentes concurrant in expenſa Magiſtri, vt in *eadem deciſ. firmat, §. quintus articulus.* Pro alia verò contributione habuerunt Ronchenſes recompenſationem ſuper Palatio Papij Fundatoris, quod poſtea vendiderunt Aſconenſibus nullo iure ſuper Collegio reſeruato, *vt fuit reſponſum in dicta deciſ. R. P. D. mei Peutinger i §. eundem effectum.*

Cæterum pro irrelecantia omnium Articulorum ſufficiens viſum fuit DD. fundamentum præcedentium Deciſionum, quod Papius Fundator oriundus Aſconæ vocando Aſconenſes, de ibidem, verè, ac realiter oriundos
9 dumtaxat intellexiſſe cenſeatur, ac proinde admittere noluiſſe Ronchenſes, qui nec ſunt originarij Aſconæ, nec propriè, & in potiori ſignificato nuncupantur Aſconenſes. Ac ſicuti Ronchenſes in legato dotium à proprio Ciue facto non admiſerunt Puellas Aſconenſes, ita pari modo eorum Iuuenes admitti non debent in Collegio per Aſconenſem originarium fauore Conciuium erecto, *iuxt. regul. l. 1. ff. quod quiſq; iur. cum concordant. relatis in Ianuen. Priuilegiorum 28. Iunij 1649. coram Em. D. Card. Corradò, §. poſtremò, & in dicta deciſ. R. P. D. mei Zarate, §. quibus accedit.*

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit &c.

CAMERINEN. CANONICATVS.

Lunæ 19. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ, & potiſſimum iuſtificantur ex confeſſione alterius partis; Gratia ſubreptitia non attenditur, nec per eam dicitur quæſitum aliquod ius adeo, vt literis Apoſtolicis iuſtificatis quidquam obſtet clauſula *dummodò non ſit alicui ius quæſitum*; item diſtinguitur, & aſſignatur differentia inter electionem, & præſentationem.

SV M-

Digitized by

SVMMARIVM.

1 *Beneficium eſſe de iurepatronatus Laicorum, eiuſq;*
vacatio probatur ex ſimili expreſſione, ſeù confeſ-
ſione emiſſa per aliam partem.
2 *Valor reddituum beneficij probatur ex inſtrumento*
fundationis, & donationis iurifpatronatus.
3 *Lapſus quadrimeſtris dati ad præſentandum proba-*
tur ex fide obitus vltimi rectoris.
4 *Presbyteratus, & origo prouiſi probatur ex atteſta-*
tione Ordinarij.
5 *Gratia cuius aſſertio non iuſtificatur nec eſt vera,*
dicitur ſubreptitia, & nullius eſt roboris.
6 *Electio non inducitur ex ſolo ſcrutinio vbi omnes*
concurrentes fuerunt deperditi.
7 *Electio plurimum differt à præſentatione, & ratio*
differentiæ habetur ex num. ſeqq.
8 *Electio ſolo conſenſu eligentium perficitur, & po-*
teſt variari, vnde nullum ſpeciale ius tribuit ele-
cto.
9 *Præſentatio requirit pro perfectione præſentiam ſu-*
perioris, qui præſentatum admittat, & inſti-
tuat.
10 *Præſentatio poſtquam fuit admiſſa non poteſt va-*
riari in præiudicium iuris præſentato quæſiti.
11 *Electio, & præſentatio tunc ſunt ſynonyma, ſeù*
adinuicem confunduntur quando præſentatio ſu-
mitur impropriè, ſecus autem propriè.
12 *Præſentatio intelligitur de propria, & actuali.*
13 *Clauſula* dummodò de tempore datæ præſen-
tium non ſit alicui ius quæſitum, *præſeruat*
tantum ius validum, ac legitimè quæſitum.
14 *Et ſic ex ea præſentationi, ex qua præſentatus ſit*
neceſſario inſtituendus.
15 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ debent exequi.*
19 *Et pro illarum exequutione competit poſſeſſorium*
adipiſcendæ ex officio iudicis ad inſtar l. fin. C. de
edict. Diu. Adrian. toll.

DECISIO II.

VAcante per obitum Eleutherij Syiueſtri
Canonicatu in Eccleſia Collegiata Ter-
ræ S. Gyneſij Camerinen. Diœceſis fuerunt de
eo tamquam de Iurepatronatus Laicorum à
Sede Apoſtolica prouiſi Ioſephus Barbus, &
Aurelius Raſtellus; Ille ſcilicet cum narratiua,
quod à Patronis pro maiori parte infra le-
gitima tempora fuerat præſentatus, & cum
derogatione alterius medietatis; Iſte verò vti
deuoluto ob non factam ab iiſdem Patronis
infra quadrimeſtre à iure præfixum præſenta-
tionem; Quare orta inter eos controuerſia
ſuper viribus vtriuſque prouiſionis, & cauſa
in Rota commiſſa, dubitaui; An literæ Ra-
ſtelli ſint exequendæ, & DD. reſponderunt
affirmatiuè; Nam, quæ fuerunt ab eo narrata
Summo Pontifici circa qualitatem Beneficii,
1 quod nempe ſit de Iurepatronatus Laicorum,
& vacauerit per obitum dicti Eleutherii, ſatis
iuſtificantur ex confeſſione Barbi, qui eadem
prorſus, expoſuit in ſupplicatione per ipſum
exhibita *ad l. cum precum, C. de liberali cauſ. Rot.*
coram Aegid. deciſ. 268. & deciſ. 545. coram Cardin.
Caualer. deciſ. 33. num. 1. & deciſ. 608. ſub num. 3. in
Gerunden. Beneficij 4. Iulij 1642. coram R. P. D. meo
Bichio, §. de vacatione, & §. exiſtentia Iuriſpatr.
& in Hidruntina Canonicatus 25. Iun. 1649. coram
Eminent. D. Cardin. Ottbobono, §. ſimili modo,
&c.

2 Valor autem reddituum expreſſus per non
exceſſum in ducatis 24. aureis de Camera
abunde probat ex Inſtrumento fundationis, ac
donationis eiuſdem Patronatus, relato *in Sum.*
Raſtelli ſub num. 7. vt dixit Rota in Maioricen. Be-
neficii 4. Aprilis 1650. §. valor etiam, coram R. P.
3 *D. meo Albergato.* Quód verò lapſum fuerit
quadrimeſtre ad præſentandũ Patronis Laicis
præfixum apparet ex fide obitus Eleutherii,
qui deceſſit die 24. Martij 1653. ac ex Literis
Prouiſionis Raſtelli Dat. ſub die vltima Iulij
eiuſdem anni, *eodem Summ. num. 8. & 10.* Quæ
4 verò concernent qualitatem illius perſonæ,
ſcilicet ipſum eſſe Sacerdotem, & oriundum
ex dicta Terra S. Gyneſii, probantur ex atte-
ſtatione Ordinarij, *dicto Summ. num. 12. iux. tex.*
in cap. 2. vbi gloſ. verb. (Literis) extr. de probat.
Rot. coram Card. Seraph. deciſ. 713. num. 1. & in Rec.
dec. 455. num. 7. par. 2. & dec. 205. num. 5. par. 4. ac
in aliis.

Non obſtat Prouiſio à Barbo impetrata,
quia, cum fuerit obtenta præuia narratiua,
quod à medietate Patronorum fuerat præſen-
tatus, vt legitur in eius Literis, ibi -- *Nec non*
ad dd. Canonicatum, & Præbendam, vt præfertur, va-
cantes à medietate dilectorum filiorum moderno-
rum illorum Patronorum infra legitimum tempus
præſentatum fuiſſe, &c. Summ. num. 4. Et huiuſ-
5 modi aſſertio nullo modo iuſtificetur, nec
vera fuerit, gratia vti ſubreptitia nullius eſt
roboris, *cap. ſi proponente de reſcript. cap. ſi motu*
proprio, de Præben. in ſext. Gregor. dec. 452. ſub nu.
3. verſ. quod dubium, & ſeq. Buratt. deciſ. 316. ſub
numer. 13. verſic. nec obſtat. Duran. deciſ. 100.
numer. 6.

Nec ad euitandam ſubreptionem ſuffragari
viſa fuit electio, quæ aſſeritur facta de illius
perſona à Confratribus SS. Sacramenti Patro-
nis ſub die 20. Aprilis 1653. *eius Summ. num. 3.*
Quia (præterquod actus ab iiſdem Confratri-
bus eo tempore geſtus nullam præfefert ele-
6 ctionem, ſed eſt ſimplex ſcrutinium, in quo
plures ad Canonicatum concurrentes fuerunt
admiſſi, ſed omnes deperditi, vt apparet ex iu-
ribus relatis in *Summario Raſtelli ſub num. 9.*)
7 Electio plurimum differt à præſentatione;
Illa enim ſolo eligentium conſenſu perfici-
8 tur, & poteſt variari, quapropter nullum ſpe-
ciale ius tribuit electo, *Abb. in cap. fin. ſub nu. 4.*
verſ. interuenit tamen &c. de iurepatronatus, vbi
quod eſt quoddam initium ad inſtitutionem
obtinendam, *Rot. dec. 3. eod. tit. in Nouis, Creſcent.*
deciſ. 6. aliàs 178. num. 9.

9 Præſentatio verò pro illius perfectione re-
quirit præſentiam Superioris, coram quo no-
minatus, ſeù electus præſentetur, vt inſtituatur
ab eo, de qua *in cap. ea noſcitur de his quæ fiunt à*
Prælat. cap. nobis, & cap. fin. de iurepatronatus,
cap. vnico, eodem tit. in ſext. Rot. deciſ. 839. ſub n. 1.
verſ. præſentatio autem, coram b. m. Merlino. Et
10 poſtquam facta, & admiſſa fuit ampliùs va-
riari non poteſt in præiudicium iuris præſen-
tato quæſiti, *ex tradit. per Modern. Piſanum de*

iurepatronatus par. 2. lib. 3. cap. 8. num. 1. & per tot. Lotter. de re Benef. lib. 2. quaſt. 6. num. 31. & ſeqq. & benè vtramque diſtinguit *Rot. coram Buratt. deciſ. 25. num. 6. coram Penia deciſ. 4. ſub num. 2. verſ. alterum, & ſeqq. & in Aquilana iuriſpatronat. 24. Ian. 1646. coram Em. D. Card. Cerrado, §. nam pro declaratione &c.*

Neq; relenat, quod electio, & præſentatio
11 ſint ſynonima, ac inter ſe confundantur. Quia obiectum procedit in præſentatione impropria non autem propria, & actuali, qualis in-
12 telligi debet ea, quæ fuit à Barbo in eius ſupplicatione narrata, *iuxt. gloſs. in Clement. Dudum, verb. (præſentari) de ſepulturis, Lapus allegat. 75. ſub num. 2. verſ. nam præſentatio, Rot. deciſ. 27. ſub num. 2. verſ. ſi igitur præſentatio de Preben. & dicta deciſ. 3. in fin. de iurepatronat. in Nouis, Penia dicta deciſ. 4. num. 5. ac in dicta Aquilana iuriſpatr. coram Emin. D. Card. Cerrado, §. nam pro declaratione, &c.*

Hinc non officit clauſula in literis prouiſionis Raſtelli appoſita, *dummodò de tempore Data præſentium non ſit alicui ius quæſitum, &c.* Quia cum in caſu propoſito nullum ius fuerit Barbo quæſitum ex prætenſa electione, minuſque ex Prouiſione Apoſtolica ſubreptitiè impetrata, vt dictum eſt, ideó huiuſmodi clauſula illi
13 ſuffragari non poteſt, cum præſeruet tantùm ius validum, ac legitimè quæſitum, & quidem
14 ex ſola præſentatione, quando talis eſt, vt ex ea præſentatus neceſſario ſit inſtituendus, vt declarauit *Rot. in Mediolan. Capellaniæ 27. Maij 1602. coram Corduba, relata per Garz. de Benefic. par. 4. cap. 3. ſub num. 14. verſ. nam vt vnus &c. & in Recent. deciſ. 572. num. 6. par. 1. ac deciſ. 404. ſub num. 3. & deciſ. 624. ſub num. 1. par. 2. Buratt. dec. 651. num. 4. vbi Adden. num. 11. & in Bononien. Parochialis 2. Martii 1648. coram Emin. D. Card. Otthobono, §. neq; Caballino.*

15 Cum itaque ex prædictis appareat literas Raſtelli eſſe iuſtificatas, iuremerito exequi debent, *iuxt. text. in cap. ſi capitulo, vbi gloſs. verb. (exequatur) de conceſs. præben. Rot. dec. 192. num. 1. par. 1. Recent & in d. Bononien Parochialis coram Eminent. D. Card. Otthobono, §. fin.* Etiam
16 remedio poſſeſſorio adipiſcendæ ex officio Iudicis, *ad inſtar l. fin C. de edict. Diu Adr. tollen. iuxt. tradita per Menoch. de adipiſcend. remed. 6. ſub n. 34. verſ. Iudicis officium, Rot. coram b. m. Coccin. deciſ 223. num 3. & in d Hidruntina Canonicatus 25. Iunij 1640. coram Em. in. D. Card. Otthobono, §. litera, zeró, ac ſæpè in alijs.*

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

CALAGVRITANA CAPELLANIÆ.

Veneris 27. Februarij 1654.

A R G V M E N T V M.

In ordine ad Capellaniam debitam proximiori conſanguineo, examinatur, vter ex duobus concurrentibus ſit, vel probetur proximior de iure, & ſecundum voluntatem Fundatoris: Ex ſola ordinatione ad Presbyteratum, non ſequitur, quod ordinatus habeat beneficium, cum potuerit ordinari ad titulum patrimonij, & deniquc agitur de ætate requiſita ad Capellaniam.

S V M M A R I V M.

1 *Conſanguinitatis proximitatem probanti per gradus diſtinctos adiudicandum eſt beneficium debitum proximiori conſanguineo.*

2 *Conſanguinitatis ſeu proximitatis computatio etiam in admiſſione conſanguineorum ad beneficia fit ſecundum ius ciuile.*

3 *Proximior conſanguineus præfertur remotiori.*

4 *Teſtes in alia cauſa examinati ſuper ſtatu probant contra quoſcunque etiam non citatos.*

5 *Teſtes de auditu, qui ſpecificant ſingulos gradus à primo ſtipite admittuntur ad probandũ antiquiſſimam deſcendentiam centum, & vltra annorum.*

6 *Teſtes contra indirectum plenè probant.*

7 *Nepotes, & vlteriores deſcendentes non veniunt appellatione filiorum: Amplia vt in nu. 9.*

8 *Erga Nepotes eadilectio, quæ in aſcendenti conſideratur, non ſic concurrit, ſed ponderatur in diſpoſitione facta per tranſuerſalem.*

10 *De Nepotibus teſtatorem non ſenſiſſe, ſed ſolùm de filijs, colligitur ex coniecturis.*

11 *Conſanguineus ex vtroque linea Matris, & Patris nullam habet prælationem in concurſu ſimilis conſanguinei.*

12 *Conſanguineus Fundatoris ex vtroque latere præfertur alteri conſanguineo ex vno latere in pari gradu, ſecùs autem in remotiori.*

13 *Beneficij poſſeſſio non infertur ex admiſſione ad Presbyteratum, cum admiſſio fieri potuerit ad titulum patrimonij.*

14 *Patrimonium, ad cuius titulum quis promouetur non connumeratur inter Beneficia Eccleſiaſtica.*

15 *Aetas treſdecim annorum non ſufficit ad aſſequendam Capellaniam.*

16 *Aetas probatur ex fide Baptiſmatis.*

17 *Beneficij collatio, quamuis præcipiatur ad fauorem certi generis perſonarum, intelligi debet accedente identitate perſonæ, & non alias.*

D E C I S I O III.

CApellaniam per Didacum Martinez inſtitutam pro eius proximiori Conſanguineo his verbis, *et volo, quod huic Capellaniæ inſeruiat meus Conſanguineus proximior, ſi aliquis fuerit, & non alius, & ſi fortè fuerit aliquis filius Garzia Roncal, & Thereſiæ meæ Neptis, volo, quod hic filius Garzia Roncal, & Thereſiæ admittet, & obtineat d. Capellaniam, & non aliàs, & ſi fortè aliquis filiorum prædictorum Garzia Roncal, & Thereſiæ non fuerint in tempore, & ætate volo, quod interim, quod fuerint in ætate opportuna ad cantandum, & obtinendum dictam Capellaniam inſeruiat ei Ioannes Ximenez, &c.* Cenſuerunt DDoctores adiudicandam Ioanni Herero; quia ex teſtibus
1 in eius *Summ. relatis ſub num. 4. 5. & 6.* per gradus diſtinctos deponentibus iuſtificat eſſe proximiorem conſanguineum eiuſdem Didaci Fundatoris.
2 Nam facta computatione ſecundùm ius ciuile,

uile, quod etiam in hac materia attenditur, *Garz. de Benef. par. 7. cap. 15. num. 29. & ſeqq.* apparet ipſum eſſe in ſexto Conſanguinitatis gradu, Franciſcum verò de Sarnedo collitigantem in ſeptimo; quare ille præferri debet
2 iure remotiori, tàm inſpecta Fundatoris voluntate, quàm iuris communis diſpoſitione, vt in ſpecie probant *Lambertin. de iurepatronat. lib. 2. par. 3. quæſt. 5. art. 4. ſub num. 15. verſ. etſi duo reperiantur &c. Gutier. Canonic. quæſt. lib. 2. cap. 11. num. 48. Lar. de Capellan. lib. 2. cap. 2. ſub num. 7. verſ. & ſæpè contingit, Garz. de Benef. d. par. 7. cap. 15. num. 17. & ſeqq.*

3 Non obſtat, quod aliqui ex dd. teſtibus fuerint in alio iudicio recepti inter diuerſas perſonas, reliqui verò deponant de auditu; Quia
4 in cauſa ſtatus teſtes, dicèt inter alios examinati, concludentem conſtituunt probationem contra quoſcumq; etiam non citatos, *ad l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. Rot. coram ſan. Greg. deciſ. 498. num. 6. & in Cæſaraugustan. Benef. de Linares 22. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Bichio, §. & accedunt.*
5 Cæteri verò, quamuis deponant de auditu non repellūtur quando (prout hic) ſingulos gradus à primo ſtipite ſpecificant, & agitur de probanda deſcendentia vltrà centum annos, quæ hominum memoriam excedit, *Alex. conſ. 90. num. 7. verſ. præterea, cum ſeqq. lib. 6. Socin. ſen. conſ. 47. num. 17. lib. 4. Maſcard. de probat. concluſ. 511. num. 8. Farin. de teſt. quæſt. 69. num. 121. Garz. de benef. d. cap. 15. num. 15. in d. Cæſaraugustan. Benef. de Linares coram R. P. D. meo Bichio, §. ſed præterea &c. & in Brittinor. fideicom. 21. Iun. 1644. coram eodem, §. probant ſiquidem &c.* Eòq; magis, quia eandem progeniem iuſtificant teſtes pro ipſomet Franciſco in hac cauſa examinati, ac relati in *dicto Summ. Ioannis*
6 *num. 3.* qui contra ipſum producentem plenè probant iuxta tradita per *Grauett. conſ. 101. ſub num. 7. verſ. quod ſi quis, Gabr. de teſtib. concl. 1. ſub num. 13. verſ. non contrarium, Gratian. diſcept. 94. num. 9. Rot. coram b. m. Buratt. dec. 147. ſub num. 4. verſ. Baptiſtam verò, cum ſeqq.*

Minùs obſtat, quod Franciſcus ex latere matris deſcendat à Garzia Roncal, & Thereſia, quorum filios fundator voluit alijs anteferri; Quia huiuſmodi prælatio cenſetur reſtricta ad filios primi gradus, tùm ex propria verborum
7 ſignificatione, nam appellatione filiorum non veniunt nepotes, & vlteriores deſcendentes, *l. quod ſi nepotes 6. ff. de teſtament. tutel. §. fin. inſtit. qui teſtam. tutor. dare poſſ. Bart. in l. liberorum, ff. de verb. ſignif. Rot. dec. 279. num. 1. & 2. par. 6. rec. in Interamnen. fideic. 10. Febr. 1640. coram Reuer. D. meo Decano, §. non obſtat; & in Bonon. fideic. de Bargellinis 24. Nouembris 1651. coram R. P. D. meo Bichio, §. ſecundò negatur;* Præſertim in
8 diſpoſitione facta per tranſuerſalem, in quo non cadit erga nepotes ea dilectio, quæ in aſcendente conſideratur, vt probant *Alexan. conſ. 26. ſub num. 7. verſ. tamen lib. 3. Roland. conſ. 45. ſub num. 7. verſ. ſeptimò dicitur, cum ſeq. lib. 4. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 321. num. 2. & 5. Rot. in d. Bonon. de Bargellinis, coram R. P. D. meo Bichio, d. §. ſecundò negatur, verſ. eo minùs, &c.* Tùm ex
9 eiuſdem Teſtatoris voluntate ex eo elicita, quia in caſu, quo filius dictæ Thereſiæ non eſſet legitimæ ætatis ad ſeruiendum Capellaniæ, mandauit, vt illi inſeruiret Ioannes Ximenez tunc viuens, & ipſi Fundatori notus; vnde apparet ipſum de filijs duntaxat primi gradus intellexiſſe, nec voluiſſe comprehendere deſcendentes vlteriores, pro quibus d. Ximenez inſeruire non poterat, cum non eſſet perpetuò inter viuos manſurus; quando enim ex conie-
10 cturis colligitur Teſtatorem non ſenſiſſe de nepotibus, receditur à contraria regula quandoq; recepta ex adduct. per *Fuſar. dicta qu. 321. num. 1.*

Nec pariter obſtat, quod Franciſcus ſit conſanguineus Fundatoris ex vtraq; linea patris, ac matris, ideóque præferendus Ioanni coniuncto ſolùm ex parte patris; Quia (præter
11 quod eādem conſanguinitatem obtineret etiam Ioannes, vt apparet ex Arbore, ac dd. teſtes deponunt) concluſio procedit, quando ille,
12 qui duplici conſanguinitatis nexu eſt coniunctus Fundatori, exiſtit in pari gradu cum collitigante ex vno tantùm latere coniuncto, ſecùs autem ſi (vt in hoc caſu) vtrinq; coniunctus reperitur in gradu remotiori, vt alijs relatis declarat *Garz. de Benef. d. par. 7. cap. 15. ſub num. 22. verſ. aduerte tamen, & ſeq.*

Neq; ſubſiſtit, quod Ioannes alium habeat Beneficium, ac proinde ex lege fundationis non poſſit obtinere Capellaniam, quia ſuppoſitum in facto non iuſtificatur; & ſola eiuſ-
13 dem Ioannis admiſſio ad Sacrum Presbyteratus Ordinem non concludit, quod ipſe habeat, & poſſideat Beneficium, cum initiari potuerit ad titulum Patrimonij ex diſpoſit. *S. Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 2. verſ. Patrimonium verò.* Quod etiam de iure antiquo permiſſum erat, *in cap. Epiſc. & cap. cum de Præb. cap. ſi Epiſc. eod. tit. in ſext. cum concordantibus, relatis per Vgolin. de Epiſc. cap. 26. §. 8. & 9. num. 1. Barboſ. in ſimili tract. allegat. 19. num. 53.* Et hoc
14 pacto Promotus non dicitur Beneficiatus, quia Patrimonium inter Eccleſiaſtica Beneficia ad hunc effectum non connumeratur, *Silu. de benef. par. 1. quæſt. 3. ſub num. 30. verſ. ad iſtud reſpondetur, Gigas de penſion. quæſt. 38. ſub num. 4. verſ. nam patrimonium, Spin. de teſtam. gloſ. 18. ſub num. 72. verſ. non quidem &c. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 2. num. 24. & ſeq.*

Præterea aduertebant DD. Franciſcum eſſe incapacem huius Capellaniæ ex defectu legiti-
15 mæ ætatis ab eodem *S. Concil. requiſita ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6.* Nam conſtat ipſum de tempore oppoſitionis, ac ſententiæ collationis ad eius fauorem latæ per Iudices de Partibus die 24. Septembris 1650. illius *Summ. num. 8.* nondum expleuiſſe decimum quartum annum, quin imò nec decimum tertium attigiſſe, vt
16 apparet ex fide Baptiſmatis in *Summ. Ioannis relat. ſub num. 3.* quæ ſufficienter probat ætatem, vt pluriès reſpondit *Rot. coram Verall. dec. 314. par. 1. Buratt. deciſ. 75. num. 1. & penes b. m. Merlin. dec. 159. num. 5. ac in alijs;* Quoties enim collatio præcipitur in fauorem certi generis
17 perſonarum, ſemper intelligi debet accedente idoneitate perſonæ, & non aliàs, iuxt. text. *in l. vt gradatim verſ. etſi lege, ff. de muneribus, & honor. & in ſpecie tradunt Azor. inſtit. moral.*

par. & lib. 6. cap. 4. quæſt. 25. Garz. de Beneſic. in dicta par. 7. cap. 15. num. 12. & ſequentibus.

Et ità vtraque, &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE HARO.

Veneris 6. Martij 1654.

ARGVMENTVM.

Ex duobus concurrentibus ad beneficium Calaguritanæ Diœceſis quis dicatur habere digniores qualitates, vt præferri debeat in adiudicatione Beneficij.

SVMMARIVM:

1 *Dignior eſt antiquior Sacerdos, ad curam animarum approbatus, in Philoſophia, & Theologia verſatus, pauper, & nobilis, & in concurſu prælectus, & debet præferri huiuſmodi qualitates non habenti.*

2 *Baccalaureatus priuilegium non dat prælationem, quando ceſſant aliæ qualitates, & præſertim dum Baccalaureus fuit ſubſequenter in examine reprobatus, quo caſu priuilegium non attenditur, vt num. 3.*

4 *Ætas maior non attenditur, quando iunior ex alijs qualitatibus apparet dignior.*

5 *Licentia audiendi confeſſiones obtenta poſt oppoſitionem, litem, & poſſeſſionem Beneficij non ſuffragatur ad obtinendam prælationem.*

6 *Subdiaconus eſt dignior ſimplici Clerico.*

7 *Diues, & habens aliud beneficium in eadem Eccleſia poſtponi debet pauperi quamuis habenti aliam Capellaniam, quæ non probatur congrua ſubſtentationis.*

8 *Beneficiorum pluralitas non attenditur, nec indiget diſpenſatione, quando primum non ſufficit ad honeſtam ſubſtentationem.*

9 *Validitas ſententiæ iuſtificatur ex proceſſu.*

10 *Sententia valida, & iuſta debet confirmari.*

DECISIO IV.

Diſcuſſis iterum qualitatibus Ioannis Lo-
pez de Maroaca, & Antonij Fernandez
de Ramillo, pro obtinenda prælatione in adiu-
dicatione controuerſi Beneficij vtrúmq; de-
ductis, denuò DD. viſum fuit Ioannem eſſe
digniorem; Ipſe enim eſt antiquior Sacerdos,
1 ad curam animarum antecedenter approba-
tus, in Philoſophia, ac Theologia benè ver-
ſatus, & pauper, habens matrem viduam,
duaſq; ſorores pauperimas, ac vlteriùs eſt no-
bilis, & in concurſu nuperrimè indicto in Da-
taria pluribus concurrentibus prælatus fuit;
ex quibus propterea præferendus videtur An-
tonio huiuſmodi qualitatibus deſtituto, vt
præter authoritates adductas in *deciſ. edita ſub
die 14. Martij 1653. coram Reuerendiſs. D. meo
Decano*, reſponſum fuit *in Calagur. Benef. de la
Reyna 16. Ianuarij 1647. coram R.P.D. meo Bichio,
§. fin. in Calagur. Benef. del Ciego 6. Febr. 1651. §.
motiuum; in Calagur. Benef. de Logron 2. Nouembr.
eiuſdem anni, coram R. P. D. meo Veroſpio; & in
Calagurit. de Bilbao 28. Iulij pariter eiuſdem anni,
coram Em. D. Card. Ottobono.*

Non obſtat, quod Antonius ſit Baccalau-
reus, ætate grandior, & habuerit licentiam
audiendi fidelium confeſſiones. Quia priuile-
gium Baccalaureatus (præter quod non eſt
recognitum iuxtà proteſtationem Ioannis)
non tribuit prælationem, niſi aliæ concurrant
2 qualitates releuantes, vt fuit dictum *in Calag.
Benef. de la Reyna 27. Martij 1648. coram Reuer.
Terracinen. §. deniq; & in Calagurit. Benef. 17.
Nouembris 1653. coram R.P.D. meo Meltio, §. ce-
3 terùm*. Præſertim cum Antonius ſubſequen-
ter examinatus, fuerit aliàs reprobatus *Summ.
Ioannis num. 10.* quo caſu eius priuilegium at-
tendi non debet, iuxt. tradit per *Bald. in l. ſed
etſi reprobari 7. in princip. de excuſat. tutor. Bacr.
deciſ. 149. num. 17.* cum alijs per *Gratian. diſcept.
186. num. 29. & ſeqq.* Grandior autem ætas non
4 habetur in conſideratione, quando iunior ex
alijs qualitatibus dignior apparet, vt in *Calag.
Benef. 27. Nouembris 1648. coram R.P.D. meo Bi-
chio, §. & hic, & §. penult. in Calagur. Benef. de
Niena 28. Aprilis 1651. coram Em. D. Card. Ottbob.
§. neque obſtat; & in Calagur. Benef. de Murello 28.
Iunij 1652. coram Reuerend. Terracinen. §. reſpectu
verò, verſ. itaque his qualitatibus*. Et demùm
5 licentia audiendi fidelium confeſſiones, cum
fuerit obtenta lite pendente in Rota, & longè
poſt perfectam oppoſitionem in partibus, ac
adeptam huius Beneficij poſſeſſionem, illi
ad hunc effectum ſuffragari non valet, vt dixit
*Rot. in dicta Calagur. Benef. de la Reyna 27. Martij
1648. coram Reuer. Terracinen. §. deniq; in Calag.
Beneſic. 28. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Bichio,
§. fin. & in Calag. Benef. de Auzcio 2. Martij cur-
rentis anni, coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Neque releuat, quod etiam Ioannes ad
Presbyteratus ordinem fuerit promotus poſt
perfectam oppoſitionem; Quia, cum antece-
6 denter eſſet Subdiaconus, Antonius verò ſim-
plex Clericus primæ Tonſuræ, adhuc ille di-
gnior exiſtit reſpectu maioris Ordinis ex ſupra
7 allegatis. Præterea Antonius, vltra diuitias
parentum, poſſidet in eadem Eccleſia Capel-
laniam annui redditus ſcutorum 100. ad cuius
titulum fuit Ordinatus, vt probant teſtes per
ipſummet examinati, ac in *dicto Summ. relato
ſub num. 7.* quapropter poſthabendus eſt Ioan-
ni, licèt aliam Capellaniam obtinenti, cum
non probetur eam eſſe congruæ ſubſtentatio-
nis, vt fuit ponderatum in *dicta Calagur. Benef.
de la Reyna, coram Reuerendiſs. Terracinen. §. nunc
facit; & in deciſ. huius cauſæ, § fin.* Et hac ratione
8 corruit etiam obiecta pluralitas Beneficiorũ,
quia non attenditur, nec eget aliqua diſpenſa-
tione, quando primum Beneficium ad hone-
ſtam vitæ ſubſtentationem non ſufficit, vt diſ-
ponit *S. Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 17.
verſ. quodquidem, ac declarant Innoc. in cap. Clericis,
num. 5. & Butr. ſub num. 4. de Cler. non reſid. Garz.
de Benef. par. 11. cap. 5. num. 264. & num. 307. Lot.
de Capellan. lib. 2. cap. 7. num. 4. & ſeqq. Rot. in
Regien. Benef. 9. Decembris 1649. coram R. P. D.
meo Bichio, §. cum enim, & ſeq. ac in d. Calagurit.*

Beneſic.

Beneſic. de la Reyna, coram Reuerendiſs. Tornacen. d. §. minùs facit.

Ex quibus cum appareat iuſtitia Sententiæ Rotalis adiudicantis Ioanni Beneficium, eiuſ-
9 que validitas ex proceſſu iuſtificetur, in quo fuerunt ſeruata ſeruanda, iuxt. *deciſ. Verall. 262. par. 2.* Ideò fuit per DD. concluſum il-
10 lam eſſe confirmandam, *ad text. in cap. ex, quo ubi gloſ. & DD. de ſent. & re iudic. Bette coram Cardinali Cauden. deciſ. 98. numer. 1. ac ſæpè in alijs.*

Et ità Deciſum vtraque parte informante, &c.

MAIORICEN. FVNDATIONIS COLLEGI.

Veneris 24. Aprilis 1654.

ARGVMENTVM.

Recurrentes ad iudices Laicos incidunt in cenſuras, & repelluntur à limine iudicij, facta tamen renunciatione recurſibus in exequutionem Breuis Apoſtolici debent abſolui ſub ſola obligatione de reficiendis expenſis liquidandis, cum in Breui non adſit clauſula refectis expenſis, & non concurrit aliqua iuſtificatio expenſarum.

SVMMARIVM.

1 *Recurrentes in cauſis Eccleſiaſticis ad iudices Laicos incidunt ipſo iure in cenſuras.*

2 *Et repelluntur à limine iudicij donec abſoluantur.*

3 *Recurſus præſumuntur habiti ad inſtantiam intereſſe habentium.*

4 *Et hæc præſumptio ſufficit pro deneganda audientia, quidquid ſit ad effectum declarandi incurſum pœnæ, ſeu cenſurarum.*

5 *Recurrendi ad laicos ordinem non excludit diſtantia loci, cum potuerit præcedenter dari per literas.*

6 *Ratificatio implicita deducitur, dum principalis habita notitia recurſus habiti à Procuratore, ſtatim illi non renunciauit.*

7 *Ratificatio æqui paratur mandato.*

8 *Abſolutio danda eſt, quando recurrens ad formam Breuis mediante Procuratore ſpeciali renunciat recurſibus.*

9 *Mandatum procuræ Prælatorum ſine conſenſu capituli non ſuffragatur ad obtinendam abſolutionem, quando omnium paritio requiritur.*

10 *Declara id procedere, quando agitur pro intereſſe connexo ſeu non in intereſſe, & iure diuiſo, quo caſu obedientes abſoluuntur, quamuis alij non obediant.*

11 *Prælatus ſolus, & abſque conſenſu Capituli poteſt agere, & Procuratorem conſtituere in fauorabilibus.*

12 *Mandatum factum eo modo, quo fuerunt habiti recurſus ſuffragatur ad illis renunciandum.*

13 *Abſolutio non ſolet dari à recurſibus ſine refectione expenſarum.*

14 *Clauſula*, ſine litis & litigantium præiudicio *æquiparatur clauſulæ* refectis expenſis.

15 *Abſolutio non poteſt retardari prætextu refectionis expenſarum, quando de illis non conſtat.*

16 *Et hoc caſu conceditur abſolutio ſub legitima obligatione de reficiendis expenſis, poſtquam fuerint liquidatæ.*

DECISIO V.

FVit reſolutum obſtare recurſus per Capitulum, & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis Ciuitatis Maioricæ, ac litis Conſortes habitos ad Conſilium Regium Matriti, pro impedienda Patribus Societatis Ieſu eiuſdem Ciuitatis fundatione noui Collegij ſub inuocatione S. Martini à Sede Apoſtolica impe-
1 trata; Quia explorati iuris eſt, quod recurrentes in materijs, & cauſis Eccleſiaſticis ad Iudices Laicos, ac Tribunalia, & Parlamenta Laicorum incidunt ipſo iure in cenſuras per ſacros Canones, *ac Bullam Cœnæ Domini inflictas in §. 13. vt latè firmauit Rot. coram Pam. dec. 480. num. 5. & ſeqq. per tot. ac deciſ. 481. num. 1. cum ſeqq. ſecundum Lugdunen. impreſſionem, & in Gandauen. exemptionis 22. Iulij 1648. coram*
2 *R. P. D. meo Celſo §. & ideo.* Ac proinde repelluntur à limine iudicij donec reſipiſcant, & gratiam abſolutionis obtinere meruerint *per Text. in cap. 1. de except. in ſexto. cum concord. relat. per Rot. coram Buratt. deciſ. 23. ſub num. 8. verſ. accedebat recurſus, & ſeqq. deciſ. 446. num. 2. ac deciſ. 536. num. 8. & coram Card. Caualer dec. 529. num. 1.*

Nec releuat excuſatio, quod recurſus habiti fuerint à quodam Gundiſaluo abſque ſpe-
3 ciali mandato procuræ; Quia placuit reſponſio, quod illi præſumuntur habiti ad inſtantiam, & petitionem eorum, qui intereſſe ha-
4 bent in cauſa, quæ præſumptio ſufficit pro deneganda (vt in hoc caſu) audientia, ad quem effectum leuiores admittuntur probationes, quidquid ſit ad effectum declarationis Cenſurarum, & incurſus pœnæ, iuxt. diſtinctionem quam perpetuò amplexa eſt *Rota in deciſ. relatis per Addent. ad 2. m. Greg. deciſ. 96. num. 7. Pen. deciſ. 1093. ſub num. 6. verſ. ad excuſationes & ſeqq. Caualer. deciſ. 529. num. 2. Millin. deciſ. 255. num. 2. & in Cæſarauguſt. Beneficij de Linares 27. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Bichio in Cauriem. iuriſpatronatus 27. Iunij eiuſdem anni coram Eminentiſs. D. Cardinali Cecchino, & in Vliſbonen. Cenſurarum 15. Decembris 1653. coram R. p. d. meo Beuilaqua.*

Neque huiuſmodi præſumptio eliditur ex eo, quod intereſſe habentes longè diſtarent ab oppido Matriti, vbi recurſus habiti fue-
5 runt; Quia diſtantia loci non excludit ordinem præcedentem, qui etiam per literas dari potuit, vt fuit ponderatum *in d. deciſ. 255. num. 4. verſ. Non obſtat &c coram Cardinali Millino.* Sed ceſſare viſa fuit difficultas, quia ha-
6 bita per abſentes notitia de geſtis eorũ nomine ab eodem Gundiſaluo, illis ſtatim non re-
7 nunciarunt, vt par erat; Vnde implicita reſultat ratificatio, quæ mandato æquiparatur, vt in ſpecie dixit *Rot. coram Buratt. d. dec. 446. num. 8. Addent. ad Greg. deciſ. 336. num. 15. & in d. Cæſarauguſtana Beneficij de Linares coram R. P. D. meo Bichio §. eaque probatur &c.*

Verùm

Digitized by Google

Verũ Domini dixerunt eſſe dandã abſolu-
8 tionem; Quia, iuxta formam Breuis ad hunc
effectum obtenti a S. D. N. fuit per recurren-
tes renunciatum præfatis recurſibus median-
te Procuratore ſpecialiter conſtituto, *eorum*
Sum. num. 2. & 3. iuxt. gloſſ. in cap. qui ad agen-
dum verb. vel paciſci verſ. item in abſolutione pe-
tenda de Procurat. in ſext. Speculat. tit. de Procu-
rat. §. 1. num. 5. Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 21. nu.
14. & alijs relat. Rota in Illerden. Prioriſſæ 31.
Maij 1638. coram Reuerendiſſ. Tarraconen. §. quan-
tum attinet &c. Quapropter æquum eſt illis
beneficium abſolutionis indulgere *ad text. in*
cap. qua fronte de appellat. cap. ex parte, il primo
de verbo ſignif. cap. ſolet de ſent. excom. in ſext.
Rot. deciſ. 247. num. 1. par. 3. recent. & coram
Merlin. deciſ. 538. num. 1.

Nec obſtat, quod reſpectu Regularium
9 mandatum procuræ non ſit ſufficiens, vtpo-
te datum ab eorum Prælatis ſine conſenſu
Capituli, ideoque abſolutio denegari debeat
etiam alijs collitigantibus, cum ad hunc ef-
fectum omnium paritio requiratur *iuxt. d. dec.*
10 *Buratt. 446. num. 10.* Quia (præterquod con-
cluſio procedit, vbi agitur de intereſſe
connexo, in quibus terminis loquitur obie-
cta deciſio, vt patet ex eiuſdẽ narratiuis vt rò,
quando prout hic vnuſquiſque agit pro ſuo iure
ab alio diuerſo, ac independenti, quo caſu
poſſunt particulares obedientes abſolui, licèt
alij inobedientes exiſtant, vt fuit ſeruatum *in*
Tridentin. Decanatus 25. Iunij 1646. coram Reuer.
Tarraconen. & in Cæſaraugustana diſtributionum
18. Maij 1648. coram R. P. D. meo Cerro) aſſum-
11 ptum corruit, tum quia in fauorabilibus ſo-
lus Prælatus abſque conſenſu Capituli poteſt
agere, ac Procuratorem conſtituere, iuxtà
doctrinam *Innoc. in cap. edoceri num. 2. & ſeqq.*
de reſcript. quem ſequuntur ibidem Abb. num. 2.
Felyn. num. 6. & cæteri ſcribentes, Put. dec. 234.
per tot. Achill. deciſ. 8. num. 2. de Procur. Tum
12 etiam quia præcedens mandatum, quod Pa-
tres prædicti dederunt ad impediendam fun-
dationem factum fuit à ſolis Prælatis, ſicuti
mandatum ad renunciandum, vnde vel neu-
trum erit ſufficiens, vel vtrumque ſuffragari
debet *iuxt. regul. text. in cap. 1. de regul. iur. in*
ſexto l. nihil tam naturale ff. eodem cum vulgat.

Minus obſtat, quod non doceatur de re-
13 fectione expenſarum, ſine qua non eſt con-
cedenda abſolutio de ſtylo huius Sacr. Tribu-
nalis, de quo teſtatur *Rot. deciſ. 744. per tot.*
par. 4. to. 3. rec. & in Calagurit. quarti Benefi-
cij S. Ioannis de Molinar. 3. Martij 1651. coram
R. P. D. meo Cerro. Quia in Breui non adeſt
clauſula (*refectis expenſis*) vt in caſu dictarum
deciſionum, & quamuis fuerit appoſita alia
14 (*ſine litis, & litigantium præiudicio*) quæ vide-
tur æquipollere clauſulæ (*refectis expenſis*) vt
fuit dictum in *Pampilonen. electionis Canonicorum*
11. Maij 1640. coram Reu. D. meo Decano; atta-
15 men quia in actis adhuc non conſtat Colle-
gium occaſione dd. recurſuum paſſum fuiſſe
aliquas expenſas non poteſt hoc prætextu re-
tardari abſolutio; nam clauſulæ huiuſmodi
intelliguntur, quatenus appareat expenſas re-
uera factas fuiſſe vt reſpondit *Rot. in Illerden.*
electionis Prioriſſæ 18. Octobris 1636. coram Re-
uerendiſſ. Tarraconen. §. quo verò ad clauſulam,
& ſeq. & in Idonen. Præmiariæ 20. Aprilis 1640.
coram Reu. D. meo Decano §. non obſtat verſ prout
de clauſula &c.

Quare concluſum fuit abſolutionem eſſe
16 concedendam, facta tamen per renunciantes
legitima oblatione, ac obligatione de reficien-
dis expenſis, poſtquam fuerint per Collegium
liquidatæ, *iuxt. dec. Achill. primam de ſent. ex-*
com. Merlin. d. dec. 588. ſub num. 3. verſ. minus
obſtat, cum ſeq. & in d. Illerden. electionis Prio-
riſſæ coram Reuerendiſſ. Tarraconen. §. quo verò,
& ſeq.

Et ita vtraque &c.

NICIEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 27. Aprilis 1654.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſionis adeptio probatur ex publico inſtrumen-*
to.
2 *Poſſeſſio inſtrumentalis capta alio non poſſidente ſuf-*
fragatur ad effectum manutentionis.
3 *Prouiſio exequtioni demandata præſumitur in om-*
nibus iuſtificata in ſummariſſimo manutentio-
nis.
4 *Poſſeſſio poſterior præſumitur clandeſtina, & turba-*
tiua, nec impedit, quin anterior poſſeſſio manute-
neatur.

DECISIO VI.

RESponderunt DD. manutentionem con-
cedendam eſſe Ferreolo in poſſeſſione
Eccleſiæ Parochialis Sancti Pontij Loci Ma-
riæ Nicien Diœceſis Prioratus nuncupatæ.
1 Quia de illius adeptione ſub die 10. Auguſti
1652. conſtat ex publico Inſtrumento *in eius*
2 *Summ. relato num. 2.* Quæ licèt inſtrumentalis
alio tamen tunc temporis non poſſidente
ſuffragatur ad effectum manutentionis *vul-*
gat. l. prædia vbi DD. ff. de acquir. poſſeſſ. coram
S. M. Greg. deciſ. 268. num. 1. & coram b. m.
Merlin. deciſ. 5. num. 1. ac deciſ. 14. num. 5. Præ-
ſertim cum ſit munita titulo collationis ha-
bitæ á Vicelegato Auenionen tamquam de
3 libero, quæ ob ſubſequutam eius exequutionem
in hoc ſummariſſimo manutentionis iudicio
præſumitur in omnibus iuſtificata, vt dixit
Rot. coram Buratt. deciſ. 842. num. 4. & in Vicen.
Beneficij 14. Martij 1644. coram Reuerendiſſ. Tarra-
conen.

Nec obſtare videtur poſſeſſio Stephani, quia
4 tamquam poſterior præſumitur clandeſtina,
ac turbatiua, nec impedit, quo minus poſ-
ſeſſio Ferreoli anterior manuteneatur *iuxt.*
text. in cap. licet cauſam de probat. Bartol. in l. ſi
duo num. 4. ff. vti poſſidet Menoch. de retinen. re-
med. 3. num. 725. Rot. coram ſ. m. Greg. dec. 171.
num. 2. coram b. m. Merlin. d. deciſ. 14. ſub num.
1. verſ. non obſtante & ſeq. ac in alijs.

Et ita Ferreolo tamen informante &c.

AVE-

AVENIONEN. ATTENTATORVM.

Lunæ 11. Maij 1654.

ARGVMENTVM.

Exceſſus non præſumitur: Damnum illius, qui paſſus eſt attentata, quomodò probetur, & ad quam rationem reficiatur.

SVMMARIVM.

1 *Exceſſus non præſumitur, ſed ab allegante debet concludenter probari.*
2 *Exceſſus eò magis eſt probandus, quando taxatio fuit facta præuijs deciſionibus, & iuſtificatis pleriſque partitis per confeſſionem attentantis.*
3 *Valor communis frumenti probatur ex atteſtatione deſumpta à libris publicis Communitatis.*
4 *Confeſſio partis ſuperat omnem probationem.*
5 *Aueniione ſcutum, ex quot ſolidis, & ſalma, ex quot eminis conſtent.*
6 *Pretium integrum reficere debet attentans, cuius cauſa aliquid viliori pretio fuerat venditum.*
7 *Quod procedit, ſiue attentans fuerit cauſa proxima damni, ſiue remota.*

DECISIO VII.

PRæuijs tribus deciſionis coram R. P. D. meo Celſo æditis ſuper liquidatione attentatorum, de quibus agitur, ſub diebus 14. Febr. 1650. 28. Iunij 1651. ac 10. Febr. 1653. relaxatum fuit contra Iſabellam de Gaij mandatum exequtiuum pro illorum purgatione, à quo interpoſita pro eius parte appellatione, & cauſa mihi commiſſa, dubitaui hodie, an conſtet de exceſſiua taxatione, & an alia etiam ſint taxanda, & DD. quoad primam partem negatiuè, quoad ſecundam verò affirmatiuè reſponderunt.

1 Ratio reſolutionis primæ partis fuit; quia exceſſus de iure non præſumitur, ſed ab allegante eſt plene, & concludenter probandus iuxt. tradita *per Lancellott. de attent. appellat. pend. limit. 53. num. 29. Rot. coram Card. Seraph. deciſ. 1189. num. 1. Addent. ad Buratt. deciſ. 368. num. 10. cum alijs relatis in Bononien. Benef. 5. Iulij 1649. coram R. P. D. Cerro, in Firmana Pecuniaria 4. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Verospio, & in Romana expenſarum 16. Febr. huius anni coram Reu. D.*
2 *meo Decano.* Eoque magis in hoc caſu, quia taxatio facta fuit præuijs dd. Deciſionibus, ac negotio maturè diſcuſſo, deſumptaque ferè in omnibus partitis iuſtificatione ex propria ipſius Iſabellæ confeſſione, à quibus non eſt recedendum, donec de contrario doceatur, vt dixit *Rot. in Carpentoratèn. bonorum 17. Nouembris 1614. coram b. m. Card. Fabritio Verospio, apud Mangil. de ſubhaſt. dec. 60. ſub num. 1. verſ. in caſu autem noſtro & in recent. dec. 2. nu. 6. ac dec. 10. nu. 12. par. 6. & in alijs.*

Quo verò ad ſecundam partem DD. dixerunt eſſe vlterius taxanda ſcuta 69. & ſolid. 4. pro ſupplemento pretij ſalmarum 32. frumenti, quod Iſabellæ Depoſitarius de anno 1649. viliori pretio diſtraxit; Partim (ſcilicet vndecim eminas) ad rationem ſolidorum 50. reliquum verò ſolidis 48. pro qualibet emina, cum tamen communis illius valor eo tempore aſcendens ad libras tres, & ſolidos 4. conſtituentes in totum ſolidos 64.) in ſingulas eminas, vt conſtat ex atteſtatione Commiſſarij deſumpta ex libris publicis Communitatis *Sum. num. 1.* quæ concludenter probat
3 valorem, vt in ſpecie reſpondit *Rota coram Card. Seraph. dec. 1245. num. 8. in recent. dec. 479. num. 3. & coram b. m. Buratt. deciſ. 981. num. 7.*
4 Iuncta præſertim eiuſdem Iſabellæ aſſertione emiſſa in proteſtatione contra Depoſitarium facta *d. Sum. num. 2.* quæ omnem ſuperat probationem *vulg. l. cum precum C. de liberal. cauſ. Rot. coram ſ. m. Greg. deciſ. 143. num. 3. ac ſæpe in alijs.*
5 Quare cum in ſtatu Auenionen. ſcutum efficiatur ex ſolidis 60. vt teſtantur practici illius Ciuitatis, ac octo eminæ conſtituant vnam ſalmam, vt apparet ex fide in eodem *Summ. relata ſub num. 3.* calculata integra quantitate frumenti dignoſcitur damnum Thomæ attentata paſſi conſiſtere in dd. ſcutis 64. & ſolid. 4. quod propterea ab Iſabella, quæ
6 attentando cauſam præbuit, vt frumentum minori pretio venderetur, eſt omnino reficiendum *iuxt. regul. l. qui occidit §. in hac ff. ad l. Aquil.* quam in odium attentantis ſequta eſt *Rot. in Cuſentin. Benefic. ſeu attentatorum 4. Decembris 1613. coram Reu. D. meo Decano §. ſed*
7 *quatenus verſ. nihilominus*, ſiue attentans fuerit cauſa proxima damni, ſiue remota vt in eadem deciſ. firmatur.

Et ita vna tantum parte informante, altera verò licèt pluribus citationibus laceſſita non comparente reſolutum fuit.

ROMANA CANONICATVS.

Veneris 15. Maij 1654.

ARGVMENTVM.

Ad obtinendos Canonicatus S. Hieronymi Illyricorum Vrbis duo qualitates copulatiuè requiruntur in præſentando, quod nempè ſit natione Illyricus, & calleat illud idioma, aliàs vtraque qualitate non iuſtificata, reputatur inhabilis ad aſſequendum Canonicatum contra legem Fundationis ſ. m. Sixti V. & Decretorum Sacræ Viſitationis: & vnde iuſtificentur huiuſmodi qualitates.

SVMMARIVM.

1 *Ad Canonicatus S. Hieronymi Illyricorum Vrbis præſentandus debet copulatiuè iuſtificare duas qualitates, quod ſit natione Illyricus, & habeat peritiam illius idiomatis.*
2 *Præſentatio, qui tenetur docere de pluribus qualitatibus copulatiuè requiſitis, non ſufficit vnius concurſus, ſeu probatio.*
3 *Forma inducitur ex illis verbis*, & ſecus facta promiſſio nulla ſit.

4 *Forma*

4 *Forma non impleta actus non ſubſtinetur.*

5 *Ex inſtitutione exequutioni demandata præſumuntur iuſtificatæ omnes qualitates à Fundatore requiſitæ.*

6 *Declara præſumptionem procedere in iudicio exequutiuo, vel ſummariſſimo, ſecùs autem quando in petitorio principaliter dubitatur de concurſu requiſitorum, ſeù qualitatum, quæ tali caſu debent concludenter probari.*

7 *Inhabilitas debet probari ab allegante.*

8 *Requiſitorum probationem ſpectare ad præſentatum ex quibus verbis inducatur.*

9 *Qualitates extrinſecæ non præſumuntur.*

10 *Congregatio Illyrica vrbis, cuius intereſt ſeruari formam fundationis Canonicatuum ad fauorem nationis, eſt legitima contradictrix, ne Canonicatus contra dictam formam conferantur.*

11 *In iudicio petitorio, ſufficit apparenter docere de intereſſe.*

DECISIO VIII.

VAcante per obitum Vincentii Mazzolæ Canonicatu in Eccleſia Collegiata Sancti Hieronymi Illiricorum Vrbis Eminentiſs. D. Cardinalis Montaltus modernus, & vnicus patronus ad illum præſentauit Ioannem Baptiſtam Iampſi, qui ab Archipræsbytero eiuſdem Eccleſiæ (ad quem ex fundatione d. Collegiatæ ius inſtituendi ſpectat) ſucceſſiuè inſtitutus fuit; Verum oppoſita pro parte Congregationis Illyricæ inhabilitate prouiſi ex defectu requiſitorum in literis s. m. Sixti V. fundatoris, ac Decretis Sacræ Viſitationis, & cauſa per appellationem ad Rotam deuoluta, DD. propoſito hodie dubio responderunt, non conſtare de habilitate nec de aliis requiſitis.

Siquidem ex tenore earumdem Literarum
1 Apoſtolicarum, ac Decretorum Sacræ Viſitationis duæ qualitates copulatiuè requiruntur ad obtinendam præſentationem, ac reſpectiuè inſtitutionem ad huiuſmodi Canonicatum; Altera quod præſentandus ſit Nationis Illyricæ, ſeù aliàs origenꝰ; Altera quod habeat peritiam Illyrici Idiomatis *Sum. Congregationis nu. 1. & 2.* vtramque verò non probauit ſe habere Ioannes Baptiſtam; Nam quidquid ſit quo ad primam, an Ducatus Carniolæ, à qua ipſe originem duxit compræhendatur in Prouincia Illyrica, vt maximè contendebant informantes pro vtraque parte, ſuper quo DD. nihil pro nunc firmare voluerunt, ſanè quo ad ſecundam nullam prorſus exhibuit iuſtificationem, quod calleat Illyricum idioma, quinimò pluries citatus tam coram Archipræsbytero, quàm coram D. Vicesgerente ad docendum de peritia eiuſdem idiomatis, ac videndum deputari examinatores ad effectum ipſum examinandi, nunquam comparuit *d. Sum. num. 16. & 17.* Qua-
2 re inutilis remanent illius prouiſio, cum vbi plures in præſentato deſiderantur qualitates, vnius tantum concurſus non ſufficiat, ſed omnes copulatiuè probari debeant *per text. in l. ſi hæredi plures ff. de condit. inſtit. §. penul. inſtit. de hæred. inſtit. Pariſ. conſ. 48. num. 9. & ſeq. ac num. 19. cum ſeqq. lib. 4. Gutierez conſ. 2. num. 5. conſ. 4. num. 1. & conſ. 26. num. 4. & ſeq. Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 13. num. 100. & gloſſ. 43. num. 94. Lotter. de re beneſic. lib. 2. quaſt. 11. num. 42. Rota dec. 402. num 4. prope fin. verſ. vel etiam, cum ſeq. par. 2. recens. & coram Pen. dec. 760. num. 3. & in Craconien. Præpoſitura S. Floriani 28. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Præſertim quia Decretum Sacræ Viſitationis anni 1630. confirmatum à s. m. Vrbano VIII. procedit vlteriùs annullando prouiſionem ibi, *& ſecus ab Archipræsbytero facta prouiſio nulla ſit &c. eod. Sum. num. 2.* quæ verba, cum
3 formam præſeferant, *Felyn. in cap. cum accesſiſſent ſub num. 8. verſ. & vbi apponitur clauſula de conſtit. & in cap cum dilecta ſub n. 6. in quinto ſigno forma de reſcript. Gabr. de clauſ. clauſ. 3. num. 73.*
4 *Rot. dec. 277. num. 13. par. 6. recent.* ea non impleta de tempore præſentationis actus ipſe ſubſtineri non poteſt, vt notant communiter *DD. in d. cap. cum dilecta de reſcript. Alex. conſ. 137. num. 15. lib. 2. Rot. coram Cardinali Seraphin. dec. 1270. ſub num. 1. verſ. quod magis &c. coram Duran. dec. 25. num. 3 & in recent dec. 15. ſub nu. 3. verſ. vnde meritò par. 2. ac in d. Craconien. Præpoſitura S. Floriani proximè allegata.*

Nec obſtat, quod inſtitutio emanauerit
5 extra iudicium, nullo comparente legitimo contradictore, ideoque ex iuris præſumptione cenſeantur iuſtificatæ omnes qualitates à fundatore requiſitæ, vt dixit *Rot. coram Burall.*
6 *dec. 842. num. 4. & ſeqq.* Quia huiuſmodi præſumptio admittitur quidem in iudicio exequtiuo, vel ſummariſſimo poſſeſſorio, non autem quando principaliter dubitatur (prout hic) de concurſu requiſitorum; nam hoc caſu per concludentes probationes iuſtificari debent, vt diſtinguendo firmatum fuit *in Vicen. Parochialis 20. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Bichio §. ſuffragari quidem &c. & in Anglonen. Archipræsbyteratus 24. Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Albergato §. nihilominus verſ. præſertim verò &c.*

7 Minùs obſtat, quod onus probandi inhabilitatem ſpectet ad allegantem; Quia modo non excipitur de inhabilitate ſimpliciter, ſed etiam de requiſitis, quorum iuſtificatio in-
8 cumbit ipſi præſentato, vt legitur in eodem Decreto, ibi, *Præſentati verò ad Archipræsbyteratum, Canonicatus, & Beneficia non inſtituantur niſi priùs approbentur, & coram Archipræsbytero doceant de Natiuitate ſua originis, & peritia idio-*
9 *matis Illyrici &c.* Quod etiam iuri conſonum eſt quando (vt in præſenti) qualitates ſunt extrinſecæ, quæ non præſumuntur, vt in ſpecie probant *gloſſ. in Clement. prima verb. repererint, verſ. ſed ſunt &c. de offic. delegat. Imol. in cap. fin. ſub num. 2. verſ. alij melius diſtinguunt, & ſeqq. per tot. de præſumpt. Alex conſ. 218. ſub nu. 4. verſ. ſed in caſu noſtro, & ſeq. lib. 2. Aret conſ. 83. nu. 11. poſt med. verſ. nec præſumitur iſta qualitas. Cremen. de antiq. tempor. in ſecunda particul. prima partis principal. num. 39. Lambertin. de iurepatr. lib. 2. par. 1. quaſt. 10. art. 2. ſub num. 11. verſ. tertio adduco, cum ſeqq. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 91. num. 7. & ſeqq. ac num. 16. & per tot. Rot. deciſ. 72. n. 3. par. 4. tom. 2 rec.*

Demùm

Dictum non ſubſiſtit, quod illi de Congregatione non ſint legitimi contradictores ad impediendam huiuſmodi prouiſionem,
10 quia cum hæc Collegiata fuerit erecta ad cómodum Nationis Illyricæ, quam ipſi in Vrbe repræſentant eorum intereſt obſeruari literas, ac Decreta ſupra relata, nec admitti, qui non habeant qualitates requiſitas ex adduct. *per Argol. de legit. contradict. quæſt. 14. nu. 47. Rot. coram Duran. dec. 55. num. 11. & ſeqq.* Quapropter
11 æquum eſt illos audiri, præſertim in petitorio, in quo ſufficit apparenter docere de intereſſe *iuxt. tradit. per Felyn. in cap. Veniens il ſecondo num. 13. de teſt. Rot. coram Pen. dec. 606. num. 2. & ſeqq. & latè firmatum fuit in d. dec. 55. num. 5. verſ. ſed nihilominus, cum ſeqq. coram Duran, vbi alij concordantes allegantur.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 23. & 28.

LICIEN. CENSVS, SEV SALVIANI.

Lunæ 18. Maij 1654.

A R G V M E N T V M.

Immiſſio ex Saluiano conceditur, quando concurrunt creditum cum hypotheca, & poſſeſſio debitoris, ac illa rei conuenti, & quomodò probentur; Numeratio pecuniæ requiſita pro validitate cenſus, ex quibus verbis appareat, & licet reſultet ex cedula bancharia, non tamen inducitur ex ordine ad exigendum.

S V M M A R I V M.

1 *Creditum cum hypotheca probatur ex impoſitione cenſus, cum obligatione bonorum præſentium, & futurorum.*
2 *Inſtrumenta publica faciunt probationem probatam.*
3 *Poſſeſſio debitoris, & rei conuenti probatur teſtibus formiter examinatis.*
4 *Poſſeſſio rei conuenti in Saluiano probatur ex ſubſtentatione litis.*
5 *Immiſſio in Saluiano non denegatur, quando concurrit creditum hypothecarium cum duobus extremis poſſeſſionis.*
6 *Numeratio pecuniæ vera, & actualis requiritur pro validitate cenſus.*
7 *Numeratio pecuniæ probatur quando Notarius de ea teſtatur per illa verba præſentialiter, & in contanti, licet alia verba Notarij incipiant à confeſſione.*
8 *Immiſſio in Saluiano non datur ſine credito.*
9 *Numeratio pecuniæ, ex quibus verbis excludatur.*
10 *Cedula Bancaria habet vim ſolutionis, & numerationis pro implemento formæ datæ in Bulla Piana de Cenſibus.*
11 *Cedula Bancaria ad hunc effectum debet eſſe ſubſcripta à Campſore, cum atteſtatione pecuniæ penes ipſum depoſitæ, tunc enim ob eius irreuocabilitatem æquipollet veræ ſolutioni, & excludit ſuſpicionem fraudis.*
12 *Ordo ſimplex, ſeù mandatum ad exigendum poteſt per mandantem nouo ordine reuocari, ſeù prærogatiua exactione deludi.*
13 *Ordo, ſeù mandatum ad exigendum non transfert dominium pecuniarum, & propterea non habet vim ſolutionis.*
14 *Ordinis implementum, ſeù ſolutio poſt aliquot dies ſequuta, non ſuffragatur in cenſu, in quo debet eſſe contemporanea ſtipulationi.*
15 *Cedulæ Bancariæ exactio ſuffragatur in cenſu, quamuis poſtea fiat quandocumque, cum dominium pecuniarum per illius traditionem fuerit irreuocabiliter tranſlatum.*

D E C I S I O IX.

IMmiſſionem in poſſeſſionem Maſſariæ, de qua agitur, ex remedio vtilis Saluiani petitam per DD. Didacum, & Beatricem coniuges de Aquauiua pro fructibus cenſus ducatorum mille, contra Ioſephum del Raho illius detentorem, cenſuerunt DD. eſſe concedendam pro rata ducatorum 150. pro reliquis verò denegandam; Quia pro dicta ſumma ducat. 150. plenè probantur per Actores omnia in hoc iudicio neceſſaria, creditum ſcili-
1 cet cum hypotheca ex publico impoſitionis dicti cenſus Inſtrumento, in quo Scipio, & Pyrrhus Aloyſius del Raho venditores obligarunt omnia ipſorum bona præſentia, & futura ad fauorem Beatricis Falconiæ emptricis, *Summ. dd. coniugum nu. 1.* Ac ex alio inſtrumento ceſſionis per eamdem Beatricem iiſdem coniugibus factæ in contractu matrimoniali, *dicto Summ. nu. 2.* quæ rem claram conſtituunt;
2 ac probationem probatam faciunt, vt in his terminis reſpondit *Rota in Romana Saluiani 4. Maij 1644. coram R. P. D. meo Veroſpio; in Tiburtina Saluiani 8. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Cerro; & in Ciuitatis Plebis Saluiani 1. Iulij 1647. coram R. P. D. meo Bichio.* Poſſeſſio verò
3 eorumdem venditorum de tempore obligationis, ac ipſius Ioſephi rei conuenti iuſtificatur tùm ex depoſitionibus teſtium formiter examinatorum, *in eodem Summ. relat. ſub nu. 11. Rot. coram b. m. Buratt. deciſ. 768. num. 4. & apud Pacific. de Saluian. interd. dec. 21. num. 2. & deciſ. 24. num. 2. ac in alijs.* Tùm ex litis ſubſtenta-
4 tione diu in partibus, & in Curia coram A. C. agitatæ, vt dixit *Rot. dec. 82. num. 2. par. 1. recent. coram ſ. m. Greg. dec. 136. num. 3. Buratt. dec. 584. num. 3. & in dicta Tiburtina Saluiani 8. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Cerro; §. quod autem.* Qui-
5 bus lanè concurrentibus immiſſio denegari non ſolet iuxt. tradita per *Bart. in l. 1. num. 3. ff. de Saluian. interd. Aret. in §. item Seruiana inſtit. de action. Rot. coram ſ. m. Greg. dec. 451. num. 6. & in d. Rom. Saluiani, coram R. P. D. meo Veroſpio; & Ciuitatis Plebis Saluiani, coram R. P. D. meo Bichio.*

Nec dubitari poſſe viſum fuit de vera, &
6 actuali dictorum ducat. 150. numeratione, vt pro cenſus validitate requiritur, iuxt. Conſtitutionem ſ. m. Pij V. Nam de ea apertè conſtat ex publico eiuſdem impoſitionis Inſtrumento, ibi „ *Confeſſus fuit ſe ipſum, dictumque Pyrrhum Aloyſium eius filium præſentialiter habuiſſe, &*

50. & recepiſſe à d. Beatrice emptrice ducatos 150. in contanti, &c.

7 Quæ verba licèt à confeſſione incipiant, tamen, cum fuerint à Notario prolata, qui vltró teſtatur de ſolutione facta coram ſe, ac teſtibus, ibi „ *præſentialiter, & in contanti*, veram numerationem probant, vt per *Bartol. in l. ſi ex cautione ſub nu.1. verſ. ſi verò Notarius, C. de non numerat. pecun. quem ibi ſequuntur Salic. num.28. & Emanuel. Coſt. limit.19. ſub n.4. infra med. verſ. aut Tabell. ff. de acquir. poſſeſs. Cagnol. in l. ſi libran. num. 78. ff. de reg. iur. Aret. in §.1. nu.9. inſtit. de liter. oblig. Bertazol. clauſ.34. gloſ.8. nu.1. Gratian. diſcept.787. num.83. & ſeqq. Cenc. de cenſ. quæſt. 51. num.14. Duard. eodem tract. §.2. quæſt.14. num.8. & ſeq. ac num.21. Rot. dec. 310. num.6. & dec.382. num.2. & ſeq. par.4. recent. in Parmen. Penſion. 23. Martij 1640. coram R. P. D. meo Bichio; ac in Aſſiſien. Cenſus 27. Apr. 1652. coram Reuer. Tarraconen. 28. Martij 1653. coram R.P.D. meo Beuilaqua, & 23. Iunij 1654. coram eod. R. P. D. meo Bichio.*

8 Pro alijs verò ducatis 850. DD. denegarunt immiſſionem ex defectu crediti, quod eſt neceſſarium antecedens in hoc iudicio, ex adduct. per *Pacific. de Salutan. interd. inſpect.1. c.4. num.5. cum alijs ſuprà allegat.* Nam illorum numeratio de tempore impoſitionis cenſus ex eodem Inſtrumento non apparet, quin prorſus

9 excluditur ex illis verbis „ *& reliquos ducatos 350. ad complementum prædictorum ducatorum mille per medium Banchi S. Mariæ de Populo, &c.*

10 Quamuis enim cedula Bancharia habeat vim ſolutionis, ac per eam cenſeatur adimpleta eiuſdem Conſtitutionis forma, vt fuit reſolutum in *Beneuentan. Cenſus 29. Maij 1593. cor. rec. m. Card. Pamphilio; apud Cenſ. de cenſ. dec. 103. num.7. & ſeqq. & in Rom. Saluiani interd. 10. Dec. 1599. coram Lancellotto; apud eundem Cenc. dec. 381. in princ. cum alijs allegat. in Rom. Saluiani 4. Martij 1644. coram R. P. D. meo Verospio, §. cum*

11 *enim.* Attamen id procedit in cedula per Campſorem ſubſcripta, cum atteſtatione pecuniæ penes ipſum depoſitæ, & in creditum venditoris relatæ, quæ ob eius irreuocabilitatem æquipollet veræ ſolutioni, ac omnem fraudis ſuſpicionem excludit; vt declarauit *Rot. in Rom. Domorum 1. Decembris 1606. coram S. D. N. relata per Addent. ad ſ. m. Greg. dec.347. ſub num.19. verſ. hoc tamen fuit declaratum; & in Interamnem Cenſuum 27. Ian. 1623. coram b. m. Pirouano, apud Cenc. de cenſ. dec.435. antè num.1. verſ. quia contextus Cedulæ, idem Cenc. quæſt. 50. ſub num. 19. verſ. debet autem acceptatio. Capic. latr. conſult.70. num.36. & ſeq. lib.1.* Secùs veró

12 in ſimplici ordine continente dumtaxat mãdatum ad exigendum, qui, cum poſſit per emptorem mediante nouo ordine reuocari, vel præuentiua exactione deludi, non tranſ-

13 fert in venditorem dominium pecuniarum, ac ideò vim ſolutionis habere non poteſt, vt ex *Bald. in conſ.104. ſub num.1. verſ. nam iſtum, lib.1. Caſtr. conſ.434. num.2. ad fin. verſ.3. reſpondetur par. 1.* fuit ponderatum in dict. *Rom. Saluiani 31. Ian. 1646. coram R. P. D. meo Verospio, §. non obſtat eadem nullitas, & ſeq.* In qua tamen ſimilis ordo fuit ex æquitate admiſſus ad ſuſtinendum cenſum ob plures circumſtantias in eo caſu concurrentes, quæ in præſenti deficiunt.

Nec releuat, quod eadem ſumma ducator. 850. poſt aliquos dies fuerit per Campſorem

14 ad creditum venditorum deſcripta; Quia huiuſmodi deſcriptio poſt cenſus impoſitionem facta nullius eſt momenti, quemadmodum nec vera ſolutio ſuffragatur poſtquam partes contractum pro perfecto habuerunt, cum illa debeat eſſe contemporanea ſtipulationi, vt in ſpecie probant *Felician. de cenſ. tom.2. lib.1. cap.8. nu.9. Cenc. dicta quæſt.50. num.16. & ſeqq. Duard. d. §.2. quæſt.9. nu.3. & ſeq. ac num.9. Rot. coram b. m. Merlin. deciſ.173. in fin.* Contraria autem procedunt in ſolutione facta vigore Cedulæ per Campſorem ſubſcriptæ, cuius exactio non

15 eſt de ſubſtantia, vt in ipſo actu conſignationis ſequatur, ſed poteſt per venditorem (qui ex ea dominium pecuniarum irreuocabiliter acquiſiuit) quandocumque fieri, vt declarauit *Bellon. iun. conſ.92. num.19. Cenc. d. quæſt.50. ſub num.19. verſ. illud verò*, vbi quod in his terminis loquitur *Deciſio in d. Beneuent. Cenſus, coram recol. m. Card. Pamphilio poſt tract. deciſ.103. ac in Bonon. Cenſus, coram Pen. deciſ.716. ſub num.10. verſ. vnde &c. ſtatut. Lugdun. impreſſ.*

Et ità informantibus tamen illis de Aquaviua reſolutum fuit, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 17. & reformata vt deciſ. 29.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.

Lunæ 8. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Articuli nec in Curia admittuntur, quando vel depoſitiones teſtium fuerunt publicatæ, didicitæ, & in propoſitione cauſæ diſcuſſæ, vel contineant materiam irreleuantem: Approbatus præfertur reprobato, licet maioribus qualitatibus præpollenti.

SVMMARIVM.

1 *Articuli non ſunt admittendi ſuper ijs, in quibus teſtes fuerint aliàs examinati, & depoſitiones publicata, didicita, & diſcuſſa, quia adeſt periculum ſubornationis.*

2 *Depoſitiones teſtium non publicantur ſolemniter in Curia, vbi ob legalitatem Curialium admittuntur de ſtylo noui teſtes ad examen.*

3 *Declara id procedere, quando vlterius non fuerunt depoſitiones teſtium diſcuſſa, & ſuper eis diſputatum.*

4 *Articuli, quando ſunt irreleuantes, nec in Curia admittuntur.*

5 *Approbatus habens qualitates requiſitas præfertur reprobato, quamuis maioribus qualitatibus præpollenti.*

6 *Approbatio obtenta non citato collitigante non ſuffragatur in præiudicium iuris quæſiti ex antecedenti reprobatione.*

DECI-

Digitized by Google

DECISIO X.

POſt editam Deciſionem ſub die 30. Ianuarij præteriti coram Reuerendiſs. D. meo Decano, ac latam deſuper ſententiam adiudicantẽ Petro de Medina controuerſum beneficiũ produxit Ioannes Garzia articulos, petiitq; illos admitti, ac teſtes examinari, parte verò opponẽte dubitaui, an ſint admittendi, & DD. hodie conſulti negatiuè reſponderunt. Primò quia ſuper eadem materia
1 (modo cautius articulata) fuerunt in præcedenti inſtantia pro eodem Garzia teſtes examinati, & illorum depoſitiones non ſolum publicatæ, ſed à partibus didicitæ, ac in propoſitione cauſæ exactè diſcuſſæ; quapropter non decet alios articulos admittere, ſuper quibus teſtes cum manifeſto ſubornationis periculo examinentur *cap. Fraternitatis cap. intimauit cap. cum veniſſent de teſt. Clem. fin. eod. tit. Surd. conſ. 176. num. 1. & ſeqq. per tot. Rot. dec. 266. ſub num. 1. verſ. caeterum iunc ſeqq. par. 7. rec. cum alijs relat. per add. ad Buratt. dec. 228. n. 25.*

Nec obſtat, quod ſolemnis dictarum de-
2 poſitionum publicatio ſequta non fuerit, ſed ſimplex dumtaxat communicatio Procuratoribus Partium in curia, quæ ob eorum ſpectatam legalitatem aliorum teſtium rece-
3 ptionem de ſtylo Rotæ non impedit, Quia ſtylus huiuſmodi non extenditur, vbi vlterius fuerunt depoſitiones diſcuſſæ, & ſuper eis diſputatum, vt reſpondit. *Rot. coram Card. Seraph. dec. 688. num. 2 verſ. ſtylus verò Rotæ cum ſeq. coram b. m. Merlin. dec. 280. ſub num. 2. verſ. vnde & ſeqq. in Roman. Succeſſionis 4. Iulij 1642. cor. Rev. Salamantin. §. timor tamen ſubornationis. Roman. Dotis 28. Iunij 1651. cor. Eminentiſs. D. Card. Corrado §. nam licet, & in Tullen. nullitatis matrimonij 12. Ianuarij huius anni cor. R. P. D. meo Albergato, §. vrget enim verſ. certum eſt.*

4 Secundo materia articulata eſt prorſus irreleuans, qua ratione etiam in curia denegatur examen, & articulorum admiſſio vt dixit *Rot. coram b. m. Merlin. dec. 705. ſub num. 2. verſ. quoniam hæc concluſio, & num. 5. ac ſeqq. in Tudertin. Societatis 15. Aprilis 1641. coram Rev. Salamantino & alijs relat. in Valentina Parochialis 23. Ianuarij 1647. coram R. P. D. meo Cerro §. Ratio reſolutionis*, irreleuantia eſt patens; nam eſto, quod probaretur Petrum ex Beneficio, quod poſſidet, ac bonis patrimonialibus habere congruam ſubſtentationem (vt articulatum fuit) adhuc in adiudicatione controuerſi beneficij præferendus eſſet Ioanni, ex quo ille ab examinatoribus ſynodalibus fuit approbatus, iſte
5 verò reprobatus; huiuſmodi enim approbatio operatur, vt approbatus habens qualitates per motum proprium Clem. VIII. ſ. requiſitas ſemper ſit præferendus reprobato, licet maioribus qualitatibus præpollenti, vt fuit reſolutum *in Calaguritana Beneficij della caſa della Reina 4. Iulij 1646. in Calaguritana Beneficij de Cornago 10. Decembris eiuſdem anni, & in Calaguritana Beneficij de Salinellos 18. Maij præteriti cor. R. P. D. meo Veroſpio, ac priùs in Calaguritana Beneficij de Ordenoua 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Pentingerio.*

Nec releuat approbatio, quam Ioannes poſt 20. menſes in Curia reportauit, Quia,
6 cum obtenta fuerit non citato Petro (qui tunc temporis erat in cauſa, vt conſtat ex cõmiſſione *in Summ. eius reſponſionis relat. nu. 1. & firmat etiam Deciſio R. D. mei Decani in §. fin.*) nullius eſt momenti, nec ei ſuffragatur in præiudicium iuris ex antecedenti reprobatione eidem Petro quæſiti, vt reſpondit *Rot. in Calaguritana Beneficij 26. Iun. 1645. §. quo magis, & in alia 15. Ianuarij 1652. §. facilius coram R. P. D. meo Bichio, & in d. Calaguritana Beneficij de Salinellas coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et ita fuit concluſum vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESON.

Lunæ 15. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Approbatus præfertur reprobato, & ſi inter plures fuit ſolus approbatus, obtinet beneficium ex motu proprio Clementis VIII. ſuper collatione beneficiorum Diœceſis Calaguritanæ, quamuis præſentatus non fuerit a Beneficiatis, approbatio obtenta in Curia poſt reprobationem examinatorum ſynodalium non ſuffragatur ante tranſportationem actorum, & abſque citatione coappoſitoris.

SVMMARIVM.

1 *Læſio reſultat ex iniuſtitia, & præbet cauſam reſtitutioni.*
2 *Approbatus cenſetur dignior, & præfertur reprobato.*
3 *Approbatus ſolus inter plures debet habere beneficium in Diœceſi Calaguritana ex conſtitutione Clementis VIII. quamuis præſentatus non fuerit à beneficiatis.*
4 *Approbatio obtenta in curia non ſuffragatur, quando iudex appellationis commiſit examen ante tranſportationem actorum.*
5 *Approbatio in nouo examine non eſt momenti ſine citatione coappoſitoris, quando iudicialiter agitur.*
6 *Pauper præfertur cæteris paribus, non autem quando eſt inhabilis, ſeu reprobatus.*

DECISIO XI.

DOmini dixerunt conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum aduerſus Sententiam Rotalem adiudicantem Ioanni Perez
1 Beneficiũ controuerſum, Quia illius iniuſtitia nimis patens eſt, vnde reſultat læſio, quæ cauſam præbet reſtitutioni *ad text. in l. ſi ex cauſa iudicati, ff. de minor. l. nam & poſtea §. ſi minor ff. de iureiur. cap. 1. de reſt. in integr. gloſſ. in l. penul. verb. neceſſarium C. ſi aduerſus rem iudicat. & ſæpius dixit Rota in deciſ. relat. in Calaguritana beneficij de Cornago 10. Decembris 1646. cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Digitized by Google

Iniuſtitia enim deducitur ex eo, quia ſen-
tentiam concedit prælationem eidem Ioanni
qui ab examinatoribus ſynodalibus fuerat re-
probatus, & excludit Didacum Fernandez
ab iiſdem approbatum *Sum. huius num. 2. ac 1.*
2 & tamen de iure approbatus præferri debet,
cum dignior cenſeatur, vt in ſpecie reſpon-
ſum fuit *in Calaguritana Beneficij della Caſa del-
la Reina 4. Iulij 1646. in d. Calaguritana Beneficij
de Corriago 10. Decembris eiuſdem anni in Calagu-
ritana Beneficij de Salinellos 18. Maij præteriti co-
ram R.P.D. meo Veroſpio, & in Calaguritana Be-
neficij de Erdenoua 4. Aprilis 1650. coram R.P.D.
meo Peutingerio.* Eoque magis, dum in con-
curſu aliorum coppoſitorum ipſe ſolus fuit
approbatus, quo caſu ex præſcripto motus
proprij s. m. Clem. VIII. ſuper collatione Be-
neficiorum Calaguritanæ Diœceſis editi, illi
3 ſoli debetur Beneficium, quamuis non eſſet
a Beneficiatis præſentatus (prout verè præ-
ſentatus fuit) vt firmauit *Rot. in Calaguritana
Beneficij de Fnon. maior. in rec. dec. 488. ſub num. 1.
verſ. quod autem Andreas part. 3. & in Calaguritа-
na Beneficij della Reina 16. Ian. 1647. cor. R.P.D.
meo Bichio §. nec vltrò, & ſeq.*

Nec Ioãni ſuffragari poteſt approbatio, quã
4 deinde obtinuit ab examinatoribus Vrbis,
tum quia obtenta fuit ante tranſportationem
actorum, ſine qua in huiuſmodi cauſa Eccle-
ſiaſtica nulla iuriſdictio competebat Iudici
appellationis, à quo examen fuit commiſ-
ſum, vt in ſpecie reſpondit *Rot. in Calaguritа-
na Beneficiorum de Ochon 15. Decembris 1649.
coram b.m. Arguel. §. vltimo verſ. quinimò*, tum
5 etiam quia cum in actu d. noui examinis non
fuerit citatus Didacus Coppoſitor, vt ne-
ceſſario requiritur quando (vt in præſenti)
iudicialiter agitur, approbatio hoc modo im-
petrata nullius eſt momenti, & Ioannes ſem-
per habetur pro reprobato, donec tempore
habili, ac ſeruatis ſeruandis nouo examini ſe
ſubijciat, & approbationem legitimè obti-
neat, vt firmatum fuit *in Calaguritana Beneficij
26. Iun. 1648. §. quo magis, & in alia 15. Ianua-
rij 1652. §. facilius coram R.P.D. meo Bichio in d.
Calaguritana de Salinellas coram R.P.D. meo Ve-
roſpio, & in Calaguritana Beneficij de Aleſanco
30. Ian. præteriti coram R.D. meo Decano in fin.
& 8. currentis menſis coram me.*

Hinc non releuat obiecta ipſius Ioannis
paupertas, ac pluralitas Beneficiorum Dida-
ci, nam (præter quod eorum iuſtificatio vti
minùs concludens ab eod. Didaco impugna-
6 tur) hæc vtique attenduntur, quando pau-
perior eſt habilis, ac idoneus, & in cæteris
qualitatibus collitigantes ſunt pares; Haud
verò ſi eſt inhabilis, & reprobatus, vt fuit
dictum *in Calaguritana Beneficij 2. Decembris
1656. & in Calaguritana Beneficij de Auſeio 27.
Iun. 1653. coram R.P.D. meo Bichio §. fin. in Ca-
laguritana Beneficij de Ochon 14. Martij eiuſdem
anni 1653. coram R.D. meo Decano §. 1. & in d.
Calaguritana Beneficij de Salinellas coram R.P.D.
meo Veroſpio.*

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum fuit.

ÆSINA HÆREDITATIS.

Mercurij 1. Iulij 1654.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio vnde probetur, & capta authoritate
iudicis eſt manutenenda: Continuatio poſ-
ſeſſionis ex nouo titulo non procedit ad il-
lius fauorem, qui facto proprio amiſit poſ-
ſeſſionem, quamuis ex actu nullo, quando
nullitas non prouenit ex defectu conſen-
ſus.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio apprehenſa authoritate Iudicis eſt manu-
tenenda.*
2 *Poſſeſſio probatur ex illius apprehenſione vigore
mandati de immittendo abſque alia expulſionis
iuſtificatione.*
3 *Poſſeſſio probatur ex teſtibus deponentibus de per-
ceptione fructuum ſciente, & patiente antecedente
poſſeſſore.*
4 *Poſſeſſio probatur ex confeſſione emiſſa in reſpon-
ſione ad poſitiones.*
5 *Poſſeſſor poteſt continuare poſſeſſionem mutato titu-
lo poſſidendi.*
6 *Poſſeſſionem continuare non poteſt ex nouo titulo,
qui illam facto proprio amiſit.*
7 *Poſſeſſio manutenibilis transfertur ex actu nullo,
quando poſt talem actum deuentum fuit ad ac-
tualem poſſeſſionem.*
8 *Poſſeſſio transfertur ex actu nullo, quando nullitas
non prouenit ex defectu conſenſus, ſed ſolemnita-
tum.*
9 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem non
admittuntur in iudicio ſummariſſimo, in quo ſola
poſſeſſio attenditur.*

DECISIO XII.

Vincentio, & Hyacintho de Piſſimis
cenſuerunt DD. concedendum eſſe
mandatum de manutenendo in poſſeſſione
bonorum hæreditariorum Franciſci Leonij,
1 Iudicis authoritate apprehenſa ſub die 5. Iulij
16... quæ manutenibilis eſt ad *l. iuſto poſſidet
ff. de acquir. poſſeſſ. Rot. dec. 173. num. 1. & ſeq. par.
1. recent. coram b.m. Greg. dec. 582. num. 2. & coram
Duran. dec. 97. num. 1. ac ſæpe in alijs*; Nam de
ea conſtat tum ex publico Inſtrumento illius
adeptionis vigore mandati de immittendo in
Curia Æſina relaxati *Sum. informantium nu. 4.*
2 quod benè probat abſque alia expulſionis iu-
ſtificatione iuxt. tradita *per Angel. in l. Qui
vniuerſas §. item cum prætor. in fin. de acquir. poſſeſſ.
Honded. conſ. 20. num. 18. lib. 1. Rot. dec. 802. num. 6.
par. 1. diuerſ. & coram b.m. Greg. dec. 203. num. 1.
cum alijs relat. per Add. ibidem ſub num. 9. & per
Molec. Peruſin. de manut. obſeruat. 59. num. 40.*
3 *& ſeqq.* tum ex teſtibus formiter examinatis
deponentibus de actuali fructuum perceptio-
ne, ſciente, & patiente Margherita aduerſa-
ria *eodem Sum. num. 3. Bart. in l. 2. num. 3. C. de
acquir. poſſeſſ. Dec. conſ. 57. ſub num. 3. verſ. primus*

enim

enim teſtis, & ſeq. Rot. coram s.m. Greg. dec. 160. num. 2. & coram Merlin. dec. 168. ſub num. 1. verſ. præſertim, & apud eodem Moder. de manut. dec. 20. num. 2. ac in alijs, tum demum ex propria ipſius
4 Margheritæ confeſſione in reſponſionibus ad
poſitiones emiſſa *d. Sum. num. 5.* quæ in hoc
manutentionis iudicio ſufficiens eſt reiecta,
qualitate contrariæ voluntatis illi adiecta, vt
benè probat *Gratiani. conſ. 150. num. 4. in fin. verſ. ſed poſito Rota d. dec. 802. nu. 1. & ſeq. par. 1. diuerſ. ac dec. 525. num. 2. part. 2. rec. & coram s.m. Greg. dec. 458. num. 3. & ſeq. Buratt. dec. 720. num. 1. & ſeq. ac dec. 730. num. 2.*

Nec obſtare viſum fuit, quod Margherita
viuente Franciſco eius priuigno acceperit
poſſeſſionem eorumdem bonorum iure vſuf-
fructus, ac proinde eo defuncto illam conti-
5 nuare potuerit mutato ſolum iure, ac titulo
poſſidendi iuxt. doctr. *Bald. in l. 2. ſub num. 63. verſ. ſed pone aliquis ff. de ſeruit. & aqu.* quia, cum
paſſa fuerit, atque conſenſerit, quod bona
prædicta poſt mortem Franciſci ab illius hæ-
redibus occuparentur, ea liberè dimittendo,
ac loco vſusfructus recipiendo alimenta ex-
tra domum ſibi à viro relicta, vt diſertè pro-
6 bant teſtes *in d. Sum. relati ſub num. 3.* fruſtra
modo contendit continuare poſſeſſionem,
quam facto proprio amiſit, ac alij medio
tempore adepti fuerunt, vt declarando do-
ctrinam *Bald. in obiecto allegati tradunt Pariſ. conſ. 1. num. 158. lib. 1. Gratian. conſ. 171. num. 19. Ruin. conſ. 27. num. 6. & ſeqq. lib. 4. Rot. apud Modern. de manut. dec. 196. num. 4. dec. 480. ſub nu 4. verſ. nam ſi alius cum ſeq. ac dec. 543. num. 3. & in Leodien. Præpoſitura Tongren. 22. Martij 1647. coram R. P. D. meo Cerro §. ideoque cum ſeqq.*

Nec releuat, quod mulier non potuerit
ſibi præiudicare in dicto vſufructu, ideoque
ex actu inutili nulla fuerit tranſlata poſſeſſio
7 in præfatos hæredes, quia concluſio non
procedit quando (prout hic) vltrò deuen-
tum fuit ad executionem facti per actualem
poſſeſſionis apprehenſionem, ac perceptio-
nem fructuum, quo caſu etiam ex actu nullo
transfertur poſſeſſio manutenibilis *per text. in l. 1. §. ſi vir vxori vbi notant communiter DD. ff. de acquir. poſſeſſ. Hondod. d. conſ. 20. ſub num. 32. verſ. 3. cum ſeqq. lib. 1. Gionagn. conſ. 14. ſub nu. 17. verſ. vltra quod lib. 1. Rot. dec. 612. num. 2. par. 1. diuerſ. & in rec. dec. 92. num. 5. par. 1. dec. 768. ſub num. 9. verſ. præſertim ſequuta par. 2. & dec. 291. num. 4. par. 6. ac dec. 60. num. 8. par. 7. & coram s.m. Greg. deciſ. 194. num. 23. vbi Add. num. 27. Caualer. dec. 473. ſub nu. 5. verſ. nam etiam, & ſeq. ac in Fauen. fideicommiſſ. 28. Iunij 1643. coram Reu. Tarraconen. §. dicebant etiam DD. & latius in Roman. ſeu Ianuen. locorum Montium 2. Iulij eiuſdem anni cor. R. P. D. meo Cerro §. nec viſa fuerunt verſ. attamen*
8 Præſertim, dum nullitas non prouenit ex de-
fectu conſenſus, ſed dumtaxat ſolemnitatum,
iuxta diſtinctionem, quam pluries approbauit
Rota, & ſignanter *coram Put. dec. 276. num. 5. lib. 3. in correct. Achill. dec. 15. nu. 4. & ſeq. de reſtit. ſpoliat. in Aſſina Pradij 20. Nouembris 1585. coram s.m. Card. Pamphil. deciſ. 201. num. 1. par. 4. diuerſ. in recent. dec. 768. num. 9. verſ. imo par. 2. coram Card. Seraph. dec. 638. num. 3. Caualer. deciſ. 503. num. 2. & in d. Roman. ſeu Ianuen. locorum Montium coram R. P. D. meo Cerro d. §. nec viſa fuerunt, verſ. quæ indubitanter procedunt.*

Cæterum tam hæc exceptio, quàm aliæ
opinionis Bulgari conſuetudinis vniuerſaliter
receptæ, ac dotium filiarum eiuſdẽ Marghe-
ritæ viſæ fuerunt DD. altiorem expoſcere co-
gnitionem, quam præſentis inſpectionis exi-
gat ratio, ac proinde fore ad merita cauſæ re-
ferenda; Interea verò non poſſe earum præ-
textu retardari manutentionem Piſſimis de 9
poſſeſſione docentibus, quæ ſola in hoc iu-
dicio attenditur, vt ſeruatum fuit *in dec. 141. num. 7. dec. 635. num. 19. apud Modern. de manuten. coram b.m. Merlin. dec. 233. num. 4. & ſeq. in Romana locorum Montium 30. Maij 1644. coram Reu. Terracinen. §. fin. & in Barchinonen. Manutentionis 28. Iunij 1645. coram Em. D. Card. Corrado §. quoniam hæc omnia, ac in alijs.*

Et ita altera tantum parte informante re-
ſolutum fuit &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE HERZE.

Veneris 11. Decembris 1654.

ARGVMENTVM.

Motus proprius fa: me: Clementis VIII. mandat, in prouiſione Beneficiorum Diœceſis Calaguritanæ digniorem præferri, & quis ad hunc effectum dicatur dignior.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiæ patet ex reuolutione actorum, vbi ſeruata fuerunt omnia ſeruanda.*
2 *Iuſtitia ſententiæ reſultat ex deciſione.*
3 *Dignior præfertur in Beneficijs Diœceſis Calaguritanæ ex motu proprio Clementis VIII.*
4 *Senior, & Sacerdos præfertur iuniori, & Clerico.*
5 *Licentia audiendi confeſſiones, & exercitium Curæ animarum efficiunt aliquem digniorem.*
6 *Baccalaureatus in concurſu aliarum qualitatum eſt modici momenti ad effectum reddendi digniorem.*
7 *Appellatio à præſentatione, & inſtitutione ſufficit dum iudicium præſentantium apparet erroneum, quamuis à relatione examinatorum non fuerit appellatum.*
8 *Præſertim quando Signatura appellationem commiſit.*

DECISIO XIII.

Confirmarunt DD. ſententiam Rotalem
adiudicantem Michaeli Beneficium, de
quo agitur, quia illius validitas controuerti
1 non poteſt cum ex actorum reuolutione ap-
pareat fuiſſe ſeruata omnia ſeruanda, *iuxt.*
2 *vulg. dec. Caputaque 262. par. 2.* Iuſtitia verò ma-
nifeſte reſultat ex deciſione edita *coram R. D. meo Decano ſub die 16. Martij præteriti*, in qua
3 firmatum fuit Michaelem eſſe digniorem,

Digitized by Google

atque ideo præferendum Ioſepho collitiganti *iuxt. diſpoſitionem motus proprij Clem. VIII. ſ.m. ſæpius à Rota canonizati, vt in Calagurritana Beneficij de Liguttio 23. Maij 1653. & in Calagurritana Beneficij ad Ochon 15. Decembris eiuſdem anni coram R.P.D. meo Celſo, ac in alijs relatis in dec. R.D. mei Decani in principio.*

4 Conſtat enim ipſum eſſe ætate ſeniorem ac Sacerdotali charactere inſignitum; ſenioratem, & Sacerdos ſemper eſt præferendus Iuniori, & ſimplici Clerico, qualis eſt Ioſeph, vt de primo tradit *Bald. conſ. 167. in fin. lib. 1. & firmauit Rot. in Calagurritana Beneficij de Bilbao 28. Iunij 1651. coram Em. D. Cardinali Otthobono, & de ſecundo fuit dictum in Calagurritana Beneficij della Caſa della Reina 16. Ian. 1647. cor. R. P. D. meo Bichio, & 27. Maij 1645. coram Reu. Terracinen. ac in alia Calagurritana de Ochon 1. Iulij 1653. coram R. P. D. meo Zarate.* Rurſus Michael ab anno 1633. habuit licentiam audiendi fidelium confeſſiones, & ſacramenta administrandi, ac in Eccleſia Parochiali de Cer-
5 uera curam animarum exercuit, quæ profecto ipſum digniorem efficiunt, vt fuit ponderatum *in d. Calagurritana Beneficij de Ochon coram R.P.D. meo Zarate, ac in alijs allegatis in Dec. R.D.m. Decani §. quod autem verſ. tertio quia. & ſeqq.*

Nec obſtat, quod Ioſeph in Complutenſi vniuerſitate gradum Baccalaureatus aſſumpſerit ibique vices Rectoris geſſerit, ac ad officium Cathedræ ſubſtitutus fuerit; quia (præter quod hæc omnia non fuerunt concludenter, vt par erat probata) in concurſu
6 maioris ætatis, Sacerdotij aliarumque qualitatum Michaelis modici ſunt momenti, vt in his terminis reſpondit *Rot. in d. Calagurritana Beneficij 15. Ian. 1652. coram R.P.D. meo Bichio in Calagurritana Beneficij 17. Nouembris 1653. coram R.P.D. meo Meltio in Calagurritana Beneficij de Aleſanco 30. Ian. præteriti coram Reu. D. meo Decano, & in Calagurritana Beneficij de Haro 6. Martij eiuſdem anni 1654. §. non obſtat verſ. quia priuilegium Baccalaureatus, coram me.*

Minus releuat, quod Michael non appellauerit à relatione examinatorum, vel ſaltem ab ea receſſerit, & proinde cenſeatur illam approbaſſe, tum quia appellauit à Præſenta-
7 tione facta per Beneficiatos, ac inſtitutione ordinarij, quod ſufficit, dum illorum iudicium ex premiſſis erroneum conuincitur *Rot. in d. Calagurritana Beneficij 27. Nouembris 1648. §. fin. & 15. Ian. 1652. coram R.P.D. meo Bichio, & in Calagurritana Beneficij de Lanbaves 18. Martij eiuſdem anni 1652. coram R.P. D. meo Meltio, & in Calagurritana Beneficij 13. Ian. 1653. cor. R.*
8 *D. meo Decano,* tum etiam quia Signatura cauſam d. appellationis in Rota commiſit, quæ etiam de iure veniebat admittenda, quamuis d. relatio examinatorum fuiſſet approbata, *vt dixit Rot. in dec. 591 num. 4. par. 1. rec. & in d. deciſ. R.D.m. Decani in fin.*

Et ita Michaele informante &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.

Luna 14. Decembris 1654.

ARGVMENTVM.

Noui articuli nec in Curia admittuntur ſuper iiſdem, quorum depoſitiones nedum fuerunt publicatæ, & didicitæ, ſed diſcuſſæ: Admiſſus ad cauſam, an & quando faciat acta ſua; & quando poſſint admitti aliqui articuli alijs reiectis, ſeu reſecatis.

SVMMARIVM.

1 *Articuli non ſunt admittendi ſuper iiſdem, poſtquam depoſitiones fuerunt publicatæ, & didicitæ ob timorem ſubornationis, quod procedit etiam contra admiſſum ad cauſam.*
2 *Publicationi ſolemni teſtificatorum æquipollet illarum diſcuſſio.*
3 *Acta, & probationes non præiudicant admiſſo ad cauſam ad excluſionem vtriuſque.*
4 *Admiſſo ad cauſam præiudicant acta præcedentia, quando ex propria perſona non venit ad cauſam inchoando nouum iudicium.*
5 *Admiſſo ad cauſam præiudicant acta quando adhæret collitigantibus, & fuit admiſſus in ſtatu, & terminis, tunc enim non poteſt probationes alteri collitiganti denegatas parare.*
6 *Articuli vnius admiſſio operatur, quod tunc alij etiam irreleuantes admittantur.*
7 *Articuli vnius admiſſio non implicat, quin alij impertinentes, & ſubiecti timori ſubornationis poſſint, & debeant reijci, & reſecari.*

DECISIO XIV.

POſt reiectos articulos pro parte Ioannis Garziæ exhibitos contra Petrum Medina ſub die 4. Iulij præteriti coram me, ex rationibus in Deciſione deductis, ac præcipue, quia ſuper illis in alia inſtantia coram Reu. D. meo Decano teſtes examinauerat, Martinus Galliego alter ex oppoſitoribus ad controuerſum beneficium obtinuit admitti ad cauſam, & præſentata in actis commiſſione produxit decem articulos, quorum primus, & ſecundus, in quibus deſcribuntur eius qualitates, fuerunt per DD. tanquam releuantes admiſſi, reliqui verò octo reſecati, in illis enim ponitur, quod Medina poſſidet beneficium de Azofra, quodque illius redditus, deductis etiam oneribus, ſufficiunt ad congruam ipſius ſuſtentationem, quæ omnia fuerunt in ſubſtantia deſumpta ex articulis per Garziam deſumptis, ac ſub d. die 4. Iulij in Rota exhibitis, quare ſicut ille excluſus fuit à noua probatione ob timorem ſubornationis, pari ratione videtur excludendus Galliego de probationibus iam factis inſtructus *per tex. in cap. fraternitatis cap. intimauit cap. cum veniſſent de teſtibus Clem. finali eod. tit. Rot. dec. 256. ſub num. 1. verſ. cæterum, & ſeqq. par. 7. recent. cum alijs relatis in dec.*

Digitized

iuſtice edita ſub dicta die 4. Iulij præteriti coram me in §. primò quia

Non obſtat, quod ſolemnis teſtium depoſitionum publicatio ſequuta non fuerit, ideoque ceſſet timor ſubornationis, quia placuit reſponſio data *in eadem deciſione in §. nec obſtat,* quod ſcilicet concluſio non procedit, quando (vt in præſenti) depoſitiones teſtium fuerunt
2 diſcuſſæ, ac ſuper eis diſputatum, hoc enim caſu, cum fuerint à partibus didictæ, viget timor ſubornationis non minus ac ſi eſſent ſolemniter publicatæ, vt reſpondit *Rot. coram Cardinali Seraph. dec. 688. num. 2. & ſeq coram b. m. Merlin dec. 289. ſub nu. 2. verſ. vnde cum ſeq. in Roman. ſucceſſ. 4. Iulij 1642. cor. Rev. Salamantino §. timor tamen ſubornationis, in Romana Dotis 28. Iunij 1651. coram Em. D. Cardinali Cotrado, §. nam licet, ac in Tullen. nullitatis Matrimonij 12. Ian. præteriti coram R. P. D. meo Albergato §. vrget enim verſ. certum eſt.*

Minus obſtat quod probationes; & actor
3 facta per Garziam non præiudicent Martinis, qui principaliter venit ad cauſam pro ſuo iure & intereſſe non aſſiſtendo alteri collitiganti, ſed ad excluſionem vtriuſque, vt dixit *Rota dec. 352. num. 2. & ſeqq. par. 3. recent.* quia obie-
4 ctio procedit, quando tertius, qui venit ad cauſam, curauit illam committi tamquam in prima incohando ex perſona propria iudicium nouum, in quibus terminis loquitur *allegata deciſio 352. vt patet ex num. 1.* ſecus verò
5 dum venit adhærendo collitigantibus, ac proſequendo eorum inſtantias, præuia commiſſione cum clauſula *in ſtatu, & terminis, in quibus cauſa reperitur,* prout fecit Martinus, vt legitur *in Summ. Petri ſub num. 2.* qua ſtante non poteſt acta eorumdem colligantium effugere, nec nouas probationes illis antecedenter denegatas parare, ſed omnibus tam actiuè, quam paſſiuè perantea geſtis iuuatur, & afficitur perinde, ac ſi ab initio ad cauſam admiſſus foret iuxta diſtinctionem *Innocentij in cap. cum ſuper ſub num. 6. verſ. etſi publicata, ac ſeq. de re iudic. Gabr. de teſt. concluſ. 21. num. 101. Rot. penes Put. dec. 71. lib. 3. Seraph. dec. 906. num. 4. Greg. dec. 259. num. 1. & per tot. vbi Add. num. 1. ac ſeqq. & dec. 303. num. 2. Add. ad Buratt. dec. 833. num. 8. Millin. dec. 325. num. 3. & ſeqq. Pen. dec. 1175. nu. 8. in rec. dec. 450. num. 3. ac ſeqq. par. 4. & dec. 113. num. 6. ac dec. 357. num. 9. & ſeq. par. 6. & fuit dictum in hac eadem cauſa ſub die 5. Maij 1653. cor. R. P. D. Beuilaqua, §. non obſtat dicere.*

Poſtremò non obſtat, quod pro admiſſione omnium articulorum ſufficiat releuantia
6 primi, & ſecundi quia licet articulus releuans trahat ſecum irreleuantes *Rot. coram Cardinali Seraph. dec. 1364. num. 3. coram Mantic. dec. 312. nu. 2. coram ſ. m. Greg. dec. 124. nu. 3. ac in alijs;* tamen
7 articuli, de quibus agitur non ſunt ſimpliciter irreleuantes, ſed impertinentes, ac timori ſubornationis ſubiecti, in quibus non militat propoſita regula, ſed debent per iudicem reijci, ac reſeruari, vt docuit *Bartol. in l. ſi duo patroni §. item Iulianus num. 1. & ſeq. ff. de iur. iur. Bald. conſ. 143 ſub nu. 2. verſ. cum igitur lib. 2. Craueſt. conſ. 5. ſub num. 17. verſ. ex præmiſſis cum ſeq. & conſ. 23. num. 4. Grammatic. dec. 43. num. 4. & 7. & in ſpecie reſpondit Rot. coram Pen. dec. 505. num. 5. & in Calaritan. Præeminentiarum 4. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Celſo §. non obſtat, quod primi Articuli.*

Et ita vtraque &c.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 30. Aprilis 1655.

ARGVMENTVM.

Ægydiana quando intret: mandatum præſumptum quando ſufficiat pro validitate ſententię: Legitima legata matri etiamſi non deberet relinqui, adhuc debetur quando fuit relicta in quantitate, & concurrunt coniecturæ, quod filius illam legauerit potiùs vti volitam, quam debitam.

SVMMARIVM.

1 *Ægydianæ locus eſt, quando ſententia lata in poſſeſſorio inter laicos eſt valida, & iuſta.*

2 *Validitas ſententiæ apparet ex reuolutione actorum.*

3 *Mandatum præſumptum reſultat ex productione iurium.*

4 *Mandatum præſumptum ſufficit pro validitate ſententiæ.*

5 *Mandatum præſumitur, quando acta fuerunt facta præſente principali, qui illorum expenſas ſoluit.*

6 *Proteſtatio neminem audiri non docto de mandato procura, eliditur, quando adeſt mandatum præſumptum.*

7 *Proteſtatio ſi non repetatur in qualibet actu, nihil operatur.*

8 *Iuſtitia ſententiæ liquet ex deciſionibus.*

9 *Legitima relicta matri non reuocatur per ſuperuenientiam filiorum, quando filius eam reliquit non vti debitam, ſed vti volitam.*

10 *Pronomen,* ſuum, *præſupponit, ſeù præfefert debitum.*

11 *Legatum quantitatis relicta vti debitæ ſubſtinetur, licet quantitas verè non debeatur, & ratio datur num. ſeq.*

12 *Demonſtratio falſa non perimit legatum.*

13 *Legatum factum in genere eius, quod ſupponitur deberi, corruit, ſi non adeſt tale debitum ob incertitudinem, ſeù non exiſtentiam rei legatæ.*

14 *Legatum rei, quæ non exiſtit in rerum natura, non valet.*

15 *Legitimæ legatum, quamuis ſecumferat nomen iuris vniuerſalis, dicitur quantitatis, quia teſtator legando legitimam cenſetur legaſſe quantitatem, quæ poteſt exigi ratione legitimæ.*

16 *Legitima eſt quota portionis debitæ ab inteſtato.*

17 *Legitima, idem eſt, exprimatur per nomina numeralia, vel quotitatiua, quando exiſtentia bonorum eſt certa.*

18 *Legatum legitimæ importat, quidquid illius ratione legari poteſt.*

19 *Inde tamen non excluditur fuiſſe legatam quantitatem.*

20 *Legatum integræ dotis comprehendit dumtaxat actio-*

Digitized by Google

actionem pro eâ competentem.
21 *Legatum doti non ſolutæ comprehendit actionem, quæ Teſtatori competebat.*
22 *Legatum non emanaſſe ex agnitione debiti, ſed ex liberalitate, conuincitur ex coniecturis.*
23 *Legitima matri binubæ non debet in proprietate relinqui, & ſi relinquatur, procedit ex liberalitate.*
24 *Voluntatem quando quis non mutauit, præſumitur cum ea voluiſſe decedere.*
25 *Legatum legitimæ ad fauorem matris cenſetur ex liberalitate relictum, quando filius in eodem teſtamento de ſuperuenientia filiorum cogitauit.*
26 *Teſtamentum caducatur ob præteritionem, & ſuperuenientiam filiorum, & num. 29.*
27 *Diſcretiuum argumentum, quando intret.*
28 Riminald. ſen. conſ. 123. declaratur.
30 *Diuinationes non admittuntur in interpretandis voluntatibus teſtatorum.*
31 *Præſertim ad effectum mutandi diſpoſitiones.*
32 *Et quando alias ſequeretur abſurdum.*
33 *Legatum in dubio non cenſetur reuocatum.*
34 *Pro legati validitate in dubio eſt reſpondendum.*
35 *Præſertim fauore matris.*
36 *Præſcriptio interrumpitur lite.*
37 *Inſtantia de iure Canonico eſt perpetua.*
38 *Inſtantiæ perpetuitas non reſtringitur ad triginta annos, niſi etiam concurrat bonum ius clarum rei conuenienti.*

DECISIO XV.

CONceſſa per Sententiam Rotalem immiſſione Annæ de Beau, & Gabrieli
Freſquier coniugibus pro legato legitimæ per
Franciſcum de Aurietis relicto Magdalenæ
eius matri, ac dd. coniugum autrici; Appel-
lauit Ludouicus de Berton Dominus de
Griglion, & commiſſa mihi cauſa per Si-
gnaturam, cum clauſula, *Conſtito, an ſit lo-
cus Ægydianæ*, propoſito hodie Dubio, DD.
affirmatiuè reſponderunt; Quia ſententia la-
1 ta fuit in iudicio poſſeſſorio inter perſonas
laicas, ac ſuper re profana, & eſt valida, ac
iuſta, quibus concurrentibus regulariter in-
ſtat Ægydiana, vt dixit *Rot. coram Card. Seraph.
dec. 601. num. 1. coram ſ. m. Greg. dec. 491. num. 1.
& in recent. dec. 324. nu. 3. par. 2. & 305. nu. 10.
& 13. par. 6. & coram b. m. Merlin. dec. 11. nu. 1.
ac ſæpè in alijs.*

Validitas apparet ex reuolutione proceſſus,
2 in quo fuerunt ſeruata omnia ſeruanda, iuxt.
vulgat. deciſ. Caputaq. 262. par. 2. Nec releuat
defectus mandati procuræ in perſona Procu-
ratoris, qui dictam ſententiam obtinuit;
3 Quia tollitur obiectum tùm ex iurium pro-
ductione, ex qua reſultat mandatum præſum-
4 tum ſufficiens pro validitate ſententiæ, vt di-
xit *Rot. dec. 195. num. 6. par. 4. & dec. 168. nu. 14.
par. 7. rec. & coram b. m. Merlin. deciſ. 68. num. 2.*
5 Tùm etiam quia acta facta ab eodem Procu-
ratore, fuerunt facta præſente in Curia dicto
Gabriele Freſquier altero ex principalibus,
qui expenſas neceſſarias Notario cauſæ per-
ſoluit, ac propinam pro citatione ad ſenten-
tiam ab eodem Procuratore reproducta, de-
poſuit, *Rot. dec. 166. ſub num. 3. verſ. cum præſer-
tim, & dec. 330. num. 3. par. 4. recent. Greg. deciſ.
44. num. 2. vbi Add. nu. 9. & in Romana Domorum
de Cecchinis 14. Iun. 1647. §. quo verò, coram Em.
D. meo Card. Ottobono, & in Cratonien. Præpoſi-
turæ 13. Febr. 1651. coram R. P. D. meo Bichio,
§. 1. verſ. nec Sigiſmundus.* In nihilo refragan-
te, quam Procurator Ludouici fuerit pro-
teſtatus neminem ex aduerſo audiri, niſi
6 docto de legitimo mandato Procuratoris, cum
clauſula *Ita quod &c.* Quia huiuſmodi prote-
ſtatio eliditur ex mandato præſumpto, vt per
*Add. ad Buratt. dec. 296. num. 9. & dec. 593. nu.
14.* & latè firmatum fuit *in Romana Cambij 9.
Ian. 1649. coram b. m. Arguell.* Et vlteriùs cum
7 non fuerit repetita in quolibet actu nihil ope-
ratur, *Caualer. dec. 483. nu. 7. & ſeq. & Merlin.
d. dec. 68. num. 5. cum alijs per Adden. ad Buratt. d.
deciſ. 296. num. 10.*
8 Iuſtitia verò liquet ex deciſionibus in cauſa
editis coram *R. P. D. meo Peutingerio ſub diebus
17. Nouembris 1653. ac 30. Ian. & 22. Aprilis*
1654. in quibus firmatum fuit legitimam à
Franciſco matri legatam, deberi non attenta
9 ſuperuenientia filiæ, cum appareat teſtatorem
eam reliquiſſe non vt debitam, ſed vt volita-
tam, ex plenè deductis in eiſdem Deciſioni-
bus; quarum fundamenta DD. placue-
runt.

Nec obſtat, quod teſtator eam reliquerit,
cum adiectiuo (*ſuam*) ibi, reliquit ſuam legi-
10 timam, quod pronomen (*ſuam*) debitum
præſeferre probat *Gloſ. in l. quod placuit verb.
ſuum, ff. de iure Fiſc. Rebuff. in l. pupillus, §. ver-
bum ſuum, verſ. ſuum, ideſt, debitum, ff. de verb.
11 ſignif.* Quia, cum verſemur in legato quan-
titatis, eſto, quod teſtator expreſsè legauerit
legitimam debitam, adhuc legatum ſubſiſtine-
tur licèt illa quantitas verè non debeatur,
12 cum falſa demonſtratio non perimat lega-
tum, vt ad literam probat *text. in l. ſi ſic lega-
tum 75. §. ſi mihi, ibi*, Si decem, quæ Titio de-
beam legauero nec quicquã Titio debitũ non
peruenit legatum, *ff. de legat. 1. l. legaui Titio 28.
§. contra autem, verſ. quod ſi non fuit, ff. de liber.
legat. l. 2. C. de falſ. cauſ adiect. legat. Craſs. in §.
legatum, qu. 59. ſub num. 4. verſ. ſin autem*, vbi
quod eſt communis opinio. *Surd. deciſ. 161. nu.
27. Seſs. dec. Aragon. 31. nu. 6. cum alijs adductis in
prima deciſ. §. imò enim, & ſeq.* vbi declaratur
contrariam opinionem procedere, quando in
legato non eſt expreſſa certa quantitas, & te-
13 ſtator in genere legauit, vel quod ipſe debet,
vel tertius, aut legatarius ipſi teſtatori debet,
quo caſu ob incertitudinem, & non exiſten-
14 tiam rei legatæ in rerum natura legatum
corruit, *iuxt. text. in l. 3. C. de falſ. cau. adiect. le-
gat. §. ſed ſi vxori inſtit. de legat. vbi Peccard. n. 3.
cæteriq; allegati in d. prima deciſ. §. & quam-
uis.*

Legatum verò legitimę eſſe legatum quan-
15 titatis DD. non dubitarunt, quia teſtator ità
legando cenſetur relinquere illã quotam, ſeù
quantitatem, quæ poteſt exigi ratione legiti-
mæ, quamuis iſtius denominatio ſit nomen
iuris vniuerſalis, *iuxt. doctrinam Salycet. in l. 2.
num. 27. in fin. verſ. & ideò illa verba, C. de noxal.*
vbi declarando verba illa, quibus vtimur pro
defunt-

16 definitione legitimæ, *quod ſit quota eius, quod habiturus eſſet ab inteſtato*, aſſerit eſſe appoſita ratione quotæ demonſtrandæ non reſpectu exigendæ, vel non exigendæ, *Soccin. ſen. conſ. 150. num. 28. poſt med. verſ. poſtremò etiam dici poteſt, lib. 1. Pacian. conſ. 4. n. 61. Rot. in Rom. hæreditatis de Fabijs 19. Iun. 1643. cor. R.P.D. meo Bichio, §. qui eſt caſus noſter; & 13. Iun. 1646. coram Emin. D. meo Card. Ottobono, §. circa primum.* Idemq; eſt, quod quantitas exprimatur per
17 nomina numeralia, vel per nomina quotitatiua, quando certa eſt à parte rei exiſtentia bonorum, *ex adductis in Rom. Fideicommiſſi de Spiritibus 14. Iun. 1645. coram R.P.D. meo Cerro, §. fin. in fine, & in prima deciſ. huius cauſæ, §. nos verſamur.*

Neque contrarium dicunt idem *Salycet. in l. quoniam nouella ſub num. 7. verſ. & nihilominus, C. de inoffic. teſt. & Merlin. cum referens de legitim. lib. 2. tit. 2. quæſt. 8. num. 6. & 11.* quatenus
18 aſſerunt, quod pater legans filiæ legitimam, videtur legare quidquid legare poteſt ratione legitimæ; Quia non ideò ſequitur, quod non
19 ſit legata quantitas pro legitima debita, *vt reſponſum fuit in ſecunda deciſ. §. non obſtat Salycetus.*

Minùs applicatur exemplum de legato in-
20 tegræ dotis à marito vxori relicto, in quo actio dumtaxat ad eam comprehenſa cenſetur per *text. in l. 1. §. adeo, ff. de dot. prælegat. Surd. deciſ. 142. per tot.* cum alijs allegat. per informantes; Quia authoritates adductæ loquun-
21 tur in dote promiſſa, non autem ſoluta, ſicq; non ab ipſo teſtatore, ſed à tertio debita, pro qua cum ſola actio eidem teſtatori competeret, eamdem profectò legaſſe videtur, vt declarant *Craſs. in d. §. legatum, qu. 59. num. 4. & alij relati in 1. deciſ. §. & quamuis, verſ. ſicut etiam, & meliùs Surd. d. dec. 142. num. 3. & 4.* Qui non eſt caſus noſter.

Cæterùm quod teſtator legando matri no-
22 luerit debitum agnoſcere, ſed liberalitatem exercere conuincunt coniecturæ, *in prima dec. relata, §. nec tamen probatur, cum ſeqq.* Quæ DD.
23 vrgentiſſimæ viſæ fuerunt; Potiſſimùm verò, quod matri licèt binubæ legitimam in proprietate reliquit, ad quam ex iuris diſpoſitione non tenebatur, *vt in ſpecie tradit Gabriel conſ. 132. quæſt. 2. ſub num. 15. verſ. ſecundò aliter lib. 1.* Quodq; ſuperuiuendo, & prægnante
24 adhuc vxore voluntatem non mutauit, cum qua proinde deceſſiſſe præſumitur, licèt filij ſuperuenerint, vt alijs relatis dixit *Rot. in Foroſempronien. bonorum 23. Iunij 1651. coram R.P.D. meo Bichio, §. affirmatiua in fine.*

Ac demùm, quod in eodem teſtamento de
25 ſuperuenientia filiorum cogitauit, & in hunc caſum de hæreditate diſcretiuè diſpoſuit, legatum verò legitimæ non mutauit argumento; *l. 1. §. ſin autem ad deficientis, Cod. de caduc. tollen. Gabriel dicto conſ. 132. quæſt. 2. nu. 17. verſ. accedit etiam lib. 1. Rot. dec. 472. num. 17. par. 5. recent.*

26 Nec releuat, quod teſtator ideò filios inſtituerit, ne teſtamentum ob illorum præteritionem caducaretur legatũ verò legitimæ non reuocauerit, quia ſciebat, quod ex iuris diſpoſitione per ſuperuenientiam filiorum euaneſcat; Nam pro validitate teſtamenti neceſſaria quidem fuit inſtitutio filiorum, ſuperflua tamen digreſſio ad alios gradus ſubſtitutionum, qui in eodem teſtamento leguntur, *Summario reſponſionis coniugum num. 1.* Ex quibus apertè dignoſcitur teſtatorem non feciſſe mentionem de filijs ad ſaluandum dumtaxat teſtamentum à vitio præteritionis, ſed quia voluit etiam prouidere alijs ſuis deſcendentibus, vnde vi-
27 get coniectura à diſcretiua diſpoſitione deſumpta ex ſupra allegatis.

28 Hinc patet non applicari *conſilium Rimin. ſen. 123. num. 22. & ſeqq.* Quia in caſu, quo ipſe conſuluit liberi non fuerant inſtituti, nec eis aliquid relictum, ſed ab inteſtato ſucceſſerant, *vt explicat ſub num. 18. verſ. & quod ita ſit,* vbi ait teſtatricem inſtituiſſe Monaſterium, ſi ſine liberis decederet, quodq; decedendo cum liberis ſucceſſio reducta fuerit ad cauſam in-
29 teſtati, Vnde non mirum, ſi per ſuperuenientiam filiorum legatum legitimæ matris vnà cum cæteris in teſtamento diſpoſitis corruit; In caſu autem noſtro teſtator ſuperuenientibus filijs, illos in proprietate inſtituit, ac diſcretiuè de ſua hæreditate diſpoſuit.

Quod autem legatum non reuocauerit ex quo ſciebat, quod ex iuris diſpoſitione, cadu-
30 cauerat, eſt mera diuinatio, quæ in perſcrutandis teſtatorum voluntatibus non admittitur, vt dicebat *Alciat. conſ. 44. ſub num. 13. verſ. cum ergo, lib. 9. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 2. nu. 2. Cyriac. contr. 340. num. 16. Rot deciſ. 472. num. 17. par. 5. recent.* Præſertim, cum præſeferat mu-
31 tationem diſpoſitionis, qua poſita mater fuiſſet deterioris conditionis, quàm vxor, cui teſtator vſumfructum reliquit, etiam ſtantibus filijs, matri verò nihil, quod eſſet abſurdum,
32 vt ponderat *Gabr. d. conſ. 132. quæſt. 2. ſub nu. 17. verſ. accedit quod maritus lib. 1. & Rot. in 2. deciſ. §. deniq;* Ideóq; non eſt præſumenda, ſed aliunde probari debet, *iuxta text. in l. cum tacitum, & l. cum qui, ff. de probat. l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de leg. 3. l. Sancimus, C. de teſt. Alex. conſ. 169. num. 7. lib. 5.*

Et in hanc ſententiam eò libentiùs DD. inclinauerunt, quod ſaltem negari non poteſt, quod ex præmiſſis res valdè dubia reddatur,
33 quod ſufficit ad hoc, vt legatum non cenſeatur reuocatum, *ex adductis per Peregr. conſ. 43. num. 21. lib. 1. Fontanell. deciſ. 509. num. 4. cum alijs allegat. in 1. deciſ. §. tandem;* In dubio autem
34 ſemper pro validitate legati reſpondendum eſt ad *l. quoties la ſeconda, ff. de reb. dub. Io: Faber in §. huic proxima n. 3. verſ. in tertia inſtit. de legat. Craſs. in d. §. legatum, quæſt. 59. ſub num. 3. verſ. quod in re dubia, Alex. dicto conſ. 169. num. 8. lib. 5.*
35 Præſertim fauore matris, per *text. in l. cum alienam, C. de legat. Mant. de coniect. lib. 6. tit. 11. num. 22. cum ſeq. Magon. dec. Florent. 46. num. 18. Peregr. conſ. 65. num. 1. lib. 3.*

Ad repetitam verò præſcriptionis excep-
36 tionem fuit reſponſum, illam non obſtare, cum interrupta fuerit per litem deſuper motam de anno 1562. & licèt in ea taciturnitas longiſſimi temporis interceſſerit, inſtantia ta-
37 men de iure Canonico eſt perpetua, vt

præter

Digitized by Google

præter allegatos in prima dec. § fin. probat alijs relatis, ac de cõmuni attestans *Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 2. num. 687. & de appellat. quæſt. 15. nu. 275.*

38 Quæ perpetuitas non reſtringitur ad 30. annos, niſi quando copulatiuè concurrit bonum ius clarum rei conuenti, vt declarando deciſ. *Achill. de Graſs. 7. Vt lit. pend.* in contrarium allegatam reſpondit *Rot. in Legionen. Præſtimoniorum 27. Nouembris 1592. coram Pamphilio, apud Garz. de benefic. par. 6. cap 4. num. 42. verſ. nec obſtare taciturnitatem 30. annorum; & in Roſſanen. Decimarum 24. Ian. 1642. coram Reu. Salamantino, §. fin. in fin.*

Et ita vtraque &c.

Reformata vt infra deciſ. 22. & reuocata vt infra deciſ. 56. & deciſ. 86.

THEANEN. PENSIONIS.

Mercurij 5. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Deſtinguuntur duo caſus, an indultum transferendi ſit ſubreptitium: Præiudicium transferendi penſiones à ſeniori ad iuniorem non attenditur: læſio, ſeu exceſſus penſionis, quando non adſit, & translatio ſubſtinetur ſuper diſtributionibus, quando illarum meminit conſenſus præſtitus reſeruationi penſionis, & indultum transferendi.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent de iure, exequutionem paratam.*
3 *Penſionis reſeruatio iuſtificatur ex literis Apoſtolicis.*
4 *Transferendi facultas iuſtificatur ex indulto.*
5 *Translatio probatur ex inſtrumento deſuper celebrato.*
6 *Translatarij idoneitas probatur ex literis patentibus.*
7 *Penſio reſeruata cum pacto, quod transferri non poſſit, non cadit ſub facultate transferendi, quæ abſque illius mentione eſt ſubreptitia.*
8 *Pactis priuatorum Papa non ſolet derogare.*
9 *Penſioni fuiſſe præſtitum limitatum conſenſum ad vitam penſionarij, opus non eſt exprimere in indulto transferendi.*
10 *Expreſſio eius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, & taciturnitas non inducit ſubreptionem.*
11 *Translatarios iuniores præmori transferentibus ſenioribus, & morti proximis, ſæpè contingit.*
12 *Præiudicium transferendi penſiones à ſeniori ad iuniorem eſt euentuale, & non habetur in conſideratione.*
13 *Penſio vltra valorem fructuum eſt læſiua.*
14 *Penſionis translatio vltra valorem fructuum eſt nulla.*
15 *Penſionis læſio non adeſt, quando reſeruatur correſpectiuè ad beneficium perpetuò vnitum.*
16 *Inter beneficium ceſſum, & penſionem non attenditur inæqualitas, ſi Papa certioratus ſuper beneficio ceſſo & alijs reſeruat maiorem penſionem.*
17 *Papa habet abſolutum dominium beneficiorum.*
18 *Exceſſus non attenditur ad impediendum translatario proceſſum exequutiuum.*
19 *Penſio reſeruata ſuper fructibus, & diſtributionibus cenſetur impoſita pro rata.*
20 *Ratificatio ſupplet vicem mandati, quatenus fuerit inſufficiens.*
21 *Indulta transferendi regulariter non comprehendunt penſiones reſeruatas ſuper diſtributionibus.*
22 *Limita quando indultum facit mentionem penſionum reſeruatarum ſuper diſtributionibus.*

DECISIO XVI.

REtinentibus Capitulo, & Canonicis Sanctæ Mariæ Magnę Terræ Rocchiæ Monfinæ Theanen. Diœceſis ſoluere Stephano Gradlo penſionem ſcutorum 80. monetæ in eum legitimè translatam per b. m. R. P. D. Beneſium, cui aliàs in ſumma ducatorum 55. auri de Camera fuerat authoritate Apoſtolica reſeruata occaſione concordiæ, in qua Beneſius ceſſit Capitulo Beneficium S. Crucis, quod contendebatur Menſæ Capitulari vnitum, & vice verſa Capitulum conſenſit reſeruationi præfatæ penſionis, tam ſuper fructibus dicti Beneficij, quàm etiam eiuſdem Menſæ Capitularis, introduxit Stephanus iudicium ſuper exequtione Literarum Apoſtolicarum, ac Inſtrumenti dictæ Translationis coram A. C. à quo cum fuerit pro exequtione pronunciatum, & Capitulum appellauerit, commiſſa mihi cauſa per Signaturam, cum clauſula, *parito arbitrio Rotæ*, dubitaui, an intret arbitrium pro retardatione, & propoſito hodie dubio DD. negatiuè reſponderunt.

1 Nam arbitrium regulari debet à iure, vt docuit *Bartol. in extrauag. ad reprimendum verb. videbitur n. 8. verſ. tertio caſu, Rot. coram ſ. m. Greg. dec. 189. num. 3. & coram b. m. Merlin. deciſ. 57. & dec. 192. num. 1. cum alijs in Veneta Indulti 7. Februarij 1647. coram Emin. D. meo Card. Ottibono.*

2 De iure autem literæ translationis poſtquam ſunt iuſtificatæ paratam habent exequtionem, *iuxt. tradita per Veſtr. in prax. lib. 3. cap. fin. num. 3. Caſſad. deciſ. 10. num. 8. de reſcript. Rot. coram Cardin. Canaler. deciſ. 148. num. 1. & coram Duran. deciſ. 60. num. 2. & ſeqq. Adden. ad Buratt. dec. 638. num. 12.*

Iuſtificauit enim Stephanus omnia ad hunc
3 effectum neceſſaria nempè reſeruationem penſionis de conſenſu Capituli factam ex Literis Apoſtolicis relatis in eius *Summ. num. 2.*
4 Facultatem transferendi ex indulto *numer. 3.*
5 Translationem ex Inſtrumento deſuper cele-
6 brato *num. 4.* eiuſque idoneitatem ex literis patentibus *num. 6.*

Neq; releuat obiecta ſubreptio Breuis transferendi, ex eo, quod Papæ non fuerit narratum, penſionem eſſe duraturam ad vitam Beneſij dumtaxat; Quia pro reſponſione DD. diſtinguebant duos caſus. Primus eſt quando
7 inter titularem, & penſionarium in reſeruatione penſionis pacto ſpeciali conuentum fuit,

fuit, quod penſio transferri non poſſit, hoc enim pactum niſi fuerit Summo Pontifici expoſitum, profectò reddit facultatem transferendi ſubreptitiam, nam ſi fuiſſet narratum, vel Pontifex illam non conceſſiſſet, vel ſaltem
8 difficiliùs, cum regulariter pactis priuatorum derogare non ſoleat, *vt in ſpecie fuit dictum in Lucana Penſionis 17. Febr. 1592. coram Orano ſdec. 689. ſub princ. verſ. nam quantum ad pactum par. 4. Diuerſ. & in Reatina Penſionis 13. Febr. 1651. coram Emin. D. Card. Ottobono, & 4. Mart. 1652. coram R. P. D. meo Zarate.* Et hic non eſt caſus noſter, quia inter Beneficium, & Capitulum nulla pactio negatiua translationis penſionis interceſſit in illius reſeruatione.

Secundus caſus eſt, quando Titularis conſenſit reſeruationi penſionis durante vita penſionarij tantum, nullo pacto prohibitiuo translationis adiecto, qui eſt caſus noſter, tunc
9 enim ſi Papæ narratus non fuerit iſte limitatus conſenſus, facultas transferendi non cenſetur ſubreptitia, quia cum ineſſe ſoleat omnibus penſionibus, quæ ſemper ad vitam
10 penſionarij dumtaxat reſeruantur, expreſſio illius, quod tacitè ineſt, nihil operatur, nec eſt maioris efficaciæ ad retrahendum Pontificem à conceſſione, quàm ipſa taciturnitas, vt in terminis reſponſum fuit in *Recanaten. Penſionis 28. Febr. 1628. coram bon. Coccin. in rec. dec. 153. num. 10. & ſeq. par. 5.*

In nihilo refragante an conſenſus fuerit præſtitus in reſignatione, vt in caſu *d. dec. 153.* vel in concordia, vt in præſenti; Quia vis non ſtat in qualitate conſenſus, qui ſiue formalis, ſiue cauſalis in hoc caſu præſtitus, & Pontifici expoſitus fuit, ſed in pacto expreſſo non transferendi, quod neque in concordia, nec in reſeruatione legitur appoſitum, vt apparet ex iuribus relatis in *Summ. Stephani num. 1. & 2.*

Neque alicuius momenti viſum fuit præiudicium Canonicis reſultans ex prorogatione d. conſenſus de perſona Beneficiati transferentis in perſonam Stephani translatarij. Quia, cum
11 plerumque contingat translatarios licèt iuniores præmori transferentibus ſenioribus, & mori proximis, huiuſmodi præiudicium tamquam
12 quam euentuale non habetur in conſideratione, vt reſpondit *Rot. dec. 24. num. 11. & ſeqq. ac dec. 453. ſub nu. 43. verſ. & licèt translatio par. 5. rec. coram Buratt. deciſ. 618. ſub num. 8. verſ. quia tum penſio, vbi Adden. num. 9. Duran. dec. 67. nu. 3. Merlin. dec. 243. ſub nu. 21. verſ. neq; etiam obſtat, & ſeqq. & in Ferrarien. Penſionis 18. Iunij 1640. coram Reuer. D. meo Decano, §. ſuperfluum quoque, verſ. quintò.*

13 Minùs releuat, quod penſio controuerſa excedat valorem fructuum Beneficij S. Crucis, ideòque non ſolùm ſit læſiua Capitulo, ſed
14 etiam nulla eius translatio, *iuxt. Conſtit. f. m. Vrb. VIII. in ordine la 20. Bullar. nou. to. 4.* Nam
15 læſio excluditur; Tùm quia penſio fuit impoſita, habito reſpectu ad perpetuitatem annexionis, & vnionis dicti Beneficij, quam Capitulum, & Canonici obtinuerunt, vigore concordiæ authoritate Apoſtolica confirmatæ; Tùm quia penſio non pendet à facto contrahentium, ſed à mera Gratia Summi Pontifi-
16 ficis, qui narrata ſibi inæqualitate inter beneficium ceſſum, & penſionem, eam nihilominùs admiſit tàm ſuper eodem, quàm ſuper alijs Beneficijs, quæ procul dubio grauare po-
17 terat, cum illorum habeat abſolutum dominium, & poteſtatem, *iuxt. text. in cap. 2. de præbend. in ſext. Clement. 1. in fine. Vt lit. pend. Felyn. in cap. ad audientiam il 2. ſub num. 4. verſ. vnde poſſibile de reſcript. Dec. conſ. 436. num. 11. & ſeqq. Gigas de penſion. q. 6. n. 17.*
18 Exceſſus verò (præter quod allegari non poteſt ad retardandum proceſſum executiuum, vt expreſsè cauetur *in eadem Conſtitutione ſub §. 2. verſ. & inſuper*) tollitur etiam ex quo
19 penſio non fuit reſeruata ſuper ſolis fructibus Beneficij S. Crucis, ſed etiam ſuper fructibus, prouentibus, ac diſtributionibus quotidianis totius Menſæ Capitularis, quorum medietas certè ſuperat penſionem controuerſam, cum ſuper eis non inſolidum, ſed pro rata cenſeatur impoſita *ad text. in cap. conſtitutus, vbi gloſſ. verb. iuxta ratam, & Abb. num. 8. de relig. domib. & alijs relatis, Lotter. de re beneſic. lib. 1. q. 18. n. 19. & ſeq.*

Gratiſque negatur conſenſus Capituli vltra valorem Beneficij ceſſi; Quia, cum ratificauerit omnia geſta per Procuratorem ad hunc effectum ab eo conſtitutum, & in ſpecie conſenſum præſtitum reſeruatione controuerſæ penſionis ducatorum 55. tàm ſuper fructibus Beneficij, quàm omnium Canonicatuum, ac etiam diſtributionibus quotidianis, vt expreſsè legitur in Inſtrumento relato in calce reſponſionis facti pro Stephano, huiuſmodi rati-
20 ficatio ſupplet vicem mandati, quatenus fuiſſet inſufficiens *ad text. in cap. ratihabitionem, de reg. iur. in 6. Rot. coram f. m. Gregor. deciſ. 525. num. 4. & ſeq. coram b. m. Merlin. dec. 577. nu. 8. ac in alijs.*
21 Poſtremò non obſtat, quod indulta transferendi non compræhendant penſiones (prout hic) re emanatas ſuper diſtributionis quotidianis, vt fuit dictum in *Romana Penſionis 21. Maij 1644. coram R. P. D. meo Melzio.* Quia obiectum
22 procedit in indultis generalibus, nullam de diſtributionibus mentionem facientibus, non autem in iis, in quibus de illis ſpecialis mentio facta fuit, vt legitur in indulto relato in *Summario Stephani ſub num. 3.*

Et ita vtraque, &c.

Reformata vt infra deciſ. 20.

LICIEN. CENSVS, SEV SALVIANI.

Veneris 7. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Cedula Bancharia, quæ transfert irreuocabiliter dominium pecuniarum, æquipollet numerationi pecuniæ requiſitæ in cenſibus, ſecus eſt in ordine, qui poteſt reuocari, & præuentiua exactione deludi, & ratione talis poſſibilitatis non ſuffragatur, licet ſequatur exactio eiuſdem ordinis: Damna, & intereſſe debentur

Digitized by Google

debentur, quando nullitas cenſus prouenit ex defectu materiæ, non autem formæ.

SVMMARIVM.

1 *Saluiano locus eſt, quando concurrerit creditum cum hypotheca vna cum duobus extremis poſſeſſionis.*
2 *Numerationem actualem requirit pro forma Bulla Piana ſuper cenſibus.*
3 *Ordo ſimplex non æquipollet veræ, & actuali numerationi & num. 5.*
4 *Cedula Bancaria habet vim ſolutionis, & numerationis pro implemento dictæ Bullæ.*
6 *Cedula Bancaria ſubſcripta per campſorem transferendo dominium irreuocabile in acceptantem excludit omnem ſuſpicionem fraudis.*
7 *Ordo ſimplex continet mandatum ad exigendum.*
8 *Ordo ſimplex poteſt reuocari, vel præuentiua exactione deludi.*
9 *Numeratio requiritur à Bulla Piana ad excludendas fraudes.*
10 *Damna, & intereſſe debentur, quando purificatur illorum promiſſio in caſum nullitatis cenſus.*
11 *Saluianum competit pro damnis & intereſſe promiſſis.*
12 *Cenſus non ſubſiſtitur abſque effectiua numeratione in ipſo actu impoſitionis, quamuis poſtea numerentur, & fraus non interuenerit.*
13 *Conſtitutio Piana ſuper cenſibus requirit pro forma numerationem non ſolum ad euitandas fraudes actuales, ſed poſſibiles.*
14 *Forma debet præciſe obſeruari.*
15 *Numeratio pecuniæ ſuperueniens poſt impoſitionem non ſatisfacit formæ Conſtitutionis Pianæ.*
16 *Deciſio, quæ ob plures circumſtantias emanauit in* Romana Saluiani 30. Ianuarij 1646. coram Veroſpio *declaratur.*
17 *Circumſtantiæ deficientibus authoritatis non applicantur.*
18 *Nobilitas, & neceſſitas inueſtiendi non excludunt potentiam fraudandi.*
19 *Nec ſupplent defectum numerationis, quæ pro forma requiritur in creatione cenſus.*
20 *Stipulatio damnorum & intereſſe in caſum nullitatis cenſus tunc committitur, quando nullitas prouenit ex defectu materiæ, non autem formæ.*
21 *Et quando committitur ſtipulatio, debentur fructus ratione damnorum, & intereſſe.*
22 Deciſio 564. coram ſ.m. Greg. *declaratur.*
23 *Cenſus quando eſt nullus ex defectu formæ, non debentur fructus prætextu damnorum, & intereſſe.*
24 *Imo fructus cenſus tunc nec à ſponte ſoluente percipi poſſunt.*
25 *In nullitate ex defectu materiæ non contraueniunt clarè conſtitutioni Pianæ.*
26 *In defectu formæ partes apertè contrauenientes cõſtitutioni Pianæ inducunt talem nullitatem, quæ non poteſt reparari promiſſione damnorum, & intereſſe.*

DECISIO XVII.

FVit coram me reſolutum ſub die 18. Maij anni præteriti DD. Didaco, & Beatrici Coniugibus de Aquauiua petentibus immiſſionem in Saluiano pro fructibus cenſus ducatorum mille ſuper Maſſaria cenſuata per Ioſephum del Rabo detenta, concedendam eſſe pro rata ducatorum 150. pro reliquis verò denegandam. Ratio reſolutionis primæ partis fuit, quia pro ducatis 150. plenè probata fuerunt per actores omnia in hoc Iudicio neceſſaria, nempe creditum cum hypotheca, anterior poſſeſſio debitoris, & poſterior rei conuenti, quibus concurrentibus locus eſt
1 Saluiano, *vt plures reſponſum fuit coram ſa. me. Greg. dec. 491. num. 6. coram b.m. Merlin dec. 437. num. 1. in Romana Saluiani 4. Maij 1644. coram R.P.D. meo Veroſpio, & in Ciuitatis Plebis Saluiani 1. Iulij 1647. coram R.P.D. meo Bichio, ac in alijs.*

Poſterioris verò partis ea fuit ratio, quia pro ducatis 850. non conſtabat de credito, nam ex lectura Inſtrumenti d. Cenſus apparet
2 eos non fuiſſe actualiter numeratos, vt pro forma requirit *Conſtitutio Piana ſuper Cenſuum creatione in §. rurſus*, ſed fuiſſe traditum ſimplicem ordinem directum Banco S. Mariæ
3 de Populo Ciuitatis Neapolis, qui non æquipollet veræ, & actuali numerationi, quamuis
4 enim Cedula Bancharia habebat vim ſolutionis, & per eam cenſeatur adimpleta eiuſdem conſtitutionis forma, vt præter allegatos in alia deciſ. dixit *Rota coram Put. dec. 159. lib. 1. in correctis, & apud Cenc. de Cenſ. dec. 104. nu. 1. dec.*
5 *290. & 291. vtrobique num. 2.* ſecus tamen eſt in ſimplici ordine, & ratio diuerſitatis affertur quia Cedula Bancharia per Campſorem ſub-
6 ſcripta, & venditorem cenſus acceptata transfert dominium pecuniarum in acquirentem & ob eius irreuocabilitatem omnem fraudis
7 ſuſpicionem excludit, quæ ſanè non operatur ſimplex Ordo continens duntaxat mandatum ad exigendum, quod poteſt per em-
8 ptorem mediante nouo ordine reuocari, vel præuentiua exactione deludi, vt ex alijs fuit ponderatum *in Romana Saluiani 31. Ian. 1646. coram R.P.D. meo Veroſpio §. non obſtat & ſeq. ac in d. præcedenti Deciſione coram me §. pro alijs verſ. ſecus vero.*

Cum autem præfati Coniuges reſolutioni ſecundæ partis non acquieſcerent, duo hodie pro receſſu à deciſis excitararunt obiecta, alterum quod licèt non conſtet de numeratione dd. ducatorum 850. in actu impoſitionis, tamen apparet fuiſſe realiter ſolutos biduo poſt celebrationem Inſtrumenti *Sum. nu.*
9 *1.* Sicque ceſſat fraus, ad quam dumtaxat excludendam Piana Conſtitutio requirit numerationem in ipſo inſtanti impoſitionis *iuxta punctualem deciſ. in d. Romana Saluiani 31. Ianuarij* 1646. *coram D. meo Veroſpio* in qua ſimilis ordo fuit admiſſus pro ſubſtinendo cenſu. Al-
10 terum, quod in caſum nullitatis, & inualiditatis d. cenſus ex quocumque capite, venditores promiſerunt reſtituere ſortem vna cũ intereſſe, ideoque admiſſa nullitate ſuccedat ſtipulatio damnorum, & intereſſe, vt in terminis cenſus inualidi ex defectu numerationis pecuniæ dixit *Rot. coram s.m. Greg. dec. 564. num. 3. in fin. verſ. non obſtat quod dicitur & ſeq.*
11 Pro quibus etiam competit Saluianum, vt fuit dictum *cor. Card. Seraph. dec. 935. num. 1. & coram b.m. Merlin. dec. 487. nu. 9. ac in alijs.*

Verum

12 Verùm ad primũ reſpondebant DD. quod
licèt duc. 850. fuerint reuera ſoluti, & nulla in
contractu fraus interceſſerit nihilominus cẽ-
ſus impoſitio valida reputari non poteſt, quia
prædicta conſtitutio requirit numerationem
13 de tempore impoſitionis pro forma ad ex-
cludendas fraudes non ſolum actu interue-
nientes, ſed etiam poſſibiles, qua ratione ea-
14 dem forma nunquam cenietur adimpleta
per traditionem ordinis, ſeu mandati ad exi-
gendum reuocabilis vt dictum fuit: minuſque
15 per ſolutionem poſt celebrationem Inſtru-
menti ſequutam, vt poſt antiquiores probant
*Honded. conſ. 25. num. 34. lib. 1. Gratian. dec. Mar-
chiæ 224. per tot. Cenc. de Cenſ. quæſt. 50. num. 16. &
ſeq. Duard. eod. tract. §. 2. quæſt. 9. nu. 3. & ſeq. ac nu.
9. Rot. in Romana cenſus 12. Maij 1625. coram bon.
Merlin. inter eius impreſſas dec. 173. num. 3. & 6.
cum alijs relatis in præcedenti deciſione huius cauſæ
§. quia huiuſmodi deſcriptio.*

Nec aduerſatur deciſio in d. *Romana Saluia-
ti 30. Ian. 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio.* quia
16 Rota admiſit ſimilem ordinem in eo caſu tã-
tum ex æquitate (vt ibi declaratur) ob plu-
17 res circumſtantias, quæ in propoſito defi-
ciunt, ac proinde non applicatur.

Minus releuat quod pecunia eſſet dotalis
18 Beatricis Empiricis, ideoque inueſtienda, &
quodque contrahentes generis nobilitate ful-
gerent, quia huiuſmodi circumſtantiæ (præ-
19 terquam non excludunt potentiam fraudan-
di) non ſupplent defectum numerationis in
actu impoſitionis requiſitæ, nec maiorem ef-
ficaciam præſeferunt, quam ipſa actualis ſo-
lutio poſt impoſitionem facta, quæ nihil ſuf-
fragatur ex iuribus ſupra allegatis.

Ad ſecundum verò obiectum fuit reſpon-
20 ſum ſtipulationem damnorum, & intereſſe
in caſum nullitatis, tunc demum cenſeri cõ-
miſſam, quando cenſus eſt nullus ex defectu
materiæ, nempe fundi liberi, & capacis, non
autem ex defectu formæ ſcilicet ob non ſer-
uatam formam Pianæ conſtitutionis iuxta di-
ſtinctionem traditam *per Cenc. de Cenſ. quæſt. 53.
ſub num. 15. verſ. ego vero quam prius deduxit Rota
coram Card. Seraph. dec. 787. ſub num. 15. & apud
eundem Cenc. dec. 60. num. 6.* ac amplexa fuit in
*Romana Saluiati 20. Martij 1651. coram R. P. D.
meo Veroſpio § ſiquidem conſtat verſ. quinimo.* Pri-
21 mo enim caſu ſuſtinetur dicta promiſſio,
& fructus debentur loco damnorum, & inte-
reſſe, vt reſponſum fuit *in rec. dec. 46. num. 4. p.
7. & coram Merlin. d. dec. 487. num. 9.* in quibus
22 terminis intelligenda eſt *Deciſio ſim. Greg. 364.*
in obiecto allegata, quæ principaliter ema-
nauit ob nullitatem ex iure, & ſpeciali fauo-
re Pupillorum propter diſpoſitionem ſtatuti,
vt educitur ex *præcedenti dec. 360. num. 4.* ſecun-
do verò caſu (qui eſt noſter) huiuſmodi ſti-
23 pulatio non attenditur, nec ſubſtinetur fru-
24 ctuſque nullo modo peti, nec percipi poſ-
ſunt etiam à ſponte ſoluente, vt in terminis
cenſus impoſiti non præſente pecunia firma-
uit *Rot. in Romana cenſus de Mutinis 11. Aprilis
1602. coram Card. Sacrato apud Cenc. dec. 119. nu. 3.
& in d. Romana cenſus coram Merlin. deciſ. 173.
num. 6.*

Et ſanè rationabilis, & æqua eſt præfata di-
25 ſtinctio, nam in primo caſu, quo cenſus cor-
ruit ex defectu materiæ ob fundum non libe-
rum, vel emphyteoticum, alienari prohi-
bitum, non videtur adeo clarè contrauen-
tum conſtitutioni, cum de tempore impoſi-
tionis potuerit reputari liber, & euictio ſe-
qui ignorante creditore, vt fuit ponderatum
*in Romana cenſus 10. Iunij 1641. coram R. P. D.
meo Cerro, § præterea,* in ſecundo verò caſu, quo
corruit ex defectu formæ partes contraue-
26 niunt conſtitutioni in ipſo inſtanti impoſi-
nis, & creationis cenſus, non adimplendo il-
lius formam præuia integrali numeratione
pecuniarum, & ſic ille ſubiacet nullitati vſ-
que ab initio, quæ non poteſt reparari per d.
promiſſionem damnorum, & intereſſe, nam
hac via eluderetur mens Pontificis, & conſti-
tutionis efficacia, quod non eſt permitten-
dum.

Quare concluſum fuit ſtandum eſſe in de-
ciſis, actoribus tantum informantibus.

TERRACINEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Dilatio ad probandum non annullat ſenten-
tiam, quando deinde fuerunt reiterati termini
ſubſtantiales: Repetitioni indebiti, quando
non ſit locus, nec de iure communi, nec ex
pacto, & ex quibus non probetur ſolutio ne-
ceſſaria ad dictam repetitionem.

S V M M A R I V M.

1 *Validitas ſententiæ apparet ex concluſione proceſ-
ſus.*
2 *Dilatio data ad probandum cenſetur renouata per
ſubſequentem reiterationem terminorum ſubſtantia-
lium.*
3 *Conſtitutio Innocentiana ſuper reiteratione termi-
norum fuit extenſa per Pium IV. ad omnia Tri-
bunalia Vrbis.*
4 *Dilationi ad probandum cenſetur renunciaſſe, qui
citatus ad ſententiam de ea non oppoſuit.*
5 *Dilatio ad probandum eo minus poteſt opponi con-
tra ſententiam, quando in ſecunda inſtantia quis
habuit congruas dilationes, & nunquam proba-
uit.*
6 *Indebiti ſolutio apparere debet certiſſimis, & con-
cludentiſſimis probationibus.*
7 *Iactare ſuum neminem velle præſumitur.*
8 *Indebiti ſolutio excluditur per poſſibile.*
9 *Solutionis probatio, ſi fuit conuenta per inſtru-
menta, & ſcripturas publicas, ita apparere de-
bet.*
10 *Pactum debet obſeruari.*
11 *Pactum iuratum eo magis eſt obſeruandum.*
12 *Probationis modus conceptus verbis affirmatiuis
non excludit alias iuridicas probationes.*
13 *Probationis ſpecierum expreſſio abſque verbis ta-
xatiuis, vel negatiuis, non ſtat priuatiuè ad alias
probationes non expreſſas.*

Pro-

Digitized by Google

14 *Promiſſio hominis non facit ceſſare prouiſionem legis.*

15 *Probationis modus affirmatiuè conceptus, licèt non excludat alias probationes, procedit tamen in ijs, quæ abſque alio adminiculo ſic plenè probant, ſicut, illa de quibus adeſt conuentio.*

16 *Recognitio manus non ſufficit, niſi conſtet etiam quod ſcribenti datum fuerit mandatum.*

17 *Quittantia reperta apud ſcribentem indicant non eſſe veras, vel non fuiſſe ſortitas effectum.*

18 *Quietantia ſolent remanere apud ſoluentem quando non continent obligationem reciprocam.*

19 *Notarius ſcribens tanquam tertius, perinde habetur, ac ſi ſcripſiſſet alia priuata perſona.*

20 *Confeſſioni extraiudiciali dementis non eſt deferendum.*

21 *Dementia probatur ex teſtibus.*

22 *Dementia probatur ex deputationibus Curatorum.*

23 *Dementia comprobatur ex publicis bandimentis, quod nemo contrahat cum demente.*

24 *Dementem aliquem non fuiſſe, non poteſt allegare, qui ei fuerat deputatus Curator.*

25 *Mentis ſanitas non probatur ex actibus, qui fieri poſſunt à prudentibus, æquè ac, & à mente captis.*

26 *Dementiæ probatio præponderat illi ſanæ mentis, quando concurrunt actus iudiciales, & circumſtantia.*

27 *Iudicis arbitrio committitur, an quis ſit ſanæ mentis.*

28 *Confeſſio dubia, & æquiuoca non ſuffragatur probare debenti.*

29 *Confeſſio inuerisimilis minùs attenditur.*

30 *Per tranſactionem lis dicitur ſopita.*

31 *Probatio quando ex pacto determinatur per ſcripturas publicas, non admittuntur teſtes niſi ſint quinque, omni exceptione maiores, & integræ opinionis.*

32 *Depoſitio duarum mulierum ad perpetuam rei memoriam, & ſine citatione nihil probat.*

33 *Probationes imperfectæ non coniunguntur.*

34 *Præſertim quando concurrunt præſumptiones in contrarium.*

DECISIO XVIII.

TErminato per concordiam iudicio ad inſtantiam Roſæ introducto in Curia Somnini contra Nuntium fratrem pro conſecutione reſidui ſuæ dotis nouum inſtituit ipſe Nuntius in Tribunali A. C. contra eam pro repetitione pecuniæ in præfata concordia ſolutæ, ſed contrariam ſententiam reportauit, quæ in gradu appellationis præuio particulari dubio fuit hodie coram me confirmata vti valida, & iuſta.

1 Validitas ex reuolutione proceſſus apparet, in quo conſtat fuiſſe ſeruata omnia ſeruanda *iuxt. vulg. deciſ. Caputaq. 262. lib. 2.* Nec officit, quod lata fuerit pendente dilatione conceſſa Nuntio ad probandum, & reprobandum; Quia
2 eiuſmodi dilatio cenſetur eo ipſo pro validitate ſententiæ reuocata per ſubſequutam reiterationem terminorum ſubſtantialium, & concluſionem in cauſa iuxt. Conſtitutionem In-
3 nocentianam in omnibus Tribunalibus Vrbis vigentem ob illius extenſionem factam per *f. m. Pium IV. in eius particulari Bulla relat. in Bullar. nou. par. 2. in ordine 59. §. 9. vt reſpondit Rot. coram Card. Seraph. dec. 515. num. 1. & dec. 1296. num. 5. coram b. m. Buratt. dec. 120. num. 6. & ſeq. cum alijs relatis in Rom. Pecuniaria 19. Ianuarij 1646. §. tum quia, & 10. Februarij 648. §. nec obſtat, & ſeq. coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado.* Idque certiùs in hoc caſu, ſiue quia Nuntius poſt habitam præfatam dilationem, nec articulos produxit, nec literas remiſſoriales expe-
4 diuit, quinimò iterum citatus ad ſententiam de huiuſmodi dilatione ampliùs non excepit, vnde ei renunciaſſe videtur, *Rot. penes Mohed. dec. 2. de iud. ſ. m. Greg. dec. 44. num. 8. Buratt. dec. 418. num. 3. & in recent. deciſ. 51. ſub nu. 2. par. 2. & dec. 29. num. 19. par. 6.* Siue etiam quia con-
4 gruas habuit in hac ſecunda inſtantia dilationes, & commodè ſpatio quatuor circiter annorum, quibus pendet in Rota, probationes ſibi benè viſas facere potuit, vt ponderatum fuit in *d. Rom. Pecuniaria 10. Februarij 1648. coram Emin. D. Card. Corrado, §. idq. certius.*

Iuſtitia verò probatur, quia aut Nuntius vult repetere pecunias bis, vt prætendit, ſolutas remedio ordinario condictionis indebiti ex lege; aut vigore pacti in inſtrumento di-
6 ctæ concordiæ appoſiti; Primò caſu probare tenetur indebiti ſolutionem per certiſſimas, & concludentiſſimas iuſtificationes, quia in
7 contrarium viget præſumptio, quod ipſe noluerit iactare ſuum, *iuxt. l. cum de indebito, §. ſi verò, vbi Bart. num. 4. ff. de probat. cap. fin. vbi gloſſ. & DD. de ſolution. Rot. coram bo. me. Buratt. dec. 592. num. 2. & ſeq. vbi add. num. 6. Coccin. dec. 94. num. 2. Merlin. dec. 26. num. 1. & dec. 280. nu. 5.*
8 adeo vt ſolum poſſibile ſufficiat allegare pro illius excluſione *ex tradit. per Modern. Mantuan. contr. 263. num. 11. Rot. dec. 38. num. 2. part. 5. recent. cum alijs per Add. ad dec. 592. in fin. ead. part. 5. tom. 2.*

Secundo vero caſu pactum ita ſe habeat, *Quod in in euentum, quod reperirentur ſolutiones dicti reſidui dotis mediantibus Inſtrumentis publicis, ſeu alijs ſcripturis publicis, & authenticis teneantur d. Roſa eiuſque hæredes ſoluere d. Nuntio, eiuſque hæredibus illam quantitatem, ſeu quantitates, de quibus ſolutiones apparebunt &c. Sum. illius nu. 1.* Vt eius vigore cōpetat repetitio probanda eſt ſolutio
9 per Inſtrumenta publica, ſeu alias ſcripturas publicas, & authenticas iuxta formam pacti, quod validè fieri potuit, & partes contrahen-
10 tes ad illius obſeruantiam adſtringit, præſertim quando (vt in hoc caſu) iuris iurandi re-
11 ligione munitum fuit, vt in ſpecie tradunt *Specul. tit. de probat. §. videndum num. 6. Felyn. in cap. ſi diligenti ſub num. 12. verſ. primum de For. compet. & in cap. 2. ſub num. 20. verſ. tertio limitatur de probat. Carpan. ad ſtat. Mediol. lib. 1. cap. 55. nu. 34. Gutier. de iuram. confirm. cap. 63. nu. 3. par. 1. Mar. de ſolut. caſ. 4. num. 62. Craſſ. de except. except. 24.*
12 *num. 5. & ſeqq.* Et licèt verbis affirmatiuis conceptum non excludat alias probationes à iure communi permiſſas, vt in proximis terminis probat *Bald. conſ. 317. per tot. lib. 4.* & in ſimili de ſtatuto diſponente, quod probationes fiant per Inſtrumenta idem *Bald. in l. 1. num. 18. verſ.*

quæro

quæſiò, *quid ſi ſtatutum C. de fideicom. & conſ.*
269.num.2.lib.1.Crauett. conſ.442.ſub nu.18. verſ.
nono Valaſc.de iur.emphit.quæſt.7. num. 33. Franc.
dec. 361.num.6.& ſeq. Et in commiſſione data
ad recipiendum teſtes, & Inſtrumenta, reſ-
pondit *Rot. dec.25.de probat in antiq.* ea ratione,
13 quia expreſſio aliquarum ſpecierum probatio-
nis abſque verbis negatiuis, vel taxatiuis ſti-
pulata non cenſetur priuatiuè, ac limitatiuè
conuenta ad alias nõ expreſſas,& à iure com-
14 muni permiſſas,cum regulariter prouiſio ho-
minis non faciat ceſſare ordinariam prouiſio-
nem legis, vt in ſimilibus terminis reſpondit
Rot.coram Card.Cavaler.dec.65.num.1.& ſeq. & in
15 *recent.dec.497.num.3.part.4. ac in alijs.* Attamen
iuxta ſentetiam præfatorũ DD.dictæ aliæ pro-
bationes debent æquipollere conuentis In-
15 ſtrumentis, alijſque ſcripturis publicis, & au-
thenticis ita vt plenam conſtituant probatio-
nem de perſe abſque alio adminiculo, vt præ-
ter allegatos tradunt *Abb.in rubr.de fid.Inſtrum.*
ſub num.1.verſ.& per hoc dico vbi Dec.ſub num.16.
verſ.placet concluſio Abbatis &c. Crauett. de antiq.
tempor.part.1.in quarta limit.ſub num.85.verſ.& ſic
fol.mihi 61.in paruis Afflict.dec.272.ſub nu.2. verſ.
& ſi diceretur cum ſeq.vbi Vrſill.num.1.Magon.dec.
Lucenſ.15.num.15.& ſeq. Quales profectò viſæ
non fuerunt DD. ad neutrum effectum iuſti-
ficationes per Nuntium adductæ, vt ex ſingu-
lari illarum diſcuſſione apparet.

Primò enim exhibuit duas quietantias pri-
uatas, alteram ſcilicet ſcutorum centum ſub
die 29. Iun. 1611, & alteram ſcutorum 84.pro
reſiduo ſub die prima Nouembris eiuſdem
anni *Summ.illius num.2.& 3.*conſcriptas ab At-
tilio Martini de conuſſione (vt in eis dicitur)
Tarquinij creditoris Roſæ Vici, & quamuis
manus d. Attilij fuerit per teſtes recognita,ipſæ
tamen nullum gradum probationis conſti-
16 tuunt cum non iuſtificetur aſſertum manda-
tum ſcribenti datum à Tarquinio recipiente,
vt concludenter requiritur *ex traditis per Imol.*
conſ.91.num.1.in fin. Dec.conſ.510.num.2. Menoch.
conſ.98.num.17. Gen. de ſcript. priuat. lib.2. tit. de
Apoc.man.teſt.conſcript.nu.20.& ſeq.Gratian.diſcept.
948.num.15.& ſeq.& dec.Marchia 137. nu.7.Rot.
17 *coram Card.Millin. dec.103. num.6.* Præſertim,
cum fuerint repertæ penes ipſum ſcribentem,
quod arguit, vel illas non eſſe veras, vel effe-
ctum non fuiſſe ſortitas,quia regulariter quie-
18 tantiæ debitori ſoluenti pro eius ſecuritate
traduntur, dum reciprocam obligationem nõ
non contineant, *Carpan.ad ſtat.Mediol.d.lib.1.cap.*
95.num.45.Giouagnon.conſ.37.num.3.lib.1.Rot.ſ.m.
Greg.dec.439.nu. 7. & fuit ponderatum *in Ma-*
ceraten. cenſus 15. Febr.1641.coram Reu. Tarraco-
nen.§.prima coniectura.

Nec releuat, quod Attilius eſſet Notarius
19 publicus, quia dd. quietantias non ſcripſit
tamquam Notarius cum requiſitis publici In-
ſtrumenti, ſed tamquam tertius, quapropter
maiorem fidem non merentur, quam ſcri-
pturæ alterius priuatæ perſonæ *arg. text. in l.*
ſcripturas vbi gloſs.in verb. Notarij C.qui pot.in pi-
gn.hab. Bald.in cap.2.ſub num. 5. verſ. ſed pone vbi
Dec.num.1.in fin. verſ.non obſtat text.ac Felin. ſub
num.4.verſ.quarta declaratio de fid. Inſtrum. Gen.
de ſcript. priuat.d.lib.2.tit. de Apoc. man. teſt. con-
ſcript.n.8.& ſeqq.ac nu.74. cum ſeq.

Secundo produxit depoſitiones duorum
teſtium aſſerentium, quod Tarquinius faſſus
fuit ſe fuiſſe integraliter ſatisfactum de dote
controuerſa *eodem Summ.num. 5.* ſed ex eis nul-
la deſumi poteſt releuans probatio, tum quia
20 confeſſioni per Tarquinium extraiudicialiter
emiſſæ obſtat defectus eius ſanæ mentis per
21 ſex teſtes concludenter iuſtificatus, & com-
22 probatus ex reiteratis deputationibus curato-
rum ipſi iudicialiter factis cum publicis ban-
23 dimentis, quod nemo cum illo contraheret,
inter quos ipſemet Nuntius deputatus fuit *d.*
Summ.nu.1.cum plur.ſeqq.Corn. conſ. 69. num. 13.
verſ.item conuincit.lib.3.Dec.in l.furioſum num.10.
C.qui teſt.fac.poſs.& in l.furioſi ſub num.3. verſ.&
per dationem & infra verſ. ille ff. de regul. iur.
24 vbi ampliat, quod non auditur curator ſi
poſtquam dementi datus eſt, dixerit illum
non eſſe talem, & proſequitur in *conſ. Fari-*
nac.in fragment. verb.furor.nu.274. Rot.dec.8.ſub n.
4.verſ.nam dato de teſt.in antiq.& in recent.dec. 190
n.4.part.2.& dec.198.n.5.part.5.

In nihilo refragantibus teſtibus pro eodem
Nuntio adductis de ſana mente Tarquinij de-
ponentibus, quia (præter quod actus recenſi-
ti pro ratione eorum dicti non concludunt
25 mentis ſanitatem, cum expleri poſſint à viris
prudentibus æque, ac mente captis vt per
Corn.d.conſ.69.ſub num.12.verſ.& meo iudicio lib.
1.Menoch.conſ.82.num.234.& plene reſpondit Rot.
dec.129 ſub num.7. verſ. ſed ideo cum ſeqq. per tot.
part.2.diuerſ.& dec.233.ſub num.33.verſ. non enim
26 *part.5.recent.*) viſum fuit DD.in hoc caſu pro-
bationem pro dementia præponderare, ſtan-
tibus prǽſertim actis iudicialibus ſuprarelatis,
aliiſque facti circumſtantijs. quæ animum
27 Iudicis cuius id arbitrio committitur, mo-
uent ad ita iudicandum iuxta tradita per *Saly-*
cet.in d.l.furioſum in fin.C.qui teſt.fac. poſſ. Corn.d.
conſ.69.ſub num.14.verſ.profectò Iudex & conſ.73.
in fin. lib.1. Rot. dicta deciſ. 129. num. 18. part. 2.
diuerſ.

Tum etiam, quia d.confeſſio fuit emiſſa
longè poſt ſequutam tranſactionem, quare,
cum poſſit referri ad ſatisfactionem eius vi-
28 gore habitam, remanet dubia, & æquiuoca,
quæ non ſuffragatur probare debenti *cap. in*
præſentia vbi gloſs.in verb. dubium de probat. Surd.
dec. 291.ſub num. 24. verſ. facit quia confeſſio, &
ſeq.cum alijs in his terminis per Add.ad dec.592.nu.
27.part.5.tom. 2. recent. eoque minus, quia eſt
29 inuerſimilis, dum in ea ſupponitur Tarqui-
nium tunc temporis cum Nuntio litem age-
re pro conſequutione d. dotis, cum tamen lis
30 fuiſſet per tranſactionem antecedenter ſopita,
vt per *Anchar. conſ.24.num.4.Surd.dec.291.num.*
28.Verall.dec.276.num.6.part.3. Rot. dec.239. ſub
num.11.verſ.vnde cum confeſſio & ſeq.ac num. 19.
31 *part.4.tom.2.recent.* tum demum quia vbicum-
que ex partium conuentione requiritur pro-
batio per inſtrumenta. vel publicas ſcripturas
non poſſunt admitti teſtes niſi ſint numero
quinque anni exceptione maiores, ac ſum-
mæ, & integræ opinionis, vt ad literam pro-
bat *text. in l. teſtium 14.C.de teſt.Coraſ.in l.2.n.26.*

C. de iur. emphyt. Felin. in d. cap. 2. num. 13. verſ. ſecundo intellige de probat. Affiict. dec. 13. ſub num. 25. verſ. item ſi debitum, cum ſeq. & alijs relatis Aſin. in prax. §. 19. cap. 5. limit. 2. n. 1. & ſeqq.

Tertio tandem ad probandam huiuſmodi ſatisfactionem adduxit conſimilem confeſſionem factam à Rota Tarquinij vxore de anno 1651. *d. Summ. num.* 12. quæ nullius eſt releuantæ, Nedum quia abſolutè refertur ad ſatisfactionem in tranſactione habitam celebratam anno 1646. ſed etiam quia de ea deponunt
32 dumtaxat duæ mulieres ad perpetuam rei memoriam receptæ ſine partis citatione, & abſque literis remiſſorialibus Rotæ, quæ nihil probant, vt fuit dictum in *dec. 764. num. 3. par. 3. & dec. 277. num. 31. part. 6. rec. Duran. dec. 363. num. 5. & ſeqq.*

Non obſtat quod ſupradictæ iuſtificationes ſint coniungendæ ad effectum, vt ſimul vnitæ concludentem faciant probationem, quia
33 cum vnaquæque ſit de perſe imperfecta inſimul coniungi non poſſunt, præſertim dum
34 concurrunt præſumptiones in contrarium ex traditis *per Gabr. de probat. concl. 1. num. 33. Rot. dec. 117. num. 3. part. 3. & dec. 259. num. 35. par. 5. rec.* ac ſæpe in alijs.

Et ità vtraque, &c.

Reuocata vt infra dec. 68.

BENEVENTANA SALVIANI.

Lunæ 24. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Euicto fundo cenſito ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ, extinguitur cenſus poſterior, eiuſque hypotheca reſoluitur, & nedum prætendi nequeunt eius fructus, ſed nec etiam damna, & intereſſe ſuper eodem fundo.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum datur aduerſus iniuſtitiam ſententiæ.*
2 *Læſio reſultat ex iniuſtitia ſententiæ.*
3 *Reintegratio debetur ſpoliato docenti de ſua poſſeſſione.*
4 *Poſſeſſio probatur ex immiſſione contra aliquem ſortita.*
5 *Saluianum non datur ſine hypotheca, ſeu poſt extinctam hypothecam.*
6 *Cenſus extinguitur per euictionem fundi ex cauſa neceſſaria, & anteriori.*
7 *Cenſus extinguitur per reſolutionem iuris impoſitoris.*
8 *De euictionis iuſtitia quando non poſſit dubitari.*
9 *Moleſtias fuiſſe iuſtas, non eſt neceſſe, quando adeſt pactum in caſum moleſtiarum quomodocunque, & qualitercunque.*
10 *Damna & intereſſe ex cenſu poſteriori conſequi nequeunt ſuper fundo euicto ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ.*
11 *Fundus euictus ex cauſa anteriori libere tranſit ad euincentes, & abſque onere hypothecæ poſterioris.*
12 *Exceptio de non iure agentis non retardat reſtitutionem ſpoliato.*
13 *Exceptio de non iure agentis reijcitur ad petitorium.*

DECISIO XIX.

Cenſuerunt DD. conſtare de cauſſis reſtitutionis in integrum, & Paulo dandam eſſe reintegrationem, quia ſententiæ concedentes immiſſionem Coſimo ſuper maſſaria controuerſa, ad effectum ſibi ſatisfaciendi de fructibus cenſus ſuper ea impoſiti à Vito
1 Colle, manifeſtam continent iniuſtitiam, qua ſtante locus eſt reſtitutioni in integrum ob
2 læſionem ex ea reſultantem, vt dixit *Rot. cor. Card. Seraph. dec. 251. nu. 2. coram Buratt. dec. 453. num. 7. & dec. 604. nu. 17. & in recent. dec. 50. n. 1.*
3 *part. 7.* & competit reintegratio ſpoliato do-
4 centi de ſua poſſeſſione ex petitione eiuſdem immiſsionis iuxt. *d. Caputaq. 186. part. 3. ſ. m. Greg. dec. 43. num. 2. dec. 105. num. 5. & dec. 336. nu. 2. & ſeqq. Duran. deciſ. 113. num. 5.* ac ſæpe in alijs.

Iniuſtitia reſultat, quia immiſsio fuit con-
5 ceſſa poſt extinctam hypothecam ſuper fundo cenſuali à Vito contractam ſine qua non datur Saluianum ex adduct. per *Pacific. de Saluian. inſpect. 1. cap. 5. num. 75. Rot. coram Buratt. dec. 252. num. 14. & dec. 286. num. 13. & dec. 774. nu. 7.* Siquidem conſtat, quod de annis 1593. & 1594 maſſaria fuit euicta per Iulium, & Conſtantiam Colle, & Camillam Gyptiam ex cauſa
6 neceſſaria habente originem ante obligationem *Summ. Pauli num. 2. & 3.* quapropter reſoluta remanſit hypotheca intermedia per Vitum emptorem ſuper ea contracta, *iuxt. gloſſ. in l. Bouem §. Pignus ff. de vendit. edict. Bartol. in l. 2. num. 43. C. de reſcind. vendit. Neguſ. de Pignor. part. 5. membr. 1. num. 43. Card. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 31. num. 68. & ſeqq. Surd. de Aliment. tit. 9. quæſt. 42. ſub num. 16. verſ. non obſtat cum ſeqq. & dec. 286. num. 10. & ſeqq. Cyriac. d. contr. 55. nu. 17. & 18. & contr. 425. num. 73. Merlin. de Pignor. lib. 5. quæſt. 13. num. 1. cum plur. ſeqq. Rot. coram ſ. m.*
7 *Greg. dec. 127. num. 9. verſ. 3. & ſeqq.* Sicque cenſus remanſit extinctus per reſolutionem iuris impoſitoris hypothecantis *ad text. in l. Res vectigali ff. de Pignor. l. ſi res ff. quibus mod. pign. vel hypoth. l. ſi ex duobus §. ſed & Marcellus ff. de in diem addict. Genc. de Cenſ. quæſt. 116. num. 1. & ſeqq. Rot. apud eumdem dec. 548. & 549. vtrobique num. 2. & coram b. m. Merlin. dec. 639. num. 1. ac dec. 748. n. 2.*

8 Nec dubitari poſſe viſum fuit de iuſtitia euictionis, dum Vitus pretium rehabuit, illudquo acceptauit, poſtquam venditoribus fuerunt intimatæ moleſtiæ *d. Summ. num. 2.*
9 *& 3.* Præſertim cum pactum fuerit conceptũ in caſu moleſtiarum quomodocumque, & qualitercumque *eod. Summ. num. 1.* quod non exigit illas eſſe iuſtas ex tradit. per *Couar. variar. reſolut. lib. 3. cap. 17. num. 7. Oſaſch. dec. 48. ſub num. 8. Mangil. de euict. quæſt. 150. num. 14. & ſeq. Rot. dec. 18. n. 22. part. 4. tom. 2. recent.*

Non obſtat, quod impoſitor teneatur nihilominus ad fructus d. cenſus loco damnorum,

Digitized b

ſuiſ, & intereſſe, vt fuit dictum *in Roman. cenſus 10. Iun. 1643. coram R. P. D. meo Cerro, & in Roman. Saluiani 20. Iun. 1651. coram R. P. D. meo*
10 *Veroſpio*, quia non inde ſequitur quod Coſimus agere potuerit ex remedio Saluiani ſuper d. Maſſaria, quæ libera tranſiuit ad emin-
11 centes ab omni onere hypothecæ per dictum Vitum impoſitæ, perinde, ac ſi illam numquam poſſediſſet *ad text. in l. ſi hominem ff. de vſu capion. Fabrian. de emption. & vendit. quæſt. 3. principaliter num. 3. Franc. dec. 64. nu. 11. & ſeq. Cyriac. d. contr. 55. num. 32. cum ſeqq. Rot. dec. 92. n. 6. & ſeq. part. 7. rec.*

Nec ſubſiſtit; quod Paulus habeat cauſam á d. impoſitore, quia contrarium conuincitur ex inſtrumento acquiſitionis ab eo factæ ex quo apparet illũ habere cauſam á Maſcambruno, vti hærede Felicianæ ſororis *dict. Summ. num. 6.* Demum non releuat, quod Paulus receperit ſcuta 150. á Galleotta, ideoque cenſeatur elegiſſe actionem contra eum, quia
12 huiuſmodi exceptio tamquam de non iure agentis non poteſt opponi ad retardandam ſpoliato reſtitutionem *iuxt. text. in cap. in literis de reſtit. ſpoliat. Bellamer. dec. 36. ſub num. 1. verſ.*
13 *circa hoc Gabriel. de reſtit. ſpoliat. concl. 1. nu. 144.* ſed ad petitorium eſt reiicienda *Rot. dec. 365. n. 10. part. 1. recent. coram ſ. m. Greg. dec. 105. num. 26. & cor. b. m. Buratt. dec. 731. n. 6.*

Et ita vtraque.

BONONIEN. MERCIVM.

Mercurij 26. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Merces tranſportandi onus in ſe aſſumens tenetur tantum de culpa leui, non autem de leuiſſima, nec de caſu fortuito lapſus muli in foueam plenam aquæ, vnde merces fuerunt deterioratæ.

SVMMARIVM.

1 *Caſus mere fortuitus non obligat ad emendationem damni.*
2 *Caſus fortuiti diuerſi recenſentur ex verbis textus.*
3 *Dolus, vel culpa non præſumitur in caſu fortuito.*
4 *Culpa in caſu fortuito debet ſpecifice probari, quod fuerit ad illum præordinata.*
5 *Caſus fortuitus præſtari non debet ab eo, qui omnem adhibuit diligentiam.*
6 *In mercium tranſportatione ceſſat dolus, & culpa, quando fuit miſſus mulus fortis, & mulio expertus per viam ſolitam.*
7 *Conductori, qui ſuſcepit vehendas merces pretioſas aſcribitur culpa leuiſſima, quod declara vt infra.*
8 *Merces fuiſſe pretioſas debet iuſtificari, vt tranſportans teneatur de culpa leuiſſima.*
9 *Merces fuiſſe pretioſas innoteſcere debet tranſportanti.*
10 *Pro mercium pretioſarum tranſportatione maius treſolamentum debetur.*
11 *In l. ſi merces §. qui columnam ff. locat. quomodo ſumatur verbum illud* diligentiſſimus.
12 *Superlatiuum reſoluitur aliquando in poſitiuum.*
13 *Superlatiuum in iure aliquando ponitur pro poſitiuo, & econtra iuxta ſubiectam materiam, & naturam contractus.*
14 *Diligentia exactiſſima requiritur in contractu tendente ad vtilitatem alterius, licet non exponatur in ſuperlatiuo.*
15 *Diligentia exactiſſima non requiritur in contractu tendente ad vtilitatem vtriuſque; licet exprimatur in ſuperlatiuo.*
16 *Merces vehendi onus naturæ locationis accedit.*
17 *Mercium vehendarum locatio reſpicit vtilitatem vtriuſque.*
18 *In contractu ad vtilitatem vtriuſque venit tantum leuis culpa, non autem leuiſſima, niſi concurrat particularis ſtipulatio.*
19 *Pacta ſunt ſeruanda eo modo, quo fuerunt ſtipulata.*

DECISIO XX.

VAnnucium non teneri ad prætenſam deteriorationem Mercium, quas á Ciuitate Mediolani Bononiam vehendas ſuſcepit á Bonauia Mercatore, hodie DD. reſponderunt moti ex eo, quia ex teſtibus in Summario informantis, relatis ſub *num. 12.* conſtat deteriorationem fuiſſe ſequtam ob lapſum muli ſarcinas deferentis in foueam aquæ, cui ſolum pluuia madefactum ſub pedibus defecit, qui
1 cum ſit caſus merè fortuitus nullo interueniente dolo, vel culpa lata, ſeù leui eiuſdem Vannucij non obligat ad damni emendationem, vt probat *text. in l. contractus*, ibi, *anima-*
2 *lium verò caſus, morteſque, quæ ſine culpa accidunt, fugæ ſeruorum, qui cuſtodiri non ſolent, rapinæ, tumultus, incendia, aquarum magnitudines, impetus prædonum à nullo præſtantur, ff. de reg. iur. l. in iudicio, C. Locati, Stracc. de mercat. tit. de naut. & nauig. par. 2. Surd. conſ. 61. n. 16. & ſeqq. Rot. Genuen. diuerſ. dec. 16. num. 1. & fuit dictum in Rom. Mercium 27. Ian. 1604. coram b. m. Card. Sacrato, poſt ſecundum volum. conſ. Sartn. deciſ. 103. num. 1. & ſeq.*

3 Nullus ſiquidem interuenit dolus, vel culpa; tùm quia non præſumitur, ſed ab allegan-
4 te probari debet certa, ſpecifica, & ad caſum præordinata, vt in his terminis probat *Corn. conſ. 118. num. 3. lib. 4. Siluan. conſ. 46. num. 4. & 6. Surd. dicto conſ. 61. num. 18. & ſeqq. Decian. reſponſ. 29. num. 28. lib. 1. Cyriac. contr. 459. num. 13. cum pluribus ſeqq. Thomat. deciſ. Macerat. 93. nu. 3. & ſeq.*

5 Tùm etiam quia Vannucius adhibuit om-
6 nes diligentias, quas diligens pater familias adhibuiſſet mittendo mulum ſtrenuum, & fortem, ac mulionem idoneum, & expertum per viam ſolitam, & conſuetam, eodem *Summ. num. 3. 7. & ſeqq.* Ex quibus quilibet dolus, ſeu culpa excluditur, iuxta tradita per *Syluan. dicto conſ. 46. ſub num. 9. verſ. ad illum autem. Purpur. d. conſ. 598. num. 3. Maſcard. de probat. concl. 468. num. 20. & ſequ. Cyriac. d. contr. 459. ſub num. 28. verſ. tertio reſpondeo, cum ſeq.*

Neque aduerſatur *text. in l. ſi merces, §. qui*

Digitized by Google

calumnam, ff. Locati. leuiſſimam quoque cul-
7 pam adſcribens conductori quoties pretioſas
merces, ac deuaſtationi facillimè obnoxias ſu-
ſcipit aſportandas ibi, *culpa autem abeſt, ſi omnia
facta ſunt, quæ diligentiſſimus quiſque obſeruaturus
8 fuiſſet*; Quia (præterquod non iuſtificatur
merces, de quibus agitur, eſſe pretioſas, quod-
9 que iſta qualitas Vannuccio innotuerit, vt re-
quiritur, *iuxt. text. in l. cum in plures 62. §. locator
horrei, ff. locati*; Minúſq; quod pro cuſtodia, &
10 exactiori diligentia mercedem habuerit, vt
pariter eſt, congruentem, *gloſſ. in l. qui merce-
dem, ff. locati, & in l. in iudicio, verb. cuſtodiam,
verſ. ſed licèt, C. eodem, Piccard. in §. pro vſu num. 6.
inſtit. de locat. & conduct. Decian. d. reſponſ. 29. nu.
32. & ſeq. lib. 1. Rot. d. deciſ. 208. num. 1. poſt ſe-
11 cundum vol. conſ. Farin.* Verbum, *diligentiſſimus*,
in eo textu non deſignat ſummum diligentiæ
gradum, quatenus eius diſpoſitio extenditur
ad alias res, quæ leuiter non franguntur, ſed
12 reſoluitur in poſitiuum, vt explicat ibidem
*gloſſ. verb. diligentiſſimus, & Salycet. verſ. ſolue con-
fitendo &c. & in l. in iudicio num. 4. C. locati; alia
gloſſ. in §. penult. verb. diligentiſſimus, inſtit. de locat.
13 & conduct.* Non enim rarò accidit, vt in iure
ſuperlatiuus poſitiui ſignificationem referat,
& è contra ſecundùm ſubiectam materiam, ac
14 naturam cuiuſq; contractus, qui ſi vtilitatem
alterius contrahentis tantùm reſpiciat, exactiſ-
ſimam requirit diligentiam licèt in ſuperlati-
uo loquutio concepta non fuerit, vt in commo-
dato eſt, *text. in l. vt certo, §. nunc videndum, verſ.
commodatum autem, ff. commodati*; Si verò vtili-
15 tatem vtriuſque præſeferat, diligentia non re-
quiritur exactiſſima licèt in ſuperlatiuo po-
natur, ſed qualem pater familias neq; ſocors,
neque diligentiſſimus, ſed attentus, ac diligens
præſtare ſolet, vt rectè ait *Vueſembec. in §. fin.
num. 2. inſtit. de locat. & conduct. late Keppen. dec.
German. 38. num. 43. & ſeqq.*
16 Quare, cum onus vehendi merces, quod na-
turæ contractus locationis accedit *l. qui inſulam
33. §. qui mulas, ff. de locat. Stracc. de mercat. tit. de
nauț. & nauig. par. 2. num. 1. & ſequ.* vtriuſque
17 vtilitatem reſpiciat, Domini ſcilicèt, cuius
res ad locum deſtinatum deferuntur, &
vectoris, qui mercedem recipit pro condu-
18 ctione, in eo venit dumtaxat culpa leuis, non
autem leuiſſima, niſi periculum ſingulari pa-
cto fuerit aſſumptum, vt per *text. in d. l. ſi vt
certo, §. nunc videndum, ff. commodat.* in ſpecie
probant *Corn. conſ. 318. num. 2. lib. 4. Siluan. conſ.
46. num. 5. Purpurat. d. conſ. 598. ſub num. 11. verſ.
& ideò, Decian. d. reſponſ. 29. num. 32. & ſequ.* &
generaliter *Salyc. in d. l. in iudicio num. 3. C. locat.
Menoch. conſ. 53. num. 21. Maſcard. de probat. dicta
concluſ. 468. num. 7. Surd. deciſ. 87. num. 7. verſ. &
conductor, Keppen. dicta dec. 38. ſub num. 33. verſ.
ecce igitur, & num. 13. & ſeq.*

Neque dicatur Vannucium debuiſſe ſarci-
nas transferri facere ſuper plauſtris; Nam
(vltra quod teſtes in eodem Summario relati
deponunt plauſtra eſſe minus tuta) placuit reſ-
19 ponſio, quod inter partes conuentum fuit de
mercibus vehendis ſuper mulis, quorum ope-
ram dumtaxat Vannucius locare ſolet, ideò
ad illud non tenebatur, *Purpurat. d. conſ. 598. ſub
num. 3. verſ. non obſtantia, & ſub num. 6. verſ. ex
quibus &c. Maſcard. de probat. d. concl. 468. num. 21.
Rot. dicta deciſ. 208. num. 5. poſt 2. volum. conſil.
Farinac.*

Et ità altera tantùm parte informante, &c.

Confirmata vt infrà deciſ. 27.

ROMANA CENSVS, SEV EMPHYTHEVSIS.

Lunæ 31. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Clauſula conſtituti an, & quando transferat poſſeſſionem manutenibilem: ſtatutum continuans poſſeſſionem defuncti in hæredem, quando locum habeat, & poſſeſſio exigendi fructus cenſuum, an & per quas exactiones acquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Ex clauſula conſtituti transfertur poſſeſſio manutenibilis.*

2 *Poſſeſſio cenſus apprehenditur ſuper eius inſtrumento in officio Notarij de eo rogati.*

3 *Poſſeſſio inſtrumentalis eſt manutenibilis alio non poſſidente, vt præſumitur.*

4 *Statutum Vrbis cap. 147. lib. 1. continuat poſſeſſionem patris in filios.*

5 *Poſſeſſio continuata in filios vigore ſtatuti eſt manutenibilis.*

7 *Statuta Vrbis non comprehendunt bona Eccleſiaſtica, de quibus non faciunt mentionem.*

8 *Statuta Vrbis non comprehendunt bona emphyteotica Eccleſiæ, quamuis agatur in poſſeſſorio de ſolo dominio vtili inter laicos.*

9 *Manutentio debetur, quando adeſt actualis poſſeſſio mediante effectiua exactione.*

10 *Poſſeſſio manutenibilis acquiritur etiam ex vnico actu.*

11 *Manutentio non datur filio propter exactionem ab eo factam fructuum viuente patre maturatorum.*

12 *Secus propter exactionem fructuum maturatorum poſt obitum patris.*

13 *Clauſula conſtituti conſumitur in primo inueſtito, nec prodeſt ſucceſſiuè vocatis.*

14 *Poſſeſſio capta ſuper inſtrumento cenſus non eſt manutenibilis, niſi per actum exactionis fructuum.*

15 *Ex poſſeſſione fundi cenſuati non dicitur acquiſita poſſeſſio cenſus ſuper eo impoſiti.*

16 *Exceptio requirens altiorem indaginem reijcitur ad petitorium, nec admittitur in ſummariſſimo.*

DECISIO XXI.

MAnutentionem in exactione fructuum cenſus, de quo agitur, ſubrogati in locum domus emphyteoticæ, petierunt Ioſephus Blancus, & Nicolaus, ac alij de Mazziottis; eorum verò poſſeſſionem educebant, iſti

ſcilicet

ſcilicèt ex clauſula conſtituti appoſita in con-
tractu inueſtituræ, in quo ſe compræhenſos
prætendunt, celebrato de anno 1553. *Summ.*
1 *ipſorum num.* 1. per quam translata cenſetur
vera poſſeſſio etiã manutenibilis, vt in ſpecie
reſpondit *Rot. cor. ſ. m. Greg. dec. 437. nu. 1. & per*
2 *totam*; Ac ex actuali illius adeptione ſuper in-
ſtrumento eiuſdem cenſus in officio Notarii
de eo rogati, dicto *Summ. num. 2.* quæ licèt in-
3 ſtrumentalis tamen ſuffragatur ad effectum
manutentionis, dum erat vacua, vt præſumi-
tur, *ad l. prædia, vbi Bart. nu. 1. ff. de acquir. poſſeſs.*
Rot. coram b. m. Buratt. deciſ. 746. num. 1. & 2. &
coram Duran. deciſ. 4. num. 3. & ſeq. ac ſæpè in
alijs; Ioſeph verò tùm ex poſſeſſione patris
patris defuncti abundè probata ex iuribus in
eius Summario relatis *num. 4. &* 6. & in ipſum
4 continuata vigore Statuti Vrbis *cap. 147. lib. 1.*
Tùm ex effectiua fructuum dictus cenſus exa-
5 ctione poſt mortem patris ab eo facta, dicto
Summario *nu.* 6. quarum vtroque manuteni-
6 bilis eſt, vt de prima cauetur in eodem Statu-
to, & reſpondit *Rot. apud Modern. de manutent.*
deciſ. 168. ſub num. 1. verſ. præterea, & ſeq. cum
alijs per eum relatis in obſeruat. 55. num. 54. Et de
ſecunda dixit *Rot. coram Buratt. dec. 759. num. 1.*
& in Rom. Cenſus, coram b. m. Merlin. deciſ. 764.
num. 1. & ſeq. ac in alijs infrà allegandis.

Quare cum dubitauerim, cui ſit dandum
mandatum de manutenendo, DD. hodiè con-
ſulti Ioſepho dandum eſſe cenſuerunt, non
quidem ex Statuto Vrbis ſupra relato, cuius
7 diſpoſitio non comprehendit bona, prout hic,
emphyteotica Eccleſiæ, de quibus expreſsè
8 non loquitur etiamſi agatur in poſſeſſorio in-
ter Laicos de ſolo dominio vtili, vt in ſpecie
probant *Cyriac. contr. 12. nu. 63. & ſeqq. Modern.*
de manut. dicta obſeruat. 55. ſub num. 60. verſ. ex-
cepta tamen Eccleſia; *Rot. apud eundem deciſ.*
443. num. 3. & ſeq. & in Imolen. bonorum 10. Apr.
1592. coram b. m. Card. Pamphilio apud Marcheſ.
de commiſs. par. 1. fol. 947. num. 5. Et generaliter
firmatum fuit in *Rom. Domus de Scapuccis coram*
b. m. Coccin. apud Pacific. de Saluian. deciſ. 238. per
tot. in Rom. Domus 20. Maij 1647. coram R. P. D.
meo Peutingerio, & in Rom. Domorum 15. Decemb.
1649. coram R. P. D. meo Bichio, §. final. vbi aliæ
allegantur.

9 Sed ex actuali poſſeſſione probata per effe-
ctiuas exactiones dicti cenſus ab eodem Io-
ſepho factas poſt mortem patris dicto Summ.
10 *num. 6.* quarum vnica ſufficit ad effectum ac-
quirendi poſſeſſionem manutenibilem iuxtà,
notata per *DD. in cap. cum Eccleſia Sutrina de*
cauſ. poſſeſs. & propriet. Roman. conſ. 311. num. 7.
Rot. dec. 196. num. 2. par. 1. diuerſ. & in Aſſen. Pen-
ſionis 27. Iunij 1650. coram Reuer. Tarraconen.
& in his terminis penes *Caualer. deciſ. 71. num. 1.*
coram b. m. Merlin. dicta deciſ. 764. num. 1. & ſeq.
& apud Cenc. de cenſ. deciſ. 235. nu. 1. & 2. & dec.
245. num. 1. ac in alijs.

Nec ſubſiſtit, quod dictæ exactiones conti-
11 neant fructus, ac terminos maturatos in vita
patris, quo caſu non cenſetur acquiſita poſ-
ſeſſio nomine proprio, vt dixit *Rot. in dicta*
Imolen. Bonorum, coram Pamphilio apud Marcheſ.
de commiſs. par. 1. fol. 947. num. 4. Quia inter alias
in eodem Summario relatos ſub *nu.* 6. adſunt
12 in fine duæ exactiones pro termino maturato
die 1. Nouembris 1654. ſicque poſt mortem
patris, qui deceſſit menſe Septembris antece-
dentis, quæ proinde exuberant ad obtinen-
dam manutentionem ex iuribus ſupra allega-
tis.

Nec viſa fuit obſtare poſſeſſio illorum de
13 Mazziottis; Nam ea, quæ educitur ex clau-
ſula conſtituti ſuffragari non poteſt, cum vir-
tus dictæ clauſulæ conſumptum fuerit in
Pompeo de Maximis primo inueſtito, vndè
quoad alios in inueſtitura ſucceſſiuè vocatos
remanſit inefficax, vt benè declarat *Aretin. in*
l. quod meo, num. 10. in fin. ff. de acquir. poſſeſs.
Corn. conſ. 173. nu. 26. verſ. nec etiam hodiè, lib. 2.
Siluan. conſ. 55. num. 19. verſ. nec dicatur, Guido
Pap. deciſ. 512. per tot. Giouagnon. conſ. 34. nu.
35. verſ. addatur prædictis lib. 2. Rot coram Cardin.
Caualer. dec. 5. num. 4. cum alijs relatis in *Rom.*
Palatij 1. Decemb. 1646. coram R. P. D. meo Cerro,
§. minùs verò. Altera verò capta de inſtrumen-
14 to cenſus non tranſtulit poſſeſſionem manu-
tenibilem ipſius cenſus, quæ tamquam iuris
incorporalis non acquiritur niſi per actum
15 exactionis, vt in fortioribus terminis, quod
ex poſſeſſione fundi cenſuati non dicatur ac-
quiſita poſſeſſio cenſus ſuper eo impoſiti, reſ-
pondit *Rot. coram Buratt. dec. 434. nu. 11. repetita*
apud Cenc. de cenſ. deciſ. 446. pariter n. 11. Modern.
de manut. obſeruat. 73. num. 66.

16 Quæ autem afferebantur circa illorum
compræhenſionem in præfata inueſtitura
fuerunt per DD. reiecta ad petitorium, cum
altiorem expoſcant indaginem, quàm præſen-
tis iudicij exigat ratio, vt dixit *Rot. coram Bu-*
ratt. deciſ. 907. in fin. & Cenc. de cenſ. d. deciſ. 235.
num. 3. ac in alijs relatis in *Æſina Hæreditatis*
1. Iulij 1654. coram me, §. fin.

Et ità vtraque, &c.

COMEN. IVRISPATRONATVS.

Mercurij 9. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Attentati an, & quando ſint actus facti poſt commiſſionem, cum clauſula *manutenendi, quem de iure*: Attentata non probantur atteſtationibus informibus, & non committuntur, niſi poſt præſentatam commiſſionem in actis.

SVMMARIVM.

1 *Commiſsio cum facultate manutenendi quem de iure non retrotrahitur ad ea, quæ priùs fuerunt legitimè facta.*
2 *Commiſsio cum facultate manutenendi quem de iure reddit attentata omnia deinde geſta.*
3 *Attentata ſunt non ſolum geſta contra collitigantem, ſed etiam contra eius Miniſtros, Colonos, & dependentes.*
4 *Continuans non attentat.*
5 *Continuans quod non attentet, procedit in continua-*

tione per viam priuata facultatiſ, non autem facto Iudicis.
6 *Attentata non probantur teſtibus ad perpetuam rei memoriam, & ſine citatione examinatis.*
7 *Attentata cum præſeferant delictum, debent concludenter probari.*
8 *Commiſſio debet in actis præſentari præuia citatione ad dicendum contra.*
9 *Commiſſione non præſentata in actis cum citatione non firmatur iuriſdictio, nec litis pendentia, etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis.*
10 *Attentata non committuntur ſine lite.*

DECISIO XXII.

POſt dimiſſam à PP. S. Dominici Ciuitatis Comi Eccleſiā Parochialem S. Mariæ de Roſſonico in manibus Ordinarij in executionem Bullæ f. m. Innoc. X. ſuper extinctione, ac ſuppreſſione paruorum Conuentuum editæ, DD. de Turre, qui iuriſpatronatus in eadem Eccleſia prætendunt, ad eam præſentarunt Franciſcum Peronum, PP. verò deputarunt in exercitio Curæ Animarum Presbyterum ſæcularem, iuxtà formam præfatæ Conſtitutionis; Quare orta inter eos controuerſia, & conceſſa per A. C. manutentione eiſdem PP. adijt Franciſcus Signaturam Iuſtitiæ, ab eaque obtinuit committi cauſam ſuæ appellationis in Rota, cum facultate manutenendi quem de iure; Verùm quia iactabat PP. poſt dictam commiſſionem feciſſe nonnullos actus coram iudicibus de partibus, ideò antequam diſputaretur ſuper manutentione, inſtetit proponi dubium, an conſtet de attentatis, quod videbatur affirmatiuè reſoluendum; Quia
1 licèt eiuſmodi commiſſio cum facultate manutenendi quem de iure non retrotrahatur ad inficiendam executionem, & acta priùs legitimè facta, vt dixit *Rot. in deciſ. 305. num. 1. & ſeqq. par. 6. recent.* operatur tamen ex nunc transferendo totius cauſæ cognitionem in
2 Iudicem ad quem, atque efficit, vt omnia ſubinde geſta coram alio Iudice vitio attentatorum ſubiaceant, vt reſponſum fuit *coram Card. Caualer, deciſ. 615. num. 3. in Romana Vineæ 30. Maij 1644. coram Reuer Tarraconen. §. quia fuit animaduerſum in fin. & §. ſeq. in Anconitan. Saluiani 1. Iulij 1650. §. quoniam illa, & in Monopolitan. Attentatorum 13. Febr. 1651. §. quæ ſanè concluſio, coram Emin. D. Card. Corrado.*
3 Quod etiam extenditur ad actus geſtos contra operarios in bonis eiuſdem Eccleſiæ ad inſtantiam dictorum PP. carceratos, quia commiſſio obtenta à domino comprehendit etiā illius Miniſtros, Colonos, alioſque ab eo dependentes, quamuis illa non nominatos, vt per *Gail. obſeruat. 126 per tot. lib. 1. Lancellott. de attent par. 2. cap. 20. ampliat. 31. limit. 6. num. 21. Rot. deciſ. 342. nu. 7. par. 4. recent. ac in Taurinen. Parochialis 11. Nouembris 1647. coram R. P. D. meo Celſo, §. minùs attentata, cum ſeqq.*

Nec PP. excuſari poterant prætextu conti-
4 nuationis eorum poſſeſſionis. Quia regula, qui continuat, non attentat, de qua *gloſſ. fin. in cap. non ſolum, de appellat. in ſext.* procedit ad
5 fauorem illius qui continuat per viam priuatæ facultatis, non autem diuerſo modo, ac mediante facto alicuius Iudicis, iuxtà diſtinctionem, quam perpetuò amplexa eſt Rota ſignanter *coram Cardin. Caualer. deciſ. 615. ſub num. 3. verſ. vltra quod, in recent. deciſ. 342. num. 5. par. 4. ac in Bononien. Bonorum 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Bichio, §. fin. & in Cathacen. Hæreditatis 1. Februarij 1651. ac in Leodien. Bonorum, ſeù Attentatorum 29. Maij 1654. coram R. P. D. meo Cerro.*

His tamen non obſtantibus DD. cenſue-
6 runt non conſtare de attentatis; Tùm quia actus qui prætenduntur geſti poſt commiſſam cauſam in Rota iuſtificantur dumtaxat ex teſtibus ad perpetuam rei memoriam receptis, abſque partis citatione, qui nihil probant, præſertim in hac materia, quæ vtpotè dolum,
7 ac delictum præſeferens requirit validam, plenam, & cxludentem iuſtificationem, vt dixit *Rot. deciſ. 7. vt lit. pend. in non. in recent. dec. 411. nu. 1. par. 2. & dicta deciſ. 342. nu. 4. par. 4. coram Buratt. deciſ. 4. & deciſ. 644. num. 4. Duran. deciſ. 498. num. 1. & ſeq. Merlin. deciſ. 134. num. 1.* ac in alijs.
8 Tùm, & fortiùs, quia non conſtat commiſſionem fuiſſe in actis præſentatam præuia citatione ad dicendum contrà, antequam actus
9 prætenſi ſequerentur, quapropter cum iuriſdictio firmata non fuerit, nec introducta litis pendentia in Rota antè dictam citationem, etiamſi pars notitiam eiuſdem commiſſionis habuiſſet, *Lancellott. de attent. lit. pend. cap. 4. num. 11. & ſeqq. Rot. deciſ. 317. ſub num. 2. verſ. quia pro reſponſione, par. 2. recent.* & latè firmatum fuit in *Romana Legati 4. Iulij 1642. & in Comen. Canonicatus 16. Martij 1654. coram R. P. D. meo*
10 *Cerro*; Ideò præcedenter geſta attentata dici non poſſunt, quia hæc ſine lite non committuntur, *tot. tit. vt lit. pend. Caſſad. deciſ. 6. ſub num. 2. verſ. ergo lis, ſuper regul. Cancell. Rot. deciſ. 1. num. 2. & 14. & ſeq. par. 2. Diuerſ.* cum alijs relatis in *Ianuen. Pecuniaria, ſeu Attentatorum 20. Aprilis 1640. coram Reuer. D. meo Decano, §. nam quoad ſequeſtrum; ac in d. Rom. Legati, cor. R. P. D. meo Cerro.*

Et ità vtraque, &c.

ROMANA CANONICATVS.

Veneris 15. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Ad obtinendos Canonicatus Eccleſiæ S. Hieronymi Illyricorum Vrbis non ſufficit, quem eſſe nationalem, niſi etiam habeat peritiam illius idiomatis, cum vtraque qualitas requiratur ex Conſtitutione ſa. me. Sixti Quinti, qui illos fundauit: & quando non conſtet de tali peritia, & non ſit locus nouo examini.

SVMMARIVM.

1 *Canonicatus S. Hieronymi Illyricorum Vrbis non poteſt obtineri ab eo, qui non eſt Illyricus, & non habet peritiam illius idiomatis.*

Quali-

Digitized b

2 *Qualitates duo, vbi requiruntur, non ſufficit vnicus concurſus, ſeù iuſtificatio.*
3 *Fides extraiudicialis procurata lite pendente non probat.*
4 *Requiſitum pro forma neceſſarium debet concludenter probari.*
5 *Idioma non dicitur perfectè haberi ab eo, qui ad aliquas interrogationes reſpondet.*
6 *Præſentatum habere requiſita ad inſtitutionem conſtare debet ex actis, nec creditur atteſtationi inſtituentis.*
7 *Præſentatio extraiudicialis, & abſque contradictore præſumitur iuſtificata.*
8 *Inſtitutionis iuſtificata præſumptio admittitur in iudicio exequutiuo, non autem in petitorio.*
9 *Nationalis Congregationis intereſt ſeruari Conſtitutiones, & Decreta, ne externus, ſeù carens requiſitis admittatur ad Canonicatus nationales.*
10 *Examen fieri debet citata parte, ſeù intereſſe habente, qui ad hunc effectum citauit, & contradixit.*
11 *Inſtitutio non poteſt concedi ſine citatione intereſſe habentis, qui comparuit, & ſine cauſa cognitione.*
12 *Examini nouo non eſt locus poſt tres annos.*
13 *Peritia poteſt ediſci tempore trium annorum.*
14 *Qualitas requiſita tempore inſtitutionis, non prodeſt, ſi deinde ſuperueniat.*
15 *Ex peritia præſenti non infertur ad præteritam.*
16 *Præſumptio eliditur alia vrgentiori.*
17 *Examen non fuiſſet veriſimiliter recuſatum ab eo, qui habuiſſet perfectam peritiam.*
18 *Præſumptio tollitur ex contraria confeſſione.*
19 *Præſumptio cedit veritati.*
20 *Præſumptio deſtruitur contrarijs probationibus.*

DECISIO XXIII.

EX eodem fundamento defectus peritiæ
Illyrici idiomatis in Ioanne Baptiſta
Iampti præſentato ad Canonicatum Eccleſiæ
Sancti Hieronymi Illyricorum Vrbis, confir-
marunt DD. deciſionem coram me editam
ſub die 15. Maij anni præteriti, in qua firma-
tum fuit non conſtare de illius habilitate, nec
de requiſitis neceſſarijs pro obtinenda inſtitu-
1 tione ad eumdem Canonicatum; Nam clara
eſt diſpoſitio literarũ ſ.m. Sixti V. fundatoris, ac
Decretorum Sacræ Viſitæ copulatiuè requirẽ-
tium, quod præſentandus ſit nationis Illyricæ,
ſeù aliàs origena, & quod habeat peritiam Il-
lyrici idiomatis; Vnde quidquid ſit quoad
2 primum requiſitum, ſatis eſt, quod Ioannes
Baptiſta non probauerit ſe habere ſecundum,
vt ſit reijciendus per *text. in l. hæredes plures, ff.
de condit. & demonſtrat. Guttier. conſ. 2. numer. 5.
Gonzal ad regul. 8. gloſs. 1. num. 100. & gloſs. 43.
num. 94. Lotter. de re benefic. lib. 2. quæſt. 11 nu. 42.
Rot. deciſ. 402. num. 4. in fin. verſic. vel etiam, cum
ſeqq. part. 2. recent. & in Cracouien. Præpoſituræ
Sancti Floriani 28. Nouembris 1650. coram R.P.
D. meo Bichio, §. non obſtat; & 24. Nouemb. 1651.
coram R.P.D. meo Veroſpio, cum alijs in d. deciſ.
allegatis, §. quare.*
3 Non obſtat fides Archipresbyteri nuper
exhibita, in qua atteſtatur Ioannem Bapti-
ſtam ab eo interrogatum circa linguam Illy-
ricam rectè reſpondiſſe; Tùm quia eſt fides
extraiudicialis emanata, lite pendente, ac poſt
3 emiſſam deciſionem, quæ non ſuffragatur,
*Rot. coram Seraph. deciſ. 1423. num. 3. coram Buratt. deciſ. 113. num. 28. vbi Add. num. 36. & in
recent. deciſ. 323. num. 4. par. 2.* Tùm quia non
4 non concludit illum habere peritiam, vt pro
5 forma requiritur, reſpondens enim ad ali-
quas interrogationes non dicitur perfectè ha-
bere idioma, vt in ſpecie tradit *Gomez ad regul.
Cancell. in regul. de idiomate quæſt. 8.* Tùm etiam
6 quia non eſt credendũ Archipresbytero quod
in inſtitutione interuenerint debitæ qualita-
tes, niſi iuſtificentur ex actis, vt dixit *Rot. cor.
Verall. deciſ. 308. par. 1. coram ſ. m. Greg. deciſ.
413. num. 1. Adden. ad Buratt. dec. 789. num. 6. in
recent. deciſ. 289. num. 18. & ſeqq. in Cracouien.
Præpoſituræ S. Floriani 27. Maij 1650. coram R.P.
D. meo Bichio, §. tùm etiam.*
Minùs obſtat, quod inſtitutio emanauerit
7 extra iudicium nullo comparente legitimo
contradictore, ideòque vigeat præſumptio
pro illius iuſtificatione. Quia (præter reſpon-
ſionem aliàs datam, quod ſcilicet huiuſmodi
præſumptio admittitur in iudicio exequutiuo,
ſecùs in petitorio, in quo verſamur, iuxtà di-
ſtinctionem, de qua per *Rot in Vicen. Parochialis
20. Iunij 1650. coram R.P. D. meo Bichio, § ſuffragari quidem, & in Anglonen. Archipresbyterat. 24.
Aprilis 1654. coram R.P. D. meo Albergato, §. nihilominus verſ. præſertim*) ex facto reſoluitur obie-
9 ctũm, nam aderat Congregatio Illyrica repræ-
ſentans totam Nationem, cuius intererat ſer-
uari Conſtitutiones Apoſtolicas, & Decreta
Sacræ Viſitæ, nec admitti, qui debita requiſita
non haberet, *Argell. de legit. contradict. quæſt. 14.
num. 47. Modern. Piſan. de iurepatron. par. 2. lib. 11.
cap. 4. nu. 19. & ſeqq.* Ad quem effectum citauit
10 Ioannem Baptiſtam tàm coram Archipreſ-
bytero, quàm coram Vicegerente, vt exa-
mini ſe ſubijceret Summario eiuſdem Con-
gregationis *nu. 2.* ideòque non potuit Archi-
presbyter, ea non vocata, illum examinare,
11 ac ſine cauſæ cognitione ad inſtitutionem
procedere, vt in ſpecie tradit *Lambertin. de iurepatron. lib. 2. par. 2. quæſt. 11. art. 4. nu 40. Modern. Piſan. eodem tract. d. par. 2. lib. 11. cap. 4.
num. 1. & ſeqq. ac num. 36. & 53. Rot. deciſ. 265.
ſeù 266. num. 7. & ſeqq. par. 3. lib. 3. diuerſ. & in
Firmana Iuriſpatron. 18. Martij 1654 coram R.P.
D. meo Albergato.*
Nec releuat petitio noui examinis; Quia,
12 cum à die præſentationis, & ſucceſſiuè inſti-
tutionis intercesſerint tres anni, quibus potuit
13 Ioannes Baptiſta linguam ediſcere, & fieri
peritus, non eſt locus nouo examini; Quali-
14 tas enim, ſeù peritia requiſita de tempore in-
ſtitutionis non ſuffragatur, ſi poſtea ſuperue-
nerit ad *text. in cap. ſi eo tempore, vbi gloſs. verbor.
effectus, de reſcript. in ſext. Rot. coram Comitulo
deciſ. 114. num. 19. & 20. coram Penia deciſ. 131.
num. 4. ſecundum impreſſionem Lugdun. & in Calaguritana Beneficij de Logron 27. Aprilis 1646 coram
Reuer. Tarraconen. §. penult. & in Calaguritana
Beneficij de Cornago 14. Iunij 1647. coram Emin.
D. Card.*

Digitized by Google

D. Card. Ottbobono, §. nec releuat.
15 Nec ex peritia de præſenti præſumi poteſt
in præteritum ex eo, quod Ioannes Baptiſta
verſatus cum patre natiuo Ducatus Carniolę
potuit ab eo linguam ediſcere; quia huiuſ-
16 modi præſumptio eliditur nedum ex alia vr-
gentiori præſumptione reſultante ex recuſa-
17 tione examinis ante inſtitutionem, quam ve-
riſimiliter Ioannes Baptiſta non feciſſet, ſi pe-
ritiam idiomatis habuiſſet, ſed etiam ex atte-
ſtatione Canonicorum Eccleſiæ S. Hierony-
mi, medio iuramento affirmantium, ipſum per
duos annos, quibus in eadem Eccleſia Diuinis
interfuit, numquam fuiſſe auditum loqui, aut
intelligere linguam Illyricam, quinimò ab eis
18 circa idioma interrogatum, faſſum fuiſſe il-
lud ignorare, Summario Congregationis *n.4.*
19 Præſumptio autem veritati cedit, *Rot. coram
ſ. m. Greg. deciſ.416. num.6. in recent. deciſ. 478.
num.9. par.4. tom.3. deciſ.203. num.10. par.5.* &
20 per contrarias probationes deſtruitur, *Buratt.
deciſ.236. num.8. & in recent. deciſ.424. nu.6. dec.
438. num.5. in fin. par.3. & deciſ.697. nu.11. par.4.
tom.3. ac in alijs.*

Et ità informante ſolùm Congregatione, Ioanne Baptiſta pluriès citato, reſolutum fuit, &c.

MECHLINIEN. MATRIMONII.

Luna 28. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria facilius conceditur quando in prophanis ex abundanti datur fumus, & cauſa commiſſa fuit appellatione remota, matrimonium licèt probetur ex libro Parochi, quo caſu non eſt locus examini teſtium, tamen ſecùs eſt, quando vel liber fuit amiſſus, vel articulantur aliæ circumſtantiæ releuantes, & conſtito de non tuto acceſſo, vbi fieri debeat examen.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria conceditur, quando materia articulata eſt releuans.*
2 *Matrimonialis cauſa eſt prophana.*
3 *Remiſſoria in prophanis conceditur ſine fumo.*
4 *Remiſſoria facilius datur, quando cauſa eſt commiſſa appellatione remota, ne ſequatur damnum irreparabile.*
5 *Matrimonium probatur ex libro Parochi.*
6 *Matrimonia ſolent, & debent à Parocho in eius libro adnotari.*
7 *Matrimonia, quia adnotantur in libro Parochi, non admittunt probationem per teſtes.*
8 *Matrimonia probantur per teſtes, quando datur veriſimilitudo amiſſionis libri.*
9 *Libri amiſſio excluditur, dum datur fides inde extracta.*
10 *Remiſſoria conceditur ad probandas releuantes circumſtantias, quæ iuſtificari non poſſunt per ſcripturas.*
11 *Ad examinis locum quando tutus acceſſus non patet, collitigans non tenetur illud comparere, nec Procuratorem mittere.*
12 *Examinis locus, dum non eſt tutus, concordandus eſt alius non ſuſpectus.*
13 *Teſtes examinandos nominari in Curia aliquando mandat Rota ad bonum finem.*

DECISIO XXIV.

REmiſſoriam pro parte Illuſtriſsimæ D.
Honoratæ de Berghes Comitiſſæ de Boſ-
ſu petitam ad probandum matrimonium
contractum inter ipſam, & Excellentiſsimum
D. Henricum de Lotharingia Guiſium Du-
cem, cenſuerunt DD. eſſe concedendam,
1 quia materia articulata eſt releuans, nec im-
pugnatur ad informantibus pro D. Duce, ac
vlterius datur fumus veritatis eiuſdem matri-
monij ex fide Parochi, ac depoſitionibus te-
ſtium in curia examinatorum licèt in profa-
2 nis (qualis ad hunc effectum reputatur cau-
3 ſa matrimonialis) ſola releuantia abſque
fumo ſufficiat vt in ſpecie reſpondit *Rot. cor. b.
m. Buratt. dec.656. num.1. & 2. ac in Tullen. matri-
monij* 18. *Martij* 1647. & 16. *Iun* 1648. *coram Reu.
4 Terracinen.* eoque magis quia cauſa fuit com-
miſſa appellatione remota, quo caſu remiſſo-
ria denegari non ſolet, ne ſequatur damnum
irreparabile ex defectu probationum, vt fuit
ponderatum *cor. ſ. m. Greg. dec.562. num.5. cor.
Buratt. dec.816. n.4. & cor. b. m. Coccin. dec.122. ſub
n.3. ac in dd. Tullen. matrimonij proximè allegatis.*
5 Et quamuis huiuſmodi probatio deſumi
poſsit ex libro Parochi, in quo matrimonia
6 adnotari ſolent, ac debent ex præcepto *Sacr.
Concil. Trid. ſeſs. 24. de reformat. matrim. cap.1.*
7 quo ſtante non admittitur probatio per teſtes
niſi adducatur caſus veriſimilis amiſſionis
9 cuius tamen exiſtentia in præſenti cõuincitur
ex fide ſuprarelata, *iuxt. tradita per Bartol. in l.
teſtium num.10. verſ. item nota quod in caſibus &c.
C. de teſtibus Bellamer. dec. 610. Put. dec.356. nu.
4. lib.2. in correct. cum alijs relatis in Barchinonen.
Parochialis, ſeu vicaria 13. Iunij 1644. coram Em.
D. Card. Corrado §. Preterea & §. vel ſi vera cum
ſeq.* Nihilominus quia articuli continent etiã,
quod D. Comitiſſa erat ſubdita Parocho S.
Mariæ Guldulæ, & D. Dux vti Miles, Vica-
rio Generali exercitus, aliaſque referunt cir-
10 cumſtantias validitatem matrimonij concer-
nentes, quæ per ſcripturas iuſtificari non poſ-
ſunt, ideo non eſt deneganda probatio per te-
ſtes vt dixit *Rot. dec.45. de teſt. in antiq. & in rec.
dec.196. num.8. & ſeqq. part.6. Add. ad Buratt. dec.
180. ſub num.12. verſ. ſufficit tamen*; & in ſpecie
reſponſum fuit in d. *Tullen. matrimonij 26. Iun.
1648. cor. Reu. Terracinen. §. non obſtat quod ma-
trimonium.*
Cæterum difficultas reſtringebatur circa
11 locum examinis, cum pro parte D. Ducis
fuerit allegatus non tutus acceſſus ob notas
cauſas ad loca Belgarum, vbi teſtes degunt,
ac proinde illuc comparere non teneatur, neq;
procuratorem mittere *iuxt. text. in Clemen. Paſto-
ralis §. Piſana de re iudic. cap. ex parte 47. vbi Dec.
num.3. de appellat. Felin. in cap. accedens il ſecondo
num.7. vt lit. non conteſt. Bertr. in his terminis conſ.*

Digitized by Google

18.num.47.cum ſeqq. Vrſill.ad Afflict. dec.289.nu. 29.Maſcard. de probat. concluſ. 19.nu.7. cum ſeqq. & fuit dictum in Vercellen. manutentionis 18.Iunij currentis cor. R.P.D. meo Bichio §.probatur.

12 Placuit DD.ad conſulendum vtrique parti demandare, vt examen committatur in loco, & iudice non ſuſpectis concordando de ordine Rotæ iuxt.text.in d.cap.accedens il ſecondo vt lit.non conteſt.d.cap.ex parte de appellat. cap. cum dilecta verſ.nolentes de confirmat. vtil. vel inutil. Gloſſ. in cap.accepimus verb.ſecuro de fide Inſtrum. & ſeruatum fuit coram Verall.dec.53.part.3. ac in d.Tullen.matrimonij 1647.coram Reu.Terracinen.

13 §.final.& ad omnem bonum finem voluerũt, quod teſtes examinandi nominentur in curia, vt alias mandauit Rota coram eod.Verallo dec.74. d.part.3.coram b.m.Coccin. dec.10.num.7.& dec.20 in fin.ac in d.Tullen.proximè allegata, & ſæpe in alijs.

Et ita vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ALESANCO.

Luna 28. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Ex concurrentibus ad beneficium Diœceſis Calaguritanæ quis habere dicatur digniores qualitates.

SVMMARIVM.

1 *Dignior præfertur minus digno in beneficijs Calaguritanis ex motu proprio Clementis VIII.*
2 *Aetate grauior dicitur dignior.*
3 *Sacerdos antiquior dicitur dignior.*
4 *Approbatus in exercitio curæ animarum dicitur dignior.*
5 *Ortus in loco, & Baptiſmus in Eccleſia vbi ſitum eſt beneficium non releuant, dum alter oppoſitor ſimiliter eſt ortus & baptizatus.*
6 *Licentia audiendi confeſſiones minor eſt ſimili licentia cum facultate adminiſtrandi Sacramenta, & curam.*
7 *Cura animarum ſupponit maiorem habilitatem, quam ſimplex licentia audiendi confeſſiones.*
8 *Graduatus in aliqua vniuerſitate non præfertur maiori ætate, ſacerdotio, & exercitio curæ animarum.*
9 *Deputatio ſeu actus, qui non eſt ſortitus effectum, non releuat.*

DECISIO XXV.

SEntentiam Rotalem adiudicantem Petro Medinæ Beneficium, de quo agitur, in gradu appellationis ad me interpoſitæ confirmandam eſſe DD. cenſuerunt, tam contra Ioannem Garziam in antecedenti inſtantia victum, quam contra Martinum Galliego, qui coram me ad cauſam ſuperuenit, quia illius validitas non controuertitur, Iuſtitia vero apparet ex deciſione edita coram Reuerendiſſimo D. meo Decano ſub die 30. Ianuarij anni præteriti, in qua firmatum fuit ipſum habere qualitates præpollentes, ac proinde vti dignioren præferendum eſſe Ioanni Garziæ

1 Coppoſitori ad idem Beneficium ex diſpoſitione motus proprij Clem. VIII.ſ. in.ſæpius in his cauſis à Rota canonizata, vt fuit dictum *in Calaguritana Beneficij 27.Nouembris 1648.cor. R.P.D. meo Bichio in Calaguritana Beneficij de Liquetio 23.Maij coram R.P.D.meo Celſo in Calaguritana Beneficij de Lariego 30. Iunij 1654. coram R.P.D. meo Cerro, & in Calaguritana Beneficij de Erze 11. Decembris eiuſdem anni coram me, ac in alijs.*

Nec releuant deducta pro parte Martini Galliego poſt d. ſententiam ad cauſam admiſſi maiores qualitates habere prætendentis quia illis hodie perpenſis contrariũ per DD.
2 decretum fuit; Petrus enim eſt ætate grauior,
3 Sacerdotio antiquior, & in exercitio curæ animarum approbatus, ac verſatus vſque de an-
4 no 1623.quæ prærogatiæ ipſum profecto digniorem conſtituunt, vt de grauiore ætate fuit dictum, *in Calaguritana Beneficij de la Caſa de la Reyna 4. Iulij 1646.coram R.P.D.meo Veroſpio, & 27.Iunij 1648. coram Reu. Tarraconen. in Calaguritana Beneficij de Bilbao 28.Iunij 1651 coram Em. D. meo Card. Otthobono, & in Calaguritana Beneficij de Caruera 15. Maij 1654. coram R.P.D.meo Bichio*, de antiquiori Sacerdotio *in Calaguritana Beneficij 2. Decembris 1652. coram R.P.D.meo Bichio, in Calaguritana Beneficij de Ochon 20. Iunij 1653. coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Calaguritana Beneficij de Auxeyo 2. Martij 1654.coram R.P.D. meo Veroſpio*. & de exercitio curæ animarum *in Calaguritana Beneficij 10. Aprilis 1652.coram R.P.D. meo Meltio & in Calaguritana Beneficij de Erze 16. Martij 1654.cor.Reu. D.meo Decano.*

Nec vrget quod Martinus ortus fuit in loco de Aleſanco, & baptizatus in Eccleſia, in qua exiſtit controuerſum Beneficium, quia
5 in iiſdem loco, & Eccleſia ortus, & reſpectiuè baptizatus etiam fuit Petrus; vnde iſta qualitas fruſtra per Martinum allegatur ad obtinendam prælationem *Rot. in Calaguritana Beneficij de Ochon. 6.Febr. 1654. coram R.P.D. meo Beuilaqua §. non obſtat, quod Bedos.*

Minus releuat, quod habuerit licentiam audiendi fidelium confeſſiones, non ſolum in Diœceſi Burgen. ſed in toto Archiepiſcopatu
6 Mexicano, quia ſimilem licentiam habuit quoque Petrus cum facultate adminiſtrandi Sacramenta, prout cum effectu adminiſtrauit exercendo per plures annos curam animarũ,
7 quæ maiorem ſupponit habilitatem, quàm ſimplex licentia audiendi confeſſiones, vt dictum fuit in proximè citata *Calaguritana Beneficij de Ochon. coram R.P.D.meo Beuilaqua §. neque afficit.*

Præterea nõ officit quod Martinus ſit Graduatus in ſacris canonibus in Vniuerſitate Abulenſi, quia (præterquam quod gradum huiuſmodi ex pluribus impugnarunt ſcribentes pro Medina, & exceptiones DD. habuerunt pro releuantibus) parui momenti eſt re-
8 ſpectu maioris ætatis, Sacerdotij, & exercitij curæ animarum, vt in fortioribus terminis contra Garziam Graduatum in vniuerſitate Salamantina reſponſum fuit in *Deciſ. Reu. D.*

mei

*mei Decani in princ.& priùs in Calagaritana Be-
neficij 17.Nouembris 1653.coram R.P.D.meoMel-
tio, ac in alijs relatis in dicta Calagaritana Benefi-
cij de Eize 11.Decembris 1654.coram me.*

Demum in nihilo ſuffragatur deputatio
eiuſdem Martini ad viſidandam Diœceſim
Bùrgen. Nam cum fuerit reſtricta ad partem
9 Diœceſis aſſignandam, quæ non probatur aſſi-
gnata *Summ. illius num.7.* inefficax eſt pro ob-
tinenda prælatione tamquam effectum non
ſortita, ex traditis *per Surd.conſ. 436. num. 14.
& dec.51.num.21. ac dec.269, nu.12.Rot.dec.533.
num.5.part.4.rec.*

Et ita informantibus tantũ Petro, & Marti-
no, Ioanne verò pluries citato &c. reſolutum
fuit.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ 5. Iulij 1655.

ARGVMENTVM.

Curator non eſt dandus hæreditati, quando adeſt hæres qui adiuit, eiuſque procurator proteſtatus eſt ipſum citari, prout citatus fuit: obligatus ſub incerta die non conſtituitur in mora abſque interpellatione, & vnde non deſumatur ſufficiens interpellatio.

SVMMARIVM.

1 *Curator hæreditati non eſt dandus, quando Procurator hæredis proteſtatus eſt ipſum citari.*
2 *Hæres, non autem Curator hæreditatis eſt citandus poſt aditionem, & certius poſt comparitionem, ſeu proteſtationem.*
3 *Mandatum Procuræ ſufficit fuiſſe productum ante relaxationem mandati.*
4 *Procurator mediante citatione approbatus controuerti amplius non poteſt quod ſit talis.*
5 *Ratificatio alterius promiſſa ad alicuius beneplacitum procurari non debet ante requiſitionem.*
6 *Deciſiones* in Peruſina Societatis officij 23. Ianuar. 1636. coram Carillo, & Romana Cambij 14. Februarij 1646. coram Peutingerio *declarantur, & nu. ſeq.*
7 *In mora conſtituitur abſque interpellatione, quando præcedit dies certa, licet ſubſequatur incertitudo ad arbitrium creditoris.*
8 *In mora non conſtituitur abſque interpellatione quando promittenti non adijcitur certa dies, & num.10.*
9 *Promiſſio, quod aliquis ratificabit, quando ad ætatem legitimam peruenerit, continet diem incertam.*
10 *Interpellatio non inducitur ex citatione facta ad inſtantiam alterius, quam creditoris.*
11 *Interpellatio debet ſpecialiter fieri à Creditore & num.12.*
13 *Reſeruatio iniuria nihil diſponit.*

DECISIO XXVI.

EVictæ ob non ſequutam ratificationem
Camilli, per Marium Fratrem promiſ-
ſam portione quarumdam Domorum fidei-
commiſſo conuentionali ſubiectarum ad eũ-
dem Camillum ſpectante fratres de Pomarijs
cauſam habentes à Bartholomeo, qui euic-
tionem paſſus fuit, conuenerunt coram
A.C. Franciſcum Auerſam hæredem d. Ma-
rij, & mandatum tam pro ſorte rei euictæ,
quàm pro damnis, & intereſſe obtinuerunt;
interpoſita verò pro parte eiuſdem Franciſci
appellatione, & cauſa mihi commiſſa, dubi-
taui, an mandatum A. C. ſit exequendum;
& negatiuè per DD. reſponſum fuit ſtante
illius nullitate, & iniuſtitia. Nullitas eſt pa-
tens, quia fuit relaxatum citato Curatore de-
putato hæreditati, & Bonis Marij defuncti
iuxt. praxim traditam *per Saluſt.lib.3.tit.25. ſub
num.25.verſ. verum ſi debitor*: Cui deputationi
1 locus non erat, dum hæres conſtituerat Pro-
curatore in Vrbe, qui actis comparuerat pro-
teſtando, nihil fieri, niſi ipſo citato, vt in
ſpecie probant *Montan.de tutor.cap.28.ſub num.
72.verſ.& quando abſens. Theſaur. Iun. q. forenſ.
lib.4.quæſt.65. per tot. Balthaſ. Thomaſ. de Curat.
tit.4.cap.1.ſub num.6. verſ. & abſens*. Ideoque
2 ipſe non autem curator citandus erat pro va-
liditate iudicij, vt dixit *Rot.dec.179.nu.1.par.1.
& dec.486.ſub num.2.verſ.tamen part. 2. rec. Add.
ad ſ. m.Greg.dec.430.num.7.& ad Buratt.dec.943.
num. 15.& apud Cenc.de Cenſ. dec. 256. num.3.ac
in alijs*.

Nec obſtat quod non priùs exhibuerit man-
datum Procuræ, quàm per menſem poſt
primam comparitionem, quia ſat eſt fuiſſe
3 productum ante relaxationem mãdati (quod
non controuertitur) dum reuera illud habe-
bat, vt reſpondit *Rot. dec.7. de Procurat. in nou.
& dec. 688. ſub num.10.verſ. ſecundo quod deduci-
tur & ſeq. part.1.diu. in recent.dec.646. ſub num.6.
verſ.ſimiliter defectus mandati part.2.& cor. Card.
Seraph. dec.1115.ſub num.5.verſ. quantum ad de-
fectum Inſtrumenti, & ſeq. & coram Buratt. dec.
368.num.1.vbi Add. litera A. & dec. 927. num.9.
ac in alijs*. Præſertim cum dd. fratres eum vti
4 Procuratorem approbauerint præuia citatio-
ne ad dicendum contra iura, qui proinde non
poterant ampliùs opponere non eſſe talem,
*iuxt text. in l.inter quos §.alieno in fin.ff.de damn.
infect. & notant DD.in l.licet C.de Procurat.Natt.
conſ.126.in fin.verſ. nam ex quo aduerſarius Surd.
dec.104.ſub num.11. verſ. eodem modo, & ſeq. &
dec. .[illegible]. num.12. Rot dec.195.num.7. part.4. rec.
& apud Modern. de manut.dec.638.n.11.*

Iniuſtitia verò eiuſdem mandati reſultat,
5 quia fuit relaxatum ob non procuratam à
Mario ratificationem Camilli, quam tamen
vtpote promiſſam, quando Camillus ad æta-
tem legitimã peruenerit, & ad beneplacitum
Bartholomei non tenebatur Marius procura-
re ante illius requiſitionem, vt in ſpecie pro-
bant *Iaſ. conſ.34.num.2.& ſeqq. lib.2.Corn. conſ.
40.ſub num. 14.verſ. licet reuera lib. 2. Pereg. conſ.
113.num.4. in fin. verſ. 7. & vlt. lib. 5. Modern.
Mantuan.contrʋ.103.num.19.& contr. 374.num.
11.Sperell.dec.130.num.5.part.2.Rot.apud Zacch.
de oblig.Cameral.dec.31.num.8. verſ. & cum obli-
gatio*.

Nec aduerſantur *Deciſiones in Peruſina Socie-
6 tatis officij 23. Ianuarij 1636.coram Reu.Salaman-
tin. &*

tit. & in Roman. Cmabij 14. Febr. 1648. coram R.P.D. Peutingerio in contrarium adductæ, quia
7 procedunt, & loquuntur, quando in Inſtrumento præcedit dies certa, & poſtea ſubijcitur incertitudo poſita in arbitrio creditoris, tunc enim tempus certum præcedens conſtituit
8 debitorem in mora abſq; interpellatione hominis, at quando non præceſſit dies certa, mora non incurritur ante interpellationem, quia debitor diuinare non poteſt, quo tempore creditor vellet implere, vt benè declarat *Iaſ. d. conſ. 34. ſub num. 1. verſ. nam illæ deciſiones loquuntur lib. 3. & fuit dictum in allegat. dec. 31. nu. 8. apud Zacch. de oblig. Cameral.*

Hic autem certa dies non præceſſit, quia
9 promiſſio, quod Camillus ratificabit, quando ad ætatem legitimam peruenerit, continet diem incertam, ſiue quia tacitam conditionem præſefert, ſi Camillus vixerit vſque ad dictam ætatem, ſiue quia requirit declarationem; quæ nam ſit legitima ætas, ideo non
10 conſtituit promittentem in mora abſque interpellatione, vt in puncto firmant *Bald. in l. magnam in princip. o verſ. certo, pone ibique Salycet. num. 7. C. de contrah. & committ. ſtipulat. Alex. in l. ſi inſulam ſub num. 16. verſ. & ideo ſi promitto, & Iaſ. ſub num. 18. verſ. iſtud pondera ff. de verb. obligat. idem Iaſ. in l. ſi ita ſtipulatus 14. ſub nu. 7. verſ. hinc eſt, quod ſi Pater ff. eod. Purpurat. in l. vinum ſub num. 20. verſ. & ex hac limitatione cum ſeq. ff. ſi cert. pet. Soccin. Sen. conſ. 109. num. 4. lib. 1. Dec. conſ. 2. ſub num. 5. verſ. ſecundo quantum ad alios & ſub num. 6. verſ. & ponit exemplum & conſ. 322. ſub n. 2. verſ. primo quod ille promittat Rimin. Iun. conſ. 641. num. 17. & ſeqq. Gabr. de ſolut. concluſ. 9. nu. 34. Card. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 34. num. 5. in fin. verſ. ſed ex aduerſo & num. 7. cum alijs per Modern. Mantuan. d. conſ. 133. n. 20. & ſeqq.*

Neque interpellatio deſumi poteſt ex iudicio facto per Camillum ſuper remiſſione d. ſuæ portionis citato Mario, minuſque ex reſeruatione iurium ad fauorem Syluiæ hæredis Bartholomei pro habenda dicta iuſtificatione, nam Marius citabatur pro ſuo intereſſe à Camillo non à Bartholomeo ideoque non eſt dicendus in mora conſtitutus ad effectum, de
11 quo agitur, pro quo non fuit ſpecialiter ab emptore conuentus ex traditis per *Riminald. Iun. conſ. 281. ſub num. 52. verſ. verum quia & ſeq.*
12 interpellatio enim vbi requiritur, debet eſſe incitatoria verbis ſcilicet concepta, quibus inſtantia creditoris ſignificetur, aliàs non ſuffragatur, vt docuit *Bartol. in l. non ſolum §. morte nu. 51. cum duobus ſeqq. ff. de oper. non. nunciat. Iaſ. in l. ſi ex legati cauſa ſub num. 16. verſ. & quod iſta poſſit verior & c. ff. de verb. oblig. Riminald. Iun. dict. conſ. 281. nu. 56. & ſeq. Pancirol. conſ. 121. num. 27. Modern. Lucen. conſ. 38. num. 34. lib. 2.*
13 Reſeruatio verò iurium nihil diſponit iuxta tradita per *Felin. in cap. inter Monaſterium ſub num. 3. verſ. & idem de Sententia, & re iudic. Rot. penes ſ. m. Greg. dec. 398. num. 6. & in rec. dec. 270. num. 8. part. 4.* ac ſæpe in alijs.

Et ita vtraque &c.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. Nouembris 1655.

ARGVMENTVM:

Cenſus poſſunt imponi, & alienari bona fideicommiſsi pro ſoluendo ære alieno fideicommittentis; quando probetur æs alienum fuiſſe fideicommittentis: Læſio quando excludatur, & ſimulatio nominis eſt permiſſa.

SVMMARIVM.

1 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*

2 *Hæres grauatus poteſt cenſum imponere, & alienare bona fideicommiſſi pro ſoluendis debitis fideicommittentis.*

3 *Debita fuiſſe fideicommittentis probatur ex publico inſtrumento impoſitionis.*

4 *Item probatur ex eo, quod fuerit impoſitus cenſus pro ſoluendo debito originario fideicommittentis.*

5 *Confeſſio ſeu approbatio obſtat confitenti.*

6 *In cenſibus ſolitum eſt pactum præſtandi fideiuſſores.*

7 *Facultate attributa, quando quis vtitur nemini facit iniuriam, ſeu grauamen.*

8 *Tranſactio ſemel approbata non poteſt impugnari.*

9 *Hæres grauatus teneatur ad fructus æris alieni fideicommiſſi.*

10 *Facultate attributa ſi quis vtatur, dumtaxat in parte, dicitur mitius egiſſe potius quam grauaſſe.*

11 *Pretium domus eſſe iuſtum infertur expenſionibus, & relatione Peritorum.*

12 *Pactum redimendi minuit pretium.*

13 *Simulatio excluditur, dum conſtat de veritate, & effectiuo omnium implemento.*

14 *Simulatio nominis, quæ reſultat ex recognitione bonæ fidei, non eſt prohibita, ſed permiſſa.*

15 *Deciſio non extenſa per Auditorem præmortuum extenditur per Auditorem ſubrogatum.*

DECISIO XXVII.

IN tranſactione inita inter DD. Tiberium, & Iacobum de Alberinis ex vna, & Marcellum, & Horatium, partibus ex altera, ſuper fideicommiſſo Cæſaris de Alberinis, quam Rota die 15. Iunij 1648. coram Eminent. D. Card. Corrado dixit non eſſe reſcindendam, inter alia conuentum fuit, quód decedente Tiberio, & Iacobo ſine filijs fideicommiſſum, reſpectu domus poſitæ in Vrbe in via Vallis, & Caſalis nuncupati *Campo di Merlo*, cenſeretur ad fauorem Marcelli, & fratris purificatum, cœtera verò bona remanerent libera fauore Iacobi, & Tiberij, qui nullo modo teneretur ad debita hæreditaria Cæſaris, minuſue ſoluere ſortes, nec fructus decurſos, & maturatos.

Quia verò prædicti Iacobus, & Tiberius extin-

extinxerant ex bonis paternis cenſum ſcutor.
2000. debitum à Cæſare fideicommittente
conuentum fuit, quód tam pró dicta; ſum-
ma, quam ſolutione facienda occaſione alio-
rum debitorum hæreditariorum Cæſaris ſe
reualere poſſent ſuper præfatis domo, & Caſali
mediante impoſitione cenſuum, ſeú alio quo-
uis modo vſque ad integram ſatisfactionem
ſummæ ſolutæ.

Vndè Iacobus defuncto Tiberio pró ſolu-
tione duorum cenſuum, & Societatis officij
ab eodem Cæſare debitorum vti hæres fidei-
commiſſarius impoſuit anno 1639. cenſum in
ſorte principali ſcutorum 1800. ad fauorem
Flaminiæ de Alexiis, cum pacto præſtandi fi-
deiuſſorem infrà quinquennium, & cedulam
Bancariam, cuius Inſtrumento Horatius, &
Marcellus tàm vti principales principaliter, &
inſolidum, quàm fideicommiſſario nomine
in omnibus acceſſerunt. Verùm elapſo quin-
quennio prò præſtatione fideiuſſoris, & tradi-
tione cedulæ hæredes Flaminiæ obtinuerunt
mandatum non ſolùm contrà Iacobum, ſed
etiam contrà Horatium, qui indè aliud man-
datum contra ipſum Iacobum prò liberatio-
ne à moleſtijs impetrauit, quorum vigore
poſtquàm idem Iacobus paſſus fuerat exequu-
tionem ſuper propriis mobilibus ad redimen-
dum dictum cenſum, & liberandum Hora-
tium, & Marcellum ab eorum obligationibus,
ac etiam ad extinguendum æs alienum, pro
ſolutione fructuum debitorum fideicommiſſi
contractum anno 1648. impoſuit nouum cen-
ſum ſcutorum 1660. ad fauorem Herre-
ræ cum obligatione præſtandi fideiuſſo-
rem infrà duos menſes, prò cuius ſorte prin-
cipali ad effectum deponendi ob non ſequu-
tam præſtationem fideiuſſoris Domus con-
trouerſa cùm nonnullis alijs corporibus
in tranſactione à fideicommiſſo exemptis
ſubhaſtata, & deliberata fuit Guaſco pro ſcut.
5170. in quorum computum idem Guaſcus
in ſe accollauit alium cenſum ſcutorum ſex
millium debitum ab hæreditate Cæſaris, &
extinctus fuit ſupradictus cenſus Herre-
ræ.

Quibus ſtantibus commiſſa cauſa bo. mem.
Bichio ad inſtantiam Horatij pro reintegra-
tione fideicommiſſi, & repoſitione dictæ Do-
mus in priſtinum dubitatum fuit an ſit rela-
xandum mandatum, & negatiuè DD. reſpon-
derunt.

Etenim cùm in concordia adſit pactum
expreſſum, quód in euentum quo Iacobus
vellet, ſiuè cogeretur ſoluere debita hæredi-
taria Cæſaris, tali caſu poſſet ſe reualere ſuper
Domo, & Caſali, mediante impoſitione cen-
ſuum, ſeù alio quouis modo vſq; ad integram
ſatisfactionem ſummæ ſolutæ, licuit Iacobo
cenſum imponere, iuxtà formam pacti, quod
1 eſt omninò ſeruandum, *l. 1. ff. de pact. l. 1. §. ſi
conuenit, ff. depoſiti, Iaſ. in l. 2. num. 175. in fin. C.
de pact. Gabr. conſ. 168. nu. 92. lib. 1. Rot. dec. 692.
num. 9. in fin. par. 1. recent.*

Et nihilominùs etiam circumſcripta tran-
2 ſactione potuiſſet Iacobus cenſum imponere,
& Domum alienare pro ſoluendis debitis fi-
deicommittentis, *l. filius famil. 117. §. Diui &
ſecondo, ff. de legat. 1. l. pater filium 36. de legat. 3.
Rot. coram Buratt. deciſ. 910. num. 3. in Romana
Fideicomm. de Zuccaris 19. Nouembris 1639. coram
Reuer. D. meo Dunozetto Decano, in Romana Fi-
deicommiſsi 3. Martij 1651. §. verùm, coram Emin.
D. Card. Ottbobono, & in Romana Fideicommiſſi 7.
Iunij 1652. coram R.P.D.m. Zaratte.*

Nec Horatius contendere valet cenſum
ſcutorum ter mille à Guaſco accollatum, &
cenſum Herreræ extinctum, non eſſe debita
3 hæreditaria Cæſaris, cùm de primo adſit in-
ſtrumentum illius impoſitionis rogatum 16.
Iunij 1639. Summario Iacobi num. 16. & alter
4 habeat originem ab alio cenſu ſcutor. 1800.
impoſito ad fauorem Flaminiæ de Alexijs prò
ſolutione æris alieni Cæſaris fideicommitten-
tis vtrobique præſente, conſentiente, & fideiu-
bente tàm ipſo Horatio, quám Marcello eius
fratre prædefuncto, adeóut ipſi ſemper obſtet
propria confeſſio, & approbatio, *gloſ. in authent.
rogati verb. confeſſioni in fin. de teſtib. & cap. 1. &
2. de confeſſ. Aym. conſ. 1. pro genero num. 11. Rot.
in Roman. Officij Scriptoriæ 17. Aprilis 1617. coram
f. m. Innocentio X. & deciſ. 53. num. 25. & ſeqq.
coram Merlin.*

Non obſtat, quòd mandatum fuerit relaxa-
tum pro præſtatione fideiuſſoris promiſ-
ſa à Iacobo, ex cuius culpa propterea delibe-
ratio Domus contigerit, túm quia pactum
6 præſtandi fideiuſſorem eſt ſolitum appo-
ni in venditione cenſuum, ideòque potuit
hæreditati iniungi tanquam licitum, & in Vr-
be conſuetum; tùm quia illud inerat etiam
in Inſtrumento cenſus ad fauorem Flaminiæ
de Alexijs ab ipſo Horatio fideiubente appro-
batum, & tamen Iacobus in vim tranſactionis
non tenebatur expectare coactionem, ſed po-
terat vti ſupradicta facultate, ibi „ *& caſu, quo
quauis de cauſa, & occaſione tàm fructus, quàm
ſortes principales debitorum hæreditariorum, ſeù
partem illorum ſoluere vellet ſiuè cogeretur tali
caſu, &c.* Vndè dici non poteſt quod ille con-
trauenerit tranſactioni, vel in aliquo fideicom-
7 miſſum grauauerit dùm vſus fuit facultate ſibi
conceſſa approbante, & conſentiente Hora-
tio, & Marcello eius fratre, qui propterea
8 poſtquam ſemel tranſactionem approbaue-
rant non poterant ampliùs illam impugnare,
*cap. quod ſemel 21. de regul. iur. in 6. Becc. conſ. 6.
num. 18. Surd. conſ. 405. num. 35.* & dixit *Rota in
Rom. Cenſus 18. Maij 1646. in fin. coram R.p.d. m.
Meltio.*

Nec releuat, quod ex reſiduo pretij dictæ
Domus deliberatæ fuerit extinctum debitum
9 ſcutorum 370. contractum à Iacobo pro ſol-
uendis fructibus debitorum fideicommiſſi, ad
quorum ſolutionem Horatius prætendit te-
neri Iacobum tanquàm decurſorum poſt tran-
ſactionem, quia dum idem Iacobus erat credi-
tor hæreditatis Cæſaris in ſcutis 2000. ex cauſa
extinctionis, ſupramemorati cenſus ſimilis
10 ſummæ, & prò illis haberet facultatem ſe re-
ualendi ſuper dicta Domo, & Caſali mediante
impoſitione cenſus, ſeù alio quouis modo
dum ſe reualuit tantummodo pro ſcutis 370.
in nihilo prorsús fideicommiſſum grauaſſe,

ſed

ſed mitius egiſſe dicendum eſt.

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod prætium
11 Domus ſit læſiuum nàm ex penſione annua ſcutorum 270. pro qua eadem Domus fuit locata, & quæ poſt deliberationem occaſione alterius locutionis congrua à duobus peritis concorditer fuit æſtimata, Summario Iacobi *num. 11. & 12.* infertur dictum prætium eſſe iuſtum præſertim addito, quod domus
12 deliberata fuit cum pacto redimendi, quod minuit pretium *Rot. coram Seraph. dec. 1063. nu. 5. & dec. 64. nu. 3. part. 4. tom. 2. rec.* & ſæpè in alijs.

Minus refert, quod Guaſcus non emerit prò ſe, ſed pro R.P.D. Marcellino vnde inferebatur venditionem fuiſſe ſimulatam, quia
13 cum hic conſtet de præexiſtentia debitorum fideicommiſſi, & de effectiua illorum ſolutione ſimulatio penitus excluditur ex adductis in *Cremonen. ſeù Ianuen. pecun. 1. Iul. 1638. coram Reu. Tarraconen.* ſimulatio autem nominis, quæ reſultat ex recognitione bonæ fidei
14 facta ab eo, cuius nomen fictitiè erat appoſitum in inſtrumento non eſt prohibita ſed à iure permittitur *ad tradit. per Bald. Caſtr. & reliquos in l. multum C. ſi quis alteri vel ſibi & Rota dec. 816. n. 3. par. 1. diuerſ.*

Et ità reſolutum fuit vtraque parte infor-
15 mante coram d.b.m. Bichio cuius vices ipſe ſubrogatus expleui.

ROMANA CANONICATVS.

Veneris 10. Decembris 1655.

ARGVMENTVM.

Illyricum quouſque antiquitus pateret, & iuxta modernum ſtatum extendatur Geographice, & hiſtorice dilucidatur: conſtitutionum ſenſus interpretationem recipiunt iuxtacontemporaneum rerum ſtatum, obſeruantiam, aliaſque circumſtantias, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Ad Canonicatus S. Hieronymi Illyricorum Vrbis obtinendos duæ qualitates copulatiuè requiruntur.*

2 *Illyricum verè & propriè continet Dalmatiam cum ſuis partibus.*

3 *Croatia Boſna, & Sclauonia ſunt partes Dalmatiæ.*

4 *Illyricum tempore Romani Imperij latius patebat, & quouſque extenderetur.*

5 *Prouinciæ pro temporum, ac dominiorum varietate varias ſortiuntur partitiones.*

6 *Illyricum iuxta modernam diuiſionem reſtringitur ad Dalmatiam, Croatiam, Boſnam, & Sclauoniam.*

7 *Carinthia, Styria, & Carniola ſemper habitæ fuerunt tanquam Prouinciæ Germaniæ.*

8 *Et prius comprehendebantur in Pannonia ſuperiori.*

9 *Deinde verò in Germania recenſiori.*

10 *Carynthia, Styria, & Carniola in diuiſione Germaniæ factæ per Imperatores incluſæ fuerunt in Circulo Auſtriaco.*

11 *Prouincia alicuius latitudo intelligitur iuxta diuiſionem, & nuncupationem modernam, non antiquam.*

12 *Verba in quibuſcumque diſpoſitionibus intelliguntur ſecundum tempus, quo fuerunt prolata.*

13 *Conſtitutio interpretationem recipit ab alijs conſtitutionibus, & nu. 17.*

14 *Gregorius XIII. erexit Collegium Germanicum in vrbe.*

15 *Ex Carinthia, Styria, & Carniola oriundi recipiuntur in Collegio Germanico Vrbis.*

16 *Vrbanus VIII. erexit Laureti Collegium Illyricorum pro vrbibus Dalmatiæ, Boſnæ, & Sclauoniæ.*

18 *Styria, Carintihia, & Carniola referuntur inter Prouincias Auſtriæ.*

19 *Imperatoris aſſertio eſt magni momenti circa diuiſionem Prouinciarum ſub eius poteſtate exiſtentium.*

20 *Sixtus V. ob præcipuam deuotionem erga S. Hieronymum erexit Eccleſiam S. Hieronymi Illyricorum in vrbe.*

21 *S. Hieronymus erat Dalmata, vt habetur in lectionibus Breuiarij Romani.*

22 *Breuiarij Romani authoritas magna eſt.*

23 *Actus regulatur à ſua cauſa.*

24 *Fantinus de Valle Tragurinus olim Rotæ Auditor.*

25 *Dictio, ſeu, ſtat expoſitiue pro, ideſt.*

26 *Qualitates primæ fundationis, non præſumuntur immutatæ in reædificatione.*

27 *Eccleſiæ renouatio, ſeu ampliatio cenſetur facta firmis remanentibus antiquis iuribus, & prærogatiuis.*

28 *Augmentum ſequitur naturam ſui præexiſtentis.*

29 *Inſignia Dalmatiæ quæ ſint.*

30 *Inſignium appoſitio declarat voluntatem fundatoris.*

31 *Inſignia aliquo modo probant dominium.*

32 *Obſeruantia deſeruit pro interpretatione diſpoſitionis.*

33 *Obſeruantiam neceſſe non eſt fuiſſe præſcriptum, quando inducitur ad declarationem.*

34 *Lubiana ſeu Lubacum Metropolis Carniolæ, & num. 36.*

35 *Atteſtatio eliditur contrarijs atteſtationibus.*

37 *Geographis, & Croniſtis eſt deferendum.*

38 *Ex diuerſis non fit illatio.*

DECISIO XXVIII.

CEnſuit aliàs Rota Ioannem Baptiſtam Iampſi præſentatum à b. m. Card. Montalto ad Canonicatum S. Hieronymi Illyricorum non eſſe inſtituendum, quia ex duabus
1 qualitatibus ad hunc effectum copulatiuè requiſitis ex lege fũdationis, altera ſcilicet originis, altera Idiomatis Illyrici, carebat ſecunda, omiſſa diſcuſſione ſuper prima, in qua contendebatur, Ducatum Carniolæ, vnde ipſe originem duxerat, comprehendi in Prouincia Illyrica, vt in Deciſ. edita ſub die 17. Maij 1654. confirmata 25. Iunij præteriti coram me; Verum reaſſumpta deſuper diſputa-

tione ex ſpeciali commiſſione Sanctiſſimi ad
inſtantiam Congregationis Illyricæ, cuius in-
tereſt ob futuras vacationes, ac receptionem
Peregrinorum in Hoſpitale eiuſdem Eccleſiæ
declarari; quæ nam ſit vera, & propria ea
Prouincia Nationis Illyricæ iuxta Bullam, &
mentem Sixti V. Ideo propoſito hodie parti-
culari dubio, DD. ponderatis diligenter tam
verbis, quam mente Summi Pontificis cen-
2 ſuerunt Prouinciam Illyricam verè, & pro-
3 priè intelligi Dalmatiam, cuius partes ſunt
Croatia, Boſna, & Sclauonia, penitus exclu-
ſis Carinthia, Styria, & Carniola.

4 Primo quia licet Illyricum tempore Impe-
rij Romani ſe extenderet à Gallia, & Rheni,
ac Danubij fontibus ad mare Euxinum, &
Vrbem Conſtantinopolim, ac innumeras cõ-
5 tineret Prouincias, quæ poſtea pro temporum
ac dominiorum varietate varias ſortitæ fue-
6 runt partitiones, nihilominus iuxta moder-
nam, ac vltimam diuiſionem fuit reſtrictum
ad illud Terræ ſpatium, quo continentur Dal-
matia, Croatia, Boſna, & Sclauonia, & has
ſolas Prouincias communis vſus pro Illyrico
intellexit, ſicuti teſtantur *Gerardus Mercator Atlas Maior editus anno 1589. in Tabula Sclauonia fol. 303. Iudocus Hondius Atlas Minor in eadem tabula fol. 635. Gulielmus, & Ioannes Bleau Atlas Nouus tom. 1. pariter in d. tabul. fol. 30. Petrus Bertius in ſeptem libris tabularum Geographicarum fol. 478. in Tabul. Illyrici Petrus Plancius in magna Tabul. totius Orbis Ludouicus Teſſeire, & Gulielmus Ianſonius in conſimili Tabul. & nouiſſimè Abraham Gölnitz in Compendio Geographia lib. 2.*
7 *cap. 6. fol. 177.* Carinthia autem Styria, & Car-
niola ſemper habitæ fuerunt tamquam Pro-
8 uinciæ Germaniæ, cum primum compræhen-
derentur in Pannonia ſuperiori *Petr. Bert. in Commentar. rerum Germanicarum lib. 1. fol. 157. Bleau Atlas Nouus tom. 1. Tabul. Veter. German.*
9 *fol. 69.* Deinde in Germania recentiori. *Ioannes, & Gulielm. Bleau. Atlas Nou. tom. 1. in deſcript. German. hodierna litera A. Magin. in Deſcript. Magn. German. fol. 78. Cluuer. in ſua introduct. lib. 3. cap. 8. fol. 128. P. Brietius Paralella Veteris, & Noua Geographia tom. 2. lib. 2. cap. 3. fol. 44. Abraham Golintz in d. Compend. Geograph. lib. 2. cap. 4. fol. 134. Petr. Bertius in eius Tabul. Geogr. fol. 386. Abraham Ortelius in Theatro Orbis Tabul. num. 29. German. P. Gabriel Bucelinus in ſua Germania Sacra, & prophana fol. 2. ſub tit. Superioris Germania Prouincia num. 33. Grard. Mercator Atlas Maior in Deſcript. Tabul. Auſtria fol. 259. Iodoc. Hond. Atlas Minor in eadem Deſcript. fol. 536.*

10 Ac tandem diuiſa per Imperatores Germa-
nia in circulos incluſæ fuerunt in Circulo Au-
ſtriaco, vt referunt *Gerard. Mercat. in d. deſcript. Tabul. Auſtr. fol. 259. Iodoc. Hond. in ſimil. deſcript. fol. 536. Golintz. in eod. Compend. Geograph. lib. 2. cap. 4. fol. 136.* vt propterea dum Sixtus V. in
11 eius literis voluit recipi ſolos Origenas ex Il-
lyrico fateri oporteat ipſum ſenſiſſe de Illyri-
co eo tempore reſtricto ad Dalmatiam, Croa-
tiam, Boſnam, & Slauoniam, non autem
de Illyrico iuxta antiquam diuiſionem, &
nuncupationem, quæ amplius non vigebat,
12 quia verba in quibuſcumque diſpoſitioni-
bus intelligi debent ſecundum tempus, quo
fuerunt prolata, *l. ſi ita legatum ff. de aur. & arg. legat. Bald. conſ. 407 ſub num. 14. verſ. & idem lib. 1 Soccin. Sen. conſ. 6. num. 2. lib. 1. Surd. conſ. 454. nu. 13. cum ſeqq. Duran. de condit. part. 3. cap. 5. num. 22. Rot. cor. Pen. dec. 623. nu. 6.*
13 Quod comprobatur tum ex alijs Sum. Pon-
tificum conſtitutionibus, nempe f. m. Greg.
14 XIII. ſuper erectione Collegii Germanici in
Vrbe pro Alumnis Nationis Germanicæ in
ordine la 14. Bullar. tom. 2. cuius vigore in
15 eo recipiuntur Oriundi ex Prouinciis Carin-
thiæ, Styriæ, & Carniolæ, ac f. m. Vrbani
16 VIII. ſuper noua erectione Collegij Illyrici
in Ciuitate Lauretana *in ordine la 64. eod. Bullar. tom. 4.* in qua aſſignantur duodecim loca
littoralibus Dalmatiæ Vrbibus, & alia octo
Ciuitatibus, & locis Boſnæ, & Sclauoniæ iu-
xta quarum intellectum regulari debent lite-
ræ Sixti V. cum vna conſtitutio per alteram
17 declaretur, & ex vſu Curiæ, ac aliorum Sum.
Pontificum interpretationem recipiat, vt
fuit dictum *in Barchinonen. Canonicatus 4. Decembris 1644. ac 9. Iunij 1645. coram R. P. D. mea. Veroſpio & 15. Decembr. eiuſdem anni ac 16. Aprilis 1640. coram Ren. Tarraconen.* tum ex literis
Ferdinandi II. Imperatoris relatis per b. m.
Carolum Caraffam Epiſcopum Auerſanum in eius Hiſtoria inſcripta Germania Sacra fol. 206. in qui-
18 bus referendo Prouincias Germaniæ ponit
Styriã, Carinthiam, & Carniolam inter Pro-
19 uincias Inferioris Auſtriæ, quæ ſanè Impera-
toris aſſertio magni momenti eſt in hac ma-
teria diuiſionis locorum, & Prouinciarum
ſub eius poteſtate exiſtentium, vt in ſpecie
tradunt *Alberic. in l. ex quacumque num. 7. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit. Calcan. conſ. 34. num. 16. verſ. & propterea Albert. Brun. conſ. 34. num. 2. Menoch. conſ. 147. ſub num. 21. verſ. ſeptimo & ſeq.*

Secundo quia cauſa, quæ principaliter mo-
20 uit Sixtum ad erectionem huius Eccleſiæ ex-
preſſa in eiuſdem literis, fuit antiquus, & præ-
cipuus deuotionis affectus erga S. Hierony-
21 mum, cum enim Sanctus iſte Dalmata eſſet,
vt habetur in lectionibus Breuiarij Romani
ibi, *Hieronymus Euſebij filius Stridone in Dalmatia Conſtantino Imperatore natus;* cuius aucto-
22 ritatem plurimi fecit Rota apud *Mohed. dec. 5. poſt princ. verſ. ſicut dicimus de Breuiario de fid. inſtrum. & in recent. dec. 353. num. 57. part. 5.* vtique
23 cenſetur ſolam Dalmatiam ſub Illyrici de-
nominatione intellexiſſe, quia actus regulari
debet à ſua cauſa *l. cum Pater §. Dulciſſimi ff. de legat. 2. cap. intelligentia de verb. ſignif. Bart. in l. iubemus n. 1. C. ad Velleian. Soccin. ſen. conſ. 24. n. 11. & ſeqq. lib. 1. Surd. dec. 217. n. 3. Rot. dec. 28. num. 5. part. 4. tom. 2. recent. & cor. Ren. Vrgellen. dec. 48. ſub num. 10. verſ. quo Pontifices menſ. cum ſeqq.*

Tertio quia (vt legitur in eiſdem literis)
iuxta d. Eccleſiam aderat antiquum Hoſpita-
le erectum anno 1453. à f. m. Nicolao V. ex
24 relicto b. m. Fantini de Valle Tragurini ex
Dalmatia olim huius noſtri Ordinis Audito-
25 ris pro Dalmatis, ſeu Illyricis, quæ dictio
(*ſeu*) ſtat expoſitiuè pro (*idest*) *Gemin. conſ. 115. num. 7. Menoch. conſ. 1029. num. 13. cum aliis per Add. ad Roman. conſ. 279. litera D. verſ. idem eo*

Vndè

Vnde pro iiſdem Dalmatis erecta videtur Eccleſia ibidem à Sixto V. reædificata, cum non
26 ſit præſumendum, quod voluerit eius qualitates immutare in præiudicium primæ, & originalis fundationis *iuxt. notat. in cap. Ad audientiam il ſecondo de Eccl.ædific. & in terminis reſpondit Rot.coram ſ.m.Greg.dec.463. num. 1. & 6.*
27 vbi, quod renouatio, ſeu ampliatio Eccleſiæ cenſetur facta firmis remanentibus prærogatiuis, & qualitatibus antiquæ, ac ſine præiudicio alicuius, etiamſi nouis opibus, & redditibus ditauerit, quia nihilominus augumen-
28 tum ſequitur naturam ſui præexiſtentis *l. ſi ex toto in princ.ff.de aur. & arg. legat. l. etiam vbi DD. C. de iur.Dot.Rot.dec.413.num.7. in fin. part. 3.recent.& coram ſ.m. Greg.dec.132.num.8. ac dec. 544.num.14.*ac in alijs.

Qarto quia in Choro, ac Tribuna eiuſdem Eccleſiæ, & in ſigillo, ac Buſſula Congregationis depicta, ac reſpectiuè inſculpta apparent tria capita Leonum Coronatorum Sum. Congregationis dato ſub die 15. Maij 1654.
29 quæ cum ſint vera, & præcipua Dalmatiæ inſignia, vt per *Theodor. Hoeping. de iur.inſign.&*
30 *Armor.cap.6.part.3.num.558.*illorum appoſitio aperit voluntatem fundatoris donandi Eccleſiam ſolis Dalmatis, *Nicol. Euerard. conſ. 186. num. 4.Hoeping.vbi ſupra cap. 13. num. 167.* Ac
31 probat aliquo modo Dominium eorumdem *Ancharan. conſ.113.ſub nu.4.verſ. per ſigna Boer. conſ.5.ſub num. 23. verſ. item per ſigna Caſſan. in Catalog. Gloria Mundi part.1. quæſt.55. Rot cor. Card.Seraph.dec.652.verſ.& ea, ac b. m. Coccin. dec.201.ſub num.2.verſ.& tanto magis.*

Quinto demum, quia ab initio erectionis d. nouæ Eccleſiæ vſque in præſens ſoli Dalmatæ ad Canonicatus, & Beneficia illius præſentati, ac inſtituti, & in Hoſpitale reſpectiuè recepti fuerunt, vt conſtat ex iuribus relatis
32 in eodem *Summ.nu.10.cum ſeqq.*quę obſeruantia apprimè deſeruit pro interpretatione Mẽtis, ac literarum d. Pontificis Fundatoris *l.ſi de interpretatione ff. de legibus, cap. cum dilectus de conſuet. Rot.dec.503.num.2.part.1.diuerſ. & in recent.dec.608.num.6.part.2.Add. ad ſ.m. Greg. dec. 184.ſub num.8.verſ.aduertendum eſt tamen Buratt. dec.390.num.3.& in Montis Alti Primiceriatus 8. Iunij 1643.§.penul.coram R.P.D.meo.Veroſpio.& in dd. Barchinonen. Canonicatus coram eodem &*
33 *coram Reu.Terraconen.* quamuis non fuerit legitimè præſcripta, quia ad effectum declarationis ſufficit, quod aliquando ita fuerit obſeruatum, *Aymon conſ.118 num.2.Menoch. conſ. 21.ſub num.15.verſ.& hac cenſetur Creſcent. dec. 1.num.1.de conſuet. Rot.dec.14. num. 5. part.7. rec. & coram b.m Buratt.d.dec. 390. ſub num. 3. verſ. nec requirit, & dec.647.num.11.ac in dd. Barchinonen. proxime allegatis.*

Hinc non releuant fides extraiudiciales per Ioannem Baptiſtam aliàs exhibitę ad probandum Lubianam, ſeu Lubacum Metropolim
34 Ducatus Carniolæ, vnde ipſe originem traxit, comprehendi ſub Illyrico, quia vel intelligi debent ſecundum antiquam diuiſio-
35 nem, vt dictum eſt, vel eliduntur ex contrarijs atteſtationibus Præſidis, ac Deputatorum eiuſdem Ducatus, aliarumque particularium perſonarum *in primo Summ. Congregationis* relatis, ac ex fide Baptiſmatis ipſiuſmet Ioannis Baptiſtæ in hodierno. *Summ.num.1.* in qua Lu-
36 biana enunciatur Metropolis Carniolæ in Germania, cum quibus conueniunt Geographi, & Cronitæ ſuperiùs adducti, quorum
37 autoritati in hac materia magis eſt deferendum ex tradit per *Menoch. conſ.2.ſub num.80.& conſ.378.num.8.Maſcard. de probat. concluſ. 287. num. 1.& ſeq.Franc.Ant.Coſt. conſ. 23. num.117. Gratian.diſcept.393.num.7.Rot.dec.93.ſub nu. 12. verſ.& valdè comprobatur, & dec.353.num.23.& ſeq.part.5.recent. & coram b. m. Merlin. dec. 807. ſub num.3. verſ.hinc ſequitur cum ſeq.*

Prout nec officit, quod in Congregatione Illyrica aliquando fuerint recepti Nationales Carniolæ, aliarumque Prouinciarum Germaniæ, quia (præter quod admiſſio in Congregatione nihil commune habet cum admiſſione ad Canonicatus, & Beneficia, ac receptione in Hoſpitale ſolis Dalmatis debita, nec de
38 vna ad aliam rectè inferri poteſt, *vulgat. l. Papinianus ff. de Minor. & in ſimilibus terminis dixit Rot.coram Reu.Vrgellen. dec.171. ſub num. 17. verſ.vnde nihil facit*) id euenit de tempore, quo nulla vigebat ſpecialis prohibitio recipiendi exteros in d. Congregatione, in qua ideo fuerunt admiſſi non ſolum Germani, ſed etiã Itali, vt apparet ex datis *in d.primo Summ.num. 12.& 18.*poſtquam verò per Eminentiſſimum D. Cardinalem Sacchettum Protectorem vetitum fuit eius ſpeciali Decreto relato *in eod. Summ.num.19.* nemo fuit admiſſus, qui non haberet qualitates originis, & Idiomatis Illyrici, prout in Conſtitutione Sixti V. cauetur.

Et ita altera tantum &c.

LICIEN. CENSVS, SEV SALVIANI.

Luna 24. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Nullitas cenſus ob defectum contextualis numerationis pecuniæ ceſſat, quando ſanatur per Papam: ſanatio obtenta cum clauſula *conſtito de vero numeratione paulo poſt impoſitionem* quando dicatur iuſtificata.

SVMMARIVM.

1 *Numeratio pecuniæ requiritur in ipſo actu impoſitionis cenſus.*
2 *Cenſus nullitas eo quod pecunia non fuit contextualiter, ſed paulo poſt numerata, quomodo ſanetur per Papam.*
3 *Cenſus nullitas poſtquam fuit ſanata per Papam amplius opponi non poteſt.*
4 *Cenſus cuius nullitas fuit ſanata, cenſetur ab initio validè conſtitutus etiam reſpectu fructuum.*
5 *Numeratio pecuniæ, quando dicatur ſequuta paulo poſt impoſitionem.*
6 *Tempus modicum conſideratur iuxta ſubiectam materiam.*
7 *Solutio inducitur ex deſcriptione alicuius vti creditoris*

ditoris in aliquo Banco.

8 *Solutio eo magis inducitur ex deſcriptione, quando conſtat pecunias fuiſſe ſolutas de ordine illius, qui fuit deſcriptus.*

9 *Immiſſio in Saluiano conceditur probato credito cum ſuis extremis.*

DECISIO XXIX.

REceſſerunt DD. à Deciſis coram me ſub
diebus 18. Maij 1654. & 7. Maij 1655. in
ea parte, in qua DD. coniugibus de Aquauiua
creditoribus cenſus, de quo agitur, denegata
fuit immiſſio pro rata ducatorum 850. ſuper
Maſſaria cenſuata. Quia nullitas eiuſdem
cenſus pro denegatione immiſſionis in eiſ-
dem deciſionibus conſiderata ex defectu nu-
1 merationis pecuniæ in actu impoſitionis re-
quiſitæ iuxtà Conſtitutionem ſ. m. Pij V. de
cenſibus fuit ſanata per commiſſionem S. D.
N. nuper obtentam à DD. coniugibus, cum
2 clauſula, *conſtito de vera numeratione paulò poſt
impoſitionem*, *Summario num.* 1. Qua verificata
3 huiuſmodi defectus ampliùs opponi non po-
teſt, vt in ſpecie reſpondit *Rot. in Beneuentana
cenſus 29. Martij 1593. coram b. m. Hieron. Card.
Pamphilio apud Marcheſ. de commiſs. par. 1. fol. 849.
num. 5. in recent. deciſ. 195. nu. 2. par. 6. apud Cenc.
de cenſ. deciſ. 307. num. 5. & deciſ. 556. ſub num. 1.
verſ. neque obſtat, & ſeq. ac deciſ. 557. ſub num. 8.
verſ. minùs obſtat, & coram b. m. Merlin. deciſ. 577.
4 num. 2. & ſeq.* Et cenſus vſque ab initio cenſe-
tur validè conſtitutus etiam reſpectu fructuũ,
vt fuit dictum in *Interamnen. cenſus 27. Ianuarij
1638. coram Buccabella, §. final. verſic. quia pla-
cuit.*

De vera autem pecuniarum numeratione
5 pauló poſt impoſitionem dictus cenſus, vt
expoſcit eadem commiſſio, viſum fuit DD.
ſatis in hoc caſu conſtare, quia inſtrumen-
tum fuit celebratum ſub die 14. Ianuarij 1621.
& biduo poſt, nempè die 16. eiuſdem menſis
6 (quod reputatur modicum tempus, iuxtà
ſubiectam materiam, vt de lapſu quatuor die-
rum, dixit in terminis *Rot. in d. Beneuent. Cenſus
apud Marcheſ. ubi ſuprà fol. 850. ſub num. 5. verſ.
neque obſtat, quod d. ſolutio*) Pyrrus, & Aloyſius
7 del Raho impoſitores deſcripti fuerunt credi-
tores eiuſdem ſummæ in libris Banci Sanctæ
Mariæ de Populo Ciuitatis Neapolis, dicto
Summario *num.* 2. quæ ſanè deſcriptio veram
ſolutionem præſefert ex traditis per *Afflict. dec.
353. ſub num. 5. verſ. maximè quia, Rot. in d. Bene-
uentana Cenſus ſub num. 5. verſ. quæ promiſſio, &
apud Cenc. dec. 104. ſub num. 1. in Romana ſeù Ve-
literna Affictus 15. Martij 1652. §. implementum,
verſ. altero verò caſu, ac 13. Ianuar. 1655. §. ſed re-
uocationi, verſ. præbuiſſet autem, coram R. P. D. meo
Bichio. & in Camerinen. Reinueſtimenti, ſeù Multi-
plici 28. Iunij 1655. §. nec veriſimiliter, verſ. cumq;
ad eundem, coram R. P. D. meo Cerro.*

8 Præſertim quia docetur eamdemmet quan-
titatem fuiſſe ſucceſſiuè ſolutam de ipſorum
mandato diuerſis creditoribus ex partitis di-
ctorum librum, relatis in eodem Summario
ſub *num.* 3. Qui cum ſint adminiculati ex in-
ſtrumento impoſitionis, ac ex pluralitate ſo-
lutionum probant etiam inter tertios, vt di-
xit *Rot. coram Mant. dec. 144. ſub num. 2. verſ. ſed
agitur, coram ſ. m. Greg. dec. 302. num. 5. & ſeq. apud
Zacch. de oblig. Camer. dec. 232. num. 6.* & in ter-
minis libri mercatorum Neapolis, ad effectum
de quo agitur in dicta *Beneuentana Cenſ. apud
Marcheſ. ubi ſupra fol. 850. ſub num. 5. verſ. præ-
ſertim.*

Firmato igitur credito dictorum coniugum
9 etiam pro ducatis 850. immiſſio eis denegari
non poteſt pro integro cenſu ducatorum mil-
le, quia alia extrema requiſita in iudicio Sal-
uiani deſuper intentati, concludenter iuſtifi-
cantur ex adductis in præcedentibus deciſio-
nibus.

Et ità altera tantùm &c.

ROMANA, SEV IANVEN. LOCORVM MONTIVM

Lunæ 31. Ian. 1656.

ARGVMENTVM.

Iudicium in loco rei ſitæ eſt validum præſertim accedente conſenſu in iuriſdictionem: reijciuntur diuerſæ nullitates; laudum, quando dicatur emologatum: Inuentarium cæptum, ſed non perfectum nihil releuat: & reſtitutio aduerſus non factum inuentarium, quando non ſuffragetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas deſumitur ex reuolutione proceſſus, ubi ſeruata fuerunt omnia ſeruanda.*

2 *Hæres conueniri debet in loco defuncti.*

3 *Iudicium in loco rei ſitæ ubi hæres fuit inuentus, eſt validum.*

4 *Iuriſdictio comprobatur ex conſenſu in illam.*

5 *Conſenſus in iuriſdictionem, unde deducatur.*

6 *A proteſtatione non repetita in ſubſequutis actibus cenſetur receſſum.*

7 *Auditor Cameræ habet iuriſdictionem intra duas dietas.*

8 *Citatio ad ſententiam non circumducitur per productionem, quæ non apparet admiſſa à Iudice.*

9 *Sententia debet eſſe conformis libello.*

10 *Sententia, licet diffformis libello ſubſtinetur ex clauſulis ſolutaribus eiuſdem libelli.*

11 *Clauſula* deducens omne ius &c & omni meliori modo &c. *operantur, quod ſententia poſſit ferri ſuper deductis in proceſſu, licet non ſpecificatis in libello.*

12 *Immiſſio in Saluiano non denegatur probatis extremis.*

13 *Laudum dicitur approbatum, quando non fuit ab eo reclamatum.*

14 *Laudi acceptatio, ſeu emologatio, unde reſultet.*

15 *Solutio facta à Tertio, an attendatur, quando non conſtat de ordine illius, cuius nomine fuit facta.*

16 *Mandatum præſumitur in eo, qui ſoluit pro alio notabilem quantitatem.*

17 Licita.

17 *Iactare ſuum nemo præſumitur.*
18 *Solutione facta à tertio nomine principalis verifi-
catur ordo per ratificationem principalis.*
19 *Ratificatio arguitur ex epiſtola.*
20 *Ratificatio ſupplet defectum mandati, licet requi-
reretur ſpeciale.*
21 *Obligatio, & hypotheca defuncti non cadit ſuper
bonis hæredis.*
22 *Bona hæredis adeuntis cum beneficio legis non ve-
niunt ſub hypotheca defuncti.*
23 *Bona hæredis non voluiſſe obligare dicitur defun-
ctus, qui illorum non meminit.*
24 *Bona hæredis ſimpliciter adeuntis cadunt ſub obli-
gatione defuncti & num. 25.*
26 *Hæres ſimpliciter adeundo quaſi contrahit cum cre-
ditoribus defuncti.*
27 *Inuentarium inchoatum, ſed non perfectum non
releuat.*
28 *Statuti diſpoſitio circa tempus inuentarij ſeruanda
eſt.*
29 *Inuentarium non facere, & minus legitime facere
paria ſunt.*
30 *Ignorantia bonorum, præſertim mobilium allegari
non poteſt à filio hærede, quæ tum Patre habita-
bat.*
31 *Reſtitutio in integrum aduerſus non confectum in-
uentarium peti debet ab ipſo hærede.*
32 *Donatarius non poteſt explicare ea, quæ dependent
ab animo, & voluntate donantis.*
33 *Reſtitutio in integrum aduerſus inuentarium non
nocet creditoribus inauditis quibus fuerat ius quæ-
ſitum.*

DECISIO XXX.

SEntentiam A. C. concedentem Cirolo, &
Eliſabethæ Coniugibus immiſſionem ſu-
per locis montium, de quibus agitur, con-
firmandam eſſe DD. cenſuerunt ob validita-
tem, & iuſtitiam illius, validitas enim deſu-
mitur ex reuolutione proceſſus in quo appa-
ret fuiſſe ſeruata omnia ſeruanda *iuxta vulgat.
deciſ. Caputaq. 262. par. 2.*

Nec releuat aſſertus iuriſdictionis defectus,
ex quo iudicium fuit agitatum contra hære-
dem extra locum defuncti vbi de iure con-
ueniri debebat *iuxt. l. hæres abſens ff. de iudic.*
quia cum loca Montium ſuper quibus im-
miſſio conceſſa fuit, exiſtant in Vrbe, vbi
etiam hæres fuit inuentus validè potuit iudi-
cium in ea intentari ratione rei ſitæ, ac rectè
ſubſtinetur *ad text. in l. ſed etſi ſuſcepit 52. §. vlt.
ff. de iudic. l. actor. vlt. ibique DD. C. vbi in rem actio
cap. ſanè & cap. vltimo de for. compet. Gloſ. in d. l.
hæres abſens §. proinde verb. debebit ff. de iudic. Fe-
lin. in cap. dilectus il ſecondo nu. 10. de reſcript. Car-
denal. de iudic. tom. 1. diſput. 2. num. 143. Rot. coram
ſ. m. Greg. dec. 279. num. 17. & in recent. dec. 306.
num. 6. & ſeq. 7.* Præſertim quia pro parte eiuſ-
dem hæredis fuit comparitum coram A. C.
deducendo exceptiones, iura producendo,
& faciendo alios actus, ex quibus reſultat in
iuriſdictionem conſenſus *ad l. 1. cum l. ſeq. ff. de
iudic. Rot. dec. 51. num. 13. part. 5. dec. 91. ſub nu. 11.
verſ. non obſtat part. 6. ac dec. 306. ſub num. 7. verſ.
vlterius part. 7. recent.*

Parum obſtante; quod à principio fuerit
proteſtatum de diſſenſu; nam cum eadem
6 proteſtatio in ſubſequentibus actibus repe-
tita non fuerit, vt opus erat vtique cenſetur
ab ea receſſum, *Put. dec. 370. num. 3. & ſeq. lib.
1. in correct. Card. Seraph. dec. 108. num. 1. & deciſ.
1057. num. 1. & 2. Adden ad Greg. dec. 292. nu. 4.
& dec. 466. num. 9. & in recent. d. deciſ. 91. num. 12.
& ſeq. par. 6.*

Minus releuat, quod monitorium, cuius
vigore ad. coniuges iudicium introduxerunt,
fuerit exequutum in Ciuitate Tuſculana. Quia
7 non ideo fuit inualidè exequutum, nam A. C.
habet iuriſdictionem etiam in partibus intra
duas dictas, iuxtà *Conſtitutionem ſ. m. Pauli V.
ſuper reformatione Tribunal. Vrbis, tit. de Audit.
Camer. numer. 6. verſic. nec decernat monito-
ria.*

Prout nec officit, quod ſententia lata fuerit
in termino citationis circumductæ per iurium
productionem factam ad inſtantiam P. Marini
8 rei conuenti; quia ſola iurium productio non
potuit circumducere citationem, ſed vlterius
requirebatur quod Iudex, à cuius id voluntate
dependet, illam admiſerit, quod hic factum
fuiſſe non conſtat, *Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ.
457. num. 7. Buratt. deciſ. 727. num. 2. Merlin. dec.
530. ſub num. 4. verſic. quoniam ſola proteſta-
tio.*

Poſtremò non obſtat, quod ſententia non
9 ſit conformis libello, ſeu monitorio, cum in
eo fuerit petita immiſſio ſuper locis Montiū
hæreditarijs, ſententia verò illam conceſſerit
ſuper locis proprijs P. Marini. Quia huiuſmo-
di difformitas remouetur ex clauſulis ſaluta-
10 ribus in eodem monitorio appoſitis nempè,
11 *deinceps omne ius, &c. ac omni meliori mo-
do, &c.* alijſq; prægnantiſſimis, quarum vigore
potuit ferri ſententia ſuper omnibus in diſcuſ-
ſione cauſæ deductis, atq; probatis licet à prin-
cipio non petitis, iuxta tradit. per *Innocent. in
cap. 2. ſub num. 9. verſ. 3. opponitur de ordin. cognit.
Rot. deciſ. 250. num. 1. & 7. par. 1. diuerſ. & coram
Ren. Vrgellen. dec. 90. num. 1.* cum alijs per *Pacific.
de Saluian. interdict. inſpect. 1. cap. 3. num. 42. &
ſeqq.*

Iuſtitia verò eiuſdem ſententiæ reſultat ex
eo, quia concedit immiſſionem præuia iuſti-
12 ficatione extremorum iudicij Saluiani, qui-
bus probatis iure denegari non poteſt, vt fuit
dictum *coram ſ. m. Greg. dec. 491. num. 6. penes Vr-
gellen. dec. 40. pariter nu. 6. in Roman. ſeù Anagnin.
Saluiani 10. Ianuarij 1645. coram R. P. D. meo
Cer. apud Merlin. de pign. deciſ. 93. num. 1. & in
Licien. Cenſus 18. Maij 1654. ac 7. Maij 1655. co-
ram me.*

Nec releuat exceptio obiecta aduerſus cre-
ditum ex eo quod laudum, à quo illud deſu-
mitur, fuerit præcipitanter latum eadem die
compromiſſi. Quia, prætermiſſis alijs, pla-
cuit reſponſio, quod Ioannes Auguſtinus
author P. Marini, habita eiuſdem laudi noti-
13 tia, nedùm non reclamauit, vt neceſſe erat,
ſed debitum agnoſcendo ſoluit in exequutio-
nem illius duas ex tribus partibus ſummæ, ad
quam fuerat condemnatus.
14 Vnde reſultat tacita eiuſdem laudi appro-

Digitized by Google

batio, & emologatio, vt in ſpecie probat *Caſtren. conſ. 116. prope fin. verſ. reſtat reſpondere, lib. 2. Craueta conſ. 237. num. 2. Rot. in Peruſin. Laudi 13. Martij 1628. coram Reuer. Vrgellen. inter eius impreſſ. dec. 136. num. 1. & 2.* cum alijs per *Adden. ad Buratt. dec. 657. num. 11.*

Nihil refragante, quod ſolutio facta fuerit
15 à tertio, cui aſſerenti ſe ſoluiſſe de ordine alterius non creditur, niſi iuſtificetur mandatum; Quia, cum agatur de notabili ſumma petiarum 1200. quam non eſt veriſimile tertium pro alio ſoluiſſe irrequiſitum, & nulla reportata iurium ceſſione ad ſui fauorem,
16 vtique mandatum à ſoluente enunciatum præſumitur interueniſſe, nam alias iactaſſet
17 ſuum, quod non eſt dicendum, vt in ſpecie aduertit *Rot. dec. 2. nu. 1. de conſ. poſſeſſ. & propriet. in antiqu. Caſſador. deciſ. 3. num. 4. in fin. verſ. item ſecundùm, de Procur. Gabr. eod. tit. concluſ. 1. num. 6. Buratt. dec. 593. num. 8.*

Ceſſatque difficultas non ſolùm ex ceſſione iurium facta à creditoribus præciſè ad fauorem Ioannis Auguſtini debitoris in actu d.
18 ſolutionis, ſed etiam ex ſubſequuta ratificatione eiuſdem debitoris, mediante epiſtola
19 per eum conſcripta de anno 1549. in qua præmiſſa dicta ſolutione agitur de reſiduo, Summario reſponſionis coniugum n. Quæ rati-
20 ficatio ſupplet vices mandati etiam in caſibus, in quibus ſpeciale requiritur, *cap. ratihabition. de regul. iur. in 6. Rot. dicta dec. 2. verſ. maximè, de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in antiqu. Gregor. deciſ. 525. num. 4. & 5.* cum alijs per *Adden. ad eundem dec. 295. num. 6.*

Minùs obſtat, quod hæc loca Montium nunquam fuerint poſſeſſa à Ioanne Auguſtino, ſed ſint propria P. Marini eius hæredis, in
21 quibus non cadit obligatio, nec hypotheca defuncti, *ad l. 1. in fin. C. commun. de legat. Rot. penes Vrgellen. dec. 337. num. 1. ac ſeq. & apud Pacific. de Saluian. interdict. dec. 179. nu. 13.* Quia concluſio
22 procedit in bonis hæredis, qui adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, quæ ſanè non veniunt ſub hypotheca defuncti, quia non cenſetur defunctus ea obligaſſe ex defectu tùm
23 voluntatis; quando, vt in hoc caſu, de illis non meminit in ſua obligatione, tùm poteſtatis, quam defunctus non habet in bonis hæredis, niſi per retrotractionẽ, quatenus ſcilicèt
24 hæres factum illius ratificet adeundò ſimpliciter hæreditatem, *iuxt. l. Paulus, vbi gloſ. & DD. ff. de pignor. Afflict. deciſ. 111. ſub num. 16. verſ. & ideò, cum ſeq. Surd. dec. 315. num. 4. Mant. de tacit. lib. 11. tit. 16. ſub num. 16. verſ. quod ſanè, Pacific. de Saluian. interd. inſpect. 3. cap. 2. nu. 290.*
25 *& ſeq.* Secùs autem in bonis hæredis, qui adiuit abſque dicto beneficio, vt P. Marinus; Hæc enim ſunt obligata creditoribus hæreditarijs, non quidem ex perſona defuncti, ſed ipſiuſ-
26 met hæredis, qui ſimpliciter adeundo videtur quaſi contrahere cum iiſdem creditoribus, quibus propterea tenetur actione perſonali, cui accedit hypothecaria, vt benè declarat *Bald. conſ. 89. num. 7. & 8. lib. 1. Afflict. dicta deciſ. 111. ſub dicto num. 16. Mant. de tac. lib. 13. tit. 16. verſ. ſed aduertendum, Pacific. de Saluian. d. inſpect. 3. cap. 2. num. 289.* Et articulo maturè diſcuſſo firmauit *Rot. in Viterbien. Caſtrorum 12. Iun. 1623. coram b. m. Coccin. in recent. dec. 438. num. 11. & ſeqq. par. 5. to. 2. & in Sancti Seuerini Dotis 4. May 1649. cor. Reuer. D. meo Decano apud Merlin. de pignor. dec. 33. num. 27. & ſequ.* cum alijs per *Adden. ad Buratt. deciſ. 257. ſub num. 22. verſic. verùm hæc limitatio.*

Nec releuat inuentarium à P. Marino confectum, & in Summario coniugum relatum
27 ſub *num.* 7. Quia licèt illud incohauerit poſt obitum defuncti præuia deſcriptione vnius Banchæ denariorum ſex, vt mandat *Statutum Ianuen. lib. 3. cap. 20.* non tamen perfecit
28 infra duos menſes, vt requirebatur ex eodem Statuto, cuius diſpoſitio omnino ſeruanda erat *Iaſon. in l. final. num. 5. C. de iur. deliber. Grat. diſcept. for. cap. 998. num. 19. Rot. coram Vrgellen. deciſ. 212. num. 5.* Ac proinde eius beneficio iuuari non
29 poteſt, cum paria ſint inuentarium non conficere, vel minùs legitimè facere, *dicta l. final. §. ſin verò, C. de iur. deliber. Rot. penes Gregor. dec. 496. num. 2. vbi Adden. lit. A. Coccin. deciſ. 59. ſub num. 5. verſ. ſecundùm verò, & in Nepeſina Pecuniaria 3. Decemb. 1646. coram R. P. D. meo Vereſp. §. nec Fuluio.*

Nullaque poteſt allegari ignorantia bonorum defuncti, præſertim mobilium, quia P.
30 Marinus erat eius filius, & in eadem Domo cum patre conuiuebat, qua ratione præſumitur habuiſſe notitiam omnium à defuncto relictorum, *iuxt. l. octaui gradus, C. vnde liberi, l. de tutela, C. de in integr. reſtit.* & in terminis probant *Caphal. conſ. 314. num. 24. lib. 3. & conſ. 702. num. 16. lib. 5. Grat. conſ. 25. ſub num. 6. verſic. & eſt minùs tollerabilis ignorantia, cum ſequ. ac ſub num. 20. verſ. item adduit lib. 2. Hondod. conſ. 35. ſub num. 5. verſic. cum enim iſti hæredes, & ſeqq. lib. 1.*

Prorogatio autem, ſeù veriùs in integrum reſtitutio aduerſus inuentarium non confectum obtenta in Senatu Ianuen. non ſuffraga-
31 tur. Tùm quia non fuit petita à P. Marino, ſed à PP. Ieſuitis eius donatarijs, *Proceſſ. fol.* 234. in quorum facultate non erat explicare
32 ea, quæ latent in animo hæredis, & omninò dependent ab eis voluntate, de qua ipſi atteſtari non poſſunt, iuxtà tradita per *Bart. in l. per Procurat. 89. num. 1. circa med. verſ. declara, cum ſeq. vbi cæteri DD. ff. de acquir. hæred. Alex. conſil. 78. num. 14. verſ ſed ita lib. 5. Natt. conſil. 230. num. 8. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 64. ſub num. 38. verſ. ſiquidem, Rot. coram b. m. Merlin. dec. 704. num. 10.*

33 Tum etiam quia fuit obtenta poſt quæſitum ius creditoribus ex lapſu temporis ad conficiendum inuentarium præfixi, quibus inauditis profectò auferri non potuit per dictam reſtitutionem, vt dixit *Rot. penes Verall. deciſ. 138. par. 2. Marcheſ. de commiſſ. par. 2. tit. de commiſſ. reſtit. in integrum, §. 1. num. 181.* & in terminis tradunt *Roland. à Valle de inuentar. par. 3. §. item committendum num. 1. & ſeqq. inter tractat. magn. tom. 8. fol. mihi 175.* aliique relati per *Modern. Peruſ. reſolut. ciuil. 12. numer. 7. & ſequentibus.*

Et ita vtraque &c.

Reuocata vt infra deciſ. 83.

ROMA-

ROMANA EMPHYTHEVSIS.

Veneris 18. Februarij 1656.

ARGVMENTVM.

In ſucceſſione emphyteuſis pactionatæ non attenditur proximitas primi acquirentis, ſed vltimi defuncti, nec fit tranſitus ad aliam lineam, niſi euacuata illa vltimi defuncti conciliatis, & declaratis diuerſis authoritatibus, & rationibus hinc inde adductis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſores in gradu æquali æqualiter ſuccedunt.*

2 *Immiſſio in vim,* l.fin. C.de edict.Diu.Adrian. tollen. *competit etiam vocatis ad emphyteuſim.*

3 *Succeſſores in gradu æquali ſuccedunt in emphyteuſi in capita, & non in ſtirpes.*

4 *Emphyteuſis conceſſa filijs, nepotibus, & pronepotibus dicitur ex pacto, & prouidentia.*

5 *In emphyteuſi ex pacto, & prouidentia ſucceditur iure proprio.*

6 *In emphyteuſi ex pacto, & prouidentia, tot dicuntur conceſſiones, quot ſunt gradus ſuccedentium.*

7 *In emphyteuſi ex pacto, & prouidentia ſucceſſiones non capiunt ab anteceſſore, ſed directè à concedente.*

8 *Fœminæ non concurrunt cum maſculis ſtante Statuto Vrbis excluſiuo fœminarum.*

9 *Statutum Vrbis excluſiuum fœminarum non comprehendit bona emphyteotica Eccleſiæ.*

10 *Acquirens emphyteuſim præſumitur ſe conformaſſe cum diſpoſitione Statuti.*

11 *Emphyteuſis, quæ fuit poſſeſſa à patre viuente, continuare debet in filium, ſi eſt comprehenſus in conceſſione.*

12 *In ſucceſſione emphyteuſis non fit tranſitus ad aliam lineam, niſi euacuata illa, in quam fuerat ingreſſa, & num.17.39. & num.40. vbi ampliatur.*

13 *In emphyteuſi pactionata non habet locum repræſentatio.*

14 *Emphyteuſis pactionata pro maſculis, & fœminis non cenſetur acquiſita ſimultaneè, ſed ſucceſſiuè.*

15 *Quod tamen procedit, ſi extant maſculi agnati deſcendentes à primo acquirente, ſecus ſi deſcendunt omnes à fœminis.*

16 *Excluſio ſtatutaria fœminarum non habet locum inter deſcendentes ex fœminis, qui ſunt diuerſarum agnationum.*

18 *In emphyteuſi ex pacto, & prouidentia an attendatur proximitas primi acquirentis, vel vltimi defuncti referuntur opiniones hinc inde, & reſoluitur pro proximitate vltimi defuncti, & num.19. 20. 21. 22. 23. & num. 38.*

23 *Emphyteuſis quando non accipitur à primo acquirente; ſed à concedente, non adeſt maior affectio erga proximiores acquirentis, quam vltimi defuncti.*

24 Peregr. de fideicomm. art.51. num.59. *reprobatur, & num.25. & 34.*

25 *Prædilectio regulantur à motiuo gradus viciniori*, *& arctiori ſanguinis vinculo.*

26 *Eccleſia concedens cenſetur omnes comprehenſos in inueſtitura pariformiter diligere, adeò ut ſuccedant ſecundum ordinem iuris.*

27 Deciſio 121. par.7. recent. *declaratur.*

28 Mantic. de tacit. lib.23. tit.18. num.39. & 40. *declaratur.*

29 Gabr. conſil. 85. num. 14. lib. 1. *declaratur.*

30 Couar. pract. quæſt. cap.38. num.13. *declaratur, & aliæ authoritates declarantur num. & ſeqq.*

32 *Proximitas vltimi defuncti attenditur in feudo.*

33 *Siue feudum ſit ex pacto, & prouidentia, ſiue hæreditarium.*

35 *Proximitas ſtipitis attenditur, quando feudum, vel emphyteuſis non fuit conſolidata in vna linea.*

36 *Proximitas ſtipitis attenditur, quando penitus terminauit lineam, in quam emphyteuſis erat ingreſſa.*

37 *Textus* in cap.1. in fin. de natur. ſucceſs. feud. *quando intret.*

DECISIO XXXI.

EMphytheuſis, de qua agitur, fuit conceſſa de anno 1553. à RR. Monacis Abbatiæ Farfen. Pompeo de Maximis pro eius filijs maſculis, & fœminis, eorumq; filijs, & filiabus, ac nepotibus, & neptibus; ex Pompeo nati fuerunt Marcus Antonius, Lucretia, & Virginia, defuncto Marco Antonio ſine filijs, ac deinde Virginia, emphytheuſis tota deuenit ad Lucretiam, ex eaque ortis Pompeo, & Laura conſolidata fuit in Pompeo, quo nuper defuncto, ac relicto Ioſepho filio, prætendentibus Nicolao, & fratribus de Mazziottis filijs Lauræ cum eo ſuccedere fuit dubitatum, an illis danda eſſet immiſſio.

Et eſſe dandam dicebant Mazziotti, quia cum ipſi ſint pronepotes Pompei primi acquirentis ſicut eſt Ioſeph, ſicque in æquali gradu
1 exiſtant, æqualiter profectò ſuccedere debent, ac immitti ex remedio, *l. final. C. de edict. Diu.*
2 *Adrian. toll.* Quod competit etiam vocatis ad emphytheuſim, iuxt. *text. in cap. 1. ſi de feud. fuerit contron. Roland. conſ.1. lib.1. Surd. conſ 571. num.4. Menoch. de adipiſcen. remed 4. num.385. & ſeq. & dixit. Rot dec.220. num.3. par.4. diuerſ. & in recent. deciſ.204. num.8. & ſeq. ac dec.242. nu.1.*
3 *par. 7.* Et quidem in capita non autem in ſtirpes iuxta Sententiam Azzonis, quam amplexa eſt Rota, reiecta contraria Accurſij, vt in *deciſ. 391. & 392. par.4. diuerſ. in recent. deciſ. 278. nu.9. par.6. & deciſ. 138. num.1. & ſeq. par.7.* cum alijs per *Modern. Fulgin. de iur. emphyth. tit. de ſucceſs. in bon. emphytheot. quæſt. 1. num.8. verſ. ſed maius dubium, & ſeqq.*

Nec obſtare, quod Laura mater prædeceſ-
4 ſerit Pompeo de Blanchis; quia, cum emphytheuſis ſit ex pacto, & prouidentia conceſſa filijs, nepotibus, ac pronepotibus, iſti non ve-

Digitized by

5 niunt ex perſona matris, ſed iure proprio, cum tot dicantur conceſſiones, quot ſunt gradus
6 ſuccedentium, quapropter vno excluſo, ſeu præmortuo, ſequentes admittuntur, qui non
7 ab anteceſſore, ſed directè capiunt à concedente, vt bene declarat *Cameran. in repetit. cap. imperialem, §. preterea Ducatus, ſol.95. Menoch. conſ.1153. num.12. Grattan. diſcept.247. num.11. & ſeq. Capyc. Latr. dec.126. num.14. cum ſeq. Rot. coram Duran. deciſ.410. num.7. & ſeq.*

At non eſſe dandam tuebantur informantes pro Ioſepho duplici fundamento; Altero quia Mazziotti deſcendunt à Laura fœmina,
8 ac proinde non poſſunt concurrere cum Ioſepho deſcendente ex maſculo, ſtante *Statuto Vrbis lib.1. cap.145.* excluſiuo fœminarum.
9 Cuius diſpoſitio licèt non comprehendat bona emphyteotica Eccleſiæ, vt firmauit *Rota in hac cauſa in deciſ. edita ſuper manutentione die 31. May præteriti coram me*, ſeruit tamen pro in-
10 terpretatione voluntatis acquirentis, qui cum ea ſe conformaſſe cenſetur, vt in terminis tradunt *Decian. conſ.50. num.40. lib.3. Honded. conſ.13. num.30. & conſ.54. num.6. lib.1.* aliique relati per *Adden. ad Buratt. dec.839. num.15. cum ſeqq.* & fuit dictum *coram Cardin. Caualer. deciſ.555. num.1. & deciſ.583. ſub num.8. & coram b.m. Merlin. deciſ.447. num.18. cum ſeqq.* Altero quia hæc emphyteuſis tota deuenit ad Pompeum
11 de Blanchis, qui donec vixit, illam poſſedit, vndè cum extet Ioſeph eius filius, in eo continuare debet, non autem retrogredi ad Mazziottos nepotes ex ſorore, quia in ſucceſſionibus bonorum emphyteuticorum datur conti-
12 nuatio in deſcendentes vnius lineæ vocatæ, quouſque extant, nec fit tranſitus ad aliam lineam, *iuxt. text. in cap.1. in fin. de natur. ſucceſſ. feud. Soccin. in l. ſi cognati num.40. verſ. hoc clarè voluit, de reb. dub. & conſ.249. ſub num.21. verſ. ſextò confirmatur, lib.2. Corn. conſ.97. ſub num.6. verſ. & eadem ratio, lib.1. conſ.22. num.18. lib.2. & conſ.190. nu.3. verſ. & hoc præſuppoſito, cum ſeqq. per tot. lib.3. Natt. conſ.22. num.1. Ruin. conſ.106. num.10. lib.1. Honded. conſ.54. num.1. lib.1. Rot. deciſ.209. num.1. par.2. diuerſ. in Romana Domus 25. Iunij 1615. coram b.m. Card. Sacrato, §.1. in Caſenaten. Emphyteuſis 14. Decembris 1635. coram Merlin. inter eius impreſſ. deciſ.699. num.12. & in Fanen. ſeu Senagallien. Bonorum ſuper bono iure 14. Martij 1646. §. neq; agnatus, verſ. maximè cum talis emphyteuſis; ac in Cæſenaten. Emphyteuſ. 15. Martij 1652. §. fin. coram R.P.D. meo Meltio.* Itavt nec
13 minus locum habeat repræſentatio quando, prout hic, emphyteuſis eſt pactionata, vt in ſpecie tradunt *Alex. conſ.129. nu.8. lib.3. Valaſc. de iur. emphyt. quæſt.50. num.5. Cald. eodem tract. quæſt.17. num.16. Mant. de tacit. lib.22. tit.18. nu.18. & 19. Capyc. Latr. dicta deciſ.126. nu.25. cum ſeqq. Adden. ad Buratt. dicta deciſ.838. num.17.* & firmauit *Rota dicta deciſ.209. nu.4. & ſeqq. par.4. diuerſ. in Vrbinaten Emphyt. 7. Iunij 1647. coram Reuerendiſ. Terracinen. §. nam vbi agitur, & in dicta Cæſenaten. emphyt. coram R.P.D. meo Meltio, §. neq; comprehenſionem.*

Cæterùm reſpondebatur ad primum fundamentum, quod licèt veriſſima ſit concluſio, quod emphyteuſis etiam Eccleſiæ, & ex pacto,
14 & prouidentia ſtipulata pro maſculis, & fœminis non ſimultaneè, ſed ordine ſucceſſiuo cenſetur acquiſita, iuxta *doctr. Bartol. in l. vt iuris iurandi, §. ſi liberi, ſub num.9. verſ. niſi in Ciuitate, ff. de oper. libert. & in conſ.60. num.1. lib.1. Decian. dicto conſ.50. num.40. cum ſeqq. lib.3. Honded. dicto conſ.13. num.30. & conſ.54. num.6. & ſeqq. lib.1.* & latè firmatum fuit *in Romana Domus S. Ludouici 17. Nouembris 1600. cor. Peutin. inter impreſſ. Lugduni deciſ.870. num.4. coram Card. Caualer. dicta deciſ.555. & deciſ.583. per tot. coram Buratt. deciſ.838. num.1. cum ſeqq. vbi Add. lit. A, & deciſ.884. num.1. & Merlin. dicta deciſ.445. num.19. & ſeqq.*

Attamen illa procedit vbi viget ratio Statuti excluſiua fœminarum, nempè fauor agna-
15 tionis, quando extant maſculi deſcendentes à maſculis de agnatione illius, qui emphyteuſim acquiſiuit, in quibus terminis loquuntur mox allegati, ſecus autem ſi dicta ratio ceſſauit, vt in præſenti per obitum Marci Antonij de Maximis ſine filijs, & deſcendentibus, hoc enim caſu, quia omnes colitigantes proue-
16 niunt à fœmina, nempè Lucretia, ſicque diuerſæ ſunt agnationes, ceſſat pariter adducta prælatio, quæ non progreditur ſtatutariam excluſionem, vt in puncto reſpondit *Rot. in dicta Romana Domus 25. Iunij 1615. coram b.m. Card. Sacrato, §. quo verò, ac §. tertio loco, & proſequitur Modern. Lucenſ. conſ.25. ſub num.42. verſic. item maſculi, lib.1.*

Ad ſecundum verò dicebatur inficiari qui-
17 dem non poſſe, quod emphyteuſis ingreſſa vnam lineam, in ea continuare debeat, vſque ad totalem eius extinctionem excluſis alijs alterius lineæ in pari, vel etiam in proximiori gradu acquiſitori exiſtentibus ex authoritatibus ſupra relatis, ſed dubium eſſe, quænam linea ſit inſpicienda, idque pendere, an attendenda ſit proximitas acquirentis, vel potius poſſeſſoris, qui vltimo loco deceſſit; Nam primo caſu, tam Mazziotti, quàm Ioſeph eſſent de eadem linea; ſecundò verò caſu eſſent de linea diuerſa, nec poſſent cum Ioſepho concurrere.

18 Quod ut attendenda proximitas acquirentis quando emphyteuſis non eſt hæreditaria, ſed ex pacto, & prouidentia fuit in ſpecie dictum *in Imolen. emphyteuſis 21. Aprilis 1636. cor. Reuer. Compoſtellan. in rec. deciſ.121. num.6. par.7.*
19 Verùm quod imò etiam in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia attendatur proximitas vltimi defuncti, non autem primi ſtipitis reſponſum fuit *in dicta Romana Domus, coram Car. Sacrato, §. primò, & §. nec dicatur.*

Harum itaque opinionum veritate, à qua propoſitæ quæſtionis pendet reſolutio, diligenter examinata, cenſuerunt DD. eam eſſe
20 amplectendam, quæ fauet proximioribus vltimi defuncti; Tùm quia illam diſcuſſo articulo firmauit *Rot. in dicta Romana Domus, coram Card. Sacrato*; contrariam verò incidenter retulit *in deciſ.121. par.7. recent.* in qua principaliter fuit excluſa perſona, quæ ſupererat ex vltimo defuncto, quia filia primò acquirentis erat expreſſè poſt maſculos vocata; tum etiam confirmatur authoritate, & ratione.

Autho-

Digitized by Google

22 Authoritate quia vltra DD. relatos in dicta *Roman. Domus*, illam in terminis probant *Gabr. conſ.86.num.10.& ſeq. lib.1.& conſ.68.nu.8. lib.2. Honded. conſ.13.num.29.lib.1. Cald de iur.emphyt. lib.1. quæſt.9.num.35. & 37. in fin. Card. Mant. de tacit. lib 22.tit.18.num.38. Anton de Amat.to.1.reſolut. 10. num.16. & 19.*

23 Ratione quas, quando emphyteuſis non accipitur à primò acquirente, ſed à concedente (vt contingit in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia) in perſona ipſius concedentis non poteſt conſiderari maior affectio erga proximores primi acquirentis, quàm vltimi

24 defuncti; Quamuis enim hæc ratio non ſatisfaciat, *Peregrin. de fideicomm. artic.51.num.59. verſ. quæ tamen*; ex quo ſicuti concedens dilexit primum acquirentem ita cenſeatur dilexiſſe eius proximiores, eam tamen pleno calamo ſequuntur *Gabr.* aliique relati per *Mantic. & Amat. in locis proximè allegatis.*

25 Et ſanè conſideratio Peregrini non ſubſiſtit, quia cum prædilectio reguletur à motiuo gradus vicinioris, & arctiori ſanguinis vinculo, vt dixit *Rot coram b.m. Merlin. deciſ.520.n.12.*

26 Vtiq; accommodari non poteſt Eccleſiæ concedenti, quæ nullo gradu, nulloq; ſanguinis vinculo acquirentem, eiuſque proximiores attingit, quare omnes ad emphyteuſim vocatos pari affectione proſequi, & æqualiter diligere cenſetur, eoſque præſumitur voluiſſe ad ſucceſſionem admitti ſecundum ordinem iuris, vt bene perpendit *Surd. ex adu. allegat conſ.120. ſub num.20. verſ. quæ ratio*, & conferunt *Gabr. conſ.90. ſub nu.25. verſ. verùm etiam, lib.1. Hartmon. Piſtor. Quæſt. iur. lib.3. quæſt. 23. num. 44.*

27 Tùm demùm quia authoritates adductæ in eadem *deciſ. 121. par. 7.* non probant concluſionem ibi relatam, etenim *Card. Mant. de tacit.*

28 *lib. 22.tit.18. num.39.* agit de emphyteuſi, quæ peruenit ad defunctum contra voluntatem ſtipulatoris, ac tenorem inueſtituræ, extra verò illum caſum confirmat opinionem ſupra firmatam, vt in *verſ. aliud ergo dicendum eſt.* Et licèt *num.40.* referat pro contraria *Corn. conſ.42.nu.4. lib. 4.* Is tamen attentè perlectus nihil determinat, vt patet ex *num.5. verſ. in hac tamen*, memor conſilii *Caſtren.* quem adduxit ſequendo aliam ſententiam in *præcitat. conſ.97.nu.6. in fin. lib.1. & conſ.28.num.18. lib. 2.*

29 *Gabr. conſ. 85. num. 14.* probat filiam fæminam admittendam ex pacto non egere proximitate vltimi defuncti.

30 *Couarr. pract. quæſt. cap.38. num.13.* non examinat hunc articulum, ſed an in ſucceſſione fæudi filius repræſentet perſonam patris, vnde iſti DD. non contradicunt prædictæ opinioni.

31 Minùſq; videntur contradicere alii per informantes congeſti, quia *Pariſ. conſ.230. num. 131. lib.1. Menoch. conſ.124.num.42. ac Surd. conſ. 120.num.6.* loquuntur in fæudo, in quo aperti

32 iuris eſt attendendam eſſe proximitatem vltimi defuncti, per *text. in dicto cap.1. in fin. de na-*

33 *tur. ſucceſs. feud.* Cuius diſpoſitio (quidquid aliqui ſenſerint) cum ſit generalis indiſtinctè procedit in fæudo hæreditario, ac ex pacto, & prouidentia, vt latè per *Natt. conſ.682. nu.13. & ſeqq. Piſtor. dicta quæſt. 23. num.45. lib. 3. Mant. de tacit. lib. 23. tit. 29. num. 8.* & admittit idem *Surd. dicto conſ.120. num.20. & ſeq.* & clariùs in *conſ.573.n.9. verſ. quem textum*, vbi innumeros allegat.

34 *Peregrin. de fideicomm. art.51. nu.59.* quamuis pro contraria opinione ponderet rationes, & authoritates cumulet, in fine tamen ſe refert ad tradita in *art. 20.* vbi opinionem amplectitur pro proximitate grauati.

Cœteri verò generaliter aſſerentes in huiuſmodi ſucceſſionibus eſſe inſpiciendam proximitatem reſpectu ſtipitis intelligi debent, vel quando fæudum, aut emphyteuſis non fuit

35 conſolidata in vna linea, in quibus terminis loquitur *deciſ. 622. coram Cardin. Caualer.* vt ſe explicat ſub *nu.3. verſ ad textum autem, cum ſeq.*

36 Vel quando linea, in qua fuit conſolidata penitus terminauit, ſicuti conciliando pugnantes opiniones diſtinguunt *Cranet. conſ.950 num.1. & ſeqq. Decian. conſ.21.num.7. Mant. di To lib. 21. tit. 29. num. 10.* cum aliis adductis per *Anton. de Amat. dicta reſolut. 10 num.13. to.1.* & ita ſe declarat *deciſ. in Paduan. feudi 10. Iunij 1609. coram Lancellott. relat. à Peregrin. in fin. conſil. 24. verſic. quia vltimus deceſſit ſine filiis, lib.5.*

37 Nec refert, quod *text. in cap.1. in fin. de natur. ſucceſs. feud.* ac ipſa *deciſ. in Romana Domus, coram Sacrato*; aliæque auctoritates pro Ioſepho adductæ loquantur, & procedant in emphyteuſi obuenta per diuiſionem vni ex vocatis, ideóq; nil mirum ſi in eis non habetur ratio primi acquirentis, vt explicat *Modern. Fulgin. in quodam ſuo conſ. relat. in tract. de iur. emphyt. tit. de ſucceſs. in bon. emphyteut. quæſt.2. num. 18.* Quia vis non fit in diuiſione, quæ in dd. iuribus exempli cauſa affertur, ſed in conſolidatione quocumque modo facta in vno capite, vel linea, & in continuatione ſucceſſionis, quæ præ-

38 fert ſemper proximiorem vltimi, vt explicat *Mant. dicto lib.23. tit.29. num 9.* & clarè educitur ex *dec.176. num.11. cum ſeqq. par. 5. rec. & coram Card. Caualer. dec.622. num.4.*

Minùs vrget, quod in emphyteuſi ex pacto, & prouidentia vnuſquiſque ſuccedat iure proprio, ac independenter ab aliis in vim pacti, & conceſſionis ex adductis in princip. Acproinde perperam quæritur de proximitate primi, vel vltimi. Nam hoc etiam admiſſo

39 non ſequitur, quod aliqui de vna linea poſſint concurrere cum aliis alterius lineæ, apud quam extat emphyteuſis, licèt ſint in eodem gradu, vt optimè tradit *Bald. dicto conſ. 200. num. 2. lib.5. Cranett. dicto conſ.950. nu.2.* ac alii ſupra allegati.

Parùm obſtante an conceſſio à principio facta fuerit vni, vel pluribus, quaſi primó caſu linea quamuis in palmites diuiſa pro vnica ſemper reputari debeat iuxt. diſtinctionem relat. per *Modern. Lucen. in dicto conſ.25. num.3. &*

40 *ſeqq. lib. 1.* Quia eadem ratio ingreſſus, & conſolidationis, quæ viget in linea viget pariter in palmite ad hoc, vt omnes eiuſdem palmites deficere debeant priúſquam tranſitus fieri poſſit ad alios ex diuerſo palmite prodeuntes, vt reprobata dicta diſtinctione ex pluribus probant *Peregrin. de fideicomm art.27. nu.14.*

Fuſar.

Fuſar de ſubſtit. quæſt.379. num.40. & de conceſſione facta vni loquuntur *deciſ. Caſenaten. emphyteuſis, coram b. m. Merlin. ac R.P.D.m.Melito.* & aliæ ſupra allegatæ.

Atque ità ex hoc capite fuit reſolutum Mazziottis non eſſe dandam immiſſionem cauſa per duas vices propoſita, & partibus acerrimè informantibus.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 10. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Mandatum præſumptum, ex quibus non reſultet inſtantia de iure Canonico eſt perpetua; retentio non datur pro credito illiquido: ſine liquidatione firmari non poteſt quantitas legitimæ & ſine dolo datur hypotheca pro reintegratione fideicommiſſi contra hæredem grauatum.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum præſumptum non reſultat ex repetitione iurium ab alio productorum.*
2 *Mandatum ideo præſumitur ex productione, quia iura præſumuntur habita à principali.*
3 *Maritus in bonis extradotalibus non habet mandatum à lege ſicut in Paraphernalibus.*
4 *Iudicium abſque mandato comparentis eſt eluſorium.*
5 *Sententia iuſtitia reſultat ex cauſa deciſionibus.*
6 *Sententia iuſtitia ad effectum ægidianæ iuſtificari debet ex iiſdem actis.*
7 *Sententia iuſtitiæ ad effectum Ægidianæ probari poteſt ex nouis iuribus tendentibus ad declarationem ſeu corroborationem præcedentis probationis.*
8 *Præſcriptio interrumpitur per litem.*
9 *Inſtantia de iure Canonico eſt perpetua.*
10 *Deſertio non inducitur ex lapſu temporis, niſi conſtet de claro non iure tacentis.*
11 *Retentio non datur pro credito illiquido.*
12 *Creditum redditur illiquidum, & turbidum ex fructibus perceptis.*
13 *Immiſſio non retardatur ob creditum illiquidum, & turbidum.*
14 *Sententia Rotalis non ſubſtinetur in aliqua prætenſione, ſuper qua nulla præceſſit diſputatio.*
15 *Legitima quanta ſit firmari non poteſt abſque liquidatione valoris bonorum.*
16 *Hypotheca non competit contra bona grauati pro reintegratione fideicommiſſi, ſi alienationes non fuerunt doloſa.*
17 *Ægidiana non intrat quando iudicium eſt nullum.*

DECISIO XXXII.

Reformarunt DD. Deciſionem coram me editam ſub die 30. Aprilis anni præteriti, in qua firmatum fuit eſſe locum Ægydianæ, quia validitas Sententiæ Rotalis concedentis immiſſionem Annæ pro legato legitimæ controuerſo viſa fuit non ſubſiſtere, iuſtitia verò vndique non probari, ſiquidem validitati obſtat defectus mandati in perſona Procuratoris, qui ſententiam obtinuit, tum expreſſi, quod numquam exhibuit, tum præſumpti, quia in deciſione eductum ex iurium productione, ac præſentia alterius principalis in Curia, qui expenſas erogauit, penitus corruit, conſtat enim quod idem Procurator
1 nulla iura produxit, ſed tantùm repetijt proceſſum de partibus ab alio per compulſum productum, ex quo non oritur mandati præſumptio, vt in ſpecie dixit *Rot. dec.104. nu.43. par.6. recent.* Quippè ceſſat in hoc caſu illa ra-
2 tio, quod iura cenſeantur habita à principali, quæ regulariter facit mandatum præſumere, iuxta tradita per *Roman. conſ. 446. num. 10. cum ſeqq. Felin. in cap. coram ſub num. 9. verſ. limita primò de offic. delegat. Alciat. de præſumpt. regul. 1. præſumpt.33. num.4. Vant. de nullit. tit. quib.mod. ſentent. null. repar. poſſ.num.96. & ſeq. Rot. coram Card. Seraph. dec.973. num.4.* Præſentia autem Gabrielis in Curia non ſuffragatur quia ipſe non eſt principalis, ſed Anna eius vxor, vt apparet ex eadem ſententia, ideò non potuit hanc facultatem Procuratori tribuere cum maritus in bonis extradotalibus (qualis eſt le-
3 gitima controuerſa) non habeat mandatum à lege, ſicut in Paraphernalibus, iuxt. doctrinam *Bart. in l. maritus nu.2. C. de Procur. Alex. conſ.144. num.9. lib.5. Soccin. ſen. conſ.82. nu.8. circa med. verſ. & hinc eſt lib.4. Surd. conſ.290. ſub num.5. verſ. & in his bonis, cum ſeq. & fuit dictum in Bononien. Pecuniaria 26. Maij 1645. coram R.P.D.m. Bichio, §. non etiam.* Suppoſitum verò quod eadem Anna dederit in dotem omnia eius bona, credita, & iura quæcumq; prælato eius viro non fuit hactenus concludenter iuſtificatum.

Nec releuat, quod pro parte Baronis de Grillon rei conuenti ſemel tantùm fuerit oppoſitum de mandato, à qua oppoſitione receſſiſſe cenſetur ab omiſſam illius repetitionem in ſubſequentibus actibus; Quia non conſtat, quod nomine eiuſdem Baronis alius
4 actus poſt dictam oppoſitionem geſtus fuerit, quare ceſſat huiuſmodi repetitionis neceſſitas, & iudicium non docto de mandato redditur eluſorium ex adductis per *Rot. deciſ. 196. num.2. par.4. diuerſ. deciſ.552. num. 2. par.3. recent. coram Card. Seraph. deciſ. 1465. num. 2. & coram b. m. Buratt. deciſ. 683. num. 6. ac ſæpè in alijs.*
5 Iuſtitia verò eiuſdem ſententiæ quo ad primum caput, in quo pro legato legitimæ conceditur immiſſio ſuper prædio S. Pauli pro vna vncia cum tertio alterius vnciæ plenè reſultat ex præcedentibus deciſionibus in hac cauſa editis coram R. p. d. meo Peutingerio, & coram me, quarũ fundamenta optimè ſubſiſtunt.

Nec releuat, quod ex actis prioris inſtantiæ,
6 vt opus eſt ad effectum Ægydianæ, iuſtificatum non appareat prædium S. Pauli fuiſſe in bonis Teſtatoris. Quia cum in eiſdem actis fuerit producta particula teſtamenti ſuper inſtitutione hæredis, in qua habetur relatio ad præle-

prælegatum vxori relictum, vbi Teſtator de
dicto prædio explicitam mentionem fecit,
vtiq; etiamſi in eadem particula dictum præ-
dium non fuerit nominatim expreſſum, ſatis
tamen cenſetur ſpecificatum per dictam re-
lationem, vt proinde ſufficiat eiuſdem præle-
7 gati particulam nunc produxiſſe pro declara-
tione, & corroboratione præcedentis proba-
tionis, vt in his terminis reſpondit *Rot. in Ca-
ſaraugustan. Penſionis 16. Nouembris 1605. coram
Iuſto. apud Marcheſ. de commiſs. par. 1. fol. 340.
num. 4. & 5. coram Reuerendiſs. Vrgell. deciſ. 230.
num. 9. & in Romana Retentionis Domorum 23.
Ianuarij 1649. coram R.P.D. meo Veroſpio, §. non
obſtat ad excluſionem.*

Minùs officit aliàs obiecta præſcriptionis
8 exceptio; quia fuit interupta per litem mo-
tam anno 1562. quæ non habetur pro dereli-
cta ex diuturna taciturnitate nonaginta, & vl-
9 trà annorum, nam inſtantia de iure Canonico
10 eſt perpetua, & ſolus lapſus temporis ſuper
deſertione non ſufficit, niſi copulatiuè ex ac-
tis conſtet de claro non iure tacentis (quod in
hoc caſu excluditur ex præfatis deciſionibus)
vt præter allegatos *in deciſ. edita coram me, in
§. ad repetitam verò, fuit reſponſum in Romana
Pecuniaria 18. Iunij 1655. coram R. P. D. meo
Cerro, §. fin.*

11 Retentio autem prætenſa pro dote Mar-
gheritæ vxoris teſtatoris cõpetere non poteſt
quia (prætermiſſis alijs) huiuſmodi creditum
non eſt in facto liquidum, & ex notabili quã-
12 titate fructuum hactenus perceptorum ex
bonis reſtituendis redditur omninò turbidũ,
13 quod proinde non valet immiſſionem impe-
dire, vt dixit *Rot. dec. 294. num. 21. par. 6. recen.
in Bononien. Fideicomm. de Bratterijs 8. Apr. 1644.
coram Eminent. D. Card. Corrado, §. fin. verſ. quare,
& in Auenionen. Hæreditatis 10. Iunij 1648. coram
Reuerendiſs. D. Tarraconen. §. aliud creditum, in
fin.*

Cæterùm quo ad ſecundum caput eiuſdem
ſententiæ, in qua conceditur immiſſio ſuper
eodem Prædio S. Pauli pro alia vncia cum
tertio alterius vnciæ pro bonis alienatis ab
authoribus eiuſdem Baronis iuſtitia viſa fuit
14 non probari; quia ſuper huiuſmodi præten-
ſione nulla præceſſit diſputatio, vt patet ex de-
ciſionibus coram R.P.D. meo Peutingerio
15 editis; Ac deficit liquidatio valoris bonorum
alienatorum, ſine qua firmari non poteſt ad
quantum aſcenderet portio legitimæ ex alijs
bonis fideicommiſſi detrahenda, iuxta tradit.
per *Alex. conſ. 3. ſub num. 6. verſ. & ideò, lib. 3.
cum alijs per Merlin. de legitim. lib. 5. tit. 3. nu-
mer. 5.*

16 Minuſq; fuit doctum de alienationibus, &
quidem doloſè factis, vt copulatiuè requiritur
ad hoc, vt agi poſſit contra alienantes pro
reintegratione fideicommiſſi, & eorum bona
cenſeantur ad hunc effectum hypothecata, vt
reſpondit *Rot. in Romana Fideicommiſſi, ſeu Sal-
uiani 26. Nouembris 1650. coram Reuerend. D. meo
Decano, §. nihilque facit; in Placentina bonorum 16.
Iun. 1653. coram R.P.D. meo Zarate, §. vlt. & in
Roman. Cenſus, ſeu Saluiani 5. Maij 1655. coram
R.P.D. meo Cerro, in fin.*

Quare concluſum fuit non eſſe locum
Ægidianæ, & ſic recedendum in hac parte à
17 deciſis, quia illa non intrat quando, vt in
præſenti, iudicium eſt nullum, *Rot. deciſ. 88.
num. 2. par. 6. recent. coram b. m. Merlin. deciſ. 11.
ſub num. 1. verſ. attamen, cum ſeq. & in dicta Aue-
nionen. Hæreditatis 10. Iunij 1648. in princ. & 17.
Martij 1649. §. 1. coram Reuerendiſs. Tarraconen.*
ac in alijs. Sententiam verò eſſe iuſtam in eo
tantùm capite, in quo pro legato legitimæ
conceditur immiſſio ſuper prædio S. Pauli
pro vna vncia cum tertia parte alterius vn-
ciæ.

Et ità vtraque, &c.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Lunæ 13. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Beneficium vacat per aſſequutionem alterius incompatibilis, eiuſque pacificam poſſeſsionem per duos menſes, & talis poſſeſsio, quando dicatur pacifica; modo vacationis alternatiue expreſſo ſufficit alterum ex modis alternatis verificari etiam de facto, quando adeſt clauſula, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*.

SVMMARIVM.

1 *De bono iure videri ſolet, quando poſſeſſio eſt turbida.*

2 *Lites, quæ diuino cultui detrahunt, ſunt citiſſimè reſecandæ.*

3 *Dignitas requirens reſidentiam, eſt incompatibilis cum Canonicatu ſimili in eadem Eccleſia.*

4 *Vacatio inducitur per retentionem alterius beneficij incompatibilis per duos menſes.*

5 *Reſignationes in fraudem futuræ, ſeu imminentis vacationis ſunt nullæ, & irritæ.*

6 *Reſignatio non conſumitur per ſimplex mandatum ad reſignandum.*

7 *Reſignatarius non amittit poſſeſſionem beneficij ante formalem conſenſum, & eius admiſſionem factam à ſummo Pontifice.*

8 *Beneficium non vacat, niſi poſſeſſio ſecundi incompatibilis fuerit pacifica.*

9 *Poſſeſſionem beneficij incompatibilis ſatis eſt fuiſſe pacificam per duos menſes, vt inducatur vacatio, licet poſtea lites ſuperueniant.*

10 *Commiſſio ſola abſque citatione, & reproductione, non inducit litis pendentiam.*

11 *Poſſeſſio pacifica duorum menſium non interrumpitur per moleſtias extraiudiciales, quæ non feriunt poſſeſſionem, ſeu perceptionem fructuum.*

12 *Moleſtiæ antequam inferantur, non turbant pacificam poſſeſſionem.*

13 *Moleſtijs ceſſantibus ceſſat turbatio, & incoatur poſſeſſio pacifica.*

14 *Prouiſio anterior præfertur poſteriori.*

15 *Gratia corruit, ſi modus vacationis diſpoſitiuè narratus eſt falſus de iure, & de facto & nu. 16.*

17 *Clauſula* ſiue premiſſo ſiue alio quouis modo *corruit cum ipſa gratia, quando modus diſpoſitiuè*

uè narratus eſt falſus de iure, & de facto.

18 *In alternatiuis ſufficit alterum verificari.*

19 *Vacatio ob incompatibilitatem non inducitur, niſi elapſis prius duobus menſibus, quibus primum beneficium fuit retentum.*

20 *Prouiſio Beneficij non vacantis non ſubſtinetur.*

21 *Beneficium an elapſis duobus menſibus dicatur vacare a die captæ poſſeſſionis ſecundi incompatibilis.*

22 *Beneficij incompatibilis prouiſio non poteſt obtineri ante lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis ſecundi.*

23 *Clauſula* dummodo de tempore datæ præſentium non fuerit alteri ius queſitum, *præſernat tantum ius validum, & legitimum.*

DECISIO XXXIII.

MAnutentionis in poſſeſsione Dypthereatus (qui eſt ſecunda dignitas in Eccleſia Collegiata S. Mariæ de Catholica Rhegine Diæceſis) per Ioſephum Boſurgium, & Franciſcum Galantem à ſede Apoſtolica ſub diuerſa narratiua impetrati, quæſtione propoſita die 4. Iunij præteriti DD. mandarunt
1 videri de bono iure, vt moris eſt quando poſſeſsio eſt turbida, & maximè vt lites, quæ
2 plurimum Diuino Cultui detrahunt, citiſsime reſecentur.

Boni autem iuris examen hodie expoſitum duo reſpexit, alterum, an Dypthereatus vacauerit per reſignationem factam à Franciſco Boſurgio in manibus Papæ ad fauorem prædicti Ioſephi eius fratris, vel potius per aſſequutionem alterius Beneficij incompatibilis in eadem Eccleſia. Alterum, an (quatenus ſecundo modo vacauerit) ſubſtineatur Prouiſio Ioſephi impetrata tamquam de vacante per dictam reſignationem.

Et quo ad primam inſpectionem DD. veriùs exiſtimarunt Dypthereatum vacaſſe per aſſequutionem incompatibilis, quia cum Franciſcus Boſurgius, qui illum obtinebat die 17. Maij 1648. adeptus fuerit poſſeſsionem Ca-
3 nonicatus in eadem Eccleſia omnino incompatibilis cum dicta dignitate perſonalem reſidentiam requirente ex diſpoſitiene *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. §. præterea obtinentibus*, vt latè probat *Hoied. de incompatibilit. Benefic. cap. 11. num. 1. cum ſeqq. part. 1*, ac
4 vtrumque retinuerit per duos menſes, & vltra, vt diſſertè probant teſtes *in Summ. Franciſci Galartis relat. ſub num. 2.* vtique ex hoc capite cenſetur inducta vacatio, *cap. de multa vbi gloſs. verb. poſt receptionem Abb. num. 16. verſ. ergo indiſtinctè crederem, Ancharan. num. 3. de preben. Clem. Gratia & ibi Vital. num. 43. de reſcript. & habetur in Extrauag. execrabilis Ioannis 22. Rota dec. 120. ſub num. 1. verſ. ſed etiam part. 4. recent. coram Buratt. dec. 102. ac dec. 473. vtrobique num. 1. & 2. in Venefrana Canonicatus 16. Ianuarij 1634. coram b. m. Coccin. & in Auellina Canonicatus 19. Iunij 1651. cor. R. P. D. meo Cerro §. final.*

Non obſtat quod Franciſcus dederit mandatum Procuræ ad reſignandum Dypthereatum per ſex dies ante aſſequtam poſſeſsionē Canonicatus nempe die 11. eiuſdem menſis
5 Maij tum quia huiuſmodi reſignationes tamquam factæ in fraudem futuræ vacationis nullæ, ac irritę declarantur per *ſ. m. Paulum V. in eius conſtitutione relat. per Garz. de Benefic. parte 11. cap. 5. ſub num. 64. & per regul. 3. Cancell. editam à ſ. m. Innoc. X. ac renouatam à S. D. N.* ideoque per eas non inducitur vacatio, vt dixit *Rota coram b. m. Merlin. dec. 559. num. 1. & magis in ſpecie coram Buratt. dec. 242. ſub num. 4. verſ. quia tam*
6 *conſtitutio* tum etiam quia per ſimplex Mandatum Procuræ ad reſignandùm, non dicitur conſumpta reſignatio, neque amiſſa poſ-
7 ſeſsio ante conſenſum formalem prꝑſtitum à Procuratore, atque admiſsionem à Summo Pontifice, non priùs factam quám die 21. Iulij 1648. ſicque elapſis iam dictis duobus menſibus *cap. fin. de renunciat. Innoc. in cap. quod in dubijs eodem tit. Felin. in cap. in noſtra num. 30. reſcript. Pariſ. de reſignat. Benefic. lib. 8. quæſt. 8. num. 41. & ſeqq. Menoch. de Arbitr. caſ. 201 num. 47. Rot. dec. 14. ſub num. 3. verſ. tamen donec de renunciat. & dec. 16. ſub num. 6. verſ. imò etiam de rer. permutat. in antiq. coram b. m. Merlin. d. dec. 559. num. 2. & in Naulen. Parochialis 18. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Cerro §. tanto magis.*

Nec ſubſiſtit quod poſſeſsio ſecundi bene-
8 ficij non fuerit pacifica, vt omnino requiritur ad effectum inducendi vacationem primi quia, aut prętenditur turbata, ex moleſtijs iudicialibus deductis ex lite, quę aſſeritur mota ſuper d. Canonicatu per cõmiſsionem directã R. P. D. meo Cerro, & cum huiuſmodi
9 commiſsio fuerit impetrata poſt octo menſes à die aſſecutionis eiuſdem Canonicatus, non potuit impedire vacationem iam ſequtam per illius retentionem ſpatio duorum menſium, iuxt. *gloſ. in cap. commiſſa verb. pacificam in fin. verſ. ſi autem poſſeſsionem de elect. in 6. & in dict. Clem. Gratia. verb. pacifice in addit. verſ. nec deſinit eſſe pacifica de reſcript. Caſſador. dec. 9. numer. 2. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. cum alijs per Garz. de Bene-*
10 *fic. par. 11. cap. 5. n. 113.* prꝑſertim quia ſola cõmiſsio abſque citatione ad docendum contra legitime exequta, ac reproducta non inducit litis pendentiam, *Clem. fin. ut lit. pend. Lancellott. de attent. lit. pend. cap. 4. num. 11. & ſeqq. Rot. deciſ. 317. ſub num. 2. verſ. quia pro reſponſione part. 2. rec. in Romana legati 4. Iulij 1642. & in Comen. Canonicatus 16. Martij 1654. coram R. P. D. meo Cerro, & in Comen. iuriſpatronatus 9. Iunij præteriti coram me §. final. verſ. tum & fortius* aut vero ex
11 moleſtijs extraiudicialibus, & hæ niſi probentur illatæ circa ipſam poſſeſsionem, vel perceptionem fructuum (de quo in præſenti non conſtat) non interrumpunt bimeſtre pacificum, vt diſtinguendo inter moleſtias iudiciales, & de facto benè declarat *Sarnen. in regul. de annal. quæſt. 45. ſub num. 8. verſ. breuiter, Achill. dec. 6. num. 1. ſuper regul. de triennal. Put. dec. 317. lib. 1. in correct. Seraphin. dec. 1254. nu. 2.* & fuit dictum in *Leodien. Canonicatus 27. Aprilis 1640. coram Reuer. Tarraconen. in Salernit. Beneficij 15. Aprilis coram R. P. D. meo Bichio, §. non obſtat, & in Segobien. Benef. 25. Iunij præteriti cor. R. P. D. meo Beuilaqua, §. pen.* & illarũ effectus turbatiuus paci-
12 ficę poſseſsionis, ſicuti non incipit antequam inte-

inferatur, ita tantum durat, quantum dd.
3 moleſtiæ durant, illis veró ceſſantibus ceſſat pariter dictus effectus, & inchoatur poſſeſſio pacifica, vt per *Caſſador.dec.6. num. 8. ſuper regul.Mobed.dec.8.num.3.de cauſ.poſſeſs. & propriet. Buratt.dec.622.num.8.ac in dd.Salamantin.Beneficij & Segobicn.Beneficij proximè allegat.*

Dixerunt tamen DD. (& hæc quo ad ſecundam inſpectionem) quod Prouiſio Ioſephi rectè ſuſtinetur, quia ipſe obtinuit Dypthereatum, non ſolum vti vacantem per reſignationem, ſed etiam per aſſequtionem incompatibilis, vt apertè legitur in eius literis ibi, *ſeu per ſimilem reſignationem dicti Franciſci coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam, aut aſſequtionem alterius Beneficij Eccleſiaſtici quauis auctoritate collati Summ. num.* 2. quare cum
4 eius prouiſio ſit anterior prouiſione Galantis ex quo illa fuit impetrata 21. Iulij, hæc verò die 8. Auguſti ſequentis, iure ipſe præferendus eſt *ad Text. in cap.cum, cui de praben. in 6. gloſs.in cap.tibi verb.receptus de reſcript.pariter in ſexto Rot.penes Verall. dec.61.num.1.part.2.Buratt. dec.421.num.1.b.m. Coccin.dec.350.num.1.in Placentia Canonicatus prima Iulij 1647. coram Reu. Tarraconen.§.neque etiam obſtat in Gadicen.Preſtimonij 2.Decembris 1648. coram b. m. Arguelles §. tum quia eſt poſterior, & in Volaterrana Canonicatus 27.Aprilis 1654.coram R.P.D. meo Albergato §. fin.*

Non obſtat, quod vbi modus Vacationis
5 primo loco diſpoſitiuè narratus eſt falſus, corruit tota Gratia, nec poteſt ſubſtineri ex alia vacatione, quia concluſio procedit quando impetrans in diſpoſitiua ſe reſtrinxit ad vnū modum vacandi, tunc enim ſi ille modus eſt
6 omnino falſus, quia ſcilicet nec de iure, nec de facto verificetur prouiſio ſubſtineri non
7 poteſt ex clauſula generali, *ſiue premiſſo, ſiue alio, quouis modo*, quæ tamquam acceſſoria corruit cum ipſa Gratia iuxt. *dec. Put. 390. in correct. & in recent.dec.120.num.8.part. 4.* cum alijs latè adductis in mox allegat. *Volaterrana Canonicatus coram R.P.D. meo Albergato §. nec releuat cum ſeq.& in Segobricen. Canonicatus 26. Nouembris 1655.coram Reu. D. meo Decano §. nec momenti, ac 22.Martij 1656.coram me §.nec releuat.*
8 *verſ.etiamſi,* Secus autem quando (vt hic) impetrans in diſpoſitiua non ſe reſtrinxit ad vnū modum, ſed alternatiuè proceſſit, *ſiue per reſignationem, ſiue per aſſequtionem incompatibilis,* nam hoc caſu ſufficit, quod vnus ex dd. modis verificetur iuxta regulam *cap.in alternatiuis de regul.iur.in 6.& in ſpecie firmauit Rot.cor Card. Seraphin. dec.911.in fin. in Bononien. Canonicatus 19.Febr. 1590. coram Card. Pamphilio apud Marcheſ. de commiſs. part.1. fol. 357. num. 2. Mantic. dec.31 num.4.Pen.dec.613. num.2. ſecundum Lugdun.impreſs.b.m.Coccin.dec. 263.ſub num.1. verſ. neq; obſtat, & ſeq. & in Anglonen.Archipresb. 28. Iun.1654.coram R.P.D. meo Albergato §.hinc nullius eſt momenti verſ. non enim.*

Minùs obſtat, quod licèt Galantes expediuerit Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ ſub die 8. Auguſti 1648. eius tamen Supplicatio fuerit ſignata pridie Idus (nempe die 13.) Iunij antecedentis, ſicque longè ante prouiſionem Ioſephi obtentam die 21. Iulij ſequentis; quia fuit reſponſum, quod ſi ipſe vtitur data ſupplicationis, eo tēpore Dypthereatus non vacabat per aſſequtionem incompatibilis, cum non eſſent elapſi duo menſes, qui à die 17. Maij aſſequtæ poſſeſſionis terminabant die 17. Iulij ſequentis; Nam incompatibilitas ad effectum inducendi vacationem non obſtat aſſequtioni, ſed retentioni vltrà
19 duos menſes, quibus dumtaxat elapſis, & non priùs vacat primum niſi fuerit dimiſſum, iuxt. *text. in cap.commiſſa de elect in 6. Gabr. conſ. 193.ſub num.7. verſ. neque opus eſt, cum ſeq. lib.1. Lotter. de re Beneſic. lib.3. quæſt.23. num.17. Rota penes Mobed. deciſ.14.num.2. de Praben.in recent. deciſ.601. num.5. par.4. coram Card.Seraph. deciſ. 774. num.2. Buratt. deciſ.102.num.2. b.m.Merlin. dec.6. ſub num.8. verſ. quoniam, in d. Auellina Canonicatus 27. Martij 1651. coram R. P. D. meo Cerro, §. fin. & in Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij 4. Iulij 1653. coram R. P. D. meo Albergato, §. fin.*
20 Vnde illius prouiſio eo minus ſubſtinere poteſt, tamquam impetrata de Beneficio verè non vacante, vt dixit *Rota coram Card. Seraph. deciſ.997. num.1.& in Compoſtellan.Benef. 1.Iulij 1648. §.verum eo magis, & 25. Iunij 1649.coram Emin. D. Card.Otthobono.*

Nec releuat, quod elapſis duobus menſibus
21 primum Beneficium cenſetur vacare à die captæ poſſeſſionis ſecundi, iuxt. tradit. per *Garz. de Benef. dicta par.11. cap.5. num. 114. & 116. Lotter. de re Benef.lib.3. quæſt.23. ſub nu.20. verſ. & ſic eo momento, Add. ad Buratt. deciſ.19. num.23. in fin.* Quia, quidquid ſit ad alios effectus, ſanè pro habenda valida prouiſione ex-
22 pectandus eſt lapſus dicti bimeſtris, nec anteà Beneficium dicitur ad hunc effectum vacare, vt benè probat *text. in dicto cap. commiſſa*, ibi „ *niſi tunc demum, cum ex toto fuerit ipſe annus elapſus cenſenda vacare, nec poteſt alteri, te nolente, conferri &c. de elect. in 6. & gloſ. ibidem verb. te nolente*, ac alijs relatis, *Gabr. dicto conſ.193.ſub num.8. verſ. tandem cum Beneficium lib.1.*

Hinc non officit clauſula, *dummodò de tempore data præſentium non fuerit alteri ius quæſitum,* appoſita in literis prouiſionis Ioſephi;
23 quia illa præſeruat tantúm ius validè, ac legitimè quæſitum, quale profectò non reſultat ex dicta prouiſione Galantis nulla, & obreptitia, vt declarauit *Rota in Mediolanen. Cappellaniæ 27. Maij 1602. coram Corduba, relat. per Garz. de Benef. par.4. cap.3 ſub num.14. verſ.nam vt vnus, in recent. dec.572. num.6. par.1. & deciſ. 504. num.3. ac deciſ. 634. num.1. in fin. par. 2. in Bononien.Parochialis 2.Martij 1648. coram Emin. D.Card.Otthobono, §.neq; Ceballino, in d.Auellina Canonicatus 12. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Cerro, §.non obſtante clauſula, & in Camerinen.Canonicatus 19.Ianuarij 1654. coram me, §.penult.*

Quare concluſum fuit conſtare de bono iure Ioſephi partibus hinc, inde informantibus, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 54. ſed deinde reuocata, vt infra deciſ. 154. & 216.

uè narratus eſt falſus de iure, & de facto.

18 *In alternatiuis ſufficit alterum verificari.*

19 *Vacatio ob incompatibilitatem non inducitur, niſi elapſis prius duobus menſibus, quibus primum beneficium fuit retentum.*

20 *Prouiſio Beneficij non vacantis non ſuſtinetur.*

21 *Beneficium an elapſis duobus menſibus dicatur vacare a die captæ poſſeſſionis ſecundi incompatibilis.*

22 *Beneficij incompatibilis prouiſio non poteſt obtineri ante lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis ſecundi.*

23 *Clauſula* dummodo de tempore datæ præſentium non fuerit alteri ius queſitum, *præſeruat tantum ius validum, & legitimum.*

DECISIO XXXIII.

MAnutentionis in poſſeſsione Dypthereatus (qui eſt ſecunda dignitas in Eccleſia Collegiata S. Mariæ de Catholica Rhegine Diœceſis) per Ioſephum Boſurgium, & Franciſcum Galantem à ſede Apoſtolica ſub diuerſa narratiua impetrati, quæſtione propoſita die 4. Iunij præteriti DD. mandarunt
1 videri de bono iure, vt moris eſt quando poſſeſsio eſt turbida, & maximè vt lites, quæ
2 plurimum Diuino Cultui detrahunt, citiſsime reſecentur.

Boni autem iuris examen hodie expoſitum duo reſpexit, alterum, an Dypthereatus vacauerit per reſignationem factam à Franciſco Boſurgio in manibus Papæ ad fauorem prædicti Ioſephi eius fratris, vel potius per aſſequtionem alterius Beneficij incompatibilis in eadem Eccleſia. Alterum, an (quatenus ſecundo modo vacauerit) ſuſtineatur Prouiſio Ioſephi impetrata tamquam de vacante per dictam reſignationem.

Et quo ad primam inſpectionem DD. veriùs exiſtimarunt Dypthereatum vacaſſe per aſſequtionem incompatibilis, quia cum Franciſcus Boſurgius, qui illum obtinebat die 17. Maij 1648. adeptus fuerit poſſeſsionem Ca-
3 nonicatus in eadem Eccleſia omnino incompatibilis cum dicta dignitate perſonalem reſidentiam requirente ex diſpoſitione *Sacr. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. §. præterea obtinentibus*, vt latè probat *Hoied. de incompatibilit. Benefic. cap. 11. num. 1. cum ſeqq. part. 1*, ac
4 vtrumque retinuerit per duos menſes, & vltra, vt diſſertè probant teſtes *in Summ. Franciſci Galantis relat. ſub num. 2.* vtique ex hoc capite cenſetur inducta vacatio, *cap. de multa vbi gloſs. verb. poſt receptionem Abb. num. 16. verſ. ergo indiſtinctè crederem, Ancharan. num. 3. de præben. Clem. Gratiæ & ibi Vital. num. 43. de reſcript. & habetur in Extrauag. execrabilis Ioannis 22. Rota dec. 120. ſub num. 1. verſ. ſed etiam part. 4. recent. coram Buratt. dec. 102. ac dec. 473. vtrobique num. 1. & 2. in Venefrana Canonicatus 16. Ianuarij 1634. coram b.m. Coccin. & in Auellina Canonicatus 19. Iunij 1651. cor. R.P.D. meo Cerro §. final.*

Non obſtat quod Franciſcus dederit mandatum Procuræ ad reſignandum Dypthereatum per ſex dies ante aſſequtam poſſeſsionẽ
5 Canonicatus nempe die 11. eiuſdem menſis Maij tum quia huiuſmodi reſignationes tamquam factæ in fraudem futuræ vacationis nullæ, ac irritę declarantur per *ſ.m. Paulum V. in eius conſtitutione relat. per Garz. de Benefic. part. 11. cap. 5. ſub num. 64. & per regul. 3. Cancell. editam à ſ.m. Innoc. X. ac renouatam à S. D. N.* ideoque per eas non inducitur vacatio, vt dixit *Rota coram b.m. Merlin. dec. 559. num. 1. & magis in ſpecie coram Buratt. dec. 242. ſub num. 4. verſ. quia tam*
6 *conſtitutio* tum etiam quia per ſimplex Mandatum Procuræ ad reſignandum, non dicitur conſumpta reſignatio, neque amiſſa poſ-
7 ſeſsio ante conſenſum formalem pręſtitum à Procuratore, atque admiſsionem à Summo Pontifice, non priùs factam quàm die 21. Iulij 1648. ſicque elapſis iam dictis duobus menſibus *cap. fin. de renunciat. Innoc. in cap. quod in dubijs eodem tit. Felin. in cap. in noſtra num. 30. reſcript. Pariſ. de reſignat. Benefic. lib. 8. quæſt. 8. num. 41. & ſeqq. Menoch. de Arbitr. caſ. 201. num. 47. Rot. dec. 14. ſub num. 3. verſ. tamen donec de renunciat. & dec. 16. ſub num. 6. verſ. imò etiam de rer. permutat. in antiq. coram b.m. Merlin. d. dec. 559. num. 2. & in Naulen. Parochialis 18. Aprilis 1644. coram R. P. D. meo Cerro § tanto magis.*

Nec ſubſiſtit quod poſſeſsio ſecundi bene-
8 ficij non fuerit pacifica, vt omnino requiritur ad effectum inducendi vacationem primi quia, aut prętenditur turbata, ex moleſtijs iudicialibus deductis ex lite, quę aſſeritur mota ſuper d. Canonicatu per cõmiſsionem directã R.P.D. meo Cerro, & cum huiuſmodi
9 commiſsio fuerit impetrata poſt octo menſes à die aſſecutionis eiuſdem Canonicatus, non potuit impedire vacationem iam ſequtam per illius retentionem ſpatio duorum menſium, iuxt. *gloſ. in cap. commiſſa verb. pacificam in fin. verſ. ſi autem poſſeſsionem de elect. in 6. & in dict. Clem. Gratiæ. verb. pacifice in addit. verſ. nec deſinit eſſe pacifica de reſcript. Caſſador. dec. 9. numer. 2. de cauſ. poſſeſs. & propriet. cum alijs per Garz. de Bene-*
10 *fic. par. 11. cap. 5. n. 113.* pręſertim quia ſola cõmiſsio abſque citatione ad docendum contra legitime exequta, ac reproducta non inducit litis pendentiam, *Clem. fin. vt lit. pend. Lancellott. de attent. lit. pend. cap. 4. num. 11. & ſeqq. Rot. deciſ. 317. ſub num. 2. verſ. quia pro reſponſione part. 2. rec. in Romana legati 4. Iulij 1642. & in Comen. Canonicatus 16. Martij 1654. coram R.P.D. meo Cerro, & in Comen. iuriſpatronatus 9. Iunij præteriti coram me §. final. verſ. tum & fortius* aut vero ex
11 moleſtijs extraiudicialibus, & hæ niſi probentur illatæ circa ipſam poſſeſſionem, vel perceptionem fructuum (de quo in præſenti non conſtat) non interrumpunt bimeſtre pacificum, vt diſtinguendo inter moleſtias iudiciales, & de facto benè declarat *Sarnen. in regul. de annal. quæſt. 45. ſub num. 8. verſ. breuiter, Achill. dec. 6. num. 1. ſuper regul. de triennal. Put. dec. 317. lib. 1. in correct. Seraphin. dec. 1254. nu. 2.* & fuit dictum in *Leodien. Canonicatus 27. Aprilis 1640. coram Reuer. Tarraconen. in Salernit. Beneficij 15. Aprilis coram R.P.D. meo Bichio, §. non obſtat, & in Segobien. Benef. 25. Iunij præteriti cor. R.P. D. meo Beuilaqua, §. pen.* & illarũ effectus turbatiuus paci-
12 ficę poſseſsionis, ſicuti non incipit antequam

inte-

inferatur, ita tantum durat, quantum dd.
13 moleſtiæ durant, illis veró ceſſantibus ceſſat
pariter dictus effectus, & inchoatur poſſeſſio
pacifica, vt per *Caſſador.dec.6. num. 8. ſuper re-
gul.Mobed.dec.8.num.3.de cauſ.poſſeſſ. & propriet.
Buratt.dec.622.num.8.ac in dd.Salamantin.Beneſi-
cij & Segobicen.Beneficij proximè allegat.*

Dixerunt tamen DD. (& hæc quo ad ſe-
cundam inſpectionem) quod Prouiſio Ioſe-
phi rectè ſubſtinetur, quia ipſe obtinuit Dy-
ptheratum, non ſolum vti vacantem per re-
ſignationem, ſed etiam per aſſequtionem in-
compatibilis, vt apertè legitur in eius literis
ibi, *ſeu per ſimilem reſignationem dicti Franciſci
coram Notario publico, & teſtibus ſponte factam,
aut aſſequtionem alterius Beneficij Eccleſiaſtici qua-
uis auctoritate collati Summ. num. 2.* quare cum
14 eius prouiſio ſit anterior prouiſione Galantis
ex quo illa fuit impetrata 21. Iulij, hæc verò
die 8. Auguſti ſequentis, iure ipſe præferen-
dus eſt *ad Text. in cap.cum, cui de praben. in 6.
gloſ.in cap.tibi verb.receptus de reſcript.pariter in
ſexto Rot.penes Verall. dec.61.num.1.part.2.Buratt.
dec.421.num.1.b.m. Coccin.dec.350.num.1.in Pla-
centia Canonicatus prima Iulij 1647. coram Ren.
Tarraconen.§.neque etiam obſtat in Gadicen.Preſti-
monij 2.Decembris 1648. coram b. m. Arguelles §.
tum quia eſt poſterior, & in Volaterrana Canonica-
tus 27.Aprilis 1654.coram R.P. D. meo Albergato
§. fin.*

Non obſtat, quod vbi modus Vacationis
15 primo loco diſpoſitiuè narratus eſt falſus,
corruit tota Gratia, nec poteſt ſubſtineri ex
alia vacatione, quia concluſio procedit quan-
do impetrans in diſpoſitiua ſe reſtrinxit ad vnũ
modum vacandi, tunc enim ſi ille modus eſt
16 omnino falſus, quia ſcilicet nec de iure, nec
de facto verificetur prouiſio ſubſtineri non
17 poteſt ex clauſula generali, *ſiue premiſſo, ſiue
alio, quouis modo,* quæ tamquam acceſſoria cor-
ruit cum ipſa Gratia iuxt. *dec. Put. 390. in cor-
rect. & in recent.dec.120.num.8.part.4.* cum alijs
latè adductis in mox allegat. *Volaterrana Cano-
nicatus coram R.P.D. meo Albergato §. nec releuat
cum ſeq.& in Segobricen. Canonicatus 26. Nouem-
bris 1655.coram Ren. D. meo Decano §. nec mo-
menti, ac 22.Martij 1656.coram me §.nec releuat.*
18 *verſ.etiamſi,* Secus autem quando (vt hic) im-
petrans in diſpoſitiua non ſe reſtrinxit ad vnũ
modum, ſed alternatiuè proceſſit, *ſiue per re-
ſignationem, ſiue per aſſequtionem incompatibilis,*
nam hoc caſu ſufficit, quod vnus ex dd. mo-
dis verificetur iuxta regulam *cap.in alternatiuis
de regul.iur.in 6.& in ſpecie firmauit Rot.cor.Card.
Seraphin. dec.911.in fin. in Bononien. Canonicatus
19.Febr. 1590. coram Card. Pamphilio apud.Mar-
cheſ. de commiſſ. part.1. fol. 357. num. 2. Mantic.
dec.81 num.4.Pen.dec.613. num.2. ſecundum Lu-
gdun.impreſſ.b.m.Coccin.dec. 263.ſub num.1. verſ.
neq; obſtat, & ſeq. & in Anglonen.Archipresb. 28.
Iun.1654.coram R.P.D.meo Albergato §.hinc nul-
lius eſt momenti verſ. non enim.*

Minùs obſtat, quod licèt Galantes expedi-
uerit Breue de capienda poſſeſſione nomine
Cameræ ſub die 8. Auguſti 1648. eius tamen
Supplicatio fuerit ſignata pridie Idus (nempe
die 13.) Iunij antecedentis, ſicque longè ante
prouiſionem Ioſephi obtentam die 21. Iulij
ſequentis; quia fuit reſponſum, quod ſi ipſe
vtitur data ſupplicationis, eo tẽpore Dypthe-
reatus non vacabat per aſſequtionem incom-
patibilis, cum non eſſent elapſi duo menſes,
qui à die 17. Maij aſſequtæ poſſeſſionis termi-
nabant die 17. Iulij ſequentis; Nam incom-
patibilitas ad effectum inducendi vacationem
non obſtat aſſequtioni, ſed retentioni vltrà
19 duos menſes, quibus dumtaxat elapſis, &
non priùs vacat primum niſi fuerit dimiſſum,
iuxt. *text. in cap.commiſſa de elect in 6. Gabr. conſ.
193.ſub num.7. verſ. neque opus eſt, cum ſeq. lib.1.
Lotter. de re Benefic. lib.3. quæſt.23. num.17. Rota
penes Mobed. deciſ.14.num.2. de Preben.in recent.
deciſ.601. num.5. par.4. coram Card.Seraph. deciſ.
774. num.2. Buratt. deciſ.102.num.2. b.m.Merlin.
dec.6. ſub num.8. verſ. quoniam, in d Auellina Ca-
nonicatus 27. Martij 1651. coram R. P. D. meo
Cerro, §. fin. & in Feſulana Beneficij, ſeu Oratorij
4. Iulij 1653. coram R. P. D. meo Albergato, §.fin.*
20 Vnde illius prouiſio eo minus ſubſtinere po-
teſt, tamquam impetrata de Beneficio verè
non vacante, vt dixit *Rota coram Card. Seraph.
deciſ.997. num.1.& in Compoſtellan.Benef. 1.Iulij
1648. §.verum eo magis, & 25. Iunij 1649.coram
Emin. D. Card.Ottbobono.*

Nec releuat, quod elapſis duobus menſibus
21 primum Beneficium cenſetur vacare à die
captæ poſſeſſionis ſecundi, iuxt. tradit. per
*Garz. de Benef. dicta par.11. cap.5. num. 114. &
116. Lotter. de re Benef.lib.3. quæſt.23. ſub nu.20.
verſ. & ſic eo momento, Add. ad Buratt. deciſ.19.
num.23. in fin.* Quia, quidquid ſit ad alios effe-
ctus, ſanè pro habenda valida prouiſione ex-
22 pectandus eſt lapſus dicti bimeſtris, nec anteà
Beneficium dicitur ad hunc effectum vacare,
vt benè probat *text. in dicto cap. commiſſa*, ibi „
*niſi tunc demum, cum ex toto fuerit ipſe annus elap-
ſus cenſenda vacare, nec poteſt alteri, te nolente,
conferri &c. de elect. in 6. & gloſ. ibidem verb. te
nolente*, ac alijs relatis, *Gabr. dicto conſ.193. ſub
num.8. verſ. tandem cum Beneficium lib.1.*

Hinc non officit clauſula, *dummodò de tempo-
re data præſentium non fuerit alteri ius quæſitum*,
appoſita in literis prouiſionis Ioſephi;
23 quia illa præſeruat tantùm ius validè, ac legi-
timè quæſitum, quale profectò non reſultat
ex dicta prouiſione Galantis nulla, & obrep-
titia, vt declarauit *Rota in Mediolanen. Cappel-
laniæ 27. Maij 1602. coram Corduba, relat. per
Garz. de Benef. par.4. cap.3 ſub num.14. verſ.nam
vt vnus, in recent. dec.572. num.6. par.1. & deciſ.
504. num.3. ac deciſ.634. num.1. in fin. par. 2. in
Bononien.Parochialis 2.Martij 1648. coram Emin.
D.Card.Ottbobono, §.neq; Ceballino, in d.Auellina
Canonicatus 12. Iunij 1651. coram R. P. D. meo
Cerro, §.non obſtante clauſula, & in Camerinen.Ca-
nonicatus 19.Ianuarij 1654. coram me, §.penult.*

Quare concluſum fuit conſtare de bono
iure Ioſephi partibus hinc, inde informanti-
bus, &c.

*Confirmata vt infra deciſ. 54. ſed deinde reuo-
cata, vt infra deciſ. 154. & 216.*

SEGOBIEN. CANONICATVS.

Mercurij 22. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ, ex quibus iuſtificentur: iuſpatronatus, ex quibus probetur, iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis; concurſus, in quibus beneficijs requiratur, & regula de annali quando obſtet.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, paratam habent exequutionem.*
2 *Immiſſio ad inſtar* l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. *datur pro exequutione literarum Apoſtolicarum.*
3 *Qualitas Beneficij, valor, & modus vacationis probatur ex confeſſione, ſeù ſimili expreſſione collitigantis.*
4 *Sacerdotium probatur literis Ordinarij.*
5 *Oriundum quem eſſe ex aliqua Diœceſi probatur fide Baptiſmatis, & literis Ordinarij.*
6 *Idoneitas, & præſentia prouiſi in Curia probatur ex atteſtatione examinatorum Vrbis.*
7 *Præſentatio intra legitima tempora apparet ex inſtrumento.*
8 *Præſentationis vim habet conſenſus à patronis præſtitus permutationi.*
9 *Statutum antiquum conditum à Capitulo cum conſenſu Epiſcopi, & referens iuſpatronatus Capituli plurimum attendi debet ad arguendum iuſpatronatus.*
10 *Ordinarij cautè procedunt in canonizando iurepatronatus ob præiudicium liberæ collationis.*
11 *Præſentatio cum inſtitutione conceſſa ab Ordinario comprobat iuſpatronatus, quia Ordinarius non inſtituiſſet, niſi de iurepatronatus ſibi conſtitiſſet.*
12 *Vicarius an præiudicet iuribus Epiſcopi.*
13 *Inſtitutio conceſſa à Vicario habetur, ac ſi eſſet conceſſa ab Epiſcopo.*
14 *Sententia ſuper ſtatu beneficij probat iuſpatronatus quo ad omnes.*
15 *Sententia excedens ſexaginta annos dicitur antiqua.*
16 *Sententia antiqua probat ſine actis.*
17 *Sententia, quando dicatur iuſtificata.*
18 *Sententia ſine actis probat, quando affertur pro adminiculo.*
19 *Iuſpatronatus probatur ex vltima præſentatione admiſſa per Ordinarium, cum inſtitutione data citato Promotore Fiſcali.*
20 *Præſentationes continuatæ per centum annos probant iuſpatronatus.*
21 *Præſentationes dicuntur effectum ſortitæ quando emanarunt per obitum, vel reſignationem illorum, qui prius fuerant præſentati.*
22 *Præſentationes continuatæ per centum annos probant titulum iuriſpatronatus in perſonis, in quibus non cadit præſumptio vſurpationis.*
23 *Iuſpatronatus facilius probatur, quando lis non eſt cum Ordinario, ſed inter prouiſos pro iuſtificatione literarum.*
24 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub regulis Cancellariæ, & reſeruationibus Apoſtolicis.*
25 *Prouiſiones Apoſtolicæ in menſibus reſeruatis, ſeù per reſignationem competiuntur cum iurepatronatus Eccleſiaſtico.*
26 *Conſtitutio inferioris non præiudicat iuribus Sedis Apoſtolicæ.*
27 *Iuſpatronatus non probatur iuribus informibus non extractis citata parte.*
28 *Procuratoris comparitione acta validantur.*
29 *Notarius ſucceſſor abſque alia ſolemnitate extrahit iura anteceſſoris.*
30 *Obſeruantia dat robur ſcripturis informibus, & minus authenticis.*
31 *Præſentatio poſt introductam litem, & exequutam inhibitionem eſt attentata.*
32 *Commiſſio ſola, vel decretum de citando abſque alia exequutione non introducit litem.*
33 *Exequutio minus legitimè facta non attenditur.*
34 *Exequutio poſt obitum alicuius non introducit litem cum defuncto.*
35 *Attentata non committuntur ſine lite præexiſtenti.*
36 *Vacatio conſumitur per collationem Ordinarij, adeovt non ſit locus deuolutioni.*
37 *Prouiſio ſub falſa narratiua eſt obreptitia.*
38 *Concurſus requiritur in beneficijs Curatis de iurepatronatus Eccleſiaſtico.*
39 *Collatio nulla non conſumit vacationem, nec impedit deuolutionem.*
40 *Prouiſio non ſubſtinetur, niſi iuſtificetur vacatio narrata.*
41 *Clauſula* ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, *& alia clauſula non ſuffragantur, quando modus vacationis diſpoſitiuè narratus eſt omninò falſus, & ſub num. 42.*
42 *Dolus proprius nemini opitulatur.*
43 *Concurſus non requiritur in dignitatibus, ſeù Canonicatibus habentibus curam animarum tam in Cathedrali, quam in Collegiata, in ijs enim ſufficit examen, & approbatio Epiſcopi.*
44 *Regula de annali quid diſponat.*
45 *Regula de annali quando obſtet.*

DECISIO XXXIV.

VAcante per obitum Hieronymi de la Torre in menſe Septembris 1651. Canonicatu Curato in Eccleſia Segobricen. Capitulum (de cuius patronatu aſſeritur) ad illum præſentauit Martinum Villorado, qui ſub die 12. Octobris eiuſdem anni poſſeſſionem adeptus fuit; de menſe autem Decembris 1652. Pompeius Brioſcus narrata deuolutione eiuſdem Canonicatus iuxtà Lateranenſis Statuta Concilii, obtinuit à Sede Apoſtolica de eo prouideri; cauſamque deſuper in Rota commiſit, ac citationem, cum inhibitione expediuit; Quia tamen non exequta vita functo dicto Martino in menſe Septembris 1653. Capitulum præſentauit Bonauenturam Exarnith, Pompeus verò impetrauit Literas gratioſæ ſubrogationis in iuribus Martini defuncti,

ctI, quam cum ei non ſuffragari, *Rota reſpon-*
derit ſub die 26. Nouembris præteriti, coram Reuer.
Domino meo Decano, curauit Bonauentura ex-
pediri Literas nuncupatas *pro Præſentato*;
Hincque orta inter eos controuerſia ſuper iu-
ribus vtriuſque prouiſionis, dubitato hodie,
an, & cui ſit danda immiſſio, & Bonauenturæ
dandam eſſe DD. cenſuerunt.

Ratio reſolutionis fuit, quia ipſe conclu-
1 denter iuſtificauit omnia in eius Literis nar-
rata, quæ proinde paratam habent exequtio-
2 nem, pro qua datur prouiſio immiſſio ad in-
ſtar, *l. final. C. de edict. Diu. Adrian. toll.* vt dixit
Rota in recent. dec. 133. num. 1. par. 6. coram b. m.
Merlin. dec. 538. ſub num. 9. verſ. quibus poſitis, ac
in alijs relatis *in Camerinen. Canonicatus 19. Ian.*
1654. *coram me, in fin.* Siquidem ea, quæ con-
3 cernunt qualitatem Beneficij, ac valorem, &
modum vacationis illius, probantur ex pro-
pria confeſſione Pompei, qui eadem prorsùs
in eius ſupplicatione narrauit *Sum. Bonauenturæ*
num. 2. Bellamen. deciſ. 268. & deciſ. 595. Cardin.
Canaler. deciſ. 33. num. 1. & deciſ. 608. ſub nu. 3.
verſ. & apparebat etiam, cum ſeq. Baratt. dec. 708.
ſub nu. 4. verſ. nec aliqua, cum ſeq. Reuer. Vrgellen.
deciſ. 237. num. 6. & in recent. deciſ. 10. nu. 2. par. 2.
& dec. 101. num. 4. par. 6.

4 Quæ verò reſpiciunt illius perſonam, quod
5 nempe ſit Sacerdos oriundus ex Diœceſi Va-
lentina iuſtificatur ex fide Baptiſmatis, ac Li-
teris Ordinarij, qui ei tamquam Diœceſano
Sacrum Presbyteratus Ordinem contulit di-
cto Summario *num. 13. iuxt. text. in cap. 2. vbi*
gloſ. in verb. literas de probat. Rot. in recent. deciſ.
455. num. 7. par. 2. dec. 205. num. 5. par. 4. ac dicta
dec. 101. num. 2. par. 6. & coram Reuer. Vrgellen.
deciſ. 87. num. 3. Idoneitas verò, ac illius præ-
6 ſentia in Curia probatur ex relatione exami-
natorum, qui illum in Vrbe examinarunt,
ac idoneum ad obtinendum huiuſmodi Be-
neficium atteſtati ſunt, *gloſ. in Clement. 1. verb.*
reputamus, de conceſſ. Praben. Mantic. deciſ. 203.
num. 4. Canaler. deciſ. 299. num. 3. Baratt. dec. 540.
num. 14. & dec. 613. num. 6. Quod autem fuerit
7 præſentatus à Capitulo infra legitimum tem-
pus apparet ex Inſtrumento relat. in eodem
Summario *num. 14. iuxt. text. in cap. cum propter,*
extrau. de iurepatron. Rot. dec. 238. nu. 8. par. 5. &
dicta deciſ. 101. num. 3. par. 6. & deciſ. 302. ſub
numer. 4. verſic. & quod denique, part. 7. re-
cent.

Poſtremò iuſpatronatus ad fauorem Capi-
tuli præſentantis viſum fuit DD. ad effectum,
de quo agitur, ſatis iuſtificari ex ſequentibus.
Primò ex quadam permutatione facta de eo-
dem Canonicatu anno 1529. & per Ordina-
rium admiſſa de conſenſu Capituli, & Cano-
nicorum explicitè aſſerentium ſe illum præ-
ſentare tamquam patroni, dicto Summ. *nu. 6.*
8 Qui ſanè conſenſus cum probetur effectuatus
per ſubſequutam poſſeſſionem, habet vim præ-
ſentationis, & operatur perinde, ac ſi in vaca-
tione per obitum interueniſſet, vt dixit *Rota*
penes Creſcent. dec. 2. de iurepatron. dec. 534. num. 4.
par. 1. diuerſ. in Gerunden. Permutationis 17. Maij
1595. coram Litta, apud Garz. de Benefic. par. 12.
cap. 2. num. 277. in fin. verſ. dantur etiam, in recent.
dec. 172. num. 4. in fin. par. 1. & dec. 197. num. 2
& ſeqq. par. 4. ac dicta deciſ. 101. num. 9. par. 6. &
penes Vrgellen. dec. 163. num. 13.

Secundo, ex particulari Conſtitutione, ſeù
Statuto condito à Capitulo cum præſentia
Epiſcopi de anno 1557. in quo præuia narra-
tiua, quod iſte, & alter Canonicatus erant
Vicariæ perpetuæ ex bonis Menſæ Capitularis
erectæ diſponitur, quod præſentatio reſpectu
illorum in omnibus, & per omnia libera re-
maneant, vt priùs erat ad fauorem ipſius Ca-
pituli, dicto Summario *nu. 5.* Quod Statutum
9 cum vlteriùs fuerit ab Epiſcopo confirma-
tum, vt apparet ſub dicto *nu. 5.* plurimùm at-
tendi debet, nam Epiſcopus illud profectò
non confirmaſſet, niſi ſciuiſſet qualitates Be-
10 neficiorum, cum in hac materia Ordinarij ſo-
leant cautè procedere, nec de facili annuere
ob præiudicium eorum collationis, *Rot. dec. 11.*
num. 1. de iurepatronat. in nou. & deciſ. 800. nu. 2.
par. 4. diuerſ. in Tuden. Parochialis 21. Maij 1610.
coram Sacrato, apud Marcheſ. de commiſſ. par. 1. fol.
477. ſub num. 1. verſ. tantò magis, & coram b. m.
Merlin. dec. 563. num. 12. ac in Bononien. Archi-
presbyteratus 23. Martij 1648. coram Emin. D. Car.
Corrado, §. neque repugnant, in fin.

Tertio, ex præſentatione facta de perſona
Laurentij Lopez anno 1571. cum ſubſequuta
poſſeſſione vſque ad obitum continuata, eo-
dem Summario *num. 7.* quem vtique Ordina-
11 rius non inſtituiſſet, niſi clarè ſibi de exiſten-
tia iuriſpatronatus conſtitiſſet, vt fuit ponde-
ratum penes *Put. deciſ. 237. lib. 2. in correct. Card.*
Seraph. dec. 1232. num. 2. ac in recent. dec. 674. ſub
num. 2. verſic. cum enunciatiua, & apud Marcheſ.
de commiſſ. d. par. 1. fol. 477. ſub num. 1. verſ. tantò
magis.

Nec dicatur, quod inſtitutio non fuit facta
12 ab Epiſcopo, ſed à Vicario, qui eius iuribus
præiudicare non poterat; quia cum habita de
ea notitia (vt præſumitur) non contradixerit,
nec illam vti erroneam, ac ſuo iuri præiudi-
cialem impugnauerit, vel retractauerit, vt fa-
13 cere poterat, vtique reputari debet, ac ſi ab
Epiſcopo facta fuiſſet, vt in ſpecie, alijs relatis
reſpondit *Rota coram b. m. Merlin. deciſ. 641. ſub*
num. 3. verſ. præſumiturq; Epiſcopum.

Quarto, ex ſententia lata à Delegato Apo-
ſtolico de anno 1591. poſt obitum præfati
Lopez occaſione præſentationis factæ à Capi-
tulo de perſona Michaelis Martinez, & Colla-
tionis Ordinarij in perſonam Ioannis Baleco,
qua pronunciatum fuit Canonicatum eſſe de
iurepatronatus eiuſdem Capituli, non autem
collationis Epiſcopi, & Martinez præſenta-
tum fore liberandum à vexationibus ei illatis
à Promotore Fiſcali Curiæ Epiſcopalis, prout
cum effectu liberatus fuit, poſſidendo Cano-
nicatum vſque ad annum 1610. quo deceſſit,
Summario Bonauenturæ num. 8. & Pompei num. 1.
14 Quæ ſententia tamquam lata ſuper ſtatu Be-
neficij, & exequutioni demandata facit ius
quoad omnes, & maximè comprobat exiſten-
tiam iuriſpatronatus, vt dixit *Rot. penes Achill.*
dec. 5. de ſentent. & re iudic. in recent. & dec. 172.
num. 2. par. 3. & dicta deciſ. 101. ſub num. 9. verſic.
defuncto poſtmodum, par. 6. ac in dicta Tuden. Paro-

chialis apud Marcheſ. par. 1. fol. 477. ſub num. 2. verſ. quartò, & in Aretina Plebaina 6. Febr. 1654. coram R. P. D. meo Cerro, §. exiſtentia demùm.
15 Licèt non iuſtificetur ex actis, nam (præter
16 quod eſt antiqua excedens annos ſexaginta, quæ probat etiam ſine actis ex latè adductis per *Rota coram b. m. Buratt dec. 370. ſub num. 21. verſ. & maximè, cum pluribus ſeqq.* & per *Add. ad eumdem dec. 76. num. 26. & deciſ. 94. litera A*)
17 ſatis ex præmiſſis remanet iuſtificata iuxta *deciſ. Put. 391. in fin. lib. 1. Seraph. dec. 701. num. 3. Buratt. deciſ. 251. num. 10. & ſeq.* & in his terminis fuit dictum in allegata *Bononien. Archipresbyteratus coram Em. D. Card. Corrado, §. quintò accedunt, §. vel quia ſatis eſt.* Præſertim verò ad
18 effectum adminiculandi, vt dixit *Rota coram Mantic. dec. 350. num. 9.* cum aliis relatis in d. *Bononien. Archipresbyteratus d. §. quinto accedunt, verſ. præſertim.*

19 Quintò, demùm ex præſentatione vltimo loco facta de perſona dicti Martini Villoradi per Ordinarium admiſſa, præuia iuſtificatione iuriſpatronatus citato Procuratore Fiſcali, quæ pariter habuit effectum per ſubſequtam poſſeſſionem ab eodem Martino retentam vſque ad eius mortem, *Summario Bonauentura num. 1.* Nec dedit, vt prætenditur, cauſam liti, quia in dicta *deciſ. Rever. D. mei Decani* nullam adfuiſſe litem à Pompeo introductam, pleniſſimè firmatum fuit.

20 Quæ ſanè præſentationes à Statuto, & ſententia prædictis comprobatæ, & ſupra centum annos continuatæ, effectumque ſortitæ, me-
21 diantibus prouiſionibus per obitum, vel reſignationem eorumdem, qui primo loco fuerunt præſentati, iuxt. *Oldrad. 229. num. 2. ſæpiùs in Rota receptum*, ſufficienter probant titulum iuriſpatronatus, iuxt. præſcriptum *Sacri Conc.*
22 *Trident. ſeſs. 25. de reformat cap. 9.* In iis patronis, in quibus non cadit vſurpationis ſuſpicio, *vt poſt reſolutiones Sac. Congregationis EE. DD. Cardinalium eiuſdem S. Concil. Interpretum tenuit Rota in deciſ. relat. in d. Tuden. Parochialis coram Sacrat. apud Marcheſ. de commiſs. par. 1. fol. 477. num. 2. & in recent. dicta deciſ. 172. num. 4. & 8. par. 3. ac dicta deciſ. 101. num. 5. cum ſeqq. par. 6. coram Buratt. deciſ. 142. num. 1. & ſeqq. Comitol. deciſ. 127. num. 1. & ſeqq. Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 18. num. 54.* Maximè quia modò non agitur
23 contra Ordinarium, ſed inter prouiſos de iuſtificanda narratiua in literis Apoſtolicis contenta, ad quem effectum leuiores probationes admittuntur, vt per *Caſſador. deciſ. 1. in fin. de probat. dec. 803. num. 2. par. 1. diuerſ. coram Mant. dec 244. num. 5. coram Vrgell. dicta deciſ. 87. nu. 7. & deciſ. 163. num. 14.*

Nec turbant prouiſiones Apoſtolicæ tamquam de libero factæ ab anno 1610. vſque ad
24 annum 1644. Quia, cum iuſpatronatus, de quo agitur, ſit Eccleſiaſticum, quod ſubiacet Regulis Cancellariæ, ac Reſeruationibus Apoſtolicis, prouiſiones Papæ benè cum illo
25 compatiuntur, quia emanarunt ob vacationem in menſibus reſeruatis, & reſignationem factam in eius manibus, vt conſtat ex iuribus relatis in *Summ. Pompei nu. 1. cum ſeqq. Caſſador. deciſ. 4. num. 2. de iuriſpatronatus, Gregor. deciſ. 48. num. 4. Caualer. deciſ. 547. num. 2. Buratt. deciſ. 103. num. 4.* cum aliis per *Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 18. num. 6. & ſeqq.*

Parùm obſtante, quod in dicta Conſtitutione, ſeù Statuto Capitulari fuerit prohibitum dd. Canonicatus comendari, dimitti, & reſi-
26 gnati; Quia huiuſmodi prohibitio abſque Summi Pontificis confirmatione non ſubſtinetur in præiudicium iuris Sedi Apoſtolicæ competentis, cui non poteſt per inferiores detrahi, vel in aliquo derogari, *cap. inferior, diſtinct. 21. cap. cum inferior., de maior. & obedient. Clement. Ne Romani, in princ. vbi gloſ. verb. inferiorem, de elect.* cum aliis per *Rota coram Merlin. dec. 698. ſub num. 3. & ſeq.* ac in aliis.

Deinde non releuat, quod iura exhibita ad
27 probandum iuſpatronatus non ſit in forma probanti, ex quo fuerunt extracta non citato
28 Pompeo; vel quia fuit citatus eius Procurator, qui licèt à principio reſponderit ſe habere dumtaxat mandatum ad lites, nihilominus comparuit, & contradixit, vt conſtat ex datis in Summario reſponſionis pro Bonauen-
29 tura *num. 1.* Vel quia dd. iura fuerunt extracta per Archiuiſtas, qui tamquam ſucceſſores in officio potuerunt ſcripturas prædeceſſorum extrahere, ac fidem merentur tamquam authenticæ, ſecundùm *Bart. in l. ſi quis ex argentariis, §. cogantur, num. 3. ff. de eden., Dec. in auth. ſi quis in aliquo num. 26. vbi etiam Iaſon. num. 5. in fin. verſ. decimò fallitur, C. eod. Couar pract. quæſt. cap. 21. num. 3. verſ. hoc ipſum, Verall. deciſ. 246. num. 3. & deciſ. 154. nu. 1. cum ſeq. ac in Gerunden. Beneficii de Cerciano 4. Iunij 1604. coram Litta.*
30 Præſertim concurrente obſeruantia, ex tot præſentationibus effectum ſortitis, quæ negari non poſſunt, vnde fidem aſſumunt ſcripturæ etiam informes, ac minùs authenticæ, vt in terminis dixit *Rota coram Card. Seraph. dec. 1232. num 3. coram Comitol. dec. 327. num. 11. & ſeq. ac in rec. dec. 492. num. 3.* & in aliis.

Neque ſubſiſtit, quod præſentatio Bona-
31 uenturæ fuerit attentata vtpotè facta poſt introductam litem in Rota cum Villorado, ac exequtam inhibitionem Rotalem; quia ſola
32 cauſæ commiſſio, vel citationis decretum viuente Villorado obtentum abſque exequtione litem non introduxit, vt latè firmatum fuit in dicta *deciſ. Rever. D. m. Decano, §. neque prædictæ litis, & Comen. iuſpatronatus 9. Iun. 1655. coram me, §. final.* Exequtio verò, quæ præten-
33 ditur facta poſt illius obitum, præter quod minùs legitimè facta fuit, non ſuffragatur ad
34 litem inducendam cum perſona defuncta, in cuius iuribus petitur ſubrogari, ex allegat. per *Add. ad regul. 29. Cancell. editam à ſ. m. Greg. XV. in verb. collitigans*, aliiſque relatis in dicta *deciſ. Reuerendiſs. D. mei Decani, §. nec vis fieri poteſt.*
35 Lite autem non exiſtente fruſtra attentata prætenduntur, *Caſſador. deciſ 6. ſub num. 2. verſ. ergo lis, ſuper regul. Cancell. Rota deciſ. 1. num. 2. 14. & ſeqq. par. 2. diuerſ. & in Ianuen. Pecuniaria, ſeu Attentatorum 20. Aprilis 1640. coram Reu. D. meo Decano, §. nam quoad ſequeſtrum, & in d. Comen. iuriſpatronat. coram me, in fin.*

Iuſtificata igitur ex prædictis gratia Bonauenturæ non officit prouiſio obtenta à Pompeo

peo tamquam de deuoluto, iuxtà Lateran.
Stat. Concil. Quoniam ex Inſtrumento relato
in *Summario Bonauenturæ num.*1. conſtat, quod
36 Ordinarius infra menſem à die vacationis
per obitum Hieronymi de la Torre contulit
Canonicatum ad Præſentationem Capituli
Martino Villorado, vnde cum vacatio fuerit
conſumpta, ac per conſequens deuolutio ceſ-
37 ſauerit, obreptitia remanſit eadem prouiſio
tamquam impetrata ſub falſa narratiua, con-
tra facti veritatem, vt in ſpecie dixit *Rota cor.
Put. dec.*390. *in princip. lib.*1. *& dec.*267. *num.*7.
*lib.*3. *in correct. & in recent. dec.*509. *num.*32. *cum
ſeq. par.*5. *in Florentina Parochialis* 26. *Iun.* 1647.
coram R.P.D. meo Cerro, & in Melenitan. Benefic.
25. *Iun.*1649. *coram R.P.D. meo Bichio*, §. *minùs
obſtat*.

Nec releuat, quod collatio Villoradi fuerit
38 nulla ex defectu concurſus requiſiti etiam in
Beneficijs Curatis de iurepatronatus Eccleſia-
ſtico, iuxta diſpoſitionem *Sac. Concil. Trident.
ſeſs.* 24. *de reformat. cap.*18. *& Conſtit. ſ.m. Pij V.
la* 33. *Bullar. nou tom.* 2. Ideóque non conſum-
39 pſerit vacationem, nec deuolutionem impe-
diuerit; tum quia Pompeus non impetrauit
Canonicatum vti deuolutum ob non factum
concurſum, ſed ob non factam collationem,
iuxt. Later. Statut. Concil. quo caſu ſubſtineri
40 non poteſt niſi ex capite vacationis narratæ,
vt dixit *Rota in Treueren. Archidiaconatus* 3. *Iunij*
1644. *coram R.P.D. meo Cerro; & in Regien. Bene-
ficij* 29. *Ianuarij* 1654. *coram R. P. D. meo Beni-
laqua*.

41 Etiamſi in literis fuerit appoſita clauſula,
Siue præmiſſa, ſiue alio quouis modo vacet, &c.
nam illa non ſuffragatur, quando modus va-
cationis diſpoſitiuè poſitus, vt in præſenti,
eſt omninò falſus, tunc enim ne proprius do-
42 lus impetranti opituletur, tota gratia corruit,
& cum ea omnes clauſulæ in literis inſertæ
euaneſcunt, vt declarauit *Rota penes Caſſador.
dec.*5. *de probat. Mohed. dec.*17. *eodem tit. Put. dec.*
390. *lib.*1. *& dec.*267. *ſub num.*6. *verſ. non obſtat
clauſula, lib.*3. *in correct. Cæſar de Graſs. deciſ.*14.
numer. 6. *& ſeqq. de probat. Lotter. de re benefic.
lib.*3. *quæſt.*8. *num.* 63. *cum plur. ſeqq. & in dicta
deciſ. Reuerendiſs. D. mei Decani*, §. *nec mo-
menti*.

Tum quia obiecta Sacri Concilij, ac Pianæ
Conſtitutionis diſpoſitio non procedit in
43 Dignitatibus, & Canonicatibus habentibus
Curam Animarum annexam, ſiue in Cathe-
drali, ſiue in Collegiata exiſtant, in quibus
non requiritur concurſus, ſed dumtaxat exa-
men, & approbatio Epiſcopi, quæ hic præceſ-
ſiſſe apparent ex lectura inſtitutionis Villora-
di, in *Summario Bonauenturæ relati ſub num.* 2. vt
pluries declaraſſe Sacram Congregationem
eiuſdem Sacri Concilij interpretum, referunt
Garz. de Benef. par. 9. *cap.* 2. *num.* 181. *&* 195.
*Gonzal. ad regul.*8. *dicta gloſ.*6. *num.*158. *& ſeqq.
Barboſ de Epiſc. allegat.*00. *nu.*25. *&* 28. *ac ſeqq.
& ad Concil. dicta ſeſs.*24. *cap.*18. *num.*20. & fuit
dictum in *Gerunden. Cappellania* 27. *Ianuarij*
1645. *coram R. P. D. meo Bichio*, §. *quia neceſ-
ſitas*.

44 Ceſſatque penitus difficultas ex regula de
annali, quæ in regulis Cancellariæ editis per
S. D. N. eſt in ordine la 35. diſponente non
ſuffragari prouiſionem Apoſtolicam obten-
tam de tempore, quo alius idem Beneficium
pacificè per annum poſſedit niſi impetrans
ipſum poſſeſſorem infra ſex menſes ad iudi-
cium euocauerit; quare cum conſtet Villo-
45 radum pacificè Canonicatum per annum
poſſediſſe, nec doceatur Pompeum infra ſex
menſes ipſum ad iudicium euocaſſe, profectò
inefficax remanſit eius prouiſio ex clara diſpo-
ſitione d. regul. iuxt. tradit per *Gomeſ. ad reg.
de annal. quæſt.*80. *cum ſeq. Garz. de Benef. par.*6.
*cap.*2. *num.*213. *Lotter. de re Benefic. lib.*3. *qu.*52.
*num.*69. & fuit dictum in *Mediolan. Benefic.* 14.
Maij 1655. *coram R. P. D. meo Celſo, ac in dicta
deciſ. Reuerendiſs. Dom. mei Decani*, §. *ſecundò
verò*.

Etità vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 44.

PISANA, SEV VITERBIEN. FERRACCI.

Lunæ 27. *Martij* 1656.

Rota habita coram S.D.N. Alexandro VII.

ARGVMENTVM.

Mandatum inter Mercatores, quomodo probe-
tur: emptio quando dicatur facta pro man-
dante: mandatarij quando non dicantur ex-
ceſſiſſe fines mandati: mandatarius quando
lucrari poſſit aliquid pro emolumento ſuæ
induſtriæ, ſeù laboris: & aſſecuratio non ex-
tenditur vltra pericula Maris.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum probatur literis miſſiuis.*
2 *Mandati acceptatio, & exequutio probatur literis
hinc inde ſcriptis.*
3 *Mandatarijs, qui mandatum ſunt exequuti, compe-
tit actio contraria mandati pro repetitione pecu-
niæ, & pro damnis, & intereſſe.*
4 *Mandatarius emens nomine proprio, an emiſſe di-
catur pro mandantibus, & numer. ſequenti-
bus.*
5 *Actus cenſetur factus in exequutionem mandati,
quamuis non expreſſè, quando præcedit mandatum
ſpeciale.*
6 *Mandatarius contrahens proprio nomine conueniri
poteſt ab eo, cum quo contraxit.*
7 *Contractus initus per mandatarium proprio nomine
non impedit, quia inter mandante, & mandatarium
detur actio mandati directa, vel contraria reſpe-
ctiuè.*
8 *Mandati fines non ſunt excedendi.*
9 *Mandati exceſſus, quando non ſubſiſtat.*
10 *Genitiuus refertur ad nomen, cui immediatè adhæ-
ret.*
11 *Concluſum quod fuit, magis attendi debet, quam
quod fuit enunciatum.*
12 *Exceſſus, quando eſt modica quantitatis, vel ex ali-
qua cauſa non attenditur.*
13 *Mandantis tacitus conſenſus reſultat, quando habita
ſcientia exceſſus non reclamauit.*

14 *Arrha ſolet dari inter Mercatores in actu firmatæ emptionis.*

15 *Dolus non probatur per iuſtificationes æquiuocas, ſed concludentes.*

16 *Mandatarius ad emendum certo pretio poſt retinere pro ſua induſtria id, quod minus perſoluit.*

17 *Ad mandantem pertinet detrimentum, & commodum rei emendæ pretio non conſtituto, ſeù taxato.*

18 *Mandatum debet eſſe gratuitum.*

19 *Mandatum non excludit, quin mandatarius conſequatur remunerationem laboris.*

20 *Aſſecuratores ſubeunt periculum mercis aſſecuratæ.*

21 *Aſſecuratio non extenditur vltra pericula Maris.*

22 *Aſſecurator ad aliud non tenetur, dum merces peruenit ad portum, ſeù littus deſtinatum.*

23 *Aſſecuratores tenentur, quando merces non peruenit ad portum deſtinatum.*

DECISIO XXXV.

EMerant Plagij Mercatores Liburni Ferracium pro Mancino, & Brugiotto Viterbienſibus, illudq; tranſmiſerant iuxta eorum ordinem ad littus Corneti, vbi cum fuiſſet ad inſtantiam Dom. Principis Ludouiſij ſequeſtratum, recuſarunt Brugiottus, & Mancinus pretium ſoluere, Plagij autem ad ſolutionem à venditore coacti egerunt pro recuperatione pretij ſoluti coram D. Gubernatore Viterbij, à quo ſententiam fauorabilem reportarunt, ſed in gradu appellationis ab A. C. reuocata, cauſa tandem ad Rotam deuoluta; dubitaui hodie, an Brugiottus, & Mancinus teneantur ad reſtitutionem, atque ad damna, & intereſſe, & affirmatiuè per DD. reſponſum fuit; quia de mandato ad emendum
1 conſtat ex literis miſſiuis, *in Summ. dd. de Plagijs relat. ſub num. 1.* quæ plenè illud probant *l. ſi Procuratorem, vbi gloſ. & DD. ff. de Procur. l. 1. in princ. ff. mandati, Rota Ianuen. dec. 49. nu. 1. Rota noſtra coram b. m. Merlin. dec. 302. num. 1. & apud Modern. Peruſ. de manutenen. dec. 402. num. 4.*
2 Acceptatio autem, & illius executio iuſtificatur ex alijs literis hinc inde conſcriptis, ex quibus apparet emptionem fuiſſe ſequtam, & Ferracium ad locum deſtinatum tranſmiſſum dicto Summario *num. 2. & ſeqq.*

3 Quibus concurrentibus competit mandatarijs actio contraria mandati pro repetitione pecuniæ per eos ſolutæ, ac damnorum, & intereſſe eiuſmodi occaſione paſſorum *l. ſi verò, §. ſi mihi mandaueris; & l. ſi mandato meo, ff. mandat. l. & in contraria, ff de vſur. Rot. Ianuen. deciſ. 125. num. 1. & 2.* & fuit dictum in *Ianuen. pecuniaria 13. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Veroſpio, & apud Merlin. de pign. dec. 37. num. 1.*

4 Non obſtat, quod Plagij emerint ab Orlandinis nomine proprio, non expreſſo nomi-
5 ne mandantium; nam quando, vt in hoc caſu, præcedit mandatum ſpeciale actus cenſetur factus Procuratorio nomine, & in executionem mandati præcedentis, quamuis de illo nulla mentio facta fuerit, *Bart. in l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat num. 2. ff. de acquir. hæredit. Bald. conſ. 61. ſub num. 3. verſ. Præterea lib. 2. plen. Surd. conſ. 19. num. 24. & ſeqq. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 18. ſub num. 6. verſ. ſed diuerſa, cum ſeqq. Gratian. diſcept. 401. num. 42. Adden. ad ſ. m. Greg. dec. 472. ſub num. 9. verſ. quia tunc, Rot. dec. 64. num. par. 6. recent.*

Taciturnitas enim nominis mandantis ope-
6 ratur quidem, vt venditor ſi mandatum ignorat, directè agere poſſit pro ſolutione rei venditæ contra mandatariũ, qui cũ eo contraxit: At
7 reſpectu mandantis, & mandatarij non excludit actionem mandati directam, & contrariam reſpectiuè ipſis competentem, vt benè declarat *Bartol. in dicta l. qui in aliena, §. ſi is qui putabat ſub num. 2. verſ. quod eſt verum, ff. de acquir. hæredit. Surd. dicto conſil. 19. num. 4. verſ. poſtremò non obſtat, Card. Mant. de tacit. d. lib. 7. tit. 18. n. 17. Gratian. diſcept. 212. nu. 4. Rota coram. b. m. Buratt. dec. 696. num. 6.*

8 Minùs obſtat, quod exceſſerint fines mandati emendo Ferracium D. Principis Ludouiſij, non autem Sereniſs. Magni Ducis Hetruriæ, vt in mandato continebatur, ac etiam nonnullas libras vltra quantitatem demanda-
9 tam; Nam exceſſus reſpectu qualitatis non ſubſiſtit, quia Mancinus, & Brugiottus non petierunt Ferracium Sereniſs. Magni Ducis Hetruriæ, ſed Ferracium, quod Liburni exiſtebat penes quemdam Mercatorem Gallum, de quo antecedenter iidem Plagij tranſmiſerant certam quantitatem Zampichetto Mercatori Viterbienſi, vt apparet ex omnibus literis hinc inde conſcriptis, ac integrè, & attentè perlectis; vnde cum mandatarij id omne adimpleuerint, ex quo Ferracium emptum ab Orlandinis erat de illomet tranſmiſſo Zampichetto exiſtente penes dictum Mercatorem Gallum, à quo fuerat conſignatum loco pignoris eius creditoribus, qui poſtea illum tradiderunt Orlandinis, vt diſertè probant teſtes *in dicto Summario relatis ſub num. 8.* vtique fines mandati ad vnguem ſeruaſſe cenſentur.

Parùm obſtante, quod Plagij in eorum prima epiſtola reſponſiua dixerint „ *In riſpoſta ſi vede il deſiderio hauete di eſſere ragguagliati del prezzo, che s'hauerà per vltimo il Ferracio, che s'eſtrahe dall'Elba di Sua Altezza Sereniſſima, &c.*
10 Tùm quia genetiuus *di S. A.* non refertur ad dominium Ferracij, ſed ad dominum Iluæ, cui immediatè adhæret, in qua adſunt etiam Fodinæ Dom. Principis Ludouiſij (quod non controuertitur) *Surd. conſ. 271. num. 68. & dec. 269. num. 19. verſ. quia reſpondeo, Modern. Lucenſ. conſ. 87. num. 38. verſ. primò quia, & conſ. 91. n. 25. Rota dec. 320. ſub num. 3. verſ. quæ dictio par. 3. rec.* Tùm quia poſt eadem verba *di S. A.* ſequuntur infraſcripta, *Vi diciamo, che quà in mano di vn Franceſe ce ne ſono da ſette in ottocento migliara, robba di ogni perfettione, &c.* quare cum Mancinus, & Brugiottus reſponderint „ *Vi confermiamo quel tanto ſcrittoui nella paſſata, cioè che ſiate contenti ſpedirci ſubito, & al primo paſſaggio migliara cento di coteſto Ferracio, che dite ritrouarſi appreſſo di queſto Franceſe, &c.* Mandatum pro-
11 fectò ad hoc Ferracium cenſetur reſtrictum, atque concluſum, quod apprimè attendi de-

bet,

bet; quidquid de alio in eiſdem literis fuerit enunciatum ad notat. per *DD. in l.ſi voluntate, C. de reſcind. vendit. Alex. conſ. 28. num.3. lib.1. Dec. conſ.488. num.10. Rota dec.104. nu.6. par.2. diuerſ.in recent.deciſ.243. num.39.par.5.coram ſ.m. Greg.dec.168. num.2. ac dec.178. num.4. & coram b.m.Merlin.dec.319.num.8.*

12 Exceſſus verò reſpectu quantitatis non of-
ficit ſiue quia conſiſtit in paucis libris, potuit-
que euenire, vel ob ſufficientem onerationem
cimbæ, vel ob incommodam diuiſionem ma-
teriæ, quæ in partes ità ſcindi non poteſt, vt
conſtituat pondus petitum ad vnguem, ſiue
quia mandantes habita quantitatis notitia ex
13 literis tranſmiſſionis non reclamarunt, vnde
tacitus reſultat conſenſus, & approbatio eiuſ-
dem exceſſus, iuxt. *gloſ. punctual. in cap.cum olim il primo, verb. Protinus, de offic. Delegat. Surd.conſ. 28. num.22. Rota coram b. m. Buratt. deciſ. 113. num.29. & in recent. deciſ.103. num.22. par. 5.* ac in alijs.

Deinde non obſtat, quod Plagij ſoluerint
Ferracium petijs octo pro quolibet milliario,
& illud valutauerint mandantibus petijs octo
cum quarta parte alterius petiæ; Quia dupli-
citer fuit reſponſum; primò, quod non con-
ſtat de emptione pro illa quantitate petiarum
octo, nam fides relata in calce reſponſionis fa-
cti pro Mancino, & Brugiotto *ſub num.* 2. lo-
quitur de quantitate librarum, non autem de
pretio, ſententia verò Rotæ Florentiæ con-
demnans Plagios ad petias 812. non exprimit
pro integro pretio, vnde cum probabile ſit,
quod in actu firmatæ emptionis Plagij aliquid
14 ſoluerint venditoribus pro arrha, vt quotidiè
ſeruatur inter Mercatores, probatio inde de-
15 ſumpta remanet æquiuoca, quæ non conclu-
dit dolum requirentem claras, & plenas iuſti-
ficationes, *l.dolum, C.de dol. Ruin.conſ.109.nu.12. lib.2. Rota coram Buratt.dec.182.num.22. & coram Merlin.dec.216. nu.3.*

Secundó, quod quatenus conſtaret, nihilo-
minùs non poteſt alterare naturam actionis,
16 quia cum mandantes dederint mandatum ad
emendum pro certo pretio, id, quod minùs
mandatarij ſoluerunt, iure potuit ab eis reti-
neri tamquam fructus propriæ induſtriæ, ac
17 laboris, quidquid eſset dicendum, ſi pre-
tium non fuiſſet taxatum, quo caſu ſicuti
detrimentum pertineret ad mandantem, ita
commodum ad eumdem ſpectare deberet, vt
admittunt *Molin. diſput.363. ſub nu.2. Caſtropal. oper.moral. par.7. diſputat.4. punct.16. num.3.* Et
18 licèt regulariter mandatum debeat eſſe gra-
tuitum, adeò vt mandatarius non poſſit ex eo
ſibi lucrũ acquirere, *l.1.in fin.& l.ita §.1.ff.mand.*
19 non excludit tamen remunerationem laboris
ad l. ſi remunerandi, in princip. ff. eodem. Mantic. de tacit. dicto lib. 7. tit. 19. ſub num. 6. verſ. quod verò.

Poſtremò non releuat, quod mandatarij
20 Ferracium aſſecurauerint, ideòque teneantur
ſubire periculum amiſſionis; quia huiuſmo-
21 di aſſecuratio non extenditur vltra pericula,
quæ in Mari contingere poſſunt ex cauſa na-
22 uigationis, ſatiſque eſt, quod merces perue-
niant ad portum conuentum, vt non dicatur
euenifſe caſus aſſecurationis, prout perueniſſe
Ferracium, de quo agitur, ad littus Corneti
fatentur ipſi mandantes in eorum epiſtola,
ibi „ *Sono arriuate, & hanno ſcaricato il medeſimo Ferracio in queſta ſpiaggia di Corneto, ma appena gionto, che fù, e ſcaricato reſtò ſubito ſequeſtrato, &c. dicto Summ. num.5. l.1.C.de nautic.fænor. Rota Ianuen. deciſ.62. num.2. & 3. Maſtrill. deciſ. 284. num.48.* & admiſit Rota noſtra in *Roman. aſſecurationis Nauis 26. Febr.1631.coram Reuerendiſs. Terracinen. in recent.deciſ.24.num.6.par.6.* in qua
23 ideò fuerunt condemnati aſſecuratores, quia
merces non peruenerant ad portum Gori, vſ-
quequo fuerunt aſſecuratæ.

Quare concluſum fuit Brugiottum, & Mancinum teneri ad reſtitutionem pretij Ferracij tranſmiſſi in milliaribus 101. & lib.540. aſcendentis ad petias 837. 55. circiter, necnon ad damna, & intereſſe pro ſumma, quæ fuerit legitimè liquidata.

Et ità vtraque, &c.

MECHLINIEN. MATRIMONII.

Veneris 31. Martij 1636.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & ſumptus litis ſemper ſubminiſtrantur vxori à marito, qui impugnat validitatem matrimonij iam conſumati; quantitas autem taxari debet pro modo congruo, & decenti.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta, & ſumptus litis, quando decernuntur, inquiritur regulariter de bono iure, & paupertate petentis.*

2 *Alimenta, & ſumptus litis abſque alia inquiſitione boni iuris, & paupertatis ſubminiſtrantur vxori à marito, qui impugnat validitatem matrimonij iam conſumati.*

3 *Quod procedit, ſiue mulier fuerit dotata, vel indotata, & ſiue dos fuerit ſoluta, vel non ſoluta.*

4 *Alimentorum quantitas remittitur arbitrio Iudicis.*

5 *In alimentorum quantitate decernenda quid inſpicere debeat Iudex, & num.7.*

6 *Alimenta non debent eſſe, nec nimis tenuia, nec nimis ſplendida, ſed moderata, & congrua.*

DECISIO XXXVI.

1 ALimenta, & ſumptus litis, in quibus de-
cernendis regulariter ſolet inquiri de bo-
no iure, ac paupertate petentis, vt dixit *Rota
deciſ.749. num.1. par.2. recent. penes ſ. m. Gregor.
dec.524. num.2. Buratt.deciſ.15.num.1.Add. lit. A.
& coram b. m. Merlin. deciſ. 557. num. 1. verſic.
quamuis, & ſeq.* ac ſæpè in alijs. Cenſuerunt
DD. in caſu, de quo agitur, ſubminiſtrari de-
bere per D. Guiſiæ Ducem D. Comitiſſæ de
2 Boſui abſque huiuſmodi inquiſitione, quia
vbi-

vbicumque maritus, vt hic, impugnat validitatem matrimonij iam contracti, & conſummati, tenetur lite pendente alere vxorem, eique ſumptus neceſſarios præſtare, iuxtà *text. in l. ſi neget, ff. de liber. agnoſc. gloſ. in cap. cuius rei, verb. remouiſſe, verſ. & pendente cauſa 29. quæſt. 2. Hoſt. in Summ. tit. de accuſat. §. admittuntur nu. 3. in fin. verſ. quid ergo ſi contingat, Sanchez de matrimon. lib. 2. diſput. 41. num. 51. Fontanell. de pact. nuptial. tom. 2. clauſ. 6. gloſ. 2. par. 3. num. 32.* Siue
3 mulier dotata ſit, ſiue indotata, vel dos fuerit ſoluta, vel non ſoluta, vt per *text. in cap. ex parte de accuſat.* in ſpecie tradunt *Innoc. in cap. per veſtras num. 3. in fin. verſ. ad cauſas, de donat. inter vir. & vxor. Sanchez dicta diſputat. 41. ſub num. 51. verſ. & addit*, ac fuit reſponſum in *Romana Alimentorum 1. Aprilis 1639. coram b. m. Pirouano, §. fundat enim, & in Neapolitana matrimonij 13. Maij 1650. coram Rener. Tarraconen.*
4 *§. quamuis enim.* Quantitas autem, quæ in *l. fin. C. de ordin. cognit.* Moderato Iudicis arbitrio
5 remittitur, qui perpenſis perſonarum qualitatibus, ac patrimonij viribus, alimenta non pro ſola naturæ indigentia, nec iuxtà ſplendi-
6 dos ſæculi mores, ſed pro modo dignitati, ac decentiæ congruo decernere debet ſecundùm *gloſ. in §. final. verb. onera, auth. de non eligend. ſecund. nuben. Hoſtien. in Summ. dicto tit. de accuſ. num. 3. in fin. verſ. quid ergo, de expenſ. Surd. de alimen. tit. 4. quæſt. 18. num. 27. Rota coram Rener. Vrgellen. deciſ. 95. num. 12. & coram b. m. Merlin. deciſ. 5. num. 9. ac deciſ. 671. num. 22. & ſeqq* cum alijs relatis in *d. Roman. Alimentorum coram b. m. Pirouano, §. quantitatem autem, & in Neapolitana Matrimon. coram Rener. Tarraconen. §. qua propter.* Fuit taxata in ſcutis quingentis pro ſingulis menſibus; nam inſpecta nobilitate, ac faculta-
7 tibus D. Ducis, & qualitate, ac neceſſitate D. Comitiſſæ ad effectum ſubſtentandi ſe ipſam, & familiam, ac ſubſtinendi hanc litem valdè grauem in Curia minor quantitas pro inſufficienti habita fuit.

Atque ità reſolutum D. Comitiſſa tantum informante, citato tamen pluries D. Duce &c.

BONONIEN. MERCIVM.

Veneris 31. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Merces tranſportandi onus aſſumens non tenetur ad emendationem damni ſequuti ex caſu fortuito, vel leuiſſima culpa ob lapſum Muli in foueam, & alleganti culpam incumbit onus probandi, dum non agitur de amiſſione, ſed de ſimplici deterioratione mercium: & culpa quando tali caſu non probetur, imò excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Caſus mere fortuitus non obligat ad reſtitutionem damni.*
2 *Mercium amiſſionem accidiſſe abſque propria, vel miniſtrorum culpa probare debet ille, qui aſſumpſit in ſe onus eas vehendi.*
3 *Culpa certa, ſpecifica, & præordinata ad caſum debet probari ab eo, qui agit ad emendationem damni.*
4 *Merces tranſportandi onus aſſumens, quando dicatur adhibuiſſe omnem diligentiam.*
5 *Mulio an, & quando teneatur ducere mulum per medium viæ, & num. 7. & 8.*
6 *Mulio non tenetur ducere mulum per manus.*
8 *Via recta, quando eſt minus tuta, excuſatur, qui incedit per obliquam.*
9 *Mulio, ſi dum mulus cecidit, ab eo longe diſtabat, an teneatur ad damna, & num. 10.*
11 *Culpa debet caſum præcedere, & ad illum præordinari.*
12 *Merces quando non dicantur nimis tardè tranſportatæ.*
13 *Locator operarum non tenetur actione locati de leuiſſima culpa.*
14 *Locator operarum tenetur de leuiſſima culpa actione* leg. Aquiliæ, *ſi culpa conſiſtat in committendo.*
15 *Culpa etiam leuiſſima vacare, ſeu abeſſe dicitur, qui adhibuit omnes diligentias, quas quiſque diligentiſſimus adhibere ſolet.*
16 *Locator operarum tenetur actione* legis Aquiliæ *de leuiſſima culpa, quando vltra mercedem pro vectura habuit aliam pro cuſtodia.*
17 *Secus quando pro cuſtodia nihil habuit.*
18 *Mercium identitas probatur ex teſtibus.*

DECISIO XXXVII.

Deciſio coram me edita ſub die 26. Maij præteriti, in qua Vannuccio tantùm informante fuit reſolutum ipſum non teneri ad deteriorationem Mercium, quas Mediolani Bononiam vehendas ſuſcepit à Bonauia Mercatore, fuit hodie vtraque parte audita, reque denuò maturè diſcuſſa per DD. confirmata; quia cum deterioratio prouenit à caſu
1 merè fortuito ob lapſum muli ſarcinam deferentis in foueam aquæ, nullo interueniente dolo, vel culpa lata, ſeu leui eiuſdem Vannucij vtique non tenetur ad emendationem damni, *l. contractus, ff. de regul. iur. l. in iudicio, C. locat. Stracc. de mercat. tit. de naut. & nauig. par. 2. num. 5. Surd. conſil. 61. num. 16. cum ſequent. Rota Ianuen. dec. 56. num. 1. Rota noſtra poſt ſecundum vol. conſ. Farin. dec. 201. n. 1. cum alijs in præced. dec. allegat.*

Non obſtat, quod vbi conductor operarum
2 agit ad reſtitutionem mercium, locator verò excipit de illarum amiſſione, vel deterioratione, ipſe locator concludenter probare tenetur amiſſionem, vel deteriorationem accidiſſe abſque ſua, vel ſuorum miniſtrorum culpa, iuxtà diſtinctionem, quam firmauit *Rota coram ſ. m. Greg. dec. 278. num. 1. cum ſequent.* quod hactenus probatum non fuit; Tùm quia in præſenti non agitur ad exhibitionem, vel ad reſtitutionem mercium, quæ numquam fuit recuſata, vt conſtat ex iuribus relatis in Summario eiuſdem Vannucij *num. 1. & 2.* Sed di-
3 rectè, & principaliter pro emendatione damni, ideóq; benè applicatur concluſio *in deciſ.* firmata

firmata *ſub §. nullus ſiquidem, &c.* nempè quod allegans culpam tenetur eam iuſtificare certam, ſpecificam, & præordinatam ad caſum ex tradit. per *Corn. conſ.318. num.3. lib.4. Surd. dicto conſ.61. num.18. & ſeqq. Decian. reſp.29. num.28. lib.1. Modern. Mantuan. contr. 459. num. 13. Thomat. dec. Macerat. 93. num.3.* & dixit *Rota in obiecta deciſ. Gregor. 278. ſub nu.4. verſ. non obſtat.*

4 Tum etiam quia Vannucius adhibuit omnes diligentias, quas adhibuiſſet diligentiſſimus paterfamilias, mittendo mulum ſtrenuum,& fortem, ac mulionem idoneum, & expertum per viam ſolitam, & conſuetam, Summario præcedentis Poſitoris *num.3.& 7.* Quare omni culpa vacare dicitur, iuxt. *text. in l. ſi merces, §. qui columnam,* ibi „ *culpa autem abeſt ſi omnia facta ſunt, quæ diligentiſſimus quiſque obſeruaturus fuiſſet, &c. ff. locati. Purpurat. conſil.598. numer.3. Maluaſ. conſ.48. num.22. Maſcard. de probat. concl. 468. num.20. & ſeq. Modern. Mantuan. contr.166. num. 16. & dec.459. ſub num.28. verſic. tertio reſpondeo.*

5 Nec refert, quod Mulio non conduxerit mulum per medium viæ, ſed permiſerit iter facere per lubricum ſuper extremitatate; nam
6 (præter quod muliones non tenentur mulos per manus ducere) teſtes deponunt viam in medio fuiſſe adeo lutuoſam, & impracticabi-
7 lem, vt mulus quamuis robuſtus cæno inuolutus remanſiſſet, od idque ad extremitatem deflexiſſe, prout alij quoque muli facere conſueuerunt, dicto Summario *num.11.* Quando
8 enim via recta eſt lutuoſa, & minùs tuta iure excuſatur, qui per obliquam incedit, vt docuit *Salycet. in l.3. in fin. verſ. & hoc niſi ſit iuſta cauſa, C. de nautic. fænor.* cum aliis per *Surd. conſil.12. num. 28. in fin. verſic. Imò ſi via recta, cum ſequentibus.*

Minùs releuat, quod mulio diſtaret à mulo
9 per 30. paſſus, ac proinde lapſus euenerit ob eius negligentiam; quia huiuſmodi diſtantia
10 non probatur præcisè de tempore, quo mulus cecidit, ſed poſt lapſum ipſius, ex quo mulio occurrerat aliis mulis iter proſequentibus, vt ſiſterent ne, & ipſi in foueam cade-
11 rent, culpa enim debet caſum præcedere, & ad illum eſſe præordinata, *Ben. conſil.145. nu.9. lib.1. Rimin. iun. conſ.210. num 36. & ſeq. Surd. d. conſil.12. num.38. cum ſeqq. Modern. Mantuan. dict. contr.166. num.35.*

Neque ſubſiſtit, quod Vannucius nimis
12 tardè merces detulerit, qua de cauſa detrimentum paſſæ fuerant tempore pluuiali, quia cum ei fuerint conſignatæ Mediolani 15. Nouembris, & mulionem expediuerit die 20. qui Bononiam petijt die 30. eiuſdem menſis, dicto Summario *n. 2.* quoad ipſum nulla mora conſiderari poteſt, quæ ſolùm, ſi adeſſet, foret adſcribenda Bonſamperijs Mercatoribus Lugduni, qui priùs illas non tranſmiſerunt.

Nec obſtat, quòd locator operarum licet
13 non teneatur de leuiſſima culpa actione lo-
14 cati, de ea tamen tenetur actione *leg. Aquiliæ,* ſi conſiſtat in committendo; ex adduct. per *Farin. quæſt.111. num.23. & ſeqq. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ.528. num. 9.* Nam (præter quod Vannucius probauit ſe adhibuiſſe omnes dili-
15 gentias, quas diligentiſſimus quiſque adhibere ſolet, ſicque omni culpa, etiam leuiſſima vacare cenſetur, vt in ſpecie ad excludendam actionem *legis Aquiliæ* tradit poſt alios *Magon. deciſ. Florent. 111. num. 24. cum pluribus ſeqq.*
16 fuit reſponſum locatorem eo tantùm caſu teneri de leuiſſima culpa actione dictæ legis, quo vltra mercedem pro vectura alia quoque habuit ſpecialiter pro cuſtodia, *iuxt. l. nauta, ff. de naut. caup. & ſtabular. & d. l. qui mercedem, ff. lo-*
17 *cati;* Secùs autem, quando, vt in præſenti, nihil pro cuſtodia, ſed mercedem dumtaxat pro vectura recepit, *Maluaſ. dicto conſil.48. nu. 9. Magon. dicta deciſ. 111. num. 54. & ſequ. Rota poſt ſecundum volum. Farin dicta deciſ.208. num.3. & ſeq.*

18 Demùm gratis negatur mercium identitas, quia concludenter illam iuſtificant teſtes in dicto præcedente Summario *relat. ſub numer. 4.*

Et ita vtraque &c.

FIRMANA BENEFICII.

Lunæ 13. Aprilis 1656.

ARGVMENTVM.

Vltimus ſtatus in Beneficialibus potiſſimum attenditur, nec releuat præcedens contrarius, quando liquidiſſimis probationibus non iuſtificatur, & huiuſmodi liquidiſſima probatio ex quibus non reſultet ad talem effectum.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ quando non ſunt iuſtificatæ non ſunt exequendæ.*

2 *Reſignatio dicitur conſumpta per ſubſequentem prouiſionem reſignatarij.*

3 *Prouiſio executioni demandata præſumitur in omnibus iuſtificata.*

4 *Vltimus ſtatus attenditur, & ſuffragatur ad ſubſtinendam prouiſionem.*

5 *Textus in cap. conſultationibus de iurepatr. quamuis loquatur de præſentatione, tamen procedit etiam in collatione.*

6 *Vltimus ſtatus non attenditur, quando conſtat de anteriori contrario.*

7 *Status anterior iuſtificatus poſt factam collationem non attenditur ad illam retardandam, ſed deſeruit pro futuris collationibus.*

8 *Status præcedens contrarius in concurſu vltimi non attenditur, niſi indubitate iuſtificetur per rem iudicatam, confeſſionem partis, vel inſtrumentum publicum, & num. 9.*

9 *Dotis titulus, & expreſſio requiritur, vt ex aſſignatione bonorum acquiratur aſſignanti iuſpatronatus.*

10 *Iuſpatronatus aduerſus vltimum ſtatum non probatur ex ſimplici aſſertione.*

11 *Probatio aduerſus quam aliquid poteſt coloratè deduci, non eſt liquidiſſima ad probandum præcedentem ſtatum contrarium.*

12 *Sententia, quæ non canonizat, ſed enunciat iuſpatronatus*

tronatus non probat ius enunciatum.

13 *Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ exequutio retardatur ex ſimplici fumo iuriſpatronatus.*

14 *Præſentationes, quæ non apparent effectum ſortita, non probant iuſpatronatus.*

15 *Præſentationes non conſtituunt liquidiſſimam probationem iuriſpatronatus, itavt de contrario doceri non poſſit.*

16 *Collatio non dicitur pacifica, quando patroni ſequuta vacatione præſentarunt, & præſentatus litem introducit.*

17 *Lis minùs legitimè introducta, & non proſequuta non turbat vltimum ſtatum.*

18 *Nec præiudicat collationi, eiuſque effectuationi vſque ad obitum prouiſi.*

DECISIO XXXVIII.

VAcante per reſignationem b. m. Archiepiſcopi Rinuccini in manibus Papæ ſimplici Beneficio ſub inuocatione S. Ioannis Baptiſtæ in Eccleſia SS. Laurentij, & Nicolai Caſtri Moreſchi, Firmanæ Diœceſis, fuit de eo prouiſus tamquam de libero Auguſtinus Vulpianus; Prætendens autem Antinorus Orlandus illud eſſe de iurepatronatus laicorum obtinuit ſibi conferri tamquam de vacantem per dictam reſignationem, aut aliàs certo modo, &c. ob non factam iuriſpatronatus mentionem, ac defectu patronorum conſenſus; Quare orta inter eos controuerſia ſuper validitate vtriuſque prouiſionis, & cauſa mihi commiſſa dubitaui hodie, an literæ Antinori ſint exequendæ, & negatiuè per DD.
1 reſponſum fuit; quia, ommiſſis aliis, non iuſtificauit modum vacationis ſub quo fuit impetrata, quippe reſignatio facta ab Archiepiſ-
2 copo iamdiu conſumpta fuit per ſubſequutam prouiſionem Vulpiani, quæ cum fuerit exe-
3 quutioni demandata in omnibus iuſtificata præſumitur, vt dixit *Rota coram Put. deciſ.356. num.4. lib. 1. in correct. coram b.m. Buratt. dec.842. num.4. in recent. deciſ.80. num.8. par.7.* ac ſæpè in alijs.

Non obſtat, quod fuerit impetrata, non facta mentione iuriſpatronatus, ac defectus patronorum conſenſus. Quia huiuſmodi expreſſio non erat neceſſaria, nam de anno 1606 hoc idem Beneficium fuit ab Ordinario collatum Archiepiſcopo Rinuccino vti liberum, vt conſtat ex iuribus relatis in *Summ. Vulpiani*
4 *num. 5.* Vnde hic vltimus ſtatus, & quaſi poſſeſſio attendi debet, & ſuffragatur ad ſuſtinendam prouiſionem, quidquid eſſet ſi principaliter ageretur de pertinentia collationis per
5 *text. in cap. conſultationibus de iurepatron.* qui licèt loquatur de præſentatione, tamen procedit etiam in collatione, vt in ſpecie reſpondit *Rot. dec.435. ſub num.1. & ſequent. par.2. recent. coram Duran. deciſ.377. num.6. coram b. m. Merlin. deciſ. 501. nu.10. & ſeq. in Placentina Beneficij 11. Maij 1646. coram Reuer. Terracinen. §. primò, in fin. Nouarien. iuriſpatron. 16. Ian. 1651. coram R. P. D. meo Peutingerio, §. fin.* cum alijs per *Add. ad Greg. dec. 77. ſub num.12. verſic. & circa.*

Nec releuat; quam vltimus ſtatus, & quaſi
6 poſſeſſio attendi non debeat; quando conſtat de anteriori ſtatu contrario; Tum quia con-
7 cluſio procedit quando de anteriori ſtatu fuerat doctum ante factam collationem tamquam de libero, non autem quando, prout hic, ille iuſtificatur poſt effectuatam collationem, quo caſu licèt inſeruire poſſit pro futuris vacationibus, non tamen admittitur ad retardandam collationem iam factam ab exiſtente in vltima quaſi poſſeſſione, vt probant *Cald. in conſ. 69. num. 4. in fin. verſ. nec vitiatur collatio*, & benè diſtinguit *Mareſcott. var. reſolut. lib.1. cap.55. ſub num.9. verſ. ſimili quoque modo, cum ſeq. Rota deciſ. 167. ſub num.9. verſ. ſed pro reſponſione par.2. diuer. & dec.435. num.4. par.2. recent. Add. ad Greg. dicta deciſ.77. ſub num.12. verſ. ſi tamen;* Tum etiam,
8 quia præcedens ſtatus contrarius tunc demum attenditur, quando in continenti iuſtificatur liquidiſſimis probationibus, quæ nullam patiantur difficultatem, ſcilicet per rem iudicatam, vel confeſſionem partis, aut inſtrumentum fundationis, vel dotationis clarum, & incontrouertibile, vt dixit *Rota deciſ.374. nu.6. par.1. & dec.435. ſub num.4. verſ. ſecundò quia de iurepatronatus par.2. recent.* Vbi licet fuiſſet de-
9 ciſum pro iurepatronatus Rota ſuſtinuit collationem de libero, quia deficiebat res iudicata, partis confeſſio, vel inſtrumentum publicum dotationis, *deciſ. 200. numer. 9. cum ſeqq. par.4. to.2. & coram Merlin. dec. 385. nu.3. & ſeq. & d. deciſ.501. num.16. & dec.641. n.10. in Comen. Cappellaniæ 27. Aprilis 1640. coram Reuer. D. meo Decano, §. non obſtat, verſ. ſecundo, & in Volaterran. Cappellaniæ 27. Iun. 1650. §. non obſtat prætenſus, ac 28. Aprilis 1651. in princ. coram eodem.*

Tales enim viſæ non fuerunt iuſtificationes per Antinorum exhibitæ, ſiquidem inuentarium bonorum controuerſi Beneficij; in eius Summario relatum *num. 4.* nullam præſeferat concludentem probationem iuriſpatronatus, licèt enim Rector, quo illud confecit, aſſerat bona in eo deſcripta ſibi fuiſſe conſignata per patronos Altaris, attamen non declarat fuiſſe aſſignata pro dote, cuius expreſſus titulus omninò requiritur, vt ex dotatione dicatur validè reſeruatum iuſpatronatus, ex diſpoſitione *Sacri Concilij Trident. ſeſſ. 14. cap. 12. de reformat. ſicuti reſpondit, Rota in Nouarien. Parochialis 10. Decembris 1649. coram R. P. D. m. Peutingerio.*
10 Præterea eſt ſimplex aſſertio Rectoris, quæ dici non poteſt liquidiſſima probatio, ad quam
11 excludendam ſat eſt aliquid releuans ſaltem coloratè in contrarium deducere, vt in ſpecie tenuit *Modern. Roman. de re benefic. lib.1. quæſt.34. num. 31.*
12 Sententia verò lata per Iudicem ſubdelegatum anno 1566. Summario *num.14.* non canonizat iuſpatronatus, ſed illud tamen enunciat declarando Breue Thomadelli de capienda poſſeſſione nomine Cameræ non eſſe exequendum, & Gaſparum, ac Quintium non eſſe moleſtandos in poſſeſſione, vnde allegare non poteſt pro iuſtificatione proprietatis ad effectum abſorbendi vltimum ſtatum, & quaſi poſſeſſionem vti de libero, cum fieri potuerit
13 ex ſimplici fumo iuriſpatronatus, qui ſolus

ſufficit

ſufficit ad impediendam exequtionem Breuis,
vt dixit *Rota coram ſ.m.Gregor.deciſ.58.num.3. & ſequ.*
14 Præſentationes demum in eodem Summ.
relatæ cum enunciatiuis iuriſpatronatus (præterquam non apparent effectum ſortitæ, neq;
15 continuatæ, vt opus eſt) non conſtituunt liquidiſſimam probationem, ita vt de contrario
doceri non poſſit, vt de multiplicatis præſentationibus per deciſiones Rotales canonizatis fuit dictum in allegat. *dec. 435. num.4. in fin. par.2. recent.*
16 Hinc non ſubſiſtit, quod collatio facta ad
fauorem Archiepiſcopi Rinaccini non fuerit pacifica, ex quo patroni præſentarunt Suetonium Carpinum, qui litem in Romana Curia
17 introduxit; Quia cum lis non fuerit legitimè
introducta nec proſequuta, & patroni acquie-
18 uerint nullum inde cenſetur illatum præiudicium dictæ collationi, eiuſque plenariæ effectuationi vſque ad obitum prouiſi, ex traditis per *Modern. Roman. de re benefic. lib.2.qu.53. num.22. Rota in Gerunden.Beneficij 1.Iul.1644.cor. Reuer.Terracinen. §.1. & 2. in Gerunden.Prioratus 14.Iunij 1645. coram R.P.D.meo Bichio,§.vlt.* ac in alijs.

Et ità vtraque, &c.

MELEVITANA PECVNIARIA.

Veneris 28. Aprilis 1636.

ARGVMENTVM.

Sententiæ ſunt exequendæ in ea parte, in qua ſunt conformes, & quando dicantur conformes: euictio an, & quando iuſtificetur: & exceptio de non iure agentis, an & quando à reo poſſit opponi.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ ſunt exequendæ in ea parte, in qua ſunt conformes, licet in alijs partibus ſint difformes.*
2 *Sententia prima ſi non ſpecificat quantitatem, prout facit ſecunda, adhuc non dicuntur difformes.*
3 *Sententia vltima magis in ſpecie declarans, ſeu exprimens id quod implicite continebatur in præcedenti, non dicitur aliquid addere.*
4 *Sententiæ dicuntur conformes, quando concordant in ſubſtantia, & poſterior priorem confirmat.*
5 *Conformitas ſententiarum non attenditur, niſi ſint iuſtæ.*
6 *Euictionis iuſtitia probatur, quando ius euincentis eſt clarum.*
7 *Euictio quando eſt clara, & ineuitabilis, denunciatio litis, & moleſtiarum pernecеſſè non requiritur.*
8 *Electionis facultas reſtricta erga filios non extenditur ad neptem.*
9 *Filiorum appellatione non venit neptis, quando teſtator diſcretiuè loquutus eſt de filijs, & vlterioribus deſcendentibus.*
10 *Conſentiens poteſt remittere iura ſua, non autem præiudicare ſucceſſiuè vocatis.*
11 *Fideicommiſſum ſucceſſiuum purificatur æqualiter ad fauorem exiſtentium in pari gradu.*
12 *Subſtitutus abſque repudiatione, vel ceſſione conſubſtituti non poteſt agere ad integrum fideicommiſſum.*
13 *Exceptio de iure tertij non poteſt opponi.*
14 *Exceptio de non iure agentis allegari poteſt à quolibet reo, ad repellendum actorem à limine iudicij.*
15 *Reus poteſt excipere integram hæreditatem, vel fideicommiſſum non ſpectare ad actorem, ſed extare alios in pari gradu ſuccedendi.*
16 *Exceptio excluſiua intentionis agentis admittitur.*
17 *Exceptio de iure tertij excluſiua iuris agentis regulariter non admittitur in iudicijs poſſeſſorijs.*
18 *Exceptio excluſiua iuris agentis non admittitur in poſſeſſorio, quando reus non poſſidet, & tam ipſe, quam actor agunt remedio adipiſcendæ.*
19 *Exceptio excluſiua iuris agentis allegari poteſt etiam in poſſeſſorio quando reus poſſidet, & excipit ad tuendam propriam poſſeſſionem.*

DECISIO XXXIX.

OB euictionem à Cumulo Charitatis Melitæ paſſam in quibuſdam bonis ſibi in ſolutum datis ab Ambroſio, & Ioannella coniugibus pro vncijs 320. obtinuit ipſe Cumulus immiſſionem ſuper alijs bonis eiuſdem Ambroſij per Vincentiam Bolognam detentis, *Talcattara*, nuncupatis præuijs duabus ſententijs; altera in partibus à D.Commiſſario Reuer. Fabricæ S. Petri, altera in Curia à R.P.D. meo Meltio latis.

Pro quarum exequtione cum hodie inſtaret ex reſcripto Sac. Congregationis eiuſdem Fabricæ mihi directo, propoſui dubium ad formam illius, an conſtet de duabus conformibus, quæ ſint exequendæ, quod affirmatiuè per DD. fuit reſolutum iuxtà modum inferiùs exprimendum; quoniam ſententia D. Commiſſarij in ea parte, in qua condemnat Vincentiam ad reſtitutionem pretij terrarum euictarum eſt conformis ſententiæ R.P.D. m. Meltij, Summ. Cumuli *num.8. & 9.* Vnde li-
1 cèt in alis Capitulis difformes videantur, ſunt
tamen exequendæ in eo, in quo inſimul conueniunt iuxt. tradit. per *Surd. conſil. 102. num. 11. Afflict. deciſ. 362. in fin. Rota coram Duran. deciſ.198. num 10. b.m. Coccin. deciſ.427. num.3. & coram Merlin. deciſ. 550. num. 4.* ac ſæpe in alijs.
2 Nec releuat, quod prima ſententia non
ſpecificet pretij quantitatem, ſicuti ſpecificat altera; Quia non ideo difformes cenſentur,
3 nam vltima declarans magis in ſpecie, ac ex-
primens id, quod implicitè in alia præcedenti continetur, non dicitur aliquid addere, ſa-
4 tiuè eſt, quod in ſubſtantia concordent, ac
poſte-

poſterior priorem confirmet in ea parte, in
qua eſt ſibi conformis, *Couar.pract.quæſt.cap.25.*
ſub num.6. Rota apud Cenc. de cenſ.deciſ.163.nu.3.
& ſeqq. coram Merlin. dicta deciſ.550.num.1.& 2.
cum alijs per *Add. ad Buratt.dec.567. ſub num.8.*
verſ.verùm ſententia, Rom.Canonicat.21.Februarij
præteriti coram Reu.D.m.Decano, §. non obſtat,quod
in ſecunda.

5 Iuſtitia verò dictarum ſententiarum,de qua
ad hunc effectum conſtare debet, vt in termi-
nis ſtatuti de duabus conformibus dixit *Rota*
deciſ.662. num.3. par.1. & deciſ.179.num.1. par.7.
recent.; & coram Duran. dicta deciſ.193. num.13.
Pro medietate dicti pretij non controuerteba-
tur, & reuera in dubium reuocari non poteſt;
6 quia iuſtitia euictionis, in qua illæ fundantur
manifeſtè reſultat ex eo, quod cum bona in
ſolutum data eſſent obnoxia fideicommiſſo
per Auguſtinum Cumbo ordinato in dona-
tione ſcutorum mille facta de anno 1563. ad
fauorem Ioannellæ eius filiæ, & omnium ab
ea deſcendentium, ac repetito in capitulis
matrimonialibus eiuſdem Ioannellæ de anno
1564. nullo iure Cumulus ſe defendere pote-
rat aduerſus Claudiam dictæ Ioannellæ ex
Hieronyma filia neptem agentem vigore dicti
7 fideicommiſſi; quapropter inanis erat denun-
ciatio litis, ac moleſtiarum Ambroſio, & Io-
annellæ, ſiue eius hæredibus, vt latè probatur
in *deciſionibus editis coram R.P.D. meo Meltio, ſub*
diebus 10. Febr.1653. 6.Martij 1654. & 25. Iunij
1655.

Pro altera verò medietate ad Celidoniam
eiuſdem Claudiæ ſororem ſpectante,quæ age-
re neglexit, iuſtitia euictionis non ſatis clara
viſa fuit, quia ineuitabile eſt dilemma quod,
aut Claudia egit vigore electionis de illius
perſona factæ per Ioannellam, iuxtà faculta-
tem in eodem fideicommiſſo ſibi attributam,
8 & cum huiuſmodi facultas ſit præcisè reſtri-
cta ad filios, ibi „ *Ita tamen quod poſſit ea reſti-*
tuere vni tantùm ex dictis filijs, qui teneatur eius
reſtituere per modum, vt ſupra, &c. Summ. Vin-
centiæ *num.* 1. Vtique non potuit per Ioan-
9 nellam extendi ad Claudiam neptem, quæ
non venit appellatione filiorum, quando fi-
deicommittens, vt hic, diſcretiuè loquutus
fuit de filiis, & vlterioribus deſcendentibus,
l. hæredes palam, §. ſed etſi notam, ff. de teſtam. l. qui
filiabus, & l. ſi ſeruus plurium, §. fin. ff. de legat. 1.
Soccin. iun.conſil.128. num.39. lib.1.Gabr.de verb.
ſignific concl.1. num.93. Rota deciſ.473.nu.1.par 4.
to.2. rec. coram Card.Seraph. dec.1486.num.12. &
in Rom. de Columnis coram Vbald.relat. per Fuſar.
de ſubſtit. qu.441. num.61. propè fin.

Nec releuat, quod d. electioni conſenſerit
Nicolaus Andreas filius prædictæ Ioannellæ;
10 quia per huiuſmodi conſenſum potuit qui-
dem filius iura ſibi competentia remittere,
non tamen cœteris ſucceſſiuè vocatis, qualis
erat Celidonia exiſtens in pari gradu cum
Claudia, illiuſque filiis præiudicare, *l.Imperat.*
ff. de tranſact. Bald. conſ.215. in 2. dub.lib.1. Natt.
conſ.460. num.11. & ſeqq. Peregrin. de fideicomm.
art.52.num.87. & admittitur in tertia deciſ.R.P.D.
mei Meltij, §. nec quidquam, verſic. tum quia
iſta.

Aut Claudia egit vigore fideicommiſſi fa-
uore omnium deſcendentium in prædicta do-
natione ordinati ex quo eidem Nicolao, ac
alijs filijs Ioannellæ ſuperuixit, & hoc caſu
cum ſuperuiueret non ſolùm ipſa Claudia,
ſed etiam Celidonia ſoror, quæ in pari gradu
11 exiſtebant, vt non controuertitur, fideicom-
miſſum ſuper dictis ſcutis mille ab Auguſtino
conſtitutum purificatum fuit pro medietate
ad fauorem Claudiæ, & pro altera medietate
ad fauorem Celidoniæ, nec poterat Claudia
12 pro integris ſcutis mille contra Cumulum
agere abſque ceſſione, vel repudiatione Celi-
doniæ, iuxt. *text. in l.2.ff.ſi pars hæredit.petit.l.fin.*
C.de rei vindicat.Caſtr.conſ.454.nu.2.lib.1.& conſ.
77. num.6. lib.2. Crauett.conſ.72.num.6. conſ.144.
in fin. & conſ.166. num.14. Menoch. conſ.495. ſub
nuo.verſ.cæterum, Pereg.de fideicomm.art.9. nu.12.
Fuſar. de ſubſtit. q.609. nu.2.

Nec obſtat,quod Cumulus non poſſit hanc
13 exceptionem opponere tamquam de iure
14 tertij. Tùm quia hæc non eſt verè exceptio
de iure tertij, ſed de non iure agentis, quam
poteſt quiſque reus allegare ad repellendum
actorem à limine iudicij, vt in ſpecie tra-
dunt *Theſaur. dec.4. propè fin. verſ. nec præterea.*
Menoch. conſil.740. num. 23. in fin. Peregrin. dicto
art.9. ſub nu.12. Add. ad ſ.m. Gregor.deciſ.415.ſub
num.6. verſ. nam hoc, Rota deciſ.535.num.7.par.4.
recent.

15 Tùm etiam quia aduerſus petentem inte-
gram hæreditatem,vel fideicommiſſum poteſt
reus excipere alios extare pares in gradu ſuc-
cedendi, atque huiuſmodi exceptio admitti-
16 tur, vtpotè excluſiua ipſo iure intentionis
agentis, vt in terminis probant *Caſtr. d. conſil.*
77. num.6. in fin. lib.2 Crauett. dicto conſ. 72. ſub
num.6. verſ.ideò hæredes. Menoch. dicto conſil.395.
num.66. & conſ.610. ſub num. 21. verſic. tertia eſt
dubitatio, Theſaur. dicta deciſ.4. num.8. & per tot.
Surd. conſ.48. num.18. & ſeq. & deciſ.144. nu.18.
Peregr.d.art.9.ſub num.12. Fuſar.de ſubſtit.d.q.609.
num. 4.

17 Et licèt concluſio limitetur in iudiciis poſ-
ſeſſoriis, vt per *Alex. in l.vlt.num.23. verſ. ſed in*
hoc, C. de edict. Diu. Adrian.tollen. Ruin. conſ.129.
num.9. lib.2. Menoch.conſil.585.num.37. Peregrin.
dicto artic. 48. num. 46. cum alijs congeſtis in tertia
deciſ. R. P. D. mei Meltij, §. addito etiam.
18 Limitatio tamen procedit quando reus non
poſſidet,ac vterque agit remedio adipiſcendæ,
19 ſecus verò ſi ille poſſideat, quo caſu rectè
poteſt excipere de iure alterius ad tuendam
propriam poſſeſſionem, vt benè declarat *Me-*
noch.de adipiſcend.remed.4.num.595.Peregrin.dicto
art.48. dicto num.46.in fin. verſ. niſi eam poſſeſſio-
nem, & num 70. cum ſeq. & comprobant Theſaur.
dicta deciſ.4. num.1. Surd. dicta deciſ. 144.num.19.
Add.ad ſ. m. Gregor. deciſ.415. ſub num.6. verſic.
fallit ſecundo, Rota deciſ.612. nu.4. par. 3. & dicta
deciſ.535. numer.7. par.4. recent. Duran.deciſ.97.
num. 3. & in Roſſanen. Decimarum 4. Iulij 1640.
coram R.P.D. meo Bichio, §.cuius poſſeſſionis,in fin.
Quæ deciſiones ferè omnes loquuntur in ter-
minis iudicij poſſeſſorij, vt patet ex earum
lectura.

Quare

Quare concluſum fuit conſtare de duabus conformibus, quoad pretium rei cuictæ pro ſumma tantum ad Claudiam ſpectante, vtraq; &c.

TARENTINA ARCHIDIACONATVS.

Veneris 5. Maij 1656.

A R G V M E N T V M.

Prouiſus ob priuationem Rectoris debet illam probare, provt fuit expreſſa, & quando non verificatur ſaltem de facto, non releuat clauſula *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo*: Sententia contumacialis ſuper prouiſione beneficij non attenditur, quando fuit reuocata, vel contumax comparuit intra annum. Poſſeſſio triennalis requirit titulum coloratum, nec attenditur quando eſt ſpoliatiua.

S V M M A R I V M.

1 *Prouiſio probatur iuſtificata, eo ipſo quod fuit exequuta.*

2 *Prouiſio non iuſtificata non attenditur.*

3 *Iuſtificatio debet fieri eo modo, quo aliquid fuit expreſſum.*

4 *Contumacia purgatur per comparitionem intra annum.*

5 *Sententiæ contumacialis effectus euaneſcit per comparitionem contumacis intra annum.*

6 *Sententia contumacialis eo minùs attenditur quando fuit reuocata ex capite innocentiæ.*

7 *Contumaci, cui ex Conſtitutione Pij IV. dabatur ad comparendum terminus ſex menſium fuit prorogatus ad annum à Pio V. & num. 8.*

9 *Vacatio non poteſt induci priuatione, quæ non habuit effectum.*

10 *Prouiſio Beneficij non vacantis non ſubſtinetur.*

11 *Clauſula* ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo aut alterius cuiuſcunque perſonæ, *nihil operatur, quando vacatio expreſſa non verificatur ſaltem de facto.*

12 *Triennalis vtrum interrumpatur per monitorium iactationis, & iactationum alteri præſentatum.*

13 *Regula de triennali requirit titulum coloratum.*

14 *Prouiſio nulla, & obreptitia non tribuit titulum coloratum.*

15 *In Beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

16 *Tituli alterius præſumptio ceſſat per productionem, nulli, & inualidi.*

17 *Poſſeſſor citandus eſt in apprahenſione poſſeſſionis.*

18 *Poſſeſſio clandeſtina, turbatiua, & ſpoliatiua nullum producit iuris effectum.*

19 *Et non ſuffragatur ad effectum regula de triennali.*

20 *Poſſeſſio probatur ex ſententia priuationis.*

21 *Priuatio ſupponit habitum.*

D E C I S I O XL.

CEnſuerunt DD. conſtare de bono iure Thomæ quia fundatam habet intentionem in literis ſuæ prouiſionis, quarum iuſti-
1 ficatio inficiari non poteſt, cum remaneat eo ipſo probata, quo fuerunt exequtioni demãdatæ, vt dixit *Rota coram Put. dec. 356. num. 4. lib. 1. in correct. Buratt. dec. 842. num. 4. in recent. dec. 80. num. 8. par. 7. in Vicen. Beneficij 14. Martij 1644. coram Reuer. Terracinen. in Vicen. Paroch. 20. Iun. 1650. coram R. P. D. meo Bichio, & in Anglonen. Archipresbyt. 28. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Albergato.*

Non obſtat prouiſio obtenta per Iulium
2 Cæſarem; quia, ommiſſis alijs, non iuſtificauit narratiuam, quod Thomas fuerat priuatus Archidiaconatu controuerſo per ſententiam ab A. C. ſer. ſeru. latam, & in iudicatum tranſactam, quippe ad hunc effectum exhibuit dumtaxat ſententiam contumacialem,
3 quæ nedum non fuit lata ſeru. ſeru. nec in iudicatum tranſiuit, vt Papæ fuit expoſitum,
4 ſed per ſucceſſiuum eiuſdem Thomæ comparitionem infra annum eius contumacia pro-
5 rogata fuit, quare prorſus euanuit effectus dictæ ſententiæ, ex tradit. per *Farin. de inquiſit. qu. 11. ſub num. 92. Modern. Roman. de re Benefic. lib. 3. qu. 13. num. 163. & ſeqq. Rota dec. 68. nu. 1. per tot. par. 1. diuerſ. coram Card Seraph. deciſ. 354. num. 8. cum ſeqq. & in Militen. Parochialis 28. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Bichio, §. at in caſu noſtro,*
6 *in fin.* Eoque magis quia iuſtificata Thomæ innocentia fuit reuocata per Iudicem ab A. C. deputatum de voto Congregationis, vt conſtat ex iuribus datis in eius Summ. ſub die 5. Iunij præteriti *num.* 6.

Nec ſubſiſtit, quod ex forma *Conſtitut. ſ. m. Pij IV. in ord. la 52. n. 7.* Thomas debuiſſet com-
8 parere infra ſex menſes; quia huiuſmodi terminus fuit prorogatus ad annum per *ſanctum. Pium V. in eius Conſtitut. la 9. §. cumque etiam*; & notat idem *Farinac. dicta quæſt. 11. num. 4. in fin.*

Minùs obſtat, quod Iulius Cæſar non impetrauit Archidiaconatum ex capite priuationis, ſed vti vacantem per obitum Cataldi de Maldaritijs, qui illum ob dictam priuatio-
9 nem obtinuerat; quia, cum, vt dictum eſt, priuatio non habuerit effectum, Archidiaconatus per obitum Cataldi vacare non poterat, vnde eo minus ſubſtinetur prouiſio Iulij Cæ-
10 ſaris tamquam impetrata de Beneficio verè non vacante, vt dixit *Rota coram Card. Seraph. deciſ. 997. num. 1. in Regbinen. Dyptherentus 13. Martij præteriti coram me, §. quia fuit reſponſum*; & in his terminis in *Compoſtellan. Parochialis 1. Iulij 1648. §. verùm eò magis, & 25. Iun. 1649. §. fin. coram Eminentiſſ. D. Cardin. Otthobono.*

Nec releuat clauſula, *ſiue præmiſſo, ſiue alio*
11 *quouis modo, aut alterius cuiuſcunque perſonæ.* Nam, vt aliquid operetur, oportet, quod ſaltem de facto vacatio verificetur, quod hic ex præmiſſis omnino deſideratur, *Rota penes Put. deciſ. 390. in correct. dec. 616. nu. 2. verſ. non obſtat,*

par.4. diuerſ. coram Card.Seraph. deciſ.1309.nu.1. ſ.m. Greg. deciſ.37. num. 10. in recent. deciſ. 416. num.19. par.4. to. 2. & in dicta Anglonen. Archipresbyteratus 28. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Albergato.

Hinc perperam allegatur regula de triennali pro turbida poſſeſſione Iulij Cæſaris,quia
12 (prætermiſſo an per monitorium iactationis iactationum ab A. C. in ciuilibus Thomæ conceſſum, & eodem Iulio Cæſari præſentatum inductæ fuerint moleſtiæ ſufficientes pro interruptione aſſertæ triennalis poſſeſſionis) viſum fuit regulam in præſenti caſu non ſuf-
13 fragari; tum quia ipſe non habet titulum neque coloratum, vt regula requirit,nam eius
14 prouiſio, quæ oculariter apparet nulla, & obreptitia nullum tribuit titulum neque coloratum, vt notat *Sarnen. ſuper d. regul. qu. 27. in fin. & quæſt. 33. Rota coram Cardin. Seraphin. deciſ.457. nu.5.* cum alijs per *Add. ad ſ.m. Greg. deciſ.500. ſub num.11.* & per *Add. ad Buratt. dec. 48. lit. B.*
15 Non ſuffragante, quod in Beneficialibus detur multiplicatio titulorum; quia, cum
16 ipſe produxerit dictam prouiſionem nullam, & inualidam, ceſſat præſumptio alterius tituli validi, vt dixit *Rota dec. 310. num.3. par.2 deciſ. 94. num.39. par.7. & in Tridentina Parochialis 5. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Cerro, §.quia dum ipſe, in fin.* & in alijs. Tum quia dicta poſſeſſio fuit capta non citato Thoma anteriori poſſeſſore, qui omnino citandus erat, ratione ſui præiudicij, vt in terminis prouiſi ex capite homicidij commiſſi à poſſeſſore beneficij firmauit *Rota in dicta Compoſtellana Parochial coram Em. D. Card. Otthobono, §.attamen, cum ſeqq. in dicta Militen. Parochial. coram R. P. D. meo Bichio, ſub princ. verſ. tum etiam quia, & in Callien. Prioratus 5. Iul. 1649. coram eodem, §. tum etiam quia nulliter*.
18 Vnde cum ſit clandeſtina,turbatiua,& ſpoliatiua nullum producit iuris effectum, *Rota deciſ. 21. ſub num.1. verſ. at in caſu noſtro, de reſtit. ſpoliat. in nou. in Anconitana Domorum 20. Iunij 1604. coram Litta apud Marcheſ de commiſſ. par. 1. fol.989. ſub num.4. verſ. & quod facit*, cum alijs per *Modern. Peruſ. de manuten. obſeruat.21.nu.38.*
19 *& ſeqq.* Nec proinde ſuffragatur ad effectum regulæ de triennali, vt latè probat *Sarnen. ibid. quæſt.11. per tot.* firmans ſub *num.* 6. hanc opinionem eſſe veriorem.

Gratiſque negatur anterior poſſeſſio Thomæ ob defectum legitimi mandati procuræ,
20 quia illa ſatis remanet probata ex ſententia priuationis ſupra memorata à Iulio Cæſare Summo Pontifici expoſita, atque in iudicio
21 producta cum priuatio habitum perneceſſe ſupponat, vulgat. *l. Decem. ff. de verb. obligat. Rota deciſ.415. ſub num.4. verſ. igitur, & dec.477. num.7. par.4. recent.* ac ſæpè in alijs.

Et ita vtraque.

§§§§§§§§§§§
§§§§§

AQVILANA CAPELLANIÆ.

Veneris 26. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio nulla vtriuſque collitigantis ſequeſtratur: Poſſeſſio illius, cuius literæ habent conditionem, quod verificetur prius coram Ordinario iuſpatronatus ex fundatione, vel dotatione, eſt nulla, quando conditio non fuit verificata: Sacerdotale non dicitur beneficium, quando non iniungitur præciſum onus, quod deſeruiat per ſe ipſum; & tituli diſcuſſio admittitur in ſummariſſimo, quando fuit productus à poſſeſſore, illiuſque inualiditas apparet ex lectura.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio nulla vtriuſque collitigantis ſequeſtratur de ſtylo Rotæ.*
2 *Poſſeſſio capta de manu executoris non verificata conditione eſt nulla.*
3 *Clauſula* verificata prius coram Ordinario iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione *importat conditionem.*
4 *Conditio ſuſpendit executionem gratiæ, donec concludenter verificetur.*
5 *Verificatio demandata in literis concurrere omnino debet.*
6 *Qualitas beneficij patronati iuſtificari debet coram Ordinario citato Promotore Fiſcali ob præiudicium Ordinarij, & Eccleſiæ.*
7 *Fraudibus eſt occurrendum.*
8 *Praxis apprehendendi poſſeſſionem beneficij patronati de manu executoris.*
9 *Ordinarius poteſt ſe extraiudicialiter informare, dum alter non eſt in poſſeſſione.*
10 *Præſumptio non admittitur, vbi requiritur poſitiua probatio.*
11 *Sacerdotale non dicitur beneficium, ad quod præſentari debet Sacerdos bonus, & idoneus, qui debeat deſeruire diuinis officijs, niſi caueatur quod deſeruiat per ſe ipſum, & num. 12.*
13 *Sacerdotij appellatione quilibet ordo Eccleſiaſticus intelligitur.*
14 *Sacerdotis nomine nuncupantur etiam Clerici inferioris ordinis.*
15 *Beneficium non eſſe Sacerdotale declaratur ab obſeruantia, iuxta quam ſimplices Clerici fuerunt præſentati, & inſtituti.*
16 *Obſeruantia apprimè deſeruit pro declaratione diſpoſitionis.*
17 *Exceptio reſpiciens inualiditatem tituli non admittitur in ſummariſſimo manutentionis.*
18 *Tituli inualiditas, quando apparet ex lectura tituli producti à poſſeſſore diſcuti poteſt etiam in ſummariſſimo, & retardat manutentionem.*

DECISIO XLI.

MAndatum de manutenendo in poſſeſſione controuerſi Beneficij de iurepatronatus pro medietate Capituli Eccleſiæ Collegiatæ,

Digiti

giatæ, & pro altera medietate Vniuerſitatis Terræ Paganicæ petebant Carolus Forcella,& Franciſcus Antonius de Caulis; ille ſcilicet præſentatus à Capitulo, iſte verò ab Vniuerſitate, vterque immiſſus ab exequtoribus deputatis in literis Apoſtolicis ſuper derogatione alterius medietatis vtrinque obtentis; quare cum dubitauerim, an & cui eſſet concedendum, DD. hodie conſulti neutri dandum eſſe responderunt, ſed apponendum eſſe ſe-
1 queſtrum; quia vtriuſque collitigantis poſſeſſio eſt nulla, quo caſu neutra manuteneri poteſt,& de ſtylo Rotæ apponitur ſequeſtrum vt fuit dictum in *Vicen. Benefic.* 10. *Dec.* 1646. *coram R. P. D. meo Cerro.*

2 Nullitas poſſeſſionis Franciſci Antonij anteriori tempore adeptæ ex eo reſultat, quia fuit capta de manu exequtoris non verificato priùs coram Ordinario iurepatronatus, provt Sanctiſſimo in eius prouiſione expreſsè man-
3 dauit præuia clauſula, *verificato priùs coram Ordinario dicto iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione, &c.* Quæ cum fuerit per ablatiuum abſolutum concepta conditionem importat,
4 atque ideò exequtionem gratię ſuſpendit donec plenè, & concludenter huiuſmodi verificatio facta fuerit, vt in ſpecie firmauit *Rota in Aprutina, ſeu Aſculana iuriſpatr.* 19. *Ianuar.* 1618. *coram b.m. Sacrato, in Piſtorien. ſeu nullius Benef.* 18. *Dec.* 1634. *coram Reuer. D. meo Decano, apud Modern. Peruſin. de manut. deciſ.* 634. *nu.* 28. *cum ſequent. in Lauden. Capellania* 26. *Iunij* 1641. *& in Lucana Benef.* 16. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Nec releuat, quod aliàs Ordinarius occaſione alterius conſimilis prouiſionis approbauerit eumdem patronatum, hæcq; approbatio fuerit exhibita coram dicto exequtore; quia huiuſmodi exhibitio coram exequtore non
5 ſuffragatur, ſed erat facienda cum Ordinario, coram quo denuò iuſpatronatus iuſtificari debebat, provt Papa in eius literis mandauit, & ſanè ratione quia, cum agatur de materia
6 præiudiciali Eccleſiæ, ac ipſi Ordinario ob ſeruitutem Beneficij congruum eſt, vt coram eo qualitas illius diſcutiatur citato Promotore Fiſcali, qui pro defenſione libertatis aſſiſtat,
7 atque ita fraudibus, quæ alioquin coram alijs de facili committi poſſent, occurratur; Lata-
8 que ſententia ſuper verificatione, ea poſtmodum coram exequtore producitur, & cæteris coram eo iuſtificatis, poſſeſſio appræhenditur, iuxt. praxim traditam per *Modern. Lucan. de iurepatronatus lib.* 13. *cap* 8. *num.* 11. *cum ſeqq.* & benè firmauit *Rota in d. Aprutina, ſeu Aſculana iuriſpatronatus* 19. *Ian.* 1618. *coram Card. Sacrato, & in Lauden. Capellania* 26. *Iunij* 1641. *coram R. P. D. meo Cerro.*

Minùs releuat præſumptio, quod Ordina-
9 rius approbaſſe cenſeatur præcedentem iuſtificationem ſe extraiudicialiter informando, vt facere poterat, dum nullus in poſſeſſione exiſtebat; nam, quando, vt in hoc caſu, verificatio pro forma eſt facienda, & quidem plenè, & concludenter ex authoritatibus ſupra
10 allegatis, præſumptio numquam admittitur, ſed poſitiua requiritur probatio, vt dixit *Rota* *penes Achill. deciſ.* 1. *de probat. deciſ.* 102. *num.* 6. *par.* 1. *diuerſ. coram Card. Seraph. deciſ.* 1171. *nu.* 2. *coram ſ. m. Gregor. deciſ.* 278. *num.* 6. *Buratt. deciſ.* 763. *num.* 7. & fuit dictum in *Nouarien. bonorum* 1. *Iulij* 1644. *coram Reuerendiſſimo Dom. meo Decano, §. nec ſuffragatur, verſic. quia talis præſumptio.*

Poſſeſſionis verò Claudij nullitas ex eo reſultare viſa fuit; quia ipſe in eius ſupplicatione narrauit Beneficium eſſe Sacerdotale,ac perſonalem reſidentiam requirere, quod non
11 ſubſiſtit, nam licèt fundatrix præceperit in fundatione præſentari Sacerdotem bonum, & idoneum, qui debeat deſeruire in diuinis officijs, Summario eiuſdem Claudij *num.* 1. Attamen hæc verba non efficiunt Beneficium Sacerdotale, neque important præciſam neceſſitatem reſidendi, ſed cenſentur appoſita demonſtratiuè ad qualitatem oneris,quod poteſt
12 per ſubſtitutum impleri, niſi vlteriùs adijciatur, quod præſentandus per ſe ipſum adimpleat, vt ex declarationibus EE. Cardinalium Sac. Concil. Trident. Interpretum recedendo ab opinione in deciſionibus pro Claudio allegatis antea firmata, reſpondit *Rota in Rhegien. Benef.* 9. *Dec.* 1639. *coram R.P.D. meo Bichio, in Maceraten. Benef.* 16. *Ian.* 1640. *coram b.m. Merlin. inter eius impreſs. dec.* 825. *& in Macerat. Capell.* 1. *Iul.* 1647. *coram R.P.D. meo Veroſpio, §. neque eidem, cum ſequentibus*, in quibus aliæ allegantur.

Parum obſtante, an diſpoſitio loquatur de Sacerdote, vel de Presbytero: nam etiam ap-
13 pellatione Sacerdotij quilibet ordo eccleſiaſticus intelligitur, & eo nomine Clerici quo-
14 que inferius ordinis nuncupantur, *cap. ſi quiſquam, ibi gloſs. verb. Sacerdotum, ibique Hoſtien. num.* 1. *Abb. num.* 2. *& cæteri Canoniſtæ, de cohabit. Cleric. & mulier. gloſ. in cap. qui per pecuniam, verb. Sacerdotio* 1. *quæſt.* 1. *& in cap. Guiliſarius, verb. Sacerdotalis* 23. *quæſt.* 4. *Rota coram bo.mem. Merlin. dec.* 685. *num.* 22. *& ſeqq.*

Sed ceſſat difficultas quia ex iuribus in Summario Franciſci Antonij relat. ſub *nu.* 7. & in calce reſponſionis facti *num.* 1. conſtat ad hoc Beneficium fuiſſe aliquando præſentatos,
15 ac inſtitutos ſimplices Clericos, quæ obſer-
16 uantia apprimè deſeruit pro declaratione prædictæ diſpoſitionis ad excluſionem qualitatis Sacerdotalis, vt in ſpecie tradunt *Gonzal. ad regul.* 8. *gloſ.* 5. *num.* 85. *& ſeqq. Lotter. de re beneſ. lib.* 2. *quæſt.* 47. *num.* 61. *Rota in Lucana Capellan.* 17. *Dec.* 1593. *coram Gypſio apud Garz. de benef. par.* 7. *cap.* 1. *ſub num.* 71. *verſic. & maximè ſtante obſeruantia, in Roman. Capellania* 2. *Ian.* 1589. *cor. b.m. Card. Pamphil. apud eumdem Garz. d. cap.* 1. *nu.* 94. *in fin. verſ. & poſtea, & coram Mant. dec.* 129. *num.* 1. *cum ſeqq.*

17 Non obſtat, quod huiuſmodi exceptio reſpiciat inualiditatem tituli, quæ in hoc ſummariſſimo manutentionis iudicio diſcuti non debet.

18 Quia cum titulus fuerit ab ipſo poſſeſſore productus, & inualiditas ex ventre, ac lectura illius appareat, vtique diſcuti poteſt etiam in iudicio ſummariiſſimo, atque admittitur ad retardandam manutentionem, *Menoch. de retinen.*

nen. remed. 3. num. 633. Modern. Peruſin. de manut. obſeruat. 42. num. 155. cum ſeqq. Rota deciſ. 698. num. 3. par. 2. recent. & in Verulan. Beneficij 31. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Cerro, §. non obſtat, quod dum Roſatus, & ſeqq.

Et ità vtraque, &c.

FIRMANA PECVNIARIA.

Veneris 2. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Pro pecunijs indebitè, & coactè ſolutis debentur etiam omnia damna, & intereſſe, quamuis non concurrant requiſita *Caſtrenſis in l. 2. ff. de eo quod cert. loc.* cum ſint neceſſaria dumtaxat in lucro ceſſante, non in damno emergente, quod integraliter reficitur ſimul cum damnis mediatis, & multiplicatis; identitas pecuniarum, quando probetur.

SVMMARIVM.

1 *Damna, & intereſſe paſſa pro pecunijs indebitè, & coactè ſolutis debent refici ſoluenti.*

2 *Proteſtatio ſoluentis an ſit neceſſaria pro refectione damni emergentis.*

3 *Requiſita* Caſtrenſis in l. 2. ff. de eo, quod cert. loc. *concurrere debent, quando agitur de lucro ceſſante, ſecus autem de damno emergente.*

4 *Damna non ſolum immediata, ſed mediata, & multiplicata reficiuntur illi, qui coactus fuit indebitum perſoluere.*

5 *Vſura vſurarum non debentur inter creditorem, & debitorem.*

6 *Vſura vſurarum non conſiderantur in tertio, qui coactus fuit pro alio ſoluere nedum capitale, ſed diuerſus fructus, & acceſſiones.*

7 *Solutiones factæ per tertium coactè, & indebitè tam de ſorte, quam de alijs acceſſionibus dicuntur damnum damni, quod integraliter reficitur.*

3 *Pecuniæ identitas arguitur ex ſummarum conformitate.*

9 *Pecuniæ identitas præſumitur ex actuum vicinitate.*

10 *Indebitum exigens fit debitor illius, à quo indebite exegit.*

11 *Interpellatio infertur ex proteſtationibus deſuper emiſſis.*

12 *Scientia deducitur ex ſpecificis proteſtationibus.*

13 *Scientia deducitur ex ſententijs contra aliquam latis nominatim.*

14 *Deciſiones ab Auditore præmortuo non extenſæ extenduntur ab Auditore ſubrogato.*

DECISIO XLII.

POſtquam fuit reſolutum per tres ſententias conformes Sauinum eſſe reintegrandum de ſcutis 1814. ab ipſo indebitè, & coactè ſolutis Ciuitati pro affictu Annonæ frumentariæ, fuit hodie dubitatum, an ei debeantur damna, & intereſſe occaſione huiuſmodi ſolutionis paſſa, & affirmatiuè DD. reſponderunt.

Nam conſtat, quod Sauinus pro ſoluendis Ciuitati dictis ſcutis 1814. debitis à Bentiuolo, & Pauarono pro affictu primæ Depoſitariæ, coactus fuit plures cenſus imponere, ac fructus illorum perſoluere, vt conſtat ex iuribus in eius Summario relatis *num. 4. 9. ac 10.*

1 Quare poteſt illos integrè repetere ab eamdem Ciuitate inſolidum condemnata cum Pauarono, *ad l. 3. §. vlt. verſ. in hanc, ff. de eo, quod* 2
cert. loc. Bald. in l. 2. num. 2. C. de vſur. Rol. conſ. 35. num. 2. lib. 1. Ruin. conſ. 103. nu. 4. circa med. verſ. ex quibus infero, lib. 1. Afflict. dec. 22. ſub num. 2. & ſequ. Vrſill. ad eumdem deciſ. 291. num. 6. Scacc. de camb. §. 7. gloſ. 2. nu. 61. Rota coram Card. Seraph. dec. 973. num. 5.

Præſertim ſtantibus proteſtationibus à Sauino præmiſſis nedum in actu ſolutionis, ſed etiam antè impoſitiones cenſuum, dicto Summario *num. 2. 3. 6. 11. & 12.* licet illas non eſſe
6 neceſſarias pro refectione damni emergentis latè defendat, *Scacc. de camb. §. 1. quæſt. 7. §. 2. ampliat. 8. num. 263.* à quo tamen diſſentiunt relati per *Gratian. diſcept. 987. num. 8. & ſequent. Larr. deciſ. Granaten. 84. num. 16. poſt med. verſic. tamen illud neceſſarium eſſe.*

3 Nec eſt opus ad hunc effectum probare requiſita *Caſtrenſ. in l. 2. ff. de eo, quod certo loco,* quia illorum concurſus eſt quidem neceſſarius quando agitur de lucro ceſſante; ſecùs verò ſi quæſtio ſolum eſt de damno emergente, quod omni iure eſt reficiendum cuicunque damnum paſſo abſque huiuſmodi probatione, *Felic. de ſociet. cap. 24. num. 37. Grat. diſcept. forenſ. cap. 67. num. 23. & cap. 987. nu. 17. Rota coram Card. Seraph. dec. 1284. num. 3. & dec. 185. num. 5. par. 3. recent.*

4 Et compræhendit nedum damna immediata, ſed & mediata, ac multiplicata, hoc eſt etiam pecunias pro ſoluendis vſuris acceptas ſub alijs vſuris, quæ repeti poſſunt non ſecùs, ac illæ pro ſolutione capitalis expoſitæ iuxtà tradita per *Roman. conſ. 94. ſub num. 1. verſ. item ſecundo, & conſ. 101. per tot. Alex. conſ. 141. nu. 3. lib. 5. Roland. conſ. 35. num. 2. lib. 1. Rimin. iun. conſ. 67. num. 1. lib. 1. Honded. conſ. 50. num. 16. lib. 1. Caſtill. contron. quotid. lib. 2. cap. 1. nu. 81. Rota Gen. deciſ. 87. num. 9. Larrea dicta deciſ. 84. ſub nu. 14. verſ. idemquè probat.*

5 Neque hic intrat inſpectio de vſuris vſurarum; quia procedit inter creditorem, & debitorem, inter quos fructus ſemper retinent naturam fructuum, & acceſſionum; non au-
6 tem cum tertio, qui pro alio ſoluit, & pro ſolutione tam capitalis, quam fructuum coactus fuit pecunias ſub vſuris accipere, eius
7 namque reſpectu non dicuntur vſuræ vſurarum, ſed damnum damni, quod obtinet vicem ſortis, ac totum refici debet, vt rectè declarant *Faber. in Cod. lib. 4. tit. 24. definit. 23. verſ. neque enim, Franch. dec. 254. ſub nu. 14. verſ. quod tamen intelligimus, Milanen. deciſ. 8. num. 356. lib. 1. Monac. in addit. ad Minad. dec. 17. num. 2. Staiban. de intereſſ. lib. 1. quæſt. 6. num. 11. & ſeq. Veſſembec. conſ. 72. num. 12. verſ. vt quando, Berlich dec. 268. nu. 34. Fontanell. deciſ. 204. num. 16. cum ſeq.*

Non

Non obſtat, quod non iuſticetur pecunias ſub vſuris acceptas eſſe eaſdem in hanc cauſam erogatas; quia illarum identitas ſatis ap-
8 parere viſa fuit, tum quia ſummæ ad cenſum acceptæ correſpondent ſolutionibus ſucceſſiuè factis Ciuitati. Tùm quia à die illarum receptionis ad diem ſolutionis breue tempus interceſſit; nam partita ſcut. 500. habita ſub die 7. Iulij 1631. fuit ſoluta in eadem quantitate die 22. Augusti ſequentis. Alia ſcut. 400. recepta ſub die 7. Octobris apparet ſoluta die ſequenti. Aliæ veró ſcut. 300. & 250. acceptæ ſub die 21. & 25. Octobris probantur ſolutæ die 29. eiuſdem menſis ex hac enim ſummarum vniformitate, & receptionum, & ſolu-
9 tionum vicinitate, vehæmens oritur præſumtio, quod pecuniæ ſint illæmet ſub vſuris præcedentis acceptæ, iuxta tradita per *Cuman. in l. Imperator 70. §. fin. prope fin. verſ. ſed quomodo poteſt ſciri, ff. de legat. 2. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 1093. num. 2. & ſeq. coram Buratt. deciſ. 361. num. 5. & in Bonon. Legati 19. Aprilis 1649. coram Remr. Tarraconen. §. tùm etiam quia.*

Fortiùs quia in aliquibus cenſibus acceſſit Bentiuolus principalis debitor, qui tamen fructus nunquàm ſoluit, ac declarauit ſemper fuiſſe ſolutos à Sauino dicto Summario *numer. 9.*

Minùs obſtat, quod reſpectu Ciuitatis nulla poſſit conſiderari mora, ex quò ipſa non erat debitrix, ſed creditrix, quia erat quidem creditrix, ſed Bentiuoli, & Pauaroni, non autem
10 Sauini, à quo cum coactè indebitum exegerit, hinc euaſit debitrix illius cum eiſdem obligationibus, quibus ipſi erant obſtricti, vt firmatum fuit in omnibus cauſæ deciſionibus, & refert vltima *deciſio b. m. Bichij ſub die 4. Decembris* 1651.

11 Et ipſam quoque Ciuitatem fuiſſe interpellatam ſuper indebita ſolutione, ac damnis, & intereſſe apparet ex proteſtationibus relatis in dicto Summario *num. 2. 11. & 12.* quæ in alijs ſubſequentibus contra Bentiuolum, & Pauaronum emiſſis fuerunt repetitæ, vt habetur in alia *deciſ. edita ſub die 3. Iunij 1650. §. necnon quia, coram eodem b. m. Bichio.*

Reſpectu veró Pauaroni gratis allegatur ignorantia dictæ ſolutionis. Quia ſcientia
12 conuincitur ex proteſtationibus contra eum ſpecialiter factis de indebita vexatione, ex quò ſolutio ad ipſum ſpectaret vti fideiuſſorem, dicto Summario *num. 2. 3. 6. 11. & 12.* Ac vl-
13 terius quia tam prima ſententia b. m. Antonij Cerri, quam ſecunda b. m. Cardinalis Panziroli fuerunt nominatim contra eum obtentę præuijs *deciſionibus 592. & 612. par. 5. to. 2. recent.* Et in cœteris ſucceſſiuè prolatis per bo. me. Bichium fuit ſemper legitimè citatus, & condemnatus.

Atque ita reſolutum fuit vtraque parte in-
14 formante coram præfato b. m. Bichio, verum quia ille, necnon b. m. Dunozettus Decanus in eius locum ſubrogatus morte præuenti deciſionem extendere non potuerunt, id ego pariter in cauſa ſuffectus munus adimpleui.

Reformata vt infra dec. 79. & reuocata in totum, vt infra deciſ. 139.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 9. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, quando dicantur conformes: Duo conformes habent vim trium *ex Statuto Vrbis lib. 1. cap. 180.* quod comprehendit etiam Eccleſias.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ, quarum vna aliam confirmat, dicuntur conformes.*
2 *Conformitas ſententiarum ſufficit in ſubſtantia, & effectu.*
3 *Conformitas ſententiarum apparet ex verbis ipſis.*
4 *Conformitas ſententiarum non excluditur ex aliqua declaratione facta in Capitulo ſeparato.*
5 *Sententiæ debent exequi in ea parte, in qua ſunt conformes, quamuis in aliquo capitulo non concordent.*
6 *Validitas apparet ex proceſſu, vbi omnia ſeruanda fuerunt ſeruata.*
7 *Exequutio ad fauorem hæredis ab inteſtato reuocatur, quando quis deceſſit cum teſtamento.*
8 *Sententiæ duo conformes* ex Statuto Vrbis lib. 1. cap. 180. *habent vim trium inter Ciues, & Incolas.*
9 *Statutum Vrbis de duabus conformibus comprehendit Eccleſias, Collegia, & alia loca pia.*
10 *Forenſem aliquem non eſſe ex quibus probetur.*

DECISIO XLIII.

Cenſuerunt DD. conſtare de duabus con-
formibus; quia prima ſententia Emin.
1 D. mei Otthoboni declarat non eſſe procedendum ad vlteriora in exequtione nulliter, & indebitè facta, quinimò annullandam, & reuocandam eſſe. Secunda veró R. P. D. mei Peutingerij pronuntiat malè appellatum, & benè iudicatum, ac propterea dictam ſententiam eſſe confirmandam. Vnde conformitas
2 eſt euidens nedum in ſubſtantia, & effectu, quod ſufficit, *Surd. conſ. 102. num. 9. & ſeq. Gabr. de exequt. rei iudicat. concluſ. 1. num. 33. Rota dec. 98. num. 3. part. 1. recent.* cum alijs relatis in *Meleuitan. Pecuniaria 28. Aprilis præteriti coram*
3 *me.* Sed etiam in verbis ipſis, iuxtà *gloſ. in Clement. prima verb. alicuius ex eis, de ſent. & re iudic. Rota deciſ. 102. num. 3. part. 1. diuerſ. coram Card. Caualer. deciſ. 387. num. 1.* ac ſæpè in alijs.

Non obſtat, quod vltima ſententia ampliùs declaret Pompeo nullum ius, nullamque actionem competere ex iure ſibi ceſſo per Societatem Sanctæ Annæ Paraphrænorum Vr-

4 bis; quia, cum hæc declaratio fuerit adiecta per Capitulum ſeparatum non tollit conformitatem reſpectu nullitatis, nec impedit, quia
5 ſententiæ in ea parte exequi debeant, vt per *gloſ. in dicta Clement. prima de ſentent. & re iudic. Surd. dicto conſ.* 102. *num.* 11. *& ſeqq.* & ſæpius reſpondit *Rota ſignanter in dec.* 188. *num.* 5. *apud Cenc. de cenſ. coram b. m. Merlin deciſ.* 550. *num.* 4. ac in aliis relatis per *Add. ad Buratt. dec.* 368. *nu.* 13. *& dec.* 567. *num.* 9. & in *dicta Melevit. Pecuniar. coram me.*

Validitas verò, ac iuſtitia earumdem ſen-
6 tentiarum controuerti non poſſunt; quoniam illa ſatis apparet ex proceſſu, in quo fuerunt ſeruata omnia ſeruanda, iuxtà *vulgat. dec. Caputaq.* 162. *par.* 2. Hæc verò plenè reſultat ex *deciſionibus in cauſa editis coram iiſdem Eminent. D. m. Card. Otthobono ſub die* 29. *Ianuar.* 1649. *&* 24. *Ianuarij* 1650. *ac R.P. D. meo Peutingerio* 28.
7 *Martij* 1651. in quibus firmatum fuit Margheritam Lucheſinam deceſſiſſe cum teſtamento, ac proinde executionem factam vigore mandati relaxati ad fauorem Pompei tamquam illius hæredis ab inteſtato eſſe reuocandam, vt latè probatur in eiſdem deciſionibus.
8 Quibus ſanè concurrentibus de plano procedit Statutum Vrbis *lib.* 1. *cap.* 180. quo cauetur duas ſententias inter Ciues, & Incolas habere vim trium, ac rem facere iudicatam;
9 Cuius diſpoſitio comprehendit etiam Eccleſias, Collegia, aliaque loca Pia, vt pluries reſponſum fuit in *recent. dec.* 380. *num.* 2. *par.* 1. *cor. b. m. Buratt. dec.* 197. *num.* 1. *& ſeq. vbi Add. n.* 4. *& deciſ.* 569. *num.* 1. *in Romana Saluiani* 20. *Maij* 1651. *coram R. P. D. meo Verospio, in Romana Cenſuum* 27. *Aprilis* 1654. *coram R. P. D. meo Beuilaqua, & nuper in Romana Canonicatus* 21. *Februarij præteriti coram Reuerendiſs. Dom. meo Decano.*
20 Gratiſque aſſeritur Pompeum eſſe forenſem, quia contrarium conuincunt, tum fides baptiſmatis, tum teſtes in Curia Capitolina examinati, ac demum Literæ Patentes eius Clericatus, ex quibus conſtat ipſum eſſe Ciuem, & Incolam Vrbis, Summario reſponſionis pro Hoſpitali S. Ioannis Calibytæ *nu.* 2. *& ſeqq.*

Et ità vtraque, &c.

SEGOBRICEN. CANONICATVS.

Mercurij 14. *Iunij* 1656.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex quibus iuſtificetur, latiſſimè probatur: iura legitimè extrahuntur per Archiuiſtam etiam non citata alia parte: Concurſus in quibus beneficiis eccleſiaſticis requiratur, & præſentatio poſt motam litem, an & quando dicatur attentata.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus probatur ex Bulla Pontificis cum illius reſeruatione.*
2 *Beneficia, quæ ab Epiſcopo conferuntur cum conſenſu alterius, non dicuntur libera collationis.*
3 *Præſentationis vim habet conſenſus præſtitus collationi.*
4 *Conſenſus præſtitus permutationi beneficij cum expreſſione iuriſpatronatus probat idem iuſpatronatus.*
5 *Actus refertur committenti, ſeu mandanti, non autem mero executori.*
6 *Iuſpatronatus probatur ex Statuto confirmato ab Epiſcopo, vbi expreſsè diſponitur, quod præſentatio prout erat prius, liberè ſpectet ad Capitulum.*
7 *Beneficia ſubijci nequeunt ſeruituti iuriſpatronatus.*
8 *Beneficia non dicuntur ſubijci nouæ ſeruituti, quando confirmantur in eodem iurepatronatus, in quo prius erant.*
9 *Iuſpatronatus comprobatur ex præſentatione effectum ſortita ex poſſeſſione præſentati vſque ad obitum.*
10 *Inſtitutio data à Vicario Capitulari, & non impugnata ab Epiſcopo illius conſcio cenſetur ab eodem confirmata.*
11 *Iuſpatronatus probatur ex ſententia lata per Delegatum Apoſtolicum ad fauorem præſentati.*
12 *Sententia effectuata per poſſeſſionem præſentati, ad cuius fauorem lata fuerat, probat etiam ſine actis.*
13 *Iuſpatronatus probatur ex antecedenti præſentatione admiſſa per Ordinarium præuia iuſtificatione iuriſpatronatus citato Promotore Fiſcali.*
14 *Præſentatio effectum ſortita non dicitur contradicta per ſimplicem proteſtationem Promotoris Fiſcalis, qui poſt admiſſionem amplius non reclamauit.*
15 *Clauſula*, ſine præiudicio, *reddit actum conditionalem, ſi & quatenus inferat præiudicium.*
16 *Conditio reſolutiua tunc reſoluit actum, quando conſtat de eius purificatione, interim verò actus habetur pro puro, & ſuſtinetur.*
17 *Vltimus ſtatus ſufficit in beneficialibus ad ſuſtinendam prouiſionem.*
18 *Status beneficij nedum vltimus, ſed antecedens conformis per centum annos, ſufficit nedum in poſſeſſorio, ſed etiam in petitorio, & ponit rem in claris.*
19 *Status beneficij patronati eo magis attenditur, quando nulla aſſeritur prouiſio Ordinarij tanquam de libero.*
20 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*
21 *Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant naturam beneficij de iurepatronatus eccleſiaſtico, cum quo compatiuntur.*
22 *Iura extracta non citato collitigante non ſunt in forma probanti.*
23 *Iura extracta per Archiuiſtas ſucceſſores in officio dicuntur authentica, quamuis alia pars non*

fuerit

Digitized by Google

fuerit citata in extractione.
24 *Iura extracta è proprijs originalibus merentur fidem, quamuis non conſtet de tempore, quo fuerunt repoſita in Archiuio.*
25 *Beneficia curata debent conferri per concurſum.*
26 *Concurſus non requiritur in dignitatibus, ſeu Canonicatibus Cathedralis, vel Collegiatæ.*
27 *Concurſus non requiritur in Vicarijs vnitis Cathedrali.*
28 *Eccleſia non poteſt habere duos Curatos; habitu.*
29 *Præſentatio poſt litem motam eſt attentata, & quando lis dicatur inducta, & num. 30.*
30 *Præſentatio redditur attentata ex lite mota ſuper petitorio, ſeu iure conferendi, non autem ſuper quaſi poſſeſſione præſentandi.*
31 *Continuans non attentat.*
32 *Lis, quando dicatur euidenter calumnioſa, & num. 33.*
34 *Lis euidenter calumnioſa non inducit attentata.*
35 *Recurrens ad iudices laicos priuatur iure præſentandi pro illa vice.*
36 *Recurſus non iuſtificantur; quando non conſtat fuiſſe habitos à legitimo Procuratore cum ſpeciali mandato.*
37 *Gratia* ſi neutri *non iuſtificatur, quando conſtat de iure alterius ex collitigantibus.*

DECISIO XLIV.

STeterunt DD. in deciſis ſub die 22. Martij
præteriti coram me pro immiſſione Bonauenturæ in poſſeſſionem controuerſi Canonicatus, quia iuſtificauit omnia in eius literis narrata, & ommiſſis alijs, quæ non controuertuntur, iuſpatronatus ad fauorem Capituli Segobricen. à quo fuit præſentatus, viſum fuit probari.
1 Primó ex *Bulla ſ.m. Benedicti XIII. ſub Dat. Niciæ 3. nonas Martij anno* 1404. in qua ex Vicaria perpetua Eccleſiæ Segobricen. erecta fuerunt duo Beneficia Curata Hebdomadariæ nuncupandæ, quarum collatio, & prouiſio ad Epiſcopum pertineret cum voluntate, & conſenſu Capituli, *hodierno Summario Pompei num.8. litera B.* Vnde, cum poſtmodum Canonicatus nuncupatus fuerit, profectó ſuper eis cenſetur reſeruatum iuſpatronatus eidem Capitulo, quia Beneficia, quæ ab Epiſcopo
2 conferuntur cum conſenſu alterius non dicuntur liberæ collationis, *Abb. in cap. fin. nu. 3. de poſtulat. Prælat. & in cap. de Multa ſub num. 3. verſic. non enim, de præben. Crauett. conſil. 122. ſub num.4. verſ. ſed hoc, & ſeqq. Rolan. à Valle conſ. 42. ſub num.19. verſ. quia non eſſet libertas, Curt. iun. conſ.2. num.3. lib.1. Verall. deciſ.297. num.6. par.1.* cum alijs per *Gonzal. ad regul.8. gloſ.47.*
3 *num. 1. & ſeqq.* Et conſenſus in hac materia habet vim præſentationis, *Rota penes Creſcent. dec.2. de iurepatronat. in recent. dec. 219. num.10. & dec.482. num.5. par.4. to.2. coram b.m. Merlin. deciſ.407. num.5. & in Bononien iuriſpatronatus 1. Iulij 1654. coram R. P. D. meo Celſo, §. provt pariter.*
4 Secundó, ex permutatione huius Canonicatus facta anno 1529. & per Ordinarium admiſſa de conſenſu Capituli, & Canonicorum explicitè aſſerentium ſe præſentare tamquam patronos, *vt in deciſione, §. primò ex permutatione.* Nec releuat, quod huiuſmodi admiſſio non fuerit facta ab Ordinario Segobricen. ſed ab
5 Ordinario Valentino; quia, cum iſte proceſſerit de explicita illius commiſſione, vt legitur in eadem admiſſione, vtique referenda eſt Epiſcopo Segobricen. non autem Valentino, qui merus fuit executor, *l. item eorum, § Decuriones, ff. quod cuiuſque vniuerſ. nom. cap. cum aliquibus de reſcript. in 6. Crauett. conſ. 122. ſub nu.3. Surd. deciſ. 292. num.9. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ.252. num.9. & coram b.m. Merlin. deciſ.720. num.17.*
6 Tertiò, ex particulari Conſtitutione, ſeù Statuto condito à Capitulo cum præſentia Epiſcopi anno 1557. in quo præuia narratiua iuxta formam prædictæ Bullæ, quod iſte, & alter Canonicatus erant Vicariæ perpetuæ erectæ ex bonis Menſæ Capitularis, expreſsè diſponitur, quod illorum præſentatio, provt erat priùs, libera remaneat ad fauorem ipſius Capituli, vt in eadem *deciſione §. ſecundò ex particulari.*
7 Nec ſubſiſtit reſponſio, quod iſti Canonicatus ſubijci non potuerint ſeruituti; quia ibi
8 non ſubijciuntur nouæ ſeruituti, ſed confirmantur in eodem ſtatu, in quo priùs erant, vt legitur in ipſa Conſtitutione, in quo ſtatu fuerant conſtituti, & reperiebantur vſque de anno 1404. iuxta prædictam Bullam Benedicti XIII. & ſic per annos 150. & vltrà antè dictam Conſtitutionem.
9 Quartò, ex præſentatione facta de perſona Laurentij Lopez anno 1571. & effectum ſortita per ſubſequtam poſſeſſionem, vſque ad obitum continuata, vt in *deciſ. §. tertio ex præſentatione.* Nihil refragante, quod illius inſtitutio facta fuerit Sede Vacante à Vicario Capituli, quia, cum Epiſcopus habita illius notitia, vt præſumitur, non contradixerit, nec
10 eam, vti erroneam, & ſuo iuri præiudicialem impugnauerit, vel retractauerit, cenſetur ab eodem Epiſcopo confirmata, vt in ſpecie dixit *Rota coram bo. mem. Merlin. deciſ. 641. numer. 3.*
11 Quintò, ex ſententia lata à Delegato Apoſtolico anno 1591. in qua canonizatur iuſpatronatus Capituli, ac pronunciatur præſentatum fore liberandum à vexationibus ſibi illatis à Promotore Fiſcali, provt cum effectu liberatus fuit poſſidendo Canonicatum vſq; ad obitum, vt in *deciſ. §. quarto ex ſententia.*
12 Non obſtat, quod non iuſtificetur ex actis, quia (præter alias reſponſiones in dicta deciſ. datas) ſatis eſt, quod fuerit effectuata per continuatam poſſeſſionem eiuſdem præſentati, vt reſponſum fuit in *Lucana iuriſpatron. 10. Ianuar. 1645. & 3. Decemb. 1646. coram Rev. D. Terracin. & in Aretina Plebaniæ 6. Febr. 1654. coram R. P. D. meo Cerro, §. & quamuis.*
13 Sextò, denique ex præſentatione vltimo loco facta de perſona Martini Villoradi per cuius obitum Canonicatus controuerſus vacauit, quæ fuit per Ordinarium admiſſa,

præuia

præuia iuſtificatione iuriſpatronatus citato Promotore Fiſcali, vt in *deciſ. §. quintò demum*.

14 Nec officit, quod fuerit contradicta, præuia proteſtatione eiuſdem promotoris ſuper præſeruatione iurium Menſæ Epiſcopalis, atque admiſſa cum clauſula, *ſine præiuditio*, quia, cum præſentatio habuerit effectum, & Promotor ampliùs non reclamauerit, vel appellauerit, vtique illa habetur pro legitima, & proteſtatio corruit, *Butr. in cap. ſollicitudinem in fin. verſ. dic quod illud, ibique Abb. ſub num 8. verſ. ſed tu dic. de appellat. Rota penes Put. deciſ. 370. ſub num. 3. verſ. ſed ſecus, lib. 1. in correct. dec. 563. numer. 3. par. 1. diuerſ. & coram bo. mem. Buratt. deciſ. 338. num. 5.*

15 Clauſula verò, *ſine præiudicio*, licèt reddat actum conditionalem, ſi, & quatenus inferat præiudicium, iuxtà deciſ. *Put. 34. num. 1. lib. 2. in correct. b. m. Merlin. dec. 316. ſub num. 25. Modern. Roman. diſceptat. 980. num. 5. & 7.* Hoc tamen
16 intelligitur de conditione non ſuſpenſiua, ſed reſolutiua, vt ſcilicet actus reſoluatur conſtito de iure, ac præiudicio alterius, interim verò habetur pro puro, & ſubſtinetur, *Peregrin. de fideicomm. art. 47. ſub n. 29. verſ. intellige, Honded. conſ. 86. num. 44. & ſeqq. lib. 2. Rota penes Cardin. Seraph. dec. 877. num. 2. & in recent. dec. 513. nu. 3. par. 1.* cum aliis per *Add. ad ſ. m. Greg. deciſ. 332. ſub num. 6. verſ. & in his terminis.*

17 Ex his igitur liquidò apparet non ſolùm de vltimo ſtatu, qui regulariter in Beneficialibus eſt ſufficiens ad effectum ſubſtinendi prouiſionem, iuxt. *text. in cap. conſultationibus de iurepatronat. Gonzal ad regul. 8. gloſ. 5. §. 2. num. 14. Rota penes Vrgellen. dec. 208. num. 4. & deciſ. 234.* Sed
18 etiam de antecedenti, & quidem conformi vltra centum annos continuati, ac ex prædictis iuribus comprobato, qui nedum poſſeſſorium, ſed petitorium quoque iuſtificat, atq; rem ponit in claris, vt reſponſum fuit in dicta *Aretina Plebania coram R. P. D. meo Cerro, §. penult.*
19 *circa fin.* Eoque magis quia in contrarium nulla affertur prouiſio Ordinarij tamquam de libero, vt fuit ponderatum in dicta *dec. 219. n. 12. par. 4. tom. 2. rec.*

Non obſtant prouiſiones Apoſtolicæ factæ ab anno 1610. vſque ad annum 1644. Quia,
20 cum emanauerit ob reſeruationem ratione menſium, vel reſignationem factam in manibus Papæ, quæ capit etiam iuſpatronatus controuerſum, quod eſt Eccleſiaſticum, vtique non immutarunt eius naturam, ſed benè adinuicem compatiuntur *Caſſador. dec. 4. de iurepatr. ſ. m. Greg. dec. 48. num. 4. Caualer. dec. 545. numer. 2. Buratt. dec. 224. num. 8.*

22 Gratiſque replicatur, quod iura pro iuſtificatione patronatus adducta non ſint in forma probanti tamquam extracta non citato Pompeo; Quia placuit reſponſio data in *dec. §. deinde non releuat, cum ſeq.* Quod ſcilicèt fue-
23 runt extracta per Archiuiſtas ſucceſſores in officio, qui poſſunt ſcripturas prædeceſſorum extrahere abſque citatione, & dicuntur autenticæ, iuxtà doctr. *Bart. in l. ſi quis ex argentariis, §. coguntur, num. 3. ff. de eden. Couar. pract. qu. cap. 27. num. 3. verſ. hoc ipſum, Verall. deciſ. 246. num. 3. & 354. num. 3.* cum alijs relatis in *Ge-
rundensi Benef. de Ceruiliano, 4. Iunij 1604. coram*
24 *Litta*. Præſertim cum extractæ fuerint ex propriis originalibus, quo caſu fidem merentur etiamſi non conſtet de tempore, quo fuerunt in Archiuio repoſitæ, vt in exemplis requiritur ex adductis per *Add. ad Buratt. dec. 667. num. 18. & in Balneoregien. iuriſpatron. 7. Iun. 1651. coram Emin. D. Card. Otthobono, §. potentia ſiquidem.*

Firmato autem iurepatronatus non releuat, quod collatio controuerſi Canonicatus, qui
25 habet annexam Curam animarum, eſſet facienda per concurſum, ex diſpoſitione *Sacri Concil. Trident. ſeſs. 24 cap. 18. de reformat. & Conſtitut. ſ. m. Pij V. la 33. Bullar. non. tom. 2.* Quia
26 huiuſmodi diſpoſitio non habet locum in dignitatibus, & Canonicatibus Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, vt in terminis tradunt *Gonzal. ad regul. 8. gloſ. 6. nu. 158. Garz. de benef. par 9. cap. 2. num. 179. cum ſeqq. Barboſ. de offic. & poteſt Epiſc. allegat. 58. num. 26. cum ſeqq. aliq. relat. in præcedenti deciſ. §. penult.*

Nec refert, quod iſti Canonicatus iuxta formam dictæ Bullæ Benedicti XIII. de anno 1404. fuerint ſubrogati in locum antiquæ Vicariæ perpetuæ. Quia nec in Vicarijs, quæ
27 vnitæ ſunt Cathedrali requiritur concurſus, vt fuit dictum in *Reatina Vicariæ 10. Maij. §. conſtat ſiquidem, & 28. Iun. 1647. §. quo enim, coram R. P. D. meo Cerro, & in Alerien. Vicariæ 26. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Bichio*. Replicatio autem, quod id non procedat, quando actu, & habitu Cura reſidet penes exercentes non ſubſiſtit; Siue quia ex eadem Bulla Benedicti apparet Curam habitualem eſſe penes Capitulū præſentans; Siue quia hoc pacto Eccleſia ha-
28 beret duos Curatos, quod iura quo ad habitum omninò abhorrent, *cap. cum ignores, de præben. Canon. ſicut in vna, 21. qu. 3. Oldrad. conſ. 167. per tot. Gonzal. ad regul. 7. gloſ. 6. num. 42. & ſeqq. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 370. nu. 4. cum ſequentibus.*

29 Deinde non obſtat, quod præſentatio Bonauenturæ fuerit attentata, vtpote facta poſt commiſſionem contra Capitulum obtentam, quæ litem induxit dum Procurator eiuſdem Capituli illius vigore compulſoriales expedi-
30 uit. Tum quia in ventre ipſius commiſſionis non continetur expreſsè quaſi poſſeſſio præſentandi, ſed ſimpliciter ius conferendi, quod ſapit petitorium, vnde potuit Capitulum abſ-
31 que labe attentatorum ſuam quaſi poſſeſſionem continuando præſentare Bonauenturā, vt reſponſum fuit in *Cæſarauguſtana diſtributionum, ſeu attentatorum 17. Febr. 1653 coram R. P. D.*
32 *meo Cerro*. Tum etiam quia dicta lis eſt euidenter calumnioſa, cum Pompeus fuerit prouiſus tamquam de deuoluto ob non factam præſentationem in tempore, & tamen patroni præſentauerant infra menſem à die vacatio-
33 nis; hinc enim cum reſultet clara prouiſionis obreptio, lis profectò dicitur calumnioſa, vt firmatum fuit in *deciſ. edita coram Reuer. D. meo Decano 26. Nou. 1655. §. tertio denique.* Quæ pro-
34 inde non cauſat attentata, vt limitando diſpoſitionem *text. in cap. 1. & 2. vt lit. penden. tradit Lancellott. de attentat. in præfat. num. 699.*

Caſſador.

Caſſador dec. 7. de dol. & contum. Rota dec. 568. n. 1. par. 2. recent. ac in alijs.

35 Neque ſubſiſtit, quod Capitulum habuerit
recurſus ad iudices laicos pro impedienda in-
hibitione Rotali, ideoque pro illa vice priua-
tum remanſerit iure præſentandi, vt dixit *Rota*
in Calagurritana Benef. de Brentauille 8. Iunij 1607.
coram b. m. Sacrato apud Marcheſ. de commiſs. par. 3.
fol. 101. Quia non probantur ex publicis do-
36 cumentis, minuſque iuſtificantur habiti à
legitimo Procuratore cum ſpeciali mandato,
vt requiritur, *Rota dec.* 602. *num.* 3. *&* 4. *par.* 1.
& dec. 309. *num.* 9. *cum ſeqq. par.* 7. *recent.* ac ſæpè
in alijs.

Poſtremò non ſuffragatur gratia, ſi neutri
37 per Pompeum obtenta; Quia, cum ex iam-
dictis conſtet de iure Bonauenturæ colliti-
gantis, illa ex defectu iuſtificationis eua-
nuit.

Et ità vtraque, &c.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 23. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in prophanis etiam ſine fumo conceditur quando articuli ſunt releuantes, & data releuantia vnius conceditur ſuper omnibus: Teſtes de auditu admittuntur ad probandum factum valde antiquum, remiſſoria quando non denegetur illi, qui in partibus, & in longa lite diu neglexit, & diſtulit facere probationes.

SVMMARIVM.

1 *Releuantia aliqualis materia articulata ſufficit ad obtinendam remiſſoriam.*

2 *Remiſſoria non denegatur in prophanis, quando concurrit releuantia, licet non detur fumus.*

3 *Liberalitatis præſumptio ceſſat in diſponente, qui putauit teneri ad aliquam diſpoſitionem.*

4 *Teſtator in dubio præſumitur exercere voluiſſe liberalitatem, præſertim erga matrem.*

5 *Teſtes de auditu probant in facto antiquo vltra 80 annos.*

6 *Ad declarandam voluntatem teſtatoris non ſolum admittuntur teſtes, ſed leuiores probationes, imò præſumptiones, & coniectura.*

7 *Suſpicio calumniæ infertur ex articulis imaginarijs, & compoſitis ad euertenda fundamenta deciſionum.*

8 *Fumus materiæ articulatæ vnde reſultet.*

9 *Fumus materiæ articulatæ iunctus cum releuantia excludit ſuſpicionem calumniæ.*

10 *Probatione facienda in partibus non egebat, qui ibidem obtinuit.*

11 *Remiſſoria non denegatur ei, qui in præcedentibus inſtantijs non probauit, eo quia ſubſtinuit, ſeu credidit ſubſtinere poſſe iura ſua ex rationibus tunc deductis.*

12 *Releuantia vnius articuli ſufficit, vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus.*

13 *Remiſſoria ne det anſam dilationibus, ſolet aliquando concedi reſeruato arbitrio procedendi ad vlteriora.*

DECISIO XLV.

POſt decretam in hac cauſa immiſſionem Annæ de Beau, & Franciſco Mariæ Freſquier pro legato legitimæ per Franciſcum de Aurietris Magdalenæ eius matri relicto, Ludouicus de Berton Dominus de Griglion poſſeſſor bonorum teſtatoris petijt remiſſoriam ſuper articulis ab eo nuper exhibitis, quam DD. propoſito particulari dubio dandam eſſe cenſuerunt.

1 Quia cauſa eſt prophana, in qua data ali-
quali releuantia materiæ articulatæ remiſſoria
2 negari poteſt, etiam non concurrente verita-
tis fumo, vt ſæpius dixit *Rota coram Put. dec.* 212
num. 3. *lib.* 1. *in correct. ſ. m. Gregor. dec.* 124. *num.* 1.
Buratt. deciſ. 650. *pariter num.* 1. *& in Auenionen.*
Pecuniaria 25. *Iun.* 1649. *coram Reuer. Tarraconen.*
ac ſæpè in alijs. Releuantia viſa fuit patens,
quia articuli præcipuè continent, quod Fran-
3 ciſcus teſtator reliquit matri legitimam vti
debitam, quatenus ſcilicet putauit teneri il-
lam relinquere, & ſi potuiſſet, non reliquiſſet,
hoc enim probato excluditur præſumpta libe-
4 ralitas, quam in dubio cenſetur teſtatorem
exercere voluiſſe, præſertim erga matrem per
text. expreſſum in l cum tale, §. falſam cauſam, ibi,
ſi probetur aliàs legaturum non fuiſſe, ff. de condit. &
demonſtrat. §. quod autem ſub num. 13. *verſ. niſi ali-*
ter, ff. eodem. & in l. fin. num. 2. *ff. de hered. inſtit.*
Gabr. conſ. 132. *qu.* 2. *num.* 15. *& ſub num.* 17. *verſ.*
nimirum lib. 1. *Modern. Eugubin. controu. forenſ. par.*
3. *controu.* 218. *num.* 27. *& admittitur in omnibus*
huius cauſæ deciſionibus coram R. P. D. m. Peutinger.
& coram me editis.

Non obſtat, quod teſtes non poſſint depo-
5 nere niſi de auditu; quia, cum agatur de re
valdè antiqua vltra annos 80. probatio quam-
uis de auditu rectè ſuffragatur ad *text. in l. ſi ar-*
biter, ff. de probat. l. in ſumma, vbi gloſ. in verb. au-
dierint, ff. de aqua pluu. arcen. Hoſtien. in cap. licet
ex quodam ſub num. 2. *verſ. & idem videtur in an-*
tiquis, ibique Ioannes Andreas num. 3. *Ancaran. nu.*
1. *de teſt. Pacian. de probat. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 45. *Farin.*
de teſt. quaſt. 69. *num.* 125. *Rota penes Card. Seraph.*
dec. 799. *num.* 2. *& poſt Modern. Peruſin. de manut.*
deciſ. 93. *num.* 1. *& ſequ.* Eoque magis quia ad
6 declarandam teſtatoris voluntatem non ſo-
lum admittuntur probationes per teſtes, ſed
aliæ leuiores, quinimo præſumptiones, & co-
niecturæ, vt fuit dictum in *Cathacen. hereditatis*
28. *Maij, & 24. Nou.* 1649. *coram R. P. D. meo*
Cerro.

7 Nec ſubſiſtit obiecta ſuſpicio calumniæ ex
quo articuli videantur imaginarij, & compo-
ſiti ad euertenda fundamenta deciſionum.
8 Quia contrarium euincitur ex quodam Con-
ſilio Præſidis Aquen. illius temporis, qui ex
depoſitionibus teſtium tunc examinatorum
(quæ articulantur deperditæ) legitimam non
deberi pro veritate reſpondit; vnde reſultat
9 fumus materiæ articulatæ, qui iunctus cum
rele-

Digitized by Google

releuantia ſuſpicionem calumniæ excludit, *Caſſador. deciſ. 3. num. 2. de dilat. Verall. deciſ. 56. num. 3. par. 3. in recent. dec. 593. ſub num. 5. verſ. & licet, par. 3. ac dec. 41. nu. 40. par. 7. & in Auentonen. dilapidationis bonorum 7. Maij 1646. coram R.P.D. meo Cerro, §. præter quod.*

Minùs releuat, quod Ludouicus huiuſmodi probationes facere potuerit tempore, quo lis diu in partibus, & in Curia agitata fuit.
10 Quia placuit reſponſio, quod illas in partibus
omiſerit ex quo ſententiam fauorabilem ex
tunc deductis ibi reportauerit, ac proinde non
egebat alia probatione; in Curia autem ſem-
11 per impugnauit legitimam deberi credens
hinc quoque obtinere potuiſſe ex rationibus
hactenus adductis, vt ponderauit *Rota coram
ſ.m. Greg. deciſ. 174. num. 5. & ſequ. ac deciſ. 276.
ſub num. 3. verſ. quia cum obtinuerit. Add. ad Buratt.
dec. 23. ſub lit. B.*

Neque momenti eſt prætenſa irreleuantia
vltimi articuli continentis melioramenta fa-
cta in prædio ſuper quo immiſſio conceſſa
12 fuit. Quia, quidquid ſit de hoc, in cauſis
prophanis ſufficit releuantia vnius tantùm ar-
ticuli, vt ſuper omnibus remiſſoria conceda-
tur, *Rota dec. 177. num. 1. & dec. 315. num. 1. par. 6.
recent. Buratt dec. 392. num. 5. & dec. 656. num. 4.* ac
ſæpè in alijs.
13 Cœterùm ne diutiùs, quam par ſit, proba-
tiones differantur, reſeruarunt DD. eorum ar-
bitrio facultatem proſequendi interea, vel re-
tardandi proceſſum ad vlteriora, vt ſeruatum
fuit coram *Buratt. dicta deciſ. 392. in fin. verſic.
verùm quia in Theanen. ſeu Nullius Abbatia 15.
Martij 1641. coram R. P. D. meo Bichio*, ac in
alijs.

Atque ità concluſum fuit remiſſoriam eſſe concedendam cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ, &c. vtraque parte informante, &c.

INTERAMNEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 23. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Probatio deſcendentiæ quando non reſpicit canonizationem; ſed qualitatem iuriſpatronatus, exordiri poteſt ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi: præſumptio, iuxta quam patronatus cenſetur hæreditarium, ceſſat quando obſeruantia diuturna docuit fuiſſe gentilitium, vnde autem talis obſeruantia deducatur, latiſſimè examinatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendentiæ probatio exordiri poteſt ab eo, qui fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, quando non agitur de canonizatione, ſed de natura iuriſpatronatus.*

2 *Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium.*

3 *In iurepatronatus hæreditario ſucceditur in ſtirpes, & non in capita.*

4 *Iuſpatronatus præſumitur gentilitium, quando concurrit diuturna obſeruantia.*

5 *In iurepatronatus gentilitio ſucceditur in capita.*

6 *Iuſpatronatus probatur gentilitium ex eo, quod in eo deſcendentes familiæ per centum, & vltra annos ſucceſſerunt inſolidum.*

7 *Iuſpatronatus deſumitur eſſe gentilitium, in quo omnes de familia tamquam ſinguli, & in capita admiſſi fuerunt ad præſentandum, & num. 9.*

8 *Iuſpatronatus gentilitium probatur ex conſenſu præſtito cum expreſſione, quod beneficium eſſet de iurepatronatus domus, & familiæ, & numer. 12.*

10 *Filij viuente patre non admittuntur ad præſentandum in iurepatronatus hæreditario.*

11 *Iuſpatronatus arguitur gentilitium, quando filij vna cum patre admiſſi fuerunt ad præſentandum, & num. 15.*

13 *In iurepatronatus hæreditario remotiores admittuntur poſt proximiores.*

14 *Filius non poteſt eſſe hæres patris viuentis.*

16 *Iuſpatronatus eſſe gentilitium arguitur ex eo, quod ſoli maſculi ſemper præſentarunt, numquam autem fœminæ. vel extranei.*

17 *Fœminas in numeroſa familia longæuo tempore non extitiſſe, inueriſimile eſt.*

18 *In iurepatronatus gentilitio hæreditaria qualitas expreſſa in aliquibus præſentationibus, ſeu actibus ſtat demonſtratiuè non taxatiuè, & numer. 28.*

19 *Præſumptio vnica, & æquiuoca eliditur validioribus præſumptionibus.*

20 *Vltimus ſtatus attenditur circa qualitatem iuriſpatronatus gentilitij, vel hæreditarij.*

21 *Quadragenaria ſufficit, quando non agitur de ſubſtantia, ſed de qualitate, ſeu pertinentia iuriſpatronatus.*

22 *Donatio anteceſſoris non præiudicat ſucceſſori venienti ex propria perſona.*

23 *Compatronus, qui ob aliquod impedimentum non præſentat, ſibi non præiudicat.*

24 *Patrono vindicanti iuſpatronatus ex propria perſona non præiudicat negligentia anteceſſorum in præſentando.*

25 *Præſentatio vnius patroni præſeruat ius, & quaſi poſſeſſionem alterius non præſentantis.*

26 *Præſertim, quando non eſt facta animo priuandi compatronos non interuenientes.*

27 *Præſcriptio iuriſpatronatus non competit ſine ſcientia, & patientia patroni.*

28 *Hæredis nomen in actu implicante, ſeu explicante iuſpatronatus gentilitium ſtat demonſtratiuè.*

29 *Obſeruantia interpretatur actum, prout fuit obſeruatum, licet contrarius intellectus eſſet de iure verior.*

30 *Sententia ſuſpenſa per appellationem non afficit.*

31 *Deciſio, quæ non potuit extendi per Auditorem morte præuentum, extenditur per ſubrogatum.*

DECISIO XLVI.

PRæſuppoſita exiſtentia iuriſpatronatus, &
deſcendentia Bartholomæi à Georgio fi-
lio Andreaſij Caſtelli, à quo Marchio Iu-
lius, & litis conſortes illam exordiuntur iu-
ſtificata in ſingulis gradibus arboris commu-
nis per publica documenta, Summario Bar-
1 tholomæi *nu.* 1. quæ ſufficit cum Andreaſius
fuerit in quaſi poſſeſſione præſentandi, opus
enim non eſt probationem exordiri à perſona
fundatoris, vbi non agitur de canonizatione
iuriſpatronatus, vt cenſuit *Rota deciſ. 74. im-
preſſ. poſt Viuian. de iurepatron. & deciſ. 349. apud
ſim. Greg. num. 1. ibiq; Add. num. 6.* Inerat con-
trouerſia an iuſpatronatus eſſet hereditarium,
vel potius gentilitium, & familiare, adeo vt
ad Beneficium Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Caſtri
Papineæ, ſicuti Marchioni, cæteriſque con-
ſortibus, ita pariter Bartholomæo ius præſen-
tandi competeret; quapropter poſito dubio,
an conſtaret de illius iurepatronatus affirma-
tiuè reſponſum fuit.
2 Quamuis enim in dubio præſumatur fun-
datorem inſtituiſſe iuſpatronatus hæreditariũ,
3 in quo non ſucceditur in capita, ſed in ſtirpes
*Clement. plures vbi Cardinal. num. 1. Ancharan. n. 2.
de iurepatr. Calderin. conſ. 4. Caſſad. deciſ. 2. num. 1.
verobique eodem tit.* cum alijs adductis per *Rota
coram Card. Seraph. dec. 456. num. 1. dec. 482. nu. 7.
675. num. 1. 707. num. 8. par. 1. dec. 251. nu. 5. par. 2.
& deciſ. 72. num. 4. par. 7. recent. & apud Buratt.
deciſ. 183. num. 1. & 4. & deciſ. 346. num. 1. coram
4 Merlin.* Tamen vbi conſtat de contrario ex
diuturna obſeruantia patronorum vehemen-
tior viget præſumptio patronatum eſſe genti-
5 litium, & familiarem, ac iure ſanguinis de-
ſcendentes in capita ſuccedere, *Franc. in capit.
vlt. num. 5. de iurepatr. in 6. Ciarlin. controu. for.
controu. 1. num. 17. Gratian. diſcept. 521. nu. 19. &
ſeqq. Peregrin. conſ. 33. num. 21. lib. 1. Gabr. conſil.
196. numer. 6. lib. 2.* & ſæpiſſimè dixit *Rota in
Florentina iuriſpatronatus de Ricaſolis 10. Martij
1603. coram Lancell.* relata per *Viuian. lib. 4. c. 1.
poſt num. 71. verſ. dubium erat eodem tract. dec. 482.
num. 6. par. 2. recent. dec. 563. ſub num. 8. verſ. quod
autem, apud Merlin. in Rauellen. Benefic. 15. Iun.
1643. coram b. m. Dunozett. §. denique,* cum alijs
allegatis in *Piſcien. Benefic. 26. Nouembris 1650.
coram R. P. D. meo Celſo, & 21. Aprilis 1651.
§. quamuis, coram Reuerendiſſimo Tarraco-
nen.*
6 Obſeruantia autem deſumitur ex eo, quod
deſcendentes ex hac familia de Caſtellis per
ſpatium centum, & treſdecim annorum iure
ſanguinis inſolido iurepatronatus ſucceſſerũt.
Quoniam anno 1538. Iulius, & Georgeus, ac
Marcus Antonius præſentarunt Angelum
Tauanum, ſeù reſignationi factæ in perſonam
illius conſenſerunt nomine proprio tanquàm
7 ſinguli iuxta numerum perſonarum in capita,
non autem iure hæreditario vnam vocem in
ſtirpes inſimul conſtituentes, vndè deſumitur
patronatum indiſtinctè ad omnes de familia
pertinere, *Lotter. de re benef. lib. 2. q. 11. nu. 123.
Modern. Auentonem reſol. benef. cap. 32. nu. 4. notat
Peregr. dicto conſ. 33. num. 23. lib. 1. Alex. de Neuo
conſ. 63. num. 2. & 3. Rota deciſ. 252. num. 5. par. 2.
recent. & coram Buratt. deciſ. 183. numer. 4. &
16.*

Clarior educitur ex vacatione anni 1561.
ſequuta per reſignationem eiuſdem Tauani,
in qua conſenſus ſucceſſiuè præſtitus fuit cõ-
muniter tam ab Agabito, & Ioſepho repræ-
ſentantibus Marcum Antonium patrem, quã
à Georgio, & Iulio patruis, cuius prouiſionis
8 vota fuerunt admiſſa cum expreſſione, quod
beneficium eſſet de iurepatronatus domus, &
familiæ de Caſtellis; verba enim præfata pro-
bant qualitatem, & naturam illius eſſe genti-
litiam, & familiarem, *ad text. in l. pronunciatio,
§. familiæ, verſ. communi iure de verb. ſignif. Gabr.
conſ. 196. num. 10. lib. 2. Ancharan. conſ. 152. nu. 4.
Rota in Aquilana iuſpatronatus 5. Febr. 1651. coram
R. P. D. meo Meltio,* & alias Agabitus, ac Ioſeph
9 nepotes tanquam duo capita vna ſimul cum
patruis Georgio, & Iulio æqualiter præſentare
non potuiſſent pro vna voce pro qua tantum
10 eorum pater præſentauerat dicta *Clem. plures
de iurepatr. Lambert. eodem tract. lib. 1. par. 1. quæſt.
princ. art. 25. num. 8. verſ. 2. pro iſta parte Rot. cor.
Buratt. dicta deciſ. 183. num. 4. & ponderatum fuit
in Florentina de Ricaſolis, apud Viuianum vbi
ſupra, verſic. quinto prædicta comprobantur, ad
fin.*
11 Eoque magis obſeruantiæ inhærendum eſſe
viſum fuit, quia ex vltima præſentatione anni
1607. conſtat Io: Franciſcum Gabrielem, &
Honuphrium vna cum Ioãne Baptiſta eorum
patre ſimul præſentaſſe Marcum Caſtellium,
qui adhuc vitam degit ſub ſimili expreſſione
illorum verborum, *vaca il beneficio di S. Maria
noſtro iuſpatronato*; prout etiam ad præſentan-
dum eundem Marcum cum enunciatiua, *iuſ-
12 patronato di caſa mia*, admiſſus fuit Anibal de-
ſcendens ex diuerſo ſtipite, & Columello tam
nomine proprio, quam vice, & nomine Ale-
xandri eius ex fratre nepotis, qui modus pro-
miſcuè præſentandi patronatui hæreditario
non conuenit in quo filij non niſi gradatim
13 poſt patrem, & remotiores poſt proximiores
14 ſuccedunt, ideò cum filius viuo patre illius
hæres eſſe non poſſit nec aliquod ius ſibi com
petit in beneficio iuriſpatronatus hærediarij
15 ſatis euidens eſt patronatum delatum fuiſſe
omnibus de familia, & gentilitium eſſe, & fa-
miliare, vt tradit *Calder. conſ. 19. verſ. 1. ex ordine
verborum, Rocch. de Curt. de iurepatr. verb. compe-
tens qu. 7. num. 19. in fin. Grat. diſcept. 521. nu. 23.*
cum alijs pluribus congeſtis in ſupra relatis
*deciſionibus Florentina de Ricaſolis coram Lancell.
coram Buratt. dec. 189. ſub num. 16. & ſequ.* ibique
Add. num. 27. coram Merlin. dec. 563. num. 14. &
ob eandem rationem latè firmatum fuit in
*Piſcien. Benefic. 26. Nouembris 1650. coram R. P.
D. meo Celſo confirmata 31. Aprilis 1651. coram
Reuerendiſſimo Tarraconen. §. accedit vlte-
rius.*

Coadiuuatur hoc fundamentum ex eo,
quod in omnibus præſentationibus ſoli de-
16 ſcendentes maſculi præſentarunt, nec vnquã
extranei, aut fœminæ cum admodum inueri-
17 ſimile videatur, quod lapſu tanti temporis ex
adeò

Digitized b

adeo numeroſa familia aliqua fœmina nun-
quam extiterit, ità ex hac coniectura quali-
tatem gentilitiam deduxit, *Rota in dec.482.n.6.
par.1. rec. apud Buratt. dicta dec.183.num.23.* &
dictum fuit in *Rauellen. Benef. 15. Iun. 1643. §.
primo ex teſtibus coram b. m. Dunoz. & in Piſcien.
Benef. coram R. P. D. meo Celſo, & Reu. Tarracon.
ſupra relatis, & in Aquilana iuriſpatronatus, 5.
Februarij* 1651. *coram Reuer. P. Dom. meo Mel-
tio.*

Hinc non refert, quod aliquæ præſentatio-
nes antecedentes contineant qualitatem hæ-
reditariam, nam cum aliundè non doceatur
patronatum eſſe hæreditarium, in quibus ter-
minis deciſiones contrariæ loquuntur, ſed
imò conſtet familiarem eſſe, & gentilitium,
18 vel cenſetur appoſita demonſtratiuè, vt intel-
ligatur de hæredibus ſanguinis, non autem
taxatiuè de hæredibus bonorum, & extraneis,
vt reſpondit *Rota dicta deciſ.563. num. 20. apud
Merlin. & in dicta Piſcien. Benef coram R.P.D.m.*
19 *Celſo*; vel tanquam vnica præſumptio, &
æquiuoca eliditur ex tot, & validiſſimis præ-
ſumptionibus gentilitiæ qualitatis, *Rota in ſu-
pracitatis deciſionibus 183.apud Buratt.& 563.apud
Merlin. vtrobique num.23.* cum alijs adductis in
*Bononien. Benef. 26. Febr.1652. §. eſt igitur coram
R. P. D. meo Albergato.*
20 Præſertim dum aſſequimur ſtatum vltimum
eſſe tanquam de gentilitio non autem de hæ-
reditario hic attendi debet iuxta determina-
tiones, *cap. querelam de elect. cap.conſultationibus
de iurepatron. cap. olim de cauſ. poſs. & propriet. &
iuxta reſolutiones Rota dec. 737. num. 3. par.2. rec.
& deciſ.776. num.11. coram Buratt.* Et obſeruan-
tia eſt diuturna; & longæua, imò immemora-
bilis per continuatas præſentationes, licèt cũ
21 non agatur de ſubſtantia iuriſpatronatus, ſed
de illius qualitate dumtaxat, & pertinentia
ſola quadragenaria ſufficeret, *Rota diuerſorum
dec.407. num.1. par.1. dec.146.nu.5. & 251. nu.3.
par. 2. rec.* & dictum fuit in *Lucana iuriſpatro-
natus 28. Iun. 1628. coram bo. mem. Dunozet-
to.*

Nec releuat donatio patronatus huiuſmo-
di facta authoribus Marchionis ab auo Bartho
22 lomæi, quia cum non veniat ex iure auito tã-
quam illius hæres, ſed ex propria perſona præ-
fata donatio ſibi non præiudicat ad tradita per
Garziam de Benef. par.5. cap.9. num.69. & ſequ.
dixitque *Rota deciſ. 448. numer. 7. apud Pa-
niam.*

Minus obſtat, quod nec ipſe, nec pater, nec
auus vnquam præſentauerint; mirum enim
23 eſſe non debet cum alter eſſet bannitus, alter
verò litibus inuolutus, & in omnem caſum,
24 vltrà quod eorum negligentia Bartholomęo
nocere non poteſt vti vindicanti Patronatum
ex iure proprio, ſicutì dictum eſt, illorum
25 ius, & quaſi poſſeſſio præſeruata fuit ex præ-
ſentationibus aliorum, præcipuè cum ex illis
26 non reſultet animus Pręſentantium priuandi
Compatronos non interuenientes, *Rocch. de
Curt. de iurepatr. verb. competens num.37, Calderin.
conſ.15. eod. tit Rot. deciſ.640. num.4. pa.2. dec.486.
num.7. par.4. tom. 2. & deciſ.174. num.10. par.5. rec.
apud Pen deciſ.661. num.2. & 3.*

Neque repelli poſſunt obiecto præſcriptio-
27 nis, cùm deficiat eorum ſcientia, & patien-
tia, ità dixit *Rota in Burgen. Abbatia deciſ.525.
à num.1. apud Peniam deciſ.1492. num. 5. coram
Cardinal. Seraphino, & deciſ.249. num.3. apud ſa.
me. Gregor.*

Prout eidem Bartholomæo præiudicialis
non eſt aſſertio facta in libello conteſtationis
litis, quod ius præſentandi ſibi quoque com-
peteret tanquàm Andreæ, ſeù Patris hæredi,
quia cùm non ſit ſimplicitèr prolata, ſed poſt-
quàm iuſpatronatus exiſtere ab antiquiſſimo
tempore de domo, & familia de Caſtellis prius
fuerat facta mentio, expreſſio hæredis ſtat ibi
28 demonſtratiuè pro hærede ſanguinis, vt vltrà
deciſiones ſuperiùs allegatas, in ſpecie tradunt
quamplures relati per *Barboſ. de appellat. ver-
bor. appellat.* 113. *num.12. &* 20. iuncta obſer-
29 uantia interpretatiua, ſecundùm quam ità
intellectum fuiſſe, dicendum eſt, etſi aliàs
contrarius intellectus eſſet de iure verior *Hon-
ded conſ.92. num.30. lib.1. Surd. conſ.297. nu.8. Add.
ad ſa. me. Gregor. deciſ.184. eod. num. Rota coram
Buratt. deciſ.944. num.6.* & dictum fuit *in Sancti
Seuerini Decimarum 28. Iunij 1647. §. nihil obſtat
coram Reuerendiſs. Tarraconen.*

Denique Marchio, ac litis conſortes iuuari
non poſſunt ſententia Ordinarij lata contra
30 Bartholomæum tanquàm ſuſpenſa per inter-
poſitam appellationem, & pendente cauſa in
Rota ſuper illius validitate, & iuſtitia *Rota apud
Merlin. deciſ.316. num.5. & paſſim in alijs.*

Atque ità vtraque parte informante deci-
ſum fuit coram bo: me: Bichio, qui morte
31 præuentus, cum tali munere fungi nequi-
uerit, Ego in eius locum ſubrogatus expleui.

Confirmata vt infra deciſ.159.

HIERACEN. BENEFICII.

Mercurij 4. Martii 1657.

ARGVMENTVM.

Manutentio conceditur ſubrogato, quando poſ-
ſeſſio beneficij per alium non occupatur, cer-
tiùs verò ſi retinetur à ſubrogato, qui poteſt
mutare cauſam poſſeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſionis apprehenſio probatur inſtrumento pu-
blico.*
2 *Poſſeſſio apprehenſa de manu executoris alio non
poſſidente eſt manutenibilis.*
3 *Subrogato ad poſſeſſionẽ alterius regulariter datur
immiſſio non manutentio.*
4 *Subrogatus quis cenſetur ad poſſeſſionem iuris non
facti.*
5 *Poſſeſſio facti indiget apprehenſione.*
6 *Subrogato non conceditur manutentio, quando poſ-
ſeſſio medio tempore fuit per alium occupata, &
recta via non potuerat transferri in ſubrogatum.*
7 *Subrogato datur manutentio in poſſeſſione defuncti,
quæ non fuit ab alio occupata.*

8 *Subro-*

8 *Subrogatus poſſidens alio titulo poteſt mutare cau-*
ſam poſſeſſionis abſque alia declaratione ſeu noua
apprehenſione.
9 *Poſſeſſio apprehenſa pendente termino ad appellan-*
dum ab inſtitutione appellabili eſt attentata.
10 *Appellatio datur ab inſtitutione conceſſa per ſen-*
tentiam definitiuam.
11 *Poſſeſſio habetur pro derelicta ab eo, qui permittit*
alium pacificè poſſidere cum diuturna perceptione
fructuum.
12 *A poſſeſſione dicitur quis cecidiſſe per decennalem*
negligentiam, etiamſi ignoraret alium poſſe-
diſſe.

DECISIO XLVII.

CArolo Pancalo informanti dandum eſſe
mandatum de manutenendo DD. reſ-
ponderunt, quia conſtat non ſolùm de poſſeſ-
1 ſione nomine proprio apprehenſa per manus
2 exequtoris Apoſtolici ex publico Inſtrumento
relat. in Sum. ſub num. 11. quæ Manutenibilis
eſt, alio tunc temporis legitimè non poſſi-
dente, *ad l. prædia vbi DD. ff. de acquir. poſſeſſ.*
& pluries deciſum fuit; ſed etiam de poſſeſ-
ſione Bernardi prædefuncti, in qua ipſe fuit
gratioſè ſubrogatus *d. Summ. num.* 3. licèt
3 enim regulariter ſic ſubrogato non ſoleat cō-
4 cedi manutentio, ſed immiſſio ea ratione,
quia cenſetur ſubrogatus ad poſſeſſionem iu-
5 ris non facti, quæ indiget apprehenſione
iuxt. deciſ. Mohed. 21. in fin. de reſtit. ſpoliat. Bu-
ratt. deciſ. 221. num. 1. & ibi Add. num. 4. & in
Cluſina Beneficij 3. Octobris 1649. coram R.P.D.
6 *meo Veroſpio*, concluſio tamen procedit, quan-
do poſſeſſio medio tempore fuit ab alio oc-
cupata, nec recta via potuit in ſubrogatum
transferri, vt declarauit *Rot. coram ſ. m. Greg.*
dec. 258. num. 5. & in valentina Rectoris 24. Maij
1647. coram clar. m. Bichio §. recipit autem. Se-
7 cus verò quando (prout hic) non fuit ab alio
occupata, quo caſu conceditur ſubrogato
manutentio in poſſeſſione defuncti in ipſum
tranſlata, nulloque medio impedimento in-
terupta, vt dixit *Rota deciſ. 200. num. 13. cum*
ſeq. part. 4. tom. 2. recent. etiam in Oueten. Benefi-
cij 27. Iunij 1607. coram Manzanedo apud Mo-
dern. Peruſin. de manut. dec. 107. n. 3.
8 Eo magis dum ipſemet ſubrogatus poſſi-
det alio titulo (vt in præſenti) Nam hoc pa-
cto poteſt abſque declaratione mutare cau-
ſam poſſeſſionis etiam non facta dimiſſione,
ac noua apprehenſione iuxta opinionē, quam
ſeruat *Rota, vt penes Put. dec. 441. lib. 1. in cor-*
rect. Achill. dec. 4. de cauſ. poſſeſs. & propriet. in
recent. d. dec. 200. num. 19. part. 4. tom. 2. cum
alijs per Add. ad Burat. d. dec. 221. nu. 6.
Non obſtat aſſerta poſſeſſio Ioannis Franci-
ſci de Amatis capta vſque de anno 1630. tum
9 quia fuit attentata tanquam apprehenſa pē-
dente termino ad appellandum ab inſtitutio-
ne ſibi à Metropolitano conceſſa, quæ om-
nino appellabilis erat dum ad eam proceſſum
10 fuit per ſententiam definitiuam *cap. non ſo-*
lùm de appellat. in 6. Buratt. dec. 695. num. 1. &
ſeq. & dec. 895. num. 1. ac 3. & apud Finian. de
Inrepatr. deciſ. 8. num. 3 & per tot. Tum quia
idem Franciſcus cognito forſan huiuſmodi
11 defectu dictam poſſeſſionem habuit pro de-
relicta permittendo Bernardum pacificè poſ-
ſidere controuerſum Beneficium cum reali
fructuum perceptione à d. anno 1630. vſque
ad obitum, qui contigit anno 1653. *Sum nu.*
12. ex hac enim patientia, & acquieſcentia
ſpatio annorum viginti trium cecidit ab om-
ni poſſeſſione, ſi quam habebat, ad quem
12 effectum ſufficit decennalis negligentia,
etiamſi occupatio alterius ignoraretur, vt
reſponſum fuit *in Roman. Palatij 3. Octob. 1646.*
& in Roman. Vinea del Pico 25. Maij 1648. coram
R. P. D. meo Cerro, ac in alijs ibi allegatis.
Atque ita vnica &c.

Confirmata vt infra deciſ. 63.

OVETEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 16. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM.

Collatio Parochialis deuoluitur ad Papam, quando ordinarius intra tempus ſtatutum non facit concurſum, tempus autem currit à die vacationis, nec ordinarius excuſatur ignorantia, quæ in eo non præſumitur, vel erit craſſa, & ſupina, quidquid dicendum eſſet in ignorantia, quæ probaretur probabilis, & veriſimilis.

SVMMARIVM.

1 *Parochialis collatio deuoluitur ad Sedem Apoſto-*
licam ob non factum ob ordinario concurſum.
2 *Clericatus, origo, preſentia in curia, & valor ob-*
tentorum probatur ex teſtibus.
3 *Valor beneficij, & vacatio probatur confeſſione*
collitigantis, qui ſimiliter expreſſit in eius ſuppli-
catione.
4 *Confeſſio partis ſuperat omne genus probationis.*
5 *Ignorantia excluditur ex teſtibus deponentibus de*
certa ſcientia.
6 *Ordinarijs currit tempus ad conferendum à die va-*
cationis, quando beneficium vacauit de facto, &
de iure.
7 *In ordinarijs, qui ex officio tenentur ſcire, ignoran-*
tia dicitur craſſa, & ſupina.
8 *Ignorantia craſſa, & ſupina non excuſat.*
9 *Tempus concurſus currit contra ignorantem, cum*
eius determinatio fuerit condita in fauorem ani-
marum, & Eccleſiarum.
10 *Negligentia Collatoris excluditur ex ignorantia*
probabili, & veriſimili.
11 *Collatori quando aſſiſtit probabilis, & veriſimilis*
ignorantia, non currit tempus, niſi à die ſcien-
tiæ.
12 *Iudex quid conſiderare debeat in arbitrando ſcien-*
tiam, vel ignorantiam.
13 *Scientia vacationis in dubio præſumitur.*
14 *Ignorantia vacationis debet probari ab allegante.*
15 *Reſtitutio aduerſus lapſum temporis Pontifici nar-*
ratum cenſetur conceſſa.

16 *Prouiſio poſterior non præiudicat anteriori.*
17 *Clauſula* Dummodo alteri, *præſeruat ius alteri quæſitum ex anteriori prouiſione.*
18 *Poſſeſſionis apprehenſio probatur ex inſtrumento publico.*
19 *Poſſeſſio inſtrumentalis capta alio non poſſidente eſt manutenibilis.*
20 *Poſſeſſio præſumitur continuata non docto de intermedia poſſeſſione alterius cum ſcientia, & patientia poſſeſſoris.*
21 *Poſſeſſio præſumitur continuata, quando non conſtat de negligentia decennali illius, qui ignorat occupationem poſſeſſionis.*

DECISIO XLVIII.

Eccleſiam Parochialem Sancti Saluatoris loci de Matilla, vacantem per obitum Martini Naſuri in menſe reſeruato impetrauit à Sede Apoſtolica Dominicus Idalgo vti
1 deuolutam ob non factum ab ordinario concurſum iuxta formam *S. Concilij Tridentini ſeſſ. 24. de reform. cap. 18. & Conſtitutionis ſ. m. Pij V. in ordine 33. Captaq; illius poſſeſſione* dubitaui ſub die 15. Maij anni præteriti an ipſi danda eſſet manutentio, & DD. mandarunt videri de illius bono iure, quo hodie diſcuſſo, cenſuerunt de eo conſtare etiam ad effectum manutentionis.

Quia iuſtificauit omnia in eius litteris nar-
2 rata, clericatum ſcilicet, ac originem ex Diœceſi Oueten, eiuſque præſentiam in curia per duos annos, & valorem prouentuum ex teſtibus deſuper examinatis *Summ. num. 4.* qui rectè de his omnibus deponunt, *Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 78. num. 4. Duran. deciſ. 263. num. 17. & ſeqq. in rec. dec. 20. num. 22. part. 6. & in Nazaren. ſeu Montis Viridis Beneficij 15. Octobris 1645. cor. R. P. D. meo Veroſpio*, Valor autem
3 Parochialis, illiuſque vacatio in menſe Martij, qui iuxtà Alternatiuam ab Epiſcopo acceptatam, Apoſtolicus eſt, probatur ex confeſſione Philippi Aduerſarij id ipſum narrantis in eius ſupplicatione. Eodemque modo iuſtificatur deuolutio ob negligentiam eiuſdem Epiſcopi per nouem menſes in faciendo concurſum, vt habetur in dicta contraria prouiſione ibi — *poſt lapſum temporis ad id perpetuo valitura conſtitutione Pij V. præfixi*, quæ ſa-
4 nè confeſſio omne genus probationis excellit, vt in his terminis dixit *Rota coram bo. me. Burath. dec. 31. num. 1. Merlin. dec. 150. num. 7. & in Piſtorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celſo, ac ſæpe in aliis.*

Nec poteſt allegari ignorantia. Tum quia
5 ex teſtibus in eodem *Summ. relatis num. 5.* conſtat de certa, ac indubitata ſcientia. Tum etiam quia (quicquid ſit in patronis prætentare debentibus) communis eſt opinio, quod
6 in ordinariis collatoribus, quando (prout hic) Vacatio contingit de facto inſimul, & de iure, nempè ob mortem Beneficiati, non expectatur eorum actualis, & vera notitia, ſed tempus ad præſentandum currit à die vaca-
7 tionis quia cum ex officio teneantur inqui-
8 rere, & ſcire, ignorantia eſſet craſſa, & ſupina, quæ non excuſat. *Clem. vnica §. fin. vbi gloſ. verb. ſcire de conceſſ. preb. gloſ. in cap. innotuit verb. ignorantiam de elect. Abb. in cap. quia diuerſitatem ſub num. 7. verſ. hoc tamen limita de conceſſ. preb. Biſignet. dec. 7. num. 4. verſ. & ideò Epiſcopus eod. tit. Roman. conſ. 481. num. 8. & ſeqq. Petr. Gregor. Tholoſ. ſyntagm. iur. part. 2. lib. 17. cap. 9. num. 31. circ. fin. verſ. & hoc certe cum ſeq. Flor. de Men. var. quæſt. lib. 3. quæſt. 1. num. 6. cum plur. ſeqq. Garz. de Benefic. part. 10. cap. 2. num. 30. Barboſ. de off. Epiſc. alleg. 126. num. 46. Lotter. de re benefic. lib. 2. q. 24. n. 16.*

Præſertim, quia ponderatis tam geminatis verbis d. conſtitutionis *ſub §. 4.* ibi, à *die vacationis earumdem*, ac infra ibi — à *die illius vacationis*. Quam & ratione expreſſa in principio eiuſdem §. *ne ſcilicet* Parochiales Eccleſiæ diu in ſuſpenſo maneãt in maximum animarum periculum, apparet ſanctionem illam principaliter conditam fuiſſe in fauorem animarum, & Eccleſiarum; Quapropter tempus
9 in ea præfixum currere debet etiam, ignoranti *iux. tex. in cap. ſtatutum vbi pulcrè gloſſ. in verb. numerandam de preb. in 6. & in dicta Clem. vn. §. fin. eod. tit. Abb. in dicto cap. quia diuerſitatem ſub num. 3. verſ. ſorus de conceſſ. preb. Rebuff. ſuper concord. tit. de nominat. reg. §. 1. gloſ. à tempore vacationis, & in Prax. benefic. tit. de deuolut. num. 15. verſ. limitatur Flor. de Men. d. quæſt. 3. num. 30. 39. & ſeqq.*

Neque aduerſatur *Deciſiones 481. par. 1. diuerſ. quæ eſt Card. Seraph. 380. num. 1. & in rec. deciſ. 223. num. 2. & ſeq.* quia loquuntur, & proce-
10 dunt quando conſtat de ignorantia probabili, & veriſimili, quæ verè excludit negligentiam collatoris, quo caſu æquum eſt tem-
11 pus non currere niſi à die ſcientiæ, vt declarant *Garz. de benefic. d. part. 10. cap. 2. ſub num. 32. verſ. tamen ignorantiam Lotter. de re beneficiar. d. lib. 2. quæſt. 24. num. 17. Ricc. in prax. rer. Eccleſiaſt. par. 1. reſol. 155. ſub num. 1. verſ. intellige quando ignorantia, Rota coram Card. Seraph. dicta deciſ. 380. num. 3. & ſeq. & benè educitur ex d. deciſ. 223. ſub num. 1. verſ. & potius par. 2. rec.* vbi vocatio contigerat extra Diœceſim.

12 In hoc enim ſtatuendo Iudex plerumque conſiderat qualitatem beneficij, modum vacationis, locorum diſtantiam, temporis prolixitatem, aliaſque circumſtantias, & ex his omnibus arbitratur ſcientiam, vel ignorantiam *iux. tradita per Io. Andr. in cap. ex parte ſub num. 2. verſ. ſolue bonus Iudex de conceſſ. preb. Abb. in d. cap. quia diuerſitatem ſub num. 7. verſ. vide etiam eod. tit. Roman. d. conſ. 81. num. 4. Gramatic. deciſ. 103. num. 34. in fin. verſ. & ideo cum ſeqq. Garz. de benefic. d. part. 10. cap. 2. num. 31. Barboſ. de offic. Epiſc. d. alleg. 126. num. 48. Rot. coram Card. Seraph. d. dec. 380. n. 4.*

13 In dubio tamen ſemper ſcientia præſumitur, & allegãti ignorantiam incumbit onus
14 probandi, vt in terminis tradunt *Abb. in d. cap. quia diuerſitatem ſub num. 7. verſ. dic tamen de conceſſ. preb. Maſcard. de probat. concl. 879. num. 10. Flor. de Men. d. quæſt. 3. nu. 9. & 11. Barboſ. de offic. Epiſc. d. alleg. 126. n. 48.*

Minus obſtat prouiſio Philippi obtenta cũ
15 eadem narratiua lapſus termini præfatæ conſtitu-

ſtitutionis aduerſus quem Pontifex cenſetur
16 reſtitutionē conceſſiſſe, quia cū ſit poſterior
nullū infert præiudiciū Dominico anteriorem
prouiſionem habenti, quæ vna cum iure ex
17 ea quæſito præſeruata remanſit per clauſulā,
dummodo alteri &c. in litteris Philippi appoſitam, ex adductis *per Pariſ. de reſigat. lib. 11. qu. 7. nu. 79. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 15. ſub nu. 194. Rota dec. 579. num. 1. par. 3. rec. & in Beneuentan. Canonicatus 8. Febr. 1647. coram b. m. Bichio §. minus dici poteſt verſ. licet ſecus.*

Cum itaque ex prædictis conſtet de bono iure Dominici conſequens eſt, vt ei detur
18 manutentio, quia de illius poſſeſſione apparet ex publico inſtrumento relato *in d. Summ.*
19 *num. 2.* quæ licèt inſtrumentalis, alio tamen tunc temporis non poſſidente manutenibilis eſt *ad l. Prædia vbi DD. ff. de acquir. poſſeſs.* cum concordantibus allegatis *in Hieracen. Beneficij 13. Martij præteriti coram me,* & præſumitur con
20 tinuata non docto de intermedia occupatione alterius cum ſcientia, & patientia ipſius, vt alijs relatis fuit dictum *in Leodien. Canonicatus 28. Martij 1653. coram R. P. D. meo Cerro,* vel
21 de negligentia decennali, vt reſponſum fuit *in Rom. Palatij 3. Decembris 1646. & in Roman. Vineæ del Pico 25. Maij 1648. coram eodem, & in dicta Hieracen. beneficij 13. Martij præteriti coram me in § fin.*

Et ita Dominico tamen informante reſolutum fuit &c.

COMEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 20. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio anterior probata ex confeſſione partis debet manuteneri, poſſeſſio Parochialium vnitarum alijs Conuentibus non irritatur ex ſuppreſſione alicuius conuentus facta in vim Bullæ fa. me. Innocentij X. nec amittitur ex dimiſſione conuentus, quando dimiſſio continet expreſſam præſeruatiuam nominandi Rectorem.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio anterior manutenetur in concurſu poſterioris.*
2 *Poſſeſsio anterior probatur confeſsione emiſſa per collitigantem in monitorio, & per Iudicem in ſententia.*
3 *Aſſertio emiſſa in memoriali porrecto Sacræ Congregationi probat contra aſſerentem.*
4 *Poſſeſsionem ad aliquem ex manu alterius rediſſe ſupponit prius fuiſſe apud eum, qui eandem dimiſit.*
5 *Bulla ſuppreſsionis Conuentuum non comprehendit Parochiales exiſtentes in Grancijs vnitis alijs conuentibus.*
6 *Cura Parochialium exiſtentium in Grancijs vnitis Conuentibus non ſuppreſsis præſeruatur Regularibus ita vt exerceatur per Sacerdotem ſæcularē ab eis eligendum, & ab ordinario approbandum.*
7 *Dimiſsio facta cum aliqua præſeruatiua non præiudicat iuri præſeruato.*
8 *Relatio operatur, vt præſeruatio contenta in actu relato cenſeatur ineſſe in referente.*
9 *Granciam eſſe aliquam Parochialem, ex quibus probetur, & num. 10.*
11 *Vnionis effectuatio probatur ex longæua poſſeſſione eius, cui fuit facta vnio, vna cum fructuum, & decimarum perceptione.*
12 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem non admittuntur in ſummariſſimo, vbi attenditur ſola facti inſiſtentia.*
13 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem debent exactius examinari in petitorio.*

DECISIO XLIX.

Cenſuerunt DD. mandatum de manutenendo in poſſeſſionem Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ de Rozzonico illiuſque iurium, & bonorum dandum eſſe P. P. Sancti Domi-
1 nici, quia de illorum anteriori poſſeſſione manutenibili in concurſu poſterioris captæ per Franciſcum Peronum præſentatum à DD. de Turre aſſertis Patronis conſtat ex confeſ-
2 ſione eorundem emiſſa, tam in monitorio per eos coram Ordinario producto, ac ſententia deſuper lata, in quibus PP. enunciantur poſſeſſores eccleſiæ prædictæ, vt dixit *Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 458. num. 3. 5. & ſeq. Buratt. dec. 342. num. 1. Caualer. dec. 106. num. 1. & ſeq. ac dec. 335. num. 2. in Colonien. Præpoſituræ 1. Iulij 1648. coram R. P. D. meo Meltio §. de anteriori enim, & in Alexandrina Canonicatus 9. Decembris eiuſdem anni coram R. P. D. meo Decano §. etenim,*
3 quam in memoriali porrecto S. Congregationi ſuper ſtatu Regularium, in quo aſſeritur Eccleſiam prædictam ad eos tanquam Patronos rediſſe per ſuppreſſionem, factam à f. m.
4 Innoc. X. *Summario PP. num. 5.* Vnde per neceſſe fuiſſe antea poſſeſſam à dictis PP. *iuxt. regul. l. decem ff. de verb. obligat. Oldrad. conſ. 296. num. 4. Rot. coram Buratt. dec. 660. num. 4. & deciſ. 912. num. 3. & in Squillacen. Diſmembrationis 3. Iunij 1644. cor. Eminentiſsimo D. Cardinali Ottobono.*

Neque huiuſmodi poſſeſſio cenſetur infecta ex Decreto irritanti appoſito in Bulla ſuppreſſionis, vel amiſſa per dimiſsionem eius vigore factā à dd. PP. in manibus ordinarij
5 quia Bulla non comprehendit Parochiales in Grancijs, ſeu membris vnitis alijs Conuenti-
6 bus exiſtentes, in quibus præſeruatur Regularibus cura animarum exercenda tamen per Sacerdotem ſæcularem ab eis eligendum, & ab ordinario approbandum, vt declarauit Sacr. Cōgregatio in litteris deſuper cōſcriptis,
7 & relatis *in d. Summ. nu. 2.* dimiſsio autem facta fuit non ſolum cum expreſſa reſeruatione iuris nominandi, & præſentandi Rectorem ſæcularem iuxta formam dd. litterarum, ſed cū relatione ad eaſdem litteras *d. Summ. num. 3.*
8 in quibus cum vlterius fuerit præſeruata poſſeſſio bonorum, & iurium ſuper Grancijs, ac membris PP. competentium, hæc etiam præſeruatio implicite continetur in ipſa di-

miſsione ex vi dictæ relationis *ad l. aſſe toto ff. de Hered. inſtit. l. certum ff. de reb. credit. Bart. in l. 1. §. vltimo propè fin. ff. famil. hercisc. Dec. conſ. 47. num. 2. Crauett. conſ. 45. nu. 4. cum alijs per Rotam in Rauennaten. Domus 14. Iunij 1649. §. quamuis autem coram Reu. Tarraconen.*

Nec dubitari poteſt Parochialem de qua
agitur eſſe granciam Conuentus Sancti Ioannis
Ciuitatis Comi. Nam (præterquod tam-
9 quam talis fuit à Summo Pontifice ſuppreſſa,
& à PP. dimiſſa *d. Summ. num. 3.*) conſtat ex
10 litteris f. m. Sixti IV. relatis *in eodem Summ. nu.
1. littera B.* fuiſſe de anno 1474. vnitam dicto
11 Conuentui, & vnionem effectum habuiſſe
conuincit diuturna dd. PP. poſſeſsio vſque
in præſens continuata cum fructuum, ac de-
cimarum perceptione nam aliàs eam retinere
non potuiſſent *Calderin. conſ. 13. num. 2. de reb.
Eccleſ. non alien. Rot dec. 402. num. 1. part. 3. ac dec.
36. num. 6. part. 4. tom. 2. rec. coram Merlin. dec. 95.
cum ſeqq. ac dec. 115. num. 8. Add. ad Gregor. deciſ.
196. ſub num. 3. verſ. prout etiam & in Cathacen. Eccleſia 10. Iunij 1643. coram bo. me. Bichio §. hinc*

An autem vnio ceſſauerit per deficientiam
cauſæ finalis ob quam facta fuit, nempè, vt
PP. extirparent ſortilegia, quod vtique explere
non poſſunt dum perſonaliter ibi reſidere
12 non valent, non eſt præſentis iudicij, in quo
ſola facti inſiſtentia attenditur reiectis qui-
13 buſcunque exceptionibus altiorem indagi-
nem requirentibus in petitorio exactius examinandis,
vt dixit *Rota dec. 583. num. 2. part. 1.
dec. 755. num. 3. part. 3. recent. in Spoletan. bonorum
7. Febr. 1648. coram Reuerendiſs. Terracinen. ac ſæpè in alijs.*

Et ità vtraque, &c.

ROMANA DOMVS, SEV DOMORVM.

Veneris 27. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Conformes dicuntur ſententiæ, quarum vna aliam confirmat.*

2 *Conformitas ſufficit in ſubſtantia, & effectu.*

3 *Conformitas quæ reſultat ex verbis ſententiarum eſt euidens.*

4 *Sententiæ duo conformes inter Ciues, & incolas habent vim trium ex ſtatuto vrbis.*

5 *Statutum vrbis de duabus conformibus ſeruatur in omnibus curijs & in Rota.*

6 *Validitas ſententiarum apparet ex reuolutione Proceſſus, in quo omnia ſeruanda fuerunt ſeruata.*

7 *Iuſtitia ſententiarum reſultat ex deciſionibus in cauſa editis.*

8 *Reſtitutio in integrum non datur quando non conſtat de nullitate vel iniuſtitia.*

9 *Læſio eſt vnicum fundamentum reſtitutionis.*

DECISIO L.

CEnſuerunt DD. conſtare de duabus conformibus latis ad fauorem R. P. D. Cincij, altera ſcilicet à R. P. D. Baranzono, altera verò à R. P. D. meo Meltio, prima enim declarat non eſſe locum immiſsioni petitę ab illis de Pinea in poſſeſsione Domorum, de quibus agitur, poſſeſſarum ab eodem R. P. D. Cincio, ac per inde moleſtias per eos illatas fuiſſe iniuſtas, & illicitas ſecunda uerò repetit nō fuiſſe, nec eſſe locū prædictæ immiſsioni, nullumque ius, nullamue actionem prædictis de Pinea competijſſe, nec competere ſuper
1 dd. Domibus, & primam ſententiam fuiſſe,
&eſſe in omnibus, & per omnia confirmandā.
2 Vndè conformitas eſt euidens, nedum in
ſubſtantia, & effectu, quod ſufficit, *Sura. conſ.
102. num. 9. & ſeq. Gabr. de exequut. rei iudicat. concl. 1. num. 33. Rota dec. 98. num. 1. part. 1. rec. & cor.
3 b. m. Merlin. dec. 550. num. 1.* ſed etiam in verbis
ipſis iuxt. *gloſs. in Clem. 1. verb. alicuius de ſent. & re iudic. Rota dec. 305. num. 3. part. 1. diuerſ. coram
Card. Caualer. dec. 387. num. 1. & in Romana reſtitutionis Dotis 9. Iunij 1656. cor. me.*

Atque ideò eſſe exequendas, cum duæ ſen-
4 tentiæ conformes inter Ciues, & incolas (qua-
les ſunt collitigantes) habeant vim trium, &
conſtituant rem iudicatam ex diſpoſitione
5 *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 178.* quod ſeruatur in
omnibus curijs, & in Rota, vt fuit dictum
coram Buratt. dec. 197. num. 1. ac in alijs relat. in Romana fideicom ſeu Saluiani 1. Iulij 1652. cor. R. P. D. meo Cerro, & in Rom. Cenſuum 27. Aprilis 1654. cor. R. P. D. meo Beuilaqua.

Validitas verò, ac iuſtitia dd. Sententiarum
6 controuerti non poteſt, quia illa ſatis appa-
ret ex reſolutione proceſſus, in quo fuerunt
ſeruata omnia ſeruanda iuxta *vulg. deciſ. Capu-
7 taq. 162. part. 2.* hæc autem plenè reſultat ex
deciſionibus in cauſa editis coram R. P. D. meo Meltio ſub die 22. Iunij 1654. & 5. Iulij 1655. in quibus omnia obiecta latiſsimè refelluntur, vt dixit *Rota in recent. dec. 362. num. 12. par. 4. tom. 2. dec. 51. num. 18. & dec. 223. num. 2. part. 5. ac dec. 53 num. 1. part. 7. & in Narnien. iuris paſcendi 23. Maij 1653. cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Nec viſum fuit conſtare de cauſis reſtitu-
8 tionis in integrum, quia excluſa nullitate, ac
iniuſtitia ceſſat læſio, quæ eſt vnicum funda-
9 mentum d. reſtitutionis *ad l. minor ff. de minor.
l. ſi ex cauſa ff. eod. cap. 1. de reſtit. in integ. Rota dec. 1. eod. tit. in nouis coram Card. Seraph. deciſ. 1238. num. 1. Duran. deciſ. 259. ſub num. 1. Merlin. dec. 1. num. 1. ac in dicta Narnien. iuris paſcendi cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Et ita informante tantum R. P. D. Cincio reſolutum fuit &c.

AVE-

Digitized by Google

AVENIONEN. BONORVM.

Lunæ 7. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

Fiducia non probatur, niſi copulatiuè concurrant, & verba teſtamenti illam præſeferentia, & cauſa, ob quam teſtator noluerit eius voluntatem committere ſecretæ fiduciæ, quam publico teſtamento inſerere, quando autem huiuſmodi requiſita non adſint latiſſime explicatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Fructus debentur, quando donatio emanauit pro augumento dotis.*
2 *Pro legato competit hypotheca.*
3 *Fructus debentur ex re legata, cuius dominium ſpectabat ad teſtatricem, & rectà via potuit transferri in legatarium à die adita hæreditatis.*
4 *Fiducia non probatur, niſi copulatiuè concurrant, & verba teſtamenti, & cauſa fiduciæ.*
5 *Fiduciæ quando non faueant, ſed reſiſtant verba teſtamenti.*
6 *Fiduciæ cauſa, quando deficiat.*
7 *Fiduciæ cauſa debet eſſe certa, & concludens.*
8 *Teſtes inuериſimilia deponentes fidem non merentur.*
9 *Confidentiam quam teſtator exprimere noluit in teſtamento inuerſimile eſt propalaſſe plurimis perſonis.*
10 *Teſtes, qui patiuntur quam plurimas exceptiones releuantes fidem non merentur.*
11 *Teſtes debent eſſe conteſtes ad probandam confeſſionem confidentiæ.*
13 *Fiducia probatur per teſtes ſingulares.*
14 *Fiducia probatur per teſtes ſingulares, quando verba teſtamenti ſunt dubia, ſecus quando clare illam excludunt.*
15 *Teſtes ſingulares admittuntur ad probandam declarationem, non autem ſubſtantiam diſpoſitionis.*
16 *Teſtes debent eſſe omnino conteſtes ad inducendam nouam diſpoſitionem reuocatoriam præcedentis.*
17 *Fiduciaria diſpoſitio excluditur ex contraria obſeruantia.*
18 *Fiducia ignorantia allegari non poteſt ab eo, qui articulauit publicam vocem, & famam eiuſdem fiduciæ.*
19 *Confeſſio extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares etiam ſingularitate adminiculatiua.*
20 *Confeſſio extraiudicialis fiduciæ non attenditur, quando eſt contraria verbis teſtamenti, & actibus publicis, & iuratis illius, cui prætenditur commiſſa fiducia.*
21 *Donatio corruit, quando illius cauſa finalis eſt falſa.*
22 *Cauſa finalis apparet ex proœmio.*
23 *Exonerationis conſcientiæ prætextus non validat actum nullum.*
24 *Actus nullus non ſubſtinetur ex adiectione cauſæ alias illum validantis, niſi aliunde quam per aſſertionem gerentis probetur.*
25 *Donatio facta à vetula repueraſcente, morti proxima, & commorante in domo donatarij præſumitur extorta per ſugeſtionem.*
26 *Donatio munita clauſulis, & pactis inſolitis arguitur extorta per circumuentionem.*
27 *Vſusfructus reſeruatio in moribundo vana eſt, & affectata.*
28 *Clauſula inſolita pro maiori validitate actus alioquin ſuſpecti augent ſuſpicionem doli, & fraudis.*
29 *Deciſio non extenſa per Auditorem morte præuentum extenditur per Auditorem ſubrogatum.*

DECISIO LI.

PRoſequendo diſputationem ſuper reſeruatis in deciſione edita coram b. m. Dunozett. Decano ſub die 9. Iunij præteriti, cenſuit hodie Rota conſtare de bono iure Franciſci, ac Io: Baptiſtæ etiam ad effectum manutentionis.

Bonum ius Franciſci reſultat ex donatione ſcut. centum ei facta per Florettam de anno 1638. in contractu matrimonij inter ipſam, & aliam Florettam donatricis neptem initi;
1 Cuius vigore debentur donatario nedum quantitas donata, ſed etiam fructus illius, cum donatio emanauerit pro augmento dotis, pro quo fructus debentur non ſecùs, ac ipſa dote, vt in ſpecie probant *Surd. de alim. tit. 1. ſub num. 78. verſ. & ſicuti debitor, Theſaur. deciſ. 45. per tot.* & dixit *Rota deciſ. 300. num. 10. part. 6. recent. & in Auenionen. Pecuniaria 10. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in dicta deciſione bo. mem. Dunozett. §. deniquè.*

Ius verò Io: Baptiſtæ prouenit ex legato
2 vineæ controuerſæ ab eadem Floretta ei relicto, pro quo competit legatario hypotheca ex *l. 1. Cod. communia de leg.* Ac debentur etiam
3 fructus rei legatæ, quæ erat propria teſtatricis, & cuius dominium rectà via potuit in legatarium transferri à die aditæ hæreditatis ad *text. in l. Herennium la 1. ff. de vſur. l. quæſitum, ff. de acq. rer. domin. l. 1. C. de vſur. & fruct. rei leg. Rota coram Pen. deciſ. 920. num. 2. & 4. & apud Pacif. de Salu. interd. dec. 159. num. 3.*

Non obſtat, quod hæc vinea ſpectet ad hæreditatem Iacobi Mauretti ſenioris, qui Florettam vxorem inſtituit hæredem triente ſub fiducia, aut onere reſtituendi Iacobo iuniori. Quia de huiuſmodi fiducia, vel onere
4 non conſtat, quippè ad hunc effectum duo copulatiuè requiruntur, verba ſcilicèt teſtamenti id præſeferentia, & cauſa ob quam teſtator voluerit potius fiduciare, & ſecretò hæreditatis reſtitutionem committere, quam palam, ac directè in teſtamento inſerere, vt deſumitur ex *text. in l. in fideicomm. 3. §. cum Pollidius, ff. de vſur. & in l. quidam cum filius famil. 46. ff. de hæred. inſtit. & in l. Seius Saturninus 46. ff. ad Trebell.* in quibus utrumq; concurrebat, & notat *Bald. in dicta l. in fideicomm. §. cum Pollidius ibidemq; Cuiac. verſ. ergò duplici, Bertazz. conſil. ciuil. 8. num. 8. Honded. conſ. 51. nu. 88. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 3. num. 19. verſ. &*

fiduciarum, &c. *ac de iur. fiſc. lib. 3. tit. 19. num. 3.*
Rota coram Card. Caual. deciſ. 381. num. 2. coram
Buratt. deciſ. 616. num. 15. & 23. & in recent. dec.
351. num. 13. par. 4. to. 2. in Bononien. iuriſpatronat.
4. Iulij 1640. §. 1. & in Carpentoraten. Hæreditatis
28. Iunij 1647. §. vt enim hæres fiduciarius, coram
b. m. Bichio.

In præſenti verò neutrum concurrit. Non
5 verba, quia teſtator inſtitutis hæredibus ea-
dem Floretta in triente, patre Maurello in
alio triente, & Iacobo nepote in alio, addidit,
ac declarauit, vt ſequitur „ *Item, quod dictus*
Iacobus Maurellus nepos erit ſatisfactus, & non
poterit quocunque tempore, neque ſui non poterunt
vnquam aliquid petere, habere, neque prætendere
ſuper dictis alijs duobus tertijs dictorum bonorum,
& hæreditatis, quoque modo, aut pro quauis cauſa
fuerit, aut eſſe potuerit: licèt neceſſario hic exprimi
debeat, &c. Quæ verba tantùm abeſt, quod
denotent fiduciam, vel onus reſtituendi præ-
ſeferant, quin potius directò illi repugnant,
ac aduerſantur, vt in terminis reſponſum fuit
in *dicta Carpentoraten. Hæreditatis coram b. m. Bi-*
chio, §. at in caſu noſtro.

6 Deficit etiam cauſa, quia ſicuti teſtator pa-
lam, ac directè inſtituit eundem Iacobum in
vno triente, ità quoque poterat illum inſti-
tuere, & ſubſtituere in alio, de quo agitur;
Ea verò, quæ affertur, quod teſtator de hoc
triente ità diſpoſuerit, vt Floretta benè tra-
ctaretur à nepote, inepta viſa fuit; ſiuè quia
id poterat nepoti injungi, ac ſpecialiter præ-
cipi in teſtamento ſub aliqua pœna in caſum
contrauentionis, quod tutius erat, ſiuè quia
nepos certus non fuiſſet, quod benè tractan-
do Florettam hæres ab illa inſtitueretur in eo-
7 dem triente, cauſa autem debet eſſe certa, &
concludens, vt benè vtrumque ponderauit
Rota in ſæpè allegata Carpentorat. Hæredit. coram
b. m. Bichio, §. eò minùs.

Nec releuant teſtes numero ſupra viginti
de hujuſmodi fiducia deponentes; Quia fi-
8 dem non merentur; Tùm quia non eſt veriſi-
9 mile, quod teſtator coram tot teſtibus pate-
fecerit confidentiam, quam noluit in teſta-
mento exprimere, ne Iacobo innoteſceret, vt
prætenditur *Abb. in cap. quia veriſimile propè fin.*
de præſumpt. Cranett. conſ. 281. num. 6. Rota coram
Card. Seraph. deciſ. 1129. num. 2. & poſt ſecundum
vol. conſ. Farin. deciſ. 100. ſub num. 13. verſ. vltrà
10 *quod.* Tùm quia patiuntur quamplures, &
11 releuantes exceptiones, nec ſunt conteſtes
de loco, tempore, ac dicto, vt latè probatur
in *deciſ. Rotæ Auenionen. in hac cauſa edita à nu.*
74. vſque ad num. 128.

Non obſtat, quod ad probandam confiden-
12 tiam admittuntur teſtes etiam ſingulares,
iuxt. conſil. Caſtrenſ. 395. num. 1. poſt med. verſ. iſti
quidem teſtes lib. 2. quem alij ſequuntur. Quia
14 concluſio locum habet, quando verba præ-
cedentis diſpoſitionis ſunt dubia; Non autem
ſi (prout hic) ſunt per ſe clara, & excluſiua
confidentiæ; & ratio eſt, quia primo caſu
15 probatio non tangit ſubſtantiam; ſed præſe-
fert dumtaxat declarationem diſpoſitionis iam
factæ verbis tamen ambiguis conceptæ pro
qua teſtes ſingulares ſufficiunt; ſecundo verò
caſu probatio tendit ad inducendam ex inte-
gro nouam diſpoſitionem reuocatoriam præ-
cedentis, ad quem effectum teſtes debent eſſe
loco, tempore, ac dicto conteſtes, nec ſuffi-
ciunt ſingulares, vt benè in terminis diſtin-
16 guunt, *Grat. diſcept. 650. num. 24. cum pluribus*
ſeqq. Rota coram Buratt. dicta deciſ. 616. nu. 16. &
in dicta Carpentoraten. Hæredit. 28. Iunij 1647. §.
vndè non vrget, & 5. Iunij 1648. §. ſecundo quia
teſtes, coram b. m. Bichio.

Præterea eorum dicta penitus deſtuuntur
17 ex quampluribus actibus, inter Iacobum, &
Florettam geſtis, qui contrariam obſeruan-
tiam demonſtrant, & comprobant illam vti
veram hæredem, non autem fiduciariam
agnitam fuiſſe. Præcipuè enim ex diuiſione
bonorum hæreditariorum, & contractu ſu-
per domo, ac cenſu hæreditarijs, quæ omninò
repugnant oneri reſtitutionis, vt in terminis
aduertit *Rota in ſupra allegata deciſ. 116. num. 30.*
coram Buratt. ac in dicta Carpentoraten. Hæreditat.
coram b. m. Bichio, §. hæc autem obſeruantia.

Gratiſque allegatur, quod Iacobus non ha-
beret notitiam huius pacti confidentialis.
18 Quia in articulis medio iuramento, ab eo
productis, poſuit de hoc fuiſſe publicam vo-
cem, & famam, vndè excluditur illius igno-
rantia, iuxtà tradita à *Peregr. de fideicomm. art. 52.*
num. 14. verſ. quintus vbi fama, Trentacinq. var.
reſol. lib. 3. tit. de tranſact. reſol. 1. num. 26. cum
alijs relatis in d. *Carpentoraten. Hæred. §. quodq;*
Claudius in fin.

Minùs obſtat confeſſio extraiudicialis ab
eadem Floretta emiſſa ſuper dicta confiden-
19 tia, nàm (præterquod de ea deponunt iidem
teſtes defectuoſi, ac ſingulares, qui regulari-
tate non probant confeſſionem extraiudicia-
lem, quamuis ſingularitas ſit adminiculatiua,
Alex. conſ. 68. num. 8. lib. 3. Put. deciſ. 466. num. 1.
lib. 2. in correct. Card. Seraph. deciſ. 1172. num. 5.
Buratt. deciſ. 117. num. 8. & in dicta Carpentorat.
Hæreditatis 28. Iunij 1647. §. vndè, & 5. Iunij
1648. §. quia teſtes) adhuc attendi non debet
20 cum ſit de directo contraria verbis teſtamen-
ti, & facto ipſius Florettæ, ac Iacobi iunioris
iuſtificato per inſtrumenta publica, & iurata,
Surd. conſ. 403. num. 76. Rota deciſ. 198. num. 1. &
dec. 283. num. 16. par. 6. rec. ac in alijs,

21 Excluſa autem fiducia corruit quoque do-
natio eidem Iacobo facta per Florettam tàm
de bonis hæreditarijs, quàm proprijs, ex de-
fectu, ſeu falſitate cauſæ finalis, quæ (vt ap-
22 paret ex illius prohæmio) tota verſatur in
dicto confidentiali onere, vt latè probant
Guidopap. deciſ. 632. ſub num. 2. verſic. nec etiam
valet, cum ſeqq. Decian. reſponſ. 32. num. 33. lib. 3.
Gratian. diſcept. 96. num. 26. cum pluribus ſeqq. &
diſcept. 558. num. 24. & 25. Cyriac. contrau. 65. nu.
19. & ſeqq. Rota coram Buratt. deciſ. 282. num. 8.
& 9. in recent. deciſ. 20. num. 1. & 2. par. 5. & in
Rom. Domuncular. 10. Febr. & 26. Iunij 1648.
coram b. m. Dunoz.

23 Nec releuant adiectæ aſſertiones pro exo-
neratione conſcientiæ, ac adimplemento vo-
luntatis viri defuncti, qui tale onus iniunxit;
24 quia actus per ſe nullus nō ſuſtinetur ex adie-
ctione cauſæ, quæ reddit illum validum, niſi

ea

ea probetur aliundè, quam per aſſertionem
gerentis, *l. qui teſtamentũ ff. de probat. l. cum quis decedens, §. Titia, ff. de leg. 3. Caſtr. conſil. 117. ſub num. 2. verſ. nam illa verba lib. 1. Dec. conſ. 132. num. 2. Larr. deciſ. Granat. 84. num. 16. in fin. Rota deciſ. 52. num. 5. & deciſ. 526. num. 10. par. 1. rec.* & in terminis reſponſum fuit in *Rom. Donat. 31. Ian. 1648. coram R. P. D. meo Veroſp. §. neque hanc ſolemnitatem.*

Præterea dictæ aſſertiones, ſicut ipſa dona-
24 tio, proceſſerunt à vetula repueraſcente, in
domo donatarij commorante, ac ferè in mor-
tis articulo conſtituta, quæ omnia ſuadent
donationem fuiſſe per ſuggeſtionem, & cir-
cumuentionem exortam, vt reſpectiuè pro-
bant *Corn. conſ. 69. ſub num. 12. verſ. quod in domo donatarij lib. 1. Decian. d. reſp. 32. num. 13. 15. & ſeqq. lib. 8. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 2. tit. 6. num. 9. Theſaur. iun. quæſt. forenſ. lib. 1. qu. 56. ſub numer. 10. Rota coram Mantic. deciſ. 30. num. 6.*
26 Præſertim ſtantibus clauſulis, ac pactis inſo-
litis in ea appoſitis, videlicet promiſſione eui-
ctionis, ad quam regulariter donans non ad-
ſtringitur; Palliata, ac inutili reſeruatione
librarum 800. ob ingentes alienationes bono-
rum à donatrice per anteà factas in ipſum
27 donatarium; Ac reſeruatione vſusfructus,
quæ in moribunda, vt hic, vana eſt, ac affe-
ctata, vt latè recenſetur in dicta deciſione
Rota Auenionen. num. 215. cum pluribus ſequentibus.
28 Ex quibus, vt dignoſcitur, appoſitis pro
maiore cautela, & actus, alioquin ſuſpecti,
validitate, maior quoque inſurgit fraudis, ac
doli ſuſpicio, ſecundum *Bald. in l. teſtamentum in 3. not. C. de teſtam. Decian. d. reſp. 32. num. 64. & ſeq.* cum alijs per *Rot. in Rom. Succeſſ. 17. Maij 1649. cor. Emin. D. Card. Corrado, §. quinimò, verſ. multò magis.*

Et ità deciſum vtraque parte informante
coram præfato b. m. Dunozetto; Verùm quia
29 ille morte præuentus hæc ſcriptis mandare
non potuit, id ego in cauſa ſubrogatus munus
adimplere curaui, &c.

Confirmata, vt infra deciſ. 92.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Lunæ 7. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

Legitima cuiuſque ex ſex filijs quanta ſit, & quomodo detrahatur: Filijs ſecundi matrimonij intuitu ſecundi viri non poteſt mater plus relinquere quam filijs primi: Quando autem mulier diſpoſuerit contemplatione ſecundi viri, pleniſſimè examinatur in deciſione. In bonis tamen extradotalibus, ſeù paraphernalibus poteſt mulier inæqualiter diſponere *ex Statuto Rauennæ lib. 3. cap. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Legitima detrahitur ex omnibus bonis maternis, ſiue dotalibus, ſiue extradotalibus.*
2 *Legitima debetur ſine aliquo onere, eique non præiudicant conditiones appoſitæ in teſtamento.*
3 *Legitima ſex filiorum eſt ſemis totius hæreditatis deducto ære alieno.*
4 *Filij in aſſequutione legitimæ computantur in capita.*
5 *Filij diuerſorum matrimoniorum æqualiter matri ſuccedunt.*
6 *Legitima filijs primi matrimonij relicta quando poſſit mater de reſiduo diſponere.*
7 *Legitimam filijs primi matrimonij non ſufficit relinquere in diſpoſitione facta intuitu ſecundi viri.*
8 *Diſpoſitio facta intuitu ſecundi viri, perinde habetur, ac ſi nominatim fuiſſet in eum directa.*
9 *Vxoris diſpoſitio intuitu ſecundi viri reducitur ad æqualitatem cum filijs primi matrimonij.*
10 *Vxoris diſpoſitionem emanaſſe contemplatione ſecundi viri non reſultat ex ſola præſumptione, quam Rota vti nimis vagam non attendit.*
11 *Vxorem contemplatione ſecundi viri diſpoſuiſſe arguitur ex verbis diſpoſitionis.*
12 *Vxorem potius ſecundi viri contemplatione, quam filiorum diſpoſuiſſe, conuincitur ex eo quod inſtituit filios naſcituros.*
13 *Vſusfructus patri debetur in bonis aduentitijs filiorum.*
14 *Diſpoſitionem vxoris fuiſſe factam ad vtilitatem viri arguitur, quando non prohibuit marito vſumfructum bonorum communibus filij relictorum.*
15 *Diſpoſitionem vxoris fuiſſe factam contemplatione ſecundi mariti arguitur ex diuerſis cautelis, & declarationibus ad eius fauorem emiſſis in eadem diſpoſitione.*
16 *Diſpoſitio vtrum tendat ad fauorem ſecundi viri eſt materia coniecturalis, & difficilis probationis.*
17 *Teſtamentum ordinatum ad euitandam legis diſpoſitionem nullius eſt roboris.*
18 Deciſ. 173. & 443. coram Gregor. *declarantur.*
19 *Diſpoſitionem non fuiſſe factam contemplatione ſecundi viri, arguitur ex eo, quod vxor tunc ab illo diuerterat, & non erat erga eundem bene affecta.*
20 *Viri ſecundi contemplatio ſufficit ad euertendam diſpoſitionem vxoris, licèt commodum in alterum referatur.*
21 *Contemplatione cuius datur, eidem datum videtur.*
22 *Coniecturæ inſimul conſiderantur, & adminiculantur in diſpoſitione facta intuitu ſecundi viri.*
23 Statutum Rauennæ lib. 3. cap. 15. *derogans* l. hac edictali, Cod. de ſecund. nupt. *ſubſtinetur.*
24 *Statutum Rauennæ quoad bona dotalia eſt conforme*

Digitized by Google

me diſpoſitionis iuris in l. hac edictali.

25 *Statutum Rauenna quoad bona extradotalia, & paraphernalia derogat* l. hac edictali.

DECISIO LII.

Exortis controuerſijs inter Comitem Ioannem Baptiſtam, & Iacobum de Vizanis filios Eliſabeth Columbæ ex primo matrimonio, & Ludouicum, & alios tres fratres de Manzonis natos ex ſecundo, ſuper ſucceſſione in bonis maternis; Illiſque diuerſimodè compoſitis à Iudice Compromiſſario, & ab A. C tandem cauſa ad Rotam deuoluta, & mihi commiſſa, dubitaui hodie. An, & quæ portio Vizanis debeatur in eiſdem bonis, fuitque reſolutum.

1 Primo deberi legitimam, detrahendam ex omnibus bonis eiuſdem Eliſabeth, ſiue dotalibus, ſiue extradotalibus reiecto quouis one-
2 re, ac dilatione, tam in proprietate, quam in vſufructu, in qua nullum potuit eis præiudicium inferri ex conditionibus, & grauaminibus in teſtamento appoſitis, *l. quoniam in prioribus, l. ſancimus in princip. §. cum autem, & auth. nouiſſima, C. de inoffic. teſt.* & in corpore vndè ſumitur ex *§. prohibemus, ibique gloſs. in verb. relinquet in auth. de trient. & ſemiſs. & §. hac autem diſpoſuimus, Auth. vt cum de appell. cognoſc. Bart. in l. vxori meæ nu. 3. ff. de vſufr. legat. Bald. in l. fin. ſub num. 9. verſ. ſi autem relinquit liberos, Cod. de indict. vid. toll. Rota coram Card. Caual. deciſ. 256. num. 1. & ſeqq. in recent. deciſ. 179. num. 1 par. 5.* & in his terminis reſponſum fuit *in Rom. Succeſſ. 18. Maij 1646. coram Eminent. D. Card. Corrado, §. primo deberi, in Bononien. Succeſſionis 15. Martij 1647. coram b.m. Bichio, §. ſecundo præmittendum eſt, & in Bononien. Succeſſ. 3. Mart. 1651. coram R. P. D. meo Cerro, §. primo ipſis.* Hæc autem
3 portio inſpecto numero ſex filiorum ex vtroque matrimonio ſuſceptorum eſt ſemis totius aſſis hæreditarij deducto ære alieno, *§. primo, verſ. ſi verò vltra quatuor Auth. de trient. & ſemiſs. d. Auth. nouiſs. C. de inoffic. teſt.* De quo ſe-
4 miſſe duæ vnciæ ſpectant ad Vizanos, aliæ verò quatuor ad Manzonos, cum omnes in capita computentur pro æquali portione, vt habetur in dicto *§. primo, verſ. ſi verò vltra quatuor auth. de trient. & ſemiſs. Rota deciſ. 41. ſub numer. 26. verſic. attamen, & ſequent. par. 6. recent.*

Secundo, detracta legitima omnium filiorum, ex reſiduo bonorum dotalium deberi
5 tertiam partem Vizanis, alias verò duas partes Manzonis, iuxt. *l. cum alijs, §. ad maternas, C. de ſecund. nupt. §. nec illud Auth. de nupt. Roman. conſ. 447. per tot. Rota deciſ. 137. num. 1. verſ. cum æqualiter par. 6. recent. & in dicta Rom. Succeſſ. 18. Maij 1646. coram Emin. D. Card. Corrado, §. tertio dixerunt.*

Non obſtat teſtamentaria matris diſpoſitio,
6 quæ, licet inæqualis, vtpotè continens inſtitutionem filiorum primi matrimonij in ſola legitima, Aliorum verò ſecundi matrimonij in omnibus bonis; nihilominus ſuſtinetur dum primi legitima eis debita non fuerint fraudati per *text. in §. illud quoq; penult. in Auth. de nupt. Bald. in l. hac ediſtali num. 16. C. de ſec. nupt. Dec. conſ. 245. num. 1. verſ. quia mater,* cum alijs per *Rotam coram ſ.m. Gregor. deciſ. 173. n. 2. & deciſ. 441. num. 1.* Quia concluſio non pro-
7 cedit quando huiuſmodi diſpoſitio fuit facta intuitu, & contemplatione ſecundi viri: nam hoc caſu ſubiacet *l. hac edictali, C. de ſec. nupt.*
8 perindè ac ſi nominatim in eum directa fuiſſet, ideòque non ſuſtinetur, ſed reducitur
9 ad æqualitatem inter eoſdem filios, iuxtà veriorem, & æquiorem ſententiam, quam approbauit Imperator *in d. §. illud quoq; Rim. iun. conſ. 428. à num. 1. & plur. ſeqq. Theſaur. dec. 170. à num. 4. & ſeqq. & nu. 11. verſ. verum ego. Franc. deciſ. 435. à num. 1. & ſeqq. ac num. 44. Maſtrill. deciſ. 175. num. 14. cum ſeq. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſ. 8. par. 4. num. 4.* ac tenuit *Rota in d. Roman. Succeſſionis 18. Maij 1646. coram Em. D. Card. Corrado, §. quia id verum.*

10 Fuiſſe autem diſpoſitionem Eliſabeth contemplatione ſecundi viri factam (omiſſa iuris præſumptione, quam vti nimis vagam Rota non ſolet attendere, vt fuit dictum penes ſ.m. *Gregor. dicta deciſ. 441. num. 3. & in dicta Romana Succeſſ. coram Em. D. Card. Corrado, §. quod autem*) Viſum fuit DD. ſatis probari ne dum ex ver-
11 bis inſtitutionis vniuerſalis expreſſam viri commemorationem, ac amoris ergà illum præſeferentibus, ibi „ *Giacomo mio figlio commune col detto Sig. Franceſco mio diletto marito, &c.* vt in ſpecie ponderant *Soccin. ſen. conſ. 72. ſub nu. 11. verſ. ſed prædictis non obſtantibus lib. 3. Surd. deciſ. 322. ſub num. 46. verſ. tamen fallit, & ſequ. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 8. tit. 16. num. 5. Hodiern. in dicta l. hac edictali qu. 2. ſub num. 50. verſ. & ratio eſſe poteſt, ac ſeqq.* ſed etiam quia inſtitutio comprehendit filios naſcituros, qui cum eſſent matri incogniti conuincit ipſam non amore filiali, ſed coniugali motam fuiſſe ad illos inſtituendos, vt benè aduertunt *Soccin. ſen. dicto conſ. 72. ſub num. 11. verſ. ex quibus lib. 3. Franc. deciſ. 435. num. 3. & ſeqq. Surd. dicta dec. 322. ſub num. 47. verſ. & hac opinio, cum plur. ſeq. Maſtrill. dicta dec. 175. num. 27. Mant. de coniect. dicto lib. 8. tit. 16. num. 7. Hodiern. in dicta l. hac edictali quæſt. 1. num. 41. & quæſt. 2. in fin.* Accedit,
13 quod non fuit prohibitus vſusfructus dè iure patri debitus in bonis aduentitijs filiorum, ex *l. cum oportet, C. de bonis quæ liber.* quod non
14 alia ratione factum cenſetur, quam ad vtilitatem eiuſdem viri, vt probant *Eugen. conſ. 1. nu. 30. verſ. 2. principaliter lib. 2. Ladere. conſ. 147. ſub num. 1. verſ. primo eſt, Surd. conſ. 250. ſub nu. 33. verſ. præterea, Maſtrill. dec. 175. ſub num. 21.* & admiſit *Rota in dicta Romana Succeſſ. 17. Maij 1649. coram Emin. D. Card. Corrado, §. quinimò contemplationem,* vbi reſpondit contrarijs. Ac demùm hoc ipſum comprobat tum modus diſponendi diuerſimodè ſeruatus in donatione ſcutorum 1200. filijs primi matrimonij facta antè ſecundas nuptias, in cuius limine mater nullum onus adiecit, ac declarauit medio iuramento eam liberalitatem exercere ex eius certa ſcientia, ac libera, & ſpontanea voluntate, & ob amorem, quo ſemper proſequuta fuit, & tunc magis proſequebatur dd. eius filios; In teſtamento autem contrarium

pro-

Digitized by

profitendo expreſſit dictam pecuniæ quanti-
tatem donaſſe circumuentam, ac diuerſis arti-
bus ſubductam, iuſſitque in legitimam impu-
tari. Tùm totus teſtamenti, & codicillorum
contextus cum pleniſſima liberatione à red-
15 ditione rationum, alijſque declarationibus, &
cautelis commodum ſecundi viri reſpicienti-
16 bus. Quæ omnia in hac materia coniecturali,
ac difficilis probationis ſatis videntur con-
uincere totum teſtamentum cum omnibus in
eo contentis, præcipuè mariti affectione, &
17 contemplatione conditum fuiſſe, ac ea forma
conceptum ad euitandam legis prohibitio-
nem, quod proindè nullius eſt roboris] ex
text. in dicta l. hac adictali, §. ſin verò poſtquam, & in §. optimè in auth. de nupt. & in ſpecie conclu-
dunt *Riminald. iun. conſ. 243. à num. 31. cum ſeqq. Laderc. d. conſ. 147. ſub num. 1. verſ. quarta eſt, Maſtrill. dicta dec. 175. à num. 19. & ſeqq. Bardell. conſ. 4. à num. 44. cum ſeqq. per tot. Rota in dicta Rom. Succeſſ. 18. Maij 1646. coram Emin. D. Card. Corrado, §. quia contraria in fin.* Nec aduerſantur
18 *deciſ. 173. & 443. coram ſ. m. Gregor.* quia in eo
caſu conſtabat, quod vxor tempore conditi
19 teſtamenti à ſecundo viro diuerterat, quodq;
ergà illum non erat benè affecta cuius contra-
rium in præſenti caſu concurrit ex prædi-
ctis.

Minùs obſtat, quod ex dicta diſpoſitione
nullum reſultet commodum ſecundo viro.
Nàm (præterquod contrarium ſupra oſten-
20 ſum fuit) non excluditur eius perſonæ con-
templatio, quæ ſufficit licèt commodum diſ-
poſitionis referatur in alterum, vt probat tex.
in l. fideicommiſſa, §. penult. ibi, *plerumque autem intelligendum eſt priuati cauſa hoc feciſſe, licèt emolumentum publicano quæratur, ibiq; Goffred. & Fulgoſ. ff. de leg. 3. & melius in l. penult. in fine princ.* ibi, *faciliorque ſuſpicio per filium ſcriptum hæredem quamuis. Emancipatum adeuntem liberti hæreditatem ipſum patronum habere, cum omnia quæ noſtra ſunt liberis noſtri ex voto paremus, &c. ibique gloſ. in verb. patronum habere, ff. de bonis libert.*
21 Eſt enim regulare, quod illi datum videtur,
cuius intuitu, contemplatione, & opera da-
tur *l. ſolutum, §. ſolutam, ff. de pignorat. act. l. ſi ſponſus, §. generaliter, ff. de donat. Surd. d. dec. 322. num. 51. in fin. Maſtrill. dicta deciſ. 175. numer. 8.* cum alijs relatis in *dicta Rom. Succeſſ. 17. Maij 1649. coram Eminentiſſ. Dom. Cardinali Corrado, §. primo.*

Neque releuant reſponſiones contra ſingu-
22 las coniecturas allatæ, quia adhunc effectum
non uti ſingulæ, ſed ſimul iunctæ conſiderari
debent, cum vna ab altera adminiculetur, vt
in terminis concludunt *Laderc. d. conſ. 147. ſub num. 1. verſ. quarta eſt Maſtrill. d. deciſ. 175. ſub nu. 29. verſ. atq. magis, & ſeqq. ac alij relati in d. Romana ſucceſſionis 14. Iunij 1647. §. quia contrariæ verſ. ac demum, & 17. Maij 1649. §. & licet cor. Em. Card. Corrado.*

Ex bonis veró extradotalibus, ac parapher-
nalibus nulla portio vltra legitimam debetur
Vizanis, ſed integre ſpectant ad Manzonos
vigore teſtamenti materni, quod in hac par-
te rectè ſubſtinetur *ex ſtatuto Rauennæ lib. 3. cap.* 15. cuius diſpoſitio reſpectu horum bonorum
23 derogat *l. Hac edictali* quod fieri poteſt vt dixit
Rota dec. 432. num. 3. part. 1. diuerſ. penes ſ. m. Gregor d. dec. 173. num. 7. Buratt. dec. 396. parit. num. 7. ac in alijs.

Huiuſmodi autem derogatiò reſultat, quia
ſtatutum reſpectu bonorum dotalium diſpo-
nit, quod Vxor ſi teſtata decedat relictis filijs
tam vltimi, quam aliorum, vel alterius ma-
trimonij de dd. bonis quomodocumque diſ-
ponere valeat, dummodò filijs ſuis maſculis,
vel fæminis legitimam quocumque etiam
titulo relinquat, ac dummodò marito ſuo
tantum relinquat, quantum vnus ex filijs ſuis
maſculis alterius matrimonij ex eodem teſta-
mento conſequetur, & in hac parte non ſo-
lum non aduerſatur, nec derogat *l. hac adicta-*
24 *li* ſed cum illa omninò ſe conformat, in qui-
bus terminis ita reſpondit *Rot. in Rauennaten. laudi 28. Iunij 1613. coram bo. me. Cardinali Fabritio Veroſpio in rec. dec. 123. nu. 3. part. 4. repetita apud Merlin. de legit. dec. 104. eod. num. 3.* reſpectu ve-
rò bonorum extradotalium, & paraphernalium
excepta parimodo legitima concedit
vxori liberam facultatem de illis diſponendi
ad fauorem cuiuſcumque etiam mariti nul-
latenus adiecta illa conditione, ſeu limitatio-
tione, quod tantundem ei relinquere poſſit
quantum ex eodem teſtamento conſequitur
25 vnus ex filijs alterius matrimonii. Vnde,
quoad hæc manifeſta reſultat repugnantia, &
incompatibilitas, & per conſequens implici-
ta dictæ legis derogatio, quæ ſufficit *Franc. dec. 435. num. 24. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. par. 3. de ſucceſſ. ex teſtam. quæſt. 12. per tot. & admiſit Rota in d. dec. 432. ſub num. 3. par. 1. diuerſ. in d. Rauennaten. laudi ſub num. 3. verſ. vel ſaltem part. 4. rec. & d. Rom. ſucceſſionis 14. Iunij 1647. coram Em. D. Card. Corrado §. quia licèt verſ. attamen procedit, & in Bononien. ſucceſſionis 15. Iunij 1648. coram bo. me. Bichio §. primo quia*

Ceterum an Dos ſcutorum 3000. ſecundo
viro promiſſa, ac fructus bonorum extrado-
talium, & paraphernalium ab eodem viro per-
cepti durante matrimonio calculari debeant
ad commodū hæreditatis maternæ iuxtà aliud
ſtatut. d. Ciuitatis lib. 3. cap. 16. ſicuti an ſc. 1200.
liberè donata filiis primi Matrimonij impu-
tari debeat in eorum legitimam prout mater
in teſtamenti declarauit DD. dixerunt non
eſſe præſentis inſpectionis, ideò reſeruarunt
particulariter videri.

Et ita reſolutum fuit vtraque parte infor-
mante &c.

FIRMANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 18. Maij 1677.

ARGVMENTVM.

Subreptio vnde inducatur, & quando non euitetur per clauſulam [*quorum tenores*; derogatio conceſſa ſub certa forma corruit ea non ſeruata, & quomodo in facultatibus alienandi bona fideicommiſſaria fieri debeant inueſtimenta pro indemnitate ſubſtitutorum, & melioramenta quando non debent refici.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Aegidiana in ſententia lata inter laicos in mero poſſ:ſſorio non admittit appellationem.*

2 *Subreptio reſultat ex taciturnitate eorum, de quibus ſi Papa fu ſſet certioratus, aut gratiam non conceſsiſſet, aut difficilius & n.4. & 5.*

3 *Affectio particularis teſtatoris exprimi debet in derogatione, & vnde arguatur.*

6 *Fideicommiſſa plura, & diuerſa teſtatorem feciſſe vnde arguatur.*

7 *Fideicommiſſa duo fuiſſe diſtincta, & ſeparata arguitur ex illorum diſtinctione facta per teſtatorem & ſeparatione bonorum vtriuſque.*

8 *Clauſula*, quorum tenores *operatur ac ſi tenor fideicommiſsi de verbo ad verbum fuiſſet expreſſus.*

9 *Clauſula* quorum tenores *non ſuffragatur, quando ſpecialis expreſsio requiritur.*

10 *Clauſula* quorum tenores *eliditur, quando ſubſquuntur alia verba* — certam tamen notitiam de præmiſſis non habentes.

11 *Facultas alienandi conceſſa ſub qualitate non exiſtentia bonorum liberorum corruit illis exiſtentibus.*

12 *Exactio ſubſequuta indicat creditum exactum non fuiſſe litigioſum, & intricatum.*

13 *Pretio æſtimabiles, & alicuius valoris ſunt etiam res intricatæ, & litigioſæ.*

14 *Derogatio fideicommiſsi ſub forma multiplici corruit non ſeruata.*

15 *Dilationem in præiudicium fideicommiſſariorum concedere non poteſt hæres grauatus.*

16 *Dilatio, cuius non fuit habita ratio in æſtimatione, non auget valorem.*

17 *Dilatio gratis conceſſa pretium conuentum diminuit.*

18 *Inueſtimentum debet fieri incontinenti, quando demandatur propter indemnitatem vocatorum, ſeu pro reintegratione fideicommiſsi.*

19 *Facultas vendendi vna, ſeu pluribus vicibus intelligitur præſente pecunia, & abſque dilatione, quando ineſt conditio inueſtiendi.*

20 *Verba* pro iuſto, & reperibili prætio, *quid operentur.*

21 *Melioramenta compenſantur cum fructibus lite pendente perceptis.*

22 *Fructus ſtabilium præſumuntur percepti ad rationem quinque pro centenario.*

23 *Melioramentis in genere probatis, niſi probentur in ſpecie intra terminum præfixum ſufficit dari cautionem de illis reficiendis, poſtquam fuerint meliùs liquidata.*

24 *Plantatio arborum ad voluptatem non inducunt melioramentum, niſi probetur exinde auctos fuiſſe fructus.*

25 *Mixtura non reſultat ex diſcuſsione tituli incidenter facta ad elidendam exceptionem reorum.*

26 *Sententia lata per capita ſeparata operatur, vt pars appellabilis ſecum non trahat inappellabilem.*

DECISIO LIII.

1 CEnſuerunt DD. eſſe locum Ægidianæ,
quia Sententia Rotalis concedens immiſſionem fratribus de Vicis in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum de quibus agitur, lata fuit in mero poſſeſſorio, ex remedio *l. fin. Cod. de edict. D. Adrian. toll.* inter perſonas laicas contendentes de re laicali, quibus concurrentibus intrat præfatæ conſtitutionis diſpoſitio denegans appellationem ab huiuſmodi Sententijs, vt pluries reſpondit *Rota, & in ſpecie in Ariminen. Fideicommiſſi 10. Iun. 1641. coram b.m. Card. Hieron. Veroſp. & 7. Aprilis 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Decano, ac in Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis 16. Mart. 1648. coram eodem Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Nec ſubſiſtit prætenſum grauamen deductum, túm ex quo Lipponi rei conuenti ſint legitimi contradictores ad impediendam immiſſionem actoribus, tanquam poſſidentes bona controuerſa titulo emptionis, cum derogatione fideicommiſſi, ac licentia Apoſtolica, túm ex denegata illis retentione pro melioramentis. Nám quoad titulum reſponſio patet ex deciſionibus editis *coram bo. mem. Peutingerio ſub diebus 31. Ian. & 20. Iunij 1653.* ex quibus conſtat illum eſſe omninò inualidum. Quippè derogatio, cuius vigore venditio facta fuit, non ſolum eſt obreptitia, ac ſubreptitia, ſed etiam inefficax ratione formę non ſeruatæ.

Obreptio, ac ſubreptio reſultant. Primò,
quia Franciſcus venditor in impetratione
2 præfatæ derogationis tacuit bona vendita eſſe
ſubiecta particulari, ſeù ſtrictiori fideicom-
miſſo ſub prohibitione ne dùm alienationis,
ac delicti, ſed cuiuſcunque detractionis, etiam
legitimæ tanquam acquiſita per teſtatorem
ex pecunia proprio labore parta in ſtudio le-
gali, quæ proindè voluit denominari *Poſſeſ-
ſionem Iuſtineaneam*. Hinc enim reſultat parti-
3 cularis affectio, ac magis optata illorum con-
ſeruatio, de quibus ſi Pontifex certior factus
4 fuiſſet, vel licentiam illa diſtrahendi denegaſ-
ſet, vel difficilius conceſſiſſet, vt in ſpecie
reſpondit *Rota in Bononien. Fideicommiſſi de Ru-
beis 30. Maij 1640. §. quartò quia, & 5. Aprilis
1647. §. quarto additur, & ſequ. coram Eminent.
D. Cardin. Corrado, ac in alijs relatis in vtraque
deciſione huius cauſæ, coram bo. mem. Peutinge-
rio.*

Non obſtat, quod huiuſmodi expreſſio non
erat neceſſaria, cum vniuerſale fideicommiſ-
ſum eſſet expiratum, nullaq; ſupereſſent bona
in eo comprehenſa. Tùm quia vis non ſtat in
duratione, vel expiratione fideicommiſſi vni-
uerſalis, aut in exiſtentia, vel non exiſtentia
5 bonorum, ſed in taciturnitate qualitatis par-
ticularis, cuius expreſſio ob peculiares circū-
ſtantias veriſimiliter retraxiſſet Pontificem à
conceſſione, vel difficiliorem ad gratiam red-
didiſſet, etiam quod vniuerſale fuiſſet expira-
tum, nec adeſſent alia bona illi obnoxia, vt

fuit

fuit dictum in ſupra allegata *Bononien. Fideic. de Rubeis 5. Aprilis 1647. coram Eminent. D. Card. Corrado, §. quia prædium, verſ. præterquam alia, & in dicta prima deciſ. b. m. Peuting. §. minùs ſubſiſtit.*

6 Tum quia Teſtator in eodem teſtamento tria conſtituit fideicommiſſa. Primum in bonis controuerſis, per eum proprio labore acquiſitis, quod hic ſtrictius appellatur: ſecundum in alijs bonis ſtabilibus laxiori tamen vinculo adſtrictis, quod legitur in *verſ. & eodem modo*: tertium vniuerſale in bonis mobilibus, iuribus, & actionibus, in *verſ. in omnibus autem*. Vndè quidquid ſit, an hoc vltimum vniuerſale fuiſſet expiratum, & an bona illi obnoxia ſupereſſent nec nè? ſanè durabat ſecundum particulare minùs ſtrictum comprehendens ſexdecim corpora ſtabilium, cum quibus poterat prouideri neceſſitati hæredis, vt benè aduertit *ſecunda deciſio b. m. Peuting. §. ſubreptitia in fine*. Gratiſquè replicatur, quòd inter primum, & ſecundum fideicommiſſum particulare nulla poſſit conſtitui differentia, cum prohibitiones in primo comprehenſæ fuerint repetitæ etiam in ſecundo, ibi,, *Et eodem modo, forma, & eiſdem conditionibus in omnibus, & per omnia, &c.* Quia verba prædicta non poſſunt referri ad prohibitionem legitimæ, quam teſtator in primo, ſeù ſtrictiori fideicommiſſo voluit poſſe detrahi ſuper alijs bonis in ſecundo fideicommiſſo comprehenſis, licèt ſub eiſdem conditionibus ordinato, vt claris verbis legitur, ibi,, *Nec poſſint dicta bona cedi, permutari, vel pignorari, vel hypothecari, &c. ratione etiam legitimæ, vel trebellianicæ, cum adhùc vltra prædicta ſuperſint multa alia bona in hæreditate mea prædicta, & alia infrà ponam ſub eiſdem conditionibus, quæ traſcendunt legitimam filiorum meorum, dicto Summario num. 1. ſub litt. A.* Et aliàs ſuperflua
7 fuiſſet diſtinctio facta per Teſtatorem inter primum, & ſecundum fideicommiſſum, ac ſeparatio bonorum vtriquè ſubiectorum, ſi alterum ab altero diuerſum conſtituere non ſenſiſſet, vt ponderauit *Rota in Rauennaten. Salviani 26. May 1634. coram Reuerend. Terracinen. in recent. dec. 541. ſub num. 13. verſ. deniq; ſi teſtator, cum ſeq. par. 5. to. 2.*

Nec refert, quòd ſuper dictis bonis ſtrictiori fideicommiſſo ſubiectis admiſerit detractiones dotium. Quia huiuſmodi admiſſio (vltrà quod eſt collata in remotiſſimum tempus, quando ſcilicet bona prædicta in defectum omnium deſcendentium maſculorum deuenirent ad fœminas deſcendentes, & proximiores ſtipiti) non immutat qualitatem fideicommiſſi, nec eneruat ſpecialem teſtatoris affectionem ſuprà ponderatam, quæ erat neceſſario exprimenda, vt dictum eſt.

8 Minùs releuat clauſula,, *quorum tenores*, in litteris derogationis inſerta, quæ operatur, ac ſi totus tenor fideicommiſſi de verbo ad verbum fuiſſet expreſſus; ſiue quia clauſula
9 prædicta non ſuffragatur quando, pròvt hic, ſpecialis expreſſio requiritur, *Dec. conſ. 142. ſub num. 7. verſ. non obſtat, cum ſeq. Rota coram Cardin. Seraph. dec. 981. num. 8. & in recent. deciſ. 128. nu. 5. par. 2. ac deciſ. 40. num. 7. & ſeq. par. 4.* ſiuè quia virtus illius eliditur ex verbis immediatè ſequentibus, ibi,, *certam tamen de præmiſſis notitiam non habentes, &c.* quæ maiorem expreſſionem, quam ibi narratam excludunt, *Rota d. deciſ. 40. num. 4. par. 4. recent. & in dicta Bonon. Fideicomm. de Rubeis 5. Apr. 1647. coram Eminent. Cardinali Corrado, §. nec aduerſantur, verſ. hocque magis.*

11 Secundo, quia Franciſcus narrauit non habere bona libera, ex quibus poſſet debita perſoluere, ac proprijs neceſſitatibus occurrere. Et nihilominus conſtat, quod eo tempore habebat creditum dotis maternæ in ſumma notabili, dicto Summario *num. 5.* Nihil obſtante,
12 quod eſſet litigioſum, & intricatum; nedùm quia contrarium conuincit ſubſequuta illius exactio, eodem Summario *num. 6.* Sed etiam quia ſaltem narrari debebat cum ſuis qualitatibus, vt Papa de eo, qualecunque eſſet noti-
13 tiam haberet, cum res etiam intricatæ, ac litigioſæ ſint pretio æſtimabiles, & alicuius valoris, vt in proprijs terminis dixit *Rota in Rom. Dotis 2. Mart. 1616. coram Reuer. D. meo, Decano in recent. deciſ. 24. ſub num. 21. verſ. non obſtat, quod Marius, cum ſeq.*

14 Defectus verò formæ in eo conſiſtit, quia Pontifex in dicta licentia mandauit pretium pro rata ſcutorum 2000. erogari in ſatisfactionem creditorum, alia verò mille inueſtiri in locis Montium non vacabilibus de Vrbe pro multiplico, ac reintegratione fideicommiſſi ad commodum vocatorum. At Franciſcus non ſolùm dicta ſcuta mille non recepit, nec inueſtiuit, ſed emptori dilationem
15 ad ſeptennium conceſſit, quod vtique facere non poterat in præiudicium fideicommiſſariorum, iuxt. tradit. per *Bald. in l. in ciuile 12. num. 3. & 5. ibiq; Salycet. num. 4. C. de rei vendic. Bart. in l. à Diuo Pio, §. ſed ſi emptor ſub num. 2. verſ. ſed iſtud, cum ſeqq. ff. de re iudicat. Felin. in cap. cum olim il primo, num. 5. de offic. Delegat. Grat. diſcept. for. cap. 329. num. 43. Rota coram Cardin. Caual. dec. 18. ſub num. 3. verſ. tamen, & ſeq. & in Rom. Domus 17. Mart. 1649. coram b. m. Bichio, §. ſeruata pariter in fine.*

Nec vrget reſponſio, quod ex hac dilatione melior effecta fuerit conditio venditoris, cum alioquin emptor tantundem non ſoluiſſet in pecunia numerata. Quia res aliter ſe habet;
16 nam venditio fuit facta pro pretio æſtimando, æſtimatio autem nullo habito reſpectu ad di-
17 lationem, quæ proindè gratis conceſſa pretium conuentum diminuit, iuxt. *text. in l. ſi prædio in diem in fin.* ibi,, *Idemque æſtimandum eſt ſi dies longior pretij ſoluendi data fuerit, &c. ff. de in diem addict. Bart. in dicta l. à Diuo Pio, §. ſed, & ſi emptor ſub num. 2. verſic. vendere rem, ff. de re iudic. Bald. in d. l. in ciuile num. 3. C. de rei vendicat. Grat. d. diſcept. 329. num. 43.*

Minus releuat, quod Papa non iniunxerit ſtatim fieri inueſtimentum, atque conceſſerit facultatem vendendi in vna, aut pluribus vicibus prò iuſto, & reperibili pretio, quia præ-
18 ceptum de inueſtiendo incontinenti poſt factam venditionem ineſſe ſubintelligitur propter indemnitatem vocatorum ad effectum, vt citius fideicommiſſum reintegratum remaneat, vt plenè firmatum fuit in dd. *Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 2. Martij 1643. & 27.*

Ianuarij

Ianuarij 1644. coram bo. me. Penting. ac 30. Maij 1646. coram Em. Card. Corrado §. ſecundò quia
19 facultas verò vendendi in vna, aut pluribus vicibus intelligenda eſt ſemper pecunia præſente, & abſque dilatione ob adiectam conditionem inueſtimenti, ex auctoritatibus ſupra allegatis, alijſque relatis in dicta *Romana Domus coram bo.me. Bichio §. ſeruata pariter verſic. cumque præceperit vendi ad certum effectum*, &
20 verba *pro iuſto, & reperibili precio*, requirunt copulatiuè iuſtitiam, ac diligentiam pro illo reperiendo, quæ hic facta non apparet, nec fieri potuiſſe conuincit breuitas temporis, quod interceſſit à die habitæ licentiæ vendendendi ab exequutore ad diem contractus triduo poſt celebrati, vt ponderatum fuit *in ſecunda deciſione b.m.Peuting.§.fin.*

Quo verò ad melioramenta grauamen pariter excluditur ex alia particulari *Deciſ. coram eod. b. m. Peuting. emiſſa die 15. Maij* 1654. Nam reſpectu illorum, quæ probata fuerunt in ſpecie iuſte pronunciatum fuit eſſe compen-
21 ſanda cum fructibus in maiori quantitate à reis conuentis lite pendente perceptis, vt dixit *Rot. dec. 650. num. 6. part. 2. & dec. 547. num. 22. part. 5. rec. coram Buratt. dec. 834. ſub num. 12. verſ. nec talia, in Bononien. Primogenituræ 26. Maij 1646. coram b. m. Bichio §. idem reſpondetur in fin. & in Romana Domus 14. currentis coram R. P. D. meo Celſo §. vltimo* lis enim mota fuit menſe Octobris 1648. nec prius à vicis capta poſſeſſio vigore ſententiæ Rotalis, quam die 2. Octobris 1654. vnde fructus bonorum de quibus agitur valoris ſcutorum 3000. medio tempore à lipponis per ſex annos percepti ad rationem
22 quinque pro centenario iuxta præſumptionē *gloſ. in Authen. perpetua verb. iuſta C. de Sacroſanct. Eccleſ.* aſcendunt ad ſcuta noningenta circiter & ſic longè excedunt dicta melioramenta valoris ſcutorum 300. vt contendunt vici, ſed ad ſummum ſcutor. 600. vt prætendunt lipponi.

Reſpectu veró aliorum, quæ ſolum probata fuerunt in genere iuxtà præfatam *Deciſio-*
23 *nem b.m. Peuting.* ſatis conſultum fuit per cautionem præſtitam ante adeptam poſſeſſionē de illis reficiendis ſequuta meliori liquidatione; dum præfixo termino ad liquidandum in ſpecie, & examinatis teſtibus præuia remiſſoria, concludenter probatum non fuit quid impenſum, & quid melioratum, vt reſtitui poſſet, quod minus erat, prout in hac materia ſeruatur iuxt. *Deciſ. Putei 261. lib. 2. in corrett. cum aliis latiſsimè allegatis in Bononien. fideicommiſsi de Vizanis 7. Iun. 1647. coram b.m. Bichio §. melioramentorum vero*. Plantatio autem ma-
24 lorum medicorum tanquam voluptaria non eſt habenda in conſideratione præſertim, cum adhuc non fuerit iuſtificatum fructus augere iuxt. *text. in l. voluptarie vbi gloſ. verbo exornat ff. de impenſ. in reb. dotalib. fact. l. impenſa in fin. ff. de verb. ſignif. Rota d. dec. 650. num. 4. part. 2. rec. & coram Buratt. d. deciſ. 834. num. 12. ac ſepe in aliis.*

Ceterum ad obiectam iudicij mixturam eductam ex diſcuſſione tituli, ac præfatæ derogationis, & ex completione melioramentorum in eadem ſententia fuit reſponſum,
25 quod diſcuſſio tituli tanquam incidenter facta ad elidendam exceptionem reorum non operatur talem mixturam, quæ excludat Ægidianam, vt dixit *Rota apud Paciſc. de Salu. interd. dec. 144. num. 8. dec. 229. num. 4. ac dec. 243. num. 2. & in dicta Bononien. fideicommiſsi de Rubeis 16. Martij 1648. coram R. D. meo Decano in fine*. Melioramenta autem complectuntur quidem in eadem ſententia, ſed in capitulo ſeparato,
26 quod operatur, vt pars appellabilis non trahat ſecum partem inappellabilem, qualis eſt immiſſio in primo capite conceſſa iuxta diſtinctionem, quam ſequuta eſt *Rota in deciſ. 305. ſub num. 12. verſ. quatenus verò eadem ſententia, cum ſeq. part. 3. rec. & in Viterbien. fideicommiſſi ſeu attentatorum 13. Maij 1654. cor. R. P. D. meo Cerro in qua alia allegantur.*

Et ita deciſum vtraque parte informante, &c.

RHEGINEN. DIPTHEREATVS.

Lunæ 28. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

Per aſſequutionem, & pacificam retentionem beneficij incompatibilis ſpatio duorum menſium, quando vacet primum, & quomodo ad hunc effectum conſideretur incompatibilitas; vacatio an & quando inducatur per reſignationem, & ſola ſupplicatio in forma dignum quando non conſumat vacationem, ſeu non veniat exequenda, vel attendenda.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas cum Canonicatu in eadem Eccleſia eſt incompatibilis.*
2 *Beneficium per aſſequutionem, & retentionem ſecundi incompatibilis per duos menſes vacat ipſo iure.*
3 *Incompatibilitas non tam ex diſtributionibus inducitur, quam ex perſonali reſidentia, ſeù ſeruitio.*
4 Deciſio Seraph. 348. *declaratur.*
5 *Incompatibilitas non inducitur ex reſidentia cauſatiua reſpectu acquiſitionis fructuum, ſed ex reſidentia præciſa reſpectu tituli.*
6 *Reſeruatio primi beneficij incompatibilis ceſſat, quando ſecundum confertur ab Ordinario.*
7 *Declara, quando poſſeſſio ſecundi incompatibilis fuit apprehenſa in menſe ordinarij, ſecus ſi apprehenderetur in menſe Apoſtolico.*
8 *Mandatum ad reſignandum non inducit vacationem, niſi reſignatio fuerit admiſſa per ſuperiorem, & Procurator præſtiterit formalem conſenſum.*
9 *Reſignatio conditionalis non retrotrahitur ad actus factos ante admiſſionem.*
10 *Retrotractio non admittitur, quando medio tempore fuit alteri ius quaſitum.*
11 *Reſignatio in fraudem futuræ vacationis eſt irrita, nec inducit vacationem.*
12 *Expreſſio ſpecialis alternatiuè concepta operatur, vt gratia ſuſtineatur, etiamſi modus vacationis*

primo

primo loco narratas nec de iure , nec de facto verificetur .

13 *Beneficium incompatibile vltimo loco obtentum non vacat , niſi lapſo bimeſtri , & num.14. datur ratio differentiæ .*

15 *Beneficium primum incompatibile vacat ipſo iure ſtatim per aſſequtionem , & poſſeſſionem ſecundi .*

16 *Beneficiũ primi incompatibilis vacatio , licet ſuſpendatur per duos menſes , tamen non supernenientibus moleſtijs in ſecundo beneficio primum ipſo iure vacat , & poteſt impetrari etiam intra duos menſes .*

17 *Supplicatio ſignata in forma dignum litteris non expeditis , nec exequutis non conſumit vacationem .*

18 *Gratia cum expeditione litterarum dicitur anterior alia , quæ fuit ſignata in forma dignum non expeditis litteris .*

19 *Iuxta ſupplicationis tenorem iudicari non poteſt obſtante regula 27. Cancellariæ .*

20 *Limita quod ſufficit de ſtylo Rotæ exhibere litteras Apoſtolicas in limine expeditionis cauſæ .*

21 *Quando tamen litteræ poſſunt de facili expediri .*

22 *Supplicatio ſola non attenditur , præſertim quando litteræ difficiliter , vel nullo modo poſſint amplius expediri .*

23 *Litterarum expeditio non excuſatur pendentia litis, quæ non iuſtificatur mota pendente termino ad expediendum .*

DECISIO LIV.

DVabus conſtat partibus deciſio in hac
cauſa edita ſub die 26. Maij præteriti coram
Me . In prima fuit dictum Diptheratum
vacaſſe per aſſecutionem alterius Beneficij incompatibilis
, non autem per reſignationem
de eo factam à Franciſco ad fauorem Boſurgi.
In ſecunda verò prouiſionem eiuſdem Boſurgi
ſubſtineri , licèt obtentam tanquam de vacante
per dictam reſignationem . Cum autem
hodie ſuper eiſdem reuideretur placuit DD.
illam in vtraque parte confirmare.

Nam reſpectu modi vacationis conſtat
1 Franciſcum aſſecutum fuiſſe Canonicatum
omninò incompatibilẽ, cum Diptheratu, qui
eſt ſecunda Dignitas in eadem Eccleſia, ac
2 vtrumque Beneficium pacificè retinuiſſe per
duos menſes, & vltrà , vndè reſultat ipſo iure
vacatio primi , iuxt. *text. in cap. de multa , vbi
gloſ. verb. poſt receptionem de Præben. & in extrauag.
execrabilis, §. ſi verò deinceps, eod. tit. Rot. dec.
120. ſub num. 1. verſ. ſed etiam, par. 4. recent. coram
Buratt. deciſ. 102. ac deciſ. 473. vtrobique num. 1. in
Venafren. Canonic. 16. Ian. 1634. coram b. m. Coccin.
& in Auellina Canonic. 19. Iun. 1651. coram R. P. D.
meo Cerro, §. fin.*

Non obſtat , quod Canonicatus non habe-
3 ret Præbendam , nec fructus certos . Nam
(præter quod habebat diſtributiones quotidianas
) ad inducendam incompatibilitatem , ſat
eſt, quod requireret perſonalem reſidentiam ,
ac ſeruitium in Choro , iuxt. tradit. per *Lap.
allegat. 116. num. 2. verſ. ſi igitur reſidentiam perſonalem
, Garz. de Benef. par. 11. cap. 5. num. 136. in
fin. in addit. Rota deciſ. 483. nu. 1. cum ſeqq. par. 1.
diuerſ. & in rec. dec. 140. nu. 1. & ſeq. ac ſub nu. 3.
verſ. ex qua perſonali reſidentia , par. 4. coram Pen.
dec. 305. ſub n. 2. verſ. incompatibilitas , & cor. b. m.
Merlin. deciſ. 6. num. 7. verſ. & conſequenter, ac ſequent.*

4 Nec aduerſatur *deciſ. 348. num. 2. coram Card.
Seraphin.* quia loquitur de Beneficijs ſimplicibus
requirentibus reſidentiam cauſatiuam re-
5 ſpectu acquiſitionis fructuum , quæ profectò
non cauſat incompatibilitatem, ſicuti reſidentia
præciſa reſpectu tituli, vt in Canonicatibus
iuxtà diſtinctionem *Innoc. & alior. in cap. fin. de
Cleric. non reſiden. de qua per Hoied. de Benef. incompatib.
par. 1. cap. 17. num. 34. Gonz. ad regul. 8.
gloſ. 15. à num. 20. verſ. intellige tamen , vſque ad
num. 27. Caſtropal. oper. moral. tom. 2. diſputat. 6.
punct. 2. §. 6. num. 3. Rota deciſ. 489. num. 3. part.
recent.*

Minùs obſtat, quod ſecundum Beneficium
6 non fuerit collatum à Summo Pontifice , ſed
Epiſcopo , quo caſu ceſſat reſeruatio primi
incompatibilis, in qua fundatur contraria prouiſio
Galantis. Quia concluſio procedit quando
poſſeſſio ſecundi Beneficij , per quam in-
7 ducitur vacatio primi capta fuit in menſe
Ordinarij , non autem ſi , prout hic , fuit apprehenſa
in menſe Apoſtolico: nam hoc caſu
primum Beneficium cenſetur reſeruatum ratione
menſis , vt per *Nauarr. conſ. 18. num. 3. de
Præb. Gonz. ad regul. 8. gloſ. 15. num. 42.*

Nec ſubſiſtere viſa fuit reſignatio Diptheratus
facta per ſex dies antè adeptam poſſeſſionem
Canonicatus . Nam (prætermiſſo,
quod non eſt reſignatio , ſed ſimplex mandatum
ad reſignandum , *Summar. Buſur. num. 1.*)
8 non potuit inducere vacationem antequam
fuerit per ſuperiorem admiſſa , & Procurator
præſtiterit conſenſum formalem ad text. in
*cap. admonet , & cap. fin. de renunc. & vltrà allegat.
in deciſ. benè declarant Rebuff. in Prax. benefic.
tit. de reſignat. expreſs pur. num. 11. & ſub num. 13.
verſ. ſi ratam eam habuerit ſuperior Coſt. in tract. reintegr.
diſtinc. 14. num. 13. Caſtropal. d. tom. 2. diſp.
6. punct. 2. 5. primo verſ. quod ſi abſque auctoritate
plenè Rota coram Duran. deciſ. 237. nu. 18. ac ſeqq.
coram b. m. Coccino dec. 978. num. 3. & ſeq. & cor.
Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono dec. 18. n. 9.
ac in alijs .*

Neque applicantur termini retrotractionis
9 nam (quidquid ſit in reſignatione pura , &
libera) ſanè in conditionali , & ad fauorem
non trahitur ad actus antè admiſſionem factos
vtpotè nullos , & inualidos *l. obſeruare §. finali
ff. de off. procon. & in ſpecie tradit Coſt. de retrotractiꝯ.
cap. 8. caſu 21. num. 10. verſ. exciperem reſignationem
, Caſtropal. d. diſput. 6 punct. 2. §. 4. ſub
num. 5. verſ. ſed hæc mihi non probantur , & generaliter
dixit Rot. coram ſ. m. Greg. dec. 227. num. 4. &
10 coram b. m. Merlin. dec. 773. num. 11.* eoque minus
quia medio tempore fuit alteri ius quæſitum
ex vacatione per aſſequutionem incompatibilis
*Surd. conſ. 382. num. 79. Coſt. d. cap. 8. caſu
2. num. 11. Rot. dec. 100. num. 21. par. 5. rec. & cor.
Melin. dec. 568. num. 28.*

Sed ceſſat difficultas , quia reſignatio facta
digno-

11 dignoſcitur in fraudem futuræ vacationis,
quæ irrita, & nulla decernitur *per regul. 3. Cancell.* nec ideó vacationem induxit, vt in ſpecie
reſpondit *Rota coram Buratt. deciſ. 242. ſub num.
4. verſ. quia tam conſtitutio, & coram Merlin. dec.
559. num. 1.*

Reſpectu veró validitatis prouiſionis ob-
tentæ à Boſurgio ſubſiſtit pariter fundamen-
tum deciſionis, quia ipſe obtinuit Dipthereа-
tum non ſolum vti vacantem per reſignatio-
nem, ſed etiam per aſſequutionem incompa-
tibilis, vt in eadem *deciſione probatur §. dixe-
runt tamen DD.*

Nec obſtat, quod vbi modus vacationis
primo loco narratus eſt falſus, corruat tota
gratia, nec ſubſtineri poſſit ex clauſulis ge-
neralibus, & acceſſoriis, quia Boſurgius non
vtitur clauſulis generalibus *ſiuè præmiſſo, ſiuè
alio quouis modo*, in quibus terminis procedunt
auctoritates in contrarium adductæ iuxtà pri-
mum membrum diſtinctionis relatæ *in eadem
deciſione §. tum quia concluſio*, ſed fundatur in
12 expreſſione particulari, ac ſpeciali per aſſe-
quutionem incompatibilis emiſſa in parte
diſpoſitiua, & alternatiue concepta, quæ
operatur, vt prouiſio rectè ſubſiſtat, etiamſi
modus vacationis per reſignationem, nec de
facto, nec de iure verificetur, vt in terminis
reſpondit *Rota coram Card. Seraph. dec. 911. in fin.
Mantic. dec. 81. num. 4. in Bononien. Canonicatus 19.
Febr. 1590. coram Card. Pamphil. apud Marcheſan.
de commiſſ. part. 1. fol. 157. num. 2. Pen. dec. 613. nu.
2.* & benè diſtinguendo coram bo. me. *Cocci-
no dec. 139. num. 9. & dec. 263. ſub num. 1. verſ. ne-
que obſtat, & ſeq. vt in Anglonen. Archiepiſcopatus
26. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Albergato §.
hinc nullius verſ. non enim Lotter. de re beneficiar.
lib. 3. cap. 8. num. 14.*

Firma itaque prouiſione Boſurgi reſtat vi-
dere quis ſit anterior in gratia. Nam ipſe ha-
bet ſupplicationem ſignatã die 20. Iulij 1648.
cum litteris expeditis, Galantes veró die 13.
Iunij præcedentis abſque litteris ſed cum Bre-
ue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ
quod tamen eſt longè poſterius gratia Boſur-
gi. Et quidem attenta ſupplicatione Galantis
eius gratia apparet anterior, nec videbatur ob-
ſtare, quod eo tempore Dipthereatus non va-
caret per aſſecutionem incompatibilis, cum
non eſſent elapſi duo menſes. Quia in hac
materia diſtinguendum eſt inter primum, &
13 ſecundum Beneficium, vt nempe lapſus bi-
meſtris ſit expectandus pró impetratione ſe-
cundi, non autem primi, & ratio differentiæ
14 eſt, quia ſecundum vacat in pænam reten-
tionis primi vltra duos menſes, quæ non cõ-
mittitur niſi illis ex toto elapſis iuxtà *tex. in
cap. de multa* ibi, *& ſi forte illud retinere conten-
dit etiam alio ſpolietur, de Præb. & in extrauag.
execrabilis §. ſi verò deinceps eod. tit. Rot. penes Caſ-
ſador. dec. 1. nu. 1. de Conſtitut. & coram Merlin. dec.
6. num. 1. & ſeq.* in quibus terminis loquitur *Ga-
bri. conſ. 193. num. 8. lib. 1.* in deciſione allega-
15 tus. Primum veró vacat per aſſequutionem
ſecundi ipſo iure, ſtatim adepta illius poſſeſ-
16 ſione, vt dictum eſt. Et licèt exequutio ſuſ-
pendatur per duos menſes nè forte ſuperue-
nientibus moleſtijs prouiſus careat vtroque
Beneficio: tamen moleſtijs non ſuperuenientis
rata eſt vacatio vſque ab initio captæ poſſeſ-
ſionis, & ſuſtinetur prouiſio durante bime-
ſtre obtenta *per tex. in d. cap. de multa* ibi, *Is quo-
que ad quem prioris ſpectat donatio illud poſt recce-
ptionem alterius liberè conferat, cui merito viderit
conferendum de Præb. & benè explicat Caſtren. conſ.
265. ſub num. 2. verſ. ſed agitur de iure impetrantis,
& ſeqq. per tot. lib. 2. Garz. de benef. part. 11. cap. 5.
num. 114. & 116. Caſtropal. d. diſput. 6. punct. 3. §.
6. tit. de vacatione ob aſſequutionem ſub num. 21.
verſ. atſi abſque vllo litigio Add. ad Buratt. dec. 19.
num. 13. in fin.*

Verum hæc diſtinctio in nihilo proficit
17 Galanti, qui litteras non expediuit. Nedum
quia ſola ſupplicatio, quæ non ſit in forma
gratioſa, ſed commiſſaria cum clauſula *dignum*
(vt hic) litteris non expeditis, nec exequu-
tis non conſumat vacationem *Bellam. dec. 609.
in fin. Garz. de benef. par. 4. cap. 2. num. 17. & cap. 3.
num. 60. Lotter. de re beneficiar. lib. 3. quæſt. 3. à nu.
138. Signanter num. 141. & ſeq. Rot. coram Card. Se-
raph. dec. 1446. num. 3. coram Merlin. dec. 156. ſub n.
2. verſ. nec huiuſmodi, cum ſeqq. per tot. ac dec. 538.
num. 11. & in Lauden. Capellaniæ 26. Iulij 1641.
coram R. P. D. meo Cerro §. quod procedit &c.* vn-
18 de potuit Boſurgius die 20. Iulij Dipthereа-
tum adhuc vacantem impetrare, & eius gra-
tia cum expeditione litterarum remanet an-
terior, ac præferenda *ad tex. in cap. cum cui de
Præb. in 6. cum ſimilibus*. Sed etiam quia obſtat
19 *regula 27. Cancelleriæ* de non iudicando iuxtà
tenorem ſupplicationis, & licet de ſtilo Ro-
20 tæ ſufficiat litteras exhibere in limine expedi-
tionis cauſæ, vt fuit dictum *in Conchen. bene-
ficij 10. Iunij 1624. cor. Manzanedo apud Viuian.
de iure patr. dec. 48. in fin. & in Necaſtren. Parochia-
lis coram Duran. int. impreſſ. dec. 244. num. 14. Add.
21 ad Buratt. dec. 747. num. 6.* Hoc tamen debet
intelligi quatenus litteræ de facili poſſint ex-
pediri, at quia in præſenti illarum expeditio
22 non ſolum eſt difficilis, ſed impoſſibilis *ob
regulam 12. eiuſdem Cancellariæ* ideò ſola ſuppli-
catio non videtur attendenda, vt benè aduer-
tit *Bellam. d. dec. 609. circ. med. verſ. modo poſsibi-
23 le*. Nec excuſat pendentia litis, quia non
iuſtificatur mora durante termino expeditio-
ni litterarum præfixo, vt opus eſt.

Atque ex his concluſum fuit ſtandum
eſſe in Deciſis vtraque parte informante
&c.

Reuocata vt infra deciſ. 154. & 216.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM

Luna 4. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Emptor an, & quando releuari debeat à venditore pro gabellis, & collectis rei emptæ. mulier maior obligatur abſque ſolemnitatibus, moleſtiarum intimatio poteſt omitti, quando nulla defeſio competebat intimando.

SVMMARIVM.

1 *Gabellæ comprehenduntur ſub promiſſione, quod bona eſſent libera, & franca ab omni onere, ſeruitute, & reſponſione.*

2 *Gabella dicitur onus, & ſeruitus.*

3 *Diſcretiua conuentio ſuper gabellis arguit illas ſub præcedenti generali expreſſione non fuiſſe comprehenſas.*

4 *Promiſſio releuandi à gabellis dat actionem pro repetitione pecuniæ illarum occaſione ſolutæ.*

5 *Obligatio Cameralis tribuit paratam exequutionem.*

6 *Nullitas ob defectum ſolemnitatum ſtatutariarum non mouetur allegari non exhibito ſtatuto.*

7 *Conſtitutio Carpenſis extendens conſtitutionem Marchiæ non egreditur illam Prouinciam.*

8 *Mulier maior de iure efficaciter obligatur abſque ſolemnitatibus.*

9 *Iuramentum ſupplet defectum ſolemnitatum, quatenus requirerentur.*

10 *Solemnitates pro maiori cautela ſeruatæ in vno contractu non obligant, vt ſeruari debeant in alijs.*

11 *Solemnitates non ſunt neceſſariæ in contractu, qui eſt vtilis mulieri.*

12 *Gabellarum onus tranſit cum re ipſa ad emptorem.*

13 *Gabellarum onus non ſpectat ad emptorem, quando adeſt ſpecialis conuentio in contrarium, quæ inter contrahentes valet, & n. 15.*

14 *Gabellas ſoluendas eſſe à venditore non poteſt conueniri in præiudicium fiſci.*

16 *Moleſtiarum intimatio non eſt neceſſaria, quando nulla competit defenſio.*

17 *Deterioratio, quæ non euenit ex culpa poſſeſſoris, ſed caſu fortuitu belli non eſt compenſanda.*

18 *Exceptio illiquida, & requirens altiorem indaginem non retardat exequutionem obligationis Cameralis, & ſolutionem crediti liquidi.*

19 *Solutiones probantur ex quietantijs, & libris, vbi eædem ſolutiones notantur.*

DECISIO LV.

VEndidit D. Marchioniſſa Vitellia Tenutam Petrioli Ioanni Baptiſtæ Ranuccio cum pacto redimendi infrà decennium, promiſitque in inſtrumento deſuper celebrato illam eſſe liberam, & francam ab omni onere, ſeruitute, reſponſione, in apoca verò prorogationis dicti termini ad aliud decennium ſe obligauit emptorem defendere, ac indemnem releuare ab omnibus Gabellis, & alijs oneribus, & collectis, ordinarijs, & extraordinarijs tam impoſitis, quàm imponendis, aliàs teneri voluit ad damna, & intereſſe. Sequuta redemptione ſine præiudicio gabellarum, quas idem emptor ſoluere coactus fuit ab anno 1628. vſque ad annum 1653. fuit hodie coram me dubitatum, an & pro qua ſumma ſit relaxandum mandatum, & affirmatiuè per DD. reſponſum fuit pro ſumma inferius exprimenda.

Moti quoad primam partem, non quidem
1 ex præcedenti promiſſione in inſtrumento venditionis inſerta, quod bona erant libera, & franca ab omni onere, ſeruitute, & reſponſione, quæ verba licèt ſecundum iuris interpretationē videantur comprehendere etiā
2 gabellas, quæ onus, & ſeruitus dicuntur *cap. ſeruitium 18. quæſt. 2. Bald. conſ. 370. ſub nu. 1. verſ. & hoc probari videtur lib. 3. Gratian. diſcept. forenſ.*
3 *cap. 17. nu. 17.* nihilominùs de illis contrahentes ibidem non ſenſiſſe demonſtrat diſcretiua, ac diſformis poſterior conuentio cum ſpeciali gabellarum expreſſione facta, ex qua diuerſitas quoque præcedentis voluntatis educitur, vt alijs relatis dixit *Rot. coram b.m. Merlin. deciſ. 800. num. 11.* Sed ex eadem poſteriori, ac indiuidua obligatione in Apoca prorogationis contenta de releuando indemnem emptorem à gabellis, oneribus, & collectis, cuius vi-
4 gore competit eidem emptori actio pro repetitione pecuniæ illarum occaſione ſolutæ, vt in ſpecie tradit *gloſ. in l. Epiſtola verb. & id. o ff. de pact. & in l. fin. verb. retinere C. ſiue cenſ. vel reliq.*
5 ſtante præſertim obligatione Camerali, quæ paratam habet exequutionem pro obſeruantia promiſſorum in contractu, in quo eſt appoſita, vt fuit dictum *in Parmen. Datij 4. Iunij 1612. coram b.m. Coccino apud Zacch. de oblig. Camer. dec. 1. ſub num. 1. verſ. quantum attinet & ſeq. in Roman. Pecuniaria 18. Iunij 1646. coram Em. D. Card. Corrad. apud eund. Zacch. dec. 199. num. 1. ac ſæpe in alijs.*

Nec releuat obiecta nullitas eiuſdem obligationis ob non ſeruatas ſolemnitates à ſtatuto loci, ſeù conſtitutione Marchiæ requiſitas
6 in contractibus mulierum. Quia ſtatutum
7 non fuit exhibitum, Conſtitutio verò Marchiæ non comprehendit contractus mulierū niſi in extenſione facta per bo. me. Cardinale Carpenſem, quæ non egreditur dictam Prouinciam, vt reſpondit *Rot. apud Pacif. de Salvian. interd. dec. 208. num. 5. & ſeqq. & coram b.m. Merlin. dec. 601. num. 14. cum ſeqq. repetita in rec. dec. 238. n. 13. par. 6.*

Circumſcriptis autem ſtatuto, & conſtitu-
8 tione mulier de iure communi validè contrahit, ac efficaciter obligatur abſque ſolemnitatibus *l. aliquando l. debitrix ff. ad ſenat. conſ. Velleian. l. 2. vbi gloſ. verb. obligauerit C. eodem l. contractus C. locat. Gratian. diſcept. 756. num. 24. Rota dec. 88. num. 7. part. 6. rec. & coram bo. me. Merlin.*
9 *d. dec. 601. num. 13.* eoque magis concurrente iuramento, quod ſupplet omnes ſolemnitates quatenus requirerentur *cap. cum contingat 28. de iure iur. Alex. conſ. 25. ſub num. 8. verſ. dignum eſt ergò, & conſ. 125. n. 3. lib. 1. Gabr. conſ. 127. num. 16.*

num.16.& ſeq.lib.1.Honded.conſ.42.num.22. lib.1. Rota coram ſ.m. Gregor. dec.391.num.4. & ſeq. & coram Buratt. dec.44. num.4. cum alijs relatis per Add.ad eundem dec. 422.nu.16. Nec ex eo, quod fuerint ſeruatæ in præcedenti inſtrumento argui poteſt neceſſitas illas adhibendi etiam in
10 poſteriori, quia cum potuerint adhiberi pro maiori cautela, & ſecuritate nocumento eſſe non debent ſi poſtea fuerint omiſſæ l.teſtamentum C.de teſtament.Roman.conſ.343.num.7. Rota dec.319.num.9.part.1.rec.coram Buratt. dec.773. num.3.in fin.& coram b.m.Merlin.dec.6. num.14. & in his terminis fuit dictum in Anconitan. Pecuniaria 15. Maij 1654. coram R. P. D. meo Zarate in §. iniuſtitia vero in fin. Præterea nec erant ne-
11 ceſſariæ, quia contractus fuit vtilis mulieri, ac hæredibus, qui ſi dictam prorogationem non habuiſſent vtique bona vendita non redemiſſent, vt fecerunt Roman.conſ.453.per tot. Soccin.Sen.conſ.80.num.8.lib.4. Cephal. conſ.312. num.54.Surd.conſ.9.num.15. Rimin.Iun.conſ.140. num.4. Rota in Roman. ſeu Ianuen. quarti Dotalis 27. Iunij 1639. coram b.m. Card. Panzirol. apud Zacch.de oblig.Cameral.dec.272.num.3.

Minus obſtat, quod onus gabellarum tran-
12 ſeat cum re ipſa, ac ſpectet ad emptorem,
13 quia id ſanè verum eſt, ſed non procedit quando pacto ſpeciali contrarium conuentum fuit inter emptorem, & venditorem, vt in terminis notat Caſtr.in l.2.in fin.verſ. & quod ibi dixi C. ſine cenſ. vel reliq. Gutierez de gabell. quæſt.46.ſub num.2.verſ.puta ex pacto & ſub nu. 3. verſ. niſi aliud inter partes.

Neque officit quod pactum huiuſmodi ſit à iure improbatum in l.12.& fin.C. ſine cenſ. vel
14 reliq. quia textus prædicti loquuntur reſpectu fiſci in cuius præiudicium pactum de ſoluendis gabellis per venditorem non valet quominùs poſſit illas exigere ab emptore iux
15 l.inter debitorem ff.de pactis Secùs autem, quoad ipſos paciſcentes inter quos ſubſtinetur, & eſt ſeruandum per tex. expreſſum in l. Epiſtola §. pactum vbi Bartol.& alij ff.de pactis, & benè declarat gloſs.in dicta l.inter debitorem verb.quantum ad fiſci ff.eodem, ac in d.l.1. verb. ex vendito verſ. alij dicunt & in l.2.verb.vel vendere, ac in l. vlt. verb.retinere C.ſine Cenſ.vel reliq. Salic. in d. l. 2. ſub num.1.verſ.quæris.gloſ. an inter ipſos Modern. Caperuſ.controuerſ. 40.ſub num. 50. verſ. nam reſpondetur & ſeq.ac num.52.in fin. verſ. quia pro ſuo arbitrio.

Deindè non refert, quod Ranuccius non intimauerit moleſtias pro huiuſmodi ſolutio-
16 ne paſſas. Quia cum D. Marchioniſsæ nulla defenſio deſuper competeret, ex quo exemptio conceſſa D. Marchioni Chiappino comprehendebat bona per ipſum poſſeſſa, non autem ea, quæ in alios fuiſſent translata Summario Ranuccij num. 9. nulla profectò opus erat intimatione ad l.emptorem vbi DD ff.de act empt. Alex.conſ.63.num.12.lib.6. Rota dec. 390. num. 2. & ſeqq.part.5.coram b.m.Merlin.deciſ.876. num.2. & in Meleuitan. Pecuniar. 10.Febr. 1653.6.Martij 1654. & 25. Iun. 1655. coram R. P. D. meo Meltio, & in eadem 28.Aprilis 1656.coram me §. iuſtitia verò &c.

Poſtremò non releuat obiecta compenſa-
17 tio cum deterioratione eiuſdem Tenutæ. Nam (præterquod deterioratio, ſi quæ adeſt non cœpit culpa Ranuccij, ſed caſu fortuito belli, & incurſus hoſtium, vt deponunt ipſimet teſtes de illa affirmantes) hæc exceptio
18 tanquam illiquida, & reſpiciens altiorem indaginem non poteſt retardare exequutionem obligationis Cameralis, ac ſolutionem crediti certi, & liquidi, vt in his terminis reſpondit Rot. in Roman.affictus, ſeu damnorum coram Mantic.dec.221. num.7.& ſeqq.& dec 233.num.2. verſ.neque etia damna, ac in rec.deciſ.170.num.10. part.6.& apud Zacch.de oblig.Camer. dec.268. nu. 4.& ſeq.

Quo verò ad ſecundam partem DD. dixerunt mandatum eſſe relaxandum pro ſcutis 1235. quia totidē Ranuccius ſoluit à die qua fuit conceſſa prorogatio termini ad redimendum cum obligatione ſoluendi gabellas vſq;
19 ad diem retrouenditionis, vt conſtat ex quietantijs exactoris, ac partitis libri, in quo huiuſmodi ſolutiones adnotantur relatis in dicto Summario num.4.& 8. quibus ſtandum eſt, vt in ſpecie tradunt Bart. in l.quedam §. nummularios num.3.ff.de edend.Soccin.Sen. conſ.97. num. 1. & 13.lib.5. Dec.conſ.596.num.5. Surd. conſ.429. num.38.& ſeq.ac num.42.Riminald iun. conſ.52.nu. 102.cum alijs per Gen.de ſcriptur.priuat.lib.4.tit.de libris rationum Gabellarij num.1. & 8. & ſol.mihi 228.Gratian. diſcept.forenſ.cap.727.n.17.

Et ita reſolutum fuit vtraque parte informante &c.

Reformata quoad viam exequutiuam in dec.162. ſed deinde confirmata in deciſ.426.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 8. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Legatum legitimæ per filium matri relictæ cū ſuppoſito, quod deberetur, caducatur corruente ſuppoſito: voluntas teſtatoris declaratur per duos teſtes ſingulares, licet ad perpetuam rei memoriam examinatos, quando morte præuenti, vel facto partis repeti non potuerunt, item per teſtes deponentes de auditu in antiquiſſimis, & per vnicum teſtem, & coniecturas, & adminicula.

SVMMARIVM.

1 Legitima ſi relinquantur non vti volita, ſed vti debita, non eſt ſoluenda, ſi conſtat eam non fuiſſe debitam.

2 Legitimam fuiſſe relictam vti debitam, vnde probetur.

3 Probatio per teſtes præualet præſumptionibus, & coniecturis.

4 Teſtis examinatus ad perpetuam rei memoriam probat, ſi morte præuentus repeti non potuit.

5 Teſtes, qui facto partis repeti non potuerunt, habentur ac ſi fuiſſent valide examinati, ſeu repetiti

6.Teſtes

6 *Teſtes duo etiam ſingulares ſufficiunt ad declarandam ambiguam voluntatem teſtatoris.*

7 *Teſtis vnicus admittitur ad declarandam voluntatem teſtatoris.*

8 *Præſumptiones ſolæ, & coniectura admittuntur ad declarandam voluntatem teſtatoris.*

9 *Depoſitionis ſubſtantia attenditur reiectis nullitatibus, & exceptionibus in ijs caſibus, in quibus admittitur probatio præſumptiua, & coniecturata.*

10 *Iuriſconſulti reſponſum pro veritate comprobat depoſitiones teſtium ibidem relatas, & ſaltem facit adminiculum vt n. 12.*

11 *Recognitio per comparationem ſufficit, quando ob antiquitatem temporis alio modo fieri non poteſt.*

13 *Examen teſtium potuit omitti per illum, qui ſententiam fauorabilem reportauit.*

14 *Teſtes de auditu admittuntur in re valde antiqua.*

15 *Iuriſperitus optime ſcit ea, quæ iuris ſunt, & numer. 17.*

16 *Legitima debetur matri à filio, qui filias non habet.*

18 *Legatum legitimæ relictum matri caducatur, quando teſtatori ſuperueniunt filij.*

DECISIO LVI.

LEgitimam non vti debitam, ſed vti volitam Franciſcum de Auriettis Magdalenæ matri legaſſe; ideòque per natiuitatem filiæ poſthumæ legatum non eſſe caducatum, Rota cenſuit ſub diebus 17. Nouembr. 1653. & 30. Ian. 1654. coram b. m. Peutingerio, ac 30. Aprilis 1655. coram me. Verum conceſſa Remiſſoria D. Baroni de Crillon. ad probandam contrariam voluntatem Teſtatoris, factiſque deſuper probationibus, ac illis hodie diſcuſſis DD. à deciſis receſſerunt.

1 Quia ex teſtibus in Summario eiuſdem Baronis relatis ſub *num.* 3. ac iuribus nouiter deductis conſtat legitimam non vt volitam, ſed vt debitam fuiſſe relictam; nàm Teſtator in-
2 terrogatus, cur tàm modicam quantitatem matri legaret? reſpondit, quod ſi potuiſſet, nec dictam portionem reliquiſſet ob eius mala tractamenta, aliaſque cauſas á teſtibus recenſitas. Quare concidunt coniecturæ in de-
3 ciſionibus congeſtæ ad firmandam præſumptam liberalitatem præualetque contraria voluntas per dictos teſtes patefacta, vt in ſpecie probat *textus in l. cum tale, §. falſam cauſam, ff. de condition. & demonſtrat. Bart. in l. demonſtratio, §. quod autem ſub num. 13. verſ. niſi aliter, ff eodem, & in l. final. num. 2. ff. de hæred. inſtit. Gabr. conſil. 132. qu. 2. num. 15. & ſub num. 17. verſ. nimirum lib. 1. Gaill. obſeruat. 144. ſub num. 6. verſic. & ideò lib. 2. Modern. Eugubin. controuerſ. forenſ. part. 3. controuerſ. 228. num. 27. Rota deciſ. 538. ſub num. 2. verſic. cum enim par. 2. & deciſ. 474. num. 7. in fin. par. 9. recent. & admittitur in deciſ. b. m. Peutinger. 17. Nouembris 1653. §. quia ad hunc effectum.*

Non obſtat, quod tres ex quinque teſtibus fuerint recepti ad perpetuam rei memoriam; alij verò duo patiantur exceptiones tam in perſonis, quam in dictis. Tùm quia ex illis
4 ad perpetuam rei memoriam examinatis vnus nonagenarius morte præuentus repeti non potuit coram Iudice Remiſſoriali; alij verò
5 noluerunt nouo examini ſe ſubiicere culpa Aduerſarij, eodem Summario *numero* 5. & 7. ideòque haberi debent, ac ſi eſſent repetiti, & validè examinati, vt de præmortuo dicit *Rota penes Mohed. deciſ. 7. ſub num. 3. cum ſeq. in recent. deciſ. 587. num. 4. par. 2. coram b. m. Merlin. deciſ. 321. num. 8. Add. ad ſ. m. Greg. deciſ. 434. num. 18.* Et de teſtibus facto partis impeditis, *Rota deciſ. 167. num. 54. par. 1. rec. coram Pan. deciſ. 462. nu. 5.* cum alijs relatis per *Grat. diſcept. 370. num. 18.*
6 Tùm quia quando, pròvt hic, non agitur de probanda ex integro voluntate, ac ſubſtantia diſpoſitionis, ſed duntaxat de ambigua diſpoſitione declaranda, non ſolùm exuberant duo teſtes, quamuis ſingulares, *Caſtrenſ. conſil. 395. num. 1. poſt med. verſ. iſti quidem teſtes lib. 2. Cranett. conſ. 73. num. 33. Rota in Auenionen. hæredit. coram Card. Seraph. deciſ. 1302. num. 1. in recent. deciſ. 765. num. 7. par. 2. penes Card. Caualer. dec. 481. num. 6. & ſeq. Buratt. deciſ. 168. num. 22. ac deciſ. 616. num. 16. vbi Add. lit. B. in Piſaurien. Iocalium 22. Iun. 1648. coram b. m. Arguelles, §. & prædictis teſtibus, ac in Romana Bonorum, ſeù vſusfructus 19. Ian. 1652. coram R. P. D. meo Zarate, §. ex diſpoſitione, verſic. & quamuis.* Sed vnicus
7 etiam ſufficit, iuxtà *conſ. Gabr. 51. num. 8. lib. 2. quod ſequuta eſt Rot. in Bononien. Fideicomm. 16. Martij 1640. coram bo. me. Bichio, & in Romana Succeſſionis 21. Iun. 1651. coram Reuer. Compoſtell. §. quoniam obiectum in fin.* Imò ſolæ præſump-
8 tiones, & coniecturæ admittuntur, iuxtà tradit. per *Natt. conſ. 363. num. 13. Honded conſ. 51. num. 74. lib. 2. Rota in Cathacen. Hæreditatis 28. Maij 1649. coram R. P. D. meo Cerro, §. quia cum non deducantur.*

9 Quando autem admittitur probatio præſumptiua, & coniecturata nullitates, & exceptiones reijciuntur, & ſola ſubſtantia depoſitionis attenditur, vt ex *Soccin. ſen. conſ. 76. ſub num. 5. & ſequentib. Caſſador. deciſ. 3. de Procurator. dixit Rota coram Merlin. deciſ. 302. numer. 4.*

Præſertim, quia comprobatur ex reſponſo
10 pro veritate dato à Iuriſconſulto Seguiranò tunc Præſide Aquen. ad fauorem hæredis, contra matrem teſtatoris, non ex fundamento, quod teſtes poſſet deponere (vt exaduerſo ſupponitur) ſed quia depoſuerunt de prædicta voluntate à dictis nouis teſtibus nunc explicata, vt apparet ex actis eo tempore geſtis, ac relatis in dicto Summario *num.* 1. & conuin-
11 cit eiuſdem reſponſi lectura, quod licèt minùs legitimè recognitum per ſolam comparationem (quæ tamen ſufficit quando) vt in hoc caſus recognitio alio modo fieri non poteſt ob temporis antiquitatem, *§. in his verò, verſ. ſi verò nihil, Auth. de inſtrument. cautel. & fid. gloſ. in l. comparationes verb. ab his, C. de fid. inſtr. Menoch. de arbitr. caſ. 114. numer. 34. Rota deciſ. 199. ſub num. 18. verſ. quantum attinet, & ſeq. par. 5. rec. & coram Buratt. deciſ. 292. num. 17.*
12 Benè tamen ſeruit pro adminiculo, *Bald. conſ.*

204. num. 7. lib. 3. Vorell. deciſ. 234. num. 2. cum ſeq. par. 1. Canalcr. deciſ. 142. num. 4. & ſeqq. ac ſæpè in alijs.

Nec refert, quod in moderna reſtauratione huius litis reus conuentus non curauerit dictos teſtes examinari. Quia illorum examen
13 omiſit dum cauſa in partibus agebatur, ex quo ibi ex tunc deductis ſententiam fauorabilem reportauit, ac proindè non egebat alia probatione, vt fuit ponderatum *coram ſa. mem. Gregor. deciſ. 174. num. 5. & ſeq ac deciſ. 276 ſub num. 3. verſ. quia cum obtinuerit*, cum alijs relat. in *deciſ. emiſſa in hac cauſa ſuper Remiſſoria 23. Iun. 1656. coram me.*

Minùs releuat, quod deponant de auditu.
14 Quia cum agatur de re valdè antiqua teſtes, etiam de auditu probant ad *text. in l. ſi arbiter, ff. de probationibus, l. in ſumma, vbi gloſ. verb. audierint, ff. de aqua pluu. arc. Dec. conſ. 320. num. 6. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 799. num. 2. & coram b. m. Coccin. deciſ. 180. num. 3. & deciſ. 235. num. 13.*

Quod verò deponant inuerisimilia, ex quo
15 Teſtator Iuriſconſultus optimè ſciebat legitimam non eſſe matri debitam filijs extanti-
16 bus non ſubſiſtit; quia tempore teſtamenti teſtator filios non habebat vndè legitima erat verè debita inſpecto illo tempore, prout inſpici debet, *l. ſi ità legatum, ff. de aur. & arg. leg. Soccin. ſen. conſ. 6. num. 2. lib. 1. Menoch. conſ. 97. num. 150. verſic. attamen, ac ſeq & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 40. num. 2. verſic. & quæ vocatio, cum ſequ. Card. Mantic. de coniectur. lib. 5. tit. 15. numer. 21. Modern. Lucen. conſil. 78. numer. 31. lib. 1.*

Poſtremò non officit, quod teſtator in eodem teſtamento de filijs cogitauerit grauando vxorem hæredem ſcriptam de reſtituenda illis hæreditate, nec tamen legatum reuocauerit. Quia cum ex prędictis conſtet legatum proceſſiſſe ex neceſſitate non ex liberalitate non erat opus illius reuocatione quinimò fuiſſet imperitia, in teſtatore Iuriſperito, qui
17 ſciebat, quod ex legis diſpoſitione eo ipſo caducabat per ſuperuenientiam liberorum, vt in ſpecie tradit *Rimin. ſen. conſ. 123. num. 22. & ſeqq. lib. 1.*

Atque ità concluſum fuit vtraque parte informante, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 86.

SVLMONEN. IVRIS AMOVENDI CAPELLANOS.

Veneris 15. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Attentata debent probari in Curia, nec datur remiſſoria, niſi teſtes commorentur in longinquis regionibus, vel ſuſpicio calumniæ remoueatur ex fumo materiæ articulatæ.

SVMMARIVM.

1 *Attentata, quæ ſapiunt dolum, & delictum, debent plenè, & exactè iuſtificari.*

2 *Attentata regulariter debent iuſtificari in Curia, & pro illis non ſolet dari remiſſoria.*

3 *Remiſſoria datur pro iuſtificandis attentatis, quando teſtes commorantur in remotiſſimis regionibus.*

4 *Remiſſoria datur pro iuſtificandis attentatis, quando datur fumus materiæ articulatæ.*

5 *Sulmona diſtat ab Vrbe nonaginta milliaribus.*

6 *Remiſſoria non datur ad iuſtificanda attentata, quando teſtes poſſunt ad Vrbem conduci ſine maximo incommodo, & diſpendio.*

7 *Contagij impedimentum non attenditur pro difficultate faciendi probationes, quando ante illud intercesſit tempus ſufficiens.*

8 *Fumus in materia obiectiua, vt excludat calumniam debet eſſe talis, qui faciat ſemiplenam probationem.*

9 *Fumus qui in alijs materijs deſumitur ex teſtibus nulliter examinatis, non admittitur in materia obiectiua.*

10 *Remiſſoria in concreto non datur per Rotam, quando S. Congregatio conſulit eandem Rotam in abſtracto ſuper aliquo articulo.*

11 *Eoque minùs, quando partes pro faciendis probationibus habuerunt recurſum ad Sacram Congregationem.*

DECISIO LVII.

FVit reſolutum non conſtare de attentatis, nec eſſe dandam Remiſſoriam. Ratio primæ partis reſolutionis fuit, quia ſuper amotione Capellanorum ſine cauſa, quæ præ-
1 tenditur attentata, nulla penitus datur iuſtificatio, quam tamen in hac materia, quæ ſapit dolum, ac delictum Rota plenam, & exactam requirit, vt fuit dictum in *deciſ. 411. nu. 1. par. 2. recent. penes Mant. deciſ. 167. num. 4. coram Buratt. dec. 4. num. 4. Merl. dec. 334. num. 1. & in Comen. iuriſpatr. 9. Iun. 1655. coram me.*

Secundæ verò partis ea fuit ratio, quia re-
2 gulariter attentata debent iuſtificari in Curia, nec datur facultas illa probandi ad partes per viam Remiſſoriæ, vt dixit *Rota deciſ. 7. & deciſ. 34. de probat. ac dec. 10. num. 2. de appellat. in antiqu. Caſſad. deciſ. 4. num. 1. de dilat. & coram Buratt. deciſ. 4. num. 4.*
3 Et licèt regula limitetur quando Teſtes commorantur in remotiſſimis regionibus, itàvt ſine maximo incommodo, ac diſpendio ad locum Iudicij adduci non poſſint, iuxt. tradit. per *Menoch. de recuper. poſſ. remed. 15. qu. 35. num. 346. cum ſeqq. Lancell. de attent. par. 3. cap. 26. num. 13. & ſeqq.* Vel quando ceſſet omninò ſuſpicio calumniæ ex quo detur magnus fumus materiæ articulatæ, vt dixit *Rota penes Caſſad. dicta deciſ. 4. ſub numer. 2. de dilat. & deciſ. 5. num. 0. de ſequeſtr. poſſeſſ. & fruct.* cum alijs per *Adden. ad Buratt. dicta deciſ. 4. verſic. vel ſaltem.*

Neutra

Digitized

Neutra tamen limitatio applicatur caſui
5 noſtro. Non prima, quia Ciuitas Sulmonæ
diſtat ab Vrbe ſolùm per nonaginta milliaria,
vt admittunt informantes pro Cappellanis;
6 vndè teſtes poterant ſinè maximo incommo-
do, ac diſpendio ad Curiam adduci, ſicuti ad-
duxit, & examinari curauit altera pars ſuper
negotio principali; nihil obſtante impedi-
7 mento contagij, cum á die, quo attentata
commiſſa prætenduntur vſque ad ſuperue-
nientiam dicti impedimenti treſdecim men-
ſes intercesſerint, quibus commodo fieri po-
terat huiuſmodi probatio, pròvt alia exaduer-
ſo facta fuit.

Minùs applicatur ſecunda, quia non datur
8 aliquis fumus calumniam excludens, qui in
materia obiectiua, pròvt hic, debet eſſe talis,
vt faciat ſemiplenam probationem. *Rota penes
Verall. deciſ.62. num.1. par.3. & deciſ.687.nu.3.
par.3. lib.3. diuerſ. ac deciſ.302. num.14. & ſequ.
par.5. recent. coram Penia dec.256. num.2.cum ſeq.
ac dec.344. num.2. & in Cremonen. Parochialis 15.
Iun. 1646. coram R. P. D. meo Cerro, §. & licet.*
9 Vbi pro fumo ad excludendam calumniam
non fuerunt admiſſi teſtes nulliter examinati,
qui in alijs materijs regulariter ſolent admit-
ti.

Èt in hanc ſententiam eò libentius Domini
inclinarunt, quia hæc cauſa non pendet in
10 Rota, ſed in Sacra Congregatione Epiſco-
porum, & Regularium, quæ iuxtà commiſ-
ſionem f. m. Innocentij X. Rotam conſuluit
in abſtracto ſuper articulo amotionis Capel-
lanorum, ſuper quo propoſito dubio die 16.
Ianuarij 1654. coram bo. me. Bichio non fuit
capta reſolutio. Quare diſcuſſio attentato-
rum, de qua nunc agitur ſpectat ad eandem
11 Sacram Congregationem, vt videntur agno-
uiſſe ipſimet Capellani dum ad eam primo
loco ſuper eiſdem attentatis recurſum ha-
buerunt, & à D. Secretario obtinuerunt li-
teram miſſiuam Vicario Generali, vt ad ali-
quam prouiſionem deueniret eorum, Summ.
num. 5.

Et ità deciſum vtraque parte informante, &c.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Lunæ 18. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Redemptio rei venditæ cum facultate redimendi quandocumque an excludatur poſt 30. vel 40. annos, ſeù potius perpetuetur ad fauorem venditoris, eiuſque hæredum ſaltem ex capite ignorantiæ, ac quando, & quomodo vigore pacti redimendi agi poſſit pro redemptione contra tertium.

SVMMARIVM.

1 *Redemptio rei venditæ cum pacto redimendi fieri poteſt non ſolum à venditore, ſed etiam ab hæredibus, quando pactum eſt ſtipulatum etiam ad fauorem hæredum.*

2 *Dictiones,* ſemper, & quandocumque, *importans temporis infinitatem, & excludunt omnem præſcriptionem.*

3 *Voluntas libera numquam præſcribitur.*

4 *Iuramentum perpetuat omnes actiones.*

5 *Præſcriptiones tot requiruntur, quot perſonæ comprehenſæ in ſtipulatione.*

6 *Pactum redimendi ſemper, quandocumque, in perpetuum, & cum ſimilibus dictionibus, præſcribitur triginta annis, & ſi eſt iuratum, quadraginta.*

7 *Pactum redimendi præſcribitur 30. ſeù 40. annis, quamuis fuerit collatum in voluntatem venditoris.*

8 *Præſcriptio inchoata cum defuncto currit contra hæredes, etiamſi pactum redimendi ſit ſtipulatum pro hæredibus.*

9 *Præſcriptiones an tot requirantur, quot ſunt perſonæ, quibus independenter, & iure proprio competit facultas redimendi.*

10 *Hæres dicitur vna, & eadem perſona cum defuncto.*

11 *Hæredum expreſſio cenſetur facta ex abundanti.*

12 *Pactum redimendi nunquam præſcribitur ſtante pacto, quod quoties fuerit præſcriptum, toties cenſeatur ac nouo promiſſum.*

13 *Ignorantia pacti redimendi præſumitur in muliere hærede.*

14 *Reſtitutio in integrum ex capite ignorantiæ competit aduerſus præſcriptionem iuris redimendi.*

15 *Aditio probatur ex ſolutione debitorum, alijſque actibus illam præſeferentibus.*

16 *Repudiatio non ſubſtinetur, quando fuit facta ab alio ſine mandato procuræ.*

17 *Repudiatio inefficax reuocatur per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poterant.*

18 *Hypothecaria actio præſcribitur à tertio bonæ fidei poſſeſſore per ſpatium decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes.*

19 *Pactum, & onus retrouendendi tranſit in quęcumque emptorem, ſeu rei retrouendendæ poſſeſſorem.*

20 *Præſcriptio decem, vel viginti annorum non obſtat ei, cuius fauore fuit appoſita clauſula* conſtituti, *tunc enim tertius poteſt conueniri etiam poſt dictum tempus.*

21 *Pro retrouenditione verius eſt, agi poſſe exequtiue.*

22 *Præſertim ſtante hypotheca, & obligatione bonorum ad fauorem venditoris, & hæredum, tunc enim competit etiam actio realis.*

DECISIO LVIII.

Vigore pacti redimendi in Inſtrumento venditionis domus de qua agitur appopoliti, egit Franciſca Moranda pro retrouenditione contra DD. Victoriam Parabiaccam, & Angelum coniuges de Palutijs illius poſſeſſores, & mandatum de aſſociando obtinuit ab A.C. à quo ad Rotam cauſa deuoluta fuit

hodie

hodie coram me dubitatum, an ſit locus re-
trouenditioni?

Et pro parte Morandæ dicebatur locum
1 eſſe. Quia pactum fuit ſtipulatum ad fauorem
Iacobi venditoris, ac hæredum, qualis eſt ip-
ſa, quæ proindè oblato pretio iure poteſt
agere pro retrouenditione per text. expreſſum
in l. 2. Cod. de pact. inter empt. & vendit. l. ſi cum
venderet, ff. de pignor. action. & in ſpecie reſpon-
dit Rota in Melenitana Retrouenditionis 26. Iun.
1654. coram R.P.D meo Veroſpio, §. iuſtitia verò,
& 9. Dec. eiuſdem anni coram R. P. D. meo Celſo,
§. primo.

Nec obſtare, quod à die venditionis fuerint
elapſi anni 52. quibus completa fuit omnis
præſcriptio, ac ſublata quæuis actio. Quia
2 pactum fuit cõceptum cum dictionibus ſem-
per, & quandocumque, quæ temporis infini-
tatem important, ac omnem præſcriptionem
excludunt, vt poſt alios probant Ruin. conſ. 111
num. 7. verſic. non obſtat, quod dicatur lib. 1. Gabr.
conſ. 114. num. 20. cum plurib. ſeqq. lib. 2. Caſſan.
conſ. 11. num. 35. Palm. conſ. 34. num. 18. Gomeſ.
var. reſol. to. 2. cap. 22. à nu. 28. Molin. de contract.
tract. 2. diſput. 374. num. 1. Canal. comm. controu.
comm. quæſt. 270. num. 14. cum plur. ſeqq. Cancer.
var. reſolut. cap. 13. de empt. & vendit. num. 52. &
ſeqq. Fontanell. deciſ. 75. à num. 11. deciſ. 76. nu. 5.
& ſeqq. ac deciſ. 77. à num. 1. cum ſequentibus, &
videtur ſenſiſſe, Rota deciſ. 264. numer. 1. par. 1.
diuerſ.

3 Præſertim quia fuit collatum in liberam
voluntatem emptoris, ibi „ quandocunque vo-
lueris, &c. quæ nunquam præſcribitur, vt per
Gerard. Petr. ſingul. 18. ſub num. 12. verſ. contra
Angelum facit, Gabr. dicto conſ. 144. nu. 23. in fin.
verſ. ex quibus patet lib. 2. Fontanell. dicta dec. 75.
num. 20. cum ſeqq. & dicta deciſ. 77. ſub numer. 5.
4 verſ. quæ ratio. Ac vlterius eſt iuramento fir-
matum, quod perpetuat omnes actiones, vt
in ſpecie tradunt Cagnol. in dicta l. 2. num. 86. &
88. in fin. C. de pact. emptor. & vendit. Cranett. conſ.
71. num. 2. Rolan. conſ. 25. numer. 9. lib. 2. Mart.
conſil. 81. num. 3. Cacher. deciſ. 69. num. 12. prope
fin. verſic. tamen ſecus eſt, Vin. deciſ. 324. nu. 27. &
ſequ.

Eoque minus cum fuerit ſtipulatum etiam
5 pro hæredibus, quo caſu tot requiruntur præ-
ſcriptiones, quot ſunt perſonæ in ſtipulatione
comprehenſæ, iuxt. cautel. Ficard. 93. in fin.
& dixit Rota dicta deciſione 264. numer. 1. ver-
ſic. aliqui verò dicebant, parte prima diuer-
ſor.

Verum exaduerſo reſpondebatur. Pactum
6 redimendi licèt conceptum cum dictionibus
ſemper, quandocunque, in perpetuum, & ſimilibus,
præſcribi ſpatio triginta, vel (ſi eſt iuratum)
quadraginta annorum, ad quos reſtringitur
huiuſmodi perpetuitas, ſiuè à lege, ſiuè ab
homine (qui cum eadem lege ſe conformaſſe
cenſetur) fuerit contemplata, iuxtà veriorem,
& magis receptam Antiquorum, & Recen-
tiorum ſententiam, de qua innumeris relatis
teſtantur Surd. deciſ. 2. num. 7. vbi Hodiern. nu. 1.
cum ſeq. Card. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib.
4. tit. 31. num. 22. & ſeqq. Grat. diſcept. for. cap. 2.
num. 1. cum plur. ſeqq. & ſequuta eſt Rota in Flo-
rent. Bonorum 19. Febr. 1653. coram Card. Hieron.
Pamphil. & in Reatin. Tenutæ 15. Decemb. 1576.
ſeù 3. Apr. 1579. coram Card. Lancell. ſen. & cor.
Card. Seraph. dec. 1360. num. 11. ac in Rom. Fideic.
de Mutis 28. Maij 1649. coram R.P.D. m. Meltio,
§. ſecunda partita.

7 Et procedit quãuis pactum fuerit collatum
in voluntatem venditoris, quæ non poteſt
plus operari, quàm expreſſa perpetuitas, vt
per Ruin. conſ. 167. num. 16. in fin. verſic. & hoc
etiam verum, ac ſeq. lib. 1. Boer. deciſ. 51. ſub nu. 5.
verſ. ſed eſt in libero arbitrio, & num. ſequ. verſic.
tamen intelligitur, cum alijs relat. per Hodier. ad
Surd. dicta deciſ. 2. num. 2.

Ac etiam ſi fuerit ſtipulatum pro hæredi-
8 bus contra quos currit præſcriptio cum de-
functo incohata per text. in l. Æmilius 39. ff. de
minoribus, & in ſpecie tradit Hodiern. vbi ſupra
num. 3. ac in ſimili ſtipulatione reſpondit Rota
in dicta Rom. Fideic. de Mutis 28. Maij 1649. coram
R.P.D. meo Meltio.

Non obſtat, quod tot requirantur præſcri-
9 ptiones, quot ſunt perſonæ. Nam quidquid
ſit in facultate redimendi pluribus compe-
tente ex perſona propria, & iure ſeparato, ac
independenti, in quibus terminis loquitur
Rota dicta deciſ. 264. ſub num. 1. par. 1. diuerſ. in
qua nihilominus videtur inclinare, quod ſuf-
ficiat vnica præſcriptio, vt alias fuit reſolutum
in vna Calaguritana de Nauarefe ibidem allega-
ta, & latè probat Tiraquell. de retract. conuen. §. 2.
gloſ. vnic. num. 65. & ſeq. Obiectum non appli-
10 catur pacto ſtipulato pro hæredibus, qui vna,
& eadem dicuntur perſona, ac vnum, & idem
11 ius habere cum ipſo venditore, quorumque
expreſſio cenſetur facta duntaxat ex abun-
danti, iuxt. gloſ. in dicta l. 2. verb. ſiuè hæredes, C.
de pact. inter emptor. & vendit. Hodiern. ad Surd.
dicta deciſ. 2. num. 2. Cardin. Mantic. de tacit. dicto
lib. 4. tit. 32. ſub numer. 18. verſic. & licèt Imola.
12 Niſi contrahentes vlterius conuenerint, vt
quoties pactum fuerit præſcriptum toties cẽ-
ſeatur de nouo promiſſum, tunc enim vendi-
tor, & hæredes non excludunt vnica præſcri-
ptione, quia finis vnius eſt principium alte-
rius, iuxt. cautelam Bald. in l. 2. ſub nu. 3. verſ.
porrò, C. vt in poſſ. legator. Petraſ. d. ſingul. 18. nu. 29.
Mantic. de tacit. dicto lib. 4. tit. 31. num. 75. & ità
intelligendus eſt Ficard. eandem cautelam
referens in dicta eius cautela 93. in fin.

His tamen non obſtantibus DD. reſolue-
13 runt eſſe locum retrouenditionis, quia agi-
tur de muliere hærede, in qua præſumitur
ignorantia huius pacti, iuxtà doctrinam Bart.
in l. Æmilius ſub num. 5. verſ. ſed ſi peteret, ff. de
minor. Surd. conſ. 226. ſub num. 9. verſ. his tamen,
& ſeq. Eugen. conſ. 95. numer. 23. lib. 1. Palm. dicto
conſ. 34. num. 24. Theſaur. deciſ. 103. num. 8. Rota
deciſ. 164. ſub numer. 4. verſ. quæ reſtitutio par. 2. &
deciſ. 558. num. 14. ac ſeq. par. 5. recen. cor. Duran.
deciſ. 426. num. 9. & in Beneuent. Domus 16. Nou.
1648. coram Eminent. D. Card. Otthobono inter eius
impreſſas deciſ. 156. num. 11.

Ac proinde ex hoc capite ei competit in
14 integrum reſtitutio aduerſus dictam præſcri-
ptionem, vt ex veriori, ac magis communi
opinione firmant in terminis vltrà mox alle-
gatos

gatos *Cacher nu.16. Magon.deciſ.Lucenſ.77.nu.13. cum ſeqq. Theſaur.dicta deciſ.103.num.4.& 7. Rota d.cta deciſ.164. ſub num.4. par.2.rec. Duran.d.deciſ. 446.num.12. & coram Em. D. Card.Ottbobono dicta deciſ.156. nu.12. ac in dicta Meleuit. Retrouendit.9. Dec.1654.coram R.P.D.meo Celſo, §.& in omnem caſum.*

Nec ſubſiſtit, quod Moranda non ſit hæres Iacobi venditoris, quinimò eius hæreditatem repudiauerit. Quia contrarium apparet, tùm
15 ex ſolutione debitorum eiuſdem Iacobi, alijſque actibus, in eius Summario additionali relatis *num. 1. & 2.* qui hæreditatis aditionem præſeferunt *l. gerit, vbi DD. ff. de acquir.hæredit. l.2. C.de iur.deliber. Rot.coram ſ.m. Gregor.deciſ.7. num.2. & ſeq. & coram b.m.Coccino deciſ.168. n.1.* ac in alijs. Tùm ex poſitiua aditione ſer. ſer. ac citatis etiam coniugibus aduerſarijs facta præuia in integrum reſtitutione, Summario eiuſdem *num. 9.*

16 Repudiatio autem non proceſſit à Moranda, ſed à Franciſco eius fratre, abſque manda-
17 to procuræ; ac vlterius fuit infrà tempus legitimum reuocata per actus, qui citrà ius, & nomen hęredis fieri non poterat, eodem Summario *num. 7. & ſeq. ad l. ſi quis ſuus, ff. de iure delib. l.fin.C.de repud.hæred.Surd.conſ.457.num.35. Rota coram ſ.m.Gregor.deciſ.371.nu.8.& in recent. deciſ.96. num.9. & ſeq. par.6.*

Neque releuat, quod Domus hodie non extet pænes emptorem, vel hæredes, ſed pænes tertium bonæ fidei poſſeſſorem, qui ſolo cur-
18 ſu decem annorum præſcribit inter præſentes, & viginti inter abſentes exemplo actionis hypothecariæ, de qua *Tiraquell. de retr. lignag. §.1. gloſ.10. num.11. Afflict.dec.139.nu.1.& ſeqq. vbi etiam Vrſill.Carpan.ad Statut.Mediol.cap.417. num.216. in fin.Theſaur.qu.for.lib.2.quæſt.72.nu.4. Gratian. diſcept.forenſ.cap.742.num.14.* & in terminis iuris redimendi *Hodier. ad Surd. d. dec.2. num.23.*

Nam præterquod Moranda non agit contra tertium, ſed contra hæredem emptoris, qualis eſt D. Victoria, cui Domus obuenit ex diuiſione paternæ hæreditatis, eadem ratio redimendi, quæ militat aduerſus emptorem mi-
19 litat etiam contra tertium, in quem res transferri non potuit niſi cum ſua cauſa, & cum eodem pacto, ac onere retrouendendi, vſq; ad tempus conuentum, iuxt. doctrin. *Caſtr. in l. ſi cum venderet num.6. ff. de pignorat.act. Alex. conſ. 10. num. 1. in fin. lib.1. Soccin. ſen. conſil.80. ſub num.1. verſic. ſed adhoc reſpondeo lib.3. Fontanell. dicta deciſ.81. num.17. Rota coram Duran. deciſ.52. num.6.*

20 Et ceſſat difficultas quando in contractu adeſt, próvt hic, clauſula *conſtituti*, quo caſu per alienationem in tertium factam dicitur interuerſa poſſeſſio, quæ ideó præſcribi non poteſt ſolo ſpatio decem, aut viginti annorum, vt benè declarant *Afflict. dicta deciſ. 139. num.8. ac 9. & Vrſill. ibidem num.10. ac ſequent. Theſaur.in d.quæſt.72.num.4. & in addit.ad Dec. Theſauri patris 157. numer.6. verſ. ſed quandò, ac melius in addit.ad dec.115.* & ſequitur *Hodier. vbi ſupra num.23. in fin.*

Minùs obſtat, quod pro retrouenditione
21 agi non poſſit executiuè, ſed ſolùm actione ex vendito, vel præſcriptis verbis, vt diſponitur *in d. l. 2. C. de pact. inter emptor. & venditor.* Quia contraria opinio verior eſt, ac receptior:
22 præſertim ſtante hypotheca, & obligatione bonorum ad fauorem venditoris, ac hæredū, quarum vigore competit etiam actio realis, vt latè probant *Magon.dicta deciſ. Lucen.80.n.2. & ſeqq. Fontanell. deciſ.79. & 80. per tot. Cyriac. controu. 308. num.60. & ſeqq.* & dixit *Rota deciſ. 179. num 2. ac deciſ.229 num.11. par.5. recent. & in dicta Meleuitana Retrouenditionis coram R. P. D. meo Verospio, §. iuſtitia verò, verſic. etiam exequutiuè.*

Quare concluſum fuit eſſe locum retrouenditioni per viam reſtitutionis in integrum ex capite ignorantiæ vtraque parte informante, &c.

Reuocata vt infrà deciſ.90. 119. & 158.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 23. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Compendioſa ſubſtitutio vnde arguatur, & continet nedum vulgarem, ſed fideicommiſſariam, vtrum verò ſubſtitutio ſubſequens ſit diuerſa, ſeù potius dependeat à præcedenti, pleniſſimé examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Ceſſio facta à loco pio cum ſolemnitatibus, & beneplacito Apoſtolico eſt valida.*
2 *Ceſſio hæreditatis litigioſa à tertio occupata cum obligatione ceſſionarij faciendi expenſas, & quidquid recuperabitur, diuidendi, eſt permiſſa, vti ſiat à loco pio.*
3 *Compendioſa ſubſtitutio infertur ex verbis mentionem mortis facientibus.*
4 *Sub compendioſa ſubſtitutione comprehenditur vulgaris.*
5 *Sub compendioſa ſubſtitutione comprehenditur fideicommiſſaria, nempe ſi hæres adiuerit, & poſtea deceſſerit.*
6 *Subſtitutio non dependet ab altera, quando vnaquæque eſt concepta ſub diuerſa conditione, & in caſus diuerſos.*
7 *Subſtitutio dicitur facta inſtituto, non primo ſubſtituto, quando conditio appoſita reſpicit inſtitutum.*
8 *Subſtitutio non debet reſtringi ad vnum caſum, quando aliàs mens teſtatoris effectum ſortiri non poſſet.*
9 *Hæreditas non poteſt dari ad tempus.*
10 *Verba referuntur ad eam partem orationis, cui proximè, & immediatè adhærent.*
11 *Subſtitutiones duo habentes proprium, & ſeparatum verbum operantur, vt qualibet ſubſtitutio ſit ſeparata, & per ſe perfecta, & numer. 12.*
13 *Conditio, ſeù qualitas adiecta primæ ſubſtitutioni non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa.*

Copula,

14 *Copula, &, poſita inter duas orationes rectas à proprio verbo, & continentes perſonas diuerſas, non operatur complexionem, ſeù repetitionem præcedentis conditionis.*

15 *Verba*, ſia libero padrone, *non excludunt fideicommiſſum, dum poſſunt ſtare ad differentiam ſimplicis vſusfructus, de quo teſtator præcedenter loquutus fuerat.*

16 *Hæres grauatus reſtituere per fideicommiſſum interim dicitur verus, & abſolutus Dominus.*

17 *Interpretatio illa dari debet in ambiguis, quæ magis fauet piæ cauſę, & animæ Teſtatoris.*

DECISIO LIX.

Reſponderunt DD. ceſſionem Pompeo ſuffragari, contrariam ſententiam b.m. Peutingerij in hac parte eſſe infirmandam, quia conſtat de validitate eiuſdem ceſsionis, ac de iure Societatis Sanctæ Annæ cedentis,
1 Prò validitate enim concurrunt ſolemnitates neceſſariæ, ac etiam beneplacitum Apoſtoli-
2 cum, ius verò non reſiſtit, quia eſt facta de hæreditate litigioſa, ac à tertio occupata recuperanda per ceſsionarium proprijs expenſis, & cum obligatione in caſu victoriæ tradendi ſocietati cedenti medietatem quantitatis, quæ fuerit recuperata, quod permiſſum, vt in ſpecie reſpondit *Rota coram Puteo dec. 507. per tot. lib. 2. in correct.*

Iura autem Societatis ſunt clara, & apparent ex teſtamento Margherite Luccheſinæ, in quo reſpectu vniuerſæ illius hęreditatis eadem ſocietas legitur ſubſtituta poſt obitum Octauij ibi, *E dopo morte di d. Signore Ottauio ſucceda ſubito la Compagnia di S. Anna con peſo come è detto di ſopra Summ. Pompei num. 1. litt. D.*
3 Quæ verba concepta ſub commemoratione mortis præſeferunt compendioſam ſubſtitu-
4 tionem ſub qua implicite continetur, nedum vulgaris, ideſt ſi Octauius noluerit, vel non
5 potuerit adire, ſed etiam fideicommiſſaria, nempè ſi voluerit, atque actualiter adiuerit, & poſteà deceſſerit iuxta *gloſ. in cap. 1. verb. abſque deductione de teſtam. in 6. Bartol. in l. Centurio num. 9. ac num. 32. ff. de vulg. & Pupill. Rol. conſ. 25. num. 15. & ſeqq lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſum. 51. per tot. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 5. tit. 2. num. 8. Peregr. de fideic. art. 34. num. 9. fuſar. de ſubſtit. quæſt. 233. num. 29. & ſeq. Rota coram Duran. dec. 339. num. 12. coram b.m. Coccin. deciſ. 419. num. 2. & in Recent. dec. 149. num. 3. & ſeq. part. 7.*

Nec ſubſiſtit quod dicta ſubſtitutio licèt compendioſa, tamen ſit ſubordinata, ac dependeat à pręcedenti ſubſtitutione Confraternitatis Sanctiſsimæ Trinitatis reſtricta ad caſum quo Octauius hæreditatem recuſaſſet, ideoque fuerit caducata per ſubſequutam illius aditionem, quia contrarium habetur ex contextu diſpoſitionis ibi, *Item laſcia herede, il Signore Ottauio; e caſo, che il detto Signor Ottauio ricuſaſſe di pigliare detta heredita prega li Signori Priori, e principali della Compagnia della Santiſſima Trinità à Ponte Siſto, che la vogliano accettar loro, con peſo però ſino, che campa il detto Signore Ottauio nel modo, che ſi è detto di ſopra &c. E dopò morte di detto Signore Ottauio ſucceda ſubito la Compagnia di S. Anna dal primo giorno con peſo come ſi è detto di ſopra.* Ex quibus verbis apparet, quòd vna quæque ſubſtitutio fuit
6 incæpta ſub diuerſa conditione, & in caſum ſeparatum. Prima ſcilicet Confraternitatis in caſum recuſationis ſecunda veró Societatis in caſum obitus, complectens tam caſum aditionis, quàm non aditionis, vt dictum eſt. Quare vna non pendet ab altera, ſed vnaquæque à proprio, ac diuerſo caſu, & conditione regulatur iuxt. *tex. in l. Cohæredi §. qui patrem ibi, propter ſpeciale ff. de vulg. & pupill. gloſ. in l. ſub conditione verb. pure verſ. reſponde ff. de hæred. inſtit. Alex. conſ. 66. nu. 3. & ſeq. lib. 3. Gerard. Mazzol. inter conſ. Soccin. Iun. conſ. 144 nu. 21. & ſeqq. lib. 3. Bertazzol. conſ. ciuil. 94. num. 15. Cephal. conſ. 599. num. 16. Menoch. conſ. 585. num. 21. Gabr. conſ. 95. num. 22. lib. 1. Ger. Spin. conſ. 90. num. 4. Peregr. de fideic. art. 16. num. 36. in fin. verſ. vbi autem Grat. diſcept. forenſ. cap. 828. num. 22. Rot. dec. 14. num. 7. par. 1. rec. coram Pen. dec. 51. num. 16. & 18. & in Veliterna Pradij 19. Iun. 1654. coram R.P.D. meo Albergato § nam ex verbis.*

Quando autem in ſecunda ſubſtitutione
7 eſt appoſita conditio reſpiciens primum inſtitutum eidem dicitur facta dicta ſubſtitutio non primo ſubſtituto, vt benè explicat *Zanch. in repet. §. cum ita l. hæredes mei ff. ad Sen. C. Trebell. part. 6. num. 177. fol. mihi 173.*

Quod comprobatur, tum ex onere celebrandarum miſſarum prò ſuffragio Animæ teſtatricis, quod onus Octauio recuſante fuit limitatè iniunctum dictæ Confraternitati ad vitam eiuſdem Octauij ipſo autem defuncto perpetuatur in ſocietate Sanctæ Annæ, ſignũ
8 euidens, quod ſubſtitutio eiuſdem Societatis non fuit reſtricta ad caſum recuſationis, ſed vtrumque comprehendit, nam alias duratio oneris non conſiſteret, & mens teſtatoris effectum ſortiri non poſſet *l. ſi poſt mortem ff. de legat. primo Ancharan. conſ. 27. num. 7. Fulgoſ. conſ. 68. ſub num. 3. verſ. & hoc etiam Natt. conſ. 531. num. 29. Rota d. dec. 149. ſub num. 6. verſ. præſertim quia teſtatrix cum ſeq part. 7. rec.* tum quia non eſt veriſimile, quod teſtatrix in vno tantum caſu voluerit habere ſubſtitutos, alterum in vita, alterum in morte, quorum al-
9 ter fuiſſet ſubſtitutus ad tempus, ad quod hæreditas dari non poſſet iuxta tex. *in l. Hæreditas ex die ff. de hæred. inſtit. §. hæredes pure inſtit. eodem &c.*

Hæc autem temporalitas conſiderari non poteſt in ſubſtitutione eiuſdem Confraternitatis, dum ſubſtitutio Societatis ad vtrumque caſum aditionis, & non aditionis refertur,
10 quia verba illa, *Sino, che campa il Signore Ottauio*, non reſpiciunt ipſam ſubſtitutionem, ſed onus in ſubſtitutione inflictum cui proximè, & immediatè adhærent ibi, *Con peſo però ſino campa il Signore Ottanio &c. Surd. conſ. 271. num. 67. & ſeq. Modern. Lucen. conſ. 87. num. 38. verſ. primo quia & conſ. 91. num. 25. lib. 1. Rota dec. 627. num. 9. part. 2. rec. penes ſ.m. Greg. dec. 455. num. 13. coram Eminentiſs. D. Card. Ottibobono dec.*

252. num. 14. & in Piſan. ſeu Viterbien. Ferratei 27. Mart. 1656. coram me §. parum obſtante &c.

Minus ſubſiſtit, quod tam Confraternitas, quam Societas ſint ſubſtitutæ vnica oratione
11 recta ab eodem verbo. Quia imo vniuſcuiuſque ſubſtitutio habet proprium, ac ſeparatum verbum; illa enim Confraternitatis, *E caſo, ch'il Signore Ottauio ricuſaſſe, prega li Signori della Compagnia della Santiſſima Trinità, che la vogliano accettar loro*, alia verò ſocietatis, *E dopò morte di detto Signore Ottauio ſucceda ſubito la Compagnia di S. Anna*, Vndè apparet, quod
12 vtraque fuit ſubſtituta per orationem ſeparatam, ac omnino perfectam, quo caſu con-
13 ditio ſeu qualitas adiecta primæ non cenſetur repetita in ſecunda *ad l. qua conditio vbi Bartol. & alij ff. de condit. & demonſtrat. Rom. conſ. 503. num. 2. & ſeqq. Alex. d. conſ. 66. num. 6. lib. 3. Menoch. conſ. 585. num. 23. Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 10. tit. 6. num. 33. & ſeq. Rot. coram Buratt. deciſ. 21. num. 9. & coram Em. D. Card. Otthobono deciſ. 73. num. 11. & ſeq. ac num. 21. & in Romana hæreditatis de fabijs 19. Iun. 1643. coram b. m. Bichio §. vnde fit &c.*

Nec obſtat copula, &, inter vnam, & alteram ſubſtitutionem adiecta, nam quando
14 (prout hic) eſt poſita inter duas Orationes, quarum vtraque regitur à proprio verbo, & eſt omnino perfecta, ac vlterius continet diuerſas perſonas, nunquam operatur complexionem; ſeú repetitionem præcedentis conditionis, ſed ſtat inceptiuè deſignado ordinem orationum, ac ſubſtitutionum, vt benè declarant *Alex. conſ. 66. num. 6. lib. 3. Bertazzol. d. conſ. ciuil. 94. num. 9. & ſeq. Menoch. conſ. 111. num. 34. & ſeq. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 328. num. 11. & ſeq. cum alijs relatis in Bononien. fideicommiſſo de Rainaldis 10. Iun. 1642. coram R. P. D. meo Corro §. nec vrget.*

Prout non repugnant verba pro exclu-
15 ſione fideicommiſſi ponderata, *Delli quali lui* (nempe Octauius) *ne ſia libero Patrone*. Nam (præter quod cenſetur appoſita ad differentiam ſimplicis vſusfructus, de quo teſtatrix immediatè præcedenter diſpoſuerat ad fauorem eiuſdem Octauij in prælegato locorum montium, vt in terminis ponderauit *Rota coram b. m. Buratt. dec. 168. num. 23. & ſeq. & dec. 346. num. 25. part. 5. rec.*) hæres do-
16 nec viuit congrue dicitur verus, & abſolutus Dominus bonorum hæreditariorum, quãuis poſt mortem ſit grauatus illa reſtituere per fideicommiſſum *l. generaliter verſ. ſub conditione ff. qui, & à quibus manumiſſ. Ruin. conſ. 137. num. 8. & conſ. 138. nu. 6. & ſeq. lib. 2. Peregrin. conſ. 93. num. 8. lib. 1. Rot. in Romana fideicomm. 3. Decembris 1655. coram R. P. D. meo Veroſpio §. neque hæc loca verſ. quinimo.*

Et in hanc ſententiam eó libentius DD. inclinarunt, quia concurrit fauor piæ cauſæ quippe reſpectu vniuerſæ hæreditatis onus in ſubſtitutione Societatis repetitum intelligi non poteſt niſi de onere miſſarum Octauio
17 inſtituto iniuncto; Vndè etiamſi verba dictæ ſubſtitutionis eſſent ambigua, nihilominus ita debent interpretari, vt animæ teſtatricis plenius, & fauorabilius remaneat conſultum per tex. *in l. 2. ff. de manumiſſ. teſtam. Dec. conſ. 181. ſub num. 6. verſ. & hoc in tantum procedit Tiraquell. de priuileg. piæ cauſæ priuil. 62. & in ſpecie reſpondit Rota dec. 140. per tot. part. 2. diuerſ. penes Durant. dec. 267. num. 2. coram Eminentiſſ. D. Card. Otthobono dec. 113. num. 23. & ſeq. & in Rauennaten. Bonorum 1. Febr. 1647. coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado §. eoque magis.*

Et ita concluſum fuit vtraque parte informante &c.

Reuocata vt infra dec. 71. & 121.

SEGVNTIN. ET CONCHEN. BONORVM.

Veneris 22. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Priuatio beneficiorum non inducitur ex ſententia contumaciali, dum priuatus comparet infra annum, & certius dum Sententia reuocatur ex capite innocentiæ, tunc enim beneficia quamtumuis alteri collata priuato reſtituuntur.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſiones beneficiorum probantur ex litteris Apoſtolicis, ſiuè Ordinarij.*
2 *Litteræ prouiſionum exequutioni demandatæ cum ſubſequuta beneficiorum poſſeſſione per plures annos præſumuntur iuſtificatæ.*
3 *Sententia contumacialis euaneſcit, dum contumacia purgatur per comparitionem condemnati intra annum.*
4 *Sententia contumacialis habetur, ac ſi non fuiſſet lata, dum fuit reuocata ex capite innocentiæ.*
5 *Priuati beneficia, etiam ſi fuerint alteri collata recuperantur à priuato, qui comparet infra annum.*
6 *Priuatus per ſententiam contumacialem non recuperat beneficia alteri collata, quando comparet poſt annum, etiamſi probaret innocentiam.*
7 *Amplia etiamſi ex lectura inquiſitionis, & proceſſus conſtaret de nullitate priuationis.*
8 *Clauſula* ſine præiudicio bonorum fiſco incorporatorum *comprehendit beneficia alteri collata.*
9 *Clauſula* ſine præiudicio bonorum fiſco incorporatorum *ſemper apponitur, quando contumax comparet poſt annum.*
10 *Poſſeſſionem ſupponit ſententia priuatoria.*

DECISIO LX.

PRiuſquam Rota concederet manutentionem Ioanni in poſſeſſionem beneficiorum de quibus fuerat ab Ordinario Seguntin. per ſententiam priuatus, mandauit videri de illius bono iure, cuius hodie cognitione ſuſcepta cenſuit de eo conſtare etiam ad effectũ manutentionis.

Docuit

Docuit enim de titulis ſuarum prouiſionũ
1 legitimè habitis tàm à Sede Apoſtolica, ſeu
Nuncio Hiſpaniarum, quam ab ordinario ex
litteris reſpectiuè deſuper expeditis, ac rela-
tis *in eius Summario à num. 3. vſque ad 14.* quæ
2 cum fuerint exequutioni demandatæ cum
ſubſequuta beneficiorum poſſeſſione per plu-
res annos retenta præſumuntur in omnibus
iuſtificatæ vt dicit *Rota penes Put. dec. 336. nu. 4. lib. 1. in correct. coram b.m. Buratt. dec. 842. num. 4. & in Recent. deciſ. 71. numer. 5. part. 6. ac in alijs.*

Non obſtat ſententia priuationis ob præten-
3 ſum homicidium. Quia cum fuerit in con-
tumaciam lata, & Ioannes infra annum ſpon-
te comparuerit purgata remanſit eius contu-
macia, & prorſus euanuit effectus ſententiæ
ad l. 1. §. fin. ff. de req; Reis Clar. in §. fin. quæſt. 44. num. 2. in fin. verſ. & hoc caſu, Farin. de inquiſit. qu. 11. nu. 90. Rota dec. 68. nu. 1. par. 1. diuerſ. coram Card. Seraph. dec. 354. nu. 13. ac in alijs relatis in *Tarent. Archidiacon. 5. May 1656. coram me, §. non obſtat prouiſio.*

4 Eò magis quia iuſtificata Ioannis innocen-
tia, fuit ab A. C. reuocata cum omnibus inde
ſequutis, quæ proinde habetur, ac ſi lata non
fuiſſet, vt fuit dictum in *Meliten. Parochialis 30. Ianuarij 1650. coram bo. me. Bichie, §. in caſu, & §. final. ac in dicta Tarentina Archidiaconatus, coram me, §. non obſtat, verſic. eoque magis.*

Nec officit, quòd Beneficia fuerint alijs
collata. Quia recepta eſt in hac materia di-
ſtinctio, quod ſi reus infrà annum compa-
5 ruerit, recuperat omnia Beneficia, licèt alijs
medio tempore collata, quia collatio, ſeù
prouiſio facta cenſetur reſolubiliter quatenus
ſcilicèt infrà annum comparuiſſet, vt reſpon-
dit *Rota in Romana Canonicatus S. Angeli vltima Febr. & 17. Maij 1567. coram Cotta relat. per Farinac. dicta quæſt. 11. ſub num. 92. in dicta Meliten. Paroch. cor. b.m. Bichio, §. nec obſtat, & in Callien. Prioratus 26. Iun. 1651. coram eodem, §. non obſtat, verſ. ac probatur, Lotter. de re Benef. lib. 3. quæſt. 18.*
6 *num. 163.* Si verò comparuerit poſt annum,
Beneficia non recuperat, quamuis innocen-
tiam probaret, quia licèt elapſo anno admit-
tatur ad purgandam contumaciam, admiſſio
tamen non tollit ius quæſitum ex annali mo-
ra in comparendo, iuxt. *l. fin. ff. de req; Reis Clar. dicto §. fin. qu. 44. num. 2. in fin. verſic. ſi verò poſt annum, Farin. conſ. 14. ſub num. 6. verſ. dum vltimo quæritur, vbi Add. verſ. quod ſi condemnatus, & conſ. 11. num. 13. in fin. cum ſequ.* vbi ampliat
7 etiamſi ex lectura inquiſitionis, & proceſſus
conſtaret de nullitate, *Lotter. de re Benefic. dicta qu. 18. nu. 166.*

Stante præſertim clauſula in commiſſione
8 apponi ſolita, *ſinè præiudicio Bonorum Fiſco incorporatorum, &c.* comprehendens etiam
Beneficia Eccleſiaſtica, quæ eo ipſo dicuntur
incorporata quo ſunt alteri collata, vt per
Farin. d. conſ. 14. nu. 7. ibiq; Add. in fin. Lotter. dicta qu. 18. nu. 164. Card. Seraph. d. dec. 354. ſub nu. 18. verſ. nec quidquam.

Quod autem Ioannes comparuerit infrà annum, ideòque Beneficia recuperauerit iuxtà primam partem præfatæ diſtinctionis, conſtat ex iuribus relatis in dicto Summario *nu. 2. ac 15.* Et comprobat eadem admiſſio facta
ſine aliqua præſeruatiua Bonorum incorpo-
9 ratorum, quæ ſemper additur quando com-
paritio fit poſt annum, vt teſtantur *Farinac. & Lotter.* in locis mox allegat.

Hinc iure danda eſt illi manutentio, quia
de actuali poſſeſſione docuit per Inſtrumenta
aliaque documenta in eodem Summario *re-*
10 *lata ſub num. 3. cum ſeqq.* Quam inſuper ſup-
ponit ipſa ſententia priuationis, *vulg. l. Decem ff. de verb. oblig. Rota deciſ. 415. ſub num. 4. recent. coram Buratt. deciſ. 245. num. 14.* & in terminis
reſponſum fuit in dicta *Tarentina Archidiacon. coram me, §. fin.*

Et ità Ioanne tantùm informante, &c.

VALENTINA PONTIFICALIVM.

Luna 25. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Pontificalia nempè quæcumque ornamenta, vaſa, aliæquæ res, & bona deſtinata ad cultum, ſeu vſum diuinum poſt mortem antiſtitum, debentur Eccleſijs, quibus præfuerunt, nec comprehenduntur ſub ſpolijs, ſeu facultatibus teſtandi, quod tamen non procedit in rebus principaliter deſtinatis ad vſum prophanum, licet ex accidenti adhibitis in vſum ſacrum.

SVMMARIVM.

1 *Pontificalia ornamenta debentur Eccleſijs, quibus antiſtites præfuerunt, nec cadunt ſub ſpolijs, ſeu facultate teſtandi ex conſtitutione Pij V.*

2 *Conſtitutionum Apoſtolicarum non vſus, ſeu contrarius vſus non poteſt allegari.*

3 *Clauſula ſublata, & decretum irritans quamcumque contrariam obſeruantiam infringunt.*

4 *Conſtitutio Pij V. attribuit Eccleſijs ornamenta antiſtitis defuncti, quæ ſunt deſtinata ad vſum diuinum, non autem prophanum.*

5 *Vſus accidentalis ornamentorum in feſtiuitatibus ſolemnioribus non concludit deſtinationem ad cultum diuinum.*

6 *Vſus, ad quem principaliter, non autem ſecundario, ſeu ex accidenti res paratur, attenditur.*

7 *Cauſa facti, non factum debet inſpici.*

8 *Textus* in l. fin. §. vxori ff. de aur. & argent. leg. *declaratur.*

9 *Res ad cultum diuinum deſtinatæ non poſſunt conuerti in vſus prophanos.*

10 *Ornamenta, an fuerint deſtinata in vſum prophanum ſeu diuinum, vnde appareat.*

11 *Res ad cultum diuinum deſtinatæ non poſſunt pignorari.*

DECISIO LXI.

PRæcedente Capitulo Valentino Pontificalia, quibus b.m. Archiepiſcopus Aliaga tum in publico, tum in priuatis functionibus

nibus

nibus vtebatur dum eidem Eccleſiæ præſide-
bat inſtituit in partibus iudicium pro illorum
conſequutione coram ſubcollectore Cameræ
Apoſtolicæ, cauſaque per appellationem ad
Rotam deuoluta, & mihi commiſſa dubitaui
an, & quæ bona debeantur? & per DD. reſ-
ponſum fuit deberi bona inferius exprimen-
da.

Ratio reſolutionis primæ partis educta fuit
1 ex *Conſtit. ſ.m. Pij V. in ordine 42. Bullar. nou. to. 2.*
qua cauetur Pontificalia poſt obitum Antiſti-
tum ſpectare ad Eccleſias quibus ipſi præſide-
bant, nec comprehendi ſub quibuſuis facul-
tatibus teſtandi, & aliàs diſponendi eis con-
ceſſis, vt legitur, ibi „ *Hac noſtra perpetuò vali-
tura Conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus,
& declaramus, quod de cætero omnia, & ſingula or-
namenta, & paramenta, ac vaſa, nec non miſſalia,
& gradualia, ac cantus firmi, & muſica, aliique
quomodolibet nuncupati libri, & alia res ſacra etiam
auri, & argenti, ac quæcunque alia bona, quæ per
quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos,
&c. ad vſum, & cultum Diuinum, etiam in eorum
priuatis ædibus, & capellis, vel oratorijs deſtinata
tempore eorum obitus, & teſtamento, vel ab inteſtato
relicta ſub quibuſuis facultatibus teſtandi, & aliàs
diſponendi minimè comprehendantur, nec ſub appel-
latione ſpoliorum veniant, ſed ad ſingulas Eccleſias,
&c. in quibus reſederint, aut quibus præfuerint, ſiue
quas alias obtinuerint omninò ſpectent, & perti-
neant, &c.*

Nec ſubſiſtit, quod dicta Conſtitutio non
comprehendat Regnum Valentiæ, quia ex-
ceptuatio in ea non legitur; quatenus verò
arguitur ex inobſeruantia illius in eodem Re-
gno hoc; eſt idem, ac allegare non vſum, vel
2 contrarium vſum, quod non permittitur ad-
uerſus Conſtitutiones Apoſtolicas, vt reſpon-
dit *Rota coram Buratt. deciſ. 795. num. 3. vbi Add.
num. 9. coram Card. Caualer. deciſ. 77. num. 3. & ſeq.
deciſ. 85. num. 1. cum ſeqq. ac deciſ. 91. num. 9. &
coram b.m. Merlin. deciſ. 814. numer. 4. & ſequent.*
3 ſtante præſertim clauſula ſublata, & Decreto
irritanti, ex quibus contraria quæuis obſer-
uantia infringitur, *Buratt. dicta dec. 795. num. 2.
in fin. Merlin. deciſ. 637. num. 15. & dicta dec. 814.
num. 6.*

Quò verò ad ſecundam partem DD. dixe-
4 runt deberi illa ornamenta, aliaque bona ad
cultum Diuinum deſtinata, quæ ſeruabantur
ſub cuſtodia Capellani veſtiarij maioris ad-
notata in Summario exequutorum *numer. 2.*
non autem ea, quę exiſtebant penes ab Argen-
to eſcario, vulgo *Credentiero*, deſcripta in eo-
dem Summario *num. 1. 4. & 5.* quæ ad conui-
uia, alioſq; prophanos vſus erant parata, quia
de illis, non de iſtis loquitur eadem Conſtitu-
tio, vt non obſcurè habetur ex verbis ſupra
relatis, ibi „ *Omnia, & ſingula ornamenta, & pa-
ramenta, ac vaſa, &c.* etiam auri, & argenti, &
quæcunque alia bona ad cultum Diuinum
deſtinata.

Non obſtat, quod Archiepiſcopus eis quo-
que vti conſueuerit in functionibus Eccleſia-
5 ſticis. Quia vſus huiuſmodi vtpotè acciden-
talis ad maiorem ſcilicèt ornatum, ac agendos
ſolemniores dies feſtiuos non concludit deſti-
nationem ad cultum Diuinum, nec proindè
comprehenſionem in *dicta Conſtit.* vt in ſpecie
firmant *Nauar. de ſpol. Cler. §. 8. ſub num. 4. verſ.
qua ratione, Hieron. Mainat. de ſpol. ſeu fruct. in-
exact. num. 326. inter tract. diuerſ. de ſpol. Azor. inſtit.
moral. par. 2. lib. 8. cap. 3. quæſt. 7. in fin. verſ. non
item, Bonaccin. de contract. to. 2. diſput. 3. quæſt. vlt.
punct. 2. §. 3. num. 8. Marant. controu. iur. part. 2.
reſp. 15. per tot. Ricc. in praxi reſol. 425. numer. 3.
par. 3. Io: Bapt. Scort è Societ. Ieſu in Select. Summ.
Pontif. conſtit. epiſ. 98. theorem. 242. in fin. verſic.*
6 *licet neque.* Adhunc enim effectum debet at-
tendi ad quos res principaliter fuit parata,
non ad quod ſecundario, & ex accidenti con-
uertitur, vt reſpondit *Iuriſconſ. in l. ex facto 35.
§. rerum Italicarum, ff. de hæredib. inſtit. Bartol. in
l. quæuis 28. num. 1. ff. de aur. & arg. leg. Roman.*
7 *conſ. 5. num. 3.* nec factum ipſum, ſed cauſa fa-
cti inſpicitur quæ fuit, vt res ipſæ in vſus pro-
phanos non in diuinos extarent, *l. verum 40. ff.
de furt. gloſ. in cap. & ſi Chriſtus, verb. ex cauſa de
iureiur. in cap. vniuerſitatis 24. in verb. ſubeſſet de
ſentent. excommunicationis, & in cap. intelligentia
verb. ex cauſis de verb. ſignif. Crauett. conſ. 201. nu.
25. conſ. 253. num. 2. & conſ. 319. num. 7. Marant.
de reſcript. reſponſ. 15. num. 7. & ſequ.*

Neque aduerſatur *textus in l. fin. §. vxori, ff.*
8 *de aur. & arg. leg.* vbi deciditur in legato rerum
balnearium contineri, etiam argentum feſti-
uis diebus vſitatum, quia in eo texto ſuppo-
nitur argentum eſſe balneare. Ratio dubitan-
di fuit, quia dupplicis erat ſpeciei, aliud quo-
tidianum, aliud feſtiuum, ibi, *Quæſitum eſt
an etiam id argentum, quo diebus feſtiuis in balneo
conſueuit vti legato cedat.* Hinc verò negatur
bona eſſe ad cultum Diuinum deſtinata.

Gratiſque aſſeritur, quod fuerint principali-
9 ter parata ad vſum Diuinum, tùm quia res ad
cultum Diuinum deſtinatæ non poſſunt in
prophanos vſus conuerti, vt in ſpecie aduertit
*Scort. in Select. Summ. Pontif. conſtit. d. epiſt. theor.
242. poſt med. verſic. ſolùm enim ſignificat.*

Tùm quia contrarium conuincitur ex fre-
10 quentiori vſu in prophanis, & ex qualitate
loci in quo ſeruabantur, ac perſona Cuſtodis
prorſus diſtinctis, ac ſeparatis à loco, & Cuſto-
de rerum deſtinatarum ad cultum Diuinum,
dicto Summario *num. 5.* Hinc enim apparet,
quo animo fuerint principaliter parata, qui in
deſtinatione potiſſimum eſt attendendus ad
*text. in dicta l. ex facto 35. §. rerum Italicarum, ff.
de hæred. inſtit. Rota coram Card. Seraph. dec. 594.
num. 22. Marant. d. reſp. 15. num. 9. par. 2.*

Ceſſatque difficultas, quia ex Teſtibus in
eodem Summario relatis ſub *num. 6.* conſtat
bona prædicta pluries fuiſſe oppignorata pro
indigentijs domus Archiepiſcopi, ob quam
11 ſanè cauſam oppignorari non potuiſſent ſi ad
cultum Diuinum fuiſſent deſtinata, iuxt. *text.
in cap. 1. 12. qu. 2.* & inconcordan. allegat. per
*Rodoan. de reb. Eccleſ. non alien. in rubr. de cauſ. piet.
fol. mihi 137.*

Atque ità fuit reſolutum vtraque parte in-
formante, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 109.

TIBVRTINA CALCAREARVM.

Lunæ 25. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Vtens bonis, & rebus alienis tenetur ad eorum æſtimationem, vſus autem, & quantitas æſtimationis reſtituendæ probatur ex teſtibus deponentibus de communi valore, & quando Teſtes inter ſe diſcordant in quantitate, tunc Iudex eligit mediam viam.

SVMMARIVM.

1 *Ad æſtimationem vſus, & conſumptionis tenetur, qui bonis, ſeu rebus alienis vtitur.*
2 *Amplia, etiamſi bona non fuerint conſignata, quia vis ſtat in eo, quod illa in proprium vſum fuerint ab alio conuerſa.*
3 *Fructus poſt finitam locationem non ſpectant ad primum conductorem.*
4 *Conductor finita locatione deſinit habere ius in re conducta.*
5 *Fructus propriè non dicuntur bona conflata ex induſtria, labore, & expenſis prioris conductoris.*
6 *Conductio cenſetur renouata in rebus diurnos fructus reddentibus, quouſque locator patitur conductorem permanere in re conducta.*
7 *Exceptiones teſtium ſuppleantur ex eorum numero.*
8 *Exceptiones contra teſtes non admittuntur in re difficilis probationis ignota alijs, quam teſtibus examinatis.*
9 *Teſtes condiuuantur à Teſtibus alterius partis.*
10 *Teſtes ſi concordant in ſubſtantia, attenduntur, licèt in qualitate, ſeù quantitate aliqualiter diſcordent.*
11 *Valor probatur ex teſtibus deponentibus aliquid communiter tanti vendi.*
12 *Probationum materia plurimum pendet ab arbitrio Iudicum.*
13 *In probationum contrarietate Iudex eligit mediam viam.*

DECISIO LXII.

OBtento per Andream Appianum mandato de manutenendo in conductione Calcarearum Abbatiæ Sancti Laurentij extrà Muros in agro Tiburtino exiſtentium; expulſoque eius vigore Bonifacio Perto antiquo conductore fuit coactus idem Pertus plura bona in Caſali relinquere, quæ nouus conductor in proprios vſus conuertit. Quare hodie cum ageretur de illorum, vel pretij reſtitutione, Dubitaui an, & ad quam ſummam teneatur Appianus? & pro ſumma inferius exprimenda teneri DD. reſponderunt.

Nam de exiſtentia bonorum in eodem Caſali poſt diſceſſum Perti, ac de ſucceſſiua illorum conſumptione in vſus Appiani conſtat ex teſtibus pro eodem Perto examinatis, ac relatis in eius Summario num. 1. cum ſeqq. Vnde 1 iure tenetur ad illorum eſtimationem, iuxt. *text. in l. qui reſtituere 67. ff. de rei vendicat. Riminald. iun. conſ. 37. num. 58. Afflict. dec. 347. nu. 4. Rota in Portuen. Aſſictus 4. Martij 1652. cor. bo. me. Bichio, §. altera pars.*

Non obſtat, quod dicta bona non fuerint ei 2 conſignata. Quia id parum refert, dum probatur, quod illa in proprios vſus conuertit, iuxt. tradit. per *Bart. in l ex diuortio, §. ob donationes num. 4. ff. ſol. matrim. Soccin. ſen. conſil. 12. num 26. lib. 4. Dec. conſ. 464. ſub num. 1. verſic. & dictus Iulianus, Rota penes Mantic. deciſ. 281. num. 1.*

3 Sicuti nec obſtat, quod fuerint recollecta poſt finitam locationem, quo caſu fructus nõ 4 ſpectant ad primum conductorem, qui defecit ius habere in re conducta, *l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locati, Rota deciſ. 554. num. 2. par. 5. rec.* Nam præterquod pendet adhuc indeciſa quæſtio in hoc Sac. Tribunali ſuper prælatione à Perto prætenſa in vltima locatione obiectum non applicatur, tùm quia non agitur de fructibus ratione ſoli perceptis, ſed de bonis in-5 duſtria labore, & expenſis antiqui conductoris conflatis, ac reſpectiuè compoſitus abſque ſoli reuolutione, quæ propriè fructus non dicuntur, *l. cum duobus, §. ſi coeundo, ff. pro ſocio Add. ad deciſ. 376. numer. 5. part. 4. tom. 3. recent.* Tùm etiam quia Pertus pro tempore, quo in caſali permanſit non deſinit habere ius in 6 eo, cum in his rebus fructum in dies reddentibus cenſeatur tacitè renouata conductio, quouſque locator paſſus fuit conductorem in eo permanere, vt in hoc ipſo caſu admiſit, *Rota in Tiburtina Aſſictus ſuper manutentione 19. Iunij 1648. coram Em. Card. Corrado, §. nec item efficit, & ſeq.*

Minùs releuant obiectæ exceptiones contra perſonas, ac dicta teſtium. Quia viſæ fuerunt 7 leues, & benè ſupplentur ex numero præſertim in re difficilis probationis, quæ ſciri non 8 poteſt niſi ab iis, qui inſeruiebant in eodem loco, iuxt. *gloſ. in l. 3. §. 1. verb. numerus, ff. de Teſtib. Rota deciſ. 147. ſub num. 3. par. 1. recent. & coram Buratt. deciſ. 691. num. 5. ac deciſ. 901. num. 7.* ac ſæpè in alijs.

Præterea (quidquid ſit reſpectu aliorum bonorum, de quibus hic ratio non habetur) 9 quoad fœnum Rudera, & Calcem, eorum dicta comprobantur ex Teſtibus pro Appiano 10 examinatis, qui licèt in qualitate, & quantitate reſpectiuè diſcordent, tamen in ſubſtantia ſunt concordes. *Alex. conſ. 5. num. 10. lib. 1. Dec. conſ. 100. num. 4. Rota deciſ. 147. num. 17. par. 2. & deciſ. 616. num. 4. par. 3. rec. & coram Cardinali Seraph. dec. 634. nu. 9.*

11 Valor autem eorundem bonorum ſatis remanet probatus ex teſtibus in dicto Summar. Perti relatis ſub nu. 5. affirmantibus, quod cõmuniter eo tempore tanti vendebantur, iuxta tradita per *Pinell. in l. 2. par. 3. cap. final. num. 17. C. de reſcind. vendit. Natt. conſ. 392. nu. 2. Rota dec. 481. nu. 4. par. 3. rec.* cum alijs per *Add. ad Buratt. dec. 538. num. 24. in fin.*

Difficultas reducebatur ad quantitatem, nam Teſtes Perti deponunt dicta bona in maiori

maiori quantitate remanſiſſe in caſali; alij verò Appiani in longè minori, ſubdentes circa fœnum, quod Petrus etiam poſt diſceſſum eo vſus fuit, Summario eiuſdem Appiani
12 num.14. Verùm DD. à quorum arbitrio hæc materia plurimum pendet, vt per *Natt. conſ. 510. num.7. lib.3. Rota coram Card. Seraph.deciſ. 1132. num. 1.* Attenta probationum contra-
13 rietate, ac rectè perpenſis ſingulorum teſtium depoſitionibus mediam viam eligendo. Cenſuerunt Appianum teneri in totum ad ſcuta quingenta, videlicet pro fœno ſcuta ſexdecim, pro ruderibus ſcuta centum, & quinquaginta, reſiduum verò vſque ad dictam ſummam ſcutorum quingentorum pro calce, vt ſeruatum fuit in *deciſ.479. num.4. in fin. par.2. & deciſ. 488. numer. 14. part.4. tom.2. recent. & coram bo. mem. Merlin. deciſ.441. num. 8.* ac in alijs.

Et ità reſolutum fuit vtraque parte informante, &c.

HIERACEN. BENEFICII.

Mercurij 27. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio inſtrumentalis alio non poſſidente eſt manutenibilis, nec attenditur poſſeſſio colligantis, qui vel attentauit in capiendo poſſeſſionem, vel ab ea ceciderat.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio inſtrumentalis capta de manu exequutoris eſt manutenibilis alio tunc non poſſidente.*

2 *Poſſeſſio capta pendente termino ad appellandum ab inſtitutione iudiciali eſt attentata.*

3 *A poſſeſſione cadit, qui permittit alium poſſidere per decennium, & vltra, etiamſi ignoraret huiuſmodi occupationem.*

4 *Poſſeſſio capta lite pendente eſt attentata.*

5 *In regula 8. Cancellariæ reſeruatoria menſium adeſt decretum irritans, quod inficit poſſeſſionem.*

6 *Poſſeſſio attentata, & infecta decreto irritante habetur pro vacua.*

7 *Poſſeſſio inſtrumentalis capi potuit de manu exequutoris non citato eo, cuius poſſeſſio eſt attentata, vel infecta, ſeu habetur pro vacua.*

8 *Inſtrumenti veritas comprobatur ex aliquo actu facto in eius exequutionem.*

9 *Notario atteſtanti ſe talem creditur, donec probetur contrarium.*

10 *Litis mentio continetur in illa clauſula*, etiamſi inter aliquos lis, cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo.

11 *Clauſula*, etiamſi inter aliquos lis cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, *inducit indiuiduam mentionem litis.*

12 *Ad petitorium reijciuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem.*

DECISIO LXIII.

CEnſuit Rota coram me ſub die 14. Martij præteriti Carolo dandum eſſe mandatum de manutenendo in poſſeſſione controuerſi Beneficij; & hodie cauſa deſuper repropoſita ad inſtantiam Amati tunc non informantis ſtetit in deciſis. Quia ſubſiſtit fundamentum deciſionis, quod poſſeſſio eiuſdem Caroli capta per manus Exequutoris Apoſtolici die
1 6. Iunij 1654. licèt inſtrumentalis; tamen eſt manutenibilis, dum eo temporè alius legitimè non poſſidebat ad *l. prædia, vbi. DD. ff. de acquir. poſſeſs. Rota coram f. m. Gregor. deciſ.268. num.1. & coram b.m. Merlin.deciſ.691.num.1.* ac ſæpè in aliis.

Nec obſtare viſa fuit anterior poſſeſſio Amati ſemel, atque iterum capta die 3. Octobris 1630. & 9. Decembris 1653. Nàm quæ priùs fuit apprehenſa, vel non eſt attendenda, quia fuit capta pendente termino ad appel-
2 landum ab inſtitutione ſibi à Metropolitano iudicialiter conceſſa, quæ proindè eſt omninò nulla, & attentata, *cap. non ſolùm de appell. in 6. Rota coram f.m. Gregor.deciſ.221. num.2. & ſequ. coram Merlin. dicta deciſ.691.nu.4. & apud Poſtb. de manut. deciſ.522. num.8. & deciſ. 578. num. 7.* Vel fuit ab Amato derelicta: dum (cognito forſan huiuſmodi defectu) permiſit Bernardum tunc colligitantem pacificè poſſidere controuerſum Beneficium, cum reali fructuū perceptione vſq; ad obitum ſequutum anno 1653. Per huiuſmodi enim patientiam, & ac-
3 quieſcentiam ſpatio annorum 23. cecidit ab omni poſſeſſione, ſi quam habebat ad quem effectum ſufficit decennalis, etiamſi occupatio alterius ignoretur, vt reſponſum fuit in *Rom. Palatij 3. Dec. 1646. & in Rom. Vineæ del Pico 25. Maij 1648. coram R. P. D. meo Cerro.* Quæ verò capta fuit poſt obitum Bernardi cò minùs eſt conſiderabilis, tùm quia fuit capta
4 lite pendente in Rota per ipſummet Amatum reſtaurata præuia commiſſione ſubrogatoria in locum b.m. Coccini, obtenta de anno 1654
5 Tùm quia infecta remanſit ex Decreto irritanti appoſito in *regula 8. Cancellariæ,* ob reſeruationem ratione menſis Octobris, quo vacauit Beneficium per obitum dicti Bernardi.
6 Poſſeſſio enim attentata, & infecta Decreto irritanti habetur pro vacua per *tex. in l. improba, C. de acquir. poſſeſs. Rot. deciſ.10. vt lite pendente in nou. coram Card. Seraph. dec.1106. nu.3. coram b.m. Coccin.dec.51. num.4. Add. ad Gregor. deciſ.268. ſub num.9. verſ. ſi tamen, & ad Buratt. dec.235.num.4. apud Poſtb.de manut.dec.481 nu.2. in Ciuitaten. Archipresbyt. 24. Martij 1645. coram R. P. D. meo Cerro, §. & ſi quæ probaretur, & in Valentina Rectoria 24. Maij 1647. coram bo. mem. Bichio, §. ſed pro reſponſione.* Ideòque potuit Carolus eo non citato poſſeſſionem inſtrumentalem de manu Exequutoris apprehendere, vt reſponſum fuit in *Meſſanen. Archipreſbyter. 19. Iunij 1653. coram Reuer. D. meo Decano in dicta Ciuitaten. Archipresbyt. coram R.P. D. meo Cerro, §. & ſi quæ, verſ. & taliter poſſidens, in dicta Valentina Rectoria 24. Maij 1647. coram bo. mem.*

Bichio, dicto §. ſed pro reſponſione, cum ſeqq. & in Colonien. Canonicatus, ſeu Ferculi 16. Dec. 1647. coram R. P. D. meo Meltio, §. defectus citationis, ac in alijs.

Nec momenti eſt exceptio contrà legalitatem eiuſdem instrumenti obiecta, ex quo non conſtat Notarium ſubſcriptum eſſe talem, qualem ſe fecit. Nàm præterquod veritas hu-
8 iuſmodi comprobatur ex remotione ſequeſtri facta à Miniſtris Nuntij Apoſtolici Neapolis, in qua enunciatur instrumentum dictæ poſſeſſionis, *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 442. in fin. Poſth. de manut. obſeruat. 22. num. 71. & obſeruat. 98. num. 19.* De ſtilo Rotæ creditur Nota-
9 rio atteſtanti ſe talem donec contrarium probetur, vt fuit dictum in *deciſ. 470. ſub num. 6. verſ. quia dum ſe enunciant, & deciſ. 549. ſub nu. 5. verſ. & de ſtylo, par. 4. recent.* cum alijs per *Poſth. obſeruat. 99. ſub numer. 14. verſic. & quod quis ſit talis.*

Minùs ſubſiſtit, quod Carolus in eius prouiſione non fecerit mentionem litis prædictę. Quia contrarium conuincitur ex lectura ea-
10 rundem literarum, ibi „ *etiamſi inter aliquos lis cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo.*
11 Quæ clauſula ſufficienter litis mentionem præfert, & operatur, ac ſi ſtatus cauſæ in indiuiduo, ac nominatim eſſet expreſſus, *Achill. deciſ. 9. de reſcript. Gregor. deciſ. 2. num. 6. vbi Add. ſub num. 15. verſ. quid clauſula, ac num. 18. Mant. deciſ. 213. num. 8. Coccin. deciſ. 263. ac deciſ. 305. vtrobique num. 7.*
12 Cætera, quæ reſpiciebant merita cauſæ fuerunt per DD. reiecta ad petitorium, cum altiorem expoſcant indaginem, quam præſentis iudicij exigat ratio, vt quotidiè ſeruat Rota.

Et ità vtraque, &c.

AQVILANA CAPELLANIÆ.

Mercurij 27. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Inſtitutio debetur præſentato, qui iuſtificauit obitum prædeceſſoris, proprium Clericatum, iuſpatronatus, & præſentationem intra legitima tempora.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio Beneficij iuſtificatur ex confeſſione collitigantis.*
2 *Clericatus probatur ex pluribus enunciatiuis, & actibus.*
3 *Clericatus probatur etiam ex communi reputatione.*
4 *Iuſpatronatus verificari debet, antequam exequutor ad exequutionem literarum Apoſtolicarum procedat.*
5 *Iuriſpatronatus exiſtentia, & pertinentia probatur ex ſententia Ordinarij lata ſeruatis ſeruandis.*
6 *Iuſpatronatus ſpectans pro vna voce ad Syndicos, & Officiales Communitatis cenſetur ſpectare ad Syndicos, & Officiales in ſtirpes, non in capita.*
7 *Præſentationem medietatis patronorum ſufficit iuſtificare, quando ità in ſupplicatione fuit narratum.*
8 *Inſtitutio debetur præſentato, qui probat vacationem, Clericatum, iuſpatronatus, & legitimam præſentationem.*
9 *Per contradictas proceditur contra omnes intereſſe habere putantes, quando moritur collitigans.*

DECISIO LXIV.

Cenſuerunt DD. Beneficium eſſe adiudicandum Franciſco Antonio informanti. Quia iuſtificauit omnia ad hunc effectum ne-
1 ceſſaria. Vacatio enim per obitum Marcelli probatur ex confeſſione Claudij olim collitigantis nuper defuncti, qui ex eodem genere vacationis ius prætendebat, iuxt. *deciſ. Putei 171. lib. 3. in correct. Mantic. dec. 132. num. 1.* cum alijs relatis in *Bononien. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. coram Eminent. D. Card. Corrado, & in Aretina Plebaniæ 6. Febr. 1654. cor. R. P. D. meo Cerro.*
2 Clericatus verò eiuſdem Franciſci Antonij iuſtificatur ex pluribus enunciatiuis emiſſis, tùm in præſentatione de eo facta à Syndicis, & Officialibus Communitatis Terræ Paganicæ, ac inſtitutione ſucceſſiuè obtenta ab exequutore literarum Apoſtolicarum, tùm in ſententia nouiſſimè lata ab Ordinario, in quibus omnibus Clericus appellatur, quippè ad
3 hunc effectum ſufficit probatio deſumpta etiã ex communi reputatione, *Rota dec. 14. de probat. in antiq. penes Verall. dec. 277. num. 8. Mant. d. dec. 132. ſub num. 4. verſ. quod verò ſ. m. Greg. dec. 20. nu. 1. Buratt. dec. 31. num. 2.*
4 Verificatio autem iuriſpatronatus laicorũ, & Clericorum (de quo Beneficium exiſtit) neceſſario facienda antequàm exequutor, cui Apoſtolica prouiſio directa fuit, vel Rota, quæ in eius locum ſuccedit ad illius exequutionem procedere valeat, vt fuit dictum in *Lauden. Capella 26. Iun. 1641. & in Lucana Benef. 16. Iun. 1651. coram R. P. D. meo Cerro, & in alia deciſione huius cauſæ, edita ſuper manutentione 26. Maij anni præteriti coram me, §. nullitas poſſeſſionis.*
5 Remanet iuſtificata ex ſententia eiuſdem Ordinarij ſeruatis ſeruandis lata, ac relata in Summario informantis *nu. 2.* quæ probat exiſtentiam, ac pertinentiam iuriſpatronatus, vt dicit *Rota dec. 11. de iurepatron. in nou. Duran. dec. 413. num. 3. & in Mediol. Benef. 31. Ian. 1646. cor. Reuer. D. meo Decano.*

Demùm quod Franciſcus Antonius fuerit in tempore præſentatus à medietate patronorum apparet ex præſentatione de eius perſona facta ab eiſdem Syndicis, & Officialibus 23. Iulij 1655. quo menſe dictus Marcellus obierat. Cum enim iuſpatronatus pertineat ad Capitulum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Paganica, & ad Syndicos, & Officiales dictæ Communitatis cenſetur pro vna voce ſpectare ad ipſum Capitulum, & pro altera ad eoſdem Syndi-

Syndicos, & Officiales in ſtirpes non autem in capita, iuxtà tradita per *Rocc. de Curt. de iurepatron. verb.competens alicui num.17. Menoch.conſ. 316.num.17. Ricc. in prax. rer. for.Eccleſ.dec.210. numer. 268. Vivian. de iurepatr. par.1. lib.4. cap.1.*
7 *num. 61.* Ac proindè vti præſentatus à Communitate dicitur præſentatus à medietate patronorum, provt ipſe in eius ſupplicatione narrauit.

8 Quibus omnibus iuſtificatis denegari non poteſt præſentato inſtitutio, *cap.decernimus, & cap.Monaſterium 16. quæſt.7. cap. ſignificaſti 18. de iurepatron. Rota dec.337. num.1. par.2.& deciſ.15. num.1. par.5. rec. in d. Mediolanen.Beneſ. 31. Ian. 1646. coram Reuerendiſs. Dom. meo Decano, & in Balneoregien. iurispatr.28. Ian.1651. coram Emin. D. Cardin. Otthobono inter eius impreſs. deciſ. 263. num. 1.*

9 Et poteſt procedi etiam per contradictas, quia in Beneficialibus mortuo collitigante hoc modo proceditur contra omnes intereſſe putantes ſine vlteriori illorum citatione, vt dicit *Rota deciſ.8. vt lit. pend. in nou. in rec. deciſ. 629. in fin. par.1.coram b.m. Merlin.deciſ.73.num. 13. in Meſſanen. Archipresbyteratus 29. Apr.1641. coram R.P.D. meo Cerro in fine, & 5. Maij 1642. coram Reuer.D.meo Decano. §.penult. & finali, ac in Leodien. Canonicatus 12. Martij 1653. coram eodem R.P.D. meo Cerro, in fine.*

Et ita vtraque.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Mercurij 14. Iulij 1657.

ARGVMENTVM.

Hæredi licet fiduciario debetur immiſſio, reiectis exceptionibus requirentibus altiorem indaginem: legitima debetur vnico filio in triente, & non exiſtentibus alijs bonis detrahitur etiam ex bonis legatis ad pias cauſas, quamuis ex huiuſmodi bonis non poſſint detrahi alia legata prophana.

SVMMARIVM.

1 *Hæredi ſcripto in teſtamento debetur immiſſio ex remedio* leg. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.
2 *Hæredi etiam fiduciario debetur immiſſio.*
3 *Legitima filij eſt triens.*
4 *Pro legitima competit hypotheca.*
5 *Pro legitima, quando fuit ſpecialiter relicta in teſtamento datur immiſſio.*
6 *Hæredi non retardatur immiſſio per exceptiones requirentes altiorem indaginem.*
7 *Dominium alicuius probatur ex declarationibus emptoris, quod ipſe nudum nomen habebat in emptione.*
8 *Dominium locorum montium probatur ex attergatione patentium cum libera diſpoſitione pro capitali, & fructibus.*
9 *Legitima eſt fauorabilior quacunque pia cauſa.*
10 *Legitima non minuitur legatis pijs.*
11 *Legitima detrahitur etiam ex legatis ad pias cauſas.*
12 *Legitima non detrahitur ex bonis legatis ad pias cauſas, quando adſunt alia bona, à quibus commode detrahi poſſit, ſecus ſi non adſint & numer. 13.*
13 *Æs alienum deducitur, ante quam legitima detrahatur.*
14 *Immiſſio pro indiuiſo operatur, vt immiſſus proportionaliter teneatur etiam ad æs alienum.*
15 *Donatarius vniuerſalis, an teneatur ad debita donantis.*
16 *Donatarius non dicitur vniuerſalis, quando donans ſibi reſeruat aliquam quantitatem.*
17 *Donatarius particularis non tenetur ad debita donatoris.*
18 *Legata pia integre debentur ante prophana, etiamſi bona pro iſtis non ſufficiant.*

DECISIO LXV.

Immiſſionem à D. Principe Hieracis, ac D. Conſiliario Nauarretta petitam in poſſeſſionem locorum montium de quibus agitur, cenſuerunt DD. eſſe concedendam vtrique prò indiuiſo, Nauarrettæ ſcilicet prò duabus ex tribus partibus, Principi verò prò alia tertia parte.

Quoniam vterque potitur teſtamento D. Principiſſæ matris eiuſdem Principis, in quo
1 Nauarretta ſcriptus eſt hæres vniuerſalis, cui proinde debetur immiſſio ex remedio *l. final.*
2 *C.de edict. Diu. Adrian.toll.* quamuis ſit hæres tantum fiduciarius, vt probat *Angel. de acquir. poſſ. quæſt.15.art.6.num.72.cum ſeq.* Princeps au-
3 tem fuit particulariter in legitima honoratus, quæ eſt triens totius aſſis hereditatis iux: *Auth.*
4 *Nouiſsima C.de inoff.teſtam.* Prò qua competit hypothæca, & datur etiam immiſſio quando
5 (prout hic) fuit ſpecialiter in teſtamento relicta *Rip.in l.in quartam num.115.ff. ad leg. falcid. Dec.conſ.134.ſub num.6.verſ.nam primo conſiſtat Gabr.de legit.concluſ.5.num. 2.Card.Mantic. de tacit. lib.13.tit.13.ſub num.73.verſ. quamobrem, & ſeqq.Gratian.diſcept.forens cap.731.num.23.Merlin de legitim.lib.5.tit. quæſt.1.num.1.& quæſt.3.num. 3.& ſeq. Rot.penes Put.deciſ.39.num.4. lib. 2. cor. Buratt.dec.1155.num.12.vbi Add.litt.E. & in Romana hereditatis de Fabijs 11. Martij 1644. cor. b.m. Bichio, ac 13. Iunij 1646.coram Eminentiſs. D. Cardinali Otthobono inter impreſs. deciſ. 73. num. 6.*

Non obſtat, quoad Nauarrettam prætenſa nullitas teſtamenti, vtpotè conditi ob odiũ
6 paternum, Quia huiuſmodi exceptio tanquã requirens altiorem indaginem non poteſt retardare immiſſionem Hæredi ſcripto donec per tres ſententias conformes fuerit canonizata *ad l.Diuus Pius §.diuus ff.de petit.hæred.l.quãdiu ff.de regul.iur.l.1. C. de bonor. poſſ. ſec. tabul. Surd.conſ.208.nu.47.& 51.Cyriac. controuerſ.262. num. 29.Thomas.dec.Marchiæ 82.num. 10. & ſeq. lib.1.Modern.Lucenſ.conſ.74.num.17.& ſeqq.lib.1. Rot.dec.671.ſub num.1.verſ.vnde part. 1.& deciſ. 217.num.27.par.5.rec. cum alijs per Adden. ad Buratt.dec.211.n.3.& ſeqq.*

Quò verò ad Principem non ſubſiſtit, quòd loca montium non eſſent propria D. Principiſſæ, ſed empta cum pecunia aliena ſub illius tantum diſpoſitione. Quia contrarium
7 conuincitur tum ex declarationibus factis ab emptore, quod ipſe in illorum emptione nudum duntaxat nomen expoſuit *Sum Principis nu.* 6.
8 tum ex attergatione litterarum patentium cũ libera diſpoſitione ad fauorem Principiſſæ tam reſpectu fructuum, quam capitalis, quæ profectò abſolutum illius dominium deſignant vt dixit *Rot.dec.*262. *num.*1. *& ſeq. part.*1. *diuerſ.& dec.*771. *num.*2.*part.*2.*rec. apud Pacif. de Saluian.interd.dec.*151.*num.*1.*& ſeq.cor.Card. Caualer. dec.*603.*num.*1 *cor.Buratt.dec.*863.*pariter n.* 1. *& coram b. m. Merlin. deciſ.* 321. *numer.* 2. *& ſeq.*

Minùs obſtat, quod teſtatrix de dictis locis montium ſpecialiter diſpoſuerit in pios vſus prò celebratione miſſarum, quia legitima
9 eſt fauorabilior quacunque pia cauſa, ideò
10 non ſolum non minuitur per huiuſmodi legata *can.final.*17.*quæſt.*4.*Alex.conſ.*45.*num.*11.*lib.* 1.*Roland.conſ.*39.*num.* 24.*cum ſeqq.lib.*3.*Merlin.de legitim. lib.*2.*tit.*1.*quæſt.*10.*num.*10. *Rot. dec.* 420.
11 *num.*1.*part.*4. *rec.* ſed ex illis quoque detrahitur *Auth.ſi qua mulier C.de Sacroſ.Eccleſ.Bartol. in l.ſi quis ad declinandum num.*6.*C. de Epiſcop. & Cler.Bald.conſ.*85. *num.* 2. *lib.* 1. *Alex d.conſ.*45. *num.*11.*lib.*1. *Ruin.conſ.*57.*num.*5.*in fin. lib.*2. *& conſ.*140.*num.*11. *lib.*5.*Rot.cor. ſ. m. Gregor. deciſ.* 539.*num.* 6.*& ſeqq.*

Et licèt concluſio ab aliquibus limitetur,
12 quando extant alia bona, ex quibus æque, & commode legitima detrahi poſſit, vt nempè de illis non de legatis piis ſit detrahenda habita ratione valoris rerum legatarum ex adductis *per Merlin.de legit. d. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 10. Hæc tamen limitatio in præſenti non applicatur, quia non conſtat de exiſtentia aliorum bonorum cum qualitate commodæ deductionis, quæ copulatiuè iuſtificari debent ab allegante iux.tradita per *Gabr.conſ.*138 *ſub num.*6.*verſ.idcircò neceſſe eſt lib.*2.*Grat.diſcept. forens cap.* 700. *num.* 25. *cum alijs per eum allegatis.*

Deindè non releuat, quòd prius ſit dedu-
13 cendum æs alienum tàm ex iuris diſpoſitione, quàm ex forma teſtamenti. Nam (præterquod de eo non apparet) ceſſat obiectum, quia
14 immiſſio fuit petita prò indiuiſo, & ſic cum ſuis oneribus, ad quæ Princeps proportionabiliter tenebatur prò parte ſibi tangente *Argel. de acquir.poſſ.quæſt.*17 *art.*3.*num.*162.*cum ſeqq. per tot. Rot.in Rom.legitimæ* 15. *Nouembris* 1620. *cor. b. m. Pirouano apud Merlin. de legitim. deciſ.* 113. *num.* 6.

Demum non ſubſiſtit, quód Princeps ſit debitor hæreditatis maternæ occaſione dotiſ
15 reſtituendarum à Patre, cuius ipſe eſt donatarius vniuerſalis, quia non eſt donatarius vni-
16 uerſalis, ſed particularis, cum Pater in donatione ſibi reſeruauerit ducatos 2000. vt cõſtat ex iuribus relatis in *Summario* reſponſionis eiuſdem Principis *num.* 1. quæ ſanè reſeruatio vniuerſalitatem donationis excludit, vt in ſpecie firmauit *Rot.in Romana locorum montium* 3. *Iulij* 1650. *cor. R. P. D. meo Meltio*, §. *ſecundò*
17 *prorſus*, donatarius autem particularis non tenetur ſoluere debita donatoris *per text. expreſſ. in l. æris alieni vbi gloſ.dat concordantes, C.de donat. Faber.in Codic. tit.de donat. defin.*4. *Dec.conſ.* 226. *ſub num.*4. *verſ. ſed tamen prædictis cum ſeqq.Ger. Spin. conſ.*75.*n.*33.

Denegarunt tamen DD. immiſſionem ab eodem Principe petitam prò legato ducatorum 5000. quia cum fructus locorum Montium ſint deſtinati in pios vſus (vt dictum eſt) licèt ex eis detrahi poſſit legitima, non poteſt tamen detrahi aliud legatum, quia lega-
18 ta pia integrè debentur ante prophana, quamuis bona pro omnibus non ſufficiant, iuxt.tradit *per Bartol. in l.ſi quis ſeruum*, §. *fin. ſub num.*6. *verſ. idem eſt ergo vbi etiam, Caſtrenſ. ſub num.* 2. *verſ.& hoc nota ff.de leg.*2.*idem Caſtr.in l.ſi quis teſtamento* 82. *nu.*5. *ff.de leg.*1.*Federic.de Senis conſ.* 250.*per tot. Bertacchin.in tract.de Epiſ.lib.*4.*par.*4. *num.*48.*inter tract.magn.tom.*13.*par.*2.*fol.*341. *Tiraquell.de priuil.pia cauſa priuil.*72.*verſ.legata tamen ibique Ricc. & Thorr.in addit. Surd.conſ.*209. *ſub num.* 7. *verſ. & idem dicit, ac in tract. de aliment. tit.* 8. *priuil.* 30. *ſub num.* 2. *verſ. nam videmus, & ſeq. Molfeſ. conſ.* 19. *num.*16. *cum pluribus ſeqq. poſt Comment.ad Conſuet. Neapol. Genuenſ. practicabil. Eccleſ. Tricen.* 113 *quæſt.*329. *ſub nu.*1. *verſ. in contrarium facit per tot. Nauarr. de priuil. miſerabil.perſon.priuil.*22. *num.*3.*& ſeqq. Leoncill. de priuil. pauper.part.*2. *priuil.*213.*num.*3.*Larr.dec. Granaten.* 62. *num.*44. *& ſeq. per tot.*

Et ità vtraque, &c.

*Confirmata vt infra deciſ.*96.

ROMANA DOMVS, SEV DOMORVM

Luna 26. *Nouembr.* 1657.

ARGVMENTVM.

Dos data viro cum pacto, quod diminueretur pro rata, qua ſocietates officij dotales exigi non poſſint, diminuitur, ſi aliqua ſocietas reperta fuerit inexigibilis: inexigibilitatem ex culpa viri non prouenisse, vnde probetur: bona acquiſita per vxorem præſumuntur ex bonis viri ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus, de qua *in l. quintus Mutius, ff. de donat. int. vir. & vxor.* acceptio in ſolutum, vel in pignus ex quibus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Dos data cum pacto, quod diminueretur pro rata ſocietatum inexigibilium, diminuitur, ſi aliqua ſocietas exigi non potuerit, & num.*3. *&* 13.

2 *Confeſſio emiſſa in reſponſionibus ad poſitiones ſuperat omne genus probationis.*

4 *Recuperatio cenſus apparet ex eo, quod quis inſtiterit pro ſolutione fructuum, & aſſociatione ad fundum cenſitum.*

5 *Negligentia viri in exigendo nomina dotalia probari debet cum præſumatur feciſſe omnes diligentias.*

6 Ne-

6 *Negligentia viri in exigendo excluditur ex confeſſione vxoris, quod ille non potuit exigere.*
7 *Verbum*, poteſt, *ratione ſubiectæ materiæ importat, ſeu præſupponit neceſſitatem, ſeu neceſſarium præexiſtens.*
8 *Verbum*, poteſt, *adiectum dictioni negatiuæ inducit neceſſitatem implendi.*
9 *Quietantia recipit interpretationem à præcedenti promiſsione.*
10 *Quietantia dotis abſque præcedenti promiſsione præſumitur ſimulata in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem.*
11 *Veritas præferenda eſt verbali confeſsioni.*
12 *Appellatio non tollit, ſed ſuſpendit effectum iudicati.*
13 *Viri, & non vxoris præſumuntur bona exiſtentia penes mulierem ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus.*
14 *Amplia quando defuncto viro omnia bona remanſerunt penes vxorem, quæ de illis non reddidit rationem.*
15 *Vxorem non potuiſſe ex bonis proprijs ſummam conſiderabilem conſtante matrimonio acquirere, vnde excludatur.*
16 *Creditum extinguitur per dationem in ſolutum, nec parit amplius fructus.*
17 *Domorum fructus calculantur ad rationem quinque pro centenario.*
18 *Datio in ſolutum arguitur ex aſsignatione facta cū ampliſsimis clauſulis præſeferentibus ius dominij.*
19 *Datio in ſolutum arguitur ex mandatis exequutis cum æſtimatione rei in exequutione captæ.*
20 *Datio in ſolutum comprobatur ab obſeruantia.*
21 *Datio in ſolutum comprobatur ex impoſitione cenſuum cum aſſertiua, quod fundus ad imponentem ſpectabat.*
22 *Datio in ſolutum potius, quam pignus præſumitur.*
23 *Præſertim fauore dotis.*

DECISIO LXVI.

CVm ſuppoſito, quod creditum dotale Erſiliæ autricis R. P. D. Cincij aſcenderet comprehenſo quarto ad ſcuta 2000. denegata fuit immiſſio illis de Pinea, non ſolùm ſuper duabus ex tribus partibus Domorum, de quibus agitur ab eodem R.P.D. Cincio poſſeſſarum, ſed etiam ſuper alia tertia parte præuijs deciſionibus editis cor. R.P. D.m.Meltio 22. Iun.1654. & 5.Iul.1655. quarum fundamenta cum hodie viſa fuerint non ſubſiſtere pro toto dicto credito cenſuerunt DD. quoad duas partes ſtandum eſſe in deciſis ex rationibus in vtraque deciſione deductis, quæ vrgent inconcuſſæ. Quo verò ad tertiam recedendum eſſe.

Quia licèt ex inſtrumento dotali appareat Erſiliam dediſſe in dotem Hieronymo ſecundo viro ſcuta 800. in diuerſis ſocietatibus officij, & alia ſcuta 300. in quodam cenſu, nec non plura mobilia, quæ omnia inſimul aſcenderent ad ſcuta 1600. tamen in eodem inſtrumento ſpecialiter conuentum fuit, quod in
1 euentum, in quem dictæ ſocietates, vel cenſus exigi non poſſent, dos cenſeretur diminuta pro ſumma inexigibili *Summ.dd. de Pin. n. nu.* 1. cum autem de Societatibus officij exigi non potuerint ſcuta 300. vt conſtat ex pro-
2 pria eiuſdem Erſiliæ confeſſione reſpondendo ad poſitiones, quæ ſuperat omne genus probationis vt in terminis ſimilis reſponſionis per verbum credit expreſsiuum veritatis tradunt *Michalor. de Poſit. cap. 6. nu. 28. cum ſeqq. & cap. 40. num. 6. & ſeq. Gratian. diſcept. 105. nu. 5. Thomat. dec. Mareh. 54. num. 7. lib.* 1. vtique dos
3 remanſit diminuta in ſcutis 1300. quibus additis ſcutis 325. pro quarto dotali totum creditum redigitur ad ſcuta 1625. in quorum ſatisfactionem cum Erſilia rehabuerit præfa-
4 tum cenſum ſcutorum 300. vt apparet ex inſtantijs factis tam ab ipſa, quam à R. P. D Cincio pro ſolutione fructuum, & aſſociatione ad fundum cenſitum, quæ obtenta fuit *d. Summ. num. 2. 3. & 13.* ac etiam habuerit alia ſcuta 150. & mobilia valoris ſcutorum 75. quæ dedit in dotem tertio viro, vt admittitur in prima deciſione, creditum remanet in ſcutis 1100. de quibus abunde fuit ſatisfacta ſuper dictis duabus partibus Domorum valoris ſcutorum 1775. prout ipſa fatetur in Inſtrumento dotali celebrato cum eodem tertio viro, vel ad minus ſcutorum 1470. ſecundum æſtimationem iudicialem, quam Rota maluit attendere in ſecunda deciſione §. *quo verò ad dictas partes*.

Nec reſpectu ſocietatis officij inexigibilitas imputari poteſt ſecundo viro ex quo neglexerit illius exactionem. Tum quia huiuſmo-
5 di negligentia non probatur, & præſumptio eſt, quod omnes fecerit diligentias pro illa exigenda iux. trad. per *Bartol. in l. ſi cum venderet §. finali ff. de pignorat. act. Surd. conſ. 12. num. 18. cum ſeqq. & dec. 221. num. 12. Becc. conſ. 37. n. 12. & ſeq. Maſcard. de probat. concluſ. 119. num. 3. & in terminis exactionis Menoch. conſ. 1102. num. 18. Rot. dec. 131. num. 6. part. 2. diuerſ.* tum quia
6 contrarium conuincitur ex reſponſione eiuſdem Erſiliæ ad poſitiones, quod vir non potuit exigere vnde implicita reſultat confeſsio
7 quod diligentiæ præceſſerint tanquam materia neceſſaria, & præexiſtens, vt in terminis verbi, *poteſt*, dixit *Rot. dec. 48. num. 6. part. 2. rec.*
8 fortius quando adhæret dictioni negatiuæ, quæ implendi neceſsitatem inducit iuxt. *gloſ. in cap. 1. verb. non poteſt de regul. iur. in 6. Valenz. conſ. 83. n. 137. lib. 1.*

Minus præiudicat quietantia facta ab eodem viro pro ſcutis 1600. quia debet intelligi
9 cum eadem qualitate, & conditione inexigibilitatis iuxtà promiſsionem præcedentem
10 aliàs enim circumſcripta promiſsione quietantia cenſeretur ſimulata, ac facta in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem, vt latè firmauit *Rot. in Romana Dotis 21. Februarij 1650. & 26. Nouembris eiuſdem anni cor. Em. D. Card. Corrado*. Præſertim cum emanauerit antè ſequutam exactionē, & conſtet eui-
11 denter de rei veritate, quæ verbali confeſsioni eſt præferenda vt in ſpecie dixit *Rot. dec. 523. num. 1. par. 5. tom. 2. rec. coram Duran. dec. 98. nu. 11. & dec. 337. nu. 19. & coram b.m. Merlin. dec.*
537.

537. ſub nu. 8. verſ. hincque ceſſant, ac in d. Roman. Dotis cor. Em. D. Card. Corrado,

Quo verò ad cenſum non obſtat, quod à
decreto aſſociationis fuerit appellatum, nam
12 (præterquod appellatio non tollit, ſed ſu-
ſpendit duntaxat effectum iudicati) parum
refert an Erſilia cenſum rehabuerit cum effe-
ctu nec ne, dum conſtat ex prædictis inſtantijs
nedum à Hieronymo viro non fuiſſe poſſeſ-
ſum, nec exactum, ſed imò eſſe inexigile, vt
proinde iure detrahi debeat à dote ſibi pro-
miſſa iuxtà pactum in Inſtrumento dotali ap-
poſitum, vt ſupradictum eſt.

Scuta demum 150. ac mobilia tertio viro
tradita gratis prætenduntur propria eiuſdem
Erſiliæ, quia nulla deſuper exhibeatur iuſtifi-
13 catio; vnde ad euitandam ſuſpicionem tur-
pis queſtus honeſtius eſt fateri illa habuiſſe
ex hæreditate ſecundi viri iux. iuris præſum-
ptionem de qua *in l. quintus Mutius ff. de donationib. inter vir, & vxor latè Menoch. de præſumpt. lib. 3 præſumpt. 51. num. 1. cum ſeqq. Capic. Latr. conſult. 44. per tot. lib. 1*, eoque magis cum
14 viro defuncto omnia eius bona pœnes ipſam
remanſerint, nec vnquam de illis rationem
reddiderit, vt ponderant *Surd. conſ. 290. ſub n. 39. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 51. num. 22. lib. 3*,

Nec vrget reſponſio, quod Erſilia ſibi re-
ſeruauerit ſocietatem officij ſcut. 50. ex cuius
fructibus potuerit dicta ſcuta 150. coaceruа-
re, ac mobilia acquirere Nam quoad mobilia
15 adeſt explicita eiuſdem confeſsio medio iu-
ramento emiſſa, quod ſunt hæreditaria viri.
Quo verò ad pecunias impoſsibile eſt, quod
illas potuerit coacerare ex fructibus d. Socie-
tatis, quos vel eſt veriſimilius Erſiliam con-
ſumpſiſſe in proprios, ac muliebres vſus: vel
in omnem caſum pro annis 20. ad ratione ſcu-
torum ſex quolibet anno vix aſcenderent ad
ſcuta 120. vnde adhuc vigeret ſuſpicio turpis
quæſtus ex authoritatibus ſupra allegatis, ſed
ceſſat difficultas, quia ſocietas fuit diſdicta
biennio poſt ſecundas nuptias, nec apparet
pecunias fuiſſe rei inueſtitas, itaut alios fructus
parere potuerint vt opus eſſet.

Ceterum non ſubſiſtit, quod Erſilia eſſet
vlterius creditrix fructuum Dotalium medio
tempore decurſorum, quia placuit dilemma,
quod vel dictæ duæ partes domorum fuerunt
ab ipſa in ſolutum acceptæ, vel in pignus. Si
16 in ſolutum nullos fructus prætendere poteſt,
cum exinde eius creditum fuerit extinctum
ac ſatisfactum, vt dixit *Rot. coram Card Seraph. dec. 1331. num. 2.* ſi verò in pignus, fructus do-
tales ad rationem ſcutorum ſeptem cum di-
midio iuxtà taxam municipalem, pro credito
ſcutorum 1100. aſcenderent ad annua ſcuta
82. 50. fructus autem domorum valoris ſcu-
torum 1470. ſecundum æſtimationem ſupra
17 relatam aſcenderent ad ſcuta 73. 50. calcu-
lando ad rationem ſcutorum quinque, vt ſer-
uatum fuit in præcedentibus deciſionibus.
Quare inuicem compenſatis fructus dotales
ſuperant in ſcutis nouem, de quibus Erſilia
remanſit pariter ſatisfacta cum fructibus in-
debitè perceptis ex alia tertia parte Domorũ
longè excedentibus annua ſcuta nouem; vt
patet calculanti.

Sed Domos fuiſſe in ſolutum acceptas DD.
18 verius exiſtimarunt, tàm attenta illarum aſ-
ſignatione tertio viro facta cum ampliſſimis
Clauſulis ius dominij præſeferentibus, vt in
ſpecie reſpondit *Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 94. num. 14. & ſeqq. & dec. 46. num. 5. & ſeq. part. 6. rec.* quàm mandatis iudicialiter obtentis, ac
19 exequutis ſuper eiſdem domibus iuncta illa-
rum æſtimatione, quæ ſanè demoſtrant ani-
mum Erſiliæ eas retinendi iure dominij non
autem pignoris, prout comprobauit obſer-
20 uantia ſubſequuta; dum ſuper illis impoſuit
21 annuum cenſum ſcutorum 56. præuia aſſer-
tione, quod ad ipſam ſpectabant, & pertine-
bant *Summ. dd. de Pinea num. 4. Rot. dec. 16. ſub nu. 2. verſ. tertio cum ſeq. part. 1. diuerſ. & coram Buratt. dec. 160. num. 16. Leotard. de vſur. quaſt. 12. nu. 11. & ſeq.* Ac etiam quia in dubio res de iure
22 præſumitur potius accepta in ſolutum, quàm
23 in pignus præſertim fauore dotis *Menoch conſ. 201. num. 18. Rot. d. dec. 168. num. 1. part. 1. diuerſ. coram Gregor. d. dec. 194. ſub num. 12. verſ. tum quia in dubio cum ſeq. ac dicta deciſ. 46. numer. 6. par. 6. rec.*

Et ita vtraque &c.

COMEN. BENEFICII.

Luna 3. Decemb. 1657.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria certius datur in prophanis, quando concurrit fumus, nec denegatur ex eo, quod probatio fieri poſſit per ſcripturas dum omnia articulata nõ poſſunt per ſcripturas juſtificari, juſpatronatus arguitur gentilitium, dum maſculi de familia præſentarunt in capita, nec ex eo quod compatronus aliquando non præſentauit, amittit quaſi poſſeſsionem præſentandi, quæ præſentatione aliorum remanſit præſeruata.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpatronatus materia ad effectum remiſſoriæ reputatur prophana.*

2 *Remiſſoria in prophanis datur, quando materia articulata eſt releuans.*

3 *Releuantia concurrit in ijs, quæ plurimum conferunt ad cauſam.*

4 *Fumus reſultat ex atteſtatione iurata.*

5 *Fumus iunctus releuantiæ excludit ſuſpicionem calumniæ.*

6 *Fumo ſtante datur remiſſoria etiam in cauſa beneficiali.*

7 *Præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtituendus eſt in concurſu præſentati à non exiſtente in tali poſſeſſione.*

8 *Præſentandi quaſi poſſeſſio, licet non fuerit continuata, non amittitur, ſed præſeruatur præſentatione aliorum compatronorum.*

9 *Probatio per teſtes admittitur ad coadiuuandas ſcripturas ceſſante calumnia.*

10 *Remiſſoria conceditur, quando omnia contenta in arti-*

Digitized by

articulis iuſtificari nequeunt per ſcripturas.
11 *Remiſſoria contra exequutionem litterarum Apoſtolicarum datur reſeruato arbitrio proſequendi, vel retardandi proceſſum.*

DECISIO LXVII.

FVit reſolum Remiſſoriam eſſe concedendam, quia licet agatur de materia iuriſ-
1 patronatus tamen ad effectum obtinendi remiſſoriam cauſa reputatur prophana iuxta *Deciſ. Achill. 11 de iure patronat. Caſar. de Graſſ. dec. 1. num. 9. de dilat. b. m. Merlin. dec. 102. num. 2.*
2 *Add. ad Gregor. dec. 164. num. 7.* in prophanis autem data releuantia materiæ articulatæ remiſsoria paſsim conceditur *l. Iudices, & Auth. apud eloquentiſsimum C. de fide Inſtrumentor. Caſar. de Graſſ. d. dec. 1. num. 10. de dilat. ſ. m. Gregor. dec. 191. n. 2. Duran. dec. 35. num. 1.*

Primò enim articulatur familiam Beſutiã, & Caſtrobeſutiam non differre inter ſe, ſed eſſe vnam, & eandem. Deinde iuſpatronatus eſſe gentilitium, & familiare, ac vti tale ſemper fuiſſe tentum, & reputatum apud
3 omnes de familia, quæ cum plurimum conferant ad cauſam procul dubio ſunt releuantia, vt dixit *Rot. coram Card. Caualerio dec. 232. num. 2. coram Penia dec. 1255. ſub num. 3. verſ. tum denique in Hiſpalen. Decimar. 26. Iunij 1647. coram Em. D. Card. Corrado §. fin. & in Bononien. ſeparationis Thori 4. Martij 1652. cor. R. P. D. meo Veroſpio §. neque vrgent ac ſepè in alijs.*
4 Præterea datur fumus veritatis materiæ articulatæ per atteſtationem duorum medio iuramento roboratam, aſſerentium maſculos vtriuſque familiæ ſemper præſentaſſe in capita, & non in ſtirpes, ac iuſpatronatus eſſe gentilitium, non autem hæreditarium, qui
5 iunctus cum releuantia excludit ſuſpicionem calumniæ, vt pluribus relatis fuit dictum in *Auenionen. legitima 23. Iunij 1656. coram me §.*
6 *nec ſubſiſtit;* Ac operatur, vt remiſſorie ſit concedenda, quamuis cauſa eſſet beneficialis *Caputaq. dec. 56. num. 1. & 3. part. 3. Rota dec. 585. part. 5. tom. 2. rec. & coram Merlin. d. dec. 15. nu. 1. & dec. 102. n. 3.*
7 Nō obſtat quod Octauianus fuerit præſentatus ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione pręſentandi, ideoque ipſe ſit inſtituendus non autem Ioannes Baptiſta ab alijs non poſſidentibus præſentatus *iuxta text. in cap. conſultationibus de iurepatronatus*, quia in ſecundo articulo ponitur omnes de familia Beſutia, & Caſtrobeſutia promiſcue præſentaſſe, ac præſentationes fuiſſe per ordinarios admiſſas non ſemel, ſed pluries, & quoties vacatio contigit, quod ſi probetur, & probatio includat etiam perſonas illorum, qui modo præſentarunt Ioannem Baptiſtam profectò conſtabit ipſum quoque fuiſſe præſentatum ab exiſtentibus in quaſi poſſeſſione, quæ licèt non
8 fuerit continuata non ideò cenſetur amiſſa, ſed benè præſeruata per ſucceſſiuas præſentationes ab alijs, compatronis factas *iuxta conſ. Calder. 15. de iure patr. Feder. de Sen. conſ. 102. in fin. Put. dec. 290. num. 3 lib. 1. Card. Seraph. dec. 339. num. 3. Gregor. dec. 417. num. 2. & ſeqq. vbi Add. n. 15. cum alijs Viuian. de iurepatr. lib. 5. cap. 4. num. 44. Gratian. diſcept. 577. n. 16.*

Nec releuat, quod huiuſmodi probatio fieri poſſit per ſcripturas, ac proinde non ſit admittenda alia per teſtes nam (præter quod) ceſſante calumnia, ac data releuantia mate-
9 riæ articulatæ contrarium ſeruatur, vt vna probatio per aliam coadiuuetur *Cæſar de Graſſ. dec. 1. num. 11. de dilation. Rot. dec. 463. nu. 2. par. 1. diuerſ. & in Neapolitana Pecuniaria 1. Februarij 1645. cor. R. P. D. meo Meltio*, ceſſat obiectum,
10 quia non omnia in articulis contenta poſſunt per ſcripturas probari, cum vlterius articuletur publica vox, & fama auditus à maioribus ſcientia, & patientia patronorum, ac (vt dictum eſt) familiam Beſutiam, & Caſtrobeſutiam eſſe vnam, & eandem, quæ non niſi per teſtes iuſtificari poſſunt, quo caſu remiſſoria ſuper omnibus Articulis conceditur *Rot. dec. 17. de teſtibus in nou. Caualer. dec. 271. num. 5. Em. Ottbobonus dec. 82. num. 9. Add. ad Greg. dec. 253. n. 1.*

Verum quia agitur de exequutione littera-
11 rum Apoſtolicarum, quæ de cætero apparent iuſtificatæ ex ſententia Rotali ad fauorem Octauij lata reſeruarunt DD. eorum arbitrio facultatem proſequendi interea, vel retardandi proceſſum ad vlteriora, nè ex dilatione probationis debita earundem litterarũ exequutio diutius, quam par eſt ſuſpendatur, vt ſeruatum fuit *coram Buratt. dec. 192. in fin coram Penia dec. 81. pariter in fin. in Theanen. ſeu nullius Abbatiæ 15. Martij 1641. coram b. m. Bichio, & in dicta Auenionen. legitima coràm me, ac in alijs.*

Et ita concluſum Remiſſoriam eſſe concedendam cum retardatione, vel ſinè arbitrio Rotæ vtraque &c.

TERRACINEN. PECVNIARIA.

Merc. 5. Decembris 1657.

ARGVMENTVM.

Poſt reſidualem quietantiam ſi quis compellatur aliquid ſoluere, repetit indebite ſolutum iouueriſimilitudines, ſeu ſuſpiciones talis quietantiæ, vnde excludantur e Proteſtationi, quod quis declaret, an velit habere inſtrumentum pro bono, & legali, quando dicatur ſatisfactum, & via exequutiua, quando non vulneretur.

SVMMARIVM.

1 *Verba*, pro reſiduo *probant integram ſolutionem.*
2 *Repetitio indebiti competit ei, qui poſt integram ſolutionem fuit coactus aliquid ſoluere, & numer. 4.*
3 *Repetitio indebiti certius datur, quando quis in ſolutione declarauit velle ſolutum repetere, in euentum quod reperirentur præcedentes ſolutiones.*

5 *Suſpicio falſitatis arguitur ex inuerisimilitudine.*

6 *Suſpicio falſitatis in ciuilibus adimit fidem ſcripturis.*

7 *Implicantia, ſeu inuериſimilitudo non adeſt, eo quia apocha cantet* per contanti, *inſtrumentum vero ſubſequens per confeſſionem de recepto.*

8 *Suſpicio falſitatis etiam ex ſolo poſſibili remouetur.*

9 *Quietantiarum iteratio non eſt inuerisimilis, imò quotidie practicatur.*

10 *Quietantiarum iteratio præſumitur, quando conſtat contrahentes voluiſſe apocham in inſtrumentum redigere.*

11 *Confeſsio de recepto non alteratur ex alijs verbis æquiuocis, quando non adeſt verbum,* in contanti.

12 *Numeratio pecuniarum præterita infertur ex verbis numeratæ pecuniæ emiſsis in confeſsione de recepto vbi ampliatur.*

13 *Suſpiciones leuiſsimæ non attenduntur.*

14 *Inſtrumenta intra quindecim dies conſignari debent in Archiuio ex Conſtitutione Sixti V.*

15 *Inſtrumentum repertum in Archiuio præſumitur debito tempore conſignatum.*

16 *Compulſoria non requiritur in extractione inſtrumenti facta per Archiuiſtam ex Archiuio publico.*

17 *Inſtrumentum publicum extractum ab Archiuiſta non indiget recognitione.*

18 *Publicatio inſtrumenti poſt mortem Notarij, & teſtium, nihil obeſt, quando intercesſit longiſsimum tempus vſque ad productionem, & numer. 20.*

19 *Mors auget fidem ſcripturis, & habet vim iuramenti.*

21 *Proteſtatio quod quis declaret, an velit vti inſtrumento pro bono, & legali dicitur impleta, cum quis declarat velle vti pro bono, & legali, donec doceatur de contrario.*

22 *Proteſtatio ſeu oppoſitio, quod declaretur an quis velit vti inſtrumento pro bono, & legali, requiris ſpeciale, & indiuiduum mandatum procura.*

23 *Proteſtatio facta à non habente ſufficiens mandatum non eſt adimplenda.*

24 *Inſtrumentum ſubſiſtetur in ea parte, in qua Notarius rogatus aliquid non promiſit.*

25 *Notarius affinis, & coniunctus poteſt de inſtrumento rogari.*

26 *Notariatus probatur ex protocollis repoſitis in Archiuio, & deſcriptione in Notula Notariorum.*

27 *Dilatio productionis nihil obeſt, quando procedit ex ignorantia Notarij rogati de inſtrumento.*

28 *Obliuio rogitus inſtrumenti præſumitur ex lapſu triginta, & vltra annorum.*

29 *Ignorantia alicuius inſtrumenti facilius admittitur in perſona idiota.*

30 *Via exequutiua non vulneratur per ſententiam, quæ non tangit ſubſtantiam obligationis, & numer. 31.*

32 *Rota procedit exequutiue, ſicut A.C. quando iſtius facultates illi communicantur.*

DECISIO LXVIII.

CVm egerit Nuncius Medeccia coram A.C. contrà Roſam pró repetitione ſcutorum 600. tanquam illi indebitè ſolutorum fuit eadem Roſa ab eodem A. C. per ſententiam abſoluta, quam die 14. Maij præteriti coram me confirmauit Rota, ex tunc deductis. Verùm cum repertis nouis iuribus ad inſtantiam eiuſdem Nuntij fuerint à Signatura mihi communicatæ facultates A. C. datoque dubio an ſit relaxandum mandatum, aut potius ſtandum, vel recedendum à Deciſis DD. ex nouiter deductis cenſuerunt mãdatum eſſe relaxandum, & recedendum à deciſis.

Exhibitum ſiquidem fuit Inſtrumentum
nuper adinuentum, ex quo plenè, & conclu-
denter apparet die 28. Auguſti 1616. Nun-
tium ſoluiſſe Tarquinio Viro Roſæ ſcuta 70.
in contanti, & tradidiſſe Bouem valoris ſcu-
torum 14. pro vltimo, & finali reſiduo dotis,
1 de qua agitur, quæ verba pro reſiduo inte-
gram ſolutionem illius probant, vt per *Mo-
dern Panormit. reſolut. 97. nu. 3. & Rota coram Ca-
ual. dec. 218. num. 4. & coram Merlin. dec. 264. nu.
2. & part. 5. recent dec. 76. num. 4.* Vnde cum non
2 obſtante hac præexiſtenti ſolutione Nuntius
coactus fuerit ſoluere ex eadem cauſa dicti
reſidui alia ſcuta 600. competit illi eorum re-
petitio actione condictionis indebiti *iuxta tex-
tum expreſſum in l. ſi pœna 19. §. 1. ff. condict. indeb.
& l. in ſumma in fin. ff. eod. & l. ſi à Patre C. eodem
tit. Cancer. var. reſol. cap. 2. lib. 1. num. 64. & ſeqq.
Rot. in Caſenaten. fructuum 28. Iunij 1647. verſ.
quibus ſtantibus cor. Reu. Tarraconen.*

Eoquè manifeſtius, quia in Inſtrumento
3 cõcordiæ in quo Roſa calore iudicij exequu-
tiui per ipſam introducti exegit huiuſmodi
pecunias, idem Nuncius ignorans, & in promptum
non habens exceptiones, nec iura, ex
quibus conſtabat de reſiduali ſolutione dictæ
dotis ſoluerit cum declaratione, & conuen-
tione, quod ſi ex publicis documentis do-
tem ſolutam iam fuiſſe docuiſſet ſummam
prædictam vti indebitè ſolutam repetere poſ-
ſet his verbis — *Quod in euentum, quo reperiren-
tur ſolutiones dicti reſidui dotis mediantibus inſtru-
mentis publicis, & authenticis teneatur dicta Roſa
eiuſque hæredes ſoluere dicto Nuntio eiuſque hære-
dibus illam quantitatem, ſeu quantitates de quibus
ſolutiones apparebunt.* Exhibito igitur hodie pu-
4 blico Inſtrumento ſolutionis dicti reſidui cõ-
petit repetitio indebitè ſoluti per doctrinam
*Bartol. in l. 1. §. & parui refert ff. quod vi, aut clam.
quam ſequitur Rot. Ianuen. dec. 3. ſub num. 1. & in
l. 2. in princip. ibique Iaſon. num. 7. ff. de condiction.
indeb. Caſtrenſ. conſ. 180. ſub num. 1. verſ. quia cum
dicta ſolutio, & ita dixit Rota coram Merlin. dec.
26. num. 1. & in Firmana Pec. 24. Iunij 1647. &
pariter eiuſdem menſis 1650. coram bo. mem. Bi-
chio.*

Non obſtat aduerſus prædicta prætenſa inuериſimilitudo, quod de eadem quantitate ſcutorum 70. in contanti, & de eodem Boue valoris ſcutorum 14. confecta fuerit Apocha

die 1.

die 1. Nouembris 1611. & ferè quinquennio
poſt die 28. Auguſti 1616. Inſtrumentum pu-
blicum vltimo loco productum, cum actus
huiuſmodi iterari non ſoleat niſi duplicetur
5 quantitas, & ſpecies, ob quam inueriſimili-
tudinem intrat ſuſpicio falſitatis, quæ ſola
6 in ciuilibus adimit fidem ſcripturis *Rota dec.*
229. num. 2. poſt ſecundum vol. conſil. Farinac. cor.
Card. Caualer. dec. 455. num. 1. & in Recent. deciſ.
452. num. 4. part. 3. & in Calaguritana Beneficij de
Cornago 10. *Decembris* 1646. *coram R. P. D. meo*
Veroſpio.

Etenim DD. animaduerterunt, quod ſola
7 Apocha loquitur in contanti ibi „ *Per tenor di*
queſta ſia nota, come Tarquinio con la preſente hà
confeſſato, e dichiaratoſi come in preſenza hà ri-
ceuuta in contanti, Inſtrumentum verò conti-
net ſimplicem confeſſionem de recepto, ne-
que in eo legitur verbum incontanti ibi „ *præ-*
dictus Tarquinius in mei confeſſus extitit habuiſſe,
& recepiſſe, vndè cum prima ſcriptura conti-
neat realem ſolutionem, ſecunda verò ſim-
plicem confeſſionem excluditur adducta in-
ueriſimilitudo, quia cenſetur ſcripturam il-
lam priuatam fuiſſe in publicum Inſtrumen-
tum redactam; præſertim dum in Inſtrumen-
to ſcripturæ omnes anteà factæ annullantur
8 ſuſpicio enim falſitatis etiam ex ſolo poſſibili
remouetur, vt firmat *Rot dec. 135. nu. 7. part. 2.*
9 *diuerſor.* nec eſt inueriſimile, aut prohibitum
hoc modo iterare quietantias; imò quotidie
10 practicatur, & earum iteratio præſumitur,
quando conſtat contrahentes ſcripturam per
Apocham priuatam in publicum Inſtrumen-
tum redegiſſe maximè ſi alioquin ſuſpicio
mala, & contrarietas euitari non poſſet *Felin.*
in cap. cum Ioannes nu. 9. de fide Inſtrument. Ruin.
conſ. 31. num. 4. in fin. & num. 9. & conſ. 60. nu. 1.
lib. 4. & conſ. 51, num. 11. & 20. lib. 5. Menoch. de
præſumpt. lib. 6. præſumpt. 15. num 11. cum ſeqq. uſ-
que ad num. 19 cum alijs adductis per Gratian. diſ-
cept. for cap. 877. n. 20. & 21.

Non etiam refert, quod in prædicto In-
ſtrumento legantur verba ibi „ *Prout in noſtra*
præſentia habuit, & recepit ſcilicet ſcuta 70. in pe-
cunia numerata in tot Iulijs, & Teſtonibus, pro-
indeque realem numerationem importent,
11 quia cum non adſit verbum *incontanti* prout
legitur in Apocha cætera non alterant, neq;
immutant naturam puræ, & ſimplicis confeſ-
ſionis de recepto, vt in fortioribus terminis
declarauit *Rota in Ianuen. Pec. 15. Aprilis 1611.*
coram Lancellotto poſt 2. vol. conſil. Farinacc. deciſ.
320 per tot. & ſignanter ſub num. 3. verſ. ponderan-
do præſertim, & in Parmen. Penſionis 23. Maij 1640
§. tum ſubſequentia cum ſeqq. & 28. Aprilis 1645.
§. maior difficultas coram b. m. Bichio. Ac propte-
12 reà referenda ſunt ad actum præteriti tempo-
ris adeout denotent numerationem pecunia-
rum iam perfectam, & Bouis traditionem
iam conſumatam in actu primæ quietantiæ,
Rota dec. 746. num. 5. in fin. par. 3. rec. idque etiam
ſuadentibus verbis ipſius inſtrumenti cum ve-
riſimile nõ ſit in loco celebrationis illius fuiſ-
ſe conſignatum Bouem illum in vtraq; ſcri-
ptura mentionatum, vt declarat *Gratian. di-*
ſcept. forenſ. cap. 387. num. 35. & ſeqq. Rota dicta
dec. 320. num. 4. inter impreſſ. poſt 2. vol. conſ. Fa-
rinacc.

Non item referunt aliæ ſuſpiciones oppo-
13 ſitæ, quia viſæ fuerunt DD. leuiſſimæ. Præ-
14 cipuè non refert, quod non conſtet tale in-
ſtrumentum infrà 15. dies à die rogitus con-
ſignatum fuiſſe in Archiuio iuxtà formam
Bannimentorum, & Conſtitutionis *Sixti V.*
83. Bullar. nou. tom. 2. Quia cum repertum fue-
15 rit in Archiuio Soana ai præſumitur vtique
tempore debito ibi conſignatum, donec iu-
ſtificetur contrarium *l quoties 13. ff. de reb. dub.*
16 prout quoque nihil refert extractum fuiſſe
abſque litteris compulſorialibus ſinè aliqua
citatione, & pendente lite cum ſufficiat ex-
tractum fuiſſe ex Archiuio publico, & ab eius
Præfecto ad tradit. per *Cyn. in l. Contractus num.*
14. C. de fid. Inſtrumen. Alexan. conſ. 14. n. 18. lib. 6.
Cur. Iunior. conſ. 162. num. 5. lib. 2. Rota dec. 144.
num. 1. part. 4. & dec. 47. num. 14. & 125. num. 10.
& ſeqq. part. 6. & coram Eminentiſs. Card. Otthobo-
no dec. 143. num. 19. & ob eandem rationem
17 aliqua ſui recognitione non indigere ſæpius
dixit *Rota, & ſignanter in Ciuitatis Caſtelli fidei-*
commiſsi 10. *Maij* 1621. *coram Card, Fabritio Ve-*
roſpio, cum alijs ibidem relatis.

Neque etiam obeſſe viſum fuit, quod in-
18 ſtrumentum fuerit publicatum poſt Notarij,
ac teſtium obitum, quia (præter quod) hoc
19 magis probat veritatem, cum mors habeat
vim iuramenti *Cephal. conſ. 225. num. 7. & Natt.*
conſ. 581. num. 13. lib 3. & augeat fidem ſcriptu-
ræ vt inquit *Rota coram Greg. dec. 463. num.* 12.
20 longæua nimis interceſſit temporis diutur-
nitas à die rogitus vſque ad diem productio-
nis; vndè mirum non eſt, quod Notarius, &
teſtes obierint, vt benè reſpondet *Surd. conſ.*
173. num. 86. verſ. tertia, & ſeqq.

Parum iuuat, quod pro parte Roſæ fuerit
oppoſitum, quod Nuntius declarare deberet,
an vti vellet Inſtrumento pro bono, & legali,
qui tamen non declarauit, quia omiſſo, quod
21 proteſtatio fuit abundè impleta cum decla-
ratione ſe velle eo vti pro bono, & legali do-
nec doceatur de contrario, quam vti ſuffi-
cientem admiſit *Rota in decisionibus relatis in de-*
ciſ. 532. num. 1. coram Buratt cum huiuſmodi
22 oppoſitio facta non eſſet ab habente ſpeciale,
& indiuiduum Procuræ mandatum, vt opus
eſſe aduertit *Baiard. ad Clar. §. falſum num.* 130.
relatus per Farinac. quæſt. 159. de falſis part. 4. num.
80. & in ſimilibus proteſtationibus, cæteriſ-
que actibus, qui ab animo pendent tradit *Rot.*
coram ſ. m. Greg. dec. 268. num. 7. & apud Merlin.
23 *dec. 104. num. 8.* non tenebatur Nuntius prote-
ſtationem implere vt in ſimili de Poſitioni-
bus tenuit *Rota coram Buratt. dec. 466. num. 3. cum*
alijs relatis per Add. ad eundem dec. 127. littera C.

Nec vmbram aliquam falſitatis facit,
quod Mancinus, qui de inſtrumento fuit ro-
gatus, eidem Roſæ dotem conſtituerit, &
Auunculus eſſet ipſius Nuncij, quia dotem
non promiſit, ſed bouem dumtaxat: & ita
24 rogitus præter illum Bouem in integra dote
ſuſtinetur vt benè ponderat *Bert. conſ. 103. nu.*
12. & licèt affinis, ac coniunctus eſſet potuit
25 de inſtrumento rogari vt latè comprobat
Aldo-

Aldograd. conſ. 50. num. 229. lib. 1. Farinac. quæſt.
150. num. 206. de falſit. minus etiam dubitari
poteſt de illius Notariatu anno 1611. & an-
no 1616. cum exuberanter conſtet ex Proto-
26 collis inſtrumentorum illius exiſtentium in
Archiuio Sonnini iuncta notula omnium
Notariorum eiuſdem loci inter quos ipſe re-
cenſetur *DD. in l. ſcriniarios C. de teſtamento*
militari Dec. in cap. 1. de fide inſtrument. Rota dec.
228. num. 2. part. 4. recent. & dictum fuit in No-
narien. bonorum 17. Decembris 1640. coram Coc-
cino:

Nihil releuante, quod Nuntius tandiu di-
ſtulerit hoc inſtrumentum producere, Præ-
ſertim dum ab initio apocham exhibuit nulla
facta mentione, quod aderat ſolutionis inſtru-
27 tum, cum dilatio proceſſerit ex ignorantia
Notarij rogati, quem adhuc reperire non po-
tuit, vt deſumitur ex literis excommunica-
tionis ad eius petitionem publicatis aduerſus
ſcientes, & occultantes. Sicuti nec minùs
produxiſſet apocham niſi metu eiuſdem ex-
communicationis fuiſſet ſibi tradita à Fran-
ciſco Martino, vt ex fide ipſius. Et quoniam
28 triginta anni, & amplius effluxerunt poſt in-
ſtrumenti ſtipulationem de illius rogitu obli-
tum fuiſſe cenſendum eſt ex præſumptione
iuris, qua *Rota deciſ. 360. num. 5. par. 6. recent.*
& in Romana, ſeu Auximana Donationis 20. Iunij
1639. coram Reuerendiſſ. Terracinen. confirmata
17. eiuſdem menſis 1641. coram bo. me. Peutingerio.
29 Quæ & facilius procedunt cum Nuntius eſ-
ſet omni genere literarum expers, & perſona
idiota, cuius quidem, & ſimilium qualitatum
rationem habendam eſſe tradit *Menochius de*
arbitrar. iudic. caſu 20. num. 5. Neque verum eſt
nullam fuiſſe factam mentionem huius in-
ſtrumenti, cum in tranſactione illud referuari
expreſsè Nuntius indixerit.

Denique non ſubſiſtere, quod vulnerata
fuerit virtus obligationis Cameralis per ſen-
30 tentiam abſolutoriam A. C. cum ſententia
non tangat ſubſtantiam obligationis, ſed lata
fuerit ex quo pro parte Nuntij fuerat ſolùm
producta apocha informis, & examinati non
nulli teſtes, ex quibus non videbatur reſultare
concludens iuſtificatio antecedentis ſolutio-
nis ſcilicèt per inſtrumentum publicum, vel
alias ſcripturas publicas, vt apparet, & firma-
tur in *d. deciſ. huius cauſæ, §. iuſtitia verò, cum ſeqq.*
31 Ac propterea obligatio Cameralis, & via exe-
quutiua non remanſit vulnerata, vt diſtin-
guendo latè reſponſum fuit in *Romana Cenſus*
11. Martij 1652. & 14. Febr. 1653. cor. Reuer. D.
meo Decano, comprobatis in Rom. Pecuniar. 5. Iul.
1655. coram R.P.D. meo Beuilaqua.
32 Rota autem communicatis ſibi facultati-
bus A. C. ad relaxationem mandati procedit
non ſecùs ac ipſe A. C. vt declaratum fuit
coram Buratt. deciſ. 752. vbi Add. numer. 7. coram
Coccino deciſ. 72. & deciſ. 415. numer. 10. in fine
par. 1. rec. & in Portuen. Aſſiſtus 4. Martij 1652.
coram b. m. Bichio.

Et ità relaxandum eſſe mandatum, & rece-
dendum à deciſis vtraque parte informante
reſolutum fuit, &c.

MELEVITANA COMMENDÆ.

Luna 10. Decembris 1657.

ARGVMENTVM.

Pleniſſimè agitur de ſtatuto 27. religionis Hie-
roſolymitanæ, quomodo ſcilicet intelligatur,
& an fuerit correctum per ſtatutum 29. eiuſ-
dem religionis.

SVMMARIVM.

1 *Antianitatem habens dicitur habere ius ad Com-*
mendam primo loco vacantem, amplia nu-
mer. 2.
3 *Magnus Prior habens facultatem conferendi*
Commendam per intra quinquennium non poteſt
conferre Commendam vacantem poſt quinquen-
nium.
4 *Statutum 27. religionis Hieroſolymitanæ an fuerit*
correctum per ſtatutum 29.
5 *Magno Priori quinquennium datum ad conferen-*
dum vnam Commendam computatur à die pro-
motionis.
6 *Ius conferendi haberi poſſe intra certum tempus, &*
tamen exercitium per aliquot dies ſuſpendi non
repugnat.
7 *Epiſcopus habet quadrimeſtre à die vacationis Pa-*
rochialium pro faciendo concurſu, & tamen non
poteſt deuenire ad examen, niſi elapſis decem
diebus.
8 *Iudex ſecundæ inſtantiæ habet annum, vel bien-*
nium à die illati grauaminis ad terminandam
cauſam appellationis.
9 *Iudex ſecundæ inſtantiæ non poteſt iuriſdictionem*
exercere antè præſentatam commiſſionem, ſeù præ-
ſentatam pendentibus ferijs.
10 *Tempus eſt continuum, quando datur ad aliquid*
expediendum cum deſignatione initij, etiamſi per
aliquod ſpatium ſuſpendatur exercitium.
11 *Verbum*, poſſint, *importans ſolam potentiam,*
quando diſtinguitur ab actu.
12 *Statutum non dicitur correctorium alterius, dum eſt*
illius ſuppoſitiuum, & conſequutiuum.
13 *Dictio aduerſatiua*, però, *non corrigit, ſed modifi-*
cat, ſeu limitat retentis iiſdem terminis.
14 *Statutum non debet eſſe ſuperfluum, vel importare*
inſtantaneam correctionem.
15 *Interpretatio omnis capienda eſt ad euitandam in-*
ſtantaneam correctionem ſtatutorum.
16 *Superfluitas, & correctio non debet dari in ſtatu-*
tis, quamuis diuerſo tempore conditis, præſertim ſi
eodem tempore fuerunt compilata.
17 *Collatio Commendæ non intrat, niſi prius va-*
cet.
18 *Declaratio confertur ineſſe ſtatuto declarato.*
19 *Declaratio nihil de nouo inducit, ſed aperit, quod*
latebat.
20 *Statuta qui poteſt condere, & reformare, multo*
magis poteſt declarare.
21 *Beneplaciti Apoſtolici reſeruatio intelligitur qua-*
tenus opus ſit.
22 *Vt ſtatuta religionis Hieroſolymitanæ valeant vſq;*
ad aliud Capitulum generale, non indigent Bene-
placito Apoſtolico.

23 *Obſer-*

Digitized by Google

23 *Obſeruantia debet eſſe præciſa reſpectu caſus controuerſi.*
24 *Obſeruantia interpretatiua opus non eſt in ſtatutis per ſe clàris.*

DECISIO LXIX.

COmmendam de Neuille vacatam per
obitum Commendatoris de Vaivure
intrà limites Prioratus Campaniæ eſſe adiudi-
candam Equiti de Bourlemont deciſum fuit
die 11. Maij præteriti coram b.m. Dunozetto.
Et hodie cauſa coram me repropoſita deciſio
fuit per DD. confirmata.
1 Habet enim dictus Eques antianitatem
iuſtitiæ, ſeú expectatiuam primo vacaturam
intrà limites dicti Prioratus, cuius vigore eſt
illi ius quęſitum ad Commendam controuer-
ſam ad *text. in cap. cum cui de Præb. in 6. Sarnen.
de iure quæſit. non tollen. quæſt.* 1. *Rota deciſ.* 240.
num. 3. *part.* 7. *& deciſ.* 609. *num.* 10. *par.* 4. *tom.* 3.
recent. & in ſpecie reſponſum fuit in *Campa-
nien. Prioratus* 18. *Maij* 1618. *cor. b.m. Seleucien.*
2 maximè cum à Vener. Lingua Franciæ obti-
nueritis mutitionem, & à Conſilio completo
prouiſionem, *cap. dilectus vbi gloſ. verb. plus
iuris de off. Delegat. Rota deciſ.* 562. *in princ. par.* 5.
recent. & in Melenitana Commenda 19. *Iun.* 1654.
coram R.P. D. meo Veroſpio.

Non obſtat collatio facta à Magno Priore
in perſonam Equitis Saladini de Anglure,
3 quia nullius eſt momenti: nam Magnus Prior
ex ſtatuto 27. *de Commendis*, habet ius confe-
rendi vnam Commendam quolibet quin-
quennio computando à die ſuæ promotio-
nis; hęc autem vacauit elapſo iam quinquen-
nio, cum ipſe fuerit promotus die 13. Octob.
1649. vacatio verò contigerit die 26. Octobr.
1654. quo tempore carebat facultate confe-
rendi, *Franc. Leonius in theſaur. fori eccleſiaſtici
par.* 2. *cap.* 3. *num.* 29. *Rota d. dec.* 562. *poſt princip.
verſ. ex contextu enim par.* 5. *to.* 2. *& in d. Melenit.
Commenda* 19. *Iun.* 1654. *coram R. P. D. meo Ve-
roſpio.*

Nec ſubſiſtit, quod *ſtatutum* 27. fuerit cor-
4 rectum *ex ſtatuto* 29. in illis verbis,, *paſſato però
il mortuario,, e l'annata del vacante*, ex quibus
prætenditur quinquenniũ incipere non am-
plius à die promotionis, ſed elapſo mortua-
rio, & anno vacantis. Quia dicta verba, non
reſpiciunt initium quinquennij præſcriptum
5 à die promotionis in *ſtatuto* 27. ſed determi-
nant initium exercitij iuris conferendi intrà
quinquēnium poſt elapſum ſcilicèt mortua-
rium, & annum vacantis; Non enim repu-
6 gnat quod quis habeat ius conferendi intrà
certum tempus, & nihilominus illud exerce-
re non poſſit niſi poſt aliquos dies, vel mēſes.
7 Exemplo Epiſcopi, qui habet quadrimeſtre á
die vacatione Parochialium ad faciendum
concurſum, *iuxtà Conſtitutionem ſa. mem. Pij V.*
Attamen non poteſt ad examen deuenire niſi
elapſis decem diebus *à Sac. Conc. Trid. præfixi
in cap.* 18. *ſeſſ.* 24. *de reformat.* Similiter Iudex
8 ſecundæ inſtantiæ habet annum, vel bienniũ
à die illati grauaminis per Iudicem à quo ad
terminandam cauſam appellationis ex *Cle-
mentina ſicut de appellat. & Authent. ei qui, C. de
9 temp. appellat.* & nihilominus non poteſt iuriſ-
dictionem exercere antè præſentatam com-
miſſionem, nec antè, nec poſt finitas ferias, ſi
tempore feriarum fuerit præſentata commiſ-
10 ſio. Et ratio eſt, quia dato certo tempore ad
actum expediendum cum deſignatione initij
tempus eſt continuum, etiamſi per aliquod
ſpatium ſuſpendatur exercitium, *cap. ſtatutum
vbi gloſ. verb. numerandum de Præb. in* 6. *Rebuff.
ſuper concord. tit de Reg. ad Prælat. nomin.* §. 1.
verb. à die vacationis, Flor de men. var. quæſt. lib. 1.
qu. 3. *num.* 23. *&* 45. *Barboſ. de off. & poteſt. Epiſc.
allegat.* 126. *nu.* 43. & in terminis appellationis
dixit *Rota coram Emin. D. Card. Otthobono dec.* 40.
num. 3. *& ſeq.*

Et quod verè *ſtatutum* 29. reſpiciat initium
exercitij iuris conferendi non autem quin-
quennij demonſtrat eius verba, ibi ,, *vel con-
cederſi le Commende*, & infrà, *diſporranno*, quæ
propriè denotant actum collationis: collatio
autem cum ſupponat neceſſariò ius conferen-
di competens ex præcedenti *ſtatuto* 27. ibi,
11 *poſſino concedere*, quod verbum, *poſſino*, impor-
tare ſolam potentiam quando, prout hic, illa
diſtinguitur ab actu tradit *Bart. in l.* 1. *num.* 1. *ff.
de iniuſt. rupt. & irrit. fact. teſtam.* Vtique fateri
12 oportet ſequens ſtatutum nedum nō eſſe cor-
rectorium præcedentis: ſed imó ſuppoſitiuũ,
& conſequutiuum illius, vt conuincit dictio
13 aduerſatiua, *però*, in vltimo ſtatuto appoſita,
cuius natura eſt non corrigere, ſed modifica-
re, limitare, & reſtringere retentis ſemper eiſ-
dem terminis *ad text. in l. ità tamen, ff. ad trebell.
Alex. conſ.* 9. *numer.* 4. *lib.* 7. *Soccin. iun. conſ.* 202.
num. 14. *lib.* 1. *Rota deciſ.* 75. *num* 4. *par.* 2. *recent.
& coram ſ. m. Gregor. deciſ.* 85. *numer.* 9. *& ſe-
quent.*

Idque confirmatur; tùm ex quo dicta ſta-
tuta fuerunt compilata ab eodem Magno
Magiſtro della Sengle, & redacta in eodem
volumine ſtatutorum; Vnde vel *cap.* 27. eſſet
14 ſuperfluum, quod non eſt dicendum, vel da-
retur incontinenti correctio, quod eſſet valdè
abſurdum, *l. nam ad ea, §. quòd ſi purè, ff. de condit.
& demonſtrat. Cyriac. controuerſ.* 63. *num.* 33. *Rota
coram Card. Caualer. deciſ.* 199. *num.* 5. *& coram
Merlin. deciſ.* 573. *pariter num.* 5. Vt propterea ad
15 eam euitandam omnis interpretatio capien-
da ſit, iuxtà tradita per *Bald. in cap.* 1. *ſub nu.* 1.
verſ. nam debet interpretari de præſcriptionibus, &
in terminis ſtatutorum huius Religionis dixit
Rota dec. 303. *num.* 13. *par.* 7. *recent. & cor. Duran.
deciſ.* 439. *num.* 4. Nihil obſtante, quod fuerint
diuerſo tempore condita: & inter vnum, &
alterum ſtatutum adſit aliud Magni Magiſtri
de Laſtrich. Quia diuerſitas temporis (quic-
quid ſit an probetur) non tollit ſuperfluitatē,
16 & ſubitaneam correctionem reſultantem ex
contemporanea compilatione, & inſertione
in eodem volumine, ex *Bart. in l. omnes populi
nu.* 35. *ff. de iuſtitia, & iure; & in l. ſed, & poſteriores*
27. *poſt princ. ff. de legibus, Roman. conſ.* 399. *nu.* 10.
ac alijs relat. *Maſcard. de gen. ſtatut. interpr. concl.*
8. *num.* 65. Statutum verò intermedium fuit
appoſitum ob identitatem materiæ, & con-
gruam continuationem titulorum. Nam *ca-*

pit. 27. habet rubricam delle gratie Priorali, *cap.* 28. *A quali Fratelli debbano li Priori concedere le Commende,* & *cap.*29. *del modo di concederſi le Commende da Priori.* Provt non releuat, quod *ſtatutum* 29. vltra contineat conditionē, *ſe vacarà,* & pœnam contrafacienti cum actus irritatione imponat. Quia conditio, *ſe vacarà,* implicitè etiam continetur in *ſtatuto* 27. vbi datur facultas conferendi: non enim Com-
17 menda poteſt conferri, niſi priùs vacet. Pœna autem ideò fuit appoſita in *ſtatuto* 29. Quia in ea datur prælatio Magno Magiſtro, & ſucceſſiuè conuentui; Vndè nè Magnus Prior auderet illos præuenire in conferendo rectè fuit adiecta pœna, ac actus irritatio in caſum contrauentionis.

Tùm ex quo vtrumque ſtatutum fuit declaratum à Conſilio completo in noua reformatione ſtatutorum. Nàm *cap.* 27. addita fuerunt verba „ *perche ſiino entrati in rendita,* quæ idem important, ac illa „ *paſſato il mortuario, e l'annata del vacante*; & *cap.*29. fuerunt adiecta verba„ *ogni cinque anni dalla loro promotione*; quę
18 ſanè declaratio operatur, ac ſi dictę additiones fuiſſent à principio inſertæ, *l. hæredes palam.* §. *ſi quid, vbi Caſtr. num.*2. *Imol. numer.* 5. *de teſtam. Grat. diſcept.*147. *num.* 1. *Cyriac. controu.* 210. *n.* 11. *& ſequ. Rota deciſ.*100. *num.*3. *par.*6. *recent.* ac *in Ferrarien. Penſion.*18. *Iun.*1649. *cor. b. m. Dunozett.*
19 Et nihil de nouo inducit, ſed tantum aperit, quod latebat, *Soccin. ſen. conſ.*156. *num.*17. *lib.*2. *Grat. d. diſc.*147. *num.* 1. *Rota coram Pen. deciſ.*502. *ſecund. Venetam impreſs. & coram Merlin. dec.*249. *num.*10.

Nec dubitari poteſt de facultate Capituli
20 generalis; quia ſi poteſt de nouo condere, & reformare, vt diſponitur in nouis ordinationibus, *cap.* 3. *de verb. ſignif.* multò magis poteſt declarare, vt in ſpecie dixit *Rota deciſ.* 219. *num.*4. *& ſeq. par.*7. *recent. & coram Eminentiſs. Card. Otthobono dec.*141. *nu.*18. *& ſeq.* ac *dec.*210. *num.*10.

Neq; officit, quod in dictis ordinationibus fuerit reſeruatum Beneplacitum Apoſtolicū;
21 quia huiuſmodi reſeruatio debet intelligi quatenus opus ſit, & ad effectum, vt ſtatuta ſint perpetua, nec poſſint reuocari: vt autem
22 valeant vſque ad aliud Capitulum generale non requiritur Beneplacitum Apoſtolicum, quia id expreſsè cauetur in eiſdem ordinationibus à Summo Pontifice confirmatis, vt benè probat *Nauar. conſ.*31. *nu.*3. *de regular. ſecund. Roman. impreſsionem.*

Demùm non obſtat contraria obſeruantia ex actibus in Summario Equitis Saladini deducta. Quia non percutit diſpoſitionem *ſtatuti* 29. Cum actus prædicti emanauerint antè
23 illius confectionem; obſeruantia enim debet eſſe præciſa reſpectu caſus controuerſi, *Surd. conſ.*382. *num.*41. *& deciſ.*131. *ſub num.*9. *ac ſeq. Rot. cor. ſ. m. Gregor. dec.*162. *num.*4. *& deciſ.*504. *nu.*1. *& ſeq. par.*4. *to.*2. *recent.* Et prætereà cum
24 ex prædictis ſtatuta ſint per ſe clara non indigent obſeruantia interpretatiua, *l. ille, aut ille,* §. *cum in verbis, ff. de legat.* 3. *l. continuus,* §. *cum ità in fin ff. de verb. obligationibus, Rota deciſ.*136. *num.*9. *par.*1. *recent.* ac ſæpè in alijs.

Atque ità reſolutum fuit ſtandum eſſe in in deciſis, vtraque parte informante, &c.

BONONIEN. PRIMOGENITVRÆ.

Veneris 14. *Decembris* 1657.

ARGVMENTVM.

Proximitas grauantis, non grauati attenditur, quoties apparet, quod teſtator vocauit proximiorem ſibi, primogenitura quando dicatur ingreſſa in vnam lineam itàvt debeat euacuari, priuſquam fiat tranſitus ad aliam.

SVMMARIVM.

1 *Proximiorem ſibi, quando dicatur vocaſſe teſtator.*
2 *Proximitas teſtatoris, qui ità voluit, attendi debet.*
3 *Primogenitura ingreſſa in vnam lineam, quando debeat in illa continuare.*
4 *Linea non debet tota euacuari, quando teſtator non conſiderauit totam lineam, ſed certas perſonas lineæ, vt enim extinctis fit tranſitus ad alios vocatos à teſtatore.*
5 *Relatio teſtatoris ad iuris diſpoſitionem intelligitur circa ordinem inteſtatæ ſucceſſionis.*
6 *Prælatio lineæ, vel ſexus, quando habeat locum ex voluntate teſtatoris.*
7 *Verba aduerſatiuè poſita intelliguntur retenta præcedenti qualitate.*
8 *Repugnantia in eadem diſpoſitione debet euitari.*
9 *Coniecturis locus non eſt, quando conſtat de explicita voluntate teſtatoris.*

DECISIO LXX.

PRimogenitura à b. m. Cardinali de Podiis inſtitutam cenſuerunt DD. per obitum Ioannis fuiſſe apertam ad fauorem Barbaræ, & Lauræ.

Etenim Cardinalis in teſtamento deſuper condito primogenitos in tres ordines, ſeù lineas diuiſit. In prima vocauit omnes deſcendentes maſculos per maſculos Chriſtophori, Ioannis Pauli, Camilli, & Ioannis Auguſtini eius ex Alexandro fratre nepotum de primogenito in primogenitum. In ſecunda deficientibus omnibus maſculis deſcendentibus ex maſculis dictorum quatuor fratrum vocauit filiam fœminam maiorem vltimi maſculi, & poſſeſſoris, deſcendentis ex maſculis dicti Alexandri, ac ſucceſſiuè eiuſdem filiæ deſcendentes legitimos, & naturales de primogenito in primogenitum. In tertia deficientibus dictis filiabus, earumque deſcendentibus, tàm maſculis, quàm fœmininis, voluit ſuccedere conſanguineum, vel affinem eidem D. Teſtatori proximiorem, & propinquiorem iuxtà iuris diſpoſitionem, ſeruatis ſemper prælatione, & prærogatiua inter lineas, & ſexus.

Quare cum defecerint omnes maſculi per maſculos, & vltimus maſculus, & poſſeſſor

filias

filias fœminas non habuerit, ſuccedit tertia
linea, in qua primo vocatur proximior Teſta-
toris, qualis erat Barbara, & ſucceſſiuè laura
in quarto gradu exiſtentes non autem Celle-
ſius coniunctus in ſexto; vt apparet ex arbo-
re.

Nec prætendi poteſt, eſſe attendendam pro-
ximitatem vltimi defuncti, ac poſſeſſoris, cuius
reſpectu idem Celleſius eſſet proximior. Nam
quicquid ſit in ambigua diſpoſitione, ex qua
percipi non poſſit, teſtatorem magis ad ſuam,
quàm grauati proximitatem reſpexiſſe, in qui-
bus terminis loquuntur DD. in contrarium
adducti. Ceſſat difficultas, quandò (próvt hic)
1 Vocatio proximioris fuit concepta cum rela-
tione ad perſonam ipſius Teſtatoris, vt claris
verbis legitur, ibi,, *conſanguineum, vel affinem
eidem Domini Teſtatori proximiorem, & propin-
quiorem*, quod verbum, *Teſtatori*, poſitum
in datiuo, ſecundum rectum ſermonem,
non poteſt referri ad verba antecedentia, *con-
ſanguineum, & affinem*, quæ cenſeantur appoſita
ad excluſionem dumtaxat extraneorum, ſed
determinat ſequentia, *proximiorem, & propin-*
2 *quiorem*. Tunc enim proximitas ab eodem
Teſtatore metiri debet ſiuè relatiuum ſit in
caſu genetiuo, ſiuè in datiuo, ſiuè in accuſa-
tiuo, vt benè probant *Surd. conſ. 120. ſub nu. 8.
verſ. nono, & conſ. 241. nu. 47. in fin. Decian. conſ.
21. num. 2. lib. 3. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8.
tit 12. num. 31. in fin. Peregr. de fideicomm. art. 20.
ſub num. 9. verſ. ſecundus caſus, & conſ. 58. num 4.
lib. 4. Gratian. diſcept. 439. num. 20. & ſeqq. Rota
coram Buratt. deciſ. 770. & dec. 801. vtrobique nu. 1.
& in Bononien. de Naſcentorijs 13. Maij 1639. cor.
Reuerend. Terracinen. §. nec releuant alia, verſic.
an teſtator, ac 3. Dec. 1640. coram b. m. Cardinali
Hieronymo Veroſpio, §. neque Angelo, verſic. idemq;
ſuaderi, & 15. Apr. 1644. coram Reuer. Tarraconen.
§. nec venit attendenda*, & in terminis primoge-
nituræ idem admittunt, *Molin de primog. lib. 3.
cap. 9. numer. 20. in fin. verſic. niſi Teſtator, Gam.
deciſ. 7. ſub nu. 3. verſ. niſi aliud inſtituens, & infrà
verſic. eſt denique fatendum, Rota in Bononien. de
Capocellis 16. Ianuarij 1615. coram ſan. memor.
Innocentio X. in recent. deciſione 627. numer. 6.
par. 2.*

Non obſtat, quòd primogenitura poſt in-
3 greſſam vnam lineam, ſemper in ea remanere
debeat, donec totaliter fuerit conſumpta, licèt
extent proximiores de alia linea. Quia con-
cluſio procedit, quando linea eſt indefinitè
vocata, & agitur de continuanda in ea ſuc-
ceſſione, vel quia verè extent perſonæ com-
prehenſę in quibus terminis loquuntur *Molin.
de primogen. dicto lib. 3. cap. 4. nu. 24. Fontanell. dec.
34. num. 4. & ſeqq. & deciſ. 36. num. 13. Antonin de
Amat. reſol. 1. ſub num. 89. verſ. ideòq; donec quiſq;*
Vel quia intret fictio repræſentationis, próvt
loquitur *Rouit. deciſ. 51. num. 1. & ſequentibus.*
4 Non autem ſi (vt in præſenti) linea fuit reſtri-
cta ad certas perſonas, quibus extinctis Te-
ſtator illam habuit pro conſumpta, & ſucceſ-
ſionem ad aliam, ac diuerſam lineam tranſ-
miſit. Hoc ſanè caſu is debet admitti, quem
ipſe Teſtator expreſsè nominauit excluſis
prorſus alijs in vocatione præcedentis lineæ
non comprehenſis, vt in ſpecie reſpondit *Rot.
deciſ. 510. num. 5. par. 1. & dicta dec. 627. num. 5.
par. 2. recent.*

Neque repugnant verba, *iuxtà iuris diſpoſi-
tionem, ſeruatis ſemper prælatione, & prærogatiua
inter lineas, & ſexus*. Quia relatio ad iuris diſ-
5 poſitionem intelligenda eſt circa ordinem in-
teſtatæ ſucceſſionis reſpectu ipſius Teſtatoris,
*Pariſ. conſ. 83. num. 10. lib. 2. Ruin. conſ. 90. num. 6.
lib. 2. Fuſar. conſ. 12. num. 12. Rota deciſ. 635. ſub
num. 1. verſic. Teſtator enim par. 1. recent.* Prælatio
6 autem lineæ, vel ſexus, vt effectum ſortiatur
DD. diſtinguebant ingreſſum, ac initium
huius tertiæ lineæ à progreſſu, & continua-
tione illius. In ingreſſu enim cum Teſtator
explicitè vocauerit proximiorem ſibi, non eſt
quærendum de linea, vel ſexu: ſed attenden-
da ſola qualitas proximioritatis; in progreſſu
autem, & continuatione prælatio locum ha-
bet inter cōcurrentes vnius, vel alterius lineę
in pari gradu exiſtentes, vt in ſpecie reſpondit
*Rota dicta deciſ. 627. numer. 8. verſ. & ex his, cum
ſeq. par. 2. recent.*

Quod comprobatur ponderando. Tùm
7 quod dicta verba ſunt aduerſatiue poſita, ac
proindè debent intelligi retenta præcedenti
qualitate proximitatis, *Alex. conſ. 99. nu. 9. lib. 7.
Grat. conſ. 15. nu. 17. lib. 1. Surd. conſ. 315. nu. 2.
Cyriac. controu. 400. num. 122.* Tùm quod aliàs
8 daretur manifeſta repugnantia, quòd Teſtator
in eadem diſpoſitione vocauerit proximiorē
ſibi, & voluerit ſuccedere remotionem alte-
rius lineæ, quæ omninò eſt euitanda, vt de-
clarando dictionem, *ſemper*, in terminis ad-
uertit *Roman. conſ. 100. numer. 496. cum pluribus
ſeqq.*

Hinc non vrges ponderata prædilectio ergà
deſcendentes primo vocatorum. Quia fruſtrà
9 vagatur per huiuſmodi coniecturas, vbi con-
currit explicita voluntas Teſtatoris admitten-
di proximiorem ſibi, quem magis dilexiſſe
præſumitur, iuxtà tradita per *Menoch. conſ. 124.
nu. 45. in fin. & 1006. nu. 27. Fuſ. conſ. 12. nu. 13.
in fin.*

Fuit itaque concluſum fructus á die motæ
litis, vſque ad obitum dictarum mulierum
decurſos (qui eſt effectus præſentis diſputa-
tionis) non ſpectare ad Celleſium nullum ius
habentem in bonis primogenituræ ſubiectis
durante illarum vita.

Vtraque parte informante, &c.

Digiti

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 14. Decembris 1657.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio, quando dicatur ſubordinata, ſeu dependens ab alia ſubſtitutione.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio in caſu, quod heres recuſaret expirat per illius aditionem.*
2 *Subſtitutio dicitur ſubordinata, ſeu dependens à precedenti. quando ſtat connexiuè, ſeù copulatiuè.*
3 *Copula, &, coniungit copulata cum ſuis qualitatibus.*
4 *Repetitio, ſeù continuatio cadit etiam inter orationes perfectas, & à ſuo verbo regulatas.*
5 *Coniunctio ſequentis cum precedenti oratione, ſeu ſubſtitutione non excluditur verbis intermedijs, que non ſunt diuerſa, ſed potius continuatiua.*
6 *Hæreditas dari non poteſt ad tempus.*
7 *Diſpoſitio prima ſi recipit perfectionem, ſeu complementum à ſecunda, tunc ſecunda ſubiacet qualitatibus, & conditionibus primæ.*
8 *Subſtitutio ex eo quod faciat mentionem mortis non continet compendioſam, quando ſtat acceſſoriè ad ſimplicem vulgarem.*
9 *Verba,* ne ſia libero padrone, *repugnant fideicommiſſo.*
10 *Fideicommiſſarius licet poſſit dici verus Dominus, non tamen verè dicitur liber Dominus.*
11 *Fideicommiſſum, cum ſit species ſeruitutis, repugnat libertati.*
12 *Deciſio* Buratti 168. num. 23. & in rec. deciſ. 346. num. 25. par. 5. *declarantur.*
13 *Ad fideicommiſſum quando non inferatur ex onere iniuncto.*
14 *Ad fideicommiſſum non infertur ex onere, in quo non adſunt verba ſucceſſiua, vel perpetua.*
15 *Piæ cauſæ fauor non attenditur extra caſum à Teſtatore diſpoſitum.*

DECISIO LXXI.

IN deciſione edita ſub die 22. Iunij præteriti coram me, fuit dictum ſubſtitutionem Societatis Sanctæ Annæ in teſtamento Margheritæ ordinatam non eſſe conſequutiuam, nec dependentem à ſubſtitutione Archiconfraternitatis Sanctiſs. Trinitatis facta in caſum recuſationis Octauij: ſed omninò ſeparatam, ac independentem ab illa: ideòque fuiſſe expiratam per aditionem Octauij. Hodie autem cauſa repropoſita DD. à deciſis receſſerunt.

Quia ex diſpoſitionis tenore conſtat de contrario. Teſtatrix enim ſit ait. *Item, laſcia herede il Sig. Ottauio, e caſo, che il detto Sig. Ottauio ricuſaſſe di pigliare detta heredità, prega li Signori Priori, e principali della Compagnia della Santiſſima Trinità à Ponte Siſto, che la voglino accettar loro per la Trinità, con peſo predetto, ſino che campa il detto Sig. Ottauio, nel modo, che ſi è detto di ſopra, con pagare li detti legati, e ſopravanzando coſa alcuna delli detti frutti, quel ſopravanzo ſi debba ſpendere per beneſitio di detta Chieſa della Santiſs. Trinità, e doppo morto detto Sig. Ottauio ſucceda ſubito la Compagnia di Sant'Anna dal primo giorno, con peſo, come ſi è detto di ſopra,*

Ex quo contextu apparet ſubſtitutionem Societatis eſſe ſubordinatam, ac dependentem à præcedenti ſubſtitutione Archiconfraterni-
1 tatis, quæ cum ſit facta in caſum recuſationis
Octauij vtique per illius aditionem vtraque ſubſtitutio euanuit ad *l. ſi mater, §. ſi filius, & l. qui habebat; ac vtrobique DD. ff. de vulgar. & pupill. ſubſtit. Alex. conſ. 139. num. 3. verſ. & ſubſtitutio, cum ſequ. lib. 6. Ruin. conſ. 153. num. 5. lib. 2. Gabr. conſ. 117. num. 3. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 15. num. 3. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. qu. 456. ſub num. 10. verſ. ratio eſt, Cyriac. controu. 522. nu. 93. Rota deciſ. 250. numer. 1. par. 2. diuerſ. & deciſ. 519 num. 2. par. 1. recent. coram Cardin Caualer. dec. 496. nu. 1. & in Spoletana Fideicomm. 24. May 1655. coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Dependentia, & ſubordinatio ex pluribus reſultat. Primo, quia illa verba, *e doppo morte,* in quibus continetur ſubſtitutio Societatis non ſtant incæptiuè, ac de per ſe per caput ſeparatum cum literis maiuſculis, vel aliter per punctum, ſeu ſpatium diſiuncta, vt dicitur in contraria deciſione, ſed connexiuè, &
2 continuatiuè proſequendo eandem peryodū,
& orationem mediante copula, &, cuius na-
3 tura eſt coniungere copulata cum ſuis quali-
tatibus, iuxtá tradita per *Rebuff. in l. coniunctionem 29. verſ. ſeptimò de verb. ſignific.* & in ſpecie diſtinguit *Peregr. de fideicomm. art. 15. numer. 31. Rota deciſ. 230. num. 2. par. 2. diuerſor. & in recent. deciſ. 143. ſub num. 8. verſ. cum etiam quia, ac dicta deciſ. 519. num. 3. par. 1. & deciſ. 33. num. 9. par. 7. & in Mediolanen. Bonorum 18. Martij 1648. coram b. m. Bichio.* Nihil obſtante, quod vnaquæq; ſubſtitutio regatur à proprio verbo, & habeat
4 ſenſum perfectum, quia non ideò excluditur
continuatio, ac repetitio, quæ cadit etiam inter orationes perfectas, & à proprio verbo regulatas. *l. fin. ibi, & coniuncta ſcriptura, ff. de reb. dub. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 6. num. 17.* plenè *Oddus conſ. 95. num. 85. & ſeqq. Rota d. deciſ. 143. num. 8. par. 1. & deciſ. 33. num. 7. in fin. cum ſequ. par. 7. recent.* ſicuti non officit, quod inter vnā,
5 & alteram ſubſtitutionem adſint verba inter-
media, *e ſopravanzando coſa alcuna delli frutti, quel ſopravanzo ſi debba ſpendere per beneſitio della detta Chieſa della Santiſs. Trinità;* quia d. verba non præſeferunt nouam diſpoſitionem, ſed continuant eamdem fauore eiuſdem Archiconfraternitatis ibidem ſubſtitutæ, ideòq; non impediunt coniunctionem cum ſequenti diſpoſitione, ad quem effectum, intermedia debent

Digitized by Google

bent eſſe diuerſa, iuxtà tradita per *Odd. dicto conſ.95. num.88.*

Secundò quia ſubſtitutio Archiconfrater-
nitatis fuit facta durante ſolùm vita Octauij,
6 & ſic ad tempus, ad quod hęreditas dari non
poteſt, *l. hæreditas ex die, ff. de hæredib.inſtit. §. hæres purè inſtit. eodem tit.* Quare ne diſpoſitio
remaneret imperfecta, opus fuit prouidere de
alio ſubſtituto poſt mortem; & ideò Teſtatrix
addidit, *e doppo morte ſucceda ſubito la Compagnia di Sant' Anna*; ex quibus verbis ſubſiſtitutio re-
manſit perfecta, & abſoluta; quando autem
7 prima diſpoſitio eſt imperfecta, & recipit cō-
plementum, & perfectionem à ſecunda hæc
vti ſuppletiua ſubiacet qualitatibus, & condi-
tionibus primæ, vt docuit *Bart.in l.1. ſub nu.2. verſ. tu dic, ff. de publican.& vectigal. Iaſ. conſ.207. num.5. & ſequ. lib.1. Rota deciſ.168.numer.11. & ſequent. par.6. recent. & in Bononien. Fideicomm.de Pancaldis 18. Iunij 1642. coram Reuerend. D.meo Decano.*

Nec releuat, quod ſecunda ſubſtitutio ſit
facta ſub commemoratione mortis, ſicq; con-
tineat compendioſam, quæ complectitur vul-
garem, & fideicommiſſariam. Nàm (præter-
quod apparet de cauſa, cur mentio mortis fa-
cta fuerit: nempè ad perficiendam diſpoſitio-
nem, vt dictum eſt, concluſio non procedit
8 quando talis ſubſtitutio ſtat acceſſoriè, & con-
ſequutiuè ad ſubſtitionem præcedentem re-
ſtrictam ad caſum non aditionis; tunc enim
trahitur ad ſolam vulgarem, *Gabr.conſ.138. nu.25. & ſeqq. lib.2. Fuſar.de ſubſtitut.qu.683. n.20. Rota cor.b.m. Coccin.dec.294. nu.7. cum alijs relat. in dicta huius cauſa 6.Febr.1654. cor.b.m. Pcuting. §. ſecundum verò.*

Tertió, quia Octauius, exceptis locis Mon-
tium, in reliquis bonis fuit inſtitutus hæres
vniuerſalis cum plena libertate, ibi „ *delli quali*
9 *lui ne ſia libero padrone*; quæ verba repugnant
fideicommiſſo, & excludunt ſubſtitutum poſt
mortem, *Surd. deciſ.272. num.13.& ſeq. Fuſar. de ſubſtitut. qu.546.num.13. conſ.8. nu.10. & conſ. 119. num.13.*

Nec vrget reſponſio, quod dicta verba fue-
rint appoſita ad differentiam vſusfructus, quē
Octauius habebat in locis Montium, quodque
de cætero grauatus dicatur verus Dominus:
donec venerit caſus reſtitutionis; quia non
10 controuertitur fideicommiſſarium poſſe di-
ci, & eſſe verum Dominum: ſed negatur eſſe
Dominum liberum: nam cum fideicommiſ-
11 ſum ſit ſpecies ſeruitutis, hæc ex diametro re-
pugnat libertati, *Oldrad. conſ.134. ſub numer. 2. Surd. conſ.143. numer. 23. in fin.* & dixit *Rota in Romana Cenſus 14. Iunij 1654. coram bo. memor. Bichio.*

12 Nec applicantur deciſiones *Bunatti 168.nu.23. & in recent. deciſ.346. num.25. par.1.* quia in
earum caſu fideicommiſſum erat literale, ac
proindè verba poterant eo modo interpretari
pro conſeruanda voluntate Teſtatoris; hic
autem nullatenus conſtat de fideicommiſſo,
vt oſtenſum fuit.

13 Nec illud argui poteſt ex onere iniuncto
Societati poſt obitum Octauii; quia cum
poſſit referri ad onus impoſitum ſuper locis
Montium, in quibus admittitur Societatem
vtroque caſu ſuccedere debere: non concludit
14 fideicommiſſum. Eoq; minus cum deficiant
verba tractum temporis ſucceſſiui, vel aliàs
perpetuitatem denotantia, vt declarando *conſ. Ancharan.27.* dixit *Rot. coram ſ.m.Greg. dec.464. ſub num.20. verſ.rurſus, & coram Buratt.dec.387. num.8. & ſeq.* ac in alijs.

Hinc non releuat fauor pię cauſæ, quia non
15 habetur in conſideratione extrà caſum à Te-
ſtatore diſpoſitum, ne iudicia defunctorum
euertantur cum aliena iactura, *Pariſ. conſ. 86. num. 69. cum pluribus ſeqq. Mant. de coniect. lib.6. tit. 3. num.41. Rota deciſ.711. per tot. par.1.diuerſorum.*

Et ita concluſum fuit vtraque parte infor-
mante, &c.

Confirmata vt infrà deciſ. 121.

AVENIONEN. TRANSACTIONIS.

Mercurij 23. Ianuarij 1658.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur in prophanis ex ſola releuantia, etiam poſt primum examen, dum in noui articuli dilucidant, quod genericè in primis continebatur. Qui ſententiam in partibus obtinuit, excuſatur, ſi meliores probationes non curauit, & dato fumo conceditur remiſſoria ad detegendum errorem confeſſionis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis datur ex ſola releuantia abſque fumo.*

2 *Viri acceſſus ad vxorem de tempore conceptionis inducit præſumptionem, quod filius à viro, & non ab adultero fuerit genitus.*

3 *Remiſſoria non conceditur ad probandum id, quod alias fuit articulatum.*

4 *Remiſſoria conceditur, quando noui articuli declarant id, quod prius genericè fuerat articulatum ſeu probatum.*

5 *Remiſſoria conceditur etiam poſt primum examen, quando materia articulata eſt recens, diuerſa, & tendens ad alium finem releuantem.*

6 *Remiſſoria non denegatur ex ſola ſuſpicione, quandò eſt releuans.*

7 *Calumniæ præſumptio non cadit in eo, qui obtinens ſententiam in partibus, vlteriorem probationem non curauit.*

8 *Remiſſoria datur aduerſus ſcripturas, quæ concludenter non conuincunt contrarium.*

9 *Ad probationes faciendas qualibet pars admittitur, vt videatur quanam in concurſu melius probet intentionem.*

10 *Filiationis deliberata admiſſio non infertur ex ſimplici tractatu, & aliquali reputatione.*

11 *Remiſſoria datur aduerſus confeſſionem, quandò datur fumus de illius errore.*

DECISIO LXXII.

COnſtare de filiatione Henrici à Labeone Berardo pro conſecutione alimentorũ, & ſumptuum litis in bonis Franciſci aui, & alterius Henrici patris, dixit Rota die 28. Ian. 1647. coram Eminentiſs. D.Cardin. Cõrrado. Idemque comprobauit pro reſciſſione tranſactionis initæ per eundem Henricum cũ Franciſco à Labeone ſuper dictis bonis tanquam ſibi præiudicialis, & læſiua die 22. Iunij 1657. coram bo. me. Dunozetto. Pendente autem cauſa coram me Franciſcus ad excludendam huiuſmodi filiationem petijt remiſſoriam, & petitioni indulgendum eſſe DD. cenſuerunt.

1 Cum in prophanis data releuantia articulorum, etiam abſque fumo veritatis nunquam ſoleat denegari, iuxtà *deciſ. Verall.68. numer.1. par.3. Put.dec.324. in fin. verſ. quia eramus in materia profana lib. 2. in correct. Mantic. deciſ. 374. num.2. verſ. in prophanis autem. & ſeqq. ſ.m.Greg. 174. num.2. verſ & in prophanis, Buratt.dec.650. ſub numer. 1. & in recent. deciſ. 277. numer.1. & ſeqq. par.3. & deciſ. 633. numer. 1. & ſequentibus par. 4.*

Releuantia in propoſito eſt euidens cùm articuli directò,& principaliter includant probationem cohabitationis, & liberi ingreſſus Nicolai Poggi viri ad Catharinam Carpagliã vxorem, illumque coarctent præcisè circà tempus conceptionis Henrici ad annum ſcilicèt antè illius natiuitatem, quæ probatio admodum eſt profutura ad præſumẽdum,quòd 2 mulier Henricum ex Nicolao coniuges potius quam ex adultero Henrico ſuſceperit ad celebrem textum in *l. miles, §. quidem, verſic. defuncto, ff. ad l. Iul. de adult. Rota in recent.deciſ. 164. num.1. par.3. cum alijs adduct.in d.deciſ.huius cauſæ coram Em.Corrado, §. neque prædictis obſtat. in fin. in Bononien. Fideicomm. de Victorijs 5. Maij 1655. coram Reu.Zarate,§.quapropter,& in Rom. Alimentorum 14. Iunij 1656. coram R.P.D. meo Celſo.*

Huiuſmodi verò probatio liberi ingreſſus percutiens præcisè tempus conceptionis, non fuit in partibus articulata: In articulis enim tunc exhibitis ſolùm deductum fuit matrimonium inter Nicolaum, & Catharinam, nulla poſita cohabitatione, vel acceſſu mariti ad vxorem de tempore conceptionis, in quo tota vis conſiſtit, ſed genericè, & confuſè duntaxat conſtante matrimonio, vnde licèt 3 iteratio examinis denegari ſoleat, quando noui articuli continent idem, quod fuit expreſſum in alijs, eoque magis poſt publicatas atteſtationes, propter periculum ſubornationis, vt reſponſum fuit in *Tullen. matrimonij 12. Ian. 1654. coram R.P.D. meo Albergato, & in Placentina Decimarum 24. Ian. 1656. coram Reuerendiſs. D. meo Decano*, conceditur tamen ſi deducta 4 probatio meliùs explicet, & magis exactè declaret id, quod fuit genericè, & in confuſo probatum, *Abb. in cap. fraternitatis num.9. verſ. nam qui probauit de teſtib. Bellamer. deciſ.725. de probat. Rota deciſ.715. num.2. par.3. rec. dec.183. in fin. par. 4.* & dictum fuit in *Vlixbonen. nullitatis profeſſionis 24. Febr.1644.coram Reuerendiſs. Carillo, in Camerinen.Penſionis 4.Maij 1640. cor. b.m. Bichio, & in Anconitana Pecuniaria 13. Maij 1647. §. tùm quia in prima remiſſoria coram b. m.* 5 *Arguelles*. Eo facilius hic vbi materia articulata non eſt eadem, ſed recens, ac diuerſa, & ad alium finem plurimum releuantem,vt ſupra dictum eſt porrecta, vt dixit *Rota coram Buratt. deciſ.163. num.3. & 6.& dec.824. nu.3.& ſeqq. Mant. dec.314.num.5.in Nonantulana vnionis 24.Nouembr.1638. coram Reu.Carillo, in Vlixbon. nullitatis profeſſionis 24. Februar. 1644. coram eodem, in Hiſpalen. decimarum 26.Iun.1647. coram Eminent.Corrado,& in dec.81.num.8. coram Emin. D.Card.Ottbobono.*

Hinc ceſſat præſumptio calumniæ, quod materia articulata ſit imaginaria, & conficta ad defatigandum Henricum, & euertenda 6 fundamenta deciſionum. Data enim releuantia ex ſola ſuſpicione remiſſoria non denegatur, vt ſæpè inquit Rota, & ſignanter apud *Coccin. deciſ. 10. num.7. & deciſ.338. num.2.& 3.* & ità fuit reſolutum in *Valentina iuris ſedendi 15. Martij 1638. §. nec releuat coram Cardinali Panzirolo*; Oblata verò probatio, quod non eſſet impeditus marito acceſſus ad vxorem de tempore conceptionis Henrici in partibus à Franciſco à Labeone deducta non fuit;quia 7 ibi ſententiam fauorabilem obtinuit abſque alia vlteriori probatione; ceſſante propterea eius culpa, & negligentia, ceſſat quoq; omnis præſumptio calumniæ, vt optimè conſideratum fuit in *deciſ.462.num.5.coram Reuer.Vrgell. & ſ.m.Greg.deciſ.276. nu.3.* & fuit ponderatum in *Auenionen. Legitimæ 3. Iun. 1656.coram me, §. quia placuit reſponſio.*

8 Non obſtat, quod adſint contrariæ ſcripturæ,& probationes, dum ſcripturæ huiuſmodi non conuincunt concludenter contrariam probationem, vt declarauit *Rota in Bononien. Fideicomm. de Maluetijs 2. Iun.1628.coram Card.* 9 *Virile*, Imò cum materia non ſit obiectiua quælibet partium admitti debet ad faciendam ſuam probationem,vt ex earum concurſu inſpiciatur, quæ melius probat ſuam intentionem, vt dixit *Rota deciſ.785. nu.5. par.1. diuerſ. & in Meleuit.Indultorum Collegiata 11.Apr.1636. coram Reuerendiſs. Carillo.*

Nec refert, quod idem Franciſcus faſſus fuerit Henricum eſſe de familia à Labeone, & filium alterius Henrici in epiſtolis, & tranſactione, in qua ceſſionem bonorum fideicommiſſariorum aui, & paternæ hæreditatis ab eo recepit, quapropter contrà propriam confeſſionem deneganda ſit Remiſſoria, quia cum epiſtolæ non ſint recognitæ,& tranſactio contineat pactum expreſſum, quod illam impugnans non valeat ſe tueri confeſſionibus, ac enunciatiuis in ea contentis tales declarationes non poſſunt Henrico prodeſſe, & vlterius 10 cum proceſſerint ex ſimplici tractatu, & reputatione alterius Henrici, elici non poteſt deliberata filiationis admiſſio in ſui præiudicium, vt reſpondit *Rota in dicta Bonon. Fideic. de Victorijs 5. Maij 1655. coram Reuer. Zarate, §. nihil faciendum eſt*; quinimò cum ex depoſitio-

nibus

nibus Teſtium pro hac parte examinatorum
11 ſuper communi reputatione, quòd Henricus ſit filius Nicolai, oriatur ſumus veritatis in contrarium, & error confitentis, non debet hoc capite denegari Remiſſoria, iuxtà *deciſ. Put.6. de dilat.* & reſponſum fuit in *deciſ.* 523. *num.* 4. *coram ſ.m. Gregor. & in Romana Locorum Montium* 16. *Nouembris* 1644. *coram R.P.D.meo Veroſpio*.

Et ita petenti Remiſſoriam conceden. eſſe vtraque parte informante reſolutum fuit.

CALAGVRITANA BENEFICI DE BILBAO.

Lunæ 28. *Ianuarij* 1658.

ARGVMENTVM.

Diffamatio, quæ concurrentem repellit à beneficio aſſequendo, non tollitur ex articulis generalibus ſuper nobilitate bonis moribus, & veritate diffamati, vel ſimilibus ſuper quibus propterea non eſt concedenda remiſſoria dum diffamatio procedit ſpecialiter ab inquiſitione ſententia, & depoſitionibus plurium teſtium.

SVMMARIVM.

1 *Diffamatio in concurſu aliorum non adiudicatur beneficium.*
2 *Remiſſoria non conceditur, quando probatio eſt fruſtratoria, ſeu inutilis.*
3 *Diffamationis negatiua non poteſt coarctari, dum contra diffamatum concurrunt inquiſitio, carceratio, depoſitiones teſtium, & ſententia, & numer.* 5.
4 *Articulus vnde reddatur improbabilis, ſeu impoſſibilis.*
6 *Diffamatio ſufficit ad excludendum aliquem à beneficio acquirendo, quamuis ſecus eſſet à beneficio quæſito.*
7 *Remiſſoria non datur contra probationes contrarias, & deciſiones Rotales.*
8 *Probatio ſpecialis præualet generali.*
9 *Præſumptio in genere non tollit præſumptionem in ſpecie.*
10 *Diffamatio præſumitur ex inquiſitione, & captura.*
11 *Diffamatio ſi non eſt nota delicti, eſt nota impedimenti ob ſcandalum, quod inquiſitus præbiturus eſſet, ſi haberet beneficium.*
12 *Diffamatio, quæ oritur ex depoſitione plurium teſtium, & confeſſione extraiudiciali inquiſiti præualet contrariæ probationi, quæ fieri vellet.*
13 *Sententia abſolutoria ex hactenus deductis non abſtergit maculam delicti.*
14 *Remiſſoria non datur ſtante irrelevantia.*
15 *Remiſſoria non datur in beneficialibus abſque releuantia, & fumo.*

DECISIO LXXIII.

Denegarunt DD. Remiſſoriam Antonio de Goiri ob irreleuantiam articulorum quæ ſatis eſt euidens reſpectu primi articuli continentis nobilitatem, bonos mores, & virtutem illius, licèt enim propter huiuſmodi, & alias qualitates in concurſu Ignatij de Arbolancha ad Beneficium controuerſum præferri debuiſſet, tamen eidem tanquam de Simonia denunciato, & inquiſito adiudi-
1 candum non eſſe reſolutum fuit *in Deciſionibus huius cauſæ* 5. *Iulij* 1655. & 15. *Maij* 1656. *coram b.m. Bichio & 18. Iunij* 1657. *coram R. P.*
2 *D.meo Beuilaqua*. Vndè cum hæc futura probatio non excludat diffamationem Simoniæ concedenda non eſt Remiſſoria cum ſit inutilis, & fruſtratoria probatio *l. ad probationem C. de probat.Caputaq. dec.66.part.3. Gregor. dec.*184. *num.* 3. & 4. *Caualer. dec.* 87. *num.*4. & *dec.*216. *num.*1.

Clarior eſt reſpectu ſecundi præſumptionem innocentiæ præferentis ex eo, quod Antonius nunquam aliàs fuerit inquiſitus, & à participatione huius criminis alienus fuerit
3 reputatus, quia cum in contrarium vrgeant plurium teſtium depoſitiones, inquiſitiones, & illius carceratio, ac inſuper compilato Proceſſu fuerit lata ſententia, in vanum petendo Remiſſoriam contendit negatiuam ſuæ diffamationis coarctare, vt opus eſſet *Rota coram ſ.m. Gregr.deciſ.*325. *num.* 5.& 573. *num.* 2. *part.* 1. & *deciſ.* 54. *num.* 15. *part.* 4. *tom.* 2. *rec. apud Merlin. deciſ.* 77. *num.*5.& *in Mediolanen.ſubſtentationis libri* 30. *Maij* 1650. *coram bo. me. Dunozetto*.

Irreleuantia tertij tertij articuli euitari non poteſt ſupponendo rumorem huius ſimoniæ ſparſum fuiſſe à Ioanne Ventura fratre Ioſephi alterius oppoſitoris, eò quia nequierit recuperare ab Antonio pecunias, quas vni ex examinatoribus pro fratris approbatione perſoluerat, vt proindè cum diffamatio ortum habuerit à perſona maleuola attendi non debeat. Quia hic articulum improbabilis eſt;
4 immò redditur impoſſibilis ex prædictis teſtibus deponentibus etiam de publica voce, & fama, ex inquiſitionibus factis ab Ordinario,
5 & Nuncio Apoſtolico ad inſtantiam Examinatorum Sinodalium cum ſubſequuta Antonij carceratione, & ex ſententia, quæ diffamationem illius manifeſtè concludunt ma-
6 ximè hic, vbi non agitur de priuatione Beneficij iam acquiſiti, ſed de Beneficio acquirendo, quo caſu ſola diffamatio ſatis eſt abſque alia concludentiori Simoniæ probatione propter ſcandalum, quod aliàs oriri poſſet ſi diffamatus promoueretur, vt optimè diſtinxit *Rota in deciſionibus relatis coram b. m. Bichio, & R. P.D. meo Beuilaqua*, quapropter cum adſint
7 probationes contrariæ, totque Rotæ reſolutiones nunquam conceditur Remiſſoria, vt dictum fuit *in Melenitana Indultorum Collegiata* 10. *Aprilis* 1636. *coram Reu. Compoſtellano, & in Iannen. Pecuniaria* 27. *Iunij* 1642. *coram bo. mem. Dunoz. ſ.m. Gregor. dec.*211. *nu.* 6. *Reuerendiſſimo Vrgellen. deciſ.* 214. *num.* 9. *cum alijs relatis dec.* 36. *numer.* 5. *coram Eminentiſſimo Cardinali Otthobono*.

Inutilis eſt quartus includens in genere bonam famam Antonij apud graues, & prouidos

doſ viros, cum improba, & mala ſuper eius
diffamatione adſit in ſpecie, quæ debet præ-
8 ualere, cum probationem genericam ſpecia-
9 lis vincat, & præſumptio in genere illam in
ſpecie non tollat *ad not. per Innoc. in cap. auditis*
de præſcrpt. & Bald. in l. ſiuè poſsidetis C. de probat.
Alex. conſ. 77. num. 5. Rota dec. 572. num. 6. par.
2. rec.

Nihil referente, quod non conſtiterit de
diffamatione ab honeſtis, & grauibus viris,
10 quia vltrà quod data inquiſitione, & denun-
ciati captura diffamatio præſumitur, quæ li-
11 cèt non ſit nota delicti, tamen eſt nota im-
pedimenti ratione ſcandali, quod Inquiſitus
præbiturus eſſet ſi Beneficium aſſequeretur.
Ex teſtibus pluribus in locis nempè coram
Ordinario, & Nuncio Apoſtolico examina-
tis, vehemens conſurgit præſumptio diffama-
tionis, cum præcipuè ſextus, qui eſt eques
S. Iacobi atteſtetur de confeſſione extraiudi-
12 ciali ipſius Antonij, à qua etiam cæterorum
depoſitiones roborantur, adeóvt quibuſcun-
que alijs contrarijs præferri debeant *Butr. in*
cap. cum ſit propè finem de teſtibus Rota deciſ. 265.
num. 9. part. 2. rec. ſ. m. Gregor. deciſ. 367. num.
3. vbi Add. num. 8. Buratt. deciſ. pariter 367. nu.
5. ibique etiam Add. n. 3.

Vltimus quod ſententia abſolutoria Anto-
nii lata ab Ordinario in iudicio criminali fue-
rit ex capite eius Innocentiæ, quamuis illum
in expenſis condemnet, cæteris eſt irreleuan-
tior, quia etiamſi probaretur, quod inquiſi-
tus per ſententiam abſolutus de conſuetudi-
ne illarum partium in expenſis proceſſalibus
condemnari ſoleat, tamèn ad abſtergendam
maculam diffamationis non releuaret, cum
ex eo non liqueat Antonium fuiſſe per ca-
lumniam de tali crimine denunciatum, ſed
13 lata fuerit ſuper non iuſtificatione delicti ex
hactenus tunc deductis adeó vt ſicuti nouis
ſuperuenientibus probationibus poſſet vlte-
rius vexari ob remanentem maculã ex priori
inquiſitione contractam, itá & ab aſſequu-
tione Beneficii in concurſu hanc notam non
habentis arceri debeat, vt reſponſum fuit in
ſupradictis reſolutionibus huius cauſæ.

Data itaque articulorum irreleuantia neu-
14 tiquam Remiſſoria concedi poteſt, vt per-
petuo ſeruauit *Rota ſignanter coram Puteo deciſ.*
643. lib. 3. Cavaler. deciſ. 268. num. 1. in Sancti
Angeli Lombardorum 26. Aprilis 1641. cor. Card.
Panzirolo Meleuitana hæreditatis 16. Maij 1642.
coram b. m. Dunozetto, & in Saliſburgen. iuriſdi-
ctionis 3. Decembris 1655. coram R. P. D. meo
Beuilaqua, eo facilius vbi (prout hic) cauſa
15 eſt beneficialis, in qua copulatiuè requiritur
fumus veritatis, & releuantia materiæ articu-
latæ *apud ſ. m. Gregor. deciſ. 562. num. 4. Buratt.*
deciſ. 273. num. 6. & in Meleuitana Commenda de
Vaourſ. 14. Februarij 1650. coram Reueren. D. meo
Decano.

Et itá denegandam eſſe Remiſſoriam vtra-
que parte informante reſponſum fuit &c.

VALENTINA PONTIFICIALIVM.

Veneris 1. Februarij 1658.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur concurrente releuantia, quæ deducitur ex articulis continentibus, diuerſa ornamenta ab Archiepiſcopo defuncto fuiſſe principaliter deſtinata in vſum ſacrum, inde enim illius Eccleſiæ debentur ex conſtitutione ſa. me. Pij V.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria in prophanis conceditur ex ſola releuantia, & abſque fumo.*

2 *Articuli vnius releuantia ſufficit, vt concedatur remiſſoria.*

3 *Pontificialia ad vſum, & cultum diuinum deſtinata debentur Eccleſiæ poſt mortem Antiſtitis ex cõſtitutione ſ. m. Pij V.*

4 *Pontificialia ſufficit eſſe deſtinata ad vſum diuinum, quamuis non ſint ſacra, vt cadant ſub conſtitutione Pij V.*

5 *Releuantia articulorum non eſt acriter examinanda in diſputatione remiſſoriæ.*

6 *Articulos ſufficit facere ad cauſam pro leui præſumptione, & adminiculo, vt concedatur remiſſoria.*

7 *Releuantia probabilis ſufficit in conceſsione remiſſoriæ.*

8 *Remiſſoria danda eſt in dubio reſeruata maiori cognitione poſt factas probationes.*

9 *Æqualitas ſeruanda eſt, vt remiſſoria ſicut vni data eſt ita, & alteri concedatur.*

10 *Probatio probationem non excludit.*

11 *Remiſſoria noua concedenda eſt ad probandum diſtinctè, quod prius genericè fuerat articulatum.*

12 *Deſtinatio ex vſu, & non ex loco elicitur.*

13 *Vſus principalior, & magis frequens inſpicitur ad effectum videndi, ad quem vſum res aliqua ſit deſtinata.*

14 *Remiſſoria reſpicit clariorem reſolutionem, nec dicitur euertere fundamenta deciſionis, quando tendit ad aliquid probandum, quod ex primis teſtibus non habebatur.*

15 *Remiſſoria non denegatur ex ſolo prætextu impugnandi deciſiones.*

16 *Remiſſoria non denegatur ex ſola ſuſpicione calumniæ, quando noui articuli ſunt releuantes.*

17 *Remiſſoria in iudicio exequutiuo, ſeu ſummario non conceditur niſi cum retardatione.*

18 *Petitorium, vel exequutiuum fuerit iudicium dignoſcitur ex dubio, ſuper quo emanauit deciſio.*

19 *Sequeſtratio in prophanis eſt prohibita, niſi concurrat timor dilapidationis.*

20 *Dilapidationis timor non eſt veriſimilis in Capitulo inſigni.*

21 *Eccleſiaſticis magis, quam laicis lex confidit.*

DE-

DECISIO LXXIV.

NOn acquieſcente Capitulo Valentino reſolutioni quoad eam partem vbi reſponſum fuit, ſub Pontificiali Archiepiſcopi Aliaghæ defuncti ſibi debito illa tantum cõplecti vaſa argentea, & ornamenta, quæ in vſum ſuæ Eccleſiæ deſtinata fuere, quæquè per Cappellanum veſtiarium maiorem aſſeruabantur, non autem ea, quæ ſub cuſtodia Aregntieſcarij vulgo *Credenziero* exiſtebant, quapropter Capitulum dedit articulos, in quibus deduxit Archiepiſcopum ſolitum fuiſſe non ordinarijs, & mere neceſſarijs dumtaxat Pontificalibus ornamentis ſacra facere, ſed extraordinarijs ſpecioſioribus etiam non ſacris Eccleſiaſtica munera exercere, & cum ad hoc probandum peteretur ab eodem Remiſſoria DD. dixerunt eſſe concedendam.

1 Verſamur enim in materia prophana, in qua non requiritur fumus boni iuris, ſed data aliquali articulorum releuantia Remiſſoria conceditur *Rota apud Caſſad. deciſ. 3. de dilat. in recent. deciſ. 36. num. 1. & dec. 266. pariter n. 1. part. 6. coram Mart. Andr. deciſ. 38. numer. 1. apud Cocc. deciſ. 10. num. 1. cum concordantibus coram ſ. m. Gregor. deciſ. 124. num. 1. in Auen. pecuniaria 25. Iunij 1649. coram Reu. Tarraconen. in Mantuana bonorum 17. Februarij 1653. in princ. cor. R. D. meo Decano*, & paſſim in alijs, vbi
2 quod ſufficit releuantia vnius articuli, etiamſi ceteri non eſſent releuantes *Buratt. deciſ. 246. num. 10. ibique Add. littera A. deciſ. 656. num. 4. & deciſ. 824. num. 1. & in recent. deciſ. 606. n. 39. part. 5.*

Releuantia abundè deſumitur ex aliquibus articulorum, in quibus proponitur ſplendor, & magnificentia Archiepiſcopi Aliaghæ, quoties Pontificalibus, Eccleſiaſticiſque muneribus fungebatur publicè exhibendo copioſam, tum argentorum, tum ſericorum ſupellectilem adeò vt præter ordinaria argentorum vaſa, & cuiuſque alterius generis ornamenta, alia complura ad maiorem ornatum, ac ſplendorem in Eccleſijs, ſeù Capellis, etiam priuatis in Edibus Epiſcopalibus ſuper Abbaco exponere conſueuerit, vndè cum *Conſtitu-*
3 *tio ſ. m. Pij V. in ordine 42. Bullar. nouo tom. 2.* qua ſancitur Pontificalia defunctorum Antiſtitum ad Eccleſias, quibus præfuerunt ſpectare, & pertinere, loquatur generaliter de omnibus, & ſingulis paramentis, & vaſis, deque alijs quibuſcunque bonis, quæ ad vsũ, & cultum Diuinum deſtinata fuerint, non autem reſtringatur ad certum numerum, vel præciſam quantitatem, ſed ad vſum duntaxat, & deſtinationem comprehendit alia quæcun-
4 que bona ad Diuinum cultum expoſita, Diuinumque ad vſum prædictum deſtinata, etiamſi nulla benedictione ſint ſacra, vt notat in terminis *Nauar. de ſpol. Cleric. § 8. num. 4. cum alijs adductis per Carol. Marant. part. 2. reſponſ. 15. num. 3.* & ſic releuantia materiæ eſt
5 patens, quæ tamen acriter examinanda non eſt in diſputatione remiſſoriæ, cum ſatis eſſet,
6 quod Articuli facerent ad cauſam pro leui præſumptione, & adminiculo *Bald. in cap. licet cauſam num. 33. de probat. Pacian. eod. tit. lib. 1. cap. 5. num. 21. Aym. conſ. 203. in fin. & conſ. 207. num. 3. & in Toletana Decimarum de Capilla 1. Aprilis 1639. coram b. m. Card. Hieronymo Veroſpio, & in Marſicana Iuriſdictionis 17. Februarij 1642. coram b. m. Bichio* imminò ſufficit proba-
7 babilis releuantia, nam in dubio danda eſt
8 Remiſſoria reſeruata cognitione concludentioris releuantiæ ad definitionem cauſæ poſt factas probationes *Rota in recent. deciſ. 720. num. 3. part. 2. & deciſ. 43. num. 1. part. 5. Em. Otthobonus deciſ. 24. num. 5. & deciſ. 82. num. 22. in Hiſpalen. Decimarum 26. Iunij 1647. coram Em. Corrado, & alijs relatis in dicta Mantuana bonorum 17. Februarij 1653. §. quia generaliter coram Reu. Decano.*

Præſertim quia DD. exequutoribus Ar-
9 chiepiſcopi fuit conceſſa Remiſſoria, ideò vt ſeruetur æqualitas Capitulo etiam danda eſt, *Dec. in l. non debet Actori num. 2. ff. de reg. iuris Rota deciſ. 070. ſub num. 2. part. 2. recent. & in Iannen. pec. 27. Iunij 1642. coram bo. mem. Dunozetto.*

Non obſtat quod teſtes ab altera parte examinati indiuidualiter depoſuerint, quibus ornamentis in ſacris, & Diuinis functionibus
10 Archiepiſcopus vteretur, quia vltrà quod probatio probationem non excludit *leg. per hanc C. de tempor. & reparat. appellat. Card. Mantic. deciſ. 374. num. 3. & dictum fuit in Fauentina Beneficij 27. Iun. 1647. §. primo coram R. D. meo Decano*, Præfati teſtes indiuiduant vſum dumtaxat in ſingulis rebus, ſiuè in vnoquoque genere ornamentorum, non autem enumerant ſingillatim res omnes vniuſcuiuſque ſpeciei ornamentorum, quas pro ſplendidiori apparatu duplicatas, & numero plures Archiepiſcopus in celebrando exponebat, vndè
11 cum in his articulis magis præciſè, ac diſtinctè ponatur, quod prius genericè, & confuſe fuerat articulatum, & hæc maior diſtinctio non conſiſtat in ſolo cortice verborum, ſed in ſubſtantia ſemper eſt noua Remiſſoria cõcedenda, *vt per Abb. in cap. fraternitatis num. 8. de teſtibus dixit Rota coram Coccin. deciſ. 23. num. 2. in recent. deciſ. 266. num. 13. part. 6. in dicta Fauentina Beneficij 27. Iun. 1644. §. præterea in fin. coram R. D. meo Decano.*

Nihil referente, quod ornamenta, quæ pro magnificentia exponebantur fuerint reperta pœnes Argentieſcarium, non autem Capellanum veſtiarium maiorem aſſeruari,
12 quia reſtrictio huiuſmodi ad locum, ſeu Miniſtrum, vbi, vel apud quem reponerentur attendenda non eſt, ſed ſolum eſt attendenda deſtinatio, quæ elicitur ex vſu non ex loco vt probat *text. in l. cum quidam 4. ff. de fund. inſtr. & tradit Bart. in l. fin. ff. de pen. leg. ita ſequitur Craneti. conſ. 748. num. 26. verſ. legatum quoque & aduertit Dec. conſ. 472. nu. 20. & ſeqq. & Capr. conſ. 45. nu. 14. & 15.*

Neque obſtat quod Remiſſoria petatur ad euertendum fundamenta Deciſionis, cum intendat Capitulum probare magnificentiam Archiepiſcopi Aliaghæ, ex quo præter ordinaria, & neceſſaria ornamenta, vſus ſit con-

ſide-

Digitized b

ſiderabili quantitate argentorum aliorumq; bonorum pro ſacro vſu rerum Eccleſiaſticarum, licet quandoque (ſed raró) in miniſterijs prophanis propriæ Domus vſus fuerit, & ſic comprehendi debere ſub Piana conſtitutione tanquam ea, quæ principaliter ad cultum Diuinum deſtinata fuere. Ad effectum
13 enim dignoſcendi vtrum res deſtinata fuerit ad vſum ſacrum, vel prophanum inſpici debet vſus principalior, & magis frequens iuxt. *text. in l. quod in rerum §. ſi quis ff. de legat. primo & in l. item legato §. proinde ff. de legat. 3. l. cum quidam ff. de fundo inſtructo Menoch. conſ. 337. nu.* 24. Quæ ornamentorum ſpecificatio, & fre-
14 quentior vſus, cum non habeatur ex teſtibus hucuſque examinatis noua remiſſoria non tendit ad euacuanda fundamenta Deciſionis, quin immò reſpicit clariorem cauſæ reſolutionem *Rota in rec. deciſ. 315. num. 14. part. 5. coram Caualer. deciſ. 469. ſub num. 2. & in Anconitana Pecun. 13. Maij 1647. coram b.m. Arguelles, & in Gerunden. Prioratus 5. Iulij 1649. cor.*
15 *b.m. Bichio*, & tamen ex ſolo prætextu impugnationis prædictæ nunquam denegatur Remiſſoria vt reſponſum fuit *coram Coccino deciſ. 30. num. 8. ad fin. & deciſ. 338. num. 1. 2. & 3. in Valentina Iuris ſedendi 15. Maij 1638. cor. Card.*
16 *Panzirolo §. nec releuat*, Prout etiam non denegatur ex ſola ſuſpicione calumniæ quando noui articuli releuantes afferuntur vt dicit, *Rota deciſ. 306. num. 1. poſt ſecundum vol. conſil. Farinac. & in Cæſarauguſtana Diſtributionum 13. Mart. 1643. §. final. coram R. D. meo Decano*, minus obſtat, quod agatur remedio *l. final. C. de edict. D. Adrian. toll.* Ideoque non ſit con-
17 cedenda niſi cũ retardatione, aut ſaltẽ bona ſint ponenda ſubſequeſtro, quia in hoc remedio *l. final.* ſolet concedi remiſſoria ſinè retardatione quando agitur exequutiue, ſeù in iudicio ſummario *Rota deciſ. 242. num. 10. part. 7. rec. coram Card. Seraph. deciſ. 294. num. 1. & 298. pariter num. 1. coram Buratt. deciſ. 211. nu. 5. ibique Add. num. 36. & 37. coram ſ.m. Gregor. deciſ. 367. num. 1. in Bononien. fideicommiſſi de Rubeis 1. Iulij 1647. coram Em. Corrado, & in Bononien. fideicommiſſi de Amorinis 21. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Meltio* ſecus autem quan-
18 do agitur in iudicio petitorio, vt in præſenti, prout oſtendit dubium ſuper quo emanauit dicta deciſio nempè an, & quæ bona debeantur *Marcheſ. de commiſſ. appellat. in poſſeſſ. Salnian. part. 1. num. 13. & 14. fol. 998. Rota coram Buratto deciſ. 392. num. 4. & deciſ. 625. num. 5. part. 3. diuerſ. & in Ferrarien. Penſionis 1. Iulij 1646. cor. Reu. D. Terracinen.* ſequeſtratio ve-
19 rò in prophanis eſt prohibita niſi concurrat timor dilapidationis, vt dictum fuit *in Brundiſina bonorum 22. Febr. 1649. coram R. P. D. meo Meltio §. penultimo & fin. & in Bononien. fideic. de Pepulis 1. Iulij 1652. coram b. m. Dunozetto*,
20 Huiuſmodi autem timor non ſolum non probatur, ſed neque eſt veriſimilis erga Capitulum Valentinum, quippè quod conſtituitur ex viris eximiæ nobilitatis, ac integritatis, & contra ſimile genus perſonarum Ec-
21 cleſiaſticarum, quibus lex magis fidit, quam laicis non admittitur ſiniſtra ſuſpicio, vt ait *Magon. deciſ. Lucen. 9. num. 21. & Rota cor. ſ. m. Gregor. dec. 351. n. 10.*

Et itâ dandam eſſe Remiſſoriam vtraque parte informante deciſum fuit.

BONONIEN. PRÆDII.

Luna 4. Febr. 1658.

ARGVMENTVM.

Alienatio bonorum fideicommiſſi nec ex cauſa neceſsaria ſubſtinetur, quando prohibitioni legis accedit illa hominis; exequutoris Teſtamentarij facultas limitatur ad ea, quæ famulantur, non autem aduerſantur menti Teſtatoris; neceſſitas, & vtilitas alienationis quando excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſaria bona non poſſunt alienari, nec obligari.*
2 *Alienatio etiam in caſu permiſſo eſt prohibita, quando cum prohibitione legis concurrit prohibitio hominis.*
3 *Notarius abſque ſpeciali teſtatoris approbatione, vel confirmatione iudicis, ſe ipſum ſcribere non poteſt exequutorem.*
4 *Exequutoris teſtamentarij facultas reſpicit exequutionem eorum, quæ diſpoſita fuerunt à Teſtatore, non euerſionem.*
5 *Alienatio contra mentem Teſtatoris non ſubſtinetur.*
6 *Facultas alienandi mobilia non extenditur ad ſtabilia expreſſe alienari prohibita.*
7 *Alienantis aſſertioni non ſtatur circa veritatem cauſæ alienationis.*
8 *Prædium ruſticum etiam ſine domo conſiſtere poteſt.*
9 *Grauatus debet vti prædio fideicommiſſario, eo modo quo poteſt.*
10 *Alienatio rei fideicommiſſariæ nec ex cauſa neceſſaria permittitur, quando concurrit prohibitio legis, & hominis.*
11 *Vtilitas, quando excludatur in alienatione.*
12 *Accollatio præfefert ſolutionem.*
13 *Legata annua ex fructibus ſolui debent, non ex proprietate fideicommiſſi.*
14 *Alienationi conſentiens amittit omne ius, & excluditur à petitione fideicommiſſi.*

DECISIO LXXV.

ORdinauerat Syluester de Zagnis fideicõmiſſum fauore Ioannis, & aliorum de Zagnis cum ſtrictiſſima prohibitione alienandi, qua non obſtante Syluester Iunior de conſenſu Ioſephi alterius ſubſtituti, ac licentia ſubexequutoris teſtamentarij diſtraxit prędium controuerſum in Marchionem Fontanam, inter quem, & Congregationem Pauperum verecundorum vltimo loco vocatam orta controuerſia ſuper validitate dictæ alienationis, fuit hodie coram me dubitatum, an con-

conſtet de illius nullitate, & affirmatiuè DD.
reſponderunt.

Moti nedum ex legis diſpoſitione indiſtin-
1 ctè prohibentis alienationem, aut obligatio-
nem rei fideicommiſſo ſubiectæ *Authentica res*
qua & l. fin. §. ſed quia noſtra C. communia de le-
gatis cum alijs latè congeſtis in Romana fideicom-
miſſi de Palatijs 25. Iun. 1646. coram b. m. Arguel-
les §. minus dicatur. Sed etiam ex arctiſſima
prohibitione Teſtatoris his verbis concepta,
Prohibendo, e vietando à qualſi ſia de ſudetti ſuoi
heredi in qualſiuoglia grado, e modo inſtituito, e
ſoſtituito come ſopra l'alienatione, e diſtrattione de
ſuoi beni ſudetti, o d'alcuna lor parte, nè meno il po-
terli obligare in qualſiuoglia modo affinche venendo
li caſi ſudetti, o alcuno d'eſſi tutti li medemi ſuoi be-
ni poſſino paſſare d'uno in altro degli Heredi ſoſti-
tuiti ſotto pena à chi di detti Heredi in qualſiuoglia
modo contrafarrà della priuatione della ſudetta He-
redità, e beni, quali in tal caſo vuole, che peruen-
ghino à chi de chiamati da eſſo come ſopra ſuccede-
rebbe, ſe quel tale alienante moriſſe, e per ciò di-
chiara ad eſſo per allhora nulla, & inualida ogni
obligatione, che con qualſiuoglia ſolennità, e licen-
za foſſe fatta, come fatta de beni, che non ſon pro-
prij, ne ſaranno di chi contraueniſſe; ma delli ſoſti-
tuti, e finalmente deſtinati all'opera de poueri ver-
gognoſi ſudetti. Summario Congregationis verecun-
2 *dorum num. 1. litt. E.* Quandò enim cum legis
prohibitione concurrit prohibitio hominis,
alienatio eſt omninò prohibita, etiam in caſu
alias licito, & permiſſo, vt latè probant *Ro-*
land. conſ. 81. num. 18. & ſeqq. lib. 2. Natt. conſ.
481. num. 17. cum ſeq. Morett. conſ. 45. num. 22.
Capic. Galeott. controuerſ. iur. lib. 1. contrau. 1. nu.
17. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 544. num. 8. Magon. dec.
Florent. 50. nu. 4. cum ſeqq. & deciſ. Lucenſ. 33.
num. 18. Rota in dicta Romana fideicommiſſi de Pa
latijs coram bo. me. Arguelles §. nec dicatur ſuper-
ſtuam.

Nec ſuffragatur licentia ſubexequutoris,
cui deſuper prætenditur attributa libera facul-
tas à teſtatore ibi, *Volendo, e dichiarando, che*
quanto ſarà fatto da detto Ottoman ſuo Commiſſario,
o da chi ſarà eletto, e deputato da lui ſia, et s'hab-
bia come ſe detto Teſtatore foſſe viuo, e lo faceſſe
3 *eſſo.* Nam prætermiſſo, quod non conſtat de
legitima illius ſubrogatione, cum idem No-
tarius, qui teſtamentum exequutoris conſcri-
pſit aſſerat ſe fuiſſe ſubrogatum qualem ſcri-
bere non poterat abſque ſpeciali teſtatoris ap-
probatione, vel ſubſequuta Iudicis confirma-
tione *iuxt. tradit. per Bartol. in l. ex ſententia nu.*
1. ver. 3. ff. de teſtament. tutela, facultas prædicta
4 reſpicit exequutionem eorum, quæ Teſtator
diſpoſuit, non autem quæ melius, ac volun-
tati ipſius aduerſantur, vt innuunt verba præ-
cedentia, *E perche deſidera che la ſua mente, e*
quanto hà ordinato e diſpoſto ſia puntualmente adem-
pito però confidato nella bontà, & integrità di Ot-
toman Ruton, eſſo ſolo deputa, & elegge Commiſ-
ſario, & eſecutore del preſente ſuo teſtamento, e di
quanto in eſſo hà ordinato, e fatto, & ordinerà, e fa-
rà, & il tutto à ſuo libero ſuo arbitrio. Et ideò
5 quidquid ſecùs factum fuit, prout eſt aliena-
tio ab ipſo Teſtatore prohibita, nullo modo
ſuſtineri valet *Dec. conſ. 72. ſub 2. verſic. ſecundo*
principaliter Ruin. conſ. 84. ſub num. 12. verſic.
quoad vltimum lib. 2. Sim. de Prat. de interpret.
vlt. vol. lib. 5. interpret. 1. dubit. 2. num. 14. Ro-
ta coram ſ. m. Gregor. deciſ. 179. num. 1. & ibique
Add. num. 2.

Nec ſubſiſtit facultas vendendi eidem exe-
quutori inferius conceſſa. Quia fuit reſtricta
ad mobilia ad effectum inueſtiendi pretium
pro fideicommiſſo ibi, *Item di vendere, e di-*
ſtrahere tutto il reſto de mobili vtenſili, e maſſari-
tie di caſa, & il prezzo d'eſſi inueſtire in alcuna co-
ſa ſtabile da eſſere ſottopoſta al fideicommiſſo, qua-
6 propter extendi non poteſt ad bona ſtabilia,
quorum alienationem teſtator expreſſe prohi-
buit *l. Pater filium 36. §. quindecim ff. de legatis*
3. Capr. de execut. vlt. vol. memb. 6. num. 108. Pe-
regr. conſ. 45. num. 5. in fin. verſic. quarè cum teſta-
tor lib. 4. Rota deciſ. 4 num. 14. & deciſ. 301. ſub
num. 21. verſic. quia facultas, & ſeq. part. 7. re-
cent.

Minùs releuat aſſerta cauſa neceſſitatis, ac
vtilitatis, quia neutra ſubſiſtit. Non prima
deducta ex impotentia reficiendi Domum in
eodem prædio combuſtam, quia (quicquid
7 ſit) de illius veritate, in qua non ſtatur aſſer-
tioni alienantis *Menoch. conſ. 207. num. 1. & ſeqq.*
Gabr. conſ. 112. num. 7. lib. 1. Rota deciſ. 541. nu.
31. part. 5. & deciſ. 88. num. 20. cum ſeq. part. 7.
recent. ac in Romana, fideicommiſſi 7. Iun. 1652.
coram R. P. D. meo Zarate. Vtique non videtur
cauſa ſufficiens pro facienda dicta alienatione,
8 cum prædium ruſticum etiam ſine Domo
conſiſtere poſſit, præſertim quando prout iſtud
eſt modicæ quantitatis, nempè tornaturarum
ſexdecim, & licèt maioribus pro cultura in-
9 digeret impenſis grauatus tamen debebat illo
vti eo modo, quo poterat, vt in ſpecie tradunt
Cephal. conſ. 311. num. 86. Fuſar. de ſubſtit. d. qu.
544. num. 5.

Neque applicatur concluſio, quod pro re-
paratione, vel reſtauratione bonorum fidei-
commiſſariorum licita ſit alienatio alterius
rei fideicommiſſariæ. Quia hic nulla fuit fa-
cta reſtauratio, nec reædificatio, ſed benè to-
talis fideicommiſſi deſtructio cum hodie, nec
Domus, nec prædium exiſtant. Præterquod
10 etiam ob cauſam neceſſariam non eſt permiſ-
ſa alienatio rei fideicommiſſariæ quando con-
currit duplex prohibitio legis, ac hominis, vt
in ſpecie probant *Magon. d. deciſ. Lucen. 33. nu.*
18. Fuſar. de ſubſtit. dicta quæſt. 544. num. 8. ac
alij ſuprà allegati.

11 Vtilitas autem tantùm abeſt, quod probe-
tur, quin prorſus excluditur, dum prædium
à teſtatore acquiſitum pretio librarum 5400.
Summario reſponſionis verecundorum nu. 2.
fuit diſtractum pro libris 3000. pro quarum
mille Marchio emptor aſſignauit Creditori-
bus quædam appartamenta eius Domus in
Ciuitate Bononiæ, & pro reliquis bis mille
accollauit in ſe onus extinguendi annuum le-
gatum ſoluendum PP. Bernabitis, quæ ſanè
12 accollatio cum in effectu præſeferat ſolutio-
nem capitalis, nullo pacto fieri potuit, quia
legata annua ſolui debent ex fructibus, non
13 ex proprietate *l. apud Iulianum 40. §. heres ff.*
de legat. 1. d. l. liberto 21. §. 1. ff. de ann. legat. L. fir-
mio

mio 26. §. Pater ff. quando dies legat. ced. Surd. deciſ. 28. num. 2. Gratian. diſcept. 656. num. 19. Rota in Bononien. fideicommiſsi de Blanchis 14. Decembris 1646. coram Reuerendiſs. Tarraconen. §. at verò & in dicta Romana fideicommiſsi 7. Iun. 1652. coram R. P. D. meo Zarate §. nam quamuis verſ. quia pro legato.

Cæterum non officit ſuperexiſtentia Ioſe-
14 phi antecedenter ſubſtituti. Quia cum ipſe conſenſerint alienationi amiſit omne ius ſibi competens ex dicta ſubſtitutione, ac excluditur à petitione fideicommiſſi *l. nihil §. omnibus ff. de legat. 1. l. quoties ab omnibus C. de fideicommiſs. Natt. conſ. 531. num. 35. Peregr. conſ. 58. num. 18. lib. 1. & in tract. de fideicomm. art. 40. num. 82. Gratian. diſcept. 234. num. 18.*

Et ita reſolutum fuit vtraque parte informante &c.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Veneris 8. Februarij 1658.

ARGVMENTVM.

Remiſsoria non datur, quando articuli tendunt ad reprobandas perſonas teſtium in termino præfixo non reprobatas, vel ſunt irreleuantes, obiectiui, & impertinentes.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium reprobatio fieri debet in termino præfixo; alias deinde non eſt locus reprobationi.*
2 *Exceptio ſi fuiſſet vera, tempore debito fuiſſet deducta.*
3 *Reprobatio non allegata ante examen, & in termino præfixo præſumitur calumnioſa, ſi deinde allegetur.*
4 *Remiſſoria non datur poſt publicata, & dedicita teſtificata.*
5 *Remiſſoria non datur ad euitandam ſubornationem teſtium.*
6 *Remiſſoria ad reprobandas perſonas teſtium non conceditur.*
7 *Remiſſoria non datur, quando articuli ſunt irreleuantes.*
8 *Articuli obiectiui non admittuntur, & nu. 10.*
9 *Articuli excludentes ius collitigantis, quando dicuntur obiectiui.*
11 *Fumus magnus requiritur in articulis obiectiuis.*
12 *Examen in curia datur concurrente releuantia.*
13 *Examen in curia denegatur, quando articuli ſunt irreleuantes calumnioſi, & obiectiui.*
14 *Fumus non ſufficit abſque releuantia articulorum.*
15 *Fumus cum releuantia excludit ſuſpicionem calumniæ.*
16 *Articuli non admittuntur, quando ſunt obiectiui, & impertinentes, & agitur de vehementi calumnia.*

DECISIO LXXVI.

PLures in hac cauſa emanarunt reſolutiones ſcilicèt diebus 17. Nouembris 1653. & 30. Ianuarij 1654. coram b.m. Peutingerio, & 3. Aprilis 1655. coram me: in quibus deciſum fuit legitimam à Franciſco de Anictis Magdalenæ matri relictam, deberi non attentà ſuperuenientia filiæ poſthumę, quia ex tunc deductis concludenter non probabatur legitimam vti debitam fuiſſe relictam. Verum quia ex teſtibus nouiter examinatis conſtitit Franciſcum fuiſſe motum ad illam relinquendam ex erroneo ſuppoſito, quia nimirum ità ſe teneri, & obligatum eſſe putabat adeòvt ceſſante obligatione nullatenùs eam legaſſet ob cauſas à teſtibus recenſitas die 8. Iunij 1657 pariter coram me receſſum fuit à primo loco deciſis. Petentibus autem hodie Gabriele, & Maria de Freſchierez Remiſſoriam, ad teſtes huiuſmodi reprobandos, Rota cenſuit eſſe denegandã ex pluribus.

Primo, quia cum in expeditione literarum
1 remiſſorialium Baronis de Griglion, Iudex præfixerit terminum eidem Mariæ, & Gabrieli ad reprobandã debuiſſent eo pendente illos reprobare, aliter enim termino elapſo, & nullis factis probationibus, amplius audiri nõ debent, & eis via vlterius reprobandi præcluditur, iuxtà *deciſ. Caputaq. 54. num. 1. & per tot. par. 3.* & in terminis reſponſum fuit in *Bonon. Fideicomm. de Naſcentorijs 26. Iunij 1651. coram b.m. Peutingerio.*

Eoque magis, quia non ſolùm paſſi ſunt publicari examen teſtium pro hac parte examinatorum: verùm etiam diſputari dubium ſuper negotio principali, & cauſam acriter proſequuti ſunt non deducta huiuſmodi ex-
1 ceptione, quã veriſimiliter deduxiſſent prout hodie deducunt ſi veritati niteretur, vt reſpondit *Rota coram Reuer. Vrgellen. deciſ. 453. nu. 1. & coram Card. Caual. deciſ. 87. num. 2. & in Marſicana Iuriſdictionis 14. Iunij 1645. verſ. ſecundo quod nec poſtea, coram b.m. Bichio.* Imò inſurgit
3 vehemẽs præſumptio calumniæ, quod ſcilicet fuerit deducta ad impedien. expeditionem cauſæ, cum porrecta non fuerit antè examen, neque oblata in termino dato ad reprobandũ, vt arguit *Rota in dicta deciſ. 453. num. 1. coram Reuer. Vrgellen. & in recent. deciſ. 41. num. 37. & 38. par. 7. & in ſupracitata Marſicen. Iuriſdictionis 14. Iunij 1645. coram bo. me. Bichio, verſic. vrget inquam.*

Hincque intrare regulam, quod poſt publi-
4 catas atteſtationes, & dedicita teſtificata indulgenda non eſt remiſſoria, neque noua facultas concedenda reprobandi, *cap. licet 9. de probat. Abb. in cap. licèt dilectus 49. num. 4. de teſtibus, Rota deciſ. 475. num. 12. par. 5. & deciſ. 41. nu. 7. & 8. par. 7. recent. in Camerinen. Penſionis 4. Maij 1640. coram b.m. Bichio, & in Romana Succeſſionis 4. Iulij 1642. coram Carillo.* Alias enim daretur
5 cauſa ſubornationis teſtium, ad quam euitandam remiſſoria tam ſuper eiſdem articulis, quam directò contrarijs denegari ſolet, iuxtà textum expreſſum in *cap. fraternitatis, vbi DD. omnes de teſtibus, Clementina final. eodem tit. Auth. at qui ſemel, vbi Bartol. in princip. & num. 1. C. de probat. Rota coram ſ.m. Gregor. deciſ. 497. num. 1. & in Vlixbonen. nullitatis profeſſionis 27. Iunij 1646. coram b. m. Arguelles.*

Secun-

Secundo, quia remiſſoria non petitur ad in-
6 eundam probationem ſuper meritis, vel ad
reprobandum dicta teſtium, ſed ad reproban-
das eorum perſonas: vndè ex omni parte eſt
deneganda, *Io: Andr. in cap. licet dilectus 49. nu. 3. de teſtibus, Rota poſt ſecundum volum. conſil. Farin. deciſ. 272. num. 5. verſ. præſertim cum articuli in Monopolitana Penſionis 7. Febr. 1648. §. penult. & 30. Martij eiuſdem anni, §. tandem non merentur, coram bo. me. Bichio, & in Piſauren. Iocalium 11. Martij 1650. coram R. P. D. meo Meltio, §. irreleuantia, verſ. addito præterea.*

Tertio, quia articuli viſi ſunt laborare ma-
7 xima irreleuantia, cum oblata probatio pro-
futura non eſſet, tanquam directè, & imme-
diatè non includens quæſtionem de qua agi-
tur in præteritis deciſionibus reſolutam, ceſ-
ſante autem releuantia remiſſoriam ſemper
denegari de mente *text. in l. ad probationem 21. C. de probat.* inquit *Rota apud Caputaq. deciſ. 68. num. 2. par. 3. Mohedan. deciſ. 16. num. 1. & dec. 49. num. 2.* Inutilis enim, & fruſtratoria eſt proba-
tio, quæ probata non releuat, *Rota deciſ. 416. nu. 11. par. 5. recent. Caputaq dec. 65. par. 3. Caual. deciſ. 87. num. 4. & dec. 216. num. 1. ſ. m. Gregor. deciſ. 184. num. 3. & deciſ. 575. numero 18. parte 5. recent. & coram Eminentiſs. Card. Otthobono dec. 45. in fin.*

Quarto, quia omnes articuli ſunt obiectiui
8 cum tendant principaliter ad excluſionem
Baronis nullam continentes probationẽ pro-
prij iuris articulantium; licet enim per exclu-
9 ſionem iuris alieni, augeri poſſit ius ipſius op-
ponentis; hoc tamen procedit quatenus in
obiecto eſſentialiter ius opponentis fundetur,
& in conſequentiam ius alterius excludatur.
Vndè cum hic ex materia articulata non oria-
tus ius opponentium, ſed excluſio Baronis,
illiuſque perſonam omnes articuli expreſsè
10 tangant tanquam obiectiui non ſunt admit-
tendi, vt egregiè diſtinguit *Oldrad. conſ. 170. nu. 1. verſ. quando autem articulus.*, & latè habetur *in practicabilibus. Rota impreſſ. poſt ſecundam partem diuerſor. num. 8. & 9.* & dictum fuit in *Iannen. Pecuniaria 28. Nouembris 1642. coram b. m. Dunoz. in Bononien. Fideicomm. de Bologninis 16. April. 1646. coram Reuerend. Terracinen. & in Meleuit. Commenda 14. Maij 1655. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Neque obſtat, quod etiam in materia obie-
ctiua remiſſoria non denegetur dato fumo
eius, quod articulatur, qui videtur hic, non
deficere, cum articuli licèt non principaliter
ſaltim incidenter proſint actoribus; quia in
11 materijs obiectiuis aliqualis non ſufficit fu-
mus, ſed magnus exigitur, vt dictum fuit in
Romana Iocalium 26. Iunij 1624. coram Vbaldo ſen. relat. per Add. ad Buratt. deciſ. 587. ſub nu. 9. & deciſ. 877. in fine, & in ſæpè citata Marſicen. Iuriſdictionis 14. Iunij 1645. coram bo. mem. Bichio.

Et ex iiſdem rationibus DD. reiecerunt ar-
ticulos pro examinandis teſtibus in Curia, in
12 qua licet denegari non ſoleat examen teſtium
ſi de releuantia articulorum appareat, vt dictũ
fuit in *Calaguritana Benef. de Cornago 15. Ianuar. 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio.* Tamen vbi
13 *ſuſpicio calumniæ* eſt vehemens, prout dici-
tur talis, quando, vt in præſenti articuli ſunt
irreleuantes calumnioſi, & obiectiui etiam in
Curia denegatur examen, & articulorum ad-
miſſio, vt dixit *Rota deciſ. 416. num. 5. cum ſeqq. par. 5. rec. in Foroſempronien. bonorum 28. Ianuar. 1641. coram Reuerend. Tarraconen. & in Valentina Parochialis 23. Ianuar. 1647. coram Reuerendiſs. D. meo Decano, §. ratio reſolutionis fuit.*

Nec ſatis eſt fumus elicitus ex fidibus ex-
traiudicialibus relatis in Summario articulan-
tium *nu. 2.* tum quia non fuit de actis, vt opus
14 eſt; tum etiam quia non ſufficit ſolus fumus,
ſed vlterius requiritur releuantia materiæ arti-
culatæ, vt declarauit *Rota deciſ. 41. num. 39. cum ſeqq. par. 7. rec. & in Cæſarauguſtana diſtributionum 11. Mart. 1643. in fine coram Reu. D. meo Decano.*
15 Tum denique, quia fumus, vna ſimul cum
releuantia ſufficit ad excludendam ſimplicem
ſuſpicionem calumniæ, vt dictum fuit in *Bononien. Fideicomm. de Maſcemorys 15. Ian. 1649. coram b. m. Arguell. ſub verſ. de calumnia;* non
16 autem quando vlterius articuli ſunt obiecti-
ui, & impertinentes: tunc enim cum non
agatur de ſimplici calumnia, ſed de vehementi
nunquam admittuntur, vt dixit *Rota in Calaguritana Præeminentiarum 14. Dec. 1646. coram R. P. D. Celſo, & in dicta Valentina Parochialis 23. Ianuarij 1647. coram Reuerendiſſimo Dom. meo Decano.*

Et ità denegandam eſſe remiſſoriam vtraq;
parte informante deciſum fuit, &c.

CAMERINEN. DOTIS.

Veneris 15. Febr. 1658.

ARGVMENTVM.

Dos à patre profecta ad patrem reuertitur, & deinde tranſit ad eius hæredes, nec aſſumit naturam legitimæ, quando filia prædecedit.

SVMMARIVM.

1 *Dos à patre profecta per obitum filiæ ſine filijs ad patrem reuertitur.*

2 *Dos ad patrem reuerſa conſolidatur cum eius patrimonio, & ſpectat ad eius hæredem.*

3 *Mandatum ex defectu actionis non ſubſiſtetur, nec venit exequendum.*

4 *Dos ſuccedens loco legitimæ liberè ſpectat ad filiã, ſicut legitima.*

5 *Dos à patre profecta ad eum redit, quando filia prædecedit, etiamſi dos ex ſtatuto ſuccedat loco legitimæ.*

6 *Legitima viuente patre non debetur.*

7 *Dos pro rata legitimæ materna eſt aduentitia, & tranſitoria ad hæredes.*

8 *Legitima filijs non debetur in vita, ſed poſt mortem parentum.*

9 *Dos cenſetur data de bonis paternis, quamuis enuncietur de bonis tam paternis, quam maternis.*

10 *Pater ſtipulando dotem reuerti filia, eiuſque hæredibus*

d.bus dicitur renunciaſſe legi dos à patre, C. ſolut. matrim.

11 *Secus autem ſi ſtipuletur reſtitui, cui de iure.*

DECISIO LXXVII.

IN capitulis matrimonialibus Fuluius Gilbertus promiſit Agneti filiæ, ſiuè Ioſepho Petrellio eius ſponſo dotem florenor. 3200. cum hoc, quod in ea intelligeretur comprehenſum totum id, quod prætendere poſſet ex hæreditatibus paternis, & maternis quauis de cauſa etiam pro legitima, quam dotem idem Ioſeph Petrellius promiſit ſoluto matrimonio reſtituere cui de iure, & iuxtà formam Statutorum Terræ Sancti Ginefii. Conſtante matrimonio Agnes deceſſit nulla ſuſcepta prole, & deindè Fuluius pater relictis Theophilo, & Gineſio filijs, qui repudiarunt hæreditatem paternam, & Carolo altero filio, qui illã agnouit. Hinc erat quæſtio an dos prædicta eſſet reſtituenda tam Carolo, quam Theophilo, & Gineſio vti hæredibus ab inteſtato Agnetis ſororis, ſiue potius ſoli Carolo tanquam communis patris hæredi. Cumque Theophilus tam nomine proprio, quam vti donatarius Gineſij obtinuiſſet coram A. C. pro medietate dictæ dotis relaxari mandatum reſpectu pecuniarium, & immiſſionem reſpectu ſtabilium, commiſſa mihi fuit cauſa appellationis cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Propoſui dubium an mandatum A. C. ſit exequendum quoad partem dotis conſiſtentem in pecunia, & reſpectiuè ſit danda immiſſio quoad aliam partem conſiſtentem in ſtabilibus, & negatiuè in omnibus reſponſum fuit.

1 Ex regula, quód dos à patre profecta diſſoluto matrimonio per obitum filiæ ſinè filijs ad patrem redire debet vulgata *l. dos à patre, C. ſoluto matrim. l. ſi ab hoſtibus, ff. eodem, & l. iure ſuccurſum, ff. de iure dot. Bart. in l. poſt dotem nu. 31. ibiq; Alex. num. 25. & Barboſ. num. 49. ff. eodem, Bald. conſ. 7. num. 1. lib. 1. Caſtr. conſ. 11. num. 1. lib. 1. Honded. conſ. 75. num. 28. lib. 2. Theſ. deciſ. Pedemont. 138. num. 2.* & pluries firmauit *Rot. vt in deciſ. 815. num. 3. coram Seraph. in recent. deciſ. 708. num. 4. par. 1. deciſ. 124. num. 3. par. 4. deciſ. 108. num. 7. & ſeqq. par. 4. to. 2. deciſ. 329. num. 7. par. 5. deciſ. 199. num. 1. par 6. coram Duran. dec. 153. num. 1. coram Merlin. deciſ. 433. num. 7. & in Firmana Codicillorum 1. Martij 1649. coram Reuer. D. meo Cerro Decano*. Vnde cum Agnes filia

2 deceſſerit patre viuente dos per eum conſtituta ſtatim conſolidata fuit cum eius patrimonio, ideòque ſpectat ad Carolum hæredem, non autem ad Theophilum, qui cum hæreditatem repudiauerit vna ſimul cum Gineſio

3 alio fratre, mandatum ad eius fauorem relaxatum ex defectu actionis nõ poteſt ſubſtineri, nec venit exequendum, vt reſponſum fuit coram *Duran. dicta deciſ. 153. num. 1. & 2.*

Licèt ex ſtatuto loci Sancti Gineſij dos

4 ſuccedat loco legitimæ, quæ liberè ſpectet ad filiam abſque onere reuerſionis ad patrem, quemadmodum ipſamet legitima, *Cyn. in l. vnica, §. videamus in fin. Cod. de rei vxor. action. Bart. in l. vlt. §. filia ff. de legat. 2. Bald. & Salyc. in l. quoniam nouella, C. de inofficioſ. teſtam. Caſtr. & Alex. in l. à filia, ff. ad Trebell.* & ita ſeruanda ſit diſpoſitio *Authent. defuncto, Cod. ad Tertull.* ſecundùm quam in proprijs filię bonis fratres vtrinque coniuncti, vna cum patre æqualiter admittuntur.

5 Quia concluſio vera eſt quando pater prædecedit filiæ; tunc enim dos legitimæ naturam ſortitur, quia mortuo patre ius ad legitimam filiæ competit, ſecùs autem quando, prôvt hic, filia prædeceſſit patri; tali namque caſu non poteſt dici, quod dos ſucceſſerit loco

6 legitimæ, quia cum viuente patre non debeatur legitima, *l. 1. §. impuberi, ff. de collat. bonor. l. cum quæritur, C. de inoff. teſtam. Rot. poſt Paciſc. de Saluian. deciſ. 160. numer. 2.* Dos non poteſt conſiderari niſi tanquam dos, *iuxtà tradit. per Honded. conſ. 75. num. 13. & 35. lib. 2. Cephal. conſ. 256. num. 59. & ſeq.* & admittit *Rota d. dec. 815. num. 4. coram Seraph.* quem ſequitur *Merlin. de legitim. lib. 3. tit. 1. qu. 9. num. 27.* & reſpondendo huic obiecto dictum fuit in *recent. d. deciſ. 708. numer. 3. par. 1. & deciſ. 459. numer. 7. & 8. par. 4. to. 2.*

Ex eadem reſponſione tollitur obiectum, quod in dicta dote fuerit comprehenſum totum id, quod eadem Agnes prætendere potuiſſet in bonis paternis, & maternis, vel pro portione hæreditaria, ſeù pro legitima, ex

7 quo inferebatur, quod ſaltem pro rata legitimæ maternæ cenſeri debeat aduentitia, & tranſitoria ac hæredes per *text. in l. inter ſocerum §. cum inter, ff. de pact. dotal.* Nam cum ipſa obierit pariter antè matrem, ſicuti nihil ab eiuſ-

8 dem hæreditate conſequi poterat dum filijs legittima non debetur niſi mortuis parentibus non autem in eorum vita *d. l. 1. §. impuberi ff. de collat. bonor. & vltra alios ſupra allegatos firmat Bald. conſ. 257. num. 2. lib. 3. & conſ. 304. num. 1. verſ. viuo patre lib. 4. Peregrin. dec. 135. num. 2. Rota dec. 708. num 3. poſt med. part. 1. rec.*

9 ita quidquid conſequuta fuit à Patre præſumitur habuiſſe de bonis paternis, etiamſi fuerit enunciatum pro bonis tam paternis, quam maternis *ad tex. in l. fin. C. dot. promiſ. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 9. gloſ. vnic. part. 1. num. 10. Afflict. dec. 178. num. 13. Bald. conſ. 254. num. 2. lib. 3. & relatis concordantibus reſponſum fuit in Aueniocen. Pecuniaria 10. Decembris 1656. neque vrget confirmata 31. Martij 1647 coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Nec applicantur Doctrinæ in contrarium adductæ. *Cranetta enim conſ. 84. num. 3. Caſtr. 372. num. 1. lib. 1. Surd. 206. num. 19.* & quot-

10 quot exaduerſo allegantur loquuntur vbi Pater ſtipulatus fuit dotem reuerti filiæ eiuſque hæredibus, quo caſu Pater dicitur renunciare diſpoſitioni *d. l. dos à Patre C. ſoluto ma-*

11 *trimonio* ſecus cum illam voluerit reſtitui cui de iure vt declarat *Rota coram Seraph. dicta dec. 815. num. 4. & 5. & Merlin. de legit. d. lib. 3 tit. 1. quaſt. 9. num. 27.*

Et ita vtraque parte informante &c.

RO-

ROMANA DOMVS, SEV PRÆTII OFFICII.

Lunæ 11. Martij 1658.

ARGVMENTVM.

Subhaſtatio cum læſione vltra dimidiam, ac etiam vltra tertiam iuxta ſtatutum vrbis reſcinditur: læſio quando, & quomodo probetur deſalcatis etiam oneribus, & vinculis rei ſubhaſtatæ, & ceſſio quando dicatur vniuerſalis, ita vt poſt illum non poſſit fieri alia particularis.

SVMMARIVM.

1 *Locationum inſtrumenta probant, quanti domus ſit ſolita locari.*

2 *Valor domorum calculatur ad rationem quinque annui redditus pro centenario.*

3 *Læſio in tertia parte ſufficit ex ſtatuto vrbis.*

4 *Statutum vrbis circa læſionem in tertia parte habet locum in ſubhaſtatione.*

5 *Læſio vltra dimidiam irritat ſubhaſtationem de iure communi.*

6 *Fideicommiſſi onus minuit rei æſtimationem.*

7 *Fideicommiſſi onus non minuit æſtimationem rei vltra ſextam partem.*

8 *Fideicommiſſi onus minoris æſtimatur quando poterat de facili expirare ponderatis facti circumſtantys.*

9 *Pactum redimendi, ſi non eſt abſolutum, ſed indefinitum, non minuit æſtimationem vltra ſextam partem.*

10 *Pactum redimendi ſtipulatum ad tempus breuiſſimum nihil, aut parui æſtimatur.*

11 *Pactum redimendi ad, breuiſſimum tempus auget probationem læſionis, & ſuſpicionem colluſionis ad colorandam pretij modicitatem.*

12 *Ceſſio vniuerſalis, & effrenata de omnibus iuribus, & actionibus quomodocumque, & qualitercunque competentibus, & competituris, omnia iura comprehendit, & num. 22.*

13 *Ceſſio hæreditatis omnia iura hæreditaria tam cognita, quam incognita vniuerſaliter includit.*

14 *Verba vbi ſunt clara, non eſt recurrendum ad præſumptiones, & veriſimilitudines.*

15 *Accollatio regulariter habet vim ſolutionis.*

16 *Accollatio in ſubhaſtatione non habet vim ſolutionis, quando deficit conſenſus debitoris, & creditoris.*

17 *Procuratoris conſenſus non præiudicat principali ſine ſpeciali mandato.*

18 *Legata annua, & debita temporalia ſolui debent ex fructibus, non autem ex proprietate.*

19 *Vinculum non minuit valorem rei quando emens ſibi proſpexit de euictione, & conſuluit propria idemnitati, & n. 20.*

21 *Ceſſio poſterior non eſt momenti, quando prior ceſſio continet omnia bona.*

23 *Concluſio, non autem tractatus debet attendi.*

DECISIO LXXVIII.

CEnſuerunt DD. conſtare de læſione tam reſpectu Domus, quam pretij officij.

1 Domus enim ſolita locari pro ſcutis 140. vt conſtat ex Inſtrumentis locationum relatis *in Summario mulierum de Gargarijs, & Albertis num. 1. litt. A. ac nu. 3. & 4.* ſicque valoris ſcu-
2 torum 3000. ad rationem quinque pro centenario iuxta taxam *gloſa in Authentica perpetua verb. iuſta C. de Sacroſ. Eccleſ.* paſſim à Rota ſequutam in rebus ſtabilibus, vt in terminis Domorum *coram ſ. m. Gregor. dec. 553. nu. 8. & coram Card. Caualer. deciſ. 385. ſub num. 4. verſ. & cum Domus*, ac in alijs, deliberata fuit pro ſcutis 285. de quibus Abinantes deliberatarius ſucceſſiuè retraxit ſcuta centum pro quodam appodio *d. Summario num. 8.* vnde
3 manifeſta reſultat læſio; nedum in tertia parte, quæ ſufficit ex diſpoſitione *Statuti Vrbis*
4 *lib. 1. cap. 144.* quod habet locum etiam in ſubhaſtatione, vt dixit *Rota coram Buratt. deciſ. 675. num. 5. & ſeq. & coram Caualer. dicta dec. 387. num. 4. in fin.* Verum, & vltrà dimidiam, quæ irritat ſubhaſtationem etiam de iure cõmuni iuxtà terminos *l. 2. C. de reſcind. vendit. & latè tradit Modern. Peruſ. de ſubaſt. inſpect. 59. nu. 3. Rota apud eundem deciſ. 53. num. 1. & dec. 648. num. 5. par. 1. ac deciſ. 406. ſub num. 5. verſic. & præcipuè par. 4. rec.*

Neque excluditur prætextu fideicommiſſi, cui Domus prædicta obnoxia reperiebatur,
6 quia licèt onus huiuſmodi minuat rei æſtimationem *ad l. 1. §. ſi hæres vbi Bartol. ſub num. 2. verſ. ſecundo nota Iaſ. num. 9. verſic. tertio nota ff. ad ſen. C. Trebellian. Crauett. conſ. 435. num. 17 cum alys relatis in Arim nen. manutentionis 10. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Albergato §. fin.*
7 diminutio tamen ad ſummum non excedit ſextam partem, vt in ſpecie firmauit *Rota in Auximana Bonorum 1. Iulij 1613. coram b. m. Card. Sacrato, & in Romana fideicommiſſi de ſpiritibus 12. Decembris 1644. coram b. m. Bichio §. dua item*, qua detracta valor remanet in ſcutis 2500. vnde læſio adhuc ſuperat dimidiam, vt ex calculo; ſed onus de quo agitur non vi-
8 detur tanti æſtimadum habito reſpectu ad illius euentualitatem, cum poſſet (vt euenit) expirare in perſona ipſius Gargarij, qui nec filios, nec vxorem habebat, & grauis erat ætatis, quæ omnia Iudex debet animaduertere, ac ponderare in decernenda illius æſtimatione *per text. in l. ſi ſeruus fugitiuus vbi gloſ. verb. inuenerit C. de condict. furtiu. & dixit Rota in Romana reſciſſionis tranſactionis 29. Maij 1648. coram Eminentiſſimo Card. Corrado §. illa verè in fin.*

Minus euitatur ex pacto redimendi in eadem deliberatione appoſito, quia cum non eſſet abſolutum, ac indefinitè conuentum
9 non ſolet ipſius rei eſtimationem minuere vltra aliam ſextam partem ex ſententia *Rota penes Card. Seraph. deciſ. 1063. ſub num. 5. in rec. deciſ. 64. num. 13. & deciſ. 344. pariter num. 13. part. 4. tom. 2. ac in alijs relatis in dicta Romana reſciſſionis tranſactionis coram Em. D. Card. Corrado §. præ-*

do §. præter quod pactum, qua etiam detracta
valor remanet in ſcutis 2100. circiter, & læ-
ſio ſemper dimidiam excedit, eoque magis,
10 quia pactum prædictum fuit ſtipulatum ad
tempus breuiſſimum, nempè vnius menſis,
quo caſu nihil, aut parum venit æſtimandū
*Bertazzol. conſ. criminal. 229. num. 20. lib. 1. Va-
laſc. conſult. 70. num. 11. in fin. Anton. de Amat.
reſol. 61. num. 27. Rot. dec. 130. num. 2. part. 1. rec.*
11 Immò exindè potius augetur probatio læſio-
nis, & colluſionis ſuſpicio; quaſi fuerit con-
ſulto appoſitum ad colorandam pretij modi-
citatem iuxtà tradita per *Pinell. in l. 2. part. 3.
cap. 4. num. 19. in fin. C. de reſcind. vendit. Va-
laſc. d. conſul. 70. n. 11.*

Nec ſubſiſtit, quod hæc Domus non fue-
rit comprehenſa in ceſſione per dictas mulie-
res reportata à fabrica S. Petri cuius vigore
12 nunc agunt. Quia contrarium habetur ex il-
lius contextu, ex quo patet ceſſionem eſſe
vniuerſalem de omnibus iuribus, & actioni-
bus quomodolibet quomodocūque, & qua-
litercunque competentibus, & competituris,
& quæ competere quoquo modo poſſint in
futurum contra dictam hæreditatem res, &
bona nullo iure, nullaque actione prorſus
excepta, & reſeruata; quapropter dubitari
non poteſt, quin & iura ſuper controuerſa
Domo comprehendat *ad l. 1. §. quod autem ff.
de aleatoribus l. 1. §. generaliter ff. de legatis præ-
ſtad. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 87. ſub num.
10. verſ. & contrarium, & dec. 327. num. 3. cor.
Merlin. dec. 389. num. 31. & coram Em. D. Card.
Ottbobono dec. 67. num. 3.* præſertim cum facta
13 fuerit de ipſa hæreditate, quæ tanquam ius
vniuerſale omnia bona, & iura tam cognita,
quàm incognita generaliter includit prout
ità declaraſſe D. Economum dictæ fabricæ
ingenue faſſus fuit idem Abinantes in preci-
bus ab eo porrectis pro ſecunda ceſſione *dicto
Summario num. 13.* Nihil obſtante, quod ſta-
tim ſubdiderit non eſſe veriſimile, quod fa-
brica voluerit cedere prętenſiones, ac iura
prędicta pro modica ſumma ſcutor. 300. quia
14 vbi verba ſunt clara non eſt recurrendum ad
pręſumptiones, & veriſimilitudines, & nihil-
ominus obiectum retorquetur, quia ſi Abi-
nantes prætendit acquiſiuiſſe eadem iura me-
diante ſolutione ſcutorum quadraginta faci-
lius cenſentur acquiſita à pręfatis mulieribus
quę maiorem quantitatem exburſarunt, &
quarum altera pretendebat ex dicta heredita-
te pingue legatum ſcutorum bis mille ſibi
relictum ab eodem Gargario in eius Codicil-
lis *d. Summ. n. 23.*

Quo verò ad pretium officij lęſio pariter eſt
euidens, quia illud aſcendit ad ſcuta 4215. vt
apparet ex Inſtrumento venditionis cum ipſo
Abinante celebrato, quod vna cum credito
ſcutorum 500. occaſione fructuum ab eodem
Abinante debitorum fuit ſubaſtatum proſcu-
tis 1250. de quibus fuerunt in contanti ſoluta
duntaxat ſcuta 309. pro reſiduo verò accolla-
15 ta diuerſa credita, quæ ſanè accollatio licèt
regulariter habeat vim ſolutionis, ſecùs ta-
16 men eſt quando (prout hic) in ipſo actu ſub-
haſtationis deficit conſenſus nè dum debitoris
ſed etiam creditoris *Giurb. dec. 53. num. 3. Mo-
dern. Peruſ. de ſubbaſt. inſpect. 37. num. 32. & ſeqq.
per tot. Rota coram Duran. deciſ. 257. num. 13.
cum alijs per Add. ad ſa. mem. Gregor. deciſ. 23.
num. 6.*

Nec releuat aſſertus conſenſus Procurato-
ris dd. mulierum, quia pręterquàm non iu-
ſtificatur expreſſus, ſed tantum educitur ex
quibuſdam Apoſtillis in minuta deliberatio-
nis (vt prefertur appoſitis) non conſtat de
17 ſpeciali mandato, ſinè quo nullum potuit
eiſdem mulieribus prędiudicium inferre ex tra-
dit per *Antonell. conſ. 80. num. 8. Modern. Peruſ.
de ſubaſt. inſpect. 37. num. 84. & inſpectione 58.
num. 133. Rota dec. 76. num. 8. & ſeq. apud Zacch.
de oblig. Camer.*

Verùm nec debita ſubſiſtunt, quia ferè om-
nia erant annua legata, & aliqua etiam tem-
poralia, quę fuerunt valutata ad rationem
18 capitalis, quod fieri non potuit, cum huiuſ-
modi legata ſolui debeant ex fructibus; non
autem ex proprietate *l. apud Iulianum §. hæres
ff. de legatis primo l. liberto §. 1. ff. de annuis lega-
tis l. firmio §. Pater ff. quando dies legati ced. Surd.
deciſ. 28. num. 2. Rota deciſ. 399. num. 38. part. 5.
rec. & coram Burat. dec. 73. num. 1. in Romana
fideicommiſſi 7. Iun. 1652. coram R. P. D. meo Za-
rate §. nam quamuis verſ. quia pro legato, & in
terminis reſponſum fuit in Bononien. prædij 4. Febr.
1658. coram me §. vtilitas autem.*

Nec refert, quod pretium tanquam vincu-
latum minoris eſſet valoris, tum quia Abi-
19 nantes ſpecialiter ſibi proſpexit de euictione
per quam res perindè iudicatur, ac ſi libera
vendita fuiſſet *Anton. de Amat. d. reſol. 61. nu. 40.
Rota in Tiburtina Caſtri S. Angeli 14. Febr. 1656.
coram R. P. D. meo Meltio.* Tum quia exceptis
ſcutis 300. nihil vltro ſoluit, ſed reſiduum
penes ſe retinuit accollando dicta onera; vn-
dè ſemper erat tutus, nec aliquod damnum
20 paſſurus. Eoque minus cum in deliberatio-
ne vlterius conuenerit, quòd in caſu inuali-
ditatis, ſeù reſciſſionis ex quocunque capite
accollatio ceſſaret, & expiraret *eodem Summ.
num. 18.*

Sicuti vana eſt prętenſio, quod idem Abi-
nantes culpa Gargarij fuerit damnificatus in
ſcutis annuis quinquaginta, quæ ſolui con-
ſueuerant domino officij à Capitulo S. Petri,
quia in Inſtrumento venditionis nulla ratio
huius emolumenti habita fuit, & Abinantes
promiſit pretium conuentum integraliter ex-
burſare abſque vlla defalcatione quocunque
prętextu facienda, vt expreſſe legitur *in d. In-
ſtrumento verſ. & ad ſolutionem.*

Ceſſio demum per ipſum Abinantem re-
portata à fabrica S. Petri nullius eſt momen-
21 ti. Quia cum eadem fabrica anteà ceſſiſſet
omnia bona, & iura dictę hęreditatis prefa-
tis mulieribus, vt ſupra dictum eſt, nihil pe-
nes eam remanſit, quod poſſet deinde cedere
Abinanti, cui propterea ceſſio poſterior nihil
ſuffragatur, ſed prior attenditur ſecundum,
*Baldum in l. emptor num. 2. C. de Hæred. vel act.
vend. Surd. conſ. 27. ſub num. 28. verſ. nec etiam
& ſeq. Franc. dec. 75. num. 1. Giurb. deciſ. 104.
pariter num. 1. Rota in Bononien. Macelli 17. De-*

cembris

tembris 1642. coram bo. me. Peuting. §. 2. dicebant cum ſeqq.

Gratiſque replicatur, quod prima non comprehendat pretium officij, eò quia in diſcurſibus cum D. Economo habitis dictum eſſet, quod fuerat deliberatum; quia verba

22 ceſſionis ſunt adeò ampla, & effrenata, quod nihil pœnitùs excludant quomodolibet ſpectans ad hæreditatem ceſſam, vt probatum

23 fuit, Et in contractibus aliiſque negocijs non ea quæ tractantur, ſed quæ concluduntur attendi debent *l. ſi voluntati vbi Bald. & Salycet. in primo notabil. C. de reſcind. vendit. Alex. conſ. 28. num. 3. lib. 1. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 168. n. 2. & dec. 178. n. 3.*

Atque ità concluſum fuit vtraque Parte informante &c.

FIRMANA PECVNIARIA.

Luna 18. Martij 1658.

ARGVMENTVM.

Condictio pecuniarum non datur contra creditorem recepientem ex cauſa onerosa, ſed agitur repetitione indebiti contra eum, pro quo pecunia fuit indebitè ſoluta, vſuræ, ſeu damna, & intereſſe non debentur abſque obligatione, vel mora.

SVMMARIVM.

1 *Indebiti condictio non datur contra creditorem recipientem, ſed contra eum, pro quo pecunia fuit indebitè ſoluta.*

2 *Indemnitas petenda eſt ab eo, cuius cauſa damnū proueneruut.*

3 *Condictio pecuniarum datur etiam contra recipientem ex æquitate* l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet.

4 *Declara hoc procedere, quando creditor recipit titulo lucratiuo; ſecus oneroſo.*

Actio ſubſidiaria, ſeu obliqua non datur quando competit directa.

5 *Indebiti condictione venit pecunia indebitè ſoluta, non autem acceſſiones ciuiles.*

6 *Damna, & intereſſe non debentur, quando non concurrit expreſſa, ſeu tacita obligatio, & datur ratio num. 7.*

8 *Indebitum non dicitur reſpectu creditoris, quidquid ei effectiuè debetur, & per alterum ſoluitur.*

9 *Interpellatio contra adminiſtratores nomine proprio, vel iam functos officio ſuo non afficit Communitatem.*

10 *Communitatibus non præiudicant ea, quæ fiunt contra formam Bullæ Congregationis Boni Regiminis.*

11 *Intereſſe non debetur ceſſante mora.*

12 *Interpellatio debet præcedere, nec releuat ſi fiat poſt moram tranſactam.*

13 *Damnum non debet refici abſque mora, vel culpa.*

DECISIO LXXIX.

Conceſſa repetitione Sauino ſcutorum 1814. quæ indebitè Ciuitati perſoluerat occaſione Depoſitariæ frumentariæ, pro qua Gaſpar Paccaronus fideiuſſerat, & ad quam illius obligatio facta pro ſecunda Depoſitaria fauore Leonardi Brutiuoli principalis debitoris non extendebatur, Dubium poſitum fuit an eidem Sauino à Ciuitate deberentur damna, & intereſſe ex cauſa dictæ ſolutionis paſſa, & affirmatiuè Rota reſpondit, vt in deciſione edita coram me die 2. Iunij 1656. quā hodie quoad Ciuitatem dumtaxat reformandam eſſe DD. cenſuerunt.

1 Quemadmodum enim indebiti condictio ſimpliciter non competit aduerſus creditorem recipientem pecunias; ſed immediatè, & directè contra eum, pro quo pecuniæ ſoluuntur *ad text. in l. qui hominem vbi gloſ. verb. ſed tibi, & in l. ſi alieni nummi ff. de ſolutionibus*, quas refert, & ſequitur *Larrea deciſ. Granat. 86.*

2 *num. 7.* ità Sauinus releuationem huius indemnitatis petere non poteſt à Ciuitate, quæ pecunias in extinctionem proprij crediti recepit, ſed à debitore moroſo, pro quo debitum ſoluit, & qui omni iure tenetur omnia, & ſingula damna paſſa reficere, *vt firmatur in deciſione §. nam conſtat cum ſeqq.*

3 Licèt autem ex æquitate detur etiam contra recipientem iuxt. *text. in l. ſi me, & Titium ff. ſi certum petatur, quam commendat Bald. conſ. 348. ſub num. 1. verſ. conſidera lib. 1.* indeque ſicuti Sauinus hoc remedio ſummam indebitè ſolutam ab ipſa Ciuitate condicere poſſet; ità eadem ratione damnū paſſum occaſione huius indebitæ ſolutionis repetere debeat tamen cū Ciuitas recipiendo ſolutum lucrata non fue-

4 rit ceſſat æquitas, quæ ſolùm aduerſus recipientem titulo lucratiuo conceditur, ſecùs in recipiente ex titulo oneroſo in extinctionem veri crediti, vt diſtinguit *Rota dec. 77. num. 25. & ſeqq. part. 6. rec. & dec. 874. num. 4. coram Buratt. & in Romana Depoſiti 21. Ianuarij 1644. coram Rev. Tarraconen.* cum præſertim Sauino competat actio directa contra verum, & principalem debitorem, quo caſu ſubſidiaria, & obliqua nunquam admittitur *Coſt. de remed. ſubſid. remed. 12. num. 5. & Rota dicta deciſ. 77. num. 27. part. ſeptima rec.*

Verum dictum fuit omninò ceſſare repetitionem intereſſe reſpectu Ciuitatis, cum in

5 huiuſmodi cōdictionibs vltra reuocationem portionis indebitè ſolutæ acceſſiones Ciuiles non debentur *per tex. in l. prima C. de condict. indebit. & gloſ. in l. qui ſe debere §. fundus verb. fructus in fin. ff. de condict. cauſ. dat. Leotard. de vſur. quæſt. 90. num. 27. & ita declarauit Rota dec. 547. coram Card. Seraph. num. 12. cum ſeq.* cum

6 enim Ciuitas Sauino indemnitatem non promiſerit, neque ex contractu ſit obligata, non tenetur ad intereſſe, quod debetur dumtaxat, vel vbi expreſſè fuit in ſtipulationem deductum; vel tacitè ſaltem comprehenſum ſub obligatione ſui natura continente damnorū refectionem, vt inquit *text. in l. ait Prætor. §. partum*

partum quoque ff. quæ in fraud. credit. actiones
enim huiuſmodi rei perſequutoriæ ſunt, non
7 autem perſonę; niſi ex contractu fuerit obli-
gata, quo caſu ex vi obligationis tenetur quo-
que ad intereſſe *text. eſt in l. denique non eſt 19.
ff. de interdicti ibique gloſ. verb. non perſona Leotard.
vbi ſupra d. quæſt. 90. n. 27. in fin.*

Non obſtat, quod Sauino damnum emer-
ſerit occaſione indebitæ ſolutionis, & officia-
libus Ciuitatis illud notificauerit, cum pro-
teſtatione repetendi intereſſe, vt proindè li-
cèt condicens indebitum arceatur à petitione
acceſſionum ciuilium; tamen non prohibea-
tur repetere damnum emergens, quod debe-
tur ex mora in quolibet iudicio ex contractu
8 quia reſpectu Ciuitatis indebitum dici non
poteſt id, quod alter effectiue debebat, & Sa-
uinus pro eo perſoluit, *ità gloſ. final. in leg. in
ſumma 65. ff. de condict. indebit.* cum ibi notatis
neque aliqua mora conſiderari ex interpella-
tione facta contra adminiſtratores tanquam
9 illam non repreſentantes, cum iam eorum
munere functi eſſent, ſed nomine proprio
tanquam eos, qui Leonardo Bentiuolo De-
poſitariam ſecundò conceſſerant, non reddi-
ta ratione primæ, contra formam Bullæ S.
Congregationis boni regiminis, quæ propte-
10 reà Ciuitati præiudicare non potuit, vt dictū
fuit *in dec. 107. part. 1. & 123. part. 3. coram
Verall. & coram Card. Caualer. deciſ. 410. num. 1.*
11 vnde ceſſante mora non tenetur ad intereſſe
*Rota deciſ. 324. num. 2. & 34. num. 4. poſt Cenc.
de Cenſib. & in Anconitana Cambiorum 1. Iulij
1643. cor. Reu. Carillo confirmata 8. Martij 1649.
cor. b. m. Peutingerio.*

Non ſuffragatur vnica interpellatio exe-
quuta contra Ciuitatem anno 1616. quinquē-
nio poſt paratam, & ſolutam pecuniam an-
12 no ſcilicet 1611. cum debuiſſet precedere,
vt dixit *Rota deciſ. 52. num. 2. part. 1. rec.* Quin-
immo dū ante ſolutionem pecunia iam cur-
reret ſub vſuris clare conuincitur damnum
non emerſiſſe ex mora Ciuitatis; ſed ex cul-
pa, & contumacia debitoris, obligationem
ſuo tempore non implentis, vnde Ciuitas
13 damnum, quod Sauino antè moram, & citrà
ſui culpam obtigit præſtare non debet, vt de
mente aliorum complurium refert *Salas de
vſur. dub. 18. num. 4. Leotard. eod. tractat. quæſt.
75. num. 2.*

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum fuit.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Melioramenta non reficiuntur, quando ita ar-
guitur, vel apparet conuentum, plantationes
temporales vitium, & arborum non reficiun-
tur, & ſi reficiuntur debentur quid minus in-
ter impenſum, & melioratum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſemper datur, quando concurrit iniuſti-
tia.*
2 *Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit
ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit
iniuſtitiam.*
3 *Promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas exclu-
dit refectionem quoad non expreſſas.*
4 *Melioramenta non reficiuntur, quando ex pacto ce-
dunt ſolo, & num. 11.*
5 *Mandatum contra formam pacti non ſubſiſti-
tur.*
6 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*
7 *Melioramenta non reficiuntur, quando debent ex pa-
cto compenſari.*
8 *Antecedentia reſtringuntur, & declarantur à ſub-
ſequentibus.*
9 *Populi ſunt arbores grandes, nec veniunt appella-
tione olerum, vel herbarum.*
*Vites non veniunt appellatione olerum, vel
herbarum.*
10 *Vitium fructus ſpecialis.*
12 *Plantationes vitium, & arborum minus vtiles,
vel perpetuo non duratura, non reficiun-
tur.*
13 *Melioramenta plantationis arborum non reficiun-
tur iuxta ſtatum præſentem, ſed pro rata expen-
ſarum factarum in plantatione.*
14 *In melioramentorum refectione probari debet ſtatus
antiquus, & reficitur quid minus inter impenſum,
& melioratum.*

DECISIO LXXX.

Conuentum fuerat in Inſtrumento loca-
tionis medietatis vnius Horti, quod Ti-
berius Lancellottus ſolueret Ioanni Boſſio
conductori æſtimationem olerum ſiuè her-
barum, & ſtercorationis, quæ terminata lo-
catione in Horto per ipſum ſata reperirentur
Cum autem vigore pacti huiuſmodi Hiero-
nymus Boſsius obtinuiſſet ab A. C. condem-
nari D. Marchionem Lancellottum ad pre-
tium Arborum Populorum, & vitium, quam-
vis ſub illo non continerentur, cauſam ſi-
gnatura mihi commiſit cum clauſula ſi quid
exequendum. Verùm, quia obijciebatur ex-
ceptio rei iudicatæ ob appellationem non pro
ſequutam, & terminatam intrà biennium,
ideò dubitaui an conſtaret de re iudicata; ſiuè
potius de cauſis reſtitutionis in integrum.

Et DD. dixerunt conſtare de cauſis reſtitu-
1 tionis, Quia pro parte Marchionis doctum
fuit de iniuſtitia mandati, qua concurrente
competit aduerſus illud reſtitutio, vt dictum
fuit *in deciſ. 475. num. 4. part. 4. tom. 2. & 540.
num. 2. part. 4. tom. 3. rec. & apud Mantic. deciſ.
315. num. 7.* & Rota ſuper ea omiſſa pronun-
2 ciatione ad vlteriora in negocio principali
procedit, vt atteſtatur *Cæſar. de Graſſ. deciſ. 3.
de reſtit. in integ. Mantic. d. deciſ. 315. num. 5. in
rec. dec. 13. num. 1. part. 2. & dec. 275. num. 2.
part. 6.*

Iniuſtititia mandati clara viſa eſt ex eo,
quod

quod pactum refectionis melioramentorum non ſolum conceptum fuit affirmatiuè, quatenùs promittitur illorum ſolutio, ibi, *che finito il preſente affitto s'habbino da ſtimare le piante d'herbe, carcioſoli, e ſtabio, che vi ſi trouerà, e quello che ſarà ſtimato ſi paghi all' Affittuario,* ſed etiam negatiuè quatenus ab ipſa æſtimatione excepruantur, & excluduntur plantationes Roſarum, & fructuum ibi „ *Dichiarando, che in queſta ſtima non ſi comprendino Roſe, & frutti, che vi foſſero piantati, quali reſtino à beneficio del luogo.* Vndè quouis modo pactum conſideretur ſemper conſtat de iniuſtitia mandati. Nam reſpectu primæ partis cum non agatur de oleribus, minuſue de cinaris, nec de ſtercore, non eſt locus refectioni aliarum rerum,
3 quia promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad alia *l. in his ff. de legib. l. final. ff. de iureiur. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 1. ad fin. Aldobrand. conſ. 58. n. 13. Gabr. conſ. 108. num. 33. lib. 2. Oſaſch. dec. 108. num. 8 Rota poſt Marcheſ. de commiſſ. lib. 1. fol. 979. n. 2. & dec. 211. nu. 2. par. 5. rec.*

Eo minus reſpectu ſecundæ partis ob ex-
4 preſſam conuentionem, quod in æſtimatione facienda non comprehenderentur Roſæ, & fructus, qui plantati eſſent; ſed cedant in vtilitatem, & beneficium ſoli, atque ideò cũ æſtimatio facta fuerit de Populis, & vitibus,
5 & in vim illius relaxatum mandatum nullo modo ſuſtineri poteſt tanquam cõtra formã
6 pacti prædicti, quod omninò ſeruandum erat *Iaſ. in l. 2. num. 175. in fin. C. de pact. Gabr. conſ. 168. num. 92. & ſeq. lib. 1. Rimnald. Iun. conſ. 384. num. 50. lib. 4. cum alijs relat. per Menoch. de recuper. remed. 15. num. 504. & per Mantic. de tacit. lib. 22 tit. 21. n. 53.*

Itemque conuincunt verba ſubſequentia
7 dum contrahentes voluerunt, quod prætium meliotamentorum deberet compenſari cum debito Boſij ex cauſa herbarum, quæ ſibi in ingreſſu locationis fuerant conſignatæ ibi „ *E perche à detto Affittuario ſi concede herbaggi, carcioſoli, & altre coſe ſimili, che di preſente ſi trouano in detto Horto. Però dd. parti conuengono, che in fine di detto affitto ſi debba compenſare la detta ſomma nella ſtima, che ſi farà dell' ortaglie, & altro come di ſopra;* vndè clarè elicitur fuiſſe conuentum ſolùm de oleribus, & cinaris,
8 cum antecedentia à ſubſequentibus reſtringantur, & declarentur *per text. in l. ſi Iulianus §. interdum, & §. proinde ff. ad Maced. Rota in recent. decif. 39. num. 3. in fin. part. 4. & decif. 120. numer. 19. part. 7. & 587. numer. 12. part. 4. tom. 3.*

Nec dubitari poteſt, quod Populi, & vites non olerum ſiuè herbarum, ſed arborum
9 appellatione contineantur, vt de Populis eſſe arborem grandem, & cerro ſimilem tradunt *Calepin. Pacif. de Saluian. inſpec. 2. cap. 2. num. 193. & Ciarlin. contron. for. cap. 51. num. 14.*
10 *& 58.* & de vitibus propter earum fructuum ſpecialitatem *eſt textus in l. 1. §. arbores ff. de arbor. cedend. l. ſciendum & l. vitem 3. ff arbor. furt. cæſar. Cepoll. de ſeruit. vrban. Præd. cap. 81. nu. 13. Afflict. ſuper conſtit. Regn. de offic. inſtit. Prouinc. rubr. 42. ſub nu. 15. verſ ſed quæro Coſt. de ratien. rata quæſt. 46. num. 10. Amat. decif. March. 96. num. 4.*

Hinc non obſtat, quòd melioramenta, quæ fiunt in plantandis vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis de iure ſpectent ad illum, qui plantauit. Quoniam in præſenti
11 ſtante pacto, quod in refectione olerum, cinararum, & ſtercoris non comprehenderentur Roſæ, & fructus cenſetur receſſum à diſpoſitione iuris, & melioramenta prædicta ex tali conuentione Marchioni fuiſſe acquiſita, vt reſpectiuè probant *Natt. conſ. 384. num. 11. Rimnald. Iun. conſ. 92. num. 2. lib. 1. Surd. conſ. 471. num. 20. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 2. Grat. diſcept. for. cap. 810. num. 5. & 934. num. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. num. 18. Rota dec. 473. n. 1. par. . rec.*

Et tamen hic non verſamur in vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis, ſed in plantationibus populorum, & vitium factis in prædio locato ad vſum Horti, quæ non erant, nec vtiles, nec neceſſariæ: ſed factæ ſunt à conductore, vt ex illis vberiores fructus durante locatione perciperet, ac propte-
12 rea tanquam non perpetuæ, nec duraturæ de iure non reficiuntur *Ripa in l. vbi purè §. quod in diſtrahendis num. 4. ff. ad Trebell. Contard. in l. vnica quæſt. 24. num. 27. C de moment. poſſ. Pacif. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 182. Rota decif. 398. num. 6. part. 1. diuerſ. & decif. 312. eodem nu. par. 2. & in recent. decif. 650. num. 5. part. 2. & in iiſdem terminis in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. cor. b. m. Arguelles.*

Imò quatenùs ex pacto fuiſſet locus illa-
13 rum refectioni non erant æſtimandæ iuxtà ſtatum præſentem; ſed erant reficiendæ expenſæ tantummodò, quę fuerunt factæ in earum plantatione, vt notat *Abb. in cap. 1. nu. 4. de reſtitutione in integr. Felin. in cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Barboſ. in l. diuortio §. ſi. vxl. num. 90. ff ſolut. matrim. Vincen. de Franch. decif. 38. num. 5.* cum innumeris, qui poſſent adduci, & in hanc opinionem inclinauit *Rota in Aeſina fideicommiſſi coram Pania penes Pacif. de Saluian. dec 81. num. 2.*

14 Et in omnem caſum probato ſtatu antiquo eiuſdem horti non erat reficiendum, quod fuit expenſum; ſed ſolum id, quod fuit melioratum, & id, quod minus eſt adeò, quod ſi plus fuerit impenſum, & minus melioratum refici debeat, quod melioratum eſt; ſi verò fuerit plus melioratum, quam impenſum ſoluendum ſit, quod fuit impenſum *Felin. in dicto cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. gloſ. 1. num. 8. Rota decif. 898. & 1051. num. 1. coram Seraph. decif. 206. num. 1. & ſeqq. part. 4. 306. num. 4. part. 4. tom. 2. 399. in fin. part. 5. recent. Romana fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. & in Romana melioramentorum 16. Iunij 1653. coram b. m. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

HIE-

partum quoque ff. quæ in fraud. credit. actiones
enim huiuſmodi rei perſequutoriæ ſunt, non
7 autem perſonę; niſi ex contractu fuerit obli-
gata, quo caſu ex vi obligationis tenetur quo-
que ad intereſse *text. eſt in l. denique non eſt 19.
ff. de intereſſe ibique gloſ. verb. non perſona Leotard.
vbi ſupra d. quæſt. 90. n. 27. in fin.*

Non obſtat, quod Sauino damnum emer-
ſerit occaſione indebitæ ſolutionis, & officia-
libus Ciuitatis illud notificauerit, cum pro-
teſtatione repetendi intereſse, vt proindè li-
cèt condicens indebitum arceatur à petitione
acceſſionum ciuilium; tamen non prohibea-
tur repetere damnum emergens, quod debe-
tur ex mora in quolibet iudicio ex contractu
8 quia reſpectu Ciuitatis indebitum dici non
poteſt id, quod alter effectiue debebat, & Sa-
uinus pro eo perſoluit, *ità gloſ. final. in leg. in
ſumma 65. ff. de condict. indebit.* cum ibi notatis
neque aliqua mora conſiderari ex interpella-
tione facta contra adminiſtratores tanquam
9 illam non repreſentantes, cum jam eorum
munere functi eſsent, ſed nomine proprio
tanquam eos, qui Leonardo Bentiuolo De-
poſitariam ſecundò conceſſerant, non reddi-
ta ratione primæ, contra formam Bullæ S.
Congregationis boni regiminis, quæ propte-
10 reà Ciuitati præiudicare non potuit, vt dictū
fuit *in dec. 107. part. 1. & 123. part. 3. coram
Verall. & coram Card. Cauſter. deciſ. 410. num. 1.*
11 vnde ceſsante mora non tenetur ad intereſse
*Rota deciſ. 324. num. 2. & 34. num. 4. poſt Cenc.
de Cenſib. & in Anconitana Cambiorum 1. Iulij
1643. cor. Reu. Carillo confirmata 8. Martij 1649.
cor. b. m. Peutingerio.*

Non ſuffragatur vnica interpellatio exe-
quuta contra Ciuitatem anno 1616. quinquē-
nio poſt paratam, & ſolutam pecuniam an-
12 no ſcilicet 1611. cum debuiſset præcedere,
vt dixit *Rota deciſ. 52. num. 2. part. 1. rec.* Quin-
immo dū ante ſolutionem pecunia iam cur-
reret ſub vſuris clare conuincitur damnum
non emerſiſse ex mora Ciuitatis; ſed ex cul-
pa, & contumacia debitoris, obligationem
ſuo tempore non implentis, vnde Ciuitas
13 damnum, quod Sauino antè moram, & citrà
ſui culpam obtigit præſtare non debet, vt de
mente aliorum complurium refert *Salas de
vſur. dub. 18. num. 4. Leotard. eod. tractat. quæſt.
75. num. 2.*

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum fuit.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Melioramenta non reficiuntur, quando ita ar-
guitur, vel apparet conuentum, plantationes
temporales vitium, & arborum non reficiun-
tur, & ſi reficiuntur debentur quid minus in-
ter impenſum, & melioratum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſemper datur, quando concurrit iniuſti-
tia.*
2 *Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit
ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit
iniuſtitiam.*
3 *Promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas exclu-
dit refectionem quoad non expreſſas.*
4 *Melioramenta non reficiuntur, quando ex pacto ce-
dunt ſolo, & num. 11.*
5 *Mandatum contra formam pacti non ſubſiſti-
tur.*
6 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*
7 *Melioramenta non reficiuntur, quando debent ex pa-
cto compenſari.*
8 *Antecedentia reſtringuntur, & declarantur à ſub-
ſequentibus.*
9 *Populi ſunt arbores grandes, nec veniunt appella-
tione olerum, vel herbarum.*
*Vites non veniunt appellatione olerum, vel
herbarum.*
10 *Vitium fructus ſpecialis.*
12 *Plantationes vitium, & arborum minus vtiles,
vel perpetuo non duratura, non reficiun-
tur.*
13 *Melioramenta plantationis arborum non reficiun-
tur iuxta ſtatum præſentem, ſed pro rata expen-
ſarum factarum in plantatione.*
14 *In melioramentorum refectione probari debet ſtatus
antiquus, & reficitur quid minus inter impenſum,
& melioratum.*

DECISIO LXXX.

Conuentum fuerat in Inſtrumento loca-
tionis medietatis vnius Horti, quod Ti-
berius Lancellottus ſolueret Ioanni Boſſio
conductori æſtimationem olerum ſiuè her-
barum, & ſtercorationis, quæ terminata lo-
catione in Horto per ipſum ſata reperirentur.
Cum autem vigore pacti huiuſmodi Hiero-
nymus Boſsius obtinuiſſet ab A. C. condem-
nari D. Marchionem Lancellottum ad pre-
tium Arborum Populorum, & vitium, quam-
vis ſub illo non continerentur, cauſam ſi-
gnatura mihi commiſit cum clauſula ſi quid
exequendum. Verùm, quia objiciebatur ex-
ceptio rei iudicatæ ob appellationem non pro-
ſequutam, & terminatam intrà biennium,
ideò dubitaui an conſtaret de re iudicata; ſiuè
potius de cauſis reſtitutionis in integrum.

Et DD. dixerunt conſtare de cauſis reſtitu-
1 tionis, Quia pro parte Marchionis doctum
fuit de iniuſtitia mandati, qua concurrente
competit aduerſus illud reſtitutio, vt dictum
fuit *in deciſ. 475. num. 4. part. 4. tom. 2. & 540.
num. 2. part. 4. tom. 3. rec. & apud Mantic. deciſ.
315. num. 7.* & Rota ſuper ea omiſſa pronun-
2 tiatione ad vlteriora in negocio principali
procedit, vt atteſtatur *Caſar. de Graſſ. deciſ. 3.
de reſtit. in integ. Mantic. d. deciſ. 315. num. 5. in
rec. dec. 13. num. 1. part. 2. & dec. 275. num. 2.
part. 6.*

Iniuſtititia mandati clara viſa eſt ex eo,
quod

quod pactum refectionis melioramentorum
non ſolum conceptum fuit affirmatiue, qua-
tenùs promittitur illorum ſolutio, ibi, *che
finito il preſente affitto s'habbino da ſtimare le pian-
te d'herbe, carcioſoli, e ſtabio, che vi ſi trouerà,
e quello che ſarà ſtimato ſi paghi all' Affittuario*, ſed
etiam negatiuè quatenus ab ipſa eſtimatione
exceptuantur, & excluduntur plantationes
Roſarum, & fructuum ibi „ *Dichiarando, che
in queſta ſtima non ſi comprendino Roſe, & frutti,
che vi foſſero piantati, quali reſtino à beneſitio del
luogo*. Vndè quouis modo pactum conſide-
retur ſemper conſtat de iniuſtitia mandati.
Nam reſpectu primæ partis cum non agatur
de oleribus; minuſue de cinaris, nec de ſter-
core, non eſt locus refectioni aliarum rerum,
3 quia promiſſio refectionis quoad ſpecies ex-
preſſas excludit refectionem quoad alia *l. in his
ff. de legib l. final. ff. de iureiur. Theſaur. quæſt. forenſ.
lib. 1. quæſt. 13. num. 1. ad fin. Aldobrand. conſ. 58. n.
13. Gabr. conſ. 108. num. 33. lib. 2. Oſaſch. dec. 108.
num. 8. Rota poſt Marcheſ. de commiſſ. lib. 1. fol.
979. n. 2. & dec. 211. nu. 2. par. 5. rec.*

Eo minus reſpectu ſecundæ partis ob ex-
4 preſſam conuentionem, quod in æſtimatio-
ne facienda non comprehenderentur Roſæ,
& fructus, qui plantati eſſent; ſed cedant in
vtilitatem, & beneficium ſoli, atque ideó cũ
æſtimatio facta fuerit de Populis, & vitibus,
5 & in vim illius relaxatum mandatum nullo
modo ſuſtineri poteſt tanquam cõtra formã
6 pacti prædicti, quod omninò ſeruandum erat
*Iaſ. in l. 2. num. 175. in fin. C. de pact. Gabr. conſ.
168. num. 92. & ſeq. lib. 1. Riminald. Iun. conſ. 384.
num. 50. lib. 4. cum alijs relat. per Menoch. de re-
cuper. remed. 15. num. 504. & per Mantic. de tacit.
lib. 22 tit. 21. n. 53.*

Itemque conuincunt verba ſubſequentia
7 dum contrahentes voluerunt, quod præ-
tium melioramentorum deberet compenſari
cum debito Boſij ex cauſa herbarum, quæ
ſibi in ingreſſu locationis fuerant conſignatæ
ibi „ *E perche à detto Affittuario ſi concede herbag-
gi, carcioſoli, & altre coſe ſimili, che di preſente
ſi trouano in detto Horto. Però dd. parti conuengo-
no, che in fine di detto affitto ſi debba compenſare la
detta ſomma nella ſtima, che ſi farà dell' ortaglie,
& altro come di ſopra*; Vndè clarè elicitur fuiſſe
conuentum ſolùm de oleribus, & cinaris,
8 cum antecedentia à ſubſequentibus reſtrin-
gantur, & declarentur *per text. in l. ſi Iulianus
§. interdum, & §. proinde ff. ad Maced. Rota in
recent. deciſ. 39. num. 3. in fin. part. 4. & deciſ.
180. numer. 19. part. 7. & 587. numer. 12. part.
4. tom. 1.*

Nec dubitari poteſt, quod Populi, & vi-
tes non olerum ſiuè herbarum, ſed arborum
9 appellatione contineantur, vt de Populis eſ-
ſe arborem grandem, & cerro ſimilem tra-
dunt *Calepin. Pacif. de Saluian. inſpec. 2. cap. 2.
num. 193. & Ciarlin. controu. for. cap. 51. num. 14.
10 & 58.* & de vitibus propter earum fructuum
ſpecialitatem *eſt textus in l. 1. §. arbores ff. de ar-
bor. cedend. l. ſciendum & l. vitem 3. ff arbor. furt.
caſar. Cepoll. de ſeruit. vrban. Præd. cap. 81. nu. 13.
Afflict. ſuper conſtit. Regn. de offic. inſtit. Prouinc.
rubr. 42. ſub num. 15. verſ ſed quæro Coſt. de ra-
tion. rata quæſt. 46. num. 10. Amat. deciſ. March. 96.
num. 4.*

Hinc non obſtat, quód melioramenta, quæ
fiunt in plantandis vitibus, & arboribus per-
petuo in fundo duraturis de iure ſpectent ad
illum, qui plantauit. Quoniam in præſenti
11 ſtante pacto, quod in refectione olerum, ci-
nararum, & ſtercoris non comprehenderen-
tur Roſæ, & fructus cenſetur receſſum à diſ-
poſitione iuris, & melioramenta prædicta ex
tali conuentione Marchioni fuiſſe acquiſita,
vt reſpectiuè probant *Natt. conſ. 384. num. 11.
Riminald. Iun. conſ. 92. num. 2. lib. 1. Surd. conſ.
471. num. 20. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13.
num. 2. Grat. diſcept. for. cap. 810. num. 5. & 934.
num. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. num. 18.
Rota dec. 473. n. 1. par. rec.*

Et tamen hic non verſamur in vitibus, &
arboribus perpetuo in fundo duraturis, ſed
in plantationibus populorum, & vitium fa-
ctis in prædio locato ad vſum Horti, quæ non
erant, nec vtiles, nec neceſſariæ: ſed factæ
ſunt à conductore, vt ex illis vberiores fru-
ctus durante locatione perciperet, ac propte-
12 rea tanquam non perpetuæ, nec duraturæ de
iure non reficiuntur *Ripa in l. vbi purè §. quod
in diſtrahendis num. 4. ff. ad Trebell. Contard. in l.
vnica quæſt. 24. num. 27. C de moment. poſſ. Pacif.
de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 182. Rota deciſ.
398. num. 6. part. 1. diuerſ. & deciſ. 312. eodem
nu. par. 2. & in recent. deciſ. 650. num. 5. part.
2. & in iiſdem terminis in Mediolanen. bonorum 19.
Ianuarij 1650. cor. b. m. Arguelles.*

Imó quatenùs ex pacto fuiſſet locus illa-
13 rum refectioni non erant æſtimandæ iuxtà
ſtatum præſentem; ſed erant reficiendæ ex-
penſæ tantummodò, quæ fuerunt factæ in
earum plantatione, vt notat *Abb. in cap. 1. nu.
4. de reſtitutione in integr. Felin. in cap. cum cauſa
num. 28. de re iudicata Barboſ. in l. diuortio §. fi-
nal. num. 90. ff ſolut. matrim. Vincen. de Franch.
deciſ. 38. num. 5.* cum innumeris, qui poſſent
adduci, & in hanc opinionem inclinauit *Rota
in Aeſina fideicommiſſi coram Pania penes Pacif. de
Saluian. dec. 81. num. 2.*

14 Et in omnem caſum probato ſtatu antiquo
eiuſdem horti non erat reficiendum, quod
fuit expenſum; ſed ſolum id, quod fuit me-
lioratum, & id, quod minus eſt adeò, quod
ſi plus fuerit impenſum, & minus meliora-
tum refici debeat, quod melioratum eſt; ſi
verò fuerit plus melioratum, quam impen-
ſum ſoluendum ſit, quod fuit impenſum *Fe-
lin. in dicto cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata
Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. gloſ. 1. num.
8. Rota deciſ. 898. & 1051. num. 1. coram Seraph.
deciſ. 205. num. 1. & ſeqq. part. 4. 306. num. 4.
part. 4. tom. 2. 399. in fin. part. 5. recent. Romana
fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. &
in Romana melioramentorum 16. Iunij 1653. coram
b. m. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum
fuit.

HIE-

partum quoque ff. quæ in fraud. credit. actiones
enim huiuſmodi rei perſequutoriæ ſunt, non
7 autem perſonę; niſi ex contractu fuerit obli-
gata, quo caſu ex vi obligationis tenetur quo-
que ad intereſse *text. eſt in l. denique non eſt 19.*
ff. de intereſſe ibique gloſ. verb. non perſona Leotard.
vbi ſupra d. quæſt. 90. n. 27. in fin.

Non obſtat, quod Sauino damnum emer-
ſerit occaſione indebitæ ſolutionis, & officia-
libus Ciuitatis illud notificauerit, cum pro-
teſtatione repetendi intereſse, vt proindè li-
cèt condicens indebitum arceatur à petitione
acceſſionum ciuilium; tamen non prohibea-
tur repetere damnum emergens, quod debe-
tur ex mora in quolibet iudicio ex contractu
8 quia reſpectu Ciuitatis indebitum dici non
poteſt id, quod alter effectiue debebat, & Sa-
uinus pro eo perſoluit, *ità gloſ. final. in leg. in*
ſumma 65. ff. de condict. indebit. cum ibi notatis
neque aliqua mora conſiderari ex interpella-
tione facta contra adminiſtratores tanquam
9 illam non repreſentantes, cum iam eorum
munere functi eſsent, ſed nomine proprio
tanquam eos, qui Leonardo Bentiuolo De-
poſitariam ſecundò conceſserant, non reddi-
ta ratione primæ, contra formam Bullæ S.
Congregationis boni regiminis, quæ propte-
10 reà Ciuitati præiudicare non potuit, vt dictũ
fuit *in dec. 107. part. 1. & 143. part. 3. coram*
Verall. & coram Card. Caualer. deciſ. 410. num. 1.
11 vnde ceſsante mora non tenetur ad intereſse
Rota deciſ. 324. num. 2. & 34. num. 4. poſt Cenc.
de Cenſib. & in Anconitana Cambiorum 1. Iulij
1643. cor. Rev. Cariljo confirmata 8. Martij 1649.
cor. b. m. Peutingerio.

Non ſuffragatur vnica interpellatio exe-
quuta contra Ciuitatem anno 1616. quinquẽ-
nio poſt paratam, & ſolutam pecuniam an-
12 no ſcilicet 1611. cum debuiſset præcedere,
vt dixit *Rota deciſ. 52. num. 2. part. 1. rec.* Quin-
immo dũ ante ſolutionem pecunia iam cur-
reret ſub vſuris clare conuincitur damnum
non emerſiſse ex mora Ciuitatis; ſed ex cul-
pa, & contumacia debitoris, obligationem
ſuo tempore non implentis, vnde Ciuitas
13 damnum, quod Sauino antè moram, & citrà
ſui culpam obtigit præſtare non debet, vt de
mente aliorum complurium refert *Salas de*
vſur. dub. 18. num. 4. Leotard. eod. tractat. quæſt.
75. num. 2.

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum fuit.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Melioramenta non reficiuntur, quando ita ar-
guitur, vel apparet conuentum, plantationes
temporales vitium, & arborum non reficiun-
tur, & ſi reficiuntur debentur quid minus in-
ter impenſum, & melioratum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſemper datur, quando concurrit iniuſti-
tia.*
2 *Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit
ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit
iniuſtitiam.*
3 *Promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas exclu-
dit refectionem quoad non expreſſas.*
4 *Melioramenta non reficiuntur, quando ex pacto ce-
dunt ſolo, & num. 11.*
5 *Mandatum contra formam pacti non ſubſiſti-
tur.*
6 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*
7 *Melioramenta non reficiuntur, quando debent ex pa-
cto compenſari.*
8 *Antecedentia reſtringuntur, & declarantur à ſub-
ſequentibus.*
9 *Populi ſunt arbores grandes, nec veniunt appella-
tione olerum, vel herbarum.*
*Vites non veniunt appellatione olerum, vel
herbarum.*
10 *Vitium fructus ſpecialis.*
12 *Plantationes vitium, & arborum minus vtiles,
vel perpetuo non duratura, non reficiun-
tur.*
13 *Melioramenta plantationis arborum non reficiun-
tur iuxta ſtatum præſentem, ſed pro rata expen-
ſarum factarum in plantatione.*
14 *In melioramentorum refectione probari debet ſtatus
antiquus, & reficitur quid minus inter impenſum,
& melioratum.*

DECISIO LXXX.

Conuentum fuerat in Inſtrumento loca-
tionis medietatis vnius Horti, quod Ti-
berius Lancellottus ſolueret Ioanni Boſsio
conductori æſtimationem olerum ſiuè her-
barum, & ſtercorationis, quæ terminata lo-
catione in Horto per ipſum ſata reperirentur.
Cum autem vigore pacti huiuſmodi Hiero-
nymus Boſsius obtinuiſſet ab A. C. condem-
nari D. Marchionem Lancellottum ad pre-
tium Arborum Populorum, & vitium, quam-
vis ſub illo non continerentur, cauſam ſi-
gnatura mihi commiſit cum clauſula ſi quid
exequendum, Verùm, quia obijciebatur ex-
ceptio rei iudicatæ ob appellationem non pro-
ſequutam, & terminatam intrà biennium,
ideò dubitaui an conſtaret de re iudicata, ſiuè
potius de cauſis reſtitutionis in integrum.

Et DD. dixerunt conſtare de cauſis reſtitu-
1 tionis, Quia pro parte Marchionis doctum
fuit de iniuſtitia mandati, qua concurrente
competit aduerſus illud reſtitutio, vt dictum
fuit *in deciſ. 475. num. 4. part. 4. tom. 2. & 540.*
num. 2. part. 4. tom. 3. rec. & apud Mantic. deciſ.
315. num. 7. & Rota ſuper ea omiſsa pronun-
2 tiatione ad vlteriora in negocio principali
procedit, vt atteſtatur *Cæſar. de Graſſ. deciſ. 3.*
de reſtit. in integ. Mantic. d. deciſ. 315. num. 5. in
rec. dec. 13. num. 1. part. 2. & dec. 275. num. 2.
part. 6.

Iniuſtititia mandati clara viſa eſt ex eo,
quod

quod pactum refectionis meliorament orum non ſolum conceptum fuit affirmatiue, quatenùs promittitur illorum ſolutio, ibi, *che finito il preſente affitto s'habbino da ſtimare le piante d'herbe, carciofoli, e ſtabio, che vi ſi trouerà, e quello che ſarà ſtimato ſi paghi all' Affittuario*, ſed etiam negatiuè quatenus ab ipſa æſtimatione exceptuantur, & excluduntur plantationes Roſarum, & fructuum ibi, *Dichiarando, che in queſta ſtima non ſi comprendino Roſe, & frutti, che vi foſſero piantati, quali reſtino à beneficio del luogo*. Vndè quouis modo pactum conſideretur ſemper conſtat de iniuſtitia mandati. Nam reſpectu primæ partis cum non agatur de oleribus; minuſue de cinaris, nec de ſtercore, non eſt locus refectioni aliarum rerum,
3 quia promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad alia *l. in his ff. de legib l. final. ff. de iureiur. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 1. ad fin. Aldobrand. conſ. 58. n. 13. Gabr. conſ. 108. num. 33. lib. 2. Oſaſch. dec. 108. num. 8 Rota poſt Marcheſ. de commiſs. lib. 1. fol. 979. n. 2. & dec. 211. nu. 2. par. 5. rec.*

Eo minus reſpectu ſecundæ partis ob ex-
4 preſſam conuentionem, quod in æſtimatione facienda non comprehenderentur Roſæ, & fructus, qui plantati eſſent; ſed cedant in vtilitatem, & beneficium ſoli, atque ideó cũ æſtimatio facta fuerit de Populis, & vitibus,
5 & in vim illius relaxatum mandatum nullo modo ſuſtineri poteſt tanquam cõtra formã
6 pacti prædicti, quod omninò ſeruandum erat *Iaſ. in l. 2. num. 175. in fin. C. de pact. Gabr. conſ. 168. num. 92. & ſeq. lib. 1. Rimnald. Iun. conſ. 384. num. 50. lib. 4. cum alijs relat. per Menoch. de recuper. remed. 15. num. 504. & per Mantic. de tacit. lib. 22 tit. 21. n. 53.*

Itemque conuincunt verba ſubſequentia
7 dum contrahentes voluerunt, quod prætium melioramentorum deberet compenſari cum debito Bo ſij ex cauſa herbarum, quæ ſibi in ingreſſu locationis fuerant conſignatæ ibi, *E perche à detto Affittuario ſi concede herbaggi, carciofoli, & altre coſe ſimili, che di preſente ſi trouano in detto Horto. Però dd. parti conuengono, che in fine di detto affitto ſi debba compenſare la detta ſomma nella ſtima, che ſi farà dell' ortaglie, & altro come di ſopra*: vndè clarè elicitur fuiſſe conuentum ſolùm de oleribus, & cinaris,
8 cum antecedentia à ſubſequentibus reſtringantur, & declarentur *per text. in l. ſi Iulianus Scaudardum, & §. proinde ff. ad Maced. Rota in recent. decif. 39. num. 3. in fin. part. 4. & deciſ. 120. numer. 19. part. 7. & 387. numer. 12. part. 4. tom. 3.*

Nec dubitari poteſt, quod Populi, & vites non olerum ſiuè herbarum, ſed arborum
9 appellatione continentur, vt de Populis eſſe arborem grandem, & cerro ſimilem tradunt *Calepin. Pacif. de Saluian. inſpec. 2. cap. 2. num. 193. & Ciarlin. controu. for. cap. 51. num. 14.*
10 *& 58.* & de vitibus propter earum fructuum ſpecialitatem *eſt textus in l. 1. §. arbores ff. de arbor. cedend. l. ſciendum & l. vitem 3. ff arbor. furt. cæſar. Cepoll. de ſeruit. vrban. Præd. cap. 81. nu. 13. Afflict. ſuper conſtit. Regn. de offic. inſtit. Prouinc. rubr. 42. ſub nu. 15. verſ ſed quæro Coſt. de ratien. rata quæſt. 46. num. 10. Amat. deciſ. March. 96. num. 4.*

Hinc non obſtat, quód melioramenta, quæ fiunt in plantandis vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis de iure ſpectent ad illum, qui plantauit. Quoniam in præſenti
11 ſtante pacto, quod in refectione olerum, cinararum, & ſtercoris non comprehenderentur Roſæ, & fructus cenſetur receſſum à diſpoſitione iuris, & melioramenta prædicta ex tali conuentione Marchioni fuiſſe acquiſita, vt reſpectiuè probant *Natt. conſ. 384. num. 11. Riminald. Iun. conſ. 92. num. 2. lib. 1. Surd. conſ. 471. num. 20. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 2. Grat. diſcept for. cap. 810. num. 5. & 934. num. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. num. 18. Rota dec. 473. n. 1. par. . rec.*

Et tamen hic non verſamur in vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis, ſed in plantationibus populorum, & vitium factis in prædio locato ad vſum Horti, quæ non erant, nec vtiles, nec neceſſariæ: ſed factæ ſunt à conductore, vt ex illis vberiores fructus durante locatione perciperet, ac propte-
12 rea tanquam non perpetuæ, nec duraturæ de iure non reficiuntur *Ripa in l. vbi purè §. quod in diſtrahendis num. 4. ff. ad Trebell. Contard. in l. vnica quæſt. 24. num. 27. C de moment. poſſ. Pacif. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 182. Rota deciſ. 398. num. 6. part. 1. diuerſ. & deciſ. 312. eodem nu. par. 2. & in recent. deciſ. 650. num. 5. part. 2. & in iiſdem terminis in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. cor. b. m. Arguelles.*

Imó quatenùs ex pacto fuiſſet locus illa-
13 rum refectioni non erant æſtimandæ iuxtà ſtatum præſentem; ſed erant reficiendæ expenſæ tantummodò, quæ fuerant factæ in earum plantatione, vt notat *Abb. in cap. 1. nu 4. de reſtitutione in integr. Felin. in cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Barboſ. in l. diuortio §. ſinal. num. 90. ff ſolut. matrim. Vincen. de Franch. deciſ. 38. num. 5.* cum innumeris, qui poſſent adduci, & in hanc opinionem inclinauit *Rota in Aeſina fideicommiſſi coram Pania penes Pacif. de Saluian. dec. 81. num. 2.*

14 Et in omnem caſum probato ſtatu antiquo eiuſdem horti non erat reficiendum, quod fuit expenſum; ſed ſolum id, quod fuit melioratum, & id, quod minus eſt adeò, quod ſi plus fuerit impenſum, & minus melioratum refici debeat, quod melioratum eſt; ſi verò fuerit plus melioratum, quam impenſum ſoluendum ſit, quod fuit impenſum *Felin. in dicto cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. gloſ. 1. num. 8. Rota deciſ. 898. & 1051. num. 1. coram Seraph. deciſ. 206. num. 1. & ſeqq. part. 4. 306. num. 4. part. 4. tom. 2. 399. in fin. part. 5. recent. Romana fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. & in Romana melioramentorum 16. Iunij 1653. coram b. m. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

HIE-

partum quoque ff. quæ in fraud. credit. actiones
enim huiuſmodi rei perſequutoriæ ſunt, non
7 autem perſonę; niſi ex contractu fuerit obli-
gata, quo caſu ex vi obligationis tenetur quo-
que ad intereſſe *text. eſt in l. denique non eſt 19.*
ff. de intereſſe ibique gloſ. verb. non perſona Leotard.
vbi ſupra d. quaeſt. 95. n. 27. in fin.

Non obſtat, quod Sauino damnum emer-
ſerit occaſione indebitæ ſolutionis, & officia-
libus Ciuitatis illud notificauerit, cum pro-
teſtatione repetendi intereſſe, vt proindè li-
cèt condicens indebitum arceatur à petitione
acceſſionum ciuilium; tamen non prohibea-
tur repetere damnum emergens, quod debe-
tur ex mora in quolibet iudicio ex contractu
8 quia reſpectu Ciuitatis indebitum dici non
poteſt id, quod alter effectiue debebat, & Sa-
uinus pro eo perſoluit, *ità gloſ. final. in leg. in*
ſumma 65. ff. de condict. indebit. cum ibi notatis
neque aliqua mora conſiderari ex interpella-
tione facta contra adminiſtratores tanquam
9 illam non repreſentantes, cum jam eorum
munere functi eſſent, ſed nomine proprio
tanquam eos, qui Leonardo Bentiuolo De-
poſitariam ſecundò conceſſerant, non reddi-
ta ratione primæ, contra formam Bullæ S.
Congregationis boni regiminis, quæ propte-
10 reà Ciuitati præiudicare non potuit, vt dictũ
fuit *in dec. 107. part. 1. & 123. part. 3. coram*
Verall. & coram Card. Cauden. deciſ. 410. num. 1.
11 vnde ceſſante mora non tenetur ad intereſſe
Rota deciſ. 324. num. 2. & 34. num. 4. poſt Cenc.
de Cenſib. & in Anconitana Cambiorum 1. Iulij
1643. cor. Rev. Carillo confirmata 8. Martij 1649.
cor. b. m. Peutingerio.

Non ſuffragatur vnica interpellatio exe-
quuta contra Ciuitatem anno 1616. quinquẽ-
nio poſt paratam, & ſolutam pecuniam an-
12 no ſcilicet 1611. cum debuiſſet præcedere,
vt dixit *Rota deciſ. 52. num. 2. part. 1. rec.* Quin-
immo dũ ante ſolutionem pecunia iam cur-
reret ſub vſuris clare conuincitur damnum
non emerſiſſe ex mora Ciuitatis; ſed ex cul-
pa, & contumacia debitoris, obligationem
ſuo tempore non implentis, vnde Ciuitas
13 damnum, quod Sauino antè moram, & citrà
ſui culpam obtigit præſtare non debet, vt de
mente aliorum complurium refert *Salas de*
vſur. dub. 18. num. 4. Leotard. cit. tractat. quaeſt.
75. num. 2.

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum fuit.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Melioramenta non reficiuntur, quando ita ar-
guitur, vel apparet conuentum, plantationes
temporales vitium, & arborum non reficiun-
tur, & ſi reficiuntur debentur quid minus in-
ter impenſum, & melioratum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſemper datur, quando concurrit iniuſti-*
tia.
2 *Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit*
ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit
iniuſtitiam.
3 *Promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas exclu-*
dit refectionem quoad non expreſſas.
4 *Melioramenta non reficiuntur, quando ex pacto ce-*
dunt ſolo, & num. 11.
5 *Mandatum contra formam pacti non ſubſiſti-*
tur.
6 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*
7 *Melioramenta non reficiuntur, quando debent ex pa-*
cto compenſari.
8 *Antecedentia reſtringuntur, & declarantur à ſub-*
ſequentibus.
9 *Populi ſunt arbores grandes, nec veniunt appella-*
tione olerum, vel herbarum.
Vites non veniunt appellatione olerum, vel
herbarum.
10 *Vitium fructus ſpecialis.*
12 *Plantationes vitium, & arborum minus vtiles,*
vel perpetuo non duratura, non reficiun-
tur.
13 *Melioramenta plantationis arborum non reficiun-*
tur iuxta ſtatum præſentem, ſed pro rata expen-
ſarum factarum in plantatione.
14 *In melioramentorum refectione probari debet ſtatus*
antiquus, & reficitur quid minus inter impenſum,
& melioratum.

DECISIO LXXX.

Conuentum fuerat in Inſtrumento loca-
tionis medietatis vnius Horti, quod Ti-
berius Lancellottus ſolueret Ioanni Boſſio
conductori æſtimationem olerum ſiuè her-
barum, & ſtercorationis, quæ terminata lo-
catione in Horto per ipſum ſata reperirentur
Cum autem vigore pacti huiuſmodi Hiero-
nymus Boſſius obtinuiſſet ab A. C. condem-
nari D. Marchionem Lancellottum ad pre-
tium Arborum Populorum, & vitium, quam-
uis ſub illo non continerentur, cauſam ſi-
gnatura mihi commiſit cum clauſula ſi quid
exequendum. Verùm, quia obijciebatur ex-
ceptio rei iudicatæ ob appellationem non pro
ſequutam, & terminatam intrà biennium,
ideò dubitaui an conſtaret de re iudicata, ſiuè
potius de cauſis reſtitutionis in integrum.

Et DD. dixerunt conſtare de cauſis reſtitu-
1 tionis, Quia pro parte Marchionis doctum
fuit de iniuſtitia mandati, quâ concurrente
competit aduerſus illud reſtitutio, vt dictum
fuit *in deciſ. 475. num. 4. part. 4. tom. 2. & 540.*
num. 2. part. 4. tom. 3. rec. & apud Mantic. deciſ.
315. *num.* 7. & Rota ſuper ea omiſſa pronun-
2 ciatione ad vlteriora in negocio principali
procedit, vt atteſtatur *Cæſar. de Graſſ. deciſ. 3.*
de reſtit. in integ. Mantic. d. deciſ. 315. num. 5. in
rec. dec. 13. num. 1. part. 2. & dec. 275. num. 2.
part. 6.

Iniuſtititia mandati clara viſa eſt ex eo,
quod

quod pactum refectionis melioramentorum non ſolum conceptum fuit affirmatiuè, quatenùs promittitur illorum ſolutio, ibi, *che finito il preſente affitto s'habbino da ſtimare le piante d'herbe, carciofoli, e ſtabio, che vi ſi trouerà, e quello che ſarà ſtimato ſi paghi all' Affittuario*, ſed etiam negatiuè quatenus ab ipſa æſtimatione excepruantur, & excluduntur plantationes Roſarum, & fructuum ibi „ *Dichiarando, che in queſta ſtima non ſi comprendino Roſe, & frutti, che vi foſſero piantati, quali reſtino à beneficio del luogo*. Vndè quouis modo pactum conſideretur ſemper conſtat de iniuſtitia mandati. Nam reſpectu primæ partis cum non agatur de oleribus; minuſue de cinaris, nec de ſtercore, non eſt locus refectioni aliarum rerum,
3 quia promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad alia *l. in his ff. de legib l. final. ff. de iureiur. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 1. ad fin. Aldobrand. conſ. 53. n. 13. Gabr. conſ. 102. num. 33. lib. 2. Oſaſch. dec. 108. num. 8 Rota poſt Marcheſ. de commiſſ. lib. 1. fol. 979. n. 2. & dec. 211. nu. 2. par. 5. rec.*

Eo minus reſpectu ſecundæ partis ob ex-
4 preſſam conuentionem, quod in æſtimatione facienda non comprehenderentur Roſæ, & fructus, qui plantati eſſent; ſed cedant in vtilitatem, & beneficium ſoli, atque ideò cũ æſtimatio facta fuerit de Populis, & vitibus,
5 & in vim illius relaxatum mandatum nullo modo ſuſtineri poteſt tanquam cõtra formã
6 pacti prædicti, quod omninò ſeruandum erat *Iaſ. in l. 2. num. 175. in fin. C. de pact. Gabr. conſ. 168. num. 92. & ſeq. lib. 1. Rimiald. Iun. conſ. 384. num. 50. lib. 4. cum alijs relat. per Menoch. de recuper. remed. 15. num. 504. & per Mantic. de tacit. lib. 22 tit. 21. n. 51.*

Itemque conuincunt verba ſubſequentia
7 dum contrahentes voluerunt, quod prætium meliotamentorum deberet compenſari cum debito Boſij ex cauſa herbarum, quæ ſibi in ingreſſu locationis fuerant conſignata ibi „ *E perche à detto Affittuario ſi concede herbaggi, carciofoli, & altre coſe ſimili, che di preſente ſi trouano in detto Horto. Però dd. parti conuengono, che in fine di detto affitto ſi debba compenſare la detta ſomma nella ſtima, che ſi farà dell' ortaglie, & altro come di ſopra*: vndè clarè elicitur fuiſſe conuentum ſolùm de oleribus, & cinaris,
8 cum antecedentia à ſubſequentibus reſtringantur, & declarentur *per text. in l. ſi Iulianus §. interdum, & §. proinde ff. ad Maced. Rota in recent. decif. 39. num. 3. in fin. part. 4. & decif. 180. numer. 19. part. 7. & 387. numer. 12. part. 4. tom. 3.*

Nec dubitari poteſt, quod Populi, & vites non olerum ſiuè herbarum, ſed arborum
9 appellatione contineantur, vt de Populis eſſe arborem grandem, & cerro ſimilem tradunt *Calepin Pacif. de Saluian. inſpec. 2. cap. 2. num. 193. & Ciarlin. contron. for. cap. 51. num. 14.*
10 *& 58.* & de vitibus propter earum fructuum ſpecialitatem *eſt textus in l. 1. §. arbores ff. de arbor. cedend. l. ſciendum & l. vitem 3. ff arbor. furt. caſar. Cepoll. de ſeruit. vrban. Præd. cap. 81. nu. 13. Afflict. ſuper conſtit. Regn. de offic. inſtit. Prouinc. rubr. 42. ſub num. 15. verſ ſed quæro Coſt. de ration. rata quæſt. 46. num. 10. Amat. decif. March. 96. num. 4.*

Hinc non obſtat, quód melioramenta, quæ fiunt in plantandis vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis de iure ſpectent ad illum, qui plantauit. Quoniam in præſenti
11 ſtante pacto, quod in refectione olerum, cinararum, & ſtercoris non comprehenderentur Roſæ, & fructus cenſetur receſſum à diſpoſitione iuris, & melioramenta prædicta ex tali conuentione Marchioni fuiſſe acquiſita, vt reſpectiuè probant *Natt. conſ. 384. num. 11. Riminald. Iun. conſ. 92. num. 2. lib. 1. Surd. conſ. 471. num. 20. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 2. Grat. diſcept for. cap. 810. num. 5. & 934. num. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. num. 18. Rota dec. 473. n. 1. par. . rec.*

Et tamen hic non verſamur in vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis, ſed in plantationibus populorum, & vitium factis in prædio locato ad vſum Horti, quæ non erant, nec vtiles, nec neceſſariæ: ſed factæ ſunt à conductore, vt ex illis vberiores fructus durante locatione perciperet, ac propte-
12 rea tanquam non perpetuæ, nec duraturæ de jure non reficiuntur *Ripa in l. vbi purè §. quod in diſtrahendis num. 4. ff. ad Trebell. Contard. in l. vnica quæſt. 24. num. 27. C de moment. poſſ. Pacif. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 182. Rota decif. 398. num. 6. part. 1. diuerſ. & decif. 312. eodem nu. par. 2. & in recent. decif. 650. num. 5. part. 2. & in iſdem terminis in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. cor. b. m. Arguelles.*

Imó quatenùs ex pacto fuiſſet locus illa-
13 rum refectioni non erant æſtimandæ iuxtà ſtatum præſentem; ſed erant reficiendæ expenſæ tantummodò, quę fuerunt factæ in earum plantatione, vt notat *Abb. in cap. 1. nu 4. de reſtitutione in integr. Felin. in cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Barboſ. in l. diuortio §. final. num. 90. ff. ſolut. matrim. Vincen. de Franch. decif. 38. num. 5.* cum innumeris, qui poſſent adduci, & in hanc opinionem inclinauit *Rota in Aeſina fideicommiſſi coram Pania penes Pacif. de Saluian. dec. 81. num. 2.*
14 Et in omnem caſum probato ſtatu antiquo eiuſdem horti non erat reficiendum, quod fuit expenſum; ſed ſolum id, quod fuit melioratum, & id, quod minus eſt adeò, quod ſi plus fuerit impenſum, & minus melioratum refici debeat, quod melioratum eſt; ſi verò fuerit plus melioratum, quam impenſum ſoluendum ſit, quod fuit impenſum *Felin. in dicto cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Tiraquell. de retract. conuent. §. 7. gloſſ. 1. num. 8. Rota decif. 898. & 1051. num. 1. coram Seraph. decif. 205. num. 1. & ſeqq. part. 4. 306. num. 4. part. 4. tom. 2. 399. in fin. part. 5. recent. Romana fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. & in Romana melioramentorum 16. Iunij 1653. coram b. m. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

partum quoque ff. quæ in fraud. credit. actiones enim huiuſmodi rei perſequutoriæ ſunt, non
7 autem perſonę; niſi ex contractu fuerit obligata, quo caſu ex vi obligationis tenetur quoque ad intereſse *text. eſt in l. denique non eſt 19. ff. de inreſiſci ibique gloſ. verb. non perſona Leotard. vbi ſupra d. quæſt. 90. n. 27. in fin.*

Non obſtat, quod Sauino damnum emerſerit occaſione indebitæ ſolutionis, & officialibus Ciuitatis illud notificauerit, cum proteſtatione repetendi intereſse, vt proindè licèt condicens indebitum arceatur à petitione acceſſionum ciuilium; tamen non prohibeatur repetere damnum emergens, quod debetur ex mora in quolibet iudicio ex contractu
8 quia reſpectu Ciuitatis indebitum dici non poteſt id, quod alter effectiue debebat, & Sauinus pro eo perſoluit, *ità gloſ. final. in leg. in ſumma 65. ff. de condict. indebit.* cum ibi notatis neque aliqua mora conſiderari ex interpellatione facta contra adminiſtratores tanquam
9 illam non repreſentantes, cum iam eorum munere functi eſsent, ſed nomine proprio tanquam eos, qui Leonardo Bentiuolo Depoſitariam ſecundò conceſſerant, non reddita ratione primæ, contra formam Bullæ S. Congregationis boni regiminis, quæ propte-
10 reà Ciuitati præiudicare non potuit, vt dictũ fuit *in dec. 107. part. 1. & 123. part. 3. coram Veraſl. & coram Card. Cauaier. deciſ. 410. num. 1.*
11 vnde ceſsante mora non tenetur ad intereſse *Rota deciſ. 324. num. 2. & 34. num. 4. poſt Cenc. de Cenſib. & in Auenionitana Cambiorum 1. Iulij 1643. cor. Reu. Carilio confirmata 8. Martij 1649. cor. b. m. Peutingerio.*

Non ſuffragatur vnica interpellatio exequuta contra Ciuitatem anno 1616. quinquẽnio poſt paratam, & ſolutam pecuniam an-
12 no ſcilicet 1611. cum debuiſset præcedere, vt dixit *Rota deciſ. 52. num. 2. part. 1. rec.* Quinimmo dũ ante ſolutionem pecunia iam curreret ſub vſuris clare conuincitur damnum non emerſiſse ex mora Ciuitatis; ſed ex culpa, & contumacia debitoris, obligationem ſuo tempore non implentis, vnde Ciuitas
13 damnum, quod Sauino antè moram, & citrà ſui culpam obtigit præſtare non debet, vt de mente aliorum compluriũ refert *Salas de vſur. dub. 18. num. 4. Leotard. eod. tractat. quæſt. 75. num. 2.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Melioramenta non reficiuntur, quando ita arguitur, vel apparet conuentum, plantationes temporales vitium, & arborum non reficiuntur, & ſi reficiuntur debentur quid minus inter impenſum, & melioratum.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio ſemper datur, quando concurrit iniuſtitia.*
2 *Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit iniuſtitiam.*
3 *Promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad non expreſſas.*
4 *Melioramenta non reficiuntur, quando ex pacto cedunt ſolo, & num. 11.*
5 *Mandatum contra formam pacti non ſubſiſtitur.*
6 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*
7 *Melioramenta non reficiuntur, quando debent ex pacto compenſari.*
8 *Antecedentia reſtringuntur, & declarantur à ſubſequentibus.*
9 *Populi ſunt arbores grandes, nec veniunt appellatione olerum, vel herbarum.*
Vites non veniunt appellatione olerum, vel herbarum.
10 *Vitium fructus ſpecialis.*
12 *Plantationes vitium, & arborum minus vtiles, vel perpetuo non duraturæ, non reficiuntur.*
13 *Melioramenta plantationis arborum non reficiuntur iuxta ſtatum præſentem, ſed pro rata expenſarum factarum in plantatione.*
14 *In melioramentorum refectione probari debet ſtatus antiquus, & reſtituitur quid minus inter impenſum, & melioratum.*

DECISIO LXXX.

Conuentum fuerat in Inſtrumento locationis medietatis vnius Horti, quod Tiberius Lancellottus ſolueret Ioanni Boſſio conductori æſtimationem olerum ſiuè herbarum, & ſtercorationis, quæ terminata locatione in Horto per ipſum ſata reperirentur. Cum autem vigore pacti huiuſmodi Hieronymus Boſsius obtinuiſſet ab A. C. condemnari D. Marchionem Lancellottum ad pretium Arborum Populorum, & vitium, quamuis ſub illo non continerentur, cauſam ſignatura mihi commiſit cum clauſula ſi quid exequendum. Verùm, quia obijciebatur exceptio rei iudicatæ ob appellationem non proſequutam, & terminatam intrà biennium, ideò dubitaui an conſtaret de re iudicata, ſiuè potius de cauſis reſtitutionis in integrum.

Et DD. dixerunt conſtare de cauſis reſtitu-
1 tionis, Quia pro parte Marchionis doctum fuit de iniuſtitia mandati, quâ concurrente competit aduerſus illud reſtitutio, vt dictum fuit *in deciſ. 475. num. 4. part. 4. tom. 2. & 540. num. 2. part. 4. tom. 3. rec. & apud Mantic. deciſ. 315. num. 7.* & Rota ſuper ea omiſsa pronun-
2 ciatione ad vlteriora in negocio principali procedit, vt atteſtatur *Cæſar. de Graſſ. deciſ. 3. de reſtit. in integ. Mantic. d. deciſ. 315. num. 5. in rec. dec. 13. num. 1. part. 2. & dec. 275. num. 2. part. 6.*

Iniuſtitia mandati clara viſa eſt ex eo,

quod

quod pactum refectionis melioramentorum non ſolùm conceptum fuit affirmatiuè, quatenùs promittitur illorum ſolutio, ibi, *che finito il preſente affitto s'habbino da ſtimare le piante d'herbe, carcioſoli, e ſtabio, che vi ſi trouerà, e quello che ſarà ſtimato ſi paghi all' Affittuario*, ſed etiam negatiuè quatenus ab ipſa æſtimatione excepruantur, & excluduntur plantationes Roſarum, & fructuum ibi „ *Dichiarando, che in queſta ſtima non ſi comprendino Roſe, & frutti, che vi foſſero piantati, quali reſtino à beneſitio del luogo*. Vndè quouis modo pactum conſideretur ſemper conſtat de iniuſtitia mandati. Nam reſpectu primæ partis cum non agatur de oleribus; minuſue de cinaris, nec de ſtercore, non eſt locus refectioni aliarum rerum,
3 quia promiſſio refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad alia *l. in his ff. de legib. l. final. ff. de iureiur. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 1. ad fin. Aldobrand. conſ. 58. n. 13. Gabr. conſ. 108. num. 33. lib. 2. Oſaſch. dec. 108. num. 8 Rota poſt Marcheſ. de commiſſ. lib. 1. fol. 979. n. 2. & dec. 211. nu. 2. par. 5. rec.*

Eo minus reſpectu ſecundæ partis ob ex-
4 preſſam conuentionem, quod in æſtimatione facienda non comprehenderentur Roſæ, & fructus, qui plantati eſſent; ſed cedant in vtilitatem, & beneficium ſoli, atque ideò cũ æſtimatio facta fuerit de Populis, & vitibus,
5 & in vim illius relaxatum mandatum nullo modo ſuſtineri poteſt tanquam cõtra formã
6 pacti prædicti, quod omninò ſeruandum erat *Iaſ. in l. 1. num. 175. in fin. C. de pact. Gabr. conſ. 168. num. 92. & ſeq. lib. 1. Rimnald. Iun. conſ. 384. num. 50. lib. 4. cum alijs relat. per Menoch. de recuper. remed. 15. num. 504. & per Mantic. de tacit. lib. 22 tit. 21. n. 53.*

Itemque conuincunt verba ſubſequentia
7 dum contrahentes voluerunt, quod prætium melioramentorum deberet compenſari cum debito Boſij ex cauſa herbarum, quæ ſibi in ingreſſu locationis fuerant conſignatæ ibi „ *E perche à detto Affittuario ſi concede herbaggi, carcioſoli, & altre coſe ſimili, che di preſente ſi trouano in detto Horto. Però dd. parti conuengono, che in fine di detto affitto ſi debba compenſare la detta ſomma nella ſtima, che ſi farà dell' ortaglie, & altro come ſi ſopra*: vndè clarè elicitur fuiſſe conuentum ſolùm de oleribus, & cinaris,
8 cum antecedentia à ſubſequentibus reſtringantur, & declarentur *per text. in l. ſi Iulianus* §. *interdum, &* §. *proinde ff. ad Maced. Rota in recent. deciſ. 39. num. 3. in fin. part. 4. & deciſ. 120. numer. 19. part. 7. & 387. numer. 12. part. 4. tom. 3.*

Nec dubitari poteſt, quod Populi, & vites non olerum ſiuè herbarum, ſed arborum
9 appellatione continentur, vt de Populis eſſe arborem grandem, & cerro ſimilem tradunt *Calepin. Pacif. de Saluian. inſpec. 2. cap. 2. num. 193. & Ciarlin. contron. for. cap. 51. num. 14.*
10 *& 58.* & de vitibus propter earum fructuum ſpecialitatem *eſt textus in l. 1.* §. *arbores ff. de arbor. cedend. l. ſciendum & l. vitem 3. ff arbor. furt. cæſar. Cepoll. de ſeruit. vrban. Præd. cap. 81. nu. 13. Afflict. ſuper conſtit. Regn. de offic. inſtit. Prouinc. rubr. 42. ſub nu. 15. verſ ſed quæro Coſt. de ratien. rata quæſt. 46. num. 10. Amat. deciſ. March. 96. num. 4.*

Hinc non obſtat, quòd melioramenta, quæ fiunt in plantandis vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis de iure ſpectent ad illum, qui plantauit. Quoniam in præſenti
11 ſtante pacto, quod in refectione olerum, cinararum, & ſtercoris non comprehenderentur Roſæ, & fructus cenſetur receſſum à diſpoſitione iuris, & melioramenta prædicta ex tali conuentione Marchioni fuiſſe acquiſita, vt reſpectiuè probant *Natt. conſ. 384. num. 11. Riminald. Iun. conſ. 92. num. 2. lib. 1. Surd. conſ. 471. num. 20. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 1. quæſt. 13. num. 2. Grat. diſcept. for. cap. 810. num. 5. & 934. num. 13. Valaſch. de iure emphyt. quæſt. 25. num. 18. Rota dec. 473. n. 1. par. . rec.*

Et tamen hic non verſamur in vitibus, & arboribus perpetuo in fundo duraturis, ſed in plantationibus populorum, & vitium factis in prædio locato ad vſum Horti, quæ non erant, nec vtiles, nec neceſſariæ: ſed factæ ſunt à conductore, vt ex illis vberiores fructus durante locatione perciperet, ac propte-
12 rea tanquam non perpetuæ, nec duraturæ de iure non reficiuntur *Ripa in l. vbi purè* §. *quod in diſtrahendis num. 4. ff. ad Trebell. Contard. in l. vnica quæſt. 24. num. 27. C de moment. poſſ. Pacif. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. num. 182. Rota deciſ. 398. num. 6. part. 1. diuerſ. & deciſ. 312. eodem nu. par. 2. & in recent. deciſ. 650. num. 5. part. 2. & in ijſdem terminis in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. cor. b. m. Arguelles.*

Imò quatenùs ex pacto fuiſſet locus illa-
13 rum refectioni non erant æſtimandæ iuxtà ſtatum præſentem; ſed erant reficiendæ expenſæ tantummodò, quę fuerunt factæ in earum plantatione, vt notat *Abb. in cap. 1. nu. 4. de reſtitutione in integr. Felin. in cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Barboſ. in l. diuortio* §. *final. num. 90. ff ſolut. matrim. Vincen. de Franch. deciſ. 38. num. 5.* cum innumeris, qui poſſent adduci, & in hanc opinionem inclinauit *Rota in Aeſina fideicommiſſi coram Pania penes Pacif. de Saluian. dec. 81. num. 2.*
14 Et in omnem caſum probato ſtatu antiquo eiuſdem horti non erat reficiendum, quod fuit expenſum; ſed ſolum id, quod fuit melioratum, & id, quod minus eſt adeò, quod ſi plus fuerit impenſum, & minus melioratum refici debeat, quod melioratum eſt; ſi verò fuerit plus melioratum, quam impenſum ſoluendum ſit, quod fuit impenſum *Felin. in dicto cap. cum cauſa num. 28. de re iudicata Tiraquell. de retract. conuent.* §. *7. gloſ. 1. num. 8. Rota deciſ. 898. & 1051. num. 1. coram Seraph. deciſ. 206. num. 1. & ſeqq. part. 4. 306. num. 4. part. 4. tom. 2. 399. in fin. part. 5. recent. Romana fideicommiſſi de Spiritibus 12. Decembris 1644. & in Romana melioramentorum 16. Iunij 1653. coram b. m. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

HIE-

HIERACEN. BENEFICII.

Lunæ 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Fructuum quantitas probatur ex teſtibus, ac etiam iuſtificationibus minus perfectis, quando non dubitatur de perceptione in genere.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum quantitas probatur teſtibus informatis, & ſpecificè deponentibus de qualitate, quantitate, & pretio.*
2 *Valor beneficij comprobatur ex relatione facta per Ordinarium in viſitatione.*
3 *Scriptura plenè probat contra producentem.*
4 *Quantitas probatur leuioribus, quando conſtat de perceptione fructuum in genere.*
5 *A poſſeſſione bene infertur ad perceptionem fructuum, niſi de contrario doceatur.*

DECISIO LXXXI.

POſtquam Rota præuijs duabus deciſionibus coram me editis conceſſit Carolo Pancaro mandatum de manutenendo in poſſeſſione controuerſi Beneficij contra Ioannem Franciſcum de Amato aſſertum præſentatum, ac intruſum expediuit idem Carolus litteras ſubdelegationis in partibus ſuper liquidatione fructuum; ſuper qua ſuſcepta hodie diſputatione dedi dubium ad quam ſummam ſint liquidandi à die petitæ manutentionis; fuitque per DD. reſolutum pro ſumma Ducatorum centum octuaginta,

Quia iudicium manutentionis fuit introductum de menſe Decembris 1654. à quo tẽpore vſque, & per totum annum 1657. conſtat Amatum percepiſſe omnes fructus Beneficij, quos reſpectu bonorum exiſtentium in Territorio Syderonis aſcendere ad Ducatos 115. monetæ Regni diſertè deponunt quatuor teſtes formiter examinati vigore Remiſſoliæ, ac relati *in Summario Caroli num. 1.* qui
1 cum ſpecificent illorum qualitatem, quantitatem, ac pretium, & optimam reddant eorum dicti rationem; quia ſcilicet aliqui fuerunt Coloni, aliqui verò redditus exigere viderunt, concludentem faciunt probationem *Bald. in l. 1. num. 22. C. de fructib. & lit. expenſ. Rota penes Verall deciſ. 30. num. 3. par. 2. coram Buratt. dec. 173. num. Eminen. Otthobono deciſ. 139. num. 3. & deciſ. 172. num. 6. & in Pampilonen. Decimarum de Vſurbill. 1. Iulij 1645. coram R. P. D. meo Celſo §. & vlterius.*

Quo verò ad bona exiſtentia in Ciuitate Hieracis licèt quantitas non potuerit præciſè iuſtificari ob non tutum acceſſum ad eandem Ciuitatem, vt deponunt teſtes relati *ſub num. 3.* ſatis tamen reſultare viſa fuit ex depoſitione quarti teſtis affirmantis fructus beneficij aſcendere ad annuos ducatos ſexaginta, vel
2 ſeptuaginta, ac etiam ex relatione Ordinarij facta occaſione viſitationis, qui teſtatur de valore Ducatorum centum *dicto Summar. n. 4.*
3 quæ cum fuerit producta ab eodem Amato contra ipſum plenè probat *cap. cum olim de Cenſ. l. publica §. finali ff. depoſiti Surd. conſ. 151. num. 16. Rota deciſ. 88. num. 20. par. 6. rec. & cor. Duran. dec. 135. n. 17.*

Vndè capiendo minorem ſummam fructus pro tribus annis aſcendunt ad Ducatos 180. vt dictum eſt. Non obſtat, quod huiuſmodi
4 probatio non ſit omninò perfecta, Nam quando conſtat de perceptione in genere quantitas leuioribus probationibus contentatur *iuxt. deciſ. Achill. 22. de reſtitutione ſpoliat. b. m. Coccin. deciſ. 439. ſub num. 2. verſ. ſi verò non dubitetur Merlin. deciſ. 509. num. 3. & fuit dictum in Burgen. Beneficiorum 4. Febr. 1654. coram R. P. D. meo Celſo.*

Hic autem apparet fructus fuiſſe per Amatum perceptos, tum ex depoſitione tertij teſtis affirmantis id audiuiſſe à Procuratoribus eiuſdem Amati, tum quarti, qui teſtatur de publica voce, & fama *dicto Summario num. 5.* Et coadiuuatur ex poſſeſſione quam Amatus
5 retinuit, ex qua benè infertur ad perceptionem fructuum, niſi de contrario doceatur, vt dicit *Rota penes Card. Seraph. deciſ. 1143. num. 1. & deciſ. 1245. num. 6. coram ſ. m. Greg. deciſ. 50. num. 2. Merlin. dec. 509. num. 4.*

Atque ità reſolutum fuit Carolo tantùm informante, Altera tamen parte pluries citata &c.

ROMANA SALVIANI.

Veneris 10. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Vnde arguatur quod filius familias publicè, & palam ſui iuris reputetur, ſeu emancipatus præſumatur, quodque ex proprijs lucris, & induſtria aliquid ſibimet ipſi, & non patri cõparauerit.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio dicitur probatio probata, & infringit omnem præſumptionem iuris.*
2 *Confeſſio non minus confitenti nocet, quam ab eo cauſam habenti.*
3 *Confeſſio etiam inter patrem, & filium, ſi eſt adminiculata, & veriſimilis plenè probat.*
4 *Filius familias ex quibus actibus arguatur pater familias, & ſui iuris.*
5 *Filius familias induſtrius ex proprijs lucris, & non ex ſubſtantia patris deſumitur aliquid emiſſe, & num. 6.*
7 *Perſona ab authore alienans approbata impugnari non poteſt à ſucceſſore.*
8 *Emancipationis præſumptio decennio inducitur, quando non allegatur contra patrem.*
9 *Emancipationis præſumptio, ſeu quaſi poſſeſſio libertatis facilius, & minori tempore admittitur, quando concurrit multiplicitas actuum.*

10 *Pa-*

10 *Patria poteſtate durante non datur actio inter parentem, & filium.*
11 *Ex ſubſequentibus arguitur ad ſtatum præcedentem.*
12 *Conſenſus ad cautelam præſtitus à patre venditioni facta per filium non facit, quod dominium rei vendita ſpectet ad patrem.*
13 *Filiorum familias contractus irritantur à iure communi, & ſtatuto Vrbis.*
14 *Declara id non procedere in filijs familias effectis ſui iuris, & publicè negotiantibus.*

DECISIO LXXXII.

REceſſit hodie Rota à Deciſione edita cor. b. m. Coccino die 21. Iunij 1630. infirmante ex defectu hypothecæ, quæ eſt vnum ex extremis in iudicio Saluiani requiſitis ſententiam A. C. concedentem immiſſionem Alexandro Boncompagno ſuper Domo controuerſa aduerſus bo. me. Olimpiam ſeniorem Aldobrandinam illius poſſeditricem.

Quoniam ex nunc deductis ſublatum fuit obiectum, quod prædicta Domus præſumatur paterna, & ex pecunijs patris acquiſita; ſiquidem ex inſtrumento cenſus impoſiti ab Ouidio ſuper eadem Domo anno 1615. fauore Torquati Mareſcotti, iuſtificatum fuit domum fuiſſe emptam, & fabricatam de proprijs pecunijs Ouidij, & ad ipſum ſpectare pleno iure, cui inſtrumento Chriſtophorus pater, & Ioſeph frater eiuſdem acceſſerunt, eandemq; aſſertionem approbarunt reportata ab Ouidio obligatione eorum ind. mnitatis. Vndè con-
1 feſſio huiuſmodi tanquam probatio certa, & concludens penitùs infringit, ac tollit omnem iuris præſumptionem, *l. final. in princip. ff. quod metus cauſa, l. cum indebito, ff. de probationibus, Dec. conſ. 400. num. 8. Pariſ. conſ. 29. nu. 76. lib. 2. Surd. conſ. 80. num. 19. & 423. num. 12.* Et ſicuti
2 ipſis confitentibus noceret, ità etiam nocet, & præiudicat Excellentiſs. D. Principiſſæ Roſſani ab eis cauſam habenti, *l. cum à matre, C. de rei vendicat. Rota diuerſor. deciſ. 776. num. 1. par. 1. & in recent. deciſ. 602. num. 2. in fin. par. 4. & dec. 184. num. 0. & 283. num. 17. par. 6. & deciſ. 327. numer. 5. part. 8. & apud ſ. m. Gregor. deciſ. 172. num. 1.*

Et licèt confeſſio emiſſa inter patrem, & filium conſiſtere nequeat ob ſuſpicionē prohibitæ donationis, quam lex inter ipſos præ-
3 ſumit; tamen cum in præſenti ſimplex, & nuda non ſit: ſed fulciatur adminiculis, & probationibus, quod Ouidius aliundè, quam ex ſubſtantia patris multa acquiſiuerit, tanquam veriſimilis plenè probat *Salycet. in l. ſi mater, C. de contrah. empt. & in l. cum propria, in fin. C. ſi quis alt. vel ſib. Tiraquell. in l. ſi vnquam verb. donatione largitus num. 100. C. de reuocand. Donat. Angel. conſ. 341. col. 1. in fin. verſ. ſufficeret autem, Ruin. conſ. 69. numer. 2. verſ. ſed præmiſſis lib. 5. Soccin. ſen. conſ. 61. num. 3. lib. 4. Alexand. conſ. 18. num. 4. lib. 3. Roland. conſ. 90. num. 13. & ſeqq. lib. 2. Aldouin. inter conſil. Peregrin. conſ. 97. num. 100. lib. 4. Dec. conſ. 96. ſub num. 1. verſic. ſic etiam de confeſſione patris, Pancirol. conſil. 3. n. 9.*

Probationes, & adminicula ſunt, quod
4 Ouidius antè acquiſitionem Domus anno 1591. vſque ad obitum exercuit artem agrariam nomine proprio publicè emendo, contrahendo, & negociando, vt ex pluribus inſtrumento nouiter exhibitis, ex quibus etiam conſtat, quod pater familias, & ſui iuris palam reputabatur conducendo tenutas, & caſalia agri Romani abſque conſenſu patris, & de illorum fructibus vti Dominus liberè diſpo-
5 nendi. Hinc ſanè deſumitur, quod tanquam induſtrioſus, & promptus ad lucra non ex ſubſtantia paterna, ſed ex lucro negotiationis prædictam Domum acquiſiuerit, vna cum alijs duabus domibus emptis de anno 1609. & 1610. adiacentibus, & incorporatis cum eadem domo, vt limitando contrariam iuris præſumptionem diſtinguit *gloſ. in l. cum oportet verb. ex eius ſubſtantia*, & ibi *Bald. numer. 11. & conſ. 259. in fin. lib. 5. Cravett. conſ. 65. num. 8. in fin. Roland. d. conſ. 90. n. 12. & ſeqq. lib. 2. Bertazz. conſ. crim. 139. n. 101. Beut. conſ. 129. n. 9. l. 1. Surd. conſ. 105. num. 7. Bero. conſ. 46. num. 2. & ſeqq. & per tot. Menoch. de arbitr. caſ. 126. nu. 3. verſ. ſecundus eſt caſus Paſchal. de viribus patr. poteſt. par. 1. cap. 3. num. 24. in fin. Cyriac. controu. for. 195. numer. 5. Merlin. de legit. lib. 2. nu. 1. q. 12. nu. 11.* cum alijs adductis per *Rot. in recent. dec. 226. num. 7. par. 5.*
6 Præſumptio enim, quod bona filij præſumuntur ex pecunia patris acquiſita, procedit quando non apparet filium aliundè acquirere ea potuiſſe, ſecùs ſi ex induſtria lucrari potuerit, *Rota dec. 294. num. 12. in fin. & 406. nu. 7. coram Merlino.*

Eoque magis cum ipſamet Olimpia eidem tamquam proprij iuris, & publico Mercatori locauerit ad nouennium Caſale Vallis Caiæ, & emerit Domum ab illo vti Domino illius, cum promiſerit ex pretio extinguere cenſus ſuper ea impoſitos, & ſoluere debita ab eo contracta abſque conſenſu patris, prout effectiuè ſoluit, & extinxit, alias enim ſi cenſus fuiſſent impoſiti ſuper domo paterna, & debita contracta à filio familias ex rationibus quibus impugnatur iſte contractus, non promiſiſſet ſoluere, nec extinguere: adeòque
7 hodie talis negari non poteſt, qualis fuit perſona illius ab auctrice D. Principiſſæ approbata ad notata per *Alexan. & Caſtrenſ. in l. licet, C. de Procurat. Roland. conſ. 5. nu. 9. Modern. Lucenſ. conſ. 45. num. 45. Surd. dec. 104. num. 7. & ſeqq. & 108. num. 12. & 13. Rota in rec. dec. 78. num. 10. par. 7. & coram Gregor. dec. 227. nu. 13.*

Imò hinc reſultat præſumptio emancipa-
8 tionis, ac libertatis à patria poteſtate, quæ ex lapſu decennij inducitur, vbi non allegatur contra patrem, ſed alios ad ſubſtinēdum contractum filij ex theorica *Baldi in l. 2. num. 5. in fin. Cod. ſi aduerſus rem iudicat. Cephal. conſ. 197. num. 59. lib. 3. & conſ. 687. num. 21. & ſeqq. lib. 5. Morots. conſ. 52. num. 25. Riminald ſen. conſ. 108. num. 21. Aldouin. conſ. 2. num. 29. Dec. in l. emancipati num. 4. ibique Cagnol. num. 82. Riminald. iun. conſ. 122. C. de collat. Trentacinq. var. reſol. lib. 1. tit. de emancip. reſol. 1. num. 4. verſ. in tertio caſu.* Et eo facilius præſumitur vbi concurrit multiplicitas actuum, quibus filius tanquam pater fami-

familias publicè, & palam ſe geſſit, quo caſu minori temporis ſpatio conſtituitur in quaſi poſſeſſione libertatis, & exiſtentiæ ſui iuris, *Cagnol. in l. emancipati num. 83. Menoch. præſumpt. 55. numer. 28. & ſequent. lib. 6. Vrſill. ad Affliẞ. decíſ. 183. num. 8. verſ. ſed ſi allegatur, Franch. deciſ. 10. num. 4.*

Et redditur manifeſta præſumptio dùm Chriſtophorus ratificando inſtrumentum ſupra nominati cenſus de Mareſcottis expreſsè ab Ouidio veluti ab extraneo releuationem indemnitatis ſtipulatus eſt. Et vlterius dictum Inſtrumentum ratificationis in domo propria Ouidij ſtipulatum fuit, ibi; *Actum in Domo Ouidij*, alioquin ſi non fuiſſet emancipatus, & à patre pro tali habitus inutilis fuiſſet dicta ſti-
10 pulatio, cum durante patria poteſtate, nulla
actio, & obligatio inter patrem, & filium
conſiſtere poſſit, *l. frater à fratre, ibiq; Bartol. num. 22. & alij. ff. de condict. indebit. Paſchal. de virib. patr. poteſt. par. 1. cap. 4. nu. 1. & ſeqq. & in Rom. Societatis Officij 10. Apr. 1641. coram b. m. Pentingerio impreſſ. poſt Zacch. de oblig. Camer. dec. 135. num. 5.*

Non obſtat, quod actus huiuſmodi geſti ſint ab Ouidio longè poſt annum 1595. de quo tempore fuit empta Domus ab Ouidio. Quia ceſſat obiectum dum hodie cōſtat, quod Ouidius cæpit negociari ab anno 1591. & quod ab inde citrà continuauit. Vnde intrat præſumptio, quod ſicuti poſt acquiſitionem Domus fuit induſtrius, & diligens in acquirendo. Ita pariter, quod pecuniam, ſeu pretium ex induſtria, & diligentia paulatim ante de tempore illius acquiſitionis comparauerit, cum ex ſub-
11 ſequentibus ad ſtatum præcedentem præſu-
matur: vt in his terminis ratiocinatur *Abb. conſil. 36. numer 2. verſic. quia eſto, par. 2. Becc. conſil. 113. numer. 10. verſic. prima coniectura, & num. 11.*

Nec releuat, quod Chriſtophorus ratificando venditionem ab Ouidio factam Olimpiæ videatur ipſa habuiſſe Domum à ratificante.
12 Quia cum Ouidius vendiderit nomine pro-
prio conſenſus Chriſtophori cenſetur adhibitus ad cautelam pro maiori ſecuritate emptricis, prout quoque ſonant verba inſtrumenti: non autem effecit, quod dominium domus dicatur ad Chriſtophorum pertinuiſſe, vt probat *text. in l. teſtamentum, C. de teſtamentis, Rota in recent. deciſ. 212. num. 12. par. 6. dec. 307. numer. 14. par. 4. tom. 2. & 715. num. 6. & ſeq. par. 4. tom. 3.* & in his terminis coram *Canaler. deciſ. 100. num. 7. verſic. nec viſum fuit, & deciſ. 125. num. 7. part. 7. recent.*

Hinc non refert, quod ex diſpoſitione Sta-
13 tutorum Vrbis, & iuris communis irritentur
contractus, & obligationes filiorum familias abſque interuentu patris. Nam hi ſolum tali exceptione repelluntur, qui filijs familias exi-
14 ſtentibus ſub patria poteſtate inſcio patre fe-
nerantur: non autem illi, ad quorum fauorem filij familias ſui iuris effecti, & publicè exercentes negociationem tanquam patres familias obligantur, vt ex eodem *Statuto cap. 152. in fin. & ex l. 3. ff. ad Senat. Conſult. Maced. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 15. num. 3. Becc. conſ. 119. num. 29. Rota deciſ. 527. num. 5. & ſeq. par. 6. recent. & in Romana Societatis Officij 27. Ianuarij 1695. coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ità vtraque parte informante deciſum fuit, &c.

ROMANA, SEV IANVEN. LOCORVM MONTIVM.

Veneris 17. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Hypotheca defuncti non comprehendit bona hæredis, niſi conſtet, quod defunctus voluerit illa hypothecare, & hæres adeat cum inuentario, inuentarium in tempore prorogato an ſuffragetur, & quando aliàs dicatur legitimè factum.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca, ſeu obligatio defuncti non comprehendit bona hæredis.*

2 *Defunctus poteſt diſponere de bonis hæredis, ſicut de proprijs tam in vita, quam in vltima voluntate.*

3 *Hypotheca defuncti non comprehendit bona hæredis niſi defunctus illa hypothecauerit, & hæres adiuerit ſine inuentario, & numer. 6. 7. & 9.*

4 *Hæres ſimpliciter adeundo ratificare dicitur factum defuncti.*

5 *Teſtator poteſt diſponere de rebus hæredi ex fideicommiſſo reſtituendis.*

8 *Obligatio Cameralis includit bona hæredum.*

10 *Hæres ſimpliciter adeundo quaſi contrahit cum creditoribus hæreditarijs.*

11 *Hæres ſimpliciter adeundo tenetur creditoribus hæreditarijs actione perſonali, cui accedit hypothecaria.*

12 *Intellige id procedere in legatis, ſeu fideicommiſſis, vel quando defunctus obligauit bona hæredis.*

13 Text. in l. fin. C. commun. de legat. *declaratur.*

14 *Actio perſonalis oritur ex quaſi contractu.*

15 *Obligatio defuncti reſtricta ad bona propria per aditionem non extenditur ad bona hæredis.*

16 *Quaſi contractus non poteſt plus operari, quam contractus.*

17 *Ad hypothecariam non bene infertur ex actione perſonali.*

18 *Bona hæredis non poſſunt dici bona defuncti.*

19 *Hæredis bona non dicitur obligaſſe defunctus, qui illorum non fecit mentionem.*

20 *Hæres qui adiuit ſine inuentario, non tenetur hypothecaria, ſed actione perſonali ad factum defuncti, qui bona hæredis non obligauit.*

21 *Hæres adeundo ſimpliciter ad plus non tenetur, quam defunctus.*

22 *Adminiſtrator doloſus an teneatur actione hypothecaria.*

23 *Adminiſtrator doloſus tenetur hypothecaria fauore pupilli.*

24 *Hypotheca non inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis.*

25 *In-*

25 *Inuentarium confectum in tempore prorogato dicitur factum intra tempus legitimum.*

26 *Tempus prorogatum cenſetur vnum, & idem cum primo termino.*

27 *Prorogatio conceſſa poſt expiratam præcedentem non ſuffragatur.*

28 *Prorogatio ſecunda legitimè conceditur, quando prima adhuc non expirauerat.*

29 *Prorogationis terminus non incipit à die, qua præuentiuè conceditur, ſed à die, qua expirat terminus prorogatus.*

30 *Ad inuentarium perficiendum, quando prorogatur terminus, an ſint citandi creditores.*

31 *Statutis laicalibus vti poſſunt Eccleſiaſtici per modum priuilegij.*

32 *In inuentario deſcribi debent mobilia, & argenta cum pondere numero, & menſura.*

33 *Limita ceſſante dolo hæredis, vtpote ſi deſcripſit pretium, eoquia mobilia fuiſſent iam vendita.*

34 *Dolus hæredis, qui omiſit bona deſcribere in inuentario debet concludenter probari.*

35 *Hæres omittens aliquid deſcribere in inuentario non priuatur illius beneficio, ſed punitur in duplum.*

36 *Hypotheca cenſetur inducta eo ipſo quod quis mandat ſolui debita de ſuis bonis.*

37 *Debita propria mandans ſolui non dicitur mandaſſe ſolutionem debitorum defuncti.*

38 *Extenſio non fit in materia ſtricta, & odioſa.*

39 *Bona quando ſuccedant loco pretij.*

40 *Hypotheca defuncti non cadit ſuper bonis ab hærede emptis pecunia hæreditaria.*

DECISIO LXXXIII.

EX defectu hypothecæ, quæ eſt vnum de extremis in iudicio Saluiani requiſitis, receſſit hodie Rota à deciſis coram me ſub die 31. Ianuarij 1656. pro confirmatione ſententiæ A.C. concedentis immiſſionem coniugibus de Leuizarijs ſuper locis Montium, de quibus agitur.

Quia non controuertitur, & admittit etiam contraria deciſio, quod hæc loca Montium non ſunt propria Ioannis Auguſtini debitoris, nec ab ipſo vnquam fuerunt poſſeſſa, ſed ſpectabant ad patrem Marinum illius hære-
1 dem, ſuper quibus proindè non cadit obligatio, nec hypotheca defuncti, iuxt. *text. in l. Paulus 29. ff. de pignor. gloſ. in l. aſsiduis, verb. licet, verſ. item ex bona, C. qui potior. in pign. habeant, Loffred. conſ. 32. num. 15. Franc. deciſ. 53. numer. 6. Surd. deciſ. 315. numer. 6. in fin. cum ſequentibus, Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæſt. 15. numer. 1.*

2 Quamuis enim defunctus poſſit de bonis hæredis diſponere ſicut de proprijs, ſiue in vltima voluntate, ſiue inter viuos, *l. vnum ex familia 69. §. ſi rem, ff. de legat. 2. l. 1. in princip. ff. de except. rei vendit.* & tradit *Capic. dec. 175. nu. 15. Cyriac. controu. 160. nu. 82. Grat. diſcept. 225. num. 77. Rota dec. 19. num. 1. & dec. 89. nu. 1. par. 5.*
3 *recent.* tamen ad effectum, vt in illis intret hypotheca ad fauorem creditorum ipſius defuncti neceſſe eſt, quod defunctus obliget etiam bona hæredis expreſsè, vel per clauſulas id importantes, quodque hæres adeat eius hæreditatem ſine beneficio legis, & inuentarij; ſic enim conſtat de animo defuncti vtendi poteſtate, quam habet ea obligandi, ac de
4 voluntate hæredis ratificandi factum defuncti mediante ſimplici aditione, prout copulatiuè requiritur, vt conciliando pugnantes Doctorum opiniones reſoluit *Conſilium Neapol. apud Afflict. deciſ. 111. num. 15. cum ſeqq. & melius dec. dec. 200. per tot.* quē in puncto ſequitur *Franc. dec. 53. n. 7. & ſeq. Pacif. de Saluian. interd. inſpec. 3. cap. 2. num. 289. iunctis numeris præcedentibus, Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 17. num. 9.* & videtur ſenſiſſe *Rota in Viterbien. Caſtrorum 12. Iun. 1623. coram b. m. Coccino in recent deciſ. 438. par. 5.* vbi
5 defunctus iure legati diſpoſuerat de certis bonis hæredi debitis vigore fideicommiſſi, & Rota reſoluit, quod ſtante hac expreſſa diſpoſitione, & acceptatione hæreditatis ſine beneficio legis, & inuentarij hæres cenſebatur illius diſpoſitionem approbaſſe, & noluiſſe ſuccedere in eiſdem bonis vigore ſubſtitutionis fideicommiſſariæ, vt benè declarat *deciſio ſub nu. 31. & 32.* & clarius in *Romana Saluiani, ſeu Domus 27. Nouem. 1614. coram b. m. Boccabella apud Zacch. de obligat. Camer dec. 239. num. 7. & 8.*
6 vbi copulatiuè conſideratur tam expreſſa obligatio bonorum hæredis, quam illius aditio non docto de inuentario, & rurſus in *S. Seuerini Dotis, ſeu Saluiani 4. Maij 1640. coram b. m. Dunoz apud eundem Zacch. deciſ. 187. vbi nu. 25. &*
7 *ſeq.* non ſolum conſideratur aditio ſine beneficio legis, & inuentarij, ſed etiam principaliter deducitur obligatio bonorum hæredis: tum ex amplitudine verborum, & clauſularum, quæ aderant in inſtrumento, de quo ibi agebatur, & in caſu iſto deſunt. Tum quia
8 inſtrumentum continebat obligationem Cameralem, quæ vt probat idem *Zacch. poſt Galleſ. quæſt. 4. num. 7.* includit quoque bona hæredis, ac demum firmatum fuit in *Rom. Cenſus, ſeù Saluiani 5. Maij 1655. coram Reuerend. D. meo*
9 *Decano, §. primo*, vbi ad effectum hypothæcæ copulatiuè conſideratur expreſſa obligatio bonorum hæredis, & eius aditio ſinè beneficio legis, & inuentarij.

Non obſtat, quod hæres ſimpliciter adeun-
10 do quaſi contrahat cum creditoribus hæredi-
11 tarijs, indeque teneatur actione perſonali, cui accedit hypothæcaria, vt dicitur in *d. Viterbien. Caſtror. deciſ. 438. num. 7. & ſequent. par. 5. recent.*
12 quia concluſio, vel procedit in legatis, ſeu fideicommiſſis, iuxtà *text. in l. fin. in fin. C. communia de legatis*, in quibus terminis loquitur dicta deciſio, vel quatenùs extenditur ad contractus, per *l. primam pariter in fin. ff. de pignor. actione*, intelligit debet concurrente præcedenti obligatione bonorum hæredis, vt declaran-
13 do dictum textum firmat *Afflict. d. deciſ. 111. num. 17. Pacif. d. cap. 2. num. 290.* benè *Franc. d. dec. 53. num. 7. & ſeq.*

Quod, & ratione comprobatur; nam quaſi
14 contractus, ex quo oritur actio perſonalis non cauſatur per aditionem hæredis, ſed per contractum celebratum à defuncto iuxt. tradit.

dit. per *Bart. in l. de eo in princ. verſ. ſed certè, ff. de iudic. Surd. conſ.* 112. *num.* 68. *cum ſeq. & conſ.* 425. *num.* 28. *& ſequ. Grat. diſcept.* 981. *num.* 17. cum alijs relatis per *Modern. Hiſpan. in labyrint. creditor. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 8. Si ergò obligatio
15 defuncti eſt reſtricta ad bona propria, vtiq; per aditionem extendi non poteſt ad bona hære-
16 dis, ne alioquin plus contineat, ac operetur quaſi contractus, quam ipſe contractus, vt ponderat *Franc. d. dec.* 53. *ſub num.* 8. *verſic. nihilominus.*

Nec ex eo, quod hæres teneatur actione
17 perſonali rectè infertur ad hypothecariam. Quia ideò hæres conuenitur actione perſonali, quia repræſentat perſonam defuncti: ſed
18 bona hæredis non poſſunt dici bona eiuſdem defuncti, vt aduertit *Aretin. in l. ſi hæredis ſeruus in princ. verſ. ſed adhoc, ff. de legat.* 1. *Surd. deciſ.* 315. *num.* 16. *& ſequ.*

Cùm itaque Ioannes Auguſtinus debitor
19 in obligatione nullam fecerit mentionem de bonis hæredis, deficit eius voluntas illa obligandi, & bona tantùm propria hypothecaſſe cenſetur dicta *l. Paulus in princ. ff. de pign. action. Alciat. in l.* 1. *num.* 29. *verſ. ſed an contra, ff. de legat.* 1. *Mantic. de tacit. lib.* 11. *tit.* 17. *ſub num.* 9. *verſ. verùm planè, Pacif. de Salvian. dicto cap.* 2. *num.* 284. *verſ. & quod in generali*, plenè *Surd. dec.* 315. *num.* 4. *cum ſeqq.*

Hinc parum refert an Pater Marinus adierit abſque beneficio legis, & inuentarij, & exindè dicatur hæres doloſus. Quia non
20 propterea tenetur in bonis proprijs actione hypothecaria: ſed ſolùm actione perſonali pro implenda voluntate defuncti, quæ non eſt leuis pœna pro dolo præſumpto, *Phanuc. de inuent. qu.* 244. *num.* 72. 143. *&* 146. *Franc. dicta deciſ.* 53. *nu.* 8. *& ſeq.* vbi quod hæres adeundo
21 ſimpliciter obligatur quidem, ſed tantùm ad id, in quo defunctus ſe obligauit, *Card. Tuſcus verb. hæres concluſ.* 51. *nu.* 23. *& concluſ.* 58. *nu.* 39. *Merlin. de pignor. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 15. *num.* 13. *& ſeq.*

22 Nec applicatur exemplum adminiſtratoris doloſi, qui tenetur actione hypothecaria.
23 Quia hoc eſt ſpecialiter à lege cautum fauore pupilli, in *l. pro officio* 20. *C. de adminiſtr.*
24 *tutor.* De cætero autem hypotheca nunquam cenſetur inducta, niſi in caſibus à iure expreſſis, *gloſ. fin. in fin. in l.* 2. *ff. de priuileg. creditor. Ripa in l. dubimus* 4. §. 1. *num.* 2. *ff. eodem, Crauett. conſ.* 672. *num.* 2. *Surd. dec.* 31. *num.* 9. *& dec.* 271. *num.* 10.

Sed ceſſat difficultas, quia P. Marinus non non adiuit ſimpliciter, ſed fecit inuentarium, quod gratis prætenditur non fuiſſe confectum
25 intrà tempus legitimum, quia contrarium conuincitur ex prorogationibus obtentis à Magiſtratu Ianuenſi ad illud perficiendum,
26 quæ operantur, vt tempus prorogatum cenſeatur vnum, & idem cum primo termino, *l. ſed etſi manente, ff. de precario, Bart. in l. fin. in fin. ff. de damn. infect. Berous conſ.* 156. *n.* 1. *lib.* 3. *Maſtrill. dec.* 35. *num.* 2. *par.* 1. *Rota dec.* 505. *nu.* 1. *in fin. par.* 3. *recent.*

27 Nec ſubſiſtit, quod tertia prorogatio fuerit conceſſa poſt expiratam ſecundam. Quia
28 ſecunda ad ſex menſes duratura quamuis conceſſa die 5. Decembris 1642. non expirabat die 5. Iulij ſequentis, cum de tempore illius conceſſionis duraret adhuc prima, vſque, & per totam diem 14. Ianuarij 1643. *Summ. P. Marini*
29 *num.* 4. Terminus enim prorogationis non incipit currere à die, qua illa præuentiuè conceditur: ſed à die, qua expirat terminus prorogatus, cum quo coniungitur *Mandoſ. in compend. miſſ. prorogat. fatal.* 24. *verbi lite, & cauſa, verſic. & ſic pro qualibet vice, fol. mihi* 57. *Scacc. de appellat. lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 15. *numer.* 235.

30 Minus refert, quod prorogationes fuerint conceſſæ non citatis creditoribus; Nã quando (pro vt hic) petuntur, & obtinentur antè lapſum temporis, ſicque antè ius quæſitum eiſdem creditoribus, non eſt opus illorum citatione, ex traditis per *Bald. in l. de cauſis in princ. verſ. ſed quæro, ff. de offic. delegat. Roland. de inuent. quæſt.* 81. *numer.* 6. *verſic. quia tunc cauet.*

Prout nec obſtat, quod fuerint conceſſæ per Magiſtratum ſæcularem hæredi eccleſiaſtico. Tùm quia tempore præcedentium prorogationum Pater Marinus erat ſæcularis, nec adhuc religionem ingreſſus. Tùm quia Sta-
31 tutum, cuius vigore fuerunt conceſſæ, tanquam fauorabile prodeſt etiam perſonis eccleſiaſticis, quæ benè, & vti poſſunt per modum priuilegij, vt de ſimili Statuto Ianuæ reſponſum fuit in alia *Romana ſeu Ianuen. loctr. Montium* 26. *Iunij* 1648. *coram Reuerend. D. meo Decano,* §. *hoc enim procederet.*

32 Non item officit, quod mobilia, & argenta non fuerint deſcripta cum pondere, numero, & menſura: ſed duntaxat adnotatum eorum
33 pretium. Quia id non euenit ex dolo hæredis, ſed ex quo tunc temporis dicta bona fuerant diſtracta: vndè certior illorum notitia dari non poterat, quam deſcribendo pretium. At eſto, quod omiſſio fuiſſet doloſa (quod
34 non præſumitur, ſed eſſet exaduerſo concludenter probandum per *text. in l. fin.* §. *licentia, ibi, conuictis, C. de iure deliber. Rota coram ſ. m. Gregor. dec.* 169. *num.* 1. *& ſeq. & dec.* 181. *nu.* 13. *cum ſequ. par.* 6. *recent.*) non propterea hæres
35 priuatur beneficio inuentarij, ſed ſolùm punitur in duplum, iuxta veriorem, & magis communem ſententiam, quam ex verbis *d. l. fin.* §. *licentia, Cod. de iure deliber.* latè firmauit *Rota in Romana Legati* 17. *Decembris* 1629. *&* 14. *Febr.* 1633. *coram b. m. Pirouano in rec. deciſ.* 331. *num.* 21. *par.* 5. *& dicta deciſ.* 181. *numer.* 4. *& ſeqq. par.* 6. *ac in Romana Salaiani, ſeu Attentatorum* 29. *Maij* 1641. *coram Reuer. Compoſtellano.*

Cœterum non releuat, quod P. Marinus in
36 donatione, quam fecit PP. Ieſuitis mandauerit ſolui debita de ſuis bonis, ideoq; ex tali deſignatione cenſeatur illa hypothecaſſe, iuxta doctrinam *Bart. in l. Lucius num.* 2. *ff. de alim. & cib. legat* cum alijs per *Merlin. de pign. lib.* 2. *tit.* 3. *quæſt.* 91. *numer.* 1. Quia non mandauit ſolui
37 debita defuncti, ſed debita propria ipſius donantis, *Summario reſponſionis P. Marini num.* 2.
38 Vndè præceptum, vltrà illa extendi non poteſt

teſt cum materia tanquam ſtricta, & odioſa id non patiatur, vt in proximis terminis dicit *Rota coram ſ.m. Gregor. dec. 225. nu. 8.*

Poſtremò non obſtat, quod loca Montium
39 fuerint acquiſita ex pretio rerum hæreditariarum, quæ erant hypothecatæ, ideòq; ſuccedant loco eiuſdem pretij. Nam (prætermiſſo,
40 quod id non probatur nihilominùs ſuper eis non transfertur hypotheca: licèt eſſent acquiſita ex pecunijs, vel rebus hæreditarijs, vt in ſpecie tradunt *gloſ. in l. aſſiduis, verb. licèt propè fin. verſ. item ex bona, C. qui potior. in pign. hab. Surd. dec. 315. num. 4. Pacif. de Saluian. inſpect. 3. cap. 2. ſub num. 184. Merlin. de pign. lib. 2. tit. 1. quæſt. 15. num. 35.*

Atque ità reſolutum fuit cauſa bis propoſita, & partibus acerrimè informantibus.

TIRASONEN. BENEFICII.

Lùna 20. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Beneficium ſimplex, próvt præſumitur non requirit reſidentiam, nec dicitur Sacerdotale ex onere celebrandi, & inſeruiendi Eccleſiæ dum beneficiatus non prohibetur celebrare, & inſeruire per alium: Reijciuntur aliæ rationes, quę adducebantur ad arguendum beneficium Sacerdotale.

SVMMARIVM.

1 *Præſentatus à maiori parte patronorum præferendus eſt.*
2 *Præſentatus habens qualitates in fundatione requiſitas præferri debet collitiganti.*
3 *Præſentatus à minori parte præfertur præſentato à maiori, quando ſolus habet qualitatibus requiſitas.*
4 *Beneficium eſſe ſimplex apparet ex erectione.*
5 *Beneficium de iure præſumitur ſimplex.*
6 *Beneficium ſimplex ex conſuetudine totius orbis non requirit reſidentiam.*
7 *Beneficium non dicitur ſacerdotale ex onere celebrandi, quod poteſt impleri per ſubſtitutum.*
8 *Celebrandi onus ſi ita non iniungitur quod non poſſit impleri per alium ſtat demonſtratiuè ad onus impreſſum beneficio non ad taxandam perſonam, ſeu qualitatem Sacerdotis.*
9 *Beneficium non dicitur Sacerdotale ex onere inſeruiendi Eccleſiæ, cum poſſit præſentatus inſeruire per alium & nu. 10.*
11 *Reſidentia iniuncta ſub pœna priuationis fructuum non facit beneficium Sacerdotale.*
12 *Obſeruantia difformis non ſuffragatur ad arguendum beneficium Sacerdotale.*
13 *Obſeruantia proxima fundationi, non autem remota attenditur ad arguendum beneficium Sacerdotale.*
14 *Sacerdotale non dicitur beneficium ex eo, quod fuerint præſentati Sacerdotes, quorum ſtatus eſt compatibilis cum clericali.*
15 *Beneficium non dicitur Sacerdotale ex applicatione decimarum, quando erectio fit non pro cura animarum, ſed pro maiori cultu, & ſeruitio Eccleſiæ.*
16 *Simonia non committitur abſque præcedenti pactione.*
17 *Simoniæ probatio debet eſſe certa, & concludens quando non agitur de beneficio aſſequendo, ſed aſſecuto.*

DECISIO LXXXIV.

Erectis vſque ab anno 1539. in Eccleſia Parochiali S. Ioannis Oppidi de Centruenigo ſex perpetuis ſimplicibus Beneficijs Eccleſiaſticis pro totidem filijs patrimonialibus eiuſdem loci, cum onere in dictis Beneficijs perſonaliter reſidendi, & alios d. Parochiali Eccleſiæ inſeruientes coadiuuandi, nec non celebrandi omnia Officia Diurna, & nocturna, miſſas, & anniuerſaria, cum per obitum Ioannis Trincado alterum ex præfatis Beneficijs vacare contigerit, & Rectores eiuſdem Oppidi, quibus reſeruatum eſt iuſpatronatus in diſcordia preſentauerint Ioannem Eraſum, & Hieronymum Andres, inter quos ſuper inſtitutione orta fuit controuerſia, commiſſa mihi cauſa, dubitaui, cui ſit adiudicandum Beneficium.

Et DD. reſponderunt Hieronymo, tanquā Clerico patrimoniali habenti plures voces iuxta formam erectionis ordinantis ad prædicta Beneficia inſtitui per Theſaurarium Tiraſonenſem Clericos naturales illius Oppidi habentes maiorem partem patronorum, ideò,
1 tam vti præſentatus à maiori parte collitiganti eſt præferendus ad *text. in cap. quoniam, vbi Abb. num. 13. de iure patron. Lambert. eodem tract. lib. 1. par. 2. quæſt. 1. art. 26. Rota diuerſ. deciſ. 117. num. 1. par. 2. deciſ. 146. num. 4. par. 2. recent. apud Buratt. dec 633. num. 10. & dec. 394. apud Merlin.*
2 Quam vti habens qualitatem à fundatione, & conſtitutione Pauli III. in concurſu requiſitam *Can. Monaſterium 16. q. 7. cap. cum Bertoldus de re iudic. cap. dilectus, ibiq; gloſ. verb. plus iuris, de offic. deleg. Rota coram Caualer. dec. 368. in princ. & 427. ſub nu.* cum alijs relatis in *Pampilonen. Benefic. 5. Martij 1657. §. & ratio reſolutionis, coram Reuer. D. m. Decano.*

Idque non obſtante, quod Beneficium
3 propter annexionem oneris celebrandi Sacra, & Diuina Officia videatur eſſe Sacerdotale, vt proinde quāuis Hieronymus à maiori parte, Ioannes verò à minori fuerit præſentatus, nihilominùs cum in Hieronymo deficiat qualitas Sacerdotalis, quæ in Ioanne concurrit, illius præſentatio fruſtratoria ſit, & inutilis, vt reſpondit *Rota coram Seraph. dec. 1270. num. 2. in recent. deciſ. 15. num. 1. par. 2. & in Cracouien. Præpoſitura Sancti Floriani 28. Nouembris 1655. §. non obſtat, coram b. m. Bichio.* Quoniam vltrà
4 quod conſtat ex Bulla ipſius erectionis Bene-
5 ficium eſſe ſimplex, próvt ità de iure præſumitur, *Abb. in cap. recolentes ad fin. de ſtatu Monach. Staph. de liter. Grat. tit. de qualit. & ſtat. Benefic. Rebuff. in prax. tit. ſecul. Benef. quotuplex nu. 11.*

Digitized by Google

nu. 15. *Gabr, conſ.* 191. *num.* 1. *lib.* 1. Quod ex
conſuetudine generali totius Orbis reſiden-
tiam perſonalem non expoſtulat, *Innoc. in cap.*
final. numer, 1. *& ibidem Cardin. numer.* 7. *&* 16.
Imol.num. 9. *verſ. attento, de Cleric.non reſid. Dec.*
in cap. ad aures num. 22. *in fin. de reſcripτ. Abb. in*
cap. extirpanda, §. *qui verò nu.* 8. *de Preben. Sanch.*
conſil. moral. lib. 7. *cap.* 1. *dub.* 33. *nu.* 6. *Rot. coram*
Seraph. dec. 639. *num.* 4. *cum ſeq. in rec. deciſ.* 375.
num. 2. *par.* 2. *& alibi ſæpiùs,*

Ponderato tenore fundationis, à qua tota
pendet dubij reſolutio, viſum fuit Beneficium
non eſſe Sacerdotale; Quia cum vltra onus
7 celebrandi expreſſum non fuerit, quod præ-
ſentatus non poſſit per alium illud explere, ex
annexione ſolius oneris celebrationis Miſſa-
rum, & Diuinorum Officiorum non infertur
ad qualitatem Sacerdotalem præſentati; ſed
ſufficit, quod onera per ſubſtitutum impleam-
tur *Gonzal. ad regul.* 8. *gloſs.* 5. *num.* 81. *Lotter. de*
re Benef. lib. 2. *quæſt.* 47. *num.* 34. *cum ſequentibus,*
& ità poſt reſolutionem Sac. Congregationis
Concil. Trident. Rota recedendo à contraria
opinione hanc ſententiam indubitanter tenet,
vt in *Romana Capellania* 21. *Ianuarij* 1589. *coram*
Pamphil. impreſſ. penes Marcheſ. par. 1. *fol.* 140. *in*
Pampilonen. Benef. coram Mantic. dec. 129. *num.* 1.
& 4. cum alijs allegatis in *Materaten. Benef.* 16.
Ian. 1640. *coram Merlin. inter impreſſ. deciſ.* 825.
num. 10. *& per tot. & prius in Regien. Beneficij* 9.
Decembris 1639. *coram bo. mem. Bichio, & no-*
uiſſimè coram me in Aquilana Capellania 26. *Maij*
1656. §. *poſſeſſionis verò Claudij.*

Nam dicta verba cum onere celebrandi,
8 etſi videantur reſpicere actum preſentationis,
tamen dum expreſſe non remouent faculta-
tem celebrandi per alium, poſita cenſentur
ſolùm demonſtratiuè ad denotandam quali-
tatem oneris Beneficio impreſſi, non autem
taxatiuè ad eligendam dumtaxat perſonam Sa-
cerdotis, vt inquit *Lap. allegat.* 35. *num.* 2. *&*
allegat. 117. *eod. q. verſ. non obſtat prædictis Lotter.*
vbi ſupra lib. 2. *q.* 47. *n.* 35. *& ſeqq.* & ſequendo
declarationes eiuſdē Cōgregationis Concili,
quas Rota reuerenter amplectitur relatas *per*
Garziam de Benef. part. 7. *cap.* 1. *num.* 88. dictum
fuit *coram Buratt. deciſ.* 92. *num.* 3. *coram Merlin. d.*
deciſ. 825. *num.* 4. *in Maceraten. Cappellania* 1. *Iu-*
lij 1647. *coram R. P. D. meo Vereſpio in Lucana*
Capellania 28. *Aprilis* 1656. *coram R. P. D. meo*
Beuilaqua, & in Aquilana Capellania 26. *Maij*
1656. *coram me.*

Nec refert, quod vltra obligationem per-
ſonaliter reſidendi habeat quoque annexum
onus coadiuuandi Eccleſię inſeruientes. Quia
9 pariter cum iniunctum expreſſe non fuerit,
quod præſentatus per ſe ipſum inſeruiat, ex
hoc non infertur ad perſonalem reſidentiam,
itaut per alium non poſſit huic oneri ſatisfie-
ri *dicta allegatione lap.* 35. *num.* 2. *& ita reſponſum*
fuit in Brixien. Capellania 2. *Martij* 1598. *coram*
Litta apud Garz. dicta part. 7. *cap.* 1. *num.* 88. *in*
rec. deciſ. 155. *num.* 2. *part.* 4. & ſimplex Benefi-
10 cium quanuis addictum ſit ſeruitio Rectoris,
aliorumque Eccleſię inſeruientium ſimplex
nihilominus eſſe non deſinat *Staph. de liter.*
Grat. ſub tit. de qualit. & ſtat. Benef. num. 3. *Lotter.*
de re beneſic. lib. 2. *quæſt.* 50. *num.* 47. *& lib.* 3 *quæſt.*
4. *num.* 43. *cum alijs adductis per Rota dec.* 433. *nu.*
12. *cor. Reu. Vrgellen.*

Quod comprobat Bulla fundationis cum
reſidentiam non exigat ſub priuatione tituli;
11 ſed ſolùm ſub pœna priuationis fructuum,
quo caſu verba perſonalis reſidentiæ non in-
telliguntur de reſidentia præciſa, quæ inſepa-
rabilis eſt ab ipſo Beneficio: ſed de reſidentia
cauſatiua adiecto ſolùm reſpectu priuationis
fructuum: adeòquod Beneficiatus, licèt non
reſidendo priuetur fructibus, titulo tamen pri-
uari non poſſit, iuxt. *doctrinam Innocent. in cap.*
final. num. 1. *de Cleric. non reſid. Gonzal. ad regul.* 8.
gloſ. 15. *à num.* 10. & firmatum fuit *coram Canal.*
dec. 531. *num.* 5. *in rec. dec.* 489. *num.* 2. *par.* 2. cum
alijs relatis in *Regien. Beneficij* 9. *Decemb.* 1639.
§. *non tamen, coram b. m. Bichio.*

Non obſtat obſeruantia, quod Beneficium
collatum fuerit Sacerdotibus actu, & Sacerdos
eſſet vltimus poſſeſſor illius. Nam vltrà, quod
12 non ſolùm eſt difformis, vt apparet ex con-
trarijs præſentationibus relatis per teſtes pro
13 hac parte exaxaminatos, ſed etiam nimis re-
mota, ad quem effectum non ſufficit vltimus
ſtatus, ſed obſeruantia proxima fundationi
requiritur: vt ponderatum fuit in d. *Macerat.*
Benef. dec. 825. *num.* 22. *apud Merlin.* Non con-
14 cludit Beneficium eſſe Sacerdotale: cum non
implicet repugnantiam, quod in ſimplici ſer-
uitorio Beneficio poſſit beneficiari Sacerdos
actu propter compatibilitatem ſtatus Sacer-
dotalis cum Clericali, *Gemin. in cap. cum de*
Beneficio n. 11. *de Preben. in* 6. cum alijs allegat.
in dicta *dec.* 825. *nu.* 23. *apud Merlin. & in Lucana*
Capellania 28. *Apr.* 1656. §. *provt, in fin. coram R.*
P. D. meo Beuilaqua.

Ponderatio veró, quod huiuſmodi Benefi-
15 cia dotata fuerint ex Decimis diſmembratis
à Theſauraria Eccleſiæ Cathedralis Tiraſonen.
non præbet argumentum qualitatis Sacerdo-
tális; cum erectio facta non fuerit pro cura
animarum, ſed pro maiori cultu, & Eccleſiæ
ſeruitio: vndè Beneficiati Rectores non fiunt,
ſed meri coadiutores, *Staph. vbi ſupra de qualit.*
& ſtat. Benef. Gonzal gloſ. 6. *num.* 68. 69. *&* 70.
Rota deciſ. 433. *num.* 12. *coram Reuerendiſſ. Vrgel-*
len.

Denique ex Teſtibus pro Ioanne examina-
tis dictum fuit non probari aliquam præce-
16 dentem pactionem ſimoniæ in aſſequutione
huius Beneficij, ſine qua illa non committi-
tur ad notata per *DD. in cap. veniens de teſtibus,*
Rota coram Put. deciſ. 167. *lib.* 2. *in correct. & dec.*
350. *num.* 12. *par.* 2. *recent.* Adhunc enim effe-
17 ctum, vbi (provt hic) agitur de Beneficio
jam aſſecuto, non aſſequendo, ſimplex conie-
ctura non ſufficit; ſed exigitur certa, & con-
cludens probatio, iuxtà diſtinctionem *Rotæ in*
Calagur. Benef. de Bilbao 5. *Iul.* 1655. *&* 15. *Maij*
1656. *coram b. m. Bichio, confirmata* 18. *Iunij* 1657.
coram R. P. D. meo Beuilaqua.

Et ità vtraque parte informante reſolutum
fuit, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 175.

ROS-

ROSSANEN. ECCLESIÆ.

Veneris 24. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *In manutentionis iudicio admittuntur leuiores probationes, & atteſtationes extraiudiciales.*
2 *Maximè ſi atteſtationes, ſint plures & adminiculatæ.*
3 *Priuatio præſupponit habitum.*
4 *Mandatum de manutenendo datur probata poſſeſſione.*
5 *In petitorio non in ſummariiſſimo diſcutiuntur ea, quæ requirunt altiorem indaginem, & reſpiciunt iuſtitiam, vel iniuſtitiam poſſeſſionis.*

DECISIO LXXXV.

Eccleſiæ ſub titulo Diui Auguſtini in Arce Oppidi Coriolani conſtructæ, dixerunt DD. dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione celebrandi Miſſarum ſacrificia, & alia officia diuina peragendi. Conſtat enim de illius quaſi poſſeſſione ex pluribus atteſtationibus cum iuramento factis, à quampluribus Sacerdotibus, ac Officialibus diuerſarum Religionum, inter quos adſunt Commiſſarius generalis, & Guardianus Conuentualium, Prior, & alij Patres Carmelitæ, Guardianus, & Fratres Reformatorum Vicarius, & plures Fratres Capuccini, qui licèt non fuerint formiter examinati: nihilominùs
1 probant cum in hoc iudicio ſummariiſſimo manutentionis leuiores probationes ſufficiãt, & admittantur etiam atteſtationes extraiudiciales, *Menoch. de retinend. remed. vlt. num. 34. Mant. dec. 172. num. 2. ſ.m. Gregor. dec. 324. nu. 5. Caual. dec. 75. num. 4. Buratt. dec. 720. num. 2. & 3. in rec. dec. 122. num. 7. & in Elboren. Benef. 18. Febr. 1647. coram b.m. Arguelles.*

Comprobatur ex alijs quampluribus Ciuibus deponentibus, quod prædicta Eccleſia eſt munita neceſſarijs ſuppellectilibus, quod in illa extant quatuor Sacerdotes, & Operarij, quod populus ad diuina audienda frequenter in ea congregatur; vndè cum materia ſit no-
2 toria, & atteſtationes prædictæ ſint plures factæ à perſonis omni exceptione maioribus, & multipliciter adminiculatæ plurimum operantur, *Hoſt. in cap. cum in Eccleſijs num. 4. ibiq; Butr. num. 5. & Imol. num. 9. de maiorit. & obed. Bald. conſ. 149. num. 3. lib. 1. Hond. conſ. 77. lib. 1. Benintend. deciſ. 73. ſub num. 3. Rota coram Mant. deciſ. 325. num. 2. Buratt. dec. 720. num. 2. & ſequent. in recent. deciſ. 122. numer. 7. part. 1. deciſ. 24. in fin. part. 6. & deciſ. 11. numer. 9. par. 7.*

Vltrà atteſtationes concurrit confeſſio Reuerendiſs. Archiepiſcopi, qui prohibendo Miſſarum celebrationem neceſſariò fatſus eſt
3 quaſi poſſeſſionem huiuſmodi cum priuatio habitum præſupponat, *l. decem, ff. de verb. oblig. l. Titio Vſusfructus. ff. de condit. & demonſtrat. Rota coram ſ.m. Gregor. deciſ. 402. num. 1. Caual. dec. 106. eodem num. apud Merlin. deciſ. 755. num. pariter 1. & in Comen. Diſmembrat. 22. Iunij 1648. coram Emin. D. Card. Corrado.*
4 Data autem quaſi poſſeſſione celebrandi competit mandatum de manutenendo, *Rota coram Canaler. dec. 589. in princ.* quam refert, ac ſequitur *Poſth. de manut. obſeruat. 10. num. 32. vbi num. antecedenti*, idem firmat de quaſi poſſeſſione celebrandi diuina officia, apud *Cocc. deciſ. 486. num. 2. apud Buratt. deciſ. 330. num. 1. & alibi paſſim.*

Ea verò, quæ deducuntur ad effectum probandi, quod huiuſmodi Eccleſia ſit potius Oratorium priuatum, quam publica Eccleſia
5 non obſtant; Quia tanquam altioris indaginis diſcutienda ſunt in iudicio petitorio, cum in præſenti ſola quaſi poſſeſſio prætermiſſa inſpectione iuſtitiæ, vel iniuſtitiæ ipſius poſſeſſionis attendi debeat, *Bald. in l. ordinarij iuris num. 7. C. de rei vendic. Couarru. pract. quaeſt. cap. 17. num. 5. Rota apud ſ.m. Gregor dec. 323. num. 2. apud Merlin. dec. 19. num. 9. & dec. 729. nu 8. & in Cathacen. Hæreditatis 11. Decembris 1648. §. & ex huiuſmodi coram Reuerendiſs. Domino meo Decano.*

Et ità vtraque parte informante deciſum fuit.

AVENIONEN. LEGITIMÆ.

Luna 27. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Legitima ſi à filio matri legetur cum ſuppoſito quod deberetur, non poteſt prætendi, ſi corruit ſuppoſitum, vnde autem probetur, quod filius legitimam legauerit vti debitam, patet ex deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non debetur matri ex bonis filij, qui deceſſit cum filijs.*
2 *Legitima legata matri cum ſuppoſito, quod deberetur, non debetur corruente ſuppoſito.*
3 *Iuriſconſulti omnes non ſciunt apices iuris.*
4 *Legitima an debeatur matri tranſeunti ad ſecunda vota, eſt articulus controuerſus.*
5 *De Teſtatoris voluntate, quando conſtat, non eſt recurrendum ad præſumptiones.*
6 *Teſtes de auditu probant in materia valde antiqua.*
7 *Obliuio regulariter præſumitur poſt decennium.*
8 *Obliuio poſt decennium præſumitur ad euitandam falſitatem, ſecus ad illam inducendam in teſte, qui de facto antiquo dicit recordari.*
9 *Ex matris tranſitu ad ſecunda vota viro præmortuo, & filio irrogatur iniuria.*
10 *Depoſitiones teſtium vnde reddantur veriſimiles.*
11 *Examinis nullitas non infertur omnino ex eo quod teſtes*

Digitized by Google

teſtes fuerint prius recepti ſuper articulis, quam ſuper interrogatoriis.
12 *Examinis nullitas tollitur ex præſentia interpretum vtriuſque partis.*

DECISIO LXXXVI.

COnfirmarunt DD. Deciſionem in hac
cauſa emiſſam die 8. Iunij præteriti corã
me, in qua recedendo à contrariis deciſioni-
bus coram b.m. Peutingerio, ac pariter coram
me editis, firmatum fuit legatum legitimæ à
Franciſco matri relictum tempore, quo filios
non habebat, fuiſſe caducatum per natiuita-
tem filiæ poſthumæ. Quia explorati iuris eſt,
1 quod matri non debetur legitima ex bonis
filij, qui cum filijs deceſſit, quippè tunc amit-
tit ſucceſſionem ab inteſtato, cuius tantùm
ratione legitima debetur, *§. 1. autentb. de hered. ab inteſt. venien. §. Presbyteros Authent. de Sanctiſs. Epiſcop. Authent. Presbyteros ſecunda, C. de Epiſc. & Cleric. Cephal. conſ. 398. num. 1. Craſs. in §. legitima qu. 4. num. 1. Cyriac. controu. 243. num. 31.*
Et licèt concluſio intelligi debeat contra vo-
luntatem filij ſecús verò illo volente, vt fir-
matur in præcedentibus Deciſionibus. Hodie
2 tamen conſtat ex probationibus deſuper fa-
ctis, & in vltima Deciſione latè diſcuſſis,
quod filius legitimam in tantum legauit, in
quantum credidit eſſe debitam, quodque ſi
potuiſſet, illam matri non legaſſet ob eius
mala tractamenta, aliaſque cauſas á teſtibus
recenſitas. Vndè excluditur præſumpta libe-
ralitas, in qua fundantur contrariæ Deciſio-
nes, iuxta *text. in l. cum tale. §. falſam cauſam in fin. ff. de condit. & demonſtr. Bart. in l. demonſtratio, §. quod autem ſub num. 13. verſ. niſi aliter, ff. eodem, Gabr. conſ. 152. qu. 2. num. 15. lib. 1. Rota dec. 538. ſub num. 2. verſ. cum enim par. 2. & dec. 474. nu. 7. in fin. par. 3. recent.*

Non obſtat, quod Teſtator IurisConſultus
eſſet certus, quod legitima non erat matri de-
bita etiam non natis filijs, ex quo tranſiuerat
ad ſecunda vota. Quia huiuſmodi certitudo
3 non poteſt abſolutè affirmari; tùm quia non
omnes Iuris Conſulti ſciunt apices iuris; tùm
4 quia cum articulus ſit valdè controuerſus, vt
patet ex *Merlin. de legit. lib. 4. tit. 2. qu. 2.* potius
credendum eſt Teſtatorem ad euitandas diffi-
cultates, & ſubſtinendam teſtamentariam diſ-
poſitionem voluiſſe legitimam relinquere
quatenus matri eſſet debita, prout ipſe expli-
5 citè declarauit, vt proindè non ſit opus re-
currere ad huiuſmodi præſumptiones, *l. fin. in princip. ff. de eo, quod met. cauſ. Cranett. conſil. 35. num. 5. Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 242. num. 7. & dec. 247. num. 20.*

Nec releuat, quod teſtes deponant de au-
6 ditu. Quia, vt reſpondit vltima Deciſio in
materia tam antiqua, prout iſta, admittuntur
teſtes etiam de auditu, *l. ſi arbiter, ff. de probat. gloſs. in l. in ſumma, §. idem labeo, verb. audierint, ff. de aq. pluu. arc. Dec. conſ. 320. nu. 5. Rota coram b. m. Coccino dec. 180. nu. 3. & deciſ. 235. num. 13.*
nihil obſtante, quod deponant de re à multis
7 annis retrò audita, & regulariter in teſte præ-
ſumatur obliuio poſt decennium; quia regu-
8 la procedit ad euitandam falſitatem, ſecùs
tamen ad illam inducendam, quo caſu remi-
niſcentia præſumitur eo ipſo, quod teſtis di-
cit ſe recordari, ex tradit. per *Menoch. de arbitr. caſ. 303. n. 3. & 6. Maſcard. de probat. concl. 1227. num. 25. & ſub num. 33. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 6.*

Minus ſubſiſtit, quod deponant inueriſimi-
lia. Quia eorum depoſitiones eſſe valdè veri-
ſimiles, comprobatur non ſolùm ex tranſitu
9 matris ad ſecunda vota, quæ non merebatur
prætenſam liberalitatem, cum ex eo fuerit ir-
rogata iniuria tam viro præmortuo, quam
ipſi filio, *§. ſin autem tutelam, authent. de nuptijs*;
vbi mulierem nuptias repetentem tria negli-
gere, Deum ſcilicèt, memoriam defuncti, &
filiorum dilectionem, *Gayl. practic. obſeruat. lib. 2. cap 98. numer. 2. Laderch. conſ. 33. numer. 9. Rota deciſ. 45. num. 6. & ſeqq. par. 7. recent.* Verùm
10 etiam ex Conſulto Præſidis Auenſis antiqui-
tus edito pro veritate, ac ex ſententia lata ad
fauorem Baronis de Grillion iuncta tacitur-
nitate, & acquieſcentia partis aduerſæ per
longiſſimum tempus, *l. ob carmen, §. ſi teſtes, ibi, conſiderabitque Iudex, ff. de teſtibus, Burſatt. conſ. 72. ſub num. 48. verſ. attamen lib. 1. Farinac. de teſt. quæſt. 65. num. 129. Rota apud Pacif. de Salut. dec. 294. num. 5.*

Demùm non officit obiecta nullitas exa-
11 minis ex eo, quod prius fuerit receptum ſu-
per articulis, quam ſuper interrogatorijs;
quia vt dixit *Rota in Toletana hæreditatis 6. Iunij 1618. coram Andrea, impreſs. inter recent. dec. 663. nu. 12. par. 4.* huiuſmodi nullitas non eſt tanti
momenti, vt ex ea fides examini adimatur.
12 Præter quod remanet ſublata ex præſentia
interpretum vtriuſque partis, vt reſponſum
fuit in *Meten. Monaſterij 16. Febr. 1598. coram b. m. Litta, poſt ſecundum vol. conſ. Farin. dec. 122. in fin.*

Et ita vtraque, &c.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Veneris 31. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Dos cenſetur ſoluta ex fructibus bonorum vxo-
ris à viro adminiſtratorum, ſi tamen vir vltra
creditum dotis maiorem quantitatem fru-
ctuum exegit, ſuos facit vigore ſtatuti Rauen-
næ, quando mulier in contrarium non pro-
teſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Solutio eſt quid facti, & propterea non præſumitur.*
2 *Solutionem alleganti incumbit onus probandi.*
3 *Dos cenſetur ſoluta ex fructibus bonorum vxoris per virum perceptis.*
4 *Statutum Rauennæ adiudicat viro fructus bonorum Vxoris, & plenius num. 7.*
5 *Maritus non lucratur fructus bonorum vxoris, niſi ſolutis oneribus eorundem bonorum.*

Satiſ-

6 *Satisfactio dotis præſumitur ex adminiculis, & diuturnà taciturnitate.*
8 *Statutum Rauennæ circa lucrum fructuum extradotalium excipit caſum, quo vxor contrarium proteſtatur.*
9 *Fructus extradotales præſumuntur à viro percepti de conſenſu vxoris, quæ paſſa eſt illos percipi à viro.*
10 *Fructus extradotales præſumuntur percepti de voluntate vxoris, quando fecit viro illorum quietantiam.*
11 *Amplia quandò quittantia fuit facta addendo iura iuribus.*
12 *In legitimam non imputatur donatio facta filijs.*
13 *Declaratio quod bona donata imputentur in legitimam, non præiudicat filijs, ſi fiat poſt quæſitum ius, & non incontinenti.*

DECISIO LXXXVII.

Reſolutum fuit die 7. Maij præteriti coram me deberi Vizzanis filijs primi matrimonij legitimam ex omnibus bonis tam dotalibus, quam extradotalibus Eliſabeth, & ea detracta deberi quoque ex bonis dotalibus tantum tertiam partem, alias verò duas deberi Manzonis filijs ſecundi matrimonij, Reſeruato, vt particulariter videretur primò an dos ſcutorum trium mille promiſſa ſecundo viro calculari debeat ad commodum hæreditatis maternæ, ſecundo an pariter calculari debeant fructus bonorum extradotalium, tertio an ſcuta mille ducentum donata filijs primi matrimonij debeant in eorum legitimam imputari.

Proſequendo igitur diſputationem propoſui dubium iuxta reſeruationem factam. Et quoad primum reſponſum fuit affirmatiuè, quia licet afferant Manzoni non eſſe ponendam ad calculum hæreditatis dotem huiuſ-
1 modi ex eo, quod non probatur ſoluta, nec præſumi debeat tanquam ſolutio ſit quid facti ad *text. in l. quinquaginta, ff. de probat.* &
2 illam probandi allegandi onus incumbat, *Rota decis. 433. num. 3. & dec. 516. eodem num. par 2. & dec. 725. nu. 4. to. 3. recent.* Attamen ſufficienter
3 ea probari viſa eſt. Quoniam cum Manzonus ſecundus vir bona Eliſabeth vxoris tam mobilia, quam ſtabilia adminiſtrauerit, & fructus exegerit dos prædicta cenſetur ſoluta ex fructibus ab ipſo perceptis, & adminiſtratis ad *text. in l. Neſſennius, vbi Bartol. ff. de negot. geſt. & l. ſed & ſi damnum, §. peculium verſ. nam vt eleganter, vbi Angel. ff. de pecul. Afflict. dec. 13. num. 16. verſ. imò præſumitur, Rota dec. 97. num. 1. verſ. & quoniam, & num. 2. cor. Pen. dec. 19. nu. 4. poſt Pariſ. de Saluian. in rec. dec. 305. num. 1. part. 5. & 547. numer. 16. part. 5. to. 2. & in Tiburtina redditionis rationis 3. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Meltio,* & in his terminis dictum fuit in *Bonon. Pecun. 27. Aprilis 1644.*

4 Nihil obſtante, quod Rauennatenſe Statutum adiudicet viro fructus, & redditus cuiuſcunque generis bonorum, & rerum vxoris, cum intelligi debeat adiudicare vſumfructum ſolùm in eo, quod ſupereſt deducto ære alieno, & exceptis annuis præſtationibus, adeò vt
5 maritus ſoluere teneatur ex ipſo vſufructu annua debita vxoris tanquam onera realia impoſita redditibus, ſeu fructibus earundem bonorum, & ſic Manzonus debuerit dotem ex iiſdem fructibus ſibi ſoluere, iuxt. *text. in l. final. ff. de vſufr. legat. l. vſufructu bonorum, ff. ad l. falcid. l. ſubſignatum 39. verſ. bona intelliguntur, ff. de verb. ſignif. & l. final. §. ſin autem legata, C. de bonis, quæ liber. Menoch. de præſ. lib. 4. præſ. 143. nu. 13. & 14. & conſ. 115. num. 11. Surd. dec. 193. num. 1. & ſeqq. Caſtill. de vſufr. cap. 58. num. 11. & 12. Rota in Interamnen. Vſusfructus 14. Maij 1650. coram Reuerendiſs. D. meo Decano,* & in terminis ſimilis Statuti firmatum fuit in *Ariminen. fructuum 7. Iunij 1655. coram b. m. Bichio, verſ. non obſtat aliud Statutum.*

6 Cui præſumptioni additur adminiculum taciturnitatis annorum 22. & vltrà promiſſæ dotis, quæ inducit præſumptam ſatisfactionē; cum videatur inuerisimile, quod ſpatio tanti temporis conticuerit, niſi de dote fuiſſet ſatisfactus, *Neuizan. conſ. 57. num. 7. Pariſ. conſ. 137. num. 12. lib. 4. Bero. conſ. 19. num. 6. lib. 3. Rota dec. 468. num. 8. cor. ſ. m. Gregor.*

Quo vero ad ſecundum negatiuè reſponſum fuit, ſcilicet fructus ex bonis adminiſtratis vltra dotem à viro perceptos non eſſe cō-
putandos in calculo hæreditatis maternæ, ſed
7 liberè ſpectare ad virum vigore prædicti Statuti mandantis, quod ipſe, nec eius hæredes ſuper adminiſtratione, & perceptione fructuū bonorum paraphernalium vllo modo moleſtentur, *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 9. nu. 3. Cyriac. controu. 31. numer. 9. Coſt. de fact. ſcient. & ignor. lib. 1. diſtinct. 47. num. 5. verſ. planè diuerſum eſt, Pigant. ſuper Statut. Ferrar. rubr. 103. lib. 2. num. 5. verſ. nunc autem, vſq; ad nu. 11. Alex. conſ. 42. num. 13. & ſeqq. lib. 1. Angel. conſ. 161. num. 6. Theſ. dec. 187. nu. 3 Rota in d. Ariminen. Fructuum, coram b. m. Bichio.*

Nec obſtare dixerunt, quod Statutum ex-
8 cipiat caſum quo maritus teneatur illos reſtituere vxori (cui de iure communi ſpectant) quando exegit præter illius voluntatem; quia de tali diſſenſu conſtare debet in ſcriptis præuia proteſtatione facta ab vxore in actu perceptionis, vt loquitur Statutum, ibi „ *ſi quis perceperit*, & inferius, *proteſtatione facta per vxorem, & non aliter,* quæ non poteſt in propoſito deſumi ex ſimplici reſeruatione bonorum adiecta in inſtrumento dotali, nàm hæc per ſubſequutam ſcientiam, & patientiam vxoris
9 euanuit dum paſſa eſt, quod maritus bona adminiſtraret, & fructus exigeret, vndè cum non probetur mulierem contradixiſſe perceptioni fructuum, nec fuiſſe legitimè proteſtatam, præſumitur conſenſiſſe, quod fructus extradotales perciperet, vt ad litteram notat *Alex. dicto conſ. 42. num. 15. verſ. nec habet obſtare, & num. ſeq. lib. 1. Berous conſ. 44. nu. 19. lib. 1. Bertazzol. conſ. 68. num. 3. Surd. conſ. 290. nu. 22. Ger. Spin. conſ. 24. num. 3. & ſeqq. Menoch. dicta præſ. 3. num. 19. lib. 3. verſ. quæ ſanè regula Arrias de Meſa var. reſ. lib. 2. cap. 30. nu. 8. & 10. Cancer. var. reſ. par. 1. cap. 9. nu. 162. Monach. dec. Lucenſ. 68. num. 13.*

Nec ex eo, quod Eliſabeth quietauerit Manzonum de fructibus perceptis poteſt inferri præſtitam non fuiſſe patientiam ab vxore, vt maritus fructus perciperet. Nam reſ-
10 ponſum fuit quietantiam huiuſmodi potius retorqueri, tùm quia declarat exactionem fuiſſe factam de eius conſenſu, & voluntate, *Coſt. d. lib. 1. diſt. 47. nu 7. verſ. & eſt potius quædam*
11 *declaratio*; tum etiam, quia demonſtrat enixam voluntatem Eliſabeth inhærendi Statuto, cum emanauerit ad cautelam, & addendo iura iuribus viro competentibus, quæ non niſi in vim dictæ municipalis diſpoſitionis verificantur, quam cautelam tradit, & approbat *Theſaur. d. dec. 187. in fin. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſ. 2. par. 7. nu. 34. & ſeq. Arrias de Meſa var. reſol. lib. 2. cap. 30. num. 11.*

Quo autem ad tertium viſum fuit ſummã ſcutorum mille ducentorum, quæ Eliſabeth antequam tranſiret ad ſecunda vota donauit filijs primi matrimonij non eſſe imputandam
12 in eorum legitimam; quia filius, ea, quæ recipit titulo donationis non imputat ad *text. in l. ſi quando, §. & generaliter, C. de teſtam. l. illud, C. de collationibus, Peregr. de fideicomm. artic. 36. num. 125. & 127. Craſs. in §. legitima, quæſt. 22. numer. 4. Menoch. de præſ. lib. 3. præſ. 142. numer. 3. Peguer. deciſ. 213. num. 2.* cum alijs relatis per *Mangil. de imput. qu. 33. num. 18. Altegrad. conſ. 7. num. 21. lib. 1.*

Nec refert donatricem declaraſſe in teſtamento, quod ſumma donata imputaretur in
13 legitimam; Quia quicquid dicendum eſſet vbi declaratio facta fuiſſet in limine donationis, non potuit fieri ex interuallo, ideo poſt ius quæſitum filijs ex præcedenti titulo puræ, & ſimplicis donationis, nec præiudicat, nec ſuffragatur, *Alexand. conſ. 8. num 2. lib. 2. Surd. conſ. 75. num.* 11. cum alijs per *Add. ad ſa. mem. Gregor. deciſ. 568. numer. 13. verſic. ſed hæc declaratio.*

Et ita vtraq; parte informante reſolutum fuit.

FIRMANA CENSVS.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Contractus bonorum minoris ſine ſolemnitatibus ſtatuti, & Conſtitutionum Ægidianæ, & Carpenſis non ſubſtinetur: inſinuatio non permittitur poſt motam litem, Cauſa in alienationibus minorum debet eſſe vera, & verificata, alias ſi eſt falſa, vel iniuſta, nec pro decreto iudicis præſumitur. Neceſſitas, & vtilitas contractus quando non probetur, & quando data facultate vendendi adhuc venditio requirat ſolemnitates.

SVMMARIVM.

1 *Solemnitates introducta per ſtatutum ad euitandam fraudem debent ad vnguem ſeruari.*

2 *Solemnitates eo magis ſunt ſeruandæ, dum ſtatutum contractus aliter factos mandat haberi pro infectis.*

3 *Inſinuatio requiritur in contractibus minorum ex conſtitutione ægidiana.*

4 *Conſtitutio ægidiana per Cardinalem Carpenſem fuit extenſa ad omnes contractus in Prouincia Marchiæ.*

5 *Conſtitutio ægidiana fuit edita ob publicam vtilitatem, ne minores læderentur.*

6 *Cenſus eſt ſpecies alienationis, & propterea imponi non poteſt à minore ſine ſolemnitatibus.*

7 *Inſinuatio ſeruari debet, etiamſi ſtatuta particularia declarent contractus validos, & exequendos.*

8 *Inſinuatio quæ interuenit poſt contractum, adhiberi debet vltra alias ſolemnitates ſtatutarias.*

9 *Inſinuatio poteſt quandocumque poſt inſtrumentum superuenire.*

10 *Inſinuatio poſt nullitatem in iudicio deductam non ſuffragatur.*

11 *Cauſæ veritas aliunde quam ex ſimplici enunciatiua probanda eſt in contractibus minorum, & num. 12.*

12 *Cauſa quando non eſt vera, nec neceſſaria, non ſuffragatur in contractibus minorum.*

13 *Cauſa vaga, & generalis eſt inefficax in contractibus minorum.*

14 *Statutorum forma ſeruanda eſt in contractibus minorum.*

15 *Cauſa æris alieni non dicitur neceſſaria, quando minores à creditoribus non pulſabantur.*

16 *Cenſus reſpectu creditoris eſt perpetuus, & proinde ad eius inſtantiam non arctatur debitor ad extinctionem.*

17 *Decretum Iudicis inducit præſumptionem cauſæ, & ſolemnitatum.*

18 *Pro Decreto Iudicis non præſumitur, quando cauſa expreſſæ ſunt iniuſtæ, vel inſufficientes.*

19 *Iudex non poteſt interponere decretum in contractu in quo habet intereſſe.*

20 *Pater non admittitur ad authorizandam perſonam filij in contractu, in quo habet intereſſe.*

21 *Si cauſa eſt in parte falſa, obligatio minorum, & decretum iudicis corruunt in totum.*

22 *Cenſus extinguendi ex prætio bonorum minoris debent ſpecificè exprimi cum die, & anno, quibus fuerunt contracti.*

23 *Iudex debet omnes facti circumſtantias diligenter diſcutere, antequam authorizet alienationes minorum.*

24 *Vtilitas minorum ad validandos contractus nullos debet eſſe euidens, & indubitata.*

25 *Verſio quando contractus eſt nullus, ſemper eſt probanda etiamſi contractus fuiſſet initus ex cauſa vtilitatis.*

26 *Verſio eo magis eſt probanda, quando extinctio non ſolum fuit deducta per modum cauſæ, ſed per viã pacti, & conditionis.*

27 *Alienatio bonorum minoris, an teneat ſine ſolemnitatibus, quando Teſtator dedit facultatem alienandi, & nu. 29.*

28 *Alienandi facultas intelligitur ſeruatis iuris ſolemnitatibus.*

DECI-

DECISIO LXXXVIII.

DOmini dixerunt cenſum ſcutorum 1300.
impoſitum per Hipolitam tutricem nomine filiorum Vincentij de Lutijs fauore Liberati Triuiſani ex defectu tàm ſolemnitatũ, quàm cauſæ non ſubſtineri. Reſpectu ſolemnitatum, quia non interuenerunt quatuor
1 conſanguinei proximiores, quæ ſolemnitas cum per Statutum Montis Florum ad euitandam fraudem præſumptam in contractibus minorum fuerit introducta erat ad vnguem ſeruanda per *text. in cap. cum dilecta, de reſcript. Gozzadin. conſ. 73. num. 2. Alex. conſ. 42. num. 16. lib. 1. Rota deciſ. 73. num. 2. poſt Pic. ad Statut. Vrb. deciſ. 189. num. 1. par. 4. diuerſ. & dec. 410. eodem num. coram Buratt.* Præſertim cum Statutum
2 ea non impleta contractus annullet, & prò infectis haberi declaret iuxt. *text in l. non dubium, C. de legib. Rota in recent. deciſ. 678. num. 2. par. 1.* cum alijs relatis in *d. dec. 410. num. 1. apud Buratt.*

3 Et quia caret inſinuatione *ex Conſtitutione Aegidiana lib. 5. cap. 25.* in contractibus minorum vltrà ſolemnitates requiſita, & per Car-
4 dinalem Carpenſem ad omnes contractus intrà Marchiæ Prouinciam extenſa, *Rota dec. 185. num. 1. & 6. par. 2. deciſ. 178. num. 7. & 8. part. 7. recent. deciſ. 260. num. 3. apud ſ. m. Gregor.* & alibi
5 paſſim, quæ pariter cum fuerit edita cauſa publicæ vtilitatis, & ne minores directè ſiue indirectè lædantur omninò erat implenda in
6 conſtitutione cenſus huiuſmodi, in quo tanquam ſpecie alienationis militat eadem ratio læſionis per *text. in l. fin. C. de reb. alien. non alien. Bald. in cap. ad audientiam il ſecondo numer. 9. de reſcript. Rota apud Merlin. deciſ. 540. num. 1.* cum alijs relatis per *Cenc. de cenſ. qu. 16. nu. 3. & apud Buratt. deciſ. 410. num. 3.*

7 Quod procedit etiamſi particularia Statuta locorum illius Prouinciæ ſeruata certa forma ſolemnitatum declarent contractus validos, & exequutioni demandandos; nàm cum in-
8 ſinuatio non in ipſo contractu, ſed poſt illius celebrationem interuenire debeat, quoad ſolemnitates, locornm Statuta ſeruantur, quoad inſinuationem conſtitutio Prouincialis attenditur, vt in his terminis dictum fuit coram *Gregor. dec. 260. num. 4. & coram Pamphil. dec 80. apud Pic. ad Statut. Vrbis, confirmata coram eodem dec. 285. par. 2. & in Ariminen. Legatorum 16. Iun. 1625. coram Manzanedo.*

Cuius defectus ſuppleri non potuit per ſub-
9 ſequutam inſinuationem: quamuis enim hæc ſolemnitas tanquàm requiſita poſt celebrationem actus quandocunque apponi valeat,
10 Tamen cum in præſenti ſuperuenerit poſt nullitatem in iudicium deductam non ſuffragatur ad tradita per *Innoc. in cap. 1. num. 2. verſ. plenior intellectus eſt de conſ. vtil. vel inutil. Rom. in l. Modeſtinus num. 19. ff de donat. Cyriac. contr. 10. num. 76. Angel. conſ. 179. num. 7. poſt med. Decian. conſ. 60. num. 3 lib. 4. Rot. dec. 178. num. 10. par. 7. recent. & in Romana, ſeu Auximana bonorum 28. Iunij 1656. coram Reuerendiſs. Præſide Vallisoletano.*

Reſpectu verò cauſæ nulla datur probatio ſuper illius veritate, niſi quod cenſus fuit impoſitus pro extinguendis alijs cenſibus conſtitutis ſub vſuris grauioribus in ſorte ſcutorum 1052. partim à Vincentio Patre, partim poſt illius obitum ab Hipolita matre ad ſuccurrendum indigentijs filiorum, nec non alia debita exoluenda eadem occaſione contracta, quæ
11 ſimplex aſſertio, & enunciatiua attendenda non eſt in præiudicium minorum, quibus ſicuti prohibitus alienare contrahendo præiudicare non poteſt, ità nec aſſerendo id, per quod contractus validus redderetur, *Rota dicta deciſ. 430. num. 2. in Romana Fideicomm. 7. Iunij 1652. coram Reuerend. Præſide Valliſoletano, & in Vrbinaten. Prædij 23. Maij 1653. coram bo. mem. Bichio, verſic. eadem reſponſione in fine.* Eoque
12 minus, quia exiſtentia æris alieni, & cauſæ neceſſitatis aliundè, quam ex aſſertione contrahentium probari debet ad *tex. in l. magis puto ff. de reb. eorum, & l. ob æs alienum, Cod. de præd. minorum, Rota deciſ. 444. num. 9. & 575. num. 6. & 7. apud Merlin. & dec. 27. num. 4. & 52. num. 6. apud Cenc. de cenſ.*

Imò conſtat cauſam, neque veram fuiſſe, neque neceſſariam. Nam licèt dictum fuerit cenſum imponi pro extinguendo ære alieno, quo filij premebantur: tamen præter cenſus impoſitos per Vincentium, aſcendentes ad ſcuta 577. reliquos ad prædictos filios nullo modo ſpectaſſe deprehenditur ex inſtrumentis in *Summario illorum de Lutijs num. 5. 13. & 14.* ex quibus apparet ab hæreditate Vincentij debitos non fuiſſe tot cenſus, quot in notula deſcripti ſunt, nec alia debita ab illo fuiſſe contracta, & alios cenſus in ſumma ſcut. 400. ab Hipolita matre conſtitutos pro reparandis neceſſitatibus domus, & filiorum, alijſq; debitis diſſoluendis ſuſtineri non poſſe; tum
13 quia cauſa expreſſa non fuit ſpecialis, & indiuidua, ſed generalis, & nimis vaga, & conſequenter inefficax, vt aduertit *Pic. ad Stat. Vrbis lib. 1. cap. 151. gloſ. 27. numer. 4.* & dixit *Rota in Rom. Pecuniaria 9. Iun. 1636. coram Merlin. inter eius impreſſ. deciſ. 714. num. 35.* & alijs relatis in *Rom. Domus 19. Ian. confirmata 28. Iunij 1656. coram R. P. D. meo Veroſpio, & 14. Maij 1647. cor. R. P. D. meo Celſo.* Tum etiam quia fuerunt impoſiti abſque interuentu filiorum, & non ſeruata forma Statuti Montis Florum, vt cenſuit *Rota dec. 678. nu. 3. par. 1. recent. apud Merlin. dec. 540. num. 1. & ſeqq.* & dictum fuit in *Bononien. de Berois 28. Iunij 1641. coram Reuerendiſs. Compoſtellano in Ariminen. Computorum 18. Iunij 1646. coram Reuerend. Terracinen. & in Romana Domus 4. Maij 1648. coram b. m. Bichio.*

Sicuti quoque neceſſaria non fuit dum prò
15 extinctione cenſuum minores à creditoribus non pulſabantur, vt inquit *Rota deciſ. 40 nu. 3. & 7. part. 3. recent. apud Merlin. dec. 344. num. 5. & ſeqq. & in Romana Saluiani 27. Ianuarij 1640. coram b. m. Dunozetto* nec cogi poterant, cum
16 cenſus quoad emptorem debeat eſſe perpetuus, & reſpectu verò venditoris ſit temporalis, vt reſpondit *Rota deciſ. 539. num. 3. coram Cardinal. Caualer. & deciſ. 25. num. 5. & 26. num. 12 & 27. num. 6. poſt Cenc. de Cenſ. & alibi paſſim.*

Non

Non obſtat, quod interuenerit Decretum
17 Iudicis, ex quo oritur præſumptio cauſæ, & cenſentur omnia ſolemniter acta, quia prædicta in contractibus interueniſſe in dubio
18 præſumitur: non autem quando (prout hic) in inſtrumento fuerunt expreſſæ cauſæ iniuſtę & inſufficientes *Natt. conſil. 162. num. 19. & 20. Roland. conſil. 7. num. 66. lib. 3. Rota deciſ. 136. nu. 2. & ſeq. & 143. eodem nu. 1. par. 3. recent. & in Romana Domus 14. Ianuar. 1656. §. hinc non vrget, cor. R. P. D. meo Veroſpio*. Præcipuè cum
19 ipſemet Iudex habuerit intereſſe in vno ex cenſibus extinguendis, vt aduertit *Natt. conſ. 162. num. 21. in fine*, quo poſito etiam Pater,
20 vt ſuſpectus recuſatur ad authorizandam perſonam filij, vt ponderauit *Rota deciſ. 218. nu. 7. part. 2. recent. & deciſ. 575. numer. 16. apud Merlin.*

Cumque appareat cauſam æris alieni præter ſummam ſcutorum 577. in reſiduo fuiſſe
21 falſam, tam impoſitio cenſus, & obligatio filiorum, quam Decretum Iudicis corruunt in totum ratione indiuiduitatis, vt in dicta *l. magis puto §. ſi æs alienum ff. de rebus eorum Rota deciſ. 575. num. 10. apud Merlin. cum alijs relatis in Vrbinaten. Pradij 23. Maij 1653. coram b. m. Bichio in Romana pecuniaria 25. Iun. 1655. & 9. Iun. 1656. coram. R. P. D. meo Beuilaqua, & in Anconitana Pecun. 27. Iun. 1657. coram Reu. Præſide Valliſoletano*.

His accedit, quod in Inſtrumento adnota-
22 tus non fuit dies, & annus illorum cenſuum pro quibus extinguendis hic nouus imponebatur, vt aliàs obſeruatum fuit *coram Merlin. deciſ. 540. num. 14.* neque legitur allegatum
23 fuiſſe, quod creditores vrgerent, vel immineret exequutio aliqua ſuper bonis pro ſoluendis debitis, nec quod Hipolita Tutrix, ſeu conſanguinei vti proximiores adhibiti atteſtati ſint de non exiſtentia pecuniarum, aut mobilium, vel nominum Debitorum ex quibus aſſerto æri alieno ſatisfieri poſſet, ſicuti ad erat elegans prædium, ex cuius fructibus potuiſſet ſenſim extenuari, vt hæc omnia pro habenda diligenti cauſæ diſcuſſione Iudex perquirere tenebatur, ita de mente *text. in l. 1. §. ſi forte, & l. magis puto §. nè paſſim ff. de reb. eorum conſuluerunt Roman. conſ. 321. num. 1. Corn. conſ. 109. num. 2. lib. 3. Dec. conſ. 575. à num. 3. vſque ad ſeptimum Roland. conſ. 33. n. 4. & 5. lib. 1. & deciſum fuit à Reg. Conſ. Neap. apud Afflict. deciſ. 249. num. 1. latè dixit Rota d. dec. 444. num. 5. & ſeqq. cor. Merlin.*

Hinc cauſa vtilitatis deſumpta ex eo, quod cenſus impoſitio facta fuerit ad rationem ſex pro extinguendis alijs ad rationem ſeptem, & octo fruſtratoria redditur, & inutilis, conſtat enim ad ſenſum interuſuria ſcutorum 1300. longe excedere fructus ſcutorum 577.
24 quamuis ſub grauioribus extent vſuris, vtilitas autem minorum ad validandum eorum contractus exigitur euidens, & indubitata eſſe debet, vt per *Lambertengh. de contract. minor. tit. 8. num. 17. Corn. conſ. 243. num. 3. verſic. præterea lib. 2. Rota coram Seraph. deciſ. 1242. nu. 3. & apud Merlin. d. dec. 540. nu. 18.*

Et ad hunc effectum, quia cenſus eſt nul-
25 lus, eſſet vlterius probanda verſio in cauſam talis extinctionis *ad text. in l. ſi prædium vbi gloſſ. verb. probare C. de præd. Minor.* & ità limitando regulam, quod contrahens cum minore ex cauſa vtilitatis non tenetur eſſe ſollicitus de verſione diſtinxit *Rota deciſ. 678. num. 2. & ſeq. part. 1. recent. & deciſ. 18. num. 29. & 30. apud Reu. Vrgellen. & in d. Romana Saluiani 27. Ianuarij 1640. §. minus obſtat coram b. m. Dunozett.*
26 maximè quia extinctio ſupradictorum cenſuum non ſolum fuit deducta per modum cauſæ, ſed vlterius per viam pacti, & conditionis ex Inſtrumento ibi „*dummodò ex eis redimantur ſupradicti cenſus, & creditores cedant iura*, ideò cum cauſa ſit præciſa, & ſub hac expreſſione Decretum Iudicis interuenerit tenebatur Triuiſanus eſſe ſollicitus, vt in cauſam determinatam pretium integrum cõuerteretur *Grat. diſcept. 45. num. 2. & 555. num. 7. Rota apud Seraph. dec. 338. num. 7. cum ſeq. d. 178. num. 13. verſic. demum nullitas cum ſeqq. part. 7. rec. dec. 79. num. 6. & 7. coram Mart. Andr. & dec. 696. n. 4. & ſeqq. cor. Penia.*

Nec ſuffragatur facultas alienandi per te-
27 ſtatorem attributa Hipolitæ Tutrici ratione cuius ſolemnitates in contractibus rerum minoris ceſſare videntur iuxtà *text. in l. 1. C. quando decret. opus non eſt & l. pariter prima ff. de præd.*
28 *minor.* Quia hæc facultas non aliter conceſſa intelligitur, quam iuris ſolemnitate ſeruata ad tex. *in l. ſi quando C. de inoff. teſtament. Ancharan. in cap. gratum 3 de Poſtulat. Prælat. Grat. diſcept. 5. num. 42. & 43. Riminald. Iun. conſ. 79. num. 88. lib. 6. Caſtrenſ. conſ. 65. num. 4. verſic. nam diſpoſitio iſta Surd. conſ. 241. à num. 1. cum ſeqq. Grat. deciſ. March. 131. num. 4. & alijs relatis dixit Rota dec. 31. ſub num. 5. poſt Merlin. de pignor.*
29 Eo magis quia diſpoſitio Teſtatoris continet facultatem diſtrahendi ſolùm in genere, quæ ſolemnitates introductas ratione publicę vtilitatis non tollit, non autem mandatum præciſum alienandi rem certam, nec determinatam ſpeciem contractus in diſtractione ſeruandam, in quibus terminis in contrarium allegata procedunt iuxtà declarationem *Cagnol in l. ſingularia 72. ff. ſi certum petatur Lambertengh. de contract. eorum qui ſinè certa ſolemnit. gloſſ. 1. num. 2. Roland. conſ. 99. num. 47. Pariſ. conſ. 85. num. 50 lib. 3. Surd. conſ. 191. ſub num. 18. verſ. ex his ſublata ſunt & deciſ. 77. nu. 2. & ſeq. Hodie rn ad deciſ. eiuſdem Surd. dec. 278. n. 17.*

Ex quibus dempta ſumma erogata in extinctionem cenſuum impoſitorum per Vincentium Lutium conſtituentium ſcuta 2336. in quibus Triuiſanus remanet ſolummodò creditor, quoad reſiduum mandatum A. C. non eſſe exequendum deciſum fuit vtraque parte informante.

CA-

CALAGVRITANA SPONSALIVM.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Matrimonium quis contrahere non obligatur, niſi præceſſerint ſponſalia, quæ non probantur duabus mulieribus patientibus diuerſas exceptiones, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium quis contrahere non obligatur, quando non conſtat de præcedentibus ſponſalibus, & num. 10.*

2 *Sponſalia non probantur duabus mulieribus patientibus diuerſas exceptiones.*

3 *Teſtis qui depoſuit propter minas, & metum non attenditur.*

4 *Teſtis deponens per vim nedum non probat, ſed nec facit inditium.*

5 *Teſtis inuerisimila deponens eſt minoris fidei.*

6 *Teſtis vilis, inhoneſta, & malæ famæ nihil probat.*

7 *Teſtes non probant ob præſumptam ſubornationem, quæ ex eo deducitur, quod collitigans tentauit alios ſubornare, & n. 8.*

9 *Examinis forma, quando eſt data, debet ad vnguem ſeruari.*

11 *Sponſalia qui contraxit abſque iuramento, non cõpellitur ad contrahendum matrimonium.*

DECISIO LXXXIX.

PRo informante reſponſum fuit, videlicet Ioſephum Delgado cogi non poſſe ad contrahendum matrimonium cum Bernarda
1 del Rinçon, quia non conſtat de præcedentibus ſponſalibus, ſinè quibus non intrat obligatio contrahendi per verba de præſenti *iuxt. not. in cap. ex litteris il 2. cap. requiſiuit, & cap. ſicut de ſponſal. Couarru. eod. tit. part. 1. cap. 4. num. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 29. num. 8. Boer. conſ. 40. num. 22. Ferrett. conſ. 171. per tot. Rota deciſ. 232. num. 1. part. 4. tom. 2. recent. & cor. Card. Canel. dec. 415. n. 1.*

2 Duæ ſiquidem mulieres, quarum depoſitiones adducuntur ſponſalia non probant cũ altera ſcilicèt Anna deponens habuiſſe mandatum à Ioſepho eius nomine promittendi cũ Bernarda ſe matrimonium contracturum, in-
3 uitã depoſuerit, & territa minis, metuque Franciſci Molini eius viri, qui tanquam Bernardæ Auunculus matrimonium huiuſmodi affectabat, vt poſt examen ipſamet declarauit retractando antecedentem depoſitionem, & ſatis apertè concludens Ioſephum ſibi non demandaſſe, vt eius nomine ſponſalia contraheret, ſed inſtigationibus, & importunitate viri coacta talia depoſuiſſe, vndè ſuper eius dicto fundamentum fieri non poteſt *iuxt. Doctr. Abb. in cap. cum ſua 9. verſic. ex internallo de teſtib. Alex. conſ. 124. num. 6. & ſeqq. Craſs. deciſ. 8. de teſtib. cum alijs relatis per Rota deciſ. 256. num. 33. par. 4. tom. 2. recent.* Nam teſtis deponens
4 per vim non ſolum non probat, ſed neque facit inditium, vt notat *Florian. in l. inuiti la ſecanda ad fin. verſ. adde tamen ff. de teſtib.* & alios congerit *Farinac. quæſt. 78. num. 1. de teſtib. & dixit Rota in Aſſiſien. Dotis 22. Iun. 1640. in fin. cor. Ben. Tarraconen.*

5 Concurrit vlterius inuerisimilitudo, quod ſcilicet Ioſeph, qui adeò familiariter cum Parentibus eiuſdem Bernardæ verſabatur, voluerit in re tàm magni ponderis vti miniſterio mulieris, quæ dum deponit huiuſmodi negocium geſſiſſe coram pluribus, præſertim Patre ipſius Bernardæ, qui negat ſponſalia contracta fuiſse, de mendacio conuincitur, rationi quidem magis congruit, quod hæc omnia per ſe ipſum peregiſset, ſi matrimonium ſe contracturum deliberaſset propter dictam familiarem conuerſationem, & deſiderium, ac votum conſanguineorum Bernardæ: adeò vt hinc quoque fides huius mulieris minuatur *ex text. in cap. quia veriſimile, ibique Abb. & Felin. de præſumpt. tradunt Burſatt. conſ. 346. num. 12. lib. 4. & Rota dec. 294. num. 11. & 241. num. 6. coram Buratt. & in recent. deciſ. 73. à num. 1. vſque ad 6. part. 4. tom. 2. & deciſ. 259. n. 13. par. 6.*

Altera nempè Maria tot patitur defectus, vt nullam faciat probationem, vltra quod enim inſeruiebat eidem Franciſco Molino eſt
6 vilis inhoneſta, & malæ famæ, & conſimili morbo laborat contendens in Curia Metropolitana Burgenſi eodem modo ſibi captare virum *ad text. in cap. perſonas extra de teſtib. quam plures adducit Farinac. eod. tract. quæſt. 59. num. 41. & in ſpecie dixit Rot. dec. 207. num. 2. par. 1. & dec. 477. n. 5. par. 5. rec.*

7 Quinimmò earum depoſitiones nec attendi deberent ob præſumptam ſubornationem ex eo, quod conſtat fuiſse alios corruptos, & ſubornatos ad teſtificandum de his ſponſalibus, qui cum deponere renuerint potuerunt nè dum contra Bernardum examinari, eiſque fides adhiberi in odium eius Patris ſubornantis, vt inquit *Grat. diſcept. forenſ. cap. 192. nu. 3.*
8 *& 7.* ſed ex attentata eorum ſubornatione intrat quoque ſuſpicio, quod alij etiam examinati corrupti fuerint ex adduct. *per Guidopap. conſ. 75. num. 4.* & in ſimili firmauit *Rota d. dec. 207. num. 5. part. 1. rec.*

Additur his nullitas examinis, quia cum Vicarius commiſerit Notario, quod vna cum perſona Eccleſiaſtica teſtium iuramenta, & depoſitiones reciperet, hæc forma erat ad vn-
9 guem ſeruanda *cap. ſtatutum de reſcript. Rota dec. 466. num. 1.* & ea ſpreta nulliter fuit proceſſum *cap. Piſanis de reſtit. ſpoliator. cap. cum dilecta de reſcript. cap. venerabilis de officio delegat. Abb. in cap. cauſam num. 10. Rota coram Canaler. dec. 254. num. 1. & 2. & coram ſ. m. Greg. deciſ. 508. eodem num.*

10 Ceſsante itaque obligatione Ioſephi contrahendi per verba de præſenti, intempeſtiua viſa fuit DD. diſputatio an ſtante illius recuſatione, & repugnantia compelli poſſit ad
11 contrahendum, cuius tamen contrarium deficiente iuramẽto tenent ferè omnes Canoniſtæ *in d. cap. ex litteris Sanch. de matrimonio lib. 1.*

d. ſp.

diſp.19.num. 8. & tanquam de veriori ſententia teſtatur *Gabr.conſ.186.num.11. & in Rota coram Seraph.deciſ. 1112. num. 3. & 4. & in recent. deciſ.207.part.1. & 668.part.4.num.3.& dec.107. poſt Conſil. Farinac. lib.1.& deciſ. 242. num. 15. coram Reu.Vrgellen. & dictum fuit in alia Calagurritana pratenſi matrimonij 11. Febr. 1647. coram R.P.D.meo Meltio.*

Atque itá alterá parte diuerſis vicibus laceſſita deciſum fuit.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Ven. 7. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Repudiatio hæreditatis vnde probetur: reſtitutio in integrum minori aduerſus repudiatam hæreditatem quando non debeatur: ignorantia qualis eſſe debeat, vt illius pretextu detur reſtitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Repudiatio hareditatis probatur ex declaratione partis.*
2 *Hareditas ſemel repudiata amplius adiri non poteſt.*
3 *Minores reſtituuntur aduerſus repudiatam hareditatem.*
4 *Reſtitutio aduerſus repudiatam hareditatem petenda eſt intra quatriennium, vel ſaltem intra aliud triennium poſt quatriennium.*
5 *Repudiatio non officit, quando eſt facta à Procuratore ſine ſpeciali mandato.*
6 *Repudiatio quando dicatur facta à legitimo Procuratore, vel tacite ratificata à principali, & numer. 7.*
8 *Mandatum probatur ex productione iurium, qua Procurator habuiſſe cenſetur à principali.*
9 *Hareditatis aditio non probatur ſolutione facta alio titulo, quam hareditario illius, de cuius hareditate agitur.*
10 *Hareditatis damnoſa aditio eo minus praſumitur.*
11 *Hareditatis aditio non infertur ex actu aquiuoco.*
12 *Aditionem pracedentem excludit reſtitutio aduerſus non aditam hareditatem.*
13 *Probatio certa, & concludens tollit omnem praſumptionem iuris.*
14 *Reſtitutio non datur ex capite ignorantia praſumpta in harede, quando hares repudiauit hareditatem vel per quatriennium neglexit adire.*
15 *Reſtitutio non datur ex capite ignorantia, qua apparet craſſa, & ſupina.*
16 *Reſtitutio in integrum eo minus datur aditus quarendum cum damno tertij.*
17 *Ius redimendi eſt hareditarium.*
18 *Ius redimendi non competit ei, qui non eſt hares venditoris.*

DECISIO XC.

Ex capite reſtitutionis in integrum reſolutum fuit die 18. Iunij 1657. coràm me eſſe locum retrouenditioni Domus non obſtante lapſu annorum quinquaginta, & vltra cum ſuppoſito, quod ageretur de muliere hærede, quæ propter ignorantiam præſumptam in integrum reſtituitur aduerſus lapſum temporis ad redimendum preſtitutum: ſed iterum diſpuncta deciſione, quia nouiter allata pro parte D. Victoriæ Parabiacchæ de Palutijs fundamentum reſolutionis euertunt DD. ab ea receſſerunt.

Viſum enim fuit non ſubſiſtere, quod Morandam agens ad retrouenditionem Domus ſit
hæres Ioannis Iacobi Patris venditoris. Nam
ex iuribus datis in præterita, & ex ijs, quæ
dantur hodie conſtat vſque ab anno 1638. ipſam
à creditoribus hæreditarijs iudicialiter
1 conuentam declaraſſe mediante ſuo Procuratore
nolle eſſe illius hæredem, & de anno
1650. poſt geminatam huiuſmodi declarationem
datum fuiſſe hæreditati iacenti Curatorem,
quæ declaratio cum importet expreſſam
hæreditatis repudiationem *l. qui ſe Patris vbi
Bartol. & alij C. vnde liber. l. pro harede, & l. recuſari
vbi Ang. & Caſtr. ff. de acq. hared. Mantic. de
coniect. vltim. vol. lib. 12. tit. 14. num. 18. Grat.
diſcept. 706. num. 31. Bellon. conſ. 50. ſub num. 8.
in fin. Corn. conſ. 312. num. 2. Peregr. conſ. 55. n.
11. lib. 4.* intrat Axioma, quod hæreditas ſe-
2 mel repudiata amplius adiri non poteſt *l. cum
ignorantia C. de iuris, & facti ignor. Bertazol. conſil.
ciuil. 18. num. 19. Rota in Romana aditionis 19.
Nouembris 1610. coram Penia deciſ. 1541. inter
eius impreſſas.*

Non obſtat aditio præuia reſtitutione in integrum
poſtmodum ſubſequuta anno 1656.
3 lite pendente, licet enim aduerſus repudiatam
hæreditatem Minores reſtituantur, tamen
in præſenti cum à die repudiationis non ſo-
4 lùm ſit elapſum quadriennium, intrà quod
temporis ſpatium omninó petenda erat, ſed
vlterius triennium effluxerit minoribus ſpeciali
fauore ætatis indultum ad adeundam hæreditatem,
& reuocandam repudiationem
etiam poſt tranſactum quadriennium *iuxt. tex.
in l. final. C. de repud. vel abſtin. hared. vbi Bald.
Alex. Caſtr. & reliqui iuris interpretes Mantic. de
coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 10. num. 21. Coſt.
lib. 2. tit. de reſtit in integ. part. 2. quaſt. 63. art. 1.
num. 8. Mandell. Alb. conſ. 301. in principio*, reſtitutio
in integrum non potuit ſibi amplius
competere, vt ſequendo *text. in dicta l. final. dictum
fuit in ſupracitata Romana aditionis hareditatis
dec. 1541. n. 5. apud Peniam.*

Nec obſtare dixerunt DD. repudiationem
5 fuiſſe factam à Procuratore non habente ſpeciale
mandatum. Quia de eo dubitari non
6 poſſe reſponſum fuit attento, quod repudiatio
facta fuit à Rocco Procuratore, & à Tarquinio
Patruo eiuſdem Morandæ, quorum
vterque in termino aſſignato ad inſtantiam
creditorum ad declarandum an illa ſit; & eſſe

velit

velit hæres d. Io: Iacobi Patris produxit In-
ſtrumentum repudiationis eiuſdem hæredita-
tis factæ ab alijs fratribus, & ſororibus, nec
non inſtrumentum quietantiæ dotis illius vna
cum quietantia ſcutorum centum occaſione
ſocietatis officij; vndè cum repudiatio facta
fuerit ad illam liberandam à moleſtijs iudicia-
libus, quæ ſibi per creditores inferebantur,
& ex hac repudiatione libera euaſerit ab eo-
rum incurſu Procuratorem ad hunc effectum
7 conſtituiſſe, vel tacite repudiationem ab eo
factam ratificaſſe cenſeri debet ad tradit. per
*Oldrad. conſ. 126. num. 12. Add. ad Buratt. dec. 270.
num. 12. & in Iuuenacen. & Melfiten. Bonorum
15. Ianuarij 1646. verſic. verum etiam coram Em.*
8 *D. Cardinali Corrado*, & vlterius ſufficienter
probari ex dicta productione iurium, quæ ab
ipſa principali habuiſſe cenſetur *Bartol. in l. vul-
go in fin. de adminiſtratione tutorum Rom. conſ. 486.
num. 11. Cranett. conſ. 80. num. 5. Rota apud Millin.
deciſ. 278. num. 3. in Bononien. Pradij 10. Martij
1653. & in Romana redditionis rationis 19. Iunij
1654. coram R.P.D. meo Celſo.*

Minus ſuffragari, quod ex ſolutione debi-
torum, facta per Morandam præſumatur adi-
9 tio vt firmat prima deciſio; quia ſolutio fa-
cta non fuit ab ea tanquam Patris hærede;
ſed fratris Alexandri, & velut poſſidente Do-
mum cenſu grauatam; adeout referri nequeat
ad aditionem hæreditatis paternæ præſertim,
10 cum ſit damnoſa, & debitis inuoluta, vt de-
ſumitur ex illius repudiatione, & Curatoris
deputatione, quo caſu non præſumitur adi-
tio *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 460. num. 15.*
11 Quamuis ſufficiat, quod ſolutio ſit æquiuo-
ca ad hoc, vt aditionem hæreditatis non infe-
rat *l. ſi Pupillus §. final. l. gerit, & l. pro herede ff.
de acquir. hæredit. Surd. conſ. 159. num. 17. & 339.
nu. 15 cum alijs relatis per Rotam in dicta dec. 278.*
12 *num. 1. apud Merlin.* & hoc idem comprobet
aditio per viam reſtitutionis in integrum fa-
cta, quæ excludit omnem aliam præcedentem
13 aditionem, & tanquam probatio certa, &
concludens penitus infringit, ac tollit omnem
iuris præſumptionem *l. final. in princip. ff. quod
met. cauſ. l. cum de indebito ff. de probation. Dec.
conſ. 400. num. 8. Surd. conſ. 80. num. 19. & 423.
num. 12.*

Hinc ſublato fundamento ſecundæ partis
deciſionis, quod Moranda ſit hæres Ioannis
Iacobi venditoris corruit aſſumptum, quod
ſibi competat aduerſus præſcriptionem iuris
redimendi reſtitutio in integrum ex capite
præſumptæ ignorantiæ. Quia dum illius Pro-
14 curator anno 1638. produxit repudiationem
factam anno 1634. ad eius ſororibus, & Ale-
xandro fratre, cuius ipſa eſt hæres teſtamen-
taria ex repudiatione prædictorum exiſtentiũ
in eodem gradu arguitur ſcientia ſibi delatæ
hæreditatis, vel ſaltim conſtat potius de ne-
gligentia ob taciturnitatem tot annorum in
adeundo, quæ non impedit curſum quadrien-
nij, vt dicit *Rota in Romana Saluiani interdicti
22. Iunij 1602. coram Iuſto impreſſa apud Marcheſ.
de commiſs. part. 2. fol. 83. num. 3. vſque ad fin.*
15 Quam de ignorantia, cum debeat eſſe iuſta,
& probabilis, atque ab omni parte excuſabi-
lis, non autem craſſa, & ſupina *Mandell. Alb.
conſ. 18. num. 1. & in dicta Romana Saluiani inter-*
16 *dicti apud Marcheſ. num. 2.* Præſertim, quia
agitur de hæreditate adeunda, & ſic iure quę-
rendo cum damno tertij, vt proindè nouiſ-
ſima hæc ſollicitudo non mereatur in inte-
grum reſtitutionem *Odd. hoc tract. quæſt. 26. nu.
47. Rota coram Pen. deciſ. 515. num. 5. cum ſeqq.*
17 Et quia ius redimendi eſt hæreditarium, *vt in
præcedenti deciſione* dictum eſt, adeout nullo
18 modo Moranda poſſit agere ad retrouendi-
tionem Domus, cum in ea deficiat qualitas
hęreditaria, nec valeat amplius illam recupe-
rare *per text. in l. item quæritur §. ſi venditor ff. de
ædilit. Edicto, & d. l. cum ignorantia C. de iur. &
fact. ignor.*

Atque ità ex capite repudiatę hęreditatis
recedendum eſſe vtraque parte informante
reſolutum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 119. & 158.

BONONIEN. IVRISPATRONATVS DE GRANAGLIONO.

Veneris 7. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Inſtitutio debetur pręſentato concurrentibus requiſitis de iure neceſſarijs, patronus laicus per pręſentationem inhabilis non priuatur iure præſentandi, ſed poteſt alium pręſentare, ſecus autem in patrono Eccleſiaſtico, & Pręſentationes quomodo fięri debeãt à communitatibus.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio debetur præſentato concurrentibus requiſitis de iure neceſſarijs, & n. 3.*

2 *Approbatus ſemel ad aliud ſimile beneficium alia approbatione non indiget.*

4 *Patronus laicus, qui non idoneum præſentauit, poteſt alium intra quadrimeſtre præſentare.*

5 *Patronus Eccleſiaſticus preſentando non idoneum, priuatur pro illa vice iure præſentandi, & num. 6. datur ratio differentiæ.*

7 *Vniuerſitates, & Collegia debent ſimul congregari ad ſonum campanæ pro eligenda perſona præſentanda.*

8 *Præſentatio facta à minori parte patronorum non attenditur.*

9 *Laicalis Communitas poteſt præſentationes cumulare.*

10 *Inſtitutio dari debet idoneo comparenti, dum alij compræſentati non comparent.*

11 *Præſentatus dicitur idoneus, qui fuit alias approbatus ad curam animarum.*

DECISIO XCI.

Vacante per obitum Lucę de Menegotijs vltimi Rectoris Eccleſiæ Parochialis D. Nicolai de iurepatronatus Communi-

tatis

tatis de Granagliono, Iulius de Amorottis
fuit à Maſſario, & hominibus ad illam præ-
ſentatus; qui cum in examine à Vicario Ar-
chiepiſcopali Bononię inhabilis renunciatus
fuiſſet, nonnulli ex hominibus prędictę Com-
munitatis Matthęum Menegotium, & Anto-
nium de Nannis ad d. Rectoriam præſentare
auſi fuere, quas pręſentationes non appro-
bante Communitate, & ſibi licitum eſſe de-
nuò eligere, & pręſentare contendente, idem
Vicarius ſuſpenſo examine terminum quin-
decim dierum ad nouam pręſentationem cu-
mulatiuè faciendam Communitati pręfixit
addita clauſula pręſeruatiua iuris quæſiti Re-
uerendiſs. Archiepiſcopo conferendi pro ea
vice controuerſum Beneficium ad eius men-
ſam ob non factam pręſentationem habilis
deuolutum.

Facta iterum per Communitatem intra ter-
minum ſibi ſtatutum præſentatione in perſo-
nam Marci Antonij Taruſſi, eaque per Vi-
carium admiſſa Menegotius, & Nannius ab
hac admiſſione appellarunt, & cauſa ad Ro-
tam fuit deuoluta, Vndè dubitaui, an Mar-
cus Antonius foret inſtiuendus, & affirma-
tiuè per DD. reſponſum fuit, cum omnia
1 iuſtificentur ad obtinendam inſtitutionem de
iure neceſſaria, vacatio ſcilicet Eccleſiæ Pa-
tronalis, exiſtentia iuriſpatronatus, eiuſque
pertinentia fauore Communitatis ex ſenten-
tia lata per Vicarium cum voto Deputatorum
Congregationis iuriſpatronatus *Summario nu.*
1. præſentatio facta in tempore nondum ela-
pſo quadrimeſtre à die nouæ vacationis ſe-
quutæ per renunciationem factam à prædicto
Iulio de Amorottis ab examinatoribus reiecto
Summario num. 2. denique habilitas præſentati,
2 qui cum fuerit alias ad conſimile Beneficium
approbatus *Summ. num. 6.* vlteriori approba-
tione non indiget *iuxtà not. per Felin. in cap. cum*
venerabilis num. 48. de exception. & in cap. acce-
pimus 13. de ætate, & qualit. Barboſ. alleg. 60. nu.
83. de off. & poteſt. Epiſcop. Maceraten. variar. re-
ſolut. cap. 104. num. 2. lib. 1. Caualcan. deciſ. 29.
num. 10. Caputaq. deciſ. 365. part. 2. & Paleott.
3 *deciſ. 85.* ideò ei debita eſt inſtitutio *can. decer-*
nimus, & can. monaſterium 16. quæſt. 17 Abb. in
cap. cum Bertoldus num. 12. de re iud. Rota dec. 337.
num. 1. part. 2. deciſ. 48. num. 10. part. 4. tom. 2. &
deciſ. 232. num. 1. par. 5. recent. in Gerunden. Bene-
ficij 4. Iulij 1642. coram b. m. Bichio in Lucana
iuriſpatronatus 3. Iunij 1647. coram Reu. Tarraco-
nen. & in Aſculana iuriſpatronatus 1. Iuly 1650.
cor. R. P. D. meo Meltio.

Nec dubitandum, quin ſtante priori præ-
ſentatione fauore Iulij de Amorottis per Exa-
minatores reprobati, licitum fuerit Commu-
nitati iterum eligere, & præſentare. Nam
4 cum agatur de perſonis Laicis præſentantibus
non idoneum facultas eligendi non deuolui-
tur ad Ordinarium, nec Patroni priuantur il-
la vice iure præſentandi: ſed poſſunt alium
infra quadrimeſtre præſentare, vt in indiuiduo
loquitur *textus in can. cum nos ibique gloſſ. verb.*
minus idoneè, & Abb. num. 22. cæterique communi-
ter Canoniſtæ de officio Ordinarij Lambertin. hoc tra-
ctat. de iure patron. part. 1. lib. 2. art. 4. quæſt. 10. nu.
1. verſ. aut ſumus Viuian. eodem tract. lib. 6. cap. 7.
num. 68. Rota coram Canaler. deciſ. 21. num. 2. con-
5 trarium verò procedit in Patronis Eccleſiaſti-
cis *iuxt. text. in cap. cum in cunctis de ſupplen. neglig.*
6 *Prælator.* ratio autem eſt, quia laici non ita
exactè perquirere poſſunt idoneitatem præ-
ſentati ſicuti Clerici *ad not. per Lambertin. tract.*
eodem part. 1. lib. 2. art. 3. quæſt. 10. num. 18. & 22.
per Innoc. in cap. firmiter de Summ. Trinit. & ità
per gloſſ. in dicto Can. cum nos de officio Ordi-
narij.

Præſentationes Menegotij, & Nannij non
7 obſtant, quia prima facta non fuit á Præſen-
tantibus ſimul congregatis, vt requiritur in
Collegiis, & Vniuerſitatibus ad ſonum cam-
panę in loco deſtinato ad explendum actum
nomine totius Vniuerſitatis *l. vltima verſ. in lo-*
cum curiæ conuenire C. de legationibus, & in l. 2.
C. de Decurionibus Roland. conſ. 90. num. 3. lib. 1.
Theſaur. deciſ. 257. num. 3. & in terminis iuriſ-
patronatus *Corn. conſ. 224. num. 13. lib. 4. Rota*
deciſ. 295. num. 6. part. 6. & deciſ. 82. num. 3. par.
7. rec. in Lucana iuriſpatronatus de Podijs 21. Apri-
lis 1621. coram Coccino. Altera verò facta non
8 probatur à maiori parte Patronorum *iuxt. text.*
in cap. 3. de iurepatronatus ibique ſcribentes ſignan-
ter Io. Andr. Abb. conſ. 76. in 2. dub. lib. 2. Cal-
derin. conſ. 9. 10. & 15. fol. 61. & 62. Rota in S.
Seuerini Parochialis 9. Februarij 1618. coram Sa-
crato.

9 Et vbi etiam ſuſtinerentur, quia Commu-
nitas potuit præſentationes cumulare, vt di-
xit *Rota coram Merlin. deciſ. 443. num. 1. & in Ca-*
lagurritana Beneficij de Linares 4. Decembris 1643.
10 *coram b. m. Bichio* dum ipſi non informant, nec
eorum qualitates, & iura deducunt: interim
videtur Taruffus inſtituendus, de cuius ido-
11 neitate tanquam aliàs ad curam animarum
approbati dubitari non poteſt, vt fuit reſpon-
ſum in *Calagurritana Beneficij de Ocon. 20. Iunij*
1653. §. in exercitio curæ coram R. P. D. meo Be-
nilaqua, & in Calagurritana Beneficij S. Vincentij
13. Mart. 1654. §. 1. coram R. P. D. meo Celſo.

Et ita Taruffo tantum informante reſolu-
tum fuit.

AVENIONEN. BONORVM.

Veneris 14. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Diuerſa eſt donatio, quæ fit ſponſæ contempla-
tione dotis ab ea quæ fit ſponſo occaſione
futuri coniugij; prima enim cenſetur facta
in augumentum dotis, ſecunda ex mera libe-
ratione ad augendum patrimonium ſponſi, &
ſic non poteſt producere vſuras, nec minus
prætextu ſtatuti, vel conſuetudinis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio, quæ fit ſponſo occaſione futuri coniugij,*
differt à donatione propter nuptias, quæ fit contem-
platione dotis.

2 *Donatio facta contemplatione dotis tranſit in vxo-*
rem pro augumento dotis.

Dona-

3 *Donatio facta viro occaſione futuri coniugij reſpicit augumentum Patrimonij viri, non autem dotis.*

4 *Donatio facta viro occaſione futuri matrimonij non induit naturam, & qualitatem dotis.*

5 *Donatio non dicitur correſpectiua doti, ſed facta ex liberalitate donantis, quando fuit facta ſponſo pro ſe, & ſuis, & nedum occaſione matrimonij, ſed propter amicitiam.*

6 *Ex donatione facta viro occaſione matrimonij non debentur fructus, ſeu intereſſe.*

7 *Donatio conſiſtens in pecunia de ſui natura eſt infructifera.*

8 *Vſura* ex cap. ſalubriter de vſur. *ideo permittuntur in dote, quia dos deſeruit pro ſupportandis oneribus matrimonij.*

9 *Donatio, quæ fit ſponſo contemplatione certi matrimonij, & non dotis, non eſt fructifera, & numer. 11.*

10 *Donatio, quæ fit in recompenſationem dotis, & vt deſeruiat pro oneribus matrimonij, parit vſuras non ſecus ac ipſa dos.*

12 *Ex inueſtiendi onere non intrat obligatio ad fructus, quando onus inueſtiendi fuit imperſonaliter conceptum, nec iniunctum donanti, ſeu eius hæredi.*

13 *Inueſtiendi onus, quando ſpectet ad donatarium, & non ad donantem, ſeu debitorem.*

14 *Statutum inducens vſuras prohibitas nullatenus attendi debet.*

15 *Conſuetudo nutritiua peccati, ſeu illicitarum vſurarum non excuſat.*

DECISIO XCII.

SVper pluribus controuerſijs vertentibus
inter partes lata fuit ſententia per Rotam
Auenionen. à qua interpoſita appellatione, &
commiſſa cauſa b. m. Dunozetto reſolutum
fuit 9. Iunij 1656. conſtare de bono iure Domus
Profeſſæ Doctrinæ Chriſtianæ ex perſona
Patris Maurelli tam reſpectu legitimæ vna
cum fructibus ſibi debitæ in bonis Florettæ
matris, quam annuæ præſtationis ſcutorum
40. promiſſæ per Iacobum Maurellum iuniores
dicto Patri Profeſſo eiuſdem vita durante.

Sicuti reſpectu donationis ſcutorum 600.
factæ per eandem Florettam Nicolao Imonier
eius nepoti dictum fuit conſtare de bono iure
ipſius Nicolai, quo verò ad cenſum impoſitum
à Iacobo pro ſoluendis fructibus dd. ſcutorum
600. conſtare de bono iure eiuſdem
Iacobi reſeruatis alijs Capitulis contentis in
præfata ſententia ad particularem diſputationem.

Cum in eius locum ſubrogatus cauſam ſuper
reſolutis propoſuerim non fuerunt
impugnata omnia, quæ firmantur in deciſione,
ſed quoad eam partem, quæ continet
fructus donationis non deberi reſolutio reuocata
fuit in dubium, in qua permanendum
eſſe cenſuerunt DD. quia fundamenta remanent
in ſuo robore, quod Floretta licet in
contractu ſponſalium, & intuitu certi matrimonij
donauerit, ſimplicem tamen donationem
fecerit, non autem propter nuptias
ſiue dotis augmentum.

Nam ex ipſomet inſtrumento donationis
1 liquet non fuiſſe donatum ſponſæ contemplatione
Dotis, quod eſt proprium donationis
propter nuptias, ſed ſponſo contemplatione
futuri Connubij, quæ donatio non ſortitur
naturam, & qualitatem prioris donationis,
ſed ab ea plurimum differt, vt deſumitur *ex
l. cum multa C. de donationib. antè nupt.* & aſſignando
differentiam tradunt *Mantic. de tacit. lib. 13.
tit. 42. num. 1. & lib. 20. tit. 1. num. 1. cum ſeqq.
Gratian. diſcept. 398. num. 53. conſulunt Caſtr. conſ.
345. ſub num. 4. verſ. præterea lib. 1. Bertrand. conſ.
340. num. 1. & 2. eodem lib. & in ſpecie concludit
Rota in Fanen. Saluian. coram Pamph. 8. Martij
1613. poſt Fenzon. ad ſtat. Vrb. deciſ. 135. confirmata
16. Martij 1618. in rec. deciſ. 633. num. 6.
& 7. & in Romana augumenti dotis 15. Nouembris
1619. apud Buratt. dec. 422. n. 9.*

Præcipua differentia eſt, quod in primo
2 caſu Donatio tranſit in vxorem, adeout cenſeatur
facta viro nomine vxoris, & in eius
verum, & proprium dotis augmentum, ſe-
3 cundo verò caſu permanet in viro, cum reſpiciat
augumentum patrimonij duntaxat viri
non autem dotis *Gomeſ. ad l. Tauri 52. num. 11.
in fin. verſ. item etiam à Pont. conſ. 80. num. 12. &
ſeqq. Mantic. de tacit. lib. 13. d. tit. 42. num. 18.
verſ. vnde ex facto Guidopap deciſ. 145. num. 1. &
2. Rota apud Buratt. deciſ. 861. num. 1. cum ſeqq.
& coram Em. D. Card. Ottbob. dec. 133. num. 3. &
4.* adeout fuerit ſimplex, & pura quamuis
4 contemplatione matrimonij facta, quæ non
propterea induit naturam, & qualitatem dotis,
nec liberalitatem excludit *Fontanell. de
pact. nuptial. clauſ. 4. gloſ. 1. num. 50. & ſeqq. Peregr.
conſ. 28. num. 4. lib. 3. Rota apud Merlin. deciſ.
229. num. 3.*

Et conuincitur ex eodem Inſtrumento, in
5 quo nulla facta ſtipulatione ad fauorem ſponſæ
Floretta elargitur ſponſo ſtipulanti pro ſe,
& ſuis, & non ſolum contemplatione matrimonij:
ſed propter amicitiam, quã ſẽper eundem
proſequuta eſt, & proſequitur, & quia
ità ſibi placuit, & placet, quæ verba excludunt
correſpectiuitatem dotis, & præſeferunt
donatricem non alia ratione, quàm ex liberalitate
donaſſe, vt firmauit *Rota in Romana
Donationis de incaſatis 26. Iunij 1626. confirmata
18. Februar. 1628. coram Merlin. inter eius impreſs.
deciſ. 229. num. 8. & 392. num. 3. ac vtrobique per
6 rotam* vnde vera eſt concluſio *primæ deciſionis*,
quod ex hac donatione nullum intereſſe debetur
iuxtà text. in l. liberalitatis 16. ff. de vſur. cũ
alijs ibidem allegatis *§. nec ſubſiſtit.* tanquam
7 conſiſtat in ſimplici pecunia ſui natura, nec
fructus ferente, nec vſuras, vt dixit *Rota in
dicta dec. 409. num. 4. coram Merlin. & in Romana
quatuor Domorum 21. Iunij 1649. coram bo. me.
Peuting.*

Patet ergò cur diſpoſitio *cap. ſalubriter de
8 vſur.* permittens exactionem fructuum in dote
ad ſupportanda onera matrimonij extendatur
ad donationem propter nuptias, trahi tamen

men non debeat ad donationem factam contemplatione certi, ac determinati matrimo-
9 nij, quia nimirum hæc non fit ſponſo pro dote, nec pro ſupportandis oneribus, quem-
10 admodum in doris recompenſationem fit alia, & oneribus matrimonij deſeruit, in qua proinde non ſecus, ac in ipſa dote licita eſt perceptio fructuum, & vſurarum *Surd. de aliment. tit. 1. quaſt. 42. num. 78. & ſeq. Modern. Nicien. de vſur. quaſt. 71. num. 29.* & dictum fuit *in deciſione huius cauſæ 7. Maij 1657. §. bonum ius coram me*, in quibus terminis in contrarium allegata loquuntur, nihil referente, quod talis donatio dicatur pars matrimonij, & actus confuſus cum ipſo contractu matrimoniali, debeatque pariter iudicari ſicuti donatio propter nuptias, iura enim ad id probandum adducta loquuntur duntaxat ad effectum, vel collationis, vel irreuocabilitatis, & obſeruan-
11 tiæ eiuſdem donationis; non autem ad effectum ex ea conſequendi fructus, & vſuras, in his terminis inquiunt *Menoch. conſ. 265. num. 15. Surd. conſ. 453. num. 24. Guidopap. dec. 145. num. 1. & 2. Rota dec. 127. num. 13. part. 6. recent.* & vltra eos dixit *Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 42. num. 19. & declarauit Rota in Venuſina legati 28. Iun. 1623. coram Cocc. inter rec. dec. 493. num. 10. par. 4. tom. 2.*

Nec ex onere reinueſtiendi ſummam do-
12 natam licita fuit exactio fructuum, & intereſſe, cum onus non fuerit iniunctum donanti, nec eius hæredi obligatio duntaxat ſoluere in quantitate, & pecunia, vt plenè firmatum fuit in prima deciſione, ſed impersonaliter conceptum, quo caſu nullo modo creditori, ſed debitori incumbit, vt reſpondit *Rota in Camerinen. Dotis Eccl. 22. Iun. 1650. cor. R. P. D. Meltio.*

Nec ex eo, quod donatrix ſibi reſeruauerit vſumfructum ſua vita durante, ipſa verò defuncta cum proprietate iuſſerit conſolidari deducitur non fuiſſe promiſſam quantitatem,
13 ſed ſpeciem. Quia cum pecunia fuerit donata cum onere reinueſtiendi, vt conſultum foret ſecuritati dotis vxoris donatarij, verba illa debent exequutionem, & effectum ſortiri poſt ſequutum inueſtimentum, & onus inueſtiendi ad virum donatarium non verò pecuniæ debitorem ſpectat, vt diſtinguit *Rota in Romana fructuum dotis 15. Ianuar. 1652. coram bo. me. Bichio, aliiſque relatis in priori deciſione, §. vel præfatum intereſſe.*

Quæ repetuntur circa validitatem, & obſeruantiam Statuti illarum partium remanent abundè ſublata ex eadem prima deciſione,
14 quod nullatenus attendi debet cum inducat manifeſtam vſuram omni iure prohibitam, *cap. quia in omnibus, & cap. ſuper eo de vſur.* & latè probat *Modern. Nicien. eodem tit. qu. 79. per tot. Rota apud Merlin. d. dec. 409. num. 32. & ſeqq.*
15 vt propterea non poſſit aliqua conſuetudine excuſari tamquam nutritiua peccati, *Clement. 1. de vſur.* & firmat eadem *deciſio 409. num. 22. aliiſque ſeqq. coram Merlin.* prout ex eadem ratione alias fuit reprobatum in *Aueníon. Pecun. 10. Febr. 1640. coram b. m. Bichio.*

Et ita non eſſe recedendum vtraque parte informante DD. viſum fuit.

AVENIONEN. BONORVM.

Veneris 14. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Fiducia non probatur, niſi illam indicent verba teſtamenti, & concurrat cauſa, ob quam voluerit Teſtator fiducialiter diſponere: quando autem huiuſmodi requiſita non probentur, in deciſione explicatur.

SVMMARIVM.

1 *Fiducia non probatur, niſi copulatiuè concurrant verba teſtamenti, & cauſa fiduciæ.*
2 *Teſtes ſingulares admittuntur ad declarandam voluntatem teſtatoris.*
3 *Teſtes non ſingulares, ſed ſeptem omni exceptione maiores requiruntur ad probandam ſubſtantiam teſtamenti.*
4 *Confeſſio extraiudiciales non probatur per teſtes ſingulares, ſed per duos conteſtes de loco, & tempore.*
5 *Ceſſante cauſa ceſſat effectus.*
6 *Cauſa finalis dicitur illa poſita in prohœmio.*
7 *Donans vnde arguatur circumuentus.*
8 *Fideicommiſſum probatur etiam duobus teſtibus extrinſecis à Teſtamento, declara vt numer. 11.*
9 *Fideicommiſſi negatiua probatur ex inſpectione Teſtamenti.*
10 *Fideicommiſſum ex quibus verbis excludatur.*
11 *Fideicommiſſum probari debet per ſeptem teſtes, quando vult ex integro induci, vbi repugnat mens Teſtatoris ex Teſtamento deſumpta.*
12 *Teſtes ſingulares, & patientes exceptiones in dictis, & perſonis non attenduntur.*
13 *Teſtes defectuoſi, & inhabiles non ſupplentur ad inuicem ex eorum numero.*

DECISIO XCIII.

PLacuerunt Dominis fundamenta reſolutionis emanatæ die 7. Maij 1657. coram bo. me. Dunozetto, conſtare ſcilicet de bono iure Franciſci, & Ioannis Baptiſtæ, etiam ab effectum manutentionis, cum alter habeat donationem ad ſui fauorem factam per Florettam, alter verò legatum vineæ per eandem ſibi relictum: vndè firmatum fuit primo vti donatario deberi ſuper bonis Florettæ quantitatem donatam, & fructus, ex quo donatio eſt pro dotis augmento, & ſecundo vti legatario ſpeciei competere actione tam pro re legata, quam fructibus iuxta deciſionem per me in eius locum ſubrogatum extenſam.

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod bona, de quibus Floretta diſpoſuit prouenerint à Iacobo Maurello ſeniore, qui inſtituit illam in triente hæredem duntaxat fiduciariam, & confidentialem cum onere reſtituendi Iacobo Maurello iuniori. Quoniam remouent obie-
1 ctum reſponſiones datæ in priori deciſione, quod cum non concurrant neque verba teſtamenti ex quibus deſumatur teſtatorem in-

ſtituiſſe

ſtituiſſe illam hæredem fiduciariam, neque
cauſa motiua ipſius teſtatoris ad fiducialiter
inſtituendum, confidentia, ſeu fiducia non
probatur, ad cuius probationem vtrumque
requiri notant *DD. in l. quidam cum filium fa-
milias 46. ff. de hæred. inſtit. in l. in fideicommiſſi
3. §. cum Pollidius, ff. de vſur. & in l. Seius Sa-
turninus 46. ad Trebell. Rota coram Canaler. deciſ.
341. num. 2. coram Buratt. deciſ. 616. num. 15. &
23.* cum alijs allegatis in *d. deciſ. §. non obſtat,
cum duobus ſeqq.*

Minus fundamentum fieri poſſe ſuper de-
poſitionibus teſtium, nam vltra eorum exce-
ptiones ſunt ſingulares, qui licet admittantur
2 vbi agitur de declaratione voluntatis teſtato-
ris: tamen ſecùs eſt vbi agitur de probanda
3 ſubſtantia teſtamenti, quo caſu ſeptem teſtes
omni exceptione maiores requiruntur prout
in teſtamento, *Grat. diſcept. forenſ. cap. 650. num.
25. & ſeqq. Surd. conſ. 129. num. 23. & ſeqq.* &
firmatum fuit coram *Buratt. d. deciſ. 616. nu. 14.*
cum alijs concordantibus adductis in *Carpen-
toraten. Hæreditatis 28. Iunij 1647. coram bo. me.
Bichio, comprobatis in deciſ. huius cauſæ, §. non
obſtat.*

Quemadmodum confeſſionem extraiudi-
cialem eiuſdem Florettæ ſuper tali fiducia, &
confidentia attendendam non eſſe ob ſingu-
laritatem eorundem teſtium de ea deponen-
4 tium, qui licèt eſſent ſingulares ſingularitate
adminiculatiua confeſſionem non probarent,
quæ cum ſit actus momentaneus, non ſuc-
ceſſiuus probari debet per duos teſtes de loco,
& tempore conteſtes, *Bald. in l. 1. C. de teſtibus,
Cyn. in l. generaliter, Cod. de non numer. pecunia,
Afflict. dicta deciſ. 364. ſub numer. 4. Put. dec. 466.
lib. 2. cum alijs relatis in alia deciſione §. minus ob-
ſtat.*

Hinc corruere donationem per eandem
Florettam fauore Iacobi iunioris emiſſam ex
defectu cauſæ finalis, quod nempè fuiſſet in-
ſtituta duntaxat hæres confidentialis, & gra-
uata eidem Iacobo reſtituere quo ceſſante
5 ceſſare, & ipſam donationem tanquam illius
effectum probat *text. in l. in omni, ff. de adoption.
in l. 1. & in l. cum ancilla, C. de condict. ob cauſ. &
in l. 1. C. de donat. quæ ſub mod.* ad latè tradita per
Grat. diſcept. 95. num. 26. & 508. num. 24. & ſeqq.
non obſtantibus alijs cauſis beneuolentiæ, &
liberi arbitrij, cum neutra ſit intrinſeca ratio
motiua donantis, velut illa oneris confiden-
6 tialis poſita in proemio donationis, quæ ſola
cauſa finalis reputatur, vt docent *Bald. in l.
generaliter num. 10. C. de Epiſc. & Cleric. Couarru.
variar. reſol. lib. 1. cap. 20. num. 2. Natt. conſ. 609.
num. 11. lib. 3. coram Rener. Vrgellen.* cum alijs
cumulatis in *prima deciſ. §. excluſa autem cum
ſeqq.* vbi adduntur vrgentes coniecturæ, quo-
7 rum præcipua eſt, quod donatrix commora-
batur in domo donatarij ſenio confecta, &
ferè in mortis articulo conſtituta, ac donauit
etiam propria bona, in quibus non aderat
obligatio reſtituendi; altera quod donatio
continet pactum euictionis, ad quod regula-
riter donans non adſtringitur, & reſeruatio-
nem vſusfructus, quæ à moribundis manis
eſt, & inutilis ex quibus, & alijs ibidem pon-
deratis præexiſtente falſitate cauſæ finalis, ar-
guitur donatricem circumuentam fuiſſe im-
portuna inſtigatione donatarij, indeque dona-
tionem non ſuſtineri, *Decian. conſ. 32. nu. 13. &
15. lib. 3. Rota apud Mantic. deciſ. 60. num. 6. apud
Merlin. deciſ. 701. eodem num. & firmatur in priori
deciſ. §. præterea.*

Nec releuare obiectum, quod non agatur
de probanda fiduciaria, ſed tantummodò de
onere fideicommiſſi, ad quod probandum
nec cauſa fideicommittendi, nec verba teſta-
menti hanc voluntatem teſtatoris præſefe-
8 rentia exiguntur, ſed probatur duobus teſti-
bus etiam extrinſecùs à teſtamento, iuxta tra-
dita per *Iaſ. in l. final. num. 17. C. de fideicommiſſ.
Bart. in l. nemo poteſt, verſ. contra hoc, ff. de legat.
primo,* quos ſequitur *Mant. de coniect. vlt. volunt.
lib. 14. tit. 28. num. 45. Rota apud Buratt. d. deciſ.
616. num. 17.* Siquidem talis ſubſtitutio fidei-
9 commiſſaria in teſtamento facta non legitur,
quod ſufficit, vt non dicatur iniunctum fidei-
commiſſum, cuius negatiua ex inſpectione
teſtamenti probari ſolet, *Fuſar. quæſt. 283. in
fin. Honded. conſ. 51. nu. 68. lib. 2. Surd. conſ. 129.
num. 16. & ſeqq.* Imò contrarium expreſsè de-
10 ſumitur, dum relicta eidem Iacobo iuniori
tertia hæreditatis prohibuit, quod nec ipſe,
nec ſui poſſint quocunque tempore aliquid
petere ſuper alijs duabus tertijs bonorum
quocunque modo, & ex quauis cauſa, quæ
verba penitus excludunt ſubſtitutionem fidei-
commiſſariam, & repugnant oneri reſtituen-
di per fideicommiſſum, *Bartol. in l. quoties, §. ſi
duo num. 1. & 5. ff. de hæred. inſtit. Ruin. conſ. 98.
num. 11. lib. 2. Rouit. conſ. 47. num. 14. Rota deciſ.
635. nu. 4. par. 1. recent. & in dicta Carpentoraten.
hæreditatis 28. Iunij 1647. §. at in caſu no-
ſtro.*

Ideò non vrgere, quod ad probandam vo-
11 luntatem teſtatoris fideicommittendi duo te-
ſtes ſufficiant. Plures enim non requiruntur
ad ineundam probationem ſuper interpreta-
tione fideicommiſſi, & declaratione verborũ
teſtamenti, ſecus autem vbi probatio tendit
ad euitandam inſtitutionem directam, & in-
ducendam ex integro fideicommiſſariam, cui
mens teſtatoris ex teſtamento manifeſtiſſima
repugnat, tunc enim requiri probationem per
ſeptem teſtes itá diſtinguendo inquiunt *DD.
in l. hæredes palam 21. §. ſi quid poſt factum, ff. de
teſtament. vbi Bartol num. 4. Caſtrenſ. num. 2. & 4.
in fin. & num. 13.* latè probat *Simon. de Prat. de
interpret. vlt. volunt. lib. 1. fol. 17. num. 28. & 40.
& fol. 47. num. 3. & 8. Surd. conſ. 129. num. 34.
& ſeqq. Honded. conſ. 51. num. 52. cum alijs ſeqq.
lib. 2. Natt. conſ. 363. ſub num. 20. Rota deciſ. 351.
num. 8. par. 4. to. 2. recent. cum alijs ſuperius alle-
gatis.*

Et quamuis etiam ſufficerent, hic defice-
12 rent: nam etſi examinati fuerint viginti, &
vltrà: tamen omnes ſunt ſingulares, & pa-
tiuntur exceptiones tam in perſonis, quam in
dictis, vt firmatum fuit in *alia deciſ. §. non rele-
uant teſtes,* & latè proſequitur deciſio *Rotæ
Aueniouen. facta in hac cauſa die 3. Iulij 1653. à
num. 92. vſque ad num. 128.* propter quas, vti
13 defectuoſi, & inhabiles ad inuicem ſuppleri
non

non poſſunt ex numero, *Farin. de teſtib. qu.62. num.317. & 343. cum ſeqq. Crauett. conſ. 6. num. 125. & conſ.99. num.10. Surd. conſ.61. numer.56. cum ſeqq. dixitq; Rota apud Merlin. deciſ.277. numer.11.*

Et itá ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte informante reſolutum fuit.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Lunæ 17. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Diffamatio, quæ non ſufficit, vt diffamatus priuetur beneficio aſſequuto, ſat eſt vt excludatur á beneficio aſſequendo: probatur autem ex inquiſitione, carceratione, ac ſententia lata contra diffamatum, nec purgatur per ſententiam latam ex ſolo defectu probationum.

SVMMARIVM.

1 *Diffamatio probatur inquiſitione, carceratione, & ſententia lata ſuper aliquo delicto.*

2 *Diffamatio non ſufficit ad priuationem beneficij iam aſſequuti.*

3 *Diffamatio repellit diffamatum à beneficio aſſequendo.*

4 *Diffamatio non tollitur ex ſententia abſolutoria, quæ non fuit lata ex capite innocentiæ, ſed ex defectu probationum.*

5 *Abſolutus ex defectu probationum remanet macula præcedenter contracta, & poteſt vexari nouis ſuperuenientibus probationibus.*

6 *Diffamatus licet habeat alia requiſita, tamen alijs poſtponitur in concurſu ad beneficium, & numer.7.*

8 *Diffamatus ideo repellitur ab aſſequutione beneficij, qui aliàs ſcandalum præbiturus eſſet in populo, ſi beneficium aſſequeretur.*

DECISIO XCIV.

Iterum in hac tertia inſtantia Rota cenſuit Beneficium controuerſum fore adiudicandum Ignatio de Arbolanca, excluſo Antonio de Goiri propter illius diffamationem commiſſæ ſimoniæ in oppoſitione huius beneficij, quæ abundè probatur, vt ab eo ſit repellendus, & in iudicio prælationis cum Ignatio ſuccumbat.

Probatio reſultat ex teſtibus deponentibus etiam de publica voce, & fama traditam fuiſſe pecuniam vni ex examinatoribus ſynodalibus, vt Antonius approbaretur, & reproba-
1 retur Ignatius, & ſatis concluditur ex inquiſitione, & promulgatione ſententię cum ſub-
2 ſequuta paciſcentium carceratione, quæ licèt haud ſatis eſſent ad inducendam priuationem Beneficij iam aſſequuti ex latè deductis per *Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap.35. num. 18. cum ſeqq. Rota coram Card. Seraphin. dec.1029. num.1.*
3 *& per totam*; tamen vbi agitur prout hic ad repellendum aliquem ab aſſecutione Beneficij obtinendi ſufficiunt, *Mareſcott. vbi ſupra num. 19.* & ſemper tenuit Rota, ſignanter coram eodem *Seraphin. deciſ.516. num.3. & 4. & deciſ.77. in princ. poſt conſ. Farin. lib.1.* cum alijs relatis in *dec.202. num.16. coram Emin. D. Card. Ottobono.*

4 Cui nihil ſuffragatur ſententia abſolutoria, cum lata non ſit ex capite innocentiæ, nec liqueat ex ea reum fuiſſe per calumniam inquiſitum, & denunciatum, prout reſpondendo huic obiecto requiri tradit *Lotter. de re beneficiar. lib.2. qu.38. num.150. & ſequen.* ſed ex hactenus deductis: vndè licèt Antonius non fuerit iudicatus culpabilis ob defectum ſuf-
5 ficientis probationis delati criminis; quia tamen nouis ſuperuenientibus probationibus ſub hac forma abſolutus iterum vexari poteſt ob remanentem maculam ex diffamatione contractam, hoc ſatis eſt, vt in concurſu Ignatij hanc notam non habentis á beneficio repellatur, vt firmatum fuit in *dec. 219. num 3. & 521. eodem num. part. 3. recent.* & pleniſſimè reſolutum in *deciſionibus huius cauſæ 5. Iul. 1655 §. nihil ſuffragatur, & 15. Maij 1656. §. penult. coram b.m. Bichio, & 18. Iun. 1657. §. nec Antonio coram R. P. D. meo Beuilaqua, & coram me, ſuper denegatione Remiſſoriæ 28. Ian. præteriti, §. vltimus quod ſententia.*

Hinc autem cum grauata eius opinio, &
6 fama denigrata remanſerit cæteræ qualitates attendendæ non ſunt: namque prærogatiuæ Sacerdotij, & ſimiles de ſymonia diffamato prælationem non tribuunt, vt reſponſum fuit *in ſecunda deciſ. b. m. Bichij, ſub § & hic eſt caſus*
7 *noſter*; ſed Ignatius ab examinatoribus in gradu appellationis approbatus eidem eſt præferendus, *Lotter. dicto tractatu quaſt.31. num. 144. cum ſeqq. Rota dec.655. nu.2. par.4. diuerſor.*
8 & vbi etiam nullum alium defectum pateretur, quia tamen ingens ſcandalum præbiturus eſſet, ſi Beneficium aſſequeretur, ideò ex hoc ſolo eſt repellendus ad tradit. per *Abb. in cap. 1. num.6. & ſequent. de elect. & comprobatur in prima deciſione b. m. Bichij, §. hac tamen, & in deciſione R. P. D. meo Beuilaqua, §. nec Antonio, in fin.*

Et itá pro Sententiæ Rotalis confirmatione Ignatio tantum informante Antonio autem pluries citato reſponſum fuit.

MEDIOLANEN. PENSIONIS.

Mercurij 26. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Licet fructus acceſſoriè peti veniant tantum à die motæ litis, ſi tamen principaliter petantur, debentur etiam ante motam litem: Fructus inexacti in Prouincia Mediolanen. ſpectant ad ſucceſſores, diſtributiones quando dicantur quotidianæ debitæ ratione diuini ſeruitij, & detrahantur ex maſſa minuta, vel quando detrahantur ex maſſa communi, ſeu groſſa, & diſtribuantur certo anni tempore,

nave

itàvt illarum participet tantum, qui tempore diſtributionis eſt de gremio, ſeu Capitulo.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiæ reſultat ex reuolutione proceſſus.*

2 *Sententiæ iuſtitia probatur ex cauſa deciſionibus.*

3 *Fructus regulariter debentur à die motæ litis.*

4 *Fructus tunc debentur tantum à die motæ litis, quando petuntur acceſſoriè, & per modum ſequelæ.*

5 *Fructus debentur ante motam litem, quando principaliter petuntur.*

6 *Annuæ præſtationes non debentur vti fructus, ſed tanquam ſors principalis.*

7 *Decimæ debentur ante motam litem, quando fuerunt principaliter petitæ, & non acceſſoriè ad ius decimandi.*

8 *Tranſactio ſuper re ſpectante ad menſam, ſeu maſſam Communne fieri non poteſt à perſonis Collegij vti ſingulis.*

9 *Fructus inexacti debentur ſucceſſoribus, qui tempore exactionis ſunt de Collegio, non autem hæredibus anteceſſorum.*

10 *Fructus inexacti in Prouincia Mediolani debentur ijs, qui tempore exactionis ſunt de Collegio.*

11 *Diſtributiones quotidianæ debentur illis, qui diuinis interſunt, & poſſunt ab ijſdem cedi, vel remitti.*

12 *Exactionis difficultas non impedit iuris acquiſitionem.*

13 *Verbum*, reſidentiæ, *quid importet.*

14 *Diſtributiones quotidianæ dicuntur etiam minutæ, & debentur actu inſeruientibus, & numer. 18.*

15 *Fructus, qui reponuntur in maſſa groſſa, ſeu communi non debentur ratione diurni ſeruitij, ſed ſolius reſidentiæ de tempore diſtributionis, ſeu exactionis, & num. 19.*

16 *Diſtributionum quotidianarum appellatione poſſunt etiam venire fructus maſſæ Collegialis.*

17 *Reſidentia, & intereſſentia differunt inter ſe.*

20 *Diſtributiones quotidianæ non veniunt appellatione fructuum beneficij, cuius contemplatione non debentur, ſed ratione laboris.*

21 *Diſtributiones, ſeu fructus, qui certo anni tempore diſtribuuntur, non debentur ratione diurni laboris, ſed ratione beneficij.*

22 *Exceptio eſt de regula.*

23 *Verba proxima, quando ſunt clara determinant diſpoſitionem, non autem antecedentia dubia, & obſcura.*

24 *Verba ſubſequentia clara cenſentur adiecta ad declarationem antecedentium dubiorum.*

25 *Præbendæ, & alij redditus maſſæ groſſæ etiam ratione diuini cultus, & ſeruitij Eccleſiæ conſtituuntur.*

26 *Teſtes deponentes per verba dubitatiua*, putat, & credit, *non probant.*

27 *Diſtributiones, quas etiam non intereſſentes diuinis lucrantur, ſuccedunt loco præbendæ.*

28 *Diſtributiones, cuius naturæ fuerint, declaratur ex conſuetudine Eccleſiæ.*

29 *Obſeruantia eſt optima interpres cuiuslibet diſpoſitionis.*

30 *Pro obſeruantia interpretatiua non requiritur præſcriptio, & ſufficit ita aliquando fuiſſe obſeruatum.*

DECISIO XCV.

ABſoluto iudicio contra Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ Mediolanen. tam ſuper iure exigendi in futurum: quam ſuper cōdemnatione reſtituendi terminos à die litis motæ decurſos Officialibus, & Beneficiatis eiuſdem Eccleſiæ annuæ penſionis ſcutorum auri mille, quam eorum maſſę diſtributionum quotidianarum, ſeù reſidentiæ auctoritate Apoſtolica S. Carolus Archiepiſcopus aſſignauerat. Alterum aſſumptum fuit pro reſtitutione terminorum decurſorum antè dictā litem, nempè ab anno 1538. vſque ad annum 1613. in quo pariter Officiales, & Beneficiati ad illorum ſolutionem Capitulum condemnari obtinuerunt. Super quibus hodie in tertia inſtantia cauſa iterùm propoſita ſententiam Rotalem ex vtroque tàm validitatis, quàm iuſtitiæ fundamento confirmandam eſſe DD. cenſuerunt.

1 Validitas manifeſta reſultat ex reuolutione proceſſus, iuxta *deciſ. Verall. 260. par. 2.* Iuſtitia
2 verò remanet abundè probata ex rationibus pleno, doctoque calamo exaratis in deciſionibus editis in prima inſtantia *coram bo. mem. Merlino die 6. Iunij 1633. & 19. Ianuarij 1635. inter eius impreſs. deciſ. 585. & 663. & in ſecunda coram b.m. Bichio die 31. Ianuarij 1646. & 27. Iunij eiuſdem anni*; in quibus dictum fuit penſiones nomine Capituli exactas antè motam litem
3 eſſe reſtituendas, quia licèt regulariter fructus non debeantur niſi à die motæ litis, iuxta *text. in l. 2. C. de fructib. & lit. expenſ. & in l. certum, Cod. de rei vendicat.* Nihilominùs cum in hoc
4 iudicio Officiales, & Beneficiati non egerint ad ius exigendi penſionem, quo caſu acceſſoriè, & per modum ſequelæ debentur fructus decurſi a die motæ litis duntaxat, ſed inſtete-
5 rint pro conſequutione terminorum decurſorum, quo caſu penſiones antè motam litem exactæ, non vti fructus acceſſorij ad penſionē tanquam ad aliquod ſubiectum, & diſtinctum capitale debentur, ſed vti ſors principalis, & capitale de per ſe conſideratum, adeovt niſi fiat condemnatio ad omnes penſiones decurſas à die purificatæ obligationis dici non poſſit facta plenaria reſtitutio penſionis iuxtà propoſitam actionem ex doctrina *Innocentij in cap. querelam num. 3. verſ. & nota extra de elect. & fuit ponderatum in Mediolanen. fructuum 26. Maij 1589. coram Platto apud Marcheſ. de com-*
6 *miſſ. part. 2. fol.* 106. Quemadmodum in præſtationibus annuis, & in annuis legatis, quæ non vti fructus, ſed tanquam ſors principalis debentur *Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 206. n. 29. Pacif. de Saluian. inſpect. 4. cap. 1. num. 82.*

7 At etiam in decimis, quando illæ petuntur vti ſors, non autem vti acceſſoriæ ad ius decimandi *Rot. diuerſ. deciſ. 689. num. 1. & 6. par. 3. Seraph. deciſ. 1168. num. 3. in Toletana Decimarum 21. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Celſo, &* in Deciſionibus huius cauſæ aliç quampluires referuntur.

Nec ex eo, quod non fuerint detractæ portiones tredecim Beneficiatorum, qui tranſigerunt ſuper eorum portionibus, & conſenſerunt illorum erogationi in opus fabricæ ædium canonicalium, argui poteſt exceſſus ſententiæ Rotalis condemnantis ad illam integre reſtituendam vſque ab initio, quo expirauit aſſignatio dictæ penſionis facta ab eodem S. Carolo eidem fabricæ. Quoniam pen-
8 ſiones tunc decurſæ non ad eos vti ſingulos; ſed ad menſam communem, ſeu maſſam Beneficiatorum ſpectabant, ideò ſuper illis prò eorum intereſſe tranſigere minimè potuerunt ad not. *per Garz. de benefic. par. 3. cap. 2. num. 428. & 429. Gonzal. ſuper reg. 8. gloſs. 37. num. 26. verſ. propterea*. Fructus enim ine-
9 xacti debentur ſucceſſoribus, qui ſunt de Collegio de tempore exactionis: non autem hæredibus præteritorum, qui nullum particulare ius ſuper illis vnquam habuere, vt poſt multa iura concludit *Calderin. conſ. 4. num. 2. verſ. tertius caſus de Peculio Clericor. Gambar. de offic. legat. lib. 6. quæſt. 24. num. 562. Barboſ. de iure eccleſ. vniuerſ. lib. 3. cap. 17. num.* 80. idem-
10 que ſeruari in Prouincia Mediolani determinatum fuit *in Concil. Prouinc. 4. de ijs, quæ ad Capitula Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiar. pertinent lib. 4. num. 28. fol.* 413. & ità reprobando conſuetudinem contrariam reſolutum fuit *in Papien. fructuum 21. Februarij 1622. cor. Remboldo, & in Nouarien. Penſionis 27. Nouembris 1626. coram Pirouano.*

Minùs arguitur exceſſus ex eo, quòd Penſio fuerit ſimpliciter reſeruata maſſæ diſtribu-
11 tionum quotidianarum, quæ debentur illis, qui Diuinis officiis interſunt, vt propterea Beneficiati tranſigentes eorum portiones, quanuis ſolutio ob litem pendentem impediretur, Capitulo cedere, vel remittere po-
12 tuerint, cum difficultas exactionis iuris acquiſitionem non impediat ad *textum in l. continuus §. illud ff. de verb. obligation. Monet. de diſtribution. quotidian. part. 1. quæſt. 3. num. 16. cum pluribus alijs relatis in deciſione huius cauſæ ſuper Remiſſoria §. quia materia articulata 12. Decembris 1647. coram Eminentiſſimo Cardinali Corrado.*

Contrarium nanque diſponitur tam in Breue Gregorij ibi penſionem verò mille ſcutorum auri prædictam menſę diſtributionum quotidianarum, ſeù reſidentiæ iam conſtitutæ, ſeù denuo conſtituendæ, quam *ex Decreto S. Caroli edito die 3. Febr.* 1573. ibi *nunc verò menſa reſidentiali, ſiue diſtributionibus quotidianis, & ex altero ſub die 5. Iun.* 1577. ibi, *nunc verò menſa reſidentiali, ſeù maſſæ Officialium Eccleſiæ Mediolanen. vnita, & applicata*. Ex quo ſanè
13 verbo reſidentiæ liquet aſſignationem factã fuiſſe non diſtributionibus quotidianis, quas
14 minutas dicunt, & quæ ſolis actu inſeruientibus Eccleſiæ, & intereſſentibus tribuuntur ſed maſſæ communi, quam groſſam appel-
15 lant, & in qua groſſi fructus, ſeù maiores reditus reponuntur, qui reſidentibus de tempore exactionis nulla habita intereſſentiæ ratione præſtantur, vt *in extrauag. poſtulaſti §. licet autem, & in extrauaganti cum non nullo de Præbend. in commun. & Felin. in cap. cum te num. 13. verſ. primo iſtam differentiam il primo de reſcriptis, & penes Calderin. conſ. 21. de Præbend. cum alijs allegat in deciſione edita 27. Iun. 1646. §. nam reſpondetur cor. b.m. Bichio.*

Nec aduerſantur verba illa quotidianarum
16 diſtributionum, cum hæc quoque apta ſint comprehendere etiam fructus maſſæ Collegialis, & Reſidentiæ, vt ex mente aliorum tradit *Monet. de diſtribution. part. 1. quæſt. 3. num. 4. 5. & 6. & dictum fuit in Eugubina diſtributionum 28. Aprilis 1634. coram b. m. Dunozetto §. circa primum, & §. alij vero ſunt*, & comprobatur ex depoſitionibus ſeptem teſtium formiter examinatorum, qui aſſerunt Beneficiatos habere, & maſſam diſtributionum quotidianarum, nec non reſidentialem, vnde cum
17 plurimum inter ſe differant reſidentia, & intereſſentia, vt tradunt *gloſ. & DD. in cap. vnico de Cleric. non reſid. vtibus Caſſador. deciſ. vnica eod. tit. Cæſar de Graſs. deciſ. 116. alias num. 3. de Præbend.* neceſſario dicendum eſt vocem illam diſtributionum tam in litteris Apoſtolicis, quam in Decretis S. Caroli expreſſam non inducere naturam ſimplicium diſtributionum quotidianarum, quę ſingulis diebus
18 diſtribuuntur, & proprié non niſi intereſſentibus concedi ſolent *iuxta Concil. Tridentin. ſeſſ. 24. cap. 12. §. diſtributiones de reformatione & ita Rota deciſ. 608. num. 5. part. 1. & 107. num. 2. part. 2. recent.* ſed potius aſſumere qualitatem eorũ
19 fructuum applicatorum maſſę communi, & reſidentiali, qui, vel in fine anni, vel infra, aut de tempore exactionis Præſentibus, & intereſſentibus diſtribuuntur, quanuis anteà maturauerint iuxta celebre conſil. *Calderin. 21. de Præbend. quod ſequuntur Gonzal. ad regul. 8. gloſs. 37. num. 26. verſ. propterea Garz. de Benefic. par. 3. cap. 2. num. 428. & ſeq. &* Rota ſemper amplexa eſt, vt in ſupracitata *Eugubina diſtributionum 28. Aprilis 1634. verſ. tertia ſpecies fructuum coram b. m. Dunozett. & in deciſione huius cauſæ 27. Iun. 1646. coram b.m. Bichio §. nam reſpondetur in fine.*

Licèt autem diſtributiones quotidianæ ap-
20 pellatione fructuum Beneficiorum non veniant: cum non contemplatione Beneficij: ſed ratione laboris impenſi debeantur *cap. vnico de Cleric. non reſid. ibique communiter ſcrib. & & poſt Oldrad. conſ. 118. Caſſad. deciſ. vnica eodem tit. & deciſ. 1170. num. 2. part. 3. diuerſor.* concluſio tamen procedit in diſtributionibus, quæ dantur ijs, qui Eccleſię quotidie ſtatis horis inſeruiunt, ſecus verò in his, quę infra an-
21 num certo determinato tempore diſtribuuntur, vt probatur *in cap. final. de reſcript. in 6.* ibi (*de fructibus Beneficiorum diſtributionibus quoti-*
22 *dianis exceptis*,) exceptio nanque eſt de regula iuxta *gloſs. in rubric. de regul. iuris in 6. & idem etiam habetur in extrauag. 10. Poſtulaſti de Præben.*

inter

tutes communes ibi *licet autem diſtributiones quotidianæ per vos fuerint à perceptione fructuum prædictorum excluſa tradit Moneta vbi ſupra quæſt.6. lib. 3. ſub num. 9.* & ita voluit *Rota apud Verall.dec. 29.nu.3.lib.2. & in dicta Eugubina diſtributionum* §. *alij verò ſunt coram b.m.Dunozetto.*

Et interpretationem contrariam incongruã eſſe conuincunt litteræ aſſignationis penſionis ibi „ *maſſæ diſtributionum quotidianarum, ſeù reſidentiæ iam conſtitutæ; ſeù denuò conſtituendæ*: ſi enim Pontifex de maſſa ſimplicium diſtributionum quotidianarũ intellexiſſet, non opus fuiſſet addere, ſeu reſidentiæ iam conſtitutæ, ſeù denuó conſtituendæ, cum de exiſtentia prioris maſſæ, quam minutam vocant dubitari non poſſet. Verum quia penſionem maſſæ reſidentiali aſſignare decreuerat ideó vltrà verba diſtributionum quotidianarum alia, ſeù reſidentiæ iam conſtitutæ, ſeù denuò conſtituendæ ſubiunxit, quæ cum clara ſint diſ-
23 poſitionem determinare debent: non autem antecedentia, quæ dubia ſunt, & obſcura.
24 Hoc enim caſu verba ſubſequentia ad antecedentium declarationem adiecta cenſentur, vt inquit *Rota deciſ. 125. num.38. part. 2 diuerſ. cum alijs relatis per Modern. Lucenſ. conſ. 12. nu. 24.lib. 2.* nihil referente, quod prædictæ aſſignationis fuerit ratio cultus diuinus, & Eccleſiæ ſeruitium. Quia vltra quod expreſſio illa facta fuit ad oſtendendam ſolummodo tenuitatem redditiuum Beneficiatorum, quibus commode non valebant ſe ſuſtentare, ex hoc non infertur Penſionem Papam reſeruaſſe maſſæ minutæ diſtributionum quotidiana-
25 rum, cum Præbendæ, & alij redditus maſſæ groſſæ ratione etiam Diuini cultus, & Eccleſiæ ſeruitij conſtituantur, vt originaliter habetur *in Concilio Tridentino ſeſſ.21. cap. 3. de reformat.*

Nec releuant teſtes pro parte Capituli examinati deponentes maſſam Beneficiatorum eſſe vnicam, nempè diſtributionum quotidia-
26 narum; nam vltra exceptiones perſonales loquuntur per verba dubitatiua (*putat, & credit*) & ſic non probant *cap. quoties de teſtibus Bald.in l.teſtium C. eodem titulo, Alexand. conſ.68. in fin. verſ. tertius teſtis lib. 2. Cyriac. controuerſ. 150. num. 12.& 28. Rota deciſ. 88. ſub num. 4. & dec.439. num.8.par.4. recent.& apud ſ. m. Gregor. deciſ. 517. numer. 17. & 18. & deciſ. 578. numer. 12.*

Imò neque ipſi negant, quod Collegium Beneficiatorum vltra ordinarias diſtributiones habeat etiam alios redditus, qui infra annum certo determinato tempore inter Beneficiatos etiam officijs non interuenientes diſtribuuntur. Atque ideò dubitari non poteſt de exiſtentia maſſæ reſidentialis, ſub qua non niſi tertia illa ſpecies diſtributionum conti-
27 netur, quas etiam diuinis non intereſſentes lucrantur, ita vt loco præbendæ ſuccedant, vt dixit *Rota coram Puteo deciſ. 365.num. 3. lib.2. in recent.deciſ.1. num.12. part.4. tom.2.& ſæpe citata Eugubina diſtributionum 28. Aprilis 1634. cor.b.m. Dunozetto.*

Et ceſſare viſa eſt difficultas ex conſuetudi-
28 ne antiquiſſima eiuſdem Eccleſiæ, de qua ijdem teſtes in vim remiſſorialium examinati atteſtantur, quod omnes introitus ad menſam huius Capituli quomodolibet ſpectantes exiguntur per ſyndicum, & penes theſaurarium depoſiti in Kalendis Nouembris cuiuſlibet anni inter Beneficiatos præſentes diſtribuuntur nulla habita ratione ſeruitij, ſeù intereſſentiæ: minuſue, quod annis præcedentibus maturauerint. Ex qua ſatis remanet declarata aſſignatio huius penſionis circa modum eam adminiſtrandi, prout iuxtà prædictam conſuetudinem illius diſtributio fuit à Summo Pontifice demandata, vt ponderatum fuit *in Mediolanen. Decimarum 8. Iun. 1612. coram Pamphil. relata per Gratian. diſcept. forenſ. cap. 867. nu.45.& 46.*

Accedit, quod ita obſeruatum fuit in reſtitutione aliorum terminorum, & fructuum facta à Canonicis anno 1630. ex cauſa iſtius penſionis nomine Capituli indebitè exactæ, qui fuerunt diuiſi, & diſtributi inter Beneficiatos exiſtentes de tempore diuiſionis nulla habita ratione præteritorum, quæ obſeruan-
29 tia eſt optima cuiuslibet diſpoſitionis interpres, & plurimum in propoſito operatur,
30 cum ſimus in obſeruantia interpretatiua, in qua non requiritur præſcriptio, ſed ſufficit aliquando ita fuiſſe obſeruatum. *Caſtrenſ. conſ.347. ſub num.4.lib.1. Aym. conſ.110.num.4. verſ. & adeò Valenz. conſ. 8. num. 5. & ſeqq. Creſcent. deciſ. 1. de conſtit. Mantic. deciſ. 296. num. 3. & in dicta Eugubina diſtributionum coram bo. mem. Dunozetto.*

Atque ita in hac vltima inſtantia cauſa tertio ad diſputationis trutinam reuocata vtraque parte informante reſolutum fuit.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Veneris 28. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Legitima detrahitur ante legata ad pias cauſas etiam ex bonis alteri relictis, quando alia bona in hæreditate remanentia non probantur eſſe eiuſdem qualitatis, & vtilitatis.

SVMMARIVM.

1 *Pro legitima competit hypotheca, & immiſſio, quando fuit ſpecialiter relicta in teſtamento.*
2 *Legitima detrahitur ante legata ad pias cauſas.*
3 *Legitima eſt fauorabilior quacumque pia cauſa.*
4 *Legitima non detrahitur ex bonis alteri relictis, quando alia bona in hæreditate ſuperſunt.*
5 *Legitima tunc non detrahitur ex bonis alteri relictis, quando alia bona remanentia in hæreditate ſunt æque commoda, & vtilia.*
6 *Ad legitimæ detractionem impediendam ex bonis legatis probari debet ab allegante, quod adſint alia bona eiuſdem conditionis.*
7 *Bona Feudalia alienari non poſſunt ſine aſſenſu regio.*

Bona

8 *Bona feudalia non reddunt eundem fructum, ac*
loca montium.
9 *Pro legitima non tenetur filius recipere bona liti-*
gioſa, & intricata.
10 *Pro legitima non poteſt iudex arbitrari, vt aſſignen-*
tur bona peiora.
11 *Poſſeſſor dicitur, qui paſſus fuit ſequeſtrum iudi-*
ciale.
12 *Sequeſtrum non priuat poſſeſſione, ſed ſuſpendit per-*
ceptionem fructuum.
13 *Bona dicuntur litigioſa, & intricata etiam ex ſolo*
decreto illa ſequeſtrandi.
14 *Donatarius particularis non tenetur ad debita do-*
nantis.
15 *Exceptio requirens altiorem indaginem non impe-*
dit immiſſionem ſaltem pro indiuiſo.
16 *Locorum montium dominium probatur ex declara-*
tione emptoris cum attergatione patentium cum
libera diſpoſitione.

DECISIO XCVI.

COnceſſa ſuper locis Montium de quibus agitur hæreditarijs Principiſſæ Hieracis immiſſione pro tertia parte D. Principi eius filio in legitima inſtituto, & pro alijs duabus partibus D. Conſiliario Nauarrettæ hæredi fiduciario iuxta deciſionem editam ſub die 4. Iulij præteriti coram me; non acquieuit Nauarretta reſolutioni quoad legitimam, vndè reaſſumpta deſuper diſputatione, reque denuò exactè diſcuſſa DD. in deciſis perſtiterunt.

Quia receptiſſima eſt concluſio in deciſio-
1 ne firmata, quod pro legitima competit hy-
potheca, ac datur etiam immiſſio, quæ (vt in
hoc caſu) fuit ſpecialiter in teſtamento relicta
ſecundum *Rip. in l. in quartam num. 115. ff. ad l.*
falcid. Card. Mant. de tacit lib. 11. tit. 13. ſub num.
73. & ſeqq. Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 158.
Merlin. de legit. lib. 5. tit. 4. qu. 3. num. 3. & ſeqq.
Rota coram Buratt. deciſ. 115. num. 12. coram Emin.
Cardin. Otthobono deciſ. 73. num. 6. & in Romana
hæreditatis de Fabys 11. Martij 1644. coram bo. me.
2 *Bichio*. Etiam antè detractionem legatorum
3 ad pias cauſas, quia legitima eſt fauorabilior
quacunque pia cauſa, iuxt. celebrem ſenten-
tiam *D. Auguſtini in cap. vlt. 17. quæſt. 4. Caſtrenſ.*
conſ. 416. n. 4. lib. 1. Roland. conſ. 39. num. 24. & ſeq.
lib. 3. Peregr. conſ. 51. num. 18. lib. 4. Cyriac. contron.
304. num. 16. & ſeq. Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 1.
quæſt. 10. num. 2. Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 539.
num. 5.

4 Non obſtat, quod regulariter detrahi non
poſſit ex bonis alteri relictis dum alia in hæ-
reditate ſuperſunt. Quia obiectum procedit
5 quando bona ſuper exſtantia ſunt eiuſdem
qualitatis, & bonitatis, & æquè vtilia, & com-
moda ſicuti ipſa bona legata: non autem è
contrà, vt probant *Gabriel. conſ. 138. num. 5. &*
ſequentib. lib. 1. Gratian. diſceptat. 700. numer. 24.
Merlin. de legitim. dicto lib. 2. tit. 1. quæſt. 10. nu-
mer. 10.

Talia autem eſſe bona ſuper exſtantia in
6 hereditate Principiſſæ tantùm abeſt, quod pro-
betur, vt debet ab allegante ex *authoritatibus*
in deciſione congeſtis, §. ſed ex illis in fin. Quin
7 prorſus excluditur, tum ex quo ſunt feudalia,
quæ alienari non poſſunt ſine regio aſſenſu, ac
8 vlterius non reddunt eundem fructum, ac lo-
ca Montium, vt dixit *Rota coram Card. Seraph.*
deciſ. 1030. num. 3. & deciſ. 94. num. 56. & ſeq. par. 7.
recent. Tum, quia ſunt litigioſa, intricata, ac
pluribus ſequeſtris obnoxia, vt conſtat ex iu-
ribus relatis in Summario Principis *numer. 1.*
9 quapropter non tenetur filius ea recipere pro
ſua legitima: nam licet Iudex poſſit arbitrari,
vt illa ſoluatur, ex certis corporibus arbitrium
10 tamen extendi non debet ad bona peiora, ac
filio damnoſa, vt latè tradit *Peregr. de fidei-*
comm. art. 36. num. 73. & ſeq.

Nec dubitari poteſt de effectuatione ſeque-
ſtrorum. Quia ſatis iuſtificatur ex iuribus in
eodem Summario relatis *numer. 2.* & in alio
additionali *num. 1.* Nihil obſtante, quod Prin-
11 ceps in ſolutione Releuij enuncietur poſſeſ-
ſor dictorum bonorum, quia talis etiam di-
citur paſſus ſequeſtrum iudiciale, quod non
12 priuat poſſeſſione, ſed dumtaxat eo durante
ſuſpendit perceptionem fructuum ex allega-
tis a *Modern. Peruſ. de manut. obſeru. 52. num. 6. &*
ſeqq. At eſto, quod non eſſent effectuata, nihi-
14 lominus ſola decreta pro eis emanata ope-
rantur, vt bona reputari debeant litigioſa, &
intricata, vt ponderauit *Rota deciſ. 528. numer. 3.*
par. 3. recent.

Minus releuat exceptio crediti contra Prin-
cipem oppoſita tanquam donatarium patris
debitoris pro dote materna. Nam (preterquod
14 non eſt donatarius vniuerſalis, ſed particula-
ris, qui non tenetur ad debita donantis per
text. expreſſum in l. æris alieni, C. de donationibus,
cum alijs relatis in precedenti deciſione, §. demum
15 *non ſubſiſtit*) Huiuſmodi exceptio vtpotè
requirens altiorem indaginem non impedit
immiſſionem vigore Saluiani ſaltem pro in-
diuiſo, vt in ſpecie reſpondit *Rota deciſ. 19.*
num. 12. par. 5. recent. & coram b. m. Merlin. deciſ.
552. num. 11. ac deciſ. 566. ſub numer. 15. verſic.
demum non obſtat.

Poſtremò gratis repetitur, quod loca Mon-
tium non ſint propria D. Principiſſæ; quia hoc
admiſſo neque ſuſtineretur immiſſio conceſſa
Nauarrettæ tanquam eius hæredi ſuper alijs
16 duabus partibus eorundem locorum, Sed
eſſe propria ipſius Principiſſæ conuincunt de-
clarationes factæ ab emptore, ac attergatio
litterarum patentium cum libera diſpoſitio-
ne ad illius fauorem, vt ponderatum fuit in
prima deciſione, §. quia contrarium.

Et ita vtraque, &c.

HIERACEN. BENEFICII.

Veneris 28. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria non datur ſine contumacia, ſeu inobedientia.*

2 *Contumacia reſultat, dum in termino poſt intimatum mandatum Rotale non docetur de paritione.*

3 *Patientia, ſeu conſenſus ſolus ſufficit ad paritionem, quando ex tenore mandati non debet aliquod factum poſitiuum adimpleri, & num. 5.*

4 *Contumacia non reſultat ex eo, quod quis non ſoluerit fructus in mandato intimato non expreſſos.*

6 *Depoſitum alicuius quantitatis fieri non debet pro fructibus, dum illorum condemnatio non præceſſit.*

7 *Declaratoria non datur pro mandato non intimato.*

DECISIO XCVII.

DEclaratoriam petitam à Pancalo Rota cenſuit denegandam eſſe, quia non con-
1 ſtat de Amati contumacia, & inobedientia, qua ceſſante non eſt locus relaxationi cenſurarum, iuxta text. in cap. contigit il ſecondo, & cap. ſacro de ſententia excommunicationis, Rota deciſ. 585. ſub num. 6. par. 1. recent. apud Buratt. deciſ. 588. num. 1. ibique Add. & deciſ. 20. eodem num. coram Merlin.

Nec deſumi poteſt ex intimatione mandati
2 de manutenendo in poſſeſſionem controuerſi Beneficij illi perſonaliter exequuta, & lapſu termini iuxta ſolitum ſibi aſſignati, intrà quē ipſe de effectuali paritione non docuit, ex quibus adhunc effectum contumacia, & inobedientia reſultat, vt per *Felin. in cap. ad probandum num. 6. de re iudiciaria, Rota deciſ. 478. num. 1. par. 2. recent. deciſ. 364. coram Caualer. & deciſ. 16. num. 1. apud Merlin. & ſæpè in alijs.*

Siquidem viſum fuit Amatum ſufficienter paruiſse; quia cum in litteris monitorialibus
3 ſiue mandato iuſſus non fuerit aliquod factū poſitiuum implere: ſed ſolum conſentire, quod Pancalus poſſeſſionem apprehenderit, & fructus Beneficij perciperet, ſufficit, quod præſtando patientiam obtemperauerit: nam hoc præceptum ad ſui implementum actum paritionis extrinſecum, vel poſitiuum neceſſario non exigit; ſed ſola patientia adimpletur *iuxt. diſtinct. Rota apud Mohed. deciſ. 9. de ſentent. & re iud. deciſ. 319. num. 1. par. 2. recent. deciſ. 20. num. 3. & 4. coram Merlin. Add. ad deciſ. Buratt. 17. numer. 7. & ſequent. coram Reuer. Vrgellen. deciſ. 111. num. 2.* & dictum fuit in *Alexandrina Penſionis 15. Ianuarij 1649. coram R. P. D. meo Celſo.*

Propterea nō obſtat, quod infra terminum ſibi præfixum fructus perceptos à die manutentionis petitæ non reſtituerit; quia, dum
4 illi in mandato expreſsè non continentur nulla in eo conſiderari poteſt contumacia, & inobedientia, quæ ex tali omiſſione reſultet ità diſtinguendo dixit *Rota in ſupra relatis deciſionibus, & deciſ. 364. num. 2. coram Caualer.* ſat
5 enim eſt, quod ab illorum perceptione ſe abſtineat, & per Pancalum exigi patiatur, vt fuit dictum in *Toletana Admiſſionis 1. Iul. 1624. cor. Vbaldo ſen. impreſſ. apud Modern. Peruſ. de manut. dec. 617. num. 1. & 6.*

Minus ad euitandam declaratoriam aliquid
6 modicum deponere, vel offerre tenebatur facta obligatione ſoluendi reſiduum poſtquam fructus liquidati fuiſsent. Hoc namque procedit quando reus expreſsè condemnatur ad fructus ab eo perceptos reſtituendos. Secùs verò vbi mandatum nullam explicitam continet condemnationem quoad fructus, vt loquitur *Caual. deciſ. ſuperius allegata.*

7 Liquidatio verò poſtmodum facta non releuat, cum mandatum exequutiuum pro fructibus liquidatis nouiſſimè obtentum, intimatum non fuerit ad tradita per *Seraph. deciſ. 1113. num. 3.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

SEGVNTINA, ET CONCHEN. BENEFICIORVM.

Veneris 28. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Declaratoria, ſi datur ob contumaciam, multo magis ob contemptum mandati Rotalis, & recurſum ad iudicem inferiorem.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria datur, quando expeditis exequutorialibus, & ſeruatis terminis non conſtat de paritione.*

2 *Ad declaratoriam procedi poteſt abſque ſeruatione terminorum, quando inobedientia, ſeu contemptus mandati Rotalis eſt notorius.*

3 *Declaratoria non debet differri contra contumaces, qui non parent, imò mandatum Rotale impugnant coram Iudice inferiori.*

4 *Intimatio perſonalis non requiritur, quando proceditur per affixionem, & diligentias.*

5 *Intimationis defectus tollitur ex ſubſequuta notitia intimati.*

6 *Contumacia expreſſa apparet ex recurſu condemnatorum ad Iudices inferiores.*

7 *Declaratoria non euitatur ſub prætextu nullitatis, quæ non ſit omnino clara, & notoria.*

DECISIO XCVIII.

IMpetrata manutentione, ſeu reintegratione Beneficiorum ad eius fauorem Ioannes de

la Lan-

ſa Lanca mandatum Ægidio de Medina, cæteriſque alijs in eiſdem Beneficijs intruſis legitimè notificauit, ac ſubindè in vim rei iudicatæ exequutorialibus expeditis, ſeruati fuerunt quatuor termini ad docendum ſe paruiſſe iuxta ſtylum huius S. Tribunalis, de quo per *Veſtr. in prax. cap. vlt. lib. 3. numer. 19.* Quibus peractis cum intruſi non ſolum nō paruerint ſed ad impediendam exequutionem mandati de manutenendo, Vicarium Generalem Epiſcopi adiuerint. Ideò ob manifeſtam eorum contumaciam dandam eſſe declaratoriam,
1 DD. reſponderunt, quæ concurrentibus prænarratis denegari non poteſt, *cap. 1. in fin. vt lite non conteſt. Abb. in cap. pariter 1. de iudicijs, Felin. in cap. ad probandum de re iud.* prout ita ſeruauit *Rota dec. 107. num. 2. coram Andr. & cor. Buratt. deciſ. 17. num. 1. & ſeqq. ibique Add. num. 5. Caual. deciſ. 364. num. 1. Duran. dec. 149. & 311. vtrobiq; num. 1. in recent. dec. 591. num. 5. in fin. par. 2. apud Seraph. deciſ. 1113. num. 3. apud Merlin. deciſ. 421. num. 1. & 651. eodem numero, cum alijs relatis in Pampilonen. Decimarum de Veraſtegui 12. Iunij 1649. & in Toletana Decimarum 3. April. eiuſdem anni coram R.P.D. meo Celſo.*

Imò ſtante expreſſo contemptu mandati
2 Rotalis continentis explicitam comminationem cenſurarum, ob recurſum habitum ad Iudicem inferiorem, vltra illius intimationē perſonaliter exequutam, non fuiſſet opus alia præfixione terminorum ad docendum de paritione, cum notoria eſſet inobedientia, vt dictum fuit in *Aſtoricen. Parochialis 1. Iulij 1654. coram b. m. Bichio, confirmata 30. Aprilis 1657. coram Reuerend. D. meo Decano*, vndè quamuis ex abundanti ſeruati fuerint termini ſubſtan-
3 tiales: nihilominùs detentores Beneficiorum in eorum contumacia pertinaciter perſeuerēt, non acquieſcendo poſſeſſione vigore prædicti mandati per Ioannem adeptæ, neque reſtituendo fructus à die manutentionis petitæ decurſos: ſed coram dicto Vicario mandatum prædictum contumaciter impugnando, declaratoria diutius differenda non eſt, vt obedientiam mandatis Rotalibus, ſeu verius Apoſtolicis debitam exhibeant, vltrà ſuperius allegatas auctoritates ita reſpondit *Rota deciſione 71 num. 3. & ſequentib. coram Eminentiſs. D. Cardin. Ottbobono.*

Nihil referente, quod intimatio non fuerit facta perſonaliter contra omnes: ſed tantum contra aliquos: nam vltra quod contra illos
4 tanquam abſentes proceſſum fuit per affixionem, & diligentias, cum ipſi quoque comparuerunt coram Vicario pro obtinendo ſequeſtro, ad retardandam fructuum exactionem, concludēter ex hoc probatur ne dum habuiſ-
5 ſe notitiam intimationis: adeout prætenſus defectus ex notitia ſubſequuta totaliter ſana-
6 tus fuerit: verum etiam expreſſa eorum contumacia, quę pro relaxatione declaratoriarum exuberat, vt firmauit *Rota coram Seraph. deciſ. 1094. num. 4. & in rec. dec. 407. num. 1. par. 4. to. 2. & alijs pluribus relatis in Toletana Matrimonij 1. Iulij 1647. coram Eminentiſs. D. Cardin. Corrado*;
7 Minùs vè tali prætextu cenſuræ euitantur, niſi obiecta nullitas ſit adeò clara, & notoria, vt nulla ratione valeat excuſari, vt ponderatum fuit in *Barchinonen. Iuriſdict. 5. Iulij 1649. coram b. m. Bichio.*

Et ità Ioanne tantum informante reſolutum fuit.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ATTAVANTIBVS.

Lunæ 1. Iulij 1658.

ARGVMENTVM.

Attentata eſt poſſeſſio capta poſt appellationem interpoſitam, & præſentatam inhibitionem, & quando appellatio per vnum interpoſita proſit litis conſortibus.

SVMMARIVM.

1 *Attentata eſt poſſeſſio capta poſt appellationem interpoſitam, & præſentatam inhibitionem.*

2 *Appellatio vnius ratione conſortij prodeſt alijs litis conſortibus, & ſimul connexis, & condemnatis.*

3 *Appellatione per vnum interpoſita fieri non poteſt exequutio contra alios conſortes, qui non appellarunt.*

4 *Reſtitutio in integrum, ſuſpenſio iuriſdictionis, & ſimilia, ſi vni concedantur, proſunt cæteris ob connexitatem, ſeu indiuiduitatem materię.*

5 *Prorogatio fatalium petita ab vno excuſat omnes litis conſortes à deſertione.*

6 *Appellatio per vnum interpoſita excludit rem iudicatam quoad alios condemnatos, quibus eadem cauſa defenſionis competebat.*

7 *Appellatio habetur, ac ſi non fuiſſet interpoſita, quando non conſtat de mandato Procuratoris appellantis, vel ratificatione principalis.*

8 *Appellatio ſeparatim interpoſita operatur, vt alter ex appellantibus aliorum appellatione non iuuetur.*

9 *Mandatum ſpeciale requiritur, vt quis priuetur iure ſuo ex facto Procuratoris.*

10 *Poſſeſſio eſt attentata, dum cauſa pendebat à fideicommiſſo, quod erat connexum, & debebat in Rota diſputari.*

11 *Commiſſio fit communis per citationem ad dicendum contra.*

DECISIO XCIX.

QVamuis à ſententia lata ab A.C. fauore Franciſci Attauantis con. Hoſpitale S. Ioannis nationis Ianuen. Octauium, Chiattonum, & Domitillam Elianam de Gherardellis, ſuper immiſſione in poſſeſſionem Domorum de quibus agitur, pro parte
1 Hoſpitalis appellatio interpoſita fuiſſet, & inhibitio Rotalis præſentata Attauanti: nihilominus idem Attauantes domorum prædictarum poſſeſſionem cœpit, ideò Rota ſuper dubio à me hodie propoſito an conſtet de attentatis, quæ veniant reuocanda affirmatiuè reſpondit *per text. in l. 1. & toto tit. nil nouo appell.*

pell. interpoſ. & cap. non ſolum de appell. in 6. Rota
coram Buratt. deciſ. 181. num. 1. aliiſque relatis in
Bononien. attentatorum 5. Iulij 1655. & 27. Iun.
1657. coram R. P. D. meo Celſo.

Nec euitantur ex eo, quod Domitilla de
Gherardellis in commiſſione nominata non
ſit, ſufficit enim fuiſſe appellatum, & cauſam
appellationis ad inſtantiam Hoſpitalis in Ro-
ta commiſſam, quia cum ſub vno eodemq;
monitorio ſeu libello omnes conuenti fue-
rint, & in vna eademque cauſa fuerit lata
2 ſententia, appellatio vnius ratione conſortij,
& communionis, alteri prodeſt, vt deſumi-
tur ex *l. 1. & 2. C. ſi vnus ex pluribus, & cap.*
vna ſententia penult. de appellation. Lancellott. de
attent. part. 2. cap. 22. ampliat. 11. nu. 1. & ſeq. Rota
deciſ. 52. de appellat. in nou. deciſ. 779. num. 1. part.
1. diuerſ. apud Buratt. deciſ. 315. num. 7. ibique
Add. deciſ. 456. ſub num. 1. part. 3. rec. & deciſ. 298.
num. 12. apud Pacif. de Saluian. adeout tali ap-
3 pellatione pendente cæteris non appellanti-
bus exequutio fieri non poſſit *Gratian. diſcept.*
forenſ. cap. 115. num. 1. & deciſ. March. 142. nu. 5.
prout reſtitutio in integrum ſuſpenſio iuriſ-
4 dictionis, & ſimilia propter connexitatem,
& indiuiduitatem materiæ vni conceſſa pro-
deſt reliquis *Rota d. dec. 456. ſub num. 1.* & pro-
5 rogatio fatalium petita ab vno ex ex litis con-
ſortibus omnes excuſat à cauſæ deſertione
Lancellott. vbi ſupra dicta ampliat. 11. num. 3. &
dixit Rot. coram Put. deciſ. 466. per tot. lib. 2. ità
6 quoque ad excluden. rem iudicatam appella-
tio per vnum interpoſita iuuat alios in ea-
dem ſententia condemnatos, & eandem cau-
ſam defenſionis habentes *Rota in Romana fidei-*
commiſſi de Marianis 1. Martij 1649. coram Rem.
Tarraconen. relata in deciſ. 259. num. 9. apud Em.
D. Card. Ottbob.

Neque releuat, quod per Procuratorem
ſuum ſeparatim ab Hoſpitale appellauerit,
atque ideò illius appellatione iuuari non poſ-
7 ſit. Quia vltra quod non probatur appellan-
tem habuiſſe mandatum, ſeù Domitillam
appellationem ratificaſſe, & ſic inutilis reddi-
tur appellatio perinde ac ſi interpoſita non
fuiſſet, vt tradit *Lancellott. de attent part. 2. cap.*
12. limit. 50. num. 22. Gratian. diſcept. for cap. 573.
num. 6. & ſeq. Caputaque deciſ. 35. num. 6. part. 1.
Achill. deciſ. 10. de appell. in rec. deciſ. 627. nu. 1.
part. 3. & coram Caualer. deciſ. 31. eodem nume-
ro. Præſertim, quia intantum conſortis ap-
8 pellatio alteri non ſuffragatur, in quantum
iſte ſeparatim appellando beneficio *l. prima §*
& 2. C. ſi vnus ex pluribus renunciaſſe videtur, vt
aduertit Bartol. in l. à ſententia 5. num. 6. ff. de appell.
& omnes ſuperius allegati declarant, & ta-
9 men quis facto alterius etiam habentis gene-
rale mandatum iuri ſuo renunciaſſe non di-
citur, cum ſpeciale requiratur *Greg. deciſ. 270.*
10 *num. 8.* dum cauſa commiſſa reperiebatur in
Rota ſuper exiſtentia fideicommiſſi P. Pauli
de Attauantibus, & ſuper Domibus contro-
uerſis tanquam prouenien. ex eodem fidei-
commiſſo, non potuit Franciſcus Attauantes
non expectato Rotæ iudicio, & ſententia ci-
tra vitium attentatorum poſſeſſionem appre-
hendere etiam reſpectu Domorum per Do-
mitillam poſſeſſarum propter cauſæ cõnexio-
nem, & vnitatem ex auctoritatibus ſuprà al-
legatis, quibus additur *Rota deciſ. 148. num. 7.*
part. 5. rec. & in Romana Palatij 4. Maij 1648. co-
ram R. P. D. meo Decano.

Et ceſſare viſa eſt difficultas ex commiſſione
exequutoriali impetrata per Attauantem etiã
11 contra Domitillam, quæ cum fuerit effectu
communis per citationem ad dicendum con-
tra facit litem, & attentatum quoad impetran-
tem *Rota deciſ. 17. de Dol. & contumac. in nou.*
& in Bononien. iuriſpatronatus de Vetiguena vlt.
Iannar. 1586. poſt Marcheſ. de commiſſ. part. 2.
fol. 294. num. 3. coram Buratto deciſ. 262. ſub
num. 2.

Et ita vtraque parte informante reſolutum
fuit.

FIRMANA IVRISPATRONATVS.

Ven. 20. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Quomodo iuſtificentur obitus vltimi poſſeſſo-
ris, habilitas, & boni mores præſentati, præ-
ſentatio intra legitima tempora, & valor per
non exceſſum, & quando ſit extincta lis, ita,
vt præſentatio non dicatur facta lite penden-
te.

SVMMARIVM.

1 *Obitus probatur ex fide per Parochum extracta e libro defunctorum.*
2 *Præſentatio facta intra quadrimeſtre eſt valida in patronis laicis.*
3 *Idoneitas reſpectu litteraturæ conſtat ex relatione examinatorum.*
4 *Idoneitas quoad bonos mores probatur litteris patentibus Ordinarij.*
5 *Valor per non exceſſum probatur per teſtes deponẽtes de publica voce, & fama.*
6 *Valor per non exceſſum certius probatur per teſtes deponentes de propria ſcientia.*
7 *Valor affirmatiuè probatus per aſcenſum an dicatur probatus per non exceſſum.*
8 *Ex valoris veri mala expreſſione gratia corruit.*
9 *In valoris probatione detrahuntur expenſa pro manutentione Eccleſiæ, & celebratione feſtiuitatis illius Sancti, cui eſt dicata.*
10 *In valore expreſſo per non exceſſum modicus exceſſus vſque ad ſextam partem toleratur, nec irritat gratiam.*
11 *Præſentatio facta lite pendente eſt nulla, & attentata.*
12 *Lis terminatur per ſententiam, & rem iudicatam & nu. 16.*
13 *Lis in beneficialibus extinguitur per mortem collitigantis, qui noluit illam proſequi.*
14 Deciſiones Buratti 258. & 400. vtrobique num. 1. *declarantur.*
15 Deciſio Pientina Parochialis 28. Iunij 1655. §. tum etiam coram Cerro *declaratur.*
16 *Præſentatio non eſt attentata ſub prætextu litis terminatæ, per rem indicatam, acquieſcentiam par-*

tis

tis, vel alio modo.
17 *Beneficium de iure patronatus laicorum non cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*

DECISIO C.

ADmiſſo de ordine DD. meorum ad examen hic in Vrbe Bonifatio prouiſo in forma dignum de Eccleſia patronali Laicorũ, quem examinatores ſynodales approbare vel reprobare denegabant, & cum fuerit idoneus repertus dubitaui an ipſius gratia eſſet iuſtificata adeout litteræ Apoſtolicæ ſint exequendæ, & affirmatiuè reſponſum fuit.

Nam præſuppoſita exiſtentia iuriſpatronatus, nec non illius pertinentia ad fauorem Raymundi de Rainaldis, *vt ex deciſionibus editis die 18. Martij 1654. & 15. Iun. 1656. coram R.P.D. meo Albergato*. Iuſtificatio controuerti non poteſt reſpectu obitus Vincentij Vitalis vltimi illius poſſeſſoris de menſe Nouembris 1657. probatur enim ex libro in quo adno-
1 tantur nominia defunctorum, & fide Parochi data *in Summario num. 1. Mandoſ. ſuper regul. Cancell. reg. 8. quæſt. 10. num. 4. Lotter. de re Beneficiar. lib. 3. quæſt. 10. num. 4. Rota coram Merlin. deciſ. 365. num. 2. & in Montis Faliſci Canonicatus 28. Iun. 1655. cor. b. m. Bichio*.

Minùs controuerti valet reſpectu præſentationis quod facta fuerit infra legitima tempora, cum Beneficium controuerſum vacauerit die 9. Nouembris 1657. præſentatio verò ſequuta fuerit die 26. Februarij ſequentis
2 anni *Summario num. 2.* & ſic intra quadrimeſtre conceſſum patronis laicis ad præſentandum *cap. 1. §. verum de iur. patronatus in 6. Rota deciſ. 238. num. 8. & 9. part. 5. deciſ. 101. nu. 3. part. 6. & dec. 302. nu. 4. part. 7. rec.*

3 De habilitate præſentati conſtat ex relatione examinatorum Eminentiſſimi D. Cardinalis Vrbis Vicarij, quorum atteſtationi ſuper idoneitate reſpectu litteraturæ deferendũ eſſe firmat *gloſ. in Clementina prima verbo reputamus de conceſſ. Præbend. Rota coram Buratt. dec. 613. num. 5. coram Gregor. deciſ. 527. num. 2. vbi Add. num. 4. & in Bononien. Archipræsbyteratus 23 Martij 1648. coram Eminentiſſ. D. Cardinali Corrado*.

Super moribus, & qualitate perſonæ exhi-
4 bentur litteræ patentes Ordinarij *Summario num. 5.* atteſtantis Bonifacium eſſe Præsbyterum, & optimis moribus imbutum, cui in hac materia plenam fidem adhibendam eſſe probat *text. in cap. 2. ibique gloſſ. verb. litteras de probat. Rota coram Duran. deciſ. 430. num. 2. in d. Bononien. Archipræsbyteratus coram Eminentiſſ. Corrado, & in Auellina Canonicatus 27. Martij 1651. coram R.P.D. meo Cerio Decano*.

Quo verò ad iuſtificationem valoris expreſſi per non exceſſũ in Ducatis aureis quinquaginta de Camera, remanet ſufficienter iuſtificatus ex teſtibus datis *in Summario num. 6.*
5 qui tanquam de eodem loco, & informati de ſtatu huiuſmodi Parochialis deponunt nedum de publica voce, & fama, quod ſufficeret iuxtà *deciſ. 291. num. 1. part. 1. diuerſ. coram Buratt. deciſ. 255. num. 11. & coram Caualer. deciſ. 517.* verum etiam ex certa ſcientia de illius
6 valore atteſtantur *Rota dec. 587. num. 6. & dec. 896. nu. 7. coram Merlino*.

Nihil obſtante, quod prædicti teſtes videan-
7 tur deponere affirmatiuè, & per aſcenſum ad ſcuta centum, & ſic non probent valorem narratum per non exceſſum; immò excludant dictum non exceſſum dum dicunt redditus
8 aſcendere ad ſcuta centum monetæ; ideoque gratia ex defectu expreſſionis veri valoris ſuſtineri non poſſit per text. *in cap. 1. de præb. cap. ad aures de reſcript. & iuxtà regul. Cancell. 55.* quæ irritat, & annullat prouiſiones Apoſtolicas, non expreſſo vero valore impetratas.

Quia cum loquantur per verba in totum, & per totum, nec affirment deductis oneribus videntur deponere per non exceſſum, nec concludere vltrà ſummam narratam, nam
9 deductis oneribus, & expenſis pro manutentione Eccleſiæ, & celebratione feſtiuitatis S. Ioannis Baptiſtæ cui eſt dicata, quæ in probatione valoris detrahuntur, vt reſponſum fuit *in Romana Penſionis 25. Maij 1646. coram b. m. Bichio*, conſtat fructus non aſcendere annuatim ad dicta ſcuta centum: ita vt excedant ſextam partem valoris expreſſi in Ducatis quinquaginta auri de Camera, & ſic valor
10 debet haberi pro iuſtificato, cum exceſſus ſolum in ſexta parte tanquam modicus gratiam non irritet, neque annullet, ſed remittatur, ac toleretur *Mandoſ. de ſignat. grat. tit. de prouiſ. verſ. Rota ſtylus Ancaran. conſ. 138. num. 1. verſ. vt in ſexta parte Gabriel. conſ. 200. num. 11. & ſeqq. lib. 2. & in Leodien. Beneficij 27. Febr. 1612. coram Sacrato relata per Lotter. de re beneficiar. lib. 3. qu. 20. num. 65. & num. 104. in Aſculana Iuriſpatronatus 1. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Meltio, & in Mediolanen. Beneficij 1. Iulij præteriti coram eodem*.

Prout non obſtat, quod ſuper huiuſmodi Beneficio penderet lis in hoc Sac. Tribunali inter D. Vincentium, & Raymundum Ray-
11 naldum ideoque præſentatio, vti facta pendente lite nulla ſit, & attentata *cap. 1. & 2. vt lite pend.* quod habere locum etiam in præſentationibus dixit *Rota deciſ. 258. & 400. vtrobique num. 1. coram Buratto, & in Pientina Parochialis 28. Iunij 1655. §. tum etiam coram Reu. D. meo Decano*.

12 Quia lis inter Vitalem, & Raymundum iam erat terminata, tam per ſententiam ad fauorem Vitalis latam, quæ acceptata fuit à Raymundo, dum deferendo appellationem agnouit Beneficium controuerſum vacaſſe per obitum illius, & tanquam patronus ad illud præſentauit Bonifatium, adeout ex permiſſione ipſius collitigantis ſententia tranſierit in iudicatum, & ſuam exequutionem habuerit, ex quibus lis terminatur, & extinguitur *Pariſius conſ. 30. num. 36. lib. 4. Afflict. deciſ. 352. num. 3. Rota dec. 10. nu. 3. vt lite pend. in nou. & deciſ. 535. num. 5. part. 1. rec.* quam ex ſubſe-
13 quuta morte eiuſdem Vitalis, quæ in Beneficialibus litem extinguit, vbi (prout hic) collitigans illam proſequi nolit ex adduct. *in deciſ. 350. num. 8. apud Merlin. & in Valentina*

Recto-

ctoris 3. Decembris 1656. §. fuerat ſiquidem coram b.m. Bichio.

14 *Deciſiones verò Buratti* non applicantur, loquuntur enim in terminis litis pendentis inter patronos ſuper pertinentia iuriſpatronatus in præſenti autem non controuertitur iuriſpatronatus, nec eius pertinentia, vt dictum eſt; ſed lis erat ſolum inter præſentatos, & *de-*
15 *ciſio Pientina Parochialis Rev. D. Decani* loquens de lite inter præſentatos procedit quando ſecunda præſentatio fit à patrono pendente adhuc lite ſuper prima. Hic autem, cum de tempore factæ præſentationis in perſonam Boni-
16 fatij d. lis antecedens eſſet extincta, deficiunt attentata, quæ non dantur ſinè lite, nec quando lis eſt terminata, aut per rem iudicatam, aut acquieſcentiam partis, aut alio modo *Lancellott. de attentat. par. 2. cap. 4. limit. 6. num. 1. & per tot. Rota deciſ. 693. numer. 1. part. 4. diverſor.*

Demum non obſtat, quod ſaltem ex dicta lite inducta fuerit reſeruatio fauore Sedis
17 Apoſtolicæ, cum dictum Beneficium tanquam de iure patronatus laicorum non cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis *Achill. deciſ. 3. de iurepatr. Put. deciſ. 311. num. 1. lib. 1. & 307. num. 3. lib. 3. in correct. Rota in Lucana Beneficij 16. Iun. 1651. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.*

Et ita litteras Apoſtolicas eſſe exequendas Bonifatio tantum informante reſolutum fuit.

ALBANEN. PENSIONIS.

Mercurij 4. Decemb. 1658.

ARGVMENTVM.

Commoditas exigendi penſionem poteſt alteri cedi: penſio cuius commoditas fuit alteri ceſſa, non poteſt in præiudicium ceſſionarij in alium transferri.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Clauſula* arbitrio *relaxat iuris rigorem concurrente fumo boni iuris.*
3 *Penſionem exigendi commoditas poteſt cedi, & alienari.*
4 *Penſio, cuius commoditas fuit ceſſa, non poteſt deinde in præiudicium ceſſionarij transferri, & numer. 18.*
5 *Penſio, cuius commoditas fuit ceſſa, multo minus poteſt transferri, quando fuit ceſſa etiam facultas extinguendi, & n. 12. & 14.*
6 *Deciſio attenditur etiam in caſu ſimili.*
7 *Penſionis commoditate ceſſa insformale cedentis remanet nullius momenti, & actiones directæ, quæ remanent apud cedentem, ſunt inefficaces ad tranſlationem penſionis, & nu. 9.*
8 *Vſusfructus, cuius commoditas fuit ceſſa, non poteſt remitti in præiudicium ceſſionarij.*
10 Deciſio 129. part. 1. recent. *declaratur.*
11 *Deciſio, quæ in propoſita, non fuit confirmata, dicitur reuocata in dubium, & non eſt attendenda, & nu. 16.*
12 *Tranſlatio penſionis vigore indulti non ſubſtinetur, quando indultum non derogat pacto de non transferendo, & nu. 14.*
15 *Indulta transferendi non tollunt pacta, & conuentiones partium.*
17 *Tranſlatio penſionis fit per extinctionem antiquæ, & reſeruationem nouæ.*
19 *Tranſlatio penſionis ſtatim abdicat ius à transferente, nec fieri poteſt conditionaliter, ſi mors ex ea infirmitate contingat.*
20 *Traditione ſequuta non poteſt eadem res alteri cedi.*
21 *Ceſſionarius primus, cui res fuit tradita, præfertur ſecundo.*
22 *Penſio aliter extinguitur per mortem, & ſic ex natura rei, aliter per tranſlationem, & ſic ex voluntate Penſionarij.*
23 *Penſionarius non poteſt facto proprio præiudicare ceſſionario commoditatis.*
24 *Officia Datariæ non recipiunt hypothecam, nec poſſunt alienari ſine ſpeciali licentia Pontificis.*
25 *Penſionis commoditas cadit ſub commercio, recipit hypothecam, & poteſt vendi.*
26 *Penſio poteſt gratuito remitti ſine authoritate Papæ.*
27 *Penſionis materia regulatur ſecundum terminos vſusfructus, & non feudi.*
28 *Indultum transferendi penſiones comprehendit illas, quas Penſionarius habitu, & actu poſſidebat, non illas quarum commoditatem ceſſerat.*
29 *Transferendi facultas eſt odioſa, & ſtrictè intelligenda.*
30 *Cedens non transfert maius ius, quam quod habet.*

DECISIO CI.

Comes Federicus Vbaldinus duas obtinens penſiones, alteram ſuper Beneficiatu S. Petri in Vaticano, tunc à Comite Sauo de Marcianis obtenta, alteram ſuper Canonicatu Cathedralis Albanen poſſeſſo à Ioanne Pelagallo; ceſſerat commodum illas exigendi eius vita naturali durante Gaſpari Morello, qui ceſſionem quoad penſionem ſuper Canonicatu reſeruatam renunciauerat eidem Canonico Pelagallo; Cum autem Vbaldinus vigore indulti transferendi conclauiſtarum, vtramque tranſtuliſſet in articulo mortis ad fauorem Abbatis Tamantini, orta fuit controuerſia ſuper exequutione litterarum dictæ tranſlationis coram A.C. inter ipſum, & dictum Canonicum Pelagallum, commiſſa vero cauſa in Rota cum clauſula *Parito litteris, arbitrio* ſuper quo ſemel, & iterum diſputato dubio DD. reſponderunt intrare arbitrium pro retardatione.

1 Quia licet arbitrium ſit regulandum à iure *per Bartol. in extrauag. ad reprimendum verb. vide-*
2 *bitur num. 8.* tamen concurrente fumo boni iuris illud petentis, clauſula hæc tribuit facultatem relaxandi illius rigorem, & examinandi validitatem litterarum, vt in terminis penſionis dixit *Rota coram Seraphin. deciſ. 674. num. 4. coram Andr. deciſ. 96. eodem numero, &*

Coccin. deciſ. 568. ſub num. 1. part. 2. recent.
Fumus autem boni iuris in præſenti caſu
deducitur ex eo, quod cum Vbaldinus irre-
uocabiliter ceſſerit commoditatem percipien-
3 di penſionem controuerſam donec, quouſ-
que naturaliter vixerit, quam cedi, & alie-
nari potuiſſe firmauit *Rota coram ſ.m.Greg.dec.*
440. num.7. comprobata à Lotter.de re beneſic. lib.
1. quæſt. 42. cum ſeqq. & per Salgad. Labyr. Cred.
part.1 cap.43. num.8. & 23. Non potuit illum
4 in alium transferre in præiudicium iuris quæ-
ſiti ceſſionario, vt latè tradunt *Lotter. d. quæſt.*
42. num.14.& ſeqq. & Salgad. dicto cap. 43. num.
12. & ſeqq.& n.45. pariter cum ſeqq.

Quod fortius admittendum videbatur in
5 propoſito, quo Vbaldinus non ſimpliciter
ceſſit commoditatem, ſed ſimul conſtituit
ceſſionarium Procuratorem, vt in rem pro-
priam, cum facultate conſentiendi illius caſ-
ſationi, & extinctioni, ac etiam promiſſione
præſtandi conſenſum: vndè cum fuiſſet eidem
ius quæſitum, tam quoad commoditatem,
quam quoad extinctionem, eò minùs licuit
Vbaldino in illius præiudicium penſionem
antiquam extinguere, & nouam ad fauorem
alterius reſeruare, vt reſpondit *Rota cor. Card.*
Millin.deciſ.56. num. 3. quæ licèt ſit in termi-
6 nis penſionis fiduciariæ reſeruatæ ſuper capi-
te Hiſpani contemplatione Itali, tamen præ-
ter quod nulla ſolida differentia conſiderari
poteſt, vt notat *Lotter. dicta quæſt. 42. num. 35.*
ſufficit, quod ratio, & concluſiones ibi fir-
matæ caſui noſtro conueniant in eo, quod
principaliter ibi diſcurſum, & deductum fuit
Rota in rec. deciſ. 17. num. 9. part. 7. dictamque
Cardin. Millini deciſionem exornant *Lotter.*
in eadem quæſt. 42. num. 18. cum ſeqq. & Salgad.
d.cap. 43.nu.51.

Hinc licèt commoditas exigendi nihil cõ-
mune habeat cum titulo penſionis: adeout
ceſſa, & translata commoditate in alium re-
maneat ius formale ipſius penſionis radicatũ
in Penſionario: attamen, quia ab ipſo iure
7 formali fuerunt ſeparata omnia iura dictæ
commoditatis, & translata in ceſſionarium,
quin immò translata fuit ipſamet commodi-
tas, ſimplex ius formale non reputatur ali-
cuius momenti: ſed reducitur ad nudum ti-
tulum, & ad ſolas actiones directas, quæ ſinè
dicta commoditate remanent apud cedentem
inefficaces, & prorſus inutiles ad validam pen-
penſionis translationem, vt reſolutum fuit
in d.deciſ. 56. num. 1. & ſeqq. coram Card. Millin.
8 Non ſecus, ac in vſufructu, cuius commo-
ditas poſtquam fuit alteri ceſſa non poteſt re-
mitti in præiudicium ceſſionarij *iuxt. text. in*
l. 3. ff. de his, quæ in fraud. credit. quia ſequuta
9 ſeparatione iuris cauſalis, ſiuè commoditatis
ab ipſo iure formali, ſimplex titulus remanens
durante cauſa ſeparationis eſt totaliter inef-
ficax, ac inutilis *Gabr. conſ. 162. ſub num. 8. &*
10. lib.2. & proſequitur Lotter.d. quæſt.42. nu. 21.
cum ſeqq. & Salgad. dicto cap. 43. num. 46. & 47.
10 *Deciſio autem 129. part.1.rec.* firmans Penſio-
narium potuiſſe penſionem extinguere, non
obſtante ceſſione commoditatis non applica-
tur: nam præter quod fuit in dubium reuoca-
11 ta, & cauſa per tres vices repropoſita nun-
quam confirmata, vt notat *Lotter. d.quæſt.42.*
ſub num. 19. & conſtat ex illius poſitionibus
coram Marquemontio anno 1608. ideoque
non eſt attendenda ſicuti aduertit *Rota deciſ.*
405.num.54. part. 5.rec. & in Leodien. Beneficij
31. Ianuarij 1648. §. fin. coram b. m. Peutinger.
Caſus illius admodum diſtat à noſtro, nam
12 hic Vbaldinus non ſolum conſtituit Morel-
lum Procuratorem irreuocabilem ad exigen-
dum, ſed vlterius tribuit ei facultatem illam
extinguendi, quæ ſanè facultas æquipollet pa-
cto de non transferendo; adeout quemadmo-
13 dum non ſuſtinetur translatio facta vigore
indulti ſuperuenti abſque derogatione dicti
pacti, vt cenſuit *Rota coram Em. D. Card. Ottho-*
14 *bono deciſ. 239. num. 8.* ita etiam poſt manda-
tum ad extinguendum alij conceſſum non
potuerit penſio transferri ſinè conſenſu ceſ-
ſionarij, quia ſicuti circumſcripto indulto
propter huiuſmodi pactum, & conuentionẽ
caſſandi penſionem, & conſentiendi extin-
ctioni, non potuiſſet fieri translatio, ita pari-
ter fieri non potuit vigore indulti, cum pri-
15 uilegia transferendi pacta, & conuentiones
partium non tollan *Felin. in cap. 1. num. 3. de*
reſcript. Creſc. deciſ. 2. de Priuileg. Rot. deciſ. 153.
num. 2. part. 5. rec. & d.dec.239.num.9.coram Em.
Otthobono.

Præterea fundamenta in eadem deciſione
16 adducta viſum fuit non ſubſiſtere, dum po-
ſteà cauſa repropoſita noluit Rota capere re-
ſolutionem ob reſponſiones tunc datas, quæ
referuntur, & ornantur *per Lotter.* & exami-
nantur etiam *à Salgad.* locis præcitatis.

Non obſtat, quod Morellus non vſus fue-
rit facultate extinguendi ſibi attributa, & pro-
ptereà eidem nullum fuiſſe illatum præiudi-
cium conſiderabile ex translatione tanquam
facta in articulo mortis. Quia cum translatio
17 penſionis fiat per extinctionem penſionis an-
tiquæ, & reſeruationem nouæ *Rot. deciſ. 450.*
num. 41. part.5. rec. non potuit fieri citra præ-
iudicium commoditatis anteà ceſſæ implicat
18 enim contradictionem, quod ceſſionarius
frui poſſit commoditate ſibi ceſſa, & Penſio-
narius vtatur facultate transferendi penſionẽ
19 in alium, cum translatio ex eodem momen-
to, quo fit abdicet omne ius à transferente
non expectata eius morte, nec fieri poſſit con-
ditionaliter, ſi mors ex ea infirmitate contin-
gat *Nauar.conſ.65.per tot. tit.de Simon. Garz. de*
Beneſic. lib.1 quæſt.40. num.20. Atque ideò da-
ta validitate translationis ſi Vbaldinus con-
ualuiſſet Morellus remanſiſſet deſtitutus com-
moditate fructuum ſibi irreuocabiliter ceſſa.
Quatenùs verò replicaretur ceſſionario com-
petere actionem perſonalem contra ceden-
tem pro conſecutione, damnorum, & in-
tereſſe ad inſtar eius, qui promiſit vni ven-
dere, & poſteà contraueniendo promiſſio-
20 ni alteri vendidit. Reſponſum fuit id poſſe
procedere quando primo ceſſionario res non
fuiſſet tradita, ſecus vbi prout hic, commo-
ditas penſionis fuit à cedente translata in ceſ-
ſionarium, & per eundem exacta, vnde vide-
21 tur potius applicari alia iuris concluſio, quod
primus

primus ceſſionarius præferri debeat, dummodo res fuerit illi tradita, & in illius poſſeſſionem reperiatur ex adductis, *per Oleam de ceſſion. iu. tit. 6. quaſt. 8. num. 3. in fine, & in pluribus ſeqq.* firmat etiam in caſum non traditionis ſemper præferendum eſſe primum ceſſionarium. Et tamen vis nullitatis translationis non conſiſtit in huiuſmodi præiudicio, ſicuti minus in non vſu facultatis extinguendi penſionem, ſed in deficientia ſubſtantiæ, & in defectu formæ, quia non habens commoditatem penſionis non poteſt conſentire illius caſſationi, & nouæ impoſitioni non obſtante, quod ceſſio tanquam facta ad vitam Vbaldini eo defuncto extinguatur, cum aliud ſit pen-
22 ſionem extingui per mortem, & ſic ex natura rei, aliud mediante translatione, & ſic ex
23 voluntate Penſionarij, qui non poteſt facto proprio præiudicare ceſſionario, vt latè probauit *Rota cor. d. Card. Millin. deciſ. 56. num. 3. & 4. comprobant Lotter. vbi ſupra d. quaſt. 42. nu. num. 18. cum ſeqq. & Salgad. dicto cap. 43. per tot.*

Nec vrget exemplum officiorum Datariæ, & Cancellariæ, quorum reſignatio ſuſtinetur non obſtante ceſſione fructuum alteri facta, quia militat diuerſa ratio, ideo enim ceſſio commoditatis officiorum Datariæ non impedit illorum reſignationem, quia huiuſ-
24 modi officia non recipiunt hypothæcam, nec alienari poſſunt abſque ſpeciali licentia Pontificis iuxta *conſtitutionem vrbanam 154. in ordi-*
25 *ne*, quod ſecus eſt in penſione cuius commoditas exigendi cadit in commercio, recipit hypothecam, & poteſt libere vendi *Azor. inſtit. moral. tom. 2. lib. 8. cap. 10. quaſt. 11. Suarez. de relig. tom. 1. tract. 2. lib. 4. cap. 28. num. 17. Bonaccin. de Simon. quaſt. 4. §. 13. num. 16. Larrea alleg. 25. num. 4. & 5. Rota coram Buratt. deciſ. 835.*
26 *num. 11.* imò eadem met penſio poteſt gratuito remitti ſine vlla authoritate Papæ *Lotter. d. quaſt. 42. num. 7. & 8. latè Modern. Carpen. contr. for. 202. ſub numer. 10. & per tot. part. 2. Carter. dec. Criminal. 16. nu. 33. & 65. Rota deciſ. 47. n. 10. part. 1. diuerſ.*

Minus applicatur ſimile de feudis tum quia concurrit pariter diuerſa ratio ſcilicet intereſſe Principis propter quod feuda ſunt prohibita hypothæcari, ac vendi, quæ non concurrit in penſione, in qua ceſſa commoditate, vel contracta hypothæca ſuper fructibus nullum
27 reſultat præiudicium Papæ; tum quia materia penſionis ſolet regulari ſecundum terminos vſusfructus non autem feudi, vt in innumeris locis tradunt *Paul. Rom. Ioann. Bapt. Caccialup. & Hier. Gig. de Penſion. Eccleſ. inter tract. magn. tom. 15. fol. 310. cum ſeqq.*

Quibus accedit, quod Vbaldinus obtinuit priuilegium transferendi poſtquam fecerat ceſſionem, & ſic de tempore, quo ſuper penſione non habebat niſi nudum titulum, & ſolas actiones directas vnde ſequitur eo certius non potuiſſe illam extinguere, quia aut priui-
28 legium huiuſmodi non comprehendit niſi penſiones, quas ipſe habitu, & actu poſſide-
29 bat non autem penſionem cuius commoditatem irreuocabiliter ceſſerat, cum facultas transferendi ſit odioſa, ac ſtrictè intelligenda *Rot. deciſ. 400. num. 12. & deciſ. 454. num. 7. part. 1. diuerſ. Canal. deciſ. 148. num. 6. & in Romana Penſionis 23. Maij 1644. coram R. P. D. meo Meltio.* Aut reſtringitur ad illud ius formale, & nudum titulum, ſiuè ſimplices actiones directas, quæ cum ſint apud cedentem inefficaces, & totaliter inutiles pro facienda, & ſub-
30 ſtituenda translatione non potuit Vbaldinus plus iuris transferre in Tamantinum, quam ipſe haberet *Gigaſ. de Penſion. quaſt. 88. ſub num. 3. verſ. pro contraria parte.*

Et ità deciſum vtraque parte informante.

Confirmata vt infra deciſ. 265.

ROMANA CAMBII.

Mercurij 11. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Indebitum debet concludenter probari, ad hoc vt ſit locus eius repetitioni; ſola obligatio naturalis, imò ſola poſſibilitas ſufficit ad excludendam indebiti repetitionem.

SVMMARIVM.

1 *Indebitum eiuſque ſolutio debent per neceſſe probari in iudicio repetitionis indebiti, & n. 5.*
2 *Filij familias obligatio ſine conſenſu patris irritatur à ſtatuto vrbis* cap. 152. lib. 1.
3 *Statutum vrbis circa obligationes filiorum familias non comprehendit exteros, & publice negotiantes patiente, & conſentiente patre.*
4 *Deciſiones non reſpondentes exceptionibus nouiter deductis non ſunt attendendæ.*
6 *Indebitum excluditur ex ſola poſſibilitate in contrarium.*
7 *Indebiti conditio non competit naturaliter obligato.*
8 *Soluens vigore mandati in iudicatum tranſacti non poteſt repetere ſolutum condictione indebiti.*
9 *Sententia facit de indebito debitum.*

DECISIO CII.

FIdeiuſſerat, & vti principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauerat Flaminius Arrigus in Inſtrumento Cambij initi per Benedictum Coſtam fauore Camillæ Agazzariæ, pro cuius ſortis principalis, & cambiorum reſtitutione pulſatus Flaminius à Virginia Agazzaria filia, & hærede Camillæ vigore mandatorum A.C. & reſcripti ſignaturæ cum clauſula, *ſine præiudicio*, ſoluit dicta ſcuta mille, & alia 158. pro reſiduo cambiorum. Defuncto Flaminio Franciſcus Arrighus frater, & hæres contendebat fuiſſe indebitè ſolutum ideò dato dubio an ſit locus repetitioni, & proponente b. m. Bichio dubium non fuit reſolutum, hodie verò per me repropoſito non eſſe locum repetitioni reſponſum fuit.

In iudicio enim repetitionis indebiti debet
1 certis, & indubitatis probationibus, quæ per
neceſſe concludant, non ſolum probari ſolu-
tionem, ſed ipſam ſinè cauſa,& indebitè fuiſ-
ſe factam *ad text. in l. cum de indebito verſ. ſi verò
ff. de probat. Alexand. conſ. 32. num. 1. lib. 1. Se-
lic. in l. 2. num. 2. in fin. C. de donat ante nupt. Ro-
ta Ianuen. deciſ. 3. nu. 2. & deciſ. 5. nu. 5. & poſt
Cenc. de cenſibus deciſ. 12. num. 1. Rota deciſ. 145.
num. 2. part. 3. rec deciſ. 330. num. 1. & ſeq. & nu.
10. & 15. part. 4. tom. 2 & coram Merlin. deciſ. 26.
num. 1. cum alijs pluribus cumulatis per Add. ad
dec. 592. nu. 27. par. 5. rec.*

In præſenti autem talis probatio viſa non
eſt concurrere, quamuis enim appareat Fla-
minium ſoluiſſe plures pecuniarum ſummas,
& vltimo loco ſcuta 158. pro reſiduo fru-
ctuum Cambij controuerſi nullatenus tamen
probatur ſolutionem fuiſſe nulliter, & inde-
bite factam. Nam illa deduci non poteſt ex
eo, quod Camilla crediderit pecunias ad cã-
bium Benedicto Coſtæ tunc filio familias,
2 abſque conſenſu patris, ſine quo obligatio fi-
lij familias ſuſtineri non poteſt iuxta diſpo-
ſitionem *Statuti Vrbis cap. 152. lib. 1.* prout aliàs
ſimilem obligationem factam per eundem
Coſtam inualidam declarauit *Rota in Romana
Societatis officij coram b. m. Pentinger. poſt Zacch.
de obligat. Cameral. deciſ. 184. & in Romana pe-
cuniaria coram Em. D. Cardinal Ottbob. deciſ. 191.
& dec. 204.*

Siquidem verſamur in caſu à ſtatuto exce-
pto, cum ſtatutum diſponens de filijs Roma-
nis Ciuibus non valeat comprehendere Be-
3 nedictum patria Ianuenſem, & qui palam, &
publicè negociabatur patiente,& conſentien-
te patre, vt conſtat ex publico Inſtrumento
per eundem patrem in actis producto adeò vt
ſi pater habuit filium pro publico negotia-
tore, iuſte etiam potuerit Camilla ipſum ha-
bere pro tali, & fidem ejus à Patre ſemel ap-
probatam ſequi, vt expreſſe ſonant poſtrema
verba dicti ſtatuti, & habetur *in l. ſi quis patris
familias l. ſed Iulianus §. quanquam l. ſi filius famil.
abſente patre ff. ad Sen. Conſult. Maced. l. Zenodo-
rus verb. voluntate C. eod. tit. Gomeſ. var. reſol.
lib. 2. cap. 6. num. 2. verſ. vndecimo limita, & dixit
Rota in Romana Mercium 19. Ian. 1639. coram b.
m. Card. Veroſpio, & in Romana Societatis Officij
30. Aprilis 1641. coram b. m. Pentingerio & 22.
Maij 1652. coram R. P. D. meo Albergato cum alijs
per Gratian. diſcept forens cap. 576. num. 1.* deci-
4 ſiones verò annullantes obligationẽ Benedicti
non loquuntur in hoc contractu nec reſpon-
dent ſupradictis exceptionibus, & alijs, quæ
hodie deducuntur.

5 Vnde cum Arrighus plenè, & concludenter
ter non probet Benedictum in aliquo debito-
rem non fuiſſe nequit condictione indebiti
6 iam ſolutum repetere, ſufficit enim ad exclu-
dendum indebitum ſola poſſibilitas in contra-
rium *Bartol. d. l. cum de indebito num. 4. ff. de pro-
bat. Rota in Romana pecuniaria 31. Martij 1634.
coram eodem b. m. Card. Veroſpio quam refert, &
ſequitur Add. ad dictam deciſ. 592. num. 27. in fin
& dictum fuit in deciſ. 38. numer. 2. pariter par-
te 5.*

Et in omnem caſum negari non poteſt,
quod Benedictus eſſet naturaliter obligatus
ſicuti Flaminius fideiuſſor illius, quemad-
7 modum igitur illi cum debitum ſoluiſſet non
competebat actio condictionis indebiti ita nec
Flaminio *l. naturaliter l. fideicommiſſum ff. de con-
dictione indebiti l. ſed & ſi pater §. non ſolum ff. ad
ſenat. conſult. Maced. Rota coram Cardinal Seraph.
deciſ. 1350. num. 7. in rec. deciſ. 527. num. 11. par.
1. & tradit Fenzon. ad ſtatut. Vrb. d. cap. 152. nu.
25. & ſeqq.*

Nec obſtat fuiſſe pro parte eiuſdem Flami-
nij proteſtatum, quod ſoluebat metu manda-
ti, & ſinè præiudicio litis pendentis in Rota,
nam vltra quod proteſtatio legitur tantum-
modò appoſita in ſolutione vltima facta die
9. Octobris 1641. ceteræ verò factæ leguntur
ſponte, immò & aliqua ex eis etiam nulla
præcedente citatione, ad huc cum ſoluerit
8 Iudicis mandato in iudicatum tranſacto non
poteſt condictione indebiti ſolutum repetere
propter auctoritatem rei iudicatæ *l. ſi fideiuſ-
ſor la prima §. in omnibus ff. mandati l. 1. C. de
condict. indebit. Rebuff. in Comment. tit. de litter.
oblig. artic. 3. gloſſ. 9. num. 6. Surd. conſ. 268. nu.
14. & ſeqq.* vbi quod ſententia facit de inde-
bito debitum *& deciſ. 74. num. 11. Mar. Mut.
deciſ. 28. pariter num. 11. Rota coram Buratt. dec.
26. num. 11. & ſeqq. & coram Merlin. deciſ. 16.
num. 4.*

Et ita partibus informantibus deciſum.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Merc. 11. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Declaratoria non datur, quando non fuerunt
ſeruari ſoliti termini, & non conſtat de con-
tumacia, imo potius de paritione, nec etiam
datur quando quis renuit obedire prætenſio-
ni non contentæ in ſententia Rotali.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria conceditur, quando intimatis exe-
quutorialibus condemnatus recuſat obedire.*
2 *Declaratoria datur multo magis, quandò conſtat
de expreſſa recuſatione parendi.*
3 *Declaratoria denegatur, quando non fuerunt ſeruati
quatuor ſoliti termini.*
4 *Declaratoria non ſolet dari ſine contumacia, vel
inobedientia.*
5 *Declaratoria locus non eſt, quando conſtat de pa-
ritione.*
6 *Declaratoria non datur, ſi quis renuit obedire præ-
tenſioni non contenta in ſententia rotali.*
7 *Probatio concludens requiritur ad declarandum in-
curſum Cenſurarum.*

DECISIO CIII.

DOmini conſueuerunt denegandam eſſe de-
claratoriam petitam ab Ignatio Arbo-
lanca contra Petrum de Iracagorria, & Petrũ
de Mandietta. Quia licèt intimatis exequu-
1 torialibus ſi pars recuſat obedire concedatur
declaratoria, *Caſſad. deciſ.6.num.*10. *de cauſ. poſſ.*
& propriet. Rota in Calaguritana Diſtributionum,
ſeù Attentatorum 25. *Maij* 1646. *& in Leodien.*
Decimarum 3. *Iunij* 1647. *coram Reuerend. D.meo*
2 *Decano*. Et fortius vbi, ne dum non conſtat
de paritione, ſed vlterius liquet de contuma-
cia, & recuſatione expreſſa parendi, vt dixit
Rota coram Duran. deciſ. 311. *numer.*3. *& deciſione*
407. *num.*7. *part.*8. *recent. & in alijs.*

Attamen in præſenti viſum fuit neutrum
ex ſupradictis concurrere. Non primum, quia
exequutoriales non ſunt directæ aduerſùs Ira-
cagorriam, nec Mandiettam, minuſve ſeruati
3 fuerunt quatuor termini ſeruari ſoliti, ſine
quibus declaratoria nõ conceditur, iuxt. *Felin.*
in cap. Rodulphus de reſcript. & Veſtr. in prax. cap.
*vlt. lib.*7. *num.* 19. Non alterum, quia tantùm
abeſt doceri de illorum inobedientia, & con-
4 tumacia, ſine qua pariter non conſueuit ferri
declaratoria, *cap. contingis il ſecondo, cap. ſacro de*
ſententiam excommunicat. gloſ. in can. duo ſunt, verb.
videbatur 96. *diſtinct. Rota in Hieracen. Beneficij* 28
Iunij præteriti coram me. Quod imò apparet de
5 eorundem paritione ex eo, quod vna cum
Canonicis, & vniuerſo Capitulo tradiderunt
Ignatio poſſeſſionem Beneficij controuerſi.

Et quamuis noluerint concedere illi præce-
dentiam, & ſtallum ſupra ipſos in Choro:
nihilominùs id non venit adſcribendum ino-
6 bedientiæ, nec ſpreto Sententiæ Rotalis, cum
in ea non aſſignatur locus particularis, ſed
tribui debet proprio dumtaxat intereſſe, eo
quod prætendant habere ſtallum, & locum
ſuperiorem propter anterioritatem, adeò vt
ſuper tali prætenſione dubia, & æquiuoca ne-
queat ipſis inauditis fieri ſolidum fundamen-
7 tum ad effectum declarationis incurſus cenſu-
rarum requirentium certam, & plenam pro-
bationem, *Rota coram ſ.m. Greg. deciſ.*96. *num.*2.
*in recent. deciſ.*534. *num.* 8. *&* 602. *num.*3. *par.*1.
*& deciſ.*751. *num.*3. *par.*2.

Et ita contra informantem, &c.

Reuocata vt infrà deciſ. 131.

SVLMONEN. IVRIS AMOVENDI CAPELLANOS.

Veneris 10. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Capellanos, quando conſtet eſſe amouibiles ad nutum laicorum, pleniſſimè probatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ omnimodam adminiſtrationem ad aliquos ſpectare, conſtat ex inſtrumento erectionis.*

2 *Eccleſiæ omnimodam adminiſtrationem ad aliquos ſpectare, vnde comprobetur.*

3 *Eccleſiæ adminiſtratio, & facultas amouendi Capellanos probatur teſtibus deponentibus de tali obſeruantia.*

4 *Obſeruantia probatur teſtibus informatis.*

5 *Obſeruantia plurimum attenditur in quacunque materia.*

6 *Obſeruantia immemorabilis magis attenditur.*

7 *Obſeruantia conformis erectioni Eccleſiæ probat titulum adminiſtrationis alicui competentis.*

8 *Adminiſtratio omnimoda Eccleſiæ cui competit, competit etiam facultas nominandi, & amouendi illius Capellanos, & num.*10.

9 *Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus.*

11 *Dictio*, omnimoda, *tribuit facultatem totalem, & plenariam.*

12 *In Capellanijs non collatiuis, ſed manualibus Presbyteri ſunt conductitij, & amoueri poſſunt abſque vlla cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia.*

13 *Beneficia, quæ non ſunt erecta in titulum, non ſunt collatiua, ſed manualia.*

14 *In Beneficij erectione in titulum requiritur authoritas Apoſtolica, vel Ordinaria.*

15 *Beneficia eſſe manualia arguuntur, quæ non conferuntur à perſona Eccleſiaſtica.*

16 *Beneficia manualia arguuntur ea, quæ non habent redditus aſſignatos nomine dotis, ſed tantum quædam emolumenta, quibus perſoluitur ſtipendium ratione ſeruitij Clericis inſeruientibus.*

17 *Beneficia amouibilia arguuntur ex eo quod ſemper, & præſertim vltimo loco ita fuerint collata.*

18 *Beneficij qualitas deſumitur præcipuè ex vltimo ſtatu.*

19 *Beneficia eo certius cenſentur manualia, dum non conſtat fuiſſe erecta in titulum, vel vnquam fuiſſe collata ab Ordinario.*

20 *Beneficia fundata ad inſtar aliorum iuxta illorum formam, & naturam erecta fuiſſe cenſentur.*

21 *Eccleſiæ, & Hoſpitalia poſſunt etiam per laicos adminiſtrari, eorumque Capellani eligi ad nutum adminiſtratorum, & num.* 29.

22 *Laici ſunt incapaces inſtituendi, & deſtituendi in beneficijs.*

23 *Inſtitutio cadit in beneficijs.*

24 *Laici ſunt capaces eligendi, & amouendi Capellanos.*

25 *Cura animarum non infertur ex aliquali adminiſtratione Sacramentorum.*

26 *Cura animarum non infertur ex miniſtratione Sacramentorum infirmis de licentia Ordinarij.*

27 *Pro Parochis habentur Sacerdotes deputati ſeruitio Hoſpitalium.*

28 *Cura non infertur ex eo quod Sanctiſſimum Sacramentum aſſeruetur in aliqua Eccleſia, eo quia in Eccleſijs vicinis decenter aſſeruari non poteſt.*

30 *Iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur, quando conſtat de erectione facta authoritate Epiſcopi, & Capituli.*

la Lanca mandatum Ægidio de Medina, cæteriſque alis in eidem Beneficijs intruſis legitimè notificauit, ac ſubindè in vim rei iudicatæ exequutorialibus expeditis, ſeruati fuerunt quatuor termini ad docendum ſe paruiſſe iuxta ſtylum huius S. Tribunalis, de quo per *Veſtr. in prax. cap. vlt. lib. 3. numer.* 19. Quibus peractis cum intruſi non ſolum nõ paruerint ſed ad impediendam exequutionem mandati de manutenendo, Vicarium Generalem Epiſcopi adiuerint. Ideó ob manifeſtam eorum contumaciam dandam eſſe declaratoriam
1 DD. reſponderunt, quæ concurrentibus prænarratis denegari non poteſt, *cap. 1. in fin. vt lite non conteſt. Abb. in cap. pariter* 1. *de iudicijs, Falin. in cap. ad probandum de re iud.* prout ita ſeruauit *Rota dec. 107. num. 2. coram Andr. & cor. Buratt. deciſ. 17. num. 1. & ſeqq. ibique Add. num. 5. Caual. deciſ. 364. num. 1. Duran. dec. 149. & 311. vtrobiq; num. 1. in recent. dec. 591. num. 5. in fin. par. 2. apud Seraph. deciſ. 1113. num. 3. apud Merlin. deciſ. 421. num. 1. & 651. eodem numero, cum aliis relatis in Pampilonen. Decimarum de Veraſtegui 12. Iunij 1649. & in Toletana Decimarum 3. April. eiuſdem anni coram R.P.D. meo Celſo.*

Imó ſtante expreſſo contemptu mandati
2 Rotalis continentis explicitam comminationem cenſurarum, ob recurſum habitum ad Iudicem inferiorem, vltra illius intimationẽ perſonaliter exequutam, non fuiſſet opus alia præfixione terminorum ad docendum de paritione, cum notoria eſſet inobedientia, vt dictum fuit in *Aſtoricen. Parochialis* 1. *Iulij* 1654. *coram b. m. Bichio, confirmata* 30. *Aprilis* 1657. *coram Reuerend. D. meo Decano*, vndè quamuis ex abundanti ſeruati fuerint termini ſubſtan-
3 tiales: nihilominus detentores Beneficiorum in eorum contumacia pertinaciter perſeuerẽt, non acquieſcendo poſſeſſione vigore prædicti mandati per Ioannem adeptæ, neque reſtituendo fructus à die manutentionis petitæ decurſos: ſed coram dicto Vicario mandatum prædictum contumaciter impugnando, declaratoria diutius differenda non eſt, vt obedientiam mandatis Rotalibus, ſeu verius Apoſtolicis debitam exhibeant, vltrá ſuperius allegatas auctoritates ità reſpondit *Rota deciſione* 71 *num. 3. & ſequentib. coram Eminentiſs. D. Cardin. Otthobono.*

Nihil referente, quod intimatio non fuerit facta perſonaliter contra omnes: ſed tantum contra aliquos; nam vltra quod contra illos
4 tanquam abſentes proceſſum fuit per affixionem, & diligentias, cum ipſi quoque comparuerunt coram Vicario pro obtinendo ſequeſtro, ad retardandam fructuum exactionem, concludẽter ex hoc probatur ne dum habuiſ-
5 ſe notitiam intimationis: adeout prætenſus defectus ex notitia ſubſequuta totaliter ſana-
6 tus fuerit: verum etiam expreſſa eorum contumacia, quę pro relaxatione declaratoriarum exuberat, vt firmauit *Rota coram Seraph. deciſ. 1094. num. 4. & in rec. dec. 407. num. 1. par. 4. to. 2. & alijs pluribus relatis in Toletana Matrimonij 1. Iulij 1647. coram Eminentiſs. D. Cardin. Corrado*;
7 Minuſve tali prætextu cenſuræ euitantur, niſi obiecta nullitas ſit adeò clara, & notoria, vt nulla ratione valeat excuſari, vt ponderatum fuit in *Barchinonen. Iuriſdict. 5. Iulij 1649. coram b. m. Bichio.*

Et ità Ioanne tantum informante reſolutum fuit.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ATTAVANTIBVS.

Lunæ 1. Iulij 1658.

ARGVMENTVM.

Attentata eſt poſſeſſio capta poſt appellationem interpoſitam, & præſentatam inhibitionem, & quando appellatio per vnum interpoſita proſit litis conſortibus.

SVMMARIVM.

1 *Attentata eſt poſſeſſio capta poſt appellationem interpoſitam, & præſentatam inhibitionem.*

2 *Appellatio vnius ratione conſortij prodeſt alijs litis conſortibus, & ſimul conuentis, & condemnatis.*

3 *Appellatione per vnum interpoſita fieri non poteſt exequutio contra alios conſortes, qui non appellarunt.*

4 *Reſtitutio in integrum, ſuſpenſio iuriſdictionis, & ſimilia, ſi vni concedantur, proſunt cæteris ob connexitatem, ſeu indiuiduitatem materiæ.*

5 *Prorogatio fatalium petita ab vno excuſat omnes litis conſortes à deſertione.*

6 *Appellatio per vnum interpoſita excludit rem iudicatam quoad alios condemnatos, quibus eadem cauſa defenſionis competebat.*

7 *Appellatio habetur, ac ſi non fuiſſet interpoſita, quando non conſtat de mandato Procuratoris appellantis, vel ratificatione principalis.*

8 *Appellatio ſeparatim interpoſita operatur, vt alter ex appellantibus aliorum appellatione non iuuetur.*

9 *Mandatum ſpeciale requiritur, vt quis priuetur iure ſuo ex facto Procuratoris.*

10 *Poſſeſſio eſt attentata, dum cauſa pendebat à fideicommiſſo, quod erat connexum, & debebat in Rota diſputari.*

11 *Commiſſio fit communis per citationem ad dicendum contra.*

DECISIO XCIX.

QVamuis à ſententia lata ab A.C. fauore Franciſci Attauantis con. Hoſpitale S. Ioannis nationis Ianuen. Octauium Chiattonum, & Domitillam Elianam de Gherardellis, ſuper immiſſione in poſſeſſionem Domorum de quibus agitur, pro parte
1 Hoſpitalis appellatio interpoſita fuiſſet, & inhibitio Rotalis præſentata Attauanti: nihilominus idem Attauantes domorum prædictarum poſſeſſionem cœpit, ideò Rota ſuper dubio à me hodie propoſito an conſtet de attentatiſque veniant reuocanda affirmatiuè reſpondit *per text. in l. 1. & toto tit. nil inno. appell.*

pell. interpoſ. & cap. non ſolum de appell. in 6. Rot. coram Buratt. deciſ. 181. num. 1. aliiſque relatis in Bononien. attentatorum 5. Iulij 1655. & 27. Iun. 1657. coram R.P.D. meo Celſo.

Nec euitantur ex eo, quod Domitilla de Gherardellis in commiſſione nominata non fit, ſufficit enim fuiſſe appellatam, & cauſam appellationis ad inſtantiam Hoſpitalis in Rota commiſſam, quia cum ſub vno eodemq; monitorio ſeu libello omnes conuenti fuerint, & in vna eademque cauſa fuerit lata
2 ſententia; appellatio vnius ratione conſortij, & communionis, alteri prodeſt, vt deſumitur *ex l. 1. & 2. C. ſi vnus ex pluribus, & cap. vna ſententia penult. de appellation. Lancellott. de attent. part. 2. cap. 22. ampliat. 11. nu. 1. & ſeq. Rota deciſ. 52. de appellat. in nou. deciſ. 779. num. 1. part. 1. diuerſ. apud Buratt. deciſ. 315. num. 7. ibique Add. deciſ. 456. ſub num. 1. part. 3. rec. & deciſ. 298. num. 12. apud Pacif. de Saluian.* adeout tali ap-
3 pellatione pendente cæteris non appellantibus exequutio fieri non poſſit *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 115. num. 1. & deciſ. March. 142. nu. 5.* prout reſtitutio in integrum ſuſpenſio iuriſ-
4 dictionis, & ſimilia propter connexitatem, & indiuiduitatem materiæ vni conceſſa prodeſt reliquis *Rota d. dec. 456. ſub num. 1.* & pro-
5 rogatio fatalium petita ab vno ex ex litis conſortibus omnes excuſat à cauſæ deſertione *Lancellott. vbi ſupra dicta ampliat. 11. num. 3. & dixit Rot. coram Put. deciſ. 466. per tot. lib. 2.* ità
6 quoque ad excluden. rem iudicatam appellatio per vnum interpoſita iuuat alios in eadem ſententia condemnatos, & eandem cauſam defenſionis habentes *Rota in Romana fideicommiſſi de Marianis 1. Martij 1649. coram Ren. Tarraconen. relata in deciſ. 259. num. 9. apud Em. D. Card. Ottbob.*

Neque releuat, quod per Procuratorem ſuum ſeparatim ab Hoſpitale appellauerit, atque ideò illius appellatione iuuari non poſ-
7 ſit. Quia vltra quod non probatur appellantem habuiſſe mandatum, ſeù Domitillam appellationem ratificaſſe, & ſic inutilis redditur appellatio perinde ac ſi interpoſita non fuiſſet, vt tradit *Lancellott. de attent part. 2. cap. 12. limit. 50. num. 22. Gratian. diſcept. for cap. 573. num. 6. & ſeq. Caputaque deciſ. 35. num. 6. part. 1. Achill. deciſ. 10. de appell. in rec. deciſ. 627. nu. 1. part. 3. & coram Caualer. deciſ. 31. eodem numero.* Præſertim, quia intantum conſortis ap-
8 pellatio alteri non ſuffragatur, in quantum iſte ſeparatim appellando beneficio *l. prima, & 2. C. ſi vnus ex pluribus renunciaſſe videtur, vt aduertit Bartol. in l. à ſententia 5. num. 6. ff. de appell.* & omnes ſuperius allegati declarant, & ta-
9 men quis facto alterius etiam habentis generale mandatum iuri ſuo renunciaſſe non dicitur, cum ſpeciale requiratur *Greg. deciſ. 270.*
10 *num. 8.* dum cauſa commiſſa reperiebatur in Rota ſuper exiſtentia fideicommiſſi P. Pauli de Attauantibus, & ſuper Domibus controuerſis tanquam prouenien. ex eodem fideicommiſſo, non potuit Franciſcus Attauantes non expectato Rotæ iudicio, & ſententia citra vitium attentatorum poſſeſſionem apprehendere etiam reſpectu Domorum per Domitillam poſſeſſarum propter cauſæ cõnexionem, & vnitatem ex auctoritatibus ſuprà allegatis, quibus additur *Rota deciſ. 148. num. 7. part. 5. rec. & in Romana Palatij 4. Maij 1648. coram R. P. D. meo Decano.*

Et ceſſare viſa eſt difficultas ex commiſſione exequutoriali impetrata per Attauantem etiã
11 contra Domitillam, quæ cum fuerit effecta communis per citationem ad dicendum contrà facit litem, & attentatum quoad impetrantem *Rota deciſ. 17. de Dol. & contumac. in nou. & in Bononien. iuriſpatronatus de Verignano vlt. Ianuar. 1586. poſt Marcheſ. de commiſſ. part. 2. fol. 294. num. 3. coram Buratto deciſ. 262. ſub num. 2.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

FIRMANA IVRISPATRONATVS.

Ven. 20. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Quomodo iuſtificentur obitus vltimi poſſeſſoris, habilitas, & boni mores præſentati, præſentatio intra legitima tempora, & valor per non exceſſum, & quando ſit extincta lis, ita vt præſentatio non dicatur facta lite pendente.

SVMMARIVM.

1 *Obitus probatur ex fide per Parochum extracta e libro defunctorum.*
2 *Præſentatio facta intra quadrimeſtre eſt valida in patronis laicis.*
3 *Idoneitas reſpectu litteraturæ conſtat ex relatione examinatorum.*
4 *Idoneitas quoad bonos mores probatur litteris patentibus Ordinarij.*
5 *Valor per non exeſſum probatur per teſtes deponẽtes de publica voce, & fama.*
6 *Valor per non exceſſum certius probatur per teſtes deponentes de propria ſcientia.*
7 *Valor affirmatiuè probatus per aſcenſum an dicatur probatus per non exceſſum.*
8 *Ex valoris veri mala expreſſione gratia corruit.*
9 *In valoris probatione detrahuntur expenſæ pro manutentione Eccleſiæ, & celebratione feſtiuitatis illius Sancti, cui eſt dicata.*
10 *In valore expreſſo per non exceſſum modicus exceſſus vſque ad ſextam partem toleratur, nec irritat gratiam.*
11 *Præſentatio facta lite pendente eſt nulla, & attentata.*
12 *Lis terminatur per ſententiam, & rem indicatam & nu. 16.*
13 *Lis in beneficialibus extinguitur per mortem colli tigantis, qui noluit illam proſequi.*
14 Deciſiones Buratti 258. & 400. vtrobique num. 1. *declarantur.*
15 Deciſio Pientina Parochialis 28. Iunij 1655. §. tum etiam coram Cerro *declaratur.*
16 *Præſentatio non eſt attentata ſub prætextu litis terminatæ, per rem indicatam, acquieſcentiam partis*

Ceccin. deciſ. 568. ſub num. 1. part. 2. recent.
Fumus autem boni iuris in præſenti caſu
deducitur ex eo, quod cum Vbaldinus irre-
uocabiliter ceſſerit commoditatem percipien-
3 di penſionem controuerſam donec, quouſ-
que naturaliter vixerit, quam cedi, & alie-
nari potuiſſe firmauit *Rota coram ſ.m. Greg. dec.
440. num. 7. comprobata à Lotter. de re beneſic. lib.
1. quæſt. 42. cum ſeqq. & per Salgad. Labyr. Cred.
part. 1. cap. 43. num. 8. & 23.* Non potuit illum
4 in alium transferre in præiudicium iuris quę-
ſiti ceſſionario, vt latè tradunt *Lotter. d. quæſt.
42. num. 14. & ſeqq. & Salgad. dict. cap. 43. num.
12. & ſeqq. & n. 45. pariter cum ſeqq.*
Quod fortius admittendum videbatur in
5 propoſito, quo Vbaldinus non ſimpliciter
ceſſit commoditatem, ſed ſimul conſtituit
ceſſionarium Procuratorem, vt in rem pro-
priam, cum facultate conſentiendi illius caſ-
ſationi, & extinctioni, ac etiam promiſſione
præſtandi conſenſum: vndè cum fuiſſet eidem
ius quæſitum, tam quoad commoditatem,
quam quoad extinctionem, eò minùs licuit
Vbaldino in illius præiudicium penſionem
antiquam extinguere, & nouam ad fauorem
alterius reſeruare, vt reſpondit *Rota cor. Card.
Millin. deciſ. 56. num. 1.* quæ licèt ſit in termi-
6 nis penſionis fiduciariæ reſeruatæ ſuper capi-
te Hiſpani contemplatione Itali, tamen præ-
ter quod nulla ſolida differentia conſiderari
poteſt, vt notat *Lotter. dicta quæſt. 42. num. 35.*
ſufficit, quod ratio, & concluſiones ibi fir-
matæ caſui noſtro conueniant in eo, quod
principaliter ibi diſcurſum, & deductum fuit
Rota in rec. deciſ. 17. num. 9. part. 7. dictamque
Cardin. Millini deciſionem exornant *Lotter.
in eadem quæſt. 42. num. 18. cum ſeqq. & Salgad.
d. cap. 43. nu. 51.*
Hinc licèt commoditas exigendi nihil cō-
mune habeat cum titulo penſionis: adeout
ceſſa, & translata commoditate in alium re-
maneat ius formale ipſius penſionis radicatū
in Penſionario: attamen, quia ab ipſo iure
7 formali fuerunt ſeparata omnia iura dictæ
commoditatis, & translata in ceſſionarium,
quin immò translata fuit ipſamet commodi-
tas, ſimplex ius formale non reputatur ali-
cuius momenti: ſed reducitur ad nudum ti-
tulum, & ad ſolas actiones directas, quæ ſinè
dicta commoditate remanent apud cedentem
inefficaces, & prorſus inutiles ad validam pen-
penſionis translationem, vt reſolutum fuit
in d. deciſ. 56. num. 1. & ſeqq. coram Card. Millin.
8 Non ſecus, ac in vſufructu, cuius commo-
ditas poſtquam fuit alteri ceſſa non poteſt re-
mitti in præiudicium ceſſionarij *iuxt. text. in
l. 3. ff. de his, quæ in fraud. credit.* quia ſequuta
9 ſeparatione iuris cauſalis, ſiuè commoditatis
ab ipſo iure formali, ſimplex titulus remanens
durante cauſa ſeparationis eſt totaliter ineſ-
ficax, ac inutilis *Gabr. conſ. 162. ſub num. 8. &
10. lib. 2. & proſequitur Lotter. d. quæſt. 42. nu. 21.
cum ſeqq. & Salgad. dicto cap. 43. num. 46. & 47.*
10 *Deciſio autem* 129. *part. 1. rec.* firmans Penſio-
narium potuiſſe penſionem extinguere, non
obſtante ceſſione commoditatis non applica-
tur: nam præter quod fuit in dubium reuoca-
11 ta, & cauſa per tres vices repropoſita nun-
quam confirmata, vt notat *Lotter. d. quæſt. 42.
ſub num. 19.* & conſtat ex illius poſitionibus
coram Marquemontio anno 1608. ideoque
non eſt attendenda ſicuti aduertit *Rota deciſ.
405. num. 54. part. 5. rec. & in Leodien. Beneficij
31. Ianuarij 1648. §. fin. coram b. m. Peutinger.*
Caſus illius admodum diſtat à noſtro, nam
12 hic Vbaldinus non ſolum conſtituit Morel-
lum Procuratorem irreuocabilem ad exigen-
dum, ſed vlterius tribuit ei facultatem illam
extinguendi, quæ ſane facultas æquipollet pa-
cto de non transferendo; adeout quemadmo-
13 dum non ſuſtinetur translatio facta vigore
indulti ſuperuenti abſque derogatione dicti
pacti, vt cenſuit *Rota coram Em. D. Card. Ottho-
14 bono deciſ. 239. num. 5.* ita etiam poſt manda-
tum ad extinguendum alij conceſſum non
potuerit penſio transferri ſinè conſenſu ceſ-
ſionarij, quia ſicuti circumſcripto indulto
propter huiuſmodi pactum, & conuentionē
caſſandi penſionem, & conſentiendi extin-
ctioni, non potuiſſet fieri translatio, ita pari-
ter fieri non potuit vigore indulti, cum pri-
15 uilegia transferendi pacta, & conuentiones
partium non tollan *Felin. in cap. 1. num. 3. de
reſcript. Creſc. deciſ. 2. de Priuileg. Rot. deciſ. 159.
num. 2. part. 5. rec. & d. dec. 239. num. 9. coram Em.
Otthobono.*
Præterea fundamenta in eadem deciſione
16 adducta viſum fuit non ſubſiſtere, dum po-
ſteà cauſa repropoſita noluit Rota capere re-
ſolutionem ob reſponſiones tunc datas, quæ
referuntur, & ornantur *per Lotter.* & exami-
nantur etiam *à Salgad.* locis præcitatis.
Non obſtat, quod Morellus non vſus fue-
rit facultate extinguendi ſibi attributa, & pro-
ptereà eidem nullum fuiſſe illatum præiudi-
cium conſiderabile ex translatione tanquam
facta in articulo mortis. Quia cum translatio
17 penſionis fiat per extinctionem penſionis an-
tiquæ, & reſeruationem nouæ *Rot. deciſ. 450.
num. 41. part. 5. rec.* non potuit fieri citra præ-
iudicium commoditatis anteà ceſſæ implicat
18 enim contradictionem, quod ceſſionarius
frui poſſit commoditate ſibi ceſſa, & Penſio-
narius vtatur facultate transferendi penſionē
19 in alium, cum translatio ex eodem momen-
to, quo fit abdicet omne ius à transferente
non expectata eius morte, nec fieri poſſit con-
ditionaliter, ſi mors ex ea infirmitate contin-
gat *Nauar. conſ. 65. per tot. tit. de Simon. Garz. de
Beneſic. lib. 1. quæſt. 40. num. 20.* Atque ideò da-
ta validitate translationis ſi Vbaldinus con-
ualuiſſet Morellus remanſiſſet deſtitutus com-
moditate fructuum ſibi irreuocabiliter ceſſa.
Quatenùs verò replicaretur ceſſionario com-
petere actionem perſonalem contra ceden-
tem pro conſecutione, damnorum, & in-
tereſſe ad inſtar eius, qui promiſit vni ven-
dere, & poſteà contraueniendo promiſſio-
20 ni alteri vendidit. Reſponſum fuit id poſſe
procedere quando primo ceſſionario res non
fuiſſet tradita, ſecus vbi prout hic, commo-
ditas penſionis fuit à cedente translata in ceſ-
ſionarium, & per eundem exacta, vnde vide-
21 tur potius applicari alia iuris concluſio, quod
primus

primus ceſſionarius præferri debeat, dummodo res fuerit illi tradita, & in illius poſſeſſionem reperiatur ex adductis, *per Oleam de ceſſion. iur. tit. 6. quæſt. 8. num. 3. in fine, & in pluribus ſeqq.* firmat etiam in caſum non traditionis ſemper præferendum eſſe primum ceſſionarium. Et tamen vis nullitatis translationis non conſiſtit in huiuſmodi præiudicio, ſicuti minus in non vſu facultatis extinguendi penſionem, ſed in deficientia ſubſtantiæ, & in defectu formæ, quia non habens commoditatem penſionis non poteſt conſentire illius caſſationi, & nouæ impoſitioni non obſtante, quod ceſſio tanquam facta ad vitam Vbaldini eo defuncto extinguatur, cum aliud ſit pen-
22 ſionem extingui per mortem, & ſic ex natura rei, aliud mediante translatione, & ſic ex
23 voluntate Penſionarij, qui non poteſt facto proprio præiudicare ceſſionario, vt laté probauit *Rota cor. d. Card. Millin. deciſ. 56. num. 3. & 4. comprobant Lotter. vbi ſupra d. quæſt. 42. nu. num. 18. cum ſeqq. & Salgad. dicto cap. 43. per tot.*

Nec vrget exemplum officiorum Datariæ, & Cancellariæ, quorum reſignatio ſuſtinetur non obſtante ceſſione fructuum alteri facta, quia militat diuerſa ratio, ideo enim ceſſio commoditatis officiorum Datariæ non impedit illorum reſignationem, quia huiuſ-
24 modi officia non recipiunt hypothæcam, nec alienari poſſunt abſque ſpeciali licentia Pontificis iuxta *conſtitutionem vrbanam* 154. *in ordi-*
25 *ne*, quod ſecus eſt in penſione cuius commoditas exigendi cadit in commercio, recipit hypothecam, & poteſt libere vendi *Azor. inſtit. moral. tom. 2. lib. 8. cap.* 10. *quæſt.* 11. *Suarez. de relig. tom.* 1. *tractat.* 2. *lib.* 4. *cap.* 28. *num.* 17. *Bonaccin. de Simon. quæſt.* 4. §. 13. *num.* 16. *Larrea alleg.* 25. *num.* 4. & 5. *Rota coram Buratt. deciſ.* 835.
26 *num.* 11. imò eadem met penſio poteſt gratuito remitti ſine vlla authoritate Papæ *Lotter. d. quæſt.* 42. *num.* 7. & 8. *laté Modern. Carpen. contr. for.* 202. *ſub numer.* 10. *& per tot. part.* 2. *Cartar. dec. Criminal.* 16. *nu.* 33. & 65. *Rota deciſ.* 47. *n.* 10. *part.* 1. *diuerſ.*

Minus applicatur ſimile de feudis tum quia concurrit pariter diuerſa ratio ſcilicet intereſſe Principis propter quod feuda ſunt prohibita hypothæcari, ac vendi, quæ non concurrit in penſione, in qua ceſſa commoditate, vel contracta hypothæca ſuper fructibus nullum
27 reſultat præiudicium Papæ; tum quia materia penſionis ſolet regulari ſecundum terminos vſusfructus non autem feudi, vt in innumeris locis tradunt *Paul. Rom. Ioann. Bapt. Caccialup. & Hier. Gig. de Penſion. Eccleſ. inter tract. magn. tom.* 15. *fol.* 310. *cum ſeqq.*

Quibus accedit, quod Vbaldinus obtinuit priuilegium transferendi poſtquam fecerat ceſſionem, & ſic de tempore, quo ſuper penſione non habebat niſi nudum titulum, & ſolas actiones directas vnde ſequitur eo certius non potuiſſe illam extinguere, quia aut priui-
28 legium huiuſmodi non comprehendit niſi penſiones, quas ipſe habitu, & actu poſſide-
29 bat non autem penſionem cuius commoditatem irreuocabiliter ceſſerat, cum facultas transferendi ſit odioſa, ac ſtricté intelligenda *Roi. deciſ.* 400. *num.* 12. *& deciſ.* 454. *num.* 7. *part.* 1. *diuerſ. Caual. deciſ.* 148. *num.* 6. *& in Romana Penſionis* 23. *Maij* 1644. *coram R. P. D. meo Melzio*. Aut reſtringitur ad illud ius formale, & nudum titulum, ſiué ſimplices actiones directas, quæ cum ſint apud cedentem ineſſicaces, & totaliter inutiles pro facienda, & ſub-
30 ſtituenda translatione non potuit Vbaldinus plus iuris transferre in Tamantinum, quam ipſe haberet *Gigaſ. de Penſion. quæſt.* 88. *ſub num.* 1. *verſ. pro contraria parte.*

Et itá deciſum vtraque parte informante.

Confirmata vt infra deciſ. 265.

ROMANA CAMBII.

Mercurij 11. *Decembris* 1658.

ARGVMENTVM.

Indebitum debet concludenter probari, ad hoc vt ſit locus eius repetitioni; ſola obligatio naturalis, imò ſola poſſibilitas ſufficit ad excludendam indebiti repetitionem.

SVMMARIVM.

1 *Indebitum eiuſque ſolutio debent perneceſſe probari in iudicio repetitionis indebiti, & n.* 5.
2 *Filij familias obligatio ſine conſenſu patris irritatur à ſtatuto vrbis cap.* 152. *lib.* 1.
3 *Statutum vrbis circa obligationes filiorum familias non comprehendit exteros, & publice negotiantes patiente, & conſentiente patre.*
4 *Deciſiones non reſpondentes exceptionibus noniter deductis non ſunt attendenda.*
6 *Indebitum excluditur ex ſola poſſibilitate in contrarium.*
7 *Indebiti conditio non competit naturaliter obligato.*
8 *Soluens vigore mandati in iudicatum transacti non poteſt repetere ſolutum condictione indebiti.*
9 *Sententia facit de indebito debitum.*

DECISIO CII.

Fideiuſſerat, & vti principalis principaliter, & in ſolidum ſe obligauerat Flaminius Arrigus in Inſtrumento Cambij initi per Benedictum Coſtam fauore Camillæ Agazzariæ, pró cuius ſortis principalis, & cambiorum reſtitutione pulſatus Flaminius á Virginia Agazzaria filia, & hærede Camillæ vigore mandatorum A.C. & reſcripti ſignaturæ cum clauſula, *ſine præiudicio*, ſoluit dicta ſcuta mille, & alia 158. pro reſiduo cambiorum. Defuncto Flaminio Franciſcus Arrighus frater, & hæres contendebat fuiſſe indebité ſolutum ideó dato dubio an ſit locus repetitioni, & proponente b. m. Bichio dubium non fuit reſolutum, hodie veró per me repropoſito non eſſe locum repetitioni reſponſum fuit. in

In iudicio enim repetitionis indebiti debet
1 certis, & indubitatis probationibus, quæ per
neceſſe concludant, non ſolum probari ſolu-
tionem, ſed ipſam ſinè cauſa, & indebitè fuiſ-
ſe factam *ad text. in l. cum de indebito verſ. ſi verò
ff. de probat. Alexand. conſ. 32. num. 1. lib. 1. Se-
lic. in l. 2. num. 2. in fin. C. de donat ante nupt. Ro-
ta Ianuen. deciſ. 3. nu. 2. & deciſ. 5. nu. 5. & poſt
Cenc. de cenſibus deciſ. 12. num. 1. Rota deciſ. 145.
num. 2. part. 3. rec deciſ. 330. num. 1. & ſeq. & nu.
10. & 15. part. 4. tom. 2. & coram Merlin. deciſ. 26.
num. 1. cum alijs pluribus cumulatis per Add. ad
dec. 592. nu. 27. par. 5. rec.*

In præſenti autem talis probatio viſa non
eſt concurrere, quamuis enim appareat Fla-
minium ſoluiſſe plures pecuniarum ſummas,
& vltimo loco ſcuta 158. pro reſiduo fru-
ctuum Cambij controuerſi nullatenus tamen
probatur ſolutionem fuiſſe nuiliter, & inde-
bite factam. Nam illa deduci non poteſt ex
eo, quod Camilla crediderit pecunias ad cā-
bium Benedicto Coſtæ tunc filio familias,
2 abſque conſenſu patris, ſine quo obligatio fi-
lij familias ſuſtineri non poteſt iuxta diſpo-
ſitionem *Statuti Vrbis cap. 152. lib. 1.* prout aliàs
ſimilem obligationem factam per eundem
Coſtam inualidam declarauit *Rota in Romana
Societatis officij coram b. m. Pentinger. poſt Zacch.
de obligat. Cameral. deciſ. 184. & in Romana pe-
cuniaria coram Em. D. Cardinal Ottbob. deciſ. 191.
& dec. 204.*

Siquidem verſamur in caſu à ſtatuto exce-
pto, cum ſtatutum diſponens de filijs Roma-
nis Ciuibus non valeat comprehendere Be-
3 nedictum patria Ianuenſem, & qui palam, &
publicè negociabatur patiente, & conſentien-
te patre, vt conſtat ex publico Inſtrumento
per eundem patrem in actis producto adeò vt
ſi pater habuit filium pro publico negotia-
tore, iuſte etiam potuerit Camilla ipſum ha-
bere pro tali, & fidem ejus à Patre ſemel ap-
probatam ſequi, vt expreſſe ſonant poſtrema
verba dicti ſtatuti, & habetur *in l. ſi quis pater
familias l. ſed Iulianus §. quanquam l. ſi filius famil.
abſente patre ff. ad Sen. Conſult. Maced. l. Zenodo-
rus verb. voluntate C. eod. tit. Gomeſ. var. reſol.
lib. 2. cap. 6. num. 2. verſ. vndecimo limita, & dixit
Rota in Romana Mercium 19. Ian. 1639. coram b.
m. Card. Veroſpio, & in Romana Societatis Officij
30. Aprilis 1641. coram b. m. Pentingerio & 22.
May 1652. coram R. P. D. meo Albergato cum alijs
per Gratian. diſcept forens cap. 576. num. 1.* deci-
4 ſiones verò annullantes obligationē Benedicti
non loquuntur in hoc contractu nec reſpon-
dent ſupradictis exceptionibus, & alijs, quæ
hodie deducuntur.

5 Vnde cum Arrighus plenè, & concluden-
ter non probet Benedictum in aliquo debito-
rem non fuiſſe nequit condictione indebiti
6 iam ſolutum repetere, ſufficit enim ad exclu-
dendum indebitum ſola poſſibilitas in contra-
rium *Bartol. d. l. cum de indebito num. 4. ff. de pro-
bat. Rota in Romana pecuniaria 31. Martij 1634.
coram eodem b. m. Card. Veroſpio quam refert, &
ſequitur Add. ad dictam deciſ. 592. num. 27. in fin
& dictum fuit in deciſ. 38. numer. 2. pariter par-
te 5.*

Et in omnem caſum negari non poteſt,
quod Benedictus eſſet naturaliter obligatus
ſicuti Flaminius fideiuſſor illius, quemad-
7 modum igitur illi cum debitum ſoluiſſet non
competebat actio condictionis indebiti ita nec
Flaminio *l. naturaliter l. fideicommiſſum ff. de con-
dictione indebiti l. ſed & ſi pater §. non ſolum ff. ad
ſenat. conſult. Maced. Rota coram Cardinal Seraph.
deciſ. 1350. num. 7. in rec. deciſ. 527. num. 11. par.
1. & tradit Fenzon. ad ſtatut. Vrb. d. cap. 152. nu.
25. & ſeqq.*

Nec obſtat fuiſſe pro parte eiuſdem Flami-
nij proteſtatum, quod ſoluebat metu manda-
ti, & ſinè præiudicio litis pendentis in Rota,
nam vltra quod proteſtatio legitur tantum-
modò appoſita in ſolutione vltima facta die
9. Octobris 1641. cæteræ verò factæ leguntur
ſponte, immò & aliqua ex eis etiam nulla
præcedente citatione, ad huc cum ſoluerit
8 Iudicis mandato in iudicatum tranſacto non
poteſt condictione indebiti ſolutum repetere
propter auctoritatem rei iudicatæ *l. ſi fideiuſ-
ſor la prima §. in omnibus ff. mandati l. 1. C. de
condict. indebit. Rebuff. in Comment. tit. de litter.
oblig. artic. 3. gloſſ. 9. num. 6. Surd. conſ. 268. nu.
14. & ſeqq.* vbi quod ſententia facit de inde-
bito debitum *& deciſ. 74. num. 11. Mar. Mut.
deciſ. 28. pariter num. 11. Rota coram Buratt. dec.
26. num. 11. & ſeqq. & coram Merlin. deciſ. 16.
num. 4.*

Et ita partibus informantibus deciſum.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Merc. 11. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Declaratoria non datur, quando non fuerunt ſeruari ſoliti termini, & non conſtat de contumacia, imo potius de paritione, nec etiam datur quando quis renuit obedire prætenſioni non contentæ in ſententia Rotali.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria conceditur, quando intimatis exequutorialibus condemnatus recuſat obedire.*
2 *Declaratoria datur multo magis, quandò conſtat de expreſſa recuſatione parendi.*
3 *Declaratoria denegatur, quando non fuerunt ſeruati quatuor ſoliti termini.*
4 *Declaratoria non ſolet dari ſine contumacia, vel inobedientia.*
5 *Declaratoria locus non eſt, quando conſtat de paritione.*
6 *Declaratoria non datur, ſi quis renuit obedire prætenſioni non contentæ in ſententia rotali.*
7 *Probatio concludens requiritur ad declarandum incurſum Cenſurarum.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CIII.

DOmini conſueuerunt denegandam eſſe de-
claratoriam petitam ab Ignatio Arbo-
lanca contra Petrum de Iracagorria, & Petrũ
de Mandietta. Quia licèt intimatis exequu-
1 torialibus ſi pars recuſat obedire concedatur
declaratoria, *Caſſad. deciſ.6.num.10. de cauſ.poſſ.
& propriet. Rota in Calagurritana Diſtributionum,
ſeù Attentatorum 25. May 1646. & in Leodien.
Decimarum 3. Iunij 1647. coram Reuerend. D.meo
2 Decano*. Et fortius vbi, nedum non conſtat
de paritione, ſed vlterius liquet de contuma-
cia, & recuſatione expreſſa parendi, vt dixit
*Rota coram Duran. deciſ. 311. numer.3. & deciſione
407. num.7. part.8. recent. & in alijs.*
Attamen in præſenti viſum fuit neutrum
ex ſupradictis concurrere. Non primum, quia
exequutoriales non ſunt directæ aduersus Ira-
cagorriam, nec Mandiettam, minuſve ſeruati
3 fuerunt quatuor termini ſeruari ſoliti, ſine
quibus declaratoria nõ conceditur, iuxt. *Felin.
in cap. Rodulphus de reſcript. & Veſtr. in prax. cap.
vlt. lib.7. num. 19.* Non alterum, quia tantùm
abeſt doceri de illorum inobedientia, & con-
4 tumacia, ſine qua pariter non conſueuit ferri
declaratoria, *cap. contingit il ſecondo, cap. ſacro de
ſententiam excommunicat. gloſ. in can. duo ſunt, verb.
videbatur 96. diſtinct. Rota in Hieracen. Beneficij 28
Iunij præteriti coram me*. Quod imò apparet de
5 eorundem paritione ex eo, quod vna cum
Canonicis, & vniuerſo Capitulo tradiderunt
Ignatio poſſeſſionem Beneficij controuerſi.
Et quamuis noluerint concedere illi præce-
dentiam, & ſtallum ſupra ipſos in Choro:
nihilominùs id non venit adſcribendum ino-
6 bedientiæ, nec ſpreto Sententiæ Rotalis, cum
in ea non aſſignatur locus particularis, ſed
tribui debet proprio dumtaxat intereſſe, eo
quod prætendant habere ſtallum, & locum
ſuperiorem propter anterioritatem, adeòvt
ſuper tali prætentione dubia, & æquiuoca ne-
queat ipſis inauditis fieri ſolidum fundamen-
7 tum ad effectum declarationis incurſus cenſu-
rarum requirentium certam, & plenam pro-
bationem, *Rota coram ſ.m. Greg. deciſ.96. num.2.
in recent. deciſ.534. num. 8. & 602. num.3. par.1.
& deciſ.751. num.3. par.2.*
Et ita contra informantem, &c.

Reuocata vt infrà deciſ. 131.

SVLMONEN. IVRIS AMOVENDI CAPELLANOS.

Veneris 10. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Capellanos, quando conſtet eſſe amouibiles ad nutum laicorum, pleniſſimè probatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiæ omnimodam adminiſtrationem ad aliquos ſpectare, conſtat ex inſtrumento erectionis.*
2 *Eccleſiæ omnimodam adminiſtrationem ad aliquos ſpectare, vnde comprobetur.*
3 *Eccleſiæ adminiſtratio, & facultas amouendi Capellanos probatur teſtibus deponentibus de tali obſeruantia.*
4 *Obſeruantia probatur teſtibus informatis.*
5 *Obſeruantia plurimum attenditur in quacunque materia.*
6 *Obſeruantia immemorabilis magis attenditur.*
7 *Obſeruantia conformis erectioni Eccleſiæ probat titulum adminiſtrationis alicui competentis.*
8 *Adminiſtratio omnimoda Eccleſiæ cui competit, competit etiam facultas nominandi, & amouendi illius Capellanos, & num.10.*
9 *Præſentatio eſt fructus iuriſpatronatus.*
11 *Dictio, omnimoda, tribuit facultatem totalem, & plenariam.*
12 *In Capellanijs non collatiuis, ſed manualibus Presbyteri ſunt conductitij, & amoueri poſſunt abſque vlla cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia.*
13 *Beneficia, quæ non ſunt erecta in titulum, non ſunt collatiua, ſed manualia.*
14 *In Beneficij erectione in titulum requiritur authoritas Apoſtolica, vel Ordinaria.*
15 *Beneficia eſſe manualia arguuntur, quæ non conferuntur à perſona Eccleſiaſtica.*
16 *Beneficia manualia arguuntur ea, quæ non habent redditus aſſignatos nomine dotis, ſed tantum quædam emolumenta, quibus perſoluitur ſtipendium ratione ſeruitij Clericis inſeruientibus.*
17 *Beneficia amouibilia arguuntur ex eo quod ſemper, & præſertim vltimo loco ita fuerint collata.*
18 *Beneficij qualitas deſumitur præcipuè ex vltimo ſtatu.*
19 *Beneficia eo certius cenſentur manualia, dum non conſtat fuiſſe erecta in titulum, vel vnquam fuiſſe collata ab Ordinario.*
20 *Beneficia fundata ad inſtar aliorum iuxta illorum formam, & naturam erecta fuiſſe cenſentur.*
21 *Eccleſiæ, & Hoſpitalia poſſunt etiam per laicos adminiſtrari, eorumque Capellani eligi ad nutum adminiſtratorum, & num. 29.*
22 *Laici ſunt incapaces inſtituendi, & deſtituendi in beneficijs.*
23 *Inſtitutio cadit in beneficijs.*
24 *Laici ſunt capaces eligendi, & amouendi Capellanos.*
25 *Cura animarum non infertur ex aliquali adminiſtratione Sacramentorum.*
26 *Cura animarum non infertur ex miniſtratione Sacramentorum infirmis de licentia Ordinarij.*
27 *Pro Parochis habentur Sacerdotes deputati ſeruitio Hoſpitalium.*
28 *Cura non infertur ex eo quod Sanctiſſimum Sacramentum aſſeruetur in aliqua Eccleſia, eo quia in Eccleſijs vicinis decenter aſſeruari non poteſt.*
30 *Iuriſpatronatus vſurpatio non præſumitur, quando conſtat de erectione facta authoritate Epiſcopi, & Capituli.*

31 *Iuriſpatronatus probatio non requiritur tam exacta quando concurrit atteſtatio Ordinarij.*

32 *Examen teſtium non poteſt impugnari à parte, quæ declarauit velle ſtare proceſſui, vbi continebatur examen.*

33 *Præiudicium non infertur ex aliquo actu non probata ſcientia, & patientia.*

34 *Manualitas non ceſſat ex eo quod aliqui fuerint promoti ad titulum Capellaniæ, dum id euenit ex permiſſione.*

35 *Eccleſia, an & quando dicatur receptitia.*

36 *Maſſa Communis poteſt eſſe etiam inter Capellanos amouibiles, nec infert perneceſſe Collegialitatem.*

37 *Ius eligendi, & amouendi Capellanos non tollitur ex aliquibus actibus facultatiuis.*

38 *Manualitas comprobatur ex antiquo decreto Sacræ Congregationis deſuper edito.*

39 *Declarationibus, ſeu Decretis S. Congregationis Rota plurimum defert.*

DECISIO CIV.

CVm dubitaretur in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium an Æconomis, ſeu Procuratoribus Eccleſiæ Sanctiſs. Annunciatæ liceret liberè pro eorum arbitrio eligere, & remouere Capellanos placuit Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis PP. Rotam conſulere, ſuper quo dubio die 26. Ian. 1654. proponente b. m. Bichio capta non fuit reſolutio. Hodie veró per me, in eius locum ſubrogatum, repropoſito, affirmatiuè DD. reſponderunt.

1 Quoniam ex ipſo inſtrumento erectionis
anni 1320. conſtat pœnes Æconomos, &
Procuratores pro tempore fuiſſe omnimodã
adminiſtrationem huiuſmodi Eccleſiæ, admittendo in illa Presbyteros, & Capellanos, & recipiendo oblationes, quę à Fidelibus offerebantur, ac etiam ad ipſos ſpectaſſe diſtributionem reddituum pro ſtipendijs Capellanorum, & Miniſtrorum inſeruientium, atque expenſis neceſſarijs ad ſuſtentationem Hoſpitalis, & Eccleſiæ, cœteraque iura adminiſtrationis exercuiſſe etiam de conſenſu Ordinarij, & Capituli maioris Eccleſiæ Ciuitatis Sulmonæ, vt in Summario Æconomorum præteritæ poſitionis *num.3.*

Deindè anno 1373. adminiſtratio prædicta
2 fuit corroborata per conſtitutionem bo. me. Cardinalis Sabinen. de Latere Legati exhibitam in dicto Summario *nu.4.* in qua narrando illam reperiri ab antiquiſſimo tempore commendatam dictis Æconomis, ſeu Procuratoribus grauauit etiam ſub pœna cenſurarum illos tunc electos ad ſubeundum tale regimen, & gubernium addita ratione, quia ex piorũ ciuiũ eleemoſynis Eccleſia in dies maioribus emolumentis affluebat, quæ omnia euidẽter inferunt pertinentiam adminiſtrationis, vt dictum fuit in *Tarraconen. adminiſtrationis Capellarum 7. Iun. 1634. coram Duran. dec. 455. nu. 5.*

3 A dicto veró tempore citrà hoc idem conuincunt teſtes numero ſupra triginta formiter examinati deponentes, quod ſemper adminiſtrarunt Æconomi, quod Presbyteros, & Capellanos deputarunt, & amouerunt abſq; vlla licentia Epiſcoporum, ſed ad eorum liberum arbitrium, & voluntatem, qui vtpotè conte-
4 ſtes, ac informati probant huiuſmodi obſeruantiam, *Capmaq. dec. 277. num. 7. par. 1. Mantic. dec. 132. num. 4. Caual. dec. 517. num. 4. & in Hiſpalen. iuris amouendi Curatos 25. Aprilis 1640. §. &*
5 *primo coram b. m. Penting.* Quæ quidem ſicuti in quacumque materia plurimum eſt attendenda, vt dixit *Rota in Romana Pecuniaria 5. Iunij, & 31. Iulij 1648. coram Emin. D. Card. Corrado, & in eadem 14. Iunij 1649. coram b. m. Dunozetto;*
6 Ità, imò magis hic, vbi tanquam tranſgreſſa
7 tempus immemorabile, & conformis erectioni probat titulum adminiſtrationis ex allegatis in *dicta Tarraconen. Capellarum 24. Nouembr. 1636. coram Merlino inter impreſſ. deciſione 728. numer. 2.*

8 Firmata igitur tam ex tenore fundationis, quam ex obſeruantia ſubſequuta pertinentia iuris adminiſtrandi Æconomorum, ad eoſdem etiam ſpectat ius nominandi, & amouendi Presbyteros, ſeu Capellanos, non ſolùm, quia talis nominatio eſt de præcipuis iuribus, & pars ipſius adminiſtrationis, vt dixit *Rota cor. Duran. dicta deciſ. 455. num. 2. & 3. & in Lucana Legati 15. Maij 1645. coram bo. mem. Pentingerio.*
9 Non ſecùs, ac præſentatio ſit fructus iuriſpatronatus, *cap. conſultationibus vbi DD de iurepatr. Mar. Antonin. var. reſol lib. 1. reſol. 37. in fin. Beer.*
10 *deciſ. 15. numer. 54.* Nam alias verificari non poſſet ad ipſos pertinere omnimodam adminiſtrationem Eccleſiæ, iuxtà fundationem,
11 vtpotè illa dictio, *omnimoda*, tribuat facultatem totalem, & plenariam, vt notat *gloſ. in Clement. 1. §. eiuſdem verbo omnimoda de for. compet. Felin. in cap. auditis nu. 7. de præſcript. Pariſ. conſ. 1. num. 16. lib. 4. Rota deciſ. 196. num. 1. par. 1. diuerſ. & in Montis Alti Beneficij 15. Decembris 1645. §. ſed verè, coram b. m. Bichio.*

Verùm etiam quia Capellaniæ huiuſmodi
12 non ſunt beneficia perpetua, & collatiua, ſed manualia dumtaxat reuocabilia ad nutum, & voluntatem conferentis, quo caſu Presbyteros inſeruientes conductitios eſſe, & amouibiles etiam abſque vlla cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia tradunt *Imol. in Clement. 1. num. 16. de exceſſ. Prælat. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. nu. 88. Barboſ. de iur. Eccleſ. vniu. lib. 3. cap. 5. num. 16. Rota dec. 778. num. 2. par. 1. diuerſ. Caual. deciſ. 72. num. 5. Buratt. deciſ. 381. num. 4. in Hiſpalen. iuris amouendi Curatos 20. Aprilis 1640. & 23. Iunij 1642. coram b. m. Pentinger. & in Piſaurien. Beneficij 10. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Meltio.*

13 Siquidem eſſe Beneficia manualia non collatiua probatur, eo quia non ſunt erecta in titulum auctoritate Apoſtolica, vel Ordinaria, vt requiritur. *Gonzal. ad regul. Cancell. gloſ. 5. num. 20. & ſeqq. Barboſ. de iur. Eccleſ. vniu. lib. 3. cap. 5. num. 3. Squallent. de priuileg. Cleric. cap. 4. num. 8. Monet. de Decimis, cap. 9. qu. 2. ſub nu. 25. & de commutat. vltim. vol. cap. 10. quæſt. 6. nu. 416. & ſequ. Nauar. conſ. 7. de Præbend. Rota deciſ. 501.*
15 *num. 6. coram Merlin.* neque conferuntur ab Eccleſiaſtica perſona, *Nauar. conſ. 80. num. 17. de iure patron. Rota deciſ. 14. num. 4. & ſequ. poſt*

Tambur.

Tambur. de iur. Abbat. Canaler. deciſ.350. nu.45.
16 nec etiam habent certos redditus nomine do-
tis aſſignatos, ſed tantùm quædam bona, &
emolumenta ex quibus Presbyteri Eccleſiæ
deſeruientes ſtipendia percipiunt, non intuitu
Eccleſiæ principaliter, ſed ratione perſonalis
ſeruitij, quæ prorſus ſtatum beneficialem ex-
cludunt, *Calder. conſ.9. num.2. de reſcript. Rebuff.
de nominat. qu. 14. num.62. & in prax. tit. de diſ-
penſat. ratione ætat. verb. vel earum perpetuæ Vica-
ria, Garz. de Beneſic. par.1. cap.2. num. 91. & 94.
Redoan. de ſpol. qu.3. ſub num.35. Nauar. conſ.27.
num.3. & 7. de Preben.* & dictum fuit in *Auxi-
mano Reſidentiæ 23. Maij 1609. coram Patriarcha
Hieroſolymitano relata à Lotter. de re Beneficiar.
lib.1. qu.31. in fin. & in ſupracitata Hiſpalen. iuris
amouendi Curatos 20. Aprilis 1640. §. demùm, cor.
b. m. Pentinger. confirmata 21. Iunij 1641. coram
eodem.*
17 Comprobat idem obſeruantia, cum ſemper,
& præſertim vltimo loco fuerint collata per
Æconomos, quæ dubio procul demonſtrat
controuerſas Capellanias eſſe amouibiles, &
Beneficia manualia iuxta *text. in cap. ad Mona-
ſterium, §. tales de ſtat. Monach. Garz. dicta par.1.
cap.2. num.65. & 66. Vivian. de iurepatron. lib. 1.
cap.1. num. 125. Rota deciſ.61. nu.4. coram Merlin.*
18 ad effectum enim habendi naturam, & qua-
litatem Beneficij ſtatus vltimus præcipuè ſo-
let attendi, *cap. cum de Beneficio de Preben. in 6.
Decius conſ.126. num.1. Rota deciſ.2. de Preben. in
nou. apud Seraph dec.1095. num.3. & 4. cum ſeqq.
Canal. deciſ.350. num.2. & 386. num.6. & coram
Duran. dec.208. num.4. & deciſ.501. ſub num. 12.
coram Merlin.*
19 Eo magis, quia non ſolum nullibi conſtat
de erectione in titulum, vel Ordinarium, fuiſ-
ſe in quaſi poſſeſſione illa conferendi iuxta
tradita per *Gonz. gloſ.5. nu.50. Lotter. lib.1. qu.5.
num. 62.* & fuit reſolutum in *Peruſina erectionis
Beneficij 1. Iunij 1643. coram R.P.D. meo Veroſp.*
20 Quinimò pro parte Æconomorum docetur
Eccleſiam præfatam fundatam eſſe ad inſtar
Eccleſiarum Ciuitatum Neapolis, Capuæ, &
Anuerſæ, Summario dicto *num. 3.* in quibus
extat ſimile inſtitutum, earumque cura, & ad-
miniſtratio eſt ſub regimine laicorum, & pe-
nes ipſos reſidet facultas recipiendi, & eijcien-
di Capellanos abſque vlla auctoritate Epiſco-
pi, vt in Summario reſponſionis *nu.1.* Adeout
de manualitate iſtarum Capellaniarum, & iu-
re Æconomorum conducendi, & remouendi
21 Presbyteros nequeat dubitari, cum ius non
reſiſtat laicis quin Eccleſia, & Hoſpitalia ad-
miniſtrent, & Capellanos ad eorum nutum
eligere poſſint, *Felin. in cap.2. num. 5. de iudic.
Ferrett. conſ.141. & 142. per tot. Vermigliol. conſ.
460. per tot. Nauar. conſ.8. num.17. Barboſ. lib.3.
cap.5. ſub num.12. Rota dec.122. par 2. in princ. &
dec. 632. num 1. & ſeqq. coram Merlin.* & pon-
deratum fuit in dicta *Peruſina erectionis Beneſic.
coram R.P.D. meo Veroſpio.*
22 Nihil referente, quod laici ſint incapaces
iuris inſtituendi, & deſtituendi in Beneficijs,
23 cum non verſemur in Beneficijs, in quibus
cadat inſtitutio iuxt. *not. in cap.1. de regul. iur.*
24 *in 6.* ſed in ſimplici deputatione Capellano-
rum, quæ etiam laicis competit, & vltra alle-
gatos probant *Abb. in cap. decernimus num.9. de
iudic. Nauarr. d. conſ.27. & num.7. lib.3. de Preb.
Lotter. lib.1. qu.6. num.38.*

Nec obſtat incapacitas deducta ex eo, quod
Eccleſia habeat curam animarum, propter
vnionem Eccleſiæ Sanctæ Crucis; quia non
fuit illi vnita Parochialitas, ſed ſolùm Eccle-
ſia; Cura verò tranſlata fuit ad alias Eccleſias
vicinas, vt in Summario *num.* 6. Vndè licet
Capellani Sacramenta adminiſtrent infirmis,
& quamplures Parochi accedant ad Eccleſiam
Sanctiſſimæ Annunciatæ ad recipiendum Sa-
croſanctæ Euchariſtiæ Sacramentum, ex hoc
25 tamen non infertur, quod habeat connexam
Curam animarum, cum Capellani habeant
26 ius miniſtrandi Sacramenta ſuper infirmis ex
licentia Ordinarij, *Clement. 1. de Priuileg.* imò
27 tanquam Hoſpitali deputatos pro Parochis
haberi firmauit *Rota in Licien. Legati 22. Martij
1638. coram Reuerendiſs. Tarraconen.* & Sanctiſ-
28 ſimum Sacramentum ibi reponatur, eo quod
in Eccleſijs vicinis propter paupertatem de-
center aſſeruari non poſſit, vt deponunt te-
ſtes eorundem Capellanorum, Summario
num. 4.

Minus releuat exceptio vſurpationis iuriſ-
patronatus, eo quia Æconomi illud non oſ-
tendant cum requiſitis *S. Concilij Trident. cap.9.
ſeſs. 25. de reformat.* nam hodie non agitur de
iure præſentandi, ſed exercendi Curam, &
29 adminiſtrationem Eccleſiæ, & Hoſpitalis,
quod etiã laicis competere iam probauimus:
30 & nihilominus dum conſtat de fundatione à
facta auctoritate Epiſcopi, & Capituli Sulmo-
31 nen. ceſſat ſuſpicio cum non requiratur tam
exacta probatio vbi Epiſcopi atteſtatio con-
currit *Rot. deciſ.211. per tot. part.1. & deciſ.290.
numer. 18. & ſequentib. part. 5. recent. cum alijs
per Add. Buratt. dec.551. num.15.*

Denique attendenda non eſt exceptio nulli-
tatis examinis; quia cum teſtes fuerint admiſſi
per Sacram Congregationem Epiſcoporum,
32 & Regularium, & pars declarauerit velle ſtare
proceſſui coram eadem Sacra Congregatione
producto, non poſſunt amplius impugnari,
*Rota deciſ.456. numer. 2. & 336. numer.4. part.4.
recent.*

Nec Presbyteri, ſeu Capellani ſtatum be-
neficialem deſumere poſſunt ex eo, quod non
nulli Clerici fuerint promoti ad titulum iſta-
rum Capellaniarum. Quia vltra quod ex hoc
33 non poteſt inferri præiudicium Æconomis,
non probata eorum ſcientia, & patientia, vt
firmauit *Rota in d. dec.632. num.10. & ſequ. apud*
34 *Merlin.* cum id euenerit ex permiſſione eo-
rundem Æconomorum, vt ex teſtibus nouo
Summario *num.* 8. non ceſſauit qualitas ma-
nualitatis adnotata per *Garz. d. par.1. cap.2. n.90
& ſequ.*
35 Et gratis dicunt Eccleſiam eſſe receptitiam,
cum ſolum ea talis exiſtat, quæ non habet
certum numerum Beneficiatorum, & vbi
Beneficiati ſunt liberi collatores, & Ordina-
rius prouiſos examinat antè immiſſionem,
ideó dum extant duodecim Presbyteri, ſeu
Capellani, nec ipſi eligunt, nec Epiſcopus
electos

31 *Iuriſpatronatus probatio non requiritur tam exacta quando concurrit atteſtatio Ordinarij.*

32 *Examen teſtium non poteſt impugnari à parte, quæ declarauit velle ſtare proceſſui, vbi continebatur examen.*

33 *Præiudicium non infertur ex aliquo actu non probata ſcientia, & patientia.*

34 *Manualitas non ceſſat ex eo quod aliqui fuerint promoti ad titulum Capellaniæ, dum id euenit ex permiſſione.*

35 *Eccleſia, an & quando dicatur receptitia.*

36 *Maſſa Communis poteſt eſſe etiam inter Capellanos amouibiles, nec infert perneceſſe Collegialitatem.*

37 *Ius eligendi, & amouendi Capellanos non tollitur ex aliquibus actibus facultatiuis.*

38 *Manualitas comprobatur ex antiquo decreto Sacræ Congregationis deſuper edito.*

39 *Declarationibus, ſeu Decretis S. Congregationis Rota plurimum defert.*

DECISIO CIV.

CVm dubitaretur in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium an Æconomis, ſeu Procuratoribus Eccleſiæ Sanctiſs. Annunciatæ liceret liberè pro eorum arbitrio eligere, & remouere Capellanos placuit Eminentiſſimis, & Reuerendiſſimis PP. Rotam conſulere, ſuper quo dubio die 26. Ian. 1654. proponente b. m. Bichio capta non fuit reſolutio. Hodie veró per me, in eius locum ſubrogatum, repropoſito, affirmatiuè DD. reſponderunt.

1 Quoniam ex ipſo inſtrumento erectionis anni 1320. conſtat pœnes Æconomos, & Procuratores pro tempore fuiſſe omnimodã adminiſtrationem huiuſmodi Eccleſiæ, admittendo in illa Presbyteros, & Capellanos, & recipiendo oblationes, quę à Fidelibus offerebantur, ac etiam ad ipſos ſpectaſſe diſtributionem reddituum pro ſtipendijs Capellanorum, & Miniſtrorum inſeruientium, atque expenſis neceſſarijs ad ſuſtentationem Hoſpitalis, & Eccleſiæ, cœteraque iura adminiſtrationis exercuiſſe etiam de conſenſu Ordinarij, & Capituli maioris Eccleſiæ Ciuitatis Sulmonæ, vt in Summario Æconomorum præteritæ poſitionis *num.3.*

Deindè anno 1373. adminiſtratio prædicta
2 fuit corroborata per conſtitutionem bo. me. Cardinalis Sabinen. de Latere Legati exhibitam in dicto Summario *nu.4.* in qua narrando illam reperiri ab antiquiſſimo tempore commendatam dictis Æconomis, ſeu Procuratoribus grauauit etiam ſub pœna cenſurarum illos tunc electos ad ſubeundum tale regimen, & gubernium addita ratione, quia ex piorũ ciuiũ eleemoſynis Eccleſia in dies maioribus emolumentis affluebat, quæ omnia euidẽter inferunt pertinentiam adminiſtrationis, vt dictum fuit in *Tarraconen. adminiſtrationis Capellarum 7. Iun. 1634. coram Duran. dec. 455. nu. 5.*

3 A dicto veró tempore citrà hoc idem conuincunt teſtes numero ſupra triginta formiter examinati deponentes, quod ſemper adminiſtrarunt Æconomi, quod Presbyteros, & Capellanos deputarunt, & amouerunt abſq; vlla licentia Epiſcoporum, ſed ad eorum liberum arbitrium, & voluntatem, qui vtpotè conte-
4 ſtes, ac informati probant huiuſmodi obſeruantiam, *Caputaq. dec. 277. num. 7. par. 1. Mantic. dec. 132. num. 4. Caual. dec. 519. num. 4. & in Hiſpalen. iuris amouendi Curatos 25. Aprilis 1640. §. &*
5 *primo coram b.m. Penting.* Quæ quidem ſicuti in quacumque materia plurimum eſt attendenda, vt dixit *Rota in Romana Pecuniaria 5. Iunij, & 31. Iulij 1648. coram Emin. D. Card. Corrado, & in eadem 14. Iunij 1649. coram b.m. Dunozetto;*
6 Ità, imò magis hic, vbi tanquam tranſgreſſa
7 tempus immemorabile, & conformis erectioni probat titulum adminiſtrationis ex allegatis in *dicta Tarraconen. Capellarum 24. Nouembr. 1636. coram Merlino inter impreſſ. deciſione 728. numer. 2.*

8 Firmata igitur tam ex tenore fundationis, quam ex obſeruantia ſubſequuta pertinentia iuris adminiſtrandi Æconomorum, ad eoſdem etiam ſpectat ius nominandi, & amouendi Presbyteros, ſeu Capellanos, non ſolùm, quia talis nominatio eſt de præcipuis iuribus, & pars ipſius adminiſtrationis, vt dixit *Rota cor. Duran. dicta deciſ. 455. num. 2. & 3. & in Lucana Legati 15. Maij 1645. coram bo. mem. Pentingerio.*
9 Non ſecùs, ac præſentatio ſit fructus iuriſpatronatus, *cap. conſultationibus vbi DD de iurepatr. Mar. Antonin. var. reſol lib. 1. reſol. 37. in fin. Botr.*
10 *deciſ. 15. numer. 54.* Nam alias verificari non poſſet ad ipſos pertinere omnimodam adminiſtrationem Eccleſiæ, iuxtà fundationem,
11 vtpotè illa dictio, *omnimoda*, tribuat facultatem totalem, & plenariam, vt notat *gloſ. in Clement. 1. §. eiuſdem verbo omnimoda de for. compet. Felin. in cap. auditis nu. 7. de præſcript. Pariſ. conſ. 1. num. 16. lib. 4. Rota deciſ. 296. num. 1. par. 1. diuerſ. & in Montis Alti Beneficij 15. Decembris 1645. §. ſed verè, coram b.m. Bichio.*

Verùm etiam quia Capellaniæ huiuſmodi
12 non ſunt beneficia perpetua, & collatiua, ſed manualia dumtaxat reuocabilia ad nutum, & voluntatem conferentis, quo caſu Presbyteros inſeruientes conductitios eſſe, & amouibiles etiam abſque vlla cauſa, ceſſante tamen odio, & malitia tradunt *Imol. in Clement. 1. num. 16. de exceſſ. Prælat. Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. nu. 88. Barboſ. de iur. Eccleſ. vniu. lib. 3. cap. 5. num. 16. Rota dec. 778. num. 2. par. 1. diuerſ. Caual. deciſ. 72. num. 5. Buratt. deciſ. 382. num. 4. in Hiſpalen. iuris amouendi Curatos 20. Aprilis 1640. & 23. Iunij 1642. coram b.m. Pentinger. & in Piſaurien. Beneficij 10. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Meltio.*

13 Siquidem eſſe Beneficia manualia non collatiua probatur, eo quia non ſunt erecta in titulum auctoritate Apoſtolica, vel Ordinaria, vt requiritur. *Gonzal. ad regul. Cancell. gloſ. 5. num. 20. & ſeqq. Barboſ. de iur. Eccleſ. vniu. lib. 3. cap. 5. num. 3. Squallent. de priuileg. Cleric. cap. 4. num. 8. Monet. de Decimis, cap. 9. qu. 2. ſub nu. 25. & de commutat. vltim. vol. cap. 10. quæſt. 6. nu. 476. & ſequ. Nauar. conſ. 7. de Prabend. Rota deciſ. 501.*
15 *num. 6. coram Merlin.* neque conferuntur ab Eccleſiaſtica perſona, *Nauar. conſ. 80. num. 17. de iure patron. Rota deciſ. 14. num. 4. & ſequ. poſt*

Tambur.

Tambur. de iur. Abbat. Canaler. deciſ. 350. nu. 45.
16 nec etiam habent certos redditus nomine do-
tis aſſignatos, ſed tantùm quædam bona, &
emolumenta ex quibus Presbyteri Eccleſiæ
deſeruientes ſtipendia percipiunt, non intuitu
Eccleſiæ principaliter, ſed ratione perſonalis
ſeruitij, quæ prorſus ſtatum beneficialem ex-
cludunt, *Calder. conſ. 9. num. 2. de reſcript. Rebuff.
de nominat. qu. 14. num. 62. & in prax. tit. de diſ-
penſat. ratione ætat. verb. vel earum perpetuæ Vica-
riæ, Garz. de Benefic. par. 1. cap. 2. num. 91. & 94.
Redoan. de ſpol. qu. 3. ſub num. 35. Nauar. conſ. 27.
num. 3. & 7. de Preben.* & dictum fuit in *Auxi-
mano Reſidentiæ 23. Maij 1609. coram Patriarcha
Hieroſolymitano relata à Lotter. de re Beneficiar.
lib. 1. qu. 31. in fin. & in ſupracitata Hiſpalen. iuris
amouendi Curatos 20. Aprilis 1640. §. domùm, car.
b. m. Peutinger. confirmata 21. Iunij 1641. coram
eodem.*
17 Comprobat idem obſeruantia, cum ſemper,
& præſertim vltimo loco fuerint collata per
Æconomos, quæ dubio procul demonſtrat
controuerſas Capellanias eſſe amouibiles, &
Beneficia manualia iuxta *text. in cap. ad Mona-
ſterium, §. tales de ſtat. Monach. Garz. dicta par. 1.
cap. 2. num. 65. & 66. Vivian. de iurepatron. lib. 1.
cap. 1. num. 125. Rota deciſ. 61. nu. 4. coram Merlin.*
18 ad effectum enim habendi naturam, & qua-
litatem Beneficij ſtatus vltimus præcipuè ſo-
let attendi, *cap. cum de Beneficio de Preben. in 6.
Decius conſ. 126. num. 1. Rota deciſ. 2. de Preben. in
nou. apud Seraph dec. 1095. num. 3. & 4. cum ſeqq.
Canal. deciſ. 350. num. 2. & 386. num. 6. & coram
Duran. dec. 208. num. 4. & deciſ. 501. ſub num. 12.
coram Merlin.*
19 Eo magis, quia non ſolum nullibi conſtat
de erectione in titulum, vel Ordinarium, fuiſ-
ſe in quaſi poſſeſſione illa conferendi iuxta
tradita per *Gonz. gloſ. 5. nu. 50. Lotter. lib. 1. qu. 5.
num. 61.* & fuit reſolutum in *Peruſina erectionis
Beneficij 1. Iunij 1643. coram R.P.D. meo Veroſp.*
20 Quinimò pro parte Æconomorum docetur
Eccleſiam præfatam fundatam eſſe ad inſtar
Eccleſiarum Ciuitatum Neapolis, Capuæ, &
Anuerſæ, Summario dicto *num. 3.* in quibus
extat ſimile inſtitutum, earumque cura, & ad-
miniſtratio eſt ſub regimine laicorum, & pe-
nes ipſos reſidet facultas recipiendi, & eijcien-
di Capellanos abſque vlla auctoritate Epiſco-
pi, vt in Summario reſponſionis *nu. 1.* Adeout
de manualitate iſtarum Capellaniarum, & iu-
re Æconomorum conducendi, & remouendi
21 Presbyteros nequeat dubitari, cum ius non
reſiſtat laicis quin Eccleſia, & Hoſpitalia ad-
miniſtrent, & Capellanos ad eorum nutum
eligere poſſint, *Felin. in cap. 2. num. 5. de iudic.
Ferrett. conſ. 141. & 142. per tot. Vermigliol. conſ.
460. per tot. Nauar. conſ. 8. num. 17. Barboſ. lib. 3.
cap. 3. ſub num. 12. Rota dec. 122. par. 2. in princ. &
dec. 632. num. 1. & ſeqq. coram Merlin.* & pon-
deratum fuit in dicta *Peruſina erectionis Benefic.
coram R.P.D. meo Veroſpio.*
22 Nihil referente, quod laici ſint incapaces
iuris inſtituendi, & deſtituendi in Beneficijs,
23 cum non verſemur in Beneficijs, in quibus
cadat inſtitutio iuxt. *not. in cap. 1. de regul. iur.*
24 *in 6.* ſed in ſimplici deputatione Capellano-
rum, quæ etiam laicis competit, & vltra alle-
gatos probant *Abb. in cap. decernimus num. 9. de
iudic. Nauarr. d. conſ. 27. & num. 7. lib. 3. de Preb.
Lotter. lib. 1. qu. 6. num. 38.*

Nec obſtat incapacitas deducta ex eo, quod
Eccleſia habeat curam animarum, propter
vnionem Eccleſiæ Sanctæ Crucis; quia non
fuit illi vnita Parochialitas, ſed ſolùm Eccle-
ſia; Cura verò translata fuit ad alias Eccleſias
vicinas, vt in Summario *num. 6.* Vndè licet
Capellani Sacramenta adminiſtrent infirmis,
& quamplures Parochi accedant ad Eccleſiam
Sanctiſſimæ Annunciatæ ad recipiendum Sa-
croſanctæ Euchariſtiæ Sacramentum, ex hoc
25 tamen non infertur, quod habeat connexam
Curam animarum, cum Capellani habeant
26 ius miniſtrandi Sacramenta ſuper infirmis ex
licentia Ordinarij, *Clement. 1. de Priuileg.* imò
27 tanquam Hoſpitali deputatos pro Parochis
haberi firmauit *Rota in Licien. Legati 22. Martij
1638. coram Reuerendiſs. Tarraconen.* & Sanctiſ-
28 ſimum Sacramentum ibi reponatur, eo quod
in Eccleſijs vicinis propter paupertatem de-
center aſſeruari non poſſit, vt deponunt te-
ſtes eorundem Capellanorum, Summario
num. 4.

Minus releuat exceptio vſurpationis iuriſ-
patronatus, eo quia Æconomi illud non oſ-
tendant cum requiſitis *S. Concilij Trident. cap. 9.
ſeſs. 25. de reformat.* nam hodie non agitur de
iure præſentandi, ſed exercendi Curam, &
29 adminiſtrationem Eccleſiæ, & Hoſpitalis,
quod etiã laicis competere iam probauimus:
30 & nihilominus dum conſtat de fundatione à
facta auctoritate Epiſcopi, & Capituli Sulmo-
31 nen. ceſſat ſuſpicio cum non requiratur tam
exacta probatio vbi Epiſcopi atteſtatio con-
currit *Rot. deciſ. 211. per tot. part. 1. & deciſ. 290.
numer. 18. & ſequentib. part. 5. recent. cum alijs
per Add. Buratt. dec. 551. num. 15.*

Denique attendenda non eſt exceptio nulli-
tatis examinis; quia cum teſtes fuerint admiſſi
per Sacram Congregationem Epiſcoporum,
32 & Regularium, & pars declarauerit velle ſtare
proceſſui coram eadem Sacra Congregatione
producto, non poſſunt amplius impugnari,
*Rota deciſ. 456. numer. 2. & 536. numer. 4. part. 4.
recent.*

Nec Presbyteri, ſeu Capellani ſtatum be-
neficialem deſumere poſſunt ex eo, quod non
nulli Clerici fuerint promoti ad titulum iſta-
rum Capellaniarum. Quia vltra quod ex hoc
33 non poteſt inferri præiudicium Æconomis,
non probata eorum ſcientia, & patientia, vt
firmauit *Rota in d. dec. 632. num. 10. & ſequ. apud*
34 *Merlin.* cum id euenerit ex permiſſione eo-
rundem Æconomorum, vt ex teſtibus nouo
Summario *num. 8.* non ceſſauit qualitas ma-
nualitatis adnotata per *Garz. d. par. 1. cap. 2. n. 90
& ſequ.*
35 Et gratis dicunt Eccleſiam eſſe receptitiam,
cum ſolum ea talis exiſtat, quæ non habet
certum numerum Beneficiatorum, & vbi
Beneficiati ſunt liberi collatores, & Ordina-
rius prouiſos examinat antè immiſſionem,
ideò dum extant duodecim Presbyteri, ſeu
Capellani, nec ipſi eligunt, nec Epiſcopus
electos

electos examinat, Eccleſia Sanctis Annunciatæ hanc qualitatem habere non poteſt, vt declarauit *Rota dec. 942. num. 1. coram Seraphin.* cum alijs adductis per *Viuian. de iure patron. lib. 1. cap. 1. num. 106.* Et non repugnat, quod
36 in ea adſit maſſa Communis oblationum, & emolumentorum, cum illa diſtribuantur ſolummodò Capellanis inſeruientibus, & admiſſis per Æconomos, vt in dicto nouo Summario *num. 9.* Nec maſſa huiuſmodi, ſiue (vt eam vocant) communella per neceſſe inferat collegialitatem, ſed omnibus etiam vti ſingulis conueniat, *Rot. dec. 143. num. 16. & 17. & 216. num. 2. par. 7. recent. & in Materanen. Archipresbyteratus 11. Ian. 1648. coram Eminentiſs. D. Cardinali Corrado*; prout manualitatem non
37 excludit, quod Æconomi per aliquas vices admiſerint ad nominationem Epiſcopum, ex hiſce namque actibus facultatiuis non inducitur contraria conſuetudo impeditiua libertatis iuris eligendi, & amouendi Capellanos ex adductis per *Rotam deciſ. 162. num. 10. ibique Adden. num. 16. coram ſ. m. Gregor.*
38 Imò vrget Decretum eiuſdem Sac. Congregationis deſuper editum vſque de annó 1598. quo fuit declaratum licere Procuratoribus, & Æconomis liberè, & pro eorum arbitrio remouere Capellanos, dummodò tamen ſuperſint in Eccleſia ſaltim duodecim
39 Sacerdotes ab Epiſcopo approbati comprehenſo Rectore, quibus declarationibus plurimum defert.

Et ita partibus acerrimè informantibus in prima propoſitione hodie veró tantum Æconomis, Presbyteris tamen pluries laceſſitis reſolutum fuit.

ROMANA CASALIS S. AGATHÆ.

Merc. 15. Ian. 1659.

ARGVMENTVM.

Inſtrumenti legalitas, ex quibus circumſtantiis, coniecturis, & præſumptionibus excludatur, latiſſimè oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum non eſſe legale demonſtratur ex præſumptionibus extrinſecis, & vitijs intrinſecis.*
2 *Inſtrumenti legalitatem excludit diuerſitas papyri.*
3 *Item diuerſitas caracteris.*
4 *Item diuerſitas numerationis abacalis.*
5 *Et diuerſitas atramenti.*
6 *Et ſimilitudo ſubſcriptionum plurium teſtium, quæ videntur peractæ vnica manu.*
7 *Inſtrumenti legalitas probatur ex oculari inſpectione.*
8 *Inſtrumenti legalitas excluditur præſumptionibus, & coniecturis.*
9 *Inſtrumenti legalitas excluditur concurrente inuериſimilitudine.*
10 *Inueriſimilitudo, & obſeruantia contraria comprobant rem aliter ſe habere, quam fuit ſuppoſita.*
11 *Inſtrumentum non eſſe legale probatur ex confeſſione, ſeu declaratione iudiciali, quod quis eo nolebat vti.*
12 *Certius ſi confeſſio fuit emiſſa de conſilio peritorum, & geminata.*
13 *Confeſſio propria adimit fidem inſtrumento, donec concludenter appareat de errore confeſſionis.*
14 *Inſtrumentum comprobatur non eſſe legale, quando fuit declaratum falſum per ſententiam criminalem.*
15 *Sententia licet circumſcripta ex capite nullitatis non autem iniuſtitiæ adhuc præbet non leue adminiculum.*
16 *Vt inſtrumento fides tollatur in ciuilibus ſufficiunt ſola præſumptiones.*
17 *Salomon ex ſola præſumptione materni affectus motus fuit ad decidendum intereſſe ciuile.*
18 *Obſeruantia debet eſſe præciſa, & percutere controuerſum pactum inſtrumenti.*
19 *Cum inſtrumento vero poteſt aliquando concurrere diuerſitas cartæ, caracteris, & atramenti.*
20 *Præſumptiones refelluntur alijs validioribus contrarijs.*
21 *Falſitatis ſuſpicio ſufficit in iudicio ciuili.*
22 *Falſitatis ſuſpicio reſultat ex præſumptionibus iuridicis, quando alia validiores pro legalitate inſtrumenti deficiunt.*

DECISIO CV.

VEndiderat b. m. Ioannes Georgius Cæſarinus, reſeruato iure redimendi Epiſcopo Triuentino de Grifonis, ementi pro perſonis nominandis, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, Caſale S. Agathæ, quod indè à Franciſco quond. Darij, & ab hæredibus aliorum nominatorum, reſtituto liberè pretio redemit. Cum autem Eques Antonius Grifonus, tanquam vocatus ad prætenſum fideicommiſſum peteret immitti contra Dom. Ducem Iulianum Cæſarinum, aſſerens quod iuxta formam inſtrumenti nominationis pretium eſſet deponendum ad effectum inueſtiendi pro eodem fideicommiſſo, orta fuit controuerſia nomine Procuratoris Fiſcalis, & D. Ducis pro ſuo intereſſe ciuili eidem adhærentis ſuper falſitate, & ſuppoſitione dicti inſtrumenti cum hoc onere? Verùm ab Equite impetrata commiſſione à Sanctiſſimo, quod tam Iudex criminalis, quam ciuilis procederet, ſed Rota non niſi conſti o de legalitate inſtrumenti propoſuit dubium iuxta reſcriptum, & non conſtare de legalitate reſponſum fuit.

1 Quoniam non ſolum ex præſumptionibus extrinſecis ab inſtrumento deſumptis, ſed etiã ex vitiis intrinſecis, & viſibilibus viſa ſunt plura concurrere, quæ demonſtrant ad oculum illud non eſſe legale, & quoad vitia in-
2 trinſeca concurrit diuerſitas papyri, ſeu cartæ maioris longitudinis complicatæ ad modum
3 epiſtolæ, adeſt varietas characteris, cum in eodem prothocollo non inueniatur aliud inſtrumen-

ſtrumentum conſcriptum ſimili manu, &
4 figuræ abachales ſint penitus diuerſæ ab alijs
5 numeris, tam reſpectu characteris, quam atra-
menti, & quod magis vrget adſunt ſubſcrip-
6 tiones quatuor teſtium, quæ ob earum ſimi-
litudinem videntur ab vna eademque perſona
6 peractæ, ex quibus, & alijs, quæ ex oculari
inſpectione DD. aduerterunt excludi legali-
tatem inſtrumenti probat *text. in cap. inter dile-
ctos, §. ſed cum priuilegium de fid. inſtrum. & in cap.
licet ad regimen. de crim. falſ. Dec. conſ. 99. nu. 17.
& ſeq. lib. 2. Socc. iun. conſ. 41. nu. 7. lib. 1. Cephal.
conſ. 287. num. 27. Odd. conſ. 78. num. 10. cum ſeqq.
Ludouic. deciſ. Lucenſ. 13. num. 1. & alijs relatis,
Farin. qu. 153. num. 185.*
8 Præſumptiones verò, & coniecturæ ſunt
plures, & admodum vehementes. Et omiſſis
alijs valdè vrgens eſt illa, quæ nititur inueri-
9 ſimilitudine in hac materia plurimum atten-
denda, quod ſcilicèt in tranſactione inita ſu-
per diuiſione Caſalis inter ipſos nominatos
fuerit enunciatum inſtrumentum controuer-
ſum nulla facta mentione, quod pretium eſſet
reinueſtiendum in euentu redemptionis; &
tamen enunciato teſtamento Epiſcopi fuerit
facta mentio fideicommiſſi, ac etiam particu-
larium ſubſtitutionum, nec non ex alijs pluri-
bus inſtrumentis appareat fuiſſe redemptum
Caſale in pluribus vicibus à perſonis extra-
neis, in quas reperiebatur diſtractum, nun-
quam tamen fuiſſe habitam mentionem, & ra-
tionem de hoc onere, quod videtur inueriſi-
mile; cum contractus geſti fuerint inter par-
tes intereſſatas, quæ de illo habuiſſent notitiā
ſi verè inſtrumentum fuiſſet celebratum cum
10 tali onere; hæc namque inueriſimilitudo, &
obſeruantia contraria denotat libertatem re-
uerſionis Caſalis, ſuadetque pactum aliter re-
dimendi fuiſſe ſuppoſitum ad *text. in dicto cap.
inter dilectos de fid. inſtrum. Mandell. Alb. conſ. 99.
numer. 6. cum ſequentib. & eo relato, Surd. conſil. 6.
numer. 4. & comprobat Aym. conſ. 134. num. 36. &
ſeqq.*
Sed multò grauior, & vehementior ea eſt,
11 quæ oritur ex confeſſione ipſius Equitis
emiſſa pœnes Notarium Rotę ad implendam
proteſtationem ſibi judicialiter factam, quod
nolebat vti dicto inſtrumento, Summario
12 Ducis *num* 4. quinimò emiſſa de conſilio
peritorum, & ab eodem approbata in ſuis
conſtitutis criminalibus, in quibus fatetur in-
ſtrumentum eſſe vitiatum, & pati plures de-
fectus, idem ratificauit in commiſſione por-
recta Sanctiſſimo, Summario *num. 8. cum duobus*
13 *ſeqq.* Ex hac enim confeſſione, vtpotè iudi-
ciali, & facta cum deliberatione, & conſilio
adimitur fides inſtrumento, quouſque error
ab Equite concludenti iuſtificatione compro-
betur iuxta *text. in l. ſi Aduerſarius vbi Bart. nu. 1.
Bald. num. 2. C. de fid. inſtrum. Corneus conſ. 223.
num. 8. lib. 2. Decian. conſ. 14. num. 35. & 45. lib. 5.
Rota coram Duran. dec. 137. num. 30. coram Merlin.
dec. 711. num. 8. apud Buratt. dec. 183. num. 13. &
dec. 200. num. 2. cum ſeqq. & in Forolinien. Molen-
dini 13. Martij 1656. coram R. P. D. meo Veroſ-
pio.*
14 Coadiuuantur prædicta ex ſententia crimi-
nali per quam fuit declaratum inſtrumentum
falſum, & nullam mereri fidem, quæ licèt
15 fuerit circumſcripta, nihilominus, quia cir-
cumſcriptio non emanauit ex capite iniuſti-
tiæ, ſed quia lata fuit non facta relatione in
Congregatione, & non condemnato reo, quæ
nullitates etiam non videntur ſubſiſtere ex
deductis ab informantibus pro Dom. Duce,
præbet non leue adminiculum, & inflectit
animum ad ei fidem non adhibendam, cum
16 in ciuilibus ſolæ præſumptiones ſufficiant
juxta *text. in cap. afferte mihi gladium*, vbi lau-
17 datur ſapientiſſimum conſilium Salomonis,
qui ex ſola materni affectus præſumptione
motus fuit ad decidendum intereſſe ciuile, &
not. *Aym. conſ. 134. num 33. Oſaſch. deciſ. Pede-
mont. 117. in fin. Rota poſt primum volum. conſil.
Farinac. deciſ. 123. num. 2. cum alijs per eundem
Farin. de falſit. & ſimulat. quæſt. 152. num. 28. 29.
& 46.*
Nec legalitas inſtrumenti fomentum reci-
pit ex compluribus alijs poſtmodum ſtipulatis
cum explicita relatione ad illud, dum enun-
ciatur dumtaxat inſtrumentum nominatio-
18 nis, ſed non enunciantur illius qualitates, &
in ſpecie onus deponendi ad effectum inue-
ſtiendi; vnde nihil releuat ad obſeruantiam,
pro qua opus eſſet, quod enunciata fuiſſet
exiſtentia pacti controuerſi ex adductis in
*Caruien. bonorum 23. Martij 1648. coram Reuerend.
Terracinen. verſic. non ſubſtinetur, vt nona con-
ceſſio.*
Minus ex eo, quod Epiſcopus inſtituerit in
teſtamento fideicommiſſum adiecto eodem
onere inueſtiendi, adeout nominatio, quæ
cum illo concordat videatur præſeferre ima-
ginem veritatis ex adductis in *Nouarien. bono-
rum 17. Decembris 1640. §. tertio accedit coram
Coccino.*
Præterquod enim diſcordat cum inſtrumē-
to liberæ emptionis Caſalis, cum qua potius
concordare deberet tanquam illi magis pro-
xima, fuit reſponſum obiectum tunc proce-
dere quando talis correſpondentia, & aliæ
præſumptiones, quæ deducuntur pro legali-
tate inſtrumenti eliderent ſuſpicionē falſitatis
19 reſultantē ex ſola diuerſitate cartę, characteris
& atramenti, quæ aliquando poſſunt etiam
concurrere cum inſtrumento vero, vt in
Imolen. Prædij 13. Iunij 1616. coram Reuerendiſſ.
20 *Tarraconen.* Secus quando contrarijs validio-
ribus reſeiluntur prout ſunt identitas ſubſcri-
ptionum quatuor teſtium propria Equitis
confeſſio, & aliæ in propoſito concurrentes,
quæ inſtrumentum non eſſe legale ſuadent
21 efficacius præſertim in hoc iudicio ciuili, in
quo ſola ſuſpicio falſi elicita ex præſumptio-
nibus vrgentibus, & in iure probatis habetur
22 pro falſo dummodo, prout hic, validiores
pro legalitate deficiant, *Dec. in cap. porrectum
nu. 1. in fin. verſ. illud de confirmat. vtil. vel inutil.
Caſtr. in l. iubemus num. 2. C. de probation. Menoch.
de præſ. lib. 1, præſ. 99. num. 5. Rota coram ſa. me.
Oregor. dec. 546. num. 11. ibique Add. nu. 17. coram
Eminent. D. Card. Otthobono deciſ. 99. num. 88. in
Rom. Donationis 31. Ian. 1648. & in Rom. Hære-
ditatis 8. Martij 1652. coram R. P. D. m. Veroſpio.*

Et

Digitized by

Et itá vtraque parte informante votantibus omnibus DD. reſolutum fuit.

IMOLEN. CENSVS.

Lune 27. Ian. 1659.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Exequutiuè agitur contra bona hæreditaria vigore obligationis defuncti in forma Cameræ.*

2 *Clauſula*, ſi quid exequendum, *non vulnerat, ſeu tollit viam exequutiuam, ſed ſuſpendit exequutionem, donec cognoſcatur de iuſtitia, vel iniuſtitia mandati.*

3 *Contra hæredem, eiuſque bona relaxatur exequatur, quando non reddit rationem bonorum deſcriptorum in inuentario.*

DECISIO CVI.

MAndatum A.C. relaxatum pro fructibus Cenſus contra bona hæreditaria Iulij Pantaleoni, & exequatur contra perſonam, & bona propria Ioannis illius hæredis DD. dixerunt eſſe vtrumque exequendum.

1 Nam reſpectu mandati contra bona hæreditaria, quia conſtat de obligatione Camerali facta per defunctum ex inſtrumento impoſitionis Cenſus, cui acceſſit vti principalis principaliter, & inſolidum, cuius vigore agitur exequutiuè etiam contra hæredes iuxta tradit. per *Galleſ. de oblig. Camer. qu.4. nu.13. ibique Add. num.6. & 13. Rota in Vrbinaten. reſtitutionis Dotis 23. Iun. 1623. coram Manzanedo, & deciſ. 253. numer.2. poſt Zacch. de oligat. Cameral. & in Sutrina Dotis 26. Iun. 1658. coram R. P. D. meo Benitqua.*

2 Nec remanſit vulnerata per clauſulam, *ſi quid exequendum*, poſitam in commiſſione mihi directa, cum hæc non tollat viam exequutiuam, ſed tantum ſuſpendat exequutionem, donec ſit cognitum de iuſtitia, vel iniuſtitia mandati, *Mareſcot. var. reſolut. lib.2. cap. 121. num.19. Rota dec.216. num.2. apud Coccin. & apud Millin. deciſ. 362. num. 2. & 3. in Romana Pecuniaria 7. May 1649. & 5. Iul. 1655. coram R. P. D. meo Celſo.*

3 Reſpectu veró exequatur contra perſonam, & bona propria hæredis, quia licet ipſe adiuerit hæreditatem cum beneficio l. & inuentarij, cum tamen conuentus rationem non reddiderit A. C. ritè proceſſit ad exequatur contra eius bona, & perſonam iuxta praxim in hoc Sac. Tribunali receptam prout in *Sancti Seuerini Dotis coram Pirouano dec. 39. num. 9. part. 6. recent. in Romana Cenſus 18. Maij 1646. coram R. P. D. meo Meltio, & in Bononien. Fideicommiſſi de Rubeis 11. Martij 1648. coram bo. me. Dunozetto.*

Et itá Monaſterio S. Michaelis de Buſco tantum informante reſponſum fuit.

ROMANA DOMVS, SEV RETRACTVS.

Lune 3. Febr. 1659.

ARGVMENTVM.

Pendente iudicio retractus, ſeu prælationis debet interim conductor domus ſoluere penſiones illius emptori.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, conſtituti, *transfert dominium, & poſſeſſionem.*

2 *Domino, & poſſeſſori retardari non debet ſolutio penſionum.*

3 *Fructus ſequuntur dominium, & poſſeſſionem.*

4 *Penſiones, quæ promiſſæ fuerunt cedenti, debent deinde perſolui ceſſionario.*

5 *Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis.*

6 *Ceſſionarius ſuccedit in iuribus cedentis etiam quoad priuilegium obligationis Cameralis.*

7 *Conductor, qui renunciauit priuilegio inquilinatus, & decreto Camerali, non poteſt ſub prætextu prælationis retardare ſolutionem penſionum.*

8 *Exequutio obligationis Cameralis non impeditur exceptione turbida, & reiecta per ſententiam.*

9 *Iudicium tunc eſt alteri præiudiciale, quando ſunt eiuſdem naturæ, ſecus ſi diuerſæ nempè alterum exequutiuum, alterum ordinarium.*

10 *Iudicium exequutiuum non impeditur pendentia litis in Ordinario requirente actionem indaginem.*

DECISIO CVII.

VEndiderant fratres de Bernardinis Domum poſitam in Platea S. Marci Angelæ Caprinæ præſente, & approbante Vincentio Reſta cui prius illam cum pacto redimendi vendiderant. Cum autem D. Duciſſa de Comitibus, quę domum inhabitabat vigore locationis ſibi factæ á Reſta declarauerit ſe velle præferri, & propterea denegaret Angelæ ſoluere penſiones d. Domus. Inter eas fuit orta controuerſia tam ſuper pręlatione, quam ſolutione penſionum coram Locumtenente Ciuili Eminentiſs. D. Cardinalis Vrbis Vicarij, qui in vtroque iudicio ad fauorem Angelæ pronunciauit, declarando per ſententiam non competere Duciſſæ prælationem, & relaxando mandatum exequutiuum pro penſionibus deuoluta cauſa ad Rotam cum clauſula, *ſine præiudicio mandati relaxati pro penſionibus ad effectum deponendi*, facto depoſito propoſui dubium an illud eſſet conſignandum, & DD. reſponderunt eſſe conſignandum.

Ea moti ratione, quia dum Angela ex titulo liberæ venditionis fuit adepta dominium, & poſſeſſionem Domus cum clauſula, *con-*
1 *ſtituti*, per quam transferri dominium, & poſſeſſionem, ait *text. in l. quod me, vbi Bart. nu.3. ff. de acquir. poſſeſſ. & in l. licet, C. eodem, Berous conſ.41.*

Digitiz

conſ.41. num.12. Rot. deciſ.240.nu.4. apud Coccin. dec.277. num.1. par.1. & 261. num.15. par.7.rec.
2 Non eſt illi retardanda ſolutio penſionum,
3 cum fructus rerum dominia ſequantur,& eorum perceptio ſit de præcipuis iuribus poſſeſſionis, *l.fructus, l. in fundo, & l.ex diuerſo, ff.de rei vendicat. l.Herennius, ff.de vſuris, l. fructus, C. de action. empt. Poſth.de manut.obſeruat.1. num.35. & 36. Rot. deciſ. 21 numer. 1. cum ſequent. apud eundem de ſubhaſt. & deciſ. 613. numer. 4. par.8. recent.*

Non obſtat exceptio prælationis,quia vltra quod dubium reſtrictum eſt ad conſignationem depoſiti, cum Duciſſa in inſtrumento
4 locationis promiſerit ſub obligatione Camerali, ac etiam cum ſolemnitatibus ſoluere penſiones Domus; Quemadmodum ſi ageret Reſta eſſet illi conſignandum depoſitum; ita etiam eſt conſignandum Angelæ, quæ ha-
5 bet iura ceſſa ab ipſo Reſta, & repræſentat perſonam cedentis ad omnes effectus, *l. final. C.de hered. vel act.vend. Rota dec.456.nu.2.par.2.*
6 & in illius iuribus ad vngem ſucceſſit etiam quoad priuilegium obligationis Cameralis, *Pariſ. conſ.107. num.89. & ſequ. lib.3. Rota coram Seraph. deciſ. 1210. num.5. poſt Paciſc. de Saluian. deciſ.146. num. 9. & in Romana Saluiani interdicti 22. Apr.1622. coram Andrea.*

Nec releuat, quod Reſta per Apocam priuatam receſſerit ab inſtrumento locationis. Quia aut declaratio facta per Duciſſam ſe velle præferri facta fuit vigore dicti inſtru-
7 menti locationis, & cum in illa Duciſſa renunciauerit priuilegio Inquilinatus, & Decreto Camerali nullo modo poteſt iuuari huiuſmodi exceptione ad retardandam conſignationem depoſiti iuxta ea, quæ dixit *Rota deciſ. 692.num.1.& 2. & deciſ.495.num.6. par.4. recent.* Aut facta fuit vigore dictæ apocæ reſolutiuæ locationis, & cum in iſto iudicio prælationis Duciſſa reportauerit ſententiam contrariam,
8 non valet ſub tali prætextu exceptionis turbidæ impedire executionem obligationis Cameralis, *Rot. poſt Poſth.de manut.dec.625.nu.7.& in recent. dec.302. nu.3. par.8.*

Prout nec obſtat, quod iudicium prælationis debeat prius terminari tanquam præiudiciale, & excluſiuum alterius ſuper conſigna-
9 tione depoſiti. Quia fuit reſponſum, quod hoc ſolùm procedit quando iudicia ſunt eiuſdem naturæ nempè vtraq; vel ordinaria, vel executiua, ſecus vbi ſunt diuerſa (prout hic) alterum ſcilicet ordinarium, alterum executiuum, quo caſu litis pendentia iudicij Ordi-
10 narij requirentis altiorem indaginem impedire non poteſt iudicium ſummarium, & exequutiuum, *Surd. conſ.542. num.11. Rota coram Buratt. deciſ.277. num.8.* cum alijs adductis per *Carleuall. de iudic. tom. 2. lib. 1. diſputat. 2. numer. 16.*

Et ità vtraque parte informante reſolutum fuit, &c.

ROMANA DOMORVM.

Luna 10. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Lis introducta in Rota non poteſt deinde cognoſci coram A. C. præſertim dum ſignatura cauſam remiſit ad Rotam, vnde geſta coram A. C. ſunt attentata, & pro illorum reuocatione datur manutentio.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt omnia geſta coram A. C. poſt introductam litem in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem.*
2 *Attentata augentur, quando quis adit Tribunal A. C. poſtquam Signatura cauſam remiſit ad Rotam.*
3 *Manutentio datur pro reuocatione attentatorum.*
4 *Poſſeſſio anterior probatur ex illius apprehenſione vigore mandati de aſſociando.*
5 *In manutentionis iudicio attenditur ſola detentio poſſeſſionis, reiectis ad petitorium requirentibus altiorem indaginem.*
6 *Diuerſitas bonorum vnde excludatur.*
7 *Ad identitatem probandam ſufficiunt duo demonſtrationes.*

DECISIO CVIII.

REſolutum fuit conſtare de attentatis, & Miſſinis dandum eſſe mandatum de manutendo. Quia cum cauſa occaſione iactationis, & iactationum Dominici, & aliorum de Procaccinis fuiſſet per Signaturam in Rota commiſſa, & vigore commiſſionis obtenta citatio cum inhibitione, eaque Dominico, & alijs perſonaliter exequuta. Non potuit idem Dominicus agere coram A. C. & indè menſe Decembris anni præteriti in vim mandati de immittendo ab eo relaxati capere poſſeſſionē Domorum,quas Miſſini vſque de anno 1644. poſſidebant, vndè omnia vtpotè geſta pen-
1 dente lite in præiudicium partis, & poſt inhibitionem Rotalem in contemptum iuriſdictionis ſunt reuocanda, vt illæſa Iudicis maieſtas, & partis iura ſeruentur, *cap. non ſolùm, de appellat cap. ſignificantibus extrà eodem tit. Lancell. de attent. poſt inhibit amplias. 6. num. 2. Caputaq. deciſ.93. par.3. Rot. dec.6. par.2, diu. num.1. & in recent. par.2. dec.735. num.1. coram Gregor. dec. 241. num. 1. & 435. num. 1. & ſeqq. & in Bononien. Attentator. 5. Iulij 1655. & 27. Iunij 1657. coram R.P.D. meo Celſo.*

Præſertim, quia iuxtà ſtylum Curiæ Dominicus iam adiuerat Signaturam plenam pro moderatione dictæ inhibitionis, quæ auditis hinc indè partibus cauſam iterum remi-
2 ſit ad Rotam ex quo augentur attentata, adeout ceſſante etiam inſtantia partis adhuc eſſent reuocanda,propter læſam Iudicis maieſtatem, in qua conſiſtit attentati ſubſtantia, *Rota deciſ. 2. ſub numer.1. de reſtit. ſpoliat. in nou.*

Caſad.

ſtitiis Archiepiſcopus illis vteretur, cum vſus
5 huiuſmodi velut accidentalis eorum comprehenſionem operari non valeat quemadmodum tradunt *Nauar. de ſpol. Clericor. §. 8. ſub num. 4. Carol. Marant. contr. iur. par. 2. d. reſp. 15. num.* 5. cum alijs, quos refert *d. deciſio*, §. *non obſtat, quod Archiepiſcopus*.

Et ità deciſum altera tantum parte informante, diu tamen Capitulo expectato.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE PINCHIARIS.

Veneris 28. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio vnde dicatur vulgaris ita vt per aditionem ceteræ ſubſtitutiones euaneſcant.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio concepta ſub conditione negatiua, ſi non extiterint dicitur vulgaris, & non fideicommiſſaria, quæ requireret, vt extiterint, & poſtea deceſſerint.*
2 *Subſtitutio vulgaris euaneſcit ob defectum conditionis.*
3 *Expirata prima ſubſtitutione expirant etiam ſequentes ab eadem conditione dependentes.*
4 *Subſtituti ſubſtitutorum non habent plus iuris, quam primi ſubſtituti, qui cenſentur magis dilecti.*
5 *Conditionis perſeuerantia non requiritur in diſpoſitione conditionali, ſed ſufficit quod conditio momento exiſtat.*
6 *Vocatio ſub conditione negatiua, ſi non exiſterent, importat voluntatem admittendi ad ſucceſſionem, ſi exiſterent.*
7 *Verba*, in tal caſo, *coarctant ſubſtitutionem ad caſum expreſſum.*
8 *Verba indeterminata comprehendunt omne tempus.*
9 *Compendioſa ſubſtitutio infertur ex comprehenſione omnis temporis, & mentione mortis, & numero 13.*
10 *Compendioſa ſubſtitutio nedum continet vulgarem ſed fideicommiſſariam.*
11 *Ex diſcretiuo modo in aliquibus caſibus diſponendi per fideicommiſſariam, arguitur in alijs voluiſſe diſponere per vulgarem.*
12 *Vulgaris anomala operatur, vt caducato gradu antecedenti, ſequens ſubſtitutus admittatur.*
14 *Vulgaris ſubſtitutio eſt illa, quæ dependet à ſimplici non exiſtentia alicuius.*
15 *Vulgaris anomala habet locum, quando verificatur conditio adiecta primo gradui caducato.*
16 *Ex defectu conditionis adiecta primo gradui ſubſtitutionis, ſequentes ſubſtitutiones euaneſcunt.*
17 *Extenſio non fit ex identitate rationis de caſu ad caſum, quando verba repugnant.*
18 *Et quando extenſio fit ad caſum contrarium.*
19 *Clauſula* vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum *appoſita in vna ſubſtitutione, non extenditur ad alium caſum, in quo non fuit facta ſubſtitutio fideicommiſſaria.*
20 *Et quando eſt inepta, cenſetur appoſita de ſtylo Notariorum, & non ex volutate teſtatoris.*
21 *Clauſula*, omni meliori modo, *confirmat diſpoſitionem, non ampliat ad id, quod teſtator non cogitauit.*

DECISIO CX.

INſtituit Horatius Pinchiarus hæredes filios maſculos naſcituros, quibus non exiſtentibus, ſeù morientibus ſine filijs maſculis, tali caſu ſubſtituit Iſabellam filiam, & alias naſcituras ſi exiſterent, ſin minùs earum filios maſculos in ſtirpes, & non in capita vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum omni meliori modo. Non exiſtentibus vero filijs maſculis filiarum, ſeù exiſtentibus, & morientibus ſinè filijs maſculis ſubſtituit Raphaelem fratrem, cui ſubſtituit Paulum Pinchiarum pro medietate, & pro alia filios Auguſtini Pinchiari prædefuncti, eorumque filios, & deſcendentes pariter in ſtirpes, & non in capita vulgariter pupillariter, & per fideicommiſſum omni meliori modo, vt ſupra.

Defuncto Horatio, & adita hæreditate ab Iſabella filia vnica deceſſit Raphael, & poſtea Iſabella nullis relictis filijs, quæ teſtando fecit ſibi hæredem Iacobum ſtellam virum ſuum, obijt, deinde Paulus ſuperſtitibus Bernardino, & alijs de Pinchiaris ex Auguſtino, qui cum prætenderent fuiſſe purificatam ſubſtitutionem ad eorum fauorem, fuit cauſa coram me introducta an illis danda ſit immiſſio, & dubio ſemel, atque iterum propoſito Domini negatiuè reſponderunt.

Nam ex verbis prædictis conſtat filios Iſabellæ non fuiſſe vocatos per fideicommiſſum ſed per ſimplicem vulgarem caſu, quo ſcilicèt Iſabella, & aliæ filiæ naſcituræ non exiſterent ibi „ *Suſtituiſce la detta Iſabella, & altre ſue figlie, che naſceſſero ſe vi ſaranno, e non vi eſ-*
1 *ſendo li figli maſchi*, quæ verba prolata ſub conditione negatiua præſeferunt tantummodò vulgarem ſi non extiterint, non autem fideicommiſſariam ſi extiterint, & poſtea deceſſerint, vt conſuluerunt *Socc. iun. conſ. 180. nu. 38. cum ſeqq. lib. 2. Menoch. conſ. 496. num. 10. Peregr. conſ. 52. num. 5. in fin. & alij quam plures, qui ibidem cumulantur lib. 1.*
2 Vndè cum Iſabella extiterit, & agnouerit hæreditatem quemadmodum ob defectum conditionis euanuit ſubſtitutio eius filiorum *ad text. in l. poſt aditam C. de impub. & al. ſubſtit. Abb. conſ. 40. num. 1. lib. 1. Menoch. d. conſ. 496. num. 2. & de præſumpt. lib. 4. præſ. 71. num. 10. Peregr. de fideic. artic. 15. num.* 3. & vltra innumeros congeſtos *per Cyriac. controu. 522. num. 93. firmauit Rota in Bononien. prætenſi fideicommiſſi 7. Iunij 1647. coram Rev. Terracinen.* ita etiam ex-
3 pirauit ſequens per quam filij Auguſtini vocabantur in euentum purificationis antecedentis ſubſtitutionis, quia deficiente conditione quoad primum ſubſtitutum præcluditur via ſuccedendi cæteris ſubſequentibus *iux. tex. in l. ſi mater §. 1. ff. de vulg. & pupill. Dec. conſ. 290. num. 4. Gabr. conſ. 117. in princ. lib. 1. & alijs*

Digitized by G

*& alijs relatis dixit Rota deciſ. 519. num. 2. part. 1.
deciſ. 272. num. 15. part. 4. tom. 2. deciſ. 326. num. 7.
part. 5. & in Auenionen. fideicommiſſi 22. Aprilis
1652. coram R. P. D. meo Celſo*, cum ſubſtituti
4 ſubſtitutorum non poſſint plus iuris habere,
quam ipſi primi ſubſtituti, qui magis dilecti
cenſentur, vt probat *text. in l. final. C. de hared.
inſtit. Alex. conſ. 1. num. 15. lib. 1. Gionagn. conſ.
77. n. 5. Peregr. d. art. 15. n. 7. & pluribus comprobat
Bellon. Iun. conſ. 26. n. 59. & 60. & cõſ. 84. n. 2. & ſeq.*
Nihil referente, quod poſteà Iſabella de-
5 ceſſerit ſinè filijs, quoniam in diſpoſitione
conditionali non requiritur perſeuerãtia con-
ditionis, ſed ſufficit, quod conditio momen-
to exiſtat *l. ſi quis haredem C. de inſtitut. & ſubſti-
tut. l. filius familias §. cum quis de legat. 1. l. ex fa-
cto §. ex facto ff. ad Treb. & l. iubemus §. ſin autem
C. eodem titulo* ex quibus motus *Oldrad.* ita con-
ſuluit in ſuo *celebri conſ. 21.* paſſim à Rota ap-
probato, & ſequuto à Doctoribus teſtator
9 enim vocando filios Iſabellæ ſub conditione
negatiua (*ſi ipſa, & aliæ filiæ non extiterent*) cen-
ſetur ſub contraria conditione affirmatiua (*ſi
extiterent*) eos voluiſſe ſuccedere *l. ſi legatum pu-
rè ff. de adim. legat. l. aliquando ff. de condit. & de-
monſtrat. Ruin. conſ. 33. num. 3. & conſ. 70. num. 4.
& 5. lib. 3. Altograd. conſ. 46. num. 73. lib. 1.* idem-
7 que comprobant verba -- *In tal caſo* -- ſtatim
adiecta, quę ſubſtitutionem tantummodò ad
caſum non exiſtentiæ coarctant, & omnem
alium excludunt; vt ponderat *Pariſ. conſ. 91.
num. 13. lib. 2. & pluribus probat Cyriac. vbi ſupra
num. 44. & 45. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 479. nu. 29.
verſ. prima tamen opinio Rota, & ipſamet Rota in
deciſ. 419. num. 6. part. 5. tom. 2. rec.*
Et eò magis quò teſtator vbi voluit ſubſti-
tuere per modum fideicommiſſi id apertis
verbis expreſſit, prout in ſubſtitutione facta
de ſuis filijs, ibi, *E non vi eſſendo figli maſchi, o
eſſendouene, e morendo*, ſicuti pariter in ſubſti-
tutione facta filijs fœminarum, ibi, *e non vi eſ-
ſendo figli maſchi eſſendouene, e morendo*, ac demum
in ſubſtitutione facta Raphaeli eius fratri, ibi,
*& non eſſendo viuo, o eſſendo, & in ogni caſo, che mora
8 gli ſoſtituiſco*, quę verba cum ſint indeterminata
comprehendunt omne tempus, ac veporè
9 concepta ſub commemoratione mortis fa-
ciunt ſubſtitutionem compendioſam conti-
10 nentem non ſolum vulgarem, ſed etiam fi-
deicommiſſariam *Bartol. in l. Centurio num. 25.
ff. de vulg. & pupill. Menoch. de præſump. lib. 4.
d. præſ. 71. num. 12. Peregr. de fideicom. art. 19. num. 9.
cum alijs in Romana reſtitutionis Dotis 22. Iunij
1657. §. qua verba coram me* ſecùs autem in
hoc caſu in quo aliter loquutus fuit, nec ap-
poſuit verba præſeferentia tractum ſucceſſiuũ
& apta ad inducendum fideicommiſſum ibi,,
*ſoſtituiſco la detta Iſabella, & altre ſue figlie ſe vi
ſaranno, & non vi eſſendo li loro figli*. Ex hoc
11 enim diſcretiuo modo loquendi apparet te-
ſtatorem, quando expreſſit verba,, *o eſſendoui.
e morendo*,, voluiſſe diſponere tam in caſu non
ſuperuiuentiæ, quam in caſu mortis, & ſic per
fideicommiſſum: quandò verò expreſſit ſo-
la verba hęc *& non vi eſſendo* voluiſſe re-
ſtringere vocationem tantummodò ad ca-
ſum non ſuperuiuentiæ, & ſic ad ſimplicem
vulgarem *ad text. in l. unica §. ſi verò C. de Ca-
duc. toll. Aym. conſ. 161. num. 8. Menoch. conſ.
211. num. 28. & ſeqq. Hondcd. conſ. 48. ſub num. 50.
lib. 2. & in terminis benè ratiocinatur Rota in dicta
Bononien. prætenſi fideicommiſſi coram Rev. Terra-
cinen. §. cæterum in propoſito.*
Hinc applicari non poteſt Doctrina *Bartol.
in l. quandiu num. 10. ff. de acquir. hared.* vbi quod
12 in pluribus ſubſtitutionibus caducato gradu
antecedenti admittitur vocatus in ſequenti
ex vi vulgaris, quam anomalam vocant Do-
ctores allegat. *in Sabinen. fideicommiſſi 2. Martij
1640. & 14. Maij eiuſdem anni coram b. m. Bichic*
quia vera eſt quando ſimpliciter fit ſubſtitu-
13 tio poſt mortem, cuius mentio (vt dictum
eſt) importat compendioſam continentem
vltrà fideicommiſſariam vulgarem in fidei-
commiſſo, quæ operatur, vt ſi aliquis gra-
dus caducetur, & fideicommiſſum non capiat
ex capite voluntatis, aut impotentiæ ſequens
ſubſtitutus in eius locum, & gradum ſubintret
nulla habita ratione conditionis appoſitæ in
dicto ſequenti gradu, & in his terminis lo-
quuntur Doctores, qui *Bartolum* ſequuntur,
& ità explicat *Rota in rec. deciſ. 246. num. 50. &
ſeqq. part. 4. tom. 2. & deciſ. 139. num. 14. coram Vr-
gellen.* Secus veró vbi facta eſt ſub conditione
14 non exiſtentiæ, vt hic, *e non vi eſſendo*, nem-
pè Iſabella, & aliæ filiæ teſtatoris, verba enim
huiuſmodi reſtricta ad non exiſtentiam vul-
garem tantum deſignant, vt firmant adducti
per Menoch. de præſ. d. lib. 4. præſ. 71. num. 10. vndè
cũ impleta non fuerit conditio appoſita gra-
dui caducato, ex quo Iſabella extiterit, &
conſequuta fuit emolumentum non habet
15 locum Doctrina *Bartol.* quæ ſolum procedit
verificata conditione adiecta, præcedenti gra-
dui caducato, vt eam limitando declarant
*Alex. conſ. 1. num. 11. lib. 1. Peregr. conſ. 36. nu.
25. & ſeqq. lib. 3. Altograd. conſ. 46. nu. 50. cum ſeqq.
lib. 1. Magon. deciſ. Florentin. 134. nu. 4. cum ſeqq.
& Rota d. deciſ. 247. num. 50. part. 4. tom. 2. rec.* ſed
16 ex defectu dictæ conditionis tam prima quã
ſequentes ſubſtitutiones concidunt *iuxta Theo-
ricam Oldrad. in d. conſ. 21. Peregr. de fideic. art. 15.
num. 7. Gionagn. conſ. 77. à num. 1. vſque ad num. 4.
Surd conſ. 279 num. 10. & conſ. 448. pariter nu. 10.
Peregr. conſ. 40. num. 6. & ſeq. lib. 1. Grat. diſcept.
747. num. 18. & ſeqq. Caſtill. deciſ. 152. num. 69. &
latè conſuluit Natta conſ. 2. num. 3. vſque in fin. Al-
tograd. conſ. 40. à n. 7. vſque in fin.*
Neque ex identitate rationis fieri poteſt
extentio de caſu ad caſum, cum hæc non ad-
17 mittatur, quando verba prorſus repugnant,
18 & multo minus ad caſum omninò contra-
rium vt limitando contrariam regulam plu-
ribus relatis conſuluit *Altograd. d. conſ. 46. nu.
35. & ſeq. Caſtill. d. deciſ. 152. nu. 100. & 103.*
Nec obſtare viſum fuit clauſulam *vulgari-
ter pupillariter, & per fideicommiſſum* nam
DD. aduerterunt quod illa fuit ſolummodo
19 adiecta filijs maſculis teſtatoris in euentum
in quem ſine filijs decederent, & Iſabella non
extaret, non autem ipſi Iſabellæ, cui nulla
facta fuit ſubſtitutio dummodò dictis filijs
prædefunctis ſuperuiuat, & ſuccedat vt in
propoſito aduertit *Bellon. iun. conſ. 39. num. 25.*

verſ

Digitize

verſ. non obſtat illa clauſula & conſ. 50. num. 9. verſ. nec obſtaret licet ex coniecturis poſteà recedat, & notat *Moder. Redenaſc. conſ. 10. numer. 26.* aliàs enim ſi prætenderetur adiecta Iſabellæ eſſet prorſus inutilis, & inapplicabilis; tum quia matribus non poteſt applicari tum quia filij ipſius non eſſent in poteſtate teſtatoris:
20 atque ideò tanquam inepta cenſeri debet appoſita de ſtylo Notariorum non autem de voluntate teſtatoris *Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib. 3. tit. 14. num. 6. Bero. conſ. 64. num. 3. lib. 4.*

Prout nec etiam obſtare clauſulam *omni me*
21 *liori modo*, quam dixerunt ſolum habere relationem ad illud, quod teſtator diſpoſuit, vt conſeruetur, & cenſeri appoſitam ad confirmandam diſpoſitionem, non autem ad ampliandam, vt comprehendatur id de quo teſtator non cogitauit *Mantic. vbi ſupra d. lib. 3. tit. 4. num. 11. Cephal. conſ. 390. num. 57. Rot. cor. Card. Seraph. deciſ. 1216. in fin.*

Et ita concluſum vtraque parte informante.

AVENIONEN. BONORVM.

Mercur. 2. Aprilis 1659.

In relationibus cauſarum.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1 *Expeditio facta breui deciſione concedi poteſt ad fauorem perſonarum, quæ non nominantur in deciſionibus, ſed ſunt admiſſæ ad cauſam, & habent eadem defenſionem, & n. 3.*
2 *In connexis, & indiuiduis diſpoſitum quoad vnum habet locum etiam in altero.*
4 *Sententia vnius prodeſt alijs collitigantibus, quibus idem ius, & eadem cauſa defenſionis competebat.*

DECISIO CXI.

PEtebant in relationibus cauſarum Anna Immonier, ac altera Anna, & Ludouica de Bonanda legatariæ quond. Florettæ Immonier, vt præſens cauſa; quondã DD. mandarunt expediri ad fauorem Io. Baptiſtæ pariter legatarij, & litis conſortium, expediretur etiam quoad ipſas. Et licet pro parte Iacobi Maurelli hæredis impugnaretur expeditio, eo quod non eſſent nominatæ in deciſionibus editis 9. Iunij 1656. coram b.m. Dunozetto, & 7. Maij 1657. & 14. Iunij preteriti coram me, nihilominus iuſſum fuit, quod iuxtà petitionem etiam quoad dictas legatarias cauſam expedirem.

1 Quoniam cum fuerint prædictæ mulieres admiſſæ ad cauſam (vt non controuertitur) nec non conſtat de earum legatis ex teſtamento eiuſdem Florettæ, à quo Rota deſumpſit bonum ius aliorum legatariorum resolutio capta pro illis ratione conſortij, & propter eandem cauſam defenſionis prodeſt
2 etiam eiſdem fœminis. Nam propter connexionem, & indiuiduitatem materiæ diſpoſitum in vno habet locum etiam in altero ex adductis in *Romana fideicommiſſi de Attauantibus 1. Iulij præteriti coram me.*

Nec Iacobus cõtendere valet Florettã fuiſſe confidentialiter grauatam de reſtituendo ſibi hæreditatem Iacobi ſenioris, & ſic in bonis proprijs ipſius nihil ſupereſſe, ſuper quibus legatariæ conſequi poſſint, iura ſua, & ſi quid ſupereſt ad ipſum pertinere vti donatarium vniuerſalem eiuſdem Florettæ.

Nam hoc idem in deciſionibus principaliter diſcuſſum, & deductum fuit, & Rota dixit non conſtare de aliquo fideicommiſſo confidentiali, & eo ceſſante corruere etiam donationem, vtpotè contemplatione dicti oneris confidentialis principaliter factam, vnde cum
3 ratio, & concluſiones ibi firmatæ militent, quin imò ſint eædem cum illis illarum mulierum ſequitur eò magis deciſiones, quæ prò legatarijs ibi nominatis emanarunt, ipſis etiã ſuffragari, quemadmodum ſententia vnius
4 cæteris collitigantibus ſuffragatur ſi militet idem ius, & eadem cauſa defenſionis exiſtat *cap. vna ſententia ibique gloſ. de appellat. l. 1. & l. final. C. ſi vnus ex pluribus cum alijs allegatis in dicta Romana fideicommiſſi de Attauantibus coram me.*

Et ita &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BOLOGNINIS.

Lunæ 28. Aprilis 1659.

ARGVMENTVM.

Licet bona ſtabilia præſumantur reddere fructus ad rationem quinque pro centenario, tamen hæc præſumptio non excludit contrariam probationem, ſeu remiſſoriam, qua iuſtificari prætenditur minor redditus.

SVMMARIVM.

1 *Bona ſtabilia præſumantur reddere fructus ad rationem quinque pro centenario, & 8.*
2 *Bona ſtabilia, licet præſumantur reddere fructus ad rationem quinque, præſumptio tamen non procedit data veritate, ſeu probatione in contrarium.*
3 *Præſumptio cedit veritati.*
4 *Præſumptio eliditur probationibus contrarijs.*
5 *Remiſſoria concedi debet ad probandum, quod ſtabilia non reddunt quinque pro centenario.*
6 *Remiſſoria in prophanis conceditur etiam ſine fumo, quando articuli ſunt releuantes.*
7 *Fumus reſultat ex fide iuratâ.*
9 *Probatio probationem non excludit.*
10 *Releuantia vnius articuli ſufficit, vt remiſſoria concedatur quoad omnes, & nu. 12.*

gitized by Google

11 *Probatio per teſtes licet non detur ſi fieri poteſt per ſcripturas, ſecus eſt quando de exiſtentia ſcripturarum nulla datur probatio.*

DECISIO CXII.

PAlmerij & fratres de Bologninis ad probandam exceſſiuitatem fructuum, quos Rota cenſuit eſſe taxandos in lib. 180306. 7. 13. ad fauorem Thadei Bolognini præuia cõmiſſione appellationis mihi directa à ſententia lata per R. P. D. meũ Celſum petierunt remiſſoriam, quam DD. dandam eſſe reſponderunt.

Quia liquidatio facta in ſententia fundatur
1 in præſumptione legali, quod bona ſuaptè natura fructus ferentia cenſentur reddere quinque pro centenario *iuxtà gloſ. in authentica præterea verbo iuxta C. de Sacroſ. Eccleſ. cum alijs relatis in deciſione edita* 5. *Aprilis* 1658. *coram R. P. D. meo Celſo*, quę tamen non vindi-
2 cat ſibi locum data veritate, & probatione in contrarium, quod illa tanti non reddant,
3 nam præſumptio cedit veritati iuxta obſeruat *Gail.* 144. *num.* 6. *Rota coram Duran. deciſ.* 405.
4 *num.* 10. & contrarijs probationibus eliditur *ad text. in l. fin. ff. quod metus cauſa Aym. conſ.* 146. *num.* 7. *& conſ.* 258. *nu.* 20. *in fin.*

Vndè cum articuli tendant ad ineundam
5 probationem, quod bona controuerſa diſtant à Ciuitate Bononiæ per tres in quinque milliaria quodque ratione talis diſtantiæ, & ob inundationem fluminis, ac onera, quibus ſubiacent huiuſmodi fructum non reddunt, vi-
6 detur remiſſoria concedenda. Quia vbi cauſa (prout hic) eſt profana, & articuli ſunt releuantes, illa regulariter datur etiam abſque fumo *Caſſad. deciſ.* 3. *de Dilat. Caputaqnen deciſ.* 59. *&* 68. *part.* 3. *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ.* 124. *numer.* 1. 191. *numer.* 1. *& ſeq. & dec.* 562. *num.* 1.
7 Nec deficit fumus elicitus ex fide iuratatrium peritorum aſſerentium bona exiſtentia in diſtrictu, & à Ciuitate diſtantia per tres vſque ad quinque milliaria non excedere fructus annui valoris ſcutorum quatuor. Quãuis enim fides regulariter fidem non faciat, tamen reddit articulos probabiliores, & famum veritatis inducit *Rot. coram Merlin. deciſ.* 15. *num.* 1. *&* 455. *num.* 7. *in rec. deciſ.* 315. *nu.* 4. *part.* 5. *& in Calaguritana Beneficij de Ocon.* 7. *Iunij* 1658. *coram R. P. D. meo Celſo.*
8 Et licet aliàs Rotà ſequendo *gloſ. in dicta Auth.* præterea taxauerit bona ſtabilia huius Ciuitatis ad rationem quinque pro centenario vt in deciſionibus allegatis in illa R. P. D. mei Celſi in preſenti tamen non obſtat, cum dictæ deciſiones loquantur de fructibus ſtabilium nulla habita ratione diſtantiæ, aut vicinitatis locorum minuſue, quod bona ſint obnoxia periculo excreſcentiæ fluminis, alijſque oneribus ſubiecta, vt proindè probatio deducta ſuper hac diſtinctione bonorum denegari
9 non debeat, cum probatio probationem non excludat, vt dictum fuit *in Narnien. iuriſdictionis* 19. *Iunij* 1654. §. *nec releuat coram Illu. Præſide Valliſoletano, & in Valentina Pontificialium* 1. *Febr.* 1658. *cor. me non obſtat.*

Clarior eſt releuantia articuli continentis fructus Palatiorum non aſcendere ad taxam legalem, ſicuti nulla habita de illis differentia indiſtinctè firmant deciſiones prædictæ,
10 cuius tantũmodò releuantia ſat eſt, vt remiſſoria concedatur quoad omnes *Rota deciſ.* 677 *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 061. *num.* 4. *part.* 2. *rec.* nihil referente quod quantitas fructuum tam domorum, quam aliorum ſtabilium haberi poſſit per Inſtrumenta, & Apochas locationum, quodque tali caſu denegetur remiſſoria ad illos probandos per teſtes. Quia vltrà
11 quod nulla datur probatio ſuper exiſtentia aſſertarum locationum, vt opus eſſet, ſufficit, quod articulus continens bona diſtrictualia procul à Ciuitate per tres, aut quinque milliaria non reddere niſi quatuor pro cente-
12 nario probari non valeat per ſcripturas ad effectum dandi remiſſoriam ſuper omnibus *Rota coram ſ. m. Greg. deciſ.* 124. *num.* 30. *& dec.* 413. *num.* 7. *& coram Card. Caualer. deciſ.* 271. *num.* 4. *& ſeq.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

CAPVANA ABBATIÆ.

Lunæ 5. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus licet regulariter non veniat in reſtitutione fideicommiſſi, ſecus eſt quando conſtat teſtatorem voluiſſe, quod ſimul cum alijs bonis, & iuribus eſſet ex fideicommiſſo reſtituendum, vnde autem ita voluiſſe arguatur, plenè oſtenditur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Medietas vocum cuius prætextu fuit obtenta derogatio debet iuſtificari.*

2 *Iuſpatronatus inſtitutum pro deſcendentibus à maſculis prætendi non poteſt à deſcendentibus per fœminas.*

3 *A iure patronatus excluditur, qui eſt excluſus à fideicommiſſo, ſub quo cadit iuſpatronatus.*

4 *Iuſpatronatus regulariter non tranſit in fideicommiſſarium, ſed remanet penes hæredem directum.*

5 *Iuſpatronatus tranſit in fideicommiſſarium, quando teſtator etiam iura honorifica fideicommiſſo ſuppoſuit.*

6 *Iuſpatronatus continetur appellatione iurium, & actionum.*

7 *In ſubſtitutione intelliguntur comprehenſa omnia expreſſa in inſtitutione.*

8 *In ſubſtitutione fuiſſe comprehenſa expreſſa in inſtitutione, vnde deſumatur, & nu.* 10.

9 *Hæreditas eſt quid vniuerſale continens etiam iura, & actiones.*

11 *Dictio relatiua, dictis refertur ad omnes ſpecies in præcedentibus comprehenſas.*

12 *Iura & actiones ſatis eſt comprehendi in vltima ſubſti-*

ſubſtitutione, vt in precedentibus dicantur comprehenſa.

13 *Iuſpatronatus valde honorificum facilius venit in reſtitutione fideicommiſſi.*

14 *Iuſpatronatus dicitur valde honorificum, dum habet titulum Abbatiæ, & fuit acquiſitum donatione Regis.*

15 *Iuſpatronatus mixtum vnde deſumatur.*

16 *In iure patronatus mixto ſuccedunt, qui ſunt deſcendentes, & hæredes primi acquirentis, licet non ſint hæredes vltimi patroni.*

17 *Iuſpatronatus eſſe mixtum comprobatur ex obſeruantia.*

18 *Obſeruantia ſufficit ad dignoſcendam pertinentiam, & qualitatem iuriſpatronatus.*

19 *Fideicommiſſum quando dicatur vniuerſale, non autem particulare.*

20 *Generalis inſtitutio non reſtringitur per ſpecialem, quæ ſubſequitur.*

21 *Species expreſſæ poſt generalem inſtitutionem ſtant gratia maioris declarationis, & ex abundanti ad tollendam dubitationem, nec reſtringunt generalem inſtitutionem, & n. 22.*

23 *Fideicommiſſum vniuerſale non tollitur per paticulare, quod adijcitur.*

24 *Sub Fideicommiſſo duplici, & generali, & particulari poſſunt cadere eadem bona.*

25 *Fideicommiſſum vniuerſale dicitur conſtitutum inter deſcendentes prius vocatos, ſi vltimus eorum grauatur omnia bona alteri reſtituere, & numero 27.*

26 *Prædilecti cenſentur, qui fuerunt prius vocati.*

28 *Præſentandi quaſi poſſeſſio ſufficit ad ſubſtinendam gratiam, quæ derogat medietati vocum.*

29 *Præſentandi quaſi poſſeſſio, quæ fuit apud authorem, non tranſit in hæredem.*

30 *Patronus admittens alium ad præſentandum ſibi ſoli, non alijs præiudicat.*

31 *Patronus fatendo iuſpatronatus ad alium pro medietate ſpectare non præiudicat alio compatrono, qui ſuccedit ex propria perſona, nec eſt illius hæres.*

32 *Confeſſio erronea eo minus eſt attendenda.*

33 *Textus* in cap. conſultationibus de iurepatr. *quando non applicetur.*

34 *Præſentandi quaſi poſſeſſio non dicitur eſſe apud eum, qui non præſentauit, ſeu cuius præſentatus non fuit inſtitutus.*

35 *Ante inſtitutionem proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis.*

36 *Præſentatus à vero patrono debet præferri in concurſu.*

DECISIO CXIII.

AD perpetuum ſimplex Beneficium, Abbatiam nuncupatum ſub titulo S. Laurentij in Caſali B. Mariæ Maioris de iurepatronatus, vocans per obitum b. m. Theodori Cardinalis Triuultij vltimi poſſeſſoris; preſentatus fuit à D. Franciſco Caetano moderno Sermonetæ Duce Reuerendiſſimus Archiepiſcopus Rhodien. & à D. Antonio Caetano Duce Laurenzanæ R. P. D. Ioſeph Caetanus germanus frater. Orta proindè controuerſia in partibus coram Ordinario ſuper eorum prælatione fuit cauſa deuoluta ad Curiã, & mihi commiſſa. Verùm quia ex parte Archiepiſcopi fuerat obtenta à S. D. N. gratia Apoſtolicæ prouiſionis cum derogatione medietatis vocum, ſub narratiua, quod Sermonetæ Dux haberet aliam medietatem: Dubium erat an gratia Apoſtolica eſſet iuſtificata; quo propoſito ſub die 13. Maij præteriti capta non fuit reſolutio; hodie verò repropoſito DD. reſponderunt gratiam non eſſe iuſtificatam.

Etenim Alphonſus de Aragonia Rex olim Neapolis ſeruitiorum intuitu, quæ acceperat ab Honorato Caetano, vt viro emerito præmia largiretur, vſque de anno 1456. donauit illi, eiuſque heredibus, & ſucceſſoribus de ſuo corpore legitimè deſcendentibus Iuſpatronatus controuerſum; & inſtituto per Honoratum fideicommiſſo fauore maſculorum, & deſcendentium ex linea maſculina, fœminis ſemper excluſis iuſpatronatus deuenit in perſonam Honorati iunioris, vt ex præſentatione facta anno 1521. fauore Nicolai Caetani, ex dicto verò Honorato iuniore natus fuit Ludouicus, ex Ludouico Scipio, & ex Scipione alter Ludouicus, & Alphonſus, qui præſentarunt anno 1576. Bernardinum de Mendozza, & anno 1594. Henricum Caetanum, vt conueniunt etiam partes, Nec controuertitur, quod à prædictis deſcendant Duces, qui nuper præſentarunt, nempè Dux Sermonetæ Nepos Ludouici ex Duciſſa Camilla filia, & Dux Laurenzanæ pronepos Alphonſi, & hæres fideicommiſſarius Honorati Senioris.

Præſuppoſita igitur exiſtentia Iuriſpatronatus, & deſcendentia ſupradicta, vt ex arbore, quam vtraque pars admittit, Non iuſtifica-
1 tur Ducem Sermonetæ habere medietatem vocum, prout Archiepiſcopus in litteris expreſſit Canoniſtæ *in cap. 1. de lit. conteſt. in 6. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 452. num. 3. in rec. deciſ. 776. num. 1. part. 6. in Aquilana Iuriſpatronatus 4. Iun. 1646. coram Em. D. Card. Corrado & in Comen. Iuriſpatronatus 7. Febr. 1650. coram b. m. Arguelles, & 14. Iun. 1652. coram Rev. D. meo Albergato.* Quoniam cum fideicommiſſum Ho-
2 norati ſit inſtitutum fauore maſculorum, & deſcendentium ex linea maſculina, vt in propoſito huius fideicommiſſi ſcripſit *Bellon. iun. conſ. 2. per tot.* Dux autem Sermonetæ deſcendat per lineam fœmininam Iuſpatronatus ſpectat in totum ad Ducem Laurenzanæ excluſo Sermonetæ Duce, quippè qui ſicuti eſt
3 excluſus à fideicommiſſo, vti deſcendens per fœminam, ità pariformiter excluditur à iure patronatus.

Etſi enim regulariter Iuſpatronatus non
4 tranſeat ad hæredem fideicommiſſarium, ſed maneat penes hæredem directum *Bartol. in l. quia proinde §. reſtituta ff. ad Trebellian. Peregr. de fideicom. art. 6. num. 37. & ſeqq. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 634. num. 2.* fallit tamen vbi conſtat
5 teſtatorem iura quoque honorifica voluiſſe fideicommiſſo ſupponere vt limitando contrariam regulam tradunt *Lambert. de iurepatron. lib. 1. part. 2. art. 35. ad fin. Couarun. var. reſol lib. 2. cap. 18. num. 6. Garz. de benefic. part. 5. cap. 9. n. 19.*

Rota deciſ. 205. num. 15. part. 7. rec. in Bononien. Iuriſpatronatus 23. Ian. 1640. coram b. m. Bichi in Maioricen. Beneficij 27. Iun. 1648. coram eodem in Lunen. Sarzanen. Beneficiorum 3. Decembris 1655. & 11. Iun. 1656. cor. R. P. D. meo Decano, & in Mediolanen. Iuriſpatronatus 18. Iun. 1657. coram Illſ. Præſide Valliſoletano.

Quod autem in præſenti conſtet de voluntate teſtatoris comprehendendi Iuſpatronatus in fideicommiſſo coniecturæ non deſunt; inſtituit enim Honoratus hæredes vniuerſales Honoratum iuniorem, & Iacobum Mariam nepotes ex fratre, omneſque ſuos deſcendentes maſculos, tàm in omnibus bonis, quam
6 etiam in iuribus, & actionibus, ſub quorum appellatione contineri iuſpatronatus firmat *Bald. conſ. 32. num. 3. lib. 1. Lotter de re benefic. lib. 2. quæſt. 9. num. 50. & ſeqq. Salgad. in lab. Credit. part. 8. cap. 5. num. 19. & ſeqq. Viuian. lib. 4. cap. 4. num. 16. & dixit Rota coram Seraph. deciſ. 725. num. 3. in rec. deciſ. 207. num. 12. part. 6. & in dicta Mediolanen. Iuriſpatronatus 28. Iun. 1657. coram Ill. Præſide Valliſoletano.*

Nec ex eo, quod verba huiuſmodi ſint ſolum expreſſa in inſtitutione, non autem in ſubſtitutione poteſt dubitari quid iuſpatronatus fuerit comprehenſum ſub fideicom-
7 miſſo, nam vltra quod præſumitur, quod ea omnia, de quibus teſtator mentionem fecit in inſtitutione intelligantur comprehenſa in ſubſtitutione *l. 1. C. de impub. & alijs ſubſtit. l. ſi ſeruus plurium §. final. ff. de legat. primo Peregr. conſ. 32. num. 4. lib. 2. Bellon. iun. conſ. 63. num. 92. & ſeq. Rota in Bononien. legati, ſeù Palatij 17. Iun. 1637. coram Ren. Terracinen. §. ſed cum, & in Romana fideicommiſſi de Zefferis 4. Iun. 1646. coram bo. me. Bichio §. tandem*, apparent expreſſe repetita in
8 ſubſtitutione facta fauore Regis Ferdinandi filij Regis Alphonſi in defectum lineæ, & deſcendentiç maſculinæ ibi, & nullus ſupereſſet maſculus ad quem eius hæreditas deuenire deberet, quod in dictis bonis, iuribus, rationibus, pertinentijs omnibus quibuſcunque ſuccedat, & ſuccedere debeat Ferdinandus Rex Siciliæ, verbum enim illud *hæreditas*,
9 quo teſtator vſus fuit „ ibi „ *ad quem eius hæreditas deuenire debeat*, tanquam vniuerſale continet etiam iura, & actiones *l. hæreditas ff. de reg. iuris l. nihil aliud ff. de verbo ſignificat Rota apud Merlin. deciſ. 126. num. 12.* & fuit ponderatum *in d. Mediolanen. iuriſpatronatus*, ac etiam includere iuſpatronatus tradit *Bald. in l. final. nu. 6. C. de edict. Diu. Adrian. toll. Phanucc. de inuent. quæſt. 243. n. 61. firmat Lott. de re benef. lib. 2. q. 11. n. 37. & 38. & dixit Rota dicta Bononien. iuriſpatronatus 23. Ian. 1640. & Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram b. m. Bichio & in dicta Lunen. Sarzanen. Beneficiorum cor. Rev. D. meo Decano.* Idem-
10 que colligitur ex verbis ſubſequentibus ibi „ *in dictis bonis ipſius teſtatoris* „ quæ inferunt, vt ſubſtitutio ſit intelligenda de omnibus bonis, iuribus, & actionibus prout erat inſtitutio ex
11 vi dictionis relatiuæ (*dictis*) quæ ad omnes ſpecies in præcedentibus comprehenſas refertur *Surd. conſ. 161. num. 14. Menoch. conſ. 203. nu. 23. Rota coram Seraph. deciſ. 584. num. 8. & coram Eminen. D. Card. Otthobono deciſ. 177. numer. 4.*

12 Vndè quamuis teſtator in prima ſubſtitutione facta inter hæredes, & eorum deſcendentes non dixerit iura, & actiones dum ſunt adiecta in hac vltima, dicitur idem tacitè voluiſſe in antecedentibus ſubſtitutionibus, vt arguit *Bartol. in l. cohæredi §. ex his ff. de vulgar. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 16. num. 7. Fuſar. qu. 11. nu. 1. de ſubſtit.* Dicerque teſtatoris voluntati etiam inhærendum eſſe ſuadet qualitas
13 patronatus admodum honorifici reſpectu ti-
14 tuli Abbatiæ, ac reſpectu donationis regiæ, vt fuit ponderatum *in dicta Maioricen. Beneficij*,
15 ſed multo magis conceſſio facta ab Alphonſo Rege, quæ vtpotè fauore Honorati eiuſque hæredum, & ſucceſſorum ex ſuo corpore legitimè deſcendentium operatur, vt in hoc
16 patronatu mixto ſolum admittantur illi, qui ſunt deſcendentes, & hæredes primi acquirentis, etiamſi non ſint hæredes vltimi *Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 23. num. 31. & 44. Peregr. conſ. 34. num. 1. vol. 1. & conſ. 19. num. 1. vol. 2. & dixit Rota deciſ. 217. num. 20. & 21. deciſ. 267. num. 8. part. 6. rec. & reſponſum fuit in Imolen. Decanatus 27. Maij 1652. coram R. P. D. meo Veroſpio.* Ad-
17 dita potiſſimè obſeruantia ſubſequuta: nam quoties contigerunt vocationes ſemper præſentarunt deſcendentes, & hæredes fideicommittentis, nunquam autem fœminæ neque hæredes grauatorum, quam obſeruantiam
18 ſufficere ad dignoſcendam pertinentiam, & qualitatem iuriſpatronatus firmat *Franch. in cap. vnico num. 5. de iure patronat. Peregr. conſ. 53. num. 21. & 25. lib. 1. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 521. num. 17. & 19. Rota coram Buratt. deciſ. 154. num. 22. in Cremonen. præpoſituræ 23. Maij 1644. coram Eminen. D. Card. Corrado, & in ſæpe citata Maioricen. Beneficij 27. Iunij 1648. coram b. m. Bichio.*

Obiectum, quod fideicommiſſum non ſit
19 vniuerſale, ſed particulare reſtrictum ad bona iuriſdictionalia, & feudalia, ex eo, quod teſtator inſtitutis hæredibus vniuerſalibus Honorato, & Iacobo Maria nepotibus, inſtituerit ipſum Honoratum in comitatibus Fundorum Traiecti, & in Comitatu Moriconi Iacobum Mariam, & poſt in caſum mortis ſinè filijs eos, eorumque deſcendentes maſculos reciprocè ſubſtituerit, poſt mortem verò omnium ſubſtituerit Ferdinandum Regem, & ſic reciprocam illorum ſubſtitutionem eſſe referendam ad bona particularis inſtitutionis immediatè præcedentis; viſum fuit nullo mo-
20 do ſubſiſtere, quia cum præceſſerit inſtitutio generalis, ſubſequens ſpecialis non reſtringit
21 primam, ſed facta intelligitur gratia maioris declarationis, & ad dirimendas controuerſias inter hæredes *iuxt. text. in l. quæſitum §. ſi quis fundum ff. de fund. inſtr. ibique Bart.* vbi, quod verba
22 generalia inſtitutionis per adiectionem ſpecierum non reſtringuntur, ſed dicitur expreſſa ſpecies, & facta ſpecialis inſtitutio ex abundanti, & ad effectum tollendi dubitationem, vt eo relato concludunt *Ruin. conſ. 105. num. 4. & 5. Corn. conſ. 200. num. 6. eodem lib. Pariſ. conſ. 92. & conſ. 41. lib. 1. Rota coram Card. Seraph. deciſ. 584. num. 7.* quam ſententiam confirmat *Gabr. conſ. 132. num. 20.* inquiens fideicommiſ-

ſum

23 ſedi particulare additum cenſeri non ad in-
ducendam diſpoſitionem diuerſam, & ſepa-
ratam à præcedenti, ſed vt fideicommiſſum
vniuerſale facilius effectum ſortiri poſſit, nec
24 implicare, quod ſub duplici vinculo ſingula-
ris, & vniuerſalis fideicommiſſi eadem bona
ſubiaceant, quem ſequitur *Rota deciſ. 41. num. 2. & deciſ. 267. num. 7. part. 2. & 419. num. 20. & 459. num. 2. part. 5. rec. in Viterbien. Caſtrorum 24. Maij 1621. coram b. m. Coccino & in Bononien. reſciſsionis contractus 14. Iunij 1628. coram Ben. Terracinen. §. & licet ex inſtrumento*. Et nihil-
25 ominus dum teſtator vltimo morienti ſubſti-
tuit Regem Ferdinandum in omnibus, & ſin-
gulis bonis, iuribus, & actionibus ſequitur
per neceſſe, quod conſtituerit fideicommiſ-
ſum vniuerſale, etiam inter deſcendentes
26 tum quia eos primo vocauit, & Regi prædi-
lexit *argumento text. in l. publicus §. Titia ff. de condition. & demonſtrat. & l. lucius 12. in fin. ff. de hæredib. inſtituend. Rota coram Seraph. deciſ. 1320. num. 4. & coram Eminen. D. Card. Ottbob. deciſ. 1. n. 29.*
27 tum quia aliter bona omnia iura, & actiones
nunquam in Regem tranſire potuiſſent, vt
notant *DD. in l. Titia 89. §. ſeia libertis ff. de legat. 2. Surd. conſ. 329. num. 7. cum alijs relatis per eundem Eminen. D. Card. Ottbob. deciſ. 28. num. 10. & d. dec. 41. n. 3. par. 2. rec.*

Nec ſuffragatur Duci Sermonetæ quaſi
poſſeſſio Duciſſæ Camillæ matris, alioquin
ſufficiens ad ſufficiens ad ſubſtinendam gra-
tiam prouiſionis Apoſtolicæ cum derogatio-
ne medietatis vocum *cap. conſultationibus de iure patr.* Siquidem licet vocum medietas in gra-
28 tia expeſſa intelligatur de medietate exiſten-
tium in quaſi poſſeſſione præſentandi ex de-
ciſionibus alegatis *in Firmana Beneficij 3. Aprilis 1656. coram me, & in Lucana Cappellaniæ 28. Aprilis eiuſdem anni coram R. P. D. meo Beuilaqua.*
Adhuc tamen gratia non eſt iuſtificata, Quia
Dux Sermonetæ nunquam extitit in quaſi
29 poſſeſſione præſentandi, & quaſi poſſeſſio
acquiſita per Duciſſam non tranſiuit in illius
filium, & hæredem iuxta opinionem, quam
ſeruat *Rota vt coram Mantic. deciſ. 88. num. 5. Cocc. deciſ. 462. num. 3. ſ. m. Greg. deciſ. 222. num. 6. & ſeqq. vbi Add. num. 12. & deciſ. 117. num. 7. vbi pariter Add. num. 14. Merlin. deciſ. 563. num. 2.* &
cumulatis concordantibus firmatum fuit *in Cracouien. Præpoſituræ 12. Iunij 1645. & 4. Maij 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio & in Comen. Cappellæ 27. Aprilis 1648. coram Dunozetto*. Imò
quatenus etiam tranſiuiſſet non releuaret, ac-
quiſita enim fuit per Duciſſam ex conſenſu
præſtito reſignationi factæ per Antonium Car-
dinalem Caetanum fauore Patriarchæ Caeta-
30 ni, quæ quidem acquiſitio quaſi poſſeſſionis
præſentandi potuit præiudicare bo. me. Duci
Franciſco Caetano illam admittenti ad præ-
ſentandum, non autem alijs vt in ſpecie dixit
Rota deciſ. 284. num. 8. part. 1. Add. ad ſ. m. Greg. deciſ. 417. num. 13. in fin. verſ. vlterius Poſth. de manut. obſer. 32. n. 14.

Et ex eadem reſponſione tollitur replicatio,
31 quod idem Franciſcus faſſus fuerit ad Duciſ-
ſam Camillam ſpectare pro medietate patro-
natum iſtius Beneficij, nam cum Dux mo-
dernus Laurenzanæ non ſit hæres d. Franciſci
patrui ſed veniat ex propria perſona vti hæres
fideicommiſſarius Honorati, non potuit ei-
dem præiudicare *l. duobus §. primo ff. de iureiur. l. qui teſtamentum ff. de probation. Surd. conſ. 326. num. 13. Rota coram Merlin. deciſ. 405. num. eodem.* Præ-
32 ſertim cum dicta confeſſio detegatur erronea
ex quo Duciſſa tanquam fœmina erat exclu-
ſa ab hæreditate Honorati, & ſic non erat cō-
patrona, ideoque minùs eſt attendenda *l. non fatetur ff. de confeſs. Rota coram ſ. m. Greg. dec. 126. n. 10. & cor. Buratto dec. 912. eodem num.*

33 Hinc patet non applicari *text. in cap. conſultationibus 19. de iure patron.* cum nec Sermone-
34 tæ Dux exiſtat in dicta quaſi poſſeſſione præ-
ſentādi, nec Archiepiſcopus ab eo præſentatus
fuerit inſtitutus vt opus eſſet ad hunc effe-
ctum, vt notat *Abb. in dicto cap. conſultationibus num. 7. verſ. quod ego intelligerem Paul. de Citadin. de iure patron. 6. part. art. 3. num. 13. in fin. & num. 16. Rocc. eodem tract. verb. competens num. 45. circa fin. verſ. hanc tamen concluſionem, & num. ſeq. Menoch. de recuper. remed. primo numer. 120. Dec. conſ. 140. numer. 2. verſ. & retenta iſta, & conſ. 127. numer. 1. Celſ. Hugo conſ. 77. numer. 1. & 2.* & hanc opinionem ſepiſſimè amplexa fuit
Rota vt in deciſ. 167. numer. 10. part. 2. diuerſ. Seraph. deciſ. 1395. numer. 4. verſ. vltra quod in Compoſtellana Parochialis coram Blanchett. quam refert, & ſequitur Garz. de Beneſic. part. 1. cap. 5. num. 48. & antecedentibus in recent. deciſ. 180. numer. 2. & 3. part. 3. deciſ. 83. numer. 5. & 6. part. 5. Pen. deciſ. 521. numer. 7. & 8. in Comen. Cappellæ 27. Aprilis 1648. coram bo. me. Dunozetto cum alijs per Poſth. obſer. 12. numer. 8. quia ni-
35 mirum antè inſtitutionem proprietas abſor-
bet cauſam poſſeſſionis ex notat *per DD. in dicto cap. conſultationibus, & bene firmat Dec. conſ. 127. numer. 2. & reſpondit Rota dict. deciſ. 83. n. 5. part. 5. recent. & in allegata Comen. Cappellæ 27. Aprilis 1648. coram bo. me. Dunozetto, & latè deductum fuit in deciſ. 1630. coram Pan. repetita in recent. deciſ. 374. part. 1.* ideò tunc in
36 concurſu præferendus eſt præſentatus á vero
patrono, vt magiſtraliter dixit *Rota dict. deciſ. 1630. cor. Pania.*

Et ità Partibus acerrimè informantibus &c.

Confirmata vt infra deciſ. 136.

ROMANA TRANSACTIONIS.

Lunæ 12. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Læſio vltra tertiam ex ſtatuto vrbis, & vltra dimidiam de iure communi ſufficit ad reſcindendam tranſactionem, talis læſio quando dicatur adeſſe, & adductis exceptionibus non excludi.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententia validitas concurrentibus ſuis requiſitis non poteſt controuerti.*

2 *Sententia iuſtitia patet ex cauſa deciſione.*

3 *Litis dubius euentus non poteſt allegari, quando conſtat de claro, & indubitato iure.*

4 *Tranſactionis cauſa vebet eſſe ſubſiſtens, & requirit litem veram, non fictam.*

5 *Tranſactio non ſubſtinetur ex pacto faciendi expenſas litis, quando expenſæ modicæ in re clara requirebantur. et n.8.*

6 *Alimenta non debentur hæredi grauato ex fideicommiſſo tranſuerſali.*

7 *Expenſæ pro tuenda nominatione præſentati ſpectant ad ipſum, non ad fideicommiſſarium præſentantem.*

9 *Læſio vltra tertiam ſufficit ex ſtatuto vrbis.*

10 *Læſio quando dicatur enormiſſima.*

11 *Læſio vltra dimidiam ſufficit de iure communi ad reſcindendam tranſactionem.*

12 *Tranſactio reſcinditur læſione vltra dimidiam habito tamen reſpectu ad dubium litis euentum.*

13 *Litis dubius euentus non habetur in conſideratione, quando quis ſe cautelauit in caſu contrarij euentus.*

14 *Læſio quando eſt valde conſiderabilis, præſumitur quod dolus dederit cauſam contractui.*

DECISIO CXIV.

FVndamentum ſententię Rotalis conſiſtens
in euidenti læſione reſultante ex eo, quod
Ioannes Baptiſta, & Angela de Iutijs hæredes
fideicommiſſarij Tiburtij Petrucci ceſſerunt
q. R.P.D. Honorato domum controuerſam
aliàs venditam, & appretiatam in ſcutis quin-
que millibus pro ſolis ſcutis duobus mille.
Hodie in gradu appellationis cauſa repropo-
1 ſita DD. ſubſiſtere viſum fuit. Quia ſicuti
eius validitas non poteſt controuerti concur-
rentibus requiſitis per Rotam in vulgata de-
2 ciſione *Caputaque 260. part. 2.* ſic iuſtitia reddi-
tur vndequaque patens ex deductis *in deciſione
edita coram R.P.D. meo Meltio 1. Aprilis 1658. vt
dixit Rota deciſ. 350. num. 1. part. 1. deciſ. 688. eo-
dem numero part. 2. recent. et in Reatina iuris re-
dimendi 20. Decembris 1628. cor. b. m. Cardinali
Veroſpio iuniore.*

Sed cum hæredes Honorati multas oppo-
ſuerint exceptiones ſicuti in alia deducebant
pro excludenda læſione, & ſignanter tres.
Primum quod fuit facta tranſactio ex cauſa
litium pendentium cum promiſſione liberan-
di Tranſigentes à moleſtijs Creditorum Ca-
nonici Lucilli Petrucci; Secundum quod
Honoratus ſuſcepit in ſe onus proſequendi li-
tem proprijs ſumptibus, & expenſis tam in
dicto Iudicio, quam in alio recuperationis
cuiuſdam Horrei in Campo Boario. Tertium
quod ex dicta domo detrahenda ſunt alimen-
ta, & expenſæ, quas Canonicus Lucillus Au-
thor Honorati erogauerat in defenſionem, &
recuperationem bonorũ fideicommiſſo ſup-
poſitorũ DD. iterum reſponderunt illas non
ſuffragari.

Et quoad exiſtentiam litigiorum, & libe-
rationem à moleſtijs ex eo moti ſunt, quia
cum Angela, & Ioannes Baptiſta agerent con-
tra Honoratum ex fideicommiſſo ſuprano-
minati Tiburtij canonizato ad eorum fauo-
rem *per deciſionem b. m. Coccini la 152. part. 6. rec.*
3 nullus aderat dubius litis euentus ratione
cuius à Creditoribus Canonici Lucilli mole-
ſtari potuiſſent. Ex dicta namque deciſione
omnis remouebatur dubitatio, & conſtabat
de claro, & indubitato iure cedentium, adeò
vt inſubſiſtens fuerit cauſa tranſactionis, cum
4 ad iſtum effectum vera, & non doloſis ſuaſio-
nibus conficta litis exiſtentia requiratur *l. cum
lis §. cum hi ff. de tranſaction. Cravett. conſ. 720. nu.
7. Bardell. conſ. 2. numer. 6. et Surd. deciſ. 185.
num. 10.*

Ex eadem reſponſione ſubmouetur pactum
5 agendi litem, & impendendi de proprio pro
repellendis Creditoribus, & recuperando Hor-
reo, maximè cum ad computum expenſarum
erogari deberent ſcuta 111. pro fructibus re-
compenſatiuis debitis ab Honorato tranſigẽ-
tibus: vndè expenſæ faciendæ in re tam indu-
bia erant modici momenti, & inſufficientes
ad ineundam huiuſmodi tranſactionem; vt
fuit ponderatum *in præcedenti deciſione §. quia
vltra quod in fin.*

Quo verò ad credita alimentorum, & ex-
penſarum ex iuribus Canonici Lucilli DD.
cenſuerunt non eſſe reficienda nec alimenta,
6 nec expenſas, quia reſpectu alimentorum il-
la non debentur hæredi grauato ex fideicom-
miſſo tranſuerſali *Rota coram Seraph. deciſ. 925.
& alijs allegat per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 336. nu.*
8. & reſpectu expenſarum prò tuenda nomi-
7 natione ad fauorem dicti Canonici, ſpectant
ad ipſum præſentatum, non autem ad fidei-
commiſſarium præſentantem, vt firmauit *Rot.
in deciſione huius cauſæ Romana fideicommiſſi ſeu
Saluiani 23. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Al-
8 bergato.* Expenſæ verò prò recuperatione bo-
norum non poterant aſcendere ad notabilem
quantitatem attenta modica cauſæ difficultate
vt exitus comprobauit.

Quibus ſublatis læſio non poteſt contro-
9 uerti, quia non ſolum excedit tertiam ſuffi-
cientem ex Statuto Vrbis iuxta deciſ. *Buratt.
135. num. 20. in Romana reſciſſionis tranſactionis 29.
Maij 1648. & 16. Iunij 1651. coram Eminentiſſ.
D. Cardinali Corrado, & ità in Romana tranſa-
ctionis coram R.P.D. meo Celſo,* ſed eſt etiam
10 vltra dimidiam, dum ex domo valoris ſcu-
torum 5000. erant conſequuturi ſola ſcu. 2000.
quæ propterea dicitur enormiſſima *Cephal.
conſ. 208. num. 1, Menoch. conſ. 848. num. 33. La-
derch. conſ. 129. num. 3. Grat. diſcept. 861. num. 4.*
11 & ſufficit ex diſpoſitione iuris communis pro
reſcindenda tranſactione *ad text. in l. 2. C. de re-
ſcind. tranſact.* quem habere locum in tranſa-
12 ctione, habito tamen reſpectu ad dubium li-
tis euentum notat *Bartol. in l. ſi quis cum aliter
num. 5. verſ. quæro quid ſi in contractu ff. de verb.
obligat. Rota coram Merlin. deciſ. 92. num. 8. & 9.
coram Duran. deciſ. 21. num. 7. in Bononien. reſciſ-
ſionis concordiæ 12. Iunij 1654. coram R.P.D. meo
Decano cum alijs pluribus in dict. Romana Tranſa-*

ctionis

ctionis 21. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Celſo, & nouiſſimè in alia Romana Tranſactionis 28. Iun. 1658. & ſecunda currentis menſis coram eodem.

Imò nedum tranſigentes habuerunt ſolummodò dicta ſcuta 2000. ſed conſtat manifeſtè, quod ex illis ſcuta quadringenta, quæ in Inſtrumento tranſactionis enunciantur ſoluta, nullo modo fuerunt exburſata: ſed remanſerunt in manibus eiuſdem Honorati, vt ipſe faſſus fuit in articulo mortis, & alia ſcu. 1600. depoſitata in S. M. Pietatis non erant conſignanda tranſigentibus, niſi in caſum, quod obtenta fuerit victoria contra creditores, in caſum veró ſuccumbentiæ illi nihil percipie-
13 bant: vnde nulla habenda erat ratio dubij litis euentus, dum Honoratus in caſu victoriæ ſoluebat duntaxat ſcuta bis mille, in caſu verò contrario nihil penitus exburſabat, & quod magis vrget ipſe iam potuerat certus eſſe de victoria, cum fideicommiſſum eſſet litterale
14 atque ideo ſtante læſione tàm conſiderabili præſumitur, quod dolus dederit cauſam contractui *l. ſi ſuperſtite C. de dol. mal. Corn. conſ. 166. num. 4. lib. 1. Aym. conſ. 142. num. 22. Rota in Romana aperitionis oris coram Sacrato penes Marcheſ. de commiſſ. part. 2. fol. 439. nu. 3.*

Et ita decitum vtraque parte informante.

COMEN. BENEFICII.

Lunæ 12. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Subrogatus in iuribus defuncti cum derogatione iuriſpatronatus, quando dicatur iuſtificaſſe literas Apoſtolicas, itavt ſint exequendæ, & via exequutiua contrarijs ſententiis non fuerit vulnerata: iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, nec probatur eſſe gentilitium ex coniecturis, quæ reijciuntur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ, de iure demandari debent exequutioni.*
3 *Ex confeſſione collitigantis ſimiliter facta in eius ſupplicatione, iuſtificantur narrata per alium collitigantem.*
4 *Atteſtationi Ordinarij plurimum defertur circa habilitatem, & idoneitatem prouiſi.*
5 *Via exequutiua, quando eſt vulnerata, procedi debet per tres conformes.*
6 *Via exequutiua literarum Apoſtolicarum non vulneratur per ſententiam, quæ non pronunciat contra literas, ſed contra inſtitutionem.*
7 *Literæ Apoſtolicæ numquam ita vulnerantur, vt ſequuta iuſtificatione exequi non valeant.*
8 *Sententia non eſt in totum appellabilis, quando fuit lata per capita ſeparata, & vnum illius caput non admittit appellationem.*
9 *Appellatio non datur ab exequutione literarum Apoſtolicarum.*
10 *Prouiſus Apoſtolicus, qui non poſſidet, non eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem prioris gratiæ Apoſtolicæ.*
11 *Præſentatio à medietate patronorum, quando fuit narrata, debet iuſtificari.*
12 *Prouiſio ſubreptitia nullius eſt momenti.*
13 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*
14 *Habilitas probatur aſſertione Pontificis in literis ſubrogationis gratioſæ.*
15 *Valoris expreſſio probatur ex ſimili narratiua facta per aliam partem.*
16 *Exequutio gratiæ Apoſtolicæ, per aliam ſimilem gratiam incontinenti non iuſtificatam non poteſt impediri.*
17 *Præſentatus quando quis dicatur à medietate, imò à maiori parte patronorum.*
18 *Præſentandi quaſi poſſeſſio vltima, & immediata attenditur ad iuſtificandam pertinentiam iuriſpatronatus, & præſentationem à medietate patronorum.*
19 *Inter præſentatos quando lis agitur, attenditur vltimus ſtatus.*
20 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium.*
21 *Iuſpatronatus non præſumitur hæreditarium, quando coniectura ſuadent contrarium.*
22 *Præſentatio alicuius tamquam filij non excludit qualitatem hæreditariam in iurepatronatus hæreditario.*
23 *Iuriſpatronatus gentilitij probatio non debet eſſe æquiuoca, ſed clara.*
24 *Iuſpatronatus gentilitium non probatur ex præſentationibus factis per illos de familia, niſi extiterint, & fuerint excluſæ fœminæ, & hæredes extranei.*
25 *Iuſpatronatus gentilitium non probatur ex ſententia illud adiudicante perſonis alicuius cognominis, cum perſona poſſint ſtare demonſtratiuè, & non taxatiuè ad familiam.*
26 *Iuſpatronatus hæreditarium comprobatur, ex quo plures præſentant pro vna vice.*
27 *In iurepatronatus gentilitio omnes præſentant in capita.*
28 *Teſtis de auditu non admittitur contra iuris præſumptionem.*
29 *Teſtis vnicus nullum gradum probationis facit.*
30 *Fides non facit fidem.*
31 *Iuſpatronatus hæreditarium probatur confeſſione partis, & num. 34.*
32 *Confeſſio ſuperat quamcumque probationem.*
33 *Mandatum probatur ex illius inſtrumento.*

DECISIO CXV.

DVm lis ageretur coram Me in gradu appellationis à ſententia lata per b. m. Dunozettum adiudicante Octauiano Carolo Beneficium SS. Blaſij, & Andreæ loci Citilij de iurepatronatus laicorum controuerſum, inter ipſum, & Io: Baptiſtam ab Ordinario inſtitutum, idem Octauianus Carolus è viuis exceſſit, cùm verò à Sanctiſſ. Domino Noſtro fuerit de eodem Beneficio prouiſus Franciſcus Beſutius cùm derogatione iuriſpatronatus, & ſubrogatione in iuribus defuncti, etiam quoad huius litis, & cauſæ proſequutionem in ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, propoſui

dubium

dubium in vim commiſſionis appellationis
prædictæ an intraret arbitrium pro retardatio-
ne litterarum Apoſtolicarum, & negatiuè
Rota reſpondit.

1 Quoniam arbitrium regulari debet à iure,
vt docuit *Bartol. in extrauag. ad reprimendum*
verbo videbitur num.8. verſ.tertio caſu, Rota coram
ſ.m. Gregor. deciſ.189.num.3.coram Eminentiſs.D.
Card. Ottbobono deciſ.115. num. 1. & in Leodien.
Beneficij 25. Iun.1657.in princ.coram R.P.D.meo
2 *Veroſpio.* Et poſtquam litteræ Apoſtolicæ ſunt
iuſtificatæ iuri congruum eſt vt executioni
omninó demandentur, *cap.ſi capitulo, vbi gloſ.*
verb. exequatur de conceſs.Præbend. Mohed.dec.13.
vt lit. pendent. Rota deciſ.605. nu.2. par.2. recent.
apud ſ.m. Gregor. deciſ.121. num.2. & in Leodien.
Beneficij 22.Iun.1640 coram R.P.D.meo Veroſpio,
& in Compoſtellana Parochialis 1. Iulij 1650. *co-*
ram b. m. Bichio.

In propoſito ea, quæ fuerunt ab Octauiano
Carolo narrata Summo Pontifici circa quali-
tatem Beneficij, quod nempe ſit de iure pa-
tronatus laicorum, quod vacauerit per obitū
Vulpij, quod non excedat ducatos octuaginta
3 aureos de Camera ſatis iuſtificantur ex con-
feſſione Ioannis Baptiſtæ, qui eadem prorſus
expoſuit in ſupplicatione per ipſum exhibita
ad *text. in l. cum precum, C. de liberal. cauſ. Rota*
cor.Card. Canal. dec.33. n.1. & dec.608. ſub nu.3.
in Gerunden. Beneficij 4. Iulij 1642. coram bo. me.
Bichio, & 11. Martij 1641. coram R. P. D. meo
Celſo. & in Maioricen. Beneficij 4. Aprilis 1650.
coram R.P.D.meo Albergato. Quæ verò concer-
4 nebant qualitatem eius perſonæ, videlicet
ipſum eſſe Clericum habilem, & idoneum
probantur ex litteris patentibus, & atteſtatio-
ne Ordinarii, cui in materia ſpectante ad illius
officium ſolet plurimum deferri ad *notat. in*
cap. 2. vbi gloſ. verb. litteris extrà de probat. & in
cap. 2. ibiq; Abb. de Cleric. peregrin. Rota coram
Card. Seraph. dec.713. num.1. in recent. deciſ.455.
num.7. par.2. & dec.205. par.4. coram Coccin.dec.
88. num. 4. in Burgen. Beneficij de Ontanes 1. Iulij
1654. coram R. P. D. meo Meltio in Piſtorien.
Beneficij 19. Aprilis 1652. coram Reu. P. D. meo
Celſo.

Nullatenus ſubſiſtente, quod litteræ fuerint
vulneratæ per ſententiam de partibus, & con-
firmatam in Vrbe ad fauorem Io: Baptiſtæ,
5 ideò non poſſit illarum vigore procedi exe-
cutiuè, ſed ſit agendum per tres conformes.
6 Quia non fuit pronunciatum contra litteras
Apoſtolicas, ſed tantummodò ſuper inſtitu-
tione, quæ ſententia cum ferri potuerit ex alio
capite, quam ob gratiam non iuſtificatam,
non vulnerat vires prouiſionis Apoſtolicæ,
vt alias ponderauit *Rota in Cremonen. Penſionis*
15. Apr.1651. coram Card.Canal. deciſ.148. nu.3.
7 & vbi etiam fuiſſet probata ſuper illius non
iuſtificatione, adhùc mereretur executionem,
nam litteræ Apoſtolicæ nunquam ita vulne-
rantur, vt poſtmodum facta iuſtificatione
exequi non valeant, vt in ſpecie dictum fuit
in *Aſtoricen. Archidiaconatus 6. Nou. 1602. coram*
Lancell. apud Marcheſ. par. 1. fol.374. nu. 9. com-
probata coram Caualer. in Neritonen. Penſionis
26. Nou. 1607. dec.11. nu.5.

Et licèt in ſententia Rotali b.m. Dunozetti
dictum fuerit malè iudicatum, & benè appel-
latum, ſententiamque R. P. D. Amadei forè
reuocandam, non ideò cauſa redditur in to-
8 tum appellabilis, dum fuit per capita ſeparatè
pronunciatum, vt in Summario Franciſci
nu.3. Vndè eſto detur appellatio quoad caput
reuocationis dictæ ſententiæ. Tamen non li-
9 cet appellare ab exequutione litterarum, vt
diſtinguendo dixit *Rota coram Caualer. deciſ.*
484. numer. 2. & in Viterbien. Fideicommiſſi, ſeù
Attentatorum 13. Maij 1644. coram Reuer. D. meo
Decano.

Nec ex eo, quod ipſe conſimilem habeat
prouiſionem Apoſtolicam dici poteſt eſſe le-
10 gitimum contradictorem: Túm quia ille
tanquam poſterior, & ſine poſſeſſione impe-
trantis non eſt attendenda, cùm ad hoc, vt
alter prouiſus Apoſtolicus poſſit retardare
exequutionem gratiæ collitigantis, debeat
actu poſſidere iuxta *Roland. conſ. 78. num. 27.*
lib.3. & deciſ.711. num.1. & 2.par.2. & 366.nu.2.
par.3. recent. alijſque relatis in Lucana Canonicatus
1. Iulij 1647. & in Placentina Canonicatus 27.
Martij 1648. coram Reu. Tarraconen. Tum quia
11 cum fuerit obtenta prætuia narratiua, quod
à medietate patronorum fuerat præſentatus,
& huiuſmodi aſſertio nullo modo iuſtificetur
nec vera ſit, vt ex *dicta deciſ. bo.me. Dunozetti*
12 vti ſubreptitia nullius eſt roboris, & mo-
menti, *cap. ſi proponente de reſcript. cap. ſi motu*
proprio de Præben.in 6. Rota apud ſ.m. Gregor.dec.
452. ſub nu.2. verſ. quod dubium, & ſeq. Buratt.
deciſ. 316. ſub num. 13. verſic. nec obſtat Duran.
deciſ.100. num. 6. in ſupracitata Placentinā Cano-
nicatus coram Reuerend.Tarraconen. & in firmana
Beneficij 22. Maij 1653. coram bo. mem. Bichio in
fine.

Iuſtificatio autem gratiæ ſubrogationis
Franciſci quoad totalem derogationem iu-
riſpatronatus, quoad litis pendentiam, &
quoad obitum Octauiani Caroli collitigan-
tis non controuertitur; Clericatus reſultat
13 ex litteris ſui Ordinarii, & habilitas ex aſ-
14 ſertione Pontificis emiſſa in litteris gratioſe
ſubrogationis iuxtà *conſil. Ferrett. 130. num. 1.*
Rot. coram Merlin. dec.896. num.3. in Melcuitana
Beneficij 31. Ian. 1653. coram R.P.D. meo Alber-
15 *gato.* De expreſſione valoris per non exceſ-
ſum, & alijs narratis non poteſt dubitari, cum
ſub ijſdem narratiuis illam impetrauerit, qui-
bus Ioannes Bapt. ſuam prouiſionem obti-
nuit, vt fuit ſuprà conſideratum, Vndè cō
minùs intrat arbitrium, cum reſpectu litte-
rarum iſtius gratiæ nequeat conſiderari ali-
16 qua vulneratio, & illius executio per ſimpli-
cem prouiſionem Apoſtolicam non iuſtifi-
cata incontinenti, vt requiritur, impediri non
poſſit, *Lotter. de re benefic. lib.3. qu.13. num.75.*
Rot. deciſ.154. num.12. & ſeqq. apud Eminentiſs.
D Card.Ottbobon.& in Compoſtellana Parochialis
1. Iul.1650. coram b.m. Pentingero.

17 Controuerſia igitur tota verſabatur in
præſentatione Octauiani Caroli an ſcilicèt
fuerit præſentatus à medietate patronorum.
Et quidem Dominis viſum fuit huiuſmodi
quoque probationem concurrere: quia vt
dice-

dicebant in propoſitione cauſæ coram b. m. Dunozett. Octauianus Carolus fuit præſentatus ab Antonio, Alexandro,& Hippolyto nec non ab Iſabella filia Daneſij, qui ſunt quatuor ex quinque cum altero, qui præſentarunt Gaſparem Caſtrobeſutium de anno 1598. per cuius obitum fuit à Sede Apoſtolica prouiſus Vulpius, quo defuncto ſucceſſit vacatio controuerſa; vndè ſequitur,quod præſentatus fuerit non ſolùm à medietate patronorum, ſed etiam à maiori parte; nam primi tres erant in poſſeſſione præſentandi, Iſabella verò habet cauſam ab exiſtente in
18 eadem quaſi poſſeſſione, quæ vltima, & immediata, quaſi poſſeſſio ſufficit pro iuſtificatione pertinentiæ iuriſpatronatus ad hunc effectum, vt dixit *Rota coram ſ.m. Greg. dec.452. nu.16. & 349. ibique Adden. num.6.* & pluribus relatis firmatum fuit in *Caurien.iuriſpatronatus 13. Martij 1645. coram Reuerend. Tarraconen. in Geruenden. Beneficij 11. Maij 1648. coram R.P.D. meo Celſo, in Aſculana iuriſpatronatus 3. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Meltio, & in Regien. Beneficij 24. Martij 1653. coram b.m. Bichio.*

Hinc non obſtat, quod Io: Bapt. deducat præſentationes numero plures ad ſui fauorẽ, quia, cùm illi, à quibus præſentatus fuit non exiſtant in quaſi poſſeſſione, minuſque deſcendant ab exiſtentibus in dicta quaſi poſſeſſione, de eis nulla eſt habenda ratio, dum enim hodie non agitur inter compatronos contendentes de pertinentia iuriſpatronatus,
19 ſed inter præſentatos pro ſubſtinenda prouiſione iam facta; ſatis eſt allegare vltimum ſtatum ad *tex.in cap.conſultationibus de iurepatron. Viuian. eodem tract. lib.11. cap.6. nu. 12. Gregor. dec.77.num.9. ibique Adden.num.12. & in Piſſien. Beneficij 27. Nouembris 1650. coram R. P.D. meo Celſo.*

Præſertim cùm non ſubſiſtat, quod iuſpa-
20 tronatus ſit gentilitium, & in dubio præſumendum eſt hæreditarium, *Clem. plures vbi gloſs. verb. hæredes de iure patronatus communiter approbata, Rot.deciſ.89.num.1. par.6.rec. dec.280. num.5. par.7. coram Card.Seraph. dec.456.num.1. Duran.deciſ.147.num.3. Merlin.deciſ.345. num.* & in alijs, quæ poſſent cumulari.
21 Et licet à dicta iuris præſumptione recedatur ex coniecturis contrarium ſuadentibus, vt poſt alias fuit dictum in Interamnen.iuriſpatronatus 28. Iun. 1656. coram Me. Tamen in præſenti coniecturæ, quæ contra adducuntur non videntur obſtare: non illa, quod in vacatione anni 1598. præſentauerint plures de familia Caſtrobeſutiorum vti filij, non autem vti hæredes: quia talis coniectura cen-
22 ſetur facta de filijs vti hæredibus iuxta naturam iuriſpatronatus, & ſolum adiecta ad demonſtrandum perſonas, à quibus ipſi deſcendebant, non autem taxatiuè ad excludendam qualitatem hæreditariam, *Rot.coram Card. Seraph. deciſ.364.num.9. dec.288. num.5. & ſeqq. par.5. recent. & coram Duran. dec.173. num.2.& 6. in Landen. iuriſpatronatus 22.Maij 1643.coram Reuer. D.meo Decano, & in Bononien.Beneficij 26. Febr. 1652. coram R. P. D. meo Albergato.* Vel
23 ſaltem vtpotè æquiuoca non concludit ad obſeruantiam patronatus familiaris, & gentilitij, cuius probatio exigitur adeò clara, & concludens, vt qualitatem contrariam recipere minimè poſſit, *Rota coram Merlin. deciſ. 798. num.8.* & in alijs proximè relatis.

Minùs altera, quod iſta qualitas fuerit articulata, & deducta in actis per eundem Octauianum Carolum. Etenim præterquòd nullo modo ſubſiſtit in facto; teſtes ſuper articulis examinati expreſsè firmant ius præſentandi ſpectare ad illos, qui præſentarunt Octauianum Carolum, quodque ipſi ſint veri patroni
24 huius Beneficij: vndè non releuat ad probationem gentilitiæ qualitatis, cum iuſpatronatus non deſinat eſſe hæreditarium contra propriam naturam ex eo ſolùm, quod ad illud præſentauerint illi de familia,niſi vlterius probetur eos tantum admiſſos fuiſſe fœminis, vel extraneis hæredibus exiſtentibus, & prorſus excluſis, *Rota in dicta deciſ. 288. num. 6. par. 5. recent. & dicta deciſ. 798. numer. 9. coram Merlin.*

Nec negotium faceſſere videtur ſententia Ordinarij enuncians iuſpatronatus ſpectare ad Antonium, & conſortes de Caſtrobeſutijs,
25 quoniam cum in ſententia non nominentur expreſsè de familia, nec Ordinarius limitatè, & taxatiuè loquatur, ſed ſimpliciter aſſerat iuſpatronatus ſpectare ad illos de Caſtrobeſutijs non cenſetur voluiſſe determinare illud eſſe gentilitium, & de familia Caſtrobeſutiorum, ſed illos nominaſſe tantummodò demonſtratiuè ad indicandum eorum perſonas, vt ſupra fuit ponderatum, & ità in propoſito ratiocinatur *Rota in dicta deciſ. 798. num. 2. & 15. coram Merlin. & 364. numer. 3. & 4. coram*
26 *Card. Seraph.* Imò potius comprobatur hæreditarium, cum in præſentatione, in qua elegerunt, & præſentarunt ad Beneficium Gaſparem fuerint admiſſi Alexander tam pro ſe, quam Hippolyto, & Antonius, ac Theo-
27 dorus fratres pro vna tantum voce, & tamen ſi iuſpatronatus fuiſſet gentilitium, & familiare omnes præſentare debuiſſent in capita, vt docet *Bald. in l. 2. ſub num. 4. verſ. ſicut eſt iuſpatronatus, C. de ſuis, & legitim. Lotter. de re benefic. lib. 2. qu.11. num.123. Rot. dec.251. nu.5. par. 2. recent. & in Cæſaraugustana Beneficij de Linares 10. Februarij 1645. coram bo. mem. Bichio.*

Teſtis verò examinatus in Curia, vltra
28 quod deponit de auditu, quæ probatio non admittitur vbi in contrarium ſtat iuris præ-
29 ſumptio, tanquam vnicus nullum facit gradum probationis, *cap. in omni iudicio de teſt. & l. iuris iurandi, C. eodem*, & fides extraiudicia-
30 lis non probat, cum regulariter fidem non faciat, vt eſt vulgatum.
31 Denique prædictis præualent confeſſiones eiuſdem Io: Baptiſtæ etiam iudiciales emiſſæ in articulis, in quibus fatetur iuſpatronatus
32 eſſe hæreditarium, quæ quidem ſuperant quamcunque probationem, *Rot.dec. 49. nu.4. part. 7. recent. & in Romana reintegrationis 14. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Meltio.* Et licèt impugnentur ex defectu mandati procuratoris, qui articulos in actis produxit, tamen

vltrà

33 vltrà quod contrariū conſtat ex inſtrumento
dicti mandati, vt in Summario reſponſionis
34 num. 2. plurimum conferunt ad elidendam
conjecturam gentilitiæ qualitatis, & iuſpatronatus
cenſendum hæreditarium ex adductis per *Hondod. conſ. 52. numer. 30. lib. 2. Rota deciſ. 55. num. 1. par. 8. recent.*

Alia, quæ repetebantur circa laudum Sanazzarij remanent ſublata in dicta *deciſ. b. m. Dunozetti*, quam DD. libenter amplexi ſunt.

Et ita vtraq; parte informanre concluſum fuit.

CALAGVRITANA BENEFICII DE ONDATEGNI.

Mercurij 21. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

In Beneficijs Calaguritanæ Diœceſis quamuis regulariter ſenior, & Sacerdos Clerico, & iuniori præfertur, ſecus eſt quando in examine vterque fuit repertus habilis etiam ad Curam animarum, tunc enim præſentantes poſſunt Clericum præeligere, & gratificare; & præſentatio quando non ſit attentata.

SVMMARIVM.

1 *Senior, & Sacerdos regulariter præfertur iuniori, & Clerico in Beneficijs Calaguritanis.*

2 *Limita quando ambo fuerunt approbati ad Curam animarum, tunc enim præſentantes poſſunt Clericum, & iuniorem gratificare.*

3 *Præſentatio poſt interpoſitam appellationem, & admiſſam à Signatura eſt attentata.*

4 *Attentata debent allegari ab eo, qui illa paſſus fuit, ſecus autem à tertio.*

5 *Ius tertij non excluſiuum iuris agentis non poteſt allegari.*

6 *Admiſſus ad cauſam non poteſt opponere exceptionem competentem tertio colluiganti, niſi eo volente.*

7 *Exceptio quod quis ſe habuerit pro ſpoliato, non poteſt allegari à tertio.*

8 *Exceptio de iure tertij nihil relenat, quando conſtat de non iure eiuſdem tertij, & numero 21.*

9 *Examen nouum non datur, quando poſt reprobationem lapſum eſt longum tempus, quo reprobatus potuit edoceri.*

10 *Attentata amplius non reuocantur poſt appellationem deſertam.*

12 *Attentatis videtur renunciaſſe, qui illa non oppoſuit in prima inſtantia, & paſſus eſt pronunciari ſuper meritis.*

13 *Attentata etiam parte non inſtante reuocantur ex officio iudicis, quando fuerunt commiſſa poſt inhibitionem, ſecus quando nulla præceſſit inhibitio.*

DECISIO CXVI.

DEciſum fuit die 28. Maij 1657. coram Reuerendiſs. Dom. meo Cerro Decano
Thomæ Martinez de Oudategni eſſe adiudicandum dimidium Beneficium de quo agitur,
etiam quod fuerit ad illud præſentatus Ioannes Fernandez, cum ſubſequta inſtitutione
Ordinarij, & ratio reſolutionis fuit, eo quod ille tempore vacationis Beneficij eſſet
1 ætate ſenior, & Sacerdotali caractere inſignitus, & ſic præferendus Ioanni Fernandez
iuniori, & ſimplici Clerico, & ſæpiſsimè reſpondit *Rota in deciſionibus allegatis in Calaguritana Beneficij de Herzè 11. Nouemb. 1654. coram Me.* Et iuxtà prædictam deciſionem lata fuit ſententia Rotalis: ſed hodie in gradu appellationis DD. dixerunt illam eſſe infirmandam.

Et moti ſunt, quia cum Ioannes Fernandez
2 approbatus fuerit ad Beneficia Curata, & à Beneficiatis præſentatus tenebatur Epiſcopus illum inſtituere nulla habita ratione ætatis, Sacerdotij, & ſimilium qualitatum, ſiue Thomæ, ſiue Ioannis de Launza Coppoſitorum, quæ inter approbatos ad Curam Animarum non præſtant prælationem, ſed intrat facultas gratificandi quem Beneficiati voluerint, vt expreſsè diſponitur *in Conſtitutione ſ. m. Clementis VIII.* ibi „ *& abſoluto examine omnes idoneos reſpectu ſcientiæ ad Curam Animarum exercendam repertos quotquot fuerint (licèt ætas in eis deſit) referre teneantur, ex quibus ipſi Beneficiati Eccleſiæ, in qua Beneficium vacauerit Epiſcopo præſentent, quem ex dictis approbatis maluerint, & Epiſcopus eum inſtituere teneatur:* vndè cum æque habiles reperti fuerint ad Curata tàm Fernandez, quam Thomas, & Ioannes de Launza, vt præmittitur in deciſione contraria, inſtituendus erat Fernandez à Beneficiatis præſentatus, & præelectus, non autem Thomas licèt ætate ſenior, alijſque qualitatibus præpollens, vt benè aduertit *Gonzal. ſuper regula 8. gloſs. 9. num. 23. quem ſequitur Rota deciſ. 272. num. 8. part. 1. & deciſ. 488. num. 1. par. 3. rec. & nouiſsimè fuit reſolutum in Calaguritana obſeruationis motus proprij ſ. m. Clementis Octaui 13. Iun. 1657. cor. R. P. D. meo Meltio.*

Nec obſtat, quod præſentatio vitio atten-
3 tatorum ſubiaceat, eo quod facta fuerit poſt
interpoſitam appellationem à Paulo Ortez,
qui in eodem concurſu fuit ab examinatoribus
ſynodalibus reprobatus, & admiſſam per
4 ſignaturam, nam dicta appellatio eatenus poſſet
Thomæ ſuffragari, quatenùs Paulus hodie concurreret, & inſtaret præferri, ſed cum acquieſcat, & ſpatio nouem annorum nihil amplius egerit, non poteſt hodie Thomas illa iuuari ad effectum redarguendi præſentationem Fernandez de attentatis ex iuris regu-
5 la, quod allegari non poteſt ius tertij non excluſiuum iuris agentis *l. loci corpus §. competit & l. vti frui ff. ſi ſeruit. vendicetur Rot. deciſ. 48 num. 3. part. 1. diuerſor.*

Etiamſi Thomas fuerit admiſſus ad cauſam: Eſto enim, quod ipſe poſſit proſequi, & deducere

deducere ius ſuum in vim commiſſionis ap-
pellationis prædictæ reſpectu iuriſdictionis,
6 tamen non poteſt allegare, & opponere ex-
ceptionem, quæ competit ſoli tertio niſi eo
volente *ad not. per Gonzal. gloſs. 56. numer. 111.*
Rota in Ariminen. Domus 22. Iunij 1607. coram
7 *Sacrato*, vbi quod ſi quis habuerit ſe pro ſpo-
liato non poteſt tertius excipere de poſſeſſio-
ne illius.

8 Et fortius in propoſito quo conſtat de non
iure dicti Pauli, ex cuius perſona Thomas
deducit ſimilem exceptionem, nam cum ipſe
reprobatus fuerit, & declaratus inhabilis etiam
ad ſimplicia, non valet poſt lapſum tanti tem-
9 poris proſequi d. appellationem, & inſtare
pro nouo examine, tum quia interim potuit
edoceri, vt ſæpè firmauit *Rota in iſtis cauſis ca-*
laguritanis vt in deciſ. 505. num. 4. part. 2. recent.
10 tum quia ſtante deſertione appellationis at-
tentata non ſunt amplius reuocanda *Rota dec.*
76. num. 1. de appellat. in antiq. & deciſ. 1. num. 4.
eodem tit. in nou. & coram Seraph. deciſ. 777. nu.
11. Quemadmodum igitur nec ad inſtantiam
11 Pauli eſſet locus reuocationi attentatorum,
ità eò minus de illis Thomas poteſt oppone-
re, quippè qui vti tertius de illis contrà ter-
tium non valeat excipere, vt notat *Socin. in*
cap. Romana §. in alium de appellat. in 6. Rota in Ver-
cellen Archidiaconatus 29. Nouembris 1581. coram
Gypſio poſt Marcheſ. tom. 2. fol. 573. in Cremonen.
Beneficij 6. Aprilis 1620. coram Dunozetto.

Ceſſat etiam difficultas ex quo attentata
12 nunquam fuerunt oppoſita in prima inſtan-
tia imò dum idem Thomas paſſus fuit ſuper
adiudicatione Beneficij ferri ſententiam ad fa-
uorem huius partis videtur attentatis renun-
ciaſſe, *Rota apud Creſc. deciſ. 7. alias 140. de ſen-*
tentia, & re indicata Merlin. deciſ. 91. num. 3. &
4. & in nullius, ſeù Rauennaten. bonorum 19. Iu-
nij præteriti §. ſimiliter coram R. P. D. meo Meltio.
Et quatenus replicaretur quod ſi non per viã
reuocationis attentatorum ad inſtantiam par-
13 tis, ſaltem per viam nullitatis ex officio iu-
dicis ſint reuocanda, reſpondetur hoc proce-
dere in attentatis poſt inhibitionem nõ quan-
do (vt hic) nulla præceſſit inhibitio iuxtà
deciſ. ſ. m. Gregor. 465. n. 10.

Et ita vtraque, &c.

ROMANA DOMVS, SEV RETRACTVS

Lunæ 16. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Conductor, qui renunciauit decretis Camerali-
bus, & iuri inquilinatus, finita locatione te-
netur domum euacuare, & reſtituere illius
emptori cauſam habenti à locatore, nec po-
teſt in emptione præferri nõ obſtantibus qui-
buſdam exceptionibus reiectis in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Conductor, qui renunciauit decretis Cameralibus,*
& iuri inquilinatus non poteſt obtinere prælatio-
nem in emptione domus, ſed finita locatione tene-
tur reſtituere domum vacuam emptori.
2 *Renuncianti non datur amplius regreſſus ad iura re-*
nunciata.
3 *Renunciatio iuris inquilinatus nedum prodeſt loca-*
tori ſed etiam illius ceſſionario, ſeu emptori domus
locatæ.
4 *Ceſſionario competunt omnes actiones, quæ compe-*
tebant cedenti.
5 *Ceſſionarius repreſentat perſonam cedentis ad om-*
nes effectus.
6 *Conductori ſi detur facultas retinendi, vel dimit-*
tendi domum tempore ſibi viſo, nouatur locatio
tantum reſpectu temporis, non autem quoad alia
pacta locationis.
7 *Conductor continuare dicitur in locatione cum pa-*
ctis in illius inſtrumento contentis, & ſic cum re-
nunciatione inquilinatus, & num. 8.
9 *Locationis reuocatio*, per quanto ſpetta à me,
non eſt legalis nec approbatur in fraudem vendi-
tionis eludendæ per retractum.
10 *Locationis, & renunciationis inquilinatus reuoca-*
tio ſi arguitur facta in fraudem futuræ venditio-
nis non attenditur.
11 *Pacta poſteriora derogant prioribus.*
12 *Conductor finita locatione tenetur rem conductam*
reſtituere ad formam ſuæ locationis.
13 *Conductor tenetur rem cõductam reſtituere Domino,*
qui vult illam pro vſu proprio retinere, ſeu ha-
bitare.

DECISIO CXVII.

CVm Angela Caprina vigore Inſtrumenti
emptionis domus in Platea S. Marci ſibi
venditæ per Ioſephum, & Sanctem fratres de
Bernardinis, & Vincentium Reſtam, qui ab
eiſdem fratribus illam præcedenter emerat
cum pacto de retrouendendo, ageret aduer-
ſus D. Duciſſam de Comitibus d. domus in-
habitatricem, mediante locatione ſibi facta
à Reſta ad euacuandum, & ſoluendum pen-
ſiones, Duciſſa excipiens oppoſuit non eſſe
locum prætenſæ euacuationi, nec ſolutioni
penſionum, ſed venditionem eſſe nullam, &
ſibi competere prælationem, eò quod non
fuerit perquiſita an vellet in emptione præfer-
ri, iuxta formam *Conſtitutionis ſa. me. Gregorij*
XIII. de iure congrui la 22. in ordine §. 9. & 11.
Bullar. tom. 2. Vnde commiſſa mihi cauſa ap-
pellationis à ſententia lata per locumtenen-
tem Eminentiſſimi D. Cardinalis Vrbis Vi-
carij ad fauorem Angelæ cum clauſula *ſine*
præiudicio mandati relaxati pro penſionibus ad effe-
ctum deponendi, poſtquam ſuper conſignatio-
ne depoſiti fuerat reſolutum depoſitum eſſe
conſignandum Angelæ *vt in deciſione 10. Febr.*
præteriti. Hodie Rota aggreſſa eſt diſputatio-
nem ſuper negocio principali an ſit relaxan-
dum mandatum de euacuando, vel potius
competat prælatio, & DD. in hoc etiam reſ-
ponderunt ad fauorem Angelæ, ſcilicèt re-
laxandum eſſe mandatum de euacuando, &
non competere prælationem.

Quia cum Duciſſa in Inſtrumento locatio-
1 nis promiſerit ea completa reſtituere domum
vacuam, & expeditam cum expreſſa renun-

ciatione priuilegij Decretorum Cameralium, & iuris inquilinatus, adhibitis etiam ſolemnitatibus ſtatutarijs, non poteſt hodie contra propriam obligationem dictum priuilegium, & ius deducere ad effectum obtinendi prælationem vt reſpondit *Rota deciſ. 692. num. 9. par. 1. in rec. & deciſ. 495. num. 6. & ſeq. part. 4. & tradit Marcheſ. de commiſſ. appell. à mand. de euac. part. 1. num. 18. fol. 1075. & Modern. Cortenen. in ſua prax. part. 2. cap. 13. num. 58.* ea ſane ratione, quia renuncianti iura ſua amplius ad ea regreſſus non conceditur *l. quæritur 14. §. ſi venditor ff. de edilitio edict. Menoch. conſ. 15. num. 15. Altograd. conſ. 8. num. 1. Surd. deciſ. 106. num. 19. Verall. deciſ. 295. part. 1.*

Non attento, quod renunciatio fuerit 3 facta ad fauorem Reſtæ locatoris, proindeque illi duntaxat ſuffragetur, non autem Angelę 4 quia cum Angela habuerit omnimodam ceſſionem iurium ab eodem Reſta competunt illi omnes actiones, quæ competebant Reſtę cedenti ex adductis *in Sancti Seuerini dotis, ſeu ſaluiani 4. Maij 1640. §. quarta eſt in fin. cor. bo. m. Dunozetto*, adeout ſicuti Reſta in vim illius 5 agere potuiſſet, ita pariter Angela ceſſionaria, quæ repræſentat perſonam cedentis ad omnes effectus, vt fuit ponderatum *in alia deciſione huius cauſæ §. non obſtat*.

Non obſtat altera principalis exceptio, 6 quod Reſta per apocham priuatam longè poſt Inſtrumentum locationis tribuerit facultatem Duciſſæ retinendi, vel dimittendi domum pro tempore ſibi benè viſo, indeque receſſerit ab Inſtrumento locationis, quia vt DD. aduertebant apocha operatur tantummodò nouationem reſpectu temporis nimirum, quod licèt locatio iuxta formam inſtrumenti eſſet duratura ad triennium, nihilominus Duciſſa poſſet è domo diſcedere etiam non tranſacto triennio, non autem quoad renunciationem inquilinatus, & obſeruantiam pactorum in caſum continuationis, vt apparet ex verbis eiuſdem apocæ ibi, *E metto la Signora Ducheſſa in libertà di ſtare, & partire dalla mia caſa quando, e quanto vuole*, vndè vigore dictæ apocæ erat quidem licitum Duciſſæ recedere à locatione, ſed cum elegerit permanere, non potuit in conductione dictæ Domus conti- 7 nuare niſi ſub pactis, & conuentionibus in illius inſtrumento contentis, & ſic cum expreſſa renunciatione Inquilinatus *ad tex. in l. item quæritur 14. §. qui impleto ff. locat. Mantic. de tacit. lib. 5. tit. 15. num. 19. Menoch. de preſump. lib. 3. preſ. 85. num. 19. Rot. deciſ. 495. num. 1. part. 1. diuerſ. & in his terminis deciſ. pariter 495. num. 7. & dec. 190. n. 5. par. 4. rec.*

Hinc non eſſet inſiſtendum ſuper inſufficientia dictæ apocæ ex eo, quod fuerit peracta poſt tractatam, imò concluſam retrouenditionem iſtius domus, & ſolum per quatuor dies antè ſtipulationem eiuſdem Inſtrumenti 8 ſiquidem cum Duciſſa voluerit continuare in Domo cēſetur continuaſſe ſub iiſdem conditionibus, & pactis, & ſub eadem renunciatione inquilinatus ex adductis *per Carocc. de locat. & conduct. part. 3. tit. de renunciat. locat. & quæſt. 30. n. 1. & ſeqq. per tot.*

Et tamen eadem apocha, & modus, quo 9 vſus fuit idem Reſta in illius ſubſcriptione, quod nempè reuocabat inſtrumentum locationis *per quanto ſpetta à me*, non videtur admodum legalis, nec approbatur per *Tiraquell. de retract. conſanguin. §. 1. gloſ. 7. num. 74. & 79. & de retract. conuent. §. 3. gloſ. 1. num. 17. & ſeqq. Caual. deciſ. 612. num. 32. & ſeqq.* imò tam ex hoc modo ſubſcribendi, quàm ex nimia fe- 10 ſtinatione adhibita per Duciſſam in exhibendo apocam in Archiuio, & alijs coniecturis adductis ab informantibus pro Angela, detegitur eam fuiſſe procuratam tempore quo fuerat concluſa retrouenditio, ità vt etiamſi admitteretur, quod ex ea receſſum fuerit ab Inſtrumento locationis tàm reſpectu temporis, quam reſpectu pactorum adhuc attendēda non eſſet iuxtà ea, quæ doctè, & egregie de more exornauit *R. P. D. meus Celſus in Ferrarien. tranſactionis 28. Ianuarij 1650. §. imò ex ceſſione cum ſeqq.*

Minus obſtat, quod in inſtrumento eiuſdem locationis fuerit conuentum, quod in caſu redemptionis domus prædictæ Bernardini tenerentur redimere cum proprijs pecunijs, quia talis conuentio ſublata fuit ex actibus poſterioribus, nam cum ipſe Reſta conſenſerit retrouenditioni, pecuniam receperit, & iura ſua ceſſerit Angelæ, actus huiuſmodi, 11 vtpotè præcedenti pacto contrarij præſeferūt quod ab eo contrahentes receſſerint *l. pacta nouiſſima C. de pact. l. 1. §. final. ff. de ſtipulat. ſeruan. Grat. diſcept. 509. num. 3. & 6. Rota in Romana Pretij grani 14. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Meltio.*

Firmata irreleuantia d. apocę, reſolutio quo ad relaxationem mandati de euacuando viſa eſt tranſire ſine difficultate. Cum enim 12 Angela mediante Inſtrumento emptionis fuerit effecta Domina iſtius domus, vt firmatur in alia deciſione D. Duciſſa tenetur illi domum per ipſam conductam, & inhabitatam dimittere, & relaxare iuxta formam ſuæ obli- 13 gationis, præſertim cum Angela velit illam pro vſu proprio retinere *l. conductor, & l. ſi quis conductionis C. locati Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 45. num. 1. & in recent. deciſ. 692. num. 1. & 9. par. 1. & dec. 495. in fin. par. 4.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

FERRARIEN. BONORVM.

Lunæ 26. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Attentata eſt poſſeſſio capta nedū poſt appellationem, ſed etiam intra decem dies datos ad appellandum, qui currunt ſolum à die notitiæ: Ægidiana non habet locum in bonis Eccleſiaſticis, ſeu contra perſonas Eccleſiaſticas.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Attentata eſt poſſeſſio capta intra decem dies datos ad appellandum.*

2 *Attentata eſt poſſeſſio capta poſt appellationem interpoſitam.*

3 *Appellatio datur etiam in ſuſpenſiuo à ſententia lata in poſſeſſorio contra perſonas Eccleſiaſticas.*

4 *Ægidiana non extenditur ſuper bonis Eccleſiaſticis, nec contra perſonas Eccleſiaſticas.*

5 *Decendium datum ad appellandum non currit à die ſententiæ ſed à die notitiæ.*

6 *Amplia quando ſententia erat intimanda tam ex illius tenore, quam vigore ſtatuti.*

7 *Appellatio commiſſa intra terminum iuris non intelligitur deſerta.*

DECISIO CXVIII.

FVit reſolutum poſſeſſionem captam vigo-
re ſententiæ latæ per D. Vicelegatum ad
1 fauorem Catherinæ eſſe nullam, & attenta-
tam, & ideò reuocandam cum fuerit capta
nè dum intra decem dies datos ad appellan-
dum contra *tex. in cap. non ſolum de appellat. in
cap. 2. vt lit. pend. eodem tit. Alex. conſ. 99. num. 33.
lib. 5. Ruin. conſ. 75. num. 2. lib. 5. Mohed. deciſ. 11.
num. 3. de Preb. Rota deciſ. 411. num. 2. part. 4. tom.
2. rec.* ſed etiam poſt appellationem interpo-
2 ſitam à Monaſterio, & monialibus contra
*text. in l. vnica in princip. ff. nihil innou. appell. in-
terp. l. appellatione C. de appell. cap. ex parte eodem
ti. Rota in Leodien. attentatorum 25. Maij 1646. cor.
R. P. D. meo Decano.*

Nam certum eſt à dicta ſententia potuiſſe
ad vtrumque effectum appellari. Cum enim
3 Monaſterium, & Moniales exiſterent in poſ-
ſeſſione bonorum dabatur appellatio etiam
ad effectum ſuſpenſiuum, licet fuerit actum
in poſſeſſorio, quia locum non habebat Ægi-
4 diana, quæ non extenditur contra perſonas
Eccleſiaſticas, vel vbi agitur de bonis ab Ec-
cleſiaſticis poſſeſſis *Honded conſ. 20. num. 8. lib. 2.
Rota deciſ. 32. num. 2. part. 1. deciſ. 472. part. 2. rec. in
Romana Saluiani interdicti poſt Marcheſ. de com-
miſſ. tom. 1. fol.* 1018. *num. 1. & poſt* Pacific. *de
Saluian. dec. 234. num. 1. dec. 238. eod. num. & deciſ.
239. n. 5. & in alijs.*

Nec attentata poſſunt euitari ex eo, quod
appellatio non fuerit interpoſita intra decem
dies à tempore latæ ſententiæ: nam cum ſen-
tentia etiamſi lata die 29. Nouemb. non fue-
rit publicata, ſiue intimata niſi ſub die 13.
ſubſequentis menſis Decembris appellatio
vero fuerit interpoſita die 17. eiuſdem, & ſic
infra decendium à die intimationis, vtique
facta fuit in tempore, cum tempus datum ad
appellandum non currat à die latæ ſententiæ,
ſed à die intimationis, & habitæ notitiæ *l. 1.
§. final. quand. appellan. ſit l. ab eodem C. quem. &
quand. Iudex Rota deciſ. 155. num. 11. coram Emi-
nen. D. Card. Ottbob.* Præſertim quando intima-
6 tio fieri debet, vt in hoc caſu tàm ex forma
Statuti lib. 2. rubr. 70. quam conditionis ap-
poſitæ in eadem ſententia *Natt. conſ. 51. nu. 1.
Rota coram ſ. m. Greg. deciſ. 31. num. 8. & dec. 725.
num. 9. part. 2. rec. & not. Vbert. d. citat. cap. 10.
num. 322.*

Minus ab illis excuſat exceptio deſertionis
7 appellationis, quia conſtat cauſam fuiſſe cō-
miſſam intra terminum iuris à die interpoſi-
tę appellationis, & citationem cum inhibitio-
ne fuiſſe in partibus exequutam, quibus con-
currentibus appellatio non intelligitur deſer-
ta *iuxta deciſ. Caputaque 38. la 2. part. 1. & deciſ.
115. part. 2. Rota deciſ. 734. numer. 2. part 4. di-
uerſ.*

Atque ita pro monialibus tantum infor-
mantibus reſponſum.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Repudiatio hęreditatis ex quibus actibus inducatur.

SVMMARIVM.

1 *Repudiatio hæreditatis probatur expoſitiua declaratione, & ex actibus incompatibilibus cum aditione.*

2 *Hæreditas repudiata amplius adiri non poteſt.*

3 *Reſtitutio aduerſus repudiatam hæreditatem nec minori datur quando poſt quadriennium lapſum eſt etiam triennium & n. 8.*

4 *Mandatum preſumptum deſumitur ex productione iurium, quæ aliter quam à principali haberi non potuerunt.*

5 *Aditio hæreditatis opulentæ faſilius præſumitur.*

6 *Repudiatio hæreditatis damnoſæ de facili præſumitur.*

7 *Repudiatio quando eſt facta cum declaratione, quod per quemcumque actum non induceretur aditio, tunc ſubſequentes actus arguentes aditionem non releuant & 9.*

10 *Repudiatione attenta actus ſequentes cenſentur facti citra ius & nomen hæredis ad limites proteſtationis iam factæ.*

11 *Actus æquiuoci, qui ex alio titulo potuerunt fieri, non inducunt aditionem.*

12 *Reſtitutio petita aduerſus omiſſam aditionem ſupponit hæreditatem præcedenter non fuiſſe aditam.*

DECISIO CXIX.

QVamuis non dubitaretur in prima de-
ciſione huius cauſæ ſub die 18. Iunij
1657. quin pactum redimendi adie-
ctum in inſtrumento venditionis domus ex-
piraſſet ob lapſum temporis 50. annorum, &
vltra, attamen fuit reſolutum eſſe locum re-
trouenditioni domus ex capite reſtitutionis
in integrum competentis Franciſcę Morandę
tanquam hęredi Ioannis Iacobi Patris, ob prę-
ſumptam in ea ignorantiam, ſed quia reuoca-
ta in dubium deciſione prędicta conſtitit ipsā

repudiaſſe hæreditatem paternam ab ea receſ-
ſum fuit, vt in alia d. 7. Iunij 1658. vndè ho-
die propoſito dubio an ſit ſtandum in primo,
vel ſecundo loco deciſis DD. in ſecunda re-
ſolutione perſiſtendum eſſe reſponderunt.

Nam viſum fuit ineuitabile motiuum re-
pudiationis ex eo, quod poſtquam dicta hæ-
reditas Ioannis Iacobi tanquam damnoſa fuit
expreſsè repudiata ab Alexandro, & alijs fi-
lijs vſque de anno 1624. cum declaratione,
quòd per quemcunque actum non intende-
bat recedere à dicta repudiatione & quod bo-
na, & domos retinebat pro creditis dotis ma-
ternæ, vt latius in præſenti *Summario num.* 1.
eadem Moranda pulſata à creditoribus dicti
Ioannis Iacobi de anno 1638. & 1650. exhi-
buit fidem dictæ repudiationis, vlterius decla-
rauit nihil habere, vel poſſidere, quod ſpe-
ctet ad dictam hæreditatem, & non eſſe, nec
eſſe velle hæredem Ioannis Iacobi *Summario n.
2. cum tribus ſeqq.* ex quibus actibus incompati-
1 bilibus cum aditione non poteſt dubitari ipſā
repudiaſſe hæreditatem *ad tex. in l. recuſari ff.
de acquir. hæred. Peregr. conſ.* 55. *num.* 10. *& ſeqq.
lib.* 4. *Burſatt. conſ.* 88. *num.* 16. *& relatis alijs in ſe-
cunda dec. huius cauſa* §. *viſum enim fuit,* & con-
2 ſequenter non potuiſſe anno 1656. præuia re-
ſtitutione in integrum pendente lite, & poſt
3 lapſum tanti temporis de nouo illam adire,
cum nec minori detur reſtitutio in integrum
aduerſus repudiationē à ſe factam elapſo qua-
driennio poſt triennium permiſſum ad reuo-
candam abſtentionem *iux. tex. in l. final. C. de re-
pud. hæredit. Rot. deciſ.* 1541. *num.* 1. *coram Pænia,
& in alia deciſione* §. *non obſtat aditio*.

Nec dicatur ſicuti in præcedenti dicebatur
repudiationem fuiſſe factam à perſona non
habente ſpeciale mandatum, quia placuit reſ-
ponſio, quod dum repudiatio facta fuit à pa-
truo ad effectū illam liberandi à vexationibus
creditorum, prout liberata fuit, de illius man-
dato dubitari non poteſt ſaltem præſumpto,
4 attenta productione iurium, quæ aliter ha-
beri non potuerant, quam ab ipſa Moranda
Rota coram Millin. deciſ. 278. *num.* 3. *& in alijs in
noſtra dec. comprobatis* §. *nec obſtare in fin.* & eo
libentius, dum ex repudiatione facta per Ale-
xandrum fratrem conſtat, quod hæreditas erat
grauata debitis, & litibus inuoluta, prout com-
probauit ſubſequuta deputatio Curatoris,
quod non leue præſtat adminiculum ad indu-
5 cendam illius repudiationem, ſicut enim fa-
cilius præſumitur aditio quando hæreditas eſt
6 opulenta; ita de facili præſumenda eſt repu-
diatio quando eſt damnoſa argumento *text. in
l. is poteſt ff. de acquir. hæred. Peregr. d. conſ.* 57. *num.*
11. *lib.* 4. *Cornens conſ.* 310. *col. ad fin. lib.* 3. *Rota
dec.* 800. *n.* 7. *par.* 1. *diuerſ.*

Nec ſubſiſtit, quod tam Alexander, quam
ipſa Moranda repudiationem poſtea reuoca-
uerint, quoniam licet Alexander pro dotan-
dis ſororibus vendiderit domum paternam,
& Moranda poſſederit non nullas alias em-
phyteuticas pariter hæreditarias, tamen dum
7 in antecedenti repudiatione Alexander decla-
rauit, quod per quemcunque actum non in-
tendebat ſibi præiudicare, nec aditionem in-
ducere, quodque bona, & domos retinebat
pro dote materna, & à Moranda fuerit ratifi-
cata, vt ſupra dictum eſt, actus huiuſmodi
ſubſequentes nullatenus poſſunt inducere re-
uocationem abſtentionis; eſto enim, quod
8 ex actibus interentibus aditionem inducatur
reuocatio repudiationis, quæ licita eſt dum-
modò fiat intrà triennium *dicta l. ſi quis C. de
iur. deliber. & l. final. C. de repud. hæred.* attamen
quando hæreditas fuit repudiata facta tali pro-
9 teſtatione, actus ex quibus prætenditur aditio
non releuant, niſi explicitè contineant receſ-
ſum ab antecedenti repudiatione *l.* 1. *C. de re-
pud. hæred. Cyriac. controu.* 193. *num.* 47. *Paſchal.
de patr. poteſt. part.* 4. *cap.* 1. *num.* 24. *Rota in Romana
cenſus* 1. *Iulij* 1641. *cor. b. me. Bichio, & in Roma-
na ſeu Vrbeuetana Pecun.* 16. *Martij* 1646. *coram
10 Reu. Tarraconen.* ſed facti cenſentur citra ius,
& nomen hæredis iuxta formam dictæ prote-
ſtationis *per tex. in l. & ſi quis* §. *pleriſque ff. de
religioſ. & ſumptib. funer. Menoch. conſ.* 44. *n.* 22.
& Surd. deciſ. 154. *num.* 19. *in fin.*

Et nihilominus, quod Moranda poſſede-
rit domos emphyteuticas, & hæreditarias pa-
tris, & canones ſoluerit ceſſat ex eo, quod
ipſa erat hæres Franciſci fratris, qui poſſide-
bat domos prædictas occaſione dotis maternę
prout pariter ceſſat, quod pulſata pro fructi-
bus cenſus tanquam hæres Patris terminum
ſuſceperit, & fructus perſoluerit, quia ſuſce-
ptio termini non fuit facta cum qualitate hæ-
reditaria, & fructus erant ſoluendi dum poſ-
ſidebat fundum cenſitum, adeout eò minus
ex huiuſmodi actibus liceat inferri ad aditio-
nem hæreditatis, nam cum omnes ſint æqui-
11 uoci nunquam poſſunt inducere aditionem
dicta l. 1. *C. de repud. hæred. Rot. in dicta Romana
ſeu Vrbeuetana Pecuniaria* 16. *Martij* 1646. *coram
Reu. Tarraconen. cum alijs in prima dec. allegatis* §.
minus ſuffragari.

Hinc nec releuat ſolutio facta Camillæ Ga-
briellæ, quia facta fuit ab inquilinis ex pen-
ſionibus Domus, quæ non poterat à Franci-
ſco euitari cum eſſet hæres Alexandri fratris,
qui conſenſerat aſſignationi, & ſanè fruſtrà
12 inſiſtitur ſuper tali reuocatione abſtentionis,
dum ipſa Moranda nouiſſimè petendo reſti-
tutionem in integrum aduerſus omiſſam adi-
tionem faſſa eſt, quod per actus præcedentes
nullo modo intellexit adire, vt fuit ponde-
ratum *in præcedenti deciſione* §. *minus ſuffragari
verſ. & hoc idem competebat*, nulla enim maior
probatio, quam propria confeſſio, vt eſt vul-
gatum.

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum.

Confirmata, *vt infra deciſ.* 158.

PLA-

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Recurſus habiti ad iudices laicos ad turbandam poſſeſſionem vigore mandati Rotalis ſunt attentati, nec releuat illorum renunciatio, niſi refectis expenſis, damnis, & intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Attentata ſunt omnia geſta per vim contra poſſeſſorem vigore mandati Rotalis perſonaliter intimati.*

2 *Recurſus habiti ad iudicem inferiorem ad ſe confouendum in poſſeſſione pendente lite in Rota ſunt attentati.*

3 *Recurrentes ad iudices laicos in cauſa Rotali incidunt in excommunicationem Bullæ in Cœnæ Domini.*

4 *Bona quando dicantur cadere ſub mandato, ſeu lite Rotali.*

5 *Exceſſus exequutionis deduci debet in Rota non coram iudicibus inferioribus carentibus iuriſdictione diſcutiendi iuſtitiam mandatorum Rotalium.*

6 *Renunciatio attentatis, ſeu recurſibus requirit ſpeciale mandatum.*

7 *Renunciatio attentatis ſeu recurſibus non releuat, niſi reficiantur expenſa, damna, & intereſſe.*

8 *Attentata ſunt realiter purganda, nec ſufficit oblatio cum depoſito vnius iulij.*

9 *Poſſeſſio capta poſt reſcriptum ſignaturæ ſine præiudicio non eſt attentata, quamuis deinde ſuperueniat reſcriptum cum facultate manutenendi quem de iure.*

10 *Clauſula* cum facultate manutenendi quem de iure, *impedit exequutionem faciendam, ſed non reuocat iam factam.*

DECISIO CXX.

CVm præuijs ſententijs Rotalibus fuerit Nicolaus Hieronymus immiſſus in poſſeſſionem omnium bonorum, Primogenituris Ioſephi ſenioris, & Nicolai de Ferratijs ſuppoſitum, & ſingnanter vnius prædij in vocabulo *Ronedo*, & alterius nuncupati *la Caſa de Gobbi*, & vigore mandati Rotalis fuerint perſonaliter inhibiti tam Paulus, quam Antonius, & Gaſpar nè auderent immiſſum moleſtare, nihilominus, quia non obſtante dicta inhibitione impetrarunt à iudice laico præceptum pœnale contra eundem Nicolaum Hieronymum nè ingrederetur dicta bona, & de facto ſurripuerunt vuas, & ad quamplures actus præiudiciales deuenerunt, propoſui dubium, an conſtet de attentatis, & affirmatiuè reſponſum fuit.

Tum propter vim, & violentiam illatam
1 de facto poſſidenti vigore mandati Rotalis
perſonaliter intimati, vt ſæpe reſpondit *Rota, vt in deciſione 272. num. 1. part. 3. rec. & in Bononien. attentatorum 18. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Decano, & in Bononien. iuriſpatronatus de Granagliolo 24. Martij præteriti coram R. P. D. meo Meltio*, tum propter recurſum habitum ad Iu-
2 dicem inferiorem ad ſe confouendum in poſ-
ſeſſione pendente lite in hoc ſacro tribunali, vt in his terminis dictum fuit *in dec. 337. num. 5. & ſeqq. poſt modern. Peruſin. de manut. & in Peruſina reintegrationis 8. Februarij 1658. coram R.*
3 *P. D. meo Veroſpio* maximè, quia Iudex inferior eſt laicus, vt proindè inciderint in excommunicationem Cœnæ Domini prout pluries firmauit Rota *vt coram Buratt. dec. 23. n. 9.* & in alijs, quæ poſſent cumulari.

Nec ab attentatis excuſari valent ex eo,
4 quod in mandato non comprehenderentur
bona, de quibus fuit capta poſſeſſio, quia cum illud contineret omnia bona ſubiecta dd. Primogenituris, negari non poteſt, quod comprehendat bona controuerſa, de quibus non ſolum fit mentio in teſtamento, ſed apparent deſcripta in inuentario, & ſpecificè fuerunt expreſſa *in deciſione 16. Iunij 1653. coram Ren. Præſide Valliſoletano confirmata die 4. Februarij. 1656. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Et in omnem caſum ſub prætextu, quod fuiſſet in executione exceſſum, non erat recurrendum ad alios Iudices, ſed tenebantur adire Rotam, ibique prætenſum exceſſum opponere, cum Iudices inferiores neceſſita-
5 tem parendi potius habeant, quam auctori-
tatem diſcutiendi iuſtitiam mandatorum Rotalium *Rota in Meſſanen. Decanatus 13. Februarij 1645. coram Ren. Terracinen. & in dicta Peruſina reintegrationis 8. Febr. 1658. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

6 Aſſerta renunciatio non releuat, nam vl-
tra quod non conſtat de ſpeciali mandato, vt opus eſſet ad hunc effectum *Lancell. de attent. part. 3. cap. 29. num. 3. Rota coram ſ. m. Greg. dec. 486. num. 18.* Adhuc illa non ſuffragatur niſi
7 reficiantur expenſæ, ac damna, & intereſſe
paſſa *Add. ad Greg. d. deciſ. 486. num. 19. Rota in Auenionen. attentatorum 14. Febr. 1650. & 10. eiuſdem menſis 1653. coram R. P. D. meo Celſo* vbi
8 etiam firmatur non ſufficere oblationem cũ
depoſito vnius Iulij, ſed realiter, & cum effectu eſſe purganda attentata *iuxtà doctrin. Bald. in cap. conquerente de reſtit. ſpoliator. cum alijs adduct. per Card. Seraph. deciſ. 1176. n. 2.*

Demum non ſubſiſtit, quod Nicolaus Hieronymus cœperit poſſeſſionem poſt reſcriptũ ſignaturæ cum clauſula, *cum facultate manutenendi quem de iure*, indeque etiam ipſe attenta-
9 uerit, nam, cum poſſeſſio capta fuerit die 25.
Auguſti, & ſic poſt primum reſcriptum ſignaturæ cum clauſula, *ſine præiudicio*, non poteſt vllo modo dici attentata, & quamuis indè emanauerit aliud reſcriptum *cum facultate manutenendi quem de iure*, adhuc cum exequutio iam eſſet facta, & poſſeſſio apprehenſa non potuit cauſare attentata, quia clauſula
10 prædicta impedit exequutionem faciendam,
non autem reuocat iam factam, & conſummatam *Rota deciſ. 305. numer. 15. & ſeqq. part. 6. recent. & in Auenionen. Attentatorum 10. Iunij*

1646. coram Reueren. P. D. meo Celſo.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

ROMANA RESTITVTIONIS DOTIS.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Subſtitutiones quando dicantur dependere ab vnica conditione, ita vt illa non verificata omnes expirent.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutiones ſequentes euaneſcunt, ſi dependent ab vnica conditione, quæ iam defecit, & numer. 13.*

2 *Subſtitutio non ſtat independenter, & de per ſe, quando ex littera teſtamenti apparet ſtare per modum continuati ſermonis.*

3 *Copula, & poſita in eadem oratione æquat copulata, & diſpoſitionem pariformiter determinat.*

4 *Subſtitutio ſequens quando ſit appoſita ad continuandam diſpoſitionem cum iiſdem qualitatibus, conditionibus, & n. 7.*

5 *Verba conſequutiuè adiecta eidem diſpoſitioni non inducunt nouam diſpoſitionem, ſed denotant ordinem ſuccedendi per prius, & poſterius.*

6 *Hæreditas non datur ad certum tempus.*

8 *Compendioſa quando inducatur ex mentione mortis & nu. 10.*

9 *Conditiones ſuſpendunt diſpoſitiones.*

11 *Subſtitutio dependens regulatur ab eadem conditione adiecta antecedenti ſubſtitutioni.*

12 Conſ. Gabriel. 117. lib. 1. *declaratur.*

14 *Conditionalis diſpoſitio corruit deficiente conditione.*

15 *Ad hæreditatem quando non inferatur ex onere legati.*

16 *Fideicommiſſum non ſtat ſimul cum abſoluto dominio, & libera facultate.*

DECISIO CXXI.

VIſa ſunt inconcuſſa fundamenta poſtremæ reſolutionis factæ in hac cauſa die
14. Decembris 1657. in qua, recedendo à contraria deciſione edita 22. Iunij eiuſdem anni
firmatum fuit ſubſtitutionem Societatis S. Annæ eſſe ſubordinatam, & dependere à præcedenti ſubſtitutione Archiconfraternitatis Sãctiſſime Trinitatis facta in caſum, quod Octauius heres recuſaret, ac proindè excluſa Archiconfraternitate ob defectum dictę conditionis, excluſam etiam remanſiſſe ſocietatem ex regula, quod euaneſcunt ſequentes
1 ſubſtitutiones, quando primę conditio non extitit, à qua dependent, cum appoſitę cenſeantur quatenùs primę conditio verificetur *l. cum teſtamentum ff. de hæred. inſtituen. Burſatt. conſ. 263. & conſ. 137. num. 20. Hond. conſ. 78. nu. 43. lib. 1. Rota deciſ. 519. num. 2. part. 1. rec. & aliis fuſius deductis in alia deciſ. §. ex quo contextu coram me.*

Nec eſt dubitandum, quin vocatio ſocietatis ſit reſtricta ad caſum recuſationis Octauij ſicuti in eodem caſu duntaxat vocata fuit Archiconfraternitas, nam præter quod eſt lit-
2 terale, cum ſubſtitutio Societatis non ſtet independenter, & de per ſe, ſed per modum
3 continuati ſermonis, ac per copulam, & quę poſita prout hic in eadem oratione, ęquat copulata, & diſpoſitionem pariformiter determinat, vt in his terminis reſpondit *Anchar. conſ. 337. num. 2. Petr. de fideic. quæſt. 6. num. 7. Fuſar. de ſuſtit. quæſt. 325. num. 15. & 403. num. 9. Rota coram Duran. deciſ. 339. num. 33. in fin.*
4 comprobatur ex eo, quod cum Archiconfraternitas non ſit perpetuo ſubſtituta, ſed durante tantum Octauij vita, ſequens ſubſtitutio ſocietatis cenſeri debet appoſita ad continuandam diſpoſitionem cum eiuſdem qualitatibus, & conditionibus, non autem ad principaliter diſponendum, vt oſtendunt illa verba *E dopò morto detto Signor Ottauio ſucceda ſubito la Compagnia di S. Anna*, quę tanquam conſe-
5 quutiuè adiecta eidem diſpoſitioni factę ad fauorem Archiconfraternitatis non inducunt nouam diſpoſitionem diſtinctam, & diuerſam à præcedenti, ſed ſolum denotant ordinem ſuccedendi per prius, & poſterius, vt dixit *Rota deciſ. 167. num. 6. verſ. & illa dictio poſt part. 2. recent. & deciſ. 607. numer. 1. & 2. apud Merlin.*

Et potiſſima ratione conuincitur, dum enim teſtatrix voluit, quod recuſante Octauio Archiconfraternitas ſuccederet ſolum ad eius vitam, quæ diſpoſitio in futurum reddebatur imperfecta ratione temporis deter-
6 minati, ad quod hęreditas dari non poteſt, *vt textus eſt in l. hæreditas ex die ff. de hæredib. inſtit.* ſubſtitutio ſocietatis facta poſt obitum Octauij, à qua diſpoſitio remanſit perfecta,
7 & abſoluta, merito iudicatur acceſſoria, & continuatiua ad primam ſubſtitutionem cum omnibus ipſius qualitatibus iuxt. doctrin. *Bartol. in l. 1. num. 2. verſ. tu dic ff. de publican. & vectigal. Ruin. conſ. 170. num. 9. Rota diuerſ. dec. 490. num. 7. part. 4. in rec. deciſ. 168. numer. 11. & 12. part. 6. cum aliis relatis in prima deciſione §. 2. quia.*

Nec ſubſiſtit, quod ſubſtitutio ſit facta ei-
8 dem Octauio vtpotè facta poſt eius mortem, cuius mentio præſefert ſubſtitutionem compendioſam continentem vltra vulgarem fideicommiſſariam, vltra quod enim cum facta fuerit in caſum, quod ipſe recuſaret, non poteſt dici facta eidem, ſed ad ſuſpendendam
9 diſpoſitionem, vt eſt de natura omnium conditionum *Bartol. in l. illis liberis ff. de condition. & demoſtrat. & in l. lucius ff. de alim. & cibar. legat.*
10 mentio mortis neceſſaria fuit in hac ſubſtitutione ad complendam diſpoſitionem imperfectam, non enim teſtatrix per illam intellexit aliquod fideicommiſſum inducere, ſed in terminis prioris ſubſtitutionis ſocietatem ſubſtituere poſt obitum Octauij, vt propterea ſub-
11 ſtitutio huiuſmodi regulari debeat à conditione in prima ſubſtitutione expreſſa *ex adduct. per Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 683. numer. 20. Rota coram Coccin. deciſ. 294. numer. 7. cum aliis, quæ in præ-*

in præcedenti deciſione recenſentur §. nam præter quod.

12 Hinc non poteſt applicari *conſ. Gabr. 117. lib. 1.* ſiquidem ibi conſtabat de voluntate teſtatoris, quod ſubſtitueret in quemcunque caſum tam vulgaris, quam fideicommiſſariæ, nec ſubſtitutio ſecundi gradus pēdebat à conditione adiecta primo gradui, ſed ſtabat principaliter, ac de per ſe. Hic autem ſubſtitutio

13 ſocietatis eſt acceſſoria ad ſubſtitutionem Archiconfraternitatis vndè cum illa euanuerit ex defectu conditionis recuſationis Octauij, qui acceptauit hæreditatem, hæc quoque ab ea pendens euanuit *iuxt. Ancharan. conſ. 137.*

14 quia diſpoſitio conditionalis deficiente conditione totaliter concidit *l. vnica §. ſin autem aliquid ſub conditione C. de caduc. toll. l. qui hæredi §. Palutius ff. de condit. & demoſtr. Rota in Bononien. fideicommiſſi de Pinchiaris 28. Martij præteriti coram me §. vndè cum Iſabella.*

Argumentum deſumptum ad fauorem ſocietatis ex onere miſſarum poſt obitum Octauij, ruit ex eo, quod onus huiuſmodi fuit im-

15 poſitum tantummodò ſuper locis montium, nec negatur, quod ſocietas ſuccedere debeat in locis montium, in quibus Octauius fuit relictus duntaxat vſusfructuarius, ſed controuertitur reſpectu totius hæreditatis, in qua

16 Octauius conſtitutus fuit Dominus abſolutus ex qua proindè libera facultate fideicommiſſum prorſus excluditur *Fuſar. conſ. 8. num. 9. & conſ. 119. num. 13. Surd. deciſ. 272. num. 14. Rota in Romana Cenſus 14. Iunij 1654. cor. b. m. Bichio cum alijs in deciſ. huius cauſa 6. Febr. 1654. cor. b. m. Peutingen.*

Et ita concluſum fuit vtraque parte informante.

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Ven. 6. Iunij 1659.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas patet ex reuolutione actorum.*

2 *In ſtatu Vrbini bona emphyteotica ſunt redacta ad inſtar allodialium, & Domini directi etiam Eccleſiaſtici tenentur reinueſtire proximiores, & hæredes defuncti, & n. 3.*

4 *Ad renouationem petendam annus currit à die ſcientiæ.*

5 *Renouationem petendi ius durat triginta annis, quādo infra annum fuit inueſtitus extraneus.*

6 *Renouatio in ſtatu Vrbini fit pro canone non excedente quinquageſimam partem fructuum, & pro laudemio ad rationem duorum pro centenario.*

DECISIO CXXII.

IN hac cauſa duæ emanarunt deciſiones altera ſub die 20. Aprilis 1654. altera die 4. Maij 1657. coram R. P. D. meo Celſo. In quarum prima firmatur Monachos S. Paterniani teneri renouare inueſtituram ad fauorem Dominici Balleoni vti hæredis Catherinæ de Bonieronimis ad formam Breuis f. m. Vrbani VIII. & in ſecunda præſcribitur quantitas tam Canonis, quam Laudemij iuxta tenorem eiuſdem Breuis, & ita lata fuit ſententia Rotalis commiſſa veró mihi cauſa appellationis hodie pro illius confirmatione reſponſum fuit.

1 Conſtat enim de validitate ſententiæ Rotalis ex reuolutione actorum, in quibus apparet concurrere omnia neceſſaria *iuxta deciſ. Caputaq. 260. part. 2. & firmatum fuit in deciſ. 325. numer. 3. part. 5. recent. & coram Merlin. 434. num. 1.*

Iuſtitia verò reſultat ex eiſdem Deciſioni-

2 bus, vbi quod vigore d. Breuis eueniente deuolutione bonorum emphyteuticorum ſtatus Vrbini Domini directi, etiam Eccleſiaſtici, non poſſunt illa pro ſe retinere, vel extraneos inueſtire, ſed tenentur reinueſtire proximiores, ſeù hęredes defuncti, & emphyteutæ poſſidenti tribuitur facultas de dictis bonis liberè diſponendi, adeout cenſeantur redacta ad inſtar bonorum patrimonialium, vt de ſimili Indulto Ciuibus Ferrarienſibus ob Bonifacianam Bullam conceſſo reſpondit *Rota in rec. deciſ. 319. num. 1. & 2. part. 5. & coram Duran. deciſ. 254. num. 5.* vndè cum dicta Catherina vltima poſſeditrix bonorum, de quibus agitur

3 inſtituiſſet ſibi hæredem dictum Balleonum, tenebantur Abbas, & Monaci illi concedere renouationem, non autem Andream Mariottum penitus extraneum inueſtire *ex bene deductis in prima deciſione §. vndè cum dictum Breue, & ſeq.*

Licet Balleonus intra annum renouationem inueſtituræ non petierit, nam, vt reſpondetur *in eadem deciſione*, cum annus non com-

4 putetur niſi à die ſcientiæ *iuxt. Gabr. de iur. emphyt. concluſ. 1. num. 11.* & non conſtet, quod habuerit notitiam, quod emphyteuſis fuiſſet ad Eccleſiam deuoluta antè petitam renouationem, potuit illam etiam poſt annum petere, præſertim cum infra annum fuerit in-

5 ueſtitus extraneus, quo caſu ius petendi renouationem durat ſpatio triginta annorum *Gabr. vbi ſupra num. 12. & pluribus relatis comprobat d. deciſio §. final.*

6 Renouationem autem huiuſmodi faciendam eſſe pro reſponſione, ſeu canone non excedente quinquageſimam partem fructuū, & pro laudemio ad rationem duorum pro cētenario diſponitur in eodem Breui, & ita etiam inſpecto iure communi in rebus emphyteuticis ſeruari plenè probatum fuit *in ſecunda deciſione*, cuius motiua ſunt adeó clara, & bene fundata, vt remoueant penitus omnem difficultatem.

Et ſic Balleono tantum informante, monacis verò pluries citatis fuit reſolutum.

REATINA CASTRORVM.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Statutum vrbis de duabus conformibus non procedit contra aduenas, ſeu exteros, quorum incolatus non probatur, nec quando ſententia eſt nulla, & iniuſta: ſententia quando ſit nulla ex defectu citationis, & pluralitas quando non reſoluatur in ſingularitates.

SVMMARIVM.

1 *Statutum vrbis de duabus conformibus ſeruatur dumtaxat inter ciues, incolas, vel diſtrictuales.*

2 *De diſtrictu eſſe aliquem locum non probatur fide extraiudiciali.*

3 *Statutum vrbis de duabus conformibus non procedit in caſu mixto, quo lis agatur inter ſubditos, & aduenas, ſed in caſu ſimplicis inter ciues, vel incolas, & diſtrictuales.*

4 *Incolatus ex eo, quod quis contraxerit vti ciuis Romanus, non probatur, niſi concurrente decennali habitatione cum animo non recedendi.*

5 *Incolatus probari debet in originario extra diſtrictum.*

6 *Statutum Vrbis de duabus conformibus intelligitur de ſententijs validis, & iuſtis.*

7 *Sententia nulla, & iniuſta non tranſit in iudicatum.*

8 *Sententia ſine citatione non ſubſtinetur.*

9 *Nullitas ex defectu citationis eſt omnium præcipua.*

10 *Sententia non nocet non citatis.*

11 *Curatoris aſſiſtentia, & defenſio requiritur in iudicio contra minores, nec ſufficit fuiſſe citatum eorum Procuratorem.*

12 *Citari vt debeat poſſeſſor, ſufficit poſſibilitas defenſionis, & qualibet prætenſio.*

13 *Sententia nulla quoad nominatum, ſed non citatum ratione connexionis, eſt nulla etiam quoad citatum.*

14 *Renuncianti ad iura renunciata in tranſactione non datur amplius regreſſus.*

15 *Conditio in euentum mortis omnium non verificatur per obitum vnius.*

16 *Dictio*, dictorum, *ſonans in pluralitatem, requirit verificationem in omnibus ſeu pluribus, ſecus autem in vno.*

17 *Verba, tunc & tali caſu, inducunt formam, & limitant diſpoſitionem ad caſum expreſſum, excludendo alios caſus.*

18 *Pluralitas non reſoluitur in ſingularitates, quando eſt reſtricta ad collectiuam vniuerſalem, & numer. 24.*

19 *Et quando non repugnat menti contrahentium.*

20 *Dictio*, in ſolidum, *excludit reſolutionem in ſingularitates.*

21 *Pluralitas non reſoluitur in ſingularitates in contractibus.*

22 *Renuncianti fauore fit interpretatio in contractu lucratiuo.*

23 *Ius accreſcendi habet locum in fauorabili contractu tranſactionis.*

25 *Pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates, quando conditio ſi ſine filijs reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem.*

DECISIO CXXIII.

POſſidebant Caſtra de quibus agitur quatuor fratres de Morerijs Franciſcus, Hieronymus, M. Antonius, & Attilius, ex quibus defuncto Franciſco relicto Tancrede filio prætendebant Patrui illum excludere à ſucceſſione Patris vt illegitimum. Hinc orta controuerſia, diuturnam poſt litem fuit inter ipſos inita tranſactio, in qua Tancredes acceptis ſcutis quatuor mille, & centum renunciauit Patruis portionem hæreditariam ſub conditione redeundi ad primæua iura in caſu illorum obitus ſine filijs legitimis, & naturalibus.

Defunctis igitur Attilio, & M. Antonio nullis relictis filijs legitimis, & poſtea Hieronymo, qui poſt ſe Thomam filium reliquit; Tancredes agitata lite coram A. C. ſuper eorum ſucceſſione, & demum deuoluta cauſa ad Rotam coram b.m. Dunozetto, aduerſus Thomam obtinuit præuijs duabus deciſionibus altera ſub die 27. Febr. altera ſub die 3. Iulij 1651. immitti in poſſeſſionem pro quinque ex duodecim vncijs ſupradictorum Caſtrorum, duabus ſcilicet pro ſucceſſione Franciſci patris, vna cum dimidia ex ſucceſſione Attilij, & alia cum dimidia ex ſucceſſione M. Antonij, reliquæ verò ſeptem vnciæ remanſerunt Thomæ, tres ſcilicet pro integra ſucceſſione Hieronymi Patris, vna pro ſucceſſione Franciſci patrui vigore prædictæ concordiæ, vna cum dimidia pro ſucceſſione Attilij, & alia cum dimidia pro ſucceſſione M. Antonij excluſis in totum, imò in ſententia expreſsè condemnatis Angelo, & Octauio de Marerijs, qui aſſerebant ſe filios naturales Attilij.

Interpoſita appellatione per Thomam, & ex parte dictorum Angeli, & Octauij obtenta commiſſione admiſſionis ad cauſam, & cauſa appellationis directa R. P. D. meo Albergato cum clauſula *conſtito, quod ſit locus Ægidianæ exequatur, ſin minus cauſam appellationis cognoſcat*, propoſito dubio die 13. Maij 1652. Rota cenſuit locum eſſe Ægidianæ. Verum cauſa repropoſita die 31. Ianuarij 1656 reſpondit, quod Ægidianam deciſionem eſſe reformandam, ratione Clericatus Octauij, in reliquis verò ad fauorem Tancredis ſtandum fore in deciſis, quam reſolutionem ſubinde die 8. Iunij 1657. DD. confirmarunt. Lata proinde ſententia per R. P. D. Albergatum confirmatoria alterius b. m. Dunozetti fuit commiſſa poſtmodum mihi cauſa cum clauſula, *an ſit locus ſtatuto de duabus conformibus*, & ſemel atque iterum propoſito dubio fuit hodie per DD. negatiuè reſponſum.

1 Siquidem Statutum Vrbis, quo Sancitum eſt nè in vna, eademque cauſa ſecundo liceat prouocare, ſed duæ ſententiæ conformes habeant

beant vim rei iudicatæ ſeruatur duntaxat in-
ter Ciues, & Incolas, vel diſtrictuales, vt in
cap. 180. in fin. lib.1.ſtatut. Vrb. & dixit Rota co-
ram Coccin. deciſ. 426. num.1. Vndè cum Tho-
mas natus fuit in Terra Collis Fegati in Re-
gno, Angelus verò, & Octauius in Caſtro
2 Aſcreæ, quæ de diſtrictu non probatur ſpre-
ta fide extraiudiciali, vtpote fidem non faci-
enti, non comprehenduntur ſub tali ſtatuto,
& hæc ſola non comprehenſio collitigantium
ſufficeret ad excluſionem prædicti iuris mu-
3 nicipalis, cum ſtatutum diſponat ſolum in
caſu ſimplici quando lis agitur inter ciues in-
colas, vel diſtrictuales, non autem vbi iudi-
cium pendet inter ſubditos,& aduenas ſimul,
vt ratiocinatur Ancharan. conſ.37. num.2.in fin.
cum ſeq. & firmauit Rota coram Card. Millin. deciſ.
361. num.2. Nihilominus ſtatutum non intrat
etiam reſpectu Tancredis, quippè qui ſit pa-
riter forenſis exortus in ſupradicto loco Col-
lis Fegati, licèt tam ipſe, quam Thomas vti
4 Ciues Romani contraxerint. Ex huiuſmodi
namque enunciatiuis deſumi non poteſt ſuffi-
ciens, & neceſſaria probatio incolatus, non
probata habitatione decennali in Vrbe cum
animo nunquam recedendi l. Ciues. de incol. &
l.non vtique ff ad municipal. Gabr. conſ. 189. num.
20. cum ſeqq. & alijs relatis Grat. diſcept. 569. nu.
5. & ſeqq. Maximè dum conſtat de illorum
5 origine extrà diſtrictum, vt fuit reſponſum
coram Buratt. deciſ. 75. numer. 19. 20. & ſequen-
tibus.

Sed vbi etiam verſaremur inter Ciues, vel
6 diſtrictuales adhuc non eſſet locus ſtatuto de
exequendis duabus conformibus, cum ſit in-
telligendum de ſententijs validis, & iuſtis Ma-
reſcott. var. reſolut. cap.36.num.30. lib.1. Mohed.
deciſ. 11. de re iudic. Rota coram Coccin. deciſ.294.
num.1. & in rec. deciſ. 179. cum alijs per Grat. diſ-
cept.691.num.27. Regulare enim eſt ſententiam
7 nullam,& injuſtam non tranſire in iudicatum.
l.ſi expreſſim vbi Bart. & alij ff. de appellat. Rota
deciſ. 339. cor. ſ. m. Greg. nec eſſe exequutioni
demandandam l.ſi cum nulla ff. de re indicata Rot.
deciſ.689. num.2.part. 1. & deciſ. 500. num.5. in
fin. par.4.rec.

Defecit autem validitas in præſenti, quia
prima ſententia lata fuit contra Angelum, &
8 Octauium abſque citatione, ſine qua non
poteſt ſubſtineri ad text.in l.de vnoquoque ff.de re
iudicata Clement. Paſtoralis eod. tit. Rota deciſ. 8.
num. 1. & deciſ. 163. eodem num. coram Duran. in
9 rec. deciſ. 474. n. pariter 1. & hæc nullitas eſt
omnium præcipua iuxt. Menoch. conſ. 345. nu.
13. & Vant. de nullit. ex def. citat. numer. 2. & 9.
10 Ideoque talis ſententia non poteſt illis noce-
re vti non citatis dicta l.de vnoquoque vbi gloſs.
& DD. ff. de re ind. Rota dec. 185. num. 14. coram
Duran. & in Mediolanen. Penſionis 31. Ianuarij
1646. cor. b. m. Dunozett. etiam ſi citatus fuerit
11 eorum Procurator, quia cum eſſent mino-
res, opus erat aſſiſtentia, & defenſione Cura-
toris iuxt. tex. in l.cum & minores C. ſi aduerſ. rem
ind. & in ſpecie dixit Rota dec.95. à num.5. & dec.
155. à nu.15. cor. Em. Card. Otthobono, idemque
agnouit in d. huius cauſa vltima §. reſponſio vero.

Nec ſubſiſtit reſponſio vltimæ deciſionis,
quod attento ipſorum non iure nullatenùs
12 erant citandi, nam vltrà quod ad effectum
prædictum ſufficit quælibet prætenſio, ac
etiam poſſibilitas defenſionis, cum exiſterent
in poſſeſſione Caſtrorum, citatio erat omni-
nò neceſſaria cap. licet Epiſcopus ibiq. gloſs. verb.
ac non vacate de preb. in 6. Menoch. de recuper. re-
med. 1. n. 111. Handed. conſ. 20. n. 4. & 5. lib. 1. Grat.
diſcept. 239. n. 25. & 26. Rota dec. 46. n. 7. & deciſ.
500. n. 5. cor. ſ. m. Greg. & Add. ad Buratt. dec. 71.
num. 6.

Et fruſtra contenditur non doceri de eo-
rum intereſſe, dum leguntur nominati, &
comprehenſi in ſententia, adeò vt ratione
13 connexionis, & indiuiduitatis ſententia ſit
etiam nulla reſpectu Thomæ, contrà quem
fuit tranſmiſſa citatio Bald. in l. 1. num. 6. C. de
error. calcul. Rota deciſ. 451. n. 6. & 7. part. 2. rec.
coram Em. D. Card. Otthob. deciſ. 170. num. 24. in
Romana ſeu Veliterna reſtitutionis in integrum 25.
Iunij 1646. & 17. Decembris eiuſdem anni coram
b. m. Bichio, & in Bononien. fideicommiſſi de Bar-
gellinis 24. Nouembris 1651. cor. eod.

Iuſtitia verò viſa eſt non ſubſiſtere, quate-
nus Tancredi ex toto aſſe aſſignantur quin-
que vnciæ, duæ pro ſucceſſione Franciſci Pa-
tris, aliæ verò tres pro ſucceſſione Attilij, &
M. Antonij paruorum, ſiquidem quoad duas
vncias aſſignatas ex hæreditate Franciſci dum
conſtat de renunciatione Tancredis per tran-
ſactionem initam cum Hieronymo aliiſque
Patruis, eidem nulla actio competere poterat
14 ſuper dd. duabus vncijs, cum ad iura renun-
ciata non datur amplius regreſſus textus eſt in
l. quaritur § ſi venditor ff. de edilitio edict. & l. ſi ma-
ritus la 2. § ſi negauerit ff. de adulter. Rota in rec.
deciſ. 125. num. 4. part. 5. in Beneuentana Dotis 18.
Iunij 1655. coram R. P. D. meo Celſo, & in Ro-
mana Domus, ſeu retractus 26. Maij præteriti cor.
me.

Non obſtat renunciationem factam fuiſſe
ſub conditione, quod Patruis decedentibus
ſine filijs legitimis,& naturalibus liceret Tan-
credi ad portionem renunciatam redire, ideò
cum Attilius, & M. Antonius ſinè filijs legi-
timis deceſſerint, quoad eorum portiones
ceſſet renunciatio.

Cum enim conditio ſit adiecta in caſum,
15 quod omnes ſine filijs morerentur ibi, in euen-
tum mortis dictorum DD. de Marerijs nullis relictis
poſt ſe filijs, & Hieronymus cum filijs deceſ-
ſerit, ſufficit, quod illa euenerit reſpectu
vnius ad hoc, vt renunciatio ſubſiſtat nam
16 dictio illa, dictorum, quæ ſonat in pluralita-
tem importat, vt ſit expectanda mors om-
nium, & exiſtentia conditionis in omnibus
verificetur ad not. per ſpeculat. de emphyt. §. ſed
nunc aliqua quæſt. 69. numer. 89. & comprobant
Menoch. conſ. 995. numer. 17. Cyriac. contr. 276.
numer. 9. & 10. & omnes communiter idem-
que inferunt etiam verba immediatè appoſi-
17 ta. Tunc, & tali caſu quæ inducunt formam,
& limitant diſpoſitionem ad caſum expreſ-
ſum, ac omnem alium excludunt, vt poſt
alios conſuluit Menoch. conſ. 1028. numer. 23.
& dixit

& dixit Rota in Bonon. fideicommiſſi de Pinchirais 28. Martij præteriti coram me.

Ratio autem eſt, quia, licet pluralitas, vt plurimum reſoluatur in ſingularitates *l. falſa demonſtratio, §. final. ff. de condit. & demonſtrat. & l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebell.* Procedit
18 tamen dummodò diſpoſitio non ſit reſtricta ad collectiuam vniuerſalem, quemadmodum hic reſtricta eſt, *Rota coram Seraph. deciſ.* 1190. *num. 4. & in recent. deciſ. 429. num. 11. par. 4. to. 2.*
19 Et dum non repugnet menti, ac voluntati contrahentium, vt hic repugnat, qui ſtipulati
20 ſunt tranſactionem inſolidum, cui dictioni quid proprius niſi ſingularitatem excludere, *Barboſ. de clauſul. la 72. num. 1. vt inquit Iaſon. in l. quamuis in fin. verſ. aliter reſpondent, C. de impuber. & alijs ſubſtit. Soccin ſen. conſ. 43. nu. 1. verſ. 3. & vltimo lib. 1. relati per Gonzal. ſuper regula 8. gloſs. 21. num. 14.*

Et ſine difficultate vbi, vt nos verſamur, in
21 contractibus, in quibus non reſoluitur pluralitas in ſingularitates, *Gabr. conſ. 66. num. 19. & 20. lib. 2. Gratian. diſcept. 229. numer. 24. & ſeqq. & Cyriac. controuerſ. 276. num. 11. cum ſequentibus.*

Nec tuentur contrarium *Theſaur. Cancer. & Oſaſc. adducti in deciſ. 27. Februarij* 1651. *coram b. m. Dunozett.* ſed loquuntur in caſu diuerſo, nempè *Theſaur.* eoque relato *Cancer. var. reſol. lib. 3. cap. 15. num.* 255. in contractu renuncia-
22 tionis merè lucratiuo, in quo propterea ſtricta ſit interpretatio fauore renunciantis. Hic autem ſumus in contractu tranſactioni fauo-
23 rabili etiam Tancredi renuncianti ob receſſum à lite, & traditam ſibi ſummam ſcutor. 4100. quo caſu idem *Cancer.* tuetur *ſub nu.* 258. *in fin.* remiſſiuè *ad cap. 22. num.* 58. quod tunc inter contrahentes habet locũ ius accreſcendi *Oſaſc. verò deciſ.* 110. loquitur in ſubſtitutione
24 facta pluribus ſub conditione, ſi ſine filiis,
25 abſq; vlla dictione reſtrictiua ad collectiuam vniuerſalem, quæ cum reſpiciat diuerſas perſonas, quarum quælibet per ſe videtur eſſe grauata pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates *Bartol. in dicta l. hæredes mei, §. cum ità num. 3. & Seraph. dicta deciſ.* 1190. *num. 4.* qui non eſt caſus noſter, & ità declarans eundem *Oſaſc. & alios dixit Rota dicta deciſ. 429. numer. 10. & ſeqq. par. 4. tom. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante concluſum.

Confirmata vt infra deciſ. 145.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Lunæ 16. *Iunij* 1659.

ARGVMENTVM.

Fideicommittens dando hæredi facultatem diſponendi ad eius beneplacitum de bonis fideicommiſſarijs dicitur reſtringere fideicommiſſum in euentum, quod hæres non diſpoſuerit: hæres autem tali facultate dicitur voluiſſe vti, quando deuenit ad vniuerſalem inſtitutionem hæredis in omnibus bonis, iuribus, & actionibus.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus poteſt de bonis fideicommiſſarijs diſponere, quando fideicommittens facultatem diſponendi illi conceſſit.*
2 *Immiſſio non debetur, dum fideicommiſſum expirauit per alienationem factam vigore facultatis tributæ à teſtatore.*
3 Decian. reſponſ. 99. num. 24. lib. 5. & Dec. conſ. 253. *reprobantur.*
4 *Fideicommiſſi perpetuitas euaneſcit, ſi dependet à caſu, quo hæres non diſpoſuerit, & tamen diſpoſuit.*
5 *Piæ cauſæ fauor non attenditur extra caſum diſpoſitum à teſtatore.*
6 *Facultatem diſponendi datam fuiſſe hæredi, & bona ſubiacere fideicommiſſo, non eſt inconueniens.*
7 *Fideicommiſſum qui poteſt facere, poteſt & reſtringere.*
8 *Procuratoris facultates intelliguntur in ordine ad adminiſtrandum, & exigendum, non autem diſponendum in præiudicium fideicommiſſi.*
9 *Diſponendi tacita facultas non eſt adeo efficax in bonis fideicommiſſarijs, ſicut expreſſa.*
10 *Trebellianicæ, & falcidiæ prohibitio acceſſoria ad fideicommiſſum, non extendit illud vltra caſum diſpoſitum, & multo minus ad contrarium.*
11 *Hæredis inſtitutio vniuerſalis æquipollet particulari expreſſioni.*
12 *Sub hæredis inſtitutione in bonis, iuribus, & actionibus comprehenduntur bona, in quibus teſtator habuerat facultatem diſponendi.*
13 *Relatio fieri debet ad proxima, & immediatè præcedentia.*
14 *Certius quando aliàs ſequeretur abſurdum.*
15 *Loca Montium dicuntur conceſſa data libera facultate diſponendi de illorum litteris patentibus.*
16 *Nomen debitoris præſumitur donatum, ſeu relictum per donationem, ſeu legatum inſtrumenti in quo nomen continetur.*
17 *Hæreditatem conſiſtere tantum in aliqua re debet iuſtificari, & ſufficit poſſibilitas, vt aliquid etiam minimum remaneat, ne diſpoſitio reddatur eluſoria.*
18 *Diſponendi facultatem circa aliqua bona ſi dedit teſtator, non implicat, quod vltra illa nihil remaneat in fideicommiſſo.*
19 *Sententia ratione mixturæ petitorij cum poſſeſſorio reddit cauſam appellabilem.*
20 *Hæres grauatus non tenetur de iactura, ſeu vacatione iurium vitalitiorum, quæ ex eius culpa non proceſſit.*

DECI-

Digitized by Google

DECISIO CXXIV.

ANtequam Martha de Boncompagnis in-
ſtituiſſet ſibi hæredes Hypolitum, &
Clementem germanos fratres, eiſque ſine
filijs decedentibus ſubſtituiſſet Petrum, &
Petro Philippum nepotes, & in eorum
defectum Congregationem Regularem PP.
Bernabitarum: Sic formaliter diſpoſuerat:
*Seguita la mia morte D. Pietro mio figliolo coll'in-
teruento dell'infraſcritti heredi faccino vn ſemplice
inuentario delli miei mobili, e detto D. Pietro laſci in
mano delli heredi le patenti de luoghi de Monti, che
ne diſponghino à loro piacere*. Prædefuncto ſine
filijs Hypolito inſtituto hærede Clemente
deinde Clemente inſtituto hærede Philippo
Petrus obtinuit immitti in poſſeſſionem bo-
norum teſtatricis, & ſignanter locorum Mon-
tium, condemnato inſuper Philippo ad iactu-
ram trium locorum vacabilium, quæ vacaue-
rant per obitum dicti D. Petri filij teſtatricis,
ſub cuius periculo vitæ exiſtebant, vna cum
fructibus. Deuoluta verò cauſa ad Rotam, &
mihi commiſſa propoſui dubium iuxtà com-
miſſionem, an eſſet locus Ægidianæ, & nega-
tiuè reſponſum fuit.
1 Quamuis enim teſtatrix inſtituerit fideicom-
miſſum in eius bonis nihilominus, quoad loca
Montium data fuit facultas hæredibus diſpo-
nendi ad eorum libitum; vndè cum Hypoli-
tus, & Clemens vigore dictæ facultatis de illis
diſpoſuerint, non erat Petro concedenda im-
2 miſſio, quia per diſtractionem fideicommiſ-
ſum expirauerat, cum eatenus cenſeatur con-
ſtitutum, quatenus alienatio non ſequeretur
ad *l. Titius, ff. ad Trebell. Auth. contra rogatus. C.
eodem Alciat. conſ. 112. num. 21. lib. 9. Gabr. conſ.
99. num. 10. & ſeqq. lib. 2. Perege. de fideicomm. art.
40. numer. 45. & 46.* & latè firmatum fuit in
*Sancti Seuerini Fideicommiſſi 25. Iun. & 14. Dec.
1646. coram R. P. D. meo Kereſpio, & 27. Ianuarij
1651. coram R. P. D. meo Celſo*: Reiecta opi-
3 nione *Deciani reſponſo 99. num. 24. lib. 5. & Decij
conſ. 253.* & aliorum, qui diſſentiunt, quia mi-
nùs veris, & communiter reprobatis argu-
mentis conſuluiſſe reſponſum fuit in dicta
*Sancti Seuerini Fideicommiſſi 18. Iunij 1649. coram
b. m. Arguelles*, ſicuti eos confutarunt, *Theſaur.
inn. qu. forenſ. lib. 1. qu. 17. num. 18. & 19. Fuſar. de
ſubſtit. qu. 050 num. 4.* & contrariam commu-
nem eſſe pluribus comprobat *Menoch. de praſ.
lib. 4. praſ. 104. num. 37. & ſeqq.*
Nihil referente, quod non data perpetuita-
te fideicommiſſi ſubſtitutio facta fauore piæ
cauſæ in defectum vocatorum nunquam ve-
4 rificari potuiſſet, quia cum dependeat ab eo
caſu, quod hæredes non vtantur facultate
alienandi ſequuta alienatione quoad bona
alienata quaſi defecta conditione totaliter ex-
piraſſe, *Rota in Romana Dotis 15. May 1656. coram
Reuerend. D. meo Decano, & in Romana reſtitutionis
Dotis 14. Dec. 1657. coram me, §. ex quo contextu,
vbi etiam in §. final.* reſpondetur, quod fauor
5 piæ cauſæ non habetur in conſideratione extrà
caſum à teſtatore diſpoſitum: nec eſt incon-
6 ueniens, quod hæredis arbitrio data ſit facul-
tas de bonis diſponendi, & quod eadem bona
fideicommiſſo ſubiaceant, nàm ſicuti teſtatrix
7 potuiſſet fideicommiſſum non facere, ità ſibi
licuit illud reſtringere ad ea bona, quæ alie-
nata non fuerint, vt ſentiunt præcitati *DD.* &
firmant *Surd. conſ. 395. num. 1. & 2. Rot. dec. 155.
num. 20. par. 4. to. 2. recent. & in Romana Fideicom-
miſſi de Zeffiris 8. Febr. 1647. coram b. m. Bichio.*
Deciſiones autem in contrarium adductæ nõ
applicantur, illa enim *103. à num. 17. par. 5. rec.*
8 loquitur de facultate data Procuratori, quæ
ſolùm intelligitur ad effectum adminiſtrandi,
& exigendi, non autem diſponendi ad præiu-
dicium fideicommiſſi. Illa verò *Buratti 168.
9 num. 23.* loquitur incidenter, & de facultate
tacita, quæ deducebatur ex proprietate ſimi-
lium verborum, quæ non eſt adeò efficax ad
limitandum fideicommiſſum, ſicuti eſt ex-
preſſa, de qua in caſu noſtro ad *text. in l. fin. ff.
de legat. 1.* Non obſtat, quod fuerit prohibita
10 detractio trebellianicæ, & falcidiæ, quia tan-
quam acceſſoria ad fideicommiſſum opera-
tur ſolùm data purificatione, & exiſtentia fi-
deicommiſſi, nec extendi poteſt ad alium ca-
ſum, & multò minùs ad caſum contrarium,
*Peregr. de fideicomm. art. 3. num. 122. Rota dec. 651.
num. 12. par. 4. to. 3. recent.*
Nec eſt dubitandum, quin Hippolytus, &
Clemens vſi fuerint facultate ſibi conceſſa ex
eo, quod in teſtamento prædicta loca Mon-
tium non expreſſerint. Quia ex genera-
li inſtitutione hæredis dicitur ſufficienter de
11 illis diſpoſitum perindè ac ſi fuiſſent particu-
lariter expreſſa, cum vniuerſalis inſtitutio
æquipolleat particulari expreſſioni, vt probat
*Pariſ. conſ. 72. num. 60. 61. & ſeqq. lib. 3. Menoch.
conſ. 210. num. 32. cum ſeqq. & conſ. 1130. num. 8.
Fuſar.* qui plures cumulat *de ſubſtit. quaſt. 150.
num. 10. & qu. 593. num. 34. Grat. diſcept. forenſ.
cap. 315. num. 8. & 9. Rota coram Seraphin. deciſ.
1303. nu. 12. & penes Pacific. de Saluian. dec. 151.
num. 5.* maximè quia diſpoſuerunt non ſolùm
de bonis, ſed etiam de omnibus iuribus, &
12 actionibus, quo caſu ſub hæredis inſtitutione
comprehendi bona, de quibus quis poterat
diſponere vigore facultatis ſibi attributæ tra-
dit *Surd. dec. 262. num. 14. Menoch. dicto conſ. 210.
num. 32. Fuſar. q. 444. num. 8. & melius d. qu. 550.
num. 16.*
Quod autem diſpoſitio referri debeat ad lit-
teras patentes, non autem ad loca Montium
nullatenus ſubſiſtit, vltrà quod re vera diſpo-
ſitio percutit ipſa loca Montium, quibus adij-
ciuntur illa verba, *le patenti de luoghi de Monti,
che ne diſponghino à loro piacere.* Nàm relatio
13 fieri debet ad proxima, & immediatè præce-
dentia, *l. ſi idem, ff. de iuriſdict. omn. Iudic. Rot. in
recent. dec. 62. num. 10. par. 6. & 236. nu. 18. par. 7.*
14 præſertim cum alias abſurdum eſſet, quod di-
ſpoſitio loqueretur de ſolis patentibus, quo
caſu relatio facienda eſt omninò ad id, quod
immediatè fuit diſpoſitum *iuxt. Gabr. concluſ. 9.
15 tit. de clauſ. num. 28.* Eſto enim, quod intellige-
retur de patentibus, adhuc tamen loca in eis
contentis cenſerentur conceſſa non ſecùs, ac
16 per ſimplicem donationem, vel relictum
inſtrumenti nomen debitoris in eo conten-
tum

tum donatum, & relictum eſſe præſumitur, *l. ſeruum filij 46. §. eum, qui ff. de legat. 1. ibiq; Iaſ. poſt alios num. 3. & l. qui chirographum 57. ff. de legat. 3.*

Nec obſtat, quod tota hæreditas conſiſtat in
17 hiſce locis Montium, quia id nullo modo iuſtificatur, vt concludenter opus eſſet, & ne diſpoſitio reddatur eluſoria ſufficeret, quod in hæreditate poſſent adeſſe bona, vel iura, imò etiam quid minimum, vt dictum fuit in *Rom. Cambij 16. Iunij 1652. coram Reuer. Tarraconen.*
18 Et nihilominùs, cum à teſtatrice data fuerit libera facultas alienandi, & diſponendi non implicaret, quod nihil remaneret *iuxt. conſil. Iaſ. 129. lib. 4. per tot.* cum alijs congeſtis per *Fuſar. qu. 546. num. 1. & 3. de ſubſtit.*

Ex quibus fuit reſolutum non intrare Ægidianam quoad loca Montium, quæ hodie exiſtunt, ſed multo minus quoad ea, quæ vacarunt per obitum Don Petri, tùm quia ſententia in hac parte continente condemnationem Philippi ad amiſſionem illorum implicat pe-
19 titorium cum poſſeſſorio, ticq; ratione mixturæ reddit cauſam appellabilem, *Rota coram Buratt. dec. 208. num. 1. in Romana Fideicommiſſi de Spiritibus 15. Ianuarij 1646. coram Reuerend. Dom. meo Decano, & in Ancontana hæreditatis 17. Martij 1649. coram Reuerendiſs. Tarraconen.* Tum quia cum illa poſita eſſent ſuper periculo vitę
20 ipſius Petri, non tenentur hæredes de tali iactura, quæ ex eorum culpa non proceſſit, *Caneer. var. reſolut. par. 1. cap. 2. num. 138. Pariſ. conſ. 55. num 27. lib. 2. Mangil. de imput. quæſt. 136. ſub num. 78. & ſequ. Rota coram Cardin. Millin. deciſ. 109. num. 7.*

Et ita partibus informantibus deciſum.

Confirmata vt infra deciſ. 142.

AVENIONEN. PECVNIARIA.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Solutio dum probatur confeſſione recipientis emiſſa nedum in apocha, ſed in publico inſtrumento non eſt locus exceptioni non numeratæ pecuniæ, nec delatione iuramenti.

SVMMARIVM.

1 *Solutio probatur confeſſione recipientis emiſſa in apocha, & in inſtrumento publico.*
2 *Exceptioni non numeratæ pecuniæ, ſi fuit renunciatum non eſt præſumendum confeſſionem emanaſſe ſub ſpe futuræ numerationis.*
3 *Solutio magis præſumitur, quando adſunt aliæ ſucceſſiuæ ſolutiones abſque vlla præſeruatiua.*
4 *Solutio præcedentium terminorum præſumitur ex quietantia facta pro ſequentibus.*
5 *Enunciatiua emiſſa ad diuerſum effectum non eſt conſiderabilis.*
6 *Enunciatiua facta præſente aliquo teſte, qui non habebat principale, ſeù aliquod intereſſe non præiudicat tertio habenti pro ſe inſtrumentum.*
7 *Procurator ſine ſpeciali mandato non poteſt præiudicare principali poſt ius quæſitum.*
8 *Iuramentum non poteſt afferri, ſeu deferri, dum ſolutio legitimè probatur.*
9 *Ad iurandum non debet compelli, qui non habet certam notitiam actus, ſuper quo cadit iuramentum.*
10 *Iuramentum debet deferri ſolum illi, qui interfuit actui, non alijs.*

DECISIO CXXJV.

AB Henrico à Labeone, aduerſus apocam priuatam eius manu, & caracthere ſubſcriptam, & inſtrumento publico inſertam, in qua confeſſus fuit ad fauorem Franciſci à Labeone recepiſſe ſcuta 144. per manus Marzonetti illius Procuratoris pro alimentis vnius anni anticipatè; obijciebatur exceptio non numeratæ pecuniæ, & ad probandum ſolutionem non fuiſſe ſubſecutam inſtetit in relationibus cauſam mandari deferri Franciſco iuramentum, vel ſibi in caſum recuſationis referri, Rota autem iuſſit, vt diſputaretur dubium, an conſtet de ſolutione, vel potius ſit locus iuramento, quod hodie cum propoſuerim affirmatiuè quoad primam partem, & negatiuè quoad ſecundam DD. reſponderunt.

1 Quoniam ſtante confeſſione ipſius Henrici facta non ſolum per apocham priuatam, ſed etiam per inſtrumentum publicum, quod recepit ſcuta 144. pro ſatisfactione ſuorum alimentorum pro quatuor trimeſtribus anticipatis, etiam cum renunciatione exceptioni non numeratæ pecuniæ, viſum fuit de ſolutione non poſſe dubitari iuxta tradita per *Bal. in l. generaliter nu. 34. C. de non numerata pecunia,*
2 vbi *num. 2.* addit non eſſe præſumendum fuiſſe factam ſub ſpe futuræ numerationis ſi fuerit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, *& in l. pecunia num. 2. C. de ſolut. Dec. in l. 2. vlt. num. 27. ff. ſi cert. pet. Surd. dec. 17. nu. 3.*
3 maximè quia poſt factam dictam quietantiã conſtat de ſolutionibus pro alijs terminis ſubſequentibus, abſque aliqua præſeruatiua,
4 adeout ea etiam circumſcripta intraret præſumptio ſolutionis dictæ ſummæ iuxt. *text. in l. quicunque, C. de Apoc. public. lib 11. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 15. num. 66. Rota coram Buratt. dec. 582. num. 1. ibique Add. num. 10. & in rec. dec. 92. num. 1. par. 3.*

Nec obſtat, quod Henricus poſtea aſſignauerit idem creditum tanquam inexactum Catherinæ Badianæ eius creditrici præſente eodem Marzonetto per cuius manus aſſeritur facta ſolutio, qui cum nihil proteſtatus fuerit in contrarium, videtur dictam enunciatiuam habuiſſe ratam, & approbaſſe. Quia
5 vltra quod talis enunciatiua viſa fuit emiſſa, & prolata ad obtinendam dilationem à creditrice, & ideò non eſſe conſiderabilem; DD.
6 dixerunt, quod per ſimplicem præſentiam Marzonetti vti teſtis, nullatenùs enunciatiua huiuſmodi potuit approbari in præiudicium Franciſci habentis pro ſe inſtrumentum ad *text. in l. Caius, ff. de pignor. act. & in l. Titia cum teſta-*

inſtrumento, §. Lucio, ff. de legat. 2. & vtrobiq; Bart.
& Bald. in princ. Corn. conſ. 208. num. 7. lib. 4.
7 Imo nec vti Procurator poſt ius quæſitum
ex eodem inſtrumento potuiſſet ſine ſpeciali
mandato illi præiudicare ad notat. per *Innoc.*
in cap. cum olim num. 3. de off. legat. & pluribus
relatis Rot. dec. 701. num. 3. par. 1. rec.

Dum autem ſolutionem legitimè probari
8 dignoſcitur, quæ ex publico inſtrumento
claruit, iuſiurandum offerre non licet, vt eſt
text. in cap. 2. de probat. & notat Seraph. de privil.
iurament. privileg. 59. num. 1. & 27. Oſaſcb. dec.
Pedemont. 10. num. 7. & Surd. qui plures cumu-
lat *deciſ. 17. num. 3.* & fortius in propoſito, quo
ſolutio fuit facta mediante perſona dicti Moi-
9 zonetti abſente Franciſco, qui vtpote non in-
formatus compelli non debet ad iurandum
id, de quo certam notitiam non habet ob pe-
riculum periurij, *gloſs. in l. final. verb. iuramento,*
Cod. de iur. domin. impetr. Gabr. conſ. 146. num. 1.
lib. 2. Alex. conſ. 71. num. 13. vol. 3. & alios ad-
ducit *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 144. num. 46. &*
47. vbi, quod iuramentum eſt deferendum
10 illi, qui interfuit facto, non autem alijs, &
tradit *Lap. allegat. 86. num. 6.* vbi, quod iura-
mentum deciſorium tunc demum deferen-
dum eſt actori, vel reo, cum factum ſuper
quo vertitur controuerſia ſcire noſcuntur.

Et ita, vtraque parte informante concluſum.

MONOPOLITANA BONORVM.

Luna 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non datur ad probandum id quod poteſt probari per ſcripturas, nec id cuius contrarium apparet per ſcripturas, ſeù propriam cōfeſſionem, nec id quod ſapit materiā obiectiuam ceſſante magno fumo materiæ articulatæ.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes, cuius contrarium apparet ex ſcripturis.*
2 *Remiſſoria opus non eſt ad probandum, quod poteſt probari per ſcripturas.*
3 *Pro immiſſione qui inſtat, fatetur non poſſidere.*
4 *Remiſſoria aduerſus propriam confeſſionem non ſolet concedi.*
5 *Remiſſoria non datur in obiectiuis ſine magno fumo materiæ articulatæ.*
6 *Clauſula*, cum facultate manutenendi quem de iure, *impedit exequutionem faciendam, ſed non reuocat iam factam.*
7 *Remiſſoria non datur quando articuli ſunt irreleuantes, imaginarij, & calumnioſi.*

DECISIO CXXVI.

VLtra donationem, quam fecerat Io: Franciſcus Bandinus Io: Baptiſtæ filio ad titulum patrimonij inſtituit eundem hæredem vniuerſalem vna cum Franciſco, & Abbate Ioanne Antonio, ac duobus alijs fratribus, eoſque ad inuicem ſubſtituit ſub conditione ſi ſine filijs deceſſerint: quibus prædefunctis nullis relictis filijs ſuperſtitibus Io: Baptiſta, & Franciſco, idem Franciſcus adminiſtrauit omnia bona, tum illa, quæ pro indiuiso poſſidebantur, tum illa, quibus Io: Bapt. ad ſacros ordines promotus fuerat, obijt deindè etiam ipſe ſine filijs, cui ſucceſſerunt dictus Io: Bapt. & Iſabella communis mater, ſed cum Iſabella iura dictæ hæreditatis filij donauerit Ioanni Antonio Palmerio, poſt illius obitum fuit in partibus orta controuerſia inter ipſum, & Io: Baptiſtam ſuper manutentione in poſſeſſione tam bonorum comprehenſorum in fideicommiſſo, quam donatorum ad titulum patrimonij, demùm cauſa deuoluta ad Curiam, & mihi commiſſa cum facultate manutenendi quem de iure dato dubio DD. mandarunt, vt videretur de bono iure, ad quem effectum fuerunt pro parte Palmerij exhibiti articuli, in quibus bona donata, & aſſignata in titulum patrimonij prætenduntur nunquam fuiſſe in poſſeſſione dicti Io: Franciſci donantis, ſed fuiſſe propria Abbatis Io: Antonij, cui particulariter ſucceſſerit Franciſcus quos DD. hodie conſulti cenſuerunt non eſſe admittendos.

Siquidem reſpectu huius articuli moti ſunt
DD. quia conſtat ex ſcripturis, vt aſſeritur in
inſtrumento donationis de acquiſitionibus
factis à Ioanne Franciſco mediante emptio-
ne, ac etiam per viam ſubhaſtationis, & ideò
1 fruſtrà petitur remiſſoria ad probandum per
teſtes, cuius contrarium apparet per ſcriptu-
ras, vt reſpondit *Rot. coram Buratt. deciſ. 351.*
num. 1. Duran. dec. 196. num. 3. Merlin. dec. 582.
num. 10. cum alijs in Barchinonen. Parochialitatis,
ſeù Vicariæ 10. Iunij 1643. coram Reuer. Carillo
& 13. Iun. 1649. coram Em. D. Card. Corrado, &
in Comen. Collegij 30. Apr. 1655. coram R. P. D.
meo Celſo.

Sequens verò articulus in eo, quod conti-
net poſt mortem Io. Antonij Franciſcum vti
hæredem illius poſſeſſionem eorundem bo-
norum adeptum fuiſſe, petitam etiam remiſ-
ſoriam excludit; nam quatenùs id veritati ni-
2 teretur potèſt probari per inſtrumentum adi-
tionis hæreditatis, & adeptionis poſſeſſionis,
& per conſequens non eſt opus remiſſoria,
Rot. dec. 45. num. 2. in fin. & deciſ. 589. ſub nu. 1.
par. 2. recent. Caualer. dec. 87. num. 1. in Calaritana
Præheminentiarum 4. Decembris 1646. coram R. P.
D. meo Celſo.

Quod poſt obitum Iſabellæ Palmerius illius
donatarius poſſederit ſemper pro indiuiſo bo-
na controuerſa vna cum Ioanne Baptiſta, DD.
dixerunt probationem huiuſmodi ineundam
non mereri remiſſoriam, ex eo, quod in con-
trarium adeſt confeſſio ipſius, cum in libello
3 inſteterit pro immiſſione, & ſic faſſus fuit non
poſſidere, aduerſus namque confeſſionem
4 propriam remiſſoria non ſolet concedi, *Rota*
coram Gregor. dec. 523. num. 4. in rec. deciſ. 54. nu.
10. par. 7. & dec. 211. num. 20. & 24. par. 8. & in

Comen. Collegij 15. Decembris 1653. coram me, §. in primo enim, & in Peruſina Fideicommiſſi 26. Apr. 1655. ſub §. nihilominus coram Reuerendiſs. D. meo Decano.

Conſuetudo, & vſus Ciuitatis ſimulandi huiuſmodi donationes ad effectum effugiendi collectas, vt in ſeptimo articulo viſus fuit
5 DD. ſapere obiectum, proindeque non decet articulum hunc admittere, niſi dato magno fumo materiæ articulatæ, *Caual. deciſ. 512. nu. 1. in recent. deciſ. 675. in fin. par. 3. dec. 302. num. 14. & ſeq. par. 5. in Ianuen. Pecuniaria 28. Nouembris 1642. coram b. m. Dunozett. in Bonon. Fideicomm. de Bologninis 15. Aprilis 1646. coram Reuerendiſs. Tarraconen. & alijs adductis in Auenionen. legitima 8. Febr. 1658. coram me, §. quarto quia.*

Reiectus fuit etiam vltimus continens recollectionem oliuarum factam per Ioannem Baptiſtam, nam cum ab eodem coram Ordinario fuerit obtenta manutentio, & ſubinde capta poſſeſſio non poterat illi retardari perceptio fructuum, licèt Signatura cauſam in Rota commiſerit cum facultate manutenen-
6 di, quem de iure, quia clauſula huiuſmodi impedit exequutionem faciendam, non autem reuocat iam factam, *Rot. deciſ. 305. numer. 15. part. 6. recent.* & fuit dictum in *Placentina bonorum 3. Maij præteriti coram Me, in fin.*

Ex quibus, cum articuli viſi fuerint irrele-
7 uantes imaginarij, & calumnioſi pro denegatione remiſſoriæ reſponſum fuit vtraq; parte informante.

BONONIEN. PRÆDII.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum particulare cum perpetua vocatione maſculorum, quando dicatur inductum, tranſactio facta ſuper fideicommiſſo poſt acerrimam litem, dicitur facta bona fide, & afficit ſucceſſores in fideicommiſſo.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſum particulare perpetuum reſultat ex prohibitione alienationis, & conſeruatione alicuius corporis in deſcendentia maſculina.*

2 *Fideicommiſſum particulare contradiſtinguitur ab vniuerſali ex diuerſitate diſpoſitionis inter vnum, & alterum.*

3 *Fœminæ à maſculis deſcendentes non admittuntur in concurſu maſculorum, ſecus illis defectis.*

4 *Fideicommiſſarius, qui agnouit fideicommiſſum per litem introductam, tranſmittit illius iura in eius hæredes.*

5 *Præſcriptio non currit ſine certa ſcientia fideicommiſſi.*

6 *Ad præſcribendum fideicommiſſum requiritur lapſus triginta annorum à die ſcientiæ.*

7 *Tranſactio facta bona fide praiudicat ſucceſſoribus in fideicommiſſo, licet non ſint hæredes tranſigentis.*

8 *Tranſactio dicitur facta bona fide, quando dubitabatur de fideicommiſſo, & præceſſit lis indeciſa per plures annos, & num. 17.*

9 *Lis ob exitum incertum ſufficit ad ſubſtinendam tranſactionem.*

10 *Tranſigendi iuſta cauſa, reſultat ex timore probabili dubitationis, & ex qualibet prætenſione minus iuridica.*

11 *Decretum Iudicis facit præſumere iuſtitiam, & veritatem cauſæ in tranſactione.*

12 *Tranſactio antiquiſſima, & diu obſeruata difficilius reſcinditur.*

13 *Tranſactio inter coniunctos difficilius reſcinditur.*

14 *Obſeruantia longiſſimi temporis reijcit ſuſpicionem malæ fidei in tranſactione.*

15 *In tranſactionibus ſufficit recompenſatio etiam modica.*

16 *In tranſactionibus nedum debet haberi ratio ad quod datur hinc inde, ſed ad dubium litis euentum.*

DECISIO CXXVII.

Teſtator de Barberijs, conſtituto vniuerſali, & reciproco fideicommiſſo inter Melchiorem, Alexandrum, & Franciſcum filios, & hæredes, prohibuit omnimodam diſtractionem prædij de quo agitur his verbis, *Prohibens dictus teſtator, & omninò vetans omnem alienationem, & venditionem, & omnem contractum, & obligationem poſſe fieri per dd. hæredes de poſſeſſione dicti teſtatoris poſita in terra Sabluni de Montaneis.* Prædeceſſerunt Franciſcus, & Alexander ſine filijs ſuperſtite Melchiore, qui cum fecerit hæredes Ludouicum, & Vincentium filios, relictis Petronio alteri filio ſolis libris quadringentis pro omni, ac toto eo, quod tam ex eius, quam dicti fideicommittentis hæreditate petere, &; conſequi poſſet, eo defuncto Petronius egit aduerſus Ludouicum, & Vincentium fratres pro tertia parte prædii vigore dicti fideicommiſſi, ſed diuturnam poſt litem controuerſia fuit per tranſactionem compoſita, in qua Petronius non ſolum pro ſe, ſed vti adminiſtrator Georgij filii, obtentis nonnullis recompenſationibus dimiſit, & renunciauit fratribus prædium controuerſum: verum poſt obſeruatam tranſactionem ſpatio temporis 124. annorum, cum anno 1637. alter Vincentius filius prædicti Georgij tanquam deſcendens à Petronio inſtituiſſet eandem litem contra Catherinam, & alias mulieres de Benincà deſcendentes ex Ludouico, & defuncto Vincentio, Lucia, aliæque eius filiæ obtinuiſſent in partibus ſententiam immiſſiuam confirmatam deindè ab A. C. commiſſa mihi cauſa in gradu appellationis, dubitaui, an immiſſio ſit confirmanda, vel infirmanda, & DD. ex capite iniuſtitiæ infirmandam eſſe cenſuerunt.

Non quia dubitauerint de fideicommiſſo
1 particulari ſuper prædio, quod adeſſe viſum fuit, dum teſtator non ſolum prohibuit omnem illius alienationem, ſed vlterius iniunxit perpetuam conſeruationem eiuſdem in ſua deſcendentia, ibi „ *maximè cum velit dictam*

poſſeſ-

poſſeſſionem ſtare, & perpetuò remanere in, & penes dd. eius filios, & hæredes, & in eorum, & cuiuslibet eorum filios legitimos, & naturales. & eorum poſteritatem per lineam maſculinam; ex quibus verbis reſultat perpetuum, & particulare fideicommiſſum ſuper eodem prædio ad fauorem totius lineæ maſculinæ iuxt. *gloſ. in l. ſi quis ſeruum, §. final. ff. de leg.* 2. & latè proſequitur *Grat. diſcept. forenſ. cap.828. nu.5. Fuſar.qu.643. num.23. de ſubſtit. optimè Rot. in Bononien. Fideicommiſſi de Pancaldis* 10. *Maij* 1642. *coram Reu. D. meo Cerro Decano, & in Firmana Fideicomm.* 22. *May* 1658. *& 9.Maij præteriti coram R.P.D. m. Taia.*

Hinc dicebant ceſſare, quod prohibitio prædicta ſtet acceſsoriè, & conſecutiuè ad fideicommiſſum præcedens vniuerſale, non autem inducat nouum fideicommiſſum, nam cum teſtator diſtinxerit prædium à cæteris bonis, & in eo conſtituerit ſtrictiſſimam alienationis prohibitionem, &, quod plus eſt, voluerit illud in eius filios, & legitimos dictorum filiorum filios, & eorum in perpetuum deſcendentes maſculos peruenire. In alijs vero bonis conſtituerit fideicommiſſum reciprocum reſtrictum ad ſolos filios hæredes in-
2 ſtitutos, & ſubſtitutos; ex hac diuerſitate rationis gratificandi vlterioribus deſcendentibus non vocatis ad fideicommiſſum vniuerſale, euidens eſt voluiſse in prohibitione alienationis prædii iniungere fideicommiſſum particulare ab vniuerſali prorſus diſtinctum, vt diſtinguendo declarant *Caſtr. in l. Marcellus, § quidam liberis ſub num.2. ff. ad Trebell. Petr. de fideicomm. qu.6. num.26. & ſeq. & qu.11.nu.559.* & latè firmatum fuit in *Romana retentionis bonorum 21.Maij 1642.& 2.Mart.1643.coram Reu. Terracinen. in Romana Fideicomm. de Spiritibus 22. Maij 1643. coram bo. me. Bichio, ac in Regien. bonorum 21. Febr. 1646. coram Emin. D. Card. Corrado in Bononien. Fideicommiſſi, ſeu Domus 30. Apr.1646. & 10. Dec. eiuſdem anni coram dicto b. me. Bichio in Romana Fideicommiſſi de Maximis 14. Mart. 1653. coram Reuerend. D meo Decano, & in allegata Firmana Fideicommiſſi 22. Martii 1658. & 9. Maij præteriti coram R. P. D. meo Taia.*

Nec obſtare, quod ſub dicta vocatione po-
3 ſteritatis per lineam maſculinam fœminę venire non poſsint, tum quia hoc procedit in concurſu maſculorum, ſecus illis defectis, quo caſu etiam fœminæ à maſculis deſcendentes comprehenduntur ex pluribus relatis à *Pereg. de fideicomm. art.26. num.23. & ſeqq. Rota coram Card. Mantic. deciſ. 237. num.10.& in rec. dec.420. nu.15.par.4.to.2.& in dec.737.nu.10.eadem par.4.*
4 *tom.3.* tum etiam quia fideicommiſſum cum fuerit purificatum in perſonam Vincentii deſcendentis à fideicommittente per maſculum illudque agnouerit ob litem deſuper introductam, potuit idem fideicommiſſum in ſuas filias, quæ hodie ſunt actrices tanquam eius hęredes tranſmittere, iuxta tradita per eundem *Peregrin. vbi ſupra artic.31. num.4.* non attenta
5 obiecta præſcriptione, cum non probetur in Vincentio certa, & indubitata ſcientia fidei-
6 commiſſi, nec à die ſcientiæ, quod effluxerint anni triginta, vt opus eſſet ad hunc effectum ex adductis in *Bononien. Fideicomm.* 16. *Martij* 1640. *coram bon. mem. Bichio, §. igitur ex nonis.*

Sed ratio reſolutionis fuit, quia cum ſuper exiſtentia, & purificatione dicti fideicommiſſi fuerit mota lis acerrimè agitata inter prædictos Ludouicum, & Vincentium filios, & hæredes Melchioris, & Petronium fratrem, qui tandem præuia narratiua litis eius occaſione pendentis tranſegerunt ſuper prædio,
7 tranſactio huiuſmodi tanquam facta bona fide ſuſtinetur etiam in præiudicium ſucceſſorum in fideicommiſſo, quamuis non ſint hæredes tranſegentis, *l.cum hæreditas 36. vbi Bart. Imol. Caſtr. & Alexand. ff. ad Sen. Conſ. Trebell.* & pluribus comprobant *Peregr. de fideicomm. art.52. num 88. Mant. de tacit. lib.26. tit.4.nu.20.* latè *Fuſar. de ſubſtit. quaſt. 562. num. 2. & ſeqq.* & hanc ſententiam ſequitur Rot. iuxta deciſionē doctè vt moris eſt compilatam in *Rom. fideicommiſſi de Bariſanis* 27. *Iun.* 1650. *coram R. P. D. meo Celſo comprobatam in Romana donationis 9. Decembris eiuſdem anni, & 29. Apr* 1652. *coram Reuerend. Tarraconen.& in Bononien. domus 27. Nouembris eiuſdem anni coram Reuerend. Dom. meo Decano.*
8 Nec DD. ambigerunt initam fuiſſe bona fide, dum eo tempore dubitabatur de fideicommiſſo, & lis deſuper mota à pluribus an-
9 nis indeciſa pendebat, quæ ratione exitus incerti ſufficit ad validitatem tranſactionis iuxt. *text. in l. 1. ff. de tranſact. & l. in ſumma 65. in princ. ff. de condict. indebit. Rot. dec.263.n.2.p.3.rec.*
10 vbi quod ſolus timor probabilis dubitationis, imò quælibet prætenſio etiam non iuridica præbet iuſtam cauſam tranſigendi, & benè ad propoſitum ponderat deciſio in dicta *Romana Fideicommiſſi de Bariſanis coram Reuer. P.Dom. meo Celſo, §. bona fides, cum alijs ibi allegatis.*
11 Præſertim in hoc caſu, in quo interuenit Iudicis decretum, quod facit præſumere iuſtitiam, & veritatem cauſæ ex adductis per *Surd. conſ.451. num 83. & Rot. dec.643.nu.2. par.3.rec.*
12 Et verſamur in tranſactione valde antiqua per annos 124. inuiolabiliter obſeruata, ex quo non ſolum robur aſſumit, itaut difficilius
13 reſcindi poſſit, maximè inter coniunctos, vt dictum fuit in *Romana de Mongellinis 30. Ian. 1645. coram Emin. D. Card. Ottbobono inter eius impreſs. dec.25. num 35. & ſeq. & in dicta Romana de Bariſanis coram R. P. D. meo Celſo*; ſed etiam
14 vbi adeſſet ſuſpicio malæ fidei ex obſeruantia tanti temporis remanſiſſet penitus ſublata *l. final. vbi Bartol. C. vnde vi, Soccin. iun. conſ.76. num.96. lib.1. & alij quos adducit Peregr. conſ.* 60. *num. 4. & 5.lib.4.*

Nec refert, quod requiratur aliqua mutua recompenſatio, quia hic non deficit, cum Ludouicus, & Vincentius ceſſerint Petronio tres domos, quas licet ipſe tunc poſſideret, tamen eidem nullo modo deberi, ſed ad eos vti hæredes Melchioris ſpectare prætendebant, ac vlterius illi perſoluerint libras 600. quæ ſuffi-
15 ciens eſt cum ad hunc effectum admittatur quælibet recompenſatio etiam modica, in

16 tranſactionibus enim non habetur ſola ratio eius, quod hinc indè datur, vel remittitur, ſed & dubii litis euentus ex notat. in *L. 2. Cod. de tranſact. Menoch. conſ. 508. num. 36. Gabr. de empt. & vend. concl. 1. nu. 65. Put. dec. 223. per tot. lib. 1. in correct. & Rot. dec. 461. num. 7. par. 1. rec.*

Deducta autem in *Bononien. Fideicommiſſi de Blanchis 20. Apr. 1646. & 14. Decembris eiuſdem anni coram Reuerendiſs. Tarraconen.* non applicari reſponſum fuit, tum quia in caſu illius fuerat expreſsè prohibita tranſactio, tum etiam quia
17 in tranſigentibus nõ aderat bona fides, quæ in præſenti concurrit ob præexiſtentem litem ſuper fideicommiſſo tunc admodum controuerſo.

Et ita partibus informantibus deciſum.

Confirmata vt infra deciſ. 161.

ROMANA, SEV FARFEN. BONORVM.

Lunæ 27. Iun. 1659.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur ex clauſula, *conſtituti*, appoſita in ceſſione, ac in diuiſione, actus poſt adeptam poſſeſſionem ſunt turbatiui, & diuiſio inter fratres probatur ex coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio transfertur ex clauſula*, conſtituti, *appoſita in ceſſione bonorum.*
2 *Manutentio, quæ deberetur cedenti, competit ceſſionario.*
3 *Ceſſionarius repreſentat perſonam cedentis ad omnes effectus.*
4 *Ceſſionem, quam quis ratificauit, non valet impugnare.*
5 *Diuiſio inter diuidentes probat poſſeſſionem bonorum vnicuique aſſignatorum.*
6 *Clauſula*, conſtituti, *appoſita in diuiſione transfert veram poſſeſſionem, quamuis translatio fiat per modum fictum.*
7 *Actus poſt adeptam poſſeſſionem alterius pro turbatiuis habentur.*
8 *Actus qui dederunt cauſam liti, non debent attendi.*
9 *Recognitio manus per teſtes habentes illam notam fieri poteſt in Curia.*
10 *Etiam poſt ſententiam.*
11 *Diuiſio ex quibus actibus probetur.*
12 *Diuiſio inter fratres probatur coniecturis.*

DECISIO CXXVIII.

DVplex erat ſpecies bonorum ſuper quibus petebatur manutentio per Franciſcum Oliuarium altera illorum, quæ poſſidentur pro indiuiſo cum Andrea fratre, altera illorum, quæ continentur in tranſactione inter eos inita per ſcripturam priuatam de anno 1653. relatam in eius Summario *numero 2.* Ideo propoſui dubium an illi dandum eſſet mandatum de manutenendo, & DD. reſponderunt concedendum eſſe quoad primam ſpeciem bonorum pro duabus tertiis, & quoad ſecundam in totum.

Nam eius poſſeſſio reſpectu bonorum, quæ fuerunt relicta pro indiuiſo non controuertitur pro vna tertia ad ipſum ſpectante ex perſona propria, & ſic nec minus manutentio, pro alia vero tertia, quæ prouenit ex perſona Antonij alterius fratris poſſeſſio reſultat ex renunciatione, & ceſſione ab eo facta ad fauorem eiuſdem Franciſci, cum clauſula, *con-*
1 *ſtituti*, per quam transferri veram poſſeſſionẽ etiam ad effectum manutentionis probat *text. vulgat. l. quod meo, ff. de acquir. poſs. Menoch. de recuper. remed. 13. num. 40. Grat. reſponſ. 63. num. 35. Oſaſc. dec. Pedemont. 133. num. 7. Rot. penes Poſth. de manut. dec. 89. num. 6. dec. 138. num. 2. & dec. 299. num. 3. coram Buratt. dec. 179. num. 5.* &
2 paſſim in aliis: vnde quemadmodum ſi ageret Antonius eſſet illi concedenda manutentio, ita denegari non poteſt Franciſco habenti renunciationem, & iura ceſſa ab eodem An-
3 tonio, quia tanquam ceſſionarius repræſentat perſonam illius ad omnes effectus ex adductis in *Romana Domus, ſeu retractus 10. Febr. præteriti coram Me, §. non obſtat.* Addita ratificatione
4 eiuſdem renunciationis, & ceſſionis, quam fecit idem Andreas, vt in Summario *num. 2.* qua ſtante illam impugnare non valet, *Aretin. conſil. 127. colum. 2. in fin. Oſaſc. deciſ. 58. num. 11. Rota coram Cardin. Seraphin. deciſ. 1198. num. 8. iunct. gloſ. in L. 1. & 2. Cod. ſi maior fact. rat. hab.*

Quò vero ad bona contenta in tranſactatione poſſeſſio probatur ex ipſa ſcriptura trãſactionis, ex ea namque apparet diuiſa fuiſſe per Andream, & Franciſcum huiuſmodi bona, quæ vſque tunc in communi, & pro indi-
5 uiſo poſſederunt, adeout iuſtè in Franciſcum dicatur translata poſſeſſio bonorum, quæ in portione per dictam diuiſionem ſibi aſſignata continentur, non ſolum quia diuiſio probat poſſeſſionem illius, cui bona ibidem comprehenſa obuenerunt, & excludit poſſeſſionem alterius diuidentis iuxta tradita per *Ruin. conſ. 40. num. 3. lib. 4. Fuſar. qu. 618. num. 17. de ſubſtit. ſ. m. Gregor. deciſ. 371. num. 9. & alijs relatis dixit Rot. deciſ. 548. num. 2. apud Merlin.* ſed etiam,
6 quia continet ſimilem clauſulam, *conſtituti*, translatiuam veræ poſſeſſionis, vt dictum eſt, quamuis fiat per modum fictum, *dicta l. quod meo, ff. de acquir. poſſeſs.* cum aliis ſupra allegatis.

Nec obſtant actus poſſeſſorii geſti per An-
7 dream à menſe Iun. 1656. quia tanquam facti poſt adeptam poſſeſſionem Franciſci pro turbatiuis habentur, vt per *DD. in cap. licet cauſam de probat. Poſth. de manut. obſeruat. 71. num. 4.*
8 maximè, quia dederunt cauſam liti, ex quo minus veniunt attendendi, *Rot. deciſ. 30. nu. 1. par. 2. recent. ſ. m. Gregor. dec. 569. in Abulen. confinium 22. Iun. 1620. coram Pirouano, & dec. 475. num. 5. poſt eundem Poſth. qui alias refert obſeru. 17. num. 44. & ſeqq.*

Quod autem dicebatur in Memoriali dato ex parte Andreæ, apocham dictæ tranſactionis

non

non fuiſſe ab eodem ſubſcriptam ceſſat ex recognitione legitimè facta per teſtes habentes
9 notam manum, qui affirmant eam eſſe ſubſcriptam manu propria, & caracthere ipſius, quam recognitionem in Curia fieri poſſe teſtatur *Put. deciſ. 19. de fid. inſtrum. Merlin. dec. 253.*
10 *nu. 14.* quandocunque etiam poſt ſententiam *Buratt. deciſ. 582. num. 6.*

11 Comprobatur inſuper ex epiſtolis etiam formiter recognitis ipſius Andreæ, & Antonij communis fratris relatis in eodem Summario *num. 3. & 4. cum duobus ſeqq.* nec non ab extinctione debitorum, quę Franciſcus in ſe accollauerat vigore dictæ tranſactionis facta etiam ex pecunijs dotalibus vxoris, cum alias de pecunijs communibus fieri debuiſſet ex quibus,
12 & ſimilibus coniecturis probari diuiſionem inter fratres poſt *gloſs. in l. penult. C. communia de legat. Menoch. de præſumpt lib. 3. præſ. 60. num 2. & 3. & alios firmauit Rota coram Buratt. deciſ. 799. num. 10. & in recent. dec. 127. nu. 16. par. 7.*

Et ità altera tantum parte informante reſolutum.

Confirmata vt infrà deciſ. 151.

ARIMINEN. DONATIONIS.

Veneris 27. Iunij 1659.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Poſſidens pro indiuiſo defuncto compoſſeſſore continuat poſſeſſionem in totum vigore ſubſtitutionis.*
2 *Attentata non conſiderantur in actibus continuatiuis.*
3 *Attentata non cadunt in cauſa diuerſa.*
4 *Attentatum non eſt decretum factum ex officio, & ſine præiudicio iurium partium ſuper depoſito fructuum.*
5 *Attentata purgantur per ſimplicem renunciationem, quando non conſtat de damnis, & intereſſe.*

DECISIO CXXIX.

POſtquam præuijs ſententijs Rotalibus pronunciatum fuerat donationem factam à Ioſepho Maria ob ingreſſum religionis fauore Franciſcæ matris, & eius poſt obitum Caroli fratris validam eſſe, nec potuiſſe reuocari in poſteriori teſtamento, in quo inſtituebat hæredem Nicolaum alterum fratrē, fuit cauſa appellationis mihi commiſſa, qua pendente euenit obitus dictæ Franciſcæ, quæ cum vſque tunc poſſediſſet pro indiuiſo cum dicto Carolo filio, & ſubdonatario, hic pro continuatione ſuæ poſſeſſionis declarauit poſſidere etiam bona donata, & ad nonnullos actus poſſeſſorios deuenit; cum autem à Nicolao prætenderentur omnia attentata, & inſtaret pro illorum reuocatione dato dubio DD. iudicarunt pro non attentatis.

Deciſ. Prioli.

Dum enim Carolus ſecundus donatarius
1 poſſedit pro indiuiſo cum Franciſca matre, potuit ea defuncta continuare poſſeſſionem in totum tanquam ſubſtitutus in donatione, *Pariſ. conſil. 153. num. 100. lib. 3. Rot. in Anconitana cenſuum 24. Ianuarij 1618. coram Sacrato,*
2 vbi quod actus huiuſmodi ſunt potius continuatiui, quam noua acquiſitio, in quibus propterea nullum poteſt conſiderati attentatum, *Lancellott. hoc eodem tract. par. 2. cap. 4. limitat. 1. num. 80. & ſeqq. Rota coram Cardin. Seraph. deciſ. 432. num. 4. in rec. deciſ. 210. num. 3. par. 4. coram Duran. deciſ. 198. num. 15. & apud Merlin. deciſ. 10. num. 1.*

Non attento iudicio diuiſionis bonorum, quæ pro indiuiſo poſſidentur inter dictum Carolum, & Nicolaum introducto vigore Breuis Apoſtolici in Curia Eminentiſſimi D. Cardinalis Legati, cum dicta cauſa ſit diuerſa ab illa pendente in Rota ſuper inſubſiſtentia
3 donationis, & in diuerſis attentatum non cadat *idem Lancell. par. 2. cap. 4. limit. 2. num. 1. Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 345. ibique Add. nu. 6. Coccin. deciſ. 304. per tot. & pluribus relatis in Anconitana Pecuniaria 28. Iun. 1652. coram Reuer. Præſide Vallisoletano.*

4 Nec pariter attento decreto D. Gubernatoris pro deponendis fructibus bonorum donatorum, vtpotè facto ex officio, & ſine præiudicio iurium partium, quod fieri potuiſſe citrà labem attentati firmauit *Rot. coram Buraſ. deciſ. 644. num. 8.*

5 Et nihilominus ceſſat quælibet dubitatio, cum fuerit omnibus prædictis renunciatum, per quam ceſſionem purgantur attentata dummodò, vt in præſenti, non conſtet de damnis, & intereſſe, *iuxt. deciſ. 715. num. 2. par. 1. rec. & 486. num. 1. coram ſ. m. Greg. vbi Addens nu. 2. & in alijs ſæpè deciſum.*

Et ita vtraque parte, &c.

BVRGEN. BENEFICII.

Veneris 27. Iunij 1659.

Argumento non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio inita, quod portio beneficij, quando vacat, alteri accreſcat, ſi eſt confirmata Beneplacito Apoſtolico, effectum ſuum ſortitur.*
2 *Papæ authoritas maximè in beneficialibus eſt abſolutiſſima.*
3 *Actus omnis perficitur voluntate, & poteſtate.*
4 *Simoniæ ſuſpicio excluditur, quando fit pactio cum Beneplacito Apoſtolico.*

DECISIO CXXX.

PEtro de Zamora informanti deberi integrum dimidium Beneficium reſponſum
1 fuit, quia cum per concordiam initam authoritate Apoſtolica inter ipſum, & Dominicum de Villanuoua in duo quarta diuiſum fuerit ſub hac lege, quod per aſcenſum Dominici

minici ad integrum, eius portio accreſceret Petro, & beneficium ſic diuiſum reintegraretur; ſequuta hodie vacatione per aſcenſum Dominici ad integrum, non potuit illa quarta portio per Ordinarium alteri conferri, ſed debetur Petro vigore dictæ concordiæ confirmatæ per beneplacitum ſ. m. Innocentij X. in quo expreſsè diſponitur, quod altero dictorum Dominici, & Petri decedente, aut portionem dimidij beneficij diuiſi huiuſmodi quomodolibet dimittente illa cuique alteri non concedatur, ſed alteri portioni, illamque obtinenti accreſcat, vndè cum hic cum vo-
2 luntate concurrat authoritas Pontificis, quæ abſolutiſſima eſt maximè in his beneficialibus *cap. 2. in fin. de Præben. Clement. 1. vt lit. pendent. Pariſ. conſ. 5. num. 71. cum ſeqq. lib. 4. Rota in Burgen. Beneficij 21. Maij, & 15. Nouembris 1638. coram b. m. Dunozetto*; non poteſt dubitari de
3 actus validitate nam ex his duobus, nempè voluntate, & poteſtate omnis actus perfectionem ſortitur, vt per *Bald. in l. omne verbum n. 8. C. communia de legat.*

Prout ex eadem ratione ſubmouentur ea,
4 quæ poſſent obiici de pactione ſimoniaca, quoniam ſtante dicto beneplacito Apoſtolico excluditur penitus omnis vmbra ſimoniæ, vt per *Azor. inſtit. moral. par. 3. cap. 8. quæſt. 4. in fin. §. hinc eſt Rota in Toletana Archipresbyteratus 3. Iunij 1658. & 12. Maij præteriti coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ita Petro tantum informante, &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Veneris 27. Iunij 1659.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Stalli aſſignatio eſt exequutio immiſſionis, & pertinet ad Canonicos etiam vti ſingulos.*

2 *Declaratoria datur, quando ſeruatis quatuor terminis non conſtat de paritione.*

3 *Parendi neceſſitas adeſt nedum in iis, quæ expreſsè continentur in ſententia, ſed etiam in conſequutiuis.*

4 *Cenſuræ relaxantur contra non parentes prætermiſſa iuſtitia, vel iniuſtitia impugnationis.*

DECISIO CXXXI.

DEnegandam eſſe declaratoriam petitam ab Ignatio Arbolanca contra Petrum de Iracagorria, & Petrum de Mandieta reſolutum fuerat die 11. Decembris præteriti, quia exequutoriales Rotales non fuerant contra eos directæ, ſed contra Capitulum, minuſue ſeruati fuerant quatuor termini ſeruari ſoliti. Verùm hodie ex facto melius dilucidato DD. receſſerunt à deciſis.

Siquidem primum tollitur ex lectura earundem exequutorialium, quæ apparent directæ vniuerſis, & ſingulis cum comminatione cenſurarum, vt in Summario num. 2. &
1 agitur de aſſignatione ſtalli in Choro, quæ cum ſit meri facti, & ſolum quædam exequutio immiſſionis, & poſſeſſionis pertinet ad Canonicos etiam, vti ſingulos *iuxt. diſtinctionem Innocen. in cap. bonæ memoriæ el 2. num. 7. verſic. vnde ſi Papa, de poſtulat. Prælat. Rot. in Tridentina Decanatus, & Canonicatus 23. Maij 1642. coram Reuerendiſſimo Tarraconen. & in Leodien. Scolaſticæ 1. Iul. 1647. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Alterum ceſſat pariter ex facto, & ſummario ſub num. 7. ex quo conſtat ſub diebus 9. 16. & 21. Maij proximi præteriti, & ſic poſt
2 editam deciſionem dictos quatuor terminos fuiſſe ſeruatos, vt ex fide Notarij cauſæ, vndè cum in aſſignatione dicti ſtalli omnes paruerint præterquam dicti duo Canonici de Iracagorria, & de Mandieta ferenda eſt contra ipſos declaratoria, vt metu excommunicationis compellantur ad conſentiendum, *Rota in Compoſtellana Canonicatus 10. Decembris 1657. coram R. P. D. meo Albergato in Caſalen. Penſionis 16. Maij proximi elapſi coram R. P. D. meo Meltio, & pluribus aliis relatis admittitur in contraria deciſione, §. primo.*

Et quatenus replicaretur, quod in ſententia Rotali non præſcribatur locus, aut ſtallus particularis, quod in alia deciſione negocium faceſſere videbatur, obiectum remouetur ex verbis eiuſdem ſententiæ, ibi, „*cum prærogatiua, & antelatione, & in loco in quo reperiebatur minus, ac ſi ipſe Ignatius ab initio oppoſitionis in poſſeſſio-*
3 *ne ſtetiſſet*, quæ præſeferunt neceſſitatem parendi etiam quoad aſſignationem ſtalli, cum ſit actus conſecutiuus ad immiſſionem, & poſſeſſionem prædictam, quo caſu contra im-
4 pugnantes proceditur ad relaxationem cenſurarum prætermiſſa iuſtitia, vel iniuſtitia impugnationis, vt ſeruatum fuit in *Barchinonen. iuriſdictionis 20. Ian. 1649. §. debuerunt, & §. cum etiam coram b. m. Bichio, & in Leodien. Perſonatus de Floren. 4. Decembris 1651. coram Reuer. D. meo Decano.*

Et ita pro informante reſponſum, &c.

MELEVITANA HABITVS.

Veneris 4. Iulij 1659.

ARGVMENTVM.

Petenti habitum Hieroſolymitanum dari debet remiſsoria ad probandum puritatem ſanguinis, & nobilitatem familiæ admiſſæ ad alios habitus.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria paſſim conceditur in prophanis, quando materia articulata eſt releuans.*

2 *Releuantes ſunt articuli, quibus petens habitum Hieroſolymitanum intendit probare puritatem ſanguinis, & admiſſionem familiæ ad alios habitus, & num. 4.*

3 *Remiſſoria datur etiam in ſecunda inſtantia ad*

fun-

fundandam intentionem actoris.

5 *Nobilitas familiæ arguitur ex matrimonijs ſemper contractis cum familijs, ſanguine puris, & nobilibus.*

6 *Teſtes, qui retractarunt eorum dicta, non attenduntur.*

7 *Teſtes de ſimplici auditu non relatis perſonis fide dignis, à quibus audiuerint, non probant impuritatem ſanguinis.*

8 *Teſtibus deponentibus de impuritate ſanguinis præferuntur teſtes numero plures de puritate deponentes.*

9 *Præſumptio iuris ſtat pro puritate ſanguinis.*

10 *Probationes nouæ non ſunt denegandæ in diſcrepantia teſtium.*

11 *Probationes vt concedantur, ſufficit ſola dubietas materiæ articulatæ.*

DECISIO CXXXII.

OBeſſe D. Franciſco Marza de Yxar nè admitteretur ad habitum S. Religionis Hieroſolymitanæ impuritatem ſanguinis reſpectu lateris Mariannæ de Almanara eius Auiæ maternæ fuit pronunciatum à Concilio Melitæ, à qua ſententia commiſſa mihi cauſa appellationis, cum Franciſcus exhibuerit in actis articulos ad faciendas nouas probationes, & ſuper illis inſtaret pro remiſſoria dubitaui an illi ſit concedenda, & fuit affirmatiuè reſolutum.

1 Siquidem cauſa eſt prophana, & materia articulata eſt releuans, quod Rota paſſim ad concedendam remiſſoriam attendit *iuxt. deciſ. Caputaq. 63. num. 1. part. 1. Pot. deciſ. 324. in fin. lib. 3. coram Em. D. Card. Ottbob. deciſ. 2. num. 13. & dec. 24. n. 1. & 2.*

2 Releuantia reſultat *ex 7. & 9.* articulis, in quibus exprimitur puritas ſanguinis Mariannæ eiuſque aſcendentium, & deſcendentium, omnium de eius familia Almanara, ex huiuſmodi enim probatione ceſſabit ſuppoſitum impuritatis, & remanebit fundata intentio

3 actoris, ad quem effectum dari remiſſoriam in ſecunda inſtantia dixit *Rota coram ſ. m. Greg. deciſ. 523. num. 1. apud Buratt. deciſ. 824. n. eodem & alijs relatis firmatum fuit in Comen. Beneficij 3. Decemb. 1657. coram me.*

Reſultat pariter ex alijs articulis concer-

4 nentibus probationem iucundam ſuper Hydalgia, & nobilitate iſtius familiæ de Almanara per admiſſionem plurium perſonarum ad habitum Religionum de Alcantara, & S. Iacobi, nec non etiam Monialium Religionis Hieroſolimitanæ, in quibus cum non admittantur niſi habentes puritatem ſanguinis, & nobilitatem faciunt ſtatum ſuper probatione, eiuſdem puritatis, & nobilitatis iuxtà reſponſum *Decian. 66. num. 50. lib. 3. Rota coram Seraph. deciſ. 355. num. 6. & coram Pen. deciſ. 930. num. 1.*

Præterea articulatur vnicitas eiuſdem fami-

5 liæ, & quod matrimonia ſemper contraxit cum familijs illuſtribus ſanguine puris, & nobilibus, ex quibus omnibus deſumi non leue adminiculum nobilitatis firmauit, *Rota coram Buratt. deciſ. 358. n. 8. & coram Caual. deciſ. 440. num. 5.*

6 Teſtes autem ſuper impuritate non obſtant, tum quia ſeptem retractarunt eorum dicta, & alij quatuor loquuntur de ſimplici auditu,

7 nec referunt perſonas fide dignas, vt opus eſſet in hac materia *Rota apud Manſic. dec. 307.*

8 *num. 3.* tum quia ſuperantur à maiori numero teſtium affirmatium de puritate vt per *Rotam coram Coccin. deciſ. 215. ſub num. 2. & ſeqq. & penes Merlin. deciſ. 368. num. 9.* qui proindè præferendi ſunt tanquam deponentes pro pu-

9 ritate habente iuris præſumptionem pro ſe *Rota dec. 494. n. 11. & 12. par. 1. rec.*

Attenta itaque hac teſtium diuerſitate non

10 ſunt denegandæ nouæ probationes vt inſpici poſſit, quæ partium melius probet ſuam intentionem maximè dum non agitur de definitione cauſæ, ſed de faciendis probationibus ad quem effectum ſufficit ſola dubietas

11 materiæ articulatæ *Rota coram Coccin. deciſ. 20. num. 40. Buratt. dec. 28. num. 3. & in Mantuana Bonorum 17. Febr. 1653. coram R. P. D. meo Cerro Sac. Rotæ Decano.*

Et ita &c.

COLONIEN. LEGITIMITATIS.

Lunæ 1. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Legitimitas perſonarum, identitas bonorum, & aditio hæreditatis, vnde probentur, ſub cauſa legitimitatis venit etiam illa ſucceſſionis, præſertim attenta commiſſione cum incidentibus, dependentibus, annexis, & connexis.

SVMMARIVM.

1 *Legitimitas probatur ex matrimonio inter parentes inito à teſtibus iuſtificato.*

2 *Legitimitas probatur leuioribus probationibus, & præſumptionibus, & coniecturis.*

3 *De legitimitate, quæ reſultat ex re iudicata non eſt dubitandum.*

4 *Res iudicata habetur pro veritate, & contra illam pars non auditur.*

5 *Identitas bonorum probatur ex illorum diuiſione.*

6 *Poſſeſſio ſemel probata aliquorum bonorum præſumitur continuata vſque ad obitum.*

7 *Identitas probatur confeſſione partis, & nu. 9.*

8 *Confeſſione partis non datur maior probatio.*

10 *Aditio probatur ex lite mota ad effectum ſuccedendi.*

11 *Aditio inducitur ex actibus geſtis in re hæreditaria per aliquem vti hæredem.*

12 *Nepos ex ſucceſſorio edicto admittitur ad ſucceſſionem aui, licet pater hæreditatem non adiuerit.*

13 *Succeſſionis cauſa eſt acceſſoria legitimitatis.*

14 *Iudex poteſt cognoſcere de incidentibus cauſæ.*

15 *Clauſula* cum incidentibus dependentibus, annexis, & connexis, totoque negotio prin-

principali, & quam, & quas *ampliant iu-
riſdictionem.*
16 *Iuriſdictio, in quam aliquis conſentit, declinari
non poteſt.*

DECISIO CXXXIII.

POſt rem iudicatam præuijs deciſionibus
canonizatam ſuper legitima filiatione
Hermanni fuit reſolutum die 13. Maij 1658.
Ioannem, & fratres Hermanni filios immit-
tendos eſſe in poſſeſſionem bonorum Ioan-
nis ſecundi eorum Aui, nec non Lodulphæ
proauiæ, & iuxtà dictas Deciſiones lata fuit
ſententia Rotalis, quam hodie in gradu ap-
pellationis DD. cenſuerunt confirmandam
eſſe.

Nam validitas reſultat ex actorum reuolu-
tione, iuſtitia veró ex eiſdem deciſionibus
optimè compilatis coram R. P. D. meo Ve-
roſpio, in quibus plenè firmatur legitimita-
1 tem Hermanni probari ex matrimonio legi-
timè inito inter Ioannem Secundum, & Eli-
ſabetham, & fedus matrimonij iuſtificari, &
conuinci ex pluribus teſtibus, quorum alij de-
ponunt de publica voce, & fama, alij de com-
muni reputatione, & tractatu, alij verò de
auditu, qui ſatis ſuperque probant, cum ad
inducendam legitimitatem, & ſucceſſionem
2 filiorum admittantur leniores probationes,
etiam ex præſumptionibus, & coniecturis
elicitæ iuxtà doctrinam *Innocentij in cap. ex par-
te de reſtitut. ſpoliat. Rota deciſ. 310. num. 1. & 7.
& deciſ. 406. num. 8. part. 1. & deciſ. 341. num. 2.
3 part. 2. rec.* & ſanè de legitimitate perſonarum
amplius non eſt dubitandum, cum illa reſul-
tet ex ſententijs, & re iudicata, quę pro veri-
4 tate habetur, ità vt pars ſuper ea non debeat
audiri *l. 1. C. de re iudicat. l. ſi latam ſententiam C.
quando prouocare non eſt neceſs. Rota in Romana fi-
deicommiſſi de Pediconis 25. Iunij 1657. & 14. Maij
præteriti coram R. P. D. meo Celſo, & paſſim in
alijs.*

De identitate bonorum, & ſignanter Ca-
ſtri, & Villarum conſtat ex diuiſione, quam
fecit idem Ioannes Secundus cum eius fratri-
bus, in qua apparet, quod bona controuerſa
continentur in portione per dictam diuiſio-
nem illi aſſignata, vndè ex actu diuiſionis ſi-
5 cuti probatur identitas bonorum ex adductis
per *Rotam coram Coccin. deciſ. 120. num. 1. & 2.
coram Merlin. 470. num. 1. in rec. 122. eodem num.
part. 4. in Viterbien. Tranſactionis* 11. *Decembris*
1658. *coram Reu. P. D. meo Celſo*. Ita cenſetur
6 bona prædicta fuiſſe in poſſeſſione ipſius Io-
annis vſque ad obitum, cum ex cauſa præce-
denti præſumatur, quod quis etiam de tem-
pore obitus poſſederit, & poſſeſſionem conti-
nuauerit *gloſ. Bartol. & alij in l. ſiue poſſidetis C.
de probationibus Menoch. de præſumptionib. lib. 2.
præſumpt. 64. num. 17. Peregrin. de fideicom. art.
44. num. 16. Rota deciſ. 607. num. 5. part. 2. recent.
cum alijs relatis in dec. huius cauſæ 13. Maij 1658.
§. neque ſubſiſtit coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Et tollitur difficultas ex propria confeſſio-
7 ne Aduerſariorum, & eorum authorum in
lite inter eos deſuper orta, quod Caſtrum, &
Villæ prædictæ erant dicti Ioannis Secundi
tanquam illi obuenta in eius parte, *vt in ho-
8 dierno Summ. num. 4.* qua confeſſione nulla ma-
ior probatio *l. generaliter C. de non numerata pe-
cunia Peregr. d. artic. 44. num. 24. Rota coram Mer-
lin. deciſ. 212. ſub num. 8. & in Romana Cambij 26.
Iunij 1652. coram Reu. Tarraconen.*

Hæc quoad bona Ioannis. Quo veró ad
identitatem bonorum Lodulphæ illa pariter
probatur ex eadem diuiſione, in qua poſt obi-
tum Georgij viri fuerunt reſeruata ipſi Lo-
dulphæ Caſtrum *Collembergh*, Villa *Cruiller*,
alia nuncupata *VVieimans*, & alia poſita in lo-
co *Kuſmans*, nec non alia iugera terrarum,
vt liquet ex iuribus datis *in Summ. num. 2.* &
9 faſſi ſunt ipſimet Aduerſarij bona prædicta
penes ipſos reperiri tanquam hæredes, *vt in
Summ. num. 3. iuxta firmata in deciſ. 120. num. 1.
& 2. coram Coccin. & in allegata Romana Cambij
cor. Reu. Tarraconen.*

Non obſtat, quod Hermannus deceſſerit
non adita hæreditate patris, & auiæ: Nam
10 vltra quod contrarium reſultat ex lite per
ipſum mota ad effectum ſuccedendi cum ex
11 actu geſto in re hæreditaria ab aliquo tanquã
hærede inducatur aditio *l. pro herede 20. in
principio ff. de acquir. heredit. Cyriac. controu. 501.
12 num. 5.* adhuc poſſent nepotes ex ſucceſſorio
Edicto ad illam admitti *l. qui ſe patris tertia C.
vnde liber. l. 1. & 2. C. de ſucceſs. edict. cum alijs
adductis in d. deciſ. coram R. P. D. meo Veroſpio §.
huic obeſſe.*

Minus releuat defectus iuriſdictionis, quia
dum cauſa fuit introducta ab initio in parti-
bus ſuper legitimitate ad effectum ſucceſſio-
nis, vt ex libello, articulis, & actibus iudi-
cialibus, ac etiam ex confeſſione partis in mã-
dato procuræ ad hanc litem, & poſtea per viã
appellationis commiſſa in Rota de iuriſdi-
13 ctione dubitari non poteſt, cauſa enim ſuc-
ceſſionis eſt acceſſoria legitimitatis iuxta *Me-
noch. de adipiſcen. remed. 4. num. 445.* & ideó Ro-
14 ta potuit ſuper ea cognoſcere tanquam de
incidenti *ad not. per DD. in cap. de prudentia de
donationib. inter vir. & vxor. Menoch. de arbitr. lib.
1. quæſt. 91. num. 8. Rec. in Caſalen. ſeu nullius de
Carretis 2. Martij 1587. coram Rubeo apud Theſ.
quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 20. n. 14.*

Et ſine difficultate ſtantibus clauſulis *cum
omnibus incidentibus, dependentibus, annexis, &
connexis totoque negotio principali*, nec non clau-
ſula *quam, & quas* in commiſſione adiectis,
15 quæ adeò ampliant iuriſdictionem, vt Ro-
ta potuerit procedere etiam in negotio prin-
cipali *Caſſador. deciſ. 9. num. 13. de cauſ. poſſ. &
propriet. Ægid. deciſ. 619. in fin. in rec. deciſ. 518.
num. 6. part. 2. Mar. Anton. var. reſol. lib. 2. reſol.
8. num. 2.*

Verum tamen fruſtra opponitur defectus
16 iuriſdictionis, cum in actis fuerit quoque de-
ducta ad ſpeciem cauſa ſucceſſionis per exhi-
bitionem dictorum iurium, & Procurator
Aduerſariorum vigore mandati procuræ cõ-
tinentis etiam dictam ſucceſſionem conſen-
ſerit, nec non cauſam appellationis ſuper d.
ſententia immiſſionis obtinuerit à ſignatura
iuſti-

iuſtitię committi, adeò vt eò minus poſſit hodie forum Rotæ declinari, vt aliàs reſponſum fuit *coram Card. Sereph. dec. 308. & dec. 91. n. 12. & 13. par. 7. rec.*

Et ita fratribus de Quedt tantum informantibus, altera veró parte diù expectata fuit reſolutum.

ROMANA LEGITIMÆ.

Veneris 5. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Legitima an debeatur in ſemiſſe, vel triente, quando adſunt filij primi, & ſecundi matrimonij, ac ſimul cum maſculis adſunt feminæ per ſtatutum excluſæ, & reſolutum fuit deberi in ſemiſſe computatis in numero tam maſculis, quam feminis, & tam filijs primi, quam ſecundi matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur in ſemiſſe, licet numerus filiorum vltra quatuor conſtetur ex filijs tam primi, quam ſecundi matrimonij.*

2 *In legitima computantur in capita pro æquali portione omnes filij tam maſculi, quam feminæ.*

3 *Feminæ exiſtentibus maſculis excluduntur à ſucceſſione matris per ſtatutum vrbis.*

4 *Feminæ per ſtatutum excluſæ eatenus computantur in numero ad augendam legitimam liberorum, quatenus ita maſculis expediat, & n. 9.*

5 *Legitima quatuor filiorum eſt triens, & non ſemis.*

6 *Feminarum excluſio ratione conſeruandæ agnationis reſpicit commodum Fratrum vtrinque coniunctiorum ex eadem agnatione, non autem ex diuerſa, & n. 7.*

8 *Statutum vrbis excluſiuum feminarum idem operatur, ac ſi feminæ eſſent mortuæ, vel non exiſterent.*

10 *Dos non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excluſiuum feminarum non incipit à dotatione, ſed ab excluſione.*

11 *Statutum excluſiuum feminarum non procedit quando filiæ fuerunt agnitæ in ſuas mediante legato titulo inſtitutionis facto pro omni, & toto eo, quod prætendere poſſent, & n. 15. & 16.*

12 *Statutum excluſiuum feminarum procedit ab inteſtato, non autem condito teſtamento.*

13 *Feminæ agnitæ in teſtamento faciunt numerum, ac ſi per ſtatutum non excluderentur.*

14 *Statutum excluſiuum feminarum tunc habet locum condito teſtamento, quando feminæ ſunt in eo præteritæ & datur ratio.*

17 *Dos ſuccedit loco legitimæ, quando relinquitur in teſtamento, & ſtatutum tunc determinat modum ſuccedendi, prout facit ſtatutum vrbis capit. 141.*

18 *Dos quando ſuccedit loco legitimæ feminæ faciunt numerum ad impinguandam legitimam de triente in ſemiſſem.*

19 *Dos quando relinquitur in compenſationem legitimæ, feminæ faciunt numerum ad impinguandam, legitimam de triente in ſemiſſem tam in hæreditate Patris, quam Matris.*

20 *Feminæ excluſæ per ſtatutum, ſi fuerint agnitæ in teſtamento reintegrantur, & faciunt numerum, ſiue legatum iure inſtitutionis ſit modicum, ſiue magnum.*

21 *Filia ex quibus verbis dicatur agnita in ſuam.*

22 *Legitima præſupponitur deberi, quando aliquid relinquitur pro toto eo, quod poſſet prætendi illius ratione.*

23 Gratian. diſcept. 676. num. 5. & deciſ. 159. nu. 7. *referens Theſaurum reijcitur, dum firmat per legatum relictum iure inſtitutionis, & pro legitima filias non agnoſci in ſuas.*

DECISIO CXXXIV.

DEfuncta Aurelia Grana relictis ex primo matrimonio Hiacyntho Antonio, Antonio, & Veronica de Vitalibus, & ex alio Antonio Franciſco Carolo Camillo, & Brigitta de Ferrinis. Cumque Aurelia confirmauerit in eius teſtamento donationem, quã fecerat inter viuos ad fauorem Caroli Camilli vnius ex filijs ſecundi matrimonij reſeruata Hiacyntho filio primi matrimonij legitima ſibi de iure debita, quæſtio erat an legitima deberetur in Triente, vel potius in ſemiſſe.

Et pro parte Hiacynthi prætendentis illam
1 ad ratam ſemiſſis adducebatur regula *in §. ſi*
vltra quatuor Auth. de trient. & ſemiſſ. & Auth. nouiſſima C. de inoff. teſtam. iuxta quam in præſenti caſu inſpecto numero quinque filiorum tam præcedentis, quam ſequentis matrimonij legitima eſt ſemis, cum omnes ſiue maſculi, ſiue fœminæ computentur in capita pro
2 æquali portione, vt ſequendo diſpoſitionem
dictæ authenticæ in §. ſi vltra quatuor dixit *Rota in Rauennaten. ſucceſſionis 7. Maij 1657. coram me §. hæc autem portio.*

Verum quia Veronica, & Brigitta tanquam
3 fœminæ exiſtentibus maſculis videbantur excluſæ ab hæreditate Aureliæ matris ex diſpoſitione Statuti Vrbis cap. 145. lib. 1. conabantur informantes pro Carolo Camillo contendente Brigittam eius ſororem vtrinque coniunctam non eſſe computandam ad augendam legitimam de triente in ſemiſſem pluribus rationibus euadere regulam prædictam.
4 Et primo, quia fœminæ excluſæ per ſtatutum
eatenus computantur in numero liberorum ad augendam legitimam maſculorum, quatenus ipſis maſculis magis expediat, & ita poſtulet eorum intereſſe *Craſt. in §. legitima quæſt. 6. num. 7. Grat. diſcept. for. cap. 594. num. 22. & cap. 676. num. 12. Modern. Forolivien. de legit. lib. 1. tit. 4. quæſt. 2. num. 16. & 31. Rota in Firmana legitimæ 30. Octobris 1617. coram Vbaldo poſt eundem Forolivien. deciſ. 74. num. 1. & deciſ. 137. nu. 13. & 160. num. 18. part. 6. rec.* vnde cum Carolo Camillo vtpote Donatario, & hæredi omnium bonorum Aureliæ expediat, quod Brigitta eius ſoror non faciat numerum, ea
5 non connumerata remanent quatuor filij,
adeò vt legitima ſit triens, non autem ſemis *Socc. Sen. conſ. 34. num. 5. lib. 1. Bellon. de iur. accreſ. cap. 5.*

cap.5.quaeſt.49.num.13. & 14. Michaloꝛ. de fratribus part.3.cap.9.num.7.Rota d.deciſ.137. n. 16. & 17.par.6.rec.

Secundò, quod excluſio fœminarum propter maſculos ratione conſeruandæ agnatio-
6 nis reſpicit fauorem, & commodum duntaxat fratrum eiuſdem matrimonij, non autem fratrum vterinorum, vti alterius familię, & agnationis iuxta deducta *in Firmana Peculiaria deciſ. 461. num.6. & 7. part. 2. rec. & in dicta deciſ. 137. num.15. & deciſ.160. num. 26. & 27. part. 6.* ideò computationem Brigittæ ad faciendum, vel non faciendum numerum non pendere à voluntate, & commodo Hiacynthi fratris Vterini, ſed à voluntate, & ar-
7 bitrio Caroli Camilli fratris vtrinque coniuncti *Gabr. conſ. 108.num.8.verſ.nam hoc caſu lib.1. Hond. conſ. 1.num.105.lib. 1. Eugen. conſ.33.nu. 7. & ſeqq. & conſ.35. num. 9. lib. 1. cum pluribus relatis per Gratian. d.cap. 676. numer. 13. & Rota deciſ. 87. num. 4. poſt d. Foroliuien. de legit. & d. dec.137.n.13.par.6.rec.*

Tertio ſtatutum vrbis excluſiuum fœmina-
8 rum extantibus maſculis idem operari, ac ſi fœminæ eſſent mortuæ, vel non exiſterent *ad not. per Bald. conſ. 491. à num. 1. lib. 4. Gabr. de legitima concluſ. 2.num.4. dictum Foroliuien. lib. 1. tit.4. quaeſt.3. num. 29. Bellon. de iur. accreſc. cap. 6. quaeſt. 15.num.74. Craſs.d. §. legitima quaeſt. 7. num. 4. verſ.quid dicendum.* Propterà de illis nullam haberi rationem, quin imò reputari prorſus excluſas ad faciendum numerum in computatione legitimæ: quod ſi aliquando
9 connumerantur, illud euenire ſolum volentibus fratribus, quorum fauore eſt inducta excluſio, vt ſupra probatum fuit, vel quando dos ſuccedit loco legitimæ, ſecus vbi dos non ſortitur naturam legitimæ prout in terminis d. ſtatuti vrbis cum incipiat ab exclu-
10 ſione, non autem à dotatione, iuxtà magiſtralem diſtinctionem *Caſtr. in l. Titio centum §. Titio genero num.8. ff. de condit. & demonſtrat.* quam ſemper approbauit Rota veluti *coram Cardin. Millin. deciſ.317. num. 4. & 5. apud dictum Foroliuien. de legit.deciſ.74. num.2. & 3. in rec. deciſ. 405. per tot. part. 5.* & vltimo loco cumulatis alijs *in Romana Tranſactionis 2. Maij praeteriti cor. R.P. D. meo Celſo §. nec reſiſtit.*

His tamen non obſtantibus DD. reſponderunt Brigittam eſſe computandam in numero liberorum, & conſequenter legitimam, eſſe ſemiſſem. Et moti ſunt ex eo, quod Au-
11 relia reliquerat in teſtamento Brigittæ, & Veronicæ filiabus legitimam in legato rei certæ titulo inſtitutionis, & pro quouis alio iure, ac pro omni, & toto eo, quod pretendere poſſent ex eius hæreditate. Vndè cum filiæ fuerint à matre inſtitutæ, & agnitæ tanquam in ſuas non intrat ſtatutum prædictum pro
12 earum excluſione, quod ſolum vindicat ſibi locum ab inteſtato, non autem ex teſtamento, vt aduertit *Rub. Alex. in l. pater filium num. 174. ff. de inoffic. teſtam. Socc. Sen. conſ. 75. num.3. lib.3. Gabr. conſ.140. num.8. & 9. lib. 2. & reſpondit Rota deciſ. 266. num.3. & 4. part.1. diuerſ. & coram ſ.m. Gregor. deciſ.565. num. 6. & ſeqq. & deciſ.100. verſ. 2. dubitatur poſt Fenzon. ad ſtat. vrb.* & ideò ceſſante ſtatuto non applicatur concluſio, quod fœminæ faciant numerum, vel non faciant prout maſculis expedit, vel
13 non expedit, ſed abſolutè faciant numerum ad commodum maſculorum perindè ac ſi excluſæ à ſtatuto non eſſent *vt not. Angel. in d. l. pater filium verſ. quod autem eſſet ff. de inofficioſ. teſtam. Petr. de Ancar. in l. tres fratres ff. de paſt. Coſt. de ration. rat. quaeſt.37.num.5. Caſtr. conſ. 52. in fin. lib.1. Soccin. d. conſ. 75. num. 3. cum ſeqq. lib. 3. tradunt Cyriac. controu. 71. num. 16. & 72. num. 26. Bellon. de iur. accreſc. d. cap. 6. quaeſt. 15. circa fin. verſ. licet frequentius, & ſeqq. Rota apud d. Foroliu. de legit. dec. 106. num. 9. & deciſ. 137. eod. num. par.6.rec.*

Non obſtat, quod ſtatutum vrbis diſponens ſuper ſola ſucceſſione ab inteſtato habeat etiã locum condito teſtamento, quia licet hoc ve-
14 rum ſit quando inſtitutis maſculis fœminæ in teſtamento ſunt præteritæ, nè melioris ſit conditionis filia excluſa ex teſtamento contra voluntatem defuncti, quam illa ab inteſtato præter voluntatem teſtatoris *iuxta tradita per Bartol. in l.1. §. ſecundum ff. de ſuis, & legit. & Bald. in l. maximum vitium C. de liber. praeterit. & conſiderauit Rota in Romana ſupplementi legitimae poſt d. Foroliuien. deciſ. 36. per tot. in Romana legitimae deciſ. 316. num.12. cum ſeqq. part.6. & deciſ.175. num. 1. part.7. rec.* Attamen vbi (prout hic)
15 fœminæ non ſunt præteritæ, & ex hæredatæ, ſed agnitæ tanquam in ſuas, & honoratę titulo inſtitutionis etiam ratione legitimæ, tunc ſtatutum excludens ab inteſtato non extenditur ad caſum conditi teſtamenti, vt diſtinguendo tradit *Alex. conſ. 131. num.1. verſ. vndè propter hoc lib.1. Pariſ. conſ. 53. num.79. lib. 3.* & ita declarauit *Rota in Ceſenaten. Legati dec. 449. num. 1. & per tot. part. 4. diuerſ. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 358. num.4. ibique Add. num. 6. in rec. dicta deciſ.316. num. 14. part.6. deciſ.60. num. 16. & d. deciſ.175. num.2. verſ. ſecus verò & n. 17. & 18. part. 7. & in Romana hæreditatis de Fabijs 19. Iunij 1643. coram b.m. Bichio §. his poſitis.*
16 Ratio autem concorditer adducta eſt, quod ſicuti teſtator ex præteritione filiarum ſuarũ cenſetur voluiſſe ſtatutariæ excluſioni adhærere, ità ex legato facto iure inſtitutionis in cauſam earum legitimæ cenſetur noluiſſe ſe cum ſtatuto conformare, ſed ab eius diſpoſitione voluiſſe recedere.

Hinc fuit conſideratum potius intrare aliud
17 ſtatutum in antecedenti cap. 141. particulariter diſponens ſuper ſucceſſione ex teſtamẽto, cuius vigore pluries firmauit Rota dotem ſuccedere loco legitimæ, vt diſtinguendo inter vtrumque ſtatutum coram, *Buratt. deciſ. 215. num. 15. cum ſeqq. in Romana Domus 4. Maij 1646. coram Rev. D. meo Epiſcopo Papien §. quia licèt, & nouiſſime in dicta Romana Tranſactionis coram R.P. D. meo Celſo §. immò idem verſ. ideò dotem, & optimè prius firmauit in deciſ.266. num. 3. & 4. part.1. diuerſ.* quo poſito non eſt dubi-
18 tandum, quin fœminæ faciant numerum pro impinguanda legitima de triente in ſemiſſem, cum id ſit incontrouertibile quando dos debita vigore ſtatuti ſuccedit loco legitimæ ex adductis *per Bellon. de iure accreſ. cap. 6, quaeſt,*

queſt. 15. num. 9. circa fin. & ſeqq. Rota poſt d. Forolinien. deciſ. 106. num. 9. & deciſ. 137. eodem num. part. 6. recent. cum alijs ſupra allegais.

Neque obſtare, quod ſtatutum prædictum loquatur expreſſe de dote conſtituta à Patre, vel Auo, cui filiæ, vel neptes debent acquieſcere, & ita cum nos verſemur in teſtamento materno, illius diſpoſitionem non facere ad punctum, nam vltra quod ſatis eſt, quod nec minus intret excluſio diſpoſita *in ſeq. cap.* 145. à qua Teſtatrix relinquens legatum filiabus pro earum legitima omninò voluit recedere ceſſat difficultas, quia ſiue agatur de hæ-
19 reditate patris, ſiuè matris dummodò dos, vel legatum relinquitur in compenſationem legitimæ fœminæ faciunt numerum, vt legitima maſculorum; tranſeat de triente ad ſemiſſem, ita reiecta contraria opinione fuit pluries deciſum, vt *in Ciuitatis Caſtelli ſupplementi legitimæ 4. Martij 1614. coram Card. Lancell.* & relatis alijs *in Romana fideicommiſſi de Marianis 9. Maij 1655. coram R. P. D. meo Albergato §. hoc igitur verſ. ſiue agatur, & in ſæpe citata dec. 137. n. 13. par. 6. rec.*

Nec prædictis reſiſtere, quod legatum ſit modicum, & potius relictum ad cautelam excludendi, quam includendi fœminas, quia dum fœminæ in teſtamento fuerunt agnitæ, & reintegratæ aduerſus excluſionem ſtatuti,
20 legatum vtcumque ſit vel modicum, vel pingue, dummodo ſit iure inſtitutionis, & pro legitima computantur in numero liberorum, & vltra adductos comprobant *Grat. conſ. 160. num. 35. lib. 2. Mareſc. var. reſ. lib. 1. cap. 28. ſub num. 6. verſ. ſecus ſi pater relinquat filiæ d. Forolinien. lib. 3. tit. 1. queſt. 8. ſub num. 59. verſ. ſi autem pater Surd. de alim. tit. 3. queſt. 1. num. 64. cum ſeqq. Cyriac. controu. for. cap. 71. num. 16. & ſeqq. Rota deciſ. 60. num. 1. cum ſeqq. par. 1. diuerſ.*

21 Cumque legatum conceptum fuerit in hæc verba ibi „ *Per raggion d' inſtitutione, & in ogni altro meglior modo per tutto quello, che la Signora Brigida poteſſe pretendere nella ſua heredità per qualſiuoglia cauſa, & occaſione etiam per raggion di legitima* excluditur prorſus prætenſa cautela, & excluſio, atque clare educitur, quod teſtatrix filiam agnouit vt in ſuam, eamque voluit conſequi legitimam prorata tantum ſibi relicta, alias enim perperam legatum ei reliquiſſet iure inſtitutionis pro toto eo,
22 quod poſſet prætendere etiam ratione legitimæ, niſi legitimam ſibi deberi præſuppoſuiſſet, vt benè firmauit *Rota in d. deciſ. 266. n. 4. verſ. hic autem par. 1. diuerſ.*

23 Demum nihil referre, *quod Theſ.* relatus à *Gratian. diſcept. 676. num. 5. in deciſ. 159. num. 7.* firmet, quod per legatum relictum etiam iure inſtitutionis, & pro legitima fœminæ non videantur agnitæ in filias, quia loquitur contra communem, vt patet ex adductis, & ſingulariter aduertit *Caſt. de ration. rat queſt. 37. in fin.* & tamen non negat, quod fœminæ faciant numerum, ſed tantummodò, quod non faciunt partem, de quo hic non eſt quæſtio, & in his terminis, atque ad iſtum effectum, ſi rectè aduertatur loquitur *Rota apud Merlin. vbi ſupra deciſ. 74. num. 1. & 9. cum alijs in contrarium allegatis.*

Fuit itaque cauſa quinquies propoſita partibus informantibus concluſum deberi Hiacyntho Antonio Vitali duas vncias cum duabus quintis partibus alterius vnciæ tam ratione propriæ portionis, quam Veronicæ eius ſororis germanæ ex omnibus bonis Aureliæ matris, ſiue dotalibus, ſiuè extradotalibus *iuxtà Authent nouiſſima C. de inofficioſ. teſtam. & in corpore vnde ſumitur §. prohibemus ibique gloſ. verbo relinquat in Authent. de triente, & ſemiſſ. & §. diſpoſuimus vt cum de appellat. cognoſc. & in propoſito dictum fuit in ſupradicta Rauennaten. ſucceſſionis 7. Maij 1657. coram me.*

ROMANA SEPARATIONIS THORI, ET RESTITVTIONIS DOTIS.

Ven. 12. Decembris 1659.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Separatio Thori dum ſequitur ex culpa viri, dos reſtituitur vxori.*
2 *Declara quod debet probari virum dediſſe cauſam iudicio ſeparationis, & ex eius culpa ſeparatione eueniſſe.*
3 *Sententia quod non dicit, nec nos dicere debemus.*
4 *Rota non attendit ſententias latas extra Tribunal. niſi cognito bono iure partium.*

DECISIO CXXXV.

CVm in ſententia ſeparationis Thori lata per R. P. D. Viceſgerentem ad fauorem Annæ non fuiſſet quoque pronunciatum ſuper reſtitutione dotis, ſed tantummodò eidem eſſe ſubminiſtranda alimenta ex fructibus dotalibus, commiſſa deſuper mihi cauſa vrgebat Anna Dominicum eius virum ad præ-
1 ciſam dictæ dotis reſtitutionem ex eo, quod ſecuta ſeparatione maritalis cohabitationis ob culpam viri, ſemper ſit locus reſtitutioni dotis *iuxtà text. in §. mitiores Authent. de nuptijs in cap. 1. vbi Abb. de donation. inter vir, & vxor Grat. diſcept. for. cap. 455. num. 13. Gabr. conſ. 161. num. 1. & ſeqq. Roland. conſ. 50. à num. 4. per tot. pariter lib. 1. Genuen. in Prax. cap. 22. num. 3. verſ. & nota, & pluries firmauit Rota vt in deciſ. 706. num. 3. part. 1. rec. dec. 239. n. 27. & dec. 277. part. 7. cor. Merlin. dec. 673. n. 1.*

Quod libenter Domini fuiſſent amplexi, ſi
2 in hodierna diſputatione ſuper reſtitutione dotis conſtitiſſet, quod maritus dederit cauſam iudicio ſeparationis, quodque vxor ob culpam ſolius viri fuerit ab eo, & coniugali Thoro ſeparata, vt opus eſt ex adductis.

Siquidem id nullatenus probatur (vt prætenditur) ex ſententia ipſius Iudicis, qui cum
3 nihil de hoc dicat, nec nos dicere debemus iuxtà tradita per *Bartol. in l. ſi expreſſim col. 2.*

circa

circa med. verſ. ſi verò ff. de appellat. Rota deciſ. 440. num.5. part. 1. & coram ſ.m. Greg. dec. 208. num.1. & 2.

Præterea Rota non ſolet attendere ſenten-
4 tias extrà eam latas, niſi cognito de bono iure partium: vndè cum hæc prætenſio pendeat à iuſtitia d. ſententiæ eò minus Domini auſi ſunt firmare eſſe locum reſtitutioni dotis, niſi prius de illa cognoſcant, & ita ſtilum eſſe teſtatur *Put. deciſ. 401. num. 2. lib. 1. Rota deciſ. 8. num. 1. part. 1. diuerſ. coram ſ.m. Greg. deciſ. 208. n.5. & ſæpe in alijs.*

Et ita contra informantem reſponſum fuit.

CAPVANA ABBATIÆ.

Ven. 16. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus quando tranſeat in fideicommiſſarium: fideicommiſſum vnde deſumatur fuiſſe vniuerſale, & quaſi poſſeſſio præſentandi quando attendatur ad ſubſtinendam gratiam alterius ex præſentatis derogantem medietati vocum.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus tranſit in fideicommiſſarium, quando fideicommiſſum capit etiam iura, & actiones.*

2 *Iuſpatronatus acquirens titulo oneroſo poteſt præiudicare ſucceſſiuè vocatis.*

3 *Iuſpatronatus conceſſum hæredibus deſcendentibus requirit verificationem vtriuſque qualitatis, ſcilicet hæreditariæ, & deſcenſiuæ.*

4 *Obſeruantia plurimum operatur circa qualitatem, ſeu pertinentiam iuriſpatronatus, & n.5.*

6 *Obſeruantia plurimum attenditur ad iudicandum an iuſpatronatus cadat ſub fideicommiſſo.*

7 *Fideicommiſſum vnde appareat vniuerſale, & n. 9. & 10.*

8 *Fideicommiſſi vniuerſalitas eſt clara, quando diſpoſitio importat ſubſtitutionem vniuerſalem.*

11 *Fideicommiſſum dicitur vniuerſale, quando teſtator voluit hæreditatem, ſeu bona ſua peruenire ad vltimum vocatum.*

12 *Hæreditas eſt quid vniuerſale continens expreſſionem vniuerſi iuris.*

13 *Dictio*, ſignanter, *implicat comprehanſionem aliorum, nec ſtat reſtrictiuè, ſed demonſtratiuè.*

14 *De Patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi intelligit Papa, quando derogat medietati vocum.*

15 *Status vltimus attenditur pro iuſtificatione Prouiſionis Apoſtolicæ.*

16 *Patronus admittens alium ad præſentandum non præiudicat compatrono venienti ex propria perſona.*

17 *Præſertim non probata ſcientia, & patientia compatroni ſine qua non acquiritur quaſi poſſeſſio ad terminos textus* in cap. conſultationibus de iure patron.

18 *Præſentandi quaſi poſſeſſio non continuatur in hærede ſine nouo vſu, & exercitio.*

19 *Præſentandi quaſi poſſeſſio, quæ erat apud defunctum, non tranſit in hæredem ad effectum manutentionis.*

20 *Præſentandi quaſi poſſeſſio tranſit in hæredem pro iuſtificatione pertinentiæ iuriſpatronatus.*

21 *Declara id procedere, quando conſtat de iurepatronatus defuncti qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſecus dum conſtat de pertinentia iuriſpatronatus ad verum patronum, et n.22.*

23 *In patrono, cuius præſentatus non fuit admiſſus, eo quia de proprietate veri patroni conſtiterit ante inſtitutionem non dicitur adeſt quaſi poſſeſſione, et præfertur præſentatus à vero patrono.*

24 *Inſtitutio debetur præſentato, qui iuſtificauit legitimam præſentationem, pertinentiam iuriſpatronatus, propriam habilitatem, et vacationem.*

DECISIO CXXXVI.

Quia pars Reu. Archiepiſcopi Rhodienſis inſtetit iterum audiri contra deciſionem editam ſub die 5. Maij 1659. Altera verò D. Ioſephi Caetani proponi cauſam ſuper inſtitutione ipſius, dato dubio an ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis, & ſit inſtituendus D. Ioſeph, DD. perſiſtendo in deciſis reſoluerunt eum eſſe inſtituendum.

Nam reſpectu primæ partis concernentis iuſtificationem gratiæ Apoſtolicæ impetratæ à D. Archiepiſcopo, præſentatio in eius perſonam facta à D. Duce Sermonetæ non poteſt eidem ſuffragari, quia cum Honoratus Caetanus, qui Iuſpatronatus ex donatione Regis Alphonſi poſſidebat in vltima diſpoſitione voluerit, vt in eius hæreditate ſuccederent per fideicommiſſum ſoli maſculi fœminis ſemper excluſis, licèt D. Dux ſit maſculus, tamen quia deſcendit ex Camilla fœmina remanet excluſus à iurepatronatus, quod
1 tranſit in fideicommiſſarium quando (prout hic) fideicommiſſum capit etiam iura, & actiones, vt limitando contrariam regulam *in l. quia perindè §. reſtituta ff. ad Trebellian. aduertit Molin. de primogen. lib. 1. cap. 24. à num. 5. Rot. dec. 205. num. 15. part. 7. & in ſpecie in Craconien. Præpoſituræ 4. Maij 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio, alijſque relatis in priori deciſione 9. & ſi enim comprobata in Romana Iuriſpatronatus 12. Decembris præteriti coram Reueren. P. D. meo Cerro Decano.*

Non obſtat, quod Honoratus non potuerit præiudicare Camillæ comprehenſæ in do-
2 natione Iuriſpatronatus facta à Rege. Primò quia tanquam primus acquirens, & donatarius ex titulo oneroſo ob impenſas, & egregia ſeruitia Regi præſtita, quorum intuitu Rex aſſeruit ſe iuſpatronatus elargiri potuit gratificando maſculis, fœminis quatenus eſſent comprehenſæ præiudicare iuxtà diſtinctionem *Bart. in l. 1. num. 32. C. per quas perſonas nob. acquir. idemque docuit Cret. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 143. ff. de verb. obligat. & in conſ. 124. col penult. Gozadin. conſ. 75. num. 13. & 14. Cyriac. controu. forenſ. cap. 469. num. 56. & 57. Rota*

coram

*coram Merlin. deciſ. 85. num. 15. & deciſ. 438. num.
1. & in his terminis Roais conſ. 106. numer. 22. &
ſeqq. lib. 2.*

Secundo, & principaliter, quia iuſpatro-
natus fuit ab eodem Rege conceſſum Hono-
rato, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus de
3 ſuo corpore legitimè deſcendentibus, atque
ideò exiſtens vtramque qualitatem, hæredi-
tariam ſcilicet, & ſanguinis in Camillam tran-
ſire minimè potuit dificiente in ea dicta qua-
litate hæreditaria *Pariſ. conſ. 48. num. 9. lib. 4. Lot-
ter. de re beneſic. lib. 2. quæſt. 11. num. 41. & dixit
Rota coram Seraph. deciſ. 456. num. 4. in rec. deciſ.
112. num. eodem & deciſ. 267. num. 3. par. 6. cum alijs
allegatis in Bononien. beneficij 26. Februarij 1652.
coram R. P. D. meo Alberbato, & in alia dec. §. di-
ctaq; teſtatoris voluntati.*

4 Comprobatur ex obſeruantia, quia ſpatio
tanti temporis nunquam fœminæ præſenta-
runt, quamuis ex arbore hinc indè admiſſa
conſtet adfuiſſe Victoriam Ducissam Laurini,
eiuſque deſcendentes, ſed ſemper præſenta-
tiones fuerint factæ ab hæredibus fideicom-
miſſarijs, nempè de anno 1521. quo tempo-
re Honoratus iunior præſentauit Nicolaum
Caetanum de anno 1576. Ludouicus, & Al-
phonſus filij Scipionis nepotes ex altero Lu-
douico filio dicti Honorati prȩſentarunt Ber-
nardinum de Mendozza, & iterum prædicti
fratres de anno 1594. præſentarunt Henricum
5 Caetanum, quæ obſeruantia plurimum ope-
ratur non ſolum ad effectum pertinentiæ *Ro-
ta coram Buratt. deciſ. 283. num. 22. in Maioricen.
Beneficij 27. Iunij 1648. coram b. m. Bichio, & fuit
in alia ponderatum §. dictaque verſ. addita obſer-
uantia*; ſed etiam iudicandi iuſpatronatus fuiſ-
6 ſe comprehenſum in fideicommiſſo, vt de-
duxit *Rot. in Cremonen. Præceptoria 23. Maij 1644.
§. nec releuat coram Eminentiſſimo D. Cardinali
Corrado.*

Nec ſubſiſtit, quod fideicommiſſum ſit par-
ticulare reſpiciens tantummodò bona feuda-
lia non autem bona libera, in quo conſiſte-
bat hodie totus neruus ſcribentium pro D.
Archiepiſcopo. Quoniam contrarium appa-
7 ret ex tenore teſtamenti, in quo Honoratus
hæredibus omnium ſuorum bonorum iuriũ,
& actionum, nec non bonorum feudalium
inſtitutis Honorato iuniore, & Iacobo Maria
nepotibus grauauit eos, & deſcendentes per-
petuo fideicommiſſo maſculino cum onere
8 dotandi fœminas, ita vt vniuerſalitas fidei-
commiſſi ſit clara, & indubitabilis, cum hæc
diſpoſitio importet ſubſtitutionem vniuerſa-
lem ex notatis per *Pariſ. conſ. 43. num. 58. & 59.
lib. 3. Surd. deciſ. 269. num. 16. et 17. et dictum fuit
in Mediolanen. Iuriſpatronatus 18. Iunij 1657. co-
ram Reu. Præſide Valliſoletano.*

Cui non aduerſatur, quod in prima parte
inſtitutionis diſponens de bonis liberis, mo-
bilibus, & ſtabilibus pecunijs, auro, & ar-
gento, lapidibus pretioſis, debitis, recolli-
gentijs, iuribus, & actionibus ea diuiſerit in-
ter dictos hæredes, localia ſcilicet pro dua-
bus partibus ad fauorem Honorati, & pro re-
liqua tertia ad fauorem Iacobi Mariæ, in alijs
verò bonis vnumquemque pro medietate in-
ſtituerit præter infraſcripta legata, & fidei-
commiſſa. Nam in nihil aliud præſefert, niſi
9 quod æqualitas non eſſet in omnibus bonis,
ſed vnuſquiſque ex hæredibus haberet iure
inſtitutionis bona ſibi relicta, non autem in-
ducit aliquod fideicommiſſum particulare
ſuper bonis feudalibus, dum poſt factam in-
ſtitutionem tam bonorum burgenſaticorum
10 mobilium, iurium, & actionum, quam bo-
norum iuriſdictionalium indefinitum, & vni-
uerſale fideicommiſſum ſubſequitur ad no-
tata per *Pariſ. d. conſ. 43. num. 99. lib. 3. et Bellon.
Iun. conſ. 56. n. 12.*

Quod omnimodam comprobationem aſ-
11 ſumit ex eo, quod teſtator in caſum, quod
nullus ſupereſſet maſculus legitimus, & na-
turalis de linea recta ipſius, ad quem eius he-
reditas deuenire deberet in dictis bonis ſuis
vocauit Regem Siciliæ, vndè patet ipſum no-
luiſſe diuidere hȩreditatem, ſed illam integra-
liter ad ſubſtitutos voluiſſe tranſmittere, nam
aliàs non poſſet eius hæreditas ad Regem in-
tegra deuenire, vt ratiocinatur *Rota in prima
deciſione §. et nihilominus, in Tiburtina fideicom.
25. Maij 1646. et 14. Ian. 1647. coram b. m. Arguel-
les in Romana fideicommiſſi de Zeffiris 4. Iulij 1646.
coram b. m. Bichio in Terracinen. fidecommiſſi de Pi-
lorijs 10. Maij 1648. coram Reu. Terracinen in Bo-
nonien. fideicommiſſi de Guidottis coram d. Arguel-
les, et coram Eminentiſs. D. Card. Otthobono deciſ.
177. numer. 7. et 8. et notat Ancharan. conſ. 27. à
principio.*

Idemque denotat nè dum verbum *Hæredi-
tas* quo teſtator vſus eſt ibi „ *ad quem eius hære-
12 ditas deuenire deberet*, quod eſt vniuerſale, &
expreſſiuum vniuerſi iuris *l. nihil eſt aliud 24. ff.
de verb. ſignific. l. hæreditas 63. ff. de reg. iur. Rota de-
ciſ. 203. num. 9. coram d. Eminentiſs. Card. Otthobo-
no*, ſed pariter infert mentio Caſtrorum, &
bonorum feudalium ſtatim habita cum di-
13 ctione *ſignanter* ibi „ *quod in dictis bonis, et ſi-
gnanter in ſupradictis bonis, et ſignanter in ſupradi-
ctis Caſtris ſuccedat Rex Siciliæ*, quæ implicat
etiam bona libera, & burgenſatica antea enũ-
ciata, nec ſtat reſtrictiue, ſed demonſtratiuȩ
pro maiori declaratione *l. final. vbi gloſs. ff. de li-
ber. exhib. cap. pro humano vbi gloſ. et DD. de homi-
cid. in 6. Rota d. deciſ. 203. coram eodem Eminentiſs.
Otthobono Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 404. num. 5.
et tradit Barboſ. dict. 277. n. 3.*

Nec releuat, vt in alia replicabatur, quod
Papa per expreſſionem medietatis vocum ad
fauorem Archiepiſcopi, qui aſſeruit ſe præ-
14 ſentatum ab altera medietate intellexerit de
patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione pre-
15 ſentandi, & ita debeat attendi vltimus ſtatus
vt fieri ſolet ad effectum iuſtificationis gratiȩ
prouiſionis Apoſtolicæ *iuxta cap. conſultationi-
bus de iure patronatus, et dixit Rota deciſ. 471. nu.
20. et 21. part. 4. tom. 2. recent. & in Lucana Iuriſpa-
tronatus 17. Maij 1658. coram Reu. P. D. meo
Celſo.*

Siquidem admiſſo etiam hoc intellectu,
gratia dici non poteſt iuſtificata, quia D. Dux
Sermonetæ nunquam habuit dictam quaſi
poſſeſſionem præſentandi, & quaſi poſſeſſio
Camillæ matris, licèt præiudicauerit Duci

16 Franciſco illam admittendi ad præſentandũ,
moderno autem D. Duci Laurenzanæ veni-
enti ex propria perſona præiudicare non po-
tuit *ad notat. per DD. in cap. 1. de iurepatron. in 6.*
17 cum alijs in antecedenti deciſione allegatis.
Præſertim non probata ſcientia, & patientia
illius, vt opus eſſet etiam ad effectum, vt in-
tret diſpoſitio *d. cap. conſultationibus Rota dec. 197 num. 40. part. 5. recent. coram ſ. m. Greg. deciſ. 417. nu. 2. in Virdunen. iuriſpatronatus 22. Iunij 1646. coram Reu. Tarraconen. et in Bononien. Beneficij 26. Febr. 1652. coram R. P. D. meo Albergato.*

Vltra quod defuncta Camilla non potuit
in Ducem Sermonetæ filium, & hęredem
18 continuare talis poſſeſſio ſinè nouo vſu, &
exercitio iuriſpatronatus, vt tradit *Lotter. vbi ſupra quæſt. 11. num 114. lib. 2. et ſequitur Rota dec. 471. num. 6. par. 4. to. 2. recent. coram Duran. deciſ. 62. num. 6. & 14. cum pluribus adductis in prima deciſ. §. ſiquidem, & nouiſſimè in Meleuitana iuriſpatronatus 16. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Beni-*
19 *laqua*; non ſuffragante, quod hoc procedat
quoad factum, vt ſcilicet poſſeſſio non tran-
ſeat ad hæredem quoad effectum manuten-
20 tionis, non autem quoad effectum pro iuſti-
ficatione pertinentiæ iuriſpatronatus; quia
diſtinctio recipitur vbi conſtat de pertinentia
iuriſpatronatus fauore defuncti, qui reperie-
21 batur in quaſi poſſeſſione præſentandi, &
viceuerſa non apparet de bono iure, & pro-
prietate ad fauorem alterius, prout in caſu
deciſionis in *Placentina Cappellaniæ 30. Aprilis 1615. coram b. m. Coccino in Aſculana iuriſpatronatus 1. Iulij 1650. & in Aquilana iuriſpatronatus 1. Febr. 1651. coram Reuer. D. meo Meltio Epiſcopo*
22 *Papien.* Secus autem, vbi conſtat de anteriori,
& contrario ſtatu iuriſpatronatus, & de per-
tinentia verò patroni, vt in præſenti, cum D.
Dux Laurenzanæ concludenter doceat de iu-
re ſuo excluſiuo totaliter iuris D. Ducis Ser-
monetæ, vt admittit *Rota in d. Placentina Cappellaniæ coram Coccino, §. & ità dicendum in fine,* & ita declarauit in *Faſulana Parochialis coram Pirouano deciſione 37. numer. 4. & 5. par. 6. recent.*

Prętereà ceſſat diſpoſitio dictus *textus in cap. conſultationibus,* dùm non conſtat de quaſi poſ-
23 ſeſſione præſentandi acquiſita per D. Ducem
Sermonetæ, & Dom. Archiepiſcopus ab ipſo
præſentatus non fuit adhuc inſtitutus, quia
textus diſponit quidem quod inſtitutus ad
præſentationem non veri patroni exiſtentis in
quaſi poſſeſſione præſentandi non poſſit re-
moueri etiam ſi poſtea conſtet de bono iure
alterius, ſed nullo modo, quod præſentatus
ab illo debeat præferri, ſi antequam fuerit
proceſſum ad inſtitutionem de proprietate
veri patroni conſtiterit, tunc enim præſenta-
tus à vero patrono venit præferendus præſen-
tato à patrono putatiuo, non attento vltimo
ſtatu, vt diſtinguunt *DD. in d. cap. conſultationibus, & ibi Abb. num. 9. Dec. conſ. 127. numer. 1. Rot. deciſ. 167. num. 10. par. 2. diuerſ. coram Pania deciſ. 174. num. 4. part. 1. recent. & vltrà relatas in alia deciſ. §. hinc patet, & in Sulmonen. Beneficij 25. Ian. 1647. coram b. mem. Peutingerio, & in dicta Meleuitana iuriſpatronatus coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Ex præfatis, & alijs fundamentis deductis in
præterita deciſione facilis fuit reſolutio quo
24 ad inſtitutionem D. Ioſephi (quæ erat altera
pars dubij) nam ipſe docuit ſe præſentatum à
D. Duce Laurenzanæ intrà legitimum tem-
pus, & probauit ſe eſſe Clericum, & habilem
ex atteſtatione Ordinarij, de pertinentia iuriſ-
patronatus patet ex deductis; De vacatione
verò Beneficij non dubitatur. Quibus con-
currentibus meritò eſt inſtituendus, *cap. decernimus, & cap. Monaſterium 16. qu. 7. Rot. deciſ. 337. num. 1. par. 2. recent. coram Pania deciſ. 1674. eodem num. Eminentiſs. D. Cardinali Ottbobono deciſ. 236. pariter num. 1. & in Lucana iuriſpatronatus 3. Iunij 1647. coram Reuer. Terracinen. & ſæpè in alijs.*

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

MACERATEN. SALVIANI.

Veneris 23. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Emens bona hæreditaria cum pacto ſoluendi pretium creditoribus hæreditarijs deſcribendis in ſententia graduatoria, liberatur ſoluendo creditoribus in illa deſcriptis, nec moleſtatur per ſuperuenientes creditores, qui poſſunt agere contra poſteriores, obligatos reſtituendi prioribus, & potioribus, quidquid dicendum eſſet in creditore emente à ſuo debitore cum alijs, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex ſaluiano non conceditur ſine credito cum hypotheca.*
2 *Bona empta ad effectum ſoluendi creditoribus deſcribendis in ſententia, remanent libera ab hypothecis ſequuta ſolutione, & num. 4.*
3 *A pacto non mouendi litem, & de euictione non licet recedere.*
5 *Soluens bona fide, & ad formam pacti remanet liberatus.*
6 *Cautio de reſtituendo prioribus, & potioribus operatur, vt ſoluens poſterioribus liberetur, & anterioribus præſeruatur iura agendi contra poſteriores.*
7 *Cautio de reſtituendo prioribus, & potioribus præſeruat iura, ac ſi ſolutio non fuiſſet facta.*
8 *Creditori competit actio contra emptorem bonorum ſibi hypothecatorum.*
9 *Emens bona hæreditaria pro ſatisfaciendis creditoribus hæreditarijs liberatur ſoluendo poſterioribus, qui cauerunt de reſtituendo prioribus, & potioribus.*
10 *Immiſſio in ſaluiano datur pro indiuiſo ſolum quando res eſt ſufficiens pro ſatisfactione omnium.*
11 *Emptor promittens ſoluere creditoribus non poteſt aliter ſoluere in eorum præiudicium.*
12 *Solutio expreſſè facta in cauſam ſortis excludit præſumptionem, quod ceſſerit in cauſam fructuum.*

13 *Hæredes præſumuntur ſibi ſatisfeciſſe ex bonis hæreditarijs.*

14 *Creditum quando eſt illiquidum non meretur immiſſionem antè redditam rationem.*

15 *Hæres non tenetur reddare rationem de bonis, quæ ad eius manus non peruenerunt.*

16 *Bona remanſiſſe apud hæredem quando probetur ex illorum deſcriptione in inuentario hæreditario, & num. 17.*

18 *Tutoris confeſſio voluntaria, & facta extra inuentarium non præiudicat pupillo.*

19 *Tutoris confeſſio in inuentario legitimè confecto habet vim actus iudicialis, & præiudicat pupillo.*

20 *Tutor poteſt adire pro infante, & declarare eius animum.*

21 *Tutoris aditio ſimplex non ſubſtinetur abſque ſolemnitatibus ſtatutarijs.*

22 *Tutor quando adiuit hæreditatem cum beneficio legis, & inuentarij non requiruntur ſolemnitates.*

23 *Aditio hæreditatis probatur ex actibus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerunt.*

DECISIO CXXXVII.

VEndidit auus, ac tutor Æmilij, & aliorum filiorum Antonij Mariæ Compagnoni ex prædio ſalmarum 55. ſalmas infraſcriptas, Antonio Ceccolino nomine Comitiſſæ matris ſalmas 30. cum dimidia, Ceccolino Ceccolino ſalmas octo cum dimidia, Fabio Compagnono ſalmas quatuor cum dimidia ad effectum ſoluendi pretium creditoribus hæreditarijs iuxtà graduationem faciendam. Lata ſententia graduatoria ſoluit Comitiſſa creditoribus graduatis florenos 9495. pro ſua integra rata ſalmarum: verùm prolata ſententia immiſſionis ex remedio ſaluiani ad fauorem Æmilij,& fratrum de Compagnonis contra Ceccolinos poſſeſſores prædij, donec fratres prædicti fuiſſent ſatisfacti de florenis 2650. pro reſiduo dotis maternæ, fuit cauſa in Rota commiſſa ex integro, & reſolutum immiſſionem illis concedendam fore pro indiuiſo cum D. Alexandro Ceccolino ſucceſſore Comitiſſæ, vt in deciſione deſuper edita 17. Martij 1647. coram Eminentiſſimo Dom. Cardinali Corrado tunc Rotæ Auditore.

Sed ſemel, atque iterum hodie repropoſita cauſa Dominis viſum fuit à deciſis eſse recedendum. Et moti ſunt præcipuè quia cum fratres de Compagnonis in concurſu creditorum prætenderent dotem Æmiliæ matris eſſe florenorum 5000. fuerunt tamen in ſententia graduati pro florenis bis mille, & quo ad reſiduum pronunciatum fuit nullum ius, nullamque actionem ipſis competere; vndè
1 deficit primum extremum ſcilicèt creditum cum hypotheca, ſine qua non poterat eiſdem Compagnonis concedi immiſſio ex ſaluiano ad *textum in l. 1. ff. de ſaluian. interdict. Natt. conſ. 474. numer. 34. Corneus conſ. 190. num. 2. lib. 1. Buratt. deciſ. 257. num. 14. & deciſ. 774. num. 7. & in Beneuentana Saluiani 24. Maij 1655. cor. me.*

Non obſtat, quod ipſi poſtea per aliam ſententiam fuerint graduati pro aliis florenis
2 ter mille, quia dum inter partes conuentum fuerat, quod pretium ſolueretur creditoribus declarandis per ſententiam Iudicis, Comitiſſa verò iam ſoluerat, bona remanſerunt libera ab hypotheca adeòut Compagnoni non poſſint contra illa eorum iura experiri, *Aym. conſ. 298. num. 10. & ſeq.* & dixit *Rota in Romana Saluiani 18. Febr. 1650. coram eodem Em. Cardinali*
3 *Corrado*. Præſertim ſtante pacto deſuper adiecto,& iurato etiam ſub obligatione Camerali de non mouendo litem,& de euictione á quo recedere non licet, *l. iuris gentium, §. Prætor ait de pact. Bald. in rubr. de conſtitut. in princ. Honded. conſ. 14. num. 12. lib. 1. Surd. conſ. 20. eodem num. Rota coram Cardin. Caualer. deciſione 549. numero 1.*

Nec releuat, quod ſolutio tanquam facta creditoribus poſterioribus ſibi non præiudi-
4 cet. Siquidem cum facta fuerit creditoribus deſcriptis in ſentẽtia iuxta formam in inſtrumento venditionis conuentam, Comitiſſa
5 ſoluendo bona fide remanſit abſoluta, & liberata per *text. in l. final. §. & ſi præfatam, vbi Caſtr. num. 4. C. de iur. deliber.* & reſpondit *Rota coram ſ. mem. Gregor. deciſ. 511. num. 18. in recent. deciſ. 581. num. 1. & 6. vtrobique in fin. par. 1. & deciſ. 443. num. 1. pariter in fin. part. 4. & in Rom. attentatorum 29. Martij 1643. coram Reuerendiſs.*
6 *Carillo*. Quod fortius procedit attenta cautone præſtita à creditoribus de reſtituendo prioribus, & potioribus, cuius effectus eſt, vt ſoluens poſterioribus liberetur, & anterioribus præſeruentur tantummodó iura contra
7 poſteriores perinde, ac ſi ſolutio facta non fuiſſet, *l. procurationis, §. final. ff de tributor. action. l. ex facto in fin. ff. de pecul. Bart. in dicta l. final. §. & ſi præfatam in princip. C. de iure deliberandi*.

8 Et licet id non habeat locum in creditore, qui emit à ſuo debitore bona alteri hypothecata, quo caſu creditori hypothecario competit actio etiam contra ipſum emptorem, vt in his terminis loquitur *deciſio 1233. num. 3. coram Seraphin. & Grat. cap. 37. num. 37. & 38.* Tamen ſecus eſt quando, prout hic, hæres
9 vendidit pro ſatisfaciendis debitis hæreditarijs, tunc enim emptor ſoluens poſterioribus ſub cautione de reſtituendo prioribus, & potioribus eximitur ab obligatione adeout amplius conueniri non poſſit, *Bart. in d. l. final. §. etſi præfatam num. 2. Valaſc. conſult. 52. num. 38. Salgad. labyr. credit. cap. 8. num. 20. & ſeqq. par. 2. Gait. de credit. cap. 4. quæſit. 11. num. 1358. Coſt. de fact. ſcient. & ignoran. diſtinct. 7. nu. 10. centur. 1. Caroc. deciſ. 109. num. 49. Theſaur. qu. forenſ. 16. num. 16. lib. 2.*

Minus ſubſiſtit in facto, quod Comitiſſa non ſoluerit integrum pretium. Nam ex iuribus nuper exhibitis iuſtificatur eſſe accepto ferendam ad calculum, & creditum ipſius ſummam florenorum quingentorum prouenientium ex cenſu, quem eadem Comitiſſa ceſſit Compagnonis in computum dicti pretij, verſa verò vice eſse detrahendos ex calculo florenos 1500. eo quod peritus illos po-

fuerit ad debitum Comitiſſæ pro fructibus compenſatiuis eiuſdem quantitatis, ac etiam detrahendas eſſe partitas adnotatas partim in cauſam pretij frumenti, & valoris bouum, partim in cauſam aliorum fructuum, & omnes ponendas eſſe ad computum ſortis in cuius cauſam fuerunt ſolutæ, *vt ex Summario Ceccolini num. 4.* Quibus nouis iuribus ponderatis cum Comitiſſa emerit ſalmas triginta cum dimidia ad rationem florenorum 310. pro qualibet ſalma conſtituentium in totum 9455. florenos, apparet ipſam ſoluiſſe 9495. & ſic florenos quinquaginta vltra quam tenetur. Ac proinde Compagnonis nequaquam
10 debitam eſſe immiſſionem pro indiuiſo cum dicto Ceccolino, quæ datur duntaxat vbi conſtat, quod res ſit ſufficiens pro ſatisfactione omnium *iuxtà text. in l. cum qui à debitore, ff. qui potior. in pign. hab. Rota deciſ. 559. ſub n. 5. par. 1. rec. & coram Caual dec. 652. num. 5. cum alijs in contraria deciſ. relatis §. non obſtat, quia ſolutiones.*

Quod autem ad computum ſortis ſit referenda tam partita adſcripta pretio bouum, & frumenti, quam illa contrapoſita fructibus; probatur, quia cum in inſtrumento vendi-
11 tionis emptores promiſerint ſoluere creditoribus non poterant etiam ſi voluiſſent aliter ſoluere in præiudicium priorum creditorum, vt fuit diſcuſſum in *Firmana Pecuniaria 14. Iun. 1647. per b. m. Bichium & firmatum in deciſ. 77. num. 4. coram Mant & dec. 556. num. 5. par. 5. recent.* Et conuincitur ex ſolutione
12 deinde facta eiſdem creditoribus expreſsè in diminutionem ſortis, quo caſu ceſſat præſumptio, quod ſolutio debeat per acta cenſeri in cauſam fructuum, & vſurarum, *l. 1. §. ſi neuter, C. de ſolutionibus, Grat. cap. 224. num. 53. Rot. deciſ. 119. num. 6. coram Buratt.*

13 Præterea ex reliquis duodecim ſalmis valoris florenorum 3720. aliiſque bonis hæreditarijs Antonij Mariæ debitoris, quæ in inuentario ſunt deſcripta, eodem Summario *num. 1.* fratres prædicti tanquam filij, & hæredes præſumuntur ſibi ſatisfeciſſe iuxta doctrinam *Bartol. in l. ſi ei, cui §. primo in principio de euict. Surd. conſ. 291. num. 12. & deciſ. 244. nu. 8. Rota deciſ. 67. num. 10. coram ſ. m. Gregor. in rec. deciſ. 2. num. 10. par. 7. & coram Eminent. Card. Ottoboni deciſ. 47. num. 11.* vel ſaltem eorum
14 creditum reputatur adeò illiquidum, vt antè redditionem rationis non mereatur petitam immiſſionem ex adductis in *Romana Donationis 25. Iun. 1649. §. vltra quod, & ſeqq. coram Reuer. Archiepiſcopo Terraconen.*

Non vrget reſponſio, quod non probetur
15 bona ad ipſas perueniſſe, ideoque ex deſcriptione facta in inuentario non poſſit induci illorum ſatisfactio, minuſuè teneantur reddere rationem. Quoniam id non obtinet
16 quoties bona deſcribuntur vti pertinentia ad hæreditatem cum proteſtatione, quod ab alijs occupantur, quo caſu niſi probetur, quod bona fuerint reddita, vel recuperata, ea non præſumuntur perueniſſe ad manus hæredis, ſed potius, quod fuerint à creditoribus diſtracta, ac propterea non tenetur hæres de illis aliam reddere rationem ſicuti deducitur in *deciſ. 212. num. 6. coram Duran.* Attamen ſecùs
17 eſt quando vt in præſenti caſu, bona fuerunt deſcripta tanquam exiſtentia in hæreditate, tunc enim illa cenſentur remanſiſſe penes hæredem donec reddita ratione contrarium
18 appareat, nam etſi confeſſio tutoris nõ præiudicet pupillo quando eſt voluntaria, & fa-
19 cta extra inuentarium, aliud eſt cum ſit in inuentario legitimè confecto, quia tunc habet vim actus iudicialis, & præiudicat, *Gutier. de tutel. cap. 1. num. 49. par. 2. Gratian. cap. 766. à numer. 56. cum ſeqq. Martin. Medic. examin. 45. num. 12. & 13. & deciſione 72. numer. 1. & 2.*

Nec dicatur non conſtare de legitima aditione hæreditatis, dùm enim Compagnoni de tempore obitus eorum patris erant infan-
20 tes, hæreditas fuit ſufficienter adita per tutorem, qui potuit pro illis adire, & declarare eorum animum ad textum expreſſum in *l. ſi infanti 18. C. de iure deliberandi, Corn. conſil. 37. num. 4. Canalc. de Curat. cap. 1. num. 68. Rota deciſ. 222. num. 24.* vbi, quod ad hunc effectum etiam actus taciti, & leuiores ſufficiunt. Parum, aut nihil ſuffragante defectu ſolemnita-
21 tum, quia tutor non ſimpliciter adiuit, in quibus terminis procedit concluſio, quod aditio facta per tutorem nomine pupilli non ſuſtineatur niſi adhibitis ſolemnitatibus ſta-
22 tutarijs, ſed adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, quo caſu ſolemnitates non requiruntur, vt limitando explicat *Pic. ad Statut. Vrb. gloſſ. 7. num. 109. Gutier. vbi ſupra cap. 1. num. 119. par. 2. de tutel. Mantic. de inuent. qu. 232.*
23 *num. 248.* Et ceſſat difficultas ex actibus poſtea eorum nomine geſtis inferentibus aditionem hæreditatis, nedum, quia, vt ex facto, in pluribus enunciantur hæredes, ſed quia actus citrà ius, & nomen hæredis peragi minimè potuerunt, *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 98. num. 4. in recent. dec. 471. num. 2. par. 3. & dec. 22. num. 42. par. 6.*

Ex quibus deciſum fuit recedendum à deciſis vtraque parte informante.

PERVSINA FIDEICOMMISSI

Lunæ 26. Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Caducato gradu intermedio ſubſtitutionis, an & quando admittatur ad fideicommiſſum ſubſtitutus in gradu ſequenti, pleniſſimè examinatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio ad fauorem vltimi expirat, quando eſt facta intermedio ſubſtituto quatenus ſuperuiueret, & tamen prædeceſſit, & num. 4. & 6.*

2 *Verba*, deficiente aliquo ſine filiis, *tanquam prolata per ablatiuum abſolutum, reſoluuntur in conditionem.*

3 *Conditio per ablatiuum abſolutum concepta importat*

portat ordinem ſuccedendi, qui non poteſt alterari.

5 *Conditionalis diſpoſitio remanet nullius momenti, quando illius ordo præpoſtera...r.*

7 *Subſtitutiones duo, quando cenſeantur facta ſub eadem conditione.*

8 *Verba*, in caſu prædicto, *diſpoſitionem ad præciſum caſum reſtringunt, excludendo omnes alios caſus.*

9 *In conditionibus voluntarijs attenditur nudum factum, nec eſt inueſtiganda ratio, quare teſtator magis in vno quam in alio caſu diſpoſuerit.*

10 *Extenſio de caſu expreſſo ad omiſſum non fit in conditionibus voluntarijs, nec ex identitate rationis.*

11 *Conditio appoſita in præcedenti ſubſtitutione, quæ remanſit caduca, non attenditur in compendioſa, quæ continet vulgarem.*

12 *Conditio neceſſariò extitura dicitur appoſita voluntariè.*

13 *Verba*, in caſu prædicto, *faciunt conditionalem ſubſtitutionem ſequentem.*

14 *Verba*, in caſu prædicto, *ſunt repetitiua conditionum, & qualitatum præcedentis diſpoſitionis.*

15 *Subſtitutio facta poſt mortem præſefert compendioſam.*

16 *In compendioſa continetur vulgaris, quæ non expirat per aditionem primi hæredis, adeout caducato præcedenti gradu ſequens illius vigore admittatur.*

17 *Vulgaris ſubſtitutio non comprehenditur ſub fideicommiſſaria concepta ſub aliqua conditione.*

18 *Conditio antecedenti gradui appoſita debet impleri, nec caducatur licet idem gradus caducetur, & num. 22.*

19 *Subſtitutio in euentum quod aliquis decedat ſine filijs, expirat illo moriente cum filijs.*

20 *Conditionalis diſpoſitio, vt euaneſcat, ſufficit conditionem ſemel impleri etiam per modicum tempus, & num. 21.*

23 *Subſtitutio cum incipit à bonis, & proprietate, declarat mentionem vſusfructus verificari non in vſufructu formali, ſed in cauſali.*

24 *Prohibitio alienationis cum non poſſit verificari, niſi in bonis, & de bonis operatur, vt ſubſtitutio non dicatur facta in vſufructu, ſed in proprietate.*

25 *Pia cauſa priuilegium extendit relictum de perſona ad perſonam, ſed non conditionem de caſu ad caſum.*

DECISIO CXXXVIII.

BAlthaſſar inſtituit in eius hæreditate Pompilium fratrem, eiuſque filios, & deſcendentes in infinitum, & decedente Pompilio ſine filijs ſuperuiuente Iuliano altero fratre, ſubſtituit eundem Iulianum, poſt verò obitum illius vocauit Hoſpitale Beatæ Mariæ Miſericordiæ: vita functo teſtatore e viuis exceſsit Iulianus, deinde Pompilius relicto Alexandro filio, per cuius mortem ſine filijs prætendens Hoſpitale fuiſſe purificatum fideicommiſsum ad ſui fauorem, dato dubio an conſtaret de tali fideicommiſso, negatiuè Domini reſponderunt.

Quia ponderatis verbis teſtamenti Hoſpitale ſubſtitutum fuit caſu quo Iulianus ſuperuiueret Pompilio hæredi, & agnoſceret fideicommiſſum, ad quod vocabatur deficiente Pompilio ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus eiuſque linea maſculina. Vndè,
1 cum Iulianus prædeceſserit Pompilio primo loco vocato, ob illius prædeceſsum expirauit ſubſtitutio ad fauorem Hoſpitalis *ad text. in l. ex facto, §. ſi quis autem, verſ. aut igitur, ff. ad trebell. & in l. filius familias, §. cum quis rogatus, ff. de legat. 1. l. Lucius Titius la 2. §. idem quæro, ff. de hæredib. inſtituen. l. iubemus, §. ſin autem, C. ad Trebell. Peregr. conſ. 52. num. 5. lib. 1. Rot. in rec. deciſ. 519. num. 1. & 2. par. 1. dec. 272. nu. 13. par. 6. & in Bononien. Fideicommiſſi de Pinchiaris 28. Martij præteriti coram Me.*

2 Nàm illa verba „ *deficiente Pompilio ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus eiuſque linea maſculina ſuperuiuente Iuliano,* tanquàm prolata per ablatiuum abſolutum reſoluuntur in cōditionem, *l. à teſtatore, ff. de condition. & demonſtr.* & tradunt *Bartol. & alij in l. 1. eodem tit. l. ſi debitor, §. 1. ff. quibus modis pignus, vel hypothaca ſolu. Cyriac. contr. forenſ. cap. 424. nu. 1. & Surd. dec. 268.*
3 *num. 10.* Et important ordinem ſuccedendi, vt
4 ità demum debeat admitti Hoſpitale ſi Iulianus ſuperuixerit Pompilio, & agnouerit fideicommiſſum, *Bald. in Authent. matri, & auia, C. quando mulier tutor. offic. fung. Roland. conſ. 30. n. 14. lib. 4. Becc. conſ. 39. num. 18. & ſequ. Surd. conſ. 371. num. 69. & 70. Cyriac. d. cap. 424. nu. 9.* Qui cum
5 fuerit præpoſteratus, ex prædeceſſu Iuliani viuente Pompilio, diſpoſitio conditionalis remanſit totaliter ineſficax, ac nullius momenti *ad text. in l. vnica, §. ſin autem aliquid ſub conditione, C. de caduc. tollend. l. qui hæredi, § Plautius, & l. Mulus, ff. de condition. & demonſtrat. Decian. conſ. 77. numer. 3. lib. 4. Rot. in Bononien. prætenſi Fideicommiſſi 7. Iun. 1647. coram Reutr. Terracinen.* & notat *Pariſ. conſ. 8. num. 22. lib. 4. Honded. conſ. 49. num. 65. lib. 2. Altograd. conſ. 46. à num. 1. vſque ad 8. lib. 1.*

Nec obſtat, quod verba prædicta ſint appoſita vocationi Iuliani, non autem ſubſtitutioni
6 ad fauorem Hoſpitalis; quia cum Hoſpitale non poſſit ſuccedere antequam Iulianus capiat fideicommiſſum, & Iulianus capere non poſſit fideicommiſſum, niſi ſuperuiuat Pom-
7 pilio, vtraque ſubſtitutio facta cenſetur ſub eadem conditione ſuperuiuentiæ, *l. Titius, ff. de conditionibus inſtitution. Bartol. & alij in l. 1. ff. eodem titulo, & idem Bartol. in l. in repetendis col. 2. verſ. pone, quod teſtator, ff. de legat. 3. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 180. num. 21. Rota dec. 490. num. 1. par. 4. diuerſ. & deciſ. 348. nu. 2. par. 6. recent.*

Clarior autem redditur hic intellectus ex verbis adiectis in ſubſtitutione Hoſpitalis, ibi,
8 *Ad quod in caſu prædicto voluit hæreditatum peruenire,* quæ diſpoſitionem ad euentum fideicōmiſſi, & ſuperuiuentiæ Iuliani reſtringunt, & omnes alios caſus excludunt ad not. per *Peregrin. de fideicomm. art. 29. ſub num. 15. & conſ. 36. num. 27. lib. 3. Cyriac. cap. 281. num. 67. Menoch. conſ.*

conſ.263. num.34. verſ. ſeptimo, & vltimo, Rota dec.267. num.2. par.2. rec. dec.320. num.6. par.3. recent. cum alijs in ſupracitata Bononien. Fideicom. de Pinchiaris 23. Martij præteriti coram Me, §. idemque comprobant.

9 In his enim conditionibus voluntarijs attenditur nudum factum, non autem eſt inueſtiganda ratio motiua teſtatoris, quare magis diſpoſuerit in vno caſu, quam in alio, Bartol. in l. Gallus, §. & quid ſit tantum num. 2. & 3. de liber. & Poſthum. Menoch. conſ. 263. num.34. & num.53. Peregr. conſ.55. num.3. lib. 2. & Cyriac. d.cap.281. num.68. Adeout nec etiam ex iden-
10 titate rationis admittatur extenſio de caſu expreſſo ad caſum omiſſum, Menoch. de præſumpt. lib.4. præſumpt.65. num.33. Honded. conſ. 48. num.58. verſ. præſertim lib.2. Peregr. conſ.36. num.28. propè fin. lib. 3. & in d. Bonon. fideicomm. de Pinchiaris, §. neque ex identitate rationis coram Me.

Nec ex eo, quod huiuſmodi conditio ſuperuiuentiæ tacitè inerat in ſubſtitutione Iuliani, qui non poterat ſuccedere ſi non ſuperuiuebat, præſumendum eſt Hoſpitale fuiſſe vocatum ſimpliciter poſt obitum ipſius Iu-
11 liani, quo caſu ex vi vulgaris contentæ in compendioſa non attenditur conditio appoſita in præcedenti ſubſtitutione, quæ remanſit caduca, Aym. conſ.283. num.1. verſ. ſed in caſu, Gabr. conſ.117. num.18. lib.1. Rot. dec.9. de teſtamentis in antiquis, & in recent. dec.201. nu.12. cum ſeqq. par.8.

Siquidem vltra quod ex hoc ipſo, quod ta-
12 lis conditio neceſſariò erat extitura præſumitur voluntariè adiecta, & appoſita vt aduertit Ruin. conſ.110. num.9. lib.3. Soccin. ſen. conſ.140. num.9. Fuſar. de ſubſtitut. qu.33. num.5. cum alijs adductis per Altograd. conſ.46. num.11. Teſtator non ſubſtituit Hoſpitale ſimpliciter poſt obi-
13 tum Iuliani, ſed vltrò adiecit in caſu prædicto, quæ clauſula facit ſequentem ſubſtitutionem conditionalem perindè ac ſi dictum fuerit, etſi Iulianus ſuperuixerit Pompilio, & fideicommiſſum agnouerit poſt eius obitum Hoſ-
14 pitale ſubſtituo, cum ſit repetitiua conditionis, & qualitatum præcedentis diſpoſitionis ex notat. per Pariſ. conſ.21. num.37. lib.3. Ruin. conſ.55. num.4. lib.3. Honded. conſ.49. num. 20. & 21. lib. 2. Surd. conſil. 546. numer. 9. Decian. conſ.17. numer.10. & conſ.51. num.5. lib.1. Natt. conſ.204. num.11. & ſequ. Rota deciſ.194. num.7. par.2. recent.

15 Proindè non releuat, quod ſubſtitutio facta poſt mortem præſeferat compendioſam, vt notat. Bartol. & communiter DD. in l. Centurio num. 9. ff. de vulgar. & pupillar. quodque in
16 compendioſa contineatur vulgaris, quæ non expirat per aditionem primi hæredis, itaut caducato primo gradu ſequēs gradus in eius locum ſubintret iuxta doctrinam eiuſdem Bart. in l. quandiu 68. num. 10. verſ. reſpondetur, ff. de acquir. hæredit. Trentacinq. de ſubſtit. cap.2. num. 2. Peregrin. de fideicomm. artic. 15. num.14. Surd. conſ.347. num.16. & deciſ. 37. num. 9. cum ſequentib. Rota coram Seraph. deciſ.145. num.3. & ſequentibus, & in recent. deciſ. 222. à numer. 7. part.5.

Quia prædicta militant in compendioſa ſimpliciter concepta abſque vlla conditione, vt in his terminis præcitati DD. loquuntur
17 ſecus autem quando ſubſtitutio fit alicui per fideicommiſſariam tantùm ſub conditione, quod prius purificetur antecedens ſubſtitutio, tunc enim compendioſa non continet vulgarem l. poſt aditam, & l. precibus in princip. C. de impub. & aliis ſubſtitut. Honded. conſ.49. nu. 37. lib.2. Alex. conſ.1. num. 9. lib.1. Corn. conſ. 190. num.10. & ſeqq. lib.2. Roland. conſ. 57. num. 55. cum duobus ſeqq. lib.3. Fuſar. conſ.26. ſub num.26.
18 Sed ad hoc, vt ſequens gradus ſubintret in locum gradus caducati attenditur, & debet impleri conditio appoſita antecedenti ſubſtitutioni, quæ non caducatur licet gradus antecedens caducetur, & ita communiter diſtinguunt DD. & comprobat Peregr. d. conſ.36. à nu. 25. lib.3. Burſatt. conſ.97. num.7. Fuſar. de ſubſtit. qu.460. num.4. Grat. diſcept. for. cap.747. num.22. Maſtrill. deciſ. 266. num. 3. cum ſeqq. Seſſ. deciſ. Aragon. 50. num.20. Rota deciſ. 230. num.1. par.2. diuerſ. coram Durano dec.339. num.74. & ſeqq. & in ſæpecitata Bononien. Fideicommiſſi de Pinchiaris 28. Martij præteriti coram Me.

Demùm ceſſat quælibet dubitatio ex eo, quod ſubſtitutio Iuliani, cui poſtea ſubſtitutum fuit Hoſpitale facta fuit ſub conditione,
19 ſi Pompilius deceſſerit ſine filiis, quæ expirauit per mortem illius, cum filiis iuxt. vulgat.
20 conſ. Oldrad. ſufficit enim conditionem reſolutiuam ſemel impletam fuiſſe, vt diſpoſitio conditionalis euaneſcat, l. quidam in teſtamento, & l. rogo, ff. de fideicommiſſar. libertat. l. ſi quis hæredem, C. de inſtitut. & ſubſtit. Rot. dec.46. num.23.
21 par.5. recent. Imò ſufficit, quod per momentum temporis impleatur, quidquid poſtea euenerit, l. ſi quis hæredem, C. de inſtit. & ſubſtit. l. hæredibus in princip. ff. ad Trebell. l. cum vxori, ff. quando dies legat. l. Gallus, §. quæramus, ff. de liber. & Poſth. ibique not. Hond. conſ.78. num. 16. Altograd. conſ.54. num.100. & conſ.60. num. 2. & 4. & Rot. in ſæpecitata Bononien. Fideicommiſſi de Pinchiaris, §. nihil referente coram Me.

Et conſequentèr etiam ex hoc capite eua-
22 nuit ſubſtitutio ad fauorem Hoſpitalis; nam caducato primo gradu ſequens gradus nunquam admittitur niſi purificata conditione, quæ fuit adiecta eidem gradui caducato ex ſupradictis, & plenè deductis per Rot. deciſ. 486. num.8. & 9. par.1. recent. & in Auenionen. Fideicommiſſi 22. Aprilis ſuperioris anni, §. imò coram R.P.D. meo Celſo.

Neque contrariam teſtatoris voluntatem arguunt ſequentia verba, ibi „ volendo, & ordinando, che detto Giuliano ſia meramente padrone dell'vſufrutto della mia heredità; ex quibus inferebatur, quod perſona Iuliani non fuit habita in conſideratione ad excludendum Hoſpitale, niſi in ſolo vſufructu, & commoditate: nam
23 ſubſtitutio incipit à bonis, & proprietate, ibi, „ nella ſua heredità, & beni ſoſtituiſſe li figliuoli di detto Pompilio, & mancando detto Pompilio ſenza figliuoli ſoſtituiſſe detto Giuliano; vndè apparet Iulianum non fuiſſe vocatum in ſolo vſufructu formali à proprietate diſtincto, ſed in vſufructu

fructu

fructu cauſali,& in ipſa proprietate per *text.in l. final. ff. de vſufruct. earum rer. quæ vſu conſum. l. donationes la 2. §. ſpecies, ff. de donationib. Peregrin. conſil. 62. numer. 21. lib. 2. Giouagn. conſil. 63. numer. 1. & 56. Rota deciſ. 24. numer. 9. coram Bu-ratt.*

Omnemque difficultatem ſubmouet prohibitio alienationis, ibi,, *prohibendo à detto Giuliano l'alienatione, e diſtrattione in qualſiuoglia modo*, quæ cum non poſſit verificari niſi in bo-
24 nis, & de bonis, operatur, vt ſubſtitutio facta conſeatur etiam in proprietate, *Bald. in l. Proculus, ff. de vſufruct. cum alijs, quos adducit Surd. conſil. 572. num. 8. & 41. Giouagn. conſil. 63. nu. 11. 70. & 108. Rot. deciſ. 138. num. 4. & 460. num. 2. part. 4. diuerſ. & d. deciſ. 24. numer. 11. coram Buratt.*

Nec prædictis aduerſatur priuilegium piæ
25 cauſæ, quia fauore piæ cauſæ permittitur quidem extenſio relicti de perſona ad perſonam, ſed non admittitur extenſio conditionis de caſu ad caſum, vt diſtinguendo tradit *Menoch. conſil. 379. numer. 41. & 42. Gratian. dicto cap. 747. num. 12. Peregrin. de fideicomm. artic. 15. numer. 32. & dixit Rota deciſ. 711. num. 1. part. 1. diuerſ.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

FIRMANA PECVNIARIA.

Veneris 13. Febr. 1660.

ARGVMENTVM.

In conditione indebiti repetitur ſola quantitas ſoluta, non autem eius vſuræ, ſeu damna, & intereſſe: damnum emergens non debetur, niſi conſtat pecunias fuiſſe receptas, & erogatas in cauſam ſolutionis indebitæ, & antè illarum receptionem facta fuerit perſonaliter ſpecialis interpellatio, & quando omnia huiuſmodi requiſita deficiant.

SVMMARIVM.

1 *Conditionis indebiti natura eſt, vt ſola quantitas, quæ fuit indebitè ſoluta, repetatur.*
2 *In conditione indebiti non debentur acceſſiones, ſeu intereſſe quantitatis indebitè ſolutæ, & numero 3.*
4 *Obligatio ad fauorem vnius non prodeſt alteri.*
5 *Fideiuſſio eſt ſtricti iuris, nec poteſt extendi.*
6 *Ad ſortem, qui non tenetur multo minus tenetur ad eius damna, & intereſſe.*
7 *Damna, & intereſſe ſunt acceſſoria ad ſortem.*
8 *Intereſſe damni emergentis valde differt ab vſuris.*
9 *Damnum emergens non repetitur in conditione indebiti.*
10 *Damnum emergens, vt poſſit repeti, requiritur quod pecuniæ fuerint receptæ, & erogatæ in ſolutionem indebiti, & præcedat perſonalis interpellatio.*
11 *Pecunias in cauſam debiti controuerſam non fuiſſe receptas, & erogatas, quando non conſtet, imò excludatur, & num. 12. & 16.*
13 *Confeſſio propria non poteſt impugnari.*
14 *Verſionis præſumptio ceſſat, quando ſolutio non fit eadem die, vel ſaltem ſequenti.*
15 *Damnum emergens non debetur, quando pecuniæ non fuerunt receptæ ſub vſuris, vnde ceſſat præiudicium.*
17 *Interpellatio quando non præceſſit receptionem pecuniarum ſub vſuris ceſſat actio ad intereſſe.*
Idque tam in lucro ceſſante, quam in damno emergente eodem num.
18 *In mora vt quis conſtituatur, non valeat proteſtatio vaga, ſed requiritur interpellatio ſpecifica, & perſonaliter exequuta.*
19 *Interpellatio alterius ſuppoſitiua corruit ſimul cum prima inualida.*
20 *Ex mora vt fideiuſſor teneatur ad intereſſe, non ſufficit interpellatio, ſeu proteſtatio in re dubia, ſed requiritur mandatum Iudicis.*
21 *Dubitatio ſola excuſat à mora.*
22 *A proteſtationibus videtur receſſiſſe, qui deinde liberè ſoluit, & ſuæ indemnitati aliter conſuluit.*
23 *Intereſſe poteſt exigi ob culpam ab alio commiſſam, quando culpa non ex coniecturis, ſed concludenter; probatur præordinata ad cauſandum intereſſe.*

DECISIO CXXXIX.

IN hac cauſa principaliter olim dubitatum fuit an Franciſco Sauino competeret repetitio ſcutorum 1814. quæ coactus fuit ſoluere Ciuitati occaſione Annonæ frumentariæ, quã Leonardus Bentiuolus ſemel ſub fideiuſſione Gaſparis Paccaroni, & iterum ſub fideiuſſione dicti Sauini ab eadem Ciuitate conduxerat, & reſolutum fuit illam competere. Poſt ſubſecutam reintegrationem ſummæ ſolutæ prętendente Sauino, quod ſibi reſultauerit præiudicium vltra ſortem indebitè ſolutam, propoſui dubium an eidem deberentur damna, & intereſſe petita, & Rota præuia deciſione ſub die 2. Iunij 1657. cenſuit illa deberi tam contra Paccaronum, qui debitum ſoluere tenebatur, quam contra Ciuitatem, in cuius commodum ceſſit ſolutio. Repropoſita autem cauſa die 18. Martij 1658. DD. reſpectu Ciuitatis recedendo à deciſis contrariam ſententiam fuerunt amplexi, & hodie etiam reſpectu Paccaroni cauſa per quatuor vices diſcuſſa recedendum fore reſponderunt.

Siquidem eſt conditionis indebiti natura,
1 vt repetatur ſola quantitas, quæ fuit indebitè ſoluta, & id duntaxat, in quo recipiens contra quem agitur eſt factus locupletior, nulla-
2 tenus verò licitum ſit agere pro acceſſionibus ciuilibus, & intereſſe eiuſdem quantitatis *iuxta textum expreſſum in l. prima C. de condict. indebit. Bart. in l. quod indebitum num. 2. ibique Iaſ. num. 1. verſ. ſed iſta reprobatio ff. eodem Seraph. deciſ. 547. num. 12. & dixit Rota in Terracinen. Pecun. 4. Iulij 1659. coram Reu. D. meo Meltio Epiſcopo Papien.*
3 Vnde cum indebitè ſolutum per Sauinum

An-

Digitized by Google

Annonę Ciuitatis ipſa Ciuitas reſtituerit, ne-
quit idem Sauinus vltra illud petere damna,
& intereſſe contra Paccaronum, ſicuti ex ijſdē
rationibus reſponſum fuit ad fauorem Ciuita-
tis *in dicta deciſione* 18. *Martij* 1658. *coram*
me:

Imò ſi hoc iure obtinuit quoad Ciuitatem
quæ indebite ſolutum exegit tortius intrare
debet quoad Paccaronum, qui nihil habuit à
4 Sauino, nec reperitur obligatus ad fauorem
illius, ſed tantum ad fauorem Ciuitatis, ideo-
que eius obligatio, & fideiuſſio tanquam
5 ſtricti iuris non poteſt extendi *l. fideiuſſores* 69.
ff. de fide iuſſoribus Rota coram Merlin. deciſ. 338.
*nu.*6. *& in recent. deciſ.* 50. *num.* 5 *part.* 1. & quem-
6 admodum non tenetur ad reſtitutionem ſor-
tis, quam non recepit, ita nec poteſt compel-
li ad refectionem damnorum, & intereſſe,
7 quæ ſunt acceſſoria ad eandem ſortem *l. homi-*
ni §. legatum ff. de legat. 1. *gloſ. in l. ſi Patronus §. pa-*
tronus verbo fauiana ff. ſi quid in Fraud. Abb. in cap.
tuam de pœnis Gabr. de clauſ. concluſ. 10. *num.* 2. *&*
3. *Rota coram ſ. m. Greg. deciſ.* 133. *num.* 4. *& coram*
Caual. dec. 618. *n.* 2.

Nec vrget reſponſio, quod *textus in dicta l.*
1. *C. de condict. indebit.* procedat in vſuris, non
8 autem in intereſſe damni emergentis, à quo
vſuræ valde differunt, vt notat *Franc. à Pont. de*
poteſt. Prorez tit. 4. *§.* 4. *num.* 24. *cum ſeqq. Leotard.*
9 *de vſur. quæſt.* 96. *num.* 28. Quia nec etiam inte-
reſſe damni amergentis poteſt repeti in hoc
iudicio condictionis indebiti, vt tradunt *Bald.*
in l. 2. *num.* 1. *in fine ibique Salycet. num.* 2. *poſt med.*
Vaſquez controu. iur. tom. 2. *cap.* 63. *num.* 47. & ni-
10 hilominus pro damni emergentis repetitione
requiritur quod pecuniæ fuerint acceptæ ad
intereſſe in cauſam præciſam debiti contro-
uerſi, & in illam erogatæ, quodque ante re-
ceptionem præceſſerit ſpecialis interpellatio
perſonaliter exequuta vt fuſe comprobat *Gra-*
tian. diſcept. forenſ. cap. 829. *à princip. cum ſeqq. &*
reſpondit Rota deciſ. 83. *pariter à principio, & per*
totam poſt Fenzon. ad ſtatu. vrb. poſt Cenc. de Cenſ.
deciſ. 324. *num.* 1, *&* 2. *& in Romana cenſus ſeu de-*
poſiti deciſ. 324. *num.* 1. *&* 2. *& in Romana Cenſus,*
ſeu Depoſiti 27. *Iunij* 1644. *coram bon. mem. Bi-*
chio.

Sed neutrum ex dictis requiſitis concurrit
11 non quidem primum, quia in Inſtrumentis
impoſitionum cenſuum nulla fit expreſſio,
quod Sauinus pecunias accipiebat ad effectum
illas ſoluendi Annonæ Ciuitatis in dictam
cauſam, nec id ipſum fuit expreſſum in actu
ſolutionis, vt opus erat, quin potius idem
12 Sauinus declarauit in ſolutione ſcutorū 400.
deinde in altera ſcutorum 240., & in tertia
ſcutorum 325. relatis in eius Summario *nu.* 7.
ſe ſoluiſſe de pecunijs proprijs, adeout illi ſem
13 per obſtet propria confeſſio, quam non po-
teſt impugnare *cap. primo &* 2. *de confeſſ. Aym.*
conſ. 1. *pro genero num.* 10. *Rota in Romana Diuiſio-*
nis 28. *Martij* 1659. *coram R. P. D. meo Celſo §.*
& hanc veritatem, & in puncto deciſ. 325. *num.* 6.
poſt ſecundum vol. Conſil. Farinac.

Minus altera ſolutio ſcutorum 500. proba-
tur facta ex iiſdem pecunijs, quas Sauinus ha-
buit ex pretio cenſus ſimilis ſummæ, cum
inter conſtitutiones Cenſus, & ſolutionem
interceſſerit ſpatium menſis, & vltra, ac ideò
ceſſat præſumptio verſionis earundem pecu-
14 niarum, quæ oritur duntaxat vbi ſolutio fit
eadem die, vel ſaltem die ſequenti *Alexand.*
conſil. 53. *in fine lib.* 2. *Aymon. conſil.* 153. *numer.* 8.
Rota coram Seraph. deciſ. 1093. *num.* 2. *& in Bono-*
nien. legati 19. *Aprilis* 1649. *coram bona mem. Bi-*
chio.

Reliquæ vero ſolutiones conſtituentes in
totum ſcuta 345. non fuerunt factæ in pecu-
nia, ſed in frumento, vt patet *ex eadem Summ.*
15 *num.* 7. quarum reſpectu ſicuti nullum poteſt
conſiderari pręiudicium reſultans ex receptio-
ne pecuniarum ſub vſuris, ità nec prætendi
aliquod intereſſe ratione damni emergentis,
vt dixit *Rota deciſ.* 202. *num.* 5. *part.* 4. *diuerſ.* quæ
propterea de prima ad vltimam omnes rema-
nent inefficaces ad faciendam indiuiduam
probationem, quod pecuniæ fuerint receptæ
16 ad cenſum in cauſam ſolutionis indebiti, &
ſolutio facta fuerit ex ijſdem pecunijs *iuxta de-*
ciſionem Mohed. 2. *de vſur. communiter receptam*
Cyriac. controuerſ. 252. *num.* 6. *cum duobus ſeqq.*
Rota d. deciſ. 225. *num.* 5. *poſt* 2. *vol. conſil. Farinac.*
& congeſtis alijs tradit Grat. dicto cap. 829. *num.* 10.
& Ciarl. controuerſ. 173. *n.* 20.

Deficit etiam ſecundum requiſitum inter-
pellationis antè receptionem pecuniarum, vt
neceſſe erat adhoc, vt Paccaronus poſſit me-
diante ſolutione ſe ab illis eximere, & libera-
17 re, qua ceſſante ceſſet quoque actio ad inte-
reſſe, vt firmauit *Rota in recentiorum deciſ.* 52.
num. 3. *part.* 1. *&* 279. *num.* 10. *part.* 7. *apud Cenc.*
de Cenſibus deciſ. 324. *num.* 2. *& coram ſ. m. Gregor.*
deciſ. 148. *ibique Add.* quod procedit ſiue aga-
tur de lucro ceſſante, ſiue de damno emer-
genti *vt in deciſ.* 498. *num.* 5. *coram Cocc. in dicta*
Romana Cenſus, ſeu Depoſiti 27. *Iunij* 1644. *coram*
Bichio, & pluribus comprobat Gratian. dicto capit.
829. *num.* 1. *cum ſeqq. Honded. conſil.* 36. *num.* 29.
lib. 2.

Nec viſæ ſunt releuare proteſtationes factæ
á Sauino. Prima enim facta de menſe Maij
1631. contra Ciuitatem, & ſucceſſiuè de men-
ſe Octobris repetita contra Paccaronum ceſ-
18 ſat ex eo, quia eſt generalis, & vaga, non
autem ſpecifica, nec perſonaliter executa
prout requirebatur ad conſtituendum illum
in mora *ad text. in cap. cauſam vbi Abb. num.* 5. *de*
dol. & contumac. Ancharan. in Clementina prima nu.
5. *in fine de Iudicijs Rota deciſ.* 7. *num.* 6. *poſt Zacch.*
de ſocietat. offic. in d. Romana Cenſus, ſeu Depoſiti
27. *Iunij* 1644. *coram Bichio §. non obſtat interpel-*
latio. Altera verò anni 1636, tollitur quiā fa-
cta fuit non pro capiendis pecunijs ad cen-
ſum in cauſam ſolutionis indebiti, ſed ad ef-
fectum imponendi nouum cenſum pro fru-
ctibus cenſuum primo loco impoſitorum, *vt*
dicto Summario num. 16. vnde tanquam ſuppo-
19 ſitiua validitatis primæ, & principalis inter-
pellationis corruit ſimul cum illa. Et dum
20 erat anceps, & incertum an indebitè ſolutum
per Sauinum ſpectaret ad Paccaronum non
ſufficiunt proteſtationes, ſed requirebatur
mandatum Iudicis ad hoc, vt idem Paccaro-
nus ex mora ſoluendi teneretur ad intereſſe

l. qui

l.qui Roma §. Angerius vbi Soccin ſen.col. 2. verſ. tertio nota Alexand.num. 3. Iaſ.nu. 2. ff. de verb.obligat. Bald. in l.acceptam col. 3. verſic. ſexta oppoſitio C. de vſuris & tradunt Honded.conſ. 50. nu. 27. lib. 1. Rimiñald. Iun.conſ. 643 num. 5. et 6. Curt.Iun.conſ. 239. numer. 28. lib. 3. Afflict. deciſ. 205. ſub num. 1.

Præſertim quia idem Paccaronus fuit in bona fide, quod debitum prouenirent à ſecunda Depoſitaria, pro qua Sauinus fideiuſſerat reſultante tam ex inſtrumento ipſius liberationis obtentæ à Regulatoribus Communitatis, tum ex lite mota, & deciſionibus, quibus Rota itá etiam declarauerat, licet poſtea de-
21 ceſſerit, cum ſola dubitatio excuſet à mora *l.ſi quis ſolutioni 92. ff. de vſuris Cagnol. in l. quod te num. 42. ff. ſi certum petatur Menoch. conſ. 293. n. 10. et plures cumulat Cyriac. controuerſ. 374. nu. 24. et controuerſ. 104. num. 52. et Surd. deciſ. 240. num. 9. Rota coram ſa.mem. Gregor. deciſ. 148. num. 2 et in recent. deciſ. 222. num. 3. part. 4.* imò Sauinus ipſe non repetitis proteſtationibus contra Pacca-
22 ronum libere ſoluit, & procurauit ceſſionem iurium à Communitate tantummodò contra Bentiuolum principalem debitorem, & ſibi præcauendo releuationem indemnitatis à Hieronymo fratre eiuſdem Bentiuoli videtur à dictis proteſtationibus receſſiſſe *iuxta text. in cap. M. Ferrarienſis de conſtit. Bartol. in l. qui in aliena §. Celſus num. 5. ff. de acquir. hæredit. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 7. num. 2. cum alijs per Surd. conſ. 456. num. 33.*

Nec ſuffragatur, quod incertitudo debiti, & concluſio computorum primæ Depoſitariæ cum rationibus, & computis ſecundæ prouenerit ex culpa Paccaroni ex eo, quia fuerit vnus ex Regulatoribus, ad quos ſpectabat reuiſio computorum, & ita cum denuó conceſſerit Depoſitariam Bentiuolo nulla præcedente reuiſione, & ſolidatione computorum ceſſet eius bona fides, nam omiſſo, vt in facto habetur, quod ipſe tali munere functus fuit à menſe Iulij per totum menſem Auguſti quo tempore computa non fuerunt reuiſa, nec facta ſolidatio, eſto, quod cogi poſſet ad ſortem principalem, non autem ſub tali prætextu poſſet conueniri pro damnis, &
23 intereſſe. Quamuis enim ob culpam ab alio commiſſam ſit licita exactio intereſſe: tamen non ſufficit culpa ex coniecturis, & præſumptionibus elicita, ſed requiritur certa, & concludens, ac preordinata ad cauſandum intereſſe vt reſpondit *Rota in ſæpè citata Romana Cenſus, ſeu Depoſiti 27. Iunij 1644. coram b.mem. Bichio.*

Et ita vtraque parte informante.

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Lunæ 16. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Fructus à die motæ litis debentur ab indebitè inueſtito, etiamſi non contineantur in ſententijs dum in eorum libello non fuerunt petiti, ſed nouo iudicio petuntur, verbalis oblatio canonum, & laudemij ſufficit, quando renouatio fuit petita, & à Domino directo denegata.

SVMMARIVM.

1. *Fructus debentur à die motæ litis, à quo tempore quis conſtituitur in mala fide.*
2. *Fructus debentur à die motæ litis, etiamſi non fuerint petiti, dum veniunt acceſſoriè ad reſtitutionem bonorum principaliter petitam.*
3. *Fructus debentur à die motæ litis vigore noui iudicij, non vigore ſententiarum in quibus non adeſt condemnatio ad illas reſtituendas.*
4. *A fructibus dicitur abſolutus, qui non fuit ad illos condemnatus.*
5. *Declara id non procedere, quando fructus non fuerunt petiti.*
6. *Abſolutio non cadit ſuper eo, quod non fuit in iudicium deductum.*
7. *Fructus peti non poſſunt coram eo, qui in quarta inſtantia pronunciauit ſuper negotio principali.*
8. *Super fructibus pronunciare poteſt iudex, qui ſibi reſeruauit facultatem pronunciandi quo ad illos, eorumque liquidationem, & ab eius ſententia non fuit appellatum.*
9. *Oblatio verbalis Canonum, & laudemiorum ſufficit quando Dominus directus noluit aliquem recognoſcere in emphyteutam.*
10. *Fructus bonorum ſtabilium taxantur ad rationem quinque pro centenario.*

DECISIO CXL.

CVm in omnibus ſententijs latis ad fauorem Dominici Balleoni condemnati fuerint tam Abbas, & Monaci S. Paſtrignani ad renouandam inueſtituram prædij controuerſi poſiti in Territorio Vrbini in vocabulo *Gratiolo* quam Andreas Mariottus, cui prædicti Monaci inueſtituram conceſſerant ad illius poſſeſſionem dimittendam iuxtà deciſiones coram R.P.D. meo Celſo, ac me editas. Dubitaui an, & à qua die, & ad quam ſummam debeantur fructus.

Et Domini quò ad primum, & ſecundum caput cenſuerunt deberi à die motæ litis contra Mariottum, non autem contra Monaſterium. Etenim per iudicium contrà ipſum in-
1 troductum à dicto tempore fuit conſtitutus in mala fide, adeout non potuerit facere fructus ſuos, ſed teneatur ad illorum reſtitutionem *ad text. in l. 3. ibique DD. ff. de interd. & l. 1. 2. C. de fructib. & lit. expenſ. l. certum C. de rei vendicat. l. ſed & ſi lege §. ſi ante vbi gloſ. & Bart. ff. de petit. hæredit.*

hæredit. & notat Alex. in l. Herennius §. fundum nu. 4. ff. de re iudic. Rota dec. 341. num. 7. part. 3. deciſ. 3. numer. 1. & deciſ. 199. num. 8. par. 7. recent. & coram Buratt. deciſ. 449. num. 1. & coram Em. D. Card. Otthob. deciſ. 87. & 503. num. 1. & ſeqq. cum alijs in Peruſina ſpolij 7. Februarij 1643. cor. Reu. Tarraconen.

Non attento quod fructus in libello non fuerint petiti, & ſic non veniant reſtituendi à reo poſſeſſore conuento propter malam fidē ex conteſtatione litis cauſatam, quia cum
2 fuerint à Mariotto medio tempore percepti, & agatur principaliter ad reſtitutionem bonorum fructus acceſſorie veniunt etiamſi non fuerint petiti *iuxtà notata per DD. in d. l. 1. ff. de interdict. Honded conſ. 25. num. 5. lib. 2. Alexand. conſ. 189. num. 9. lib. 5. & pluribus relatis reſpondit Rota deciſ. 9. num. 1. part 7. rec. & dec. 330. n. eodem cor. bo. me Merlino.*

Nec ex eo, quod in ſententijs fuerit omiſſa condemnato ad fructus cenſendum eſt, quod amplius peti non poſſunt, quia adhuc veniunt
3 reſtituendi non quidem vigore eorundem ſententiarum, ſed vigore noui iudicij, & nouæ petitionis prout factū fuit in præſenti caſu, in quo non agitur de liquidatione in vim dictarum ſententiarum, ſed ex integro mediante noua petitione fieri condemnationem in fructibus, vt docuit *Bart. in l. ex diuerſo 36. §. vbi autem num. 4. ff de re iudicat. Abb. in cap. grauis num. 20. de reſtitut ſpoliator. Rota coram Seraph. deciſ 835. num. 4. & ſeqq. & deciſ. 1255. num. 2. & coram Merlin. d. deciſ. 330. num. 2. & tradit Gabr. ex aduerſo allegatus conſ. 35. num. 7. lib. 2.*

Obiectum verò, quod vbi Iudex omiſit
4 condemnationem videatur reum, & poſſeſſorem à fructibus abſoluiſſe ad tradita per *Theſaur. deciſ. 135. num. 2. Surd. deciſ. 69. num. 3. cum alijs in contrarium allegatis*. Non applicatur,
5 quia procedit duntaxat in caſu, quo fructus fuerunt petiti, & per Iudicem omiſſi, vel denegati, in quibus terminis DD. præcitati loquuntur, ſecus quando nulla præceſſit petitio,
6 nam abſolutio non cadit ſuper eo, quod non eſt in controuerſia, & in iudico deductum non fuit.

Nec releuat exceptio, quod condemnatio
7 iſta peti non poterat coram me, qui ſuper negotio principali in quarta inſtantia pronunciaueram *l. terminato C. de fruct. & lit. expenſ. cum alijs deductis per Rota deciſ. 536. num. 6. poſt Poſth. de manut.* viſa enim eſt remoueri ex eo, quod
8 in ſententia fuit reſeruata facultas pronunciādi quoad fructus, & illorum liquidationem, à qua non fuit appellatum, quo caſu Iudicem validè procedere ad condemnationem ſuper fructibus etiam poſt promulgatam ſententiā in negocio principali expreſsè ait *text. in d. l. terminato, ibique gloſs. verb. competere vbi Bartol. num. 6. C. de fructib. & lit. expenſ. & tradit Angel. in l. Paulus la prima numer. 1. & 2. ff. de re iudic.*

Nec enim releuat, quod vſque ab initio
9 motæ litis non fuerit à Balleono factum depoſitum canonum, & laudemiorum, quia cum Abbas, & Monaci recuſauerint illum recognoſcere in emphyteutam, vt patet ex litis ſubſtentatione ſatis fuit verbalis oblatio iuxtà Theoricam *Baldi in l. vnic. C. ne liceat in vna ead. cauſ. tertio prouocar. Tiraquell. de retract. conuent. §. 4. gloſs. 6. num. 21. Maur. de oblat. num. 5. Fontanell. deciſ 74. num. 3. & ſeqq. Rota dec. 108. n. 4. & 5. coram Durano.*

Quo verò ad tertium caput concernens liquidationem DD. dixerunt fructus eſſe liquidandos in ſcutis quadraginta quinque annuis ad rationem quinque pro centenario, & moti ſunt, quia conſtat valorem d. prædij aſcendere ad ſcuta noningenta, vt aliàs fuit concordatum *in deciſione edita 4. Maij 1657. coram R. P. D. meo Celſo*. Ideò cum verſemur in bonis
10 ſtabilibus, fructus taxari debent ad rationem quinque prò centenario, & ſic in ſcutis quadragina quinque annuis *iuxta gloſs. in Authent. præterea verb. iuſta C. de Sacroſanct. Eccleſ. Rota coram Burat. deciſ. 65. num. 2. & deciſ. 112. num. 1. in Peruſina reintegrationis 15. Aprilis 1652. coram b. m. Peutingerio, & in Albanen. redditionis rationis 13. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celſo.*

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

ROMANA PRÆTENSÆ FILIATIONIS.

Veneris 20. Febr. 1660.

ARGVMENTVM.

Geniti ex muliere, ad quam habebant acceſſum ſenex ſeptuagenarius, & iuuenis, præſumuntur potius filij iuuenis, quam ſenis, concurrentibus præſertim argumentis, de quibus in deciſione, vbi diluuntur contraria.

SVMMARIVM.

1 *Filij non præſumantur geniti à ſene ſeptuagenario.*

2 *Senes licet ſeptuagenarij, & malæ valetudinis naturaliter poſſint generare, communiter tamen non ſolent, & ideo moraliter reputantur inhabiles ad generandum.*

3 *Filiationis probatio redditur æquiuoca, dum alij verſabantur cum muliere.*

4 *Filij nati ex muliere incuſtodita, & palam expoſita dicuntur vulgo quæſiti.*

5 *Filij præſumuntur potius concepti ex iuuene, quam ex ſene, dum ambo habebant acceſſum ad mulierem, & n. 15. & n. 18.*

6 *Filiationis argumentum eſt ſimilitudo capillorum.*

7 *Similitudo non ſufficit ad probandam filiationem, cum potuiſſet oriri ex imaginatione tempore conceptionis.*

8 *Declara ſecus eſſe, quando conſtat de acceſſu illius cui filij aſſimilantur.*

9 *Confeſſio matris in iudicio criminali probat filiationem etiam in iudicio ciuili.*

10 *Confeſſio matris præbet non leue adminiculum ad probandum à quo geniti fuerint filij concurrentibus præſertim coniecturis.*

11 *Coniecturæ, & præſumptiones validiores ſuperant minus validas reſultantes ex quaſi poſſeſſione filiationis.*

Exem-

12 *Exempla ſingularia, & raro contingentia non lædunt præſumptionem iuris.*

13 *Communiter, & ſecundum naturæ ordinem accidentia, non raro contingentia attenduntur.*

14 *In filijs natis in figura matrimonij, vel ſchemate concubinatus præſumitur quod potius ſint nati ex marito, ſeu concubinario, quam ex alio, ſecus autem in muliere libera, & non cuſtodita.*

16 *Filij agnitio præiudicat agnoſcenti, eiuſque hæredibus.*

17 *Declara id non procedere, quando agnitio non eſt clara, & obſtant validiores coniecturæ.*

18 *Filij agnitio non obſtat quando habuit originem ex falſa, & erronea credulitate.*

20 *Filij agnitio, & tractatus non attenditur contra præſumptionem iuris.*

21 *Filiationis falſa confeſſio ſcienter facta non præiudicat veritati.*

22 *Inſtitutio filij cum falſo ſuppoſito, quod eſſet filius inſtituentis eſt nulla.*

23 *Filij vulgo quæſiti, & inceſtuoſi de iure ciuili excluduntur à ſucceſſione.*

24 *Ius ciuile quoad ſucceſſionem illegitimorum ſpuriorum, & inceſtuoſorum fuit correctum à iure Canonico, quoad alimenta, non autem quoad modum probandi filiationem.*

25 *Filiatio eſt concludenter probanda etiam de iure Canonico.*

DECISIO CXLI.

ITerum diſcuſſo dubio filiationis Matthæi, & Eugeniæ ex Ioanne Baptiſta olim Marchione Caſtri Viſcardi, & cauſa bis propoſita adhuc DD. perſiſtendo in deciſis die 22. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Veroſpio, dixerunt non conſtare de filiatione.

Cum enim Io: Baptiſta de tempore, quo
conuerſabatur cum Angela eorum matre ſe-
ptuageſimum annum excederet, & eſſet ma-
la valetudine affectus, & in annis 1634. qui
fuit annus conceptionis, & natiuitatis Euge-
niæ, & 1635. quo Matthæum Angela pariter
concepit, & enixa eſt ageret annum ſeptuage-
1 ſimum ſecundum, & tertium *Sum. D. Marchio-*
niſſę Mariæ in præterita poſitione num. 13. & 14. &
præſenti Summ. num. 4. & 5. filij prædicti non præ-
ſumuntur geniti ex eo, quia licèt ætas, & ma-
2 la valetudo in ſenibus non ſit impedimento
quo minus generaliter generare poſſint, cõ-
muniter tamen generare non ſolent, & ideò
moraliter cenſentur inhabiles *ad not. per gloſ. in*
l. ſi Paterfam. §. fin. verbo ſexaginta ff. de adopt. & ex
Ariſtot. Galen. & alijs tradit Tiraquell. l. connub.
vbi gloſ. 1. part. 6. num. 19. 47. & 48. & firmat Pariſ.
conſ. 29. num. 26. lib. 2. & ſequitur Gionagn. qui plu-
res adducit conſ. 6. n. 12. lib. 1.

Stante præſertim, quod Angela fuit ſolita
3 cum alijs conuerſari *vt in Summario num. 7.* &
ſignanter quidam Io: Iacobus ætate, & viri-
bus florens tunc temporis paſſim verſabatur
in eius domo *d. præterito Summ. num. 3. & 6. cum*
quatuor ſeqq. vnde probatio filiationis non ſo-
lum redditur æquiuoca reſpectu ipſius Io: Ba-
4 ptiſtæ cum filij nati ex muliere incuſtodita, &
palam expoſita dicantur vulgo quæſiti *l. vulgo*
concepti ff. de ſtat. hom. Paleott. de not. & ſpur. cap.
63. num. 2. Put. deciſ. 435. num. 2. lib. 1. & deciſ. 167.
5 *num. 17. part. 8. recent.* Sed etiam excluditur ex
aſſidua conſuetudine cum d. Iacobo Iuuene,
& Amaſio, cum in concurſu Iuuenis, & ſe-
nis intret iuris præſumptio, immò ſuadeat ra-
tio ipſa naturalis, iuuenem fertilem, & pro-
lificum potius reddiſſe grauidam mulierem,
quam ſenem deſtitutum propinqua, & expe-
dita generandi facultate *ita Soccin. Sen. conſ. 65.*
num. 2. in fin. lib. 3. Fulgoſ. conſ. 212 num. 4. Gionagn.
conſ. 6. num. 42. & 44. lib. 1. Surd. deciſ. 83. num. 17.
§. demum, & num. 23. §. quare cum hic.

6 Quæ præſumutio incaleſcit ex eo, quod fi-
lij retinuerint rubros capillos, quibus ipſe Io:
Iacobus capillabatur, quod vti vehemens ar-
gumentum filiationis conſiderat *Marius Salo-*
monus in repetitione l. Gallus num. 19. & ſeqq. ff.
de liber. & Poſthum. Pariſ. conſ. 10. num. 59. lib. 2.
Dec. conſ. 1. num. 157. lib. 3. & Gratian. diſcept. forenſ.
cap. 567. num. 29. & licet coniectura huiuſmodi
7 ex ſe ſola non ſufficiat cum aſſimiliatio poſſit
ſub oriri ex imaginatione tempore conceptio-
8 nis, attamen ceſſat poſſibilitas imaginationis
quando, prout hic, conſtat de veritate acceſ-
ſus illius, cui filij aſſimilantur, *Rota apud*
Mohed. deciſ. 1. num. 2. qui filij ſint legitimi, &
ità ratiocinatur Lotther. de re benefic. lib. 2. qu. 48.
num. 66. & ſeqq.

Hanc eamdem veritatem comprobat vtri-
uſque confeſſio; nàm Angela in iudicio cri-
minali perquiſita, ex quo ſuſceperit filios?
retulit ex Io: Iacobo; & iſte tam in iudicio cri-
minali, quam ciuili depoſuit, quod Angela
quoties apparuit grauida, affirmabat, quod ex
9 ipſo conceperat; quæ matris confeſſio pro-
bat etiam in iudicio ciuili, *l. 2. vbi Bald. nu. 25.*
Alex. nu. 28. & alij, C. de eden. Rota apud Cæſar.
de Graſs. deciſ. 3. num. 3. & 6. de ſolut. coram Penia
dec. 1346. num. 5. et dec. 416. num. 4. coram bo. me.
10 *Merlino*, & ad hunc effectum, vt cenſeantur
filij Io: Iacobi non leue prębet adminiculum,
vt præſertim concurrentibus coniecturis, vt
explicat *Surd. deciſ. 83. num. 7. & 8. & Sperell.*
deciſ. forenſ. eccleſ. 32. nu. 103. verſ. & hæc quidem
lib. 2.

Hinc eliditur quaſi poſſeſſio filiationis eli-
cita ex nominatione, tractatu, agnitione, &
impenſis factis per Ioannem Baptiſtam erga
dictos Angelæ filios, quoniam omiſſo, quod
actus huiuſmodi non videntur ſubſiſtere ex
adductis ab informantibus pro D. Marchio-
niſſa, ſenectus, & grauis admodum ætas eiuſ-
dem Io: Baptiſtæ de tempore conceptionis,
in qua iuxta legalem præſumptionem, & or-
dinem naturæ inſolita, ac inueriſimilis eſt in
hominibus generatio (iuncto præſertim ac-
ceſſu Amaſij iunioris, & validioris, vna cum
11 alijs præſumptionibus, & coniecturis præ-
miſſis, alijſque adductis per informantes)
ſuperat, & eneruat omnes coniecturas reſul-
tantes ex dicta quaſi poſſeſſione filiationis,
vt ponderat *Fulgoſ. conſ. 212. col. 3. ad med. verſ.*
in prima videtur, Pariſ. conſ. 29. num. 39. & 111.
lib. 2. Gionagn. conſ. 6. numer. 51. cum ſeqq. lib. 1.

Surd.

Surd.dec.83. nu.21. verſ.quod ſi coniectura,Sperell. deciſ.184. num. 93. 95. & 109. & firmat Pontan. de alimentis cap.3. num.28.

Nec releuat, quod ſenes prouectioris etiam
12 ætatis viſi ſint filios procreare, exempla enim
ſingularia, & raró contingentia non lædunt,
neque alterant ſupradictam iuris præſump-
13 tionem, quia non attenditur id, quod eue-
nit minus frequenter, & raró, ſed quod com-
muniter, & ſecundum ordinem naturæ con-
tingere ſolet *text. in l. nam ad ea cum ſeqq. ff. de
leg. & aduertunt Soccin. d. conſ. 65. num. 1. lib. 3.
Pariſ. dicto conſ.29. num.50. Surd. d. deciſ.83. ſub
num.9. Giouagn. d. conſ.6. num.45. & Pontan. de
aliment. d. cap. 3. num. 29.* maximè cum non
14 agatur de filijs procreatis ex coniugata coha-
bitante cum viro, vel retenta in ſchemate
concubinatus, in quibus terminis procedunt
exempla prædicta (ad præſumendum potius
honeſtum poſſibile, quod filius ſit natus ex
matrimonio, aut concubinatu, quam poſſi-
bile inhoneſtum) ſed verſemur in filijs natis
ex muliere ſui iuris, & libera, inter publicas
meretrices iam pridem deſcripta, *Summario
num. 8.* ſimulque à ſene, & à iuuene cognita,
quo caſu inſpici debent ex quo filij potuerint
15 magis naturaliter concipi, & ſic potius ex
iuuene, quam ſene, vt bene deducunt *Soccin.
d. conſ.65. num.2. in fin. lib. 3. & Giouagn. dicto
conſ.6. num.42. & 44. lib.1.*

16 Nec obſtat, quod agnitio in filium præiu-
dicet agnoſcenti eiuſque hæredibus ex addu-
ctis per *Gratian.diſcept.foren. cap.653. numer.71.
cum ſeqq. Rota coram Put. deciſ.425. lib.1. in cor-
rect. in recent deciſ.661. num.4. par.4. et dec.488.
num. 3. apud Merlin.* Nam quidquid ſit de tali
prætenſa agnitione, iſtæ doctrinæ loquuntur,
17 vel in filijs matrimonij, vel vbi agnitio nitida
eſt, nec offuſcatur contrarijs præſumptioni-
bus, aut vrgent aliæ coniecturæ pro filiatio-
ne, ſecùs autem vbi contra agnitionem ad-
ſunt præſumptiones validiores, & in iure
approbatæ, tunc enim non ſufficit agnitio, &
quaſi poſſeſſio filiationis, ſed exigitur pro-
batio magis certa, & concludens, vt conci-
liando opiniones refert *Boſs. in prax.crimin.tit.
de part. ſuppoſ. num.27. in fin. Petr. de fideicomm.
qu. 11. ſub numer. 482. pariter in fin. Gozzadin.
conſil.12. num.12. Surd. dicta deciſ.83. numer.21.
verſ. qua opinio Soccin. ſen. d. conſ. 65. num.2. in
fin.*

Fortius cum agnitio proceſſerit à ſene de-
18 crepito, & malæ valetudinis conuerſante cũ
muliere vulgo expoſita, quæ victa erat aſſi-
dua conſuetudine iuuenis, quo caſu actus fi-
liales ab eo geſti (vltra magnum fumum, qui
eliciebatur *ex datis in Summario num.19. et 20.*)
19 cenſentur habuiſſe originem ex falſa, & er-
ronea credulitate, quod agniti in filios re ve-
ra eſſent filij ipſius iuxta monitum *Decij in
cap. per tuas num.8. de probation. Palleott. de not. et
ſpur. cap.20. num.10. Petr. de fideicomm. quaſt.11. nu.
261. Pariſ. dicto conſ.29. num.13. lib.2. Giouagn. dict.
conſ.6. num.55. lib. 1. Marcabrun. conſ.113. num.75.
et ſeqq. Sperell. deciſ. 174. num.84. et 95.* vbi quod
20 agnitio, & tractatus contra præſumptionem
iuris non attenduntur *Mantell. Abb. conſ. 9. nu.
29. lib.1.* vbi quod falſa confeſſio circa filiatio-
21 nem etiam ſcienter facta non præiudicat ve-
ritati *Bart. conſ. vnico poſt deciſ. Bononien. ſub num.
30. verſ. bis tamen non obſtantibus*, vbi quod in-
22 ſtitutio eſt nulla tanquam facta ſub falſo ſup-
poſito, & errore, quod inſtitutus eſſet filius
inſtituentis non obſtante, quod vltro fuerit
adiectum *perche eſſendo, ò non eſſendo ſuo figlio l'
inſtituiſce, et Rota apud Achill. de Graſſ. dec.1. n.1.
et 2. qui filij ſint legitimi.*

23 Nec quidquam facit, quod Ius Ciuile ex-
cludens à ſucceſsione vulgo quęſitos, & con-
ceptos ex matre concubinaria, *vt in l. vulgo
concepti ff. de ſtat. homin.* prout etiam inceſtuoſos
Authent. ex complexu C. de inceſtuoſ. nupt. fuerit
correctum à Iure Canoico, quia id procedit
24 ſolùm quo ad alimenta relinquenda filijs tam
illegitimis ſimpliciter, quam ſpurijs, & ince-
ſtuoſis, non autem quoad modum probandi
filiationem, Nam etiam de Iure Canonico
illa eſt concludenter iuſtificanda, de quo ta-
men in caſu noſtro nullatenùs conſtat, vt ſu-
pra dictum eſt.

Ex quibus, & alijs in deciſione R.P.D. Ve-
roſpij deductis pro illius confirmatione parti-
bus hinc inde informantibus reſolutum
fuit.

ROMANA LOCORVM MONTIVM.

Vener. 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Facultas data hæredibus diſponendi de bonis fideicommiſſarijs limitat fideicommiſſum, quatenus hæredes tali facultate vtantur, & quando dicantur vſi tali facultate, onus legatorum ſoluendorum ab inſtitutis, & ſubſtitutis, an reſtringat facultatem diſponendi, ſeu potius procedat quatenus diſpoſitio non ſequatur.

SVMMARIVM.

1 *Diſponendi clara facultas ex quibus verbis reſultet, et num. 16.*
2 *Sub fideicommiſſo non cadunt bona, de quibus hæres diſpoſuit vigore facultatis ſibi data à teſtatore, et num. 19.*
3 *Diſponendi facultas quando referatur ad abſolutum dominium, ſeu potius ad liberam adminiſtrationem.*
4 *Fideicommiſſum quod euaneſcat, et adhuc ſolui debeant legata per teſtatorem relicta, ſimul ſtare poſſunt.*
5 *Ex legatorum perpetuitate, quando non inferatur ad fideicommiſſum.*
6 *Diſponendi facultate quando dici poſſit, hæredem fuiſſe vſum.*
7 *Diſponendi facultatem habens, diſpoſuiſſe dicitur eo ipſo quod capit alienare.*
8 *Sub hæredis generali inſtitutione in bonis, iuribus, et actionibus comprehenduntur bona in quibus*

Teſtator

Teſtatr habebat facultatem diſponendi.
9 *Iurium & actionum appellatione continetur vſus facultatis diſponendi.*
10 *Legatorum ſoluendorum onus, & fideicommiſſum reſoluitur, quando grauatus vigore facultatis ſibi attributæ diſpoſuit de bonis fideicommiſſarijs, & num. 11.*
12 *Prælegatum cum facultate diſponendi ſi caderet ſub fideicommiſſo, dicta facultas remaneret ſuperflua.*
13 Deciſio Buratt. 168. num. 23. & 24. *declaratur.*
14 Ruin. conſ. 147. ſub num. 15. lib. 2. *declaratur.*
15 *Alienandi facultas, quando datur ſub illis verbis, quidquid placuerit faciendum, limitatur ad arbitrium boni viri.*
16 *Verba* à lor piacere, ſeu ad libitum *important conceſſionem liberæ, & abſolutæ facultatis, & num. 18.*
17 *Alienandi facultas ad certum effectum cenſetur permiſſa ad arbitrium boni viri.*

DECISIO CXLII.

PLacuit DD. Deciſio edita ſub die 16. Iunij
præteriti, in qua fuit reſolutum non eſſe
locum Ægidianæ, & denegandam fore im-
miſſionem Petro ſuper locis montium con-
trouerſis non obſtante fideicommiſſo.
1 Quoniam verba teſtamenti Marthæ de Bō-
compagnis circa facultatem attributam hære-
dibus diſponendi de dictis locis montium ad
eorum libitum ſunt adeó clara, vt magis eſ-
ſe non poſſint, ibi „ *e laſci in mano degli heredi*
la patente de luoghi de monti, che ne diſponghino à
loro piacere, vndè licet teſtatrix fecerit fideicō-
2 miſſum, nihilominus cum vigore dictæ fa-
cultatis hæredes de illis diſpoſuerint fidei-
commiſſum non capit loca prædicta, quia im-
plicitam habet conditionem ſi, & quatenùs
alienatio non ſequeretur *per text. in l. Titius ff.*
ad trebell. Auth. contra eum rogatus C. eodem titul.
Rota coram Merlin. deciſ. 459. num. 3. & 4. in recent.
deciſ. 155. num. 20. & 186. num. 3. & ſeqq. part. 4.
tom. 2. in Bononien. Domus de Maluaſia 25. Iunij
1632. coram b.m. Card. Veroſpio §. neque hæc facul-
tas, & in Romana Dotis 15. Maij 1656. coram R.
P.D. meo Cerro Decano §. quia prima pars verſ. li-
centia enim diſponendi, cum alijs in prima deciſio-
ne §. quamuis.

Neque contrariam teſtatricis voluntatem
arguunt onera iniuncta hæredibus, & fidei-
commiſſarijs ſoluenda annua legata, quæ ſine
perpetuitate fideicommiſſi etiam ſuper hiſce
locis montium impleri non poſſe dicebantur
3 atque ideò libera facultas diſponendi non ſit
referenda ad abſolutum dominium in euer-
ſionem fideicommiſſi, ſed ſolum ad liberam
adminiſtrationem in ſatisfactionem onerum,
& legatorum, vt conſuluerunt *Dec. conſ. 253.*
ſub num. 1. Decian. reſponſ. 92. num. 24. lib. 5. Rota
coram Buratt. deciſ 168. num. 23. & Ruin. conſ. 147
ſub n. 15. lib. 2.

Nam aut loquimur de legato ſcutorum
150. quod teſtatrix voluit, vt hæredes viuente
Petro eius filio tenerentur quolibet anno ei-
dem præſtare, & ſequuto obitu Petri debe-
rent inueſtire ſcuta 1500. in Cenſibus ſtabili-
bus, aut locis montium ad effectum cele-
brandi duo ſacra qualibet hebdomada pro ſa-
lute animę vtriuſque, & ex perpetuitate lega-
ti huiuſmodi nullatenus fuit limitata, ſeu al-
terata facultas diſponendi conceſſa verbis am-
4 pliſſimis, cum poſſint ſtare ſimul hæc duo,
quod euaneſcat fideicommiſſum, & nihilomi-
nus hæres teneatur ad legata *l. nihil proponi 123*
ff. de leg. 1. l. annuam 6. ff. de ann. legat. Rota poſt
Fenzon. ad ſtatut. vrb. deciſ. 95. verſ. quoniam pro reſ-
ponſione, vt coram Buratt. deciſ. 385. num. 5. & dec.
387. num. 8. & 9. et tradit Pariſ. conſ. 37. num. 39. et
ſeqq. lib. 2. et ſequitur Giouagn. qui alios cumulat
conſ. 97. numer. 22. verſ. quoniam pro reſponſione
lib. 1.

Aut loquimur de legatis perpetuis, & alijs
oneribus, quæ eadem teſtatrix iniunxit hę-
redibus fideicommiſſarijs, & Patribus Berna-
bitis vltimo loco ſubſtitutis, nec pariter ex
5 perpetuitate horum legatorum reſultat ali-
qua coniectura fideicommiſſi ſuper locis mō-
tium, niſi ſub eadem conditione quatenùs
hæredes non alienauerint, cum autem vſi fue-
6 rint facultate prædicta, vt deducitur non ſo-
lum ex mandatis obtentis de transferendo lit-
teras à vinculo fideicommiſſi vendendo, &
reſignando, & ſubſequuta alienatione trium
7 locorum ex eiſdem locis montium, cum ha-
bens facultatem diſponendi ex eo, quod cæ-
perit alienare dicatur ſufficienter diſpoſuiſſe
Iaſ. conſ. 130. ſub num. 13. lib. 4. & faciunt tradita
in Sipontina penſionis 8. Iunij 1648. coram b.m. Pen-
8 *tingerio*, ſed etiam ex generali inſtitutione hę-
redis tam in bonis, quam in iuribus, & actio-
nibus, quorum appellatione continetur vſus
9 dictæ facultatis, vt comprobat *Fuſar. de ſubſtit.*
quæſt. 444. num. 8. et 550. num. 16. cum alijs in præ-
terita deciſione cumulatis, Onera implendi lega-
10 ta remanſerunt inefficacia, & reſoluta perin-
de, ac ſi demandata non fuiſſent, nam data
licentia hæredi grauato diſponendi ad eius li-
bitum valet ipſa bona in totum alienare non
attentis diſpoſitionibus factis ad fauorem vo-
catorum ad fideicommiſſum, licet illud bo-
na alienata totaliter abſorberent *Iaſ. conſ. 129.*
per tot. lib. 4. Gabr. conſ. 99. num. 22. et ſeqq. lib. 2.
Surd. conſ. 10. num. 30. et ſeqq. et conſ. 352. num. 18.
pariter cum ſeqq. Menochius conſ. 1091. num. 5. et
Monach. deciſ. Bononien. 71. num. 122. et pluribus
firmat prima Deciſio §. nihil referente, et §. nec pa-
riter obſtat.

Hinc non refert quod teſtatrix onerauerit
vnumquemque hæredem tam inſtitutorum,
quam ſubſtitutorum, vt ſatisfaceret legata à
ſe relicta, ſiquidem quoad legatum factum
ad fauorem Petri eius filij, nec non inueſti-
mentum faciendum poſt mortem eiuſdem
Petri pro celebratione duarum miſſarum qua
libet hebdomada in perpetuū huic legato ſa-
tisfecerunt hæredes mediante reſignatione tot
locorum montium. Quò veró ad alia legata
11 obiectum tollitur ex ſupradicta reſponſione,
vt legata huiuſmodi locum habeant quatenùs
non ſequeretur alienatio, & bona peruenirent
ad ſubſtitutos, vt patet ex deductis.

Digitized by

Nec releuant adducta per DD. in contrarium allegatos etenim *Dec.conſ.253. ſub num.1. et Decran.reſponſ. 92. ſub num. 24.* communiter reprobantur, quia ſi prælegatum cum facul-
12 tate liberè diſponendi caderet ſub fideicommiſſo (vt illi volunt) permiſſio alienandi remaneret ſuperflua, & ineſficax *contra text. in l. ſi quando in princip. ff. de legat. 1. et cap. ſi Papa de priuileg. in 6. Surd. conſ. 352. num. 23. verſ. ex prædictis Menoch. dict. conſ. 1091. numer. 2. Theſ. quæſt. for. lib. 1. quæſt. 17. numer. 19. Fuſar. quæſt. 650. numer. 45. de ſubſtit.* eoſque, & alios confutat *Rota in Sancti Seuerini fideicommiſſi 18. Iunij 1649. coram b.m. Argueglles.*
13 *Deciſio verò Buratti 168. num. 23. et 24.* non poteſt applicari firmat enim prælegata venire in reſtitutione fideicommiſſi non quia tota hæreditas conſiſtat in illis prælegatis, prout ex hac ratione mouentur DD. præcitati, ſed quia in eo caſu facultas alienandi data fuerat in Codicillis, & fideicommiſſum ordinatum in teſtamento continebat ſpecificè bona prælegata, & contrarium ſuadebant verba ipſius teſtamenti, qualitas honorum, declaratio eiuſdem teſtatoris, & quamplures coniecturæ in propoſito deficientes.
14 Nec aduerſatur *conſ. Ruin. 147. ſub numer. 15. lib. 2.* quia loquitur quando facultas alienandi concepta eſt ſub clauſula (quidquid pla-
15 cuerit faciendum) quo caſu non videtur data libera facultas, ſed limitata ad arbitrium boni viri. Diuerſum autem eſt quando data fuit ſub iſta alia clauſula (*à lor piacere*) latinè pro eorum libito, quæ importat conceſsionem facultatis abſolutam iuxta tradita *per Surd. conſ. 10. numer. 50. et deciſ. 272. num. 13. cum ſeqq.*

Cæteri loquuntur de alienatione permiſſa duntaxat in aliquibus caſibus, & ad certum, & determinatum effectum, vbi tunc etiam
17 cenſetur permiſſa facultas ſolum ad arbitriũ boni viri, vt probat *Natt. conſ. 115. numer. 6. et Mantic. deciſ. 329. numer. 5.* ſecus autem vbi
18 fuit conceſſa ſimpliciter ad libitum hæredis, tunc enim præſefert dominium abſolutum, & voluntatem liberè diſponendi de bonis non obſtante fideicommiſſo, cum illa cate-
19 nus dicantur fideicommiſſo ſuppoſita quatenus hæres non vteretur d. facultate, vt ſupra dictum fuit.

Obiecta verò contra loca montium vacabilia, quod ſcilicet hæredes tenerentur ea reinueſtire, & vertere in non vacabilia viſa ſunt ſatis remoueri ex reſponſionibus datis *in alia deciſ. 9. finali.*

Et ita vtraque parte informante pro confirmatione deciſionis reſolutum fuit.

FERETRANA ALIMENTORVM.

Ven. 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Articuli irreleuantes non admittuntur, & alimenta vxori præſtita lite pendente ſuper ſeparatione thori non repetuntur, quando lis fuit rationabilis, & iuſta.

SVMMARIVM.

1 *Articuli non admittuntur ceſſante releuantia.*
2 *Alimenta præſtita vxori litiganti ſuper ſeparatione Thori non repetuntur à viro etiam paupere.*
3 *Amplia quando lis fuit rationabilis, et iuſta.*
4 *Lis dicitur rationabilis, et iuſta, quando quis in illa reportauit ſententiam fauorabilem.*
5 *In probationibus, quæ non ſuffragantur, partes non ſunt grauandæ.*
6 *Remiſſoria non conceditur quando concurrit præſumptio calumniæ.*
7 *Calumniæ præſumptio reſultat ex eo, quod quis aliàs contrarium articulauerit.*
8 *Calumniæ præſumptio inducitur ex taciturnitate triginta et vltra annorum.*

DECISIO CXLIII.

DVbitaui an articuli ſint admittendi, & ſuper illis ſit concedenda remiſſoria, & negatiuè in omnibus reſponſum fuit admiſſio enim articulorum pendet à releuantia, quæ ſi ceſſet, prout ceſſat in præſenti caſu, illi nul-
1 lo modo veniunt admittendi, minuſuè concedenda Remiſſoria *Rota deciſ. 24. de teſtibus in antiq. & coram Caputaque deciſ. 68. part. 3. Inſignina Caſtrorum 2. Iunij 1623. coram Coccin. in rec. deciſ. 916. num. 6. part. 5.* vbi ampliat etiam in curia, *& in Romana reſciſſionis concordiæ 14. Martij 1650. coram Em. D. Card. Corrado.*

Irreleuantia eſt clara, quia articuli tendunt
2 ad ineundam probationem ſuper paupertate Comitis Franciſci Mariæ Durantis ad effectũ repetendi alimenta per ipſum C. Comitiſſæ Angelinæ Malateſtæ vxori præſtita pendente lite ſuper ſeparatione Thori, & dotis reſtitutione, & tamen ea probata alimenta non eſſent reſtituenda, vt eſt *text. in l. 1. verſ. intereſſe autem ff. ſi mulier ventr. nom. in poſſ. cal. cauſ. eſſe dicat. & tradit Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 124. num. 3. & ſeqq. Afflict. deciſ. 15. num. 4.* cum alijs pluribus adductis *per Add. deciſ. 617. num. 139. & ſeqq. par. 4. tom. 3. rec.*

Maximè cum appareat, quod lis intentata
3 per vxorem fuit rationabilis, & iuſta ex eo,
4 quod ipſa reportauit ſententiam fauorabilem à R.P.D. Viceſgerente, deinde confirmatam à Rota præuijs Deciſionibus editis coram b. m. Bichio. Adeò vt multo minus ſit locus alimentorum reſtitutioni *Afflict. deciſ. 152. nu. 4. & 5. Rota coram Penia dec. 1055. n. 3.*

Hinc data irreleuantia materiæ articulatæ

fruſtra-

5 fruſtra grauandæ veniunt partes in faciendis probationibus, quæ poſtea infragari non poſſunt *ad text. in l. ad probationem C. de probationib. Caſſad. deciſ. 2. de dilat. in rec. deciſ. 243. num. 1. & deciſ. 252. num. 6. part. 7. coram Merlin. deciſ. 807. n. 6. & deciſ. 45. in fin. coram Eminen. D. Cardinali Otthobono.*

6 Concurrit vlteriùs non modica præſumptio calumniæ, nedum ex ipſa Comitis con-
7 feſſione, cum viuens contrarium articulauerit, cuius ratione etiam remiſſoria concedi non debet *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 523. nu. 4. in rec. deciſ. 54. num.* 10. ſed etiam ex tacitur-
8 nitate triginta annorum, & vltra Ferdinandi illam hodie petentis, *vt in deciſione* 11. *num.* 4. *part. 6. & deciſ. 41. num. 15. part. 7. rec. & coram Merlin. dec. 665. ſub n. 3.*

Et ità vtraque.

AMERINA HÆREDITATIS.

Lunæ 8. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Licet primum teſtamentũ cum clauſula derogatoria reuocetur per ſecundũ ampliſſimis verbis conceptum, ſecus tamen eſt quando concurrunt vrgentes coniecturæ ſuadentes teſtatorem noluiſſe à primo teſtamento recedere, & indicantes falſitatem ſecundi, de quibus coniecturis plene agitur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Derogatoria ampliſſima teſtamentorum præcedentium, quantumuis verbis derogatorijs conceptorum, de quibus teſtator iurauit non recordari, æquiualet ſpeciali expreſſioni clauſulæ derogatoriæ appoſitæ in primo teſtamento.*

2 *Teſtamentum non habens vitium viſibile non eneruatur coniecturis extrinſecis, & vitijs non viſibilibus, quæ non ſufficiunt ad inducendam ſuſpicionem falſitatis.*

3 *Declara id procedere, vt teſtamentum declaratur falſum, ſecus autem ad mouendum animum iudicis.*

4 *Suſpitio falſitatis ſufficit ad inſtruendum animum iudicis, vt abſtineat ab exequutione inſtrumenti etiamſi ſuſpicio eruatur ex coniecturis extrinſecis, & vitijs non viſibilibus.*

5 *Teſtatores vti ſolent verbis derogatorijs, ne importunis vexationibus decipiantur.*

6 *Teſtamentum primum tunc reuocatur per poſterius, quando iſtud eſt legale, & non ſuſpectum.*

7 *Teſtamenti fides non eſt tuta, quando Notarius teſtatur de eo non fuiſſe rogatum.*

8 *Notarius requiſitus ad exhibendum teſtamentum, ſi edere recuſauit, minuit fidem, ſeu legalitatem teſtamenti.*

9 *Notarius ratione officij tenetur ad exhibitionem teſtamenti per eum rogati.*

10 *Teſtamenti exhibitio, ſi differatur, inducit non modicam illius ſuſpicionem.*

11 *Teſtatoris iterata declaratio, quod aliquem valde amabat, & volebat eſſe ſuum hæredem præbet argumentum quod in tali voluntate continuauerit.*

12 *Productio facta diuerſo atramento loco incongruo extra ordinem, & caracteribus valde reſtrictis auget ſuſpicionem ſcripturæ productæ.*

13 *Derogatoria primi teſtamenti non requiritur adeo ſpecialis, quando fuit inſtituta pia cauſa.*

14 *Piæ cauſæ priuilegium non ſuſtinet vltimum teſtamentum contra mentem teſtatoris.*

DECISIO CXLIV.

Cenſuerat Rota dandam eſſe immiſſionẽ Ven. Altari, & Cappellæ B. Mariæ Succurſus in hæreditate, & bonis Siphoniſbæ vigore quarti, & vltimi eius teſtamenti, etiamſi in tertio, & penultimo condito ad fauorem Dominici contineretur, quòd illud eſſet irreuocabile, & præualeret cuicunque alteri etiam faciendo, niſi haberet in ſe huiuſmodi verba. *Eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit inanes.*

Ratio reſolutionis fuit, quia cum teſtatrix
1 in vltimo teſtamento reuocauerit omnia teſtamenta ſub verbis ampliſſimis quamuis illa quibuſuis verbis derogatorijs præciſis, & pœnalibus eſſent concepta, de quibus ſi recordaretur faceret expreſſam mentionem, prout non recordari medio iuramento aſſeruit, vtique hæc verba important ſpecialem mentionem, & æquiualent expreſſioni dictæ clauſulæ derogatoriæ iuxtà deduct. *per Couarun. rubr. de teſtam. part. 2. num. 19. & Clar. in § teſtamentum quæſt. 99. num. 5. cum ſeqq. & dixit Rota deciſ. 721. num. 1. & ſeqq. part. 3. recent. cum alijs adductis in deciſ. edita 20. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Meltio Epiſcopo Papien.*

Iuxtà Deciſionem prodijt Sententia Rotalis, à qua cauſa appellationis mihi commiſſa propoſui dubium an dicta ſententia ſit confirmanda, vel infirmanda, & Domini poſt trinam propoſitionem illius ex circumſtantiis facti ſuadentibus hoc vltimum teſtamentum non carere vehementiſſima ſuſpicione reſoluerunt ſententiam eſſe infirmandam.

2 Quamuis enim prædictum teſtamentum non habeat aliquod vitium viſibile, & coniecturæ, quæ reſultant ex vitijs non viſibilibus & extrinſecis ab inſtrumento non ſufficiant ad inducendam ſuſpicionem falſitatis, ſed opus ſit, vt oriantur ex vitiis viſibilibus, & intrinſecis *iuxtà doctrinam Innocen. in cap. 1. nu. 8. de fid. inſt. cum pluribus relatis per Farinac. de falſit. & ſimulat. quæſt. 152. num. 14.* attamen id iure ob-
3 tinet ad effectum declarationis, quod inſtrumentum ſit falſum, & conſequenter ad effectum pœnæ, & nullitatis ipſius inſtrumenti, ſecùs autem ad mouendum animum Iudicis,
4 vt abſtineat ab illius exequutione, tunc enim ſufficit ſuſpicio elicita ex coniecturis, & præſumptionibus reſultantibus ex vitio non viſibili, & extrinſecus ab ipſo Inſtrumento *iuxta notat per Mandell. Alb. conſ. 99. num. 3. vſque in fin.* quem referunt, & ſequuntur *Maſcard. de probat. concluſ. 740 num. 7. Odd. conſ. 78. num. 13. & 14. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 99. ſub num. 18.*

num. 18. & alijs cumulatis comprobat idem *Farinacc. d.quaſt.*152.*n.*16.

Plures autem coniecturæ in præſenti caſu
viſæ ſunt inducere hanc rationabilem ſuſpi-
cionem, & quidem prima prouenit ex eo,
quod teſtatrix ideò declarauit in tertio teſta-
mento per eam condito ad fauorē Dominici,
quod nullo modo illud cenſeretur reuoca-
tum, niſi poſterius contineret per extenſum
verba *Eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit
inanes*, quia verebatur, quod Paulus, qui eam
induxerat mutare primum teſtamentum, in
quo fecerat hæredem ipſum Dominicum, &
aliud condere, denuò illam ſeduceret, vt pro-
bant teſtes formiter examinati *Summario Do-
minici num,*15. *&* 16. & quod hiſce verbis de-
5 rogatoriis teſtatores vti ſoleant nè ampliùs
importunis vexationibus decipiantur tradit
*Bart.in extrauag. ad reprimendum verb.non obſtan-
tibus Socc. Sen in l. Gallus §. idem credendum nu.*
3. *ff. de liber. & Poſthum. Mantic. coniect. vltim.
volunt. lib.* 12. *tit.* 8. *numer.* 3. *Odd. conſ.* 89. *nu.*
87, vnde fit, quod hoc vltimum teſtamen-
tum non contioens clauſulam illam deroga-
toriam ſuſpectum remaneat, licet habeat in
ſe verba æquipollentia, nam concluſio, quod
6 primum teſtamentum reuocetur per poſte-
rius eatenus procedit quatenus ſecundum ſit
legale, & non ſuſpectum *per text. in l.*1. *ibique
gloſs. & DD. C. ſi quis aliq. teſt. probib. vbi Angel.
& Iaſ. & pleniſsimè comprobat Surd. conſ.* 373.
num. 17 *quem refert, & ſequitur Cyriac. contron.
for.*360.*n.*110.

7 Secunda reſultat ex atteſtatione Notarij, qui
de eo rogatus fuit, ſiquidem iſte poſt obitum
teſtatricis requiſitus an vltra tertium teſta-
mentum, & penultimum eadem teſtatrix cō-
diderit aliud teſtamentum, vel Codicillos
reſpondit quod ipſa nullum aliud fecerat te-
ſtamentum, nec Codicillos *eodem Summario
numer.* 8. ex hac enim confeſſione de directo
contraria huic vltimo teſtamento poſtea exhi-
bito non videtur tuta eius fides *ad text. in l.* 2.
& l. qui falſo ff. de teſt. Rota deciſ. 303. *numer.* 1.
part. 1. *diuerſ. & in recent. deciſ.* 167. *numer.* 10.
part. 1. *& tradit Cyriac. contron. for. contron.* 428.
*n.*13. *& ſeqq.*

8 Maximè cum pluries rogatus fuerit vt oſtē-
deret dictum teſtamentum, quod ſemper
edere recuſauit, ad quam tamen exhibitio-
9 nem ratione officij tenebatur, vt probat *Ex-
cobar. de ratiocin. cap.*10. *num.*16. *Rota in Romana
Societatis affictus* 30. *Martij* 1648. §. *& quemadmo-
dum coram bo.me. Arguelles* quod vti vehemens
argumentum ſuſpicionis conſiderat *Aym. conſ.*
6. *n.*8. *& conſ.*28.*n.*8.

Tertia deducitur ex tarditate eiuſdem No-
tarij in exhibendo hoc vltimū teſtamentum
nam paſſus fuit, quod Dominicus hæres ſcri-
ptus in tertio apprehenderet poſſeſſionem bo-
norum hæreditariorum, cum tamen ipſe vti
Prior Societatis iſtius Cappellæ hæredis inſti-
tutæ deberet talem poſſeſſionem impedire.
10 Dilatio namque huiuſmodi non modicam
ſuſpicionem inducit *argum. text. in cap. tertio loco
de probat. l. conſenſu §. ſuper plagys C. de diuort.
Aym. conſ.* 28. *num.*6. *Cephal. conſ.*287. *num.*31. *Me-
noch. conſ.*538. *num.*9. *Caſtill. deciſ.*243. *num.*4. *part.*
3. *Rota deciſ.* 366. *numer.* 7. *poſt* 2. *vol. conſil. Fa-
rinac.*

Vrgentiſſima eſt illa elicita ex depoſitione
confeſſarij teſtatricis aſſerentis eam ſibi dixiſ-
ſe, quod non fecerat aliud teſtamentum, ſed
ſolum codicillos, in quibus tamen non receſ-
ſerat ab hæredis inſtitutione, ſed tantum ad-
diderat non nulla legata, quia inſtitutionem
Dominici cui profitebatur maximam obliga-
tionem noluerat reuocare. & dictum confeſ-
ſarij adminiculatur ex quatuor teſtibus datis
*in Summario num.*19. iuncta declaratione itera-
11 tis vicibus facta ab eadem teſtatrice, quod
maximo Dominicum proſequebatur amore,
& quod illum intendebant eſſe ſuum hæredē,
quæ declaratio præbet argumentum conti-
nuatæ voluntatis *Roman. in l. neque profeſſio num.*
15. *C. de teſtament. Altograd. conſ.*50. *nu.*155. *Cyriac.
contron.* 410. *num.*17. *Surd. conſ.* 414. *num.* 64. *&
ſeqq. & dec.*54. *num.*6.

Id verò, quod in contrarium dicebatur ad
corroborādam veritatem d. teſtamenti, quod
ſcilicet fuerit productum per duos menſes an-
tè obitum teſtatricis, hodie ex oculari inſpe-
ctione libri actorum ciuilium, in quo regi-
ſtrari ſolent huiuſmodi productiones Domi-
ni reſponderunt nullo modo ſubſiſtere, ſiqui-
dem animaduerterunt, quod in dicto libro
adeſt productio huius teſtamenti conſcripta
12 diuerſo atramento, & caracthere ab alijs pro-
ductionibus, & quod magis vrget illa reperi-
tur adnotata, & poſita in loco incongruo, &
in quodam ſpatio relinqui ſolito pro de-
creto Iudicis, quia verò ſpatium huiuſmodi
non erat capax d. productionis carmina fue-
runt reſtricta, & adnotata extra ordinem alia-
rum linearum, quod ſummopere ſuſpicio-
nem auget ex adductis *per Mandell. d. conſ.*99. *in
fin. & Farinacc. de falſit. & ſimulat. quaſt.* 53.
*num.*117.

Nec releuat, quod in dicto teſtamento fue-
13 rit inſtituta pia cauſa, nam fauore piæ cauſæ
non eſt quidem neceſſaria adeò ſpecialis de-
rogatio primi teſtamenti, vt deducitur *in di-
cta deciſ. Rev. D. M. Epiſcopi Papien.* ſed fauor
14 & priuilegium huiuſmodi non ſufficit ad ſub-
ſtinendum poſtremum teſtamentum contra
voluntatem teſtatricis vt latè comprobat *Ca-
pic. Latr. conſult.*93. *n.*33. *& ſeqq. lib.* 2.

Et ita vtraque parte informante fuit reſo-
lutum.

REATINA CASTORVM.

Mercurij 14. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Minor non poteſt conſtituere Procuratorem ſine authoritate curatoris, vel iudicis, nec poteſt conueniri etiam in iudicio poſſeſſorio, niſi conſtituto, & citato Curatore.

SVM-

S V M M A R I V M.

1 *Nullitas ex defectu citationis eſt ineuitabilis.*
2 *Sententia contra minores, non dato eis curatore eſt ipſo iure nulla.*
3 *Minores non poſſunt conſtituere Procuratorem abſque authoritate Curatoris, vel decreto iudicis, & num. 8.*
4 *Curator eſt dandus minoribus litigantibus, vel deputandus à Iudice ad inſtantiam alterius partis.*
5 *Minores ſemper ſunt citandi, quando de eorum intereſſe principaliter agitur, prout agitur quando ſunt in poſſeſſione & n. 9.*
6 *Minor agens ad acquirendam, vel retinendam poſſeſſionem habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio poſſeſſorio ſine alterius authoritate.*
7 *Minor ſine Curatore ſtare non poteſt in iudicio poſſeſſorio, quando conuenitur pro dimittenda poſſeſſione.*
10 *Sententia nulla quoad non citatum ratione connexionis, & indiuiduitatis eſt nulla etiam quoad citatum.*
11 *Sententia confirmatoria alterius nullæ dicitur continere eandem nullitatem.*

DECISIO CXLV.

ACquieſcebant informantes pro Tancrede primæ parti deciſionis editæ coram me ſub die 9. Iunij præteriti firmantis non eſſe locum *Statuto Vrbis cap. 180. lib. 1.* de duabus ſententijs conformibus, ex quo non agitur inter Ciues, & Incolas: ſed inſiſtebant ſuper cõfirmatione ſententiarum Rotalium b.m. Dunozetti, & R. P. Albergati prætendentes, quod ſint validæ, & iuſtæ. Ceterum hodie cauſa repropoſita DD. omiſſa inſpectione iuſtitiæ, ſolum ex capite nullitatis reſponderunt ſtandum eſſe in deciſis.

1 Nullitas enim viſa fuit ineuitabilis ex defectu citationis in prima ſententia lata die 5. Iunij 1651. contra Angelum, & Octauium minores, cum Angelus natus ſit die 27. Nouembris 1628. & Octauius 24. Februarij 1635. quę
2 propterea tanquam lata non dato eis Curatore fuit ipſo iure nulla *l. cum ex minores C. ſi aduerſus rem iudicatam l. Præſes ibique Salycet. C. quomodo, & quando Iud. l. contra Pupillum vbi Paul. de Caſtr. & Alex. ff. de re iudic. Ruin. conſ. 36. nu. 4. lib. 5. Rota coram Duran. deciſ. 142. num. 1. & coram Buratt. deciſ. 393. num. 4. cum alijs in prima deciſione allegatis.*

Non obſtat quod citatus fuerit Procurator ab ipſis conſtitutus etiam cum promiſſione ratificandi quidquid ab eo geſtum fuerit, quia
3 tanquam minores non poterant conſtituere Procuratorem ſine authoritate Curatoris, vel decreto Iudicis *l. neque §. pupillus l. non eò minus C. de Procurat. Rota coram Seraph. deciſ. 1259. nu. 2. & coram ſ.m. Gregor. deciſ. 373. num. 1.* ſed petere
4 debuiſſent ſibi dari Curatorem, & in eorum mora, & contumacia pro validitate Iudicij Curator erat illis deputandus per Iudicem ad inſtantiam Tancredis *l. admone adoleſcentem C. qui poſt tutores, vel Curatores l. ait Prætor §. permittitur ff. de minoribus l. qui habent §. ſi pupilli ff. de tutel. inſtitut. de curat. in princip. verſ. item inuiti Bero conſ. 75. num. 24. lib. 3. Decian. conſ. 18. num. 174. lib. 2. Gail. pract. obſer. 208. num. 1. Rot. coram ſ.m. Greg. deciſ. 485. num. 5. & coram Em. D. Cardinali Ottbob. deciſ. 95. num. 7. & deciſ. 155. n. 16.*

Nec releuat id non procedere quando minor non habet aliquod ius defenſionis, vel intereſſe, ratione cuius præſidio Curatoris indigeat, quia non ſubſiſtit preſuppoſitum, quod Angelus, & Octauius non doceant de eorum iure, & intereſſe, nam cum exiſterent in poſſeſſione Caſtrorum ante inſtitutum iudicium, illorum proinde defenſio ad ipſos omninò ſpectabat, & de eorum intereſſe prin-
5 cipaliter agebatur, & conſequenter omninò veniebant citandi *l. final. C. ſi per vim, vel alio mod. Rota deciſ. 172. num. 3. & deciſ. 412. eodem nu. part. 4. diu. & coram Card. Caual. deciſ. 328. num. 2. cum alijs per Add. ad Buratt. deciſ. 71. n. 6.*

Quatenus verò replicabatur, quod minor
6 in iudicio poſſeſſorio habeat legitimam perſonam ſtandi in iudicio, atque ideo ſicuti poterat per ſe defenſiones opponere, ità potuit conſtituere Procuratorem, vt eius iura protegeret, reſponſum fuit concluſionem procedere quando minor agit ad acquirendam, vel retinendam poſſeſſionem, ad quem effectum ipſe alterius authoritate non eget *inſtit. de tutel. in princip. & de authorit. preſt. Rota deciſ. 43. nu. 6. cum ſeqq. apud Poſth. de manut.* ſecus autem
7 quando (vt in hoc caſu) conuenitur ad abdicandam, & ſubmouendam ab eo poſſeſſionē, tunc enim ſtare non valet in iudicio poſſeſſorio, ſed requiritur authoritas Curatoris, vt tradunt *Bart. & Bald. in l. fin. num. 4. & comprobat Caſtrenſ. num. 2. & 3. C. qui legit. perſ. ſtand. in Iudic. Menoch. de recuper. remed. 6. num. 38. Rota in Maceraten. hæreditatis 2. Decembris 1639. coram b.m. Tarraconen.*

Hinc non refert, quod non fuerit contrà ipſos motum iudicium à Tancrede, ſed eorundem Procurator obtinuerit commiſſionē admiſſionis ad cauſam docto de intereſſe, vnde inferebatur, vel quòd Procurator erat legitimus, & non poteſt opponi defectus citationis, vel non fuit legitimus, & dicti Angelus & Octauius non fuerint admiſſi ad cauſam, & ſic non erat neceſſaria eorum citatio ad validitatem ſententiæ.

Siquidem argumentum ruit vtrinque,
8 quoad primum ex eo, quod fuerit citatus Procurator conſtitutus per minores ſine authoritate Curatoris, & ſic nulliter ex deductis, quoad ſecundum, quia ſufficit, quod dd.
9 Angelus, & Octauius antè motam litem reperirentur in poſſeſſione Caſtrorum, & propterea ageretur de eorum iure, & intereſſe ad hoc, vt eſſent citandi, *cap. licet Epiſcopus ibique gloſſ. verbo te non vocato de Præben. in 6. cum alijs adductis per Gratian. diſcept. for. cap. 539. num. 26. Rot. coram ſ.m. Gregor. deciſ. 46. num. 7. & dec. 500. num. 5.*

Maximè cum fuerint nominati in ſenten-
10 tia adeo vt ea ſit nulla non ſolum quoad ipſos non citatos, ſed etiam reſpectu Thomæ,

qui citatus fuit ratione connexionis, & indiuiduitatis, vt vltra adductos in *prima deciſione* §. *& fruſtra contendi ut dixit Rot. in rec. dec. 594. num. 2. par. 4. & apud Poſth. de manut. deciſ. 44. num. 4. & plures cumulat Add. ad ſa. m. Greg. deciſ. 119. num. 7.*

Secunda autem ſententia eodem modo
11 nulla eſt, quia cum confirmet ſupradictam ſententiam nullam ex defectu citationis, dicitur continere eandem nullitatem iuxta notata per *Innocen. in cap. 1. de confirmatione vtil. vel inutil. Rot. apud Marcheſ. de commiſs. par. 2. fol. 144. num. 5. cum alijs relatis per Add. ad ſa. me. Gregor. deciſ. 176. num. 15.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

ROMANA LEGATI.

Mercurij 14. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Legatum debetur, etiamſi legatarius ſcripſerit teſtamentum, dum teſtator illud ſubſcripſit, & ſubſcribendo mandauit omnia, & ſingula, quæ tota animi inductione diſpoſuerat exactiſſime ſeruari debere, præſertim ſi teſtamentum ſit factum á ſano, & ab ipſo retentum, donec alteri conſignauit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum ſcribens non poteſt ſibi ſcribere emolumentum in eodem teſtamento ex Senatus Conſulto Liboniano, quod emanauit ad euitandas fraudes.*

2 *In teſtamento ſpecialiter ſubſcripto à teſtatore ceſſat ſuſpicio fraudis, quod ſcribens teſtamentum ſibi legatum ſcripſerit inſcio, vel inuito teſtatore.*

3 *Subſcriptio ſpecialis teſtatoris ex quibus verbis deprehendatur.*

4 *Specialis ſubſcriptio perinde habetur, ac ſi de omnibus ſupra diſpoſitis facta fuiſſet indiuidualis mentio.*

5 *Teſtamentum ab alio ſcriptum confirmans in aliquo derogare voluiſſe non videtur.*

6 *Dictio, plenè, operatur omnimodam confirmationem, ac ſi teſtamentum in qualibet parte fuiſſet approbatum.*

7 *Mentio indiuidua legatarij, qui teſtamentum ſcripſerat, non requiritur in ſubſcriptione, ſed ſufficit ſpecialis.*

8 *Derogatoria mentio ſpecialis ſufficit ad mutationem prioris voluntatis, ac etiam ſufficiunt verba, quæ habeant vim ſpecialis mentionis.*

9 *Subſcriptio generalis quæ dicatur.*

10 *Subſcriptio generalis teſtamenti, in quo illius ſcriptor ſibi aliquid ſcripſit, ſuffragatur ad euitandam pœnam falſitatis, non autem ad petendum legatum.*

11 *Subſcriptio ſpecialis quæ dicatur.*

12 *Clauſula habens virtutem diuiſiuam facit, vt ſingula ſpecialiter, & diuiſim cenſeantur approbata.*

13 *Teſtamenti rogati à Notario validitas pendet ab eius ſtipulatione, nec requiritur ſubſcriptio teſtatoris.*

14 *Teſtamentum ſcriptum à particulari non ab eius ſcriptura recipit robur, ſed à ſubſcriptione, & ſigillo teſtatoris.*

15 *Ratione Sen. Conſ. Liboniani ſpecialem ſubſcriptionem requirentis ceſſante, ceſſat qualibet ſuſpicio fraudis, & legatum ſcribenti debetur.*

16 *Teſtamentum factum à ſano, & ab eo diu retentum, & poſtea clauſum alteri tranſmiſſum, eſt ponderabile ne ſcribens ſibi legatum inſcio teſtatore ſcripſerit.*

17 *Teſtamentum ab alio ſcriptum non fuiſſe electum à ſubſcribente viro ſumma prudentia non præſumitur, & num. 18.*

19 *Teſtamenti ſcriptor de quo teſtator valde confidebat, inuerisimile eſt quod voluerit ſe exponere fraudi euidenti, & oculariter detegibili.*

20 *Hæres ſoluendo partem legati approbat teſtamentum, & abdicat ius illud impugnandi.*

DECISIO CXLVI.

PEr ſententiam Rotalem præuia deciſione edita coram R.P.D. meo Celſo fuit pronunciatum Lucæ Antonio Ienctæ deberi legatum relictum à clar. mem. Cardinali Ludouiſio ſcutorum 2000. pro vnica vice, & partis, quæ familiaribus dari ſolet pro ipſo, & vno famulo donec vixerit, cuius ſententiæ validitatem, & iuſtitiam DD. agnoſcentes hodie coram Me reſponderunt illam eſſe confirmandam.

Quia cum legatum fuerit factum in teſtamento condito ab eodem Cardinali vigore ampliſſimæ facultatis teſtandi non adhibitis ſolemnitatibus iuris poſitiui, eiuſque manu, & caractere ſubſcripto, ius, & intentio dicti Lucæ remanet vndequaque fundata, licet ipſe teſtamentum conſcripſerit, nam prohibi-
1 tio deducta ex S. Conſulto Liboniano, ſcilicet nè quis adhibitus adſcribēdum alienum teſtamentum poſſit ſibi emolumētum adſcribere emanauit quidem, vt euitentur fraudes, quæ poſſent committi ſi licitum eſſet ſcribenti aliquid ad ſui commodum apponere, vt habetur *in tot. tit. C. de his, qui ſib. adſcrib. in*
2 *teſtam.* ſed non procedit quoties teſtamentum fuit à teſtatore ſpecialiter ſubſcriptum, & confirmatum, tunc enim remouetur ſuſpicio, quod extraneus, qui ſcripſit teſtamentum adſcripſerit ſibi legatum inſcio, vel inuito teſtatore eſt *text. in l. 1. §. ad teſtamenta. verſ. inter filium, & extraneum vbi gloſ. & l. Diuus 15. §. planè ibique tradit Bart. ff. ad leg. Cornel. de falſ. Angel. in l. quamquam, Cyr. in l. ſi teſtator, & Odofred. in l. ſi libertate, Cod. de his, qui ſib. adſcrib.*

3 Subſcriptionem autem eſſe ſpecialem clarè deprehenditur ex verbis, quibus Cardinalis vſus fuit, *Ego Ludouicus Cardinalis Ludouiſius de prædictis omnibus, & ſingulis tota animi inductione vltimò diſpoſui, & quàm exactiſſimè ſeruari volo, & præcipio;* quæ verba ſpecialis expreſſionis

igitize

4 ſionis vice funguntur perindè ac ſi de omni-
bus ſuperius diſpoſitis fuiſſet indiuidualiter
facta mentio iuxta *gloſ. In cap. vt circa, verb.
omnia, & ſingula de elect. in 6. Bald. in l. 2. col. 2.
verſic. circa clauſulam ſuper quibus omnibus, &
ſingulis, & in conſil. 461. numer. 6. lib. 1. Roland.
conſil. 1. numer. 6. lib. 1. & alios adducit Pacific.
de Salnian. interd. inſpect. 4. cap. 1. nume-
ro 8.*

Et comprobant verba ſtatim adiecta, *hoc
autem teſtamentum plenè ſtabilitum, & confirma-
tum ad P. Generalem Societatis Ieſu tranſmitto*,
5 qui enim confirmat videtur noluiſſe in ali-
quo derogare, *l. more maiorum ibique DD. ff.
de iuriſdictione omn. Iudic. & notat Modern. Pa-
normit. conſil. 6. ſub numer. 14.* Et dictio *plenè*
6 operatur omnimodam confirmationem ac ſi
teſtamentum fuiſſet in qualibet parte, & ca-
pitulo approbatum abſque vlla diminutione,
*Rum. conſil. 100. num. 7. poſt med. verſic. & quia
etiam verbum prædictum lib. 3. Menoch. conſil.
29. numer. 12. Gratian. deciſ. Marchia 239. nu-
mer. 5.*

Nec refert, quod non expreſſerit perſonam
7 legatarii, minuſuè de legato eidem adſcripto
mentionem fecerit, quia cum non ſit neceſ-
ſaria expreſſio, & mentio indiuidua, ſed re-
quiratur tantùm ſpecialis, quæ nec in ſola
generalitate conſiſtit, nec deſcendit ad indi-
uiduam, ſed media eſt inter vtramque ſuffi-
cit, quod ſubſcriptio fuerit concepta verbis
æquipollentibus ſpeciali expreſſioni, ſicuti ad
8 mutationem prioris voluntatis requirentis
ſpecialem mentionem clauſulæ derogatoriæ
ſufficere verba, quæ vim habeant ſpecialis
mentionis reſpondit *Alex. conſ. 134. nu. 2. lib. 1.
& dixit Rot. in Romana legatorum 28. Iun. 1641.
coram b. m. Peutinger. & in Amerina hæreditatis
20. Iun. 1659. coram R. P. D. meo Melito Epiſcopo
Papien.*

9 Licet verò ſi tantummodò dixiſſet omnia,
quæ ſcripta ſunt in teſtamento approbo, &
confirmo, ſubſcriptio dici potuiſſet generalis,
10 quæ ſolum ſuffragatur ad euitandam pœnam
falſitatis, non autem tribuit ius petendi lega-
tum, vt ità loquitur *Bartol. ind. l. Diuus 15. §.
item Senatus, ff. ad leg. Cornel. de falſ.* Attamen
11 cum vltrò adiecerit ſe diſpoſuiſſe de prædi-
ctis omnibus, & ſingulis, & quam exactiſſimè
ſeruari velle, & præcipere dicitur ſpecialiter
declaraſſe, quod legatum reliquerat, illudque
legatario ab hæredibus dari volebat ex vi
12 clauſulæ prædictæ, quæ habens virtutem di-
uiſiuam facit, vt ſingula ſpecialiter, & diui-
ſim approbata cenſeantur ad tradita per *Alta-
grad. conſil. 32. numer. 15. lib. 2. & firmat Rot.
deciſ. 130. numer. 3. par. 2. deciſ. 95. num. 2. part. 3.
& deciſ. 284. num. 48. par. 6. & pluribus compro-
bat coram Reuer. P. D. meo Celſo ſub die 8. Iulij
1658.*

13 Præterea cum non verſemur in teſtamento
rogato à Notario, à cuius ſtipulatione pen-
det validitas teſtamenti abſque alia ſubſcrip-
tione teſtatoris, in quibus terminis procedunt
cæteræ authoritates in contrarium allegatæ,
14 ſed in teſtamento ſcripto à dicto Luca, quod
non recipit robur à ſcriptura eiuſdem Lucæ,
ſed à ſubſcriptione, & ſigillo Cardinalis, vt
aduertit *Odofred. in rubr. & Cyn. in d. l. ſi teſtator
de his, qui ſib. adſcrib.* vtique ceſſante ratione
legis requirentis ſpecialem ſubſcriptionem
15 ceſſat quælibet ſuſpicio fraudis, & valet reli-
ctum, vt firmat *prima deciſio §. cumque ipſe non
ſit tabellio faciunt tradita per Rub. de teſtam. cap. 27.
ſub num. 323.*

16 Fortius eſt quia non ſolum teſtamentum
non remanſit penes Lucam cum ipſe poſt-
quam illud conſcripſit conſignauerit in ma-
nibus Cardinalis, qui compos mentis, & ſa-
nus corpore dictum teſtamentum diu penes
ſe retinuit, & poſteà clauſum, & ſigillatum
tranſmiſit Generali Præpoſito Societatis Ie-
ſu, quod valde ponderat *Mart. de ſucceſs. legal.
par. 4. qu. 2. art. 3. num. 26.* Nàm præſumendum
17 eſt, quod Cardinalis vir ſummæ prudentiæ
nullo modo ſubſcripſerit, & clauſerit teſta-
mentum quin anteà illud perlegerit, & ſuæ
religioſiſſimæ pietatis, & extremæ volunta-
tis elogium ſeriò ſibi conſtiterit iuxtà dedu-
cta per *Rot. deciſ. 137. num. 13.* & quod alias ſi
18 legatum non fuiſſet appoſitum ipſo ſciente,
& volente, ſed proprio marte ipſius Lucæ
ſcribentis, vtique teſtamentum non ſubſcrip-
ſiſſet, vt benè in propoſito conſiderat *Ia-
cob. Galb. in alia deciſione allegat. conſil. 60. per
tot.*

19 Sed etiam quia videtur admodum inueriſi-
mile, quod in re tantæ circumſpectionis, &
maximi momenti Lucas, de cuius legalitate
Cardinalis ſummoperè confidit, voluerit ſe
exponere euidenti periculo fraudis ictu oculi
detegibilis, vt conſiderauit *Rot. in Rom. hæredi-
tat. 13. Ian. 1659. §. rem prorſus coram R. P. D.
meo Albergato.*

Denique cum hæres ſcriptus in eodem te-
ſtamento nedum ſoluerit à principio dicta ſc.
2000. ſed præſtiterit quoque partem per ali-
quot menſes non poteſt à dicta ſolutione re-
20 cedere, nam ſtante approbatione ipſius teſta-
menti reſultante ex eadem ſolutione abdica-
uit à ſe ius illud impugnandi ex notat. per
*Gionagn. reſponſ. 7. num. 8. lib. 2. & Magon. deciſ.
Flor. 58. num. 33.*

Et ità pro confirmatione ſententię vtraque
parte informante reſolutum fuit.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 19. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Fructus cenſus longo tempore exacti ad certam
rationem, prætendi non poſſunt ad maiorem,
præſertim ſtante conuentione, quod pro ma-
iori non deberentur, quatenus conſtaret de
reductione: cenſus poteſt extingui etiam pro
parte, quæ ſit conſiderabilis, pro qua non
poſſunt prętendi amplius fructus, & cenſus
creati etiam antè Bullam Pianam redimi po-
terant à debitore.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ceſſionarius non poteſt agere contram formam pacti conuenti in ceſſione.*

2 *Cenſus fructus, dum fuerunt per 27. annos exacti ad certam rationem, præſumitur receſſum à præſtatione maioris intereſſe.*

3 *Fructuum cenſus reductio præſumitur ex ſolutione decem, vel viginti annorum, imò quinque, vel ſex, ac etiam trium.*

4 *Fructuum vniformi exactione ſtante in minori quantitate cum taciturnitate exigentis per longum tempus, cenſetur remiſſa maior ſumma quantumcunque ſtipulata.*

5 *Exactio facta à Miniſtro, ſeù Factore non habente facultatem redimendi cenſum non præiudicat principali.*

6 *Exactio minoris ſummæ præſumitur facta in exequutionem præcedentis conuentionis, quod in caſu reductionis cenſus maiores fructus non poſſent prætendi, & num. 7.*

8 *Libros exhibendi recuſatio, in quibus circumſtantia controuerſa poterat contineri, indicat illam in ijs libris contineri.*

9 *Fructus non debentur pro rata cenſus extincti.*

10 *Mandatum illius, qui cenſum extinguit, vnde probetur.*

11 *Mandatum probatur ex coniecturis, & præſumptionibus.*

12 *Mandatum licet ex ſola aſſertione Notarij non probetur, tamen aſſertio plurimum operatur iunctis coniecturis, & præſumptionibus.*

13 *Cenſus creditor non tenetur ad recipiendam ſortem minutatim.*

14 *Limita quando ſit extinctio pro parte conſiderabili.*

15 *Retrouenditio cenſus eſt neceſſaria, & propterea non requirit Beneplacitum Apoſtolicum.*

16 *Cenſus factus antè Bullam Pianam cum pacto, quod eſſet irredemibilis, an adhuc redimi poſſit, & num. 17.*

18 *Cenſus creatus ante Bullam Pianam cum pacto, quod eſſet redemibilis ad certum tempus, & eo elapſo irredemilis an ſit vſurarius, ſeu iniuſtus.*

19 *Cenſus redimi poteſt quando pactum non redimendi eſt iniuſtum, & quando dicatur iniuſtum.*

DECISIO CXLVII.

PRo dote Sororis Euphraſiæ Gulielmus Goina eius frater ceſſit Monaſterio Sanctæ Luciæ in Silice cenſum annuum ſcut. 30. auri in auro impoſitum, & ſibi venditum vſque de anno 1574. à Marcello de Incoronatis pro ſcutis tercentis ſimilibus, & ſic ad rationem ſcutorum decem pro quolibet centenario, & anno, Moniales veró promiſerunt etiam ſub obligatione Camerali in euentum in quem dictus cenſus reperiretur, & eſſet quauis etiam Apoſtolica authoritate ad quãuis minorem ſummam reductus, & moderatus non moleſtare dictum Gulielmum cedentem, nec hæredes.

Sed non obſtante huiuſmodi obligatione Moniales poſtquam per annos 27. exegiſſent fructus ad rationem ſcutorum 8. 20. monetæ pro quolibet centenario petierunt coram Eminent. D. Cardin. Vrbis Vicario, & obtinuerunt mandatum pro fructibus ad rationẽ ſcutorum decem contra Conuentum, & Fratres Sancti Dominici hæredes dicti Marcelli, cumque iſti ab hoc mandato appellauerint, aditaque Signatura fuit commiſſa mihi cauſa cum clauſula, *ſi quid exequendum*. Diſputato dubio DD. negatiuè reſponderunt.

Nam ex verbis initio relatis clara eſt conuentio, quod quatenus cenſus reperiretur reductus, vel moderatus Moniales non poſſent debitoribus cenſus, nec hæredibus aliquam
1 moleſtiam inferre, vndè ipſis non licuit agere contra formam pacti in inſtrumento ceſſionis conuentam, *l. iuriſgentium, §. Prætor ait, ff. de pact. Gabr. conſ. 168. num. 92. lib. 1. Hond. conſ. 19. nu. 11. eod. lib. Rot. dec. 692. nu. 9. in fin. par. 1. recent.*

Et etiam circumſcripta conuentione age-
2 re minimè licuiſſet. Dum enim per annos 27. fructus exacti fuerant ad rationem ſcutor. 8. 20. monetæ præſumitur receſſum à præſtatione maioris intereſſe, & facta formalis reductio ad ſummam ſpatio tanti temporis ſolutam, & perceptam ad *text. in l. aduerſus, C. de vſur. ibique gloſ. verb. per certos annos*, vbi quod
3 ſufficit ad hunc effectum, vt quis per 10. vel 20. annos, vel quinque, vel ſex minores vſuras perceperit, imò per triennium ſecundum opinionem *Azonis*, de quo meminit eadem gloſ. non autem exigitur lapſus 30. annorum, vt comprobat *Capic. Latr. deciſ. 27. num. 8.* & faciunt tradita per *Lenard. de vſur. qu. 92. nu. 1.*
4 *& per tot.* Vbi quod ex taciturnitate longi temporis illius, qui vſuras accepit in eadem, & ſemper vniformi quantitate cenſetur maior ſumma remiſſa etiam quomodolibet ſtipulata ſit.

5 Nec releuat, quod talis exactio facta fuerit à Miniſtro, ſeu Factore Monialium non habente facultatem redimendi cenſum, proindeque non potuiſſe illis præiudicare, *Rota cor. ſ. m. Gregor. deciſ. 311. numer. 5. verſ. ex quibus,*
6 nam ſtante pacto, quod in caſu factæ reductionis Moniales deberent acquieſcere præſumitur exactum ad minorem ſummam in executionem d. præcedentis conuentionis, & pacti, *l. 3. §. verum, ff. de manumiſſ. l. qui aliena, & l. is, qui portabat ff. de acqu. hereditat. Granett. conſ. 91. num. 9. Surd. deciſ. 288. num. 33. & ſequentibus.*

7 Et ità reductionem factam fuiſſe ab habente facultatem neceſſariam, ſicuti nec partes habuerunt pro impoſſibili, imò illam adeſſe potuiſſe crediderunt, non autem à Miniſtro Monialium, qui ſolummodò fructus exegit, non autem cenſum reduxit prout erat in caſu *d. deciſ. 311. coram ſ. m. Gregor.* quæ propterea
8 non applicatur, maximè quia Moniales quãtumuis grauatæ vt exhiberent libros annorum præcedentium, in quibus veriſimiliter poteſt haberi mentio huius reductionis recuſarunt illos exhibere iuxta tradita per *Hond. de*

conſ.

cenſ.19. num.43. lib.3. Rot.dec.157.num.3. par.4.
diuerſ. in Rom.Penſionis 19. Ian.1646. §.idque etiã
coram Reuerend. D.meo Cerro Decano, & in Rom.
ſocietatis aſſiſtus 30. Martij 1648. coram bo. mem.
Angeli.

Eoque minus mandatum exequendum eſ-
ſe addebant DD. cum illud relaxatum fuerit
9 pro fructibus integræ ſortis non obſtante ex-
tinctione in ſumma ſcutorum 190. pro qua
rata nulli debebantur fructus, *Rot. deciſ.* 336.
num.1. 505. num.6. & 545. num.1. apud Cenc.de
cenſ. & in alijs.

Nec ſubſiſtit, quod non doceatur de man-
dato procuræ Aeonis, à quo facta fuit extin-
10 ctio, nam illud ſufficienter probari viſum
fuit tum ex eo, quia talis extinctio adnotata
reperitur in libris Monaſterij tùm ex ſenten-
tia graduatoria lata inter creditores Franci-
ſci & aliorum de Incoronatis, in qua Monia-
les fuerunt graduatæ in ſecundo loco vti cre-
ditrices ex cauſa dicti cenſus, dempta tamen
rata tam pro ſorte, quam pro fructibus ſcu-
11 torum 190. Mandatum enim probatur ex
coniecturis, & præſumptionibus, *Dec. conſil.*
36. num.9. Curt.iun.conſ.78. num.1. Rot.dec.187.
eodem numero par.1.deciſ.12. num.2. par.2. diuerſ.
deciſ.440. num.5. & ſeqq. part.2. recent. & coram
ſ.m. Gregor. dec.111. num.1.

Præſertim cum Notarius, qui rogatus fuit
de eadem extinctione aſſerat ſub eadem die ſe
fuiſſe rogatum de tali mandato, licet enim
aſſertio huiuſmodi mandatum non probet
12 tamen plurimum operatur ad illud præſu-
mendum iunctis coniecturis, & præſumptio-
nibus prædictis, vt diſtinguendo tradit *Add.*
ad Buratt. deciſ.209. num.19. & dictum fuit in
Romana alimentarum 4.Dec.1641.coram bo.mem.
Bichio.

13 Nec releuat, quod extinctio non fuerit in-
tegræ ſortis, nam etſi creditor cenſus cogi
non poſſit ad recipiendam ſortem minuta-
tim, *Rotà deciſ.373. num.3. part.1.recent.* tamen
14 vbi fit extinctio pro ſumma conſiderabili, vt
hic, compellitur, vt firmauit *Rot.deciſ.444.n.1.*
apud Cenc. de cenſ. dec.525. num.6. coram Buratt.
in recent. deciſ.554. numer.9. part.5. & comprobat
Addem. ad deciſ.454. numer. 71. part.4. tom.2. re-
cent.

Nec quidquam facit, quod non interuene-
15 rit beneplacitum Apoſtolicum in alienatione
rerum Eccleſiæ omnino neceſſarium, quia
cum actus retrouenditionis cenſus ſit neceſ-
ſarius, nullatenus requirebatur ad notat. per
Cenc. de cenſ. qu.109. num.10. & dixit Rot. deciſ.
186. num.6. poſt eundem.

16 Nihil ſuffragante, quod agatur de cenſu
impoſito, & vendito antè conſtitutionem
ſ. m. Pij V. cum pacto, quod eſſet irredimibi-
lis, quo caſu ſolemnitates exigi videntur ex
quo tunc actus retrouenditionis ſit volunta-
rius non neceſſarius, *Rot.dec.492. & 535.vtro-*
bique numer. 11. part.1. recent. Siquidem cenſus
17 etiam ex pacto irredimibilis adhuc de iure
redimi poterat etiam antè Pianam Conſtitu-
tionem, vt docent *Couar. var.reſol. lib.3.cap 8.*
num.7. & cap.9. numer 9. lib.1. Sot.de iuſt. & iur.
lib.6. qu.5.art.3. concluſ.2. & Seſs. dec. Aragonen.
110. num.6.

Non obſtant deducta per *Rot.deciſ.152. n.1.*
cum ſeqq. apud Cenc. de cenſ. quia Rota ibidem
18 ſolum firmat antè Bullam, Pij V. potuiſſe
creari cenſum ad tempus redimibilem cum
pacto, quod eo lapſo fiat irredimibilis ſub-
dens vſurarium non eſſe, de quo hic non agi-
tur, at eadem *deciſio* admittit *num. 4.* contra-
ctum fore iniuſtum ſi pretium non augeatur,
ſed pro eadem pretio fiat irredimibilis, quod
idem tradunt *Nauarr. in cap. ſi Ferrarienſis nu.*
98. in fi. 14. quæſt.3. Felician.de cenſ.lib.1. cap.7.
num. 5. verſ. ſecundò mouetur, Bonac. de contract.
diſput.3. qu.4. punct.vnic. num.41. verſ. Nauarrus
tamen, & verſ. obſerua tamen Rebelli de obligat.
iuſtit. lib. 10. quæſtione 5. verſic. illud ta-
men.

19 Cum itaque in caſu noſtro pretium auctũ
non fuerit, ſed lapſo quinquennio pro eo-
dem pretio durat irredimibilis, pactum eſt
iniuſtum, & illicitum, ideoque eo reiecto
cenſus potuit redimi, vt in ſpecie concludunt
Couarru. dicto lib.3. cap.8. numer.7. & Seſs. dicta
deciſ.110. num.6.

Et ita partibus informantibus deciſum
fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 231.

PLACENTINA BONORVM.

Mercurij 21. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Recurſus ad Iudices laicos per modum prote-
ſtationis abſque vlla reproductione, vel vſu
proteſtationis, vel alterius actus non inducit
attentata, præſertim quando concurrit ex-
preſſa renunciatio: attentata non probantur
per ſimplicem atteſtationem, quæ per aliam
declaratur.

SVMMARIVM.

1 *Recurſus ad Iudicem laicum per modum proteſta-*
tionis non inducit attentata.
2 *Præcepto Iudicis laici videtur renunciatum per*
non vſum.
3 *Attentata ceſſant per expreſſam renunciatio-*
nem.
4 *De attentatis quando ſatis non conſtat, ſufficit*
verbalis renunciatio.
5 *Attentata cum ſapiant delictum debent conclu-*
denter probari, nec admittunt æquiuocam proba-
tionem, & num.6. & 8.
7 *Attentata non probantur æquiuoca atteſtatione, quæ*
per aliam declaratur.
9 *Executio, & poſſeſſio capta in vim mandati con-*
ditionalis non habetur in conſideratione, quando
non fuit adimpleta conditio.

DECI-

Digitized by Google

DECISIO CXLVIII.

Ex duplici capite fuerat reſolutum con-
ſtare de attentatis, primò propter re-
curſum ad Iudicem laicum, ſecundo propter
vuas, & fructus recollectos in bonis contro-
uerſis: ſed hodie ex facto melius dilucidato
vtrumque ceſſare viſum fuit, itaut ſit rece-
dendum à deciſis ſub die 30. Maij præteriti
coram Me.

Nam quoad recurſum ad Iudicem laicum
hic non eſt conſiderabilis, quia citatio ad
comparendum, & præceptum pœnale à Iu-
dice decretum non afficit, nec reſpicit execu-
tionem mandati Rotalis, quæ iam præceſſe-
1 rat per duos menſes antè, ſed actus huiuſmo-
di fuit ſolum quædam proteſtatio ab atten-
tatis commiſſis a Nicolao Hieronymo prop-
ter exceſſum in executione, & præiudicium,
quod exindè tam Paulo, quam Antonio, &
Gaſpari proteſtantibus reſultabat, vt patet ex
tenore eiuſdem proteſtationis, quo caſu talis
recurſus per modum proteſtationis non cau-
ſat attentata, vt dixit *Rot. coram Merlin. deciſ.
703. num. final.* Præſertim cum dictum præ-
2 ceptum non fuerit reproductum, vt ex atte-
ſtatione Actuarij præſenti, Summario *num.3.*
Minuſuè doceatur comparentes inſtetiſſe pro
illius executione intrà tempus præfixum, vt
in *Summario dato in die deciſionis contraria num.4.*
Itaut per non vſum videatur eidem præcepto
renunciatum, *Ancharan. in Clement.2. circa fin.
verſ. poſt lapſum, vt lit. penden. Felin. in cap. illud
col. penult. verſ. ſecunda concluſio de præſcript. Grat.
diſcept. for. cap.535. num.14.*
3 Et tollitur difficultas cum concurrat ex-
preſſa renunciatio, vt dixit *Rota in Reginen. Ma-
nutentionis 22. Maij 1654. §. minùs obſtat coram
4 b.m. Bichio*, quæ ſufficit etiamſi fuerit tantùm
verbalis, nam authoritates in contrarium al-
legatæ firmantes neceſſariam eſſe integram,
& abſolutam purgationem attentatorum
cum omnimoda refectione expenſarum pro-
cedunt vbi attentata iuſtificantur, ſecùs autē
quando de attentatis non conſtat, quæ con-
5 cludenter probari debent cum ſapiant deli-
ctum ex adductis in *Senogallien. bonorum* 16.
*Dec. præteriti ſub §. ſiquidem coram Reuerend. D.
6 meo Papien.* nec æquiuoca ſufficit probatio,
vt in terminis recurſus ad Iudices laicos di-
ctum fuit in *Caurien. iuriſpatronatus 27. Iunij
1644. coram b.m. Card. Cecchino.*

Quo verò ad fructus, qui prætenduntur
ſubtracti ex prædio nuncupato *la Caſa de'
Gobbi*, alijſque bonis prouenientibus ex pri-
mogenituris Ioſephi, & Nicolai, quæ conti-
nentur in mandato Rotali, ceſſant pariter at-
7 tentata; quoniam atteſtationes Laurentij, &
Franciſci Mariæ, ex quibus deducitur ſubtra-
ctio vuarum, percutiunt dumtaxat filagenas
poſitas retrò poſſeſſionem dicti prædij, non
autem in ipſa poſſeſſione, vt in præſenti Sum-
mario *nu.4.* Idque clarius deſumitur ex noua
atteſtatione data, ibi „ *due nauazze d'vna fuori
8 delle filagne*, vndè cum illorum probatio red-
datur turbida non eſt locus purgationi atten-
tatorum, quæ requirunt probationem cer-
tam, & concludentem; *Rota penes Poſth. de
manutent. deciſ.159. num.12. Bubalt. deciſ.4. num.
4. & deciſ.644. numer.1. & ſeqq. & in recentis. deciſ.
411. numer.1. par. 2. & coram Duran. deciſ. 198.
num. 2.*

Et eò facilius DD. inclinarunt in hanc ſen-
tentiam, quia poſſeſſio capta per Nicolaum
9 Hieronymum capta fuit in vim mandati Ro-
talis prædicti, quod habet in ventre conditio-
tionem expreſſam, nempè, dimiſſa tamen ex
parte bonorum apud eos exiſtente ex dicto
fideicommiſſo, & hæreditate Nicolai proue-
niente, & ad eoſdem Paulum iuniorem, &
fratres, & filios Franciſci ſpectante, quæ con-
ditio cum non fuerit adimpleta exequutio, &
poſſeſſio capta non eſt habenda in conſidera-
tione iuxt. *text. in l. qui abſenti §.1. ff. de acquir.
poſſeſs. Natt. conſ. 372. num. 6. Rota penes Poſth.
de manut. deciſ.215. num. 8. & in Ferrarien. ſup-
plementi legitimæ 28. Iun. & 1. Dec. 1645. coram
b.m. Dunozetto.*

Et ita reſolutum fuit recedendum eſſe à
deciſis, & cauſam proponendam ſuper dubio
principali hinc inde partibus auditis.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Licet à mandato de aſſociando non detur ap-
pellatio quando fuit conceſſum per decre-
tum, ſecus eſt quando fuit conceſſum per
cedulam prævio monitorio, & præcedenti-
bus terminis ſubſtantialibus, ac concurrit
mixtura petitorij cum poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

1 *A mandato de aſſociando quod eſt remedium poſ-
ſeſſorium regulariter denegatur appellatio, &
num. 10.*

2 *A mandato de aſſociando conceſſo per cedulam
prævio monitorio, & cum canonizatione fidei-
commiſſi datur appellatio attenta mixtura, quam-
uis ſententia lata fuerit per capita ſeparata, &
num. 12.*

3 *Pronunciatio, ſeu ſententia per capita ſeparata,
quando præſeruet à mixtura, & num. 4.*

5 *Mixtura quando inducatur nec ne per mentionem
petitorij, & num. 6.*

7 *Aegidiana conſtitutio non ſolum non comprehendit
Clericum, ſed etiam laicum in eadem ſententiâ
comprehenſum, & num.8.*

9 *A mandato de aſſociando non datur appellatio ob
facultatem capiendi poſſeſſionem propria authori-
tate, etiamſi non ſit locus Aegidianæ.*

11 *Decretum de aſſociando importat ſimplicem aſſocia-
tionem familiæ.*

13 *A mandato de manutenendo conceſſo per cedulam
datur appellatio.*

14 Man-

Digitized by Google

14 *Mandatum de aſſociando, ſeu de immittendo non
diciтur ſimplex mandatum de aſſociando, & ceſ-
ſante Aegidiana admittit appellationem.*
15 *Appellatio regulariter admittitur etiam in iudicio
poſſeſſorio, quando Iudex adhibet cauſæ cogni-
tionem.*

DECISIO CXLIX.

A Sententia lata per Reuerend. D. meum
Meleium Epiſcopum Papien. ſuper
purificatione fideicommiſſi Matthæi Amo-
rini ad fauorem Comitum Ioannis Mariæ
Vrſi, & Ioannis Andreæ Bolognini, qui fue-
runt ſorte extracti ex agnitionibus, & pro-
ſapijs plurium familiarum Bononienſium,
iuxta ordinem fideicommiſſi, necnon ſuper
aſſociatione ad hæreditatem, & bona fidei-
commiſſaria fuit ex parte Comitum Gabrie-
lis Graſſi, & Cæſaris Grati appellatum;
cauſaq; mihi commiſſa cum clauſula ſi quid
exequendum, dubitaui an mandatum de aſ-
ſociando ſit exequendum, & DD. negatiuè
reſponderunt.
1 Licet enim à mandato, quod eſt remedium
poſſeſſorium denegetur appellatio, nihilo-
2 minus cum fuerit via monitorij petitum, &
ſeruatis terminis ſubſtantialibus pronuncia-
tum ſuper negotio principali, & canoniza-
tione fideicommiſſi talis complicatio, & mix-
tura excedit poſseſſorij remedij naturam, &
facit iudicium ordinarium, & appellabile,
quamuis per capita ſeparata ſententia lata
fuerit *Bald. conſ. 210. num. 5. lib. 5. Bero. conſil.
110. num. 37. & 38. lib. 3. Grat. diſcept. foren. cap.
694. num. 32. Scacc. de appellat. quæſt. 17. limit. 6.
memb. 9. ſub num. 34. Contard. de manuten. poſſeſ-
ſione mixtura limit. 2. §. 1. num. 4. Rot. diuerſ.
deciſ. 356. numer. 6. part. 1. & in Romana Palatij
3. Decembris 1646. coram Reuerend. D. meo, Cerro,
Decano.*
3 Siquidem cautela pronunciandi per capita
ſeparata præſeruat quidem à mixtura petito-
rij cum poſſeſſorio quoties capitula non ſunt
inter ſe connexa, nec æquè principaliter de-
ducta, ſicuti quando agitur de fructibus, aut
expenſis, vel ſimilibus, quæ non alterant,
neq; lædunt ſubſtantiam iudicij, vt explicat
*Contard. de momentan. poſs. limit. 1. num. 44. &
4 numer. antecedentibus*, ſed non vbi poſseſſo-
rium pendet à petitorio, & fuit vtrumque
principaliter complicatum, *Bald. in l. 1. num. 9.
C. de moment. poſſeſs. idem Contard. limit. 2. §. 3.
numer. 15. Bero. conſil. 110. numer. 37. verſic. &
ratio eſt, Rota dicta deciſ. 316. numer. 6. part. 1.
diuerſor. & Rot. Bononien. deciſ. 138. numero
31.*
Nec dicatur non fuiſſe ſuper petitorio pro-
nunciatum explicitè, ſed implicitè, quo caſu
poſseſſorium non efficitur mixtum, quia id
5 procederet ſi de petitorio fuiſset facta men-
tio per modum cauſæ, veluti ſi petita fuiſset
aſsociatio in vim purificati fideicommiſſi, in
quibus terminis loquitur *deciſio 195. num. 4.
penes Pacific. de Saluian. cum alijs relatis per Add.
ad ſ. m. Gregor. deciſ. 232. num. 6.* ſecus autem
6 cum non ſolum facta fuerit mentio de petito-
rio, ſed vlterius obtenta fuit directè canoni-
zatio fideicommiſſi tunc enim dici non po-
teſt complicatio incidens, & implicita, ſed
æquè principalis, & explicita, *Contard. de
moment. poſs. quæſt. 15. num. 41. in fin. Bero. conſ.
111. nu. 15. lib. 3. Rota d. deciſ. 356. nu. 6. par. 1.
et deciſ. 34. num. 17. cum ſeqq. par. 2. diuerſ. Grat.
d. cap. 694. num. 34. cum ſeqq.*
Fortius ex eo, quod Gabriel de Graſſis
vnus ex reis conuentis eſt Clericus, & vnum
ex corporibus contentis in ſententia eſt em-
7 phyteuticum Eccleſiæ vnde Ægidiana pro-
hibens interdictis appellationem non intrat,
nec minus reſpectu laici in eadem ſententia
8 comprehenſi, cum perſona Clerici tanquam
dignior trahat etiam laicum, *Rota coram Bu-
ratt. deciſ. 315. num. 1. coram Eminentiſs. D. Card.
Ottbob. deciſ. 155. num. 9. in Ferrarien. bonorum
26. Maij 1659. coram Me, & in Bononien. fidei-
commiſſi de Barzellinis 24. Nouemb. 1651. coram
b. m. Bichio.*
Nec refert, quod à mandato de aſſocian-
9 do non detur appellatio ſtante facultate ca-
piendi poſſeſſionē propria authoritate etiamſi
non ſit locus Ægidianæ *Scacc. de appell. quæſt.
17. limit. 6. memb. 2. num. 39. Rota dicta deciſ. 195.
10 penes Pacific.* nam concluſio eſt vera quando
vigore facultatis prædictæ fuit obtentum mā-
datum de aſſociando per decretum, quod im-
11 portat ſimplicem aſſociationem familiæ, vt
etiam tradit *Add. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 105. in fin.*
12 Aliud in aſſociatione conceſſa per Cedulam
præuia declaratione fideicommiſſi, tunc enim
mandatum eſt appellabile *ex adduct. per Ciarlin.
controu. 127. num. 7. Sperell. deciſ. 96. num. 3. & ſeqq.
Rota in Regien. bonorum 20. Decembris 1613. co-
ram Selencien. coram Martin. Andr. deciſ. 37. à
principio & deciſ. 60. à num. 3.* & in ſimili de
13 mandato de manutenendo conceſſo per Ce-
dulam firmatum fuit *in Romana fideicommiſſi,
ſeù attentatorum 11. Februarij 1645. coram b. m.
Arguelles, & Poſth. de manut. obſeru. 106. nu-
mer. 68.*
Imò aduertebant DD. mandatum prædi-
14 ctum non eſſe ſimplex mandatum de aſſoci-
ando, ſed etiam de immittendo, ibi manda-
tum de aſſociando, ſeù immittendo, & pro-
pterea ceſſante Ægidiana locum eſſe appella-
tioni, vt dixit *Rota in Regien. bonorum 20. De-
cembris 1613. coram Dunozetto Seniore, & coram
Andr. dicta deciſ. 37. à princ.* & regulare eſt vbi-
15 cunque per Iudicem adhibetur cognitio cau-
ſæ admitti appellationem etiamſi iudicium
ſit poſſeſſorium, vt in puncto declarant *Bald.
d. conſ. 210. num. 5. lib. 5. Contard. de moment. poſſ.
limit. 14. n. 7.*
Ex quibus deciſum fuit partibus hinc inde
informantibus mandatum de aſsociando non
eſse exequendū reſeruato quo ad nullitatem
imbuſsulationis, quæ ex pluribus deduceba-
tur vt particulariter videretur.
Et ita vtraque parte, &c.

Digitized by Google

ROMANA SEPARATIONIS THORI, ET RESTITVTIONIS DOTIS.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Eſt locus ſeparationi Thori, & reſtitutioni dotis quando concurrit præterita ſeuitia viri, & timetur de futura, vnde autem talis ſæuitia deſumatur plene probatur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Rota non attendit ſententias extra eam latas, niſi cognito de bono iure partium.*

2 *Sæuitia præterita & timor futuræ præbent vxori iuſtam cauſam diuertendi a viro, & nu. 5.*

3 *Verba contumelioſa inter coniuges pariunt inimicitiam, & odium.*

4 *Sæuitia reſultat ex iteratis verberationibus cum ſignis, & liuoribus excedentibus limites correctionis.*

6 *Sæuitia irrationabilis deſumitur ex tali verberatione vxoris clauſæ in cubiculo, vt ſemiuiua remanſerit.*

7 *Teſtes de auditu ab vxore admittuntur ad probandam verberationem clanculo peractam.*

8 *Sæuitia acris deſumitur ex actu titionis, quem volebat maritus in vxorem iacere.*

9 *Vxori gladio per virum proſequutæ conſulendum eſt ſeparatione aduerſus tantam viri ſæuitiam.*

10 *Criminationes vxori obiectæ ſuper abortibus, & adulterio oſtendunt animum viri infenſum, & implacabilem.*

11 *Amplia quando mulier à talibus accuſationibus fuit abſoluta.*

12 *Sæuitiæ futuræ timor deducitur ex inimicitia, & odio propter ſæuitiam, et machinationes de præterito.*

13 *Sæuitiæ futuræ timor deducitur ex minis viri ſoliti ſæuire, quæ proinde incutiunt metum in muliere quantumuis conſtante.*

14 *Vxor non tenetur ſubire pericula, quando imminet timor iuſtus, et rationabilis, nec etiam ſub qualibet cautione.*

15 *Lis ſuper ſeparatione thori auget inimicitiam, et odium.*

16 *Ad ſæuitiam probandam non ex vnico actu, ſed ex pluribus admittuntur teſtes etiam ſingulares, et inhabiles.*

17 *Teſtibus ſingularibus ſuper ſæuitia eo magis eſt deferendum, dum eorum dicta corroborantur ex epiſtola viri.*

18 *Dotis reſtitutioni locus eſt, quando ſeparatio Thori procedit ex ſæuitia, et culpa viri.*

DECISIO CL.

PEr ſententiam Reu. P. D. Viceſgerentis Anna à Dominico viro, & maritali thoro ſeparata petebat in gradu appellationis declarari locum eſſe reſtitutioni dotis, ſuper quo poſito dubio die 12. Decembris præteriti coram ipſam informantem reſponſum fuit ex quo in dicta ſententia de huiuſmodi reſti-
1 tutione nulla fieret mentio, & Rota ſententias extra eam latas attendere non ſoleat, niſi cognito de bono iure partium. Hodie itaq; aſſumpta diſputatione an eſſet locus ſeparationi thori ad effectum præhabendi dotem prædictam affirmatiuè DD. cenſuerunt.

Et moti ſunt, quia concurrit non ſola ſæuitia præterita Dominici, ſed etiam timor fu-
2 turæ ſæuitiæ, & malæ tractationis, quæ duo requiſita neceſſaria propter periculum, quod in vtroque euentu vxori imminet iuſtam eidem diuertendi à viro cauſam præbet *cap. litteras, & cap. ex tranſmiſſa vtrobique Abb. & cæteri Canoniſtæ de reſtit. ſpoliat. & cap. 1. vbi gloſ. verb. ſuſpectum vt lit. non context. idemque tradit Io. Andr. in cap. 1. de diuort. & conformis eſt text. in l. conſenſu, Cod. de repud. Sperell. deciſ. 139. num. 38. & Rot. deciſ. 155. num. 1. par. 6. recent.*

3 Sæuitia præterita vltrà verba contumelioſa, quibus Dominicus pluries Annam imperiuit, vt deponunt teſtes, *Summario num. 2.* quæ inter coniuges pariunt inimicitiam, & odium, *Bartol. in l. 3. §. non ſolùm numer. 4. ff. de adimen. legat.* cum alijs, quos adducit *Aldobrand. conſ. 71. num. 19. lib. 1.* reſultat ex iteratis verbera-
4 tionibus cum ſignis, & liuoribus in facie, *dicto Summario num. 3. & 4.* quæ cum excedant limites correctionis ſine vlla rationabili cau-
5 ſa denotant ſæuam viri naturam, à qua vxor neceſſario auxilio ſeparationis liberatur, *Aldobrand. d. conſ. 71. num. 19. & 21. lib. 1. Sperell. d. dec. 139. num. 62. & ſeqq. Farin. qu. 143. nu. 182. Sanchez de matrim. lib. 10. diſput. 18. num. 16. in fin. Rot. d. deciſ. 155. & dec. 239. vtrobique num. 4. part. 6. recent.*

Auget hanc irrationabilem viri ſæuitiam modus verberandi, cum ipſe vna cum alijs noctis tempore apprehenderint vxorem, & in currum conjectum traduxerit ad domum matris ipſius, vbi eam in cubiculo clauſam adeò acriter verberauit, vt pene ſemiuiuam reliquerit ſicuti referunt teſtes *eodem Summa-*
7 *rio num. 3.* qui licet loquantur de auditu ab ipſa vxore, in hac re tamen clanculo peracta ſufficiunt *Rota dicta deciſ. 155. numer. 51. par. 6. recent.*

Referunt quoque ſubortã differentiam ſuper non nullis mobilibus, quæ vxor aiebat maritum ſibi ſubtraxiſſe, hic percitus, ita titionem extraxit ab igne, quem iecisſet in vxorem ſi impeditus non fuiſſet, *vt in Summario*
8 *num. 5.* planè tentatus huiuſmodi vtpote rei aptæ vulnus inferre ſæuitiam acrem indicat, & eſt cauſa ſufficiens remouendi vxorem à viro, & ſeparandi matrimonium quoad coniugalem cohabitationem *Sperell. d. dec. 139. num. 68. et d. dec. 239. n. 11. par. 6. rec.*

9 Ac etiam quod eam inſequutus eſt gladio, eo quia conquæſta eſſet, quod ille non curaret ipſam alere, vt inquit vnus teſtis deponens audiuiſſe Annam in cubiculo, vbi aufugerat, & ſe ſaluam fecit clamantem *ab traditore à me*

con la

cum la ſpada, *dicto Summario num.* 6. vndè non niſi ope ſeparationis eidem eſt conſulendum aduerſus tantam viri ſæuitiam, *l. conſenſu*, *& Authent. ſed nouo iure, C. de repud. Io. Andr. in cap. 1. de diuort. Pariſ. conſ. 54. num. 7. & ſeqq. lib. 4. Aldobrand. d. conſ. 71. per tot. firmat in ſpecie Zabarell. conſ. 9. nu. 8.*

His accedunt criminationes obiectæ eidem
10 vxori ſuper mendicatis abortibus, & adulterio *Summ. num.* 10. quæ magis oſtendunt animum infenſum, & implacabilem viri *ad not. per Bellet. diſquiſit. clerical. par. 1. §. 4. num. 110. Triniſan. deciſ. 61. per tot. lib. 1. Sperell. d. deciſ. 139.*
11 *num.* 52. maximè cum illa ab his accuſationibus reportauerit ſententiam abſolutoriam *de Summ. num. 11. vt dixit Rota dec. 706. num. 1. part. 1. & deciſ. 53. n. 1. par. 3. rec.*

Timor futuræ ſæuitiæ vltra quod ſufficien-
12 ter deducitur ex inimicitia, & odio propter ſæuitiam, & machinationes de præterito, vt conſiderat *Aldobrand. ſæpe citato conſ. 71. num. 15. cum ſeqq. & Rota d. deciſ. 155. num. 34. part. 6. recent.*
13 reſultat ex iurgijs, & diſſentionibus, quæ inſurrexerunt ex quo noluit vxor implicare pecunias dotales in emptionem officij vacabilis in perſonam viri, ob quam recuſationem illi venerat in mentem aliquid moliri in necem ipſius vxoris, vt ex depoſitione teſtis *Summario num.* 8. aſſerentis eum ſibi dixiſſe, *che gli erano venuti penſieri di ſcannarla, e ſe lei non mi comprerà queſto officio mi farà fare queſto ſpropoſito*, idemque comprobat epiſtola *Summario num.* 9. in qua talia minatur contra vxorem „ ibi *Io ſon perſona, che tutto il mondo mi è paeſe, e' ti farò in modo, che non ſarai più donna*, quæ verba prolata, & ſcripta à viro, qui natura ad iracundiam procliuis eſt, vt dicunt teſtes *Summario num.* 7. & ſolitus ſæuire, iuſtum, & rationabilem metum incutiunt in mulierem quantũuis conſtantem de peiori in futurum tracta-
14 tione, adeout non debeat ex indè amplius eadem ſubire pericula etiam ſub qualibet cautione *d. cap. litteras in fin. de reſtit. ſpoliat. Hoſt. in cap. ex transmiſſa num. 5. ibi que tradunt Butr. nu. 7. & 9. Bald. num. 1. & 2. & Abb. num. 4. eodem tit. gloſs. in cap. de benedicto 32. quæſt. 1. verſ. ſub cautela Ricc. deciſ. 121. num. 2. part. 1. & dec. 8. num. 13. part. 2. Aldobrand. in ſuo conſ. 71. num. 15. lib. 1. Sperell. d. dec. 139. num. 44. & ſeqq.* ſtante præſertim
15 lite ſuper ſeparatione thori, quæ confluit ad augendam inimicitiam, & odium, vt ponderauit *Rota d. deciſ. 155. numer. 44. part. 6. recent.*

Nec refert, quod aliqui ex teſtibus, ex quibus facta memorata recenſentur ſint ſingula-
16 res, quia cum agatur de probanda ſæuitia, non ex vnico actu ſpeciali, ſed ex pluribus in genere, admittuntur teſtes etiam ſingulares, & alias inhabiles *iuxta tradit. per Grat. diſcept. for. cap. 738. num. 52. Zabarell. d. conſ. 3. num. 5. & Rota deciſ. 155. num. 51. part. 6. rec.* eoque ma-
17 gis, quia dicta ſupradictorum teſtium corroborantur ex epiſtola Dominici, de qua *in Summario num.* 9. in qua ipſe dixit *doue per il paſſato ti ho fatto qualche mal trattamento mi diſpiace di non hauerti fatto più di quel, che ho fatto.*
18 Cum igitur ex præmiſſis appareat, quod ſeparatio thori proceſſerit ob ſæuitiam, & culpam Dominici viri locus eſt reſtitutioni dotis *iuxta text. in §. mitiores Auth. de nuptijs & dixit Rota d. deciſ. 706. num. 3. part. 1. rec. d. deciſ. 239. nu. 27. & 277. num. 37. & deciſ. 300. num. 2. part. 6. rec. & coram Merlin. dec. 673. num. 1. & latè fuit comprobatum in ſupradicta deciſione edita ſub die 12. Decemb. coram me.*

Et ita pro Anna ſolum informante reſolutum fuit.

Reuocata vt infra dec. 170. ſed deinde confirmata in dec. 186.

ROMANA, SEV FARFEN. BONORVM.

Veneris 30. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Clauſula conſtituti transfert poſſeſſionem manutenibilem, & licet eam non transferat, quãdo apponitur rei incertæ, ſecus eſt quando clauſula comprehendit omnia, & ſingula bona, quorum mentio habet vim ſpecialis expreſſionis vltra alia, de quibus in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula conſtituti transfert poſſeſſionem manutenibilem.*
2 *Clauſula conſtituti transfert veram, & realem poſſeſſionem.*
3 *Clauſula conſtituti operatur eoſdem effectus, quos vera, et realis traditio.*
4 *Manutentio, quæ debebatur renuncianti, debetur renunciatario.*
5 *Clauſula conſtituti appoſita rei incertæ non transfert poſſeſſionem manutenibilem.*
6 *Clauſula conſtituti, quando non dicatur appoſita rei incertæ.*
7 *Verba* omnia, & ſingula bona *habent vim ſpecialis expreſſionis perinde ac ſi facta fuiſſet mentio indiuidualis.*
8 *Tranſactio poſterior reddit inefficacem apocam præcedentis conuentionis.*
9 *Ratificans, & approbans renunciationem non poteſt amplius impugnare.*
10 *Poſſeſſio probatur ex clauſula conſtituti.*
11 *Recognitio per teſtes habentes notam manum ſufficit de ſtylo Rotæ, & n. 13.*
12 *Teſtis inimicus eſt inhabilis.*
14 *Subſcriptionis, et apocæ ſubſcriptæ veritas probatur ex obſeruantia.*
15 *Atteſtationes non attenduntur, quando contrarium apparet ex publicis inſtrumentis.*
16 *Falſi exceptio, niſi ſit adeo concludens, vt nullo volumine valeat offuſcari, non impedit manutentionem.*

DECISIO CLI.

FVit reſolutum die 27. Iunij præteriti Frãciſco Oliuario, qui ſolum informabat dandum eſſe mandatum de manutenendo ſu-

per bonis, de quibus agitur, & hodie ſuper
iiſdem repropoſito dubio vtraqueparte infor-
mante DD. ſteterunt in deciſis.

Etenim reſpectu bonorum, quæ inter ipſũ
Franciſcum Andream, & Antonium fratres
remanſerant indiuiſa competit Franciſco ma-
nutentio prò duabus ex tribus partibus, nam
quoad tertiam ſibi debitam ex perſona pro-
pria res tranſit ſine difficultate, & pars non
controuertit, quo verò ad aliam tertiam par-
tem ſpectantem ad Antoninm habet intentio-
nem fundatam in renunciatione, & ceſſione
ſibi ab eodem facta addita clauſula conſtituti
1 per quam fuit in eundem translata poſſeſſio
manutenibilis perinde ac ſi ab initio illam
2 poſsediſſet cum clauſula conſtituti transfe-
rat veram, & realem poſſeſſionem *l. quod meo ff. de acquir. poſs. Rota in recent. deciſ. 551. num. 4. part. 2. & dec. 261. num. 15. part. 7.* & ad hunc
effectum manutentionis tradit *Poſtb. de manut. obſeruat. 55. num. 12. Rot. penes eundem dec. 89. n. 6. dec. 180. num. 2. dec. 299. num. 3.* & operatur
3 eoſdem effectus, quos vera, & realis traditio
Rota in Romana ſeu Auximana Donationis 9. Decembris 1641. coram bo. mem. Pentingerio, vnde
4 ſicuti Antonio concedi deberet manutentio,
ita etiam concedenda venit Franciſco haben-
ti renunciationem ab eodem Antonio *l. fin. C. de priuileg. fiſc. Baldus in l. emptor C. de hæredit. vel actione vendit. Poſtb. vbi ſupra obſeruat. 55. nu. 15. & Rota coram Duran. dec. 182. n. 2.*

Nec ſubſiſtit, quod renunciatio non lo-
quatur de integra, & totali portione, quæ ad
Antonium ſpectabat, ſed ſolum de reſiduo,
quod ipſe prætendere poſſet ex hæreditate, &
5 bonis paternis, atque ideò clauſula conſtituti
vti appoſita rei incertæ non ſit apta transferre
poſſeſſionem manutenibilem, ſiquidem con-
6 trarium conuincitur ex eiuſdem lectura ibi „
Rinuntio, e reſpettiuamente cedo à detto Sig. Franceſco mio fratello anco con l'effetto del Precario, e Conſtituto non ſolo, ma anco tutti, e ſingoli altri beni ragioni, tanto per l'heredità paterna, quanto, quę
7 verba omnia, & ſingula bona habent vim
ſpecialis expreſſionis perindè ac ſi de integra
tertia hæreditatis paternæ ſibi debita fuiſſet
indiuidualiter facta mentio *iuxta gloſs. in cap. circa verb. omnia & ſingula de elect. in 6. Pacific. de Saluian. inſpect. 4. cap. 1. num. 8. Roland. conſ. 1. num. 71. lib. 3. & Rot. in par. 6. rec. dec. 179. n. 10. cum alijs in Romana legati 8. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Celſo, & 14 currentis menſis coram me.*

Nec quidquam facit Apocha aſſertæ com-
munionis inter hos fratres conuentæ ſub die
31. Ianuarij 1653. quia omiſſis exceptionibus
contra eam adductis, ab illa quatenus vera,
receſſum fuit mediante trãſactione inita cum
Antonio ſub die 28. Decembris eiuſdem an-
ni, in qua idem Antonius recepto à Franci-
ſco prædio in vocabulo *delle Colleuinelle* fecit
eidem ſupradictam renunciationem, & ceſ-
ſionem, & cum Andrea inita ſub die 4. Octo-
bris pariter eiuſdem anni, in qua inter ipſum,
& Franciſcum deuentum fuit ad tranſactio-
nem, & diuiſionem controuerſorum bono-
8 rum. Tranſactio namque huiuſmodi reddit
ineficacem, & elidit aſſertam Apocam præ-
cedentis conuentionis *l. pacta nouiſſima C. de pact. §. fin. ff. de ſtipulat. ſeruor. Rota in Romana Domus, ſeu retractus 26. Maij præteriti coram me §. minus obſtat.*

Maximè cum dicta renunciatio, & ceſſio
9 fuerit per eundem Andream ratificata, & ap-
probata, ita vt non poſſit eam amplius impu-
gnare, & in controuerſiam deducere *cap. quod ſemel de reg. iur. in 6. Rota coram Em. D. Cardinali Otthobono deciſ. 103. numer. 20. et in Ferrarien. Laudemij 23. Iulij coram R. P. D. meo Celſo.*

Poſſeſſio verò eiuſdem Franciſci reſpectu
bonorum, quæ ſunt comprehenſa in apoca
dictæ tranſactionis confecta inter ipſum, &
10 Andream reſultat ex dicta met Apocha, &
clauſula conſtituti ibidem adiecta, ita vt pro-
pterea iure venire in illa manutenendus ex
adductis, cuius quidem Apocæ veritas nega-
ri non poteſt cum Andreas in ea ſe ſubſcripſe-
rit, & eius manum legitiè recognouerint tam
Valentinus Hippolytus, qui præſens fuit con-
fectioni illius, & ſe ſubſcripſit, quam alii te-
11 ſtes habentes notam manum, quam recogni-
tionem ſufficere ex ſtilo Rotæ firmatum fuit
coram *Millino dec. 55. num. 1. et per tot. coram Buratt. dec. 905. n. 8. in rec. dec. 43. num. 1. part. 4. et in alijs.*

Hinc nõ releuat fides Ioannis Baptiſtæ Pau-
lini negantis ipſius ſubſcriptionem, & inter-
uentum in prædictæ Apocæ confectione, quo-
12 niam vltra quod ille infenſus eſt Franciſco,
vt ex eius Summario num. 6. & proindè ad teſti-
ficandum inhabilis, vt comprobat *Farinacc. de teſtib. quæſt. 53. num. 41.* attenta prædicta reco-
13 gnitione ceſſat quælibet ſuſpicio *iuxta tradita per Altograd. conſ. 50. n. 138. et ante per Dec. conſ. 101. num. 2. verſ. quarto conſiderandum eſt Rota coram Em. Card. Otthobono dec. 29. num. 99.* præſer-
tim concurrente obſeruantia cum Andreas
14 pluribus epiſtolis comprobauerit validitatem
tranſactionis Franciſcus vero extinxerit om-
nia debita communia, & hereditaria in ſe ac-
collata occaſione diuiſionis in dicta tranſa-
ctione peractæ, quæ optimè probant verita-
tem eiuſdem Apocæ *Rota coram Seraphin. dec. 522. nu. 2. et ſeq. Buratt. dec. 142. nu. 42. et in rec. dec. 41. n. 1. et ſeqq. par. 4.*

15 Atteſtationes verò Iacobi Ciuccii, & Ioan-
nis Baptiſtæ Saluiati, quod Franciſcus nun-
quam habuerit aliquid de proprio, omiſſo,
quod aliter apparet ex publicis Inſtrumentis
acquiſitionum, & alijs iuribus datis *in Summario primæ deciſionis n. 10.* quoad dictum præ-
dium *delle Colleuinelle, et in Summario nouo n. 8.*
quoad pretium terræ in vocabulo *la Peſcara*,
vbi idem Ciuccius legitur, vt teſtis propria
manu ſubſcriptus, non releuant ad falſitatem
16 Apocæ, & nihilominus exceptio falſi niſi ſit
adeò nitida, & concludens, vt nullo velami-
ne poſſit offuſcare apta non eſt ad impedien-
dam manutentionem iuxta notata per *Poſth. de manut. obſeru. 68. num. 3. Rota dec. 422. n. 5. et 15. par. 1. et dec. 551. n. 7. part. 4. tom. 3. rec.*

Prædicta eo magis comprobari dicebant

DD. ex

Digitized by Google

DD. ex eo; quod Franciſcus pluries obtulerit etiam iudicialiter recedere à dicta Apoca, vti ſibi læſiua, & velle experiri ſua iura ea circumſcripta, quam tamen oblationem recuſauit, & recuſat Andreas vndè elicitur animus, & intentio ipſius hec modo cotinuandi in poſſeſſione bonorum contra omne ius debitum. Et ita deciſum fuit vtraque parte informante.

MELEVITANA HABITVS.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Quæ nobilitas in admiſſione ad habitum S. Ioannis Hieroſolymitani requiratur, & vnde probetur; officia datij, & Notariatus, quando non præiudicent pro admiſſione ad habitum.

SVMMARIVM.

1 *Habilis dicitur deſcendens ex Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus ſanguine, nomine, & armis, qui, & quorum aſcendentes non exercerunt artem & cum ſplendore vixerunt.*

2 *Nobilitas pro admiſſione ad habitum Hieroſolymitanum iuſtificatur teſtibus deponentibus de communi reputatione, & publica voce, & fama.*

3 *Nobilitas probata per teſtes comprobatur publicis documentis.*

4 *Nobilitas comprobatur chronicis, & hiſtoricis recenſentibus familiam inter illuſtres ciuitatis.*

5 *Monumenta antiqua, quæ ſtemmata maiorum, inſignia gentilitia, & inſcriptiones palam exhibent, comprobant nobilitatem.*

6 *Nobilitatem præſeferunt inueſtituræ feudales.*

7 *Nobilitas comprobatur ex pluribus ſimul iunctis.*

8 *Nobilitas probatur ex admiſſione aſcendentium ad gradus, & munera ſolita conferri nobilibus ciuitatis.*

9 *Nobilitas comprobatur atteſtatione Ciuitatis.*

10 *Nobilitas probata ex omni latere, nempe Patris, Matris, Aui, & Auiæ ſufficit pro admiſſione ad habitum S. Ioannis Hieroſolymitani.*

11 *Nobilitas generoſa aliorum aſcendentium ſaltem ab annis ducentis non deducitur eſſe requiſitum, niſi ab interrogatorijs, quæ ſunt facienda à Commiſſarijs in compilandis proceſſibus.*

12 *Nobilitas antiquiſſima per ſpatium ducentum annorum probatur per teſtes, & comprobatur inſtrumentis publicis, & n. 13.*

14 *Nobilitatis probatio corroboratur ex approbatione Commiſſariorum.*

15 *Nobilitati familiæ an præiudicent aliqui exercentes artes ignobiles.*

16 *Nobilitati non derogant officia Datiariatus, & Notariatus, niſi concludenter probatur, quod fuerint actu exercita.*

17 *Nobilitati non derogant officia, quorum exercentes in ciuitate reputantur nobiles.*

18 *Nobilitatis probatio aliorum aſcendentium requiritur generica pro admiſſione ad habitum, ad effectum verò excluſionis opus eſt quod exercitium Notariatus, vel aliud denegans nobilitatem fuerit ſpecifice probatum in Patre, vel Auo.*

DECISIO CLII.

CVm Hiacynthus de Hortis petierit admitti ad habitum Ordinis Hieroſolymitani, in eoque in gradu militis profiteri fuerunt iuxtà ſtabilimenta Religionis receptæ probationes nobilitatis paterni, materniquè generis à Commiſſarijs deſuper expeditis, qui peracto Proceſſu retulerunt conſtare de ſufficienti eius nobilitate, verum quia poſtea conſilium completum aliter pronunciauit ſub prætextu, quod ex nouis iuribus exhibitis remanſiſſet probatum Proauum paternũ Hiacynthi exercuiſſe officium ſubmaſſarij Datij ſtateræ, & Proauum maternum fuiſſe extractum Notarium maleficiorum dubitaui in gradu appellationis an conſtaret de nobilitate Hiacynthi ita vt ſit admittendus ad habitum, & affirmatiuè reſolutum fuit.

1 Probatur enim ex quatuor teſtibus fide dignis per Commiſſarios examinatis, quod ipſe eſt nobilis deſcendens ex Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus de ſanguine nomine, & armis, ac vetuſtate annorum ducentum, quodque tam ipſi, quam alij deſcendentes illius non exercuerunt aliquam àrtem, ſed ſemper vixerunt ex proprijs facultatibus cum ſplendore, hinc, & Conſules fuiſſe, & Magiſtratus ſæpe geſſiſſe *Primo Summario Hiacynthi nu. 3.*

2 ex quibus teſtibus deponentibus de communi reputatione, & publica voce, & fama remanet iuſtificata nobilitas etiam pro admiſſione ad habitum religionis Hieroſolymitanæ, vt pluries firmauit *Rota vt in deciſ. 248. per tot. poſt 2. vol. conſ. Farinac. & deciſ. 551. num. 2. 555. nu. 1. part. 4. & dec. 167. num. 1. part. 7. & dec. 78. nu. 18. par. 8. rec. cum alijs adductis in Melevitana Habitus 26. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Celſo.*

Teſtium dictis adſtipulantur probationes

3 deſumptæ ex publica documentorum fide *Sūmario num. 4.* in quibus Petrus de Hortis, qui lucem aſpexit anno 1456. & gradatim ab eo deſcendentes appellantur nobiles, vt conſiderauit *Rota coram Seraph. dec. 207. num. 4. in recent. dec. 283. num. 2. & 4. & dec. 551. num. 4. part. 4.* ex

4 chronicis, & hiſtoricis, in quibus hæc familia inter alias illuſtres Ciuitatis Veronæ recenſetur *Summario num. 10. iuxta tradit. per Decian. conſ. 66. num. 54. lib. 3. Rota coram Buratt. dec. 358. num. 4. & 290. num. 6. & 7. poſt 4. vol. conſil. Farinacc.*

5 ex antiquis monumentis, quæ ſtemmata maiorum cum inſignijs gentilitijs, & inſcriptionibus palam exhibent *Summario num. 11. vt reſpondit Bald. conſ. 310. an patronatus lib. 5. Rota d. dec. 290. num. 6. & 8. poſt 2. vol. conſil. Farinacc.* ac

6 etiam ex inueſtituris feudalibus *Summario num. 12.* nobilitatem feudatariorum præſeferentibus *Bartol. in l. 1. num. 46. C. de dignitat. lib. 12. cum alijs adductis per Rot. d. dec. 551. num. 5. part. 4. rec.*

7 quæ omnia ſimul iuncta comprobant nobilitatem, vt deduxit *Rot. in omnibus deciſionibus prædictis, & in dec. 58. n. 4. par. 8. rec.*

Familia verò de Puteo Angelæ matris ipſius Hiacynthi habuit originem a Florio, qui natus fuit anno 1394. Altera de Zacchariis auiæ paternæ à Federico anno 1418. tertia de Santhomobono ab anno 1479. à quondam Stephano, vt apparet ex publicis inſtrumentis, quæ dantur *Summario num. 13. & duobus ſeqq.*
8 aſcendentes autem ex dictis familijs admiſſos fuiſſe ad gradus, & munera ſolita conferri duntaxat nobilibus Veronæ declarant fides Cancellariorum de quibus *in Summario nu. 14.*
9 cum tribus alijs, addita prætertium atteſtatione eiuſdem Ciuitatis de illarum quatuor familiarum nobilitate, quod vti manifeſtum ſignum nobilitatis ponderauit *Rota d. deciſ. 551. num. 6. par. 4. & dec. 113. n. ... cor. Canal.*

Conſtat igitur de nobilitate Hiacynthi pro-
10 bata ex omni latere, nempe patris, matris, aui, & auiæ, quæ ſufficit ad effectum admiſſionis ad habitum *iuxta ſtatut. 17. de recept. fratr. & 37. de verb. ſignific. & dixit Rota dec. 495. nu. 17. part. 2. recent. & coram Burat. dec. 42. & 357. vtrobique num. 5. coram Merlin. dec. 124. num. 4. coram Duran. dec. 294. ſub num. 5. in rec. dec. 78. in princip. verſ. ſed duabus par. 8. in Melevitana Anzianitatis 22. Iunij 1640. coram Cardinali Panzirolo, & in Interamnen. habitus 20. Iunij 1641. coram Rev. Tarraconen.*

Nec deficit probatio generoſæ nobilitatis aliorum aſcendentium ſaltem ab annis ducentis antiqua, quamuis requiſita non deducatur niſi ex interrogatorijs, quæ veniunt facienda à Commiſſarijs in compilandis proceſſibus admittendorum ad habitum *iuxta ordinat. 19.*
12 *de recept. fratr.* quia dum teſtes deponunt præfatas familias eſſe antiquiſſimas, & explicite per ſpatium annorum ducentum *Summario d.*
13 *num. 3.* Idemque corroboratur ex publicis documentis, & authenthicis ſcripturis, vtique huiuſmodi probatio controuerti non poteſt *ex adduct. in dec. 78. nu. 7. part. 8. rec.* cum alijs ſu-
14 pra allegat. maximè cum prædictis conſonet acceptatio, & approbatio Commiſſariorum, vt dixit *Rot. cor. Buratt. d. dec. 358. n. 9.*

Non obſtat, quod Ioannes Baptiſta de Hortis, & Petrus eius pater conduxerint officium ſubmaſſarij datij ſtateræ, & Hieronymus de Santhomobono fuerit extractus Notarius ma-
15 leficiorum. Nam quidquid ſit an illi potuerint præiudicare nobilitati, quæ ab anteceſſoribus per genus ad poſteros deriuata eſt, non autem ex aliquo priuilegio Principis, vel ab ipſis exercentibus artes ignobiles acquiſita, vt ita diſtinguendo negatiuam tuentur *Fab. de Anna conſ. 80. num. 2. Tiraquell. de nobilitat. cap. 35. num. 4. Paſchal. de patr. poteſt. part. 2. cap. 4. num. 68. Nouell. de tranſmiſs. caſ. 29. num. 25. & ſeqq.* declarans *conſ. Natta 163. nu. 4.* ex aduerſo allegatum & annuit *Rota dec. 492. num. 17. par. 1. rec.* dixe-
16 runt DD. ex litteris patentibus officij Datiariatus, & ex atteſtatione Cancellarij extractionis ad officium Notarij non probari, quod illi exercuerint dicta officia per ſe ipſos, vt plene, & concludenter per Religionem probari deberet, vt dixit *Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 322. num. 1. in Melevitana Habitus 26. Iunij 1658. in fin. coram Reueren. P. D. meo Celſo*, & in his terminis intelligi debere *Statutum 14. de recept. fratr.* vt dictum fuit *in Interamnen. habitus 26. Iunij 1641. in fin. coram Rev. D. Tarraconen. & in dec. 78. num. 24. part. 8. recent.* & in ſpecie, quod nobilitas non amittatur ſi quis datium per alium exercuit tradit *Minſigner. centur. 6. obſeruat. 54. num. 13. & Alciat. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 41. num. 10.* de officio verò Notariatus ad effectum admiſſionis ad habitum reſpondit *Rota dec. 555. num. 2. part. 4. recent. & generaliter firmat Tiraquell. de Nobilitat. cap. 27. à numer. 7. per tot.*

17 Quæ certiora redduntur cum in Ciuitate Veronæ officia huiuſmodi non derogent nobilitati, & illa exercentes reputentur nobiles ex atteſtationibus datis *in ſecundo Summ. d. Hiacynthi num. 5. & 8.* vt fuit conſideratum *in dicta Melevitana Habitus 26. Iunij 1658. §. non obſtat quod Auus coram R. P. D. meo Celſo.*

Sed ceſſat difficultas, nam licet pro admiſ-
18 ſione ad habitum requiratur probatio nobilitatis generica facienda de alijs aſcendentibus tamen ad effectum excluſionis opus eſt, quod exercitium Notariatus, vel aliud nobilitatem denigrans fuerit ſpecifice probatum in Patre, vel Auo, vt expreſſe loquitur *Statutum in ordinatione 4. de recept fratr. & fuit dictum in Burgen. admiſſionis ad habitum 5. Aprilis 1604. coram Lancell.* & in his terminis loquuntur deciſiones in contrarium allegatæ nempè *in recent. dec. 297. in princip. par. 1. coram Buratt. dec. 42. n. 2. & coram ſ. m. Greg. dec. 322. n. 6.*

Et ita dubio ſemel, atque iterum propoſito deciſum fuit Hiacynthum eſſe admittendum ad habitum vtraque Parte informante.

COMEN. BENEFICII.

Veneris 14. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Fructus non liquidantur teſtibus nulliter examinatis, & vnde teſtes dicantur ſic examinati.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes nulliter examinati nullum gradum probationis faciunt.*
2 *Ad examen non poteſt deueniri, niſi adimpleta proteſtatione, quod ſpecificentur nomina teſtium ad effectum conficiendi interrogatoria.*
3 *Interrogatoria fiunt ſecundum circumſtantias cauſæ, & conditiones perſonarum examinandarum, & propterea debent prius ſpecificari illarum nomina.*
4 *Teſtes non poſſunt examinari eadem die, quâ cadebat citatio ad videndum iurare, & examinari.*
5 *Teſtes dicuntur nulliter examinati, poſtquam Iudex delegatus fuit allegatus ſuſpectus, & appellatum ab vlteriori proceſſu.*
6 *Interrogatorijs exhibitis dicitur receſſum à nullitatibus examinis.*
7 *Declara non procedere quando dantur interrogato-*

via prauia proteſtatione quod ſpecificentur prius nomina teſtium, & alia adimpleantur.

8 *Quantitas fructuum tunc probatur ſolito, quando de illorum perceptione in genere conſtat.*

DECISIO CLIII.

Abſoluto iudicio adiudicationis beneficij de quo agitur ad fauorem Franciſci Beſutij vti ſubrogati in iuribus Octauiani Caroli Caſtrobeſutij defuncti pendente lite contra Ioannem Baptiſtam Caſtrobeſutium expediuit idem Franciſcus litteras ſubdelegationis Iudicis in partibus pro liquidatione fructuum perceptorum, & debitorum vigore ſententiarum, in quibus d. Ioannes Baptiſta condemnatus fuit ad illorum reſtitutionem, ſuper qua ſuſcepta deindè diſputatione, & propoſito dubio DD. reſponderunt non conſtare de ſufficienti liquidatione.

Et moti ſunt ex eo, quod teſtes, quorum
1 ſimplici depoſitione innititur liquidatio fructuum petita fuerunt nulliter examinati, qui propterea nullum gradū probationis faciunt *cap. 2. verb. nullius momenti ibique Abb. num. 14. de teſtib. Farinacc. eodem tractat. quaeſt. 72. numer. 89. Creſc. deciſ. 2. num. 4. eodem tit. in recent. dec. 594. num. 6. part. 3. & penes Poſth. de manutent. dec. 166. num. 39.*

Nec de nullitate dubitari poteſt, tum quia
2 cum pro parte Ioannis Baptiſtæ pluries fuerit proteſtatum, quod ſpecificarentur nomina teſtium ad effectum formandi, & conficiendi particularia interrogatoria, aliàs de nullitate examinis, ac totius proceſſus non poterat deueniri ad eorum examen niſi adimpleta proteſtatione prædicta ſiquidem cum interrogatoria fieri debeant ſecundum circumſtantias cauſæ, & conditionem perſonarum, quæ ſunt examinandæ ea formari non poſſunt, ſi no-
3 mina eorum ignorentur *iuxta gloſ. in cap. 2. verb interrogatoria de teſtib. lib. 6. & Bald. in cap. per tuas ibique Felin. num. 4. de teſtibus Veſtr. in prax. lib. 2. cap. 2. num. 18. & firmat Modern. Cappucc. pariter in ſua prax. par. 2. cap. 1. art. 4. n. 63.*

Tum quia non ſolum ſpreta fuit proteſta-
4 tio prædicta ſed primus, & tertius teſtes fuerunt examinati eadem die, qua fuit exequuta, & cadebat citatio ad videndum iurare, & examinari teſtes, quod fieri non potuit cum illa dies non computaretur in termino *Iaſon* qui de magis communi teſtatur *in l. 1. num. 20. ff. ſi quis cautio. & dixit Rota deciſ. 366. num. 2. part. 3. recent.*

Tum etiam quia duo vltimi teſtes nempe
5 tertius, & quartus examinati fuerunt poſt quam Iudex delegatus fuerat allegatus ſuſpectus, & appellatum ab vlteriori proceſſu *ad notat. per Burſatt. conſ. 21. num. 35. & 36. lib. 1. Lancell. de Attentat. poſt recuſat. Iudic. part. 2. cap. 6. num. 18. Scac. de appellat. quaeſt. 14. numer. 62. Rota diuerſ. deciſ. 2. num. 17. & ſeq. par. 2. & in rec. dec. 587. n. 11. par. 5.*

Nec à prædictis nullitatibus poteſt dici re-
6 ceſſum ex eo, quod fuerint in actis exhibita interrogatoria ex adductis per *Poſth. de manut. obſeruat. 91. num. 26. & ſeqq.* nam iſte loquitur
7 quando illa dantur nulla præmiſſa proteſtatione nullitatum, ſecus vbi fuerunt producta præuijs proteſtationibus, quod non deueniretur ad examen, niſi ſpecificatis nominibus teſtium, & alijs adimpletis, vt in preſenti factum fuit, tunc enim interrogatoria non inducunt conſenſum tacitum, nec reddunt examen validum, *vt admittit idem Poſth. ibidem.*

Et ſtantibus hiſce nullitatibus viſum non fuit opus ingredi merita cauſæ, an ſcilicet teſtes depoſuerint de vera, & reali quantitate fructuum perceptorum deductis oneribus, ac expenſis, vt requiritur ad effectum liquidationis quando dubitatur de perceptione fructuum in genere, vel an ſolum depoſuerint quot fructus percipi conſueuerint ex dicto beneficio, quæ probatio à ſolito ſuffragatur
8 dummodo conſtet de perceptione in genere, & controuerſia ſit ſolum de quantitate, vt declarauit *Rota coram Merlin. deciſ. 509. num. 1. & ſeqq. & in alijs.*

Atque ita vtraque parte informante.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Veneris 21. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Beneficium an & quando vacet per aſſequutionem incompatibilis: Clauſula ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem, aut aſſequutionem alterius, tunc ſubſtinet prouiſionem quando modus vacationis principaliter narratus verificatur ſaltem de facto: quando Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ debeat expediri intra ſex menſes, & an poſſit expediri ſuper ſupplicatione ſignata à Pontifice anteceſſore, cum alijs, quæ circa triennalem tanguntur.

SVMMARIVM.

1 *Dignitas requirit perſonalem reſidentiam ex diſpoſitione Concilij Tridentini.*

2 *Dignitas per aſſequutionem Canonicatus incompatibilis vacat ipſo iure.*

3 *Dignitas, quæ iam vacauit per aſſequutionem incompatibilis non poteſt deinde vacare per reſignationem.*

4 *Vacatio ſemel data ex perſona vnius, non poteſt iterum induci ex eodem perſona ſine nouo titulo.*

5 *Clauſula* ſiue premiſſo ſiue alio quouis modo *nihil operatur, quando vacatio diſpoſitiue narrata non verificatur ſaltem de facto.*

6 *Amplia etiamſi talis clauſula contineat alias alternatiuas, aut ex alterius cuiuſcunque perſona ſeu per ſimilem reſignationem, aut aſſecutionem alterius beneficij vacauerit.*

7 *Alternatiuæ vnam partem tunc ſufficit iuſtificari, quando deſumitur à principali diſpoſitiua, ſecus autem à clauſulis acceſſorijs.*

8 *Gratia quando eſt obreptitia, corruunt cum illa omnes eius clauſulæ acceſſoriæ.*

9 *Menſis May eſt fixus & perpetuo reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

10 *Collatio Beneficij vacantis in menſe fixe reſeruato ſpectat ad Papam.*

11 *Reſeruatio menſis quando non fuit expreſſa eo minus proſunt clauſulæ generales.*

12 *Beneficium incompatibile obtinens tunc habet duos menſes ad dimittendum primum, quando intra dictos duos menſes non superuenerunt moleſtiæ, & num. 13.*

14 *Lis quæ non ſuperuenit intra duos menſes ab aſſequutione ſecundi beneficij, non excludit vacationem primi.*

15 *Amplius quando lis, ſeu oppoſitio non habuit effectum.*

16 *Gratia prius ſignata quando iuſtificatur præfertur poſteriori.*

17 *In Breue de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ debent expediri litteræ infra ſex menſes alias obſtat talis defectus quando ſtetit per prouiſum, qui potuit capere poſſeſſionem, & non cepit.*

18 *Secus quando ſtetit per intruſum, quo minus prouiſus poſſeſſionem adipiſceretur, vel adeptam continuauerit.*

19 *Tempus expediendi literas non currit ſtante lite per aduerſarium introducta ſuper iactationibus.*

20 *Literæ expeditæ tempore Papæ anteceſſoris, & non præſentatæ eo viuente, an ſuffragentur poſt illius obitum.*

21 *Bullæ ſuper ſupplicatione ſignata à Pontifice immediato anteceſſore poſſunt quandocunque expediri à ſucceſſore.*

22 *Triennalis poſſeſſor non poteſt moleſtari nec etiam in petitorio.*

23 *Lis dicitur introducta per ſolum monitorium iactationis, ſeu commiſſionem ſeu decretum citationis, quamuis non exequutum quod ad illum qui monitorium commiſſionem, ſeu decretum impetrare curauit, itaut ei non ſuffragetur triennalis.*

24 *Commiſſio impetrata ſuper iactationibus, non autem ſuper Beneficio non interrumpit illius pacificam poſſeſſionem.*

25 *Declara id procedre, quando commiſſio obtinetur poſt completam triennalem, ſecus ante.*

DECISIO CLIV.

IN Deciſionibus editis coram me 13. Martij 1656. & 26. Maij 1657. informantes pro Ioſepho Boſurgio inſiſtebant duplici fundamento conſtare de illius bono iure ſuper Dypthereatu controuerſo, qui eſt ſecunda dignitas in Eccleſia Collegiata S. Mariæ de Catholica. Primo & principaliter ex quo vacauerit per reſignationem factam ad ipſius fauorem à Franciſco Boſurgio, qui illum poſſidebat, non autem per aſſecutionem Canonicatus incompatibilis, de quo idem Franciſcus antea fuerat prouiſus à Reuerendiſſimo Archiepiſcopo Rheginen. in Eccleſia Metropolitana eiuſdem Ciuitatis cum ſubſecuta illius poſſeſſione, ſecundo quia quatenus vacauerit per aſſecutionem, nihilominus eius prouiſio ſuſtineretur vigore clauſularum generalium, de quibus in litteris Apoſtolicis ibi „ *ſiue per reſignationem, ſiue per aſſecutionem alterius Beneficij vacauerit*.

Verum DD. in vtraque Deciſione dixerūt Dypthereatum non vacaſſe per reſignationem ſed per aſſecutionem incompatibilis ex eo,
1 quod cum ſit Dignitas, & tanquam talis requirat perſonalem reſidentiam *iuxta diſpoſitionem Sacr. Concilij Tridentini de reformat. cap. 12. §. præterea obtinentibus Garz. de Benefic. part. 3. cap. 2. num. 180. & ſeq. & Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat. 53. num. 107.* per aſſecutionem Ca-
2 nonicatus cum eo incompatibilis inducta fuit ipſo iure vacatio *ad text. in cap. de multa vbi Ab. numer. 16. Anchar. num. 3. & alij de præbend. et in extrauagant. Ioannis 22. execrabilis eodem tit. Hoied. de incompatibilit. benef. cap. 11. num. 1. et ſeqq. Rota deciſ. 473. num. 2. coram Buratt. et in Venefrana Canonicatus 16. Ianuarij 1634. coram*
3 *Coccino.* Ideoque cum vacauerit per aſſecutionem, non potuit vacare per reſignationem,
4 quoniam data ſemel vacatione ex perſona vnius, non poteſt induci iterum vacatio ex eadem perſona ſine nouo titulo ad notata *per Felin. in cap. 2. num. 23. de reſcript. Roman. conſ. 342. num. 1. et dixit Rota deciſ. 81. ſub num. 6. par. 1. recent. cum alijs in dicta Venefrana Canonicatus coram Coccino, et tradit Lotter. de re beneficiar. lib. 3. qu. 14. n. 81. et ſeq.*

Cenſuerunt tamen conſtare de bono iure Ioſephi, & prouiſionem illius ſuffragari ex clauſulis generalibus in litteris reſignationis adiectis, vt latius habetur in ſupradictis Deciſionibus. Cum autem fuerit hodie cauſa iterum ad trutinam reuocata, & diligentius ab informantibus pro Franciſco Galante propoſita facti ſerie reſolutum fuit minus ex hoc ſecundo capite gratiam Ioſephi ſubſtineri, & ita à deciſis recedendum.

Nam licet in litteris ſuæ prouiſionis poſt expreſſum modum vacandi per reſignationem addita fuerit clauſula generalis, *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacauerit*, attamen quia in ſupplicatione ſolum fuit diſpoſitiuè narrata vacatio per reſignationem ibi „ *Cum itaque poſtmodum Dypthereatus per liberam reſignationem Franciſci Boſurgij ſponte factam, et per nos admiſſam vacauerit, et ad præſens vacet*, clauſu-
5 la generalis in litteris ſuperaddita nihil operaratur, niſi iuſtificata ſaltim de facto vacatione per reſignationem diſpoſitiuè narrata, vt admonet *Garz. de benefic. part. 11. cap. 1. num. 36. Lotter. eodem tit lib. 3. quæſt. 8. numer. 70. et 71. et dixit Rota deciſ. 616. numer. 2. verſ. non obſtat part. 4. diuerſ. in recent. deciſ. 120. numer. 8. part. 4. et deciſ. 167. numer. 26. et 416. nu. 19. par. 4. tom. 2.*

6 Et quamuis clauſula iſta contineat in ſe plures alternatiuas, ibi „ *aut ex alterius cuiuſcumque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem, aut aſſecutionem alterius Beneficij vacauerit*, vt ex formula poſita à *Pariſ. de reſignat. lib. 8. quæſt. 7. num. 95. verſ. ſiue præmiſſo, & per Rebuff. in prax. tit. de form. Signat. numer. 1. & 8.* Tamen alternatiuæ huiuſmodi non alternant cum vacatione principali reſignationis expreſſæ, ſed cum modis prædictis vacandi in eadem clau-

7 clauſula generali contentis, cum ad effectum,
vt iuſtificatio vnius partis alternatiuæ ſuffi-
ciat, neceſſe ſit, vt illa deſumatur ex parte
principali diſpoſitiuæ, & quod ſit æquè prin-
cipaliter poſita cum vacatione principali,non
autem acceſſoria, ſub clauſula generali con-
tenta, & in his terminis procedit *text. in cap.in
alternatiuis de regul. iur. in* 6. prout ita loquitur
*Rota coram Seraph. deciſ.*911. *in Bononien.Canoni-
catus coram Card. Pamphil. apud Marcheſ. de com-
miſs. par.*1. *fol.*357. *num.*2. *coram Mantic.dec.*81.
*num.*4. *& coram Cocc. deciſ.*263. *num.*2. *cum alijs
in prima deciſ. adductis ſub* §. *non obſtat, & tradit
Lotter. lib.*3. *quæſt.*8. *num.*14. Ideò dùm Ioſeph
nullo modo iuſtificauit vacationem per reſi-
8 gnationem prius narratam gratia tanquam
obreptitia dici non poteſt iuſtificata, proinde-
que fruſtra recurritur ad clauſulas alternati-
uas in ea inſertas, quæ tanquam acceſſoriæ
cum ipſa corruunt ſicuti ex punctualibus de-
ciſionibus *Putei* 390. *numer.*1. *lib.*1. *&* 267. *in
princip. lib.*3. *ratiocinat.Lotter.d.lib.*3.*qu.*8.*nu.*71.
& ſeq.

Sed ceſſare viſa fuit omnis difficultas ex eo,
quod cum aſſecutio Canonicatus inciderit in
9 menſe Maij, qui eſt fixus, & perpetuò reſer-
uatus Sedi Apoſtolicæ vigore regulæ Cancel-
leriæ hodie 9. vtique collatio ſecundi Benefi-
10 cij nempè dypthereatus ſpectabat ad Papam
ratione menſis, vt dixit *Rota coram Coccin. dec.*
305. *num.*1. *& coram Merlin.dec.*891. *eodem num.
& firmauit Rota in ſecunda deciſ. huius cauſæ* 26.
Maij 1657. §. *minus obſtat,* vndè cum non fue-
11 rit facta mentio dictæ reſeruationis, vt opus
erat, clauſula prædicta eo minus poteſt eidem
Ioſepho ſuffragari, vt fuit diſcurſum in *deciſ.*
575.*&* 624. *& indè reſolutum in deciſ.*700.*part.*3.
*lib.*3. *diuerſ. Lotter. vbi ſupra num.*79. *& ſequent.
Mant.dec.*61.*num.*3. *Garz.de Beneſ. par.*11.*cap.*1.
*nu.*35. *Genuen.in prax.Curiæ Archiepiſcop cap.*99.
§.*& ad hoc, & in terminis reſignation. Rot. in rec.
deciſ.*309. *num.*3. *par.*2. *dec.*379. *num.*2. *& deciſ.*
393. *eodem num.part.*3.

Nec releuat dypthereatum tunc temporis
12 non fuiſſe vacantem ex eo, quia aſſequens
ſecundum Beneficium incompatibile habeat
duos menſes ad dimittendum primum, vt
tradunt *gloſ. & DD. in cap. commiſſa de elect.*
13 nam id procedit quatenus infra lapſum illó-
rum duorum menſium ſuperueniant mole-
ſtiæ ſuper ſecundo Beneficio ne de eo proui-
ſus dimittendo prius obtentum careat vtroq;
Beneficio, ſed illis, prout hic, non ſuperuentis
primum dicitur vacaſſe vſque ab initio captæ
poſſeſſionis ſecundi incompatibilis ſicuti ex-
plicant *Caſtren.conſ.*265.*ad med.lib.*2.*Garz.d.par.*
11.*cap.*5. *num.*114. *&* 116. *Add.ad Buratt.dec.*19.
*in fin. vt declarauit Rota in Calaguritana dimidij
Beneficij* 17. *Martij* 1603. *coram Ortembergo, &
in ſupradicta ſecunda deciſione huius cauſæ,* §. *nec
videbatur obſtare.*

Lis autem deduci non poteſt ex contradi-
14 ctionibus Canonicorum, qui ſeſe oppoſue-
runt nouæ erectioni iſtius, & aliorum Cano-
nicatuum cum ea non probetur ſuperueniſſe
infra duos menſes adeptæ poſſeſſionis, vt re-
quiritur ex adductis, & prætenſæ oppoſitio-
15 nes non habuerint effectum dum Franciſcus
Boſurgius illis non obſtantibus continuauit
poſſeſſionem Canonicatus, quod ſufficit ad
effectum, vt primum beneficium, & ſic dyp-
thereatus conferri potuerit iuxta notat. per
*Innocent. in d.cap.de multa num.*2. *verſ. item quan-
diu, ibique tradunt Io. Andr. numer.*8. *verſic. di-
cebat Innocentius, & cæteri Canoniſtæ communi-
ter.*

Sublato hinc effectu dictæ clauſulæ gene-
ralis gratia Franciſci Galantis vndequaque
16 remanet iuſtificata, ſiquidem ipſe nedùm
fuit à Sede Apoſtolica prouiſus de dypthe-
reatu, vti reſeruato ratione menſis prædicti,
ſed vlterius habet ſupplicationem ſignatam
die 13. Iunij 1648. & ſic per menſem,& vltra
antè prouiſionem Ioſephi obtentam die 21.
Iulij ſubſequutis, qui proindè meritò illi præ-
ferri debet iuxta *text. in cap. ſi eodem tempore, &
cap. duobus de reſcript. in* 6. *& cap. cum cui de
Præb. eodem lib. Rota coram Buratt.deciſ.*421. *nu.*1.
in Placentina Canonicatus 1.*Iul.* 1647. *coram Reu.
Tarraconen. in Gadicen. præſtimonij* 2. *Decembris*
1648. *coram Arguelles, & in Volaterrana Cano-
nicatus* 27. *Aprilis* 1654. *coram Reuer. P. D. meo
Albergato.*

Nec ex eo, quod non fuerint expeditæ lit-
17 teræ infra ſex menſes præfixos in Breue de
capienda poſſeſſione nomine Cameræ emiſſo
ſub die 8. Auguſti 1648. poteſt dici gratiam
eidem non ſuffragari, quia licet talis defectus
obſtet quando ſtetit per illum, qui potuit ca-
pere poſſeſſionem,& non cæpit, veruntamen
18 quando per intruſum ſtetit quo minus ille
poſſeſſionem adipiſceretur, vel adeptam con-
tinuauerit, vt hic ob litem per Ioſephum cō-
19 tra Galantem introductam ſuper iactationi-
bus, & moleſtationibus die 13. Ianuarij 1649.
& ſic infra terminum præfixum, tempus ſta-
tutum ad expediendum litteras non currit ad
not. per *Garz. de Beneſic. par.*6.*cap.*3. *num.*164.
*Gabr. conſ.*198. *num.*4. *lib.*1. & hanc opinionē
vti æquiorem ſemper ſequuta fuit *Rot. vt apud
Achill. dec.*358. *de priuileg. coram Puteo dec.*328.
*lib.*3. *coram Seraphin. deciſione* 220. *num.* 3. *& in
alijs.*

Minus aduerſatur, quod Breue emanaue-
rit ſub Innocentio X. ſanctæ memoriæ, ideo-
que propter obitum illius expeditio literarū
ſubſequuta ſit ineſſicax ex regula 12. Cancell.
de qua ſit mentio in ſecunda deciſ. 26. Maij
1657. §. fin. Nàm illa loquitur de litteris
20 iam expeditis ante mortem Papæ conceden-
tis, & nondùm præſentatis, non autem de
termino expediendi Bullas ſuper ſupplica-
21 tione ſignata à Pontifice immediatè præde-
ceſſore, quæ poteſt quandocunque expediri
ſub ſucceſſore quicquid ſit de alijs prædeceſ-
ſoribus non immediatis, iuxta diſpoſitionem
regulæ decimæ Cancelleriæ, ſicuti docent
Mandoſ. ſuper regula 9. *de litter. in forma rationi
congruit expedien. necnon ſuper reg.*11. *reualidator
grat. & conceſs. prædeceſſor. & Rebuff. in prax. tit.
de gratia rationi congruit cum alijs, quos refert Mo-
lin. de Hiſpan. primogen. lib.*2. *cap.*7. *num.* 63. *&
ſeqq.*

Quod vero obijciebatur de triennali poſ-
ſeſſio-

ſeſſione eiuſdem Ioſephi ex eo quod adeptus fuerit poſſeſſionem dyptnereatus 23. Auguſti 1648. lis autem à Galante cępta tantummo-
22 dò anno 1654. atque ideo moleſtari nequeat etiam in iudicio petitorio, iuxta tradita per *Gonzal. ad Regul 8. Cancelleriæ, §. 7. proemial. nu. 142. Rot. apud Buratt deciſ. 209. num. 9. & in Salernitana Beneficij 15. Aprilis 1644. coram bo. mem.*
23 *Bichio*. Viſum fuit non releuare attento monitorio ſuper iactationibus, & moleſtationibus obtento nomine ipſius Ioſephi infra annum, ex quo remanſit interrupta poſſeſſio, licet illud non fuerit executum niſi poſt elapſum triennium, quia per ſolam commiſſionē cauſæ, & decretum tantum citationis obtentum per actorem dicitur introducta vera lis quoad ipſum, itaut exceptione huius regulæ de triennali poſſeſſore non moleſtando iuuari non poſſit ſicuti ex pluribus deciſionibus firmat *Gomeſ. ad eandem regulam quæſt. 56. verſ. prædictis tamen non obſtantibus, Mandoſ. ad regul. de annal. qu. 17. in princip. & Caſſad. deciſ. 6. ſuper reg. Cancell. per tot.*

Nihil referente, quod Ioſeph litem com-
24 miſerit ſuper iactationibus, & moleſtationibus non autem ſuper Beneficio, vnde inferebatur, quod eius poſſeſſio non fuerit interrupta, vt aduertit *Fariſ. conſ. 81. numer. 26. lib. 4. & dixit Rota apud Achill. ſuper regul. de triennal. deciſ 1.* & tradit *Lotter. lib. 2. quæſt. 53. numer. 22.*
25 nam concluſio vera eſt quando cauſa committitur poſt completum triennium, quo caſu lis mota ſuper iactationibus non interrūpit triennalem poſſeſſionem, in quibus terminis Rota, & DD. præcitati loquuntur, ſecus vbi commiſſa fuit ante completum triennium, tunc enim poſſeſſor vigore dictæ commiſſionis dicitur fateri ſe ab alio ſuper beneficio moleſtari, & ſe reum conſtituere, vt bene ratiocinantur *Gomeſ. Mandoſ. locis indicatis, & Caſſad. d. deciſ. 6. vbi num. 14.* reprobat *Felin. in cap. illud de præſcript. verſ. & quia ſupra feci mentionem de l. diffamari col. 7.* qui contrarium tueri viſus fuit.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 216.

ARIMINEN. DONATIONIS.

Lunæ 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Donatio ex cauſa ingreſſus in Religionem non poteſt reuocari poſt ingreſſum, nec requirit inſinuationem, minuſque ſolemnitates Statuti Ariminenſis, quando eſt facta proximioribus, in quibus fraus conſiderari non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum, quando intra biennium appellatio non fuit proſequuta, & fatalia non fuerunt prorogata.*

2 *Sententia valida, & iuſta eo magis tranſit in iudicatum.*

3 *Religionem ingredi volens poteſt diſponere de bonis temporalibus tam per contractum, quam in vltima voluntate.*

4 *Religionem iam ingreſſus non poteſt reuocare donationem, ſeu diſpoſitionem iam factam, niſi à Religione egrediatur.*

5 *Amplia ſiue donatio ſit facta intra annum probationis, ſiue in ſæculo.*

6 *Inſinuatio requiritur ad perfectionem donationis.*

7 *Donatio facta ob ingreſſum Religionis dicitur facta cauſa mortis ciuilis.*

8 *Et proinde non indiget inſinuatione.*

9 *Statutum Arimini habilitat minores ad contrahendum fauore proximiorum vſque ad tertium gradum aliquibus circumſtantijs.*

10 *Fraus, & læſio non conſideratur in donatione facta per ingredientem in Religionem ad fauorem proximiorum, & pro conſeruatione familiæ.*

11 *Religionem ingredientes ſolent donationem facere, ne deſerentes Mundum ſint amplius ſolliciti de curis temporalibus.*

12 *Donatio facta à volente ingredi Religionem eſt reuocabilis, quatenus non ſequatur ingreſſus.*

13 *Res iudicata ad fauorem primi donatarij tranſit in ſecundum, qui habet eandem cauſam defenſionis.*

14 *Rei iudicatæ ſtandum eſt.*

15 *Res iudicata habetur pro veritate.*

16 *Læſione ceſſante nulla ratio poſtulat, vt concedatur beneficium reſtitutionis.*

DECISIO CLV.

EX cauſa ingreſſus in Religionem donauit Ioſeph Mancinus omnia eius bona Franciſcæ Auanzolinæ matri, & poſt obitum illius Carolo Mancino fratri cum onere fideicommiſſi ad fauorem deſcendentium, fuitque præuijs duabus ſententijs Rotalibus pronunciatum donationem validam eſſe contra Nicolaum alterum fratrem, qui cum ab vltima ſententia lata die 26. Ianuar. 1656. per bo. me. Dunozett. appellauerit ſub die 1. Februarij ſequentis menſis cum ſubſequuta commiſſione appellationis, Ab, indè verò citrà nihil amplius in cauſa peregerit, dubitaui in vim commiſſionis executorialis expeditæ ad inſtantiam Caroli ob prædeceſſum matris, an conſtaret de re iudicata, vel potius de cauſis reſtitutionis in integrum, & Domini reſponderunt affirmatiuè quoad primam partem, & negatiuè quoad ſecundam.

Nàm etſi fuerit congruo tempore interpoſita, & ſucceſſiuè commiſſa appellatio, quia tamen à die appellationis vſque ad diem commiſſionis executorialis præſentatæ die 8.
1 Iunij 1658. effluxerunt anni duo, & menſes quatuor, & cauſa non fuit proſequuta, & terminata, nec prorogata fatalia, vtique ſententia per ſpatium tanti temporis tranſiuit in iudi-

iudicatum, cum ad iſtum effectum lapſus
bienni ſufficiat iuxtà *text. in cap. cum ſit Roma-
na extrau. de appellationib. & in Authen. ei qui
appellat. C. de tempor. appell. Gratian. deciſ. March.
2. num. 2. & 10. Rot. deciſ. 476. num. 1. & deciſ.
548. num. 2. part. 4. tom. 2. recent. & coram Emi-
nentiſs. D. Cardinali Otthobono deciſ. 44. num. 4. &
in alijs*.

2 Concurrentibus præſertim validitate ſen-
tentiarum reſultante ex reuolutione actorum
vbi apparet fuiſſe ſeruata omnia ſubſtantialia
iudicij, & iuſtitia, quæ optimè deducitur ex
deciſionibus in hac cauſa editis, in quibus
firmatur donationem prædictam ſubſtineri,
nec potuiſſe reuocari in poſteriori teſtamen-
to condito ad fauorem Nicolai alterius fra-
3 tris, ex eo quod volens ingredi Religionem
poſſit quidem ad libitum diſponere de bonis
temporalibus tàm per contractum inter vi-
uos, quàm per vltimam voluntatem, *§. illud
Auth. de Monach. Dec. conſ. 21. num. 3. Rot. coram
Buratt. deciſ. 461. num. 10. & coram Dunozetto in
hac cauſa ſub die 1. Iun. 1654. ſub §. primo in fin.*
ſed poſtquam ſemel diſpoſuit, aut donatio-
4 nem fecit, eidem ſi Religionem iam eſt in-
greſſus amplius liberum non ſit pœnitere, &
donationem reuocare, niſi quatenùs ab illa
egrediatur, vt comprobat *Bero. in cap. in præ-
ſentia num. 124. de probat.* declarat *Sanch. ad præ-
cept. Decalog. lib. 7. cap. 1. num. 28. Caſtropal.
oper. moral. par. 3. tract. 16. punct. 15. num. 12.* &
dixit *Rota in Romana donationis 17. Decembris
1640. coram Reuer. Tarraconen.* vbi quod præ-
5 dicta locum habent ſiue donatio facta fuerit
infra annum probationis, ſiue in ſeculo antè
ingreſſum comprobata *in deciſionibus huius
cauſæ 13. Ianuar. 1653. §. ſimiliter in fin. & §. nec
releuat coram bo. mem. Peutingerio, & 1. Iunij
1654. §. nec ſubſiſtit coram bo. memor. Duno-
zetto*.

Nec refert, quod nunquam eã fuerit inſi-
6 nuata, licet enim ad perfectionem donatio-
nis requiratur inſinuatio, adeout nullum
prorſus effectum obtineat antequam inſi-
nuetur, *l. donatio, §. in conſcribendis l. ſancimus,
§. ſi quod autem, Cod. de donationibus*. Attamen
7 id procedit in vera, & ſimplici donatione,
ſecus autem in donatione facta ab ingreſſuro
Religionem, quæ cum dicatur facta cauſa
mortis ciuilis, *Io. Andr. Abb. & Imol. in cap.
ſtatuimus de religioſ. Iaſ. in Auth. ſi qua mulier in
fin. C. de Sacroſ. Eccleſ. Menoch. de præſumptim.
lib. 3. præſumpt. 36. nu. 11.* & latè *Mauen. conſ. 57.
8 num. 1.* nulla indiget inſinuatione vt reſpon-
dit *Rota coram Buratt. deciſ. 461. num. 1. & per
totum, & in Aſculana hæreditatis 4. Aprilis 1650.
coram Reuer. P. Dom. meo Celſo*, cum alijs
pluribus adductis in præcitatis deciſionibus
cauſæ.

Nec ex eo, quod non fuerint ſeruatæ ſo-
lemnitates Statuti Ariminenſis in contracti-
bus minorum requiſita dici poteſt donationẽ
non fuiſſe perfectam, & completam, nàm vl-
trà quod ſatis eſſet reſpondere ſtatutum non
loqui de donationibus factis à cogitantibus
de ingreſſu in Religionem, tollitur obiectum,
9 quia ſtatutum habilitat minores ad contra-
hendum fauore proximorum vſque ad tertiũ
gradum, dummodò nec dolus, nec fraus de-
derit cauſam contractui, interuenerit iura-
mentum, & abſit minoris præiudicium, vt
in *rubric. de contract. & quaſi contract. mino-
rum*.

Vndè dum Ioſeph intuitu ingreſſus in Re-
ligionem medio iuramento donauit Franci-
ſcæ matri, & poſtquam mater deceſſiſ-
ſet Carolo fratri, & deſcendentibus pro con-
10 ſeruatione familiæ, nulla poteſt exindè con-
ſiderari fraus, aut læſio, cum tranſeuntes ad
11 Religionem ſoleant donationem facere, ne
deſerentes Mundum amplius ſolliciti ſint de
curis temporalibus ex notat. per *Marcabr. conſ.
30. num. 117. Neguſ. qu. 10. num. 10. Trentacinqu.
conſ. 13. num. 18. lib. 2.* & ità conſiderauit *Rota
in dicta Romana donationis 3. Iunij 1641. coram
Reuerendiſs. Tarraconen. & ità in poſtrema deciſ.
ſub die 1. Iun. 1654. §. primo poſt med. cor. Dunozett.*
12 Maximè cum donatio eſſet reuocabilis, qua-
tenus propoſitum profitendi non obtinuiſſet
effectum tam ex pacto adiecto in inſtrumento
eiuſdem donationis, quàm ex diſpoſitione
Sac. Concil. Tridentini ſeſſ. 25. cap. 16. vt etiam
fuit in proximè allegata *deciſione* ponderatum
§. non obſtat in fin.

13 Quæ quidem res iudicata, cum Franciſca
deceſſerit, tranſiuit in Carolum ſecundum
donatarium habentem eandem cauſam de-
fenſionis iuxta deduct. per *Scacc. de ſent. & re
iudicat. gloſſ. 14. quæſt. 2. num. 9. & qu. 12. nu. 27.
Peregr. de fideicomm. artic. 53. numer. 18. & ſeqq.
præſertim num. 24*.

Hinc facilis fuit reſolutio ſecundæ partis
concernentis reſtitutionem in integrum, nàm
cum validitas donationis liquidò reſultet ex
re iudicata per duas conformes latas aduerſus
Nicolaum cum executorialibus expeditis, cui
14 rei iudicatæ ſtandum eſſe ait *text. in l. 1. ff. de re
iudic. & ſcripſit Vulpian. in l. poſt rem iudicatam, ff.
15 eodem*, habetur enim pro veritate *l. res iudicata,
ff. de regul. iur.* & præſumitur ritè, & rectè per
omnia emanaſſe, *cap. cum inter. §. final. de ſentent.
16 & re iudic.* ceſſat proindè quælibet læſio, qua
ceſſante nulla ratio poſtulat, vt concedatur
beneficium reſtitutionis, *l. nam, & poſtea, §. ſi
minor, ff. de iure iurando, Abb. in cap. ex litteris
nu. 5. de reſtitut. in integr. Rota deciſ. 1. in nouis eod.
tit. in recent. deciſ. 731. nu. 1. coram Canal. dec. 194.
num. 2. & ſæpè in alijs*.

Et ità Carolo tantùm informante reſolu-
tum fuit.

BO-

BONO NIEN. FIDEICOMMISSI IOANNIS MARIÆ DE BOLOGNINIS.

Veneris 4. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Fructus debentur à die motæ litis, & conſtito de valore bonorum taxantur etiam quoad domos ad rationem legalem quinque pro centenario, quouſq; contrarium iuſtificetur, quæ contraria iuſtificatio non concurrebat in caſu deciſionis.

SVMMARIVM.

1 *Validitas mandati reſultat ex reuolutione actorum vbi apparet fuiſſe ſeruata omnia ſubſtantialia iudicij.*
2 *Poſſeſſor poſt motam litem conſtituitur in mala fide, & tenetur ad reſtitutionem fructuum.*
3 *Redditus bonorum ſtabilium taxari ſolent ad rationem quinque pro centenario.*
4 *Et ſic ſolent æſtimari Bononiæ.*
5 *Bonorum valore firmato facile eſt liquidare fructus ad rationem legalem.*
6 *Fructuum quantitas probatur leuioribus, quando conſtat in genere de illorum perceptione.*
7 *Bona non reddidiſſe ad rationem quinque pro centenario, probari debet ab allegante.*
8 *Teſtes non informanti fidem non merentur.*
9 *Penſiones domorum, & palatij calculari ſolent ad rationem quinque pro centenario.*
10 *Ad fructuum reſtitutionem tenetur non minus, qui habitat, quam qui locat palatium.*
11 *Habitatio palatij æquiparatur locationi.*
12 *A fructuum taxa ad rationem quinque receditur quando contrarium probatur.*
13 *Teſtes qui aliquid releuans non teſtificant, non attenduntur.*

DECISIO CLVI.

CONfirmarunt Domini mandatum Rotale relaxatum per R. P. D. meum Celſum pro reſtitutione fructuum perceptorum à die motæ litis conſtituentium ſummam librarũ 180306. 7. 13. ad fauorem Thadei de Bologninis contra Palmerios, & filios Hieronymi de Bologninis.

1 Nam validitas reſultat ex reuolutione actorum, vbi apparet fuiſſe ſeruata omnia ſubſtantialia iudicij *iuxta vulgatam deciſ. Caputaq. 262.* Iuſtitia verò remanet probata ex eo, quod cum dd. fratres de Bologninis, & Palmerij poſt litem contra eos vti poſseſsore bo-
2 norum contextatam fuerint conſtituti in mala fide non potuerunt facere fructus ſuos, ſed tenentur à dicta die illos reſtituere vt probat *text. in l. 3. ff. de interdict. l. 2. C. de fruct. & lit. expenſ. l. ſed etſi lege, §. ſi ante, ff. de petit. hæredit. & l. nemo, C. de acquir. poſſeſs. Rot. deciſ. 3. num. 1. & ſeqq. par. 7. recent. & in Eugubina Emphytheuſis 16. Febr. præteriti coram Me.*
Hanc autem reſtitutionem faciendam eſse
3 ad rationem quinque pro centenario, vt communiter redditus bonorum ſtabilium taxari ſolent comprobat *gloſ. in Authent. perpetuò, C. de Sacroſ. Eccleſ. Neuizan. conſ. 74. numer. 5. Cyriac. controu. 163. num. 24. Rot. in recent. dec. 552. nu. 2. par. 2. & deciſ. 135. nu. 18. par. 6.* Maximè cum
4 ad hanc eandem rationem Bononiæ æſtimati conſueuerint, vt teſtatur *Rot. in deciſ. 571. ſub num. 6. par. 3. recent. & in Bononien. Pecuniaria 2. Iunij 1666. coram ſa. mem. Innocentio X. alijſque cumulatis fuit dictum in deciſione huius cauſæ 5. Aprilis 1658. coram Reuer. P. Domino meo Celſo.*
Non obſtat exceptio illiquidatis, nam cum
5 valor bonorum aliàs firmatus fuerit in libris 258806. iuxta relationem periti Saxi ab eiſdem Palmerijs, & Bologninis approbatam, & exhibitam dum ageretur de detractionibus, vt deducitur in *deciſ. coram Reuer. D. meo Cerro Decano, edita ſub die 26. Iunij* 1654. facile exinde fuit firmare etiam liquidationem fructuũ iuxta taxam legalem abſque vlteriori iuſtifi-
6 catione, quoniam ad hunc effectum tanquã difficilis probationis conſtito de perceptione fructuum in genere ſufficiunt leuiores probationes, etiam ex coniecturis, & præſumptionibus deſumptæ, vt docuit *Bald. in l. 1. nu. 22. C. de fructib. & lit. expenſ. Rot. in recent. deciſ. 479. num. 2. part. 2. deciſ. 522. num. 13. part. 5. & coram Seraph. deciſ. 1132. num. 1.* Itaut in alle-
7 ganti quod bona tanti non reddiderint probandi onus incumbebat, *l. generaliter, §. pretium in fin. ff. de fideicomm. libert. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 33. num. 2. Rota deciſ. 92. in fin. part. 1. diuerſ. & deciſ. 287. numer. 15. part. 5. recent.*
Cui non aduerſantur teſtes nuper exami-
8 nati ſiquidem iſti ſolum deponunt, quod bona ſtabilia Bononiæ reddere ſolent quatuor, quinque, & ſex pro quolibet centenario: ſed cuius qualitatis, & capacitatis exiſtant bona, de quibus agitur, & quot fructus ferant ſingulis annis fatentur ſe penitus ignorare, ideò tanquam non informanti non merentur fidẽ *Bald. in l. 3. numer. 41. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll. Alexand. conſil. 148. num. 9. lib. 5. Rot. deciſ. 317. numer. 19. part. 4. tom. 2. recent. & coram Eminentiſs. Dom. Cardinali Otthobono deciſ. 71. num. 4.*
Ex iiſdem ceſſat obiectum, quod liquida-
9 tio ſit exceſſiua quoad penſiones palatij, cum etiam penſiones domorum calculari ſoleant ad rationem quinque pro centenario, vt firmauit *Rot. coram Caualer. deciſ. 387. num. 4. in recent. deciſ. 340. numer. 3. part. 6. & in Romana Fideicomm. de Spiritibus 12. Decemb. 1644. cor. b. m. Bichio,* et in terminis bonorum Bononiæ fuit dictum in *deciſ. 571. numer. 5. & 6. part. 3. recent.*
Nec releuat, quod palatium non fuerit lo-
10 catum, quia cum in eo habitauerint filij dicti Hieronymi, & Palmerij proindè iuſtè fuerunt condemnati ad reſtitutionem pẽſionum
11 non ſecùs, ac ſi locatum fuiſset cum habitatio æquiparetur locationi, *Bald. in l. in ſumma 65. §. in frumento, ff. de condict. indebit. & dixit Rota deciſ. 193. num. 11. coram Eminent. D. Card. Otthob.*

Et-

12 Et licet talis conſuetudo, & ſolitum ta-
xandi penſiones domorum locum non ha-
beat quando conſtat de veritate, & probatio-
ne in contrarium, attamen huiuſmodi pro-
13 batio in præſenti non adeſt, nec deduci poteſt
ex teſtibus ſupradictis, vt prætenditur, quia
neque quoad hoc, aliquid, quod releuet te-
ſtificantur.

Et ità fuit reſolutum pro confirmatione mandati Rotalis vtraque parte informante.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ 7. *Iun.* 1660.

ARGVMENTVM.

Quantitas debiti probatur relatione periti de conſenſu partium iudicialiter electi, à qua non fuit appellatum: læſio non præſumitur in ſubhaſtatione valida, & excluditur relatione peritorum.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis compellit obligatum ad ſolutionem.*
2 *Relationi periti iudicialiter, & de conſenſu partium electi omnino ſtandum eſt.*
3 *Relationi periti, à qua quis non appellauit cenſetur acquieuiſſe.*
4 *Spolium iudiciale non impedit, quin iudicium ex integro inſtituatur pro conſequutione crediti.*
5 *Pretium oblatum præſumitur iuſtum, quando Iudex validè proceſſit ad ſubhaſtationem.*
6 *Subhaſtationis validitas reſultat ex præſumptione iuris, & reuolutione actorum, ex quibus appareat ſeruata fuiſſe omnia de ſtylo loci requiſita.*
7 *In ſubhaſtationibus attenditur ſtylus loci.*
8 *Læſio non probatur teſtibus diſcordibus, & deponentibus de proprio iudicio, non ſecundum communem æſtimationem.*
9 *Peritis potius, quam teſtibus ſtandum eſt circa læſionem ſubhaſtationis.*

DECISIO CLVII.

IN inſtrumento venditionis domus factæ vſque de anno 1611. per Ceciliam tutricem Ioannæ, & Eliſabetthæ, ac aliorum de Turrinettis Paulo, & Philippo de Vadis pro ſcutis 3200. emptores ad computum pretij ſolutis ſcutis tercentis, & pro totidem accollatis nonnullis debitis, promiſerunt reliqua ſcuta 2600. ſoluere infra terminum quatuor annorum, & in fine cuiuslibet anni ratam ad effectum ex illis redimendi duos cenſus ſcut. 400. & ſatisfaciendi Patribus Sancti Caroli ad Catinarios de legato ſcutorum 300. & Societati Sanctiſſimæ Conceptionis de alio ſcutorum 200. Reſiduum verò inueſtiendi pro euictione, & interim voluerunt teneri ad fructus recompenſatiuos ad rationem quinque pro centenario durante quadriennio, ab indè verò citrà ad rationem quinque cum dimidio.

Pro reſiduo ſortis, & fructibus anno 1632. obtinuerunt venditores extrà Curiam contra Vados emptores deliberari tot bona ſtabilia, quæ deliberatio cum fuerit anno 1640. reuocata ab A. C. ex integro coram eodem egerunt Virgilius, & Victoria de Caſalibus hæredes ſupradictarum Ioannæ, & Eliſabetthæ, & obtinuerunt relaxari mandatum ad eorum fauorem in ſcutis 719. 37. pro reſiduo ſortis, & in ſcutis 358. pro fructibus. Commiſſa deinde cauſa appellationis in Rota, & propoſito per me dubio, an, & pro qua ſumma ſit relaxandum mandatum DD. reſponderunt illud eſſe relaxandum in ſcutis 719. 37.

Et moti ſunt ex relatione Periti iudiciali-
ter, & de conſenſu partium electi, qui in ſe-
cundo calculo perpenſis rationibus hinc inde
latè deductis declarauit Vados remanere de-
bitores in dicta ſumma pro reſiduo ſortis,
1 vnde in vim eorum obligationis etiam ſub
forma Camerali adiecta in inſtrumento ven-
ditionis compellendi ſunt ad ſolutionem ex
adductis per *Galleſ. de obligat. Camerali part.* 1.
quæſt. 1. *numer.* 8. *Caſſad. deciſ. vnica de mut.
petit. Mohed. deciſione* 1. *de except.*, & *Rota
deciſione* 202. *nu.* 1. *poſt Zacch. ad eundem Gal-
leſ.*

2 Eo facilius, quia non ſolum peritus fuit
iudicialiter, & de conſenſu partium electus,
quo caſu illius relationi omnino ſtandum eſt,
vt probat *Abb. in cap. propoſuiſti num.* 4. *ibique
Felin. num.* 5. & 6. *de probat. Rot. deciſ.* 209. *nu.* 6.
ad fin. & *deciſ.* 526. *numer.* 1. *part.* 4. & *deciſ.* 129.
num. 6. *par.* 5. *recent.* ſed etiam à relatione illius
3 nullatenus fuit appellatum, ideò pars cenſe-
tur præfatæ relationi acquieuiſſe, *Rot. deciſ.*
393. *numer.* 2. *part.* 4. *recent.* & *in Firmana Prædij
26. Iunij* 1643. *coram Reuerendiſſimo Compoſtel-
lano.*

Nec releuat exceptio ſpolij ex eo, quod
cum anno 1632. debitum eſſet ſolummodò
ſcutorum 667. nihilominus fuerit obtentum
mandatum pro ſcutis 1369. cum ſubſequuta
ſubhaſtatione, & deliberatione bonorum,
nam admiſſo etiam citra veri præiudicium,
quod fuerit commiſſum ſpolium, cum illud
4 non fuerit violentum, ſed iudiciale talis ex-
ceptio non impedit, quò minus Caſales po-
tuerint nouum iudicium inſtituere pro con-
ſecutione crediti, in quo Vadi remanebant
debitores, iuxta doctrinam *Io. Andreæ in cap.
frequens de reſtit. ſpoliator. lib.* 6. *num.* 5. *verſ. non
tamen contra eum*, & *dixit Rota in Romana Syluæ,
ſeu crediti dotalis* 21. *Iun.* 1630. *coram b.m. Cardin.
Veroſpio iun. confirmata* 1. *Dec.* 1631. *coram eodem
apud Poſth. de ſubhaſtat. deciſ.* 88. *numer.* 2. & *ſe-
quentib.*

Minus altera exceptio læſionis, quod bona
non fuerint ſubhaſtata ſecundum eorum ve-
rum valorem, quia licet regulariter ex ſubha-
ſtatione res non dicatur vendita iuſto pretio,
5 fallit tamen quando Iudex ad ſubhaſtatio-
nem validè proceſſit, tunc enim pretium
oblatum præſumitur iuſtum itaut aſſerenti

con-

ed by

contrarium incumbat onus probandi, *Surd. conſ.256. num.4. Fontanell. deciſ.65. num.1. Rota deciſ.695. & 705. vtrobique num.1.cum ſequentib. coram Merlin.*

Validitas reſultat vltra iuris præſumptio-
6 nem ex reuolutione actorum, ex quibus apparet fuiſſe ſeruata omnia de ſtylo loci requi-
7 ſita, qui in ſubhaſtatione eſt attendendus, *Guidopap. deciſ.22.num.1. in fin. verſic.ſed contrarium, Rota coram Buratt. deciſione 675. numer. 1. & penes Poſth. de ſubhaſtat. deciſione 34. numer. 17.*

Nec contrarium probatur, vt prætenditur ex teſtibus exaduerſo examinatis, quia non
8 ſunt inter ſe concordes, & deponunt de proprio iudicio, non autem ſecundum communem exiſtimationem, vt neceſſe eſt ad probandam læſionem, vt docuit *Bartol. in l.pretia rerum ſub num.2. ibique Alex. num. 11. ff. ad leg. falcid. & dixit Rota deciſ.648. num.3. part.1. rec.*
9 & vlterius eorum depoſitio eliditur ex relatione trium peritorum iuxta quam facta fuit ſubhaſtatio, quibus potius, quam teſtibus eſt ſtandum, *Dec. conſil. 489. numer. 12. Honded. conſil. 31. numer.46. lib. 1. Rota coram ſa. memor. Gregor. deciſ.161. num.7. & ſeq. Seraph. dec. 665. num. 7.*

Pro fructibus tamen etiamſi fuerint à Perito liquidati DD. noluerunt capere reſolutionem differentes illam ad particularem diſputationem.

Et ita concluſum fuit relaxandum eſſe mandatum pro reſiduo ſortis tantùm ſine præiudicio fructuum vtraque parte informante.

Confirmata vt infrà deciſ. 234.

ROMANA RETROVENDITIONIS DOMVS.

Mercurij 9. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Ius redimendi quandocunque poſt quinquaginta annos remanet præſcriptum, & eo minus competit ei qui non adiuit imo repudiauit hæreditatem venditoris: repudiatio quando dicatur facta cum ſufficienti mandato, & ſolutiones debitorum quando non probent aditionem.

SVMMARIVM.

1 *Pactum redimendi quandocunque poſt lapſum quinquaginta annorum remanet præſcriptum.*

2 *Ius redimendi, quod non competebat defuncto, nec poteſt competere eius hæredi.*

3 *Repudiatio vnde inducatur.*

4 *Hæreditas ſemel repudiata amplius adiri non poteſt.*

5 *Repudiatio cenſetur de mandato principalis proteſtata à Procuratore, qui in termino citationis factæ principali comparuit, & proteſtatus eſt.*

6 *Repudiatio ratificata à principali perinde eſt, ac ſi dediſſet mandatum ſpeciale ad repudiandum.*

7 *Mandatum præſumptum reſultat ex productione iurium, quæ aliter quam à principali haberi non poterant.*

8 *Solemnitates* Statuti Vrbis cap.151. numer.1. *non requiruntur in actibus publicis, & iudicialibus.*

9 *Aditio non probatur ex termino ſuſcepto abſque qualitate hæreditaria, & ſolutione facta ab inquilino, ad quam ſoluens vti poſſeſſor domus tenebatur.*

10 *Apoca priuata non habens requiſita l. ſcripturas,* C. qui pot. in pign. hab. *non probat ſolutionem.*

11 *Enunciatiua per alium emiſſa non probat aliquem eſſe hæredem.*

12 *Aditio hæreditatis præſertim damnoſa non reſultat ab actibus æquiuocis.*

13 *Reſtitutio in integrum aduerſus non aditam hæreditatem declarans hæreditatem non fuiſſe aditam.*

14 *Reſtitutio in integrum ad adeundam hæreditatem datur filijs intra triennium, & non vltra.*

15 *Reſtitutio in integrum per quadriennium poſt triennium non datur filijs maioribus.*

16 *Pro credito dotis maternæ qui elegit ſatisfactionem in certis bonis non poteſt aliquid prætendere ſuper alijs.*

DECISIO CLVIII.

CVm ſcribentes pro Franciſca Moranda non acquieſcerent duabus deciſionibus, quibus fuit reſolutum non eſſe locum retrouenditioni domus, propoſui iterum cauſam, & tertio etiam Domini ſteterunt in deciſis.

Non poteſt enim Franciſca poſt lapſum quinquaginta annorum, & vltra à die, qua fuit facta venditio domus à Iacobo Morando eius patre vſque ad diem motæ litis amplius
1 agere ad retrouenditionem vigore pacti redimendi, cum illud per ſpatium tanti temporis remanſerit præſcriptum nonobſtante clauſula, *ſemper, & quandocumque*, vt comprobat *Menoch. conſ.962. num.30. & ſeqq. Mart.conſ.81. à num.1. Surd. deciſ. 2. num. 7. Grat. diſcept. for. cap.2. num.1. & ſeqq.* & hanc opinionem pluries amplexa fuit *Rota vt coram Seraphin. deciſ. 1360. numer.11. in Reatina Tenutæ 12. Decembris 1658. coram Pamphilio cum alijs pluribus in priori deciſione adductis ſub die 17. Iun. 1657. coram Me.*

Neque aduerſus hanc præſcriptionem iuuari poteſt beneficio reſtitutionis in integrum ex eo, quod præſumatur ipſam tanquam mulierem,& hæredem ignoraſſe dictum pactum redimendi, nam iudicium retrouenditionis non fuit intentatum ab illa tanquam hærede Iacobi patris, ſed vti hærede Alexandri fratris, qui hæreditatem Iacobi expreſsè repudiauit &
2 vnde ſicut hodie non poſſet Alexander ſi viueret dictam domum redimere, ita etiam non poteſt redimere Franciſca eius hæres, *l. cum*

à matre

à matre, C. de rei vendicat. l. in omnibus, §. non debeo, ff. de regul. iuris, & Aym. de antiquit tempor. part. 2. ſub numer. 21. & part. 1. §. ampliatur num. 22.

Imò non ſolùm Alexander, ſed etiam ipſa 3 repudiauit hæreditatem paternam, quoniam citata à creditoribus ad ſoluendam debita hæreditaria de anno 1638. & 1650. exhibuit repudiationem factam ab Alexandro, & proteſtata fuit non eſſe, nec eſſe velle hæredem, itaut fuerit deputatus Curator hæreditati, 4 ideò cum ſemel recuſauerit hæreditatem nequit ad eam amplius aſpirare, ex regula quod hæreditas ſemel repudiata amplius adiri non poteſt, *l. ſi quis ſuus, C. de repud. hæred. l. iuris ignorantia, Cod. de iuris, & fact. ignorantia, Ruin. conſil. 157. num. 2. verſic. ſed prædictis non obſtantibus lib. 3. Cyriac. controuerſ. 224. numer. 36. Rot. deciſ. 323. numer. 1. & ſequentib. part. 6. recent.*

Neque obſtat, quod talis proteſtatio facta fuerit à Procuratore non habente ſpeciale mandatum, quia dum in termino citationis ad declarandum an ſit, & eſſe velit hæres, 5 Procurator, qui erat etiam patruus illius, comparuit, cenſetur ipſam habuiſſe notitiam dictæ citationis, & ex tunc mandatum dediſſe præſumitur, non quod ſuo marte ille comparuit *Felin. in cap. cum ſit Romana num. 15. de appellat. Rot. deciſ. 142. numer. 38. apud Scacc. de appellat. ſecundum Venetam impreſſionem*, maximè cum paſſa fuerit deputari Curatorem hæ- 6 reditati tanquam iacenti, hinc enim dicitur ratificaſse dictum actum repudiationis perindè, ac ſi dediſſet mandatum ſpeciale, *l. ſi pupilli, §. item quæritur, ff. de negot geſt. l. final. C. ad Macedonian. Oſaſcb. deciſ. 58. num. 11.* Vel ſal- 7 tem ex productione repudiationis Alexandri, & ſororum, nec non inſtrumenti quietantiæ dotis aliorumque iurium, quæ aliter haberi non potuerunt, quam ab ipſa Franciſca non poteſt controuerti adeſse mandatum præſumptum, *Aym. conſ. 80. numer. 5. Rot. apud Millin. deciſ. 278. num. 3. cum alijs allegatis in decisione 7. Iun. 1657. §. nec obſtare, & 30. Maij 1659. §. nec dicatur coram Me.*

Nec etiam obſtat, quod repudiatio fieri non potuerit ſine ſolemnitatibus *Statuti cap. 151. lib. 1.* quia ſtatutum habet locum in acti- 8 bus priuatis, & extraiudicialibus, non autem in actibus publicis, & iudicialibus, in quibus fraus à ſtatuto conſiderata non præſumitur, vt firmauit *Rot. in Peruſina Terrarum deciſ. 54. num. 13. penes Gilian. ad ſtatut. Peruſin. adducta in deciſ 301. num. 9. coram Buratto*, præſertim dum verſamur in hæreditate damnoſa, & alias repudiata à fratre, & ſororibus.

Aditio verò, quæ deducitur ex actibus antecedentibus obſtare non poteſt, ſiquidem 9 quod Franciſca de anno 1624. citata tanquam hæres patris ad ſoluendum fructus vnius cenſus ſuſceperit terminum, & ſoluerit nihil releuat. Tum quia ſuſceptio termini non continet qualitatem hæreditariam, tum quia illa tenebatur ſoluere vti poſſidens domum cenſuam, tum quia ſolutio non fuit facta ab ipſamet Franciſca immediatè, ſed ab Inquilino, vt ex lectura, & aduertit *Ruin. conſ. 113. num. 5. & 6. lib. 3. Gratian. diſcept. for. cap. 694. numer. 30. Rota coram Buratt. deciſ. 207. n. 12.*

Altera verò ſolutio facta de anno 1638. non 10 iuſtificatur niſi per apocam priuatam factam à quodam Vergilio, quæ cum non habeat requiſita *l. ſcripturas C. qui potior in pignor. habeant.* non eſt habenda in conſideratione, præſertim quia enunciatiua, quod Franciſca ſit hæres 11 emanauit ab eodem Virgilio, quæ propterea non importat aditionem, cum hic non potuerit efficere illam hæredem *Mantic. de coniectur. lib. 12. tit. 11. in fin. Rota. coram ſ. m. Gregor. dec. 460. n. 2.*

Demum alia ſolutio facta Camillæ Gabrielliæ pariter facta fuit ab inquilinis, & Franciſca tenebatur dictum debitum ſoluere tanquam hæres Alexandri, qui prò patre ſe obli- 12 gauerat, adeò vt omnes prædicti actus ſint æquiuoci, & non concludentes, nec apti ad inducendam aditionem præſertim hereditatis damnoſæ *per tex. in l. ſi pupillus §. final. & l. pro hærede ff. de acquir. hæreditat. Cyriac. controu. 139. num. 47. Rota coram Merlin deciſ. 353. num. 3. & in Romana, ſeu Vrbeuetana pecuniaria 16. Maij 1646. cor. Reu. Tarraconen.*

Sed ceſſat omnis difficultas ex reſtitutione in integrum vltimo loco petita per eandem 13 Franciſcam de anno 1656. aduerſus non aditam hæreditatem, quæ procul dubio declarat, quod per ſolutiones prædictas nunquam voluit adire, nec habuit animum adeundi, & iſta confeſſio præualet cuicunque probationi in contrarium *l. cum te C. de tranſactionibus l. generaliter C. de non numerata pecunia cap. per tuas de probat.* quod etiam fuit ponderatum in alijs deciſionibus.

Nec quidquam facit, quod hæreditas adhuc iaceat, & ideò alio non adeunte poſſit ſaltem ab ipſa adiri per viam reſtitutionis prædictæ, quia cum poſt factam repudiationem elapſi ſint tot anni non competit amplius hoc bene- 14 ficium, quod conceditur à lege filijs ſolùm intra triennium *iuxta text. in l. final. C. de repud. & abſtinen. heredit. Mantic. de coniectur. lib. 12. tit. 10. num. 21. Bart. de ſucceſſ. tit. 2. de adit. & repud. lib. 11. Rota coram Pen. deciſ. 1541. num. 1.* nec 15 intrat beneficiū reſtitutionis intra aliud quadriennium attento, quod Franciſca eo tempore erat maior viginti quinque annorum, non autem minor nullum in hoc habens priuilegium, *vt per Add. de reſtit. in integr. part. 1. quæſt. 10. n. 26.*

Ad id, quod dicebatur de credito dotali, quod ſcilicet Franciſca habeat hypothecatum hoc ius redimendi vti creditrix dotis maternę reſponſum fuit illam pro dicto credito habere 16 domus paternas ſuper quibus Alexander eius frater declarauit velle conſequi dictum creditum, & proinde non poſſe aliquid vlterius petere, nec prætendere.

Ex ijs itaque & alijs adductis in præteritis deciſionibus deciſum fuit ſtandum eſſe in deciſis vtraque parte informante.

INTERAMNEN. IVRISPATRONATVS.

Veneris 18. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus dicitur gentilitium, quando ſpatio centum, & vltra annorum præſentarunt dumtaxat omnes maſculi de familia in capita præſentando nepotes ex propria perſona cum patruis, & filij ſimultaneæ cum patribus, ad quem effectum alia adducuntur argumenta reiectis ijs, quæ in contrarium afferebantur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus gentilitium eſt commune omnibus de familia.*
2 *Iuſpatronatus arguitur gentilitium, quando ſpatio centum, & vltra annorum omnes, & ſoli maſculi præſentarunt nulla facta mentione quotæ hæreditariæ.*
3 *Præſentationes nepotum proprijs nominibus, & abſque vlla differentia ſimul cum patruis indicant iuſpatronatus gentilitium.*
4 *In iurepatronatus hæreditario nepotes repræſentant Procuratorẽ, & pro vna voce computantur, quando præſentarunt ſimul cum patruis.*
5 *Iuſpatronatus cuius vigore filij præſentarunt ſimul cum patre arguitur gentilitium.*
6 *In iurepatronatus hæreditario proximiores præferuntur remotioribus.*
7 *Iuſpatronatus non eſt hæreditarium quando præſentat filius, qui non eſt hæres patris, vtpotè capitaliter banniti.*
8 *Iuſpatronatus apparet gentilitium, quando præſentantes illud appellant eorum familiæ.*
9 *Hiſtoria familiæ cum fundetur in fama, & agatur de iurepatronatus, cuius initij memoria non habetur, probat iuſpatronatus eſſe gentilitium.*
10 *Iuſpatronatus, cuius vigore vlla fœmina, vel extraneus nunquam præſentarunt, arguitur gentilitium,*
11 *Amplia etiamſi adeſſet ſtatutum excluſiuum fœminarum, quia adhuc non ceſſat inuerisimilitudo.*
12 *Præſentantibus filijs nomine proprio in capita arguitur iuſpatronatus eſſe gentilitium.*
13 *Præſentatio non dicitur facta in ſtirpes, ſed in capita quando omnes equaliter præſentarunt nulla facta mentione quotæ hæreditariæ.*
14 *Iuſpatronatus gentilitium licet regulariter ſpectet ad proximiorem, ex obſeruantia tamen remotiores poſſunt cum proximioribus conuenire ad præſentandum.*
15 *Præſentatio facta per aliquos vti filios, & Procuratores Patris dicitur facta non ſolum nomine procuratorio, ſed etiam proprio, & filiali, & numer. 18.*
16 *Dictio, vti, ſtat declaratiuè.*
17 *Dictio, etiam, iuncta dictioni, & auget diſpoſitionem.*
19 *Præſentatio facta nomine hæreditario longe ante centum annos declaratur à ſubſequentibus factis iure gentilitio, vt ſtet demonſtratiuè pro hæredibus ſanguinis.*
20 *Iuſpatronatus de cuius initio memoria non extat præſumitur potius gentilitium, quam hæreditarium.*
21 *Iuriſpatronatus qualitas reſultat ex vltimo ſtatu.*
22 *Contra iuriſpatronatus qualitatem, pro qua ſtat vltimus ſtatus, non admittitur probatio præſumptiua, ſed certa per confeſſionem partis, rem iudicatam vel inſtrumentum publicum.*

DECISIO CLIX.

DOmini iterum reſponderunt iuſpatronatus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Papineæ nõ eſſe hæreditarium, ſed gentilitium, & conſe-
1 quenter commune omnibus de familia deCaſtellis *ad tex. in l. cum ita §. in fideicommiſſo de legat. 2. Viuian. de iure Patronat. lib. 4. cap. 9. nu. 36. & lib. 14. cap. 2. num. 42. & 43. Rota in Perusina iuriſpatronatus 10. Iunij 1602. coram Litta apud eundem Viuian. d. lib. 4. cap. 9. n. 55.*

Quia viſum fuit ſubſiſtere fundamentum alterius deciſionis æditæ 23. Iunij 1650. quod
2 cum anno 1538. vſque in præſens omnes, & ſoli maſculi præſentauerint nulla facta mentione quotæ hæreditariæ reſultat ex tali obſeruantia euidens argumentum qualitatis gentilitiæ, & præſentandi in capita, quia ficuti eſt impoſſibile, quod omnes eſſent æqualiter hæredes primi fundatoris poſt tempus immemorabile, ita repugnat veriſimilitudini quod ſi præſentaſſent iure hæreditario, & in ſtyrpes non expreſſiſſent quotas, & vncias pro quibus præſentabant ad diſtinctionem, & differentiam vnius Patroni ab alio, ſine qua non poteſt euitari confuſio vt inquit *gloſ. in Clemẽt. plures de iure patronat. & conſiderauit Rota in Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1603. pariter apud Viuian. lib. 4. cap. 1. poſt num. 71. verſ. tertio quia & in Bononien. Beneficij 26. Februarij 1652. §. eſt igitur coram R. P. D. meo Albergato.*

Præſertim quando, vt hic adminicula plura concurrunt, ſiquidem Ioſeph, & Agabitus anno 1561. præſentarunt, ſeu reſignationi factæ in perſonam Franciſci Valentini con-
3 ſenſerunt inſimul cum Georgio, & Iulio patruis, qui duo nepotes licèt repræſentarent Marcum Antonium eorum Patrem, tamen ipſi non præſentarunt ex vna parte, & patrui pro eorum portionibus ex altera, ſed præſentarunt proprijs nominibus expreſſis abſque aliqua differentia, quæ forma præſentationis cum ſit perſonaliſſima deſignat iuſpatronatus eſſe gentilitium, vbi enim fuiſſet hæreditariũ
4 Patrui habuiſſent duas tertias, nepotes verò pro vna tantum voce patris, non autem pro dimidia præſentare potuiſſent *d. Clementina plures de iure patron. Lambert. eodem tract. part. 2. lib. 2. quæſt. 1. art. 25. verſ. 2. pro iſta parte Rota coram Buratt. deciſ. 138. num. 4. & fuit ponderatum in præterita §. clarius educitur.*

Imo non ſolùm Patrui, & nepotes, ſed etiam pater, & filij conuenerunt ad præſentandum nam anno 1607. Marcus Caſtellus adhuc

adhuc viuens præſentatus fuit à Ioanne Fran-
5 ciſco Gabriele, & Honuphrio vna cum Ioanne Baptiſta ipſorum Patre, quod non niſi in iure patronatu gentilitio permittitur, cum alias filius non poſſit in eo admitti tanquam compatronus viuente patre, *Cardinalis in dicta Clementina plures Roch. de Curt. tract. eodem verbo compatroni quaſt. 7. num. 19. ad fin. Viuian. lib. 14. cap. 2. num. 51. Grat. diſcept. for. cap. 521. num. 23. Rota coram Merlin. deciſ. 563. num. 14. cum alijs in alia relatis §. eoque magis.*

Nec non fuerunt admiſſi Annibal, & Ale-
6 xander deſcendentes ex alio columnello, qui admitti non debuiſſent, ſi patronatus fuiſſet hæreditarius, cum eo caſu proximiores remotioribus præferantur *d. l. cum ita §. in fideicommiſſo ff. de legat. 2.* cuius diſpoſitio habet locum in iurepatronatus *Bald. conſ. 1. num. 8. lib. 3. Grat. d. cap. 521. nu. 30. cum ſeq. & Viuian. vbi ſupra lib. 4. cap. 1. poſt num. 71. verſ. 2. principaliter*, maxi-
7 mè quia Alexander non fuit hæres Scipionis Patris vtpotè capitaliter banniti, ex quo apparet non fuiſſe habitam rationem qualitatis hæreditariæ *Couar. var. reſolut. cap. 18. num. 8. lib. 1. Grat. d. cap. 521. num. 35. & ita deduxit Rota coram Merlin. dec. 563. n. 13.*

Prout habitam fuiſſe rationem qualitatis patronatus gentilitij apparet ex eo, quod tam
8 Ioannes Baptiſta vna cum filijs, quam Annibal nomine ſuo, & Alexandri nepotis dixerunt, quod præſentabant ad iuſpatronatus ſuæ familiæ, vt ex epiſtola Ioannis Baptiſtæ ſcripta filijs ibi „ *Vaca il Beneficio di S. Maria, è noſtro iuſpatronato*, & ex alia Anibalis Procuratori tranſmiſſa ibi, *Iuſpatronato di caſa mia*, Denominationes enim huiuſmodi denotant illos qui præſentarunt agnouiſſe iuſpatronatus pro familiari, & gentilitio, vt ponderat *Gabr. conſ. 196. num. 10. Rota in Aquilana iuriſpatronatus 1. Febr. 1651. § qua clarius coram R. P. D. meo Papien.* præcipuè ponderatis verbis illis *noſtro*, *e mio* replicatis in inſtrumentis per ipſum met Marchionem Iulium cum expreſſione immemorabilis, quæ æquipollent taxatiuæ, vt in terminis fuit dictum *in Leodien. Beneficij Sanctiſſimæ Trinitatis 27. Iunij 1626. coram Cardinali Virili.*

Conſtat quoque ex hiſtoria eiuſdem familiæ in ea adeſſe hoc iuſpatronatus tanquam gẽ-
9 tilitium, & familiare, quæ cum fundetur in fama, & verſemur in iurepatronatus, cuius initij memoria non habetur optimè probat *gloſ. in cap. cum cauſam verbo teſtes de probationibus* ſicuti admodum eſt veriſimile, quia agitur de Eccleſia Archipræsbiterali, cui aliæ ſeptem Eccleſiæ ſubijciuntur, & ſic de patronatu valde honorifico, vt reſpondit *Rota in Capuana Abbatia 5. Maij 1659. § dictoque coram me.*

Nec vnquam contingentibus vacationibus
10 vllus extraneus, vel aliqua fœmina præſentauit, quod eſſet moraliter impoſſibile, ſi iuſpatronatus fuiſſet hæreditarium, cum à communiter accidentibus iura hæreditaria non ſemper conſeruentur in eadem familia, quæ coniectura iuncta cum aliis plurimum confert ad dignoſcendam naturam, & qualitatem iuſpatronatus, vt præter allegatos in alia deciſione fuit conſideratum *in dicta Capuana Abbatie confirmata 16. Ianuarij præteriti §. comprobatur coram me.*

Nihil ſuffragante ſtatuto excluſiuo fœmi-
11 narum, vel quod non probetur extraneos, ſeu fœminas extitiſſe, quia neutrum tollit inueriſimilitudinem, quod ſi iuſpatronatus fuiſſet hæreditarium aliqua fœmina, vel extraneus non præſentaſſet, vt conſiderauit *Rota in Cremonen. Præpoſituræ 23. Maij 1644. coram Em. D. Card. Cerrado.*

Ea autem, quæ fuerunt aliàs deducta, & nunc repetuntur pro ſtatu, & qualitate hæreditaria non ſubſiſtere, aut releuare viſa ſunt.

Primum etenim, quod præſentatio facta de anno 1538. in perſonam Angeli Tauani non concludat patronatum fuiſſe gentilitium ex quo Iulius Georgius, & Marcus Antonius, qui præſentarunt eſſent omnes ęque filij, & hęredes Agabiti, ſicque pręſentatio ſit referibilis patronatui tam gentilitio, quam hęreditario, ceſſat ex eo, quod illi præſentarunt
12 nomine proprio tanquam ſinguli iuxta numerum perſonarum in capita, vt patet ex lectura eiuſdem pręſentationis, ideoque conuincitur iuſpatronatus eſſe gentilitium, & nõ hæreditarium, aliàs enim diuidi non potuiſſet in capita, nec competijſſent tot voces, quot erant perſonę vt probatur *in dicta l. cum ita §. in fideicommiſſo ff. de legatis 2. Lotter. de re beneficiar. lib. 2. quaſt. 11. num. 123. Rota d. deciſ. 183. num. 4. & 16. apud Buratt. & deciſ. 798. num. 13. apud Merlin. cum alijs adductis in præterita §. obſeruantia.*

Alterum, quod pręſentatio facta à Patruis, & nepotibus ſit intelligenda facta à patruis pro duabus tertijs, à nepotibus verò pro altera tertia in hęreditate Patris illis obuenta tol-
13 litur ex lectura pręſentationis, in qua legitur omnes ę qualiter pręſentaſſe iuxta numerum perſonarum in capita nulla habita ratione quotę, vel ſucceſſionis hęreditarię, nihil referente, quod ius pręſentandi in patronatu
14 gentilitio ſpectare non poſſit, niſi ad proximiorem de familia ex deductis *in deciſione 285. num. 9. par. 5. recent. & reaſſumit Lotter. lib. 2. qu. 11. num. 124.* quia hoc non impedit quo minus ex vſu, & obſeruantia remotiores cũ proximioribus conuenire poſſint ad pręſentandum, *vt in dicta Florentina de Ricaſolis 10. Martij 1603. in fine, & declarat idem Lotter. vbi ſupra num. 125. in fine, & Grat. cap. 521. nu. 29.*

Tertium, quod non probetur factam fuiſſe pręſentationem à filijs nomine proprio, ſed quod ſolum vti Procuratores patris pręſentauerint, nec etiam videtur ſubſiſtere. Nam
15 vtroque nomine fuiſſe factam deducitur ex verbis ibi, *vti filij, & Procuratores*, & ex edicto ſucceſſiuè publicato, in quo aſſeritur coram Vicario comparuiſſe Gabrielem Ioannẽ Franciſcum, & Honuphrium filios, & Procuratores Ioannis Baptiſtę vti Patronos, & iuſpatronatus habentes, ac pariter ex quo Ordinarius inſtituit Marcum Caſtellium ab ipſis pręſentatum ſpreta proteſtatione vnius ex cõpatronis, quod filij non erant admittendi, quin imò cum expreſſione, quod ille fuerat

præſentatus per Gabrielem Ioannem Franci-
ſcum, & Honuphrium filios dicti Ioannis Ba-
ptiſtæ, & eius etiam Procuratores, ac Ani-
balem, & Alexandrum vti omnes veros pa-
tronos, ex quibus negari non poteſt quin filij
præſentauerint, & approbati fuerint tanquam
16 patroni illa namque dictio *vti* ſtat ibi decla-
ratiue, quod ſcilicet filij præſentarunt tanquã
patroni, & de familia, non autem limitatiuè
ſolum tanquam Procuratores patris, vt dixit
Rota coram Merlino deciſ. 750. num. 3. verſ. non ad legitimè, & deciſ. 136. num. 5. poſt Vivian., & hoc
idem comprobant verba illa, *& eius etiam Procuratores* ponderando dictionem *etiam* quę iun-
17 cta dictioni *&* auget diſpoſitionem *l. ſi quis ſeruum §. etiam ff. de Pecul. Gonz. ad reg. 8. Cancell.*
18 *gloſſ. 35. num. 25.* & conſequenter præſentatio
facta intelligitur ne dum procuratorio nomi-
ne, ſed etiam titulo filiationis, vt conſide-
rauit *Rota dec. 30. n. 22. part. 5. rec.*

Nec demum vrget obiectum, quod de an-
no 1452. & 1454. reperiantur præſentationes
cum expreſſione qualitatis hæreditariæ, quia
19 placuit reſponſio, quod cum aliundè non
iuſtificetur patronatum eſſe hæreditarium, &
pro gentilitio adſint præſentationes numero
plures ſupra centum annos præcedentes ex
ſubſequentibus declarantur, vt mentio hære-
ditaria ſtet in eis demonſtratiuè ad judicandã
qualitatem hæreditariam impropriam, hoc eſt
ſanguinis, vt dictum fuit in *Piſcien. Beneficij 26. Nouembris 1650. coram R. P. D. meo Celſo §. nec quidquam confirmata 21. Aprilis 1651. coram Reu. Tarraconen. §. penultimo cum alijs in alia deciſ. §. hinc non refert.*

Eoque magis cum de iuriſpatronatus ini-
20 tio memoria non extet, quod propterea non
præſumitur hæreditarium, quia diſpoſitio
Clementinæ plures de iure patronatus inducit qui-
dem præſumptionem qualitatis hæreditariæ
in patronatu de cuius fundatione conſtat, non
autem in patronatu ab immemorabili, in
quo militat præſumptio contraria, quod ſit
gentilitium, in eoque ſuccedatur in capita,
nè dentur quæſtiones inextricabiles, quas ibi
conſiderat *gloſſa in verbo plures, & refert Lambertin. lib. 1. quæſt. 1. art. 25. par. 2. ſub num. 6. Florentina de Ricaſolis apud Vivian. de iurepatronatus lib. 4. cap. 1. num. 71. §. quæ omnia confirmata 11. Februarij 1604. penes eundem §. item quod iuſpatronatus, & in fin. Pœn. dec. 94. n. 7.*

21 Et nihilominus ceſſat quælibet difficultas
ex vltimo ſtatu pro qualitate gentilitia reſul-
tante ex dicta præſentatione de anno 1607. in
perſonam dicti Marci Caſtelli, qui adhuc vi-
uit ob lapſum quadraginta annorum ſufficiẽs
adhunc effectum, vt dixit *Rota in Leodien. Beneficij 14. Ian. 1628. coram Vbaldo* quem ſequu-
ta fuit *coram Merlin. deciſ. 801. num. 7. & 821. num. 4. & dec. 290. nu. 7. & 8. part. 5. recent.* quo ſtan-
22 te onus probandi contrarium incumbit aſſe-
renti hæreditarium, non quidem præſum-
ptiuè, ſed certitudinaliter per confeſſionem
partis, aut rem iudicatam, vel publicum In-
ſtrumentum iuxta limitationem, de qua *Add. ad Buratt. dec. 770. nu. 16.*

Quæ autem obijciebantur circa identitatem fami-
liæ, & deſcendentiam Bartholomei, ac de ne-
gligentia, & præſcriptione fuerunt ſufficien-
ter ſublata in præterita deciſione, in qua pro-
inde perſiſtendum eſſe reſponſum fuit.

BRVNDVSINA CENSVS.

Vener. 18. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Imponens cenſum proprio nomine tenetur ad fructus, quamuis illius pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem Communitatis, & Communitas cum Principis aſſenſu agnouerit debitum præſertim ſi agnitio fuit facta ad maiorem cautelam creditoris, aſſignatio cenſus pro dote alicuius beneficij non releuat quando beneficium non eſt fundatum.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio in vim ſaluiani interdicti competit quando conſtat de credito cum hypotheca, & bona poſſeſſa tam à debitoribus tunc detineri à reis conuentis.*

2 *Actio dirigenda an ſit contra eum, qui cenſum impoſuit, ſeu contra eum in cuius commodum pecunia verſa ſunt.*

3 *Contrahens proprio nomine, & recipiens pecunias nulla habita mentione alterius tenetur ad ſolutionem debiti.*

4 *Commoditas licet ad alium ſpectet, adhuc agi debet contra perſonam cum qua fuit contractum.*

5 *Communitas cum aſſenſu Principis ſi agnoſcat debitum ab alio contractum, & pecunias verſas eſſe in eius vtilitatem, adhuc creditor poteſt agere contra eum, cum quo contraxit, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam, & ſine præiudicio contractus.*

6 *Promiſſio releuationis indemnitatis non alterat principalem diſpoſitionem.*

7 *Cedens agere poteſt pro cenſu ceſſo vigore actionum directarum, quando non adeſt delegatio.*

8 *Ceſſio ad certum effectum fundandi beneficium reſoluitur eo non ſequuto.*

9 *Attentatorum exceptio non impedit reſolutionem cauſæ, quando fuit neglecta illorum liquidatio, & pro liquidis fuit recepta certa ſumma.*

DECISIO CLX.

IMpoſito, ac vendito cenſu ſcutorum mille per Claudium, Antonium Goffredum, & alios de Petruccis ad fauorẽ Proſperi Theophilati, Thereſia neptis ex filio obtinuit immitti in poſſeſſionem bonorum obligatorum pro fructibus decurſis, & maturatis contra Proſperum Leuiſium, & litis Conſortes. Cum autem in gradu appellationis ſententia immiſſionis prædictæ fuerit ſolum confirmata quoad vnam partem, & quoad alteram reformata per abſolutionem à præſtatione medietatis dicti cenſus tam pro ſorte, quam fructibus, fuit ab illa vtrinque appellatum cauſaque

quæ mihi commiſſa propoſui dubium an, &
cui ſit danda immiſſio, & DD. dixere dan-
dam eſſe immiſſionem Thereſiæ.

Nam ex inſtrumento dicti cenſus impoſiti
1 à Claudio, & alijs in principio nominatis ſu-
per eorum bonis conſtat de credito cum hy-
potheca ad fauorem Proſperi Theophilati pa-
trui dictæ Thereſiæ, & ex depoſitionibus te-
ſtium formiter examinatorum conſtat huiuſ-
modi bona poſſeſſa ab illis de Petruccis poſt
cenſus conſtitutionem poſſideri à Proſpero
Leuiſio, & alijs Reis conuentis, quibus con-
currentibus competit immiſſio in vim ſaluia-
ni interdicti *Bart. in l. rem alienam num. 5. ff. de pi-
gnoratit. action. Neguſant. de pignor. memb. 1. part. 8.
num. 6. & 8. Roland. conſ. 14. num. 13. lib. 1. Cyriac.
contr. 192. num. 3. Rota coram ſanct. mem. Gregor.
deciſ. 491. num. 6. & deciſ. 59. numer. 1. part. 6.
recent.*

Nec ſubſiſtit, quod cenſus impoſitus fue-
2 rit pro Communitatis Liberani vtilitate,
quamuis ſit appoſitum nomen illorum de Pe-
truccis, ideoque Thereſiam agere debuiſſe
aduerſus eam, in cuius commodum pecuniæ
verſæ ſunt *l. Ciuitas ff. ſi certum petatur.* Cum
non iuſtificetur pecunias inſeruiſſe pro Com-
munitate, vt neceſſe eſt quin imo ex eiuſdem
cenſus Inſtrumento appareat de contrario,
3 quod pecuniæ peruenerunt ad manus eorun-
dem de Petruccis, qui proprio nomine con-
traxerunt, & ſemet obligarunt nulla habita
mentione Communitatis, vnde non illa, ſed
ipſi tanquam veri debitores compellendi ſunt
ad ſolutionem iuxta expreſſam diſpoſitionem
*textus in d. l. Ciuitas ff. ſi certum pet. Rota deciſ.
349. numer. 2. part. 1. recent. deciſ. 64. num. 8. par.
4. tom. 2.* vbi in terminis fortioribus, quod
4 attenditur perſona cum qua fuit initus con-
tractus, licet commoditas ad alium ſpectet,
& ita conſulit *Mantell. Alb. conſ. 470. num. 5. &
tradunt Nauar. de pragmat. Regn. pag. 9. de admi-
niſtr. vniuerſit. nu. 10. Rouit. ſuper eadem pragmat.
eodemque tit. pragm. 5. num. 12. Donat. Antonin.
de Marin. quotid. reſol. cap. 77. n. 5.*

Nec releuat agnitio debiti ſubſequuta præ-
5 uio aſſenſu Regio, & cum declaratione,
quod pecuniæ pro Communitate inſeruierint
legitur enim facta firmo remanente primo in-
ſtrumento cenſus contra obligatos, & ante-
rioritate Proſperi creditoris, imò pro maiori
ipſius cautela, & ſic ſine præiudicio princi-
palis obligationis, vt dixit *Rota deciſ. 130. nu.
4. apud Genc. de Cenſ.* adeó vt potius facta videa-
6 tur pro releuatione indemnitatis, quæ non
alterat, nec immutat principalem obligatio-
nem *Gabr. conſil. 63. num. 7. §. nec refert lib. 2.*

Non obſtat, quod Syluia Tutrix Thereſiæ
medietatem dicti cenſus ceſſerit, & aſſigna-
uerit pro fundatione Beneficij, quod Proſper
in eius vltima diſpoſitione fundari voluit, &
iuſſit de iure patronatus familiæ de Theophi-
latis, nam omiſſo, quod non conſtat de tali
diſpoſitione, id non impedit, quominus de-
7 bitores prædicti poſſint cogi ad ſolutionem
vigore directarum actionum, quæ apud ipſũ
cedentem remanent, dummodò, prout hic,
delegatio non fuerit interpoſita *l. 3. de nouatio-
nibus Rota deciſ. 453. num. 1. & 4. part. 1. diuerſ. &
deciſ. 766. num. 5. part. 2. 274. ſub num. 1. part. 3.
deciſ. 78. n. 2. par. 4. tom. 2. rec.*

Præterea admiſſa etiam huiuſmodi diſpo-
ſitione adhuc tollitur difficultas ex eo, quia
8 ceſſio facta fuit ob certam cauſam, & ad cer-
tum effectum, vt ſcilicet fundaretur Benefi-
cium, cum autem talis fundatio nuſquam
fuerit impleta, ſicuti ceſſionario obſtaret ex-
ceptio non implementi, ita, & multo magis
illis de Petruccis authoribus aduerſariorum,
vt poſt alios tradit *Aym. conſ. 127. num. 13. cum
ſeqq. & Torniol. conſ. 6. n. 175. & ſeq.*

9 Quod veró dicebatur ad protrahendam re-
ſolutionem cauſæ videlicet, quod prius eſſent
purganda attentata, vltra quod illa non iuſti-
ficantur ex iuribus productis, non releuare
reſponſum fuit, quoniam cum ob neglectam
liquidationem iuxta mentem Dominorum
meorum, decreuerim, vt cauſa proponere-
tur ſolutis per Thereſiam ſcutis 20. pro ex-
penſis liquidis prætenſorum attentatorum,
eaque fuerint recepta fruſtra contenditur ſu-
per attentatis ex adductis *per Merlin. deciſ. 61.
num. 5.*

Et ita vtraque parte informante deci-
ſum.

Confirmata vt infra dec. 183.

BONONIEN. PRÆDII.

Lunæ 21. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Tranſactio facta poſt litem agitatam ſuper arti-
culo, ſeu fideicommiſſo dubio, dicitur facta
bona fide, & afficit ſucceſſores fideicommiſ-
ſarios, quamuis aliter re integra reſponden-
dum eſſet pro fideicommiſſo per tranſactio-
nem ſublato.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti de iure non cenſentur diſ-
poſitiuè vocati.*
2 *Alienandi prohibitio acceſſoria, & conſequentiua
non inducit nouum fideicommiſſum.*
3 *Fideicommiſſum, & prohibitio alienandi expirant,
quando quis eſt grauatus, quatenus decedat ſine fi-
lijs, & decedit cum filijs.*
4 *Ad tranſactionem ſuſtinendam ſufficit qualibet
occaſio dubitandi etiam extraiudicialis.*
5 *Ad tranſactionem ſuſtinendam ſufficit articulum
eſſe dubium, & controuerſum propter diuerſas
opiniones Doctorum, & n. 6.*
7 *Tranſactio non reſcinditur ex vnica deciſione Ro-
tali nuper edita.*
8 *Tranſigens nec prætextu inſtrumentorum, & pro-
bationum nouiter repertarum auditur.*
9 *Tranſactio poſt diuturnam litem coram diuerſis iu-
dicibus agitata dicitur facta bona fide.*
10 *Tranſigendi iuſta cauſa deſumitur ex litis exitu,
qui tunc erat dubius.*
11 *Tranſactio obſeruata ſpatio centum, & vltra an-*

 norum

Digitized by Google

torum; eo minus poteſt reſcindi.

12 *Vt in transactione dicatur aliquid hinc inde dari, vel remitti, attenditur etiam modica compenſatio.*

13 *Receſſus ſolus à lite ſufficit ad tranſactionem cum ille reputetur pro magno lucro.*

14 *In tranſactione tunc compenſatio cedere debet in commodum fideicommiſſi, quando de eo non eſt quæſtio, ſecus ſi principaliter de eo dubitatur.*

15 *Tranſactio an dicatur facta ſuper integro prædio, vel ſuper eius parte.*

16 *Tranſactio facta bona fide afficit ſucceſſores in fideicommiſſo, quamuis non ſint hæredes tranſigentium.*

DECISIO CLXI.

QVamuis Domini admitterent ſuper Prædio controuerſo adeſſe fideicommiſſum particulare, attamen res non ita fuit adeo clara, vt non potuerit eſſe locus tranſactioni, ſicuti firmatum fuit in deciſione ſub die 27. Iunij præteriti, à qua hodie non eſſe recedendum reſponſum fuit.

Etenim Petrus de Barberiis inſtituit hæredes Melchiorrem Alexandrum, & Franciſcum filios, eoſque ad inuicem ſubſtituit ſub conditione ſi ſinè filijs eorum aliquis decederet, cum prohibitione alienandi dictum prædium addita ratione, quia voluit illud conſeruari in eius poſteritate, & deſcendentia. Cum autem ob prædeceſſum Franciſci, & Alexandri fideicommiſſum fuerit vnitum in perſona Melchiorris, qui vocauit ad eius hæreditatem Ludouicum, & Vincentium filios excluſo Petronio altero filio, fuit orta inter eos controuerſia ſuper prædio tanquam ſubiecto fideicommiſſo particulari.

Et fideicommiſſum reddebatur turbidum,
1 tum ex eo, quod filij Melchiorris ſunt in conditione poſiti, qui de iure non cenſentur diſpoſitiue vocati *iuxta gloſ. in l. Lucius ff. de hæredib. inſtituen.* tum etiam, quia prohibitio alie-
2 nationis eſt immediatè adiecta poſt fideicommiſſum, quæ regulariter ſtat acceſſoriè, & conſequutiuè, non autem diſpoſitiuè, & independenter à præcedenti fideicommiſſo, ita vt ſolùm extendat fideicommiſſum ſed aliud non inducat iuxta deducta per *Dec. conſ. 636. num 7. & dixit Rota dec. 300, num. 21. & ſeqq. part. 1. rec. & apud Giouagn. conſ. 39. num. 39. & nu. 46. & 47. & in Bononien. bonorum, ſeu fideicommiſſi de Sanctis 17. Maij 1647. coram b.m. Bichio*, & con-
3 ſequenter cum fideicommiſſum expiraſſet per mortem Melchiorris cum filiis *iuxta conſil. Oldrad. 21.* ita quoque videretur euanuiſſe prohibitio alienationis tanquam illi ſubordinata vt comprobat idem *Dec. d. conſ. 636. num. 7. cum ſeqq. & Cephal. conſ. 17. nu. 24. lib. 1. & conſ. 282. n. 31. lib. 2.*

Hinc fuit licita tranſactio inita ſuper eodē prædio, quod Petronius pro vna tertia ſibi deberi prætendebat, & Ludouicus, ac Vincentius à tali fideicommiſſo vindicare cona-
4 bantur, cum ad hunc effectum ſufficiat quælibet occaſio dubitandi etiam extraiudicialis *l. 2. vbi Bartol. & Bald. num. 1. C. de tranſact. & tradit. Grat. diſcept. forenſ. cap. 361. num. 1. Oſaſc. deciſ. 91. num. 23. & reſpondit Rot. deciſ. 267. num. 2. par. 3. & 148. num. 4. part. 4. rec. & in Romana fideicommiſſi de Bariſanis 27. Iunij 1650. §. bona fides coram R. P. D. meo Celſo.*

Et licet Rota non dubitauerit de fideicom-
5 miſſo, nihilominus, quia variæ adſunt Doctorum diſſidentium opiniones quando ex ſpeciali prohibitione alienandi rem particularem reſultet nouum fideicōmiſſum diſtinctum, & ſeparatum à primo, vt referunt *Mantic. de coniectur. lib. 6. tit. 14. num. 24. & Peregr. de fideicomm. quæſt. 5. num. 41.* iure potuit fieri tranſactio, ad ſuſtinendam enim tranſactio-
6 nem, ſatis eſt, quod articulus ſit difficilis, & controuerſus propter varietatem ſcribentium vt probat *Surd. conſ. 556. numer. 4. & dixit Rota deciſ. 25. num. 12. & ſeqq. coram Em. D. Cardinali Ottbob.*

Neque ex vnica deciſione Rotali nuper
7 edita debet reſcindi tranſactio inita vſque de anno 1510. cum is, qui ſemel tranſegit non
8 ſit audiendus, nec minus ſub prætextu inſtrumentorum denuò repertorum, neque aliarū probationum, quæ per tranſactionem remanſerunt inefficaces, & prorſus inutiles *l. ſub prætextu Inſtrument. C. de tranſaction. l. fratris C. eodem, & in cap. 1. extra de Tranſact. vbi Bald. in rubr. Peregr. de fideicomm. art. 52. num. 88. & dixit Rota deciſ. 25. n. 18. cum ſeqq. coram Eminentiſs. D. Card. Ottbob.*

Maximè cum in ea interuenerit bona fides,
9 quæ deducitur ex narratiua inſtrumenti, vbi quod res fuit tranſactione deciſa poſtquam diu, & coram diuerſis iudicibus partes ſuper exiſtentia, vel non exiſtentia fideicommiſſi litem ſuſtinuerunt cuius exitus cum tunc eſ-
10 ſet ſatis dubius præbuit iuſtam cauſam tranſigendi *l. in ſumma ff. de condict. indebit. Surd. conſ. 451. num. 27. Rota coram Merlin deciſ. 163. num. 4. cum aliis per Gratian. adductis dict. diſcept. 361. num. 1.*

11 Concurrit inſuper obſeruantia ſubſequuta ſpatio temporis centum viginti annorum, & vltra, quæ operatur, vt eo minus tranſactio reſcindi poſſit *cap. cum contingat. de tranſaction. Aym. conſ. 42. num. 4. Decian. conſ. 48. num. 1. lib. 3. Rota in rec. deciſ. 175. num. 11. part. 8. & in ſupra citata Romana, fideicommiſſi de Bariſanis 27. Iunij 1650. §. facilius in fin. coram R. P. D. meo Celſo.*

Non obſtat, quod de natura tranſactionis requiratur, quod aliquid vtrinque detur, vel remittatur, nam ſatis eſt de huiuſmodi compenſatione conſtat dum Ludouicus, & Vincentius ceſſerunt, & renunciarunt Petronio tres domus, quas prætendebant fuiſſe acquiſitas ex pecuniis ipſius Melchiorris, & vlte-
12 rius eidem ſoluerunt libras 600. quia ad iſtum effectum attenditur quælibet modica compenſatio *l. 1. §. debitor ff. de tranſactionib. Rota coram Merlin. deciſ. 163. num. 14.* & aliquando ſuf-
13 ficit etiam ſolus receſſus à lite, cum magnum lucrum reputetur, quod Actor à lite receſſerit *l. cum donationis C. de tranſactionib. Mantic. de tacit. lib. 26. tit. 1. num. 16. & ſeqq. Rota deciſ. 727. num. 3.*

num. 3. part. 1. diuerſ. & deciſ. 25. num. 17. coram Em. D. Card. Ottobono.

Nec releuat, quod compenſatio non ceſſerit in commodum, & vtilitatem fideicom-
14 miſſi, quia cum illud impugnaretur, & poſtea prædium fuerit ceſſum, & renunciatum tamquam liberum, nec amplius fideicommiſſo ſubiectum non tenebantur Ludouicus, & Vincentius de illo rationem habere, quidquid ſecùs dicendum ſit vbi de fideicommiſſo non eſt quæſtio, in quibus terminis loquitur *allegata deciſio Bononien. ſeu Ferrarien. Pecuniaris 12. May 1653. coram Reuer. Præſide Vallisoletano.*

Quod demum obijciebatur tranſactionem
15 non poſſe egredi tertiam partem dicti prædij, pro qua tantum Petronius iudicialiter egerat ceſſare viſum fuit ex inſtrumento ipſius tranſactionis, in quo apparet, quod totum prædiũ prætendebatur à Petronio ſubiectum fideicommiſſo, & integrum à Ludouico, & Vincentio liberum eſſe, ac pariter, quod fuit eiſdem pro ſe, & hæredibus vti liberum totaliter dimiſſum, & relaxatum, adeout controuerti non poſſit tranſactionem factam fuiſſe
16 quoad integrum prædium, quæ ſanè tamquam inita bona fide afficit etiam ſucceſſores quamuis non ſint hæredes tranſigentium, *L. Præſes. C. de tranſactionibus, Peregrin. artic. 52. numer. 88. Mantic. de tacit. lib. 26. tit. 4. numer. 20. Rota in Romana Fideicomm. de Bariſanis 27. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celſo.*

Ex quibus, & alijs adductis in præterita deciſione, fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis partibus hinc indè informantibus.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM

Veneris 25. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Rota non procedit exequutiuè vigore obligationis Cameralis, niſi communicatis facultatibus A. C. quæ non dicuntur communicatæ, quando commiſſio illarum non meminit, imò continet clauſulam, *prout de iure*: pactum datiorum ſoluendorum à venditore, quando improbetur, & conſtitutio Carpenſis non egreditur Prouinciam Marchiæ.

SVMMARIVM.

1 *Exequutiuè proceditur in Tribunali A. C. vigore obligationis Cameralis.*

2 *Rota non procedit exequutiuè vigore obligationis Cameralis.*

3 *A. C. eſt exequutor obligationis Cameralis priuatiuè quoad omnes.*

4 *Facultates A. C. tunc Rotæ communicantur, quando commiſſio illarum meminit.*

5 *Facultates A. C. eo minus dicuntur Rotæ communicatæ, quando commiſſio eſt ſimplex, imò continet clauſulam,* prout de iure.

6 *Clauſula,* prout de iure, *adiecta in commiſſione non tribuit proceſſum exequutiuum, ſed ſimplicem cognitionem, & deciſionem cauſæ.*

7 *Clauſula,* prout de iure, *non excludit commiſſionem cum facultatibus A. C. niſi ſit appoſita in ipſomet reſcripto.*

8 *Declara id procedere, quando in corpore commiſſionis facultates A. C. fuerunt petitæ.*

9 *Facultates A. C. data obligatione Camerali Rotæ competunt ex commiſſione earundem facultatum quatenus de iure.*

10 *Rota ſubrogata in locum A. C. vtitur eius facultatibus.*

11 *Hæredes tenentur ad ſolutionem debiti iuxta formam pacti, quo arctabatur defunctus.*

12 *Datia ſoluenda eſſe per venditorem, ſi conueniatur, huiuſmodi pactum de iure improbatur.*

13 *Declara id procedere in aſſignatione fundi in dotem, & in præiudicium Fiſci, & iuris publici, ſecus in alijs pactis priuatis.*

14 *Pacta correſpectiua debent eodem iure conſeri, ac ſi eſſet vnica diſpoſitio.*

15 *Conſtitutio Carpenſis extenſiua ſolemnitatum Conſtitutionis Marchiæ non egreditur illam Prouinciam.*

16 *Intimatio moleſtiarum non profutura non eſt neceſſaria.*

DECISIO CLXII.

Sequuta redemptione tenutæ Petrioli, quam Marchioniſſa Camilla Vitellia vendiderat cum pacto redimendi Io: Baptiſtæ Ranutio ſine præiudicio datiorum, & gabellarum, quas idem Ranutius ſoluere coactus fuit, & Marchioniſſa promiſerat ab illis eundem eximere, & liberare, fuit cauſa deuoluta ad Rotam, propoſitoque dubio, an ?, & pro qua ſumma eſſet relaxandum mandatum, & relaxandum fore pro ſcutis 1263. DD. reſponderunt, vt ex deciſione edita ſub die 4. Iunij 1657. coram me.

Hodie autem repropoſita cauſa concluſum fuit deciſionem eſſe reformandam. Nàm quamuis obligatio Marchioniſſæ liberandi Ranutium ab omnibus gabellis, & oneribus
1 ſit munita forma Camerali, cuius vigore in Tribunali A. C. debitores via executiua compelluntur ad ſolutionem, *Zacch. de obligat. Cameral. qu. 2. nu. 1. & 14. cum ſeqq.* vbi allegat
2 concordantes, tamen Rota virtute, & efficacia talis obligationis non valet executiuè pro-
3 cedere, cum A. C. ſit exequutor obligationis Cameralis priuatiuè quoad omnes idem *Zacch. vbi ſupra num. 48. Tiber. in prax. lib. 2. cap. 12. Marcheſ. de commiſſ. par. 1. fol. 693. num. 6. & 12.*

Nec ſubſiſtit, quod cauſa demandata fuerit cum facultatibus A. C. quo caſu Rota poteſt procedere via executiua, ſicuti idem Au-
4 ditor, ſiquidem id iure obtinet vbi commiſſio reperitur conceſſa cum expreſſa mentione dictarum facultatum, *Marcheſan. de commiſſion. dicta par. 1. fol. 700. num. 88. Rota deciſ. 415. nu. 10. par. 1. recent. coram Buratt. deciſ. 752. num. 7. ibique Add. num. 8. & coram Merlin. deciſ. 789. num. 3.*

quæ

5 quæ deficit in præſenti, quia commiſſio lo-
quitur ſimpliciter, imò habet in ventre clau-
ſulam; *prout de iure*, ibi,, *dignetur Sanctitas Veſtra
cauſam huiuſmodi alicui ex Sacri Veſtri Palatij
Apoſtolici Auditoribus prout de iure, audiendam
cognoſcendam, finemque debito terminandam commit-
tere, & mandare*, ex quibus verbis clarè patet
6 non fuiſſe tributas dictas facultates, & proceſ-
ſum executiuum, ſed ſimplicem cognitionē,
& deciſionem cauſæ iuxta terminos iuris, &
conſequenter via ordinaria, *Bero. conſ. 74. n. 14.
& 15. lib. 3. Dec. conſ. 486. n. 1. Marant. in prax.
par. 4. diſtinct. 9. num. 5. Brun. conſ. 17. nu. 5. Seraph.
deciſ. 293. nu. 2. cum alijs inter ſingular. Rub. to. 2.
clauſ. 71. num. 4. & 5. & clauſ. 582. num. 3. & in
fin. Sperell. deciſ. 85. num. 38.*

7 Etiamſi clauſula huiuſmodi non ſit ſuper
addita in ipſomet Reſcripto, vt exigi videtur
ad effectum vt commiſſio non cenſeatur cō-
ceſſa via executiua, ſed dumtaxat via ordina-
ria iuxta *dec. Caputaq. 162. par. 1. Seraph. dec. 897.*
8 *num. 4.* nam hoc procedit ſolum quando in
commiſſione porrecta fuerunt petitæ facul-
tates A. C. vt loquuntur deciſiones prædictæ,
& cum ſit appoſita verbis illis, in quibus con-
ceditur facultas procedendi prout de iure, &
in Reſcripto dictū fuerit, *fiat vt petitur*, procul
dubio cauſa cenſenda eſt demandata iuxta
clauſulam expreſſam, à qua tanquam abſolu-
tè poſita reſtringitur, & regulatur tota com-
miſſio, vt not. *Rub. d. clauſ. 582. nu. 3. Marant.
vbi ſupra par. 4. diſtinct. 9. num. 6. Marcheſan. de
commiſs. par. 2. fol. 110. num. 148. Rot. coram ſim.
Gregor. deciſ. 378. in fine.*

Nec obſtat *deciſio 186. num. 8. part. 8. recent.*
9 quia firmat, quod commiſſa cauſa in Rota
cum facultatibus A. C. quatenus de iure fa-
cultates ſemper intrant data obligatione Ca-
merali; altera verò 199. *num. 3. apud Zacch. de*
10 *obligat. Camer.* admittit quidem, quod vbi in
commiſſione eſt facta mentio obligationis
Cameralis poteſt in hoc Tribunali mandatum
relaxari, ſed addit quando Rota ſubrogatur
in locum A. C. in cauſa appellationis, quod
idem tradunt *Marcheſ. par. 1. fol. 700. à num. 88.
& in alijs per Add. ad Buratt. deciſ. 752. num. 8. &
ſeqq.* Cum igitur in caſu iſto non fuerint tri-
butæ facultates A. C. nec Rota ſubrogata in
eius locum mediante commiſſione appella-
tionis cum explicita mentione Cameralis
obligationis, deciſiones præfatæ non ſunt ap-
plicabiles, & ſic non poteſt mandatum rela-
xari, vt patet ex adductis.

Cæterum DD. dixerunt conſtare de credi-
to Ranutij, illud enim ſumitur ex quietan-
tijs, & partitis librorum, alijſque iuribus ex-
hibitis, ex quibus conſtat ipſum ſoluiſſe oc-
caſione datiorum Cameralium ſcuta 1262. pro
tenuta, de qua agitur, vnde ſtante obligatione
Marchioniſſæ liberandi ab omnibus gabellis,
11 alias ad omnia damna, hæredes illius, tenen-
tur ad reſtitutionem dictæ quantitatis, ſicuti
tenebatur eadem Marchioniſſa defuncta iuxta
formam pacti, quod præcisè ſeruandum erat,
*l. 1. & l. iuris gentium, §. Prætor ait, ff. de pact. Bald.
in rubr. de conſtit. in princ. Surd. conſ. 20. num. 12.
Rot. coram Canal. deciſ. 549. num. 1. & deciſ. 609.
num. 9. in fine par. 1. recent.*

Non obſtat, quod pactum ſoluendi datia
12 per venditorem ſit improbatum in *l. 1. 2. & 3.
C. ſine cenſu, vel reliquis*, quoniam textus in *l. 1.*
13 loquitur in aſſignatione fundi dati in dotem,
in *l. verò 2. & 3.* loquitur in præiudicium Fi-
ſci, & iuris publici, quod priuatorum pactis
lædi non poteſt, ſecus in præiudicium ipſo-
rum paciſcentium inter quos tale pactum eſſe
validum, & ſuſtineri firmat, *gloſſa ibidem*, &
pluribus comprobatum fuit in *præterita, §. neq.
officit.*

Cumque Marchioniſſa fecerit hanc pro-
miſſionem Ranutio emptori ex eo, quia ob-
tinuit ab eodem terminum ad redimendam
tenutam infra decennium, prorogari ad alios
decem annos ſicuti prorogatio profuit hære-
dibus Marchioniſſæ, qui redimerunt, ita pro-
miſſio prodeſſe debet Ranutio, qui collectas,
& onera Cameralia ſoluere coactus fuit, ete-
14 nim pacta correſpectiua debent eodem iure
cenſeri perindè ac ſi eſſent vnica diſpoſitio *l.
fundi partem, ff. de contrahen. empt. Seraph. dec. 547.
num. 1. Rota in recent. deciſ. 382. num. 2. part. 1. &
deciſ. 522. num. 2. par. 3.* & comprobat *Gratian.
diſcept. forenſ. cap. 627. numer. 22. & 692. numer.
38.*

Nullitas obligationis prædictæ, quæ dedu-
citur ex defectu ſolemnitatum requiſitarum
ex *Conſtitutione Marchiæ lib. 5. cap. 25.* ceſſat ex
15 eo, quia ſub illa non comprehenduntur con-
tractus mulierum, niſi ob extenſionem fa-
ctam à Cardinali Carpenſi, quę reſtricta eſt ad
contractus initos in eadem Prouincia Mar-
chiæ, non autem in cæteris Prouincijs Status
Eccleſiaſtici, vt pluries firmauit Rota, & in
ſpecie de contractu celebrato in Vmbria vbi
ſita eſt Ciuitas Caſtelli in *deciſione 208. nu-
mer. 5. cum ſequentibus apud Pacifi. de Sal-
uian.*

16 Exceptio intimationis moleſtiarum tolli-
tur, quia cum ageretur de oneribus, & colle-
ctis Cameralibus, intimatio non erat profutu-
ra, ideòque non fuit neceſſaria, ad notat. per
*DD. in l. Imperatorem, ff. de action. empt. Rota cor.
Merlin. deciſ. 376. in 2. cum alijs in præterita alle-
gatis, §. deinde.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum
fuit.

*Reformata quoad viam executiuam, vt infra
deciſ. 426.*

EVGVBINA EMPHYTEVSIS.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Præſumptio quod bona ſtabilia reddant quin-
que pro centenaro cedit veritati, ad quam
probandam datur remiſſoria, quę datur etiam
contra propriam confeſſionem, dato fumo
erroris.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fructus bonorum ſtabilium taxari ſolent ad rationem quinque pro centenario.*

2 *Fructus ſtabilium perceptos fuiſſe ad rationem quinque pro centenario eſt præſumptio admittens probationem in contrarium.*

3 *Et ad hunc effectum datur remiſſoria.*

4 *Remiſſoria ceſſante ſuſpicione calumniæ datur ad probandum contrarium eius, quod fuit ſuppoſitum in deciſione.*

5 *Calumniæ præſumptio eo quia remiſſoria fuerit petita in vltimis Rotis ceſſat, quando articulus fuit nouiſſimè intentatus.*

6 *Et quando ſuper articulo nouiter intentato nulla probatio per teſtes facta fuit.*

7 *Remiſſoria datur etiam contra propriam confeſſionem de cuius errore datur fumus.*

8 *Fumus deducitur ex quauis leuiſſima probatione, & ex ſuppoſito deciſionis donec fieret melior probatio.*

9 *Plantationes vineæ, & canneti gratia percipiendi vberiores fructus non reficiuntur melioranti.*

10 *Declara id non procedere in plantationibus, & melioramentis perpetuò duraturis.*

DECISIO CLXIII.

TErminato iudicio prælationis ad inueſtituram prædij controuerſi fauore Dominici Balleoni, fuit aliud introductum ſuper liquidatione fructuum, quos Rota cenſuit
1 eſſe taxandos in ſcutis quadragintaquinque annuis ad rationem quinque pro centenario *iuxta gloſs. in Authent. perpetuo, C. de Sacroſ. Eccleſ.* ſed cum Andreas Mariottus ad probandam exceſſiuitatem tam valoris prædij in ſc. 900. quam fructuum ad rationem quinque exhibuerit articulos, & ſuper illis inſteterit pro remiſſoria Domini dixerunt eam eſſe concedendam propter releuantiam articulorum.

Licet enim redditus bonorum ſtabilium communiter ad rationem quinque æſtimari
2 ſoleant, attamen talis præſumptio admittit probationem in contrarium, nec tollit, quin redditus huiuſmodi poſſint probari ſecũdum rei veritatem, *Rota coram Seraph. deciſ. 480. n. 4. & in Reatina iuris redimendi 14. Dec. 1635. §. 1. coram Card. Verospio iuniore*, & ad hunc effectum
3 dari etiam Remiſſoriam dictum fuit in *Bononien. fideicommiſſi de Bologninis 28. Apr. 1659. coram Me.*

Releuantia verò reſpectu articuli, in quo habetur, quod prædium eſt valoris ſcutorum quingentorum circiter eſt clara; data namq; huiuſmodi veritate, & probatione ceſſabit ſuppoſitum deciſionis, quod valor aſcendat ad ſcuta noningenta, & conſequenter non poterit ſuſtineri condemnatio Mariotti ad rationem ſcutorum quadraginta quinque quolibet anno, quo caſu denegandam non
4 eſſe facultatem probandi contrarium eius, quod ſuppoſitum fuit in deciſione ceſſante ſuſpicione calumniæ firmauit *Rota coram Coccino deciſ. 10. ſub num. 1. & 2. & deciſ. 338. nu. 2. & coram Buratt. deciſ. 824. nu. 1. & in Valentina iuris ſedendi 15. Martij 1638. coram Card. Panzirolo. & comprobat Add. ad deciſ. 606. numer. 21. part. 5. recent.*

Prætenſa ſuſpicio calumniæ, ex quo fuerit dilata petitio remiſſoriæ ad vltimas Rotas, &
5 in limine expeditionis excluditur ex eo, quod iudicium liquidationis nouiſſimè fuit intentatum, & pendet ſolum in prima inſtantia, in qua difficilius remiſſoria denegari ſolet ex traditis per *Emin. D. Cardin. Ottbob. deciſ. 119.*
6 *num. 16.* maximè cum ſuper valore iſtius prædij nulla adſit probatio facta per teſtes, itaut ad illam Mariottus iure veniat admittendus, vt aduertit *Rota coram Merlin. deciſione 582. numer. 1.*

Nec releuat in inſtrumento inueſtituræ factæ ad eius fauorem ipſum ſoluiſſe Laudemium ad hanc rationem, vt deducitur in *deciſione edita 4. Maij 1657. coram R. P. D. m. Celſo*, & propterea non mereri remiſſoriam ad probandum contra propriam confeſſionem, nam vltra quod ex dicto inſtrumento non reſultat
7 talis confeſſio, ea etiam admiſſa, adhuc danda eſſet remiſſoria, quia quando, prout hic, datur fumus erroris, & veritatis in contrariũ, remiſſoria conceditur etiam cõtra propriam confeſſionem, *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 521. num. 5. & in Iannen. Pecuniaria 23. Nou. 1642. coram b. m. Dunozett. & in Romana locorum Montium 16. Nouembris 1644. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Fumus reſultat ex eadem deciſione R. P. D. mei Celſi, in qua non abſolutè firmatur pretium in ſcutis noningentis, ſed donec fieret melior probatio, ſignum euidens æſtimationem non fuiſſe factam iuxta verum valorem,
8 quod ſufficit, cum fumus deducatur ex quauis leuiſſima probatione, *Caputaq. deciſ. 32. num. 2.*

Eſt pariter clara releuantia reſpectu articuli, in quo agitur de plantationibus factis in vinea, & canneto eiuſdem prædij, nam licet
9 melioramenta huiuſmodi quando facta ſint gratia tantummodò percipiendi vberiores fructus non reficiantur, vt dixit *Rota in Rom. melioramentorum 18. Aprilis 1658. coram Me,*
10 tamen ſecus eſt ſi ſint perpetuò duratura, vt fuit dictum in *Sabinen. melioramentorum 4. Iunij 1635. coram b. m. Bichio.*

Et ità vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMA-

ROMANA SVCCESSIONIS.

Lunæ 28. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Filia occaſione congruæ dotis à patre receptæ renuncians bonis paternis, maternis, & fraternis non poteſt ad ea redire, quamuis pater tranſierit ad ſecunda vota, & ſic amiſerit ſucceſſionem filiorum, dum renunciatiò eſt ampliſſima, & fuit facta poſt tranſitum patris ad ſecunda vota, & mortem fratrum.

SVMMARIVM.

1 *Læſione ceſſante non eſt locus reſtitutioni in integrum, & num.* 11.

2 *Renuncians cum iuramento, & ſolemnitatibus bonis paternis, maternis, & fraternis, non poteſt amplius ad ea redire.*

3 *Succeſſio fratrum defertur ſorori ipſo iure, quando pater tranſiuit ad ſecunda vota.*

4 *Pœna ſecundo nubentium ſunt communes vtrique parenti.*

5 *Renunciatio ampliſſima facta à filia poſt tranſitum patris ad ſecunda vota, & mortem fratrum comprehendit bona fraterna.*

6 *Dictio,* quomodolibet, *eſt vniuerſalis, & quoſcunque caſus, omnemque modum includit.*

7 *Verbum,* poſſet, *reſpicit etiam ius de futuro.*

8 *Clauſula,* & non alias, *eſt præciſa, & nullam interpretationem à verbis ſeparatam admittit.*

9 *Renunciatio correſpectiua ad dotem congruam, imò valde pinguem eo magis inducit, quod cenſeantur comprehenſa omnia bona renunciata, tam viuentium, quam mortuorum.*

10 *Pactum de non petendo, licet improbetur de iure ciuili, tamen valet quando firmatur iuramento.*

DECISIO CLXIV.

CONſtituit Antonius Pellegrus in capitulis matrimonialibus dotem ſcutorum ter mille Veronicæ filiæ pro omni, & toto eo, quod ipſa prætendere poſſet ex bonis tam paternis, quam maternis, & fratrum etiam defunctorum, quam poſtea in inſtrumento dotali tradidit, & conſignauit Blaſio eius ſpóſo, & ſubinde Veronica ſolutionem, & conſignationem huiuſmodi cum ſolemnitatibus ratificauit modo, & forma contentis in dictis capitulis, & inſtrumento dotali; Cum autem prædicta Veronica nihilominus ſuccedere in bonis maternis, & fratrum prædefunctorum tam antè, quam poſt contractum matrimonium contenderet; cumque in Rota ſuper hoc fuiſſet in gradu appellationis introductū iudicium propoſito dubio reſponderunt DD. contra dictam Veronicam, ei ſcilicet obſtare propriam renunciationem, & ità ſemel, atque iterum fuit pronunciatum; vnde commiſſa cauſa reſtitutionis in integrum cum clauſula, *ſine præiudicio*, duarum conformium, hodie Me proponente reſponſum fuit non conſtare de cauſis prætenſæ reſtitutionis.

1 Fundamentum enim reſtitutionis in integrum eſt læſio, quæ ſi ceſſet, prout in præſenti ceſſat, non eſt locus reſtitutioni, *l. minor, & ibi gloſ. ff. de minoribus, Innocent. in cap. auditis, & in cap. ex litteris de reſtitut. in integr. Rot. dec. 1. in nou. eodem tit. coram Duran. deciſ. 259. num. 1. coram Seraphin. dec. 634. num. 1. & 1238. num. 1. in recent. dec. 34. nu. 1. part. 2.*

2 Læſio autem ceſſat, quia validitas ſententiarum non controuertitur, iuſtitia verò remanet probata ex eo, quia dum Veronica poſtquam ab Antonio patre obtinuerat dotem ſcutorum ter mille renunciauit bonis paternis, maternis, & fraternis cum iuramento, & omnibus ſolemnitatibus adhibitis, vtique ad bona renunciata amplius redire non poteſt *l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de edilitio edicto l. Herennius in princip. ff. de euictionibus l. ſi quis ius iurandum, C. de rebus creditis, Rota dec. 125. num. 4. part. 5. recent. & coram Mantic. deciſ. 356. numer. 3.*

3 Non obſtat, quod bona fratrum prædefunctorum fuerint ipſo iure acquiſita Veronicæ ob tranſitum patris ad ſecundas nuptias per *text. in l. fœmina, §. illud, Cod. de ſecundis nupt.*
4 quodque eius diſpoſitio procedat tàm in muliere, quam in viro, ex eo quod pœnæ ſecundó nubentium communes ſint vtrique parenti, vt explicat ibi *gloſ. verb. poſſeſſione delata), Dec. conſ. 87. numer. 3. Rota coram Buratt. deciſ. 82. num. 2. cum ſequentibus, & in Auſculana hæreditatis 19. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Celſo.*

5 Quia cum renunciatio ſit concepta verbis ampliſſimis, & in tempore, quo iam pater tranſierat ad ſecundas nuptias, & duo fratres deceſſerant, vnus ciuiliter per profeſſionem alter naturaliter ſuperſtite dumtaxat Ioanne Baptiſta, qui mox deceſſit vtique intelligitur ſub illa comprehenſum omne ius, quod Veronicæ tunc temporis competebat, & competere poterat in futurum, vt inferunt verba illa, *quomodolibet prætendere poſſet*, & non alias,
6 nam dictio, *quomodolibet*, eſt vniuerſalis comprehenſiua quorumcumque caſuum, & omnem modum includens, *Menoch. de recuper. remed. 6. num. 15. Add. ad Buratt. deciſ. 193. nu. 15.*
7 & verbum, *poſſet*, reſpicit etiam ius de futuro, *Beroius conſ. 130. num. 24. Surd. conſ. 267. num. 25. Rota coram Buratt. dec. 226. num. 7.* iuncta clau-
8 ſula, *& non alias*, quæ adeò præciſa eſt, vt ex ſui natura nullam interpretationem à verbis ſeparatam admittat ex notatis per *Pariſ. conſ. 19. num. 11. Roland. conſ. 63. num. 29. lib. 4. Rota deciſ. 446. num. 5. par. 1. diuerſ.* & ità deducitur in vtraque deciſione huius cauſæ.

9 Quæ facilius veniunt admittenda cum Veronica fuerit congruenter dotata, imò pinguius, quam eius qualitas expoſceret, & vires patrimonij ſuppeterent, itaut eo minus ſit ambigendum, quin fuerit in renunciatione comprehenſum totum id, quod ipſa ex hæredita-

ditatibus maternis, & fraternis tam tunc viuentium, quam mortuorũ prætendere poſſet, vt fuit conſideratum *in prima deciſ. §. quod facilius coram R.P.D. meo Albergato, & in ſecunda §. & magis hoc coram Reuerendiſſimo meo Epiſcopo Papien.*

Fortius, quia renunciatio facta eſt non ſolum per viam ſimplicis renunciationis, ſed vlterius per modum pacti de non petendo,
10 ibi „ *pro omni, & toto eo, quod ipſa quomodolibet prætendere poſſet, & non alias, &c.* quod licèt improbet lex ciuilis; *l. pactum dotale, C. de collation.* tamen cum ſit firmatum iuramento valet, & eſt omnino ſeruandum iuxta *text. expreſſum in cap. quamuis de pact. Beroius conſ. 51. num. 9. & per tot. Rot. coram Buratt. deciſione 394. numer. 1. confirmata coram Merlin. deciſione 274. numer. 2.*

Conſtito itaque de validitate, & iuſtitia
11 ſententiarum nulla poteſt conſiderari læſio, ſine qua non competit reſtitutio in integrum, *Rot. deciſ. 731. numer. 1. part. 2. recent. & coram Eminent. D. Cardin. Otthobono deciſ. 40. in fine, & deciſ. 50. numer. 3.* cum alijs in principio allegatis.

Et ità deciſum Antonio tantùm informante.

LICIEN. CENSVS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Bona ſuper quibus fuit conceſſa immiſſio ex ſaluiano poſſunt ſubhaſtari vigore particularis commiſſionis quando immiſſio tranſiuit in iudicatum, & immiſſionem paſſus nihil oppoſuit in termino ad deducendum quidquid vult, & poteſt, ac conſtat quod immiſſus non poteſt ex fructibus dictorum bonorum ſpatio decennij ſatisfieri.

SVMMARIVM.

1 *Subhaſtationi bonorum, ſuper quibus conceſſa fuit immiſſio ex ſaluiano, quibus concurrentibus locus ſit.*
2 *Præfixio termini operatur concluſionem in cauſa itaut eo elapſo pars amplius audiri non debeat.*
3 *Res iudicata reſultat ex tribus conformibus, exequutorialibus expeditis, & exequutis, & mandato pro litis expenſis.*
4 *Res iudicatæ ſtandum eſt.*
5 *Contra rem iudicatam nihil amplius poteſt opponi.*
6 *Res iudicata præſumitur ritè, & rectè in omnibus emanaſſe.*
7 *Res iudicata habetur pro veritate.*
8 *Res iudicata certior eſt, quando ab vltima ſententia non fuit appellatum.*
9 *Immiſſum in ſaluiano non poſſe ſpatio decennij ſatisfieri unde probetur.*
10 *Locatio licet non probet verum valorem, probat tamen redditum ex re percipi ſolitum.*
11 *Probationes leuiores ſufficiunt quando non agitur de poſſeſſione, & perceptione fructuum.*
12 *Confeſſio præualet cuicunque probationi.*
13 *Immiſſus in ſaluiano qui non poteſt intra decennium ſatisfieri, admittitur ad ſubhaſtationem.*
14 *Et ita ſeruari ſolet in Signatura Sanctiſſimi.*

DECISIO CLXV.

PReuijs tribus ſententiis conformibus Domini Didacus, & Beatrix de Aquauiua fuerunt immiſſi in poſſeſſionem vnius Maſſariæ ad effectum ex fructibus ſibi ſatisfaciendi de credito fructuum cenſus in ſorte ſcutorum mille contra Ioſephum del Raho illius detentorem, ſed cum dicta Maſſaria tanti non reddat, quod ſpatio decennij pro eorum ſatisfactione ſufficiat, obtinuerunt à Sanctiſſimo commiſſionem mihi directam, vt præfixo eidem Ioſepho breui, & peremptorio termino ad probandum, eoque elapſo, & nihil, quod releuet docto, ac conſtito de re iudicata, quodque dicti creditores non poſſint infra decennium ſatisfieri ad illius ſubhaſtationem procederem, vnde dubitaui, an eſſet procedendum ad ſubhaſtationem, & procedendum eſſe Domini reſponderunt.
1 Etenim dubitari non poteſt, & ex citatione ad deducendum quicquid vult, & poteſt data in Summario *numer. 2.* concludenter apparet terminum fuiſſe præfixum ſub die 28. Nouembris 1658. à quo tempore, cum nihil fuerit deductum, & oppoſitum locus eſt ſubhaſtationi iuxta formam commiſſionis, nam
2 præfixio termini operatur concluſionem in cauſa, & eo elapſo pars ſuper ea amplius audiri non debet ad notat. per *Veſtr. in prax. lib. 6. cap. 1. ibique Add. numer. 60. Rot. deciſione 62. la prima numer. 5. apud Poſth. de manutent.*
3 Conſtat pariter adeſſe rem iudicatam per tres ſententias conformes in iudicio ſaluiani latas aduerſus dictum Ioſephum cum executorialibus expeditis, & exequutis, Summario *num. 3.* vna cum mandato relaxato pro litis
4 expenſis, Summario *num. 4.* cui rei iudicatæ ſtandum eſſe probat textus in *l. 1. ff. de re indi-*
5 *cata*, poſtque eam nihil amplius opponi poſſe ſcripſit *Vlpian. in l. poſt rem iudicatam, ff. eodem,*
6 præſumitur enim ritè, & rectè in omnibus, & per omnia emanaſſe, *cap. cum inter, §. ſinal. de*
7 *ſentent. & re indic.* imò habetur pro veritate, *l. res iudicata 208. ff. de regul. iuris, & Rota in Colonien. legitimitatis 1. Decembris præteriti coram Me.*
8 Præſertim cum non doceatur de vlteriori appellatione ab vltima ſententia, vt fuit dictum in *Romana nullitatis deliberationis penes Merlin. de pignor. deciſione 59. numer. 10. & ſequentibus.*
9 Et de inſufficientia redditũum, quod ſcilicet creditores prædicti non poſſint ſpatio temporis decem annorum ſatisfactionem habere,

Digitized by Google

bere, & conſequi ex fructibus dictæ Maſſariæ, liquet ex eo, quod fructus cenſus decurſi ferè aſcendunt ad ſcuta bis mille, & in futurum decurrendi ad ſcuta nonaginta ſingulis annis, vt apparet ex inſtrumento impoſitionis relato in Summario *num.* 2. fructus verò, qui ex dicto Prædio, ſeu Maſſaria percipiuntur non aſcendunt niſi ad annua ſcuta ſeptuaginta quinque, vt ex inſtrumento locationis facto ab ipſomet Ioſepho, Summario *numer.* 6.

10 quod licet non probet valorem ſecundum rei veritatem, attamen ſufficit ad probandum, quod tantum annua ſcuta ſeptuaginta quinque ex redditibus illius percipi ſoleant *Rota deciſ.* 261. *numer.* 4. *& ſeqq. part.* 7. *recent.* cum

11 ad iſtum effectum, vbi non agitur de probanda poſſeſſione, & perceptione fructuum leuiores probationes ſufficiant, *Rota deciſ.* 481. *in fin. par.* 3. *recent. & in Bononien. liquidationis fructuum* 30. *Maij* 1642. *coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano*.

Vlterius concurrit propria confeſſio Ioſe-

12 phi, de qua in concordia inita inter ipſum, & alium creditorem pro ducatis 160. occaſione pariter fructuum cenſus, in qua ipſe Ioſeph aſſeruit, quod ex eadem Maſſaria non percipiebantur tot fructus, quot ſufficerent ad ipſius creditoris ſatisfactionem, Summario *nu.* 7. quæ confeſſio præualet cuicumque probationi, *l. cum te, C. de tranſact. l. generaliter, C. de non numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Rota in dicta Colonien. legitimitatis, S. & tollitur difficultas coram Me*.

Iure itaque Didacus, & Beatrix veniunt admittendi ad ſubhaſtationem dicti Prædij,

13 cum liquido conſtet non poſſe infra decennium ſatisfieri ob tenues redditus illius iuxta deducta per *Couarru. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 18. *n.* 4.

14 & ſeruari conſueuit à Signatura Sanctiſſimi, vt teſtatur *Rota in deciſ.* 296. *poſt princ. apud Poſth. de manut. & deciſ.* 59. *num.* 21. *poſt Merlin. de pign. & deciſ.* 226. *num.* 4. *&* 5. *coram Emin. D. Card. Ottbobono.*

Et ità Auctoribus ſolùm informantibus deciſum fuit.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Luna 5. *Iulij* 1660.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ vnde iuſtificentur reſpectu vacationis in menſe Papæ, valoris, præſentiæ in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua Diœceſi, Beneficiorum obtentorum, & publicationis factæ in tempore prorogato. *Regula* 8. *hodie* 9. *Cancellariæ* derogat quibuſcũque priuilegijs, & indultis conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent exequutionem paratam ad inſtar* l. fin. C. edict. Diu. Adrian. toll.

2 *Vacatio per obitum in menſe Apoſtolico probatur per teſtes de publica voce, & fama, & de viſu.*

3 *Menſis Ianuarij eſt fixus, & perpetuò reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

4 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ſemiplena probatione.*

5 *Presbyteratus probatur ex teſtibus.*

6 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*

7 *Clauſula,* cuius litis ſtatum, &c. *præſeruat gratiam à ſubreptione, ob non factam mentionem litis.*

8 *Teſtes probant plurima expreſſa in gratia, de quibus in deciſione.*

9 *Publicatio reſignationis, quando dicatur facta in tempore præfixo in gratia reſtitutoria.*

10 *Regula* 9. *Cancellariæ derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis conferendi.*

11 *Et cum emanauerit per viam legis, cenſetur derogatiuum etiam iuri communi.*

DECISIO CLXVI.

CVm de menſe Ianuarij 1652. vacaſſet vna ex dimidijs portionibus Eccleſiæ Cathedralis Gadicen. per obitum Gondiſalui eius dum viueret vltimi poſſeſſoris, Capitulum prætendens, vigore Indulti Alexandri Sexti habere ius ad illas nominandi nominauit Antonium de Sotoroyas, Alphonſus verò de Velilla, eandem tamquam reſeruatam ratione menſis à Sede Apoſtolica impetrauit. Hinc inter ipſos orta lite coram Ordinario loci fuit Alphonſo conceſſum mandatum de immittendo cum ſubſequuta poſſeſſione, quod deinde Reuerendiſs. Nuntius Hiſpaniarum præuia reuocatione alterius ſententiæ contrariæ confirmauit, à cuius ſententia commiſſa cauſa appellationis Priori Eccleſiæ Collegiatæ Hiſpalen. interim Alphonſus dictam dimidiam portionem reſignauit ad fauorem Franciſci de Burgas, aduerſus quem ſucceſſiuè dictus Prior pronunciauit reuocans ſententiam dicti Nuntij, & alteram contrariam confirmans. Demum cauſa deuoluta ad Rotam per commiſſionem mihi directam dubitaui an Franciſco eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem dictæ dimidiæ portionis, & concedendam eſſe DD. reſponderunt.

1 Quia tam literæ reſignationis, quam gratiæ reſignantis apparent in omnibus iuſtificatæ, quæ proindè paratam habent executionem, & veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll. cap. ſi capitulo il* 5. *vbi gloſſ. verb. exequatur de conceſs. Præbend. in* 6. *Rot. coram Canaler. deciſ.* 148. *num.* 1. *in recent. dec.* 187. *numer.* 1. *part.* 6. *in Aprutina Parochialis* 24. *Martij* 1656. *& in Toletana Archipresbyteratus* 27. *Iunij* 1656. *coram R.P.D. meo Albergato.*

Sunt enim iuſtificatæ litteræ Alphonſi re-

2 ſignantis in eo, quod dimidia hæc portio vacauerit per obitum Gondiſalui de menſe Ianuarij ex teſtibus deponentibus non ſolùm de publica voce, & fama, ſed etiam de viſu,

3 vt in Summario *num.* 6. & 7. qui menſis, cum ſit de fixis, & perpetuò reſeruatis Sedi Apoſtolicæ

ſtolicæ vigore regulæ Cancellariæ hodie nonæ, collatio eiuſdem ſpectat ad Papam, non autem ad Capitulum, ſiue Ordinarium loci, vt dixit *Rota coram Coccino deciſ. 305. num. 1. & Merlin. deciſ. 391. eodem nu. & in Abulen. portionis 17. Septembris 1646. coram Reuerend. Terracinen. confirmata 14. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Celſo.*

Ex iiſdem teſtibus iuſtificatur valor expreſſus per non exceſſum in ducatis 24. auri de Camera, cum ad hunc effectum ſemiplena
4 quoque probatio ſufficiat ad notata per *Garz. de Benefic. part. 5. cap. 3. num. 198.* & reſpondit ſæpiſſimè *Rota vt in recent. 512. num. 2. coram Buratt. deciſ. 255. num. 11. & deciſ. 172. numer. 8. coram Eminent. D. Cardinali Ottbobono*. Necnon
5 Presbyteratus ipſius Alphonſi, vt dixit *Rota coram Canal. deciſ. 559. num. 4. & in recent. deciſ.*
6 *629. num. 3. part. 1.* & demùm præſentia eiuſdem in Curia de tempore obitus Gondiſalui, vt in *Calaguritana Archidiaconatus 26. Maij 1656. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano, §. præſentia, & in Corduben. dimidia portionis 4. Iun. 1657. §. 1. verſ. nec non præſentem in Curia coram R. P. D. meo Veroſpio.*

7 Parique modo iuſtificantur literæ reſignationis Franciſci, nam habent in primis clauſulam, *cuius litis ſtatum haberi volumus pro expreſſo, Summario num. 9. lit. A.* quæ præſeruat gratiam à ſubreptione ob non factam mentionem litis *Rota coram ſancta mem. Gregor. XV.*
8 *deciſ. 2. num. 5.* & cætera, quæ fuerunt narrata ſcilicet ipſum Franciſcum eſſe Præsbyterum, & ex Toletana, ſeu alia Ciuitate, vel Diœceſi oriundum exiſtere, & in Ciuitate Gadicen. degere, ac duo beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam non requirentia in aliis Eccleſijs obtinere, quorum cuiuslibet fructus non excedunt Ducatos viginti quatuor, auri de Camera, Alphonſum verò reſignantem aliundè vna cum penſione annua octoginta ducatorum auri de Camera ſuper dictæ dimidiæ portionis fructibus ad ſui fauorem reſeruata commode viuere poſſe comprobant teſtes ſupra relati *Summ. d. num. 7.*

Publicationem autem eiuſdem reſignatio-
9 nis factam fuiſſe intra tempus præfixum in gratia reſtitutoria ob lapſum temporis in *Conſtitutione Gregoriana* aſſignati *in ordine la 25. bull. tom. 2.* remanet probatum ex eo, quia prorogatio termini fuit conceſſa ad alios ſex menſes ſub data Kalendis Decembris 1655. *Summ. num. 8.* Die verò 14. Maij anni ſubſequentis fuerunt litteræ in ſupradicta Eccleſia inter miſſæ Conuentualis ſolemnia lectæ, & publicatæ; *vt in Summario num. 9. littera B.* adeo vt merito ſint exequutioni demandatæ *ex allegatis in principio, & in Hiſpalen. Decimarum 17. Iunij 1615. coram ſ. m. Innocentio X. & in Nazzarena, ſeu Montis Viridis Beneficij 15. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat nominatio Antonij de Soto Royas facta à Capitulo in vim indulti Alexandri Sexti nominandi, & præſentandi ad iſtas dimidias portiones in quibuſcunque mẽſibus vſque de anno 1502. emanati, nam omiſſo, quod abunde citrà quoties in menſibus Apoſtolicis contigerunt vacationes ſemper Papa conſulit, & prouidit, & prouiſiones ſuum obtinuerunt affectum, vt deponunt teſtes ſuper 5. Articulo *Summario num. 6.* ceſſat obiectum, quia huiuſmodi indulta fuerunt
10 ſublata ex dicta *regula 9.* quæ ampliſſimas habet derogationes, & tollit quæcunque priuilegia, & indulta conferendi, ſeù eligendi conceſſa quibuſcunque perſonis, ac conſuetudines etiam, & immemorabiles diſponendi de Beneficiis vacaturis in menſibus reſeruatis, vt dixit *Rota in recent. deciſ. 568. num. 5. part. 3. & 336 num. 1. part. 4. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 240. num. 2. & ſeq. & in Montis Alti Primiceriatus 8. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Veroſpio,* maximè cum
11 dicta regula emanauerit per viam legis, per quam cenſetur derogatum etiam iuri communi iuxta tradita *per Gonzal. gloſ. 36. num. 31. cum ſeqq.*

Et ità vnica tantum parte informante deciſum.

ROMANA DOMVS.

Luna 29. Nouembris 1660.

ARGVMENTVM.

Licet vicinus propriam domum inhabitans conſequatur augumentum pretij in quinta parte, quando cogitur domum vendere vicino in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure cõgrui, attamen huiuſmodi augumentum non debetur, quando venditio fit ſponte, non autem in vim, & iuxta formam præfatæ conſtitutionis.

SVMMARIVM.

1 *Verba* ſponte vendidit *ſonant in venditionem liberam, & ſpontaneam, non autem coactam in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure congrui.*

2 *Venditionem non fuiſſe factam in vim conſtitutionis Gregorianæ arguitur ex pactis, quæ diſcordant à forma, & tenore conſtitutionis, & numer. 6. & 12.*

3 *Magiſtri viarum in diſcordia Peritorum declarant pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gregoriana.*

4 *Pretium domus retractæ ex Conſtitutione Gregoriana inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuritate emptoris.*

5 *Inueſtimenti, ſeu cautionis remiſſio eſt valde conſiderabilis.*

7 *Contractus non dicitur factus ad formam Bullæ, quam partes non ſeruarunt, ſed ad formam pactorum inter ipſos initorum.*

8 *Conſtitutio Gregoriana tribuens augumentum pretij in quinta parte non habet locum in venditione voluntaria, ſed in coacta.*

9 *Coacta an poſſit dici venditio facta abſque citatione, & lite, dum ad eamdem venditionem poterat quis compelli.*

10 *Conſtitutio Gregoriana procedit, quando domus vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à duobus lateribus.*

11 *Venditio quæ non fuit facta in vim Bullæ Gregorianæ præ-*

bere, & conſequi ex fructibus dictæ Maſſa-
riæ, liquet ex eo, quód fructus cenſus decurſi
ferè aſcendunt ad ſcuta bis mille, & in futu-
rum decurrendi ad ſcuta nonaginta ſingulis
annis, vt apparet ex inſtrumento impoſitionis
relato in Summario *num. 2.* fructus verò, qui
ex dicto Prædio, ſeu Maſſaria percipiuntur
non aſcendunt niſi ad annua ſcuta ſeptuagin-
ta quinque, vt ex inſtrumento locationis fa-
cto ab ipſomet Ioſepho, Summario *numer. 6.*
10 quod licet non probet valorem ſecundum
rei veritatem, attamen ſufficit ad probandum,
quod tantum annua ſcuta ſeptuaginta quin-
que ex redditibus illius percipi ſoleant *Rota
deciſ. 261. numer. 4. & ſeqq. part. 7. recent.* cum
11 ad iſtum effectum, vbi non agitur de proban-
da poſſeſſione, & perceptione fructuum leuio-
res probationes ſufficiant, *Rota deciſ. 481. in fin.
par. 5. recent. & in Bononien. liquidationis fructuum
30. Maij 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro
Decano.*

Vlterius concurrit propria confeſſio Ioſe-
12 phi, de qua in concordia inita inter ipſum, &
alium creditorem pro ducatis 160. occaſione
pariter fructuum cenſus, in qua ipſe Ioſeph
aſſeruit, quod ex eadem Maſſaria non perci-
piebantur tot fructus, quot ſufficerent ad ip-
ſius creditoris ſatisfactionem, Summario *nu. 7.*
quæ confeſſio præualet cuicumque probatio-
ni, *l. cum te, C. de tranſact. l. generaliter, C. de non
numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Rota in
dicta Colonien. legitimitatis, §. & tollitur difficultas
coram Me.*

Iure itaque Didacus, & Beatrix veniunt
admittendi ad ſubhaſtationem dicti Prædij,
13 cum liquido conſtet non poſſe infra decen-
nium ſatisfieri ob tenues redditus illius iuxta
deducta per *Couarru. var. reſolut. lib. 3. cap. 18. n. 4.*
14 & ſeruari conſueuit à Signatura Sanctiſſimi,
vt teſtatur *Rota in deciſ. 296. poſt princ. apud Poſth.
de manut. & deciſ. 59. num. 21. poſt Merlin. de pign.
& deciſ. 226. num. 4. & 5. coram Emin. D. Card.
Otthobono.*

Et ità Auditoribus ſolùm informantibus de-
ciſum fuit.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Luna 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ vnde iuſtificentur reſpectu vacationis in menſe Papæ, valoris, præſentiæ in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua Diœceſi, Beneficiorum obtentorum, & publicationis factæ in tempore prorogato. *Regula 8. hodie 9. Cancellariæ* derogat quibuſcũque priuilegijs, & indultis conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent exequutionem paratam ad inſtar* l. fin. C. edict. Diu. Adrian. toll.

2 *Vacatio per obitum in menſe Apoſtolico probatur per teſtes de publica voce, & fama, & de viſu.*

3 *Menſis Ianuarij eſt fixus, & perpetuò reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

4 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ſemiplena probatione.*

5 *Presbyteratus probatur ex teſtibus.*

6 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*

7 *Clauſula,* cuius litis ſtatum, &c. *præſeruat gratiam à ſubreptione, ob non factam mentionem litis.*

8 *Teſtes probant plurima expreſſa in gratia, de quibus in deciſione.*

9 *Publicatio reſignationis, quando dicatur facta in tempore præfixo in gratia reſtitutoria.*

10 *Regula 9. Cancellariæ derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis conferendi.*

11 *Et cum emanauerit per viam legis, cenſetur derogatiuum etiam iuri communi.*

DECISIO CLXVI.

CVm de menſe Ianuarij 1652. vacaſſet vna
ex dimidijs portionibus Eccleſiæ Cathe-
dralis Gadicen. per obitum Gondiſalui eius
dum viueret vltimi poſſeſſoris, Capitulum
prætendens, vigore Indulti Alexandri Sexti
habere ius ad illas nominandi nominauit An-
tonium de Sotoroyas, Alphonſus verò de
Velilla, eandem tamquam reſeruatam ratione
menſis à Sede Apoſtolica impetrauit. Hinc
inter ipſos orta lite coram Ordinario loci
fuit Alphonſo conceſſum mandatum de im-
mittendo cum ſubſequuta poſſeſſione, quod
deinde Reuerendiſs. Nuntius Hiſpaniarum
præuia reuocatione alterius, ſententiæ con-
trariæ confirmauit, à cuius ſententia commiſ-
ſa cauſa appellationis Priori Eccleſiæ Colle-
giatæ Hiſpalen. interim Alphonſus dictam
dimidiam portionem reſignauit ad fauorem
Franciſci de Burgas, aduerſus quem ſucceſ-
ſiuè dictus Prior pronunciauit reuocans ſen-
tentiam dicti Nuntij, & alteram contrariam
confirmans. Demum cauſa deuoluta ad Ro-
tam per commiſſionem mihi directam dubi-
taui an Franciſco eſſet danda immiſſio in
poſſeſſionem dictæ dimidiæ portionis, & con-
cedendam eſſe DD. reſponderunt.

1 Quia tam literæ reſignationis, quam gratiæ
reſignantis apparent in omnibus iuſtificatæ,
quæ proindè paratam habent executionem,
& veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de
edict. Diu. Adrian. toll. cap. ſi capitulo, il 5. vti
gloſſ. verb. exequatur de conceſſ. Præbend. in 6. Rot.
coram Canaler. deciſ. 148. num. 1. in recent. dec. 187.
numer. 1. part. 6. in Aprutina Parochialis 24. Mar-
tij 1656. & in Toletana Archipresbyteratus 27. Iu-
nij 1656. coram R.P.D. meo Albergato.*

Sunt enim iuſtificatæ litteræ Alphonſi re-
2 ſignantis in eo, quod dimidia hæc portio va-
cauerit per obitum Gondiſalui de menſe Ia-
nuarij ex teſtibus deponentibus non ſolùm
de publica voce, & fama, ſed etiam de viſu,
3 vt in Summario *num. 6. & 7.* qui menſis, cum
ſit de fixis, & perpetuò reſeruatis Sedi Apo-
ſtolicæ

ſtolicæ vigore regulæ Cancellariæ hodie nonæ, collatio eiuſdem ſpectat ad Papam, non autem ad Capitulum, ſiue Ordinarium loci, vt dixit *Rota coram Coccino deciſ.* 305. *num.* 1, *& Merlin.deciſ.*391. *eodem nu. & in Abulen.portionis* 17. *Septembris* 1646. *coram Reuerend. Terracinen. confirmata* 14. *Iunij* 1647. *coram R.P.D. meo Celſo.*

Ex iiſdem teſtibus iuſtificatur valor expreſſus per non exceſſum in ducatis 24. auri de Camera, cum ad hunc effectum ſemiplena

4 quoque probatio ſufficiat ad notata per *Garz. de Benefic. part.*5 *cap.*3. *num.* 198. & reſpondit ſæpiſſimè *Rota vt in recent.* 512. *num.* 2. *coram Buratt. deciſ.*255. *num.*11. *& deciſ.* 172. *numer.*8. *coram Eminent. D.Cardinali Ottbobono.* Necnon

5 Presbyteratus ipſius Alphonſi, vt dixit *Rota coram Canal. deciſ.*559. *num.* 4. *& in recent. deciſ.*

6 629. *num.*3. *part.*1. & demùm præſentia eiuſdem in Curia de tempore obitus Gondiſalui, vt in *Calaguritana Archidiaconatus* 26.*Maij* 1656. *coram Reuerendiſs.D.meo Cerro Decano, §.præſentia, & in Corduben. dimidiæ portionis* 4.*Iun.*1657. *§.*1.*verſ.nec non præſentem in Curia coram R.P.D. meo Veroſpio.*

7 Pariquè modo iuſtificantur literæ reſignationis Franciſci, nam habent in primis clauſulam, *cuius litis ſtatum haberi volumus pro expreſſo, Summario num.* 9. *lit. A.* quæ præſeruat gratiam à ſubreptione ob non factam mentionem litis *Rota coram ſanctæ mem. Gregor. XV.*

8 *deciſ.*2.*num.*5. & cætera, quæ fuerunt narrata ſcilicet ipſum Franciſcum eſſe Præsbyterum, & ex Toletana, ſeu alia Ciuitate, vel Diœceſi oriundum exiſtere, & in Ciuitate Gadicen. degere, ac duo beneficia ſimplicia perſonalem reſidentiam non requirentia in aliis Eccleſijs obtinere, quorum cuiuslibet fructus non excedunt Ducatos viginti quatuor, auri de Camera, Alphonſum verò reſignantem aliundè vna cum penſione annua octoginta ducatorum auri de Camera ſuper dictæ dimidiæ portionis fructibus ad ſui fauorem reſeruata commode viuere poſſe comprobant teſtes ſupra relati *Summ.d.num.*7.

Publicationem autem eiuſdem reſignatio-

9 nis factam fuiſſe intra tempus præfixum in gratia reſtitutoria ob lapſum temporis in *Conſtitutione Gregoriana* aſſignati *in ordine 2a* 85.*bull. tom.*2. remanet probatum ex eo, quia prorogatio termini fuit conceſſa ad alios ſex menſes ſub data Kalendis Decembris 1655.*Summ. num.*8.Die verò 14. Maij anni ſubſequentis fuerunt litteræ in ſupradicta Eccleſia inter miſſæ Conuentualis ſolemnia lectæ, & publicatæ; *vt in Summario num.* 9. *littera B.* adeo vt merito ſint exequutioni demandatæ *ex allegatis in principio, & in Hiſpalen. Decimarum* 17. *Iunij* 1615. *coram ſ.m. Innocentio X. & in Nazzarena, ſeu Montis Viridis Beneficij* 15. *Decembris* 1645.*coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Non obſtat nominatio Antonii de Soto Royas facta à Capitulo in vim indulti Alexandri Sexti nominandi, & præſentandi ad iſtas dimidias portiones in quibuſcunque mēſibus vſque de anno 1502. emanati, nam omiſſo, quod abunde citrà quoties in menſibus Apoſtolicis contigerunt vacationes ſemper Papa contulit, & prouidit, & prouiſiones ſuum obtinuerunt affectum, vt deponunt teſtes ſuper 5. Articulo *Summario num.*6. ceſſat obiectum, quia huiuſmodi indulta fuerunt

10 ſublata ex dicta *regula* 9. quæ ampliſſimas habet derogationes, & tollit quæcunque priuilegia, & indulta conferendi, ſeu eligendi conceſſa quibuſcunque perſonis, ac conſuetudines etiam, & immemorabiles diſponendi de Beneficiis vacaturis in menſibus reſeruatis, vt dixit *Rota in recent.deciſ.*568.*num.*5.*part.*3.*&* 336 *num.* 1.*part.*4. *coram ſ.m.Gregor.deciſ.*240.*num.* 2. *& ſeq. & in Montis Alti Primiceriatus* 8. *Iunij* 1643. *coram R.P.D. meo Veroſpio*, maximè cum

11 dicta regula emanauerit per viam legis, per quam cenſetur derogatum etiam iuri communi iuxta tradita *per Gonzal.gloſ.*36.*num.*31. *cum ſeqq.*

Et ità vnica tantum parte informante deciſum.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. *Nouembris* 1660.

ARGVMENTVM.

Licet vicinus propriam domum inhabitans conſequatur augumentum prætij in quinta parte, quando cogitur domum vendere vicino in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure cōgrui, attamen huiuſmodi augumentum non debetur, quando venditio fit ſponte, non autem in vim, & iuxta formam præfatæ conſtitutionis.

SVMMARIVM.

1 *Verba* ſponte vendidit *ſonant in venditionem liberam, & ſpontaneam, non autem coactam in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure congrui.*

2 *Venditionem non fuiſſe factam in vim conſtitutionis Gregorianæ arguitur ex factis, quæ diſcordant à forma, & tenore conſtitutionis, & numer.* 6. *&* 12.

3 *Magiſtri viarum in diſcordia Peritorum declarant pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gregoriana.*

4 *Pretium domus retractæ ex Conſtitutione Gregoriana inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuritate emptoris.*

5 *Inueſtimenti, ſeu cautionis remiſſio eſt valde conſiderabilis.*

7 *Contractus non dicitur factus ad formam Bullæ, quam partes non ſeruarunt, ſed ad formam pactorum inter ipſos initorum.*

8 *Conſtitutio Gregoriana tribuens augumentum pretij in quinta parte non habet locum in venditione voluntaria, ſed in coacta.*

9 *Coacta an poſſit dici venditio facta abſque citatione, & lite, dum ad eamdem venditionem poterat quis compelli.*

10 *Conſtitutio Gregoriana procedit, quando domus vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à duobus lateribus.*

11 *Venditio quæ non fuit facta in vim Bullæ Gregoriana præ-*

bere, & conſequi ex fructibus dictæ Maſſariæ, liquet ex eo, quòd fructus cenſus decurſi ferè aſcendunt ad ſcuta bis mille, & in futurum decurrendi ad ſcuta nonaginta ſingulis annis, vt apparet ex inſtrumento impoſitionis relato in Summario *num.* 2. fructus verò, qui ex dicto Prædio, ſeu Maſſaria percipiuntur non aſcendunt niſi ad annua ſcuta ſeptuaginta quinque, vt ex inſtrumento locationis facto ab ipſomet Ioſepho, Summario *numer.* 6.
10 quod licet non probet valorem ſecundum rei veritatem, attamen ſufficit ad probandum, quod tantum annua ſcuta ſeptuaginta quinque ex redditibus illius percipi ſoleant *Rota deciſ.* 261. *numer.* 4. *& ſeqq. part.* 7. *recent.* cum
11 ad iſtum effectum, vbi non agitur de probanda poſſeſſione, & perceptione fructuum leuiores probationes ſufficiant, *Rota deciſ.* 481. *in fin. par.* 8. *recent. & in Bononien. liquidationis fructuum* 30. *Maij* 1642. *coram Reuerendiſſ. D. meo Cerro Decano.*

Vlterius concurrit propria confeſſio Ioſe-
12 phi, de qua in concordia inita inter ipſum, & alium creditorem pro ducatis 160. occaſione pariter fructuum cenſus, in qua ipſe Ioſeph aſſeruit, quod ex eadem Maſſaria non percipiebantur tot fructus, quot ſufficerent ad ipſius creditoris ſatisfactionem, Summario *nu.* 7. quæ confeſſio præualet cuicumque probationi, *l. cum te, C. de tranſact. l. generaliter, C. de non numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Rota in dicta Colonien. legitimitatis, §. & tollitur difficultas coram Me.*

Iure itaque Didacus, & Beatrix veniunt admittendi ad ſubhaſtationem dicti Prædij,
13 cum liquido conſtet non poſſe infra decennium ſatisfieri ob tenues redditus illius iuxta deducta per *Couarr. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 18. *n.* 4.
14 & ſeruari conſueuit à Signatura Sanctiſſimi, vt teſtatur *Rota in deciſ.* 296. *poſt princ. apud Poſth. de manut. & deciſ.* 59. *num.* 21. *poſt Merlin. de pign. & deciſ.* 226. *num.* 4. *&* 5. *coram Emin. D. Card. Ottbobono.*

Et ità Actoribus ſolùm informantibus deciſum fuit.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ vnde iuſtificentur reſpectu vacationis in menſe Papæ, valoris, præſentiæ in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua Diœceſi, Beneficiorum obtentorum, & publicationis factæ in tempore prorogato. *Regula 8. hodie 9. Cancellariæ* derogat quibuſcumque priuilegijs, & indultis conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent exequutionem paratam ad inſtar* l. fin. C. edict. Diu. Adrian. toll.

2 *Vacatio per obitum in menſe Apoſtolico probatur per teſtes de publica voce, & fama, & de viſu.*

3 *Menſis Ianuarij eſt fixus, & perpetuò reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

4 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ſemiplena probatione.*

5 *Presbyteratus probatur ex teſtibus.*

6 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*

7 *Clauſula,* cuius litis ſtatum, &c. *præſeruat gratiam à ſubreptione, ob non factam mentionem litis.*

8 *Teſtes probant plurima expreſſa in gratia, de quibus in deciſione.*

9 *Publicatio reſignationis, quando dicatur facta in tempore præfixo in gratia reſtitutoria.*

10 *Regula 9. Cancellariæ derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis conferendi.*

11 *Et cum emanauerit per viam legis, cenſetur derogatum etiam iuri communi.*

DECISIO CLXVI.

CVm de menſe Ianuarij 1652. vacaſſet vna ex dimidiis portionibus Eccleſiæ Cathedralis Gadicen. per obitum Gondiſalui eius dum viueret vltimi poſſeſſoris, Capitulum prætendens, vigore Indulti Alexandri Sexti habere ius ad illas nominandi nominauit Antonium de Sotoroyas, Alphonſus verò de Velilla, eandem tamquam reſeruatam ratione menſis à Sede Apoſtolica impetrauit. Hinc inter ipſos orta lite coram Ordinario loci fuit Alphonſo conceſſum mandatum de immittendo cum ſubſequuta poſſeſſione, quod deinde Reuerendiſſ. Nuntius Hiſpaniarum præuia reuocatione alterius ſententiæ contrariæ confirmauit, à cuius ſententia commiſſa cauſa appellationis Priori Eccleſiæ Collegiatæ Hiſpalen. interim Alphonſus dictam dimidiam portionem reſignauit ad fauorem Franciſci de Burgas, aduerſus quem ſucceſſiuè dictus Prior pronunciauit reuocans ſententiam dicti Nuntij, & alteram contrariam confirmans. Demum cauſa deuoluta ad Rotam per commiſſionem mihi directam dubitaui an Franciſco eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem dictæ dimidiæ portionis, & concedendam eſſe DD. reſponderunt.

1 Quia tam literæ reſignationis, quam gratiæ reſignantis apparent in omnibus iuſtificatæ, quæ proinde paratam habent executionem, & veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll. cap. ſi capitulo* [illegible] *5. vel gloſ. verb. exequatur de conceſſ. Præbend. in 6. Rot. coram Canaler. deciſ. 148. num. 1. in recent. dec. 187. numer. 1. part. 6. in Aprutina Parochialis 24. Martij 1656. & in Toletana Archipresbyteratus 27. Iunij 1656. coram R.P.D. meo Albergato.*

Sunt enim iuſtificatæ litteræ Alphonſi re-
2 ſignantis in eo, quod dimidia hæc portio vacauerit per obitum Gondiſalui de menſe Ianuarij ex teſtibus deponentibus non ſolùm de publica voce, & fama, ſed etiam de viſu, vt in Summario *num.* 6. & 7. qui menſis, cum
3 ſit de fixis, & perpetuò reſeruatis Sedi Apoſtolicæ

ſtolicæ vigore regulæ Cancellariæ hodie no-
næ, collatio eiuſdem ſpectat ad Papam, non
autem ad Capitulum, ſiue Ordinarium loci,
vt dixit *Rota coram Coccino deciſ.* 305. *num.* 1, *&*
Merlin. deciſ. 391. *eodem nu. & in Abulen. portionis*
17. *Septembris* 1646. *coram Reuerend. Terracinen.*
confirmata 14. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo*
Celſo.

Ex iiſdem teſtibus iuſtificatur valor expreſ-
ſus per non exceſſum in ducatis 24. auri de
Camera, cum ad hunc effectum ſemiplena
4 quoque probatio ſufficiat ad notata per *Garz.*
de Benefic. part. 5. *cap.* 3. *num.* 198. & reſpondit
ſæpiſſimè *Rota vt in recent.* 512. *num.* 2. *coram*
Buratt. deciſ. 255. *num.* 11. *& deciſ.* 172. *numer.* 8.
coram Eminent. D. Cardinali Ottbobono. Necnon
5 Presbyteratus ipſius Alphonſi, vt dixit *Rota*
coram Caual. deciſ. 559. *num.* 4. *& in recent. deciſ.*
6 629. *num.* 3. *part.* 1. & demùm præſentia eiuſ-
dem in Curia de tempore obitus Gondiſalui,
vt in *Calaguritana Archidiaconatus* 26. *Maij* 1656.
coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano, §. præſen-
tia, & in Corduben. dimidiæ portionis 4. *Iun.* 1657.
§. 1. *verſ. nec non præſentem in Curia coram R. P. D.*
meo Veroſpio.

7 Parique modo iuſtificantur literæ reſigna-
tionis Franciſci, nam habent in primis clau-
ſulam, *cuius litis ſtatum haberi volumus pro ex-*
preſſo, Summario num. 9. *lit. A.* quæ præſeruat
gratiam à ſubreptione ob non factam men-
tionem litis *Rota coram ſanctæ mem. Gregor. XV.*
8 *deciſ.* 2. *num.* 5. & cætera, quæ fuerunt narrata
ſcilicet ipſum Franciſcum eſſe Præsbyterum,
& ex Toletana, ſeu alia Ciuitate, vel Diœceſi
oriundum exiſtere, & in Ciuitate Gadicen.
degere, ac duo beneficia ſimplicia perſona-
lem reſidentiam non requirentia in aliis Ec-
cleſijs obtinere, quorum cuiuslibet fructus
non excedunt Ducatos viginti quatuor, auri
de Camera, Alphonſum verò reſignantem
aliundè vna cum penſione annua octoginta
ducatorum auri de Camera ſuper dictæ dimi-
diæ portionis fructibus ad ſui fauorem reſer-
uata commode viuere poſſe comprobant te-
ſtes ſupra relati *Summ. d. num.* 7.

Publicationem autem eiuſdem reſignatio-
9 nis factam fuiſſe intra tempus præfixum in
gratia reſtitutoria ob lapſum temporis in *Con-*
ſtitutione Gregoriana aſſignati *in ordine la* 85. *bull.*
tom. 2. remanet probatum ex eo, quia proro-
gatio termini fuit conceſſa ad alios ſex men-
ſes ſub data Kalendis Decembris 1655. *Summ.*
num. 8. Die verò 14. Maij anni ſubſequentis
fuerunt litteræ in ſupradicta Eccleſia inter
miſſæ Conuentualis ſolemnia lectæ, & publi-
catæ, *vt in Summario num.* 9. *littera B.* adeo vt
merito ſint exequutioni demandatæ *ex allega-*
tis in principio, & in Hiſpalen. Decimarum 17.
Iunij 1615. *coram ſ. m. Innocentio X. & in Nazza-*
rena, ſeu Montis Viridis Beneficij 15. *Decembris*
1645. *coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat nominatio Antonij de Soto
Royas facta à Capitulo in vim indulti Ale-
xandri Sexti nominandi, & præſentandi ad
iſtas dimidias portiones in quibuſcunque mē-
ſibus vſque de anno 1502. emanati, nam
omiſſo, quod abunde citrà quoties in menſi-
bus Apoſtolicis contigerunt vacationes ſem-
per Papa contulit, & prouidit, & prouiſio-
nes ſuum obtinuerunt affectum, vt deponunt
teſtes ſuper 5. Articulo *Summario num.* 6. ceſſat
obiectum, quia huiuſmodi indulta fuerunt
10 ſublata ex dicta *regula* 9. quæ ampliſſimas ha-
bet derogationes, & tollit quæcunque priui-
legia, & indulta conferendi, ſeù eligendi con-
ceſſa quibuſcunque perſonis, ac conſuetudi-
nes etiam, & immemorabiles diſponendi de
Beneficiis vacaturis in menſibus reſeruatis, vt
dixit *Rota in recent. deciſ.* 568. *num.* 5. *part.* 3. *&* 336
num. 1. *part.* 4. *coram ſ. m. Gregor. deciſ.* 240. *num.* 2.
& ſeq. & in Montis Alti Primiceriatus 8. *Iunij*
1643. *coram R. P. D. meo Veroſpio*, maximè cum
11 dicta regula emanauerit per viam legis, per
quam cenſetur derogatum etiam iuri com-
muni iuxta tradita *per Gonzal. gloſſ.* 36. *num.* 31.
cum ſeqq.

Et ità vnica tantum parte informante deci-
ſum.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. *Nouembris* 1660.

ARGVMENTVM.

Licet vicinus propriam domum inhabitans con-
ſequatur augumentum pretij in quinta par-
te, quando cogitur domum vendere vicino
in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure cō-
grui, attamen huiuſmodi augumentum non
debetur, quando venditio fit ſponte, non au-
tem in vim, & iuxta formam præfatæ conſti-
tutionis.

SVMMARIVM.

1 *Verba* ſponte vendidit *ſonant in venditionem li-*
beram, & ſpontaneam, non autem coactam in vim
conſtitutionis Gregorianæ de iure congrui.

2 *Venditionem non fuiſſe factam in vim conſtitutio-*
nis Gregorianæ arguitur ex pactis, quæ diſcordant
à forma, & tenore conſtitutionis, & numer. 6.
& 12.

3 *Magiſtri viarum in diſcordia Peritorum declarant*
pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gre-
gorianæ.

4 *Pretium domus retractæ ex Conſtitutione Gregoria-*
na inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuri-
tate emptoris.

5 *Inueſtimenti, ſeu cautionis remiſſio eſt valde conſi-*
derabilis.

7 *Contractus non dicitur factus ad formam Bullæ,*
quam partes non ſeruarunt, ſed ad formam pacto-
rum inter ipſos initorum.

8 *Conſtitutio Gregoriana tribuens augmentum præ-*
tij in quinta parte non habet locum in venditione
voluntaria, ſed in coacta.

9 *Coacta an poſſit dici venditio facta abſque citatione,*
& lite, dum ad eamdem venditionem poterat quis
compelli.

10 *Conſtitutio Gregoriana procedit, quando domus*
vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à
duobus lateribus.

11 *Venditio quæ non fuit facta in vim Bullæ Gregoria-*
næ præ-

bere, & conſequi ex fructibus dictæ Maſſa-
riæ, liquet ex eo, quòd fructus cenſus decurſi
ferè aſcendunt ad ſcuta bis mille, & in futu-
rum decurrendi ad ſcuta nonaginta ſingulis
annis, vt apparet ex inſtrumento impoſitionis
relato in Summario *num.* 2. fructus verò, qui
ex dicto Prædio, ſeu Maſſaria percipiuntur
non aſcendunt niſi ad annua ſcuta ſeptuagin-
ta quinque, vt ex inſtrumento locationis fa-
cto ab ipſomet Ioſepho, Summario *numer.* 6.
10 quod licet non probet valorem ſecundum
rei veritatem, attamen ſufficit ad probandum,
quod tantum annua ſcuta ſeptuaginta quin-
que ex redditibus illius percipi ſoleant *Rota
deciſ.* 261. *numer.* 4. *& ſeqq. part.* 7. *recent.* cum
11 ad iſtum effectum, vbi non agitur de proban-
da poſſeſſione, & perceptione fructuum leuio-
res probationes ſufficiant, *Rota deciſ.* 481. *in fin.
par.* 3. *recent. & in Bononien. liquidationis fructuum
30. Maij 1642. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro
Decano.*

Vlterius concurrit propria confeſſio Ioſe-
12 phi, de qua in concordia inita inter ipſum, &
alium creditorem pro ducatis 160. occaſione
pariter fructuum cenſus, in qua ipſe Ioſeph
aſſeruit, quod ex eadem Maſſaria non perci-
piebantur tot fructus, quot ſufficerent ad ip-
ſius creditoris ſatisfactionem, Summario *nu.* 7.
quæ confeſſio præualet cuicumque probatio-
ni, *l. cum te, C. de tranſact. l. generaliter, C. de non
numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Rota in
dicta Colonien. legitimitatis, §. & tollitur difficultas
coram Me.*

Iure itaque Didacus, & Beatrix veniunt
admittendi ad ſubhaſtationem dicti Prædij,
13 cum liquido conſtet non poſſe infra decen-
nium ſatisfieri ob tenues redditus illius iuxta
deducta per *Couarru. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 18. *n.* 4.
14 & ſeruari conſueuit à Signatura Sanctiſſimi,
vt teſtatur *Rota in deciſ.* 296. *poſt princ. apud Poſth.
de manut. & deciſ.* 59. *num.* 21. *poſt Merlin. de pign.
& deciſ.* 226. *num.* 4. *&* 5. *coram Emin. D. Card.
Otthobono.*

Et ità Auctoribus ſolùm informantibus de-
ciſum fuit.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ vnde iuſtificentur reſpectu
vacationis in menſe Papæ, valoris, præſentiæ
in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua
Diœceſi, Beneficiorum obtentorum, & pu-
blicationis factæ in tempore prorogato.
Regula 8. *hodie* 9. *Cancellariæ* derogat quibuſcū-
que priuilegijs, & indultis conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent exequutionem
paratam ad inſtar* l. fin. C. edict. Diu. Adrian.
toll.
2 *Vacatio per obitum in menſe Apoſtolico probatur
per teſtes de publica voce, & fama, & de vi-
ſu.*
3 *Menſis Ianuarij eſt fixus, & perpetuò reſeruatus
Sedi Apoſtolicæ.*
4 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ſemiplena pro-
batione.*
5 *Presbyteratus probatur ex teſtibus.*
6 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*
7 *Clauſula,* cuius litis ſtatum, &c. *præſeruat gra-
tiam à ſubreptione, ob non factam mentionem li-
tis.*
8 *Teſtes probant plurima expreſſa in gratia, de qui-
bus in deciſione.*
9 *Publicatio reſignationis, quando dicatur facta in
tempore præfixo in gratia reſtitutoria.*
10 *Regula* 9. *Cancellariæ derogat quibuſcunque pri-
uilegijs, & indultis conferendi.*
11 *Et cum emanauerit per viam legis, cenſetur dero-
gatum etiam iuri communi.*

DECISIO CLXVI.

CVm de menſe Ianuarij 1652. vacaſſet vna
ex dimidijs portionibus Eccleſiæ Cathe-
dralis Gadicen. per obitum Gondiſalui eius
dum viueret vltimi poſſeſſoris, Capitulum
prætendens, vigore Indulti Alexandri Sexti
habere ius ad illas nominandi nominauit An-
tonium de Sotoroyas, Alphonſus verò de
Velilla, eandem tamquam reſeruatam ratione
menſis à Sede Apoſtolica impetrauit. Hinc
inter ipſos orta lite coram Ordinario loci
fuit Alphonſo conceſſum mandatum de im-
mittendo cum ſubſequuta poſſeſſione, quod
deinde Reuerendiſs. Nuntius Hiſpaniarum
præuia reuocatione alterius, ſententiæ con-
trariæ confirmauit, à cuius ſententia commiſ-
ſa cauſa appellationis Priori Eccleſiæ Colle-
giatæ Hiſpalen. interim Alphonſus dictam
dimidiam portionem reſignauit ad fauorem
Franciſci de Burgas, aduerſus quem ſucceſ-
ſiuè dictus Prior pronunciauit reuocans ſen-
tentiam dicti Nuntij, & alteram contrariam
confirmans. Demum cauſa deuoluta ad Ro-
tam per commiſſionem mihi directam dubi-
taui an Franciſco eſſet danda immiſſio in
poſſeſſionem dictæ dimidiæ portionis, & con-
cedendam eſſe DD. reſponderunt.

1 Quia tam literæ reſignationis, quam gratiæ
reſignantis apparent in omnibus iuſtificatæ,
quæ proindè paratam habent executionem,
& veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de
edict. Diu. Adrian. toll. cap. ſi capitulo* il 5. *vti
gloſs. verb. exequatur de conceſs. Præbend. in* 6. *Rot.
coram Caualer. deciſ.* 148. *num.* 1. *in recent. dec.* 187.
numer. 1. *part.* 6. *in Aprutina Parochialis* 24. *Mar-
tij 1656. & in Toletana Archipresbyteratus* 27. *Iu-
nij 1656. coram R.P.D. meo Albergato.*

Sunt enim iuſtificatæ litteræ Alphonſi re-
2 ſignantis in eo, quod dimidia hæc portio va-
cauerit per obitum Gondiſalui de menſe Ia-
nuarij ex teſtibus deponentibus non ſolùm
de publica voce, & fama, ſed etiam de viſu,
3 vt in Summario *num.* 6. *&* 7. qui menſis, cum
ſit de fixis, & perpetuò reſeruatis Sedi Apo-
ſtolicæ

ſtolicæ vigore regulæ Cancellariæ hodie no-
næ, collatio eiuſdem ſpectat ad Papam, non
autem ad Capitulum, ſiue Ordinarium loci,
vt dixit *Rota coram Coccino deciſ.* 305. *num.*1, *&*
*Merlin.deciſ.*391. *eodem nu. & in Abulen.portionis*
17. Septembris 1646. *coram Reuerend. Terracinen.*
confirmata 14. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo*
Celſo.

Ex iiſdem teſtibus iuſtificatur valor expreſ-
ſus per non exceſſum in ducatis 24. auri de
Camera, cum ad hunc effectum ſemiplena
4 quoque probatio ſufficiat ad notata per *Garz.*
*de Benefic. part.*5. *cap.*3. *num.* 198. & reſpondit
ſæpiſſimè *Rota vt in recent.* 512. *num.* 2. *coram*
*Buratt. deciſ.*255. *num.*11. *& deciſ.* 172. *numer.*8.
coram Eminent. D.Cardinali Ottbobono. Necnon
5 Presbyteratus ipſius Alphonſi, vt dixit *Rota*
*coram Canal. deciſ.*559. *num.* 4. *& in recent. deciſ.*
6 629. *num.*3. *part.*1. & demùm præſentia eiuſ-
dem in Curia de tempore obitus Gondiſalui,
vt in *Calagurritana Archidiaconatus 26.Maij* 1656.
coram Reuerendiſs.D.meo Cerro Decano, §.præſen-
tia, & in Corduben. dimidiæ portionis 4.Iun. 1657.
*§.*1.*verſ.nec non præſentem in Curia coram R.P.D.*
meo Verospio.

7 Parique modo iuſtificantur literæ reſigna-
tionis Franciſci, nam habent in primis clau-
ſulam, *cuius litis ſtatum haberi volumus pro ex-*
preſſo, *Summario num.* 9. *lit. A.* quæ præſeruat
gratiam à ſubreptione ob non factam men-
tionem litis *Rota coram ſanctæ mem. Gregor. XV.*
8 *deciſ.*2.*num.*5. & cætera, quæ fuerunt narrata
ſcilicet ipſum Franciſcum eſſe Præsbyterum,
& ex Toletana, ſeu alia Ciuitate, vel Diœceſi
oriundum exiſtere, & in Ciuitate Gadicen.
degere, ac duo beneficia ſimplicia perſona-
lem reſidentiam non requirentia in aliis Ec-
cleſijs obtinere, quorum cuiuslibet fructus
non excedunt Ducatos viginti quatuor, auri
de Camera, Alphonſum verò reſignantem
aliundè vna cum penſione annua octoginta
ducatorum auri de Camera ſuper dictæ dimi-
diæ portionis fructibus ad ſui fauorem reſer-
uata commode viuere poſſe comprobant te-
ſtes ſupra relati *Summ.d.num.*7.

Publicationem autem eiuſdem reſignatio-
9 nis factam fuiſſe intra tempus præfixum in
gratia reſtitutoria ob lapſum temporis in *Con-*
ſtitutione Gregoriana aſſignati *in ordine la* 85.*bull.*
*tom.*2. remanet probatum ex eo, quia proro-
gatio termini fuit conceſſa ad alios ſex men-
ſes ſub data Kalendis Decembris 1655.*Summ.*
*num.*8.Die verò 14. Maij anni ſubſequentis
fuerunt litteræ in ſupradicta Eccleſia inter
miſſæ Conuentualis ſolemnia lectæ, & publi-
catæ; *vt in Summario num.* 9. *littera B.* adeo vt
merito ſint exequutioni demandatæ *ex allega-*
tis in principio, & in Hiſpalen. Decimarum 17.
Iunij 1615. *coram ſ.m. Innocentio X.& in Nazza-*
rena, ſeu Montis Viridis Beneficij 15. *Decembris*
1645.*coram R. P.D. meo Verospio.*

Non obſtat nominatio Antonij de Soto
Royas facta à Capitulo in vim indulti Ale-
xandri Sexti nominandi, & præſentandi ad
iſtas dimidias portiones in quibuſcunque mē-
ſibus vſque de anno 1502. emanati, nam
omiſſo, quod abunde citrà quoties in menſi-
bus Apoſtolicis contigerunt vacationes ſem-
per Papa contulit, & prouidit, & prouiſio-
nes ſuum obtinuerunt affectum, vt deponunt
teſtes ſuper 5. Articulo *Summario num.*6. ceſſat
obiectum, quia huiuſmodi indulta fuerunt
10 ſublata ex dicta *regula* 9. quæ ampliſſimas ha-
bet derogationes, & tollit quæcunque priui-
legia, & indulta conferendi, ſeù eligendi con-
ceſſa quibuſcunque perſonis, ac conſuetudi-
nes etiam, & immemorabiles diſponendi de
Beneficiis vacaturis in menſibus reſeruatis, vt
dixit *Rota in recent.deciſ.*568.*num.*5.*part.*3.*&* 336
num. 1.*part.*4. *coram ſ.m.Gregor.deciſ.*240.*num.* 2.
& ſeq. & in Montis Alti Primiceriatus 8. *Iunij*
1643. *coram R.P.D. meo Verospio*, maximè cum
11 dicta regula emanauerit per viam legis, per
quam cenſetur derogatum etiam iuri com-
muni iuxta tradita *per Gonzal.gloſ.*36.*num.*31.
cum ſeqq.

Et ità vnica tantum parte informante deci-
ſum.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. Nouembris 1660.

ARGVMENTVM.

Licet vicinus propriam domum inhabitans con-
ſequatur augumentum prætij in quinta par-
te, quando cogitur domum vendere vicino
in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure cō-
grui, attamen huiuſmodi augumentum non
debetur, quando venditio fit ſponte, non au-
tem in vim, & iuxta formam præfatæ conſti-
tutionis.

SVMMARIVM.

1 *Verba* ſponte vendidit *ſonant in venditionem li-*
beram, & ſpontaneam, non autem coactam in vim
conſtitutionis Gregorianæ de iure congrui.

2 *Venditionem non fuiſſe factam in vim conſtitutio-*
nis Gregorianæ arguitur ex pactis, quæ diſcordant
à forma, & tenore conſtitutionis, & numer. 6.
& 12.

3 *Magiſtri viarum in diſcordia Peritorum declarant*
pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gre-
goriana.

4 *Pretium domus retractæ ex Conſtitutione Gregoria-*
na inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuri-
tate emptoris.

5 *Inueſtimenti, ſeu cautionis remiſſio eſt valde conſi-*
derabilis.

7 *Contractus non dicitur factus ad formam Bullæ,*
quam partes non ſeruarunt, ſed ad formam pacto-
rum inter ipſos initorum.

8 *Conſtitutio Gregoriana tribuens augumentum præ-*
tij in quinta parte non habet locum in venditione
voluntaria, ſed in coacta.

9 *Coacta an poſſit dici venditio facta abſque citatione,*
& lite, dum ad eamdem venditionem poterat quis
compelli.

10 *Conſtitutio Gregoriana procedit, quando domus*
vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à
duobus lateribus.

11 *Venditio quæ non fuit facta in vim Bullæ Gregoria-*
næ præ-

bere, & conſequi ex fructibus dictæ Maſſariæ, liquet ex eo, quód fructus cenſus decurſi ferè aſcendunt ad ſcuta bis mille, & in futurum decurrendi ad ſcuta nonaginta ſingulis annis, vt apparet ex inſtrumento impoſitionis relato in Summario *num.* 2. fructus verò, qui ex dicto Prædio, ſeu Maſſaria percipiuntur non aſcendunt niſi ad annua ſcuta ſeptuaginta quinque, vt ex inſtrumento locationis facto ab ipſomet Ioſepho, Summario *numer.* 6.
10 quod licet non probet valorem ſecundum rei veritatem, attamen ſufficit ad probandum, quod tantum annua ſcuta ſeptuaginta quinque ex redditibus illius percipi ſoleant *Rota deciſ.* 261. *numer.* 4. *& ſeqq. part.* 7. *recent.* cum
11 ad iſtum effectum, vbi non agitur de probanda poſſeſſione, & perceptione fructuum leuiores probationes ſufficiant, *Rota deciſ.* 481. *in fin. par.* 3. *recent. & in Bononien. liquidationis fructuum* 30. *Maij* 1642. *coram Reuerendiſſ. D. meo Cerro Decano*.

Vlterius concurrit propria confeſſio Ioſe-
12 phi, de qua in concordia inita inter ipſum, & alium creditorem pro ducatis 160. occaſione pariter fructuum cenſus, in qua ipſe Ioſeph aſſeruit, quod ex eadem Maſſaria non percipiebantur tot fructus, quot ſufficerent ad ipſius creditoris ſatisfactionem, Summario *nu.* 7. quæ confeſſio præualet cuicumque probationi, *l. cum te, C. de tranſact. l. generaliter, C. de non numerat. pecun. cap. per tuas de probat. Rota in dicta Colonien. legitimitatis, §. & tollitur difficultas coram Me*.

Iure itaque Didacus, & Beatrix veniunt admittendi ad ſubhaſtationem dicti Prædij,
13 cum liquido conſtet non poſſe infra decennium ſatisfieri ob tenues redditus illius iuxta deducta per *Couarru. var. reſolut. lib.* 3. *cap.* 18. *n.* 4.
14 & ſeruari conſueuit à Signatura Sanctiſſimi, vt teſtatur *Rota in deciſ.* 296. *poſt princ. apud Poſth. de manut. & deciſ.* 59. *num.* 21. *poſt Merlin. de pign. & deciſ.* 226. *num.* 4. *&* 5. *coram Emin. D. Card. Ottbobono.*

Et itá Actoribus ſolúm informantibus deciſum fuit.

GADICEN. DIMIDIÆ PORTIONIS.

Lunæ 5. Iulij 1660.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ vnde iuſtificentur reſpectu vacationis in menſe Papæ, valoris, præſentiæ in Curia, litis pendentis, originis ex aliqua Diœceſi, Beneficiorum obtentorum, & publicationis factæ in tempore prorogato. *Regula* 8. *hodie* 9. *Cancellariæ* derogat quibuſcumque priuilegijs, & indultis conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ habent exequutionem paratam ad inſtar* l. fin. C. edict. Diu. Adrian. toll.

2 *Vacatio per obitum in menſe Apoſtolico probatur per teſtes de publica voce, & fama, & de viſu.*

3 *Menſis Ianuarij eſt fixus, & perpetuò reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

4 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ſemiplena probatione.*

5 *Presbyteratus probatur ex teſtibus.*

6 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*

7 *Clauſula,* cuius litis ſtatum, &c. *præſeruat gratiam à ſubreptione, ob non factam mentionem litis.*

8 *Teſtes probant plurima expreſſa in gratia, de quibus in deciſione.*

9 *Publicatio reſignationis, quando dicatur facta in tempore præfixo in gratia reſtitutoria.*

10 *Regula 9. Cancellariæ derogat quibuſcunque priuilegijs, & indultis conferendi.*

11 *Et cum emanauerit per viam legis, cenſetur derogatum etiam iuri communi.*

DECISIO CLXVI.

CVm de menſe Ianuarij 1652. vacaſſet vna ex dimidijs portionibus Eccleſiæ Cathedralis Gadicen. per obitum Gondiſalui eius dum viueret vltimi poſſeſſoris, Capitulum prætendens, vigore Indulti Alexandri Sexti habere ius ad illas nominandi nominauit Antonium de Sotoroyas, Alphonſus verò de Velilla, eandem tamquam reſeruatam ratione menſis à Sede Apoſtolica impetrauit. Hinc inter ipſos orta lite coram Ordinario loci fuit Alphonſo conceſſum mandatum de immittendo cum ſubſequuta poſſeſſione, quod deinde Reuerendiſſ. Nuntius Hiſpaniarum præuia reuocatione alterius ſententiæ contrariæ confirmauit, à cuius ſententia commiſſa cauſa appellationis Priori Eccleſiæ Collegiatæ Hiſpalen. interim Alphonſus dictam dimidiam portionem reſignauit ad fauorem Franciſci de Burgas, aduerſus quem ſucceſſiuè dictus Prior pronunciauit reuocans ſententiam dicti Nuntij, & alteram contrariam confirmans. Demum cauſa deuoluta ad Rotam per commiſſionem mihi directam dubitaui an Franciſco eſſet danda immiſſio in poſſeſſionem dictæ dimidiæ portionis, & concedendam eſſe DD. reſponderunt.

1 Quia tam literæ reſignationis, quam gratiæ reſignantis apparent in omnibus iuſtificatæ, quæ proindè paratam habent executionem, & veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll. cap. ſi capitulo, il* 5. *vbi gloſſ. verb. exequatur de conceſſ. Præbend. in* 6. *Rot. coram Caualer. deciſ.* 148. *num.* 1. *in recent. dec.* 187. *numer.* 1. *part.* 6. *in Aprutina Parochialis* 24. *Martij* 1656. *& in Toletana Archipresbyteratus* 27. *Iunij* 1656. *coram R. P. D. meo Albergato.*

Sunt enim iuſtificatæ litteræ Alphonſi re-
2 ſignantis in eo, quod dimidia hæc portio vacauerit per obitum Gondiſalui de menſe Ianuarij ex teſtibus deponentibus non ſolùm de publica voce, & fama, ſed etiam de viſu,
3 vt in Summario *num.* 6. *&* 7. qui menſis, cum ſit de fixis, & perpetuò reſeruatis Sedi Apoſtolicæ

ſtolicæ vigore regulæ Cancellariæ hodie no-
næ, collatio eiuſdem ſpectat ad Papam, non
autem ad Capitulum, ſiue Ordinarium loci,
vt dixit *Rota coram Coccino deciſ. 305. num. 1, & Merlin. deciſ. 391. eodem nu. & in Abulen. portionis 17. Septembris 1646. coram Reuerend. Terracinen. confirmata 14. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Celſo.*

Ex ijſdem teſtibus iuſtificatur valor expreſ-
ſus per non exceſſum in ducatis 24. auri de
Camera, cum ad hunc effectum ſemiplena
4 quoque probatio ſufficiat ad notata per *Garz. de Benefic. part. 5. cap. 3. num. 198.* & reſpondit
ſæpiſſimè *Rota vt in recent. 512. num. 2. coram Buratt. deciſ. 255. num. 11. & deciſ. 172. numer. 8. coram Eminent. D. Cardinali Ottbobono.* Necnon
5 Presbyteratus ipſius Alphonſi, vt dixit *Rota coram Caual. deciſ. 559. num. 4. & in recent. deciſ.*
6 *629. num. 3. part. 1.* & demùm præſentia eiuſ-
dem in Curia de tempore obitus Gondiſalui,
vt in *Calaguritana Archidiaconatus 26. Maij 1656. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano, §. præſentia, & in Corduben. dimidia portionis 4. Iun. 1657. §. 1. verſ. nec non præſentem in Curia coram R. P. D. meo Veroſpio.*

7 Parique modo iuſtificantur literæ reſigna-
tionis Franciſci, nam habent in primis clau-
ſulam, *cuius litis ſtatum haberi volumus pro expreſſo, Summario num. 9. lit. A.* quæ præſeruat
gratiam à ſubreptione ob non factam men-
tionem litis *Rota coram ſanctæ mem. Gregor. XV.*
8 *deciſ. 2. num. 5.* & cætera, quæ fuerunt narrata
ſcilicet ipſum Franciſcum eſſe Præsbyterum,
& ex Toletana, ſeu alia Ciuitate, vel Diœceſi
oriundum exiſtere, & in Ciuitate Gadicen.
degere, ac duo beneficia ſimplicia perſona-
lem reſidentiam non requirentia in aliis Ec-
cleſijs obtinere, quorum cuiuslibet fructus
non excedunt Ducatos viginti quatuor, auri
de Camera, Alphonſum verò reſignantem
aliundè vna cum penſione annua octoginta
ducatorum auri de Camera ſuper dictæ dimi-
diæ portionis fructibus ad ſui fauorem reſer-
uata commode viuere poſſe comprobant te-
ſtes ſupra relati *Summ. d. num. 7.*

Publicationem autem eiuſdem reſignatio-
9 nis factam fuiſſe intra tempus præfixum in
gratia reſtitutoria ob lapſum temporis in *Conſtitutione Gregoriana* aſſignati *in ordine la 85. bull. tom. 2.* remanet probatum ex eo, quia proro-
gatio termini fuit conceſſa ad alios ſex men-
ſes ſub data Kalendis Decembris 1655. *Summ. num. 8.* Die verò 14. Maij anni ſubſequentis
fuerunt litteræ in ſupradicta Eccleſia inter
miſſæ Conuentualis ſolemnia lectæ, & publi-
catæ, *vt in Summario num. 9. littera B.* adeo vt
merito ſint exequutioni demandatæ *ex allegatis in principio, & in Hiſpalen. Decimarum 17. Iunij 1615. coram ſ. m. Innocentio X. & in Nazzarena, ſeu Montis Viridis Beneficij 15. Decembris 1645. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat nominatio Antonij de Soto
Royas facta à Capitulo in vim indulti Ale-
xandri Sexti nominandi, & præſentandi ad
iſtas dimidias portiones in quibuſcunque mē-
ſibus vſque de anno 1502. emanati, nam
omiſſo, quod abunde citrà quoties in menſi-
bus Apoſtolicis contigerunt vacationes ſem-
per Papa contulit, & prouidit, & prouiſio-
nes ſuum obtinuerunt affectum, vt deponunt
teſtes ſuper 5. Articulo *Summario num. 6.* ceſſat
obiectum, quia huiuſmodi indulta fuerunt
10 ſublata ex dicta *regula 9.* quæ ampliſſimas ha-
bet derogationes, & tollit quæcunque priui-
legia, & indulta conferendi, ſeù eligendi con-
ceſſa quibuſcunque perſonis, ac conſuetudi-
nes etiam, & immemorabiles diſponendi de
Beneficiis vacaturis in menſibus reſeruatis, vt
dixit *Rota in recent. deciſ. 568. num. 5. part. 3. & 336 num. 1. part. 4. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 240. num. 2. & ſeq. & in Montis Alti Primiceriatus 8. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Veroſpio,* maximè cum
11 dicta regula emanauerit per viam legis, per
quam cenſetur derogatum etiam iuri com-
muni iuxta tradita *per Gonzal. gloſs. 36. num. 31. cum ſeqq.*

Et ità vnica tantum parte informante deci-
ſum.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 29. Nouembris 1660.

ARGVMENTVM.

Licet vicinus propriam domum inhabitans con-
ſequatur augumentum pretij in quinta par-
te, quando cogitur domum vendere vicino
in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure cō-
grui, attamen huiuſmodi augumentum non
debetur, quando venditio fit ſponte, non au-
tem in vim, & iuxta formam præfatæ conſti-
tutionis.

SVMMARIVM.

1 *Verba* ſponte vendidit *ſonant in venditionem liberam, & ſpontaneam, non autem coactam in vim conſtitutionis Gregorianæ de iure congrui.*

2 *Venditionem non fuiſſe factam in vim conſtitutionis Gregorianæ arguitur ex pactis, quæ diſcordant à forma, & tenore conſtitutionis, & numer. 6. & 12.*

3 *Magiſtri viarum in diſcordia Peritorum declarant pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gregoriana.*

4 *Pretium domus retractæ ex Conſtitutione Gregoriana inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuritate emptoris.*

5 *Inueſtimenti, ſeu cautionis remiſſio eſt valde conſiderabilis.*

7 *Contractus non dicitur factus ad formam Bullæ, quam partes non ſeruarunt, ſed ad formam pactorum inter ipſos initorum.*

8 *Conſtitutio Gregoriana tribuens augumentum pretij in quinta parte non habet locum in venditione voluntaria, ſed in coacta.*

9 *Coacta an poſſit dici venditio facta abſque citatione, & lite, dum ad eandem venditionem poterat quis compelli.*

10 *Conſtitutio Gregoriana procedit, quando domus vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à duobus lateribus.*

11 *Venditio quæ non fuit facta in vim Bullæ Gregorianæ præ-*

na præuio monitorio, ſed ſponte non dicitur coa-
cta, & n.13.

14 *Metus non arguitur ex venditione facta Nepoti Pontificis, quando non concurrit aliquod factum inductiuum metus, vel aliqua proteſtatio ſaltem extraiudicialis ſeu occulta.*

15 *Voluntas ſpontanea non dicitur meticuloſa, nec coacta.*

DECISIO CLXVII.

THeodoſius Rubeus vendidit anno 1645. Excellentiſſimo D. Principi Pamphilio tunc S.R.E. Cardinali domum, quam ipſe inhabitabat poſitam in Platea Agonæ, & Palatio eiuſdem Domini Principis contiguam pretio ſcutorum 6478. prætendente nunc Paulo filio venditoris augumentum in quinta parte dicti pretij debitum ex Conſtitutione Gregoriana de iure congrui quoties cogitur vicinus domum inhabitans eam vendere vicino ædificare volenti ad ornatum Vrbis propoſui dubium an eſſet locus dicto augmento, & DD. negatiuè reſponderunt.

Non ſolum enim ex verbis Inſtrumenti deſumptum fuit domum venditam non fuiſſe
1 vigore Conſtitutionis Gregorianæ, ſed titulo puræ, & liberæ venditionis ibi,, *Ipſe Theodoſius cupiens, quod huiuſmodi venditio ſuum plenarium, quam citius ſortiatur effectum ſponte vendidit, alienauit*, quæ verba ſonant in venditionem liberam, & ſpontaneam, non autem in neceſſariam, & coactam *ad text. in l. 1. C. de teſtament. tutel. Bertazol. de clauſul. clauſ. 11. gloſſ. 1. ad med. Surd. conſ. 361. ſub num. 16. Rota in Romana cenſus 24. Aprilis 1600. coram b.m. Cardinal Hieroymo Pamphilio apud Marcheſ. de commiſ. part. 1. fol. 858. n. 3.*

2 Sed etiam ex pactis in eo adiectis, ſiquidem pretium domus æſtimatum fuit á tertio Peri-
3 to, cum tamen ex forma Conſtitutionis eſſet declarandum in diſcordia Peritorum à magiſtris viarum *vt diſponitur in §. 4.* Rurſus idem
4 pretium ſolutum apparet libere venditori, cum tamen inueſtiri debuiſſet, vel loco inueſtimenti præſtari cautio pro ſecuritate D. Principis emptoris, *vt in §. 18.* cuius remiſſio val-
5 de conſiderabilis eſt, vt aduertit *Pinell. in l. 2. part. 3. cap. vlt. num. 22. & ſeq. C. de reſcind. vendit. Rota in recent. deciſ. 253. num. 15. & deciſ. 344. eodem num. part. 4. tom. 2. & in Ianuen. prætenſa ſeparationis Thori 22. Iunij 1650. coram Reu. D. meo Meltio Epiſcopo Papienſi.*

Vlterius non fuit ſeruata forma illius circa
6 alias qualitates in ea contentas, quibus deficientibus, non poteſt dici, quod ad præſcriptum Bullæ fuerit ſequuta venditio *Bart. in l. 1. §. quod autem ait Prætor ff. ne quid in flum. pub. Roland. conſ. 63. num. 9. lib. 1. Grat. conſ. 15 num. 18. lib. 2. Gratian. cap. 546. num.* 16. ſed bene demon-
7 ſtratur Partes non habuiſſe animum contrahendi, niſi eo modo, & forma prout in ipſo inſtrumento continebatur *ad text. in l. qui fundum 40. §. qui agrum. ff. de contrah. empt. Mantic. de tacit. lib. 2. t. t. 2. num. 2. & 3. & late dictum fuit in Romana prætenſæ deuolutionis Palatij 7. Iunij 1658 & 30. Maij 1659. coram R.P.D. meo Albergato & 21. Iunij præteriti coram R.P.D. meo Celſo.*

8 Cum itaque verſemur in venditione voluntaria, & ſpontanea fruſtra prætenditur augmentum pretij domus ex diſpoſitione eiuſdem Bullæ, quæ habet locum dumtaxat in venditione neceſſaria, & coacta, ad quam vicinus non niſi præuia iudiciali inſtantia, vel lite introducta compellitur, vt manifeſtè patet ex ipſius lectura, & aduertunt *Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 28. num. 10. & ſeq. Grat. cap. 546. num. 12. & 13.*

Hinc non releuat, quod licet nulla præceſ-
9 ſerit citatio, nec lis fuerit introducta, adhuc tamen venditio coacta cenſeri debeat, ex quo Theodoſius poterat ad illam compelli, nam omiſſo, quod non conſtat ipſum potuiſſe compelli, dum probatum non fuit, quod
10 Domus coherebat Palatio à duobus lateribus vt requirit *Bulla in §. 6.* concluſio procedit quando venditio facta fuit expreſſe in vim
11 bullę pręcedente monitorio ad vendendum, vt loquuntur *Deciſiones 465. num. 9. & 871. num. 2. apud Merlin.* non autem vbi (prout hic) nec
12 monitorium, nec aliqua inſtantia iudicialis præceſſit, ſed eius forma inobſeruata partes voluerunt ſponte, & libere contrahere, tunc
13 enim venditio non poteſt dici coacta, ſed voluntaria, & ſpontanea, *vt not. Dec. in cap. cum M. Ferrarienſis num. 2. de conſtitutionib. Carpan. ad ſtatut. Mediolan. cap. 115. numer. 325. in princ. Tort. ad ſtatut. Papiæ rubr. 25. in ciuilibus num. 215. cum ſeqq.*

Reſponſio vero, quod Theodoſio non licuit propter metum proteſtari, quod vende-
14 bat ad formam Bullæ non ſubſiſtit, quia id benè argueretur quoties præceſſiſſet aliquod factum inductiuum metus, vel doceretur de aliqua proteſtatione facta ex interuallo ſaltem extraiudicialiter, & occulte, quæ facilis erat, ſecus cum ipſius ſpontanea voluntas vendendi concurrat, ex quo proindè elicitur
15 venditionem habuiſſe originem dumtaxat à voluntate, quæ propterea non poteſt dici meticuloſa, & coacta iuxta tradita *per Surd. deciſ. 254. n. 29.*

Et ita vtraque parte informante.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Ven. 10. Decembris 1660.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur in Beneficialibus, quando materia eſt releuans, & concurrit fumus, attamen ſi remiſſoria petatur in alia inſtantia, quã vltima, datur appoſito ſequeſtro, & facta obligatione de ſtando vnicæ. Primum beneficium non vacat per aſſequutionem ſecundi, quando intra duos menſes ſuperuenerũt moleſtiæ etiam extraiudiciales, quæ non poſſunt probari per ſcripturas, ſicut iudiciales.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non vacat per aſſequationem alterius incompatibilis, ſuper quo intra duos menſes ſuperuenerunt moleſtiæ.*

2 *Amplia, ſiue moleſtiæ ſint iudiciales, ſiue extraiudiciales.*

3 *Fumus reſultat ex depoſitione duorum teſtium.*

4 *Teſtes fortius probant contra inducentem.*

5 *Remiſſoria nunquam denegatur etiam in beneficialibus concurrentibus releuantia, & fumo materiæ articulatæ.*

6 *Moleſtiæ iudiciales poſſunt probari per ſcripturas.*

7 *Moleſtiæ extraiudiciales non poſſunt aliter probari quam per teſtes, quo caſu datur remiſſoria.*

8 *Tertius non poteſt opponere exceptionem alteri competentem, niſi eo volente.*

9 *Tertius admittitur ad deducendam nullitatem iam detectam, & oppoſitam.*

10 *Exceptio clara, & excluſiua iuris agentis opponi poteſt à quolibet.*

11 *Taciturnitas, & acquieſcentia non releuat, quando non eſt voluntaria, ſed meticuloſa.*

12 *Ad remiſſoriam concedendam ſufficit articulos aliqualiter facere ad cauſam reſeruata arctiori diſcuſſione poſt factas probationes.*

13 *Remiſſoria in alia, quam tertia inſtantia non datur in Beneficialibus, niſi appoſito ſequeſtro, & facta obligatione de ſtando vnica.*

DECISIO CLXVIII.

REiecto in poſtrema deciſione fundamento in antecedentibus aſſumpto, quod licèt Dypthereatus vacaſſet per aſſequtionem Canonicatus incompatibilis; nihilominus prouiſio obtenta à Ioſepho Boſurgio per reſignationem ſibi factam à Frãciſco fratre ſubſtineretur ex clauſulis generalibus in eius ſupplicatione inſertis fuerunt exhibiti articuli, in quibus Ioſeph modo nititur probare, quod Dypthereatús non vacabat per aſſequtionem, vndè dedi dubium pro Remiſſoria, quam DD. reſponderunt concedendam eſſe.

Articulatur enim, quod Franciſcus nunquam aſſequtus fuerit poſſeſſionem pacificam Canonicatus prædicti, minuſue pacifica fuerit erectio illius, cum infra bimeſtre, & in ipſo initio Canonici ſe oppoſuerint, & poſſeſſioni capiendæ per Franciſcum ac etiam erectioni eiuſdem, & aliorum nouorum Canonicatuum, ex quo releuantia articulorum videbatur clara, nam data huiuſmodi probatione ceſſabit ſuppoſitum, quod Dypthereatus vacaret per aſſequtionem, cum probatis
1 moleſtijs ſupèr ſecundo Beneficio infra duos menſes non dicatur inducta vacatio primi, nec teneatur prouiſus illud dimittere ne remaneat priuatus vtroque Beneficio *iuxta notat per gloſs. in cap. commiſſa verb. pacificam de elect. in 6. Gomez. ad regul. de triennal. queſt. 53. in princip. Hoyed. de incombatib. part. 1. cap. 13. num. 8. vbi de communi Maſcard. de probat. concluſ. 183. num. 40. Caſſad. deciſ. 9. num. 1. de cauſ. poſſeſs. & propriet. Seraph. deciſ. 997. num. 5. & deciſ. 1254. num. 2.* qui omnes loquuntur
2 ſiue moleſtiæ ſint iudiciales, ſiue extraiudiciales cum alijs *per Add. ad Buratt. dec. 19. num. 18. & ſeqq.*

Fumus verò veritatis iſtius futuræ proba-
3 tionis reſultat ex duobus teſtibus pro parte Galantis examinatis, & productis deponentibus de expreſſa contradictione Canonicorum in actu erectionis, & de carceratione ſequuta de ordine Archiepiſcopi ægre ferentis ſimi-
4 lem contradictionem, qui teſtes propterea contra ipſum inducentem fortius probant *Soccin. Iun. conſ. 69. num. 11. lib. 1. & conſ. 178. in fin. lib. 2. Gabr. qui de communi concluſ. 1. ſub num. 13. de teſtibus, & plures cumulat Gratian. cap. 552. num. 9.*

Data autem releuantia, & concurrente fumo etiam in Beneficialibus remiſſoria nun-
5 quam denegari conſueuit *Rota apud Caſſad. deciſ. 3. de dilat. Seraphin. deciſ. 1364. num. 3. Buratt. deciſ. 28. num. 5. in recent. deciſ. 677. num. 1. part. 1. & coram Merlin. deciſ. 15. eodem num. in Melelitana Commenda 17. Februarij 1650. cor. R. D. meo Cerro Decano.*

Non obſtat, quod articuli continentes mo-
6 leſtias iudiciales probari poſſint per ſcripturas
7 nam alij continentes moleſtias extraiudiciales circa ipſammet poſſeſſionem, & perceptionem fructuum, prout etiam metus incuſſus non poteſt aliter probari, quam per teſtes, quod ſufficit, vt concedatur Remiſſoria *Felin. in cap. 1. num. 4. de appellat. Rota deciſ. 17. in nou. et deciſ. 46. in fine in antiq. vtrobique de teſtibus coram Canal. deciſ. 281. numer. 5. & in Vicentina Parrochialis 1. Februarij 1623. coram bo. mem. Manzanedo.*

Nec etiam obſtat, quod Ioſeph non poſſit tanquam tertius nullitatem erectionis Canonicatus allegare ad iuſtificandam ſuam gratiã: ſiquidẽ id eatenus procederet, quatenus Canonici non cõtradixiſſent, nec ſe oppoſuiſſent dictæ erectioni, ex quo tertius non valet
8 opponere exceptionem alteri competentem, niſi eo volente iuxta tradita *per Gonzal. ad regul. 8. gloſs. 56. num. 111. Rota in Ariminen. Domus 22. Iunij 1607. coram Sacrato,* ſed dato, quod teſtes contradictionem Canonicorum contemporaneam erectioni concludant, vt continetur in articulis, poterit ſe tali exceptione tue-
9 ri, nam quilibet admittitur ad deducendam nullitatem iam detectam, & oppoſitam *Felin. in cap. lator de re iudic. Rota deciſ. 356. num. 16. coram Seraph. et deciſ. 176. num. 12. part. 1. diuerſ. et tradit Grat. cap. 691. num. 17.* præſertim ſi
10 (prout hic) exceptio ſit clara, & prorſus excluſiua iuris agentis, vt limitat *Bartol. in l. qui cum harede num. 1. ff. de exceptionibus Idem Gonzal. vbi ſupra gloſs. 56. nu. 113. Gratian. cap. 715. num. 25.*

11 Taciturnitas, & acquieſcentia Canonicorum ſubſequuta non releuat, quia articulatur eam non fuiſſe ſpontaneam, & voluntariam, ſed metu carcerationis non nullorum ex eiſdem Canonicis, vt dictum eſt in conceſſione
12 tamen remiſſoriæ ſufficit, quod articuli ali-

qualiter faciant ad cauſam reſeruata arctiori diſcuſſione materiæ poſt factas probationes, vt dictum fuit *in Hiſpalen. Decimarum 26. Iunij 1647. coram Em. Dom. Cardinali Corrado, & in Calaguritana Decimarum de Octo 7. Iunij 1658. coram R.P.D. meo Celſo.*

13 Quia autem Ioſeph poſſedit dyptheratum, & lis non eſt in tertia inſtantia, in qua ſolum in Beneficialibus remiſſoria conceditur, deciſum fuit illam dandam eſſe appoſito ſequeſtro, & facta obligatione de ſtando vnicæ *prout in deciſ. 555. num. 3. coram Seraph. in recent. deciſ. 43. num. 4. & 585. num. 5. 6. & 9. part. 5. coram Coccin. dec. 246. num. 3. & deciſ. 87. in fine coram Merlin.*

Vtraque parte informante.

BONONIEN. BENEFICIORVM.

Lunæ 24. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Licet Beneficia duplici reſeruatione affecta non cadant ſub indulto conferendi, requiritur tamen quod reſeruationes ſint perſonales, & coæquales, ita vt plures reſeruationes ab vno officio procedentes non releuent, ſicuti etiam eadem qualitas pluribus officijs reiterata non duplicat reſeruationem; Beneficia officialium Papæ ſunt reſeruata ab extrauag. ad regimen, quando officiales decedunt in curia, ſeu intra duas dietas, exceptis ijs officialibus, quorum beneficia vbicunque illi deceſſerint, ſpecialiter reſeruantur.

SVMMARIVM.

1 *Indultum conferendi non capit beneficia duplici reſeruatione affecta, quando talis facultas ſpecialiter non exprimitur.*

2 *Reſeruationes duæ, quæ non cadunt ſub indulto conferendi, debent eſſe perſonales, & coæquales, nec ſufficiunt diſpares, & diuerſæ ſpeciei.*

3 *Reſeruationes, quarum vna eſt realis, altera perſonalis, non impediunt indultum conferendi.*

4 *Reſeruatio duplex non inducitur ex duplici qualitate familiaritatis, & Prothonotariatus, quæ acceſſorie eſt adiecta vni, eidemque officio, & numer. 6.*

5 *Indultum conferendi quod Cardinalibus conceditur, comprehendit Beneficia quorumcumque officialium.*

7 *Indultum non debet remanere inefficax, & inane.*

8 *Beneficia militum Lauretanorum, & ſimilium officialium reſeruantur ratione Prothonotariatus, & familiaritatis.*

9 *Reſeruatio non multiplicatur ex iteratione eiuſdem qualitatis acquiſita ex alio officio, & n. 14.*

10 *Acquiſitum ex vno titulo non poteſt de nouo acquiri ex alio titulo, vel cauſa.*

11 *Reſeruatio proueniens ex eodem fonte non duplicatur, quamuis diuerſa ſint officia, quæ iterant eandem qualitatem.*

12 *Familiaritas Papæ vti maior abſorbet familiaritatem Cardinalis, quæ eſt minor.*

13 *Scriptores Apoſtolici, & ceteri officiales Papæ declarantur familiares, & Prothonotarij ad effectum reſeruationis Beneficiorum.*

15 *Reſeruatio per obitum officialium Papæ contenta in extrauag. ad regimen intrat, quando illi decedunt in curia, vel intra duas dietas, ſecus autem extra & nu. 19.*

16 *Beneficia Legatorum, Nunciorum, Rectorum, & Theſaurariorum ſunt reſeruata vbicunque eos mori contingat.*

17 *Officiales Papæ per conſtitutionem tertiam Pauli Tertij declarantur familiares eorumque beneficia ſunt affecta reſeruatione perſonali, quæ afficit beneficia eorundem vbicumque decedant.*

18 Æneas de Falcon. de reſeru. quæſt. 3. num. 15. *declaratur.*

20 *Reſeruatio Beneficiorum vacantium in curia, vel intra duas dietas erat generaliter inducta ante* extrauag. ad regimen. de præben.

21 Extrauag. ad regimen *ſtat pro maiori declaratione generalis reſeruationis beneficiorum vacantium in curia, vel intra duas dietas.*

22 *Conſtitutio edita ad maiorem declarationem intelligitur ad limites Conſtitutionis declaratæ.*

23 *Dictio*, vbicunque, *comprehendit omnia loca.*

24 *Mentio, ſeu reſeruatio ſpecialis, quoad aliquos indicat diſpoſitionem non referri, quo ad alios qui fuiſſent expreſſi, ſi voluiſſent comprehendi.*

25 *Reſeruatio beneficiorum vacantium in curia, ſeu intra duas dietas eſt localis, non perſonalis, & num. 27.*

26 *Reſeruatio perſonalis tripliciter conſideratur nempe in familiaribus, rurſus in collectoribus, ſeu vnicis ſubcollectoribus, & tertio in cubicularijs, & Curſoribus.*

28 *Breuis exequutio non retardatur exceptionibus turbidis, & altioris indaginis.*

29 *Breue fundatum in reſeruatione non poteſt exequi, niſi reſeruatio plene, & concludenter probetur.*

30 *Quodque reſeruatio ſit talis, vt omnino excludat indultum.*

DECISIO CLXIX.

PEr obitum Landini ſequutum Bononiæ vacantibus duobus Beneficijs ſimplicibus in Diœceſi, & Archiepiſcopatu eiuſdem Ciuitatis, fuit de illis prouiſus ab Eminentiſſimo D. Cardinali Columna vigore indulti Apoſtolici Abbas Marcellus Seuerolus, poſtea verò à Sede Apoſtolica Comes Alexander Caprara cum Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ; Introducto hinc iudicio ſuper illius executione coram AC. ſuperuenit commiſſio S.D.N. vt AC. procederet de voto Rotæ, vnde dedi dubium an Breue eſſet exequendum, & negatiue fuit reſolutum.

Etſi enim Landinus eiuſdem D. Cardinalis nec non Summi Pontificis familiaris eſſet ratione officiorum militis Pij, & Lilij, ac etiam ratione ſcriptoratus litterarum Apoſtolicarum, non indè tamen ſequitur, quod Beneficia

ficia per eundem poſſeſſa ſint duplici reſerua-
tione affecta, & propterea non comprehen-
dantur ſub indulto conferendi Beneficia re-
1 ſeruata. Siquidem admiſſa concluſione, quod
indultum non capiat Beneficia duplici reſer-
uatione affecta, ex quo talis facultas in indul-
to non exprimimitur, vt opus eſſet *ad notat*
per Mandoſ. in Prax ſignat. Grat. tit. de indult. vt
diſponitur in Bulla ſ. mem. Vrbani VIII. 157. *et*
firmatum fuit in Rauennaten. Canonicatus 1. *Iulij*
1641. *cor. b. m. Dunozetto.*

Ad effectum tamen huiuſmodi dictæ duæ
2 reſeruationes debent eſſe perſonales, & coe-
quales, nec ſufficiunt diſpares, & diuerſæ
ſpeciei, vt explicat *Bullam eiuſdem Vrbani* 164.
impreſſa in fine libri, et diſtinxerunt b m. Cardina-
lis Veroſpius, et Vbaldus olim noſtri Ordinis Audi-
tores in voto relato per Grat. diſcept. forenſ. cap. 982.
3 *num.* 24. vbi quod duæ reſeruationes quarum
vna ſit realis, altera perſonalis non impediunt
indultum *Add. ad ſ. m. Greg. deciſ.* 291. *num.* 10
verſ. ſi vero Tondut. quæſt. beneſ. part. 2. *cap.* 3. §. 5
num. 35. *et admiſit Rota in d. Rauennaten. Canon.*
1. *Iulij* 1641. *coram b. m. Dunozett. et in Bononien.*
Beneficiorum 29. *Maij* 1645. *cor. b. m. Bichio.*

Huiuſmodi autem viſæ non ſunt, quæ de-
ducuntur in propoſito, quia licet Landinus
retineret officium militis Pij habens an ne-
xam familiaritatem, & Prothonotariatum,
4 attamen hæc duplex qualitas familiaritatis, &
Prothonotariatus inducit vnicam dumtaxat
reſeruationem, cum enim vtraque ſit adie-
cta eidem officio neutraſtat de per ſe princi-
paliter, ſed acceſſoriè ad ipſum officium, &
ſic apta non eſt inducere duplicem reſerua-
tionem, vt aduertit *Sarnen. ad regul. de impet.*
benefic. per obit famil. quæſt. 15. *num.* 7. *Tondut. vbi*
ſupra tom. 2. *part.* 3. *cap.* 152. *num.* 18. *Rota coram*
Pen. deciſ. 177. *nu.* 9. *et in ſimili cor Seraph. dec.*
1251. *num.* 5. 15. *et* 22.

Quod etiam comprobatur quia ſub facul-
5 tate conferendi Cardinali Indultatario imper-
tita comprehenduntur Beneficia quorumcũ-
que Officialium ibi Officiales præſentes, &
futuri, quocunque nomine nuncupetur, qui
omnes officiales ſunt familiares, & Protho-
notarij, & tamen Cardinales Indultarij con-
ferunt eorum Beneficia, ex quo manifeſtè
6 patet, quod reſeruatio ex familiaritate, &
Prothonotariatu iſtorum officialium tanquã
proueniens ab vno eodemque titulo eſt vna
non duplex alias indultum redderetur ineffi-
7 cax, & inane contra *text. in cap. in his tertio ibiq;*
gloſſ. verb. ex Indulgentia de priuileg. gloſſ. in cap.
ad audientiam verb. aſſerunt de Decim. & in cap.
Abbate 25. *verſ. item priuilegium de verb. ſignific.*
Rota deciſ. 489. *n.* 2. *part.* 4. *tom.* 2. *rec.*

Similiter nec ex eo, quod idem Landinus
8 acquiſiuerit aliud officium militis lauretani
multiplicatur reſeruatio, quia cum Benefi-
cia etiam huiuſmodi Officialium reſeruentur
ratione Prothonotariatus, & familiaritatis
Gonz. ad reg 8. *gloſ.* 51. *à num.* 16. *vſque ad num.*
32. *Rota in Romana Beneficiatus S. Petri* 14. *Maij*
1655. & 15. *Maij* 1656. *coram R. P. D. meo Beuila-*
9 *qua*, & Landinus iam eſſet creatus familiaris,
& Prothonotarius, acquiſitio de nouo facta
eſt iteratio eiuſdem qualitatis, quæ non mul-
tiplicat reſeruationem, vt dictum fuit *in Aqui-*
lana Canonicatus 4. *Maij* 1640. *coram Ren. Taraco-*
nen. etenim geminatio eiuſdem rei eidem fie-
ri nequit, & id quod ſemel fuit acquiſitum
10 ex vno titulo non poteſt ex alio titulo, vel
cauſa de nouo acquiri *cap. inter dilectos prop. fin.*
ibi, quod meum eſt ex alia cauſa meum fieri non po-
teſt vbi gloſſ. de fid. inſtrument. L. qui bis, ibique Iaſ.
num. 4. & *ſeqq. Gonz. vbi ſupra gloſſ.* 13. *num.* 7.
cum ſeqq.

Et quamuis officia ſint inter ſe diuerſa non
11 ideo propter illorum diuerſitatem oritur du-
plex, & diuerſa reſeruatio, quia cum illa
trahat originem non ex officijs principaliter,
ſed ex familiaritate, & Prothonotariatu, &
per iterationem ſimilium qualitatum, & ti-
tulorum non multiplicatur effectus reſerua-
tionis, talis reſeruatio proueniens ex eodem
fonte, & ex eodem titulo pro vnica reputa-
tur ex ſupra deductis.

Minus poteſt deduci duplicitas reſeruatio-
12 nis ex eo, quod Landinus eſſet familiaris Car-
dinalis quotieſcunque enim aliquis eſt fami-
liaris Papæ, & Cardinalis familiaritas Papæ,
vt maior abſorbet illam Cardinalis inferiorem
vt reſpondit *Rota coram Seraph. deciſ.* 1251. *num.* 5.
et 16. *coram Pen. dec.* 1177. *num.* 1. *Grat. d. cap.*
982. *num.* 24. *et notant Add. ad ſ. mem. Greg. d. dec.*
291. *num.* 10.

Difficultas tota reducebatur circa reſerua-
tionem ratione ſcriptoratus Apoſtolici ſuper
qua cum materia eſſet ſingularis, & propte-
rea DD. mandarunt, vt ſtrictè informaretur,
& dubio pluries propoſito nunquam fuit ca-
pta reſolutio, tandem hodie DD. cenſuerunt
neque ex eo reſultare reſeruationem perſona-
lem, & coequalem à præcedenti diſtin-
ctam.

Et moti ſunt ex eo, quia licet ſcriptores
litterarum Apoſtolicarum cœterique Papæ
13 officiales à ſ. m. Paulo III. & alijs Pontifici-
bus declarentur familiares, & Prothonotarij
ad effectum reſeruationis Benefitiorum *ex not.*
per Gonz. ad reg. 8. *gloſſ.* 51. *numer.* 17. *Lotter. de re*
benefic. lib. 2. *quæſt.* 32. *num.* 23. ex hoc tamen
14 non deducitur noua reſeruatio, cum talis
qualitas iam eſſet in Landino ratione officij
militis Pij, & ſic tanquam iteratio eiuſdem
qualitatis non multiplicat reſeruationem, vt
dictum eſt.

15 Reſeruatio verò per obitum officialium
inducta *per extrauagantem ad regimen de præb.* in-
nouatam *per reg.* 1. *Cancellariæ* tollitur ex quo
Landinus obijt Bononiæ reſeruatio enim prę-
dicta intrat duntaxat vbi officiales moriuntur
in curia, vel intra duas Dietas præter quam
16 in legatis, Nuncijs, Rectoribus, & Theſa-
urarijs, quorum Beneficia reſeruantur vbi-
cunque eos mori contingat, vt patet ex le-
ctura eiuſdem extrauag. & in puncto decla-
rat *Gemin. conſ.* 92. *num.* 1. *et ſeqq. Rebuff. in add.*
ad reg. 1. *Cancell. verſ. in primis poſt Prax. fol. mihi*
439.

Et hæc fuit ratio motiua Pauli III. decla-

randi omnes officiales familiares, quia cum
antea quando decedebant vltra duas dietas
eorum Beneficia non caderent ſub reſerua-
tione, vel ſaltem de hoc poſſet dubitari, imò
de facto dubitaretur, *vt ex eius conſtitutione ter-
tia in principio* ex tali familiaritate remanſerũt
affecta reſeruatione perſonali afficiente eorũ
Beneficia vbicunque eos mori contingat *Sar-
nen. ad reg. Cancell. quaſt. 3. proem. ſub num. 9. &
regul. de Beneſ. vacant. per obitum famil. quaſt. 13.
num. 15. in fin. et clariſſimè Lotter. de re beneficiar.
lib. 2. qu. 32. n. 59. & ſeqq.*
18 Non obſtat authoritas *Enea de Falcon. in
tract. de reſeruat. quaſt. 3. ſub num.* 15. nam omiſ-
ſo, quod non reſidet in aliqua opinione, &
propter *Geminian.* authoritatem non audet fir-
mare contrarium, ſed relinquit cogitandum,
adhuc verba d. Extrauagantis videntur ſatis
clara, in ea enim prius reſeruantur Beneficia,
vbicunque vacatura per diſpoſitionem, pri-
uationem, translationem, aut muneris
conſeruationis ſuſceptionem, deinde per
nouam, & ſeparatam orationem, reſer-
uantur Beneficia vt vacatura per obitum
Cardinalium, & officialium Sedis Apo-
ſtolicæ, ac etiam Curialium in Curia,
vel in locis vltra duas dietas ab eadem Curia
non remotis decedentium, exceptis Legatis,
Nuncijs, Rectoribus, & Theſaurarijs, qui-
bus ideo tanquam extra Vrbem reſidentibus,
vbi eos de facili rebus eximi contingit ab hu-
manis dictio illa *vbicumque* eſt reſtrictiuè adie-
19 cta, & appoſita, non autem cæteris officia-
libus, qui ſolent in Vrbe reſidere, ita vt iſtis
vltra duas dietas decedentibus non habeat lo-
cum reſeruatio dictæ Extrauagantis iuxta tra-
dita per eundem *Geminian. et Rebuff. in locis al-
legatis.*
20 Nec releuat, quod ante promulgationem
eiuſdem Extrauagantis reſeruatio Beneficio-
rum vacantium in curia, vel intra duas dictas
eſſet generaliter inducta *per cap. 2. et cap. præ-
ſenti de praben. in 6.* quia non proindè licet in-
ferre, quod Papa reſeruauerit Beneficia offi-
cialium in illa ſpecificatorum, cum prædi-
21 ctam extrauagantem adiecerit ſolum pro
maiori declaratione dictæ generalis reſerua-
tionis ſicuti explicat *Gonzal. gloſs. 13. num. 29.
et 33. et gloſs. 51. numer. 84. et 85. et dixit Rota
deciſ. 28. numer. 8. part. 6. recent.* quæ propterea
22 debet ſecundum eam intelligi, & inter-
pretari *gloſs. in Clementina ſtatutum verſ. conſue-
tudine de elect. Gemin. conſ. 92. num. 2. Surd. conſ.
277. num. 33. Merlin. deciſ. 231. num. 7. et Bu-
ratt. dec. 167. n. 4.*
Præcipuè quia vbi Pontifex voluit reſer-
uare Beneficia officialium vltra duas dietas
decedentium, de hoc indiuiduam mentio-
nem fecit, vt in illis quatuor officialibus ex-
23 ceptis, addens dictionem, vbicunque, com-
prehenſiuam omnium locorum, vndè quo
24 ad alios noluit reſeruationem inducere niſi
conformem diſpoſitioni generalis reſeruatio-
nis, nam ſi idem in cæteris voluiſſet expreſ-
ſiſſet *l. apud Labeonem. §. ait Pretor ff. de Iniur cap.
ad Audientiam 12. in fin. de Decimis Socc. in l. cum
Auus numer. 76. 78. et 79. ff. de condit. et demo-
ſtrat.*
25 Et in omnem caſum dicebant Domini re-
ſeruationem huiuſmodi non eſſe perſonalem,
ſed localem, vt declarat *Lotter. lib. 2. quaſt. 27.
num. 87. et ſeqq. et praſertim num.* 90. vbi quod
reſeruatio *Extravagantis ex debito ſanctæ memoriæ
Ioannis XXII.* eſt inducta ratione loci, non
autem perſonæ, & dixit benè obſeruandum
reſpectu eius partis, quæ eſt innouata per *Ex-
trauagantem ad regimen* idemque reperit *quaſt.
32. ſub num. 30. Germon. de Indult. Cardinal. §.
commendare num. 32. Barboſ. in Collect. ad ean-
dem extrauagant. ex debito 5. num. 2. de elect.*
26 Cumque reſeruatio perſonalis tripliciter
tantum conſiderari ſoleat, nempè in familia-
ribus, pro qua facta eſt *regula 4.* in collecto-
ribus, & vnicis ſubcollectoribus, *vt in regul.
5.* & in Cubicularijs, & Curſoribus *vt in regul.
7.* ex notatis per eundem *Lotter. quaſt. 32. nu.
1. cum duabus ſeqq.* procul dubio reſeruatio re-
ſultans ab Extrauaganti dum non eſt de his
27 tribus, non fuit inducta ratione perſonæ, ſed
ratione loci, in quo officiales moriuntur ex
adductis.
Hinc non officit quod agatur de executio-
28 ne Breuis, quæ non debet retardari prætextu
exceptionis turbidæ, & requirentis altiorem
indaginem, quia cum illud fundatum ſit in
reſeruatione non poteſt exequi, niſi de reſer-
29 uatione plenè, & concludenter conſtet *Rota
coram ſ. mem. Gregor. deciſ. 53. numer. 1. ibique
Add. num. 3.* & quod ſit talis, vt omninò ex-
30 cludat indultum, ſicuti in his terminis fir-
mauit *Rota in Bononien. Beneficiorum 29. Maij
1645. coram bon. mem. Bichio, et in Viterbien.
Canonicatus 26. Iunij 1651. coram R. P. D. meo
Veroſpio.*

Fuit itaque partibus acerrime informanti-
bus decitum Breue non eſſe exequen-
dum.

ROMANA SEPARATIONIS THORI.

Veneris 28. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

In graui materia ſeparationis thori non admit-
tuntur teſtes de auditu, quando non ſunt ad-
miniculati; ſæuitia, quæ non eſt magna, ſed
potius importat correctionem, viro permit-
titur, nec releuat ad ſeparationem thori, imò
quæcunque fuerit, ſi deinde coniuges fue-
runt inter ſe reconciliati, non ſuffragatur, &
vt futuro vxori timori conſulatur, datur in
omnem caſum cautio de illam benè tractan-
do.

S V M M A R I V M.

1 *Separatio thori eſt materia grauis, & ardua.*

2 *Sæuitia viri debet eſſe magna, & immoderata ad ſeparationem thori itaut alius prouideri non poſſit.*

3 *Sæuitia ad ſeparationem thori debet probari concludenter, & perneceſſe.*

4 *Ad ſeparationem thori non admittuntur teſtes deponentes de verberibus de ſimplici auditu.*

5 *Declara regulariter admitti, ſed tunc quando concurrunt adminicula, & num. 6.*

7 *Verberatio viri in vxorem nolentem habitare cum ſocru, ſed in domo ſuſpecta, non dicitur magna ſæuitia, ſed modica.*

8 *Correctio vxoris præſertim ex cauſa viro permittitur.*

9 *Teſtis vnius ſuper enſe euaginato, quo vir petebat vxorem, ſi eſt de auditu ab illa non probat.*

10 *Vxorem offendendi animus excluditur in viro, qui cum illa moratus eſt in cubiculo, & non offendit.*

11 *Actus ſæui antè reconciliationem vxoris cum viro non attenduntur ad ſeparationem thori.*

12 *Sæuitia præterita cenſetur remiſſa per ſubſequutam coniugum reconciliationem.*

13 *In reconciliatione vxoris cum viro non requiruntur ſolemnitates, cum reconciliatio pendeat à ſolo animo mulieris, & ad hunc effectum ſufficiat quilibet actus.*

14 *Ad ſeparationem thori non attenditur ira ex impetu animi momentaneo.*

15 *Verba contumelioſa non inducunt talem inimicitiam, quæ ſuffragetur ad ſeparationem thori.*

16 *Quærela, quem non conſtat fuiſſe à viro porrectam contra vxorem, ſeu non fuiſſe ab eo proſequutam non inducit odium ſufficiens ad ſeparationem thori.*

17 *Sæuitiæ futuræ timor ex quibus minis non inducatur.*

18 *Timoris iuſta cauſa ceſſat in vxore, quando vir non eſt natura terribilis, nec ſolitus exequi minas.*

19 *Timor vanus vnde reſultet, & quandò eſt talis non habetur in conſideratione, & numero 20.*

21 *Vxori timenti de ſæuitia viri conſulitur mediante cautione de illam bene tractando.*

DECISIO CLXX:

Contendente Anna ob ſæuitiam Dominici viri eſſe locum ſeparationi maritalis cohabitationis, & reſtitutioni dotis, propoſui dubium ſub die 26. Aprilis præteriti, & DD. ipſa ſolùm informante tranſierunt in partem affirmatiuam, ſed repropoſita cauſa, & perpenſis facti circumſtantijs ab informantibus pro Dominico expoſitis contrariam ſententiam fuerunt amplexi.

1 Siquidem in hac materia, quia eſt grauis, &
2 ardua, magna, & immoderata ſæuitia exigitur, cui non niſi per ſeparationem matrimonij quoad thorum prouideri poſſit *Abb. in cap. ex tranſmiſſa in principio, & numer. 4. Aldobrand. conſ. 71. num. . Farin. conſ. 157. nu. 4. & 5. lib. 2.*
3 & requiruntur probationes per neceſſe ſæuitiam concludentes, *Rimenald. iun. conſil. 174. num. 16. & 17. Barboſ. in rubric. ſolut. matrimon. part. 2. numer. 17. Rota deciſ. 441. numer. 2. part. 1. recent. cum alijs apud Buratt. deciſione 815. numer. 2.*

In præſenti autem deficit ſæuitia huiuſmodi, nam omiſſo, quod teſtes deponentes de
4 verberibus, & percuſſionibus illatis per maritum in vxorem cum ſignis, & liuoribus in facie ſunt de ſimplici auditu, qui proindè non ſufficiunt ad hunc effectum, *Pariſ. conſ. 54. num. 7. lib. 4. Rota deciſ. 371. numer. 8 poſt 2. vol. conſil. Farinac. & deciſ. 441. num. 1. par. 1. recent.* licet verſemur in re difficilis probationis, eſto
5 enim, quod tali caſu teſtes de auditu admittantur, vt dixit *Rota deciſ. 155. num. 16. part. 6.*
6 *recent.* attamen id procedit iunctis adminiculis in propoſito non concurrentibus, *Roland. conſ. 27. num. 8. lib. 3.*

Non ſubſiſtit vxorem pluribus verberationibus, & ſemel euaginato enſe à viro male habitam fuiſſe ſine rationabili cauſa, vt ſuppo-
7 nebatur in deciſione, prouenerunt namque verberationes ob culpam ipſius mulieris recuſantis permanere in domo viri cum ſocru, & habitare volentis in alia domo ſuſpecta, vt fatentur teſtes pro ea dati in præterito Summario *num. 3.* Vndè non poteſt dici magna, & irreparabilis ſæuitia, ſed modica, & leuis iuxta tradita per *Aldobrand. conſ. 71. nu. 6. 20. 42. & 54.*
8 Imò potius meretur nomen correctionis, quę viro præſertim ex cauſa permittitur, *Pariſ. conſil. 54. num. 7. lib. 4. Sanchez de matrim. lib. 10. quæſt. 18. ſub num. 16. Rota deciſ. 371. num. 4. poſt 2. vol. conſ. Farinac.* & de pugnis, & alaphis cum effuſione ſanguinis fuit dictum *coram Buratt. d. deciſ. 815. num. 8.*

Actus verò euaginati enſis concluditur ab vnico teſte affirmante ſolùm de auditu vxoris
9 acclamantis, *Ab traditore à me con la ſpada*, cuius fides non eſt tuta, tum quia vnicus, tum quia potuit decipi ab vxore, *Rota d. dec. 371. num. 9. poſt conſ. Farinac. & deciſ. 441. numer. 9. part. 1. recent. Roland. conſ. 27. numer. 10. lib. 1.* Vlterius
10 dum idem teſtis addit poſtea coniuges clauſos in eodem cubiculo extitiſſe excluditur exinde animus viri offendendi vxorem, poſtquam hæc aliquam percuſſionem ab illo non recepit, ſicuti ratiocinata eſt *Rota in Bononien. ſeparationis thori 21. Febr. 1650. coram b. m. Bichio §. ab informantibus.*

11 Præterea actus prædicti, vt aſſerunt ijdem teſtes geſti fuerunt antè diem 11. Ian. 1659. qui minimè ſunt attendendi pro inducenda ſeparatione thori, ex quo poſtea inter virum,
12 & vxorem ſequuta fuit reconciliatio, per quã omnis ſæuitia remiſſa cenſetur, vt firmat *Sanchez dicto libro 10. diſput. 5. num. 19. in fine, & 14. num. 16. Farinac. d. conſ. 157. num. 11. lib. 2. Rota coram Buratt. d. dec 815. num. 12. in Ianuen. ſeparationis thori 16. Ianuarij 1645. coram Reuerend. Papien. & in Bononien. ſeparationis thori 21. Februarij 1650. coram b. m. Bichio, §. eoque magis.*

Non

Non obſtat, quòd reconciliatio non ſuſti-
13 neatur ex defectu ſolemnitatum, nam illæ deſiderantur potius in ſeparatione, quam in reconciliatione, quæ dependet à ſolo animo mulieris, & quilibet actus ſufficit ad hunc effectum, *Rota in Caſenaten. dotis 23. Apr. 1632. coram b. m. Manzanedo in dicta Bononien. ſeparationis thori coram bo. mem. Bichio, & in Tridentina matrimonij* 11. *Martij* 1650. *coram R. P. D. meo Albergato.*

Et reliqui actus, ad quos tantum reducitur difficultas, nec etiam ſunt tales, vt mereantur ſeparationem thori; tentatus enim proijciendi in faciem vxoris fruſtum ligni accenſum, vt vulgò dicitur *vn tizzon di fuoco*, proceſſit quoque propter culpam vxoris increpantis virum de ſubreptione non nullorum mobi-
14 lium, & ſic tamquam habens originem ex ira præſumitur impetus animi momentaneus, qui nullius eſt ponderis ad inducendam indignationem irrationabilem, & ſæuitiam, *Natt. conſ.616. ſub num. 8. Rota coram Buratt. dict. deciſ. 815. num. 10. & ſeq. & coram b. m. Bichio in dicta Bononien. ſeparationis thori* §. *quatenus verò.*

Odium deſumptum ex verbis contumelioſis, & quærela porrecta contra mulierem ſuper abortu nullius pariter eſt momenti, nam
15 verba iniurioſa non inducunt inimicitiam talem, vt peti poſſit ſepratio thori, quærelam
16 verò non conſtat fuiſſe à viro porrectam, minuſue, quod ipſe iudicium criminale fuerit proſequutus, vt requirebatur ad hoc, vt inter eos ortum eſſet odium capitale, & ſufficiens ad hunc effectum, vt in puncto dixit *Rota dicta deciſ. 371. numer. 12. poſt 2. vol. conſil. Farinac.* Nihil ſuffragante, quòd vir exhibuerit preces pro proſequtione iudicij, quoniam illæ exhibitæ apparent coram Emin. D. Cardin. Vrbis Vicario, non autem coram Iudice Burgi, coram quo cauſa criminalis pendebat.

17 Timor demum futuræ ſæuitiæ, qui deducitur ex minis contentis in epiſtola conſcripta à viro tempore, quo reperiebatur carceratus ob prætenſum ſtuprum ad inſtigationem vxoris ceſſat ex eo, quia manifeſtè patet ex eiuſdem lectura, quod comminatus fuerit ad terrendam vxorem, vt ab ipſius proſequutione deſiſteret, & facilior induceretur ad liberandum eum à carceribus, & clarius ex verbis illis, *Iddio t'illumini*, quæ oſtendunt animum Dominici fuiſſe ſolum inducendi vxorem ad illius liberationem; & nihilominus cum non
18 probetur ipſum eſſe naturæ terribilis, & ſolitũ exequi minas, illæ iuſtam cauſam timoris non præbent, *Natt. conſ.616. n.4. Roland. conſ. 27. num. 21. lib. 3. Rota deciſ. 371. num. 3. poſt 2. vol. conſil. Farinac. cum alijs in d. Bononien. ſeparationis thori* §. *reiecti pariter coram Bichio.*

19 Ex eadem ratione tollitur ſuſpicio orta, ex quo Dominicus dixerit, quod ei venerãt plures cogitationes occidendi vxorẽ; quia conuincitur talia ab eo prolata fuiſſe nõ ex odio, ſed ex indignatione, quia vxor certam pecuniarum ſummam in emptionem officij erogare recuſauerat, imò ex verbis eiuſdem teſtis, qui de hoc ſolus deponit elicitur, quod Dominicus potius magno amore, quam odio vxorem proſequebatur, ibi ,, *e tanto non l'hauea fatto per*
20 *il gran bene, che li voleua*; ideòque timor redditur vndique vanus, cuius propterea non eſt habenda conſideratio, *Natt. d. conſ. 616. num. 1. Roland. d. conſ. 27. eodem num. lib. 3.*

Quibus ita perpenſis, & conſiderata qualitate perſonarum ordinariæ conditionis, vt in
21 re tam graui par eſt, concluſum fuit eſſe conſulendum vxori mediante cautione ipſius Dominici de eam bene tractando iuxta *deciſ. 371. numer. 13. poſt 2. volum. conſil. Farinac. in dicta Bononien. ſeparationis thori coram Bichio, & in alijs.*

Et ſit recedendum à deciſis vtraque parte informante.

Renouata vt infra deciſ. 186.

ROMANA VINEÆ AD AQVAM SANCTAM.

Ven. 28. Ianuarij 1661.

ARGVMENTVM.

Aſſociatio datur vigore facultatis ingrediendi poſſeſsionem propria authoritate, à qua non dicitur receſsum per tranſactionem, quæ præfatam facultatem præſeruat; manutentio non datur electo authoritate Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio non denegatur, quando adeſt pactum ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate.*

2 *Facultas capiendi poſſeſſionem propria authoritate non læditur per ſubſequutam tranſactionem, quæ præſeruat, & confirmat dictam facultatem.*

3 *Tranſactionem qui impugnat, tenetur reſtituere omnia, quæ illius vigore accepit, ſecus qui agit vigore, & in implementum tranſactionis.*

4 *Manutentio non datur electo à poſſeſſione mediante authoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis.*

DECISIO CLXXI.

Societas Hoſpitalis ad Sancta Sanctorum quamuis fuiſset ob non ſolutos canones aſſociata ad poſſeſſionem vineæ, quam olim conceſſerat Iulio Grappolino, nihilominus Domini Cuſtodes, & Gubernatores humanius agendo per viam tranſactionis dimiſerunt Lauræ eius vxori poſſeſſionem illius, reſeruata facultate capiendi poſſeſſionem de facto, & propria authoritate in caſu non adimplementi promiſſorum, vtendique cæteris iuribus ſibi competentibus vigore primi inſtrumenti pro habendis canonibus decurſis, & decurrendis, perindè, ac ſi ab eo receſſum non fuiſſet.

Cum autem Societas ex eodem capite non ſolu-

ſolutionis canonum iterum obtinuerit mandatum de aſſociando coram Reuerendiſs. Do. Papien. cum ſubſequuta poſſeſſione ſtante reſcripto Signaturæ in commiſſione mihi directa cum clauſula, *ſinè præiudicio*, petebatur ex parte Societatis proſequi diſputationem ſuper confirmatione mandati Rotalis, pro parte verò Lauræ proponi cauſam ſuper manutentione; Vnde dubitaui an mandatum eſſet confirmandum, vel potius Lauræ danda manutentio, & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad ſecundam reſponſum fuit.

Conſtat enim de validitate, & iuſtitia mandati; validitas reſultat ex reuolutione proceſſus, iuſtitia ex deciſionibus editis *coram Reuer. Dom. meo Decano, & ſignanter ſub die 28. Ianuarij 1643. & Reuerend. D. meo Papien. ſub die 4. Iulij* 1659. Nàm cum Societas eſſet creditrix oc-
1 caſione canonum licitè aſſociata fuit ad poſſeſſionem vineæ, de qua agitur in vim pacti, quod in caſu ceſſationis à ſolutione canonum liceret Societati capere poſſeſſionem via facti, & propria authoritate, qui caſus cum euenerit, non poterat mandatum de aſſociando denegari, *Bald. in repetit. l. creditoris num. 18. & 19. C. de pignor. Menoch. qui alios refert de adipiſc. remed. 5. numer. 77. Rot. coram Merlin. deciſ. 104. num. 6. & in Rom. Vineæ 29. Aprilis 1648. coram Reuer. D. meo Papien.* cum alijs in deciſionibus ſupra allegatis.

Non obſtat tranſactio, quia cum in illa
2 fuerit facta expreſſa reſeruatio dicti pacti, imò fuerint reſeruata omnia, & quæcumque iura competentia in vim primi inſtrumenti conceſſionis, non fuit in aliqua parte læſa facultas capiendi poſſeſſionem propria authoritate, ſed eo magis confirmata remanſit iuxta notat. per *Felin. in cap. inter Monaſterium de re iudicat. Verall. deciſ. 119. par. 1. Rota coram Merlin. deciſ. 2. num. 9. & deciſ. 413. num. 7. & coram Em. D. Card. Ottbobono deciſ. 113. num. 10. & 11. & in Tiburtina affictus 19. Ian. 1648. §. neque ſubſiſtit coram Eminent. D. Cardinali Corrado, & in Viterbien. Saluiani 18. Iun. præteriti coram R. P. D. meo Celſo.*

Nec etiam officit, quod ſaltem Societas debeat reſtituere ſcuta bis centum eidem ſoluta in inſtrumento tranſactionis, nàm obie-
3 ctum procederet ſi Societas veniret contra tranſactionem, eamque nullam peteret declarari, ſecus cum illam non impugnet, ſed agat in vim eorum, quæ in inſtrumento fuerunt conuenta, & Laura non impleuit, quo caſu non eſſe locum reſtitutioni acceptorum dixit *Rota coram Verallo deciſ. 317. par. 3. Add. ad ſ. m. Gregor. dec. 354. n. 19. verſ. limitatur tertio, in Reatina Caſtrorum 8. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Albergato, & in Romana diuiſionis 18. Maij 1659. coram R. P. D. meo Celſo, & 26. Apr. 1660. coram d. R. P. D. meo Albergato.*

Firmata validitate, & iuſtitia mandati Rotalis ſequitur reſolutio alterius partis dubij,
4 nempe quod non poteſt dari manutentio Lauræ, cum illa priuata fuerit ſua poſſeſſione authoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis, *Angel. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas nu. 2. ad fin. ibique Iaſ. num. 20. ff. de acqu. poſseſs. Rota deciſ. 362. numer. 1. part. 4. recent. & in Vercellen. manutentionis 28. Iunij 1665. coram bo. memor. Bichio.*

Et ita pro Societate tantum Informante, &c.

ARIMINEN. FRVCTVVM.

Lunæ 31. Ian. 1661.

ARGVMENTVM.

Statutum Arimini vſumfructum bonorum extradotalium indiſtinctè adiudicans viro, habet locum etiam vxore diſſentiente, vir ex fructibus extradotalibus, an, & quando teneatur ſoluere debita vxoris; cenſus, an, & quando per concurſum extinguatur, bona quando dicantur data in dotem, ſeu in illius augumentum potius quam in paraphernum.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Arimini ſub rubr. de vſufructu rerum vxorum tribuit viro vſumfructum bonorum extradotalium.*
2 *Fructus bonorum extradotalium liberè acquiruntur à viro, quando Statutum mandat, quod ſuper perceptione fructuum, nec ipſe, nec eius hæredes moleſtentur ab vxore.*
3 *Amplia ſiue fructus fuerint conſumpti conſtante matrimonio, ſiue extent eo ſoluto.*
4 *Statutum correctorium iuris communis, an ab eo recipiat interpretationem.*
5 *Statutum generaliter, & indiſtinctè adiudicans viro fructus bonorum extradotalium, habet locum, etiamſi fructus percepti fuerint vxore diſſentiente.*
6 *Et tali caſu vir non tenetur extinguere cenſus vxoris.*
7 *Statutum diſponens omnia bona extradotalia eſſe obligata creditoribus mulierum, quomodo intelligatur.*
8 *Filia adeundo hæreditatem patris cum beneficio legis, & inuentarij, retinet bona materna, quæ non confunduntur cum bonis paternis.*
9 *Sors principalis cenſus, quæ ex parte creditoris eſt irrepetibilis, non poteſt dici debita.*
10 *Extinctio cenſus per concurſum non inducitur, quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus.*
11 *Bona aſſignata pro ſupradote, ſeu additamento dotis, iudicanda ſunt, ac ſi iudicatur de dote.*
12 *Dictio*, necnon, *ſequentia antecedentibus connectit cum ſuis qualitatibus.*
13 *Dictio*, cum, *fortius inducit continuationem ſermonis, & coniunctionem eorum, quæ in eadem oratione copulantur.*
14 *Verbum*, alijs, *identitatem naturæ, & repetitionem*

zed by Google

nem qualitatis inter copulata infert.

15 *Dotis portionem fuiſſe aliquam ſummam infertur ex illis verbis*, in cauſam ſupradotis.

16 *Pro dotis additamento, & non pro parapherno bona fuiſſe aſſignata ex pactis arguitur.*

17 *Lucrum ex paraphernalibus viro non debetur.*

18 *Extradotalium bonorum libera adminiſtratio eſt penes vxorem.*

19 *Reſeruatio declarat conceſſionem, & translationem in non reſeruatis,*

20 *Dotis fructus liberè ſpectant ad virum.*

21 *Fructus bonorum ſupradotalium, ſiue pro additamento dotis ſpectant ad virum.*

22 *Augumentum eſt eiuſdem naturæ, cuius eſt principale, cui accedit.*

23 *Statutum concedens marito fructus bonorum extradotalium an comprehendat contractus iuratos, & num. 25.*

24 *Vſumfructum cæterorum bonorum fuiſſe delatum viro arguitur ex eo, quod vxor certam illius partem ſibi reſeruauit.*

DECISIO CLXXII.

SEntentiam Rotalem abſoluentem Gridulphos hæredes Laurentij à reſtitutione fructuum bonorum extradotalium ab eodem Laurentio conſtante matrimonio cum Portia Battaglina perceptorum, DD. cenſuerunt iterum eſſe confirmandam.

Etenim, vt latè firmatur in deciſionibus editis in ſuperioribus inſtantijs *coram R. P. D. meo Veroſpio, b. m. Bichio, & Reuer. D. meo Decano,*
1 cum in Statuto Arimini ſub rubr. de vſufructu rerum vxorum caueatur expreſsè, quod
2 maritus lucretur vſumfructum omnium bonorum extradotalium addita prohibitione, quod nec ipſe, nec eius hæredes ſub tali perceptione moleſtentur ab vxore, fructus bonorum, quæ obuenerunt Laurentio pro ſcutis 11000. eidem fuerunt liberè acquiſiti, vt reſpondit *Alex. conſ. 42. num. 13. verſ. decimo, & vltimo, & numer. 16. verſ. ſupereſt ad allegata, Angel. conſ. 161. numer. 6. Menoch. de præſ. lib. 3. præſ. 9. num. 3. Cyriac. controu. 31. num. 9. Coſt. de fact. ſcient. & ignor. lib. 1. diſtinct. 47. num. 5. verſ. planè diuerſum eſt Pignattell. ad Statut. Ferrar. rubr. 103. lib. 2. num. 5. Theſaur. deciſ. 187. num. 3.* ſiue
3 fructus conſtante matrimonio fuerint conſumpti, ſiue eo diſſoluto adhuc extent, vt in terminis huius Statuti aduertit *Hieron. Spin. conſ. 24. num. 7. verſ. quia reſpondetur Rot. dec. 93. numer. 6. apud Gilian. ad Statut. Peruſ. cum alijs in deciſ. huius cauſæ ſub die 7. Iun. 1655. coram b. m. Bichio.*

Nec ex eo, quod ſit correctorium iuris
4 communis ab eo recipere debet interpretationem, vt ſcilicèt fructus debeantur marito ſi percepti fuerint vxore conſentiente, vel fuerint conſumpti, & non extent, dum enim
5 Statutum generaliter, & indiſtinctè vſumfructum omnium bonorum dotalium, & extradotalium adiudicat marito, prohibens vlterius mulieri, ne illos à viro viuente petat, vel eo mortuo ab eius hæredibus, locum habet etiam vxore diſſentiente, vt firmauit *Rota in dicta deciſ. coram b. m. Bichio, verſ. ſed his non obſtantibus ſubdens*, inhærendum eſſe Statuto, quamuis corrigat ius commune.

6 Vnde idem Laurentius non tenebatur cum illis extinguere cenſus, de quibus agitur; ni-
7 hil ſuffragante alio capitulo eiuſdem Statuti, in quo diſponitur, quod omnia bona mulierum extradotalia ſint obligata creditoribus, prout etiam vſusfructus eorundem bonorum, nam id diſpoſitum ſolum fuit, nè per capitulum antecedens attribuens vſumfructum viro, cenſeretur creditoribus ipſius mulieris præiudicatum, ſed cum dicti cenſus non ſint debita Portiæ, ſed ſpectent ad hæreditatem Ludouici patris, non intrat diſpoſitio capituli prædicti, quamuis Portia fuerit hæres Lu-
8 douici, quoniam cum adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij bona illius prouenientia ex hæreditate materna non remanſerunt confuſa cum bonis defuncti perinde, ac ſi hæreditatē non adiuiſſet ad *text. in l. fin. §. etſi præfatam, & ibi DD. C. de iur. deliber. Rot. deciſ. 331. numer. 1. cum alijs relatis in deciſ. ſub die 16. Ian. 1658. & 8. Martij 1660. coram Reuerend. D. meo Decano.*

Præterea verba dicti capituli nullo modo apta ſunt comprehendere ſortem principa-
9 lem iſtorum cenſuum, nam cum ſors principalis ex parte creditoris ſit irrepetibilis ex conſtitutione ſ. m. Pij V. non poterat dici debita, *Gabr. conſ. 152. num. 4. & 5. lib. 1. Rota poſt Cenc. de cenſib. deciſ. 498. num. 10. & dec. 528. ſub num. 7. & 9. & tradit eidem Cenc. quæſt. 70. num. 2.*

10 Et licet creditores fuerint euocati ad concurſum, & lata ſententia graduatoria, non propterea fuit inducta diſdicta, vel extinctio cenſuum, tum quia creditores non comparuerunt, nec ſententiam acceptarunt, quinimò ſe oppoſuerint, & nunquam petierunt niſi fructus, tum etiam quia nulla facta fuit aſſignatio bonorum pro ſorte, & fructibus, vt vtrumque neceſſariò requirebatur iuxt. tradita per *Cenc. de cenſib. qu. 108. num. 14. & dixit Rota in Romana Cenſus 7. Iun. 1639 coram Reuer. Terraciren. & bene deducitur in vtraque deciſione Reuer. D. mei Decani.*

11 Verùm hodie viſa fuit ceſſare penitus difficultas ex eo, quia cum dicta ſcuta 11000. & bona pro eis aſſignata fuerint data pro ſupradote, & additamento dotis, vt cantant verba inſtrumenti, de illis iudicandum eſt prout de ipſa dote, vt eſt *text. expreſs in l. inter ſocerum, §. cum inter, & ibi gloſs. in verb. ſeparabitur, ff. de pact. dotalib. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 8. num. 30. & ſeq. Ruin. conſ. 222. num. 7. lib. 1. Rota coram Seraph. 666. num. 2. & in recent. deciſ. 309. num. 7. par. 6.*

Idque manifeſtè patet ex vniformi promiſſione dotis, & ſupradotis, ibi,, *necnon cum alijs ſcutis* 11000. quæ propterea cenſentur promiſſa per modum continuati ſermonis ad

eandem

12 eandem dotem ; dictio enim copulatiua ,
necnon , iuxta ſui naturam ſequentia antece-
dentibus connectit cum ſuis qualitatibus ad
tradita per *Peregrin.art.*16. *num.*29. *Iaſ.conſ.*228.
*num.*2. *lib.* 2. *Rota dec.*519. *num.*3. *part.*1. *recent.*
13 præſertim attenta alia dictione *cum*, ex qua
fortius inducitur continuatio ſermonis,& co-
niunctio eorum , quæ in eadem oratione co-
pulantur ad notat. per *Bart. in l.Titia Teſtores,*
§. nihil, ff. de legat. primo , idemque notatur in l. ſi
fundum ſub num. 1. *ff. de fund. inſtr. & repetitur*
*in l.*1. *num.*3. *ff. de pen. legat. Pariſ. conſ.*111.*nu.*
18. *lib.*1. *conſ.*19. *num.*11. *lib.*2. quod & com-
14 probat verbum illud *alijs* , inferens identita-
tem naturæ , & repetitionem qualitatis inter
copulata *Rot. coram Seraph. deciſ.* 87. *num.*2. *&*
*in recent. deciſ.*327. *num.*7. *par.*1.
15 Et melius comprobatur ex alijs verbis ſub-
ſequentibus , ibi ,, *reliqua verò ſcuta* 11000. *in*
cauſam ſupradotis;ex quibus clarè apparet ſum-
mam hanc eſſe portionem eiuſdem dotis , *l.*
*poſt reliquum ibiq; Rebuff. num.*1. *ff.de verb.ſignif.*
*Seraph. deciſ.*544. *num.*2.
16 Nec parum hoc idem ſuadent pacta , & ſi-
gnanter, quod decedente Portia ſine filijs an-
tè obitum Ludouici patris maritus nihil de
huiuſmodi quantitate lucraretur,quemadmo-
dum ex dote lucrum eſſe detrahendum con-
uentum fuerat ; quod pactum procul dubio
oſtendit bona pro dicta ſumma aſſignata fuiſ-
ſe tradita pro additamento dotis,& acceſſoriè
ad ipſam dotem , non autem tanquam para-
phrenalia , ex quo alias talis conuentio fuiſ-
ſet ſuperflua, cum ex paraphrenalibus marito
17 lucrum non debeatur, *Soccin.iun.conſ.*93.*nu.*6.
*lib.*1. *Surd. deciſ.*192. *num.*7. *&* 8. *Theſ.dec.*195.
*num.*1. 2. *&* 7.
Prout ſuperflua fuiſſet declaratio , quod ex
ſumma ſcutorum 4000. quæ tradebantur pro
dote fructus pro rata ſcutorum 500. Ex alijs
verò vndecim millibus ſupradotalibus , quæ
tradi , & ſolui viro debebant poſt obitum pa-
tris fructus pro rata ſcutorum 1500. eſſent re-
ſeruati ipſi Portiæ,talis enim reſeruatio nullo
18 modo cadere poteſt in bonis extradotalibus
tamquam de illis libera ſit adminiſtratio pe-
nes vxorem , vt comprobat *Viu. commun. opin.*
cap. 480. *num.*8. *&* 9. *Fontanell. de pact. nuptial.*
*clauſ.*6. *gloſs.*5. *part.* 2. *numer.*12. *Menoch. deciſ.*
*Lucenſ.*68. *nu.*2. *Ciarlin. controu.for.cap.*9.*nu.*49.
19 ſed clarè demonſtrat conceſſionem, & tranſ-
lationem in omnibus non reſeruatis , *l. nam*
quod liquidè, §. final. ff. de pen. legat. Fontanell.de
pact. nupt. clauſ. 4. *gloſs.* 9. *par.*1. *num.*12. *Surd.*
*conſ.*152. *num.*30. *& deciſ.*163. *nu.*18. *Aym. conſ.*
214. *num.*13. *&* 14. *Becc.conſ.*74.*num.*15. *Cephal.*
*conſ.*157. *num.*6. *Mandell. Alb. conſ.*256.*num.*20.
Rot. in Rom. Apothecarum 17. *Maij* 1656. *coram*
R. P. D. meo Celſo .
20 Ideò quemadmodum fructus dotis liberè
ſpectabant ad virum , *l. dotis fructus , ff. de iure*
dot. l. pro oneribus , C. eodem cum alijs per Cyriac.
21 *controuerſ.* 29. *num.* 69. Ita etiam ſpectare de-
bent fructus percepti ex iſtis bonis ſupradota-
libus,ſiue pro additamento,cum augmentum
22 ſit eiuſdem naturæ cuius eſt principale , cui
accedit *l. etiam C. de iur. dot. Menoch. conſ.*246.
num. 24. *Tiraquell. de retract. conſang. §. primo,*
gloſs. 19. *num.* 59. *Vincent. de Franch. deciſ.*252.
*num.*5. *Rot. in Bononien. Gabella* 10. *Iunij* 1650.
coram b.m. Dunozetto.
23 Hinc non obſtat , quod Statutum conce-
dens marito fructus bonorum extradotalium
non comprehendat contractus iuratos, quia
non verſamur in extradotalibus , ſed in dota-
libus ; & admiſſo etiam , quod verſaremur in
extradotalibus obiectum non applicatur ; ſi-
quidem fructus , quos maritus conſequitur
habet ex diſpoſitione Statuti; nec in contractu
matrimoniali diſpoſitum fuit aliquid in con-
trarium, imò fuit celebratus iuxta diſpoſitio-
nem illius , dum expreſſé conuentum fuit ,
quod ex ſcutis vndecim millibus pro ſupra-
dote vxor poſſet liberè diſponere de ſc. 1500.
24 Ex hac enim reſeruatione apertè arguitur
vſumfructum reliquæ quantitatis fuiſſe dela-
tum viro argumento *tex. in d.l. inter ſocerum,§.*
cum inter, ff. de pact.nupt. cum alijs ſupra allegatis:
25 contraria verò procedunt quando inter Sta-
tutum, & contractum adeſt aliqua contrarie-
tas , cui Statutum derogare deberet , & in his
terminis loquuntur *Innoc. in cap. inter antè fin.*
verſ. niſi Papa de renunciat. Burſat. conſil. 183.
*nu.*1. *lib.*2. *Rot. deciſ.*391. *nu.*4. *alijque exaduerſo*
allegati.
Ex quibus firmata iuſtitia , & concurrente
validitate ſententiæ Rotalis , quæ non con-
trouertitur , & reſultat ex reuolutione acto-
rum fuit reſolutum pro illius confirmatione
vtraque parte informante,

*Confirmata vt infra deciſ.*189.

ROMANA LITERARVM CAMBII.

Lunæ 31. *Ianuarij* 1661.

ARGVMENTVM.

Acceptatio literarum cambij fit , quando Mercator, cui diriguntur , ſcribit à tergo illarum, *viſta , & accettata* , ſecus ſi ſcribat,quod literas habens noluit exigere, eique Mercator literas ſic attergatas reſtituit , tunc enim non dicitur acceptaſſe, quamuis non ſcribat à tergo literarum , quod eas non acceptauerat.

SVMMARIVM.

1 *Acceptans literas cambij fit debitor illius, ad cuius fauorem literæ fuerunt ſcriptæ .*
2 *Literæ cambij non dicuntur acceptatæ quando à tergo illarum non ſcribitur ,* viſta, & accettata, *ſed ille , cui ſolutio fieri debebat , noluit exigere , eique literæ fuerunt reſtitutæ .*
3 *Mercatorum vti practicorum, & verſatorum atteſtationi ſtandum eſt .*
4 *Acceptatio literarum non infertur ex illarum præſentatione annotata à tergo , ſed potius ex illarum retentione .*
5 *Ad acceptationem literarum cambij requiritur conſenſus,*

ſenſus, & Mercatoris cui diriguntur, & illius, cui fieri debet ſolutio.

6 *Acceptatio non inducitur, quamuis Mercator non ſcribat in dorſo literarum, quod eas non acceptabat, dum ille, cui debet fieri ſolutio, non vult exigere.*

7 *Acceptationis recuſatio tunc ſcribitur à tergo literarum cambij, quando ille cui diriguntur, & præſentantur, non vult eas approbare.*

8 *Literas cambij non tenetur ſoluere Mercator, qui eas non acceptat.*

9 *Acceptatio illius, cui literæ diriguntur, eſt obligatio de ſoluendo adueniente die.*

10 *Literas cambij ſoluere non obligatur Mercator ſine conſenſu illius, cui debebat fieri ſolutio, & numer. 12.*

11 *Literæ cambij continent tres contractus relatos in deciſione.*

DECISIO CLXXIII.

IOannes Dominicus de Ioanne fecit tractam Mannuccio de ſcutis ſex centum per hæc verba ,, *A vſo pagarete per queſta prima di cambio al Reuer. Padre Filippo Maſcambruno Aſſiſtente generale de' Chierici Minori ſcudi 600. di moneta, per la valuta hauuto dal Reuer. P. Agoſtino Donato diſſe de' denari proprij del Reuerendiſs. D. Franceſco d'Amico Abbate di S. Lucia per eſeguirne ſuo ordine, e ponete come ſi auuiſa.*

A tergo dictarum literarum fecit Mannuccius notulam præſentationis his verbis ,, *la preſente mi è ſtata preſentata, e così d'accordo col P. Franceſco Morſi dice di non voler riſcuotere detta Poliza per conto del P. Maſcambruno hauendo hauuto ordine dal detto P. Maſcambruno di non riſquotere detta partita, & in fede queſto dì 15. Febraro 1652. Franceſco Mannucci.*

Cum decoxerit Ioannes Dominicus, qui tractam, & remiſſam fecit inſurrexit Franciſcus de Amico, qui dedit pecunias eidem Ioanni Dominico, vt literas dirigeret Mannuccio contra eundem Mannuccium pro exactione pecuniarum, & propoſito dubio an Mannuccius teneretur ad illarum ſolutionẽ non teneri reſponſum fuit.

Quia licet receptiſſimum ſit, & in iure in-
1 dubitatum, quod acceptans literas cambij efficiatur debitor illius ad cuius fauorem literæ fuerunt ſcriptæ ita *Ripa in l. admonendi num. 138. ff. de iur. iur.* vbi teſtatur de communi *Donat. Ant. de Marin. reſolut. quotid. cap. 258. n. 1. & 2. Rot. diuerſ. deciſ. 811. numer. 11. & ſeqq. in Romana literarum cambij poſt Marcheſ. de commiſs. to. 1. fol. 877. in Romana literarum cambij 13. Apr. 1646. coram Reuer. Terracinen. & 19. Iun. 1647. coram Eminent. D. Card. Otthob. inter eius impreſs. deciſ. 118. num. 1.*

2 Tamen viſum fuit in præſenti literas non fuiſſe per Mannuccium acceptatas, quia cum ipſe non ſcripſerit à tergo, vt fieri ſolet, *viſta, & accettata*, ſed tantum fidem fecerit, quod illæ fuerant ſibi præſentatæ, quodque Pater Maſcambrunus cui fieri debebat ſolutio pecunias noluit exigere, eaſdemque literas Maſcambruno reſtituerit, nullatenus acceptatio deſumi valet, vt notat *Turr. de camb. diſput. 2. quæſt. 12. num. 1. Scacc. de commerc. & camb. §. 2. gloſs. 5. ſub num. 338. Rot. in recent. part. 1. deciſ.*
3 *664. num. 3.* & teſtantur quamplures Mercatores, quibus tanquam practicis, & veritatis in hac materia ſtandum eſſe nouiſſimè firmauit *Rot. in Romana Cambiorum 14. Iun. præteriti cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Nec illa deduci poteſt, vt prætenditur, ex notula præſentationis facta à tergo literarum,
4 nam vltra quod illa non ſufficit, ſed requiritur retentio literarum penes ſe ad inducendam tacitam acceptationem, vt in his terminis loquitur *Rota diuerſ. par. 1. d. dec. 811. num. 9. cum ſeqq. & num. 31. prout ita reſpondit in recent. par. 1. dicta deciſ. 664. num. 2.* notula huiuſmodi facta apparet per Mannuccium ſolum in corroborationem, & fidem, quod Pater Maſcambrunus pecunias exigere noluit, non au-
5 tem animo conſentiendi, & acceptandi literas, ad quem effectum vtriuſque conſenſus neceſſariò requiritur ad *text. in l. 1. ff. de pact. l. 1. ibique Bartol. & DD. communiter ff. de verb. oblig. Surd. conſ. 157. num. 12. Rota in Rom. ſeu Ferrarien. Pecuniaria 14. Maij 1656. §. hinc non vrget coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat, quod Mannuccius non anno-
6 tauerit in dorſo literarum ſe illas non acceptaſſe, quia cum Maſcambrunus non inſteterit pro earundem acceptatione, & ſolutione ex quo noluit pecunias exigere, non erat opus huiuſmodi cautela, quæ non eſt neceſſaria
7 niſi quando illæ, cui literæ cambij præſentantur ad effectum vt acceptentur, & ſoluantur, non vult eas approbare ſicuti deduxit *Rota dicta deciſ. 811. numer. 16. part. 1. diuerſorum, & in Romana literarum cambij 15. Aprilis 1644. coram Reuer. Papien.*

Corruit hinc alterum obiectum, quod ſcilicèt competat actio Franciſco de Amico, qui numerauit pecunias Ioanni Dominico Mercatori, vt literas ordinaret Mannuccio contra eundem Mannuccium, quia ſicuti illa non competeret Ioanni Dominico ex defe-
8 ctu acceptationis ipſius Mannuccij, ſine qua non poteſt vigore literarum, de quibus agitur cogi ad ſolutionem, *Bartol. in l. ſingularia num. 19. ff. ſi cert. pet. Maſcard. de probat. concluſ. 989. num. 7. Rota in recent. par. 1. d. dec. 664. nu. 1. in fin.* ita multo minus competere poteſt Franciſco de Amico, dum enim P. Maſcambrunus, qui erat adiectus ſolutioni recuſauit pecunias exigere, nulla potuit acquiri actio Franciſco
9 principali, quia cum acceptatio facienda per eum cui literæ diriguntur nil aliud ſit, quam obligatio de ſoluendo adueniente die, *Rota diuerſor. dicta deciſ. 811. num. 9. part. 1. Rota Ianuen. deciſ. 93. num. 8. & 9.* talis obligatio con-
10 tingere non poteſt ſine conſenſu illius, cui fieri debet ſolutio, *Turre de cambijs diſputat. 2. qu. 15. num. 29. & 30.*

11 Siquidem literæ cambij continent tres contractus, vt alias obſeruauit *Rota coram Seraph. deciſ. 562. nu. 1.* vnum inter dantem pecunias, & ſcribentem literas, alterum inter eundem ſcri-

ſcribentem, & illum cui tracta dirigitur, tertium inter iſtum, & eum cui fit remiſſa. Ideò niſi vltrà conſenſum dantis pecunias, & ſcribentis literas interueniat conſenſus illius, cui
12 dirigitur tracta, & eius, cui dirigitur remiſſa nulla poteſt induci obligatio inter mandantes, & illos, in quos mandata diriguntur idem *Turr. dicta diſput. 2. qu. 4. num. 10.*

Et ità vtraque, &c.

ROMANA VSVSFRVCTVS.

Veneris 4. Febr. 1661.

ARGVMENTVM.

Donanti ad bona donata non datur regreſſus adimpleta conditione, ſeu pacto, ſub quo bona fuerunt donata, maxime ſi donatio correſpectiua fuit vtilis donanti; & legatum vnde dicatur factum animo compenſandi.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ob appellationem non interpoſitam tranſit in iudicatum.*
2 *Res iudicata eſt exequenda.*
3 *Reſtitutio non datur ſine læſione, quæ ceſſat quando ſententia eſt iuſta.*
4 *Vſumfructum alicui ob alimenta remittens non poteſt amplius redire ad vſumfructum ſic remiſſum.*
5 *Alimenta præſtita fuiſſe vnde probetur.*
6 *Legatum correſpondens obligationi legantis cenſetur relictum in implementum eiuſdem obligationis, & amplia vt in num. 7.*
8 *Alendi onus quando fuit alternatiuè ſuſceptum, vel in ſpecie, vel in quantitate, ſufficit alterum ex alternatiuis partibus adimpleri.*
9 *Solemnitates adhibitæ in contractu donationis ipſorum non ſunt adhibendæ in exequutione pacti appoſiti in donatione.*
10 *Solemnitates adhibitæ ſuper toto contractu comprehendunt omnia illius pacta.*
11 *Vineæ aliquando nihil fructuum ferunt propter caſus qui ſæpè in ijs accidunt.*
12 *Solemnitates non requiruntur in contractu vtili.*
13 *Legato relicto cum animo compenſandi in vſumfructum, eoque acceptato, non poteſt iterum vſusfructus haberi, & num. 16.*
14 *Hæres non poteſt improbare id quod defunctus non poterat.*
15 *Legatum ingens relictum mulieri, qui teſtatori paucis annis inſeruiuit, præſumitur relictum animo compenſandi.*

DECISIO CLXXIV.

PRæuijs duabus deciſionibus firmatum fuit per ſententiam Rotalem coram Reuerend. D. meo Cerro Decano vſumfructum vineæ, quem Margharita in donatione illius facta Zanobio Ciliano ſibi reſeruauerat non fuiſſe debitum, à qua ſententia cum non fuerit appellatum dedi dubium iuxta formam commiſſionis executorialis, an conſtaret de re iudicata, ſeù potius de cauſis reſtitutionis in integrum, & reſponſum fuit quo ad primam partem affirmatiuè, negatiuè verò quo ad ſecundam.

1 Dum enim nulla fuit interpoſita appellatio, cauſa remanſit deſerta periodè, ac ſi pars illi acquieuiſſet, & ſententia tranſiuit in iudicatum, *cap. cum inter 13. & cap. quo ad conſultationem 15. de ſententia, & re iudicat. Aym. conſ. 103. num. 1. Rota deciſ. 5. de ſent. excomm. in nou.*
2 quæ propterea venit omnimò exequenda *l. ſi ſe non obſtulit, §. ſi ex conuentione, ff. de re iudicat. l. 2. C. de execut. rei iudic. Mantic. dec. 92. num. 5. in recent. deciſ. 611. num. 2. par. 1. & deciſ. 746. eod. num. par. 2. & in alijs.*

Cauſa verò reſtitutionis in integrum ceſſat
3 propter iuſtitiam eiuſdem ſententiæ reſultantem ex iiſdem deciſionibus, qua ſtante deficit læſio, ſine qua non conceditur reſtitutio *cap. 1. ibique Abb. num. 2. de reſtit. in integr. Rota deciſ. 1. eod. tit. in nou. in recent. deciſ. 731. numer. 1. coram Merlin. deciſ. 33. numer. 3. & apud Canalet. deciſ. 149. num. 2.*

Siquidem non poteſt controuerti, quod Margherita donauerit cum ſolemnitatibus vineam, de qua agitur Zenobio reſeruato vſufructu eius vita durante cum pacto, quod ſi ipſa ſuperuixerat Petro eius viro, poſſet vel retinere dictum vſumfructum, vel eo dimiſſo permanere in domo donatarij, qui eidem victum, veſtitum, & habitationem præſtare te-
4 neretur, vnde cum iſte caſus euenerit, & ſucceſſiuè eadem Margherita ob prouectam, & ingraueſcentem ætatem vineam colere non valens eligendo conſequi alimenta in domo donatarij remiſerit vſumfructum huiuſmodi, non potuit amplius ad illum redire ad *text. in l. quæritur, §. ſi venditor, ff. de ædilitio edicto, Aym. conſ. 24. num. 4. & 114. num. 10. Rota deciſ. 382. num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 175. num. 4. par. 8. & in Romana fideicommiſſi 5. Decembris 1655. coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Quod autem ipſa conſecuta fuerit alimen-
5 ta ab anno 1639. quo facta fuit renunciatio vſque ad obitum, nec etiam eſt dubitandum, nam Iulius Cilianus, qui in inſtrumento dictæ renunciationis ad illorum præſtationem ſe obligauerat pro Zenobio nepote eandem Margheritam retinuit, & aluit in propria domo vſque ad annum 1644. quo ipſe decedens eidem fecit legatum ſcutorum ſex quolibet
6 menſe cum habitatione, quod ſanè cum correſpondeat obligationi præſumitur relictum in ſatisfactionem, & implementum eiuſdem oneris, *Caſtrenſ. in l. ſi cum dotem 23. §. ſi pater num. 2. verſ. ſi tamen, ff. ſolut. matrim. Aym. conſ. 149. num. 5. & conſ. 301. ſub num. 6. Menoch. conſ. 56. numer. 2. & in tract. de præſ. lib. 4. præſumpt. 110. numer. 26. Rota deciſione 312. num. 9. part. 7. recent.*

7 Maximè quia in eodem inſtrumento renunciationis conuentum fuit, quod eatenus liceret Margheritæ redire ad vſumfructum renunciatum, quatenus Iulius ei non traderet alimenta, vel aliàs illi non prouideret, ideò

cum eidem prouiderit de dictis ſcutis ſex menſtruis, & habitatione ceſſat facultas redeundi ad iura renunciata, dum enim onus alendi reſtrictum non fuit ad alimenta præ-
8 ſtanda potius in ſpecie, quam in quantitate, ſed fuit conceptum alternatiuè, ſufficit, quod ex implemento vnius habitus fuerit effectus contemplatus iuxta *cap. in alternatiuis de regul. iur. in 6. & benè firmatur in decisionibus Reuer. D. mei Decani.*

Non obſtat, quod iſta renunciatio facta ſit non adhibitis ſolemnitatibus Statuti, quia
9 cum illæ ſeruatæ fuerint in principali contractu donationis, non erant iterum, & de nouo ſeruanda, *Iaſ. in l. 1. §. item acquirimus numer. 4. verſ. tu autem, ff. de acquir. poſſeſs. Alex. conſ. 189. num. 13. & 14. lib. 7. Carpan. ad Statut. Mediolan. par. 1. cap. 128. num. 519. Gabr. concl. 2. num. 34. de regul. iur. & firmauit Rota coram Merlin. dec. 304. num. 2. & 7. & poſt Zacch. de obligat. Cameral. decis. 259. num. 3.*

Minus facit, quod ſolemnitates adhibitæ in primo inſtrumento cadant ſuper validitate donationis, non autem ſuper pacto, & facul-
10 tate eligendi victum, & habitationem, quia cum interuenerint in toto contractu comprehendunt etiam pacta in eo adiecta, alias ſuper quolibet pacto deberent adhiberi nouæ ſolemnitates, vt aduertit *Pic. ad Stat. Vrb. gloſs. 21. numer. 18. & ſeqq. Rota deciſ. 316. num. 17. part. 2. diuerſ. & dictum fuit in Auximana fideicommiſſi de Tibaldinis 26. Ianuarij 1654. coram Reuer. D. meo Decano.*

Præterea cum nulla interceſſerit læſio, imò contractus fuerit vtilis mulieri, dum pro fructibus vineæ, qui dempto canone, vix aſcendunt ad ſcuta nonaginta vnum, & aliquando
11 multo minus, aut nihil ferunt propter caſus, qui ſæpè in vineis accidunt, recepit legatum ſcutorum menſtruorum ſex, & habitationis,
12 quod eandem ſummam adæquat, non fuit opus alio decreto Iudicis, & ſolemnitatibus, *Rom. conſ. 453. per tot. Surd. conſ. 9. nu. 15. Riminald. iun. conſ. 140. num. 4. Rot. deciſ. 273. numer. 8. apud Zacch. de obligat. Cameral. & in Ciuitatis Caſtelli Gabellarum 4. Iunij 1657. coram Me.*

13 Sed vtcumque ſit dicebant Domini ſufficere, quod legatum fuerit factum animo compenſandi, quodque mulier illud agnouerit dum legatum habuit quouſque vixit, vnde quemadmodum ſi ipſa viueret non poſſet impugnare factum proprium, ſed teneretur legatum compenſare cum vſufructu ad *text. in l. compenſandi, C. de hæredib. inſtituen. l. creditorem ibique gloſs. de legat. 2. Alex. conſ. 132. num. 2. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 10. tit. 2. num. 18.* Ita etiam
14 tenetur hæres illius, qui non poteſt improbare id, quod non poterat ipſa defuncta, *l. cum à matre, C. de rei vendicat. Gabr. de regul. iur. concl. 11. numer. 6. Natt. conſil. 214. numer. 1. Menoch. conſ. 39. numer. 37. Surd. conſ. 73. num. 34. & 143. num. 9.*

Prætenſio, quod Iulius non fecerit legatum animo compēſandi, ſed illud reliquerit Margheritæ nomine famulæ nullo modo ſubſiſtit quoniam vltra quod non conſtat ipſam talem ac verè fuiſſe, cum idem Iulius his, qui ſpatio viginti annorum ſibi inſeruierant, vix ſcuta
15 decem reliquerit, inuerisimile videtur, quod voluerit tam ingens legatum facere mulieri, quæ dumtaxat quatuor ânis in eius domo habitauerat, ideoque conſtans, & illæſa remanet præſumptio, nè ſuum iactauerit teſtator, quod illud reliquit animo compenſandi iunctis præſumptionibus, & coniecturis præmiſsis, quas etiam ponderant *Grat. cap. 274. num. 1. & 2. & num. 13. cum ſeqq. Altograd. conſ. 68. nu. 36. & ſeqq.*

Hinc vis facienda non eſt contra legalitatem Notarij, qui de inſtrumento renunciationis rogatus fuit; nam ſiue renunciatio ſit valida, ſiue non, ſatis eſt, quod mulier non
16 poſſet prætendere vſumfructum ſimul, & legatum, ſed teneretur vſumfructum cum legato compenſare, & nihilominus, obiectum fuit abunde ſublatum ex deciſionibus Reuer. D. mei Decani, cum quibus Domini tranſierunt concludentes proinde conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum vtraque parte informante.

TIRASONEN. BENEFICII.

Veneris 4. Febr. 1671.

ARGVMENTVM.

Beneficium non cenſetur Sacerdotale ex onere celebrandi Miſſas, & perſonaliter reſidendi, quando Beneficia ſunt ſimplicia, & non adeſt onus celebrandi per ſe ipſum, vel alias qualitas actualis Sacerdotij non adijcitur ipſi præſentationi: Clericus præſentatus à maiori parte patronorum præfertur Sacerdoti præſentato à minori, licet in fundatione caueatur, quod Sacerdos Clerico præferatur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium eſt Sacerdotale, quando qualitas Sacerdotij adijcitur actui præſentationis, ſecus ſi proſequutioni electionis, ſeu præſentationis, & aptitudini præſentati.*

2 *Beneficium in dubio non cenſetur Sacerdotale.*

3 *Miſſæ ſuffragium pendet ex opere operato, non ex opere operantis, & ſic parum refert, vtrum Miſſæ celebrentur per vnum, vel alium.*

4 *Beneficium, in cuius præſentatione, & proſequutione non requiritur Sacerdotium, non eſt Sacerdotale, licet habeat onus celebrandi Miſſas, & recitandi officia diuina.*

5 *Beneficium non eſt Sacerdotale, quando non iniungitur onus celebrandi per ſe ipſum, cum huiuſmodi onus impleri poſſit per ſubſtitutum.*

6 *Beneficium eſt Sacerdotale, quando Sacerdotium requiritur in ipſa electione, ſeu præſentatione, vel quando iniungitur onus celebrandi per ſe ipſum.*

7 *In Beneficijs ſimplicibus inoleuit generalis conſuetudo non reſidendi perſonaliter.*

8 *Reſidentia cauſatiua, quatenus quis velit gaudere [illegible]*

Digitized by

emolumentis, prorſus non obligat.

9 *Clericus præſentatus à maiori parte patronorum præfertur Sacerdoti præſentato à minori, licet in fundatione dicatur quod Sacerdos Clerico præferatur, quando arguitur prælationem intelligendum eſſe, in caſu quo maior pars non præſentet.*

10 *Scripturæ vna pars aliam declarat.*

11 *Verba antecedentia recipiunt interpretationem ex ſubſequentibus.*

12 *Clericus qui habet maiorem partem vocum dum debet inſtitui, intelligitur etiam de illo, qui ex defectu ætatis non poteſt promoueri.*

13 *Clerici appellatione venit de iure habens primam tonſuram.*

14 *Pro Ordinario iudicio præſumendum eſt.*

15 *Beneficium eſt adiudicandum præſentato à maiori parte patronorum, & habenti neceſſaria requiſita.*

DECISIO CLXXV.

HOdie iterum placuit diſtinctio, quam
affert prima deciſio ad dignoſcendum
an Beneficium ſit Sacerdotale, nec ne? quod
1 ſcilicet, aut qualitas Sacerdotij adijcitur ipſi
actui electionis, & præſentationis, & tunc
Beneficium dicitur Sacerdotale, aut verò
proſecutioni eiuſdem electionis, & aptitudini
præſentati, & tali caſu non eſt Sacerdotale,
quam opinionem ſequitur Sacra Congregatio
Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum,
vt teſtatur *Rota coram Buratto dec. 92.
num. 2. & 3. in Regien. Beneficij 9. Dec. 1639.
coram b. m. Bichio, & latiſſimè in dec. 825. nu. 2.
& ſeqq. coram Merlin.*
2 In dubio enim Beneficium non cenſetur
Sacerdotale, nec electa induſtria perſonæ;
3 nam cum ſuffragium Miſſæ pondeat præcipuè
ex opere operato, non autem ex opere operantis
parum refert, quod Miſſæ celebrentur
per vnum vel per alium prout ex huiuſmodi
ratione firmauit *Rota* Beneficium non eſſe
Sacerdotale *in dicta deciſ. 825. numer. 2. & ſeqq.
coram Merlin. & prius in Regien. Beneficij 9. Decembris
1639. §. non item, coram bon. memor.
Bichio.*
4 Vnde cum in caſu præſenti nec in actu electionis,
nec in illius proſequutione requiratur
qualitas Sacerdotij, ſed ſimplex qualitas Clericatus,
vt patet ex Bulla erectionis, ibi „
*Clericos idoneos, & habiles ad deſeruiendum in dictis
Beneficijs præſentare deberent*„ vtique Beneficium
non poteſt dici Sacerdotale, nam licet
habeat annexum onus celebrandi Miſſas, &
recitandi diuina officia; tamen cum vlterius
5 additum non fuerit, quod præſentandus per
ſe ipſum celebrare teneatur, huiuſmodi onus
poteſt per ſubſtitutum impleri, *Lapus alleg. 35.
& 117. vtrobique num. 2. Gonzal. ſuper regula 8.
gloſs. 5. num. 74. & 75. Rota in Rom. Cappellaniæ
29. Martij 1586. & 23. Ian. 1589. coram Card.
Hieronymo Pamphilio in recent. deciſ. 366. numer. 2.
part. 2. & coram Buratt. deciſ. 680. ſub numer. 4.
& 5. & in alijs in prima deciſione relatis.*
Authoritates verò in contrarium adductæ
procedunt quando qualitas Sacerdotij requi-
6 ritur in ipſo actu electionis, vel præſentationis,
vt inquit *Ferrett. conſ. 211. num. 9. in Valentina
iuriſpatronatus 20. Martij 1589. coram
Orano, & penes Buratt. dicta deciſ. 680. per tot.* vel
quando fuit iniunctum onus celebrandi per
ſe ipſum ex adductis cum alijs per *Add. ad ſ. m.
Gregor. deciſ. 108. num. 15.*
Nec refert, quod in eadem Conſtitutione,
ſeù Bulla caueatur, quod Clerici pro tempore
inſtituti in dictis Beneficijs perſonaliter
reſidere, & alios Parochiali Eccleſiæ inſeruientes
coadiuuare teneantur, cum enim Be-
7 neficia huiuſmodi ſint ſimplicia, in quibus
inoleuit generalis conſuetudo non reſidendi
perſonaliter ad notat. per *Innocent. in cap. final.
numer. 1. de Cleric. non reſidentib. Rota deciſ. 719.
num. 1. par. 2. recent. & coram Merlin. dicta deciſ.
825. num. 2. & ſeqq.* intelligitur de reſidentia
8 cauſatiua quatenus velint gaudere fructibus
& emolumentis, non autem de reſidentia præciſa
ſub priuatione Beneficij, & optimè reſpondit
*Rota deciſ. 489. numer. 2. part. 2. recent. &
coram Cadaler. deciſ. 551. num. 6.*
Nec faciunt verba in eadem Conſtitutione
ſuperaddita, quod Presbyter debeat præferri
Diacono, Diaconus Subdiacono, Subdiaconus
Acolytho, & Acholythus ſimplici Clerico,
ex quibus inferebatur, quod dum Ioannes
eſt Sacerdos, Hieronymus verò ſimplex
Clericus ratione iſtius qualitatis veniat præ-
9 ferendus, quoniam hæc prælatio intrat dumtaxat
in concurſu quando maior pars patronorum
Sacerdotem, & Clericum inſimul
præſentarent, ſecùs cum ſolus Clericus foret,
prout hic, à maiori parte præſentatus, ab altera
verò Sacerdos præſentari obtinuerit, tunc
enim dignior non præfertur minus digno,
Idque patet ex eadem Bulla, ibi „ *ſi patroni,
in præſentationibus diſcordes forent, & alij vnum,
vel plures, &c. ſi vnus foret præſentatus per maiorem
partem patronorum inſtitui deberet*„ quæ verba
clarè oſtendunt, quod etiam ſimplex Cle-
10 ricus ceſſante concurſu eſt admittendus, cum
vna pars ſcripturæ aliam declaret, *l. vtrum, ff.
de petit. hæredit. l. qui filiabus, ff. de legat. 1. Menoch.
conſ. 1. num. 186. Rota dicta deciſ. 327. nu. 1. par. 4.*
11 & verba antecedentia recipiant interpretationem
ex ſubſequentibus, *Rota coram Buratt. dec.
872. ſub numer. 4. & deciſ. 930. num. 6. in recent.
deciſ. 323. num. 74. part. 6. & deciſ. 130. num. 14.
part. 7.*
Obiectum, quod ſaltem Clericus infra annum
promoueri debeat ad Sacerdotium ex
Garz. de Benefic. part. 7. cap. 1. numer. 78. & 89.
12 non applicatur; quia dum conſtitutio mandat
ſimplicem Clericum habentem maiorem
partem vocum inſtitui, vtique intelligitur
etiam de Clerico, qui ex defectu legitimæ
ætatis nequit ad ſacros Ordines promoueri,
13 ſeùm etiam de iure, cum appellatione Clerici
veniat quoque obtinens primam tonſuram,
*idem Garz. de Benefic. part. 7. cap. 1. numer.
90.*
Cum igitur Hieronymus ſit Clericus, &
præſentatus fuerit à maiori parte habeatque
qualitates circà habilitatem, & mores, aliaque
neceſſaria requiſita per conſtitutionem dum

Digitized by Google

14 illum Ordinarius inſtituit, pro cuius iudicio ſemper præſumendum eſt, vt ponderat *Gonzal. ſuper regula 8. gloſ. 4. num. 117. & 139. & ſeqq. Rota deciſ. 221. num. 1. poſt 2. volum. conſ. Farinacc. & deciſ. 251. in fin. part. 3. recent.* eidem eſt
15 adiudicandum Beneficium. *Rota coram Caual. deciſ. 368. in princip. & 427. ſub num. 1. in recent. deciſ. 363. num. 5. part. 4. coram Eminent. Cardinali Ottobono deciſ. 1. num. 2. in Papien. iuriſpatronatus 23. Iunij 1659. coram R. P. D. meo Celſo.*

Et ita perſiſtendum eſſe in deciſis reſolutum fuit licet ipſe Hieronymus non informauerit.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Lunæ 7. Febr. 1661.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio ad fauorem proximiorum, quando non eſt indefinita, ſed limitata ad certum caſum, quo linea deficeret in vita fideicommittentis, non habet locum ſi deficiat eo defuncto, & quando conditio defectus lineę dicatur limitata ad vitam fideicommittentis, contemplatio agnationis limitata ad eo tam conditionem, ſeu diſpoſitionem, non extendit fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio ad fauorem proximiorum, quatenus linea deficiat viuente fideicommittente, expirat, dum fideicommittens ante defectum lineæ decedat, & num. 21.*
2 *Verba*, ſuperſtite donatore, *important conditionem.*
3 *Conditione deficiente deficit voluntas diſponentis.*
4 *Verba ſunt intelligenda ſecundum voluntatem diſponentis.*
5 *Conditione deficiente diſpoſitio extinguitur, & habetur pro non facta.*
6 *Conditio ſuperuiuentiæ donatoris, an reſpiciat ſolum vſumfructum fauore ſui ipſius, vel proprietatem fauore proximiorum ſubſtitutorum.*
7 *Determinatio reſpiciens duo determinabilia ſub eadem verborum ſtructura vtrumque pariformiter determinat.*
8 *Verba*, in talem euentum, *limitant diſpoſitionem ad tempus, & caſum expreſſos, & omne aliud excludunt.*
9 *Proximiorum vocatio cur magis ad vnum, quam ad alium caſum reſtringatur, ratio aſſignatur.*
10 *Equites Hieroſolymitani ſunt incapaces proprietatis bonorum.*
11 *Donator prudenter diſpoſuit reſpiciendo ad caſum, qui poterat euenire.*
12 *Fideicommiſſum an ex conſeruatione agnationis, & prohibitione alienationis extendatur de vno ad alium caſum.*
13 *Conſeruatio familiæ, & prohibitio alienationis, ex quibus verbis dicatur reſtricta ad caſum expreſſum.*
14 *Verba, vt bona perpetuò, & in infinitum remaneant in dicta familia, quando ſunt conſequutiua ad præcedentes ſubſtitutiones, non inducunt nouum fideicommiſſum, neque extendunt vltra perſonas, & caſus expreſſos.*
15 *Dictio, dicta, limitat diſpoſitionem ad ſupra diſpoſita, & impedit extenſionem.*
16 *Donator ſubſtituendo deſcendentes verbis tractum temporis importantibus, proximiores autem ſimpliciter, arguitur illos voluiſſe ſubſtituere dumtaxat ipſo viuente.*
17 *Difformitas ſubſtitutionum arguitur ex differenti modo loquendi.*
18 *Diſcretiua diſpoſitio infert diuerſitatem voluntatis.*
19 *In fideicommiſſis ſtricta fit interpretatio, nec admittitur extenſio.*
20 *In fideicommiſſis inſpicitur nudum factum, non autem quærenda eſt ratio, cur fideicommittens potius in vno caſu diſpoſuerit, quam in alio.*
21 *Proximiorum ſubſtitutio conditionalis non releuat, niſi conditio in tempore, & caſu expreſſo præciſè verificetur.*
22 *Ad fideicommiſſum ordinatum fauore maſculorum de familia non admittitur fœmina, licet ſit de familia.*

DECISIO CLXXVI.

FVluius Alberinus donauit inter viuos portionem ſuam bonorum Io. Baptiſtæ germano fratri, eiuſque filijs, & deſcendentibus maſculis in perpetuum, & in eorum defectum Paulo altero fratri, eiuſque deſcendentibus maſculis, & illis deficientibus Iacobo ſimiliter germano fratri, & eius deſcendentibus maſculis, in caſu verò, quo omnes deficerent ſine filijs, aut deſcendentibus maſculis, aut extantibus, & poſtea quandocunque deficientibus, & morientibus, ſuperſtite ipſo donatore, in talem euentum omnia bona, & iura donata voluit ad ipſum reuerti, quoad vſumfructum ſua vita durante, quo verò ad proprietatem deuolui ad proximiores legitimos, & naturales de domo Alberina.

Ex fratribus prædictis obijt poſt ipſum donatorem Ioannes Baptiſta, deindè Iacobus, vterque ſine filijs ſuperſtite Paulo, qui deceſſit relictis Tiberio, & Iacobo iuniore filijs maſculis, & D. Cæcilia fœmina, qui duo maſculi pariter obierunt ſine filijs, & vltimus fuit Iacobus, qui ſuam hæredem, & donatariam omnium bonorum fecit D. Clementiam Putam eius vxorem. Hinc tam D. Cæcilia ſoror dicti Iacobi vltimi de linea maſculina Pauli, quàm D. Horatius de Alberinis prætendentes eundem Iacobum non potuiſſe de dictis bonis diſponere, ex quo ſuper illis fuerit à Fuluio conſtitutum fideicommiſſum prædictum ad eorum fauorem agebant ad bona illi ſuppoſita, & obtenta à S. D. N. huius cauſæ commiſſione mihi directa cum clauſula, *appellatione remota*, propoſui dubium, an, & cui

cui danda eſſet aſſociatio,ſeú potius immiſſio,
& DD. reſponderunt fideicommiſſum expi-
raſſe, & ſic memini dandam eſſe aſſociatio-
nem, ſeu immiſſionem.

Licèt enim Fuluius donator diſpoſuerit,
quod deficiente linea, & deſcendentia maſcu-
lina Ioannis Baptiſtæ, Pauli,& Iacobi fratrum,
bona deuoluerentur ad proximiores de do-
1 mo Alberina, id tamen voluit, quatenùs li-
nea deficeret ſuperſtite ipſo donatore, qui cũ
prędeceſſerit expirauit ſubſtitutio ad fauorem
proximiorum facta *Angel. in l.quandiu numer.9. ff. ibique Imol. nu.6. verſ. adde tamen, ff.de acquir. hæredit. Abb. conſ.40. num.1. lib.1. Dec.conſ.394. verſ. ſed prædictis non obſtat, & per tot. Roland. conſ.58. num.55. ad fin. & ſequent. lib.3. Burſatt. conſ.97. num.7. & 8. Surd. conſ.453. num. 57. & ſeqq. & num.74. ad mod. & 75. & firmauit Rota in Peruſina fideicommiſſi 26. Ianuarij 1660. coram Me.*

2 Etenim verba illa, *ſuperſtite ipſo donatore*,
important conditionem perinde, ac ſi dictum
fuerit, quod ſi ipſe donator ſuperuixerit do-
natarijs, eorumque deſcendentibus bona de-
uoluantur, *l. à teſtatore, ff. de condit.& demonſtr. & tradunt Bartol. & alij in l.1. eod. titulo*. Defi-
3 ciente autem conditione deficit voluntas diſ-
4 ponentis ſecundum quam verba intelligenda
ſunt, *l. Sen. Conſ. ff. de ritu nupt. Fuſar.de ſubſtit. qu.320. num.80. Rot.deciſ.6. num.13.par.5. recent.*
5 & diſpoſitio conditionalis totaliter extingui-
tur, vt habetur pro non facta, *l.vnica §. ſin autem aliquid ſub conditione,C.de caduc. tollen.Pariſ. conſ.8.num.22. lib.4. Hondcd. conſ.99.nu.65.lib.2. cum alijs in dicta Peruſina fideicommiſſi coram Me.*

6 Nec ſubſiſtit, quod iſta conditio ſuperui-
uentiæ donatoris reſpiciat ſolum vſumfructũ,
quem ipſe conſequi intendebat dummodò
ſuperuixiſſet donatarijs, eorumque filijs, &
deſcendentibus maſculis, non autem proprie-
tatem fauore proximiorum,quia contrarium
reſultat ex lectura ipſius donationis, in qua
tàm reuerſio vſusfructus ad fauorem donato-
ris, quam deuolutio proprietatis ad fauorem
7 proximiorum eſt in eadem parte diſpoſitio-
nis, & ſub eadem ſtructura verborum,& con-
ditio prædicta reſpicit non ſolùm vſumfru-
ctum, ſed etiam proprietatem, ideoque vtrũ-
que æqualiter, & pariformiter determinare
debet ad *text. in l. iam hoc iure, ff. de vulgar. & pupillar.Corn.conſ.152.num.6. lib.2. Rot.dec.496. num.3. par.4. diuerſ. in recent. dec.75. nu.7.par.2. & dec.407. num.1. par.3.*

Idque manifeſtè patet ex verbis proximè
ſequentibus, ibi „ *in talem euentum* „ ſcilicet,
ſuperſtite donatore, *omnia bona, & iura donata reuertantur ad ipſum donantem quo ad vſumfructum, quo verò ad proprietatem deuoluantur ad proximiores de domo Alberina* „ ex quibus clarè
demonſtratur ſubſtitutionem proximiorum
fuiſſe limitatè conceptam ſub conditione
tantummodò,quod donator ſuperuixerit do-
natarijs, & ad illud tempus dumtaxat deter-
8 minatam, nam illa verba, *in talem euentum*,
limitant, & reſtringunt diſpoſitionem ad di-
ctum tempus, & caſum præciſum,& omnem
alium excludunt, *Dec. conſil.63. num.1.& ſeqq. Surd. conſil. 545. numer. 16. verſic. tertio, & hoc tollit Ioſeph Ramon. conſil.29. num.9. & ſeqq. Rot. deciſ. 195. numer. 14. part. 5. recent. in Bononien. fideicommiſſi de Pinchiaris 28. Martij 1659. & in dicta Peruſina fideicommiſſi coram Me.*

Nec dicatur, quod non poſſit aſſignari ra-
tio differentiæ,cur donans voluerit reſtringere
vocationem proximiorum ad caſum,quo ipſe
donatarijs ſuperuiueret, non autem ſi præ-
9 moreretur, ea enim elicitur ex eo, quod ſi
donatarij ſuperuixiſſent noluit eos vlterius
grauare, & in illorum defectum ſubſtituere
proximiores, ſi verò præmortui fuiſſent,cum
bona deuenire potuiſſent ad fœminas, vel ad
extraneos excluſo ipſo donatore iuxta *deciſ. vnicam Achill. de Graſſis de donat.* voluit ſibi
prouidere de vſufructu bonorum, & proxi-
10 miores præferri in proprietate, cuius ipſe ob
profeſſionem in Religione Ordinis Hieroſo-
lymitani incapax reddebatur, de quo caſu,
11 cum ille poſſet euenire, donator prudenter
cogitauit ad *textum in l. Gallus, ff. de liber. & poſthum. Barz. deciſ.4. num. 45. verſ. nam reſpondetur, & num.46. Tondut. quæſt.ciuil. to.2.quæſt.2. cap.125.num.18. Rota in Romana de Coſciaris 16. Maij 1648. coram Eminentiſs. D. Cardinali Corrado.*

Minùs ex eo,quod idem donator fideicom-
12 miſſum conſtituerit pro conſeruatione ſuæ
domus, & familiæ cum prohibitione aliena-
tionis licet inferre, quod non ſolum voluerit
admitti proximiores in caſu ipſius ſuperui-
uentiæ, ſed etiam quando morte præuentus
non ſuperuixiſſet donatarijs ex notat. per
Surd. deciſ.37. numer. 29. Rota in Bononien. legati vſusfructus 1. Decembris 1650. coram bo. memor. Bichio, & in Fauentina Bonorum 27. Iunij 1659. coram Reuer. D. nto Cerro Decano.

Siquidem ceſſat difficultas ex verbis proe-
13 mialibus donationis, ibi „ *cupiens quantum in ſe eſt conſulere conſeruationi honoris, & ampliationi familiæ, ac domus ſuæ Alberinæ, quæ mediante procreatione liberorum, & ſubſtantia facultatum melius conſeruari, & ampliari potuit, & ad hunc effectum deſiderans etiam, quod fratres vxores ducant, & filios procreent, facit donationem iſtam* „
& inferius in caſu alienationis vocauit ſe-
quentes in gradu, quæ quidem vocatio in-
telligitur de fratribus donatarijs, eorumque
deſcendentibus maſculis comprehenſis in
fideicommiſſo perpetuo, & deſcenſiuo, non
verò de proximioribus, qui non fuerunt or-
dine ſucceſſiuo, ſed tantùm vnica vocatione
ſubſtituti, ideoque tam conſeruatio domus,
& familiæ, quam prohibitio alienationis eſt
limitata, & reſtricta ad deſcendentiam ſuorũ
fratrum, nec poteſt extendi quo ad fideicom-
miſſum ordinatum fauore proximiorum,
Peregrin. de fideicomm. artic. 14. numer. 47. Menoch. conſil.376. num.49. & 52. Giouagn. conſ.39. num.15. & ſeqq. lib.1. Redenaſch. conſ.37.num.8. & ſeqq. Rota deciſ.195. num.6. & 7. par.5.dec.15 num.8.& 12. par.7. cum alijs per Add.ad dec.632. num. 77. & ſeqq. par.4. tom.3. recent. & in Bono-

nien. de Sanctis 17. *Maij* 1647. *& 16. Martij* 1648. *coram b. m. Bichio*.

Quod, & comprobant verba illa „ *& hanc donationem fecit ex fraterna beneuolentia, quam gerit dictis ſuis fratribus, & pro conſeruatione bonorum in familia* „ & inferius, ibi „ *vt dicta bona*
14 *perpetuò, & in infinitum remaneant in dicta familia* „ quæ ſunt conſequutiuè appoſita ad præcedentes ſubſtitutiones, caſu quo fideicommiſſum ſuperius ordinatum habuiſſet effectum, & propterea nequeunt inducere nouum fideicommiſſum à præcedenti diſtinctum ad fauorem tranſuerſalium, neque illud extendere vltra perſonas, & caſus expreſſos, ſed ad illas, & illos reſtringi debent iuxta *conſ. Decij* 636.*num.*2. quod paſſim amplexa fuit Rota vt coram *Seraphin. deciſ.*482. *num.* 3. *& deciſ.* 883. *num.* 3. 4. *&* 5. *in recent. deciſ.*300. *nu.*20. *par.*1. *& fuit reſponſum in Romana fideicommiſſi de Coronis* 28. *Ianuarij* 1647. *&* 21. *Iunij* 1651. *coram Reuer. D. meo Decano*. Præſertim attenta dictio-
15 ne, *dicta*, ibi „ *in dicta familia*, quæ fortius limitat, & reſtringit diſpoſitionem ad ſupra diſpoſita, & impedit fieri extenſionem, *Rot. deciſ.* 568. *num.*4. *ad med. par.*1. *diuerſorum, cum alijs in Bononien. fideicommiſſi de Sanctis* 17. *Maij* 1647, *&* 16. *Martij* 1648. *coram bo. memor. Bichio*,

Ac melius comprobatur ex eo, quia dona-
16 tor quando progreſſus eſt ad ſubſtitutiones inter omnes deſcendentes Ioannis Baptiſtæ Pauli, & Iacobi fratrum vſus fuit verbis tractum temporis ſignificantibus, ibi „ *moriente Ioanne Baptiſta ſine filijs, & deſcendentibus maſculis donat Paulo, & eo non extante, vel extante, & quandocunque ſine filijs, & deſcendentibus maſculis decedente donat Iacobo, & eius deſcendentibus maſculis*„ cum autem digreſſus eſt ad ſubſtitutionem proximiorum, in defectum lineæ maſculinæ omnium fratrum ſimpliciter locutus fuit, ibi „ *bona deuoluantur ad proximiores*„ nec addidit verba tractum temporis impor-
17 tantia, ex quo difformi modo loquendi arguitur diſponentem voluiſſe proximiores ſubſtituere in caſu dumtaxat, quo ipſe ſuperuiuere donatarijs, non autem ipſo iam prædefuncto ad *text. in l. cum proponas, ff. de hæredib. inſtituen. Socein. iun. conſil.* 100. *numer.* 31. *cum ſeqq. lib.*3. *Caſtrenſ. conſil.*434. *per tot. lib.*2.187. *num.*5. *lib.*3, *Bardellon. conſ.*13. *ſub numer.*6. *Menoch. conſil.* 496. *numer.* 10. *in tract. de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.*71. *eodem numer. Cyriac. contrau.* 522. *num.*93. *Rot. deciſ.*272. *numer.*13. *& ſeqq.*
18 *par.*6. *recent.* Regulare enim eſt, quod diſcretiua, & difformis diſpoſitio diuerſitatem infert voluntatis, *Pariſ. conſil.* 50. *num.*19. *lib.*4. *Menoch. conſil.* 259. *num.* 69. *&* 70. *Surd. conſil.* 154. *numer.*7. *&* 8. *Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib.* 6. *tit.* 9. *numer.* 6. *Rota deciſ.* 413. *numer.*6.
19 *part.*3. *recent.* Præcipuè in fideicommiſſis, in quibus ſtricta fit interpretatio, nec admittitur extenſio, *Cephal. conſil.* 430. *numer.* 12. *lib.* 3. *Rota coram Seraphin. deciſ.* 1023. *numer.* 2. *deciſ.* 490. *numer.*3. 491. *num.*8. *part.* 4. *diuerſorum, & deciſ.* 300. *numer.* 20. *verſic. quoniam ea extenſio*,
20 *part.*1. *recent.* Et ſolum inſpici debet nudum factum, non autem quæri ratio cur potius in vno caſu quis diſpoſuerit, quam in alio, *Bartol. in l. Gallus*, §. *& quid ſi tantum numer.* 21 *&* 3. *ff. de liber. & Poſth. Peregrin. conſil.*55. *nu.*3. *lib.* 2. *Cyriac. contrau.* 281. *numer.* 68. *aliiſque relatis monuit, Rota in dicta Bononien. fideicommiſſi de Pinchiaris* §. *neque ex identitate rationis, & in dicta Peruſina fideicomm.* §. *in his enim conditionibus voluntarijs coram Me*.

Contraria verò procedunt quando ſubſtitutio fit alicui indeterminatè, & in omne tempus, ſecùs autem in iſto caſu, quo vocatio proximiorum facta eſt ſub illis verbis „ *ſed eo tempore, &c. ſuperſtite ipſo donatore, &c. in talem euentum, &c.* ad cuius implementum non ſufficit, quod Fuluius donator morte præuentus
21 non ſuperuixerit, ſed neceſſe erat, vt conditio præciſè verificaretur ad effectum, vt proximiores eo tantum tempore, & caſu vocati ſuccedere poſſent iuxta communem diſtinctionem DD. quam latè comprobat *Peregrin. conſil.*40. *num.*6. *lib.*1. *Honded. conſil.*49. *num.*43. *& ſequent. lib.*1. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.*747. *numer.*22. *& ſeqq. & relatis concordantibus in dicta Bononien. de Pinchiarijs, & Peruſina fideicommiſſi coram Me*.

Clara igitur eſt excluſio vtriuſque à petita aſſociatione, & immiſſione, & reſpectu D.
22 Cæciliæ obſtat vlterius, quod Fuluius donator vocauit ſemper maſculos, voluitque bona conſeruari in familia, vndè licet ipſa ſit ſoror Iacobi vltimi de linea maſculina Pauli, nihilominus tanquàm fœmina nullomodo poteſt venire ad fideicommiſſum, *Peregr. de fideicomm. artic.* 27. *numer.*20. *Menoch. conſil.* 206. *numer.*9. *& ſeqq. præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 84. *numer.* 8. *Bellon. iun. conſ.*67. *numer.* 1. *Rota coram Buratt. deciſ.* 206. *num.*4. *&* 272. *ſub num.* 2. *&* 3. *deciſ.* 454. *num.* 2.

Quo verò ad D. Horatium de Alberinis,
23 cum vocatio proximiorum, in qua fundat ſuam intentionem fuerit conditionalis caſu, quo primi tres donatarij, & ab eis deſcendentes maſculi deficerent, ſuperſtite ipſo donatore, & talis conditio euanuerit, eius quoque prætenſa vocatio ab illa dependens euanuit ex ſupra deductis.

Et ità partibus hinc inde informantibus deciſum.

Confirmata vt infrà deciſ. 199.

R A-

RAVENNATEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 11. Febr. 1661.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum reciprocum lineare inducitur tribus requiſitis, quod nempe omnes ſint vocati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate, inducitur etiam reciproca ordinata inter inſtitutos, quando ſequuntur ea verba — *e coſi ſucceſſiuamente quando vi ſarranno ſucceſſori maſchi* — & comprobatur etiam ex coniecturis; purificatio fideicommiſſi, & identias bonorum vnde probentur.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio conceditur, quando conſtat de fideicommiſſo de illius purificatione, & identitate bonorum.*

2 *Fideicommiſſum perpetuum, non ſolum deſcenſiuũ, ſed reciprocum de linea ad lineam, ex quibus verbis inducatur.*

3 *Fideicommiſſum reciprocum de linea ad lineam inducitur tribus requiſitis, quod omnes ſint vocati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate.*

4 *Vocatio omnium deſcendentium maſculorum* ſin che vi ſaranno ſucceſſori maſchi, *præbet validum argumentum diſpoſitiuæ vocationis.*

5 *Subſtitutio Eccleſiæ deficiente linea grauatorum dicitur facta vltimo.*

6 *Subſtitutio vt in tota hæreditate dicatur facta ſufficit indefinita mentio hæreditatis.*

7 *Reciproca linearis expreſſa dicitur adeſſe, quando Teſtator poſt reciprocam inter inſtitutos adijcit illa verba* — e coſi ſucceſſiuamente ſin tanto che vi ſaranno ſucceſſori maſchi.

8 *Teſtator ſi reciproca ſubſtitutione vocauit, & grauauit hæredes magis dilectos, cenſetur eodem modo vocare voluiſſe remotiores, & minus dilectos.*

9 *Agnationis conſeruandæ ratio deducta ex repetita qualitate maſculinitatis, & lineæ maſculinæ ſuadet fuiſſe vocatos deſcendentes remotiores.*

10 *Subſtitutio loci pij deficiente linea non poſſet verificari, niſi inter ſubſtitutos adeſſet tacitum reciprocum fideicommiſſum.*

11 *Fideicommiſſum reale inducitur verbis directis in in rem, non autem in perſonam.*

12 *Bona fideicommiſſaria ad quaſcunque deuolueutur ſunt ab vno in alterum ſubſtitutum reſtituenda.*

13 *Coniecturæ inſimul acceptæ ſuffragantur ad inducendum fideicommiſſum reciprocum.*

14 *Fideicommiſſum reciprocum lineare inducitur etiã ex ſolis coniecturis, etiamſi tria requiſita non concurrant.*

15 *Filiationem probat fides Baptiſmatis iunctis adminiculis.*

16 *Filiatio probatur ex nominatione in filium cum actu proportionabili inſtitutionis.*

17 *In fideicommiſſo deſcenſiuo ſuccedituy, prout ab inteſtato.*

18 *Identitas probatur ex inſtrumento conceſſionis ad fauorem fideicommittentis.*

19 *Identitas comprobatur ex verificatione confinium, & deſcriptione in æſtimo.*

20 *Identitas probatur duabus demonſtrationibus.*

21 *Subſtituto in gradu æquali non comparente, Alter conſequitur totum fideicommiſſum data cautione de reſtituendo ſuam portionem alteri conſubſtituto.*

DECISIO CLXXVII.

FVit reſolutum dandam eſſe immiſſionem DD. Hippolyto, & fratribus de Raſponis, 1 quoniam conſtat de fideicommiſſo Raphaelis, de illius purificatione ad fauorem eorumdem fratrum, nec non de idnetitate prædij controuerſi, quibus concurrentibus concedi ſolet immiſſio, vel *ex l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollen.* vel ex interdicto Saluiani, vt firmauit *Rota in Fanen. bonorum* 19. *Iunij* 1648. *cor. b. m. Arguelles, & in Bononien. fideicommiſſi* 5. *Decembris* 1650. *coram R. P. D. meo Celſo, & in Fauentina Bonorum* 27. *Iunij* 1659. *cor. Rev. D. meo Decano.*

2 Perpetuum fideicommiſſum non ſolum deſcenſiuum, ſed etiam reciprocum inter Hippolytum, & Brutum hæredes inſtitutos, & grauatos, eorumque deſcendentes etiam de linea ad lineam reſultat ex eo, quod Raphael vniuerſalibus hæredibus inſtitutis dictis Hippolyto, & Bruto eius nepotibus, eos ad inuicem ſubſtituit hoc modo „ *Che alla ſua heredità ſuccedano li ſuoi figli maſchi legitimi, e di legitimo matrimonio, e in caſo, che alcuno di eſſi non haueſſe figli, voglio, che detta mia heredità caſchi all'altro fratello, e ſuoi figli però maſchi, e di legitimo matrimonio, e coſi ſucceſſiuamente ſin tanto, che vi ſaranno ſucceſſori maſchi, & in defetto di linea maſcolina delli detti miei nipoti, è deſcendenti ordino, che tutta la robba di Faenza, & Imola ſia della Chieſa della Madonna dal Fuoco, nel reſto delle mie facoltà in defetto però come ſopra, faccio miei heredi il Sig. Paolo Raſponi.* Ex quibus verbis 3 clarè patet concurrere tria illa requiſita neceſſaria ad inducendum reciprocum fideicommiſſum, quod ſcilicet omnes ſint vocati, quod ſubſtitutio fiat vltimo morienti; & in tota hæreditatæ *ex l. Titia Seio* 89. §. *Seia libertis ff. de legatis* 2. *Soccin. Iun. conſ.* 151. *num.* 5. & 6. *lib.* 2. *cum alijs, quos cumulat Mantic. de coniectur. vlt. volunt. lib.* 7. *tit.* 5. *n.* 15.

Litteralis eſt vocatio, quia teſtator vocauit 4 omnes deſcendentes maſculos ex legitimo matrimonio natos ibi „ *ſin che vi ſaranno ſucceſſori maſchi*, quæ verba validum præbent argumentum diſpoſitiuæ vocationis, vt in ſpecie ponderat idem *Soccin. iun. conſ.* 110. *num.* 25. *& ſeqq. & conſ.* 145. *num.* 39. *lib.* 3. *Menoch. conſ.* 325. *num.* 10. *Hond. conſ.* 65. *num.* 42. *lib.* 1. *Theſ. deciſ.* 96. *num.* 15. *&* 17. *Rota coram ſ. m. Greg. dec.* 329. *num.* 6. *coram Buratt. deciſ.* 897. *num.* 2. *cum alijs in Caualliten. fideicommiſſi* 23. *Iunij* 1656. *cor. R. P. D. meo Celſo.*

5 Alterum, quod ſubſtitutio facta fuerit vltimo

timo morienti deſumitur ex eo, quia deficien-
te linea maſculina grauatorum ſubſtituit Ec-
cleſiam Beatæ Mariæ ab igne, & Paulum Raſ-
ponum, & ſic manifeſtè apparet illam factam
fuiſſe vltimo morienti, nam paria ſunt ſubſti-
tuere deficiente linea, vel vltimo morienti
iuxta magis communem opinionem *de qua
per Soccin. conſ. 151. num. 6. & 9. lib. 2. Ladercb.
conſ. 49. num 2. in fin. verſ. illa enim verba, & conſ.
169. num. 3. verſ. & in terminis Peregr. conſ. 59.
num. 7. lib. 1. Surd. conſ. 344. ſub num. 17. Rota cor.
Duran. dec. 258. num. 11. in Terratinen fideicom-
miſſi de Piloreijs 11. Maij 1648 coram Reu. Ter-
racinen. in Bononien fideicommiſſi de Guidottis 23.
Iannar. & 7. Iunij 1649. coram bo. mem. Arguel-
les.*

Tertium verò, quod ſubſtitutio ſit facta in
in tota hæreditate deducitur ex eo, quod in
bonis ſitis Fauentiæ, & Imolæ, ſubſtituta fuit
Eccleſia, & in reſiduo Paulus Raſponus, cum
6 non ſit neceſſe, quod id verbis dictum ſit, ſed
ſufficiat indefinita hæreditatis mentio *Iaſ. d.
conſ. 145. num. 41. & ſeq. lib. 3. Decian. conſ. 54.
num. 69. lib. 1. Rota dec. 100. num. 10. part. 1. recent.
in d. Bononien. fideicommiſſi de Guidottis 23. Iannar.
1649. coram Arguelles, & in Terracinen. fideicom-
miſſi 15. Maij 1643. cor. Reu. Terracinen.*

Imò dicebant DD. adeſſe reciprocam ex-
præſſam tam inter hæredes inſtitutos, quam
inter ipſorum deſcendentes, dum enim Ra-
7 phael poſtquam inſtituit hæredes Hippolytum
& Brutum, eoſque ad inuicem ſubſtituit ca-
ſu quo alter decederet ſine filijs, adiecit ver-
ba illa „ *e cosi ſucceſſiuamente ſin tanto, che vi ſa-
ranno ſucceſſori maſchi*, elicitur exindè teſtato-
rem idem voluiſſe in ſubſequentibus, quod
in antecedentibus diſpoſuit, & cum hæredes
8 magis dilectos reciprocè ſubſtituerit cenſeri
debet eodem modo vocaſſe deſcendentes re-
motiores, & minus dilectos ita deducit *Soccin.
d. conſ. 110. num. 9. lib. 3. & alijs relatis dixit Rota
deciſ. 266. num. 20. verſ. quando, vt in hoc caſu par.
1. rec.*

Idque præcipuè ſuadet ratio conſeruandæ
9 agnationis deducta ex repetita qualitate ma-
ſculinitatis etiam cum mentione lineæ ma-
ſculinæ vt aduertit *Pariſ. conſ. 90. num. 15. & 24.
lib. 2. Grat. conſ. 89. num. 5. Decian. conſ. 102. nu. 15.
lib. 2. Surd. conſ. 96. num. 29. Rota d. dec. 266. num.
15. par. 1. recent. cum alijs in Spoletana fideicommiſ-
ſi 18. Febr. 1648. cor. b. m. Arguell.*

Ac etiam ſubſtitutio Eccleſiæ Beatæ Ma-
riæ ab igne, & Pauli Raſponi in defectum li-
neæ dictorum hæredum, & eorum deſcen-
10 tium. Hinc enim inter ipſos inſtitutos, &
ſubſtitutos inducitur tacitum reciprocum fi-
deicommiſſum ex quo aliàs vocatio loci pij,
& Pauli nunquam poſſet verificari, vt ita per
hanc rationem reſpondit *Decian. conſ. 3. num. 64.
lib. 1. Bellon. Iun. conſ. 2. num. 30. cum ſeqq. Fuſar.
de ſubſtit. quæſt. 382. num. 44. Rota deciſ. 216. nu. 12.
part. 5. recent. & deciſ. 97. num. 4. part. 7. in Roma-
na fideicommiſſi de Zeffiris 8. Febr. 1648. coram b.
m. Bichio.*

Maximè cum teſtator vſus fuerit verbis
11 directis in rem, non autem in perſonam
ibi „ *voglio, che la mia heredità caſchi*, deindè
ibi „ *ordino, che tutta la mia robba ſia della Chie-
ſa* inferius ibi „ *nel reſto delle mie facoltà*, & de-
mum ibi „ *voglio, che dette mie facoltà*, quæ
important fideicommiſſum reale *Bartol. in l. pe-
to §. fratre num. 2. verſ. dic. ergo ff. de legat. 2.* adeo
12 vt bona illi ſuppoſita ad quoſcunque deuol-
uantur ſint obnoxia reſtitutioni ad fauorem
ſubſtitutorum, & alter teneatur alteri reſti-
tuere *iuxta notata per Bald. in l. precibus num. 65.
verſ. tu dic, & Salicet. num. 36. C. de impuber. Pa-
riſ. conſ. 18. num. 50. & conſ. 90. num. 43. lib. 2. Surd.
conſ. 315. num. 20. cum alijs in deciſ. 231. numer. 8.
part. 2. & dec. 216. num. 15. & 16. part. 5. recent.*
13 quæ ſanè coniecturæ, non quidem ſingulæ
de per ſe, ſed ſimul acceptæ ſuffragantur ad
effectum inducendi fideicommiſſum recipro-
cum, vt dixit *Rota deciſ. 146. numer. 1. part.
1. & deciſ. 389. numero 13. part. 4. tom. 2. recent.
& in Interamnen. fideicommiſſi 11. Martij 1654.
coram R. P. D. meo Celſo* etiamſi prædicta requi-
14 ſita non concurrerent *Menoch. conſ. 995. num.
26. Rota deciſ. 266. prope fin. & dec. 326. ſub num.
15. cor. Merlin.*

Purificatio fideicommiſſi ad fauorem Hip-
polyti, & fratrum prædictorum reſultat ex eo,
quod iſti nati ſunt ex Ioanne Baptiſta, & Do-
mina Fauſtina Ginanna, vt conſtat ex teſti-
bus *datis in proceſſ. fol. 158. & 163.* prout etiam
ex fide Baptiſmatis, ex inuentario bonorum
hereditariorum, & ſententia lata ſuper illo-
rum admiſſione ad hæreditatem ipſius vti eo-
15 rum patris, fides enim Baptiſmatis iuncta
adminiculis probat filiationem iuxtà ſenten-
tiam noſtri huius Tribunalis de qua *per Comi-
tol. deciſ. 148. num. 6. Buratt. deciſ. 755. numer. 7. in
recent. deciſ. 132. num. 1. part. 2. cum alijs in Capua-
na Abbatia 4. Iunij præteriti coram me.*

Ioannes Baptiſta verò deſcendit ab Hippo-
lyto ſeniore altero ex dictis heredibus, & Leo-
nora coniugibus, vt pariter inquiunt teſtes
deponentes de communi reputatione, & tra-
ctatu præcipuè attenta nominatione illius vti
filij facta ab eodem Hippolyto inſtituendo
eundem hæredem vna cum Franciſco, & Io-
16 anne alijs filijs, ex qua nominatione cum
actu proportionabili inſtitutionis probari fi-
liationem ita limitando contrariam regulam
tradunt *Menoch. de præſ. lib. 6. præſ. 53. num. 39.
aliuque congeſti per Rotam deciſ. 349. nu. 6. ibique
Add. num. pa... ſ. mem. Gregor. & dec. 157. n. 1.
par. 8. rec.*

Vndè cum ex dicto Ioanne ſupradicti Hip-
polyti filio fuerit genitus Enricus iſte verò
obierit ſine filijs, vtique fideicommiſſum re-
ſpectu portionis ſpectan. ad eundem Enricum
17 fuit apertum, & purificatum ad fauorem Hip-
polyti iunioris, aliorumque filiorum Ioannis
Baptiſtæ vti proximiores perindè ac ſi illi ab
inteſtato ſucceſſiſſent ad tradita per *Pariſ. conſ.
3. num. 41. lib. 1. conſ. 76. num. 6. lib. 2. & conſ. 24.
num. 26. lib. 3. Cephal. conſ. 337. num. 32. & conſ.
493. numer. 10. Roland. conſ. 100. numer. 11.
lib. 1.*

18 Demum identitas prædij probatur ex in-
ſtrumento conceſſionis illius factæ Raphaeli
fidei-

ſideicommittenti per Abbatem Portuen. *Petr. de fideicomm. quæſt. 12. num. 91. & ſeqq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 618. num. 4. Rota deciſ. 300. num. 6. part. 6. & fuit diſcuſſum in Romana fideicommiſſi de Victorys 13. Ianuar. 1653. coram R.P. D. meo Ve-*
19 *roſpio*, & comprobatur ex verificatione confinium, ac diſcriptione in libro æſtimi Ciuitatis, cum tamen ad hunc effectum duæ de-
20 monſtrationes ſufficiant *Bartol. in l. demonſtratio falſa num. 14. ff. de condition. & demonſtrat. Rot. dec. 205. n. 15. & 16. par. 8. rec.*

Non obſtat quod Hippolytus Canonicus Lateranenſis profeſſus filius Franciſci, & in
21 æquali gradu coniunctus Enrico non agat, quia interim donec compareat poſſunt Actores totum fideicommiſſum petere data tamen cautione de reſtituendo eidem portionem ſuam, vt dixit *Rota coram Duran. dec. 448. num. 10. & 11. & in alijs adductis in Fauentina bonorum 22. Iuny 1659. coram Reueren. D. meo Decano.*

Atque ita deciſum fuit Actoribus tantum informantibus altera parte pluries citata.

NARNIEN. MANVTENTIONIS.

Lunæ 14. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Interrogatorijs tenetur reſpondere reus ex officio iudicis per actorem implorato, quando concurrit æquitas, quæ dicitur adeſſe, dum aliàs actor, vel magno labore, ſeu ſumptu, vel nullatenus aliquid poſſet iuſtificare: interrogatoria licet aliqualiter concernant negotium principale, adhuc verſari dicuntur circa præparatoria, & præcipuè dantur quando hæres non informatus dare non poteſt poſitiones, in quibus requiritur iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Interrogatorijs tenetur reus reſpondere ex officio iudicis, quando ſuadet æquitas.*

2 *Interrogatorijs reſpondendis aſſiſtit æquitas dum actor, vel graui impenſa, vel nullatenus poteſt habere iuſtificationes.*

3 *Actor non eſt grauandus onere probandi per teſtes, quod haberi poteſt confeſſione rei.*

4 *Interrogatoria ad eruendam veritatem licet concernant merita cauſæ, tamen dicuntur verſari circa præparatoria iudicij.*

5 *Interrogatoria quando petuntur officio iudicis, indiſtinctè conceduntur ante, & poſt litem conteſtatam.*

6 *Interrogatoria non excluduntur remedio poſitionum quando ille petens eſt hæres, & non informatus, ita vt non poſſit iurare dando poſitiones.*

7 *Interrogans non fatetur ſicut ille qui ponit.*

8 *Interrogatoria remedio poſitionum excluduntur, quando petuntur iure actionis, ſecus ex officio iudicis, & n. 9.*

10 *Probationes poſſunt conciliari ad vitandam contrarietatem.*

11 *In manutentionis iudicio admittuntur probationes, quæ concernunt petitorium, quando tendunt ad colorandam poſſeſſionem.*

DECISIO CLXXVIII.

VErtente lite inter Octauium Arcam, & Annibalem, ac fratres de Narſinis ſuper manutentione in poſſeſſionem vnius petij terræ in vocabulo *la Caninata*, fuerunt prò parte Annibalis, & fratrum exhibita interrogatoria, quibus inſtabant Arcam reſpondere, vndè propoſito dubio an ille teneretur DD. dixerunt quo ad primum, ſecundum, tertium, & octauum interrogatorium Arcam teneri.

Quotieſcunque enim ſuadet æquitas poteſt
1 Iudex ex officio per actorem implorato cogere reum ad reſpondendum interrogatorijs per *text. in Clementina ſæpè §. nos vſum verſ. interrogabis de verborum ſignification. & ita reſpondit Vlpian. in l. vbicunque, ff. de interrogator. act. Roman. conſ. 371. num. 3. Natt. conſ. 45. num. 1. Neuizzan. conſ. 5. num. 23. cum ſeqq. Ferrer. in practi. Papien. ſuper interrogat. §. ex officio num. 1. Rota in Pariſien. Pecuniaria 3. Februar. 1618. coram b. m. Coccin. in Maſſicen. iuriſdictionis 14. Iuny 1645. coram b. m. Bichio, & in Sabinen. ſtatus Montis Libretti 20. Iuny 1652. cor. b. m. Dunozetto.*

Æquitas concurrit in præſenti, nam Arca exhibuit Inſtrumentum, & Apocham locationis dicti petij terræ, quæ apparet facta à Fabio Patre, & Ludouico patruo, item inſtrumentum diuiſionis bonorum inter eoſdem Ludouicum, & Fabium, in quo legitur petium terræ controuerſum obueniſſe Fabio patri, nec non Inſtrumentum aſſignationis eiuſdem factæ per ipſum Arcam pro dote Eliſabetthæ ſororis, & demum Inſtrumentum illius redemptionis ſine nominibus Notariorū, ſuper quibus, niſi Arca reſpondeat tenerentur Narſini magno labore, & graui impenſa
2 illa perquirere, & præſertim quò ad apocam cum ſit priuata, niſi eruatur ex propria confeſſione, non poteſt aliunde haberi probatio, ideo cum de prædictis Narſini poſſint certificari per confeſſionem ipſius Archæ, non de-
3 bēt grauari onere probationis per teſtes, quod pro certo ſuppoſuerunt *Vulpian. & Paulus in l. 2. & 13. ff. de interrogat. act. & his adductis reſpondit Neuizzan. d. conſ. 5. num. 29. & 30. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 31. num. 10. verſ. ſi vero tertium perpendamus.*

Non obſtat, quod interrogatoria reſpiciant merita, & negocium principale, ſuper quibus ea fieri non poſſent, ſed tantummodo ſuper præparatorijs iudiciorum, quia cum
4 tendant ad eruendam ſolam veritatem, & certitudinem contentorum in dictis inſtrumentis, licet concernat negocium principale, & merita cauſæ, verſantur tamen circa præpa-
5 ratoria iudicij, quæ ſiue ante, ſiue poſt litem conteſtatam indiſtinctè ex officio Iudicis conceduntur *Iacob. de S. Georg. in dicta l. vbicunque num. 1. verſ. 4. hanc regulam ampliabitis Neuizzan. d. conſ.*

d. conſ. 5. num. 28. verſ. quarto principaliter, & latè ſub num. 30. Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 7. num. 470. Menoch. de arbitr. d. caſu 51. nu. 12. Borgnin. Canalz. dec. 7. num. 25. Rota in dict. Pariſien. pecuniaria 12. Febr. 1618. cor. b. m. Coccino.

Reſponſio verò, quod Narſini poſſint ſe releuare ab onere probationis per teſtes exi-
6 bendo poſitiones ceſſat ex eo, quia cum ipſi ſint hæredes non informati, ac penitus ignari de materijs ſuper quibus inſtant Arcam interrogari, compelli non debent ad ponendum id, de quo notitiam non habent ob periculum periurij, nam qui interrogat non fatetur,
7 ſicut ille qui ponit *ex adduct. per add. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 143. num. 4.* & benè reſpondendo ad obiectum aduertit *Nenizzan. dicto conſ. 5. num. 38. propè fin. & dixit Rota in dicta Pariſien. Pecuniaria cor. Coccino.*

Deinde concluſio, quod ob remedium exhibendi poſitiones non ſint facienda inter-
8 rogatoria procedit quidem, quando iure actionis, & ad partis inſtantiam petitur reum interrogari, in quibus terminis loquuntur *Caſtr. in l. Iudices num. 7. Maranta specul. aur. 6. par. memb. 7. limit. 3. numer. 6. Rota deciſ. 3. de ſequeſtr. poſſ. in nou. Scacc. de Iud. lib. 2. cap. 7.*
9 *num. 473.* ſecus ex officio Iudicis, vt explicat *Iacob. de S. Georg. in dicta l. vbicunque ſub num. 1. verſ. quarto hanc regulam ampliabitis Felin. in cap. cum Ioannes de fid. inſtrument. numer. 14. & 12. Natt. conſ. 45. numer. 2. Nenizzan. dicto conſ. 5. ſub num. 38. & declarauit Rota in d. Pariſien. cor. Coccin. in fine.*

Nec ſubſiſtit, quod interrogatoria ſint contraria probationibus factis per Arcam, quia in
10 dubio probationes poterunt ad inuicem conciliari ad euitandam contrarietatem *ad not. per Bart. in l. omnes Populi quæſt. 3. principali in fine ff. de iuſtitia, & iure Alex. conſ. 141. num. 5. lib. 2. & conſ. 48. num. 6. lib. 3. & Benintend. deciſ. 32. num. 20.*

Prout etiam non ſubſiſtit, quod concernant petitorium, & tamen licet id facere ad
11 colorandam poſſeſſionem in iudicio manutentionis *Bart. in l. ſi de eo 40. §. fin. numer. 3. ff. de acquir. poſſ. Menoch. de retinend. remed. 3. nu. 735. Afflict. dec. 7. n. 2. & 3. Rota cor. ſ. m. Greg. dec. 412. nu. 3.*

Et ita vtraque.

COMEN. BENEFICII.

Veneris 18. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Fructus in quolibet iudicio debentur à die motæ litis, & liquidantur depoſitione teſtium, imo leuioribus dum non dubitatur de illorum perceptione, & prætium fructuum liquidatur etiam teſtibus & atteſtatione Magiſtratus locorum.

SVMMARIVM.

1 *Fructus in quolibet iudicio debentur à die motæ litis.*
2 *Fructuum quantitas probatur formali examine teſtium bene concludentium.*
3 *Quantitas probatur leuioribus, dum non dubitatur de perceptione fructuum.*
4 *Prætium fructuum probatur depoſitione teſtium, & atteſtatione Magiſtratus.*
5 *Fructus Beneficij ante illorum incorporationem non debentur hæredibus anteceſſoris, ſed ſucceſſori in beneficio.*
6 *Melioramenta facta in Beneficio ex prætio reducto ex illius arboribus non poſſunt retineri.*

DECISIO CLXXIX.

PRopoſito dubio ſub die 14. Maij præteriti ſuper liquidatione fructuum Beneficij de quo agitur DD. dixerunt non conſtare de ſufficienti liquidatione propter nullitatẽ examinis teſtium, ſed hodie illis iterum examinatis reſponderunt fructus eſſe taxandos, vt infra.

Quo enim ad primam partem dubij an fructus ſcilicet ſint taxandi non dubitarunt illos deberi, Nam cum Ioannes Baptiſta fuerit cõdemnatus in ſententijs ad reſtitutionem fructuum indebitè perceptorum illi veniunt reſtituendi à die conteſtatæ litis, quæ vt apparet ex proceſſu fuit introducta ſub die 19. Decembris 1636. vſque ad annum 1654. quo fuit appoſitum ſequeſtrum, ſiquidem in omni
1 iudicio fit condemnatio in fructibus à die litis motæ *ad text. in l. 2. C. de fruct. & lit. expenſ. & in l. certum 22. C. de rei vendic. l. ſed & ſi lege §. ſi ante ibique gloſſ. & Bart. ff. de petit. hæredit. Rota coram Em. D. Card. Ottbob. dec. 87. num. 1. & ſeqq. & in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. coram b. m. Arguelles.*

Quo verò ad quantitatem ea ſufficienter
2 probari viſa fuit in decem modijs, & duobus ſtarijs mixturæ ſiliginis, & milij, ſecundo in quinque modijs frumenti tantum, tertio in 39. Brentis vini, quarto in libris 273. monetæ illarum partium, vt deponunt quatuor teſtes formiter examinati, quorum aliqui exegerunt, alij fuerunt liuellarij, & affictuarij bonorum Beneficij, alij interfuerunt exactioni, ideoque benè concludunt *iuxta not. per Bald. in l. 1. num. 22. C. de fruct. & lit. expenſ. Surd. deciſ. 282. numer. 26. Rota deciſ. 100. numer. 1. part. 4. recent.*

Et nihilominus quando de perceptione
3 fructuum non dubitatur, prout in præſenti tum ex fide Magiſtratus locorum, tum ex depoſitionibus eorundem teſtium leuiores probationes ſufficere firmat *Natt. conſ. 536. num. 4. & 5. Rota coram Seraph. dec. 1245. numer. 6. & 17. Merl. deciſ. 483. num. 2. ad med. & firmatum fuit in Burgen. Beneficiorum 4. Febr. 1654. & in Albanen. redditionis rationis 13. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celſo.*

Pretium vero fructuum prædictorum DD. liqui-

liquidarunt reſpectu mixturæ ſiliginis, & milij in lib. 123. ad rationem librarum duodecim pro quolibet modio, reſpectu frumenti in libris 120. ad rationem librarum 24. pro quolibet modio, reſpectu vini in libris 234. ad rationem librarum ſex pro qualibet Brenta conſtituentibus comprehenſis alijs 273. quæ ſoluuntur in pecunia, quantitatem librarum ſeptingentarum, & quinquaginta pro
4 ſingulo anno, ſicuti probatur ex iiſdem teſtibus *in Summario num.* 16. & coadiuuatur ex atteſtatione Magiſtratus locorum *Summario nu.* 17. vt dixit *Rota coram Seraph. deciſ.* 1245. *nu.* 8. *coram Buratt. deciſ.* 971. *numer.* 7. *cum alys in Veliterna Aſſictus* 24. *Nouembris* 1653. *coram bo. mem. Bichio, & in Firmana Beneficij* 24. *Martij* 1656. *coram R.P.D. meo Albergato.*

Non obſtat, quod pars fructuum controuerſorum fuerit percepta à Ioanne Baptiſta viuēte Octauio Carolo anteceſſore Frāciſci, qui nunc poſſidet Beneficium, ideoque ſpectent ad illius hæredes non autem ad ipſum Franciſcum, nam vltra quod Octauius illos ſpecialiter legauit eidem Franciſco, *vt in Sum-*
5 *mario num.* 20. adhuc tam de iure communi, quam ex conſtitutione ſ.m. Iulij III. dicti fructus deberentur ſucceſſori in Beneficio non autem hæredibus anteceſſoris antè illorum incorporationem, vt fuit dictum *in Placentina fructuum 26. Febr.* 1588. *coram Lancellotto ſen. Rota deciſ.* 809. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ. in Papien. fructuum* 21. *Februarij* 1622. *coram Remboldo, & in nullius, ſeu Romana Pecuniaria* 4. *Iunij* 1593. *coram Blanchetto penes Marcheſ. de commiſs. tom.* 1. *fol.* 425. *ſub numer.* 3. *& coram Seraph. deciſ.* 594.

6 Minus releuat exceptio melioramentorum quæ ex huiuſmodi fructibus facta aſſeruntur in conſtructione ſacriſtiæ, & in alijs bonis Eccleſiæ, nam ex depoſitionibus eorundem teſtium *in Summario num.* 21. conſtat, quod Ioannes Baptiſta illa fecit ex pretio redacto ex arboribus cæſis in bonis Beneficij vndè non eſt locus illorum retentioni, & in omnem caſum dicebant Domini, quod talis exceptio poterit deduci in executione mandati rotalis.

Et ita Franciſca tantum informante Ioanne Baptiſta verò pluries citato reſolutum fuit.

CAMERINEN. CANONICATVS.

Lunæ 14. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Expenſæ litis ſunt reficiendæ ab eo, qui temere litigauit, etiamſi priores ſententias ad eius fauorem reportauerit, in Rota non attenditur vtrum adfuerit iuſta, vel iniuſta cauſa litigandi, ſed indiſtinctè ſuccumbens condemnatur ad expenſas, renunciatio liti, quæ fit poſt ſententiam, & appellationem, eoque certius ſi ſit conditionalis, non excuſat à refectione expenſarum.

SVMMARIVM.

1 *Ad expenſas litis tenetur, qui temere ſuſtinuit litem, & habet contra ſe vltimas Sententias.*
2 *De ſententijs reuocatis nulla eſt habenda ratio.*
3 *Ab expenſarum refectione excuſat iuſta cauſa litigandi.*
4 *Ab expenſarum refectione ſuccumbens ob iuſtam cauſam litigandi non excuſatur in Rota vbi indiſtinctè fit condemnatio in expenſis.*
5 *Expenſarum condemnatio non fit quando priores ſententiæ reuocantur ex nouiter deductis, ſecus ſi ex iiſdem, ſeu non iure litigantis, & n.* 6.
7 *Confraternitas habet ſex menſes ad præſentandum ad beneficium de illius iurepatronatus.*
8 *Gratia ſi neutri præſupponit non ius vtriuſque partis ex iiſdem iuribus.*
9 *Ab expenſarum refectione eo minus excuſatur, qui voluit litem proſequi, expectare ſententiam, & ab ea appellare.*
10 *Ab expenſis deinde factis eximit renunciatio liti.*
11 *Declara quando fit renunciatio ante latam ſententiam, vel ſi ab illa non appelletur, ſecus ſi fuerit appellatum, & appellatio proſequuta.*
12 *Renunciatio liti conditionalis quatenus renuncians non teneatur ad expenſas reputatur, ac ſi facta non fuiſſet.*

DECISIO CLXXX.

Vigore litterarum Apoſtolicarum bis pronunciatum fuit Canonicatum vacantem per obitum Silueſtri in Eccleſia Plebis S. Gineſij eſſe ad iudicandum Raſtallo vti deuolutum ob non factam præſentationem in tempore contra Barbum à Patronis præſentatum cum condemnatione eiuſdem in expenſis, deinde vigore gratiæ ſi neutri obtinuit Barbus duas ſententias aliarum reuocatorias in iudicatum tranſactas ſimiliter cum condemnatione Raſtalli in expenſis. Eo autem prætendente non teneri ad expenſas, ſed eas eſſe compenſandas cum illis, in quibus condemnatus fuit Barbus dedi dubium an, & quæ expenſæ hinc inde deberentur, & Domini dixerunt omnes expenſas poſt gratiam ſi neutri factas deberi Barbo à Raſtallo.

1 Quia cum ipſe habeat vltimas ſententias contra ſe temere ſubſtinuit litem, & cauſam, in qua nullum ius prætendere poterat proſecutus fuit, & ſic ad expenſarum ſolutionem omninò tenetur *per text. in l. properandum* §. *fin. autem alterutra C. de iudic. Veſtr. in prax. lib.* 8. *cap.* 2. *numer.* 30. *Rota deciſ.* 370. *num.* 9. *par.* 1. *recent.*

Nec ex eo, quod reportauerit duas ſententias ad ſui fauorem poteſt prætendere compenſationem expenſarum, & illarum refe-
2 ctionem, nam cum eædem ſententiæ fuerint poſtea reuocatæ, de illis nulla eſt habenda ratio, vt dixit *Rota in Valentina emolumentorum, ſeu expenſarum* 15. *Decembris* 1595. *coram Card.*

Hiero-

Digitiz

d. conſ. 5. num. 28. verſ. quarto principaliter, & latè ſub num. 30. Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 7. num. 470. Menoch. de arbitr. d. caſu 51. nu. 12. Borgnin. Cavalc. dec. 7. num. 25. Rota in dict. Pariſien. pecuniaria 12. Febr. 1618. cor. b. m. Coccino.

Reſponſio verò, quod Narſini poſſint ſe releuare ab onere probationis per teſtes exhibendo
6 poſitiones ceſſat ex eo, quia cum ipſi ſint hæredes non informati, ac penitus ignari de materijs ſuper quibus inſtant Arcam interrogari, compelli non debent ad ponendum id, de quo notitiam non habent ob periculum periurij, nam qui interrogat non fatetur,
7 ſicut ille qui ponit *ex adduct. per add. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 143. num. 4.* & benè reſpondendo ad obiectum aduertit *Nevizzan. dicto conſ. 5. num. 38. propè fin. & dixit Rota in dicta Pariſien. Pecuniaria cor. Coccino.*

Deinde concluſio, quod ob remedium exhibendi poſitiones non ſint facienda inter-
8 rogatoria procedit quidem, quando iure actionis, & ad partis inſtantiam petitur reum interrogari, in quibus terminis loquuntur *Caſtr. in l. Iudices num. 7. Maranta ſpecul. aur. 6. par. memb. 7. limit. 3. numer. 6. Rota deciſ. 3. de ſequeſtr. poſſ. in nou. Scacc. de Iud. lib. 2. cap. 7.*
9 *num. 473.* ſecus ex officio iudicis, vt explicat *Iacob. de S. Georg. in dicta l. vbicunque ſub num. 1. verſ. quarto hanc regulam ampliabitis Felin. in cap. cum Ioannes de fid. inſtrument. numer. 14. & 22. Natt. conſ. 45. numer. 2. Nevizzan. dicto conſ. 5. ſub num. 38. & declarauit Rota in d. Pariſien. cor. Coccin. in fine.*

Nec ſubſiſtit, quod interrogatoria ſint contraria probationibus factis per Arcam, quia in
10 dubio probationes poterunt ad inuicem conciliari ad euitandã contrarietatem *ad not. per Bart. in l. omnes Populi quæſt. 3. principali in fine ff. de iuſtitia, & iure Alex. conſ. 141. num. 3. lib. 2. & conſ. 48. num. 6. lib. 3. & Beuintend. deciſ. 32. num. 20.*

Prout etiam non ſubſiſtit, quod concernant petitorium, & tamen licet id facere ad
11 colorandam poſſeſſionem in iudicio manutentionis *Bart. in l. ſi de eo 40. §. fin. numer. 3. ff. de acquir. poſſ. Menoch. de retinend. remed. 3. nu. 733. Afflict. dec. 7. n. 2. & 3. Rota cor. ſ. m. Greg. dec. 412. nu. 3.*

Et ita vtraque.

COMEN. BENEFICII.

Veneris 18. Februarij 1661.

ARGVMENTVM.

Fructus in quolibet iudicio debentur à die motæ litis, & liquidantur depoſitione teſtium, imo leuioribus dum non dubitatur de illorum perceptione, & prætium fructuum liquidatur etiam teſtibus & atteſtatione Magiſtratus locorum.

SVMMARIVM.

1 *Fructus in quolibet iudicio debentur à die motæ litis.*
2 *Fructuum quantitas probatur formali examine teſtium bene concludentium.*
3 *Quantitas probatur leuioribus, dum non dubitatur de perceptione fructuum.*
4 *Prætium fructuum probatur depoſitione teſtium, & atteſtatione Magiſtratus.*
5 *Fructus Beneficij ante illorum incorporationem non debentur hæredibus anteceſſoris, ſed ſucceſſori in beneficio.*
6 *Melioramenta facta in Beneficio ex prætio redacto ex illius arboribus non poſſunt retineri.*

DECISIO CLXXIX.

PRopoſito dubio ſub die 14. Maij præteriti ſuper liquidatione fructuum Beneficij de quo agitur DD. dixerunt non conſtare de ſufficienti liquidatione propter nullitatẽ examinis teſtium, ſed hodie illis iterum examinatis reſponderunt fructus eſſe taxandos, vt infra.

Quo enim ad primam partem dubij an fructus ſcilicet ſint taxandi non dubitarunt illos deberi. Nam cum Ioannes Baptiſta fuerit cõdemnatus in ſententijs ad reſtitutionem fructuum indebitè perceptorum illi veniunt reſtituendi à die conteſtatæ litis, quæ vt apparet ex proceſſu fuit introducta ſub die 19. Decembris 1636. vſque ad annum 1654. quo fuit appoſitum ſequeſtrum, ſiquidem in omni
1 iudicio fit condemnatio in fructibus à die litis motæ *ad text. in l. 2. C. de fruct. & lit. expenſ. & in l. certum 22. C. de rei vendic. l. ſed & ſi lege §. ſi ante ibique gloſſ. & Bart. ff. de petit. hæredit. Rota coram Em. D. Card. Otthob. dec. 87. num. 1. & ſeqq. & in Mediolanen. bonorum 19. Ianuarij 1650. coram b. m. Arguelles.*

Quo verò ad quantitatem ea ſufficienter
2 probari viſa fuit in decem modijs, & duobus ſtarijs mixturæ ſiliginis, & milij, ſecundo in quinque modijs frumenti tantum, tertio in 39. Brentis vini, quarto in libris 273. monetæ illarum partium, vt deponunt quatuor teſtes formiter examinati, quorum aliqui exegerunt, alii fuerunt liuellarij, & affictuarij bonorum Beneficij, alij interfuerunt exactioni, ideoque benè concludunt *iuxta not. per Bald. in l. 1. num. 22. C. de fruct. & lit. expenſ. Burd. deciſ. 282. numer. 26. Rota deciſ. 100. numer. 1. part. 4. recent.*

Et nihilominus quando de perceptione
3 fructuum non dubitatur, prout in præſenti tum ex fide Magiſtratus locorum, tum ex depoſitionibus eorundem teſtium leuiores probationes ſufficere firmat *Natt. conſ. 536. num. 4. & 5. Rota coram Seraph. dec. 1245. numer. 6. & 17. Merl. deciſ. 483. num. 2. ad med. & firmatum fuit in Burgen. Beneficiorum 4. Febr. 1654. & in Albanen. redditionis rationis 13. Iunij 1657. coram R. P. D. meo Celſo.*

Pretium vero fructuum prædictorum DD.

liqui-

liquidarunt reſpectu mixturæ ſiliginis, & milij in lib. 123. ad rationem librarum duodecim pro quolibet modio, reſpectu frumenti in libris 120. ad rationem librarum 24. pro quolibet modio, reſpectu vini in libris 234. ad rationem librarum ſex pro qualibet Brenta conſtituentibus comprehenſis alijs 273. quæ ſoluuntur in pecunia, quantitatem librarum ſeptingentarum, & quinquaginta pro
4 ſingulo anno, ſicuti probatur ex iiſdem teſtibus *in Summario num.* 16. & coadiuuatur ex atteſtatione Magiſtratus locorum *Summario num.* 17. vt dixit *Rota coram Seraph. deciſ.* 1245. *nu.* 8. *coram Buratt. deciſ.* 971. *numer.* 7. *cum alijs in Veliterna Affictus* 24. *Nouembris* 1653. *coram bo. mem. Bichio, & in Firmana Beneficij* 24. *Martij* 1656. *coram R.P.D. meo Albergato.*

Non obſtat, quod pars fructuum controuerſorum fuerit percepta à Ioanne Baptiſta viuẽte Octauio Carolo anteceſſore Fráciſci, qui nunc poſſidet Beneficium, ideoque ſpectent ad illius hæredes non autem ad ipſum Franciſcum, nam vltra quod Octauius illos ſpecialiter legauit eidem Franciſco, *vt in Sum-*
5 *mario num.* 20. adhuc tam de iure communi, quam ex conſtitutione ſ.m. Iulij III. dicti fructus deberentur ſucceſſori in Beneficio, non autem hæredibus anteceſſoris ante illorum incorporationem, vt fuit dictum *in Placentina fructuum* 26. *Febr.* 1588. *coram Lancellotto ſen. Rota deciſ.* 809. *num.* 1. *part.* 1. *diuerſ. in Papien. fructuum* 21. *Februarij* 1622. *coram Remboldo, & in nullius, ſeu Romana Pecuniaria* 4. *Iunij* 1593. *coram Blanchetto penes Marcheſ. de commiſs. tom.* 1. *fol.* 425. *ſub numer.* 3. *& coram Seraph. deciſ.* 594.
6 Minus releuat exceptio melioramentorum quæ ex huiuſmodi fructibus facta aſſeruntur in conſtructione ſacriſtiæ, & in alijs bonis Eccleſiæ, nam ex depoſitionibus eorundem teſtium *in Summario num.* 21. conſtat, quod Ioannes Baptiſta illa fecit ex pretio redacto ex arboribus cæſis in bonis Beneficij vndè non eſt locus illorum retentioni, & in omnem caſum dicebant Domini, quod talis exceptio poterit deduci in executione mandati rotalis.

Et ita Franciſca tantum informante Ioanne Baptiſta verò pluries citato reſolutum fuit.

CAMERINEN. CANONICATVS.

Lunæ 14. *Maij* 1661.

ARGVMENTVM.

Expenſæ litis ſunt reficiendæ ab eo, qui temere litigauit, etiamſi priores ſententias ad eius fauorem reportauerit, in Rota non attenditur vtrum adfuerit iuſta, vel iniuſta cauſa litigandi, ſed indiſtinctè ſuccumbens condemnatur ad expenſas, renunciatio liti, quæ fit poſt ſententiam, & appellationem, eoque certius ſi ſit conditionalis, non excuſat à refectione expenſarum.

SVMMARIVM.

1 *Ad expenſas litis tenetur, qui temere ſuſtinuit litem, & habet contra ſe vltimas Sententias.*
2 *De ſententijs reuocatis nulla eſt habenda ratio.*
3 *Ab expenſarum refectione excuſat iuſta cauſa litigandi.*
4 *Ab expenſarum refectione ſuccumbens ob iuſtam cauſam litigandi non excuſatur in Rota vbi indiſtinctè fit condemnatio in expenſis.*
5 *Expenſarum condemnatio non fit quando priores ſententiæ reuocantur ex nouiter deductis, ſecus ſi ex iiſdem, ſeu non iure litigantis, & n. 6.*
7 *Confraternitas habet ſex menſes ad præſentandum ad beneficium de illius iurepatronatus.*
8 *Gratia ſi neutri præſupponit non ius vtriuſque partis ex iiſdem iuribus.*
9 *Ab expenſarum refectione eo minus excuſatur, qui voluit litem proſequi, expectare ſententiam, & ab ea appellare.*
10 *Ab expenſis deinde factis eximit renunciatio liti.*
11 *Declara quando fit renunciatio ante latam ſententiam, vel ſi ab illa non appelletur, ſecus ſi fuerit appellatum, & appellatio proſequuta.*
12 *Renunciatio liti conditionalis quatenus renuncians non teneatur ad expenſas reputatur, ac ſi facta non fuiſſet.*

DECISIO CLXXX.

Vigore litterarum Apoſtolicarum bis pronunciatum fuit Canonicatum vacantem per obitum Siluestri in Eccleſia Plebis S. Gineſij eſſe ad iudicandum Raſtallo vti deuolutum ob non factam præſentationem in tempore contra Barbum à Patronis præſentatum cum condemnatione eiuſdem in expenſis, deinde vigore gratiæ ſi neutri obtinuit Barbus duas ſententias aliarum reuocatorias in iudicatum tranſactas ſimiliter cum condemnatione Raſtalli in expenſis. Eo autem prætendente non teneri ad expenſas, ſed eas eſſe compenſandas cum illis, in quibus condemnatus fuit Barbus dedi dubium an, & quæ expenſæ hinc inde deberentur, & Domini dixerunt omnes expenſas poſt gratiam ſi neutri factas deberi Barbo à Raſtallo.
1 Quia cum ipſe habeat vltimas ſententias contra ſe temere ſubſtinuit litem, & cauſam, in qua nullum ius prætendere poterat proſecutus fuit, & ſic ad expenſarum ſolutionem omninò tenetur *per text. in l. properandum §. fin. autem alterutra C. de iudic. Veſtr. in prax. lib.* 8. *cap.* 2. *numer.* 10. *Rota deciſ.* 370. *num.* 9. *par.* 1. *recent.*

Nec ex eo, quod reportauerit duas ſententias ad ſui fauorem poteſt prætendere compenſationem expenſarum, & illarum refe-
2 ctionem, nam cum eædem ſententiæ fuerint poſtea reuocatæ, de illis nulla eſt habenda ratio, vt dixit *Rota in Valentina emolumentorum, ſeu expenſarum* 15. *Decembris* 1595. *coram Card. Hiero-*

Hieronymo Pamphilio, & in recent. deciſ. 156. numer. 4. part. 4. tom. 2. & ſimiat Guidop. quaſt. 137. nu. 2

Prætenſio verò, quod dictæ ſententiæ ſaltem præbuerint iuſtam cauſam litigandi, quę
3 ſuccumbentem à reſtitutione expenſarum excuſat *l. qui ſolidum §. etiam ff. de legat. 2. Veſtr. vbi ſupra lib. 8. cap. 2. numer. 10. ibique Add. numer. 20. & ſeqq.* nullo modo ſubſiſtit, quia Rota ſemper in expenſis condemnare ſolet
4 qualemcunque cauſam, ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam is, à quo reficiendæ veniunt, habuerit *Couaruu. practic. quaſt. cap. 27. num. 3. verſ. Iudices verò Rota diuerſ. deciſ. 18. numer. 3. part. 4. & coram Buratt. dec. 449. n. 8. cum alijs per Add. ad eundem dec. 921. eodem num.*

Tum etiam quia ſententiæ non fuerunt reuocatæ, vt contenditur ex nouiter deductis,
5 quo caſu ceſſaret quidem expenſarum condemnatio, vt diſtinguendo reſpondit *Rota deciſ. 20. de dol. & contumac. in antiq. Capell. Tholoſ. dec. 223. Verall. deciſ. 340. nu. 3. & 4. part. 1. & Guidop. deciſ. 430. Gabr. conſ. 19. num. 6.*
6 *lib. 1.* ſed earum reuocatio proceſſit ex non iure ipſius Reſtalli, qui impetrauerat Canonicatum tanquam deuolutum ad Sedem Apoſtolicam ob lapſum quadrimeſtris ad præſentandum, licèt expectari deberent ſex menſes,
7 quos habebat Confraternitas Sanctiſſimi Sacramenti Terræ S. Ginelij ad præſentandum, & conſequenter ſententiæ reuocatæ fuerunt ex ijſdem, alioquin non habuiſſet locum gra-
8 ſi neutri, quæ non ius vtriuſque partis ex iiſdem iuribus præſupponit, vt latius *in deciſionibus coram R.P.D. meo Beuilaqua, & coram me editis.*

9 Vndè nullam meretur excuſationem, dum non obſtante dicta gratia voluit litem, & cauſam proſequi, & ſententiam expectare, & quod peius eſt adhuc non acquieſcens ab eadem appellationem interponere, cum debuiſſet exhibita gratia ſtatim à lite deſiſtere *iuxta not. per Dec. conſ. 240. alias 241. num. 2. in fin. & ſeq. Natt. conſ. 252. num. 4. Surd. conſ. 437. n. 38. Rot. in Oſcen expenſarum 5. Iulij 1649. coram R.P. D. meo Celſo*

10 Nec releuat renunciatio liti ſubſequta, quæ renunciantem ab expenſis poſtmodum factis immunem reddere ſolet *ex adduct. per Grat. cap. 725. num. 28. Rota in Sulmonen. Beneficij 5. Iulij 1659. coram R.P.D. meo Albergato*, quia concluſio obtinet quando liti, & cauſæ renunciatur antè latam ſententiam, vel ſi lata ſententia vlterius proceſſum non fuit *Marcheſ. de commiſs. part. 1. fol. 1238. num. 137.* ſecus cum hic
11 renunciatio facta ſit poſt interpoſitam appellationem, & deſuper editam deciſionem contrariam, tunc enim illa non attenditur *Rota coram Comitul. deciſ. 110. num. 6. & 7.* eoque mi-
12 nus cum habeat in ventre conditionem, quatenus ſcilicet idem Raſtallus non teneretur ad expenſas, quę proinde reputatur, ac ſi facta non fuiſſet *l. pecuniam 36. ff. ſi certum petat. Rolan. conſ. 63. n. 17. lib. 4. Rot. cor. Buratt. dec. 14. n. 16. cum pluribus congeſtis in Romana Palatij 27. Ian. 1645. cor. Reu. D. Papien.*

Et ita vtraque.

FAVENTINA LEGATI.

Mer. 23. Martij 1661.

ARGVMENTVM.

Vſuſfructus mulieri relictus cum onere habitandi cum filijs, & imputandi eius fructus, & labores, reſpicit fauorem filiorum, ita vt prætendi non poſſint fructus conſumpti in promiſcuus vſus ſimul cum filijs: fructus paraphernales à viro in communes vſus conſumpti de conſenſu vxoris non ſunt ab hæredibus viri reſtituendi, alia tanguntur de proteſtatione, quod non apponenda in inuentario habeantur pro non appoſitis, & de coniecturis an creditum conſiderabile veniat ſub legato.

SVMMARIVM.

1 *Vſufructu relicto mulieri cum onere habitandi cum filijs, & imputandi fructus dotales, & proprios labores, filij cenſentur æque principaliter contemplati.*

2 *Amplia quando vſusfructus non fuit relictus propriæ vxori, ſed vxori fratris nulla expreſſa cauſa affectionis, ſicut fuit expreſſa reſpectu illius filiorum.*

3 *Ex affectione, & coniunctione perſonarum fieri ſolet interpretatio fauorabilis.*

4 *Proprietarij non tenentur ad fructus, quos vſufructuaria ſimul cum illis promiſcuè conſumpſit iuxta præceptum teſtatoris.*

5 *Fructus Paraphernales per virum impenſi in communes vſus de conſenſu vxoris non debent reſtitui ab hæredibus viri & n. 6.*

7 *Amplia quando fructus fuerunt conſumpti pro indigentijs domus, & familiæ.*

8 *Vſusfructus ſi relinquatur liber plenus, & integer, itaut non reſtringatur ad alimenta, non dat facultatem vſufructuariæ de illo diſponendi in præiudicium filiorum, ad quos teſtator æquè principaliter reſpexit.*

9 *Vſufructui integro repugnat onus commorandi cum filijs, & imputandi fructus dotales, & opera.*

10 *In inuentario ſi apponatur proteſtatio, quod non apponenda habeantur pro non appoſitis, deſcriptio creditorum non præiudicat, niſi docto de realitate crediti deſcripti.*

11 *Teſtator quid voluerit legare, ſeu diſponere, deſumitur ex verbis, & qualitate oneris iniuncti.*

12 *Legatarij declarationi circa ſummam conſiderabilem contentam in legato nec ne, non ſtatur, niſi concurrant veriſimilitudines, & coniecturæ.*

13 *Taciturnitas triginta, & vltra annorum reddit inueriſimile, quod alicui debeatur creditum, quod prætenditur in legato comprahenſum.*

DECISIO CLXXXI.

IOannes Maria Liueranus inſtitutis hæredibus Salomone, & Ioanne nepotibus, reliquit Violantem eorum matrem, & vxorem

rem Pauli fratris vſumfructuariam omnium bonorum cum onere viuendi, & habitandi cum filijs, nec non dotes, & opera manuum ſuarum conferendi, ſed mortuo Paulo cum filij in inuentario hæreditatis paternæ inter alios creditores deſcripſerint Violantem creditricem librarum 48400. ex cauſa dicti vſuſfructus Violantes verò omnia credita reliquerit iure legati Iſabellæ filiæ dubium erat an eidem Iſabellæ deberetur legatum dicti crediti, quo propoſito negatiue DD. reſponderunt.

Quoniam viſum fuit nullo modo conſtare de credito Violantis, licet enim ipſa fuerit inſtituta hæres vſufructuaria, tamen cum
1 haberet adiunctum onus non ſolum viuendi, & habitandi cum filijs, ſed vlterius imputandi fructus dotales, & quæſtus laboribus ſuis cõparandos, filij cenſentur æquè principaliter contemplati *ad text. in l. ſed hoc ita §. final. ff. de condit. & demoſtr. Ruin. conſ. 42. num. 21. & ſeqq. lib. 2. Dec. conſ. 601. nu. 1. & ſeqq. & conſ. 621. n. 4. Menoch. conſ. 970. num. 29. Cyriac. contr. 438. num. 58.*

Siquidē cum nō agatur de vſufructu legato
2 propriæ vxori, ſed vxori fratris nulla erga illā expreſſa cauſa amoris, & dilectionis, ſicuti fuit expreſſa erga filios, quos idem teſtator hæredes inſtituit ſub appellatione nepotum cariſſimorum cenſetur vſumfructum relictum fuiſſe etiam intuitu, & contemplatione filiorum,
3 nam ex affectione, & coniunctione perſonarum ſemper fieri ſolet interpretatio fauorabilis *l. in teſtamento ff. de fideicomm. lib. l. ſi ſeruus plurium §. final. ff. de legat. primo l. Aurelius §. Titius teſtamento ff. de lib. leg. & dixit Rota in Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1649. coram R. P. D. meo Cerro Decano.*

Vnde cum ex teſtibus pro eadem met parte examinatis appareat, quod Violantes habitauit cum filijs, quodque fructus bonorum
4 fuerunt ipſa ſciente, & approbante in promiſcuos vſus conſumpti iuxta præceptum iniunctum à teſtatore, conſecuta fuit vſumfructum ita vt non poſſint filij proprietarij ad aliquam reſtitutionem compelli *iuxt. text. in l. ſtychum §. dolo ff. ſolut. matr. Surd. conſ. 415. nu. 11. & ſeq. Rota in Maceraten. redditionis rationis 5. Iulij 1648. cor. Reu. Meltio Epiſcopo Papien.*

Minuſue cogi poſſunt de fructibus viuente Paulo viro conſumptis aliquam reddere rationem, etenim licet mater non teneatur cõmunicare cum filijs vſumfructum conſtante matrimonio, nihilominus dum fructus fue-
5 runt de eiuſdem conſenſu ab eodem Paulo percepti, & in communes, & promiſcuos vſus impenſi, nequeunt eius hæredes ad illos reſtituendum grauari, *vt in l. fin. C. de pact. conuent. & in l. ſi viua mater in fin. ibique Bald. C. de bon. matern. Soccin. conſ. 82. num. 9. lib. 4. cum alijs per Hond. conſ. 91. num. 64. & 65. lib. 1.*

Et multò minus cum ex iiſdem teſtibus probetur nè dum fructus conſumptos fuiſſe de conſenſu ipſius Violantis, ſed imò, quod eadem ſimul cum Paulo viro adminiſtrauit bona, quæ idem Paulus poſſidebat in communi cum Ioanne Maria fratre, nam regula-
6 re eſt, quod maritus conſumens fructus bonorum paraphrenalium volente vxore non poteſt nec ab ea, nec ab hæredibus moleſtari,
7 præſertim vbi, prout hic fructus pro indigentijs Domus, & familiæ conſumpſit, vt ex eadem *l. final. C. de pact. conuent. tradunt Afflict. deciſ. 44. num. 5. ibique Vrſil. num. 7. Ber. conſ. 44. num. 5. lib. 1. Pancirol. conſ. 76. num. 3. & Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 9. nu. 10.*

Nec prædictis aduerſantur verba ita, quod
8 dictus vſuſfructus non importet alimenta, ſed habeat, & cum effectu conſequatur plenum liberum, & integrum vſumfructum, quia teſtator voluit quidem, vt Violantes maiorem conſequatur vtilitatem, quam ex ſimplici legato alimentorum, vtque haberet præeminentiam in domo, & facultatem diſponendi de fructibus bonorum prò rebus neceſſarijs tam ipſius, quam filiorum vltra alimenta, non autem, quod præter iſtos effectus poſſet de integro vſufructu ad libitum diſponere in præiudicium filiorum ad quos æquè principaliter reſpexit, vt manifeſte patet ex dicto onere commorandi cum filijs, & impu-
9 tandi fructus dotales, & opera, quod repugnat legato integri vſusfructus, vt in puncto arguit *Gabr. conſ. 108. numer. 50. cum ſeqq. & numer. 59. lib 2.*

Hinc non obſtat, quod in inuentario confecto per filios ipſa fuerit deſcripta creditrix occaſione dicti vſusfructus cum addita fuerit
10 proteſtatio quatenus ſcilicet creditores deſcripti credita ſua iuſtificent cum clauſula ſalutari, quod ea, quæ non eſſent apponenda non haberentur pro appoſitis, quo caſu talis deſcriptio non operatur niſi docto de realitate, & iuſtitia crediti deſcripti *Angel. in l. final C. de iur. delibet. Rota deciſ. 1656. coram Pen. coram Merl. deciſ. 737. num. 12. in Bononien. de Barois 18. Febr 1641. coram Reu. Carillo, & in Romana ſeparationis bonorum 20. Aprilis & 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Præterea dicebant DD. quod licet conſtaret de credito, adhuc deficeret intentio Violantis, quod voluerit illud legare Iſabellæ filiæ, nam cum fecerit plura legata aſcendentia ad ſummam librarum 1320. pro faciliori illorum ſolutione tribuit Iſabellæ facultatem exigendi omnia eius credita hæreditaria, & ſignanter creditum frumenti, & bladæ, & dubitans illa non ſufficere addidit legatum mobilium ad fauorem ipſius Iſabellæ, quod aperte denotat non fuiſſe in dictis creditis comprehenſum aſſertum creditum vſusfructus cū ille longe excedat ſummam relictam pro le-
11 gatis, ex verbis enim, & qualitate oneris iniuncti benè deſumitur quid teſtator voluit in ſua diſpoſitione comprehendere *l. quamuis 11. C. de fideicom. l. Meuia ff. de manumiſſ. teſtam Rota in Mediolanen. bonorum 31. Maij 1649. coram Eminentiſſ. D. Card. Corrado et in dicta Firmana Codicillorum cor. R. D. meo Decano.*

Obiectum quod eidem Iſabellæ fuerit ſecreto iniuncta ſolutio aliorum legatorum, ideoque poſſe ſummam augeri iuxta declarationem ab eadem faciendam, ceſſat ex lectura Codicillorum, vbi apparet fuiſſe deputa-

tam Iſabellam exactricem omnium creditorum, eidemque relictum legatum mobilium pro ſatisfactione etiam legatorum ſibi oretenus commiſſorum ibi „ *per ſodisfare detti legati, et altri laſciateli à bocca*, & nihilominus cum testatrix nec quantitatem, nec perſonam legatariorum expreſſerit non eſſet ſtandum de-
12 clarationi filiæ niſi concurrerent veriſimilitudines, & coniecturæ ſuadentes, quod legata eſſent talia, quæ ſummam adeò conſiderabilem abſorberent *l. quem heredi vbi Caſtr. ff. de reb. dub. Ruin. conſ. 19. num. 5. lib. 2. cum alijs per Peregr. de fideicomm. art. 33. n. 58.*

Fortius quia lapſi ſunt triginta anni, & vl-
13 tra ab obitu teſtatricis, videtur enim inveriſimile, quod Iſabella ſpatio tanti temporis conticuerit ſi prætenſum creditum fuiſſet in legato comprehenſum *Nevizan. conſ. 57. nu. 7. Pariſ. conſ. 137. num. 12. lib. 4. Maſcard. de probat. concluſ. 1318. num. 2. Afflict. deciſ. 13. num. 2. Bero conſ. 19. num. 6. lib. 3. Rota deciſ. 468. num. 8. coram ſ. m. Greg.*

Et ita legatum non deberi reſolutum fuit vtraque parte informante.

PLACENTINA BONORVM.

Ven. 1. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum ſubiectorum primogenituræ vnde probetur, & ſatis verificatur ex concordatione confinium, quamuis numerus menſuræ diſcordet, renunciatio reſtricta ad certa bona non comprehendit alia primogenituræ; exceſſus non præſumitur, & quando non probetur: & quis ſit effectus clauſularum ſine præiudicio, & cum facultate manutenendi, quem de iure.

SVMMARIVM.

1 *Deciſiones Rotales probant bonum ius.*
2 *Identitas, & poſſeſſio defuncti probatur contra omnes ſucceſſores ex denominatione bonorum in teſtamento fideicommittentis.*
3 *Identitas probatur ex tenore tranſactionis initæ inter heredem grauati, & primogenitum ſubſtitutum.*
4 *Identitas probatur ex inueſtitura facta primogenito.*
5 *Identitas probatur ex libro aſtimi, & ſolutione canonum pro bonis emphyteoticis.*
6 *Item ex confeſſionibus rei conuenti, eiuſque authorum, & n. 18.*
7 *Bona præſumuntur ſubiecta primogenituræ dum fuerunt poſſeſa ab illius ſucceſſoribus, in eodem loco, vbi fideicommittens poſſidebat, licet non conſtaret de confinibus particularibus, & num. 15. in fin.*
8 *Identitas non excluditur ſi in vno actu bona deſcribuntur in pluribus corporibus diſtinctis, & in alio tanquam vnum corpus, dum concordant confinia.*
9 *Identitas non excluditur ex aliqua diuerſitate circa fines, & qualitates particulares ſingulorum corporum, quæ curſu temporis mutantur.*
10 *Ad identitatem probandam ſufficiunt duo demonſtrationes.*
11 *De identitate corporis ſufficit conſtare, quamuis fines noui non concordent cum antiquis.*
12 *Confeſſio plurimum vrget contra confitentem ad præſumendum quod bona fuerint poſſeſſa per fideicommittentem.*
13 *Identitas ſeu bonorum poſſeſſio apud fideicommittentem arguitur ex continuata illorum poſſeſſione de primogenito in primogenitum.*
14 *Renunciatio bonis omnino diuerſis non extenditur ad alia bona primogenituræ.*
15 *Tranſactio non preiudicat venienti ex propria perſona, & non habenti cauſam à tranſigente.*
16 *Identitas probatur ex inuentario, vbi bona deſcribuntur tanquam ſubiecta fideicommiſſo cum iiſdem demonſtrationibus.*
17 *Identitas non excluditur ex menſuræ diuerſitate, dum augumentum prouenit ex eo quod teſtator grauauit heredem ad relaxandum ſua bona adiacentia.*
19 *Identitatis probatio non tollitur ex diuerſitate circa numerum menſuræ, dum confinia, & demonſtrationes concordant.*
20 *Dictio*, circiter, *excludit certam quantitatem, & operatur vt quantitas expreſſa augeri poſſit in modico.*
21 *Exceſſus non præſumitur, ſed plenè, & concludenter probari debet ab allegante.*
22 *Bona dicuntur ſubiecta fideicommiſſo, licet eſſent heredum, dum teſtator illa ſuppoſuit fideicommiſſo, & heredes ſuppoſitionem acceptarunt, deſcribendo in inuentario illa vti fideicommiſſaria.*
23 *Teſtator poteſt diſponere de bonis heredis, ſicut de proprijs.*
24 *Mandatum de immittendo ſpecificans aliqua bona non tollit, quin poſſit exequi ſuper alijs, quorum identitas fuit in actis probata, & immiſſio conceditur ſuper omnibus bonis, quæ proinde poſſunt exprimi in exequutione.*
25 *Poſſeſſio apprehenſa mandato iudicis eſt manutenibilis.*
26 *Iudex priuat poſſeſſorem antiquiori poſſeſſione, eamque transfert in immiſſum.*
27 *Clauſula*, ſine præiudicio, *præſeruat exequutionem, & iuriſdictionem iudicis à quo.*
28 *Clauſula*, cum facultate manutendi quem de iure, *non retrotrahitur in præiudicium exequutionis iam conſumatæ, & poſſeſſionis apprehenſæ.*
29 *Clauſula*, cum facultate manutenendi, *quem de iure, impedit exequutionem faciendam, ſed non retractat iam factam.*
30 *Signatura dum non circumſcribit exequutionem, quamuis fuerit petitum ſed reſcribit cum alia clauſula indicat exequutionem non habuiſſe pro attentata.*
31 *Conditione mandati de immittendo non impleta, non transfertur illius vigore poſſeſſio.*
32 *Conditio mandati de immittendo dicitur impleta per declarationem factam in ipſo actu exequutionis.*
33 *Interpretatio fauorabilis ſemper fit ad ſubſtinendum actum.*

DE-

DECISIO CLXXXII.

VIgore ſententiarum Rotalium obtinuit
Nicolaus Hieronymus mandatum de
immittendo in poſſeſſionem bonorum fidei-
commiſſariorum Ioſephi, & Nicolai ſeniorũ,
& ſtante reſcripto in commiſſione appella-
tionis interpoſitæ à Paulo, & fratribus cum
clauſula *ſine præiudicio*, adeptus fuit poſſeſſio-
nem prædij nuncupati *della caſa de Gobbi, &
caſamenti Roneti*, verum quia poſtmodum ſu-
peruenit aliud reſcriptum cum clauſula cum
facultate manutenendi quem de iure, dubiũ
propoſui, an, & cui eſſet dandum mandatum
de manutenendo DD. mandarunt, vt vide-
retur de bono iure etiam ad effectum manu-
tentionis ſuper quo hodie aſſumpta diſputa-
tione ad fauorem eiuſdem Nicolai, & Caroli
fratris emanauit reſolutio.

Eorum ſiquidem bonum ius reſultat ex pri-
mogenituris, & fideicommiſſis à Ioſepho, &
Nicolao ſenioribus inſtitutis, quorum pri-
mum in totum, alterum veró pro duabus ex
quinque partibus fuiſſe purificatum per obi-
tum Pauli Iunioris ſine filijs ad fauorem Ni-
colai Hieronymi, & fratris concludunt ſenten-
tiæ rotales, & plenè firmatur *in deciſionibus in
in cauſa editis coram Reu. Zarate Epiſcopo Sego-
bien. die 16. Iunij 1653. & 16. Martij 1654. &
coram R.P.D. meo Cerro Decano die 4. Febr. 1656.*
1 quæ ſemper probant bonum ius, vt dixit *Rota
deciſ. 223. num. 2. & dec. 337. numer. 8. cum ſeqq.
part. 5. recent. & in Auenionen. Pecuniaria 4. Decem-
bris 1647. coram R. P. D. meo Meltio Epiſcopo
Papien.*

Nec viſus fuit obſtare defectus probationis
identitatis bonorum, ſiquidem quo ad primo-
2 genituram Ioſephi, medietas bonorum Ro-
neti nuncupati *la caſina, ſeu caſa de Gobbi* in to-
tum perticarum 239. iuſtificatur primogeni-
turæ ſuppoſita non ſolum ex denominatione
illorum facta ab ipſo Ioſepho in eius teſtamẽ-
to per quam probari contra omnes ſucceſſo-
res de tempore eius obitus firmat *Bald. conſ. 89.
num. 3 lib. 1. Decian. conſ. 76. nu. 16. lib. 3. Cephal.
conſ. 386. num. 29. Peregr. de fideicom. art. 44. numer.
30. Rota in Fauentina bonorum 27. Iunij 1659. corã
Reu. Dunto Decano,* ſed etiã ex tranſactione ini-
3 ta inter Camillam filiam Bartoli hæredis gra-
uati, & Clementem, cui tanquam Primoge-
nito ſubſtituto eadem bona in vim teſtamen-
ti ipſius Ioſephi fuerunt aſſignata vna cum
alijs petijs terrarum ſub proprietate Eccleſiæ
Sancti Euſtorgi loci Momilliani iuxta tradita
*per Bald. conſ. 89. num. 3. lib. 1. Anchar. conſ. 291. ſub
num. 9. & dixit Rota in Ciuitatis Caſtelli fideicom-
miſſi 11. Decembris 1615. coram Pamphil. & deciſ.
262. num. 1. coram Merl.* prout etiam iuſtificatur
4 ex illorum inueſtitura eidem Clementi facta
per Rectorem dictæ Eccleſię *Petr. de fideicomm.
quæſt. 12. num 31. & ſeqq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 618.
num. 4. Rota in Romana fideicommiſſi de Victorijs
13. Ianuarij 1653. coram R.P.D. meo Veroſpio in
deciſ. 16. Iunij 1652. coram Reu. Epiſcopo Sego-
5 bien.* Nec non ex libro æſtimi, & ſolutione
canonis facta per Clementem Rectori eiuſdem
Eccleſiæ, ac vlterius ex confeſſione eorundẽ
6 Pauli, & fratrum authorum P. Gaſparis, ac
ipſius Gaſparis in inſtrumento poſſeſſionis,
& ceſſionis dictorum bonorum tanquam ſub-
iectorum d. primogenituræ, quibus concur-
rentibus licet non conſtaret de particularibus
7 confinibus, bona huiuſmodi poſſeſſa à ſucceſ-
ſoribus in eiſdem locis, in quibus per Ioſe-
phum defunctum poſſidebantur præſumun-
tur hęreditaria, eiuſque primogenituræ ſu-
biecta *Fulgoſ. conſ. 145. num. 2. Menoch. conſ. 704.
num. 8. & 9. Peregr. conſ. 35. num. 12. lib. 3. & de fi-
deicom. d. art. 44. num. 16. Fuſar. quæſt. 618. num. 45.
de ſubſtit. Grat. diſcept. for. cap. 969. num. 16. Rota
coram ſ.m. Gregor. deciſ. 575. num. 9. coram Merlin.
deciſ. 776. num. 8. & in dicta Fauentina bonorum co-
ram Reu. D. meo Decano.*

Nec refert, quod idem prædium tam in in-
8 ſtrumento tanſactionis, quam inueſtituræ
fuerit deſcriptum in pluribus corporibus di-
ſtinctum habẽtibus confines, & demonſtratio-
nes particulares in Inſtrumento autem poſſeſ-
ſionis captæ vigore mandati Rotalis reperia-
tur deſcriptum in vno corpore, quoniam cũ
in ipſa tranſactione, & inueſtitura concurrant
confinia poſita in Inſtrumento poſſeſſionis,
vt apparet ex eo, quod in tranſactione verifi-
cantur confinia quoad vocabulum *Ronetti*, ibi,
l'infraſcritta pezza di terra di Roneto, & quoad
vocabulum *la caſa de Gobbi* ibi, *la Caſina detta
alla Caſa de Gobbi*, quemadmodum etiam in
inueſtitura ibi, *de bonis aliàs ſitis in Territorio
Roneti*, & ibi *quæ poſita ſunt in Territorio Momi-
liani prædicti vbi dicitur ad Domum Gobborum*,
ſicuti verificantur confinia, quoad fructum
Tarronis, & bona Guilielmi Mazzauaggis
item de vna petia terræ poſita in dicto Terri-
torio vbi ducitur ad Tarronem, cohæret ab
vna Guilielmi Mazzauaggiæ, ac etiam quoad
locum Iiſignani ibi, *Item de vna alia petia ter-
ræ poſita in dicto Territorio, cui cohæret ab vna ſtra-
ta, per quam itur ad Liſignanum*, ita vt identitas
9 ſatis remaneat iuſtificata non attenta diuerſi-
tate circa fines, & qualitates particulares ſin-
gulorum corporum, quæ ex curſu temporis
mutantur *Decian. conſ. 17. num. 14. & ſeqq. lib. 3.
Rota in Romana Deuolutionis 28. Maij 1625. coram
Pirouano, & in recent. deciſ. 79. num. 9. part. 5.* cum
10 tamen ad hunc effectum duæ demonſtratio-
nes ſufficiant *Bartol. in l. demoſtratio falſa nu. 14.
ff. de condit. & demoſtr. & late Decian. d. conſ. 17. n.
8. cum ſeqq. Mareſcott. var. reſol. lib. 1. cap. 12. num.
23. & ſeqq. Rota deciſ. 205. num. 15. part. 8. recent.
11 & num. 17.* vbi quod ſufficit, quod conſtet de
identitate corporis, quamuis fines noui cum
antiquis non conueniant, idemque compro-
bat *Natt. conſ. 235. ſub num. 15.*

Coadiuuat hanc probationem, quod præ-
dium in eodem numero perticarum 298. de-
prehenditur fuiſſe deſcriptum in Inſtrumento
tranſactionis, prout in libro æſtimi, ac in in-
ſtrumento ceſſionis bonorum, quam fecerunt
Paulus, & fratres P. Gaſpari, qui aſſeruit,
quod dictum prædium ad ipſum, & fratres
ſpectabat, & pertinebat vigore Primogenitu-
ræ non ſolum Nicolai, ſed aliorum de Ferra-

rijs eorum maiorum, quæ confeſſio contra
12 ipſum confitentem multum vrget ad præſu-
mendum bona prædicta eſſe eadem poſſeſſa
per Ioſephum *Ruin.conſ.128.num.16. lib.2. Ma-
reſcott.var.reſol.lib.1.num.53. Rota coram Merlin.
deciſ.262.num.8.verſ.demum in Bononien. fideicom-
miſſi de Amorinis 4.Aprilis 1650. coram Reu. Pa-*
13 *pien.* concurrente præſertim continuata poſ-
ſeſſione eorundem bonorum de primogenito
ad primogenitum, vt aduertit *Bartol.conſ.235.
nu.17.& dixit Rota deciſ.374.n.23.coram Millin.in
rec. deciſ.87.n.12. & 13.part.5. & in Bonon. fidei-
commiſſi de Naſcentorijs 15. Aprilis 1644. coram
Reu. Royas Archiepiſcopo Tarracone*n.

Obiectum veró, quod Clemens renuncia-
uerit primogenituræ, & fideicommiſſo Ioſe-
phi, vt deducebatur ex inſtrumento tranſa-
ctionis initæ vſque de anno 1580. inter ipſum
Clementem Camillum, Alphonſum, Nico-
laum, & fratres cum pacto, quod vnuſquiſ-
que de bonis poſſet ad libitum diſponere nul-
lo modo ſubſiſtit, nam ex lectura eiuſdem
inſtrumenti, de quo *in Summario reſponſionis pro
Nicolao Hieronymo num.* 1. conſtat non fuiſſe
renunciatum huic fideicommiſſo, & primo-
genituræ ſed alteri Primogenituræ Bartoli, &
fideicommiſſo Manphredi quoad illa tantum
bona, quæ obuenerunt Camillæ valdè diuer-
ſa à bonis, de quibus agitur obuentis in por-
tione Clementis, & prouenientibus ex pri-
mogenitura,& fideicommiſſo Ioſephi,& con-
14 ſequenter huiuſmodi tranſactio, ſeù renun-
ciatio tanquam determinata, & reſtricta ad
certa bona, ad alia extendi non debet *per text.
in l.ſi de certa C.de tranſact. Surd.conſ.418.n.11.&
ſeqq. Rota deciſ.361.num.5.part.2.recent. & his re-
latis cor.Merl.dec.17.n.8.*

Præterea dictus Clemens non potuiſſet per
dictam tranſactionem transferre niſi ius,quod
habebat in his bonis ſubiectis primogenituræ
& fideicommiſſo Ioſephi donec vixiſſet, non
15 autem potuiſſet præiudicare Nicolao Hiero-
nymo, & fratri cum ipſi non ſint hæredes il-
lius, ſed agant ex perſona propria vti vocati
poſt eius mortem *ad text.in l. ſi ſuſpecta §.final.
ff.de inofficioſ.teſtament.Natt.conſ.470. num.12. &
13.Ruin conſ.138.num.12.lib. 2.cum alijs allega-
tis per Peregr.de fideicomm. art.52.num.81.& dixit
Rota in Bononien.fideicommiſſi 28. Iunij 1651.cor.
R.P.D.meo Celſo.*

Reſpectu veró Primogeniturarum,& fidei-
commiſſi Nicolai, qui alterum inſtituit ſuper
Domibus, & ædificijs loci Roueti, & Prędio
nuncupato *la Cicera* ad fauorem Pauli eiuſq;
filiorum, alteram ſuper domo in loco Roue-
ti, & prædio in vocabulo *la Caſa de Gobbi*, &
fideicommiſſum ordinauit ſuper prædio nun-
cupato *la Caſa de Ratti*, nec non ſuper petia
terræ in vocabulo *coſta pagana*. & ſuper alia
nuncupata *Boſco groſſo* ad fauorem eiuſdem
Pauli, probatio identitatis vltra illam genera-
lem coniecturam quod dum bona fuerunt
poſſeſſa ab hæredibus in eodem loco, vbi di-
ctus Nicolaus dum vixit illa poſſidebat ea-
dem præſumuntur etiamſi confinia non fue-
rint expreſſa, niſi intermediæ, & particulares
acquiſitiones probentur ex deductis, conuin-
16 citur ex inuentario facto à Paulo,& Alphon-
ſo hæredibus grauatis, in quo bona prædicta
ſunt deſcripta tanquam ſub dictis duabus pri-
mogenituris, & fideicommiſſo ſubiecta cum
eiſdem nominibus, locis, numero periarum
cæteriſque demonſtrationibus,quæ in eiſdem
primogenituris,& fideicommiſſo continētur,
*Natt.conſ.235.num.15. Rota deciſ.407.nu.1. par.2.
recent. coram Merlin. dec.236. num.2. in Bononien.
fideicommiſſi de Sanctis 17. Maij 1647.coram b.m.
Bichio, cum alijs adductis in deciſione 16. Iunij
1653. in hac cauſa coram Reuerendiſs. Sego-
bien.*

Non obſtat, quod in inuentario aſſeratur
prædium *della Cicera* perticarum 325. in in-
ſtrumento veró poſſeſſionis captæ per Nico-
laum Hieronymum dicatur eſſe perticarũ 340
17 Nam hoc euenit,quia Nicolaus teſtator gra-
uauit Alphonſum tradere, & relaxare Paulo
perticas, quas ipſe poſſidebat adiacentes ei-
dem prædio, *Summario impreſſo num.* 2. quod
propterea auctum fuit ad dictum numerum
18 perticarum 340. Idemque faſſi ſunt ipſi Gaſ-
par, & fratres in inſtrumento poſſeſſionis de
eodem prædio, *dicto Summario num.*10. & in in-
ſtrumento ſupradictæ ceſſionis,*Summario nu.*7.
affirmantes vtrobique prædium *della Cicera*
eſſe perticarum 340. & primogenituræ Nico-
lai ſuppoſitum, & nihilominus cum confinia,
19 & demonſtrationes concordent ſola diuerſi-
tas circa numerum perticarum non inficit
probationem identitatis, *Petr. de fideicomm.qu.
12.num.1371. Riminald. ſen. conſ. 429. num. 4. &
ſeqq. lib.3. Cephal. conſ.93. num. 22. & 25. lib. 1.
cum alijs relatis per Mareſcott. var. reſolut. cap.12.
num.28. & 29. lib.1.*

Ex eadem reſponſione tollitur obiectum,
quod caſamentum Roueti in inuentario fue-
rit deſcriptum in perticis 30. in inſtrumento
verò poſſeſſionis enuncietur perticarum 57.
Id quoque euenit. quia illud, vt patet ex eo-
dem inuentario, *Summario num.* 9. diuiſum
fuit inter Alphonſum, & Paulum hæredes, &
vniuſcuiuſque portio ſcilicèt illa obuenta
Paulo in perticis 31. & altera Alphonſi perti-
carum 30. reperitur ſeparatim deſcripta, & li-
cèt adhuc dictum prædium non ſit perticarũ
52. vt habetur in dicto inſtrumento poſſeſſio-
nis, ſed perticarum in totum 61. Tamen cum
20 in eodem inſtrumento addita fuerit dictio,
circiter, iſta numerum perticarum extendit ad
illas tres perticas, quæ deficiunt, dictio enim
huiuſmodi excludit certam quantitatem, &
operatur, vt fieri poſſit augmentum in mo-
dico iuxta *gloſs. in cap.1. §. penult. verb. circà de
off. Ordin. in 6. Rot. deciſ.353. num.2. in fin. par.2.
recent. & in Bononien. fideicommiſſi de Amorinis 4.
Aprilis 1660. coram Reuerend. Papien.*

Hinc ceſſat, quod executio, & poſſeſſio,
quam cœpit Nicolaus Hieronymus vigore
mandati Rotalis fuerit exceſſiua, nam exceſ-
21 ſus non præſumitur, ſed plenè, & conclu-
denter ab allegante probari debet *l.2.ff. de pro-
bat Poſth. de ſubhaſt inſpect. 50. num. 16. Rota in
Terulen. Beneficij 16. Februar. 1646. coram
Reuer. D.meo Decano, & in Bononien. bonorum 5.
Iulij 1649. coram eodem in Romana Domus 24.
Maij*

Maij 1655. *coram R.P. D. meo Albergato*, & *in Camerinen. Pecuniaria* 27. *Februar.* 1660. *coram R.P.D.Celſo.*

Nec talis probatio poteſt reſultare ex eo, quod Nicolaus teſtator aliqua ex iiſdem bonis poſſideret in communi cum Alphonſo, &
22 Paulo hæredibus granatis, quoniam cum teſtator ſuppoſuerit fideicommiſſo, & primogeniturís ne dum bona propria, ſed etiam bona hæredum vt *in dicto Summario num.* 2. ipſique acceptauerint dictam diſpoſitionem deſcribendo in inuentario eadem bona vti ſubiecta dictis Primogenituris, & fideicommiſſo *eodem Summario num.* 9. fruſtra opponitur ea non eſſe ſubiecta, cum defunctus poſſit de
23 bonis hæredis diſponere ſicuti de proprijs *l. cum vnum ex familia* 69. §. *ſi rem ff. de legat.* 2. & *tradit. Capic. deciſ.* 175. *num.* 15. *Cyriac. controu.* 160. *num.* 82. *Grat. cap.* 225. *num.* 77. *Rota deciſ.* 19. *num.* 1. & *deciſ.* 89. *num.* 2. *par.* 5. *recent.* & *late firmatum fuit in Romana legati* 26. *Iunij* 1652. *coram Reu. D. meo Decano*, & *in Bononien. Primogenituræ* 26. *Maij* 1656. *coram bo. mem. Bichio.*

Minus ex eo, quod in mandato Rotali non fuerit expreſſum prædium *della Caſa de Gobbi*, neque pars caſamenti *di Roneto*, quia cum
24 mandatum contineat immiſſionem in omnibus bonis illa potuerunt exprimi in executione dum identitas iam fuerat iuſtificata in actis *Rota dec.* 161. *num.* 3. *in fine part.* 1. *recent.* & *in Reatina ſucceſſionis* 28. *Iunij* 1640. *coram bo. m. Pentingerio*, & *in Colonien. legitimitatis* 13. *Maij* 1658. *coram Reu. P. D. meo Veroſpio* §. *ad hunc præterea.*

Prædictis vt ſupra probatis DD. dixerunt dandum eſſe Nicolao Hieronymo, & Carolo fratri mandatum de manutenendo, quia con-
25 ſtat de eorum poſſeſſione apprehenſa vigore ſententiæ, & mandati rotalis *d. Summ. num.* 9. quæ propterea eſt manutenibilis cum Iudex
26 priuet poſſeſſorem ſua antiquiori poſſeſſione, illamque transferat in immiſſum *l. iuſte poſſidet ff. de acquir. poſſ. Angel. in l. clam. poſſidere* §. *qui ad Nundinas num.* 2. *in fin. ibique Iaſ. num.* 20. *ff. eodem Rota dec.* 305. *num.* 1. & 2. *par.* 6. *recent.* & *in Bononien. attentatorum* 27. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Celſo.*

Nec vrget quod cauſa eſſet appellabilis, quia dum in commiſſione appellationis ſignatura iuſtitiæ reſcripſit cum clauſula *ſine præ-*
27 *iudicio* per illam fuit præſeruata executio, & iuriſdictio Iudicis à quo *Lancellott. de attent. poſt inhibit. cap.* 20. *limit.* 13. *num.* 17. *Rota coram ſ. mem. Gregor. dec.* 232. *num.* 1. *ibique Add. num.* 4. *in recent. dec.* 416. *nu.* 2. *part.* 5. *et in Romana Palatij* 4. *Maij* 1645. *coram Reu. D. meo Decano, et in Romana Societatis de Roſignis* 3. *Decembris* 1660. *coram R.P.D. meo Albergato.*

Parum referente, quod poſtmodum eadem ſignatura reſcripſerit cum clauſula *cum facultate manutenendi quem de iure*, nam cum
28 executio iam eſſet conſumata, non poteſt retrotrahi in præiudicium poſſeſſionis apprehenſæ vt dixit *Rota deciſ.* 305. *num.* 4. *et ſeqq. par.* 6. *recent. et firmatum fuit in deciſione huius cauſæ* 30. *Maij* 1659. *coram me*, talis enim clauſula

29 impedit quidem executionem faciendam, non autem retractat, & annullat iam factam *Rota dicta dec.* 305. *num.* 15. *et ſeqq. part.* 6. *recent. in Auenionen. attentatorum* 10. *Ian.* 1640. *coram b.m. Bichio*, & *in Rheginen. attentatorum* 12. *Dec.* 1658. *coram Reu. D. meo Decano*. Præcipuè, quia hæc
30 omnia fuerunt exaduerſo expoſita in commiſſione porrecta in plena ſignatura, & petita circumſcriptio exequtionis, & nihilominus ſignatura noluit reſcribere niſi cum clauſula *cum facultate manutenendi quem de iure*, ſignum euidens, quod huiuſmodi executionem non habuit pro attentata, *vt in dicta deciſ.* 305. *n.* 17. *et ſeqq. part.* 6. *recent. et coram Buratt. dec.* 88. *num.* 1. *et* 2.

31 Quod demum obijciebatur de defectu implementi conditionis contentæ in mandato Rotali, vt ſcilicet Nicolaus Hieronymus, & Carolus prius dimitterent portiones prouenientes ex dicto fideicommiſſo, & hæreditate Nicolai, & ſpectantes ad Paulum, & fratres, qua non impleta non poteſt dici tranſlata poſſeſſio. Viſum fuit Dominis non releuare, ex
32 quo apparet de illius implemento in ipſo actu exequtionis per declarationem, quod idem Nicolaus Hieronymus, & Carolus dictam partem bonorum liberè dimittebant, adeò quod poſſent Paulus, & fratres prædicti capere poſſeſſionem dictæ portionis dimiſſæ *vt in Summario num.* 8. dimiſſio vero, quæ dicitur facta per decem, & octo menſes poſt exequtionem fuit de medietate penſionis Domus, vt patet *ex Summario P. Gaſparis num.* 5. quæ ex neceſſario antecedenti præſupponit dimiſſionem poſſeſſionis pro medietate eiuſdem Domus ad formam mandati rotalis, quod argumentum eſt validum in iure maximè ad ſuſti-
33 nendum actum, pro quo ſemper ſolet fieri interpretatio fauorabilis vt dixit *Rota dec.* 626. *numer.* 5. *part.* 3. *recent. et coram Seraph. deciſ.* 776. *numer.* 1. & quamuis non reſtituerint medietatem cenſuum ab ipſis extinctorum in ſumma librarum 8000. tamen cum appareat ad manus aduerſariorum perueniſſe totidem libras 8000. & vltra ex pretio domus ſubiectę eidem fideicommiſſo Nicolai, hęc quantitas præponderat pretio dictorum cenſuum.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

BRVNDVSINA CENSVS.

Veneris 1. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Imponens cenſum proprio nomine tenetur ad fructus licet illius pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem communitatis, & communitas cum Principis aſſenſu debitum agnouerit, quamuis ipſe creditor impetrauerit aſſenſum dum præſeruauit iura contra impoſitores, & quamuis fructus deinde fuerint ſoluti à Communitate.

SVMMARIVM.

1 *Creditum cum hypotheca probatur inſtrumento publico.*

2 *Immiſſio ex interdicto ſaluiano conceditur quando conſtat de credito cum hypotheca, et extremis.*

3 *Communitas eſt compellenda ad ſolutionem cenſus, cuius pecunia verſa ſunt in eius vtilitatem.*

4 *Teſtes nulliter examinati non attenduntur.*

5 *Communitatis fidem ſi noluit creditor ſequi, ſed particularium, qui proprio nomine contraxerunt particulares remanent obligati.*

6 *Pragmatica Regni irritat contractus particularium initos pro Communitate ſine aſſenſu regio.*

7 *Declara pragmaticam procedere, vbi fraus, & dolus dedit cauſam contractui.*

8 *Aſſenſus regij defectus ſanatur per illius ſuperuenientiam.*

9 *Pragmatica Principis laici non habet locum in contractu iurato ex defectu poteſtatis.*

10 *Nouatio excluditur ex præſeruatiua iurium competentium ex priori inſtrumento.*

11 *Nouatio non inducitur ex poſteriori obligatione, quæ eſt compatibilis cum antecedenti, et propterea intelligitur facta cumulatiuè.*

12 *Amplia quando in poſteriori obligatione adeſt clauſula, ſine præiudicio.*

13 *Nouatio de qua expreſſe actum non eſt, non inducitur ex interuentu nouæ perſonæ.*

14 *Nouatio in cenſu non inducitur ex reductione ad minorem ſummam.*

15 *Creditor tenetur recipere ſolutionem à quocunque.*

DECISIO CLXXXIII.

PRo credito cenſus ſcutorum mille impoſiti ad fauorem Proſperi Theophilati per Claudium, & alios de Petruccijs fuit reſolutum ſub die 18. Iunij præteriti dandam eſſe immiſſionem Thereſiæ nepoti, & hæredi ſuper bonis olim per ipſos poſſeſſis, & nunc per Leuiſium, alioſque reos conuentos detentis, & cauſa iterum propoſita DD. ſteterunt in deciſis.

1 Quia cum conſtet de credito cum Hypothæca ex inſtrumento publico, & de poſſeſſione Reorum ex depoſitionibus teſtium conce-
2 denda venit immiſſio ex interdicto ſaluiano *iuxta tradita per Cenc. de Cenſib. quæſt. 98. nu. 13. Pacif. de Saluian. inſpect. 3. cap. 1. num. 3. Rota dec. 1. num. 5. poſt eundem coram Seraph. dec. 935. nu. 3. in Mediolanen. cenſus 27. Iunij 1646. coram Rev. Papien. et in Aueniouen. Saluiani 8. Iunii 1648. coram b.m. Bichio.*

Non obſtat, quod cenſus licet initus appareat ſub nomine illorum de Petruccijs, tamen pecuniæ verſæ fuerint in vtilitatem, & commodum communitatis etiam ſciente eodem Proſpero creditore, ideoque non ipſi, ſed
3 Communitas compelli debeat ad ſolutionem *ad text. in l. Ciuitas ff. ſi certum petat.* quoniam
4 omiſſo, quod teſtes ad probandam creditoris ſcientiam adducti fuerunt nulliter examinati; & proindè non merentur attendi *Roland. conſ. 3. num. 48. & ſeqq. lib. 3. Menoch. de arbitr. Iudic. conſ. 99. num. 7. Rota deciſ. 38. num. 2. part. 4. diuerſ.*
5 dum ex inſtrumento deſumitur, quod creditor noluit ſequi fidem Communitatis, ſed tantum particularium, qui ſimpliciter contraxerunt, & ſe obligarunt nominibus proprijs ipſi non ſecus, ac communitas valide remanſerunt obligati, vt declarat *Bart. in eadem l. Ciuitas num. 9. Bald. num. 10. Alexand. num. 7. & l. ff. ſi cert. pet. Coler. de Proceſs. execut. part. 2. cap. 3. num. 372. Coppen. dec. German. 60. num. 10. & tradunt Mandell. Alb. conſ. 470. num. final. Donat. Anton. de Marin. quotid. reſol. lib. 1. cap. 77. num. 5. Nouar ad Pragmat. Regn. 9. de adminiſtr. vniuerſ. numer. 11. cum alijs in præterita deciſione relatis.*

Nec releuat, quod ex Pragmatica Regni
6 contractus huiuſmodi particularium initi pro Communitate ſine aſſenſu regio, prout hic, non ſuſtineantur vt notat *idem Donat. Anton. de Marin. dict. cap. 77. num. 3. & 5. lib. 1.* nam vltra
7 quod hoc procedit dumtaxat vbi fraus, vel dolus dedit cauſam contractui, ſicuti explicat *Capoblanc. ſuper Pragmat. 12. cap. 73. num. 20.* ceſſat obiectum, ex quo defectus aſſenſus regij
8 ſanatus fuit per decretum interpoſitum ſuper inſtrumento cenſus prædicti à D. Prorege prò maiori cautela, & ſecuritate creditoris exponentis *Summario partis nu. 2.* & deindè *Pragma-*
9 *tica* illa tanquam à Principe laico ſancita non habet locum in contractu iurato, qualis eſt iſte, de quo agitur ex defectu poteſtatis *Bartol. in l. omnes Populi num. 25. ff. de iuſtitia, & iure, & in ſimili dixit Rota in recent. deciſ. 338. num. 3. part. 3. coram Buratt. deciſ. 44. num. 4. in Baren. ſeù nullius pecun. 1. Iulij 1644. coram Rev. D. meo Cerro Decano.*

Neque ex eo, quod ipſemet creditor impetrauerit aſſenſum poteſt dici inducta nouatio, quia cum tam in impetratione, quam in inſtrumento in illius executionem denuo celebrato ſit adiecta clauſula ſine præiudicio iurium contra obligatos in primo Inſtrumen-
10 to, talis præſeruatio prætenſam nouationem excludit *Gabr. de nouat. concluſ. 1. num. 56. Maſtril. dec. 40. num. 6. Rota cor. Merl. deciſ. 2. num. 9. & 413. num. 7. coram Em. D. Card. Ottbob. deciſ. 131. num. 10. & ſeq. cum alijs in Vrbinaten. Saluiani 18. Iunij 1660. coram Rev. P. D. meo Celſo.*

Minus illa poteſt deduci ex obligatione poſtmodum facta à Communitate in ſecundo Inſtrumento, quia cum non ſit incompati-
11 bilis cum præcedenti, intelligitur facta cumulatiuè, præſertim attenta dicta clauſula
12 *ſine præiudicio Gozzadin conſ. 38. num. 2. Grat. conſ. 126. num. 8. lib. 1. Rota deciſ. 150. num. 21. part. 5. cum alijs per Gratian. diſcept. forenſ. cap. 240. num. 25. & 26.* Regulare enim eſt, quod ex inter-
13 uentu nouæ perſonæ non inducitur nouatio niſi de ea expreſſe actum ſit *Honded. conſ. 40. num. 10. & 15. lib. 2. Merlin. de pignor. lib. 5. quæſt. 30. num. 8. Altograd. conſ. 40. num. 32. & 37. lib. 1.*

Nihil ſuffragante, quod cenſus reductus fuerit

14 fuerit ad minorem ſummam, quia minoratio, & diminutio ſummæ non inducit nouationem *Surd. conſ. 385. num. 21. Hondcd. d. conſ. 40. num. 22. lib. 2. Alograd. alios referens d. conſ. 4. num. 35. & 36. lib. 1.*

Fructus verò ſucceſſiue ab eadem Communitate exacti nullum potuerunt inferre præiudicium creditori cenſus, tum quia ſolutiones receptæ noſcuntur à Communitate, & particularibus, *vt in Summario num. 7.* tum
15 ex quo creditor à quocunque ſolutionem recipere compellitur *l. ſolutionem ff. de ſolutionibus, Surd. dec. 174. n. 27.*

Demum quod medietas cenſus prædicti fuerit ceſſa, & aſſignata à tutrice Thereſiæ pro erectione Cappellaniæ demandata, vt prętenditur, à Theophilato in eius teſtamento, pręter quod non conſtat ipſam fuiſſe tutricem, nec docetur de teſtamento obiectum viſum fuit ſufficienter ſublatum in præterita, & ita perſiſtendum eſſe in deciſis vtraque.

AVENIONEN. TRANSACTIONIS.

Luna 4. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Matrimonium inter aliquos fuiſſe contractùm vnde probetur, ad matrimonium contrahendum certa formula non eſt præſcripta, matrimonium de quo agitur incidenter, pręſumptiuè iuſtificatur, ſecùs ſi de eo agatur principaliter: filius potius à viro quam ab adultero præſumitur genitus concurrentibus præſertim circumſtantiis de quibus in deciſione, vbi contraria argumenta diluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio ſuper re dubia, & incerta valida eſt.*
2 *Matrimonium celebratum coram Parocho per verba de præſenti probatur ex inſtrumento publico.*
3 *Ad matrimonium non eſt determinata certa formula verborum, & ſuffiit quoquo modo conſtare de conſenſu vtriuſque coniugis.*
4 Ciarlin. controu. 111. num. 8. & ſeqq. *in quibus terminis loquatur.*
5 *Matrimonium dicitur contrahi de præſenti, & non de futuro, quando verba proferuntur in præſentia parochi, & cum circumſtantijs, quæ conueniunt matrimonio de præſenti.*
6 *Matrimonium fuiſſe contractum, plurimum vrget præcedens tractatus.*
7 *Matrimonium contractum fuiſſe comprobatur, quãdo vir, & mulier vti coniuges ſe tractarunt, inſimul habitarunt, & tales fuerunt reputati.*
8 *Matrimonium de quo non agitur principaliter, ſed incidenter ad effectum filiationis, præſumptiuè probatur.*
9 *Ad matrimonij validitatem non eſt neceſſaria interrogatio ſed ſola præſentia Parochi.*
10 *Matrimonij verba relata in inſtrumento non cenſentur Notarij ſed partium quando Parochus, & teſtes in calce inſtrumenti ſe ſubſcripſerunt.*
11 *Matrimonium probatur ex publico inſtrumento, & teſtibus.*
12 *Matrimonium contrahi poteſt coram alio Parocho, & quolibet Presbytero, quando adeſt licentia Vicarij.*
13 *Matrimonium poteſt etiam alijs probationibus iuſtificari, quamuis non fuerit in libro adnotatum à Parocho, qui ad id tenetur ex diſpoſitione Concilij Tridentini.*
14 *Filium fuiſſe natum, & conceptum ſub figura matrimonij probatur ex teſtibus.*
15 *Filius potius ex marito quam adultero præſumitur ſuſceptus, quando docetur de matrimonio, & coniugum cohabitatione de tempore conceptionis.*
16 *Filius quoties poſſibile eſt, præſumitur natus ex matrimonio, niſi contrarium probetur.*
17 *Filiatio probatur ex tractatu, nominatione, & legitimatione tamquam filij.*
18 *Declara id procedere ad effectum alimentorum, non autem ſuccedendi.*
19 *Filiatio ex adultero potius, quam marito non probatur ad effectum ſuccedendi in bonis illius, qui non agnouit in filium, niſi conſtet de impotentia, vel abſentia viri circa tempus conceptionis.*
20 *Filiatio ex legitimo patre arguitur ex eo quod iſte filium tractauit, & educauit vti proprium filium.*
21 *Coniectura contraria proſternuntur alijs validioribus.*
22 *Veritati præiudicant tractatus in filium, dum aduerſantur iuris præſumptioni, & ſic præſumuntur geſti, ex erronea credulitate.*
23 *Legitimationes obtentæ, cum falſa expreſſione, quod legitimatus eſſet natus ex ſoluto, & ſoluta non relevant.*
24 *In legitimatione exprimi debet qualitas, quæ alterat naturam concubitus.*
25 *Matrimonij veritas, quæ non poterat eſſe inter aliquos, nec fingi poteſt per imaginem.*
26 *Actus geſtus ad vnum finem non operatur quoad alium.*
27 *Declaratio cum qua quis deceſſit plurimum vrget ad excludendam filiationem.*
28 *Legitimatio obtenta ſine præiudicio venientium ab inteſtato adimit legitimato facultatem redarguendi teſtamentum ex cauſa præteritionis.*
29 *Clauſula*, ſine præiudicio venientium ab inteſtato, *præſeruat legitimis ſucceſſiones ex fideicommiſſo, & quacunque diſpoſitione maiorum.*
30 *Teſtes qui plures patiuntur exceptiones in dicto, & perſonis non obſtant.*
31 *Adulterinus eſt incapax hæreditatis paternæ, & auitæ.*
32 *Immiſſio ex teſtamento non conceditur, antequam veniat caſus vocationis.*

DECISIO CLXXXIV.

Diſſidebant inter ſe Henricus vti filius naturalis Henrici ſenioris, & Franciſcus à Labeau ſuper ſucceſſione bonorum hæreditariorum tam dicti Henrici, quam fideicommiſſariorum Franciſci Aui pro portione obuenta

uenta dicto Henrico Seniori, ſed lata ſententia. Primò in partibus ad fauorem Franciſci, deindè in Rota edita deciſione ad fauorem Henrici pro conſequendis alimentis prouiſionalibus, ambo deuenerunt ad concordiam, in qua Henricus accepta obligatione ſibi facta per Franciſcum ſoluendi annua ſcuta 144. liti, & cauſæ renunciauit, quam tamen concordiam cum idem Henricus ſub prætextu læſionis obtinuerit nullam declarari, ſibique debitam eſſe ſucceſſionem paternam Auitumque fideicommiſſum dubitaui in gradu appellationis an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & DD. infirmandam eſſe reſponderunt.

Rota enim in præcedenti inſtantia mota fuit, quia ex probationibus tunc factis apparebat Henricum fuiſſe filium Henrici ſenioris, & conſequenter renunciationem paternæ hæreditatis, & Auiti fideicommiſſi ab eodem factam pro annua præſtatione ſcutorum duntaxat 144. tanquam læſiuam ſubſtineri nõ poſſe vt latius *in deciſione ſub die 22. Iunij 1657. cor. b. m. Dunozetto*.

Nuper autem ex iuribus pro Franciſco exhibitis prætenſio filiationis viſa fuit non ſo-
1 lum dubia, & incerta, adeo vt ipſe Henricus ſuper ea potuerit valide tranſigere *iuxta doctrinam Baldi in l. ſi mulier in fin. ff. de condit. cauſ. dat. Rota coram Merl. deciſ. 163. num. 4. & in Peruſina fideicommiſſi de Rodulphis 14. Iunij 1652. cor. Rev. D. meo Cerro Decano*, ſed vlterius, quod ille natus fuit ex Catherina Charpaglia de tempore, quo erat matrimonio coniuncta cum Nicolao Poge: de matrimonio inter ipſos
2 doctum fuit ex inſtrumento publico celebrato coram Parocho per verba de præſenti *Summario impreſſo num. 1.* ibi,, *in manibus D. Curati celebrarunt, & ſolemnizarunt dictum matrimonium per mutuam donationem corporum* nam cum ad
3 iſtum effectum nõ ſit determinata certa formula verborum ſufficit quouis modo conſtet de vtriuſque coniugis conſenſu *cap. ſufficiat 27. quæſt. 2. Card. in Clem. vnic. num. 10. de conſanguinit. & affin. Lap. alleg. 56. num. 17. Rot. deciſ. 74. ſub num. 2. part. 4. & deciſ. 189. num. 4. part. 8. recent.*

Nec refert, quod inſtrumentum in principio contineat promiſſionem contrahendi, & ſic verba illa, celebrarunt, & ſolemnizarunt referantur ad celebrationem ſponſalium, quoniam id procederet ſi verba eſſent tantũ apta importare matrimonium de futuro, in
4 quibus terminis loquitur *Ciarlin. controu. 131.*
5 *num. 8. & ſeqq.* ſecus cum matrimonium fuerit celebratum ad præſentiam Parochi præuia licentia, & diſpenſatione Vicarij, quæ non requiritur niſi in celebratione matrimonij, tunc enim verba huiuſmodi referri nequeunt ad matrimonium de futuro, ſed de præſenti *ad text. in cap. ex parte, & cap. ex litteris de ſponſal. Rota coram Seraph. deciſ. 519. nu. 2. & dec. 121. num. 23. part. 1. & 273. num. 10. part. 4. diuerſ. & in recent. d. dec. 189. num. 2. & 3. part. 8.*
6 iuncto quoque præcedenti tractatu, qui plurimum vrget ad præſumendum matrimoniũ fuiſſe contractum *Sanch. de matrimonio lib. 1. diſput. 18. num. 27. Natt. conſ. 250. n. 3. Rot. in rec. dec. 74. ſub n. 2. par. 4.*

Coadiuuatur huiuſmodi probatio ex teſti-
7 bus remiſſorialibus *d. Summario num. 3.* deponentibus ſupradictos Nicolaum, & Catharinam ſe ad inuicem vti coniuges tractaſſe, & nominaſſe, & ita ſemper ab omnibus fuiſſe reputatos, & habitos, ac etiam vti tales ab anno 1591. vſque ad annum 1598. inſimul habitaſſe, quibus adſtipulantur tres alij teſtes *eodem Summario num. 4.* quorum vnus deponit de cohabitatione ab anno 1592. alij vero ab anno 1593. vſque ad dictum tempus, vnde licet non conſtaret de matrimonio per Inſtrumentum, adhuc illud præſumeretur,
8 quia cum de eo non agatur principaliter, ſed incidenter ad effectum filiationis, ſatis eſt præſumptiuè probari *ad text. in l. ſi vicinis C. de nupt. Gemin. conſ. 27. num. 7. Menoch. conſ. 490. & ſeqq. Magon. dec. Lucenſ. 86. num. 2. & 3. Rota deciſ. 79. num. 1. & 2. part. 1. diuerſ. & coram Seraph. dec. 979. num. 3. apud Buratt. deciſ. 530. apud Caual. dec. 79. num. 1. & in Colonien. legitimationis 15. Martij 1658. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Minus refert, quod verba prædicta non videantur prolata ad interrogationem Parochi, ſed potius eſſe verba Notarij, nam vltra quod
9 ad validitatem matrimonij non eſt neceſſaria talis interrogatio, ſed ſola præſentia Parochi *Rota coram Seraph. dec. 1099. num. 5. & firmatum fuit in Neapolitana Matrimonij 13. Mart. 1651. coram Em. D. Card. Corrado*, cum Parochus vna
10 cum teſtibus in calce inſtrumenti ſe ſubſcripſerit non cenſentur verba Notarij, ſed par-
11 tium, & nihilominus ſufficit matrimonium probari ex publico inſtrumento, ac teſtibus, vt reſpondit *Rot. in dicta Colonien. legitimationis, & in Romana, ſeu Sabinen. fideicommiſſi 14. Apr. 1660. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Ceſſat pariter aliud obiectum, quod non fuerit adhibitus Parochus viri, neque matri-
12 monium regiſtratum in libro matrimoniali, ſiquidem attenta licentia Vicarij potuit matrimonium coram alio Parocho celebrari, imò quilibet Presbyter erat idoneus *ex not. per Barboſ. ad collect. Concil. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform. matrim. nu. 105.* & quamuis Parochus ex
13 diſpoſitione eiuſdem Concilij obligetur retinere librum, & in eo matrimonia adnotare, non tamen inde adimitur facultas probandi matrimonium aliundè per legitimas probationes, vt declarauit *Rota in Tallen. matrimonij 26. Iunij 1648. coram Rm. Tarraconen. & in dec. 251. n. 32. cum ſeqq. coram Eminentiſſimo D. Card. Ottbob.*

14 Eoque tempore ſub figura dicti matrimonij Henricum fuiſſe conceptum, & natum ex Catherina deponunt iidem teſtes *Summar. num. 5.* vnde eſto, quod Henricus ſenior habuiſſet ad eamdem acceſſum, tamen concurrentibus copulatiuè matrimonio legitimè iu-
15 ſtificato, & coniugum cohabitatione de tempore conceptionis, præſumitur, quod illa filium ſuſceperit ex Nicolao marito non autẽ ex adultero, vt probat *textus in l. filium vbi poſt gloſſ. not. Bald. num. 1. cum ſeqq. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur,* quoties enim poſſibile eſt filium

16 filium eſſe natum ex matrimonio ſemper ita præſumitur niſi contrarium probetur *vulgata l. miles §. defuncto ff. ad legem Iuliam de adulter. l. ſi vicinis ibique Bald. num. 13. C. de nupt. cap. per tuas vbi Dec. num. 6. de probat. Alex. conſ. 88. num. 14. verſ. prateroa lib. 7. Soccin. Sen. conſ. 86. nu. 40. lib. 2. Gozzad. conſ. 12. n. 1. Surd. conſ. 1. num. 45. Rota coram Buratt. dec. 725. num. 18. & 19. in rec. dec. 363. num. 2. par. 5. aliiſque relatis in Bononien. fideicommiſſi de Victoriis 5. Maij 1655. & 8. Febr. 1656. coram Reu. Zarate Epiſcopo Segobien. in Romana ſeu Sabinen. fideicommiſſi 24. Maij 1658. cor. R. P. D. meo Beuilaqua confirmata 14. Apr. 1660. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in Romana hæreditatis 16. eiuſdem menſis, & anni cor. R. P. D. meo Celſo.*

Et licet plura deducantur ad probandum 17 eundem Henricum eſſe filium Henrici Senioris, & ſignanter, quod ille tractatus fuerit, nominatus, & bis legitimatus tanquam filius ipſius, vt deducitur *in deciſione huius cauſa edita coram Em. D. Card. Corrado ſub die 28 Ianuar.* 1647. adhuc non ſuffragantur, nam 18 coniecturæ, & præſumptiones huiuſmodi ſufficiunt quidem vbi agitur de probanda filiatione ad effectum alimentorum, ſicuti agebatur coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado, ſecus ad effectum ſuccedendi, vt præ ceteris declarant *Bald. in cap. per tuas ſub num. 4. circa med. de probat. & dixit Rota dec. 289. num. 1. & 8. par. 1. & deciſ. 164. num. 8. par. 3. recent. coram Merlin. deciſ. 457. num. 4. & ſeqq. et 658. num. 28. in Romana hæreditatis 16. Aprilis 1660. et 19. Nouembris eiuſdem anni coram Reueren. P. D. meo Celſo.*

Multoque minus in bonis alterius, quam nominatis, & agnoſcentis in filium, quo caſu ad tollendam legalem illam præſumptio- 19 nem, filiatio probari debet aut ex impotentia mariti, vel abſentia illius circa tempus cōceptæ ſobolis *iux. tex. in l. filium ff. de ijs qui ſunt ſui, vel alien. iur. Dec. conſ. 567. per tot. Natt. conſ. 473. num. 24. verſ. ad contraria Peregr. conſ. 16. nu. 3. cum ſeqq. lib. 5. Grat. conſ. 158. num. 1. pariter cū ſeqq. lib. 3. Rota dec. 164. num. 3. et 4. part. 3. recent. coram Merl. dec. 716. num. 7. et 8. et in Farfen. bonorum 23. Ianuar. 1647. coram Eminen. D. Card. Corrado, et in Romana ſeu Sabinen. fideicommiſſi 24. Maij 1658. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Cum præcipuè concurrat, quod idem Henricus tractatus, & educatus fuit à Nicolao vti proprius filius *Summario num.* 6. quodque illum conſignauit nutrici ad lactandum cum ſolutione mercedis *Summario nu.* 7. & 8. imò quod eſſet filianus, non autem filius Henrici ſenioris deponunt teſtes partis aduerſæ *eodem Summario num.* 10. ex quibus fortius intrat præſumptio, quod ipſo potius ex Nicolao, 21 quam Henrico ſuſceptus fuerit non obſtantibus coniecturis contrarijs, quæ ex præmiſſis validioribus proſternuntur, nulliuſque remanent roboris, & momenti vt ex hac ratione deducit *Surd dec. 83. num. 21. Sperell. deciſ. 174. num. 42. & ſeqq. Rota dec. 167. num. 16. part. 8. & dictum fuit in Bononien. fideicommiſſi de Victorijs 5. Maij 1655. coram Reu. Zarate, & in Romana filiationis 11. Iun. 1657. coram R. P. D. meo Veroſpio confirmatam 20. Febr. 1660. coram me cum alijs in Romana hæreditatis 19. Nouembris eiuſdem anni cor. R. P. D. meo Celſo.*

Neque talis nominatio, & agnitio in filium poteſt ſuffragari pro ſucceſſione in bonis Hērici, qui ſe geſſit ad inſtar patris, etenim quic- 22 quid ſit an actus filiales huiuſmodi præiudicant agnoſcenti, attamen veritati præiudicare non poſſunt, minuſue contra iuris præſumptionem admitti, ſed geſti præſumuntur ex erronea credulitate adulteri, quod filius eſſet ipſius *Dec. in cap. per tuas num. 8. de probat. Petr. de fideicomm. quæſt. 11. num. 361. Sperell. deciſ. 174. num. 94. & ſeq. & dixit Rota coram Achill. de Graſſi deciſione vnica, qui filij ſint legit. Merlin. deciſ. 716. num. 8. verſ. hoc enim caſu, & in deciſionibus in Romana filiationis cor. R. P. D. meo Veroſpio, & coram me editis.*

Ex eadem ratione non releuant legitima- 23 tiones, cum vtraque fuerit obtenta ſub falſa expreſſione, quod Henricus natus eſſet ex ſoluto, & ſoluta *ex adductis per Oldrad. conſ. 247. num. 2. Lap. de illegit. comm. 3. gloſſ. 4. num. 6.* in le- 24 gitimatione enim exprimi debet illa qualitas quæ alterat naturam concubitus, vt tradit *Hoſtien. in cap. final. in fin. de fil. Præsbyt. Rota deciſ. 2. & 4. eodem tit. in antiq. Felin. in cap. poſtulaſti nu. 2. declarat. 3. de reſcrit.* & ideo ſicuti inter Catherinam, & Henricum non poterat eſſe veritas matrimonij, ità neque poterat fingi per imaginem, vt inquit *Becc. conſ. 149. num. 6. lib. 2. & firmauit Rota in Bononien. fideicommiſſi Bartholomei de Bologninis 8. Iun. 1648. coram Reu. D. Terracinen.*

Sed ceſſat difficultas, tum quia Henricus, qui obtinuit huiuſmodi legitimationes de- 26 clarauit medio iuramento id feciſſe ad meliorandum Henrici iunioris conditionem in futuro matrimonio, non autem animo agnoſcendi illum in filium ſuum, cum ſit natus ex Nicolao Poge, & Catherina Iugalibus, vt *in Summario num.* 26. quæ declaratio cum ſub 27 illa deceſſerit plurimum vrget ad excludendam prætenſam filiationem *Rota coram Merlin. deciſ. 684. num. 20. & ſeq. & in Bononien. fideicommiſſi de Victorijs 5. Maij 1655. coram Reuerendiſs. Zarate.*

Tum etiam quia idem Henricus in vltimo teſtamento inſtituit hæredem ſupranominatum Franciſcum nepotem, & ab inteſtato ſucceſſurum præterito Henrico aſſerto filio, 28 qui propterea nihil poteſt prætendere propter clauſulam *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* in legitimationibus adiectam, quæ adimit legitimato facultatem redarguendi teſtamentum) de nullitate ex cauſa præteritionis *Angel. conſ. 264. num. 3. Socc. Sen. conſ. 41. ſub num. 8. lib. 3. Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 135. num. 7. cum ſeqq. & in Romana locorum montium 21. Iun. 1660. coram R. P. D. meo Beuilaqua*, & præſeruat legi- 29 timis omnes ſucceſſiones bonorum prouenientium ex fideicommiſſo, & quacunque diſpoſitione maiorum *Gabr. conſ. 30. num. 30. lib. 1. Honded. conſ. 64. num. 22. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 23. n. 65. & 77. & 87. & dixit Rot. dec. 667. n. 3. per totam par. 1. rec.*

Non

uenta dicto Henrico Seniori, ſed lata ſententia. Primò in partibus ad fauorem Franciſci, deindè in Rota edita deciſione ad fauorem Henrici pro conſequendis alimentis prouiſionalibus, ambo deuenerunt ad concordiam, in qua Henricus accepta obligatione ſibi facta per Franciſcum ſoluendi annua ſcuta 144. liti, & cauſæ renunciauit, quam tamen concordiam cum idem Henricus ſub prætextu læſionis obtinuerit nullam declarari, ſibique debitam eſſe ſucceſſionem paternam Auitumque fideicommiſſum dubitaui in gradu appellationis an ſententia Rotalis eſſet confirmanda, vel infirmanda, & DD. infirmandam eſſe reſponderunt.

Rota enim in præcedenti inſtantia mota fuit, quia ex probationibus tunc factis apparebat Henricum fuiſſe filium Henrici ſenioris, & conſequenter renunciationem paternæ hæreditatis, & Auiti fideicommiſſi ab eodem factam pro annua præſtatione ſcutorum duntaxat 144. tanquam læſiuam ſubſtineri nõ poſſe vt latius *in deciſione ſub die 22. Iunij 1657. cor. b. m. Dunozetto*.

Nuper autem ex iuribus pro Franciſco exhibitis prætenſio filiationis viſa fuit non ſo-
1 lum dubia, & incerta, adeo vt ipſe Henricus ſuper ea potuerit valide tranſigere *iuxta doctrinam Baldi in l. ſi mulier in fin. ff. de condit. cauſ. dat. Rota coram Merl. deciſ. 163. num. 4. & in Perusina fideicommiſſi de Rodulphis 14. Iunij 1652. cor. Reu. D. meo Cerro Decano*, ſed vlterius, quod ille natus fuit ex Catherina Charpaglia de tempore, quo erat matrimonio coniuncta cum Nicolao Poge: de matrimonio inter ipſos
2 doctum fuit ex inſtrumento publico celebrato coram Parocho per verba de præſenti *Summario impreſſo num. 1. ibi,, in manibus D. Curati celebrarunt, & ſolemnizarunt dictum matrimonium per mutuam donationem corporum* nam cum ad
3 iſtum effectum nõ ſit determinata certa formula verborum ſufficit quouis modo conſtet de vtriuſque coniugis conſenſu *cap. ſufficiat 27. quæſt. 2. Card. in Clem. vnic. num. 10. de conſanguinit. & affin. Lap. alleg. 56. num. 17. Rot. deciſ. 74. ſub num. 2. part. 4. & deciſ. 189. num. 4. part. 8. recent.*

Nec refert, quod inſtrumentum in principio contineat promiſſionem contrahendi, & ſic verba illa, celebrarunt, & ſolemnizarunt referantur ad celebrationem ſponſalium, quoniam id procederet ſi verba eſſent tantũ apta importare matrimonium de futuro, in
4 quibus terminis loquitur *Ciarlin. contron. 131.*
5 *num. 8. & ſeqq.* ſecus cum matrimonium fuerit celebratum ad præſentiam Parochi præuia licentia, & diſpenſatione Vicarij, quæ non requiritur niſi in celebratione matrimonij, tunc enim verba huiuſmodi referri nequeunt ad matrimonium de futuro, ſed de præſenti *ad text. in cap. ex parte, & cap. ex litteris de ſponſal. Rota coram Seraph. deciſ. 519. nu. 2. & dec. 121. num. 23. part. 1. & 273. num. 10. part. 4. diuerſ. & in recent. d. dec. 189. num. 2. & 3. part. 8.*
6 iuncto quoque præcedenti tractatu, qui plurimum vrget ad præſumendum matrimoniũ fuiſſe contractum *Sanch. de matrimonio lib. 1. diſput. 18. num. 27. Natt. conſ. 250. n. 3. Rot. in rec. dec. 74. ſub n. 2. par. 4.*

7 Coadiuuatur huiuſmodi probatio ex teſtibus remiſſorialibus *d. Summario num. 3.* deponentibus ſupradictos Nicolaum, & Catharinam ſe ad inuicem vti coniuges tractaſſe, & nominaſſe, & ita ſemper ab omnibus fuiſſe reputatos, & habitos, ac etiam vti tales ab anno 1591. vſque ad annum 1598. inſimul habitaſſe, quibus adſtipulantur tres alij teſtes *eodem Summario num. 4.* quorum vnus deponit de cohabitatione ab anno 1592. alij vero ab anno 1593. vſque ad dictum tempus, vnde licet non conſtaret de matrimonio per Inſtrumentum, adhuc illud præſumeretur,
8 quia cum de eo non agatur principaliter, ſed incidenter ad effectum filiationis, ſatis eſt præſumptiuè probari *ad text. in l. ſi vicinis C. de nupt. Gemin. conſ. 27. num. 7. Menoch. conſ. 490. & ſeqq. Magon. dec. lucenſ. 86. num. 2. & 3. Rota deciſ. 79. num. 1. & 2. part. 1. diuerſ. & coram Seraph. dec. 979. num. 3. apud Buratt. deciſ. 530. apud Caual. dec. 79. num. 1. & in Colonien. legitimationis 15. Martij 1658. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Minus refert, quod verba prædicta non videantur prolata ad interrogationem Parochi, ſed potius eſſe verba Notarij, nam vltra quod
9 ad validitatem matrimonij non eſt neceſſaria talis interrogatio, ſed ſola præſentia Parochi *Rota coram Seraph. dec. 1099. num. 5. & firmatum fuit in Neapolitana Matrimonij 13. Mart. 1651. coram Em. D. Card. Corrado*, cum Parochus vna
10 cum teſtibus in calce inſtrumenti ſe ſubſcripſerit non cenſentur verba Notarij, ſed par-
11 tium, & nihilominus ſufficit matrimonium probari ex publico inſtrumento, ac teſtibus, vt reſpondit *Rot. in dicta Colonien. legitimationis, & in Romana, ſeu Sabinen. fideicommiſſi 14. Apr. 1660. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Ceſſat pariter aliud obiectum, quod non fuerit adhibitus Parochus viri, neque matri-
12 monium regiſtratum in libro matrimoniali, ſiquidem attenta licentia Vicarij potuit matrimonium coram alio Parocho celebrari, imò quilibet Presbyter erat idoneus *ex not. per Barboſ. ad collect. Concil. ſeſſ. 24. cap. 1. de reformat. matrim. nu. 105.* & quamuis Parochus ex
13 diſpoſitione eiuſdem Concilij obligetur retinere librum, & in eo matrimonia adnotare, non tamen inde adimitur facultas probandi matrimonium aliundè per legitimas probationes, vt declarauit *Rota in Tullen. matrimonij 26. Iunij 1648. coram Reu. Tarraconen. & in dec. 251. n. 32. cum ſeqq. coram Eminentiſſimo D. Card. Ottbob.*

14 Eoque tempore ſub figura dicti matrimonij Henricum fuiſſe conceptum, & natum ex Catherina deponunt ijdem teſtes *Summar. num. 5.* vnde eſto, quod Henricus ſenior habuiſſet ad eamdem acceſſum, tamen concurrentibus copulatiuè matrimonio legitimè iu-
15 ſtificato, & coniugum cohabitatione de tempore conceptionis, præſumitur, quod illa filium ſuſceperit ex Nicolao marito non autẽ ex adultero, vt probat *textus in l. filium ubi poſt gloſſ. not. Bald. num. 1. cum ſeqq. ff. de his qui ſunt ſui, vel alien. iur,* quoties enim poſſibile eſt

filium

16 filium eſſe natum ex matrimonio ſemper ita præſumitur niſi contrarium probetur *vulgata l. miles §. defuncto ff. ad legem Iuliam de adulter. l. ſi vicinis ibique Bald. num. 13. C. de nuptiis cap. per tuas vbi Dec. num. 6. de probat. Alex. conſ. 88. num. 14. verſ. præterea lib. 7. Soccin. Sen. conſ. 86. nu. 40. lib. 2. Gozzad. conſ. 12. n. 1. Surd. conſ. 1. num. 45. Rota coram Buratt. dec. 725. num. 18. & 19. in rec. dec. 363. num. 2. par. 5. aliiſque relatis in Bononien. fideicommiſſi de Victoriis 5. Maij 1655. & 8. Febr. 1656. coram Reu. Zarate Epiſcopo Segobien. in Romana ſeù Sabinen. fideicommiſſi 24. Maij 1658. cor. R. P. D. meo Beuilaqua confirmata 14. Apr. 1660. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in Romana hæreditatis 16. euſdem menſis, & anni cor. R. P. D. meo Celſo.*

Et licet plura deducantur ad probandum
17 eundem Henricum eſſe filium Henrici Senioris, & ſignanter, quod ille tractatus fuerit, nominatus, & bis legitimatus tanquam filius ipſius, vt deducitur *in deciſione huius cauſæ edita coram Em. D. Card. Corrado ſub die 28 Ianuar.* 1647. adhuc non ſuffragantur, nam
18 coniecturæ, & præſumptiones huiuſmodi ſufficiunt quidem vbi agitur de probanda filiatione ad effectum alimentorum, ſicuti agebatur coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado, ſecus ad effectum ſuccedendi, vt præ ceteris declarant *Bald. in cap. per tuas ſub num. 4. circa med. de probat. & dixit Rota dec. 289. num. 1. & 8. par. 1. & deciſ. 164. num. 8. par. 3. recent. coram Merlin. deciſ. 457. num. 4. & ſeqq. et 658. num. 28. in Romana hæreditatis 16. Aprilis 1660. et 19. Nouembris eiuſdem anni coram Reueren. P. D. meo Celſo.*

Multoque minus in bonis alterius, quam nominatis, & agnoſcentis in filium, quo caſu ad tollendam legalem illam præſumptio-
19 nem, filiatio probari debet aut ex impotentia mariti, vel abſentia illius circa tempus cõceptæ ſobolis *iux. tex. in l. filium ff. de iis qui ſunt ſui, vel alien. iur. Dec. conſ. 567. per tot. Natt. conſ. 473. num. 24. verſ. ad contraria Peregr. conſ. 16. nu. 3. cum ſeqq. lib. 5. Grat. conſ. 158. num. 1. pariter cũ ſeqq. lib. 3. Rota dec. 164. num. 3. et 4. part. 3. recent. coram Merl. dec. 716. num. 7. et 8. et in Farfen. bonorum 23. Ianuar. 1647. coram Eminen. D. Card. Corrado, et in Romana ſeu Sabinen. fideicommiſſi 24. Maij 1658. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Cum præcipuè concurrat, quod idem Henricus tractatus, & educatus fuit à Nicolao vti proprius filius *Summario num. 6.* quodque illum conſignauit nutrici ad lactandum cum ſolutione mercedis *Summario nu. 7. & 8.* imò quod eſſet filianus, non autem filius Henrici ſenioris deponunt teſtes partis aduerſæ *eodem Summario num.* 10. ex quibus fortius intrat præſumptio, quod ipſo potius ex Nicolao,
21 quam Henrico ſuſceptus fuerit non obſtantibus coniecturis contrariis, quæ ex præmiſſis validioribus proſternuntur, nulliuſque remanent roboris, & momenti vt ex hac ratione deducit *Surd. dec. 83. num. 21. Sperell. deciſ. 174. num. 42. & ſeqq. Rota dec. 167. num. 16. part. 8. & dictum fuit in Bononien. fideicommiſſi de Victoriis 5. Maij 1655. coram Reu. Zarate, & in Romana filiationis 11. Iun. 1657. coram R. P. D. meo Veroſpio confirmata 20. Febr. 1660. coram me cum aliis in Romana hæreditatis 19. Nouembris eiuſdem anni cor. R. P. D. meo Celſo.*

Neque talis nominatio, & agnitio in filium poteſt ſuffragari pro ſucceſſione in bonis Hẽrici, qui ſe geſſit ad inſtar patris, etenim quic-
22 quid ſit an actus filiales huiuſmodi præiudicent agnoſcenti, attamen veritati præiudicare non poſſunt, minuſue contra iuris præſumptionem admitti, ſed geſti præſumuntur ex erronea credulitate adulteri, quod filius eſſet ipſius *Dec. in cap. per tuas num. 8. de probat. Pau. de fideicomm. quæſt. 11. num. 361. Sperell. deciſ. 174. num. 94. & ſeq. & dixit Rota coram Achill. de Graſſis deciſione vnica, qui filij ſint legit. Merlin. deciſ. 716. num. 8. verſ. hoc enim caſu, & in deciſionibus in Romana filiationis cor. R. P. D. meo Veroſpio, & coram me editis.*

Ex eadem ratione non releuant legitima-
23 tiones, cum vtraque fuerit obtenta ſub falſa expreſſione, quod Henricus natus eſſet ex ſoluto, & ſoluta *ex adductis per Oldrad. conſ. 247. num. 2. Lap. de illegit. comm. 3. gloſſ. 4. num. 8.* in le-
24 gitimatione enim exprimi debet illa qualitas quæ alterat naturam concubitus, vt tradit *Hoſtien. in cap. final. in fin. de fil. Præsbyt. Rota deciſ. 2. & 4. eodem tit. in antiq. Felin. in cap. poſtulaſti nu. 2. declarat. 3. de reſcript.* & ideo ſicuti inter Catherinam, & Henricum non poterat eſſe veritas matrimonij, ità neque poterat fingi per imaginem, vt inquit *Becc. conſ. 149. num. 6. lib. 2. & firmauit Rota in Bononien. fideicommiſſi Bartholomæi de Bologninis 8. Iun. 1648. coram Reu. D. Terracinen.*

Sed ceſſat difficultas, tum quia Henricus, qui obtinuit huiuſmodi legitimationes de-
26 clarauit medio iuramento id feciſſe ad meliorandum Henrici iunioris conditionem in futuro matrimonio, non autem animo agnoſcendi illum in filium ſubdens, cum ſit natus ex Nicolao Poge, & Catherina Iugalibus, vt *in Summario num. 26.* quæ declaratio cum ſub
27 illa deceſſerit plurimum vrget ad excludendam prætenſam filiationem *Rota coram Merlin. deciſ. 684. num. 20. & ſeq. & in Bononien. fideicommiſſi de Victoriis 5. Maij 1655. coram Reuerendiſs. Zarate.*

Tum etiam quia idem Henricus in vltimo teſtamento inſtituit hæredem ſupranominatum Franciſcum nepotem, & ab inteſtato ſucceſſurum præterito Henrico aſſerto filio,
28 qui propterea nihil poteſt prætendere propter clauſulam *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* in legitimationibus adiectam, quæ adimit legitimato facultatem redarguendi teſtamentum) de nullitate ex cauſa præteritionis *Angel. conſ. 264. num. 3. Socc. Sen. conſ. 41. ſub num. 8. lib. 3. Rota coram ſ. m. Gregor. dec. 135. num. 7. cum ſeqq. & in Romana locorum montium 21. Iun. 1660. coram R. P. D. meo Beuilaqua*, & præſeruat legi-
29 timis omnes ſucceſſiones bonorum prouenientium ex fideicommiſſo, & quacunque diſpoſitione maiorum *Gabr. conſ. 30. num. 30. lib. 1. Honded. conſ. 64. num. 22. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 23. n. 65. & 77. & 87. & dixit Rot. dec. 667. n. 3. per totam par. 1. rec.*

Non

Non obſtant teſtes in contrarium exami-
30 nati, quia plures patiuntur exceptiones tã in dicto, quam in perſonis, & præſertim Margherita vxor Henrici Senioris tanquam habens intereſſe, & vbi etiam, addebant DD. probaretur Henricus filius præfati Henrici
31 ſenioris, adhuc tanquam adulterinus eſſet incapax totaliter hæreditatis paternæ, & auitæ, vt plene firmat *deciſio in dicta Romana bareditatis 29. Nouembris* 1660. *coram R. P. D. meo Celſo*.

Vlterius ex alio fundamento venit infir-
32 manda ſententia, ex quo concedit immiſſionem Henrico iuniori in vim pænultimi teſtamenti Henrici ſenioris conditi de anno 1638. nam cum in eodem teſtamento eſſet inſtituta hæres Margherita vxor ipſius teſtatoris nõ poterat adhuc ea viuẽte eidem Henrico concedi immiſſio.

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

FISAVREN. PECVNIARIA.

Veneris 29. Aprilis 1661.

ARGVMENTVM.

Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis, maxime ſi ſumma ſoluta correſpondeat obligationi, & concurrant declarationes, & coniecturæ, de quibus in deciſione, ſolutio in dubio præſumitur in cauſam debiti proprij potius quam alieni, & in cauſam duriorem, & potius in cauſam neceſſariam quam voluntariam.

SVMMARIVM.

1 *Solutio præſumitur facta in vim præcedentis obligationis.*

2 *Amplia ſi ſumma ſoluta concordet cum obligatione.*

3 *Solutio in dubio cedit potius in cauſam debiti proprij, quam alieni.*

4 *Solutio potius cedit in cauſam, pro qua quis eſt obligatus per inſtrumentum, vti in cauſam duriorem, ſeu grauiorem.*

5 *Solutio referenda eſt ad debitum, pro quo quis cogi poterat, non pro quo dies ſolutionis nondum ceſſerat.*

6 *Verbum*, per la valuta, *non infert perneceſſe realem numerationem pecuniæ, ſed vt plurimum, imaginariam.*

7 *Verbum*, della valuta, *quando nullo modo concludat realem numerationem.*

8 *Solutio præſumitur potius in cauſam neceſſariam, quam voluntariam.*

9 *Declaratio per litteras amiſſi) cenſetur ineſſe actui declarato.*

10 *Antidata ſuſpicio tollitur coniecturis.*

11 *Solutio, in quam cauſam facta fuerit, poteſt probari ex coniecturis.*

12 *Solutio in vnam cauſam recepta non poteſt referri in aliam.*

13 *Actus non poteſt referri ad ea, quæ tunc non erant in rerum natura.*

14 *Solutiones ſi factæ appareant in certam cauſam, non poſſunt declarari ceſſiſſe in diuerſam ſine conſenſu intereſſe habentis.*

DECISIO CLXXXV.

IN ſolidatione computorum inter Alexandrum Muſcam, & Rodulphum Tullium inita Rodulphus remanſit debitor Alexandri ſcutorum 4. m. quæ ſub fideiuſſione in ſolidum Antonij, & fratrum ſoluere promiſit ad omne eius beneplacitum, quod debitum deinde Vincentius filius Antonij, & reſpectiuè nepos Rodulphi in ſe accollauit, ſeque obligauit extinguere. Paulò poſt idem Vincentius vigore litterarum cambij Rodulphi ſoluit Venetijs ſumma 4612. ducatorum, & aliorum 936. occaſione alterius tractæ plattis mercatoribus nomine hæredum Pompei Muſchæ, quorum vnus eſt idem Alexander qui cum prætenderet, quod ſolutiones ceſſerint in aliam cauſam, non autem in extinctionem debiti accollati, iudicium contra Vincentium pro conſecutione dicto crediti coram A.C. introduxit, & ſuccubuit, vnde cauſa mihi commiſſa dubitaui, an & ad quid Vincentius teneretur vigore dicti Inſtrumẽti accollationis, & ad nihil teneri fuit reſolutum.

1 Solutio enim ſemper facta præſumitur in vim præcedentis obligationis *Bartol. in l. ſolent §. non verò ſub num. 4. ff. de officio proconſul. Aymon. conſ. 158. num. 13. Cephal. conſ. 156. num. 15. & 16. Rot. deciſ. 456. num. 10. part. 4. recent.* præſer-
2 tim quia ex ſolutionibus, quæ dantur *in Summario nu. 3. & 8.* conflatur eadem ſumma ſcutorum 4. m. ex quo fortius intrat præſumptio ſolutionis in extinctionem debiti controuerſi *Aym. conſ. 149. num. 5. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 136. num. 18. Seraph. deciſ. 600. num. 4. & deciſ. 043. num. 5. inter diuerſ. deciſ. 176. num. 17. par. 2. in recent. deciſ. 31. num. 3. part. 1. & deciſ. 507. num. 4. part. 4. tom. 3. rec. & poſt Zacch. de obligat. Cameral. dec. 152. nu. 5.*

Nam illa debet potius cedere in cauſam
3 debiti proprij, quam alieni *Cephal. conſ. 198. num. 12. lib. 2. Rota coram ſ. mem. Gregor. deciſ. 62. num. 9. & ſeq. & in Ceſenaten. Cenſus 18. Martij 1658. coram Reuer. P. A D. meo Celſo*, & in cau-
4 ſam prò qua quis reperitur obligatus per inſtrumentum publicum vti in cauſam grauiorem, & duriorem *l. in his, & l. cum ex pluribus ff. de ſolutionibus Alexand. conſ. 2. num. 21. in fin. lib. 4. Rota deciſ. 507. num. 7. coram Merlin. in recent. deciſ. 457. num. 18. & ſeq. part. 4. & in Romana pecuniaria 18. Iunij 1640. coram Em. D. Cardinali Corrado.*

Nec ex eo, quod ſolutiones, quæ debebant fieri Alexandro fuerint factæ hæredibus Pompei dici poteſt, quod ceſſerint in extinctionem alterius debiti, quod habebat Rodulphus cum eiſdem hæredibus omiſſo enim, quod cum idem Alexander ſit hæres Pompei perindè eſt, ac ſi in ſolutionibus eſſet expreſſum nomen illius, cum de tempore earundem

dem ſolutionum de menſe ſcilicet Septembris, & Octobris 1650. non veniſſet dies ſolutionis alterius debiti, quod erat ſoluendum dumtaxat de menſe Ianuarij 1651. *vt ex Summario eiuſdem Alexandri num.* 7. merito illæ re-
5 ferendæ ſunt ad debitum pro quo Vincentius cogi poterat, non autem ad aliud cuius dies nondum ceſſerat *ad l.cum ex pluribus §. vlt.vbi Bartol.& alij ff.de ſolutionibus Menoch.de præſūpt. lib. 3.præſ. 136. num. 13. Grat.diſcept.forenſ cap. 234. num.26. Rota coram ſ.m. Gregor.deciſ.521.nu. 7.& 8.& apud Merlin.d.dec.507.n.1.*

Et licet in litteris cambij exprimatur *per la valuta*, non tamen inde ſequitur, quod Rodulphus, qui litteras ſcripſit habuerit valorem cambiorum, & conſequenter ſolutiones referri nequeant ad extinctionem debiti hu-
6 iuſmodi, nam vltra, quod verbum illud, *per la valuta*, non infert per neceſſe veram, & realem numerationem pecuniarum, ſed vt plurimum imaginariam, & præſumptam, vt aduertit *Turr.de camb.part. 2. qu. 18.num.31.* ceſſat obiectum tum ex verbis im-
7 mediate ſequentibus ibi *per la valuta poſta in debito à gli heredi di Pompeo Moſca*, tum ex litteris, vt dicitur *de auuiſo* ab eodem Rodulpho tranſmiſſis, & directis ipſi Vincentio, ibi „ *à conto dell'eſtimatione dell'inſtromento delli ſcudi 4.m. che vi ſete obligato à fauore delli Signori Moſca Summ.num.*5. quod eodem modo reperitur adnotatum in libris eiuſdem Rodulphi *Summario num.*4. ex quibus fit euidens pecunias valoris cambiorum non interueniſſe, & ſolutiones fuiſſe factas in extinctionē iſtius debiti pro quo Vincentius tenebatur, & pote-
8 rat ad illam compelli ſicuti etiam quis ſemper præſumitur ſoluere potius in cauſam debiti neceſſarii, quám voluntarij *Aym.conſ.106. num.8.Menoch.conſ. 265.num.33.& dixit Rota dec. 74.nu.2.par.9.rec.*

Nec releuat, quod debitor in actu ſolutionis dumtaxat vti poſſit priuilegio electionis, quia cum Rodulphus in litteris cambij reſeruauerit ſibi facultatem admonendi Vincentium, in quam cauſam deberet ſolutum referre ibi „ *Ponete come s'auuiſa*, declaratio fa-
9 cta mediantibus litteris auuiſij cenſetur ineſſe ipſi actui declarato *Riminald. iun.conſ.249.num. 51.Surd.deciſ. 29.num.4. Rota deciſ. 409. num. 2. part. 9. recent. Magon deciſ.Flor. 50. num. 44. & ſeqq.*

Hinc irreleuans etiam viſum fuit obiectū, quod tam litteræ auuiſij, quam partitæ librorum Rodulphi fieri potuerint poſt illius decoctionem, ſiquidem attenta reſeruatione facultatis eligendi cauſam ſolutionis, præſumitur ex tunc Rodulphum de eo monuiſſe Vincentium, eumdemque adnotaſſe in ſuis libris mercantiliter tentis, & ſatis eſt veriſimile, quod idem Vincentius non ſoluiſſet abſque eo, quod haberet huiuſmodi litteras auuiſij, quia fuiſſet ſolutio voluntaria, & non conformis ſuæ obligationi, concurrentibus
10 autem adminiculis, & coniecturis tollitur ſuſpicio antidatæ ex notatis per *Tiraquell. de retract. conuent.§.1.gloſs.7.num.159.Decian.conſ. 11. num.117.lib.1.Rota coram Seraph. deciſ. 879. num.2.& 3. & deciſ.1221.num.5.inter diuerſ. dec. 100. num.2.par.4.apud Burat.deciſ. 905.num. 5. & 6.ibique Add.nu.9.*

Imò ex epiſtolis eiuſdem Alexandri directis Rodulpho, & Vincentio in reſponſionem aliarum ſuadetur veritas facti, quoniam ex epiſtola, quæ datur *in Summario num.* 9. apparet quod Vincentius nolebat quidquam ſoluere ex reditu Amſterdami ducatorum 936. pro complemento ſcutorum 4000. niſi Alexander cancellaret inſtrumentum accollationis, quod ipſe in alia epiſtola data *in Summario num.*7. fatetur *eſſer giuſto di fare detta caſſatione quando reſti ſaldato de miei haueri*, exhortans vlterius eundem Vincentium, vt quiete viuat dum ſolutiones fuerunt factæ mediantibus litteris cambij, quæ celari non poſſunt, & in altera ſub data 33. Iulij 1651. *vt in Summario num.* 10. expreſſe pollicetur ſe in futura hebdomada tranſmiſſurum inſtrumentum
11 caſſationis, certum eſt enim, quod ex coniecturis benè probari poteſt in quam cauſam fuerit facta ſolutio, vt firmauit *Rota dec.292. num.3. part. 2. recent. in Romana Cambiorum 21. Aprilis 1586. coram Bubalo in Anconitana Pecuniaria 27.Iunij 1590.coram Card. Hieronymo Pāphilio, & in Romana Pecuniaris 18. Iun.1646. coram Em. D. Cardinali Corrado*, vnde non po-
12 teſt Alexander ſolutiones, quas in vnam cauſam recepit in aliam referre *l.prima, & l. Creditor §.cum de ſorte ff.de ſolution. Grat.conſ.54. num.58.in fine lib.1. Aym.d. conſ.106. num. 11. & ſeqq. Rata deciſ.366.num.4. coram ſ. mem. Gregor. apud Caualer.deciſ.165.num.2.& 3.coram Merlin. deciſ.741.nu.7.& in Romana cenſus 13.Iun.1656. coram b.m. Pentingerio.*

Prætenſio, quod cancellatio inſtrumenti
13 ſit referibilis ad inſtrumentum retrouenditionis prædij *della Candelora* nullatenus ſubſiſtit, nam vltra reſponſiones datas ab informantibus, inſtrumentum retrouenditionis apparet celebratum die 6. Iulii 1651. *Summario num.* 14. Epiſtola verò continens cancellationem inſtrumenti fuit directa ſub die 23. eiuſdem menſis, & ſic poſt ſecutam retrouenditionem dicti prædij.

Demum non obſtat, quod Rodulphus po-
14 ſtea declarauerit Vincentium nihil ſoluiſſe in cauſam debiti ab ipſo accollati ad fauorem Alexandri, dum enim tam ex litteris auuiſij, & partitis librorum Rodulphi, quam ex epiſtolis Alexandri, alijſque præſumptionibus, & coniecturis præmiſſis, conuincitur, quod ſolutiones fuerunt factæ in illius extinctionem, Rodulphus ſine conſenſu Vincentij aliter declarare non potuit *iuxta text. in d. l. creditor §.cum de ſorte ff.de ſolutionibus Rot.dec. 113.num.8. part.1. diuerſ. & coram Merlin. deciſ. 741. numer. 7. & 8.* cum alijs proximè relatis.

Et ita reſolutum fuit impleuiſſe Vincentium obligationem ſuam, ideoque ad aliquid non teneri vtraque parte informante.

Confirmata vt infrà deciſ. 220.

RO-

ROMANA SEPARATIONIS THORI.

Veneris 27. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Odium capitale oritur ex querela per virum porrecta contra vxorem ſuper adulterio, & abortu, & tribuit iuſtam cauſam ſeparandi thorum.

SVMMARIVM.

1 *Odium capitale inter coniuges contrahitur per virum porrecta contra vxorem ſuper abortu, & adulterio.*
2 *Odium Capitale inter coniuges tribuit iuſtam cauſam ſeparandi Thorum.*
3 *Et tunc vxor nec ſub cautione reſtitui poteſt viro ſine euidenti periculo.*
4 *Cautio non mutat animum, ſeu odium Capitale inter coniuges.*
5 *Odium ſemel contractum inter coniuges præſumitur ſemper durare.*
6 *Amplia quando proceſſit ex cauſa honoris.*
7 *Odium an & quando cenſeatur remiſſum a marito, qui reuocauit quærelam porrectam contra vxorem.*
8 *Querela contra vxorem iterata per virum arguit iſtius odium implacabile.*
9 *Querela iteratio poſt reconciliationem arguit animum viri infenſum in vxorem.*
10 *Coniuges dum recuſant odium deponere, non eſt vxor reſtituenda viro, ſed retinenda in monaſterio cum ſubminiſtratione alimentorum ex fructibus dotalibus.*

DECISIO CLXXXVI.

PErpenſis rationibus deductis in vtraque deciſione, quarum altera firmat eſſe locum ſeparationi Thori, altera ſententiam amplexam reuocat DD. validioribus nixi pro ſeparatione reſponderunt.

Et moti ſunt non ex cauſis diſcordię, & iniuriarum, quæ inter Annam, & Dominicũ coniuges præceſſerunt, ſed ex querela ſuper
1 abortu, & adulterio à viro contra vxorem ſubindè porrecta propter quã fuit inter ipſos contractum odium capitale, & comprobant *Triniſ. dec. 61. per tot. lib. 1. Bellett. diſquiſit. Cler. par. 1. §. 4. n. 110. Sperell. deciſ. 139. n. 52. Rota dec. 706. n. 1. p. 1. & dec. 58. n. 1. part. 3. rec.* quod ex ſe
2 ſolo tribuit ſufficientem cauſam ſeparationi Thori *cap. ex tranſmiſſa ibi, ſi autem capitali odio de reſtitut. ſpoliat. Sanch. de matrimonio lib. 10. diſp. 18. n. 6. Farinacc. quæſt. criminal. 143. n. 145. Rota in Romana ſeparationis Thori apud Merlin. dec. 446. n. 3. cum alijs per Add. ad Buratt. dec. 815. num. 10.*
3 adeò vt etiam ſub cautione non poſſit vxor reſtitui viro ſine euidenti vitę periculo, vt aduertit *gloſs. in cap. accedens il 2. verb. inimicis, vt lit. non conteſt. Bald. conſ. 240. per tot. lib. 3. Pariſ. conſ. 54. lib. 4. Aymon. conſ. 31. n. 4. & ſeqq. Menoch. conſ. 299. n. 1. & 2. & per tot. Cephal. conſ. 384. nu. 64. & ſeqq. Sanch. de matrim. lib. 10. diſput. 18. n. 33.*
4 vbi reddit rationem, quia cautio non mutat animum *Cyriac. controu. 172. num. 88.* referens ſe vidiſſe quamdam miſeram coactam redire, & vna nocte iugulatam, & dixit *Rota deciſ. 58. num. 1. par. 3. dec. 155. nu. 40. par. 6. & dec. 323. n. 24. & 40. par. 9. rec.*

Non obſtat, quod maritus iudicium criminale non fuerit proſequutus, & propterea odium præſumatur ceſſaſſe, quia cum ſemel
5 contractum fuerit cenſetur ſemper durare, *Menoch. conſ. 299. num. 11. Vermigliol. conſil. 66.*
6 *num. 6.* maximè cum proceſſerit ex cauſa honoris, quod difficiliter remitti ſolet, *Caſtrenſ. conſ. 277. ſub num. 3. poſt med. lib. 2.* & hinc non applicatur *deciſio 371. num. 12. poſt 2. vol. conſil.*
7 *Farinac.* ibi enim maritus ſtatim quærelam reuocauit, declarans per errorem fuiſſe ad id faciendum inductum, ex quo merito deſumptum fuit argumentum depoſitionis odij, at in caſu noſtro non ſolùm maritus à quærela non receſſit, ſed potius in ea perſeuerauit, cum accuſationem, quam ſub die 4. Iun. 1659. ſecretò porrexerat, poſteà ſub die 10. Iulij manifeſtè aſſeruit fuiſſe ab eodem met ſcriptam, & in iudicium exhibitam, *vt in Summario nu. 1.*
8 quæ reiteratio magis oſtendit, quod ipſe animo infenſo, & implacabili talia peregit ad *l. Baliſta, cum ibi not. ff. ad Trebell. Felin. in cap. fin. in princ. de offic. Delegat. Rota deciſ. 106. num. 3. apud*
9 *Buratt.* Præcipuè cum hæc ſuperuenerint poſt reconciliationem ſignum euidens continuatæ voluntatis proſequendi odio capitali vxorem, vt ponderauit *Rota in Romana ſeparationis thori 17. Maij 1593. coram Cardin. Hieronymo Pamphilio, cum alijs in deciſ. 323. numer. 15. part. 9. recent.*

Comprobatur hoc etiam extrinſecus, nam
10 adhibitis omnibus diligentijs impoſſibile fuit illos componere, & reconciliare, præſertim perſuadere vxorem, quæ recuſat omninò odium deponere, & cum viro amplius pre timore conuenire, quapropter Domini libenter arbitrati ſunt trepidantem vxorem nullatenus viro reſtituendam eſſe, ſed tamen quod ipſa retineatur in Monaſterio cum ſubminiſtratione alimentorum ex fructibus doralibus, & ſic quoad reſtitutionem dotis ſtandum in primo loco deciſis vtraque parte informante.

ROMANA HÆREDITATIS.

Lunæ 30. Maij 1661.

ARGVMENTVM.

Pœna adiecta quo ad vnum non extenditur ad alium, nec identitate, vel maioritate rationis; quando non adeſt dolus, vel malitia, quælibet cauſa excuſat à pœna, & cauſa ſufficiens inducitur ex articulo iuris dubio.

SVMMARIVM.

1 *Caducitas non incurritur, quando quis potuit rationabiliter credere iniunctam fuiſſe alteri, & non ſibi, & num. 21.*

2 In

2 *In pænalibus qualibet cauſa excuſat.*

3 *A caducitate excuſat articulus dubius.*

4 *Dubius dicitur articulus, qui pendet ex coniecturis.*

5 *Coniectura non releuant ad inducendam pænam.*

6 *Dubius dicitur articulus, qui pluries propoſitus in Rota non fuit reſolutus.*

7 *Error iuris ambigui cauſat bonam fidem ad euitandam pænam.*

8 *In pænalibus ſtricta fit interpretatio, quantum verba ſonant, & non vltra.*

9 *Pæna priuationis niſi ſit explicita, & literalis nunquam inducitur.*

10 *In pænalibus non admittitur extenſio ex identitate rationis.*

11 *De voluntate teſtatoris expreſſa quando conſtat, non eſt arguendum à præſumptione conſanguinitatis, vel maioris affectionis.*

12 *Teſtator exprimendo pænam in vno caſu, ſi in alio non expreſſit, cenſetur tunc noluiſſe illam opponere.*

13 *Pæna generaliter poſita an comprehendat omnes caſus.*

14 *Pæna generaliter appoſita contrafacientibus intelligitur in illis caſibus, in quibus præcedenter fuerat expreſſa.*

15 *Teſtes qui patiuntur plures exceptiones in dictis, & in perſonis non attenduntur.*

16 *Pænam adiectam fuiſſe quo ad vnum, & non quo ad alium arguitur ex modo quo teſtamentum fuit ſcriptum, ſeu ſubſcriptum.*

17 *Teſtes deponentes de tempore teſtamenti præferuntur alijs deponentibus ante teſtamentum.*

18 *Voluntas hominis eſt ambulatoria vſque ad mortem.*

19 *Propoſitum in mente retentum non operatur, niſi ad effectum perducatur.*

20 *Teſtatorem ita diſpoſuiſſe ſi fuiſſet interrogatus, non eſt dicendum quando certioratus de caſu potuit prouidere, & non prouidit.*

21 *Confeſſio erronea detecto errore non præiudicat, nec inducit pænam, vbi non adeſt.*

23 *Pæna priuationis non incurritur ſine dolo, & proteruia, quæ non cadit in muliere tenera ætatis.*

24 *Matrimonij libertas reſpicit fauorem publicum.*

DECISIO CLXXXVII.

OMiſſa facti ſerie reſolutum fuit ſub die 8. Iunij 1637. Hieronymam filiam Placentiæ cecidiſſe à commodo tertiæ partis hæreditatis relictæ per Dominicum de Comitibus ex quo non nupſit Sebaſtiano illius pronepoti, vt latius in deciſione edita coram b. mem. Coccino, ſed cauſa quinquies tunc repropoſita nunquam prodijt reſolutio, & vltima vice dictum fuit, quod placeret concordia, demum hodie iterum propoſita DD. validioribus perſuaſi rationibus à deciſis receſſerunt.

Nam admiſſo, quod Dominicus teſtator voluerit, vt inter Sebaſtianum, & Hieronymam hæredes pro duabus tertijs inſtitutos contraheretur matrimonium, adhuc Hieronyma non cecidit à commodo ſuæ portionis ob non contractum coniugium, quia cum ipſa purè fuerit hæres inſtituta, Sebaſtianus verò ſub pæna priuationis quatenus ex ſua culpa non ſequeretur matrimonium, potuit
1 eadem Hieronyma rationabiliter credere,
quod caducitas non ſibi, ſed ſoli Sebaſtiano
eſſet iniuncta, vt propterea ſit excuſanda ſi al-
teri nupſit, *Bald. in l. vnica, C. de his quæ pæn. nom.*
ibique Aret. in fin. & facit gloſs. in cap. pro illorum
verbo contradictores de prab. Certum enim eſt,
2 quod in materia pænali quælibet cauſa excu-
ſat *gloſs. in l. 1. §. vlt. verb. hoc indicium in fin. ff. ſi*
quis ius dic. non obtemper. l. igitur, ff. de liber. cauſa,
Aym. conſ. 18. num. 9. Rot. deciſ. 388. num 4. coram
ſ. m. Gregor. apud Seraph. deciſ. 662. num. 7. in Rom.
hæreditatis 18. Martij 1650. coram Reuerend. Tarra-
conen. & in Neapolitana hæreditatis 30. Ianuarij
1660. coram Reuerend. D. meo Decano.
3 Fortius cum articulus ſit dubius tùm quia
4 pendet ex coniecturis, quæ non releuant ad
5 effectum pænæ, *Bald. in d. l. vnica ſub num. 6. C.*
de his, quæ pæn. nomin. Dec. in l factum, §. in pænali-
bus num. 2. ff. de regul. iur. Rota deciſ. 265. numer. 7.
6 *par. 6. recent.* tum quia de eo dubitarunt maio-
res noſtri dùm in repropoſitione cauſæ toties
habita non auſi fuerunt ſententiam ſemel am-
plexam confirmare, quod ſufficit ne Hiero-
7 nyma inciderit in commiſſum, nam error iu-
ris ambigui cauſat bonam fidem agentis ad
pænam euitandam, *Mareſc. var. reſol. lib. 2 cap. 35*
num. 50. Rot. deciſ. 652. num. 2. par. 4. diuerſ & cor.
Coccin. deciſ. 295. num. 9.

Nec ex eo quod pæna fuerit adiecta reſpe-
ctu Sebaſtiani pronepotis eſt ſubintelligenda
etiam reſpectu Hieronymæ prorſus extraneæ,
quæ non debet eſſe melioris conditionis quã
8 conſanguineus, quia in pænalibus ſtricta ſit
interpretatio ſecundum quod verba ſonant, &
non vltrà ad tradita per eundem *Bald. in Auth*
ex teſtamento nu. 11. & 12. C. de ecund. nupt. Felin.
in cap. cauſam num. 27. de reſcript. Mandell. conſ. 97.
num. 41. Cyriac. contr. 101. num. 56. Barz. deciſ. 135.
num. 2. Mant. deciſ. 27. num 9.
9 Siquidem pæna priuationis niſi ſit explici-
ta, & literalis nunquam eſt inducenda ad *text.*
in l. At quis, §. Diuus, ff. de religioſ. & ſumptibus
funer. & in §. cum igitur Auth. de non eligen. ſecund.
nuben. Schader. de feud. par. 9. cap. 9. num. 22. Rota
coram Pen. deciſ. 43. num. 6. & ſeqq. iuxta impreſs.
Venet. & tradit Oſach. deciſ. Pedemont. 77. num. 3.
Eugen. conſ. 52. num. 12. lib. 2. Nec admittitur ex-
10 tenſio etiam ex identitate rationis, *Grat. dec.*
Marcb. 218. num. 4. Fuſar. de ſubſtit. qu. 740. nu. 17.
Maſcard. de probat. concluſ. 1236. numer. 13. Rota
deciſ. 47. num. 6. & dicta deciſ. 43. numer. 9. coram
Penia.

Imò ex hoc ipſo, quod teſtator pænam
adiecit ſolum quo ad Sebaſtianum videtur
noluiſſe illam trahi, & extendi ad Hierony-
mam, de qua nulla fuit facta mentio, nam vbi
11 conſtat de expreſſa voluntate teſtatoris non
eſt arguendum à præſumptione conſanguini-
tatis, vel maioris affectionis iuxtà *text. in Auth.*
quas actiones cum ibi not. C. de Sacroſ. Eccleſ. Iaſ. in
l. cum quidam, ff. de lib. & Poſth. Dec. in l. non debet
21. num. 3. ff. de regul. iur. Aym. de antiquit. tempor.
par. 4. §. videamus num. 22. & ſeqq. Gomeſ. ſuper

regul. Cancell. par. 2. qu. 13. verſ ſuadetur iſta opinio tit. de informat. reſignantibus, Caſſad. deciſ. 5. num 6. de conſtitut.

12 Præcipuè cum teſtator quando voluit pænam adijcere quoad Hieronymam nominatim adiecerit, prout in caſu, quo ipſa vexaret Placentiam matrem, & cohæredem ſuper adminiſtratione bonorum, quam geſſit, vnde ſi etiam in caſu, quo non nuberet pronepoti voluiſſet pænam apponere pari modo expreſſiſſet *argumento l. vnica, C. de caduc. tollen. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 8. numer. 9. Rot. in Bononien. fideicommiſſi de Pinchiaris 28. Martij 1659. coram Me, & in Ciuitatis Caſtellanæ fideicommiſſi 4. Iulij eiuſdem anni coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Nec vrget, quod in fine teſtamenti indiſtin-
13 ctè irrogetur pæna priuationis contrauenientibus voluntati teſtatoris, ideòque vti generaliter poſita comprehendat omnes caſus per *text. in l. precibus, ff. de acceptil. Bald. conſ. 148. in fin. lib. 4. Aym. conſ. 638. num. 14.* Dum enim Teſtator ſupra declarauit Sebaſtianum hæredem inſtituere contemplatione matrimonij contrahendi cum Hieronyma ſub pæna caducitatis in caſu inobedientiæ, & declarationem huiuſmodi non facit in inſtitutione Hieronymæ, quam ſimpliciter hæredem inſtituit nulla
14 adiecta caducitate, niſi in caſu, quod moleſtaret prænominatam Placentiam, ea eſt intelligenda in illis caſibus, in quibus fuit appoſita, non verò in alijs, iuxta not. per *Grat. conſ. 114. num. 6. Borgnin. Caualc. deciſ. 6. num. 49. & in ſimili ratiocinatur Rot. deciſ. 108. num. 32. par. 9. recent.*

Minus poteſt fieri fundamentum in teſtibus adductis in contrarium deponentibus, quod teſtator dicebat nihil velle relinquere Hieronymæ ſi non contrahebat matrimoniū
15 cum Sebaſtiano non ſolùm quia plures patiuntur exceptiones, & in perſonis, & in dictis, ſed etiam quia deponunt longè antè conditum teſtamentum, & duo teſtes poſteà examinati pro parte Hieronymæ firmant ex-
16 preſsè, quod Parochus vocatus à teſtatore ad ſcribendum teſtamentum rogauit illum ne vellet ſoli Sebaſtiano pænam priuationis apponere, cumque id teſtator recuſauerit ipſe cancellauit ſubſcriptionem, quam fecerat; vnde teſtator iuſſit aliam copiam fieri prout anteà abſque alia immutatione, quod plurimum vrget ad præſumendum, quod reſpectu Hieronymæ conſultò pænam priuationis omiſit,
17 teſtes autem iſti tanquam deponentes de tempore teſtamenti præualent, in concurſu aliorum, qui deponunt de tempore antè *Iaſ. conſ. 178. num. 2. lib. 2. Pariſ. conſ. 15. num. 11. verſ. quo fit, vt teſtes lib. 4. Pacian. de probat. lib. 1. concl. 50. num. 18. Boer. deciſ. 23. num. 97. Rot. in Romana hæreditatis de Gracchis 5. Octobris 1622. cor. Remboldo relata per Add. ad Maſcard. de prob. concl. 824*
18 Voluntas enim hominis cum ſit ambulatoria vſque ad mortem recipit ſuum eſſe dumtaxat ab ipſo teſtandi actu coram Notario,
19 & teſtibus explicato non autem ex propoſito in mente retento, & ad effectum non producto, *Rota coram Seraph. deciſ. 1357. numer. 11. in recent. dec. 129. nu. 6. & 7. & 271. nu. 6. par. 8.*

Hinc pænitus ceſſat argumentum præſumptæ intentionis teſtatoris idem diſponendi quo ad vnum, & quo ad alium quodque ità reſpondiſſet ſi fuiſſet interrogatus, nam id ſo-
20 lùm admittitur vbi teſtator de caſu omiſſo, non cogitauit, ſecùs vbi de eo certioratus potuit prouidere, & non prouidit, *Cancer. var. reſolut. par. 1. cap. 1. nu. 179. Hieron. Spin. conſ. 52. num. 10. & ſeqq. cum alijs in d. Ciuitatis Caſtellanæ fideicommiſſi 4. Iulij 1659. coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

21 Præbuerunt hæc iuſtam, & rationabilem cauſam Hieronymæ credendi pænam, ſeu caducitatem non fuiſſe ſibi impoſitam ſeq; eſſe in libertate nubendi abſque eo quod caderet à commodo ſuæ portionis hæreditatis ex adductis, & tradit *Giurb. conſ. crim. 37. nu. 31.* Non ſuffragante proteſtatione facta per Sebaſtianum, nec prætenſa confeſſione eiuſdem Hieronymæ, quod ipſa eſſet hæres inſtituta intuitu matrimonij contrahendi cum eodem
22 Sebaſtiano, quia neutra tanquam erronea apta eſt (detecto errore) præiudicare minuſue pænam inducere vbi non aderat *Rot. in recent. deciſ. 200. num. 12. par. 1. & dec. 320. nu. 7. par. 5. & 245. num. 43. par. 8.*
23 Quod facilius dicendum eſt cum non interuenerit proteruia, neque dolus mulieris tunc teneræ ætatis, ſine quibus pæna priuationis non incurritur, *Hond. d. conſ. 08. num. 20. lib. 2. Menoch. conſ. 214. nu. 42. Rot. deciſ 429 nu. 3. par. 4. diuerſ. coram Merlin. deciſ. 491. num. 1. cum alijs in Romana hæreditatis 18. Martij 1650. coram*
24 *Reuerend. Tarracon.* & verſemur in libertate matrimonii, quæ vti reſpiciens fauorem publicum *l. 1. ff. ſoluto matrim.* omnino eſt amplectenda.

Et ita vtraque parte informante deciſum, &c.

MONOPOLITANA BONORVM.

Veneris 10. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Donatio facta Clericò ad titulum patrimonij eſt irreuocabilis, nec dicitur ſimulata quando ſuperuenit ſuſceptio Ordinum, & bona ad hunc effectum donata non poſſunt quouis modo diſtrahi ſine licentia Epiſcopi; identitas bonorum fideicommiſſariorum vnde probetur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio cum clauſula, conſtituti, probat dominium, & poſſeſſionem ad fauorem donatarij.*
2 *Donatio ad ſuſcipiendos ſacros Ordines eſt irreuocabilis.*
3 *Patrimonium Clericorum ſubrogatur loco beneficij, nec eſt ſimpliciter prophanum, ſed veluti quædam ſpiritualis merces, & præmium.*
4 *Patrimonium Clericorum ſine licentia Epiſcopi non poteſt quouis modo diſtrahi.*
5 *Bona fuiſſe propria donatoris apparet ex acqui-ſitio-*

ſtionibus per ipſum factis.

6 *Donatio bonorum ad ſuſcipiendos ſacros Ordines non dicitur ſimulata ad euitandam ſolutionem collectarum, quando ſacri Ordines fuerunt ſuſcepti.*

7 *Simulatio excluditur ab effectu ſubſequuto.*

8 *Identitas probatur ex acquiſitionibus bonorum factis per fideicommittentem.*

9 *De identitate corporum ſufficit conſtare, licet non conſtet de particularibus confinibus.*

10 *Bona ſita in eodem loco vbi poſſidebat fideicommittens præſumuntur fideicommiſſaria.*

11 *Deſcriptio bonorum ſi apparet erronea, non præiudicat.*

12 *Legitimæ detractio, quæ competit hæredi grauato, competit etiam habenti cauſam ab illo.*

DECISIO CLXXXVIII.

BOna tàm patrimonialia ad quorum titulum fuerat ordinatus, quàm fideicommiſſaria Ioannis Franciſci patris Abbas Bandinus vna cum Franciſco fratre poſt mortem patris poſſidebat. Defuncto ab inteſtato Franciſco ſine filijs ſucceſſerunt illi Abbas pro medietate, pro altera verò medietate Iſabella communis mater, quæ omnia bona, & iura ſibi competentia ex hæreditate dicti Franciſci filij prædefuncti donauit Io: Antonio Palmerio, cumque poſt obitum Iſabellæ obtinuerit Palmerius vigore dictæ donationis immitti in poſſeſſionem ne dùm bonorum hæreditariorum Franciſci, ſed etiam patrimonialium, & ſuppoſitorum fideicommiſſo inter ipſum, & Abbatem introductum fuit iudicium ſuper illorum manutentione, & cauſa in gradu appellationis mihi commiſſa dubitaui, an & cui ſit dandum mandatum de manutenendo, & capta non fuit reſolutio, ſed iniunctum, quod videretur de bono iure, & hodie reſolutum fuit conſtare de bono iure Abbatis.

1 Nam quod bona ſibi donata per Ioannem Franciſcum patrem ad hoc, vt poſſet ad Ordines ſacros promoueri conſtat de bono iure ipſius ex inſtrumento donationis cum clauſula *conſtituti*, vt in Summario præteritæ poſitionis *num.* 1. quod, & poſſeſſionem, & dominium probat ad fauorem donatarii, vt dixit *Rot. coram Duran. deciſ.* 84. *numer.* 18. *& ſeqq. Merlin. deciſ.* 568. *num.* 34. *cum alijs per Add. ad deciſ.* 31. *ſub num.* 294. *par.* 8. *recent.*

2 Attenta præcipuè natura donationis ad ſacros Ordines ſuſcipiendos, quæ eſt irreuoca-
3 bilis, nàm bona huiuſmodi ſubrogantur clarius loco beneficij, nec videntur deinceps eſſe ſimplex patrimonium temporale, & prophanum, ſed veluti quædam ſpiritualis merces, &
4 præmium; adeò vt non poſſint ab eodem Clerico diſtrahi, & quouis modo alienari ſine licentia Epiſcopi, vt cauetur in *Concil. Trident. de reformat. ſeſ.* 21. *cap.* 2. *Barboſ. in collect. num.* 1. *&* 2. *Guttier. qu. Canon. qu.* 6. *num.* 10. *lib.* 2. *Nauarr. conſ.* 14. *de tempor. ordinat. Pariſ. de reſignat. lib.* 2. *qu* 6. *num.* 36. *& ſeqq. Garz. ſuper regul.* 8. *gloſſ.* 5. §. 10. *num.* 35. *& dixit Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ.* 441. *num.* 8. *&* 9. *& tradit Gratian. diſcept. for. cap.* 559. *num.* 29.

Non ſubſiſtit, quod hæc bona donata eſſent hæreditaria Ioannis Antonii patrui, non autem propria Ioannis Franciſci donatoris;
5 etenim contrarium apparet ex acquiſitionibus factis ab eodem Ioanne Franciſco enunciatis in ipſo inſtrumento donationis, & firmatum fuit *in deciſione huius cauſæ ſuper remiſſoria* 23. *Iunij* 1659. §. *ſiquidem coram me.*

6 Obiectum verò, quod donatio prædicta fuerit ſimulata ad euitandam ſolutionem collectarum, tollitur ex eo, quia iuſtificatur poſteà Bandinum fuiſſe ad Ordinem Sacerdotalem verè promotum ſtante enim effectu
7 ſubſequuto excluditur quælibet prætenſio ſimulationis, *Dec. conſ.* 463. *n.* 19. *Rot. poſt ſecund. volum. conſ. Farinac. deciſ.* 157 *&* 170. *vtrobique num.* 2. *& coram Eminent. D. Card. Ottbobono deciſ.* 238. *num.* 5.

Quo verò ad bona fideicommiſſaria bonum ius reſultat ex fideicommiſſo Ioannis Franciſci, cuius exiſtentia prout etiam purificatio ad fauorem Abbatis non controuertitur, &
8 identitas bonorum ſufficienter iuſtificatur ex inſtrumentis emptionum factarum per dictũ Ioannem Franciſcum fideicommittentem, quæ probant bona fuiſſe teſtatoris, *Bald. conſ.* 89. *num* 3. *&* 4. *lib.* 1. *Petr. de fideicomm. qu.* 12. *num.* 13. *Peregrin. eod. tit. art.* 44. *num.* 4. *& conſ.* 48. *num.* 6. *& ſeqq. lib.* 1. *cum alijs per Fuſar. de ſubſtit. qu.* 618. *num.* 4.

Et patet ex eo, quod circa petium terræ operatum 45. concurrit identitas vocabuli, *foggia di merla*, & reſpectu aliorum bonorum identitas vocabuli, *fucio di ſerio*, ſufficit enim
9 quod conſtet de identitate corporum, licèt non conſtaret de particularibus confinibus, *Natta conſ.* 235. *ſub num.* 15. *Rota deciſ.* 205. *n.* 17. *par.* 8. *recent. & dictum fuit in Placentina bonorum* 1. *Aprilis præteriti ſub* §. *nec refert coram me*, ac
10 etiam ex eo, quod bona de quibus agitur fuerunt poſſeſſa per ipſos fratres de Bandinis in iiſdem locis, in quibus per Ioannem Franciſcum poſſidebantur, quę propterea præſumuntur eadem iuxta *conſ. Fulgoſ.* 145. *num.* 2. *Peregr. d. artic.* 44. *num.* 22. *& ſeq. Fuſar. dicta quæſt.* 618. *num.* 45. *& Rota quæ plures alios congerit in dicta Placentina bonorum coram me.*

Nec obſtat, quòd Abbas illa deſcripſerit
11 vti hæreditaria Franciſci fratris, quia cum ex prædictis appareat rem aliter ſe habere, quàm fuit preſuppoſitum, talis deſcriptio non poteſt eidem præiudicare, *l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iudic. Gratian. vbi ſuprà cap.* 766. *num.* 46. *Rot. penès Poſth. de manutent. deciſ.* 186. *num.* 9. *& ſeqq. & deciſ.* 303. *num.* 12. *par.* 12. *part.* 4. *rec. & deciſ.* 573. *num.* 3. *coram Merlin. & in alijs.*

Verum quia teſtator inſtituerat quinque filios ex quibus tres prædeceſſerant Abbati, & Franciſco, qui eorum hæreditatem nacti ſunt cenſuerunt D. Ioanni Antonio Palmerio ex perſona Franciſci deberi detractionem legitimæ iam ipſius Franciſci, quam fratrum præ-
12 defunctorum, quæ ſicuti competit hæredi grauato, ità etiam habenti cauſam ab illo ex traditis per *Angel. de acquir. poſſeſſ. qu.* 8. *artic.* 34. *nu.* 385. *Gabr conſ.* 46. *n.* 45. *lib.* 1. *cum alijs relatis in deciſ.* 269. *num.* 7. *par.* 8. *recent.*

Et ità facta prius detractione legitimæ conſtare de bono iure Abbatis ſolùm ipſo informante fuit reſolutum.

ARIMINEN. FRVCTVVM.

Lunæ 13. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Ceſſionem tranſlatiuam cenſus mediantibus proprijs pecunijs reportare poteſt tertius, licet obtinuerit dilationem extinguendi cenſum, eaque elapſa promiſerit illum extinguere, dum non ſuperuenit extinctio, ſed vera ceſſio iuxta diſtinctionem relatam in decifione: cenſus quando non dicatur requiſitus ex pecuniis, ſeu fructibus hæreditarijs, ſed proprijs ceſſionarij.

SVMMARIVM.

1 *Acquiſitio cenſus dicitur facta proprijs pecuniis ceſſionarij, qui illum acquiſiuit ex vſufructu ſibi debito.*

2 *Ceſſio tranſlatiua cenſus poteſt reportari ab eo, qui illum acquiſiuit vti tertius mediantibus proprijs pecunijs.*

3 *Ceſſionem tranſlatiuam non poteſt reportare, qui ſoluit proprium debitum.*

4 *Cenſus iura tranſlatiuè tranſeunt in eum, qui illum proprijs pecunijs emit pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus.*

5 *Ceſſio tranſlatiua cenſus non poteſt fieri ei, qui tenebatur tamquam debitor principalis, vel ſoluit nomine debitoris, contra quem fit ceſſio.*

6 *Ceſſio cenſus eſt valida, ſi reportetur in actu ſolutionis ab eo, qui non erat principaliter obligatus, & ſoluit nomine proprio.*

7 *Sors cenſus, quæ ex parte creditoris eſt irrepetibilis, non poteſt dici debita, & num. 13.*

8 *Obligatio extinguendi cenſum facta inter alios, quam creditorem, & debitorem, non ſupplet vicem diſdictæ.*

9 *Emptionem non potuiſſe fieri ex affictibus, & pecunijs hæreditarijs conſtat ex calculo adminiſtrationis.*

10 *De dotis additamento idem iudicatur, quod de dote.*

11 *Sententia non poteſt ab eo impugnari, ad cuius inſtantiam lata fuit.*

12 *Solutiones factæ in ſatisfactionem creditorum non poſſunt referri in aliam cauſam.*

14 *Sors cenſus non poteſt peti ob non factam diſdictam.*

15 *Ceſſionarius repræſentat perſonam cedentis.*

DECISIO CLXXXIX.

Poſt reſolutionem factam ſuper confirmatione ſententiæ Rotalis, per quam fuit pronunciatum ad fauorem fratrum de Gridulphis Laurentium eorum patrem non fuiſſe obligatum ex fructibus bonorum extradotalium Portiæ eius vxoris extinguere cenſus hæreditarios Ludouici Battaglini patris eiuſdem Portiæ inſiſtebant pro ea informantes ſuper cenſu ſcutorum 800. in ſorte debito Alexandro Gambalonghæ prætendentes, quod hunc Laurentius omninò teneretur extinguere, non autem redimere tranſlatiuè, ex quo fructus quatuor prædiorum hæreditariorum Ludouici fuerint, pro eadem extinctione deſtinati; vndè propoſui dubium an quo ad illum ſit ſtandum in deciſis, & affirmatiuè Domini reſponderunt.

Quia cum in inſtrumento dotali adſit pactum, quod poſt obitum Ludouici deuolueretur ad Laurentium vſusfructus bonorum paraphrenalium vxoris in augmentum dotis promiſſorum in ſumma ſcutorum 1100. prout in deciſionibus huius cauſæ, & latius in vltima coram Me firmauit Rota, ſicut eidem Laurentio acquirere iura dicti cenſus tranſlatiuè etiamſi ſolutio facta eſſet de fructibus, & pecunijs hypothæcatis pro illius extinctio-
1 ne, etenim cum ipſi deberentur tanquam vſufructuario bonorum extradotalium acquiſitio cenſus facta dicitur ex pecuniis proprijs eiuſdem Laurentij, qui propterea potuit
2 reportare ceſſionem iurium tranſlatorum vti tertius iuxta *text. in l. Modeſtinus, ff. de ſolut. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. qu. 17. nu. 1. & ſeqq. Carleuall. de iudic. lib. 2. diſput. 35. nu. 23. & ſeqq. Capic. latr. decif. 16. num. 28. & 29. Rota apud Merlin. decif. 634. nu. 4. in recent. decif. 273. nu. 1. par. 9.*

Nec refert, quod idem Laurentius dilationem ad quinquennium à conductore obtinuerit ad effectum extinguendi huiuſmodi cenſum, eoque elapſo promiſerit illum extinguere, & ideo tanquam ſoluens debitum
3 proprium non potuerit reportare ceſſionem iurium tranſlatiuam *ex notatis per Bartol. in d. l. Modeſtinus num 4. ff. de ſolutionibus Rota coram Gregor. decif. 68. num. 4. & 5. & in Romana Saluiani 23. Iunij 1656. coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Dum enim redemptio cenſus facta fuit ex
4 proprijs pecunijs Laurentij ſicuti etiam in inſtrumento exprimit cum declaratione, quod emebat pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus potuerunt in ipſum ab Alexandro venditore transferri iura, & actiones illius, vt latè probant *Cenc. de Cenſ. quæſt. 103. nu. 17. Carleuall. de iudic. d. lib. 2. diſput. 35. num. 29. & 34 Capic. Latr. d. decif. 16. num. 33. & 34. Rota decif. 366. nu. 3. & 8. apud eund. Cenc.*

Nam concluſio, quod promittenti ſolue-
5 re, vel extinguere cenſum pro alio non poſſit fieri à creditore ceſſio iurium tranſlatiua procedit quando ſoluens nomine proprio ad extinctionem cenſus tanquam principalis debitor tenebatur, vel quando ſoluens ſoluit nomine debitoris contra quem fit ceſſio, in quibus terminis loquitur *Bart. in d. l. Modeſtinus numer. 4. & ibi Caſtr. num. 3. ff. de ſolut. cum Rota d. decif. 68. num. 4. & 5. coram ſ. mem. Greg.* & alijs in contrarum adductis, vnde cum Laurentius
6 fecerit dictam promiſſionem tanquam fideiuſſor Portiæ hæredis principaliter obligatæ, & ſoluerit nomine proprio, & ad effectum reportandi ceſſionem iurium tranſlatiuam, non autem animo extinguendi cenſum, &

illam

illam in actu ſolutionis reportauerit ceſſio eſt valida vt explicat *Cenc. d. quæſt. 103. num. 17. & dixit Rota dicta deciſ. 366. num. 8. & 9. poſt eund. & in Æſina Cenſus 27. Aprilis 1644. coram Reu. D. meo Cerro Decano inter rec. deciſ. 273. à nu. 7. vſque ad num. 16. par. 9. tom. 1.*

Fortius quia non præceſſerat diſdicta eiuſdem cenſus ex forma Pianæ conſtitutionis omninò neceſſaria, vnde eſto, quod Laurentius aſſictus perceperit à conductore bonorum hæreditariorum Ludouici adhuc non tenebatur ex eis cenſum extinguere, quia cum
7 ſors illius ſit irrepetibilis ex parte creditoris non poterat dici debita *Gabr. conſ. 152. num. 4. & 5. lib. 1. Rota poſt eundem Cenc. deciſ. 498. nu. 10. & deciſ. 528. ſub num. 7. & 9. & idem Cenc. quæſt. 70. num. 2.* quamuis Laurentius obtinuerit à conductore prorogari terminum extinctionis, & poſt lapſum temporis prorogati ſe obligauerit cenſum extinguere, nam talis
8 obligatio vti facta inter alios, quam inter verum debitorem, & creditorem cenſus non potuit vicem diſdictæ ſupplere, vt reſpondit *Rota in hac cauſa coram b. m. Bichio 7. Iunij 1655. & 16. Ianuarij 1658. coram Reu. D. meo Cerro Decano.*

Verum nec in facto ſubſiſtit, quod emptio
9 facta fuerit ex prędictis affictibus, & pecunijs hæreditarijs Ludouici nam *in Summario num. 1.* datur calculus adminiſtrationis hæreditatis illius, in quo habetur omnes fructus, & redditus bonorum hæreditariorum perueniſſe ad manus Portiæ filiæ, & hæredis, de quibus ſucceſſiuè rationem reddidit, & dicitur vltra fructus perceptos eam ſoluiſſe ſcuta 565. creditoribus, & legatarijs, prout fuit pro dicta, & longa maiori ſumma declarata creditrix in ſententia graduatoria de qua *in Summario n. 2.* adeò vt ſit impoſſibile, quod ijdem fructus, & redditus à Laurentio potuerint exigi *Rota deciſ. 206. num. 7. & deciſ. 576. num. 4. penes Peſth. de manut.*

Præſertim, quia iuſtificatur prædia, ex quorum aſſictibus debebat cenſus extingui, duo ſcilicet illud Sancti Martini Molendinorum, & aliud Sancti Ermetis fuiſſe ſtatim ſequuto obitu Ludouici euicta à Portia Iannotta de Simulis vigore ſententiæ, & mandati rotalis tanquam vocata ad fideicommiſſum Cæſaris Battaglini, *vt in Summario num. 4.* ex tunc enim aſſictus prædiorum, quorum nacta eſt poſſeſſionem fuerunt eidem libere acquiſiti, prædium vero Sancti Martini in Cerreto obueniſſe Laurentio ad computum ſupra dotis vigore inſtrumenti dotalis, ad quē propterea ſicuti fructus dotis liberè ſpectabant, ita etiam poſt obitum Ludouici ſpecta-
10 re cœperunt aſſictus dicti prædij, cum idem iudicet de ſupra dote, ſiue additamento dotali, ac de ipſa dote *l. inter ſocerum §. cum inter vbi gloſ. verb. ſuperabitur ff. de iure dot. Menoch. de praſumpt. lib. 3. præſ. 8. num. 30. & 31. Rota in rec. deciſ. 300. num. 7. part. 6. cum alijs in deciſione huius cauſæ 31. Ianuarij præteriti coram me edita.*

Et aſſictus alterius prædij ſub vocabulo *della tramontana* probantur erogati, & conſumpti in diſſolutionem æris alieni, quo hæreditas adeò grauabatur, vt excomputatis fructibus omnium bonorum decurſis ab anno 1630. qui fuit obitus Ludouici vſque ad annum 1638. Portia remanſerit creditrix in notabili quantitate per ipſam de proprio ſoluta, vt ex
11 dicta ſententia graduatoria contra quam vtpotè latam ad inſtantiam eiuſdem venire nō poteſt *Boer. deciſ. 306. num. 2. & 3. Surd. dec. 105. num. 10. Rota deciſ. 325. num. 13. apud Buratt.* nec
12 exindè poſſent fructus, & pecuniæ hæreditariæ in ſatisfactionem creditorum ſolutæ in aliam cauſam referri *ad text. in l. 1. in princip. & l. creditorem §. cum de ſorte ff. de ſolution. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 366. num. 4. & coram Caual. deciſ. 165. num. 3. & in Piſauren. Pecuniaria 23. Aprilis præteriti coram me.* Eoque minus in ex-
13 tinctionem cenſus huiuſmodi cuius ſors non repetebatur *l. Pupillus §. ſi verò ff. quæ in fraud. credit. Bald. conſ. 432. ſub num. 1. verſ. ſi autem omnes Aſſlict. deciſ. 190. num. 2. ibique Vrſill. num. 1.* nec
14 peti poterat ob non factam diſdictam ex adductis, vt dixit *Rota deciſ. 498. num. 10. & ſeq. & deciſ. 528. n. 7. & 9. poſt Cenc de Cenſ.*

Igitur quemadmodum ſi cenſus eſſet penes Alexandrum cedentem teneretur Portia tanquam hęres Ludouici patris ſoluere fructus, ita etiam illos ſoluere debet Gridulphis
15 ceſſionarijs repræſentantibus perſonam illius *l. final. C. de priuileg. fiſci Rota in recent. deciſ. 456. num. 2. part. 2. & coram ſ. mem. Greg. deciſ. 121. eod. numero.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

ÆSINA SALVIANI.

Lunæ 20. Iun. 1661.

ARGVMENTVM.

Actio pro reintegratione fideicommiſſi ceſſat, dum alienatio fuit facta pro dote in vim *auth. res quæ C. commun. de leg.* Bona libera non adeſſe pro dote probari debet à fideicommiſſario poſt dotem iam detractam, à muliere verò, quando agitur de dote detrahenda: hæreditaria qualitas, quando non probetur.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio bonorum fideicommiſſariorum pro dotanda deſcendente fideicommittentis ſubſtinetur non obſtante prohibitione in deficientia aliorum bonorum,*

2 *Bona alienata ex cauſa dotis non remanent amplius ſubiecta fideicommiſſo.*

3 *Fideicommiſſario agenti ad immiſſionem incumbit onus probandi non adfuiſſe bona libera, quando ſumus in dote iam detracta, ſecus autem in detrahenda.*

4 *Bona libera pro conſtitutione dotis non adfuiſſe vnde probetur.*

5 *Conſentiens alienationi certorum bonorum, in reliquis ſibi non præiudicat.*

6 *Beneficium* auth. res quæ *non ſuffragatur ei, cuius culpa, & facto bona libera amplius non ſunt.*

7 *Hæreditaria qualitas non probatur per enunciatiuā intereſſe habentium.*

8 *Obligatio reſtricta ad certa debita non comprehendit alia.*

9 *Debitum hæreditarium tunc dicitur proprium, quando quis ſimpliciter adit hæreditatem.*

10 *Hypotheca pro reintegratione fideicommiſſi intrat, quando alienatio fuit facta mala fide, ſecus ſi bona fide.*

11 *Immiſſio ex vtili ſaluiano interdicto non datur ſine hypotheca.*

DECISIO CXC.

DIxerunt Domini denegandam eſſe immiſſionem petitam à Vincentio, & fratribus de Franciolinis vigore fideicōmiſſi Ioannis Baptiſtæ ſenioris ſuper prædio *della Maccarata* quondam Iulij hæredis grauati pro reintegratione alterius prædij fideicommiſſarij in vocabulo *del Piano*.

Nam cum prædium huiuſmodi alienatum fuerit ab eodem Iulio pro ſolutione reſidui dotis Margheritæ ſororis, & proneptis ipſius fideicommittentis ob deficientiam aliorum

1 bonorum alienatio ſuſtinetur non obſtante prohibitione *iuxta Authent. res quæ vbi Iaſ. ſub num. 32. limit. 13. verſ. puto non eſſe verum C. communia de legat. Pedill. ibidem ſub num. 116. verſ. ſed iudicio meo Dec. conſ. 579. num. 4. Bald. Nouell. de dote quæſt. 13. num. 1. & 2. Menoch. de præſ. lib. 4. præſ. 198. num. 116. Marſc. var. reſ. lib. 2. cap. 69. num. 16. Peregr. de fideicom. art. 42. ſub num. 6. Surd. deciſ. 72. num. 11. Theſ. deciſ. 192. numer. 10. Rota deciſ. 16. num. 2. part. 4. tom. 2. recent. in Romana Caſalis Aguzzani 26. Nouembris 1649. cor. b. m. Dunozetto, & in alijs.*

Et propterea fratres prædicti nunquam agunt aduerſus Congregationem PP. Siluestrinorum poſſidentem titulo donationis ſibi à Iulio factæ prædium *della Maccarata* pro reintegratione prædij *del Piano*, quoniam vti

2 diſtractum ex dicta cauſa, non remanſit amplius ſubiectum reſtitutioni fideicommiſſi *ad tex. in l. mulier §. cum proponeretur ff. ad trebell. Iaſ. in d. Authent. res quæ num. 32. prope fin. Molin. de Primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 7. num. 13. in fin. & ſeqq. Mazzar. de fideic. quæſt. 48. verſ. Poſtremo Pereg. eodem tract. art. 42. ſub num. 24. Rota in rec. dec. 209. num. 3. par. 1.*

Non obſtat, quod agenti ad conſecutionem dotis ex bonis fideicommiſſarijs incumbat onus probandi non adeſſe bona libera aliundè, quam ex ſimplici aſſertione alienan-

3 tis, nam id procedit quidem antè factam dotis detractionem, non autem vbi dos iam fuit detracta, tunc enim onus probandi extitiſſe alia bona incumbit agenti ad immiſſionem *Molin. vbi ſupra lib. 4. cap. 7. num. 36. & ita diſtinguendum dixit Rota in Romana Cenſus 16. Iunij 1647. & 1. Iulij 1648. coram b. m. Bichio cum alijs relatis in Æſina fideicommiſſi huius cauſa inter alias edita 20. Iunij 1652. coram Ren. Zarate Epiſcopo Segobien.*

4 Quod autem adeſſent bona libera Amici patris, & Principellæ matris ex quibus reſiduum dictæ dotis ſolui poterat non ſubſiſtit, quia iam dudum ea fuerant à creditoribus diſtracta, & per ſententiam graduatoriam in eorum ſatisfactionem conſumpta, ideoque ſolui debuit ex bonis fideicommiſſi dum ex bonis liberis ſatisfieri non poterat, vt ſupra probatum eſt.

Obiectum verò, quod Iulius curare debebat, vt ex dictis bonis ſorori prius reſiduum dotis ſolueretur, aliàs ea ſponte dimittens creditoribus non potuerit redire ad bona fideicommiſſaria, ſicuti de dote Camillæ alterius ſororis firmauit *Rota in alijs deciſionibus 21. Iunij 1655. & 21. Febr. 1656. coram eodem Ren. Segobien.* tollitur ex eo, quia Camilla de anno 1594. quo bona creditoribus adiudicata fuerunt, erat iam nupta, & creditrix anterior pro dote, debebat ideò ſibi priùs de ea ſatiſfacere, at in præſenti Margherita fuit matrimonio copulata, & dos promiſſa longe poſt ſententiam graduatoriam anno ſcilicet 1598.

5 vnde Iulius conſentiendo diſtractioni prædictorum bonorum haud in cœteris ſibi præiudicauit quicquid in contrarium dicendum

6 eſſet ſi culpa ſua, & facto proprio apud ipſum non remanſiſſent bona libera, quo caſu duntaxat creditor ex cauſa dotis excluditur à remedio dictæ Authent. & ratiocinatur *Rota in Romana Saluiani de Caſalibus 21. Iun. 1641. coram Ren. D. meo Decano poſt Zacch. de oblig. Cam. dec. 189. n. 31. & 33.*

Vlterius non probatur Iulium fuiſſe hære-

7 dem Amici patris, & Principellæ matris, niſi per enunciationem factam in inſtrumento venditionis ab intereſſe habentibus, quæ ſola in præiudicialibus non ſufficit *Aret. in cap. cum cauſam num. 13. & 17. de prob. Soccin. Sen. conſ. 194. num. 2. lib. 2. Rota coram Puteo deciſ. 149. nu. 2. lib. 3. coram Buratt. deciſ. 302. num. 12. in rec. dec. 84. num. 6. par. 8.*

Nec refert, quod idem Iulius anno 1590. in inſtrumento tranſactions ſe obligauerit ſoluere debita Amici patris ex quauis cauſa etiam occaſione dotis nam vltra quod talis

8 obligatio eſt reſtricta ad ea, quæ contracta erant de tempore tranſactionis, & ſic non poteſt comprehendere debitum dotis Margharitę longe poſtea contractum ceſſat obiectum, dum non conſtat Iulium fuiſſe hæredem, &

9 quidem ſimpliciter Amici patris, vt neceſſario opus eſſet ad hoc, vt debitum dotis fuiſſet effectum proprium *iuxta text. in l. final. §. ſin autem C. de iur. deliber. Buratt. de ciſ. 521. num. 6. & in Romana lucri dotis 9. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Albergato.*

Ex quibus cum reſultet bona fides Iulij

10 alienantis non competit Franciolinis hypotheca legalis contra bona propria illius pro reintegratione fideicommiſſi, quæ intrat duntaxat in alienatione facta mala fide, vt diſtinxit *Rota in Romana fideicommiſſi, ſeù Saluiani 26. Nouembris 1650. coram b. mem. Dunozetto in Placentina bonorum 16. Iun. 1653. coram Ren. Segobien. & in Romana Cenſus, ſeù Saluiani 15. Maij 1655. coram R. P. D. meo Decano.*

Vnde merito illis deneganda venit immiſſio ſuper prædio, de quo agitur in vim vtilis

Saluia-

11 Saluiani interdicti petitam, quod non competit ſine hypotheca, *l. 1. ff. de Saluian. interd. §. item Seruiana inſtit. de act. Grat. cap. 691. num. 22. Rota in Vrbinaten. Saluiani 18. Iun. 1660. coram R. P. D. meo Celſo.*

Et ita contra Franciolinos informantes deciſum.

Confirmata vt infra dec. 215.

FVLGINATEN. BONORVM.

Lunæ 20. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta à puella minoris ętatis cum errore, & enormiſſima lęſione non ſubſtinetur, etiamſi renunciatum fuerit læſioni etiam in maximo exceſſu iuxta diſtinctionem relatam in deciſione: Renunciatio facta correſpectiuè ad dotem congruam, & pro conſeruatione agnationis non reſcinditur ex capite lęſionis.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta ſub erroneo præſuppoſito, detecto errore non ſubſtinetur.*
2 *Renunciatio non obſtante iuramento reſcinditur ex capite læſionis, quæ longe excedit dimidiam.*
3 *Læſio enormiſſima reſcindit contractum, & ſoluit vinculum iuramenti.*
4 *Renunciatio facta à puella teneræ ætatis potius præſumitur ex ſimplicitate, quam animi liberalitate.*
5 *Renuncians teneræ ætatis præſumitur ſeducta à patruo renunciatario, in cuius domo, & gubernio morabatur.*
6 *Renunciatio cum donatione illius pluris, quam bona valerent, etiamſi adeſſet læſio in magno, & maximo exceſſu, tunc releuat, quando fuit facta ex libera voluntate, & certa ſcientia valoris bonorum.*
7 *Secus dum conſtat de maiori valore, & illius ignorantia apud minorem rinunciantem.*
8 *Renunciantem non habuiſſe ſcientiam valoris bonorum reſultat ex eo quod res aliter ſe habeat, quam illa putabat.*
9 *Renuncians læſioni in magno, & maximo exceſſu non cenſetur renunciaſſe læſioni in totum.*
10 *Laudum innixum renũciationi nullæ corruit ſimul cum illa.*
11 *Arbiter debet omnia explere vnico contextu, & ſine conſenſu partium non poteſt ſibi reſeruare facultatem ampliandi, reſtringendi, & declarandi.*
12 *Læſio ex quibus excludatur.*
13 *Exactio non probatur ab vnico teſte.*
14 *Teſtibus numero pluribus, & melius informatis magis credendum eſt in concurſu cum alijs.*
15 *Renunciatio ad fauorem patrui facta cum omnibus ſolemnitatibus habita dote congrua non reſcinditur ex capite læſionis.*
16 *Amplia nec etiam ex capite læſionis enormiſſimæ.*
17 *Læſio non conſideratur in renunciatione pro decore familæ, & conſeruatione agnationis.*
18 *Pro laudi, & renunciationis iuſtitia in dubio præſumitur.*

DECISIO CXCI.

IOſeph Lilius poſtquam obijt Chriſpoltus frater relicta Vrſula filia vnica, eam nuptui tradidit Petro Auguſtino de Vnctis cum dote ſcutorum quinque millium, Vrſula verò aſſerens, quod bona Chriſpoldi Patris non tanti æſtimarentur, quanti eſſet dos ſibi à patruo promiſſa, renunciauit illi bona paterna, materna, & aliorum quorumcunque adiuncto pacto, quod Petrus Auguſtinus ſponſus teneretur in caſu moleſtiarum ad dãna, & intereſſe, cum autem Vrſula obtinuerit ex capite læſionis ſententiam reintegrationis ad bona, quæ Ioſepho patruo renunciauerat, Ioſeph verò mandatum de manutenendo, conceſſit Rota in gradu appellationis Vrſulæ remiſſoriam ad probandam læſionem renunciationis, & præuia alia commiſſione cenſuit ad fauorem Ioſephi relaxandũ fore mandatum pro liberatione à moleſtijs contra Petrum Auguſtinum. Hinc Vrſula compromiſit prætenſiones, & iura in Arbitrum à cuius laudo interpoſita appellatione dedi dubium an obſtaret laudum, ſeu potius ſuſtineretur renunciatio, & Domini, quia reſolutio tota pendet ab inſpectione læſionis mandarunt firmari ſtatum hæreditatis Chriſpolti, eoque firmato à me dari reſolutionem.

Dicebant informantes pro Vrſula ex teſtibus remiſſorialibus probari hæreditatẽ Chriſpolti fuiſſe vltrà mobilia valoris ſcutorum tredecim mille, nempe decem mille octingentorum in ſtabilibus, duorumque mille, & tercentum in pecunijs poſt eius obitum per Ioſephum exactis, & propterea renuncia-
1 tionem Vrſulæ cum ſuppoſito, quod bona patris vix aſcenderent ad ſcuta quinque mille nõ poſſe detecto errore ſubſtineri *l. ſi per errorem ff. de iuriſdictione omn. Iud. l. final. ff. de conſtit. pecun. l. mater ff. de ioff. teſtam. l. in repudianda ff. de acquiren. hæred. Roland. conſ. 13. num. 29. lib. 1. Rota coram Seraph. deciſ. 931. num. 4. & in Bononien. nullitatis concordiæ 12. Iunij 1645. 13. Ian. 1646. & 11. Martij 1647. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano, & 27. Ianuarij, & 1. Iulij 1648. coram b. m. Bichio.*

Et ſanè referunt teſtes ducenta ſtadia conficere prædium in vocabulo *la Paſciana* valoris florenorum 45. pro quolibet, octuaginta conficere prædium nuncupatum *la Chiona* valoris florenorum 22. pro quolibet prædium in vocabulo *l' Olineto* eſſe ſtadiorum viginti valoris florenorum 40. pro quolibet, prædiũ in vocabulo *le fornaci* continere quindecim ſtadia valoris florenorum 56. pro quolibet, circumdari duodecim ſtadijs prædium *in Via della Pera*, valoris florenorum 50. pro quolibet

libet, & vndecim aliud prædium *della Paſciana* valoris florenorum quadraginta pro quolibet, vt in *Summ. à num. 11. cum ſeqq.*

Præterea relictum fuiſſe à Chriſpolto Prædium ſub vocabulo *Capo d' Acqua* cum domunculis adiacentibus, ambitumque terrarum nuncupatum *il Bottino, & il Campo delle ſtropete*, ac domum in Ciuitate ſcutorum 2965. iuxta relationem Peritorum *Summario ſub num. 17. cum tribus ſeqq.* Pecunias autem prouenire ex credito ſcutorum 1057. ſoluto per Alexandrum Lilium *Summario num.* 1. & ex reſtitutione dotis felicis alterius filiæ Chriſpolti prædefunctæ pro rata ſcutorum 743. *Summario num. 3. & 4.* nec non ex prætio frumenti ſcutorum 300. *vt nu.* 6. ſocietatumque officiorum, & cenſum *vt num. 7. 8. & 9.* mobilia vero conſiſtere in ſuppellectili, ac ædiũ apparatu, & argento, ac ære, aliiſque maſſaritiis, præterea in libris iuris conſultorum, grano, vinoque, & canabe, ac cementis ædificandi *Summ. num. 20.*

Vnde eo magis videbatur renunciatio re-
2 ſcindenda ex capite læſionis longe dimidiam excedentis non obſtante iuramento, quia dum Vrſula propter dotem ſcutorum 5000. renunciauit adeo pinguem hæreditatem in ſumma ſcutorum treſdecim mille, & vltra,
3 læſio hæc enormiſſima reſcindit contractum, & iuramenti vinculum ſoluit *Butr. in cap. cum contingat, & ibi Abb. de iure iur. Franch. in cap. in præſentia de probat. ibique Felin. Anchar. in cap. acceſſorium de reg. iur. in 6. Alex. in l. ſtypulatio hoc modo concepta num. 10. vbi Zaſ. num. 38. ff. de collat. Vaſq. contr. Illuſtr. lib. 1. cap. 2. numer. 17. Aym. conſ. 613. num. 29. Gabr. conſ. 9. num. 3. lib. 2. Cephal. conſ. 305. num. 30. Menoch. conſ. 412. num. 61. Neuizzan. conſ. 21. num. 5. Oſaſch. deciſ. 41. num. 3.*

Maximè cum Vrſula tempore renunciationis eſſet quatuordecim annorum, quæ ob fragilitatem ætatis, ac ſexus ſimplicitate potius, quam ex animi liberalitate mota præſumitur ad renunciandum *l. cum de indebito §. fin. autem ff. de probat. & in l. 1. in fin. ff. de edendo Socc. Iun. conſ. 263. num. 2. lib. 2. Ruin. conſ. 60. num. 25. lib. 3. Dec. conſ. 45. num. 1. & conſ. 202. num. 5. Alciat. de præſumpt. reg. 1. præſ.* 142. imo cenſe-
5 tur ſeducta ab eodem patruo, in cuius Domo, & ſub cuius gubernio remanſerat poſt mortem patris *Capic. deciſ. 159. num. 35. Caſtr. conſ. 174. lib. 1. Boer. conſ. 39. num. 11. Riminald. Iun. conſ. 428. num. 24. Rota recent. part. 5. dec. 586. num. 11. & 12.*

Non obſtante, quod renunciatio ſit facta
6 cum clauſula donandi illud plus, quod bona valebant vltra dotem, addita renunciatione læſionis etiam in magno, & maximo exceſſu, nam talis clauſula operatur quidem, vt renunciatio impugnari non poſſit ex capite læſionis, quando facta fuit ex pura, & libera voluntate, & ex certa ſcientia valoris bonorum *iuxtà not. per Bartol. in l. 2. num. 14. & 16. Bald. num. 7. queſt. 4. Salyc. num. 11. quæſt. 7. & 8. Cagnol. in l. 2. n. 124. C. de reſcind. vendit. Menoch. de arbitr. Iud. caſ.* 145. *nu.* 16. ſecus autem ex
7 erroneo ſuppoſito mulieris minoris, prout erat Vrſula, quam vires patrimonii ignoraſſe (vltra iuris præſumptionem, reſultat ex
8 eo, quod conſtat rem aliter ſe habere, quam ipſa putabat *Cagnol. in dicta l. 2. num. 125. & ſeqq. Menoch. vbi ſupra d. caſ. 145. in fin. Donat. de renunciat. cap. 9. num. 82. cum ſeqq.*

Præſertim, quia licet Vrſula habuerit dotem ſcutorum 5000. ea tamen dicitur conſtituta ex bonis propriis ipſius, nam ſcuta bis mille ſoluta in contanti fuerunt à Patruo retracta ex effectibus hæreditariis Chriſpolti Patris, ſcuta vero ducentum quolibet anno prò reſiduo dotis promiſſa percipi poterant ex
9 redditibus bonorum ſtabilium, vndè eſto, quod illa renunciauerit læſioni in magno, & maximo exceſſu, nõ tamen intelligitur de læſione in totum *Parſ. conſ. 200. n. 29. lib. 1. Riminald. Iun. conſ. 312. num. 21. & Peregr. conſ. 73. nu. 27. & 28. lib. 1.*

Concludebant igitur non ſuſtineri renunciationem, & ita laudum non obſtare, non
10 ſolum, quia vti nixum nullitati renunciationis cum ipſa corruit, ſed etiam, quia non
11 explet omnes differentias, imò arbiter reſeruauit ſibi facultatem ampliandi, reſtringendi, & declarandi, quod ſine partium conſenſu non erat ſibi permiſſum, ſed omnia vnico contextu debebat explere *l. non diſtinguemus §. quæſitum ff. de recept. arbitr. Rota deciſ. 515. num. 17. part. 1. recent. apud Duran. deciſ. 200. num. 7. & coram Mantic. dec. 299. n. 4.*

Verum informantes pro Ioſepho ad exclu-
12 dendam funditus læſionem duo conſiderabilia eliciunt ex teſtibus pro eodem examinatis. Primum Prædium *della Paſciana* non conficere ſtadia 200. ſed 150. valoris florenorum 22. non 45. pro quolibet, Prædium *della Chiona* licet ſtadiorum 80. tamen non eſſe valoris florenorum 22. ſed decem pro quolibet, prędium *dell' Oliuato* licet ſtadiorum 20. non tamen æſtimari florenis 40. ſed 28. pro quolibet prędium *delle Fornace* vndecim non quindecim ſtadia conficere, ęſtimarique florenis 50. non 56. pro quolibet, circumdari quidem duodecim ſtadiis Prædium *della Pera*, ſed valere duntaxat florenis 35. non 50. pro quolibet, prout vndecim ſtadia continere alterum Prædium *della Paſciana* non tamen valere florenis 40. ſed viginti pro quolibet, *vt in Summario à nu. 17. vſq; ad nu. 26.*

Fatentur Prædium cum domunculis adiacentibus in vocabulo *Capo d'acqua* fuiſſe venditum per Ioſephum florenis 240. *Summario num. 28.* ſed præter illud impugnant extitiſſe in hæreditate Chriſpolti alia corpora nuncupata *il Bottino, & il Campo delle ſtropete*, ſicuti non admittunt Domum in Ciuitate æſtimari prætio ſcutorum bis mille, ſed mille prout ex aduerſo articulatum fuit *Summario num. 27.* augumentum vero prouenire ex melioramentis per Ioſephum ſuper additis, item negando tot eſſe pecunias, quæ in ſumma ſcutorum 2300. relatæ fuerant ad debitum eiuſdem Ioſephi pro exactis, inquiunt eſſe deducenda ex calculo ſcuta 300. quæ Vrſula contendit exacta ex frumento vendito, quia talis exa-
13 ctio non probatur niſi ex vnico teſte, & alia

ſcuta

Digi

ſcuta 367. debere deduci ex partita ſcutorum 732. prouenientium ex reſtitutione dotis alterius filiæ Chriſpolti, ex quo Ioſeph cum illa exegerit ſimul cum Alexandro altero Vrſulæ patruo non teneatur niſi pro rata.

Inferentes exinde bona ſtabilia Chriſpolti, æquare duntaxat florenos 8098. quibus iunctis alijs florenis 4517. exactis comprehenſo etiã valore mobilium, ſtatum hæreditatis non eſſe adeo pinguem, vt in calculo partis, ſed conſtituere tantummodò ſcuta 6307. vt deducitur ex teſtibus, quos prætenditur non ſolum
14 eſſe numero plures, ſed melius informatos, & meliorem afferre rationem, quam afferant alij pro Vrſula deponentes, & ideo iſtis magis credendum fore prout dixit *Rota coram Mantic. deciſ. 317. num. 13. & in Ferrarien. Penſionis 2. Iunij* 1660. *coram Reu. D. meo Decano*.

Alterum verò deſumptum ex teſtibus erat, quod quinque ex prædictis corporibus ſcilicet Prædium *della Paſciana*, Prædium *dell'Oliueto*, Prædium *delle fornace*, & Prædium *della Pera* cum Domo ſita in Ciuitate proueniant ex hæreditate Ioſephi ſenioris, vt *in Summario num. 29. cum duobus ſeqq.* ex his prætendunt
15 eſſe detrahendos florenos bis mille pro reſtitutione dotis ſcholaſticæ vxoris, cuius hæres extitit Iſabella filia, quæ inſtituit hæredem Ioſephum, *vt in Summario num. 32. 33. & 34.* quin imò, quod bona prædicta diuidi debeant pro medietate inter Iſabellam, & Ioannem Antonium filios dicti Ioſephi Senioris, & medietas Ioannis Antonij inter Chriſpoltum, & Ioſephum eius filios, & ſic quod prò tribus ex quatuor partibus ſpectant ad Ioſephum, pro vna verò ad Vrſulam ex perſona Chriſpolti patris, cuius proindè hæreditatem oſtendunt aſcendere tantum ad ſcuta 4022. vt in calculo.

Et propterea excludi læſionem, quam ex aduerſo iactant, & vlterius, quod cum Vrſula à patruo competentem dotem acceperit impugnare non valeat renunciationem, quã fecit ad fauorem illius cum Decreto Iudicis, interuentu conſanguineorum, & cœteris ſolemnitatibus adhibitis *iuxta text. in cap. quamuis cum ibi not. de pact. lib.* 6. nec etiam ſub præ-
16 textu læſionis enormiſſimæ vt probat *Add. ad Buratt. deciſ.* 894. *num.* 5. *&* 6. *Merlin. deciſ. 274. num. 5. & fuit dictum in Aſculana renunciationis 22. Maij* 1651. *&* 1. *Iulij* 1652. *coram R. D. meo Cerro Decano*.

Præcipuè ſtante pacto, quod in euentum obitus Ioſephi renunciatarij ſine filijs bona
17 renunciata deuoluantur ad Alexandrum ſupranominatum, & eius filios pro decore familiæ, & conſeruanda agnatione cum onere fideicommiſſi, in qua propterea renunciatione tamquam fauorabili eidem Vrſulæ renuncianti, & eius familiæ nulla poteſt conſiderari læſio *Molin. de iuſt. & iure diſput.* 579. *ſub num.* 31. *Molin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 3. nu. 28. Rota in Romana renunciationis* 14. *Iunij* 1649. *coram Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono inter eius impreſſas deciſ.* 182. *num.* 24. *confirmata 23. Martij* 1650. *coram R. D. meo Decano.*

18 Contendunt igitur laudum obſtare, & ſuſtineri renunciationem, prout etiam in dubio præſumendum eſſe pro iuſtitia vtriuſque vt de laudo probat *Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſ. 76. num. 3. Rota in Bononien. laudi 6. Iunij* 1673. *coram R. P. D. meo Celſo* & de renunciatione cum Decreto Iudicis, & alijs ſolemnitatibus *Rota in d. Romana renunciationis 23. Martij* 1650. *coram R. P. D. meo Decano.*

Quare pugnantibus hinc inde teſtibus, & nunquam firmato ſtatu hæreditatis Chriſpolti iuxtà ordinem datum duxi iterum conſulere DD. meos, vt inſimul reſolutionem capiant.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Mercurij 22. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum quando non cenſeatur remiſſum per diuiſionem, præſertim quando diuiſio fuit facta à Procuratoribus non habentibus facultatem remittendi, quo caſu per acceptationem bonorum diuiſorum non præſumitur approbata remiſſio facta per Procuratores: & detractiones quando non obſtent, vel ſint conſumptę.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium probat bona fuiſſe teſtatoris tam contra hæredes deſcribentes quam contra habentes cauſam ab eis.*

2 *Bona fuiſſe teſtatoris probatur ex diuiſione, & illorum venditione*

3 *Immiſſio non denegatur, quando conſtat de fideicommiſſo, eiuſque purificatione, & de indentitate bonorum.*

4 *Diuidentes poſſunt ad inuicem remittere fideicommiſſum.*

5 *Fideicommiſſi remiſſio debet eſſe clara, expreſſa, vel indubitatè reſultans ex forma diuiſionis, & num. 6.*

7 *Fideicommiſſum ſicuti non cenſetur remiſſum per ſimplicem diuiſionem, ita nec per promiſſionem euictionis, & defenſionis.*

8 *Euictio ex natura rei non includitur ſub promiſſione euictionis, & defenſionis.*

9 *Clauſula*, ad habendum, & pleno iure diſponendum, *an inducat remiſſionem fideicommiſſi conditionalis.*

10 *Fideicommiſſo futuro non dicitur renunciatum per diuiſionem factam à Procuratoribus non habentibus facultatem renunciandi.*

11 *Procuratores non poſſunt remittere fideicommiſſum per aliquam clauſulam, dum non poterant expreſſe remittere.*

12 *Voluntas metienda eſt à poteſtate.*

13 *Fideicommiſſo, quod Procuratores diuidentium ignorabant, non cenſentur renunciaſſe.*

14 *Approbatio diuiſionis facta per Procuratores cenſetur reſtricta ad ea, quæ validè acta fuerunt.*

15 *Approbatio non præiudicat ſine indiuiduali notitia facti, & iuris.*

16 *Di-*

16 *Detractio dotis conſtituta in fundo dotali non poteſt prætendi in alijs bonis.*

17 *Bona data pro fundo dotali debent eadem reſtitui, nec pretium repeti poteſt ſuper alijs corporibus fideicommiſſarijs.*

18 *Alienatio permiſſa pro medietate, operatur vt alia medietas reſtituatur fideicommiſſario, vel imputetur in detractiones.*

19 *Legitima, & Trebellianica conſumitur ex primis alienationibus.*

20 *Dos, cuius nulla datur iuſtificatio, detrahenda non eſt à fideicommiſſo.*

21 *Poſſeſſio probatur ex apprehenſione vigore ſententiæ ſeu mandati.*

22 *Iudex priuat poſſeſſorem anteriori poſſeſſione, eamque transfert in immiſſum.*

23 *Sententia lata contra carceratum, an & quando ſubſtineatur, & n.25.*

24 *Bononiæ non deficit copia patronorum cauſarum.*

26 *Per contradictas procedi non poteſt, quando procurator in actis comparuit.*

27 *Manutentio decreta non traſportatis actis prioris inſtantiæ eſt nulla.*

DECISIO CXCII.

DEfuncto Carolo Monterentio ſcriptis
ſibi hęredibus Iulio, & Franciſco filijs,
eiſque ſine filijs decedentibus ad inuicem
ſubſtitutis nacti ſunt Iulius, & Franciſcus ſuc-
ceſſionem paternam, & pauló poſt aditam
hęreditatem deuenerunt ad diuiſionem bo-
norum mediantibus Procuratoribus ad hunc
effectum conſtitutis, cum autem Iulius por-
tionem ſuam pene totam diſtraxerit, & ob
illius prędeceſsum ſine filijs purificata fuerit
dicta ſubſtitutio reciproca inſurrexit Franci-
ſcus frater contra tertios poſseſsores, & vi-
gore mandati de immittendo Auditoris ge-
neralis Bononię cepit poſseſſionem non nul-
lorum bonorum, quę ab Alexandro Pallia-
no detinebantur, verum quia in gradu ap-
pellationis obtinuit ipſe ab A.C. mandatum
de manutenendo dubitaui an, & cui ſit dan-
da manutentio, ſed Domini noluerunt cape-
re reſolutionem niſi præuio examine boni
iuris, ſuper quo hodie cauſa repropoſita reſ-
ponderunt conſtare de bono iure Franciſci
etiam ad effectum manutentionis.

Siquidem bonum ius reſultat ex fideicom-
miſſo prædicto, cuius exiſtentia non contro-
uertitur, prout etiam purificatio ad fauo-
rem Franciſci, & quod bona de quibus agi-
tur proueniant ab hæreditate Caroli fideicō-
mittentis deſumitur tum ex inuentario con-
1 fecto ab hæredibus, quod probat hæc omnia
in eo deſcripta fuiſſe teſtatoris, tam contra
ipſos hæredes, quam habentes cauſam ab il-
lis ad tradita per *Bart. Bald. & alios in l. cum ta-
le §. Titius ff. de condit. & demonſtr. & per Bald. in l.
finali §. 1. C. de iur. deliber. Pariſ. conſ. 45. num. 20.
lib. 2. Decian. conſ. 76. num. 8. lib. 3. Rota in Viter-
bien. Pecuniaria 3. Martij 1659. coram Reuerem.
Papien.*

Tum etiam ex diuiſione, & ex ipſomet in-
2 ſtrumento venditionis à Iulio factæ ad fauo-
rem Alexandri, vt dictum fuit *in Bononien. fi-
deicommiſſi de Bologninis 4. Iulij 1653 coram R. P.
D. meo Celſo, & in Romana Cenſus 18. Iunij 1655.
coram R. P. D. meo Cerro Decano*. Quibus con-
3 currentibus fideicommiſſario competit im-
miſſio ex remedio *l. final. C. de edict. Diu. Adrian.
toll.* vel vtilis Saluiani interdicti *Gabr. conſ. 46.
num. 20. lib. 1. Peregr. de fideicomm. art. 48. num. 55.
& Rota deciſ. 131. & 237. vtrobique num. 1. part.
1. rec. & in alijs.*

Nec ex eo, quod inter Iulium, & Franci-
ſcum facta fuerit diuiſio, eademque bona
obuenerint in portionem Iulij cum clauſula
ad habendum, & pleno iure diſponendum
ſub obligatione manutentionis, & euictionis
cenſetur tale fideicommiſſum conditionale
4 remiſſum, licet enim diuidentes poſſint illud
ſibi inuicem remittere, tamen ad hunc effe-
5 ctum remiſſio debet eſſe clara, & expreſſa,
vel quæ indubitata reſultat ex forma diuiſio-
nis *ad text. in l. cum pater §. hæreditatem ff. de legat.
2. Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres num. 11. & 12.
ff. de verb. obligat. ibique Ripa num. 38. & 39. Bald.
conſ. 367. num. 1. lib. 4. Dec. conſ. 496. num. 17. Rom.
conſ. 403. num. 1. Alexand. conſ. 408. num. 4. lib. 6.
Oſaſc. deciſ. 112. num. 14. & Rota deciſ. 66. num. 2.
recent.*

Vnde cum in inſtrumento diuiſionis nulla
fuerit expreſſa mentio renunciationis fidei-
6 commiſſi, minuſue deprehendatur ex vi ver-
borum, non poteſt dici de eo fuiſſe aliquo
modo tranſactum, aut illi renunciatum, vt
notant communiter *DD. in d. l. qui Romæ §. duo
fratres ff. de verb. oblig. & præ cæteris Caſtr. ſub nu.
6. verſ. tunc autem videretur remiſſum Corn. conſ.
202. lib. 4. per totum Grat. conſ. 17. num. 44. lib. 1.
Capra conſ. 89. num. 17. Boer. deciſ. 147. nu. 11. Gabr.
com. m. opin. lib. 4. de fideicomm. concluſ. 1. nu-
mer. 10.*

Quæ concluſio procedit non obſtante pro-
miſſione euictionis, & defenſionis, quia ſi-
7 cuti per ſimplicem diuiſionem non cenſetur
fideicommiſſum remiſſum, ita nec per pro-
miſſionem euictionis, & defenſionis, cum
8 huiuſmodi clauſulæ referantur quidem ad
executionem, & obſeruantiam diuiſionis pro
facto ipſorum diuidentium, ſed non inclu-
dant euictionem, & litem prouenientem ex
natura, & qualitate bonorum, vt probat *Ale-
xand. in dicto §. duo fratres ſub num. 30. verſ. Præte-
rea ibique Iaſ. num. 33. Ripa nu. 45. ff. de verb. obli-
gat. Peregr. de fideicomm. art. 52. num. 69. Menoch.
de præſ. lib. 3. præſ. 115. num. 12. & dixit Rota apud
Buratt. deciſ. 89. num. 8. & ſeqq. & in Romana fidei-
commiſſi de Maximis 11. Ian. 1649. coram Reu. D.
meo Decano.*

9 Clauſula vero *ad habendum, ac pleno iure diſ-
ponendum* non videtur vrgere, nam eſto, quod
ex facultate alienandi à partibus ipſis illius
vigore ad inuicem attributa, videtur inducta
renunciatio fideicommiſſi conditonalis, in
quibus terminis procedunt authoritates in
contrarium adductæ, ſecus tamen eſt vbi,
10 prout hic diuiſio facta fuit à Procuratoribus
non habentibus ſpecialem facultatem remit-
tendi fideicommiſſum, ſed ſimpliciter ad di-
uiden-

uidendum, & acceptandam partem diuiſam, tunc enim per talem diuiſionem, quibuſcunque clauſulis concepta ſit, non dicitur renunciatum fideicommiſſo de futuro, vt declarat *Soccin. Sen. conſ. 251. ſub num. 19. verſ. ex quibus patet ſolutio lib. 2. Alex. d. conſ. 208. num. 5. & 6. lib. 6. Odd conſ. 49. num. 8. & reſpondit Rota coram Buratt. d. deciſ. 89. ſub num. 16. & in d. Romana fideicommiſſi de Maximis 11. Ianuarij 1649. cor. Reu. P. D. meo Decano §. quæ fortius.*

Nam quemadmodũ Procuratores iſti non
11 potuiſſent ex defectu facultatis per pactum ſpeciale remittere inter fratres fideicommiſ-
12 ſum ita metiendo voluntatem à poteſtate, nec cenſentur per clauſulam illam voluiſſe id quod non poterant iuxta deducta *per Rip. in d. §. duo fratres num 8. Roman. d. conſ. 403. num. 5. Soccin. d. conſ. 251. num. 19. Mandell. Alb. conſ. 29. num. 16.* quin imo non ſolum non habebant facultatem huiuſmodi, ſed nec minus ſcien-
13 tiam fideicommiſſi, cum de eo, nec in mandatis aliqua mentio præceſſerit nec in ipſo inſtrumento diuiſionis habita fuerit, vnde nullo modo cenſentur cogitaſſe renunciare fideicommiſſo, quod ignorabant, vt benè deducit *idem Roman. d. conſ. 403. ſub num. 6. & Odd. d. conſ. 49. ſub n. 9.*

Approbatio diuiſionis per ſubſequutam poſſeſſionem fratrum portionis diuiſæ non
14 releuat, quia reſtricta cenſetur ad ea, quæ validè acta fuerunt ab eorum Procuratoribus non autem extenditur ad renunciationem fideicommiſſi, pro qua deficiebat facultas, il-
15 la enim non præiudicat, niſi indiuidualis notitia iuris, & facti in approbante iuſtificetur ex adductis *per Add. ad ſ. mem. Gregor. deciſ. 209. nu. 8. & 9.* & ita huic obiecto reſponderunt *Socc. d. conſ. 251. num. 21. Mandell. Alb. d. conſ. 29. num. 16. Odd. d. conſ. 49. num. 10. Rota d. deciſ. 89. nu. 17. apud Buratt. & in ſupracitata Romana fideicommiſſi de maximis coram R. P. D. meo Decano §. ratificatio enim.*

16 Nec prædicta euitantur ſub prętextu detractionum ex perſona Iulij competentium, etenim reſpectu dotis maternæ corruit prætenſio, dum illa conſiſtit in prædio Bubani, & Gazzanigi, quæ fuerunt tradita pro fundo
17 dotali, adeò vt eadem reſtitui debeant, nec pretium repeti poſſit ſuper alijs corporibus *l. final. ff. de pact. dotal. Barboſ. in l. ſi æſtimatis 51. num. 35. ff. ſolut. matrim. Rot. apud Caual. deciſ. 574. num. 2. coram Merl. deciſ. 792. num. 1. & in Romana fideicommiſſi de Donatis 7. Iunij 1660. cor. Reu. P. D. meo Decano.*

Quoad legitimam, & Trebellianicam ceſſat obiectum, ex quo Iulius ante alienationem controuerſam diſtraxit mobilia valoris librarum 12. m. cum tamen pro dimidia duntaxat
18 alienare potuiſſet, ideoque pro alia dimidia librarum ſex mille tenetur pretium reſtituere fideicommiſſario, vel in ſuas detractiones imputare *Hond. conſ. 59. num. 14. lib. 2. Merl. de legit. lib. 2. tit. 2. quæſt. 6. numer. 9.* & ex prędio Anzolæ tornaturarum 140. alięnauit tornaturas 56. ex quibus alienationibus etiam pro reliquis tornaturis quatuordecim deficientibus
19 legitima, & trebellianica, quæ ſemis erat fuit abundè conſumpta cum primæ alienationis cedant in detractiones debitas, vltimæ verò retractentur *ad text. in l. Marcellus §. res quæ ff. ad trebell. Rota in recent. deciſ. 339. num. 28. & 29. cum alijs per Add. ad ſ. mem. Gregor. dec. 580. num. 8. & in dicta Romana fideicommiſſi de Donatis §. de ſua tamen.*

20 Prætenſio vero detractionis dotis Iacobæ vxoris eiuſdem Iulij, à qua cauſam habet idẽ Alexander tollitur ex quo de ea nulla datur iuſtificatio, & ideo fruſtra prætenditur illam extrahi ex bonis fideicommiſſarijs in vim *Authenticæ res, quæ C. communia de legatis.*

Conſtito itaque de bono iure Franciſci dixerunt DD. eidem dandum eſſe mandatum de manutenendo, quia docet de ſua poſſeſ-
21 ſione per inſtrumentum apprehenſionis illius vigore ſententiæ, & mandati Auditoris generalis Bononiæ, quo ſtante Alexander om-
22 nem poſſeſſionem amiſit cum Iudex priuet poſſeſſorem ſua anteriori poſſeſſione, illamque transferat in immiſſum *l. iuſte poſſidet ff. de acquir. poſſ. Angel. in l. clam. poſſidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. vbi Iaſ. num. 20. ff. eodem Rota deciſ. 305. num. 1. part. 6. recent. & in Vercellen. manutentionis 23. Iunij 1655. coram bon. mem. Bichio.*

Non obſtat, quod ſententia lata fuerit
23 Alexandro tunc in carceribus detento, & propterea nulla ſit tanquam lata contra car-
24 ceratum, quia cũ Bononiæ non deficiat copia patronorũ cauſarũ imò Alexander ſpatio
25 vnius anni, & vltra comparuerit per Procuratorem, à quo ſemper cauſa defenſa fuit, tenebatur tunc etiam Procuratorem mittere, qui cauſam defenderet, atque ideo proceſſus rectè inſtituitur *iuxta theoricam Bartol in l. is qui reus num. 14. ff. de publ. iudicijs Vant. de nullit. ex defectu iuriſdict. & vnde, ac quibus modis num. 161. verſ ſi quis Pariſ. conſ. 101. num. 5. lib. 4. Farinac. de inquiſit. quæſt. 11. numer. 54. verſ. contrarium.*

Data autem validitate, ac iuſtitia ſententiæ prædictæ non ſuffragatur eidẽ ſubſequens decretum manutentionis reportatum ab A. C. quod vlterius nullum eſt tum quia proceſ-
26 ſum fuit per contradictas, licet in actis comparuerit Procurator Franciſci citatus ab eodem Alexandro, quod nequaquam fieri potuit vt probat *Grat. diſcept. forenſ. cap. 686. num. 19. & 27. Rota coram Buratt. deciſ. 409. num. 12. ibique Add. & deciſ. 193. num. 7. part. 8. recent.* tum
27 ex quo manutentio decreta fuit non transportatis actis prioris inſtantiæ, vt omnino opus erat *Rota deciſ. 134. num. 8. & 264. num. 12. apud eundem Buratt. & in ſpecie apud Poſth. de manutent. dec. 62. la 2. n. 3.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 197. & reformata in deciſ. 207.

FER-

FERRARIEN. PECVNIARIA.

Luna 27. Iunij 1661.

ARGVMENTVM.

Ciuilitas & incolatus reſultat ex natiuitate, poſſeſſione bonorum, & denominatione facta in inſtrumento, imo domicilium originis retinetur, quamuis alibi ſit domicilium habitationis: Pupilli non dicuntur indefenſi, ſi comparuit Procurator conſtitutus à tutrice cum decreto iudicis; valor monetæ attenditur de tempore contractus quando arbitrio peritorum non committitur prætium ſed alia inſpectio, beneplacitum Principis ſi reſeruetur, quando requiratur.

SVMMARIVM.

1 *Conformitas ſententiarum ſufficit in ſubſtantia.*

2 *Conformitas ſententiarum reſultat ex illarum verbis.*

3 *Natiuitas in aliquo loco probatur ex fide Baptiſmatis.*

4 *Ciuis, & incola, quis efficitur ratione natiuitatis in loco.*

5 *Ciuilitas, & incolatus comprobatur ex poſſeſſione bonorum in loco.*

6 *Forenſis validè poteſt conueniri in loco rei ſitæ, dummodo ibidem reperiatur vel habeat procuratorem.*

7 *Contrahens vti ciuis, ſeu nobilis alicuius loci dicitur contraxiſſe vti talis qualem ſe aſſeruit.*

8 *Ciuis originarius non deſinit eſſe, quamuis ſe faciat etiam ciuem aliorum locorum.*

9 *Domicilium originis non amittit, qui alibi habitat.*

30 *Pupilli non dicuntur indefenſi, pro quibus Procurator ſæpe comparuit, oppoſuit, & plura deduxit.*

11 *Lis cœpta contra patrem poteſt proſequi à Procuratore conſtituto per tutricem filiorum, & pupillorum.*

12 *Procurator pupillorum conſtitui debet à tutrice cum authoritate iudicis.*

13 *Sententia lata contra legitimum procuratorem eſt valida.*

14 *Venditor ſupponens bona libera, & exempta tenetur ad intereſſe, dum ſuppoſitum non iuſtificat, prout debet.*

15 *Venditor tenetur certiorare emptorem de qualitate rei traditæ.*

16 *Promiſſa vt adimpleantur, poſtulat omnis ratio iuſtitiæ, & æquitatis.*

17 *Emptor tenetur ſoluere prætium re tradita.*

18 *Valor monetæ attenditur de tempore æſtimationis, quando remittitur arbitrio peritorum prætium, in quo conſiſtit ſubſtantiæ emptionis.*

19 *Valor monetæ attenditur de tempore contractus, quando prætium tunc fuit ſolutum, nec remiſſum arbitrio peritorum, quibus eſt tantum remiſſa qualitas accidentalis.*

20 *Beneplacitum reſeruatum cum clauſula* quatenus opus ſit *non requiritur, niſi probetur neceſſarium.*

21 *Clauſula,* quatenus opus ſit, *non facit contractum conditionalem ſed ſtat ad cautelam.*

22 *Conſenſus præſtandus ab vxore ſufficit, vt ea defuncta præſtetur ab eius filijs, & heredibus.*

23 *Sententia ſine actis & obtenta lite pendente non eſt momenti.*

24 *Pactum eſt omnino ſeruandum.*

25 *Statutum de duabus ſeruatur etiam in curia, ad quam cauſa fuit deuoluta.*

DECISIO CXCIII.

MArchio de Montecuccolis in actu emptionis bonorum, quæ Ioannes Franciſcus Furnius poſſidebat in Territorio Mutinæ, eique de anno 1634. vendidit pro pretio æſtimando ſolueret ducatos bis mille, & pro reſiduo ceſſerat in ſolutum non nulla bona ſita in ſtatu Ferrariæ, & inter cœtera prædium *detto della quarteſana* pariter pro pretio æſtimando cum pacto, & conuentione, quod in æſtimatione haberetur ratio à peritis datiorum, & onerum, quibus bona erant grauata, & quod ſi Marchio remaneret debitor, teneretur reſiduum ſoluere in pecunia, ſi vero debitor eſſet Furnius, quod poſſet retrocedere tot bonis ſibi in ſolutum datis. Vndè cum periti retulerint Marchionem remanere debitorem aliorum ducatorum 2160. & vltra, tractu temporis detectum fuerit bona villæ Canariæ comprehenſa inter bona Ferrariæ æſtimata à peritis in libris 5022. fuiſſe appretiata non facta deductione onerum, quibus ſubiacebant, nec vnquam prædium *della Quarteſana* vt ſupra aſſignatum fuiſſe traditum, & relaxatum, duæ latæ fuerunt ſententiæ per Locumtenentem Ciuitatis Ferrariæ, qui in prima declarauit æſtimationem bonorum dictæ Villæ eſſe nullam, & iniuſtam ideoque Furnium de dicta ſumma eſſe reintegrandum, in ſecunda vero prædium *della Quarteſana* ſpectare ad Furnium, & Marchionem teneri ſupplere reſiduum pretij ſupra dictorum bonorum iuxta relationem peritorum, & vtraque ſententia fuit in gradu appellationis confirmata. Hinc cum clauſula, *quod ſit locus ſtatuto de duabus conformibus* ſignatura reſcripſit, quo dubio per me propoſito affirmatiue Domini reſponderunt.

1 Conformitas enim ſententiarum adeſt nèdum in ſubſtantia, & effectu quod ſufficit ad
tradita *per Gabr. de executione rei iudicat. concluſ.*
1. num. 33. & dixit Rota deciſ. 98. num. 3. part. 1.
recent. & in Romana hæreditatis 28. Aprilis 1659.
coram Reu. Papien. ſed fere in verbis ipſis *iuxta*
2 *gloſs. in Clement. 1. de ſent. & re iudic. Surd. conſ.*
102. num. 9. Rota deciſ. 305. num. 3. part. 1. diuerſ.
cum alijs in Romana Domus, ſeu Domorum 27.
Aprilis 1657. *coram me.*

Validitas reſultat ex reuolutione actorum, nec valet impugnari ex defectu iuriſdictionis
quia nimirum ſententiæ latæ ſufficiunt contra forenſem, etenim contrarium apparet ex
3 eo, quod Marchio non ſolùm natus fuit Fer-
4 rariæ, vt ex fide Baptiſmatis in actis exhibita,
ſicque ratione natiuitatis erat ciuis, & incola,
l. 1. & l. aſſumptio, ff. ad municipalem l. municipes

ibique

Digitized by Google

5 *ſibique gloſ. ff. de verb. ſignif.* ſed etiam quia ibidem poſſidebat, *l. Ciuis, C. de Incol. lib. 10. & dixit Rot. deciſ. 137. numer. 3. cum ſequentibus part. 5.*

Ideo contra ipſum valide actum fuit in Ciuitate Ferrariæ tùm reſpectu originis, tùm
6 ratione rei ſitæ, cum forenſis legitimè conueniri poſſit in loco, in quo bona poſſidet, dummodò ibi reperiatur, vel ibi, prout hic, habeat Procuratorem ad tradita per *Barboſ. in cap. ſanè de for. compet. Carleuall. de Iudic. diſp. 2. num. 143. lib. 1. Surd. conſ. 168. num. 11. Vincent. de Franch. deciſ. 389. numer. 2. Canalc. deciſ. 3. num. 16. part. 1. & Rot. deciſ. 165. num. 25. part. 7. recent.*

7 Et procul dubio cum manifeſtè vti talis contraxerit, prout ità cum eo contractum fuiſſe præſumitur, ex quo in inſtrumento venditionis aſſeruit ſe nobilem Ferrarienſem quem admodum deduxerunt *Alciat. conſ. 3. nu. 13. lib. 2. Dec. conſ. 283. numer. 8. Surd. conſ. 106. num. 34. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 10. numer. 28. & dixit Rot. deciſ. 113. ſub numer. 1. apud Buratt.*

8 Et quamuis ſe fecerit etiam ciuem Bouonien. & Mutinenſem, non indè deſijt eſſe ciuis ori-
9 ginarius, cum quis etiamſi alibi habitet, domicilium originis nunquam amittat, *Aym. conſil. 441. num. 2. & ſeqq. Peregr. conſil. 126. num. 7. vſque ad fin. lib. 5. Bertazzol. conſil. ciuil. 56. nu. 14. Rota coram Durano. deciſ. 31. num. 4. cum ſeq. & in fine, & dicta deciſ. 137. num. 13. par 5. recent.*

Nec ſubſiſtit, quod iudicium fuerit proſequutum in ſecunda inſtantia contrà filios Marchionis pupillos indefenſos, quia conſtat pariter de contrario, nam ex reuolutione ac-
10 torum habetur, quod eorum Procurator ſæpè comparuit, oppoſuit exceptiones, & plura deduxit, quæ omnia benè fuerunt diſcuſſa in deciſione Rotæ Ferrarienſis, ex quibus ceſſat prætenſio, quod pupilli non fuerint defenſi, vt reſpondit *Rota noſtra coram Buratt. deciſ. 440. num. 1. & 524. nu. 1. & 2. in Anconitana Pecuniaria 15. Maij 1655. coram Reuerendiſs. Segobien. cum alijs relatis per Modern. Cortonen. in praxi part. 3. cap. 2. num. 84.*

Quod autem Marchioniſſa mater haud po-
11 tuiſſet vti tutrix, & curatrix Procuratorem pro pupillis conſtituere niſi poſt litis conteſtationem, ceſſat obiectum, ex quo lis erat iam cæpta contra Marchionem eorum patrem,
12 cumque Procurator fuerit conſtitutus cum authoritate tutricis, & curatricis, & cum Decreto Iudicis, vt requirebatur iuxta *text. in l. neque §. Pupillus, & l. non eo minus, C. de Procurat. Rota coram Seraphin. deciſ. 1259. num. 2.* ſen-
13 tentia ſubſequuta fuit valida, vti lata contra eorum legitimum Procuratorem, *Capuceq. deciſ. 849. num. 2. & 3. & apud Poſth. de manut. deciſ. 647. num. 20. cum ſeqq.*

Iuſtitia verò reſultat ex eadem deciſione Rotæ Ferrarienſis, ex quo conſtat relationem Peritorum ſuper bonis Villæ Canariæ fuiſſe nullam, & erroneam, ſiquidem dum illa fue-
14 rant à Marchione ceſſa, & aſſignata Furnio vti libera, & exempta, vtique cum res aliter ſe habeat, tenetur ipſe ad iuſtificationem ſuppoſiti, aliàs ad intereſſe, quia debuiſſet certio-

15 rare eundem Furnium recipientem de qualitate rei traditæ per *text. in l. Iulianus 14. & l. quaro 40. ff. de act. empt. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 9. num. 19. Surd. conſ. 13. ſub num. 29. cum alijs per Grat. diſcept. 361. nu. 7. & dixit Rot. deciſ. 137. num. 3. par. 9. recent.*

Minus illa poteſt controuerti quoad reſiduum pretij ducatorum 2162. quo plus valere bona Mutinæ compertum fuit, quam bona Ferrariæ; dum ita partes conuenerunt, omnis
16 enim iuſtitiæ, & æquitatis ratio poſtulat, vt promiſſa adimpleantur, *l. 1. ff. de pact. gloſſ. in l. ſtipulatio, §. opus autem verb. ſiuè, ff. de nou. oper. nunciat.* Quodque re tradita emptor teneatur
17 ſoluere pretium, *Caſtr. in l. ſeruus quem, §. ſi ſciens verſ. quinimò, ff de act. empt. Ruin. conſ. 141. nu. 5. lib. 1. Surdus deciſ. 253. num. 5.*

Non obſtat, quod in ſententijs condemnatio facta fuerit habita ratione valoris monetæ currentis de tempore contractus, non autem
18 æſtimationis, nam id quidem procederet ſi fuiſſet remiſſum arbitrio Peritorum precium rei venditæ, in quo cum emptionis ſubſtantia conſiſtat ſecundum tempus æſtimationis, & fit ſolutio, & contractus recipit ſuum eſſe, iuxtà *text. in l. final. C. de contrahen. empt.* ſecùs
19 cum precium rei venditæ ſolutum fuerit in actu emptionis, & æſtimationi Peritorum commiſſum dumtaxat an valor bonorum excederet prætium conuentum, tunc enim cum contractus ſit perfectus, & remiſſio iſtius qualitatis accidentalis, non attenditur tempus æſtimationis, ſed ipſius contractus, *Onnat. de contract. tract. 21. de empt. & vendit. diſput. 71. ſect. 8. per tot. Aretin. conſ. 12. ſub nu. 2. Natta conſ. 454. nu. 5. Cephal. conſ. 31. n. 8. Surd. conſ. 406. numer. 9. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 20. ſub num. 51. Buratt. deciſ. 226. num. 5.*

Nec refert, quod non interuenerit beneplacitum Principis reſeruatum in inſtrumento pro derogatione fideicommiſſi, nam cum
20 adiecta legatur clauſula, *quatenus opus ſit*, nullatenus requirebatur niſi derogatio neceſſaria probaretur, vt aduertit *Gabr. conſ. 82. num. 19. lib. 1. Rot. coram Buratt. deciſ. 130. num. 23.* clau-
21 ſula enim huiuſmodi non facit contractum conditionalem, ſed ſtat ibi ad cautelam, vt notat idem *Gabr. conſ. 92. num. 3. lib. 1. Rot. deciſ. 13. num. 11. par. 8. recent.*

Prout nec etiam quod Furnius conſenſum
22 vxoris promiſſum non adhibuerit, & pro implemento fuerit à Marchione reportata ſententia fauorabilis in Ciuitate Mutinæ, dum loco vxoris, quæ paulo poſt deceſſit, conſenſerunt, & ratificarunt illius filij, & hæredes,
23 adeò vt ſententia nullius ſit roboris, ac momenti, præſertim quia actis deſtituta dignoſcitur, & edita lite pendente.

Demùm quoad prædium in vocabulo *della Quarteſana* meritò fuit pronunciatum illud cedere debere in computum prætij bonorum
24 venditorum iuxtà formam pacti, quod eſt omninò ſeruandum ex adductis.

Fuit itaque vtraque parte informante reſolutum eſſe locum ſtatuto de duabus, quod
25 ſeruatur etiam cauſa deuoluta ad Curiam, vt dixit *Rot. in deciſ. 266. num. 1. par. 1. recent. & poſt*

Pacif. de Saluian. deciſ.154.num.10. & deciſ.328. numer. 2. poſt 2. volum. conſil. Farinac. & in alijs.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 1. Iulij 1661.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non datur ad probandum, quod non releuat, & quod aduerſatur propriæ confeſſioni, ſcripturis, & actibus geſtis per articulantem.

SVMMARIVM.

1 *Proteſtatione non obſtante probatur voluntas profitendi per actus proteſtationi contrarios.*

2 *Remiſſoria opus non eſt ad probandum, quod non releuat.*

3 *Remiſſoria non conceditur aduerſus propriam confeſſionem.*

4 *Remiſſoria non datur ad probandum per teſtes, cuius contrarium apparet per ſcripturas.*

5 *Voluntas coacta excluditur ex pluribus actibus ſub temporis internallo liberè geſtis.*

6 *Mens purgatur ex actibus abſque vlla coactione ſubſequutis poſt profeſſionem.*

7 *Metus non eſt momenti, quando non articulatur, à quo proceſſerit, vel talis, qui cadat in conſtantem virum.*

8 *Metus dicitur cadere in conſtantem virum, quando adeſt periculum, vel circa perſonam, vel maiorem partem bonorum.*

9 *Metus excluditur ex libera voluntate pluries explorata in actu profeſſionis.*

10 *Animus contrarius facto ſubſequuto non admittitur.*

11 *Remiſſoria magis denegatur quando ſuper eadem materia fuit alias examinatus in partibus effrenatus numerus teſtium.*

DECISIO CXCIV.

PRofeſſionem, quam fecit Soror Maria
Bernardina in Monaſterio S. Vvlburgis
validam eſſe, & ſuſtineri fuit pronnnciatum
in prima inſtantia. Cumque in gradu appel-
lationis pro iuſtificanda illius inualiditate ab
eadem Maria petita fuerit remiſſoria Domini
denegandam eſſe cenſuerunt.

Nam etſi probaretur, vt aſſeritur in primo
articulo, quod ipſa completo tempore Noui-
tiatus exoptans arctiorem regulam, proteſtata
fuerit nolle ibi profiteri, nihilominus talis
probatio profutura non eſſet, cum enim tem-
pus prorogari obtinuerit, & interim introdu-
cta clauſura cum reformatione Monaſterij
1 profeſſionem emiſerit per actum huiuſmodi
proteſtationi contrarium voluntas profitendi
reſultat iuxta *text. in cap. cum M. Ferrarienſis de
conſtit. Bart. in l. qui in aliena, §. Celſus num.5. ff.
de acquir. heredit. Mantic. de tacit. lib. 16. tit. 7.
num.2. Surd conſ.456. num.33.* Ideòque non eſt
2 opus remiſſoria ad probandum id, quod pro-
batum non releuat, *l. ad probationem, C. de pro-
bationibus, Rota coram ſ.m.Gregor. deciſ.184. nu.3.
& 4. coram Caualer. deciſ.87. num.4. & 216.nu.1.
coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 45. in fin. coram
Merlin. deciſ.807. num. 6. & tradit Grat. diſcept.
for. cap.653. num.56.*

Quod autem elapſis prorogationibus Maria
adhuc iactaret velle à dicto Monaſterio ani-
mum auertere, licèt maior pars Monialium
eam à tali propoſito diuertere conarentur, vt
ponitur in ſecundo articulo, minus etiam re-
leuat, ex quo in libellis inſtetit annum Noui-
tiatus prorogari, vt melius experiretur Regu-
lam, & ſignanter reformationem Religionis,
ſub cuius iugo Domino famulari deindè affe-
ctans faſſa eſt liberè, & libenter profiteri, &
3 ità aduerſus confeſſionem propriam Remiſ-
ſoria concedi non debet, *Rota coram ſ.m.Gregor.
deciſ.523. num.4. in recent. deciſ.54. nu.10. par. 7.
in Iannen. Pecuniaria 28. Nouembris 1642. coram
b.m.Dunozetto, in Monopolitana bonorum 23. Iunij
1659. coram Me.*

Tertius articulus, quod reformatio procu-
rata fuerit ad hoc, vt Maria cupiens arctiorem
Religionem facilius induceretur ad perma-
nendum in Monaſterio, quodque ipſa volens
Regulam mutare non ſe ingeſſerit in refor-
matione prædicta, non meretur remiſſoriam
ex eo, quod reformatio cum clauſura fuit in-
troducta iuxtà Decreta Sacri Concilij Triden-
tini ſuper Monialium clauſura edita, & ad-
miſſa per Moniales, ac per eandem Mariam
confirmata, & acceptata propria manu, & ca-
4 ractere, vndè fruſtrà petitur probari per teſtes,
cuius contrarium apparet per ſcripturas, &
Decreta, *Rota in recent. deciſ.556. num.1. par.5.
to.2. Merlin.deciſ.515. num.1. & deciſ.756.nu.11.
coram Emin.Card.Ottbob.deciſ.45.num.1. cum alijs
in dicta Monopolitana bonorum 23. Iunij 1659. co-
ram Me.*

Similiter quartus articulus continens pro-
poſitum illius abſoluté non profitendi cum
declaratione, quod ſi quid agebat in contra-
5 rium, id totum erat coactum, & citrà ſuam
intentionem, repugnat ſupradictis actibus li-
berè geſtis, qui cum temporis interuallo pro-
ceſſerint coactam in ea profitendi voluntatem
6 excludunt ſicuti ex actibus abſque vlla coa-
ctione poſt profeſſionem ſubſequutis metus
ipſe purgatur, *Bart. in l. 2. num.2. C. de his, quæ
vi metuſve cauſa*, & reſpondit *Rot. deciſ. 516.
num.21. cum ſeq. par.5. to.2. recent.*

Quintus articulus ad probandum metum
reuerentialem, quo prætenditur Mariam ſe-
ductam fuiſſe confirmare, & approbare refor-
mationem cæteris eſt irreleuantior, nam vltra
7 quod non articulatur à quo fuerit ſeductio-
nem paſſa, nec metus talis, qui caderet in con-
8 ſtantem virum idest cum periculo, vel circa
perſonam, vel circa maiorem partem bono-
rum, vt opus eſſet, *Rota dicta deciſ.516. num.17.
par.5. recent.* & dictum fuit in *Colonien. nullitatis
Profeſſionis 13. Iunij 1644. coram Reuerend. Terra-
cinen. & in Tullen. Matrimonij 15. Ianuarij 1651.
9 coram R. P. D. meo Albergato*, metus omninò
excluditur ex pluries explorata eius libera vo-
luntate in actu profeſſionis, vt ponderauit

Rota

Rota in Vlixbonen. nullitatis Profeſſionis relata in deciſ. 2. num. 5. par. 8. recent.

Sextus, & vltimus articulus, quod Maria
10 nunquam habuit animum approbandi reformationem, nec profitendi in tali Monaſterio, vti pariter contrarius facto ſubſequuto admitti non debet, maximè cum in partibus fuerit ſuper eadem materia examinatus effrenatus
11 numerus viginti duorum teſtium coram tribus Iudicibus, adeòvt eò magis Remiſſoria veniat deneganda, ne aperiatur via fraudibus, vt poſt *Innocent. Io. Andr. tradit Abb. in cap. fraternitatis num. 8. verſ. ſi breuiter concludo de teſtib. Bartol. in authent. at qui ſemel num. 24. C. de probat. Gabr. concl. 21. nu. 17. de teſtib. Rot deciſ. 48. num. 1. coram ſ. m. Gregor.*

Et ita vtraque parte informante.

PARMEN. BENEFICII.

Veneris 1. Iulij 1661.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ quando ſunt iuſtificatæ veniunt exequendæ, & ex quibus iuſtificentur; alternatiua intrat dumtaxat in beneficijs, quæ ſunt ad liberam collationem Epiſcopi, ſecus in iis quę ſunt ſimultaneæ collationis, & multo minus in iis, quorum omnimoda collatio ad alium ſpectat.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ veniunt exequendæ ad inſtar* l. final. Cod. de edict. Diu. Adrian. toll.
2 *Februarius menſis eſt reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*
3 *Vacatio probatur ex fide obitus extracta ex libro defunctorum, ex teſtibus, & ſimili narratiua alterius partis.*
4 *Alternatiua intrat in beneficijs, quæ ſunt ad liberam collationem Epiſcopi.*
5 *Non autem in ijs, quæ ſunt ad ſimultaneam collationem Epiſcopi, & Capituli.*
6 *Et multo minus in ijs quorum omnimoda collatio ſpectat ad alium.*
7 *Valor per non exceſſum iuſtificatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama.*
8 *In Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ alia iuſtificatio non requiritur, quam clauſula in eo contenta.*

DECISIO CXCV.

VAcante in Eccleſia Parmenſi ſimplici Beneficio Dogmanica nuncupato per obitum Alexandri Galli ſecutum de menſe Februarij 1659. fuit de illo vti comprehenſo ſub gratia alternatiuæ ab Ordinario prouiſus Nicolaus Buſettus, à Sede verò Apoſtolica de eodem tamquam reſeruato ratione menſis prouiſus fuit Ludouicus cum Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, inter quos propterea orta controuerſia, & commiſſa mihi cauſa dedi dubium, an Ludouico eſſet danda immiſſio, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Nam cum literæ Apoſtolicæ ab eo reportatæ ſint in omnibus iuſtificatæ meritò veniunt exequendæ ad inſtar *l. final. Cod. de edict. Diu. Adr. toll. cap. ſi capitula ibique gloſſ. verb. exequatur de conceſſ. Præbend. in 6. Rot. in recent. deciſ. 192. & deciſ. 506. vtrobique num. 1. part. 1. in Bononien. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. coram Eminentiſſ. Dom. Cardinali Corrado, & in Vicien. Iuriſdictionis 2. Maij 1650. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano.*

Vacatio per obitum Alexandri in menſe
2 Februarij, qui eſt expreſsè reſeruatus Sedi Apoſtolicæ *in regula 8. Cancellariæ* probatur
3 non ſolùm fide illius obitus extracta ex libro defunctorum, ac teſtibus, ſed etiam ex narratiua partis in ſua impetratione hoc idem exponentis *Rota coram Mantic. deciſ. 132. numer. 1. Buratt. deciſ. 931. eodem numero, & 255. num. 10. in Maioricen. beneficij 4. Aprilis 1650. & in Oſcen. Canonicatus 15. Martij 1647. coram R. P. D. meo Albergato.*

Non obſtat alternatiua menſium cuius vigore menſis Apoſtolicus fit ordinarius, etenim
4 illa intrat dumtaxat in Beneficijs, quæ ſunt ad liberam collationem Epiſcopi, vt tradit *Gonz. ad eandem regulam 8. gloſſ. 45. per tot. & ſignanter num. 1. & 10.* & firmauit *Rot. deciſ. 395. num. 1. par. 4. diuerſ. in recent. deciſ. 247. num. 3. par. 4. to. 2.* & in ſpecie *coram Reuerend. Papien. in Corduben. dimidiæ portionis 20. Iun. 1653.*

5 Secus vbi, prout hic, Beneficia ſunt ad ſimultaneam collationem Epiſcopi, & Capituli, vt pariter dixit *Rota in Tarraconen. Canonicatus 12. Nouembris 1607. apud Marcheſ. to. 1. fol. 344. num. 3. coram Gregor. deciſ. 95. num. 2. ibique Add. num. 6. & deciſ. 314. nu. 4. in Nuſcana Canonicatus 11. Martij 1647. coram bo. mem. Arguell. in Oſcen. Archidiaconatus 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Veroſpio,* & in indiuiduo firmatum fuit in *Parmen. Beneficij 10. Maij 1629. coram ſan. mem. Innocent. X.*

6 Imò in Beneficio de quo agitur Epiſcopus non ſolùm commodo alternatiuæ gaudere non poteſt, ſed nec etiam habet ſimultaneam collationem cum illius collatio ſpectet ad Canonicum obtinentem præbendam Meleculi in vim concordiæ initæ inter ipſum, & Capitulum vſque de anno 1564. confirmatæ authoritate Apoſtolica, & approbatæ in ſpecie in dicta *Parmen. Benef. 10. Maij 1629. coram ſa. mem. Innocentio.*

De habilitate Ludouici approbati hic in Vrbe ab examinatoribus conſtat ex narratiua Pontificis, quodque beneficium ſit ſimplex,
7 eiuſque valor expreſſus per non exceſſum in ducatis aureis 24. de Camera excomputatis incertis iuſtificatur ex ſupradictis teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, quod ſufficit *Rota deciſ. 293. num. 1. par. 1. diuerſ. coram Buratt. deciſ. 255. num. 11. coram Caualer. dec. 517. numer. 3. in Toletana Beneficij 17. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Albergato, & in alijs.*

Licèt non eſſet opus eorum iuſtificatione
8 ſiquidem ſtante Breue de capienda poſſeſſio-

ne nomine Cameræ, iuſtificata clauſula in ea contenta, quod Alexander vltimus poſſeſſor obierit in poſſeſſione Beneficij, executio illius non debet ſub quouis alio prætextu non iuſtificationis retardari, *Garz. de Benef. par. 6. cap. 3. num. 25. Barboſ. de clauſ. clauſ. 25. num. 8. Rot. deciſ. 45. num. 1. & 2. par. 2. diuerſ. & in Burgen. Beneficiorum 21. Maij 1638. coram bo. mem. Dunoz. in Barchinonen. Beneficij 26. Iunij 1643. coram Reuerendiſs. Carillo, & in dicta Nuſcana Canonicatus 11. Martij 1647. coram Arguelles.*

Et ita Ludouico ſolùm informante deciſum fuit.

ASTORICEN. CENSVS.

Veneris 1. Iulij 1661.

ARGVMENTVM.

Conformitas ſententiarum vnde deducantur; nullitas non poteſt allegari ab illius authore, cenſus eſt ſpecies alienationis, & proinde ſi imponatur à Capitulo, non ſuſtinetur, niſi copulatiuè concurrant ſolemnitas, & cauſa, quarum vtraque in caſu deciſionis deficiebat.

SVMMARIVM.

1 *Conformitas ſententiarum non poteſt controuerti, quando vna eſt confirmatoria alterius.*

2 *Sententiæ conformes ſunt exequendæ.*

3 *Recuſatio Iudicis oppoſita à Procuratore non habente ſpeciale mandatum non attenditur.*

4 *Nullitas non poteſt allegari ab eo, qui illi cauſam præbuit.*

5 *Nullitas oppoſita poſt latam ſententiam confirmatoriam amplius non ſuffragatur.*

6 *Cenſus impoſitus à nonnullis Capitularibus abſque ſolemnitatibus, & iuſta cauſa eſt nullus.*

7 *Cenſus eſt ſpecies alienationis.*

8 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienationibus rerum eccleſiaſticarum omninò requiritur.*

9 *Beneplacitum Apoſtolicum hodie non præſumitur ex curſu temporis, niſi concurrat lapſus centum annorum cum obſeruantia iuxta Conſtitutionem Vrbani VIII.*

10 *Beneplacitum non releuat in alienatione rerum Eccleſiæ, niſi probetur iuſta cauſa, neque neceſſitas, vel euidens vtilitas Eccleſiæ.*

11 *Conſuetudo alienandi bona Eccleſiæ ſine aſſenſu Apoſtolico excluditur ex teſtibus.*

12 *Conſuetudo alienandi bona Eccleſiæ ſine aſſenſu Apoſtolico non adimit hanc ſolemnitatem introductam ad euitandas fraudes.*

13 *Clauſula ſublata, & decretum irritans tollunt omnem contrariam conſuetudinem.*

14 *Beneplacitum Apoſtolicum in alienatione rerum Eccleſiæ quando non requireretur, requiritur ſaltem licentia Ordinarij.*

15 *Vicarius, qui ſit Canonicus, non poteſt ad proprium commodum authorizare contractum Capituli.*

16 *Cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis excluditur in cenſu impoſito pro indigentijs Canonicorum cum verſione, ſeu diſtributione pecuniarum inter ſingulos abſque vtilitate Eccleſiæ.*

17 *Vtilitas Eccleſiæ in alienatione bonorum illius debet eſſe certa, & indubitata, non dubia.*

DECISIO CXCVI.

SVper cenſu ſcutorum mille monetæ impoſiti anno 1610. per Capitulum Eccleſiæ Collegiatæ Oppidi Villafranca plures, ac diuerſæ latæ fuerunt ſententiæ inter ipſum, & Patres Societatis Ieſu eiuſdem Oppidi ex perſona Gabrielis Pobles, & vltima fuit Rotalis conformis duabus ſuper nullitate; à qua interpoſita appellatione à Patribus, qui cum prætenderent habere etiam ipſos tres ſententias conformes ſuper validitate, Signatura reſcripſit cum clauſula, *conſtito hinc indè de tribus*, quo dubio per me propoſito Domini reſponderunt conſtare de tribus ad fauorem Capituli.

Prima enim lata fuit à Reuerendiſs. Nuntio Hiſpaniarum, altera ab Ordinario Lucen. quæ primam confirmat, altera à b. m. Dunozetto tunc noſtri Ordinis Decano, qui pronunciauit cenſum non ſuſtineri, ſicuti in ſecunda ſen-
1 tentia fuerat pronunciatum; vndè illorum conformitas non poteſt controuerti, dum vna eſt confirmatoria alterius, *gloſſ. in Clement. 1. de re iudicata, Rota deciſ. 647. num. 1. par. 1. deciſ. 491. num 1. par. 5. deciſ. 292. eodem numero par. 6. & in Romana de Regardis 15. Ian. 1649. coram dict. b. m.*
2 *Dunozetto*. Atque ideò ſunt exequendæ, vt in dicta *Clement. 1. de re iudicata*, & dixit *Rot. deciſ. 98. num. in fin. par. 1. recent.*

Nec validitas impugnari poteſt ex eo, quod ſententia Ordinarij Lucen. lata fuerit non
3 obſtante recuſatione illius, nam cum talis recuſatio allegata, & oppoſita fuerit à Procuratore non habente ſpeciale mandatum non venit attendenda, *Pariſ. conſ. 31. numer. 112. lib. 1. Gratian. cap. 100. num. 44. Verall. deciſ. 68. nu. 1. & 2. par. 1. coram Caualer. deciſ. 348. numer. 2. & coram Duran. deciſ. 178. num. 1.*

Minus ex eo, quod non potuerit Nuncius cauſam remittere ad Ordinarium Lucen. poſtquam à Sanctiſſimo per Breue Apoſtolicum certi executores fuerant deputati, quoniam cum Iudices delegati á Sanctiſſimo fuerint iurati ſuſpecti, adeundo propterea Patres
4 Nuncium, vt alium ſubrogaret, nequeunt ipſi dare de nullitate, cui cauſam præbuerunt, *Bartol. in l. 2. ff. de except. rei iudic. Alex. conſ. 38. ſub num. 6. lib. 2. Ruin. conſ. 40. numer. 6. verſ. non obſtat lib. 1. Cephal. conſ. 133. num. 125. Rot. coram f. m. Gregor. deciſ. 140. num. 10.*

5 Cumque talis defectus non fuerit oppoſitus, niſi poſt latam tertiam ſententiam aliarum confirmatoriam, amplius non ſuffragatur ex notat. per *Add. ad Gregor. deciſ. 176. num. 15. in fin. Oſaſch. deciſ. 17. de re iudic. Rota in Oſcen. Parochialis de Morano 10. Decembris 1604. coram Lancellotto penès Marcheſ. de commiſſ. part. 2. fol. 595. num. 1. & in Romana Domus 10. Maij 1638. coram Reuer. Carillo.*

Iuſtitia verò manifeſtè apparet ex deciſione edita

edita coram b.m. Dunozetto ſub die 27. Iunij
6 1653. in qua probatur nullitas dicti cenſus tanquam impoſiti à nonnullis Capitularibus non ſeruatis ſolemnitatibus, & ſine iuſta cauſa, de quibus in *cap. ſine exceptione 12. quaeſt. 2. cap. praeſenti cum ibi not. de reb. Eccleſ. non alien. lib. 6. Redoan. qu. 51. cap. 7. num. 17. eodem titulo, Rot. deciſ. 250. num. 1. coram Duran. & in Leodien. Dominiorum 25. Iun. 1649. coram Eminentiſs. D. Corrado*, quibus proinde deficientibus, impoſi-
7 tio cenſus, quae eſt ſpecies alienationis, ſuſtineri non valet, *Bald. in l. iubemus, vbi Caſtrenſ. & alij, Cod. de Sacroſ. Eccleſ. Tiraqu. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 6. num. 6.* & alios adducit *Corbul. de cauſ. priuat. ob alien. fact. inquiſit. Dom. ampliat. 49. numer. 4. Burg. de Laudem. part. 2. inſpect. 20. numer. 5. Rot. deciſ. 300. numer. 2. & 3. part. 4. diuerſ.*

8 Solemnitas deficit, quia non probatur interueniſſe Beneplacitum Apoſtolicũ in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum omninò requiſitum ab *Extrauagant. ambitioſe de reb. Eccleſ. non alien. Duran. deciſ. 238. num. 26. & tradit Quarant. in Summ. Bull. verb. alienatio rerum Eccleſiae num. 24.* quod nequaquam praeſumi poteſt ex curſu temporis, nam hodie talis
9 praeſumptio non ſufficit ad inducendum beneplacitum, ſed lapſus temporis centenarij vna cum obſeruantia requiritur *iuxtà conſtitutionem f. mem. Vrbani VIII. de praeiudicialibus Eccleſiarum editam anno 1641. & firmauit Rota in Barchinonen. exemptionis 11. Iunij 1646. coram Eminentiſs. D. Cardinali Corrado*; & vbi etiam
10 praeſumi poſſet, adhuc non ſuffragaretur, quia cum nulla detur probatio cauſae imponendi cenſum, ſcilicet neceſſitatis, vel euidentis vtilitatis Eccleſiae beneplacitum non releuat, vt probat *Sarmient. de redditib. bonor. Eccleſ. cap. 2. num. 2. part. 1. Caſtro Palao oper. mor. part. 2. tract. 12. §. 6. punct. 15. num. 5. & dixit Rot. coram Merlin. deciſ. 764. num. 9. comprobata in Foroſempronien. bonorum 4. Martij 1641. coram Ren. Tarraconen. impreſſa inter recent. dec. 10. num. 15. par. 9.*

Non obſtat conſuetudo illarum partium deueniendi ad alienationem bonorum Eccleſiae ſine aſſenſu Apoſtolico, nam vltra quod
11 ex teſtibus datis *in Summario num. 8.* potius conſtat de contrario nimirum, quod factis aliquibus diſtractionibus inconſulto Romano Pontifice illae fuerint declaratae irritae, & caſſae; talis conſuetudo nequit adimere ſolem-
12 nitates huiuſmodi, nè aperiatur via fraudibus ad quas euitandas emanarunt *conſtitutiones Pauli II. in extrauagant. ambitioſe, & Vrbani* cum clauſula ſublata, & Decreto irritanti,
13 quae tollunt omnem contrariam conſuetudinem *Rota d. deciſ. 764. num. 15. apud Merlin. & reſponſum fuit in Aretina Vnionis 8. Martij 1652. coram R. P. D. meo Veroſpio, & in Caſenaten. ſeu Sarſinaten. Laudemiorum 19. Iunij 1656. coram R. P. D. meo Albergato.*

Vlterius eſto, quod non deberet interue-
14 nire Beneplacitum Apoſtolicum requirebatur ſaltem licentia Ordinarij, & tamen fuit adhibita ſola licentia Vicarij, qui vti Cano-
15 nicus non poterat authorizare contractum ad proprium commodum, vt in ſimili *Socein. Sen. in l. 1. §. fuit quaeſitum num. 8. ff. ad Trebell. & conſ. 112. num. 4. lib. 1. Clar. in §. donatio quaeſt. 6. num. 7. Buratt. deciſ. 44. num. 3. & eſt text. in l. qui iuriſdictioni vbi Iaſ. numer. 2. ff. de iuriſd. omn. iud.*

Cauſa verò neceſſitatis, vel euidentis vti-
16 litatis prorſus excluditur, quia tum ex tractatibus ſuper hac re capitulariter habitis, tum ex licentia Vicarij, & ex ipſo Inſtrumento Cenſus ac teſtibus deſuper examinatis nulla deducitur cauſa, niſi quod Cenſus fuit impoſitus pro indigentiis Canonicorum, quodque pecuniae debebãt inter ipſos diuidi, prout diuiſae fuerunt, & in proprios vſus conſumptae, *vt in Summario num. 3. vſque ad 7.* vnde cenſus à nullitate ſaluari non poteſt, cum non ſufficiat, quod pecuniae verſae fuerint in vtilitatem ſingulorum de capitulo, ſed in vtilitatem Eccleſiae, & pro eius neceſſitate ſubleuanda erogari debuiſſent *ad text. in d. cap. ſine exceptione 12. quaeſt. 2. & in cap. 1. de reb. Eccleſ. non alien. Redoan. de reb. Eccleſ. non alien. quaeſt. 20. num. 101. & in ſpecie reſpondit Rota deciſ. 205. num. 2. part. 1. recent. & in Pampilonen. Alienationis 15. Ianuarij 1649. coram b. m. Bichio.*

Nec pro ſufficienti cauſa releuat annonae penuria, quae tunc in illis partibus vrgere dicebatur, etenim illa, vt fuit reſponſum in prima deciſione, non erat talis, vt cogerentur Canonici deſerere ſeruitium Eccleſiae, quinimò plerique eorum poterant ex propriis redditibus ſe honorificè ſuſtentare, vt teſtes referunt *Summario num. 9.* Vtilitas autem
17 Eccleſiae, in qua potiſſimè conſiſtit validitas alienationis bonorum illius, debet eſſe certa, & indubitata, non autem dubia, quemadmodum inquit *Text. in d. cap. ſine exceptione* ibi „*id eligat, quod non ſit dubium profuturum Eccleſiae, & dixit Rota coram Merlin. deciſ. 702. num. 52. & in Comen. Pecuniaria 14. Martij praeteriti coram R. P. D. meo Bourlemont. §. deficit etiam.*

Et ita Capitulo tantum informante, partibus vero pluries citatis fuit reſolutum.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Veneris 27. Ianuarij 1662.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſũ conditionale per diuiſionẽ non cenſetur remiſſum, niſi expreſſe dicatur, aut verba de neceſſitate hoc inferant, & ſi Procuratores, qui diuiſerunt, excedendo fines mandati illud demiſiſſent, non praeiudicant principalibus, detractiones quando dicantur conſumptae, & bona quando probentur haereditaria fideicommittentis.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſi remiſſio non inducitur per diuiſionem, niſi expreſſe dicatur, aut verba de neceſſitate hoc inferant.*

2 *Diuiſio tendit ad ſeparationem eorum, quæ ſunt communia, & non infert renunciationem fideicommiſſi conditionalis.*

3 *Fideicommiſſi conditione eueniente non obſtat promiſſio de euictione adiecta in diuiſione, quia intelligitur ex dato & facto proprio, non ex facto fideicommittentis.*

4 *Clauſula*, ad habendum, & pleno iure diſponendum, *non inducit renunciationem fideicommiſſi conditionalis niſi conſtet de diuidentium voluntate de remittendo fideicommiſſum.*

5 *Procuratores non poſſunt in diuiſione remittere fideicommiſſum, dum non habent facultatem remittendi.*

6 *In diuiſione facta per Procuratores non eſt inſpicienda forma diuiſionis, ſed forma mandati.*

7 *Clauſula* ad habendum *relata ad formularium Bononiæ, an extendatur ad renunciationem fideicommiſſi.*

8 *Relatio adiecta certæ facultati non eſt referenda ad omnia contenta in mandato procuræ.*

9 *In mandato procuræ ſtricta ſit interpretatio, & omiſſum habetur pro omiſſo.*

10 *Non entis nulla ſunt qualitates.*

11 *Extendi non poteſt id, quod non eſt.*

12 *Facultas diuidendi data Procuratori, prout ſibi videbitur, intelligitur de modo, & forma, quæ congruunt diuiſioni, & voluntati mandantis.*

13 *Legitima, & Trebellianica conſumantur alienatione mobilium, & n. 15.*

14 *Inuentarium, in quo mobilia fuerunt deſcripta, & æſtimata probat contra deſcribentem, & habet vim explicitæ confeſſionis.*

16 *Hæreditaria fuiſſe bona conſtat ex diuiſione illorum tanquam hæreditariorum, & mentione quod diuidentes erant hæredes defuncti.*

17 *Confeſſio probat nedum contra diuidentes, ſed contra habentes cauſam ab eis.*

18 *Teſtes deponentes de viſu, & certa ſcientia faciunt plenam probationem.*

19 *Vicinitas actuum plurimum vrget ad inducendam identitatem.*

DECISIO CXCVII.

VT in præterita dicebant DD. fideicommiſſum à Carolo Monterentio conditum per diuiſionem bonorum factam inter Iulium, & Franciſcum hæredes nullatenus remiſſum fuit, quia licet fuerit diuiſio bonorum ſubiectorum fideicommiſſo nulla tamen in Inſtrumento legitur renunciatio iſtius fi-
1 deicommiſſi conditionalis, quæ nunquam inducitur, niſi expreſſe dicatur, aut verba de neceſſitate hoc inferant *l. cum pater §. hæreditatem ff. de legat. 2. Bartol. Bald. Paul. de Caſtro, & communiter omnes DD. in l. qui Romæ §. duo fratres vbi Ripa numer. 39. teſtatur de communi ff. de verb. oblig. Menoch. lib. 3. præſ.* 115. *num.* 9. qui pariter de communi, & recepta ſententia teſtatur *Peregr. de fideic. artic.* 52. *numer.* 18. *&* 24. *Manzar. eod. tract. quæſt.* 59. *in fin. Cephal. conſ.* 371. *num.* 14. *lib.* 3. *Bero. conſ.* 130. *num.* 9. *lib.* 2. *Dec. conſ.* 86. *num.* 4. vbi de magis communi, & quod in conſulendo, & iudicando ab ea non ſit recedendum *Fuſar. quæſt.* 593. *n.* 5. *&* 6. *de ſubſtit.*

2 Diuiſio enim tendit ſolum ad ſeparationẽ eorum, quæ ſunt communia, & propterea non infert renunciationem fideicommiſſi cõditionalis, quæ neceſſario ex illa non ſequi-
3 tur, etiamſi diuidentes promiſerint inuicem de euictione, quia promiſſio huiuſmodi operatur quidem, vt alter alteri de euictione teneatur ex dato, & facto proprio, non autem ex facto fideicommittentis, & eueniente conditione fideicommiſſi *Bartol. communiter receptus in dicto §. duo fratres num.* 22. *Alexand. ſub n°* 30. *Iaſ. num.* 33. *Ripa num.* 45. *Menoch. d. lib.* 3. *præſ.* 115. *num.* 12. 13. *&* 14. *Peregr. de fideicomm. art.* 52. *num.* 18. *in fine cum alijs adductis in prima deciſione* 22. *Iulij præteriti coram me.*

Nec obſtat clauſula *ad habendum, & pleno*
4 *iure diſponendum.* Nam quid quid ſit vbi conſtat diuidentes voluiſſe remittere fideicommiſſum, vbi non conſtat de tali voluntate per diuiſionem etiam cum dicta clauſula non inducitur renunciatio fideicommiſſi conditionalis *Aretin. in d. l. qui Romæ §. duo fratres qu.* 8. *Socc. Iun. ibidem num.* 127. *Menoch. dicta præſ.* 115. *ſub num.* 26. *verſ. conciliari poſſunt, & dixit Rota apud Creſc. de teſtam. dec.* 6. *per totam.*

Non conſtat de voluntate diuidentium, quia diuiſio non fuit facta à Iulio, & Franciſco, ſed ab eorum Procuratoribus, qui facul-
5 tatem remittendi fideicommiſſum non habebant, vndè haud potuerunt excedendo limites mandati fideicommiſſum remittere, vt conſuluerunt *Alexand. conſ.* 208. *num.* 5. *lib.* 6. *Odd. conſ.* 49. *num.* 8. *cum pluribus adductis per Fuſar. dicta quæſt.* 593. *nu.* 153. vbi quod tunc non
6 eſt inſpicienda forma diuiſionis, nec eius amplitudo, ſed forma duntaxat mandati, & pluries dixit *Rota, vt coram Buratt. deciſ.* 89. *ſub num.* 16. *& in Romana fideicommiſſi de Maximis* 11. *Ianuar.* 1649. *cor. Reu. D. meo Cerro Decano.*

Nullius momenti viſa eſt extentio ad re-
7 nunciationem fideicommiſſi deſumpta ex formulario Bononiæ, ad quod fuit habita relatio, & cuius vigore clauſula *ad habendum* extenditur ad renunciationem fideicommiſſi nam vltra quod relatio legitur ſolum adiecta
8 facultati cedendi iura, & ſic non eſt referibi-
9 lis ad omnia in mandato procuræ contenta, in quo ſtrictà fieri debet interpretatio, & omiſſum haberi pro omiſſo ex adductis *in Romana Cenſus* 10. *Februarij* 1659. *coram Reu. Papien.* dum non fuit data facultas Procuratoribus diuidendi cum clauſula ad habendum, fruſtra quæritur de illius extenſione facienda
10 iuxtà formularium prædictum ex regula, quod non entis nullæ ſunt qualitates, & id,
11 quod non eſt extendi non poteſt *l. eius qui in Prouincia ff. ſi certum petat.* ſicuti non intrat extenſio deducta ex facultate data diuidendi modo, & forma prout ſibi videbitur, quia de-
12 bet intelligi de modo, & forma, quæ congruat diuiſioni, & voluntati mandantis, vt in ſimili dictum fuit *in Romana Vineæ* 13. *Iun.* 1642. *coram b. mem. Bichio, & in Romana fideicommiſſi de Nicolinis* 23. *May* 1653. *coram Reu. D. meo Decano.*

Quo

Quo verò ad detractiones prætenſas à Pellicano ex perſona Iulij pro eius legitima, & trebellianica, nec non pro dotibus Iſottæ Matris, & Iacobi Vxoris eiuſdem Iulij, ite-
13 rum cenſuerunt DD. legitimam, & trebellianicam fuiſſe conſumptam ex alienatione mobilium, ſiquidem mobilia hæc erant valoris librarum 24000. vt conſtat ex Inuenta-
14 rio, in quo ſingillatim apparent deſcripta, & æſtimata, quæ deſcriptio contra ipſum Iuliū, & Franciſcum plenè probat, & vim habet explicitæ confeſſionis *l. final. ibique DD. C. arbitr. tutel. Rota penes Poſth. de manut. deciſ. 140. num. 5. & in Romana hæreditatis 10. Decembris 1660. coram R.P.D. meo Celſo.*

Ex quibus mobilibus medietatis librarum 24000. obuenit Iulio in diuiſione, qui Paulo poſt vendidit integram portionem ſuam, vt referunt teſtes dati in præterita, & hodie,
15 cuius proindè pretium pro rata librarum ſex mille venit in cauſam legitimæ, & trebellianicæ imputandum, pro alia verò rata in computum detractionum cedere debet *iuxta gloſſ. Bald. Caſtrenſ. & reliquos in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebell. & in l. cum tale §. titius ff. de condition. & demonſtr. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 624. num. 2. Honded. conſ. 59. num. 15. lib. 1. cum alijs, quos refert, & ſequitur Merl. de legit. lib. 2. quæſt. 6. n. 6. & ſeq.*
16 Quod autem mobilia huiuſmodi eſſent hæreditaria Caroli viſum fuit ſatis probari ex eadem diuiſione inter ipſos Iulium, & Franciſcum facta, vti hæredes eiuſdem Caroli Patris, imò cum explicita mentione, quod deueniebant ad diuiſionem bonorum ſtabiliū, & mobilium hæreditatis illius, quæ quidem
17 confeſſio probat nè dum contra Diuidentes, ſed etiam habentes cauſam ab illis, vt dixit *Rota in Bononien. fideicommiſſi de Mongellis apud Coccin. deciſ. 120. num. 1. 2. & 3, coram Seraph. dec. 553. num. 1. & in Romana Cambij 26. Iunij 1652. §. itaque cor. Rev. Tarraconen.*

Nec ambigi poteſt quin venditio fuerit de mobilibus Iulio obuentis, & integra illorum quantitate, cum teſtes ſpecifice deponant fuiſſe vendita mobilia, quæ (exceptis paucis nullius valoris) continebantur in portione per diuiſionem illi aſſignata, vt ex lectura Pro-
18 ceſſus, qui tanquam deponentes de viſu, & certa ſcientia plenam probationem faciunt, *Surd. conſ. 12. num. 33. Rota coram Eminentiſs. D. Card. Otthob. dec. 200. num. 4.* maximè, quia ſtante præcedenti diuiſione mobilium hæreditariorum, & ſubſecuta venditione, admodum veriſimile eſt Iulium vendidiſſe illa, quæ ſibi paulò antè ex diuiſione obuenerant potius, quam alia, de quibus non conſtat, vicinitas
19 enim actuum plurimum vrget ad inducendam identitatem *iuxta text. in l. ſi ventri §. final. vbi Bart. in fin. Ripa num. 10. ff. de priuileg. credit. Aym. conſ. 153. n. 9. & Surd. deciſ. 55. n. 9. & 12.*

Verum ſuper detractionibus Iacobæ, & Iſottæ non fuerunt concordia ſuffragia Dominorum, & ita reſponſum fuit in deciſis præterquam quoad illorum detractiones, de quibus particulariter videatur Partibus hinc inde informantibus.

CARPENTORATEN. HÆREDITATIS.

Luna 26. Febr. 1662.

ARGVMENTVM.

Ad matrimonium contrahendum nemo debet compelli metu pœnæ, ſeu amittendi hæreditatem quæſitam, poteſt tamen inuitari ſpe lucri conditionaliter quærendi, quod amittitur non impleta conditione: Diſpenſatio contra ordinem nubendi certæ perſonæ non attenditur, quando eſt ſubreptitia, & vnde talis appareat, certior autem fit ſubreptio, quando deinde Princeps declarat, qualis fuerit eius intentio in diſpenſatione.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia gaudere debent plena libertate.*
2 *Ad matrimonium certum inuitari ſub ſpe lucri conditionaliter relicti non eſt prohibitum, & numer. 13.*
3 *Ob matrimonium contractum cum diuerſa perſona amittitur lucrum quærendum, quatenus fuiſſet contractum cum perſona determinata, & numer. 14.*
4 *Patris præceptum licitum, & honeſtum implendum eſt.*
5 *Diſpenſatio Apoſtolica non ſuffragatur, ſi eſt ſubreptitia.*
6 *Subreptio inducitur, quando non fuit expreſſum, quod potuiſſet reddere Pontificem difficiliorem ad concedendum, & n. 12.*
7 *Hæreditate iam quæſita priuari aliud eſt, & aliud arceri ab acquiſitione lucri conditionalis.*
8 *Pœna eſt cum agitur de priuatione hæreditatis delatæ.*
9 *Diſpenſatio facilius conceditur quando ſe conformat diſpoſitioni iuris.*
10 *Ad matrimonium contrahendum nemo debet cogi metu pœnæ.*
11 *Pœna non conſideratur in ademptione lucri ſub cōditione aut modo adiecto conceſsi.*
15 *Pontificis intentio preſumitur iuri conformis.*
16 *Præiudicium an ſufficiat fuiſſe in genere cogitatum, vt euitetur defectus intentionis in concedente.*
17 *Scientia ſeu cogitatio generalis præiudicij non ſufficit quando non expreſſum veriſimiliter retraxiſſet concedentem à gratia.*
18 *Papa ſi potuit habere ſcientiam generalem circa rem expeſſam non tamen ſequitur, quod potuerit cogitare de re diuerſa, & non expreſſa.*
19 *Subreptio an ceſſet ceſſante dolo, & malitia in puella minoris ætatis, & contrahentis matrimonium cum diſpenſatione.*
20 *Subreptio abſque dolo, & malitia excuſat in ijs, quæ non ſunt tertio præiudicialẽ, ſecus in præiudicialibus, quæ Princeps non conceſsiſſet.*
21 *Matrimonium non dicitur contractum ſub bona fide diſpenſationis, dum contrahens de illa dubitans ſupplicauit pro gratia, & Papa reſcripſit, quod vteretur iure ſuo.*
22 *Mala fides colligitur ex præſumptionibus, & coniecturis, prout dictat facti qualitas.*
23 *Subreptio probatur ex eo quod Princeps deinde declarauit*

elarauit gratiam non conceſsiſſe, ſi tota facti ſe-
ries fuiſſet expoſita.
24 *Principis declarationi circa geſta coram ſe ſtandum*
eſt.

DECISIO CXCVIII.

PRælegatum relictum Catharinæ, & Spiritæ
ſororibus à Matthæo patre ſub conditio-
ne nubendi duobus filijs Pauli de Beauuois, &
ſi alterutra ſecus nupſerit pleno iure pertineat
alteri, reſolutum fuerat lucrari potuiſſe Ca-
tharinam, licèt vni ex filijs Pauli non nupſerit
in vim diſpenſationis Apoſtolicæ, ſed poſito
iterum dubio DD. contrariam ſententiam
fuerunt amplexi.

Haud enim ambigi poteſt, quin iſtud præ-
1 legatum fieri potuerit, nam etſi matrimonia
2 gaudere debeant plena libertate, tamen non
eſt prohibitum aliquid ſub dicta conditione
relinqui tanquám ſub ſpe lucri ad certas nup-
tias inuitari, *l. Titio centum, §.1. ff. de condition. &*
demonſtrat. l. 1. vbi Iaſ. C. de inſtitut. & ſubſtitut.
Gomeſ. var. reſolut. lib. 1. cap. 12. num. 73. Vaſq. qu.
Illuſtr. cap. 94. à num. 1. lib. 3. Surd. conſ. 215. nu. 22.
Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 433. num. 2. & 3. in recent.
part. 5. deciſ. 44. numer. 16. in Romana Hæreditatis
8. Iunij 1637. coram b.m. Coccin. licèt ab ea re-
ceſſum fuerit ex alio capite *ſub die 30. Maij*
præteriti coram Me, & in Anconitana legati 30. Maij
1642. coram b.m. Bicchio.

3 Cum itaque Catharina matrimonium cum
extraneo contraxerit amiſit commodum præ-
legati, & illud in totum fuit acquiſitum Spi-
4 ritæ, quæ vni ex filijs Pauli nupſit iuxtà præ-
ceptum patris, quod vti licitum, & honeſtum
erat ad vnguem implendum, *Oldrad. conſ. 16. nu.*
1. quem ſequitur *Aret. in l. ſi ita ſtipulatus fuero,*
§. ſi tibi nupſero, ff. de verb. oblig. Sanch. de matrim.
lib. 1. diſput. 33. num. 6. & ſeqq. Mart. de ſucceſſ. legal.
quæſt. 18. num. 85. Molin. de primogen. Hiſp. lib. 2.
cap. 13. num. 14.

5 Huic ſententiæ non refragatur diſpenſatio
Apoſtolica, quia gratia viſa fuit ſubreptitia
ex defectu intentionis, cum non fuerit narra-
tum, quod prælegatum relictum per viam
conditionis hermaphroditæ non impleta acqui-
6 rebatur Spiritæ, quod ſi fuiſſet expreſſum po-
tuiſſet reddere Sanctiſſimum difficiliorem, &
proindè non poteſt Catharinæ impetranti ſuf-
fragari, vt poſt *Abb. & alios tradit Felin. in cap.*
ſuper literis num. 3. verſ. exprimenda ſunt de reſcript.
Handed. conſ. 17. num. 52. lib. 1. Caſſad. deciſ. 12.
num. 14. de Præb. Mantic. deciſ. 214. num. 12. & in
alijs.

Sed fuit narratum duntaxat, quod ipſæ ſo-
rores erant inſtitutæ hæredes vniuerſales,
quodque ſi Catharina non adimpleret condi-
tionem non poſſet conſequi ex dicta hæredi-
tate niſi ſcuta ter mille, quæ quidem narratiua
faciliorem reddidit Pontificem ad conceden-
7 dam diſpenſationem; aliud enim eſt hæredita-
te iam quæſita priuari, aliud ab acquiſitione
lucri conditionalis arceri, cum agitur de pri-
8 uatione hæreditatis delatæ agitur de pœna,
Bartol. in l. pater familias num. 2. ff. de hæred. inſtit.
Peregrin. de fideicomm. artic. 11. num. 92. Giouagn.
lib. 1. conſ. 93. num. 23. & num. 32. & ideo Pon-
9 tifex de facili indulſit diſpenſationem ſe con-
formans iuri diſpoſitioni, ſecundum quam
10 nemo, debet cogi metu pœnæ ad contrahen-
dum matrimonium, *cap. Gemma de ſponſalibus,*
Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 33. numer. 3. Cyriac.
controu. 451. num. 79. & 80. Rot. in dicta Anconit.
Legati 30. Maij 1642. coram Bichio, & in Rom.
ſeu Comen. hæreditatis 26. Iunij 1647. coram Reu.
Papien.

11 Cum veró agitur de ademptione lucri ſub
conditione, aut modo adiecto conceſſi non
poteſt in ea aliqua conſiderari pœna; *Bartol.*
Angel. & Imol. in l. 1. ff. de condit. inſtit. Cephal.
lib. 3. conſ. 52. numer. 14. & 28. Menoch conſ. 78.
ſub num. 3. cum alijs cumulatis per *Surd. deciſ.*
232. num. 1. & ſeqq. Vndè ſi Pontifici fuiſſet
expreſſum prælegatum factum tantummodò
ſub conditione nubendi cum filijs Pauli,
quodque in defectum conditionis acquireba-
12 tur Spiritæ, vel non dediſſet, vel difficilius
conceſſiſſet diſpenſationem pariter ſe confor-
13 mans diſpoſitioni iuris, ſecundùm quam li-
citum eſt lucri ſpe ità aliquem conditione, vel
modo adiecto inuitare ad matrimonium con-
14 trahendum, vt eo non contracto lucrum il-
15 lud amittat ſicuti probatum eſt; ac ità præ-
ſumi intentionem Pontificis iuri conformem
notant *Iaſ. in l. iuſtitia ſub num. 11. verſ. moueor 1.*
ff. de iuſtitia, & iure, Dec. conſ. 33. num. 5. Aldobr.
conſ. 1. num. 113. & 208. Menoch. de præſumption.
lib. 2. præſ. 6. per tot. Rot. diuerſ. par. 1. dec. 195. ſub
num. 4. & 5.

Nec defectus intentionis euitari poteſt ex
eo, quod ſub narratiua amiſſionis hæreditatis
16 Pontifex potuerit ſaltem in genere cogitare
de præiudicio, quod inferebatur Spiritæ iuxta
deducta per *Felin. in dicto cap. ſuper literis in 5.*
regul. & cap. nonnulli, verſ. & ideò de reſcript. cum
alijs relatis in deciſionibus contrarijs huius
cauſæ *ſub die 16. Decembris 1658. & 15. Martij*
anni præteriti coram R.P.D. meo Beuilaqua.

Quoniam vltra quod non ſufficit ſcientia
17 generalis quando id, quod tacitum fuit con-
cedentem à gratia veriſimiliter retraxiſſet ſi
fuiſſet expreſſum, vt notat *Alexand. in l. ſi ab*
hoſtibus ſub num. 15. in fin. ff. ſolut. matrim. Me-
noch. de arbitr. Iud. caſ. 201. ſub num. 31. & Gabr.
de regul. iur. concl. 4. num. 15. Eſto, quod Papa
cogitauerit ex tali diſpenſatione reſultare præ-
iudicium Spiritæ quoad portionem hæredita-
riam ex quo gratia eſt de ſui natura præiudi-
18 cialis, non tamen ſequitur, quod potuerit
cogitare de eius præiudicio quoad prælega-
tum, quod ex ſpeciali diſpoſitione teſtatoris
illi deferebatur, de quo Papa non habuit, nec
præſumitur habuiſſe notitiam, vt dixit *Rota in*
Aquiten. ſeu nullius Beneficiorum apud Marcheſ.
de commiſſ. part. 2. fol. 436. numer. 4. apud Seraph.
deciſ. 1293. num. 4. & 5. & apud Merlin. dec. 370.
num. 6. & 7.

Nec releuat, quod Catharina tunc minor
19 ob ſimplicitatem ætatis, & ſexus potuerit
credere fuiſſe omnia legitimè geſta, nec de
tempore contracti coniugij ſciret diſpenſatio-
nem pati defectum, & ideò ceſſante dolo, &
malitia ceſſet quoque ſubreptio; nam id pro-
cedit

20 cedit in his, quæ non tendunt in alterius
præiudicium, non autem in his, quæ com-
petunt tertio, & Princeps non conceſſiſſet ſi
ſciuiſſet illi competere *iuxt. text. in cap. conſtitu-
tus, & ibi Abb. in 2. notab. de reſcrip. Ruin. lib. 1.
conſ. 28. num. 8. apud Criſc. deciſ. 10. nu. 2. de Prob.
& tradit Hond. conſ. 27. num. 14. lib. 1.*

Remouetur autem difficultas ex eo, quod
21 Catharina antequam nuberet adierat mediā-
tibus agentibus ſub die 27. Februarij 1657. ſi-
gnaturam Sanctiſſimi exponens veram facti
ſeriem de ſibi relicto prælegato conditionali,
& ſupplicans pro eiuſdem prælegati conceſ-
ſione ex gratia, colligitur ipſam dubitaſſe de
viribus diſpenſationis, & ſic non poteſt dici,
quod bona fide matrimonium contraxerit,
ſed mala potius fide, dum timens de ſuis iu-
ribus preces ita porrexit ad habendam gratiā,
quæ imò fuit illi denegata à Sanctiſſimo re-
ſcribente in ſignatura plena, quod Catharina
22 vteretur iure ſuo, ſufficit enim hanc malam
fidem colligi ex præſumptionibus, & conie-
cturis prout facti qualitas dictat *Bart. in l. celſus
27. num. 18. ff. de vſucap. Bald. in l. 1. C. de vſucap.
transfer. Abb. conſ. 19. num. 2. verſ. nam mala fides
lib. 2. Ruin. conſ. 170. in fin. lib. 1. & Burſatt. conſ.
66. num. 10.*

Eoque magis, quia idem Sanctiſſimus in
alia demum ſignatura ſub die 13. Septembris
1661. auditis hinc indè partibus declarauit,
23 quod licet habilitauerit Catharinam pro reti-
nenda delata hæreditate, ſuæ tamen intentio-
nis non fuiſſe illam habilitare pro acquiren-
do prælegato conditionali in præiudicium
ſpiritæ, imò quod diſpenſationem non con-
ceſſiſſet ſi tenor teſtamenti fuiſſet expreſſus.
24 Huic enim declarationi Principis de coram
ſe geſtis ſtandum eſſe cauetur in *Clementina 1.
vbi imol. & alij de prob. Soccin. conſ. 266. ſub num.
27. lib. 1. Gabr. de prob. concluſ. 2. num. 5. Rota
recent. part. 1. deciſ. 271. num. 5. & part. 8. deciſ.
30. num. 17. coram Caual. dec. 612. n. 52.*

Et ita vtraque parte informante deciſum.

*Confirmata vt infra deciſ. 270. ſed reuocata in
dec. 289.*

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Lunæ 6. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum conditionale quatenus linea deficiat viuente Donatore, expiriat deficiente tali conditione voluntaria, in qua purum factum attenditur: ſubſtitutio vulgaris expreſſa ſub vno caſu an extendatur ad alium: prouiſio circa vſumfructum, & proprietatem ſub eadem oratione, & vnico caſu non debet ſcindi: contemplatio agnationis conſiderata in vno caſu non extenditur ad alium, & dum ſtat acceſſoriè, & conſequutiuè non inducit nouum fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio reſtricta ad caſum ſuperuiuentiæ Donatoris expirat eo prædefuncto.*

2 *Subſtitutio licet ſit facta poſt obitum hæredum ſine deſcendentibus, tamen dicitur vulgaris ſi fuit facta quatenus donator ſuperuineret, non autem ſi præcederet.*

3 *Vulgaris ſubſtitutio facta in vno caſu, licet extendatur ad alium, ſecus eſt quando fuit concepta ſub conditione ſuperuiuentiæ.*

4 *Verba*, in talem euentum, *reſtringunt ſubſtitutionem ad illum tantum caſum excluſis omnibus alijs.*

5 *Conditio ſuperſtite Donatore an ſit neceſſaria.*

6 *Conditio expreſſa dicitur voluntaria, quia ſi fuiſſet neceſſaria, non erat opus illam apponere.*

7 *In conditionibus voluntarijs non fit extenſio de caſu ad caſum, ſed merum factum nempe defectus conditionis ſimpliciter inſpicitur.*

8 *Prouiſio ſub eadem oratione, & ſub eodem caſu ſimiliter facta reſpectu proprietatis, & vſusfructus ſimiliter interpretantur in vtroque caſu.*

9 *Oratio vnica, & ſub eadem verborum ſtructura capienda eſt integra, non ſcindenda in partes.*

10 *Deciſio* Spoletana Primogenituræ 12. Febr. 1633. coram Dunozet *declaratur.*

11 *Conditio appoſita duobus in eadem oratione, cenſetur copulatiue appoſita vtrique, etiamſi vni tantum congrueret.*

12 *Textus* in l. mulieri, & Titio 73. ff. de cond. & demonſtr. *declaratur.*

13 *Diſpoſitio conſtituta in diuerſa oratione, quando recipiat perfectionem à verbis poſitis in præcedenti diſpoſitione.*

14 *Repetitio verborum fit cum eadem conditione.*

15 *Dictio*, quo vero, *eſt aduerſatiua.*

16 *Dictio*, quo vero, *operatur vnitatem orationis, & vt qualitas expreſſa in vno ex copulatis cenſeatur repetita in alio.*

17 *Verba expreſſa per modum conditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis.*

18 *Agnationis conſeruandæ ratio conſiderata in vno caſu non trahitur ad alium.*

19 *Fideicommiſſum nouum non inducunt verba adiecta per modum cauſæ fideicommiſſi iam conſtituti, eique acceſſoriè, & conſecutiuè.*

20 *Verba*, & hanc donationem fecit, *ſtant continuatiue ad præcedentem diſpoſitionem ex dictione illa*, &.

21 *Dictio*, &, *inter orationes principaliter copulatas non habet vim copulæ, ſed potius dictionis continuatiuæ.*

22 *Dictiones repetitiuæ*, dictis, & dicta, *reſtringunt fideicommiſſum ad perſonas ſupranominatas.*

23 *Familia effectiua Fratrum, ex quibus dicatur tantum contemplata.*

24 *Agnationis conſeruandæ ratio, quando non dicatur habita vltra familiam effectiuam Fratrum.*

25 *Subſtitutionis conditio dum expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, & tranſmittuntur ad quoſcunque hæredes.*

DE

DECISIO CXCIX.

FIdeicommiſſum Fuluij Alberini iterum DD. dixerunt expiraſſe per obitum Iacobi vltimi de linea maſculina Pauli, nam Fuluius in donatione, quam fecit ob ingreſſum in religionem Hieroſolymitanam ad fauorē Ioannis Baptiſtæ Pauli, & Iacobi fratrum expreſſe diſpoſuit, quod ijs deficientibus, eorumque deſcendentibus maſculis ipſo ſuperſtite bona donata ad eum reuerterentur, quo ad vſumfructum, quo veró ad proprietatem ad proximiores, cumque donator prædeceſſerit donatarijs defecit ſubſtitutio de proxi-
1 mioribus reſtricta ad caſum ſuperuiuentiæ donatoris, vt probat *Alexand. conſ. 1. lib. 1. Bero conſ. 98. lib. 2. Hond. conſ. 49. n. 64. & ſeq. lib. 2. Natt. conſ. 678. nu. 10. Gabr. conſ. 95. lib. 2. Peregr. conſ. 36. nu. 25. cum ſeqq. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 460. nu. 40. Rota deciſ. 195. num. 14. part. 5. rec. cum cæteris relatis in alia deciſ. ſub die 7. Febr. anni præteriti.*

Subſtitutio enim huiuſmodi licet facta ſit
2 poſt obitum dictorum trium fratrum ſine deſcendentibus maſculis, tamen facta fuit per modum vulgaris ſcilicet caſu, quo tempore mortis vltimi ſine deſcendentibus donator ſuperuiueret, non autem caſu, quo prædecederet, vt in ſpecie reſponderunt *Abb. conſ. 40. lib. 1. Corn. conſ. 295. lib. 1. & conſ. 186. lib. 3. Dec conſ. 63. ſub num. 2. verſ. ex iſto etiam ſecundo gradu Soccin. Iun. conſ. 180. n. 38. & 64. Pariſ. conſ. 74. num. 17. lib. 2. Torniel. in l. Gallus §. quidem rectè num. 68. ff. de liber. & Poſth. & firmauit Rota in Bononien. fideicommiſſi de Pincharis 28. Martij 1659. & in Peruſina fideicommiſſi 26. Ianuarij 1659. coram me.*

Et quamuis ſubſtitutio vulgaris facta in
3 vno caſu extendatur ad alium, ſecus eſt quando concepta reperitur ſub conditione ſuperuiuentiæ, *vt per Bero. d. conſ. 98. num. 4. lib. 2. Peregr. conſ. 52. n. 5. lib. 1. Honded. d. conſ. 49. n. 46. lib. 2. & relatis concordantibus Fuſar. quæſt. 31. nu. 53.*
4 *de ſubſtit.* præſertim ponderando verba ſtatim adiecta *in talem euentum*, quæ limitant, & reſtringunt ſubſtitutionem ad illum tantum caſum excluſis omnibus alijs *Menoch. conſ. 243. num. 35. & 36. Fuſar. d. quæſt. 31. num. 32. & 33. & pluries reſpondit Rota vt in deciſ. 320. num. 6. par. 3. & 419. nu. 7. & 9. part. 5. rec. & in alijs.*

Nec ſuffragatur ratio ex aduerſo ponderata
5 ſcilicet verba illa ſuperſtite ipſo Donatore eſſe conditionem neceſſariam, quia ſi non ſuperuiueret, non poſſent bona donata ad ipſum redire quoad vſumfructum, ideoque dicta conditio reſpiciat reſeruationem vſusfructus ad fauorem Donatoris, non autem deuolutionem proprietatis ad fauorem proximiorum, nam vltra quod ſi talis conditio neceſſario
6 tacitè inerat, non erat opus illam apponere, & ſic apparet eam fuiſſe mere voluntariam, *vt poſt Ruin. Socc. Sen. & Fuſar. probat. Altograd. conſ. 46. num. 11. lib. 1.* in conditionibus autem
7 voluntarijs non fit extenſio de caſu ad caſum, ſed merum factum inſpicitur, & defectus conditionis ſimpliciter *l. qui hæredi, & l. Meuius ff. de condit. & demonſtrat. Alciat. conſ. 56. n. 3. in fin. & 4. lib. 4. Cephal. conſ. 649. nu. 58. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 6. nu. 15. Cyriac. contr. 281. num. 68. Altograd. d. conſ. 46. num. 12. & dixit Rota in d. Peruſina fideicommiſſi 26. Ianuar. 1660. coram me.*

Cum donator ſub vna eademque oratione
8 prouiderit tam reſpectu vſusfructus, quam reſpectu proprietatis, & vtramque prouiſionem expreſſerit in vno caſu ſcilicet quando Donatarij ſibi prædeceſſiſſent, ſicuti purificatio conditionis ſuperuiuentiæ Donatoris requirebatur ad reuerſionem vſusfructus ita quoque requiritur ad deuolutionem proprietatis, vnica enim oratio ſub vna, eademque
9 ſtructura verborum integra capienda eſt, non non autem in partes, ſcindi debet *per regul. l. iam hoc iure ff. de vulgar. & pupill. Aym. conſ. 20. num. 12. Menoch. conſ. 88. num. 19. Bero. deciſ. 155. nu. 1. & latius in prima deciſione huius cauſæ.*
10 Ideoque non applicatur *deciſio in Spoletana primogenituræ 12. Februar. 1633. coram b. m. Dunozett.* nam ibi agebatur de pluribus ſubſtitutionibus diſtinctis, & ſeparatis ſub orationibus perfectis, vnde bene firmat deciſio, quod conditio appoſita in præcedenti ſubſtitutione non influit in ſequentes, ſed in caſu noſtro ſubſtitutio eſt vnica ſub vnica, eademque oratione, & illi conditio legitur expreſſe adiecta, nec elicitur per viam repetitionis ibi „ *morientibus ſuperſtite ipſo donatore in talem euentum omnia bona, & iura donata deuoluantur ad ipſum donatorem, quoad vſumfructum ſua vita durante, quo vero ad proprietatem deuoluantur ad proximiores,* & conſequenter in caſu, quo donator ſuperuiueret donatarijs, vbi enim conditio appo-
11 nitur duobus in eadem oratione copulatis cenſetur appoſita vtrique, etiam ſi illa vni tantum congrueret *iuxt. text. in l. mulieri, & Ti-*
12 *tio 73. ff. de condition. & demoſtr.* cuius diſpoſitio licet loquatur, quando conditio ponitur in fine, tamen obtinet etiam quando poſita eſt in principio, vt not. *Caſtr. in l. quæ conditio 39. num. 40. verſ idem puto ſi conditio præcedat ff. de condition. & demoſtr. Cuman. in l. Iulius Paulus 80. num. 1. ff. eodem.*

Et vbi etiam diſpoſitio, quoad proprietatem conſtitueret orationem diuerſam non eſſet oratio completa, ſed reciperet perfectio-
13 nem, & complementum à verbis illis omnia bona, & iura donata poſitis in præcedenti diſpoſitione, quoad vſumfructum, quæ
14 verba propterea intelligi deberent repetita cum eadem conditione ſuperuiuentiæ, vt declarat, & admittit *Ruin. ex aduerſo allegat. conſ. 176. nu. 8. verſ. quia verbum lib. 2.* maximè pro-
15 pter dictionem illam, *quo vero*, quæ licet aduerſatiua operatur nedum vnitatem orationis
16 ſed etiam, vt qualitas expreſſa in vno ex copulatis repetita cenſeatur in alio *Natt. conſ. 70. nu. 9. Surd. conſ. 315. nu. 2. Peregr. de fideic. art. 16. ſub num. 91. Cyriac. contr. 400. nu. 121. & dixit Rota dec. 168. n. 9. part. 6. rec.*

Nec deficit ratio, cur potius donator voluerit ſubſtituere proximiores in caſu ſuperuiuentiæ, quam in caſu prædeceſſus, nam caſu, quo ipſe ſuperuiueret, & nullos haberet hæredes, nè bona ſua deuenirent ad Religionem Hieroſolymitanam, quoad proprietatem

ſtem ſubſtituit in illa proximiores, caſu verò,
quo prædecederet, quia ſuccedebant fratres,
& eorum deſcendentes iuxta ordinem per eū
inſtitutum nullam prorſus fecit ſubſtitutio-
17 nem, verba namque expreſſa per modum con-
ditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis *ad no-*
tat. per Tiraquell. in tract. ceſſan. cauſ. limit. 1.
num. 60.

Non obſtat, quod etiam extincta linea ma-
ſculina fratrum donator habuerit rationem
conſeruandæ agnationis in ſubſtitutione pro-
ximiorum, ſiquidem iſta ratio fuit habita,
quatenus vltimus de linea defeciſſet ſuperſtite
ipſo donatore, & contigiſſet ſubſtitutio pro-
18 ximiorum, ideoque vti conſiderata in eo tā-
tum caſu ad alium non trahitur *Peregr. de fi-*
deicomm. artic. 29. num. 27. 36. 37. & 39. Rota rec.
part. 1. dec. 486. ſub nu. 6. & 7. cum alijs per Add. ad
dec. 632. nu. 77. par. 4. tom. 3. & in Rom. Cenſus 22.
Maij 1656 cor. Reu. D. meo Cerro Decano.

Nec refert, quod poſt dictam ſubſtitutio-
nem ſequantur illa verba, *Et hanc donationem*
fecit ex cauſis iam dictis, & ſincera fraterna bene-
uolentia, quam geſſit, & gerit dictis eius fratribus,
& prò conſeruatione bonorum in familia, ac Domus
Alberinæ conſeruatione, ac Deo dante ampliatione,
& quia etiam intentio donatoris eſt, vt dicta bona
perpetuo, & in infinitum remaneant in dicta familia,
quia iſta verba non ſunt adiecta per viā nouæ
diſpoſitionis ſeparatæ, & independentis à pri-
19 ma, ſed per viam rationis, & per modum
cauſæ fideicommiſſi ſupra conditi inter fra-
tres donatarios, eorumque deſcendentes, vt
ſcilicet bona ſemper remaneant in familia de
Alberinis, donec perſonæ ſupranominatæ ſu-
peruixerint, & propterea tanquam acceſſoria,
& conſequutiua non inducunt nouum fidei-
commiſſum *iuxta conſ. Dec. 636. ſub. numer. 12.*
Hond. conſ. 78. n. 35. et 36. lib. 1. Gabr. conſ. 138. n. 16.
& ſeq. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 14. num. 11. Ro-
ta in Peruſina fideicommiſsi de Monte Sperellis 13.
Iunij 1647. & 8. Febr. 1648. cor. R. P. D. meo Al-
bergato in Romana fideicommiſsi de Coronis 28. Ia-
nuar. 1647. & 12. Iunij. 1651. coram R. P. D. meo
Decano, & in Beneuentana hereditatis 19. Iunij
1656. coram Reu. D. meo Celſo.

Dum etiam donator immediatè poſt do-
20 nationem ſubiunxit, *Et hanc donationem fecit,*
clarè patet huiuſmodi verba fuiſſe appoſita
continuatiuè ad præcedentem diſpoſitionem
21 ex dictione illa *&*, quippe quæ poſita inter
orationes, de per ſe principaliter copulatas
non habet vim copulæ, ſed potius dictionis
continuatiuæ, *Bart. in l. ſi is, qui ducenta, §. vtrum,*
ff. de reb. dub. Riminald. iun. conſ. 464. numer. 31.
Barboſ. de dict. dict. 110. num. 32. Rota deciſ. 453.
num. 8. par. 2. recent.

Fortius quia adſunt dictiones repetitiuæ,
22 ibi „ *ex cauſis iam dictis*, & ibi „ *vt dicta bona*,
& ibi „ *remaneant in dicta familia*, & ſimiles,
quæ reſtringunt fideicommiſſum ad ſolos do-
natarios eorumque deſcendentes ſupranomi-
natos, *Bellon. iun. conſ. 12. numer. 31. Altograd.*
conſ. 97. num. 7. & ſeqq. lib. 2. Rota coram Seraph.
deciſ. 482. & in Romana fideicomm. de Coronis 28.
Ianuarij 1647. & 12. Iunij 1651. coram Reuerend.
D. meo Decano.

23 Imò in toto inſtrumento donationis non
legitur, quod donator vocauerit alios, quam
illos de familia effectiua fratrum; etenim in
proemio expreſſit, quod motus fuit ad hanc
donationem, vt conſuleret conſeruationi fa-
miliæ, & domus ſuæ Alberinæ, in diſpoſitiua
verò declarauit donationem feciſſe ex ſincera
fraterna beneuolentia, quam geſſit, & gerit
dictis eius fratribus, & pro ipſius familiæ, ac
domus Alberinæ conſeruatione, & inferius
excludens deſcendentes profeſſos in Religio-
ne attulit rationem; vt dicta bona remaneant
in dicta familia: in fine autem prohibuit ex-
preſsè dictis dictis donatariis omnem detra-
ctionem, nec quicquam prorſus dixit de pro-
24 ximioribus; vnde non poteſt dici habitam
fuiſſe rationem conſeruandæ agnationis vltra
familiam effectiuam à fratribus deſcendētem,
Peregr. de fideicomm. art. 1. num. 28. Rot. deciſ. 649.
num. 1. part. 1. diuerſ. & latius deciſ. 15. ſignanter nu.
25. part. 12. rec. cum alijs in dicta Peruſ. fidei commiſſi
de Monte Sperellis 13. Iunij 1647. coram R. P. D. m.
Albergato, & in Romana ſucceſſionis de Cæsus 29.
Martij 1658. coram Reuerendiſſimo D. meo Meltio
Epiſcopo Papien.

Cum igitur ſubſtitutio proximiorum facta
ſub conditione ſuperuiuentiæ donatoris poſt
obitum donatariorum ſine deſcendentibus
ob illius prędeceſſum expirauerit ex adductis,
donatio apud Iacobum vltimum de linea
25 maſculina Pauli remanſit libera, & tranſmi-
ſibilis ad quoſcunque heredes, vt probat
Syluan. conſ. 98. ſub num. 10. & ſeq. Aym. conſ. 15.
num. 6. & dixit *Rot. apud Put. deciſ. 274. in antiq.*
lib. 3. & penès Achill. deciſione vnica de
donat.

Et ita &c.

MELITEN. PAROCHIALIS.

Veneris 10. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio capta etiam vigore prouiſionis Apo-
ſtolicæ eſt nulla, & attentata, ſi fuerit appre-
henſa poſt litem pendentem in Rota, tunc
enim exequutio literarum Apoſtolicarum
ſpectat ad Rotam, cuius Auditor loco exe-
quutoris ſuccedit.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timen-*
da.

2 *Attentata eſt poſſeſſio capta non obſtante inhibitio-*
ne Rotali.

3 *Super inhibitionibus ſuperiorum iudicandi via non*
eſt aperienda iudicibus inferioribus.

4 *Papa conferendo lite pendente non attentat.*

5 *Poſſeſſio capta per prouiſum Apoſtolicum pendente*
lite eſt attentata.

6 *Exequutio literarum Apoſtolicarum ſpectat ad Ro-*
tam poſt litem ibidem introductam.

7 *Poſſeſſio apprehenſa ab alio exequutore, quam à Ro-*
ta poſt litem ibidem introductam reuocatur tam-
quam

quam nulla, & attentata.
8 *Poſſeſſio anterior probatur ex inſtrumento adepta poſſeſſionis dum alius tunc non poſſidebat.*
9 *Manutentio paſſim conceditur pro purgatione attentatorum.*

DECISIO CC.

PEtrus Zuccarus poſſeſſor Parrochialis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Succurſus Oppidi Montis Leonis, timens moleſtari à Matthæo procurauit committi cauſam ſuper Iactationibus in hoc Sac. Tribunali, & inhibitionem obtinuit, quam fecit perſonaliter exequi contra eumdem Matthæum, qui cum ea non obſtante ſe intruſerit in poſſeſſionem dictæ Eccleſiæ dedi dubium an conſtaret de attentais, quæ veniant reuocanda, itaut ſit dandum, vel denegandum mandatum de manutenendo, & affirmatiuè reſolutum fuit.

Inhibitio enim Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniu-
1 ſta omninò timenda eſt, *Rota deciſ. 26. num. 3. de appell. in antiq. Put. deciſ. 385 lib. 2. coram Eminentiſſimo D. Cardinali Otthobono deciſ. 33. num. 4. coram Caualer. deciſ. 355. num. 1. & in Hiſpalen. Decimarum 9. Iunij coram R.P.D. meo Celſo.*

Ac propterea cum Matthæus ea non ob-
2 ſtante acceperit poſſeſſionem portionis parochialis de qua agitur talis poſſeſſio cum omnibus inde ſequutis eſt nulla, & attentata, *cap. non ſolum de appellat. in 6. Achill. deciſ. 29. numer. 1. & per tot. eod. tit. vbi num. 5. & 6.* redditur
3 ratio nè ſcilicet aperiatur via Iudicibus inferioribus iudicandi ſuper inhibitionibus Superiorum *coram Coccin. deciſ. 315. num. 1. in recent. deciſ. 123. num. 5. & 6. par. 8.* & dictum fuit in *Pacen. ſeu Toletana Attentatorum 4. Iulij 1659. §. Imò coram Reuerendiſſimo D. meo Meltio Epiſcopo Papien.*

Non obſtat, quod poſſeſſio huiuſmodi capta fuerit in vim prouiſionis Apoſtolicæ poſt dictam Inhibitionem obtentam, in qua non
4 cadit attentatum, nam licèt Papa non attentet conferendo lite pendente, vt dixit *Rota deciſ. 641. num. 12. par. 1. diuerſ. & coram S. m. Gregor. deciſ. 2. num. 1.* nihilominus attentata eſt poſſeſ-
5 ſio capta per prouiſum pendente lite, vel in ſpretum inhibitionis, vt probat *Lotter. de re beneficiar lib. 3. quæſt. 10. num. 44. & ſeqq. Rota coram Gregor. dict. deciſ. 2. num. 3. ibique Adden. num. 15. & deciſ. 10. per tot. in Conchen. Beneficij de Trieſte 10. Decembris 1619. coram b. m. Coccin. & in Burgi S. Sepulchri Archidiaconatus 4. Iulij 1657. in fine coram me.*

6 Siquidem poſt introductam litem in Rota exequutio litterarum Apoſtolicarum ſpectat ad eandem Rotam, & Auditor loco exequutoris ſuccedit, adeout poſſeſſio aliter appre-
7 henſa tanquam nulla, & attentata ſit reuocanda, *Iuxta text. in Clementina Auditor de reſcript. Rot. coram Mantic. deciſ. 122. numer. 2. & deciſ. 006. num. 3. & 4. par. 3. recent.* cum pluribus relatis *in dicta Burgi S. Sepulchri Archidiaconatus 4. Iulij 1657. §. quia licet coram me, & in Burgen. dimidiæ portionis 2. Maij Anni præteriti, §. primo coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Hinc Domini ſtante anteriori poſſeſſione Petri, vt conſtat ex inſtrumento apprehenſio-
8 nis illius, quod alio tunc non poſſidente plenè probat, dixerunt iuxta ſecundam partem
9 dubij eidem dandum eſſe mandatum de manutenendo, quod paſſim conceditur pro purgatione attentatorum, vt notat *Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 7. gloſ. 7. part. 10. nu. 10. Poſth. de manut. obſeruat. 10. n. 82. Rota dec. 507. n. 2. par. 4. recent. coram Seraphin. deciſ. 1176. num. 6. in Auenionen. Capella 27. Mart. 1658. coram Reuerendiſs. Papien. & in Compoſtellana Parochialis 9. Decembris præteriti coram R. P. D. meo Celſo, in fine.*

Et ita pro Petro informante, Matthæo vero in partibus pluries citato, & non comparente deciſum fuit.

RAVENNATEN. PECVNIARIA.

Lunæ 13. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Filius naturalis non venit appellatione legitimorum, & naturalium, nec facit deficere conditionem ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, licet fuerit legitimatus à Principe, quando in legitimatione præſeruata fuerunt iura ſubſtitutorum: ſolutiones erroneæ non præiudicant in iudicio petitorio, & obligatio quando dicatur concepta nomine hæreditario, & non proprio.

SVMMARIVM.

1 *Fructus cenſus ſoluere non tenetur, qui non ſe obligauit, nec eſt hæres imponentis.*
2 *Subſtitutio ad fauorem fœminarum dicitur purificata, quando euenit conditio, quod inſtituti deceſſerint ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus.*
3 *Filius naturalis non venit appellatione legitimorum & naturalium.*
4 *Legitimatus à Principe facit deficere conditionem ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus.*
5 *Fallit quando fuit legitimatus cum clauſula,* dummodo bona ſint tranſitoria ad quoſcunque, & ſine præiudicio venientum ab inteſtato, *tunc enim dicuntur preſeruata iura ſubſtitutorum.*
6 *Obſeruantia demonſtrat quis vere fuerit hæres, & an legitimatio ſuffragetur ad effectum ſuccedendi.*
7 *Solutiones erroneæ fructuum cenſus non præiudicant in iudicio petitorio.*
8 *Obligatio*, per l'heredità di mia madre, *dicitur concepta nomine hæreditatis, quam obligans tunc poſſidebat, non proprio nomine.*

DECISIO CCI.

CVm Alba, & Sorores, & Spretiſ, & Petrus Piccininus in emptione prædij ſibi venditi à Catharina, in quam fuerat alienatum per Abbatem Sanctæ Mariæ in Portu promiſerint ad fauorem eiuſdem Abbatis Cenſus in

ſumma

ſumma ſcutorum 6555. infra decennium extinguere, & interim ſoluere fructus; ideò defuncta eadem Alba relictis Hieronymo, & Iulio de Fuſconis, ex quibus duobus filijs Hieronymus obijt relicto Carolo filio naturali, Iulius verò ſine filijs, & ex Carolo ſuperſtite Iulio Iuniore, dubitaui an iſte, contrà quem modernus Abbas iudicium pro conſecutione fructuum inſtituit teneretur ad illorum ſolutionem, & non teneri reſponſum fuit.

Non tenetur enim Iulius ad ſolutionem
1 fructuum nomine proprio, quia non conſtat de aliqua ipſius obligatione; minus vti hæres mediatus Albæ, nam ipſa condidit teſtamentum, & inſtitutis Iulio Seniore, & Hieronymo filijs illis ſine filijs legitimis, & naturalibus decedentibus ſubſtituit filias fœminas eorundem hæredum, & propria &c. pro æquali
2 portione, Vndè cum vterque obierit ſine filijs legitimis purificata fuit ſubſtitutio ad fauorem fœminarum, *l. qui hæredi, §. Plautius, & ibi DD. C. de condit. & demonſtrat. Soccin. Iun. lib. 2. conſ. 121. num. 17. Bellon. conſ. 19. num. 3. Rot. in recent. par. 9. deciſ. 214. num. 1. in Cathacen. Hæreditatis 28. Aprilis 1653. & in Romana Fideicommiſſi de Donatis 7. Iunij 1660. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano*.

Non obſtat, quòd Hieronymus reliquerit Carolum filium naturalem, quia appellatio-
3 ne filiorum legitimorum, & naturalium filij naturales non includuntur *Fuſar. de ſubſtitut. quaſt. 406. num. 18. Rota in recent. part. 9. d. dec. 214.*
4 *num.* 2. & licet legitimatus fuerit à Principe, qui facit deficere conditionem ſi ſine filijs legitimis, & naturalibus, *ex notat per Surd. conſ. 571. num. 45. Rota deciſ. 578. numer. 4. par. 4. recent.* Attamen cum non fuerit legitimatus ſimpli-
5 citer, ſed cum clauſula *dummodo bona ſint tranſitoria in quaſcunque perſonas etiam extraneas, ipſeque Iulius de illis liberè diſponere poſſit, & ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, non cenſetur ſucceſſiſſe in dd. bonis ad excluſionem filiarum ſubſtitutarum, quibus per clauſulam prædictam fuerunt præſeruata iura fideicommiſſi, *Ruin. conſ. 106. num. 8. lib. 3. Hond. conſ. 63. num. 18. & conſ. 67. num. 29. lib. 1. Fuſar. quaſt. 408. nu. 116. de ſubſtit. Rota recent. deciſ. 662. num. 3. part. 1. & par. 8. deciſ. 28. num. 35. & in Auximana Fideicommiſſi 22. Martij 1638. coram b. m. Dunozetto.*

Idquè euentus docuit, quoniam defunctis Hieronymo, & Iulio fœminæ prædictæ ſubſtitutæ in teſtamento Albæ obtinuerunt vigore eiuſdem ſubſtitutionis immitti in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum ipſius, & recognouerunt debitum erga Abbatiam, quia alienando bona tranſtulerunt onus ſoluendi ratam iſtorum Cenſuum in Emptores, quæ ob-
6 ſeruantia ſubſequuta demonſtrat, qui verè fuerit hæres Albæ, & an legitimatio potuerit Carolo ſuffragari, *Corn. conſ. 193. num. 10. lib. 2. Peregr. de Iure fiſci lib. 1. tit. 2. num. 99. Becc. conſ. 140. num. 21. lib. 2. Rota in Romana Pecuniaria 14. Iunij 1649. coram b. m. Dunozetto.*

Hinc non refragatur, quod Tutor Iulij iunioris, & Carolus eiuſdem Author ſoluerint fructus præfatorum Cenſuum, quia cum ex
7 facti ſerie ſolutiones detegantur erroneè ſoluentibus non nocent, nec præiudicant in Iudicio petitorio, *Afflict. deciſ. 83. num. 10. cum error ſemper excuſet, l. error facti, & l. ſi forte, C. de iur. & facti ignorantia cap. fin. de confeſſ.*

Nec releuat, quod Iulius teneatur ſaltèm, vti hæres Iulij ſenioris, qui pro tali debito ſe
8 obligauit, ſiquidem obligatio concepta eſt his verbis *per la ſomma di ſcudi 500. in circa per l'heredità di mia madre*, & ſic nomine hæreditatis, quam eo tempore poſſidebat, non autem nomine proprio *Rom. conſ. 441. num. 4.* prout ita in dubio præſumitur *Rota deciſ. 392. num. 1. par. 1. recent. & par. 5. deciſ. 545. num. 5. & poſt Pacif. de Salu. deciſ. 223. num. 4.*

Et ita Iulio tantùm Informante deciſum fuit.

SQVILACEN. TESTAMENTI.

Veneris 17. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

Immiſſio conceditur hæredibus, & legatarijs ſecundi teſtamenti quod reuocat primum, Teſtator præſumitur ſanæ mentis, præſertim ſi Notarius id ipſum aſſerat in teſtamento, & teſtificent teſtes teſtamentarij formiter examinati, cum quibus non poſſunt concurrere alij imperfectè loquentes de inſana mente, eoque certius dum teſtator rectè, & prudenter diſpoſuit teſtamentum, ſed interrogationem Notarij ſuſtinetur, quando conſtat de præcedenti voluntate teſtatoris.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio datur hæredibus, & legatarijs.*
2 *Teſtamentum ſecundum reuocat primum.*
3 *Teſtamentum primum non reuocatur per ſecundum quod eſt nullum.*
4 *Teſtamentum, in quo adhibiti fuerunt ſeptem teſtes, dicitur ſolemne.*
5 *Teſtator præſumitur ſanæ mentis, & num.* 12.
6 *Mentis defectus in teſtatore debet concludenter iuſtificari.*
7 *Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis conſtat ex aſſertione facta per Notarium in teſtamento.*
8 *Teſtatorem fuiſſe in ſenſu recto de tempore conditi teſtamenti probatur teſtibus teſtamentarijs formiter examinatis.*
9 *Teſtator habens dilucida interualla præſumitur ſanæ mentis tempore conditi teſtamenti.*
10 *Ad teſtandi effectum non requiritur ſenſus omnino perfectus, ſed quod non ſit in ſtatu dementiæ.*
11 *Teſtes deponentes de inſana mente non concurrunt cum affirmantibus de ſana.*
13 *Teſtatorem fuiſſe ſanæ mentis comprobatur ex recta & prudenti diſpoſitione, & hac præſumptio elidit quamcunque contrariam.*
14 *Teſtamentum non dicitur factum ad ſuggeſtionem Notarij, quando teſtator ore proprio nominauit hæredem.*
15 *Teſtamentum ad interrogationem Notarij ſuſtinetur, quando teſtes deponunt de præcedenti voluntate ita diſponendi.*

DECISIO CCII.

MOrtuo, conditis duobus Teſtamentis,
Hiacyntho Pariſio inſteterunt Franciſcus,
& Agatius de Ferrarijs, alijq; legatarij ſecundi
teſtamenti pro immiſſione in eius bonis, quã
1 Domini concedendam eſſe reſponderunt iuxt.
text. in l. 1. C. commun. de legat. Rot. in recent. par. 4.
to. 2. deciſ. 359. num. 2.

2 Regulare enim eſt, quod per ſecundum te-
ſtamentum reuocatur primum, *l. ſi iure, vbi*
Bartol. num. 3. ff. de legat. 3. Clar. in §. teſtamentum
qu. 91. Craſs. in eodem §. teſtamentum qu. 84. & Rota
in Eugubina teſtamenti 28. Iunij 1652. coram Reuer.
D. meo Cerro Decano, & Amerina hereditatis 20.
Iunij 1659. coram Reuer. D. meo Meltio Epiſcopo
3 *Papien.* Quod licet non procedat, vbi ſubſe-
quens teſtamentum eſt nullum, *l. ſancimus, &*
communiter ſcribentes, C. de teſtamentis, §. poſteriore
quib. mod. teſtam. infirm. Rot. diuerſ. par. 1. deciſ. 795.
num. 13. Attamen huiuſmodi non videtur te-
4 ſtamentum, de quo agitur, quia cum in eo
fuerint adhibiti ſeptem teſtes dicitur teſtamen-
tum ſolemne, *l. ſi vnus cum ibi not. C. de teſtam.*
Bellon. conſ. 14. in princip. Honded. conſ. 67. num. 19.
lib. 2. Surd. conſ. 450. ſub num. 20. verſ. primo quia
ex numero teſtium, Rot. diuerſ. part. 4. deciſ. 396.
num. 1. & coram Pen. deciſ. 328. eodem numero iuxta
Venetam impreſſionem.

Nec pro impedienda petita immiſſione vi-
ſum fuit probari, quod Teſtator eo tempore
5 eſſet freneticus, etenim cum naturæ, & iuris
6 præſumptio ſit quemlibet eſſe ſanæ mentis,
læſio, ac defectus illius debet concludenter
iuſtificari, *l. ne Codicillos 5. C. de Codicillis, Hier.*
Spin. de teſtam. gloſs. 10. in rubr. numer. 9. & ſeqq.
Gomeſ. ad l. tauri 3. nu. 7. Grat. diſcept. for. cap. 843.
num. 1. & 2. & num. 36. Rot. in recent. par. 7. deciſ.
233. num. 17. par. 8. & dec. 292. num. 14. & 15. &
in Fauentina legati 28. Aprilis 1653. coram R. P. D.
meo Celſo.

Talis autem concludens probatio in pro-
7 poſito caſu non concurrit, quinimò ex eo-
dem teſtamento conſtat Teſtatorem fuiſſe ſa-
næ mentis, ibi „ *ſed ſanum per gratiam Dei men-*
tis, & ſua recta loquela, & recordabili memoria, quæ
quidem aſſertio facta per Notariũ valde vrget
ad pręſumendã ſanitatẽ mentis, *Hond. conſ. 78.*
num. 57. & ſeqq. lib. 1. Surd. conſ. 89. num. 7. Rot. in
recent. par. 7. dicta deciſ. 233. nu. 32. & par. 8. dicta
deciſ. 292. num. 15. & in ſupradicta Fauentina legati
coram R. P. D. meo Celſo, & in Auenionen. fideicom-
miſſi 20. Iunij 1661. coram Reuerendiſſimo D. meo
Decano.

Fortius, quia cum aſſertione Notarij con-
8 cordant plures teſtes teſtamentarij formiter
examinati deponentes vno ore Teſtatorem
tempore conditi teſtamenti fuiſſe in ſenſu re-
ctiſſimo, adeò vt non ſint attendendi duo, quo-
rum alter deponit dubitatiuè, alter veró aſſe-
9 rit, quod Teſtator patiebatur dilucida inter-
ualla, tum quia non excludunt ipſum fuiſſe
ſanæ mentis, quo tempore cenſetur teſtamen-
tum condidiſſe, potius, quam in infirmitate
mentis, & in delirio, *Angel. in l. furioſum num. 1.*
verſ. ſed in dubio ibique Caſtr. num. 3. C. qui teſtam.
fac. poſs. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 5.
num. 6. in fin. & 7. Rot. apud Buratt. deciſ. 256. n. 14.
10 Ad hunc enim effectum non exigitur ſenſus
omninò perfectus, ſed ſufficit, quod Teſtator
non ſit in ſtatu dementiæ, vt ponderauit *Rota*
recent. par. 7. dicta deciſ. 233. num. 33. & ſeq. & in
Meleuitana Hæreditatis 15. Apr. 1649. coram Reuer.
D. meo Decano.
11 Tum quia teſtes deponentes de inſana men-
te nequeunt conferre pedem cum teſtibus af-
firmantibus de ſana, quibus magis credendum
12 eſt, proper naturalem, & legalem iuris præ-
ſumptionem, *Abb. in cap. cum dilectus ſub nu. 20.*
verſ. quod autem de ſucceſs. ab inteſt. Iaſ. conſil. 2.
num. 10. lib. 1. Buratt. deciſ. 256. numer. 19. ibique
Add. num. 29. Rot. in recent. deciſ. 570. numer. 17.
par. 4. to. 3. & in allegata Fauentina Legati coram
R. P. D. meo Celſo.
13 Prædicta coadiuuantur ex eo, quod Teſtator
in dicto teſtamento rectè, & prudenter omnia
diſpoſuit cum plura reliquerit pro eius Ani-
ma, & inſtituerit hæredem Fabium fratrem
conſobrinum, qui erat ſucceſſurus ab inteſta-
to; ex hoc namque modo, & forma diſpo-
nendi adeò incaleſcit naturalis, & legalis illa
præſumptio rationis, & ſanæ mentis Teſtatoris
de tempore actus, vt quamcunque aliam præ-
ſumptionem in contrarium elidat, vt in pro-
poſito notat *Io. Andr. in cap. final. cum dilectus*
num. 7. de ſucceſs. ab inteſt. Alex. in l. furioſum 9.
numer. 3. C. qui teſtam. fac. poſs. lat. Rub. reſolut.
practicabil. cap. 15. à num. 260. cum pluribus ſeqq.
& dixit Rot. coram Buratt. deciſ. 211. num. 21. &
31. coram Duran. deciſ. 178. ſub num. 20. in recent.
deciſ. 232. num. 29. par. 7. in dicta Fauentina legati
coram R. P. D. meo Celſo, & in dicta Auenionen.
fideicomm. coram Reuer. D. meo Decano.

Minuſue probari viſum fuit Teſtatorem
non ſua ſpontè, ſed ad ſuggeſtionem, & inter-
14 rogationem Notarij teſtamentum condidiſſe,
quoniam aliter apparet ex lectura illius; imo
conſtat ipſum ore proprio nominaſſe hæredẽ.
15 & ceſſat etiam difficultas ex duobus teſtibus,
qui deponunt de eius præcedenti voluntate
ità diſponendi, adeò vt nullatenus ambigi
poſſit de validitate iſtius diſpoſitionis, *Mantic.*
de coniect. vlt. vol. lib. 4. tit. 4. num. 10. Surd. conſ.
414. num. 54. & dixit Rot. deciſ. 139. num. 2. poſt
2. volum. conſ. Farinac. & in ſupradicta Auenionen.
fideicommiſſi 20. Iunij 1661. coram Reuer. D. meo
Decano, & in ſpecie quando præceſſit aliud te-
ſtamentum conſulerunt, *Dec. conſ. 499. ſub nu. 9.*
verſ. ſed his non obſtantibus, Ruin. conſ. 12. num. 11.
lib. 2. Soccin. iun. conſ. 144. num. 56. lib. 2. Surd. dicto
conſ. 414. ſub num. 54. poſt med. verſ. & loquuntur
prædicti ferè omnes, & numer. 61. & dixit Rota in
rec. par. 4. dec. 581. à num. 29. vſque ad 32.

Et ità fratribus de Ferrarijs, & litis conſor-
tibus ſolùm informantibus deciſum.

Reformata quo ad viam exequtiuam dumtaxat,
vt infra deciſ. 209.

(***) (***) (***)

ROMANA DONATIONIS.

Mercurij 22. Martij 1662.

ARGVMENTVM.

In quæſtione agitata, an donatio facta Patri, & filijs comprehendat filios vti filios, ſeu vti hæredes, alijs ſentientibus comprehendi vti filios quando eſt facta patri, & filijs, alijs verò, vti hæredes, quando eſt facta patri pro ſe, & filijs, concordant tamen comprehendi vti filios etiam hoc ſecundo caſu, quando ita ſuadent coniecturæ, & circumſtantiæ, quas plenè examinat deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Donatio contemplatione matrimonij facta patri, & filijs, acquiritur filijs vti filijs.*

2 *Donatio contemplatione matrimonij facta Patri pro ſe, & filijs acquiritur filijs vti hæredibus Patris.*

3 *Donatio occaſione matrimonij facta Patri, & filijs ſeu pro ſe, & filijs vtrum comprehendat filios vti filios, vel vti hæredes, determinatur ex facti circumſtantijs, & coniecturis, & num. 4. & num. 19. & 25.*

5 *Clauſula*, præſenti, *in materia tranſitoria ad hæredes extenditur pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque.*

6 *Diſcretiuus modus ſtipulandi arguit animum acceptandi donationem pro filijs vti filijs.*

7 *In inſinuatione ſi dicatur donationem fuiſſe factam Patri, & filijs, ita interpretari debet præcedens donatio.*

8 *Ex actu ſubſequenti declaratur qualis fuerit intentio ab initio.*

9 *Aſſertio facta à donatario procuratorio nomine donantis, inter quos negotium geſtum eſt, bene probat donantis voluntatem.*

10 *Stipulatio metienda eſt ab animo concedentis.*

11 *In donationibus occaſione matrimonij inſpicitur potius voluntas donantis, quam ordo, & forma, quibus Pater filijs acquirat, vel qua mente ſtipuletur.*

12 *Donationem fuiſſe factam Patri, & filijs arguitur ex inſtrumento aſſignationis bonorum donatorum.*

13 *Nomen hæredum, & filiorum ſi apponatur contra diſtinctè vnus non venit ſub nomine alterius.*

14 *Stipulatio filiorum, & ſtipulatio hæredum, ſi apponantur de per ſe principaliter, & reſpiciant perſonas diuerſas conſtituunt duas orationes diuerſas, & ſeparatas.*

15 *Determinationis æqualis regula non intrat, quando militat diuerſa ratio, & concurrit maior fauor in vno, quam in altero determinabili.*

16 *Donantis voluntas detegitur etiam ex coniecturis deſumptis extra contractum, & ex actibus poſtea geſtis.*

17 *Coniectura quæ corroborantur ex teſtibus magis vrgent, ſi tot Teſtes quibus concordant coniecturæ, & num. 18.*

20 *Donantis voluntas declaratur per duos teſtes etiam ſingulares; imò etiam per vnicum, & n. 21.*

22 *Teſtium exceptiones non admittuntur in caſu cuius deciſio dependet à coniecturis.*

23 *Procurator non eſt habilis ad teſtificandum, quando non eſt talis de tempore examinis.*

24 *Teſtis plurimas patiens exceptiones in dicto, & perſona nullam fidem meretur.*

26 Deciſio Vrbinaten. Pecuniaria 24. Ianuarij 1661. coram Veroſpio declaratur.

27 *Donatio recepta à Patre pro ſe, & hæredibus non facta mentione filiorum, non ſuffragatur filijs, niſi vti hæredibus Patris.*

28 *Donatio pro omni, & toto eo, quod filius poſſet prætendere pro legitima, tunc libere acquiritur filio quando quantitas donata correſpondet legitimæ; ſecus ſi notabiliter excedat.*

29 *Grauamen in legitima, quando non excludat titulum lucratiuum.*

30 *Pater non tenetur recognoſcere filium pro labore præſtito.*

31 *Pater cenſetur filio donare potius ex paterna affectione, quam ex meritis filij.*

DECISIO CCIII.

SEquuta decoctione Gaſparis Iordani Mercatoris Fundacalis factus fuit concurſus creditorum, in quo tam Anna vxor, quam filij egerunt pro conſecutione ſcutorum viginti duorum millium, quæ idem Gaſpar intuitu matrimonij contrahendi cum Anna in donationem à Guido patre pro ſe, & filijs naſcituris acceperat; contendentibus autem creditoribus ex tali donatione nullum ius quæſitum fuiſſe vxori, nec filijs, propoſito dubio fuit reſolutum donationem ſuffragari vxori, & filijs, vt in *deciſ. 14. May 1657. coram Reuer. D. meo Meltio Epiſcopo Papien.*

Ego in eius locum ſubrogatus cauſam iterum propoſui, & difficultas reducebatur ad quæſtionem adeò agitatam à Doctoribus, an
1 donatio contemplatione certi matrimonij facta patri, & filijs acquiratur filijs, vti filijs, vel vti hæredibus; Aliqui enim putarunt acquiſitam cenſeri filijs vti filijs ex eo, quod huiuſmodi donationes fieri non ſolent dumtaxat gratia patris, ſed etiam gratia filiorum, adeò vt tot cenſeantur donationes, quot perſonæ, & vnaquæque perſona recipiat à donatore, non autem à donatario, *Molin. de ritu nupt. lib. 3. qu. 10. num. 27. Staiban. iur. reſolut. 22. numer. 16. par. 1. Donat. Anton. de Marin. quotid. reſol. lib. 2. cap. 165. num. 8. & 9. Menoch. conſ. 1153. num. 3. Bertrand. conſ. 176. num. 4. lib. 3. & dixit Rot. in recent. par. 0. deciſ. 27. num. 4. & ſeqq. & in Rom. Apothecarum 17. Maij 1656. coram R. P. D. meo Celſo.*

Alij contrariam ſententiam ſunt amplexi
2 quando donatio non fuit facta patri, & filijs, ſed patri ſtipulanti pro ſe, & filijs, quia cum acquiſitio ſumat originem in perſona patris, filij capiunt bona donata à patre non vti filij, ſed tanquam hæredes iuxtà *gloſſ. in l. ſi tibi decem 18. §. pactus, verb. proderit, vbi Alexandr. ſub nu. 8. verſ. & iſte eſt ſubtilis paſſus, ff. de pact. ibique Bartol. num. 8. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 48. num. 1. & conſ. 286. antè num. 19. verſ. aliqui verò, Dec. conſ. 216. nu. 5. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 18. num. 9.*

num.9. Surd.deciſ.324.num.61. Tondut.quæſt.ciuil.
lib.1.cap.55. num.13.& ſeqq. Rota in Ariminen.
Fideicommiſſi 4. Febr. & 26. Iun. 1647. coram R.
P.D.meo Vereſpio.

3 Omnes tamen conueniunt hanc contro-
uerſiam ex peculiaribus coniecturis dirimen-
dam eſſe, adeovt exiſtimemus filios contem-
platos fuiſſe, vel vti filios, vel tanquam hære-
des, prout Iudex exiſtimabit perpenſis omni-
bus facti circumſtantijs, & coniecturis, vt ad-
monet eadem *gloſs. in dicta l. ſi tibi decem, §. pa-*
ctus verbo proderit, ff.de pact. ibique Bart. ſub nu.9.
Iaſ. ſub num.11. verſ. quarta, & vltima concluſio,
& admittit etiam *Surd.deciſ.322. num.19. & ibi*
Hodiern. num.11. Bertrand. d.conſ.176. nu.4.verſ.
prætereà lib.3. Franc. à Pont. conſ.25.nu.3. Medic.
conſ.142. num.6. Molin. de rit.nupt. d.lib.3.qu.15.
num.54. Rot.d.dec.127.num.8. par.6. & deciſ.103.
num.2. par 8. recent.

4 Vnde licet in præſenti donatio tanquam
facta Gaſpari acceptanti pro ſe,& filijs videatur
acquiſita filijs vti patris hæredibus, attamen
Domini ex pluribus, atque vrgentibus conie-
cturis dixerunt fuiſſe acquiſitam filijs ex pro-
pria perſona, & vti filijs, non autem vti hære-
dibus.

Et præcipuè moti ſunt ex eo, quod in ipſo
inſtrumento dotali Gaſpar aliter ſibi ſtipulatus
fuit, aliter filijs, cum ſtipulatio dotis vxoris
5 aſſeratur facta Gaſpari præſenti, &c. quæ clau-
ſula in materia de ſui natura tranſitoria exten-
ditur pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus qui-
buſcunque, *Rota diuerſ. par.1. deciſ.393. in princ.*
Seraph. deciſ.701. num.2. & in recent.par.1. deciſ.
587. num.3. & deciſ.707. num.10. & par.4. tom.2.
deciſ.481. num.8. Stipulatio verò donationis ſit
facta eidem præſenti, & acceptanti pro ſe, &
6 filijs naſcituris, ex quo difformi, & diſcretiuo
modo ſtipulandi euincitur animus acceptandi
donationem pro filijs vti filijs, & non vti hæ-
redibus ſicuti poſt *Bald.in cap.1. circa princip. de*
agnat.vel fil. not. Aretin. in l.quod dicitur ſub nu.8.
poſt princip. verſ. & aduerte Alex. in dicta l. ſi tibi
decem, §. pactus eodem num. poſt med. verſ. ex hoc
verificatur. & ibid. Iaſ.num.13. ff.de pact. Menoch.
qui alios cumulat de præſumpt.d.lib.3.præſ.48. nu.8.
& comprobat Surd. d.deciſ.322.num.21. verſ. tertia
eſt coniectura, cum duobus ſeqq.

In hanc reſolutionem magis impulit Do-
7 minos confeſſio Gaſparis emiſſa in inſtrumen-
to inſinuationis, quod Guidus pater donaue-
rat ſibi, & filijs, ibi „ *Comparuit Gaſpar &c. ex-*
poſuit, & narrauit, quod dictus Guidus contempla-
tione ſupradicti matrimonij donauit ipſi D. Gaſpari,
& filijs naſcituris ſcuta viginti duo millia, quæ
verba nedum oſtendunt Gaſparem voluiſſe
acquirere donationem filijs vti filijs, aliter
enim ſi voluiſſet ſtipulari pro filijs vti hæredi-
bus mentionem non feciſſet, quod Guidus
8 pater donauerat ſibi, & filijs, ex actu enim
ſubſequenti declaratur qualis fuerit intentio
ab initio, *Bald. in l. multum intereſt ſub numer. 2.*
verſ. ſed quando, C. ſi quis alteri. vel ſibi, Dec.conſ.
96. in princip. Aym. conſ.77. num. 10. Mantic. de
tacit. & ambig. lib.2. tit.1. num. 4. Rota in recent.
deciſ.105. num. 1. par.2.

Sed etiam aperiunt talem fuiſſe donantis
9 voluntatem, quia cum ea fuerint prolata à
donatario procuratorio nomine donantis,
inter quos negotium geſtum eſt benè pro-
bant *Oſaſch. deciſ.19. num. 30.* quod ſufficit ad
hoc,vt ſtipulatio pro filijs intelligi debeat pro
filijs vti filijs, non autem tanquam hæredi-
10 bus,túm quia ſtipulatio metienda eſt ab ani-
mo concedentis, vt comprobat *Hodiern. ad*
Surd.dicta deciſ.322.num.16.& 17. Túm quia in
11 huiuſmodi donationibus inſpicitur potius
voluntas donantis, quàm ordo, & forma,
quibus pater filijs acquirat, vel qua mente
ſtipuletur iuxta *text. in l. 2. §. fin. & ibi gloſſ.*
verbo facti, ff. de donat. Surd. dicta deciſ.322. nu.
18. Staiban. tom. dicta reſolut.22. num. 14. & 15.
Marcell. Marcian. conſ.41. num.18.

12 Deſumebant quoque DD. hanc donatio-
nem factam fuiſſe non ſolum Gaſpari, ſed
etiam filijs ex inſtrumento aſſignationis re-
rum Fundacalium valoris ſcutorum 28150.
& ſic ſcutorum ſex mille centum quinqua-
ginta vltra quantitatem donatam, quam aſſi-
gnationem Guidus fecit Gaſpari filio addens
formalia verba, *ceſſit, dedit, & tranſtulit dicto*
Dom. Gaſpari eius filio, pro ſe ſuiſque filijs ad for-
mam dictæ donationis, ac hæredibus, & ſucceſſori-
13 *bus quibuſcunque*; ex quibus verbis deprehen-
ditur Guidum contradiſtinxiſſe filios ab hæ-
redibus, prout contradiſtincta ſunt hæc no-
mina, & vnum ſub alio non comprehendi-
tur, vbi diſcretiuè de filijs, & hæredibus diſ-
ponitur *Bald in l. terminatis num.22. de fruct. &*
lit. expenſ. Surd. dicta deciſ.322. num. 22. & fuit
dictum in *Sarſinaten. Feudi 22. Iun.1645. §. vl-*
terius coram b.m. Dunoz.

Nihil ſuffragante,quod ſtipulatio tam filio-
rum, quam hæredum contineatur ſub vna,
eademque oratione, à qua proinde debeat
æqualiter determinari, & ſic filios cenſeri
14 contemplatos vti hæredes Gaſparis, non au-
tem tanquam filios, qui cum vtraque ſit de
per ſe, & principaliter adiecta reſpiciens per-
ſonas diuerſas, prima ſcilicet filios ad for-
mam donationis, altera verò hæredes, & ſuc-
ceſſores quoſcunque conſtituunt duas ora-
tiones completas, & ſeparatas; vt diſtinguen-
do probat *Ruin. conſ.41. num. 6. lib. 3. Menoch.*
conſ.3. num 3. Surd. conſ.150.num.111.verſ.tertio
vtrumque, & his relatis, Rot. in dicta Sarſinaten.
Feudi, §. neque viſum fuit.

Imò cum; ſtipulatio pro filijs ad formam
donationis intelligi poſſit reſpectu quantitatis
donatæ ſcutorum dumtaxat viginti duorum
millium, ſtipulatio verò pro hæredibus, &
ſucceſſoribus quibuſcunque reſpectu ſummæ
reſiduæ ſcutorum 6150. in quibus valor Fun-
daci excedebat donationem, & hic intellectus
ſit filijs magis fauorabilis, non intrat regula
15 æqualis determinationis, quia non procedit
quando in vno determinabilium eſt diuerſa
ratio, quam in alio, & vnum eſt magis fauo-
rabile, quam aliud iuxt. not. per *Alexand. in*
l. iam hoc iure, ff. de vulg. & pupill Ruin. lib. 3.
conſ.64. num.7. & 8. plenè Roland. lib.2. conſ.74.
num.13. & ſeq.

16 Et quamuis aliquæ ex dictis coniecturis de-
ſumantur extrà donationis cõtractum, adhuc
ſuffra-

ſuffragantur ad detegendam voluntatem donantis, quæ cum pendeat ab animo poteſt etiam probari à poſteriori, & ex actibus poſtea geſtis, *Cyriac. controu. 302. num. 29. Maſcard. de probat. concl. 1423. num. 37. Gratian. diſcept. for. cap. 637. num. 11. Rota apud Mantic. deciſ. 313. n. 7. & coram Merlin. deciſ. 595. num. eodem.*

17 Fortius quia coniecturę huiuſmodi corroborantur ex depoſitionibus teſtium, & ſignãter quinti, & ſexti deponentium Guidum donandi animum habuiſſe Gaſpari, & filijs. Primus enim iuxta tertium interrogatorium de auditu à quondam R.P. D. Honorato mediatore huius matrimonij aſſerit, quod idem Honoratus ſuſcitatus ab eo quid Gaſpar agebat, & audito, quod foro ceſſerat ſibi dixit,, *Dite alla Sign. Anna, che ſtia allegramente, perche li crediteri non gli poſſono far niente, che il Signor Guido haueua fatto la donatione al Sig. Gaſparo, & alli figlioli.* Idemque repetit iuxta vigeſimum, & vigeſimum quartum interrogatorium, ac ſuper articulis.

Secundus autem deponit non ſolùm de auditu á R.P. D. Honorato, ſed etiam ab eodem Guido iuxta vigeſimum octauum interrogatorium, ibi ,, *doppo la conſegna del Fondaco il Sig. Guido mi diſſe più volte, che come io ſapeuo ſi era liberato dall' aggiuſtamento, che haueua fatto col figliuolo, e ch'haueua aggiuſtato la moglie, e li figlioli.*

Et latius in fide, ad quam in examine ſe retulit approbauitque, ibi ,, *in diuerſi diſcorſi più volte mi diſſe hauer'aggiuſtato il Sig. Gaſparo ſuo figliolo, e li figlioli con hauerlo accaſato con la Sig. Anna con vna dote di diece milla ſcudi, e con vna certa ſperanza del Sig. Franceſco,* patris eiuſdem Annæ, *d'altri ſcudi diece milla, e più, mediante vna donatione, che il Sig. Guido haueua fatto di ſcudi ventidue milla à detto Signor Gaſparo, e figleoli, che naſceranno.*

18 His teſtibus Domini plurimum deferebant, quia eorum dicta congruunt, & conſentanea ſunt coniecturis ſupra ponderatis, ex quibus omnibus non ſeorſim, & de per ſe, ſed coniun-
19 ctim, & inſimul acceptis euidenter apparet Guidum feciſſe donationem Gaſpari, & filijs, vt in terminis donationis conſuluerunt *Socc. iun. conſil. 79. numer. 88. lib. 3. Surd. conſil. 534. numer. 35. & 36. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 16. num. 1.*

Præſertim ex quo non agitur de probanda
20 ſubſtantia donationis, ſed de aperienda donantis voluntate, ad quem effectum duo teſtes etiam ſingulares ſufficiunt, vt notat *Caſtrenſ. conſ. 395. numer. 1. poſt med. verſ. iſti quidem teſtes lib. 2. Aym. conſ. 73. num. 3. Surd. dicto conſ. 534. ſub num. 10. verſ. imò per teſtes, & de alim. tit. 6. qu. 11. num. 52. Rota apud Mantic. deciſ. 313. num. 5. & 423. num. 1. in Auenionen. legitima 8. Iunij 1657. coram Me, §. tùm quia quando,* vbi,
21 quod etiam vnicus admittitur, & fuit etiam dictum in *Romana, ſeù Vercellen. fideicommiſſi 14. Maij 1661. coram R.P.D. meo Veroſpio.*

Ideoque perperam obijcitur contra ſecun-
22 dum teſtem, quod geſſerit patrocinium Annæ, & filiorum; dum enim caſus propoſiti deciſio pendet ex coniecturis, exceptiones teſtium non attenduntur, vt aduertit *Cur. iun. conſ. 76. num. 5. & 6. Merl. deciſ. 302. num. 4. Rota in dicta Auenionen. legitima §. quando autem coram Me:* vltrà quod ceſſat difficultas, cum teſtis tempore examinis non eſſet amplius illorum
23 Procurator, Procurator enim non eſt inhabilis ad teſtificandum, niſi ſit talis de tempore examinis, *Bald. in l. diſtantibus num. 4. in fin. verſ. & ideò ſi Procurator, C. de teſtam. Rot. deciſ. 253. num. 3. poſt 2. vol. conſil. Farinac. & deciſ. 63. num. 30. par. 8. recent.*

Nec teſtis de nouo inductus à creditoribus
24 poteſt concurrere cum his duobus omni exceptione maioribus, & adminiculatis; tùm quia vnicus, tùm quia conuincitur de mendacio ex fide Parochi, & vicinorum atteſtantium ipſum ab anno 1643. vſque ad annum 1648. non inſeruiſſe in Fundaco, & Apothæca Guidi. Imò conſtat anno 1643. & 1644. abfuiſſe ab Vrbe, & præcisè die 25. Septembr. 1644. quo fuit ſtipulata donatio extitiſſe carceratum in Statu Caſtri, & plures alias patitur exceptiones ne dum in dicto, ſed etiam in perſona, ideoque nullam fidem meretur ex adduct. per *Farin. quæſt. 62. de teſtib. num. 80. & num. 381.*

Hinc facilis eſt reſponſio ad opinionem illorum, qui ſentiunt pro filijs vti hæredibus, admittitur enim illam in dubio procedere; At
25 ſecùs vbi pro filijs vti filijs tot coniecturæ, & depoſitiones teſtium concurrunt, ad quas in hac materia recurrendum eſſe originaliter docuit *gloſſ. in dicta l. ſi tibi decem, § ſi pactus, ff. de pact. & cum ea Bertrand. conſ. 176. nu. 4. verſ. præterea lib. 3. Rot. d. dec. 127. nu. 7. & 8. par. 6. rec.* atque alij ſupra relati docuerunt. Adeovt
26 nullo modo applicetur reſolutum capta in *Vrbinaten. Pecuniaria 24. Ian. 1661. coram R. P. D. meo Veroſpio,* cum ibi agatur de donatione recepta à Lelio pro ſe, & hæredibus nulla facta mentione filiorum; vnde bene firmat
27 deciſio illam non ſuffragari filijs, niſi vti patris hæredibus, ſed in propoſito donatio facta ſit Gaſpari acceptanti pro ſe, & filijs, quo caſu dumtaxat hanc quæſtionem examinant Doctores prout etiam aduertitur in eadem *deciſ. §. in donatione præterea cum ſeq.*

Nec refert donationem factam fuiſſe etiam pro omni, & toto eo, quod Gaſpar poſſet prætendere ex cauſa legitimæ, quæ ſicut debebatur libera abſque vllo onere, ita quoque eiuſdem naturæ, & qualitatis debeat cenſeri
28 donatio; Etenim hæc ratio valida foret ſi Guidus feciſſet donationem Gaſpari loco legitimæ, & quantitas donata portioni legitimę correſponderet; Aliud autem eſt cum donatio facta fuerit contemplatione certi matrimonij, & ratam legitimæ notabiliter excedat, & propterea cum vtilius fuerit illi lucrari donationem ſcutorum viginti duorum millium cum onere eam præſtandi filijs naſcituris, quam liberam habere ſolius quantitatem le-
29 gitimæ, grauamen huiuſmodi haud titulum lucratiuum excludit, vt reſpondens huic obiecto not. *Hodiern. ad Surd. d. deciſ. 322. n. 43. cum ſeqq.* & conferunt deducta per *Rot. in rec. par. 6. deciſ. 127. num. 10. & ſeq.*

. Prout minus refert, quod in donatione etiam merita ipſius Gaſparis pro cauſa narrentur, quia licet merita oneroſum titulum præſeferant etiam ad hoc, vt primus acquirens poſſit bona hypothæcare in præiudiciũ vocatorum, non procedit in donatione facta
10 filio à patre, qui cum non teneatur ad illius laborem, & recompenſam præſumitur ex
11 paterna affectione potius, quam ex meritis donaſſe, *Tiraquell. in l. ſi vnquam verb. donatione largitus num. 72. & 73. C. de reuoc. donat. Soccin. conſ. 91. numer. 9. lib. 1. Maſcard. alios referens de probat. concluſ. 545. num. 3. & 4. Menoch. de præſ. lib. 3. præſ. 29. num. 12. & ſeq.*

Et ità omiſſis alijs obiectis partim ſublatis in prima deciſione partim non releuantibus DD. ſteterunt indeciſis vtraque parte informante.

Confirmata vt infrà deciſ. 229. 239. & 446.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BOLOGNINIS.

Lunæ 27. Martij 1662.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Diuerſitas bonorum arguitur ex diuerſitate confinium, & locorum.*

2 *Inuentarium, ſeu confeſſio in eo emiſſa probat contra confitentem.*

3 *Legitima licet debeatur libera, ſecus eſt quando fuit adhibita cautela Soccini inſtituendo filium in legitima, quatenus fideicommiſſum non acceptet.*

4 *Filius adeundo hæreditatem videtur acceptaſſe onus iniunctum cum cautela Soccini, & renunciaſſe legitimæ, etiamſi onus expreſſe non acceptauerit.*

DECISIO CCIV.

FRatres de Bologninis reportata immiſſione in poſſeſſionem bonorum fideicommiſſariorum contra Achillem Palmerium obtinuerunt mandatum exequutiuum pro fructibus contra bona hæreditaria illius, ſed cum fratres de Palmerijs eiuſdem filij proteſtati ſint ſe bona poſſidere in vim fideicommiſſorum Sebaſtiani ſenioris, & iunioris de Palmerijs, ac Ioannis Ludouici de Bologninis quæſiui an, & ſuper quibus bonis eſſet facienda executio, & DD. faciendam eſſe dixerunt ſuper bonis Achillis.

Nempè ſuper bonis deſcriptis in inuentario bonorum Achillis relatis *in folio litera A.* quæ ſunt diuerſa ab illis contentis in teſtamentis, & fideicommiſſis ſupradictorum Sebaſtiani ſenioris, Ioannis Ludouici, & Sebaſtiani iunioris, de quibus *in eodem fol. litera B.*
1 *& C.* ex diuerſitate enim confinium, & locorum arguitur illorum diuerſitas *l. ſi in rem in fin. ff. de re indicat. Bart. in l. demonſtratio falſa ſub num. 14. ff. de condit. & demonſtr. Grat. diſcept. 502. num. 10. Rot. coram Merlin. deciſ. 415. num. 5. & in Bononien. fideicommiſſi de naſcentorijs 18. Iunij 1646. & 21. Februarij 1648. coram bon. mem. Arguelles.*

Quod eo magis dicendum eſt, quia eadem bona deſcripta fuerunt vti hæreditaria Achil-
2 lis ab eiſdem filijs, contra quos propterea inuentariũ huiuſmodi, & confeſſio in eo emiſſa optime probat *l. final. C. de arbitr. Tutel. Bald. conſ. 407. num. 6. lib. 1. Rom. conſ. 102. num. 3. & ſeqq. Rota coram Buratt. deciſ. 637. num. 5. ibique Add. num. 25. & in Bononien fideicommiſſi de Montecutijs 17. Ianuarij præteriti coram me §. quo verò ad detractiones.*

Non tamen viſum fuit exequutionem fieri poſſe ſuper bonis Sebaſtiani Iunioris pro rata legitimæ ad Achillem ſpectantis, nam quamuis legitima debeatur libera ab omni onere, adeò vt Sebaſtianus non potuerit illam graua-
3 re, nihilominus id non procedit adhibita cauthela Soccini, vt factum fuit in teſtamento Sebaſtiani, qui inſtituit Achillem in legitima quatenus teſtamentum, & fideicommiſſum non acceptaret in omnibus, vnde Achilles
4 adeundo hæreditatem videtur onus acceptaſſe, & legitimæ renunciaſſe etiamſi onus expreſſe non acceptauerit *Soccin. Iun. lib. 1. conſ. 122. num. 8. & ſeqq. & notat Add. ad ſ. mem. Greg. deciſ. 489. num. 27. Grat. diſcept. 983. num. 3. Rota coram Eminen. D. Cardinali Otthobon. deciſ. 100. à numer. 1. per tot. in Reatina fideicommiſſi 8. Iunij 1657. coram Rev. P. D. meo Celſo, & in Nouarien. hæreditatis 1. Iulij 1661. coram R. P. D. meo Decano.*

Et ita vtraque parte informante.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Lunæ 22. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Maſculi ex fœminis non admittuntur ad fideicommiſſum, ad quod vocati fuerunt maſculi ex maſculis, & quando iſti dicantur vocati, electio facienda per extractionem ex vrna, quando non ſit nulla, nec contraueniat formæ traditæ à teſtatore, vel ſaltem, à quo talis nullitas non poſſit allegari, pleniſſimè examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Maſculi ex maſculis cenſentur, tam in diſpoſitione quam conditione ex declaratione teſtatoris, quod in quacunque parte teſtamenti faciebat mentionem de filijs, intelligeretur de maſculis per lineam maſculinam deſcendentibus, & num. 8.*

2 *Maſculi ex fœminis non ſunt vocati ad fideicommiſſum, ad quod vocantur maſculi ex maſculis.*

3 *Maſculorum ex maſculo ſi mentio ſit facta in diſpoſitiua vocatione, an maſculi ex fœminis comprehendantur in conditione ſimpliciter poſita ſi ſine maſculis, & num. ſeqq.*

4 Pe-

4 Peregr. conſ. 26. ſub num. 17. lib. 1. *declaratur, & num. 7.*

5 *Feminæ continentur appellatione filiorum.*

6 *Maſculi ex fœminis non ſuccedunt in fideicommiſſo, à quo teſtator excluſit fœminas, & earum filios.*

9 *Conditiones appoſitæ in ſubſtitutionibus ſemper intelliguntur de illiſmet perſonis, quæ fuerant diſpoſitiuè vocatæ.*

10 *Nepotes non veniunt appellatione filiorum, dum eos non venire declarauit teſtator.*

11 *Electionis nullitas ex contemptu perſonæ ſimul cum alijs imbuſſulandæ iuxta diſpoſitionem teſtatoris procedit, quando quis intra tempus præfixum compareat, & petat imbuſſulari, ſecus ſi contradicat.*

12 *Contemptus exceptio non admittitur in electionibus poſt lapſum temporis præfixi.*

13 *Religioſus in Societate Ieſu, eſt incapax fideicommiſſi.*

14 *De electionis nullitate redarguere non poteſt incapax, vt eligatur.*

15 *Electionis nullitas opponi non poteſt, niſi à contemptis, & electis, non autem ab alijs, & numer. 27.*

16 *Præſeruatiua quod aliquid habeatur pro non facto, quoad perſonam vnius, limitatur ad illius tantum perſonam.*

17 *Fideicommiſſi incapacitas de quo tempore attendatur.*

18 *Opponenti non ſufficit aliquam actionem iam competiiſſe niſi duret de tempore oppoſitionis.*

19 *Poſſibilis caſus non attenditur ad effectum electionis, ſed ſtatus præſens.*

20 *Electio ſi protrahatur ex oppoſitione alicuius non facit, vt ætas, ſeu capacitas, quæ tunc aderat, excludatur, ſeu ceſſet ex tempore lapſo poſt oppoſitionem.*

21 *Ætas habetur pro legitima, quando talis erat de tempore actus, qui fuit protractus ex oppoſitione alterius.*

22 *Conditio neceſſaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta, quando per debentem implere non ſtat, quo minus impleatur.*

23 *Electio non vitiatur per admiſſionem, ſeu imbuſſulationem inhabilis, dum electi, ſeu extracti fuerunt habiles, & capaces.*

24 *Teſtator ſi mandet eligi duos iuuenes 12. vel 18. annorum* in circa *pro conſeruatione agnationis iudicio, vel prudentia eligentium, an ſit conſiderabilis exceſſus paucorum annorum.*

25 *Effectum dummodo habeamus, non curamus de modo.*

26 *Dictio,* in circa, *non ſemper ad modicum extenditur, ſed etiam ad tempus trium, vel quatuor annorum arbitrio iudicis ſecundum ſubiectam materiam.*

28 *Electis non poteſt impediri immiſſio ſub prætextu poſſeſſionis, niſi concurrat ius opponentis ad electionem.*

29 *Pro electione iam facta ſumi debet omnis interpretatio fauorabilis.*

30 *Amplia quando maiora orirentur abſurda, ſi non fieret electio.*

DECISIO CCV.

Sententia Rotalis, qua fuit pronunciatum dandam eſſe immiſſionem Comitibus Vrſo, & Bolognino ſorte extractis ad bona fideicommiſſaria Matthei Amorini impugnabatur à Comitibus Gabriele de Graſſis, & Cæſare Grato ex eo, quod per obitum Alexandri vltimi grauati non ſit factus locus ſubſtitutioni ad fauorem eligendorum, & quatenus ſubſtitutio eſſet purificata, quod electio fuerit nulla, vti facta non ſeruata forma à teſtatore præſcripta, ſed DD. his non obſtantibus exiſtimarunt ſententiam confirmandam eſſe.

Nam quoad primam inſpectionem ex ſerie teſtamenti clare apparet teſtatorem voluiſſe,
1 quod in ſua hæreditate ſuccederent maſculi
deſcendentes ex maſculis, & patet hoc ex declaratione, quod ſemper, & in quacunque parte teſtamenti ipſe de filijs mentionem fecerit, id debeat intelligi de maſculis per lineã maſculinam deſcendentibus, vnde Ceſar Gra-
2 tus filius Olimpiæ, & alij filij filiarum Ale-
xandri Senioris tanquam deſcendentes per fœminam fruſtra contendunt ſe eſſe vocatos *ex not. per Peregr. de fideicom. art. 26. ſub num. 29. in fin. Grat. diſcept. for. cap. 901. num. 12. Rota deciſ. 33. num. 3. part. 7. recent. & latè firmatum fuit in deciſione huius cauſæ 30. Maij 1639. coram R. P. D. meo Meltio Epiſcopo Papien. & in Firmana Primogenitura 10. Ianuarij eiuſdem anni cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Nec dicatur, quod mentio maſculi ex ma-
3 ſculo facta ſit duntaxat in ſubſtitutione diſpo-
ſitiue vocatorum, & ſic conditio ſi ſine filijs maſculis facta vltimo maſculo intelligi de-
4 beat de maſculis fœminarum ex adductis *per*
peregr. lib. 1. conſ. 36. ſub num. 17. quia reſpondetur primo, quod conſilium Peregrini ſupponit vltimum maſculum deceſſiſſe cum filijs,
5 quorum appellatione fœminæ continebantur
at hic vltimus maſculus deceſſit ſine filijs, & ſic dicitur vltimus, & vlterius teſtator exclu-
6 ſit fœminas, & earum filios, vt ponderauit
Rota in d. 2. deciſione cor. R. P. D. meo Papien.

Secundo, quod deducta per Peregrinum
7 non tangunt terminos caſus controuerſi, vbi
adeſt expreſſa declaratio teſtatoris, quod appellatione filiorum tam in inſtitutionibus,
8 quam ſubſtitutionibus, & in quacunque par-
te teſtamenti maſculi per lineam maſculinam tantum deſcendentes includerentur, ex quo clare colligitur, quod teſtator tam in perſonis diſpoſitiue vocatis, quam in conditione poſitis intellexit de maſculis per maſculos, & per lineam maſculinam, vt firmatur *in eadem deciſ. Reu. Papien. §. Preterea,* & huiuſmodi con-
9 ditiones appoſitæ in ſubſtitutionibus ſemper
intelliguntur de illiſmet perſonis, quæ ſupra diſpoſitiuè fuerunt vocatæ *Gabr. lib. 2. conſ. 69. num. 5. Surd. conſ. 564. ſub num. 7. Rota in recent. part. 5. deciſ. 277. num. 5. & in Bononien. fideicommiſſi de Cataneis 17. Martij currentis anni coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Minus poteſt prætendere ſe vocatum Ga-

10 briel de Graſſis, quia licet idem teſtator deficientibus omnibus ex linea maſculina vocauerit filios natos ex Lucretia, & Ludouica, declarauit tamen appellatione filiorum fœminarum nepotes non contineri, & ideo cum Gabriel ſit pronepos Lucretiæ ex Diana filia, nequit ad fideicommiſſum aſpirare perindè, ac ſi foret extraneus, vt tradit *Menoch. conſ. 878. num. 18. & ſeq. & firmauit Rota cumulatis con concordantibus in Bononien. fideicommiſſi de Barberijs 19. Februarij 1652. coram b.m. Bichio, & in prima deciſione huius cauſæ 26. Iunij 1658. cor. Reu. Papien.*

Quoad ſecundam inſpectionem concernentem nullitatem electionis deductam ex eo, quod in Vrna non fuerit poſitus Gabriel de Graſſis, qui cum eſſet vnus ex decem ſeptem familijs nominatis à teſtatore, & de tempore electionis haberet legitimam ætatem non poterat ſperni, placuerunt DD. reſponſiones datæ ab informantibus pro electis, & ſignan-
11 ter, quod iſta nullitas ex contemptu Comitis Gabrielis tunc demum procederet, quando ipſe intra tempus præfixum in Edicto comparuiſſet petens ſe imbuſſulari, & admiſſus non fuiſſet, ſecus cum non ſolum non comparuerit, nec imbuſſulari curauerit, ſed etiam ſe oppoſuerit, & contradixerit imbuſſulationi faciendæ, quia ſicuti poſt lapſum termini in edicto appoſiti ceſſat obligatio imbuſſulandi non comparentem, & inuitum *ad text. in l. cum quidam 24. vbi Caſtr. num. 9. ff. de legat. 2. Rota deciſ. 93. num. 12. part. 7. recent. & eſt text. in l. ſi tamen 25. vbi gloſſ. ff. de legat. 2.* ita remouetur
12 quælibet exceptio contemptus, quæ pariter poſt lapſum termini nunquam admittitur, *Oldrad. conſ. 3. per tot. Lambert. de iur. patr. lib. 2. part. 2. quæſt. 6. art. 26. ſub num. 7. & per tot. Mar. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 20. num. 15.*

Etiamſi Decretum Eminentiſſimi Cardinalis legati deueniendi ad electionem fuerit factum ſinè illius præiudicio tam reſpectu fideicommiſſi ad quod prætendebat ſe vocatum, & comprehenſum in teſtamento Matthæi, quam reſpectu iurium concurrendi ad electionem caſu, quo declaretur factum eſſe locum ſubſtitutioni ad fauorem eligendorum,
13 quia cum Gabriel hodie ſit incapax fideicommiſſi tanquam Religioſus in Societate Ieſu, vt aduertit *Sanch. ſuper Decal. lib. 2. cap. 5. num. 4. Caſtropal. op. mor. part. 3. tit. de vot. diſput. 4. punct. 20. Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2. cap. 41. dubit. 1. num. 8. Suarez. de Relig. tom. 4. cap. 3. num. 2. & ſeqq. Vaſq. part. 2. quæſt. 96. art. 4. diſput. 165.* nequit ipſe re-
14 darguere hanc electionem de nullitate, & multo minus fratres illius cum huiuſmodi
15 exceptio non poſſit allegari, & opponi niſi ab eiſdem contemptis, & electis *iuxta not. per Federic. de Sen. conſ. 148. in fin. verſ. præterea, & conſ. 214. in fin. verſ. item dico, & conſ. 227. verſ. final. Creſcent. deciſ. 6. num. 2. de Procur. Rota coram Buratt. dec. 331. n. 4.*

Attentis præſertim verbis in Decreto ap-
16 poſitis ibi, præſens Decretum habeatur pro non facto quoad perſonam ipſius Comitis Gabrielis, quæ præſeruatiuam adeo limitant, & reſtringunt ad perſonam illius, vt non poſſit operari reſpectu alterius *Beccius conſ. 34. num. 26. & conſ. 74. num. 7. Rota coram ſ.m. Greg. dec. 87. num. 27. verſ. quarto reſpondetur.*

Nec refert, quod Gabriel de tempore ele-
17 ctionis non eſſet religioſus, ſufficit enim, quod hodie ſit incapax, cauſa enim propter quam competit actio, ſiue intereſſe propter
18 quod quis agit, non ſufficit, quod aliquando competierit opponenti, ſed neceſſe eſt, vt duret de tempore oppoſitionis *l. Tigni §. fin. ff. ad exhiben. Bart. in l. qui autem §. illud ff. ſi quis caut. Bald. in l. ad componendas C. mandati Rom. conſ. 485. num. 18. & conſ. 499. n. 8.*

Licèt idem Gabriel per egreſſum è Societa-
19 te poſſit capax euadere, quia non caſus poſſibilis, ſed ſtatus præſens debet attendi ad effectum electionis *l. continuus 137. §. cum quis ff. de verb. oblig. Sanch. de matrim. lib. 5. diſp. 6. nu. 26. Rota deciſ. 493. num. 50. part. 4. tom. 2. recent.*

Nullitas verò deducta ex eo, quod Vrſus
20 alter ex extractis, & Ioannes Baptiſta Bolognettus excederent annum decimum octauũ, minus videbatur refragari, quoniam reſpectu Comitis Vrſi iſte ſub die 15. Nouembris 1651. quo Gabriel obtinuit præceptum ab Auditore Generali, aliaque præſtitit impedimenta, nè fieret imbuſſulatio non excedebat annum decimum octauum, vti natus 25. Nouembris milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo tertio, &
21 ideò cum electio protracta fuerit ex facto Comitis Gabrielis ætas illius debet haberi pro legitima *cap. ex ratione vbi gloſſ. Franch. & alij de appell. & plurib. comprobat Dec. conſ. 24. nu. 1. cum ſeqq. Rot. coram ſ.m. Greg. deciſ. 327. num. 10. coram Merlin. deciſ. 901. num. eodem* conditio enim ne-
22 ceſſaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta quando non ſtat per debentem implere, quo minus impleatur *l. quibus diebus 40. ff. de condit. & demonſtr. & in his terminis Rota in recent. par. 9. de c. 14. n. 38.*

Reſpectu verò Comitis Bolognetti, qui tunc expleuerat annum vigeſimum vti natus 31. Maij 1631. ſors non cecidit ſuper eum, quo
23 caſu per admiſſionem inhabilis non vitiatur electio, modo extracti ſint habiles, & capaces *Suarez. de Relig. tom. 4. lib. 2. cap. 4. num 9. Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 10. nu. 31. & ſeq. & lib. 3. quæſt. 17. à n. 9. cum ſeqq.*

Cumque teſtator mandauerit eligi duos
24 adoleſcentes intra duodecimum, & decimum octauum annum, vel circa, iudicio, & prudentia electorum cum onere ducendi vxorẽ, & conſeruandi agnationem talis exceſſus non eſt conſiderabilis tam habita ratione procreãdæ ſobolis, cui teſtatoris voto ſatis conſultum fuit quamuis Vrſus, qui ſortitus eſt excederet annum decimum octauum, & Bolognettus ſi extractus fuiſſet ex vrna haberet vigeſimũ, & vltra ex regula, quod non curamus de mo-
25 do dummodo habeamus effectum, vt in terminis electionis dixit *Rota deciſ. 93. num. 7. part. 7. rec.* tum attenta dictione *in circa*, quæ non
26 ſemper ad modicum, ſed ad tempus trium, vel quatuor annorum extenditur Iudicis arbitrio ſecundum ſubiectam materiam *ex gloſſ. in l. Pupillum ff. de regul. iur. Rota apud Millin. dec. 311. num. 2. apud ſ.m. Greg. deciſ. 344. num. 10. & ſeq.*

ſeq. cum alijs per Abbat. eandem deciſ. 128.

27 Præterea dum non debet ab ipſo Gabriele retractari electio eius nullitatem obijcere neque valent Gratus, & litis Conſortes, ac proinde tertij quamuis poſſideant bona, de qui-
28 bus agitur, cum ad impediendam immiſſionem electi non ſufficiat ſola poſſeſſio, ſed requiratur ius opponentis concurrendi ad electionem *Bald. in cap. cum Bertoldus num. 19. de ſententia, & re iudic. Rom. conſ. 499. num. 2. & ſeqq. Maſcard. de probat. concluſ. 591. num. 1. Sperell. deciſ. 128. num. 25. Rota recent. part. 7. dec. 91. in fine.*

Maximè cum ſimus in electione iam facta,
29 prò qua ſumi debet omnis interpretatio fauorabilis *Rota deciſ. 101. num. 4. coram Martin. Andr. & in recent. part. 2. deciſ. 774. num. 6.* & ſi
30 noua fieret electio maiora orirentur abſurda, nam qui erant ab initio capaces, & habiles hodie ex curſu temporis effecti inhabiles, incapaces non poſſunt admitti, qui verò nondum erant in rerum natura, vel erant inhabiles, beneficio temporis effecti habiles admitti deberent non ſine magno tumultu, & litigiorum immortalitate.

Demum, quoad prædium in communi *ſubis*, quod fuit conceſſum Matthæo pro ſe hæredibus, tam maſculis, quam fœminis, & quoad triginta tres tornaturas alterius prædij *della Rouere* venditas pro debito ipſius Matthæi cum pacto redimendi, & redemptas ab Alexandro Seniore ſuper quibus dicebatur non potuiſſe concedi immiſſionem poterit particulariter videri.

Et ita vtraque.

FVLGINATEN. BONORVM.

Veneris 26. Maij 1662.

ARGVMENTVM.

Ad effectum læſionis firmari debet ſtatus hæreditatis renunciatæ, & probari communis valor bonorum de tempore contractus, aliàs non releuant teſtes præſertim ſi de minori valore deponant alij magis informati, & adminiculati. Modica læſio non attenditur in renunciatione pro decore familię: ſtatuto Fulginei rubrica 48. de donat. quando dicatur ſatisfactum circa præſentiam iudicis, vel proximiorum.

SVMMARIVM.

1 *Status hæreditatis renunciatæ firmari debet deducto ære alieno ad effectum læſionis.*

2 *Teſtes non deponentes de communi valore de tempore renunciationis dicuntur deponere de eorum credulitate.*

3 *Pretium immobilium probari ſolet habita ratione fructuum, quos bona producunt.*

4 *Valor ſtabilium non probatur fructuum quantitate niſi de fructibus per aliquod tempus ante, & poſt contractum ratio habeatur.*

5 *Teſtes eliduntur alijs teſtibus.*

6 *Teſtes deponentes de communi valore in concurſu præferuntur alijs teſtibus, qui de eo non deponunt.*

7 *Pretium commune probari debet ad effectum reſciſſionis.*

8 *Teſtibus reddentibus meliorem cauſam ſcientiæ, & magis informatis ſtandum eſt in concurſu aliorum.*

9 *Teſtibus numero pluribus, & adminiculatis magis defertur.*

10 *Læſio & multo minus modicus exceſſus non conſideratur in renunciatione facta pro decore familiæ, & conſeruanda agnatione.*

11 *Læſio debet eſſe in magno exceſſu, & vltra dimidiam in iudicio reſciſſorio.*

12 *Teſtis vnicus cui plures obijciuntur exceptiones, non attenditur, & num. 16.*

13 *Renunciationem, & laudum pro ſe habenti ſufficit reddere turbidam intentionem actoris.*

14 *Probationes, quæ fauent reo, & poſſeſſori, debent in concurſu præualere.*

15 *Dotem habere in pecunia, quam in bonis magis expedit mulieri.*

17 *In læſionis materia probandum eſt ab allegante, quod bona peruenerit ad manus alterius contrahentis.*

18 *Pro renunciatione, in qua interuenit iudicis decretum, & præſentia conſanguineorum, eſt iudicandum in dubio.*

19 *Conſanguineos, qui interuenerunt contractui, non fuiſſe proximiores probari debet per gradus diſtinctos, & non de auditu.*

20 *Statutum Fulginei rubrica 48. de donat. circa præſentiam iudicis, vel trium conſanguineorum, explicatur.*

21 *In alternatiuis ſufficit alteram partem verificari.*

22 *Conſenſus Conſanguineorum ad cautelam non nocet.*

23 *Laudum editum vigore compromiſſi cum renunciatione liti, & pretenſionibus ſub obligatione Camerali de non contrauenièndo ſortitur effectum ſuum non obſtante prætextu læſionis, & petitione reductionis ad arbitrium boni viri.*

DECISIO CCVI.

PErpenſis hodie rationibus, quæ in diſcurſu ſub die vigeſima Iunij ſuperioris anni pro faciliori cauſæ intelligentia fuerunt hinc indè deductæ, Domini dixerunt obſtare laudum, & renunciationem ſuſtineri. Fundamentum fuit, quia in renunciatione bonorũ hæreditariorum Chriſpolti facta ab Vrſula filia tunc ætatis annorum 16. ad fauorem Ioſephi Lilij patrui pro dote ſcutorum quinque millium læſionem interueniſſe non conſtat.

1 Firmatus enim non fuit ſtatus hæreditatis Chriſpolti deducto ære alieno, vt requiritur ad effectum læſionis, nec læſio huiuſmodi deducitur, vt prætenditur ex teſtibus aſſerentibus valorem bonorum ſtabilium excedere
2 quantitatem dotis prædictæ, quia cum non deponant de illorum pretio, quod communiter reperiri potuiſſet de tempore renunciationis dicuntur deponere de eorum credulitate,

& iu-

& iudicio contra *text. in l. pretia rerum, ff. ad leg.*
falcid. Cagnol. in l. 2. num. 25. & 162. & num. 228.
C. de reſcind. vendit. Rot. poſt Mangill. de ſubhaſtat.
deciſ. 40. num. 3. in recent. par. 1. deciſ. 648. nu. eodem
apud Buratt. deciſ. 583. numer. 11. & in Romana
Domus 24. Nouembris 1642. coram bo. me. Dunozetto.

3 Nec refert, quod deponant de valore ha-
bita ratione fructuum, quos eadem bona fe-
rebant, ex quibus licet probari ſoleat pretiũ
rerum immobilium *l. ſi fundum, §. fideicommiſſũ*
ibique gloſſ. ff. de legat. 1. Bart. in l. 2. num. 23. Ca-
gnol. num. 233. C. de reſcind. vendit. Nihilominus
4 quia non loquuntur antè, & poſt contractum
per aliquod tempus, valorem perneceſſe non
concludunt vt fieri debet, *Bart. in dicta l. pretia*
rerum, §. 1. num. 2. in fin. & ibidem Alexan. n. 10.
ff. ad leg. falcid. idem Bartol. in dicta l. 2. num. 23.
C. de reſcind. vendit. Rot. vbi ſupra poſt Mangill. de
ſubhaſtat. deciſ. 40. num. 1. in recent. par. 1. deciſ.
648. ſub num. 4. cum alijs per Adden. ad Buratt.
deciſione 536. ſub num. 22. verſ. ſecundus caſus
eſt.

5 Præcipuè quia dictum eorum eliditur ex
teſtibus pro Ioſepho examinatis deponenti-
bus prædium *della Paſciana* conficere ſtadia
250. cum quibus concordat liber æſtimi Cõ-
munitatis, æſtimarique communiter potuiſſe
de tempore antè, & poſt obitum Chriſpolti
ad ratione florenorum 24. aut 25. pro quoli-
bet, & ſic in totum ſcutorum 1700. Prædium
della Chicona ſtadiorum 80. fuiſſe valoris flo-
renorum decem pro quolibet, & ſic in totum
ſcutorum 400. Prædium *dell'Oliueto* ſtadiorũ
200. inſpecto tempore obitus Chriſpolti va-
lere potuiſſe florenis 25. 27. aut 28. pro quo-
libet, & ſic in totum ſumpto medio ſcut. 280.
Prædium *della Fornace* ſtadiorum 11. antequã
Ioſeph in eo faceret melioramenta fuiſſe va-
loris dumtaxat florenorum 40. 45. aut 50. pro
quolibet, & ſic in totum ſcutorum 192. 50.
Prædium *della Pera* totidem ſtadiorum vnde-
cim ſemper communi æſtimatione fuiſſe pre-
tij, & valoris florenorum 25. pro quolibet, &
ſic in totum aliorum ſcutorum 192. 50. Aliud
Prædium *della Paſciana* pariter ſtadiorum vn-
decim communiter valere potuiſſe ad ratio-
nem florenorum 20. pro quolibet, prout ſe-
vera ad eandem rationem fuiſſe vendita non
nulla bona ſita in eodem loco apparet ex pu-
blicis inſtrumentis, & ſic in totum ſcutorum
140.

Calculatis his omnibus vna cum pretio al-
terius Prædij in vocabulo *capo d'acqua* venditi
pro ſcutis 140. ac pretio Domus exiſtentis in
Ciuitate ſcutorum mille, ſicuti in hac quan-
titate fuit eius valor articulatus pro parte
Vrſulæ valor omnium bonorum ſtabilium
aſcendit tantummodò ad ſcuta 4015. Vndè
ceſſat ſuppoſitum, quod iſta dos quinque
millium, quam Vrſula ex cauſa renunciatio-
nis habuit, ſit admodum exigua, licèt enim
teſtes pro vtraque parte examinati diuerſimo-
6 dè deponant, Attamen his deferendum eſſe
dicebant Domini, non ſolum quia deponunt
de communi pretio bonorum, quod ea tanti
7 communiter valerent, vt requiritur ad effe-
ctum reſciſſionis contractus iuxta *doctrin. Bar-*
tol. in dicta l. pretia rerum, §. 1. num. 2. in fin. &
ſeqq. ff. ad leg. falcid. & in l. 2. nu. 23. C. de reſcind.
vendit. Soccin. iun. conſ. 73. numer. 2. & 3. lib. 2.
Giurb. deciſ. 305. num. 2. Rota coram ſ. m. Gregor.
deciſ. 570. nu. 5. cum alijs ſupra relatis.

Sed etiam, quia reddunt cauſam ſcientiæ,
8 & meliorem afferunt rationem, ex quo ni-
mirum vti Coloni plurium annorum optimè
nouiunt qualitates bonorum, quibus propte-
rea in concurſu aliorum ſtandum eſt, *Bald.*
in l. aeſtimare num. 21. C. de teſtam. Rot. apud Mant.
deciſ. 317. num. 13. & in Ferrarien. Penſionis 21.
Iun. 1660. coram Reuerend. D. meo Cerro Decano.
9 Maximè cum ſint numero plures, & admini-
culati ex libro æſtimi, & ex pluribus inſtru-
mentis alienationis corporum vicinorum, vt
probat *text. in cap. licet cauſam, §. ex præmiſſ. de*
probat. Rota apud Merlin. deciſ. 70. num. 13. & in
recent. par. 8. deciſ. 315. numer. 8. & in Peruſina
bonorum S. Archangeli 17. Mart. 1659. coram R. P.
D. meo Celſo.

Nec læſio aliqua poteſt conſiderari etiam
additis pecunijs retractis ex effectibus hæredi-
tarijs, ſunt enim pecuniæ huiuſmodi. Credi-
tum exactum ab Alexandro Lilio ſcut. 1057.
Creditum occaſione reſtitutionis dotis Felicis
alterius filiæ Chriſpolti pro rata ſcutor. 367.
Creditum ex cauſa duarum ſocietatum offi-
cij ſcutorum 75. Alterum ex cauſa cenſus
ſcutorum 15. in ſorte principali in totum
ſcut. 90.

Hæ ſummæ adiunctæ prioribus augent
quidem valorem hæreditatis in ſcutis 5673.
10 ſed exceſſus iſte ſcutor. 673. vel non ſufficit
in hac renunciatione facta etiam ob decorem
familiæ, & pro conſeruanda agnatione cum
onere fideicommiſſi, in qua nulla poteſt con-
ſiderari læſio, vt firmauit *Rota in Camerinen.*
bonorum de Othonibus 17. Febr. 1623. coram Rem-
boldo, & in recent. deciſ. 74. num. 18. & 23 par. 5.
coram Emin. D. Card. Ottbobono deciſ. 182. nu. 24.
confirmata coram Reuer. D. meo Decano 23. Mar-
11 *tij 1650.* Vel modicus eſt ſaltem ad effectum,
vt intret læſio enormiſſima, quæ in magno
exceſſu, & vltra dimidiam probari debet in
iudicio reſciſſorio contractus ad *text. in l. 2. C.*
de reſcind. vendit. vbi Cagnol. numer. 98. & ſequ.
Dec. in l. cum te num. 1. C. de tranſact. Rota deciſ.
552. numer. 2. part. 4. recent. & deciſ. 30. & 318.
vtrobique num. 1. par. 4. to. 2. & in Melouitana bo-
norum 20. Iun. 1653. coram Reuer. D. meo Meltio
Epiſcopo Papien.

Vel abſorbetur ex detractionibus, quas ad-
ducunt informantes pro Ioſepho, & ſignan-
ter, quod quinque ex corporibus contentis in
calculo ſpectabant pro medietate dumtaxat
ad Vrſulam, ſiue Chriſpoltum ipſius patrem,
ex quo altera medietas debebatur Iſabellæ in
bonis Ioſephi ſenioris, vt latius deductum
fuit in ſecunda parte diſcurſus.

Non attenta aſſerta diuiſione, tùm quia de
12 ea deponit vnicus teſtis, cui plures obijciun-
tur exceptiones, tum quia affirmat diuiſionẽ
fuiſſe ſolum initam inter Chriſpoltum, & Io-
ſephum, & quamuis addat fuiſſe aſſignata
nonnulla bona Iſabellæ, ea tamen non ſpeci-
ficat,

-ficat, minuſue aſſerit aſſignationem factam fuiſſe ad portionis illi debitæ quantitatem, ſed pro eius alimentis; Tum etiam, quia non dicit an Iſabella bona aſſignata poſſederit pro diuiſo, vt neceſſario requiritur ad hunc effectum, *Caphal. conſ. 396. num. 8. & 9. Theſaur. deciſ. 205. num. 1. Seraph. deciſ. 1318. num. 8.* Quinimò conſtat de contrario, quod ipſa permanſerit in eadem domo, & in communione cum nepotibus, & tamen ſufficit Ioſepho ha-
13 benti renunciationem, & laudum pro ſe reddere turbidam intentionem Vrſulæ actricis, cum in concurſu probationum illæ præuale-
14 re debeant, quæ fauent reo, & poſſeſſori iuxt. not. per *Din. in cap. cum ſint partium, & ibidem Franch. num. 1. de regulis iuris in 6. Dec. & Cagnol. in l. fauorabiliores num. 1. & 2. eodem titulo, Surd. conſ. 505. num. 6. & dixit Rot. coram Merlin. deciſ. 597. num. 34.*

Nec poteſt dici, quod patruus in hac dote nihil dederit de ſuo, cum enim dederit in contanti ſcuta 2500. dedit de ſuo ſcuta 986. dum ex effectibus hæreditariis non conſtat ad ipſum perueniſſe niſi ſcuta 1514. vt ex calculo ſupra relato, ſumma verò reſidua aliorum ſcutorum 2500. in pluribus vicibus promiſſa, eſto quod ſolui potuiſſet ex fructibus bonorum, quod pro hac parte omninò negatur, nullum tamen poteſt conſiderari præiudicii
15 Vrſulæ, ſed potius commodum, & vtilitas, cum mulieri magis expediat habere dotem in quantitate, quam in bonis ex notat. per *Honded. lib. 1. conſil. 14. numer. 58. & conſil. 41. num. 30.*

In rebus mobilibus, & frumento, aliiſque creditorum nominibus vis aliqua fieri non poteſt, quia reſpectu frumenti ſcut. 300. quæ Vrſula contendit exacta à Ioſepho nulla da-
16 tur probatio, niſi per depoſitionem ſupradicti teſtis vnici, & intereſſati, qui nihil probat,
17 reſpectu verò mobilium, & creditorum illa perueniſſe ad manus eiuſdem nullo modo iuſtificatur, vt probari opus eſſet in materia læſionis ab allegante *l. nam poſtea, §. ſi minor, vbi Bartol. & communiter DD. ff. de iure iuran. Caphal. conſ. 467. num. 68. Rot. deciſ. 201. nu. 3. & deciſ. 539. numer. 2. in fin. par. 1. recent. & coram Baratt. deciſ. 538. num. 1.*

Obſtat itaque non ſolum renunciatio, in
18 qua interuenerit Decretum Iudicis, & conſanguineorum præſentia pro illius iuſtitia etiam in dubio præſumendum eſt, *Cephal. dicto conſ. 467. num. 66. & ſequ. & dixit Rot. in Romana renunciationis 23. Mart. 1650. coram Reuer. D. meo Decano.*

19 Et inanis eſt reſponſio, quod conſanguinei, qui fuerunt adhibiti non eſſent proximiores, nàm teſtes ad hoc probandum adducti, vel deponunt de auditu, vel non loquuntur per gradus diſtinctos, prout neceſſarium eſſe quando adeſt interuentus aliorum firmauit *Rot. deciſ. 284. num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 241. num. 24. par. 7.* deindè *Statutum Fulginei rubr. 48.*
20 *de donat.* loquitur alternatiuè, quod ſcilicet donatio fiat in præſentia Iudicis, vel trium conſanguineorum, vndè cum in huiuſmodi
21 contractu interuenerit Decretum Iudicis, ſufficit fuiſſe hanc partem impletam *cap. in alternatiuis de regul. iur. in 6. Rota coram Duran. deciſ. 265. num. 26. Merlin. deciſ. 178. num. 5. & in recent. par. 9. deciſ. 47. num. 7. & deciſ. 463. num. 1.*
22 & conſenſus conſanguineorum vti adhibitus ex abundanti, & ad cautelam non nocet, *Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 267. num. 3. cum aliis per Eminentiſs. D. Cardin. Ottbob. deciſione 141. num. 43.*

Sed etiam obſtat laudum editum vigore
23 compromiſſi, in quo expreſsè fuit hinc inde renunciatum liti, & prætenſionibus ſub obligatione Camerali de non contraueniendo, quæ operatur, vt laudum ſortiatur effectum ſuum non obſtante prætextu læſionis, & petitione reductionis ad arbitrium boni viri, vt latè comprobat *Zacch. de obligat. Cameral. q. 19. num. 22. cum ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Ven. 2. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Immiſſionem fideicommiſſario non retardat detractio dotis, quam non conſtat fuiſſe in quantitate ſolutam, & cuius non fuit habita ratio in diuiſione inita tempore non ſuſpecto.

SVMMARIVM.

1 *Detractiones impediunt immiſſionem fideicommiſſario.*
2 *Detractio dotis, quam non conſtat fuiſſe promiſſam, nec ſolutam, non impedit immiſſionem.*
3 *Dos quod fuerit conſtituta, non arguit fuiſſe conſtitutam in quantitate, cum poſſet conſiſtere in fundo.*
4 *Fundo dotali per filium alienato præſumitur in eo facta dotis reſtitutio.*
5 *Dotem fuiſſe reſtitutam arguitur ex eo, quod in diuiſione nulla fuit facta illius detractio, vel mentio.*
6 *Quietantia, & confeſſio tempore non ſuſpecto præiudicat confitenti, & habentibus ab eo cauſam.*
7 *Immiſſio non retardatur in reſiduali menſura terræ, cuius pars fuit aſſignata pro detractione.*

DECISIO CCVII.

AD impediendam immiſſionem Franciſco, quam Rota decreuerat in portionem bonorum Iulij prædefuncti vigore fideicommiſſi Caroli communis patris excipiebat Alexander Pellicanus de detractionibus dotium Iſotæ matris Iulij ſeu Authoris, & Iacobæ vxoris eiuſdem Iulij, ſuper quibus dato particulariter dubio fuit reſolutum detractiones obſtare tantummodo pro tornaturis treſdecim.

1 Licet enim detractiones fideicommiſſario ſoleant impedire immiſſionem *Surd. deciſ. 333. num. 10.*

num. 10. *Rota in recent. part.* 1. *deciſ.* 115. *num.* 11. *& coram Buratt. deciſ.* 946. *num.* 1. *& ſeqq. in Romana fideicommiſſi de Pediconis* 14. *Martij* 1659. *coram R. P. D. meo Celſo* nihilominus detractiones propoſitæ vitæ fuerunt Dominis non competere. Non prima ratione dotis Iſottæ, quia
2 non conſtat de aliqua ſolutione, ſinè qua vxor nec eius ſucceſſor valet retardare immiſſionem fideicommiſſario *l.* 2. *ff. de probation. l. qui accuſare C. de edendo Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 570. *num.* 41. *Rota recent. part.* 2. *deciſ.* 516. *num.* 2. *&* 3. *& in Bononien. fideicommiſſi de Amorinis* 18. *Maij* 1648. *cor. Reu. Papien.*

Nec releuat, quod Carolus fideicommittens faſſus fuerit maiorem habuiſſe dotem ab Iſotta prima vxore, quam à Catharina cui nupſit ſecundo loco, quæ fuit librarum 14500.
3 eſto enim, quod ex tali confeſſione poſſit dici dotem Iſottæ exceſſiſſe valorem librarum 14500. Non tamen inde ſequitur, quod etiam pariter conſiſtat in quantitate, cum potuerit tradi in fundo prout re verà fuit tradita in
4 prædio *Bubani*, dum illud poſt mortem Iſottę peruenit ad manus Iulij filij, & ab eodem alienatum fuit pro libris 15700. vnde ſuper eo præſumitur facta reſtitutio *Giurb. ad conſuetudinem Meſſanen. cap.* 10 *gloſs.* 8. *part.* 1. *num.* 6. *Campeg. de dote part.* 2 *quæſt.* 79. *num.* 1. *Rota in Melenitana fideicommiſſi* 13. *Martij* 1652. *coram b. m. Bichio in fin. & in Romana Saluiani* 23. *Iunij* 1656. *coram R. P. D. meo Veroſpio*.

Idque certius redditur ex Inſtrumento di-
5 uiſionis inter ipſum Iulium, & Franciſcum, vbi poſt diuiſionem bonorum fraternorum vnuſquiſque liberat alium fratrem in forma ampliſſima abſque eo, quod aliquid detraheretur pro dote Iſottæ Iulio debita, imo in notula pecuniarum, in quibus Franciſcus erat debitor Iulij non legitur deſcriptus debitor pro dote Iſottæ matris Iulij ſignum euidens, quod illa iam fuerat detracta in prædio *Bubani*, nam alias idem Iulius non quietaſſet, nec li-
6 beraſſet fratrem. Huiuſmodi autem quietantia, & confeſſio ſequuta tempore non ſuſpecto, ſicuti præiudicat Iulio, ità etiam obſtat Pellicano habenti ab eo cauſam. *Aretin. conſ.* 36. *num.* 3. *Ruin. conſ.* 76. *num.* 14. *lib.* 5. *Rota coram Buratt. deciſ.* 243. *num.* 7. *& in Romana reſtitutionis dotis* 16. *Iun.* 1643. *coram Reu. Compoſtellano*.

Ideo ſubſiſtit prædium *Bubani* cum alio prędio *Gazzanighi* perueniſſe ad Iſottam conſtante matrimonio titulo ſucceſſionis ſibi delatæ in vim fideicommiſſi Andreæ Catanei, quia exaduerſo deciſionibus in cauſa factis conſtat fuiſſe comprehenſum in fideicommiſſo Andreæ prædium *Gazzanighi* tantum, *vt in deciſione ſecunda poſt Merlin. de legitima*, ſed prædiũ *Bubani* ad ipſam Iſottam ſpectaſſe vigore inueſtituræ renouatæ in eius perſonam vſque de anno 1585. per Abbatem Sanctæ Mariæ in Regula *vt in deciſionibus* 724. 750. *part.* 3. *recent. & dec.* 265. *par.* 4.

Quo ad dotem Iacobæ res tranſiuit ſine difficultate, quia Iulius maritus eidem in computum dotis aſſignauit tornaturas 26. ex prædio *Anzola* tornaturarum 140. in totum, Iacobba autem ex dictis tornaturis 26. vendidit medietatem Pellicano, alia vero medietas ſpectabat ad Barbaram Iacobæ hæredẽ, quæ cum Franciſco tranſegit, vndè ex cauſa
7 iſtius dotis locus eſt detractioni ſolum pro tornaturis treſdecim, ideoque cum Pellicanus eiuſdem prædij poſſideat tornaturas 41. bene decreta fuit immiſſio pro reliquis tornaturis 28. dictam detractionem excedentibus, *vt in deciſionibs* 11. *Martij* 1661. *&* 21. *Ianuarij præteriti coram me*.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

Reuocata vt infra deciſ. 244.

AMERINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. *Iunij* 1662.

ARGVMENTVM.

Immiſſio in vim *leg. final.* non datur vigore teſtamenti, cuius originale non exhibetur, nec fuit legitime recognitum, imo nec fuit ſubſcriptum à teſtatore, prout voluit ipſe teſtator, & proinde deficit voluntas, ſine qua teſtamentum nec ſubſtinetur inter liberos, nec validatur ex illius approbatione, vel vſu.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore* leg. final. *non datur exhibito exemplo teſtamenti, ſed produci debet originalis ſchedula.*

2 *Et multo minus ſi deficiat etiam identitas ſchedulæ.*

3 *Originali non oſtenſo non poteſt deprehendi an ſchedula ſit illamet, quam ſubſcripſit teſtator, & alius ſcripſit de illius voluntate.*

4 *Schedulæ identitas excluditur, dum teſtator dixit illam ſubſcripſiſſe, & tamen in ſchedula exhibita non adeſt ſubſcriptio.*

5 *Pluralitas licet non præſumatur, fallit tamen quando indicia diuerſitatis concurrunt.*

6 *In teſtamento inter liberos ſufficiunt nedum duo teſtes, ſed etiam coniecturæ.*

7 *Teſtamentum dum teſtator voluit eſſe ab ipſo ſubſcriptum, ſi caret ſubſcriptione, non habetur in conſideratione etiam fauore liberorum.*

8 Deciſio Rom. teſtamenti penes Marcheſ. de commiſ. part. 1. fol. 1046. num. 6. *declaratur.*

9 *Teſtamentum non meretur fidem, ſi ſchedula originalis non exhibetur, & recognoſcitur.*

10 *Recognitio ſcripturæ facienda eſt formiter, & ſuper originali præſertim facta oppoſitione, quod fieret intimata die, & hora ad effectum formandi interrogatoria, & conducendi interpretem, & numer.* 11.

12 *Teſtamenti ſcriptura informis roborata adminiculis & obſeruantia probat.*

13 *Fallit quando Teſtamentũ eſt nullum ratione voluntatis, quia tunc vſu, & approbatione non validatur, & num.* 14.

15 *Productio facta poſt tempus, & annotata in margine diuerſa manu, & atramento non attenditur.*

16 *Dictio,*

Digitized by

16 *Dictio*, quoddam, *excludit approbationem*.
17 *Dictio*, prætenſum, *tendit potius ad negandum, quam ad affirmandum*.

DECISIO CCVIII.

PRætendente Renato Materio ex teſtamento Matthei Buccarini purificatum fideicommiſſum ad ſui fauorem per obitum Flauij filij, & hæredis teſtatoris defuncti ſine filiis commiſſa fuit cauſa b.m. Vbaldo, coram quo cum dubitaretur de validitate teſtamenti, & nulla prodierit reſolutio, mortuo Renato D. Mutius eius filius iudicium reaſſumpſit, & in Vbaldi locum me ſuffecto, datoque dubio an conſtaret de valido teſtamento Matthei, negatiuè reſponſum fuit.

1 Nam ſchedula teſtamenti exhibita non eſt ſchedula originalis, ſed ſumptum, & exemplum, quod non ſufficit ad obtinendam immiſſionem vigore *l.final. C. de Edict. Diu. Adr. toll. & ibi trad. Caſtr. ſub num. 5. Dec. num. 13. Angel. Aret. §. nihil inſtit. de teſtam. Grat. conſ. 140. num. 17. lib. 1. & Bart. in l. 1. §. ſi quis in duobus ff. de bonor. poſs. ſecundum tabul. & dixit Rota in recent. part. 1. deciſ. 135. numer. 6. & part. 8. deciſ. 96. num. 3.*

2 Et vltra defectum originalis deficit quoque identitas ſchedulæ ſiquidem Mattheus declarauit ſchedulam teſtamenti à ſe conditi ſcriptam eſſe manu Valdouiſij, & ab ipſomet teſtatore ſubſcriptam, ibi, *Franceſco Valdouiſio mio cognato, quale hò pregato ſcriua il contenuto del preſente foglio ſottoſcritto di mia propria mano*, vnde
3 non oſtenſo originali, non poteſt deprehendi, quod hæc ſchedula ſit illa, quæ fuit ſcripta à Valdouiſio, & ſubſcripta à Mattheo teſtatore, quibus demonſtrationibus deficientibus deficit etiam probatio identitatis omnino neceſſaria *Alexand. in l. 2. num. 5. de bon. poſs. ſecund. tabul. Abb. in cap. 2. in fin. de Cenſib. Ruin. lib. 4. conſ. 31. num. 6. Rota in Romana fideicommiſſi de Caetanis 7. Februarij 1620. coram b. m. Card. Verospio Seniore.*

4 Imò non ſolum deficit talis probatio, ſed illa prorſus excluditur, quia in ſchedula exhibita nulla adeſt teſtatoris ſubſcriptio, licet
5 enim pluralitas non præſumatur fallit ſi indicia diuerſitatis concurrant *Paris. conſ. 19. num. 48. lib. 1. Alegrad. conſ. 96. num. 22. lib. 2. & pluribus relatis probat Cyriac. controu. 444. à n. 28.*

Non obſtat, quod agatur de teſtamento
6 inter liberos, in quo nedum duo teſtes ſufficiunt, ſed etiam coniecturæ ſolent admitti, *l. final. C. famil. herciſcun. Caſtr. lib. 1. conſ. 457. ſub num. 3. Rota diuerſ. part. 2. deciſ. 74. num. 13.* dum
7 enim iſta ſcriptura teſtamenti caret ſubſcriptione volita per ipſum teſtatorem, etiamſi eſſet originalis non eſſet habenda in conſideratione etiam ad fauorem liberorum *iuxtà gloſs. in l. is qui ff. de teſtamen. Dec. conſ. 488. ſub num. 9. Riminald. Iun. conſ. 296. ſub num. 7. Abb. conſ. 98. verſ. ſed his non obſtantibus Rota recent. part. 2. deciſ. 576. ſub num. 3. verſ. vbi quod, & in Romana teſtamenti 31. Ianuarij 1659. coram Rev. D. meo Beniliqua.*

Nec dicatur, quod Matthæus in actu teſtandi potuerit mutare voluntatem ſubſcri-
8 bendi teſtamenti ex adductis *in Romana teſtamenti penes Marcheſ. de commiſſ. part. 1. fol. 1040. num. 6.* quia deciſio non applicatur ibi enim conſtabat de identitate teſtamenti, & ſolum dubitabatur vtrum voluntas eſſet perfecta, ex quo teſtator non reliquerat legata, quæ antea dixerat, velle relinquere, in propoſito autem non ſolum non conſtat de voluntate perfecta teſtatoris, ſed vlterius deficit identitas ſcripturæ teſtamenti ex prædictis, & for-
9 tius, quia non poteſt recognoſci, dum original non exhibetur, & ſine recognitione ſchedulæ teſtamentorum nullam merentur fidem, vt probat *Add. ad Buratt. deciſ. 475. nu. 20. & ſeq. Rota in Albanen. hæreditatis 28. Iunij 1660. & 11. Martij 1661. coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec vis fieri poteſt in recognitione facta de
10 anno 1620. nam haud conſtat factam fuiſſe ſuper originali, nec teſtes recognouiſſe formiter ſchedulam, attenta præſertim oppoſi-
11 tione, quod non deueniatur ad recognitionem niſi intimata die, & hora ad effectum formandi interrogatoria, & conducendi interpretem, qua ſtante proteſtatione recognitio aliter facta non valet *Saluſt. Tiber. in Praxi lib. 1. cap. 34. num. 7. Scacc. de Iud. lib. 2. cap. 11. num. 897. Rota apud Buratt. deciſ. 318. num. 8. & 9. cum alijs per Poſth. de manut. obſer. 98. n. 6.*

Hinc parum refert, quod Flauius produxerit alias huiuſmodi ſchedulam, ſolverit legata, & dotem Cillæ ſorori promiſerit in illius
12 executionem, quia licet ſcriptura teſtamenti informis ex defectu ſolemnitatis roborata obſeruantia, & adminiculis probet *Peregr. conſ. 64. num. 20. lib. 1. Grat. diſcept. for. cap. 429. num. 17. & ſeqq. Rota apud Buratt. deciſ. 243. num. 6.*
13 ſecus eſt quando eſt imperfecta etiam ratione voluntatis, tunc enim ex illius vſu, & approbatione confirmari, & validari non poteſt *vt per Dec. conſ. conſ. 488. num. 18. Ruin. lib. 3. conſ. 7. num. 10. in fin. Rota in Romana Primogenituræ 25. Iunij 1655. §. quapropter coram bo. mem. Bichio.*

Ex eadem reſponſione tollitur obiectum, quod Cilla à qua habet cauſam Dominus Ludouicus Cremona, etiam ipſa approbauerit teſtamentum huiuſmodi mediante traditione
14 vt prætenditur de eo facta Notario. Quia ceſſante ſubſcriptione teſtatoris talis ſcriptura etiamſi foret originalis nullo modo poteſt ſuſtineri tanquam imperfecta ratione voluntatis, vt dictum eſt, & eo magis, quia non apparet fuiſſe traditum, niſi ſolium diuiſio-
15 nis argentorum, productio verò teſtamenti legitur facta poſt duos dies, & ſolum annotata in margine diuerſa manu, & atramento, nec poteſt percipi, à quo fuerit producta cum
16 enunciatur quoddam teſtamentum, quæ dictio excludit eius approbationem dum præſertim in tranſactione poſtea inita inter Renatum, & Cillam fuit conuentum, quod ſi declararetur extare prætenſum fideicommiſſum, Cilla reſtitueret Renato ſcuta quatuor mille ſignum euidens, quod ipſa potius impugnauit teſtamentum, & fideicommiſſum propter

17 propter illam dictionem *prætenſum*, quæ tendit potiùs ad negandum, quam affirmandum *Rota apud Vrgellen. deciſ. 41. num. 4. in recent. part. 8. deciſ. 1. num. 20. & in Romana fideicommiſſi de Cenlis 14. Ianuarij 1641. coram Rev. Tarracinen. §. quod centenaria.*

Fuit itaque deciſum non conſtare de valido teſtamento Matthei vtraque parte informante.

Confirmata vt infra dec. 230.

SQVILLACEN. TESTAMENTI.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum factum ad interrogationem etiam legatariorum ſubſtinetur, quando conſtat de preordinata voluntate, & ſana mente teſtatoris.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum factum ad interrogationem reſpondente ægroto per monoſyllabam, ſic, valet, quando teſtator habet vſum rationis.*

2 *Et ſine dubio, quando conſtat de præordinata voluntate teſtandi.*

3 *Præordinata voluntas teſtatoris, vnde probatur.*

4 *Teſti omni exceptione maiori adhibetur maior fides, quam alijs.*

5 *Declaratio voluntatis teſtatoris probatur teſtibus vnicis, & ſingularibus.*

6 *Teſtator licet interrogari non debeat à perſonis intereſſatis, ſecus eſt, quando eſt ſanæ mentis, & prius explicauerat eius voluntatem.*

7 *Teſtari vt quis valeat non requiritur ſanitas corporis, ſed integritas mentis.*

8 *Teſtis non requiritur, vt formaliter rogetur in teſtamento, in quo fuit appoſita clauſula codicillaris.*

9 *Teſtamentum ad interrogationem non ſubſtinetur, quando non concurrit præcedens voluntas teſtandi & integritas mentis.*

10 *Via exequutiua vulneratur per ſententiam, quæ declarat teſtamentum nullum, & non exequibile.*

DECISIO CCIX.

Bifariam impugnabant Agentes pro Fabio deciſionem editam ſub die 17. Martij præteriti, in qua firmatum fuit legatariis ſecundi teſtamenti dandam eſſe immiſſionem. Primo quia teſtamentum fuerit nullum vti conditum ad interrogationem, ſecundo quia non ſit procedendum via exequutiua immiſſionis propter ſententiam ordinarij ſuper illius nullitate.

Sed placuit DD. quoad primum perſiſtere
1 in reſolutis, quia teſtamentum factum ad interrogationem ab ægroto reſpondentem per
monoſillabam *ſic* valere, & fieri poſſe, dummodo habeat vſum rationis, & vocem intelligibilem tradit *gloſſ. communiter recepta in l. iubemus verb. quemadmodum. C. de teſtam. Gabr. concluſ. 2. num. 1. eod. tit.* & in terminis reuocationis prioris teſtamenti *Surd. conſ. 414. num. 54. Rota recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 581. num. 29. & ſeqq. & part. 8. dec. 23. n. 13.*

Et procul dubio quando conſtat de præor-
2 dinata voluntate teſtandi, tunc enim toleratur iſta interrogatio cum habeat præexiſtentem cauſam ex explicatione voluntatis, vt de communi teſtatur *Theſ. lun. controu. for. quæſt. 99. num. 7. Surd. conſ. 414. num. 54. & ſeqq. Farinacc. tom. 1. conſ. 79. num. 1. & 29. Rota poſt eundem dec. 219. num. 2.* & vltra alias relatas in præterita dictum fuit *in firmana reuocationis teſtamenti 25. Iunij 1600. coram R. P. D. meo Albergato.*

Probatio autem præcedentis voluntatis
3 Hiacynthi, quod ita voluerit diſponere reſultat ex depoſitione Pauli Gonnellæ, cuius dictum licet videatur debilitari ob modicum legatum relictum eius filio, nihilominus coadiuuatur ex ſimili depoſitione Patris Guardiani Cappuccinorum aſſerentis perlegiſſe totam minutam infirmo, & ab eo retuliſſe reſponſum, quod talis erat eius voluntas. Huic enim
4 teſti omni exceptione maiori, maior eſt fides adhibenda, quam alijs *iuxta gloſſ. in Can. Monachus verb. quorum 77. diſt. 12. num. 14. Rot. coram ſ. m. Greg. deciſ. 351. num. 10. & in Meleuitana Habitus 26. Iunij 1658. §. ex ijſdem in fin. cor. Rev. P. D. meo Celſo.*

Et eo libentius illius depoſitioni deferebant
5 DD. quia non agitur de probanda ipſa diſpoſitione ſed ſolum de declaratione voluntatis teſtatoris, ad quem effectum admittuntur teſtes etiam vnici, & ſingulares *Aym. conſ. 71. nu. 3. Gabr. conſ. 51. nu. 8. lib. 2. Surd. loquens in his terminis d. conſ. 414. num. 57. Rota in Cathacen. hæreditatis 28. Maij & 29. Nouembris 1640. coram Rev. D. meo Cerro Decano, & in Auenionen. legitimæ 8. Iunij 1657. cor. me.*

Hinc non refert, quod teſtator fuerit interrogatus à Paulo Gonnella patre vnius ex legatarijs, & Franciſco de Ferrarijs altero lega-
6 tario, nam licet interrogatio fieri nequeat à perſonis intereſſatis, de quibus lex ſuſpicatur, tamen non procedit ſi teſtator erat ſanæ mentis, & prius explicauerat ſuam voluntatem, tunc enim ceſſat quælibet ſiniſtra ſuſpicio, vt aduertit *Rim. lib. 2. conſ. 12. num. 12. Gamm. deciſ. 46. ſub num. 5. Theſ. vbi ſupra quæſt. 99. nu. 10. verſ. tamen apud me.*

Ex eadem ratione tollitur obiectum, quod teſtator grauiter laboraret, & eſſet morti pro-
7 ximus, non enim ad hoc, vt quis teſtari valeat requiritur corporis ſanitas, ſed mentis integritas, vt eſt *text. in l. quoniam indignum C. de teſtamentis ibique Iaſ. in 2. not. Theſ. dicta quæſt. 99. num. 8. Surd. conſ. 414. nu. 59. Rota recent. part. 4. tom. 3. dec. 581. n. 31. & ſeq.*

Reliquæ ſuſpiciones, quæ adducebantur viſæ ſunt Dominis leuiores, ſiquidem Hiacynthum deceſſiſſe in Domo Franciſci, & Agam legatariorum non releuant, quia potius ex hoc habent iuſtam cauſam eos recognoſcendi, teſtes verò non probari fuiſſe roga-

8 rogatos, non intereſt, cum in teſtamento fuerit appoſita clauſula codicillaris, quo caſu non requiritur, quod teſtes formaliter rogentur, ſed ſufficit, quod ipſi adhibeantur, vt hanc quæſtionem agitans firmat *Boer.deciſ.34. num.9.& in fin. Surd.conſ.414. nu.33.*

Authoritates in contrarium allegatæ pro-
9 cedunt vbi deficit probatio præcedentis voluntatis teſtandi, & teſtator non eſt integræ mentis. vt loquitur *Soccin.conſ.229.à num.7.lib.2.* & in alijs caſibus diuerſis à noſtro, quos enumerat *Siluan.d.conſ.54.ſub num.10. verſ. hac communi concluſione firmata, quem refert, & ſequitur Surd.d. conſ.414.num.58.verſ. Siluanus omninò videndus.*

Verum DD. quoad viam executiuam exi-
10 ſtimauerunt vulneratam fuiſſe per ſententiã ordinarij, qui pronunciauit hoc teſtamentum nullum, & non exequibile, ideoque agendum eſſe via ordinaria, vt notat *Angel.de legit. Contrad.quæſt.2.tit.6.n.199.*

Et ita cum reformatione in deciſis vtraque parte informante.

ROMANA LEGATI.

Mercurij 7. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Legata pia non debentur, quando non conſtat de perfecta voluntate teſtandi, ſed de ſimplici præparatione, quæ non fuit reducta ad actum, & quando dicatur conſtare de ſola præparatione.

SVMMARIVM.

1 *Præparatio ad teſtandum, quæ non fuit reducta ad actum, remanet inutilis etiam quoad relicta ad pias cauſas.*

2 *Præparatio ad teſtandum ſimplex vnde deducatur.*

3 *Teſtamenti notula præparatoria, quæ non fuit lecta nec ſtipulata remanet in ſimplicibus terminis præparationis, & præambuli ad actum teſtandi.*

4 *Diſpoſitio ad fauorem piæ cauſæ, an habeatur pro perfecta, quando teſtator habuit propoſitum ſubſcribendi, ſed non potuit deinde ſubſcribere.*

5 *Declara id procedere, quando conſtat de perpetua voluntate teſtatoris.*

6 *Diſpoſitio nec fauore piæ cauſæ ſubſtinetur, quando conſtat de ſimplici præparatione ſeu minuta, quæ non fuit ſubſcripta, ſeu rogata vt volebat teſtator.*

7 *Teſtator iubens vt aliquis ſequenti die rediret ad legendum teſtamentum declarat non habuiſſe actũ pro perfecto, ſeu completo.*

8 *Vnicus teſtis non probat perfectionem teſtamenti, quæ ex alijs excluditur.*

DECISIO CCX.

PEtentibus Œconomis Eccleſiæ Sancti Caroli legatum viginti ſex locorum Montium ex teſtamento, quod Franciſcum Renotium condidiſſe prætendebant ex depoſitionibus teſtium, dubitatũ an legatum debeatur, & negatiuè fuit reſolutum.

Nam ex teſtibus non conſtat de perfecta voluntate Franciſci, ſed tantum de duabus notulis conſcriptis à Laurentio Mariano de mandato ipſius præparatorijs ad conficiendũ
1 teſtamentum, quæ præparatio cum non habuerit ſuum complementum, & perfectionem remanet inutilis etiam quoad legata, & relicta ad pias cauſas *Craſſ.de ſucceſſ.§. teſtamentum quæſt.29.num.4.Capic.Latr.deciſ.7. num.13.& deciſ.140.num.15.& ſeqq.Fontanell.deciſ.51. num.6.Rota deciſ.576.num.2.& 3.part.2. recent. in Romana hæreditatis 1. Aprilis 1658. coram R. P. D. meo Albergato, & in Romana Teſtamenti 31. Ianuarij 1659.cor. Reu.P.D.meo* Beuilaqua *cum alijs per Rub.de teſtam.cap.7.n.224.& ſeq.*

Neutra enim ex dictis notulis conſcripta
2 fuit ab ipſo Franciſco, ſed ſolum à Mariano, qui primam conſcripſit pro ſua memoria in die Veneris, & alteram in die Sabbati ad effectum illam in nitidum redactam legendi Franciſco, qui ne eius voluntas innoteſceret intendebat condere teſtamentum clauſum, & ſigilllatum, vt fatetur idem Marianus ibi,, *per mio ricordo, e memoria ſuccintamente notai*, & ibi,, *annotando per mia memoria quello, che lui mi ſignificaua per poter ſtendere il ſuo teſtamento, che lui intendeua ſtipulare chiuſo, e ſigillato*, & ibi,, *Mi diſſe, che lo ſtendeſſe in bona forma di teſtamento chiuſo, e ſigillato, che il giorno ſeguente voleua*
3 *ſtipularlo*, ideo cum illa notula teſtamenti non fuerit lecta, & ſtipulata ob ingraueſcentem morbum infirmi remanſit in ſimplicibus terminis præparationis, & præambuli ad actum teſtandi *Oldrad.conſ.119.per tot.Stayban. Iun. reſolut.68.num.39.in fin.& 43.& ſeqq. lib.1. Rouit. conſ.41.num.9.lib.2.Cephal.conſ.99. à num.19.Paſchal.de virib.patriæ poteſtat.part.2.cap.8. num.64. & in dicta Romana teſtamenti 31. Ianuarij 1659. coram R.P.D.meo Beuilaqua.*

Nec refert, quod infirmus die Sabbati interrogatus à Mariano an haberet idem propo-
4 ſitum ſubſcribendi notulam die antecedenti ab ipſo ordinatam affirmatiuè reſponderit, & propterea eius diſpoſitio debeat haberi pro completa, & perfecta licet ob ingraueſcentiam morbi ſubſcripta, & ſtipulata non fuerit, vt tradunt *Couarru. in cap. relatum il primo ſub num.11.de teſtament.Rota coram Seraph. deciſ.581. num.2.& ſeqq. & in Romana teſtamenti 17. Iunij 1611.coram Card. Sacrato poſt diſcept. Grat. 550.*
5 nam id procedit quidem quando conſtat de præcedenti voluntate perfecta teſtatoris, quo caſu diſpoſitio valet non obſtante, quod non fuerit ſtipulata, & in ſuis ſolemnitatibus perfecta cùm ſit facta ad pias cauſas, in quibus terminis loquuntur DD. in contrarium adducti, non autem vbi conſtat ſolum de ſim-
6 plici minuta, & præparatione ad teſtandum,

tunc enim ſi ſubſcriptio teſtatoris, vel Roglus Notarij non ſequatur talis diſpoſitio ex defectu voluntatis non poteſt ſuſtineri etiam ad pias cauſas *Socc. Iun. conſ. 144. num. 38. & ſeqq. lib. 2. Ruin. conſ. 7. num. 22. lib. 3. latè Ludouic. Zunt. in reſponſ. pro vxor. num. 290. cum ſeqq. Paſchal. de virib. patr. poteſt. part. 2. cap. 8. num. 64. Capyc. Latr. deciſ. 7. num. 14. & 15. cum ſeqq. & num. 24. et tradit Grat. diſcept. 550. num. 3. et 4. Rota in recent. part. 2. deciſ. 576. num. 2. et 3. cum alijs in Romana teſtamenti 31. Ianuarij 1659. coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*

7 Idque comprobatur ex eo, quod infirmus ſentiens ob vim morbi lecturam teſtamenti ſufferre non poſſe iuſſit, vt Marianus ad ſe rediret ſequenti die, vndè apparet, quod ipſe non habuit actum pro completo, & perfecto, vt in ſpecie conſuluit *Caſtr. lib. 1. conſ. 75. in fin. verſ. ſed tamen ipſis non obſtantibus*, quem refert, & ſequitur *Dec. conſ. 159. num. 4. Ruin. lib. 2. conſ. 15. num. 3. et 4. Capyc. latr. dicta deciſ. 7. num. 16. et dixit Rota in Tudertina ſucceſſionis 20. Maij 1661. coram R. P. D. meo Celſo.*

8 Non obſtat, quod poſtea dixerit ſe feciſſe teſtamentum, nam hoc non probatur niſi ex vnico teſte, & ex prædictis apparet de contrario, vt in puncto reſpondit *Dec. d. conſ. 159. ſub n. 8. verſ. non obſtat.*

Et ita legatum non deberi deciſum fuit vtraque parte informante.

BARBASTREN. CAPELLANIÆ.

Lunæ 19. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Concurſus non requiritur in capellania habente curam animarum, dum eſt vnita Capitulo, apud quod reſidet cura habitualis remanente ſolo exercitio apud Capellanum.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ ſunt exequendæ, quando narrata non impugnantur, & iuſtificantur ex teſtibus.*
2 *Per concurſum conferri debet capellania habens annexam curam animarum.*
3 *Concurſus non requiritur in Capellania, cuius cura habitualis reſidet apud Capitulum, licet Capellanus habeat illius exercitium.*
4 *Parochiales vnitæ Capitulis non vacant per obitum cum Capitulum ſit proprius rector.*
5 *Concurſus non requiritur in illis curis animarum, quæ non vacant.*
6 *Vicaria ſi non ſubiacebat concurſui, ita nec Capellania illius loco ſubrogata.*
7 *Capellanus licet valeat exercere curam per Presbyteros conductitios, non ideo ſequitur, quod ei incumbat totalis cura.*
8 *Curam habentes regulariter illam exercent per ſe ipſos.*
9 *Concurſus arguitur non neceſſarius in cura, quam Sanctiſſimus contulit abſque illo non obſtante, quod fuerit expreſſum Capellaniæ annexam eſſe curam animarum.*
10 *Literæ Apoſtolicæ in forma gratioſa, dum non adeſt legitimus contradictor ſunt exequendæ abſque alia iuſtificatione.*

DECISIO CCXI.

SVper Capellania maiori Eccleſiæ Cathedralis vacante per obitum Ioannis Galiſij orta controuerſia inter Reuerendiſſimum Epiſcopum, & Ioſephum del Pueyo prouiſum Apoſtolicum, dedi dubium an litteræ Apoſtolicæ ſint exequendæ, & affirmatiuè fuit reſolutum cum ſint in omnibus iuſtificatæ.

Etenim vacatio de menſe Octobris ſedi Apoſtolicæ reſeruato valor, & qualitas Sacerdotalis Ioſephi, cœteraque in literis narrata non reuocantur in dubium, & benè iuſtificantur ex teſtibus, ideo eſt locus executioni *cap. ſi capitulo vbi gloſſ. verb. exequatur de conceſſ. prabend. lib. 6. Rota coram Eminentiſſimo D. Card. Ottbob. deciſ. 58. num. 1. & deciſ. 140. num. eod. & in Firmana, ſeù nullius Beneficij 14. Aprilis 1660. coram R. P. D. meo Celſo.*

2 Non obſtat, quod Sanctiſſimo non fuerit expreſſum Capellaniam, quæ habet curam animarum annexam debuiſſe per concurſum conferri iuxtà diſpoſitionem *Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 18. de reformat. & conſtitutionis ſ. m. Pij V. ſuper collatione Parochialium.*

3 Cum enim cura habitualis reſideat penes Capitulum, Capellanus verò habeat dumtaxat exercitium adminiſtrationis Sacramentorum, vt probatur ex teſtibus, ac etiam ex literis recurſus ad Iudices laicos, concurſui locus eſſe non poterat *Pariſ. de reſignat. lib. 8. quæſt. 9 num. 94. Gonzal. ad regul. 8. gloſſ. 6. nu. 158. Lotter. de re beneficiar. lib. 1. quæſt. 14. num. 94. Maſſobr. in Prax. haben. concurſ. pralud. 3. dub. 3. nu. 24. Barboſ. de offic. Epiſ. allegat. 58. num. 3. & dixit Rot. in recent. deciſ. 326. num. 2. & 3. & 324. num. 3. & ſequentib. part. 9. in Gerunden. Capellaniæ 4. Iulij 1646. coram bo. me. Bichio, & in Segobricen. Canonicatus 23. Martij, & 14. Iunij 1656. coram Me.*

4 Siquidem Concilium, & Bulla prædicta loquuntur de Parochialibus vacantibus, huiuſmodi autem Parochiales vnitæ Capitulis non dicuntur vacare per obitum iſtorum Capellanorum, quia Capitulum eſt verus, & proprius Rector, & ideo dum cura animarum
5 non vacat non debent per concurſum conferri *Barboſ. ad collect. eiuſdem Concil. d. cap. 18. nu. 7. ſeſſ. 24. de reformat. & in tract. de Paroch. part. 1. cap. 2. num. 20. Rot. recent. part. 1. deciſ. 102. num. 1. & 9. & part. 6. deciſ. 16. num. 15. idemque firmat Cardinal. in Clementina 1. num. 10. de offic. vicar.*

6 eoque magis, quia Capellania huiuſmodi ſubrogata fuit loco Vicariæ, quæ antiquitus exiſtebat in Eccleſia ſupradicta, vt deducitur ex Bulla erectionis Eccleſiæ de Collegiata in Cathedralem, & ex eiſdem literis recurſus, vnde quemadmodum Vicaria non ſubiacebat concurſui, ita nec Capellania illius loco ſubrogata *Gonzal. gloſſ. 5. §. 3. num. 48. & gloſſ. 6. num. 161. Rot. coram Buratt. deciſ. 214. à numer. 1. & deciſ. 923. num. 2. cum alijs in Segobricen. Cano-*

nici-

monitatus 14. Iunij 1656. coram Me.

7 Et licèt iſte Capellanus valeat miniſterium huiuſmodi per duos Præsbyteros conductitios explere, non tamen inde ſequitur, quod ei totalis cura animarum incumbat imò potius ex hoc arguitur, quod habitualis cura non penes ipſum, ſed penes Capitulum reſideat, cum
8 regulariter habentes curam per ſe ipſos eam exerceant, vt reſpondit *Rot diuerſ. part. 1. deciſ. 17. num. 4.* declarando deciſionem contrariam fuit dictum *in Gerunden. Prioratus 9. Decembris 1644. & 14. Iunij 1645. coram bo. m. Bichio.*

Idemque etiam videtur approbaſſe Sanctiſ-
9 ſimus, dum facta expreſſione, quod huiuſmodi Capellania habebat curam animarum annexam, nihilominus voluit eam liberè prouidere, quod ſatis oſtendit concurſum non fuiſſe neceſſarium ad notata *per Felin. in cap. 2. antè num. 5. verſ. & adde ſi Papa de reſcript. & in cap cum à nobis in 4. notab. de teſtibus Anchar. conſ. 293. in princip. Caſſad. deciſ. 2. nu. 17. de vnionibus Creſcent. dec. 9. ad finem de probat.*

Et eo libentius pro executione inclinabant
10 Domini, quia cum literæ Apoſtolicæ expeditæ fuerint in forma gratioſa, nec adſit legitimus contradictor veniunt abſque alia iuſtificatione exequendæ *Garz. de benefic. part. 6. cap. 2. numer. 156. Rota coram Merlin. deciſ. 141. num. 11.*

Et ita partibus informantibus deciſum.

SPOLETANA SVBSTENTATIONIS.

Luna 19. Iun. 1661.

ARGVMENTVM.

Legatum pro ſubſtentatione Studentis in aliqua Vniuerſitate importat præſtationem alimentorum, quæ taxantur arbitrio Iudicis habita ratione redditu um, qualitatis perſonæ, & loci, vbi ſunt præſtanda alimenta. Huiuſmodi legatum vti reſpiciens publicam vtilitatem eſt latè interpretandum, præſertim ſi alimentandus ſit conſanguineus teſtatoris.

SVMMARIVM.

1 *Subſtentationis legatum relictum Studenti in aliqua Vniuerſitate idem importat, ac alimenta.*
2 *Pro ſubſtentatione aliquid relinqui idem eſt, ac pro neceſſitate.*
3 *Alimentorum taxatio pendet ab arbitrio Iudicis.*
4 *Alimenta ſunt taxanda habita ratione redditu um, qualitatis perſonæ, & aliarum circumſtantiarum.*
5 *Subſtentatio decernenda eſt Studenti non ſolum pro ijs quorum domi indiget, ſed etiam pro impenſis neceſſarijs ad Studia.*
6 *Subſtentationis legatum ad fauorem Studentis ſoluendum eſt ſumptibus hæreditatis legantis, ſiue ſubſtentandus haberet, vel non haberet, vnde viueret.*
7 *Alimenta ſunt præſtanda non iuxta vſum, & conſuetudinem patriæ, ſed loci, vbi ſunt præſtanda.*
8 *Legatum pro ſubſtentatione Studentis ob publicam vtilitatem eſt fauorabile, & latè interpretandum.*
9 *Studia dotibus æquiparantur, itaut ſicut in iſtis lata ſit interpretatio, ita in illis.*
10 *Legata ad fauorem conſanguineorum Teſtatoris ſolent latè interpretari.*
11 *Decretum per modum prouiſionis, & ſine præiudicio iurium ambarum partium præſeruat iura illarum, & excludit approbationem.*
12 *Alimentorum quantitas, ſi eſt inſufficiens, augenda eſt non obſtante approbatione.*

DECISIO CCXII.

EX Teſtamento Fabij de Amicis Confraternitas Sanctorum duodecim Apoſtolorum tenetur ſubſtentare in aliqua celebri Vniuerſitate donec profecerit, & gradum Doctoratus adeptus ſit in Artibus Medicinæ, aut in vtroque Iure, non tamen vltra quinquennium, Iuuenem vnum Sillanenſem ex Amicorum familia ſi ſit, ſin minus alium paris conditionis eligendum in perpetuum.

Orta eſt controuerſia inter Confraternitatem, & Iuuenem Antonium tertio loco electum ſuper quantitate pro hoc legato ſoluenda, prætendens Confraternitas eidem ſoluere ſcuta octo quolibet menſe, prout alijs Iuuenibus hactenus ſoluta fuerunt, extra Rotam dubitaui pro qua ſumma legatum deberetur, & in menſtruis ſcutis quindecim tantum deberi reſponſum fuit.

1 Quia dum Teſtator mandauit ſubſtentari Iuuenem in aliquo Studio publico cenſetur voluiſſe, vt ei ſubminiſtrentur alimenta neceſſaria; nam verbum illud *ſubſtentare*, idem importat, ac alimenta, vt eſt *text. & ibi gloſs. in cap. omninò diſtinct. 31. ibi, mercede prædicationis ſubſtentaretur, Gig. de penſion qu. 51. num. 20. Surd. de alim. tit. 2. qu eſt. 1. num. 19.* vbi quod
2 paria ſunt pro neceſſitate, ac pro ſubſtentatione, *Aym. conſ. 199. num. 4. ibi ,, idem ſi fiat legatum ad ſubſtentationem, nam intelligitur pro alimentis. Rot. apud Mantic. dec. 335.*
3 Taxatio autem alimentorum non eſt à iure determinata, ſed vt plurimum pendet ab arbitrio Iudicis, qui habita ratione redditu ū,
4 qualitatis perſonæ, & inſpectis alijs circumſtantijs ſummam ſufficientem decernit *l. 2. ff. vbi Pup. educ. deb. Aym. conſ. 189. nu. 10. Mantic. deciſ. 331. num. 10. Duran. deciſ. 148. num. 3. in Anconitana alimentorum 14. Iun. 1649. coram R. P. D. meo Celſo, in Romana alimentorum 1. Martij 1652. coram b. m. Dunoz. & in Bononien. alimentorum 4. Martij 1654. coram R. P. D. meo Albergato.*
5 Ideò cum redditus ex hæreditate Fabij legantis non modici ſint, & Antonius ad Studium Vrbis extrà patriam ſe contulerit ſubueniendum eſt illi non ſolum de ijs, quibus domi indigebat, ſed etiam de neceſſariis ad ſtudia, *Rebuff. in tract. de priuil. ſchol. priuil. 131. Surd. de aliment. tit. 4. quæſt. 23. num. 45. & ſequ. Honded. lib. 2. conſ. 57. num. 15. Mantic. d. deciſ. 335. nu. 11.*

6 Non enim Teſtator cogitauit an Iuuenis ſubſtentandus haberet, vel non haberet aliundè, ſed eius intentio fuit, vt ille ſumptibus ſuæ hæreditatis ſubſtentaretur per quinquennium in aliqua inſigni Vniuerſitate; & ideò 7 alimentorum taxatio fieri debet non iuxtà conſuetudinem, & vſum ipſius patriæ, ſed loci, in quo ſunt alimenta præſtanda, *Anchar. conſ. 383. circa fin. Aym. conſ. 189. nu. 10. Menoch. de arbitr. caſ. 169. num. 3. & de praeſumpt. lib. 4. præſumpt. 175. antè num. 35. Mantic. deciſ. 331. num. 9.*

Prout ita etiam in dubio interpræari debet legatum factum cauſa ſtudij, vt fuerit relictum pro ſubſtentatione ad Studentis vi-8 ctum neceſſaria, quod ob publicam vtilitatem eſt fauoribile, & latè interpretandum ex *l. 1. ibique poſt alios Soccin. iun. & Ripa ad fin. ff. ſoluto matrim. Grat. diſcept. for. cap. 62. ſub nu. 3.* 9 vbi quod ſtudia dotibus æquiparantur, vnde ſicuti fauore dotis lata ſit interpretatio, *Iaſ. in l. ſi ita ſcriptum 14. num. 21. verſ. tertio fallit, Bald. Nouell. de dote part. 6. priuileg. 73.* Ita debet etiam fieri fauore ſtudiorum, *Decian. conſ. 38. num. 7.*

Cum præſertim Antonius ſit de Amico-10 rum familia, de qua erat ipſe Teſtator, ex quo facilius moti ſunt Domini ad augendum alimenta vſque ad ſcuta quindecim pro ſingulis menſibus. Nam propter conſanguinitatem ſolent legata latè interpretari, *l. Aurelius, §. titius, ff. de liber. legat. Cephal. conſ. 528. num. 25. & ſeq. Riminald. iun. conſ. 234. num. 162. Rot. deciſ. 239. num. 10. par. 7. recent. & in Romana Legati 23. Mart. 1661. & 9. Decembris eiuſdem anni coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec refert, quod idem Antonius receperit alimenta ad eandem rationem ſcutor. octo, 11 quia fuerunt recepta præuio Decreto Iudicis per modum prouiſionis, & cum clauſula *ſine praiudicio iurium ambarum partium*, per quam fuerunt præſeruata dicta iura, & excluſa dictæ taxationis approbatio, *l. cum teſtamento Centario, §. cum ita, ff. de manumiſſ. teſtam. Put. dec. 34. num. 1. lib. 2. in correct. Pariſ conſ. 123. num. 142. lib. 2. Rot. diuerſ. deciſ. 320. num. 2. part. 1. & in recent. deciſ. 38. num. 31. par. 9.*

12 Deindè cum illa quantitas pro eius congrua ſubſtentatione detegatur inſufficiens augenda eſt non obſtante tali acceptatione, vt ad propoſitum conferunt deducta per *Decian. conſ. 38. Capyc. latr. deciſ. 176. num. 15. & Mantic. d. deciſ. 331. num. 2. in fin.*

Et ità attentis verbis teſtamenti, cauſa legati, & perſona ſubſtentandi Domini inclinarunt pro præſtatione in dictis ſcutis quindecim tantùm vtraque parte informante.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 23. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Nouus annus probationis non requiritur pro nouis conſtitutionibus, quæ non reſpiciunt ſubſtantialia, ſed accidentalia regulæ, & ſi iuxta nouas conſtitutiones ſint expreſsè emittenda tria vota, non alteratur præcedens regula, vbi illa emittebantur implicitè per promiſſionem obedientiæ Monacalis.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio facta in ætate legitima poſt annum probationis in manibus Superioris, & cum debitis circumſtantijs prætendi non poteſt inualida.*

2 *Nouitiatus reiteratio non requiritur pro nouis conſtitutionibus, quæ non reſpiciunt ſubſtantialia, ſed accidentalia regulæ, & num. 7.*

3 *Regulares, quæ profitentur certam regulam ſub obedientia Priorissæ cum alijs ſignis regularitatis, tenentur ex natura regulæ tria vota ſubſtantialia profeſſionis emittere.*

4 *Vota Religionis emitti poſſunt nedum expreſsè, ſed implicitè, & tacitè.*

5 *Obedientiæ Monacalis promiſſio induxit profeſſionem expreſſam quoad illam, & tacitam quoad reliqua vota.*

6 *Clauſura eſt neceſſaria Monialibus, etiamſi illam non vouerint.*

8 *Reformatio, quæ eſt circa accidentalia ad meliorem frugem poteſt induci per Superiorem cum conſenſu Monialium.*

9 *Reformatio non poteſt impugnari ab ea, quæ intelligit profiteri iuxta illius formam.*

DECISIO CCXIII.

Propoſitum fuit hodie dubium ſuper validitate profeſſionis, quam fecit Soror Maria Bernardina in Monaſterio S. Vvalbur-1 gis, & affirmatiuè reſolutum, facta enim fuit in ætate legitima annorum vltra triginta, poſt annum probationis in manibus Superioris, & cum debitis circumſtantijs; ideò non poteſt prætendi inualida per *text. in cap. 1. de regular. in 6. & in cap. ad Apoſtolicam eodem tit. Rota diuerſ. par. 2. deciſ. 316. num. 3. & poſt 2. vol. conſ. Farin. deciſ. 141. num. 1.*

Nec refert, quod ſuper nouis conſtitutionibus non præceſſerit annus probationis, quia cum dicta Soror per biennium, & vltra permanſerit in Monaſterio exiſtente ſub regula S. Auguſtini, & obtinuerit plures dilationes ad profitendum ad effectum faciendi experimentum de nouis conſtitutionibus, vtique ſub tali prætextu non poteſt profeſſionem 2 impugnare, nam cum dictæ conſtitutiones non reſpiciant ſubſtantialia regulæ, ſed tantum accidentalia non requiritur reiteratio Nouitiatus, ſed profeſſus tenetur obſeruare reformationem, *Abb. in cap. ſuper eo n. 5. circa med. de Regular. tranſ. ad Relig. Tambur. de iure*

Abb.

Abb. diſputat. 18. quaſt. 5. per tot. & quaſt. 7. nu. 1. Rot. dicta deciſ. 216. num. 7. cum ſequentib. part. 2. diuerſ.

Et fruſtra contenditur fuiſſe immutatam ſubſtantiam Regulæ ex eo, quod iſtæ Moniales anteà non emitterent illa tria vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ, prout hodie ex vi reformationis tenentur emittere; quia cum
3 ſint propriæ, & veræ Regulares propter certam, & determinatam Regulam, quam profitentur ſub obedientia Prioriſſæ, & propter alia ſigna Regularitatis, tenentur ex natura, & qualitate Regulæ ſupradicta vota ſubſtantialia profeſſionis emittere, vt in terminis comprobat *Soccin. lib. 2. conſ. 245. ſub numer. 1. verſ. & nihil aliud eſt, Tambur. de iur. Abb. diſp. 6. quaſt. 1. ſub numer. 1. Caſtropal. oper. moral. tom. 3. diſputat. 2. de ſuſcept. Relig. ſtat. punct. 1. num. 2. & ſeqq.*

Neque ad hunc effectum neceſſe eſt, quod verbis expreſſis hæc vota emittant, ſed ſufficit,
4 quod etiam implicitè, & virtualiter per pro-
5 miſſionem obedientiæ Monachalis, quæ inducit profeſſionem expreſſam quo ad ſe, tacitam verò quo ad reliqua vota, *Calderin. conſil. vlt. de Regular. Felin. in cap. in præſentia ſub nu. 4. de probat. Sanch. de matrim. lib. 3. diſput. 25. ſub num. 21. verſ. nec obſtant argumenta, Rota diuerſ. dicta deciſ. 216. numer. 10. verſic. tamen quia part. 2.*

Hinc non poteſt dubitari quin in hoc Monaſterio etiam ante reformationem ſeruare-
6 tur clauſura, cum iſta ſit neceſſaria imò connaturalis Monialibus, adeout, quælibet debeat illam ſeruare etiamſi non vouerit ex *Decreto Sacr. Concil. Trid. ſeſs. 25. de Regular. cap. 5. Barboſ. ſuper eodem Concil. cap. 22. numer. 2. & in tract. de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat. 102. numer. 9. Tambur. vbi ſupra diſput. 18. qu. 4. num. 4. & 5.*

7 Vnde ceſſat, quod annus Nouitiatus eſſet reiterandus, dum reformatio non alterat Regulam niſi reſpectu accidentalium, quæ cum
8 tendant ad meliorem frugem potuerunt per Superiorem induci, & eò magis ſtante conſenſu, & requiſitione Monialium, ac eiuſdem Sororis Mariæ cum declaratione, quod
9 ſi peteret admitti ad profeſſionem intendebat profiteri ſecundum normam dictæ reformationis, vt probat *Felin. in cap. ad noſtram de appellat. num. 3. verſ. limita ſecundo, & ibid. Dec. num. 19. verſ. nam pro reſponſione.*

Et ita profeſſionem eſſe validam vtraque parte informante deciſum.

Reuocata vt infrà deciſ. 237. & 255.

ÆSINA FIDEICOMMISSI.

Veneris 23. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Immiſſio conceditur, quando conſtat de fideicommiſſo, illius purificatione, & identitate bonorum; per diuiſionem non cenſetur in dubio remiſſum fideicommiſſum, cuius caſus non euenit: & alia tanguntur de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio datur, quando conſtat de exiſtentia, & purificatione fideicommiſſi, & identitate bonorum.*

2 *Fideicommiſſum, quando eſt expreſſum, & litterale, non admittit interpretationem in contrarium.*

3 *Identitas probatur ex teſtibus, qui deponunt bona fuiſſe poſſeſſa à Teſtatore, & exprimunt qualitates, & confinia.*

4 *Examinis nullitas ceſſat, quando fuit factum cum interrogatorijs alterius partis.*

5 *Certius quando examen fuit factum iuxta ſtylum loci.*

6 *Exceptio, ſuper qua fuit particulariter pronunciatum, & appellatum, diſcutienda eſt coram Iudice appellationis.*

7 *Fideicommiſſum adhuc non purificatum in dubio non cenſetur remiſſum per diuiſionem.*

8 *Grauatus non præiudicat ſubſtituto venienti ex propria perſona.*

9 *Sententia declaratur à libello.*

10 *Enunciatiua vnius, & intereſſe habentis non ſufficit.*

11 *Legatum conditionale non debetur, quando non adimpletur conditio.*

12 *Conditio nihil ponit in eſſe, niſi verificetur.*

13 *Exceptio de iure tertij non competit alteri, dum tertius non opponit.*

14 *Exceptio de iure tertij non valet allegari, cum non eſt excluſiua iuris agentis.*

DECISIO CCXIV.

1 Dixerunt DD. immiſſionem dandam eſſe pro dimidia Franciſco, quia concurrunt requiſita ad illam obtinendam ex remedio *l. final. C. de edict. D. Adrian. toll.* & Saluiani, nempè exiſtentia fideicommiſſi, purificatio ad fauorem Franciſci, pro medietate, & identitas bonorum, *Bart. in d. l. fin. num. 9. cæterique Scribent. Gabr. conſ. 46. num. 20. lib. 1. & conſ. 44. num. 4. lib. 2. Rota coram Seraph. deciſ. 825. num. 1. in recent. deciſ. 237. numer. 1. par. 1. & deciſ. 368. num. eodem, & coram Merlin. deciſ. 212. num. 1. & 2.*

De fideicommiſſo, illiuſque purificatione non poteſt dubitari, nam Petrus Teſtator inſtituit Io: Matthæum, Simeonem, Rainaldum, & Io: Laurentium nepotes, & moriente vno, aut pluribus ipſorum ſine filijs, vocauit ſuperuiuentes, & eorum filios. Cum itaque Matthæus, & Simeon obierint ſine filijs fideicommiſſum pro dimidia apertum fuit in fauorem Petri filij Rainaldi, necnon Franciſci filij Io: Laurentij pro alia dimidia; verba enim
2 illa moriente vno, aut pluribus ex nepotibus inſtitutis ſubſtituit ſuperuiuentes, & eorum filios continent adeò expreſſam vocationem vtriuſque, vt non admittant interpretationem in contrarium iuxta *textum in l. ille, aut ille, ff. de legat. 3. & dixit Rota in Romana fideicommiſſi 8. Iun. 1648. coram b. m. Arguell.*

Iden-

3 Identitas bonorum iuſtificatur ex teſtibus deponentibus illa fuiſſe poſſeſſa à Petro fideicommittente dum vixit, cum expreſſione qualitatum, & confinium, qui ſufficiunt ad hunc effectum, *Petra de fideicomm. qu. 2. à nu. 45. Peregrin. eodem titulo artic. 44. numer. 13. & 14. Rot. coram Merlin. deciſ. 600. numer. 1. in Ceſenaten. fideicomm. 3. Iun. 1661. coram R. P. D. meo Celſo.*

4 Quibus non refragatur nullitas deducta ex eo quod fuerint examinati non intimata die, & hora ad effectum conducendi interpretem; nam vltra quod illa ceſſat dum examen factū fuit cum interrogatorijs partis aduerſæ, *Rot. poſt ſecundum volum. conſil. Farin. deciſ. 122. nu. 3. & in Veliterna Capellaniæ 19. Ian. 1622. coram*

5 *bo: m. Manzanedo.* Cum Iudex in Decreto admiſſionis interrogatoriorum hoc ſeruari non mandauerit, ſed iuxta ſtylum illarum partium præfixerit terminum pro faciendo examine non erat neceſſaria intimatio, vt dixit *Rota in Toletana hæreditatis 3. Iun. 1618. coram Andrea;* vbi firmatum fuit contrarium ſtylum ſeruari ſolum in Curia, *& not. Add. ad ſa. me. Gregor. deciſ. 331. num. 23. & Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 8. num. 925.*

Nec refert, quod Franciſcus ſit hæres Io: Laurentij patris, qui omnia bona vna cum alijs cohæredibus diuiſit cum clauſulis ampliſſimis, ac promiſſione euictionis; etenim

6 deducta hac prætenſione coram A. C. Petrus retulit ſententiam contrariam, & illius appellatio fuit particulariter commiſſa in Rota; Vnde huiuſmodi exceptio erit diſcutienda coram Iudice appellationis, *Franch. in cap. vt debitus ſub num 4. de appell. Scacc. eod. tract. qu. 3. num. 13. & ſeqq.* Et nihilominus ceſſat obiectum, quia cum adhuc viueret Semidea vxor Teſtatoris primo loco inſtituta, nec adhuc ad fauorem diuidentium eſſet purificatum fi-

7 deicommiſſum, non poteſt dici, quod de eo habita fuerit ratio in diuiſione, per quam in dubio fideicommiſſum non cenſetur remiſſum, *l. cum pater, §. hæreditatem, ff. de legat. 2. l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de verb. ſignif. vtrobique DD. communiter, Donat. de renunciat. cap. 38. num. 29. & ſeqq. Rot. deciſ. 73. num. 1. coram ſ. m. Gregor. ibique Add. num. 5. in recent. deciſ. 624. per tot. par. 2. in Cathacen. hæreditatis 28. Apr. 1653. coram Reuer. D. meo Cerro Decano, & nouiſſimè in Bononien. fideicomm. de Monterentiis 22. Iun. 1661. & 27. Ian. currentis anni coram Me.*

Prout non refert, quod in Inſtrumento diuiſionis conſenſerit Io: Laurentius, quod reſiduum bonorum exiſtentium in Territorio Caſtri Muſciani pro dimidia ſpectaret ad Rainaldum patrem Petri, pro quarta verò parte ad ipſum Io: Laurentium patrem Franciſci, adeout immiſſio conceſſa pro medietate ſit exceſſiua; nam vltra quod dicta bona non

8 ſunt fideicommiſſaria Petri Teſtatoris, Ioannes Laurentius non potuiſſet præiudicare Franciſco filio agenti ex propria perſona vti vocato poſt eius obitum, *Natt. conſ. 470. nu. 12. & ſeqq. & num. 26. Ruin. conſ. 138. num. 10. lib. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 52. num. 81. cum alijs in Placentina bonorum prima Aprilis 1661. coram Me.*

Quod immiſſio decreta fuerit ſuper prædio *delle Guaſtaglie* contra formam diuiſionis non ſubſiſtit, quia conceſſa fuit pro dimidia vnius ſalmæ, quæ in diuiſione obtigit Io: Matthæo, & Simeoni non autem ſuper integro prædio,

9 prout ita petitum fuit in libello à quo ſententia declaratur, vt not. *Caſtr. conſ. 376. in princip. lib. 1. Creſc. deciſ. 6. de ſentent. & re iudic. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 470. nu. 6. in Cæſaraugustana Cathedralitatis 27. Maij 1658. coram Reu. D. meo Decano.*

Quodque Io. Laurentius ex præcepto Teſtatoris deberet bonificare ſcuta 40. non releuat dum nec illa fuerunt petita, nec probatur

10 huiuſmodi creditum niſi ex enunciatiua eiuſdem Teſtatoris, quæ non ſufficit cum ſit vnica, & prolata à perſona habente intereſſe, *Aretin. in cap. cum cauſam nu. 13. & 17. de probat. Soccin. conſ. 266. num. 12. & ſeqq. lib. 2. Achill. deciſ. 8. de iurepatron. Rota in Æſina Salviani 20. Iunij 1661. §. vlterius non probatur coram Me.*

Legatum ſcutorum 300. relictum Semideæ

11 vxori pariter non releuat, quia fuit conditionale quatenus ipſa ſecunda nuberet, ibi *„ ſe detta Semidea ſi rimaritaſſe all'hora li laſcia ſcudi trecento,„* quod cum non fecerit, legatum non

12 poteſt dici debitum cum conditio nihil ponat in actu niſi purificetur, *cap. verum verb. conditione de condit. appoſ. Abb. in cap. conſtitutus numer. 8. de reſcript. l. ſi quis fundum de contrahend. empt. Roland. conſil. 58. numer. 14. & ſeqq. lib. 3.*

13 Exceptio circa exiſtentiam Sororum Franciſci de iure tertij, quæ non competit Petro ipſis non opponentibus iuxta not. per *DD. in l. 2. ff. de except. rei iudic. Bart. in l. qui cum hærede num. 1. ff. eodem, Rota diuerſ. par. 1. deciſ. 482. nu. 3. in recent. par 9. deciſ. 256. nu. 7. cum alijs per Add. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 415. num. 6.*

Nec alicuius eſt releuantiæ cum iſtæ Sorores ſint Moniales, & in actu editæ profeſſionis renunciauerint ad fauorem fratris. Adeovt eo minus poſſit hodie Petrus de hoc excipere ad effectum redarguendi immiſſionem Fran-

14 ciſci de exceſſu, cum allegari non valeat ius tertij, niſi ſit excluſiuum iuris agentis, *l. loci corpus, §. competit, & l. vti frui, ff. ſi ſeruit. vendic. Natt. conſ. 419. in fin. Surd. conſ. 557. numer. 2. Rota apud Buratt. deciſ. 76. numer. 18. & deciſ. 200. num. 10.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 222.

ÆSINA SALVIANI.

Mercurij 28. Iunij 1662.

ARGVMENTVM.

Obligatio hæredis beneficiati intelligitur, quatenus hæreditas non ſit ſoluendo; pro dote deſcendentis poſſunt diſtrahi bona fideicommiſſi, quando non adſunt bona libera, vel ſunt obligata creditoribus, vel litigioſa.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij cenſetur ſe obligaſſe, quatenus vires hæreditariæ ſufficiant.*

2 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, ſi ſe obliget etiam nomine proprio, operatur vt in eius perſona, & bonis fieri poſſit exequutio tantùmmodò, ſi hæreditas reperiretur non ſoluendo.*

3 *Bona fideicommiſſaria poſſunt diſtrahi pro dote deſcendentis, quando non adſunt libera.*

4 *Dotis hypotheca non incipit à die matrimonij, ſed promiſſionis.*

5 *Dos non eſt ſoluenda ex bonis liberis in præiudicium creditorum anteriorum.*

6 *Dos ſoluitur ex bonis fideicommiſſarijs, quando bona libera non ſunt expedita, & ſine litibus haberi non poſſunt.*

DECISIO CCXV.

FRatres de Franciolinis deciſionem editam die 20. Iunij anni præteriti ſibi denegantem immiſſionem ſuper prædio *della Macerata* pro reintegratione prædij *del Piano*, grauati onere fideicommiſſi, ex eo quod Iulius illud alienauerit pro dote Margharitæ ſororis, & neptis Fideicommittentis impugnabant duplici ratione. Primo quia debitum dotis Margharitæ eſſet proprium ipſius Iulij, attento inſtrumento nuper in actis producto; ſecundo quia de tempore promiſſionis dotis factæ ab Amico, & Principella parentibus extarent eorumdem bona libera, ſed Dominis his non obſtantibus viſum fuit perſiſtendum in reſolutis.

Non obſtat quidem primum quia licet Iulius nomine proprio promiſerit ſoluere Margheritæ dotem à parentibus promiſſam; nihi-
1 lominus cum ipſe ſe obligauit vti hæres cum beneficio legis, & Inuentarij cenſetur ſe obligaſſe quatenus vires hæreditariæ ſufficiant, &
2 clauſula nomine proprio operatur tantummodò, vt ſi hæreditas reperietur non ſoluendo, fieri poſſit exequtio in perſona, & bonis proprijs hæredis, *Montical. de inuent. qu. 11. nu. 8. Franch. deciſ. 323. num. 3. & deciſ. 648. per totam Capyc. Latr. deciſ. 115. num. 31. & ſeq. & deciſ. 148. num. 18. Rot. in recent. deciſ. 39. nu. 4. par. 1. & par. 3. deciſ. 700. numer. 1. & par. 9. deciſ. 135. num. 13. & in Camerinen. Legati 20. Iun. 1650. coram bo. m. Ghiſius.*

Neque ſecundum, quia bona libera Amiel patris, & Principellæ matris fuerunt vſque de anno 1594. aſſignata creditoribus anterioribus relatis in ſententia graduatoria; vnde potuit Iulius anno 1598. tempore matrimonij con-
3 tracti prædium obnoxium fideicommiſſo aui paterni pro dote ſororis diſtrahere, dum non aderant bona libera, vt præter authoritates adductas in priori deciſione, tradit *Caſtr. in l. ſi mulier, §. cum proponeretur num. 3. ff. ad Trobell. & conſ. 319. num. 3. Menoch. conſ. 33. numer. 11. Rot. coram Merlin. deciſ. 657. per tot.*

Nec refert promiſſionem dotis factam fuiſſe anno 1591. quæ ſicuti erat prior ſententia lata ad fauorem creditorum, ita quoq; prius
4 iſta dos ſolui debebat ex bonis liberis cum hypotheca dotis non incipiat à die matrimonij, ſed promiſſionis iuxta opinionem, quam amplexa fuit *Rota in Fulginaten. dotis 5. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Celſo, & in Romana, ſeù Peruſina dotis 17. Martij præteriti coram R. P. D. meo Ninot.*

Licet enim ſententia ad fauorem creditorum lata fuerit poſt tres annos à dicta promiſſione, non tamen inde ſequitur, quod creditores non eſſent anteriores, imò cõtrarium reſultat ex tranſactione antecedenter inita anno 1590. inter ipſum Iulium, & alios hæredes fideicommiſſarios, in qua Iulius ſe obligauit ſoluere plura debita ab Amico patre
5 contracta; ideoque etiam inſpecto tempore dictæ promiſſionis dos huiuſmodi ſolui non poterat ex bonis liberis in fraudem creditorum, *l. ait Prætor, §. ſi cum mulier. ff. quæ in fraud. credit. Peregr. deciſ. Patau. 95. num. 8.*

Cumque bona prædicta eſſent obligata
6 creditoribus, nec minus poterant dici libera, & expedita, ita quod ſine litibus haberi poſſent, vt requiritur ad effectum euitandi diſpoſitionem, *Auth. res quæ*, vt probat *Add. ad Buratt. deciſ. 920. num. 8. Rota deciſ. 43. num. 12. coram Eminent. D. Card. Otthob. in Romana Dotis 10. Martij 1653. coram R. P. D. Veroſpio, & in Bononien. Bonorum 8. Martij 1660. coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ita iterum contra Franciolinos ſolum informantes deciſum, &c.

RHEGINEN. DYPTHEREATVS.

Lunæ 3. Iulij 1662.

ARGVMENTVM.

Licet primum beneficium non vacet per aſſequutionem alterius incompatibilis, ſuper quo intra duos menſes superuenerunt moleſtiæ, iſtæ tamen non probantur ex teſtibus inter ſe contrarijs, non ſpecificantibus tempus duorum menſium, & loquentibus de alijs controuerſijs, quam de particulariter motis contra poſſeſſorem ſecundi beneficij, quod diu fuit poſſeſſum ceſſantibus deinde quibuſcumque moleſtijs; & quando exceptio iuris tertij ſit admittenda.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, &c. *non ſuffragatur niſi modus vacationis diſpoſitiuè narratus verificetur ſaltem de facto.*

2 *Beneficium non vacat per aſſequutionem alterius incompatibilis, cuius poſſeſſio non fuit pacifica ſpatio duarum menſium.*

3 *Teſtes inter ſe contrarij nihil probant.*

4 *Moleſtiæ ſuper ſecundo beneficio incompatibili debent euenire intra tempus duorum menſium, vt vacet primum*

Tempus

5 *Tempus quando eſt de ſubſtantia, debet praeciſè probari.*

6 *Beneficium incompatibile, licet eſſet controuerſum alijs reſpectibus, ſatis eſt non controuerti quo ad eum qui illum aſſequutus eſt, vt vacet primum.*

7 *Moleſtiæ, quæ ſuper beneficio incompatibili non habuerunt effectum, dum beneficium fuit diu poſſeſſum, non infringunt impetrationem primi ob aſſequutionem alterius beneficij incompatibilis.*

8 *Beneficium incompatibile aſſequutus habet ſolam exceptionem, quod non vacet primum ob moleſtias habitas in ſecundo, ne remaneat vtroque priuatus, & proinde talis exceptio tertio non ſuffragatur.*

9 *Exceptio de iure tertij, qui nihil opponit, non poteſt alteri ſuffragari.*

DECISIO CCXVI.

ACquieſcebant informantes pro Ioſepho Boſurgio, quod gratia eius prouiſionis obtenta per reſignationem ſuſtineri non poſ-
1 ſit ex capite aſſequutionis incompatibilis vigore clauſulæ *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo vacet*, quæ non ſuffragatur niſi modus vacationis diſpoſitiuè narratus ſaltem de facto verificetur, *vt in poſtrema deciſione huius cauſæ 21. Maij 1660. & prius apud Caſſad. deciſ. 5. de probat. Mohed. deciſ. 17. eodem tit. & in Segobien. Canonicatus 22. Martij 1656. coram Me.*

Sed inſiſtebant ex Teſtibus remiſſorialibus probari Franciſcum reſignantem infra duos menſes á die aſſequutionis Canonicatus incõpatibilis plures habuiſſe moleſtias, quibus
2 ſtantibus non fuerit inducta vacatio dypthereatus ob incompatibilitatem, cum ad hunc effectum requiratur poſſeſſio pacifica, *Gomeſ. ſuper regula de Triannali qu. 53. §. & ideo verſic. ratio differentiæ, Garz. de benefic. part. 11. cap. 5. num. 105. Rota coram Seraphin. deciſ. 1254. num. 2. Add. ad Buratt. deciſ. 19. numer. 20. cum alijs in deciſ. huius cauſæ ſuper remiſſoria 10. Decembris 1660.*

Super quo tamen articulo Teſtes non con-
3 cludere dixerunt Domini non ſolum quia ſunt inter ſe contrarij, cum aliqui nempè quartus, & quintus, quorum vnus eſt Canonicus alter verò Sacerdos eiuſdem Eccleſiæ deponant poſſeſſionem fuiſſe pacificam, ideoque nihil probant, *cap. in noſtra. vbi Butr. nu. 3. Abb. nu. 3. de teſtib. Dec. in cap. licet cauſam nu. 8. de probat. Petra de fideicomm. quæſt. 12. num. 1082. Farinac. quæſt. 65. num. 2. de teſtibus*, ſed etiam
4 quia non percutiunt tempus dictorum duorum menſium, cũ imò nonnulli ex eis deponant moleſtias ſuperueniſſe infra tres, aut
5 quatuor menſes, quo caſu dum tempus erat de ſubſtantia illud præciſè attingere debebant *l. cum te, C. de probat. Rot. coram Merlin. dec. 718. num. 20. in recent. part. 7. deciſ. 223. num. 14. & in Aſculana fideicomm. 16. Febr. 1660. coram R. P. D. meo Celſo.*

Prætereà loquuntur ſolum de contradictionibus Canonicorum, qui ſe oppoſuerunt nouæ fundationi Canonicatuum erectorum ab Archiepiſcopo, & poſſeſſioni traditæ Canonicis recentioribus in genere non autem de aliquibus moleſtijs particulariter oppoſitis poſſeſſioni Canonicatus, quem Franciſcus aſ-
6 ſequutus fuit; vnde cum poſſeſſio fuerit pacifica quoad ipſum ſufficit ad vacationem ob incompatibilitatem, licet beneficium incompatibile eſſet controuerſum quoad alios, vt firmauit *Rota in Florentina Canonicatus 14. Iunij 1557. penes Garz. de benefic. par. 11. cap. 5. num. 106. in fine.*

7 At vbi etiam, addebant Dominj, moleſtiæ probarentur, nihilominus quia Franciſcus pluribus ab hinc poſſidet Canonicatum percipitque fructus, & moleſtiæ non habuerunt effectum, valida remanet prouiſio dyphthereatus impetrata per aſſequutionem incompatibilis, *Innoc. in cap. de multa numer. 2. verſic. quandiu ibique Ioannes Andr. num. 8. & Caſtrenſ. conſil. 265. numer. 2. in fine, verſic. ſed debemus lib. 2.*

Cum præſertim hodie non ſit controuerſia cum ipſo Franciſco reſignante, ſed Ioſepho
8 reſignatario, qui non poteſt iuuari hac exceptione impeditiua vacationis primi beneficij, quæ competit ſoli impetranti ſecundum incompatibile, ne remaneat priuatus vtroque, vt in ſpecie tradit *Caſtr. dicto conſ. 265. numer. 2. circa med. verſ. ſed agitur lib. 2. & dixit Rota in Calaguritana dimidij beneficij 18. Martij 1603. coram Ottembergo, §. ſed his non obſtantibus, cum ſeqq.*

Et licet ius tertij poſſit opponi poſt declaratam nullitatem à principali, tamen in præ-
9 ſenti nullitas deducitur ex contradictione Canonicorum non autem Franciſci poſſidentis Canonicatum, qui nihil opponit, & ideò non poteſt Ioſeph ſe hac exceptione tueri, *Bart. in l. qui cum herede num. 1. ff. de except. rei iudic. Bald. in Auth. qui rem numer. 6. Cod. de Sacroſanct. Eccleſ. Grat. conſ. 119. num. 8. & ſeqq. Rot. in recent. part. 9. deciſ. 256. numer. 7. & in Calaguritana benef. de Ondategui 21. Maij 1659. coram Me.*

Hinc fruſtra contendit Boſurgius non conſtare de bono iure Galantis, qui in ſua impetratione poſſeſſionem Canonicatus fuiſſe pacificam expreſſit, dum fuit talis ab initio, nec deſijt eſſe pacifica ex oppoſitionibus Canonicorum, vt dictum eſt; quo verò ad alia motiua poſtremæ deciſionis adhuc ea ſubſiſtere viſa ſunt Dominis, & placuerunt reſponſiones datæ ab informantibus pro Galanteo.

Et ita vtraque parte informante indeciſi permanſerunt.

MEDIO:

MEDIOLANEN. PENSIONIS.

Ven. 17. Nouembris 1662.

ARGVMENTVM.

Titularis qui poſt litem ſuper verificatione valoris expreſſi in reſeruatione penſionis tranſegit cum Penſionario, mediante reductione penſionis, tenetur ad penſionis reductæ ſolutionem, & Penſionarius releuatur ab onere probandi incapacitatem valoris Beneficij quoad penſionem reductam, licet ſecus eſſet quando reductio penſionis cum ſucceſſore fuiſſet voluntaria abſque lite præcedente.

SVMMARIVM.

1 *Titularis qui tranſegit ſuper reductione penſionis cum Penſionario poſt litem præcedenter agitatam ſuper valore expreſſo, ſi impugnat tranſactionem, ipſe tenetur ad probationem valoris.*

2 *Penſionarius in petitorio tenetur probare valorem contra ſucceſſorem, qui penſionis reſeruationi non conſenſit.*

3 *In Titularem, qui reducens penſionem in tranſactione cum Penſionario fatetur in conſequentiam beneficium eſſe capax penſionis reductæ, transfertur onus probandi valorem.*

4 *Titularis enuncians beneficium penſione grauatum, non fatetur penſionem fuiſſe validè reſeruatam.*

5 *Declara id procedere in reductione penſionis ſpontanea nulla præexiſtente lite; ſecus autem vt num. ſequ.*

6 *Reductio penſionis tranſacta inter partes poſt litem agitatam ſuper tenuitate fructuum transfundit in Titularem onus probandi tenuitatem, & inſufficientiam redditnum pro rata reducta.*

7 *Titularis non præiudicat Eccleſiæ, & ſucceſſori aſſumendo onus probandi.*

8 *Tranſactio Titularis ſuper reductione penſionis ex cauſa litis deſuper motæ nocet Titulari tranſigenti.*

9 *In penſionis reductione non requiritur beneplacitum Apoſtolicum.*

DECISIO CCXVII.

PEnſionem ducatorum 1612. ſuper Præpoſitura Beatæ Mariæ de Campo, & Abbatia Sancti Abundij Cremonen. Diœceſis authoritate Apoſtolica reſeruatam ſuſtineri non poſſe, prætendebat Abbas Airoldus ob non iuſtificationem valoris expreſſi in duc. 3220. Vnde orta lite inter ipſum, & D. Marchionem Vicecomitem Penſionarium fuerunt hinc indè plura deducta, ſuper quibus cum lis etſi diu agitata adhuc eſſet ſub Iudice partes deuenerunt ad tranſactionem, in qua penſio reducta fuit ad ſcuta 2300. librarum imperialium; verum quia hac tranſactione non obſtante iterum egit Airoldus delata fuit cauſa per appellationem ad Rotam, in qua poſito dubio an penſio deberetur affirmatiuè DD. reſponderunt.

1 Quia dum Titularis iudicium introduxit ſuper eo, quod Penſionarius non probauerat valorem fructuum in literis reſeruationis narratum, cum quo poſtea tranſegit reducens penſionem ad minorem ſummam, lis adeò remanſit extincta, vt onus probandi incumbat Titulari, qui tranſactionem impugnat, *cap. 1. de tranſact. l. fratris, vbi Iaſ. num. 2. C. eod. tit. Rot. deciſ. 414. & deciſ. 447. vtrobique num. 1. part. 2. recent. & deciſ. 218. numer. 3. part. 7. & in his terminis in Romana Penſionis coram Pirouano deciſ. 69. poſt Fenzon. ad Stat. Vrb.*

2 Et licet Penſionarius teneatur in iudicio petitorio concludenter probare valorem vbi agitur contra ſucceſſorem, qui non conſenſit reſeruationi penſionis, quantumuis adſit conſenſus præſtitus per anteceſſorem, *Rot. apud Buratt. deciſ. 296. num. 2. apud Merlin. deciſ. 243. num. 1. in Conchen. Penſionis 21. Maij 1649. coram Eminent. D. Card. Corrado, cum alijs tam per Add. ad ſam. Gregor. deciſ. 57. ſub nu. 10. quam per Add. ad Buratt. deciſ. 261. num. 17.*

3 Tamen ſtante dicta reductione facta per viam tranſactionis præuia narratiua reſeruationis penſionis cum obſeruantia ſubſequta, tranſlatum fuit onus probandi in Titularem, qui reducens penſionem per neceſſarium antecedens faſſus fuit beneficium eſſe capax penſionis reductæ, quæ confeſſio æquipollet conſenſui, & releuat Penſionarium ab onere iuſtificandi valorem ſicuti de tali mentione in gratia prouiſionis expreſſa dixit *Rota coram Caualer. deciſ. 26. num. 4. & 5. Merlin. deciſ. 211. num. 1. & deciſ. 478. ſub num. 4. & per Add. ad ſ. m. Gregor. dicta deciſ. 57. num. 17.*

Non obſtat quod Titularis enuncians in
4 reductione beneficium eſſe grauatum penſione non cenſeatur fateri illam eſſe validè reſeruatam cum etiam potuerit inualidè reſeruari, vt recedendo à præfatis deciſionibus reſponſum fuit in *Meliten. Penſionis coram Coccin. penes Poſth. de manutent. deciſ. 278. num. 3. & ſeqq.*

5 Quoniam in eo caſu reductio fuit ſpontanea, & voluntaria nulla præexiſtente lite inter Penſionarium, & Titularem; & ideò benè Rota reſpondit ex tali reductione Penſionarium non releuari ab onere probandi valorem ab ipſo narratum; aliud autem eſt in
6 præſenti caſu, vbi agitur de reductione inita inter partes poſt litem ſuper tenuitate, & inſufficientia fructuum beneficij per viam tranſactionis, quæ pro ſe habet præſumptionem, quod fructus beneficij ſufficiant, & penſio ſuſtineri poſſit pro iſta rata reducta quouſque contrarium probatur *l. generaliter, §. ſi pretium, ff. de fideicomm. libert. Roland. lib. 3. conſ. 46. n. 43. Cephal. conſ. 4. num. 31. & conſ. 171. nu. 48.* cum alijs pluribus cumulatis per *Maſcard. de probat. concl. 1228. num. 2. & ſeqq.* Titularis enim licet non poſſit Eccleſiæ, & ſucceſſori præiudicare
7 etiam in aſſumendo onus probandi; tranſactio tamen ab eo facta ſuper reductione penſionis ex cauſa litis deſuper motæ illi noceat,
8 & ipſum obligat ad obſeruantiam iuxta textum

Google

textum expreſſum in *cap. de catero* 5. *& cap. veniens de tranſact. Redoan. de reb. Eccleſ. non alienan. cap.* 1. *num.* 20. *& ſequ.*

9 Cui tranſactioni non reſiſtit defectus beneplaciti Apoſtolici cum illud in reductione penſionis non requiratur, vt in ſpecie reductionis ex cauſa litis ſuper nullitate penſionis tradit *Gig. conſ.* 125. *num.* 4. *&* 8. *Garz. de beneſ. par.* 1. *cap.* 5. *num.* 39. *Rota diuerſ. par.* 1. *deciſ.* 519. *ſub num.* 3. *& coram Buratt. deciſ.* 464. *num.* 8.

Et ita penſionem deberi vtraque parte informante deciſum.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 27. *Nouembris* 1662.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis eccleſiaſtica tranſit etiam ad hæredes extraneos, quando fuit conceſſa cum clauſula *ad habendum*, extenſa in parte diſpoſitiua, & relata ne dum ad inueſtitum, ſed etiam ad hæredes, item cum clauſula in perpetuum, & cum conuentione præferendi proprietarium in alienatione: conceſſio an fuerit vtilis inſpicitur de tempore contractus, & poſt lapſum centum annorum cum obſeruantia præſumitur ſolemnis, & vtilis.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* ad habendum, & quidquid placuerit faciendum, *poſita in parte diſpoſitiua, & relata etiam ad hæredes inueſtiti facit conceſſionem emphyteuſis etiam eccleſiaſticæ tranſitoriam ad quoſcumque hæredes.*

2 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, in qua reſeruatur ius, & dominium concedentis, & ſic in caſu quo ſequeretur alienatio, arguitur tranſitoria ad quoſcunque.*

3 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica, in qua fuit conuentum, quod proprietarius præferretur in venditione præſupponit facultatem alienandi ſalua dicta prælatione.*

4 *Dictio*, in perpetuum, *reddit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſitoriam ad hæredes.*

5 *Obſeruantia arguit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſitoriam ad hæredes extraneos.*

6 *Clauſula* ad habendum, *& alia non alterant naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quando fuit prohibita alienatio.*

7 *Secus quando non adeſt ſpecifica prohibitio alienationis, & datur emphyteutæ facultas faciendi, quidquid ei placuerit.*

8 *Alienatio rei Eccleſiaſticæ, quando dicatur facta cum cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis.*

9 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex lapſu centum annorum cum obſeruantia.*

10 *Beneplacitum Apoſtolicum non ſupplet defectum cauſæ, quando conſtat de veritate in contrarium.*

11 *Beneplacitum Apoſtolicum, ſiue expreſſum, ſiue præſumptum facit præſumere cauſam, vbi non docetur rem aliter ſe habuiſſe.*

12 *Diuerſitas arguitur ex diuerſitate confinium, & demonſtrationum.*

13 *Conceſſionis tempus attenditur ad effectum videndi, an conceſſio fuerit vtilis Eccleſiæ.*

14 *Dominus directus non poteſt capere poſſeſſionem rei emphyteuticæ propria authoritate ob lineam finitam.*

15 *Deuolutio dum non eſt vndique clara, Dominus directus non poteſt capere poſſeſſionem propria authoritate.*

DECISIO CCXVIII.

MOnaſterium, & Monachi S. Anaſtaſij ad tres fontes anno 1512. locarunt in perpetuum domum poſitam in Regione S. Angeli in foro Piſcium Antonio Pontiano cum clauſula *ad habendum, & quicquid illi eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus placuerit faciendum*, pacto adiecto, *quod volens conductor domum vendere teneatur requirere Monaſterium, & Monachos, qui ſemper ſint præferendi* cum per obitum Alexandri de Marchis vltimi poſſeſſoris ſine deſcendentibus Monachi cæperint poſſeſſionem domus ex capite lineæ finitæ non citata Maria Vxore, & hærede Alexandri, & orta deſuper lite contra ipſam ſententiam fauorabilem obtinuerint, cauſa fuit in Rota mihi commiſſa datoque dubio an, & cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, nulla emanauit reſolutio, ſed DD. mandarunt, vt videretur de bono iure, ſuper quo cauſa repropoſita reſolutum fuit conſtare de bono iure Mariæ etiam ad effectum manutentionis.

Nam quicquid ſit, an iſte contractus ſit locationis, vel emphyteuſis, ſuper quo articulo plura vtrinque adducebantur, DD. moti
1 ſunt ex clauſula *ad habendum, & quicquid placuerit faciendum* poſita in diſpoſitiua, nec reſtricta ad perſonam Antonij primi acquirentis, ſed comprænhenſiua omnium hæredum, quæ æquipollet clauſulæ, *& quibus dederit*, & facit conceſſionem tranſitoriā ad quoſcunque hæredes etiam extraneos, vt conſuluit *Laderch. Imol. conſ.* 1. *Becc. conſ.* 88. *num.* 23. *&* 24. *& dixit Rota in rec. deciſ.* 434. *num.* 2. *part.* 1. *& deciſ.* 294. *num.* 3. *part.* 2. *& deciſ.* 16. *nu.* 2. *part.* 3. *& deciſ.* 549. *num.* 9. *part.* 4. *tom.* 3. *& deciſ.* 452. *num.* 3. *& ſeqq. part.* 9. *& in Ariminen. emphyteuſis* 14. *Martij* 1629 *coram b. m. Dunozetto.*

Hoc idem DD. ſuadebant verba *ſaluo, &*
2 *reſeruato Eccleſiæ iure dominij, & proprietatis*, talis enim reſeruatio ad nihil aliud referri poteſt præterquam ad caſum alienationis in alias perſonas, & procul dubio ſtante pa-
3 cto quod volente conceſſionario domum vēdere Monaſterium, & Monachi debeant in venditione præferri, cum etiam vigore huius clauſulæ cenſeatur permiſſa alienatio emphyteuſis prout emphyteutæ videbitur, & placuerit ſaluo directo dominio, & iure prælationis, vt in ſpecie deduxit *Rota deciſ.* 26. *num.* 6. *part.* 3. *rec. & dicta deciſ.* 294. *num.* 6. *&* 7. *part.* 2. *& in Placentina emphyteuſis* 1. *Martij* 1660. *coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Moti ſunt etiam DD. tum ex illa dictione,
4 *in perpetuum*, quæ de ſui natura operatur, vt emphyteuſis etiam Eccleſiaſtica ſit tranſitoria ad hæredes *Socc. conſ.* 266. *ſub nu.* 37. *verſ. ſecundo*

de premitto lib.2.Rota dicta deciſ.294.num.4.part.
2.rec. & coram Canal. deciſ. 293. num. 1. & coram
5 *Merlin. deciſ. 506. num. 6.* tum ex obſeruantia
plurium annorum, quibus huiuſmodi do-
mus tranſiuit in extraneos vt ponderat *Gabr.*
conſ.76.num.16.lib.2.Cephal.conſ.347. num. 31. in
fin. Rota in rec.part.5. deciſ.381. à num. 4. & dicta
deciſ.452. in fine part. 9. & apud Merl. deciſ. 872.
num.11.

Non obſtat, quod huiuſmodi clauſulæ non
6 alterent naturam emphyteuſis eccleſiaſticæ,
nam id admittebant DD. procedere, quando
fuit interdicta alienatio prout in his terminis
loquuntur *Dec.conſ. 71.num.3. verſ. quinto, &*
vlt.Corbul.de priat.ab alienat.limit.3.nu.2.Oſaſch.
deciſ.164.num.5.Rota deciſ.74.num.13.14. & 15.
& deciſ.211.num.8.& 9.part.6. rec. & Rota in Ca-
ietana bonorum 3. Decembris 1646. & 10. Iunij
1648. cor.Reu.P.D. meo Cerro Decano, & in Ro-
mana domorum 13. Maij 1658. coram R.P.D. meo
7 *Veroſpio*, ſecus quando data fuit facultas fa-
ciendi quicquid emphyteutæ placuerit, tunc
enim emphyteuſis eſt tranſitoria ad hæredes
extraneos etiamſi nulla ſit facta mentio ſpe-
cifica alienationis, vt in ſpecie tradit *Ladereh.*
Imol.d.conſ.1. num.5.& ita ſemper cenſuit Rota vt
in dicta deciſ. 16.& 26.part. 3. & dicta deciſ. 294.
part.2.& deciſ.452.num.6.& 7.part.9.rec. & apud
Merlin.deciſ.583.num.7.et 8.& admittitur etiam
in dicta deciſ.74.et 211.part.6.rec.et in dict.Caieta-
na bonorum coram Reuer. D.meo Decano.

Nec viſum fuit ſubſiſtere, quod conceſſio
fuerit nulla ex defectu cauſæ, & euidentis Ec-
cleſiæ vtilitatis, nam facta fuit pro eodem
8 canone concedi ſolita ſub expreſſione, quod
domus minabatur ruinam, non modica indi-
gens reparatione, cum onere, & obligatione
Pontiani illam reparandi, & in ea faciendi
melioramenta, ac vlterius ſoluendi prout ſol-
uit ducatos centum de carolenis conſtituen-
tes ſcuta 75. quibus Monachi aſſeruerunt in-
digere pro faciendis litibus, adeo vt dici non
poſſit, quod ſine cauſa neceſſitatis, vel eui-
dentis vtilitis Eccleſiæ domus fuerit in perpe-
tuum conceſſa, præſertim ſtante lapſu cen-
9 tum annorum cum obſeruantia ſubſecuta, ex
quo præſumitur fuiſſe obtentum beneplaci-
tum Apoſtolicum, *vt in Romana Palatij 12. Iu-*
nij 1657. coram R.P.D. meo Albergato, et 21. Iunij
1660. coram R. P. D. meo Celſo in dicta Placentina
emphyteuſis 1. Martij 1660. coram R. P. D. meo
Veroſpio, et Bonon. inueſtiturarum 2. Maij 1662.
cor. R.P.D. meo Tala.

10 Quod licet non ſuppleat defectum cauſæ,
vel euidentis vtilitatis, quando conſtat de ve-
ritate in contrarium, in quibus terminis lo-
quuntur authoritates ad id probandum addu-
11 ctę, ſecus eſt vbi non docetur rem aliter ſe
habuiſſe tunc enim Beneplacitum Apoſtoli-
cum ſiue expreſſum, ſiue præſumptum facit
præſumere vtilitatem, & legitimam cauſam,
vt firmauit *Rota coram Mantic.deciſ.101. num.3.*
et coram ſ.m.Greg.deciſ.343. num. 1. cum alijs per
Add.nu.4.

Nec dicatur domum non fuiſſe ruinoſam
nullaque eguiſſe reparatione ex eo quod in
inueſtitura præcedenti facta de anno 1531. ci-
dem Pontiano ipſe ſoluerit ſcuta 200. auri
Paulo, & Poliſenæ Coniugibus pro totidem
expenſis occaſione melioramentorum, quia
non iuſtificatur, quod domus, quæ dictis
Coniugibus reperiebatur conceſſa vſque de
anno 1509. à commendatario eiuſdem Mo-
naſterij ſit illa eadem de qua agitur conceſſa
Pontiano per Monaſterium, & Monachos,
imo conſtat de contrario, nam confinia, &
demonſtrationes non conueniunt inter ſe ex
12 quorum diuerſitate arguitur illarum diuerſi-
tas *l.ſi in rem in fin.ff.de rei vindicat. Bart. in l. de-*
monſtratio falſa ſub num.14.ff.de condit.et demonſtr.
Grat.diſcept.for.cap.502.nu.10.et Rota coram Merl.
deciſ.415.nu.5.

Minus facit, quod domus controuerſa nunc
ſit ſolita locari pro ſcutis 140. cum enim illa
à principio conceſſa fuerit cum expreſſione,
quod egebat euidenti reparatione, & cum
obligatione Pontiani eam reparandi, in eaq;
faciendi melioramenta, prout meliorata con-
ſpicitur vna cum lapidibus ad vſum venden-
di Piſces, & augumentum penſionis prouenire
dicitur ex illius melioratione, & propterea
ex hac maiori perceptione penſionis nullo
modo dici poteſt, quod conceſſio non ceſſerit
in euidentem Eccleſiæ vtilitatem, cũ ad nunc
13 effectum attendi debeat tempus conceſſionis
non autem tempus ſuperueniens, quo res cõ-
ceſſa melioris conditionis effecta reperitur,
Calder.conſ. 5. verſ. nec obſtat de rer. per mut. Iaſ.
conſ.54.num.4.lib.1. Ruin.conſ. 35. num. 36. eodem
lib. Rota diuerſ.deciſ.13 num.4.part.2. et apud Se-
raph.deciſ.366.num.3.et deciſ.219.num.14.et deciſ.
355.nu.34.apud Merlin.

Hinc DD. dixerunt dandum eſſe mandatũ
de manutenendo Mariæ dum non poteſt ſuf-
fragari Monaſterio, & Monachis poſſeſſio
capta ob lineam finitam, cum non poſſit ex
14 hoc capite Dominus directus capere poſſeſ-
ſionem propria authoritate *Gabr.conſ.88. n.23.*
lib.1. Rota in rec.deciſ. 85. num. 4. verſ. non obſtat,
quod Abb.part.2.et in Romana Vinea 2. Maij 1661.
in fine coram R. D. meo Cerro Decano, & multo
15 minus quoties deuolutio non eſt vndique
clara, vt probat *Add ad ſ.m.Greg.deciſ.105. lite-*
ra A. Rota in Romana Domus 25. Febr. 2647. coram
R.P.D. meo Celſo cum alijs in d. Romana Vinea 2.
Maij 1661. cor. R.D. meo Decano.

Et ita ſemel vtraque parte hodie verò Mo-
nachis tantum informantibus deciſum fuit.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE RODVLPHIS.

Veneris 1. Decembris 1662.

ARGVMENTVM.

Tranſactio inita ſuper certa controuerſia, ad il-
lam cenſetur reſtricta, etiamſi contineat ver-
ba generalia, & vnde appareat tranſactionem
fuiſſe reſtrictam ad controuerſiam certam, &
expreſſam.

S V M M A R I V M.

1 *Reſtitutio in integrum non datur, quando non docetur de læſione.*
2 *Sententia rectitudo, & iuſtitia præſumitur.*
3 *Sententiæ Rotales tranſactæ in iudicatum, multo magis præſumuntur iuſtæ.*
4 *Pactum diuidendi bona, quæ reperirentur, ſeruari debet bonis repertis.*
5 *Obligatio Cameralis dat facultatem procedendi exequtiue.*
6 *Verba generalia tranſactionis reſtringuntur ad controuerſiam, quæ aderat.*
7 *Tranſactio refertur ad ea, de quibus eſt controuerſia, non ad ea, quæ per aliam tranſactionem fuerunt terminata, & amplia, vt n. 8.*
9 *Nouatio per ſecundum actum non inducitur, niſi expreſſe dictum fuerit, vel ſecundus actus ſit incompatibilis cum primo.*
10 *Mobilia extitiſſe arguitur ex eo, quod aliquis illis renunciat.*
11 *Conſumptionis præſumptio non intrat in argentis, & iocalibus, de quibus grauatus tenetur reddere rationem.*
12 *Inueſtiri ſi debebat capitale, & non fructus, inueſtimentum ex illo, non ex iſtis factum præſumitur.*
13 *Euentus poſterior formatur à primordio tituli.*
14 *Actus factus in exequutionem præcedentis, declaratur ſecundum eius terminos.*
15 *Confeſſionem authoris hæredes nequeunt redarguere.*

DECISIO CCXIX.

NOn conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum reſolutum fuit, quia non doce-
1 tur de læſione, à qua ſola pendet reſtitutio
integrum *Abb. in cap. ex literis 4. ſub num. 5. de*
reſtit. in integr. Rot. coram Coce. de 263. eod. num. &
in Romana fideicommiſſi de incoronatis 16. Ianuarij
1643. *coram b. m. Dunozetto* præſumitur enim
2 pro rectitudine, & iuſtitia ſententiæ, & mul-
3 to magis duarum ſententiarum rotalium, quę
in iudicatum tranſierunt *Abb. in cap. cum inter*
num. 11. de re ind. Lancell. de attent. part. 2. cap. 14.
num. 9. & 10. & cap. 18. num. 33. & 34. Odd. de reſt.
in integr. quæſt. 36. ad fin. num. 73. Rota apud Buratt.
dec. 323. num. 5. & 6.

Nam tantum abeſt, quod conſtet de aliquo
bono iure fratrum de Ferulis petentium reſti-
tutionem, quod ex deciſionibus in cauſa fa-
ctis apparet de contrario. Etenim in tranſa-
ctione inita de anno 1624. ex cauſa fideicom-
miſſi Iulij Cæſaris Rodulphi inter Vincentiũ,
& fratres de Rodulphis ex vna, & Europam
authricem fratrum de Ferulis ex altera adeſt
4 pactum expreſſum, quod caſu quo reperian-
tur alia bona Iulij Cæſaris non compræhenſa
in tranſactione, deberent inter partes diuidi
ad formam illius; Vnde cum in hæreditate
dicti Iulij Cæſaris remanſerint alij cenſus ex-
tincti ab Europa, & à Barattellio depoſitario
exacti in ſumma ſcutorum 8126. de quibus
non fuit habita ratio in tranſactione, merito
pro tertia parte ſcutorum 3600. & ſic pro rata
ſcutorum 1200. fuit relaxatum mandatum
contra Ferulos Europæ hæredes tam ex pacto
quod eſt omnino ſeruandum *l. 1. ff. de pact. l. 1.*
§. ſi conuenit ff. depoſit. Rota deciſ. 692. num. 9. in fine
5 *part. 1. rec.* quam ex obligatione Camerali, quę
dat facultatem procedendi executiuè *Rota co-*
ram Seraph. deciſ. 1477. num. 1. & in Romana pecu-
niaria 18. Iunij 1646. coram Eminentiſſimo D. Card.
Corrado.

Non obſtat, quod fratres de Rodulphis po-
ſtea de anno 1632. tranſegerint cum Iulia filia,
& hærede Europæ, & tranſactio ſit facta ver-
bis generalibus adeout hoc ius Rodulphis cõ-
petens ex prima tranſactione fuerit remiſſum
in Inſtrumento ſecundæ concordiæ, quia cum
illa facta appareat ſuper ſola vncia hæreditatis
eidem Europę reſeruata in prima tranſactione
tanquam à Iulio Cæſare marito relicta, quam
6 fratres de Rodulphis prætendebant; Verba
generalia in ea appoſita reſtringuntur ad illã
tantum Vnciam ſuper qua aderat controuer-
ſia, prout de natura tranſactionis eſt vt refe-
7 ratur ad ea de quibus eſt controuerſia, non
autem ad ea, quæ ſunt iam terminata per aliã
tranſactionem *l. ſi de certa C. de tranſact. Hond. lib.*
1. conſ. 49. num. 1. & ſeqq. Gabr. concl. 4. num. 22. de
regul. iur. Rota coram Mantic. deciſ 245. num. 13. ſin
rec part. 2. deciſ. 534. num. 3. & 4. coram Merl. deciſ.
809. num. 4. & ſeqq. & in Romana reſciſſionis tran-
ſactionis 16. Iunij 1651. coram Eminentiſs. D. Card.
Corrado.

8 Et quidem nihil commune habet ſecunda
tranſactio ſuper dicta Vncia hæreditaria cum
pacto diuidendi bona, & credita, quæ exinde
detegerentur iam in prima tranſactione reſer-
uata, ſtant enim ſimul, quod Rodulphi in
ſecunda tranſactione receperint ſcuta 1800.
occaſione eiuſdem Vnciæ pro omni, & toto
eo, quod ipſi conſequi poſſent ex cauſa fidei-
commiſſi, & quod nihilominus poſſint con-
ſequi ſummam iſtorum cenſuum, qui de no-
uo reperti ſunt, & in prima tranſactione non
compræhenſi, cum nunquam cenſeatur facta
9 nouatio per ſecundum actum, niſi expreſſe
dictum fuerit, vel niſi ſecundus actus ſit in-
compatibilis cum primo *l. final. C. de nouat.*
Gabr. eodem titul. concl. 1. in princ. & per totam Cy-
riac. contr. 101. num. 36. Rota coram Eminentiſſimo
D. Card. Ottbob. deciſ. 131. num. 9. & in Vrbinaten.
Saluiani 18. Iunij 1660. coram Reu. P. D. meo
Celſo.

Nec releuat, quod Vncia controuerſa
eſſet tantummodo quantitatis ſcutorũ 1500.
Iulia autem promiſerit ſoluere Rodulphis ſcu-
ta 1800. & vlterius eiſdem remiſerit meliora-
menta in prima tranſactione reſeruata, & ſic
quod ſecunda tranſactio non videatur reſtri-
cta ad ſolam Vnciam, ſed ſit etiam compræ-
henſiua aliorum iurium, nam placuit DD. re-
ſponſio, quod cum Iulia teneretur etiam re-
ſtituere mobilia, quæ á fideicommittente fue-
rant relicta Europæ iure prælegati, & cadebant
ſub fideicommiſſo pro illis fuerit ſoluta quan-
titas excedens ſummam ſcutorum 1500. & fa-
cta remiſſio melioramentorum, vt reſpon-
ſum fuit *in deciſione huius cauſæ 4. Febr. 1656. §.*
minuſque mentio coram R. P. D. meo Zarate Epiſ-
10 *copo Segobien.* quæ mobilia tunc extitiſſe re-

ſultat

ſultat ex illorum renunciatione à Rodulphis
facta Iuliæ tranſigenti, & procul dubio reſpe-
11 ctu argentorum, & locaĥum, in quibus non
intrat præſumptio conſumptionis, & graua-
tus tenetur de illis reddere rationem *Peregr. de
fideic. art. 10. nu. 43. Rota coram ſ. m. Greg. dec. 285.
num. 1. & 2.*

Minuſue releuat, quod Pecuniæ à Barattel-
lio Depoſitario exactæ prouenient ex fructi-
12 bus non autem ex capitali, quia cum ſolum
capitale deberet inueſtiri, & inueſtitum fuerit
non poteſt dici, quod inueſtimentum factum
fuerit ex fructibus, etiamſi Depoſitarius exe-
gerit quoque fructus, dum enim inueſtiendi
non erant fructus, qui ſpectabant ad hæredes,
ſed capitale, præſumendũ eſt pecunias huiuſ-
modi erogatas in emptionem ſtabilium, &
cenſuum, vt fatetur eadem Europa in inſtru-
mento quietantiæ *Summario num. 11.* prouenif-
13 ſe ex capitali cum à primordio tituli poſte-
rior ſortietur euentus, & actus factus in exe-
14 cutionem præcedentis ſecundum eiuſdem
terminos declaretur *l. 1. circa fin. C. de imponend.
lucrat. lib. 10. Aym. conſ. 10. num. 9. Oſaſc. deciſ.
167. num. 25. & 26. Rota diuerſ. part. 1. deciſ. 743.
num. 4. & latè in deciſionibus huius cauſa 15. Iunij
1654. & 16. Ian. eiuſdem anni coram R. P. D. me
Cerro Decano.*

Eo magis, quia Europa pro conſtituenda
dote Iuliæ filiæ cui tradi, & ſolui debebat ex
fructibus alienauit bona fideicommiſſi aſſe-
rens, quod fructus vix ſufficiebant ad ſuſten-
tandum onus familiæ itavt dici non poſsit,
quod ſumma prædicta potuerit congeri ex
15 fructibus, cuius confeſſionem nequeunt hæ-
redes de mendacio redarguere *l. ſi creditoribus
5. C. de ſer. pignor. dat. Ruin. conſ. 50. nu. 13. lib. 1.
Socc. conſ. 13. num. 3. lib. 3. Rota in Romana tran-
ſactionis 2. Maij 1659. coram Reuerendo P. D. meo
Celſo.*

Et ita conſtare de re iudicata non autem
de cauſis reſtitutionis in integrum deciſum
vtraque parte informante.

PISAVREN. PECVNIARIA.

Luna 11. *Decembris* 1662.

ARGVMENTVM.

Solutio præſumitur facta in cauſam debiti præ-
cedentis duriorem, & expreſſam, expreſſa
autem dicitur ſi in literis cambij adſint verba,
Ponete come ſi auuiſa, & deinde in literis, *di
auuiſo*, ſpecificatur cauſa, in quam cedere de-
beat ſolutio.

SVMMARIVM.

1 *Solutio præſumitur facta in cauſam debiti præce-
dentis, & duriorem.*
2 *Verba*, per la valuta poſta in debito all'here-
di, *in literis cambij, quid importent.*
3 *Per relationem ad aliam ſcripturam qualitas appo-
ſita in ſcriptura relata cenſetur, acſi in referente
fuiſſet indiuidualiter expreſſa.*
4 *Verba*, ponete come ſi auuiſa, *operantur quod
ſolutio cedat in cauſam, quæ fuit expreſſa in lite-
ris auuiſi, & n. 7.*
5 *Soluere debitum alienum, qui tenetur ad propriũ,
non eſt veriſimile.*
6 *Solutio præſumitur facta potius in debitum, cuius
dies aduenerat, quam in debitum, cuius dies non
venerat.*
8 *Simulatio in literis auuiſi excluditur ex alijs lite-
ris.*
9 *Solutio facta in vnam cauſam non poteſt conuerti
in aliam.*
10 *Quietantiam offerens fatetur præcedentem ſolutio-
nem.*
11 *Verba debent interpretari ex alijs verbis adiun-
ctis.*
12 *Inueriſimile dicitur, quod communiter fieri non
ſolet.*
13 *Inueriſimile non debet attendi.*

DECISIO CCXX.

EX literis Cambij ſcriptis Piſauri à Rodul-
pho, in quibus mandatur Vincentio
Venetijs, vt ſolueret Plattis Mercatoribus
ſcuta quatuor mille pro totidem poſitis in
debitum hæredum Pompei Muſcæ quorum
vnus erat Alexander, fuit reſolutum ſub die
29. Aprilis anni præteriti Vincentium ad nihil
teneri pro debito ſimilis ſummæ, quod Ro-
dulphus contraxerat cum Alexandro, & pro
eo Vincentius ſoluere promiſerat, & hodie
repropoſita cauſa DD. permanſerunt in ea-
dem reſolutione.

Promiſit enim Vincentius ſoluere debitum
ſcutorum quatuor millium Alexandro ſub
die prima Auguſti 1651. cum igitur de men-
ſe Septembris, & Octobris ſubſequentibus
ſoluerit ſcuta quatuor mille Plattis Mercato-
ribus nomine hæredum Pompei vigore lite-
rarum Rodulphi, pro quo ſe obligauerat, ſo-
1 lutio præſumitur facta in cauſam debiti præ-
cedentis, & duriorem *l. 1. ff. de ſolut. Surd.
deciſ. 186. num. 7. & deciſ. 290. n. 61. Rota diuerſ.
part. 1. deciſ. 92. num. 5. & in Romana fideicom-
miſſi 7. Iunij 1652. coram Rev. Zarate Epiſcopo
Segobien. & in Romana locationis 10. Iunij 1661.
coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Nec refert, quod in literis adſint verba *per
2 la valuta poſta in debito all'heredi di Pompeo Moſ-
ca* debitum verò accollatum per Vincentium
eſſet ſoluendum Alexandro, nam cum Ale-
xander ſit vnus ex hæredibus Pompei, & con-
funderet propria debita ſub nomine hæredita-
tis paternæ idem eſt acſi nomen Alexandri ex-
preſſum fuiſſet, Idque comprobatur ex ver-
bis earumdem literarum, ibi, *E ponete come
s'auuiſa* etenim in literis aduiſi habetur *Vi pia-
cerà accettarli notandoli à conto dell'eſtintione dell'
inſtrumento delli ſudetti quattro mila, che vi ſete
obligato à fauore del detto Moſca*, & ideo verba
illa *per la valuta poſta in debito all'heredi di Pom-
peo Moſca* ad aliud debitum præter iſtud con-
tractum cum Alexandro referri non poſſunt
3 cum qualitas per viam relationis ad aliam
ſcripturam appoſita cenſeatur perinde acſi in

referente indiuidualiter expreſſa fuiſſet *l. aſſe, toto ff. de hered. inſt. l. ait Prætor §. 1. ff. de re iudic. Felin. in cap. inter cæteros num. 2. de ſent. & re iudic. Alex. conſ. 201. num. 20. ad fin. lib. 6. Pariſ. conſ. 9. num. 1, lib. 3. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 522. num. 9.*

Vnde licet Rodulphus eſſet debitor Pompei ex alijs cauſis non propterea ceſſat ſolutionis præſumptio in cauſam præcedentis obli-
4 gationis nam attentis verbis illis *E ponete come s'auiſa* ſicuit Vincentio ſoluere in cauſam, quam ſibi Rodulphus per literas Auiſi diſtinctius ſignificauit; eo magis quia non ſolum
5 in alijs debitis non reperitur obligatus Vincentius, qui non eſt veriſimile, quod voluerit ſoluere debitum alienum, & prætermittere debitum proprium, ſed etiam quia non-
6 dum venerat dies illorum ſolutionis pro quibus Rodulphus non tenebatur niſi, poſt menſem Ianuarij 1651. qui propterea nec ipſe veriſimile eſt, quod voluerit deficere in neceſſarijs non ſoluendo hoc debitum pro quo poterat cogi, & abundare in ſuperfluis præueniendo ſolutionem debiti non dum ceſſi, vt reſpondit *Rota coram Merl. deciſ. 507. num. 5. & in Romana deciſ. 22. Iunij 1661. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Neque dicatur, quod debeant attendi potiùs literæ Cambij, quam literæ aduiſij, quæ inter mercatores eorum arbitrio confici poſſunt; nam id poſſet vrgere niſi in literis cambij adeſſent verba *E ponete come s'auiſa*, quæ
7 referunt ſolutionem faciendam in cauſam per literas aduiſij declarandam iuxta tradita *per Rimiuald. iun. conſ. 249. num. 51. Surd. deciſ. 29. num. 4. Rota apud Merl. deciſ. 741. num. 1. cum alijs adductis in præterita §. nec releuat*, & excluditur etiam quælibet ſuſpicio Simulationis ex
8 eo, quod recuſante Vincentio ſoluere ſummam ducatorum 900. quæ Amſterdami non fuerat ſoluta, ſed redierat inanis, niſi Alexander conficeret inſtrumentum quietantiæ de dictis ſcutis quatuor mille, & cancellaret inſtrumentum obligationis, idem Alexander reſpondens Vincentio ſcripſit de menſe Februarij 1651. *eſſer giuſto di far detta caſſatione, quando reſti ſaldato de miei baueri*, & in alia epiſtola de menſe Iulij eiuſdem anni ſcripſit præcisè ſe tranſmiſſurum inſtrumentum dictæ caſ-
9 ſationis, ſignum euidens quod ſolutio facta fuerat in illam cauſam, quæ propterea in aliã conuerti non poteſt *Aym. conſ. 105. num. 20. & ſeqq. Grat. conſ. 54. num. 58 in fin. lib. 1. Rota dec. 113. num. 8. part. 1. diuerſ. & in rec. deciſ. 390. nu. 7. part. 4. tom. 2.*

Nec illa verba, *quando reſti ſaldato de miei baueri*, trahi poſſunt ad aliud creditum diuerſum ab illo ducatorum 900. ex reddita Amſterdami; Rodulphus enim antea ſcripſerat Vincentio, quod pro extinctione debiti ſcutorum quatuor mille aliud non poterat deficere, quam ducati 900. & Vincentius ſcripſerat Alexandro ſe nihil aliud debere præter ducatos 900. pro reſiduo, quodque nolebat ſoluere literam cambij de dictis ducatis 900. niſi priùs habita quietantia, & caſſatione obliga-
10 tionis factæ; dum itaque Alexander quietantiam, & caſſationem obtulit, ſubdens, *tutti li pagamenti fattimi ſono in vigore di lettere di cambio, che non ſi poſſono celare, però quitatini*, per neceſſarium antecedens faſſus fuit ſolutiones præcedentes in cauſam huius debiti retuliſſe, & reſiduum ſibi debitum in maiori ſomma, quam ducator. 900. non conſiſtere ad quod propterea ſunt referenda dicta verba, *quando reſti ſaldato de miei baueri*, cum debeant perci-
11 pere interpretationem, & intelligi ex alijs verbis adiunctis, *Caphal. conſ. 13. num. 15. & 17. Aldobrand. conſ. 20. in princip. Ruin. conſ. 139. nu. 17. lib. 1. Petra de fideicomm. quæſt. 8. numer. 8. in fin.*

Prout etiam non ſubſiſtit, quod caſſatio Inſtrumenti referatur ad retrouenditionem Prædij Candelariæ, nam vltra quod Alexander pollicetur caſſationem poſt retrouenditionem iam factam id ex eo etiam excluditur, quia cum hoc onus ſpectaret ad Rodulphum inueriſimile eſt quod literæ Vincentij loquerentur
12 de dicta extinctione, inueriſimile enim dicitur id quod communiter fieri non ſolet, *Pariſ. conſ. 83. num. 26. & ſeqq. lib. 1.* & quod non
13 eſt veriſimile attendi non debet, *Aym. conſ. 61. num. 9. Rota in recent. deciſ. 559. num. 55. par. 5.*

Et ita cum alijs ponderatis in præterita deciſione fuit dictum in deciſis vtraque parte, &c.

RAVENNATEN. SVCCESSIONIS.

Veneris 22. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM.

Collatio habet locum in donatione ob cauſam, non autem ſimplici, ſeu voluntaria, niſi vel in donatione ſic exprimatur, vel vni ob cauſam alteri ſimpliciter fuerit donatum, eoque minus habet locum in ſuccedentibus diuerſo iure.

SVMMARIVM.

1 *Collatio habet locum in donatione coacta, non autem in voluntaria.*

2 *Donatio ſimplex non confertur, niſi fuerit expreſſum, vel vni fuerit ſimpliciter donatum alteri ob cauſam.*

3 *Textus in* §. illud quoque Auth. de trient. & ſemiſ. & in Auth. ex teſtamento, C. de collat. *declaratur.*

4 *Collatio habet locum tam in ſucceſſione ab inteſtato, quam ex teſtamento, quod tamen eſt de iure nouo, cum ſecus eſſet de antiquo, & num. 5.*

6 *Dictio* aliorum *eſt repetitiua ſimilium.*

7 *Collatio non habet locum inter ſuccedentes iure diuerſo, niſi vnus ſuccedat ex teſtamento, alter beneficio legis* hac edictali, Cod. de ſecund. nupt.

8 *Collatio habet locum inter ſuccedentes eodem titulo vniuerſali ſecus ex titulo particulari.*

9 *Imputandi voluntas ſi in ipſo actu donationis non exprimatur, non poteſt ex poſt facto iniungi.*

10 *Colla-*

ed by Google

10 *Collatio ſicuti fieri ſolet ad ſeruandam æqualitatem, ita fieri non debet ad euitandam inæqualitatem.*

11 *Legata ſunt ſoluenda ab hæredibus.*

DECISIO CCXXI.

POſtquam firmatum fuit ſcuta mille ducentum donata per Eliſabetham Vizzanis filijs primi matrimonij non eſſe imputanda in eorum legitimam; dedi dubium an eadem ſumma veniret conferenda, & à quibus ſoluendum eſſet legatum relictum ſecundo viro, & DD. exiſtimarunt ſummam non eſſe conferendam, legatum verò ſoluendum à Manzonis filijs ſecundi matrimonij hæredibus.

1 Quia cum Eliſabeth antequam tranſiret ad ſecunda vota voluntariè, & ex materna affectione, non autem neceſſario, & coactè huiuſmodi donationem fecerit filijs primi matrimonij, ipſi non tenentur ea quæ receperunt à matre titulo ſimplicis donationis communicare, & conferre cum reliquis bonis hæreditarijs, vt cauetur in *l. illud 20. in fin. C. de collat. Bart. in l. prima, §. nec Caſtrenſe ſub num. 11. verſ. ſed contra prædicta, ff. de collat. bon. Dec. in Auth. ex teſtamento num. 5. cum ſeqq. Iaſ. ibidem ſub num. 14. verſ. pro iſta ſententia, Cod. eodem titulo, Aym. conſ. 85. num. 6. Surd. conſ. 143. num. 17. Craſs. de ſucceſs. §. de collat. bon. q. 8. nu. 1. in fin. Michelor. de duob. fratr. par. 1. cap. 19. numer. 1. 9. & per tot. Gratian. diſcept. for. cap. 159. num. 31. ad fin. cum alijs per Cutell. de donat. tractat. 2. Special. 5. num. 6.*

2 Collatio enim donationis ſimplicis fieri non debet, niſi quando donator hoc expreſſit vel vni ſimpliciter, alteri vero ob cauſam donauit, quo caſu tantum donatio ſimplex confertur, ne inæqualitas emergat, hinc, & non alia ratione moti tuentur Doctores in contrarium adducti etiam donationem ſimplicem eſſe conferendam, vt in ſpecie *Facchin. contr. iur. lib. 6. cap. 64. Caſſan. conſ. 53. num. 70. & 71. Natt. conſ. 109. num. 1. Rot. coram Merlin. deciſ. 586. num. 1. & ſeqq.*

3 Et licet Imperator in *§. illud quoque Auth. de trien. & ſemiſs. & in Auth. ex teſtamento, Cod. de collat.* diſpoſuerit quod collatio habeat locum

4 ſiue quis moriatur inteſtatus ſiue teſtatus, non tamen indè ſequitur, quod diſpoſitio dictæ *l. illud, C. de collat.* correcta fuerit, nam

5 cum de iure veteri collatio bonorum non admitteretur præterquam in ſucceſſione ab inteſtato, Imperator ab hoc quod antea ſanciuerat recedens æquiorem duxit ſententiam, vt deinceps illa fieret in qualibet ſucceſſione, vt colligitur ex tenore totius textus, vnde ex prætenſa correctione dictorum textuum non licet inferre etiam donationem ſimplicem eſſe conferendam, ſed eorum diſpoſitio intelligi debet de donatione ob cauſam, non aduerſantibus verbis *Dotis, & aliorum datorum*, quia ſunt intelligenda de datis ob cauſam, cum non ſolum dotes, verum etiam aliæ diſpoſitiones ob cauſam veniant conferendæ,

6 quod pariter ſuadet illa dictio *aliorum*, quæ eſt repetitiua ſimilium, vt aduertit *Alex. in dicta Auth. ex teſtamento num. 7. & 8. C. de collat. & probat gloſs. ibid. Verbo datorum, & in d. §. illud quoque verbo omnino de trien. & ſemiſs. Michelor. vbi ſupra part. 1. cap. 17. num. 3. & ſeqq.*

Nec facilius applicantur in iſto caſu, quo filij primi, & ſecundi Matrimonij ad ſucceſſionem in bonis dotalibus Eliſabethæ matris

7 veniunt ex iure diuerſo iſti nempe ex teſtamento, illi veró ex beneficio legis hac edictali *C. de ſecundis nuptijs*. Inter quos propterea

8 ceſſat collatio, quæ habet locum tantummodo inter ſuccedentes ex eodem titulo vniuerſali, ſecus ex titulo particulari, vt eſt *textus in l. pater 6. ibique gloſs. verbo extero ff. de collat. dot. & l. vt liberis C. de collat. Michelor. dicta part. 1. cap. 16 num. 13. Thomat. deciſ. 50. num. 133. Craſs. de ſucceſs. §. collat. bon. qu. 4. num. 1. & ſeq.*

Non obſtat prætenſa matris voluntas con-

9 ferendi huiuſmodi donationem, ex quo in teſtamento mandauit illam imputari in legitimam, quia cum talis voluntas expreſſa non fuerit in ipſo actu donandi, ex poſt facto apponi non potuit vt ſunt clara verba *textus in dicta l. illud in fine C. de collat. ibi de tempore donationis Surd. conſ. 143. num. 55. & in poſtrema deciſione huius cauſæ 31. Maij 1658. in fine coram me.*

Nec dicatur, quod hoc modo inter filios primi, & ſecundi matrimonii contingeret inæqualitas, nam licet filij primi matrimonij ſuccedant matri in bonis dotalibus cum filijs ſecundi æqualiter deducto eo, quod cæperunt ex donatione, tamen cum filij ſecundi matrimonij deducta legitima debita filijs primi capiant omnia bona extradotalia longè maioris valoris ceſſat reſpectu illorum inæqualitas, & potius reſultat in præiudicium filiorum primi matrimonij, eaque augeretur ſi donatio deberet communicari, & calculari cum reliquis bonis maternis, ergo ſicuti fieri

10 ſolet collatio ad æqualitatem ſeruandam, ita ad euitandam inæqualitatem fieri non debet *Surd. conſ. 219. num. 12. Michelor. vbi ſupra part. 1. cap. 12. num. 6. & Craſs. de ſucceſs. §. collat. bonor. q. 8. num. 1. in fine.*

Quoad alterum dubium concernens ſolutionem legati facti ab eadem Eliſabetha ſecundo viro res tranſiuit ſine difficultate, quia le-

11 gata ſunt ſoluenda ab hæredibus, quales ſunt Manzoni filij ſecundi matrimonij *§. 1. inſtit. de legat. & l. legatum eſt ff. de legat. 2.*

Et ita ſemel atque iterum cauſa propoſita deciſum fuit vtraque parte informante.

ÆSINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 15. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM.

Interpres de ſtylo Curiæ tantum requiritur in examine, quod ſubſtinetur, ſi fuit inceptum cum illius interuentu, & proſequutum cum interrogatorijs partis; promiſſio euictionis non comprehendit illam, quæ venit ex natura rei, ſeu fideicommiſſo poſtea purificato, etiamſi adſit clauſula ad habendum præſertim ſi eſt appoſita in parte exequutiua, vel eſt cæterata; & alia tanguntur de non remiſſione fideicommiſſi per aſſeſſionem libertatis bonorum.

SVMMARIVM.

1 *Identitas probatur depoſitione teſtium.*
2 *Interpres de iure non requiritur in examine, ſed tantum de ſtylo Curiæ.*
3 *Examen ſine interuentu interpretis eſt validum.*
4 *Interpretis defectus tollitur ex illius interuentu in principio examinis, & ex conſenſu partium, quod examen continuaretur à ſolo Notario.*
5 *Examen cum interrogatorijs alterius partis ſubſiſtetur.*
6 *Euictionis promiſſio intelligitur, quatenus ſequatur ex dato, & facto tertij, non autem ex natura rei.*
7 *Per diuiſionem factam ſine mentione fideicommiſſi non cenſetur renunciatum fideicommiſſo conditionali.*
8 *Clauſula*, ad habendum, *& ſimiles poſita in exequutiuis cenſentur adiecta potius ex ſtylo Notariorum, quam alterent diſpoſitionem.*
9 *Clauſula* ad habendum, *& ſimiles non importent renunciationem fideicommiſſi de futuro, etiam non fuit habita mentio in diuiſione.*
10 *Clauſula* ad habendum *cæterata non importat facultatem alienandi.*
11 *Clauſula* ad habendum, *vt inducat renunciationem fideicommiſſi, debet continere expreſſam facultatem alienandi.*
12 *Venditoris aſſertio quod res eſſet libera præſumitur facta vt facilius reperirentur emptores, nec concludit renunciationem fideicommiſſi, amplia vt num. 13.*
14 *Subſtitutis ex propria perſona venientibus non præiudicat factum grauati.*
15 *Hæres beneficiatus non poteſt impugnare factum defuncti, donec de bonis inuentariatis reddat rationem.*
16 *Hæres non tenetur habere ratum factum defuncti, quod eſt nullum.*

DECISIO CCXXII.

OBtinuit Petrus iterum audiri aduerſus deciſionem editam 23. Iunij anni præteriti, in qua firmatum fuit dandam eſſe immiſſionem in bonis fideicommiſſi Petri ſenioris pro dimidia Franciſco, ſed repropoſito dubio DD. ſteterunt in deciſis, cum ea, quæ iterum reuocantur in dubium, fuerint in præterita abundè ſublata.

Etenim exceptio appoſita contra identitatem bonorum fideicommiſſi ceſſat ex reſpon-
1 ſione data, quod illa ſatis probatur ex depoſitionibus teſtium, quibus non obſtat obiecta nullitas intimationis pro conducendo inter-
2 prete, quia de iure non requiritur interuentus illius, ſed tantum de ſtylo Curiæ, vt probat *Scacc. de Iudic. lib. 2. cap. 8. num. 925. Ridolphin. in prax. par. 1. cap. 11. num. 85.* Adeout examen
3 etiam ſine huiuſmodi interuentu ſit validum vt alias reſpondit *Rot. coram Andr. in Toletana hæreditatis 6. Iun. 1618. relata per Addent. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 331. num. 21.*

Huiuſmodi tamen defectus tollitur ex eo,
4 quod examen fuit cæptum cum interuentu interpretis, poſtea verò, quia partes conſenſerunt, quod illud continuaretur à ſolo Notario, ſicuti deponunt duo teſtes, *Summ. noua num. 1.* fuit proſequutum ſine interpretis aſſi-
5 ſtentia, & ſufficit quod teſtes fuerint examinati cum interrogatorijs partis aduerſæ, vt de æquitate ſeruandum dixit *Rot. poſt ſecundum volum. conſil. Farinac. deciſ. 122. numer. 3. & in Veliterna Capellaniæ 19. Ian. 1022. coram bo. me. Manzan.*

Altera exceptio prætenſæ euictionis non obſtat, quia licet in diuiſione iſtorum bonorum facta inter Io: Laurentium Franciſci patrem, & alios cohæredes fuerit promiſſa eui-
6 ctio; tamen illa debet intelligi promiſſa prout de iure, quatenus ſcilicet ſequatur ex dato, & facto tertij, non autem in caſum obitus diuidentium ſine filijs, quæ dicitur ſecuta ex natura bonorum ad tradita per *Roland. conſil. 51. num. 12. & ſeqq. lib. 4. Magon. deciſ. Lucenſ. 7. n. 44. Surd. conſ. 67. num. 53. Decian. conſ. 51. num. 58. lib. 1. Riminald. iun. conſ. 204. num. 90. lib. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 115. num. 12. & præſumpt. 118. numer. 11. Peregrin. de fideicomm. art. 52. num. 26. 58. & 68. Rota deciſ. 624. num. 6. par. 2. recent. in Cathacen. hæreditatis 28. Apr. 1653. §. nec vlla vis coram Rev. D. meo Cerro Decano, & in Bononien. Fideicommiſſi de Monterentijs 22. Iunij 1661. §. quæ concluſio procedit non obſtante promiſſione euictionis confirmata 27. Ian. 1662. §. diuiſio enim coram Me.*

Vnde per huiuſmodi diuiſionem factam inter hæredes grauatos ſine aliqua mentione
7 fideicommiſſi, non cenſetur renunciatum huic fideicommiſſo conditionali, & nondum purificato, vt vltra adductos in alia firmat *Pariſ. conſ. 46. num. 9. & conſ. 55. numer. 13. lib. 2. Becc. conſ. 24. numer. 14. & ſeqq. lib. 1. Peregrin. de fideicomm. dicto artic. 52. numer. 18. & innumeros cumulat Fuſar. de ſubſtit. qu. 593. num. 5. & qu. 599. num. 9. Rot. deciſ. 86. num. 3. par. 4. to. 2. recent. & in Rauennaten. Fideicomm. 20. Ian. 1661. coram R. P. D. meo Celſo.*

Et licet fuerint additæ clauſulæ importantes translationem dominij *ad habendum, & de non contraueniendo, & habendi ratam diuiſionem,*

tamen

8 tamen vltra quod iſtæ clauſulæ, & ſimiles
tanquam poſitæ in executiuis cenſentur po-
tius adiectæ ex ſtylo Notariorum, quam alte-
rent præcedentem diſpoſitionem, vt in his
terminis tradit *Peregrin. de fideicomm. d. artic. 52. num. 43. verſ. item aduertendum, dicit Rot. d. deciſ. 624. nu. 8. par. 2. rec. & coram Buratt. dec. 89. n. 4. 30. & ſeq. & in Romana fideicommiſſi de Maximis 11. Ian. 1649. coram Rev. D. meo Decano.*

Eſto quod illæ includant renunciationem
iuris, quod tunc diuidentibus competebat,
9 non propterea inferunt perneceſſe renuncia-
tionem fideicommiſſi de futuro, de quo nulla
fuit habita mentio in inſtrumento diuiſionis.
Bartol. in l. qui Romæ. §. duo fratres qu. 5. in fin. Rip. ibidem numer. 7. verſ. ſed etiam procedit. Menoch. de præſumpt. lib. 3. dicta præſumpt. 135. num. 22. & 25. Peregrin. dicto art. 52. num. 26. Rot. deciſ. 6. num. 10. & 16. apud Creſcent. de teſtam. d. deciſ. 624. num. 3. & 782. num. 2. par. 2. recent. & dicta deciſ. 89. per tot. apud Buratt.

10 Neque clauſula *ad habendum* quando prout
in iſto caſu eſt cæterata importat facultatem
alienandi, vt in ſpecie comprobat *Fuſar. de ſubſtit. qu. 593. num. 17. Rota dicta deciſ. 624. nu. 4. par. 2. recent. & dicta deciſ. 89. num. 5. & 6. apud Buratt. & in ſupra relata Catharen. hæreditatis 28. Aprilis 1653. §. nec vllo cum coram Rever. D. meo Decano.* Ad effectum autem, vt ex huiuſ-
11 modi clauſula inducatur renunciatio fidei-
commiſſi requiritur quod illa expreſsè conti-
neat facultatem alienandi in quibus terminis
loquitur *deciſio in Bononien. Fideicommiſſi de Vizzanis 15. Iunij 1643. coram bon. Bichio, & ita declarauit Rota in dicta deciſ. 6. ſub numer. 9. de teſtam. apud Creſc. & dicta deciſ. 89. numer. 6. apud Buratt.*

Hinc pro fideicommiſſi remiſſione non
poteſt ſuffragari alienatio eiuſdem petij terræ,
in qua diuidentes aſſeruerunt illud eſſe libe-
rum, quia dum ex præmiſſis conſtat diuiden-
tes non habuiſſe animum recedendi à fidei-
12 commiſſo, talis aſſertio præſumitur facta, vt
faciliùs reperirentur emptores, vt ponderauit
Rota in Romana Succeſſionis de Comitibus 26. Iunij 1647. §. penult. coram Reuer. Terracinen. & in dicta Romana fideicommiſſi de Maximis 11. Ianuarij 1649. §. denique, coram Reuerendiſs. Dom. meo Decano.

Idque patet ex ſimili alienatione duarum
13 poſſeſſionum facta ab eiſdem diuidentibus
pro dotanda ſorore Petri, ſub expreſſione,
quod bona alienata erant ſuppoſita huic fi-
deicommiſſo, in quorum locum alia fuerunt
ſubrogata, ſignum euidens, quod expreſſio
illa contraria facta fuit ad habendum facilio-
rem exitum, & effectum alienationis, vt de-
duxit *Rota in dicta Romana fideicommiſſi de Maximis, §. vnde.*

Demum exceſſus deductus ex eo, quod Io:
Laurentius dimiſerit portionem ſuam bono-
rum exiſtentium in territorio Moſciani Ray-
naldo patri Petri; adeoque immiſſio non po-
tuerit pro dimidia concedi Franciſco; Ceſſat
14 ex reſponſione data, quod remiſſio prædicta
licet præiudicauerit remittenti, tamen ſubſti-
tutis, & ex propria perſona ſucceſſuris, non
potuit præiudicium inferre vt latè tradita per
Peregrin. de fideicomm. art. 52. num. 81. Quamuis
Franciſcus vt hæres Io: Laurentij patris, quia
15 licet hæres etiam beneficiatus non valeat im-
pugnare factum defuncti donec de bonis hæ-
reditariis rationem reddat *l. cum à matre, C. de rei vendicat. Rot. in Romana fideicommiſſi de Boniſonis 27. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Celſo, & in Placentina bonorum 2. Decembris 1601. coram R. P. D. meo Beuilaqua*, concluſio tamen non pro-
16 cedit quando factum defuncti eſt nullum,
prout eſt nulla remiſſio dictæ portionis tan-
quam facta de re prohibita alienari in præiu-
dicium vocatorum ad fideicommiſſum, quo
caſu non tenetur hæres ratum habere factum
defuncti. *Grammat. deciſ. 93. num. 9. & 10. Gabr. de regul. iur. concl. 11. nu. 25. 26. & ſeq. Rota diverſ. par. 2. deciſ. 110. num. 4. cum alijs per Add. ad Buratt. deciſ. 154. num. 11.*

Quò verò ad alias exceptiones tam reſpe-
ctu Prædij *delle Guaſtaglie* quam ſcutor. 40.
& dotis Semideæ ſubſiſtunt reſponſiones datæ
in prima deciſione, à qua propterea DD. exi-
ſtimarunt non eſſe recedendum partibus hinc
inde informantibus.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE BRVNIS.

Veneris 26. Ianuarij 1663.

ARGVMENTVM.

Licet filij in conditione poſiti regulariter non
cenſeantur vocati, ſecus eſt concurrentibus
coniecturis, quarum plures refert, & perpen-
dit deciſio.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione poſiti non cenſentur vocati.*
2 *Filij in conditione poſiti cenſentur vocati, quando concurrunt coniecturæ etiam leues.*
3 *Filij vocati ad portionem patrui, certius cenſentur vocati ad portionem parentis, quatenus reſpectu iſtius ſint poſiti in conditione.*
4 *Filij ſi fuerunt pluries poſiti in conditione, eo magis arguuntur diſpoſitiuè vocati.*
5 *Filij filiorum magis dilecti ſi ponantur in conditione cenſentur vocati, ſi teſtator filios filiarum minus dilectos, & vltimo loco admiſſos ſubſtituit.*
6 *Digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum eſt releuans coniectura ad inducendam vocationem in filijs poſitis in conditione.*
7 *Certius ad fauorem deſcendentium à teſtatore.*
8 *Coniectura qualibet etiam leuis ſufficit, vt liberi, & deſcendentes teſtatoris poſiti in conditione cenſeantur vocati.*
9 *Alienationis prohibitio, vt bona integrè, & abſque diminutione conſeruentur in ſubſtitutis, comprobat, vt poſiti in conditione cenſeantur vocati.*
10 *Coniecturæ, quarum aliqua non ſufficiunt de per ſe ad inducendam vocationem poſitorum in conditione, iunctæ cum alijs omnino concludunt.*

11 *Filio-*

11 *Filiorum appellatione veniunt tam mares, quam fœminæ.*

12 *Teſtator non præſumitur voluiſſe cum Statuto ſe conformare, dum fœminas contra eius formam ſubſtituit.*

13 *Statutum excluſiuum fœminarum habet locum extantibus maſculis, ſecus illis deficientibus.*

14 *Ab excluſione filiarum propter maſculos, & propter dotem non infertur ad excluſionem neptum.*

DECISIO CCXXIII.

INſtituit Gaſpar ſenior in omnibus bonis ſuius Octauium, & Io. Baptiſtam filios, quos adinuicem ſubſtituit, & moriente eorum altero ſine filijs vocauit ſuperuiuentem ſiue illius filios, ambobus autem decedentibus vocauit Vrſinam, & Camillam filias, ſi exiſterent, ſin autem earum filios: obijt Ioannes Baptiſta ſine filijs ſuperſtite Octauio, qui deceſſit relictis Gaſpare filio, & Iunipera, ac Thereſia filiabus, quæ Gaſpare fratre prædefuncto obtinuerunt præuijs duabus ſententijs immitti in poſſeſſionem bonorum hæreditariorum Gaſparis ſenioris aduerſus Carolum, & alios de Sanctis; vndè deuoluta cauſa ad Rotam, & mihi commiſſa cum clauſula *ſine præiudicio duarum conformium*, dedi dubium an conſtaret de fideicommiſſo, quod affirmatiuè reſolutum fuit.

1 Licet enim ſorores iſtæ fuerint tantummodo poſitæ in conditione, & propterea non cenſeantur vocatæ ex *gloſ. in l. lucius la 2. ff. de hæred. inſtit.* nihilominus in hac quæſtione ad-
2 modum controuerſa coniecturæ etiam leues ſufficiunt adhoc vt opinio affirmatiua præponderet, *Caphal. conſ. 251. num. 73. & 74. Socc. iun. conſ. 110. ſub num. 20. lib. 3. Bero conſ. 100. à num. 9. & conſ. 110. num. 34. & ſeqq. lib. 2. Ruſtic. in tract. an, & quand. liber. in condit. poſit. cenſeantur vocati lib. 1. cap. 1. num. 5. & infra num. 11. Rota in recent. par. 1. deciſ. 133. num. 1. in fine coram ſ. m. Gregor. deciſ. 315. num. 10. in Vrbinaten. Prædij 3. Iunij 1650. coram b. m. Bichio, & in Interamnen. fideicommiſſi 11. Martij 1654. coram R. P. D. meo Celſo.*

Præ cæteris coniecturis in propoſito concurrentibus ea eſt potiſſima, quod in ſubſtitutione reciproca ordinata inter Octauium, & Io. Baptiſtam primo loco inſtitutos teſtator in caſu mortis vnius ſine filijs ne dum ſubſtituit alterum ſuperuiuentem, ſed etiam illius filios,
3 dum ergo filij ſunt vocati ad portionem patrui prædefuncti, multò magis cenſeri debent vocati ad portionem patris, ne in portione proprij parentis melior ſit conditio nepotum ex fratre, quam ipſorum filiorum, *l. cum auus, ff. de condit. & demonſtr. Riminald. ſen. conſ. 189. nu. 11. 12. & 13. Ruin. conſ. 160. num. 24. lib. 2. Honded. conſ. 54. ſub num. 37. lib. 2. Rot. apud Coccin. deciſ. 267. num. 1. in rec. par. 4. to. 2. dec. 355. nu. 6. & 7. & dec. 389. num. 6. apud Merlin. deciſ. 359. num. 7. & in Canallicen. fideicomm. 23. Iunij 1656. & 17. Maij 1658. coram R. P. D. meo Celſo.*

4 Quæ quidem coniectura incaleſcit ex eo, quod ijdem filij non ſemel tantùm, ſed pluries fuerunt poſiti in conditione, quod præbet vehemens argumentum illorum diſpoſitiuæ vocationis, *Gozadini conſ. 64. nu. 9. Surd. conſ. 375. num. 12. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 76. nu. 58. Rota in rec. par. 1. dec. 266. num. 11. & vltra relatos per Add. ad Buratt. dec. 384. ſub numer. 10. verſic. quarta coniectura firmatum fuit in dicta Interamnen. fideicommiſſi 11. Martij 1654. coram R. P. D. meo Celſo.*

Altera coniectura reſultat ex quo teſtator
5 in defectum amborum filiorum ſine filijs vocauit Vrſinam, & Camillam ſuas filias, earumque filios, & ideò ſi voluit, quod etiam filij filiarum ſuccederent, fortius cenſendum eſt voluiſſe ſuccedere filios filiorum in conditione poſitos, ne ſequatur abſurdum, quod voluerit magis proſpicere filijs, & deſcendentibus ex filiabus vltimo loco admiſſis, quam filijs, & deſcendentibus ex filijs magis dilectis, & primo loco inſtitutis, *Honded. dicto conſil. 54. num. 41. lib. 2. Menoch. dicta præſumpt. 76. num. 34. Fuſar. de ſubſtit. qu. 473. num. 78. Aym. conſil. 62. num. 10. Rota coram Seraph. deciſ. 1392. num. 9. & coram Merlin. deciſ. 447. num. 5. & 686. ſub num. 8. verſ. quarta.*

6 Concurrit digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, qui paſſim admittitur pro releuanti coniectura ad inducendam vocationem in filijs in conditione poſitis, quam adducunt, & optimis rationibus comprobat *Honded. d. conſ. 54. num. 35. & 36. lib. 2. Surd. conſ. 67. num. 39. Bellon. iun. conſil. 19. num. 11. & conſil. 50. numer. 28. & 29. Craſſ. de ſucceſſ. §. fideicommiſſi quæſt. 14. numer. 3. Rota in recent. part. 1. deciſ. 146. numer. 8. coram Merlin. dicta deciſ. 447. num. 6. & deciſ. 686. num. 8.*

7 Maximè cum agatur de deſcendentibus teſtatoris, in quibus procul dubio recipitur huiuſmodi coniectura ex cumulatis per *Add. ad Buratt. d. deciſ. 385. ſub num. 10. verſic. tertia eſt,*
8 nam ad fauorem liberorum, & deſcēdentium teſtatoris quælibet coniectura, etiam leuis ſufficit, ad hoc vt poſiti in conditione cenſeantur vocati, *Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 3. in princ. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 78. verſ. ſecundus eſt caſus, Cephal. conſ. 419. num. 7. Bero conſil. 104. ſub num. 18. circa med. verſ. prætereà illa doctrina lib. 2. Rot. in rec. part. 1. d. deciſ. 133. num. 7. & deciſ. 355. num. 4. par. 4. to. 2. coram ſ. m. Gregor. dec. 329. nu. 3. & dicta deciſ. 267. num. 6. apud Coccin.*

Vlterius Teſtator prohibuit alienationem
9 bonorum addita ratione, vt illa conſeruentur integra, & abſque vlla diminutione in ſubſtitutis, ex qua quidem prohibitione cenſetur inductum fideicommiſſum reciprocum inter omnes inſtitutos, & ſubſtitutos, ad hoc vt voluntas teſtatoris ſuum ſortiatur effectum, & conſequenter filij in conditione poſiti cenſentur vocati, vt deducunt *Soccin. ſen. conſil. 280. num. 8. lib. 1. Curt. iun. conſ. 43. num. 8. Craſſ. in d. §. fideicommiſſum qu. 14. n. 4. & 5. Surd. conſ. 539. n. 5. Rota deciſ. 424. ſub num. 2. verſ. prætereà par. 2. & deciſ. 422. num. 5. par. 4. to. 2. rec.*

His accedunt aliæ cumulatæ ab informantibus, ex quibus licet aliquæ de per ſe non ſufficiant, & ab aliquibus reprobentur, tamen ſi-
10 mul iunctæ cum alijs omninò concludunt,

vt

vt probat *Add. ad Buratt. deciſ. 385. ſub num. 10. Rot. deciſ. 355. numer. 7. & deciſ. 389. numer. 53. par. 4. to. 2. recent. & deciſ. 54. ſub numer. 3. & 4. par. 8.*

Cum igitur filij Ioannis Baptiſtæ, & Octa-
uij in conditione poſiti fuerint ad ſucceſſionē
vocati, vtique Iunipera, & Thereſia filiæ Octa-
uij licet fœminæ etiam ipſæ cenſentur vocatæ,
11 cum regulariter appellatione filiorum poſito-
rum in conditione veniant tam mares, quam
fœminæ, *l. 1. & ibi Bald. Paul. de Caſtr. & alij com-
muniter, C. de condit. inſert. Honded. conſ. 57. nu. 27.
lib. 1. Caphal. conſ. 45. nu. 7. & ſeqq. Gabr. conſ. 97.
à num. 1. lib. 1. & lib. 2. conſ. 88. num. 9. Mantic. de
coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 14. à num. 1. Rota coram
ſ. m. Gregor. deciſ. 514. numer. 1. in recent. deciſ. 316.
num. 2. par. 1. & coram Merlin. deciſ. 686. num. 12.
& in alijs.*

Non obſtat Statutum Bononiæ excluſiuum
fœminarum, cum quo Teſtator cenſetur ſe
voluiſſe conformare, nam vltra, quod in caſu,
12 quod ambo filij maſculi decederent ſine filijs
proprias filias vocauit, & ſic ceſſat, quod vo-
luerit ſe cum Statuto conformare, *Soccin. iun.
lib. 1. conſ. 71. numer. 42. verſ. demum, Rota coram
Coccin. deciſ. 137. numer. 8. & 9. & in Eugubina
fideicommiſſi 26. Nouembris 1649. & 2. Maij 1650.*
13 *coram b. m. Dunozett.* Statutum illud habet lo-
cum tantummodo extantibus maſculis ſecus
illis deficientibus ex cumulatis per *Fuſar. qu.
311. num. 45. de ſubſtit. Surd. dec. 85. n. 9. & in ſpecie
dixit Rot. deciſ. 133. numer. 16. & ſequentib. part. 9.
recent.*

Proinde non ſufficit, quod Teſtator maſ-
culos filios inſtituerit, & filias excluſerit adeo
vt ſicuti proprias filias excluſit ita quoque
neptes excludere voluerit dum enim filiæ fue-
14 runt excluſæ propter maſculos, & propter
dotem non poteſt ex earum excluſione infer-
ri ad excluſionem neptum, vt reſpondit *Rota
deciſ. 151. num. 8. & 9. par. 5. recent. & in d. Eugu-
bina fideicommiſſi 26. Nouembris 1649. §. non ob-
ſtat, quod Teſtator coram b. m. Dunozetto.*

Et ita conſtare de fideicommiſſo vtraque
parte informante reſolutum fuit.

ROMANA SOCIETATIS OFFICII.

Lunæ 19. Febr. 1663.

ARGVMENTVM.

Obligatio mulieris, & minoris ex Statuto Vr-
bis non ſuſtinetur abſque legitima cauſa, quæ
ſcilicet non ſit vaga, ſeu non reſpiciat vtilita-
tem mulieris, vel minoris, vel ſaltem non ſit
damnoſa, prout illa, in qua non adeſt releua-
tor.

SVMMARIVM.

1 *Mulierum, & minorum obligatio non ſuſtinetur ex Statuto Vrbis* lib. 1. cap. 151. *quando deficit cauſa legitima.*

2 *Cauſa quæ non reſpicit mulierem, vel minorem, non eſt ſufficiens ad eorum validam obligationem & num. 8.*

3 *Cauſa pro gubernio, neceſſitatibus, vel indigentijs domus eſt nimis vaga, & generalis.*

4 *Cauſa requiſita à Statuto Vrbis debet exprimi ſpecificè, & indiuidualiter.*

5 *Cauſa dum eſt generalis, & vaga, non poteſt à Iudice diſcuti, & cognoſci, an ſit vera, rationabilis, vel honeſta pro interponendo decreto.*

6 *Obligatio corruit ex falſitate cauſæ.*

7 *Cauſa licet ſit partim vera, & partim falſa, adhuc corruit obligatio.*

9 *Cauſa licet ex Statuto Vrbis non requiratur, vt ſit vtilis mulieri, vel minori ſe obliganti, attamen non debet eſſe damnoſa.*

10 *Fideiuſſio, ſeu obligatio ſine ſpe releuationis eſt præiudicialis, ſeu damnoſa mulieri, vel minori, & proinde non ſuſtinetur.*

11 *Approbatio obligationis non inducitur, quando aliquid ſit citra approbationem debiti ad effugiendam exequutionem, & metu mandati.*

12 *Ratificatio non inducitur ſine ſcientia nullitatis.*

13 *Obligatio in caſum ſuccumbentiæ ad omne mandatum Rota non releuat, quando non eſt ſequuta ſuccumbentia.*

14 *Obligatio eiuſque exequutio ceſſat ceſſante fundamento obligationis.*

DECISIO CCXXIV.

OBligationem Lauiniæ, & Io: Andreæ filij
minoris, qui acceſſerunt inſtrumento
ſocietatis officij ſcutorum quingentorum ini-
tæ per Dominicum Fabrinum alterum fi-
lium non ſuſtineri reſponſum fuit ex defectu
1 legitimæ cauſæ, ſine qua nec mulieres, nec mi-
nores validè obligantur, vt cauetur Statuto
Vrbis *lib. 1. cap. 151.* ibi, *„ cauſa in ſcriptis illi ex-
poſita, & inſinuata, ac plenè cognita, quod etiam ob-
ſeruat Pic. ad Stat. Vrb. gloſs. 22. & dixit Rot. deciſ.
32. in princip. apud eundem Pic. & deciſ. 36. num. 1.
apud Buratt. & deciſ. 714. numer. 35. apud Mer-
lin.*

Licet enim pro cauſa fuerit Iudici expoſi-
tum, quod Dominicus occaſione cedulæ ban-
chariæ ſcutorum mille quingentorum præſti-
tæ ad fauorem Collegii Abbreuiatorum, cuius
erat depoſitarius, coactus fuerat mutuo pecu-
nias accipere, & bona pignorare, pro quibus,
& alijs ſuis, eiuſque domus indigentijs debi-
tum prædictum contrahebat, neutra tamen
ſufficit; non prima, quia reſpicit intereſſe, &
commodum Dominici, ad quem ſpectabat re-
ſtituere pecunias, & res pignoratas liberare,
2 non autem ad hanc mulierem, & minorem,
qui propterea non remanſerunt efficaciter
obligati ex cauſa ad ipſos non ſpectante, vt di-
xit *Rot. poſt Pic. ad Stat. Vrb. dicta deciſ. 32. num. 6.
& deciſ. 41. num. 5. repetit. in recent. par. 3. deciſ. 136.
& 167. & coram ſ. m. Gregor. deciſ. 333. num. 5. &
deciſ. 363. numer. 1. & tradit Fenzon. in annotat. ad
Stat. Vrb. lib. 1. cap. 151. inſpect. 1. par. 2. deciſ. 15.
num. 2.*

Altera verò cauſa pro manutentione, & gu-
3 bernio aliiſque neceſſitatibus, & indigentiis
domus tanquam nimis vaga, & generalis eſt

pariter

4 pariter inſufficiens, cum cauſa à Statuto requiſita debeat ſpecificè, & indiuidualitèr exprimi ſicuti aduertit idem *Pic. ad Stat. Vrb. gloſs. 22. num. 4. & dixit Rot. coram Merlin. deciſ. 714. nu. 35. & ſeqq.* vbi reddit rationem, quia dum cauſa
6 eſt generalis, & vaga non poteſt fieri illius diſcuſſio, nec Iudex cognoſcere, an ſit vera, rationabilis, & honeſta ad effectum interponendi decretum ſuum, vt plenè firmatum fuit in *Romana Domus 14. Ianuarij, & 12. Iunij 1656. coram R. P. D. meo Veroſpio, confirmata 14. Maij 1057. coram R. P. D. meo Celſo, relatis in Firmana Cenſus 5. Iun. 1658. coram Me.*

Imò non ſubſiſtit, quod gubernium domus, & onus alendi familiam reſideret penes Dominicum, ſed potius penès Lauiniam matrem, quæ ex pingui dote ſc. 7700. alebat familiam,
6 & habebat miniſterium domus, falſitas autem cauſæ annullat quamcunque obligationem, *l. magis puto, §. ſi æs alienum, ff. de reb. dub. Pic. ad Stat. Vrb. gloſs. 21. num. 35. & gloſs. 22. numer. 7. Rot. apud Merlin. deciſ. 540. num. 2. in fine,* etiamſi
7 cauſa partim ſit vera partim ſit falſa, *Rot. deciſ. 190. num. 11. par. 6. recent. in Romana ſocietatis officij 25. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in dicta Romana domus 19. Ian. 1656. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

8 Et nihilominus data etiam veritate cauſæ, ſufficit, quod illa perſonã Lauiniæ, & Ioannis Andreæ nullatenus reſpiciat, ſed ſolius Dominici, pro quo ſe obligarunt, quia licet ad
9 effectum, vt obligatio mulieris, & minoris ſit valida, cauſa non debeat eſſe vtilis, requiritur tamen, quod illa ſaltem non ſit damnoſa, & præiudicialis, vt recedendo ab antiquis deciſionibus hodie Rota hanc opinionem ſequitur veluti in *Romana domorum 11. Decemb. 1645. coram b. m. Bichio, & in Romana domuncularum 10. Febr. & 26. Iun. 1648. coram b. m. Dunozett. & in Romana pecuniaria 25. Iun. 1655. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

In præſenti autem fideiuſſio eſt euidenter damnoſa, & præiudicialis huic mulieri, & minori, quia vterque remanet ſine releuatore, adeovt cum ſe obligauerint ſine ſpe releuationis indemnitatis, eorum obligatio nullo modo ſubſtineri poſſit, *Abb. conſ. 8. numer. 6. par. 2. Theſaur. deciſ. 223. num. 13. verſ. & exinde Maur. de fideiuſs. par. 6. ſect. 6. cap. 3. numer. 109. verſ. & hanc partem, Rota diuerſ. par. 4. dec. 851. nu. 1. poſt 2. vol. conſil. Farin. dec. 74. & coram ſ. m. Gregor. dec. 333. num. 7. & deciſ. 363. numer. 2. & poſt Cenc. de cenſ. deciſ. 33. num. 7.*

Nec obſtat prætenſa approbatio obligationis, & contractus per exhibitionem cedulæ continentis eandem ſummam, de qua agitur à Ioanne Paulo Callio iudicialitèr petitam, nedum quia conſtat de proteſtatione antecedenti, quod id fiebat citra approbationem debiti ad effugiendam executionem, & metu mandati, *Rota coram Penia deciſ. 1372. num. 2. & penès*
12 *Cenc. deciſ. 233. numer. 1,* ſed etiam quia ſine ſcientia nullitatis non inducitur ratificatio, vt in ſpecie dixit *Rot. in d. Romana domuncularum 26. Iun. 1648. §. penult. coram b. m. Dunozett. & generalitèr probat Natt. conſ. 162. numer. 3. & 4. Surd. conſil. 49. numer. 31. verſ. ſecundo reſpondeo, Rot. coram Buratt. deciſ. 410. numer. 11. & in alijs.*

Hinc mandatum non eſt relaxandum etiam quod Lauinia, & Ioannes Andreas ſe obligauerint de reportando depoſitum dictorum ſcutorum quingentorum, vel de illa ſoluen-
13 do; nam talis obligatio facta fuit in vim Decreti Signaturæ Iuſtitiæ in caſum ſuccumbentiæ ad omne mandatum Rotæ; cum ergò non ſuccumbuerit, ad aliquid non tenentur, quia
14 ceſſante fundamẽto obligationis ceſſat etiam ipſa obligatio, & eius executio, vt pluribus comprobat *Zacch. quæſt. 17. num. 129. de obligat. Camer.*

Et ita obligationem non ſuſtineri, & mandatum non eſſe relaxandum deciſum fuit vtraque parte informante.

ROMANA AFFICTVS.

Veneris 23. Febr. 1663.

ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & inuentarii, dum reddit rationem, non tenetur de proprio, etiamſi hæreditas effecta fuerit non ſoluendo, dum cauſa deteriorationis prouenit ab affictibus ſuſceptis à defuncto, quas hæres coactè, non autem voluntariè debuit continuare.

SVMMARIVM.

1 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij non tenetur de proprio creditoribus defuncti, dum reddit rationem de bonis inuentariatis.*
2 *Hæreditatis damno cedit illius diminutio poſteà contingens, in qua nulla culpa imputari poteſt hæredi.*
3 *Deterioratio hæreditatis contingens ob affictus initos à defuncto perinde habetur, ac ſi contigiſſet damnum in vita eiuſdem.*
4 *Conductor non facit fructus ſuos, niſi ſolutis affictibus.*
5 *Conductor facit fructus ſuos, quando per locatorem fuit habita fides de penſione ſoluenda.*
6 *Hæres beneficiatus coactus continuare conductionem initam à defuncto, non tenetur de proprio.*
7 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij, ſi hæreditas eſt non ſoluendo, poteſt nomina debitorum dare in ſolutum creditoribus hæreditarijs, ſeu pro illis cedere iura.*
8 *Deterioratio hæreditatis ob affictus continuatos non poteſt adſcribi culpæ hæredis, qui neceſſariò continuat affictus ſuſceptos à defuncto, & numer. 11.*
9 *Conductio tranſit ad hæredes mortuo conductore intra tempus conductionis.*
10 *Cultura cœpta per defunctum, ſi continuetur ab hærede, non dicitur voluntaria, ſed neceſſaria,*

DECI-

DECISIO CCXXV.

OBijt Carolus Lapius durante adhuc affictu Caſalium, quorum alterum conduxerat à DD. de Mignanellis. Vnde cum eius filiæ, & hæredes adhibita diligentia non potuerint illa dimittere, & renunciare, coactæ ſunt mediante Tutore in cultura Noualium, & affictibus continuare, in quibus adeó iacturam fecerunt, vt hæreditas remanſerit non ſoluendo. Hinc à Mignanellis locatoribus obtento mandato contra bona hæreditaria pro penſionibus, fuit reddita ratio bonorum, in qua Peritus retulit Tutorem creditorem in ſcutis 400. & vltra; Cumque Mignanelli obtinuiſſent exequi mandatum contra bona propria hæredum, commiſſa mihi cauſa, dubitaui, an mandatum relaxatum contra bona hæreditaria Caroli ſit exequendum contra bona propria hæredum, & negatiuè reſolutum fuit.

1 Sunt enim ſorores iſtæ hæredes, cum beneficio legis, & inuentarij, & de bonis inuentariatis ſufficientem rationẽ reddunt, quæ propterea nequeunt in bonis proprijs moleſtari, cum hæres beneficiatus non teneatur de proprio creditoribus reddita ratione de bonis hæreditarijs, perinde ac ſi non eſſet hæres, *Bald. in l. debit. 7. ſub nu. 1. C. de pact. & in l. final. §. in computatione, C. de iure delib. Mant. de tacit. lib. 26. tit. 20 num. 31. Cyriac. contr. 525. nu. 8. Rot. coram Duran. deciſ. 1. num. 30. in rec. dec. 3. num. 2. & ſeqq. & dec. 39. num. 10. par. 6. in Romana pecuniaria 16. Iunij præteriti coram Reu. D. meo Cerro Decano.*

Non obſtat, quod de tempore aditionis hæreditas eſſet ſoluendo; ideoque damnum poſteà contingens adſcribi deberet hæredibus;
3 nam cum illis nulla culpa poſſit imputari, illud cedit damno hæreditatis, *Bartol. in l. in ratione 30. §. diligenter, verſ. credo, ff. ad l. falcid. & in l. final. §. & ſi præfatam num. 1. C. de iure delib. Monticul. de inuent. qu. 223. ſub num. 77. Fanucc. eodem tract. qu. 240. ſub num. 39. Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 2. qu. 66. num. 5. Capyc. Latr. conſultat. 13. num. 14. par. 1. Rot. dec. 304. n. 23. in fine par. 5. rec.*

3 Imò cum deterioratio proueniat ob affictus initos per defunctum, quemadmodum illi habent cauſam de præterito, & originem in vita defuncti ita damnum in eius vita contigiſſe cenſeri debet, vt admittunt quamplures, qui alioquin contrarium tuentur, & in ſpecie *Caſtr. in d. l. in ratione num. 3. Alex. in l. pœnales 32. num. 4. ff. ad l. falcid. Ruin. conſ. 209. num. 2. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 10. num. 46. Grat. diſcept. forenſ. cap. 165. num. 8.*

4 Nec refert, quod conductor non faciat fructus ſuos, niſi ſolutis affictibus, nam vltra, quod concluſio non procedit, vbi per Dominum fuit habita fides de penſione ſoluenda, prout in caſu præſenti, dum Carolus conduxit Caſale ſub penſione annua iuliorum 35. pro quolibet rubro, dilata ſolutione ad certa tempora, tunc enim conductor dicitur de conſenſu Domini fructus percipere, vt aduertit *gloſſa in l. ſi ſeruus communis 63. §. colonus, verbo facere, ff. de furt. & ibi Bartol. num. 2. gloſs. verb. fidem emptoris, §. vendita inſtit. de rer. diuiſ. & tradit Bald. in l. licet 8. num. 3. C. locat. Tiraquell. de retract. in fin. num. 77.* Eſto quod conductor non faciat fructus ſuos donec locatori ſatiſfiat de penſionibus, exinde tamen non ſequitur, quod damna contingentia poſt mortem
6 conductoris obueniant eius hæredi, qui coactus continuare conductionem initam à defuncto, non tenetur de proprio, *Monticul. de inuent. cap. 10. num. 42. Rot. deciſ. 325. num. 1. par. 2. recent.*

Et ceſſat difficultas ex iuribus datis in Summario hæredum, ex quibus apparet, quod poſt obitum Caroli ſoluta fuerunt locatoribus ſc. 540. pluſquam hæredes perceperunt ex pretio herbarum dicti Caſalis ſcutorum in totum 480. quinimó ex dicto pretio ſcuta 130. adhuc non potuerunt exigere ab emptore, contra quem ſufficit eidem, dum pro illorum exactione omnem diligentiam, etiam iudicialem
7 fecerunt, vt cedant iura, cum hæres beneficiatus exiſtente hæreditate non ſoluendo, poſſit nomina debitorum dare in ſolutionem crediti, iuxta not. in dicta *l. final. §. etſi præfatam, Roland. de inuent. par. 4. vtilit. 9. Morot. conſil. 13. num. 11. & 12. Valaſc. deciſ. 52. num. 29. Gizzarell. dec. 7. num. 19. Rota coram Duran. dec. 1. num. 28. & ſeq.*

8 Quod vero deterioratio prouenerit ex culpa hæredum, qui voluerunt continuare in alijs affictibus, tollitur ex neceſſitate, quam ipſi habebant continuandi non ſolum, quia
9 mortuo conductore intra tempus conductionis conductio tranſit ad hæredes, *§. final. inſtit. de locat. & conduct. l. viam veritatis, C. eodem tit.*
10 ſed etiam ex eo, quod cultura, & impenſa iam erat cœpta, & noualia parata ad ſeminandum, & per conſequens non poteſt dici negocium iſtud ſpontè factum ab hæredibus, & voluntarium, ſed neceſſarium, & continuatiuum primi, imò perfectio operis iam incepti, *l. nam, & Seruius reſpondit 22. §. ſi vino Ti-*
11 *tio, ff. de negot. geſt.* Adeovt damnum cedere debeat ad præiudicium hæreditatis, non autem hæredum, *Magon. deciſ. Florent. 1. num. 5. Ludouic. deciſ. Peruſin. 67. num. 34. Sperell. deciſ. 91. nu. 57. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 276. num. 41.*

Et ita mandatum non eſſe exequendum contra bona propria hæredum deciſum fuit vtraque parte informante.

CALAGVRITANA BENEFICII DE BILBAO.

Luna 9. Aprilis 1663.

ARGVMENTVM.

In Parochialibus Diœceſis Calaguritanæ beneficia diſtinguuntur in integra, dimidia, & quarta, & in ijs datur aſcenſus de quarto ad medium, & de medio ad integrum, in tali autem aſcenſu non conſideratur, an quis poſſideat, ſed an habeat bonum ius in beneficio, à quo aſcendit ad aliud.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In Calaguritanæ Diœceſis Parochialibus beneficia diſtinguuntur in integra, media, & quarta.*

2 *Et in ijs datur aſcenſus de quarto ad medium, & de medio ad integrum.*

3 *Sequela, ſeu aſcenſus, vel emolumentum beneficij debetur illi, cui beneficium adiudicatur.*

4 *Titulus, & bonum ius, non autem poſſeſſio requiritur, vt ab vno beneficio ad aliud aſcendatur.*

5 *Ius conſequutiuum non datur, niſi competat ius antecedens.*

6 *Beneficium Diœceſis Calaguritanæ eſt adiudicandum approbato ab examinatoribus, & idoneo iuxta formam in Clementina Conſtitutione præſcriptam.*

DECISIO CCXXVI.

CONfirmandam cenſuerunt DD. etiam in hac tertia inſtantia Sententiam Rotalem per quam declaratum fuit dimidium beneficium controuerſum eſſe adiudicandum Antonio Goyro, cui adiudicatum fuit quartum, non autem Ioſepho de Mendicta collitiganti.

Etenim de illius validitate conſtat ex actorum reuolutione, iuſtitia verò probatur *per duas deciſiones editas coram R.P. D. meo Albergato* 21. *Febr.* 1661. *& 2 Iunij præteriti coram R. P. D.*
1 *meo Taia*: Nam in Eccleſiis Parochialibus Diœceſis Calaguritanæ beneficia diſtinguntur in integra dimidia, & quarta, in quibus ex antiqua conſuetudine, & motu proprio ſ. m. Clementis Octaui datur aſcenſus de quarto
2 ad medium, & de medio ad integrum, vt obſeruat *Rota coram Seraph. deciſ.* 942. *num.* 8. *in fine coram Merlin. deciſ.* 6. *num.* 2. *& coram Buratto dec.* 839. *num.* 1.

Cum itaque Antonius conſecutus fuerit, quartum per tres ſententias conformes, illi quoque debetur medium, quod eſt ſequela
3 antecedentis beneficii, & ideo tanquam emolumentum, & fructus quarti debetur illi, cui quartum adiudicatum fuit, vt dixit *Rota in Calaguritana beneficij de Anſeio* 20. *Aprilis* 1654. *coram R.P.D. meo Veroſpio, & in Calaguritana beneficij de Alexanco* 18. *Maij* 1657. *coram eodem.*

Quod procedit, etiamſi Antonius non poſ-
4 ſideat quartum, cum ius aſcendendi non pendeat ab actuali poſſeſſione, ſed à bono iure ſuper beneficio antecedenti, & propterea ad hunc effectum non requiritur poſſeſſio, ſed titulus, *vt in Calaguritana beneficij de Logrono* 29. *Ian.* 1652. *coram R. P. D. meo Veroſpio cum alijs adductis in deciſionibus huius cauſæ coram R. P.D. meo Albergato, & R.P. D. meo Taia.*

Hinc non releuat, quod Ioſeph prætendat ſe habere poſſeſſionem quarti beneficij, quia dum talis poſſeſſio bono iure deſtituta remanet, & ſine titulo non potuit Ioſeph illius vigore, & lite pendente ad medium aſcendere:
5 non enim poteſt quis habere ius ad medium, niſi prius habeat ius validum ſuper quarto, tanquam ad illud conſecutiuum, *Rota diuerſ. deciſ.* 6. *num.* 7. *part.* 2. *in dicta Calaguritana beneficij de Arſuo, & de Alexanco coram R. P. D. meo Veroſpio*, vnde merito venit adiudicandum
6 Antonio, cum ipſe fuerit approbatus habilis, & idoneus ab examinatoribus iuxta formam in conſtitutione Clementina præſcriptam.

Et ita Antonio tantum informante Ioſepho verò pluries citato, deciſum fuit.

MELITEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 18. *Aprilis* 1663.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria concedenda eſt, cum non conſtat de paritione poſt intimationem, & reproductionem mandati, & quatuor terminos.*

2 *Contumacia reſultat ex intimatione mandato, & lapſu terminorum.*

3 *Declaratoria eo magis eſt concedenda quando conſtat de poſitiua contrauentione, & n.* 5.

4 *Paritio reſultat ex ſola patientia, quando mandatum continet præceptum poſitiuum.*

DECISIO CCXXVII.

ROta cenſuit ſub die 10. Martij anni præteriti dandum eſſe Petro Mandatum de manutenendo in poſſeſſionem Parochialis controuerſæ loco purgationis attentatorum contra Matthæum, qui in eam lite pendente ſe intruſerat, cum autem ipſe huiuſmodi Mādato Rotali non paruerit, hodie fuit dubitatum, an contra eundem eſſet danda declaratoria, & DD. affirmatiue reſponderunt.

Conſtat enim mandatum prædictum fuiſſe Matthæo perſonaliter intimatum, eoque poſtea reproducto fuiſſe ſeruatos quatuor terminos ſubſtantiales de ſtylo ſeruari ſolitos, quibus elapſis cum pro parte illius non oſtenda-
1 tur fuiſſe paritum, merito concedi debet declaratoria *Felin. in cap. ad probandum num. de re iud. Poſth. de manut. obſer.* 103. *num.* 6. *Add. ad Buratt. deciſ.* 17. *num.* 5. *Rota deciſ.* 825. *num.* 1. *apud eundem Buratt. & in Toletana decimarum* 3. *Aprilis* 1649. *coram R.P.D. meo Celſo: & in Leodien. Archidiaconatus,* 15. *Ianuary præteriti coram Reuer. D. meo Cerro Decano.*

2 Præſertim, quia vltra contumaciam, quæ reſultat ex dicta intimatione, & lapſu terminorum, vt dixit *Rota deciſ.* 591. *num.* 5. *part.* 2. *& deciſ.* 731. *num.* 5. *part.* 4. *tom.* 3. *rec. Add. ad Buratt. dicta deciſ.* 17. *num.* 8. conſtat de poſitiua
3 contrauentione; nam dictus Matthæus adhuc continuat in adminiſtratione Sacramentorū, & in exercitio curæ animarum, vt ex atteſtationibus datis, qui ſunt actus contrarii paritioni, adeo vt eo magis veniat concedenda declaratoria, ad hoc vt ille ſacri huius tribunalis, imo Sedis Apoſtolicæ mandato debitum pręſtat obſequium *Rota rec. deciſ.* 654. *nu.* 1. *&* 4. *part.* 3. *& deciſ.* 735. *num.* 5. *&* 6. *part.* 4. *tom.* 3. *in Gandauen. exemptionis* 22. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Celſo, & in Cæſaraguſtana*

Cathe-

Cathedralitatis 5. Iulij 1660. cor. Reuerendiſs. P. D. meo Decano.

Et licet quando mandatum nullum præce-
4 ptum poſitiuum continet, ſed tantum prohi-
bitiuum, vel negatiuum ſola patientia ſuffi-
ciat *Rota rec. part. 1. deciſ. 319. num. 1. & deciſ.
20. num. 3. & 4. coram Merlin. & in Alexandrina
penſionis 15. Ianuarij 1649. coram R. P. D. meo
5 Celſo*, tamen huiuſmodi diſtinctio procedit
niſi doceatur de actibus in contrarium, ſecus
vbi prout hic, non ſolum apperet de ſimplici
contumacia, ſed etiam docetur de poſitiua
contrauentione, vt aduertit *Rota dicta dec. 20.
num. 4. coram Merlin. cum alijs per Add. ad Buratt
dicta deciſ. 17. num. 8.*

Et ita per contradictas deciſum fuit.

BONONIEN. BONORVM.

Veneris 4. Maij 1663.

ARGVMENTVM.

Negotium factum à duobus fratribus, vnde arguatur fuiſſe eorum proprium, & particulare, non autem commune, vel ſociale cum alijs fratribus, latiſſimè examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Negotium non fuiſſe commune, ſeu ſociale cum alijs fratribus apparet ex nomine, & ſigno, ſub quo fuit contractum.*

2 *Item ex contractibus particulari nomine geſtis.*

3 *Item ex deſcriptione partitarum in libris negotij.*

4 *Negotiatio ſi fuiſſet ſocialis cum aliquo, iſte reperiretur deſcriptus creditor capitalis, & lucrorum in libris negotij, prout alius ſocius inibi deſcriptus apperet.*

5 *Societas non cenſetur contracta, quando ceſſat communicatio lucrorum, & poſitio capitalis in communi.*

6 *Negotium an fuerit ſociale, vel particulare probatur etiam peritis.*

7 *Peritis tanquam practicis, & informatis ſtandum eſt.*

8 *Negotium non fuiſſe commune cum alijs fratribus reſultat ex literis Patris, & Fratrum.*

9 *Ex confeſſione partis præſertim adminiculata arguitur, an quis communi, vel proprio nomine mercaturam exercuerit.*

10 *Clericus non poteſt negotiari, vnde arguitur mercaturam non fuiſſe cum ipſo communem.*

11 *Participatio, quoad vnum negotium probat ſocietatem in illo, ſed non in alio.*

12 *Societas non probatur ex epiſtola dubia, & æquiuoca.*

13 *Societas non probatur niſi per actus concludentes, & indubitatos, qui citra ius, & nomen ſocij fieri non poſſunt.*

14 *Epiſtola tranſumptum extractum à libro minus legali eſt ſuſpectum.*

15 *Libri mercantiles debent habere numeros marginales, & intitulationem ex ſtatuto fori mercatorum Bononiæ rubr. 19.*

16 *Epiſtola non recognita non eſt attendenda.*

17 *Societati repugnat, quod ſocio in libris rationum detur debitum, & creditum, ſicut cæteris creditoribus, & debitoribus.*

18 *Societas non inducitur ex eo quod pecunia mercaturæ expoſita ſit communis, vel credita, ſed requiritur, vt quis non pro ſe, ſed vti ſocius contrahat, & mercetur.*

19 *Societas non infertur ex eo, quod quis retinuerit fratrem in apotheca.*

20 *Amplia ſi frater erat modicæ ætatis, & ſe exercuit vti iuuenis, & famulus.*

21 *Tranſactio facta ex falſa cauſa præſumitur dolo extorta, & remanet nulla.*

22 *Pupilli maiores infante debent interuenire inſtrumento, quamuis ſtipulato à tutore.*

23 *Tutor non poteſt ad ſui commodum authorizare contractum, in quo habet intereſſe.*

24 *Tranſactio facta præcedente laudo nullo non ſubſiſtetur.*

25 *Laudum latum ſine debitis ſolemnitatibus non ſubſiſtetur.*

DECISIO CCXXVIII.

DVo ex quinque Fratribus filijs Siluerij Zeneroni, ſ Io: Baptiſta, & Laurentius inſtituerunt Bononiæ negocium Aromatariæ, poſt quorum obitum prætendentibus Bernardino, & Claudio nomine etiam Antonij alterius fratris negocium non fuiſſe in dominio ſolummodo Io: Baptiſtæ, & Laurentij, nec illorum proprium, ſed ſociale, & commune omnibus, fuit inita concordia inter eos, & Victoriam Matrem, & tutricem Annæ Mariæ, & Siluerię, filiarum Io: Baptiſtæ, in qua diuiſis omnibus bonis dictorum Io: Baptiſtæ, & Laurentij in quatuor æquales partes, alia fuit aſſignata dictis filiabus, alia Claudio, alia Bernardino, alia hæredibus Laurentij, cum autem Silueria vti etiam ceſſionaria Annæ Mariæ Sororis iudicium introduxerit contra Bernardinum, qui ſolus ſupereſt ex dictis fratribus, dedi dubium an, & ad quid Bernardinus teneretur, & eum teneri reſtituere portiones habitas ex hæreditatibus dictorum Io: Baptiſtæ, & Laurentij reſolutum fuit.

Firmarunt enim DD. negocium Aromatariæ non fuiſſe ſociale, & commune omnibus fratribus, ſed proprium Io: Baptiſtæ, &
Laurentij cum ex libris eiuſdem negotij ap-
1 pareat ita cæptum, & contractum ſub eorum
ſolo nomine, & ſigno, ex tali enim intitulatione dignoſcitur dictos duos fratres non exercuiſſe negocium communi nomine, tanquam ſocios aliorum fratrum, ſed nomine proprio, & ad proprium commodum, vt concludit *Bart. in l. ſi patruus num. 5. in fin. & Bald. num. 6. C. comm. vtriuſque Iud. & idem Bart. in l. Titium, & Meuium §. altero ff. de adminiſtr. tutor. Cephal conſ. 140. num. 2. & 3. Dec. conſ. 21. ſub num. 6. Grat. conſ. 118. lib. 1. ſub num. 12. Rota rec. part. 8. deciſ. 68. num. 7. & deciſ. 126. num. 8. & deciſ. 40. num. 15. coram Eminentiſſimo D. Card. Otthob.*

Idque conſtat ex contractibus quampluri-
2 bus ſub ſolo nomine eorundem, & ſignanter
ex acquiſitionibus prædiorum in vocabulo, *la Ga-*

ed by ogle

SVMMARIVM.

1 *In Calaguritana Diœceſis Parochialibus beneficia diſtinguuntur in integra, media, & quarta.*

2 *Et in ijs datur aſcenſus de quarto ad medium, & de medio ad integrum.*

3 *Sequela, ſeu aſcenſus, vel emolumentum beneficij debetur illi, cui beneficium adiudicatur.*

4 *Titulus, & bonum ius, non autem poſſeſſio requiritur, vt ab vno beneficio ad aliud aſcendatur.*

5 *Ius conſequutiuum non datur, niſi competat ius antecedens.*

6 *Beneficium Diœceſis Calaguritanæ eſt adiudicandum approbato ab examinatoribus, & idoneo iuxta formam in Clementina Conſtitutione præſcriptam.*

DECISIO CCXXVI.

CONfirmandam cenſuerunt DD. etiam in hac tertia inſtantia Sententiam Rotalem per quam declaratum fuit dimidium beneficium controuerſum eſſe adiudicandum Antonio Goyro, cui adiudicatum fuit quartum, non autem Ioſepho de Mendicta collitiganti.

Etenim de illius validitate conſtat ex actorum reuolutione, iuſtitia verò probatur *per duas deciſiones editas coram R.P. D. meo Albergato 21. Febr. 1661. & 2 Iunij præteriti coram R. P D.*
1 *meo Taia*: Nam in Eccleſiis Parochialibus
Diœceſis Calaguritanæ beneficia diſtinguntur
in integra dimidia, & quarta, in quibus ex
antiqua conſuetudine, & motu proprio ſ. m.
Clementis Octaui datur aſcenſus de quarto
2 ad medium, & de medio ad integrum, vt
obſeruat *Rota coram Seraph. deciſ. 942. num. 8. in fine coram Merlin. deciſ. 6. num. 2. & coram Buratto dec. 830. num. 1.*

Cum itaque Antonius conſecutus fuerit,
quartum per tres ſententias conformes, illi
quoque debetur medium, quod eſt ſequela
3 antecedentis beneficij, & ideo tanquam emolumentum, & fructus quarti debetur illi, cui quartum adiudicatum fuit, vt dixit *Rota in Calaguritana beneficij de Anſcio 20. Aprilis 1654. coram R.P.D. meo Veroſpio, & in Calaguritana beneficij de Alexanco 18. Maij 1657. coram eodem.*

Quod procedit, etiamſi Antonius non poſ-
4 ſideat quartum, cum ius aſcendendi non pendeat ab actuali poſſeſſione, ſed à bono iure ſuper beneficio antecedenti, & propterea ad hunc effectum non requiritur poſſeſſio, ſed titulus, *vt in Calaguritana beneficij de Logrono 29. Ian. 1652. coram R. P. D. meo Veroſpio cum alijs adductis in deciſionibus huius cauſæ coram R. P. D. meo Albergato, & R. P. D. meo Taia.*

Hinc non releuat, quod Ioſeph prætendat
ſe habere poſſeſſionem quarti beneficij, quia
dum talis poſſeſſio bono iure deſtituta remanet, & ſine titulo non potuit Ioſeph illius vigore, & lite pendente ad medium aſcendere:
5 non enim poteſt quis habere ius ad medium,
niſi prius habeat ius validum ſuper quarto,
tanquam ad illud conſecutiuum, *Rota diuerſ. deciſ. 6. num. 7. part. 2. in dicta Calaguritana beneficij de Arſuo, & de Alexanco coram R. P. D. meo*
Veroſpio, vnde merito venit adiudicandum
6 Antonio, cum ipſe fuerit approbatus habilis,
& idoneus ab examinatoribus iuxta formam in conſtitutione Clementina præſcriptam.

Et ita Antonio tantum informante Ioſepho verò pluries citato, deciſum fuit.

MELITEN. PAROCHIALIS.

Lunæ 18. Aprilis 1663.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria concedenda eſt, cum non conſtat de paritione poſt intimationem, & reproductionem mandati, & quatuor terminos.*

2 *Contumacia reſultat ex intimatione mandato, & lapſu terminorum.*

3 *Declaratoria eo magis eſt concedenda quando conſtat de poſitiua contrauentione, & n. 5.*

4 *Paritio reſultat ex ſola patientia, quando mandatum continet præceptum poſitiuum.*

DECISIO CCXXVII.

ROta cenſuit ſub die 10. Martij anni præteriti dandum eſſe Petro Mandatum de manutenendo in poſſeſſionem Parochialis controuerſæ loco purgationis attentatorum contra Matthæum, qui in eam lite pendente ſe intruſerat, cum autem ipſe huiuſmodi Mādato Rotali non paruerit, hodie fuit dubitatum, an contra eundem eſſet danda declaratoria, & DD. affirmatiue reſponderunt.

Conſtat enim mandatum prædictum fuiſſe
Matthæo perſonaliter intimatum, eoque poſtea reproducto fuiſſe ſeruatos quatuor terminos ſubſtantiales de ſtylo ſeruari ſolitos, quibus elapſis cum pro parte illius non oſtenda-
1 tur fuiſſe paritum, merito concedi debet declaratoria *Felin. in cap. ad probandum num. de re iud. Poſth. de manut. obſer. 103. num. 6. Add. ad Buratt. deciſ. 17. num. 5. Rota deciſ. 825. num. 1. apud eundem Buratt. & in Toletana decimarum 3. Aprilis 1649. coram R.P.D. meo Celſo: & in Leodien. Archidiaconatus, 15. Ianuarij præteriti coram Reuer. D. meo Cerro Decano.*

2 Præſertim, quia vltra contumaciam, quæ
reſultat ex dicta intimatione, & lapſu terminorum, vt dixit *Rota deciſ. 591. num. 5. part. 2. & deciſ. 731. num. 5. part. 4. tom. 3. rec. Add. ad Buratt. dicta deciſ. 17. num. 8.* conſtat de poſitiua
3 contrauentione; nam dictus Matthæus adhuc
continuat in adminiſtratione Sacramentorū, & in exercitio curæ animarum, vt ex atteſtationibus datis, qui ſunt actus contrarij paritioni, adeo vt eo magis veniat concedenda declaratoria, ad hoc vt ille ſacri huius tribunalis, imo Sedis Apoſtolicæ mandato debitum præſtat obſequium *Rota rec. deciſ. 654. num. 1. & 4. part. 3. & deciſ. 735. num. 5. & 6. part. 4. tom. 3. in Gandauen. exemptionis 22. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Celſo, & in Cæſarauguſtana*

Cathe-

Cathedralitatis 5. Iulij 1660. cor. Reuerendiſs. P. D. meo Decano.

Et licet quando mandatum nullum præce-
4 ptum poſitiuum continet, ſed tantum prohibitiuum, vel negatiuum ſola patientia ſufficiat *Rota rec. part. 1. deciſ. 319. num. 1. & deciſ. 20. num. 3. & 4. coram Merlin. & in Alexandrina penſionis 15. Ianuarij 1649. coram R. P. D. meo*
5 *Celſo*, tamen huiuſmodi diſtinctio procedit niſi doceatur de actibus in contrarium, ſecus vbi prout hic, non ſolum apparet de ſimplici contumacia, ſed etiam docetur de poſitiua contrauentione, vt aduertit *Rota dicta dec. 20. num. 4. coram Merlin. cum alijs per Add. ad Buratt dicta deciſ. 17. num. 8.*

Et ita per contradictas deciſum fuit.

BONONIEN. BONORVM.

Veneris 4. Maij 1663.

ARGVMENTVM.

Negotium factum à duobus fratribus, vnde arguatur fuiſſe eorum proprium, & particulare, non autem commune, vel ſociale cum alijs fratribus, latiſſimè examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Negotium non fuiſſe commune, ſeu ſociale cum alijs fratribus apparet ex nomine, & ſigno, ſub quo fuit contractum.*

2 *Item ex contractibus particulari nomine geſtis.*

3 *Item ex deſcriptione partitarum in libris negotij.*

4 *Negotiatio ſi fuiſſet ſocialis cum aliquo, iſte reperiretur deſcriptus creditor capitalis, & lucrorum in libris negotij, prout alius ſocius inibi deſcriptus apparet.*

5 *Societas non cenſetur contracta, quando ceſſat communicatio lucrorum, & poſitio capitalis in communi.*

6 *Negotium an fuerit ſociale, vel particulare probatur etiam peritis.*

7 *Peritis tanquam practicis, & informatis ſtandum eſt.*

8 *Negotium non fuiſſe commune cum alijs fratribus reſultat ex literis Patris, & Fratrum.*

9 *Ex confeſſione partis præſertim adminiculata arguitur, an quis communi, vel proprio nomine mercaturam exercuerit.*

10 *Clericus non poteſt negotiari, vnde arguitur mercaturam non fuiſſe cum ipſo communem.*

11 *Participatio, quoad vnum negotium probat ſocietatem in illo, ſed non in alio.*

12 *Societas non probatur ex epiſtola dubia, & æquiuoca.*

13 *Societas non probatur niſi per actus concludentes, & indubitatos, qui citra ius, & nomen ſocij fieri non poſſunt.*

14 *Epiſtola tranſumptum extractum à libro minus legali eſt ſuſpectum.*

15 *Libri mercantiles debent habere numeros marginales, & intitulationem ex ſtatuto fori mercatorum Bononiæ rubr. 19.*

16 *Epiſtola non recognita non eſt attendenda.*

17 *Societati repugnat, quod ſocio in libris rationum detur debitum, & creditum, ſicut cæteris creditoribus, & debitoribus.*

18 *Societas non inducitur ex eo quod pecunia mercaturæ expoſita ſit communis, vel credita, ſed requiritur, vt quis non pro ſe, ſed vti ſocius contrahat, & mercetur.*

19 *Societas non infertur ex eo, quod quis retinuerit fratrem in apotheca.*

20 *Amplia ſi frater erat modicæ ætatis, & ſe exercuit vti iuuenis, & famulus.*

21 *Tranſactio facta ex falſa cauſa præſumitur dolo extorta, & remanet nulla.*

22 *Pupilli maiores infante debent interuenire inſtrumento, quamuis ſtipulato à tutore.*

23 *Tutor non poteſt ad ſui commodum authorizare contractum, in quo habet intereſſe.*

24 *Tranſactio facta præcedente laudo nullo non ſubſiſtetur.*

25 *Laudum latum ſine debitis ſolemnitatibus non ſubſiſtetur.*

DECISIO CCXXVIII.

DVo ex quinque Fratribus filijs Siluerij Zeneroni, Io: Baptiſta, & Laurentius inſtituerunt Bononiæ negocium Aromatariæ, poſt quorum obitum prætendentibus Bernardino, & Claudio nomine etiam Antonij alterius fratris negocium non fuiſſe in dominio ſolummodo Io: Baptiſtæ, & Laurentij, nec illorum proprium, ſed ſociale, & commune omnibus, fuit inita concordia inter eos, & Victoriam Matrem, & tutricem Annæ Mariæ, & Siluериæ, filiarum Io: Baptiſtæ, in qua diuiſis omnibus bonis dictorum Io: Baptiſtæ, & Laurentij in quatuor æquales partes, alia fuit aſſignata dictis filiabus, alia Claudio, alia Bernardino, alia hæredibus Laurentij, cum autem Siluеria vti etiam ceſſionaria Annæ Mariæ Sororis iudicium introduxerit contra Bernardinum, qui ſolus ſupereſt ex dictis fratribus, dedi dubium an, & ad quid Bernardinus teneretur, & eum teneri reſtituere portiones habitas ex hæreditatibus dictorum Io: Baptiſtæ, & Laurentij reſolutum fuit.

Firmarunt enim DD. negocium Aromatariæ non fuiſſe ſociale, & commune omnibus fratribus, ſed proprium Io: Baptiſtæ, & Laurentij cum ex libris eiuſdem negotij ap-
1 pareat ita cæptum, & contractum ſub eorum ſolo nomine, & ſigno, ex tali enim intitulatione dignoſcitur dictos duos fratres non exercuiſſe negocium communi nomine, tanquam ſocios aliorum fratrum, ſed nomine proprio, & ad proprium commodum, vt concludit *Bart. in l. ſi patruus num. 5. in fin. & Bald. num. 6. C. comm. vtriuſque Iud. & idem Bart. in l. Titium, & Meuium §. altero ff. de adminiſtr. tutor. Cephal conſ. 140. num. 2. & 3. Dec. conſ. 21. ſub num. 6. Grat. conſ. 118. lib. 1. ſub num. 12. Rota rec. part. 8. deciſ. 68. num. 7. & deciſ. 126. num. 8. & deciſ. 40. num. 15. coram Eminentiſſimo D. Card. Otthob.*

Idque conſtat ex contractibus quampluri-
2 bus ſub ſolo nomine eorundem, & ſignanter ex acquiſitionibus prædiorum in vocabulo, *la Ga-*

ed by Google

la Gaiana, & *Villanoua*, cum illi duo tantum fratres illa eorum nomine, & ex propria pecunia emerint, ſicuti teſtantur non ſolum inſtrumenta, ſed etiam libri præfati, in quibus ſunt deſcripta ſub nomine Io: Baptiſtæ, & Laurentij, de Bernardino, & Claudio nulla habita mentione, ex quo pariter reſultat coniectura ſocietatem non fuiſſe contractam *l. neſennius ff. de neg. geſt. Bart. in d. l. ſi patruus C. comm. vtr. Iud. & in d. l. Titium, & Meuium §. altero ff. de adminiſtr. tutor. Bald. conſ. 481. num. 2. lib. 5. Alex. conſ. 76. num. 13. lib. 4. Aymon. conſ. 26. num. 2. Menoch. conſ. 21. num. 15. Cephal. conſ. 340. num. 1. Maſcard. concl. 1116. n. 28. & ſeqq.*

3 Et procul dubio cum in eiſdem libris adſint partitæ pro rata capitalis, & lucrorum potiùs ad creditum Cæſaris Geruaſoni eorũ Auunculi, cum quo per quinquennium promiſcuè
4 negociati ſunt; ſi enim negociatio fuiſſet geſta etiam nomine aliorum fratrum illi quoque reperirentur deſcripti creditores capitalis, & lucrorum *argumento l. vnica §. ſi autem ad deficientis C. de cadus. toll.* ceſſante autem commu-
5 nicatione lucrorum, aut poſitione capitalis in communi non cenſetur contracta ſocietas, cum deficiat cauſa principalis propter quam contrahi ſolet *Bart. in d. l. Titium, & Meuium §. altero ff. de adminiſtr. tut. Bald. & alij in d. l. ſi patruus C. comm. vtr. Iud. Caſtr. conſ. 71. ſub num. 1. lib. 2. Bertrand. conſ. 294. num. 3. & ſeq. lib. 2. part. 1. Cephal. conſ. 247. num. 20. Grat. conſ. 118. num. 12. lib. 1. Rota dicta deciſ. 126. num. 6. part. 8. recent.*
6 idemque teſtantur periti aſſerentes negocium totaliter ſpectare ad Ioannem Baptiſtam, & Laurentium, nec alium partem habuiſſe præ-
7 ter Geruaſonem, quibus tanquam practicis, & informatis ſtandum eſſe diſponit *text. in l. 1. in princip. ff. de ventr. inſpic. cap. fraternitatis de frigid. & malefic. Rota cor. Buratt. dec. 419. n. 2.*
8 Quod comprobant etiam literæ Siluerij Patris, & Claudij fratris, in quibus aperte legitur, quod negocium pertinebat ad Io: Baptiſtam, & Laurentium,, ibi,, *Il voſtro negotio*, &,, ibi,, *ho inteſo come hau. ui tolto vna Bottega, che piaccia à N. S. che vi dia ſanità, pace, e guadagno*, Poſt vero obitum dictorum duorum fratrum, idem Claudius tanquam tutor Catherinæ, & Claudiæ filiarum Laurentij, nec non idem Bernardinus vice, & nomine etiam Annæ Mariæ, & Siluer iæ filiarum Io: Baptiſtæ exegerunt partitam librarum 1600. eiuſdem negocij, & ſic ex confeſſione tam patris, quam fratrum apparet quod illud erat eorum proprium, ex confeſſione enim partis præ-
9 ſertim adminiculata bene arguitur, an quis communi nomine tanquam ſocius, an pro ſe, & proprio nomine mercaturam fecerit, *Menoch. conſ. 553. num. 16. verſ. quæ ſane confeſſio. Rota dicta deciſ. 68. num. 1. & deciſ. 126. num. 9. & 10. part. 8. rec. & in Anconitana officiorum, ſeu nullitatis concordia 4. Decembris 1647. coram b. m. Ar-*
10 *guelles §. eoque magis.* Vltra quod Claudius vti Clericus non poterat negociari, & mercaturam exercere *cap. penult. & vlt. de vita, & honeſt. cler. Menoch. conſ. 12. num. 12. Riminald. iun. conſ. 28. ſub num. 14. Rota coram Buratt. deciſ. 908. num. 7.*

Non obſtat epiſtola ſcripta, vt prætenditur à Io: Baptiſta, & Laurentio Cæſari Geruaſono in qua ſcripſerunt habere in negocio intereſſe ſuorum de Bergamo, nam illa non concludit aliquam ſocietatem, quoad negocium Aromatariæ, ſed ſolum aperit, quod ipſi habebant in negocio ter plus capitalis, quam haberet Geruaſonus — ibi — *Al preſente ci ritrouamo nel negotio tre volte più di capitale di voi, imperò di queſto lo ſapete, perche c'habbiamo l'intereſſe de noſtri di Bergamo, che rimiſe il noſtro Gio. Batiſta à Venetia*, pro vt re vera conſtat ex libris prædictis fuiſſe remiſſas Bergamo Venetias ad Grigios libras 3323. & propterea verba illa — *c'habbiamo l' intereſſe de noſtri di Bergamo*, nequeunt intelligi de participatione niſi ratione huiuſmodi intereſſe Bergomi, participatio
11 autem intereſſe, quoad vnum negocium probat ſolum ſocietatem in illo ſed non in alio *Bart. in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto ff. de itiner. actuq. priuat. & in l. Titium, & Meuium §. altero in fin. ff. de adminiſtr. tutor. Dec. conſ. 21. num. 5. Cephal. conſ. 247. n. 26.*

Imo nec videntur poſſe ad intereſſe patris, & fratrum referri, cum Pater ſe iam contuliſſet Bononiam cum vxore, & filijs, ſed potius ad intereſſe ipſorum Io: Baptiſtæ, & Laurentij ratione dictarum librarum 3323. quæ ſolo nomine eorundem tractæ fuerunt Berga-
12 mo Venetias, adeò vt ex tali epiſtola dubia, & æquiuoca nullo modo dici poſſit probata
13 ſocietas, quæ non probatur, niſi per actus concludentes, & indubitatos, qui citra ius, & nomen ſocij fieri non poſſint *Cyriac. contr. 477. num. 8. Caſtr. conſ. 73. num. 1. & ſeqq. lib. 2. Rota dec. 214. n. 15. part. 6. rec. & cor. Em. D. Card. Ottbob. deciſ. 94. num. 7. & in his terminis deciſ. 68. ſub num. 20. cum ſeq. & deciſ. 126. ſub num. 6. & 7. part. 8. recent.*
14 Vlterius prætenſa epiſtola non eſt originalis ſed copia tranſumpta ex libro non habente
15 numeros marginales, nec intitulationem ad formam ſtatuti fori mercatorum, vt in rubr. 19. ex quibus & alijs defectibus viſa fuit Dominis valde ſuſpecta, & ſufficit quod illa non
16 fuerit recognita ad effectum, quod non veniat attendenda *Oldrad. conſ. 227. num. 6. Rota in rec. deciſ. 452. num. 1. part. 3. in Albanen. hæreditatis 28. Iunij 1660. & 11. Martij 1661. coram R. P. D. meo Albergato.*

Minuſue prætenſam Societatem concludunt pecuniæ ſubminiſtratæ per Claudium aſcendentes, vt prætenditur, ad libras 11000. nec per Siluerium Patrem, qui ſolum obtulit 50. Zecchinos, de quorum ſolutione non conſtat. Tum quia in libris rationum datum fuit
17 vtrique creditum, & debitum eodem modo, quo cæteris creditoribus, & debitoribus, quod regulis, imo naturæ Societatis repugnat *Dec. dicto conſ. 21. ſub num. 6. verſ. vltimo prædicta Grat. conſ. 118. ſub n. 12. & ſeqq. lib. 1. Deciã. conſ. 30. n. 36. lib. 1.* tum etiam quia ad hunc effectũ non ſuf-
18 ficit pecuniam mercaturæ expoſitam eſſe cõmunem, vel creditam, ſed eſt opus, vt quis non pro ſe ſed tanquam ſocius contrahat, atque mercetur *Bart. in d. l. Titium, & Meuium §. altero. ff. de adminiſtr. tut. Dec. d. conſ. 21. ſub n. 11.*

Decian.

Decian.conſ.36. num. 39. lib.1. Cephal. conſ. 247. num.13.

19 Et licet Bernardinus inſeruierit in Apothe-
ca, non propterea ſequitur illum fuiſſe ad-
miſſum in ſocium, quia cum præceſſerit ſo-
cietas inter iſtos duos tantum fratres, nihil
vnquam de lucris eidem communicando,
præſumitur fuiſſe retentum ex fraterna cha-
ritate, & affectione, dum erat ſolius ætatis
20 annorum decem, & poſtea ſe exercuiſſe, vt
iuuenem, & famulum *iuxta not. per Surd. conſ.*
441.num.9.& 10.& in his terminis Rot. dicta dec.
08.ſubnum.14.& dec.126.num.5.part.8.rec.

Hoc igitur firmato dixerunt DD. tranſa-
ctionem initam per Victoriam Matrem, &
tutricem Annæ Mariæ, & Silueriæ non ſuſti-
neri ex defectu cauſæ principalis propter quã
illa inita reperitur, ſcilicet ex eo quod nego-
cium Aromatariæ fuerit ſociale, & commune,
21 vnde tanquam facta ex falſa cauſa, dolo ma-
lo extorta præſumitur, & proinde remanet
prorſus nulla, & ineficax *Aymon. conſ.538. nu.*
17. Menoch.conſ.91.num.26.& num.40.& ſeq. Rot.
coram Merl.deciſ.603.num.1.& in Bonon.nullitatis
concordiæ 27.Ianuarij,& 1. Iulij 1648.coram b.m.
Bichio & 19.April.1649.cor.Reuerendiſs.Roias Epi-
ſcopo Tarraconen.& 4.Februarij 1650. cor.R.P.D.
meo Celſo, & coram Eminentiſs.D.Card. Ottbob.
dec.25.nu.1.

Eoque magis cum tranſactio fuerit inita
cum Victoria matre, & tutrice abſque inter-
uentu, & conſenſu Annæ Mariæ, & Siluerię,
quarum prima dum agebat decimum ſuę æta-
tis annum, & altera nonum, & ſic erant ma-
22 iores infante debebant interuenire, & adeſſe
Inſtrumento vt firmat *Socc.conſ.24.num.45.lib.*
1.Peregr.conſ.74.num.4.lib.3.Rota deciſ.178. nu.6.
apud Ren.Tarraconen.& in rec.deciſ.470. num. 11.
part.9.& in Romana Domus 4. Maij 1648. coram
b.m.Bichio, licet ex aliis cauſis id noluerit fir-
mare *in Romana Cenſus 22.Iunij 1648.coram Ren.*
Terracinen.

Maxime quia eadem tutrix habebat inte-
23 reſſe cum ex cauſa iſtius tranſactionis fuerint
eidem aſſignata nonnulla bona, & promiſſa
quantitas librarum quinque millium, vt pa-
tet ex ipſo Inſtrumento tranſactionis, vnde
non poterat authorizare contractum ad ſui
commodum, *vt in l.1.& l.pupillus in fin. ff. de*
auth.tut.& in §.fin.inſtit.eodem tit. & not. Bald. in
conſ.200.in fin lib.3. Dec.conſ 479.nu.1. Surd.conſ.
9.num.36.Vinc.de Franch.deciſ. 14. num. 4. Rot. in
rec.dec.492.nu.9.part.1.& deciſ.25. num.3. & 23.
part.5.

24 Nec refert, quod dicta tranſactio facta ſit
præcedente laudo, nam cum illud latum fue-
25 rit ſine debitis ſolemnitatibus non poteſt
ſubſtineri *ex Cap.alleg.102.num.3. Socc. conſ. 18.*
num.33.& ſeqq. Roman. conſ.173. ſub num. 1. Rota
rec. part.4.tom.3.deciſ.646. num.4.& ſeqq.& deciſ.
169.n.11.par.6.

Et ita vtraque parte informante deciſum.

ROMANA DONATIONIS.

Veneris 11. Maij 1663.

ARGVMENTVM.

In donatione contemplatione matrimonij facta Patri pro ſe, & filiis cenſentur vocati filij vti filij concurrentibus coniecturis, quas late examinat deciſio, reſpondendo alijs, quæ in contrarium adducebantur.

SVMMARIVM.

1 *Donatarij confeſſio tanquam de veritate rei inſtructi, & informati plurimum vrget ad declarandam voluntatem donantis.*

2 *Clauſula*, & latius prout in dicto inſtrumento, *refertur ad non expreſſa, ſecus ad expreſſa ſeparatim, & explicitè.*

3 *Filij an fuerint contemplati in donatione vti filij infertur ex diſcretiua, qua Pater ſtipulauit donationem à dote, & nu.5.*

4 *Verbum*, naſcituri, *adiectum filijs non poteſt extendi niſi ad filios naſcituros tam mares, quam fæminas.*

6 *Donatio quod fuerit facta etiam filijs vti filijs arguitur ex conſignatione rerum donatarum.*

7 *Stipulatio pro ſe filijs, ac heredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, quomodo intelligenda, & numer. 9.*

8 *Determinatia non æque determinat omnia determinabilia data illorum diuerſitate.*

10 *Superfluitas eſt euitanda.*

11 *In donatione facta ab auo contemplatione matrimonij coniectura fauore nepotum facilius militant.*

12 *Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs probatur ex teſtibus omni exceptione maioribus, quorum alter fecit minutam inſtrumenti.*

13 *Coniecturæ, & probationes non debent ſeparatim, ſed ſimul iuncta conſiderari.*

14 *Donatio, quæ non eſt facta Patri, & filijs, ſed Patri pro ſe, & filijs, acquiritur filijs vti heredibus Patris, non vti filijs.*

15 *Quæ opinio habet plures, & grauiſſimos contradictores, ſed in dubio procedit, & præualet.*

16 *Donatio vt ſit facta filijs vti filijs, bene arguitur ex coniecturis, quamvis pater ſtipulatus fuerit pro ſe, & filijs.*

17 *Coniectura ad effectum arguendi, an donatio ſit facta filijs vti filijs, vtrum deducenda ſint ab eodem inſtrumento.*

18 *Voluntas, quando nō vult induci, & declarari admittuntur coniecturæ extrinſecus ab inſtrumento, & deſumpta à poſteriori.*

19 *Coniecturæ non ſunt deducendæ ex demonſtrationibus ad oculum concludentibus, ſed ex indicijs probabilibus.*

20 *Donatio cum onere, ſi longe excedit legitimam, non excludit titulum lucratiuum.*

21 *Filio magis expedit habere ingentem donationem cum onere reſtituendi filijs, quam liberam ſolam portionem legitimæ.*

22 *Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis in vita Patris, adeout non poſſit eo defuncto reuocari.*

23 *Quidquid dicendum eſſet, quando donatio commenſuratur legitima.*

24 *Filij tenentur ex debito erga Patrem, qui proinde non tenetur ad remunerationem meritorum.*

25 *Merita, & ſeruitia debent correſpondere donationi, vt præſtent titulum onerosum.*

26 *Meritorum expreſſio, quando videatur potius color quæſitus, quam veritas ita ſe habeat.*

27 *A donante fuiſſe grauatum filium, & non nepotes non eſt inuerisſimile, imo ſepe contingit in donationibus contemplatione certi matrimonij.*

28 *Ratio eadem, quando militat, eadem ſit deciſio caſuum dubiorum.*

29 *Ab expreſſione facta ad vnum finem non deſumitur validum argumentum ad alium finem.*

DECISIO CCXXIX.

DOnationem Guidi Iordani Mercatoris
fundacalis acceptam à Gaſpare filio pro
ſe, & filijs naſcituris ſuffragari Annæ Felici
vxori, eiuſque filijs firmarunt iterum Domi-
ni ex coniecturis, in duabus deciſionibus in
cauſa factis, ponderatis, nam illa inſinuata
fuit à Gaſpare donatario de mandato Guidi
Donantis eodem modo tanquam facta ſibi, &
filijs ſuis naſcituris; quamuis enim ea, quæ
non pendent à noſtra voluntate, & poteſtate,
ſint aliunde probanda, quam ex noſtra aſſer-
tione, confeſſione tamen huiuſmodi vtpote
1 eiuſdem Donatarij de veritate facti inſtructi
& informati plurimum vrget ad declarandã
donantis voluntatem *Corn. conſ. 123. num. 14. lib.
1. Aegid. deciſ. 084. Rota deciſ. 264. num. 9. part. 6. &
dec. 68. n. 21. & 22. par. 9. rec.*

Ad quantitatem vero donatam, & modum
illam ſoluendi proxime enunciatum referri
2 debet clauſula illa (& latius prout in dicto In-
ſtrumento) non autem ad expreſſa circa do-
nationem factam ſibi, & filijs, de qua Gaſpar
ſeparatim, & explicite mentionem fecit, iuxta
doctrinam *Bart. in l. talis ſcriptura §. fin. ff. de le-
gat. 1. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 6. tit. 13. nu. 10.
Alex. conſ. 48. num. 6. & 9. lib. 1. & conſ. 180. nu. 11.
lib. 6. Aym. conſ. 70. num. 9. & 11. Rota deciſ. 153.
num. 7. coram Merlin. & deciſ. 469. num. 26. part. 9.
recent.*

3 Coadiuuatur hæc vehemens coniectura ex
inſtrumento eiuſdem donationis, in quo dos
Annæ Felicis aſſignata fuit Gaſpari præſenti
ſimpliciter, donatio vero facta fuit eidem
acceptanti pro ſe, & filijs naſcituris, ſignum
euidens, quod filij aliter contemplati fuerunt
in dote, ac in donatione, in iſta tanquam filij
in illa tanquam hæredes vt limitando tradunt
*Alex. in l. ſi tibi decem §. ſi pactus ſub num. 8. & Iaſ.
num. 13. ff. de pact. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ.
48. num. 8. Surd. deciſ. 222. ſub n. 21. & ſeqq.*

Etiamſi ſtipulationi vtriuſque ſit appoſita
clauſula cæterata, quæ extenditur pro hære-
dibus, quia dum in donatione addita fuit
clauſula *pro ſe, & filijs naſcituris*, quod quidem
4 verbum *naſcituri* adiectum *filijs* non poteſt ex-
tendi niſi ad filios naſcituros, tam mares, quã
fæminas, vt reſpondit *deciſio coram Reu. Papien.
§. non prima ſub die 14. Maij* 1657. in dote vero
5 poſita ſola clauſula cæterata, ex hoc diſcre-
tiuo modo adiecto in eadem parte diſpoſitio-
nis, colligitur, quod non eodem modo filij
contemplati fuerunt in donatione ac in dote,
vt probat *Add. ad ſ. m. Greg. deciſ. 301. num. 18. Rot.
in rec. par. 9. dec. 235. nu. 1.*

6 Idque augetur ex conſignatione fundaci,
& rerum fundacalium facta à Guido Gaſpari
in ſatisfactionem præuentiuè factam de ſum-
ma ſcutorum 22000. donata poſt mortem ex-
preſsè pro ſe ſuiſque filijs ad formam dona-
tionis, & quamvis deinde ſubdat ac hæredi-
7 bus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, tamen
placuit reſponſio, quod cum valor rerum
fundacalium ſcutorum 28150. excederet do-
nationem ſcutorum 22000. reſpectu ſummæ
donatæ ſtipulatio intelligi debeat pro ſe, & fi-
lijs ad formam donationis, reſpectu vero re-
ſidui pro hæredibus, & ſucceſſoribus, ſi enim
bona donata cedere debuiſſent hęredibus eiuſ-
dem Gaſparis vnica ſtipulatione pro hæredi-
bus, & ſucceſſoribus, omnes merces traditæ
fuiſſent abſque vlla diſcretiua *cap. ad audientiam
de decim. l. vnic. §. deficientis C. de caduc. toll. & in
ſpecie tradit Surd. dec. 322. n. 22. in 4. coniectura, &
conſ. 554. n. 8. & 9.*

Nec quidquam facit, quod acceptatio fa-
cta à Gaſpare reſpiciat tam filios, quam hæ-
redes, ideoque æqualiter illos determinare
debeat, etenim illa reſpicit quidem vtrumq;
determinatum, ſed vnum quodlibet cum ſua
qualitate, & diuerſo modo vnum ab alio, qua
8 data diuerſitate vna determinatio non æque
omnia determinat *Aret. in §. hinc nobis num. 37.
in fin. ibique Angel. Auth. de hæred. & falcid. Roland.
conſ. 74. num. 13. lib. 2. Surd. conſ. 426. num. 4. verſ. &
per hanc rationem, Rota deciſ. 257. num. 18. part. 7.
rec.*

Minus difficultatem facit, quod valor mer-
cium in exceſſu compenſatus fuerit partim
per accollationem debitorum fundaci partim
in pecunia numerata, quia vis non ſtat in mo-
do ſoluendi interius conuento, qui non im-
pedit, quin etiam hæredes remanerent obli-
gati pro ſumma ſcutorum 6150. quæ vltra
quantitatem donatam ſupererat, ſed in du-
9 plici, ac diuerſo modo acceptandi ab initio
bona aſſignata pro filijs ad formam donatio-
nis, & deinde pro hæredibus, quod indicat
expreſſionem hæredum eſſe reſtrictam ad sũ-
mam reſiduam, alias ſuperfluum fuiſſet men-
10 tionem facere de filijs, quod dici non debet,
vt ad hunc effectum euitandi ſuperfluitatem
aduertit *Rota coram ſ. m. Greg. deciſ. 424. n. 6.*

11 Coniecturæ autem huiuſmodi eo magis
militant in propoſito caſu, quo verſamur in
donatione intuitu certi matrimonij facta ab
Auo, qui non ſolum præſumitur habuiſſe
reſpectum ad Nepotes ſicuti late deducitur *in
deciſione coram Reuer. D. meo Meltio Epiſcopo Pa-
12 pien.* ſed etiam, quod ita voluerit donare re-
ferant duo teſtes omni exceptione maiores,
quorum alter qui expleuit minutam inſtru-
menti atteſtatur Guidum mentis, & intentio-
nis fuiſſe principaliter filijs Gaſparis conſulere
adeo vt ceſſet quælibet ambiguitas, non enim
13 iſtorum depoſitiones, & coniecturæ prædi-
ctæ conſiderandæ ſunt vna, aut alia de per ſe
ſed

ſed debent omnes conſiderari ſimul iunctæ vt in terminis donationis ſeruauit, *Rota coram Merl.deciſ.692. num. 63. iuxta tradita per Mantic. de coniect.lib.1. tit.3.num. 28.Hondei.conſ. 65. nu. 43. lib. 1. Rota rec. deciſ. 266. numer. 2. & 29. part.1.*

Quibus non obſtant ea, quæ in contrarium
14 adducebantur, & ſignanter, quod donatio non ſit facta Patri, & filijs, ſed Patri ſtipulanti pro ſe, & filijs, in quo conſiſtit tota vis contrariæ opinionis, quod tunc donatio acquiratur filijs vti hæredibus non autem vti filijs *iuxta gloſſ.in l.ſi tibi decem §.ſi pactus, verbo, proderit, ff.de pact.* quam ex profeſſo comprobat, & defendit *Donat. Anton.de Marin.lib.1.reſol.quotid.*
15 *cap.8.* nam vltra, quod illa habet plures, & grauiſſimos contradictores relatos *per Cutell. de donat.contemplat.matr.tract.2.diſcurſ. 1. ſpecial. 25.* Domini reſponderunt eam in dubio procedere, & præualere, ſecus quando adſunt
16 coniecturæ pro vocatione filiorum, ad quas eſſe recurrendum pro habenda contrahentis voluntate, concludit *gloſſ. in d.l. ſi tibi decem,* & cum ea omnes Doctores etiam pro contraria opinione allegati, & late dictum fuit *in præterita deciſione 22.Martij 1662.coram me.*

Nec refert, quod coniecturæ vt à regula re-
17 cedatur deduci debeant ex eodem inſtrumento, tum quia concluſio adducta non eſt regula ſcripta in iure, ſed opinio Doctorum ſicuti quoque obſeruat *Cutell. vbi ſupra num. 8.* tum
18 quia non agitur de inducenda voluntate, ſed tantummodo declaranda, quo caſu admittuntur coniecturæ extrinſecus ab inſtrumento, & à poſteriori deſumptæ, vt voluit *Bart.in l.mouibus 2.nu.4.ff.de vulg. & pupill.* quem referunt & ſequuntur *Imol.in cap.Raynutius num. 116. de teſtam.Calcan.conſ.8.ſub num. 2. ad med. verſ. ſed etiam declaratur Mantic.de coniect. lib. 11. tit. 20. ſub num.9.verſ.verum plane,* non enim ex de-
19 monſtrationibus ad oculum concludentibus ſed ex inditijs probabilibus coniecturæ deduci debent, *Rota coram Merlin.deciſ.228.num.27. & 28.*

Cætera leuia viſa ſunt, & de facili remoueri, & primo ad libertatem donationis deductam ex onere importandi bona donata in legitimam, nec non ex remuneratione meritorum clara patet reſponſio, quia quoad
20 legitimam cum donatio longè illam excedat non ceſſat titulus lucratiuus *Gabr. conſ.127.nu. 31.lib.1.Rota rec.part. 7. deciſ. 27. num. 2.* magis
21 enim vtile fuit Gaſpari donationem in hac ſumma recipere cum onere reſtituendi filijs, quam liberam habere ſolam portionem legitimæ iuxta tradita *per Hodiern.ad Surd.dicta dec. 322.ſub num.43.Pignattell.contr.for.lib.2. cap. 34. cum alijs in dec. Reu. Papien.verſ.non etiam refraga-*
22 *tur.* Cumque hac præuentiua ſolutione maioris quantitatis accepta in vita patris videtur adeo compenſatum onus ſuper legitima impoſitum, vt non poſſit eo defuncto reuocari, ſicuti probat idem *Hodiern. vbi ſupra ſub num. 45.* quicquid ſecus dicendum eſſet, vbi bona donata legitimæ commenſurantur, vt in his
23 terminis loquitur *Rota apud Merlin. de pignor. dec.110.n.46.*

24 Quoad remunerationem meritorum reſponſio eſt pariter clara, quia cum filij teneantur ex debito erga Patrem *ex not. per Menoch. de præſumpt.lib.3.præſ.29.num.12.& ſeq. Paſchal. de patr.poteſt.part.1.cap.3.nu.25.* Seruitia à Gaſpare præſtita in fundaco, & ſimilia non ſunt
25 talia, quę correſpondeant donationi ſummæ notabilis, vt requiritur ad effectum, vt præſtent titulum oneroſum, vt latè dictum fuit *in Romana cenſus, ſeu Saluiani 8. Iunij 1654. co-*
26 *ram b.m.Bichio.* Imo expreſſio meritorum huiuſmodi videtur potius color quæſitus in cortice verborum, quam ita ſe veritas habere, vt admonet *Bald.in l.fin.ſub num.2. verſ.item non obſtat ff.de exercit. act.Menoch.conſ. 112. num. 23. Rota in Romana ſeu Æſina donationis 23.Martij 1640. coram Reu. Ghiſlerio Epiſcopo Terracinen.*

Aliud de qualitate mercium ſuper quibus tanquam venalibus non poſſit conſeruari fideicommiſſum tollitur ex facto dum donatio eſt quantitatis ſcutorum 22. millium exigen. ex bonis, & effectibus poſt mortem Guidi
27 non autem mercium, nec dicatur eſſe inueriſimile, quod Donator voluerit grauare filios onere fideicommiſſi, & non nepotes, cum id ſepe contingat, & in his donationibus contemplatione certi matrimonij communiter fieri ſoleat. Quod autem ita Donatarius neminem inueniſſet, qui vellet contrahere cum ipſo, ceſſat ex eo, quia ſicuti donator ipſe ex hac ratione non retrahebatur ab obligando ſe erga filium, ita non retrahebatur ab obligando filium erga nepotes, quando enim mili-
28 tat eadem ratio eadem ſit deciſio caſuum dubiorum, vt inquit *Bal.in l. de quibus ff. de legib. Alex.conſ.5.in fin. & conſ. 75. num.3. lib.5. Aym. conſ.118.n.15.*

Nec eſt recurrendum ad illud, quod Gui-
29 dus expreſſit in teſtamento, ſcilicet quod ipſe donationem fecerat Gaſpari, nulla facta mentione filiorum, cauſa namque huius eſt non vt filios excluderet, ſed ne omittens Gaſparem inſtituere teſtamentum ex defectu præteritionis corruiſſet, cum ergo hoc fecerit ex neceſſitate, quam habebat reſpectu illius, non autem reſpectu filiorum, & nepotum reſpectiue, non poteſt exinde validum argumentum in contrarium deſumi, vt in ſpecie ponderat *Riminald.Iun.conſ.774.ſub num.38.Maſtrill. deciſ.305.n.6.& 7.*

Ad reliqua ſingula diſcutienda progredi ſuperfluum viſum fuit, quibus nihilominus ſatisfaciunt informantes pro filijs, nec non deciſio Reuerendiſſimi Papien. & ita cauſa ſemel, atque iterum propoſita reſolutum fuit vtraque parte informante.

Confirmata vt infrà deciſ. 229. 239. & 446.

AMERINA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 4. Iunij 1663.

ARGVMENTVM.

Copia ſimplex teſtamenti non probat ſine ſchedula originali, à qua videri poſſit, vtrum fuerit ſcripta à perſona, quam aſſeruit teſtator, multoque magis dum non fuit ſubſcripta, vt volebat teſtator, inde enim ceſſat voluntas, ſine qua teſtamentum nec fauore liberorum ſubſtinetur, nec per ſubſequutam approbationem validatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamenti copia ſimplex non probat non producta ſchedula originali.*

2 *Teſtamentum verum eſſe excluditur copia, cui non conueniunt qualitates volitæ à teſtatore, quod ſchedula fuerit ſcripta à certa perſona, & ſubſcripta per teſtatorem.*

3 *Pluralitas licet non præſumatur, ſecus eſt quando non iuſtificantur, imo excluduntur qualitates, quæ deberent in vno actu concurrere.*

4 *Teſtamentum, in quo teſtator voluit propriam ſubſcriptionem, illa ceſſante non ſubſtinetur, quia remanet imperfectum ratione voluntatis.*

5 *Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis, nec inter liberos ſubſtinetur.*

6 *Teſtamenti productio, & legatorum ſolutio non releuat, quando deeſt identitas teſtamenti, & perfectio voluntatis.*

7 *Voluntatis teſtatoris defectus non poteſt ſuppleri ex actibus poſitiuis hæredis.*

8 *Amplia in præiudicium tertij non habentis cauſam ab hærede, qui fecit tales actus.*

9 *Recognitio ſine citatione partis contra proteſtationem factam non attenditur.*

DECISIO CCXXX.

Non conſtare de valido teſtamento Matthei Buccarini reſponderunt iterum DD. ſcriptura enim exhibita eſt ſimplex copia ſeu exemplum, quod non probat non producto originali *l. exemplo C. de probat. auth. ſi quis in aliquo vbi Dec. num. 2. Iaſ. & communiter ſcribentes C. de edend. Decian. loquens de teſtamento conſ. 18 num. 2. lib. 2. Rota in rec. part. 9. dec. 128. ſub num. 1. & ſeqq.*
1

Eo minus, quia in corpore ſcripturæ legitur ſchedulam teſtamenti à Matthæo confecti ſcriptam eſſe manu Valdauiſij, & ab ipſo met Matthæo ſubſcriptam; vnde eſto quod probaretur Matthæum condidiſſe teſtamentum, nihilominus cum ſcripturæ huiuſmodi non
2 conueniant qualitates prædictæ, quod fuerit ſcripta manu Valdauiſij, & ab ipſo teſtatore ſubſcripta, excluditur, quod illa ſit teſtamentum Matthæi, *Ruin. conſ. 21. num. 6. lib. 4. Rot. in Romana fideicommiſſi de Caletanis 7. Februarij 1620. coram bo. me. Cardinali Fabritio Veroſpio & in Peruſina teſtamenti 28. Iunij 1658. coram Reuerendiſs. P. D. meo Cerro Decano.*

Dum enim percipi non poteſt à quo præ-
3 tenſa ſchedula teſtamenti ſcripta, vel ſubſcripta fuerit, imò careat ſubſcriptione ipſius teſtatoris, ceſſat regula, quod pluralitas non præſumatur. *Pariſ. conſ. 29. num. 48. lib. 3. Ruin. dicto conſ. 31. num. 6. lib. 4. Altograd. conſ. 96. à num. 22. lib. 2. & pluribus relatis probat Cyriac. contr. 444. num. 28.*

Hinc fruſtra contendit D. Mutius Marcius purificatum fideicommiſſum ad fauorem Do-
4 nati Patris; nam ceſſante ſubſcriptione volita per ipſum teſtatorem etiamſi illa eſſet originalis nullo modo poſſet ſubſtineri tanquam imperfecta ratione voluntatis *Rota coram Penia deciſ. 216. num. 15. in rec. deciſ. 430. num. 93. par. 5. & coram Eminentiſſimo D. Card. Ottbob. dec. 40.*
5 *num. 8. & 9.* quod procedit etiam inter liberos, vt vltra adductos *in alia deciſione huius cauſæ §. non obſtat edita 5. Iunij ſuperioris anni fuit dictum in Romana hæreditatis 1. Aprilis 1658. cor. R. P. D. meo Albergato.*

Obiectum vero deductum ex illius productione, & ſolutione legatorum contentorum in illa facta à Flauio Matthæi filio, & hærede
6 non releuat cum deficiat identitas ſcripturæ, & perfectio voluntatis teſtatoris, qui ſane
7 defectus non poteſt ex actibus poſitiuis hæredis ſuppleri *iuxta not. per Dec. conſ. 488. nu. 18. Bot. in Romana primogenituræ 25. Iunij 1658. cor. bo. me. Bichio*, minuſue poteſt talis approbatio
8 nocere tertio non habenti cauſam à d. Flauio per regul. *text. in l. 1. & 2. C. res inter alios acta l. ſæpe ff. de re iud. Rota deciſ. 161. num. 17. part. 8. rec. & in Tiburtina Caſtri S. Angeli 18. Iunij 1648. cor. R. P. D. meo Meltio Episc. Papien.*

9 Nec obſtat recognitio facta de anno 1620. quia emanauit ſine citatione partis, ac ſpreta proteſtatione, & laborat pluribus defectibus deductis in præterita deciſione, in qua propterea ſtandum eſſe fuit reſolutum D. Ludouico Cremona ſolum informante.

ROMANA CENSVS.

Mercurij 13. Iunij 1663.

ARGVMENTVM.

Reductio fructuum cenſus ad minorem quantitatem reſultat ex longæua exactione, præſertim ſi de reductione olim fuit dubitatum, quod procedit etiam contra Eccleſiam non conſtito de beneplacito concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione: Cenſus quando ante Bullam Pianam eſſet irredimibilis.

SVMMARIVM.

1 *Reductio fructuum cenſus cenſetur facta ad rationem minorem, in qua longo tempore fuerunt exacti.*

2 *Præſertim ſi antiquitus fuit de tali reductione dubitatum, & deinde ſubſequuta eſt obſeruantia diuturnæ exactionis ad minorem rationem.*

3 *Beneplacitum Apoſtolicum non requiritur in pacto inito antequam cenſus deueniret ad Eccleſiam.*

4 Bene-

ed by Google

4 *Beneplacitum Apoſtolicum habet locum in iure quæſito Eccleſiæ, non in iure quærendo.*
5 *Bulla Vrbani VIII. ſuper præiudicialibus Eccleſiæ non habet locum in reductione, & fructuum, & exactione in ſumma reducta antequam cenſus deueniret ad Eccleſiam.*
6 *Bulla Vrbani VIII. ſuper præiudicialibus Eccleſiæ non habet locum inter duas Eccleſias.*
7 *Verba demonſtratiua non qualificant quantitatem, ſed requiruntur taxatiua.*
8 *Extinctio facta à miniſtro Monaſterij approbatur per receptionem pretij, & adnotationem in libris eiuſdem monaſterij.*
9 *Contra propriam approbationem nemo poteſt venire.*
10 *Cenſus quibus concurrentibus ante Pianam conſtitutionem eſſet irredemibilis ex parte debitoris, & num. 11.*

DECISIO CCXXXI.

Mandatum ad fauorem Monialium S.
Luciæ in Silice relaxatum pro fructi-
bus cenſus ad rationem ſcutorum decem pro
centenario non eſſe exequendum firmarunt
iterum DD. quia dum Moniales ſpatio 27.
1 annorum, & vltra perceperunt fructus ad ra-
tionem ſcutorum 8. & bon. 20. præſumitur
remiſſum ius petendi maiorem ſummam, &
facta reductio ad rationem prædictam, ita
loquitur *l. aduerſus C. de vſur. Decian. conſ. 2. num. 45. lib. 1. Capyc. Latr. deciſ. 27. num. 8. lib. 1. Leotard. de vſur. quæſt. 92. n. 24.*
Quod ſpeciali ratione in propoſito com-
probatur, nam in aſſignatione dicti Cenſus
2 facta Monialibus vſque de anno 1574. expreſ-
ſe conuentum extitit, quod in caſu reductio-
nis ipſæ tenerentur illam approbare, adeo,
quod non poſſunt moleſtare cedentem, nec
hæredes, ex obſeruantia igitur ſoluendi, &
recipiendi fructus ad ſummam diminutam,
bene declaratur, quod vere, & realiter cen-
ſus fuerat reductus, illiuſque moderatio à de-
bitore iuſtificata, *l. minimè §. de legib. Honded. conſ. 92. num. 27. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 35. num. 44. & ſeqq. lib. 2. Rota deciſ. 69. num. 8. part. 4. tom. 2. recent. & in ſimili dixit in dec. 191. num. 10. & 11. par. 8. recent.*
Non obſtat, quod non fuerit præiudicatum
Monaſterio per dictam minorem receptio-
nem, ex quo deficiat præſcriptio quadrage-
naria, & beneplacitum: attento enim huiuſ-
modi pacto inito vſque de anno 1574. concur-
rit lapſus 40. annorum, & vltra, cumque il-
3 lud conuentum fuerit antequam cenſus tran-
ſiret in Moniales, & incorporaretur cum alijs
bonis Monaſterij non requirebatur benepla-
4 citum Apoſtolicum, quod habet locum in
iure quæſito Eccleſiæ, non autem in iure quæ-
rendo *iuxta conſ. Federic. de Sen. 9. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 3. art. 9. quæſt. 2. num. 5. & ſeqq. Vinc. de Franc. deciſ. 14. num. 16. & 17.* &
in terminis reductionis cenſus ita limitando
tradit *Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapol. 134. num. 13.*

Hinc non applicatur bulla ſa. mem. Vrbani
Octaui ſuper præiudicialibus Eccleſiarũ tum
5 quia non comprehendit hunc caſum, in quo
fuit conuenta reductio antequam cenſus fie-
ret Monaſterij, tum etiam, quia de tempore
ceſſionis ad fauorem Monialium iam exige-
batur ad rationem ſcutorum 8. & bonon. 20.
& nihilominus eſto, quod reductio fuiſſet ſe-
quta poſtea cum Patribus Dominicanis hære-
dibus Gulielmi Gores cedentis adhuc bulla,
6 non habet locum inter Eccleſiam, & Eccleſiã
vt dictũ fuit *in Vicen. Portionum 1. Iunij 1643. cor. b. me. Dunozetto, & in Pampilonen. iurium Parochialium 19. Ian. præteriti coram Reu. P. D. meo Beuilaqua.*
Nec releuat, quod Moniales de anno 1645.
graduatæ fuerint per ſententiam D. Cardina-
lis Vicarij facta mentione, quod iſte cenſus
erat impoſitus ad rationem ſcutorum 10. quia
7 illa verba ſtant demonſtratiue ad indicandum
cenſum, pro quo graduatæ fuerunt, non
autem taxatiue ad qualificandam huiuſmodi
quantitatem *Bart. in l. Centurio n. 31. de vulg. & pupill. Surd. deciſ. 64. num. 22. Rot. diuerſ. par. 1. dec. 442. n. 3.*
Extinctio eiuſdem cenſus pro rata ſcutorũ
90. viſa fuit pariter ſubſiſtere, nec impugnari
poſſe à Monialibus, ſub prætextu, quod ea
facta fuerit à factore Monaſterij non habente
ſufficiens mandatum procuræ: omiſſis enim
8 reſponſionibus primæ deciſionis, dum ipſæ
pretium receperunt, adnotando ſolutionem
in libris Monaſterij dictam extinctionem ap-
probarunt *ad text. in l. Paulus ff. rem rat. hab. Rot.*
9 *deciſ. 56. num. 3. part. 6. rec.* contra quam ve-
nire non poſſunt *cap. quod ſemel 21. de regul. iur. in 6. Rota deciſ. 105. in fine coram Eminentiſſ. D. Card. Ottbobono.*
Nec etiam impugnari valet ex defectu con-
ſenſus Apoſtolici requiſiti ad extinguendum
cenſum ante Pianam conſtitutionem creatum
irredimibilem, quia licet cenſus impoſitus
10 ante dictam conſtitutionem cum pacto, quod
intra certum tempus eſſet irredimibilis, & po-
ſtea quod amplius non poſſet redimi, valeat,
Attamen pro illius validitate exigebatur, vt
11 debitori in compẽſationem facultatis adem-
ptæ diminuerentur fructus, vt præter addu-
ctos *in præterita deciſ. ſub die 19. Aprilis 1660.* tradit *Molin. de contract. diſput. 385. numer. 12. Salas de cenſib. dubit. 12. num. 2. verſ.* intelli-
gunt autem, quod cum in propoſito caſu ſer-
uatum non fuerit, cenſus redimi potuit, vt
latius huic obiecto ſatisfacit eadem deciſio, in
qua perſiſtendum eſſe reſolutum fuit vtraque
parte informante.

CAR-

CARPENTORATEN. HÆREDITATIS.

Lunæ 13. Iun. 1663.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1. *Remiſſoria etiam ſine fumo datur in prophanis concurrente releuantia.*
2. *Releuantia dubia, & probabilis ſufficit ad effectum concedendi remiſſoriam.*
3. *Fumus iunctus cum releuantia excludit ſuſpicionem calumniæ.*
4. *Remiſſoria non denegatur quando cauſa eſt commiſſa appellatione remota.*

DECISIO CCXXXII.

RESolutum fuit die 26. Febr. 1662. prælegatum factum à Matthæo Catharinæ, & Spiritæ filiabus ſub pœna caducitatis, ſi filijs Pauli de Beatnis non nupſerint, fuiſſe in totum acquiſitum Spiritæ, quæ præceptum patris impleuit, ab eoque cecidiſſe Catharinam, quæ alteri nupſit, non ſuffragante diſpenſatione Apoſtolica, vtpotè ſubreptitia, de qua eademmet Catharina dubitauit, dum antequã nuberet eiuſdem agentes adiuerunt Signaturam Sanctiſſimi pro eiuſdem prælegati conceſſione, qui tamen reſcripſit, quod vteretur iure ſuo. Cum autem præfata Catharina prætenderet ne dum bona fide de conſilio aduocatorum de partibus, qui exiſtimarunt breue ſuffragari, ſed etiam ex cauſa legitima matrimonium cum extraneo contraxiſſe, fuerunt pro parte illius exhibiti articuli, & deſuper petita Remiſſoria, quam diſputato dubio DD. cenſuerunt eſſe concedendam.

1 Siquidem verſamur in prophanis concurrente releuantia materiæ, quo caſu dari ſolet Remiſſoria etiam ſine fumo veritatis, *Achill. deciſ. 1. ſub num. 10. de dilat. Seraph. deciſ. 294. & deciſ. 298. ſ.m. Gregor. dec. 174. num. 2. & dec. 403. num. 3. Buratt. deciſ. 650. ſub num. 1. Rot. in Calagurritana Decimarum de Ocon 7. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Celſo, & in Peruſina fideicomm. 19. Febr. præteriti coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Releuantiam deducebant DD. ex eo, quia articulatur, quod Catharina fuit ſemper male habita, & tractata non ſolum à Hieronymo, cum quo ex iuſſu patris nuptiæ erant contrahendæ, ſed etiam à Paulo eiuſdem Hieronymi patre, & vlterius, quod ipſa nunquam dedit ordinem, nec habuit notitiam de precibus porrectis in Signatura Sanctiſſimi, ſed inſtetit tantummodò pro impetratione breuis
2 ſuper diſpenſatione, & tamen ſufficit, quod releuantia ſit dubia, & probabilis ad effectum concedendi Remiſſoriam, vt reſpondit *Rota coram Buratt. deciſ. 28. num. 3. & coram Eminent. D. Card. Otthob. deciſ. 82. nu. 2. & deciſ. 119. nu. 4. in dicta Calaguritana Decimarum de Ocon 7. Iunij 1658. coram R. P. D. meo Celſo, & in dicta Peruſina fideicommiſſi 19. Febr. 1663. præteriti coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Eoque magis inclinarunt DD. pro conceſſione remiſſoriæ, tum quia datur fumus ma-
3 teriæ articulatæ reſultans ex atteſtatione iurata, qui ſimul cum releuantia ſufficit ad excludendum ſimplicem ſuſpicionem calumniæ, *Rota in recent. deciſ. 41. num. 39. & 40. par. 7. rec. cum alijs in Bononien. fideicomm. de Naſtentorijs 15 Ian. 1649. coram b.m. Arguelles.* Tum quia cauſa
4 reperitur commiſſa appellatione remota vbi remiſſoria nunquam ſolet denegari, *Rot. coram Eminent. D. Card. Otthob. deciſ. 83. num. 9. in recent. deciſ. 36. num. 1. par. 4. deciſ. 2. num. 3. par. 1. deciſ. 252. in fine par. 9. recent. & coram Gregor. dec. 562. numer. 5. ibique Add. num. 7. & in Romana pecuniaria 14. Decembris 1646. coram Emin. D. Card. Corrado.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

ROMANA DONATIONIS SVPER ALIMENTIS.

Veneris 15. Iunij 1663.

ARGVMENTVM.

Alimenta debentur, quando non dubitatur de paupertate, & præſumptio boni iuris reſultat ex ſententia, & deciſionibus Rotalibus, etiamſi fructus bonorum adiudicarentur creditoribus patris ipſo viuente, quia cum bona ſint auita, & reſtituenda nepotibus ex fideicommiſſo, nepotes debent ali ex fructibus eorundem bonorum.

SVMMARIVM.

1. *Ad alimentorum effectum præſumptio boni iuris oritur ex ſententia licet ſuſpenſa per appellationem.*
2. *Deciſiones Rotales inducunt præſumptionem boni iuris ad effectum alimentorum.*
3. *Alimenta debentur filio ex bonis fideicommiſſi auiti etiam viuente patre hærede grauato.*
4. *Sententia contra diſpoſitionem iuris eſt notoriè iniuſta.*
5. *Auus ſi viueret ſicut teneretur alere nepotes, ita eo mortuo nepotes ſunt alendi ex bonis fideicommiſſi auiti in concurſu creditorum patris.*
6. *Alimenta æquiparantur dotibus, imò ſunt fauorabiliora tanquam magis neceſſaria.*
7. *Alimenta eo magis debentur filijs ex bonis donatis contemplatione certi matrimonij, & pro commodiori illius ſubſtentatione.*
8. *Filij non habent hypothecam anteriorem pro alimentis in bonis paternis in concurſu creditorum patris.*
9. *Secus quando agitur de concurſu nepotis pro alimentis in bonis aui.*

DECISIO CCXXXIII.

CVm A. C. in ſententia, qua pronunciauit filios Gaſparis Iordani eſſe comprehenſos, & vocatos poſt mortem patris in donatio-

natione ſcutorum 22. millium facta per Guidum Iordanum dicto Gaſpari eius filio contẽplatione certi, & determinati matrimonij, declarauerit fructus bonorum ſpectare ad creditores Gaſparis eius vita durante, prætendebant iidem creditores non deberi ex fructibus prædictis alimenta filijs dicti Gaſparis; ſed DD. contrariam reſolutionem ſemel amplexam in deciſione edita ſub die 18. Iunij 1657. coram Reuerend. D.meo Meltio Epiſcopo Papien. duxerunt iterum confirmandam.

Etenim omiſſa paupertate filiorum Gaſparis, de qua non dubitatur, præſumptio boni iuris reſultat ex eadem ſententia lata ad corũ fauorem, quæ licet ſuſpenſa remanſerit per appellationem, nihilominus in caſu, & ad effectum alimentorum ſufficientem præſumptionem boni iuris inducit, vt dixit *Rot. in Narnien. dotis 2. Febr. 1662. coram R.P.D. meo Bon lemont, & pluribus comprobat Add. ad ſa.me. Gregor. deciſ. 189. num. 7. verſ. præſumptio boni iuris.*

2 Et vltra ſententiam A.C. concurrunt deciſiones Rotæ, per quas ſucceſſiuè firmatum fuit præfatam donationem ſuffragari etiam filijs, ex quibus ſatis quoque præſumitur pro illorum bono iure, *Rota deciſ. 337. nu. 10. par. 5. recent. & deciſ. 34. numer. 3. part. 1. & in Reatina alimentorum, ſeu Caſtrorum 19. Iunij 1656. coram R.P.D. meo Albergato, & 4. Apr. 1661. coram R.P.D. meo Celſo.*

Nec refert, quod dicta ſententia adiudicet vſumfructum creditoribus Gaſparis eius vita
3 durante, quia cum alimenta debeantur filio ex bonis fideicommiſſi auiti, etiam viuente patre herede grauato, vt de communi teſtatur *Peregr. de fideicomm. art. 42. num. 86. Rota coram Seraph. deciſ. 925. num. 2. & in Romana alimentorum poſt Fenzon. deciſ. 53. per totam, & in Firmana Ceaſus 9. Decembris 1654. verſ. tertio vrget, cor. b.m. Peuting. cum alijs per Fuſar. qu. 596. num. 1. & ſeqq. de ſubſtit.* & in ſpecie contra creditores occupantes bona aui, dictum fuit in *Reatina alimentorum 9. Aprilis præteriti coram R.P.D. meo Albergato.*

4 Sententia in hac parte eſt notoriè iniuſta, cum ſit contra diſpoſitionem iuris, vt eſt *text. in l. 2. C. quando prouoc. non eſt neceſs. Felin. in cap. inter Monaſterium ſub nu. 5. de re iud. Corn. conſ. 14.*
5 *num. 5. lib. 4.* Quemadmodum igitur ſi Guidus viueret teneretur alere iſtos nepotes, ita etiam eo mortuo eiſdem veniunt alimenta præſtanda in concurſu creditorum patris, quibus ſicuti eſſent præferendæ fœminæ, pro conſecutione dotis, ita debent maſculi pro præſta-
6 tione alimentorum, quæ dotibus æquiparantur, quinimò fauorabiliora ſunt, tanquam magis neceſſaria, vt benè deducit, & comprobat *Grat. diſcept. forenſ. cap. 832. num. 31. & ſeqq. Rot. deciſ. 125. num. 4. par. 4. to. 2. recent. cum alijs per Add. ad Buratt. deciſ. 655. num. 13. & in dicta Reatina alimentorum 9. Aprilis currentis anni cor. R.P.D. meo Albergato.*

Eoque magis, quia bona donata fuerunt
7 contemplatione certi matrimonij, & pro commodiori illius ſuſtentatione, quæ non poteſt aliter impleri, quam alendo filios ex eo genitos ad *text. in l. dotem 16. ff. de Caſtr. pecul. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 2. numer. 21. & ſeqq. Rot. deciſ. 280. num. 14. part. 6. recent.*

Hinc non obſtat, quod filius ratione ali-
8 mentorum non habeat hypothecam anteriorem creditoribus patris; nam id admittebant Domini procedere in concurſu filij, & creditorum in bonis patris, in quibus terminis loquitur, *Rota in Romana alimentorum 2. Iunij 1638. coram b.m. Buccabella, & in Narnien. bonorum 28. Mart. 1659. coram Reuer. D. meo Meltio,*
9 non autem quando agitur de concurſu nepotis pro alimentis in bonis aui, vt ſupra oſtenſum fuit.

Et ita vtraque parte informante, &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 22. Iunij 1663.

ARGVMENTVM.

Peritorum relationi, à qua non eſt reclamatum potius eſt deferendum, quam teſtibus deponentibus de credulitate, & inter ſe contrarijs, exceptio compenſationis, & non implementi, quando non ſubſiſtat, vel non probetur incontinenti, adeo vt non retardet exequutionem obligationis Cameralis.

SVMMARIVM.

1 *Relationi periti de communi conſenſu electi ſtandum eſt, & num. 6.*

2 *Relationi periti eo magis ſtandum eſt quando non fuit ab ea reclamatum, ſed fuit proceſſum ad vlteriora.*

3 *Periti relatio à qua non fuit appellatum, cenſetur tacitè à partibus approbata.*

4 *Teſtes deponentes de eorum iudicio, & inuicem contrarij non merentur fidem.*

5 *Peritis magis deferendum eſt, quam teſtibus.*

7 *Inueſtimentum cenſetur remiſſum, dum de eo nunquam fuit oppoſitum, poſtquam à longo tempore pecunia fuerat liberè ſoluta.*

8 *Legitimatio perſonarum vnde probetur.*

9 *Renunciatio conditionalis, quatenus profeſſio emitteretur, habet effectum ſequuta profeſſione, & vnde id probetur.*

10 *Expreſſus dicitur caſus, dum ad alium verba non poſſunt referri.*

11 *Exceptiones inſubſiſtentes, & incontinenti non probatæ non retardant exequutionem obligationis Cameralis.*

DECISIO CCXXXIV.

PLura opponebantur ab informantibus pro Vadis contra deciſionem editam 7. Apr. 1660. in qua firmatum fuit eſſe relaxandum mandatum pro credito ſcutorum 719. b. 37½ ad fauorem ſororum de Catalibus, quibus tamen non obſtantibus DD. ſteterunt in deciſis.

Cum

1 Cum enim peritus retulerit, eos remanere debitores ex cauſa pretij domorum in ſumma prædicta, ab eius relatione non eſt recedendum, cum illi de communi partium conſenſu fuerit electus, *Abb. in cap. præpoſuiſti nu. 4. de probat, Rot. deciſ. 531. & deciſ. 540. vtrobique num. 1. par. 1. recent. & in Romana diuiſionis 26. Maij 1656. coram b. m. Dunoz. & 28. Mart. 1659. coram R. P. D. meo Celſo.*

2 Eo magis cum à dicta relatione Vadi non reclamauerint, & contradixerint; imò paſſi fuerint ad vlteriora in cauſa procedi, *l. arbitrio vbi gloſ. ff. qui ſatiſd. cogantur, Rota dec. 393. nu. 2.*
3 *par. 4. recent.* nam ex non appellatione cenſetur illa à partibus tacitè approbata, vt in *Tiburtina redditionis rationis 9. Dec. 1641. coram b. m. Dunoz. & in Albanen. redditionis rationis 23. Iun. 1662. coram R. P. D. meo Celſo.*

Nec huiuſmodi creditum redditur illiquidum ex eo, quod peritus non liquidauerit fructus bonorum ſubhaſtatorum, ſecundum illorum communem valorem, ſed attento credito, pro quo fuerunt ſubhaſtata; quia ſuper hoc, quod bona excederent creditum in valore nulla datur probatio, niſi ex teſti-
4 bus, qui deponunt de eorum credulitate, & iudicio, ſuntq; ſibi inuicem contrarij, ideóq; nullam merentur fidem, quinimó bona non fuiſſe maioris pretij conſtat ex relatione
5 trium peritorum, quibus magis deferendum eſſe, quam teſtibus in ſpecie probat, *Menoch. conſ. 358. num. 31. Honded. conſ. 31. num. 46. lib. 1. Rota coram Seraphin. deciſ. 665. num. 7. & coram ſ. m. Gregor. deciſ. 161. num. 8. & deciſ. 318. num. 2. par. 9. recent.*

Minus obſtat exceptio compenſationis reſpectu domunculæ reddentis annua ſcuta 18. valoris ſcut. 400. quia Victoria, & conſortes non poſſident illam in proprietate, ſed tantum ſunt aſſignatarij penſionum in ſatisfactionem crediti, vt refert peritus in ſua relatione,, ibi,, *Li Signori Vadi conſegnarono alle Turrinetti ſc. 18. annui di pigione d'vna caſetta, della quale conſegna, benche non appariſca ſcrittura, le parti però ſono così d'accordo*, cui ſtandum eſt contra Vados, qui in illum conſenſerunt, ab eiuſque relatione non appellarunt, vt dixit *Rota coram Buratt. dec. 60. num. 8. & 9. & dec. 260. num. 19. par. 9. recent.*

Non obſtat etiam alia exceptio non implementi ob non factum inueſtimentum pro euictione domorum in ſcutis 980. exactis ad
7 computum pretij, quia cum fuerint liberè ſoluta, & ab anno 1611. non fuerit de inueſtimento oppoſitum cenſetur pro rata ſoluta remiſſum, vt dixit *Rota deciſ. 211. numer. 4. poſt Zacch. de obligat. Cameral. cum alijs congeſtis per eundem nu. 17. num. 96. & 97.*

Prætenſio verò, quod ex dicta ſumma ſcut. 719. 37. ſubducenda ſint ſcuta 100. ſoluta Virgilio Caſali ceſſat ex calculo eiuſdem periti, vnde apparet de illis habuiſſe rationem, eaque deduxiſſe ex pretio domorum, vt in
8 Summario reſponſionis. Quemadmodum etiam oſtenditur ex facto legitimatio perſonarum; ex quatuor enim ſororibus, quæ vendiderunt: nempè Ioanna, Eliſabeth, Agnete, & Magdalena de Turrinettis: Magdalena degens in Monaſterio Reatis, quæ morte præuenta non potuit habitum ſuſcipere ſub nomine Mariæ Thereſiæ, inſtituit Ioannam, & Eliſabetham, vt ex inſtrumento publico teſtamenti producto, & mihi exhibito: deinde obijt Eliſabeth relicta hærede Ioanna, & Ioanna inſtituit Victoriam filiam, cui Agnes antè factam profeſſionem bona renunciauit,
9 & licet renunciatio facta ſit ſub conditione ſi profeſſionem emitteret; ipſam tamen profeſſam fuiſſe obedientiam Monialem in eodem Monaſterio ſub nomine Mariæ Columbæ reſultat verbis teſtamenti dictæ Magdalenæ,, ibi,, *corpus ſepeliri voluit cum pompa funebri Sorori Mariæ Columbæ eius germanæ ſorori pla-*
10 *cita, & bene viſa*, quæ non poſſunt referri, & intelligi, niſi de Agnete dum Ioanna, & Eliſabeth prædeceſſerant in ſæculo, & ideo perinde eſt, ac ſi de illa ſpecialiter dictum fuiſſet, *Pariſ. conſ. 141. nu. 6. lib. 4. Becc. conſ. 108. num. 25.* Et per conſequens Victoria potuit agere pro integro credito prout ita ſemper egit ſpatio 40. annorum, & vltra, nec vnquã petijt Agnes, quæ quidem obſeruantia benè demonſtrat eam verè, & realiter fuiſſe Monialem, *l. minimè 22. ff. de legib. Honded. conſ. 92. num. 27. Rot. deciſ. 465. num. 25. par. 9. rec. & in Romana fideicomm. ſeu Saluiani 28. April. 1651. §. & tollitur difficultas, coram R. P. D. meo Celſo.*

11 Cum igitur exceptiones prædictæ non ſubſiſtant, vel ſaltem non probentur incontinenti, non debent retardare executionem inſtrumenti obligatione Camerali muniti, *Rot. deciſ. 98. numer. 2. & deciſ. 202. numer. 1. poſt Zacch. de obligat. Camer. & in Ciuitatis Caſtelli Gabellarum 4. Iun. 1657. §. poſtremo coram Me, & in Imolen. Cenſus 9. Maij 1661. §. & cum omne, cor. R. P. D meo Celſo.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

MONOPOLITANA BONORVM,

Luna 25. Iunij 1663.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio probatur ex clauſula *conſtituti*, ex immiſſione contra reum petita, & ex alijs leuioribus probationibus. Iudex nulliter procedens non priuat poſſeſſione.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* conſtituti *probat poſſeſſionem etiam ad effectum manutentionis.*
2 *Immiſſionem petens fatetur ſe non poſſidere, & poſſeſſionem eſſe apud reum.*
3 *Poſſeſſio bonorum probatur ex retractu aliorum illis contiguorum.*
4 *Poſſeſſio ad effectum manutentionis probatur leuioribus etiam per indicia, & coniecturas.*
5 *Poſſeſſio præſumitur continuata donec appareat de contrario.*
6 *Poſſidens iure familiaritatis poteſt continuare poſſeſſio-*

ſeſſionem abſque noua apprehenſione, & venit in ea manutenendus.

7 *Poſſeſſio intelligitur capta prout de iure ſi fuerit capta vigore mandati concedentis immiſſionem in genere.*

8 *Mandatum Iudicis debet interpretari, vt ſit cōforme diſpoſitioni iuris.*

9 *Iudex nulliter, et iniuſtè procedens non priuat poſſeſſione eum, qui non ſe habuit pro ſpoliato.*

DECISIO CCXXXVI.

POſtquam reſolutum fuit conſtare de bono iure ad fauorem Abbatis Bandini, tam quoad bona ſibi donata per Io: Franciſcum patrem ad titulum patrimonij, quam etiam quoad bona prouenientia ex fideicommiſſo eiuſdem Franciſci purificato per obitum aliorum quatuor fratrum, propoſui dubium ad eius inſtantiam ſuper mandato de manutenendo, quod DD. cenſuerunt eidem concedendum.

Docet enim Abbas de ſua poſſeſſione, quoad bona donata ad titulum patrimonij per
inſtrumentum donationis ſibi factæ, cum
1 clauſula *conſtituti*, quæ probat poſſeſſionem
etiam ad effectum manutentionis, *Rot. coram Duran. deciſ. 84. num. 18. & coram Merlin. deciſ. 568. num. 34. & in recent. deciſ. 208. num. 2. & 386. num. 1. par. 9.*

Necnon etiam per confeſſionem Palmerij
emiſſam in libello, in quo contra ipſum in-
2 ſtitit pro immiſſione, & ſic faſſus fuit ſe non
poſſidere, ſed poſſeſſionem penès Abbatem exiſtere iuxta not. per *Innoc. in cap. cum veniſſent il ſecondo ſub numer. 2. verſ. vnde ſtultè de in integr. reſtit. Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 46. num. 3. coram Buratt. deciſ. 160. num. 4. & in Sulmonen. Vicaria 26. Ian. 1646. coram Reuer. Papien. & in Peruſina fideicomm. de Monte Sperellis 13. Iunij 1667. coram R. P. D. meo Albergato, & in alijs.*

Quo vero ad bona ſubiecta fideicommiſſo
ea poſſediſſe pro indiuiſo cum Franciſco vltimo fratre vltra dictam confeſſionem reſultat
ex dote ſoluta Lucretiæ ſorori communiter
cum alijs fratribus de bonis paternis, & ma-
3 ternis, ex retractu, & prælatione obtenta in
emptione bonorum paternis contiguorum, quæ fuerant ab alio empta, ex teſtibus contra ipſos tanquam poſſeſſores aliàs examinatis, vt ex inſtrumentis, & iuribus in proceſſu mihi exhibito ex quibus omnibus ſimul iunctis huiuſmodi poſſeſſio ſufficienter proba-
4 tur ſicuti ad hunc effectum illam probari leuioribus probationibus, etiam per indicia, &
coniecturas dixit *Rot. deciſ. 459. nu. 3. par. 1. rec.*
5 quæ ad illorum fauorem præſumitur continuata donec appareat de contrario, *Bald. conſ. 438. num. 1. lib. 1. Ruin. conſ. 28. num. 16. lib. 4. Rot. deciſ. 640. ſub num. 10. apud Poſtb. de manut. cum alijs relatis per eundem obſeruat. 17. numer. 9. & ſeqq.*

Vnde cum de tempore obitus Franciſci
6 fratris Abbas reperiretur in poſſeſſione bonorum etiam quoad partem ſpectantem ad Franciſcum iure familiaritatis potuit quoad dictam portionem continuare poſſeſſionem abſque noua apprehenſione, in qua propterea venit manutenendus, *Lancelot. de attent. lib. 2. cap. 4. limit. 1. num. 88. & ſeqq. Mareſcott. variar. reſolut. lib. 2. cap. 740. num. 36. & 37. Add. ad ſ. m. Gregor. deciſ. 206. num. 10. & latiſſimè firmatum fuit in Romana fideicommiſſi de Capis 2. Martij 1654. coram Reuerendiſs. D. meo Meltio Epiſcopo Papien.*

Non obſtat poſſeſſio capta per eundem Abbatem nomine Iſabellæ matris pro medietate vigore mandati de immittendo, quia
7 cum mandatum contineret immiſſionem in
genere ad medietatem bonorum, quæ remanſerunt in hæreditate Franciſci, dicta poſſeſſio intelligitur de bonis tantum hæreditarijs Franciſci eodem modo, ſicuti debet eam
8 interpretari mandatum Iudicis ad hoc vt ſit
conforme diſpoſitioni iuris, *cap. cum dilectus de offic. Ordin. Roman. conſ. 320. nu. 4. Rot. dec. 319. num. 22. & 23. par. 9. rec.*

Nec pariter obſtat, quod Abbas poſſeſſione bonorum, de quibus agitur, priuatus fuerit authoritate Iudicis, nam cum ex prædictis, &
alijs deductis in deciſione 10. Iun. 1661. ſuper
9 bono iure appareat, quod Iudex nulliter, &
iniuſtè proceſſit, non priuauit illum ſua poſſeſſione, qui cum non habuerit ſe pro ſpoliato adhuc manuteneri debet, *Rota coram Canal. dec. 48. nu. 2. & coram Merlin. dec. 151. nu. 4. & in Romana Vinea 16. Iun. 1660. coram Reuerend. D. Papien.*

Et ita altera tantum parte, &c.

PAMPILŌNEN. BENEFICII.

Mercurij 27. Iunij 1663.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Litera Apoſtolica iuſtificata ſunt exequenda.*

2 *Vacatio Beneficij probatur ex teſtibus.*

3 *Collatio Beneficij vacantis in menſe Auguſti ſpectat ad Sedem Apoſtolicam ex regula 9. Cancellariæ.*

4 *Valor beneficij per non exceſſum probatur ex teſtibus de publica voce, & fama.*

5 *Præſentia in Curia probatur ex teſtibus.*

6 *Clericatus, & idoneitas reſultat ex literis expeditis in forma gratioſa.*

DECISIO CCXXXVI.

CVm ſimplex beneficium in Parochiali Eccleſia loci de Ochogauia per obitum Martini de menſe Auguſti extra Curiam defuncti vacauerit, Sancius de Vrſua fuit à Sede Apoſtolica de eo prouiſus cum poſſeſſione vigore mandati de immittendo executoris literarum adepta, ſed orta lite inter ipſum, & Franciſcum Azafra prætendentem ſe anteriorem poſſeſſorem, obtinuit Franciſcus manuteneri in poſſeſſione dicti beneficij, quod poſtea ad fauorem Ioannis Iuango reſignauit,

uit, vnde commiſſa cauſa in Rota, & pro part e Ioannis tribus ab hinc annis citati nemine comparente dedi dubium ſuper executione literarum Apoſtolicarum Sancij, & affirmatiuè reſolutum fuit.

Nam ex deductis in eius poſitione literæ
1 apparent in omnibus iuſtificatæ, ideoque veniunt exequendæ, *cap. ſi capitulo vbi gloſ. & DD. de conceſſ. preben. lib. 6. cap. ſi quando de reſcript. Duran. deciſ. 59. Buratt dec. 435. vtrobique num. 1. cum alijs congeſtis in Alerien. Canonicatus 29. Aprilis 1650. & in Firmana, ſeu nullius beneficij 14. Aprilis 1660. coram R. P. D. meo Celſo.*

2 Vacatio enim controuerſi beneficii per obitum Martini in menſe Auguſti probatur ex teſtibus datis in *Summario num. 5.* vt de vacatione beneficij in dicto menſe, *Creſcen. deciſ. 4. num. 8. & 9. de except. Rot. in rec. deciſ. 266. num. 3. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 166. num. 7. & 8. coram Eminentiſſ. D. Card. Ottbob. deciſ. 172. nu. 2.*
3 *& deciſ. 140. num. 4.* Collationis verò pertinentia ad Sedem Apoſtolicam iuſtificatur ex *regula 8. hodie 9. Cancell.* vbi fit expreſſa reſeruatio dicti menſis, de qua per *Gonzal. gloſ. 11. num. 1.*

4 Valor autem beneficij in ducatis 24. vna vero cum incertis 125. per non exceſſum in literis expreſſus reſultat ex iiſdem teſtibus reddentibus ſufficientem rationem ſui dicti cum publica voce, & fama: qui ad hunc effectum ſufficiunt, *Rot. coram Caualer. dec. 517. num. 3. in rec. deciſ. 613. num. 2. par. 1. & deciſ. 583. num. 7. & 8. part. 4. to. 3. & in Placentina beneficij 15. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Celſo, & in Firmana beneficij 20. Nouembris 1658. coram Me.*

5 Prout etiam teſtes prædicti probant Sancij præſentiam in Curia, & alia narrata in lite-
6 ris, & in ſpecie eius Clericatum, & idoneitatem, quæ etiam reſultat, ex quo literæ ſunt expeditæ in forma gratioſa, quod non niſi præuia iuſtificatione huiuſmodi fieri ſolet, vt aduertit *Rot. coram Buratt. deciſ. 613. num. 7. & coram Merlin. deciſ. 896. num. 3. & in Meleuitana beneficij 31. Ian. 1653. coram R. P. D. meo Albergato, & in alijs.*

Et ita per contradictas reſolutum fuit.

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 14. Decembris 1663.

ARGVMENTVM.

Monialis non profeſſa debet renouitiare per ſuperuenientiam nouæ regulæ, alias profeſſio eſt nulla, & annus Nouitiatus debet incipere reformationis: Profeſſio poteſt inualidari vſque ad quinquennium, nec ratificatio profeſſionis nullę inducitur ex actibus factis poſt profeſſionem ſine ſcientia nullitatis, & animo validandi profeſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio eſt nulla abſque legitimo Nouitiatu.*
2 *Monialis non profeſſa debet renouitiare, quando ſuperuenit reformatio regulæ inductiua aſperioris vitæ, cum diſtinctione ut numer. 7. 8. 9. & 10.*
3 *Nouitiatus eſt inſtitutus, vt fiat experimentum nedum de votis ſubſtantialibus, ſed de ſingulis aſperitatibus.*
4 *Profeſſus tranſiens ad aliam religionem tenetur iterum peragere annum probationis, & quare num. 5. & 6.*
11 *Nouitius non poteſt compelli ad regulam reformatam, quidquid ſit in profeſſo quando reformatio reducit regulam ad priſtinum ſtatum, & num. 12.*
13 *Nouitiatus prorogatio non computatur pro anno probationis.*
14 *Nouitiatus annus debet incipere à die nouæ conſtitutionis, & regulæ immutatæ, & n. 15.*
16 *Nouitiatus non eſt integer non elapſo anno.*
17 *Profeſſus non poteſt contra votum iam præſtitum venire etiam per ſuperuenientiam, ſeu reſtitutionem regulæ ſecus autem in nouitio, qui non tenetur ſeruare reformationem abſque nouo anno probationis.*
19 *Nouitiatus ſeu probationis anno renunciari non poteſt.*
20 *Profeſſio an ratificetur per actus poſtea geſtos.*
21 *Profeſſionis nullitas ſolum poſt quinquennium allegari non poteſt.*
22 *Profeſſio à qua intra quinquennium non fuit reclamatum cenſetur ratificata.*
23 *Profeſſionis ratificatio non inducitur, niſi actus fiant cum ſcientia nullitatis, & animo validandi profeſſionem, quod probari debet ab allegante.*

DECISIO CCXXXVII.

Agebat Maria Bernardina in Monaſterio S. Valburgis annum probationis, & cum eſſet in limine profeſſionis ſuperuenerunt Conſtitutiones, quibus Moniales ad arctiorem, & duriorem vitam vocabantur, quapropter dilationem ad profeſſionem faciendam obtinuit, vt viuendi modum nouiter inductum experiretur, cumque in illius probatione per annum non ſteterit, ſed paulò poſt duos menſes admiſſa fuerit ad habitum Monacalem, Iudicium introduxit ſuper nullitate profeſſionis, quam tamen validam eſſe pronunciatum fuit ab Ordinario, & ita quoque reſolutum in hoc ſacro noſtro Tribunali vt in *deciſione edita ſub die 23. Iun. ſuperioris anni,* ſed cauſa bis repropoſita DD. à deciſis receſſerunt.

1 Nam profeſſio viſa fuit nulla ex defectu legitimi Nouitiatus: licet enim Maria Bernardina in Monaſterio annum probationis
2 expleuerit, quia tamen re integra antè profeſſionem ſuperuenit reformatio Regulæ inductiua auſterioris vitæ, renouitiare tenebatur per integrum annum, quamuis primum
3 compleuerit, cum annus probationis inſtitutus ſit ab Eccleſia, vt Nouitius experimentum faciat non ſolum de regula, votiſque ſubſtan-

ſubſtantialibus caſtitatis, paupertatis, & obe-
dientiæ, ſed etiam de ſingulis auſteritatibus,
& forma viuendi Religionis iuxta *text. in cap.
ad Apoſtolicam 16. de Regular. Lap. alleg. 46. nu. 2.
& 3. Sanch. ad præcept. Decal. to. 2. lib. 5. cap. 4.
num. 30. ad med. Lezzan. in ſumm. Regul. to. 3. tit.
de profeſs. Regul. num. 10. Tambur. de iur. Abbat.
to. 3. diſputat. 6. quæſt. 7. num. 17. P. Diana in Praxi
Regular. tom. 2. part. 4. tract. 9. de Nouit. quæſt. 3.
num. 6.*

4 Quemadmodum etiam profeſſus tranſiens
de vna Religione ad aliam debet iterum an-
5 num probationis peragere, non vt ſciat vo-
torum ſolemnium caſtitatis, paupertatis, &
obedientiæ obligationem, cum hæc tria ex-
6 pertus fuerit in prima Religione, ſed vt pro-
bet auſteritates, ac diuerſum modum viuendi
vnius Religionis ab alia *Nauarr. conſ. 49. nu. 4.
de Regular. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 14.
verſ. 15. quæro, Sanch. ad præcept. Decal. d. cap. 4.
num. 12. to. 2. lib. 5. Barboſ. de iur. Eccleſiaſt. lib. 1.
cap. 40. num. 84. & in collect. Concil. Trid. ſeſs. 25.
cap. 15. de Reformat.*

Neque obſtat concluſio in præterita deci-
7 ſione firmata, quod vbi Regula non immu-
tatur in ſubſtantialibus, ſed tantum in acci-
dentalibus ſufficiat annus ab ingreſſu Mona-
8 ſterij cœptus, & completus: quicquid enim
ſit in Regulari profeſſo, qui tenetur ſeruare
reformationem primitiuæ Regulæ, & antiqui
rigoris, in quibus terminis loquuntur DD.
9 adducti in contraria deciſione; ſecus proce-
dit in ingreſſo, & ſimplici Nouitio, qui cum
ex alteratione, & immutatione Regulæ poſſit
mutare propoſitum, & voluntatem proten-
di recipi non debet inter profeſſos, niſi ma-
neat in probatione per alium integrum an-
num, vt concludit *Archidiac. ſuper decret. can.
geſta 74. diſtinct. & in terminis aduertit Pelizzar.
tract. de Nouit. Monial. cap. 2. ſect. 2. num. 48.* &
hanc ſententiam pluries amplexam fuiſſe
Sac. Congregat. Eminent. Card. Sacri Concil.
Trident. Interpretum refert *Bordon. reſol. reg.
to. 2. reſol. 99. num. 48.*

Et nihilominus hic non agitur de regula
10 relaxata, & collapſa reformata ſecundum
priſtinum ſtatum, ſed de ſtrictiori, & aſperiori
vita ducenda, quam ſit illa, quæ in limine
fundationis Monaſterij fuit Monialibus im-
11 poſita, quo caſu non poſſe Nouitium, aut
non profeſſum ad illam compelli, non vide-
tur in dubium reuocandum, cum quæſtio ſit
12 ſolum apud DD. vtrum profeſſus poſſit poſt
profeſſionem aſtringi ad ſeruandam Regulã
reformatam, & ad priſtinum ſtatum reda-
ctam, ſicuti diſputant *Felin. & Dec. in cap. ad
noſtram de appellat. Sanch. ad præcept. Decal. lib. 6.
cap. 2. num. 21. & ſeqq.*

Nec tollitur iſte defectus ex eo, quod Ma-
ria Bernardina habuerit plures dilationes ad
profitendum, & profeſſionem emiſerit com-
pleto biennio. Nam ipſa ter obtinuit proro-
gari annum probationis; primo ſub die 27.
Ianu. 1655. ad ſex menſes; deinde ſub die 27.
menſis Iulij ſequentis ad ſex hebdomadas ex-
preſſa legitima cauſa, ad hoc vt melius expe-
riretur regulam Monaſterij, & antequam
13 ſuperuenirent conſtitutiones; atque ideò
prorogationes huiuſmodi computari non
poſſunt pro nouo probationis anno, qui à die
nouæ conſtitutionis, & Regulæ immutatæ
incipere debet prout notat *Specul. de ſtat. Monac.
lib. 4. par. 3. num. 43. fol. mihi 176. Oldrad. conſ.
96. ad med. Alex. conſ. 54. numer. 18. & 19. lib. 4.
Rota in Meleuitana nullitatis Profeſſionis 27. Ian.
1654. §. quoniam, coram Reuerend. D. meo Meltio
Epiſcopo Papien.*

Tertio licet futuras conſtitutiones expe-
riendi cauſa Nouitiatum prorogari ſimplici-
ter obtinuerit; attamen eius profeſſio recepta
fuit duos tantum menſes poſt editas conſtitu-
tiones, cum illas Ordinarius promulgauerit
ſub die 28. menſis Octobris eiuſdem anni
1655. ipſa vero profeſſionem fecerit ſub die
prima Ianuarij ſequentis anni 1656. Dum au-
15 tem annus nouæ probationis inchoare debet
à die Regulæ poſtea de nouo inductæ, conſe-
16 quens eſt, vt non elapſo anno à die ſupradi-
ctarum conſtitutionum Nouitiatus non fue-
rit integer.

Nec refert, quod illa conſenſerit in hanc
futuram reformationem, & propterea tenea-
tur ad eius obſeruantiam ſiue annum nouæ
probationis compleuerit, ſiue non: quoniam
17 id procedit quando reformatur Regula poſt-
quam ingreſſus profeſſionem fecit; quo caſu
profeſſus contra votum, quod Domino præ-
ſtitit venire prohibetur, vt in his terminis lo-
quuntur *Felin. & Dec. in dicto cap. ad noſtram de
appellat in prima deciſione relati*, ſecus autem
18 quando, prout hic, Regula contingit refor-
mari antequam ingreſſus profeſſionem fece-
rit, tunc enim ille non tenetur ſeruare refor-
mationem niſi per alium annum in illius
probatione permanſerit, iuxta diſtinctionem
*Hoſtienſ in ſumm. de voto, §. vtrum num. 17. verſ.
ſolutio, & in fine verſ. ſi autem profeſſionem non
fecerat*: Cum enim antè profeſſionem in pro-
batione poſiti ſi Regulam ſeruare noluerint
19 redire poſſint ad priorem ſtatum, annus pro-
bationis eſt adeo neceſſarius, vt illi renunciari
nullatenus poſſit, *Nauarr. conſ. 62. num. 5. de Re-
gular. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 4. qu. 4.
& 9. Garz. de benef. par. 11. cap. 9. num. 7. cum
alijs per Barboſ in collect. Concil. ſeſs. 25. cap. 15.
num. 33.*

Nec dicatur, quod iſta profeſſio licet nulla,
20 tamen fuerit ratificata non ſolum per patien-
tiam, & geſtationem habitus Monacalis ſpatio
trium annorum, ſed etiam per actus ab eadem
factos, qui fieri non potuerunt niſi à Monia-
21 libus profeſſis, quia nullitas profeſſionis non
poteſt ſolum poſt quinquennium allegari,
22 quo tranſacto cenſetur per non reclamatio-
nem ratificata profeſſio *ex Sacro Conc. Trident.
ſeſs. 25. de Regul. cap. 19.* ſecus intra quinquen-
nium *Sanch. de matrim. lib. 7. diſput. 37. num. 10.
Grat. diſcept. forenſ. cap. 440. num. 25. Ciarlin.
contr. forenſ. cap. 108. num. 65. Rot. in Vlixbonen.
nullitatis profeſſionis 10. Decembris 1646. §. quæ
afferebantur coram b. m. Arguell.* Actus verò fa-
23 cti poſt profeſſionem nullam non inducunt
ratificationem niſi fiant à ſciente nullitatem
animo illam validandi, & ſeſe efficaciter obli-

gandi, quomodo ex aduerſo concludenter probari deberet, vt conſuluit *Nouarr. conſ.26. numer.* 18. *& conſ.* 28. *in fin. num.* 7. *de Regular. Grat. dicto cap.* 440. *num.* 22. *&* 23. *Suarez. de Regular. tom.*2. *tract. de vot. lib.*6. *num.* 3. *Azor. inſtit. moral. par.*1.*lib.*12. *cap.*4. *verſ. ſeptimo quæritur, Cyriac. contr. for. cap.*371. *num.*37. & in terminis Monialis dictum fuit in *ſupracitata Vlixbonen. nullitatis profeſſionis*, §. *nulla adeſt.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 225.

ROMANA CENSVS.

Luna 14. *Ian.* 1664.

ARGVMENTVM.

Cenſus non extinguitur per depoſitum factum inter alios, quàm creditorem, & debitorem, & non præcedente diſdieta, cui non æquipollet, ſeu non ſufficit interpellatio, niſi actuale depoſitum intra duos menſes ſubſequatur, prout nec extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper fundo fructifero cum requiſitis conſtitutionis Pij V. eſt validus ab initio.*

2 *Depoſitum legitimum habetur pro ſolutione.*

3 *Depoſitum legitimum parit effectum extinctionis cenſus.*

4 *Depoſitum releuat pro extinctione cenſus, quando concurrit diſdicta.*

5 *Depoſitum non legitimum non liberat.*

6 *Depoſitum vt ſuffragetur pro extinctione cenſus, debet fieri inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris.*

7 *Depoſitum factum cum decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur, prout de iure, ſeruata forma Conſtitutionis Pij V.*

8 *Pro diſdicta non eſt determinata certa forma, ſed ſufficit, vt quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum.*

9 *Diſdicta, ſeu interpellatio non releuat, nec conſtituit creditorem cenſus in mora, niſi depoſitum ſequatur intra bimeſtre.*

10 *Concurſus non extinguit cenſum illius, qui non comparuit, nec petijt graduari, imo contradixit.*

11 *A Congregatione Baronum emens acquirit bona libera.*

12 *Cenſus non extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.*

13 *Cenſus qui non deficit in forma, ſed materia, non reſoluitur, & debitor tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe.*

DECISIO CCXXXVIII.

Mandatum Rotale per R. P. D. meum Taia relaxatum ad fauorem R. P. D. Amadei pro fructibus cenſus ſcut. 500. contra bona hæreditaria Euandri de Comitibus, confirmandum eſſe dixerunt Domini. Nam validitas eſt patens ex reuolutione proceſſus; Iuſtitia verò eſt clarior, non enim reuocabatur in dubium, quin ab initio iſte cenſus fuerit validus, cum fuerit impoſitus ſuper Caſali Turriculæ fructifero, & capaci, & concurrentibus omnibus alijs requiſitis ex conſtitutione f. m. Pij V. de cenſibus. Sed cum de anno 1639. fuerit venditum Caſale per Congregationem Baronum ad inſtantiam creditorum Euandri, & Balthaſſaris filij, & pretium depoſitatum ad effectum ſoluendi eiſdem creditoribus, inter quos præcipuè fuit interpellata Agazzaria authrix D. Amadei ad recipiendum ſortem, & fructus, prætendebat Comes M. Antonius Marſcianus hæres Euandri cenſum fuiſſe extinctum. 1

2 Verum reſponderunt DD. quod licet depoſitum legitimè factum habeatur pro ſolu-
3 tione, & pariat effectum extinctionis cenſus;
4 Attamen vt illud ſuffragetur, & releuet requiritur diſdicta antè duos menſes cum citatione ad recipiendum intra bimeſtre iuxta formam Bullæ prædictæ de cenſibus; Quod
5 cum in propoſito ſeruatum non fuerit, depoſitum non fuit legitimum, nec induxit effectum liberationis ad latè tradita per *Cenc. de cenſ. qu.*111. *num.*21. *& ſeqq. & num.*27. *in fine, & dixit Rota deciſ.*173. *num.*4. *poſt eundem Cenc. & comprobat Duard. eod. tract. de cenſ.* §.6. *qu.*7. *nu.*3. *in fine.*

Maximè quia continebat pretium Caſalis depoſitatum in Banco Bonanni ad effectum ſoluendi creditoribus Euandri, & Balthaſſaris filij, adeout nullo modo poſſit ſuffragari ad
6 extinctionem cenſus, ad quem effectum non releuat depoſitum inter alios factum, ſed requiritur, quod illud fiat inter creditorem, & debitorem cenſus, quodque cantet in faciem creditoris, vt aduertit *Cenc. d.q.*11. *nu.*23. *verſ. & ſignanter, & dixit Rota deciſ.* 238. *num.*1. *poſt eundem, & in ſimili dictum fuit in Bononien. Dotis* 22. *Iunij* 1620. *coram bo. mem. Remboldo.*

A quo defectu non poſſunt hæredes debitoris excuſari ex eo, quod pretium Caſalis eſſet depoſitatum ad effectum ſoluendi credi-
7 toribus in genere cum Decreto Congregationis Baronum, quod ſi quis ſolutionem recuſauerit depoſitum ſtare deberet eius riſico, & periculo, & fructus amplius non currerent, quia decretum huiuſmodi intelligi debet, prout de iure ſcilicet ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. hoc eſt præuia diſdicta antè duos menſes, & depoſito legitimè facto, vt in terminis reſpondit *Rot. dec.* 389. *num.*11. *verſ. non obſtat decretum poſt Cenc. de cenſ. & ferè in terminis deciſ.*60. *num.*2. *&* 3. *par.*1. *recent.*

Et quamuis poſtea Agazzaria bis fuerit interpellata ad recipiendum ſortem, & fructus; alias videndum mandari deponi, non propterea dici poteſt, quod aliqua ex illis ha-
8 buerit vim diſdictæ, nam etſi ad hunc effectum non ſit determinata certa forma, ſed ſufficiat quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum, nihilominus

cum

9 cum intra bimeſtre ſequutum non fuerit depoſitum, neutra poteſt deſeruire loco diſdictæ, nec conſtituit creditricem in mora, *Rota deciſ.392.nu.2.par.1. recent. & dec.277.nu.8. poſt Cenc. de cenſ. quam refert, & comprobat Duar. tract. eodem §.6. qu.14. num.1.*

Nec quidquam facit concurſus creditorum, qui inſteterunt pro venditione Caſalis
10 cenſuati, dum Agazzaria non comparuit, nec obtulit cenſum retrouendere, & recipere pretium, ſed potius ſe oppoſuit, & contradixit; concurſus enim ille non cauſat extinctionem cenſus, niſi creditor compareat, & petat graduari pro ſorte, & fructibus, & multo minus ſi ſe opponat, *Salgad. in labyr.credit. par. 1. cap.19. num. 50. & ſeq. Rot. in Ariminen. fructuum 16. Ian.1658. & 8. Mart. 1660. coram Reuer. D. meo Cerro Decano confirmata 31. Ian. 1661. coram Me.*

Nec etiam prætenſam extinctionem poteſt operari liberatio dicti Caſalis ab hypothecis ob facultates Congregationis Baronū,
11 quia licet emens à Congregatione Baronum acquirat bona libera ab omni hypotheca, & quolibet alio onere, liberatio tamen huiuſmodi procedit reſpectu emptoris, & pro illius ſecuritate, non autem reſpectu debitoris,
12 & ideo non poteſt dici, quod cenſus fuerit extinctus, & Agazzaria remanſerit creditrix pretij, nam ex defectu hypothecæ fundi cen-
13 ſiti cenſus non deficit in forma, ſed ſolum in materia, quo caſu non reſoluitur, ſed manet in præiudicium debitoris, ad effectum agendi contra illum pro fructibus loco damnorum, & intereſſe, vt in terminis Congregationis Baronum declarauit *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec.445. num.6. & 7. & generaliter tradit Cenſ. de cenſ. qu.19. num.39. verſ. hoc tamen, & num.44. Rota coram Seraphin. dec.787. ſub nu.15. & in Licien. Cenſus, ſeu Saluiani 7. Maij 1655. coram Me, & in Romana Cenſus 26. Maij 1662. coram Reuerend. D. meo Cerro Decano.*

Et ita, &c.

Reuocata vt infra deciſ. 242.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 11. Februarij 1664.

ARGVMENTVM.

In donatione facta patri pro ſe, & filiis cenſentur vocati filij vti filij concurrentibus coniecturis, etiamſi donatio imputetur in legitimam, quia ſi eſt longe maior legitima, quæ præuentiuè ſoluitur filio patre viuente, ſubſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniunctum reſtituendi eius filijs, quibus competit hypotheca ex obligatione Camerali appoſita in donatione, quæ continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta patri pro ſe, & filijs, vtrum comprehendat filios vti filios, eſt quæſtio controuerſa, licet in dubio verior ſit opinio negatiua.*

2 *Donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filijs cenſetur facta filijs vti filijs, quando vrgent coniecturæ.*

3 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ſtipulat dotem pro ſe, & hæredibus, donationem vero pro ſe, & filius.*

4 *Donatarius ſi tempore non ſuſpecto aſſeruit in inſinuatione donationem eſſe factam ſibi, & filijs, arguit donationem fuiſſe factam filijs vti filijs.*

5 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ratam donatam recepit pro ſe, & filijs, & reſiduum pro ſe, & hæredibus.*

6 *Coniectura pro ſimplici declaratione voluntatis bene concludunt, licet aliquæ non ſumantur ab inſtrumento donationis.*

7 *Agentis intentio validè interpretatur ex actibus ſubſequentibus tam in vltimis voluntatibus, quam in donatione.*

8 *Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs corroboratur ex teſtibus deponentibus de voluntate donantis.*

9 *Teſtibus informatis, cum quibus congruunt coniecturæ, deferendum eſt.*

10 *De voluntate inducenda quando non agitur, ſed de declaranda duo teſtes ſingulares ſufficiunt, imò etiam vnicus.*

11 *Probationum materia plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.*

12 *Legitimam regulariter deberi liberam, & donationem etiam pro illa factam non deberi liberam poſſunt ſtare ſimul.*

13 *Dictio*, etiam, *ſtat ampliatiuè, non reſtrictiuè, aut coniunctiuè.*

14 *Filio magis expedit habere viuente patre ſummam maiorem legitima grauatam fideicommiſſo, quam poſt obitum habere ſolam legitimam liberam.*

15 *Legitimæ onus, quod ſubſtinetur tantum viuo patre, ſecus eo defuncto, non procedit quando filio datur in vita patris portio maior legitima.*

16 *Donatio fruſtra facta fuiſſet etiam filijs donatarij, ſi pater poſſet liberè diſponere.*

17 *Primus acquirens titulo oneroſo præiudicat filijs etiam ex propria perſona vocatis.*

18 *Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis.*

19 *Filius viuente patre poteſt renunciare libertati legitimæ in præiudicium creditorum, ſecus eo defuncto.*

20 *Merita filij inſeruientis fundaco paterno non obligant patrem ad remunerationem.*

21 *Filij tenentur ex debito erga patrem.*

22 *Meritorum generalis expreſſio non inducit titulum oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis.*

23 *Merita debent correſpondere donationi remuneratoriæ.*

24 *Hypotheca appoſita in contractu donationis operatur inter donantem, & donatarium, non autem inter primum, & ſecundos donatarios.*

Digitized by Google

gandi, quomodo exaduerſo concludenter probari deberet, vt conſuluit *Nauarr. conſ. 26. numer. 18. & conſ. 28. in fin. num. 7. de Regular. Grat. dicto cap. 440. num. 22. & 23. Suarez. de Regular. tom. 2. tract. de vot. lib. 6. num. 3. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 4. verſ. ſeptimo quæritur, Cyriac. contr. for. cap. 371. num. 37.* & in terminis Monialis dictum fuit in *ſupracitata Vlixbonen. nullitatis profeſſionis, §. nulla adeſt.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 225.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 14. Ian. 1664.

ARGVMENTVM.

Cenſus non extinguitur per depoſitum factum inter alios, quàm creditorem, & debitorem, & non præcedente diſdicta, cui non æquipollet, ſeu non ſufficit interpellatio, niſi actuale depoſitum intra duos menſes ſubſequatur, prout nec extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper fundo fructifero cum requiſitis conſtitutionis Pij V. eſt validus ab initio.*

2 *Depoſitum legitimum habetur pro ſolutione.*

3 *Depoſitum legitimum parit effectum extinctionis cenſus.*

4 *Depoſitum releuat pro extinctione cenſus, quando concurrit diſdicta.*

5 *Depoſitum non legitimum non liberat.*

6 *Depoſitum vt ſuffragetur pro extinctione cenſus, debet fieri inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris.*

7 *Depoſitum factum cum decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur, prout de iure, ſeruata forma Conſtitutionis Pij V.*

8 *Pro diſdicta non eſt determinata certa forma, ſed ſufficit, vt quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum.*

9 *Diſdicta, ſeu interpellatio non releuat, nec conſtituit creditorem cenſus in mora, niſi depoſitum ſequatur intra bimeſtre.*

10 *Concurſus non extinguit cenſum illius, qui non comparuit, nec petijt graduari, imo contradixit.*

11 *A Congregatione Baronum emens acquirit bona libera.*

12 *Cenſus non extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.*

13 *Cenſus qui non deficit in forma, ſed materia, non reſoluitur, & debitor tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe.*

DECISIO CCXXXVIII.

MAndatum Rotale per R. P. D. meum Taia relaxatum ad fauorem R. P. D. Amadei pro fructibus cenſus ſcut. 500. contra bona hæreditaria Euandri de Comitibus, confirmandum eſſe dixerunt Domini. Nam validitas eſt patens ex reuolutione proceſſus; Iuſtitia verò eſt clarior, non enim reuocaba-
1 tur in dubium, quin ab initio iſte cenſus fuerit validus, cum fuerit impoſitus ſuper Caſali Turriculæ fructifero, & capaci, & concurrentibus omnibus alijs requiſitis ex conſtitutione ſ. m. Pij V. de cenſibus. Sed cum de anno 1639. fuerit venditum Caſale per Congregationem Baronum ad inſtantiam creditorum Euandri, & Balthaſſaris filij, & pretium depoſitatum ad effectum ſoluendi eiſdem creditoribus, inter quos præcipuè fuit interpellata Agazzaria authrix D. Amadei ad recipiendum ſortem, & fructus, prætendebat Comes M. Antonius Marſcianus hæres Euandri cenſum fuiſſe extinctum.

Verum reſponderunt DD. quod licet de-
2 poſitum legitimè factum habeatur pro ſolu-
3 tione, & pariat effectum extinctionis cenſus;
4 Attamen vt illud ſuffragetur, & releuet requiritur diſdicta antè duos menſes cum citatione ad recipiendum intra bimeſtre iuxta formam Bullæ prædictæ de cenſibus; Quod
5 cum in propoſito ſeruatum non fuerit, depoſitum non fuit legitimum, nec induxit effectum liberationis ad latè tradita per *Cenc. de cenſ. qu. 111. num. 21. & ſeqq. & num. 27. in fine, & dixit Rota deciſ. 173. num. 4. poſt eundem Cenc. & comprobat Duard. eod. tract. de cenſ. §. 6. qu. 7. nu. 3. in fine.*

Maximè quia continebat pretium Caſalis depoſitatum in Banco Bonanni ad effectum ſoluendi creditoribus Euandri, & Balthaſſaris filij, adeout nullo modo poſſit ſuffragari ad
6 extinctionem cenſus, ad quem effectum non releuat depoſitum inter alios factum, ſed requiritur, quod illud fiat inter creditorem, & debitorem cenſus, quodque cantet in faciem creditoris, vt aduertit *Cenc. d. q. 111. nu. 23. verſ. & ſignanter, & dixit Rota deciſ. 238. num. 1. poſt eundem, & in ſimili dictum fuit in Bononien. Dotis 22. Iunij 1620. coram bo. mem. Remboldo.*

A quo defectu non poſſunt hæredes debitoris excuſari ex eo, quod pretium Caſalis eſſet depoſitatum ad effectum ſoluendi credi-
7 toribus in genere cum Decreto Congregationis Baronum, quod ſi quis ſolutionem recuſauerit depoſitum ſtare deberet eius riſico, & periculo, & fructus amplius non currerent, quia decretum huiuſmodi intelligi debet, prout de iure ſcilicet ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. hoc eſt præuia diſdicta antè duos menſes, & depoſito legitimè facto, vt in terminis reſpondit *Rot. dec. 389. num. 11. verſ. non obſtat decretum poſt Cenc. de cenſ. & ferè in terminis deciſ. 60. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et quamuis poſtea Agazzaria bis fuerit interpellata ad recipiendum ſortem, & fructus; alias videndum mandari deponi, non propterea dici poteſt, quod aliqua ex illis ha-
8 buerit vim diſdictæ, nam etſi ad hunc effectum non ſit determinata certa forma, ſed ſufficiat quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum, nihilominus cum

9 cum intra bimeſtre ſequutum non fuerit de-
poſitum, neutra poteſt deſeruire loco diſdi-
ctæ, nec conſtituit creditricem in mora, *Rota
deciſ. 392. nu. 2. par. 1. recent. & dec. 277. nu. 8. poſt
Cenc. de cenſ. quam refert, & comprobat Duar.
tract. eodem §. 6. qu. 14. num. 1.*

Nec quidquam facit concurſus credito-
rum, qui inſteterunt pro venditione Caſalis
10 cenſuati, dum Agazzaria non comparuit,
nec obtulit cenſum retrouendere, & recipere
pretium, ſed potius ſe oppoſuit, & contradi-
xit; concurſus enim ille non cauſat extin-
ctionem cenſus, niſi creditor compareat, &
petat graduari pro ſorte, & fructibus, & mul-
to minus ſi ſe opponat, *Salgad. in labyr. credit.
par. 1. cap. 19. num. 50. & ſeq. Rot. in Ariminen.
fructuum 16. Ian. 1658. & 8. Mart. 1660. coram
Reuer. D. meo Cerro Decano confirmata 31. Ian.
1661. coram Me.*

Nec etiam prætenſam extinctionem po-
teſt operari liberatio dicti Caſalis ab hypo-
thecis ob facultates Congregationis Baronũ,
11 quia licet emens à Congregatione Baronum
acquirat bona libera ab omni hypotheca, &
quolibet alio onere, liberatio tamen huiuſ-
modi procedit reſpectu emptoris, & pro il-
lius ſecuritate, non autem reſpectu debitoris,
12 & ideo non poteſt dici, quod cenſus fuerit
extinctus, & Agazzaria remanſerit creditrix
pretij, nam ex defectu hypothecæ fundi cen-
13 ſiti cenſus non deficit in forma, ſed ſolum
in materia, quo caſu non reſoluitur, ſed ma-
net in præiudicium debitoris, ad effectum
agendi contra illum pro fructibus loco dam-
norum, & intereſſe, vt in terminis Congre-
gationis Baronum declarauit *Rot. coram ſ. m.
Gregor. dec. 445. num. 6. & 7. & generaliter tradit
Cenſ. de cenſ. qu. 19. num. 39. verſ. hoc tamen, &
num. 44. Rota coram Seraphin. dec. 787. ſub nu. 15.
& in Licien. Cenſus, ſeu Saluiani 7. Maij 1655.
coram Me, & in Romana Cenſus 26. Maij 1662.
coram Reuerend. D. meo Cerro Decano.*

Et ita, &c.

Reuocata vt infra deciſ. 242.

ROMANA DONATIONIS.

Luna 11. Februarij 1664.

ARGVMENTVM.

In donatione facta patri pro ſe, & filiis cenſentur vocati filij vti filij concurrentibus coniecturis, etiamſi donatio imputetur in legitimam, quia ſi eſt longe maior legitima, quæ præuentiuè ſoluitur filio patre viuente, ſubſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniunctum reſtituendi eius filijs, quibus competit hypotheca ex obligatione Camerali appoſita in donatione, quæ continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta patri pro ſe, & filijs, vtrum comprehendat filios vti filios, eſt quæſtio controuerſa, licet in dubio verior ſit opinio negatiua.*

2 *Donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filijs cenſetur facta filijs vti filijs, quando vrgent coniecturæ.*

3 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ſtipulat dotem pro ſe, & hæredibus, donationem vero pro ſe, & filijs.*

4 *Donatarius ſi tempore non ſuſpecto aſſeruit in inſinuatione donationem eſſe factam ſibi, & filijs, arguit donationem fuiſſe factam filijs vti filijs.*

5 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ratam donatam recepit pro ſe, & filijs, & reſiduum pro ſe, & hæredibus.*

6 *Coniecturæ pro ſimplici declaratione voluntatis bene concludunt, licet aliquæ non ſumantur ab inſtrumento donationis.*

7 *Agentis intentio validè interpretatur ex actibus ſubſequentibus tam in vltimis voluntatibus, quam in donatione.*

8 *Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs corroboratur ex teſtibus deponentibus de voluntate donantis.*

9 *Teſtibus informatis, cum quibus congruunt coniecturæ, deferendum eſt.*

10 *De voluntate inducenda quando non agitur, ſed de declaranda duo teſtes ſingulares ſufficiunt, imò etiam vnicus.*

11 *Probationum materia plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.*

12 *Legitimam regulariter deberi liberam, & donationem etiam pro illa factam non deberi liberam poſſunt ſtare ſimul.*

13 *Dictio*, etiam, *ſtat ampliatiuè, non reſtrictiuè, aut coniunctiuè.*

14 *Filio magis expedit habere viuente patre ſummam maiorem legitima grauatam fideicommiſſo, quam poſt obitum habere ſolam legitimam liberam.*

15 *Legitimæ onus, quod ſubſtinetur tantum viuo patre, ſecus eo defuncto, non procedit quando filio datur in vita patris portio maior legitima.*

16 *Donatio fruſtra facta fuiſſet etiam filijs donatarij, ſi pater poſſet liberè diſponere.*

17 *Primus acquirens titulo oneroſo præiudicat filijs etiam ex propria perſona vocatis.*

18 *Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis.*

19 *Filius viuente patre poteſt renunciare libertati legitimæ in præiudicium creditorum, ſecus eo defuncto.*

20 *Merita filij inſeruientis fundaco paterno non obligant patrem ad remunerationem.*

21 *Filij tenentur ex debito erga patrem.*

22 *Meritorum generalis expreſſio non inducit titulum oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis.*

23 *Merita debent correſpondere donationi remuneratoriæ.*

24 *Hypotheca appoſita in contractu donationis operatur inter donantem, & donatarium, non autem inter primum, & ſecundos donatarios.*

Digitized by Google

gandi, quomodo ex aduerſo concludenter probari deberet, vt conſuluit *Nauarr. conſ. 26. numer. 18. & conſ. 28. in fin. num. 7. de Regular. Grat. dicto cap. 440. num. 22. & 23. Suarez. de Regular. tom. 2. tract. de vot. lib. 6. num. 3. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 4. verſ. ſeptimo quæritur. Cyriac. contr. for. cap. 371. num. 37.* & in terminis Monialis dictum fuit in *ſupracitata Vlixbonen. nullitatis profeſſionis, §. nulla adeſt.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 225.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 14. Ian. 1664.

ARGVMENTVM.

Cenſus non extinguitur per depoſitum factum inter alios, quàm creditorem, & debitorem, & non præcedente diſdicta, cui non æquipollet, ſeu non ſufficit interpellatio, niſi actuale depoſitum intra duos menſes ſubſequatur, prout nec extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper fundo fructifero cum requiſitis conſtitutionis Pij V. eſt validus ab initio.*
2 *Depoſitum legitimum habetur pro ſolutione.*
3 *Depoſitum legitimum parit effectum extinctionis cenſus.*
4 *Depoſitum releuat pro extinctione cenſus, quando concurrit diſdicta.*
5 *Depoſitum non legitimum non liberat.*
6 *Depoſitum vt ſuffragetur pro extinctione cenſus, debet fieri inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris.*
7 *Depoſitum factum cum decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur, prout de iure, ſeruata forma Conſtitutionis Pij V.*
8 *Pro diſdicta non eſt determinata certa forma, ſed ſufficit, vt quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum.*
9 *Diſdicta, ſeu interpellatio non releuat, nec conſtituit creditorem cenſus in mora, niſi depoſitum ſequatur intra bimeſtre.*
10 *Concurſus non extinguit cenſum illius, qui non comparuit, nec petijt graduari, imo contradixit.*
11 *A Congregatione Baronum emens acquirit bona libera.*
12 *Cenſus non extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.*
13 *Cenſus qui non deficit in forma, ſed materia, non reſoluitur, & debitor tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe.*

DECISIO CCXXXVIII.

Mandatum Rotale per R. P. D. meum Taia relaxatum ad fauorem R. P. D. Amadei pro fructibus cenſus ſcut. 500. contra bona hæreditaria Euandri de Comitibus, confirmandum eſſe dixerunt Domini. Nam validitas eſt patens ex reuolutione proceſſus; Iuſtitia verò eſt clarior, non enim reuocabatur in dubium, quin ab initio iſte cenſus fuerit validus, cum fuerit impoſitus ſuper Caſali Turriculæ fructifero, & capaci, & concurrentibus omnibus alijs requiſitis ex conſtitutione f. m. Pij V. de cenſibus. Sed cum de anno 1639. fuerit venditum Caſale per Congregationem Baronum ad inſtantiam creditorum Euandri, & Balthaſſaris filij, & pretium depoſitatum ad effectum ſoluendi eiſdem creditoribus, inter quos præcipuè fuit interpellata Agazzaria authrix D. Amadei ad recipiendum ſortem, & fructus, prætendebat Comes M. Antonius Marſcianus hæres Euandri cenſum fuiſſe extinctum. 1

2 Verum reſponderunt DD. quod licet depoſitum legitimè factum habeatur pro ſolu-
3 tione, & pariat effectum extinctionis cenſus;
4 Attamen vt illud ſuffragetur, & releuet requiritur diſdicta antè duos menſes cum citatione ad recipiendum intra bimeſtre iuxta formam Bullæ prædictæ de cenſibus; Quod
5 cum in propoſito ſeruatum non fuerit, depoſitum non fuit legitimum, nec induxit effectum liberationis ad latè tradita per *Cenc. de cenſ. qu. 111. num. 21. & ſeqq. & num. 27. in fine, & dixit Rota deciſ. 173. num. 4. poſt eundem Cenc. & comprobat Duard. eod. tract. de cenſ. §. 6. qu. 7. nu. 3. in fine.*

Maximè quia continebat pretium Caſalis depoſitatum in Banco Bonanni ad effectum ſoluendi creditoribus Euandri, & Balthaſſaris filij, adeout nullo modo poſſit ſuffragari ad
6 extinctionem cenſus, ad quem effectum non releuat depoſitum inter alios factum, ſed requiritur, quod illud fiat inter creditorem, & debitorem cenſus, quodque cantet in faciem creditoris, vt aduertit *Cenc. d. q. 111. nu. 23. verſ. & ſignanter, & dixit Rota deciſ. 238. num. 1. poſt eundem, & in ſimili dictum fuit in Bononien. Dotis 22. Iunij 1620. coram bo. mem. Remboldo.*

A quo defectu non poſſunt hæredes debitoris excuſari ex eo, quod pretium Caſalis eſſet depoſitatum ad effectum ſoluendi credi-
7 toribus in genere cum Decreto Congregationis Baronum, quod ſi quis ſolutionem recuſauerit depoſitum ſtare deberet eius riſico, & periculo, & fructus amplius non currerent, quia decretum huiuſmodi intelligi debet, prout de iure ſcilicet ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. hoc eſt præuia diſdicta antè duos menſes, & depoſito legitimè facto, vt in terminis reſpondit *Rot. dec. 389. num. 11. verſ. non obſtat decretum poſt Cenc. de cenſ. & ferè in terminis deciſ. 60. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et quamuis poſtea Agazzaria bis fuerit interpellata ad recipiendum ſortem, & fructus; alias videndum mandari deponi, non pro pterea dici poteſt, quod aliqua ex illis ha-
8 buerit vim diſdictæ, nam etſi ad hunc effectum non ſit determinata certa forma, ſed ſufficiat quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum, nihilominus

cum

9 cum intra bimeſtre ſequutum non fuerit depoſitum, neutra poteſt deſeruire loco diſdictæ, nec conſtituit creditricem in mora, *Rota deciſ. 392. nu. 2. par. 1. recent. & dec. 277. nu. 8. poſt Cenc. de cenſ. quam refert, & comprobat Duar. tract. eodem §. 6. qu. 14. num. 1.*

Nec quidquam facit concurſus creditorum, qui inſteterunt pro venditione Caſalis 10 cenſuati, dum Agazzaria non comparuit, nec obtulit cenſum retrouendere, & recipere pretium, ſed potius ſe oppoſuit, & contradixit; concurſus enim ille non cauſat extinctionem cenſus, niſi creditor compareat, & petat graduari pro ſorte, & fructibus, & multo minus ſi ſe opponat, *Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 19. num. 50. & ſeq. Rot. in Ariminen. fructuum 16. Ian. 1658. & 8. Mart. 1660. coram Reuer. D. meo Cerro Decano confirmata 31. Ian. 1661. coram Me.*

Nec etiam prætenſam extinctionem poteſt operari liberatio dicti Caſalis ab hypothecis ob facultates Congregationis Baronũ, 11 quia licet emens à Congregatione Baronum acquirat bona libera ab omni hypotheca, & quolibet alio onere, liberatio tamen huiuſmodi procedit reſpectu emptoris, & pro illius ſecuritate, non autem reſpectu debitoris, 12 & ideo non poteſt dici, quod cenſus fuerit extinctus, & Agazzaria remanſerit creditrix pretij, nam ex defectu hypothecæ fundi cen- 13 ſiti cenſus non deficit in forma, ſed ſolum in materia, quo caſu non reſoluitur, ſed manet in præiudicium debitoris, ad effectum agendi contra illum pro fructibus loco damnorum, & intereſſe, vt in terminis Congregationis Baronum declarauit *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec. 445. num. 6. & 7. & generaliter tradit Cenſ. de cenſ. qu. 19. num. 39. verſ. hoc tamen, & num. 44. Rota coram Seraphin. dec. 787. ſub nu. 15. & in Licien. Cenſus, ſeu Saluiani 7. Maij 1655. coram Me, & in Romana Cenſus 26. Maij 1662. coram Renerend. D. meo Cerro Decano.*

Et ita, &c.

Renocata vt infra deciſ. 242.

ROMANA DONATIONIS.

Luna 11. Februarij 1664.

ARGVMENTVM.

In donatione facta patri pro ſe, & filiis cenſentur vocati filij vti filii concurrentibus coniecturis, etiamſi donatio imputetur in legitimam, quia ſi eſt longe maior legitima, quæ præuentiuè ſoluitur filio patre viuente, ſubſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniunctum reſtituendi eius filijs, quibus competit hypotheca ex obligatione Camerali appoſita in donatione, quæ continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta patri pro ſe, & filijs, vtrum comprehendat filios vti filios, eſt quaſtio controuerſa, licet in dubio verior ſit opinio negatiua.*

2 *Donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filijs cenſetur facta filijs vti filijs, quando vrgent coniecturæ.*

3 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ſtipulat dotem pro ſe, & heredibus, donationem vero pro ſe, & filus.*

4 *Donatarius ſi tempore non ſuſpecto aſſeruit in inſinuatione donationem eſſe factam ſibi, & filijs, arguit donationem fuiſſe factam filijs vti filijs.*

5 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ratam donatam recepit pro ſe, & filijs, & reſiduum pro ſe, & hæredibus.*

6 *Coniectura pro ſimplici declaratione voluntatis bene concludunt, licet aliqua non ſumantur ab inſtrumento donationis.*

7 *Agentis intentio validè interpretatur ex actibus ſubſequentibus tam in vltimis voluntatibus, quam in donatione.*

8 *Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs corroboratur ex teſtibus deponentibus de voluntate donantis.*

9 *Teſtibus informatis, cum quibus congruunt coniecturæ, deferendum eſt.*

10 *De voluntate inducenda quando non agitur, ſed de declaranda duo teſtes ſingulares ſufficiunt, imò etiam vnicus.*

11 *Probationum materia plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.*

12 *Legitimam regulariter deberi liberam, & donationem etiam pro illa factam non deberi liberam poſſunt ſtare ſimul.*

13 *Dictio,* etiam, *ſtat ampliatiuè, non reſtrictiuè, aut coniunctiuè.*

14 *Filio magis expedit habere viuente patre ſummam maiorem legitima grauatam fideicommiſſo, quam poſt obitum habere ſolam legitimam liberam.*

15 *Legitima onus, quod ſubſtinetur tantum viuo patre, ſecus eo defuncto, non procedit quando filio datur in vita patris portio maior legitima.*

16 *Donatio fruſtra facta fuiſſet etiam filijs donatarij, ſi pater poſſet liberè diſponere.*

17 *Primus acquirens titulo oneroſo præiudicat filijs etiam ex propria perſona vocatis.*

18 *Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis.*

19 *Filius viuente patre poteſt renunciare libertati legitimæ in præiudicium creditorum, ſecus eo defuncto.*

20 *Merita filij inſeruientis fundaco paterno non obligant patrem ad remunerationem.*

21 *Filij tenentur ex debito erga patrem.*

22 *Meritorum generalis expreſſio non inducit titulum oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis.*

23 *Merita debent correſpondere donationi remuneratoriæ.*

24 *Hypotheca appoſita in contractu donationis operatur inter donantem, & donatarium, non autem inter primum, & ſecundos donatarios.*

Digitized by Google

gandi, quomodo è conuerſo concludenter probari deberet, vt conſuluit *Nauarr. conſ. 26. numer. 18. & conſ. 28. in fin. num. 7. de Regular. Grat. dicto cap. 440. num. 22. & 23. Suarez. de Regular. tom. 2. tract. de vot. lib. 6. num. 3. Azor. inſtit. moral. par. 1. lib. 12. cap. 4. verſ. ſeptimo quæritur, Cyriac. contr. for. cap. 371. num. 37.* & in terminis Monialis dictum fuit in *ſupracitata Vlixbonen. nullitatis profeſſionis, §. nulla adeſt.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 225.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 14. Ian. 1664.

ARGVMENTVM.

Cenſus non extinguitur per depoſitum factum inter alios, quàm creditorem, & debitorem, & non præcedente diſdicta, cui non æquipollet, ſeu non ſufficit interpellatio, niſi actuale depoſitum intra duos menſes ſubſequatur, prout nec extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus impoſitus ſuper fundo fructifero cum requiſitis conſtitutionis Pij V. eſt validus ab initio.*

2 *Depoſitum legitimum habetur pro ſolutione.*

3 *Depoſitum legitimum parit effectum extinctionis cenſus.*

4 *Depoſitum releuat pro extinctione cenſus, quando concurrit diſdicta.*

5 *Depoſitum non legitimum non liberat.*

6 *Depoſitum vt ſuffragetur pro extinctione cenſus, debet fieri inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris.*

7 *Depoſitum factum cum decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur, prout de iure, ſeruata forma Conſtitutionis Pij V.*

8 *Pro diſdicta non eſt determinata certa forma, ſed ſufficit, vt quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum.*

9 *Diſdicta, ſeu interpellatio non releuat, nec conſtituit creditorem cenſus in mora, niſi depoſitum ſequatur intra bimeſtre.*

10 *Concurſus non extinguit cenſum illius, qui non comparuit, nec petijt graduari, imo contradixit.*

11 *A Congregatione Baronum emens acquirit bona libera.*

12 *Cenſus non extinguitur ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum.*

13 *Cenſus qui non deficit in forma, ſed materia, non reſoluitur, & debitor tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe.*

DECISIO CCXXXVIII.

MAndatum Rotale per R. P. D. meum Taia relaxatum ad fauorem R. P. D. Amadei pro fructibus cenſus ſcut. 500. contra bona hæreditaria Euandri de Comitibus, confirmandum eſſe dixerunt Domini. Nam validitas eſt patens ex reuolutione proceſſus; Iuſtitia verò eſt clarior, non enim reuocaba-
1 tur in dubium, quin ab initio iſte cenſus fuerit validus, cum fuerit impoſitus ſuper Caſali Turriculæ fructifero, & capaci, & concurrentibus omnibus alijs requiſitis ex conſtitutione ſ. m. Pij V. de cenſibus. Sed cum de anno 1639. fuerit venditum Caſale per Congregationem Baronum ad inſtantiam creditorum Euandri, & Balthaſſaris filij, & pretium depoſitatum ad effectum ſoluendi eiſdem creditoribus, inter quos præcipuè fuit interpellata Agazzaria authrix D. Amadei ad recipiendum ſortem, & fructus, prætendebat Comes M. Antonius Marſcianus hæres Euandri cenſum fuiſſe extinctum.

Verum reſponderunt DD. quod licet de-
2 poſitum legitimè factum habeatur pro ſolu-
3 tione, & pariat effectum extinctionis cenſus;
4 Attamen vt illud ſuffragetur, & releuet re-
quiritur diſdicta antè duos menſes cum citatione ad recipiendum intra bimeſtre iuxta formam Bullæ prædictæ de cenſibus; Quod
5 cum in propoſito ſeruatum non fuerit, depoſitum non fuit legitimum, nec induxit effectum liberationis ad latè tradita per *Cenc. de cenſ. qu. 111. num. 21. & ſeqq. & num. 27. in fine, & dixit Rota deciſ. 173. num. 4. poſt eundem Cenc. & comprobat Duard. eod. tract. de cenſ. §. 6. qu. 7. nu. 3. in fine.*

Maximè quia continebat pretium Caſalis depoſitatum in Banco Bonanni ad effectum ſoluendi creditoribus Euandri, & Balthaſſaris filij, adeout nullo modo poſſit ſuffragari ad
6 extinctionem cenſus, ad quem effectum non releuat depoſitum inter alios factum, ſed requiritur, quod illud fiat inter creditorem, & debitorem cenſus, quodque cantet in faciem creditoris, vt aduertit *Cenc. d. q. 111. nu. 23. verſ. & ſignanter, & dixit Rota deciſ. 238. num. 1. poſt eundem, & in ſimili dictum fuit in Bononien. Dotis 22. Iunij 1620. coram bo. mem. Remboldo.*

A quo defectu non poſſunt hæredes debitoris excuſari ex eo, quod pretium Caſalis eſſet depoſitatum ad effectum ſoluendi credi-
7 toribus in genere cum Decreto Congregationis Baronum, quod ſi quis ſolutionem recuſauerit depoſitum ſtare deberet eius riſico, & periculo, & fructus amplius non currerent, quia decretum huiuſmodi intelligi debet, prout de iure ſcilicet ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. hoc eſt præuia diſdicta antè duos menſes, & depoſito legitimè facto, vt in terminis reſpondit *Rot. dec. 389. num. 11. verſ. non obſtat decretum poſt Cenc. de cenſ. & ferè in terminis deciſ. 60. num. 2. & 3. par. 1. recent.*

Et quamuis poſtea Agazzaria bis fuerit interpellata ad recipiendum ſortem, & fructus; alias videndum mandari deponi, non propterea dici poteſt, quod aliqua ex illis ha-
8 buerit vim diſdictæ, nam etſi ad hunc effectum non ſit determinata certa forma, ſed ſufficiat quouis modo conſtet de voluntate debitoris extinguendi cenſum, nihilominus

cum

9 cum intra bimeſtre ſequutum non fuerit de-
poſitum, neutra poteſt deſeruire loco diſdi-
ctæ, nec conſtituit creditricem in mora, *Rota
deciſ. 392. nu. 2. par. 1. recent. & dec. 277. nu. 8. poſt
Cenc. de cenſ. quam refert, & comprobat Duar.
tract. eodem §. 6. qu. 14. num. 1.*

Nec quidquam facit concurſus credito-
rum, qui inſteterunt pro venditione Caſalis
10 cenſuati, dum Agazzaria non comparuit,
nec obtulit cenſum retrouendere, & recipere
pretium, ſed potius ſe oppoſuit, & contradi-
xit; concurſus enim ille non cauſat extin-
ctionem cenſus, niſi creditor compareat, &
petat graduari pro ſorte, & fructibus, & mul-
to minus ſi ſe opponat, *Salgad. in labyr. credit.
par. 1. cap. 19. num. 50. & ſeq. Rot. in Ariminen.
fructuum* 16. *Ian.* 1658. *&* 8. *Mart.* 1660. *coram
Reuer. D. meo Cerro Decano confirmata* 31. *Ian.*
1661. *coram Me.*

Nec etiam prætenſam extinctionem po-
teſt operari liberatio dicti Caſalis ab hypo-
thecis ob facultates Congregationis Baronũ,
11 quia licet emens à Congregatione Baronum
acquirat bona libera ab omni hypotheca, &
quolibet alio onere, liberatio tamen huiuſ-
modi procedit reſpectu emptoris, & pro il-
lius ſecuritate, non autem reſpectu debitoris,
12 & ideo non poteſt dici, quod cenſus fuerit
extinctus, & Agazzaria remanſerit creditrix
pretij, nam ex defectu hypothecæ fundi cen-
13 ſiti cenſus non deficit in forma, ſed ſolum
in materia, quo caſu non reſoluitur, ſed ma-
net in præiudicium debitoris, ad effectum
agendi contra illum pro fructibus loco dam-
norum, & intereſſe, vt in terminis Congre-
gationis Baronum declarauit *Rot. coram ſ. m.
Gregor. dec. 445. num. 6. & 7. & generaliter tradit
Cenſ. de cenſ. qu. 19. num. 39. verſ. hoc tamen, &
num. 44. Rota coram Seraphin. dec. 787. ſub nu. 15.
& in Licien. Cenſus, ſeu Saluiani 7. Maij 1655.
coram Me, & in Romana Cenſus 26. Maij 1662.
coram Reuerend. D. meo Cerro Decano.*

Et ita, &c.

Reuocata vt infra deciſ. 242.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 11. *Februarij* 1664.

ARGVMENTVM.

In donatione facta patri pro ſe, & filiis cenſen-
tur vocati filij vti filij concurrentibus conie-
cturis, etiamſi donatio imputetur in legiti-
mam, quia ſi eſt longe maior legitima, quæ
præuentiuè ſoluitur filio patre viuente, ſub-
ſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniun-
ctum reſtituendi eius filiis, quibus competit
hypotheca ex obligatione Camerali appoſita
in donatione, quæ continet ſtipulationem
pro omnibus quorum intereſt.

SVMMARIVM.

*1 Donatio facta patri pro ſe, & filijs, vtrum com-
prehendat filios vti filios, eſt quæſtio contro-
uerſa, licet in dubio verior ſit opinio negati-
ua.*

*2 Donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filijs cen-
ſetur facta filijs vti filijs, quando vrgent conie-
cturæ.*

*3 Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando do-
natarius ſtipulat dotem pro ſe, & hæredibus, do-
nationem vero pro ſe, & filijs.*

*4 Donatarius ſi tempore non ſuſpecto aſſeruit in in-
ſinuatione donationem eſſe factam ſibi, & filijs,
arguit donationem fuiſſe factam filijs vti fi-
lijs.*

*5 Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando do-
natarius ratam donatam recepit pro ſe, & filijs,
& reſiduum pro ſe, & hæredibus.*

*6 Coniecturæ pro ſimplici declaratione voluntatis
benè concludunt, licet aliquæ non ſumantur ab
inſtrumento donationis.*

*7 Agentis intentio validè interpretatur ex actibus
ſubſequentibus tam in vltimis voluntatibus, quam
in donatione.*

*8 Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs corrobo-
ratur ex teſtibus deponentibus de voluntate do-
nantis.*

*9 Teſtibus informatis, cum quibus congruunt conie-
cturæ, deferendum eſt.*

*10 De voluntate inducenda quando non agitur, ſed de
declaranda duo teſtes ſingulares ſufficiunt, imò
etiam vnicus.*

*11 Probationum materia plurimum pendet ab arbi-
trio Iudicis.*

*12 Legitimam regulariter deberi liberam, & donatio-
nem etiam pro illa factam non deberi liberam
poſſunt ſtare ſimul.*

13 Dictio, etiam, *ſtat ampliatiuè, non reſtrictiuè,
aut coniunctiuè.*

*14 Filio magis expedit habere viuente patre ſum-
mam maiorem legitima grauatam fideicommiſſo,
quam poſt obitum habere ſolam legitimam libe-
ram.*

*15 Legitimæ onus, quod ſubſtinetur tantum viuo pa-
tre, ſecus eo defuncto, non procedit quando filio
datur in vita patris portio maior legitima.*

*16 Donatio fruſtra facta fuiſſet etiam filijs donatarij,
ſi pater poſſet liberè diſponere.*

*17 Primus acquirens titulo oneroſo præiudicat filijs
etiam ex propria perſona vocatis.*

*18 Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolu-
tione maioris quantitatis.*

*19 Filius viuente patre poteſt renunciare libertati
legitimæ in præiudicium creditorum, ſecus eo de-
functo.*

*20 Merita filij inſeruientis fundaco paterno non obli-
gant patrem ad remunerationem.*

21 Filij tenentur ex debito erga patrem.

*22 Meritorum generalis expreſſio non inducit titulum
oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis.*

*23 Merita debent correſpondere donationi remunera-
toriæ.*

*24 Hypotheca appoſita in contractu donationis opera-
tur inter donantem, & donatarium, non autem
inter primum, & ſecundos donatarios.*

d by Google

9 cum intra bimeſtre ſequutum non fuerit depoſitum, neutra poteſt deſeruire loco didictæ, nec conſtituit creditricem in mora, *Rota deciſ. 392. nu. 2. par. 1. recent. & dec. 277. nu. 8. poſt Cenc. de cenſ. quam refert, & comprobat Duar. tract. eodem §. 6. qu. 14. num. 1.*

Nec quidquam facit concurſus creditorum, qui inſteterunt pro venditione Caſalis 10 cenſuati, dum Agazzaria non comparuit, nec obtulit cenſum retrouendere, & recipere pretium, ſed potius ſe oppoſuit, & contradixit; concurſus enim ille non cauſat extinctionem cenſus, niſi creditor compareat, & petat graduari pro ſorte, & fructibus, & multo minus ſi ſe opponat, *Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 19. num. 50. & ſeq. Rot. in Ariminen. fructuum 16. Ian. 1658. & 8. Mart. 1660. coram Reuer. D. meo Cerro Decano confirmata 31. Ian. 1661. coram Me.*

Nec etiam prætenſam extinctionem poteſt operari liberatio dicti Caſalis ab hypothecis ob facultates Congregationis Baronũ, 11 quia licet emens à Congregatione Baronum acquirat bona libera ab omni hypotheca, & quolibet alio onere, liberatio tamen huiuſmodi procedit reſpectu emptoris, & pro illius ſecuritate, non autem reſpectu debitoris, 12 & ideo non poteſt dici, quod cenſus fuerit extinctus, & Agazzaria remanſerit creditrix pretij, nam ex defectu hypothecæ fundi cen- 13 ſiti cenſus non deficit in forma, ſed ſolum in materia, quo caſu non reſoluitur, ſed manet in præiudicium debitoris, ad effectum agendi contra illum pro fructibus loco damnorum, & intereſſe, vt in terminis Congregationis Baronum declarauit *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec. 445. num. 6. & 7. & generaliter tradit Cenſ. de cenſ. qu. 19. num. 39. verſ. hoc tamen, & num. 44. Rota coram Seraphin. dec. 787. ſub nu. 15. & in Licien. Cenſus, ſeu Saluiani 7. Maij 1655. coram Me, & in Romana Cenſus 26. Maij 1662. coram Reuerend. D. meo Cerro Decano.*

Et ita, &c.

Reuocata vt infra deciſ. 242.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 11. Februarij 1664.

ARGVMENTVM.

In donatione facta patri pro ſe, & filiis cenſentur vocati filij vti filii concurrentibus coniecturis, etiamſi donatio imputetur in legitimam, quia ſi eſt longe maior legitima, quæ præuentiuè ſoluitur filio patre viuente, ſubſtinetur onus fideicommiſſi donatario iniunctum reſtituendi eius filijs, quibus competit hypotheca ex obligatione Camerali appoſita in donatione, quæ continet ſtipulationem pro omnibus quorum intereſt.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta patri pro ſe, & filijs, vtrum comprehendat filios vti filios, eſt quæſtio controuerſa, licet in dubio verior ſit opinio negatiua.*

2 *Donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filijs cenſetur facta filijs vti filijs, quando vrgent coniecturæ.*

3 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ſtipulat dotem pro ſe, & heredibus, donationem vero pro ſe, & filijs.*

4 *Donatarius ſi tempore non ſuſpecto aſſeruit in inſinuatione donationem eſſe factam ſibi, & filijs, arguit donationem fuiſſe factam filijs vti filijs.*

5 *Donatio cenſetur facta filijs vti filijs, quando donatarius ratam donatam recepit pro ſe, & filijs, & reſiduum pro ſe, & heredibus.*

6 *Coniectura pro ſimplici declaratione voluntatis bene concludunt, licet aliqua non ſumantur ab inſtrumento donationis.*

7 *Agentis intentio validè interpretatur ex actibus ſubſequentibus tam in vltimis voluntatibus, quam in donatione.*

8 *Donationem fuiſſe factam filijs vti filijs corroboratur ex teſtibus deponentibus de voluntate donantis.*

9 *Teſtibus informatis, cum quibus congruunt coniecturæ, deferendum eſt.*

10 *De voluntate inducenda quando non agitur, ſed de declaranda duo teſtes ſingulares ſufficiunt, imò etiam vnicus.*

11 *Probationum materia plurimum pendet ab arbitrio Iudicis.*

12 *Legitimam regulariter deberi liberam, & donationem etiam pro illa factam non deberi liberam poſſunt ſtare ſimul.*

13 *Dictio*, etiam, *ſtat ampliatiuè, nón reſtrictiuè, aut coniunctiuè.*

14 *Filio magis expedit habere viuente patre ſummam maiorem legitima grauatam fideicommiſſo, quam poſt obitum habere ſolam legitimam liberam.*

15 *Legitimæ onus, quod ſubſtinetur tantum viuo patre, ſecus eo defuncto, non procedit quando filio datur in vita patris portio maior legitima.*

16 *Donatio fruſtra facta fuiſſet etiam filijs donatarij, ſi pater poſſet liberè diſponere.*

17 *Primus acquirens titulo onoroſo præiudicat filijs etiam ex propria perſona vocatis.*

18 *Legitimæ onus compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis.*

19 *Filius viuente patre poteſt renunciare libertati legitimæ in præiudicium creditorum, ſecus eo defuncto.*

20 *Merita filij inſeruientis fundaco paterno non obligant patrem ad remunerationem.*

21 *Filij tenentur ex debito erga patrem.*

22 *Meritorum generalis expreſſio non inducit titulum oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis.*

23 *Merita debent correſpondere donationi remuneratoriæ.*

24 *Hypotheca appoſita in contractu donationis operatur inter donantem, & donatarium, non autem inter primum, & ſecundos donatarios.*

Digitized by Google

25 *Donator, & donatarius ſi ſe obligarunt ad omnia contenta in donatione cum obligatione Camerali, & cum ſtipulatione Notarij pro omnibus, quorum intereſt, tunc afficiuntur hypotheca erga ſecundos donatarios, & num. 28.*

26 *Hypotheca continetur in obligatione Camerali.*

27 *Obligatio Cameralis attenta ſtipulatione pro omnibus, quorum intereſt, comprehendit etiam ſecundario, & incidenter enunciata.*

DECISIO CCXXXIX.

NOn acquieſcentibus creditoribus Gaſparis Iordani deciſionibus in hac cauſa factis, in quibus fuit reſolutum donationem Guidi elargitam Gaſpari filio acceptanti pro ſe, & filijs, ſuffragari etiam filijs; imò opponentibus, quod licet cenſerentur vocati, adhuc illis non poſſe ſuffragari ad obtinendam prælationem in concurſu creditorum hodie reſolutionem denuò diſcuſſam confirmandam eſſe reſponſum fuit. Siquidem concluſio,
1 quod donatio facta patri ſtipulanti pro ſe, & filius ſtipulata cenſeatur filijs vti hæredibus, non autem vti filijs, inoleuit ex opinione Doctorum, & eſt quæſtio admodum controuerſa, adeout quamplures teneant, quod opinio contraria ſit verior, vnde recepta eſt diſtinctio, quod illa procedat in dubio, & niſi
2 contrariæ vrgeant coniecturæ in propoſito concurrentes, quas iterum cenſuerunt DD. validas eſſe, & ſufficientes ad hoc vt opinio negatiua præponderet, ſicuti etiam aduertit *gloſ. in l. ſi ſibi decem, §. paſſus, verbo proderit, ibique ſcrib. ff. de pact. Surd. dec. 322. nu. 19. ibique Hodier. numer. 10. in fin. & ſignat Medic. conſ. 142. num. 6. Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæſt. 15. num. 54. Caſtill. dec. 106. nu. 8. in recent. dec. 127. nu. 18. par. 6. cum alijs relatis in deciſionibus huius cauſæ ſub die 14. Maij 1657. coram Reuerend. D. Meltio Epiſcopo Papien. & 22. Mart. 1662. & 11. Maij 1663. coram Me.*

3 Coniecturæ reſultant ex inſtrumento dotali, in quo dos ſtipulata fuit pro Gaſpare, & hæredibus, donatio vero pro Gaſpare, & filijs, rurſus ex inſtrumento inſinuationis, vbi Gaſpar faſſus fuit, quod donatio facta erat
4 ſibi, & filijs, quæ confeſſio tanquam facta de tempore, quo Gaſpar non reperiebatur ære alieno grauatus, dicitur facta tempore non ſuſpecto, vt in ſimili dixit *Rota coram Merlin. deciſ. 652. num. 13. & deciſ. 718. num. 11. & poſt Zacch. de obligat. Camer. dec. 258. num. 4.* Prout
5 ex alio inſtrumento conſignationis Fundaci valoris ſcut. 28150. in quo Gaſpar ſc. 22000. in ſatisfactionem donationis recepit pro ſe, & filijs, & reſiduum recepit pro ſe, & hære-
6 dibus, quarum aliquæ licet non ſumantur ex inſtrumento donationis, tamen pro ſimplici declaratione voluntatis benè concludunt, vt præter adductos in *deciſ. 11. Maij 1663. tradunt Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 67. numer. 17. in fine Burſatt. conſ. 261. num. 14. & ſeqq. Cyriac. controu. 302. num. 29.* non attento, quod lo-
7 quantur in vltimis voluntatibus cum ex actibus ſubſequen. valida ſemper fiat interpretatio intentionis agentis in actibus antecedentibus ad *text. in l. Iulianus §. proinde, ff. ad Maced. Ruin. conſ. 147. num. 15. in fine lib. 2. Aym. conſ. 77. num. 10. Dec. conſ. 336. in princip. Mandel. Alb. conſ. 74. num. 7. & fuit quoque dictum in dec. 22. Mart. 1662. §. & quamuis.*

8 Deinde comprehenſio iſta filiorum corroboratur ex teſtibus, quorum vnus præcipuè deponit de auditu ab olim R.P.D. Honorato, qui rei geſtæ manum appoſuit, quod Guidus fecerat donationem Gaſpari, & filijs, & alter, à quo fuit expleta minuta inſtrumenti aſſignationis Fundaci, deponit de auditu ab eodem Guido, quod ipſe voluit filijs Gaſparis principaliter proſpicere, quibus tanquam
9 informatis, eorumque dictis coniecturis ſupra ponderatis congruentibus admodum deferendum eſt, reiectis exceptionibus perſona-
10 libus, quia dum non agitur de inducen. voluntate donantis, ſed declaranda, duo Teſtes etiam ſingulares ſufficiunt, imò vnicum ſufficere conſuluit *Gabr. conſ. 51. nu. 28. lib. 2. quem ſequuta fuit Rot. in Bonon. fideicom. 6. Mart. 1640. coram b. m. Bichio, cum alijs adductis in deciſ. 22.*
11 *Mart. 1662.* maxime in hac materia probationum, quæ ab arbitrio Iudicis plurimum pendet *Caſtr. in l. admonendi num. 34. & ſequent. ff. de iur. iur. Rot. diuerſ. par. 1. deciſione 238. num. 22.*

Non obſtant argumenta in contrarium
12 adducta, & ſignanter quod donatio facta ſit pro omni, & toto eo, quod Gaſpar ſuper bonis donatis prætendere poſſet etiam ex cauſa legitimæ, quia non propterea ſequitur, quod ſicuti legitima debebatur libera, ita etiã libera debeat cenſeri donatio; nam dictio
13 illa, *etiam*, ſtat ampliatiuè non reſtrictiuè, aut coniunctiuè, *Gemin. conſ. 132. ſub nu. 1. & conſ. 125. ſub num. 10. Pariſ. conſ. 46. ſub num. 31. lib. 4.*
14 Cumque vtilius fuerit Gaſpari conſequi in vita patris ſummam donatam vti legitimam excedentem, cum onere reſtitutionis ad fauorem filiorum, quam poſt eius obitum habere legitimam liberam, grauamen, & onus huiuſmodi ſubſtinetur, *Hodiern. ad Surd. dec. 332. ſub nu. 43. cum alijs in omnibus deciſionibus huius cauſæ relatis.*

Diſtinctio, quod onus adiectum legitimæ
15 ſubſtineatur dumtaxat viuo patre, ſecus eo defuncto locum habet, quando portio, vel dos aſſignata filio, vel filiæ in vita patris commenſuratur legitimæ, non autem quando illam excedit, tunc enim ſi à filio acceptetur viuo patre non poteſt eo defuncto filius opponere de grauamine, & onus reſpuere, & tradit in ſpecie *Menoch. conſ. 71. nu. 21. Mangil. de imputat. qu. 90. num. 27. verſ. limita, & qu. 7. num. 92. Hodier. ad Surd. d. dec. 322. ſub num. 45. verſ. adeout, & his relat. Merlin. de legit. lib. 3. q. 10. num. 22.*

Parumque refert, quod ſi Gaſpar non poſſet ita liberè diſponere, eſſet deterioris conditionis pater, quam filij, qui bona donata abſque vllo onere conſequerentur: ideoque ne reſultet inæqualitas inter patrem, & filios præſumi debeat fuiſſe conceſſam liberam facultatem patri diſponen. nam id procederet,

quate-

oogle

quatenus donatio facta fuiſſet patri, & filijs, contemplatione patris, vel ob eius merita, aliud autem eſt cum hic verſemur in donatione facta non modo patri, ſed etiam filijs, quo caſu deterior conditio patris, aut inequalitas inter patrem, & filios, vtpote veniens in conſequentiam non eſt conſiderabilis, fruſtra
16 enim facta fuiſſet donatio etiam filijs, ſi poſſet pater in eorum præiudicium liberè diſponere, vt ex trad. per *Mant. de tacit. lib. 13. tit. 21. n. 6. comprobat Caſtill. lib. 4. cap. 5. nu. 837. exaduerſo allegat.*

17 Nec pariter obſtat, quod pater tanquam primus acquirens titulo oneroſo potuerit præiudicare filijs ex propria perſona vocatis, etenim quod iſta donatio fuerit à Gaſpare acquiſita titulo oneroſo, non ſubſiſtit, ſiue onus deſumatur ex imputatione in legitimā ſiue ex remuneratione meritorum; quoad
18 legitimam, cum donatio longè illam excedat onus fuit compenſatum cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis, & Gaſpar acceptando legitimam cum tali onere cenſetur voluiſſe eam filijs elargiri, & renunciare, vt reſpondit *Rot. in Meleuitana donationis 14. Maij 1657. coram Reuer. D. meo Cerro Decano, & in Vrbinaten. Pecuniaria 5. Maij 1650. coram*
19 *R. P. D. meo Veroſpio*, cuius renunciatio tanquam facta à filio viuente patre fieri potuit in præiudicium creditorum, quicquid ſecus poſt mortem patris dicen. eſſet, *Bero. conſ. 43. num. 2. lib. 1. Rota in Bononien. ſeparationis bonorum 5. Iun. 1662. coram R. P. D. meo Veroſpio, & tradit Salgad. in labyr. credit. part. 2. cap. 16. numer. 25.*

20 Quoad merita ſuper illis nulla datur probatio, niſi quod Gaſpar ſeruitia præſtitit in negocio Fundaci, aliaque geſſit pro patre, quæ non ſunt talia, vt patrem obligent ad re-
21 munerationem, cum filij teneantur ex debito erga patrem, *l. qua ratione in princ. ff. ad l. Aquil. Caroc. de loc. & cond. tit. de bon. qua liber. queſt. 1. per tot. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 29. n. 12 & 13. Paſcal. de patr. poteſt. par. 1. cap. 3. num. 25.*
22 nec ſufficit generalis expreſſio meritorum ad inducen. titulum oneroſum, ſed ſpecialis
23 mentio requiritur, quodque merita donationi remuneratoriæ reſpondeant *Mareſc. var. reſol. lib. 1. cap. 74. ſub num. 5. Caſtill. controu. iur. lib. 5. cap. 8. numer. 38. Rota apud Merlin. deciſ. 86. num. 16. & dec. 756. numer. 6. & in Romana lucri dotis 1. Aprilis 1650 coram R. P. D. meo Albergato.*

Non obſtat, quod admiſſa etiam vocatione
24 filiorum; adhuc competat prælatio creditoribus ex eo, quod hypotheca appoſita in contractu donationis operetur tantum inter donatorem, & donatarium, non autem inter primum, & ſecundos donatarios ex not. per *Hieron. Spin. conſ. 54. num. 18. Gionagnon. conſ. 34. num. 43. lib. 2. Rota in Romana Dotis 20. Nou. 1624. coram Remboldo*, quia non ſolum donator promiſit obſeruare donationem, quo caſu obligationem illius ad ſecundos donatarios referri non poſſe, ſed reſtringen. eſſe ad ipſum donatorem, & primum donatarium, firmant auctoritates prædictæ, ſed tam Guidus donator, quam Gaſpar primus donatarius in vtroque inſtrumento donationis, &
25 conſignationis Fundaci ſe obligarunt pro obſeruantia omnium, & ſingulorum in vnoquoq; inſtrumento contentorū in forma Camerali, addita etiā ſtipulatione Notarij pro omnibus quorū intereſt, vnde cum filij habeant quoque obligatum Gaſparem, competit illis
26 hypotheca in obligatione Camerali contenta, *Rota poſt Zacch. de obligat. Camer. deciſ. 140. num. 1. & coram Buratt. deciſ. 905. num. 2. in Anconitanen. Saluiani 8. Iun. 1648. §. creditum, coram bo. me. Bichio, & in Romana, ſeu Nepeſina dotis 23. Iunij, §. autem creditum, coram R. P. D. Veroſpio.*

Præſertim attenta ſtipulatione pro omni-
27 bus quorum intereſt, cuius virtute obligatio Cameralis comprehendit nedum principaliter diſpoſita, ſed etiam ſecundario, & incidenter enunciata, *Rot. deciſ. 70. in fin. part. 1. recent. & deciſ. 308. in princip. apud Pacific. de Saluian.*

Ideoque non poteſt in præſenti caſu re-
28 ſtringi ad obſeruantiam eorum, quæ fuerunt per Guidum, & Gaſparem ſibi inuicem promiſſa, ſed etiam trahi, & extendi debet ad filios pro auocatione bonorum, in qua donationis obſeruantia potiſſimè conſiſtit, prout reprobato *Hieron. Spin. & Giouag. dixit in terminis Rot. dec. 40. num. 19. par. 9. rec. & deciſ. 86. num. 7. & 8. poſt Merlin. de pignor.*

Ex quibus, & alijs in antecedenti deductis, & reſpectiuè ſublatis DD. ſteterunt in deciſis vtraque parte informante.

Confirmata vt infra deciſ. 446.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Lunæ 17. Martij 1664.

ARGVMENTVM.

Sententia lata in actione reali contra poſſeſſorē defunctū datur exequutioni contra ſucceſſorem, etiam ſingularem. Beneficium *Auth. res quæ*, non habet locum in fideicommiſſo tranſuerſalis, & detractiones ſemel factæ amplius fieri non poſſunt, vel ſi reddantur illiquidæ ex fructibus perceptis non retardant immiſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ad fauorem grauati datur exequutioni ad fauorem ſubſtituti, & num. 3.*

2 *Lis, & inſtantia capta ab hærede in actione reali tranſit in fideicommiſſarium.*

4 *Litigioſi vitium cadit in actione reali, adeout ſententia lata contra poſſeſſorem defunctum exequutioni detur contra eius ſucceſſorem, etiam ſingularem.*

5 *Beneficium* Auth. res quæ, Cod. commun. de

de legat. non intrat contra fideicommiſſum transuerſalis.
6 *Pro detractionibus pro quibus grandio fuerunt aſſignata tot bona non datur retentio in alias.*
7 *Detractiones ſemel factæ iterum fieri non debent.*
8 *Detractionum reſiduum compenſatur cum fructibus à die motæ litis perceptis, & cum mobilibus pretioſis, & creditis.*
9 *Detractiones præſumuntur conſumptæ ex aſſignatione, & alienatione bonorum fideicommiſſi.*
10 *Detractiones non fuiſſe conſumptas probare debet alienans, ſeu eius hæres.*
11 *Detractiones redduntur illiquida ex fructibus pendente lite perceptis, & ſic non retardant immiſſionem.*

DECISIO CCXL.

PEr obitum Alexandri Amorini purificato fideicommiſſo Matthæi ad fauorem
Comitum Ioſephi Mariæ Vrſi, & Io: Andreæ
Bolognini electorum ex agnationibus, &
proſapijs nobilium familiarum Bononien.
iuxta ordinem in Teſtamento præſcriptum
Rota conceſſit eiſdem immiſſionem in poſſeſſionem bonorum ſuppoſitorum fideicommiſſo, ſub quo inter alia bona comprehenditur prædium nuncupatum *la Ricciardina*;
quod Hieronymus Gandulphus poſſidebat;
Cum autem ab Alexandro obtenta fuiſſet
immiſſio ſuper illo prædio, contra dictum
Gandulphum præuia deciſione, & ſententia
lata vſque de anno 1650. per Reuerendiſs.
D. meum Meltium Epiſcopum Papien. Comites prædicti petebant mandari illam exequi contra Andream Fornaſarium hæredem
Gandulphi, vnde fuit dubitatum an ſententia Rotalis ſuper immiſſione in dicto prædio
ſit exequenda; & affirmatiuè DD. reſponderunt.

Quia dum ſuper iſto prædio tanquam fideicommiſſo ſubiecto fuerat mota lis à dicto
1 Alexandro hærede grauato, ſententia deſuper lata venit executioni demandanda ad
fauorem Comitum Vrſi, & Bolognini ſuc-
2 ceſſorum in eodem fideicommiſſo, cum lis, &
inſtantia cœpta ab hærede in actione reali
tranſeat in fideicommiſſarium *Molin. de primogenit. lib. 4. cap. 8. num. 6. Peregrin. de fideicomm. artic. 53. num. 18. Fuſar. de ſubſtit. qu. 620. num. 1. Rot. coram Buratt. dec. 117. nu. 4. & 5. & dec. 177. num. 3. par. 8. rec.*

3 Vnde quemadmodum Alexandro competebat ius exequendi ſententiam contra
Gandulphum, ita etiam competit iſtis fideicommiſſarijs contra Fornaſarium illius
hæredem, in quem prædium pendente lite
4 translatum fuerit; quia licet vitium litigioſi
non cadat in actione perſonali, ſecus eſt in
actione reali, cuius virtute ſententia lata
contra poſſeſſorem defunctum poteſt executioni demandari contra eius hæredem, & ſucceſſorem etiam ſingularem, vt in *l. fin. C. de litigioſ. Rot. coram Duran. dec. 88. nu. 4. & 6. & in Perusina reintegrationis 22. Maij 1654. coram b. m. Buttinger.*

Non obſtat, quod ex dicto prædio ſit detrahenda dos Eccubæ vxoris Alexandri ſenioris creditoris fideicommiſſi etiam ex cauſa aliarum detractionum, de quibus in laudo
lato vſque de anno 1595. Nam reſpectu dotis illa detrahi non poteſt ex hoc prædio licet
ab ipſa pro eadem dote optato, quia benefi-
5 cium *Auth. res quæ, C. comm. de legat.* non intrat
contra fideicommiſſum inſtitutum à tranſuerſali, *Bart. ibidem nu. 4. Caſtr. eodem num. Iaſ. num. 33. Fuſar. de ſubſtit. qu. 531. num. 91. Caſtill. lib. 5. contr. par. 2. cap. 161. num. 39. Rot. poſt Zacch. de obligat. Camer. dec. 130. ſub num. 4. & in rec. par. 9. dec. 418. nu. 2.* Reſpectu verò detractio-
6 num, quæ fuerunt liquidatæ in dicto laudo
nulla competit retentio cum ex eodem laudo
appareat fuiſſe eidem Alexandro in ſolutum,
7 & ſatisfactionem aſſignata tot bona, vnde detractiones iterum fieri non debent ſuper iſto
prædio, dum fuerunt factæ ſuper bonis aſſignatis, *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec. 580. num. 4. & in Bononien. fideicomm. 5. Dec. 1650. & 16. Iunij 1651. coram Eminent. D. meo Cardinali Celſo, & in Bononien. fideicomm. de Cataneis 11. Maij 1603. coram R. P. D. meo Ninot.*

Parumque refert, quod in laudo ſit Alexandro reſeruata facultas ſibi ſatisfaciendi
ſuper alijs bonis quatenus illa aſſignata non
ſufficiant, quia nullibi conſtat de tali inſuffi-
8 cientia, et ſi quid deberetur, eſſet compenſandum tam cum fructibus à die motæ litis per
Gandulphum, & ſucceſſores perceptis, quam
cum mobilibus pretioſis, & creditis in inuentario hæreditatis ab eodem Alexandro ſeniore deſcriptis, quæ ſuperant debita in libris
9 50000. cum ex aſſignatione, & alienatione
facta de bonis fideicommiſſo ſubiectis detractiones præſumantur conſumptæ, *Gionagn. lib. 2. conſ. 20. ſub num. 15. verſ. cæterum, Rot. dec. 226. num. 36. par. 5. & dec. 265. nu. 9. coram Merlin. cum alijs per Add. ad ſ. m. Gregor. dec. 266. num. 16.*
10 vel onus probandi contrarium ſpectet ad
alienantem, vel eius hæredem, *Rot. deciſ. 432. num. 5. & duob. ſeqq. par. 4. rec. & dec. 88. num. 25. & 26. & dec. 163. num. 3. par. 7.* prout ita etiam
fuit reſolutum in hac eadem cauſa contra
Sagnettum *die 20. Maij 1640. coram Reuerend. D. Papien.*

Imò ſufficit Comitibus de Vrſo, & Bolo-
11 gnino hæredibus fideicommiſſariis, quod
aſſignatio, & alienatio prædicta facta ab hæredibus grauatis cum fructibus perceptis à
die motæ litis illiquidum reddant prætenſum
creditum detractionum ad hoc, vt immiſſio
in poſſeſſionem iſtius prædij in vim dictæ
ſententiæ petita ſibi retardari non debeat, *Alciat. conſ. 63. nu. 14. lib. 9. Mazar. de fideicomm. par. 3. qu. 65. verſ. & vlterius poſt med. Rot. coram Canal. dec. 573. num. 3. & in recent. dec. 47. nu. 15. par. 5. & in Rauennaten. bonorum 1. Febr. 1647. cor. Eminent. D. Card. Corrado.*

Et ita ſententiam Rotalem exequendam
eſſe, altera tantum parte informante deciſum
fuit.

Reuocata vt infra dec. 250.

SPOLE-

SPOLETANA SVBSTENTATIONIS.

Lunæ 24. Martij 1664.

Argumentum habetur ex Summario.

1 *Actuarij atteſtationi ſtandum eſt circa actitata in iudicio, & ſolutiones ſibi factas.*
2 *Expenſæ iudiciales, quæ dicuntur viuæ, & liquent ex actis, debent à victo refici victori.*
3 *Expenſæ extraiudiciales pro honorarijs Procuratoris, & Aduocati, ac mercede Copiſtæ non taxantur rigoroſè in Rota, ſed in parua ſumma pro qualibet inſtantia.*
4 *Expenſæ reficiuntur in Rota non habita ratione an quis habuerit iuſtam, vel iniuſtam cauſam litigandi, & aſſignatur ratio.*

DECISIO CCXLI.

POſtquam Confraternitas Sanctorum duodecim Apoſtolorum per tres ſententias conformes ſuccubuit ſolutioni ſcut. quindecim quolibet menſe pro ſubſtentatione Iuuenis Antonij de Amicis in aliqua celebri Vniuerſitate, donec in bonis artibus profecerit iuxta teſtamentum, & legatum factum à Fabio de Amicis, inſtabat idem Antonius pro taxatione expenſarum, ſuper quibus dato dubio, reſponſum fuit illas eſſe taxandas in ſumma inferius exprimenda.

Expenſæ enim in hac cauſa factæ, aliæ conſiſtunt in extractione ſcripturarum, citationibus, productione iurium, alijſque actibus iudicialibus, vt apparet ex atteſtatione, & fide
1 Actuarij, cui ſtandum eſt tam de actitatis in iudicio, quam de ſolutionibus ſibi factis, *Rot. cor. Buratt. dec. 921. n. 1. & in rec. dec. 212. num. 5. par. 9. & in Maceraten. hæreditatis 24. Ian. 1642. coram b. m. Bichio.*

2 Quæ quidem expenſæ iudiciales dicuntur viuæ, & liquidæ, quippe quæ liquent ex actis, & à victo victori refici debent, *l. properandum, §. ſin autem, C. de Iudic. & l. 3. C. de fruct. & lit. expenſ. Rot. coram Duran. dec. 161. num. 2. in recent. dec. 168. nu. 7. par. 9. cum alijs per Adden. ad Buratt. d. dec. 921. num. 12.*

Aliæ verò conſiſtunt in honorarijs Procuratoris, & Aduocati, in mercede Copiſtæ pro ſcripturis factis tam in Rota, quam extra, &
3 ſimilibus expenſis extraiudicialibus, quæ non ſolent rigoroſè taxari, ſed in aliqua parua ſumma pro qualibet inſtantia arbitrio Dominorum, ſicuti teſtatur *Veſtr. in prax. lib. 8. cap. 2. num. 11. Rota coram Duran. d. dec. 161. n. 3. & in recent. par. 9. deciſ. 168. num. 9. & in d. Maceraten. hæreditatis 24. Ianuar. 1642. coram bo. me. Bichio.*

Cum itaque in omnibus ſententijs prædictis Confraternitas fuerit condemnata ad refectionem expenſarum eas arbitrati ſunt DD. taxandas eſſe in totum, & per totum in ſcutis centum, nulla habita ratione an pro
4 parte Confraternitatis temeritas, aut iuſta cauſa litigandi interceſſerit, licèt enim de rigore iuris iuſta cauſa litigandi excuſet ab expenſis, quia tamen rigor huiuſmodi litigatoribus rependitur, & compenſatur in expenſis extraiudicialibus, pro quibus Rota modicum quid arbitrio ſuo taxat, & concedit; iuſtam cauſam litigandi quoad taxationem expenſarum non ſeruat iuxta not. per *Veſtr. vbi ſupra lib. 8. cap. 2. num. 10. & ſeq. Rota in dicta Maceraten. hæreditatis 24. Ian. 1642. cor. bo. me. Bichio, & in Camerinen. Canonicatus 14. Martij 1661. §. prætenſio verò, coram Me.*

Et ita vtraque, &c.

ROMANA CENSVS.

Veneris 28. Martij 1664.

ARGVMENTVM.

Diſdicta non habet certam formam, & quibuſcunque verbis fieri poteſt: Creditor interpellatus ad recipiendam ſortem cenſus ex pecunijs depoſitis pro extinctione debitorum, ſi poterat ſortem cum fructibus ad libitum recipere, & non receperit, cenſus extinguitur & fructus amplius non debentur, etiamſi depoſitum ſit factum inter alios, quando iudex mandauit pecunias recipi à creditore.

SVMMARIVM.

1 *Interpellatio ad recipiendam ſortem cenſus debet fieri intra duos menſes à die diſdicta.*
2 *Interpellatio habet vim nouæ diſdictæ.*
3 *Diſdicta non habet certam formam, ſed fieri poteſt quibuſcunque verbis aptis ad inducendam voluntatem debitoris redimendi cenſum.*
4 *Cenſus extinguitur, ſi per creditorem interpellatum ad recipiendam ſortem, ſtat quominus pecunias recipiat.*
5 *Creditor cenſus, qui poterat liberè ſortem cenſus cum fructibus exigere, & non exegit, fructus amplius non poteſt exigere, & exacti ſunt vſurarij.*
6 *Depoſitum factum ante diſdictam inter alios, an & quando ſuffragetur ad extinctionem cenſus, & num. 7. & ſeqq.*
8 *Depoſitum licet factum in genere, ſi deinde interpelletur creditor cenſu ad recipiendam ſortem ex pecunijs depoſitatis, habetur ac ſi depoſitum in eius creditum factum eſſet.*
9 *Iudex mandans recipi pecunias ſupplet factum partis, & repræſentat perſonam debitoris.*
10 *Depoſitum ſortis cenſus fit, vt debitor volens redimere cenſum abdicet à ſe dominium pecuniarum, quas creditor legitimè interpellatus ad libitum recipere valeat.*
11 *Cenſus extinguitur etiam ex depoſito facto in genere quando creditor interpellatus poterat pecunias ad libitum recipere.*
12 *Effectus dummodo habeatur, non refert, quod requiſita ad certum effectum fiant ex æquipollentibus.*
13 *Depoſitum ſemel legitimè factum, iterum fieri non eſt neceſſe ad extinctionem cenſus.*
14 *Secus quando depoſitum non fuit legitimè factum, & creditor non legitimè interpellatus.*
15 *Fundi venditio ignorante creditore, non liberat eundem fundum ab hypothecis in præiudicium creditoris*

16 Cen-

16 *Cenſus reſoluitur eo ipſo, quod creditor habuit notitiam de inexiſtentia fundi.*
17 *Cenſus ſemel extinctus non reuiuiſcit.*
18 *Fructus ſoluti pro cenſu extincto poſſunt repeti.*

DECISIO CCXXXXII.

IN vim Bullæ Congregationis Baronum ſubhaſtato vſque de anno 1639. Caſali Turriculæ, & pretio depoſitato in Banco Bouanni ad effectum ſatisfaciendi creditoribus Euandri, & Balthaſſaris de Conſitibus præſtita ab ipſis cautione de eodem pretio reſtituendo prioribus, & potioribus, fuit præ cæteris oblatum pretium cenſus ſcutorum 500. vna cũ fructibus Magdalenæ Agazzariæ præuia diſdicta facta ſub die 26. Martij 1640. & recuſante illa recipere fuit iterum interpellata ad recipiendum ſub die 10. Ianuarij 1641. obtento decreto, quod niſi infra dies 10. receperit fructus amplius non currerent, & pecuniæ eius periculo ſtare deberent. Contendentibus R. P. D. Amadeo habente cauſam ab Agazzaria creditrice, nec non Comite Marco Antonio Marſciano hærede Euandri debitoris an iſte cenſus adhuc exiſtat, ſiue potius fuerit extinctus, dubitatum fuit an eſſet relaxandum mandatum pro fructibus, & DD. tranſierant in partem affirmatiuam ſemel coram R. P. D. meo Taia ſub die 28. Iunij 1658. atque iterum coram me ſub die 14. Ianuarij præteriti, ſed repropoſita cauſa contrariam ſententiam fuerunt amplexi.

Nam hodie ex prædicta geſtorum ſerie apparet fuiſſe cenſum valide extinctum, cum præceſſerit non ſolum diſdicta cenſus, ſed etiam facta fuerit interpellatio ad recipiendũ ſortem principalem cum fructibus illius ex pretio dicti Caſalis, quæ quidem interpella-
1 tio licet facta non fuerit ante duos menſes à die diſdictæ, vt requiritur ad effectum conſtituendi in mora creditorem recuſantem pretium cenſus recipere, & illum retrouendere,
2 habet nihilominus vim nouæ diſdictæ, quia cum circa modum faciendi diſdictam non
3 ſit determinata certa forma, illa fieri poteſt quibuſcunq; verbis aptis ad inducendam voluntatem debitoris redimendi cenſum, vt declarauit *Rota deciſ. 276. num. 1. & deciſ. 277. num. 8. & 9. poſt Cenc. de Cenſ. cum alijs apud eundem quæſt. 103. num. 25. & fuit dictum in Auconitana cenſus 15. Martij 1660. coram R. P. D. meo Taia.*

Stante igitur iſta interpellatione tenebatur
4 Agazzaria creditum cenſus ſibi oblatum ex pretio Caſalis, vt ſupra depoſitato recipere, non verò ſe inaniter opponere, cumque per ipſam ſteterit, quominus ſtatim receperit pecunias, cenſus remanſit extinctus, quia de forma cenſus eſt, quod liberum non ſit creditori pretium repetere, vnde dum poſt dictam interpellationem liberum erat Agazza-
5 riæ ſortem principalem vna cum fructibus exigere, & conſequi, nullo iure poſſunt ſuſtineri fructus, qui poſtea fuerunt exacti vtpote vſurarij, & illiciti *Conar. var. reſolut. lib. 3. cap. 1. num. 1. ad fin. & in ſimili dixit Rota dec. 182. num. 4. & deciſ. 283. num. 2. & 3. cum ſeqq. poſt Cenc. de Cenſib. & in rec. part. 9. deciſ. 291. num. 28. cum alijs relatis per eundem Cenc. quæſt. 107. num. 15. & latè ſub num. 24. §. ego tamen.*

Non obſtat, quod depoſitum factum fue-
6 rit ante diſdictam ad effectum ſoluendi creditoribus in genere, non verò intra bimeſtrẽ à die diſdictæ in faciem Agazzariæ creditricis, vt opus eſt ad hoc vt depoſitum habeat vim extinctionis cenſus ex adductis in priori deciſione coram me, nam id locum habet, quan-
7 do præcedit diſdicta, & poſtea fit depoſitum, vel inter alios non citato creditore ad recipiendum, vel poſt lapſum bimeſtre, non
8 autem quando præceſſit depoſitum in genere, & poſtea facta fuit creditori interpellatio ad recipiendam ſortem principalem ex pecunijs depoſitatis, tunc enim acquiritur ius creditori, perindè ac ſi depoſitum ad eius creditum factum fuiſſet, cum Iudex mandans pe-
9 cunias recipi, ſuppleat factum partis, & repreſentet perſonam debitoris *l. ſi ob cauſam C. de euict. cum vulgat. Scacc. in reſponſo poſt tract. de ſent. & re iudic num. 33. & ſeq.*

Fit enim ſortis depoſitum, vt debitor vo-
10 lens cenſum redimere, abdicet à ſe dominiũ pecuniarum, quas creditor legitimè interpellatus ad recipiendum non comparens ad ſui libitum recipere valeat *Rota deciſ. 238. num. 1. & deciſ. 296. num. 2. poſt Cenc. de Cenſib.* dum
11 itaque ex interpellatione ad recipiendum Agazzaria pro concurrenti rata cenſus depoſitum ad ſui libitum recipere poterat, negari non poteſt, quin ex hoc depoſito præexiſtenti, & in genere facto cenſus fuerit extinctus, ſicuti fuiſſet extinctus per depoſitum factum intra bimeſtre, & in faciem ipſius Agazzariæ creditricis, cum ea, quæ ſunt requiſita ad
12 certum effectum, nihil referat quod ex æquipollentibus fiant, dummodo habeatur effectus *Alex. conſ. 100. n. 8. & ſeqq. lib. 4. Aldobrand. conſ. 81. num. 13. Rota diuerſ. deciſ. 33. num. 4. & 5. part. 2. & coram Duran. deciſ. 286. num. 8. & in Romana Cenſus, ſeu Depoſiti 8. Martij 1641. coram bo. mem. Dunozetto.*

Et propterea cum ſemel depoſitum extitit,
13 non fuit neceſſe illud iterũ fieri quod vtpote factum authoritate, & mandato d. Congregationis releuat ad extinctionem cenſus, dummodo prout hic creditor fuit ſer. ſer. cõſtitutus in mora recipiendi, quicquid ſecus dicendum
14 eſt vbi depoſitum non fuit legitime factum, & creditor non legitime interpellatus, in quibus terminis loquitur *Rota in deciſ. 389. nu. 11. verſ. non obſtat decretum poſt Cenc. de Cenſ. & deciſ. 60. num. 2. & ſeqq part. 1. recent. in præterita deciſ. huius cauſæ relatis.*

Quamuis enim liberatio fundi à vinculis, & hypothecis venditi per Congregationem Baronum procedat reſpectu emptoris, non autem reſpectu debitoris, contra quem durat cenſus, & debentur fructus loco damnorum, & intereſſe ex adductis in alia deciſione in fine, concluſio tamen locum obtinet in ven-
15 ditione fundi facta ignorante creditore cenſus, prout etiam aduertit *Rota deciſ. 29. num. 6. part. 9.*

part.9.rec. non autem quando creditor habuit
16 notitiam de inexiſtentia fundi, tunc enim cenſus reſoluitur, & euaneſcit à die ſcientiæ, & nullo modo fructus debentur, vt firmat *Cenc. de Cenſ. quæſt.14.num.13.& 14.Rota coram Duran.deciſ.449. num. 15. & in Romana Saluiani 20.Martij 1651.coram Ren. D. meo Veroſpio.*

Neque refert, quod poſtea ab hærede debitoris fuerint ſoluti fructus, quia cum ex prædictis appareat valide proceſſum fuiſſe ad extinctionem dicti cenſus non poteſt ille per ſolutionem fructuum reuiuiſcere, cum cen-
17 ſus ſemel extinctus non reuiuiſcat *l. qui res §. aream ff.de ſolut Rota deciſ.411.num.4. poſt Cenc.*
18 *de Cenſ.* & fructus, qui pro illo ſoluuntur repeti poſſint *Rota poſt Cenc.de Cenſ.deciſ.228.num. 1.& deciſ.336.num.eodem, & deciſ. 540. num. 2. cum alijs in d.deciſ.291.nu.3.part.9.rec.*

Et ita vtraque parte informante.

ROMANA MELIORAMENTORVM.

Luna 31. Martij 1664.

ARGVMENTVM.

Iudicium factum à Procuratore non obſtante proteſtatione defectus mandati, eſt nullum, nec ſuffragatur mandatum præſumptum, quando requiritur expreſſum, vt in pupillo, qui poteſt conſtituere Procuratorem ſine authoritate tutoris, vel in tutore minus legitimo, qui ſimiliter non poteſt conſtituere Procuratorem, & ceſſante mandato non ſufficit erronea approbatio talis Procuratoris.

SVMMARIVM.

1 *Mandati defectus oppoſitus cum repetita proteſtatione cauſat nullitatem actorum.*
2 *Acta facta ante quam præſentetur mandatum procuræ oppoſitum, non validantur per illius præſentationem.*
3 *Mandatum præſumptum ex impenſa, & productione ſufficit ad euitandam nullitatem proceſſus.*
4 *Pupillus ſine authoritate tutoris non poteſt conſtituere Procuratorem.*
5 *Mandatum præſumptum non habet locum, vbi non admittitur expreſſum.*
6 *Expreſſum, vbi non valet, nec valet tacitum.*
7 *Clericus eſt inhabilis ad tutelam.*
8 *Procuratorem, qui non poteſt conſtituere expreſſe, nec poteſt tacite.*
9 *Tacitum plus operari non poteſt, quam expreſſum.*
10 *Sententia obtenta à Procuratore minus legitimo ſuſtinetur ad fauorem pupilli.*
11 *Declara id procedere in Procuratore conſtituto à pupillo non ab eo, qui Procuratorem conſtituere non poterat.*
12 *Proteſtatio contra defectum mandati cum clauſula* quod nemo,&c.niſi docto,&c.ita quod,&c. *operatur nullitatem actorum in iudicio facto tam cum pupillo, & minore, quam cum maiore.*
13 *Procuratoris approbatio, quæ apparet erronea, non impedit, quin dari poſſit de defectu mandati.*
14 *In peritorum diſcordia non poteſt iudex aſſumere partes periti, ſed tertium eligere debet.*

DECISIO CCXXXXIII.

FVit reſolutum ſententiam A.C.ſuper melioramentis controuerſis, omiſſa inſpectione iuſtitiæ, eſſe infirmandam ex capite
1 nullitatis ob defectum mandati procuræ contra perſonam comparentis pro Olympia oppoſiti cũ repetita proteſtatione *quod nemo, etc. niſi docto,etc.ita quod, etc.* quæ adeo cauſat nulli-
2 tatẽ actorũ,vt poſteà licet à vero Procuratore mandatum prætentetur, adhuc antea geſta non validentur *Vant. de nullit. ex defect. mand. nu.117.& ſeq.Marcheſ.de commiſs.part.3.fol.373. num.7.Rota diuerſ.part.4.deciſ.1.nu.1. & in recent. part.2.deciſ.346.num.2.& coram Merlin. deciſ.24. num.3.cum alijs congeſtis per Poſth.de manut.obſeru. 86.nu.2.& 3.*

Nec poteſt ſuffragari mandatum præſum-
3 ptum ex impenſa, & productione iurium; licèt enim illud ſufficiat ad euitandam nullitatem proceſſus *Rota coram ſan.mem.Greg. deciſ. 330.num.5.coram Burat.deciſ.593. num.14. coram*
4 *Merlin.deciſ.68.num.4.* cum tamen Olympia tanquam pupilla non poſſit conſtituere Procuratorem ſine auctoritate tutoris *l.neque tutores 11. C. de Procurat.l.qui habent §.ſi Pupilli ff.de tutel. cum alijs in Reatina Caſtrorum 14. Aprilis 1660. coram me*, ceſſat quodlibet mandatum
5 præſumptum, quod non habet locum vbi non poteſt habere locum mandatum expreſ-
6 ſum, nam expreſſum vbi non valet nec tacitum valet *l. item in fine ff. de ſeruit. ruſtic. prad. Bart.in l.ſi fideiuſſor in princ. ff.de legat.1. Menoch. de præſumpt.lib.4.præſ.43.num.17.*

Et ex eadem reſponſione tollitur præſumptio eiuſdem mandati deducta à mandato poſtea facto in eandem perſonam comparentis per tutorem teſtamentarium cum ratificatio-
7 ne geſtorum, quia cum ille tanquam clericus ſit inhabilis ad tutelam *Graſſ.de effect. cleric.15. num.1.& ſeqq.Rota deciſ.116.num.16.part.4. tom. 2. rec.* ſi non potuit Procuratorem conſtitue-
8 re expreſſe, nec potuit tacitè, quia plus non
9 debet operari tacitum, quam expreſſum *iuxta tradita per DD. in l.cum quid ff.ſi cert. pet. & l. 3. ff.de legat.1. cum alijs ſupra relatis.*

Nec releuat, quod ſententia licet obtenta
10 à Procuratore minus legitimo ſuſtineatur ad fauorem Pupilli, nam id procedit in Procu-
11 ratore conſtituto ab eodem pupillo, licet minus legitime propter defectum ætatis, quo caſu quia Pupillus, ſeu minor habetur pro maiori valet ſententia etiam obtenta à Procuratore minus legitimo, non autem in Procuratore conſtituto nomine pupilli ab eo, qui illum conſtituere non poterat, tunc enim ſententia non poteſt ſuſtineri, etiamſi tendat in fauorem, & vtile pupilli, vt diſtinguendo tradit *Gabr. conſ.25.num.18.& ſeqq. lib. 2. Grat. diſcept.for. cap.225. nu. 15. & 16.* ſtante præſer-
12 tim oppoſitione mandati cum dicta clauſula *quod nemo,ect.niſi docto,etc.ita quod,etc.*quę operatur nullitatem actorũ in iudicio facto cũ pupillo

pillo, & minori ſicuti cum maiori *iuxta not. per Bart. in cap. 1. de reſcript. Franc. in cap. ex parte 2. de apell. Gabr. d. conſ. 25. num. 23. & ſeqq. lib. 2.*

Parumque refert, quod iſte aſſertus Procu-
13 rator fuerit aliquando vti verus citatus, & approbatus, quia cum ex prædictis conſtet de defectu mandati, approbatio huiuſmodi tanquam erronea non impedit quin poſtmodum dari poſſit de tali defectu *Vant. de nullit. ex defect. Mand. num. 121. verſ. quantuncunque igitur. Add. ad ſan. me. Greg. deciſ. 280. num. 11. cum alijs per Add. ad Burat. dec. 409. num. 14.*

In quam reſolutionem eo magis inclinarunt Domini, quia Iudex Peritis diſcordan-
14 tibus circa valorem iſtorum melioramentorum aſſumpſit partes periti, quod facere non potuit; cum in diſcordia peritorum non poſſit Iudex rem ſuo iudicio dirimere, ſed debeat tertium eligere, vt reſpondit *Rota coram Merlin. dec. 678. per tot.*

Et ita vtraque, &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MONTERENTIIS.

Veneris 2. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio non probat ſolutionem niſi ex præcedenti promiſſione, & alijs coniecturis iuſtificetur, eoque minus dum concurrunt contrariæ coniecturæ, quibus ſolutio redditur inueriſimilis.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio dotis receptæ facta conſtante matrimonio non probat ſolutionem ſine præcedenti promiſſione, & coniecturis.*

2 *Minori ſine aliqua ſcriptura fuiſſe ſolutam notabilem quantitatem dotis, eſt inueriſimile.*

3 *Confeſſio de recepto in ſumma dotis, quæ repugnat diſpari conditioni, & paupertati, redditur inueriſimilis.*

4 *Dos ſi fuiſſet in quantitate, ſuper qua fuit facta confeſſio de recepto, non fuiſſet tranſacta in longe minori.*

5 *Tranſactio impugnari non poteſt ab habente cauſam à tranſigente.*

6 *Confeſſio dotis receptæ præſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem.*

7 *Priuilegium* Auth. res quæ, C. commun. de legat. *non procedit in dote confeſſata.*

8 *Bona fideicommiſſaria non poſſunt alienari pro reſtitutione dotis confeſſæ de recepto.*

DECISIO CCXLIV.

SVb fideicommiſſo Caroli Monterentij continebantur plura bona, & ſignanter prædium Anzolæ Tornaturarum 140. quod pro Tornaturis 41. poſſidebat Alexander Pellicanus, contra quem Franciſcus Monterentius, ad cuius fauorem fuit purificatum fideicommiſſum per obitum Iulij fratris obtinuit immitti in poſſeſſionem illius, demptis Tornaturis 13. pro detractionibus dicto Alexandro competentibus ex perſona Iulij venditoris, & hæredis grauati, nempe pro dote Iacobæ vxoris, ſed hodie cauſa repropoſita etiam quoad dictas treldecim Tornaturas, detractiones non obſtare cenſuerunt Domini, & in hac parte receſſerunt à deciſis.

Quia ſuper dote Iacobæ nulla datur probatio niſi quod Iulius maritus quinquennio poſt contractum matrimonium faſſus fuit Iacobam promiſiſſe ſibi dotem librarum duodecim mille, eamque habuiſſe, & rece-
1 piſſe, quæ ſimplex confeſſio de recepto facta conſtante matrimonio veram, & realem ſolutionem dotis non probat niſi ex præcedenti promiſſione, vel alijs coniecturis, & adminiculis iuſtificetur, *l. 1. ibique gloſ. verb. inſtrumenti, C. de dot. caut. non numerat. gloſ. in l. 1. verb. auxerit, C. de donat. ante nupt. l. ſi quis poſt hac 9. C. de bon. præſcript. Molin. de iuſt. & iur. to. 1. diſputat. 439. num. 8. cum ſeqq. Rot. dec. 55. num. 2. par. 6. recent.*

2 Cum præſertim Iulius tunc eſſet minor ætate labili, ac omninò liber, cui inueriſimile redditur fuiſſe notabilem huiuſmodi dotis quantitatem ſolutam ſine aliqua ſcriptura publica, vel priuata, vnde tanto magis minuitur fides confeſſionis illius, vt conſiderauit *Rot. dec. 55. num. 22. & 23. par. 6. recent. & coram Merlin. dec. 419. num. 9. & 10. & latius dictum fuit in Romana dotis 21. Febr. 1650. coram Eminent. D. Card. Corrado, & 11. Febr. 1656. coram R. P. D. meo Beuilaqua, et 10. Decemb. 1657. coram Reuer. D. Meltio Epiſcopo Papien.*

3 Et nullibi probatur Iacobam habuiſſe tam ingens patrimonium, imò potius dictæ dotis conſtitutio repugnat eius diſpari conditioni, & paupertati, ex qua potiſſimum redditur inueriſimili dicta confeſſio, & veritas illius excluditur, *Gabr. conſ. 142. ſub num. 15. lib. 2. Rot. coram Buratt. dec. 108. ſub num. 7. Merlin. d. deciſ. 419. num. 15. Duran. deciſ. 98. num. 53. cum alijs in d. Romana dotis coram Emin. D. Corrado, & RR. PP. DD. meis Meltio, & Beuilaqua.*

Sed ceſſat quælibet ambiguitas, ex quo ortis diſplicentiis inter coniuges, Iacoba diuertens à viro introduxit iudicium pro reſtitutione dotis, quæ cum à Iulio viro impugnaretur; ijdem deuenerunt ad tranſactionem, in qua fuit Iacobæ dos aſſignata cum ſolis libris ſex mille ſuper prædio Barbani, etiam cum
4 ceſſione omnium iurium pro reſiduo, quam quidem tranſactionem Iacoba non iniuiſſet, ſi re vera Iulio libras duodecim mille ſoluiſ-
5 ſet, adeout non poſſit Pellicanus habens cauſam à Iacoba improbare tranſactionem, quam non poſſet ipſa Iacoba *Rot. in Romana fideicommiſſi de Baniſanis 27. Iun. 1650. coram Eminent. D. Cardin. Celſo, & in Bonon. prædij 27. Iun. 1659. & 21. Iun. 1660. coram Me.*

Cum itaque ex prædictis non conſtet de realitate dotis Iacobæ niſi in ſumma librarum

ſex mille, quæ fuit eidem reſtituta, mediante
6 aſſignatione partis dicti prædij Barbani, confeſſio ſummæ reſiduæ facta præſumitur in fraudem prohibitæ donationis inter virum,
7 & vxorem, & non habet priuilegium *Auth. res quæ, C. comm. de leg.* vt pro eius reſtitutione
8 poſſint alienari bona fideicommiſſaria, *Fuſar. de ſubſtit. qu. 532. & ſeqq. & dixit Rot. in Romana Caſalis Anguzzahi 13. Iun. 1635. coram Reuerend. Cavillo.*

Et ita informante, &c.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 2. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria, quæ realiter traduntur in cauſam dotis, abſtrahuntur à fideicommiſſo, & fiunt libera, ſecus illa, quæ ſimpliciter deſtinantur pro dote, ſed deinde non fuerunt realiter tradita in cauſam dotis aliundè ſolutæ.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio debetur anteriori poſſeſſori.*
2 *Poſſeſſor non priuatur ſua poſſeſſione per ſententiam Iudicis notoriè iniuſtam.*
3 *Bona fideicommiſſaria deſtinata pro ſolutione dotis, quando excludantur fuiſſe effectiuè tradita in cauſam eiuſdem dotis.*
4 *Bona fideicommiſſaria ſimpliciter deſtinata pro ſolutione dotis non eximuntur à fideicommiſſo, dum dos non fuit deinde ſoluta in dictis bonis, ſed in alijs.*
5 *Bona fideicommiſſaria aſſignari poſſunt in dotem vigore* Auth. res quæ, Cod. commun. de leg.
6 *Bona fideicommiſſaria extracta à fideicommiſſo ex cauſa dotis, remanent libera, & vti talia in alios tranſeunt.*
7 *Confeſſio occaſione ſeptuagenariæ, an attendatur.*
8 *Aſſertio ad vnum finem non præiudicat quoad diuerſum.*
9 *Actus agentium non extenduntur vltra illorum intentionem.*

DECISIO CCXLV.

IN vim fideicommiſſi qu. Pompei Durantis obtinuit ab A.C. anno 1651. Franciſcus Durantes iunior Teſtatoris abnepos tanquã filius q. Camilli orti ex Franciſco ſeniore filio dicti Pompei contra Vincentium patruum, alterum filium dicti Franciſci ſenioris, ſententiam immiſſiuam in poſſeſſionem quinque corporum pro medietate, & indiuiſo cum eodem Vincentio, videlicet Domus in Ciuitate Fani contrada S. Marci iuxta bona Monialium S. Archangeli, & viam à duobus: Alterius Domus in contrada S. Danielis: Poſſeſſionis in fundo *Ferrecti*: Poſſeſſionis in Villa *Belloculorum*, in fundo nuncupato *il Percoſſo*, ſeù *la Serrata*, & alterius poſſeſſionis in fundo *Pozzetti*, capta etiam per dictum Franciſcum illorum poſſeſſione pro medietate, & indiuiſo vt ſupra.

A qua ſententia ad inſtantiam Vincentij commiſſa cauſa appellationis in Rota Reuer. D. Zarate cum clauſula *ſine præiudicio*, productiſque coram eo inſtrumentis conſtitutionis dotis Corneliæ filiæ dicti Franciſci ſenioris, ac reſtitutionis Dotis Iuniperæ vxoris eiuſdem Franciſci, aſſignatoque dubio circa manutentionem, illoque diſputato ſuper bono iure dictum fuit conſtare de bono iure Vincentij, primo in Domuncula ſita in dicta Parochia S. Marci in tribus petijs terræ in fundo *Puzzellorum* contiguis ſupradictæ poſſeſſioni *delli Pozzetti*, cum iuſtificaretur hæc bona empta, & acquiſita fuiſſe à dicto Vincentio; ſecundo in melioramentis ab eo factis in ſupradictis duabus poſſeſſionibus *della Serrata*, & *Ferretti*; & tertio in quadam Domo ſita in Villa Ferrecti iuxta bona Andreæ Vbaldini, & viam, ac in medietate poſſeſſionis *della Serrata* conſignatis Iuniperæ pro reſtitutione ſuarum Dotium, necnon in petio terræ in fundo *Roſciani* in Domo in contrada S. Danielis, & in poſſeſſione *delli Pozzetti* aſſignatis pro conſtitutione dotis Corneliæ; quæ vltima quinque corpora prætendebantur diſtracta à fideicommiſſo pro dd. dotibus vigore, *Auth. res quæ C. commun. de leg.* & ſic libera tranſiuiſſe à dd. mulieribus in d. Vincentium ex alijs titulis, & cauſis; In reliquis autem bonis fideicommiſſarijs dicti Pompei conſtare de bono iure dicti Vincentij pro medietate, & dicti Franciſci iunioris pro altera medietate, vt in *deciſ. edita coram dicto Reuer. Zarate 4. Iunij 1654. confirmata coram eo 21. Iun. 1655. & coram R. P. D. meo Tata* in eius locum ſubrogato 23. *Maij 1661. & 2. Iun. 1662.* Qui etiam ſententiam protulit, & manutentionem, & quatenus opus ſit reintegrationem conceſſit Franciſco filio dicti quond. Vincentij, declarando etiam quaſdam alienationes bonorum fideicommiſſariorum factas per dictum Vincentium compenſandas eſſe pro concurrenti quantitate cũ melioramentis ab eo in maiori ſumma factis in alijs bonis fideicommiſſarijs, & reliquum quod ſupereſt ex dictis melioramentis liberè ſpectare ad dictum Franciſcum eiuſdem Vincentij filium.

Interpoſita ab hac ſententia appellatione per ſupradictum Franciſcum iuniorem qu. Camilli, fuit commiſſa mihi cauſa cum facultate manutenendi quem de iure, vnde propoſui dubium ſuper manutentione trium corporum hodie controuerſorum, videlicet Domus S. Danielis, Poſſeſſionis *delli Pozzetti*, & medietatis poſſeſſionis *della Serrata*, & Domini quoad dictam Domum illam decreuerunt pro dicta medietate, & indiuiſo dicto
1 Franciſco q. Camilli informanti, quia conſtat de eius anteriori poſſeſſione capta vt ſupra in
2 vim ſententiæ A.C. qua priuatus non remanſit vigore ſententiæ, ſeu mandati Rotalis ob illius notoriam iniuſtitiam, *Rota coram Em. D. meo Ottbob. dec. 155. nu. 3.*

Hæc

Digitized by Google

1 Hęc autem iniuſtitia ex eo deſumitur, quia
2 ſuppoſitum fuit dictam domum diſtractam fuiſſe à fideicommiſſo pro conſtituenda dote Corneliæ, quod tamen in facto ceſſare viſum fuit; Nam ex datis in hodierno Summario dicti Franciſci licet conſtet dotem Corneliæ promiſſam, & conſtitutam fuiſſe in ſc. 2000. videlicet 400. in pecunia, & reliquum in ſtabilibus ibi enunciatis, æſtimandis per Peritos, inter quæ deſcribitur hæc Domus, ex eiſdem
3 tamen reſultare etiam videtur dictam Domum non fuiſſe effectiuè traditam, neque in ea effectum habuiſſe dictam dotem, ſed illam potius ſolutam fuiſſe in pecunia, & in alijs bonis enunciatis id quod deſumitur, tum ex inuentario bonorum hæreditariorum quon. Franciſci ſenioris confecto à dictis Vincentio, & Camillo eius filijs, & hæredibus, qui inter bona à dicto Franciſco alienata pro dote Corneliæ deſcribunt quidem alia bona, non autem hanc Domum; tum ex inſtrumento reſtitutionis dotis factæ dictæ Corneliæ poſt obitum viri ab eius ſocero, in quo dicitur dotem fuiſſe conſtitutam in ſc. 2000. & pro illius ſatisfactione conſignatam fuiſſe poſſeſſionem in fundo *Pozzetti*, & petium terræ in fundo *Roſciani*, & reſiduum in pecunia, ideoque reſtituuntur dictæ Corneliæ ſupradicta bona ſtabilia in eodem modo, & forma, quibus aſſignata fuerunt, & reſiduum dictæ dotis in ſumma ſcutor. 520. in contanti. Tum etiam quia idem Vincentius in libello ab eo porrecto anno 1624. ſuper petita immiſſione vigore donationis, ſeu renunciationis ſibi factæ à filio dictæ qu. Corneliæ antè emiſſam in Religione profeſſionem omnium bonorum maternorum, & iurium dotalium dictæ q. Corneliæ inter bona, quæ ſpecificat, nullam mentionem facit de hac domo, quam
4 proinde non ſufficit fuiſſe ſimpliciter deſtinatam, vel aſſignatam pro dote dictæ Corneliæ ad illam eximendam à fideicommiſſo, dum poſtea non fuit realiter, & cum effectu tradita, neque dicta dos in ea locum habuit, ſed in alijs bonis ſoluta fuit, ad tradita per *Cyriac. controu. 327. num. 19. verſ. namque reſpondetur, & num. 20. & ſeqq. & Rot. in Auenionen. Saluiani 20. Martij 1650. §. 1. & 10. Febr. 1651. §. altera exceptio coram b. m. Bichio.*

Quo verò ad prædium *delli Pozzetti* cenſuerunt denegandam eſſe manutentionem dicto Franciſco, ſed concedendam Franciſco qu. Vincentij, cum in hac parte deficiat iniu-
5 ſtitia ſententiæ Rotalis; ſiquidem dictum prædium fuit realiter traditum Corneliæ in dotem prout aſſignari potuit vigore *Auth. res quæ C. commun. de leg.* & ſic remanſit liberum,
6 & abſtractum à fideicommiſſo, & cum eadem libertate deuenit à filio Corneliæ in dictum Vincentium, mediante ſupradicta donatione, vt ponderatum fuit in *deciſ. Reuerend. D. Zarata 4. Dec. 1654. §. rurſus, & 21. Iun. 1655. §. deinde.*

Nec obſtat, quod in notula bonorum data
7 de anno 1650. à Vincentio occaſione obtinendæ ſeptuagenariæ contra creditores, aſſeratur ſupradicta quinque corpora contenta in ſententia A. C. inter quæ ſupradictum prædium *delli Pozzetti* eſſe fideicommiſſaria dicti Pompei, & ex hoc cenſeri dictum Vincentium in locum bonorum fideicommiſſariorum alienatorum ſubrogari voluiſſe dictum prædium, aliaque bona abſtracta, & liberata à fideicommiſſo ex cauſa dotium, vt ſupra, & in dicta notula ſpecificata, quia omiſſo an Vincentius ad dictam reintegrationem teneatur, quod in præſenti diſcuſſum non fuit, quoad dictam aſſertionem fuit reſponſum, quod illa emanauit in alia cauſa, & ad alium effectum euitandi ſcilicet moleſtias & executiones creditorum, non verò ad effectum ſupponendi fideicommiſſo pro dicta prætenſa reintegratione bona ſua propria, &
8 libera, ideoque tanquam emiſſa ad vnum finem non præiudicat, nec operatur ad alium diuerſum cum actus agentium vltra eorum
9 intentionem non extendantur, vt tradit ad propoſitum noſtrum *Surd. conſ. 311. numer. 66. verſ. reſpondetur tertio, & num. 67.* vbi quamuis ſit iurata, *& dec. 350. num. 5. verſ. ego dicebam, & num. 6. & 7. & dixit Rot. dec. 394. num. 16. par. 9. recent.*

Quoad medietatem poſſeſſionis *della Seruata* abſtractam pariter à fideicommiſſo vigore *d. Auth. res quæ*, & aſſignatam pro reſtitutione ſuarum dotium Iuniperæ vxori dicti Franciſci ſenioris, & matri ſupradictorum Vincentij, & Camilli, quibus eadem Iunipera de anno 1611. donauit dictam medietatem poſſeſſionis, ſed tamen donatio non fuit lecta in conſilio generali ad formam Statuti Fanen. & poſtea de anno 1625. Teſtamentum condidit, in quo hæredem inſtituit dictum Vincentium filium, præterito tamen Franciſco eius nepote ex dicto Camillo altero filio præmortuo, Domini non fuerunt concordes.

Et ita quoad Domum S. Danielis Franciſco qu. Camilli pro medietate, & indiuiſo; Quo verò ad prædium *delli Pozzetti* Franciſco qu. Vincentij dandam eſſe manutentionem reſolutum fuit, informante tantum dicto Franciſco q. Camilli, altero tamen ſæpius intimato, ac informare recuſante.

Confirmata vt infra deciſ. 400.

ROMANA PRÆTENSÆ REPETITIONIS INDEBITI.

Lunæ 5. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Mala fides inducitur ex quacumque ſcientia rei alienæ, & obligat ad reſtitutionem fructuum, etiamſi inducatur ex iudicio facto coram Iudice incompetente, vel contra poſſeſſorem non citatum principaliter, ſed pro ſuo iure, & intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſi vinculum patet ex literis patentibus locorum Montium, in quibus fuit expreſſum.*
2 *Scientia purificationis fideicommiſſi reſultat ex citatione, & productione iurium.*
3 *Litis conteſtatio conſtituit in mala fide.*
4 *Mala fides obligat ad fructus reſtituendos.*
5 *Mala fides contrahitur etiam ex indicio nullo, & num. ſequ.*
6 *Mala fides aliud non eſt, quam ſcientia poſſeſſionis rei alienæ, & num. 8.*
7 *Mala fides inducitur ex quacumque denunciatione quomodocumque facta, & num. 9.*
10 *Sententia lata contra principalem afficit etiam citatum pro omni eius prætenſo iure, & intereſſe.*
11 *Citatio Procuratoris ſpecialis loci pij ſufficit ad inducendam notitiam rei alienæ.*
12 *Procuratoris ſcientia eſt ſcientia principalis.*
13 *Mala fides eo magis redarguitur in eo, qui excogitauit nouum titulum, poſtquam vocatus fuit ad iudicium.*
14 *Mala fides eo magis arguitur ex actu, per quem reus remanet ſine vllo imaginario titulo retinendi bona controuerſa.*
15 *Fructus locorum Montium, cuius nomine fuerint exacti apparet ex liſtis illorum, & ex ordinibus, quorum vigore fuerunt exacti.*
16 *Locorum Montium poſſeſſio probatur ex conſenſu præſtito illorum translationi.*
17 *Mala fides probatur etiam ex coniecturis, & præſumptionibus.*

DECISIO CCXLVI.

AD immiſſionem treſdecim locorum Montium Annonæ reductæ, à Franciſco de Baldinis Vincentio Baldiſſono venditorum, & ab eodem Baldiſſono loco pio S. Euphemiæ ceſſorum egerunt Franciſca, & Vrſula de Baldinis dicti Franciſci filiæ ex fideicommiſſo Alphonſi Baldini, quam citatis Baldiſſono, & loco pio obtinuerunt: poſtmodum egerunt pro fructibus à die motæ litis, quos licet reſtituendos fore bis fuerit pronunciatum, cum ſubſecuta de illis integra ſatisfactione, nihilominus prætendentibus adhuc informãtibus exaduerſo locum pium nunquam fuiſſe in mala fide ex ineptitudine libelli, & inſufficientia citãtionis, adeout eſſet locus repetitioni emanauit altera ſententia antecedentibus contraria. Vnde cauſa ab Eminent. D. Card. Antonio Barberino Protectore mihi demandata, propoſui dubium an conſtaret de mala fide loci pij, affirmatiuè reſponderunt Domini, & ſic non eſſe locum repetitioni.

1 Nam ex ipſis literis patentibus locorum Montium patebat vinculum fideicommiſſi;
2 ſcientia verò purificationis illius ad fauorem dictorum ſororum deſumitur ex citatione facta de anno 1648. Procuratori loci pij ad videndum concedi mandatum de immittendo præuia productione, ſeu repetitione iurium, inter quæ repetitum fuit teſtamentum Alphonſi fideicommittentis, necnon producta fides literarum patentium, ac obitus Fran-
3 ciſci hæredis grauati, per quam litis conteſtationem locus pius, ſiue potius eius Depu-
4 tati conſtituti fuerunt in mala fide, quæ parit obligationem ad fructus reſtituendos, vt in *l. 3. vbi DD. ff. de interd. l. fructus ff. de vſur. Rota coram Merlin. dec. 584. num. 2. & in Mediolanen. bonorum 19. Ian. 1650. coram b.m. Arguell. & in Corduben. Præſtimonij 20. Febr. 1660. coram Emin. D. Cardinali Celſo.*

Non obſtat, quod iudicium motum fuerit
5 coram Iudice laicali in Curia Capitolina, & proinde vti nullum non conſtituerit locum
6 pium in mala fide: quia cum mala fides non ſit aliud quam ſcientia poſſeſſionis rei alienę,
7 ad illam inducendam quælibet denunciatio quomodocunque facta, dummodo veniat ad notitiam, ſufficit, vt in *l. item veniunt, §. petitam, verſ. à quo, ff. de petit. hæred.* & in his terminis aliâs reſpondit *Rota in recent. par. 6. dec. 57 num. 26. & 27. & coram Merlin. dec. 702. nu. 37. & ſeq.*

Hinc non refert, quod citationes contra locum pium factæ fuerint pro omni eius prætenſo iure, & intereſſe, dum enim per
8 ſimplicem ſcientiam rei alienæ quis incipit eſſe malæ fidei poſſeſſor, non formula cita-
9 tionis nocet poſſeſſori malæ fidei, ſed notitia rei alienæ, & litis deſuper instructæ quomodocumque fuerit illi denunciata; & propte-
10 rea ſententia lata contra Baldiſſonum reum principalem afficit etiam locum pium citatum pro omni eius prætenſo iure, & intereſſe, vt dixit *Rota dec. 325. num. 26. apud Poſth. de manut. & coram Eminentiſs. Otthobono deciſ. 237. num. 6. & ſeq.*

Minus obſtat, quod non fuerint citati Deputati, ſed Ioannes Baptiſta Vliſſes, quia cum
11 ipſe non ſolum eſſet Procurator generalis loci pij, ſed etiam ſpecialis ad capiendam, & retinendam poſſeſſionem bonorum loco pio ceſſorum à Baldiſſono, inter quæ aderant loca Montium, de quorum fructibus agitur, ſufficiebat citatio illius ad inducendam noti-
12 tiam rei alienæ ex regula, quod ſcientia Procuratoris eſt ſcientia principalis iuxt. *conſil. Roman. conſ. 481. num. 7. à Rota approbatum dec. 490. num. 5. par. 3. recent. & deciſ. 3. num. 4. par. 4.* & in durioribus terminis attentatorum *deciſ. 174. num. 3. d. par. 3. recent.*

Sed tantùm abeſt, quod locus pius, ſiue illius Deputati non ſciuerint litem agitari ſuper hiſce locis Montium, quod imò ijdem procurarunt emere iura iſtorum fructuum à quibuſdam alijs Baldinis de Aretio, qui prætenduntur vocati ad fideicommiſſum, & deinde cauſam proſecuti ſunt ceſſionario
13 nomine dictorum de Baldinis, ex quo tanto magis redarguitur mala fides, loci pij, dum excogitauit titulum habere poſtquam fuit vocatus ad iudicium pro illis, *Bald. in l. quoties verſ iuxta iſtam partem, C. de rei vindicat. Menoch. de arbitrar. caſ. 225. num. 10. cum alijs per Maſcard. de probat. concl. 1001. num. 47. & 50.*

Nec quidquam facit quod locus pius anno ſubſequenti 1649. retroceſſerit Baldiſſono

omnia bona ſibi ceſſa ab eodem, quodque ipſe extunc exegerit fructus nomine proprio, nam vltra quod ex hoc etiam magis redar-
14 guitur mala fides cum facta retroceſſione locus pius nullum haberet nequidem imaginarium titulum retinendi loca Montium, & exigendi fructus ad *text. in l. ſi me, & Titium, ff. ſi cert. pet. Cyriac. contr. 535. num. 13. Surd. dec. 25.*
15 *ſub num. 13.* Prætextus quod Baldiſſonus ex tunc exegerit fructus nomine proprio tollitur, tum quia loca Montium in liſtis fructuũ ſubſcriptis à R.P.D. Theſaurario, & alijs Cameræ Miniſtris currebant ſub nomine loci pij, & ſolutiones ſemper proceſſerunt mediante ordine Deputatorum; tum etiam,
16 quia idem Vliſſes Procurator conſenſum præſtitit anno 1651. translationi iſtorum locorum Montium ad fauorem dictarum ſororum de Baldinis etiam irrequiſitus, & pro prætenſo intereſſe loci pij, ex quibus patet locum pium vſque ad dictum tempus, & ſic etiam poſt retroceſſionem loca Montium
17 poſſediſſe mala fide, quam etiam ex coniecturis, & præſumptionibus probari voluit, *Bart. in l. Celſus, ff. de vſucap. Bald. in l. penult. C. de exiſt. Maſcard. vbi ſupra concluſ. 1001. numero finali.*

Et ita informante vtraque parte deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 263.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Mercurij 21. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in prophanis datur ex ſola releuantia ſine fumo, multo autem magis cum illo: releuantia arguitur ex articulatione immemorabilis, quæ nec requiritur, quando prætenditur non deberi decimas ex certa ſpecie fructuum: releuantia ſufficit vt ſit dubia, & quoquo modo faciat ad cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Decimarum cauſa ad effectum remiſſoria reputatur prophana.*
2 *Remiſſoria in prophanis conceditur etiam ſine fumo, ſi articuli ſint releuantes.*
3 *Immemorabilis perceptio fructuum abſque ſolutione decimarum ſi articuletur, eſt releuans.*
4 *Releuantia etiam dubia ſufficit, vt remiſſoria concedatur.*
5 *De releuantia dubia probationum non eſt diſputandum, antequam illæ fiant.*
6 *In decimis certæ ſpeciei fructuum non ſoluendis ſuffragatur conſuetudo, etiamſi non probetur immemorabilis.*
7 *Vt remiſſoria concedatur, ſufficit materiam articulatam facere ad cauſam etiam indirectè, vel pro leui præſumptione, & adminiculo.*
8 *Fumus reſultat ex teſtibus nulliter examinatis.*

DECISIO CCXLVII.

INſtantibus Reuerendiſſimo Epiſcopo, & Capitulo ad formam ſententiæ Rotalis, & executorialium relaxatarum vſque de anno 1549. aduerſus Comitem de Villalcazar, Rodericum de Mexico Dominum ſtatus Sanctæ Euphemiæ, & alios procedi ad vlteriora pro declaratoria contra D. Ducem de Beſar ad effectum conſequendi Decimas fructuum bonorum, quæ poſſidet intra limites Diœceſis Epiſcopalis, & ſignanter Decimam herbarum, & glandium, quas colligit ex Pratis, Syluis, & nemoribus, Rota declaratoriam petitam denegauit propter ſtylum Tribunalis non exequendi literas executoriales poſt lapſum decennij niſi iterum cauſa diſcuſſa, prout in deciſionibus firmatum fuit *ſub die 11. Decembris 1658. & 12. Iunij 1662. coram R.P.D. meo Taia.*

Cum autem præfatus D. Dux prætenderet ſemper exegiſſe integros fructus herbarum, & glandium, nec per ipſum, nec aliquo vnquam tempore Epiſcopo, & Capitulo quidquam pro Decima fuiſſe ſolutum, imo adeſſe conſuetudinem non ſoluendi Decimam ex glandibus, & herbis, dedit in actis articulos, & ſuper illis inſtetit pro remiſſoria, quam hodie diſputato dubio cenſuerunt Domini concedendam eſſe.

Verſamur enim in prophanis qualis ad ef-
1 fectum remiſſoriæ reputatur cauſa Decimarũ *Rot. in rec. deciſ. 715. num. 1. part. 3. & deciſ. 185. in princ. part. 4. & coram ſan. me. Greg. deciſ. 174. nu. 1. ibique Add. num. 7. Caualer. deciſ. 288. num. 1. & 2. & fuit dictum in Barbaſtren. Decimarum 28. Maij 1603. coram R. P. D. meo Taia.*

In prophanis autem remiſſoria conceditur
2 etiam non dato fumo veritatis ſi articuli ſint releuantes *Rot. coram Puteo deciſ. 324. in fine lib. 2. Burat. deciſ. 656 ſub num. 1. in recent. deciſ. 277. nu. 1. & ſeqq. part. 3. & deciſ. 633. eod. num. part. 4. cum alijs in Valentina Pontificalium 1. Febr. 1658. coram me, & in Peruſina fideicommiſſi 19. Febr. 1663. coram Reu. P. D. meo Veroſpio.*

Releuantia eſt clara, dum articulatur, quod
3 fructus redditus, & prouentus illarum herbarum, & glandium fuerunt per Dominos, & poſſeſſores ab immemorabili tempore percepti, abſque eo quod ex illis Decimam ſoluerint, itaut nunquam fuerit viſum, & auditum in contrarium cum alijs requiſitis adductis *per gloſſ. verbo memoria de reſcript. in ſexto,*
4 & tamen remiſſoria concedi ſolet non ſolum quando releuantia eſt clara, ſed etiam quan-
5 do videtur dubia, ne ante factas probationes de illarum releuantia diſputari contingat *Rot. coram Em. Card. Otthob. deciſ. 34. num. 5. & dec. 82. num. 22. & 119. num. 4. & in dicta Valentina Pontificalium 1. Febr. 1658. coram me, & in dicta Peruſina fideicommiſſi 19. Febr. 1663. in fin. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Clara pariter eſt reſpectu conſuetudinis nõ ſoluendi decimam ex glandibus, & herbis, quæ quatenus teſtes illam concluderent, cum non agatur de Decimis vniuerſorum fructuũ,
6 ſed certæ ſpeciei, ſuffragaretur etiam non

pro-

probata immemorabili, poteſt enim conſuetudinem induci, quod Decimæ ex certa ſpecie fructuum non debeantur *iuxta gloſſ. in cap. in aliquibus de Decimis Cancer. var. reſolut. lib. 2. cap. 23. num. 11. Rota coram Mant. deciſ. 347. in fine coram Caualer. deciſ. 73. num. 10. & deciſ. 95. nu. 2. & in Sabinen. Decimarum 3. Iunij 1602. coram Pāphilio apud Marcheſ. de commiſs lib. 1 fol. 681. nu. 1. & ſeqq. & in Carpentoraten. Decimarum 1. Iulij 1647. in fin. coram b. m. Bichio.*

Quæ tamen releuantia acriter examinari
7 non debet in diſputatione remiſſoriæ, ſed ſufficit, quod materia articulata faciat ad cauſam etiam indirectè, vel cum leui præſumptione, & adminiculo *Bald. in cap. licet cauſam num. 33. de probat. Pacian. eodem tit. lib. 1. cap. 5. nu. 21. Aym. conſ. 203. in fin. & conſ. 207. num. 3. Rota in Hiſpalen. Decimarum 26. Iunij 1647. in fine coram Em. D. Card. Corrado, & in Bonon. ſeparationis Thori 4. Martij 1652. verſ. Neque vrgent coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Præterea datur fumus materiæ articulatæ
8 reſultans ex teſtibus iam dudum examinatis idem quod modo articulatur deponentibus, qui licet nulliter examinati, adhuc pro fumo ſufficiunt ad coadiuuandam conceſſionem remiſſoriæ *Rota coram ſan. mem. Greg. deciſ. 163. num. 1. coram Merlin. deciſ. 15. ſub num. 2. & 3. coram Burat deciſ. 324. num. 8. & in Bonon. fideicommiſſi de Rubeis 1. Iulij 1647. verſ. quia teſtes coram Em. D. Card. Corrado.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum.

RAVENNATEN. COLLECTÆ.

Luna 26. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Eccleſiaſtici licet non teneantur ad collectas impoſitas à Ciuitate pro vſu publico, tenentur tamen ad impoſitas principaliter pro vſu priuato, præſertim ſi ad illarum ſolutionem ſe obligarunt per concordiam ſpecificè confirmatam à Papa: contributio tamen ſeu ſolutio collectarum fieri debet ad ratam fructuum, qui ex bonis collectatis percipiuntur.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtici non tenentur ad onera, & debita Ciuitatis, etiamſi implicent communem vtilitatem laicorum, & Eccleſiaſticorum.*

2 *Eccleſiaſtici tenentur ad impoſitiones, & collectas, quæ principaliter reſpiciunt vtilitatem priuatam.*

3 *Eccleſiaſtici tenentur ad collectas, ad quarum ſolutionem ſe obligarunt in tranſactione cum laicis ſpecifice confirmata per Papam.*

4 *Eccleſiaſtici quamuis aliunde cogi non poſſent ad collectas, tenentur tamen concurrente approbatione Apoſtolica.*

5 *Collecta impoſita pro vtilitate terrarum, exigenda eſt proportionabiliter ad fructus, non ad menſuram terrarum, & n. 7.*

6 *Collecta ſoluenda non eſt pro Terris nihil reddentibus.*

8 *Noua capitula recipiunt interpretationem à præcedentibus.*

9 *Coloni non tenentur ad collectas pro terris, ſed pro fructibus.*

DECISIO CCXLVIII.

INter Clerum tum ſæcularem, tum Regularem, & Communitatem, ne eorum bona inundationibus expoſita multum periclitarentur, conuentum extitit vſque de anno 1586. quod pro huiuſmodi aquarum, & fluminum reparationibus imponeretur collecta præuio beneplacito Apoſtolico deſuper obtento, ad cuius ſolutionem vnuſquiſque contribuere deberet ſecundum proportionabilem taxationem bonorum, qua tranſactione licet hactenus obſeruata, nihilominus cum pro parte monachorum Abbatiæ Claſſenſis fuerit oppoſitum, quod ipſi non poſſint cogi ad cōtribuendum pro paſcuis, & vallibus, quæ vtpote loca decliuiora, & humiliora patiuntur frequentiores inundationes, adeout paucos, aut nullos fructus ferant, propoſui dubium an, & pro qua rata teneretur Abbatia ad collectas, & reſponderunt Domini illam teneri proportionabiliter ad fructus, qui ex terris percipiuntur iuxta Breue confirmationis ſan. mem. Gregorij XIII.

1 Quamuis enim Eccleſiaſtici non teneantur ad onera, & alia debita Ciuitatis, etiamſi implicent communem tam laicorum, quam Clericorum vtilitatem *cap. non minus, & ibi ſcribentes de immunit. Eccleſ.* Concluſio ta-
2 men procedit in impoſitionibus publicis, ad quas tenentur ſolum laici, non autem quando prout hic collectæ reſpiciunt principaliter, & primario commodum, & vtilitatem priuatam, quo caſu talis contributio non meretur nomen collectæ publicæ, ſed potius curæ priuatæ, ideoque non minus afficit Eccleſiaſticos, quam laicos *iuxta ſententiam Ancharan. in d. cap. non minus num. 8. & Abb. num. 18. de immunit. Eccleſ. Laderch. imol. conſ. 145. num. 4. Surd. conſ. 490. per tot. Leſſ. de iuſt. & iur. lib. 2 cap. 33. num. 24. & latè comprobat P. Thomas del Bene de immunit. Eccleſ. tom. 1. cap. 5. dubit. 16. num. 1. & per totum, & Laiman. theolog. moral. tract. 9. cap. 6. num. 7.*

3 Præſertim in caſu iſto, quo Eccleſiaſtici ſe obligaruntque ad ſolutionem huiuſmodi collectæ in tranſactione inter eos, & ſeculares inita, & ſubinde in forma ſpecifica confirmata per ſan. me. Gregorium XIII. qua ſtante ap-
4 probatione Apoſtolica tenetur ad ſolutionem illius, etiamſi alias cogi non poſſent ſicuti tradunt *Maluaſ. conſ. 26. num. 28. & ſeq. Riminald. Iun. conſ. 4. per tot. et conſ. 574. num. 10. et ſeq. Daniel. de Nobilit. diſput. 50. num. 65. P. del Bene vbi ſupra part. 1. cap. 5. dubit. 18. ſect. 2. per tot.*

Verum quia ex continentia, & tenore d. tranſactionis, & Breuis Apoſtolici apparet cōtrahentes in impoſitione iſtius collectæ habuiſſe reſpectum ad vtilitatem, quæ ex tali repara-

paratione erat terris emerſura, illa debet exigi
5 proportionabiliter, & reſpectiuè ad fructus, non verò ad numerum, & menſuram prædiorum, cum enim ex aliquibus plus, ex aliquibus minus, imo etiam ex aliquibus nihil colligatur ſolutio non poteſt eſſe certa, & vni-
6 formis, nam alias Abbatia ſolueret pro fructibus, quos non habet contra iuris regulam, quod contributio fieri non debet pro fundis, ex quibus nihil colligitur, vt probat *text. in l. formam §. illam æquitatem ff. de Cenſib. Natt. conſ. 418. ſub num. 7. Soccin. Iun. conſil. 33. num. 12. lib. 1. Myſinger. reſponſ. 1. num. 30. de coll. 15. Cloch. de contribut. cap. 11. n. 64. et ſeq.*

Nec facit quod præter tornaturas 864. reliquæ terræ ad Abbatiam pertinentes conſiſtant in paſcuis, & vallibus pro maiori parte anni coopertis aqua, nam id non alterat, neq; lædit ſubſtantiam contributionis, ſed tantũ reſpicit maiorem, vel minorẽ quantitatẽ, quæ regulari
7 debet, habita ratione fructuum bonorum, vt expreſſè diſponitur in iiſdem capitulis tranſactionis, & beneplacito Apoſtolico, à quibus non diſcordant noua capitula de anno 1626. celebrata, quia licet ibi dictum fuerit, quod quilibet ſoluat certum quid pro qualibet tornatura, ſubditur tamen *delle terre aratiue prative, et barlettate, al qual pagamento per la metà habbia à concorrere il Padrone, e per l'altra metà il lavoratore*, quod intelligitur, & interpre-
8 tari debet ſecundum valorem, & fructum bonorum iuxta formam capitulorum præcedentium, ac etiam eſt conforme diſpoſitioni
9 iuris communis, ex quo coloni non tenentur ad ſolutionem collectarum pro prædiis, ſeu terris, ſed pro fructibus vt firmat *Theſaur. dec. 116. num. 10.*

Et ita informante vtraque parte.

SENOGALLIEN. HÆREDITATIS, SEV DOTIS.

Lunæ 26. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Nomen vxoris in emptione facta per virum cẽſetur ſimulatè appoſitum, nec attenditur quæcumque aſſertio viri, quæ præſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis: donatio cauſa mortis ad fauorem vxoris non confirmatur morte viri ſi vxor prædecedit, & bona donata vir alienauit; lucrum dotis neceſſario debitum compenſatur cum legato vſuſfructus facto per vnum alteri coniugi.

SVMMARIVM.

1 *Dominij exceptio admittitur in interdictis poſſeſſorijs, quando conſtat incontinenti de non iure agentis.*

2 *Vxoris nomen in emptione facta per virum cenſetur ſimulatè appoſitum.*

3 *A viro ſolutum fuiſſe pretium emptionis factæ etiã nomine vxoris, vnde probetur.*

4 *Vxor quicquid quærit, præſumitur quæſiuiſſe pecunia mariti.*

5 *Niſi aliunde conſtet pecuniam fuiſſe propriam vxoris.*

6 *Aſſertio viri in fauorem vxoris conſtante matrimonio præſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis.*

7 *Donatio inter virum, & vxorem morte donantis confirmatur.*

8 *Quando tamen donans prædecedit, & interuenit traditio, & perſeuerantia voluntatis vſque ad obitum.*

9 *Donatio inter virum, & vxorem reuocatur eo ipſo quod vir donans conſtante matrimonio alienat bona donata.*

10 *Ex ſtatuto Roccha Contrada vir lucratur tertiam partem dotis ſi vxor prædecedat.*

11 *Legatum compenſatur cum debito neceſſario.*

12 *Augumentum non datur ſine auctio.*

13 *Augumentum dotis, an dos fuerit promiſſa, eſt incertum quando poſt verba* in augumentum *adduntur alia*, & dotis nomine.

14 *Dotis reſtitutio non debetur ſi de ea non conſtet ex præcedenti promiſſione, vel probabilibus coniecturis.*

DECISIO CCXLIX.

Florentina de Coliniſs, inſtituto Iacobo viro in vſufructu, & in proprietate nepotibus Iacob, ſecundo duxit in vxorem Hieronimam, contra quam vti hæredem Iacobi egerunt Thomas, & fratres de Colinis ad immiſſionem bonorum hæreditariorum Auiæ, nec non ad reſtitutionem florenorum 850 loco prædij *del Zappale*, ſed ab vtraque petitione fuit abſoluta Hieronyma, cui abſolutoriæ acquiſcentes fratres prædicti introduxerunt nouum iudicium pro reſtitutione dotis eiuſdem auiæ, in quo pariter obtinuit Hieronyma ab impetitis abſolui, cum autem vtraque ſententia reuocata fuerit in gradu appellationis, cauſa in Rota mihi commiſſa dubitaui an, & quid Hieronyma reſtituere teneretur, & reſponderunt Domini eam non teneri reſtituere niſi duas tertias partes Prædij Iuliani, & quoad aliam tertiam partem facta compenſatione fructuum perceptorum ex vſufructu.

Nam quoad prædium in fundo *Zappalis* à Iacobo venditum, obſtat fratribus de Collinis exceptio dominij, quæ licet in interdictis poſſeſſorijs non debeat admitti fallit quando cõ-
1 ſtat incontinenti de non iure agentis, *vt notant DD. in l. finali C. de edict. Diu. Adr. toll. Gabr. conſil. 38. num. 1. lib. 2. Rota diuerſ. part. 2. deciſ. 201. num. 8. & deciſ. 9. num. 27. apud Poſth. de manut. & latiſſimè Pacific. de Saluian. inſpect. 2. cap. 2. n. 115.*

In propoſito conſtat ex ipſo inſtrumento venditionis prædium illud non fuiſſe propriũ Florentinæ vxoris, ſed Iacobi mariti, quia
2 licet emptum fuerit à viro nomine vxoris, cum tamen ipſe, & non illa pretium ſoluerit, eidemque viro tradita fuerit poſſeſſio, dominium fuit acquiſitum viro, & non vxori, cuius nomen cenſetur ſimulatè appoſitum, *ex notatis per Bald. Salyc. Caſtr. & alios in l. multum intereſt C. ſi quis alteri, vel ſibi, Bald. conſ. 407. num. 11. lib. 1. Dec. conſ. 543. num. 16. & ſeqq. Soccin. Sen. conſ. 129. num. 12. lib. 4. Capic. dec. 203. n. 18.*

Præ-

Prætium ſolutum fuiſſe à Iacobo viro pa-
3 tet ex eodem Inſtrumento, in quo ipſe ceſſit venditori ad computum pretii ſocietatem officij ſcut. 100. contra Iulium Cauernium, promiſitque ſoluere reſiduum florenorum 640. in pluribus vicibus, quos poſtea ſoluiſſe apparet ex quietantia ab eodem reportata abſente vxore vſque de anno 1609. & non refert, quod in dicto Inſtrumento aſſeratur Florentinam ſoluiſſe florenos 100. nam vltra, quod id non aſſeruit maritus, etiamſi aſſe-
4 ruiſſet nihilominus quia quidquid vxor quærit exiſtimari ſolet quæſiuiſſe ex pecunia mariti *l. quintus mutius ff. de donat. inter vir. & vxor.*
5 niſi aliunde conſtet pecuniam fuiſſe propriam
6 vxoris, talis aſſertio facta conſtante matrimonio in fraudem donationis prohibitæ inter virum, & vxorem facta præſumitur, vt abundè probat *Bariſ. lib. . conſ. 61. num. 10. & per totum Socin. Sen. conſ. 66. num. 8. lib. 1. Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 82. num. 4. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 7. gloſ. 3. part. 5. num. 11. Merend. contr. iur. tom. 3. lib. 16. cap. 11. num. 5. Capyc. Latr. conſul. 44. n. 35. & ſeqq. lib. 1.*
7 Nec applicatur, quod donatio inter virum, & vxorem licet ab initio nulla, morte tamen viri confirmetur, quia limitatio procedit,
8 quādo vir vxori prædecedit, & interuenit traditio, ac perſeuerantia voluntatis vſque ad obitum, vt obſeruat *text. in l. Papinianus ff. de donat. inter vir. & vxor. & cum eo Mantic. de tacit. lib. 21. tit. 7. num. 23.* in præſenti autem caſu deficit traditio, & vxor prædeceſſit viro, necnon
9 conſtante matrimonio facta fuit per virum alienatio, ex qua donatio infirmata, & reuocata remanſit *ad text. in l. cum hic ſtatus §. ſi maritus ff. de donat. inter virum, & vxor. l. ſi maritus 1. 2. C. eodem tit. Mant. vbi ſupra d. lib. 21. tit. 11. n. 3. cum alijs per Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 5. quæſt. 141. num. 1.*

Quo verò ad dotem Florentinæ nullibi cōſtat eam habuiſſe aliam dotem, quam prædium in fundo Iuliani, vnde non poteſt Hieronima hæres Iacobi ad aliud teneri niſi ad duas ex tribus partibus illius, nam reſpectu
10 alterius tertiæ partis Iacob illam ex ſtatuto Rocchæ Contradę lucratus fuit ob prędeceſſum Florentinæ ſuper qua propterea competit retentio hæredi, compenſatis tamen fructibus perceptis ex vſufructu Iacobo à Florentina relicto, quia cum lucrum ex dicto
11 ſtatuto neceſſariò debeatur, compenſandum venit cum legato, *Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 109. num. 35. Mantic. de Coniectur. lib. 10. tit. 2. num. 7. Gabr. conſ. 16. num. 10. & ſeq. lib. 1. Ferron. ad Stat. Vrb. lib. 1. cap. 131. n. 50.*

Nec obſtat quod in aſſignatione d. prædij in fundo Iuliani dicatur illud tradi in augumentum dotis, ex quo infertur Florentinam habuiſſe aliam dotem, cum non detur augu-
12 mentum ſine aucto, tum quia poſt verba *in augumentum* additur, *& dotis nomine*, per
13 quod incertum remanet, an d. prædium fuerit aſſignatum in dotem, vel in augumentum, tum etiam quia donec non probetur,
14 in qua re, & quantitate conſiſtat reliqua dos ex præcedenti promiſſione, vel alijs probabilibus coniecturis, non poteſt Hieronyma hæres Iacobi ad reſtitutionem condemnari *ad text. in l. 1. C. de donat. ante nupt. l. ſi quis poſt hæc vbi gloſ. verb. dotalium C. de bon. proſcript. & l. penul. § mulier ff. ſolut. matrim. Rota in rec. deciſ. 306. num. 39. & ſeq. part. 7. cum alijs in Romana dotis 21. Februarij 1650. coram Em. D. Card. Corrado confirmata 11. Februarij 1656. coram R. P. D. meo Beuilaqua & 10. Decembris 1657. coram Reuerendiſſ. Meltio Epiſcopo Papien.*

Et ita informante vtraque parte deciſum.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Veneris 30. Maij 1664.

ARGVMENTVM.

Sententia non reuocata præcedenti nulla eſt, quamuis vigore clauſulæ *quam & quas* poſſet procedi prout in prima, dum fuit proceſſum in gradu ſecundæ inſtantiæ; prædium extractum à fideicommiſſo ex cauſa neceſſaria remanet liberum, & alienabile: confeſſio grauati adminiculata probat contra ſubſtitutos: detractiones fuiſſe conſumptas quando onus probandi ſpectet ad fideicommiſſarios.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quæ non reuocat præcedentem eſt nulla.*

2 *Clauſula* quam, & quas, *an & quando operetur vt Rota poſſit procedere prout in prima abſque reuocatione præcedentis ſententiæ, & numer. 3. & 4.*

5 *Bona fideicommiſſaria diſtracta ex cauſa neceſſaria non remanent amplius grauata fideicommiſſo.*

6 *Alienabilis ſemper durat res, quæ fuit ſemel effecta talis.*

7 *Grauati confeſſio, ex quibus comprobetur.*

8 *Confeſſio grauati verſimilis, & multipliciter adminiculata plenè probat.*

9 *Confeſſio in beneficium confitentis regulariter non probat.*

10 *Detractiones quando non præſumantur conſumpta ex mobilibus, & iocalibus, & aſſignatione bonorum.*

11 *Fideicommiſſarijs agentibus ad immiſſionem incumbit onus probandi conſumptionem detractionum contra poſſeſſorem.*

DECISIO CCL.

PRopoſita hac cauſa ſub die 17. Martij præteriti per contradictas reſolutum fuit ſententiam immiſſionis ſuper prædio *della Riccardina* lata per Reuerendiſſimum Papien. ad fauorem Alexandri Amorini contra Hieronymum Gandulphum poſſeſſorem eſſe exequēdam ad fauorem Comitum Vrſi, & Bolognini hæredum fideicommiſſariorum contra Andream Fornaſarium hæredem Gandulphi, ſed cum inſteterit Horatius Battaglia dicti Fornaſarij donatarius pro noua audientia, ca-

que conceſſa, Domini ex iuribus de nouo
productis cenſuerunt ſententiam non eſſe exe-
quendam, & ſic à deciſis eſſe recedendum.

Mori ex nullitate, & iniuſtitia d. ſententiæ,
nullitas reſultat, ex quo prędium controuer-
ſum datum fuit inſolutum ab Alexandro ſe-
niore hærede grauato pro reſtitutione Dotis
Ecubæ vxoris, & à Virgilio filio eiuſdem ven-
ditum dicto Gandulpho, contra quem agen-
tibus Iulio Cæſare, & ſupranominato Ale-
xandro ad illius prædij reuindicationem, Gan-
dulphus obtinuit ab impetitis abſolui, cum
autem ſententia lata in Rota non reuocet prę-
1 cedentem contrariam latam in partibus, de
qua fuit oppoſitum, remanet ſententia con-
tra ſententiam, quæ nulla eſt, & ſubſiſtere
non poteſt *l. 1. ibique DD. C. quand. prouoc. non eſt
neceſſe, Clem. ſi appellationem de appellat. Rota corã
Cauaier. deciſ. 31. num. 1. & ſeq. & coram Burat. dec.
59. num. 9. cum alijs in Marſicen. iuriſdictionis 18.
Febr. 1647. coram bo. me. Bichio.*

Nec ſuſtineri valet ex clauſula *quam, &
2 quas* adiecta in commiſſione rotali, cuius vi-
gore procedi poteſt tanquam in prima abſq;
alia reuocatione præcedentis ſententiæ, quia
Reuerendiſſimus Papien, cui fuerat directa
commiſſio non proceſſit tanquam in prima,
nec pronunciauit ſuper nouo proceſſu, quo
3 caſu clauſula, *quã & quas* operatur, vt ſuſtinea-
tur ſecunda ſententia, etiam non reuocata
prima in quibus terminis loquitur *Rota deciſ.
354. num. 10. & ſeqq. part. 9. recent.* ſed proceſſit
4 tanquam Iudex ſecundæ inſtantiæ, & appel-
lationis, ac ſuper eiſdem actis pronunciauit,
& ſic nulliter non reuocata priori ſententia
contraria, ſicuti docuit *Felin. in cap. inter Mo-
naſterium nu. 15. & 16. de ſent. & re iudic. & dixit
Rot. coram Merlin. dec. 193. n. 1.*

Iniuſtitia verò reſultat ex eo quia licet prę-
dium, de quo agitur proueniat ab hæreditate
Matthei Antonini fideicommittentis, adhuc
5 cum illud alienatum fuerit ab Alexandro ſe-
niore creditore fideicommiſſi, ex cauſa debi-
torum teſtatoris vti diſtractum ex cauſa ne-
ceſſaria, non remanſit amplius grauatum one-
re fideicommiſſi, quia res ſemel effecta alie-
6 nabilis ſemper durat alienabilis *l. Pater filium
§. quindecim ff. de leg. 3. l. mulier §. cum proponere-
tur ff. ad Trebel. Marzar. de fideicom. quæſt. 43. verſ.
poſtremò, Peregr. eodem tract. art. 42. ſub num. 24. Ro-
ta in Æſina fideicommiſſi 20. Iunij 1661. §. & pro-
pterea coram me,*

Non obſtat, quod non probatur Alexan-
drum ſoluiſſe debita teſtatoris niſi ex confeſ-
7 ſione facta per eundem in Inſtrumento aſſi-
gnationis prædii; etenim præceſſit ſuper hoc
ſententia comminatoria celebris iuriſconſulti
Magonii tunc Auditoris generalis, & iuxta
illam Alexander tranſegit cum cæteris credi-
toribus, cum quibus ex cauſa æris alieni hu-
iuſmodi diſſoluendi debita contraxerat necnõ
Inſtrumento dictæ aſſignationis, & tranſactio-
nis interuenit decretum Iudicis, duorumque
iuris peritorum conſenſus ab executoribus
teſtamenti deputatorum iuxta formam in eo-
dem teſtamento præſcriptam, adeout confeſ-
ſio ſolutionis huiuſmodi tanquam veriſimi-
lis ob licentiam à teſtatore datam hæredibus
alienandi bona pro diſſoluendis debitis, & le-
8 gatis ab eo relictis, & vti multipliciter admi-
niculata plene probat *Afflict. deciſ. 375. num. 6.
Rota deciſ. 303. prope fin. part. 4. diuerſ. & in recent.
deciſ. 113. num. 2. part. 3. & deciſ. 690. num. 4. part. 4.
tom. 3.* etiamſi alias tanquam tendens in bene-
9 ficium ipſius confitentis non probaret, *Tira-
quell. in l. ſi vnquam verb. donatione largitus nu. 100.
& ſeqq. C. de reuocan. donation. Surd. de 325. nu. 6.
Rota in Anconitana Pecuniaria 31. Ianuarij 1659.
§. 4. concurris coram Eminentiſſ. Domino Cardinali
Celſo.*

Nec pariter obſtat, quod licet Alexander
poſſet ex fideicommiſſo detrahere debita te-
ſtatoris, & legata ab eo relicta, nihilominus,
10 cum Alexander habuerit mobilia, & iocalia
magni valoris, & fecerit mediante laudo ſibi
aſſignari alia bona pro ſatisfaciendis debitis
teſtatoris, detractiones præſumuntur conſum-
ptæ, quia teſtator ſciens adeſſe in hæreditate
mobilia, & iocalia tamen voluit, & mandauit
diſtrahi terras, & ſtabilia, laudum verò non
importat plenariam illam ſatisfactionem,
quam præſupponit deciſio contraria, cum
præſeruet alia credita Alexandri, quatenus
bona aſſignata non ſufficiant, dum igitur an-
no ſequenti fuerunt eidem cum ſolemnitati-
bus prædictis aſſignata alia bona, & inter cæ-
tera illud prædium pro reſtitutione dotis vxo-
ris, ſequitur quod bona aſſignata in laudo
non ſufficiebant, & detractiones non fuerint
in totum conſumptæ, cumque Gandulphus
11 reperiretur in poſſeſſione, onus probandi cõ-
ſumptionem incumbebat fideicommiſſariis
agentibus ad illam euictionem *Rota in Romana fi-
deicommiſſi de Cambiolis 10. Martij 1649. coram R.
P. D. meo Veroſpio, & in Peruſina Bonorum 30.
Maij 1650. coram Reuerendiſſ. D. meo Cerro Deca-
no.*

Et ita informante vtraque parte,

BONONIEN. PRIMOGENITVRÆ DE LVPARIS,

Veneris 6. Iunij 1664.

A R G V M E N T V M.

Primogenituræ Hiſpaniæ, licet ex lege particu-
lari non poſſint ſtare in ſuſpenſo, ſecus eſt in
primogenituris Italiæ, in quibus teſtator
non abhorruit, quod ſtarent in ſuſpenſo,
prout in deciſione, vbi talis voluntas teſtato-
ris arguitur; onus deferendi nomen, & arma
quando dicatur iniunctum intuitu conſeruan-
dæ agnationis necne.

S V M M A R I V M.

1 *Conditio deſicientia lineę, ne dicatur purificata,
ſufficit quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non
poſſit ſuccedere.*

2 *Conditionis defectus potius, quam incapacitas ſu-
peruiuentis excludit ſubſtitutum ſub conditione,
& num. 3.*

4 *Con-*

4 *Conditionis purificatio tollitur ex ſola ſpe procreãdi filios.*

5 *Mors ciuilis ſeu ficta tunc ſolum æquiparatur naturali, quando parit eundem effectum.*

6 *Primogenitura nec per momentum temporis poteſt ſtare in ſuſpenſo.*

7 *Primogenitura, & Maioratus Hiſpaniæ ex particulari lege Regni non poſſunt ſtare in ſuſpenſo, & num. 15.*

8 *Primogenituræ Italiæ, poſſunt ſtare in ſuſpenſo.*

9 *Primogenitura quando fuerit potius ordinata, vt bona conſeruentur quam pro conſeruanda agnatione, & n. 12.*

10 *Agnationis conſeruatio non dicitur contemplata à Teſtatore, qui prætulit agnatos, & extraneos.*

11 *Agnationis intuitu, quando non præſumatur iniunctum onus deferendi nomen, & arma.*

13 *Primogenituram poſſe ſtare in ſuſpenſo non repugnat concurrente voluntate teſtatoris.*

14 *Hæres grauatus deferendi nomen, & arma, an, & quando ijs non delatis admittatur ſubſtitutus, & num. 16.*

17 *Contrauentio nocet contrauenienti, non autem filijs & deſcendentibus naſcituris.*

DECISIO CCLI.

VOcabatur Marchio Æneas de Magnanis ad duplicem Primogenituram alteram Matthei de Luparis, quam poſſidebat cum onere deferendi nomen, & arma eius familiæ ſine mixtura aliarum, alteram Laurentij Magnani per mortem Patris purificatam cum eodem onere, & præcepto, quod primogenitus non poſſet ex his duabus primogenituris niſi in alterutra ſuccedere: in illa igitur propriæ familiæ de Magnanis ſucceſſit Æneas; hinc orta controuerſia inter ipſum, & Senatorem Marcum Antonium Luparum comprehenſum, & vocatum in teſtamento Matthæi ſuper dimiſſione bonorum alterius primogenituræ, fuit ab Auditore Generali lata ſententia ad fauorem Æneæ; in Rota verò præuia deciſione coram R. P. D. meo Veroſpio edita ſub die 25. Iunij ſuperioris anni pronunciatum ad fauorem Marci Antonij, ſed corã me, cauſa ſemel, atque iterum propoſita Sententiam Rotalem infirmandam eſſe reſponderunt Domini.

Animaduerterunt enim hodie, quod M. Antonius non eſt vocatus in caſum, quo Marchio Æneas non deferret arma, & nomen Matthæi teſtatoris, ſed ſolum in caſum, quo finita, & extincta foret linea maſculina legitima, & naturalis filiorum Gentilis, ideoque cum iſte caſus nondum euenerit, ex quo adhuc extat Aeneas, qui eſt de linea legitima, & naturali Gentilis, vtpote eius pronepos ex filio, non eſt factus locus ſubſtitutioni ad fauorem Marci Antonij, quamuis Aeneas effectus fuerit inhabilis ob aſſumptionem nominis, & inſignium familiæ de Magnanis,

1 cum ad effectum excludendi purificationem conditionis, & deficientiæ lineæ ſufficiat, quod vnicus de linea ſuperuiuat, etſi ſuccedere non valeat *l. filius familias 117. §. cum quis rogatus ff. de leg. 1. Peregr. de fidei com. art. 28. n. 52. Rota deciſ. 145. num. 8. part. 1. & deciſ. 453. nu. 3. part. 2. & deciſ. 151. num. 2. part. 3. recent. & dictum fuit in Leodien. hæreditatis 16. Maij 1653. coram bo. mem. Dunozet. & in Romana Commendæ 21. Februarij 1661. coram R. P. D. meo Albergato confirmata ſub die 6. Februarij 1662. coram R. P. D. meo Emerix.*

Ab. efficaci ratione, quia non incapacitas

2 ſuperuiuentis, ſed defectus conditionis eſt, qui ſubſtitutum excludit, vt aduertit *Rip. in l. ex facto nu. 10. verſ. reſpondetur ff. ad trebell. Mantic. de tacitis lib. 11. tit. 6. num. 15. verſ. his obiectis, Cyriac. Controu. 478. num. 11. Alciat. conſ. 56.*

3 *alias 505. num. 3. verſ. non obſtat*, & propterea non debet attendi an ſuperuiuens ſit capax, & habilis, ſed an euenerit conditio *Cyriac. d. controuerſ. 478. num. 9. & 10. Grat. diſcept. forenſ. cap. 773. num. 7. cum ſeqq. Rota in Romana fideicommiſſi de Sericijs 22. Maij 1643. coram Reuerendiſs. Carillo, & in Mediolanen. Bonorum 17. Martij 1648. coram bo. mem. Bichio, & in Romana Donationum 25. Maij 1657. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat, quod licet non defecerit linea naturalis filiorum Gentilis reputetur tamen ciuiliter defeciſſe, dum nullus in ea ſupereſt capax, & habilis ſucceſſionis; quia cum adſit

4 ſpes probabilis, quod Aeneas poſſit generare filios, qui aſſumant nomen, & familiam Matthæi teſtatoris, adhuc non poteſt dici purificata conditio extinctionis lineæ Gentilis, ſub qua eſt vocata linea Marci Antonij, ſed eſt expectanda mors naturalis Aeneæ, cum etiam ſola ſpes procreandæ ſobolis impediat purificationem conditionis, *vt eſt Text. in l. 1. §. ſi quis proximior ff. vnde cognat. & in l. 3. ff. ſi pars Hæred. pet. & in l. 2. §. ſi verò apud hoſtem ff. ad Senat. Conſult. Tertull. et in l. ſi duobus ff. de leg. 1. Fulgoſ. conſ. 185. num. 1. ante fin. Vinc. de Franch. deciſ. 169. num. 13. Add. ad fan. mem. Gregor. deciſ. 338. num. 16. et coram Buratt. deciſ. 322. num. 12. Rota deciſ. 593. num. 1. part. 2. rec. et in Ferrarien. legati 5. Martij 1663. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Alias aperiretur ſucceſſio ad fauorem ſubſtituti quantumuis ex Ænea naſci poſſent filij, quod eſt omninò alienum à voluntate Teſtatoris, qui non vocauit Marcum Antonium, niſi penitus deficeret linea legitima, & naturalis Gentilis per viam mortis naturalis; ideo vt euitetur hoc ingens præiudicium filiorum exiſtentium in medio expectari debet

5 mors naturalis Æneæ, nec ſufficit mors ciuilis, & ficta, quæ tunc ſolum æquiparatur naturali quando eundem effectũ parit, ac mors naturalis, *Surd. conſ. 90. per tot. Trentacinq. de ſubſtit. par. 2. cap. 63. Fuſar. eodem tract. quæſt. 430. num. 14. & ſeqq. Olea de ceſſ. iur. tit. 3. qu. 4. nu. 33. & 42. Mat. deciſ. 49. numer. 14. Rot. in Bononien. fideicomm. de Blanchettis 28. Ian. 1632. coram b. m. Card. Hieronymo Veroſpio, & in d. Leodien. hæreditatis 10. Maij 1653. coram Dunozetto, & in Bonon. fideicomm. de Buccaferris 24. Maij 1655. coram Reuerend. Zarate.*

Neque refert, quod verſemur in primoge-

6 nitura, in qua non admittitur ſuſpenſio ne quidem

Digitized by Google

quidem per momentum temporis, vt notant *Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 3. cap. 10. n. 38. cum ſeqq. & alij in deciſ. R. P. D. mei Veroſp. adduct.*

7 Quia præterquod Molina, & cæteri Hiſpani loquuntur de maioratibus Hiſpaniæ, qui ex particulari lege Regni, non poſſunt ſtare in
8 ſuſpenſo; non autem in primogenituris Italiæ, in quibus talis lex non concurrit, & quas poſſe ſtare in ſuſpenſo voluerunt, *Franch. dec. 169. Surd. conſ. 125. num. 40. & ſeq. Caphal. conſ. 450. num. 23. Menoch. conſ. 808. num. 31. Caluin. de æquit. lib. 2. cap. 101, num. 122. Rot. coram Buratt. deciſ. 322. num. 13. & deciſ. 346. num. 11. & deciſ. 394. nu. 22. & 24. & 25. par. 5. recent.* & alij ab informantibus cumulati.

9 Primogenitura non fuit principaliter ordinata pro conſeruanda agnatione, ſed vt bona conſeruentur, quod patet, nedum quia Te-
10 ſtator Agnatis prætulit nepotes ex ſorore, quos primo loco vocauit, ſed etiam quia poſt extinctam deſcendentiam ſororis vocauit illam primogeniti Marci Antonij ſenioris de Luparis, & defecta linea primogeniti vocauit Baldaſſarem, & Marcum Antonium fratres, & eorum vltimo morienti cum filijs, vel ſine ſubſtituit extraneum de familia de Paſiis ſine vlteriori ſubſtitutione illum præferendo ipſis filijs M. Antonij, & fratrum: ex hac enim inordinata vocatione non facta de agnatis, priuſquam cognatis, & ex intermiſſa, ac interrupta ſubſtitutione Marci Antonij, & Balthaſſaris, & alterius de Paſijs non facta ſuc-
11 ceſſiuè de gradu in gradum, ceſſat quod onus deferendi nomen, & arma fuerit principaliter iniunctum intuitu conſeruandæ agnationis, vt ita conſuluerunt *Burſattus conſ. 300. num. 68. Curt. iun. conſ. 49. num. 7. Menoch. conſ. 803. num. 8. in fine, & num. 14. Gabr. conſ. 97. num. 28. in fine lib. 2. Bero. conſ. 77. num. 22. lib. 2. Mart. conſil. 61. num. 4.*

12 Fortius autem, ex quo Teſtator id ipſum expreſſit in Teſtamento,, ibi „ *Adhoc vt bona ipſius Teſtatoris non diuidantur, ſed vnita ſtent, & conſeruentur in vna, eademque perſona*; nec ab-
13 horruit vt primogenitura per aliquod temporis ſpatium ſtet in ſuſpenſo, tum quia vocauit etiam naſcituros in infinitum, tum quia licet voluerit in omnibus lineis conſeruari bona in vno, eodemque capite, voluit tamen vlteriorem non admitti, niſi linea de Megnanis prædilecta prius finita, & extincta, tum denique quia expreſsè in tribus caſibus contrauentionis ſuæ voluntatis priuauit hæredes ad tempus, præcipiens ſuſpenſionem ad decennium, itaque concurrente voluntate Teſtatoris non repugnat, quod primogenitura principaliter ordinata, vt bona conſeruentur in vna perſona poſſit ſtare in ſuſpenſo, vt dixit *Rota in recent. dec. 346. num. 21. & dec. 394. num. 22. & ſeqq. par. 5.* & in ſpecie dictum fuit in *Ciuitatis Caſtellanæ primogenituræ 27. Maij 1651. coram Reuerend. D. meo Cerro Decano*, & admittunt etiam quamplures deciſiones exaduerſo adductæ, & præcipuè la 424. *num. 37. part. 9. recent. & in illa Bononien. fideicomm. de Barberijs 5. Dec. 1650. coram Eminent. D. Card. Corrado, & in eadem ſub die 19. Febr. 1652. coram b. m. Bicchio.*

Retenta hac interpretatione patet reſponſio ad concluſionem quod grauatus deferendi nomen, & arma, ſi ea non deferat, cadat à
14 commodo primogenituræ, & admittatur ſubſtitutus, nam illa procedit, vel quando ſubſtitutio facta fuit ſub eadem conditione, & vltimus de linea eſt deſtitutus ſpe habendi filios, vt erat caſus deciſionis in *Tiburtina fideicommiſſi 27. Iun. 1640. coram b. m. Card. Panzi-*
15 *rolo*, vel reſpectu primogeniturarum Hiſpaniæ, quæ ex diſpoſitione particulari legis 45. Tauri deferuntur exiſtentibus de tempore delatæ ſucceſſionis; aliud autem hic vbi Mar-
16 cus Antonius non eſt vocatus niſi in defectum lineæ legitimæ, & naturalis filiorum Gentilis, nec Teſtator ſe reſtrinxit ad tempus delatæ ſucceſſionis, ſed conſiderauit, & reſpexit ad filios, & deſcendentes ex eadem linea, de quorum poſſibilitate, & natiuitate, dum ſperari poteſt, non eſt inconueniens vt interim remaneat primogenitura in ſuſpen-
17 ſo, vt ſupra firmatum eſt. Quibus Æneas contrauenicndo præcepto Matthæi Teſtatoris præiudicare non potuit, quia talis contrauentio nocet quidem, & præiudicat ipſi Æneæ contrauenienti, non autem filijs, & deſcendentibus naſcituris, vt aduertit *Chriſtophor. de Paz. de tenut. exaduerſo allegat. cap. 35. num. 24.*

Et ita partibus hinc indè acriter informantibus, &c.

SENOGALLIEN. PAROCHIALIS.

Veneris 6. Iunij 1664.

ARGVMENTVM.

Vnio Parochialis menſæ Abbatiali, illiuſque exemptio à iuriſdictione Epiſcopali, quomodo probetur; Prouiſiones Apoſtolicæ non immutant naturam beneficij: Eccleſia ſæcularizata retinet omnia iura ſibi antea competentia; ex viſitationibus Eccleſiæ an & quomodo inferatur ad exemptionem, vel ſubiectionem Ordinario.

SVMMARIVM.

1 *Caſtrum ſicut ſpectat ad Monaſterium, ita & Eccleſia ibidem ſita ſpectare præſumitur.*

2 *Rectoris, & Vicarij nomina vti ſynonima variantur, & promiſcuè ponuntur.*

3 *Vnio probatur ex enunciatiuis antè centum annos, & vltra.*

4 *Ennunciatiuæ emanatæ à perſonis ſuſpectis probant concurrentibus adminiculis, & coniecturis.*

5 *Eccleſiam eſſe de menſa Abbatiali comprobatur de viſitatione illius tanquam talis.*

6 *Eccleſiam eſſe de menſa Abbatiali conuincitur ex declaratione facta per Vicarium Epiſcopi.*

7 *Declaratio Vicarij Epiſcopi informati veriſimiliter de qualitate beneficiorum plurimum attenditur.*

8 *Eccleſiæ niſi fuiſſet Monaſterio ſubiecta, Vicarius*

Epiſcopi

Epiſcopi in præiudicium liberæ collationis ita non declaraſſet.

9 *Eccleſiam fuiſſe de menſa Abbatiali arguitur ex actibus iuriſdictionalibus per Abbates exercitis.*

10 *Eccleſiam Parochialem fuiſſe pleno iure ſubiectam menſæ Abbatiali, demonſtratur etiam per ſigna, & coniecturas.*

11 *Beneficij natura non alteratur per prouiſiones Apoſtolicas.*

12 *Eccleſia ſæcularizata retinet omnia iura ſibi antea competentia.*

13 *Vniones factæ à quadraginta annis citra debent reuideri ex diſpoſitione Concilij Tridentini ſecus autem factæ quadraginta annis antea, quæ præſumuntur ſolemnes.*

14 *Collatio, ſeu concurſus beneficij per errorem non præiudicat habenti ius conferendi.*

15 *Vnio non excluditur per viſitationes Epiſcopi poſt Concilium Tridentinum.*

16 *Viſitationes Epiſcopi Eccleſiarum ſubiectarum Monaſterij poſt Concilium Tridentinum potuerunt fieri iure delegato.*

17 *Parochialis vnita eſt exempta à iuriſdictione Ordinarij, & confertur per Abbatem, cuius menſæ fuit vnita abſque alio concurſu.*

DECISIO CCLII.

AD Eccleſiam Parochialem Sancti Petri Caſtri Leonis Eminent. D. Card. Barberinus Abbas, & Commendatarius Monaſterij Sancti Laurentij in Campo tanquam ad ſuam Abbatiam annexam, & vnitam nominauit, & inſtituit Æmilium Amatorium, Ordinarius verò præuio concurſu Bartholomæum Pollidorum, vnde orta ſuper hoc controuerſia, & cauſa in Rota coram Me introducta dedi dubium ad quem ſpectaret ius conferendi, & reſponderunt Domini illud ſpectare ad Eminentiſſimum Commendatarium.

Exiſtit enim Eccleſia prædicta in Caſtro
Leonis, quod vna cum Territorio ſpectat ad
Monaſterium, necnon fuit expreſsè reſeruata
ad fauorem ipſius Monaſterij in conceſſione
eiuſdem Caſtri per Abbatem facta Rainaldo
vſque de anno 1103. Vnde ſicuti Caſtrum
1 ſpectat ad Monaſterium, ita quoque præſumitur Eccleſia, *gloſſ. in cap. de Monachis verb. prouentibus, verſ. ſi verò donationes de præbend. Rot. recent. par. 1. dec. 102. num. 2. & par. 2. dec. 204. num. eodem.*

Quæ præſumptio incaleſcit ex eo, quod
Abbates pro tempore ab anno 1450. vſque
ad annum 1513. prouiderunt de dicta Parochiali
abſque concurſu tanquam vnita, ex
quibus prouiſionibus nō videtur in dubium
reuocanda talis vnio, etiamſi prouiſi vocati
2 fuerint Rectores non Vicarij, nam iſta nomina
vti ſynonima variantur, & promiſcuè ponuntur *gloſſ. in Clement. 1. §. nonnulli quoque verbo Rectoribus vbi Vitalin. numer. 35. de exceſſ. prælat. Rot. d. deciſ. 102. num. 1. par. 1. & d. dec. 204. num. 6. par. 2. & dec. 580. num. 4. par. 4. to. 3. & deciſ. 16. num. 4. par. 6. & coram Merlin. dec. 95. num. 4. & dec. 625. num. 3. & in Pampilonen. Vicariæ 3. Mart. proximè præteriti, §. altera, coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Præſertim quia in inſtrumentis earundem
prouiſionum expreſsè dicitur, quod ad Abbatem
Monaſterij Sancti Laurentij ſpectat
inſtituere, & deſtituere, viſitare, corrigere,
& confirmare, & inſuper in inſtrumento anni
1594. quod Eccleſia regi conſueuerat per
Presbyteros ſæculares ad nutum Abbatis
amouibiles, quæ verba enunciant virtualiter
3 vnionem, quam ex enunciatiuis huiuſmodi
antè centum annos, & vltra ſufficienter probari tradit *Garz. vbi ſupra par. 12. cap. 2. nu. 256. Rota coram Merlin. deciſ. 95. num. 1. in rec. dec. 580.*
4 *eodem num.* quamuis illæ habuerint originem
ab eiſdem Abbatibus, quia concurrentibus
adminiculis, & coniecturis probant, vt reſpondit *Rota in Peruſina beneficij* 10. *Februarij* 1648. *§. ex pluribus coram b. m. Bichio.*

5 Idque non ſolum comprobatur ex viſitationibus
de eadem Eccleſia factis per Abbates
tanquam de membris, & pertinentijs Monaſterij,
& Abbatiæ, ſed etiam clariſſimè
6 conuincitur ex declaratione Vicarij eiuſdem
Epiſcopi facta anno 1570. qui hoc idem in
epiſtola atteſtatus fuit ſuffraganeo Rauennæ,
aſſerens Caſtrum Leonis vna cum Eccleſia,
à iuriſdictione Eccleſiaſtica ſpectare ad Monaſterium,
eiuſque Abbatem, & quod ipſe
Vicarius vti Commiſſarius Abbatiæ viſitauit
dictam Eccleſiam tanquam de membris, &
pertinentijs illius, quæ declaratio plurimum
7 attendi debet vtpotè facta ab informato veriſimiliter
de ſtatu, & qualitate beneficiorum,
8 qui profecto talem actum in præiudicium liberæ
collationis Ordinarij nullatenus geſſiſſet
niſi Eccleſia non fuiſſet Monaſterio ſubiecta, *Rota deciſ. 11. num. 1. de inrepatr. in nouis, & coram Eminent. Ottboboro deciſ. 125. num. 9. & in dicta Peruſina benef. 10. Febr. 1648. §. tertio viſitationes coram b. m. Bichio.*

9 Et demum ex actibus iuriſdictionalibus,
quos Abbates exercuerunt in Eccleſiam, &
Rectores, & Clericos illius, eoſdem inquirendo,
excommunicando, & abſoluendo,
necnon ex interuentu Rectorum Synodo
Abbatiali cum recognitione vnius ex Rectoribus
facta vſque de anno 1580. quod iſta
Parochialis erat de membris Abbatiæ ad collationem
Abbatis, alijſque deductis ab infor-
10 mantibus, ex quibus omnibus iuſtificatur
hanc Parochialem eſſe de menſa Abbatiæ,
eique pleno iure ſubiectam, quòd etiam per
ſigna, & argumenta demonſtrari ſufficit, *Rot. coram Seraph. deciſ. 1304. num. 1. verſ. tertio comprobatur, & in recent. deciſ. 102. num. 2. par. 4. & dec. 204. num. eodem par. 2. & coram Merlin. dec. 625. num. 2. & in Nullius, ſeu Sancti Seuerini Parochialis 12. Ian. 1660. coram R. P. D. meo Beullaqua, & in d. Pampilon. Vicariæ 3. Mart. proximè prat. cor. R. P. D. meo Veroſpio.*

Non obſtat, quod ab anno 1513. nunquam
deinceps collatio fuerit facta ab Abbatibus,
nam ſatis eſt quod nec minus facta fuerit ab
11 Ordinario, vel alio præterquam à Sede Apoſtolica,
per cuius prouiſiones non alteratur
primæua natura ipſius beneficij *Rota dec. 159. num. 8.*

num.8. par.1. diuerſ. & in recent. deciſ.337.num.2. par.2. & coram Emin.Ottbob. d.dec.125. num.12. Et iſta qualitas beneficij iam quæſita Monaſterio, & Abbatiæ in ſtatu regulari fuit tranſlata in eandem Abbatiam ſæcularizatam, vt expreſsè cautum fuit in ipſamet ſæculariza-
12 tione, quod eſt etiam conforme diſpoſitioni iuris communis, ſecundum quam Eccleſia regularis ſæcularizata retinet omnia iura antea ſibi competentia ex not. per *Prob. ad Monach. in cap.cum de beneficio de prabend. lib.6.gloſ. in cap.priuilegium de regul.iur.eodem lib.6. Abb.in cap.2. ſub num.9. de Capell. Monach.*

Nec refert, quod Concilium Tridentinum
13 mandet vniones ab Ordinarijs reuiderì, ideoque vis fieri non poſſit in viſitationibus, & collationibus prædictis, quæ ſunt antè Concilium, quia Concilium procedit in vnionibus factis à quadraginta annis citra, non verò in vnionibus à quadraginta annis antea factis, quæ præſumuntur ſolemniter factæ, *vt in ſeſs.7. cap.6. & ſeſs.25. cap.9. verſ.quæ verò à quadraginta annis de reformat. & dixit Rota dec.4. num.4. par.2. rec.*

Minuſue refert quod vna ex collationibus
14 Pontificijs videlicet ſ. m. Clementis VIII. legatur facta præuio concurſu, quia dum ex prædictis conſtat Parochialem eſſe vnitam, ſeu de membris, & pertinentijs Monaſterij, illa non nocet, nec præiudicat, & cenſetur facta per errorem, *Rot.dec.580. num.14. & ſeqq. par.4. to.3. & deciſ.330. num.27. pariter, & ſeqq. par.9. rec.*

15 Et licet Epiſcopi Parochialem hanc aliquando viſitauerint, hoc tamen non excludit
16 vnionem, quia cum viſitationes ſint poſt Concilium fieri potuerunt iure delegato ex authoritate eiuſdem Concilij conceſſa Ordinarijs in Eccleſijs ſubiectis Monaſterio, vt in *ſeſs.20.cap.8. de reform. Rota in ſupracitata Pampilonen. Vicariæ 3.Mart.prox.præteriti §.hanc verò vnionem coram R. P. D. meo Veroſpio.*

Stante igitur vnione prædicta indubitatum
17 eſt Eccleſiam, de qua agitur, eſſe exemptam à iuriſdictione Ordinarij, & ius illam conferendi ſpectare ad Eminentiſs. Abbatem, & Commendatarium abſque alio concurſu, vt declarat *Gonzal.ad regul.Cancell. gloſs.23. nu.21. Lother. de re beneſ. lib.2.q.21. nu.139. Rota coram Eminent.Ottbob.dec.125. num.1. & in Nullius, ſeu S. Seuerini Parochialis 12. Ian. 1660. coram R.P. D.meo Beuilaqua.*

Et ita informante, &c.

AMERINA FIDEICOMMISSI,

Lunæ 9. Iunij 1664.

ARGVMENTVM.

Fœminæ vocatæ indeterminatè poſt maſculos agnatos iſtis deficientibus admittuntur ad fideicommiſſum, quamuis ſuperſint maſculi deſcendentes ex linea per Teſtatorem excluſa, quæ propterea nec minus poteſt comprehendi in conditione, dum fuit excluſa in diſpoſitione.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus ſub conditione admittitur illa purificata.*
2 *Puri, & purificati idem eſt indicium.*
3 *Vulgaris ſubſtitutio fæminarum expirat per exiſtentiam maſculorum.*
4 *Fideicommiſſaria eſt ſubſtitutio indeterminata fæminarum ſemper, & quocumque tempore deficiant maſculi.*
5 *Teſtator grauans per fideicommiſſariam magis dilectas, idem cenſetur voluiſſe de minus dilectis.*
6 *Fideicommiſſum abſolutum cenſetur inductum per probibitionem alienationis ſpatio 200. annorum.*
7 *Fideicommiſſum perpetuum cenſetur inductum ex onere fæminis iniuncto aſſumendi nomen, & arma familiæ.*
8 *Agnationis conſeruandæ ratio magis vrget ad inducendum fideicommiſſum, quam qualibet alia.*
9 *Clauſa*, tunc & eo caſu, *non attenditur quando conſtat de voluntate contraria Teſtatoris extendendi fideicommiſſum.*
10 *De voluntate Teſtatoris quando conſtat, non admittuntur dictiones, quæ contrarium innuunt.*
11 *Deſcendens ex linea excluſa non poteſt aſpirare ad fideicommiſſum.*
12 *Excluſus ſimpliciter, & abſolutè à fideicommiſſo, abſque dictione limitatiua temporis eſt ſemper excluſus.*
13 *Sub conditione non comprehenduntur perſonæ, quæ fuerunt literaliter excluſæ in diſpoſitione.*
14 *Amplia quando excluſio procedit ex cauſa odij.*
15 *Verba*, vt bona conſeruentur apud hæredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fæminina, *reſtringunt conditionem ad vocatos, nec referuntur ad excluſos.*
16 *Verba*, excluſis tamen ab hac ſucceſſione, *cenſentur poſita illimitatè ad hæreditatem, non ad aliquem gradum.*
17 *Hæreditas aliud non eſt, quam ſucceſſio in vniuerſum ius defuncti.*

DECISIO CCLIII.

INſtituit Petrus Matthæus filius q. Ioannis Fœlicis hæredem Agabitum nepotem, cui ſubſtituit eius filios, & morienti ſine filijs ſubſtituit maſculos proximiores de agnatione dicti Ioannis Fœlicis, excluſis ab hac ſucceſſione in omnibus, & per omnia Vliſſe, eiuſque filijs, & deſcendentibus in infinitum iuſtis de cauſis animum ſuum mouentibus, & ſtatim addidit, quod in euentum, in quem non; adeſſent filij maſculi de agnatione in omnibus ſuis bonis ſuccedant filiæ fœminæ dictorum hęredum inſtitutorum, & ſubſtitutorum ſi extiterint, ſin autem aliæ fœminæ proximiores; obijt Agabitus ſine filijs, ſuperſtite tamen Ioanne Fœlice altero nepote

Teſta-

Teſtatoris, qui pariter obijt ſine filijs, ob
quorum defectum Zefferina filia Camillæ de
Ianfelicijs prætendens purificatum fideicom-
miſſum ad ſui fauorem egit ad bona hæredi-
taria contra Antonium, & Agabitum nepo-
tes præfati Vliſſis ex Olimpio filio, & ſuccu-
buit, ſed cauſa in Rota mihi commiſſa, dato-
que dubio an Zefferinæ eſſet concedenda im-
miſſio affirmatiue reſolutum fuit.

Quia vocatio fœminarum in euentum in
quem non adeſſent maſculi de agnatione eſt
literalis, cum itaque per obitum Agabiti, &
Ioannis Fœlicis defecerit linea maſculina, pu-
rificata eſt conditio, ſub qua fœminæ voca-
1 bantur; purificata igitur conditione, Zeffe-
rina comprænhenſa in Teſtamento Petri Mat-
thæi, & vocata ſub ea conditione admitti de-
bet ad fideicommiſſum, perindè acſi purè
vocata fuiſſet cum puri, & purificati idem ſit
2 iudicium, *Peregrin. de fideicomm. art. 43. num. 17.*
Caphal. conſ. 445. num. 17. & ſeqq. Rot. deciſ. 436.
num. 1. par. 1. & deciſ. 93. num. eodem par. 7. & dec.
214. num. 1. par. 9. & in Bononien. fideic. de Anſel-
mis 16. Iun. 1659. coram Em. D. Card. Celſo, & in
Mediolanen. fideicomm. 3. Mart. 1662. coram R. P.
D. meo Albergato.

3 Nec, ſubſiſtit, quod vocatio fœminarum
contineat ſolam vulgarem, quæ expirauerit
eo ipſo, quod ſuperſtes fuit Ioannes Fœlix,
quando defecit linea Agabiti iuxta *Theoricam*
Cumani in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2
ſiquidem fœminas non fuiſſe vocatas per ſim-
4 plicem vulgarem, ſed etiam per fideicommiſ-
ſariã deprænhenditur ex pluribus, & ſignanter
ex quo conditio illa, ſub qua vocatæ ſunt
fœminæ, ibi „ *in euentum, in quem non adeſſent*
filij maſculi, „ non ſtat determinatè ad tempus
mortis Agabiti, ſed indeterminatè videlicet
ſemper, & quocunque tempore non adeſſent
filij maſculi, quo caſu ſubſtitutio continet
etiam fideicommiſſariam iuxta diſtinctionem
Soccini in l. ſolemus in fine, ff. de condit. & demonſtr.
quam ſequitur *Rota coram Buratt. dec. 689. nu. 1.*
& 2. coram Merlin. dec. 326. num. 5. & in Romana
fideicomm. de Zeffirinis 20. Maij 1639. coram b. m.
Bichio.

Deindè ex quo Teſtator non ſolum graua-
5 uit Agabitum, & eius deſcendentes magis
dilectos vulgariter, pupillariter, & per fidei-
commiſſum vſque ad 200. annos reſtituere
hæredem fœminis, vnde multo magis cen-
ſetur voluiſſe grauare Ioannem Fœlicem, &
alios de agnatione minus dilectos, *Menoch.*
conſ. 558 num. 24. & ſeqq. & conſ. 1195. num. 28.
Rota dec. 266. nu. 20. par. 1. recent. & coram Merlin.
6 *dec. 12. n. 6. & 7.* ſed vlterius prohibuit alienari
bona ad hoc, vt conſeruentur apud hæredes,
& in eorum linea maſculina, & ea deficiente,
in fœminina per ſpatium 200. annorum,
quod cum fieri non poſſit abſque eo quod
ſubſtitutio contineat etiam fideicommiſſariã
nullo modo caſui noſtro poteſt applicari do-
ctrina Cumani, ſed per hanc prohibitionem
cenſetur inductum fideicommiſſum abſolu-
tum etiam in caſu mortis, vt per *omnes in l.*
filius familias, §. Diui, ff. de legat. 1. Mant. de conie-
ctur. lib. 6. tit. 14. ſub num. 24. Petr. de fideicomm.
prohibit. qu. 5. Fuſar. q. 6. n. 24. Peregr. de fideicomm.
art. 19. nu. 7. Rot. dec. 10. & dec. 143. vtrobique nu. 1.
& ſeqq. par. 1. recent.

7 Et hoc etiam comprobat onus iniunctum
fœminis aſſumendi nomen, & arma familiæ,
ex quo tanto magis elicitur animus Teſta-
toris perpetuandi fideicommiſſum per du-
centum annos, etiam in caſum, in quem
lineam fœmininam fuerit ingreſſum, cum
8 ratio conſeruandi familiam, & agnationem
magis vrgeat ad inducendum fideicommiſ-
ſum, quam quælibet alia, *Mantic. de coniectur.*
lib. 11. tit. 3. num. 6. Rota coram Merlin. deciſ. 12.
num. 37. & in recent. par. 9. deciſ. 188. nu. 17. & in
Hortana fideicomm. 15. Mart. 1660. cor. Reuerend.
D. meo Cerro Decano.

9 Hinc patet reſponſio ad clauſulam *tunc,*
& eo caſu adiecta vocationi fœminarum ſci-
licet in euentum, in quem non adeſſent filij
10 maſculi, quia dictiones huiuſmodi non at-
tenduntur, quando, prout hic, conſtat de
contraria voluntate Teſtatoris extendendi
fideicommiſſum ad fœminas, ſemper, &
quocunque caſu filii maſculi non extent,
Soccin. iun. conſ. 106. ſub nu. 20. lib. 1. Caphal. conſ.
196. n. 23. Fuſar. conſ. 69. num. 32. & ſeq. Surd. dec.
37. nu. 32.

11 Non obſtat, quod ſuperſint Antonius, &
Agabitus iunior, quia cum Teſtator excluſe-
rit in omnibus, & per omnia Vliſſem, eiuſque
filios, & deſcendentes in infinitum, & ipſi
deſcendant ex Vliſſe, non poſſunt aſpirare ad
fideicommiſſum, à quo ſunt abſolutè, & ſim-
12 pliciter excluſi, nam excluſus ſimpliciter, &
abſolutè abſque dictione limitatiua temporis
eſt ſemper excluſus, *Menoch. conſ. 220. nu. 51. &*
53. cum ſeqq. Bero. conſ. 120. num. 41. & ſeqq. lib. 1.
Peregrin. de fideicomm. art. 27. num. 16. & 17. Rota
par. 1. diuerſ. deciſ. 72. num. 4. verſ ſecunda conie-
cturã, & dictum fuit in Imolen. ſucceſſionis 21.
Mart. 1661. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in
Bononien. fideicommiſſi de Caſariis 24. Ianuarij,
& 22. Iunij 1663. coram R. P. D. meo Alber-
gato.

Et licet ſubſtitutus ſub conditione negati-
ua non exiſtentię certarum perſonarum, iis
exiſtentibus admitti non ſoleat, hoc tamen
intelligitur de illis perſonis, quæ ex veriſimili
mente Teſtatoris excludunt ſubſtitutum, non
autem de illis, quæ ab ipſo Teſtatore litera-
13 liter excluſæ ſunt, hæ enim perſonæ ſicuti
non continentur in diſpoſitione, & vocatio-
ne, ita nec etiam comprænhenduntur in con-
ditione, vt in his terminis reſpondit *Rot. in d.*
Imolen. ſucceſſionis 28. Mart. 1661. §. ex quibus,
coram R. P. D. meo Beuilaqua.

14 Quod facilius procedit in præſenti caſu, ex
quo Vliſſes, & illius deſcendentes excluſi
fuerunt ex cauſa odij, de qua ſatis viſum fuit
conſtare ex ſententia abſolutoria, & libello
per eundem Vliſſem porrecto, & ſic tanto
magis cogebantur Domini credere Teſtato-
rem noluiſſe excluſos in parte diſpoſitiua
comprænhendi in parte conditionali ad *text. in*
l. Lucius 88. §. Lucius Titius, ff. de legat. 2 Socc. ſ. n.
conſ. 17. num. 6. lib. 3. Corn. conſ. 229. ſub numer. 3.
Manent. conſ. 135. num. 38. & 39. Surd. deciſ 41.
num. 1.

num. 1. & per tot. Fuſar. de ſubſtit. qu. 317. num. 1. & ſeqq. & Peregrin. de fideicomm. artic. 22. num. 99.

15 Præſertim attentis verbis prohibitionis prædictæ, nam ibi Teſtator prohibuit alienationem bonorum, vt illa conſeruentur apud hæredes; & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in linea fœminina, dictiones autem huiuſmodi relatiuæ limitant, & reſtringunt conditionem ad maſculos, eorumq; lineam, qui fuerunt ſupra vocati, nec poſſunt referri ad Vliſſem, eiuſque deſcendentes excluſos, vt in terminis non ſolum excluſi, ſed non nominati, & ſimpliciter omiſſi deduxit *Caphal. conſ. 107. nu. 12. & per tot. Curt. iun. conſ. 40. nu. 13.* qui ampliat etiamſi perſonæ excluſæ, vel non nominatæ non eſſent odioſæ, *Rot. in Bononien. fideicommiſſi de Cataneis 17. Martij 1662. §. quia cum fideicommiſſum, coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Inanis autem eſt prætenſio, quod Vliſſes, & illius deſcendentes fuerint ſolum excluſi
16 in concurſu maſculorum ex verbis illis, *excluſis tamen ab hac ſucceſſione*, nam iſta verba non fuerunt limitatè adiecta ad aliquem gradum, ſed illimitatè ad hæredem, cum hæ-
17 reditas nihil aliud ſit, quam ſucceſſio in vniuerſum ius defuncti maximè conſiderata, cauſa excluſionis, quæ non fuit fauore maſculorum, dum ipſe quoque Vliſſes erat de maſculis, ſed odium particulare, quod æquè operabatur in omnibus gradibus.

Et ita, &c.

HISPALEN. DECIMARVM.

Lunæ 16. Iunij 1664.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria conceditur, quando concurrit releuantia, quæ aliquo modo faciat ad cauſam, nec denegatur ex eo quod poſſit aliquid probari per ſcripturas dum alia articulantur, quæ alias quam per teſtes probari nequeunt.

SVMMARIVM.

1 *Releuantia non poteſt negari circa ea, ex quorum probatione pendet victoria cauſæ.*
2 *Releuantia aliqualis etiam pro adminiculo ſufficit ad effectum concedendi remiſſoriam.*
3 *Ex diſmembratione iuriſdictionis non infertur ad tranſlationem decimarum, quarum non fuit facta mentio.*
4 *In remiſſoriæ conceſſione, ſi omnia ſubtiliter diſcuterentur, præpoſteraretur ordo iudicij.*
5 *Probationes non ſunt coarctandæ.*
6 *Probatio per teſtes admittitur ceſſante calumnia, licet poſſit fieri etiam per ſcripturas.*
7 *Probatio per teſtes, per quam coadiuuatur probatio per ſcripturas, admitti debet.*
8 *Remiſſoria conceditur ſuper omnibus articulis quorum aliqui continent rem non contentam in ſcripturis, & alij rem, quæ non poteſt aliter iuſtificari, quam per teſtes.*
9 *Decimarum materia reputatur prophana ad effectum remiſſoriæ.*
10 *Remiſſoria in prophanis datur data releuantia articulorum.*
11 *Releuantia vnius articuli ſufficit, vt concedatur remiſſoria.*
12 *Ob recurſum ad Iudices laicos, quando non conſtat de ſpeciali mandato eius qui habuit recurſum non denegatur audientia.*
13 *Recurſus ad Iudices laicos non attenditur, quando non impediuit recurſum iuſtitiæ, & iuriſdictionis eccleſiaſticæ.*

DECISIO CCLIV.

Lite exorta inter Archiepiſcopum, & Capitulum ex vna, necnon Abbatem Eccleſię S. Mariæ maioris de Oliuares partibus ex altera de, & ſuper Decimarum conſecutione, quæ ex locis ab Archiepiſcopatu diſmembratis, & Eccleſiæ prædictæ in illius erectione de Parochiali in Collegiatam aſſignatis percipiuntur ab Eccleſijs Parochialibus in eiſdem locis diſmembratis exiſtentibus; prætendebat Abbas ad ſe Decimas pertinere, & pertinuiſſe vſque, & de tempore diſmembrationis prædictæ, Archiepiſcopus verò, & Capitulum aſſerentes dicta loca fuiſſe longè antè diſmembrationem vtrique eorum menſæ à Regibus Hiſpaniarum in vim indultorum Sedis Apoſtolicæ conceſſa, prætendebant Decimas huiuſmodi ab immemorabili tempore Capitulum ſemper percipiſſe, partim nomine proprio ratione vnionis illarum Eccleſiarum, quas habebat annexas, partim nomine Archiepiſcoporum ratione vniuerſalis adminiſtrationis, quam habebant cæterarum Eccleſiarum, ideoque ad ineundam talem probationem exhibuerunt in actis articulos, & ſuper illis inſteterunt pro remiſſoria, quam hodie dato dubio concedendam eſſe cenſuerunt Domini.

Siquidem releuantia articulorum viſa fuit patens, ex quo articulatur poſſeſſio pacifica immemorabilis Capituli percipiendi Decimas ex locis controuerſis vſque ad diem motę litis tam vigore vnionis Parochialium diſmembratarum, quam vigore iuris quæſiti Archiepiſcopis vniuerſalibus decimatoribus ex conceſſione Regum Hiſpaniarum, Indul-
1 tis Pontificijs confirmata, ex quorum probatione dum pendet victoria cauſæ, non poteſt negari quin articuli ſint releuantes, & nihi-
2 lominus ad effectum concedendi remiſſoriā ſufficit aliqualis releuantia, & quod articuli faciant ad cauſam coniunctim cum alijs probationibus, vel etiam præſtent adminiculum, *Bald. in l. ad probationem num. 4. C. de probation. & in cap licet cauſam nu. 33. eodem tit. Dec. conſ. 162. num. 3. Corn. conſ. 19. num. 16. lib. 2. Hunded. conſ. 18. num. 20 lib. 1. Rota coram Caualer. deciſ. 232. num. 2.*

Non obſtat, quod Eccleſiæ Parochiales eorundem locorum fuerint poſtea diſmembratæ à Diœceſi Hiſpalenſi, quia licet diſmēbratio præiudicet iuriſdictioni ordinariæ; attamen

3 attamen ex diſmembratione quoad iuriſdi-
ctionem non benè infertur ad translationem
Decimarum, dum in Bulla nulla fit mentio
de Decimis, niſi de illis, quæ ſpectabant ad
Eccleſiam Parochialem de Oliuares, idque
in omnem caſum diſcuti poterit in diſputa-
4 tione dubij principalis ſi enim omnia in con-
ceſſione remiſſoriæ venirent ſubtilitèr diſcu-
tienda præpoſteraretur ordo, & antè factas
probationes de illarum releuantia diſputari
5 contingeret contra iuris regulam non coar-
ctandi probationes, vt dixit *Rota in Hiſpalen. Decimarum 26. Iunij 1647. coram Emin. D. Card. Corrado, & in Gerunden. Prioratus 5. Iun. 1649. coram b.m. Dunoz. cum alijs in Corduben. Decimarum 21. Maij prox. præt. coram Me.*

Minus obſtat, quod aliqui ex articulis poſ-
ſint probari per ſcripturas, & proindè non ſit
admittenda probatio per teſtes, nam vltra,
6 quod ceſſante calumnia, & data releuantia
7 materiæ articulatæ contrarium ſeruatur, vt
vna probatio per aliam coadiuuetur, *Cæſar. de Graſs. dec. 1. num. 11. de dilat. Rot. dec. 463. num. 2. par. 1. diuerſ. & in Neapolitana Pecuniaria 1. Febr. 1645. coram Reuerend. Papien.* ceſſat obiectum,
8 quia non omnia in articulis contenta poſſunt
per ſcripturas probari cum vlterius articule-
tur publica vox, & fama, auditus à maiori-
bus, & aliæ circumſtantiæ, quæ non niſi per
teſtes iuſtificari poſſunt, quo caſu remiſſoria
ſuper omnibus articulis conceditur, vt not. *Add. ad ſ.m. Gregor. dec. 253. in fine, & ad Buratt. dec. 180. & dec. 587. pariter in fine, & coram Emin. Ottbob. dec. 82. num. 9.*

Præſertim cum verſemur in prophanis; li-
9 cet enim agatur de materia Decimarum, ta-
men ad effectum obtinendi remiſſoriam,
cauſa reputatur prophana, *Rota coram ſ. mem. Gregor. deciſ. 174. num. 1. & in alijs adductis in dicta Corduben. Decimarum 21. Maij prox. præt. cor. Me.*
10 In prophanis autem data releuantia materiæ
articulatæ, remiſſoria paſſim conceditur, *l. Iudices, & Auth. apud eloquentiſſimum, C. de fid. inſtrum. Duran. deciſ. 35. num. 1.* adeout non om-
11 nium, ſed vnius tantum articuli releuantia
ſufficiat, *Rot. deciſ. 124. num. 3. & dec. 403. num. 5. coram ſan. mem. Gregor. & in Barbaſtren. Decimarum 28. Maij 1663. coram R. P. D. meo Taia.*

Neque viſa fuit deneganda audientia Ar-
chiepiſcopo, & Capitulo propter recurſum
12 ad Iudices laicos, tum quia non conſtat de
ſpeciali mandato eius per quem fuit habitus
recurſus, tum etiam quia recurſus huiuſmodi
13 non impediuit curſum iuſtitiæ, & iuriſdi-
ctionem Eccleſiaſticam, ex quo ſubindè par-
tes proſecuti ſunt litem coram Reuerendiſs. Nuntio Apoſtolico ſpatio decem annorum, & ab eodem obtinuerunt hinc indè ſententiam, tunc enim non procedunt deducta contra recurrentes ad Iudices laicos.

Et ita partibus, &c.

(**) (**) (**)

LEODIEN. PROFESSIONIS.

Veneris 20. Iunij 1664.

ARGVMENTVM.

Nouitius debet explere nouum Nouitiatum, poſtquam ſuperuenerunt nouæ conſtitutiones, ſeu regulę inducentes aſperiorem viuendi modum, annus vero iſtius nouitiatus debet incipere à die, quo nouæ regulæ ſuperuenerunt, aliàs profeſſio eſt nulla.

SVMMARIVM.

1 *Profeſſio irritatur ex omiſſione legitimi nouitiatus, et num. 3.*
2 *Nouitius debet nouum annum probationis repetere, poſtquam ſuperuenerunt nouæ regulæ augentes aſperitatem ſtatus, et n. 5. et n. 10.*
4 *Aſperior viuendi modus quando ex nouis regulis religionis dicatur inductus.*
6 *Nouitiatus, ſeu probationis annus eſt inſtitutus, vt Nouitius experiatur nedum vota ſubſtantialia, ſed formam viuendi.*
7 *Probationis annus incipit à die, quo conſtitutiones fuerunt reformatæ.*
8 *Nouitiatus anno renunciari non poteſt.*
9 *Profeſſus cogi poteſt ad ſeruandam regulam reformatam, et reductam ad ſtatum priſtinum.*

DECISIO CCLV.

PRopoſito dubio ſub die 23. Iunij 1662. an conſtaret de validitate profeſſionis, quam fecerat Soror Maria Belardina in Monaſterio Sancti Valburgis, Domini tranſierunt in partem affirmatiuam, ſed repropoſita cauſa ſub die 14. Decembris 1663. propter varietatem facti receſſerunt à deciſis, & hodie perpenſis rationibus hinc indè deductis pro confirmatione ſecundæ deciſionis reſponderunt.

1 Siquidem ex omiſſione legitimi nouitiatus irritatur profeſſio iuxta diſpoſitionem *Sacri Concilij Tridentini ſeſs. 25. cap. 15. de regul. Sanchez. ad præcept. Decalog. lib. 5. cap. 4. num. 9. Barboſ. in collect. ad idem Concil. num. 10. Rota deciſ. 175. ſub num. 2. part. 1. & deciſ. 329. num. eodem part. 2. rec. & in Fulginaten. hæreditatis 14. Februarij 1650. coram R. P. D. meo Veroſpio.*

In præſenti autem deficit Nouitiatus huiuſ-
modi, quia licet profeſſionem præceſſerit non
ſolum annus probationis, ſed biennium, &
2 vltra, nihilominus cum ante profeſſionem
ſuperuenerit noua viuendi forma, quæ aſpe-
ritatem ſtatus adauxit, merito Soror Maria
Belardina tunc nouitia debebat annum pro-
bationis repetere ad explorandam reforma-
tionem, & experiendas vires ſuas, adeout
3 profeſſio aliter emiſſa defectu legitimi noui-
tiatus ſit nulla iuxta notata per *Pellizzar. de nouitiat. monial. cap. 2. ſect. 2. num. 48. Bordon. reſol. regul. tom. 2. reſol. 99. num. eodem, & Specul. lib. 4. part. 3. tit. de ſtat. Monac. num. 43. fol. 176. quem ſequitur Alex. lib. 5. conſ. 54. num. 2. in fin.* cum

cum alijs in poſtrema deciſione relatis.

Negari autem non poteſt quin conſtitutio-
4 nes nouæ induxerint aſperiorem viuendi modum, tum propter auctas diſciplinas, ſtationes quotidianas,& orationes, nec non conferentias ſpirituales,humiliationes ſeruitia vilia & abiecta, ſilentia,capitula culparum,& alias auſteritates impoſitas,quæ non obſeruabātur, nec ita præcipiebantur in antiqua regula, tum etiam propter ſtrictam clauſuram ſuper inductam ad formam Sac. Concil. Trid.quæ antea non exiſtebat niſi in forma magis lata, quam clauſuram, quia non omnes moniales receperunt, Epiſcopus conceſſit illis,quæ clauſuram, & ſtrictiorem regulam recuſabant licentiam migrandi, & ad aliud laxioris ordinis Monaſterium tranſeundi, vt latius recenſebatur in reſponſione facti, vnde D. Maria Belardi-
5 na renouitiare debebat ſuper hoc nouo viuendi modo per alium integrum annum, cum
6 annus probationis detur, vt nouitius experiatur nedum vota ſubſtantialia Religionis, ſed etiam modum, & formam viuendi, ſub quibus, vſque ad mortem in illa permanere debet *cap. ad Apoſtolicam de regul. & cap. cum non ſolum eod. tit. lib. 6. Barboſ. de iur. Eccleſ. vniuerſ. lib. 1. cap. 42. num. 105. Nauarr. Conſil. 32. de regul. Grat. diſcept. forenſ. cap. 440. num. 13. Tamburin. de iur. Abb. tom. 3. tom. tit. 6. quæſt. 7. num. 10. cum alijs pluribus adductis in d. deciſ. huius Cauſa.*

Non obſtat, quod eadem Maria Belardina obtinuerit plures dilationes ad effectum profitendi quodque cum lætitia nouas conſtitutiones amplexa fuerit, quia prorogationes denotant potius illius inſtabilitatem, & inconſtantiam, & lætitia non ſupplet annum nouæ probationis, qui requiritur etiam in nouis conſtitutionibus, & à die reformationis inci-
7 pere debet. *Specula. de ſtat. monac. vbi ſupra lib. 4. part. 3. num. 43. Rota in Meleuitana profeſſionis 27. Ianuarij 1659. coram Reuerendiſs. Papien. cum alijs in præterita deciſione allegatis* §. *nec tollitur*
8 adeout etiamſi ipſa voluiſſet huic probationis anno renunciare non potuiſſet *Nauar. conſ. 62. num. 5. de regular. Azor. inſtit. moral. lib. 12. cap. 4. quæſt. 4. & quæſt. 9. Sanchez de præcept. Decalog. lib. 5. cap. 4. num. 9. Barboſ. in Collect. ſeſſ. 25. cap. 15. num. 33.*

Nec releuat, quod profeſſus poſſit cogi ad
9 ſeruan. regulam reformatam, & ad priſtinum ſtatum reductam, ſicuti firmatum fuit in prima deciſione contraria in hac cauſa facta, quia quicquid ſit in profeſſo, ſecus tamen eſt in ſimplici nouitio, qui cum ſit ſuæ liberæ
10 voluntatis, & valeat etiam peracto probationis anno reſilire, & non profiteri, non debet ſuperueniente reformatione etiam expleto nouitiatu ad profeſſionem admitti niſi experiatur reformationis aſperitates per alium annum integrum, vt aduertit *Hoſtien. in ſumm. de vot.* §. *votum numer. 17. Pelizz. tract. de nouitiat. monacal. cap. 2. ſect. 2. num. 48. Bordon. reſol. 4. regul. tom. 2. reſol. 99. nu. 48.*

Ex quibus Domini exiſtimarunt perſiſtendum in ſecundo loco deciſis informante vtraque Parte.

ROMANA PECVNIARIA.

Lunæ 23. Iunij 1664.

ARGVMENTVM.

Solidatio facta inter partes probat creditum, & debitum, & inducit confeſſionem, cuius error ſi allegetur, debet concludentiſſimè probari, cum ſufficiat excludi etiam per poſſibile.

SVMMARIVM.

1 *Solidatio computorum probat creditum, & debitum.*

2 *Confeſſionis error debet concludentiſſimè probari.*

3 *Solidatio, & quietatio ſi non fiat de ſolis creditis expreſſis, ſed de quibuſcunque prætenſionibus poteſt comprehendere etiam prætenſiones non expreſſas.*

4 *Error propriæ confeſſionis excluditur etiam per poſſibile, & nu. 6.*

5 *Ex ceſſione nominum debitorum non infertur ad illorum exactionem.*

7 *Exactio reiterata excluditur ex eo, quod quis aduerſus illam fuit abſolutus in iudicio criminali.*

8 *Obligatio Cameralis habet exequutionem paratam, & in vim illius poteſt exequutiuè procedi.*

DECISIO CCLVI.

Solidatione computorum reportata à Ioanne Baptiſta Goſio, in qua Ioſredus Sauius declarauit ſe remanere debitorem in ſcutis 667. 75. pro illis fuit relaxatum mandatum ab A.C. ad fauorem Goſij contra Sauium, & deindè exequatur ad fauorem Catharinæ Cataneæ habentis cauſam à Goſio contra Hoſpitale Sanctiſſimi Saluatoris ad Sancta Sanctorum, & Petrum Sauium Ioſredi hæredes, vnde cauſa mihi commiſſa dedi dubium an eſſet procedendum ad vlteriora in executione, & affirmatiuè reſolutum fuit.

Quia creditum Catherinæ hæredis Ioannis Baptiſtæ Goſij apparet ex inſtrumento publico, in quo Ioſredus Sauius præuia ſolidatione computorum ſuper datis, & receptis ſe conſtituit debitorem Goſij in ſcutis 667. 75. quæ
1 ſolidatio computorum plenè probat creditū, & debitum *iuxta text. in l. ſicut 8.* §. *non videtur ibique Bartol. num. 1. ff. quib. mod. pign. vel hipoth. ſoluat. Rot. poſt Pacific. de Salu. deciſ. 262. num. 8. & coram Buratt. deciſ. 750. num. 1. & coram Em. D. Card. Ottbob. deciſ. 169. num. 2. & in Romana, ſeu Marſicana Pecuniaria 12. Maij 1662.* §. *iniuſtitia coram R. P. D. Bourlemont.*

Nec fuit habita in conſideratione exceptio de errore calculi per Hoſpitale, & Petrum oppoſita, nam cum Sauius ſolidando, & approbando computa faſſus fuerit debitum, er-
2 ror propriæ confeſſionis debet concludentiſſimè probari, vt ad literam diſponit *Text. in*

l. cum

l.cum de indebito §. finali ff. de probat. Menoch. de præſumpt. lib.1. præſumpt. 38. num.7. & 8. Grat. cap. 789. num. 5. Rota coram Duran. deciſ. 337. num.30.& ſeq.

Talis autem probatio non reſultat ex ſolutionibus factis ab alijs Correis in cauſam ſocietatis officij, de quibus prætenditur Sauium non habuiſſe notitiam, cum inſtrumentum
3 cuius vigore fuit actum contineat nedum ſolidationem quoad ſortem, & fructus ſocietatis officij, & expenſas litis ab anno 1611. quo fuit diſdicta ſocietas vſque ad annum 1626. quo fuit ſtipulatum ſaldum, ſed contineat etiam generalem remiſſionem, & condonationem aliarum quarumcunque prætentionum hinc indè tunc exiſtentium, ſuper quibus contrahentes ſe inuicem quietarunt generaliter caſſando quaſcunque apocas, fideiuſſiones, ſcripturas obligationes, & inſtrumenta inter ipſos celebrata, pro quibus alijs cauſis, & creditis, quæ habebat Goſius cum Sauio, poteſt eſſe quod Sauius remanſerit debitor
4 Goſij, quæ poſſibilitas cauſæ incontrarium ſufficit ad excludendũ errorem propriæ confeſſionis *Rota coram Duran. d. deciſ. 337. num.36. coram Millino deciſ. 365. nu.3. coram Reuerendiſs. Royas deciſ. 312. num. 15. in recent. deciſ. 1. num. 4. part. 8. & deciſ. 349. num.33. part.9. & in Meleuitana Bonorum 7. Maij 1663. ſub §. ſed etiam cor. R. P. D. meo Ninot.*

Nec facit quod anno 1617. Sauius ceſſerit Goſio creditum ſcut. 450. contra Claudium Maſſarium, & aliud ſcut. 150. contra Ferruccium Cornacchiam, quia huiuſmodi nomi-
5 na debitorum non conſtat concludenter fuiſſe exacta à Goſio ceſſionario, imo potius conſtat de contrario, dum poſtea Sauius agnoſcendo debitum ſe conſtituit debitorem Goſij
6 data autem poſſibilitate incontrarium non dicitur probatio concludens *iuxta doctrin. Caſtr. in l. penult. §. docere num. 4. ff. ne quis ex eo. Dec. conſ. 35. num. 9. verſ. præterea, Rota in Aſten. Conditoria 21. Iunij 1652. & 14. Februarij 1653. coram Eminentiſs. D. Card. Celſo, & in Maceraten. Primogenituræ, ſeu vſusfructus 23. Iunij proxime præteriti coram me.*

Hinc non applicantur deciſiones *in Rauennaten. concordiæ 1. Iulij 1644. coram bo.me. Bichio, & 22. Iunij 1656. coram Reuerendiſs. Papien. & in Rauennaten. Pecuniaria 1. Decembris 1653. cor. R. P. D. meo Veroſpio*, nam ibi clarè conſtabat de errore, & ſaldum non poterat referri ad aliam cauſam, quam deductam, & expreſſam in Inſtrumento concordiæ. Et tollitur difficultas, attento quod ſuper alijs prætenſionibus, & creditis, quæ habebat Goſius cum Sauio, datæ fuerunt iuſtificationes in Curia
7 Criminali, in qua Goſius ſuper hoc inquiſitus fuit, & præuio proceſſu abſolutus, ſignum euidens, quod prætenſa reiterata exactio non ſubſiſtit, adeout inſtrumentum ſupradicti crediti cum iuramento, & obligatione ampliſſi-
8 ma in forma Cameræ veniat exequendum, quia obligatio Cameralis habet executionem paratam, & in vim illius poteſt executiuè procedi, vt dixit *Rota poſt Zacch. de obligat. Cameral. deciſ. 69. num. 1. & deciſ. 203. eodem num. & in Ciuitatis Caſtelli Gabellar. 4. Iunij 1657. coram me.*

Et ita procedendum ad vlteriora deciſum fuit, vtraque parte informante.

Confirmata vt infra dec. 397.

MACERATEN. PRIMOGENITVRÆ, SEV VSVSFRVCTVS.

Lunæ 23. Iun. 1664.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio anterior iuſtificata per inſtrumentum apprehenſionis eſt manutenenda, præſertim ſi eſt titulata, & titulus habet clauſulam conſtituti, vnde atteſtationes extraiudiciales, & probationes generales in concurſu non attenduntur.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio iuſtificatur ex inſtrumento apprehenſionis.*
2 *Poſſeſſio capta alio tunc non poſſidente ſufficit ad effectum manutentionis.*
3 *Poſſeſſio titulata eo magis eſt manutenenda.*
4 *Clauſula conſtituti in inſtrumento donationis probat poſſeſſionem, & dominium.*
5 *Poſſeſſio non probatur fidibus extraiudicialibus.*
6 *Probatio non concludens perneceſſe excluditur per ſolam poſſibilitatem in contrarium.*
7 *Poſſeſſio Patris circa bona filij intelligitur iure familiaritatis, & nomine filij.*
8 *Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in iudicio manutentionis, ſed reijcitur ad petitorium.*

DECISIO CCLVII.

DVplicem fecit Iulius Cæſar Conuentatus Primogenituram per contractum donationis irreuocabilis inter viuos, alteram ad fauorem Marci Antonij filij ſecundo geniti, eiuſque filiorum, & deſcendentium maſculorum, alteram ad fauorem Fabritij filij primogeniti, cui morienti ſine filijs ſubſtituit Iulium Cæſarem nepotem ſuum ex dicto Marco Antonio: obijt Fabritius ſine filijs, adhuc viuo Patre, qui vtramque Primogenituram, & ſubſtitutionem teſtamento confirmauit, deinde obijt teſtator poſt cuius obitum Iulius Cæſar iunior vigore mandati de immittendo adeptus fuit poſſeſſionem bonorum dictæ Primogenituræ, ſed prætendente Marco Antonio tanquam Patre Iulij Cæſaris iunioris eorundem bonorum vſumfructum, fuit ad illius fauorem pronunciatum, eique conceſſum mandatum de manutenen. vnde commiſſa mihi cauſa dubitaui an, & cui ſit dandum mandatum de manutenendo, & Iulio Cæſari dandum eſſe reſponderunt Domini.

Conſtat enim non ſolum de eius anteriori
1 poſſeſſione in bonis dictæ Primogenituræ ex inſtrumento apprehenſionis illius, quod alio

2 non exiſtente in poſſeſſione ſufficit ad effe-
ctum manutentionis *ad text. in l. prædia, & ibi DD. ff. de acquir. poſſeſſ. Rota coram ſan. mem. Greg. deciſ. 171. numer. 1. & coram Merlino dec. 3. eodem numer. & in nullius, ſeu Nonantulana Beneficij 4. Iulij 1663. coram Eminentiſsimo D. Card. Celſo.*

Sed etiam de titulo, dum in donatione inter viuos facta Fabritio primogenito fuit illi ſubſtitutus, eiuſque ſubſtitutio ob prædeceſſum Fabritij viuente adhuc Patre fuit per vltimam voluntatem confirmata, vnde talis poſ-
3 ſeſſio tanquam titulata eo magis eſt manutenenda *cap. licet cauſam, ibique Felin. numer. 9. de probat. Rota deciſ. 118. numer. 3. & deciſ. 513. numer. 9. poſt Poſth. de manut. cum alijs in Gerunden. ſigillorum 20. Aprilis 1663. coram Em. Dom. Card. Celſo.*

Maximè cum in inſtrumento donationis
4 dictæ primogenituræ adſit clauſula conſtituti, quæ & poſſeſſionem, & dominium probat à die erectæ primogenituræ ad fauorem donatariorum, adeout Iulius Cæſar veniat omnino præferendus *Rota coram Durano deciſ. 84. numer. 18. & ſeqq. & coram Merlino deciſ. 568. numer. 34. & deciſ. 208. num. 2. & 386. num. 1. part. 9. rec. & in Monopolitana Bonorum 25. Iunij 1663 coram me.*

Hinc non releuat, quod bona iſtius Primogenituræ aſſerantur poſſeſſa per Marcum An-
5 tonium, tum quia talis poſſeſſio non probatur niſi ex fidibus extraiudicialibus, tum etiã
6 quia teſtes non deponunt de tempore quo ipſa poſſederit, probatio autem debet perneceſſe concludere, aliàs per ſolam poſſibilitatem in contrarium excluditur *Rota coram Buratt. dec. 948. num. 3. & apud Poſth. de manut. deciſ. 184. num. 18. & ſeqq.*

Et nihilominus attento titulo Iulij Cæſaris
7 filij huiuſmodi poſſeſſio debet intelligi iure familiaritatis, & nomine filij *iuxta doctrinam Bartol. in l. qui iure in fine ff. de acquir. poſſeſſ. Surd. conſ. 160. numer. 17. Rota coram ſan. mem. Greg. deciſ. 572. numer. 8. ibique eadem. litera B, & in Caſenaten. fideicommiſſi 3. Iunij 1661. §. Hinc parum refert coram Eminentiſſimo Domino Card. Celſo.*

Probata igitur anteriori poſſeſſione Iulij Cæſaris exiſtimarunt Domini non eſſe opus aggredi materiam, quod Marco Antonio debeatur vſusfructus in bonis aduentitijs filij, quia cum pendeat ab inſpectione an in propoſito caſu teſtator prohibuerit patri vſumfructum, huiuſmodi exceptio non eſt diſcu-
8 tienda in hoc iudicio manutentionis, ſed venit ad petitorium reijcienda, *Rota coram Cocc. deciſ. 156. num. 3. & coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 168. num. 3. & 9. & in dicta Gerunden. ſigillorum 15. Ianuarij 1663. coram Em. D. Card. Celſo.*

Et ita vtraque, &c.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Veneris 4. Iulij 1664.

ARGVMENTVM.

Recurſus ad iudices laicos non excludunt ab audientia, & impetratione remiſſoriæ abſolutum vigore breuis Sanctiſsimi: abſolutio iam obtenta non inualidatur ex defectu mandati ſpecialis, minuſque ex defectu citationis partis, dum fuit commiſſa per Breue gratioſum, & denique ex non refectione expenſarum, quas factas fuiſſe non conſtat.

SVMMARIVM.

1 *Recurrens ad Iudices laicos incidit in excommunicationem.*

2 *Abſolutus à recurſibus ad iudices laicos poteſt obtinere remiſſoriam.*

3 *Abſolutio iam obtenta à non habente ſpeciale, ſed generale mandatum ſuſtinetur, quidquid dicendum eſſet in obtinenda.*

4 *Abſolutio obtenta præſumitur rectè facta, & ſuſtinetur, quamuis nulliter obtenta.*

5 *Abſolutio concedi debet citata parte, & iuris ordine ſeruato.*

6 *Abſolutio à recurſibus commiſſa per Breue gratioſum non requirit citationem partis, & ordinem iudicij.*

7 *Expenſa de quibus non conſtat, non ſunt reficienda nec retardant abſolutionem à recurſibus.*

8 *Recurſibus ad iudices laicos renunciare debet qui obtinet remiſſoriam.*

DECISIO CCLVIII.

EX eiſdem rationibus, ex quibus ſub die 21. Maij proximè præteriti deciſũ fuit dandam eſſe remiſſoriam D. Duci de Beſar ad ineundam probationem ſuper conſuetudine non ſoluendi decimam ex herbis, & glandibus, hodie cenſuerunt Domini illam concedendã eſſe D. Marchioni della Guardia.

Neque obſtare viſum fuit quod idem Mar-
1 chio recurſum habuerit ad Iudices laicos, & ob id in excommunicationis, & anathematis pœnam inciderit, quoniam à cenſuris huiuſmodi extitit nuper abſolutus ab A.C. vigore Breuis Sanctiſſimi Domini Noſtri Alexandri,
2 abſolutio autem aperit viam obtinendi remiſſoriam, quia ceſſat cauſa irreleuantiæ, & denegandi audientiam contumaci *Rota dec. 1115. par. 3. diuerſ.*

Nec ſubſiſtere, aut releuare viſæ ſunt nullitates, quæ fuerunt deductæ ab informantibus pro Capitulo; Prima enim quod abſolu-
3 tio fuerit obtenta ab habente mandatum generale non autem ſpeciale, ceſſat ex eo quia verſamur in abſolutione à cenſuris iam obtenta non autem obtinenda, quæ præter,
4 quod ritè, & rectè facta præſumitur, etiamſi fuiſſet nulliter obtenta ſuſtinetur *Rot. deciſ. 7. de ſentent. excommunicat. in nou. Verall. deciſ. 3. numer. 1. part. 1. cum alijs relatis per Rub. ſingular.*

ſingular.

gular. deciſ. lib. 2. part. 1. fol. 16.

Altera quod abſolutio fuerit conceſſa, non
5 citato capitulo, nulloque iuris ordine ſeruato contra *Textum in cap. ſolet, & cap. venerabilibus de ſentent.excomm. lib.6.* tollitur, quia diſ-
6 poſitio dictarum decretalium vindicat ſibi locum in abſolutione iudicialiter petita, non autem in abſolutione commiſſa per Breue gratioſum à Sanctiſſimo, vt limitando tradit *Franc.in d. cap.ſolet num.11.eoque relato dicit Rota dec.568. n.25.part.4.tom. 3.rec.*

Tertia demum deſumpta ex non refectione expenſarum, nec etiam viſa fuit vrgere, quia
7 in actis non conſtat capitulum occaſione dicti recurſus paſſum fuiſſe aliquas expenſas, vt reſpondit *Rota in Illerden. electionis Priorisſæ 13. Octobris 1636. coram Reuerendiſs. Royas, & in Iannen.Pecuniaria 20. Aprilis 1640.coram bo. me. Dunozetto inter recent. dec.218.n.17. part.8.*

Fuit itaque concluſum pro conceſſione re-
8 miſſoriæ facta tamen per Marchionem renunciatione recurſibus vtraque parte informante.

FANEN. LEGATI.

Veneris 18. Iunij 1666.

ARGVMENTVM.

Ad damna & intereſſe tenetur, qui eſt obligatus ad inueſtiendum, & non inueſtiuit, dum non deficiebat occaſio inueſtiendi, ſecus in eo, qui debet tantum ſoluere, inueſtimento per alium faciendo; tunc enim non tenetur ad damna, & intereſſe abſque requiſitis Caſtrenſis *in L.3.§.fin.ff.de eo quod cert.loc.*

SVMMARIVM.

1 *Pro legatis Rota non procedit exequutiuè.*

2 *Inſtrumentum publicum donationis facit probationem claram, & manifeſtam.*

3 *Inueſtire obligatus non facto inueſtimento tenetur ad intereſſe ſeu fructus, qui ex inueſtimento fuiſſent percepti.*

4 *Ob factum non impletum ſuccedit poſt moram obligatio ad intereſſe.*

5 *Pecunia inueſtienda iudicatur, vt ſpecies, non vt quantitas.*

6 *Ob inueſtimentum non factum debetur intereſſe, quando adfuit generalis occaſio inueſtiendi, nec ſunt neceſſaria requiſita Caſtrenſis* in l.3. §. fin. ff.de eo quod cert.loc.

7 *Requiſita Caſtrenſis* in l. 3. ff. de eo quod cert. loc. *ſunt neceſſaria in ſimpliciter obligato ad dandum, ſecus vero ad faciendum.*

8 *Inueſtimentum ſi eſt ab alio faciendum, obligatus ad ſoluendum pecuniam inueſtiendam non tenetur ad fructus, ſeu intereſſe ob inueſtimentum non factum abſque dictis requiſitis Caſtrenſis.*

DECISIO CCLIX.

IN donatione facta per Camillum Durantem anno 1620. fauore Vincentij ſui fratris germani omnium, & ſingulorum eius bonorum, & iurium hæreditariorum q.Franciſci Durantis communis patris, dictus Camillus ſibi reſeruauit facultatem diſponendi de ſcutis tercentis, de quibus poſtea in teſtamento condito ſub ſequenti anno 1621. in inſula Cretæ diſpoſuit ad fauorem ſuorum filiorum, inter quos voluit illa equaliter diuidi, ac ſubdit -- *Quali voglio che ſiano dati immediate in mano del Signor Antonio Galaſſi pure da Fano per douer quelli tenere, dandoli al frutto ſolito per fino, che li detti miei figliuoli venghino in età legitima, & all'hora gli habbi da diſpenſare coſi il capitale, come li frutti.*

Franciſcus Durantes, qui ſolus extat ex dictis filijs Camilli, prætendebat contra Franciſcum filium, & hæredem q. Vincentij donatarij tam præfata ſcuta 300. quam illorum fructus à die habitæ notitiæ à dicto Vincentio diſpoſitionis factæ per dictum Camillum in ſuo teſtamento dictorum ſcutorum 300. ad fauorem ſuorum filiorum, dictamque ſcientiam deſumebat ex productione teſtamenti alias facta de anno 1651. citato Procuratore eiuſdem Vincentij, qui oppoſuit generaliter contra; vnde ad eius inſtantiam, eoque ſolum informante propoſui dubium, an ſit relaxandum mandatum pro conſequutione legati, ac illius fructibus, & Domini attenta
1 opinione, quam ſeruat Rota non procedendi in legatis via executiua, vt fuit dictum *in Romana ſpolij 9. Iunij 1606. coram Card. Lancellotto apud Marcheſ. de commiſ.part.2.fol.202.nu.2. coram Buratt. deciſ. 208.num.3.& ibi adden. num. 12. & in Bononien. Legati ſeu Dotium 16. Iunij 1662. in princ.coram R.P.D.meo Emerix*, quoad legatum reſponderunt deberi.

Nam illud expreſſe legitur in teſtamento Camilli in vim reſeruationis factæ in donatio-
2 ne de qua reſeruatione conſtat ex inſtrumento publico dictæ donationis, quod facit probationem claram, & manifeſtam *cap.cum olim 19. & ibi DD. de cenſib. cap. cum dilecti 6. & ibi Abb. num.2.de donat Bart.in l.1. num. 8.ff. de oper. non. nunciat. Rota coram fa. me. Greg. deciſ. 409. num.1. & deciſ.459. num.3.& alibi paſſim.*

Quo vero ad fructus contrarium cenſuerunt illos videlicet non deberi, quia Vincentius licet eſſet debitor dictorum ſcutorũ 300. non tamen ipſe obligatus erat illa inueſtire, imo illorum inueſtimentũ cõmiſſum fuit curæ, & ſollicitudini Antonij Galaſſi, quod eſt valde diuerſum. Siquidem obligatus ad
3 aliquod inueſtimentum facien., eo non facto tenetur ad damna, & intereſſe, & ſic ad omnes fructus, quæ ex inueſtimento percepti fuiſſent, dummodo tamen non defecerit in loco generalis occaſio inueſtiendi, & implicandi pecunias, idque ſiue ex natura obligationis ad factum, in qua ob factum non ad-
4 impletum ſuccedit poſt moram obligatio ad intereſſe *iuxta textum in l. ſtipulationes non diui-*

Digitized by Google

duntur 72. verſ. Celſus vbi gloſſ. in verb. dare opor-
tere ff. de verb. oblig. ſiue quia illa pecunia ab
5 ipſomet debitore inueſtienda tamquam debi-
ta vt ſpecies non iudicatur, velut quantitas,
ſed velut ſpecies *ad textum in l. talis ſcriptura 70.*
verſ. item ſi legetur ff. de legat. 1. & ita expreſſe
firmant *Honded. conſ. 39. nu. 3. cum tribus ſequen-*
tibus, & num. 13. verſ. minus in caſu & num. 14.
lib. 2. Gratian. diſcept. foren. cap. 240. num. 34. 35. &
36. & cap. 920. num. 26. & 27. Rota deciſ. 175. nu.
1. & part. 3. rec. & latius poſt Zacch. de oblig. Camer.
deciſ. 275. à num. 2. vſque ad 8. & num. 31. vbi
6 etiam quod ad hunc effectum non ſunt pro-
banda requiſita *Caſtrenſ. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod*
cert. loc. ſed ſufficit adfuiſſe generaliter occa-
ſionem inueſtiendi pecunias, cum illa neceſſa-
7 ria ſint, quando petitur intereſſe contra eum,
qui eſt ſimpliciter obligatus ad dandum ſecus
in eo qui eſt obligatus ad facien. prout eſt obli-
gatio inueſtiendi, & fuit dictum *in Romana fru-*
ctuum dotis 21. Aprilis 1651. §. non obſtat quod ex-
ceptis cum §. ſeq. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro
Decano, & in Romana pecuniaria 20. Nouembris
1662. §. hinc vrgere, & §. ſeq. coram bo. m. Veroſpio.

Secus vbi quis tenetur tantummodo ſol-
uere pecuniam, quæ non ab ipſo, ſed ab alio
8 eſt inueſtienda, tunc enim non dicitur obli-
gatus ad factum ſed ſimpliciter ad dandum,
& ſic eſt ſolum debitor pecuniæ, ex qua ve-
luti de ſui natura infructifera intereſſe ſeu fru-
ctus prætendi non poſſunt, niſi interuenien-
tibus requiſitis *Caſtren. in d. l. 3. §. fin. iuxta deciſ.*
Mohed. 3. num. 1. & 2. de vſur. vt in his terminis
diſtinxit *Rot. dec. 94. num. 10. verſ. etenim & num.*
11. poſt Merlin. de pignor. & d. dec. 275. num. 4. & 5.
poſt Zacch. de oblig. Cam. et in d. Romana fructuum
dotis 21. Aprilis 1651. §. quoniam prædicta verſ. ſe-
cus autem coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano
et in d. Romana Pecuniaria §. etenim, et §. ſeq. coram
b. m. Veroſpio.

Et ita deciſum fuit informante tantum Frã-
ciſco q. Camilli Durantis, ſepius tamen in-
timato ſupradicto Franciſco q. Vincentij co-
que informare recuſante.

VERVLANA BONORVM.

Ven. 25. Iunij 1666.

ARGVMENTVM.

In taxanda dote debet potiſſimum haberi ratio ad legitimam, non autem pro dote filiæ debent aſsignari quaſi omnia bona Patris, adeo vt iſte cum alijs filijs ad extremam paupertatem redigi debeat: clauſula *quam, & quas* refertur ad omnia in actis deducta.

SVMMARIVM.

1 *Filia nubens ante 25. annum viro non indigno ſine Patris conſenſu adhuc debet ab eodem Patre dotari.*

2 *In dote taxanda debet haberi præcipua ratio ad legitimam.*

3 *Aes alienum ante omnia deduci debet ad firmandum ſtatum aſſis paterni pro dote, ſeu legitima filiæ.*

4 *Legitima trium filiorum eſt triens.*

5 *Dos exceſſiua reducenda eſt ad iuſtam quantitatem.*

6 *Pro dote vnius filiæ non debent ſubhaſtari omnia bona Patris, adeout iſte cum alijs filijs ad extremam paupertatem redigatur.*

7 *In dote conſtituenda ſolitum ciuitatis, & familiæ dumtaxat non attenditur, ſed etiam vires patrimonij, & numerus filiorum.*

8 *In dote conſtituenda potius inſpicienda eſt quantitas bonorum, quam ſolitum aliorum.*

9 *Cauſam eſſe comprehenſam ſub commiſſione Rotali vnde deprehendatur.*

10 *Verba,* & litis conſortes, *adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes.*

11 *Clauſula* quam, & quas *ſimul cum alia clauſula* rebuſque alijs *&c. refertur ad omnia in actis deducta.*

12 *Dos debita filiæ ad ratam ſuæ legitimæ aſſignari poteſt in tot bonis.*

DECISIO CCLX.

IOannes Hieronymus de Gaſparis condemnatus fuit anno 1654. per ſententiam Gubernatoris Veruli dotare in ſcutis 1200. Hortenſiam filiam, nuptam abſque eius conſenſu de anno 1648. Ennio Cerciæ, & pro dicta ſumma præfati Ennius, & Hortenſia coniuges ſubhaſtare, & deliberare fecerunt maiorẽ partem bonorum dicti Io: Hieronymi, qui prætendens omnia geſta coram dicto Gubernatore fuiſſe attentata, ex quo huiuſmodi cauſa ſuper dotatione dictæ Hortenſiæ fuiſſet introducta, & penderet in Rota per appellationem ab A. C. coram Eminentiſs. D. meo Cardinali Celſo, ideo aſſumpta diſputatione ſuper attentatis reſponſum fuit ſub die 19. Nouembris 1655. de illis non conſtare, ſed repropoſita cauſa die 23. Februarij 1663. dictum fuit, vt videretur de bono iure.

Defunctis poſtmodum Io: Hieronymo patre, & Auenio vno ex filijs ad inſtantiam Laurentij filij dicti Io: Hieronymi, eiuſque hæredis, & reſpectiuè fratris dictæ Hortenſiæ dedi dubium ſub die 18. huius tanquam ſubrogatus in locum dicti Eminentiſs. D. Celſi an, & de cuius bono iure conſtet, & Domini vtraque parte informante, licet admitterent dotem deberi Hortenſiæ, exiſtimarunt tamen ſupradictam ſummam ſcutorum 1200. fuiſſe exceſſiuam; ſed tunc dilata fuit reſolutio ſub prætextu, quod deficeret iuriſdictio, eo quia non conſtabat commiſſionem Rotalem Em. D. Celſi comprehendere cauſam, de qua agitur, quam tamen hodie Laurentio tantum informante comprehendere viſum eſt.

Ratio dictæ reſolutionis principalis fuit,
1 quia licet filia quamuis nupta ſine patris
conſenſu ante 25. annum viro non indigno
debeat ab eodem patre dotari, *Rip. in l. 1. nu.*
57. ff. ſolut. matrim. Merlin. de legit. lib. 4. tit. 1. qu.
16. ſub num. 12. verſ. tertius eſt caſus, & num. 13.
& plenius dictum fuit in *Romana dotis 1. Iunij*
1665. in princip. coram b. m. Veroſp. confirmata 12.
Februa-

Februarij proximè præteriti §. 1. *coram R. P. D. meo Ottalora.*

Tamen in taxanda, & arbitranda dote de-
2 bet inter alia præcipuè attendi ad quantitatem legitimæ, ex qua regulariter congruitas dotis deſumitur, *Menoch. conſ. 247. nu. 44. Fuſar. conſ. 38. num. 12. Rot. coram Burat. dec. 844. num. 11. & deciſ. 74. num. 4. & 5. poſt Merlin. de legitim. & in recent. deciſ. 192. num. 29. & 30. & deciſ. 231. nu. 7. par. 10. & in Romana reſciſſionis tranſactionis 24. Ian. 1653. §. patrimonium verò coram R. P. D. meo Albergato.*

In caſu autem noſtro admiſſo etiam valore bonorum Ioannis Hieronymi patris iuxta poſitiones productas pro parte ipſorummet coniugum coram Gubernatore Veruli, adhuc
3 deducto prius ære alieno, quod in primis, & antè omnia deduci debet, vt in hoc propoſito dixit *Mant. de tacit. lib. 12. tit. 21. num. 5. Rot. deciſ. 195. num. 4. in fin. par. 2. & d. dec. 231. num. 6. in fine, & 7. par. 10. recent.* dicta bona non multum exceſſiſſent ſcuta 4000. ideoque extan-
4 tibus tribus filijs eorũ legitima fuiſſet triens, ſeu tertia pars bonorum iuxta diſpoſitionem *auth. nouiſſima, C. de inoff. teſtam.* & legitima Hortenſiæ vnius ex dictis tribus filijs tanquam tertia dicti trientis conſtituiſſet ſcuta 450. circiter, vnde cum dos taxata fuerit in ſumma
5 adeò maiori ſcut. 1200. viſa fuit exceſſiua, quapropterea ad iuſtam quantitatem moderanda, & reducenda venit *Fuſar. d. conſ. 38. nu. 10. verſ. vnde ſuppoſito, Rot. d. deciſ. 192. num. 32. par. 10. recent.*

Accedit etiam ad detegendam huiuſmodi exceſſiuitatem, quia vt ex fide quinque Canonicorum, & Parochorum pro dictis ſcutis 1200. ſubhaſtata, & deliberata remanſerunt
6 omnia fere bona dicti Ioannis Hieronymi præter domum ſuæ ſolitæ habitationis cum vna ſylua, & terris annexis aſſignatis poſtea à d. Io. Hieronymo Societati Sanctiſſimi Sacramenti Terræ Bauchi eius creditrici pro ſatiſfactione fructuum cuiuſdam cenſus, adeout propterea ad magnam paupertatem vna cum filijs redactus fuerit vt in *Summario reſponſionis Laurentij die 18. huius litera A.*

Non obſtant quæ dicuntur circa ſolitum
7 Ciuitatis, & familiæ, quia vlterius debent etiam attendi vires patrimonij an ſint congruentes, ac exiſtentia, & numerus aliorum filiorum *iuxta text. in l. ſi filiæ pater 41. & ibi gloſ. ff. de leg. 3. & in l. quæro 61. ff. de iur. dot. Fuſar. d. conſ. 38. num. 11. & 12.* & magis videtur inſpi-
8 cienda quantitas bonorum, quàm aliorum ſolitum, in quibus diuerſæ rationes, & circumſtantiæ poterant concurrere facit *Menoch. conſ. 8. n. 9. & n. 14. verſ. non obſtat.*

Quod autem hæc cauſa comprehendatur
9 in commiſſione rotali, ex eo reſultare viſum fuit, quod dicti Hortenſia, & Ennius coniuges anno 1653. iudicium inſtituerunt coram A.C. tam contra Laurentium, & Auenium fratres dictæ Hortenſiæ vti filios, & hæredes Diamantis communis matris pro conſecutione legati ſcutorum mille relictorum à Diamante dictæ Hortenſiæ filiæ quatenus nuberet, quam contra Ioannem Hieronymum Patrem pro aſſignatione dotis, *vt in hodierno Summario Laurentij*, commiſſio autem Rotalis comprehendit Laurentium, & litis conſortes de
10 Gaſparis, quæ verba — *& litis conſortes* — apta ſunt includere Ioannem Heronymum,
11 & continet nedum clauſulam *quam, & quas*, ſed etiam clauſulam, *rebuſque alijs*, quæ refertur ad omnia in actis deducta, *Marcheſ. de commiſſ. part. 1. tit. de commiſſ. appell. in Romana cur. num. 70. fol. 201.*

Cum itaque patrimonium Ioannis Hieronymi conſiſteret in bonis, cenſuerunt Domi-
12 ni conſtituendam eſſe dotem Hortenſiæ in tertia parte tertiæ partis bonorum dicti Ioannis Hieronymi, & ſic vna ex nouem partibus ad ratam ſuæ legitimæ, illamque ſibi aſſignandam eſſe in tot bonis, & in hac parte conſtare de bono iure dd. Coniugum: in reliquo autem conſtare dixerunt de bono iure Laurentij.

Et ita vtraque parte vt ſupra informante reſolutum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 434.

TVRRITANA CONGRVÆ.

Lunæ 5. Iulij 1666.

ARGVMENTVM.

Clauſula *quam, & quas*, comprehendit omne ius competens actori etiam non expreſſum, ac cauſas futuras, & mouendas circa idem negotium: monetæ valor extrinſecus ſi mutetur, cedit damno, & reſpectiuè commodo creditoris adeout nec admittatur obſeruantia in contrarium, præſertim ſi induceretur in præiudicium Rectoris ſucceſſoris.

SVMMARIVM.

1 *Validitas deſumitur ex reuolutione actorum.*

2 *Ex commiſſionis tenore deſumitur intellectus circa ſcripturas in cauſa deductas.*

3 *Clauſula* quam, & quas, *operatur, vt commiſſio non reſtringatur ad viam, ſeu caput expreſſum.*

4 *Clauſula* quam, & quas, *dat facultatem deducendi omne ius ex quacumque cauſa competens.*

5 *Clauſula* quam, & quas, *comprehendit quaslibet cauſas etiam mouendas, & ſpecificandas circa idem negotium.*

6 *Monetæ qualitas intrinſeca ſi non immutetur, ſed tantum extrinſeca tunc debetur æſtimatio currens de tempore ſolutionis.*

7 *Valor monetæ vtrum declaretur ab obſeruantia.*

8 *Obſeruantia interpretatiua intrat, vbi dubitari poteſt de qua ſpecie moneta ſit intelligendum non autem in claris, vbi penſio reſeruatur in certa ſpecie monetæ.*

9 *Rectores Eccleſiarum exigendo in minori ſumma non præiudicant ſucceſſoribus.*

10 *Exactio in certa ſumma quatenus præiudicet ſolutioni.*

tionibus præteritis, ſecut eſt futuris, dum deeſt tempus legitimum ad præſcriptionem.

11 *Præſcriptio vt intret, neceſſaria eſt inſtantia ex parte petentis cum illius repulſa, & acquieſcentia.*

12 *Ducati valor quot libris monetæ Sardæ correſpondeat.*

DECISIO CCLXI.

PEr Sententiam Rotalem R. P. D. mei Taiæ pronunciatum fuit, Capitulum Turritanum teneri ſoluere Ioanni Antonio Fatio moderno Rectori Eccleſiæ Parochialis loci de Sorſo annuos ducatos centum auri de Camera; reſeruatos ad fauorem Rectoris dictæ Parochialis pro tempore per fæl. record. Gregorium XIII. in literis applicationis ab eo factæ dicto Capitulo omnium fructuum, & reddituum præfatæ Eccleſiæ, illoſque deberi iuxta valorem currentem de tempore ſolutionis: A qua ſententia appellatione interpoſita per Capitulum, & commiſſa mihi cauſa in deuolutiuo cum clauſula *ſine præiudicio*, dedi dubium an eſſet confirmanda, vel infirmanda, & Domini attenta validitate, & iuſtitia dixerunt eſſe confirmandam.

1 Validitas deſumitur ex reuolutione actorum iuxta *deciſ. Caputaq. 260. par. 2.* nihil obſtante, quod in commiſſione petantur dicti
ducati centum tanquam debiti in vim concordiæ authoritate Apoſtolica confirmatæ, &
tamen in actis non fuit producta dicta concordia, ſed ſolum ſupradictæ literæ Gregorij
XIII. quarum vigore condemnatum fuit
Capitulum: quia vltra quod, dum in com-
2 miſſione ſpecificè exprimuntur omnia contenta in præfatis literis exindè reſultare videtur concordiam authoritate Apoſtolica confirmatam fuiſſe ibi ſumptam pro dictis literis;
3 adeſt clauſula, *quam, & quas*, cuius vigore commiſſio non reſtringitur ad viam, ſeu caput expreſſum, *Gregor. dec. 27. num. 1. & 5. Rot.*
4 *dec. 146. num. 37. par. 9. recent.* ſed deduci poteſt omne ius ex quacunque cauſa competens actori, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 1. cap. 80. nu. 1. Poſth. de manut. obſeru. 6. num. 6. in med. verſ. stant Comitul. deciſ. 14. num. 6. Gregor. dec. 399. nu. 2. & 3. & ibi Adden. Duran. deciſ. 60. num. 33. & 36. Rota in Placentina Aquarum apud Marcheſ. de commiſſ. par. 1. fol. mihi 332. num. 1. & in recent.*
5 *deciſ. 396. num. 15. & 16. par. 9.* & comprehendit quaslibet cauſas etiam futuras, & mouendas circa idem negotium, itaut impetrans ſpecificare poſſit cauſas quas vult, *Marcheſan. de commiſſ. par. 1. cap. 5. num. 63. Poſth. vbi ſupra d. num. 8. verſ. & quaslibet alias, Buratt. deciſ. 266. num. 7. Merlin. dec. 736. nu. 4.*

Iuſtitia verò reſultare viſa fuit ex commu-
6 ni diſtinctione, quod quando non mutatur bonitas, ſeu qualitas intrinſeca monetæ, ſed ſolum alteratur quantitas extrinſeca valoris, vt euenit in ducatis auri de Camera, qui in valore excreuerunt, tunc illius æſtimatio debetur ad rationem, & quantitatem currentem de tempore ſolutionis, itaut tam incrementum, quam decrementum valoris cedant damno, vel lucro creditoris, vt omiſſis aliis in terminis dictorum ducatorum dixit *Rota deciſ. 135. par. 3. rec. & in Mantuana penſionis 12. Iun. 1617. coram Dunozetto ſen. & coram Pan. deciſ. 5. num. 1. verſ. quantum ad ſecundum, & nu. 2. ſecundum impreſſ. Lugdun. Adden. ad Gregor. dec. 48 num. 8.*

Non obſtat, quod pro dictis ducatis cen-
7 tum Capitulum in præteritum ſoluerit, & Rectores receperint libras 325. monetæ Sardæ, quas præſupponitur fuiſſe valorem dictorum ducatorum de tempore Gregorij XIII. quodque etiam Io: Antonius Fatius modernus Rector illas exegerit.

Quia admiſſa etiam tali probatione, exindè
8 inferri non poteſt ad aliquam obſeruantiam interpretatiuam, quæ ſolum intrat vbi poteſt dubitari de qua ſpecie monetæ diſpoſitio intelligenda ſit, tunc enim ex ſubſequentibus ſolutionibus deſumitur interpretatio non autem in claris, vt hic, vbi literæ Apoſtolicæ ſpecificè loquuntur de ducatis auri de Camera, vt præter allegatos in *deciſ. R.P.D. mei Taia 26. Nouembris 1663. §. nec obſtitit,* conſuluit *Spad. conſ. 58. nu. 5. lib. 3. & dixit Rota in Melenitana quinque Canonicatuum 4. Aprilis 1661. §. obſeruantia, & 28. Iun. 1662. §. nec ad cauſam, coram R.P.D. meo Albergato, & in Papien. emphyteuſis 15. Dec. 1664. in fin. coram R. P. D. meo Ottalora.*

Minuſque induci poteſt præſcriptio, quia
9 præteriti Rectores exigendo minorem quantitatem, quam eſſet valor pro tempore dictorum ducatorum præiudicare non potuerunt moderno, qui non habet cauſam ab ipſis, ſed à Summo Pontifice mediante ſua prouiſione Apoſtolica, vt in puncto dictum fuit in dicta *Melenitana quinque Canonicatuum 4. April. 1661. §. nec dicatur coram R. P. D. meo Albergato;* & faciunt tradita in hoc propoſito per *Rot. dec. 304. nu. 1. verſ. non obſtat afferta præſcriptio, & n. 3. poſt. Cenc. de cenſib. & deciſ. 688. in fine par. 4. diuerſ.*

Quatenus verò ipſe exegit eaſdem libras
325. non concurrit tempus ſufficiens ad præ-
10 ſcriptionem, & ideo ad ſummum ſibi præiudicaſſet quoad illos terminos exactos non autem quoad alios in futurum decurrendos, *Rota in d. Melenitana quinque Canonicatuum 28. Iun. 1662. §. vbi etiam, verſ. & ad ſummum,* vbi aliæ deciſiones allegantur.

Vltra quod ad inducendam huiuſmodi
11 præſcriptionem neceſſarium videbatur Rectores petiiſſe integram ſummam iuxta valorem currentem de tempore ſolutionis, & Capitulum recuſaſſe ſolumque ſoluiſſe dict. libras 325. & Rectores earum ſolutioni acquieuiſſe, vt in hoc propoſito conſiderauit *Rota dec. 23. nu. 4. verſ. præterea ad præſcribendum minorem quantitatem, & num. 5. par. 6. recent. & coram Reuerendiſſ. Royas deciſ. 391. num. 6. & in Calaguritana Decimarum S. Aſcenſij 17. Apr. 1654. §. & inſuper coram Reuerend. Zarata; & in Cæſaraugustana portionum 11. Febr. 1661. §. vlterius, verſ. vna cum petitione diſtributionis totius ſumma, coram R.P.D. meo Alberg.*

Declararunt tamen Domini quodlibet duca-

12 ducatum regulandum, ſeu valutandum eſſe ad rationem quatuor librarum, ſeu quod idem eſt 16. realium monetæ Sardæ, quorum quatuor conficiunt vnam libram, iuxt. *deciſ. hodie editam coram dicto R. P. D. meo Taia*, procedente ad executionem ſuæ ſententiæ vigore clauſu læ *ſine præiudicio*, & emanatam ſuper dubio ab eo propoſito; ad quam rationem ſit facienda ſolutio dictorum ducatorum centum, qui propterea ad dictam rationem conſtituunt libras 400 ſeu reales 1600. monetæ Sardæ, vt in dicta deciſione, cum qua Domini ſe conformarunt.

Et ita reſolutum fuit ſententiam Rotalem eſſe confirmandam iuxta modum ſuperius expreſſum vtraque, &c.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Luna 5. Iulij 1666.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtro locus eſt quoties litigatur inter prouiſum ab Ordinario poſſeſſorem Beneficij, & prouiſum Apoſtolicum conſtito ſummariè de reſeruatione, & num. 3.*

2 *Vacatio Beneficij in menſe reſeruato probatur ex teſtibus, & ex ſententia pro exequutione literarum Apoſtolicarum.*

DECISIO CCLXII.

VAcante ſimplici Beneficio, de quo agitur, in Eccleſia Parochiali loci de Nardues per obitum q. Petri Ximenes in menſe Aprilis anni 1661. Ordinarius Pampilonen. illud contulit Ioſepho de Vergara, Michael autem Martinez de eo poſtmodum prouideri obtinuit à Sede Apoſtolica tanquam vacante in menſe reſeruato, ac literas deſuper expediuit, quas Vicarius Pampilonen. executor in eis deputatus attenta dicta reſeruatione exequendas eſſe declarauit, & propterea beneficium adiudicandum eſſe Michaeli, & excludendum dictum Ioſephum ab Ordinario prouiſum.

Inſtetit poſtea dictus Michael pro appoſitione ſequeſtri ſuper fructibus, ſed eo per dictum Vicarium denegato, appellatione interpoſita, cauſam committi obtinuit b. m. Veroſpio, in cuius locum ſubrogatus dedi dubium per contradictas an ſit apponẽdum ſequeſtrum, & Domini affirmatiuè reſponderunt.

1 Quoties enim Beneficium ratione menſis, vel alias eſt reſeruatum, & deſuper litigari contingit inter prouiſum ab Ordinario, qui in poſſeſſione reperitur, & prouiſum Apoſtolicum, tunc conſtito etiam ſummariè, & extraiudicialiter de vacatione in tali menſe, ſeu alia reſeruatione ſtatim apponi debet ſequeſtrum ſuper fructibus, vt expreſsè diſponitur *in Conſtitutione fel. record. Pij IV. edita ſub die 26. Octobris 1560. in ordine 17. in Bullar. nouo to. 2. in princ. & in §. 1. quam refert Gonzal. ſuper regul. 8. Cancellar. §. 7. prohemial. nu. 1. & 2. & numer. 56. Cocchier. ſuper regul. Cancellar. 68. num. 8. & ſeqq. Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap. 12. num. 44.*

2 De vacatione autem in dicto menſe April. dubitari non poteſt tam ex depoſitionibus Teſtium, quam ex ſupradicta ſententia Vicarij Pampilonen. pro executione literarum Apoſtolicarum, & tamen ad hunc effectum

3 ſufficit etiam ſummariè, & extraiudicialiter conſtare de tali reſeruatione, vt in dicta Bulla, & dixit *Gonzal. vbi ſupra num. 56. & ſeqq. & à numer. 222. ad 230. & Mareſcott. in præallegato num. 44.*

Et ita per contradictas reſolutum fuit apponendum eſſe ſequeſtrum ſuper fructibus.

ROMANA PRÆTENSÆ REPETITIONIS INDEBITI.

Mercurij 24. Nouembris 1666.

ARGVMENTVM.

Mala fides ad effectum reſtituendi fructus ſubinde perceptos inducitur etiam ex iudicio facto coram Iudice incompetente, dum ex iuribus in dicto iudicio productis, vel ex alijs actibus extraiudicialibus conſtat, quod poſſeſſor habuerit ſcientiam rei alienæ.

SVMMARIVM.

1 *Poſt litem motam quis efficitur malæ fidei poſſeſſor.*

2 *Fructus poſt litem motam dicuntur percipi mala fide, & ſunt reſtituendi.*

3 *Mala fides oritur ex quacunque ſcientia rei alienæ.*

4 *Mala fides oritur etiam ex iudicio facto coram Iudice incompetente, vel ex alijs actibus extraiudicialibus, vnde reus inſtruatur de iuſtitia actoris.*

5 *Mala fides oritur ex iuribus productis iuſtificantibus fideicommiſſum ad fauorem actoris.*

6 *Fideicommiſſi vinculum apparet ex patentibus locorum Montium illud referentibus, quæ exiſtebant apud reum conuentum.*

7 *Ex conſenſu præſtito tranſlationi locorum Montium per eum, cuius nomine cantabant, quid inferatur, & num. 20.*

8 *Mala fides cum obligatione reddendi fructus non oritur ex iudicio nullo ob ineptitudinem libelli, ſeu incompetentiam actionis.*

9 *Mala fides etiam ad effectum interrumpendi præſcriptionem oritur ex ſcientia rei alienæ habita in iudicio facto coram Iudice incompetente, & num. 10. vbi aſſignatur ratio.*

11 *Limita quando coram Iudice incompetente non fuerunt deducta iura, quæ inducerent notitiam rei alienæ, ſed facta ſimplex petitio, quæ tali caſu non inducit*

inducit malam fidem, nec interrumpit præſcriptionem.

12 *Citatio Procuratoris non ſolum generalis, ſed etiam ſpecialis ſufficit.*

13 *Ex Procuratoris ſcientia deſumitur illa principalis.*

14 *Procurator præſumitur certioraſſe principalem præſertim ſi maneat in eadem Ciuitate.*

15 *Amplia in Procuratoribus locorum Piorum ob congreſſus haberi ſolitos cum miniſtris talium locorum.*

16 *Mala fides apparet in eo, qui ſatisfactus de ſuo credito continuat abſque titulo in perceptione fructuum.*

17 *Actus ineffectuatus, vel de colluſione ſuſpectus non attenditur.*

18 *Locorum Montium retroceſſionem non habuiſſe effectum arguitur ex eo, quod illa adhuc cantent in faciem prioris poſſeſſoris, & de illius mandato fructus fuerint exacti.*

19 *Retroceſſionem habuiſſe effectum, & retrocedentem remanere in poſſeſſione, & fructus exigere repugnant inter ſe.*

21 *Poſſidere non dicitur exigens, ſed ille cuius nomine, vel mandato fit exactio.*

22 *Mala fides, & reſtitutio fructuum prouenit ex notitia rei alienæ, & non euitatur ex eo, quod reus non oppoſuerit in iudicio.*

DECISIO CCLXIII.

PErmanſerunt Domini in deciſis coram Me die 5. Maij 1664. ſub qua reſolutum fuit conſtare de mala fide loci pij S. Euphemiæ pro fructibus locorum Montium, de quibus agitur, perceptis poſt iudicium ad inſtantiam illarum de Baldinis de anno 1648. motum vigore fideicommiſſi qu. Alphonſi Baldini, contra Vincentium Baldiſſonum, in quem loca Montium diſtracta fuerant à Frãciſco Baldino hærede grauato, & contra dictum locum pium, cui aſſignata fuerant à Baldiſſono eius debitore, ad effectum ſibi ſatisfaciendi ex illorum redditu de ſuo credito, & in cuius faciem per dictam aſſignationem tunc cantabant, & hinc locum pium repetere non poſſe dictos fructus iam reſtitutos præfatis de Baldinis in executionem duarum ſententiarum eum condemnantium ad illorum reſtitutionem à dicto anno 1648. quo lis cæpta fuit, vſque ad annum 1656. quo Baldinæ obtinuerunt immiſſionem mediãte tranſlatione locorum Montium.

1 Siquidem regulare eſt, quod poſt litem motam dicitur quis eſſe malæ fidei poſſeſſor,
2 & fructus interim mala fide percipere, itaut ad illorum reſtitutionem teneatur, vt præter adductos in *deciſ. ſub* §. 1. *probat text. in l. item veniunt* 22. §. *petitam, & l. ſed etſi lege* 28. §. *ſi antè, ff. de petit. hæred. Rot. dec.* 3. *num.* 1. *par.* 7. *dec.* 73. *num.* 7. *& dec.* 455. *num.* 1. *par.* 9. *recent.* & in terminis iudicij immiſſionis vigore fideicommiſſi, *Rot. dec.* 139. *num.* 1. *& ſeqq. par.* 8. *& deciſ.* 422. *num.* 1. 7. *&* 8. *par.* 9. *recen*.

Non obſtat repetitum obiectum incompetentiæ Tribunalis, vbi dictum iudicium motum fuit nempe fori Capitolini, qui licet eſſet competens reſpectu Baldiſſoni, incompetens tamen foret quoad ipſum locum pium.

3 Quia ad effectum malæ fidei, quæ oritur ex quacunque ſcientia rei alienæ non requi-
4 ritur competentia Iudicis, nec actus iudiciales, ſed tanquam in facto conſiſtens cauſatur, & inſurgit etiam ex geſtis coram Iudice incompetenti, vel ex actibus extraiudicialibus, dummodò exindè poſſeſſor inſtructus, & certificatus remaneat de iuribus actoris, & eorũ iuſtitia, vt declarat *Abbas in cap. illud autem* 8. *num.* 14. *per totum, & ſeqq. & præcipuè ſub nu.* 15. *verſ. vnde clarius, & num.* 16. *de præſcript. & in cap. vt debitus* 59. *nu.* 11. *verſ. vel dic de appellat. idem Abb. conſ.* 19. *num.* 2. *verſ. non obſtat ſi dicatur lib.* 2. *Rot. dec.* 57. *num.* 25. *in fine, verſ. vnde obſtare non poterat, & num.* 26. *&* 27. *par.* 7. *recent.*

5 In præſenti autem deducta fuerunt ab ipſo initio iudicij omnia neceſſaria nempè Teſtamentum dicti qu. Alphonſi fideicommittentis, fides obitus Franciſci Baldini, & Antonij eius filij, & literæ patentes dictorum locorum
6 habentes in ſe expreſſum vinculum dicti fideicommiſſi, quæ quidem literæ exiſtebant etiam penès eundem locum pium ad not. per *Abb. in d. conſ.* 19. *d. num.* 2. *verſ. ſed in caſu noſtro*
7 *lib.* 2. & comprobatur etiam, ex quo ipſemet Procurator loci pij anno 1651. conſenſit pro omni, & quocunque prætenſo iure, & intereſſe ipſius loci, in cuius faciem loca Montiũ tunc cantabant, translationi eorundem locorum in fauorem dictarum de Baldinis vigore dicti fideicommiſſi.

8 Hinc non obſtat, quod præfatum iudicium vti nullum ob dictam Tribunalis incompetentiam operari non potuerit effectus ſuos, & ſic inducere in loco pio malam fidem, & obligationem reſtituendi fructus, vt per *Duran. deciſ.* 327. *num.* 3. quia vltra, quod dicta deciſio loquitur in ineptitudine libelli, & incompetentia actionis intentatæ, in quibus terminis non verſamur, reſpondetur ex præ-
9 dictis, quod ex notitia, & ſcientia rei alienæ ſufficienter habita ex deductis coram Iudice incompetenti ſatis ſuperque reſultat mala fides apta etiam ad interrumpendam præſcriptionem, vt tradit *Abbas* in locis præallegatis, in quibus diſtinguit, quod vbi coram Iu-
10 dice incompetenti tale quid expreſſum, & deductum fuit quod conſtituit Aduerſarium in mala fide, vt quia informauit in facto conſcientiam eius, vel ſaltem informare debuit, & tunc interrupta remanet præſcriptio non quidem miniſterio, vel artificio iuris propter illum actum ciuilem, aut iudicialem citationis, vel libelli, ſeu litis conteſtationis tanquam nullum ob Iudicis incompetentiam, ſed propter dictam notitiam, & malam fidem
11 ſuperuenientem, vbi verò coram Iudice incompetenti tale quid deductum non fuit, ſed ſolum citatio, vel petitio ſimpliciter emanauit, & tunc non fit interruptio, quia cum hæc ſit interruptio ciuilis propter illum actũ iudicialem, oportet quod ille actus de iure teneat, & ſit validus, & *Abbatem* in dictis locis ſequuta fuit *Rota in d. deciſ.* 57. *num.* 26. *&* 27. *par.* 7. & in terminis Iudicis coram Iudice laico

laico incompetenti, *Coccin. dec.362. num.1. & 2. Rot.dec.99. num.18.19. & 20. part.8. rec.*

Alteri obiecto, quod in dicto iudicio citati
12 non fuerint deputati, ſed Ioannes Baptiſta Vliſſes reſpondet *deciſio in §.minus obſtat*, quod nempe ſufficit citatum fuiſſe dictum Vliſſem, dum erat Procurator generalis à dictis Deputatis conſtitutus ad omnes lites actiuas, & paſſiuas loci pij, ac etiam ſpecialis ad capiendam poſſeſſionem dictorum locorum Montium, & aliorum bonorum à Baldiſſono aſſignatorum, illamque captam retinendam; ex ſcien-
13 tia autem Procuratoris deſumitur ſcientia
14 principalis, quem ille certioraſſe præſumitur maxime quando ipſe principalis in eadem Ciuitate, vel loco eſt præſens, vt dixit *Rota dec.17.nu.4.par.4.to.2.rec.cum alijs in deciſ.adductis in dicto §.minus obſtat*, quæ quidem ſcientia,
15 & certioratio redditur etiam in hoc caſu, eo magis veriſimilis ex congreſſibus, & Congregationibus haberi ſolitis ſuper negotijs ſimilium locorum inter deputatos, & Procuratorem, & alios miniſtros.

Ex alio quoque capite dictum fuit reſultare malam fidem, quia nempe de anno 1646. factis calculis, & ſolidatis computis inter locum pium, & Baldiſſonum, iſte remanſit debitor ſcut.151. ſol.80. & conuentum fuit, quod locus pius exigere poſſet fructus locorum Montium alias ſibi vna cum alijs bonis per eundem Baldiſſonum aſſignatorum vſquequo ſibi ſatisfaceret de dictis ſcut. 151.80. qua ſatisfactione ſequuta teneretur loca Montium Baldiſſono reſtituere, & reſignare, vt in præſenti Summario illarum de Baldinis *num.1.* vnde cum locus pius tempore moti à Baldinis iudicij de menſe Iulij 1648. ex dictis fructibus iam ſatisfactus remanſiſſet, vt ex calculo in fine dicti Summarij, non potuit
16 amplius poſt conſequutam ſatisfactionem ſui crediti in illorum exactione continuare, niſi cum mala fide, & abſque titulo, at in propoſito reſtitutionis fructuum ponderauit *Rota* in ſimilibus terminis *in Mediolanen. Penſionis coram b. m. Merlino inter eius impreſ. deciſ. 385. num.10. verſ.ſed in propoſita, & num.11. & ſeqq. & dec.663.nu.24.& 25. & in rec.deciſ.418. num.12. 13. & 14. par.9.*

Nec releuat, quod poſtea loca Montium de anno 1649. attenta ſatisfactione dicti crediti libere retroceſſa fuerint à loco pio Baldiſſono, quia vltra reſponſiones datas in dicta
17 *deciſione §. finali*, viſum fuit huiuſmodi retroceſſionem non habuiſſe effectum, ſed colluſiue fuiſſe factam, aut ſaltem reddi valde de colluſione ſuſpectam, quod ex eo conuinci-
18 tur quia nihilominus fructus fuerunt poſtea deſcripti in liſtis ſub nomine, & in faciem loci pij, in cuius pariter fauorem loca Montium poſt dictam retroceſſionem cantare continuarunt, & exacti ſemper fuerunt in quolibet bimeſtre vſque ad dictum annum 1656. partim ab Exactore ipſius loci, & partim à Baldiſſono non iure, & nomine proprio; ſed vice, & nomine ipſius loci, & cum ordinibus, & mandatis Deputatorum ſub illis verbis „ *Vincenzo Baldiſſoni per il loco pio di S. Eufemia con ordine delli Deputati* „ & modo plus modo minus arbitrio eorundem Depu-
19 tatorum, & iuxta eorum ordines, repugnat autem quod locus pius libere retroceſſerit loca Montium, & nihilominus illa penes eum remanſerint, & in fructuum exactione vt ſupra continuauerit, deque illis ad libitum diſpoſuerit ad tradita per *Rot.deciſ.11.numer.5. in fine. & 6. part.7. & deciſ.63. num. 25. part.8. recent.*

Rurſus deſumitur ex ſupradicto conſenſu
20 poſt retroceſſionem præſtito de anno 1651. à Procuratore eiuſdem loci pro omni illius prætenſo iure, & intereſſe tranſlationi locorum Montium ad fauorem dictarum de Baldinis, quem vtique non præſtitiſſet ſi loca Montium penès locum pium tunc non extitiſſent, prout ex ſupradictis ſemper extitiſſe probatur, itaut quoad ratam ſingulis bimeſtribus à Baldiſſono vt ſupra exactam, illa potius præieferat exiſtentiam locorum penès locum pium, eiuſque poſſeſſionem, cum
21 poſſidere non dicatur exigens, ſed ille cuius nomine exigitur, vel mediante cuius ordine, & mandato fit exactio, vt in terminis locorũ Montium dixit *Rot. deciſ.135.nu.1.apud Poſth. de manut. & in Romana manutentionis 28. Iunij 1652. §. non obſtant exactiones, coram bo. mem. Dunozetto.*

Demum non aduerſatur, quod pro parte
22 loci pij, & ab eius Procuratore facta non fuerit oppoſitio, nec impedimentum præſtitum contra dictas de Baldinis quin aſſequerentur poſſeſſionem, & tranſlationem locorum Montium: Quia vis non conſiſtit in reſiſtentia, ſed in fructuum perceptione poſt ſcientiam rei alienæ, & cum mala fide, quæ cauſat illorum reſtitutionem iuxta ſuperius allegata.

Et ita vtraque parte informante, &c.

PAMPILONEN. BENEFICII DE NARDVES.

Veneris 14. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM.

Alternatiua non tollit reſeruationem beneficij vacantis in menſe Apoſtolico, quando non docetur acceptata ab ordinario, & deinde acceptatio non fuerit admiſſa in Dataria, vel quando beneficium non eſt de libera collatione Epiſcopi, & alia tanguntur quæ reſpiciunt iuſtificationem narratorum in literis Apoſtolicis.

SVMMARIVM.

1 *Aprilis eſt menſis reſeruatus Sedi Apoſtolicæ.*

2 *Beneficium vacans in menſe Papæ debet ab eo conferri, non autem ab ordinario.*

3 *Alternatiua non tollit reſeruationem menſis Apoſtolici, quando non conſtat quod fuerit acceptata ab Epiſcopo, cum ſubſequuta recognitione, & admiſſione acceptationis in Dataria.*

4 Alter-

4 *Alternatiua habet locum in beneficijs liberæ collationis, non in illis, quę Epiſcopus confert ad præſentationem alterius.*
5 *Clericatus, & valor per non exceſſum probatur ex teſtibus, & confeſſione alterius partis & n.6.*
7 *Origo prouiſi ex aliqua Diæceſi probatur ex teſtibus.*
8 *Nobilitas prouiſi probatur ex teſtibus, & ſententia exequutoris, & n.9.*
10 *Collationis, ſeu præſentationis pertinentia probatur ex teſtibus.*
11 *Beneficium eſt adiudicandum prouiſo Apoſtolico, qui iuſtificauit narrata.*

DECISIO CCLXIV.

APpoſito ſequeſtro ſuper fructibus ſimplicis Beneficij in Eccleſia Parochiali loci de Nardues Pampilonen. Diæceſis ad inſtantiam Michaelis Martinez prouiſi Apoſtolici contra Ioſephum de Vergara prouiſum ab ordinario Pampilonen. *iuxta deciſionem coram me editam per contradictas die 5. Iulij proximè præteriti* proſequēdo negociū principale propoſui dubium pariter per contradictas cui ſit adiudicandum dictum Beneficium, & Domini dicto Michaeli prouiſo Apoſtolico informanti adiudicandum eſſe reſponderunt.

Conſtat enim ex depoſitionibus teſtium, & ex ſententia pro executione literarum Apoſtolicarum à Vicario Pampilonenſe lata, illud vacaſſe per obitum q. Petri Ximenes in menſe Aprilis anni 1661. qui eſt vnus ex octo mē-
1 ſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis per regul. 8. Cancellariæ hodie nonam ideo conferri nō
2 potuit ab ordinario, ſed collatio ſpectabat ad Papam, vt in propoſito adiudicationis Beneficij prouiſo Apoſtolico contra prouiſum ab ordinario dixit *Rota coram Caual. deciſ. 363. in princ.*

Neque prouiſio Ioſephi ſubſtineri poteſt vi-
3 gore alternatiuæ, per quam menſis Aprilis ſpectat ad ordinarium, quia non conſtat de acceptatione d. alternatiuæ per Epiſcopum Pampilonen. vna cum ſubſecuta recognitione, & admiſſione eiuſdem acceptationis in Dataria prout ex verbis dictæ regulæ neceſſarium eſt, & explicat *Gonzal. ſuper ea gloſ. 63. 64. & 65. Rota coram Burat. deciſ. 888. num. 6. & 7. & coram Canal. d. deciſ. 363. numer. 1. verſic. nec viſa.*

Et quatenus conſtaret, tamen non releuaret, quia cum teſtes deponant reliquos quatuor menſes non reſeruatos in dicta regula pertinere ad Abbatem dicti loci de Nardues, *vt in Summario num. 5.* & Michael hinc prætendat Epiſcopum Pampilonen. non habere in huiuſmodi Beneficio liberam collationem, ſed conferre ad præſentationem dicti Abbatis ex hoc ceſſare dicebatur alternatiua quatenus etiam Epiſcopus ea frueretur, cum illa lo-
4 cum habeat, & intret dumtaxat in Beneficijs, quæ ſunt de libera collatione Epiſcopi, vt clare diſponit *eadem regula ſub verſ. inſuper Sanctitas Sua, & tradit ibi Gonzal. gloſſ. 45. num. 1. 10. & ſeqq. Rota deciſ. 247. num. 3. & 4. part. 4. tom. 2. & deciſ. 31. num. 7. part. 10. recent. & in Meleritana Canonicatus 1. Decembris 1662. §. non obſtat cum §. ſeq. coram Reuerendiſſimo D. meo Cerro Decano.*

Cætera contenta ſeu narrata in literis Apoſtolicis pro parte dicti Michaelis iuſtificari vi-
5 debantur, nam eius Clericatus, & Beneficij valor per non exceſſum in ducatis 24. auri de Camera probantur tam ex teſtibus, vt de Clericatu dixit *Rota coram ſan. me. Greg. deciſ. 103. num. 7. & deciſ. 394. num. 2. in rec. deciſ. 233. nu. 1. deciſ. 371. num. 8. part. 9. & deciſ. 274. num. 8. part. 10. rec.* & de valore Beneficij *Canaler. d. dec. 363. num. 2. verſ. valor Duran. deciſ. 263. num. 18. Rota deciſ. 371. num. 4. in fine & 5. part. 9.* quam ex
6 confeſſione aduerſarij in proceſſu coram dicto Vicario Pampilonen. vt de confeſſione Clericatus *Buratt. deciſ. 300. num. 4. Duran. deciſ. 406. num. 3. Rota deciſ. 162. num. 1. part. 7. rec.* & in propoſito valoris *Rot. dec. 595. nu. 2. part. 3. deciſ. 162. num. 5. verſ. nec non ex confeſſione part. 9. deciſ. 357. num. 10. part. 10. rec. & coram Em. Ottbob. dec. 135. nu. 2.*

7 Quod ipſe ſit oriundus ex Diæceſi Pampilonenſi probatur ex depoſitionibus eorundem teſtium *Rota deciſ. 544. num. 1 part. 4. rec. coram Duran. deciſ. 163. nu. 18. & coram Reuerendiſs. Royas dec. 100. n. 6.*

8 Habilitas, vel idoneitas eiuſdem Michaelis reſultat pariter ex eiſdem teſtibus *Rota dec. 257. num. 7. part. 9. rec.* ac comprobatur ex approba-
9 tione facta in ſua ſententia à Vicario Pampilonen. executore, cuius conſcientia in hoc onerata fuit *Rota deciſ. 187. num. 10. part. 6. recent.*

Demum iuſtificatio narratiuæ circa perti-
10 nentiam collationis ſeu præſentationis ad Abbatem dicti loci de Nardues ceſſantibus reſeruationibus, & affectionibus Apoſtolicis deducebatur ex ſupradictis teſtibus *datis in Summ. d. num. 5.*

11 Stante autem iuſtificatione narratorum locus eſt adiudicationi Beneficij *cap. cum Bertoldus in fin. de ſenten. & re iudic. Rota coram Canal. d. deciſ. 363. num. 4. coram Reuerendiſsimo Royas deciſ. 100. num. 9. in Gerunden. Beneficij 11. Martij 1648. §. vnde cum ex prædictis coram Eminentiſſimo Cardinali Celſo, & in Aquilana Beneficij 17. Maij 1662. §. 1. coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano.*

Et ita per contradictas reſolutum fuit.

ALBANEN. PENSIONIS.

Veneris 28. Ianuarij 1667.

ARGVMENTVM.

Penſio, cuius commoditas fuit alteri ceſſa, non poteſt deinde in præiudicium ceſſionarij in alium transferri.

SVMMARIVM:

1 *Penſio, cuius commoditas fuit irreuocabiliter ceſſa non poteſt in præiudicium ceſſionarij in alium transferri & n. 14. vbi datur ratio.*

2 *Pen-*

2 *Penſionis commoditas eſt contradiſtincta à titulo, ſeu iure formali penſionis.*
3 *Actiones directæ deſtitutæ fomento commoditatis remanent inutiles.*
4 Deciſio 129. part.1.recent. *declaratur.*
5 *Penſionis extinctio tendit in fauorem Eccleſiæ.*
6 *Translatio penſionis regulariter eſt odioſa, & ſtricte interpretatur.*
7 *Cedens cum clauſulis, & facultatibus ampliſſimis cenſetur à ſe abdicaſſe omne ius commoditatis, & tituli, & facultatem transferendi penſionem, cuius commoditatem ceſſerat.*
8 *Transferendi facultas non releuat in penſione, in cuius reſeruatione fuit appoſitum pactum expreſſum non transferendi.*
9 *Ceſſionis efficacia conſiſtit in facultatibus ceſſionario conceſſis, non autem in non vſu dictarum facultatum.*
10 *Penſionis extinguendæ facultate quando quis dicatur vſus eſſe.*
11 *Transferendi facultas, & translatio non ſuffragantur re non integra.*
12 *Penſionis extinctio mediante pecunia fieri nequit abſque beneplacito Apoſtolico.*
13 *Beneplacitum Apoſtolicum reſeruatum in aliquo actu poteſt ex poſt facto ſuperuenire.*
15 *In cedentis poteſtate eſſe non debet priuare ceſſionarium commoditate penſionis acquiſita titulo oneroſo.*
16 *Vſus fructus cedi nequit in præiudicium intereſſe habentis.*
17 *Ab vſufructu ad penſionem bene arguitur.*
18 *Penſio, & vſusfructus æquiparantur inter ſe.*
19 *Actus aliàs nullus non validatur ex actione pro damnis, & intereſſe.*
20 *Arbitrium intrat pro retardatione penſionis translatæ, quando translatio eſt nulla.*
21 *Arbitrium regulatur à iure, & tribuit facultatem examinandi validitatem translationis penſionis.*

DECISIO CCLXV.

INhærentes DD. fundamentis deciſionis
coram me in hac cauſa editæ ſub die 4. De-
cembris 1658. iterum hodie cenſuerunt intra-
re arbitrium pro retardatione, attenta nulli-
tate, qua laborat translatio penſionis facta per
Comitem Vbaldinum fauore Abbatis Tamã-
tini, dum enim Vbaldinus anno 1651. com-
moditatem dictæ penſionis reſeruatæ ſuper
Canonicatu Albani per Pelagallum poſſeſſo,
renunciauerat, & irreuocabiliter ceſſerat Gaſ-
pari Morello ipſum cõſtituendo Procuratorẽ
in rem propriam, non potuit deindè vigore
1 indulti ſuperuenientis anno 1655. ob ſeruitiũ
præſtitum in Conclaui ſan.me. Innocentij X.
penſionem iam irreuocabiliter dimiſſam trã-
ferre in alterius præiudicium, *Gig. de penſion.
quæſt.88. num.1.verſ.pro contraria, Lotber. de re be-
nef. lib.1.quæſt.42. num.14.& ſeqq. & num. 29. &
ſeqq. ac firmat dicta deciſio huius cauſæ §. fumus au-
tem, & §. fin.*

Nec reſiſtit repetitum obiectum, quod ceſ-
ſio compræhendat ſolummodo commodita-
2 tem, & ius cauſale penſionis, non autem ti-
tulum, & ius formale ab ipſa commoditate
contradiſtinctum, & penes cedentem ſemper
remanens *iuxta deciſ. 129. part. 1. rec.* quia exin-
dè non infertur quod cedens poſſit ad transla-
tionem validè deuenire, nudus enim titulus
3 nil aliud cedenti præſeruat, niſi actiones dire-
ctas, quæ ipſius commoditatis fomento deſti-
tutæ remanent prorſus inefficaces, & inutiles,
vt benè notant *Lotber. de re benefic. d. quæſt. 42.
num. 16. & ſeqq. lib.1. Salgad. in Labyr. credit. cap.
43. num.50. part.1. Rota coram Card. Millin. dec.56.
num.1. & 4.*

Nulla habita ratione *dictæ deciſ. 129. part. 1.
4 recent.* quia vltra reſponſiones datas in alia re-
ſolutione, animaduerſa fuit inter vtramque
caſum notabilis diſcrepantia, dum in præfata
5 deciſione 129. agebatur de fauore Eccleſiæ
nempe de tollendo ſeruitutem penſionis per
extinctionem, in caſu autem noſtro de illa
6 proroganda per translationem, quæ regula-
riter eſt odioſa, & debet ſtrictè interpretari
*Gratian. diſcept.551. num.34. Rot. coram Caputaq.
deciſ.305. num.9. & ſeqq. part.2. & deciſ.100. per tot.
part.3. cum alijs cumulatis in Romana Penſionis 23.
Martij 1644. §. quia quoad coram Reuerendiſs. Mel-
tio Epiſcopo Papien.*

Cumque vlterius Vbaldinus impartitus
7 fuerit Gaſpari Morello ampliſsimas faculta-
tes, & ſignanter conſentiendi caſſationi, &
extinctioni penſionis, & præſtandi quemcun-
que alium conſenſum deſuper neceſſarium,
& opportunum ipſi Gaſpari placitum, & be-
ne viſum, videtur voluiſſe à ſe abdicare om-
ne ius tam commoditatis, quam tituli, & ſic
virtualiter, & implicitè ſibi ipſi obtuliſſe fa-
cultatem transferendi eodem modo, quo pa-
8 ctum expreſſum in reſeruatione appoſitum
de non transferendo operatur, quod facultas
ſeu indultum trãsferendi non ſuffragetur, *Em.
Ottbob. deciſ.239. num.9. & fuit ponderatum in de-
ciſione, quæ reuidetur ſub §. deciſio autem.*

Non obſtat, quod Morellus dicta faculta-
9 te extinguẽdi vſus nõ fuerit tum quia vis non
conſiſtit in vſu, & conſumptione facultatis,
ſed in ſubſtantia ampliſsimę ceſsionis iuxta ſu-
perius adducta; tum quia eo ipſo, quod Mo-
10 rellus deinde anno 1653. penſionem ceſſit, &
dimiſit Pelagallo Titulari *hodierno Summ. Ta-
mantini num. 3.* cenſetur vſum fuiſſe facultate
extinguendi conſolidata penſione in ipſo met
Titulari, & debitore, vel ſaltem rem non eſ-
11 ſe integram de tempore ſuperuenientis in-
dulti, & translationis ſucceſsiuè factæ, & quã-
12 uis concurrente pecunia fieri nequeat huiuſ-
modi extinctio, ſeu dimiſſio abſque benepla-
cito Apoſtolico, exindè tamen non excludi-
tur quin Morellus tacitè vſus non fuerit fa-
13 cultate præcipue dum huiuſmodi beneplaci-
tum legitur reſeruatum, ideoque bene poteſt
ex poſt facto ſuperuenire *cap. 2. de pact. cum ibi
notat. per DD. Rota coram Duran. deciſ. 397. num.
9. cum duobus ſeqq. & in Romana locationis 5. Iulij
1666. §. neque obſtare verſ. neque eſt neceſſe coram
R.P.D. meo Ottalora.*

Euidenti ratione comprobatur reſolutio
14 quoniam ſi admitteretur, quod cedens poſt
irreuocabilem commoditatis ceſſionem poſ-
ſet de penſione taliter dimiſſa diſponere, &

in alium transferre penſiones decurrendæ in
vita transferentis deberentur translatario ad
excluſionem ceſſionarij, & ſic eſſet in pote-
15 ſtate cedentis, ceſſionarium excludere eumq;
priuare commoditate quam prius titulo one
roſo irreuocabiliter acquiſierat, quod non eſt
permittendum *Lotther. in præallegat. quæſt. 41. num. 29. cum duob. ſeqq. lib. 1. & Salgad. d. cap. 41. num. 48. & 49. part. 1.* & in terminis, quod
16 vſusfructus cedi nequeat in præiudicium in-
tereſſe habentis eſt *text. in l. 3. ff. quæ in fraud.*
17 *cred.* bene autem arguitur de viufructu ad
18 penſionem, cum inter ſe æquiparentur; vt
præter adductos in deciſione, quæ reuidetur
tradunt *Card. Zabarell. in Clement. vnic. §. eadem verſ. quarto quæro de ſupplen. neglig. Prælat. Salgad. d. cap. 41. num. 4. & ſub num. 46. Mohed. deciſ. 4. num. 7. de locat. & conduct. deciſ. 401. num. 4. part. 1. diu. & deciſ. 530. num. 2. par. 4. rec.*

Hinc non releuat, quod ceſſionarius con-
ſeruetur indemnis agendo contra cedentem
pro conſequutione damnorum, & intereſſe,
nam poſita ex prædictis inſubſiſtentia transla-
19 tionis actus non validatur, ſeu reconualeſcit
mediante actione pro damnis, & intereſſe. Cæ-
teris obiectis ſatisfacit præcedens deciſio, in
20 qua, & in præſenti cum fuerit admiſſa nul-
litas translationis, merito concluſum fuit pro
retardatione intrare arbitrium cum reguletur
21 à iure, & tribuat facultatem examinandi va-
liditatem translationis *Rota in dec. 567. n. 1. part. 2. & dec. 530. n. 1. part. 4. rec.*

Et ita in deciſis vtraque &c.

MELEVITANA PENSIONIS.

Veneris 4. Febr. 1667.

ARGVMENTVM.

Quando cauſa committitur non retardata ſolutione penſionis arbitrio Rotæ, tunc Penſionarius non eſt priuandus poſſeſſione illam exigendi pendente lite, dum non agitur de exequutione literarum Apoſtolicarum, & nullitas penſionis non oritur ex ventre reſeruationis, ſed eſt turbida prout in caſu deciſionis, quæ turbiditatem nullitatis pluribus medijs oſtendit.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula*, arbitrio, *remittit aliquid de rigore iuris.*
2 *Arbitrium regulatur ſecundum iuris diſpoſitionem.*
3 *Penſionarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi non eſt illa priuandus pendente lite, & n. 10.*
4 *Amplia in penſione reſeruata etiam per inferiorem à Papa.*
5 *Quaſi poſſeſſio exigendi licet minus iuſtificata ſuffragatur dum ab alia parte non controuertitur.*
6 *Arbitrium à Rota non declaratur, niſi prius guſtata validitate penſionis, quando tamen agitur de exequutione literarum Apoſtolicarum, vt nu. 9.*
7 *Arbitrium retardandi ſolutionem penſionis admittitur in Rota ad effectum ſuperſedendi in ſolutione quouſque cognoſcatur de validitate penſionis, ſimiliter quando agitur de exequutione literarum Apoſtolicarum vt nu. 9.*
8 *Arbitrium retardandi ſolutionem penſionis admittitur in Rota cognita illius extinctione, quando penſionarius non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, vt nu. 10. vel nullitas penſionis prouenit ex ventre literarum vt n. 11.*
12 *Penſio ceſſat ob decretum in reſeruatione appoſitum quod ceſſaret eo ipſo quod penſionarius Eccleſiam aſſequi contingeret.*
13 *Penſionarius non eſt priuandus lite pendente quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, cuius nullitas non oritur ex ventre literarum, & eſt turbida, & num. 31.*
14 *Penſio ſecunda reſeruata etiam motu proprio non facta mentione alterius, qua beneficium erat grauatum, eſt ſubreptitia, & nulla.*
15 *Penſio ſubſtinetur abſque mentione primæ penſionis quæ ſit nulla.*
16 *Penſionis primæ validitas, vt ſecunda ſine illius mentione reſeruata non ſubſtineatur, debet probari ab allegante.*
17 *Penſio ſubſtinetur abſque mentione primæ reſeruatæ ſuper eodem beneficio, quæ non probetur acceptata, vel habuiſſe effectum, & n. 21.*
18 *Penſio ſubſtinetur abſque mentione primæ, quæ licet reſeruata ſuper eodem beneficio, erat iam extincta in reſeruatione ſecundæ.*
19 *Penſionum Religionis Hieroſolymitanæ incapax eſt debitor communis ærarij.*
20 *Dilatio non ſuffragatur, quando conceditur cum certa lege, quæ non fuit ſeruata.*
22 *Penſio prima præſumitur extincta, dum per longum tempus vſque ad reſeruationem ſecundæ non fuit exacta.*
23 *Penſio, quæ poteſt reſeruari, dummodo certam partem fructuum non excedat, hoc verificato an ſubſtineatur non facta mentione antiquarum penſionum, & n. 24.*
25 *Penſiones reſeruatæ cum clauſula* dummodo *non vitientur in totum, vel in ſolo exceſſu, & n. 26. & 29. & 30.*
27 *Penſionum conſtitutio eſt officium iuriſdictionis.*
28 *Iuriſdictio eſt indiuidua, & proinde ſi excedatur, actus vitiatur in totum.*
31 *Exceptiones turbidæ reijciuntur ad petitorium nec retardant ſolutionem faciendam poſſeſſori.*

DECISIO CCLXVI.

IN vim facultatis commendatarijs Religionis Hieroſolymitanæ confirmatæ, ac denuo conceſſæ in ordinationibus capitularibus anni 1631. ſub titulo de commendis ordinatione 13. conſtituendi ſuper eorum cõmendis penſiones fauore aliorum fratrum eiuſdem Religionis, dummodo in totum quintam partem annui valoris commendæ non excedant, Octauius Solarius Commendatarius Commendę S. Marię de Murello, quam pro ſuo melioramento obtinebat ſub die 30. Martij 1654. conſtituit, & aſsignauit ſuper illius fructibus taxatis in ſcutis mille auri annuam pen-

penſionem ſcutorum ducentorum auri fauo-
re Fratris Roberti Solarij eius nepotis, & ſub
eadem die Bullæ deſuper à Magno Magiſtro,
& Conuentu expeditæ fuerunt, quæ quidem
penſio fuit poſtmodum pro medietate tranſ-
lata per dictum fratrem Robertum in fratrem
Victorium Amadeum eius germanum, con-
tra quos introducta lite per commendatariũ
Raffaelem Spinulam ſucceſſorem dicti Octa-
uij, & modernum præfatæ commendæ poſſeſ-
ſorem ſuper validitate dictæ penſionis, duæ in
Inſula Melitæ emanarunt ſententiæ, vna à
conſilio ordinario, & altera à completo, de-
clarantes penſionem validam vſque ad ſum-
mam intra quintum commendæ compræhẽ-
ſam, & condemnantes dictos fratres de Sola-
rijs ad reſtituendam quantitatem vltra dictũ
quintum exceſſiuè exactam cum deputatio-
ne Commiſſariorum ſuper huiuſmodi exceſ-
ſus liquidatione, à quibus ſententijs ad in-
ſtantiam dicti Spinulæ commiſſa mihi cauſa
appellationis per ſignaturam Sanctiſſimi cum
clauſula *non retardata ſolutione penſionis arbitrio
Rotæ*, dedi dubium an intraret arbitrium pro
retardatione, & Domini negatiuè reſponde-
runt.
1 Quamuis enim clauſula *arbitrio* remittat ali-
quid de rigore iuris, debet tamen arbitrium
2 ſecundum iuris diſpoſitionem regulari ex
mox allegandis, de iure autem pendente lite
3 ſuper prætenſa nullitate, vel reductione pen-
ſionis, penſionarius exiſtens in quaſi poſſeſ-
ſione illam exigendi commodo dictæ ſuæ
quaſi poſſeſſionis priuari, & ſpoliari non de-
bet, nec interim illius ſolutio ei retardanda
venit, vt in propoſito dictæ clauſulæ arbitrio
reſpondit *Rota coram Seraph. deciſ. 1429. in princ.
& num. 1. & 2. coram Caualer. deciſ. 249. num. 1. 2.
& 3. in recent. deciſ. 352. num. 1. & 2. & num. 22.
23. & 24. part. 4. tom. 2. & apud Poſth. de manut. dec.
342. num. 1. & 2. & tradunt Adden. ad Buratt. deciſ.
591. num. 10. ac dictum fuit in Romana Penſionis 3.
Iulij 1645. §. 1. & ſeq. coram bo. me. Bichio*. Quod
4 etiam procedit in penſione reſeruata per in-
feriorem à Papa, vt per *Veſtr. in prax. lib. 3. cap.
vlt. num. 1. verſ. quamobrem, Garz. de benef. part. 1.
cap. 5. num. 28. in fine, Mareſcot. var. reſolut. lib. 1.
cap. 21. num. 11. & 14. Tondut. de penſion. cap. 85.
num. 31.*
Quaſi poſſeſſio in hoc caſu quamuis forſan
5 non ſatis ſufficienter iuſtificata ex atteſtatio-
ne extraiudiciali affictuarij commendæ, &
enunciatiuis emiſſis in dictis ſententijs, tamen
pro parte Spinulæ non controuertebatur.
Et licet aliquando Rota noluerit declarare
6 arbitrium, niſi prius guſtata, & examinata
validitate penſionis, de qua mandauerit prius
particulariter videri ad dictum effectum, vt
7 coram *Seraph. deciſ.* 674. vel dixerit illud intra-
re ad effectum ſuperſedendi in ſolutione vſ-
que quo de dicta validitate cognoſceretur *vt
in Tiraſonen. Penſionis 20. Iunij 1614. coram Coc-
cino, quæ eſt deciſ. 567. part. 2. recent.* vel aliàs exa-
8 minata, & cognita extinctione penſionis re-
ſoluerit intrare arbitrium pro retardatione
ſolutionis, *vt in Conimbricen. penſionis coram
Manzanedo in recent. deciſ. 617. in princ. & in fine
part. 1. recent.* in præſenti autem reſeruatio pen-
ſionis prætendatur nulla, tum ex capite ſub-
reptionis ob non factam mentionem alterius
penſionis ſcut. 18. de anno 1643. ſuper eadem
commenda reſeruata per magnum Magiſtrũ
fauore fratris Ioannis Baptiſtæ Mochi, tum
etiam propter exceſſum quintæ partis fru-
ctuum commendæ in ſcutis 18. attenta dicta
præcedenti penſione contra diſpoſitionem
ſupradictæ ordinationis 13.
Attamen aduertendum eſt quod in caſu
9 dictarum deciſionum, vel agebatur de execu-
tione literarum Apoſtolicarum, & in his ter-
minis procedit *dicta deciſio Seraph. 674. & dicta
Tiraſonen. penſionis in rec. deciſ. 567. part. 2.* & aliæ
10 ſimiles; ſecus eſt autem, vbi penſionarius re-
peritur etiam in quaſi poſſeſſione exigendi,
quia tunc ea non eſt priuandus pendente iu-
dicio ſuper nullitate, vel reductione penſio-
nis iuxta præallegata, & ita in ſpecie dictas de-
ciſiones declarauit *Rota in d. deciſ. 352. à nu. 20.
ad 25. part. 4. tom. 2. rec. & in dicta Romana penſio-
nis §. non obſtat, & §. nam Rota coram bo. me. Bi-
chio, & Adden. ad Buratt. d. deciſ. 591. d. nu. 10.* vel
11 licet penſionarius eſſet in quaſi poſſeſſione,
tamen nullitas, aut extinctio penſionis non
conſtabat ex ventre ipſarum literarum, *vt in
dicta Conimbricen. penſionis in rec. d. deciſ. 617.
part. 1.* ob decretum in ſupplicatione appoſi-
12 tum, quod quandocunque Penſionarius
quandam Eccleſiam aſſequi cõtingeret, prout
poſtea aſſequutus fuit, penſio eo ipſo ceſſaret,
vt ibi declaratur *ſub num. 3.* & ita pariter can-
dem deciſionem declarauit *Rota in dicta deciſ.
352. num. 19. part. 4. tom. 2. recent. & in dicta Roma-
na penſionis d. §. nam Rota in fine.*
13 Exceptiones autem propoſitæ ex ventre li-
terarum non oriuntur, & vlterius turbidæ vi-
ſæ fuerunt Dominis ex reſponſionibus, quæ
contra eas dabantur, nam quoad primam
licet vera ſit concluſio, quod reſeruatio ſe-
14 cundæ penſionis etiam motu proprio ſuper
beneficio alia penſione grauato, non facta il-
lius mentione, ſit ſubreptitia, & ipſo iure
nulla ob præſumptum intentionis defectum
non grauandi beneficium duplici onere niſi
exprimatur *iuxta deciſ. Caſſad. 3. & 4. de penſion.
Verall. deciſ. 303. num. 1. & deciſ. 314. nu. 1. & ſeqq.
part. 2. & latè proſequitur Tondut. de penſion. cap. 44.
num. 1. 2. 8. 9. & 10. Rota in rec. deciſ. 666. num. 2.
part. 2. & deciſ. 169. num. 1. & ſeqq. part. 7. quæ eſt
coram Merlin. deciſ. 722. & in dicta Romana pen-
ſionis 3. Iulij 1645. §. non obſtat coram bo. mem.
Bichio.*
15 Attamen limitatur procedere quando an-
tiqua penſio eſt valida, ſecus ſi eſſet nulla,
quia tunc de ea non eſt facienda mentio in
reſeruatione ſecundæ *Pariſ. de reſignat. lib. 6. tit.
2. num. 50. Tondut. d. cap. 44. num. 3. & 4. Verall. d.
deciſ. 303. num. 2. part. 2. Rota deciſ. 773. num. 3. par.
4. diuerſ. & d. deciſ. 666. num. 3. part. 2. rec.* adeout
16 onus probandi validitatem primæ incumbat
illi, qui dat de nullitate ſecundæ ob non fa-
ctam de prima mentionem *Rota d. deciſ. 666.
ſub num. 3. verſ. & propterea*; ſecunda concluſio
17 non procedit quando prima penſio non pro-
batur fuiſſe acceptatam, ac habuiſſe effectum

vt dixit *Pariſ. d.lib.6.tit.2.num.52.Tondut.d.cap.*
44. num.4.in fine : tertio non habet locum ſi
18 de tempore reſeruationis ſecundæ prima fuiſ-
ſet extincta,& ſic beneficium ab ea liberatum
remanſiſſet *Pariſ.vbi ſupra n.60.*

Prætenditur autem in præſenti tum nulli-
19 tas primæ penſionis, ex quo Mochius de
tempore illius reſeruationis eſſet debitor cō-
munis Erarij in ſcutis centum auri ex cauſa
traiectus non ſoluti, & proindè incapax pen-
ſionum iuxta ſtatuta Religionis, non obſtan-
te dilatione ad ſoluendum ei conceſſa à Ma-
20 gno Magiſtro, donec penſionem, vel com-
mendam aliquam obtineret, de quarum red-
ditibus dicto erario ſatisfacere teneretur, quia
cum ea fuerit ſub hac lege data, vt Mochius
etiam licentia obtenta à Conuentu diſcedere
non poſſet niſi prius dicto traiectu ſoluto ex
ſubſecuto eius diſceſſu prætenditur effectum
dictæ dilationis euanuiſſe: tum etiam quod
21 non probetur dictam penſionem fuiſſe à Mo-
chio acceptatam, ac habuiſſe effectum: tum
demum, quod non conſtet ab eo vnquam
fuiſſe exactam, ex quo dicebatur nedum in-
ferri ad excluſionem d.acceptationis, verum
22 etiam in omnem caſum ob non exactionem
per tantum tempus vſque ad reſeruationem
ſecundæ præſumi illam de tempore iſtius re-
ſeruationis iam fuiſſe extinctam vt per *Caua-*
ler.d.deciſ.249.num.5.Buratt.d.deciſ.591.num.5.
& facit Gig.de penſion.quæſt.85.num.4.Mart.de
clauſul.clauſ.165.num.25.part.1.Mareſcot.var.
reſolut.d.cap.21.nu.15.lib.1.

Ex alio etiam capite ceſſare videbatur in
præſenti difficultas attenta dicta ordinatione
11. dum enim in ea commendatarijs tribuitur
23 facultas conſtituendi penſiones ſuper eorum
commendis, dummodo in totum quintam
partem fructuum non excedant, non videtur
curandum de alijs penſionibus, neque neceſ-
ſarium eſſe vllam de ijs mentionem facere,
ſed id ſolum attendendum an illæ vna cum
noua dictam quintam partem fructuum inſi-
mul excedant, ex traditis in huiuſmodi pro-
poſito per *Pariſ. de reſignat. d.lib.6.quæſt.2.nu.*
52.verſ.limita tertio, & num.53.& ſeqq.Tondut.
d.cap.44.num.12.Verall.deciſ.298.in princ.& nu.
1.& ſeqq.part.2.

Quo vero ad dictum exceſſum in ſcutis 18.
attenta præcedenti penſione fauore Mochi
reſpondebatur, quod aut illa fuit nulla, vel
extincta iuxta ſuperius dicta, & tunc nullus
24 conſiderari poteſt exceſſus circa penſionem,
de qua agitur vtpote per ſe ſolam non exce-
dentem quintam partem fructuum taxatorū
in ſcutis mille auri *vt in Summario Spinula nu.*
10. quatenus verò illa fuiſſet valida, & ſubſi-
25 ſtens, tunc ob dictum exceſſum non annulla-
ri penſionem in totum, ſed reduci ad ratam
debitam vitiato ſolum exceſſu, vt in præfatis
ſententijs vtriuſque Conſilij pronunciatum
fuit idque tam *ex alia ordinatione 31.de commen-*
dis tit.13.data in Summario fratrum de Solarijs n.7.
diſponente circa penſiones excedentes quin-
tam partem fructuū commendæ, quod com-
mendatarij retineant ratam excedentem, quā
etiam de iure, ſecluſa quoque dicta ordina-
tione cum in hac materia tanquam diuiduum
vtile per inutile vitiari non debeat, vt de pen-
ſione reſeruata cum clauſula, (dummodo di-
midiam, vel tertiam partem fructuum non
excedat) dixit *Rota coram Mantic. deciſ.153.nu.*
1.& 2.& in Monopolitana penſionis 17.Maij 1596.
in princ.& in verſ.quoad primum coram Orano apud
Garz. de Benef.part.1.cap.5 ſub num.224.& pro-
bat idem Garz.num 418.& ſeqq.& præcipuè num.
424.Lotthar. de re benef.lib.1.quæſt.41.num.28.&
ſeqq. Gratian.diſcept.995.num.11.15.& 16.per
tot. & faciunt tradita per Rotam d.deciſ.169.nu.5.
part.7.recent.

Neque in hoc obſtare videbatur id quod
26 dicitur nos verſari in penſione impoſita vl-
tra poteſtatem, & iuriſdictionem imponen-
tis, quæ de iure cenſeri debeat nulla in to-
tum *ex Gambar. de offic. & poteſt. legat. lib.6.*
num.709.& ſeqq. loquente de legato habente
autoritatem reſeruandi penſionem vſque ad
tertiam partem fructuum, quam ſi reſeruet
pro dimidia penſio in totum nulla videatur,
27 quia conſtituere penſionem in beneficijs ſit
officium iuriſdictionis, iuriſdictio autem ve-
28 lut indiuidua ſi excedatur, actus vitietur in
totum, & refert *Garz. de Benef.d.part.1.cap.5.*
num.430.& 432.

Quia idem *Gambar. ſub numer.719. et 720.*
29 potius in contrariam ſententiam inclinare
videtur, dum poſt adductas hinc inde ratio-
nes dicit benignius eſſe tenere, quod penſio
ſubſtineatur intra ratam permiſſam, ac poſtea
30 diſtinguit, quod aut conſtat legatum voluiſ-
ſe concedere penſionem vltra tertiam, & ſic
excedere ſuam iuriſdictionem, & tunc dici
poſſit, quod in nullo valeat per regulam,
quod potui, nolui: aut de hoc non conſtat
ſed re ipſa penſio excedebat, & tunc fiat re-
ductio ad ratam permiſſam, vitiato ſolum ex-
ceſſu, quam diſtinctionem ſequitur *Garz.vbi*
ſupra numer.433. in caſu autem noſtro quid-
quid ſit de hac materia ſatis eſt dicere quod
de hac voluntate non conſtat, itaut potius
intrare videatur ſecundum caput diſtinctio-
nis.

31 Cum itaque ex prædictis viſum fuerit rela-
tas exceptiones ſatis turbidas reddi, meritò
cenſuerunt Domini reijciendas eſſe ad petito-
rium ibi ſuis loco, & tempore diſcutiendas,
nec interim retardandam eſſe ſolutionem pen-
ſionis, *vt in dicta Romana penſionis 3.Iulij 1645.*
§.1.§.at in præſenti, et §.finali coram bo.mem.
Bichio.

Et ita vtraque &c.

Digitized by Google

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRÆ.

Veneris 11. Febr. 1667.

ARGVMENTVM.

Iudex poſt recuſationem nulliter procedit: delictum ſeu dilapidatio ad effectum priuandi beneficio debet concludenter probari, quod excluditur eo ipſo quod quis fuit abſolutus: priuationi beneficij non eſt locus ob crapulam, & ebrietatem.

SVMMARIVM.

1 *Poſt recuſationem Iudex nulliter procedit.*
2 *Nec poteſt alium ſubdelegare.*
3 *Delegati iuriſdictio expirat lata ſententia.*
4 *Dilapidatio debet concludenter probari.*
5 *Delictum vbi agitur de priuatione beneficij, etiam in iudicio ciuili debet concludenter probari.*
6 *Dilapidatio, ſeu delictum excluditur ex ſententia abſolutoria.*
7 *Sententia à qua non fuit appellatum dicitur tranſacta in iudicatum.*
8 *Res iudicata pro veritate habetur.*
9 *Ob ebrietatem, et crapulam non eſt locus priuationi beneficij, ſed ſuſpenſioni, donec monitus à vino, et crapula deſiſtat.*
10 *Habilis qui reputatur ad Parochialem, eadem ratione cenſeri debet talis ad præpoſituram.*
11 *In priuatione beneficij requiritur cauſa legitima.*
12 *Beneficij priuationi non eſt locus niſi in caſibus aut ex delictis à iure expreſſis.*
13 *Poſſeſſio probatur ex ſententia priuationis faciente pluries mentionem poſſeſſionis.*
14 *Priuatio præſupponit habitum præcedentem.*

DECISIO CCLXVII.

DE varijs rebus inculpatus, & inquiſitus fuit in Curia Epiſcopali Cracouien. ad inſtantiam illius inſtigatoris Fiſcalis Caſimirius Belza præpoſitus Eccleſiæ Parochialis oppidi Mislenicen. potiſſimum autem de duobus, nempe de ſcandalis occaſione ebrietatis, & de alienatione, & dilapidatione auri, & argenti, ac ſuppellectilis Eccleſiæ, vnde per ſententiam Commiſſariorum ab Epiſcopo Cracouien. deputatorum ob dicta ſcandala, & alios exceſſus condemnatus fuit ad viuendũ per duos menſes in clauſtro fratrum S. Franciſci, & ad ſolutionem certæ ſummæ pro fabrica adiecta monitione abſtinen. in poſterum à crapula, & ebrietate, alijſque actibus ſcandaloſis ſub priuatione beneficiorum, quo vero ad dictam alienationem, & dilapidationem quia ex inuentarij verificatione nihil deficere adinuentum fuit, excepta vna tantum framea deperdita in fuga ab hoſtilitate ſuecorum ab impetitis abſolutus fuit remiſſis per dictos Commiſſarios quibuſdam alijs punctis eorũque deciſione ad dictũ Epiſcopum. A qua ſententia Belza ob partes ſibi præiudiciales, ad quos de iure appellauit.

At quia poſtmodum citatus in dicta Curia Epiſcopali ad perſonaliter comparendũ non obſtante appellatione ob comminationem Carcerum ab eo interpoſita ad Archiepiſcopum Gneſnen. ac inhibitione illius vigore emanata carceratus fuit in dicta Curia, & deindè etiam coactus appellationi, eiuſque proſecutioni renunciare, ideo dictus Archiepiſcopus in ſecunda inſtantia omnia attentata declarauit per ſuam ſententiam, quæ in tertia ab Auditore Nuncij Apoſtolici confirmata fuit.

In quarta vero Henricus Heiman per Breue Apoſtolicum delegatus omnia præcedenter geſta in ſecunda, & tertia inſtantia coram præfatis Archiepiſcopo, & Auditore, eorumque ſententias reuocauit, & annullauit, & ſubinde eodem contextu ob ſuum futurum diſceſſum tribus viris in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis à dicto inſtigatore de eius mandato nominatis cauſam ſubdelegauit in illis punctis, & clauſulis, in quibus ſtetit, & pendet indeciſa coram Iudice ordinario Cracouien., quorum alter nempè Marchieuiz procedens vigore dictæ ſubdelegationis contra dictum Belzam in negotio principali ſuper eius vita, & moribus prætenſiſque ſcandalis, & exceſſibus, ac præfata alienatione, & dilapidatione bonorum ſententiam deſuper tulit contra eum tanquã culpabilem, in qua inſuper declarauit, quod licet exigentibus cauſæ meritis, ac ipſius Belzæ publicis ſcandalis, & exceſſibus procedendum eſſet ad priuationem omnium trium beneficiorum, quæ ipſe poſſidebat, tamen ex certis cauſis animum ſuum mouentibus eundem conſeruandum eſſe in poſſeſſione duorum ex illis nempe Eccleſiæ Parochialis Viſzanen. & cuiuſdam ſimplicis, præpoſitura verò Eccleſiæ Mislenicen. priuandum, quia nulla ſpes adeſſet, quod durante ſua poſſeſſione redire poſſet ad priſtinum ſtatum Eccleſię tam celebris vt erat, antequam à Suecis de anno 1655. combuſta, & ruinata fuiſſet, dictam proindè præpoſituram vacare decernẽs, ac patronis facultatem concedens aliam perſonã habilem, & idoneã ad eam præſentandi.

Ab hac priuationis ſententia commiſſa cauſa appellationis in Rota ad inſtantiam Belzæ dedi dubium an conſtet de eius bono iure etiam ad effectum manutentionis, & Domini per contradictas affirmatiuè reſponderunt quia nulla, & iniuſta viſa fuit dicta priuationis ſententia contra eum lata.

1 Nulla primo ob allegationem, & recuſationem ſuſpecti ab ipſo facta dicti Henrici delegati Apoſtolici cum appellatione etiam ab vlteriori proceſſu, poſtquam recuſationem non potuit dictus delegatus ad vlteriora in cauſa procedere abſque vitio nullitatis iuxta doctrinam *Bartol. in l. quia poterat 4. num. 3. ff. ad Trebell. Lancell. de attent. cap. 6. num. 4. Rota coram Eminentiſſ. Ottbob. deciſ.* 52. *num.* 1. minuſque
2 alium ſubdelegare, vt in terminis Iudicis delegati ſuſpecti allegati eſt *text. in cap. Iudex 5. de offic. deleg in 6. & tradit Marant. in ſua prax. de ordin Iudic. par. 4. diſtinct. 3. nu. 43.*

Secundo, quia dicta ſubdelegatio facta fuit
3 poſt latam vt ſupra à dicto delegato ſententiā
per quam eius iuriſdictio expiraſſe videtur.
iuxta text. in l. Iudex poſtea quam 55. ff. de re iudic. & in cap. in literis 9. de offic. Deleg. Rot. coram Caualer. deciſ. 347. num. 2.

Iniuſta, quia de prætenſa dilapidatione, &
4 diſtractione bonorum non conſtat, & tamen
plenè, & concludenter probanda fuiſſet, vt
5 in propoſito delicti vbicunque agitur de pri-
uatione beneficij etiamſi ciuiliter agatur plu-
ries dixit *Rota, vt coram Seraph. deciſ. 1029. nu. 1. coram Pan. deciſ. 581. nu. 2. & deciſ. 658. num. 5. ſecundum impreſ. Lugdun. & deciſ. 216. num. 1. poſt ſecundum volum. conſil. Farinac.* & in puncto dila-
pidationis *Rota coram eodem Pan. deciſ. 600. num. 5. & 6. verſ. & præſertim,* quin potius contra-
6 rium deſumitur ex ſententia abſolutoria com-
miſſariorum primæ inſtantiæ fauore Belzæ de-
7 ſuper lata, quæ cum in hac parte prætendatur
in iudicatum tranſacta, ex quo non appareat
8 ab ea inſtigatorem appellaſſe, pro veritate eſt
habenda iuxta regulam traditam *in l. ingenuum 25. ff. de ſtat. homin. & in l. res iudicata 208. ff. de reg. iur.*

Quo verò ad obiectam ebrietatem, & ſcan-
dala illius ratione neque ex hoc capite fuit
priuatus in dicta prima ſententia commiſſa-
riorum, ſed iniuncta ſibi pœnitentia viuendi
per duos menſes in Clauſtro Sancti Franciſci,
quæ in vltima ſententia, de qua agitur, fuit
pariter repetita, neque ex cauſa ebrietatis, &
9 crapulæ locus eſt priuationi, ſed ſolum ſuſpen-
ſioni ab officio, vel beneficio, vbi quis præ-
cedente prius monitione à crapula, & vino
poſtea non deſiſtat, *vt eſt text. in cap. crapula 14. & ibi notat Abb. nu. 1. & 3. de vit. & honeſt. Cleric.*

Ponderando etiam quod eadem ſententia
10 concedit Belzæ retentionem Parochialis Viſ-
zanen. proindè ſicut habilis, & idoneus vita,
& moribus quoad illam reputatus fuit, ita
cenſeri debebat quoad præpoſituram Paro-
chialis Misleacicen. de qua agitur.
11 Vnde cum in priuatione beneficij legitima
cauſa requiratur *ad text. in cap. 1. de iudic.* nec
12 locum habeat niſi in caſibus aut ex delictis à
iure expreſſis vt ex gloſ. communiter appro-
bata *in cap. fin. in verb. ex vi iuriſpatronatus circa finem de iurepatr. tradunt Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 15. num. 136. & ſeqq. Garz. de benef. part. 11. cap. 10. num. 1. Rota deciſ. 313. num. 12. in fine poſt ſecundum volum. conſil. Farin. & deciſ. 717. num. 11. part. 4. tom. 3. rec.* cenſuerunt DD. conſtare
de bono iure Belzæ etiam ad effectum manu-
tentionis, nam eius poſſeſſio ſatis reſultat ex
13 ipſamet ſententia priuationis, tum quia plu-
ries dicta poſſeſſio ibi enunciatur *Poſth. de manut. obſeru. 29. nu. 1.* tum quia eadem priuatio præ-
14 ſupponit præcedentē habitum *l. decem 116 ff. de verb. oblig.* & in hoc propoſito manutentio-
nis *Rota apud eundem Poſt. deciſ. 115. num. 5. deciſ. 467. num. 3. & deciſ. 468. num. 1. coram Buratt. dec. 401. num. 2. & ibi Adden. litera B. & coram Merlin. dec. 755. num. 1.*

Et ita per contradictas reſolutum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 269.

RAVENNATEN. LEGITIMÆ.

Lunæ 28. Nou. 1667.

ARGVMENTVM.

Legitima matri debetur in portione portionis, quæ ad illam ſpectaret, ſi ab inteſtato ſucceſſiſſet ſimul cum ſorore hærede inſtituta per Teſtatorem: In legitimam non imputatur legatum, quod non conſtat à matre acceptatum, nec legatum quod matri purè non debebatur, ſed ex interuallo, & dependenter à futuro euentu, nec denique valida donatio inter viuos: vſusfructus quando non reſtringatur ad alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur matri in bonis filij prædefuncti.*

2 *Legitima matris eſt portio portionis, quæ eidem debebatur, ſi cum alia filia hærede inſtituta ſucceſſiſſet ab inteſtato.*

3 *In legitima calculanda detrahitur æs alienum Teſtatoris.*

4 *In legitima matris calculanda detrahitur legatum factum perſonæ, quæ aliàs ſimul cum matre ſucceſſiſſet defuncto.*

5 *In legitimam imputantur legata adepta iudicio Teſtatoris.*

6 *Legatum, vt imputetur matri in legitimam, probari debet ab ea acceptatum, nec admittitur tacita, vel æquiuoca probatio.*

7 *Poſſeſſio præſumitur ex titulo magis vtili.*

8 *Vſusfructus vxori, & filijs ſimul relictus non reſtringitur ad alimenta.*

9 *Legatum idem non debet diuerſo iure cenſeri.*

10 *Ius accreſcendi datur in vſufructu etiam poſt ius quæſitum.*

11 *Imputatio admittitur ſolum in ijs, quæ purè debentur ſtatim poſt mortem Teſtatoris, & independenter à futuro euentu.*

12 *Facultas à Teſtatore data matri diſponendi de ſuis bonis non refertur ad bona matris, ſeu legitimam illi debitam.*

13 *Procurator ſine ſpeciali mandato non poteſt declarare animum principalis, nec ei præiudicare.*

14 *In legitimam non imputantur valide donata inter viuos.*

DECISIO CCLXVIII.

IO: Baptiſta Bagnara relicto Annæ matri bonorum omnium vſufructu, vna cum facultate *di poter diſporre de ſuoi beni fino alla ſomma di ſcudi trecento*, ac legatis ſcutis ducentis Romualdo Tizzono ex ſorore prædefuncta nepoti hæredem proprietariam ſcripſit Catherinam alteram ſororem; tribus verò menſibus elapſis à morte Io. Baptiſtæ eidem fato ſuccubuit Anna præfata, quæ prælegatis dictæ Catharinæ ijſdem ſcutis trecentis propriæ diſpoſitioni ex iudicio Io. Baptiſtæ vt ſupra ſubordi-

bordinatis, nominatos Catharinam eius filiam
& Romualdum Tizzonum ex alia filia nepo-
tem hæredes inſtituit, inter quos orta lite
ſuper quantitate, & imputationibus legitimæ
competentis Annæ matri in bonis Io: Bapti-
ſtæ, emanarunt in partibus ad fauorem Tiz-
zoni binæ ſententiæ ab A. C. in gradu appel-
lationis reuocatæ: Deuoluta autem cauſa ad
Rotam, mihique commiſſa, dubitaui an, &
quanta debeatur legitima, & quænam ſint
imputanda.

Et quoad primam partem dubij nulla fuit
controuerſia: collitigantes enim ad inuicem
conueniebant cum aperta iuris diſpoſitione
1 tam circa debitum legitimæ, quæ matri in bo-
nis filij prædefuncti defertur per *text. in l. nam
etſi parentibus* 15. *ff. de inoffic. teſtam. & in Auth.
Presbyteros, C. de Epiſc. & Cler.* Quam circa illius
2 quantitatem nempè in tertia parte medieta-
tis, ſeu portionis bonorum Io: Baptiſtæ, quæ
Annæ matri obueniſſet, ſi inteſtato defuncto
ſucceſſiſſet vna cum dicta Catharina filia, &
reſpectiuè ſorore Teſtatoris hærede inſtituta
iuxta ſententiam *Bartol.* ſpreto *Butrigario* com-
muniter ſequutam in caſu noſtro, vt teſtantur
Burſatt. conſ. 115. *num.* 7. & 8. *Gabr. conſ.* 94. *n.* 20.
& ſeqq. lib. 1. *Spad. conſ.* 300. *numer.* 1. & 2. *lib.* 3.
Fachin. controu. 29. *lib.* 4. *Grat. diſceptat. forenſ. cap.*
178. *num.* 13. *Bellon. de iur. accreſc. cap.* 6. *qu.* 16.
num. 109. *& ſeqq. lib.* 1. *Rot. dec.* 421. *nu.* 4. *par.* 4.
diuerſ. & in Sueſſana legitimæ 10. *Mart.* 1662. §.
item coram R.P.D. meo Taia.

Detracto tamen in calculanda legitima ne-
3 dum ære alieno Teſtatoris *l. Papinianus*, §.
quarta, ff. de inoff. teſtam. ſed etiam legato ſcut.
4 200. fauore Romualdi Tizzoni ex ſorore ne-
potis per Io: Baptiſtam relicto tanquam facto
perſonæ, quæ circumſcripto Teſtamento vna
cum matre, & ſorore defuncti ab inteſtato
conſucceſſiſſet, *Mareſcott. var. reſol. lib.* 1. *cap.* 10.
num. 9. *Merlin. de legit. lib.* 2. *tit.* 4. *qu.* 7. *num.* 16. *&
poſt ipſum Rot. deciſ.* 39. *num.* 15. *repetita deciſ.* 421.
num. 8. *par.* 4. *diuerſ. deciſ.* 572. *nu.* 22. & 23. *par.* 5.
to. 2. *deciſ.* 219. *per tot. ſignanter num.* 7. *par.* 6. *rec. &
in Auenionen. legitimæ* 22. *Aprilis* 1654. §. 1. *verſ.
idemque procedit, coram b. m. Peutingerio.*

Quo verò ad aliam partem dubij reſponde-
runt DD. nihil eſſe imputandum: quamuis
enim Io: Baptiſta matri legauerit vſumfru-
ctum, ac facultatem diſponendi de ſuis bonis
vſque ad ſummam ſcutorum 300. Ideoque
5 videatur in legitimam eſſe imputandum
vtrumque legatum iudicio Teſtatoris adeptũ,
l. omni modo 30. *& l. ſcimus* 36. §. *repletionem, C.
de inoffic. Teſtam. Bart. in l. in quartam num.* 10. *ff.
ad leg. falcid.*

Factum tamen, de quo agitur, huius con-
cluſionis limites egreditur, nec patitur illius
applicationem, ſiquidem reſpectu vſusfru-
6 ctus non docetur, quod mater eum accepta-
uerit prout euidenter oſtendi debet ad effectũ
imputationis in legitimam, nec admittitur
tacita, & æquiuoca probatio reſultans ex poſ-
ſeſſione bonorum, aut aditione hæreditatis,
Spad. conſ. 301. *numer.* 5. & 6. *lib.* 3. *Peregrin. de
fideicomm. art.* 36. *num.* 84. *& ſeq. Roſa in Bononien.
fideicommiſſi de Luparis* 14. *Ianuarij* 1661. §. *fuit
enim animaduerſum, cum* §. *ſeq. &* 27. *Ian.* 1662.
§. *nam ad effectum, coram R.P.D. meo Bourlemont
confirmata* 2. *Maij* 1664. §. *quantum verò, coram
R.P.D. meo Beuilaqua.*

Hinc igitur non releuat, quod Anna poſſe-
derit bona hæreditaria filij, & nihilominus
alia vlterius adducitur reſponſio, quod nem-
pe mater bona poſſidere poterat ex alio titu-
7 lo ſibi magis vtili, & proficuo, cuius vigore
quilibet poſſidere ſemper præſumitur, *Alex.
conſ.* 8. *num.* 19. *verſ. nec etiam probatur, & num.*
20. *lib.* 3. *Menoch. conſ.* 87. *num.* 64. *verſ quod ma-
ximè, & de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 5. *nu-
mer.* 4.

Alium verò vtiliorem, & antiquiorem
poſſeſſionis titulum Annæ ſubminiſtrabat
Teſtamentũ Andreæ Bagnaræ ſui viri, qui for-
malem vſumfructum vxori reliquerat vna
cum Thomaſia, & dicto Ioanne Baptiſta Ma-
tre, & reſpectiuè filio eiuſdem Andreæ, nec
8 poteſt huiuſmodi vſusfructus reſtringi ad ali-
menta iuxta conſuetudinem Bulgari, dum
matri ſimul, & filio relictus apparet, ne idem
9 legatum diuerſo iure cenſeatur, *Dec. conſ.* 454.
ſub num. 3. *Ruin. conſ.* 39. *num.* 3. *ad fin. lib.* 2. *Menoch.
conſ.* 578. *num.* 3. *& ſeqq. Gratian. diſcept.* 70. *nu.*
49. *& ſeqq. & diſcept.* 583. *num.* 7. & 8. *Rot. deciſ.*
311. *num* 35. *par.* 11. *recent. in Fauentina vſusfru-
ctus* 20. *Iun.* 1664. *coram b. m. Leone Veroſpio, & in
Firmana vſusfructus* 5. *Iulij* 1666. §. *iuſtitia, & §.
ſeq. coram R.P.D. meo Albergato.*

Vnde Thomaſia, & Io: Baptiſta præmor-
tuis, Anna potuit iure proprio retinere tertiã
partem vſusfructus bonorum dicti Andreæ
Bagnaræ, alias verò duas portiones acquiſiuit
10 per ius accreſcendi, quod etiam poſt ius quæ-
ſitum peculiariter datur in vſufructu per *text.
clarum in l.* 1. §. *interdum, ff. de vſufruct. accreſc.
gloſ. in l. is, qui complures* 92. *verb. omnibus, ff. de
leg.* 3. *Bart. in l. re coniuncti num.* 49. *verſ. fallit, ff.
eodem, Cyriac. controu.* 51. *num.* 4. & relatis con-
cordantibus plenè firmat *Bellon. de iur. accreſc.
cap.* 7. *qu.* 59. *num.* 103. *& ſeqq.*

Reſpectu verò ſcut. 300. quæ ad formam
facultatis attributæ à Io:] Baptiſta Teſtatore
Anna prælegauit Catharinæ, pariformiter
excluditur imputatio, tum quia per mortem
filij non fuerunt matri ſtatim acquiſita, & at-
tendi debebat diſpoſitio poſtmodum facien-
da, qua non facta in hæreditate remanſiſſent,
ſtantibus præſertim illis verbis, *e non diſponen-
done ſi accreſca all'infraſcritta ſua herede proprie-
11 taria, &c.* Ideo locum habere non poteſt im-
putatio, quæ datur dumtaxat in iis, quæ poſt
mortẽ debentis legitimã ſtatim obueniunt pu-
rè, & ſimpliciter abſque temporis interuallo,
& independenter à futuro euentu, *Peregrin. de
fideicomm. artic.* 36. *num.* 112. *& ſeqq. Merlin. de
legitim. lib.* 2. *tit.* 2. *quæſt.* 1. *num.* 15. *cum pluribus
ſeqq.*

Tum quia prorſus inutile fuiſſet tale lega-
tum ſi mater illud imputare debuiſſet in legi-
timam, de qua abſque vlla facultate Teſtato-
ris poterat ad libitum tanquam de re propria
diſponere, omnemque alium intellectum reſ-
puit ipſemet verborum contextus, eo enim
12 quod Teſtator legauit facultatem *di poter*

diſporre

diſporre de' ſuoi beni ſino alla ſomma di ſcudi 300.
clarè declarauit diſpoſitionem referri ad pro-
pria bona non autem ad bona matris, qualia
ſunt illa, quæ pro legitima ei debentur, ideo-
que ceſſat imputatio ex doctr. *Bart. in l. vt iuris
iurandi, §. ſi liberi in fine, ff de oper. libert. Baldus
conſ. 84. lib. 2. Surd. conſ.* 112. *num.* 83. *Menoch. de
præſumpt. lib. 4. præſumpt.* 109. *num.* 6.

Minus denique prætendi poteſt imputatio
pro ſc. 3500. quæ Io: Baptiſta anno 1645. do-
nauerat matri quoad vixerit, quoniam deficit
expreſſa acceptatio ad hunc effectum requiſi-
ta ex ſuperius allegatis, non attenta quadam
proteſtatione facta per Procuratorem Tizzo-
13 ni cohæredis Annæ, quia ſine ſpeciali man-
dato non potuit animum principalis declara-
re, nec ei aliquod afferre præiudicium, *Rota
coram Coccin. deciſ.* 326. *num.* 4. *& in Romana em-
phytheuſis, ſeu deuolutionis domorum 3. Iulij* 1662.
§. nec qualitatem coram R. P. D. meo Albergato,
14 ac extra difficultatem ducit iuris concluſio,
quod validè donata inter viuos non ſunt ob-
noxia imputationi, *l. ſi illud* 20. *ad fin. C. de
collat. Rip. in l. in quartam num.* 143. *ff. ad l. falcid.
Merlin. de legitim. lib. 2. tit. 2. qu. 20. num.* 1. *ſubdens
ſub num.* 16. idem procedere quando donata
fuerint alimenta, *Seraphin. deciſ.* 568. *num.* 1. *cum
alijs allegatis in Rauennaten. ſucceſſionis 31. Maij*
1658. *§. quo autem ad tertium coram Me.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRÆ.

Lunæ 5. Decembris 1667.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictio delegati expirat per ſententiam:
ſententia, quæ reuocat præcedentes, & ter-
minat totum negotium eſt definitiua: Deli-
cta excluduntur per abſolutoriam, quæ tran-
ſiuit in iudicatum, & proinde illius proba-
tiones non releuant in alio iudicio: Teſtes
pro informatione Curiæ non probant deli-
ctum, præſertim ſi depoſitio non conclu-
dat.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus nulliter, & ſine iuriſdictione procedit
poſt ſententiam, per quam functus eſt officio
ſuo.*

2 *Subdelegatio, & ſententia Subdelegati poſtquam
delegans functus erat officio ſuo, ſunt nul-
la.*

3 *Sententia, quæ reuocat præcedentes, & terminat
negotium, dicitur definitiua, quomodocumque per
Iudicem nuncupetur.*

4 *Habilis ſi quis reputetur ad vnam Præpoſituram,
eodem modo cenſeri debet ad aliam.*

5 *Abſolutoria excludit ſubſiſtentiam exceſſuum abſo-
luto imputatorum.*

6 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum, habetur pro
veritate.*

7 *Appellans non auditur ſuper deductis in proceſſu
ſententia tranſita in iudicatum, & num.* 8.

9 *Probationes criminum diuerſorum non ſufficiunt ad
condemnandum aliquem ſuper delictis, de quibus
in ſeparato iudicio fuit abſolutus.*

10 *Sententiæ iniuſtitia probari debet ex iiſdem a-
ctis.*

11 *Rota non attendit ſententias aliorum Iudicum, niſi
iuſtificentur ex actis.*

12 *Producta quæ non ſunt in actis, dicuntur extra
mundum, & non attenduntur.*

13 *Teſtes pro informatione Curiæ non probant deli-
ctum.*

14 *Ob crapulam, vel ebrietatem non eſt locus priua-
tioni beneficij.*

15 *Teſtes ſingulares, de auditu, & non reddentes cau-
ſam ſcientiæ non concludunt.*

16 *Priuationis ſententia eſt iniuſta abſque concludenti
probatione delicti.*

17 *Ad priuationem beneficij requiritur probatio con-
cludens, & perfecta.*

18 *Manutentio debetur ei, qui non ſe habuit pro ſpo-
liato aduerſus factum Iudicis nulliter, & iniuſtè
procedentis.*

DECISIO CCLXIX.

AVdito Promotore Fiſcali Menſæ Epiſco-
palis Cracouiæ confirmarunt DD. deci-
ſionem, quæ per contradictas Me proponente
emanauit 11. Februarij proxime præteriti:
ſiquidem bonum ius Belzæ etiam ad effectũ
manutentionis in eadem deciſione canoniza-
tum non tollitur per ſententiam priuationis
Præpoſituræ vltimo loco latam, minuſque
offuſcatur ex ijs, quæ nouiter in hodierna
propoſitione adducuntur.

Non tollitur namque per dictam ſenten-
tiam ſtante illius nullitate, & iniuſtitia; nulli-
tas enim prouenit ex defectu iuriſdictionis,
1 quæ in Delegato Apoſtolico extincta reman-
ſit, poſt quam mediante ſententia functus fuit
officio ſuo, *cap. in literis 9. de offic. deleg. ibique not.
per DD. Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 67. num.* 21.
Rot. deciſ. 631. *nu.* 8. *& ſeqq. par. 2. recent. & coram
Merlin. deciſ.* 131. *nu.* 2. *&* 3. & propterea Sub-
2 delegatio poſtmodum facta, ac ſententia pri-
uationis Præpoſituræ per Subdelegatum ſuc-
ceſſiuè lata tanquam nullæ non veniunt at-
tendendæ, vt præter allegatos in ſimili com-
probat *Rot. deciſ.* 495. *num.* 1. *par.* 3. *recent.*

Huiuſmodi autem nullitatem non remo-
uet adducta reſponſio quod nempè ſententia
Delegati tanquam interloquutoria ab eo
non abdicauerit iuriſdictionem: quoniam
3 dum illa reuocat duos præcedentes proceſſus
ſiue ſententias, alteram Archiepiſcopi Gneſ-
nen. alteram Auditoris Nuncij Apoſtolici,
quoquo nomine Iudex eam deſignauerit ap-
paret in effectu definitiua, quia terminat to-
tum negotium comprehenſum in dictis dua-
bus præcedentibus inſtantijs, ac ſententijs, *l. 1.
ff. de re iudic. gloſ. final. in l. qui reſtituere* 68. *ff. de rei
vindic. Roman. conſ.* 357. *nu.* 1. *&* 2. *Practic. Papien.
par. 1. de form. ſent. definit. num.* 5.

Concurrit pariter iniuſtitia: ſiquidem Bel-
za duas obtinens Præpoſituras, ſi prætenſi ex-
ceſſus ſubſiſterent, vtraque pariformiter pri-
4 uari debebat, ſed cum fuerit ipſi conceſſa re-
tentio.

tentio Præpoſituræ Viſzanen. eodem modo
quo ad iſtius regimen fuit habilis reputatus,
talis etiam cenſeri debebat ad alteram Præ-
poſituram Mislenicen. vt firmat *alia deciſio* §.
5 *ponderando*: rurſus cum ſuper obiectis ſcanda-
lis, ac dilapidatione ſuppellectilium Præpoſi-
turæ fuerit per ſententiam in prima inſtantia
abſolutus à Commiſſarijs deputatis ab Epiſ-
copo Cracouien. abſque reclamatione, & ap-
pellatione dicti Promotoris Fiſcalis, vtique
6 ſententia tranſiuit in iudicatum, & pro veri-
tate habetur, *l.ingenuum, ff.de ſtat.homin. & l.res
iudicata* 208. *ff. de regul. iur.* itaut appellans au-
7 diri amplius non debeat ſuper deductis in
proceſſu ſententiæ in iudicatum tranſactæ, *l.
fin.C.vt lit.pend. Bald.in l.præſcriptionem* 24.*n.*24.
*in fin. C. ſi contr. ius, vel vtilit. publ. Rota coram
Card.Caualer.dec.*158.*num.*3. *& dec.*60.*nu.*4.*&* 5.
*par.*6. *recent.*

Minus pariter detrahunt bono iuri Belzæ
probationes nouiter adductæ in Summario
8 Promotoris; quando quidem aut reſpiciunt
eoſdēmet exceſſus deductos corā Cōmiſſarijs
Epiſcopi Cracouien. & obſtat res iudicata ex
ſuperius allegatis; aut cōtinent diuerſa crimi-
9 na,& nō ſunt præſentis inſpectionis,requirūtq;
nouos proceſſus, nec in hoc ſeparato iudicio
ſufficiunt ad condemnandū Belzam, *Farin.de
reo confeſs. & conuict. quæſt.* 61. *num.* 275. prout
10 etiam non tollunt iniuſtitiam ſententiæ Sub-
delegati, quæ debet ex ijſdem actis iuſtificari,
*Rot. coram Seraph. deciſ.*684.*num.*8. *coram Buratt.
dec.*325.*num.*7. *coram ſ.m.Gregor.XV. dec.*1.*nu.*4.
*& ibi Add. & in recent.dec.*67.*nu.*13. *&* 14. *par.*8.
*& dec.*275. *num.*25. *par.*10. præcipuè in ſenten-
11 tijs aliorum Iudicum, quas Rota non ſolet
attendere niſi iuſtificentur ex actis, vt in *dec.*342.
*num.*12. *eadem par.*10.

Præterea nouiter deducta viſa ſunt multi-
fariam imperfecta, vltra quod enim negantur
12 in actis producta, ideòque dicuntur extra
mundum, & de eis non eſt haben. ratio, *Ca-
ſtrenſ. in l.ait Prætor* 5. *§.ſi Iudex ad med. ff. de re
iudic. Rot.dec.*404.*num.*2.*verſ.nam fuit reſponſum
par.*1. *& deciſ.*202. *num.*8. *par.*10. *recent.* adhuc
inde deſumi non poteſt concludens probatio,
quia non docetur teſtes fuiſſe formiter, &
cum citatione partis examinatos, ſed potius
13 colligitur ad inſtantiam Promotoris Fiſcalis
depoſuiſſe pro informatione Curiæ, quo caſu
non probant imputatos exceſſus ex doctrin.
*Bartol.in l.final.nu.*9.*ff.de quæſt. Rot.coram Mantic.
deciſ.*103.*num.*1. *coram Pen. dec.*716. *num.*9. *iuxta
impreſs.Lugdunen. dec.*145. *num.*2. *poſt* 2.*vol.conſ.
Farin. & dec.*625. *num.*8. *par.*3. *recent.*

Cœterum ijdem teſtes nec in eorum dictis
concludunt, præmiſſo enim, quod reſpectu
14 crapulæ, & ebrietatis ſunt irreleuantes ad ef-
fectum priuationis Præpoſituræ ex allegatis
in alia *deciſione §. quo verò ad obiectum*, in reli-
15 quis alij ſunt ſingulares, alij de auditu, &
alij non reddunt cauſam ſcientiæ, vnde ſen-
16 tentia priuationis apparet notoriè iniuſta,
cum iuxta ſuperius ponderata dici nequeat
17 præceſſiſſe concludens, & perfecta probatio,
qualem in priuatione beneficij requiri firmat
deciſio, quæ reuidetur §. iniuſta.

Cum itaque in executionem præfatæ ſen-
tentiæ fuerit Belza ſua poſſeſſione naturali
18 priuatus, nec ſe habuerit pro ſpoliato, ciui-
lem poſſeſſionem non amiſit, & aduerſus fa-
ctum Iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis
venit etiam manutenendus *DD. in l. clam
poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſs.
Falin. in cap. dilectus il primo ad med. verſ. fallit
ſecundo de reſcript. Rota coram Coccin. deciſ.* 113.
numer. 3. *&* 4. *cum alijs cumulatis per Poſth. de
manutent. obſeru.*12.*num.*36. *& ſeqq.*

Et ita vtraque parte informante reſolu-
tum.

CARPENTORATEN. PRÆLEGATI.

Veneris 13. *Ian.* 1668.

A R G V M E N T V M.

Licet nemo compelli debeat ad matrimonium metu pœnæ, vel amittendi hæreditatem quæſitam, poteſt tamen inuitari ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi; diſpenſatio contra ordinem nubendi præſcriptum à Teſtatore, vnde arguatur ſubreptitia.

S V M M A R I V M.

1 *Pœnam inducit priuatio hæreditatis delatæ.*

2 *Ad matrimonium contrahendum nemo debet compelli metu pœna.*

3 *Pœna ſecum fert priuationem iuris quæſiti.*

4 *Lucrum non facere reſpicit non acquiſitionem iuris quærendi.*

5 *Matrimonij libertas reijcit pœnam, non autem lucrum voluntariè quærendum in euentum certarum nuptiarum. & num.* 19.

6 *Gratia dicitur obreptitia, & ſubreptitia, quando falſa narrantur, & vera ſub ſilentio prætermittuntur.*

7 *Gratia obreptitia, & ſubreptitia non ſuffragatur.*

8 *Papa nullo modo, aut difficilius conceſſiſſet, ſi factum in puris terminis narratum fuiſſet.*

9 *Prælegatum non venit appellatione hæreditatis.*

10 *Diuerſa, & non expreſſa non veniunt ſub gratia.*

11 *In diſpenſationibus odioſis, & alteri præiudicialibus ſtricta fit interpretatio, nec admittitur extenſio.*

12 *In gratijs alteri præiudicialibus ea tantum veniunt, quæ pernecceſſe inferuntur ex ipſis verbis.*

13 *Papa qualis fuerit intentio in conceſſione gratiæ patet ex eius declaratione in Signatura Gratiæ.*

14 *A Principis concedentis intentione pendet, quid voluerit in gratia comprehendere.*

15 *Princeps declarando eius intentionem in conceſſione gratiæ nemini facit iniuriam.*

16 *Mala fides arguitur ex recurſu habito ad Principem, qui reſcripſit, quod recurrens tueretur iura ſua.*

17 *Procurator. præſumitur certior eſſe principalem de re graui.*

18 *Excuſatio ob bonam fidem non attenditur in ijs, quæ tertio præiudicant.*

DECISIO CCLXX.

AD euitandam conditionem nubendi filijs Pauli, ſub qua Matthæus prælegatũ reliquerat Catherinæ, & Spiritæ filiabus, curauit Catherina impetrare Breue Pontificium ſuper diſpenſatione ab hoc præciſo, & conditionali ordine nubendi, ac matrimonium postmodum cum alio contraxit; at quia Breue patitur defectum obreptionis, & ſubreptionis, nec comprehendit prælegatum, de quo agitur, in ſuo robore remanſit paterna diſpoſitio, iuxta quam ſi altera ex dictis ſororibus contraueniret, alteri, quæ conditionem ſeruauerit integrum prælegatum attribuitur: ideoque die 27. Februarij 1662. reſolutum fuit Caterinam, quæ nubendo cum extraneo, conditioni non paruit, lucrari non potuiſſe conditionale prælegatum ex rationibus adductis in deciſione tunc edita, in qua perſiſtendum eſſe hodie DD. exiſtimarunt.

Defectus enim diſpenſationis oritur ex eo, quod fuit Pontifici narratum ipſas ſorores fuiſſe inſtitutas hæredes á genitore ea lege vt filijs Pauli nuberent, & contrauenienti adimeretur obuenta portio hæreditatis, reſeruatis ſolitis ſcutis 3000. vnde cum priuatio hæredi-
1 tatis iam delatæ pœnam inducat, *l. vnica, C. de his, quæ pœn. nomin. Giouag. conſ. 93. num. 23. & 32. lib. 1. Rot. deciſ. 201. num. 5. par. 9. recent.* meritò Pontifex diſpenſationem conceſſit, ſe conformando cum diſpoſitione iuris, cuius vigore metus pœnæ neminem inuitum, & contra
2 proprium libitum compellere debet ad contrahendum matrimonium, *cap. gemma 29. de ſponſal. l. Titia 134. ff. de verb. obligat. l. Titio centum 70. §. 1. ff. de cond. & demonſtr. Sanch. de matrim. lib. 1. diſput. 30. num. 2. Ciarlin. controu. 104. num. 24. & 31. Rota deciſ. 93. numer. 11. part. 10. recent.*

At veritas diuerſo modo ſe habet; nam pater deſiderauit coniugium filiarum cum filijs Pauli non per viam priuationis commodi iam obuenti, ſeu quæſiti, vt fuit in precibus ſuppoſitum, ſed filias ad huiuſmodi nuptias inuitauit ſub ſpe certi lucri conditionaliter quærendi, longe autem inter ſe differunt pœ-
3 na, quæ ſecum fert priuationem iuris quæſiti,
4 & lucrum non facere, quod reſpicit non acquiſitionem iuris quærendi, *Rota dec. 170. nu. 7. & 8. part. 11. recent.*

Taliſque diſcrepantia præcipuum locum obtinet in matrimonio, cuius libertas benè
5 reijcit pœnam, non autem lucrum voluntariè quærendum in euentum certarum nuptiarum iuxta diſtinctionem *text. in dict. l. Titio centum 70. §. 1. ff. de condit. & demonſtr. Aret. in l. Titia 134. num. 3. poſt princip. verſ. Bartolus hic, & communiter DD. dicunt, ff. de verb. obligat. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 18. nu. 1. Sanch. de matrim. lib. 4. diſput. 5. num. 28. poſt princ. & plenè firmat deciſio quæ reuidetur, §. ſed fuit, & §. ſequenti.*

6 Quare cum narratio facta Papæ ſit à veritate aliena, & vlterius fuerit ſilentio prætermiſſa vocatio reciproca inter ſorores ordinata, caſu quo altera contraueniret, gratia dici-
7 tur obreptitia, & ſupreptitia, nec in aliquo ſuffragatur, *cap. ſi proponente 42. de reſcript. cap. dudum il 2. verſ. inſuper indulgentiam de elect. cap. 2. de fil. Presbyt. l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. Lotter. de re benefic. lib. 2. qu. 54. num. 9. Rota deciſ. 496. per tot. par. 5. to. 2. recent.* ſi enim factum in
8 puris terminis narratum fuiſſet, ſtante differentia prædicta, Sanctiſſimus nullo modo, aut difficilius annuiſſet, *cap. ſuper literis, vbi gloſ. verb. dediſſemus de reſcript. Roman. conſ. 326. num. 11. & 12. Rota coram Mant. deciſ. 214. nu. 2. & in recent. deciſ. 94. num. 60. par. 7. et deciſ. 325. nu. 8. et 9. par. 10.*

Verum ſiue verba Breuis inſpiciantur, ſiue mens concedentis attendatur, vndequaque apertè colligitur prælegatum ſub aſſerta diſpenſatione non comprehendi: ſiquidem
9 cum appellatione hæreditatis non veniat prælegatum, vt expreſsè cauetur in *l. ſi Titius 94. ff. de leg. 3. vbi Bartol. et facit text. in l. qui filiabus 17. §. final. ff. de leg. 1. Ruin. conſ. 120. num. 9. lib. 3. Rol. conſ. 34. num. 38. lib. 4.* verba Breuis ad hære-
10 ditatem directa non afficiunt, ſeu includunt prælegatum tanquam quid diuerſum, & non expreſſum ad *text. in cap. ſuſceptum de reſcript. in 6.*

Attento præſertim præiudicio Spiritæ ſororis, quæ contracto matrimonio cum vno ex filijs Pauli ſtante contrauentione Catherinæ integrum prælegatum acquiſiuit vigore diſpoſitionis paternæ; in diſpenſationibus
11 ſiquidem alteri præiudicialibus, & odioſis ſtricta fieri debet interpretatio, nec admittitur extenſio de re ad rem, *cap. 1. §. ille de fil. Presbyt. in 6. Iaſ. in l. beneficium num. 19. 20. 37. et 38. ff. de conſtit. Princip. Sanch. de matrim. lib. 8. diſput. 1. n. 3.*
12 ſed ea tantum veniunt, quæ ex ipſis verbis perneceſſe inferuntur, *Rot. deciſ. 363. num. 25. par. 10. recent.*

Mens autem concedentis patet ex explicita
13 declaratione facta in Signatura Gratiæ habita 13. Septembris 1661. quod eius fuerat intentio oratricem habilitare ad contrahendas nuptias abſque priuatione iam delatæ hæreditatis, non autem ad conſequendum legatum conditionale in præiudicium Spiritæ ſororis, quæ patris voluntatem adimpleuerat, & contrauenieute Catherina ad integrum prælegatum vocabatur: ex qua declaratione omnimoda reſultat probatio, & tollitur omne
14 dubium, cum pendeat ab intentione Principis concedentis quid in gratia voluerit comprehendere, *l. Neratius 152. in fine, ff. de regul. iur. cap. inter alia 31. de ſentent. excommun. Clement. vnic. de probation Lotter. de re benef. lib. 3. quaſt. 3.*
15 *num. 14. et ſeqq.* vbi quod hoc caſu Princeps nemini facit iniuriam, *Rota deciſ. 217. num. 4. et ſeq coram Royas.*

Non vrget quod Catherina ob ætatis ſimplicitatẽ, & ſexus imbecillitatẽ credere potuerit obtentã diſpenſationẽ ipſi ſuffragari, indeq; matrimonium bona fide contraxerit: nam rem ouetur obiectum ex recurſu poſt diſpen-

ſatio-

16 ſationem, & antè matrimonium habito ad
Signaturam Gratiæ de anno 1657. vbi eius
petitio non fuit admiſſa, & reſcriptum pro-
dijt, quod vteretur iure ſuo, ex hoc enim
recurſu bene arguitur, quod impetrans de
diſpenſatione dubitabat, vnde malam fidem
deducit *alia deciſio §. removetur*.

Nec ſatisfacit reſponſio, quod Catherina
talē recurſum ignorauerit iuxta atteſtationes
deſuper datas, vltra quod enim illas inuериſi-
17 miles reddit vrgens præſumptio, quod Pro-
curator de re tam graui principalem certiora-
uerit iuxta *conſil. Roman. 481. num. 7.* quod ſe-
quitur *Rota coram Merlin. dec. 68. num. 7. in recent.
dec. 93. num. 3. ibi, non eſt verisimile, par. 2. deciſ. 490.
nu. 5. par. 3. & poſt Zacch. de oblig. Camer dec. 165.*
18 *num. 15. & 16.* excuſatio ex bona fide elicita
non attenditur in ijs, quæ tertio præiudicant,
Creſcent. deciſ. 10. num. 2. de prebend. etſi Principi
innotuiſſent, gratia non fuiſſet conceſſa, aut
ſaltem difficilius ex allegatis in *deciſ. quæ remo-
uetur §. nec releuat.*

Sublata igitur diſpenſatione Apoſtolica,
non potuit Catherina, quæ in ſeruanda con-
ditione defecit acquirere conditionale præle-
gatum, & in ſuo robore remanſit diſpoſitio
19 Matthæi genitoris, cui benè licuit filias ad
certas nuptias allicere ſub ſpe lucri conditio-
naliter, & non alias quærendi *d. l. Titio centum
§. 1. ff. de condit. & demonſtr. Oldrad. conſ. 16. num. 1.
Crauet. conſ. 1. numer. 3. ad med. verſ. amplius, Grat.
conſ. 108. num. 9. lib. 2. Card. Mant. de coniect. vltim.
vol. lib. 11. d. tit. 18. nu. 1. & ſeqq. Sanch. de matrim.
lib. 1. diſput. 33. num. 6. & ſeqq. & lib. 4. diſput. 15.
num. 28. Mart. de ſucceſſ. legal. par. 4. art. 2. quæſt. 18.
num. 85. Rota dec. 433. num. 2. & 3. par. 2. diuerſ. &
deciſ. 44. num. 16. par. 5. recent.*

Et ita vtraque, &c.

Reuocata vt infra dec. 289.

BENEVENTANA SVCCESSIONIS.

Lunæ 23. Ian. 1668.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione
implicita per relationem ad certam ſchedu-
lam ſubſtinetur, Teſtatorem voluiſſe teſtari
per teſtamentum ſolemne, ſeu in ſcriptis,
vnde excludatur: identitas ſchedulæ quando
probatur non requiritur ſubſcriptio Teſtato-
ris, & probata dicitur ex fide Notarii, & ex
cautela ſubſcriptionis teſtium, & rogitus No-
tarij à tergo vnici folij continentis teſtamen-
tum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum facit ceſſare cauſam ſucceſſionis in-
teſtatæ.*

2 *Teſtamentum per relationem ad certam ſchedulam
habet vim teſtamenti nuncupatiui nuncupatione
implicita, & valet perinde ac ſi Teſtator hæredem
ore proprio nuncupaſſet.*

3 *Teſtator dicendo quod teſtamentum condebat in
ſcriptis, non dicitur voluiſſe ſe reſtringere ad
teſtandum in ſcriptis dum voluit teſtamentum
valere vt nuncupatiuum, & omni alia meliori
via.*

4 *Schedula teſtamenti quamuis non ſubſcripta per
Teſtatorem adhuc ſubſtinetur dum conſtat de illius
identitate.*

5 *Identitas ſchedulæ teſtamenti probatur ex legali
fide Notarij comprobata ſpecialibus adminicu-
lis.*

6 *Schedulæ teſtamenti identitas probatur ex cautela
Clauſidum Notarius rogitum, & teſtes ſubſcrip-
tionem in dorſo ſchedulæ contentæ in vnico folio
adnotarunt.*

7 *In teſtamento inter liberos ſola voluntas attenditur
abſque alio rigore ſolemnitatum.*

8 *Statutum excluſiuum fœminarum non habet locum
in ſucceſſione ex teſtamento præſeruata per ipſum-
met Statutum.*

9 *Et ita etiam intelligitur de iure quando non con-
curreret dicta præſeruatiua.*

DECISIO CCLXXI.

QVamuis Fuluia in eius teſtamento hære-
des inſtituerit Hieronymum, & Iſabel-
lam filios, adhuc Hieronymus ad in-
tegram hæreditatem aſpirans vigore inteſtatæ
ſucceſſionis immiſſionem petebat contra An-
tonium Margiaccam cauſam habentem ab
Iſabella, ſed Dominis denegandam eſſe ſuaſit
1 exiſtentia teſtamenti, quod facit ceſſare cau-
ſam inteſtati, *l. quamdiù 39. ff. de acquir. hæred. l.
quamdiu 90. ff. de regul. iur. & l. antequam, C. com-
mun. de ſucceſſ.*

De teſtamento autem conſtat ex ſchedula,
in cuius dorſo adeſt rogitus Notarij ſtipulan-
tis coram ſeptem teſtibus, qui ſe ſubſcripſe-
runt, & ſigillo obſignarunt in præſentia Te-
ſtatricis, aſſerentis illud eſſe ſuum vltimum
2 teſtamentum, indeque conſurgit etiam vali-
ditas, cum modus teſtandi per relationem ad
certam ſchedulam ſit communitèr receptus,
& habeat vim teſtamenti nuncupatiui nuncu-
patione implicita, perindè ac ſi Teſtator hæ-
redes ore proprio nominauerit, nec opus eſt
quod teſtibus innoteſcāt diſpoſita in ſchedula,
ſed ſufficit quod teſtator dicat illud eſſe ſuum
teſtamentum, prout in caſu noſtro ſeruatum
fuit, iuxta celebrem doctrinam *Bart. in l. ſi ita
ſcripſero 38. ff. de condit. & demonſtr.* quam vti
communem, & veriorem ſequuntur *Clar. in
§. teſtamentum q. 36. num. 2. Card. Mantic. de coniect.
vlt. volunt. lib. 1. tit. 7. num. 7. Thomat. deciſ. Macer.
82. num. 19. Add. ad Buratt. deciſ. 475. num. 22.* &
ſemper amplexa eſt Rota, & ſignanter *deciſ.
363. num. 9. par. 4. to. 2. dec. 570. num. 6. & 7. deciſ.
581. num. 6. dicta par. 4. to. 3. dec. 215. num. 4. & 5.
par. 12. recent. & coram Eminent. Otthob. dec. 181.
num. 5. & ſeqq.*

Non obſtat, quod Fuluia voluerit in ſcrip-
tis teſtari per illa verba: *hoc ſuum teſtamentum
in ſcriptis condidit*: ideoque teſtamentum ſit
nullum ex defectu integræ formæ præſcriptæ
in *l. hac conſultiſſima, & l. iubemus, C. de teſtam.*

quia

3 quia teſtatricis voluntas ex prædictis verbis coarctari non poteſt, dum declaratur ex alijs verbis immediatè ſequentibus, ibi „ *quod valere voluit iure teſtamenti nuncupatiui, & ſi de iure non valeret, ſeu non valebit, ſaltem valere voluit, & mandauit iure codicillorum donationis cauſa mortis, & vltimæ eius voluntatis, & omni alia meliori via, &c.* hinc enim clarè patet Fuluiam noluiſſe ſe reſtringere ad teſtandum in ſcriptis & ſubire illius rigoroſas ſolemnitates, dum apertè voluit eius diſpoſitionem valere omni meliori modo, & ſic nuncupatione implicita, *Roman. in l. neque profeſſio num. 13. C. de teſtam. et in his terminis notant Alex. conſ. 176. numer. 4. et 5. lib. 5. Gozadin. conſ. 3. n. 15. verſ. ſed in caſu noſtro, Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 1. d. tit. 7. nu. 4. Afflict. dec. 144. et Rota coram Card. Seraphin. deciſ. 749. num. 13.*

Minus reſiſtit, quod ſchedula non fuerit à Teſtatrice ſubſcripta, quia cum de illius iden-
4 titate conſtet, defectus ſubſcriptionis non vitiat teſtamentum, *Caſtr. in l. hac conſultiſſima, §. per nuncupationem num. 3. verſ. mihi non videtur, C. de teſtament. Iaſ. in l. fin. num. 15. poſt med. C. de fideicomm. Clar. in §. teſtamentum qu. 4. nu. 3. Add. ad Buratt. d. deciſ. 475. num. 24. Rota coram Duran. dec. 206. num. 3. et 4. et in recent. dec. 263. num. 11. par. 4. to. 2. et dec. 359. num. 9. par. 11. et in Romana teſtamenti 14. Maij 1666. §. et quamuis, coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Identitas verò ſchedulæ nedum præſumi-
5 tur ex publica, & legali fide Notarii ſpecialibus adminiculis in præſenti comprobata, quæ præponderat excogitatæ ſuppoſitioni, ſeu alterationi, omnemque ſiniſtram præſumptionem excludit, vt in puncto aduertit *Decian. conſ. 74. num. 17. et pluribus ſeqq. vol. 5. et Rot. dec. 180. num. 6. coram Duran. d. dec. 180. num. 11. et ſeqq. coram Eminent. Otthob. cum alijs allegatis in citata deciſ. 215. num. 13. part. 11. recent.* Verum etiam
6 indubitatè probatur ex cautela *Clari in §. teſtamentum q. 4. num. 3. in fin.* in caſu noſtro ſeruata, dum teſtes ſubſcriptionem, & Notarius rogitum adnotarunt in dorſo ſchedulæ vnicum folium continentis, *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 1. d. tit. 7. num. 7. ad med. verſ. vnde etiam Iulius Clarus Thomat. d. deciſ. Macer. 82. nu. 22. et ſeqq. et ſequuta eſt Rota coram Duran. d. dec. 180. num. 4. et dec. 3. ad med. §. eoque magis apud Fenzon. ad Stat. Vrbis d. deciſ. 215. num. 12. in fine par. 11. recent. et in tribus deciſ. in Romana hæreditatis editis coram Coccino, et b. m. Leone Veroſpio impreſſis in eodem par. 11. nempè dec. 226. num. 5. dec. 359. ſub nu. 13.* vbi refert verba Clari vſum dictæ cautelæ conſulentis, & *dec. 362. num. 20.*

Eoque minus eſt ſubtiliter diſcutiendum
7 de ſolemnitatibus controuerſi teſtamenti, quo diſpoſitio eſt facta fauore liberorum, tunc enim reiecto ſolemnitatum rigore, ſola voluntas attenditur iuxta limitationem, quam Imperator tradit in *d. l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſtament. Bald. in Auth. quod ſine num. 1. C. de teſtam. in puncto Fuſar. conſ. 41. num. 41 et Rot. coram Merlin. deciſ. 806. num. 1. et 2.*

Nullum denique fundamentum fieri po-
8 teſt in Statuto excluſiuo fœminarum, quia literaliter præſeruat ſucceſſionem ex teſtamento, ibi „ *ex teſtamento capere poſſint quidquid eis relinquitur*, & etiam abſq; hac præſeruatiua
9 talem interpretationem de iure reciperet, *Bartol. in l. finali num. 3. verſ. pro hoc induco, et ibi Iaſ. num. 20. verſ. tene indiſtinctè, C. de pact. Cyriac. contr. 72. num. 15. Rot. coram Buratt. dec. 292. nu. 14. et dec. 207. num. 4. et 5. par. 9. recent.*

Et ita vtraque, &c.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 26. Ianuarij 1668.

ARGVMENTVM.

Valor beneficij per non exceſſum iuſtificatur per teſtes de publica voce, & fama, ſeu ſemiplenam probationem; ob malam expreſſionem valoris ſcienter factam omne ius beneficij abdicatur à reſignante, adeo vt beneficium non poſſit deinde amplius vacare per illius obitum: ius alteri quæſitum, ſi eſt validum, non autem inualidum, cenſetur à Papa præſeruatum.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ ſunt exequendæ, quando narrata iuſtificantur.*
2 *Valor beneficij per non exceſſum iuſtificatur ex teſtibus deponentibus de publica voce, & fama.*
3 *Beneficij ius quando non fuit abdicatum à reſignante, tunc beneficium dicitur vacare per eius obitum deinde ſequutum.*
4 *Valoris mala expreſſio ſanatur gratia reualidatoria.*
5 *Valoris falſa expreſſio non præiudicat reſignatario de cuius vlla culpa, ſeu defectu non conſtat.*
6 *Beneficij redditum credendum eſt fuiſſe informatum, qui illud poſſedit per plures annos.*
7 *Ob valoris falſam expreſſionem ſcienter factam à reſignante cenſetur omne ius beneficij ab eo abdicatum.*
8 *Ius alteri quæſitum non tollitur per gratiam* perinde valere.
9 *Ius alteri quæſitum tunc obſtat, vel intelligitur præſeruatum, quando eſt validum, ſecus quando eſt inualidum.*
10 *Teſtes informiter, & ſine citatione partis examinati nullum gradum probationis conſtituunt.*
11 *Et multo minus in concurſu teſtium formiter examinatorum.*
12 *In valore per non exceſſum admittitur ſemiplena, & qualis qualis probatio.*
13 *Litis nullius momenti taciturnitas non vitiat ſecundam gratiam.*
14 *Litis mentio in noua gratia non requiritur, quando nouum ius non concernit de directo, vel in conſequentiam id, quod in litem fuerat deductum.*

DECISIO CCLXXII.

SVb narratiua certi valoris in quinquaginta ducatis auri de Camera, & vna cum incertis in ducatis centum quinquaginta ſimilibus

libus per non exceſſum obtinuit Gaſpar Vil-
lalobos à Sede Apoſtolica controuerſum be-
neficium vacans per liberam reſignationem
Franciſci Caliſti in manibus Sanctiſſimi ſpon-
tè factam, & poſtmodum comperta mala ex-
preſſione valoris gratiam perindè valere im-
petrauit cum narratiua, quod beneficium in-
certos redditus non habebat, certi verò duca-
tos centum quinquaginta auri deCamera non
excedebant, ſed antequam primæ literæ Apo-
ſtolicæ potuiſſent executioni demandari ſu-
peruenit obitus reſignantis in menſe Ordina-
rij, qui dictum beneficium vti vacans per
obitum in menſe ſuo contulit Antonio de
Almazon: Orta autem controuerſia inter
prouiſos primo in partibus ſuper manuten-
tione, & deindè coram Me ſuper exequutio-
ne literarum Apoſtolicarum,cenſuerunt DD.
1 illas eſſe exequendas ob paratam exequutio-
nem eidebitam, quando narrata iuſtificantur
cap. ſi quando de reſcript. cap. ſi capitulo de conceſſ.
prabend.in 6.Eminentiſſ.Ottbob. dec.58.nu.1. & in
recent.dec.283.nu.1.par.7.dec.33.nu.1.& 2. & dec.
80. nu.2.par.11.

In præſenti autem integra narratorum iu-
ſtificatio concurrit, ſiquidem poſſeſſio reſi-
gnantis, eius redditus ex quo aliundè viuere
poſſet, publicatio reſignationis, Clericatus, &
idoneitas Reſignatarij apertè probantur ex
datis in Summario Gaſparis, nec controuer-
tuntur ab informantibus pro Antonio, qui
2 licet impugnent verificationem valoris ex-
preſſi in literis Apoſtolicis, ea tamen iuſtifi-
catur ex teſtibus deſuper examinatis, qui nar-
ratum valorem teſtando etiam de publica vo-
ce, & fama, ſufficientem probationem indu-
cunt, *Rota coram Pau.dec.526.nu.6.iuxta impreſſ.*
Lugdun. coram Coccin. dec.87.nu.5.coram Caualer.
dec.517.n.4.& dec.572.nu.3.& in recent. dec.532.
num.6. par.4. deciſ.187.num.8.par.6. & deciſ.371.
num.5. par.9.

Non obſtat quod valor in primis literis ex-
3 preſſus non ſubſiſtat in quantitate, & qualita-
te, indeque gratia nulla remanſerit, nec ius
abdicauerit à reſignante, itaut per eius obitū
in menſe Ordinarij ſequutum dicendum ſit
vacaſſe beneficium iuxta *deciſ.419.par.1.diuerſ.*
4 tum quia huiuſmodi defectus fuit ſublatus
ex gratia reualidatoria poſtmodum impetrata
ſuper non expreſſione veri valoris, vt in pun-
cto *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 15. §. 2.*
num. 78.

Tum quia in caſu noſtro falſa expreſſio va-
5 loris non proceſſit ex vlla culpa, ſeu defectu
reſignatarij, vt ex pluribus deductis compro-
6 batur; ſed ex culpa, & facto reſignantis, qui
non obſtante poſſeſſione, & fructuum percep-
tione per plures annos, quibus de quantitate,
& qualitate redditus beneficij credendum eſt
ſatis fuiſſe informatum, in mandato tamen ad
7 ad reſignandum deſignauit valorem, eo mo-
do, quo deindè fuit in literis expreſſus, vnde
non potuit beneficium vacare per obitum
reſignantis,à quo omne ius fuerat abdicatum
ab eius dolum, ſeu culpam reſultantem ex
falſa expreſſione valoris ſibi benè noti, *Pariſ.*
de reſignat.lib.1. quaſt.3.num.71. & 118. Garz. de
benef. part.11. cap.3. num. 36. cum tribus ſeqq. &
in terminis non veræ expreſſionis valoris,
Tondut.de penſ.cap.61.num.2. verſ.& ideo illi im-
putandum eſt, Garz.de benef.par.11.d.cap.3.nu.39.
Ricc. dec.Cur.Archiep.Neap. 207. num.5.par.1.&
benè Rota coram Reuerendiſſ. Carillo deciſ. 283.
num.5.& 6. repetita in recent.deciſ.218. nu.6. & 7.
par. 9.

Hinc non releuat, quod valor expreſſus in
8 gratia perindè valere non ſuffragetur Gaſpari
in præiudicium Antonij, cui medio tempore
per collationem Ordinarij ius fuerat quæſitū,
& in eadem gratia reualidatoria implicitè
præſeruatum, *Mandoſ.de Signat.Grat. tit.perindè*
valere ante fin. verſ.perinde igitur, Rot.coram Mer-
lin.dec.516.num.4.& ſeqq. quia conſtito ex præ-
dictis ius fuiſſe abdicatum à reſignante, &
conſequenter non potuiſſe beneficium vacare
9 per eius obitum, vtique non reſiſtit aſſertum
ius per collationem Ordinarij medio tempore
quæſitum, quod tantum obſtaret, & intelli-
geretur præſeruatum, ſi eſſet validum, & per-
fectum, ſecus autem ſi nullum, & inualidum
iuxta inconcuſſam diſtinctionem, de qua *Bar-*
boſ.de clauſ.clauſ.44.num.10. Add.ad Buratt.deciſ.
55.num.8. Rota dec.572.num.6.par.1.dec.614.n.1.
verſ.vnde ſequebatur par.2.recent. & d.dec.283.nu.
10. coram Reuerend. Carillo.

His non acquieſcit Antonius, ſed vlterius
controuertit veritatem valoris in ſecundis li-
teris expreſſi, & ex teſtibus in partibus exa-
minatis eiuſdem valoris exceſſum deducit,
10 ſed quia non conſtat fuiſſe formiter, & cum
citatione partis examinatos nullum gradum
probationis conſtituunt, *cap.2.de teſt. Rota dec.*
82.num.14.& 15.par.7.recent. ſignanter in con-
11 curſu teſtium Gaſparis formiter examinato-
12 rum, & in hac materia probationis valoris,
in qua admittitur ſemiplena, & qualis qualis
probatio, *Garz.de benef.par.6.cap.2.num.166.&*
ſeq.Loter.de re benef.lib.3.q.20.n.76.& ſeq. Caſ.de
Graſſ.deciſ.3.num.7.de probat. Rot. coram Mantic.
dec.132.num.4.coram Buratt.dec.255.nu.13. coram
Eminent.Ottbob. dec.58.nu.18. & ſeq.in recent.dec.
48.num.25. & 26.dec.319.num.13. & ſeq.par.11.
& in Melenitana Theſaurraria 4. Iulij 1664. §.
valor autem, & §. ſequent. coram Reuerendiſſ. Ge-
runden.

Denique dictam ſecundam gratiam non
13 vitiat taciturnitas litis inter prouiſos penden-
tis de tempore impetrationis, quia ex ſupra-
dictis nullius apparet momenti ius per Anto-
nium in litem deductum, & ad hunc effectum
14 neceſſe eſſet vt tale ius de directo,vel in con-
ſequentiam concerneret idemmet in dicta
gratia impartitum,vtpote ſi Antonius de ma-
la narratione valoris oppoſuiſſet,& in tali de-
fectu ſuam intentionem fundando, ea de cau-
ſa beneficium obtinuiſſet, ſecus autem dum
venit ex diuerſo titulo collationis inferioris,
cuius reſpectu gratia perindè valere non fuit
impetrata iuxta conſilium *Oldradi plenè diſtin-*
guentis 299.d n.3.vſque ad fin.Rot.dec.91.n.10.par.
4.to.2. & dec.14. num.35. & ſeqq. par.10. recent.

Et ita vtraque,&c.

Confirmata vt infra deciſ. 312.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE RODVLPHIS.

Mercurij 1. Febr. 1668.

ARGVMENTVM.

Litis expenſæ extraiudiciales taxantur in ſcutis decem pro qualibet inſtantia, iudiciales vero reficiuntur integraliter, inter quas computantur impenſæ extractionis inſtrumentorum ad cauſam facientium ſecus autem inſtrumentorum non facientium ad cauſam.

SVMMARIVM.

1 *Expenſa extraiudiciales pro honorarijs Aduocati, Procuratoris, & Sollicitatoris taxantur in ſcutis decem pro qualibet inſtantia.*

2 *Expenſa iudiciales iuſtificantur ex actis, & ſine diminutione reficiuntur.*

3 *Expenſa inſtrumentorum nihil commune habentium cum lite tranſacta in iudicatum non debent refici.*

4 *Expenſæ ſcripturarum neceſſariarum ad victoriam cauſa dicuntur iudiciales, & debent refundi.*

5 *Citatio ad declarandum, an velit ſtare ſimplici copia ſit ex vrbanitate, non ex neceſſitate, & eius omiſſio non excuſat à refectione expenſarum.*

6 *Inſtrumenta producta vnde conſtet fuiſſe neceſſaria, vt eorum expenſa reficiantur.*

7 *Productio ſcripturæ relata dicitur neceſſaria, dum ſine illa referens non probaret, & propterea illius impenſa debet refici.*

8 *Extractio inſtrumentorum, qua poteſt fieri in parte ex Statuto Peruſino non admittitur, quando requiritur integrum inſtrumentum, vel non poteſt diuidi, ſeu ſeparatim extrahi.*

9 *Expenſa ſunt refundenda ab eo, qui variat ab vno ad aliud iudicium.*

10 *Compenſatio non datur à credito illiquido ad liquidum.*

DECISIO CCLXXIII.

PRætendentibus Rodulpho, & Vincentio de Rodulphis fuiſſe ad eorum fauorem purificatum fideicommiſſum Iulij Cæſaris Rodulphi, Europia autem prætextu detractionum, aliarumque exceptionum fideicommiſſi reſtitutionem controuertente anno 1624. deuenerunt partes ad tranſactionem, & reſpectiuè diuiſionem bonorum fideicommiſſariorũ tunc exiſtentium, Rodulphis triente attributo, Europiæ verò reſiduali beſſe remanente, bonis autem, & iuribus in tranſactione, & diuiſione non comprænhenſis, & in poſterum forſan comperiendis eamdem diuiſionis methodum præſcripſerunt.

Huius conuentionis vigore præuijs tribus inſtantiis conformibus mandatum à Sacra Rota, & ſucceſſiuè ſatisfactionem à Ferulis hæredibus Europiæ reportarunt Rodulphi in ſumma ſcutorum 1200. pro rata ipſis tangente in quibuſdam effectibus iuxta mentem fideicommittentis penès Bartellium mercatorem depoſitatis, quos fideicommiſſarios, & ab Europia exactos eſſe conſtitit, nec ab ea in diuiſione collatos, taxatiſque poſtmodum expenſis in ſcutis 470. appellarunt Feruli ab hac taxatione, quam exceſſiuam cenſuerunt hodie DD. iuxta modum inferius exprimendum.

Licet enim tam reſpectu expenſarum extraiudicialium pro honorarijs Aduocati, Procuratoris, & Sollicitatoris, quam reſpectu iudicialium pro cõmiſſionibus, regeſtris, notulis decretorum, & ſimilibus nullus conſiderari poſſit exceſſus, dum de primis fuit habita ra-
1 tio in minori quantitate, quam ſcut. decem pro qualibet inſtantia arbitrari ſolitorum ex ſtylo Tribunalis, vt in his terminis ponderauit *Rota in Romana expenſarum 16. Febr. 1654. §. fin. coram b.m. Dunozett. in Peruſina reintegrationis 4. Iul. 1661. §. reſpectu extraiudicialium coram R.P.D. meo Albergato, & in S. Seuerini expenſarum 15. Ian. 1666. §. extraiudiciales demum coram eodem;*
2 ſecundæ verò quæ ex actis iuſtificantur, & viuæ nuncupantur, veniunt ſemper abſque diminutione reficiendæ, *l. properandum 11. §. ſiue autem, C. de iudic. cap. finem litibus 5. de dol. & contum. & cap. calumnia 4. de pœn. Rot. coram Buratt. dec. 921. num. 1. & ibi Add. num. 12. coram Reuer. Carillo dec. 77. per tot. in Meleuitana Bonorum 10. Decembris 1653. §. namque coram R.P.D. meo Beuilaqua, in Meleuitana expenſarum 10. Februarij 1662. §. has verò coram b.m. Veroſpio. & in dicta S. Seuerini expenſarum 15. Ianuar. 1666. §. & cum iſta ſint iudiciales coram R. P. D. meo Albergato.*

Nihilominus manifeſto, & exorbitanti exceſſui apparet obnoxia partita ſcut. 411. pro
3 extractione plurium inſtrumentorum, quorum pleraque, dum nihil commune habebant cum lite in iudicatum tranſacta, vtique in hac parte condemnari non poterant Feruli ad taxatam refectionem; vnde DD. prænarratam partitam reformantes amplexi fuerunt ingenuam confeſſionem informantium pro Rodulphis, qui eorum prætenſionem quoad extractionem inſtrumentorum reſtringunt ad impenſam ſcut. 184. b. 67. factam pro extrahendis tribus inſtrumentis, teſtamento ſcilicet Iulij Cæſaris Rodulphi, diuiſione inita 29. Iulij 1624. & quietantia per Europiam Bartello facta de pecunijs fideicommiſſarijs penès ipſum depoſitatis: Nam cum tales
4 ſcripturæ ad victoriam cauſæ fuerint neceſſariæ, Feruli, qui liti ſuccubuerunt, debent & illarum expenſas, quæ inter viuas, & iudiciales computantur, pariter refundere, *Rot. deciſ. 259. num. 5. coram Carillo, in dicta Meleuitana Bonorum 10. Decembris 1653. §. nam qua coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in dicta Romana expenſarum 16. Febr. 1654. in princ. coram b.m. Dunoz.* quam-
5 uis non præceſſerit citatio ad declarandum, an velit ſtare ſimplici copiæ, quia talis citatio ſit potius ex vrbanitate, quam ex neceſſitate, illiuſque omiſſio reum in mora conſtitutum non excuſat ab impenſæ refectione ex doctr. *Bald. in l. non ignorat n. 4. C. de fruct. & lit. expenſ. Calleſ. de oblig. Camer. qu. 27. nu. 23. Ridolphin. in praxi par. 1. cap. 2. nu. 40. & ſeqq.*

Quod

6 Quod autem dicta tria inſtrumenta fuerint neceſſaria, patet quia inſtrumentum diuiſionis initæ 19. Iulij 1624. à Rodulphis productum, *vt in proceſſu de partibus fol. 32. 79. & 99.* prout etiam faſſus eſt Procurator illorum de Ferulis eodem *proceſſu fol. 212. & 219. à tergo,* continet pactum communicandi, & diuidendi bona fideicommiſſaria in poſterum comperienda; Quietantia Bartello facta oſtendit effectus fideicommiſſarios penès ipſum depoſitatos, & ab Europia poſtmodum exactos, de quibus cum non fuerit in diuiſione habita ratio, proindè hæredes Europiæ fuerunt condemnati ad bonificandum Rodulphis tertiam partem ad formam diuiſionis: teſtamentum verò, ex cuius diſpoſitione Rodulphi tanquam fideicommiſſarij eorum iura deducebant, integrat efficaciam dictarum diuiſionis, & quietantiæ; ibidem enim legitur onus deponendi apud mercatorem effectus fideicommiſſarios, & ad illud in tranſactione, & ſucceſſiua diuiſione
7 habetur relatio, vnde ad hoc, vt actorum intentio ſufficienter iuſtificaretur neceſſaria fuit exhibitio relati teſtamenti, ſine quo nullum ius diuidendi habuiſſent,& actus referens non probaret, *Auth. ſi quis, Cod. de eden. Rota coram Buratt. deciſ. 754. num. 3. coram Merlino deciſ. 840. nu. 9. & dec. 147. nu. 30. par. 11. recent.*

Nec vrget quod ex Statuto Peruſino ex-
8 tractio inſtrumentorum fieri poſſit pro parte, & proindè ſibi imputent Rodulphi ſi pro credito ſcut. 1200. extrahere voluerunt integrum inſtrumentum dictæ quietantiæ facta Bartello de ſumma ſc. 8126. Nedum quia ad effectum detrahendi tertiam partem eis debitam, opus fuit totum inſtrumentum exhibere, ſed etiam quia obiectum procederet, ſi inſtrumentum eſſet diuiſum in plures partes diſtinctas, non autem dum continet quietantiam vnicæ, & indiuiduæ partitæ.

Minus obſtat, quod Rodulphi variando à
9 reſciſſione dictæ tranſactionis ad iudicium bonificationis effectum fideicommiſſariorum in diuiſione non comprehenſorum, teneantur alteri parti expenſas paſſas refundere, *Zacch. de obligat. Camer. qu. 11. num. 19. & apud eundem Rot. deciſ. 200. num. 12.* & ea de cauſa extinguatur creditum controuerſarum expenſarum; ſiquidem Feruli vti debent iure ſuo, & prius obtinere parem condemnationem prætenſarum
10 expenſarum aduerſus Rodulphos, aliàs de credito illiquido ad liquidum non admittitur compenſatio iuxta *text. in l. vltima, Cod. de compenſ.*

Et ita vtraque parte informante, &c.

ROMANA, SEV NARNIEN. CENSVVM.

Lunæ 6. Febr. 1668.

ARGVMENTVM.

Fundus dotalis, vnde dicatur conſtitutus: fructus dotis conſtante matrimonio ſpectant ad virum, & exacti à muliere cedunt in cauſam crediti dotalis, dum contra tertios concludenter non probatur vergentia viri ad inopiam; quodque mulier tali caſu vſa fuerit remedio aſſecurationis ſuæ dotis.

SVMMARIVM.

1 *Fundus dotalis arguitur ex pacto, quod pecunia dotalis inueſtiretur, & perpetuo ſtaret pro fundo.*

2 *Inueſtimentum factum pro fundo dotali in vim pacti aſſumit naturam fundi, ac ſi ab initio dos in illo fuiſſet conſtituta.*

3 *Fructus dotales decurſi conſtante matrimonio non ſpectant ad vxorem, ſed ad virum, eiuſque creditores.*

4 *Fructus dotales vxor facit ſuos, dum exegit vergente viro ad inopiam, & onera matrimonij non ſubſtinente.*

5 *Vxor præſumitur alimentata à viro, dum ſeorſim habitaſſe non apparet.*

6 *Vergentia viri ad inopiam, dum non agitur contra virum, ſed contra tertium debet concludenter probari, & numer. 7. datur ratio diuerſitatis.*

8 *Vergente viro ad inopiam ſi mulier non obtineat actualem aſſecurationem cenſetur competenti remedio noluiſſe vti, vel illi renunciaſſe.*

9 *Bonum ius probatur legitimo titulo emptionis.*

10 *Clauſula* conſtituti, *appoſita in inſtrumento emptionis transfert poſſeſſionem in emptorem.*

11 *Aſſociatio contra aliquem petita ſupponit illius poſſeſſionem.*

DECISIO CCLXXIV.

EX tribus cenſibus, quibus olim Scotti bona Malleani grauauerant, alter erat ſcutorum 400. in ſorte anno 1597. à Tullio impoſitus àd fauorem Palutij, & Violantis coniugum, alter ſcut. 500. in ſorte à Ioanne Bernardino ſen. Tullij filio, & hærede anno 1600. venditus Carolo de Vitutijs, & alter ſcut. 4000. ab eodem Ioanne Bernardino anno 1602. conſtitutus fauore clar. mem. Cardinalis de Camerino: Cum autem hic cenſus ſcut. 4000. pro rata ſcut. 1300. fuerit ab eodem Cardinali donatus Capellæ S. Venantij de Camerino, reſiduum verò deuenerit ad Abbatē de Perbenedictis vocatum ad fideicōmiſſum à dicto Cardinali inſtitutum, ijdem Abbas, & Capella obtinuerunt anno 1633. aſſociari ad fundum cenſitum, deindè Fauſtinæ Scottæ

Google

hæredi Ioannis Bernardini impoſitoris reſtitu-
tum præuia obligatione de proprio, & in ſo-
lidum acceſſione eiuſdem Fauſtinæ, & Anto-
nij Scotti eius filij. Iterum verò à dictis cre-
ditoribus obtenta aſſociatione, curauit Fauſti-
na prædicta bona Malleani vendere D. Duci
Altemps, pretiumque erogare in præfati cen-
ſus extinctionem.

Verum quia Victoria Vitutia vxor dicti
Antonij Scotti prænarratos alios duos ante-
riores cenſus ex pecunijs dotalibus acquiſierat
fratres de Scottis Victoriæ filij, & hæredes im-
miſſionem ex ſaluiano interdicto aduerſus
bona Malleani à D. Duce poſſeſſa reportarunt
pro fructibus dicti cenſus ſcut. 500. in ſorte
anno 1600. impoſiti per Io: Bernardinum
Scottum ſeniorem; Cumque vlterius eorum-
dem bonorum manutentionem, ſeu retèn-
tionem prætenderent pro fructibus alterius
cenſus ſcut. 400. à Tullio impoſiti de anno
1597. iudicium coram A.C. Areoſto introdu-
xerunt, ſed contradicentibus nedum D. Duce,
ſed Perbenedictis, & Capella S. Venantij ad-
miſſis ad cauſam, & in eorum poſteriori cen-
ſu coobligatum habentibus Antonium Scot-
tum, emanauit ſententia abſolutoria, nullum
jus Scottis competere declarans, à qua com-
miſſa mihi cauſa propoſui dubium, an & de
cuius bono iure conſtet etiam ad effectum
manutentionis ad fauorem D. Ducis, & con-
ſortium reſolutum.

Siquidem admiſſo etiam quod cenſus con-
1 trouerſus ex pecunijs dotalibus acquiſitus,
fuerit fundus dotalis Victoriæ, prout DD.
ſuaſit expreſſa conuentio dotali inſtrumento
adiecta, quod aſſignata pecunia, & in Monte
Pietatis depoſitata inueſtienda eſſet, ac inue-
ſtimenta alienari non poſſent, ſed perpetuò
ſtarent pro fundo dotali: inde enim tuta ſuc-
2 cedit illatio, quod inueſtimenta ad formam
præcedentis conuentionis ſubſecuta fundi
dotalis naturam aſſumpſerint, acſi in illis
fuiſſet dos ab initio conſtituta, vt in alio inue-
ſtimento ſtabilium ad fauorem eiuſdem Vi-
ctoriæ plenè reſpondit *Rota in Narnien. bonorum*
18. Mart. 1659. §. nec pro retardanda coram Reuer.
Papien. & alias fuit reſolutum coram Merlino deciſ.
792. nu. 6. & ſeqq. & nu. 21. & 22. & dec. 91. nu. 12.
& 13. par. 8. recent.

Adhuc animaduerſum fuit etiam hoc cen-
ſu poſthabito Victoriam de ſua dote in ſcutis
3500. vna cum paripherno conſtituta fuiſſe
integraliter, & ſuperabundanter ſatisfactam;
Nam vltra ſcuta 2900. quæ ex calculo iudi-
ciali conſtat Victoriam in alijs inueſtimentis
habuiſſe, conſecuta eſt in vna partita ſc. 850.
in tot ſtabilibus, & in alia partita ſcut. 1109.
pro fructibus dotalibus conſtante matrimonio
3 decurſis, qui cum non ad ipſam, ſed ad An-
tonium virum fauore litis conſortium coo-
bligatum ſpectarent, *l. dotis fructus 8. & l. ple-*
rumque 11. §. ſi ſerui in fine ff. de iur. dot. Fontanell.
de pact. nupt. clauſ. 6. gloſ. 1. par. 3. num. 9. vtique
recipiendo præfatas ſummas ex ſubſtantia vi-
ri, nullo alio credito intercedente, tenetur
vxor in cauſam dotis accepto ferre iuxta
text. in l. Titia cum propter dotem 48. ff. de
ſolut.

Non obſtat, quod Victoria ſuos fecerit
4 fructus dotales tanquam exactos de tempore,
quo maritus ad inopiam vergebat, & onera
matrimonij non ſubſtinebat, vltra quod enim
potius viget contraria præſumptio, quod vxor
5 ſumptibus viri fuerit alimentata, eo ipſo quod
ſeorſim habitaſſe non apparet, *Rot. dec. 267. n. 1.*
6 *& 2. par. 4. diuerſ.* De huiuſmodi vergentia non
conſtat ex adductis in caſu noſtro, quo cum
iudicium contra virum non tendat, ſed con-
tra tertios, concludentem, & perfectam pro-
bationem requirit communis DD. diſtinctio,
7 ea diuerſitatis ratione ſuffulta, quod viri mo-
dicum eſt præiudicium, cum adhuc ex reſti-
tutæ, ſeu aſſecuratæ dotis fructibus alimenta
aſſequatur; tertio autem graue præiudicium
infertur, dum illi mulier mediante dotali
hypotheca præcludit, ſeu difficultat proprij
crediti exactionem, vt docet *Bartol. in l. ſi con-*
ſtante 25. num. 15. & 16. vbi Iaſ. nu. 157. & Barboſ.
in princip. repetitionis eiuſdem leg. num. 66. ad med.
& num. 69. & ſeq. ff. ſolut. matrim. Gail. obſeruat.
83. num. 12. Maſcard. de probat. concl. 576. num. 2.
Benintend. deciſ. 68. per tot. Fontanell. de pact. nupt.
clauſ. 7. gloſ. 2. par. 3. num. 38. & ſeqq. Magon. dec.
Lucenſ. 55. num. 4. & ſeq. Giurb. ad conſuet. Meſſan.
cap. 13. gloſſ. 3. num. 11. Gratian. diſceptat. 489.
numer. 10. Antonin. de Amat. reſolut. 83. numer. 9.
& 10. Olea de ceſſ. iur. tit. 3. quæſt. 7. numer. 19.
in fin.

Cœterum licet concurrente vergentia
8 mulieri competiſſet aſſecurationis remedium,
ei tamen non prodeſt, niſi actualiter aſſecura-
tionem conſecuta eſſet, aliàs videtur compe-
tenti remedio noluiſſe vti, ſeu illi tacitè re-
nunciaſſe, vt ponderatis illis verbis Textus,
mulier agere volet, tradunt *Iaſ. in d. l. ſi conſtante*
numer. 8. & 82. ibique Rip. num. 1. ff. ſolut. ma-
trim.

Sublato igitur ex prædictis credito illorum
de Scottis, qui in omnem caſum ſatisfactionē
conſequi poſſunt ex palatio Narniæ, non
9 ſolum præualet bonum ius D. Ducis legiti-
mo emptionis titulo innixi, & conſequenter
etiam litis conſortium illi adhærentium ad
excludendos actores, ſed eo certius ipſi debe-
tur manutentio ratione poſſeſſionis in eum
10 translatæ mediante clauſula *conſtituti* in in-
ſtrumento emptionis appoſita, *l. quod meo no-*
mine 18. ff. de acquir. poſſeſſ. Rota coram Buratto
deciſ. 887. num. 3. cum alijs cumulatis per *Poſth.*
de manut. obſeruat. 20. num. 5. quam poſſeſſionem
11 fratres de Scottis præſuppoſuerunt, dum aſſo-
ciationem ad controuerſa bona contra D. Du-
cem intentarunt, idem *Poſth. obſeru. 19. nu. 28.*
& poſt ipſum Rot. dec. 336. num. 2.

Et ita vtraque, &c.

Reuocata vt infra deciſ. 286.

(***) (***) (***)

BONO-

BONONIEN. AQVARVM.

Veneris 24. Febr. 1668.

ARGVMENTVM.

Aqua ingreſſa vel oriens in fundo ſuperiori licet regulariter poſſit ab eius domino diuerti in præiudicium fundi inferioris, ſecus tamen eſt quando velit immutari curſus diuturnus aquæ per opus manu factum, vel Dominus fundi inferioris ſeruitutem aquæ alio legitimo titulo acquiſierit.

SVMMARIVM.

1 *Aqua ingreſſa, vel oriens in fundo ſuperiori poteſt ab eius Domino ad libitum diuerti in præiudicium fundi inferioris.*

2 *Etiamſi peruertatur curſus longo tempore obſeruatus.*

3 *Aqua quæ per opus manu factum diu defluit in fundum inferiorem, non poteſt diuerti cum præſumatur defluxiſſe iure ſeruitutis, & nu. 10.*

4 *Amplia quando talis curſus fuit centenarius vel immemorabilis.*

5 *Aquæ curſus quando debetur ex titulo per antecedentem, & ſubſequentem conſuetudinem comprobato continet implicantiā cum facultatiua permiſſione, & proinde non poteſt diuerti.*

6 *Seruitus valide, & irreuocabiliter acquiritur ex pacto.*

7 *Actus ſequentes regulantur ex titulo præcedenti, in cuius exequutionem facti præſumuntur.*

8 *Seruitus non amittitur ex licentia, quæ potuit peti ex vrbanitate ad euitandas conſuetas vicinorum diſcordias.*

9 *Coloni non poſſunt præiudicare Dominis abſentibus & ignorantibus.*

DECISIO CCLXXV.

AD irriganda arua ſita in contrada *Malanolte* aqua è quodam canali mediantibus Cloacis deducitur, & poſtquam decurrit per bona illorum de Doſijs, deſcendit in fundum illorum de Angelellis, ibique curſum continuando in quodam Cauedono recipitur in quo Florauantes, quando pro eorum proximis Hortis irrigationem expedire cognoſcunt, ſolent currenti aquæ obicem, ſeu paratam in ordinata commiſſura interponere ad hoc vt illa ordinario curſu mutato per deſtinatos meatus in irrigationem hortorum deflectat: Cum autem modo prætendant Angelelli ſibi competere ius prohibendi Florauantibus enarratum aquæ vſum propoſito per me dubio, negatiua emanauit reſolutio.

Quamuis enim Angelellis aſſiſtere videatur regula *textus in l. ſi in meo ff. de aqu. pluu. arc. & in l. 1. §. illud labeo ff. de aqu. quotid. & æſtiu.*
1 cuius vigore aquam ingreſſam, ſeu erumpentem in ſuperiori terreno poteſt illius Dominus diuertere, & ad libitum diſponere in præiudicium decliuioris fundi, & notant *Bald. in l. Aquam 4. num. 1. C. de ſeruit. & aqu. Iaſ. in l. quo minus num. 88. & Rip. num. 84. & ſeq. ff. de flumin. cum alijs per Rot. coram Merlin. dec. 361. nu. 61. & ſeq.* etiamſi peruertatur curſus longo tempo-
2 ris interuallo obſeruatus, *Pariſ. conſ. 112. num. 29. lib. 1. Rota deciſ. 425. num. 4. 6. & ſeqq. part. 4. to. 2. rec.*

Pro Florauantibus tamen præponderat indubitata, & communiter recepta limitatio regulæ efficaciam excludens, quando ſcilicet
3 aqua non naturaliter defluit, ſed per Cauedonum, & alia opera manufacta limitatum, & deſtinatum curſum aſſumit, indè enim ceſſat facultatiuę conceſſionis præſumptio, & validum conſurgit argumentum, quod antiquus, & longeuus aquæ curſus iure negatiuę ſeruitutis inferiori fundo debeatur, itaut citra iniuriam turbari, & prohiberi non poſſit, *Burſatt. conſ. 87. num. 5. & 6. Menoch. conſil. 447. num. 42. Surd. conſil. 447. num. 12. Gran. de antiqu. temp. part. 4. §. circa præmiſſa num. 40. Cepoll. de ſeruit. ruſtic. prædior. cap. 4. num. 56. Cancer. var. reſol. part. 2. cap. 4. num. 246. Gabr. de præſcript. concluſ. 10. num. 14. Cyriac. controu. 310. nu. 160. Theſaur. deciſ. 245. num. 4. verſ. quia illa iura, Rota deciſ. 164. num. 2. part. 2. diuerſ. coram Royas deciſ. 460. num. 5. & plenè in Melenitana decurſus aquarum 31. Ianuarij 1656. §. non obſtat coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.*

4 Taliſque iuris præſumptio confouetur in præſenti, nedum pluſquam centenario, & immemorabili vſu, ſed & legitimo titulo ſimultaneè reſultantibus ex inſtrumento celebrato de anno 1589. vbi Antonius de Doſijs inhærendo conſuetudini antiquæ, & ſolitæ permiſit, & conceſſit Ioanni Franciſco Toſſignano authori Florauantium vſum aquæ mediante clauica, aqueductu, & foſſatis ſoli-
5 tis: titulus enim antecedenti, & ſubſequenti conſuetudie comprobatus manifeſtam continet implicantiam cum facultatiua permiſſione, & neceſſario concludit, quod diuerti non poſſit aqua ad Florauantes ſpectans iure ſer-
6 uitutis, quæ fuit per pactum valide, & irreuocabiliter acquiſita, vt de ſeruitute aquæ, loquitur *textus in l. quoties la prima in fine ff. de ſeruit. & in §. finali inſtit. de ſeruit. Præd. vrban. & ruſtic. Bartol. in l. quo minus num. 25. verſ. reſpondeo, aut cum ibique Iaſ. num. 93. ff. de flumin. Surd. d. conſ. 447. num. 10. & ſeq. & num. 12. ante finem verſ. ſecundo præter antiquiſſimam cum duobus ſeqq. Theſaur. d. deciſ. 245. n. 3. & 4. in octo n. 6.*

Et hinc contra teſtes Florauantium de eorum libero vſo deponentes allegari non merentur teſtes alterius partis teſtificantes, vſum aquæ fuiſſe præcariò permiſſum ex licentia, & conniuentia illorum de Angelellis; nam
7 ex præcedenti titulo ſubſequentes actus regulantur, & in illius exequutionem præſumuntur facti etiamſi facultatiuam qualitatem præſeferant, *Poſth. de manutent. obſeru. 53. nu. 18. et ſeqq. Adden. ad ſa. mem. Gregor. XV. deciſ. 162. ſub num. 16. verſ. verum quia, Rota deciſ. 400. nu. 4.*
8 *part. 4. recent.* quinimo ex allegata licentia, ſeu illius requiſitione, quæ potuit fieri ex vrbanitate ad euitandas conſuetas vicinorum diſcordias, inferri non poteſt, quod Florauantes

tes iuri proprio renunciauerint, & ſeruitutem legitimo titulo adeptam amiſerint, *ad tex. in cap. veniens, et ibi Bald. in princ. Imol. num. 3. in fin. et poſt alios, Barboſ. num. 1. de renunc. Franc. Marc. deciſ. Delphin. 389. num. 2. et benè Rota deciſ 83. num. 3. et 4. part. 10. recent.* eoque certius dum licen-
9 tia aſſeritur petita à Colonis, qui præiudicium Dominis abſentibus, & ignorantibus parare non potuerunt, *DD. in l. vltima C. de acquir. poſſeſs. Bald. in l. 1. C. commun. de vſucap. Dec. conſ. 40. num. 9. Poſsb. de manut. obſernat. 35. num. 58. et ſeq. et Rot. apud ipſum dec. 20. n. 7.*

Non releuat, quod titulus quæſitus de anno 1589. verificari tantum poſsit reſpectu aquarum defluentiũ, ex quinta, & ſexta Cloaca, non autem ex ſeptima conſtructa de anno 1638. quia adhuc ſemper ſubſiſtit, quod prohiberi non poſsit vſus aquarum quintæ, & ſextæ Cloacæ iuxta conſuetudinem inueteratam, & ſemper obſeruatam etiam ante annũ 1638. dum præcipuè aqua ex ſexta, & ſeptima Cloaca ſeparatim deducta commixtim decurrit per bona illorum de Angelellis, & ſic mixta pertranſit per antiquum Cauedonum, vt ex planta; vis enim non ſtat potius
10 in vna, quam alia Cloaca, ſed in vſu aquæ ex opere manufacto arguente ſeruitutem ex allegatis.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Ven. 2. Martij 1668.

ARGVMENTVM.

Fructus defuncta vxore amplius non debentur etiamſi ſuperextiterint filii, & ſi fuerint exacti computantur in ſortem, nec debentur ratione damni emergentis, niſi debitor dotis poſitiuè interpelletur, quod creditor eſt grauatus ære alieno, & in eius extinctionem implicandę eſſent pecuniæ ab interpellato ſoluendæ.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum publicum facit claram, & indubiam probationem.*
2 *Non entis nulla ſunt qualitates.*
3 *Fructus dotales non debentur ſoluto matrimonio per obitum vxoris.*
4 *Amplia etiamſi ſuperſint filij.*
5 *Fructus indebitè exacti computantur in ſortem.*
6 *Damnum emergens non debetur, niſi debitor realiter interpelletur, quod creditor eſſet grauatus certo ære alieno, & pecunia ſoluenda erogari debeât in ſolutionem eiuſdem æris alieni.*
7 *Interpellatio non conſtituit in mora debitorem pro damno emergente, quando non exprimitur, quod creditor ex pecunijs ſoluendis vellet æs alienum extinguere.*
8 *Interpellatio ad effectum damni emergentis debet præcedere, nec admittitur enunciatiua, quod illa prius facta fuerit.*
9 *In vſuris non admittuntur confeſſiones interpellationis nedum tacitæ inductæ ex multiplicata ſolutione fructuum.*
10 *Sed nec etiam expreſſæ.*
11 *Licitum facere non poſſunt partes, quod iura conſtituerunt illicitum.*
12 *In vſuris nec admittuntur confeſſiones partium iurata.*
13 *Solutio in certam cauſam fructuum dotalium excludit diuerſam cauſam damni emergentis.*
14 *Tranſactio bonâ fide facta afficit tertium, qui habet ius de futuro, ſeu in ſpe, ſecus quando tertius habet independenter ius de præſenti.*

DECISIO CCLXXVI.

PEtragraſſæ contra Pium Bertium agenti pro ſolutione dotis vxoris ſe oppoſuit Menochius aſſ. anterior concreditor, prælationem contendens in bonis communis debitoris, duaſque ſententias fauorabiles obtinuit, ſed per appellationem introducta cauſa in Rota coram me, cognitaque Menochij ſatisfactione reſolutum fuit conſtare de credito Petragraſſæ etiam ad effectum prælationis.

Huius enim creditum manifeſtè apparet ex obligatione eiuſdem Pij, & aliorum de Bertiis promittentium in partem dotis Leliæ Bertiæ ſoluere ipſi Petragraſſæ viro libras quindecim mille poſt decem annos, & interim interuſuria: vnde conuento tempore iam effluxo, commiſſa fuit talis crediti ſtipulatio, de quo cum conſtet ex inſtrumento publico,
1 clara quidem, & indubia reſultat probatio *l. cum precibus 18. C. de probat. l. emancipatione 11. C. de fid. inſtrum. Bartol. in l. 1. num. 8. ff. de oper. non. nunciat. Bald. in l. intereſt 21. num. 2. C. de ſolut. Rot. coram Eminentiſs. Otthob. deciſ. 105. num. 1. & dec. 199. num. 2. in recent. deciſ. 236. num. 3. part. 10. & dec. 286. n. 2. par. 11.*

Nec aliquam prælationem, ſeu alium iuris effectum ad fauorem Menochij operari poteſt eius ſimile creditum pro alia dote Placidæ Bertiæ vna cum interuſurijs à Bertijs antecedenter promiſſæ de anno 1633. quia cum ob iam ſequutam ſatisfactionem tale creditum
2 amplius non exiſtat, vulgata ſuccedit illatio, quod non entis nulla ſunt qualitates *ad text. in l. eius, qui in Prouincia in fin. ff. ſi cert. pet. & l. ſi ſeruum §. ſi modus ff. de act. empt. Rot. coram Mant. deciſ. 240. num. 3. & deciſ. 533. num. 20. par. 4. tom. 3. & dec. 87. n. 14. par. 9. rec.*

Ad comperiendam verò Menochij ſatisfactionem eſt præmittendum, quod ſoluto matrimonio per obitum d. Placidæ anno 1635.
3 ſubſecutum ſicut onera matrimonij ceſſarunt ita etiam terminauit dotalium vſurarum curſus, onerum ſupportationi correſpectiuus: *Io. An. in cap. ſalubriter col. pen. ad med. & ibi Barboſ. num. 8. de vſur. Peregr. conſil. 9. num. 14. lib. 2. Gabr. conſil. 20. num. 88. lib. 2. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 1. num. 28. & 32. Rota coram Coccino deciſ. 6. num. 2. coram Gauſler. deciſ. 292. num. 1. & deciſ. 91. §. ratio ſecundi dicti, & ſeq. inter impreſſ. poſt Fenzon. ad Stat. Vrb.* etiamſi proles
4 ex matrimonio ſuſcepta ſuperuiuat, ea de ratione

tione, quia titulus dotis dans cauſam vſuris
expirat extincta vxore, & tunc alimenta filio-
rum non ſunt amplius onera matrimonij iam
diſſoluti, ſed ipſius patris ad filios alendos
obligati, vt reprobata ſententia *Bartoli in l. poſt
dotem 41. num. 29. ff. ſolut. matrim.* plenè firmant
*Gratian. diſcept. 427. num. 4. & ſeqq. & 19. & ſeqq.
Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 573. num. 17.
Rota d. deciſ. 91. §. quæ etiam procedunt, & §. non
obſtat & ſeqq. poſt Fenzon. coram Merlin. dec. 457.
num. 20. & ſeq. & deciſ. 94. num. 1. & ſeqq. poſt
Merlin. de pignor. & in Romana fructuum dotis 21.
Aprilis* 1651. *coram Reuerendiſs. D. meo Cerro
Decano, & 15. Ianuarij* 1652. *coram bo. mem. Bi-
chio, & in Romana fructuum 16. Ianuarij* 1660.
§. iuſtitia verò confirmata 14. Februarij 1661. *in
principio coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Dum igitur Menochius poſt ſolutum ma-
trimonium ex cauſa huiuſmodi interuſurio-
rum exegit quantitatem credito dotali æqui-
pollentem, & vltra clarè conſequitur eius ab-
5 ſoluta ſatisfactio, quia cum ex allegatis tales
vſuræ eſſent prorſus indebitæ nec citra incur-
ſum vſurariæ prauitatis percipi poſſent ſecum
ferunt imputationem in ſortem, indeque do-
tale creditum extinguunt *l. ſi non ſortem 26. in
princ. ff. de cond. indeb. & l. indebitas C. de vſur.
Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 2. part. 2. d.
num. 32. Gratian. d. diſcept. 427. num. 11. Rota deciſ.
231. num. 20. & ſeqq. part. 9. recent. & in dicta Ro-
mana fructuum 16. Ianuarij* 1660. *§. iuſtitia, verſ.
ideoque fructus, & 14. Februarij* 1661. *ſub princ.
ter. R. P. D. meo Beuilaqua.*

Minus interuſuriorum exactio ſubſtineri
poteſt ratione damni emergentis ob cenſus
paſſiuos, & ſignanter vnum lib. 14000. quos
Menochius, prout aſſeritur, extinxiſſet, ſi
dotis capitale ſibi fuiſſet perſolutum, quia
6 ad hunc effectum præ cæteris requiritur, vt
debitori mediante reali interpellatione inno-
teſcat, quod creditor eſſet grauatus certo ære
alieno, quodquè ſoluendæ pecuniæ ſint ero-
gandæ in cauſam, ex qua prouenit damnum;
hoc enim ceſſante non dicitur debitor in mo-
ra conſtitutus, prout contra doctrinam, *Ruin.
conſil. 104. nu. 6. lib. 4.* communi calculo repro-
batam plenè tuetur *Gratian. diſcept. forenſ. cap.
987. per tot.* & inconcuſſè ſemper tenuit Rota,
& præſertim *deciſ. 12. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 16.
coram Mellino deciſ. 498. num. 2. & ſeqq. coram Coc-
cino deciſ. 325. num. 5. & 6. inter impreſſ. poſt ſecun-
dum volum. conſil. Farin. deciſ. 52. num. 3. part. 1.
recent. in dicta Romana fructuum dotis 15. Ianuarij*
1652. *§. quæ ratio coram bo. me. Bichio, & pleniſſi-
mè in Firmana Pecuniaria 13. Februarij* 1660. *§.
quia nec etiam §. deficit etiam & ſeq. coram me,*
& cum hoc præſuppoſito diſcrepantes ſentē-
tias diſtinguendo conciliat *Rota in Æſina cen-
ſus 16. Iunij* 1664. *§. & quamuis coram Reuerren-
diſs. D. meo Decano pro alia parte allegata.*

Hæc autem interpellatio non deſumitur
ex inſtrumento ſolutionis Menochio factæ
de anno 1641. ſiue ex alio inſtrumento con-
cordiæ inter Bertios, & Menochium celebra-
to de anno 1660. occaſione d. dotis, & fru-
7 ctuum, quia licet in primo aliqualiter enun-
cientur interpellationes, ſeu requiſitiones,
tamen non legitur, quod creditor ex ſoluen-
dis pecunijs vellet æs alienum extinguere iu-
xta ſuperius ponderata: in ſecundo autem in-
8 ſtrumento enunciatiua interpellationis me-
lius concepta non ſuffragatur, ſiue quia emiſ-
ſa fuit de tempore, quo creditum Menochij
in pura ſorte conſiſtens iam fuerat extinctum
per plures annos ante mediantibus vſuris in-
debitè perceptis, cum tamen certum ſit quod
interpellatio debet præcedere, *Rota in Firma-
na Pecuniaria 18. Martij* 1658. *§. finali coram
me.*

9 Siue quia in materia vſurarum ad proban-
dam interpellationem non admittuntur par-
tium aſſertiones ſeu conceſſiones nedum ta-
citè inductæ ex multiplicatis fructuum ſolu-
10 tionibus, ſed nec minus expreſſæ, ne aperia-
tur via vſurariæ prauitati, & partes ſibi lici-
11 tum aſſumant, quod illicitum iura conſtitue-
runt, *Bartol. in l. ſi forte num. 4. & 5. ff. de Caſtr.
pecul. Iaſ. in l. ſi donatione 13. num. 4. C. de collat.
Gratian. diſcept. 851. num. 11. & ſeqq. Rota deciſ.
52. num. 5. part. 1. & deciſ. 69. num. 22. 23. & 37.
& deciſ. 307. num. 16. & ſeqq. part. 9. recent. & in d.
Romana fructuum dotis 21. Aprilis* 1651. *§. quia
hæc præſumptio coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*
vbi in ſpecie reſpondetur *ad deciſ. 38. part. 5.
12 recent.* pro Menochio allegatam, etiamſi ta-
les confeſſiones fuerint iuramento munitæ, vt
dixit *Rota in Ianuen. Pecuniaria 1. Martij* 1613.
*nu. 5. ad fin. coram Vbaldo impreſs. apud Marcheſ.
de commiſs. par. 1. fol. 881.*

Sed ceſſat difficultas ex cauſa interuſuriorū
13 dotalium expreſſa in ſolutionibus, & præſer-
tim in illa anni 1641. inde enim remouetur
aſſumptum, quod ſolutio cedere poſſit in di-
uerſam cauſam damni emergentis, *Rota in ſæ-
pius alleg. Romana fructuum dotis §. nec ſubſiſtit
coram Reuerendiſs. D. meo Decano, & §. finali co-
ram bo. mem. Bichio.*

Nec reſiſtit quod tranſactio inita de anno
1660. ſuper dote, eiuſque interuſurijs inter
Bertios debitores, & Menochium creditorē
vti facta bona fide afficiat etiam tertium, quo-
14 niam hoc aliquando procedit quādo ius ter-
tij habens aliquam coherentiam cum contro-
uerſia tranſacta, non eſt in re, ſed in ſpe, &
de futuro, ſecus autem quando tertius, vt
in caſu noſtro independenter habet ius de
præſenti, & radicatum, tunc enim ſubintrat
regula, quod tranſactio non egreditur perſo-
nas tranſigentium, vt conſuluit *Spada Conſil.
311. ſub num. 1. & 2. lib. 2. & addit Rota in Peru-
ſina Pecuniaria 23. Maij* 1662. *ſub principio coram
Remboldo impreſſ. poſt d. Conſil. Spadæ.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſo-
lutum.

Reuocata vt infra deciſ. 316.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER COLONIIS.

Lunæ 5. Martij 1668.

ARGVMENTVM.

Coloniæ ſunt perpetuæ, quando vniformis fructuum reſponſio per antiquiſſimum tempus præſtita fuit, dum non reſiſtit certa lex ab initio impoſita, certius quando concurrit obſeruantia, & bona inculta fuerunt reducta ad culturam induſtria colonorum, quo caſu etiam bona Eccleſiaſtica dicuntur rectè conceſſa ad coloniam perpetuam.

SVMMARIVM.

1 *Coloniæ arguuntur perpetuæ ex vniformi, & antiquiſſima reſponſione fructuum, dum non reſiſtit certa lex ab initio impoſita.*

2 *Bona inculta reducta ad culturam induſtria colonorum comprobant, quod coloniæ illorum ſint perpetuæ.*

3 *Et tales coloni non poſſunt expelli ſine calumnia.*

4 *Coloni quorum laboribus arua ſterilia, & inculta reſtituta ſunt culturæ, non ſunt priuandi fructibus laborum.*

5 *Obſeruantia colonorum ad libitum vtentium coloniis comprobat illas eſſe perpetuas.*

6 *Bona Eccleſiaſtica non præſumuntur conceſſa nec poſſunt concedi in perpetuum.*

7 *Bona Eccleſiaſtica præſumuntur conceſſa in Coloniam perpetuam quando fuerunt reducta ad culturam induſtria colonorum, & concurrunt alia circumſtantia.*

8 *Beneplaciti Apoſtolici præſumptio non tollitur per conſtitutionem vrbanam, quando concurrit centenaria.*

DECISIO CCLXXVII

POſtquam duabus ſententijs Rotalibus fuit declaratum colonos bonorum S. Archangeli teneri ad reſponſionem certæ ratæ, ſeu portionis fructuum ad fauorem Sapientię nouæ Peruſij cauſa mihi commiſſa propoſui dubium aliàs reſeruatum in deciſione ædita 18. Iunij 1666. coram R.P.D. meo Emerix Iudice præcedentis inſtantiæ an Coloniæ ſint perpetuæ, vel amouibiles, & DD. illas perpetuas, non autem amouibiles eſſe reſponderunt.

Huius enim reſolutionis baſem conſtituit
1 vniformis, & longæua reſponſio tertiæ partis fructuum pro bonis in colle ſitis, & medietatis pro bonis in Planitie exiſtentibus, prout deponunt teſtes vtrinque examinati, & ab immemorabili ita fuiſſe ſeruatum articulauit eadem Sapientia noua, vnde ex hac vniformi fructuum reſponſione antiquiſſimo, & imperturbato vſu roborata, dum certam initij legem incontrarium non habemus, ſolidum perpetuitatis argumentum deducitur, *ex theorica Bald.in l. male agitur in ſecunda lectura num.7 verſ.ſi verò conductio C.de præſcript.30.vel 40.annor.vbi Angel. num. 5. verſ. ſi vero conductio Ruin.conſ.75.num.2. ad med. lib. 1. plenè Marzar. conſ. 16.num.1. Cald.de iur.emphyt.lib.1.quæſt.15. num. 46. Afflict.deciſ.365.nu 13.Gamm. deciſ. Luſit.244.num.10. Magon.deciſ. Florent. 2.ſub num.4. verſ.ſupradicta igitur, Card. Mant. de tacit. lib. 5. tit.2.num.57.* coram quo plenè diſcuſſo articulo in terminis terrarum à controuerſis parum diſtantium firmauit *Rota in Cluſina exemptionum 12. February 1588. in eius impreſſ. deciſ. 17.num.2.& ſequuta eſt in Peruſina Terrarum 27. Nouembris 1589. §. conſtat enim coram Bubalo.*

Succedit in caſu noſtro vrgens circumſtan-
2 tia inde deducta, quod controuerſa bona ab initio inculta, & nemoroſa fuerunt ad culturam, melioremque frugem redacta mediante laborioſa opera, ſummaque induſtria hominum S. Arcangheli, quos proinde expelli, & amoueri poſſe, æquitas, & naturalis ratio repugnat *per text.in l.quicunque la 2. vbi Bartol. & Angel.C.de omni agr.deſert.lib.11.Paul. de Caſtr.*
3 *conſil. 387.num.1.lib.2.* vbi de calumnia redarguit eos, qui tales colonos expellere prætendunt, *Ruin. conſil. 131. num. 15. ad med. verſ. & prædicta confirmantur lib.1.Mant.de tacit.vbi ſupra num.58.& d.deciſ. 17.num.3.* aliàs nimis durum,
4 & iniquum eſſet eos, qui tot laboribus arua penitus ſterilia, & inculta omnimodæ culturæ, & fertilitati reddiderunt, laborum fructibus eſſe priuandos, & de eorum diligentia damnum fore conſecuturos, vt apertè in huiuſmodi Colonis hanc rationem proſpexit Imperator *in l.fin.§.ſimiliter C.de alluu. & palud.* ibi *ne doleant diligentes operam ſuam agri dediſſe culturæ, nec diligentiam ſuam ſibi damnoſam iudicantes intelligant*, & benè pariter aduertitur *in l.penult. C.de omni agr. deſert.lib.11.Mazzar.d. conſ.16.nu. 8.verſ.ex quibus, & num. 10. Mantic.de tacit.loco alleg. num. 58.ad fin. & d.dec.17.n.4.*

Præmiſſis inſuper robur ſeu complemen-
5 tum adiungit ſubſecuta colonorum obſeruantia, iure Coloniæ ad libitum vtendi, & in alios transferendi titulo dotis, venditionis, & permutationis; arbitrariæ enim amouibilitati non conuenit quod apud colonos ſit libera diſpoſitio, ijque ad libitum, dominiſque irrequiſitis ius coloniæ in alios transferant, vt ponderauit *Rota coram Mant.d deciſ.17. num.12.* vbi in ſpecie tollit obiectum, quod tales Coloni dicantur propriè ſocij.

Non obſtat, quod in his bonis vti eccleſia-
6 ſticis non cadat præſumptio perpetuæ coloniæ, cum regulariter Eccleſia non poſſit in perpetuum alienare, vt ſingulatim examinando, & confutando fundamenta prędictæ *deciſionis coram Mantic.* conſuluerunt *Hond. conſ. 85.lib.1.& Eugen.conſil.28.lib.2.* ſiquidem omiſſo quod iſti authores ſupponentes adeſſe certum principium, & præcedentem fertilitatem oſtendentes ex facto potiſſimum euertere conantur d. deciſionis fundamenta, præfatis con-
7 currentibus iuſtitiæ, & æquitati conſentaneũ viſum fuit etiam bona Eccleſiaſtica colonijs perpetuis eſſe obnoxia, *ad text. in cap. ad aures de reb. Eccleſ. non alien.Bero. conſ.98. num.13. & 14.lib.1.*

14. *lib.* 1. *Marzar. d. conſil.* 16. *per tot. & ſignanter num.* 5. 6. 9. *&* 10. *Mant. de tacit. lib.* 5. *d. tit.* 2. *num.* 59. *& in ſæpius memorata deciſ.* 17. *num.* 5. & particulariter fuit diſcuſſum, & reſolutum *in dicta Peruſina Terrarum* 27. *Nouembris* 1589. *§. non obſtat cum duobus ſeqq. cor. Bubalo.*

Defectus tandem beneplaciti Apoſtolici in diſtractione rerum Eccleſiæ requiſiti, & ex conſtitutione ſan. mem. Vrbani VIII. ob temporis lapſum non præſumendi, non meretur
8 allegari in caſu noſtro, vbi concurrit centenaria, quam non excludit, ſed potius expreſſe præſeruat eadem conſtitutio, & dixit *Rota in Romana prætenſæ deuolutionis Palatij* 18. *Iunij* 1657. *§. quia ponderatum confirmatâ* 7. *Iunij* 1658. *§. defectus beneplaciti coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 393.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER ATTENTATIS.

Lunæ 5. *Martij* 1668.

ARGVMENTVM.

Attentata non committuntur ceſſante ſpretu; exceſſiua eſt exequutio mandati contra perſonas non citatas, nec comprehenſas ſub lite.

SVMMARIVM.

1 *Attentata non eſt exequutio, quæ non fuit facta intra tempus datum ad appellandum, & non præceſſit ſuſpenſiua appellatio, vel inhibitio, & numer.* 2.
3 *Attentata non eſt exequutio mandati præſeruata per reſcriptum Signaturæ.*
4 *Attentata non committuntur ceſſante ſpretu maieſtatis iudicantis.*
5 *Exceſſiua eſt exequutio ſuper prædijs poſſeſſis per non citatos, & in lite non comprehenſos.*
6 *Poſſeſſor non debet ſua poſſeſſione priuari inauditus.*
7 *Cauſa vniuerſalis magis attenditur, quam actus particularis.*
8 *Cauſa vniuerſalis non procedit, quando bona ſunt difformia.*
9 *Exequutio cum relatiua ad mandatum cum clauſula* non alias, aliter, nec alio modo, *recipit formam, ſeu interpretationem à mandato, etiamſi verba exequutionis magis latè pateant.*

DECISIO CCLXXVIII.

Mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi à Colonis medietatem fructuum ex bonis ſitis in Planitie S. Archangeli ſpectantibus ad Sapientiam nouã Perusij à R. P. D. meo Emerix relaxatum, curauit eadem Sapientia executioni demandare ſuper diuerſis bonis in dicta Planitie comprahenſis, ſed prætendentibus hominibus S. Arcangeli exequutionem fuiſſe attentatam, illam DD. non attentatam, ſed exceſſiuam eſſe exiſtimarunt.

1 Non quidem attentatam, quia exequutio non fuit facta intra tempus datum ad appellandum in quibus terminis loquitur allegata
2 *deciſ.* 340. *num.* 4. *part.* 1. *recent.* minuſque illam præceſſit aliqua ſuſpenſiua appellatio, ſeu reſiſtens inhibitio, ſed potius ex reſcripto ſigna-
3 turæ fuit expreſſè præſeruata mandati rotalis exequutio, vnde iudicantis maieſtatis ſpretu
4 ceſſante, nulli dubium eſt attentatorum incurſum pariter abeſſe *Lancel. de attent. part.* 2. *cap.* 4. *limit.* 27. *num.* 1. *& pluribus ſeqq. Marcheſ. de commiſſion. tit. de commiſſ. ſuper attent. §.* 2. *nu.* 101. *iuncto num.* 105. *in fine part.* 2. *fol.* 53. *Rota coram Vbaldo deciſ.* 142. *num.* 5. *in princ. & ad med. verſ. cum non ſit ſpreta maieſtas.*

Exceſſiuam verò executionem fuiſſe ex eo deſumitur, quod iudicium ſuper quaſi poſſeſſione exigendi medietatem fructuum, inſtituit Sapientia contra decem, & octo ſingulares homines Caſtri S. Archangeli, aduerſus quos nominatim articulos parauit, & teſtes ſuper dicta quaſi poſſeſſione examinauit *Summario impreſſ. num.* 1. *&* 2. ideoque ſi intentati iudicij limites tranſcendendo mandati executionem non continuit intra illos decem, & octo homines, cum quibus litem introduxerat, ſed extendit ad quadraginta Colonos,
5 quorum plerique non fuerunt in lite, minuſque vnquam citati, meritò quoad diuerſa prædia poſſeſſa à non citatis, & in lite non comprehenſis, adeſt exceſſus clariſſimus, pa-
6 tenſque nullitas, ne tales poſſeſſores inauditi iure proprio priuentur *Honded conſil.* 20 *nu.* 25. *&* 26. *lib.* 1. *Rota deciſ.* 91. *num.* 5. *&* 6. *part.* 5. *rec. & coram Pen. deciſ.* 1251. *num.* 1. *& tribus ſeqq. iuxta impreſ. Lugdunen.*

Nec exceſſum tollit generalis quaſi poſſeſſio exigendi medietatem fructuum à bonis in planitie ſitis, itaut eadem ſit cauſa defenſio-
7 nis inter omnes homines dicti Caſtri, & magis attendi debeat cauſa actus, quæ eſt vniuerſalis, quàm ipſe actus ſeu lis particularis *ex latè adductis per Poſth. de manut. obſeru.* 73. *nu.* 165. *& ſeqq. & ſignanter num.* 168. quia hæc vniuerſalis, ſeu vniformis poſſeſſio ceſſat in caſu noſtro, in quo conſtat nec ab alia parte controuertitur, in eadem planitie adeſſe etiam bona libera, & à colonica reſponſione prorſus
8 immunia, & proindè ſtante difformitate, ſeu diuerſitate bonorum ceſſat ratio, quod eadem in omnibus ſit defenſio, & ſic cauſa vniuerſalis non ſuffragatur, vt limitando regulam tradunt *Poſth. vbi ſupra num.* 172. *Adden. ad ſan. me. Gregor. XV. deciſ.* 557. *num.* 12. *Rota deciſ.* 112. *num.* 10. *part.* 3. *recent. & coram Royas deciſ.* 412. *num.* 7.

Quamuis autem homines S. Archangeli ad comprobandum exceſſum aliam illius cauſam ſubnecterent, adducentes exequutorem exceſſiſſe, dum vigore dicti mandati de manutenendo debebat executionem facere ſuper exactione fructuum non autem ſuper corpori-

9 poribus prædiorum ad Colonos ſpectantium;
attamen aſſumptum tollitur ex lectura exe-
cutionis reſtrictæ ad quaſi poſſeſſionem exi-
gendi medietatem fructuum cum relatiua ad
mandatum de manutenendo, addita clauſula
non aliàs aliter, nec alio modo, ex huiuſmodi
enim verbis relatiuis, & reſtrictiuis excluditur
exceſſus, & executio formam recipit, etiamſi
alia verba exequutionis magis latè paterent,
vt benè aduertit *Rota deciſ.122.num.10.& ſeqq.
part.9.rec.*

Et ita vtraque &c.

Reformata vt infra deciſ. 394.

ROMANA REINTEGRATIONIS:

Mercurij 14. Martij 1668.

ARGVMENTVM.

Locatio cum pacto continuandi, donec fuerit
diſdicta, continuata præſumitur ſub eadem
penſione, ſi non probetur diſdicta: immiſſus
in ſaluiano, ſi deficit in diligenti cura, & no-
tabiliter diminuit penſiones pignoris, tene-
tur etiam pro penſionibus percipiendis, po-
teſt tamen continuare retentionem pignoris
pro fructibus crediti poſtea decurſis: com-
penſatio in ſortem ipſo iure non procedit in
cenſibus.

SVMMARIVM.

1 *Locatio cum pacto continuandi, donec fuerit diſdi-
cta, præſumitur cum iiſdem penſionibus continua-
ta, dum non probatur diſdicta.*

2 *Immiſſus in Saluiano, vnde arguatur colluſiuè,
vel ſtudioſè diminuiſſe penſiones domus, ſuper
qua fuit immiſſus.*

3 *Immiſſus in ſaluiano non excuſatur ab intempe-
ſtiua, & minus rationabili diminutione penſio-
num domus, in qua fuit immiſſus.*

4 *Immiſſus in ſaluiano debet adhibere diligentem cu-
ram in pignore ad inſtar Patris familias, & nu.
6. in fin.*

5 *Immiſſus in ſaluiano non adhibens diligentem cu-
ram tenetur bonificare etiam fructus percipien-
dos.*

6 *Immiſſus in ſaluiano non poteſt allegare ignoran-
tiam locationis, & penſionis, dum ab inquilino
fuit recognitus in Dominum.*

7 *Scientia præſumitur in odium ſcire debentis.*

8 *Ignorantia craſſa inquirere debenti non ſuffraga-
tur.*

9 *Poſſeſſor, qui omni culpa caret, ad aliud quam ad
fructus perceptos non tenetur.*

10 *Reintegratio non datur aduerſus Immiſſum in ſal-
uiano, qui non fuit adhuc ſatisfactus.*

11 *Immiſſus pro fructibus tunc decurſis poteſt conti-
nuare poſſeſſionem pignoris etiam pro alijs, qui
deinde decurrunt.*

12 *Pro Domibus reaptandis expenſæ ſunt communiter,
& euidenter neceſſariæ.*

13 *Impenſæ pro reaptatione domorum calculari ſolent
ad veriſimilem rationem ſcutorum quinque pro
quolibet centenario redditus.*

14 *Immiſſo in ſaluiano debent refundi expenſæ man-
dati, & mercedes exequutoris.*

15 *Imputatio in ſortem non habet locum, quando non
fuerunt ſoluti fructus.*

16 *Cenſus non extinguitur per depoſitum, quouſque
fauore creditoris præſtiti fuerint fideiuſſiones.*

17 *Depoſitum quod non eſt purum, ſed ad certum ef-
fectum, non inducit extinctionem cenſus, ſeu com-
penſationem cum ſorte liberè ſoluendæ.*

18 *Imputatio fructuum in ſortem non fit ipſo iure in
cenſibus ſed requiritur congrua oppoſitio.*

DECISIO CCLXXIX.

ADuerſus Papinianum anno 1630. immiſ-
ſionem ex ſaluiano interdicto ea lege
reportauit Ioannes Baptiſta, vt domum con-
trouerſam retineret, donec ex eius penſioni-
bus fuerit ſatisfactus de ſumma ſcutorũ 246.
debita pro fructibus decurſis in rata cenſus
ſcutorum 438. b.93. in ſorte, & deindè pen-
ſiones retrahendas depoſuerit in Sacro Mon-
te Pietatis vſque ad dictam quantitatem ſcu-
torum 438. b. 93. inde non amouendam,
quouſque in locum demortuorum alij præſti-
ti fuerint fideiuſſores; hanc legem non ſerua-
uit Ioannes Baptiſta, dum poſt exactos fru-
ctus vſque ad immiſſionem decurſos reſidua-
les penſiones in Monte Pietatis deponere ne-
glexit. Propterea ſub prætextu ſatisfactionis
tàm fructuum, quàm ſortis præfati cenſus illi
de Fontanis Papiniani ſucceſſores reintegra-
tionis judicium introduxerunt contra hære-
des d. creditoris immiſſi, citata venerabili
Archiconfraternitate Sanctiſſimi Sacramenti in
Eccleſia Sanctorum Celſi, & Iuliani, cui Io-
annes Baptiſta anno 1652. domum legauerat,
ſed contrariæ ſuccubuerunt ſententiæ: deuo-
luta autem cauſa ad Rotam ſub die 26. Fe-
bruarij 1666. coram R. P. D. meo Taia ema-
nauit deciſio, & ſucceſſiue ſententia declaran-
tes Fontanis dandam eſſe reintegrationem: ve-
rum ſuper huius ſententiæ viribus aſſumpta
coram me diſputatione, quamuis fuerint in
parte admiſſa fundamenta d. deciſionis, adhuc
pro ſententiæ infirmatione hodierna prodijt
reſolutio.

Siquidem in renouato conflictu an Penſio-
nes poſt immiſſionem decurſæ debeant acce-
pto ferri in ſumma annuorum ſcutorum
quinquaginta iuxta locationem de tempore
immiſſionis vigentem, ſeu potius ad annuam
rationem ſcutorũ triginta ſex ad limites ſub-
ſequutæ locationis nomine Ioannis Baptiſtæ
immiſſi ſtipulatæ, DD. ſequentes in hac par-
te deciſionem R. P. D. mei Taiæ, inclinarunt
penſiones, viuente Ioanne Baptiſta decurſas
eſſe bonificandas in annua ſumma ſcutorum
1 quinquaginta. Cum enim de tempore immiſ-
ſionis pro hac quantitate domus locata repe-
riretur Franciſchetto cum expreſſo pacto cõ-
tinuandi in locatione, donec ab altero ex con-
trahentibus facta fuerit diſdicta, deficiente
huiuſmodi diſdicta cenſetur continuata loca-
tio, & intrat præſumptio, quod penſiones ad
ratio-

Digitized by Google

rationem conuentam fuerint perceptæ, *Rota*
deciſ. 274. num. 1. coràm Reuerendiſs. Carillo dec. 2.
num. 19. & 20. part. 11. recent. in Romana Apothecę
2. Iulij 1653. §. neque obſtat coram Reuerendiſs.
Papien. & in Romana deuolutionis Domus 30. Maij
1659. §. quia ex facto coram R. P. D. meo Alber-
gato.

Nullatenus attenta ſubſecuta locatione
poſt immiſſionem ſtipulata cum minori pen-
2 ſione ſcutorum 36. vltra quod enim vrgens
colluſionis argumentũ præſefert intempeſtiua,
& conſiderabilis diminutio ſolitæ penſionis
ad quantitatem fructibus cenſus correſpon-
dentem, ea veriſimili, & ſtudioſa intentione,
vt immiſſionem paſſo præcluderetur aditus
vnquam domum repetendi, è contra verò
creditor ita per indirectum viliori pretio do-
mum valoris ſcutorum mille acquireret,
prout ex his, alijſque circumſtantijs ſuſpicio-
nem arguit *dicta deciſio coram R. P. D. meo Taia*
§. quia in huiuſmodi, nullo modo excuſari po-
3 teſt immiſſus à culpa manifeſtè incurſa, dum
abſque diſdicta durantis locationis, nullaque
præcedente diligentia, paucis menſibus poſt
immiſſionem, & abſque vlla apparenti ratio-
ne, penſionem domus vſque ab anno 1615.
locari ſolitæ pro annuis ſcutis quinquaginta,
in noua locatione reduxit ad ſcuta triginta
4 ſex, vnde ſi deficit in diligenti cura, quam
ad inſtar Patris familias debebat in pignore
5 adhibere, tenetur in pœnam, non ſolum pen-
ſiones perceptas, ſed & percipiendas ad con-
ſuetam rationem ſcutorum quinquaginta in
exonerationem crediti bonificare *per text. in*
l. 2. C. de pignor. act. gloſſ. in l. in venditione §. ſi quis
fructus verb. ex culpa ff. de bon. autor. Iud. poſſid. Pa-
cific. de ſaluian. Interd. inſp. 4. cap. 1. num. 151. &
ſeqq. Merlin. de pignor. lib. 5. tit. 1. quæſt. 45. num. 5.
& ſeqq. Surd. deciſ. 270. num. 1. & 8. Fontanell.
deciſ. 208. num. 5. & Rota dec. 243. num. 20. part.
11. recent.

Nec ad excuſandum Ioannem Baptiſtam
allegari meretur ſupina, & inueriſimilis igno-
6 rantia d. locationis, & penſionis in ea cum
Franciſchetto inquilino conuentæ. Tollitur
enim ex recognitione in Dominum quàm á
dicto inquilino habere curauit Ioannes Bapti-
ſta de tempore immiſſionis, ac ex depoſitio-
ne d. Franciſchetti in iudicio immiſſionis in-
ducti ab eodem Ioanne Baptiſta deponentis
ſibi domum à Papiniano fuiſſe locatam pro
ſcutis quinquaginta, ex quibus dictarum lo-
cationis, & penſionis ſcientia in immiſſo be-
nè depræhenditur, vt in ſimili aduertit *Rota*
in Romana Apothecarum, ſeu Domorum 25. Iunij
1655. §. eadem ſcientia coram b. m. Bichio.

Et quatenus etiam creditor immiſſus igno-
rauerit, ſaltem negari non poteſt, quin omit-
tendo id perſcrutari vt ſciret an noua locatio
expediret, defecerit in illa diligenti, & pro-
uida cura, quam erga pignus ſeruare debebat
7 *tot. tit. C. de pignor. act.* quo caſu in eius odium
8 ſcientia præſumitur, & craſſa ignorantia ipſi
inquirere debenti non ſuffragatur *cap. penult.*
vbi gloſs. verb. neſcij de reg. iur. Clement. vnic. in
fin. de conceſs. præb. gloſſ. in cap. innotuit verb. igno-
rantia de elect. in cap. dura §. fin. verb. euadere, & in
cap. ad falſariorũ verb. dixerint in princ. de crim. falſ.
Roman. conſil. 481. num. 8. Dec. conſ. 159. num. 5.
Tiraquell. de retract. lignag. §. 12. gloſs. 1. num. 9
Gramm. deciſ. 103. num. 36. plenè Rota deciſ. 3. nu.
2. & ſeqq. coram Card. Caualer. vbi quod pariaſ
ſunt ſcire, & ſcire debere.

Cæterum cum prædictæ circumſtātiæ non
concurrant in Archiconfraternitate particu-
lari legataria, & præmiſſorum prorſus igna-
ra, iniquum eſſet rigoroſam penſionum bo-
nificationem decretum reſpectu temporis,
quo poſſedit Ioannes Baptiſta, æqua lance
pariter determinare poſt annum 1652. à quo
poſſedit Archiconfraternitas, hanc enim cul-
9 pa carentem, & in nihilo vltra annuos fructus
cenſus locupletatam, nulla ratio obſtringit
ad bonificandas penſiones ſupra quantitatem
realiter exactam *l. Prætor ait ff. de bon. iud. autor.*
poſſid. Rota in Romana cenſuum 13. Martij 1651.
§. non obſtat coram bo. me. Pentingerio.

Verumtamen hoc modo calculandi admiſ-
10 ſo, inde tamen non infertur creditoris im-
miſſi ſatisfactio, ſine qua corruit omnis re-
integrationis prætenſio *ad text. in l. penult. & l.*
final. C. de pign. ſiquidem ad creditum im-
miſſi vltra ſcuta 246. pro fructibus vſque ad
immiſſionem decurſis, debent quoque adno-
tari annua ſcuta 35. b. 25. pro fructibus in di-
11 cto cenſu quolibet anno ſuperuenientibus,
pro quibus poterat creditor pignoris reten-
tionem continuare, etiamſi immiſſiò fuerit
conceſſa pro fructibus vſque tunc decurſis *l.*
vnica C. etiam ob Chirogr. pecun. Bart. in l. ſolutum
§. ſolutam in fin. ff. de pignor. act. Pacific. de ſaluian.
interd. inſp. 2. cap. 2. num. 230. & inſp. 4. cap. 1.
num. 222. & ſeqq. Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 5.
quæſt. 188. num. 3. & 9. Fontanell. deciſ. 208. nu.
18. & ſeqq. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. dec.
254. num. 2.

E conuerſo ex annuis ſcutis quinquaginta,
quæ in debitum creditoris immiſſi contrapo-
nuntur pro penſionibus Domus, eius vita
durante decurſis, debent ſingulis annis detrahi
nedum ſcuta duo cum dimidio pro expenſis
12 in reaptanda domo euidenter, & communi-
ter neceſſarijs, ad veriſimilem rationem ſcu-
13 torum quinque pro introitus centenario, *Rot.*
coram Em. Ottbob. deciſ. 87. num. 8. in fine, & in
dicta Romana Deuolutionis Domus 30. Maij 1659.
§. finali coram R. P. D. mèo Albergato, ſed etiam
ſcuta 35. b. 25. pro fructibus in cenſu annua-
tim decurrentibus, itaut pro adequando cre-
dito, & debito ſolummodo ſuperſint annua
ſcuta duodecim circiter, quæ inſimul calcu-
lata à die immiſſionis reportatæ 19. Decem-
bris 1630. vſque ad obitum creditoris ſe-
quutum 6. Aprilis 1652. adhuc apparet vix
fuiſſe ſublatum d. creditum ſcut. 246, debito-
rum pro fructibus vſque ad immiſſionem de-
14 curſis, vna cum ſcutis treſdecim creditori
refundendis pro expenſis mandati de immit-
tendo, & mercede exequutoris: vnde non
15 intrant termini imputationis in ſortem, in
cuius cauſam regulariter non cedunt qua-
cunque ſolutiones, niſi præuia fructuum ſo-
lutio-

lutione *l. cum debitor 8. vbi gloſs. ff. in quib. cauſ. pign. l. cum, & ſortis 35. ff. de pignor. act. l. is cui §. quæri poteſt ff. vti poſſeſſ. legat. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 7. gloſs. 3. part. 7. num. 3. & dicta deciſ. 208. num. 13. Rot. deciſ. 29. num. 22. part. 9. rec.*

Non obſtat, quod ad formam ſententiæ immiſſionis poſtquam creditor de fructibus vſque tunc decurſis fuerit ſatisfactus, deberet ex penſionibus retrahendis deponere in Sacro Monte Pietatis ſc. 438. b. 93. indè non amouenda, donec fuerint præſtiti pro cenſu alij fideiuſſores, quo non facto, & in proprium vſum conuerſa pecunia in eius odium inducta ſit cenſus extinctio *iuxta deciſiones 305. nu. 13. & ſeqq. & 311. num. 16. & ſeq. coram Reuerendiſs. Royas* quidquid enim ſit quando pecunia debet deponi pro ſorte principali, ſeu extinguendo cenſu, in quibus terminis procedunt *dictæ deciſiones coram Royas*, certum eſt in caſu
16 noſtro depoſitum fuiſſe præordinatum non pro extinctione, ſed pro præſtatione fideiuſſorum fauore creditoris, quo caſu pecunia
17 ad certum effectum depoſitanda non poteſt inducere cenſus extinctionem, ſeu ſortis purè ſoluendæ compenſationem, vt benè reſpondit *Rota deciſ. 241. num. 12. apud Poſth. de ſubhaſt.*

Vlterius imputatio in ſortem, quæ in alijs creditis fructiferis fit ipſo iure ad euitandum
18 curſum vſurarum, non procedit in cenſibus, in quibus nulla exiſtente obligatione ſortis reddendæ ad inducendam compenſationem requiritur congrua partis oppoſitio, *Peregrin. conſil. 107. num. 3. verſ. & ad hoc extat lib. 2. Roderic. de ann. reddit. lib. 2. quæſt. 18. num. 9. & ſeqq. Paul. Ranucc. apud Cenc. de Cenſib. quæſt. 88. ſub num. 6. verſ. contrarium tamen, Rota d. deciſ. 29. num. 13. part. 9. recent. in alleg. deciſ. 241. num. 10. & 11. apud Poſth. de ſubhaſt. & in Romana fideicommiſſi de Marianis 23. Ianuarij 1662. §. quinto denique verſ. tum quia coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ita poſt tertiam propoſitionem reſolutum fuit vtraque.

LVCANA PENSIONIS.

Ven. 13. Aprilis 1665.

ARGVMENTVM.

In iudicio petitorio contra ſucceſſorem, qui non conſenſit reſeruationi penſionis, tenetur Penſionarius concludenter probare narratum valorem per aſcenſum, & clauſulam (dummodo centum remaneant pro rectore) aliàs penſio eſt nulla, præſertim ſi rector contrarium probauit: ſolutio penſionis reſeruatæ ad fauorem coniunctæ perſonæ beneficio pleno, debet plene, & integraliter probari pro toto tempore vitæ titularis, qui reſeruationi conſenſit.

SVMMARIVM.

1 *Penſionarius debet concludenter probare valorem narratum, & clauſulam (dummodo centum remaneant pro rectore) in iudicio petitorio contra titularem ſucceſſorem.*

2 *Valor per aſcenſum dicitur fundamentum gratiæ, quæ corruit eo ipſo, quod valor non probatur.*

3 *Clauſula* dummodo centum remaneant pro rectore *reddit conditionalem penſionis reſeruationem, quæ annullatur non verificata conditione.*

4 *Penſio eo magis apparet nulla, dum Titularis probauit valorem non aſcendere ad ſummam narratam.*

5 *Penſio corruit in totum, etiamſi mala expreſſio valoris verificetur in modica quantitate.*

6 *In penſionibus reſeruatis ad fauorem coniunctæ perſonæ ſuper beneficio pleno ſolet præcisè, & ſub pœna nullitatis demandari poſitiua illarum ſolutio.*

7 *In penſionibus reſeruatis ad fauorem coniunctæ perſonæ non ſufficit duplex ſolutio, ſed debet probari ſolutio omnium terminorum toto tempore vitæ conſentientis.*

DECISIO CCLXXX.

Reſolutum fuit conſtare de nullitate penſionis anno 1649. ſuper beneficio pleno reſeruatæ ad fauorem Andreæ Pierotti, deficit enim verificatio contentorum in conſtitutione penſionis, quæ legitur à Sanctiſſimo reſeruata ſub expreſſione valoris Parochialis in 120. ducatis auri de Camera, & ſub duplici conditione, dummodo nempe centum ducati ſimiles remaneant pro Rectore, & quod ſi titularis in eius vita, & quandiu Eccleſiam retinuerit penſionem verè realiter, & cum effectu non perſoluerit, reſeruatio ſit nulla eo ipſo, vt ſunt verba reſeruationis relata in *Summario informantis num. 1.*

1 Verificatio autem prædictorum nedum eſt abſolutè neceſſaria, ſed etiam concludentibus, & perfectis probationibus debet eſſe ſuffulta, dum non in poſſeſſorio, ſed in petitorio lis agitatur cum moderno Rectore, qui
2 reſeruationi non conſenſit reſpectu enim valoris eius expreſſio per aſcenſum emiſſa dicitur fundamentum gratiæ, quæ corruit eo ipſo, quod valor narratus plena iuſtificatione deſtituitur *Garz. de Benefic. part. 1. cap. 5. num. 424 & 576. & ſeqq. Rota apud Poſth. de manut. deciſ. 278. num. 1. & 2. & in rec. deciſ. 444. nu. 1. & ſeqq. part. 2. deciſ. 237. num. 9. & ſeqq. par. 5. & deciſ. 187. num. 26. part. 11.* & in terminis rei ſeruatæ ſuper beneficio pleno ampliant *Lotter. de re benefic. lib. 1. cap. 43. num. 1. & ſeqq. & Rot. deciſ. 546. num. 1. part. 4. tom. 3. dec. 306. num. 1. & ſeqq. part. 10. deciſ. 11. num. 1. & ſeqq. part. 11. recent. & in alia Lucana Penſionis 9. Iun. 1655. ſub princ. coram R. P. D. meo Albergato confirmata 17. Maij 1656. §. eoque magis, & §. ſeq. coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.*

Clau-

3 Clauſula verò *Dummodo centum ducati auri de Camera remaneant pro Rectore* reddit reſeruationem conditionalem, itaut penſionis reſeruatio annulletur, ſi Penſionarius d. conditionem perfectè non verificet *Lotter. de re beneficr. lib. 1. quaſt. 38. num. 40. Add. ad ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 57. num. 12. Add. ad Buratt. deciſ. 261. num. 17. Rota in Aretina Penſionis 24. Maij 1599. per totam coram Litta, & in Paduana Penſionis 28. Iunij 1581. numer. 3. coram Rubeo impreſſis apud Marcheſan. de commiſſ. part. 1. fol. 515. & 516. coram Seraphin. deciſ. 1017. num. 4. coram Caualer. deciſ. 383. num. 1. plenè in deciſ. 187. num. 9. & ſeqq. part. 11. recent. cum alijs allegatis in dicta Lucana Penſionis 17. Maij 1656. §. Proinde quia coram Reuerendiſs. Papien.*

Cæterum nec deſideratus redditus Rectoris in centum ducatis auri de Camera, nec valor Parocchialis expreſſus in ducatis centum viginti ſimilibus, vllo prorſus modo fuit probatus à Penſionario, qui in duabus præcedentibus inſtantijs ſuccubuit, ſed potius contra-
4 rium conuincitur ex teſtibus coram Vicario Lucano examinatis, qui deponunt annuum redditum Parocchialis, detractis oneribus eſſe longè minorem præfatis ſummis. Quo circa dubitari non poteſt de nullitate Penſionis, quæ ſtantibus prædictis corruit in totum,
5 etiamſi exceſſus verificetur in modica quantitate iuxta regulam adductam *in deciſ. 626. nu. 5. part. 1. diuerſ.* quam diſtinguendo declarant *Add. ad Buratt. deciſ. 369. num. 8. & Modern. Tondut. de Penſion. cap. 15. num. 5. & ſeq. & Rota coram Merlin. deciſ. 722. num. 8. & 9.*

Quo verò ad realem, & effectiuam ſolu-
6 tionem penſionis præcisè, & ſub pæna nullitatis demandatur in litteris reſeruationis iuxta laudabilem praxim introductam ad euitandas fraudes, & ſimulationes, quæ ad effectum ſupplantandi ſucceſſores, ſolent aliquando committi in ſimilibus penſionibus reſeruatis ſuper beneficio pleno ad fauorem coniunctæ
7 perſonæ; vnde tenetur Penſionarius moderno titulari concludenter oſtendere integram ſolutionem pro toto tempore vitæ conſentientis, nec ſolæ ſolutiones duorum terminorum in præſenti exhibitæ ſuffragantur ad euitandam nullitatem eo ipſo incurrendam ex tenore litterarum, *Rota coram Card. Caual. deciſ. 569. per tot. deciſ. 342. num. 15. & ſeqq. part. 4. tom. 2. deciſ. 546. num. 2. & deciſ. 620. num. 1. & ſeqq. d. part. 4. tom. 3. recent. in Groſſentana Penſionis 3. Martij 1651. num. 10. & ſeqq. coram bo. me. Dunozett. impreſſ. apud Tondut. de Penſion. deciſ. 43. & in allegatis Lucana Penſionis 9. Iunij 1655. §. tertio demum cor. R. P. D. meo Albergato & 17. Maij 1656. §. finali coram Reuerendiſs. Papien.*

Et ita altera tantum parte informante fuit reſolutum.

Confirmata vt infra dec. 326.

ROMANA CENSVS.

Veneris 13. Aprilis 1668.

ARGVMENTVM.

Cenſus factus ante Bullam Pianam præſumitur irredimibilis etiam ex parte debitoris, & talis arguitur etiam ex eo, quod partes illum denominarunt perpetuum, & non habuerunt rationem ſortis, quam numquam nominarunt, præſertim ſi ex redemptione reſultaret damnum Eccleſiæ creditrici, quamuis ad illius euidentem vtilitatem fuerit habita ratio in conſtitutione, ſeu aſſignatione annui cenſus.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus arguitur perpetuus, & irredimibilis, dum pluries fuit nuncupatus perpetuus cum verbis importantibus perpetuitatem.*
2 *Cenſus arguitur irredimibilis, quando partes in illius aſſignatione ſortem non taxarunt, nec nominarunt, & habuerunt vnicum reſpectum ad annuam reſponſionem.*
3 *Interpretatio illa, quæ non repugnat partium intentioni, & declarationi, ſumenda eſt.*
4 *Eccleſiæ euidens vtilitas à partibus contemplata, vt verificetur, debet ſumi interpretatio, quæ ita congruat, & num. 5.*
6 *Cenſus irredimibiles frequenter conſtituebantur ante Bullam Pij V.*
7 *Bulla Pij V. loquitur de cenſibus deinde creandis.*
8 *Cenſus redimibilis ad quinquennium, & deinde irredimibilis pro eodem pretio, nec ante Bullam Pianam ſubſiſtebatur.*
9 *Cenſus ante Bullam Pianam conſtituti præſumuntur perpetui, & irredimibiles, & num. 10. aſſignatur ratio.*
11 *Redimendi facultas non præſumitur in venditione, niſi appareat conuenta.*
12 *Pretij modicitas non poteſt inferri ex tempore proximo excidio vrbis, quo erat maxima pecuniarum indigentia.*
13 *Pretium variatur iuxta conditiones temporum arbitrio iudicis ponderandas.*
14 *Eccleſia, cuius euidenti vtilitati fuit habitus reſpectus, non debet remanere in euidenti damno.*

DECISIO CCLXXXI.

IN emptione Domus ſpectantis pro medietate ad moniales B. Mariæ in Campo Martio, pro quarta parte ad Patres Sanctæ Mariæ ſupra Mineruam, & pro alia quarta parte ad Patres Sanctorum Ioannis, & Pauli, ſoluit Elena Vrſina emptrix ducatos 400. & pro reſiduo pretij venditoribus aſſignare promiſit annuos perpetuos cenſus in ſumma ducatorum 120. poſtmodum verò in ſolutionem portionis Patrum SS. Ioannis, & Pauli aſſignauit annuum perpetuum cenſum ducatorum triginta fauore emptricis aliàs impoſitū

àLaurentio Iacobatio pretio ducatorum 200.
ſed hoc cenſu inexigibili effecto, mediante
tranſactione conuenit Elena perpetuis futu-
ris temporibus eamdem annuam ſummam
ducatorum triginta perſoluere dd. Patribus
SS. Ioannis, & Pauli, prout in effectu, ipſa
eiuſque hæredes vltra vnius ſæculi metam
executioni demandarunt. Renuentibus verò
Fabritio, & Vincentio de Vrſinis in hac ſo-
lutione continuáre intendebant cenſum re-
dimere pro ducatis 200. ſed illum irredimibi-
lem eſſe exiſtimauit Rota die 28. Martij 1667.
coram R. P. D. meo Emerix, & hodie coram
me in ipſius locum ſubrogato in eadem reſo-
lutione permanſit.

Nam ſiue expreſsa partium denominatio,
ſiue initorum inſtrumentorum contextus,
ſiue tempus contractus, ſiue regularis præ-
ſumptio attendatur, vndequaque reſultat
argumentum pro cenſus perpetuitate,
& irredimibilitate: ſiquidem partium de-
nominatio ſæpius emiſſa in promiſſione
tradendi annuum cenſum, & repetita in
illius effectiua conſignatione de quarta
parte tangente Patribus Sanctorum Ioannis,
& Pauli ſemper eſt reſtricta, & præordinata ad
cenſum perpetuum relatis verbis perpetui-
1 tatem importantibus, ex quibus arguitur
Cenſum fore in perpetuum duraturum, &
temporalem fieri non poſſe mediante illius
redemptione, *Couar. var. reſolut. lib. 3. cap.* 10.
num. 5. *in fine, verſic. niſi præſtatio annua, Auen-
dan. de cenſib. cap.* 18. *num.* 4. *Rota apud Cenc. de
Cenſib. dec.* 394. *num.* 1.

Huic intellectui mirabiliter aſſiſtit initorũ
2 inſtrumentorum contextus, quia tam in di-
cta promiſſione emptricis de tradendo annuũ
cenſum, quàm in illius conſignatione, &
ſucceſſiua tranſactione nunquam contrahen-
tes capitale, ſeu ſortem principalem nomi-
narunt, minuſque certo pretio taxarunt, ſed
vnicum, & præciſum reſpectum habuerunt
ad annuam reſponſionem ſubrogandam loco
penſionis, quæ à domo diſtracta percipieba-
tur, & ſic non expreſſo pretio, quo cenſus
eſſet redimendus, dicendum venit contrahen-
tes non cogitaſſe, ſed potius reſpuiſſe redem-
3 ptionem: quinimò ſi contraria interpretatio
admitteretur, ſequeretur aperta repugnantia
cum mutua partium intentione, & declara-
4 tione, quod contractus cedebat in euidentem
vtilitatem Eccleſiæ, dum vtilitas locum ha-
bere non poſſet, ſi Patres SS. Ioannis, & Pau-
li redditum annuum ducatorum triginta eis
aſſignatum loco conſimilis penſionis, quæ ab
alienata domo percipiebatur, tenerentur re-
trouendere pretio ducatorum 200. inde enim
diſtractio domus nimis damnoſa, & præiudi-
cialis euaderet, vnde eò magis congruit in-
5 terpretatio pro perpetuitate cenſus, cum ſit
conformis intentioni partium, & diſpoſitio-
ni iuris, quod Eccleſia damnum non patia-
tur, *Bero conſil.* 103. *num.* 18. & 19. *lib.* 1. *Al-
tograd. conſil.* 22. *num.* 25. & 26. *tom.* 2. *Mantic.
de Tacit. lib.* 3. *tit.* 7. *num.* 1. & *ſeqq. Rota coram
Burat. deciſ.* 359. *num.* 11. & *deciſ.* 26. *num.* 5. &
ſeqq. part. 5. *rec.*

6 Fauet etiam tempus contractus celebrati
longè ante Bullam ſan. mem. Pij V. de quo
tempore frequentiſſimus erat vſus creandi ir-
redimibiles cenſus á iure permiſſos, nec im-
plicantiam habentes cum Apoſtolicis Conſti-
tutionibus Caliſti, & Martini, minuſque
7 reprobatos à dicta Bulla Piana loquente ſo-
lummodo de cenſibus in futurum creandis,
prout hæc omnia benè examinauit *Rota in di-
cta deciſ.* 394. *num.* 2. *verſ. & illis præſertim tempori-
bus & num.* 3. & *ſeqq. apud Cenc. de Cenſib.* nec ap-
plicatur *deciſ. in Romana cenſus* 19. *Aprilis* 1660.
8 *coram me*, illa enim loquitur de cenſu ad quin-
quennium redimibili, & poſt quinquennium
irredimibili pro eodem pretio, quæ forma
non eſt à iure approbata ex rationibus ibidem
adductis; diuerſum autem eſt in cenſu cum
prædictis circumſtantijs ante Bullam Pij V.
creato addita primordiali conuentione, quod
eſſet in perpetuum duraturus, tunc enim
communiori ſententia licitus, & iuſtus repu-
tatur, vt reſpondit *deciſio quæ reuidetur* §. *finali
vbi ſub* §. *penult.* benè tollitur repetitum obie-
ctum prætenſæ obſeruantiæ.

Et quando etiam hæc omnia non concur-
9 rerent, adhuc Vrſinis incumberet onus pro-
bandi cenſum eſſe redimibilem, dum in ſimi-
libus cenſibus ante Pianam Conſtitutionem
impoſitis, in dubio viget præſumptio pro
10 perpetuitate, & irredimibilitate, ea de ratio-
ne, quod annuus cenſus conſtituitur median-
te emptione, & venditione, quæ eſt regulari-
11 ter perpetua, nec facultas illum redimendi
vnquam præſumitur, niſi appareat conuenta
Couar. var. reſolut. d. lib. 3. *cap.* 10. *nu.* 5. *verſ. primum
illud vſque ad fin. Roder. de ann. reddit. lib.* 1. *quæſt.*
15. *num.* 43. *et* 46. quem melius declarat, con-
trarijſque reſpondet *Auend. de cenſib. d. cap.* 18.
à num. 5. *vſque ad fin. plenè Duard. eodem tract. in
Probem. Bullæ Pij V. quæſt.* 19. *per tot. Rota d. deciſ.*
394. *n.* 2. *in princ. poſt Cenc. de Cenſib.*

Quibus ſtantibus fuit denuo reiectum præ-
cipuum fundamentum informantium pro
Vrſinis quod nempè hodie non agatur de re-
dimibilitate cenſus promiſſi ab emptrice ſed
annui cenſus ducatorum 30. ab ea dictis Pa-
tribus venditoribus conſignati, & aliàs à Ia-
cobatio impoſiti pretio ducatorum 200. ar-
guendo redimibilitatem ex modicitate pretij,
quo cenſus fuit conſtitutus ad rationem quin
decim pro centenario: quandoquidem impe-
12 cto tempore impoſitionis ſequutæ de anno
1529. biennio poſt non minus celebre, quam
infauſtum vrbis excidium, de quo tempore
magna erat pecuniarum indigentia formari
non poteſt neceſſaria conſequentia vilitatis,
ſeu exiguitatis pretij, quod iuxta conditiones
13 temporum notabiles, patitur variationes iu-
dicis arbitrio in quacunque contigentia pon-
derandas, vt in terminis pretij bello contem-
poranei, *notat Bald. in l.* 2. *nu.* 28. *C. de reſcind.
vendit.* quem ibidem ſequuntur *Caſtr. num.* 4.
& *Cagnol. num.* 238. *in fine, Dec. conſ.* 307. *num.*
3. *verſ. ſecundo propter bellum, Menoch. conſ.* 114.
num. 23.

Rurſus huiuſmodi obiectum, & omnia
alia pro Vrſinis adducta tolluntur ea animad-
uerſione

uerſione, quod aut cenſus à Iacobatio impoſitus erat irredimibilis, & perpetuus iuxta geminatam denominationem, & tollitur omnis diſputatio, aut erat redimibilis, & cum
14 Elena habita ratione euidentis vtilitatis Eccleſiæ annuum perpetuum redditum conſignare promiſerit, & vti talem nullo expreſſo pretio cenſum à Iacobatio impoſitum Patribus SS. Ioannis, & Pauli conſignauerit, quando etiam ſit locus redemptioni, inde tamen non infertur, quod Eccleſia ſit grauanda euidenti damno ad retrouendendum annuum redditum ducatorum 30. pro ſolis ducatis ducentis, nec quod Elena, eiuſque hæredes ſint exempti à dicta annua præſtatione promiſſa, & conſignata ſub qualitate perpetuitatis, vt benè aduertit *dicta deciſio R. P. D. mei Emerix S. reſpondetur*, in qua perſiſtendum eſſe fuit hodie reſolutum vtraque &c.

VITERBIEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 20. Aprilis 1668.

ARGVMENTVM.

Concurrentibus fideicommiſſarijs, ac creditoribus contra bona grauati, & reſpectiue debitoris, attenta dubietate exceptionum hinc inde deductarum Rota mandauit prætium deponi, & inueſtiri pro quibus de iure.

SVMMARIVM.

1 *Bonorum fideicommiſſariorum aſſecurationi locus eſt etiam ante purificatam ſubſtitutionem, de qua conſtat.*

2 *Fideicommiſſum factum ſuper fundaco vniuerſaliter habet locum etiam in mercibus ſubrogatis.*

3 *Fideicommiſſum non releuat quando grauato competunt detractiones.*

4 *Negotium continuatum de ordine fideicommittentis eſt obligatum creditoribus negotij, ac ſi cum illis ipſe fideicommittens contraxiſſet.*

5 *Concurrentibus fideicommiſſarijs, & creditoribus, & non apparente ſtatim quinam meliora iura foueat, interim prætium bonorum poteſt de mandato iudicis deponi, & inueſtiri pro quibus de iure.*

DECISIO CCLXXXII.

PRo prætio medietatis fundaci per Ioannem Baptiſtam Cioſum venditi Paulo fratri, relaxauit A.C. mandatum exequtiuum, quod poſtquam ſuper eodem fundaco fuit exequutum inſurrexerunt Bartholomæus, & alij de Cioſis prætendentes in deliberatione eorum indemnitati eſſe conſulendum pro iuribus fideicommiſſi, quod ſuper dicto fundaco cum ipſorum vocatione conſtitutum eſſe allegabant, è contra fuit ad cauſam admiſſus Alexander Bruſciottus contendens fundacum pro ſui crediti primæua ſatisfactione eſſe libere deliberandum, ſed cum A. C. mandauerit ad vlteriora procedi in deliberatione ad effectum deponendi, & inueſtiendi pro omnibus vocatis ad fideicommiſſum, cauſa per appellationem mihi commiſſa propoſui dubium, An mandatum A. C. ſit exequendum.

1 Ad obtinendam itaque huius mandati qualificatam exequutionem, allegabant fideicommiſſarij, quod conſtito de fideicommiſſo erat locus præuentiuæ aſſecurationi etiam ante purificatam ſubſtitutionem *ad trad. per Rotã coram Duran. deciſ. 260. per tot.* fideicommiſſum verò deducebant ex teſtamento Dominici, & ex donatione Fullij cum ſpeciali vinculo ſu-
2 per fundaco, cuius hodiernæ merces, licet ſint diuerſæ ab ijs, quæ de tempore ordinati fideicommiſſi exiſtebant, nihilominus ratione ſubrogationis prætendebantur iiſdem vinculis, & ſubſtitutionibus ſuppoſitæ, dum fideicommiſſum non ſuper illis particulariter, ſed ſuper fundaco vniuerſaliter conditum fuiſſe legebatur *ad text. in l. cum tabernam 34. ibique gloſ. & DD. ff. de pignor. action. Rota dec. 125. num. 6. & ſeqq. & deciſ. 126. nu. 5. & ſeqq. apud Pacific. de Salu. interd.*

È conuerſo Bruſciottus obicem fideicom-
3 miſſi dupplici ex capite euitare conabatur, altero nempe ob detractiones Paulo debitori
4 competentes, altero quod fundaci adminiſtrationem à dicto Paulo continuatam fuiſſe aſſerebat de ordine fideicommittentis, quo caſu fideicommiſſum non releuat reſpectu æris alieni contracti ex cauſa negotiationis, & merces fideicommiſſariæ perindè remanent obligatæ, acſi ipſemet fideicommittens contraxiſſet, & Paulum negotiationi præpoſuiſſet, vt dixit *Rota in Bononien. Pecuniaria 2. Maij 1661. coram R. P. D. meo Albergato.*

Sed cum fideicommiſſarij conſumptionem detractionum allegarent, & enixè controuerterent in Paulo exercitium fundaci ex mente, ſeu ordine fideicommittentis, immò eſſet etiam diſcutiendum quis nam ex Ioanne Baptiſta Cioſo, & Alexandro Bruſciotto potiora iura foueret, omiſſo pronunc ſtricto examine, & reſolutione prædictorum ſecumferentium diuerſas inſpectiones, voluerunt
5 interim DD. partium communi beneficio, & indemnitati proſpicere, ideoque ne merces pereant, earumque prætium infructuoſum remaneat, quouſque lis terminetur, cenſuerunt hodie mandatum A. C. eſſe exequendum ad effectum deponendi, & inueſtiendi, pro quibus de iure, vtraque parte informante.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MAZZARINIS.

Mercurij 13. Iunij 1668.

ARGVMENTVM.

Sub vocatione deſcendentium maſculorum veniunt etiam deſcẽdentes ex fœminis, etiamſi in alia ſubſtitutione fuerint vocati maſculi ex maſculis dum non adeſt repetitio, & concurrit diuerſitas perſonarum rationes, & graduum: in collectiua vocatione iuxta gradus prærogatiuam, & ordinem ſucceſſiuum proximior excludit remotiorem, qui proinde nec ex propria perſona, nec per viam repræſentationis poteſt in concurſu proximioris ſuccedere.

SVMMARIVM.

1 *Maſculus deſcendens ex fœmina venit ſub vocatione deſcendentium maſculorum.*

2 *Maſculinitas ex maſculo an per dictionem repetitiuam,* vt ſupra, *cenſeatur repetita in ſequenti ſubſtitutione.*

3 *Maſculus deſcendens ex fœmina eo magis venit appellatione deſcendentium maſculorum, quando non concurrunt maſculi deſcendentes ex maſculo.*

4 *Repetitio qualitatis excluditur, quando concurrit diuerſitas rationis perſonarum, & graduum.*

5 *Dictio,* vt ſupra, *non congruit repetitioni alicuius qualitatis in alia ſubſtitutione, vbi concurrit diuerſitas perſonarum, rationis, & graduum.*

6 *Dictio,* vt ſupra, *quando referatur tantummodo ad modum, & ordinem ſuccedendi relatum in ſubſtitutionibus antecedentibus.*

7 *Verba* vt hæreditas peruenire valeat, ordine tamen quo ſupra, *quid importent.*

8 *Ordo importat modum, & formam ſuccedendi, nec refertur ad conditiones, & qualitates ſubſtitutorum.*

9 *In collectiua vocatione deſcendentium proximior excludit remotiorem.*

10 *Succeſſiua vocatio proximiorum magis arguitur inter ſanguine coniunctos teſtatori.*

11 *Clauſula,* ſalua gradus prærogatiua, *implicat cum ſimultanea vocatione deſcendentium, & ſemper defert ſucceſſionem proximiori.*

12 *Repræſentatio non datur in locum, ſeu gradum matris viuentis tempore purificati fideicommiſſi.*

13 *Amplia etiamſi mater ſit excluſa.*

14 *Repræſentatio datur in ſucceſſione, ſeu fideicommiſſo aſcendentis, vel patrui, & auunculi, ſecus autem tranſuerſalis magis remoti, & n. 15.*

16 *Repræſentatio non datur, quando teſtator voluit ſeruari gradus prærogatiuam, & ordinem ſucceſſiuum.*

17 *Succeſſio per incapacitatem alterius ſubſtituti accreſcit, & integra debetur alteri capaci.*

DECISIO CCLXXXIII.

IN defectum Tadei Mazzarini filij naturalis legitimati, & deindè deſcendentiæ maſculinæ fratrum de Simoninis, ſubſtituit Dionyſius Mazzarinus filios, & deſcendentes maſculos Ludouici de Haſtis pro dimidia, & filios, & deſcendentes maſculos Auguſtini de Cultellinis pro altera dimidia: cumque purificata huiuſmodi ſubſtitutione ex deſcendentibus maſculis dicti Ludouici ſupereſſent Chriſtophorus eius nepos, ac Ioannes Philippus Pronepos, & reſpectiuè filius Eliſabeth, tunc viuentis, fuit dubitatum an, & cui eſſet danda immiſſio, & pro qua rata, ſuper quo bis propoſita cauſa non minus innotuit vocatio Chriſtophori, quàm excluſio Ioannis Philippi, ideoque reſolutum fuit dicto Chriſtophoro eſſe dandam immiſſionem pro rata, ſeu medietate, ad quam teſtator vocauit deſcendentes maſculos d. Ludouici de Haſtis.

Vocatio enim deſcendentium maſculorũ
1 benè verificatur in Chriſtophoro, qui dum habet vtramque qualitatem maſculinitatem nimirum, & deſcendentiam, non refert, quod mediante fœmina deſcendat à Ludouico iuxta regulam relatam per *Fulgoſ. in eius celebri conſil. 85. num. 1. & 2. quam tuentur Mandell. Alb. conſ. 86. num. 4. & 5. & conſ. 87. num. 5. Alciat. conſ. 104. num. 1. lib. 9. Surd. conſil. 308. nu. 14. Peregrin. conſ. 1. num. 3. lib. 5. & de fideic. art. 26. num. 1. plenè Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 18. à num. 13. vſque ad fin. ſignanter num. 20. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 404. num. 7. Rota deciſ. 15. num. 1. et ſeq. part. 2. diuerſ. et in recent. deciſ. 463. num. 8. part. 1. et deciſ. 402. nu. 27. cum duobus ſeqq. part. 9.*

Nec turbat, quod maſculinitas ex maſculo
2 deſiderata in deſcendentia fratrum de Simoninis cenſeatur repetita in ſubſequenti ſubſtitutione, de qua agitur, ſtante præſertim dictione repetitiua, *vt ſupra*, vltra quod enim
3 Ioannes Philippus pariter ex fœmina deſcendit, & nemo concurrit huiuſmodi maſculinitate ſuffultus, vt ponderant *Alciat. conſil. 15. num. 6. lib. 8. Ruin. conſil. 120. num. 9. lib. 1. Rota d. deciſ. 402. num. 30. part. 9. et deciſ. 84. n. 12. part. 10. rec.*

Corruit obiectum, tota ſerie teſtamenti perſpecta, ſiquidem teſtator in deſcendentibus ex Tadeo filio maſculinitatem ex maſculo expreſſiſſe non legitur, & quamuis in deſcendentibus fratrũ de Simoninis talem qualitatem exoptauerit, tamen data prælatione illi, qui Dionyſius vocaretur, ordinauit primogenituram, iniunctis primogenito quibuſdam oneribus, quæ cum non ſolum ceſſent in ſequenti ſubſtitutione, ſed è conuerſo hæreditas in duas partes fuerit diuiſa prorſus
4 excluditur dictæ qualitatis repetitio, ſtante diuerſitate rationis perſonarum, & graduũ, vt poſt *Ioan. de Anan. conſil. 22. tradunt Decian. conſil. 12. num. 45. et conſil. 17. num. 38. lib. 1. Odd. conſil. 95. num. 53. et 58. Simon de Prat. conſil. 90. num. 21. in fin. et num. 24. Honded. conſil. 57. nu. 33. & ſeqq. lib. 1. Altograd. conſil 54. num. 28. et*

plati-

pluribus ſeqq. tom. 1. Peregr. de fideicomm. art. 25.
num. 33. Rota coram Gregor deciſ. 514. nu. 6. et ſeqq.
coram Vbal. deciſ. 166. num. 6. coram Royas deciſ.
72. num. 19. et in recent. deciſ. 151. num. 24. par.
5. et deciſ. 144. n. 4. et ſeqq. part. 7.
Et hinc dictio illa repetitiua, vt ſupra, bis
5 expreſſa in noſtra ſubſtitutione non benè
congruit repetitioni dictæ maſculinitatis, Spad
in eius conſil, impreſſ. poſt dictum conſil. Altograd.
54. verſ. non obſtant dictiones relatiuæ tom. 1. ſed
6 propriè refertur ad modum, & ordinem ſuc-
cedendi iuxta gradus prærogatiuam, prout in
antecedentibus ſubſtitutionibus fuerat expreſ-
ſum, Bero conſ. 115. num. 22. verſ. poſtremò vol.
2. Menoch. conſ. 269. num. 34. Rota in Romana
fideicommiſſi de Ferratinis 26. Aprilis 1649. §.
neque refragatur coram Rev. Papien. et in Romana
fideicommiſſi de Domis 19. February 1663. §. nec
refragatur, et 28. Ianuarij 1664. §. neque ex dictio-
ne coram Eminentiſſ. Vicecomite talemque fuiſſe
7 germanum ſenſum teſtatoris euidentius de-
clarant verba illa „ vt hæreditas peruenire valeat,
ordine tamen quo ſupra ad vocatos omnes: ordo
8 enim importat modum, & formam ſucce-
dendi, nec refertur ad conditiones, ſeu qua-
litates ſubſtitutorum, vt benè Rota coram Mer-
lino deciſ. 83. num. 20. et in ſpecie cor. Em. Ottbob.
dec. 252. nu. 13. et ſeqq.
Excluſio vero Ioannis Philippi patet, quia
9 tanquam in gradu remotior non poteſt ex
propria perſona in concurſu Chriſtophori pro-
ximioris aſpirare ad fideicommiſſum ordina-
tum ſub collectiua deſcendentium vocatio-
ne per text. in l. cum ita legaturi 33. §. in fideicom-
miſſo et l. peto 71. §. fratres ff. de leg. 2. et l fin. C. de
verb. ſignific. Ruin. dicto conſil. 120. num. 9. vol. 1.
Menoch. conſil. 774. num. 7. Peregr. de fideicomm.
art. 21 num. 1. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 327. num. 14.
et ſeq. Surd. dec. 346. num. 16. et Rota dec. 49. num. 3.
part. 1. rec.
Eoque certius in caſu noſtro, ſiue attenta
10 ſanguinis coniunctione inter teſtatorem, &
ſubſtitutos, vt ex arbore, inſtrumentis, & te-
ſtibus iuſtificata, inde enim validum reſultat
argumentum pro ſucceſſiua vocatione Bart.
in l. ſi cognatis 20. num. 3. ff. de reb. dub. Peregr. conſil.
46. num. 19. vol. 2. et de fideic. art. 17. num. 33. Sim.
de Prat. de interpret. vltim. volunt. fol. 290. num. 28.
circa princ. verſ. iſto enim caſu, Fuſar. de ſubſtitut.
quæſt. 358. nu. 21. et ſeq. ſiue attenta bina expreſ-
ſione, quod ſuccederetur, ſalua gradus præ-
11 rogatiua, quæ clauſula licet in noſtra ſubſti-
tutione non legatur, tamen propter verba
relatiua cenſetur repetita ex ſuperius firmatis,
& præſeferendo apertam implicantiam cum
ſimultanea omnium deſcendentium vocatio-
ne, proximiori ſemper defert ſucceſſionem,
Mart. de clauſ. clauſ. 74. num. 1. part. 3. Peregr. de fi-
deicom. d. artic. 21. num. 3. Mantic. de coniectur. vltim.
volun. lib. 8. tit. 9. num. 9. Barz. deciſ. 93. num. 23. et
Rota in Rauennaten. fideicommiſſi 7. Februarij 1667
§. cum enim coram Reuerendiſſ. D. meo Cerro De-
cano.
Simili inſubſiſtentia laborat alia prætenſio
Ioannis Philippi, quod nempè Matrem re-
præſentando, ſeu eius gradum ſubintrando
paria iura foueat, & æqualiter cum Chriſto-
phoro ad fideicommiſſum vocetur, tum quia
12 in præſenti ceſſat repræſentatio, eo ipſo quod
de tempore purificati fideicommiſſi gradus
non erat vacans, ſed mater viuebat, vt ex text.
in auth. poſt fratres la prima, ibi, & filij eorum, ſi
quis ex eis iam deceſſerint C. de legit. hæred. tradit
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. d. tit. 9. nu.
12. in princ. Barz. d. deciſ. 93. num. 7. Tondut. qu.
ciuil. cap. 112. num. 2. & duobus ſeqq. part. 2. vbi
13 ampliat quando mater eſt etiã excluſa, prout
in caſu noſtro, & conferunt tradita per Me-
noch. conſil. 172. num. 1. & ſeqq. & conſil. 215. nu.
145. & ſeqq. Surd. conſil. 316. num. 16. verſ. reſ-
pondebam, et in Fanen. ſeu Senogallien. bonorum
ſuper bono iure 14. Martij 1646. coram Reuerendiſſ.
Papien. impreſſ. apud Paitel. expedit. ciuil. dec. 35.
num. 19. et. 20.
Tum quia repræſentatio regulariter datur
14 in ſucceſſione, & fideicommiſſo aſcenden-
tis, vel Patrui, & auunculi, non autem in
fideicommiſſo tranſuerſalis magis remoti iu-
xta diſtinctionem, quam pro concilianda
contrarietate inter gloſ. et Bald. probarunt Iaſ.
in l. 2. num. 4. et ſeqq. C. de ſucceſſ. edict. Curt. Iun.
conſ. 128. num. 11. Dec. conſ. 1. nu. 3. et ſeqq. Hond.
conſ. 70. num. 73. lib. 1. Menoch. conſil. 124. num. 84.
Barz. d. deciſ. 93. num. 9. cum alijs cumulatis per
Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 485. num. 1. et duobus ſeqq.
et num. 106. et admittit Rota deciſ. 48. num. 16. et
ſeqq. et deciſ. 279. num. 5. et ſeqq. part. 6. recent. &
quamuis ad accommodandam applicationem
allegationum ſupponerent informantes pro
Ioanne Philippo, quod in hac fideicommiſ-
ſaria ſucceſſione eſſet habenda ratio ad Ludo-
uicum de Haſtis aſcendentem, & commu-
nem ſtipitem collitigantium, dum teſtator
vocauit illius deſcendentes; corruit tamen
ſuppoſitum, dum dictus Ludouicus non fuit
honoratus, nec grauatus: quocirca ſiue in-
15 ſpiciatur perſona teſtatoris, ſiue grauati ap-
paret, quod non ſumus in ſucceſſione aſcen-
dentis, vel illorum tranſuerſalium, in qui-
bus procedit repræſentatio ex mox adductis,
& ita ſimile obiectum, vel ſuppoſitum ſoluit
Dec. dicto conſil. 1. num. 5. verſ. allegata ſupra, et
num. 6.
Tum quia cum voluerit teſtator ſeruari
16 gradus prærogatiuam, & ordinem ſucceſſiuũ
non poſſet eius voluntas ſuum effectum ſor-
tiri, ſi daretur repræſentatio, hæc enim tali
prærogatiuæ, & ordini ſucceſſiuo apertè re-
pugnat Caſtr. in Auth. defuncto ſub num. 3. C. ad
ad S. C. Tertull. Dec. alleg. conſil. 1. num. 8. et
conſil. 408. num. 12. et 13. cum pluribus plena ma-
nu congeſtis per Fuſar. de ſubſtit. d. quæſt. 485. num.
25. et 49. Barboſ. de clauſ. 138. num. 2. et ſeqq. Gra-
tian. diſc. forenſ. 836. num. 3. et ſeqq. et num. 8. et
ſeqq. Rota in d. Rauennaten. fideicommiſſi 7. Febr.
1667. §. finali cor. Rev. D. meo Decano.
Ex quibus ſuperfluum viſum fuit inquirere
de viribus renunciationis factæ per Antoniũ
Chriſtophoro fratri ob profeſſionem emiſſam
in Religione Franciſcana, nam etiamſi re-
nunciatio fuiſſet abdicatiua, et mors ciuilis
Antonij æquiparetur naturali, adhuc ſtante
17 excluſione Ioannis Philippi vti remotioris
tota ſucceſſio accreſceret, & deberetur Chri-

ſtophoro, *Bellon. Iun. de iur. accreſc. cap. 7. qu. 25. num. 20.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 114.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 15. Iunij 1668.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur in beneficialibus concurrente fumo, & releuantia etiam dubia: per malam expreſſionem valoris factam à reſignatario non abdicatur ius à reſignante, nec ex tali reſignatione in manibus Papæ reſultat affectio quoad diuerſam vacationem per obitum reſignantis: ſcientia redditiuum beneficij regulariter inducitur ex poſſeſſione decennali: Remiſſoria in beneficialibus datur præſtito prius conſenſu appoſitioni ſequeſtri, & facta obligatione de ſtando vnicæ.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non denegatur in beneficialibus concurrente releuantia, & fumo.*

2 *Valoris expreſſio detegitur falſa, quando probatur valor in maiori quantitate.*

3 *Valoris falſa expreſſio reddit gratiam ſubreptitiam, & inexequibilem.*

4 *A reſignante non abdicatur ius per malam expreſſionem valoris emiſſam à reſignatario.*

5 *Affectio an reſultet ex reſignatione in manibus Papæ, ita vt ordinarius non poſſit conferre.*

6 *Reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius actoris.*

7 *Prouiſus ab ordinario ſi poſſideat, eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem paratam literarum Apoſtolicarum.*

8 *Affectio per appoſitionem manus Papæ ad certum, & limitatum effectum reſignationis non extenditur ad diuerſam vacationem per obitum, in qua dicitur Papa noluiſſe ordinario præiudicare.*

9 *Valoris mala expreſſio ex culpa, & facto reſignantis operatur, vt omne ius ab eo abdicetur.*

10 *Valoris, ſeu redditu͏um beneficij ſcientia non inducitur ex biennali, ſed ex decennali poſſeſſione.*

11 *Probationes in dubio ſunt concedendæ, non reſtringendæ.*

12 *Ante probationes ſuperuentas non debet inuerſo ordine iudicij negotium principale determinari.*

13 *Fumus deducitur ex narratiua ſubinde facta per aliam partem in gratia poſtmodum obtenta.*

14 *Fumus deducitur ex teſtibus informiter examinatis,*

15 *Remiſſoria non conceditur in beneficialibus niſi præſtito prius conſenſu appoſitioni ſequeſtri, & facta obligatione de ſtando unica.*

16 *Beneficia non dicuntur in bonis noſtris, ſed tantum conceditur illorum adminiſtratio.*

17 *Remiſſoria poteſt conditionaliter concedi, dummodo ante illius expeditionem ſuperueniat mandatum ſufficiens pro obligatione de ſtando vnica, & pro conſenſu appoſitioni ſequeſtri.*

18 *Remiſſoria in beneficialibus conceditur reſeruato arbitrio retardandi, ſeu permittendi vlteriorem cauſæ proſequutionem.*

DECISIO CCLXXXIV.

GAſpar, qui præuia reſignatione Franciſci in manibus Sanctiſſimi, beneficium, de quo agitur à Sede Apoſtolica impetrauit, bis in precibus valorem narrauit in vniformi quantitate ducatorum 150. auri de Camera, quamuis in qualitate difformem narratiuam emiſerit, dum in gratia principali annuum redditum expreſſit in quinquaginta ducatis certis, & vna cum incertis in ducatis 150. in gratia verò perindè valere expoſuit quod narratus valor certis ſolum, non autem incertis redditibus conflabatur: Verùm cum per obitum Franciſci reſignantis ordinarius beneficium contulerit Antonio, qui poſſeſſionem appræhendit, duplici manutentionis decreto confirmatam, Gaſpar probationes parauit ſuper iuſtificatione litterarum Apoſtolicarum, & ſignanter valorem expreſſum, circa quem vertitur tota difficultas, probauit per teſtes de publica voce, & fama: vnde ſuppoſita ſufficienti iuſtificatione ſub die 27. Ianuarij proximè præteriti me proponente deciſum fuit literas Apoſtolicas eſſe exequendas: at quia Antonius ad probandum maiorem valorem articulos exhibuit, reſolutum fuit ſuper illis
concedendam eſſe remiſſoriam, quæ concur-
1 rente releuantia, & fumo materiæ articulatæ
nunquam denegatur etiam in beneficialibus
iuxta inueteratum ſtylum Tribunalis relatum per *Mandoſ. in prax. commiſ. form. 25. verb. remiſſoriam verſ. non autem, Rot. coram Coccino deciſ. 165. num. 1. & 6. coram Merlino deciſ. 15. & 87. vtrobique num. 1. & in recent. deciſ. 585. n. 2. & ſeq. part. 5. cum alijs allegatis in Maioricen. Canonicatus 12. Iunij 1656. §. conſtat enim coram Reuerendiſs. Papien. & in Dertuſen. Parochialis 12. Maij 1664. in principio coram R. P. D. meo Otalora.*

Releuantia abundè reſultat ex ſerie articulorum quibus probandum proponitur fructus certos beneficii, computato anno fertili cum ſterili, & deductis oneribus aſcendere ad annuam ſummam ducatorum 800. &
2 vltra illarum partium, hoc enim probato fal-
ſa detegeretur expreſſio valoris per Gaſparem
emiſſa in literis Apoſtolicis, indeque gratia
3 tanquam ſubreptitia non mereretur executio-
nem, & benè potuit ordinarius Antonio con-
ferre beneficiũ vacans in menſe ſuo per obi-
4 tum Franciſci reſignantis, à quo ob malam
valoris expreſſionem ius non fuerat abdicatum *Pariſ. de reſignat. lib. 10. quæſt. 2 num. 40. & ſeqq. Gonz. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 52. num. 50. Rota diuerſ. deciſ. 417. num. 1. & 419. num. 1. & 2. part. 1.*

Non aduerſatur, quod per reſignationem
5 factam in manibus Papæ, & ab eo admiſſam
prætendatur reſultaſſe affectionem, qua ma-
nus ordinarij fuerint ligatæ: vltra quod enim
6 Antonio reo, & poſſeſſori ſufficeret literas
non eſſe iuſtificatas, & ſic vincere per non ius
acto-

7 actoris, præſertim quia ratione poſſeſſionis prouiſus ab ordinario eſt legitimus contradictor ad impediendam paratam executionem literarum Apoſtolicarum, *vt ex doctr. Bart. in l. ſtatutum. 21. verſ. aut comparet aliquis C. de ædific. priu. Adr. ſoll. infert Rota coram Coccino dec. 431. num. 2. coram Baratt. deciſ. 171. num. 1. & deciſ. 242. num. 6. & coram Pauia deciſ. 1001. num. 6.*

Reſpondetur, quod ceſſat talis affectio, eo
8 ipſo, quod appoſitio manus Papæ eſt reſtricta ad certum, & limitatum effectum reſignationis, tunc enim non extenditur ad diuerſam vacationem per obitum, vnde ſi reſignatio corruit ob malam expreſſionem valoris, beneficium non vacat per reſignationem, ſed per obitum, in qua vacatione non cenſetur, quod Papa voluerit ordinario præiudicare, vt in puncto *Pariſ. de reſign. lib. 10. d. quæſt. 2. num. 40. & ſeqq. vbi ſub num. 44.* de communi teſtatur *Garz. de benefic. part. 5. cap. 1. num. 154. & ſeqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. d. gloſſ. 52. num. 30. Rot. d. deciſ. 419. part. 1. diuer.* & generaliter de reſignatione nulla, *Acchill. de Graſſ. deciſ. 14. de reſtit. ſpol. in Caſtellana Parochialis 22. Aprilis 1594. num. 5. coram Pamphilio impreſſ. apud Marcheſan. de commiſſion. part. 1. fol. 952. & in Leodien. Canonicatus S. Dionyſij 17. Maij 1624. coram Coccin. impreſſ. inter recent. part. 4. tom. 3. deciſ. 539. num. 3. & 4. confirmata 2. Maij 1626. §. demum non obſtat coram Pirouano.*

Nec DD. à conceſſione remiſſoriæ retraxit irreleuantia, quam Gaſpar deducebat ex reſponſione aliàs data in memorata cauſæ de-
9 ciſione ſuper meritis, quod nempè mala expreſſio valoris proceſſerit ex culpa, & facto reſignantis, à quo proindè cenſeatur omne ius abdicatum *iuxta deciſionem Carill. 283. nu. 5. & 6.* ſiquidem prætendebatur dictam deciſionem Carilli loquentem de reſignante, qui beneficium poſſederat diuturno tempore annorum viginti quinque, non applicari noſtris
10 terminis, in quibus reſignans vix poſſidendo per biennium non potuit aſſequi certam, & indubitatam ſcientiam, quæ in ſimilibus ſolet apertè probari, & regulariter ex decennali poſſeſſione deducitur *ad tradit. per Rot. deciſ. 343. num. 6. & ſeq. part. 9. recent. & in Romana Penſionis 23. Iunij 1656. §. licet autem cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Albergato.*

Rurſus huiuſmodi obiectum euerti contendebatur alijs reſponſionibus, quarum ſtrictū, & rigoroſum examen reiectum fuit ad diſputationem ſuper negotio principali, & interim illis ſufficienter libatis, res ad hunc effectum non apparuit omninó clara, vnde in
11 dubio adhæſerunt DD. ſolitæ Tribunalis æquitati indulgendi potius probationibus, quam illis aditum præcludendi, vt ſequendo monitum Iuſtiniani *in l. quoniam multi in fine,* ibi *ne probationum facultas anguſtetur C. de hæret. & Manich. ſeruauit Rota deciſ. 101. num. 42. & ſeq. part. 2. recent. & in Leodien. matrimonij 23. Martij 1667. §. hac ipſa coram R. P. D. meo Car-*
12 *pineo*: ne iudiciali ordine inuerſo negotium principale ante ſuperuentas probationes determinetur, *vt in dicta Leodien. reſpondit Rota coram eodem 4. Iulij eiuſdem anni §. ſed hæc.*

Fumus autem ſatis ſuperque deducitur ne-
13 dum ab expreſſione valoris in ducatis 200. facta in gratia, *ſi neutri* vltimo loco per Gaſparem expedita, quam narratiuam feciſſe non eſt credendum niſi de valore in alijs literis ex-
14 preſſo dubitaſſet, ſed etiam ex pluribus teſtibus in partibus examinatis, quorum examen licet fuerit aliàs reiectum tanquam informe, & factum ſine citatione, ſufficientem tamen præbet fumum veritatis, *Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 163. num. 1. & 10. & deciſ. 562. num. 4. coram Merlin. d. deciſ. 15. num. 3. coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 14. num. 14. & in recent. deciſ. 113. & 661. vtrobique num. 1. part. 2. & dec. 1. num. 4. part. 11.*

Verumtamen in hac cauſa beneficiali re-
15 miſſoria aliter conceſſa non fuit, quam præſtito prius conſenſu appoſitioni ſequeſtri, & facta obligatione de ſtando vuice iuxta ſtylum adinuentum, ne ſub prætextu probationum detur anſa protrahendi lites ſuper beneficijs,
16 quæ dicuntur in bonis alicuius, ſed illorum tantum committitur adminiſtratio, *Acchill. de Graſſ. deciſ. 4. de dilat. Seraphin. deciſ. 555. num. 3. Merlin. dicta deciſ. 87. in fine, Rota recent. deciſ. 473. num. 4. & 5. part. 5. tom. 2. deciſ. 203. numer. 14. & ſeq. part. 9. & deciſ. 114. num. 5. part. 11.* & ſtilum prædicta ratione confirmat dicta deciſio *in Maioricen. Canonicatus 12. Iunij 1656. §. finali coram Reuerendiſs. Papien.* ad quod
17 adimplendum cum agentes pro Antonio ſpeciali mandato procuræ carerent, & è contra neceſſariam facultatem, ſeu legitimum implementum ſuperuenturum offerrent ante expeditionem literarum remiſſorialium, interim conditionaliter fuit decreta conceſſio remiſſoriæ ſequendo benignum exemplum in ſimili obſeruatum *in Leodien. Parochialis 1. Iulij 1658. in fine coram Reu. D. meo Decano.*

Et denique ne poſſeſſor in parandis proba-
tionibus diutius, quam par ſit immoretur,
18 reſeruarunt DD. arbitrium retardandi, ſeu permittendi vlteriorem cauſæ proſecutionem, vt in beneficialibus paſſim ſeruari teſtatur, *Rota d. deciſ. 473. num. 6. part. 5. tom. 2. & fuit dictum in Maioricen. Beneficij 14. Decembris 1654. in principio coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Confirmata vt infra dec. 301.

SABI-

SABINEN. SPELTÆ.

Veneris 22. Iunij 1668.

ARGVMENTVM.

Statutum à Communitate Vaſſallorum conditum, diuque obſeruatum ſoluendi annuam præſtationem Baroni non gratuitò, ſed correſpectiuè ad eorum onus à Barone ſuſceptum, ſubſtinetur, & obligat incolas, præſertim ſi Vaſſalli deinde tranſegerunt ſuper eadem præſtatione, eamque poſt tranſactionem per quadraginta annos ſoluere continuarunt, Baro, an vero Vaſſalli teneantur ad expenſas Curiæ: In Statutis locorum Sedis Apoſtolicæ mediatè ſubiectorum an requiratur illius confirmatio, vel lapſu temporis præſumatur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum conditum à Communitate, & diu obſeruatum ſuper quadam præſtatione Baroni ſoluenda non poteſt impugnari.*

2 *Statutum non tendens in præiudicium Superioris, ſed reſpiciens communem adminiſtrationem obligat omnes incolas, & condi potuit etiam à populo ſubiecto.*

3 *Gabella noua, & voluntaria non poteſt imponi, nec exigi ſine licentia Supremi Principis.*

4 *Baronibus ſub pœna excommunicationis, & decreto irritante interdicit Bulla Cœnæ Domini impoſitionem, ſeu exactionem nouæ gabellæ.*

5 *Inter Vaſſallos, & Dominum correſpectiua conuentio, ſeu obligatio eſt obligatoria, & licita etiam ſuper vectigalibus, & oneribus concurrente iuſta cauſa.*

6 *Statutum quod tranſiuit in naturam contractus, vel quaſi non poteſt reuocari in præiudicium intereſſe habentis.*

7 *Vaſſalli, ſeu eorum vniuerſitas, non autem Dominus, quando teneantur ad expenſas Curiæ, eiuſque Officialium, & num. 8. & 9.*

10 *Statuta Communitatum Status Eccleſiaſtici debent confirmari à Papa.*

11 *Aegidiana conſtitutio fuit extenſa per Paulum III. ad totum Statum Eccleſiaſticum.*

12 *Communitates ſubiectæ immediatè Sedi Apoſtolicæ non potuerunt condere Statuta ſine illius confirmatione, ſecus autem mediatè ſubiectæ.*

13 *Aegidiana conſtitutio non extenditur ad loca mediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ.*

14 *Statutum æquum, & rationabile ſatis eſt, vt confirmetur in forma communi.*

15 *Confirmatio Statuti præſumitur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia.*

16 *Solemnitates præſumuntur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia.*

17 *A præſenti ad præteritum facilè præſumitur quando adeſt iuſta cauſa præſumendi.*

18 *Centenaria ſtante poteſt allegari melior titulus de mundo.*

19 *Centenaria ſi inducit præſumptionem tituli, multo magis inducit præſumptionem confirmationis illius.*

20 *A præſtatione cenſetur receſſiſſe, qui deindè tranſegit, & continuauit ſoluere.*

21 *Metus excluditur concurrente pacifica præſtatione per longiſſimum tempus.*

22 *Metus non cenſetur incuſſus per longum tempus in Statu Eccleſiaſtico, vbi Vaſſallis facilis patet recurſus ad Summum Pontificem.*

23 *Tranſactio inita per Deputatos à Conſilio Communitatis, quando præſumatur ſolemniter geſta, & ab omnibus de vniuerſitate ratificata.*

24 *Vaſſalli tenentur præſtare Baroni annuam præſtationem, in qua cum titulo inualido concurrit quadragenaria.*

DECISIO CCLXXXV.

Ad hoc vt habitatores Caſtri Forani ſe eximerent ab impenſis neceſſarijs pro manutentione Curiæ, & adminiſtratione iuſtitiæ ſub rubrica quarta Statuti conditi de anno 1473. ſtatuerunt, quod pro quolibet foculari ſolueretur Domino Caſtri annuum rubrum ſpeltæ cum quibuſdam alijs oneribus ibidem deſcriptis, è conuerſo autem Dominus Caſtri ſemper deindè Curiæ ſubiuit. Orta verò controuerſia de anno 1614. in Camera, ſiue coram D. Annonæ Præfecto inter Subditos, & Dominum ſuper menſura dictæ Speltæ, deuentum fuit ad tranſactionem, in qua loco Speltæ promiſerunt Foranenſes pro quolibet foculari reſpondere annuam quantitatem iuliorum decem, & ſeptem; Cumque his non obſtantibus Incolæ proprium debitum omninò controuerterent, in Tribunali Eminent. Vicarij ſuccubuerunt ſuper petitorio, & poſſeſſorio, ac hodie in gradu appellationis reſolutum fuit, ſpeltam, ſeu illius pretium ab omnibus deberi.

Siquidem primordiale debitum ſpeltæ pro-
1 uenit ex dicto antiquiſſimo Statuto per Deputatos condito, & nedum ab ipſo initio per Conſilium, Communitatem, & Vniuerſitatem Hominum dicti Caſtri acceptato, & confirmato, vt patet ex illius prohemio, ſed ſucceſſiuè per diuturnum temporis ſpatium in iudicio, & extra, tam quoad dictam rubricam, quam in omnibus ſuis partibus inconcuſſæ executioni demandato, *vt in Summario D. Ducis num. 3. cum pluribus ſeqq.* Vnde habitatores indebitè impugnant præſtationem ab eorum Statuto omnibus indiſtinctè impoſitam, vt in puncto *Rip. reſponſ. 4. num. 5. verſ. circa tertium non expedit dubitare ſuper Cod. tit. de diuerſ. reſcript. Pariſ. conſ. 25. num. 81. & 94. verſ. vel quando adeſt Statutum adſtringens lib. 1.* ea ratione quia cum
2 Statutum non tendat in præiudicium ſuperioris, ſed communem adminiſtrationem reſpiciat, obligat omnes incolas, & benè condi potuit à populo quamuis non libero, & alteri ſubiecto iuxta ſenſum, quem communiter tenent repetentes *in l. omnes populi 9. ff. de iuſt. & iur. & ſignanter, Bald. & Alber. in princ. Iaſ. nu. 2. & ſeqq. & num. 26. & ſeqq. & Caſtrenſ. num. 4. & 5. plenè Abb. in cap. quod Clerici 15. num. 45. de for. compet. Alex. conſ. 177. num. 3. & 4. lib. 2. Caſtr. conſ. 156. n. 4. lib. 2. Rolan. conſ. 99. num. 14. & ſeqq. lib. 2. & Natt. conſ. 12. per tot.*

Non

Non obſtat, quod huiuſmodi Statutum
3 præſeferat nouam, & voluntariam gabellam,
cuius impoſitionem, & exactionem abſque
Supremi Principis licentia nedum prohibet
ius commune *in l. 1. & 2. C. non vectig. non im-*
4 *pon.* ſed eo fortius ſub pœna excommunica-
tionis, & cum decreto irritanti Baronibus
interdicit Bulla Cœnæ Domini.

Nam annua præſtatio non fuit in Statuto
voluntariè, & gratuito ordinata, ſed correſpe-
ctiuè ad expenſas Curiæ, à quibus proindè
incolæ ſe exemerunt, vt colligitur ex contextu
Statuti, vbi poſtquam demandatur onus ſpel-
tæ cum alijs ibidem expreſſis, in fine ſubdun-
tur illa verba, *& præfata omnia locum habeant*
tempore pacis, præterquam ſpeltum, & dicti pullaſtri
omni tempore ſoluantur, & vltra præfata Foranenſes
nihil facere teneantur ad vtilitatem Curiæ. Hinc
igitur conſtat, controuerſo Statuto non ap-
plicari terminos noui, & voluntarij vectiga-
5 lis, ſeu gratuitæ donationis, ſed potius mu-
tuæ onerum accollationis, ſeu correſpectiuæ
conuentionis, quam ſaltem concurrente iuſta
cauſa eſſe obligatoriam, & inter Subditos, &
Dominum de iure licitam etiam ſuper vecti-
galibus, & oneribus, ſupponunt *Bald. in l. hi*
quibus in med. C. de fideicomm libertat. bene Decian.
conſ. 41. num. 3. ſub princip. & num. 88. in fin. verſ.
deuenio nunc, & pluribus ſeqq. lib. 2. Albert. Brun.
conſ. feudal. 103. ſub num. 2. verſ. vel ex pacto lib. 1.
Peregrin. conſ. 43. num. 11. lib. 1. vbi in puncto reſ-
pondit huic obiecto, Roſental. de feud. cap. 5. concl. 74.
num. 2. & ibi Add. lit. B. concl. 77. nu. 4. & concl. 78.
6 *nu. 3. & 4.* Indeque huiuſmodi Statutum tran-
ſiuit in naturam contractus, vel quaſi, itaut in
præiudicium Domini intereſſe habentis, nec
minus poſſit reuocari iuxta diſtinctionem,
Bart. in l. omnes populi num. 29. & ſeq. ff. de inſt. &
iur.

Onus autem, à quo habitatores mediante
Statutaria reſponſione ſe exemerunt, ad ipſos
ſpectare, & ſic cauſam legitimam ſtatuendi
7 præceſſiſſe, patet quia Vniuerſitas, & Vaſſalli,
non autem Dominus tenetur manutenere
Curiam, & ſubire expenſas debitas eius Offi-
cialibus, *Bartol. in l. vnica num. 23. C. de mulier.*
& in quo loc. lib. 10. Alex. conſ. 68. numer. 3. lib. 2.
Peregrin. conſ. 13. num. 5. ad med. lib. 1. Cancer. var.
reſolut. par. 2. cap 13. num. 55. & relatis concor-
dantibus, contrarijſque ſublatis plenè defen-
dit *Menoch. conſil. 1047. numer. 1. 2. 3. & per*
tot.

Et quamuis non deſint, qui de hac ſenten-
tia dubitauerint, expenſaſque Curiæ debito
Baronis adſcripſerint; nihilominus omnem
dubitandi vmbram ſubſtulit in præſenti dup-
8 plex circumſtantia à Doctoribus potiſſimum
ponderata. Altera nempe antiquitas temporis,
quo incolæ ante Statutum immediatè, & po-
ſtea mediante Statutaria, & correſpectiua reſ-
ponſione, expenſas Curiæ paſſi fuerunt ad
tradit. per *Speculat. lib. 1. par. 4. tit. de ſalar. Iudic.*
num. 13. Anguiſc. conſ. 19. num. 9. lib. 7. Menoch. d.
conſ. 1047. nu. 5. Maſtril. de Magiſtrat. lib. 1. cap. 21.
9 *nu. 25. & ſeqq.* Altera verò tenuitas reddituum
Caſtri, dum ex eo D. Dux nihil vltro percipit,
quam ſtatutariam reſponſionem, & hæc in
manutentione Curiæ, alijſque oneribus ero-
gatur, quo caſu vniuerſitates expenſis Curiæ
ſubijci admittit idem *Lucas de Pen.* contrariæ
opinionis ſectator in *l. Annonas col. 2. in fin. C. de*
erogat. militar. Annon. lib. 12. Menoch. d. conſil. 1047.
num. 4. Maſtrill. de Magiſtrat. d. cap. 21. num. 26. &
ſeqq. lib. 1.

Nec prædicto Statuto reſiſtit defectus con-
10 firmationis, quæ in Statutis Communitatum
Status Eccleſiaſtici omninò requiritur, ſiue
attenta conſuetudine, quam in terris Eccleſiæ
tenaciter ſeruari dixit *Bald. in d. l. omnes populi*
ſub numer. 6. ff. de inſt. & iur. & conſ. 407. lib. 2. &
ſeq. Rota deciſ. 780. num. 1. & ſeqq. part. 1. diuerſor.
11 ſiue attenta Conſtitutione Ægidiana extenſa
per ſ. m. Paulum III. ad totum Statum Eccle-
ſiaſticum, *Rota d. deciſ. 780. num. 4. par. 1. diuerſor.*
& coram Buratto deciſ. 6. numer. 1. verſic. tanto
magis.

Obiectum enim procederet in Communi-
12 tatibus Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis,
ſecus autem in Caſtro Forani mediatè ſuppo-
ſito prout cum expreſſione immediatæ ſubie-
ctionis præfatam conſuetudinem referunt, in
alijs autem Communitatibus contrarium
ſentiunt idem *Bald. d. conſ. 407. in princ. lib. 2. &*
Rot. dicta deciſ. 780. num. 1. & ſeqq. par. 1. diuerſor.
13 Ægidianam verò ad loca Sedi Apoſtolicæ
mediatè ſubiecta non extendi tradunt *Pontan.*
de ſpol. lib. 4. cap. 3. num. 42. Pacif. de Saluian. interd.
inſpect. 4 cap. 2. num. 23. Add. ad Mohed. deciſ. 5.
de conſtitut. Rota deciſ. 181. numer. 4. & 5. part. 3.
lib. 2. & deciſione 187. numer. 2. par. 3. lib. 3.
diuerſor.

Et quatenus confirmatio requireretur,
14 cum Statutum, de quo agitur iuris diſpoſi-
tioni non aduerſetur, & ſit æquum, & ratio-
nabile ex ſuperius notatis, ſatis eſſet confir-
matio in forma communi, vt in fortioribus
de Statuto iuris correctorio, ſed rationabili,
Merlin. dec. 853. num. 10. Duran. dec. 36. num. 42. in
recent. deciſ. 438. num. 47. par. 4. to. 2. & deciſ. 169.
15 *num. 12. part. 11.* Quæ confirmatio ex lapſu
triginta annorum cum obſeruantia, ſatis præ-
ſumitur, vt admittit *Rota coram Buratt. d. deciſ.*
6. num. 4. iuxta regulam quod ſolemnium
16 præſumptio ex longiſſimi temporis obſer-
uantia deducitur *ex theor. Felin. in cap. Albericus*
43. num. 3. & 4. vbi Abb. num. 3. de teſtib. cum alijs
relatis in deciſ. 54. num. 17. & ſeqq. coram Martin.
Andr.

Fortius igitur in præſenti, in quo nedum
trigenaria, ſed plus quam centenaria obſer-
uantia concurrit, ſiquidem particularis rubri-
ca Statuti præcipiens annuam ſpeltæ præſta-
tionem, iuſtificatur obſeruata ab anno 1606.
antea verò pari formam obſeruantiam præceſ-
ſiſſe deducebatur ex lite per incolas mota de
anno 1614. in qua dumtaxat menſura ſpeltæ
controuertebatur, & ſic ſupponebatur ſub-
ſtantia, & præcedens ſolutio debiti, quando
17 autem adeſt aliqua iuſta cauſa præſumendi,
de præſenti in præteritum facile præſumitur
ad tradit. per *Rot. in Tiraſonen. iuris præſentandi*
16. Martij 1592. ante finem verſ. ex omnibus coram
Cardin. Blanchetto impreſſ. penes Garz. de benef. par.
12. cap. 2. num. 240.

Gene-

Generalis verò totius Statuti obſeruantia iuſtificatur à tempore, quo fuit conditum,
18 vnde ſtante centenaria ſi poteſt allegari melior titulus de mundo, *Rota dec.218. num.51. & dec.267.num.11.part.6. recent.& in Amerina fideicommiſſi 26. Nouembris 1660. §. hac enim coram*
19 *R. P. D. meo Taia*, quanto magis allegari poteſt iuſtificatio tituli quod nempè præſumatur quæcumque neceſſaria, & ſufficiens Statuti confirmatio, vt arguit *Rota dec.534. num.1. & ſeq.par.1.diuerſ. Decian.d.conſ.41.nu.111.& ſeqq. lib.2. Burſatt.conſ.160.num.50.& ſeqq.Roland.conſ. 99. nu.22. verſ. vel & ſecundo,& ſeqq.lib.2.Capiblan.de Baron pragmat.11. num.143.& ſeqq. Barb. lib.3.vot.91.num.17.*

Nec ex quadam proteſtatione facta per aliquot incolas de anno 1614. obſeruantia dici poteſt interrupta, ſeu meticuloſa, quia cum
20 poſtmodum incolæ transſegerint, & deindè ſemper continuauerint in pacifica præſtatione, nedum cenſentur à præcedenti proteſtatione receſſiſſe ad *text. in l. cum plures §. locator horrei ff. locat. Put. dec.34. num.3. lib.2. & deciſ. 27. num.8. part.10. recent.* ſed etiam excluditur
21 allegatus metus, *Decian. præfat. conſ.41.nu.124. lib.2. Pariſ.conſ.10.num.60. lib.1. Peregr. conſ.13. num.13. & ſeqq lib.1. Vaſq.controu. illuſtr. cap.83.*
22 *ſub num.21. lib. 2.* præcipuè in Statu Eccleſiaſtico, vbi Vaſſallis facilis patet recurſus ad Summum Pontificem, *Rota dec.354. num.16. coram Coccin. & deciſ.435. num.4. & ſeqq. part.9. recent.*

Itaque habitatores non ſine iuſtiſſima cauſa anno 1615 proprium debitum recognouerant in tranſactione facta cum Domino Caſtri, in qua ſpeciem rubri ſpeltæ in quantitatem iuliorum decem & ſeptem commutarūt,
23 non obſtante quod tranſactio ſtipulata ab hominibus à ſolo Conſilio deputatis non obliget omnes habitatores, quia dum ſubſecuta fuit vniuerſalis obſeruantia ſpatio quinquaginta annorum circiter, tranſactio præſumitur ſolemniter geſta, & ab omnibus de vniuerſitate ratificata, vt benè probat *Decian. ſæpè allegat.conſ.41.num.96. & ſeqq.*

Denique etiamſi Statutum, ſeu tranſactio aliquam paterentur difficultatē, eo ipſo quod
24 cum titulo inualido concurrit quadragenaria, remaneret intentio D. Ducis plenè fundata ad hoc vt Subditi cogantur præſtare inueteratam reſponſionem ad *text. in cap. cum perſona 7. verſ.quod ſi tales de priuil. in 6. & in ſpecie Decian.d.conſ.41.num.111.& ſeqq. Valenzuel.conſ. 79.nu.123. Vaſq.d.controuerſ.illuſtr. ſub nu.21. & nu.34. Barboſ.vot.91.n.108.& ſeqq. lib.3. Larrea allegat.fiſcal.69. num.4.*

Verumtamen mitius agendo cum miſeris debitoribus prodijt alternatiua reſolutio, ſpeltam ſcilicet deberi, vel illius pretium, ita tamen quod incolæ debeant declarare an velint ſucceſſiuis temporibus ſpeltam, vel pretium perſoluere.

Et ita vtraque &c.

ROMANA, SEV NARNIEN. CENSVVM.

Veneris 22. Iun. 1668.

ARGVMENTVM.

Fructus paraphernales exacti per ipſammet vxorem prætendi nequeunt à viro, eiuſque creditoribus: ſors principalis cenſuum fit repetibilis quoties fundus euincitur ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ: relatio à qua non fuit reclamatum cenſetur approbata, & ad excuſſionem non tenetur creditor cum clauſula *conſtituti*, & obligatione Camerali.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis ſpectant ad virum, & exacti per vxorem cedunt in extinctionem crediti dotalis.*
2 *Fructus paraphernales exacti per vxorem non poſſunt prætendi à viro eiuſque creditoribus.*
3 *Fructus paraphernales eo magis ſpectant ad vxorem quando adeſt peculiaris conuentio, quod parapfernum ſemper ſtaret ad commodum vxoris.*
4 *Compenſatio fieri debet in cauſam eiuſdem crediti, pro quo emanauit ſolutio, non diuerſi.*
5 *Cenſus extinguitur per euictionem fundi ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ.*
6 *Cenſu extincto ſors reducitur ad purum creditum.*
7 *Sors cenſus extincti per euictionem fundi poteſt repeti ratione obligationis Cameralis continentis refectionem damnorum, & intereſſe.*
8 *Relationi iudiciali, à qua non fuit reclamatum, ſtandum eſt.*
9 *Creditor cum clauſula* conſtituti, *& obligatione Camerali poteſt liberè, & abſque excuſſione experiri propria iura contra bona ſibi benè viſa.*
10 *Poſſeſſio acquiſita facto Iudicis eſt manutenenda, & præferenda poſſeſſioni anteriori.*
11 *Retentio datur pro fructibus cenſus diuerſi ab alio, pro quo fuit conceſſa immiſſio.*

DECISIO CCLXXXVI.

POſtquam fratres de Scottis immiſſionem ex ſaluiano interdicto obtinuerunt contra bona Malleani poſſeſſa à D.Duce Altemps pro fructibus cenſus dotalis Victoriæ matris ſcut. 500. in ſorte, prætendebant eadem bona retinere pro fructibus alterius cenſus pariter dotalis ſcut. 400. in ſorte, ſed contrariam ſententiam ab A.C. Arcoſto reportarunt, & Rota in gradu appellationis die 6. Februarij proximè præteriti me proponente reſpondit conſtare de bono iure D. Ducis, & conſortium etiam ad effectum manutentionis, ex eo potiſſimum quia non conſtabat de credito, dum poſthabito controuerſo cenſu ſcut. 400. dos Victoriæ tunc apparebat integraliter, & ſuperabundanter ſatisfacta; cum autem ex nouiter in facto deductis ceſſet talis ſatisfactio, & creditum illorum de Scottis iuſtificetur,

ideo

ideo reſolutum fuit à deciſis eſſe recedendum.

Quamuis enim Victoria occaſione dotis ſimul cum parapherno in ſcutis 3500. conſiſtentis vltra inueſtimenta ſcut. 1900. relata in calculo iudiciali exegerit in duabus partitis alia ſcuta 1959. Quæ tanquam fructus dotales
1 ad ipſam non ſpectare, ſed ad virum fauore litis conſortium obligatum, & ſic in extinctionem reſidui dotalis eſſe conferenda, firmauit *deciſio, quæ reuidetur §. adhuc animaduerſum*.

Ad effectum tamen comperiendi dicta ſcuta 1959. eſſe referenda in aliam cauſam, quam in extinctionem reſidui dotalis, eſt aduertendum, quod in contractu matrimoniali fuerũt promiſſa ſcuta 3000. in cauſam dotis, & ſcuta 500. pro parapherno, pro quo fuit aſſignatus cenſus ſc. 450. in ſorte vna cum ſcutis quinquaginta fructuum ibidem decurſorum, addita expreſſa conuentione, quod effectus tunc conſignati, & ſummæ in poſterum ſoluendæ non poſſent alienari, ſed deberent inueſtiri, & reſpectiuè in caſum diſtractionis reinueſtiri, *Summario* dato in die deciſionis *nu.* 8. Diſtracto autem dicto cenſu paraphernali ex illius pecunijs, alijſque ſolutis pro complemento dotis empti fuerunt duo cenſus impoſiti de anno 1612. per Ioannem Bernardinum Scottum cum ſucceſſiua fideiuſſione Franciſci Hieremiæ, quorum alter erat ſcut. 1300. poſtea reductus ad ſcuta 1076. Alter verò in maiori ſumma creatus, tunc erat ſcutorum 900. in ſorte, vt ex dicta relatione iudiciali, *Summario reſponſionis dato in dicta die deciſionis numero* 1.

Cum itaque Victoria pro fructibus iſtorum duorum cenſuum exegerit dicta ſcuta 1959. debent ex tali ſumma illius debito aſcripta detrahi fructus parapherni, quod cum in ſorte inueſtimenti aſcendat ad ſcuta 450. ſeu vt admittitur ad ſcuta 440. eius fructus pro annis viginti tribus, & vltra à die inueſtimenti vſque ad diſſolutionem matrimonij decurſis ad rationem ſcut. ſex cum dimidio pro centenario, conſtituunt ſummam ſcut. 680. & vltra,
2 taleſq; fructus nullo modo poſſunt minuere, vel extinguere creditum dotale Victoriæ, quia dum viro non permiſit illorum exactionem, & conſumptionem, ſed ipſamet tanquam proprios exegit, corruit omnis prætenſio viri, ſeu eius creditorum, & vxor fructus iure proprio acquiſiuit iuxta diſtinctionem *text. in l. fin. C. de pact. conuent. & in l. de his, C. de donat. inter vir. & vxor. cum notatis vtrobique per DD. Bartol. in l. maritus 94. num. 3. vbi Caſtrenſ. num. 4. ff. ad leg. falcid. Iaſ. in l. maritus 21. num. 15. C. de Procurat. Bald. conſ. 279. in fine lib. 3. Corn. conſ. 129. num. 5. poſt med. verſ. fortius ergò ſi ipſi fructus ſunt penes vxorem lib. 4. Dec. conſ. 521. nu. 4. verſ. ſed dubium, Hodiern. conſ. 91. num. 64. & ſeqq. lib. 1. Vrſill. ad Afflict. dec. 44. nu. 7. & 8. Rot. dec. 176. nu. 8. & ſeqq.*
3 *part. 9. recent.* Accedente præſertim peculiari conuentione, quod paraphernum ſemper ſtaret ad commodum vxoris; inde enim fortius confirmatur prędicta iuris diſtinctio vxori tribuens fructus paraphernales, prout animaduertit *Rot. deciſ. 72. ſub num. 3. verſ. ſecus eſt par. 2. recent.*

Vnde detractis dictis ſcutis 680. pro fructibus paraphernalibus ex præfata ſumma ſcut. 1959. remanent in debitum Victoriæ ſcuta 1279. quæ licet iuxta ſenſum deciſionis ſpectent ad Antonium maritum fauore litis conſortium obligatum vti exacta pro fructibus dotalibus conſtante matrimonio decurſis, tamen cum Antonius priuſquam ſe obligaret in cenſu olim impoſito ad fauorem Cardinalis de Camerino, & poſtea deuentò ad litis conſortes, adiuerit hæreditatem præfati Franciſci Hieremiæ fideiuſſoris in dictis duobus cenſibus conſtitutis de anno 1612. poſſunt fratres de Scottis Victoriæ filij, & hæredes prædictam ſummam ſcut. 1279. pro intranti quantitate retinere, ſeu compenſare cum ſorte principali eorumdem duorum cenſuum, quorum occaſione fructus fuerunt exa-
4 cti, itaut compenſari non debeant in extinctionem crediti diuerſi, *Surd. deciſ. 328. à nu. 14. vſque ad finem, ſignanter num. 22. cum aliis ibidem additis per Hodiern.*

Nec reſiſtit, quod ſortes principales cenſuũ ſint regulariter irrepetibiles, ideoque in caſu noſtro ceſſare videatur retentio, ſeu compenſatio, quia cum fundus, ſuper quo de anno 1612. fuerunt impoſiti prædicti duo cenſus,
5 fuerit euictus ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ contractæ ad fauorem d. clar. me. Cardinalis de Camerino, & Sertorij Theophili de annis 1602. & 1608. præfati cenſus poſteriores propter priuationẽ fundi remanſerunt
6 extincti, & ſors fuit redacta ad purum creditum, *Rota coram Duran. dec. 449. num. 2. & 15. apud Cenc. de cenſ. dec. 548. & 549. vtrobique nu. 2. 3. poſt Merlin. de pignor. dec. 47. num. 1. & ſeq. & in Romana vineæ 2. Aprilis 1666. coram R.P.D. meo*
7 *Carpineo*, inde poteſt repeti ratione obligationis Cameralis continentis refectionem damnorum, & intereſſe, vt in puncto *Rota coram Merlin. deciſ. 856. per tot. & præſertim nu. 3.*

Non attento calculo dato ad oſtendendam longe ſuperabundantem ſatisfactionem fratrum de Scottis, quia non apparet iuſtificatus; quinimo pleræque illius partitæ non fuerunt admiſſæ in dicta relatione iudiciali, cui ſtan-
8 dum eſt, dum præcipuè D. Dux, & Conſortes cenſentur tali relationi acquieuiſſe, eo ipſo quod ab illa non reclamarunt, *Rot. deciſ. 393. n. 2. par. 4. dec. 171. n. 3. & 4. par. 7. & dec. 215. nu. 2. par. 9. rec. & in Rom. Pecuniaria 7. Iun. 1660. §. ea fac. lius coram Me.*

Ex his igitur conſtat de credito illorum de Scottis, anterioritas verò patet ex combinatione temporum, dum cenſus dotalis ſc. 400. pro quo petitur retentio bonorum Malleani fuit impoſitus de anno 1597. debita verò extincta ex pretio dictorum bonorum fuerunt contracta de annis 1602. & 1608. Nec tenentur Scotti potius ſatisfactionem procurare ſuper Palatio Narniæ, quam ſuper iſtis bonis, quia
9 ſtante clauſula *conſtituti*, & obligatione Camerali appoſitis in inſtrumento cenſus poſſunt liberè, & abſque vlla excuſſione eorum iura experiri contra bona controuerſa, *Pariſ. conſil.* 103.

103. num. 3. & 8. lib. 3. Pacific de Saluian. interd. inſpect. 2. cap. 2. num. 13. & 24. Merlin. de pignor. lib. 4. qu. 21. num. 28. & 55. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 38. num. 7. & ſeqq. Rot. dec. 449. num. 8. par. 7. recent. & dec. 258. num. 15. poſt Zacch. de obligat. Camer.

Sicut autem non apparente credito illorum de Scottis fuit in præterita propoſitione canonizatum bonum ius D. Ducis, & Conſortium etiam ad effectum manutentionis, dum poſſeſſio eiuſdem Ducis probabatur ex clauſula *conſtituti*, & aſſociatione contra ipſum petita, ita ex nouiter deductis, iuſtificato credito præualuit bonum ius fratrum de Scottis etiam in ſummariſſimo poſſeſſorio, in quo non meretur attendi antiqua poſſeſſio D. Ducis ex recenſitis actibus deducta, dum illa poſt-
10 modum facto Iudicis fuit in Scottos tranſlata, & conſequenter anteriori poſſeſſioni venit præferenda *l. iuſte poſſidet 11. & l. qui vniuerſas 30. §. item cum prætor, vbi DD. ff. de acquir. poſſeſs. Poſth. de manut. obſeru. 12. num. 1. & 33. Rot. deciſ. 129. num. 4. par. 4. & deciſ. 174. nu. 1. & ſeq. par. 11.*
11 *recent.* etiamſi Scotti poſſeſſionem adepti fuerint pro fructibus cenſus ſcut. 500. quia adhuc illam poſſunt retinere pro fructibus alterius cenſus ſcutorum 400. *l. vnica, C. etiam ob chirogr. pecun. Poſth. de manutent. dicta obſeruat. 12. num. 3. Rota coram Merlin. dec. 677. nu. 2.*

Et ita vtraque, &c.

PAMPILONEN. IVRIVM PAROCHIALIVM.

Lunæ 25. Iun. 1668.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur etiam in gradu reſtitutionis in integrum concurrente releuantia, & fumo materiæ articulatæ: iuſpatronatus non extinguitur per conſenſum à patronis præſtitum vnioni ſine illius præiudicio: probatio per teſtes non reijcitur in præſentationibus, quæ non rediguntur in ſcriptis ex neceſſitate, ſed pro ſecuriori probatione.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria conceditur etiam in gradu reſtitutionis in integrum concurrente releuantia, & fumo materia articulata.*

2 *Ius patronatus non extinguitur per conſenſum præſtitum vnioni à patronis ſine illius præiudicio.*

3 *Patronis renuentibus non poteſt ad nutum amoueri Rector Eccleſiæ vnitæ Monaſterio.*

4 *Remiſſoria vt concedatur ſufficit probationes quoquo modo conferre ad victoriam, & releuantiam eſſe probabilem, & veriſimilem.*

5 *Præſeruatiua excluditur ex inſtrumento, in quo illa non legitur.*

6 *Factum antiquiſſimum non cadens ſub ſenſu quorumcumque ſenum dicitur improbabile.*

7 *Teſtes admittuntur ad declarandum actum in ſcripturis contentum, qui compatitur cum duplici intellectu.*

8 *Remiſſoria conceditur ad probandum famam, & auditum actus, qui alias cadit ſub ſenſu hominum viuentium.*

9 *Fumus deducitur ab enunciatiuis.*

10 *Fumus deducitur ex quantis tenuiſſima probatione.*

11 *Probatio per teſtes admittitur ad declarandas ſcripturas.*

12 *Præſentationes non rediguntur in ſcriptis ex neceſſitate, ſed pro ſecuriori probatione.*

13 *Probationes non ſunt coangustandæ, ne fiant per teſtes ſub prætextu, quod circa omnes actus fieri potuerint per ſcripturas.*

14 *Releuantia vnius articuli ſufficit vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus.*

DECISIO CCLXXXVII.

SVper perpetuo, vel amouibili exercitio Curæ Parochialis S. Ioannis de Mendauia, intra cuius limites exiſtit Eccleſia S. Mariæ de la Garda, fuit lis in Sacra Rota per tres inſtantias diſcuſſa inter Vicarium, & Incolas Oppidi de Mendauia, ac Abbatem de Yrach, totidemque ſententijs deciſa ad fauorem Abbatis, qui pro amouibilitate inſiſtebat, ſed in gradu rei iudicatæ cauſa per Signaturam mihi commiſſa cum clauſula *conſtito de tribus*, Vicarius, & Incolæ dicti Oppidi meliorem viam eligentes ad confirmandum eorum iura hactenus pro inſufficientibus habita, petierunt remiſſoriam; quam Domini cum retardatione, vel ſine eorum arbitrio concedendam eſſe reſponderunt, quamuis in gradu reſtitutionis
1 in integrum peteretur, dum obiecta calumnia remouebatur ex releuantia, & fumo materiæ articulatæ, *Rotam coram Puteo deciſ. 405. lib. 2. coram ſ. m. Gregor. XV. dec. 276. num. 2. & ibi Add. nu. 7. coram Card. Millin. deciſ. 302. num. 1. & ſeqq. coram Duran. dec. 462. nu. 6. & coram Eminent. D. Otthob. dec. 98. nu. 11. & ſeqq.*

De releuantia ſatis conſtat reſpectu primi, & ſecundi articuli, quia cum ex ampliſſima vnione Parochialis S. Ioannis facta Monaſterij de Yrach cum conſenſu Incolarum Mendauiæ patronorum, prætenderet Abbas dicti Monaſterij acquiſiuiſſe habitualiter, & plenariè iura Parochialia tam temporalia, quam ſpiritualia æque, & Incolas omni prætenſione, & iure fuiſſe deſtitutos, modo articulatur eoſdem Incolas conſenſum vnioni Parochialis non præſtitiſſe ſimpliciter, & abdicatiuè,
2 ſed cum præſeruatiua iuris patronatus: ſi enim talis præſeruatiua probaretur, ſequeretur quod aut per huiuſmodi limitatum conſenſum præſtitum ad ſolam validitatem vnionis non fuiſſet extinctum, ſed expreſsè reſeruatum iuſpatronatus ad mentem *gloſ. in cap. nobis 25. in fin. verſ. ſi verò conſentiat de iur. patron.* quam ſequitur *Paul. de Cittad. par. 14. nu. 2. & 3. eodem tract. & Viuian. lib. 15. cap. 1. num. 13. vbi num. 14.* loquitur in præciſis terminis vnionis, *ſimili tractat. de iure patron.* & conſequenter renuen-
3 tibus patronis non poſſet Abbas de Yrach in

Eccleſia

Eccleſia patronata ſuo Monaſterio vnita Vicarium ad nutum amouere *iuxta diſtinctionem Canoniſtarum in cap. 1. de Capell. Monach. & ſignanter Innoc. & Io. Andream ſub nu. 1. & Card. Zabarel. ſub num. 2.* quam diſtinctionem amplexa fuit Rota in deciſione ædita ad fauorem Vicarij, & Incolarum 7. *Iunij* 1666. *§. id quoque coram R. P. D. Otalora Iudice præcedentis inſtantiæ.*

Aut ſaltem redderetur valde dubium, an vnio fuerit facta pleno iure, prout excepta mox allegata deciſione coram R. P. D. meo Otalora, fuit ſemper hucuſque præſuppoſitum: De quarum tamen rationum efficacia plenius videri poterit in diſputatione princi-
4 pali, cum ad hunc effectum ſufficiat, quod anceps reddatur iudicantis arbitrium, quodque probationes aliquo modo conferant ad victoriam, & releuantia ſit probabilis, & veriſimilis, *Bartol. in l. ſi duo 12. §. item Iulianus n. 10. ff. de iure iur. Dec. in cap. in nomine Domini nu. 73. de teſtib. Merlin. deciſ. 706. num. 2. Reuerend. Rojas dec. 264. num. 17. in recent. dec. 101. num. 42. & ſeq. & dec. 221. num. 1. par. 10.* & fuit dictum in *Hiſpalen. Beneficij 15. currentis menſis §. rurſus coram Me.*

Non obſtat, quod tales articuli ſint cauilloſi, & improbabiles, cauilloſi ſcilicet, dum Incolæ ante vnionem iuſpatronatus donaue-
5 rant Regi Nauarræ, & in publico vnionis documento nulla legitur præſeruatiua Incolarũ in conſenſu præſtito, *Rot. dec. 344. nu. 14. par. 11.*
6 *recent.* Improbabiles verò dum tendunt ad probandum factum nimis longæuum, & antiquiſſimum, quod cadere non poteſt ſub ſenſu perſonarum nunc viuentium, quacunq; ætate ſeneſcant, *Rota dec. 123. num. 5. & 6. par. 9. dicta deciſ. 344. nu. 6. par. 11. recent. & coram Reuer. Carillo dec. 192. num. 1. & ſeq.*

Siquidem cauillatio tollitur ex verbis vnionis, vbi indefinitè enunciatur conſenſus patronorum, indè enim nedum præſupponitur de eo tempore incolas eſſe patronos, ſed etiam dignoſci non poteſt an conſenſus fuerit ſimpliciter præſtitus, ſeu potius cum articulata
7 præſeruatiua, vnde bene admitti poſſunt teſtes ad declarandum huiuſmodi actum in ſcripturis contentum, qui æquè benè cum vtroque intellectu compatitur, *Rota in Nazarena, ſeu Montis Viridis Beneficij 10. Iun. 1648. §. quod verò coram b. m. Dunozett. & in Calagurritana Decimarũ 2. Dec. 1654. §. non obſtat coram b. m. Peutingerio,*
8 improbabilitas autem tunc ſubſiſteret, quando articularetur ſcientia cadens in teſtibus ſub ſenſu immediato, ſed cum probanda proponatur antiquiſſima, & publica fama talis præſeruatiuæ à maioribus in poſteros per auditum translata, corruit improbabilitas, & ad huiuſmodi famam probandam ritè conceditur remiſſoria, vt reſpondit *Rota in allegata Calagurritana Decimarum §. minus obſtat in fine.*

De veritate inſuper articulatæ præſeruationis fumum non leuem miniſtrant actus poſt vnionem ſubſequuti, nam incolæ in pluribus
9 ſententijs enunciantur patroni, & in diuerſis vacationibus Parochialis Vicarium præſentarunt iuxta intellectum incolarum, ſiue preces pro eo eligẽdo porrexerunt, vt defendunt Agentes pro Abbate, de quo quidquid ſit?
10 fumus exuberanter deducitur ex quauis tenuiſſima probatione, *Caputaq. deciſ. 32. part. 2. Eminent. Card. Ottbob. deciſ. 14. num. 15.*

Quinimò ad id comprobandum articulatur incolas poſt vnionem ſemper, & abſque participatione Abbatis de Yrach vigore iuriſpatronatus continuaſſe in præſentando Vicarios Parochialis, quæ probatio per teſtes fuit
11 admiſſa, ſiue ad declarandas interpretationes datas dictis præſentationibus ex ſuperius alle-
12 gatis, ſiue quia cum præſentationes non ex neceſſitate, ſed pro ſecuriori probatione rediganturin ſcriptis, *Viuian. de iurepatron. lib. 8. cap. 7. num. 41. & lib. 13. cap. 1. num. 5.* non ſunt coan-
13 guſtandæ probationes per teſtes ſub inapplicabili prætextu, quod omnes præſentationes poſſint omninò probari per ſcripturas, *Rot. coram Eminent. Ottbob. dec. 53. num. 18. & 19. & in Calagurritana Præheminentiarum 4. Dec. 1646. §. releuantia coram Eminent. Celſo.*

Et quamuis reliqui articuli potius redolerent irreleuantiam, adhuc ſuper omnibus fuit
14 conceſſa remiſſoria, dum iuxta inueteratam obſeruantiam ſatis eſt releuantia vnius articuli, *Rota recent. dec. 256. nu. 8. par. 4. to. 2. dec. 177. num. 1. par. 6. & dec. 493. num. 1. & 2. par. 9. coram ſ. m. Gregor. dec. 124. num. 3. & coram Merlin. deciſ. 732. num. 4. & dec. 786. num. 3.*

Et ita vtraque parte informante &c.

Reuocata vt infra deciſ. 299.

CRACOVIEN. PRÆPOSITVRÆ.

Mercurij 4. Iulij 1668.

Argumentum patet ex Summario:

SVMMARIVM.

1. *Remiſſoria non datur poſt rem iudicatam, quæ imponit finem litibus.*
2. *Appellatio reſtricta ad partem appellanti præiudicialem non efficitur communis quoad aliam partem non connexam.*
3. *Remiſſoria non conceditur ſine fumo in materia obiectiua.*

DECISIO CCLXXXVIII.

VErificato per Commiſſarios ad id deputatos inuentario ſuppellectilium, & theſauri Eccleſiæ Parochialis Miſlenicen. obtinuit Belza ſententiam abſolutoriam à dilapidatione mobilium Eccleſiaſticorum, ſuper qua in Curia Epiſcopali Cracouien. fuerat inquiſitus ad inſtantiam Promotoris Fiſcalis, Cum verò poſtmodum ſub prætextu dictæ dilapidationis, & quorumdam ſcandalorum fuerit in partibus nulliter, & iniuſtè priuatus Præpoſitura eiuſdem Eccleſiæ, idcirco ſub diebus 11. Februarij, & 5. Decembris 1667. fuit coram Me reſolutum, conſtare de bono iure eiuſdem Belzæ etiam ad effectum manutentionis: hodie autem exhibitis pro

dicto Promotore articulis ad probandam enarratam dilapidationem, cenſuerunt DD. eſſe denegandam remiſſoriam.

Quia Belza ab obiecta dilapidatione fuit iam abſolutus per ſententiam, quæ tranſitum fecit in iudicatum ob non interpoſitam appellationem ex parte Fiſci, vnde non eſt locus
1 petitæ remiſſoriæ, quia cum per rem iudicatam imponatur finis litibus, poſt illam admittenda non eſt vlterior probatio, *Iaſ. in l. patre furioſo num. 22. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. Caputaq. dec. 51. par. 3. Seraphin. dec. 1308. num. 3. Caualer. dec. 208. num. 1. Emment. Ottbob. deciſ. 39. nu. 20. & in rec. dec. 424. num. 1. par. 2. & dec. 126. num. 1. par. 2.*

Nec Promotori in aliquo ſuffragatur appellatio interpoſita per Belzam à præfata ſententia lata à dictis Commiſſariis in Curia Cracouien. quia appellatio eſt reſtricta, & limitata ad partem appellanti præiudicialem, nempè ad condemnationem viuēdi per duos menſes in Clauſtro S. Franciſci ex cauſa quorumdam ſcandalorum, reſpectu verò alterius partis ſententiæ abſoluentis inquiſitum ab
2 articulata dilapidatione, nulla concurrit appellatio, vnde in hac parte non connexa cum alia, à qua fuit taxatiuè reclamatum, appellatio non fuit effecta Communis, & Fiſcus euitare non poteſt vim rei iudicatæ per *text. in l. etiam 30. §. ex cauſa, ff. de minor. gloſ. in l. ampliorē verb. iudicatis, C. de appellat. Lancellott. de attent. par. 2. cap. 12. limitat. 44. num. 1. & ſeqq. Scacc. de appellat. quæſt. 17. limit. 21. num. 19. & ſeqq. Grat. diſcept. forenſ. cap. 1. num. 19. & ſeqq. Add. ad ſ. m. Gregor. XV. dec. 223. num. 9. verſ. hoc non procedit, & Rota coram eodem Gregor. deciſ. 552. num. 1. & duob. ſeqq.*

Minus releuat, quod articuletur etiam dilapidatio ſequuta poſt dictam rem iudicatam,
3 quia de hoc vllus fumus non exhibetur, ſine quo in materia obiectiua non conceditur remiſſoria, *Rota coram Caputaq. deciſ. 62. par. 3. coram Buratt. deciſ. 28. num. 7. & deciſ. 273. num. 3. coram Caualer. dec. 512. num. 1.*

Et ita vtraque &c.

CARPENTORATEN. PRÆLEGATI.

Luna 19. Nou. 1668.

ARGVMENTVM.

Quamuis liceat ad certas nuptias allicere ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi, ſecus tamen eſt in magno lucro, & in filia, in qua amiſſio paternæ hæreditatis æquiparatur pœnæ: Prælegata quæ abſorbent hæreditatem, vtra loco ſuccedunt: præiudicium alteri reſultans ex diſpenſatione, quando Principi dicatur innotuiſſe ad euitandam ſubreptionem.

SVMMARIVM.

1 *Ad matrimonium licet allicere ſpe lucri conditionaliter quærendi.*
2 *Declara id procedere in lucro moderato, ſecus in magno.*
3 *Lucri magni amiſſio infert iuſtum metum, & æquiparatur pœna, ideoque non debet præiudicare libertati matrimonij.*
4 *Hæreditas paterna dicitur quaſi debita filijs.*
5 *Hæreditatis paternæ amiſſio in filijs, qui non ſeruauerint certum ordinem nubendi potius ſonat in damnum, quam in amiſſionem lucri.*
6 *Conditio, ſeu modus diſpoſitionis quando dicatur innotuiſſe Pontifici concedenti diſpenſationem.*
7 *Hæreditatis ademptio verificatur in eo, qui iam habebat nudam proprietatem, ſed cauſalem vſumfructum eiuſdem hæreditatis.*
8 *Hæreditatem fuiſſe diſtributam in prælegata patet ex ſtatu hæreditario.*
9 *Prælegata dum abſorbent, imò tranſcendunt hæreditatem eius loco ſuccedunt, ſeu naturam aſſumunt.*
10 *Declaratio Principis extorta erroneis ſuggeſtionibus non ſuffragatur.*
11 *Præiudicium tertij vnde arguatur innotuiſſe Pontifici concedenti diſpenſationem.*
12 *Contrauenientis portio acquiritur obedienti.*
13 *Præiudicium virtualiter, & in genere fuiſſe comprehenſum à Principe ſufficit ad euitandam ſubreptionem.*

DECISIO CCLXXXIX.

Spiritæ, & Catherinæ in euentum, quod filijs Pauli nuberent ampla prælegata reliquit Matthæus pater, cuius diſpoſitioni libertatem matrimonij nimis reſtringenti, quanto magis adhæſit Spirita, eo minus inclinauit Catherina, quæ proindè præcedente etiam Apoſtolica diſpenſatione liberas, & arbitrarias nuptias cum Antonio contraxit. Hinc prætendente Spirita Catherinam à commodo ſui prælegati cecidiſſe, inter ſorores inſurrexit controuerſia, quæ coram R. P. D. meo Beuilaqua præuijs duabus deciſionibus editis 16. Decembris 1658. & 15. Martij 1660. definita fuit ad fauorem Catherinæ, & licet cauſa mihi commiſſa ex alijs tunc deductis contrarium reſoluerit Rota 27. Februarij 1662. & 13. Ianuarij proximè præteriti; nihilominus ex nouis circumſtantijs, quæ factum tunc ſuppoſitum diuerſificant, & iuris concluſiones hodierno caſui inapplicabiles reddunt, reſponſum fuit à deciſis eſſe recedendum.

1 Siquidem DD. non dubitarunt, quin regulariter liceat ad certas nuptias allicere ſub ſpe lucri conditionaliter quærendi per *text. in l. Titio centum §. 1. ff. de condit. & demonſtrat.* communiter ſequutum à DD. in vtraque mea deciſione cumulatis; aduerterunt tamen hu-
2 iuſmodi regulam procedere in lucro modico, vel moderato, non autem in magno, & opulento, cuiuſmodi ſunt prælegata filiabus relicta, à quibus pinguis Matthæi hæreditas, vt
3 infra patebit, abſorbetur; Amiſſio enim magni

magni lucri infert iuſtum metum, & æquipa-
ratur pœnæ, ideoque libertati matrimonij
non debet præiudicare iuxta notabilem limi-
tationem, quam ex doctrina *Cini in l. interpo-
ſitas, verſ. ſed timetur, aut amiſſio lucri, C. de tranſact.*
prænallegato textui, eiuſque regulæ tradunt
*Iaſ. in l. Titia 134. num. 10. verſ. ſecundo notabiliter
limita, ff. de verb. obligat. Menoch. conſ. 425. nu. 7.
Ponc. de matrim. lib. 4. cap. 4. num. 10. in fine, Gam.
deciſ. Luſit. 314. num. 2. verſ. reſpondebam, Boſs. de
matrimon. cap. 12. num. 52. Rota coram Gregor. XV.
deciſ. 326. num. 21. repetita in dec. 242. num. 13. poſt
2. volum. conſ. Parin. & in celebri Venuſina legati
coram Coccin. impreſs. inter recent. dec. 493. nu. 30. &
ſeqq. par. 4. to. 2.*

Certius quia ad lucrum controuerſum
non inuitatur extraneus, ſed ipſamet Matthæi
4 filia, & deſcendens, cui cum dicatur quaſi de-
bita paterna hæreditas, contrauentio præciſæ
formæ nubendi prælegato adiectæ potius ſo-
5 nat in damnum, quam in amiſſionem lucri
ex theoric. *Bartol. in l. ſi quis in teſtamento 11. ad
med. ff. de condit. inſtit. plenè Bardellon. conſ. 20.
num. 49. & pluribus ſeqq. potiſſimum num. 66. & 67.
Menoch. d. conſ. 425. nu. 2. & ſeqq. Ponc. de matrim.
loco ſuprallegato, verſ. hinc colliges, Boſs. eod. tract.
d. cap. 12. nu. 52. ad med. Rota coram Gregor. præfata
dec. 326. num. 22. & dec. 93. num. 6. & duobus ſeqq.
par. 10 recent.*

Ceſſante igitur ex prædictis efficacia diſpo-
ſitionis paternæ, parùm referret inſpectio ſu-
per viribus diſpenſationis obtentæ per Cathe-
rinam aduerſus qualificatum ordinem nu-
bendi in eadem diſpoſitione ordinatum, &
tamen etiam in hac parte remouentur omnes
defectus, qui contra dictam diſpenſationem
opponebantur: ſiquidem non obſtat, quod
Catherina patris voluntatem Pontifici expo-
ſuerit priuatoriam iuris quæſiti, nempè por-
tionis hæreditariæ ſibi delatæ, ſeu obtentæ,
quamuis Matthæus filiabus iuxta eius votum
nubentibus propoſuerit lucrum conditiona-
liter quærendum: Omiſſo enim quod inſtitu-
6 tio filiarum cum conditione, ſeu modo nu-
bendi filijs Pauli, benè innotuit Pontifici ex
narratiua, quod Matthæus Catherinam, &
quãdam eius ſororem hæredes inſtituerat ea
lege vt filijs Pauli nuberent, hodie verificatur
in facto ſupradicta expoſitio, quia cum Teſta-
tor vxori in viduitate viuenti legauerit vſum-
fructum omnium bonorum, & ſic etiam præ-
legatorum, cum conditione quod vſusfructus
ceſſaret, & cum proprietate conſolidaretur
de tempore, quo filiæ nuberent, quodque ſi
vxor conuolaret ad ſecunda vota, prout eue-
nit paulo poſt, caderet ab omni commodo
dicti legati, & omnes fructus perceptos reſti-
tueret prædictis filiabus hæredibus inſtitutis,
hodierno Summario num. 5. Inde ſequitur, quod
7 ante diſpenſationem nedum proprietas, ſed
etiam cauſalis vſusfructus ſuæ portionis hæ-
reditariæ ſpectabat ad Catherinam, cui proin-
dè imputari non debet vllus obreptionis defe-
ctus, ſi narrauit quod contraueniendo volun-
tati teſtatoris ſibi adimebatur obuenta portio
hæreditatis.

Nec aduerſatur, quod diſpenſatio habilitet
Catherinam ad conſequendum hæreditatem
dumtaxat, non autem prælegatum nullo mo-
do expreſſum prout etiam declarauit f. mem.
Alexander Septimus in Signatura Gratiæ.
8 Nam eſt aduertendum, quod tota hæreditas
Matthæi fuit diſtributa in prælegata filiabus
relicta, vt probatur tam ex ſtatu hæreditario,
vbi omnia bona prælegata deſcribuntur, quæ
ex calculo referente æſtimationes in eodem
ſtatu recenſitas, vbi demonſtratur cuncta alia
iura hæreditaria fuiſſe inſufficientia pro ære
alieno, & legitima omnium filiarum, itaut
appareat plus fuiſſe prælegatum, quam im-
portet reſidualis ſubſtantia, ſeu hæreditas Te-
ſtatoris, idque in quodam iuris reſponſo faſ-
ſus fuit Paulus tunc Tutor collitigantium, &
deindè ſocer Spiritæ inferendo ex præmiſſo
facto concluſionem iuris, quod prælegata
controuerſa venirent appellatione hæreditatis,
vnde nõ vrget quod ſupplicatio Catherinæ, &
gratia Pontificis loquantur de hæreditate, non
9 de prælegato, quia cum prælegata filiabus di-
ſtributa abſorbeant, ſeu potius tranſcendant
totam hæreditatem, loco hæreditatis ſucce-
dunt, eiuſque naturam aſſumunt, *l. quid ergo
92. verſ. planè vbi gloſ. verb. voluntatis, & Bartol.
num. 1. & 2. ff. de leg. 1. Paul. de Caſtr. in l. filio
pater 89. num. 5. & 6. vbi Iaſ. num. 27. & 28. ff. eod.
Ruin. conſ. 152. num. 6. verſ. quinimo lib. 3. Dec. conſ.
253. ſub num. 1. verſ. & vlterius iſta concluſio,
Fuſar. de ſubſtitut. q. 650. nu. 74. per tot. & præſertim
verſ. hac ſententia, Rota dec. 421. nu. 9. & 10. par. 5.
to. 2. recent. coram Buratt. dec. 847. num. 10. verſ. ad
quæ faciunt, cum alijs allegatis in prima cauſa deciſ.
coram R.P.D. Beuilaqua 16. Decembris 1658. ſub
§. quoniam.*

Dicta verò declaratio f. m. Alexandri Sep-
timi emanauit cum ſuppoſito, quod hæredi-
tas eſſet diuerſa à prælegato, & ad talem va-
lorem aſcenderet, vt vltra prælegata Cathe-
rinæ remanerent pro dote ſc. 3000. & pro ſua
portione hæreditaria ſcut. 7000. quod cum ex
ſupradictis non ſubſiſtat, Papa dignoſcitur er-
10 roneis ſuggeſtionibus circumuentus ad ita
declarandum, ideoque ne ius tertij tali forma
tollatur prædicta declaratio non poteſt Spiri-
tæ ſuffragari ad *text. in l. vniuerſa, C. de diuerſ.
reſcript. cap. ſuper literis 20. de reſcr. cap. ei dum il
2. verſ. inſuper indulgentiam de elect. in terminis ſi-
milis declarationis, Bellamer. dec. 723. nu. 4. in fine
num. 6. in princip. & num. 8. verſ. tertia imaginatio,
& confert diſtinctio Rota deciſ. 174. num. 3. par. 1. &
dec. 607. num. 5. par. 3. recent.*

Minus denique deduci poteſt ſubreptio ex
taciturnitate præiudicij, quod ex tali gratia
inferebatur Spiritæ, quæ paternum votum
adimpleuerat, & vocabatur in caſum contra-
11 uentionis Catherinæ, quia fuit Pontifici nar-
ratum, quod Matthæus Beauois Catherinam,
& Spiritam hæredes inſtituerat ea lege, vt pro
conſeruatione bonorum in familia nuberent
filijs Pauli Beauois, quodque Spirita iam nup-
ſerat vni ex filijs eiuſdem Pauli; Catherina
verò nolebat alteri ex dictis filijs matrimonio
ſe iungere, & ob id ei ex lege Teſtatoris adi-
mebatur portio hæreditatis, in qua fuerat in-
ſtituta ſub dicta conditione nubendi, relictis

ſolum ſcutis 1000. in caſu contrauentionis, ex
qua narratiua benè inſertur, & arguitur præ-
32 iudicium Spiritæ, ſtante regula quod portio
contrauenientis acquiratur obedienti per *text.*
in l. cum pater 79. §. libertis. ff. de leg. 2. gloſ. in l.
codicillis, §. inſtituto verb. filijs, ff. eodem. Ad cui-
33 tandam enim ſubreptionem ſufficit, quod
Princeps præiudicium Spiritæ virtualiter, &
in genere compræhenderit, *Crauett. conſ. 79. n. 8.*
Lap. alleg. 89. num. 6. verſ. item licet taciturnitas, &
num. 7. Rota coram Coccin. dec. 413. numer. 7. & 8.
coram Buratt. dec. 883. num. 6. coram Cavillo deciſ.
103. num. 15. & in recent. dec. 432. num. 3. par. 4. to.
2. deciſ. 502. num. 28. par. 5. to. 2. & dec. 16. num. 9.
par. 11.

Et ita vtraque parte informante &c.

ROMANA TESTAMENTI.

Luna 26. Nouembris 1668.

ARGVMENTVM.

Filius familias etiam cum conſenſu Patris non potest teſtari, & quamuis poſſit donare cauſa mortis, debet tamen conſtare de conſenſu Patris cum circumſtantijs relatis in deciſione: filij familias in Gallia an ſint ſub patria poteſtate, & poſſint teſtari: filij familias clerici an poſsint teſtari ſine requiſitis Concilij Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 6. de reform.*

SVMMARIVM.

1 *Filius familias etiam cum conſenſu Patris non poteſt teſtari.*

2 *Filius familias cum conſenſu Patris poteſt donare cauſa mortis.*

3 *Præſeruatiua impedit ne actus cum illa facti poſſint allegari in præiudicium agentis.*

4 *Conſenſus Patris teſtamento filij nominatim expreſſo non refertur ad donationem cauſa mortis non expreſſam.*

5 *Patris conſenſus tacitus deſumptus ex clauſula codicillari contenta in teſtamento filij, non refertur ad donationem cauſa mortis dum Pater non habuit particularem notitiam dictæ clauſulæ.*

6 *Conſenſus tacitus non ſuffragatur, dum requiritur expreſſus.*

7 *In donatione cauſa mortis facta à filio familias debet conſenſus Patris præcedere, vel eſſe contextualis ipſi donationi.*

8 *Conſenſus Patris donationi filij familias non tam requiritur ratione præiudicij, quam ad validitatem actus, & integrandam perſonam filij.*

9 *In Gallia an patria poteſtas introducta iure ciuili Romanorum fuerit vſu recepta, & nu. 11.*

10 *Patria poteſtas poſt conſtitutionem Antonini non ſolum comprehendit ciues Romanos, ſed omnes ius commune ſeruantes.*

12 *Conſuetudo debet ſpecialiter probari in loco, vbi cadit controuerſia.*

13 *Conſuetudo ſeu ius vigens in loco teſtamenti potius attenditur, quam in loco originis teſtatoris.*

14 *Clericus filius familias poteſt teſtari de bonis quæſitis poſt Clericatum.*

15 *Clerici filij familias non poſſunt teſtari niſi concurrant requiſita Concilij Tridentini* ſeſſ. 23. cap. 6, de reform. *quod nempe incedant in habitu, & tonſura, & alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiant, & n. 16. & 17. datur ratio.*

18 *Prothonotariatus ſupplet requiſitum quod Clericus inſeruiat Eccleſiæ.*

19 *Prothonotariatus non ſupplet requiſitum, quod Clericus incedat in habitu, & tonſura.*

20 *Clericum inceſſiſſe in habitu, & tonſura debet probari ab allegante, qui vult proinde ſubſtinere eius teſtamentum.*

21 *Clericum inceſſiſſe in habitu, et tonſura, unde excludatur, et num. 22.*

23 *Mortis capio tunc locum habet quando aliquid acquiritur cauſa conditionis implendæ ab hærede, vel legatario, aut ſtatu libero.*

24 *Teſtamentum quando eſt inualidum, dicitur teſtator ab inteſtato deceſſiſſe.*

25 *Pater ſuccedit ab inteſtato filio decedenti ſine deſcendentibus.*

26 *Immiſſio ex interdicto* quorum bonorum *competit hæredi ab inteſtato.*

DECISIO CCXC.

PRætendente Iacobo immiſſionem ſibi deberi ad bona hæreditaria Adriani eius filij abſque obligatione ſoluendi legata, quæ dictus Adrianus in ſuo teſtamento reliquerat Ioanni, & Franciſco de Moreau, litiſque conſortibus, propoſui dubium, an dictum teſtamentum ſubſtineatur, & danda ſit immiſſio, quod negatiuè in prima parte, affirmatiuè verò in ſecunda fuit reſolutum. Reſolutio enim
1 prioris partis oritur ex inhabilitate teſtatoris,
cui tanquã filio familias, & in patria poteſtate
cõſtituto, etiamſi Pater expreſsè conſenſiſſet,
teſtari non licuit *per textus apertos in l. tam is §.*
filius familias ff. de donat. cauſ. mort. l. qui in poteſtate ff. de teſtam. l. ſenium, & l. penult. C. qui teſtam. facer. poſſ. & inſtit. quib. non eſt permiſ. facer. teſtam. in princ. ac eſt communis iuris peritorum ſententia, de qua teſtantur *Alex. in l. ſicut certi circa fin. C. de teſtam. milit. Couar. in rubric. de teſtam. part. 3. n. 9. & 12. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 18. n. 1. & 2. Rot. coram Canaler. deciſ. 570. num. 1. & 2. & coram Burat. deciſ. 639. num. 2. & 9.*

Et quamuis donatio cauſa mortis, cuius
2 prætextu legatarij diſpoſitionem Adriani ſub-
ſtinere contendunt filijs familias aſſentiente
Patre permittatur, *l. filius familias verſ. pari autem ratione ff. de donation. & d. l. tam is §. filius famil. ff. de donat. cauſ. mort.* nihilominus in præſenti vel prorſus ceſſat, vel non releuat allegatus Patris conſenſus: ceſſat quia aliundè non deducitur, quam ex pluribus actibus, qui regulariter, & in abſtracto ſupponerent approbationem teſtamenti, ſed in concreto ſuppoſitum non probant, dum plerique, & præſertim iudiciales geſti à Procuratore non
habente facultatem præiudicandi habent in
3 ventre expreſſas præſeruatiuas impugnandi
vltimam voluntatem Adriani, & proindè in
præiudicium Iacobi non merentur allegari *ad tradit. per Felin. in cap. inter monaſterium 20. nu. 3. de ſenten. & re indic. Verall. deciſ. 119. part. 1. &*

Merlin.

Merlin. deciſ. 230. num. 10. & 11.

Quatenus verò ex prædictis actibus aliqua
approbatio, vel conſenſus poſſet in Iacobo
conſiderari, non releuaret, tum quia referri
4 poſſet tantummodo ad teſtamentum ſemper
nominatim expreſſum, non autem ad dona-
tionem cauſa mortis, de qua nulla vnquam
fuit habita mentio, & ſic in omnem caſum
vix concurreret implicitus, vel tacitus con-
5 ſenſus elicitus ex clauſula codicillari, de qua
non docetur Iacobum habuiſſe particularem
notitiam, vnde aliquod fundamentum fieri
6 non poteſt in hoc tacito, ſeu argumentato
conſenſu, dum expreſſus omninò requirebatur
*ex d. l. filius familias verſ. ſed enim ff. de donat.
gloſ. in l. qui in poteſtate verb. nihilo magis verſic.
dummodo hoc expreſſè permittat ff. de teſtam. Bart. in
l. tam is num. 6. ff. de donat. cauſ. mort. in ſpecie Cyn. in
l. Senium num. 7. C. qui teſtam. facer. poſſ. quem ſequitur
Bald. in l. qui in poteſtate in fin. ff. de teſtam.* &
in hoc non adeſſe contradictorem teſtatur
*Clar. in §. Donatio quæſt. 6. n. 6. & comprobat Mant.
de coniect. vltim. volunt. lib. 1. tit. 12. n. 3.*

Tum quia opus fuiſſet, quod conſenſus
7 paternus præcederet, vel contextualiter in-
formaret donationem cauſa mortis, aliàs ſi
ſubſequatur, vt in caſu noſtro, non ſuffraga-
8 tur, quia cum requiratur non tam ratione
præiudicij, quàm ad validitatem actus, ſeu
ad integrandam perſonam filij, vt relatis an-
tiquioribus magis communem profitentur,
*Couar. de teſtam. in 3. part. rubr. num 6. & ſeq. Rolan.
conſil. 89. num. 11. vol. 4. Clar. in §. donatio d. quæſt.
6. num. 5. ad fin.* debuit ante actum, vel in ipſo
actu præſtari, vt in terminis notant *Bald. in l.
ſi vxorem num. 5. C. de condit. inſert. & in cap. cum
conſuetudinis nu. 4. verſ. & ideo ſi filius familias de
conſuet. Franc. Crement. ſingul. 70. Couar. vbi ſupra
n. 7. verſ. nam hic conſenſus.*

Ceſſante ex prædictis omni, vel ſaltim ef-
ficaci conſenſu Iacobi, non ideo ceſſat præ-
tenſio legatariorum, qui abſque huiuſmodi
conſenſu diſpoſitionem Adriani validã pro-
bare conantur ratione priuilegij, quod vel ex
origine, vel ex clericatu teſtatori attribuitur,
ſed neutrum refragatur, non enim obſtat,
9 quod Patria poteſtas introducta iure ciuili Ro-
manorum non fuerit vſu recepta in Gallia,
ex qua Adrianus prætenditur oriundus, dum
Gallos patria poteſtate ſolutos ſupponit *gloſ.
in §. ius autem verb. Romanorum inſtit. de Patr. po-
teſt. quam ſequuntur Bald. in tract. de feud. rubric.
an marit. ſucced. vxor. in benef. num. 4. & in rubr. de
duob. fratrib. de non feud. inueſt. num. 7. Alex. in l. ne-
mo poteſt num. 5. C. qui teſtam. fac. poſſ. Gulielm. Be-
ned. in cap. Raynutius verb. matrem nu. 22. & verb.
ſi abſque liberis il 2. tract. de pupill. ſubſtit. num. 38.
Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 9. nu-
mer. 61.*

Nam à dictis *præfata gloſ. & ſequacium* cauen-
dum eſſe animaduertunt mox allegandi, ſiue
10 quia poſt Conſtitutionem Antonini patria
poteſtas non Ciues Romanos tantum, ſed
omnes ius commune ſeruantes comprælien-
dit, prout reiecta gloſ. eiuſque pluribus ſecta-
toribus defendit *Pinell. in rubr. de bon. matern. par.
2. num. 10. & ſeqq. & ſequitur Aſcan. Clem. de Patr.
poteſt. cap. 2. num. 4. verſ. ceterum,* ſiue quia con-
11 ſuetudo exemptionis à patria poteſtate non
eſt indefinita & vniuerſalis in tota Gallia, ſed
in aliquibus Prouincijs ſeruatur, in aliquibus
verò non, & vbi viget, procedit cum mo-
deramine, quod filij fam. excedant 25 annum
cuius ætatis non erat Adrianus, vt ex DD.
Gallis limitant *Barr. de ſucceſs. alios allegans lib.
1. tit. 7. num. 6. verſ. item in Prouincijs Regni Fran-
ciæ, Boer. deciſ. 197. n. 3. & innuit Tiraquell. loc. alleg.*

Rurſus non probatur patriam teſtatoris eſ-
ſe de Regno Galliæ, aut ſaltem quod ibidem
12 vigeat enarrata conſuetudo, quæ debet ab
allegante ſpecialiter probari, *Rota in Maiori-
cen. Canonicatus Pœnitentiarij 11. Martij 1655. §.
neque ſimultaneè coram R. P. D. meo Ioanne Eme-
13 rix* & vlterius teſtamentum fuit conditum in
Vrbe, in qua exiſtunt bona hæreditaria, vn-
de non attenta originaria conſuetudine atten-
dendum venit ius Patriæ poteſtatis Romæ ſer-
uatum, vt in puncto *Gail. pract. obſeruat. lib. 2.
obſeru. 124. n. 11. & ſeqq.*

Pariter non aduerſatur, quod Adrianus vti
14 Clericus abſque Patris conſenſu potuerit te-
ſtari de bonis poſt clericatum quæſitis *ex text.
in auth. Presbyteros la prima de ſanctiſ. epiſ. vnde
ſumitur auth. presbyteros C. de Epiſc. & Cleric. l.
Sacroſancta 32. C. eodem, & in cap. quia nos de te-
ſtam.* quidquid enim ſit an huiuſmodi teſtan-
di facultas competeret Adriano ſolum prima
tonſura initiato, & an comprætendat quæ-
cunque bona, ſeu potiùs reſtringatur ad illa
intuitu Eccleſiæ, ſeu officij Clericalis quæſi-
ta, cenſuerunt DD. priuilegium teſtandi Cle-
15 ricis conceſſum non ſuffragari niſi concur-
rant requiſita *Sac. Concilij Tridentini ſeſſ. 23. cap.
6. de reform.* quod nimirum Clericus beneficiũ
non habens incedat in habitu, & tonſura, &
alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiat
*Cald. in l. ſi Curatorem verb. læſis ſub num. 165. verſ.
vel aliter, & verſ. poſſet verò C. de in integr. reſtit.
Spin. de teſt. in gloſ. rubrica part. 4. num. 23. verſ. at
verò hodie P. Molin. de iuſt. & Iur. diſput. 231. ante
med. ſub verſ. item quaſi Caſtrenſia, Bellet. diſquiſ.
Clerical. tit. de bon. Cleric. §. 7. n. 26. Gratian. in addit.
ad deciſ. Marchiæ 49. num. 10. cum alijs cumulatis
per P. Boſs. de patr. poteſt. cap. 5. nu. 183. verſ. & quod
præfato priuilegio, & dixit Rota in Maceraten. Ali-
mentorum 28. Maij proximè præteriti §. ſed neq; coram
R. P. D. meo Taia,* alias ob multitudinem illo-
16 rum, qui ad primam tonſuram, minoreſque
ordines promouentur, iura parentum corrue-
rent, & prohibitio teſtandi in filijs famil. pe-
nè redderetur inanis iuxta rationem pondera-
tam à *Barboſ. in Auth. Presbyteros num. 3. in fine
C. de Epiſc. & Cleric. P. Molin. de iuſt. & iur. diſput.
138. ad med. verſ. Credo tamen Boſs. loco præallegato
verſ. quorum fundamentum* vbi ſubnectit aliam
17 rationem, quod Clericus abſque habitu cle-
ricali reputatur tanquam laicus.

Nec releuat, quod Adrianus fuerit Pro-
thonotarius Titularis, quia licet Protho-
18 notariatus ſuppleat requiſitum inſeruien-
di Eccleſiæ, *vt de anno 1626. à Sacra Congrega-
tione Concilij reſolutum fuiſſe refert Barboſ. in Sum.
Apoſtol. deciſ. verb. Prothonotarius titularis num. 5.*
19 non tamen ſupplet alterum requiſitum habi-

tus Clericalis *iuxta aliam reſolutionem præfatæ Congregationis in una Toletana de anno 1632. teſte eodem Barboſa in præfat ſum. verbo fori priuilegium*
20 *num.* 11. quod nedum non probant legatarij habentes contra ſe regulam pro inualiditate teſtamenti conditi à filio familias, ſed potius
21 ex parte Iacobi plures datæ fuerunt atteſtationes ſpecificantes Adrianum habitum fuiſſe pro laico, & paucis diebus ante teſtamentum veſtimentis laicalibus indutum, & enſe accinctum per vrbem inceſſiſſe; idque admi-
22 niculatur ex eo quod Adrianus in aliquibus ſerijs actibus ſe Clericum inſcribendum non curauit.

Denique nullo modo applicantur termini capionis cauſa mortis, vltra quod enim Adrianus carebat omni facultate diſponendi ex ſu-
23 pradictis, tunc mortis cauſa capitur, quando aliquid acquiritur cauſa conditionis implendæ ab hærede, vel legatario, aut ſtatu libero, vt exemplificat *text. in l. qui pretio* 8. *& l. inter mortis* 38. *ff. de mort. cauſ. donat. & capion. & refert Mantic. de Coniectur. vltim. volunt. lib.* 1. *tit.* 14. *nu.* 1. *in fine*.

Cæterum ex reſolutione primæ partis de-
24 pendet ſecunda, quia data inualiditate teſtamenti Adrianus dicitur ab inteſtato deceſſiſſe §. 1. *inſtit. de hered. quæ ab inteſt. defer. l.* 1. *ff. de ſuis & legit. hæred. l. inteſtatus* 64. *ff. de verb. ſignific.*
25 cumque ſine deſcendentibus obierit, inteſtata ſucceſſio Iacobo Patri debetur §. *ſi igitur defunctus deſcendentes verſ. ſi verò cum aſcendentibus Auth. de ha ed. ab inteſt. venien. vnde ſumpta eſt Auth. defuncto C. ad ſenat. conſ. tertul.* cui propte-
26 rea reſolutum fuit dandam eſſe immiſſionem ex interdicto quorum bonorum vtraque parte informante.

ROMANA RESCISSIONIS CONCORDIÆ.

Luna 26. Nouembris 1668.

Argumentum habetur ex Summario.

SUMMARIUM.

1 *Acta ſententia, à qua fuit appellatum, ſatis eſt tranſportari.*

2 *Tranſportatio actorum ſuper articulo diuerſo, in quo non emanauit ſententia, nec fuit appellatum, non eſt neceſſaria.*

3 *Amplia etiamſi acta articuli diuerſi conferrent ad cauſam.*

4 *Acta irreleuantia ad effectum cognoſcendi ſuper viribus ſententiæ iudicis à quo, non ſunt tranſportanda in cauſa prophana.*

5 *Tranſportatio actorum in articulo à quo cauſa appellationis non fuit deuoluta ad Rotam non eſt neceſſaria, etiamſi ſignatura reſcripſerit ad Rotam.*

6 *Actis quæ non ſunt de neceſſitate tranſportanda poteſt quis vti, tanquam iuribus, non tanquam actis.*

DECISIO CCXCI.

IOanni, & Hieronymo de Carabellis petentibus immiſſionem ſuper bonis fideicommiſſarijs Matthei eorum aui fuit oppoſitum de concordia inita inter prædictos, ac inter Mattheum iuniorem, & Silueſtrum de Carabellis, vnde ſuſpenſo immiſſionis iudicio A.C. per ſententiam declarauit dictam concordiam eſſe reſcindendam, & annullandam: deuoluta autem cauſa ad Rotam, & tranſportatis per Bartholomeum appellantem actis concernentibus iudicium reſciſſorium, prætendebant Carabelli eſſe vlterius tranſportanda reliqua acta reſpicientia immiſſionem, ſed DD. de ſufficienti tranſportatione conſtare reſponderunt.

Quia cum moleſtiæ dantes cauſam reſciſſioni non fuerint productæ, aut repetitæ, ſa-
1 tis fuit tranſportare inſtrumentum concordiæ monitorium expeditum per Carabellos, & alia acta ſententiæ reſciſſoriæ, à qua fuit appellatum, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 43. nu. 8. et 9. Gratian. diſcept. 968. num. 7. Rota coram Pania deciſ. 1132. num. 1. ad fin. iuxta impreſſionem Lugdunen. deciſ. 300. num. 2. coram Greg. XV. deciſ. 43. num. 2. coram Cauaſer. et deciſ. 313. num. 4. coram Buratt.* nec tenetur Bartholomeus tranſportare acta facta in iudicio immiſſionis inter eaſdem Partes præcedenter intentato, quia ſententia ſuper illo nõ emanauit, ſed ſuper reſciſ-
2 ſoria poſtmodum introducta, ideoque neceſſaria non eſt tranſportatio actorum factorum in diuerſo articulo immiſſionis, *Gratian. diſcept. 121. num. 16. et 17. Rota coram Buratt. d. dec. 313. num. 2. coram ſan. mem. Gregor. XV. d. dec. 300. num. 1. et in Carpentoraten. hereditatis 15. Martij 1660. §. finali cor. R. P. D. meo Beuilaqua:* etiamſi
3 acta iudicij diuerſi conferrent ad cauſam agitatam, *Gregor. XV. deciſ. 55. per tot. Merlin. dec. 127. num. 1. et 2. et in recent. deciſ. 24. num. 9. et 10. part. 10.*

Non releuat quod huiuſmodi acta fuerint
4 repetita in iudicio reſciſſorio, quia cum pertineant ad immiſſionem, non autem ad reſciſſionem, ſunt irreleuantia ad effectum cognoſcendi de viribus ſententiæ Iudicis à quo, & proindè in hac cauſa prophana non veniſſet tranſportanda *Caſtr. conſil. 117. num. 1. part. 1. Gratian. dicta diſcept. 968. num. 10. et ſeq. Rot. coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 508. num. 10. et 11. apud Poſth. de manut. deciſ. 274. num. 1. et ſeqq. coram Martin. Andr. deciſ. 44. num. 4. et 5. et deciſ. 159. num. 3. et 4. par. 11. recent.*

Nec obſtat, quod volentibus Carabellis
5 proſequi coram A. C. iudicium immiſſionis Signatura reſcripſit ad Rotam, quia exindè non infertur quod Bartholomeo incumbat tranſportatio actorum iudicij immiſſionis, dũ in hac parte cauſa non fuit deuoluta ad Rotam per appellationem, vnde ſi Carabelli hu-
6 iuſmodi acta ſibi expedire credunt, poterunt tranſportare, & illis vti non tanquam actis, ſed tanquam iuribus iuxta diſtinctionem, quam *Add. ad Greg. deciſ. 320. num. 4.* deducunt *ex Rot. cor. Cauaſer. dec. 119. n. 1.*

Et ita vtraque &c.

RO-

ROMANA FIDEICOMMISSI DE INCORONATIS.

Mercurij 28. Nouemb. 1668.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum non expirat per obitum filiorum cum filijs in conditione poſitis, quando teſtator vocauit imo etiam grauanit deſcendentes, & vnde arguatur vocatio, & grauamen deſcendentium: immiſſio ad certa bona non retardatur prætextu detractionum, quando reus poſsidet alia bona fideicommiſsi ex quibus conſequi poteſt detractiones, & quando conſtat de alienationibus, quæ abſorbent, vel reddunt illiquidas detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio non proſequuta intra legitima tempora non impedit tranſitum in iudicatum.*

2 *Reſtitutio in integrum non datur, quando ſententia eſt valida, & iuſta.*

3 *Fideicommiſſum per obitum grauatorum cum filijs in conditione poſitis non expirat, quando omnes deſcendentes non ſolum fuerunt vocati, ſed grauati reſtituere tranſuerſali.*

4 *Poſiti in conditione ex ſtatuto vrbis cap. 142. lib. 1. cenſentur diſpoſitiuè vocati.*

5 *Poſiti in conditione, ſi ex ſtatuto cenſentur vocati, non eſt opus coniecturis ad arguendam illorum ſubſtitutionem.*

6 *Vt poſiti in conditione cenſeantur vocati, referuntur plures coniecturæ id ſuadentes.*

7 *Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum, ex quibus coniecturis arguatur.*

8 *Fideicommiſſum ad fauorem tranſuerſalium tacitè inducitur ex coniecturis.*

9 *Fideicommiſſum ad fauorem tranſuerſalium poſt obitum deſcendentium, ex quibus verbis expreſſè reſultet.*

10 *Fideicommiſſum, ſeu grauamen omnium deſcendentium infertur, dum teſtator in prima parte diſpoſitionis nominauit omnes ſuos deſcendentes, & in ſecunda grauauit omnes præcedenter nominatos.*

11 *Verba illa,* „ caſu quo omnes ſupradicti„ *importans grauamen omnium prænominatorum, & nu. 12. & 13.*

14 *Monaſterium non venit ſub conditione legitimorum, & naturalium, et ſic non excludit ſubſtitutum.*

15 *Immiſſio ad certa bona non retardatur prætextu detractionum, de quibus reus poteſt ſatisfieri in alijs bonis fideicommiſſi, quæ poſſidet.*

16 *Detractiones remanent conſumptæ, vel adeo illiquidæ ex alienationibus, vt non retardent immiſſionem fideicommiſſario.*

17 *Pretium bonorum fideicommiſſariorum fuiſſe erogatum in extinctionem æris alieni fideicommittentis debet ab allegante probari.*

DECISIO CCXCII.

PRæuijs quatuor deciſionibus in hac cauſa æditis, & impreſſis inter recent. nimirum *deciſ. 248. part. 7. deciſ. 134. 171. & 203. part. 8.* conceſſit bo. mem. Pirouanus anno 1640. immiſſionem Angelo Incoronato ſuper quibuſdam bonis ſubiectis fideicommiſſo Marcelli Incoronati, cùm verò ab inde citra Patres B. Mariæ ſupra Mineruam appellationem interpoſitam proſequi neglexerint, reſolutum fuit conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum: abſoluti enim iuris
1 eſt quod appellatio non impedit tranſitum in iudicatum, quando intra legitima tempora non fuit proſequuta *Auth. ei qui, & l. fin. §. Illud etiam C. de temp. & repar. appell. cap. cum ſit Romana de appell. clem. ſicut, & clem. ſi appellatio-*
2 *nem eodem tit.* reſtitutio verò in integrum non datur, quando ſententia in iudicatum tranſacta eſt valida, & iuſta, *Rota deciſ. 1. de reſtit. in integr. in nou. coram Seraph. deciſ. 1238. num. 1. coram D. Card. Ottobob. deciſ. 150. num. 1. & dec. 265. num. 1. & 2. & coram Em. Celſo deciſ. 70. num. 12. & dec. 128. n. 11.*

Talis autem eſt ſententia bo. me. Pirouani, quia validitas non controuertitur; iuſtitia verò non obumbratur ex reperito obiecto, quod per obitum cum filijs Franciſci alterius ex heredibus inſtitutis expirauerit fideicommiſſum inter deſcendentes teſtatoris, multoque certius ceſſauerit grauamen reſtituendi lineæ tranſuerſali Pauli Incoronati vocatæ in euentum, quod Franciſcus, & alij filij teſtatoris decederent abſque filijs, quia cum doceatur
3 omnes deſcendentes Marcelli in infinitum non ſolum fuiſſe actiuè vocatos, ſed etiam grauatos ad fauorem dicti Pauli, eiuſque deſcendentium in infinitum, non applicatur vulgatum *Oldrad. conſil. 21.* & fideicommiſſum remanet inconcuſſum, etiam ſi primi hæredes deceſſerint cum filijs, vt in ſpecie aduertunt *Pariſ. conſ. 7. num. 37. lib. 3. Grat. conſil. 5 num. 58. & 85. lib. 2. Decian. conſil. 84 num. 26. lib. 3. Menoch. conſil. 334. num. 18. verſ. ex his, & num. 19. Peregr. conſil. 56. num. 2. & ſeqq. lib. 4. & in tract. de fideicomm. art. 29. num. 41. Rota deciſ. 269. num. 2. 3. 6. & 7. part. 5. & deciſ. 142. num. 8. & 9. part. 10. recent.*

Actiua enim vocatio deſcendentium Marcelli benè concurrit, quia dum ipſe per hæc verba „ *heredes fecit Cæſarem, Ioannem Baptiſtam, Coronatum, Camillum, & Franciſcum eius filios, quos ad inuicem ſubſtituit vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum quandocunque deceſſerint ſine filijs, nepotibus, vel pronepotibus, & ex eiſdem deſcendentibus maſculis*: vtique nepotes, pro-
4 nepotes, & deſcendentes apparent in conditione poſiti, & conſequenter ex *ſtatuto vrbis cap. 142. lib. 1.* cenſentur vocati, itaut de eis ſit iudicandum perindè acſi fuiſſent diſpoſitiuè ſubſtituti, *Gabr. conſil. 115. num. 12. lib. 1. Fuſar. conſil. 11. num. 1. 2. & 4. Peregr. de fideicomm. art. 28. num. 2. & 3. & conſil. 55. num. 1. lib. 4. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 2. num. 19.* quod in terminis dicti ſtatuti paſſim firmauit Rota,

&

& ſignanter *deciſ.403. num.10.part.2. deciſ. 114. num.3. & deciſ.385. num.1. part.7. et 4. deciſ.142. nu. 10.part.10.recent coram Em. Ottbobono deciſ.1. nu. 20 et coram Em. Cælio dec.221. num.9.*

Vnde dum habemus ſtatutariam vocatio-
5 nem non applicatur ſententia Oldradi, nec ad arguendam ſubſtitutionem in conditione poſitorum opus eſt coniecturis, *Rota deciſ.18. n. 3. part. 8. recent.* quæ tamen in caſu noſtro nõ
6 deficiunt, ſiquidem adeſt digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, qualitas maſculinitatis ſæpius repetita, geminata fœminarum excluſio cum prouiſione congruæ dotis, temporis perpetuitas, & tractus ſucceſſiuus iuxta dictionem in infinitum bis expreſſam, eademque formula ſuccedendi repetita inter deſcē-
7 dentes ex linea tranſuerſali Pauli, quas coniecturas ad inducendum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum perpendit *prima cauſa deciſio nempè la 248. num.6. et 7. part. 7. recent.* & in ſimili plenius examinauit *Rota in deciſ. 385. num.25. et pluribus ſeqq. part.9. et d. deciſ.142. n. 12. et multis ſeqq. par.10.*

Paſſiua autem vocatio, ſeu grauamen in-
8 iunctum vltimo ex deſcendentibus teſtatoris reſtituendi fideicommiſſum Paulo tranſuerſali, eiuſque deſcendentibus tacitè arguitur ex coniecturis mox ponderatis, expreſſè verò,
9 reſultat ex diſpoſitione eiuſdem Marcelli, qui poſtquam ſuos deſcendentes vocauit per verba ſuperius relata deſcendit ad grauamen ibi, *& caſu quo omnes ſupradicti deceſſerint ſine filijs, vel nepotibus, aut pronepotibus, & ex eiſdem deſcendentibus in infinitum legitimis, & naturalibus maſculis, vltimo morienti ſubſtituit D. Paulum de Incoronatis, ſi ſuperuixerit, ſin autem eiuſdem filios, ſiue nepotes maſculos legitimos, & naturales, & ex eiſdem deſcendentes maſculos vt ſupra in infinitum,*
10 vnde dubitari non poteſt de grauamine, dum teſtator in prima parte diſpoſitionis nominauit omnes ſuos deſcendentes, & in ſecunda parte grauauit omnes præcedenter nomina-
11 tos per illa verba, *caſu quo omnes ſupradicti*, vt in ſimilibus verbis non obſtante Conſil. Oldrad. grauamen omnium prænominatorum deducunt, *Menoch. conſil.334. num.8. & 19. Grat. d. conſil.5. num. 53. & 85. lib.2. Peregr. de fideicom. citat. art.9. num.41.* & in præciſis terminis eorumdem met verborum (caſu quo omnes ſupradicti) *Rota d. deciſ.385. num.19. part.9. confirmata in alleg. deciſ. 142. num.49. par.10. recent.*

Nec dicatur quod verba illa „ *caſu quo om-*
12 *nes ſupradicti* „ ſint referenda dumtaxat ad filios teſtatoris nominatim appellatos, quia cum nepotes, pronepotes, & deſcendentes fuerint vlterius expreſſi, & ex ſtatuto vrbis
13 diſpoſitiuè vocati, ſequentia verba *omnes ſupradicti* non poſſunt reſtringi ad ſolos filios teſtatoris ex mox allegatis, ſed tanquam vniuerſalia ſimul, ac repetitiua omnes præcedenter expreſſos generaliter includunt, & neminem excludunt, vt in propoſito ponderant *Grat. d. conſil.5. num.58. & ſeqq. lib.2. Crauet conſil. 155. num.5. & 10. Decian alleg. conſil.24. num.13. & 14. lib.3. Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. dec.315. num.11. & ſeqq. et in recent. deciſ. 269. num. 5. & ſeqq. part. 5. deciſ. 179. numer. 9. et ſeqq. part. 6. et dicta deciſ. 142. numer. 34. & ſeqq. part. 10.*

Ex his igitur conſtat de fideicommiſſo, filius autem purificatio ad fauorem D. Marci Antonij Incoronati apparet, quia eſt filius Angeli, qui vti nepos Pauli à teſtatore nominati, dictam ſententiam à bo. mem. Pirouano reportauit; deficientia verò deſcendentium Marcelli patet, quia ex quinque eius filijs hæredibus inſtitutis, ſolus Franciſcus procreauit quatuor liberos, & ex his duo ſeculares primitus abſque prole deceſſerunt, alij verò duo in Religione Dominicana profeſſi poſtremo obierunt, vnde cum fideicommittens in conditione poſitos deſignauerit cum qualitate legitimorum, & naturalium, non
14 poteſt monaſterium, ſeu Religio excludere ſubſtitutum, quia dum naturalis natiuitas ipſi non adaptatur, nullatenus poteſt repræſentare poſitos in conditione ſub dicta qualitate ex veriori ſententia, quam DD. hinc indè copioſe relatis ſequitur *Mantic. de coniectur. vltim. vol. lib. 11. tit.7. nu.20. Peregrin. de fideicom. art. 28. num.78. verſ. tertius caſus, Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 429. num. 16. Mareſcott. variar. reſolut. lib.3. cap.21. num.69. et amplexa eſt Rota in deciſ. 306. num. 11. part.5. deciſ. 170. num. 17. et 18. part.6. recent. et in Mantuana fideicommiſſi 27. Ianuarij 1659. §. nec monaſterium coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Minus poteſt de iniuſtitia redargui dicta ſententia propter detractiones, quæ dictis fratribus de Incoronatis in Religione Dominicana profeſſis aſſeruntur competiiſſe ex perſona Franciſci Patris, aliorumque patruorum & reſpectiue filiorum Marcelli fideicommittentis; quidquid enim ſit an detractiones debeantur ſtante prætenſione, quod Franciſcus donatarius aliorum fratrum in quadam donatione fideicommiſſum paternum inſtaurauerit ſuper omnibus ſuis bonis, & iuribus, quodque Religioni obſtent renunciationes factæ à dd. profeſſis, ſuper quo DD. in hodierna diſcuſſione nihil prorſus determinare voluerunt, aliundè euitatur obiectum, ſiue quia in ſententia Rotali non conceditur im-
15 miſsio ſuper omnibus bonis fideicommiſſarijs, ſed dumtaxat ſuper medietate Palatij, & domuncularum cohærentium, & ſuper alia domo, & quibuſdam Canonibus vnde cum Patres rei conuenti retineant alia bona, ſuper quibus poterunt conſequi detractiones, quatenus debeantur, ſub illarum prætextu impedire non valent immiſsionem ſuper prædictis bonis, *Rot. deciſ.47. num.13. deciſ.77. num.6. et 10. et deciſ.391. num.5. part.5. recent. et dec.153. ſub num.23. verſ. in quam ſententiam poſt Merlin. de legit.*

Siue quia ex venditione Caſalis Aquæ tra-
16 uerſæ, aliorumque bonorum fideicommiſſariorum aſcendentium ad conſiderabilem quantitatem ſcut. 23000. circiter prætenſæ detractiones remanſerunt conſumptæ, vel ſaltem adeo illiquidæ, vt fideicommiſſario retardare non poſsint immiſsionem, *Rota d. dec. 153. num.23. poſt Merlin. de legit. deciſ.291. nu.13. coram Reuerendiſs. Carillo deciſ. 342. num.5. coram Reuerendiſs. Royas, et in recent. deciſ. 241. num.15. et ſeq. et deciſ.336. num.6. et ſeqq. et 25. et ſeq. par.9.*

deciſ.

deciſ. 121. num. 6. & deciſ. 199. num. 7. part. 11.
17 non attenta replicatione, quod prætium retractum ex bonis alienatis fuerit erogatum in extinctionem æris alieni fideicommittentis, quia non fuit in facto iuſtificatum, prout erat neceſſe ex firmatis *per Rotam coram Buratt. dec. 641 num. 4. deciſ. 516. num. 2. & ſeqq. part. 2. deciſ. 432. num. 12. part. 4. & d. deciſ. 121. num. 5. part. 11. recent.*

Et ita vtraque parte informante reſolutum fuit.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 3. Decembris 1668.

ARGVMENTVM.

Manutentio datur non habenti ſe pro ſpoliato aduerſus factum iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis: nullitas quoad non citatum ſuffragatur etiam citato circa rem poſſeſſam pro indiuiſo: ſtatutum de continuanda poſſeſſione in hæredem non præiudicat vxori habenti clauſulam *conſtituti* ſuper bonis viri: retentio pro credito diuerſo non datur in re nulliter adiudicata.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione non proſequuta cauſa remanet deſerta, ac ſi non fuiſſet appellatum.*
2 *Reſtitutio in integrum non datur ſine læſione.*
3 *Validitas mandati patet ex reuolutione actorum.*
4 *Manutentio datur non habenti ſe pro ſpoliato aduerſus adiudicationem nullam, & iniuſtam.*
5 *Nullitas adiudicationis reſultat ex defectu citationis.*
6 *Nullitas quoad non citatum ſuffragatur etiam citato circa rem poſſeſſam pro indiuiſo.*
7 *Statutum de continuanda poſſeſſione in hæredem non præiudicat vxori habenti clauſulam conſtituti ſuper bonis viri.*
8 *Poſſeſſionem eſſe apud filium hæredem defuncti, & eius vxorem ratione iurium dotalium, & vſusfructus, non implicat.*
9 *Poſſeſſio vxoris de bonis viri defuncti probatur ex teſtibus.*
10 *Læſio apparet vltra modum enormiſſima, dum prædium valoris ſcutorum 7000. adiudicatur pro 300.*
11 *Retentio rei nulliter adiudicatæ non datur pro credito diuerſo.*
12 *Legitimatio perſonarum, quæ fuerunt approbatæ pro legitimis, non poteſt impugnari.*

DECISIO CCXCIII.

NOn citata clara Caſtella curarunt Iſidorus, & Chriſoſtomus de Ciamburlanis pro modico credito ſcutorum 300. ſibi adiudicari prædium valoris ſcutorum 7000. pro indiuiſo poſſeſſum à dicta Clara, & à Petro Antonio Mazzitello eius filio, qui non ſe habentes pro ſpoliatis aduerſus hanc nullam, & iniuſtam adiudicationem, obtinuerunt anno 1659. à Reuerendiſſimo D. meo Cerro Decano mandatum de manutenendo: interpoſita autem per Ciamburlanos, non tamen proſecuta appellatione, reſponderunt hodie DD. conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum, quia per lapſum
1 nouem annorum, quibus appellatio non fuit
proſequuta, cauſa remanſit deſerta, & mandatum de manutenendo tranſiuit in iudicatũ perindè acſi ab illo non fuiſſet appellatum *Auth. ei qui, & l. fin. §. illud etiam C. de temp. & repar. appell. cap. cum ſit Romana de appellat. Clem. ſicut, & clem. ſi appellationem eodem tit. Rota dec. 427. num. 1. part. 9. recent.* cumque mandatum
2 prædictum ſit validum, & iuſtum, ceſſat læ-
ſio, ſine qua non datur reſtitutio in integrũ *ad text. in l. quod ſi minor 25. §. 1. ff. de minor. & l. nam poſtea 9. §. ſi minor ff. de iure iur. Paul. de Caſtr. in l. final. num. 5. ad fin. verſ. in curia C. in quib. cauſ. reſtit. in integr. non eſt neceſ. Rota coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 148. numer. 2. & deciſ. 150. numer. 1.*

Validitas mandati patet ex reuolutione
3 actorum *iuxta vulgatam deciſ. Caputaq. 262. par.*
2. iuſtitia verò ſatis ſuperque apparet ex tribus deciſionibus æditis *coram Reuerendiſs. D. meo Decano 1. Iulij 1658. & 7. Februarij, & 9. Iunij* 1659. etenim adiudicatio extorta per Ciamburlanos eſt notoriè nulla, & læſiua,
4 vnde merito fuit conceſſa manutentio Claræ,
& Petro Antonio, qui aduerſus factum Iudicis nulliter, & iniuſtè adiudicantis non ſe habuerunt pro ſpoliatis, *Rota deciſ. 106. num. 2. et 3. et deciſ. 135. num. 3. part. 1 deciſ. 35. num. 2. et 4. part. 2. et deciſ. 45 num. 4. et 5. part. 9. recentior.* cum alijs cumulatis *per Poſth de manut. obſeru. 12. num. 36. et ſeqq.*

Nullitas enim reſultat, ex quo Clara non
5 fuit citata, vnde corruit adiudicatio nedum
reſpectu Claræ, ſed etiam Petri Antonij ci-
6 tati, qui ſimul cum illa prædium controuer-
ſum pro indiuiſo poſſidebat *Rota coram ſa. me. Gregor. XV. deciſ. 319. num. 1. et ibi Add. num. 7. coram Duran. deciſ. 37. num. 9. et in recent. deciſ 594. num. 2. part. 4. deciſ. 439. num. 5. et 7. part. 9. et dec. 196. num. 11. par. 11.*

Nec dicatur Claræ poſſeſſionem excludi, eo ipſo, quod eadem vti mater, & tutrix Petri Antonij adiuerit hęreditatem viri abſque vlla præſeruatione retentionis pro ſuis iuribus dotalibus, ideoque poſſeſſio prædij hæreditarij fuerit acquiſita Petro Antonio citato tam realiter mediante perſona Claræ, quam fictè miniſterio ſtatuti de continuanda poſſeſsione in hæredem: vltra quod enim huiuſmodi ſta-
7 tutum non præiudicat Claræ habenti in in-
ſtrumento dotali clauſulam *conſtituti* ſuper omnibus bonis viri, *Poſth. de manut. obſeru. 54. num. 26. verſic. niſi in caſu quo Amat. reſolut. 39.*
8 *num. 71.* non implicat quin Clara potuerit ſi-
mul cum filio poſsidere vigore iurium dotalium, & vſusfructus ſibi à viro relicti, prout
9 in effectu de illius poſitiua, & actuali poſſeſ-
ſione deponunt teſtes à Ciamburlanis inducti, vt fuit animaduerſum *coram Reuerendiſs. D. meo Decano in dicta deciſ. edita 9. Iunij 1659. §. quia verius eſt.*

Læſio

10 Læſio autem apparet vltra modum enormiſſima, dum pro ſolis ſcutis 300. fuit adiudicatum prædium valoris ſcut. 7000. non attenta declaratione illorum de Ciamburlanis, quod intendebant prædium adiudicatum retinere pro alijs creditis aſcendentibus ad ſcu-
11 ta 4180. quia in hac adiudicatione nulla ex defectu citationis non datur retentio pro creditis diuerſis iuxta diſtinctionem *Bartol. in l. ſi non ſortem 26. §. ſi centum ſub num. 8. ff. de condit. indeb. Caſtrenſ. in l. petenti 27. num. 3. ff. de pignor. action. Poſt. de ſubbaſt. inſpect. 62. nu. 10. 11. & 24. Rota deciſ. 117. num. 6. part. 4. tom. 2. recent. dec. 104. num. 28. coram Emmentiſs. Ottbob. in Romana ſeu Veliterna Affictus 16. Decembris 1659. §. retentionem coram bo. me. Veroſpio, & in Peruſina Bonorum 13. Iuny currentis anni §. finali coram Rev. D. meo Cerro Decano.*

Neque ad retardandam proſecutionem iudicij meretur allegari defectus legitimationis perſonarum, ſub prætextu, quod interim ſequuto obitu Claræ Caſtellæ, & Chriſoſtomi Ciamburlani non doceatur Petrum Antoniũ eſſe hæredem Claræ Matris, & Iſidorum eſſe hæredem Chriſoſtomi fratris, quia cum Iſidorus ſoluerit Petro Antonio ſcuta 295. pro fructibus ex prædio controuerſo indebitè perceptis, vt iſtius informantes conſtanter aſſerebant, hoc præſuppoſito ſequitur, quod
12 perſonæ hinc indè fuerint approbatæ, & proindè illarum legitimatio amplius impugnari non valeat *l. ſi proponas 23. §. ſi hæreditatem, vbi Bald. ff. de inoff. teſtam. Dec. conſ. 665. num. 2. Gozzad. conſ. 3. num. 19. Surd. deciſ. 104. num. 8. et ſeqq. et deciſ. 108. num. 12. et 13. Rota deciſ. 48. num. 2. part. 7. rec.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Luna 10. Decembris 1668.

ARGVMENTVM.

Trebellianica non debetur ex fideicommiſſo in tota hæreditate conſtituto, & ab extraneo compenſatur in fructibus: detractiones non iuſtificatæ, & illiquidæ non debentur: prætium bonorum à grauato diſtractorũ nedum debet reſtitui, ſed etiam fructus, qui fuiſſent percepti ex inueſtimento prætij faciendo ex voluntate Teſtatoris: peritus an & quando poſsit æſtimare bona, quæ non vidit, & videre amplius non poteſt: reintegratio non debetur pro nominibus debitorum effectorum non ſoluendo ſine culpa grauati.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex remed.* leg. fin. *vel ex ſaluiano interdicto debetur fideicommiſſarijs, dum conſtat de exiſtentia, & purificatione fideicommiſſi, ac identitate bonorum.*

2 *Trebellianica non debetur, quando ſubſtitutio eſt in tota hæreditate.*

3 *In trebellianicam imputantur fructus ab extraneo percepti.*

4 *Detractio fit pro legatis, quæ iuſtificantur ſoluta.*

5 *Detractio non competit pro æſtimatione mobilium, quæ recuſatur exhiberi.*

6 *Detractio non poteſt prætendi à fideicommiſſo pro dote ſoluta ex illius effectibus.*

7 *Detractio pro debito Teſtatoris non attenditur niſi probetur præexiſtentia eiuſdem debiti.*

8 *Iura non producta, & integre non data non ſunt attendenda.*

9 *Detractio non fit pro debito teſtatoris ſufficienter non iuſtificato.*

10 *Retentio non datur pro credito illiquido, pro quo non retardatur immiſſio fideicommiſſarijs.*

11 *Inſtrumentum quod in parte acceptatur, non poteſt in alia impugnari.*

12 *Prælegata libere non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

13 *Reintegratio fideicommiſſi debetur pro valore rerum fideicommiſſariarum diſtractarum.*

14 *Inueſtire obligatus, & non inueſtiens tenetur ad fructus, qui ex inueſtimento fuiſſent percepti.*

15 *Inueſtiendi in locis montium occaſio prompta ſemper extat in vrbe.*

16 *Inuentarium plene probat contra conficientem, & contra habentem ab eo cauſam mediatam.*

17 *Relationi tertij periti per iudicem electi ſtandum eſt, quamuis diſcordet ab vtroque perito præcedenter à partibus aſſumpto.*

18 *Quidquid dicendum eſſet, in tertio perito à partibus electo.*

19 *Relationi tertij periti diſcordantis ab alijs eo magis eſt deferendum, ſi conſtet de ratione, quare diſcordet ab alijs, & diuerſimode æſtimauerit.*

20 *Peritus poteſt æſtimare bona, quæ non vidit dum eorum qualitas, & quantitas apparet deſcripta.*

21 *Contra non exhibentem ſcripturas militat præſumptio, quod ſint ſibi præiudiciales.*

22 *Fideicommiſſum debet reintegrari de ſorte principali cenſuum, & ſocietatum officij extinctarum à grauato.*

23 *Fideicommiſſum non debet reintegrari de fructibus cenſuum, & ſocietatum extinctarum à grauato, cui non fuit impoſitum onus reinueſtiendi.*

24 *Reintegratio fideicommiſſi minuitur pro rata cenſuum ſubrogatorum, vel reinueſtitorum, & pro pecunia, quæ fuit depoſita, & adhuc exiſtit.*

25 *Grauatus non tenetur de ſocietate officij effecta inexigibili, quæ fuit ab eo renouata cum iiſdem debitoribus, & eodem modo, quo illa, & alias contrahere ſolebat teſtator.*

26 *Reintegratio fideicommiſſi non debetur pro damno, quod euenit abſque aliquà culpa grauati.*

DECISIO CCXCIV.

CONſtantinus de Paulis prohibita quacunque alienatione locorum Montium, ſtabilium, & reinueſtimentorum eius fauore initorum, hæredem ſcripſit Catherinam ſororem, cui ſubſtituit Hieronymam, Lauiniam, Conſtantiam, & Iſabellam eiuſdem Catherinæ filias cum reciproca ſubſtitutione inter ipſas in caſum obitus ſine filijs: Inſuper diſpoſuit, quod

quod ſequuta eius morte confici deberet in-
uentarium omnium mobilium, & gemmarũ
ad effectum vendendi, pretiumq; inueſtiendi
ad beneficium fideicommiſſi, exceptis tamen
mobilibus valorem ſcutor. decem non attin-
gentibus, quæ ſorori inſtitutæ liberè prælega-
uit. Aperto autem fideicommiſſo per obitum
nedum Catherinæ, ſed etiam Iſabellæ, & Hie-
ronymæ ſine filijs, DD. Conſtantia, & Lauinia
ſuperſtites petebant immiſſionem ſuper bonis
fideicommiſſarijs, & reſpectiuè reintegratio-
nem fideicommiſſi ob diſtractiones Catheri-
næ; vnde propoſito per Me dubio, reſolutum
fuit, vtramque eſſe concedendam iuxta mo-
dum inferius exprimendum.

Immiſſio enim, ſiue ex remedio *l. final. C. de*
1 *edict. Diu. Adrian. toll.* ſiue ex ſaluiano interdi-
cto, vtique debetur prædictis fideicommiſſa-
rijs, dum conſtat, nec à D. Pompeo contro-
uertitur exiſtentia fideicommiſſi, illius purifi-
catio, ac bonorum identitas, *Gabr. conſ. 44. n. 6.*
lib. 2. Rota coram Merlin. deciſ. 312. num. 1. & 2. &
in recent. dec. 301. nu. 5. & 6. par. 6. & dec. 218. nu. 2.
par. 10.

Impugnatur tamen à dicto Pompeo hære-
de Hieronymæ filiæ, & hæredis Catherinæ
eſſe locum petitæ immiſſioni ob varias, &
multiplices detractiones; quas dictæ Catheri-
næ hæredi grauatæ, & in quota, & in quantita-
te competijſſe contendit. In quota etenim
2 detrahi prætenditur Trebellianica, ſed hæc
vel nõ debetur, dũ ſubſtitutio fuit facta de tota
hæreditate, *Rip. in l. Centurio numer.* 131. *ff. de*
vulg. & pupill, Alex, conſ. 5. num. 14. lib 3. & conſ,
201. *num. 7. ad med. & ſeqq. lib. 6. Alciat. conſ. 97.*
num. 3. verſ. ſed in caſu noſtro lib. 9. Rota cor. Vbaldo
deciſ. 92. num. 4. coram Buratt. dec. 480. num. 2. poſt
Merlin. de legit. dec. 129. num. 6. & dec. 147. nu. 31.
& ſequ. part. 9. recent. Vel quatenus debeatur,
3 apparet prorſus conſumpta ex fructibus lon-
go temporis interuallo à Catherina perceptis,
quos ab hærede extraneo in quartam Trebel-
lianicam eſſe imputandos expreſſe ſancitur in
l. in fideicommiſſarium 18. *& l. deducta* 58. *§. ante*
diem, ff. ad Trebell. & l. iubemus, C. eod. Fuſar. conſ.
9. num. 36. & conſ. 106. num. 12. Peregrin. de fideic.
art. 49. nu. 52. Rota coram Eminent. Celſo dec. 167.
num. 4. in Fauentina bonorum 27. Iun. 1659. §. nec
obſtant detractiones coram Reuerend. D. meo Decano,
& in Sueſſana legitima 10. *Martij* 1662. *§. nec ob-*
ſtitit coram R. P. D. meo Taia.

In quantitate autem triplici titulo detra-
ctiones prætenduntur; & primo pro ſummis
à Catherina erogatis in ſatisfactionem lega-
torum, & æris alieni fideicommittentis: ve-
4 rum reſpectu legatorum in calculo pro parte
fideicommiſſariarum dato in reſponſione *lit. A*
bonificantur ſcuta 392. pro quibus fuit iuſtifi-
cata ſolutio; reſpectu verò æris alieni parifor-
miter in dicto calculo *ſub literis B. C. D.* habe-
tur ratio tam de ſcutis 305. pro rata debiti per
Teſtatorem contracti ad fauorem Aloyſij Go-
mez, quam de ſcutis 172. b. 75. ſolutis Tor-
quato Tagliaferro Procuratori Montis Co-
lumnæ, ac etiam de pecunijs ſolutis Aroma-
tario, & quibuſdam domeſticis ſtipendiatis.
At ſicut fideicommiſſariæ præfatas partitas de
iure detrahendas libentèr accepto ferunt; ita
tanquam indebitas iure merito controuertunt
5 tres alias partitas: alteram nempè ſcutorum
triginta à Catherina ſolutorum duobus Peri-
tis pro æſtimatione mobilium hæreditariorũ,
quia ſemper fuit recuſata exhibitio talium æſ-
timationum, ſine qua fideicommiſſariæ non
tenentur bonificare mercedem à grauata ſo-
lutam: alteram ſcut. 2000. erogatorum pro
6 dote Lauiniæ, quæ non poſſunt aſcribi in
debitum fideicommiſſi, quia fuerunt ſoluta
ex effectibus fideicommiſſarijs, ſeu potius per
Catherinam præuentiuè reſtituta dictæ Laui-
niæ eius filię alteri ex hæredibus fideicommiſ-
ſarijs, & alteram ſcut. 194. ſolutorum pro aſ-
ſerto debito aliundè non iuſtificato, quam ex
informi liſta à Teſtatore, & teſtibus non ſub-
7 ſcripta, ideòque non meretur attendi, quia ad
hunc effectum hæres grauatus præexiſtentiam
debiti perſoluti tanquam fundamentum ſuæ
detractionis debet plenè iuſtificare ad tradita
per *Rot. dec. 516. num. 4. par. 2. & dec. 432. nu. 12.*
par. 4. recent.

Præcedenti non eſt diſſimilis ſecundus ti-
tulus detractionum, quæ prætenduntur debi-
tæ Catherinæ vti hæredi, Feliciani de Paulis
alterius fratris, qui in varijs ſummis ſuppo-
nitur creditor fideicommittentis, quoniam
ſingulis examinatis, patet alias non iuſtifica-
ri, alias eſſe illiquidas, de alijs verò debitis, &
iuſtificatis habitam fuiſſe rationem: ſiquidem
ſufficientèr non iuſtificatur partita ſcut. 910.
Nicolao Muſſo ſolutorum, de quorum me-
dietate datur debitum fideicommittenti, quia
8 iura ad id probandum adducta allegantur non
fuiſſe integrè data, minuſque in actis exhibita,
ideoque non attendenda ex *Theor. Caſtr. in l.*
ait Prætor 5. *§. ſi Iudex ad med. ff. de re iudic. Rot.*
deciſ. 404. num. 2. verſ. nam fuit reſponſum par. 1. &
deciſ. 202. num. 8. par. 10. recent. eodemque pro-
bationis defectu laborat alia partita ſcut. 129.
pro reſiduo ſcutorum 323. quæ aſſeruntur ex-
penſa per Felitianum in ſeruitium fideicom-
mittentis, eiuſque domus, quia hæc pariter
9 nititur informi probationi ſimplicis liſtæ à ne-
mine ſubſcriptæ quæ proindè non iuſtificat
debitum Teſtatoris ex ſuperius ponderatis.

Illiquida verò eſt partita ſcut. 1200. quia li-
cet in Apoca Conſtantinus fateatur illa rece-
piſſe à Felitiano fratre ad effectum expigno-
randi gemmas Philippi Lopez, inde tamen ap-
paret penès Felitianum pro maiori ſecuritate
remanſiſſe plures alias gemmas, quibus non
reſtitutis, vel ſaltem non iuſtificato earum
10 valore, creditum remanet illiquidum, vnde
ceſſat retentio, & fideicommiſſarijs non retar-
datur immiſſio, *Rota deciſ. 328. num. 10. & deciſ.*
342. num. 5. coram Reuerend. Royas dec. 167. num. 6.
& 171. num. 2. coram Emin. Celſo, dec. 285. num. 9.
par. 10. recent. & in Romana fideicomm. de Alberinis
27. Ian. 1666. §. non obſtat, coram R. P. D. meo
Beuilaqua.

Verum admittuntur aliæ duæ partitæ vti
debitæ, & iuſtificatæ, nam illa Sellarij non
controuertitur in ſumma ſcutorum 16. b. 50.
pro reliqua verò ſumma ſcutorum octo pote-
rit etiam haberi ratio ad hoc, vt inſtrumẽtum
quie-

11 quietantiæ, quod in parte acceptatur, in alia
parte non impugnetur; partita verò ſc.4250.
debitorum Gaiuotto, pariter accepto fertur
pro reſiduo ratæ, ſeu medietatis tangentis
Conſtantino, quia cum medietas dicti debiti
eſſet ſcut.2125.& ex his ſoluerit Conſtantinus
ſcuta 800. *Summario reſponſionis num.1.* eius reſi-
dualis portio importat ſcuta 1325. quæ
fuerunt bonificata in dicto calculo *ſub lite-
ra E.*

Supereſt tertius titulus detrahendi proue-
niens ex prælegato per Conſtantinum Cathe-
rinæ relicto de mobilibus ad valorem ſcutor.
decem non aſcendentibus, de quibus iuxta
relationem tertij Periti in omnibus attenden-
dam debet haberi ratio in ſumma ſcut. 1606.
12 quia cum huiuſmodi mobilia liberè fuerint
prælegata, debent detrahi, nec veniunt in re-
ſtitutione fideicommiſſi, *Bald. conſ. 479. in fin.
verſ. ſed quod non veniant lib. 2. Fulgoſ. conſ. 99.
num.5. Curt. Iun. conſ.13. in fin. Honded. conſ.62.
num.22. lib.2. Peregr. de fideicomm. art.7. num.14.
Fuſar. de ſubſtit. qu.650. num.46.*

Quo verò ad ſecundam partem dubii rein-
tegratio pariter debetur, quia cum Catherina
diſtraxerit gemmas, & mobilia fideicommiſ-
ſaria, & pretium inueſtire neglexerit contra
formam Teſtamenti, nedum debet pro valore
13 gemmarum, & mobilium venditorum fidei-
commiſſum reintegrare, & damnum de pro-
prio reſarcire ex doctr. *Bald. in l. filium quem 24.
num.52. C. fam. hercisc. Peregr. conſ.35. nu.9. & 10.
lib.3. & conſ.19. num. 50. lib. 4. & de fideicomm.
art.45. num.14. Cyriac. controuerſ.5. num.23. cum
aliis cumulatis in deciſ. 235. num.1. & ſeqq. coram
Eminentiſs. Celſo, & in ſpecie in deciſ.38. numer.6.
par.9. recent.*

Sed etiam loco damnorum, & intereſſe
14 obligatur ad fructus, quos fideicommiſſariæ
percepiſſent ex inueſtimento, ad quod hæres
grauata tenebatur ex præcepto fideicommit-
tentis, ad *text. in l. ſi Procuratorem, §. mandati
actio, ff. mand. Bartol. in l. Tutor qui 8. §. ſi poſt
num. 1. ff. de admin. & peric. Tut. Honded. conſ.39.
num. 1. & ſeqq. lib. 2. Gratian. diſcept.920. num.26.
& ſeqq. & diſcept 932. num.34. Rot. dec.479. nu.1.
poſt Cenc. de cenſ. deciſ.275. num.2. poſt Zacch. de
obligat. Camer. dec.366. num.6. & 7. par.10. recent.
In Romana multiplici 18. Martij 1654. §. verum
etiam coram Reuerend. Papien. & in Romana Pecu-
niaria 18. Iun. 1655. §. ſequitur, coram R.P.D. meo
15 Albergato*, & quidem ad æquam rationem ta-
xatam per Iudicem, à quo nempè ſcutorum
quatuor pro centenario, ad quam proportio-
nem ſemper extat in Vrbe prompta occaſio
inueſtiendi in locis Montium, *Rota dec.85. nu.
15. par.4. tom.2. recent. deciſ.29. num.6. in fin. poſt
Merlin. de legitim. & in Romana Pecuniaria 20.
Nouembris 1662. §. etenim ad med. coram bo. mem.
Veroſpio.*

Cæterum exiſtentia huiuſmodi mobilium
fideicommiſſariorum iuſtificatur ex inuenta-
16 rio, quod plenè probat tam contra Catheri-
nam conficientem, quam contra Pompeum
ab illa cauſa mediatè habentem, *Rota coram
Caualer. dec.578. num.5. dec.96. num.2. & 3. par.7.
& dec.185. num.11. par.11. recent.* valor autem
eorundem mobilium excedentium ſc. decem
remanet iuſtificatus, & liquidatus in ſumma
17 ſcut.3613. ex relatione tertij Periti per Iudicē
electi, cui eſt deferendum, etiamſi diſcordet
ab vtroque Perito à partibus præcedenter aſ-
ſumpto ad *text. in l. item ſi vnus 19. §. final. vbi
gloſ. verb. authoritati, verſ. vel poteſt dicere, ff. de
recept. arbitr. Fenzon. ad Statut. Vrb. cap.194. nu.39.
lib.1. Rot. deciſ.111. num.2. & ſeqq. par.7. deciſ.26.
num.20. par.10. recent.* & de veriori teſtatur in
Romana pretij ſiani 24. Mart. 1631. cor. Pirouano.
18 Quidquid dicendum eſſet in tertio Perito à
partibus electo, prout authoritates ex alia par-
te allegatas diſtinguendo conciliat, *Rota in
Romana redditionis rationis 5. Mart. 1646. §. quia
coram b. m. Pentinger.* Præſertim quia hæc diſ-
19 crepantia tertij Periti innititur ſatis conuin-
centi rationi, quod ex aliquibus venditioni-
bus poſtmodum compertis ſibi conſtitit quę-
dam mobilia ab alijs Peritis æſtimata fuiſſe
longè minus pretio per Catherinam retra-
cto.

Non obſtat, quod Peritus mobilia æſtimata
20 non viderit, quia cum illorum qualitas, &
quantitas deprehendatur ab inuentario ſub-
ſtinetur æſtimatio, etiamſi mobilia videri
non potuerint, *Ridolphin. in praxi part.3. cap.2.
ſub num.180. verſ. valor verò, & verſ. quod ſi hæ-
res, Rot. coram Cardin. Celſo deciſ.356. num.3. & in
Romana hæreditatis 23. Iun. 1662. §. pariter coram
Reuerend. Ninot.* maximè contra Pompeum,
qui nunquam exhibere voluit extraiudiciales
æſtimationes factas de ordine Catherinæ poſt
obitum Conſtantini, & deinde deuentas ad
manus Hieronymæ autricis Pompei, *Summario
fideicommiſſariarum num. 6. & 7.* vnde inſurgit
21 præſumptio, quod tales æſtimationes ſint
præiudiciales non exhibenti, & adæquent, ſeu
excedant valorem à tertio Perito arbitratum,
*Rota in Perusina fideicommiſſi de Rodulphis 26. Ian.
1654. §. eoque facilius, coram Reuer. D. meo Cerro
Decano, & in Rom. Cenſus 24. Maij 1660. §. finali
coram eodem.*

Denique fideicommiſſum eſt reintegran-
22 dum de ſorte principali cenſuum, & ſocieta-
tum officij extinctarum per Catherinam, non
23 tamen de illorum fructibus, quia in hac par-
te nō concurrit onus inueſtiendi: Debet nihil-
24 ominus reintegratio proportionabiliter mi-
nui primo pro cenſibus per Catherinam ſu-
brogatis loco creditorum extinctorum,
ſecundo pro ſcutis 25. retractis ex pretio mo-
bilium, & reinueſtitis in cenſu impoſito per
Maſſam, *Summario Pompei num.11.* & tertio pro
ſcutis 1050. depoſitatis in Banco S. Spiritus,
& in Sacro Monte Pietatis, de quibus depoſi-
tis habetur ratio, & bonificantur à fideicom-
miſſariis in dicto calculo *lit. H.* prout etiam
25 non debetur reintegratio pro ſocietate offi-
cij ſc. 900. alias contractæ per Carabellos ad
fauorem fideicommittentis, & poſt eius obi-
tum renouatæ per Catherinam, quia talis re-
nouatio fuit facta cum eiſdem debitoribus, &
ſuper periculo vita filiarum prout in hac, &
aliis ſocietatibus facere ſolebat Conſtantinus,
vnde ſi debitores poſtmodum decoxerunt,
26 non poteſt in hac muliere conſiderari aliqua
culpa

culpa, ſine qua ceſſat reintegratio fideicommiſſi per *text. in l. mulier 22. §. ſed enim, & l. deducta 58. §. cum hæreditas, vbi gloſ. verb. quibuſdam, ff. ad trebell. Buratt. deciſ. 401. num. 7. verſ. vel ſi diminutio.*

Et ita vtraque, &c.

TOLETANA IVRISDICTIONIS.

Veneris 11. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM:

Epiſcopus habet iuriſdictionem ordinariam in omnibus locis ſitis intra ſuam Diœceſem, quamuis ſpectent ad Religionem Hieroſolymitanam, eius enim priuilegia eximunt monaſteria, & perſonas intra eorum ſepta degentes, non autem tribuunt territorium ſeparatum cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali: neque ad hunc effectum attenditur immemorabilis, quæ non iuſtificatur cum ſuis requiſitis, nec quadragenaria cum titulo, qui non concedit Territorium ſeparatum necnon obſtantibus dictis priuilegijs poteſt iuriſdictione delegata viſitare Eccleſias, & Monaſteria eiuſdem religionis habentia curam animarum.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiæ probatur ex reuolutione actorum, ex quibus apparent ſeruata omnia requiſita.*

2 *Iuſtitia ſententiæ probatur ex cauſæ deciſionibus, vbi tolluntur omnia obiecta.*

3 *Epiſcopus habet ordinariam iuriſdictionem ſuper omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diœceſis.*

4 *Priuilegia Religionis Hieroſolymitanæ non tribuunt iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum Territorio ſeparato, ſed exemptionem, quoad monaſteria, & perſonas intra eorum ſepta degentes, & num. 15.*

5 *Et non comprehendunt populum laicum, eccleſias & perſonas eccleſiaſticas, & clericos ſæculares extra dicta monaſteria exiſtentes.*

6 *Ad Territorij ſeparationem non infertur ab exemptione limitata monaſteriorum, & perſonarum.*

7 *Ordinaria iuriſdictio non transfertur in Priores ſeparatum territorium non habentes, ſed limitata quoad monaſteria, & perſonas in illis degentes.*

8 *Ordinaria iuriſdictio remanet apud Epiſcopum habitualiter, ac etiam actualiter, ſi exercuerit actus iuriſdictionales vtriuſque legis Diœceſanæ ſcilicet, & iuriſdictionalis.*

9 *Magnus Magiſter Religionis Hieroſolymitanæ numquam controuertit iuriſdictionem Epiſcopalem in ſua reſidentia Melita.*

10 *Præheminentia maior non debetur membro, & inferiori, quam capiti, & ſupremo directori.*

11 *Immemorabilis ad effectum acquirendi iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem debet canonizari per tres conformes.*

12 *Immemorabilis non iuſtificatur ex teſtibus nulliter examinatis, & reprobatis per Rotam.*

13 *Immemorabilis non probatur, ſi teſtes non deponunt de viſu per 40. annos ante litem motam, quodque nihil vnquam fuerit viſum, vel auditum in contrarium.*

14 *Titulus putatiuus non poteſt deduci ex ſententia reuocata, & ſe referente ad priuilegia limitata.*

16 *Ordinarij iure delegato poſſunt viſitare Eccleſias, quibus cura animarum, & Sacramentorum adminiſtratio incumbit, non obſtante quacumque exemptione.*

DECISIO CCXCV.

ANtiquiſſima, & grauis controuerſia ſpatio ſæculi, & vltra pluries in partibus inſtaurata, & deinde ab anno 1610. ad Rotam translata ſuper Eccleſiaſtica iuriſdictione Oppidorum Conſuegra, Alcazar, aliorumque quindecim, quam Archiepiſcopi Toletani ratione ſituationis in ſua Diœceſi, Magni verò Priores Hieroſolymitani in Regnis Caſtellæ, & Legionis ſuper proprijs Oppidis exercere priuatiuè contendebãt, plurimas attulit quæſtiones in compilatione proceſſuum, iſtis verò abſolutis definitionẽ peperit Eminent. Cardin. Archiepiſcopo fauorabilem in poſſeſſorio, & petitorio, præuijs enim duabus deciſionibus emanatis 9. Maij 1659. & 21. Maij 1660. R. P. D. meus Beuilaqua manutentionem illi conceſſit, & ſententiam protulit, in cuius prima parte declarauit ſuper Prioratu, eiuſque Oppidis ſitis in Diœceſi Toletana, ad eumdem D. Archiepiſcopum ſpectare omnimodam iuriſdictionem ordinariam, ſpiritualem, Eccleſiaſticam, & Archiepiſcopalem quoad vtramq; legem Diœceſanam, & iuriſdictionalem cum omnibus earum effectibus; in ſecunda verò parte pronunciauit dicto Eminent. Cardinali Archiepiſcopo licere ad præſcriptum Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionum Apoſtolicarum Monaſteria, Hoſpitalia, aliaque loca pia dicti Prioratus Religionis Hieroſolymitanæ viſitare, & perſonas tam profeſſas, quam famulos ſeruitores, colonos, donatos, ſeu oblatos, alioſque intra eius Monaſteriorum ſepta degentes ad formam, & præſcriptum vt ſupra corrigere.

Interpoſita autem appellatione, & ſeparatim propoſitis dubijs ſuper manutentione, & bono iure die 10. Iunij 1661. tranſierunt DD. cum ſenſibus præcedentis inſtantiæ repetitis in duplici deciſione tunc edita per R. P. D. meum Taiam, quo poſtmodum aduerſa valetudine detento, idem R. P. D. meus Beuilaqua die 27. Ian. 1662. de conſenſu partium ſuper vtroque dubio repropoſuit cauſam reſpectu ordinariæ iuriſdictionis conceſſæ in prima parte memoratæ ſententiæ confirmatam, reſpectu verò iuriſdictionis delegatæ attributæ in ſecunda parte eiuſdem ſententiæ reformatam, & reſtrictam ad ea quæ reſpiciunt curam animarum, & ad illas perſonas, quæ habent requiſita Conſtitutionis ſa. me. Gregor. XIII. ſexageſimæ ſeptimæ in ordine.

Expedita igitur cauſa in petitorio mediante ſententia lata ſub hac forma, iterum appellauit

nit Sereniſſimus Magnus Prior, & illi aſſiſten-
do Agentes Sacræ Religionis Hieroſolymi-
tanæ tranſmiſerunt commiſſionem coram
Signatura Sanctiſſimi, in qua petebant, vt
cauſa ex integro committeretur prout in
prima, quæ inſtantia ſine reſolutione per plu-
res annos fuit dilata, donec Sanctiſſimus D.N.
Clemens IX. in plena Signatura Gratiæ reſcri-
pſit Sacræ Rotæ in ſtatu, & terminis, ideo
ter propoſito per Me dubio ſuper confirma-
tione ſententiæ Rotalis, & bis dilata reſolutio-
ne, quia nec dicti Agentes, nec Agens Ma-
gni Prioris informare voluerunt, tandem ho-
die affirmatiua prodijt reſolutio ijs, nec minus
informantibus.
1 Validitas enim ſententiæ Rotalis patet ex
reuolutione actorum, ex quibus apparet fuiſ-
ſe ſeruata omnia requiſita, de quibus in *deciſ.*
262. apud Capuaq. par. 2. in deciſ. 126. nu. 2. coram
Buratt. dec. 325. num. 1. & ſeqq. par. 5. & deciſ. 145.
num. 2. par. 9. recent. & dec. 8. nu. 6. coram Eminent.
2 *Celſo*. Iuſtitia verò luculentèr probatur in
recenſitis cauſæ deciſionibus, vbi plenè tol-
luntur omnia obiecta pro alia parte deducta,
Rota dec. 395. num. 1. par. 4. dec. 521. nu. 1. par. 5. &
deciſ. 90. num. 3. par. 10. recent. cum alijs in Romana
aſſociationis 13. Iun. 1668. §. iuſtitia coram R.P.D.
meo Bourlemont.
Etenim cum ſituatio Magni Prioratus in-
3 tra limites Diœceſis Toletanæ adeo iuſtifice-
tur ex iuribus ponderatis in prima deciſione
R. P. D. mei Beuilaquæ, vt poſtmodum im-
pugnata amplius non fuerit ab Agentibus
Sereniſſimi Magni Prioris, vtique iuſtiſſima
detegitur prima pars vtriuſque ſententiæ tri-
buens Eminentiſs. Cardinali Archiepiſcopo
ordinariam iuriſdictionem ſuper Oppidis di-
cti Prioratus ſitis intra fines ſuæ Diœceſis
iuxta claras, & toties repetitas Sacrorum Ca-
nonum ſanctiones *in cap. conquerente 16. de off.*
iud. Ordinar. cap. cum venerabilis de relig. domib. cap.
cum Epiſc. 7. de offic. Ordin. in 6. cap. cum perſonæ 7.
de priuileg. eodem lib. 6. can. omnes Baſilicæ 16. q. 7.
Abb. in cap. cum Capella num. 3. & ibi Soccin. nu. 4.
de priuileg. Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 21. nu. 4. &
5. Rot. coram Duran. deciſ. 226. nu. 1. coram Merlin.
deciſ. 152. num. 2. & deciſ. 777. num. 1. & 2. coram
Reuerend. Royas dec. 218. num. 9. in recent. deciſ. 24.
num. 24. par. 10. in Beneuentana iuriſdictionis 9. Iun.
1666. in princip. coram R.P.D. meo Beuilaqua, &
in Colonien. iuriſdictionis 4. Iul. 1668. coram Reuer.
D. meo Cerro Decano.
4 Non obſtant Priuilegia per Summos Pon-
tifices dictæ Sacræ Religioni Hieroſolymita-
næ conceſſa, quia non tribuunt, vt opus eſt,
ad effectum, de quo agitur, iuriſdictionem
quaſi Epiſcopalem cum Territorio ſeparato,
ſed ſolam exemptionem à iuriſdictione Epiſ-
copi reſpectu Monaſteriorum, & perſonarum
5 intra illorum ſepta degentium, non tamen
comprehendunt populum laicum, Eccleſias,
& perſonas Eccleſiaſticas, Clericoſque ſæcu-
lares extra prædicta Monaſteria exiſtentes, vt
benè perpenſo tenore amplioris priuilegij
contenti in Bulla ſ. m. Pij IV. animaduerſum
fuit in *dicta prima deciſ. R.P.D. mei Beuilaqua, §.*
hoc præmiſſo, & multis ſeqq. Cumque ex con-
6 ceſſione huiuſmodi limitatæ exemptionis non in-
feratur ad diſtinctionem, & ſeparationem ter-
ritorii, vt benè *Rota coram Reuer. Royas d. deciſ.*
218. num. 20. & melius in Capuana Parochialium
15. Febr. 1666. §. excluſa verſ. à qua locali coram
R.P.D. meo Beuilaqua, conſequens eſt, quod in
7 ceteris omnimoda, & ordinaria iuriſdictio
non fuerit tranſlata in Magnos Priores ſepa-
ratum Territorium non habentes, & exemp-
tos dumtaxat reſpectu Monaſteriorum, & per-
ſonarum ibidem degentium ad *text. in cap. per*
exemptionem 9. & cap. ſi Papa 10. per tot. & ſi-
gnanter verſ. his enim de priuileg. in 6. & aduertit
Calder. in quodam eius conſilio relato poſt allegat.
Lapi 139. à num. 20. vſque ad finem, Rota coram
Martin. Andr. dec. 54. num. 6. & plenius in dec. 324.
num. 3. & ſeqq. præſertim num. 6. par. 1. recent. cum
alijs allegatis in deciſ. 181. numer. 10. & 11. coram
Reuerend. Carillo, & in dicta Beneuentana iuriſdi-
ctionis 9. Iun. 1666. ſub §. poſita igitur coram R.P.
8 *D. meo Beuilaqua*, ſed remanſerit penès Archie-
piſcopos Toletanos tam habitualiter ob ex-
preſſam iuris diſpoſitionem, quam actualiter
iuxta continuatum exercitium quamplurium
actuum iuriſdictionalium vtriuſque legis
Dioceſanæ ſcilicet, & iuriſdictionalis, de qui-
bus *in dicta prima cauſa deciſione, §. huncque*
eſſe.
Idque tanto magis verum eſſe exiſtimarunt
9 DD. dum Eminentiſs. Religionis Magnus
Magiſter in ſua reſidentia Melitæ Epiſcopa-
lem iuriſdictionem nunquam controuertit,
aliàs enim ſequeretur abſurdum quod in pari
10 cauſa, & titulo diuerſum fieri deberet iudi-
cium, & maior præheminentia tribueretur
membro, & inferiori, quam capiti, & ſupremo
directori contra *text. in cap. cum non liceat 12.*
de præſcript. Feder. de Sen. conſ. 151. num. 1. & 3.
verſ. item conſtat, Decian. conſ. 32. num. 28 & ſeq.
vol. 2.
Attendi pariter non debet titulus præſcrip-
11 tionis, quia immemorabilis canonizanda in
hoc caſu per tres conformes iuxta declaratio-
nes Sacræ Congregationis Concilij amplexas
à *Rota in deciſ. 126. ſub numer. 2. par. 4. deciſ. 287.*
num. 8. par. 8. deciſ. 24. num. 33. par. 10. & deciſ. 304.
12 *num. 15. par. 11. recent.* non iuſtificatur ex qui-
buſdam teſtibus nulliter examinatis de anno
1606. & proindè reprobatis per *Rotam in deciſ.*
68. num. 6. apud Tambur. de iur. Abbat. nec pro-
13 bari potuit ab iſtis, alijſque teſtibus exami-
natis de anno 1615. vigore remiſſoriæ Rota-
lis, quia cum lis vigeret centum, & vltra an-
nis antè non potuerunt teſtes tunc deponere
cum requiſitis *gloſ. in cap. 1. verb. memoria de*
præſcript. in 6. quod nimirum iuriſdictionem
Magni Prioris perceperint de viſu per 40.
annos antè litem motam, quodque nihil vn-
quam fuerit viſum, vel auditum in contra-
rium, vt in his terminis ſimilem probationem
reiecit, *Rota deciſ. 248. per tot. part. 2. deciſ. 221.*
numer. 3. par. 9. & dicta deciſ. 304. num. 11. par. 11.
recent.
Neque concurrit quadragenaria cum titu-
lo putatiuo, quia quadragenaria excluditur ex
animaduerſis *in ſecunda deciſione R. P. D. mei*
Beuilaqua, §. cæterum, & §. nec ſubſiſtit, titulus ve-
rò pu-

rò putatiuus non poteſt deduci ex duabus
ſententijs latis de annis 1548. & 1544. quia
14 prima ſententia fuit in gradu appellationis
reuocata,& ſe refert ad priuilegia Religionis,
15 in quibus iuxta ſuperius notata non conce-
ditur territorium ſeparatum cum iuriſdictio-
ne quaſi Epiſcopali,nec omnimoda exemptio
Oppidorum ſpectantium ad Religionem,
ſecunda verò ſententia loquitur de perſonis
inſeruientibus, & degentibus intra ſepta Mo-
naſteriorum, ſuper quibus non prætenditur
ordinaria iuriſdictio, ſed tantum delegata iux-
ta modum infraſcriptum, vt benè probat
*dicta ſecunda deciſio §. ſed fundamenta cum plu-
ribus ſequentib. coram R.P.D. meo Beuilaqua.* Qui-
bus rationibus ſuaſi informantes pro Magno
Priore à prætenſione generalis,& omnimodæ
iuriſdictionis deſcenderunt ad particularem
præſcriptionem ſingulorum actuum iuriſdi-
ctionalium á Magnis Prioribus exercitorum,
ſed illis rigoroſo examine ventilatis fuerunt
plene reiecti in *vltima deciſ. emanata in ſecunda
inſtantia coram R.P.D. meo Beuilaqua 27. Ianuarij
1662. d §. nec placuit vſque ad finem.*

Similiter iuſta apparet ſecunda pars vltimæ
ſententiæ, ibidem enim iuriſdictio delegata
non conceditur Eminent. Cardinali Archie-
piſcopo indiſtinctè erga quoslibet exemptos
reſiſtentibus priuilegijs Religionis, ſed limi-
tatur ad illas perſonas, & Eccleſias, quibus
cura imminet animarum, & Sacramentorum
16 adminiſtratio incumbit; nam ſuper his qua-
cunque exemptione non obſtante, iuriſdictio
viſitandi Ordinarijs delegatur *ex diſpoſitione
Sacri Concilij Tridentini ſeſs.7.cap.8. ſeſs.14.cap.4.
& ſeſs. 24. cap. 11. de reformat.* confirmata in
terminis noſtri caſus *per ſ. m. Pium V. in eius
Conſtitutione* 136. *in ordine Bullarij*, & magis ro-
borata *per ſ.m. Gregorium XIII. in eius Conſtitut.*
67. *in eodem ordine*, & tradunt *Gratian. diſceptat.
for. cap.* 298. *num.* 48. *&* 49. *Barboſ. de offic. &
poteſt. Epiſc. par.3. allegat.74.num.18. & pluribus
ſeqq. vbi nu.26.* de huiuſmodi Eccleſijs S.Ioan-
nis Hieroſolymitani, *& Rota coram Seraphin.
deciſ.* 1058. *num.* 5. *& coram Comit. deciſione* 83.
num. 13.

Et ita altera tantum parte &c.

ROMANA CAMBIORVM.

Veneris 11. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM.

Cambia platealia ſunt valida nedum pro prima, ſed pluribus vicibus, quando ab initio contrahuntur pro prima vice, & deinde continuantur ad arbitrium debitoris, & illa quæ transmittuntur à platea ad plateam ſubſtinētur, prout illa contracta à platea ad nundinas, ſeu à nundinis ad alias nundinas: interpellatio debitoris, quando in cambijs non ſit neceſſaria.

SVMMARIVM.

1 *Executioni mandati non eſt locus, dum non iuſtificatur ex ijſdem actis.*

2 *Clauſula,* ſi quid exequendum, *non impedit, quin iudex ad quem, relaxet mandatum ex integro, dum non poteſt exequi mandatum iudicis à quo.*

3 *Cambia platealia, ſeu localia fuerunt approbata per antiquos Doctores.*

4 *Cambia Platealia permittuntur in Conſtitutione Pij V.*

5 *Cambiorum platealium validitas non fuit reuocata in dubium ab authoribus, qui ſcripſerunt poſt conſtitutionem Pij V.*

6 *Cambia Platealia cum recambio, ſeu continuatione ſunt licita.*

7 *Cambia platealia, & nundinalia pro prima vice pariformiter permittuntur in conſtitutione Pij V.*

8 *Idem debet extimari de vno, ac de alio contractu ſub eadem permiſſione complexo.*

9 *Cambiorum platealium continuatio non eſt damnanda, dum communiter approbatur in nundinalibus.*

10 *Cambia ſubſtinentur, quando non contrahuntur irreuocabiliter ad plures nundinas, ſed ſolum ad primas cum facultate recambiandi, quatenus debitor nolit cambia extinguere in quacunque feria & num. 11. datur ratio.*

12 *Intereſſe exceſſiuum tunc inualidat contractum, quando eſt à partibus taxatum, vel aliundè certum.*

13 *Intereſſe cambij platealis non eſt certum vti dependens ab euentuali æſtimatione mercatorum, & num. 26.*

14 *Cambia platealia ob affluentiam pecuniarum aliquando reuertuntur cum damno.*

15 *Cambia platealia aliquando ſunt minoris fructus, quam nundinalia.*

16 *Cambia platealia aliquando ſunt æqualis fructus, ac nundinalia.*

17 *Cambiorum platealium intereſſe, cum ſit incertum & euentuale non poteſt dici illicitum.*

18 *Cambia platealia eo magis debentur, quando fuerunt reducta ex æquitate ad limites moderatos cambiorum nundinalium.*

19 *Contractus aliàs non improbatus non inficitur ab exceſſu lucri euentualis, quod poteſt à iudice reduci, & moderari.*

20 *In cambijs nundinalibus literæ, & ſolutiones regiſtrantur in ſcartafaccio per officiales feriarum.*

21 *Cambia nundinalia contracta cum ſe ipſo non annotantur per officiales feriarum.*

22 *Antidata, & figmentum partitarum, & transmiſſionum difficillimè poteſt opinari in libris legaliter tentis à mercatore ſpectatæ fidei, præſertim iunctis circumſtantijs.*

23 *Procuratoris confeſſio voluntaria præſertim æquiuoca præiudicat principali, ſi eſt facta ſine ſpeciali mandato.*

24 *In plateis primi ordinis pretia cambiorum ſingulis hebdomadis publicè à mercatoribus taxantur, & proinde ſunt iuſta, & valida.*

25 *Authores diuerſi damnantes cambia, & recambia platealia reijciuntur, & reſpectiuè declarantur.*

27 Cambiandi facultas de platea in plateam, quando dicatur conceſſa.

28 Atteſtationi mercatorum, & Notariorum eſt deferendum.

29 Intimatio non eſt neceſſaria, quod fiat debitori cambiorum, quando conſtat fuiſſe r.taiſſam.

30 Intimatio debitori non eſt facienda in cambijs, quando creditor cambiauit vti procurator in rem propriam à debitore conſtitutus.

31 Per æquipollens, quando dicatur ſatisfieri indemnitati contrahentis, ſeu mandato iudicis.

32 Creditores qui eorum pecunias reliquerunt depoſitas in banco mercatoris, qui debebat illas ſoluere, nouum contractum gerunt cum mercatore, & ſic liberant debitorem, cuius erant pecunia.

33 Creditor quando poſſit vti facultate cambiandi.

34 Correſponſales tranſmittentis cambia, & recambia platealia, an debeant eſſe Bancherij, & numer. 36.

35 Campſores publicos aliquos fuiſſe iuſtificatur atteſtationibus.

DECISIO CCXCVI.

IN exequutionem ampliſſimæ facultatis à D. Marchione Raymundo attributæ, Valentes cambia contraxit, & continuauit per Plateas Neapolis, & Venetiarum, ſed prætendente Marchione hæc cambia, & recambia platealia eſſe nulla, & illicita, propoſita cauſa per b.m. Veroſpium 14. Iunij 1660. Rota cenſuit illa deberi, & in alijs tribus deciſionibus editis 10. Martij, & 14. Decembris 1662. & 28. Ianuarij 1664. huiuſmodi cambia, & recambia approbauit, quamuis illa ex æquitate reduxerit, & limitauerit ad lucrum moderatum cambiorum nundinalium; iniuncto tamen onere Marchioni in dictis duabus vltimis deciſionibus, quod pecunias liberas perſolueret alias teneretur Valenti reſarcire damnum, ſeu æſtimationem vinculi, cui erant obnoxia ſcuta 50720. retracta ex pretio Caſtrorum D. Marchionis, & Valenti ſoluta, atque inueſtita in tot locis Montium fauore emptricis vinculatis.

Vnde pecunijs liberis à Marchione non perſolutis, b.m. Veroſpius contra illum relaxauit mandatum pro ſc. 23800. habita proportione ad relationem Proxenetarum æſtimantium prædicta loca Montium ſcutis ſexaginta pro quolibet; pro cambijs veró decurſis vſque ad diem 11. Martij 1661. (ſub qua die arbitrio Sacræ Rotæ ſuſpenſus fuit vlterior cambiorum decurſus) aliud mandatum relaxauit in ſumma ſcut. 6381. auri ſolidata per Peritum à Rota extraiudicialiter electum; inde cauſa mihi commiſſa cum clauſula, *ſi quid exequendum*, ad formam commiſſionis, regulare dubium propoſui, ſed DD. reſponderunt eſſe relaxandum mandatum pro ſcut. 6381. auri à dicto Perito calculatis; reliqua autem hinc indè deducta ad aliam diſcuſſionem examinanda remiſerunt.

In quam reſolutionem ideò DD. deuenerunt, quia cum literarum tranſmiſſiones productæ non fuerint coram b. m. Veroſpio pro
toto tempore, de quo agitur; ſed ſolum vſq;
1 per totam diem 21. Februarij 1654. non eſt lo-
cus executioni mandati Rotalis, quod deberet
ex iiſdem actis iuſtificari, *Rot. deciſ. 44. num. 1. 5.*
& 6. par. 4. diuerſ. & deciſ. 165. n. 4. coram Caualer.
ſed conſtito de credito Valentis, omnibuſque
literis nunc pro toto tempore exhibitis, po-
2 teſt ex integro relaxari mandatum executiuũ
etiam in gradu appellationis commiſſæ cum
clauſula *ſi quid exequendum*, ex firmatis per *Rot.*
in deciſ. 150. num. 1. par. 11. recent. deciſ. 92. nu. 11.
& 16. coram Eminent. Celſo, in Beneuentana Dotis
27. Iun. 1653. §. fin. coram b. m. Bichio, & in Rom.
ſeu Ianuen. Dotis 2. Dec. 1665. §. verum quia, coram
R. P. D. meo Otalora.
Creditum autem Valentis redditur ſatis
clarum ex luculenter deductis in prædictis
quatuor deciſionibus b. m. Veroſpij: etenim
3 cambia platealia, ſeu localia vltra communẽ
approbationem antiquorum Doctorum, &
ſignanter *Baldi in rubric. C. de conſtit. pecun. nu. 1.*
& conſ. 348. nu. 6. vol. 1. Io. de Anan. in cap. vltimo
à num. 46. vſque ad 52. de vſur. Iaſ. in prima lectura
leg. 1. num. 64. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.
Salyc. in auth. ad hæc num. 1[illegible]. C. de vſur. Alexand.
4 *conſ. 61. num 13. lib. 2.* expreſsè permittuntur in
Conſtitutione ſ. m. Pij V. 118. §. 2. in fin. ibi, *pro pri-*
mis nundinis, vbi illæ celebrantur, vbi veró non
celebrantur pro primis terminis iuxta receptum loco-
5 *rum vſum exercere*; vnde authores, qui poſt-
modum ſcripſerunt, validitatem huiuſmodi
cambiorum, eo minus in dubium reuocarunt,
vt videre eſt apud *Gen. de ſcriptur. priuat.* qui
hanc ſententiam à Theologis, & Iuris Ponti-
ficij peritiſſimis DD. receptiſſimam, & appro-
batiſſimam aſſerit in *lib. 3. tit. de liter. camb. in*
princip. num. 36. 39. & ſeq. & comprobant Scacc. de
commerc. & camb. §. 1. qu. 5. num. 29. 36. & plurib.
ſeqq. P. Molin. de contract. diſput. 404. num. 1. & 4.
diſput. 405. num. 4. & ſeqq. & diſputat. 103. num. 3.
Nauarr. conſ. 31. tit. de vſur. verſ. occorre molte
volte lib. 5. Rebell. de obligat. Iuſt. lib. 11. tit. de
camb. qu. 6. num. 6. & Turr. de Camb. diſput. 1. qu. 4.
num. 24. & ſeqq. & qu. 13. num. 80.
Hinc diſcuſſio reſtringitur ad recambium,
6 ſeu continuationem cambiorum platealium,
quæ cum approbata legatur à *Dec. in conſ. 562.*
num. 1. & ſeqq. loquente in ſpecie de recambio
locali, vt arguitur ex illis verbis relatis *in fine*
num. 2. ibi, *ce ne teniate in sù i cambij per tutti*
queſti lochi, che à voi piacerà, & parerà, & cla-
rius à Rota in *Romana cambij 11. Maij 1635.*
coram Pirouano impreſſa poſt Turr. de camb. dec. 33.
num. 4. iterum DD. coram Me licitam eſſe
cenſuerunt huiuſmodi continuationem, nam
7 in præfata Conſtitutione ſ. m. Pij V. cambia
platealia pro prima vice pariformiter, & ſub
eademmet oratione permittuntur æque, ac
8 nundinalia, vt igitur in vtroque cambio ea-
dem permiſſione complexo idem debeat exi-
ſtimari ad literam, *text. in l. illud quæſitum 32.*
ibi (ſequitur, vt idem debeat exiſtimari) cum
notatis ibidem per *gloſ. ff. ad leg. Aquil.* non eſt
9 in cambijs platealibus damnanda continua-
tio ſi in nundinalibus communiter approba-
tur ex latè traditis per *Turr. de camb. diſput. 3.*
qu. 1. num. 23. & ſeqq. cum alijs proximè alle-
gandis,

gandis, quando ſcilicet ab initio cambium non
10 contrahitur irreuocabiliter ad plures nundinas, ſed ſolum vt in præſenti ad primos terminos, & eatenus concurrit poteſtas recambiandi, quatenus debitor vti nolit arbitraria facultate debitum in quocunque termino, ſeu nundina extinguendi, vt declarando dictam Bullam Pianam expreſsè prohibentem exercitium cambiorum pro ſecundis, & deinceps nundinis, ſeu terminis, diſtinguunt *Filiuc. oper. moral. tract. 35. par. 2. de cenſib. & camb. cap. 11. num. 482. verſ. in tertia conditione, Anton. Macer. var. reſolut. lib. 1. reſol. 27. num. 7. Duard. de camb. §. 1. qu. 42. num. 22. & ſeqq. Spad. conſ. 207. nu. 12. lib. 2. Rota in Romana pecuniaria 10. Iun. 1616. in fine coram Sacrato impreſſ. poſt d. conſ. Spada ſub num. 28. & 29. deciſ. 304. nu. 3. par. 4. & deciſ. 290. num. 7. & 8. par. 11. recent.* vbi tradit rationem,
11 quod ſtante dicta circumſtantia, Bulla Piana non impedit quin debitum conuertatur in aliud cambium, quod eſt nouum, & non idem cum primo.

Nec iſtam coequalem determinationem, ſeu approbationem ſubſtulit triplex diſparitas, quam inter cambia platealia, & nundinalia aſſignare conabantur informantes D. Marchionis: Non enim obſtat, quod in cambio nundinali intereſſe ſit moderatum, in plateali verò exorbitans, & exceſſiuum ideoque reddatur illicitum, & vſurarium; quia intereſſe
12 exceſſiuum tunc potiſſimè inualidat contractum, quando eſt à partibus taxatum, vel aliundè certum, in quibus terminis procedūt
13 authoritates allegatæ; tale autem dici non poteſt intereſſe cambij platealis vti merè dependens ab euentuali æſtimatione mercatorū;
14 vnde euenit quod cambia platealia aliquando ob affluentiam pecuniæ reuertuntur cum damno, vt pluries Valenti accidiſſe patet eius *Summario dato in reſponſione 8. Octobris proximè*
15 *præteriti num. 3.* aliquando ſunt minoris fructus, quam nundinalia, vt in ſpecie eueniſſe de anno 1644. quo fuit initus contractus, iu-
16 ſtificatur ex eodem *Summario num. 2.* & aliquando lucrum vtriuſque cambij eſt ferè coequale, vt de tribus annis proximis contra-
17 ctui fit demonſtratio *in dicto num. 2.* ex quibus cum intereſſe cambiorum platealium ſit euentuale, & incertum non poteſt dici illicitum per text. *in l. ſi ea lege, C. de vſur.* & eo magis
18 debetur in præſenti, quo fuit reductum ex æquitate ad limites moderatos cambij nundi-
19 nalis, præſertim quia exceſſus lucri euentualis non inficit contractum alias non improbatum, ſed poteſt à Iudice reduci, & moderari ex adductis *in eadem deciſione 4. Dec. 1662. §. hæc autem cambia coram b. m. Verospio.*

Pariter non meretur attendi ſecunda diſpa-
20 ritas, quod ſcilicet in cambijs nundinalibus literæ, & ſolutiones regiſtrentur in ſcartafaccio per Officiales feriarum, non ſic in platealibus, vbi proindè literæ, & patentæ ſunt fraudibus ſubiectæ, dum poſſunt in ſubſtantia, & in data per Mercatorem confingi; ſiquidem cum Valentes poſſet ex pacto cambiare cum ſe ipſo, etiamſi pecunias tranſmiſiſſet ad nundinas, adhuc non fuiſſent regiſtratæ in dicto
21 ſcartafaccio, quia cambia cum ſe ipſo contracta per Officiales feriarum non annotantur, teſtantur plures Mercatores Ianuenſes, Bononienſes, & Florentini, *hodierno Summario Va-*
22 *lentis num. 1.* vltra quod antidata, & figmentum partitarum, & tranſmiſſionum difficillimè opinari poteſt in hoc caſu ſtantibus libris legaliter tentis à Mercatore ſpectatæ fidei, iunctiſque alijs pluribus circumſtantijs, ex quibus omnis ſuſpicio fraudis arcetur, & realitas cambiorum abundè comprobatur in *deciſ. b. m. Verospij edita 28. Ian. 1664. §. nec ſuſpicio fraudis,* vndè non mirum quod in eadem deciſione non fuerit habita ratio de quadam proteſtatione Procuratoris Valentis, ex qua deduci prætenditur antidata, nam vel ex diuerſis circumſtantijs proteſtatio redditur erro-
23 nea, vt plenè firmatur in mox allegata deciſione, vel talis voluntaria confeſſio Procuratoris, quæ eſt etiam æquiuoca, non præiudicat principali abſq; ſpeciali mandato procuræ *Falin. in cap. 1. num. 16. vt lit. non conteſt. Gregor. dec. 460. num. 4. & 5. Buratt. dec. 536. num. 15. & dec. 119. num. 11. apud Merlin. de pignor.*

Minoris momenti eſt tertia diſparitas circa intereſſe cambiorum, quod in nundinis publicè, & ſincerè, in plateis verò priuato arbitrio creditoris cambiantis taxari contenditur;
24 Nam in plateis primi ordinis, prout ſunt Roma, Venetiæ, & Neapolis, per quas literæ fuerunt tranſmiſſæ, pretia cambiorum ſingulis hebdomadis publicè à Mercatoribus taxantur, vnde nullum arbitrium datur creditori, & proindè pretia ſic taxata ſunt iuſta, & omninò valida, vt in puncto pluribus exornat *Turr. de camb. diſput. 1. quæſt. 24. n. 30. & pluribus ſeqq.* idq; non obſcurè ſenſerunt etiam *Bald. in d. rubric. ſub num. 1. verſ. ſed ſecundum generalem conſuetudinem Mercatorum ſub. C. de conſtit. pecun. Lap. de vſur. Comment. 3. §. 2. num. 75. Rebel. de obligat. iuſtit. lib. 11. quæſt. 31. ſub num. 30. verſ. ſecundo opus eſt.*

Quibus poſitis clarius dilata remanet au-
25 thoritas *Iuſtiniani in tractatu della continuatione de cambij quæſt. 4. nu. 4. Molpheſij in ſumma morali par. 1. tract. 12. cap. 7. num. 100. & ſeqq. & Duardi de camb. §. 2. qu. 9. num. 2.* nam *Iuſtinianus* recambia platealia damnat eque, ac nundinalia, & ſic amplius allegari non meretur cum loquatur contra communiter approbatam continuationem cambiorum nundinalium, *Molpheſius* verò afferens controuerſiam, & reſolutionem Conſilij Neapolitani, ac relatus, & ſequutus à *Duardo* ſupponit cambium fictum, vt in *dicto num. 100.* & vlterius non lo-
26 quitur de intereſſe euentuali taxato à Mercatoribus iuxta morem platearum primi ordinis, ſed de exceſſiuo intereſſe certo, & in pactum deducto, vt arguitur ex *num. 102.* quæ circumſtantiæ caſui noſtro non applicantur ex prænotatis, & fuſius dictis authoritatibus reſpondent deciſiones bo. mem. Verospij, vbi ex alijs fundamentis comprobatur validitas huius continuationis.

Nec ſubſiſtit, quod Valenti non fuerit tri-
27 buta facultas cambiandi de platea in plateā, ſed de plateæ ad feriam, & è contra; quia poſtha-

poſthabitis quibuſdam atteſtationibus nullam
fidem merentibus in concurſu aliarum data-
rum ex parte Valentis, talis reſtrictio non
adaptatur illis effrenatis verbis „ *liberam, & abſolutam facultatem propria authoritate, & de facto ſumendi, vel ſumi faciendi, & continuandi ſummam pecuniarum occaſione dicta cedula ſolutarum, ſeu illarum valorem per quaſcunque nundinas, ferias, plateas, & Mundi partes Italia, & extra eam, etiam à quibuſuis Mercatoribus, & perſonis etiam à ſemetipſo*: ſi enim partes voluiſſent fa-
cultatem reſtringere ad continuationem me-
diantibus ferijs, vltra ferias indefinitè non
ampliaſſent eamdem facultatem ad quaſcunq;
plateas, & Mundi partes Italiæ, & extra eam,
quia ad ſenſum *Turr. de camb. diſput. 3. qu. 1. nu. 9. in princip. & verſ. pro qualibet platea*, talis verbo-
rum contextus auget ordinariam facultatem,
vnde per dicta verba ampliatiua creditori re-
manet arbitrium cambiandi, vel per plateas
ad nundinas, & è contra, vel de platea in pla-
team, vt in fortioribus *Rot. in d. deciſ. 13. nu. 4.*
28 *poſt eamdem Turr. de camb.* Cui interpretationi
adſtipulatur atteſtatio Mercatorum, & Nota-
riorum Vrbis, quibus eſſe deferendum, pro-
bat *deciſ. b. m. Verospij 10. Martij 1662. §. facultatem verò*.

Non obſtat defectus intimationis faciendæ
Marchioni tam de implemento ſolutionum,
factarum creditoribus Monaldenſium, quam
de cambijs poſtea contractis ad hoc vt debi-
tor ſciret pecunias eſſe ſub vſuris, vltra quod
enim triplex intimatio concurrit, ea nec erat
neceſſaria; tum quia D. Marchio facultatem
cambiandi Valenti conceſſerat, ſunt verba in-
ſtrumenti „ *propria authoritate, & de facto abſque alicuius Iudicis, vel Curia licentia, decreto, ſeu mandato, & abſque aliqua interpellatione, ſeu intimatione iudiciali, nec extraiudiciali, nec à principio, nec alio quocunque tempore*. Itaque conſtat om-
29 nem intimationem fuiſſe remiſſam tam antè,
quam poſt cambia contracta, *Rota deciſ. 374. num. 2. & 3. part. 5. recent.* Tum quia Valentes
30 non cambiat vti ſimplex creditor, ſed etiam
vti Procurator in rem propriam à debitore
conſtitutus, quo caſu interpellatio non re-
quiritur iuxta diſtinctionem *Rota in deciſ. 304. num. 4. par. 4. recent. coram Merlin. dec. 636. num. 10. & 11. & in Romana cambij 1. Iulij 1658. §. quia tale obiectum coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.*

Neque aduerſatur quod Valentes non ſer-
uauerit formam præſcriptam in mandato
Theſaurarij, quod nempè pecuniæ ab ipſo
ſoluendæ deberent inueſtiri, vel deponi in
Sacro Monte Pietatis ad effectum inueſtiendi,
quia cum pecunia fuerit paulo poſt inueſtita,
etiamſi non fuerit depoſita, ſed ſoluta per ip-
31 ſummet Valentem creditoribus Monalden-
ſium, adhuc per æquipollens fuit plenè ſatiſ-
factum intentioni, & indemnitati D. Mar-
32 chionis, etſi dicti creditores reliquerunt per
aliquod tempus eorum pecunias depoſitatas
in Banco Valentis, quouſque fuerunt inueſti-
tæ, nouum contractum depoſiti geſſerunt, &
ſic D. Marchionem liberarunt per ea, quæ
benè tradit *Afflict. deciſ. 353. num. 5. & 6. quem ſequitur Stracch. de mercatur. tit. de decoct. par. 5. n. 5. Altograd. conſ. 6. num. 46. & ſeq. lib. 1. & Seraph. deciſ. 1419. num. 3.* vnde fit quod ſtatim, ac dicti
creditores fecerunt quietantiam, & ceſſionem
33 fauore D. Marchionis, Valentes euaſerit cre-
ditor eiuſdem Marchionis, & conſequenter
vti potuerit facultate cambiandi, vt latè pro-
batur in *deciſ. b. m. Verospij, nempè in prima §. denique non obſtat, in ſecunda §. neque Philippo, in tertia § corruere quoque, & in quarta §. hinc nequit vrgere tenor*.

Minus denique releuat, quod correſponſa-
34 les Valentis non eſſent Banchierij iuxta reſ-
ponſum f. m. Vrbani VIII. ad Rempublicam
Ianuenſem „ ibi „ *ſecundum eamdem rationem*
35 *bancariam permanentem*, præterquam enim
correſponſales Valentis erant publici Camp-
ſores iuxta atteſtationes relatas in *deciſ. b. m. Verospij 4. Dec. 1662. §. Philippi verò, & 28. Ian. 1664. §. hic verò cum ſeq.* verba dicti reſponſi
36 cauſam dederunt nouo recurſui, nouæque
diſcuſſioni, in qua figurato caſu, *in perſona diſtinta di negotio, e di credito*, contractus fuit à
Congregatione deputata approbatus, vt refert
Turr. de camb. diſput. 3. qu. 1. num. 35. ad fin. & duob. ſeqq.

Et ita fuit reſolutum vtraque parte infor-
mante non attentis cæteris obiectis ex parte
Dom. Marchionis repetitis tanquam latè
euacuatis in dictis deciſionibus bo: memor.
Verospij.

FARFEN. LEGATI.

Luna 14. Ian. 1669.

ARGVMENTVM.

Sub legato mobilium, & ſub alio *del grano della preſente ſtaggione, e frutti pendenti* quid veniat: debitum ſoluendum ex prætio animalium legatorum, ſi deinde pro rata extinguatur à teſtatore, an & quando legatum eiuſdem prætij pro eadem rata diminuatur.

SVMMARIVM.

1 *Mobilia domorum legatarum dumtaxat veniunt ſub legato* di tutte le mie caſe, che ſono dentro la terra con tutti li ſuoi mobili.

2 *De ſuppellectilibus non fuiſſe habitam rationem, ſed rebus mobilibus prædiorum, quando arguatur.*

3 *Frumentum, & fructus pendentes, quando fuerint lato ſumpto vocabulo intellecti à Teſtatore, pro rebus mobilibus.*

4 *Frumentum* della preſente ſtaggione, *& fructus pendentes legati à teſtatore intelliguntur de anno mortis, non de illo teſtamenti.*

5 *Mortis tempus, non teſtamenti attenditur in legato rerum, quæ vſu conſumuntur.*

6 *Amplia etiamſi teſtator addiderit ea verba* della preſente ſtaggione, *quando fuerunt appoſita à teſtatore, qui de illo anno ſe moriturum putabat.*

7 *Frumentum anni, quo deceſſit teſtator ſi dicatur lega-*

legatum non poteſt prætendi illud annorum præcedentium.

8 *Frumento vnius anni legato cenſetur excluſum illud aliorum annorum.*

9 *Debitum ſoluendum ex pretio rei legatæ, ſi deinde à teſtatore pro rata ſoluatur, an legatum pro eadem rata, vel in totum ceſſet.*

10 *Interpretatio, quæ minus lædit heredem, ſumenda eſt in dubio.*

DECISIO CCXCVII.

LEgatum à Paulo factum Auguſtino filio naturali cauſam dedit, vt inter eumdem legatarium, & Laurentium Teſtatoris fratrem hæredem inſtitutum, tres controuerſiæ potiſſimum inſurrexerint, pro quarum deciſione propoſito dubio quæ bona veniant ſub dicto legato iuxta modum inferius exprimendum emanauit reſolutio.

Prætermiſſis enim ſtabilibus ab hærede non impugnatis, prima controuerſia verſa-
1 batur circa mobilia, ex quibus reſolutum fuit ſub legato venire dumtaxat illa exiſtentia in domibus legatis iuxta literalem diſpoſitionem ibi — *laſcio ad Agoſtino tutte le mie Caſe che ſono dentro le terra Saliſano con tutti li ſuoi mobili.* Non attento, quod in alia parte Teſtamenti
2 Auguſtino legata videantur cætera mobilia, & ſuppellectilia alibi exiſtentia, quia tunc Teſtatorem non habuiſſe rationem de ſuppellectilibus, ſed de rebus mobilibus prædiorum arguebatur ex illis verbis „ *Item in tutti, e ſingoli mobili, grano della preſente ſtagione, frutti pendenti, Muli, Boui, Vaccine, & altri ſemouenti*, ad differentiam enim ſemouentium teſtator latè
3 ſumpto vocabulo accepit frumentum, fructus pendentes pro rebus mobilibus *ad tradit. per Paul. de Caſtr. Conſil. 132. num. 2. verſ. breuiter ergo puto, & num. 3. part. 1. Tiraquel. de retract. lignag. §. 1. gloſ. 7. num. 44.*

Secundam controuerſiam excitabant illa verba *grano della preſente ſtagione, frutti pendenti*
4 an ſcilicet referenda eſſent ad annum 1665. quo fuit conditum teſtamentum, vel ad annum 1668. quo obiit teſtator, ſed placuit legatario deberi frumentum, & fructus pendentes de anno mortis iuxta theoricam *Bart. in l. ſi ſeruus 111. §. qui quinque num. 3. ff. de leg. 1. in l. quidam num. 2. ff. de tritic. vin. & ol. leg. & in l. ſi ita num. 8. ff. de aur. & arg. leg. Bald. in rubr. num. 4. C. de verb. ſignificat. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 11. num. 25. iuncto præcedenti num. 16.* vbi
5 ex Bartolo ſupra allegato aduertit in legato rerum, quæ vſu conſumuntur ratione ſubrogationis, attendi tempus mortis non teſtamẽti. Etiamſi in præſenti legatum frumenti fue-
6 rit qualificatum ex illis verbis „ *della preſente ſtagione*, quia adhuc attendi debet annus mortis, cum dicta qualitas fuerit adiecta à teſtatore, qui de anno conditi teſtamenti ſe moriturum putabat ex iis, quæ in puncto pro veritate conſuluit, *Cephal. conſil. 530. per tot.*

Ideo ſi vltra frumentum, ſeu vnicam re-
7 collectam anni, quo deceſſit teſtator, repertum fuit in hæreditate aliud frumentum non poteſt ſub legato comprehendi, etiam ſi ſubſiſteret interpretatio prætenſa ab Auguſtino, quod nempè ſibi fuerint legata omnia, & ſingula mobilia vbicunque exiſtentia, quia dum
8 teſtator legauit in ſpecie frumentum vnius anni, cenſetur à legato excluſiſſe aliud frumentum attenta limitatione „ *della preſente ſtagione* „ quæ declarat, & reſtringit legatum ad frumentum ſpecificatum, *gloſ. in l. quæſitum 76. §. meni fili in fine verb. probabitur ff. de leg. 3. Surd. conſil. 389. num. 24. & ſeq. Spad. conſil. 294. num. 5. lib. 3.*

Tertia controuerſia cadebat ſuper legato animalium, vbi cauetur „ *quali beſtiami ſi debbano vendere, e col prezzo di eſſi ſi debbano pagare ſcudi ducento, che ſi deuono reſtituire alla Communità di Saliſano per la preſtanza del forno*, quia cum teſtator viuens tale mutuum perſoluerit, dubium erat an legatum purè, & integre debeatur, ſeu potius fuerit ademptum in totum, vel pro rata dicti debiti ſoluti. Verum cum
9 pro diſſoluendo mutuo teſtator ad cenſum acceperit ſummam ſcutorum centum quadraginta, viſum fuit pro hac ſumma, ſeu cenſu legatum fuiſſe diminutum, reſiduum verò pretii animalium legatario deberi iuxta ea, quæ in repetitione *leg. filia legatorum* notant *Bald. num. 1. Angel. in princ. Salyc. num. 2. cæterique ſcribentes C. de leg. Alex. in l. huiuſmodi 86. §. cum Pater num. 6. ff. de leg. 1. Dec. conſil. 81. nu. 6. Soccin. Sen. conſ. 101. num. 1. poſt princ. verſ. ex qua concluſione vol. 3. Pariſ. conſil. 00. num. 33. lib. 2.* videtur enim teſtator dictam cenſum ſubrogaſſe in locum mutui, ne hæreditas grauata remaneat hoc nouo ære alieno verſo in benefi-
10 cium legati, cum in dubio ſit ſumenda illa interpretatio, quæ minus lædit hæredem *l. ſi ita ſit adſcriptum 14. in fine ff. de leg. 1. l. nummis 73. ff. de leg. 3. l. ſticho 36. in fine ff. de vſufr. leg. Honded. conſil. 63. num. 65. vol. 1. Spad. d. conſil. 294. nu. 6. lib. 3. Rota deciſ. 89. num. 15. & ſeqq. part. 4. tom. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante.

MELEVITANA PENSIONIS.

Lunæ 14. Ian. 1669.

ARGVMENTVM.

Penſio nulliter reſeruatur abſque mentione primæ, quæ non probatur nulla, vel non acceptata, ſeu extincta: modus non impletus ſuſpendit effectum gratiæ, ſed illam non reſoluit ab initio: penſiones reſeruatæ ab inferioribus contra formam facultatum non reducuntur, ſed annullantur in totum; debitores communis Ærarii Religionis Hieroſolymitanæ non poſſunt reſeruare penſiones, & quando non ſuffragetur depoſitum factum pro debito.

SVMMARIVM.

1 *Penſio reſeruata abſque mentione primæ non ſubſiſtinetur.*

2 *Debitores communis ærarij, licet ſint incapaces obtinen-*

tinendi penſiones Religionis Hieroſolimytanæ, ſecus tamen eſt quando obtinuerunt dilationem ad ſoluendum.

3 *Modus dicitur, & nō conditio, quoties onus eſt adimplendum poſt quæſitum emolumentum.*

4 *Modus non impletus impedit effectum gratiæ in futurum, ſed eam non reſoluit ab initio.*

5 *Modus non impletus non reſoluit gratiam ab ipſo initio in præiudicium tertij.*

6 *Acceptatio penſionis probatur ab expeditione bullarum requirente expenſas, & n.7.*

8 *Acceptatio in actu vtili infertur ex ſola ſcientia.*

9 *Scientia in actu vtili deducitur ex coniecturis.*

10 *Ex penſionis non exactione per decennium infertur quædam præſumptio extinctionis.*

11 *Non tamen infertur perfecta probatio extinctionis in iudicio petitorio.*

12 *Extinctionis præſumptio non infertur ex non exactione penſionis per decennium, quando conſtat de iuſta cauſa non exigendi.*

13 *Penſiones reſeruatæ à Papa vitiantur in exceſſu, quando conſtat de voluntate, quod intra quantitatem permiſſam ſubſtineantur.*

14 *Penſiones reſeruatæ ab inferiore contra formam facultatum annullantur in totum, & n.16.*

15 *Forma inducitur ex illis verbis,* ſi oſſerui queſto ordine.

17 *Forma non poteſt diuidi.*

18 *Ordinationes Capitulorum Generalium Religionis Hieroſolymitanæ ſunt temporales, & durant ab vno ad aliud Capitulum.*

19 *Penſiones Religionis Hieroſolymitanæ, qui non ſoluit, non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem alterius.*

20 *Penſiones dictæ Religionis ſoluere negligens per biennium efficitur incapax, ac ſi eſſet debitor communis ærarij.*

21 *Penſiones Religionis Hieroſolymitanæ reſeruare nō poſſunt debitores illius ærarij.*

22 *Depoſitum libere reſtitutum nō tollit incapacitatem iniunctam debitoribus ærarij Religionis Hieroſolymitanæ.*

DECISIO CCXCVIII.

A Duabus ſententijs latis Melitæ per conſilia, ordinarium, & completum ſuper validitate controuerſæ penſionis vſque ad quintam partem reddituum Commendæ S. Mariæ de Maurello, Signatura Gratiæ cauſam appellationis mihi commiſit cum clauſula *non retardata ſolutione penſionis arbitrio Rotæ.* Quocirca die 4. Februarij 1667. diſputatum fuit dubium, an eſſet locus huiuſmodi arbitrio, & negatiuè reſolutum, quia exceptiones deductæ pro nullitate penſionis erant altioris indaginis, & proinde cum retardare non poſſent quaſi poſſeſſionem exigendi pēſionem, in qua exiſtebant Equites Robertus, & Victorius Amadeus de Solarijs, fuerunt reiectæ ad petitorium, ſuper quo aſſumpta diſputatione, propoſui dubium: an penſio ſubſtineatur, vel potius ſit reducenda.

At DD. reſpectu primæ partis dubij facilius adhæſerunt negatiuæ reſolutioni, quia cum commenda S. Mariæ de Maurello eſſet iam grauata alia penſione ſcut. 18. ad fauorem Mocchij, penſio poſtmodum reſeruata per

1 commendatarium Solarium abſque mentione alterius prædictæ penſionis non ſubſinetur & eſt ipſo iure nulla *iuxta deciſ. Caſſador. 3. & 4. de penſion. Garz. de beneſic. part. 1. cap. 5. num. 561. Pariſ. de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. nu. 4. & ſeqq. Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 38. num. 56. & ſeqq. Tondut. de penſion cap. 44. num. 1. 2. 9. & 10. & Rota in rec. deciſ. 666. num. 2. part. 2. deciſ. 46. num. 7. part. 5. & deciſ. 169. num. 1. & ſeqq. part. 7.*

Nec regula mox firmata deſtruitur ex limitationibus ſuperficialiter animaduerſis *d. die 4. Februarij* 1667. iuxta ſummariam naturam articuli tunc examinati, nam illis formiter, & ex profeſſo diſcuſſis in hodierna diſputatione petitorii compertum fuit non ſubſiſtere, quod antiqua penſio Mocchii eſſet nulla, vel non acceptata, ſeu extincta, ideoque debebat omninò exprimi in reſeruatione nouæ pēſio-

2 nis: Non enim ex debito traiectus, ſeu paſſagij ſoluendi per Mocchium communi ærario, induci poteſt nullitas dictæ antiquæ penſionis ad fauorem eiuſdem debitoris reſeruatæ, quia cum Magnus Magiſter, & conſilium dilationem ſoluendi huiuſmodi debitū Mocchio, & Colangelo eius ſodali præcedenter conceſſerint, & quidem explicitè „ *donec penſionem aliquam, vel commendam, de quarum redditibus communi ærario ſatisfacere tenebuntur, obtineant* „ vt ſunt præciſa verba reſcripti dati in *Summario Commendatarij Spinulæ num. 4.* ceſſat in Mocchio incapacitas poſtmodum aſſequēdi huiuſmodi penſionem, vt in ſimili dilatione reſpondit *Rota in Melenitana dignitatis 16. Iunij 1642. §. finali coram bo. mem. Amat. Dunoz. la 675. inter eius deciſiones nouiter impreſſas.*

Non obſtante, quod propter diſceſſum Mocchij euanuerit præfata dilatio conceſſa ſub ea lege, vt ille à Conuentu Melitæ diſcedere non poſſet, niſi ſoluto prius dicto Traiectu: nam tale onus non fuit iniunctum per

3 viam ſuſpenſiuæ conditionis, ſed per viam modi, dum Mocchius onus non diſcedendi debebat adimplere, prout in effectu per aliquod tempus adimpleuit, poſt quæſitum emolumentum dictæ penſionis *ex Theor. Bartol. in l. quibus diebus 40. §. Termilius num. 1. ff. de cond. & demonſtr. Caſtr. conſ. 202. num. 1. part. 2. Cranet. conſil. 59. num. 1. Ioan. Franc. à Pont conſil. 81. num. 14. & ſeqq. lib. 1. Mant. de coniectur. vltim. volunt. lib. 10. tit. 5. num. 16. Surd. deciſ. 156. nu. 6. Rota dec. 217. num. 5. part. 8. & deciſ. 283. num. 11. part. 11. rec.*

4 modus autem non impletus impedit effectum gratiæ in futurum, non autem reſoluit reſeruationem dictæ penſionis vſque ab initio, *Gabr. conſil. 5. num 9. lib. 1. Menoch. conſil. 494. num. 9. Molin. de primogenit. Hiſpan. lib. 2. cap. 12. nu. 4.*

5 maximè in præiudicium communis ærarij, in cuius ſatisfactionem redditus penſionis debebant erogari iuxta tenorem dictæ dilationis.

Minus dicatur penſionem non fuiſſe à Moc-

6 chio acceptatam, quia ſtante expeditione Bullarum neceſſarias expenſas requirentium abunde probatur acceptatio, *Pariſ. de reſign. lib. 10. quæſt. 8. num. 50. & ſeqq. Lottera de re benef. lib. 2. quæſt. 28.*

quaſt.28 num.92. & ſeqq. ſubdens num 94. & 95.
7 quod hoc caſu non ſtet pro acceptatione ſim-
plex præſumptio, ſed præſumptio iuris, & de
iure, atque ita probatio legitima, & neceſſa-
ria, *& Rota deciſ.407. num. 6. verſ. præterquam
quod part.1.& deciſ.706. num.8. part. 3. recent.* &
8 tamen in hoc actu vtili, & lucroſo ex ſola
ſcientia Mocchij inferretur acceptatio pen-
ſionis *Dec.in l.traditionibus num.15.C.de pact. &
conſil.58.num.2.Surd. deciſ.111. num. 13. & deciſ.
206.num.11.Rota coram Vbaldo deciſ. 191. num.8.*
9 vbi quod hæc ſcientia ex coniecturis deduci-
tur, *& in rec. deciſ.428.n.12.par.4.tom.2.& dec.
217.n.12.& ſeqq.part.9.*

Similiter talis penſio dici non poteſt extin-
cta, ex quo illam Mocchius per decennium
non exegerit, quia licet ex huiuſmodi non
10 exactione inferatur quædam præſumptio ex-
tinctionis, quæ poteſt eſſe ſufficiens pro non
retardatione quando diſputatur dubium an
ſit locus arbitrio, in quibus terminis proce-
dunt *Mareſcot.var.reſolut. lib.1.cap.21. num.14.
& 15.Caualer.deciſ.249. & Buratt. deciſ.* 591. ad
hunc effectum allegati in dicta cauſæ deciſio-
11 ne *edita 4. Februarij* 1667. non indè tamen
reſultat perfecta extinctio penſionis in iudicio
petitorio, vt ſentire videtur, *Caualer. d. deciſ.
249. num.5.verſ.& licet fortaſſe*, præſertim quia
penſio erat deſtinata in ſatisfactionem com-
munis ærarij pro ſolutione traiectus, & Moc-
chius deinde à Conuentu Melitæ ſe tranſtulit
in partes valde longinquas nempè ad ſeruitiũ
12 Imperatoris, vnde cum conſtet de iuſta cau-
ſa non exigendi, allegari non poteſt dicta præ-
ſumptio extinctionis, vt in puncto aduertit
*Mareſcot.loco ſupra allegato verſ.ſublimita, & Ro-
ta coram Pania deciſ. 749. num. 6. iuxta impreſſ.
Lugdun.*

Cæterum maiorem difficultatem excitauit
ſecunda pars propoſiti dubij, ſed præualuit
ſententia negatiua penſionem ſcilicet, nec
eſſe reducendam; quidquid enim ſit in pen-
13 ſionibus reſeruatis à Papa, quæ plerumque
vitiantur in exceſſu dumtaxat ob illius vo-
luntatem quod intra quantitatem permiſſam
14 ſubſtineantur, controuerſa penſio viſa fuit
corruere in totum tanquam reſeruata ab in-
feriore contra formam facultatis conceſſæ
commendatarijs conſtituendi penſiones ſu-
per eorum commendis ad fauorem aliorum
equitum vſque ad quintam partem reddituũ
commendarum: non fuit enim ſeruata forma
præſcripta in ordinatione Capituli Generalis
congregati de anno 1631. quod nimirum:
*nel dare le dette penſioni ſi oſſerui queſt'ordine, cioè
fatta la donatione, il Penſionario debba domandare,
& ottenere le Bolle dal Venerabil Conſeglio ordina-
rio, doue ſi potrà conoſcere della capacità, & inca-
pacità, & anco dell'eceſſo, ò qualita del quinto*:
nam ſi hæc cognitio Conſilij Ordinarij fuiſſet
obſeruata, ſtante penſione ſcut. 18. aliàs re-
ſeruata ad fauorem Mocchij, penſio ſcut. 200.
aſſignata Equiti Roberto Solario per Com-
mendatarium Octauium Salarium, cognita
fuiſſet exceſſiua, quia ambæ iſtæ penſiones
conſtituentes ſummam ſcutorum 218. exce-
dunt quintum reddituum commendæ S.Ma-
riæ de Maurello taxatorum in annuis ſcutis
mille vnde propter indiuiduitatem certæ for-
15 mæ inductæ ex illis verbis „ *Si oſſerui queſt'or-
dine, Bald.in l.1.num.8.verſ.ex dicto ergo C.ne ter-
tio prouoc.lic.Felin. in cap.cum dilecta 22. num. 6.
verſ ſextum ſignum de reſcript. Rota deciſ. 167. nu.
6.verſ.vnde talis ordo part.2. recent.* penſio aliter
16 conſtituta vitiatur in totum *ad text.in l. cum ſi
8.§. ſi Prætor ff. de tranſact. & in cap. cum dilecta
22.de.reſcript.cum notatis vtrobique per DD. Ma-
reſc.var.reſolut.lib.1.cap.68. nu.3. Rota coram Du-
ran.deciſ.225.num.4.& 18.coram Mantic.dec.300.
num.2.deciſ.26.num.5.& duob.ſeqq.part.8.& deciſ.
363.num.3.16.& 17.* vbi quod forma non po-
17 teſt diuidi *part. 10. recent.*

Non obſtat quod penſiones exceſſiuæ ſint
reducibiles ex ordinatione 31. de commend.
quia non adeſt inter ordinationes editas in
vltimo Capitulo Generali anni 1631. & pro-
indè tanquam condita in capitulis præceden-
tibus remanſit poſtmodum abrogata, & ex-
tincta, quia huiuſmodi ordinationes ſunt tem-
18 porales, & valent dumtaxat ab vno Capitu-
lo Generali ad aliud, ſic diſponente ſtatuto
Religionis dato *in Summario Spinula num.11.* &
dixit *Rota deciſ. 219. per tot. part. 7. recent. & in
Melenitana Commenda* 10. *decembris* 1657. *§. ne-
que officit coram me.*

Denique cum Commendatarius Solarius
19 per octo annos penſionem Mocchi non per-
ſoluiſſet, erat omninò incapax reſeruandi con-
trouerſam penſionem ad fauorem Equitis
Roberti eius nepotis, quia ex ordinatione 61.
edita in dicto Capitulo Generali anni 1631.
20 negligens ſoluere penſionem per biennium,
efficitur incapax, acſi eſſet debitor communis
ærarij, debitores verò Ærarij non poſſunt re-
21 ſeruare penſiones ex particulari Statuto Re-
ligionis dato *in eodem Summario num. 13.* & in
puncto firmauit *Rota deciſ. 98. num. 1. part. 7.
22 rec.* non obſtante depoſito facto per commẽ-
datarium reſeruantem pro omni & toto eo,
in quo poſſet remanere debitor communi æra
rio, & Penſionarijs, quia cum fuerit paulo
poſt liberè reſtitutum, non tollit huiuſmodi
incapacitatem, vt in terminis *Rota deciſ. 303.
ſub num. 19. verſ. & quamuis idem Eques Grimal-
dus par.7.rec.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſo-
lutum.

PAMPILONEN. IVRIVM PAROCHIALIVM.

Mercurij 16. Ianuarij 1669.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria non conceditur in gradu commiſ-
ſionis cum clauſula *conſtito de tribus* confor-
mibus, quarum exequutio impugnari tan-
tum debet ex iiſdem actis.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria non datur poſt rem iudicatam, quæ imponit finem litibus.*

2 *Clauſula,* conſtito de tribus, *extenditur, conſtito de tribus conformibus, vel quod alias exequutioni locus ſit, exequatur, ſin minus cauſam appellationis cognoſcat.*

3 *Clauſula,* conſtito de tribus, *delegat primario cognitionem exequutionis trium conformium, quæ ſint valida, & iuſta.*

4 *Clauſula,* conſtito de tribus, *ſapit vim commiſſionis exequutorialis.*

5 *Exequutio trium conformium non poteſt impugnari ex nouiter probandis, ſed mediante notoria iniuſtitia ſeu nullitate, quæ reſultat ex iiſdem actis, & num. 12.*

6 *Inter rem iudicatam ex tribus conformibus, vel ex vnica vel duabus ſententiis adeſt diſtinctio, & num. 7.*

8 *Clauſula,* conſtito de tribus, *ſuſpendit dumtaxat exequutionem trium conformium, quouſque detegantur valida, & iuſta ex iiſdem actis.*

9 *Remiſſoria non datur in cauſa, in qua ſignatura mandat, vt quis audiretur aduerſus rem iudicatam reportatam tribus conformibus & nu.* 10. *dat rationem.*

11 *Remiſſoria tunc datur poſt tres conformes quando cauſa principaliter committitur ſuper reſtitutione in integrum.*

13 *Remiſſoria denegatur in commiſſione cum clauſula* ſi quid exequendũ, *quæ requirit iuſtificationem ex iiſdem actis.*

DECISIO CCXCIX.

AD euitanda fundamenta, quibus Sacra
Rota per tres inſtantias abundè cognouit Vicarium Parocchialis Eccleſiæ Sancti Ioannis Oppidi de Mendauia eſſe amouibilem
ad nutum Abbatis de Yrach, Vicarius, & Incolæ dicti Oppidi exhibuerunt in actis quoſdam articulos, ſuper quibus die 25. Iunij
proximè præteriti reſponſum fuit eſſe concedendam remiſſoriam; hodie verò examinatis viribus commiſſionis mihi directæ pro receſſu à deciſis fuit reſolutum. Cum enim per
tres conformes latas in noſtro Tribunali ad
fauorem Abbatis inducta fuerit res iudicata,
1 non venit in hoc ſtatu concedenda remiſſoria, quia ſi per rem iudicatam imponitur finis litibus, eo magis præcluditur aditus vlteriori probationi, *Iaſ. in l. Patre furioſo num.* 22. *ff. de his qui ſunt ſui, vel alien iur. Caputaq. deciſ.* 51. *part.* 3. *Seraphin. deciſ.* 1308. *num.* 1. *Greg. deciſ.* 184. *num.* 2. *& ibi Adden. num.* 7. *& deciſ.* 211. *num.* 1. *Buratt. deciſ.* 357. *nu.* 2. *Em. Ottbob. deciſ.* 39. *num.* 20. *& in Cracouien. Præpoſituræ* 4. *Iulij præteriti §. quia Belza coram me.*

Non obſtat, immò potius aſſiſtit, quod
cauſa fuerit mihi commiſſa cum clauſula *con-*
ſtito de tribus, quia cum talis clauſula extenſa
2 per illa verba „ *Conſtito de tribus conformibus, vel quod alias executioni locus ſit exequatur ſin minus cauſam appellationis cognoſcat, Venturin. conſil.* 5.
3 *in princ.* deleget primario cognitionẽ exequutionis trium conformium, quæ ſint validæ, & iuſtæ, *Mareſcott. var. reſol. lib.* 1. *cap.* 80. *nu.* 29. *in fine, verſ. & ſi petatur & num.* 30. ac ia-
4 piat vim commiſſionis executorialis *ad tradit. per Marcheſ. de commiſſ. reſtit. in integr. §.* 2. *num.* 54. *fol.* 155. *part.* 2. conſequens eſt quod dele-
5 gata exequutio trium conformium non poſſit impugnari ex nouiter probandis, ſed mediante notoria nullitate, vel iniuſtitia quæ reſultet ex iiſdem actis, *Bald. in l.* 1. *num.* 1. *& Salyc. num.* 5. *C. ne lic. tert. prouoc. Rip. in l.* 4. *§. condemnatum num.* 15. *verſ. Tu clarius ff. de reiudic. Iaſ. in l.* 1. *num.* 8. *ff. de oper. nou. nunciat. Alex. in l. de pupillo §. qui opus num.* 6. *& duobus*
6 *ſeqq.* vbi diſtinguit inter rem iudicatam reſultantem ex tribus conformibus, & ex vnica, vel duabus ſententiis *ff. eodem, & in conſil.* 77. *num.* 12. *ad med. verſ. ſed quando lib.* 2. *Oltrad.*
7 *conſil.* 106. vbi ſimiliter diſtinguit inter rem iudicatam trium conformium, & vnius ſententiæ, *Soccin. Sen. conſil.* 158. *num.* 3. *& Gratian. diſcept.* 42. *num.* 1. *&* 2. & in puncto, quod commiſſio cum clauſula *conſtito de tribus* ſu-
8 ſpendat dumtaxat executionem trium conformium quouſque detegantur validæ, & iuſtæ ex iiſdem actis late conſuluit *Venturin. dicto conſil.* 5. *num.* 2. *num.* 5. *in fin. & num.* 19. *& per tot.*

Ita pariter in caſu, quo ſuccumbens tribus
9 conformibus obtinuerat à Signatura, vt audiretur impetrare non potuit remiſſoriam *coram ſan. mem. Greg. d. deciſ.* 211. ea ratione, quia
10 nouis probationibus non poſſet rem iudicatam trium conformium euertere, & litem iam extinctam inſtaurare, ſed tantum ex dicto reſcripto illi daretur facultas diſcutiendi an ſuper deductis fuerit grauatus, vt aduertitur *ibidem num.* 3. quamuis contrarium dicendum eſſet, quando cauſa fuerit principaliter
11 commiſſa ſuper reſtitutione in integrum, in quibus terminis procedunt autoritates pro alia parte allegatæ, prout in dicto caſu relato *per Gregor. vbi ſupra diſtinguunt. Add. ad eundem d. dec.* 184. *nu.* 7.

Si itaque executio trium conformium im-
12 pugnari poteſt dumtaxat ex iiſdem actis nouæ probationes remanent irreleuantes, vt in ſimili *Rota coram Reuerendiſs. Royas deciſ.* 304.
13 *num.* 5. & conſequenter deneganda venit remiſſoria, vt in terminis commiſſionis cum clauſula *ſi quid exequendum*, quæ requirit iuſtificationem ex iiſdem actis reſpondit *Rota coram Canaler. dec.* 264. *nu.* 1.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

RA-

RAVENNATEN. TESTAMENTI.

Mercurij 23. Ian. 1669.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum, quando dicatur nuncupatiuum nuncupatione implicita: ſchedulæ huius teſtamenti identitas probatur ex fide Notarii, & diuerſis facti circumſtantijs relatis in deciſione, vbi refelluntur argumenta in contrarium adducta.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum, quando dicatur nuncupatiuum nuncupatione implicita.*
2 *Nuncupatio implicita in teſtamento clauſo idem operatur, acſi Teſtator ore proprio nuncupauerit hæredem.*
3 *Identitas ſchedulæ vbi eſt ſcriptum teſtamentum nuncupatiuum nuncupatione implicita probari debet.*
4 *De Notario lex valde confidit.*
5 *De Notario quando dicatur valdè confidiſſe teſtatrix, quæ voluit diſponere per teſtamentum clauſum.*
6 *Schedula teſtamenti clauſi præſumitur eadem quando teſtatrix folia ſigillata conſignauit Notario coram teſtibus, & aſſeruit eſſe ſubſcripta ſigno Crucis ab ipſa neſciente ſcribere, & ibidem contineri ſuum teſtamentum.*
7 *Schedulæ teſtamentariæ identitas tertius probatur, quando in eius dorſo adnotatur rogitus Notarij.*
8 *Ac etiam ſufficit, quod rogitus adnotetur in folio inuoluente.*
9 *Identitas ſchedulæ teſtamentariæ comprobatur ex pluribus circumſtantijs.*
10 *Notarius ſecundi Teſtamenti non poteſt diuinare tenorem primi clauſi.*
11 *Suppoſitio ſchedulæ teſtamentariæ excluditur, quando non concurrit habens intereſſe, qui potuerit illam ſupponere ſeu alterare.*
12 *Notarij bona fama confert ad arguendam identitatem ſchedulæ teſtamentariæ, & excludendam illius ſuppoſitionem.*
13 *Ad diſpoſitionem non infertur ex voluntate diſponendi.*
14 *In mente multa concipiuntur, quæ poſtea euaneſcunt ex mutatione voluntatis.*
15 *Voluntas eſt ambulatoria vſque ad mortem.*
16 *Voluntatis mutatio poteſt accidere in ipſo actu extendendi teſtamentum.*
17 *Schedulæ teſtamentariæ ſuppoſitio non inducitur ex probatione non concludenti.*
18 *Reſponſiones datæ à moribunda per verbum, ſic, cenſentur ad effectum ſe eximendi ab vlterioribus moleſtijs, dum ſeries facti ita ſuadet.*
19 *Teſtamenti aperitio, quando dicatur facta coram teſtibus.*
20 *Notarius cui talis facultas eſt data à Teſtatrice poteſt aperire teſtamentum abſque decreto iudicis, & nemine inſtante.*

DECISIO CCC.

CLaudia Raſpona, quæ duo condidit clauſa teſtamenta, primum die 8. Februarij 1664. ſecundum die 11. Octobris 1666. vnicam vtrobique propalauit voluntatem, quod nempè detractis ſcutis centum à Sacro Monte Pietatis Rauennæ hærede ſcripto liberè retinendis reſiduum ſuæ hæreditatis diſtribueretur in monacādis tot nobilibus Puellis pauperibus, illa tamen intercedente differentia, quod vbi in primis tabulis Petro Paulo Lonatello eius viro tunc viuenti Montem Pietatis ſubſtituerat, viro interim defuncto eumdem Sacrum Montem in ſecundis tabulis immediatè hæredem inſtituit, inter quem, & Carolum Raſponum orta controuerſia an, & ad cuius fauorem conſtaret de Teſtamento Claudiæ, reſolutum fuit de illo conſtare ad fauorem Montis Pietatis.

Cum enim Claudia ſub dicta die 11. Octo-
1 bris 1666. coram octo teſtibus Notario tradiderit duo folia ſignata ſeptem ſigillis referentibus ſtegma ſuæ domus Raſponæ, aſſerens ibidem contineri ſuam vltimam voluntatem manu eiuſdem Notarij ſcriptam, & dictatam ab ipſa teſtatrice, quæ neſciens ſcribere ſignū Crucis figurauerat, vtique conſtat de vero,
2 & legitimo teſtamento nuncupatiuo nuncupatione implicita ad fauorem Montis Pietatis hæredis ſcripti in dictis folijs, non aliter acſi teſtatrix Sacrum Montem ore proprio nuncupaſſet hæredem iuxta ſententiam *Bartoli* communiter recepti *in l. ſi ita ſcripſero 38. ff. de condit. & demonſtr. Alex. in l. hac conſultiſſima 8. num. 8. ad fin. C. qui teſtam. facer. poſſ. Paul. de Caſtr. in l. hæredes palam 21. num. 2. ff. de teſtam. & conſil. 93. num. 4. part. 1. Soccin. Sen. conſil. 142. num. 6. & ſeqq. vol. 1. Clar. in §. teſtamentum quæſt. 36. num. 2. Thomat. deciſ. Maceraten. 82. num. 19. Caſtill. controu. Forenſ. lib. 4. cap. 120. num. 29. & ſeqq. Add. ad Burat. deciſ. 475. num. 22. Rota deciſ. 226. num. 4. & deciſ. 359. num. 3. & ſeqq. par. 11. recent.* cum alijs deciſionibus per me relatis *in Beneuentana ſucceſſionis 23. Ianuarij* 1668. *§. de teſtamento.*

Non obſtat, quod pro validitate huiuſmo-
3 di teſtamenti conſtare debeat de identitate ſchedulæ, ad quam habetur relatio *ex eodem Bart. in d. l. ſi ita ſcripſero ff. de condit. & demonſtr. Pariſ. conſil. 19. num. 25. & ſeqq. lib. 3. & Rota coram Eminentiſſ. Celſo deciſ. 351. num. 5.* quia
4 lex valde confidit de Notario, & multo magis noſtra teſtatrix, quæ voluit teſtamentum
5 ſcribi manu Notarij cum facultate illud ſequuto eius obitu aperiendi, & publicandi coram duobus, vel tribus teſtibus, abſque alio Iudicis decreto, etiam quod nemo inſtet, cū
6 itaque folia ſigillata tradita fuerint Notario coram octo nedum ſeptem teſtibus à teſtatrice aſſerente ibidem contineri ſuum teſtamentum, mediante ſigno crucis ſubſcriptum ab ipſa neſciente ſcribere, ceſſat ſuſpicio ſuppoſitionis, & inducitur præſumptio pro ſchedulæ identitate, *Decian. conſ. 74. num. 18. & ſeqq. volum. 3. Addit. ad Baratt. d. deciſ. 475. num. 21. verſ.*

verſ. tertius caſus eſt, *Rota deciſ. 96. num. 5. & ſeqq. & num. 14. & deciſ. 236. num. 5. & 6. par. 5. recent. apud Fenzon. ad Statut. Vrb. deciſ. 3. §. quia cum ipſemet*, *& coram Eminentiſs. Ottbobono*
7 *deciſ. 181. num. 9. & ſeqq.* non ſolum quando
rogitus adnotatur in dorſo eiuſdemmet ſche-
dulæ iuxta ſalubriorem cautelam *Clari in §. teſtament um quæſt. 4. num. 3. in fine*, ſed etiam
8 in alio folio inuoluente, *Add. ad Buratt. d. dec. 475. num. 21. in fine*, *Rota poſt Fenzon. ad ſtatut. Vrb. d. deciſ. 3. §. nec obſtat coram Duran. deciſ. 180. num. 5. & tribus ſeqq. & d. deciſ. 181. num. 12. & ſeqq. coram D. Card. Ottbob.*

Præſertim quia in caſu noſtro plures circũ-
9 ſtantiæ concurrunt identitatem foliorum mi-
rificè ſuadentes; apparet enim in inſtitutione
ſecundi teſtamenti repetitus idem ordo, quod
Mons Pietatis, retentis ſcutis centum reſiduũ
hæreditatis erogaret in monacandis Puellis,
non ſecus ac cauebatur in ſubſtitutione pri-
10 mi teſtamenti, quod cum pariter eſſet clau-
ſum, & nuper apertum, Notarius ſecundi te-
ſtamenti diuinare non poterat illius præciſam
diſpoſitionem, vt in ſimili animaduertit *de-
ciſio 263. num. 29. & 30. part. 4. tom. 2. recent.* tur-
11 ius nulla ratio apparet cur Notarius ſecun-
dum teſtamentum ſupponeret, ſeu alte-
raret, cum ipſe nullum intereſſe inde conſe-
queretur, minuſque Mons Pietatis, qui vl-
tra rectam præſumptionem debitam loco ſa-
cro, modicam ſummam ſcutorum centum
ex hæreditate dumtaxat acquirit: ſimiliter in
Puellis monacandis, ceſſat omnis ſuſpicio
cum ſit incertum, quænam veniant eligen-
12 dæ, & vlterius nullatenus in præſenti con-
trouertitur bona fama Notarij, quam in his
terminis non parum perpendunt *Decian. dict. conſil. 74. num. 20. verſ. quæ omnia volum. 5. Rota d. deciſ. 263. num. 31. part. 4. tom. 2. & deciſ. 271. num. 11. part. 11. recent. & coram Eminentiſs. Ottbobono alleg. deciſ. 181. nu. 16. in principio.*

Nec aduerſantur plures actus deducti ad
oſtendendam in Claudia præcedentem vo-
luntatem teſtandi ad fauorem Caroli; tum
13 quia ex voluntate diſponendi neceſſariò non
infertur ad diſpoſitionem, cum multa in men-
14 te concipiantur, & poſtea euaneſcant ex mu-
15 tatione voluntatis, quæ eſt ambulatoria vſque
ad mortem *l. 4. ff. de adim. legat. l. cum hic ſtatus, §. ait oratio, ff. de donat. inter vir. & vxor. & Rota deciſ. 581. num. 41. par. 4. to. 3. recent.* vbi ad ſimi-
16 lem effectum ponderat, quod mutatio vo-
luntatis poteſt accidere in ipſo actu extenden-
di teſtamentum.

Tum quia ex dictis actibus non benè colli-
gitur talis voluntas: licet enim à teſtibus
deponatur Claudiam exoptaſſe reditum Ca-
roli animo illum inſtituendi, & ad hunc finem
fuerit eius nomine ſcripta epiſtola Eminent.
Raſpono, ac Carolo Rauennam reuerſo facta
fuerit à Presbytero Vrbino minuta teſtamẽti
Claudiæ cum inſtitutione eiuſdem Caroli,
nihilominus facti ſerie conſiderata, valde ſuſ-
picari poteſt Claudiam potius repugnaſſe tali
inſtitutioni, & eatenus dictas epiſtolam, &
inſtitutionem in minuta fuiſſe conſcriptas,
quatenus quidam Capuccinus alter ex teſtibus
inductis, quique epiſtolam ſcribi curauit, &
dictus Presbyter Vrbinus Claudiæ inſinuare
ſatagebant, vt Carolum proximiorem agnatũ
inſtitueret, prout colligitur ex formali exa-
mine eiuſdem Vrbini deponentis, ſe in ex-
tenſione dictæ minutæ pluries, ſed fruſtra
Claudiæ inſinuaſſe inſtitutionem Caroli, &
denique cum ſuo Marte illum hæredem
ſcripſiſſet, & Claudiæ ſignificaſſet, reſponſum
habuiſſe: *Non occorrono altre repliche, ſete peggio di quel Frate Capuccino, in queſto particolare non occorre che neſſuno mi replichi, perche ſono inſpirata da Dio, e dallo Spirito Santo di laſciar herede, come hò fatto tutte le altre volte, che hò fatto teſtamento il Santo Monte, con obligo di ſodisfare alli legati pij*;
patet igitur actus à Carolo adductos retor-
17 queri, vel ſaltem non inducere aliquam con-
cludentem probationem, qualis requiritur ad
arguondam ſchedulæ ſuppoſitionem, ſeu alte-
rationem, *Decian. d. conſ. 74. numer. 21. volum. 5. Rota deciſ. 581. num. 39. & ſeq. par. 4. to. 3. & deciſ. 226. num. 12. par. 11. recent.*

Neque vrget colloquium à Paroco intro-
ductum cum Claudia laborante in extremis
circa inſtitutionem Caroli. Quia aut exindè
deduci prætenditur poſitiua diſpoſitio, & pe-
nitus excluditur tam ex latè animaduerſis per
Agentes Sacri Montis, quam etiam ex ipſa-
met declaratione Parochi emiſſa in examine
iudiciali; aut verò inferri ſperatur aſſertio
teſtatricis, quod in ſuo teſtamento iam inſti-
tuiſſet Carolum, & quidquid dicant alij duo
teſtes, quorum dicto, & perſonis diuerſæ dan-
tur exceptiones, remanet ſola depoſitio Pa-
rochi, qui in dicto examine declarauit, quod
Claudia in vltimis vitæ periodis paulo antè,
quam vſum loquelæ terminaſſet, & agoniæ
anguſtias ſubiret, ſibi tale quid interroganti
reſpondebat per verbum, *ſic*, ideoq; ſi dictum
vnius eſſet attendendum, adhuc Dominis non
ſatisfecit, quia ſtante antedicta facti ſerie, tales
18 reſponſiones videntur datæ à moribunda ad
effectum ſe eximendi ab vlterioribus mole-
ſtijs ad tradit. per *Decian. conſ. 65. num. 17. vol. 2. Rota in Aſculana Dotis, 16. Ianuarij 1665. §. 1. coram bo. me. Veroſpio, & in Romana translationis penſionum 14. Martij 1668. §. inde manifeſtè coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Minus ſubſiſtit, quod in aperitione teſta-
menti, teſtes non viderint illius clauſuram,
ſeu ſigillaturam, & interfuerint dumtaxat pu-
blicationi non aperitioni; quia contrarium
19 conuincitur ex lectura inſtrumenti, *Summario Montis num. 1.* ibi, *coram infraſcriptis teſtibus protuli in medium hæc duo folia ſigillata, vltimæ ſuæ voluntatis, & inſimul cum D. Vincentio Bagiono Notario, quem rogaui, aperui, publicaui, & legi*,
idemque Bagionus etiam appoſuit rogitum,
20 quam aperitionem teſtamenti nuncupatiui
abſque alio Iudicis decreto, & nemine in-
ſtante Notario facere licuit in vim facultatis
per teſtatricem ſibi attributæ, *Summario Caroli num. 6.* prout fuit animaduerſum *coram Dom. Cardinali Ottbobono pluries citata deciſ. 181. num. 21. & 22.*

Conſtito igitur de ſubſiſtentia huius ſecun-
di teſtamenti omiſerunt DD. perſcrutari an

poſita

poſita illius inſubſiſtentia, admitteretur Mons
Pietatis vigore primi teſtamenti, vel ab inte-
ſtato ſuccederet Carolus ſanguine proximior,
& vt ſupra reſoluerunt partibus auditis.

Renouata vt infra deciſ. 315.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 8. Febr. 1669.

ARGVMENTVM.

Per malam expreſſionem valoris emiſſam à
reſignatario non abdicatur ius à reſignante,
& licet abdicetur, ſi reſignans falſum valo-
rem ſcienter expreſſit, talis tamen ſcientia
non infertur ex poſſeſſione beneficij per duos,
vel tres annos, ſed per decennium: affectio
beneficij per appoſitionem manus Papæ ad
certum effectum reſignationis non compre-
hendit diuerſam vacationem per obitum:
in dubio concedenda eſt remiſſoria.

SVMMARIVM.

1 *Ob valoris malam expreſſionem emiſſam à reſigna-
tario non abdicatur ius à reſignante.*

2 *Ordinarius poteſt conferre beneficium per obitum
reſignantis, à quo non fuit abdicatum ius.*

3 *Ob valoris malam expreſſionem ſcienter emiſſam à
reſignante ab eo abdicatur ius.*

4 *Valoris ſcientia in reſignante, qui illum falsò
expreſſit, non acquiritur perfecta, & indubitata
ex poſſeſſione duorum, vel trium annorum.*

5 *Scientia debet eſſe perfecta, & indubitata in mate-
ria præiudiciali, & abdicatiua iuris.*

6 *Valor pro iuſtificatione gratiæ, & ad alios fauora-
biles effectus probatur per triennium, ſeu aliud
tempus Iudici bene viſum.*

7 *Valoris probatio in materia obiectiua, & iuris pri-
uatoria debet eſſe decennalis.*

8 *Valoris narratio ſolet emitti in ſupplicatione à re-
ſignatario, & non à reſignante.*

9 *Beneficium affectum non poteſt conferri ab Ordi-
nario.*

10 *Affectio per appoſitionem manus Papæ ad certum
effectum reſignationis non comprehendit diuerſam
vacationem per obitum, ſi reſignatio non ſortiatur
effectum.*

11 *Reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius acto-
ris.*

12 *Remiſſoria conceditur in negotio dubio.*

13 *Remiſſoria conceditur in beneficialibus, quando
adeſt releuantia, & fumus materiæ articula-
tæ.*

14 *Fumus deducitur ex teſtibus informiter examina-
tis, & narratiua facta per aliam partem in noua
gratia.*

15 *Remiſſoria in beneficialibus datur cum retardatio-
ne, vel ſine arbitrio Rotæ.*

16 *Et præſtito conſenſu appoſitioni ſequeſtri, & facta
obligatione de ſtando vnito, & ſi deficiat man-
datum ſufficiens, ſatis eſt, quod Procurator in
actis ſe obliget ad huiuſmodi adimplementum cum
promiſſione de rato principalis antè vſum remiſ-
ſorialium.*

DECISIO CCCI.

EAdem releuantia, quæ iuncta fumo ma-
teriæ articulatæ ſub die 15. Iunij proximè
præteriti Dominis ſuaſit, vt remiſſoriam An-
tonio concedendam eſſe reſoluerent, hodie
pariter inſinuauit, vt talem reſolutionē abſq;
difficultate confirmarent. Cum enim Gaſpar
controuerſi beneficij reſignatarius valorem
narrauerit in ducatis 150. auri de Camera, re-
leuantes apparent articuli dati ad probandum
quod certi redditus beneficij computato an-
no fertili cum ſterili, & deductis oneribus
aſcendunt ad annuam ſummam ducat. 800.
& vltra illarum partium, nam hoc probato
1 conſtaret de mala expreſſione valoris, indeq;
non fuiſſet abdicatum ius à reſignante, itaut
per ipſius obitum benè potuerit Ordinarius
2 Antonio conferre beneficium vacans in mē-
ſe ſuo, vt in ſpecie *Pariſ. de reſignat. lib. 10. qu. 2.
num. 40. & ſeqq. Cocch. ad regul. 50. nu. 24. & 25.
Rota deciſ. 417. num. 1. & 419. num. 1. & 2. par. 1.
diuerſ. & admittitur in deciſ. 322. num. 8. part. 11.
recent.*

Hinc informantes pro Gaſpare ſupponen-
3 tes, quod reſignans in mandato ad reſignan-
dum falſum valorem ſcienter expreſſerit, in-
ferunt malam expreſſionem valoris proceſſiſ-
ſe ex culpa, & facto reſignantis, & proindè
omne ius ab ipſo fuiſſe abdicatum ad tradita
per *Rot. dec. 283. num. 5. & 6. coram Carillo,* ſed ex
parte Antonij reſpondebatur quod ſcientia,
quæ in reſignante dictæ deciſionis erat omni-
nò certa, ſtante poſſeſſione annorum viginti
4 quinque, non ſic dici poterat indubitata in
noſtro reſignante, qui poſſidendo per bien-
nium iuxta ſenſum Antonij, & per triennium
iuxta interpretationem Gaſparis, potuit non
acquirere illam perfectam, & indubitatam no-
5 titiam reddituum beneficij, qualis requiri ſo-
let in materia præiudiciali, & abdicatiua iuris,
vt in ſimili reſignante dixit *Rota deciſ. 831. nu. 5.
& 6. coram Dunozett. iun.* & conferunt ea, quæ
tradit *Grat. diſc. 835. ſub num. 11. verſ. & quamuis.*
6 Nam licet pro iuſtificatione gratiæ, & ad alios
fauorabiles effectus, ſufficiat valorem probari
per triennium, ſeu aliud tempus Iudici benè
7 viſum, in materia tamen obiectiua, & iuris
priuatoria regulariter deſideratur decennalis
probatio iuxta diſtinctionem adductam à *Lot-
ter. de re benefic. lib. 1. qu. 43. num. 22. & ſeqq. Add.
ad Buratt. deciſ. 598. num. 22. in fine, & ſequitur Rot.
coram Seraphin. deciſ. 485. num. 1. & in recent. dec.
159. num. 7. & ſeq. par. 5. & dec. 343. nu. 6. & plur.
ſeqq. par. 9.*

Nec ſubſiſtit, quod reſignans non ſolum in
mandato procuræ, ſed etiam in ſupplicatione
8 valorem malè narrauerit, quia ex Summario
dato in calce reſponſionis Antonij conſtat à
ſolo Gaſpare reſignatario emiſſam fuiſſe nar-
ratiuam valoris, & hoc modo concordant
etiam formulæ, quæ in libera reſignatione ad
fauorem referuntur à *Pariſ. de reſignat. lib. 8. q. 7.
num. 29. & duobus ſeqq.*

Minus mouit quod per appoſitionem ma-
9 nus Papæ beneficium remanſerit affectum,

ideoque conferri non potuerit ab Ordinario;
10 quia cum appoſitio manus ſit limitata ad cer
tum,& præciſum effectum reſignationis ad fa-
uorem certæ perſonæ, non comprehendit di-
uerſam vacationem per obitum, ſi talis reſi-
gnatio ſuum non ſortiatur effectum, iuxta
receptam diſtinctionem, de qua latè apud
Merlin.deciſ.768.num.10. & pluribus ſequentib.&
ſignanter num.15. & in alijs cumulatis in deciſione,
quæ remdetur,§.reſpondetur,& in omnem caſum
dicebatur quod probata mala expreſſione va-
loris gratia Gaſparis non poſſet exequtioni
11 demandari, & ſic Antonio reo, & poſſeſſori
ſufficeret vincere per non ius actoris, *Caſſador.*
deciſ. 3. numer. 5. de reſtitut. ſpoliat. Lotter. de re
benefic. lib. 2. quæſt. 42. numer. 25. & quæſt. 46.
num. 27.

Quæ tamen fuerunt obiter animaduerſa, &
12 plenius diſcutientur in diſputatione ſuper
meritis, interim verò ſatis eſt quod reddant
negotium dubium ad hoc, vt concedenda
veniat remiſſoria, *Rot.deciſ.25.de teſtib. in antiqu.*
deciſ.20. num. 4. coram Coccino, deciſ.656. nu.5.
coram Buratt. deciſ.32.num.10.& 11.coram Emin.
Celſ. & in recent.deciſ.401.num.42.& ſequ. etiam
13 in cauſa beneficiali, dum releuantiam comi-
tatur fumus materiæ articulatæ deductus ex
14 teſtibus licet informiter examinatis, & ex
narratiua valoris in ducatis 200. emiſſa per
Gaſparem in gratia, ſi neutri, obtenta lite
pendente.

In quam reſolutionem DD.deuenerunt ad
15 limites deciſionis confirmatæ cum retarda-
tione ſcilicet, vel ſine arbitrio Rotæ, & præ-
16 ſtito nedum conſenſu appoſitioni ſequeſtri,
ſed etiam facta obligatione de ſtando vnicæ,
ſuper quibus cum Procurator Antonij ſuffi-
ciens mandatum procuræ non haberet, ſe
obligauit in actis ad præciſum adimplemen-
tum cum promiſſione de rato ſui principalis
in partibus ante vſum remiſſorialium.

Et ita vtraque, &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 11. Febr. 1669.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Deſcriptio facta à Notario ad id deputato probat quantitatem frumenti recollecti.*

2 *Quantitas muſti probatur ex teſtibus etiam de auditu, & credulitate in articulo liquidationis.*

3 *Liquidatio eſt difficilis probationis,& ideo admittit leuiores iuſtificationes, imo præſumptiones, & coniecturas.*

4 *Deſcriptio Notarij incepta poſt vindemiam non excludit maiorem, & integram quantitatem depoſitam à teſtibus.*

5 *Valor frumenti, & muſti iuſtificatur à teſtibus.*

DECISIO CCCIII.

CONfirmarunt hodie DD. ſententiam Ro-
talem R.P.D. mei Taiæ, vbi fructus præ-
dij *della Palombara*, qui in præcedenti inſtantia
coram Reuerendiſs. D. meo Cerro Decano
fuerant liquidati in ſcutis 400. reducuntur ad
ſummam ſcutorum 295. etenim validitas di-
ctæ ſententiæ probatur ex reuolutione acto-
rum; iuſtitia autem patet, dum ſufficienter
conſtat de perceptione fructuum in ſumma
reducta: Siquidem circa recollectionem fru-
menti in rubris ſexdecim cum dimidio nulla
1 cadit dubitatio, quia talis quantitas refertur
in deſcriptione frumenti facta à Notario ad
hunc effectum deputato ex authoritatibus al-
legatis in *deciſione huius cauſæ 9. Iunij 1636. §.*
etenim coram eodem R.P.D. meo Taia.

2 Quantitas autem muſti in ſarcinis 240. pro-
batur à teſtibus datis in *Summario nu.4.* quibus
in hoc articulo liquidationis venit adhibenda
fides, etiamſi deponant de auditu, & creduli-
tate, *Alex. in l. pretia rerum num.9. in fine, ff. ad*
leg.falcid. Seraphin. dec.1245. num.7. Vbald.deciſ.
308. num.3.& 4. & Emin.Ottbob. dec.37. num.8.
3 Nam cum materia liquidationis ſit difficilis
probationis, admittit leuiores iuſtificationes,
imò etiam præſumptiones, & coniecturas,
Bald. in l.1. num.24. verſ. Adde, C. de fruct. & lit.
expenſ. & conſ.323. num.5. lib.2. Natt. conſ.510.
num. 7. Buratt. deciſ. 173. num. 6. & ſeqq. & ibi
Add. lit. B. cum alijs in deciſ. 247. num.6. par.10.
recent.

Nec depoſitioni dictorum teſtium aduer-
4 ſatur deſcriptio Notarij in minori quantitate
ſarcinarum ſcilicet 117. quia vindemia fuit
incepta die 10. Octobris, Notarius autem bi-
duo poſt acceſſit ad deſcribendum, & ſic deſ-
cribere non potuit omnes ſarcinas vuarum, vt
comprobant duo Operarij de facto proprio
deponentes relatim *dicto Summario num.5.* vnde
Notarij deſcriptio integram quantitatem
vuarum non concludit, nec eneruat dicta
teſtium, quorum depoſitio reſpiciens integrã
recollectionem non præfert implicantiam,
ſeu contrarietatem cum inſtrumento deſcrip-
tionis factę de ſola parte vuarum ad tradit. per
Rotam deciſ.214. num.11. par.10. recent.

Poſita autem præfata frumenti, & muſti
quantitate indebitè conqueruntur Ciambur-
lani de liquidatione in ſcutis 295. ſiue quia
5 attento valore ſcutorum ſeptem pro ſingulis
rubris frumenti, & iuliorum octo pro quali-
bet ſarcina muſti iuxta depoſitiones teſtium
relatas in *deciſione edita 18. Iun.1663. §. pretium*
coram Reuerend. D. meo Decano, calculatio arit-
metica ſuperat dictam quantitatem reductam
ſiue quia vlterius non fuit habita ratio diuer-
ſorum aliorum fructuum è prædio contro-
uerſo perceptorum à Ciamburlanis, & diſtin-
ctè ſpecificatorum in *dicta deciſ. Reuer. Decani,*
§. probatur inſuper.

Et ita deciſum fuit Marzirello dumtaxat
informante, Ciamburlanis verò pluries cita-
tis, & informare negligentibus.

BO-

BONONIEN. DOMVS.

Lunæ 11. Febr. 1669.

ARGVMENTVM.

Emphyteuſis eccleſiaſtica pro ſe, & hæredibus comprehendit hæredes ſanguinis non extraneos; ſub facultate diſponendi de iuribus hæreditarijs non venit emphyteuſis ex pacto, & prouidentia, & ſi facultas eſt limitata ad actum inter viuos non poteſt conſumi in vltima voluntate: Contrauentio matris non præiudicat filijs venientibus ex propria perſona.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ tres, quæ apparent conformes ex lectura, validæ ex actis, & iuſtæ ex pluribus deciſionibus veniunt exequendæ.*

2 *Emphyteuſis eccleſiaſtica pro ſe, & hæredibus includit hæredes ſanguinis, & excludit extraneos.*

3 *Emphyteuſis ex pacto, & prouidentia non venit ſub facultate diſponendi de bonis, & iuribus hæreditarijs.*

4 *Facultas diſponendi limitata ad actum inter viuos non poteſt conſumari per vltimam voluntatem.*

5 *Moleſtiæ iuſtæ, & non doloſæ non cadunt ſub præcepto de non moleſtando.*

6 *Contrauentio matris non præiudicat filijs ſubſtitutis, & venientibus ex propria perſona.*

DECISIO CCCIII.

EX quo Domus in emphyteuſim conceſſa Annibali de anno 1614. tam ex lege inueſtituræ, quam ex fideicommiſſo eiuſdem Annibalis ſpectaret ad Paulum, & Iuliam de Beluederijs nepotes ex filia dicti inueſtiti, & fideicommittentis, Iudex de partibus prædictis Beluederijs immiſſionem conceſſit duplici ſententia Rotali RR. PP. DD. meorum Taiæ, & Calataiù ſucceſſiuè confirmatam: Cum verò in gradu vlterioris appellationis interpoſitæ ex parte illorum de Florinis propoſuerim dubium ad formam commiſſionis, An ſcilicet conſtet de tribus conformibus, quæ veniant exequendæ, non dubitarunt DD. affirmatiuam
1 reſolutionem amplecti, quia prædictæ tres ſententiæ dignoſcuntur conformes ex illarum lectura, validæ ex reuolutione actorum, & iuſtæ ex ſeptem deciſionibus in cauſa æditis, ideoq; veniunt exequendæ, *Mart. de clauſ. par. 1. clauſ. 19 num. 11. Rota dec. 38. num. 1. & ſeqq. par. 7. & dec. 21. & deciſ. 264. pariter numer. 1. & ſeqq. part. 8. recent.*

Inueſtitura enim huius emphytheuſis ec-
2 cleſiaſticæ reportata ab Annibale pro ſe, & hæredibus, manifeſtè excludit Florinos, eorumque authores vti hæredes extraneos, è conuerſo autem includit, & compræhendit præfatos Beluederios hæredes ſanguinis, nepotes ſcilicet ex filia dicti Annibalis iuxta *gloſ. in l. etiam 19. ff. ſolut. matrim.* quam ibidem ſequuntur *Bartol. num. 2. & Caſtrenſ. num. 4.* & ſingularem appellat *Alexan. conſ. 83. num. 1. lib. 7.* vbi de communi teſtatur, prout faciunt etiam *Dec. in cap. in præſentia num. 153. & ſeq. de probat. & conſ. 170. alias 171. num. 1. & ſeq. Gozad. conſ. 39 numer. 6. Roland. conſ. 96. numer. 4. & ſeqq. lib. 1.* alijſque relatis firmauit *Rota coram Merlino deciſ. 583. num. 3. & 4. & in recent. deciſ. 427. nu. 10. par. 9.*

Nec Florinis ſuffragatur facultas diſponendi, quã Virginiæ eorum mediatæ authrici reliquit Annibal primus acquirens: quidquid enim ſit, an hæc poteſtas Annibali competeret, deficit vtique voluntas, ſiue quia ſub
3 generali facultate diſponendi de bonis, & iuribus hæreditarijs non venit emphyteuſis ex pacto, & prouidentia per ea, quæ tradit *Bartol. communiter ſequutus in l. ſi patroni 55. num. 4. ff. ad Trebell. Rota coram ſa. me. Gregor. XV. deciſ. 271. num. 1.* vbi plenè *Adden. num. 27. coram Merlin. deciſ. 532. num. 24. & in Romana ſucceſſionis 22. Maij 1665. §. fin. coram R. P. D. meo Carpineo,* ſiue quia
4 in caſu noſtro facultas diſponendi eſt limitata ad actum inter viuos, & ſic conſumari non potuit in vltima voluntate, *arg. text. in l. pater filium 36. §. fundum Titianum, ff. de legat. 3.* & in ſpecie notant *Bartol. in eius celebri conſ. 76. nu. 4. & 5. lib. 1. Rip. in rubric. ff. ſolut. matrim. num. 17. Roman. conſ. 476. num. 1. Soccin. ſen. conſ. 126. nu. 8. verſ. nec obſtat quod reſeruauerit lib. 3. Menoch. conſ. 184. num. 6.* cum alijs cumulatis per *Fuſar. de ſubſtitut. qu. 549. num. 10.* & ita in ſimili facultate per teſtatorem vxori attributa fuit ter reſolutum in *Fauentina legatorum nimirum dec. 104. num. 1. & 2. deciſ. 190. num. 1. & dec. 231. num. 2. & pluribus ſeqq. par. 7. recent.*

Confirmatur intentio illorum de Beluederijs ex aperta eorumdem ſubſtitutione, dum Annibal Virginiæ vxori ſubſtituit Bartholomæam filiam ſi ſuperuixerit, alioquin dictos Beluederios Bartholomeæ filios: parum rele-
5 uante, quod Bartholomæa contrauenerit præcepto teſtatoris de non moleſtando Virginiam, vltra quod enim moleſtiæ non erant doloſæ, & innitebantur expreſſæ diſpoſitioni iuris in *l. hac edictali, C. de ſecund. nupt.* ad effectum conſtituendi æqualitatem inter Bartholomæam filiam ex primo matrimonio dicti Annibalis, & Virginiam illius nouercam
6 contrauentio matris nocere non debet filijs ſubſtitutis, & ex propria perſona venientibus, qui in nihilo contrauenerunt per *text. in l. pater famil. 44. ff. de hæred. inſtituen. & in l. peto 71. §. fratre, ff. de leg. 2. & l. ſancimus 22. Cod. de pœn.*

Cumque iura illorum de Beluederijs ſint abundè comprobata in quatuor *deciſ. æditis coram R. P. D. meo Taia ſub diebus 16. Ian. 1659. 19. Aprilis 1660. 14. Ian. 1661. et 17. Maij 1662. et rurſus in alia deciſ. Reuerend. Illerden. 15. Iunij 1663. confirmata in duabus poſtremis deciſ. R. P. D. mei Calataiù 11. Maij, et 25. Iunij 1668.* opus non eſt vlteriori repetitione in hac præſertim reſolutione, quæ emanauit, altera tantum parte informante.

LVCANA PENSIONIS.

Veneris 15. Febr. 1669.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in prophanis datur ex ſola releuantia, etiamſi teſtes ſuper iiſdem fuiſſent alias examinati, dum noui articuli materias clarius ſpecificant, & diſtinguunt: ſuſpicio protrahendi ceſſat in penſionario, qui renunciauit quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ.

SVMMARIVM.

1 *Prophana ad effectum remiſſoriæ dicitur materia vbi non agitur de titulo beneficij.*

2 *Remiſſoria in prophanis conceditur ſine fumo.*

3 *Remiſſoria datur ſuper iiſdem, ſuper quibus alias fuerint examinati teſtes, quando noui articuli materias clarius ſpecificant, et diſtinguunt.*

4 *Articuli noui, quando dicantur continere nouas circumſtantias, et clarius diſtinguere materias.*

5 *Procurator parum informatus, qui articulos inſufficienter exarauit abſente principali, non debet ei nocere.*

6 *Probationes articulatæ, quando ſuperueniunt tunc opportunius cognoſcitur de illarum ſtrictiori releuantia, ne ordo iudicij præpoſteretur.*

7 *Suſpicio protrahendi prætextu remiſſoriæ ceſſat in penſionario qui renunciauit quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ.*

8 *Remiſſoria, ſi non concederetur actori in tertia inſtantia ei inferretur præiudicium irreparabile.*

DECISIO CCCIV.

SVper nullitate controuerſæ penſionis extra Rotam duo emanarunt ſententiæ, & in tertia inſtantia ſimiliter fuit deciſum coram Me die 13. Aprilis 1668. ex quo Pierottus penſionarius non verificauerat conditiones, & qualitates appoſitas in Apoſtolica reſeruatione penſionis, quod ſcilicet redditus Parochialis aſcenderent ad ducatos 120. auri de Camera, ex quibus centum remanerent pro Rectore, quodque penſio fuerit realiter ſoluta, viuente Rectore, qui conſenſerat ſuper beneficio pleno reſeruari penſionem ad fauorem ipſius Pierotti ſui nepotis; cum igitur hæc omnia modo articulentur, clarè apparet
1 articulorum releuantia, quæ in hac materia prophana, qualis ad hunc effectum reputatur omnis, vbi non agitur de titulo beneficij: *Rota apud Caputaq. deciſ. 99. par. 1. coram Gregor. deciſ. 403. num. 2. et in recent. deciſ. 389. num. 1. par. 3. et deciſ. 101. num. 1. par. 10. et in terminis penſionis coram Merlin. deciſ. 732. num. 1.* ſatis ſuperque
2 fuit, vt Domini abſque alio fumo petitam remiſſoriam concederent *iuxt. deciſ Putei 212. num. 3. lib. 1. in correct. Duran. dec. 35. num. 1. et 2. Gregor. deciſ. 124. num. 1. et 174. num. 2. et in recent. deciſ. 197. num. 3. et 4. par. 9. et deciſ. 339. num. 2. par. 11.*

Non obſtat, quod ſuper iiſdem fuerint aliàs
3 in partibus examinati teſtes, quia cum articuli nuper exhibiti contineant nouas circumſtantias, ac nedum in cortice verborum, ſed in ſubſtantia materias clarius ſpecificent, & diſtinguant, adhuc vtiq; veniunt admittendi *Abb. in cap. fraternitatis num. 9. de teſtib. Rota deciſ. 283. num. 3. par. 4. deciſ. 206. num. 7. et 8. par. 8. et deciſ. 303. num. 16. et ſeqq. par. 9. recent. coram Coccino deciſ. 23. num. 2. et coram Reuerend. Royas deciſ. 121. num. 4.*

Etenim in ordine ad ſolutiones penſionis
4 penſionario factas viuente Rectore eius patruo, combinatis articulis, apparet modo clarius, & diſtinctius articulari; reſpectu verò reddituum Parochialis licet in prioribus articulis fuerit deductum, quod Parochialis haberet hortum Eccleſiæ contiguum, ex quo retrahi poſſent annua ſcuta ſex, modo vlterius ſpecificatur ibidem eſſe columbariũ, & agros; & ex iiſdem tam de anno 1649. quo fuit reſeruata penſio, quàm multis annis retro elapſis percepta fuiſſe annua ſcuta viginti monetæ Lucanæ; rurſus nunc additur ex incertis percipi annuatim ſcuta triginta, onera verò non excedere annuas libras 110. & inſuper redditus Parochialis poſt reſeruationem potius excreuiſſe, è conuerſo autem onera fuiſſe diminuta. Præterea vbi in primis articulis nulla habita ratione annorum præcedentium, & ſubſequentium fructus anni 1649. exprimebantur in ſuis ſpeciebus non facta illorum æſtimatione, ſeu reductione ad monetam, hodie articulatur, quod de tempore reſeruationis, & multis antea, & poſtea Parochialis fuerit annui redditus ſcutorum 240. monetæ Lucanæ æquiualentium ducatis 150. auri de Camera circiter, ex quibus cum hodierni articuli appareant vberiores, & melius con-
5 cepti, nocere non debet penſionario quod eius Procurator vti parum informatus, & ipſo abſente priores articulos inſufficienter exarauerit, *Rota d. deciſ. 209. num. 7. par. 8. recent.* & in puncto ad effectum probandi valorem beneficij fuit dictum in *Iadren. penſionis 30. Aprilis 1627. coram Dunozett. inn. quæ eſt deciſio 6. inter eius nouiter impreſſas.*

Nec reſiſtit quædam notula reddituum Parochialis, vt aſſeritur de anno 1649. conſcripta à patruo ipſius Pierotti tunc Rectore, quia impugnatur à Pierotto, & poterit op-
6 portunius deduci in diſputatione ſuper meritis, poſtquam ſuperuenerint probationes releuanter articulatæ, ne alias ordo iudicij præpoſteretur ex adductis per *Rotam coram Emin. Celſo deciſ. 282. num. 6. in Leodien. matrimonij 23. Martij 1667. §. hac ipſa coram R. P. D. meo Carpineo. & in Hiſpalen. benef. 15. Iun. præter. §. rurſus in fine coram Me.*

7 Eoque minus noluerunt DD. probationes reſtringere, quo ſuſpicio protrahendi ceſſat in hoc penſionario, qui renunciauit quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ,
8 cumque ſit creditor, & actor ſubiret irreparabile præiudicium, ſi in hac tertia inſtantia ſuam intentionem iuſtificare non poſſet ad tradit. per *Rot. deciſ. 523. numer. 3. coram Gregor.* &

et deciſ. 2. num. 10. et 11. apud Salgad. in labyr. creditor.

Et ita vtraque &c.

PISCIEN. BENEFICII.

Mercurij 20. Febr. 1669.

ARGVMENTVM.

Compatronus poteſt adhærere ſui ipſius præſentationi factæ ab alijs: iuſpatronatus quando non tranſeat in fideicommiſſarium: in derogatione medietati vocum attenduntur patroni habentes cauſam à quaſi poſſeſſoribus præſentandi: Clericus patronus an poſſit cumulatiuè præſentare ex interuallo: præſentatio cumulatiua computatur vtrique præſentato.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ debitam exequutionem merentur.*

2 *Et quidem exequatiuè non ordinariè, quando collitigans non poſſidet, & habet gratiam poſteriorem.*

3 *Vox integra inter alias iuriſpatronatus quando dicatur aſſiſtere alteri ex præſentatis.*

4 *Compatronus poteſt adhærere præſentationi ſui ipſius factæ à compatronis.*

5 *Iuſpatronatus non tranſit in ſubſtitutum ſine illius explicita mentione, vel implicita comprehenſione.*

6 *Patroni qui habent cauſam à quaſi poſſeſſore præſentandi, attenduntur in derogatione medietati vocum non habita ratione verorum patronorum, qui non ſunt in quaſi poſſeſſione præſentandi.*

7 *Præſentatio facta à Procuratore ſubſiſtitur, quando non conſtat illum fuiſſe reuocatum.*

8 *Procuratoris reuocatio, vnde excludatur.*

9 *Declarationi actus dubij adminiculatæ, & factæ pro exoneratione conſcientiæ à Sacerdote in dignitate conſtituto venit deferendum.*

10 *Patronus eccleſiaſticus non poteſt ex interuallo cumulatiuè præſentare.*

11 *Præſertim in iure patronatus ſpectante ratione Eccleſiæ.*

12 *Patronus Clericus an poſſit cumulatiuè præſentare in iure patronatus patrimoniali, remiſſiuè.*

13 *Præſentatio cumulatiua tribuit ius coæquale, & computatur vtrique præſentato.*

14 *Abſque differentia inter primò, vel ſecundò nominatum in præſentatione facta vnico contextu.*

15 *Derogatio Apoſtolica medietati vocum remanet iuſtificata, quando conſtat de alia medietate.*

16 *Gratia tempore poſterior non attenditur in concurſu anterioris.*

17 *Iuſpatronatus in dubio præſumitur hæreditarium.*

DECISIO CCCV.

AD Beneficium ſimplex, ſeu Capellaniam ſub inuocatione Sancti Petri de iure patronatus mixto clericorum, & laicorum præſentatus fuit à nonnullis patronis Franciſcus Conuallius, & à quibuſdam Dominicus Cecchius, vnde ambo præſentati iura propria confirmare, & augere ſatagentes, ſedulo impetrare curarunt Apoſtolicam derogationem pro medietate patronorum, ſed Franciſcus qui in obtinenda gratia præuenerat, obtinuit prius ab Executore pronunciari, & ſucceſſiuè coram Me hodie reſolui, illius literas Apoſtolicas eſſe exequendas, quia cum eædem literæ
1 appareant iuſtificatæ, debitam executionem merentur ex *text. in cap. ſi quando de reſcript. & in cap. ſi capitulo de conceſ. preben. in 6. Rota deciſ. 192. & 506. vtrobique num. 1. par. 1. recent. & deciſ. 138. 155. & 314. in omnibus num. 1. coram Eminent. Celſo, cum alijs in Hiſpalen. benef. 27. Ian. 1668. in*
2 *princ. coram Me*, & quidem executiuè, non autem via ordinaria, cum Dominicus non poſſideat, & habeat poſteriorem gratiam, *Rota deciſ. 263. numer. 4. & 5. part. 10. recent. & coram Dom. Cardinale Celſo dicta deciſ. 155. num. 12. & ſequ.*

Iuſtificatio enim literarum patet ex datis in Summario Franciſci, nec à Dominico in alia parte controuertitur, quam in narrata præſentatione eiuſdem Franciſci à medietate patronorum, ſed tollitur etiam hæc controuerſia, ex quo dicta præſentatio docetur facta potius à maiori parte, nedum à medietate patronorum; etenim iuſpatronatus, de quo agitur, iuxta ſenſum vtriuſque partis, in tres voces diuiditur, quarum altera olim ſpectabat ad illos de Montalatis, altera pertinet ad Priorē pro tempore Eccleſiæ SS. Stephani, & Nicolai, vbi adeſt controuerſum beneficium, & alia ſpectat ad Papinos. Quo igitur ad primam ex dictis vocibus hodie ſpectantem ad Conuallios hæredes Stephani Puccinelli, qui fuit filius, & hæres Iacobæ Montalatæ, ac nomine proprio, & fratrum effectiuè præſentauit in præcedenti vacatione anni 1631. integraliter
3 aſſiſtit Franciſco, quia fuit præſentatus tam à Placido Puccinello Monaco Caſſinenſi, & nepote ex filio dictæ Iacobæ Mōtalatæ, quam
4 ab omnibus Conuallis prænominatis, & vlterius ipſe vti compatronus præſentationi de ſeipſo factæ adhæſit iuxta cautelam poſt alios traditam à *Ciarlin. contrò. for. cap. 69. num. 9. & 10.*

Non attenta præſentatione Dominici facta à Franciſco de Fortibus vti donatario Horatij Cecchij aſſ. hæredis qu. Felicitæ Montalatæ,
5 quia vltra alias reſponſiones, dictus Horatius non fuit hæres inſtitutus Felicitæ, ſed ſubſtitutus, in quem proindè iuſpatronatus non tranſiuit, dum teſtatrix explicitam mentionē iuriſpatronatus non habuit, vel alias implicitam comprehenſionem efficaciter non explicauit, vt ex *text. in l. quia perinde, verſ. reſtituta, ff. ad Trebell. firmant Bartol. ibidem, Alex. in l. ſi patroni 55. num. 16. vbi in fine teſtatur de communi, ff. eodem*

ff. eodem, Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 8. verſ. quibus, & alijs, & in cap. Raynutius §. 9. nu. 8. de teſtam. Peregrin. de fideicomm. artic. 6. numer. 37. Fuſar. de ſubſtit. q. 634. num. 2. Viuian. de iurepatron. par. 1. lib. 1. cap. 2. num. 73. & lib. 4. cap. 2. num. 76. eadem par. 1. Rota deciſ. 542. num. 12. par. 5. dec. 72. num. 7. & seqq. par. 7. & deciſ. 73. num. 21. & ſeqq. par. 11. recent.

Rurſus in præſentatione anni 1631. facta de Ioanne Papino, per cuius obitum vacauit beneficium, pro voce olim ſpectante ad Montalatos præſentauit ſolummodò dictus Stephanus Puccinellus filius, & hæres Iacobæ Montalatæ nomine proprio, & fratrum, à quo Stephano iuſpatronatus deuenit ad Conuallios, nullatenus autem præſentauit præfata Felicita Montalata, ſeu alius ex illius iuribus,
6 vnde ad effectum dictæ derogationis Apoſtolicæ attendi debent dumtaxat patroni habentes cauſam à dicto Stephano Puccinello, qui erat in quaſi poſſeſſione præſentandi, nulla habita ratione aliorum in tali poſſeſſione non exiſtentium, etiamſi eſſent veri patroni, vt in puncto *Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 8. num. 106. & 107. & Rota in Piſtorien. Parochialis 15. Ianuarij 1621. coram Pirouano impreſſa apud Viuian. de iurepatron. dec. 78. nu. 8. & 9.*

Habet pariter Franciſcus alteram vocem dicti Prioris SS. Stephani, & Nicolai, à quo
7 fuit præſentatus mediante Procuratore ſpecialiter conſtituto, non obſtante prætenſione quod Procurator antè præſentationem fuerit reuocatus, quia reuocatio poſitiua non adeſt, nec poteſt deſumi ex teſtibus, qui plures patiuntur exceptiones in dicto, & in perſonis plenè deductas ab informantibus, minuſque argui poteſt ex geſtis ab eodem Priore, qui petijt abſolui à iuramento, & deinde cumulatiuè præſentauit Dominicum, & Franciſcũ, nam Prior, vt ingenuè, & intrepidè fatetur tam in iurata declaratione, quam in formali examine, hæc omnia fecit ad ſe eximendum ab importunis, & valdè infeſtis vexationibus
8 ſibi illatis ex parte Dominici, non autem ad effectum reuocandi mandatum, quod potius voluit ratificare in actu præſentationis Franciſci facta ab illius Procuratore in illis verbis, *fù chiamato in Capitolo Prete Domenico Giemi mio Procuratore che andaſſe à preſentare, & eſſo di ſubito mi domandò ſe andaua à preſentare, & io li replicai*
9 *che andaſſe*, cui declarationi Prioris venit deferendum, quia ex alijs depoſitionibus Teſtiũ adminiculatur, ac eſt facta pro exoneratione conſcientiæ à perſona graui in dignitate conſtituta, & caractere Sacerdotali inſignita, ac conſanguinea ipſius Dominici maximè pro declaratione actus dubij ab ipſo geſti, vt in ſimili declaratione fuit dictum in *Peruſina erectionis Canonicatus 4. Maij 1665. coram R. P. D. meo Carpineo.*

Hinc poſt præſentationem Franciſci eo mi-
10 nus meretur attendi cumulatiua præſentatio quam de iiſdem Dominico, & Franciſco nec poterat facere ex interuallo d. Prior vti patronus eccleſiaſticus, *Card. Zabarel. in Clem. plures §. fin. in princ. de iurepatr. Rocch. eodem tract. verb. honorificum num. 34. & Viuian. ſimili tract. lib. 10.*
11 *cap. 4. num. 4.* præſertim in hoc iurepatronatus non ſpectante ad dictum Priorem ratione patrimonij, ſed reſpectu Eccleſiæ, quo caſu Doctores reducuntur ad concordiam, nec opus
12 eſt ingredi diſcrepantiam, quæ circa patrimoniale iuſpatronatus Clerici adeſt inter *Zabarel. in dicta Clement. Plures, §. fin. cum ſeqq.* & inter *gloſ. ibid. verb. præſentare ſequutam ab Abb. eodem loco num. 8.*

Sed quatenus hæc cumulatiua præſentatio
13 veniret attendenda, quia tamen tribueret ius coæquale, & computaretur vtriq; præſentato iuxta *deciſ. Coccin. 464. ſub num. 11.* abſque vlla
14 differentia inter primò, vel ſecundò nominatum in eadem cumulatiua præſentatione facta vnico contextu, *Bonif. Vitalin. in dicta Clement. plures §. fin. num. 6. de iurepatron.* ibi, *ſecus ſi inſimul tunc enim ordo ſcripturæ non attenditur, & Lambert. de iure patron. par. 2. lib. 2. quæſt. 3. art. 8. num. 11. ad med. verſ. ſed in illa facta vnico contextu non eſt*
15 *dare primum, & ſecundum*; adhuc Franciſcus ex tribus vocibus haberet vnam integram à ſucceſſoribus Iacobæ Montalatæ, & aliam cumulatiuam vocem dicti Prioris, & ſic cum haberet ſaltem medietatem patronorum, remaneret plenè iuſtificata eius gratia Apoſtolica derogans alteri medietati, *Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 585. Rota coram Dunozett. iun. deciſ. 150. num. 4. & coram Royas dec. 344. nu. 17.*
16 nihil penitus releuante quod Dominicus impetrauerit ſimilem gratiam, cum ſit tempore poſterior per *text. in cap. capitulum Sanctæ Crucis 30. de reſcript. & in cap tibi, qui gratiam 12. eodem tit. in 6. Roman. conſ. 298. num 2. vbi plenè Add. litera B. Viuian. de iurepatronat lib. 14. cap. 3. num. 154. & Rota coram Dunozett. iun. deciſione 601. num. 13.*

Reliqua autem vox, ſeu tertia pars iuriſpatronatus ſpectat ad Papinos, ex quibus licet vigintitres præſentauerint Dominicum, & alij quatuor Franciſcum, nihilominus Franciſcus non habet modicam partem iſtius vocis, vt aliqui DD. aduertebant, qui non attendebant ſolum numerum præſentantium, ſed habebant rationem ad partes hæreditarias iuxta diuiſionem iuriſpatronatus inter Columnellum Blaſij, à quo deſcendunt præſentantes Dominicum, & inter Columnellum Petri, à quo proueniunt plerique, qui præſentarunt Franciſcum, exceptis quibuſdam, qui adhæſerunt præſentationi Dominici, ſequendo in hoc ca-
17 ſu iuris præſumptionem, iuxta quam iuſpatronatus in dubio iudicari debet hæreditarium, *Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 11. num. 2. & ſeq. Rota coram Merlin. deciſ. 94. num. 1. vbi concordantes.*

Et ita vtraque &c.

TOLENTINA ATTENTATORVM.

Luna 25. Febr. 1669.

ARGVMENTVM.

Attentata ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem, & grauiora redduntur in Religioſis, qui inhibitionem reuerenter non obſeruarunt,imò habuerunt recurſum ad Iudicem inferiorem.

SVMMARIVM.

1 *Attentata, & reuocanda ſunt omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem.*

2 *Attentata redduntur grauiora ex reſponſione minus reuerenti in præſentatione inhibitionis.*

3 *Et quando inhibitione pluries præſentata Fabris murarijs opus non fuit intermiſſum.*

4 *Attentatorum reuocatio eo ſeuerior eſſe debet, quo maior irreuerentia innoteſcit.*

5 *Inhibitio Rotalis, ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda.*

6 *In attentatis magis attenditur contemptus Iudicis quam ius agentis.*

7 *Exequutori circa præſentationem inhibitionis plene credendum eſt tanquam circa rem ſpectantem ad ſuum officium.*

8 *Attentata multiplicantur, quando poſt inhibitionem aditur Iudex inferior circa ea, quæ comprehenduntur ſub lite Rotali.*

DECISIO CCCVI.

IOannes Baptiſta, & Petrus de Bernardis ad hoc vt à quocunque, & ſignanter à Fratribus Sancti Nicolai Tolentini moleſtari non poſſent in poſſeſſione quorumdam hortorũ, vna cum eorum muris, portis, & feneſtris, alijſque iuribus annexis, & connexis, præuia ſpeciali commiſſione inhibitionem Rotalem obtinuerunt, eamque Fratribus prædictis perſonaliter præſentari curarunt; At hæc præſeruatiua adinuenta, ne propria authoritate, & de facto executioni demandentur ea quæ per iuridicos tramites definienda proponuntur, contrarios excitauit effectus in his Religioſis, qui poſt exequutam inhibitionem muros dictorum hortorum deuaſtarunt, ibique feneſtras, & foramina aperuerunt; portam demolierunt aſportatis cæmentis ad eorum Conuentum, arbores cæderunt, tectum ninarij fregerunt, aliaque attentarunt, de quibus in depoſitionibus plurium teſtium partim formiter, & partim ad perpetuam rei memoriam examinatorum; quocirca fuit hodie re-
1 ſolutum omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem eſſe attentata, & reuocanda iuxta diſpoſitionem *text. in cap. non ſolum in fine de appellat. in 6. Lancellot. de attent. poſt inhibit. in præfat. nu. 233. & ſeqq. Accbill. deciſ. 29. num. 2. de appellat. ſ.m. Gregor. dec. 465. num. 4. & 11. Buratt. dec. 909. ſub num. 1. Emin. Ottbob. dec. 93. num. 5. & 6. & in par. 11. recent. deciſ. 76. num. 1. dec. 152. num. 2. & deciſ. 316. num. 4. & ſeqq. ſeqq.*

Grauiora redduntur attentata, quia Procurator dicti Conuentus executori præſentanti
2 inhibitionem Rotalem reſpondit: *non ſtimo niente queſta inibitione*; verba non minus religioſæ obedientiæ, & manſuetudini repugnantia, quam reuerentiæ mandatorum Rotalium
3 prorſus incongrua, & rurſus iterum, atque iterum præſentata inhibitione Fabris murarijs adhuc opus nunquam fuit intermiſſum,
4 ſed continuatum, ex quibus ſicut maior irreuerentia innoteſcit, ita ſeuerior eſſe debet attentatorum reuocatio ad tradit. per *Rot. deciſ. 355. num. 2. par. 9. recent.* Itaut nulla æquitas, nullumque refugium boni iuris ſuffragari poſſit attentantibus, qui ob facilem recurſum ad Vrbem poterant eorum iura deducere, & proinde non debebant operari de facto, ſed
5 inhibitionem Rotalem ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam timere, & ſeruare tenebantur, *Lancell. de attentat. poſt inhibit. dicta præfat. numer. 238. Rota apud Caputaq. deciſ. 93. part. 2. coram Duran. deciſ. 312. num. 1. & 2. coram Mant. dec. 345. nu. 4. & 5.*
6 vbi quod hoc caſu magis attenditur contemptus Iudicis, quam ius agentis, *& deciſ. 670. n. 1. par. 4. & dec. 75. num. 4. par. 6. recent.*

Vlterius non obſtante, quod inhibitio Rotalis fuerit præſentata in Cancellaria Epiſcopali iuxta relationem exequutoris, cui in hac præſentatione, aliaque ſuperius recenſita
7 plenè credendum eſt tanquam de re ſpectante ad ſuum officium per *gloſ. in cap. cum parati 19. verb. ſuus nuncius de appellat.* & ad hunc effectum digit *Rota dec. 52. num. 1. par. 10. & dec. 275. pariter num. 1. par. 11. recent.* ijdem Fratres præ-
8 ceptum pœnale poſtmodum extorſerunt per acta præfatæ Cancellariæ, & ſic multiplicantur attentata, cum poſt inhibitionem nequeat alius Iudex adiri circa ea quæ comprehenduntur ſub lite introducta in noſtro Tribunali, *Rota deciſ. 148. num. 7. par. 5. d. deciſ. 355. num. 11. & ſeqq. par. 9. & d. deciſ. 275. num. 6. par. 11. recent. & alibi paſſim.*

Et ita per contradictas &c.

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 15. Martij 1669.

ARGVMENTVM.

Expenſæ extraiudiciales reficiuntur in ſcutis decem pro qualibet inſtantia, & iudiciales integraliter: expenſæ litis, an debeantur pro virili, reſpicit exequutionem, & vnde deberi dicantur integraliter; Monaſterium tenetur ad expenſas litis quam ſubſtinuit ex perſona Monaci.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ extraiudiciales non ſunt exceſſiuæ in ſcutis decem pro qualibet inſtantia.*

2 *Expenſæ iudiciales iuſtificantur ex actis, & integrè reficiuntur.*

3 *Expenſa pro citatione cum inhibitione debet refici.*

Expenſa

4 *Expenſæ litis, in quo plures ſuccubuerunt, debentur pro virili.*

5 *Expenſas deberi pro virili reſpicit exequutionem non exceſſum taxationis.*

6 *Expenſæ non debentur à collitigante, qui in nouo iudicio nihil egit, ſed ab eo qui nouum iudicium intentauit, & proſequutus eſt.*

7 *Expenſæ litis cæpta cum defuncto debent refici ab hærede.*

8 *Inſtantia cæpta cum defuncto tranſit ad hæredem, quamuis adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij, & num. 9.*

10 *Monaſterium tenetur ad expenſas litis facta ex perſona Monaci, non autem Monacus nihil poſſidens.*

11 *Compenſatio ab illiquido ad creditum liquidum non datur.*

DECISIO CCCVII.

MOnaſterium Sancti Sixti, quod rei iudi-
catæ ſuccubuit, multifariam hodie im-
pugnabat taxationem expenſarum in ſc. 238.
DD. autem reſponderunt taxationem non eſ-
ſe exceſſiuam: quantitas enim taxata nihil vltra
1 decernit pro expenſis extraiudicialibus Aduo-
cati, Procuratoris, & Sollicitatoris, quam
ſcuta decem pro qualibet inſtantia iuxta ſty-
lum noſtri Tribunalis relatum per *Rotam in
deciſ. 948. num. 6. coram Dunozett. iun. dec. 265. n. 4.
& deciſ. 410. num. 7. coram D. Cardinali Celſo, cum
alijs in Peruſina fideicommiſſi de Rodulphis 1. Febr.*
1668. *§. licet enim coram Me.* Expenſæ verò iu-
2 diciales in taxatione deſcriptæ iuſtificantur
ex actis, & veniunt integrè reficiendæ, *l. pro-
perandum 11. §. ſine autem, C. de iudic. cap. finem
litibus 5. de dol. & contum. & cap. calumnia 4. de pen.
Veſtr. in prax. lib. 8. cap. 2. num. 11. verſ. ſed de iudi-
cialibus, Burratt. deciſ. 921. nu. 1. & ibi Add. nu. 12.
Eminent. Celſ. d. dec. 410. num. 5. & 6.*

Non attento modico exceſſu iuliorum
3 quindecim pro citatione cum inhibitione,
quam nulla vrgente neceſſitate expeditam
fuiſſe supponebatur, quia vltra tenuitatem
minimæ ſummæ viſum fuit de ſuppoſito non
conſtare, ideoque etiam huiuſmodi expen-
ſam vti iudicialem eſſe reficiendam ex allega-
tis.

Non obſtat, quod cum Nicolaus Hierony-
4 mus, & Carolus actores litem habuerint, ne-
dum contra Monaſterium ex perſona patris
Gaſparis, ſed etiam contra Antonium, & Pau-
lum de Ferraris, ac Bartholomæum Falco-
nium, Monaſterium pro virili tantum tenea-
tur ad expenſas per *text. in l. 1. & 2. & l. ſi plures
C. ſi plur. vnic. ſentent. Rota coram Duran. deciſ.
169. num. 1. & coram bo. mem. Dunozett. iun. deciſ.
409. num. 6.*

5 Obiectum enim reſpicit executionem, non
exceſſum taxationis, & tamen reſpectu Fal-
conij allegabatur, quod licet ipſe iudicium in-
troduxerit contra prædictos Antonium, &
Paulum authores Monaſterij pro affictibus
bonorum fideicommiſſariorum locatorum
ab hærede grauato, nihilominus vllas partes
non egerit, ſed citatus fuerit pro ſuo iure, &
intereſſe in iudicio immiſſionis poſtmodum
intentato per Nicolaum Hieronymum, &
Carolum admiſſo ad cauſam; vnde ſequere-
6 tur quod Falconius non teneatur ad expenſas
factas in nouo iudicio immiſſionis; ſed Mo-
naſterium, eiuſque authores, contra quos
decreta fuit immiſſio per rem iudicatam ad
tradit. coram Duran. deciſ. 382. num. 3.

Reſpectu verò Antonini, & Pauli lite pen-
7 dente defunctorum Monaſterium illis ſuc-
ceſſit ex perſona Patris Gaſparis, ideoque eui-
tare nō poteſt refectionem expenſarum, quia
8 inſtantia cæpta cum defunctis tranſiuit in
Monaſterium hæredem, *l. hæres abſens, ff. de iud.
Amat. reſolut. 86. num. 5. Rot. dec. 71. num. 2. par. 1.
diuerſ. & dec. 141. nu. 3. coram Mantic.* Quamuis
9 adiuerit hæreditatem eorumdem cum benefi-
cio legis, & inuentarij, ac expeditam rationem
reddere ſpondeat, quia talis exceptio pertinet
ad articulum exequutionis, non autem reſpi-
cit exceſſum taxationis.

Hinc pariter non refragatur, quod Pater
10 Gaſpar, non autem Monaſterium teneatur
de proprio ad refectionem expenſarum, & ni-
hilominus fuit animaduerſum, quod cum
Monaſterium litem fecerit ex perſona Mo-
naci, eodem modo, quo in euentum Victo-
riæ, bona controuerſa obtinuiſſet, ita & in
euentum ſuccumbentiæ pati debet refectio-
nem expenſarum, quæ non poſſunt refici à
Monaco nihil poſſidente per *text. in cap. Nico-
laus, vbi Abb. num. 3. de appellat.*

Similiter compenſatio oppoſita per Mona-
11 ſterium cum fructibus, & cenſibus exactis
per actores non eſt præſentis inſpectionis,
cumq; vlterius requirat altiorem indaginem
ex pluribus deductis per informantes, admit-
tenda non videtur in concurſu crediti dicta-
rum expenſarum vndequaque liquidi iuxta
text. in l. final. C. de compenſ.

Et ita vtraque parte informante &c.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Luna 18. Martij 1669.

ARGVMENTVM.

Cauſa matrimonialis dicitur prophana ad effe-
ctum remiſſoriæ, quæ proinde conceditur ex
ſola releuantia, & multo magis ſi datur etiam
fumus; in huiuſmodi cauſis ob grauitatem
materiæ facilè admittuntur noui articuli non
obſtante alio examine præſertim ſi poſſunt
conciliari cum articulis primo loco exhibitis,
ne implicent contrarietatem.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialis cauſa ad effectum remiſſoriæ reputatur prophana.*

2 *Remiſſoria in prophanis paſſim datur ex ſola releuantia.*

3 *Et eo magis quando vlterius concurrit fumus materiæ articulatæ.*

4 *Fumus deducitur ex Teſtibus examinatis ad*
perpe-

perpetuam rei memoriam.

5 *Poſt didicita teſtificata alij teſtes non admittuntur propter metum ſubornationis.*

6 *Probatio probationem non excludit.*

7 *Aequalitas eſt ſeruanda, vt examen vni parti indulgeatur, ſicut alteri fuit conceſſum.*

8 *In matrimonialibus cauſis ſpeciale eſt, quod non obſtante alio examine facilè admittantur articuli ob grauitatem materia.*

9 *Articuli hinc inde dati, quando conciliantur itavt non implicent contrarietatem in ordine ad ſæuitiam viri.*

10 *Remiſſoria adhuc conceditur licet Iudex primæ inſtantiæ præfixerit terminum ad examinandum dum quis potuit credere, quod ſufficerent teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam.*

DECISIO CCCVIII.

LAta ſententia per Vicarium Anconitanum ſuper ſeparatione Thori inter Ioſephum Columbellam, & Ludouicam Tauroleonam, idem Ioſeph in gradu appellationis mihi commiſſa exhibuit articulos ad probandum, quod ipſe nullum habeat defectum, & Ludouica fuerit bene tractata domi, & extra ad inſtar mulierum ſuæ conditionis, ac eatenus ab ipſo Ioſepho diſceſſerit, & ad eius domum reuerti recuſet, quatenus ſub hoc prætextu retardari prætendatur ſolutio dotis, & interuſuriorum dotalium: Cum itaque hoc probato non minus ceſſaret ſæuitia viri, quam inſubſiſtens detegeretur cauſa ſeparationis thori, articuli apparent releuantes, ideoque in
1 hac cauſa prophana qualis ad hunc effectum reputatur matrimonialis iuxta opinionem Rotæ, de qua *in deciſ. 233. ante num. 1. par. 10. recent. & in Leodien. matrimonij 23. Martij* 1667. *§. tendunt enim, coram R. P. D. meo Carpineo,*
2 fuit hodie reſponſum eſſe concedendam remiſſoriam, quia ſi paſſim datur in prophanis ex ſola releuantia, *Caputaq. deciſ. 68. par. 3. ſ. m. Gregor. dec. 403. num. 3. Duran. dec. 35. num. 1. & 2. & in recent. deciſ. 266. nu. 6. par. 6. & dec. 339. nu. 1.*
3 *& 2. part. 11.* eo magis concedenda videtur in hoc caſu, vbi vlterius concurrit fumus mate-
4 riæ articulatæ ſufficienter deductus ex teſtibus ad perpetuam rei memoriam examinatis, *Rot. deciſ. 163. num. 1. & dec. 562. num. 4. coram Gregor. in recent. deciſ. 113. & 661. vtrobique num. 1. par. 2. & deciſ. 1. nu. 4. par. 11.* & in ſpecie fuit dictum *in allegata Leodien. matrimonij dicto §. tendunt enim ad med. coram R. P. D. meo Carpineo.*

Non obſtat quod mulier in prima inſtantia
5 examinauerit teſtes ſuper ſæuitia viri ideoq; poſt didicita teſtificata non ſint admittendi alij teſtes propter metum ſubornationis, vltra
6 quod enim probatio probationem non excludit, & ſicut examen fuit conceſſum vxori,
7 ita viro non debet denegari ad ſeruandam æqualitatem ex animaduerſis *in Leodien. matrimonij, vbi ſupra,* ſpeciale eſt in cauſis matrimo-
8 nialibus, quod non obſtante alio examine, facilè admittantur articuli ob grauitatem materiæ *iuxta deciſ. Mantica 312. nu. 10. in fin. ſequutam in Neapolitana ſeparationis thori 15. Februarij 1647. coram bo. memor. Peutingerio.*

Eoque certius dum adeſt releuantia, & contrarietas inter vtroſque articulos poteſt con-
9 ciliari; non enim implicat, quod aliquando maritus ſæuitiam exercuerit iuxta examen factum ex parte mulieris quodque deinde ſequuta reconciliatione mulier non diſceſſerit ex cauſa ſæuitiæ, ſed ad effectum impediendi ſolutionem dotis, & interuſuriorum iuxta articulos datos ex parte viri; non obſtante,
10 quod Iudex primæ inſtantiæ viro præfixerit terminum ad examinandum, quia cum pro victoria cauſæ credere potuerit ſatis fuiſſe examen ad perpetuam rei memoriam, cumq; nouiter articuletur cauſa diſcedentiæ à viro ad euitandam ſolutionem dotis, noluerunt DD. ſuper formali examine denegare remiſſoriam, quam tamen cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ conceſſerunt vtraque parte informante.

ÆSINA FIDEICOMMISSI.

Veneris 29. Martij 1669.

ARGVMENTVM.

Identitas bonorum probanda eſt iudicio immiſſionis in vim *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.* cum poſſeſſione teſtatoris de tempore mortis, nec ſuffragatur quod probetur teſtatorem poſſediſſe longe ante præſertim quando datur fumus quod bona ad alium ſpectarent.

SVMMARIVM.

1 *Identitas bonorũ in iudicio* l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll. *debet plenè probari, alias non datur immiſſio.*

2 *Teſtes examinati inter alias perſonas, an probent in alio iudicio intentato ſuper bonis diuerſis, remiſſiuè.*

3 *Poſſeſſio bonorum apud teſtatorem probanda eſt de tempore mortis.*

4 *Certius quando datur fumus quod bona ad alium ſpectarent, tunc enim fideicommiſſarijs augetur onus iuſtificandi poſſeſſionem teſtatoris de tempore mortis duriori genere probationum.*

5 *Creditoribus anterioribus non præiudicant actus poſteriores facti ab eorum debitore.*

DECISIO CCCIX.

SVper quadam domo, & terris in Territorio Caſtri Plani per Brunaccios poſſeſſis immiſſionem ab A. C. reportarunt Vincentius, & alij de Franciolinis in vim antiqui fideicommiſſi conditi per Ioannem Baptiſtam ſeniorem Franciolinum, ſed in gradu appellationis inſtaurata controuerſia coram Me reſolutum fuit talem immiſſionem eſſe denegan-
1 dam ex particulari defectu non probatę identitatis bonorum, quam in iudicio immiſſionis vigore *legis final. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* fidei-

fideicommiſſarij debebant plenè iuſtificare, *Decian. conſ. 3. num. 51. vol. 2. & conſ. 55. num. 31. volum. 4. Menoch. conſ. 704. num. 6. in fine, & nu. 7. in princ. conſ. 740. num. 10. Barz. deciſ. Bononien. 2. num. 28. & ſeqq. Peregr. de fideicomm. art. 44. nu. 1. Fuſar. de ſubſtit. qu. 616. num. 20. Rot. dec. 599. ſub num. 1. par. 3. recent. in Romana, ſeu Sabinen. fideicommiſſi 13. Mart. 1655. §. nam licet, coram R. P. D. meo Otalora, & in Eugubina fideicom. 16. Nouembr. 1667. §. non obſtat coram eodem.*

Imperfecta autem viſa eſt probatio illorum de Franciolinis, licet enim fideicommittentis poſſeſſionem iuſtificari contendant ex pluribus teſtibus antiquitus examinatis, tamen 2 omiſſo, an illorum depoſitio ſit integræ fidei, vtpotè emanata inter alias perſonas, & in iudicio ſuper diuerſis bonis intentato ad tradita per *Rotam in Bononien. fideicomm. de Canobijs 30. Ianuar. 1662. §. non probat, & §. ſeq. coram R. P. D. meo Albergato*, ſaltem concludit, quia teſtes non indiuiduant, quod fideicommittens bo-3 na, de quibus agitur, poſſederit de tempore mortis iuxta diſpoſitionem *text. in l. fin.* ibi „ *mittatur quidem in poſſeſſionem earum rerum, quæ teſtatoris mortis tempore fuerunt, Cod. de edict. Diu. Adrian. tollen. vbi Caſtrenſ. nu. 6. verſ. quarto requiritur, & conſ. 454. nu. 1. lib. 1. Surd. conſ. 263. nu. 7. ad fin. & num. 8. & conſ. 505. num. 10. & 11. Rota deciſ. 58. nu. 3. verſ deficiente poſt Merlin. de pignor. deciſ. 45. ſub num. 8. & 9. par. 9. recent. in Romana fideicomm. de Ferratinis 15. Mart. 1658. §. quo verò, coram Reuer. Papien. & in Terracinen. fideicomm. de Pilorcijs 24. Apr. 1662. §. neque ex deductis, coram R. P. D. meo Albergato*, vbi in ſpecie probata fuerat poſſeſſio teſtatoris per nouem annos antè eius obitum.

Præterea ad arguendum quod bona contro-4 uerſa ſpectarent ad Principellam nurum fideicommittentis, adducti fuerunt plures actus, ex quibus quicquid ſit, an probetur pertinentia bonorum ad Principellam ſtantibus diuerſis rationibus hinc indè deductis, fideicommiſſarijs tamen augetur onus iuſtificandi duriori probationum genere quod bona controuerſa fuerint verè poſſeſſa à fideicommittente de tempore obitus, vt fuit animaduerſum in dicta *Terracinen. fideicomm. de Pilorcijs, §. quæ quidem*.

Non obſtat quod Principella in locum bonorum fideicommiſſariorum ab ipſa diſtractorum in Contrada Montis Galli bona pro-5 pria fideicommiſſo ſubrogauerit, quia cum ſubrogatio ſit poſterior obligatione per ipſam contracta ad fauorem Columnelli Ghiſlerij pro cenſibus ſcutorum 12500. in ſorte præiudicium afferre non potuit creditis anterioribus, *l. debitorem, C. de pignor. l. res, C. de remiſ. pign. & l. ſi debitor, C. de diſtract. pignor.*

Et ita vtraque &c.

§ § § § § § § § § §
§ § § § §

ROMANA VINEARVM.

Ven. 29. Martij 1669.

ARGVMENTVM.

Poſſidens iure familiaritatis poteſt mutare cauſam poſſeſſionis, quæ proinde non citato tali poſſeſſore non poteſt propria authoritate per alium apprehendi ſub prætextu fideicommiſſi etiamſi in fideicommiſſo adeſſet clauſula omni meliori modo, quando poſſeſſori, ſeu eius authori competebant, ſeu competere poterant detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio apprehenſa ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, præſeruat ius poſſeſſoris.*

2 *Vxor poſſidens iure familiaritatis ſuperueniente nouo titulo, nempe vti hæredis, & creditricis dotium cum clauſula conſtituti poteſt mutare cauſam poſſeſſionis abſque alia declaratione.*

3 *Multoque magis attenta præciſa declaratione.*

4 *Poſſeſſio quando non eſt vacans non poteſt per alium propria authoritate, & non citato poſſeſſore apprehendi.*

5 *Fideicommiſſarius debet capere poſſeſſionem de manu hæredis.*

6 *Fideicommiſſarius pro capienda poſſeſſione bonorum fideicommiſſi debet citare hæredem, vel curatorem deputatum hæreditati iacenti.*

7 *Poſſeſſio apprehenſa per fideicommiſſarium propria authoritate vel non citato hærede grauati dicitur vitioſa.*

8 *Et non eſt manutenibilis.*

9 *Clauſula*, omni meliori modo, *appoſita in fideicommiſſo dat ſubſtituto facultatem ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate.*

10 *Fideicommiſſarij facultas de ingrediendo poſſeſſionem bonorum fideicommiſſi ex clauſula*, omni meliori modo, *ceſſat, ſeu ſuſpenditur, quando hæredi competunt detractiones.*

11 *Detractio competit hæredi grauato pro melioramentis.*

12 *Dotes detrahuntur ex fideicommiſſo aſcendentis, quando deficiunt bona libera.*

13 *Grauatus non tenetur reſtituere bona fideicommiſſaria donec de ſuis detractionibus ſit ſatisfactus.*

14 *Detractiones etiam poſſibiles, probabiles, vel colorata ſufficiunt, ne fideicommiſſarius dicatur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem hæredis.*

DECISIO CCCX.

Carolus Cellinus, ad cuius fauorem apertum fuit paternum fideicommiſſum per obitum Antonij fratris ſine filijs in capienda poſſeſſione vinearum fideicommiſſariarum, præuenit Angelam vxorem dicti Antonij, eiuſque creditricem, & hæredem beneficiatam, ſed cum hodie peteret manutentionem ſibi decerni, Rota denegandam eſſe reſpon-1 dit, quia cum talis poſſeſſio fuerit apprehenſa in

ta in vim mandati cum clauſula (ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura), fuit vtique præſeruata poſſeſſio Angelæ, quæ
2 licet viuente viro vineas vbi habitabat iure familiaritatis poſſideret, ſuperueniente nouo titulo nempe vti hæredis, & vti creditricis ſuarum dotium cum clauſula conſtituti, potuit abſque alia declaratione mutare cauſam ſuæ poſſeſſionis, *Bald. in l. penult. num. 2. C. de pignor. act. Dec. conſil. 400. num. 5. Rota deciſ. 324. ſub num. 2. part. 1. diuerſ. coram Caualer. dec. 234. num. 2. coram Coccino deciſ. 67. num. 1. & duobus ſeqq. & apud Poſth. de manut. deciſ. 322. n. 7.*
3 multoque magis attenta præciſa declaratione ipſius Angelæ, *Gratian. diſcept. 954. numer. 1. Poſth de manut. obſeru. 54. num. 23. & poſt ipſum Rota deciſ. 173. num. 1. & deciſ. 380. numer. 2. verſ. multo igitur magis par. 1. diuerſ.*

Hinc cum poſſeſſio vinearum non eſset va-
4 cans, non poterat Carolus illam propria authoritate appræhendere non citata poſſeditrice, cuius etiam poſſeſſione præclaſi adhuc
5 debebat, vel poſſeſſionem capere de manu hæredis *per text. in l. 1. ff. quor. legator. Roland. conſil. 78. num. 14. & duob. ſeqq. & num. 19. lib. 3. Rot. deciſ. 565. num. 1. part. 1. diuerſ. & deciſ. 72. num. 7. coram Eminentiſs. Ottbob.* vel ſaltem
6 citare hæredem, ſeu curatorem deputatum hæreditati iacenti, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 1. cap. 1. num. 11. & duobus ſeqq. Gregor. XV. deciſ. 206. num. 7. Duran. deciſ. 84. nu. 9. Dunoz. Iun. deciſ. 740. à num. 1. vſque ad num. 5. & dec. 763. num. 1. & Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 116. num. 2. & à num. 6. vſque ad num. 11.* alias poſſeſſio
7 fideicommiſſarii dicitur vitioſa, *Rota dec. 115. num. 3. part. 1. recent. deciſ. 271. num. 2. & deciſ. 1005. num. 3. coram Seraph. cum alys in Romana Bonorum 16. Iunij 1668. §. poſſeſſio coram R. P. D.*
8 *meo Bourlemont.* nec eſt manutenibilis, *Caualer. deciſ. 100. num. 6. Dunoz. Iun. d. deciſ. 740. ſub num. 1. & Cardinal. Ottbob. d. deciſ. 116. num. 3. & 11.*

Non obſtat clauſula *omni meliori modo* adie-
9 cta in ordinatione paterni fideicommiſſi, quia licet ſoleat ſubſtitutio impartiri facultatem ingrediendi poſſeſſionem propria autoritate ex allegatis *per Rot. coram Ren. Royas deciſ. 443. num. 6. & 7.* non ſuffragatur tamen
10 quando hæredi grauato competebant detractiones, quia tunc prædicta facultas ſuſpenditur, donec conſtet quænam bona remaneant obnoxia reſtitutioni factis detractionibus, *Mareſc. var. reſolut. dicto cap. 1. num. 30. lib. 1. Surd. deciſ. 333. num. 8. & 9. Rota coram Dunoz. Iun. dicta dec. 763. nu. 4. & 8.*

Angelæ autem ex perſona Antonij hæredis grauati competit duplex detractio, altera ſcilicet pro legitima dicto Antonio debita ſuper omnibus bonis paternis, altera verò pro me-
11 lioramentis, quæ in vinea magna fideicommiſſaria facta probantur, ex propria autem
12 perſona eidem Angelæ debetur detractio ſuarum dotium ſuper bonis fideicommiſſi aſcendentis deficientibus bonis liberis vigore *Auth. res quæ C. commun. de legat.* vnde non tenetur
13 Angela ad reſtitutionem bonorum fideicommiſſariorum, donec de dictis ſuis creditis non remaneat ſatisfacta ad tradita *per Rot. deciſ. 946. num. 1. & ſeqq. coram Buratt. deciſ. 516. num. 3. in fine & num. 4. part. 3. & deciſ. 69. num. 1. nu. 4. verſ. obſtat & num. 6. part. 10. recent. coram Dunoz. Iun. deciſ. 991. num. 29. verſ. ſunt denique, & duobus ſeqq. & coram Card. Celſo deciſ. 282. ſub princ. & n. 1. & 2.*

Neque obſtant ea quæ deducebantur partim ad impugnandas detractiones, partim verò ad inducendam illarum ſatisfactionem, quia placuerunt reſponſiones datæ ex parte Angelæ, præſertim quia ad hoc vt fideicom-
14 miſſarius non dicatur legitimus contradictor ad impediendã poſſeſſionem hęredis ſufficeret etiam quod poſſibilitas detractionum eſſet probabilis, & colorata, *Rota deciſ. 115. num. 10. in fine part. 1. recent.* vltra aliàs auctoritates adductas *in Eugubina fideicommiſſi 16. Nouembris 1667. §. quod autem coram R. P. D meo Otalora, & in dicta Romana Bonorum 16. Iunij 1668. §. finali coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Et ita vtraque &c.

CASERTANA PAROCHIALIS.

Luna 1. Aprilis 1669.

ARGVMENTVM.

Licet detur appellatio à prælectione alicuius in examine, tamen nouum examen non eſt concedendum, quando adhuc appellans licet doctior appareret, eſſet pręlecto poſtponendus ob diffamationem, quæ ſufficit, vt diffamatus à beneficio acquirendo reijciatur.

SVMMARIVM.

1 *In examine Parochialis reiectus poteſt appellare à prælectione Epiſcopi, & prælectum prouocare ad nouum examen coram iudice appellationis.*
2 *Examen nouum eſt denegandum, quando eſſet inutile, vel fruſtratorium.*
3 *Doctior non dicitur perneceſſe dignior, & præferendus in aſſequutione Parochialis.*
4 *Idoneitas maior non ex ſola doctrina commenſuratur, ſed ex morum honeſtate, & prudentia, ac ſimilibus qualitatibus magis opportunis ad regendam Eccleſiam Parochialem.*
5 *Inquiſitus, & carceratus ob crimina grauia licet doctior, poſtponendus eſt minus docto in aſſequutione Parochialis.*
6 *Abſolutus ab obſeruatione iudicij cum obligatione de ſtando iuri, & ſe præſentando nouis ſuperuenientibus indicijs, poteſt quandocunque ex nouis indicijs vexari, & ſemper remanent veſtigia prioris iudicij.*
7 *Diffamatio non tollitur per ſententiam ab obſeruatione iudicij, dum præceſſerunt querela, carceratio, depoſitiones teſtium, & præcepta pœnalia acceptata ab abſoluto.*
8 *Diffamatio ſufficit ad excludendum diffamatum in concurſu ad ius quærendum.*
9 *Diffamatus cum eſſet præbiturus in populo cauſam ſcandali, non eſt præferendus in concurſu etiamſi nullum defectum pateretur.*

DE-

Google

DECISIO CCCXI.

EX duobus idoneis repertis in concurſu controuerſæ Parocchialis Ordinarius Statium præeligendum cenſuit, Tiberium verò poſtpoſuit, qui prætenſam iniuſtitiam ſuæ reiectionis mediante appellatione vrbis Vicario proponens, nouum examen impetrare non potuit, & contrariæ Sententiæ ſuccubuit vnde cauſam appellationis obtinens mihi committi pariformem reſolutionem ſubiuit ſuper denegatione noui examinis.

Non enim fuit dubitatum quia regulariter
1 liceat reiecto appellare ab electione Epiſcopi, & præelectum ad nouum examen prouocare coram Iudice appellationis, attenta *Conſtitutione ſan. me. Pij V. la 33. in ordine Bullarij noui tom. 2.* abſque præciſa neceſſitate probandi irrationabilem præelectionem Epiſcopi, *Rota deciſ. 105. n. 6. part. 10. recent.*

2 Fuit tamen animaduerſum nouum examen fore omnino fruſtratorium, & inutile, ideoque denegandum: dato enim quod Tiberius
3 in tali examine doctior appareret, non inde tamen dignior, & præferendus dici poteſt, quia
4 cum maior idoneitas non ex ſola doctrina commenſuretur, ſed ex morum honeſtate, prudentia, aliiſque qualitatibus ad Eccleſiam regendam magis opportunis, & neceſſarijs, *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 4. num. 108. & pluribus ſeqq.* & ex mente Sacræ Congregationis Concilij *Garz. de benef. part. 9. cap. 2. num. 111. Rota deciſ. 654. & 655. per tot. part. 4. diuerſ. coram ſan. mem. Greg. deciſ. 11. num. 5. & ibi Add. litera D. coram Buratt. deciſ. 22. num. 29. & ſeq.*
5 *& deciſ. 635. num. 6.* ex maiori doctrina cenſuerunt DD. Tiberium non eſſe præferendum, & merito fuiſſe poſthabitum in aſſecutione Parrocchialis ob crimina non minus grauia, quàm ſcandaloſa, pro quibus fuit inquiſitus, & carceratus *Can. tantis Daniel, 81. diſtinct. cap. omnipotens 4. vbi gloſ. verb. Denunciantur de accuſat. & cap. final. de teſtib. Lotter. de re benefic. lib. 2. quaſt. 31. num. 145. & ſeqq. Em. Ottbob. dec. 201. nu. 14. & ſeq.*

Non obſtat quod Tiberius à dictis crimini-
6 bus per ſententiam fuerit abſolutus, tum quia abſolutoria non emanauit ex capite innocentiæ, ſed ſimpliciter ab obſeruatione iudicij cum obligatione de ſtando iuri, & in futurum ſe præſentando nouis ſuperuenientibus indicijs, vnde remanent veſtigia prioris iudicij, ac nouis ſuperuenientibus indicijs poteſt Tiberius quandocunque vexari, vt in ſpecie ad hunc effectum ponderant *Lotter. de re benefic. lib. 2. d. quaſt. 31. num. 148. & ſeq. Rota in Sabinen. concurſus 6. Aprilis 1609. coram Sacrat. impreſſa apud Marcheſ. de commiſ. tom. 1. fol. 291. repetit. in deciſ. 219. part. 3. recent. vtrobique num. 3. & in Calagurritana Beneficij de Bilbao 5. Iulij 1655. & 15. Maij 1656. coram bo. mem. Bichio impreſ. apud Tondut. de penſion. deciſ. 21. num. 9. & ſeq. & dec. 22. pariter nu. 9.*

Tum quia ſtantibus querela carceratione,
7 & depoſitionibus teſtium ſuper delictis vltra quædam præcepta pœnalia iniuncta Tiberio in eadem ſententia per ipſum acceptata, viſū fuit in caſu præſenti non ceſſaſſe diffamatio,
8 quæ ſufficit ad excluſionem diffamati, quando agitur de prælatione concurrentium in iure quærendo *ad text. in d. cap. omnipotens 4. vbi gloſ. verb. denunciantur de accuſ. Calder. Conſil 9. de probat. in puncto Rot. in Beneuentana Parocchialis 13. Iunij 1590. coram Orano ſub num. 3. impreſſa apud Marcheſan. de commiſſ. part. 1. fol. 293. & repetita in deciſ. 655. num. 2. part. 4. diuerſ. Comitul. deciſ. 114. num. 21. & ſeq. & d. deciſ. 22. num. 1. & 8. apud Tondut. de penſion.* cum alijs infra allegandis, quia cum diffamatus cauſam
9 ſcandali in populo ſit præbiturus, non eſt in concurſu præeligendus, etiamſi nullum defectum pateretur *ad tradit. per Abba. in cap. 1. num. 8. de elect. Rota coram Card. Seraphin. deciſ. 516. num. 4. & in ſpecie coram D. Card. Ottbob. d. deciſ. 201. num. 15. & in d. deciſ. 21. num. 7. & 8. apud Tondut. de penſion.*

Et ita vtraque parte informante &c.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 30. Maij 1668.

ARGVMENTVM.

Expreſſio valoris per non exceſſum non concludit per aſcenſum, & verificatur in minima quantitate: falſa valoris expreſſio non eſt adſcribenda reſignatario extero, ac illius ignaro, ſed reſignanti illius conſcio, à quo proinde per huiuſmodi falſam expreſſionem ſcienter emiſſam omne ius beneficij abdicatur, ita vt non poſſit ab ordinario conferri per obitum reſignantis.

SVMMARIVM.

1 *Litera apoſtolica, quando apparent iuſtificata, paratam exequutionem merentur.*
2 *Valoris expreſſio per non exceſſum non concludit, quod valor aſcendat ad ſummam narratam.*
3 *Valoris expreſſio per non exceſſum verificatur etiā in minima quantitate.*
4 *Beneficium vacans per reſignationem præcedentem nulliter confertur ab ordinario per ſubſequutum obitum reſignantis.*
5 *Valoris mala expreſſio procedit ex facto reſignantis, qui non debebat illum pro diuerſa ſumma exprimere in mandato ad reſignandum, dum ſciebat rem aliter ſe habere.*
6 *A reſignante qui habebat ſcientiā valoris, et tamen falſum expreſſit, abdicatur omne ius beneficij.*
7 *Reſignans quando per breue tempus duorum, vel trium annorum non acquiſierit veram ſcientiam quantitatis reddituum beneficij, dicitur habuiſſe veram ſcientiam qualitatis, an eſſent certi vel incerti.*
8 *Reſignans quanto tempore habuerit ſcientiam reddituum beneficij, defertur arbitrio iudicis.*
9 *Reſignatarius exterus, & abſens à loco beneficij præſumitur ignarus reddituum illius.*
10 *Reſignatarius excuſatur ſi valorem ab ipſo ignoratum*

tum

tum expreſſi in ſumma narrata in præcedentibus vacationibus.

11 *Reſignatarius excuſatur ſi valorem expreſſit in ſumma narrata per reſignantem conſcium redditVum beneficij in mandato ad reſignandum.*

12 *Valoris mala narratiua tollitur per gratiam* perinde valere *deſuper obtentam, ſtatim, ac fuit habita notitia veri valoris.*

DECISIO CCCXII.

EDita deciſione die 27. Ianuarij 1668. pro exequutione literarum Apoſtolicarum Gaſparis, Antonius exhibuit articulos ad probandum valorem longè maiorem narrato in dictis literis, & præuiis duabus deciſionibus emanatis 15. Iunij 1668. & 8. Februarij 1669. impettauit remiſſoriam, facta tamen per eius Procuratorem obligatione ab eodem Antonio ratificanda in partibus ante vſum remiſſorialium de ſtando vnicæ, & de præſtando conſenſum ſequeſtro: euentus autem docuit quod remiſſoria taliter conceſſa ad citius definiendam hanc controuerſiam beneficialem, aditum præbuit Antonio diutius ſe confouendi in poſſeſſione beneficij; pulſatus etenim in partibus coram iudice remiſſoriali, ratificare recuſauit dictam obligationem enixè oblatã, & factam hic in curia ab eius Procuratore, vnde ad compeſcendam huiuſmodi proteruiã reaſſumpta diſcuſſione negotij principalis cõfirmarunt hodie DD. dictam deciſionem æditam 27. Ianuarij 1668. quia cum ex ibidem
1 deductis literæ Apoſtolicæ in omnibus, & ſignanter in valore expreſſo appareant iuſtificatæ, paratam executionem merentur ex allegatis in eadem deciſione, cum quibus concordat *Rota in Pampilonen. Beneficij 27. Iunij 1663 §. nam ex deductis coram me, in Lunen. Sarzanen. Beneficiorum 22. Maij 1662. in principio coram Reuerendiſs. Ninos, & in Legionen. Beneficij 23. Ianuarij 1668. in principio coram bo. mem. Ioanne Emerix.*

Nec valor in ducatis centum quinquaginta auri de Camera narratus per Gaſparem in ſuis literis de falſa, ſeu minori expreſſione poteſt redargui ob aliam gratiam, ſi neutri ab eodem impetratam cum expreſſione valoris in ducatis ducentis ſimilibus, cum enim talis
2 expreſſio emiſſa fuerit per non exceſſum non concludit, quod valor aſcendat ad talem ſummam, *Rota coram Seraphino deciſ.* 1017. *num.* 5. nec eſt incompatibilis cum valore ducatorum 150. narrato per Gaſparem in præcedentibus gratijs, & ſufficienter probato à teſtibus pro eius parte examinatis, *Rota deciſ.* 313. *num.* 5. *parte* 11. *recent.* quia expreſſio per non exceſ-
3 ſum verificatur etiam in minima quantitate, *Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 38. num. 53. Rota coram Mantica deciſ. 138. num. 2. coram Em. Celſo deciſ. 239. num. 9. & in recent. deciſ. 254. num. 3. & deciſ. 371. num. 7. part. 9. & in dicta dec. 313. num. 7. part. 11.*

Iuſtificatis igitur literis Apoſtolicis non obſtat prouiſio ordinarij ad fauorem Antonij cum ſuppoſito vacationis per obitum Franci-
4 ſci, quia cum antea Franciſcus beneficium reſignaſſet in manibus Papæ, ac reſignatio effectum habuerit mediante collatione ad fauorem Gaſparis, nulla, & irrita remanſit ſubſecuta collatio Ordinarij *ad text. in cap. 2. de preb. in 6. Rota deciſ. 27. num. 21. part. 4. tom. 2. recent.*

Non attento quod per falſam expreſſionẽ valoris, ius non fuerit abdicatum à Franciſco reſignante, & proinde beneficium vacauerit per eius obitum ſequutum in menſe Ordinarij ex allegatis in vtraque deciſione ſuper re-
5 miſſoria. Quia mala valoris expreſſio proceſſit ex mero facto reſignantis, qui dum rem aliter ſe habere ſciebat, non debebat in mandato ad reſignandum aſſeuerare redditus certos beneficij in ducatis quinquaginta auri de Camera, & iſtos ſimul cum incertis in ducatis centum quinquaginta, prout à Gaſpare fuit bona fide narratum in primis literis. Inde
6 enim ſatis conſtat de euidenti culpa, & inexcuſabili ſcientia reſignantis, à quo proindè omne ius abdicatum fuiſſe tradunt *Pariſ. de reſign. lib. 1. quæſt. 3. num. 71. & 118. Garz. de benef. part. 11. cap. 3. num. 36. & ſeqq. Rot. coram Seraphin. dec. 25. & in his terminis coram Reuerendiſs. Cavillo dec. 283. n. 5. & 6.*

Neque poteſt reſignans excuſari propter breue tempus biennij, vel triennij, quo poſſidendo beneficium aſſequi non potuerit perfectam, & indubitatam ſcientiam redditũum:
7 quid quid enim ſit reſpectu quantitatis dubitari non poteſt de totali notitia qualitatis redituum, qui cum omnes eſſent certi, non debebat reſignans aſſirmare, quod pro ſumma ducatorum centum eſſent incerti; præfatum enim tempus exuberare arbitrarunt Domini
8 ad obtinendam perfectam ſcientiam qualitatis reddituum prout ratiocinari poteſt quilibet prudens Iudex, cuius arbitrio in hac materia defertur ex notatis *per Hoſtien. in cap. ſuper literis de reſcript.* quem ibidem ſequuntur *Belamer. num. 22. Imol. num. 8. Abb. n. 7.*

Quo autem clarior apparet culpa, ſeu dolus reſignantis ſcienter emittentis falſam narratiuam valoris, eo minus aliqua culpa poteſt aſcribi reſignatario, qui cum præſumatur
9 ignarus reddituum beneficij tanquam exterus & abſens *cap. vltimo verſ. ſuper quo, qui matrim. accuſ. poſſ. Alex. in l. Titius §. lucius num. 5. ff. de libor. & Poſthum. Decius conſil. 460. nu. 27. Gabr. de præſumpt. concluſ. 3. num. 30. Menoch. conſil. 246. num 45. Rota deciſ. 241. num. 24. part. ▪. recent. & coram Canaler. deciſ.* 614. *num.* 5. cautius agere
10 non potuit, quam ſequi ſimilem expreſſionem factam in præcedentibus vacationibus, *ad tradit. per Lotter. de re benefic. lib. 3. quæſt. 20. nu.* 10. *& confert Rota recent. part. 10. deciſ. 62. num. 19. & 20. & deciſ. 210. num.* 12. & credere nar-
11 ratiuæ factæ in mandato procuræ reſignantis quem exiſtimare potuit informatum redditũum vti preteritum, & quaſi triennalem poſſeſſorem beneficij *ad tradit. per Cyn. in Auth. ſed cum teſtator num. 5. verſ. quid dicemus C. ad leg. falcid. Salyc. in l. quisquis num. 1. verſ. item nota C. de reſcind. vendit. Put. deciſ. 24. num. 2. & 4. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23. num. 32. & ſeq. Spad. conſil. 50. nu. 48 lib. 1.*

DECISIO CCCXI.

EX duobus idoneis repertis in concurſu controuerſæ Parocchialis Ordinarius Statium præeligendum cenſuit, Tiberium veró poſt poſuit, qui prætenſam iniuſtitiam ſuæ reiectionis mediante appellatione vrbis Vicario proponens, nouum examen impetrare non potuit, & contrariæ Sententiæ ſuccubuit vnde cauſam appellationis obtinens mihi committi pariformem reſolutionem ſubiuit ſuper denegatione noui examinis.

Non enim fuit dubitatum quin regulariter
1 liceat reiecto appellare ab electione Epiſcopi, & prælectum ad nouum examen prouocare coram Iudice appellationis, attenta *Conſtitutione ſan. me Pij V. la 33. in ordine Bullarij noui tom. 2.* abſque præciſa neceſſitate probandi irrationabilem prælectionem Epiſcopi, *Rota deciſ. 105. n. 6. part. 10. recent.*

2 Fuit tamen animaduerſum nouum examen fore omnino fruſtratorium, & inutile, ideoque denegandum: dato enim quod Tiberius
3 in tali examine doctior appareret, non inde tamen dignior, & præferendus dici poteſt, quia
4 cum maior idoneitas non ex ſola doctrina commenſuretur, ſed ex morum honeſtate, prudentia, alijſque qualitatibus ad Eccleſiam regendam magis opportunis, & neceſſarijs, *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 4. num. 108. & pluribus ſeqq.* & ex mente Sacræ Congregationis Concilij *Garz. de benef. part. 9. cap. 2. num. 111. Rota deciſ. 654. & 655. per tot. part. 4. diuerſ. coram ſan. mem. Greg. deciſ. 11. num. 5. & ibi Add. litera D. coram Buratt. deciſ. 22. num. 29. & ſeq.*
5 *& deciſ. 635. num. 6.* ex maiori doctrina cenſuerunt DD. Tiberium non eſſe præferendum, & merito fuiſſe poſthabitum in aſſecutione Parrocchialis ob crimina non minus grauia, quàm ſcandaloſa, pro quibus fuit inquiſitus, & carceratus *Can. tantis Daniel, 81. diſtinct. cap. omnipotens 4. vbi gloſ. verb. Denunciantur de accuſat. & cap. final. de teſtib. Lotter. de re benefic. lib. 2. quaſt. 31. num. 145. & ſeqq. Em. Ottbob. dec. 201. nu. 14. & ſeq.*

Non obſtat quod Tiberius à dictis crimini-
6 bus per ſententiam fuerit abſolutus, tum quia abſolutoria non emanauit ex capite innocentiæ, ſed ſimpliciter ab obſeruatione iudicij cum obligatione de ſtando iuri, & in futurum ſe præſentando nouis ſuperuenientibus indicijs, vnde remanent veſtigia prioris iudicij, ac nouis ſuperuenientibus indicijs poteſt Tiberius quandocunque vexari, vt in ſpecie ad hunc effectum ponderant *Lotter. de re benefic. lib. 2. d. quaſt. 31. num. 148. & ſeq. Rota in Sabinen. concurſus 6. Aprilis 1609. coram Sacrat. impreſſa apud Marcheſ. de commiſ. tom. 1. fol. 291. repetit. in deciſ. 219. part. 3. recent. vtrobique num. 3. & in Calaguritana Beneficij de Bilbao 5. Iulij 1655. & 15. Maij 1656. coram bo. mem. Bichio impreſ. apud Tondut. de penſion. deciſ. 21. num. 9. & ſeq. & dec. 22. pariter nu. 9.*

Tum quia ſtantibus querela carceratione,
7 & depoſitionibus teſtium ſuper delictis vltra quædam præcepta pænalia iniuncta Tiberio in eadem ſententia per ipſum acceptata, viſi fuit in caſu præſenti non ceſſaſſe diffamatio,
8 quæ ſufficit ad excluſionem diffamati, quando agitur de prælatione concurrentium in iure quærendo *ad text. in d. cap. omnipotens 4. vbi gloſ. verb. denunciantur de accuſ. Calder. Conſil. 9. de probat. in puncto Rot. in Beneuentana Parocchialis 13. Iunij 1590. coram Orano ſub num. 3. impreſſa apud Marcheſan. de commiſs. part. 1. fol. 293. & repetita in deciſ. 655. num. 2. part. 4. diuerſ. Comitul. deciſ. 114. num. 21. & ſeq. & d. deciſ. 22. num. 1. & 8. apud Tondut. de penſion.* cum alijs infra allegandis, quia cum diffamatus cauſam
9 ſcandali in populo ſit præbiturus, non eſt in concurſu præeligendus, etiamſi nullum defectum pateretur *ad tradit. per Abb. in cap. 1. num. 8. de elect. Rota coram Card. Seraphin. deciſ. 516. num. 4. & in ſpecie coram D. Card. Ottbob. d. deciſ. 201. num. 15. & in d. deciſ. 21. num. 7. & 8. apud Tondut. de penſion.*

Et ita vtraque parte informante &c.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 30. Maij 1668.

ARGVMENTVM.

Expreſſio valoris per non exceſſum non concludit per aſcenſum, & verificatur in minima quantitate: falſa valoris expreſſio non eſt ad ſcribenda reſignatario extero, ac illius ignaro, ſed reſignanti illius conſcio, à quo proinde per huiuſmodi falſam expreſſionem ſcienter emiſſam omne ius beneficij abdicatur, ita vt non poſſit ab ordinario conferri per obitum reſignantis.

SVMMARIVM.

1 *Litera apoſtolica, quando apparent inſtificata, paratam exequutionem merentur.*

2 *Valoris expreſſio per non exceſſum non concludit, quod valor aſcendat ad ſummam narratam.*

3 *Valoris expreſſio per non exceſſum verificatur etiā in minima quantitate.*

4 *Beneficium vacans per reſignationem præcedentem nulliter confertur ab ordinario per ſubſequutum obitum reſignantis.*

5 *Valoris mala expreſſio procedit ex facto reſignantis, qui non debebat illum pro diuerſa ſumma exprimere in mandato ad reſignandum, dum ſciebat rem aliter ſe habere.*

6 *A reſignante qui habebat ſcientiā valoris, et tamen falſum expreſſit, abdicatur omne ius beneficij.*

7 *Reſignans quando per breue tempus duorum, vel trium annorum non acquiſierit veram ſcientiam quantitatis redditnum beneficij, dicitur habuiſſe veram ſcientiam qualitatis, an eſſent certi vel incerti.*

8 *Reſignans quanto tempore habuerit ſcientiam redditnum beneficij, defertur arbitrio iudicis.*

9 *Reſignatarius exterus, & abſens à loco beneficij præſumitur ignarus redditnum illius.*

10 *Reſignatarius excuſatur ſi valorem ab ipſo ignora-*

tum

tum expreſſi de ſumma narrata in præcedentibus
vacationibus.
11 *Reſignatarius excuſatur ſi valorem expreſſit in*
ſumma narrata per reſignantem conſcium reddi-
tuum beneficij in mandato ad reſignandum.
12 *Valoris mala narratiua tollitur per gratiam* perin-
de valere *deſuper obtentam, ſtatim, ac fuit ha-*
bita notitia veri valoris.

DECISIO CCCXII.

EDita deciſione die 27. Ianuarij 1668. pro
exequutione literarum Apoſtolicarum
Gaſparis, Antonius exhibuit articulos ad pro-
bandum valorem longè maiorem narrato in
dictis literis, & præuijs duabus deciſionibus
emanatis 15. Iunij 1668. & 8. Februarij 1669.
impetrauit remiſſoriam, facta tamen per eius
Procuratorem obligatione ab eodem Anto-
nio ratificanda in partibus ante vſum remiſſo-
rialium de ſtando vnicæ, & de præſtando con-
ſenſum ſequeſtro; euentus autem docuit quod
remiſſoria taliter conceſſa ad citius definien-
dam hanc controuerſiam beneficialem, adi-
tum præbuit Antonio diutius ſe confouendi
in poſſeſſione beneficij; pulſatus etenim in
partibus coram iudice remiſſoriali, ratificare
recuſauit dictam obligationem enixè oblatã,
& factam hic in curia ab eius Procuratore;
vnde ad compeſcendam huiuſmodi proteruiã
reaſſumpta diſcuſſione negotij principalis cõ-
firmarunt hodie DD. dictam deciſionem ædi-
tam 27. Ianuarij 1668. quia cum ex ibidem
3 deductis literæ Apoſtolicæ in omnibus, &
ſignanter in valore expreſſo appareant iuſtifi-
catæ, paratam executionem merentur ex al-
legatis in eadem deciſione, cum quibus con-
cordat *Rota in Pampilonen. Beneficij 27. Iunij 1663*
§. nam ex deductis coram me, in Lunen. Sarzanen. Be-
neficiorum 22. Maij 1662. in principio coram Reue-
rendiſs. Ninos, & in Legionen. Beneficij 23. Ianua-
rij 1668. in principio coram bo. mem. Ioanne Eme-
rix.

Nec valor in ducatis centum quinquagin-
ta auri de Camera narratus per Gaſparem in
ſuis literis de falſa, ſeu minori expreſſione po-
teſt redargui ob aliam gratiam, ſi neutri ab
eodem impetratam cum expreſſione valoris
in ducatis ducentis ſimilibus, cum enim talis
2 expreſſio emiſſa fuerit per non exceſſum non
concludit, quod valor aſcendat ad talem ſum-
mam, *Rota coram Seraphino deciſ.* 1017. *num.* 5.
nec eſt incompatibilis cum valore ducatorum
150. narrato per Gaſparem in præcedentibus
gratijs, & ſufficienter probato à teſtibus pro
eius parte examinatis, *Rota deciſ. 313. num. 5.*
parte 11. recent. quia expreſſio per non exceſ-
3 ſum verificatur etiam in minima quantitate,
Lotter. de re benefic. lib. 1. quæſt. 38. num. 53. Rota
coram Mantica deciſ. 138. num. 2. coram Em. Celſo
deciſ. 239. num. 9. & in recent. deciſ. 254. num. 3. &
deciſ. 371. num. 7. part. 9. & in dicta dec. 313.
num. 7. part. 11.

Iuſtificatis igitur literis Apoſtolicis non
obſtat prouiſio ordinarij ad fauorem Antonij
cum ſuppoſito vacationis per obitum Franci-
4 ſci, quia cum antea Franciſcus beneficium
reſignaſſet in manibus Papæ, ac reſignatio
effectum habuerit mediante collatione ad fa-
uorem Gaſparis, nulla, & irrita remanſit ſub-
ſecuta collatio Ordinarij *ad text. in cap. 2. de*
preb. in 6. Rota deciſ. 27. num. 21. part. 4. tom. 2.
recent.

Non attento quod per falſam expreſſionẽ
valoris, ius non fuerit abdicatum à Franciſco
reſignante, & proinde beneficium vacauerit
per eius obitum ſequutum in menſe Ordina-
rij ex allegatis in vtraque deciſione ſuper re-
miſſoria. Quia mala valoris expreſſio proceſ- 5
ſit ex mero facto reſignantis, qui dum rem ali-
ter ſe habere ſciebat, non debebat in manda-
to ad reſignandum aſſeuerare redditus certos
beneficij in ducatis quinquaginta auri de Ca-
mera, & illos ſimul cum incertis in ducatis
centum quinquaginta, prout à Gaſpare fuit
bona fide narratum in primis literis. Inde
enim ſatis conſtat de euidenti culpa, & inex- 6
cuſabili ſcientia reſignantis, à quo proindè
omne ius abdicatum fuiſſe tradunt *Pariſ. de re-*
ſign. lib. 1. quæſt. 3. num. 71. & 118. Garz. de benef.
part. 11. cap. 3. num. 36. & ſeqq. Rot. coram Sera-
phin. dec. 25. & in his terminis coram Reuerendiſs.
Cavillo dec. 283. n. 5. & 6.

Neque poteſt reſignans excuſari propter
breue tempus biennij, vel triennij, quo poſ-
ſidendo beneficium aſſequi non potuerit per-
fectam, & indubitatam ſcientiam reddituum:
quid quid enim ſit reſpectu quantitatis dubi- 7
tari non poteſt de totali notitia qualitatis red-
dituum, qui cum omnes eſſent certi, non de-
bebat reſignans affirmare, quod pro ſumma
ducatorum centum eſſent incerti; præfatum
enim tempus exuberare arbitrarunt Domini
ad obtinendam perfectam ſcientiam qualita- 8
tis reddituum prout ratiocinari poteſt quili-
bet prudens Iudex, cuius arbitrio in hac ma-
teria defertur ex notatis *per Hoſtien. in cap. ſuper*
literis de reſcript. quem ibidem ſequuntur *Bela-*
mer. num. 22. Imol. num. 8. Abb. n. 7.

Quo autem clarior apparet culpa, ſeu do-
lus reſignantis ſcienter emittentis falſam nar-
ratiuam valoris, eo minus aliqua culpa po-
teſt aſcribi reſignatario, qui cum præſumatur
ignarus reddituum beneficij tanquam exterus 9
& abſens *cap. vltimo verſ. ſuper quo, qui matrim.*
accuſ. poſſ. Alex. in l. Titius §. lucius num. 6. ff. de
liber. & Poſthum. Decius conſil. 460. nu. 27. Gabr.
de præſumpt. concluſ. 3. num. 30. Menoch. conſil. 246.
num 45. Rota deciſ. 241. num. 24. part. 9. recent. &
coram Caualer. deciſ. 614. num. 5. cautius agere
10 non potuit, quam ſequi ſimilem expreſſio-
nem factam in præcedentibus vacationibus,
ad tradit. per Lotter. de re benefic. lib. 3. quæſt. 20. nu.
10. & confert Rota recent. part. 10. deciſ. 62. num.
19. & 20. & deciſ. 210. num. 12. & credere nar-
11 ratiuæ factæ in mandato procuræ reſignantis,
quem exiſtimare potuit informatum reddi-
tuum vti preteritum, & quaſi triennalem poſ-
ſeſſorem beneficij *ad tradit. per Cyn. in Auth. ſed*
cum teſtator num. 5. verſ. quid dicemus C. ad leg. fal-
cid. Salyc. in l. quiſquis num. 1. verſ. item nota C. de
reſcind. vendit. Put. deciſ. 24. num. 2. & 4. lib. 1.
Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 23. num. 32.
& ſeq. Spad. conſil. 50. nu. 48. lib. 1.

Sed ceſſat omnis heſitatio, dum Gaſpar
32 ſtatim ac fuit eductus de qualitate redditunm beneficij, obtinere curauit gratiam perindè valere cum narratiua, quod omnes ducati 150. conſiſtebant in redditibus certis, ex quibus ſatis conſtitit de ſufficienti, & ingenua expreſſione Gaſparis, quo dumtaxat informante reſolutum fuit eſſe ſtandum in deciſis.

BONON. FIDEICOMMISSI DE MVZZARINIS.

Luna 2. Iunij 1670.

Argumento non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Acta dicuntur integre transportata quoties fuit transportatus proceſſus iudicis à quo.*

2 *Appellatio collitigantium deuoluit controuerſiam inter ipſos pendentem, non autem efficitur communis quoad alterum ex collitigantibus qui proſequitur articulum ſeparatum cum altero ex eis.*

3 *Acta facta coram alio iudice, coram quo quis non fuit citatus, nec in ſententia nominatus, non ſunt transportanda.*

4 *Acta facta coram alio iudice ad diuerſum effectum non ſunt transportanda.*

DECISIO CCCXIII.

LAta ſententia à D. Vicelegato inter Simoninum ſucceſſorem Tadei Muzzarini hæredis grauati, & inter Cultellinos Chriſtophorum Baſſum, & Ioannem Philippum Podium vti ſubſtitutos in fideicõmiſſo Dionyſij Muzzarini, iidem Simoninus Cultellini, & Podius cauſam appellationis proſequuti fuerunt corã A.C. Arcoſto, à cuius ſententia cauſa fuit Rotæ commiſſa, è conuerſo Chriſtophorus Baſſus pariter obtinuit cauſam mihi immediate committi, dumtaxat aduerſus illam partem ſententiæ Vicelegati, in qua Io: Philippo Podio, quamuis remotiori aſſignatur tertia pars medietatis fideicommiſſi purificati ad fauorem deſcendentium Ludouici de Haſtis, & in effectu ſuper tali puncto reportauit coram me deciſionem fauorabilem die 13. Iunij 1668. ſed oppoſito defectu transportationis actorum, antequam cauſam ſuper meritis reproponerem, dedi dubium an conſtet de in-
1 tegra transportatione actorum affirmatiuè à DD. reſolutum quia Chriſtophorus produxit proceſſum D. Vicelegati, à cuius ſententia cauſa appellationis fuit mihi commiſſa per ea, quæ trad. *Rota deciſ. 103. num. 2. coram Greg. & deciſ. 113. num. 4. coram Burat. cum alijs allegatis in Romana reſciſſionis concordiæ 26. Nouembris 1668. §. quia cum moleſtia in princ. coram me.*

Non obſtat quod alij collitigantes appellationem introduxerint coram A. C. Arcoſto, ad quem fuerit etiam cauſa remiſſa per ſignaturam, quia Chriſtophorus non venit inhærendo appellationi interpoſitæ per alios collitigantes ad A.C. quinimo *reſpectu articuli* diſcuſſi coram eodem A.C. adhuc non impugnauit ſententiam Vicelegati, vnde appella-
2 tio aliorum collitigantium potuit deuoluere dumtaxat controuerſiam inter ipſos pendentem, non autẽ fuit effecta communis, quoad Baſſum proſequentem articulum ſeparatum dumtaxat cum Ioanne Philippo Podio per ea quæ aduertit *Scacc. de appellat. lib. 3. cap. 2. quæſt. 17. limit. 21. num. 29. & ſeqq. & num. 32.* & proin-
3 de Chriſtophorus non tenetur transportare acta facta coram A.C. coram quo nec minus fuit citatus ſeu in eius ſententia nominatus *ad trad. per Rotam deciſ. 561. num. 10. & ſeq. part. 1. rec. & deciſ. 29. num. 11. & ſeq. coram Eminentiſs. Ottobon.*

Præſertim quia non militat eadem cauſa defenſionis, nam Cultellini, & Podius appellarunt ad A. C. contra dictum Simoninum prætendentes eum excludere à bonis fideicommiſſarijs Dionyſij Muzzarini, nec vllas competere detractiones ex perſona Tadei Muzzarini hæredis grauati, Chriſtophorus autem dumtaxat appellauit ad Rotam à grauamine ſibi illato per Vicelegatum, quatenus in medietate fideicommiſſi purificati ad fauorem deſcendentium Ludouici de Haſtis attribuit tertiam partem Ioanni Philippo nepoti, & remotiori, quo circa non ſunt tran-
4 ſportanda acta facta ad diuerſum effectum coram A.C. quia non reſpiciunt hunc articulum omninò diuerſum, ſuper quo Baſſus independenter curauit cauſam appellationis Rotæ committi, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 2. cap. 43. num. 8. & ſeq.* vbi etiamſi plures cauſæ fuerint eidem Iudici commiſſæ, *Gratian. diſceptat. 121. num. 16. & 17. & diſcept. 968. num. 7. & ſeq. Gregor. d. deciſ. 300. num. 1. in Carpentoraten. hæreditatis 15. Martij 1660 §. fin. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in dicta Romana reſciſſionis concordia 26. Nouembris 1668. §. quia cum moleſtia ad med. coram me.*

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE MVZZARINIS.

Luna 9. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

In fideicommiſſo condito fauore perſonarum coniunctarum non ſucceditur ſimultaneè, ſed ordine ſucceſſiuo, præſertim ſi teſtator mandauit ſeruari talem ordinem, & gradus prærogatiuam; dictiones repetitiuæ, quando referantur ad ordinem ſuccedendi: Repreſentatio, ſeu ſubingreſſio filij, an & quando detur in locum matris excluſæ.

SVMMARIVM.

1 *In fideicommiſſo condito fauore deſcendentium coniunctorum ſucceditur ordine ſucceſſiuo non ſimultaneè.*

2 *Præſertim ſi teſtator mandauit ſeruari ordinem ſucceſ-*

ſucceſſiuum, & gradus prærogatiuam ſecundum iuris diſpoſitionem.

3 *Auunculus proximior excludit nepotem in ſucceſſione ab inteſtato.*

4 *Repetitio ordinis ſucceſſiui, & prærogatiua gradus ſit in ſubſtitutione ſequenti, vbi adſunt illa verba,* omni meliori modo vt ſupra, *& alia, vt hæreditas peruenire valeat ordine tamen quo ſupra ad vocatos omnes.*

5 *Relatio, vt aliquid congruè operetur, non eſt reſtringenda ad immediatè antecedentia.*

6 *Clauſula repetitiua appoſita in fine diſpoſitionis referuntur ad omnia præcedentia.*

7 *Ordo ſucceſſiuus, & gradus prærogatiua congruè & propriè verificantur circa ordinem, & modum ſuccedendi, ad quem cenſetur habita relatio.*

8 *Mater perpetuò excluſa, habetur ac ſi non eſſet in rerum natura.*

9 *Filius matre perpetuò excluſa occupat eius gradum non per viam repræſentationis, ſed per locum à remotione matris.*

10 *Filius quando non concurrit alius proximior, ſeu excludens eius matrem, vocatur ex propria perſona, & occupat locum per remotionem matris excluſæ.*

11 *Filius in ſucceſſione aſcendentis habet repræſentationem, & occupat locum vacantem matris excluſæ.*

12 *Repræſentatio, ſeu ſubingreſſio filij in locum matris excluſæ non datur, quando concurrit proximior in ſucceſſione tranſuerſalis remoti.*

13 *Proximior præfertur in ſucceſſione.*

14 Buccafer. conſ. 41. num. 4. *declaratur.*

15 *Repræſentatio habet locum duntaxat in ſucceſſione ſeu fideicommiſſo aſcendentis, ſeu patrui, vel auunculi.*

DECISIO CCCXIV.

IN concurſu Ioannis Philippi nepotis reſolutum fuit die 25. Iunij 1668. immiſſionem eſſe concedendam Chriſtophoro Auunculo ſuper bonis ſubiectis fideicommiſſo Dionyſij Muzzarini purificato pro medietate ad fauorem deſcendentium Ludouici de Haſtis: obtenta autem noua audientia repetebant informantes pro Ioanne Philippo, vel deſcendentes Ludouici de Haſtis fuiſſe ſimultaneè vocatos, nulla habita ratione maioris proximitatis, vel ſaltem Philippum occupando locum Eliſabet eius matris tanquam excluſæ conſtituti in pari gradu ſimul cum Chriſtophoro, his tamen iterum poſthabitis Domini permanſerunt in deciſis,

Simultanea enim deſcendentium vocatio,
1 & ſubingreſſus Ioannis Philippi in locum matris non admittitur in hoc fideicommiſſo condito ad fauorem perſonarum coniunctarum, in quibus cum cadat ordinata affectio teſtatoris, ſeruatur ordo ſucceſſiuus iuxta maiorem proximitatem *ad text. in l. cum ita 33. §. in fideicommiſſo, & l. peto 71. §. fratre ff. de legat. 2. Soccin. Sen. in l. Gallus 29. §. quidam rectè num. 4. ff. de lib. & poſth. Alb. conſil. 60. num. 9. in fine, Pereg. conſil. 46. num. 19. vol. 2. & de fideicom. art. 17. num. 35. Fuſar. de ſubſtit. qu. 358. n. 21. & ſeq.*

Potiſſimum attenta explicita, & geminata
2 teſtatoris voluntate, quod in ſubſtitutionibus ſeruaretur ordo ſucceſſiuus, & prærogatiua gradus ſecundum iuris ordinem, inde enim
3 Auunculus in gradu proximior excludit nepotem remotiorem ad limites inteſtatæ ſucceſſionis *argum. text. in auth. defuncto C. ad Tertull. vbi repetentes, Burſatt. conſil. 71. num. 5. lib. 1. & conſil. 170. num. 16. 37. & 43. lib. 2. Bero. conſil. 82. nu. 11. vol. 2. Pariſ. conſil. 37. n. 57. & conſil. 40. n. 19. & 26. lib. 2. Sim. de Prat. conſil. 37. num. 6. Io. Dilect. de art. teſtan. tit. 5. cautel. 27. num. 2. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 3. cap. 8. num. 16. Rota in Reatina fideicommiſſi 29. May 1665. coram bo. me. Ioſunt Emerix, & in Rauennaten Fideicommiſſi 7. Februarij 1667. §. cum enim, & §. final. & 26. Nouembris eiuſdem anni in princ. & §. denique, & ſeq. coram D. Card. Cerro.*

Non obſtat, quod de ordine ſucceſſiuo, & gradus prærogatiua non fuerit habita expreſſa mentio in hac ſubſtitutione deſcendentium Ludouici de Haſtis, quia expreſſio facta in
4 præcedentibus gradibus cenſetur repetita etiã in hac ſubſequenti ſubſtitutione ſtantibus illis verbis relatiuis *omni meliori modo vt ſupra*, & rurſus: *vt hæreditas peruenire valeat ordine tamen quo ſupra ad vocatos omnes*, ex traditis *per Ruin. conſil. 18. num. 12. vol. 2. Dec. conſil. 226. num. 1. Peregrin. de fideicom. art. 16. num. 23. Menoch. conſil. 73. num. 24. Add. ad Buratt. dec. 272. n. 20.*

Et quamuis informantes pro Ioanne Philippo replicarent primam dictionem, *vt ſupra*, reſtringi ad clauſulam omni meliori modo immediatè coniunctam, ſecundam autem verificari circa ordinem ſubſtitutionum, quod nempe ſubſtituti ordinatim, & abſque præpoſteratione ſuccederent iuxta gradus à teſtatore deſignatos: attamen cum clauſula omni meliori modo in præcedẽtibus gradibus fuiſſet clarè expreſſa, & gradus ſubſtitutionum eſſent immutabiles, nec indigerent maiori
5 declaratione, ideò vt relatio aliquid operetur mediante congrua repetitione præcedentis ordinis ſuccedendi, reſtringi non debet regu-
6 la quod clauſulæ repetitiuæ appoſitæ in fine diſpoſitionis referantur ad omnia præcedentia cum ſuis qualitatibus *Honded. conſil. 79. nu. 20. lib. 1. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 683. num. 21. Rota recent. deciſ. 40. num. 10. & 11. part. 5. deciſ. 274. nu. 8. part. 12. & coram Eminentiſs. Celſo deciſ. 308. num. 7.*

Præſertim quia ordo ſucceſſiuus, & gra-
7 dus prærogatiua congruè, & propriè verificantur circa ordinem, & modum ſuccedendi, vnde cenſentur repetiti in ſequenti ſubſtitutione, in qua relatio fit expreſſe cum conuenientibus terminis modi quo ſupra, & ordinis quo ſupra iuxta verba ſuperius relata, vt aduertit *Rota coram Merlin. deciſ. 83. num. 28. & coram Eminentiſsimo Otthob. deciſ. 252. num. 13. & ſeqq.*

Minus aduerſatur quod ſtante perpetua ex-
8 cluſione matris, quæ perindè habetur; acſi non eſſet in rerum natura, filius occupet eius
9 gradum non per viam repræſentationis, ſed per locum à remotione eiuſdem matris, ex doctrina *Baldi in l. pactum 3. num. 3. C. de collat.* & alijs allegatis: quia non indè ſequitur, quod

Ioannes Philippus ſimul cum Chriſtophoro
proximiore ſuccedat in hoc fideicommiſſo
remoti tranſuerſalis; Nam diſtinguendi ſunt
termini: aut enim in ſucceſſione non con-
10 currit proximior, ſeu alius excludens, & tunc
excluſio matris viuentis non impedit quin fi-
lius vocatus ex propria perſona poſſit ſucce-
dere, occupando locum per remotionem
matris excluſæ. prout ſunt termini *deciſionis
458. part. 4. diuerſ. & Mantic. de coniectur. vltim.
volunt. lib. 8. tit. 18. num. 49. verſ. præterea, & duo-*
11 *bus ſeqq.* aut concurrit proximior, & tunc,
aut agitur de ſucceſſione aſcendentis, in quâ
datur repræſentatio; & tunc filius ex perſona
propria occupat locum vacantem matris ex-
cluſæ, in quibus terminis procedunt *Bald. in
d. l. pactum num. 13. C. de collat Alex. conſ. 75. num.
12. & 13. lib. 1. Rub. Alex. conſ. 22. Surd. conſil. 133.
num. 24. in fine, & num. 25. Rota deciſ. 403. part. 1.
recent.* alijque allegatis; aut agitur de ſucceſſio-
12 ne remoti tranſuerſalis, in qua non eſt locus
repræſentationi, & tunc proximior excludit
remotiorem, & illi ſunt termini præſentis
hypotheſis, in qua licet Philippus tanquam
maſculus tollat obſtaculum excluſionis ma-
ternæ, non ideo tollit aliud obſtaculum ma-
13 ioris proximitatis Chriſtophori, qui proin-
dè debet in ſucceſſione præferri, vt bene ad-
uertunt *Aldobran. conſil. 3. num. 58. in fine, & ſeq.
lib. 1. & Caſtill. controu. lib. 3. cap. 15. num. 72. ante
finem.*

Quibus non aduerſatur, quod vocatis de-
ſcendentibus Ludouici de Haſtis ſit locus re-
præſentationi, & ſeruari debeat idemmet or-
do ſucceſsionis, qui haberet locum in ſucceſ-
ſione eiuſdem Ludouici, à quo Chriſtopho-
14 rus, & Ioannes Philippus deſcendunt *ex Buc-
cafer conſil. 41. num. 4.* quia hoc procederet ſi di-
ctus Ludouicus fuiſſet honoratus, & grauatus
reſtituere ſuis deſcendentibus, in quibus ter-
minis loquitur *Buccafer. citat. conſil.* ſecus autè
vbi Ludouicus non fuit grauatus, vnde ſiue
attendatur perſona teſtatoris, ſiue illorum
de Simontis, qui fuerũt grauati, ceſſat con-
curſus nepotis cum auunculo ſeu repræſenta-
15 tio, quæ vindicat ſibi locum dumtaxat in
ſucceſsione ſeu fideicommiſſo aſcendentis,
ſeu proximiorum tranſuerſalium nempe pa-
trui, & auunculi ex autoritatibus in deciſio-
ne allègatis, quæ confirmantur ex clara diſ-
poſitione Iuſtiniani *in §. ſi igitur defunctus il ſe-
cundo Auth. de hæred. ab inteſt. venien. Peregrin. de
fideicom. art. 21. num. 7. & ſeqq. Mart. de ſucceſſ. le-
gal. part. 1. quæſt. 13. art. 1. num 9. & ſeqq. Rot. deciſ.
194. num. 3. part. 12. rec. & in dicta Reatina fideicom-
miſſi 29. Maij 1665. §. verum etiam verſ. ponderan-
do coram bo. me. Ionnè Emerix.*

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

RAVENNATEN. TESTAMENTI

Veneris 13. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

Identitas foliorum, in quibus teſtamentum clauſum continetur, debet clarè apparere, nec ſufficit ſola fides Notarij, quando non concurrat aliqua circumſtantia omnino excludens, ne Notarius potuerit teſtamenti folia immutare, vel alterare.

SVMMARIVM.

1 *Identitas ſchedulæ, ſeu foliorum, ad quæ ſe retulit teſtator, debet clarè, & concludenter apparere.*

2 *Notarij ſola fides non ſufficit in teſtamento clauſo ſeu nuncupatiuo nuncupatione implicita, alias eſſet inanis tam exacta legum prouiſio, & numer. 13.*

3 *Identitas ſchedulæ, ad quam ſe retulit teſtator quando dicatur conſiſtere in ſola fide Notarij, & num. ſeqq.*

4 *Sigillum ob multiplicitatem familiarum illo vtentium poteſt facili negotio adhiberi, ſeu ſigillatio adulterari.*

5 *Identitatis ſchedulæ teſtamentariæ certa probatio deficit, quoties non concurrit circumſtantia, quæ impediat arbitrariam ſuppoſitionem foliorum, & num. 6. & 10.*

7 *Schedula teſtamenti ſcripta, vel ſubſcripta à teſtatore excludit illius ſuppoſitionem.*

8 *Schedulæ teſtamenti ſuppoſitio excluditur, dum teſtes in dorſo vnici folij ſe ſubſcripſerunt, & nu. 9. ampliat quando folia ſunt obſignata annulo teſtatricis.*

11 *Coniectura debilitantur alijs in contrarium deductis.*

12 *Teſtamenti clauſi tenorem potuit apprehendere Notarius, qui rogauit ſecundum teſtamentum clauſum.*

DECISIO CCCXV.

Fides Notarij, ſuper qua plerunque fun-
datur deciſio edita coram me 23. Ianua-
rij 1669. viſa eſt hodie inſufficiens ad proban-
dam identitatem foliorum, in quibus clau-
ſum teſtamentum Claudiæ fuit exaratum; ad
obuiandum enim fraudibus, quibus huiuſ-
1 modi teſtamenta exponuntur, debet clarè, &
concludenter conſtare de identitate ſchedulæ,
ſeu foliorum, ad quæ ſe retulit teſtatrix *iuxta
theoricam Bart. in l. ſi ita ſcripſero 38. ff. de cond. &
demonſtr. Couar in cap. cum tibi ſub num. 5. verſ.
ſatis tamen de teſtam. Pariſ. conſil. 19. num. 25. &
ſeq lib. 3. Menoch. conſil. 31. num. 47. & conſil.
639. num. 21. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.
1. tit. 7. ſub num. 7. verſ. & hoc ſane, Cyriac. controu.
444. nu. 23. & ſeqq. Gratian. diſcept. forenſ cap. 9..
num. 44. & ſeqq. cum alijs per Rotam Tudertina ſuc-
ceſſionis 20. Maij 1661. coram Em. Celſo inter eius
impreſſ. dec. 351. n. 5. confirmata 27. Febr. 1662. §.
ſed quatenus cor. R. P. D. meo Bourlemont.*

Non

Non obſtat, quod lex valdè confidat de
2 Notario, quia non indè ſequitur quod in hac
materia multum periculoſa illius ſola fides
ſufficiat, alias inanis, & fruſtatoria redderetur
tam exacta legum prouiſio, vt plenè probat
*Bald. in l. final. num. 16. C. de fideicom. & in ſpecie
Gratian. d. diſcept. 973. num. 48. Cyriac. d. controu.
444. num. 48. & ſeq. pleniſſimè Altograd. iun. controu.
50. num. 33. & 34. & per tot. Rota in Romana teſta-
menti 22. Iunij 1661. §. tota enim verſ. ita vt ſubſti-
neatur coram R. P. D. meo Taia, & in dicta Tu-
dertina ſucceſſionis 27. Februarij 1662. §. nec identi-
tas Cedulæ cor. R. P. D. meo Bourlemont.*

Ex facto autem hodie recenſito, conſtat to-
3 tam hanc machinam conſiſtere in ſola fide
Notarij, quia folia intus, & extra eius manu
fuerunt conſcripta, nulla adeſt teſtatricis, vel
4 teſtium ſubſcriptio, ſigillum continebat ſte-
gma Domus Raſponæ, & proindè ob mul-
tiplicitatem familiarum eodem cognomine,
& ſigillo vtentium, poterat facili negotio ad-
ulterari *ad tradit. per Gratian. diſcept. forenſ. citat.
cap. 973. num. 56. in med. verſ. quod etiam*, ac ape-
ritio teſtamenti fuit facta coram teſtibus di-
uerſis ab iis, qui interfuerunt teſtamento, &
abſque interuentu Iudicis, & recognitione
ſigillaturæ, quod etſi Notario licuiſſet, ſtan-
te prætertim facultate ſibi per teſtatricem at-
tributa, omnia tamen ſimul iuncta demon-
ſtrant, quod nulla concurrit circumſtantia
5 impediens arbitrariam ſuppoſitionem folio-
rum, quæ poterat Notarius ad libitum im-
mutare, aliamque diſpoſitionem ſibi benè vi-
ſam ſupponere, & propterea ceſſat requiſita
probatio certæ, & indubitatæ identitatis ex
animaduerſis *per Pariſ. conſil. 19. num. 26. verſ. &
vlterius tale folium lib. 3. Menoch. d. conſil. 313. num.
40. & conſil. 639. num. 22. Lelius Altograd. conſ. 96.
num. 14. & 15. lib. 2. Cyriac. d. controu. 444 num. 23.
& ſeqq. et num. 56. et ſeqq. Spad. conſ. 92. in princ.
et num. 1. lib. 1. Andreol. controu. 346. num. 24.
et 25.*

Hinc non aduerſantur, ſed benè concilian-
tur *autoritates allegatæ in §. quia lex præterita de-
ciſionis* ad inducendam identitatem ſchedulæ,
6 quando ſigillata traditur Notario coram te-
ſtibus, ſiquidem omnes continent aliquam
circumſtantiam, quæ valde coadiuuat fidem
Notarij, & tollit facilem, & arbitrariam
ſchedulæ, ſeu foliorum ſuppoſitionem, vt-
7 potè ſi ſchedula fuiſſet ſcripta, vel ſubſcripta
à teſtatore, in quibus terminis procedunt *Add.
ad Buratt. dec. 475. num. 21. verſ. tertius caſus Rota
coram Em. Otthob. dec. 181.* vt arguitur *ex nu. 16.
et 17. et deciſ. 96. num. 5. et ſeqq. part. 5. rec.* vel ſi in
8 ſchedula, ſeu in dorſo vnici folij teſtes ſe ſub-
ſcripſiſſent, cuiuſmodi eſt caſus *deciſionis 236.
num. 5. et ſeqq. part. 5. recent. repetita coram Duran.
9 dec. 180.* vbi vlterius folia erant obſignata an-
nulò teſtatricis, *et deciſionis 3. §. nec obſtat, et
ſeqq. apud Fenzon. ad ſtatut. vrb.* vbi teſtator, &
teſtes ſubſcripſerant: vel denique ſi alias
10 non poſſet ſchedula per Notarium facile, &
ad libitum mutari, cum quo ſuppoſito per-
tranſit idemmet *Decian. conſ. 74. num. 23. in fine
et nu. 24. volum. 5.*

Non attentis coniecturis ponderatis in de-
ciſione, quæ reuidetur ad arguendam huiuſ-
11 modi identitatem, vltra quod enim debili-
tantur ex aliis hodie deductis ex parte Caroli,
ſimilitudo diſpoſitionis inter hoc vltimum,
& primum teſtamentum Claudiæ non exclu-
dit poſſibilem ſuppoſitionem foliorum, quia
12 Notarius potuit tenorem primi teſtamenti à
teſtatrice, vel aliis apprehendere bona autem
fama, & non intereſſe eiuſdem Notarij cor-
13 roborant quidem eius fidem, ſed non impor-
tant quod vnicus, & ſolus Notarius, quan-
tumcunque legalis probet identitatem ſche-
dulæ ex ſupra allegatis.

Et ita cenſuerunt Domini recedendum eſſe
à deciſis vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Luna 16. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

Intereſſe damni emergentis licitè exigitur, quã-
do debitor fuit interpellatus, & ſciebat credi-
torem eſſe grauatum ære alieno, quod non
fuit extinctum, eo quia interpellatus diſtulit
ſolutionem: interpellatio iudicialis non re-
quiritur ad hunc effectum, ſed ſufficit extra-
iudicialis, imò quod intereſſe huiuſmodi fue-
rit deductum in contractum.

SVMMARIVM.

*1 Creditum anterius in concurſu præfertur poſte-
riori.*
*2 Inſtrumenti ſeries generaliter expoſita ſpecificatur,
& declaratur à teſtibus, præſertim inſtrumenta-
rijs, ſeu mediatoribus.*
*3 Interpellatio debitoris, & damnũ emergens credito-
ri ob dilatam ſolutionem, ex quibus circumſtan-
tijs ſeu depoſitionibus teſtium probetur.*
*4 Intereſſe damni emergentis debetur, dum debitor,
interpellatus ſciebat creditorem premi vſuris cer-
ti æris alieni, & non potuiſſe deuenire ad extin-
ctionem ob ſolutionem ſibi dilatam ab ipſo debi-
tore.*
*5 Fructus licitè exiguntur in compenſationem damni
emergentis, & num. 13.*
*6 Interpellatio extraiudicialis ſufficit, vt debitor con-
ſtituatur in mora quoad damnum emergens.*
*7 Interpellatio non requiritur, quando intereſſe dam-
ni emergentis deducitur in contractum.*
*8 Exceptiones debiles contra teſtes non attendun-
tur.*
*9 Teſtium defectus ſi qui adeſſet ſuppletur ex nume-
ro.*
*10 Teſtibus informatis, mediatoribus, & deponenti-
bus de facto proprio deferendum eſt.*
*11 Teſtium depoſitio adminiculatur ex confeſſione de-
bitoris in duobus inſtrumentis.*
*12 Teſtes aliqui generaliter deponentes ſpecificantur ab
altero, qui tempus indiuiduat.*

DECISIO CCCXVI.

NOn probatis requiſitis damni emergen-
tis die 2. Martij 1668. reſolutum fuit
dotale creditum Menochii fuiſſe extinctum
fructibus poſt mortem vxoris per ipſum in-
debitè exactis à Bertio debitore, & conſe-
quenter creditum Petragraſſæ licet tempore
poſterius fuiſſe in concurſu præferendum, ſed
cũ deindè Menochius requiſita damni emer-
gentis probare curauerit depoſitione quatuor
teſtium remiſſorialium, variauit ſeries facti
ſuppoſiti in præcedenti deciſione, à qua pro-
indè iuxta modum inferius exprimendum
DD. receſſerunt, quia cum ex hodie deductis
appareat fructus à Menochio fuiſſe licitè exa-
ctos, non remanſit extinctum eius creditum
dotale, ideoque cum ſit anterius, præferri
1 debet poſteriori credito Petragraſſæ *iuxta vulg.
regulam textus in cap. qui prior 55. de regul. iur. in
6. & l. creditor 3. & l. potior 11. ff. qui potior. in
pign. hab. & l. ſi fundum 4. & l. diuerſis 8. C.
eodem.*

Ex facto enim à dictis teſtibus recenſito, &
comprobato ab Inſtrumento ſtipulato de an-
no 1641. habetur, quod diſſoluto matrimo-
nio per mortem Placidæ Bertiæ ſequutam de
anno 1635. Menochius maritus pluries inter-
pellauit Pium Bertium debitorem reſidui do-
talis, ſed cum illud conſequi non poſſet, de
dicto anno 1641. deuenit ad tranſactionem;
in qua Bertius habita mentione præcedentiũ
interpellationum ſoluit Menochio fructus
vſque tunc decurſos, & ſe obligauit ad fru-
ctus deindè decurrendos abſque vlla iudiciali
monitione, & interpellatione iuxta tenorem
Inſtrumenti dati *in Summario Menochij num. 1.*
2 cuius inſtrumenti ſeries generaliter expoſita
ſpecificatur, & declaratur à præfatis teſtibus,
quorum alter interuenit ſtipulationi Inſtru-
menti, duo fuerunt mediatores concordiæ,
& quartus ſe oſtendit valdè informatum; de-
3 ponunt enim de multis interpellationibus de-
bitori enixe factis, & repetitis pro ſolutione
reſidui dotalis ad effectum præciſum extin-
guendi certos, & determinatos cenſus, qui-
bus Menochius ſub grauioribus vſuris præ-
mebatur, rurſus teſtantur de difficultate, qua
fuit concluſa tranſactio, dum Menochius
omnino deſiderans, quod Bertius vel ſolue-
ret dictum reſiduum pro extinguendis præfa-
tis cenſibus, vel eoſdem cenſus in ſe accolla-
ret reluctanti animo deſcendit ad tranſigen-
dum, quod Bertius fructus dicti reſidui reſ-
ponderet promitteret dumtaxat ad rationem
quinque pro centenario, quia talis reſponſio
non æquipollebat damno quod eidem Me-
nochio dictos cenſus non extinguendi emer-
gebat, ex quibus conſtare viſum fuit de re-
4 quiſitis damni emergentis, dum mediantibus
interpellationibus Bertius ſciebat Menochiũ
eſſe grauatum vſuris certi æris alieni, illudque
extinguere non potuiſſe ob dilatam ſolutio-
nem reſidui dotalis ex iiſdem met auctoritati-
bus allegatis in deciſione, quæ reuidetur §
minus intereſuriorum, & proindè fructus à Me-
5 nochio fuerunt licitè exacti tanquam debiti
in compenſationem dicti damni emergentis
*ex text. in l. vnica C. de ſentent. quæ pro eo, An-
dreol. controu. 10. num. 6. & ſeq. Surd. de alimen.
tit. 4. quæſt. 20. num. 9. in fine, & 10. Leotard.
de vſur. quæſt. 71. num. 4. & quæſt. 75. in princ.*
vbi de communi Doctorum, & Theologo-
rum ſententia, *Rota deciſ. 16. numer. 2. part. 4.
recent. & in Eſina cenſus 16. Iunij 1664. §. &
quamuis coram Em. D. Card. Cerro.*

Non obſtat, quod interpellationes non
6 fuerint iudiciales, quia ad effectum conſti-
tuendi debitorem in mora ſufficit etiam ex-
traiudicialis interpellatio *ex text. l. mora 32. ff.
de vſur. l. qui Romæ 122. §. coharedes vbi gloſ.
verbo teſtato, & Soccin. Sen. numer. 2. ff. de verb.
oblig. Bart. in l. non ſolum 8. §. morte num. 56. ff.
de non. oper. nunc. Lup. de vſur. comment. 1. §. 6.
num. 110. Mareſcot. var. reſolut. lib. 2. cap. 124.
num. 4. Leotard. de vſur. quæſt. 81. numer. 11. &
ſeq. Rota Iannen. deciſ. 175. num. 13. & 14. &
Rota recent. dec. 38. n. 4. part. 5.*

Cæterum ab anno 1641. ex alio capite ceſ-
7 ſat defectus interpellationis, quia cum in
concordia tunc inita, debitor intereſſe dam-
ni emergentis in contractum deduxerit abſque
alia interpellatione tenetur ad emendationẽ
eiuſdem damni, *Honded. conſil. 36. numer. 30.
volum. 2. Lup. loc. mox citato num. 112. & 124.
Gratian. diſcept. forenſ. cap. 240. numer. 2. Leo-
tard. de vſur. quæſt. 72. num. 5. Add. ad Gregor.
deciſ. 148. num. 4. verſ. hec tamen concluſio. Ro-
ta in Terracinen. Pecuniaria 10. Ianuarij 1660.
§. nec vrgere coram Reuer. Meltio Epiſcopo Papien.
& in Firmana, ſeu Maceraten. reintegrationis 22.
Iunij 1663. § ſecundum verò coram Reu. D. meo
Albergato Decano.*

Minus aduerſantur exceptiones datæ con-
8 tra teſtes, eorumque examen, quia de illis
vti valde debilibus DD. nullam prorſus ra-
tionem habuerunt, conſiderantes vlterius,
9 quod ſi quis defectus allegari poſſet in iiſdem
teſtibus, ſuppletur tum ex eorum numero
*iuxta gloſ. in l. 3. §. Ideoque verb. numerus ff. de
teſtib. Soccin. Sen. conſil. 194. num. 2. verſ. ſecun-
do propter numerum volum. 2. ſen. mem. Gregor.
XV. deciſ. 340. num. 6. & deciſ. 311. numer. 4.*
10 tum ex eorum qualitate, quia apparent val-
de informati, & duo ex illis deponunt de fa-
cto proprio, cum fuerint mediatores con-
cordiæ *Rota deciſ. 113. num. 11. part. 5. recent.
deciſ. 6. num. 11. coram Ham. & deciſ. 312. nu.
14. coram Eminentiſſimo Celſo.* Tum denique
11 ex vrgenti adminiculo, quia ipſorum depo-
ſitio concordat cum geminata confeſſione
per Bertium debitorem emiſſa in duobus in-
ſtrumentis ſtipulatis, altero nimirum de di-
cto anno 1641. & altero de anno 1660. *ad tra-
dit. per Ant. conſil. 198. num. 3. Rota recent. dec.
87. num. 6. & 9. part. 6. & dec. 49. num. 5. & dec. 73.
num. 9. part. 11.*

Quia tamen initium interpellationum fa-
ctarum Bertio debitori pendet ex depoſitio-
ne teſtium, ideo illis recognitis repertum fuit
quod ſecundus, & tertius teſtis qui fuerunt
mediatores concordant interpellationes fuiſſe
12 factas antè annos 1641. & 1640. tertius verò,
qui

qui mediationi ardentius, & principaliter incubuit ſpecificat illas incepiſſe de anno 1639. ibi,, *non oſtante l'inſtanze già fatte in molti, e diverſi tempi che cominciorno ſin dall'anno 1639.* Quo circa reſolutū fuit fructus decurſos à dicto anno
13 1639. fuiſſe licitè exactos à Menochio in compenſationem damni emergentis, quo verò ad fructus antea decurſos ceſſante interpellatione ſubſiſtere fundamenta præcedentis deciſionis, à qua iuxta talem modum DD. receſſerunt vtraque parte informante.

ROMANA DOMORVM.

Lunæ 16. Iun. 1670.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum non expirat in vna perſona, ſed gradu perſonarum: tale autem fuiſſe fideicommiſſum arguitur ex voto conſeruandi agnationem, ex relatione ad alias ſubſtitutiones, vbi fideicommiſſum erat perpetuum, & ex declaratione teſtatoris, quod in dubio fieret interpretatio pro fideicommiſſo: Alienatio bonorum fideicommiſſi non ſubſtinetur vigore Breuis Apoſtolici, quod eſt ſubreptitium, vel cuius forma non fuit ſeruata: Emptor quando teneatur eſſe ſollicitus de inueſtimento, vel multiplico.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex remedio l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. datur etiam hæredi hæredis.*

2 *Fideicommiſſum non expirat in vno deſcendente ſine filys, quando indefinitè ſubſtituitur maior natu, tunc enim inter omnes deſcendentes cenſetur inductum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum.*

3 *Verbum ſingularis numeri plerumque comprehendit etiam pluralem ex mente diſponentis.*

4 *Coniectura comprobans fideicommiſſum reale, & perpetuum.*

5 *Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum arguitur ex voto conſeruandi agnationem.*

6 *Subſtitutio in euentum quod aliquis nollet aſſumere cognomen, & inſignia, ſi eſt facta pro conſeruatione agnationis comprehendit etiam caſum impotentiæ, & mortis.*

7 *Ex ſubſtitutione in euentum quod arma, & inſignia non aſſumerentur, declaratur præcedens fideicommiſſum in caſum mortis.*

8 *Relatio ad alias ſubſtitutiones, ex quibus verbis ampliſſimè inducatur.*

9 *Relatio, ſeu repetitio ampliſſima exæquat, & purificat diſpoſitiones relatam, & referentem.*

10 *Pro fideicommiſſo in dubio eſt iudicandum, quando teſtator declarauit in dubio ſumendam eſſe interpretationem pro fideicommiſſo.*

11 *Interpretatio ſecurior fieri non poteſt, quam ea, cui conuenit, & propendet declaratio ipſius diſponentis.*

12 *Fideicommiſſi purificatio, quando in lite agitata non dicatur controuerſa, ſed potius ſuppoſita.*

13 *Deſcendens ex duabus fœminis an dicatur vocatus ad fideicommiſſum inſtitutum pro maſculis deſcendentibus ex fœmina de agnatione, remiſſiuè.*

14 *Alienatio bonorum fideicommiſſi vigore Breuis Apoſtolici non ſubſtinetur, quando Breue eſt obreptitium, eiuſque forma non fuit ſeruata.*

15 *Et tunc immiſſio competit contra bona fideicommiſſaria alienata vigore talis Breuis, ac ſi alienata non fuiſſent.*

16 *Alienandi bona fideicommiſſaria facultas ad effectum ſoluendi æs alienum, quando dicatur obreptitia.*

17 *Gratia obreptitia nullius eſt momenti, nec præiudicat fideicommiſſarys.*

18 *Veritas quando non exponitur ingenuè, aut Pontifex gratiam non conceſſiſſet, aut difficilius.*

19 *Forma Breuis in alienandis bonis fideicommiſſi, quando non dicatur ſeruata.*

20 *Derogatio fideicommiſſi non ſuffragatur emptori quando non fuit ſeruata illius forma, & numer. 22.*

21 *Alienatio bonorum fideicommiſſi, an fuerit facta vigore Breuis Apoſtolici, vel ex alio titulo, vnde deducatur.*

23 *Emptor an, & quando teneatur eſſe ſollicitus de inueſtimento, & multiplico.*

24 *Controuerſiam vnam fuiſſe tranſactam, non implicat quin alia incidentaliter definienda proponatur.*

25 *In immiſſione ex officio Iudicis non fit differentia inter hæredem ſcriptum, & hæredem ab inteſtato.*

DECISIO CCCXVII.

ALexander Romaulus heredibus inſtitutis Andrea, Franciſco, Clemente, & Tranquillo eius filiis, ipſos, eorumque deſcendentes maſculos in infinitum arctiſſimo fideicommiſſo grauauit, vltimo autem prædictorum decedenti ſubſtituit maſculum maiorē natu proximiorem deſcendentem ex fœminis de agnatione ipſorum de Romaulis, & eius deſcendentes in infinitum. Cum verò præfati filij teſtatoris abſq; prole deceſſerint, fideicommiſſum purificatum fuit ad fauorē Franciſci Mileti natu maioris ex Daria teſtatoris filia, eoque ſine filijs defuncto, ſucceſſit Iulius eius frater, & deinde Ioannes Iulij filius: hinc cum D. Paula Sciamanna mater, & hæres dicti Ioānis notitiam habuerit, quod præfatus Tranquillus Romaulus teſtatoris filius inter alia bona nulliter alienauerit quaſdam domos fideicommiſſarias Frāciſco Gimnaſio authori Comitis Mazzolani, reportauit ab A.C. immiſſionem, quam DD. in gradu appellationis pariter concedendam eſſe cenſuerunt, quia licet D. Paula non ſit vocata ad fideicommiſſum, ex perſona tamen dicti Ioannis eius filij, & authoris ad fideicommiſſum vocati

vocati, ipſi debetur immiſſio ex remedio *l.*
1 *fin.C.de edict. Diu.Adrian.tollen.* quod competit etiam hæredi hæredis, vt notat *Bart. in d. l. fin. num.*11.*& ibi Bald. num.*18. *verſ. idem in harede haredis, & conſ.*186.*num.*7. *lib.*1. *Menoch. de adipiſc.remed.*4.*num.*236.*& ſeqq. Rota recent.dec.*116. *num.*1. *par.*3.*dec.*756.*nu.*1. *coram b.m.Dunoz.iun. in Tiburtina Caſtrorum* 16.*Febr.*1660.*coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Romana Domus de Vſazzus* 18. *February* 1664. §. *purificatio coram Dom. Card.Cerro.*

Vocatio autem Ioãnis ad fideicommiſſum benè reſultat ex toto teſtamenti contextu, quia cum Alexander fideicommittens in defectu deſcendentium maſculorum de agnatione ſubſtituerit per hęc verba, *maſculum vnum maiorem natu proximiorem legitimum, & naturalem deſcendentem ex fœminis de agnatione, & deſcendentia ipſorum de Romaulis*, ex huiuſmodi verbis, aliiſque, coniecturis inferius ponderandis deducebant DD. non expiraſſe fideicõmiſſum per obitum dicti Franciſci Mileti ſine filiis, ſed fuiſſe purificatum ad fauorem Iulij Mileti, & Ioannis eius filij vtpotè ſimiliter deſcendentium à Daria Romaula teſtatoris
2 filia, quia cum non fuerit ſubſtituta certa, & determinata perſona, ſed indefinitè maſculus maior natu deſcendens ex fœmina agnata fideicommiſſum non terminauit in primo vocato, ſed compræhendit etiam alios deſcendentes ex eadem Daria, inter quos cenſetur inductum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum iuxta celebrem diſtinctionem, quam *Ancharano in eius conſ.*27. *num.*6. *ante med. verſ. ſubſtituit enim vſque ad num.*7. tribuunt, & ſequuntur, *Riminald. iun.* caſum ſimillimum defendens *conſ.*23.*num.*51.*& conſ.*544.*d nu.*122. *vſque ad num.*128. *Berret.conſ.*118.*num.*5. *& pluribus ſeqq. Bellon.iun.conſ.*11.*num.*6.*& ſeqq. Valenzuel. conſ.*69. *num.*6. *lib.*1. *Mandel. Alb. conſ.*51. *num.*12.*& duob.ſeqq. Menoch.conſ.*117.*num.*14.*& conſ.*1006. *num.*49. *Peregr. de fideicomm. artic.*13. *num.*86. *verſ. quod ſi maior, & deciſ. Patauin.*111. *nu.*2. *Molin. de primogen. Hiſpan. lib.*1.*cap.*5.*n.*19.
3 21.*&* 22. aduertens, quod plerumque verbum ſingularis numeri plurale etiam ex mente diſponentis compræhendit, & pleniſſimè *Rota in duabus deciſionibus aditis coram b. m. Arguelles in Tiburtina fideicommiſſi impreſſ. in par.*9. *recent. deciſ.*407. *numer.*7. *& ſeqq. & in par.* 10. *deciſ.* 1. *num.*4.7.13.*& per tot.*

4 Coniecturæ autem, & quidem plures in præſenti concurrunt comprobantes talem fuiſſe teſtatoris voluntatem, vltra enim ſtrictiſſimam prohibitionem alienationis diſpoſitam in oratione ſeparata, & independenti ad hoc vt bona ſubiaceant perpetuo fideicommiſſo, concurrit enixum votum conſeruandi agnationem nedum veram, & naturalem, ſed etiam fictam, & artificialem mediante aſſumptione cognominis, & inſignium facienda à maſculis deſcendentibus ex fœminis de
5 Romaulis, ex huiuſmodi namque voto arguitur intentio conſtituendi perpetuum, & ſucceſſiuum fideicommiſſum, vt in his terminis ponderant *Anchar. d. conſ.*27. *ſub num.*6. *Berret.præfat.conſ.*118.*nu.*18. *& duob.ſeqq. Decian. conſ.* 41. *num.* 85. *& duobus ſeqq. lib.* 1. *Peregrin. conſ.*52.*num* 6.*lib.*3. *Riminald.iun.d.conſ.*23.*n.*52. *& ſeqq. & Rot. in allegata Tiburtina fideicommiſſi nempe deciſ.*407. *num.*8. *& ſeqq. & numer.*44. 47. *&* 51. *par.*9. *& deciſ.*1. *num.*49. *& pluribus ſeqq. par.*10.

Præterea cum teſtator ſubſtituerit alium
6 proximiorem deſcendentem ex fœmina Romaula, caſu quo prædicti ſic vocati non aſſumerent cognomen, & inſignia de Romaulis, inferri poteſt quod talis ſubſtitutio alterius proximioris in caſum noluntatis tanquã facta pro conſeruatione agnationis, compræhendat etiam caſum impotentiæ, & mortis, vt in ſpecie *Rimin. iun. citato conſ.*23. *num.* 206. *& ſeqq. Cephal. conſ.*196. *num.* 21. *&* 22. *& per tot. Fuſar.conſ.*155.*num.*14.22.*& ſeqq.* & latè materiam examinauit, *Rota in Ferrarien. fideicomm. de Roſarijs iuxta deciſ.*422.*num.*3. *& ſeqq. &* 427. *num.*20. *& ſeqq. par.*5. *recent.* vel ſaltem exindè
7 declaratur præcedens fideicommiſſum in caſum mortis, quod nempè non ſit reſtrictum ad Franciſcum Miletum, eiuſque deſcendentes, ſed extendatur ad alios deſcendentes ex fœminis Romaulis, prout diſponitur in hac alia ſubſtitutione ad tradit. per *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec.*329. *num.*4. *coram Millino deciſ.*183. *num.* 3. cum aliis concordantibus relatis in *Spoletana fideicomm.* 18.*Febr.*1656. §. *nec dicatur, coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Romana, ſeu Vrbeuetana ſucceſſionis* 28.*Ian.*1658. §. *cui fundamento, coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano.*

Vlterius tam in ſubſtitutione maſculi natu maioris deſcendentis ex fœminis de familia
8 Romaula, quam in alia ſubſtitutione in euentum non aſſumptionis cognominis, & inſignium continetur ampliſſima relatio ad præcedentes ſubſtitutiones, ibi, *modo, & forma quibus ſupra in aliis ſubſtitutionibus, quæ hic haberi voluit pro repetitis in omnibus, & per omnia,* & rurſus *cum iiſdem legibus, pactis, conditionibus, & ſubſtitutionibus ſupradictis, &c.* eodem igitur modo, quo in præcedentibus ſubſtitutionibus omnes maſculi de familia teſtatoris fuerunt vocati, ita pariter omnes deſcendentes ex fœminis cenſentur ſubſtituti in ſequentibus
9 ſubſtitutionibus, ſtante præfata ampliſſima relatione, & repetitione, quæ vtraſque ſubſtitutiones exequat, & parificat, vt in ſpecie de relatiua huiuſmodi verbis concepta, benè firmauit *Rota deciſ.*603. *num.*3. *part.*3. *recent. & deciſ.*10. *num.*6. *in fine, & num.* 7. *poſt Conſal. ad Peregrin. de fideicomm.* Et quatenus dubium re-
10 maneret ſuper ſubſtitutione dicti Ioannis, adhuc pronunciandum eſt pro fideicommiſſo, attenta declaratione fideicommittentis, ibi, *quod in dubio in quocunque caſu vult ſemper fieri interpretationem, quod fideicommiſſum ſit iniunctum.* cui declarationi valde acquieſcit dubius iudi-
11 cantis animus, cum non poſſit fieri ſecurior interpretatio, quam illa, cui conuenit, & propendet declaratio ipſius diſponentis ad text. *in l. ex facto la* 2. §. *rerum, ff. de hered. inſtit. Bald. conſ.* 407. *col. fin. verſ. tangitur etiam lib.* 1.

Pariſ.

Pariſ.conſ.3. nu.53.lib.3. Socc.ſen.conſ.102.nu.10.
verſ.ex quibus patet,vol.3. Caſanat.conſ.53.nu.85.
Sim.de Prat.de interprat.vltim.volunt. lib.1. inter-
prat. 1. dubitat. 3. ſol. 5. numer. 1. fol. mihi 15. à
tergo.

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom.
Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in
lite agitata, cum Burio, quia talis controuer-
ſia fuit compoſita per concordiam de ordine
Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti
renunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem
Paulæ, & vlterius informantes in facto reſ-
pondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat, imò ſupponebat purificationem
fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij,&
authoris, Burium verò repellere prætende-
bat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ
Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ,
& ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per
Rot. in Firmana primogenitura 30. *Maij* 1657. *quæ*
eſt deciſio 244. *par.* 12. *recent. confirmata* 10. *Ianuar.*
1659. *coram b.m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat
contra Mazzolatum poſſidentem cum titu-
lo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius au-
thori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à f. m. Vrbano Octauo, quia cum
Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata
non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio, ac ſi alienatio fuiſſet facta
ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ.* 131. *num.* 1.
iunctis num. 5. *& ſeqq. & deciſ.* 261. *num.* 13. *par.* 7.
& deciſ. 363. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 10. *recent. & in*
Firmana fideicomm. 31. *Ian.* 1653. *coram bo.mem.*
Pentingerio.

Clara autem eſt obreptio Breuis, quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo præme-
batur, liberari non poſſe, niſi per alienationē
bonorum fideicommiſſariorum, & è conuer-
ſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa condi-
tione, dummodò æs alienum aliundè, quam
per diſtractionem bonorum prædictorum
extingui nequeat: vnde cum Tranquillus ha-
beret Officium Capitolinum annui redditus
ſcutorum centum viginti, falſa deregitur ex-
poſitio facta Pontifici, quia ex pretio eiuſdem
Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia rema-
net nullius roboris, & fideicommiſſarijs non
præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente 42. de*
reſcript. cap. dudum il 2. verſ. inſuper indulgentiam
de elect. l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. & in proin-
cto, Rot. deciſ. 24. num. 20. verſ. quo verò, & nu. 21.
& ſeq. & dec. 261. n. 8. & ſeqq. par. 7. rec. Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex
licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet, vel
ſaltem non in ſumma ſcutorum decem mil-
lium, *cap. ſuper literis 20. ibique gloſ. verb. dediſſe-*
mus de reſcript. & in his terminis *Rota deciſ.* 363.
num. 23. *& 24. par.* 10. *recent. in Firmana fideicom.*
31. *Ian.* 1653. *§. in primis, § deindè placuit, & § nec*
refert, coram b.m. Pentingerio, & in alia Firmana
fideicomm. 2. *Mart.* 1664. *§. obreptio enim, coram R.*
P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi 1.
Iul. 1669. *§. primo quia, coram R.P.D. meo Eme-*
rix.

Similiter ſeruata nologatum, & decreto
19 uis, ibidem enim cauebatum, ſed etiam præ-
lo liceret alienare bona facta verificatione,
ſcutis 10000. dumtaxat, quodque confirma-
duo millia inueſtiri deberent pro execquto-
faciendo á perſona per ſubſtitutos depu IV.
ad effectum reintegrandi fideicommiſſum tan-
tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtax*.
alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087. pariter
non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata
perſona, quæ multiplico operam daret, ac pro
eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta
ſcuta duo millia, ſed ſolum ſcuta 1490. ex qui-
bus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui
præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi
emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.* 621. *nu.* 6.
& deciſ. 773. *num.* 9. *par.* 3. *deciſ.* 131. *num.* 6. *ad*
med. & num. 7. *& deciſ.* 261. *num.* 8. *par.* 7. *& dicta*
deciſ. 363. *num.* 3. *& ſeqq. & num.* 16. *&* 17. *par.*
10. *recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.* 151.
la 2.

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari
poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500.
ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione
facta Hoſpitio Sacerdotum ſæcularium dictā
dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentū
ſcutorum 1490. proportionabiliter corre-
ſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem mil-
lium, & vltra, ad quam, detracta dicta
dote aſcenderent alienationes bonorum fidei-
commiſſariorum: ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem
non fuiſſe factam pro dicta dotè, ſed in exe-
quutionem dicti breuis, ibi „ *inſequendo in om-*
nibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarū,
& ſententia pro illarum exequtione lata, & illis
vtendo &c. & inueſtimentum poſtea fuit fa-
ctum à Sacerdotibus emptoribus pariter in
exequtionem dicti breuis, & quamuis Trāquil-
lus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iu-
ra occaſione dotis, & hæreditatis maternæ,
alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen
non tollit quin venditio ſit facta vigore bre-
uis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent
mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in om-
nem caſum placuit dilemma, quod aut dos
non erat iam ſatisfacta, ſeu detracta, & Tran-
quillus deuenire nō debebat ad alienationem
bonorum fideicommiſſariorum vigore bre-
uis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſa-
ria alienari non poſſent, dummodò æs alie-
num, aliundè quam per diſtractionem dicto-
rum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur,
quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt
ex pretio bonorum fideicommiſſariorum
aſcendente ad ſcuta 10087. non fuerunt inue-
ſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandaba-
tur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico,
quia id procedit in contractibus à iure per-
miſſis, non autem in prohibitis, & Principe
tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim
emptor nō eſt ſecurus, niſi illa totaliter adim-
pleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.*
1. Iul.

vocati, ipſi debetur immiſſio ex remedio *l.*
1 *fin.C.de edict.Diu.Adrian.tollen.* quod competit
etiam hæredi hæredis, vt notat *Bart.in d. l. fin.*
num.11. & ibi Bald.num.18. verſ. idem in hærede
hæredis, & conſ.186.num.7. lib.1. Menoch.de adi-
piſc.remed.4.num.256.& ſeqq. Rota recent.dec.116.
num.1. par.3.dec.756.nu.1. coram b.m.Dunoz.iun.
in Tiburtina Caſtrorum 16.Febr.1660.coram R.P.
D. meo Beuilaqua, & in Romana Domus de Vſaz-
zus 18. Februarij 1664. §.purificatio coram Dom.
Card.Cerro.

Vocatio autem Ioãnis ad fideicommiſſum
benè reſultat ex toto teſtamenti contextu,
quia cum Alexander fideicommittens in
defectu deſcendentium maſculorum de
agnatione ſubſtituerit per hęc verba, *maſculum*
vnum maiorem natu proximiorem legitimum, & na-
turalem deſcendentem ex fœminis de agnatione, &
deſcendentia ipſorum de Romaulis, ex huiuſmodi
verbis, alijſque; coniecturis inferius ponde-
randis deducebant DD. non expiraſſe fideicõ-
miſſum per obitum dicti Franciſci Mileti ſine
filijs, ſed fuiſſe purificatum ad fauorem Iulij
Mileti, & Ioannis eius filij vtpotè ſimiliter
deſcendentium à Daria Romaula teſtatoris
2 filia, quia cum non fuerit ſubſtituta certa, &
determinata perſona, ſed indefinitè maſculus
maior natu deſcendens ex fœmina agnata
fideicommiſſum non terminauit in primo
vocato, ſed comprǣhendit etiam alios de-
ſcendentes ex eadem Daria, inter quos cenſe-
tur inductum perpetuum, & abſolutum fidei-
commiſſum iuxta celebrem diſtinctionem,
quam *Ancharano in eius conſ.27. num.6. ante med.*
verſ. ſubſtituit enim vſque ad num.7. tribuunt, &
ſequuntur, *Riminald. iun.* caſum ſimillimum
defendens *conſ.23.num.51.& conſ.544.à nu.122.*
vſque ad num.128. Berret.conſ.118.num.5. & plu-
ribus ſeqq.Bellon.iun.conſ.11.num.6.& ſeqq.Valen-
zuel. conſ.69. num.6. lib.1. Mandel. Alb. conſ.51.
num.12.& duob.ſeqq. Menoch.conſ.117.num.14.&
conſ.1006. num.49. Peregr. de fideicomm. artic.13.
num.86. verſ. quod ſi maior, & deciſ. Patauin.111.
nu.2. Molin.de primogen.Hiſpan.lib.1.cap.5.n.19.
3 *21.& 22.*aduertens, quod plerumque verbum
ſingularis numeri plurale etiam ex mente di-
ſponentis comprǣhendit, & pleniſſimè *Rota*
in duabus deciſionibus aditis coram b. m. Arguelles
in Tiburtina fideicommiſſi impreſſ. in par.9. recent.
deciſ.407. numer.7. & ſeqq. & in par. 10. deciſ. 1.
num.4.7.13. & per tot.

4 Coniecturæ autem, & quidem plures in
præſenti concurrunt comprobantes talem
fuiſſe teſtatoris voluntatem, vltra enim ſtric-
tiſſimam prohibitionem alienationis diſpoſi-
tam in oratione ſeparata, & independenti ad
hoc vt bona ſubiaceant perpetuo fideicom-
miſſo, concurrit enixum votum conſeruan-
di agnationem nedum veram, & naturalem,
ſed etiam fictam, & artificialem mediante
aſſumptione cognominis, & inſignium facien-
da à maſculis deſcendentibus ex fœminis de
5 Romaulis, ex huiuſmodi namque voto ar-
guitur intentio conſtituendi perpetuum, &
ſucceſſiuum fideicommiſſum, vt in his ter-
minis ponderant *Anchar. d. conſ.27. ſub num.6.*
Berret.præfat.conſ.118.nu.18. & duob.ſeqq. Decian.
conſ. 41. num. 85. & duobus ſeqq. lib. 1. Peregrin.
conſ.52.num 6.lib.3. Riminald.iun.d.conſ.23.n.52.
& ſeqq. & Rot. in allegata Tiburtina fideicommiſſi
nempe deciſ.407. num.8. & ſeqq. & numer.44. 47.
& 51. par.9. & deciſ.1. num.49. & pluribus ſeqq.
par.10.

Præterea cum teſtator ſubſtituerit alium
6 proximiorem deſcendentem ex fœmina Ro-
maula, caſu quo prædicti ſic vocati non aſ-
ſumerent cognomen, & inſignia de Romau-
lis, inferri poteſt quod talis ſubſtitutio alte-
rius proximioris in caſum noluntatis tanquã
facta pro conſeruatione agnationis, compræ-
hendat etiam caſum impotentiæ, & mortis, vt
in ſpecie *Rimin. iun. citato conſ.23. num. 206. &*
ſeqq. Cephal. conſ.196. num. 21. & 22. & per tot.
Fuſar.conſ.155.num.14.22. & ſeqq. & late mate-
riam examinauit, *Rota in Ferrarien. fideicomm.*
de Roſarijs iuxta deciſ.422.num.3. & ſeqq. & 427.
num.20. & ſeqq. par.5. recent. vel ſaltem exindè
7 declaratur præcedens fideicommiſſum in ca-
ſum mortis, quod nempè non ſit reſtrictum
ad Franciſcum Miletum, eiuſque deſcenden-
tes, ſed extendatur ad alios deſcendentes ex
fœminis Romaulis, prout diſponitur in hac
alia ſubſtitutione ad tradit. per *Rot. coram ſ. m.*
Gregor. dec.329. num.4. coram Millino deciſ.183.
num. 3. cum alijs concordantibus relatis in
Spoletana fideicomm. 18.Febr.1656. §.nec dicatur,
coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Romana, ſeu
Vrbeuetana ſucceſſionis 28.Ian.1658. §.cui funda-
mento, coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato De-
cano.

Vlterius tam in ſubſtitutione maſculi natu
maioris deſcendentis ex fœminis de familia
8 Romaula, quam in alia ſubſtitutione in euen-
tum non aſſumptionis cognominis, & inſi-
gnium continetur ampliſſima relatio ad præ-
cedentes ſubſtitutiones, ibi, *modo, & forma*
quibus ſupra in alijs ſubſtitutionibus, quæ hic haberi
voluit pro repetitis in omnibus, & per omnia, &
rurſus *cum ijſdem legibus, pactis, conditionibus, &*
ſubſtitutionibus ſupradictis, &c. eodem igitur
modo, quo in præcedentibus ſubſtitutionibus
omnes maſculi de familia teſtatoris fuerunt
vocati, ita pariter omnes deſcendentes ex
fœminis cenſentur ſubſtituti in ſequentibus
9 ſubſtitutionibus, ſtante præfata ampliſſima
relatione, & repetitione, quæ vtraſque ſubſti-
tutiones exequat, & parificat, vt in ſpecie
de relatiua huiuſmodi verbis concepta, benè
firmauit *Rota deciſ.603. num.3. part.3. recent. &*
deciſ.10. num.6. in fine, & num. 7. poſt Cenſal. ad
Peregrin.de fideicomm. Et quatenus dubium re-
10 maneret ſuper ſubſtitutione dicti Ioannis, ad-
huc pronunciandum eſt pro fideicommiſſo,
attenta declaratione fideicommittentis, ibi,
quod in dubio in quocunque caſu vult ſemper fieri
interpretationem, quod fideicommiſſum ſit iniunctum.
cui declarationi valde acquieſcit dubius iudi-
11 cantis animus, cum non poſſit fieri ſecurior
interpretatio, quam illa, cui conuenit, &
propendet declaratio ipſius diſponentis ad
text. in l. ex facto la 2. §. rerum, ff. de hæred.inſtit.
Bald. conſ. 407. col. fin. verſ. tangitur etiam lib. 1.
Pariſ.

Pariſ. conſ. 3. nu. 53. lib. 3. Socc. ſen. conſ. 102. nu. 10. *verſ. ex quibus patet, vol. 3. Caſanat. conſ. 53. nu. 85. Sim. de Prat. de interprat. vltim. volunt. lib. 1. interprat. 1. dubitat. 3. ſol. 5. numer. 1. fol. mihi 15. à tergo.*

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom. Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in lite agitata, cum Burio, quia talis controuerſia fuit compoſita per concordiam de ordine Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti renunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem Paulæ; & vlterius informantes in facto reſpondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat, imò ſupponebat purificationem fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij, & authoris, Burium verò repellere prætendebat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ, & ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per *Rot. in Firmana primogenitura* 30. *Maij* 1657. *quæ eſt deciſio 244. par. 12. recent. confirmata* 10. *Ianuar.* 1659. *coram b. m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat contra Mazzolatum poſſidentem cum titulo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius authori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à f. m. Vrbano Octauo, quia cum Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio, ac ſi alienatio fuiſſet facta ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ.* 131. *num.* 1. *ibi* (?) *num.* 5. *& ſeqq. & deciſ.* 261. *num.* 13. *par.* 7. *& deciſ.* 363. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 10. *recent. & in Firmana fideicomm.* 31. *Ian.* 1653. *coram bo. mem. Pentingero.*

Clara autem eſt obreptio Breuis, quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo premebatur, liberari non poſſe, niſi per alienationẽ bonorum fideicommiſſariorum, & è conuerſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa conditione, dummodò æs alienum aliundè, quam per diſtractionem bonorum prædictorum extingui nequeat: vnde cum Tranquillus haberet Officium Capitolinum annui redditus ſcutorum centum viginti, falſa detegitur expoſitio facta Pontifici, quia ex pretio eiuſdem Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia remanet nullius roboris, & fideicommiſſarijs non præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente* 42. *de reſcript. cap. dudum il* 2. *verſ. inſuper indulgentiam de elect. l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. & in puncto, Rot. deciſ.* 24. *num.* 20. *verſ. quo verò, & nu.* 21. *& ſeq. & dec.* 261. *n.* 8. *& ſeqq. par.* 7. *rec.* Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet, vel ſaltem non in ſumma ſcutorum decem millium, *cap. ſuper literis* 20. *ibique gloſ. verb. dediſſemus de reſcript.* & in his terminis *Rota deciſ.* 363. *num.* 23. *&* 24. *par.* 10. *recent. in Firmana fideicom.* 31. *Ian.* 1653. *in princ.* §. *deindè placuit, &* §. *nec refert, coram b. m. Pentingerio, & in alia Firmana fideicomm.* 3. *Mart.* 1661. §. *obreptio enim, coram R. P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi* 1. *Iul.* 1669. §. *primo quia, coram R. P. D. meo Emerix.*

Similiter ſeruata nologatum, & decret-
19 uis, ibidem enim cauebatum, ſed etiam prælo liceret alienare bona facti verificatione, ſcutis 10000. dumtaxat, quodque confirmaduo millia inueſtiri deberent pro executofaciendo á perſona per ſubſtitutos depu[tata] IV. ad effectum reintegrandi fideicommiſſum; tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtaxat* alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087. pariter non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata perſona, quæ multiplico operam daret, ac pro eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta ſcuta duo millia, ſed ſolum ſcuta 1490. ex quibus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.* 621. *nu.* 6. *& deciſ.* 773. *num.* 9. *par.* 3. *deciſ.* 131. *num.* 6. *ad med. & num.* 7. *& deciſ.* 261. *num.* 8. *par.* 7. *& dicta deciſ.* 363. *num.* 3. *& ſeqq. & num.* 16. *&* 17. *par.* 10. *recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.* 151. *la* 2.

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500. ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione facta Hoſpitio Sacerdotum ſæcularium dictã dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentũ ſcutorum 1490. proportionabiliter correſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem millium, & vltra, ad quam, detracta dicta dote aſcenderent alienationes bonorum fideicommiſſariorum; ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem non fuiſſe factam pro dicta dote, ſed in exequutionem dicti breuis, ibi „ *inſequendo in omnibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarũ, & ſententia pro illarum exequtione lata, & illis vtendo &c.* & inueſtimentum poſtea fuit factum à Sacerdotibus emptoribus pariter in exequtionem dicti breuis, & quamuis Trãquillus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iura occaſione dotis, & hæreditatis maternæ, alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen non tollit quin venditio ſit facta vigore breuis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in omnem caſum placuit dilemma, quod aut dos non erat iam ſatisfacta, ſeu detracta, & Tranquillus deuenire nõ debebat ad alienationem bonorum fideicommiſſariorum vigore breuis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſaria alienari non poſſent, dummodò æs alienum, aliundè quam per diſtractionem dictorum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur, quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt ex pretio bonorum fideicommiſſariorum aſcendente ad ſcuta 10087. non fuerunt inueſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandabatur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico, quia id procedit in contractibus à iure permiſſis, non autem in prohibitis, & Principe tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim emptor nõ eſt ſecurus, niſi illa totaliter adimpleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.* 1. *Iul.*

vocati, ipſi debetur immiſſio ex remedio *l.*
1 *fin.C.de ediſt.Div.Adrian.tollen.* quod competit etiam hæredi hæredis, vt notat *Bart. in d. l. fin. num.11. & ibi Bald.num.18. verſ. idem in hærede hæredis, & conſ.186.num.7. lib.1. Menoch.de adipiſc.remed.4.num.236.& ſeqq. Rota recent.dec.116. num.1. par.3.dec.756.nu.1. coram b.m.Dunoz.iun. in Tiburtina Caſtrorum 16.Febr.1660.coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Romana Domus de Vſazzus 18. Februarij 1664. §.purificatio coram Dom. Card.Cerro.*

Vocatio autem Ioãnis ad fideicommiſſum benè reſultat ex toto teſtamenti contextu, quia cum Alexander fideicommittens in defectu deſcendentium maſculorum de agnatione ſubſtituerit per hęc verba, *maſculum vnum maiorem natu proximiorem legitimum, & naturalem deſcendentem ex fœminis de agnatione, & deſcendentia ipſorum de Romaulis*, ex huiuſmodi verbis, aliiſque conjecturis inferius ponderandis deducebant DD. non expiraſſe fideicõmiſſum per obitum dicti Franciſci Mileti ſine filiis, ſed fuiſſe purificatum ad fauorem Iulij Mileti, & Ioannis eius filij vtpotè ſimiliter deſcendentium à Daria Romaula teſtatoris
2 filia, quia cum non fuerit ſubſtituta certa, & determinata perſona, ſed indefinitè maſculus maior natu deſcendens ex fœmina agnata, fideicommiſſum non terminauit in primo vocato, ſed compræhendit etiam alios deſcendentes ex eadem Daria, inter quos cenſetur inductum perpetuum, & abſolutum fideicommiſſum iuxta celebrem diſtinctionem, quam *Ancharano in eius conſ.27. num.6. ante med. verſ. ſubſtituit enim vſque ad num.7.* tribuunt, & ſequuntur, *Riminald. iun.* caſum ſimillimum defendens *conſ.23.num.51.& conſ.544.à nu.122. vſque ad num.128. Berret.conſ.118.num.5. & pluribus ſeqq.Bellon.iun.conſ.11.num.6.& ſeqq.Valenzuel. conſ.69. num.6. lib.1. Mandel. Alb. conſ.51. num.12.& duob.ſeqq. Menoch.conſ.117.num.14.& conſ.1006. num.49. Peregr. de fideicomm. artic.43. num.86. verſ. quod ſi maior, & deciſ. Patauin.111. nu.2. Molin.de primogen.Hiſpan.lib.1.cap.5.n.19.*
3 *21.& 22.* aduertens, quod plerumque verbum ſingularis numeri plurale etiam ex mente diſponentis compræhendit, & pleniſſimè *Rota in duabus deciſionibus aditis coram b. m. Arguelles in Tiburtina fideicommiſſi impreſſ. in par.9. recent. deciſ.407. numer.7. & ſeqq. & in par. 10. deciſ. 1. num.4.7.13.& per tot.*

4 Coniecturæ autem, & quidem plures in præſenti concurrunt comprobantes talem fuiſſe teſtatoris voluntatem, vltra enim ſtrictiſſimam prohibitionem alienationis diſpoſitam in oratione ſeparata, & independenti ad hoc vt bona ſubiaceant perpetuo fideicommiſſo, concurrit enixum votum conſeruandi agnationem nedum veram, & naturalem, ſed etiam fictam, & artificialem mediante aſſumptione cognominis, & inſignium faciendã à maſculis deſcendentibus ex fœminis de
5 Romaulis, ex huiuſmodi namque voto arguitur intentio conſtituendi perpetuum, & ſucceſſiuum fideicommiſſum, vt in his terminis ponderant *Anchar. d. conſ.27. ſub num.6. Berret.praſat.conſ.118.nu.18. & duob.ſeqq. Decian. conſ. 41. num. 85. & duobus ſeqq. lib. 1. Peregrin. conſ.52.num 6.lib.3. Riminald.iun.d.conſ.23.n.52. & ſeqq. & Rot. in allegatã Tiburtina fideicommiſſi nempe deciſ.407.num.8. & ſeqq. & numer.44. 47. & 51. par.9. & deciſ.1. num.49. & pluribus ſeqq. par.10.*

6 Præterea cum teſtator ſubſtituerit alium proximiorem deſcendentem ex fœmina Romaula, caſu quo prædicti ſic vocati non aſſumerent cognomen, & inſignia de Romaulis, inferri poteſt quod talis ſubſtitutio alterius proximioris in caſum noluntatis tanquã facta pro conſeruatione agnationis, comprehendat etiam caſum impotentiæ, & mortis, vt in ſpecie *Rimin. iun. citato conſ.23. num. 206. & ſeqq. Cephal. conſ.196. num. 21. & 22. & per tot. Fuſar.conſ.155.num.14.22. & ſeqq.* & late materiam examinauit, *Rota in Ferrarien. fideicomm. de Roſarijs iuxta deciſ.422.num.3. & ſeqq. & 427. num.20. & ſeqq. par.5. recent.* vel ſaltem exindè
7 declaratur præcedens fideicommiſſum in caſum mortis, quod nempè non ſit reſtrictum ad Franciſcum Miletum, eiuſque deſcendentes, ſed extendatur ad alios deſcendentes ex fœminis Romaulis, prout diſponitur in hac alia ſubſtitutione ad tradit. per *Rot. coram ſ. m. Gregor. dec.329. num.4. coram Millino deciſ.183. num. 3.* cum alijs concordantibus relatis in *Spoletana fideicomm. 18.Febr.1656. §.nec dicatur, coram R.P.D. meo Beuilaqua, & in Romana, ſeu Vrbeuetana ſucceſſionis 28.Ian.1658. §.cui fundamento, coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano.*

Vlterius tam in ſubſtitutione maſculi natu maioris deſcendentis ex fœminis de familia
8 Romaula, quam in alia ſubſtitutione in euentum non aſſumptionis cognominis, & inſignium continetur ampliſſima relatio ad præcedentes ſubſtitutiones, ibi, *modo, & forma quibus ſupra in alijs ſubſtitutionibus, quæ hic haberi voluit pro repetitis in omnibus, & per omnia*, & rurſus *cum iiſdem legibus, pactis, conditionibus, & ſubſtitutionibus ſupradictis, &c.* eodem igitur modo, quo in præcedentibus ſubſtitutionibus omnes maſculi de familia teſtatoris fuerunt vocati, ita pariter omnes deſcendentes ex fœminis cenſentur ſubſtituti in ſequentibus
9 ſubſtitutionibus, ſtante præfata ampliſſima relatione, & repetitione, quæ vtraſque ſubſtitutiones exequat, & parificat, vt in ſpecie de relatiua huiuſmodi verbis concepta, benè firmauit *Rota deciſ.603. num.3. part.3. recent. & deciſ.10. num.6. in fine, & num. 7. poſt Cenſal. ad Peregrin.de fideicomm.* Et quatenus dubium re-
10 maneret ſuper ſubſtitutione dicti Ioannis, adhuc pronunciandum eſt pro fideicommiſſo, attenta declaratione fideicommittentis, ibi, *quod in dubio in quocunque caſu vult ſemper fieri interpretationem, quod fideicommiſſum ſit iniunctum*, cui declarationi valde acquieſcit dubius iudi-
11 cantis animus, cum non poſſit fieri ſecurior interpretatio, quam illa, cui conuenit, & propendet declaratio ipſius diſponentis ad *text. in l. ex facto la 2. §. rerum, ff. de hæred.inſtit. Bald. conſ. 407. col. fin. verſ. tangitur etiam lib.1.*

Pariſ.

Pariſ.conſ.3. nu.53.lib.3. Socc.ſen.conſ. 102.*nu.* 10.
verſ.ex quibus patet, vol.3. Caſanat.conſ.53.nu.85.
Sim.de Prat.de interprat.vltim.volunt. lib.1. inter-
prat. 1. dubitat. 3. ſol. 5. numer. 1. fol. mihi 15. à
tergo.

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom.
Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in
lite agitata, cum Burio, quia talis controuer-
ſia fuit compoſita per concordiam de ordine
Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti
renunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem
Paulæ; & vlterius informantes in facto reſ-
pondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat; imò ſupponebat purificationem
fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij, &
authoris, Burium verò repellere prætende-
bat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ
Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ,
& ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per
Rot. in Firmana primogenituræ 30. *Maij* 1657. *quæ*
eſt deciſio 244. *par.*12. *recent. confirmata* 10. *Ianuar.*
1659. *coram b.m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat
contra Mazzolanum poſſidentem cum titu-
lo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius au-
thori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à f. m. Vrbano Octauo, quia cum
Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata
non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio, ac ſi alienatio fuiſſet facta
ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ.* 131. *num.* 1.
*iunctis num.5. & ſeqq. & deciſ.*261. *num.*13. *par.*7.
& deciſ 363. *num.*1. *& ſeqq. part.*10. *recent. & in*
Firmana fideicomm. 31. *Ian.*1653. *coram bo.mem.*
Pentingerio.

Clara autem eſt obreptio Breuis, quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo præme-
batur, liberari non poſſe, niſi per alienationẽ
bonorum fideicommiſſariorum, & è conuer-
ſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa condi-
tione, dummodò æs alienum aliundè, quam
per diſtractionem bonorum prædictorum
extingui nequeat: vnde cum Tranquillus ha-
beret Officium Capitolinum annui redditus
ſcutorum centum viginti, falſa deregitur ex-
poſitio facta Pontifici, quia ex pretio eiuſdem
Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia rema-
net nullius roboris, & fideicommiſſarijs non
præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente* 42. *de*
reſcript. cap. dudum il 2. *verſ. inſuper indulgentiam*
de elect. l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. & in puncto,
*Rot. deciſ.*24. *num.*20. *verſ. quo verò, & nu.*21.
*& ſeq. & dec.*261. *n.*8. *& ſeqq. par.*7. *rec.* Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex
licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet, vel
ſaltem non in ſumma ſcutorum decem mil-
lium, *cap. ſuper literis* 20. *ibique gloſ. verb. dediſſe-*
mus de reſcript. & in his terminis *Rota deciſ.*363.
*num.*23. *&* 24. *par.*10. *recent. in Firmana fideicom.*
11. *Ian.*1653. *§. in primis, §. deindè placuit, & §. nec*
refert, coram b.m. Pentingerio, & in alia Firmana
fideicomm. 2. *Mart.* 1661. *§. obreptio enim, coram R.*
P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi 1.
Iul. 1669. *§. primo quia, coram R.P.D. meo Eme-*
rix.

Similiter ſeruata nologatum, & decreto
19 uis, ibidem enim cautum, ſed etiam præ
lo liceret alienare bona fideicommiſſi verificatione,
ſcutis 10000. dumtaxat, quod qui confirma
duo millia inueſtiri deberent pro exequto-
faciendo à perſona per ſubſtitutos deputandam
ad effectum reintegrandi fideicommiſſum
tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtaxat*
alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087. pariter
non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata
perſona, quæ multiplico operam daret, ac pro
eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta
ſcuta duo millia, ſed ſolum ſcuta 1490. ex qui-
bus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui
præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi
emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.*621. *nu.*6.
& deciſ. 773. *num.* 9. *par.*3. *deciſ.*131. *num.* 6. *ad*
*med. & num.*7. *& deciſ.*261. *num.*8. *par.*7. *& dicta*
*deciſ.*363. *num.*3. *& ſeqq. & num.* 16. *&* 17. *par.*
10. *recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.*151.
la 2.

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari
poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500.
ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione
facta Hoſpitio Sacerdotum ſæcularium dictã
dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentũ
ſcutorum 1490. proportionabiliter corre-
ſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem mil-
lium, & vltra, ad quam, detracta dicta
dote aſcenderent alienationes bonorum fidei-
commiſſariorum; ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem
non fuiſſe factam pro dicta dote, ſed in exe-
quutionem dicti breuis, ibi „ *inſequendo in om-*
nibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarũ,
& ſententia pro illarum exequtione lata, & illis
vtendo &c. & inueſtimentum poſtea fuit fa-
ctum à Sacerdotibus emptoribus pariter in
exequtionem dicti breuis, & quamuis Trãquil-
lus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iu-
ra occaſione dotis, & hæreditatis maternæ,
alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen
non tollit quin venditio ſit facta vigore bre-
uis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent
mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in om-
nem caſum placuit dilemma, quod aut dos
non erat iam ſatisfacta, ſeu detracta, & Tran-
quillus deueniro nõ debebat ad alienationem
bonorum fideicommiſſariorum vigore bre-
uis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſa-
ria alienari non poſſent, dummodò æs alie-
num, aliundè quam per diſtractionem dicto-
rum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur,
quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt
ex pretio bonorum fideicommiſſariorum
aſcendente ad ſcuta 10087. non fuerunt inue-
ſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandaba-
tur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico,
quia id procedit in contractibus à iure per-
miſſis, non autem in prohibitis, & Principe
tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim
emptor nõ eſt ſecurus, niſi illa totaliter adim-
pleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.*

1. *Iul.*

vocati, ipſi debetur immiſſio ex remedio *l.*
1 *fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* quod competit
etiam hæredi hæredis, vt notat *Bart. in d. l. fin.*
num. 11. & ibi Bald. num. 38. verſ. idem in harede
haredis, & conſ. 186. num. 7. lib. 1. Menoch. de adi-
piſc. remed. 4. num. 236. & ſeqq. Rota recent. dec. 116.
num. 1. par. 3. dec. 756. nu. 1. coram b. m. Dunoz. iun.
in Tiburtina Caſtrorum 16. Febr. 1660. coram R. P.
D. meo Beuilaqua, & in Romana Domus de Vſaz-
zus 18. February 1664. §. purificatio coram Dom.
Card. Cerro.

Vocatio autem Ioãnis ad fideicommiſſum
benè reſultat ex toto teſtamenti contextu,
quia cum Alexander fideicommittens in
defectu deſcendentium maſculorum de
agnatione ſubſtituerit per hęc verba, *maſculum*
vnum maiorem natu proximiorem legitimum, & na-
turalem deſcendentem ex fœminis de agnatione, &
deſcendentia ipſorum de Romaulis, ex huiuſmodi
verbis, aliiſque; coniecturis inferius ponde-
randis deducebant DD. non expiraſſe fideicõ-
miſſum per obitum dicti Franciſci Mileti ſine
filiis, ſed fuiſſe purificatum ad fauorem Iulij
Mileti, & Ioannis eius filij vtpotè ſimiliter
deſcendentium à Daria Romaula teſtatoris
2 filia, quia cum non fuerit ſubſtituta certa, &
determinata perſona, ſed indefinitè maſculus
maior natu deſcendens ex fœmina agnata
fideicommiſſum non terminauit in primo
vocato, ſed compræhendit etiam alios de-
ſcendentes ex eadem Daria, inter quos cenſe-
tur inductum perpetuum, & abſolutum fidei-
commiſſum iuxta celebrem diſtinctionem,
quam *Ancharano in eius conſ. 27. num. 6. ante med.*
verſ. ſubſtituit enim vſque ad num. 7. tribuunt, &
ſequuntur, *Riminald. iun.* caſum ſimillimum
defendens *conſ. 23. num. 51. & conſ. 544. à nu. 122.*
vſque ad num. 128. Berret. conſ. 118. num. 5. & plu-
ribus ſeqq. Bellon. iun. conſ. 11. num. 6. & ſeqq. Valen-
zuel. conſ. 69. num. 6. lib. 1. Mandel. Alb. conſ. 51.
num. 12. & duob. ſeqq. Menoch. conſ. 117. num. 14. &
conſ. 1006. num. 49. Peregr. de fideicomm. artic. 13.
num. 86. verſ. quod ſi maior, & deciſ. Patauin. 111.
nu. 2. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 5. n. 19.
3 *21. & 22.* aduertens, quod plerumque verbum
ſingularis numeri plurale etiam ex mente di-
ſponentis compræhendit, & pleniſſimè *Rota*
in duabus deciſionibus editis coram b. m. Arguelles
in Tiburtina fideicommiſſi impreſſ. in par. 9. recent.
deciſ. 407. numer. 7. & ſeqq. & in par. 10. deciſ. 1.
num. 4. 7. 13. & per tot.

4 Coniecturæ autem, & quidem plures in
præſenti concurrunt comprobantes talem
fuiſſe teſtatoris voluntatem, vltra enim ſtric-
tiſſimam prohibitionem alienationis diſpoſi-
tam in oratione ſeparata, & independenti ad
hoc vt bona ſubiaceant perpetuo fideicom-
miſſo, concurrit enixum votum conſeruan-
di agnationem nedum veram, & naturalem,
ſed etiam fictam, & artificialem mediante
aſſumptione cognominis, & inſignium facien-
da à maſculis deſcendentibus ex fœminis de
5 Romaulis, ex huiuſmodi namque voto ar-
guitur intentio conſtituendi perpetuum, &
ſucceſſiuum fideicommiſſum, vt in his ter-
minis ponderant *Anchar. d. conſ. 27. ſub num. 6.*
Berret. præfat. conſ. 118. nu. 18. & duob. ſeqq. Decian.
conſ. 41. num. 85. & duobus ſeqq. lib. 1. Peregrin.
conſ. 52. num 6. lib. 3. Riminald. iun. d. conſ. 23. n. 52.
& ſeqq. & Rot. in allegata Tiburtina fideicommiſſi
nempe deciſ. 407. num. 8. & ſeqq. & numer. 44. 47.
& 51. par. 9. & deciſ. 1. num. 49. & pluribus ſeqq.
par. 10.

Præterea cum teſtator ſubſtituerit alium
6 proximiorem deſcendentem ex fœmina Ro-
maula, caſu quo prædicti ſic vocati non aſ-
ſumerent cognomen, & inſignia de Romau-
lis, inferri poteſt quod talis ſubſtitutio alte-
rius proximioris in caſum noluntatis tanquã
facta pro conſeruatione agnationis, compræ-
hendat etiam caſum impotentiæ, & mortis, vt
in ſpecie *Rimin. iun. citato conſ. 23. num. 206. &*
ſeqq. Cephal. conſ. 196. num. 21. & 22. & per tot.
Fuſar. conſ. 155. num. 14. 22. & ſeqq. & latè mate-
riam examinauit, *Rota in Ferrarien. fideicomm.*
de Roſariis iuxta deciſ. 422. num. 3. & ſeqq. & 427.
num. 20. & ſeqq. par. 5. recent. vel ſaltem exindè
7 declaratur præcedens fideicommiſſum in ca-
ſum mortis, quod nempè non ſit reſtrictum
ad Franciſcum Miletum, eiuſque deſcenden-
tes, ſed extendatur ad alios deſcendentes ex
fœminis Romaulis, prout diſponitur in hac
alia ſubſtitutione ad tradit. per *Rot. coram ſ. m.*
Gregor. dec. 320. num. 4. coram Millino deciſ. 183.
num. 3. cum aliis concordantibus relatis in
Spoletana fideicomm. 18. Febr. 1656. §. nec dicatur,
coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Romana, ſeu
Vrbeuetana ſucceſſionis 28. Ian. 1658. §. cui funda-
mento, coram Reuerendiſſ. D. meo Albergato De-
cano.

Vlterius tam in ſubſtitutione maſculi natu
maioris deſcendentis ex fœminis de familia
8 Romaula, quam in alia ſubſtitutione in euen-
tum non aſſumptionis cognominis, & inſi-
gnium continetur ampliſſima relatio ad præ-
cedentes ſubſtitutiones, ibi, *modo, & forma*
quibus ſupra in aliis ſubſtitutionibus, quæ hic haberi
voluit pro repetitis in omnibus, & per omnia, &
rurſus *cum iiſdem legibus, pactis, conditionibus, &*
ſubſtitutionibus ſupradictis, &c. eodem igitur
modo, quo in præcedentibus ſubſtitutionibus
omnès maſculi de familia teſtatoris fuerunt
vocati, ita pariter omnes deſcendentes ex
fœminis cenſentur ſubſtituti in ſequentibus
9 ſubſtitutionibus, ſtante præfata ampliſſima
relatione, & repetitione, quæ vtraſque ſubſti-
tutiones exequat, & parificat, vt in ſpecie
de relatiua huiuſmodi verbis concepta, benè
firmauit *Rota deciſ. 603. num. 3. part. 3. recent. &*
deciſ. 10. num. 6. in fine, & num. 7. poſt Cenſal. ad
Peregrin. de fideicomm. Et quatenus dubium re-
10 maneret ſuper ſubſtitutione dicti Ioannis, ad-
huc pronunciandum eſt pro fideicommiſſo,
attenta declaratione fideicommittentis, ibi,
quod in dubio in quocunque caſu vult ſemper fieri
interpretationem, quod fideicommiſſum ſit iniunctum,
cui declarationi valde acquieſcit dubius iudi-
11 cantis animus, cum non poſſit fieri ſecurior
interpretatio, quam illa, cui conuenit, &
propendet declaratio ipſius diſponentis ad
text. in l. ex facto la 2. §. rerum, ff. de hæred. inſtit.
Bald. conſ. 407. col. fin. verſ. tangitur etiam lib. 1.

Pariſ.

Pariſ. conſ. 3. nu. 53. lib. 3. Socc. ſen. conſ. 102. nu. 10.
verſ. ex quibus patet, vol. 3. Caſanat. conſ. 53. nu. 85.
Sim. de Prat. de interpret. vltim. volunt. lib. 1. inter-
pret. 1. dubitat. 3. ſol. 5. numer. 1. fol. mihi 15. à
tergo.

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom.
Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in
lite agitata, cum Burio, quia talis controuer-
ſia fuit compoſita per concordiam de ordine
Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti
rennunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem
Paulæ; & vlterius informantes in facto reſ-
pondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat, imò ſupponebat purificationem
fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij, &
authoris, Burium verò repellere prætende-
bat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ
Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ,
& ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per
Rot. in Firmana primogenitura 30. *Maij* 1657. *quæ*
eſt deciſio 244. *par.* 12. *recent. confirmata* 10. *Ianuar.*
1659. *coram b. m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat
contra Mazzolanum poſſidentem cum titu-
lo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius au-
thori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à f. m. Vrbano Octauo, quia cum
Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata
non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio, ac ſi alienatio fuiſſet facta
ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ.* 131. *num.* 1.
bunctis num. 5. *& ſeqq. & deciſ.* 261. *num.* 13. *par.* 7.
& deciſ. 363. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 10. *recent. & in*
Firmana fideicomm. 31. *Ian.* 1653. *coram bo. mem.*
Pentingero.

Clara autem eſt obreptio Breuis, quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo preme-
batur, liberari non poſſe, niſi per alienationē
bonorum fideicommiſſariorum, & è conuer-
ſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa condi-
tione, dummodò æs alienum aliundè, quam
per diſtractionem bonorum prædictorum
extingui nequeat: vnde cum Tranquillus ha-
beret Officium Capitolinum annui redditus
ſcutorum centum viginti, falſa deregitur ex-
poſitio facta Pontifici, quia ex pretio eiuſdem
Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia rema-
net nullius roboris, & fideicommiſſarijs non
præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente* 42. *de*
reſcript. cap. dudum il 2. *verſ. inſuper indulgentiam*
de elect. l. vniuerſa; C. de diuerſ. reſcript. & in puncto,
Rot. deciſ. 24. *num.* 20. *verſ. quo verò, & nu.* 21.
& ſeq. & dec. 261. *n.* 8. *& ſeqq. par.* 7. *rec.* Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex
licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet, vel
ſaltem non in ſumma ſcutorum decem mil-
lium, *cap. ſuper literis* 20. *ibique gloſ. verb. dediſſe-*
mus de reſcript. & in his terminis *Rota deciſ.* 363.
num. 23. *&* 24. *par.* 10. *recent. in Firmana fideicom.*
31. *Ian.* 1653. *§. in primis, §. deindè placuit, & §. nec*
refert, coram b. m. Pentingerio, & in alia Firmana
fideicomm. 3. *Mart.* 1664. *§. obreptio enim, coram R.*
P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi 1.
Iul. 1669. *§. primo quia, coram R. P. D. meo Emerix.*

Similiter ſeruata nologatum, & decreto
19 uis, ibidem enim cauebatum, ſed etiam præ
lo liceret alienare bona facta verificatione,
ſcutis 10000. dumtaxat, quodqui confirma
duo millia inueſtiri deberent pro exequto-
faciendo à perſona per ſubſtitutos depu IV.
ad effectum reintegrandi fideicommiſſu nn-
tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtax*
alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087. pariter
non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata
perſona, quæ multiplico operam daret, ac pro
eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta
ſcuta duo millia, ſed ſolum ſcuta 1490. ex qui-
bus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui
præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi
emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.* 621. *nu.* 6.
& deciſ. 773. *num.* 9. *par.* 3. *deciſ.* 131. *num.* 6. *ad*
med. & num. 7. *& deciſ.* 261. *num.* 8. *par.* 7. *& dicta*
deciſ. 363. *num.* 3. *& ſeqq. & num.* 16. *&* 17. *par.*
10. *recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.* 151.
la 2.

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari
poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500.
ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione
facta Hoſpitio Sacerdotum ſecularium dictā
dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentū
ſcutorum 1490. proportionabiliter corre-
ſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem mil-
lium, & vltra, ad quam, detracta dicta
dote aſcenderent alienationes bonorum fidei-
commiſſariorum; ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem
non fuiſſe factam pro dicta dotè, ſed in exe-
quutionem dicti breuis, ibi „ *inſequendo in om-*
nibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarū,
& ſententia pro illarum exequutione lata, & illis
vtendo &c. & inueſtimentum poſtea fuit fa-
ctum à Sacerdotibus emptoribus pariter in
exequtionem dicti breuis, & quamuis Trāquil-
lus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iu-
ra occaſione dotis, & hæreditatis maternæ,
alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen
non tollit quin venditio ſit facta vigore bre-
uis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent
mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in om-
nem caſum placuit dilemma, quod aut dos
non erat iam ſatisfacta, ſeu detracta, & Tran-
quillus deuenire nō debebat ad alienationem
bonorum fideicommiſſariorum vigore bre-
uis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſa-
ria alienari non poſſent, dummodò æs alie-
num, aliundè quam per diſtractionem dicto-
rum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur,
quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt
ex pretio bonorum fideicommiſſariorum
aſcendente ad ſcuta 10087. non fuerunt inue-
ſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandaba-
tur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico,
quia id procedit in contractibus à iure per-
miſſis, non autem in prohibitis, & Principe
tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim
emptor nō eſt ſecurus, niſi illa totaliter adim-
pleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.*
1. *Iul.*

Pariſ. conſ. 3. nu. 53. lib. 3. Socc. ſen. conſ. 102. *nu.* 10.
verſ. ex quibus patet, vol. 3. Caſanat. conſ. 53. *nu.* 85.
Sim. de Prat. de interprat. vltim. volunt. lib. 1. *inter-*
prat. 1. *dubitat.* 3. *fol.* 5. *numer.* 1. *fol. mihi* 15. *à*
tergo.

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom.
Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in
lite agitata, cum Burio, quia talis controuer-
ſia fuit compoſita per concordiam de ordine
Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti
renunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem
Paulæ; & vlterius informantes in facto reſ-
pondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat, imò ſupponebat purificationem
fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij, &
authoris, Burium verò repellere prætende-
bat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ
Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ,
& ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per
Rot. in Firmana primogenitura 30. *Maij* 1657. *quæ*
eſt deciſio 244. *par.* 12. *recent. confirmata* 10. *Ianuar.*
1659. *coram b.m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat
contra Mazzolanum poſſidentem cum titu-
lo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius au-
thori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à f. m. Vrbano Octauo, quia cum
Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata
non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio, ac ſi alienatio fuiſſet facta
ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ.* 131. *num.* 1.
iunctis num. 5. *& ſeqq. & deciſ.* 261. *num.* 13. *par.* 7.
& deciſ. 363. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 10. *recent. & in*
Firmana fideicomm. 31. *Ian.* 1653. *coram bo. mem.*
Pentingerio.

Clara autem eſt obreptio Breuis, quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo preme-
batur, liberari non poſſe, niſi per alienationẽ
bonorum fideicommiſſariorum, & è conuer-
ſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa condi-
tione, dummodò æs alienum aliundè, quam
per diſtractionem bonorum prædictorum
extingui nequeat: vnde cum Tranquillus ha-
beret Officium Capitolinum annui redditus
ſcutorum centum viginti, falſa deregitur ex-
poſitio facta Pontifici, quia ex pretio eiuſdem
Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia rema-
net nullius roboris, & fideicommiſſarijs non
præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente* 42. *de*
reſcript. cap. dudum il 2. *verſ. inſuper indulgentiam*
de elect. l. vniuerſa, C. de diuerſ. reſcript. & in puncto,
Rot. deciſ. 24. *num.* 20. *verſ. quo verò, & nu.* 21.
& ſeq. & dec. 265. *n.* 8. *& ſeqq. par.* 7. *rec.* Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex
licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet, vel
ſaltem non in ſumma ſcutorum decem mil-
lium, *cap. ſuper literis* 20. *ibique gloſ. verb. dediſſe-*
mus de reſcript. & in his terminis *Rota deciſ.* 363.
num. 23. *&* 24. *par.* 10. *recent. in Firmana fideicom.*
31. *Ian.* 1653. *§. in primis, §. deindè placuit, & §. nec*
refert, coram b.m. Pentingerio, & in alia Firmana
fideicomm. 3. *Mart.* 1664. *§. obreptio enim, coram R.*
P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi 1.
Iul. 1669. *§. primo quia, coram R.P.D. meo Eme-*
rix.

Similiter ſeruata nologatum, & decreto
19 uis, ibidem enim cauebatum, ſed etiam præ-
lo liceret alienare bona fideiſti verificatione,
ſcutis 10000. dumtaxat, quodqti confirma-
duo millia inueſtiri deberent pro executo-
faciendo à perſona per ſubſtitutos depu IV.
ad effectum reintegrandi fideicommiſſu mn-
tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtaxat*
alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087. pariter
non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata
perſona, quæ multiplico operam daret, ac pro
eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta
ſcuta duo millia, ſed ſolum ſcuta 1490. ex qui-
bus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui
præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi
emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.* 621. *nu.* 6.
& deciſ. 773. *num.* 9. *par.* 3. *deciſ.* 131. *num.* 6. *ad*
med. & num. 7. *& deciſ.* 261. *num.* 8. *par.* 7. *& dicta*
deciſ. 363. *num.* 3. *& ſeqq. & num* 16. *&* 17. *par.*
10. *recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.* 151.
la 2.

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari
poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500.
ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione
facta Hoſpitio Sacerdotum ſæcularium dictã
dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentũ
ſcutorum 1490. proportionabiliter corre-
ſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem mil-
lium, & vltra, ad quam, detracta dicta
dote aſcenderent alienationes bonorum fidei-
commiſſariorum: ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem
non fuiſſe factam pro dicta dote, ſed in exe-
quutionem dicti breuis, ibi „ *inſequendo in om-*
nibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarũ,
& ſententiæ pro illarum exequtione lata, & illis
vtendo &c. & inueſtimentum poſtea fuit fa-
ctum à Sacerdotibus emptoribus pariter in
exequtionem dicti breuis, & quamuis Trãquil-
lus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iu-
ra occaſione dotis, & hæreditatis maternæ,
alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen
non tollit quin venditio ſit facta vigore bre-
uis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent
mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in om-
nem caſum placuit dilemma, quod aut dos
non erat iam ſatisfacta, ſeu detracta, & Tran-
quillus deuenire nõ debebat ad alienationem
bonorum fideicommiſſariorum vigore bre-
uis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſa-
ria alienari non poſſent, dummodò æs alie-
num, aliundè quam per diſtractionem dicto-
rum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur,
quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt
ex pretio bonorum fideicommiſſariorum
aſcendente ad ſcuta 10087. non fuerunt inue-
ſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandaba-
tur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico,
quia id procedit in contractibus à iure per-
miſſis, non autem in prohibitis, & Principe
tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim
emptor nõ eſt ſecurus, niſi illa totaliter adim-
pleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.*
1. *Iul.*

vocati, ipſi debetur immiſſio ex remedio *l.*
1 *fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* quod competit
etiam hæredi hæredis, vt notat *Bart. in d. l. fin.*
num. 11. & ibi Bald. num. 18. verſ. idem in herede
heredis, & conſ. 186. num. 7. lib. 1. Menoch. de adi-
piſc. remed. 4. num. 236. & ſeqq. Rota recent. dec. 116.
num. 1. par. 3. dec. 756. nu. 1. coram b. m. Dunoz iun.
in Tiburtina Caſtrorum 16. Febr. 1660. coram R. P.
D. meo Beuilaqua, & in Romana Domus de Vſaz-
zus 18. Februarij 1664. §. purificatio coram Dom.
Card. Cerro.

Vocatio autem Ioãnis ad fideicommiſſum
benè reſultat ex toto teſtamenti contextu,
quia cum Alexander fideicommittens in
defectu deſcendentium maſculorum de
agnatione ſubſtituerit per hęc verba, *maſculum*
vnum maiorem natu proximiorem legitimum, & na-
turalem deſcendentem ex fœminis de agnatione, &
deſcendentia ipſorum de Romaulis, ex huiuſmodi
verbis, alijſque, coniecturis inferius ponde-
randis deducebant DD. non expiraſſe fideicõ-
miſſum per obitum dicti Franciſci Mileti ſine
filijs, ſed fuiſſe purificatum ad fauorem Iulij
Mileti, & Ioannis eius filij vtpotè ſimiliter
deſcendentium à Daria Romaula teſtatoris
2 filia, quia cum non fuerit ſubſtituta certa, &
determinata perſona, ſed indefinitè maſculus
maior natu deſcendens ex fœmina agnata,
fideicommiſſum non terminauit in primo
vocato, ſed compræhendit etiam alios de-
ſcendentes ex eadem Daria, inter quos cenſe-
tur inductum perpetuum, & abſolutum fidei-
commiſſum iuxta celebrem diſtinctionem,
quam *Ancharano in eius conſ. 27. num. 6. ante med.*
verſ. ſubſtituit enim vſque ad num. 7. tribuunt, &
ſequuntur, *Riminald. iun.* caſum ſimillimum
defendens *conſ. 23. num. 51. & conſ. 544. d nu. 122.*
vſque ad num. 128. Berret. conſ. 118. num. 5. & plu-
ribus ſeqq. Bellon. iun. conſ. 11. num. 6. & ſeqq. Valen-
zuel. conſ. 69. num. 6. lib. 1. Mandel. Alb. conſ. 51.
num. 12. & duob. ſeqq. Menoch. conſ. 117. num. 14. &
conſ. 1006. num. 49. Peregr. de fideicomm. artic. 13.
num. 86. verſ. quod ſi maior, & deciſ. Patauin. 111.
nu. 2. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 5. n. 19.
3 *21. & 22.* aduertens, quod plerumque verbum
ſingularis numeri plurale etiam ex mente di-
ſponentis compræhendit, & pleniſſimè *Rota*
in duabus deciſionibus editis coram b. m. Arguelles
in Tiburtina fideicommiſſi impreſs. in par. 9. recent.
deciſ. 407. numer. 7. & ſeqq. & in par. 10. deciſ. 1.
num. 4. 7. 13. & per tot.

4 Coniecturæ autem, & quidem plures in
præſenti concurrunt comprobantes talem
fuiſſe teſtatoris voluntatem. vltra enim ſtric-
tiſſimam prohibitionem alienationis diſpoſi-
tam in oratione ſeparata, & independenti ad
hoc vt bona ſubiaceant perpetuo fideicom-
miſſo, concurrit enixum votum conſeruan-
di agnationem nedum veram, & naturalem,
ſed etiam fictam, & artificialem mediante
aſſumptione cognominis, & inſignium facien-
da à maſculis deſcendentibus ex fœminis de
5 Romaulis, ex huiuſmodi namque voto ar-
guitur intentio conſtituendi perpetuum, &
ſucceſſiuum fideicommiſſum, vt in his ter-
minis ponderant *Anchar. d. conſ. 27. ſub num. 6.*
Berret. præfat. conſ. 118. nu. 18. & duob. ſeqq. Decian.
conſ. 41. num. 85. & duobus ſeqq. lib. 1. Peregrin.
conſ. 52. num 6. lib. 3. Riminald. iun. d. conſ. 23. n. 52.
& ſeqq. & Rot. in allegata Tiburtina fideicommiſſi
nempe deciſ. 407. num. 8. & ſeqq. & numer. 44. 47.
& 51. par. 9. & deciſ. 1. num. 49. & pluribus ſeqq.
par. 10.

Præterea cum teſtator ſubſtituerit alium
6 proximiorem deſcendentem ex fœmina Ro-
maula, caſu quo prædicti ſic vocati non aſ-
ſumerent cognomen, & inſignia de Romau-
lis, inferri poteſt quod talis ſubſtitutio alte-
rius proximioris in caſum noluntatis tanquã
facta pro conſeruatione agnationis, compræ-
hendat etiam caſum impotentiæ, & mortis, vt
in ſpecie *Rimin. iun. citato conſ. 23. num. 206. &*
ſeqq. Cephal. conſ. 196. num. 21. & 22. & per tot.
Fuſar. conſ. 155. num. 14. 22. & ſeqq. & latè mate-
riam examinauit, *Rota in Ferrarien. fideicomm.*
de Roſarijs iuxta deciſ. 422. num. 3. & ſeqq. & 427.
num. 20. & ſeqq. par. 5. recent. vel ſaltem exindè
7 declaratur præcedens fideicommiſſum in ca-
ſum mortis, quod nempè non ſit reſtrictum
ad Franciſcum Miletum, eiuſque deſcenden-
tes, ſed extendatur ad alios deſcendentes ex
fœminis Romaulis, prout diſponitur in hac
alia ſubſtitutione ad tradit. per *Rot. coram f. m.*
Gregor. dec. 329. num. 4. coram Millino deciſ. 183.
num. 3. cum alijs concordantibus relatis in
Spoletana fideicomm. 18. Febr. 1656. §. nec dicatur,
coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Romana, ſeu
Vrbeuetana ſucceſſionis 28. Ian. 1658. §. cui funda-
mento, coram Reuerendiſs. D. meo Albergato De-
cano.

Vlterius tam in ſubſtitutione maſculi natu
maioris deſcendentis ex fœminis de familia
8 Romaula, quam in alia ſubſtitutione in euen-
tum non aſſumptionis cognominis, & inſi-
gnium continetur ampliſſima relatio ad præ-
cedentes ſubſtitutiones, ibi, *modo, & forma*
quibus ſupra in alijs ſubſtitutionibus, quæ hic haberi
voluit pro repetitis in omnibus, & per omnia, &
rurſus *cum iiſdem legibus, pactis, conditionibus, &*
ſubſtitutionibus ſupradictis, &c. eodem igitur
modo, quo in præcedentibus ſubſtitutionibus
omnes maſculi de familia teſtatoris fuerunt
vocati, ita pariter omnes deſcendentes ex
fœminis cenſentur ſubſtituti in ſequentibus
9 ſubſtitutionibus, ſtante præfata ampliſſima
relatione, & repetitione, quæ vtraſque ſubſti-
tutiones exequat, & parificat, vt in ſpecie
de relatiua huiuſmodi verbis concepta, benè
firmauit *Rota deciſ. 603. num. 3. part. 3. recent. &*
deciſ. 10. num. 6. in fine, & num. 7. poſt Cenſal. ad
Peregrin. de fideicomm. Et quatenus dubium re-
10 maneret ſuper ſubſtitutione dicti Ioannis, ad-
huc pronunciandum eſt pro fideicommiſſo,
attenta declaratione fideicommittentis, ibi,
quod in dubio in quocunque caſu vult ſemper fieri
interpretationem, quod fideicommiſſum ſit iniunctum,
cui declarationi valde acquieſcit dubius indi-
11 cantis animus, cum non poſſit fieri ſecurior
interpretatio, quam illa, cui conuenit, &
propendet declaratio ipſius diſponentis vt
text. in l. ex facto la 2. §. verum, ff. de hered. inſtit.
Bald. conſ. 407. col. fin. verſ. tangitur etiam lib. 1.

Pariſ.

Pariſ.conſ.3.nu.53.lib.3. Socc.ſen.conſ.102.nu.10. verſ.ex quibus patet,vol.3. Caſanat.conſ.53.nu.85. Sim.de Prat.de interpret.vltim.volunt. lib.1. interpret. 1. dubitat. 3. ſol. 5. numer. 1. fol. mihi 15. à tergo.

Quibus non aduerſatur, quod alias Dom. Paula hoc fideicommiſſum impugnauerit in lite agitata, cum Burio, quia talis controuerſia fuit compoſita per concordiam de ordine Rotæ concluſam, in qua Burius nedum liti renunciauit, ſed omnia ſua iura ceſſit eidem Paulæ; & vlterius informantes in facto reſpondebant, quod Paula in dicta lite non im-
12 pugnabat, imò ſupponebat purificationem fideicommiſſi ad fauorem Ioannis eius filij,& authoris, Burium verò repellere prætendebat, quia licet eſſet nepos ſupradictæ Dariæ Romaulæ, deſcendebat tamen ex duabus
13 fœminis, nempè à Fauſtina filia dictæ Dariæ, & ſic à fœmina alterius familiæ ad tradit. per *Rot. in Firmana primogenitura 30. Maij 1657. quæ eſt deciſio 244.par.12.recent.confirmata 10.Ianuar. 1659. coram b.m. Veroſpio.*

Non obſtat, quod immiſſio non competat contra Mazzolanum poſſidentem cum titulo ſtante alienatione facta Gimnaſio eius authori à Tranquillo Romaulo vigore Breuis
14 obtenti à ſ. m. Vrbano Octauo, quia cum Breue ſit obreptitium, eiuſque forma ſeruata non fuerit, alienatio remanet nulla, ideoque
15 competit immiſſio,ac ſi alienatio fuiſſet facta ſine aſſenſu Pontificis, *Rota deciſ. 131. num. 1. inutilis num.5. & ſeqq. & deciſ.261.num.13.par.7. & deciſ.363. num.1. & ſeqq. part.10. recent. & in Firmana fideicomm. 31. Ian.1653. coram bo.mem. Pentingerio.*

Clara autem eſt obreptio Breuis,quia Tran-
16 quillus expoſuit ab ære alieno, quo premebatur, liberari non poſſe, niſi per alienationē bonorum fideicommiſſariorum, & è conuerſo Pontifex gratiam conceſſit ſub illa conditione, dummodò æs alienum aliundè, quam per diſtractionem bonorum prædictorum extingui nequeat: vnde cum Tranquillus haberet Officium Capitolinum annui redditus ſcutorum centum viginti, falſa deregitur expoſitio facta Pontifici,quia ex pretio eiuſdem Officij poterat partem æris alieni diſſoluere,
17 quo circa gratia tanquam obreptitia remanet nullius roboris, & fideicommiſſarijs non præiudicauit per *text. in cap. ſi proponente 42. de reſcript. cap.dudum il 2. verſ. inſuper indulgentiam de elect. l. vniuerſa, C. de diuerſ.reſcript. & in puncto, Rot. deciſ.24.num.20. verſ.quo verò, & nu.21. & ſeq. & dec.261.n.8.& ſeqq. par.7. rec.* Si enim
18 rei veritas ingenuè fuiſſet expoſita, Pontifex licentiam alienandi difficilius conceſſiſſet,vel ſaltem non in ſumma ſcutorum decem millium, *cap. ſuper literis 20. ibique gloſ.verb.dediſſemus de reſcript.* & in his terminis *Rota deciſ.363. num.23. & 24.par.10. recent.in Firmana fideicom. 31.Ian.1653.§.in primis, §.deindè placuit,& §.nec refert, coram b.m. Peutingerio, & in alia Firmana fideicomm.3.Mart.1661, §.obreptio enim,coram R. P. D. meo Taia, & in Romana fideicommiſſi 1. Iul. 1669. §. primo quia, coram R.P.D. meo Emerix.*

Similiter ſeruatâ non fuit forma dicti Bre-
19 uis, ibidem enim cauebatur, quod Tranquillo liceret alienare bona fideicommiſſaria pro ſcutis 10000. dumtaxat,quodque ex his ſcuta duo millia inueſtiri deberent pro multiplico faciendo à perſona per ſubſtitutos deputanda ad effectum reintegrandi fideicommiſſum, & tamen non obſtante dicta taxatiua, *dumtaxat* alienationes aſcendunt ad ſcuta 10087.pariter non fuit de conſenſu ſubſtitutorum deputata perſona,quæ multiplico operam daret,ac pro eodem multiplico non fuerunt inueſtita dicta ſcuta duo millia,ſed ſolum ſcuta 1490.ex quibus cum fuerit multipliciter contrauentum
20 intentioni Pontificis, & formæ in eius Breui præſcriptæ, gratia derogatoria fideicommiſſi emptori non ſuffragatur, *Rota deciſ.621. nu.6. & deciſ. 773. num. 9. par.3. deciſ.131. num. 6. ad med. & num.7. & deciſ.261.num.8. par.7. & dicta deciſ.363. num.3. & ſeqq. & num. 16. & 17. par. 10. recent. repetit. apud Merlin. de legit. deciſ.151. la 2.*

Nec diminutio dicti inueſtimenti excuſari poteſt detractione dotis maternæ ſcut. 2500. ſub prætextu quod Tranquillus in alienatione facta Hoſpitio Sacerdotum ſæcularium dictā dotem detraxerit, & ſic dictum inueſtimentū ſcutorum 1490. proportionabiliter correſpondeat ſummæ ſcutorum ſeptem millium, & vltra, ad quam, detracta dicta dote aſcenderent alienationes bonorum fideicommiſſariorum: ſiquidem ex inſtrumento
21 dictæ alienationis colligitur alienationem non fuiſſe factam pro dicta dote, ſed in exequutionem dicti breuis, ibi ,, *inſequendo in omnibus, & per omnia formam literarum Apoſtolicarū, & ſententia pro illarum exequtione latæ, & illis vtendo &c.* & inueſtimentum poſtea fuit factum à Sacerdotibus emptoribus pariter in exequutionem dicti breuis,& quamuis Trāquillus pro maiori cautela emptorum ceſſerit iura occaſione dotis, & hæreditatis maternæ, alijſq; de cauſis ſibi competentia, hoc tamen non tollit quin venditio ſit facta vigore breuis, ſed ſolum importat, vt emptores poſſent mediantibus illis iuribus ſe tueri. Et in omnem caſum placuit dilemma, quod aut dos non erat iam ſatiſfacta, ſeu detracta, & Tranquillus deuenire nō debebat ad alienationem bonorum fideicommiſſariorum vigore breuis, vbi cauebatur quod bona fideicommiſſaria alienari non poſſent, dummodò æs alienum, aliundè quam per diſtractionem dictorum bonorum non poſſet extingui, aut dos
22 erat iam detracta, & breue non ſuffragatur, quia non fuit ſeruata forma inueſtimenti, vt ex pretio bonorum fideicommiſſariorum aſcendente ad ſcuta 10087.non fuerunt inueſtita ſcuta duo millia, vt in breui demandabatur.

Nec obſtat quod emptor non teneatur eſſe
23 ſollicitus de inueſtimento, & multiplico, quia id procedit in contractibus à iure permiſſis, non autem in prohibitis, & Principe tantum conceſſis ſub certa forma, tunc enim emptor nō eſt ſecurus, niſi illa totaliter adimpleta, vt aduertit *Rota in dicta Romana fideicom.*

1.Iul.

3. *Iul.* 1669. §. *fin. coram R. P. D. meo Emerix*, & in fortioribus terminis quod emptores liberati à Papa à curando multiplico, & inueſtimento non ſint ſecuri, niſi ſeruata forma breuis in *deciſ.* 41. *nu.* 15. *& ſeqq. & deciſ.* 325. *num.* 3. 4. *&* 5. *par.* 10. *recent.*

Denique non reſiſtit quod D. Paula nouiſſimè tranſegerit cum dicto Hoſpitio Sacerdotum ſecularium, quia non implicat, quod
24 ipſa poſſit controuerſiam alicuius alienationis per concordiam terminare, alias verò detractiones iudicialiter annullare, præſertim quia tranſactio nihil commune habet cum Iuribus Mazzolani, ideoque pro recuperandis domibus fideicommiſſarijs in eumdem Mazzolanum deuentis, D. Paulæ, quæ cum clauſulis ſalutaribus intentauit omne remedium ſibi magis proficuum, conceſſa fuit immiſſio
25 in vim *d. leg. fin.* vel ſaltem ex officio Iudicis, in quo ad hunc effectum non ſit differentia inter hæredem ſcripſum, & hæredem ab inteſtato, qualis eſt Paula reſpectu Ioannis ſubſtituti, *Pariſ. conſ.* 60. *nu.* 1. *lib.* 3. *Peregr. de fideicomm. art.* 48. *num.* 2. *verſ. officio tamen Iudicis*, *& nu.* 3. *Mart. de ſucceſſ. legal. par.* 4. *qu.* 16. *art.* 1. *nu.* 58. *verſ. item comprobatur*.

Et ita vtraque &c.

FLORENTINA PLEBANIÆ.

Ven. 20. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus gentilitium deficiente familia fit hæreditarium: exiſtentia, & pertinentia iuriſpatronatus ad vnam lineam alicuius familiæ ex quibus legitimè probetur, plene examinatur reiectis contrarijs argumentis.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus gentilitium deficiente familia non extinguitur, ſed fit hæreditarium.*
2 *Et ab vltimo de familia donari poteſt extraneo.*
3 *Iuriſpatronatus donatio validatur per conſenſum Ordinarij præſtitum ab eius Vicario habente ſpecialem facultatem.*
4 *Præſentatus à vero patrono intra legitima tempora eſt inſtituendus.*
5 *Iuſpatronatus probatur ex antiquiſſimo laudo emologato, & confirmato per decretum, & ſententiam, & num.* 6.
7 *Iuriſpatronatus probatio adminiculatur ex lapide, & inſignibus familiæ in facie Eccleſiæ.*
8 *Inſignia, & inſcriptiones ſolent apponi ad conſeruationem, & probationem proprij iuris.*
9 *Iuſpatronatus comprobatur ex enunciatiuis antiquiſſimis diuerſarum perſonarum.*
10 *Enunciatiuæ antiquiſſimæ vltra centum annos habent vim famæ.*
11 *Iuſpatronatus comprobatur ex enunciatiuis emiſſis per Ordinarios, & num.* 19.
12 *Ordinarij non ſolent de facili approbare iuſpatronatus in eorum præiudicium.*
13 *Iuſpatronatus, eiuſque pertinentia probatur ex pluribus præſentationibus per centum, & vltra annos.*
14 *Iuſpatronatus familiæ priuatæ probatur ex præſentationibus effectum ſortitis ſpatio quadraginta annorum, dum concurrant adminicula, & fama eiuſdem iuriſpatronatus.*
15 *Vſurpationis præſumptio non militat in iurepatronatu familiæ priuatæ.*
16 *Iuſpatronatus quando dici non poſſit ex priuilegio per ſententiam latam ab exequutore literarum Apoſtolicarum.*
17 *Iuſpatronatus familiæ priuatæ, quæ per centum, & vltra annos fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, præſumitur ex fundatione, & dotatione.*
18 *Iuſpatronatus præſumitur ex fundatione, vel dotatione, de qua fit mentio in inſtitutionibus, & viſitationibus Ordinariorum.*
20 *Notulæ ſine die, & menſe non ſunt integræ fidei.*
21 *Iuriſpatronatus plena probatio non euertitur ex præcedenti ſtatu libertatis Eccleſiæ, & numer.* 27
22 *Archiuium non dat robur ſcripturis informibus non habentibus requiſita actus publici, & non adminiculatis.*
23 *Verba vaga, & æquiuoca iurium, quæ quis habebat in aliqua plebe non concludunt donationem iuriſpatronatus.*
24 *Donatio generalis iurium, quæ quis habet, non concludit, niſi conſtat ius controuerſum fuiſſe donantis.*
25 *Parochialis de iure patronatus poteſt ad tempus commendari per Epiſcopum.*
26 *Manualitas Parochialis patronatæ ad beneplacitum Epiſcopi debet intelligi durante tempore commendationis.*
28 *Ob centenariam, vel immemorabilem poteſt allegari melior titulus de Mundo.*
29 *Archiuium non dat robur ſcripturæ, quæ non conſtat de quo tempore repoſita fuerit in Archiuio.*
30 *Memoria fundata ſuper inſtrumentis productis non probat, quando de inſtrumentis, eorumque productione non conſtat.*
31 *Enunciatiuæ tamquam de Canonicis emiſſæ per Presbyteros Eccleſiarum, qui ſolent affectare ſe haberi pro Canonicis, fides non adhibetur, quando non conſtat de ſigno collegialitatis.*
32 *Collegialitas excluditur manualitate.*
33 *Manualitas regulariter non conuenit dignitati electiuæ.*
34 *Collegialitas excluditur in Eccleſia merè Parochiali, & de iurepatronatus.*
35 *Collationes Apoſtolicæ, quæ præſeruant conſenſum patronorum, non aduerſantur iuriſpatronatus.*
36 *Collationes Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij in præiudicium patronorum.*
37 *Iuſpatronatus quod dicitur ſpectare ad certam lineam familiæ dumtaxat, non expirat extincta illa linea, nec tranſit ad aliam lineam, ſed ad hæredes vltimi ex linea patronorum.*
38 *Res iudicata ſuper ſtatu beneficij facit ius quo ad omnes.*

DE-

DECISIO CCCXVIII.

VAcatio Plebaniæ Sancti Petri in Boſſolo
tripartitam ſuſcitauit controuerſiam
inter præſentatos, ſeu prouiſos cum aſſiſten-
tia infraſcriptorum patroni, & collatoris:
Aſpirabant enim ad canonizationem proprij
iuris Hieronymus Guicciardinus vti patronus
ſimul cum Franciſco Vbaldino per ipſum
præſentato, Robertus Bondelmontes præſen-
tatus à diuerſis eiuſdem familiæ, ſub prætextu
quod iuſpatronatus adhuc eſſet gentilitium,
& Promotor Fiſcalis vna cum prouiſo à D.
Archiepiſcopo de hac Plebania tanquam li-
beræ collationis; vnde bis propoſito per Me
dubio an & de cuius bono iure conſtet ad fa-
uorem dd. Hieronymi, & Franciſci, hodierna
prodijt reſolutio.

Siquidem bonum ius Hieronymi reſultat
ex donatione iuriſpatronatus facta Angelo
Guicciardino eius authori ab Hippolyto vlti-
mo ex linea antiqui Manentis de Bondelmō-
1 tibus; per deficientiam namque talis lineæ
iuſpatronatus non remanſit extinctum, ſed
vbi prius erat gentilitium, deinde euaſit hære-
ditarium iuxta celebre conſilium *Anchar.* 81.
num. 3. quem reiecto *Geminiano*, ſequitur *Ro-
ta coram Seraph. deciſ.* 364. *num.* 2. *& ſeqq. & deciſ.*
878. *num.* 1. *& per tot. Lotter. de re beneſic. lib.* 2.
quæſt. 11. *nu.* 11. *cum alijs per Rotam deciſ.* 166. *nu.*
16. *& ſeqq. par.* 10. *recent. & in Regien. Beneficij* 9.
Aprilis 1666. *§. Hæcque potiorem coram R. P. D.
meo Bourlemont*, & in terminis ſimilis donatio-
nis *coram Millino deciſ.* 380. *num.* 1. *& coram Mer-
lino deciſ.* 563. *num.* 16. *& duobus ſeqq.* quocirca
2 ritè, & rectè deuenit in Angelum Guicciar-
dinum extraneum, eiuſque ſucceſſores me-
diante dicta donatione, quæ fuit validata per
3 conſenſum præſtitum ab ordinario mediante
Vicario habente ſpecialem facultatem conſen-
tiendi relatam *in hodier. Summario num.* 1. *ad
text. in cap. illud vbi Abb. num.* 5. *de iurepatron,
Rota coram Mant. deciſ.* 86. *num.* 5. *Viuian. de iu-
repatr. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 17. *& cap.* 4. *nu.* 1. *& ſeqq,
vbi nu.* 5. de Vicario habente huiuſmodi man-
datum.

Hinc in conſequentiam conſtat etiam de
4 bono iure Franciſci, quia cum fuerit à Hie-
ronymo præſentatus intra legitima tempora,
& habeat alia requiſita, vtique venit inſtituen-
dus *cap. cum Bertoldus in fine, vbi Abb. num.* 12.
*de ſent. & re iudic. cap. decernimus, & can. Mona-
ſterium* 16. *quæſt.* 7. *Rota deciſ.* 220. *num.* 1. *&* 16.
part. 11. *recent. & in Capuana Abbatiæ* 16. *Ianuarij*
1660. *§. finali coram me.*

Exiſtentia verò iuriſpatronatus, eiuſque
5 pertinentia ad effectiuam lineam dicti Manē-
tis de Bondelmontibus, deducitur in primis
ex antiquo laudo, auditis partibus lato à tri-
bus arbitris de anno 1435. vbi pronunciatum
fuit quod ex Inſtrumentis, libris, & ſcriptu-
ris productis, ac ex teſtibus examinatis, illi de
Bondelmontibus ex latere Manentis dum-
taxat eorumque deſcendentes fuiſſent, & eſ-
ſent veri patroni, & in immemorabili quaſi
poſſeſſione præſentandi. Quod laudum ne-
dum fuit à partibus emologatum, & decreto
Vicarij Florentini roboratum, ſed etiam præ-
uia eorumdem laudi, & decreti verificatione,
& iuſtificatione fuit anno ſequenti, confirma-
tum per ſententiam Dini de Pecoris executo-
ris, deputati in literis Apoſtolicis Eugenij IV.
6 vnde dictis laudo, decreto, & ſententiæ tan-
quam antiquiſſimis debet admodum deferri
ad inducendam probationem iuriſpatronatus
ex notatis *per Gabr. conſil.* 103. *nu.* 4. *lib.* 2. *Viuian.
de iurepatron. lib.* 11. *cap.* 5. *nu.* 61. *Panta deciſ.* 165.
num. 8. *Buratt. deciſ.* 142. *num.* 12. *& Rot. recent. dec.*
172. *num.* 2. *part.* 3. *deciſ.* 471. *num.* 1. *part.* 4. *tom.* 2. *&
deciſ.* 245. *num.* 22. *part.* 9. *& in Mediolanen. Prio-
ratus* 14. *Martij* 1646. *§. tertio duæ ſententiæ coram
Card. Corrado.*

Attento præſertim adminiculo antiqui la-
7 pidis appoſiti in facie Eccleſiæ cum inſigni-
bus familiæ de Bondelmontibus, & cum illa
inſcriptione „ *Arma patronorum, & defenſorum
8 huius plebis* „ huiuſmodi enim inſcriptio, &
inſignia ſolent apponi ad conſeruationem, &
probationem proprij iuris, *Anchar. conſ.* 113.
num. 4. *Rot. coram Seraphin. deciſ.* 141. *num.* 7. *co-
ram Coccino deciſ.* 230. *num.* 1. *coram Comit. deciſ.*
127. *num.* 10. *&* 11. *in part.* 3. *rec. deciſ.* 172. *num.* 5.
& part. 12. *deciſ.* 270. *num.* 10. *&* 11. *in dicta Medio-
lanen. Prioratus §. quinto inſcriptio & ſeqq. cor. Cor-
rado, & in Praeneſtina iuriſpatronatus* 17. *Martij*
1666. *§. addebantur in fine coram R. P. D. meo Be-
uilaqua,*

9 Confirmatur huiuſmodi probatio ex mul-
tis enunciatiuis, quæ cum emanauerint à di-
10 uerſis perſonis, & ſint antiquiſſimæ vltra cen-
tum annos habent vim famæ, *Garz. de benef.
part.* 5. *cap.* 9. *num.* 88. *& ſeqq. Lotter. de re benef. lib.*
2. *quæſt.* 13. *num.* 141. *Viuian. de iurepatron. d. lib.*
11. *cap.* 5. *num.* 48. *Rota deciſ.* 374. *num.* 4. *part.* 2. *&
deciſ.* 19. *num.* 9. *part.* 9. *recent. deciſ.* 352. *num.* 3. *&*
4. *coram Millin. & deciſ.* 224. *num.* 10. *& ſeqq. coram
Eminentiſs. Otthob. & in dicta Mediolanen. Priora-
tus §. quarto concurrunt enunciatiua coram Corrado*
11 præſertim quia plures ex dictis enunciatiuis
emiſſæ fuerunt ab ordinariis, qui contra liber-
12 tatem Eccleſiæ non ſolent de facili, & abſque
diligenti indagatione approbare iuſpatrona-
tus in eorum præiudicium *Grat. diſcept. for. cap.*
597. *num.* 13. *Rot. diuerſ. deciſ.* 800 *ſub num.* 2. *part.*
4. *in Terdonen. Parocchialis impreſſa poſt* 10. *fol. Spa-
de* 28. *num.* 13. *&* 14. *lib.* 2. *in recent. deciſ.* 518. *nu.* 3.
part. 1. *d. deciſ.* 19. *num.* 10. *part.* 9. *& coram Em.
Celſo deciſ.* 19. *n.* 7. *&* 8.

13 Concurrunt vlterius præſentationes effe-
ctum ſortitæ, quæ cum ſint plures, & exce-
dant tempus centum annorum ſuperabun-
dant in præſenti caſu ad probandum iuſpa-
tronatus, eiuſque pertinentiam, *Abb. in cap.
querelam num.* 9. *in fine de elect. & in cap.* 1. *num.* 4.
de relig. domib. Felin. in cap. cauſam num. 7. *de præ-
ſcript. Feder. de Sen. conſ.* 234. *num.* 3. *ante fin. verſ.
ſic ad propoſitum, Spad. conſ.* 1. *nu.* 13. *lib.* 2. *Seraph.
d. deciſ.* 1141. *num.* 1. *Buratt. deciſ.* 142. *nu.* 2. *& ſeqq.
& ibi Add. num.* 15. *Caualer. deciſ.* 635. *num.* 4. *Mer-
lin. deciſ.* 850. *nu.* 1. quia cum ex prædictis con-
14 ſtet de adminiculis, & fama iuriſpatronatus,
ſufficerent præſentationes effectuatæ ſpatio
quadraginta annorum in hac familia priuata.
con-

15 contra quam non militat præſumptio vſur-
pationis *Add. ad Burat. d. deciſ. 242. num. 16. Rot. rec. deciſ. 342. num. 2. & 3. part. 1. Coccin. deciſ. 174. num. 2. Duran. deciſ. 413. nu. 2. Merlin. d. deciſ. 850. num. 5. & D. Card. Ottbob. deciſ. 224. num. 2. & dec. 234. nu. 10.*

Nec dicatur iuſpatronatus non eſſe ex fun-
16 datione, & dotatione, ſed ex priuilegio con-
ceſſo in dictis literis Eugenij IV. licet enim ibidem executori committatur quod ad abundantem cautelam concedat iuſpatronatus principaliter, tamen delegatur confirmatio laudi, quatenus verificetur: vnde cum exequutor cauſa cognita confirmauerit dictum laudum emanatũ ſuper immemorabili competentia iuriſpatronatus, non poteſt inferri, quod iuſpatronatus competat ex ſubſequuto priuilegio: non apparente igitur primæua cre-
17 ctione iuſpatronatus dictæ priuatæ familiæ, quæ centũ & vltra ab hinc annis fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi præſumitur ex fundatione, & dotatione, *Abb. conſil. 76. ante num. 1. part. 2. Spad. conſ. 1. num. 3. lib. 2. Barb. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 12. num. 69. & ſeqq. Rot. coram Pan. deciſ. 1639. num. 10. & 11. coram Caualer. deciſ. 547. nu. 1. & in recent. deciſ. 312. num. 4. part. 1. deciſ. 218. nu. 21. part. 6. deciſ. 29. num. 21. part. 7.* vbi de opinione communi veriſſima, & per Rotam ſemper recepta, *& d. dec. 19. n. 4. part. 9.*

18 Eoque certius attenta explicita mentione fundationis, & dotationis habita in quibuſdam inſtitutionibus; & in viſitatione facta per ordinarium de anno 1514. cui mentioni
19 proindè debet valde deferri ex animaduerſis *per Vbald. deciſ. 29. num. 11. Coccin. deciſ. 229. nu. 1. Comit. deciſ. 115. num. 8. & ſeqq. & in dicta Praeneſtina iuriſpatronatus 17. Maij 1666. §. comprobatur & §. ſeq. ad med. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Neque ſubſiſtit, quod antiquum laudum, & immemorabilis quaſi poſſeſſio præſentandi ibidem expreſſa deſtruatur ex præcedenti libertate Eccleſiæ, quia talis libertas non probatur in facto, non quidem ex duabus partitis extractis à libro nuncupato *il bollettone*.
20 Omiſſo enim quod huiuſmodi partitæ continent notulas ſeu memorias ſine die, & menſe, & ſic tanquam deſtitutæ integra fide, *Iaſ. in prima lectura l. admonendi 21. num. 81. ad fin. verſ. ſecus ſi eſſet ff. de iur. iur. Menoch. conſ. 23. num. 13. verſ. nam memoriale, Burat. deciſ. 274. nu. 21. deciſ. 252. num. 6. & deciſ. 666. num. 31.* non
21 poſſunt euertere, ſeu minuere plenam probationem iuriſpatronatus reſultantem ex dicto laudo; alijſque authenticis documentis, vt in ſpecie aduertit *Rota coram Pania d. dec. 1639. num. 12.* etiamſi liber fuerit in Archiuio repo-
22 ſitus, quia Archiuium non dat robur ſcripturis informibus non habentibus requiſita actus publici, alioque veritatis adminiculo carentibus, *Mareſcott. var. reſolut. lib. 1. cap. 81. num. 20. & ſeqq. Caputaq. deciſ. 47. num. 1. & ſeqq. part. 1. Add. ad Buratt. deciſ. 667. nu. 18. Rot. recent. deciſ. 382. num. 2. part. 2. & deciſ. 99. num. 7. apud Tondut. de penſion.*

Adhuc tales memoriæ nihil releuant, non quidem prima, quod nempè Alberga Rolandi anno 990. donauerit Epiſcopatui Florentino omnia ſua iura, quæ habebat in plebe S. Petri in Boſſolo, quia talia verba ſunt nimis
23 vaga, & æquiuoca, & poſſunt etiam adaptari ad bona, & iura temporalia per donatricem poſſeſſa intra fines plebis ſeu Caſtri, vnde non concludunt donationem iuriſpatronatus, dum præſertim non apparet illud tunc
24 ſpectaſſe ad donantem *iuxta theoric. Bartol. in l. ſi ſic legatum 78. §. 1. num. 4. ff. de leg. 1. ibique Iaſ. num. 18. Oldrad. conſil. 164. Rimin. Iun. conſil. 64. num. 36. Decian. reſp. 35. num. 51. & 52. vol. 1. Gianuga. conſ. 43. num. 3. lib. 2.*

Similiter non releuat ſecunda memoria, vbi aſſeritur, quod anno 1268. Epiſcopus recommendauerit hanc plebem vti manualem ad ſuum beneplacitum cuidam Recupero, quia
25 Parocchialis patronata tunc potuit per ordinarium ad tempus commendari *ex text. in cap. cum vos de off. iud. ordin. iuncto cap. nemo de elect. in 6. Lambert. de iurepatron. part. 3. lib. 2. quaſt. 7. art. 1. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 59. num. 14.*
26 *& ſeqq.* manualitas verò ad beneplacitum Epiſcopi, vel debet intelligi durante tempore commendationis, *Barboſ. vbi ſupra nu. 18.*
27 vel ſtante lapſu 167. annorum à dicta commendatione vſque ad laudum latum anno 1435. cum expreſſione immemorabilis quaſi poſſeſſionis præſentandi, interim potuit iuſpatronatus acquiri per reędificationẽ, vel redotationẽ, itaut nõ ſit habẽda ratio antiquiſſimi ſtatus longe vltra centum annos, *Molin. de primog. Hiſpan. lib. 2. cap. 6. n. 60. & 61. Add. ad Greg. deciſ. 218. num. 13. verſ. aduertendum*, quia ob
28 centenariam vel immemorabilem, deindè perfectam, & canonizatam in dicto laudo poteſt allegari melior titulus de mundo, & ſic iuridicæ reædificationis, ſeu redotationis, vt in ſpecie *Felin. in cap. cauſam num. 7. verſ. puto de praſcript. Put. deciſ. 199. num. 1. lib. 1. Comit. d. deciſ. 60. num. 11. & ſeqq. Rot. diuerſ. deciſ. 254. num. 10. lib. 3. part. 3. Viuian. de iurepatr. part. 2. lib. 11. cap. 5. num. 36. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 12. num. 71.*

Minus ad excluſionem iuriſpatronatus fuit habita ratio aſſertæ collegialitatis deducta ex antiqua poſtulatione Plebani facta ordinario à Canonicis huius Eccleſiæ cum ſubſequuta admiſſione, quia talis poſtulatio non probatur ex alia memoria deſcripta in libro titulo-
29 rum beneficialium, dum non conſtat de tempore, quo liber fuit in Archiuio repoſitus per ea quæ tradunt *Corn. conſ. 142. num. 5. lib. 3. Caputaq. d. deciſ. 41. num. 4. part. 1. Add. ad Buratt. d. deciſ. 667. num. 19. Martin. Andr. deciſ. 58. num. 6. & in Conuerſana iuriſdictionis 23. Ianuarij 1662. §. quia præter quod in fine coram R. P. D. meo Bour-*
30 *lemont*, & vlterius memoria fundatur ſuper tribus inſtrumentis præcedenter productis, ideoque non probat, quia de inſtrumentis, eorumque reali productione non conſtat, & ſic huic narratiuæ de præterito non præſtatur fides, etiamſi fuiſſet ſcripta à Notario, *Crauet. conſil. 171. num. 5. Put. deciſ. 61. nu. 1. Martin. Andr. deciſ. 40. num. 31 cum alijs adductis per Add. ad Buratt. dec. 658. n. 16.*

Verum nec exindè concluditur collegiali-

tas,

ras, quia poſtulatio non aſſeritur facta capi-
31 tulariter, ſed ſimpliciter à Canonicis, & ta-
men cum Præsbyteri Eccleſiarum affectare
ſoleant ſe haberi pro Canonicis eorum enun-
ciatiuæ non adhibetur fides, vt in puncto ob-
ſeruat *Rot. coram Reu. Royas deciſ.* 340. *numer.*8.
quando vt in præſenti nulla probantur ſigna
collegialitatis, quæ potius totaliter excludi-
32 tur nedum ex ſupradicta manualitate Pleba-
niæ allegata ex parte Promotoris fiſcalis, cum
33 manualitas regulariter non conueniat digni-
tati electiuæ, *Lotter. de re beneſic. lib.*1. *quæſt.*33.
num. 73. *& ſeq.* ſed etiam ex dicto laudo, tot
enunciatiuis, & prouiſionibus poſtea ſubſequu-
34 tis præſeferentibus plebaniam eſſe merè Pa-
rochialem, & patronatam, ex animaduerſis
coram Reu. Royas d. deciſ. 340. *à num.* 7. *vſque ad fi-
nem*, & ſuper alio iurepatronatus eiuſdem
familiæ ſimiliter fuit reſponſum *in Florentina
de Impruneta* 16. *Iunij* 1578. *cor. Rubeo*.

Quibus non aduerſatur dupplex collatio
Apoſtolica huius plebaniæ tanquam primæ
dignitatis de annis 1446. & 1447. vltra quod
enim tales collationes continentur in ſimpli-
35 ci tranſumpto, in vtraque expreſſè reſeruatur
conſenſus patronorum, & non oſtenduntur
effectuatæ; quinimo prouiſus de anno 1446.
plebaniam dimiſit in manibus Papæ, ex eo
36 quod non potuerit aſſequi illius poſſeſſio-
nem, eo igitur minus tales collationes Apo-
ſtolicæ immutare potuerunt ſtatum Plebaniæ
in præiudicium patronorum *Palin. in cap. in
noſtra* 32. *num.* 45. *de reſcript. Dec. conſ.* 127. *num.* 4.
Acchill. de Graſſ. deciſ. 13. *de iurepatron. Vinian. cod.
walt. part.* 2. *lib.* 11. *cap.* 3. *num.* 15. *Reu. Royas d. dec.*
340. *num.* 15. *Reuerendiſs. Carill. deciſ.* 41. *num.* 11.
& in ſimili fuit animaduerſum *in dicta Medio-
lanen. Prioratus* 14. *Martij* 1646. *à* §. *non obſtant
demum vſque ad finem cor. Corrado*.

Non obſtat quod ad formam dicti laudi
37 iuſpatronatus competeret deſcendentibus ex
latere Manentis dumtaxat, ex qua taxatiua
ſtante deficientia lineæ effectiuæ d. Manentis
inferebant informantes pro Roberto in præte-
rita propoſitione iuſpatronatus deberi alijs
Bondelmontibus de linea contentiua Manen-
tis; informantes verò hodie ex parte Promo-
toris, quod Eccleſia libera remanſerit, quia
talis taxatiua non deducitur ex erectione iu-
riſpatronatus, ſed ex præfato laudo, alijſque
actibus ſubſequtis ad effectum contradiſtin-
guendi familiam de linea effectiua Manentis
ab alijs familijs eiuſdem cognominis, vt in
ſimili tradit *Millin. allegat. deciſ.* 330. *nu.* 1. prout
declarauit ſubſequta obſeruantia, & res iudi-
cata reportata de annis 1608. 1609. & 1610.
Summario preteritæ poſitionis num. 19. *&* 20. quæ
38 res iudicata cum emanauerit ſuper ſtatu be-
neficij facit ius quoad omnes *per text. in l. inge-
nuum ff. de ſtat. hom. & in l.* 1. §. *vltimo & l. ſeq. ff.
de liber. agnoſc.* & in his terminis *Rota coram Pa-
mu deciſ.* 165. *num.* 8. *coram Mantica deciſ.* 350. *nu.*
4. *deciſ.* 34. *num.* 4. *apud Vinian. de iurepatr. & dec.*
312. *num.* 19. *par.* 1. *recent.*

Et ita deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 337.

Deciſ. Prioli.

FARFEN. PRÆDII.

Luna 23. *Iunij* 1670.

ARGVMENTVM.

Societas officij præcedenter diſdicta non extinguitur, ſeu ſuperlucratur per obitum ſubſequutum: diſdicta, cui ſit facienda, quomodo annotanda, & reproducenda: apocæ priuatæ non habentes requiſita *leg. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* non concurrunt cum inſtrumento etiam poſteriori: actio perſonalis anterior poſtponitur hypothecæ poſteriori.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex ſaluiano interdicto, vt creditor ſatiſfiat ex fructibus conceditur, quando extrema non controuertuntur, & creditum cũ hypotheca probatur inſtrumento publico.*

2 *Societas officij iam diſdicta non ſuperlucratur per obitum ſubſequutum.*

3 *Societas officij non lucratur à debitore, qui non docet ex parte ſua de implemento omnium præmiſſorum.*

4 *Diſdicta ſocietatis officij ſatis eſt quod ſit facta officiali.*

5 *Diſdictæ annotatio præſumitur facta à Notario, eo modo quo tenebatur, dum non docetur de contrario.*

6 *Diſdictæ ſocietatis officij reproductio ſatis eſt, quod fiat intra quindecim dies dempto die intimationis.*

7 *Dies termini in reproductione diſdictæ, & in materia odioſa non computatur in termino.*

8 *Creditum an ſit altero anterius patet ex tempore inſtrumentorum.*

9 *Apochæ non habentes requiſita* l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab. *ſunt ſuſpectæ de antidata, nec concurrunt cum inſtrumento publico.*

10 *Ex inuentario hæreditario apparet, quod defunctus bona non poſſidebat in aliqua contrada.*

11 *Prædium deinde emptũ ab hærede excluditur fuiſſe hæreditarium defuncti.*

12 *Creditum cum actione perſonali non concurrit cum credito hypothecario licet poſteriori.*

13 *Epiſtola non recognita, & quæ non probantur veniſſe ad manus illius, cui ſcribebantur, non deſeruiunt pro adminiculo.*

14 *Manutentio debetur ritè, & rectè immiſſis authoritate iudicis.*

DECISIO CCCXIX.

PEtentibus Narduccijs manutentionem aduerſus immiſſionem in vim Sententiæ Rotalis reportatam à Coſmo Paſquali ſuper prædio *della Valle* olim poſſeſſo à Fælice Narduccio eius debitore, ordinarunt DD. die 18. Martij 1669. vt ad hunc effectum de bono iure videretur, ſuper quo aſſumpta hodie diſputatione coram me in locum Reuerendiſſimi D. Carpinei Datarij ſubrogato ad fauorem d.

Coſmi prodijt reſolutio ; conſtat enim de
1 eius bono iure, quia cum extrema in iudicio
ſaluiani requiſita non reuocentur in dubium,
& creditum ſocietatis officij cum hypotheca
probetur inſtrumento publico, meritò eidem
Coſmo conceſſa fuit immiſſio ex remedio
vtilis ſaluiani interdicti ad effectum ſe ſatisfa-
ciendi ex fructibus dicti prædij *per text. in l. 1.
C. de præcep. & Saluian. interdict. Bartol. in l. 1. nu.
2. ff. de ſalu. interd. cum alijs in deciſ. 11. nu. 1. & 2.
par. 12. rec.*

Nec ſubſiſtit, quod ſors dictæ Societatis
initæ ſuper periculo vitæ Vincentij Paſqualis
per eius obitum fuerit à debitore lucrata,
2 quia cum ſocietas diſſoluta fuerit per diſdi-
ctam factam de anno 1646. vtique ceſſauit
vitæ periculum, nec illius ſors lucrari potuit
per obitum dicti Vincentij ſubſequutum de
anno 1648. *Caſtracan. de societ. offic. cap. 60.
n. 2. & Rota poſt Zacch. eodem tract. deciſ. 7. n. 1.*

Non attentis tribus exceptionibus addu-
ctis contra præfatam diſdictam, quod nem-
pe intimata non fuerit dicto Fælici Narduc-
cio fideiuſſori officialis, non fuerit annotata
in margine Inſtrumenti, & non fuerit in tem-
pore reproducta ; vltra quod enim non doce-
3 tur ex parte debitoris de implemento omniũ
ab ipſo promiſſorum prout oſtendi debet,
adhoc vt è conuerſo iuuari poſſit lucro ſo-
cietatis *ad text. in l. Iulianus §. offerri ff. de action.
empt.* & in his terminis *Rota deciſ. 331. num. 1.
part. 4. diuerſ. deciſ. 225. num. 1. & 2. coram Sera-
phin. deciſ. 64. num. 6. coram Reu. Royas, & dec. 131.
num. 2. & ſeqq. cor. Em. Ottbob.*

4 Reſpectu intimationis ſatis eſt, quod fue-
rit facta officiali, *Honded. conſil. 38. num. 1. lib. 1.
Saluſt. Tiber. in prax. lib. 1. cap. 16. num. 1. Zacch.
5 de societ. offic. num. 210.* annotatio verò diſdictæ
præſumi debet facta à Notario eo modo, quo
ipſe tenebatur, cum de contrario doctũ non
6 fuerit, prout etiam reproductio diſdictæ fa-
cta fuit in debito tempore quindecim dierum
7 dempto die intimationis, qui non computa-
tur in termino quindecim dierum iuxta re-
gulam paſſim receptam in materia odioſa,
quod dies termini non computetur in termi-
no, vt in ſpecie *Eugen. conſil. 48. num. 23. & per
tot. lib. 1. Caſtracan. de societ. off. quæſt. 62. num. 4.
Zacch. eodem tract. n. 242. et ſeq. et Rota poſt ipſum
dec. 53. n. 4. et ſeqq.*

Similiter non ſubſiſtit anterioritas fratrum
8 de Narduccijs, quia inſtrumentum dationis
inſolutum eis factæ à Fælice communi debi-
tore fuit ſtipulatum de anno 1647. inſtrumẽ-
tum verò ſocietatis officij fuerat rogatum
de anno 1640. non obſtante quod in di-
9 cta datione inſolutum fuerint inſertæ duę
apocæ cum data annorum 1620. & 1622.
quia cum non habeant requiſita *leg. ſcri-
pturas C. qui potior. in pignor. hab.* ſunt de
antidata ſuſpectæ, & concurrere nequeunt
cum publico inſtrumento iuxta diſpoſitionẽ
*dictæ legis ibique notata per DD. Couar. pract. quæſt.
cap. 22. n. 5. Rota coram Caualer. deciſ. 491. n. 2.*

Et licet veritas priuatæ ſcripturæ aliunde
comprobata concurrat cum poſteriori inſtru-
mento, adminicula tamen in præſenti addu-
cta viſa ſunt inſufficientia ad ſuadendam ta-
lem veritatem, & certitudinem temporis,
quo dictæ apocæ initæ deſignantur ; nam pro-
pter priuatam atteſtationem duorum teſtium
iam mortuorum, qui deponunt dationem in-
ſolutum fuiſſe factam à Fælice, quando erat
debitis inuolutus ad effectum fraudandi cre-
ditores, veritas primæ apocæ, vbi Fœlix ſe
conſtituit debitorem ſcut. 200. pro adminiſtra-
tione bonorũ paternorum, & pro duabus por-
tionibus paternæ hæreditatis ſpectantibus ad
Petrum genitorem fratrum de Narduccijs
non inducitur ex eo quod Petrus Paulus Pa-
ter dictorum Fælicis, & Petri aliqua bona in
ſua hæreditate reliquerit ; aut enim præten-
ditur controuerſum prædium *della valle* eſſe
hæreditarium dicti Petri Pauli, ſeu hypothe-
catum pro dote Portiæ ſuæ vxoris, & quid-
quid ſit an Petrus Paulus in tali contrada ali-
qua bona poſſederit ante eius mortem, ex
10 ipſius inuentario hæreditario facto à dicta
Portia apparet, quod de tempore mortis ibi-
dem nulla bona poſſidebat, & vlterius huiuſ-
11 modi prædium fuiſſe deindè acquiſitum ab
ipſomet Fœlice, conſtat ex inſtrumentis em-
ptionum relatis *in Summario Coſmi num. 7.* quo
verò ad bona hæreditaria dicti Petri Pauli,
aliundè quam ex dicta apoca non probatur
adminiſtratio Fælicis, ſeu debitum occaſione
dd. bonorum ab ipſo contractum, ſed quan-
do debitum aliundè probaretur, non releua-
ret, quia cum ex prædictis in tali apoca non
poſſit conſtitui fundamentum, fratres de Nar-
duccis pro dicto eorum credito haberent dũ-
12 taxat actionem perſonalem, quæ licet ante-
rior non poſſet concurrere cum credito hi-
pothecario Coſmi *l. creditor 12. §. ſi primus ff.
qui pot. in pign. hab. & l. cot 19. C. eodem, Neguſ.
de pignor. par. 1. membr. 2. num. 2. Mantic. de tacit.
lib. 11. tit. 22. num. 20. Merlin. de pign. lib. 4. quæſt.
14. num. 1. & ſeq.*

Secunda verò apoca, in qua Fælix decla-
rat Terras *delli Trianili* ab ipſo emptas reuera
fuiſſe acquiſitas ex pecunijs Petri eius fratris
cum promiſſione ſoluendi dicto Petro annua
ſcuta tria pro affictu dictarum terrarum, non
13 adminiculatur ex quibuſdam epiſtolis à dicto
Petro, ac à fratre Leonardo de Narduccijs ſcri-
ptis dicto Fælici, quia tales epiſtolæ impugnã-
tur tanquam non recognitæ, & vlterius non
probatur quod venerint ad manus Fælicis,
prout eſt opus *ex latè trad. per Gen. de ſcript. pri-
uat. lib. 3. quæſt. de epiſt. n. 01. cum pluribus ſequen.*

Cum igitur ex prædictis Coſmus fuerit ri-
14 tè, & rectè immiſſus in poſſeſſionem dicti
prædij reſolutum fuit eidem auctoritate Iudi-
cis poſſidenti manutentionem etiam eſſe de-
cernendam *ex text. in l. iuſte poſſidet ff. de acquir.
poſſeſſ. l. 1. ff. ne vis fiat ei l. & generaliter in fin.
ff. de noxal. action.* & in terminis creditoris im-
miſſi ex remedio vtilis ſaluiani, *Poſth. de ma-
nutent. obſeru. 12. numer. 14. & Rota poſt ipſum
deciſ. 137. numer. 1. & 2. & in Romana ſeu Nar-
nien. cenſuum 22. Iunij 1668. §. fin. coram me.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 403.

VI-

VITERBIEN. SALVIANI.

Lunæ 23. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſum coniecturale, cum requirat altiorem indaginem, non retardat immiſſionem ex ſaluiano interdicto: impoſitio cenſus reſpectu fundi habet vim alienationis, adeout fundus cenſeatur à grauato electus pro ſuis detractionibus: inuentario quando æquipolleat deſcriptio bonorum in diuiſione. Noualia prouenientia ab induſtria grauatorum non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex ſaluiano interdicto datur creditori, qui docet de credito cum hypotheca ex inſtrumento publico, & de extremis, quæ non controuertuntur.*

2 *Terra Vetrallæ licet ſita in diſtrictu vrbis non ligatur eius ſtatutis ibidem vſu non receptis.*

3 *Fideicommiſſum deſumptum ex coniecturis non dicitur omninò clarum, & requirit altiorem indaginem.*

4 *Ideoque non retardat paratam immiſſionem, quæ creditori debetur in vim vtilis ſaluiani.*

5 *Cenſus impoſitus ſuper bonis fideicommiſſarijs ſubſtinetur pro detractionibus imponenti competentibus.*

6 *Cenſus impoſitio reſpectu fundi cenſiti non reſtringitur ad ſimplicem hypothecam, ſed habet vim alienationis.*

7 *Fundus cenſitus cenſetur ab hærede grauato electus pro ſuis detractionibus.*

8 *Inuentarij defectus ſuppletur ex accurata deſcriptione bonorum in diuiſione inita inter grauatos.*

9 *Inuētario ſolēni æquipollet deſcriptio facta bona fide, & cum interuentu iudicis bonorum fideicommiſſariorum, vt euitetur præſumptio ſubtractionis.*

10 *Animalia quæ non conſtat fuiſſe vendita ab hærede grauato, ſeu eius culpa, & dolo periiſſe, non imputantur in detractiones.*

11 *Noualia, quæ de tempore mortis teſtatoris non erant facta, ſed poſtea ex induſtria grauatorum, non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

12 *Cenſus extincti ab hærede grauato, qui illorum pretium reinueſtiuit, non minuunt detractiones, nec inducunt aliquam præſumptionem ſubtractionis.*

13 *Cenſuum retrouenditiones vti alienationes neceſſariæ non inducunt præſumptionem ſubtractionis in hærede grauato.*

DECISIO CCCXX.

PRo fructibus cenſus anno 1610. impoſiti
à Laurentio Seniore de Franciosonis, &
Paulo Blancardo, cenſuerunt DD. concedendam
eſſe immiſſionem monaſterio Viſitationis
Viterbij ceſſionario R. P. D. Ludouici
Buſſij, conſtat enim de credito cum hypothe-
1 ca ex publico inſtrumento cenſus, extrema
verò non controuertuntur, & probantur ex
iuribus relatis *in præcedenti Summario R. P. D.
Buſſi num. 4. & 5.* quibus concurrentibus creditori
debetur immiſsio ſuper bonis debitoris
ex remedio vtilis ſaluiani interdicti, *Rota coram
Durano deciſ. 401. num. 1. coram Merlin. deciſ.
487. pariter nu. 1. & in dec. 11. num. 1. & 2. part.
12. recent.*

Non obſtat exceptio fideicommiſsi conditi
per Camillum ſeniorem de Franciosonis,
quia non apparet reos conuentos fuiſſe litteraliter,
aut aliàs indubitatè vocatos, quatenus
enim eorum vocationem deducunt ex
conditione, in qua fuerunt poſiti iuxta diſpoſitionem
Satuti Vrbis cap. 142. reſpondebatur
2 quod licet Terra Vetrallæ ſita ſit in diſtrictu,
non tamen ligatur ſtatutis Vrbis, quia illa non
fuiſſe ibidem vſu recepta reſoluit *Rota in Sutrina
Bonorum 14. Ianuarij 1594. coram Blanchetto*,
quatenus verò eorum vocationem arguere
3 prætendunt ex coniecturis, & cum hoc caſu
fideicommiſſum non ſit omninò clarum, &
requirat altiorem indaginem ex animaduerſis
*per Dec. conſil. 267. num. 12. ad finem, & num. 13.
Roland conſ. 1. num. 74. lib. 1. Rota deciſ. 174. num.
15. par. 11. & dec. 255. num. 3. par. 12. rec.* retarda-
4 re nequit paratam immiſsionem, quæ creditori
debetur in iudicio vtilis ſaluiani, *Rota coram
Pœnia dec. 1363. num. 2. apud Cenc. de Cenſ.
dec. 53. num. 4. & dec. 70. num. 2. in rec. dec. 587. nu.
5. in fine par. 3. & dicta dec. 174. num. 15. & 16. par.
11.* & in terminis huiuſmet fideicommiſsi
fuit reſponſum contra eoſdem Franciosonos
*in Viterbien Pecuniaria 3. Martij 1659. §. finali in
fine coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.*

Præterea fuit animaduerſum cenſum ſub-
5 ſtineri poſſe ſuper detractionibus tam legitimæ,
quam æris alieni fideicommittentis ſimul
cum dote materna aſcendentis ad ſcuta
4408. vt apparet ex diuiſione facta inter grauatos
de anno 1598. ex traditis *per Rotā apud
Cenc. de Cenſ. d. dec. 43. num. 5. dec. 68. num. 6. dec.
70. num. 1. & dec. 131. num. 3. & in recent. par. 6. dec.
116. num. 24.* Non obſtante quod pecuniæ controuerſi
cenſus fuerint á Paulo Blancardo receptæ,
quia cenſus ſuper prædio Setani fuit
impoſitus à ſupradicto Laurentio illius Domino,
qui cum vlterius vti principalis, principaliter,
& inſolidum ſe obligaſſet fauore
6 creditoris, huiuſmodi cenſus impoſitio non
poteſt reſtringi ad ſimplicem hypothecam,
ſed reſpectu fundi cenſiti habet vim alienationis,
*Bald. in cap. ad audientiam il 2. num. 9. de
reſcript. Rot. poſt. Cenc. de Cenſ. dec. 36. num. 1. coram
Martin. Andr. dec. 33. num. 2. coram Vbald. dec.
240. eodem num. coram Em. Celſo dec. 383. num. 1.*
& ad hunc effectum ponderauit *Rota dec. 299.
num. 2. & pluribus ſeqq. par. 9. rec.* ideoque ad terminos
*Textus in l. Marcellus §. res quæ ff. ad S.
Conſ. Trebell.* præfatus fundus cenſetur electus
7 ab hærede grauato pro detractionibus ſibi
competentibus, *Rota dec. 64. num. 4. & dec. 68.
num. 6. & ſeqq. apud Cenc. de Cenſib. repetita in dec.
456. num. 5. part. 2. recent. & benè in d. deciſ. 299.
nu. 2. & 6. par. 9.*

Nec huiuſmodi detractiones offuſcari poſſunt
ex defectu inuentarij bonorum fideicō-
miſsariorum, & alienationibus factis per hæ-

rędes grauatos ante impoſitionem huius cen-
8 ſus: defectus enim Inuentarij ſuppletur ex accurata deſcriptione omnium bonorum fideicommiſſariorum facta à filijs fideicommittentis in dicta diuiſione anni 1598. vbi nedum quantitas, ſed etiam valor omnium bonorum diſtinctè recenſetur, addita expreſsa declaratione, quod diuiſio haberetur loco inuentarij, quo circa non fuit dubitatum quin talis de-
9 ſcriptio facta bona fide per minores cũ interuentu Iudicis, & Curatorũ æquipolleat inuentario ſolemniter confecto aduerſus fideicommiſſarios ad euitandam præſumptionem ſubtractionis *Caſtrenſ. in l. cum tale 71. §. Titius num. 2. in fine, & num. 3. in princ. ff de condit. & demonſtrat. Pariſ. conſ. 25. num. 50. & ſeqq. lib. 2. Cancer. var. reſolut. par. 3. cap. 2. num. 109. & ſeq. Soccin. Iun. conſil. 132. num. 5. lib. 1. Cyriac. contrau. 5. num. 17. & Rota in Bononien. de Glauarinis 27. Iunij 1644. §. finali verſ. quæ diuiſiones coram bon. mem. Peutingerio.*

Alienationes verò non poſsunt referri ad bona ſtabilia, quia ex alia diuiſione inita inter eoſdem fratres de anno 1617. conſtat, eorumdem ſtabilium numerum, & valorem fuiſse notabiliter auctum vt ex folio dato in hodierna poſitione: reſpectu autem animalium facta combinatione inter vtramque diuiſionem non poteſt aſsignari diuerſitas con-
10 ſiderabilis, & vlterius non docetur fuiſse vendita ab hæredibus grauatis, vel ſaltem eorum culpa, & dolo perijſse *per gloſ. in l. deducta 58. §. ante diem verb. eorum ff. ad Sen. Conſ. Trebell. vbi Alexan. num. 3.* hanc ſententiam vti veriorem contra Cumanum tuetur, *Peregr. de fideicomm. art. 10. num. 44. Mangil. de imput. quæſt. 136. num. 78. verſ. contrarium tamen verius eſt, Merl. de legit. lib. 2. tit. 2. quæſt. 6. num. 2. & 14. & Rota in Terracinen fideicommiſſi 28. Ianuarii 1650. §. quoniam Semouentia coram Eminentiſſimo D. Card. Cerro.*

Minus inter alienationes aſcribenda ſunt noualia enunciata in dicta diuiſione anni 1598. ad effectum æquandi portiones diuidentium, quia cum Teſtator deceſserit anno
11 1591. huiuſmodi noualia deindè prouenientia ex induſtria grauatorum non veniunt in reſtitutione fideicommiſsi, dum in eoſdem iure hæreditario non deuenerunt, & de tempore mortis teſtatoris non erant in rerum natura *ad text. in l. coheredi 41. §. cum filia ff. de vulg. & pupillar.* cum alijs concordan. relatis *per Mantic. de coniec. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. numer. 1.*

Denique dictis detractionibus non præiudicant tres cenſus retrouenditi per hæredes grauatos *Summario præcedenti illorum de Franciofonis num. 8.* excepto enim cenſu ſcut. 150. in
12 ſorte retrouendito de anno 1604. alij duo fuerunt extincti ante diuiſionem anni 1598. eorumque pretium fuit reinueſtitum in bonis ſtabilibus iuxta declarationem emiſsam in fine eiuſdem diuiſionis: vnde tales retrouendi-
13 tiones tanquam alienationes neceſsariæ eo minus poſsunt in præſenti allegari ad inducendam præſumptionem ſubtractionis, *Rota dec. 269. n. 14. & duobus ſeqq. par. 11. rec.*

Et ita coram me in locum Em. Cerri ſubrogato deciſum fuit altera &c.

TAVRINEN. DECIMARVM.

Veneris 27. Iunij 1670.

ARGVMENTVM.

Laici ſunt incapaces decimarum ſpiritualium, dum non docent de immemorabili quaſi poſſeſsione decimandi cum fama priuilegij, vel alio titulo æquipollenti.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiarum patet ex reuolutione actorum.*

2 *Iuſtitia ſententiarum probatur ex cauſa deciſionibus.*

3 *Laici, qui ſpiritualia non miniſtrant, ſunt incapaces decimarum ſpiritualium, & n. 5.*

4 *Decimæ ſunt ſtipendia miniſtrorum Eccleſiæ.*

6 *Laici ſunt incapaces decimarum ſpiritualium, dum copulatiuè non docent de immemorabili cum fama priuilegij, ſeu titulo æquipollenti, quando agitur iudicio petitorio.*

7 *Reſolutio capienda eſt non obſtante dilatione petita per reos qui literas remiſſoriales per annum præſentare neglexerunt.*

DECISIO CCCXXI.

INcolæ Ripariæ, & furni renouando antiquam controuerſiam ſuper decimis ſpiritualibus alias in noſtro Tribunali ſopitam ad fauorem Comitum de Valperga, aditum præbuerunt D. Archiepiſcopo, vt examinatis iuribus vtriuſque partis illorum irreleuantiam cognouerit. Quo circa obtenta prius commiſsione admiſsionis ad cauſam pro excluſione vtriuſque collitigantis, duas ſententias rotales reportauit, alteram à R. P. D. meo Bourlemont, alteram verò à R. P. D. meo Calataiù, in quibus pronunciatum fuit, ius decimandi in dictis locis Ripariæ, & Furni ad ipſum, eiuſque ſucceſsores pertinere, cauſa verò appellationis mihi commiſsa, & aſsumpta diſputatione ſuper viribus earumdem ſententiarum reſolutum fuit illas eſse confirmandas vti validas, & iuſtas.

1 Validitas patet ex reuolutione actorum, ex quibus conſtat fuiſse ſeruata omnia neceſsaria requiſita iuxta vulgatam deciſionem *Ca-*
2 *putaq. 202. par. 2.* iuſtitia verò luculenter probatur ex duabus cauſæ deciſionibus æditis 23. *Martij 1667. coram R. P. D. meo Bourlemont, & 31. Maij 1669. coram R. P. D. meo Calataiu*, in quibus confutatis omnibus obiectis ex parte Comitum excitatis clarè apparet de bono iure D. Archiepiſcopi, vt alias dixit, *Rota recent. dec. 395. num. 1. in fine part. 4. dec. 521. num. 1. par. 5. & dec. 90. n. 3. part. 10.*

3 Comperti enim iuris eſt, laicos, prout ſunt Comites de Valperga eſse incapaces decimarum ſpiritualium, quia cum ſint ſtipendia mini-

4 miniſtrorum Eccleſiæ, vtique pertinere non
5 poſſunt ad Laicos, qui ſpiritualia miniſtrare non valent iuxta diſpoſitionem Concilij Lateranenſis relatam *in Can. decimas 16. quæſt. 7. & in cap. prohibemus de decim. & cap. tua, & cap. dudum eodem tit. cap. cum & plantare de priuil. & cap.*
6 *cauſam de praeſcrip.* niſi copulatiuè doceant de immemorabili quaſi poſſeſſione decimandi, & de fama priuilegij, ſeu alio titulo equipollenti, quando agitur iudicio petitorio iuxta veriorem ſententiam, quam ſequuta eſt *Rota in deciſ. 215. num. 2. & ſeq. par. 2. diuerſ. dec. 1102. num. 1. coram Seraphin. dec. 289. nu. 2. coram Mantica, & dec. 694. num. 20. coram. Merl. & in recent. dec. 193. num. 6. par. 2 dec. 545. num. 1. par. 4. & dec. 103. nu. 7. & ſeqq. par. 7.*

Tale quid hucuſque Comites non probarunt iuxta fundamenta relata in vtraque cauſæ deciſione, cum quibus DD. tranſierunt, &
7 quamuis ad hunc effectum obtinuerint anno præterito literas remiſſoriales, adhuc tamen illas præſentare neglexerunt, quapropter non obſtante dilatione ex eorum parte petita, ad hanc reſolutionem Domini deuenerunt D. Archiepiſcopo dumtaxat informante, pluries tamen Procuratore DD. Comitum pro dubij propoſitione intimato.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Veneris 4. Iulij 1670.

ARGVMENTVM.

Attentata, & reuocanda ſunt omnia geſta contra diſpoſitionem Breuium Apoſtolicorum, necnon geſta pendente termino ad appellandum, & poſt appellationem interpoſitam, præſertim quando commiſſio appellationis ſimpliciter ſignatur: Clauſulæ appoſitæ in commiſſione per ablatiuum abſolutum circa reuocationem attentatorum important, vt iudex cognitis attentatis aliàs procedere non valeat, quam ijs reuocatis.

SVMMARIVM.

1 *Reuocanda ſunt per viam attentatorum omnia geſta contra diſpoſitionem Breuium Apoſtolicorum.*

2 *Attentata ſi ſunt geſta contra inhibitionem iudicis multo magis contra prohibitionem, ſeu diſpoſitionem Pontificis.*

3 *Amplia quando Pontifex habuit notitiam huiuſmodi attentatorum, & in commiſſione cauſæ mandauit prius eſſe reuocanda.*

4 *Decretum irritans appoſitum in Breuibus Apoſtolicis continet implicitam inhibitionem.*

5 *Attentata ſunt omnia geſta pendente termino ad appellandum.*

6 *Attentata ſunt geſta poſt appellationem interpoſitam.*

7 *Commiſſio Appellationis ſimpliciter ſignata retrotrahitur ad diem ſententiæ, & reddit attentata omnia geſta intra decendium, & poſt appellationem interpoſitam.*

Deciſ. Prioli.

8 *Breue Apoſtolicum ſeruari debet ad inſtar legis.*

9 *Reintegratio conceditur pro reuocatione attentatorum.*

10 *Manutentio datur pro reuocatione attentatorum.*

11 *Clauſula*, reuocatis & purgatis in primis, & ante omnia ſingulis attentatis, & oratore plene reintegrato, *quid importet.*

12 *Clauſula per ablatiuum abſolutum concepta in commiſſione important conditionem, vt iudex de illarum verificatione inſtructus aliter, quam ijs adimpletis, non poſſit procedere.*

13 *Commiſſionis forma eo magis ſeruari debet, quando eſt ſignata à Papa per verbum* placet.

DECISIO CCCXXII.

IOdocus Edmundus à Brabech Decanus Eccleſiæ Cathedralis Monaſterien. ſibi præcauere, & indemnem conſeruari deſiderans à contrarijs ſententijs ab eius Reuerendiſſimo Epiſcopo, & Capitulo latis de menſe Iulij 1667. alijſque præiudicijs poſtmodum illatis, & in futurum inferendis, clypeo triũ breuium Apoſtolicorum, & duarum commiſſionum mihi directarum muniri curauit: quia tamen his non obſtantibus eius decanatu fuit per ſententiam in partibus priuatus, aliaque ſubiuit grauia præiudicia, hinc ſequendo formam ſecundæ commiſſionis, in qua cauſa ſub hac formula mihi committitur *reuocatis, & purgatis in primis, & ante omnia omnibus, & ſingulis attentatis contra Breuia prædicta, & eodem Oratore realiter, & cum effectu plenè reintegrato, & reſtituto ad præbendas Decanatum, & Canonicatum, eorumque fructus, iura, & diſtributiones quaſcunque*, propoſui dubium an conſtet de attentatis, & Decanus ſit reintegrandus, affirmatiuè à DD. reſolutum.

Etenim in primo Breui impetrato ſub die 28. Iulij 1668. ſan. mem. Clemens Nonus, cui plena totius negotij relatio facta fuerat, præuia auocatione, & extinctione quarumcunque litium, ac condonatione, & abſolutione à quibuſcunque præiudicialibus, præfatum Decanum ad votum dignitates, emolumenta, & omnia, & quæcunque alia iura ampliſſimè reintegrauit, & reſtituit cum clauſula *ſublata*, decreto irritanti, alijſque clauſulis prægnantibus, & efficaciſſimis. Rurſus in alijs duobus breuibus habentibus decretum irritans ſub diebus 8. Iunij, & 9. Auguſti 1669. certis ex cauſis ſibi notis eidem Decano conceſſit, & indulſit, vt à Cathedrali Monaſterienſi per triennium abeſſe poſſet, & nihilominus omnia, & ſingula Canonicatus, præbendæ, & Decanatus fructus, redditus, & prouentus, iura, obuentiones, & emolumenta quæcunque, nec non diſtributiones etiam quotidianas ordinarias, & extraordinarias percipere, & exigere integraliter valeret mandando Capitulo, & Canonicis, eorumque miniſtris, vt fructus redditus, prouentus, iura obuentiones, & emolumenta quæcunque, nec non diſtributiones huiuſmodi triennio prædicto durante eidem Decano realiter,

& cum effectu traderent, & conſignarent, quibus ſtantibus, & attenta notificatione primi, & ſecundi Breuis facta Reuerendiſſimo Epiſcopo, Capitulo, iſtiuſque miniſtris, non poterat deindè citra manifeſtum vitium nullitatis, & attentatorum ſub prætextu abſentię eiuſdem Decani deueniri ad ſententiam priuatoriam Decanatus eique annexorum, decerni, & exequi præceptum ſeu ſequeſtrum ſuper redditibus Decanatus, Decani bona ſubhaſtari, eumque priuari poſſeſſione Arcis ſeu Caſtri Sconeflectentis, idemque Caſtrum concedi Canonico Smiſingh cum ſubſequuta
1 occupatione, quia cum hæc omnia aduerſentur prohibitioni Pontificis nempè diſpoſitioni dictorum breuium, debent vtique reuocari per viam attentatorum *ad text. in cap. vt noſtrum 56. de appell. ibique gloſ. & DD. Oldrad. conſ. 206. numer. 1. Lancellot. de attentat. poſt inhib. in præfat. num. 49. & Rota deciſ. 90. num. 1. par. 6. recent.*

Comperti enim iuris eſt maiorem eſſe authoritatem Pontificis, quam Iudicis, vnde ſi
2 vitio attentatorum ſubiacent ea, quæ contra inhibitionem Iudicis geruntur *cap. non ſolum in fine de appell. in 6.* multo magis ea, quæ innouantur contra prohibitionem, & diſpoſitionem Pontificis iuxta argumentum, quo in his terminis vtitur, *Rota d. dec. 90. nu. 2. 3. & 4. par. 9. rec.*

Certius quia de his attentatis contra diſpo-
3 ſitionem Breuium Pontificem concedentem habuiſſe rationem, conſtat ex præfata ſecunda commiſsione, in qua totius facti ſerie relata, adiectum fuit decretum procedendi, reuocatis prius attentatis contra Breuia prædicta, & oratore realiter reintegrato, & vlte-
4 rius concurrit etiam inhibitio, attento decreto irritanti appoſito in dictis Breuibus quod continet implicitam inhibitionem, *Lancellot. de attent. poſt inhib. in præfat. numer. 17. & ampl. 10. numer. 6. Caſſad. deciſ. 2. numer. 6. de reſtit. ſpol. Gabr. de clauſ. concl. 3. numer. 76. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 67. numer. 16. & ſeq. Rota recent. deciſ. 231. num. 3. part. 5. vbi nu. 5.* ſubdit eſſe attentatum quidquid geritur contra decretum irritans.

Cæterum reſpectu omnium præfatorum actuum, qui ſententiam priuatoriam fuerunt ſubſequuti, adſunt vlterius propria, & iudicialia attentata. Quia cum à dicta ſententia lata 4. Auguſti 1669. Decanus appellauerit die 6. eiuſdem menſis, omnia deinde geſta ſunt
5 attentata tam ea quæ fuerunt innouata pendente termino ad appellandum *per text. clarum in cap. non ſolum de appell. in 6. gloſ. marginalis in l. vnic. ff. nil. nouar. appell. interpoſ. Rota coram ſan. mem. Gregor. XV. deciſ. 513. numer. 1. cum alijs in deciſ. 52. num. 5. part. 11. recent.* quàm
6 multo magis ea quæ fuerunt geſta poſt interpoſitam appellationem, de qua *in Summario num. 23. l. vnic. ff. nil nouar. appell. interpoſ. cap. dilectis 55. ibique gloſ. verb. exequendam, & cap. ex parte 6. de appell. can. poſt appellationem §. appellatione 2. quæſt. 6.*

Confirmantur attentata, quia à dicta ſententia, alijſque deindè innouatis, cauſa fuit mihi appellatione remota ſimpliciter commiſſa ab eodem Pontifice, commiſsio enim
7 ſimpliciter ſignata retrotrahitur ad diem ſententiæ, & reddit attentata omnia geſta intra decendium, & poſt interpoſitam appellationem *ad tradit. per gloſ. in l. appellatione verb. deliberationis, ibique Bald. numer. 13. C. de appell. Card. Zabarell. in Clem. 1. col. 4. quæſt. 8. verſ. ſic etiam de ſent. & re iudic. Baratt. deciſ. 902. num. 2. ibique Add. numer. 6. Eminentiſſimus Ottbob. deciſ. 266. numer. 3. Eminentiſs. Celſ. deciſ. 136. numer. 2.* & in puncto appellationis extraiudicialis *bo. mem. Amat. Dunoz. deciſ. 3. numer. 5. & 6.*

Firmatis igitur attentatis venit in conſequentiam reſolutio ſecundæ partis dubij, Decanum ſcilicet eſſe reintegrandum ad Decanatum, Canonicatum, eorumque præbendas, iura, fructus, & diſtributiones, Caſtrum, & reliqua bona, ac in omnibus, & per omnia iuxta ſtatum, in quo erat ante menſem Iulij
8 1667. ſic diſponente primo breui, quod ad inſtar legis ſeruari debet, *Rota deciſ. 70. num. 9. part. 10. recent.* ex quibus non dubitarunt
9 DD. reintegrationem concedere, dum pro reuocatione attentatorum ſolet etiam impar-
10 tiri manutentio, *Rota rec. part. 10. deciſ. 208. numer. 12. coram Card. Celſ. deciſ. 27. numer. 4. & deciſ. 558. numer. 7. & 8. & in Colonien. Præpoſituræ 19. Nouembris 1668. §. finali confirmata 1. Februarij 1669. coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Cui reſolutioni eo magis DD. adheſerunt attento tenore ſecundæ commiſsionis pro-
11 cedendi *reuocatis, & purgatis in primis, & ante omnia ſingulis attentatis contra Breuia præfata, & oratore realiter, & cum effectu planè reintegra-*
12 *to* huiuſmodi namque clauſulæ per ablatiuũ abſolutum conceptæ important conditionem, itaut Iudici de attentatis inſtructo aliter procedere non liceat quàm iiſdem clauſulis adimpletis, vt in ſpecie *Rota in Caſſanen. Parocchialis 26. Iunij 1652. §. vnde meritò coram bo. mem. Bichio*, præſertim quia commiſsio
13 in præſenti fuit per Sanctiſsimum ſignata per verbum *placet*, quo caſu eo magis ſeruari debet forma commiſsionis, *Rota coram Seraph. deciſ. 922. num. 1. & ſeqq. coram D. Cardinali Ottbob. deciſ. 207. pariter numer. 1. & ſeqq. & deciſ. 181. numer. 10. & ſeqq. part. 4. tom. 2. recent.*

Et ita reſolutum fuit Decano dumtaxat informante.

Confirmata quoad reintegrationem vt infra deciſ. 332. et 349. et reformata quoad attentata in dicta deciſ. 349.

RO-

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Veneris 4. Iulij 1670.

ARGVMENTVM.

Sententia; à qua fuit appellatum, non tranſit in iudicatum, licet datis reuerentialibus in forma non fuiſſet impetrata commiſſio intra decem dies ab appellante, cui nulla negligentia poteſt adſcribi: identitas controuerti non poteſt ab hærede hæredis grauati, qui bona tamquam fideicommiſſaria adeptus fuerat: error debet concludenter probari, & in propria confeſſione excluditur per poſſibile.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, à qua intra decem dies fuit appellatum, non tranſit in iudicatum.*

2 *Commiſſio intra decem dies eſt impetranda, vel facienda diligentia vt datis reuerentialibus in forma ſententia non tranſeat in iudicatum.*

3 *Declara quando intra decem dies poterat impetrari commiſſio, vel fieri diligentia pro appellationis proſequutione, ſecus autem quando ſententia longe poſt fuit lata, & num. 4.*

5 *Deſertio cauſæ non inducitur ſine negligentia.*

6 *Renunciatio, quæ non eſt abdicatiua, ſed tranſlatiua per obitum renunciatariorum, extinguitur.*

7 *Renunciatio non obſtat, quando non comprehendit fideicommiſſum controuerſum.*

8 *Identitatis defectus non poteſt opponi ab hærede hæredis grauati, qui bona vti fideicommiſſaria adeptus fuerat.*

9 *Confeſſio identitatis nedum probat contra confitentem, ſed contra eius hæredem.*

10 *Error propriæ confeſſionis non præſumitur, & debet plenè probari ab allegante.*

11 *Pro erroris excluſione ſufficit poſſibilitas in contrarium.*

12 *Identitas bonorum fideicommiſſariorum probatur ex illorum poſſeſſione apud ſubſtitutos.*

DECISIO CCCXXIII.

MOnaſterium Sanctorum Dominici, & Sixti, quod ex perſona Sororis Mariæ Virginiæ Toſcanellæ curauit admitti ad cauſam pendentem inter Hieronymum Clementinum, & Venerab. Hoſpitale Conſolationis, obtinuit coram R. P. D. meo Calataiù duas fauorabiles deciſiones, alteram die 13. Aprilis 1668. in qua dicto Hoſpitali denegata fuit immiſſio ob exiſtentiam d. Sororis Mariæ Virginiæ prius vocatæ ad fideicommiſſum Hippolytæ de Fabijs, & alteram die 29. Martij 1669. in qua fuit reſolutum eidem Monaſterio ex perſona dictæ Sororis Mariæ Virginiæ concedendam eſſe immiſſionem ſuper duabus domibus fideicommiſſarijs à præfato Clementino detentis: Ad formam deciſionum ſuperuenit deindè Rotalis Sententia, quam licet Monaſterium in iudicatum tranſiuiſſe allegaret, reſponſum tamen fuit non conſtare de re iudicata, ſed eamdem ſententiam eſſe confirmandam.

Ceſſat enim res iudicata, quia die 3. Iul. habitus fuit terminus proſeruato, die verò 8.
1 eiuſdem menſis interpoſita fuit appellatio, &
ſic intra decem dies datos ad appellandum ad *text. in cap. cum dilectus 32. in fin. de elect. & cap. quod ad conſultationem 15. de ſentent. & re iudic. Auth. hodie, C. de appellat. Rot. deciſ. 483. numer. 1. par. 9. recent.*

Nec dicatur, quod adhuc cauſa in iudica-
2 tum tranſiuerit, ex quo datis reuerentialibus
in forma ſub die 11. eiuſdem menſis Clementinus neglexerit intra decem dies commiſſionem impetrare, ſeu alijs diligentijs animum à cauſæ deſertione alienum patefacere iuxta praxim relatam à *Vestr. lib. 7. cap. vlt. num. 5.* quia obiectum procedit in ſuis terminis quā-
3 do ſcilicet intra dictos decem dies poteſt cau-
ſa committi; ſeu alijs diligentijs appellationis proſecutio inchoari, ſecus autem in præſenti caſu, in quo tunc dubium erat an cauſa fuiſſet expedienda, dum fuit poſtmodum demandata expeditio in Congregatione habita die 29. præfati menſis, & ſententia fuit ſignata die 2. Auguſti durante termino pro ſeruato,
4 quod haberi ſolet ante ferias generales. Qui-
bus ſtantibus non poterat prius impetrari, & per ſuos tramites intempeſtiuè fuiſſet directa commiſſio, quæ iuxta atteſtationem Notariorum non relaxatur, niſi poſt effectiuam cauſæ expeditionem. Quo circa cum poſtmodum Clementinus ſedulo curauerit commiſſionem ſignari die 7. Auguſti, aliaſque diligentias ſucceſſiuè continuauerit, vt in eius
5 Summario *num. 3. & 4.* non poteſt redargui
de negligentia, ſine qua non inducitur cauſæ deſertio, vt ad hunc effectum ponderat *Rota coram Merlin. deciſ. 56. num. 1. & deciſ. 236. nu. 4. & duobus ſeqq. par. 9. recent. & plene in Romana ſaluiani 19. Nou. 1666. §. quoniam, & duob. ſeqq. coram R. P. D. meo Carpineo.*

Ex quibus licet DD. iuxta ordinem iudiciarium cauſæ deſertionem abeſſe exiſtimauerint, agnoſcentes tamen validitatem, & iuſtitiam dictæ Sententiæ Rotalis non dubitarunt pro illius confirmatione reſpondere.

Validitas enim non controuertitur, & iuſtitia patet ex dd. deciſionibus R. P. D. mei Calataiù, ſiquidem fideicommiſſum ad fauorem omnium à teſtatrice deſcendentium, qualis eſt Soror Maria Virginia, eſt adeo clarum, vt ab ipſiſmet informantibus pro Clementino non impugnetur: Purificatio verò eiuſdem fideicommiſſi non tollitur ex renuncia-
6 tione facta à prædicta Moniali, quia talem
renunciationem non fuiſſe abdicatiuam, ſed tranſlatiuam, & per obitum renũciatariorum remanſiſſe extinctam pleniſſimè probant duo deciſiones editæ in *Romana fideicomm. de Steccatis 15. Iun. 1665. & 4. Febr. 1667. coram R. P.*
7 *D. meo Bourlemont*, & vlterius in eadem re-
nunciatione non comprehendi fideicommiſſum Hippolytæ proauiæ, fuit reſolutum in *præfatis huius cauſæ deciſionibus coram R. P. D. meo Calataiù, nempe in prima ſub §. fin. & in 2. ſub §. nec meretur attendi.*

Iden-

Identitas verò domorum, ad quam hodie reſtringebatur difficultas, patet ex iudicio facto de anno 1643. à Coſtantia Toſcanella; Nam immiſſio per ipſam tunc obtenta ſuper domibus controuerſis, alio fundamento non nitebatur quam titulo fideicommiſſi conditi
8 à præfata Hippolyta, vnde defectus identitatis perperam hodie opponitur contra Sororē Mariam Virginiam ex iuribus eiuſdem fideicommiſſi venientem, vt in puncto *Fuſar. de ſubſtitut. qu. 613. num. 29. & Rota deciſ. 299. nu. 7. par. 11. recent.* Inde enim reſultat incontrouer-
9 tibilis identitatis confeſſio, quæ plenè probat nedum contra Conſtantiam, quæ domos vti fideicommiſſarias recuperauit, ſed etiam contra Clementinum ejus hæredem ex authoritatibus relat. *in vltima deciſ. R.P.D. mei Calataiù §. tertium requiſitum*, cum quibus concordat *Rota coram Coccino deciſ. 120. num. 2. in princip. in recent. dec. 218. num. 15. par. 10. & deciſ. 27. num. 4. & dec. 274. num. 10. par. 13.*

Nec ſubſiſtit, quod ſuppoſitum, ſeu confeſſio Conſtantiæ ſit erronea, ideoque identitatem domorum non concludat, quia error
10 non præſumitur, & debet ab allegante plenè, & concludenter probari per *text. in l. cum de indebito 25. ibique DD. ff. de probat.* & in his terminis *Eminent. Celſ. dec. 354. nu. 2.*

Error verò non poteſt deduci ex inſtrumento dotali, in quo dictæ domus fuerunt datæ in ſolutum Petro Paulo de Steccatis pro dote prædictæ Hippolytæ vxoris, inferendo quod cum tranſiuerint in dominium viri, excludatur illarum poſſeſſio, & pertinentia ad Hippolytam fideicommittentem. Nam talis error non releuat, nec probatur. Non quidem releuat quia iuxta hunc ſenſum domus prouenirent à dicto Petro Paulo de Steccatis, ad cuius fideicommiſſum pariter eſt vocata Soror Maria Virginia, vt firmatum fuit in ſupradictis deciſionibus emanatis in *Romana fideicommiſſi de Steccatis coram R.P.D. meo Bourlemont*, ſimiliter non probatur; poſſunt enim ſtare ſimul quod conſtante matrimonio, domus fuerint in dominio viri, quodque poſtmodum ſoluto matrimonio Hippolytæ fuerint reſtitutæ pro ſuis iuribus dotalibus, vnde
11 ſufficienter non conſtat de errore, pro cuius excluſione ſufficit poſſibilitas in contrarium, *Rota deciſ. 206. num. 10. & 11. par. 12. recent. cum alijs allegatis in Romana Pecuniaria 23. Iun. 1664. §. talis autem, & §. ſeq. coram Me.*

Domos autem, de quibus agitur, fuiſſe ab Hippolyta iure proprio poſſeſſas nedum poſſibilitate, ſed valido argumento comproba-
12 tur, quia poſt eius mortem fuerunt primo loco poſſeſſa ab Æmilia illius hærede vſufructuaria; in qua vti iam dotata, & in cæteris à patre excluſa verificari non poterat titulus hereditarius dicti Petri Pauli de Steccatis eius patris, deinde domorum poſſeſſio deuenit in Hippolytam iuniorem, & ſucceſſiuè in dictā Conſtantiam Toſcanellam, quarum vtraque iudicialiter immitti obtinuit ex ſpecifico titulo præfati fideicommiſſi iuxta ſeriem probatam *in Summario dato pro ſecunda deciſione R.P.D. mei Calataiù num. 4.* ex tali enim ſubſtitutorum poſſeſſione, benè arguitur has domos eſſe ſuppoſitas fideicommiſſo Hippolytæ, *Natt. conſ. 235. num. 17. Rota dec. 87. nu. 12. par. 5. & dec. 27. nu. 5. & 6. par. 12. rec. & in Interamnen. fideicomm. 7. Iun. 1669. §. identitas, coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Et ita vtraque, &c.

Reformata quoad rem iudicatam vt infra deciſ. 325. & 343.

FAVENTINA GABELLÆ.

Lunæ 17. Nouembris 1670.

ARGVMENTVM.

Gabella ſoluenda à forenſibus non debetur ab eo, qui obtinuit ciuilitatem: habitationi quindecim annorum requiſitæ ex Statuto ad acquirendam ciuilitatem poſſunt derogare Antiani Ciuitatis cum licentia Legati: conceſſa ciuilitate, cenſentur conceſſa omnia priuilegia ciui originario competentia: & ſi qui adeſſet defectus in conceſſione ciuilitatis tollitur ex illius confirmatione obtenta à Summo Pontifice.

SVMMARIVM.

1 *Gabella ſoluenda à forenſibus non debetur, ab eo, qui prius obtinuerat ciuilitatem.*
2 *Ciuitatem repræſentant illius Antiani.*
3 *Ciuilitatis conceſſio non eſt de ſpecialiter Principi reſeruatis.*
4 *In alternatiuis ſufficit alteram partem verificari.*
5 *Antiani Ciuitatis cum licentia Legati poſſunt habilitare aliquem ad obtinendam ciuilitatem, licet non habitauerit in Ciuitate tempore determinato à Statuto.*
6 *Legatus poteſt Statuta ſuæ Prouinciæ etiam à Pontifice confirmata derogando reducere ad terminos iuris communis.*
7 *In Gabellis non adeſt de iure differentia, cur magis grauari debeant forenſes, quam Ciues.*
8 *Statuta imponentia gabellam ſolis forenſibus nuncupantur odioſa, & contra ius.*
9 *Incolatum contraxiſſe declarat, qui acceptat hæreditatem cum ſtrictiſſimo onere habitandi in Ciuitate.*
10 *Domicilium contrahitur in inſtanti, & abſque lapſu alicuius temporis, quando quis declarat velle in loco certo habitare.*
11 *Ciuilitatem fuiſſe conceſſam cum omnibus illius effectibus, ex quibus verbis arguatur.*
12 *Ciuilitate ſimpliciter conceſſa aquiruntur omnia priuilegia, quæ competunt Ciui originario.*
13 *Etiam quoad exemptionem ab omnibus oneribus, & Gabellis.*
14 *Quod tamen declara quoad gabellas impoſitas à Ciuitate.*
15 *Ciuium nouorum admiſſio non eſt præiudicialis, ſed vtilis.*
16 *Ciuium numerum augeri intereſt Reipublicæ.*

17 *Impe-*

17 *Imperium magis ampliatur copia hominum, quam pecuniarum.*
18 *Præiudicium incertum, & euentuale non attenditur.*
19 *Confirmatio Pontificis tollit omnem defectum, qui in actu confirmato poſſet adeſſe.*
20 *Subreptio non infertur ex taciturnitate Statuti, cuius tenorem Pontifex habuit pro expreſſo.*

DECISIO CCCXXIV.

Vigore capituli demandantis ſolutionem
gabellæ pro bonis ſtabilibus per foren-
ſes acquiſitis, Gabellarij Fauentiæ obtinue-
runt in partibus relaxari mandatum pro ſcu-
tis 665. contra Vitalem Serram Mutinenſem
hæredem inſtitutum à Bartholomæo Serra
Fauentino, ſed lata contraria ſententia per A.
C. & cauſa poſtmodum mihi commiſſa, reſ-
ponderunt DD. Vitalem non teneri ad ſolu-
tionem dictæ gabellæ, quia debetur dumtaxat
1 à forenſibus, non autem à Ciuibus prout
erat Vitalis, vtpote præcedenter Ciuitate do-
2 natus ab Antianis, quibus vti repræſentanti-
bus Ciuitatem licuit creare Ciuem, quia con-
3 ceſſio ciuilitatis non eſt de ſpecialiter Principi
reſeruatis, vt notat *Alex. conſ. 148. num. 7. in
princip. lib. 6. & Abb. conſ. 61. num. 2. par. 2.*

Non obſtat, quod ad effectum gaudendi
priuilegijs Ciuium, & exemptione à gabellis
ſeruari debuiſſet forma Statuti diſponentis,
quod forenſes, ſunt verba præciſa, *ſi immobilia
acquiſierint infra menſem ad æſtimum forenſium
deſcribi facere teneantur, & ad æſtimum Ciuium
deſcribi non poſſint, nec vllo Ciuium priuilegio,
immunitate, exemptione, vel gratia potiantur, niſi
per Conſilium generale Ciues effecti, & Ciuium
numero ſolemniter aggregati fuerint, vel niſi per
annos quindecim continuos cum familia in Ciuitate
habitauerint &c.* Nam ex duobus modis, qui-
bus forenſes habilitantur ad aſſequenda Ciuiũ
priuilegia, & exemptiones, licet non ſit ſer-
uata forma Statuti in ea parte, in qua refertur
modus ſolemniter creandi Ciues à generali
Conſilio, ſufficit quod iuxta inferius ponde-
randa fuerit Statuto ſatisfactum in alia parte,
4 quæ requirit habitationem quindecim anno-
rum, quia cum Statutum alternatiue diſpo-
nat, ſatis eſt quod altera pars alternatiuæ ſuf-
ficienter adimpleatur, *cap. in alternatiuis 70. de
regul. iur. in 6. l. ſi quis ita 129. ff. de verb. obligat.
Rota coram Merlin. dec. 252. num. 3. & deciſ. 429.
num. 11. & coram b. m. Amat. Dunoz. deciſ. 494. &
deciſ. 514. vtrobique num. 7.*

5 Etenim Antiani ciuilitatem non conceſſe-
runt abſolutè, & independentèr, ſed ex præ-
ordinatione Emin. Legati Romandiolæ, qui
habilitando Vitalem ad obtinendam ciuilita-
tem licet Fauentiæ non habitaſſet ſpatio quin-
decim annorum expreſsè derogauit, & dero-
6 gare potuit dicto Statuto, nam Legatus Sta-
tuta ſuæ Prouinciæ etiam à Pontifice confir-
mata, poteſt derogando reducere ad terminos
iuris communis, vt in Legato Bononien. dixit
Rota dec. 84. num. 11. par. 7. recent.

Talis autem reductio in præſenti caſu du-
7 pliciter demonſtratur. Primo quia de iure
non adeſt differentia grauandi gabellis magis
forenſes, quam Ciues, ideoque huiuſmodi
8 Statuta imponentia grauamen gabellæ ſolis
forenſibus odioſa, & contra ius nuncupantur
à *Ripa in l. filius familias §. Diui num. 79. in fine,
ff. de leg. 1.* & in præciſis terminis à *Rota in
Ariminen. gabellæ coram Merlin. inter eius impreſſas
deciſ. 193. num. 13. confirmata coram Virili iuxta
deciſ. 52. num. 1. impreſſam in par. 5. recent.*

Secundo quia ſtatim ac Vitalis acceptauit
9 hæreditatem Bartholomæi relictam cum ſtri-
ctiſſimo onere habitandi Fauentiæ virtualitèr,
& perneceſsè declarauit, quod in eadem pa-
tria teſtatoris contraxerat incolatum, vt irre-
parabiliter præordinatum ad aſſequutionem
d. hæreditatis, quo circa in acquiſitione bo-
norum hæreditariorum Bartholomæi non
poteſt dici forenſis, quia ad hunc effectum
iuxta terminos iuris non erat neceſſaria dicta
10 ſtatutaria habitatio quindecim annorum, ſed
ex præfata declaratione habitandi domiciliũ
in inſtanti fuit contractum abſque lapſu ali-
cuius temporis, vt in in ſimili firmauit *Rot.
in dd. deciſ. 193. coram Merlino, & 52. par. 5. recent.
vtrobique nu. 2. & pluribus ſeqq. & tradunt in alijs
terminis Abb. in cap. fin. in fin. de Paroch. Surd. conſ.
346. num. 4. Rot. recent. deciſ. 188. ſub num. 1. &
3. par. 2.*

Si igitur ex prædictis Antiani potuerunt Vi-
talem Ciuitate donare, multo minus eſt dubi-
11 tandũ quod voluerint nouũ Ciuem omnibus
effectibus ciuilitatis gaudere, ſiue voluntas
commenſuretur ab ampliſſimis verbis conceſ-
ſionis, ibi „ *vti, frui, gaudere, & potiri debere
decreuimus omnibus, & quibuſcunque iuribus, pri-
uilegijs, immunitatibus, & exemptionibus, quibus
cæteri homines, & Ciues originarij ipſius Ciuitatis
vtuntur, fruuntur, potiuntur, & gaudent, Summar.
Vitalis num. 5. lit. B.* ſiue etiam metiatur ab ip-
12 ſamet virtute actus, cum enim quis ſimpli-
citer Ciuitate donatur, acquirit omnia priui-
legia ciuilitatis, ac exiſtimatur tanquam Ci-
uis originarius, *Bald. in l. in Vrbe, ff. de ſtat. hom.
Iaſ. in l. ſi is qui pro emptore 299. & ſeq. ff. de vſu-
cap. Grat. conſ. 61. num. 42. & ſeqq. lib. 1. Rota cor.
Merlino deciſ. 381. num. 2. & in recent. deciſ. 292.
nu. 8. par. 6. & dec. 127. nu. 9. par. 9.* etiam quoad
13 exemptionem ab oneribus, & gabellis, *Pa-
riſ. conſ. 71. num. 3. & ſeqq. lib. 1. Cephal. conſ. 451.
num. 16. & pluribus ſeqq. Nouar. de grauam. vaſ-
ſal. lib. 3. grauam. 65. à num. 2. vſque ad 6.* quando
14 exemptio, vt in præſenti, reſpicit gabellam
ab ipſa Ciuitate impoſitam, *Cephal. d. conſ. 451.
nu. 7. et nu. 71. et ſeq. Rom. conſ. 62. nu. 9. Paſchal.
de patr. poteſt. par. 1. cap. 2. num. 35.*

Non attento præiudicio, quod exinde re-
ſultaſſe prætenditur Ciuitati, & futuris Ga-
15 bellarijs; reſpectu enim Ciuitatis admiſſio
nouorum Ciuium non poteſt dici præiudi-
cialis, ſed potius vtilis, vnicuique enim patet
16 valde intereſſe Reipublicæ numerum Ciuiũ
augeri per *text. in l. fin. verſ. ſed et Diuus*, ibi,
17 *ampliari Imperium hominum adiectione potius
quam pecuniarum copia malim, ff de bon. damnat. l.
ſi quis ſeruo in fine, C. commun. de manumiſſ. et l. 2.
C. de indict. viduit. toll. verſ. augeri etenim, Rimin.
iun. conſ. 23. n. 119. Thomat. dec. Macerat. 7. n. 21.*

Reſpe-

Reſpectu verò Gabellariorum futurorum præiudicium erat valde incertum,& euentuale quia ciuilitas Vitali fuit conceſſa longè ante acquiſitam hæreditatem, eratque nimis incertum, quod Bartholomæus Vitali prædecederet, eumque in vltimis tabulis hæredem
18 institueret: quo circa non erat conſiderabile huiuſmodi allegatum præiudicium, vt concedentes retraheret ab allicienda noua familia ad habitandum in eorum Ciuitate ad tradit.per *Rotam dec.464.num.16.par.5.rec.dec.117. num.13. coram Duran.dec.243.num.13. et duobus ſeqq.coram Merlin. et deciſ.395.num.4.coram Eminentiſs. Celſo.*

Verum quatenus ciuilitas ab Antianis con-
19 ceſſa aliquem pateretur defectum fuit validata per confirmationem Pontificis, qui habita notitia conceſſionis inſertæ in Breui confirmationis derogauit Statutis Fauentiæ, & suppleuit omnes, & ſingulos iuris, & facti defectus, *Menoch.conſ.747.num.7. Mart.de clauſ. par.1. clauſ.181.nu.5. Rot.deciſ.282.nu.20. par.6.*
20 *recent.* Cumque vltra decretum irritans, & clauſulam *non obſtantibus* tenorem Statutorũ Fauentiæ habuerit pro expreſſo non poteſt confirmatio de ſubreptione redargui, *Rota deciſ.506. num.5. par.1. et d.deciſ.282. num.21. et duobus ſeqq. par.6. recent.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Luna 1. Decembris 1670.

ARGVMENTVM.

Datis Apoſtolis reuerentialibus in forma debet appellans intra decem dies impetrare commiſſionem, vel adhibere diligentias, nec excuſatur eo quia ſententia in termino habito pro ſeruato proferatur poſt dictos decem dies, alias ſententia tranſit in iudicatum.

SVMMARIVM.

1 *Datis Apoſtolis reuerentialibus in forma cenſetur præfixus terminus decem dierum ad cauſam committendam.*

2 *Sententia tranſit in iudicatum ſi datis Apoſtolis reuerentialibus in forma non impetratur commiſſio, ſeu non adhibetur diligentia intra decem dies.*

3 *Diligentiæ ad cauſam committendam poſt decem dies ab Apoſtolis reuerentialibus in forma non tollunt tranſitum in iudicatum.*

4 *Commiſſio regulariter ſupponit latam fuiſſe ſententiam, ſeu præceſſiſſe grauamen, alias non tribuit iuriſdictionem Iudici ad quem.*

5 *Appellatio debet interponi, quando ſententia fertur in termino proſeruato habito.*

6 *Sententia lata in termino pro ſeruato, et datis reuerentialibus in forma, opus eſt intra decem dies curare commiſſionem, vel adhibere diligentias, nec excuſat dubium, an ſententia eſſet ferenda.*

7 *Commiſſio, quæ dirigitur, et impetratur ante ſententiam, non remanet fruſtratoria, quando dantur reuerentiales in forma.*

8 *Sententia retrotrahitur, et cenſetur lata in die termini habiti pro ſeruato.*

9 *Commiſſionum curſus, antequam perueniant ad Notarium menſarium.*

10 *Deſertio cauſæ euitatur per directionem commiſſionis, vel per commiſſionem quam vocant præſentatam.*

DECISIO CCCXXV.

IN gradu appellationis à Sententia lata per R. P. D. meum Galataiũ ad fauorem Monaſterij Sanctorum Dominici, & Sixti deciſum fuit coram Me die 4. Iul. præteriti, non conſtare de re iudicata, ſed eandem ſententiã eſſe confirmandam: hodie verò repropoſita cauſa approbarunt DD. fundamenta deciſionis quo ad iuſtitiam dictæ ſententiæ, eandem tamen deciſionem reformarunt reſpectu rei iudicatæ. Cum enim Iudex, à quo die 3. Iulij habuerit terminum pro ſeruato, & die 11. eiuſdem menſis dederit Apoſtolos reueren-
1 tiales in forma, cenſetur præfixiſſe terminum decem dierum ad cauſam committendam, vnde cum intra talem terminum neglexerit
2 Clementinus commiſſionem impetrare, ſeu aliquam adhibere diligentiam ad cauſam committendam, ſententia tranſiuit in iudicatum, *Lancellott.de attent.appell. pend. in præfat. num.65. et 66. Veſtr.in prax.lib.7.cap.vlt. nu.3.et 6. Rot.deciſ.25.de appell.in nou.dec.275. num.2. et ſeqq. par.9. recent. et in Romana ſaluiani 21. Iunij 1660. in princ. coram Reuerend. D. meo Carpineo*
3 *Datario*. Nec ſuffragantur diligentiæ factæ ad cauſam committendam longe poſt, nempe die 7. Auguſti, *Rota in Romana præterſi fideicom. 5. Aprilis 1666. §. ratio fuit coram eodem Reuerend. Datario.*

Non obſtat, quod cauſæ expeditio fuerit ordinata die 29. Iulij, & ſententia ſubſcripta die 2. Auguſti pendente termino pro ſeruato vnius menſis, & ſic attento dubio, an cauſa foret expedienda, intempeſtiuè fuiſſet directa, & obtenta commiſſio: nam licet regulariter
4 commiſſio ſupponat ſententiam fuiſſe latam, & ſic grauamen præceſſiſſe, alias non tribuat iuriſdictionem Iudici, ad quem, *Rota in Rom. pecuniaria de Ruſpolis 10. Maij 1589. coram Plato, impreſs. apud Marcheſ. de commiſs. par.3. fol. 43. num.1. et coram Eminent.Ottbob. deciſ.50. num.2.*
5 hoc tamen non procedit, quando ſententia fertur durante termino pro ſeruato, tunc enim nedum debet interponi appellatio, ſed
6 datis reuerentialibus in forma opus eſt debitis diligentijs appellationis proſecutionem initiare intra decem dies, alias cauſa tranſit in iudicatum, nec excuſat dubium, an ſententia ferenda eſſet intra terminum proſeruato, vt aduertit *Scacc. de appellat. quæſt. 14. num. 9. et ſeq.*

Et in his caſibus commiſſio, quæ dirigitur,
7 & aliquando impetratur ante ſubſcriptam ſententiam, non remanet fruſtratoria, ſed eſt efficax, & neceſſaria, nam præſumitur
8 porrecta, & ſignata poſt ſententiam, quæ

retro-

retrotrahitur, & cenſetur præcedenter lata in die termini habiti pro ſeruato, *Scacc. de appell. qu.12. num.8. & d. qu.14. num.10. verſ. reſpondeo huic oppoſitioni, Rot. diuerſ. deciſ.705. num.4. lib.3. par.3. & notat Ridolphin. in prax. part.1. cap.13. num.338. & ſeq.*

Nec aduerſatur fides Notariorum data in die præcedentis deciſionis, quod ſcilicet non relaxentur commiſſiones ante effectiuam cauſæ expeditionem. Nam ex alia eorumdem atteſtatione dilucidatur æquiuocum ex prima deſumptum: declarant enim quod com-
9 miſſiones, ante quam perueniant ad manus Notarij menſarij, qui dum ſcit cauſam non eſſe expeditam, non relaxat eius commiſſionem, conſignantur prius Reuiſori, indè ſignantur ab Eminentiſs. Signaturæ Iuſtitiæ Præfecto, & poſtea aſportantur ad Officialem
10 Cancellariæ. Quo circa Clementinus ad docendum de diligentijs benè poterat commiſſionem per prædictos Miniſtros dirigere, vel curare fidem, quam vocant præſentatam, & ſic facili negotio euitaſſet cauſæ deſertionem, *Veſtr. in prax. lib.3. cap.5. num.4. & lib.7. cap. vlt. num.4. & 5. Scacc. de appellat. d. qu.14 nu.14.33. & 36. Add. ad Buratt. dec.764. num.3. & ſeq. Rot. recent. d. dec.275. num.5. & ſeqq. par.9. & in dicta Romana prætenſi fideicom. 5. Apr. 1666. §. ratio fuit, coram eodem Reuerend. Datario.*

Et ita altera &c.

Confirmata vt infra dec. 343.

LVCANA PENSIONIS.

Luna 1. Decembris 1670.

ARGVMENTVM.

Teſtes de auditu, ſeu notitia à perſona ſuſpecta, non probant valorem beneficij: clauſula *dummodo remaneant centum pro Rectore*, intelligitur de fructibus certis, non de incertis: valor fructuum attenditur ille, qui currit in loco beneficij, non in Ciuitate.

SVMMARIVM.

1 *Valor narratus per aſcenſum in reſeruatione penſionis debet à penſionario concludenter probari in iudicio petitorio contra titularem ſucceſſorem, qui dictæ reſeruationi non conſenſit.*

2 *Teſtes, qui deponunt de proprio iudicio, & de auditu à perſona ſuſpecta, non probant.*

3 *Teſtes ſe referentes ad notulam deſcriptam à perſona ſuſpecta, non attenduntur.*

4 *Confeſſio ſuſpecta anteceſſoris non præiudicat titulari ſucceſſori.*

5 *Teſtium depoſitio eliditur à teſtibus alterius partis contrarium deponentibus.*

6 *Congrua reſeruata Rectori cum clauſula* dummodo centum pro eo remaneant, *non debet pendere ab incerto, & proinde in eam non imputantur emolumenta incerta funeralium, & oblationum.*

7 *Pretium fructuum currens in Ciuitate non attenditur, ſed illud currens in loco beneficij.*

8 *Taxa maior pretij non attenditur in probando valore beneficij.*

9 *Valor fructuum bene probatur ex teſtibus deponentibus de communi valore per plures annos computato fertili cum ſterili.*

10 *Teſtes, qui magis ſpecificè, & diſtinctè deponunt, præferuntur alijs qui generice, & ſine cauſa ſcientiæ teſtantur.*

11 *Valor medius inter probationes hinc inde factas, an ſit ſumendus.*

12 *Penſionis ſolutio actualis probari debet in reſeruationibus penſionum beneficio pleno ad fauorem coniunctæ perſonæ.*

13 *Teſtium depoſitio, quæ recenſet in facto alieno, & antiquo minutias vix retinendas in facto proprio dicitur affectata, & inueriſimilis.*

14 *Ab arbitrio Iudicis dependet releuantia, ſeu reiectio probationum.*

DECISIO CCCXXVI.

POſthabitis probationibus vigore remiſſoriæ peractis, approbarunt DD. fundamenta deciſionis die 13. Aprilis 1668. coram Me editæ ſuper nullitate penſionis ad fauorem nepotis beneficio pleno reſeruatæ; adhuc
1 enim non conſtat fructus Parochialis aſcendere ad valorem ducatorum centum viginti auri de Camera narratum per aſcenſum prout debuiſſet penſionarius in hoc petitorio iudicio concludenter iuſtificare contra Titularem ſucceſſorem, qui penſionis reſeruationi non conſenſit ex authoritatibus in dicta deciſione congeſtis, cum quibus concordant deciſiones in *Lauretana penſionis 11. Febr. 1667. §. cum autem, & §. ſeq. coram Eminent. Card. Cerro, & in Calaritana penſionis 2. Decembr. eiuſdem anni §. ratio reſolutionis, coram eodem, & in Vrbeuetana regreſſus 13. Aprilis 1668. §. ſiquidem cum valor, coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Quod enim redditibus Parochialis addi debeat ſumma ſcutorum viginti pro fructibus columbarij, horti, ſeu terrarum annexarum, ac alia parua ſumma pro quibuſdam pullis, non probatur ex teſtibus nuper examinatis: vltra quod enim idemmet penſionarius in prima inſtantia fructus horti, & annexorum articulauit in longe minori ſumma ſcutorum ſex dumtaxat, tunc nec minus in-
2 tegrè probata, dicti teſtes non merentur fidem, quia abſque vlla congrua ratione ſcientiæ deponunt de eorum iudicio, ac de auditu à perſona ſuſpecta nempe à Vincentio Pierotto, qui penſioni conſenſit ad fauorem nepotis ad tradit. per *Iaſ. in l.1. num.17. & duobus ſeqq. ff. de iuſt. & iur. Alex. conſ.74. num.6. lib.1.* ad hunc effectum aduertit *Rot. dec.444. num.4. par.2. dec.144. num.3. par.4. to.2. & dec.269. num.3. & duobus ſeqq. par.7. recent. & in alia Lucana penſionis 9. Iunij 1655. §. nulla ſiquidem in princ. coram Reuerend. D. meo Albergato Decano.*

Minus obſtat eorumdem teſtium depoſitio in ordine ad fructus incertos teſtificatos in annua ſumma ſcutorum viginti ſex: Tum
3 quia vltra defectus ſuperius recenſitos ſe referunt ad quandam notulam ſcriptam à dicto Vin-

4 Vincentio Pierotto perſona ſuſpecta cuius proindè confeſſio ſucceſſori non præiudicat, vt in ſpecie *Rota coram Royas deciſ.* 221. *nu.* 10. 5 ac vlterius eliduntur à teſtibus Rectoris deponentibus de minima ſumma, *idem Reuerend. Royas deciſ.*208. *nu.*8. *Rota recent.dec.*288. *nu.*11. *par.*11.

Tum quia inanis eſt quæſtio circa valorem reddituum incertorum, dum congrua præſeruata in reſeruatione penſionis cum clauſula *dummodo centum ducati auri de Camera remaneant pro Rectore*, non debet pendere ab incerto, ideoque non ſunt in illum imputanda emolumenta omninò incerta funeralium, & oblationum, vt in puncto poſt *Rebuff.de Congr. num.*86.*&* 87. *dixit Rota dec.*230.*nu.*4.*&* 5.*par.*6. *recent. cum alijs in citata Lucana penſionis* 9. *Iunij* 1655. §. *aliud fundamentum, coram Reuerendiſs. D. meo Decano*.

Pariter non ſubſtit, quod valor frumenti, in quo conſiſtunt pleriquè redditus Parochialis, calculari debeat in libris ſeptem, & ſolidis decem pro quolibet ſtario, habita proportione ad taxas per decennium deſcriptas in tabellis Hoſpitalis Miſericordiæ, & Epiſcopatus Lucani; nam frumentum Parochialis eſt inferioris conditionis, vt deponunt teſtes dati in Summario Rectoris *num.* 7. Vnde eo 7 minus attendi debet prætium in Ciuitate conſtitutum, ſed debet haberi ratio valoris currentis in loco beneficii, *Put. deciſ.*210. *nu.* 2. *&* 3. *lib.* 3. *in correctis*, & in indiuiduo non attenta dicta taxa Hoſpitalis fuit ponderatum in allegata *Lucana penſionis ſub* §. *nulla ſiquidem, verſ. licet non ſit attendendum*.

Cæterum duplex pretium, ſeu taxa contineri aſſeritur in dictis tabellis maior nempe, & minor, vt in Summario Rectoris *num.* 8. Pierottus autem vtitur taxa maiori, quæ non 8 debet attendi, nam vltra ſuperius ponderata valde diſcordat à depoſitionibus plurium te9 ſtium affirmantium communem valorem frumenti fuiſſe librarum quinque pro ſingulis ſtarijs, cumque deponant de pluribus annis, comparato anno fertili cum ſterili, benè probant valorem, *Sarn. in regul.de valor.qu.vlt. Put. deciſ.*8. *lib.*1. *Buratt. deciſ.*538.*num.*8. *Eminent.Ottbob. deciſ.*172. *num.*5. *&* *dec.*479. *num.*1. *par.*9. *recent*.

Hinc militat eadem reſponſio quoad valorem olei, qui in dictis tabellis conſtituitur in ſumma maiori, quam dicti teſtes deponant; quo vero ad pretium vini calculatur à Pierotto in libris duodecim pro qualibet ſalma, & tamen ex eius teſtibus vnus tantum hoc aſſeuerat, alij verò conuenire videntur in libris ſeptem circiter; at vlterius in concurſu horum teſtium præualuit depoſitio teſtium Rectoris, qui diſtinguendo qualitates vinorum, & ſitus, vbi illa colliguntur ſpecificè deponunt vinum Parochialis recollectum in Communi Striaccæ eſſe inferioris qualitatis, eiuſque communem valorem à decem, viginti, & triginta annis fuiſſe librarum qua10 tuor pro qualibet ſalma, vnde huiuſmodi teſtes, qui magis ſpecificè, & diſtinctè teſtantur præferri debent teſtibus penſionarij genericè, & ſine cauſa ſcientiæ deponentibus, *Bald. conſ.*69. *num.* 1. *verſ. & hoc probatur lib.* 5. *Alex.conſ.*150.*nu.*17.*lib.*5. *Crauetti conſ.*94.*num.*3. *Rot.deciſ.*323.*num.*4. *par.*9.*recent*.

His præmiſſis redditus Parochialis in maxima quantitate deficiunt à ſumma expreſſa in reſeruatione penſionis, imó ex demonſtra11 tione facta in calculo Rectoris, nec minus ad dictam ſummam aſcendunt ſumpto medio valore inter probationes hinc indè factas iuxta *deciſ.*299.*par.*3.*apud Caputaq.& coram Merlin. deciſ.*867. *num.*2. *cum alijs allegatis per Eminentiſſ. Ottbob.deciſ.*221.*num.*6.*&* 7.

12 Vlterius non verificatur actualis ſolutio trium terminorum penſionis, prout enixè requirit Bulla reſeruationis ad euitandas fraudes, quæ ad effectum ſupplantandi ſucceſſores quandoque committuntur in his reſeruationibus penſionum ſuper beneficio pleno ad fauorem coniunctæ perſonæ; non attentis depoſitionibus teſtium remiſſorialium, quia 13 multa inuериſimilia, & nimis affectatè deponunt recenſendo in facto alieno, & antiquo viginti annorum circiter diuerſas minutias vix retinendas à qualibet perfecta reminiſcentia in facto proprio vnde omnibus ſimul 14 iunctis eorum dicta DD. reiecerunt vtentes arbitrio iudicibus attributo in *l.*3. §. *ideoque ff. de teſtib*.

Sublato igitur obſtaculo teſtium remiſſorialium ſubſiſtit nullitas controuerſæ penſionis abundè probatâ in dicta cauſæ deciſione, in qua proindè ſtandum eſſe reſponſum fuit vtraque parte informante.

ROMANA ASSECVRATIONIS.

Veneris 5. *Dec.* 1670.

ARGVMENTVM.

Effuſio olei aſſecurati cauſa tempeſtatum quando non probetur depoſitione nautarum, imó potius reddatur inueriſimilis: barattaria committitur, quoties merces amittuntur ex calliditate, ſeu doloſa culpa Nauarchi, qui in nauem introducendo argentum extrahi vetitum ab aliquo Regno dedit cauſam, vt nauis cum illius mercibus confiſcaretur.

SVMMARIVM.

1 *Conſulatus primi Portus, quem appulit nauis poſt paſſam tempeſtatem, quando damnum exinde paſſum non concludat.*

2 *Teſtes indeterminatè, & æquiuocè deponentes quantitatem damni paſſi non iuſtificant.*

3 *Depoſitio teſtis intereſſati tendens ad exonerandam, ſeu minuendam propriam obligationem redditur valde ſuſpecta.*

4 *Teſtium depoſitio circa damnum, ſeu effuſionem olei cauſa tempeſtatum, vnde reddatur inueriſimilis.*

5 *Teſtes deponentes de eorum iudicio non ſunt integræ fidei.*

6 *Nautæ poſt annum elapſum à naufragijs, & lite penden-*

pendente, non debent examinari extraiudicialiter non citatis aſſecuratoribus contra diſpoſitionem iuris, & ſtylum conſulatus.

7 *Amplia quando examen non fuit factum in Portu procellis proximo, ſed in alio non valde longinquo à loco litis pendentis.*

8 *Teſtes contra inducentes plenè probant.*

9 *Barattaria excepta in aſſecuratione, ſi dedit cauſam mercium amiſſioni, damnum inde proueniens non eſt reficiendum ab aſſecuratoribus.*

10 *Barattaria committitur, quoticſcunque mercium amiſſioni dedit cauſam calliditas, ſeu doloſa culpa Nauarchi.*

11 *Ad Barattariam, vtrum requiratur præciſa præordinatio ad certum caſum confiſcationis, vel ſufficiat virtualis præordinatio ad moralem poſſibilitatem ipſius caſus, & num. 12.*

13 *Aſſecuratores non tenentur pro confiſcatione mercium ſequuta, eo quia magiſter nauis careret licentia illas extrahendi.*

14 *Pro aſſecuratoribus facienda eſt benigna interpretatio, ne teneantur emendare damnum ſequutum ex nimia, & doloſa culpa Nauarchi ipſis inſcijs præpoſiti, ſeu conducti ab aſſecuratis.*

DECISIO CCCXXVII.

ANtequam Nauis à Ioanne Vingard onerata ſolueret è Portu Brunduſij ducta ad Portum Oſtenden. conſiderabilem olei quantitatem, curarunt Martellus, & Vbertinus per diuerſos Vrbis Mercatores oleum aſſecurari à periculis, caſibuſque fortuitis in itinere præter barattariam ſubeundis: Cumque ſubinde datis velis præfatum oleum partim vi tempeſtatum profuſum, partim ab Hiſpana claſſe conſumptum, & confiſcatum allegarunt, egerunt pro emendatione damni in executionem obligationis ab aſſecuratoribus contractæ, ſed in Tribunali A. C. contrariæ ſuccubuerunt ſententiæ, & hodie in Rota pariformem reſolutionem ſubierunt, aſſecuratores ſcilicet non teneri.

Quo enim ad ingentem olei profuſionem tempeſtatum conatibus attributam, licet conuenire poſſet alteri ex periculis per aſſecuratores expreſsè ſuſceptis, deficit tamen huiuſmodi profuſionis concludens liquidatio:
1 Conſulatus namque Alicantis, cuius Portum appulit nauis poſt primam tempeſtatem paſſam in Mediterraneo, nempè in Mari Liguſtico, ſeu Ianuen. & in Gulpho Leonis nihil concludit, quoniam teſtes ibidem examinati ſpecificant fracturam vnici dolij exiguum damnum ſecumferentis, è conuerſo autem quantitatem olei effuſi nullatenus in-
2 diuiduant, ſed nimis indeterminatè, & æquiuocè deponunt, *che hauerano patito molto danno* Summario Martelli, & Vbertini *num. 4.* quo circa quantitatem olei diſperſi nullo modo iuſtificant arg. *text. in cap. in præſentia in fin. de probat. & in cap. cum clamor de teſtib. Iaſ. in l. 1. num. 13. & 20. ff. de iuſt. & iur. Natt. conſ. 177. num. 4. Farinac. de oppoſ. contr. teſt. quæſt. 68. §. 1. num. 1. & ſeqq. Buratt. deciſ. 117. num. 11. & deciſ. 191. num. 14.*

Alijs verò tribus teſtibus datis in dicto Summario *num. 5.* qui ſpecificant damnum dictæ tempeſtatis in ſex millibus arrubijs olei, & iacturam ſecundæ procellę in Oceano ſuſcitatæ prope promontorium S. Vincentij in alijs tribus millibus arrubijs longe minorem fidem DD. adhibuerunt, ipſorum enim anteſignanus eſt Iacobus Sappia à Martello, & Vbertino olei traductioni præpoſitus vulgari idiomate nuncupatus *il ſopracarico*, qui cum ex lege contractus initi cum dictis præponentibus teneretur pro effuſione, & diminutione olei, Summario dato ab aſſecuratoribus *nu. 2.*
3 dignoſcitur intereſſatus, & proinde redditur valdè ſuſpecta eius depoſitio tendens ad exonerandam, ſeu diminuendam propriam obligationem, ad *text. in l. omnibus 9. C. de teſtib. & l. nullus 10. ff. eodem, Bart. in l. deferre 18. num. 1. verſ. exemplum, ff. de iur. fiſc. Rota recent. deciſ. 38. num. 25. par. 9.*

4 Rurſus iſtorum teſtium depoſitio redolet magnam inueriſimilitudinem in ea parte, vbi damnum primæ tempeſtatis in Mari Mediterraneo ſequutæ ſpecificant in arrubijs ſex millibus olei, & tamen alij Nautæ contemporaneè examinati coram Iudice Conſulatus Alicantis recenſent fracturam, ſeu damnificationem vnius dolij dumtaxat, ſi enim tam ingens quantitas reuera fuiſſet effuſa, vtique apparuiſſet fractura, ſeu damnificatio aliorum plurimorum doliorum, & Sappia curaſſet vel dolia recognoſci, vel clariorem nautarum ſpecificationem, vlterius alijs de cauſis ener-
5 uatur fides dictorum teſtium, nam deponunt de eorum iudicio, *Iaſ. in l. 1. num. 16. & duobus ſeqq. ff. de iuſt. & iur. & in rubric. ff. de iure iuran. num. 3. ante fin. Alex. conſ. 74. num. 6. lib. 1. Pariſ. conſ. 56. nu. 14. lib. 2. Rot. dec. 66. et 259. vtrobique*
6 *num. 12. par. 6. recent.* ac pendente lite poſt annum à naufragijs elapſum examinati fuerunt extraiudicialiter contra diſpoſitionem iuris, & ſtylum Conſulatus, non citatis aſſecuratoribus, prout erat neceſſe, dum examen non
7 fuit factum immediatè in Portu procellis proximo, ſed poſt annum in Ciuitate Ianuæ, quæ non eſt adeo longinqua ab Vrbe, vbi pendebat lis, vt omiſſis generalibus in ſpecie aduertit *Rota Ianuen. deciſ. 3. num. 17. & deciſ. 77. numer. 5. & et Rot. Romana coram Coccino deciſ. 119. numer. 3. & admittis coram Mantic. dec. 297. num. 2.*

Minus ex quo in exoneratione Nauis in Portu Cadicis repertæ fuerint arrubiæ 12584. olei, inferri poteſt conſequentia, ergo reſiduũ quod deficit ad ſummã oneratã in Portu Brunduſij, fuit cauſa tempeſtatum profuſum, quia Claſſis Hiſpana in confiſcatione Nauis magnam olei quantitatem in eius vſum cõ-
8 uertit, & erogauit, vt deponunt dicti teſtes à Martello, & Vbertino inducti, qui contra inducentes plenè probant *l. ſi quis teſtibus 13. vbi DD. C. de teſtib. Roman. conſ. 104. num. 6. Buratt. deciſ. 618. num. 4. & dec. 665. num. 8. Amin. Celſ. deciſ. 3. nu. 6.*

Quo verò ad iacturam paſſam ratione Nauis retentæ, & confiſcatæ ab Hiſpana Claſſe,
9 ſimiliter cenſuerunt DD. non eſſe reficiendam vti compræhenſam ſub caſu barattariæ ab aſ-

ſecuratoribus exceptę in eorum obligatione, vt in puncto *Odd. conſ. 31. num. 3.* Confiſcatio ſiquidem euenit ob doloſam culpam Nauarchi, qui in nauim introducendo argentum extrahi vetitum è Regnis Hiſpaniarum, ſubiuit contrauenientium pœnas, confiſcationē ſcilicet Nauis, & exilium à dictis Regnis, vt patet ex ſententia condemnatoria, & ſuppoſuerunt aſſecurati in interpellatione facta aſſecuratoribus; hinc enim reſultat barattaria,
10 quæ committitur quotieſcunque mercium amiſſioni cauſam dedit calliditas, ſeu doloſa culpa Nauarchi, *Odd. d. conſ. 31. num. 15. & ſeqq. Stracch. de aſſecur. gloſ. 31. ſub num. 2. inter tract. magn. to. 6. par. 1. fol. 378. à tergo. Rocc. eodem tract. num. 139. & ſeqq. & Rota in Melenitana cambij 1. Apr. 1658. coram b. m. Veroſpio.*

Nec in præſenti caſu placuit conſideratio,
11 quod dolus Nauarchi debuiſſet præciſe præordinari ad mercium amiſſionem: ſiue quia Doctores allegati in eorum exemplis, & rationibus non conſtituunt expreſſam, & vniuocam definitionem barattarię in cæteris omnibus caſibus, ideoque licet in præſenti doloſa culpa magiſtri Nauis non appareat præciſè
12 præmeditata ad certum caſum confiſcationis ſufficit tamen quod fuerit commiſſa, ſeu virtualiter præordinata ad moralem poſſibilitatem ipſius caſus, vt obiecto in terminis reſpondent *Corn. Conſil. 273. num. 7. in princ. lib. 1. et Odd. alleg. conſil. 31. num. 34.* & hinc non mi-
13 rum, quod aſſecuratores non teneri pro confiſcatione mercium ſequuta ex quo magiſter Nauis careret licentia illas extrahendi, in indiuiduo affirmarunt *Stracc. de aſſecur. d. gloſ. 31. num. 2. in fine in quinto caſu verſ. item finge, et in 6. caſu verſ. et denique, Rocc. eodem tract. nu. 386. et duob. ſeqq. Mut. deciſ. Sicil. 4. num. 10. et 11. Giballin. de vniuerſ. rer. human. negot. tom. 2. lib. 4. cap. 11. art. 2. num. 7. per tot. et ſignanter verſ. ſi nauem onerauit mercibus illicitis.*

Siue quia Nauarchus fuit à Martello, &
14 Vbertino conductus, & nauigationi pro habili propoſitus, ideoque eſt facienda benigna interpretatio pro aſſecuratoribus ne teneantur emendare damnum ſequutum ex nimia, & doloſa culpa illius, cuius induſtriam, & fidem ipſis inſcijs elegerunt, & approbarunt aſſecurati, quorum proinde culpæ, non minus quàm iacturæ equius eſt referri damnum ſequutum ex facto miniſtri ab eis conducti *ad text. in l. nam, et ſeruius § fin. de negot. geſt. in ſpecie Odd. d. conſ. 31. num. 10. et 23. Rocch. reſponſ. 28. nu. 8. tom. 1. Stracch. de mercatur. tit. de nauib. part. 3. num. 12. ad fin. Maſtril. deciſ. ſicil. 284. num. 59. et ſeq.*

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

Reformata vt infra deciſ. 470.

S S S S S S S S S S
S S S S S

BONONIEN. SEPARATIONIS BONORVM.

Veneris 5. Decembris 1670.

ARGVMENTVM.

Donatio facta filio cum onere primogenituræ non confertur in legitimam præſertim quando potius arguitur quod pater noluerit obligare donatarium ad imputationem; onus reijcitur à legitima nec dicitur à filio acceptatum abſque ſcientia, & verbis explicitis.

SVMMARIVM.

1 *Bona alienata per filium grauatum fideicommiſſo cenſentur electa pro ſua legitima.*
2 *Articulus examinatus in deciſione prima inſtantiæ, et non tactus in deciſionibus, et ſententia alterius inſtantiæ, poteſt ex integro declarari in ſequenti inſtantia.*
3 *Donatio valide, & voluntarie facta filio inter viuos cum onere primogenituræ non confertur.*
4 *Collatio importat diuiſionem bonorum inſimul collatorum.*
5 *Primogenitura eſt ſuapte natura indiuiſibilis.*
6 *Donatio validè, & voluntarie facta filio inter viuos cum onere primogenituræ non imputatur in legitimam.*
7 *Non imputantur, quæ non conferuntur.*
8 *Exceptuatio ſupponit incluſionem comprehenſorum in diſpoſitione.*
9 *Diſpoſitio pariformiter determinata non debet quo ad vnum interpretari difformiter ab alijs.*
10 *Nepotes poſſunt detrahere legitimam ex perſona parentum quatenus illi prius non detraxiſſent.*
11 *Imputatio in legitimam excluditur quando Teſtator hoc expreſſit quo ad vnum filium, alios autem heredes inſtituit.*
12 *Diſcretiuus modus loquendi dilucidat dubiam voluntatem diſponentis.*
13 *Donatio ob cauſam licet imputetur, ſecus eſt quando donatio ſubijcitur primogenituræ.*
14 *Donatio ob cauſam voluntariam non imputatur, quidquid dicendum eſſet in cauſa ſaltem moraliter neceſſaria.*
15 *Imputationis inducendæ animus non arguitur ex coniectura vaga, & æquiuoca.*
16 *Primogenitura ſtrictiſſima methodo conſtituta non conſeruaretur integra, ſi eſſet diminuenda ex legitima primogeniti donatarij.*
17 *Legitima debetur libera, & immunis ab omni onere.*
18 *Legitima ipſo iure, & abſque aliquo miniſterio libere tranſit in filium, eiuſque hæredes.*
19 *In legitima acceptatio oneris debet fieri verbis explicitis, & pernecesse inferentibus ſcientiam oneris, non autem implicitis, & relatiuis ad verba ambigua emiſſa ad alium effectum.*
20 *Inæqualitas inter filios non concludit, quod Pater voluerit imputari filio donationem, quam confirmauit in teſtamento, & donatarium ſimul cum alijs filijs hæredem inſtituit.*
21 *Pater qui integram legitimam filijs reliquit, poteſt de re-*

by Google

de reſiduo ad libitum diſponere, & honorificam conſtituere Primogenituram.

22 *Succeſſio fraterna non comprehenditur ſub declaratione, ſeu nomine hæreditatis paternæ.*

DECISIO CCCXXVIII.

STante ære alieno per Paulum Dondinum relicto, orta eſt controuerſia inter eius creditores, ac inter eius filios, & hæredes beneficiatos, & reſpectiuè ſubſtitutos in primogenitura, & fideicommiſſo Iacobi ſenioris ſuper ſeparatione bonorum liberorum Pauli à bonis primogenituræ, & fideicommiſſo ſuppoſitis; lata autem à bo. mem. Veroſpio ſententia ad fauorem DD. de Dondinis, Hippolytus Scafilionus, aliique Pauli creditores cauſam appellationis proſequentes, præuijs duabus deciſionibus editis 25. Maij 1668. & 18. Maij 1669. obtinuerunt à R. P. D. meo Calataiu ſententiam reformatoriam in qua pronunciatum fuit ad beneficium creditorum Pauli eſſe ſeparanda à bonis dicti Iacobi; primo argenta, gemmas, iocalia, & alia, quæ per alios fratres Paulo vendita fuerunt, in eo tamen, quod excedunt portionem Paulo debitam in tertia parte, ſecundo legitimam Pauli ex perſona propria, & tertio loco tertiam partem alterius legitimæ Paulo debitam ex perſona Pompei alterius fratris defuncti poſt mortem Iacobi; cumque hodie ſuper viribus huius ſententiæ fuerit aſſumpta diſputatio, reſolutum fuit iuxta modum infraſcriptum eſſe reformandam.

Quo igitur ad primam partem ſententiæ diſcordabant informantes circa valorem, ſeu compræhenſionem bonorum ibidem contẽtorum, ideo examinando factum inuolutum inueni, quod anno 1631. R. P. D. Carolus Antonius, & Franciſcus Maria Dondini vendiderunt Paulo eorum fratri infraſcriptos effectus hæreditarios Iacobi, & inter ipſos fratres communiter poſſeſſos, videlicet diuerſa argenta, gemmas, iocalia, & aliquas res ſimiles æſtimatas pro libris 23942. & quædam animalia æſtimata pro alijs libris 1824. & ſic in totum pro libris 25766. ex quibus tertia pars ſpectabat ad Paulum, & aliæ duo tertiæ partes ad dd. Carolum Antonium, & Franciſcum Mariam, vt diſtinctè refertur *in Summario DD. de Dondinis num. 4.* hinc cum argenta, gemmæ, & iocalia reperta in hæreditate Pauli pro ſolo valore librarum 6654. *eodem Summario num. 5.* non aſcenderent ad tertiam partem dd. librarum 25776. inferebant informantes pro Dondinis inde potius reſultare creditum ad fauorem fideicommiſſi, & conſequenter infirmandam eſſe primam partem ſententiæ, quæ ſupponit, argenta, gemmas, iocalia, & alia per dd. fratres Paulo vendita excedere eius tertiam partem, habita ratione ad illa reperta in hæreditate eiuſdem Pauli.

E conuerſo autem ex parte Scafilioni, & aliorum creditorum calculabatur valor non ſolum argentorum, gemmarum, & iocalium, ſed etiam mobilium relictorum in hæreditate Pauli, quæ poſt eius mortem inſimul fuerunt æſtimata à peritis de ordine huius Sacri Tribunalis, vt ex proceſſu originali viſo per DD. in Rota, & ratio erat quia iidem R. P. D. Carolus Antonius, & Franciſcus Maria in diuiſione anni 1640. vlterius Paulo vendiderant mobilia æſtimata pro libris 12412. ex quibus dicti duo fratres venditores habuerunt pretium quaſi pro duabus ex tribus partibus: hoc poſito cum argenta, gemmæ, & iocalia, ſimul, ac mobilia reperta in hæreditate Pauli ſint valoris librarum 17501. iuxta dictorum peritorum æſtimationem, vt admiſerunt DD. Dondini *in Summario per eos dato 28. Iunij 1658. nu. 16.* & firmauit *deciſio eadem die edita coram Reu. Meltio in §. in hæreditate allegato in vtraque deciſione R. P. D. mei Calataiu, nempè in prima §. argenta, & in ſecunda §. & proſequendo*, inferebatur, quod calculato etiam valore mobilium argenta, gemma, iocalia, ſimul ac mobilia reperta in hæreditate Pauli poſſint ſuperare valorem tertiæ partis argentorum, gemmarum, iocalium, & mobilium hæreditariorum Iacobi prout diſtinctius, & opportunius in articulo liquidationis videbitur, & cum hoc moderamine dicebatur ceſſare grauamen dictæ ſententiæ, quæ in genere determinat eſſe ſeparanda à fideicommiſſo Iacobi argenta, gemmas, iocalia, & alia per dictos fratres Paulo vendita in eo, quod excedunt tertiam partem Pauli: nam ſi in liquidatione videbitur, quod præfata bona reperta in hæreditate Pauli non excedant tertiã partem ſimilium bonorum fideicommiſſariorum Iacobi creditores Pauli ex hoc capite nihil poterunt à fideicommiſſo ſeparare; ſi verò conſtabit, quod excedant dictam tertiam partem poterit id quod excedit à fideicommiſſo ſeparari in vim detractionum dictorum Caroli Antonij, & Franciſci Mariæ, qui cenſentur 1 pro ſua legitima elegiſſe argenta, gemmas, iocalia, & mobilia Paulo vendita *per text. in l. Marcellus §. res quæ, vbi Bart. & DD. ff. ad Trebel. Surd. conſ. 71. num. 1. Rota deciſ. 241. num. 35. & ſeq. part. 9. recent. & deciſ. 153. num. 9. coram Em. Celſo cum pluribus alijs de more congeſtis per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 543. nu. 19.*

Et licet adhuc Agentes DD. de Dondinis replicarent, in deciſionibus, & in ſententia R. P. D. mei Calataiu deficere ſpecificam mẽtionem mobilium, quinimo in ſecunda deciſione contineri venditionem argentorum, & iocalium venditorum de anno 1631. non facta expreſſione venditionis mobilium ſequutæ de dicto anno 1640. hoc tamen non 2 implicaret, quin huiuſmodi articulus examinatus *coram Reu. Meltio in præallegata deciſione die 28. Iunij 1658. citato §. in hæreditate* poſſet ſaltem ex integro in hac inſtantia declarari, prout in ſimili ſeruauit *Rota in Romana diuiſionis 5. Decembris 1667. §. vnde DD. cum quinque §§. ſequentibus, coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Confirmata autem fuit ſecunda pars dictæ ſententiæ, quæ Paulo, ſeu eius hæreditati legitimam tribuit ex propria perſona abſque obligatione imputandi ſc. 30000. eidem do-

nata à Iacobo Patre: non venit namque talis
ſumma in legitimam imputanda, quia fuit
3 validè, & voluntariè filio donata inter viuos
cum onere primogenituræ: tunc enim ſicut
4 donatio non ſubeſt collationi, quæ cum im-
portet diuiſionem omnium bonorum inſi-
5 mul collatorum, indiuiſibilem naturam pri-
mogenituræ deſtrueret, vt ratiocinantur *Bald.
in Auth. ex teſtamento nu, 16. & Rom. nu. 29. C. de
collat. Gulielm. de Bened. in cap. Raynutius verb. in
eodem teſtamento relinquens il 2. nu. 144. & ſeq. de
teſtam. Menoch. conſil. 1166. nu. 6. & 7. Cyriac. con-
trou. 312. nu 67. i 7. & ſeq. Tiraq. de primog. quæſt.
51. nu. 1. & ſeq. Thomat. dec. 50. n. 171.* ita non de-
6 bet eſſe obnoxia imputationi; in iure enim
procedit negatiuum argumentum, quod ea,
quæ non conferuntur nec etiam imputentur,
7 prout arguunt *Corn. in l. illud 20. nu. 1. & Dec. eo-
dem nu. iuncta Apoſtilla litera A. C. de collat. Pariſ.
conſ. 56. nu. 20 lib. 3. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2.
quæſt. 1. nu. 2. Rota coram Seraphio dec. 568. nu. 3. &
in Faventina ſucceſſionis 5. Aprilis 1666. §. apparet
enim in fine, & 7. Maij 1668. §. nec valet. dicere
verſ. quia vltra quod coram Reu. Otalora Præſide
Granaten.*

Et quamuis adhuc imputationis quæſtio fa-
muletur voluntati donantis, tantum abeſt,
quod voluntas Iacobi trahi poſſit ad imputa-
tionem, quod imo potius illius excluſioni
propendere, & adherere viſa fuerit, attento
teſtamento eiuſdem Iacobi, qui nedum dictã
donationem confirmauit, ſed vlterius Pau-
lum inſimul cum alijs filijs hæredem ſcripſe-
rit, cumque iiſdem hæredibus indifferenter
alienationem prohibuiſſet excepta legitima,
in conſequentiam declarauit, quod Paulo nõ
ſecus, ac alijs filijs legitimæ detractionem
præſeruabat, aliàs ſi detractio legitimæ ad cæ-
teros filios dumtaxat referretur, violaretur
huiuſce diſpoſitionis germanus intellectus,
quia Paulus compræhenſus in regula inſtitu-
tionis, & prohibitionis alienationis, non com-
præhenderetur etiam in exceptuatione contra
8 vulgatum axioma, quod exceptuatio ſuppo-
nit incluſionem compræhenſorum in diſpo-
ſitione *ad text. in l. 1. §. ſed excipiuntur ff. de fer. &
dilat. Rota coram Comitul. dec. 165. nu. 14. in recent.
dec. 249. nu. 17. par. 11. & in deciſione huius cauſa
15. Iunij 1661. §. hæc præterea in fine coram bon.
9 mem. Verоſpio*: præſertim quia talis diſpoſitio
vnica oratione, eodemque verbo pariformi-
ter determinatur, & ſic quoad Paulum non
debet interpretari difformiter, & diuerſimo-
dè ab alijs fratribus *ad text. in l. cum hoc iure ff.
de vulg. & pupill. l. quamuis C. de impub. & alijs
ſubſtit. Rota dec. 161. nu. 3. par. 10. & dec. 328. nu.
9. par. 12. rec.*

Necquidquam mouit quod in eadem ora-
tione vbi fuit prohibita alienatio excepta le-
gitima, eſſent compræhenſi nepotes ſubſtituti,
ita ut ſicut reſpectu iſtorum quibus non com-
petebat detractio legitimæ, difformis cade-
bat intellectus, ita etiam reſpectu Pauli, qui
iam fuerat de legitima ſatisfactus: vltra quod
enim ſatisfactio legitimæ Pauli eſt ſuppoſitum
eius, de quo quæritur, talis diſpoſitio non
reſpicit difformem interpretationem quoad
omnes filios in pari gradu conſtitutos, & ſic
etiam quoad Paulum, cui ſicut cæteris alijs
filijs Iacobi legitima æqualiter relicta, & qua-
tenus etiam quoad nepotes ſubſtitutos, eadem-
que oratione compræhenſos verificari debe-
ret eadem diſpoſitio, adhuc à DD. concilia-
batur, quod nempè prohibitio alienationis,
excepta legitima, illos ita compræhendere
10 poſſet, vt legitimam detrahere valerent ex
perſona parentum, quatenus iſti prius non
detraxiſſent, *arg. text. in l. quamquam 10. C. ad leg.
falcid. & l. vnic. C. de his, qui ant. apert. tabul.*

Confirmatur huiuſmodi intellectus ex diſ-
cretiuo modo loquendi, quo Iacobus vſus
11 fuit in eodem teſtamento, quando enim im-
putationem nedum in legitimam, ſed in aliàs
prætenſiones principalis Gulielmi compræ-
hendere voluit, explicitè voluntatem ſuam
declarauit, relinquendo certa bona pro omni,
& toto eo quod idem Religioſus petere poſ-
ſet ratione legitimæ, dotis maternæ, aut qua-
cunque alia de cauſa, quod cum non fecerit
reſpectu Pauli, imò illum indiſcriminatim
vocauerit ſimul cum alijs fratribus, ſequitur,
quod reſpectu Pauli diuerſimodè à Patre Gu-
lielmo diſponere voluerit eique æqualiter
cum alijs filijs legitimam præſeruaſſe, cum
12 ex diſcretiuo modo diſponendi dilucidetur
dubia diſponentis voluntas *l. vnica §. ſin autem
ad deficientis C. de caduc. tollen. alijſque auctoritati-
bus relatis in dec. 244. nu. 35. & dec. 326. nu. 25. par.
11. recent.*

In concurſu igitur prædictorum imputatio-
nem excludentium ex natura donationis, ac
ex iudicata mente Iacobi donantis, leuis pon-
deris viſa ſunt argumenta repetita ex parte
Dominorum de Londinis: non enim appli-
13 catur regula, quod donatio ob cauſam ſit im-
putanda, quia non procedit, quando vt in
præſenti donatio ſubijcitur primogenituræ
14 ex allegatis, & quando cauſa donationis eſt
omninò voluntaria, quidquid dicendum eſ-
ſet in cauſa ſaltem moraliter neceſſaria iuxta
diſtinctionem adductam *à Caſtrenſ. in l. vt libe-
ris num. 10. C. de collat. vbi Dec. nu. 26. idem Dec.
in auth. ex teſtamento num. 8. C. eodem, Crauet conſ.
136. nu. 2. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæſt. 29. nu.
39. & 40.*

Similiter adductæ coniecturæ non conclu-
dunt in donante voluntatem imputandi, ex
narratiua enim per Iacobum facta Iudici ad
effectum obtinendi licentiam donandi, quod
haberet alia bona ſufficientia pro legitima
aliorum filiorum potius infertur, quod do-
natio non erat inofficioſa, & ſic poterat per
Iudicem approbari, quam quod Pater decla-
rauerit, quod in donatione compræhenderat
legitimam Pauli, ex antecedenti enim, quod
Pater haberet alia bona pro legitima aliorum
filiorum non oritur neceſſaria conſequentia,
ergo donatio fuit imputata in legitimam do-
15 natarij: quare cum ex prædictis huiuſmodi
coniectura appareat vaga, & æquiuoca, non
eſt admittenda ad effectum arguendi animum
imputandi *Ex allegatis in prima deciſione R. P. D.
mei Calataiu §. nec eſt applicabilis, et in 2. dec. §. bo-
na autem.*

Cer-

16 Gerſius quia data imputatione non potuiſſet integrè conſeruari primogenitura ſtrictiſſima methodo conſtituta, potuiſſet namque
17 diminui pro rata legitimæ, quæ Paulo debebatur libera immunis ab omni, & quocunque onere *ex text. in l. omni modo, & l. quoniam in prioribus C. de inoff. teſtam.* & alijs vulgatis iuribus, & quidem ipſo iure, quia abſque ali-
18 quo miniſterio legitima liberè in filium, eiuſque hæredes pertranſit, vt dixit *Rota in Romana prætenſi fideicommiſſi 17. Maij 1669. §. tandem coram R. P. D. meo Calataiu.*

Nihil releuante, quod Paulus donationem cum omnibus, & ſingulis in ea contentis ac-
19 ceptauerit, quia acceptatio oneris legitimæ debet fieri verbis explicitis, & perneceſſe præſuferentibus ſcientiam grauaminis, non autē implicitè, & relatiuè ad verba ambigua, & generalia emiſſa à donante erga Iudicem ad alium effectum, vt donatione inſinuaret *per text. in l. ſi quando 35. §. & generaliter C. de inoff. teſtam. Rot. recent. deciſ. 228. nu. 9. & 10. par. 8. & dec. 383. nu. 19. & dec. 481. nu. 1. & 2. par. 9. & in Meleuitana fideicommiſſi 20. Februarij 1669. §. nec viſum fuit coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Rurſus de coniectura inæqualitatis inter fratres non habuerunt DD. rationem, ſicut
20 non habuit teſtator, qui in teſtamento poſt confirmatam donationem Paulum cum cæteris filijs pariformiter inſtituit, eique nullum iniunxit onus imputationis, prout fecit erga Guilielmum religioſum, ideò ſufficit, quod cæteri filij integram legitimam fuerint
21 aſſequuti, quia de reſiduo potuit Iacobus ad libitum diſponere, & honorificam conſtituere primogenituram, vt aduertit *Menoch. conſil. 358. nu. 32. & conſ. 401. nu. 10. & 11. Vaſq. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 26. limit. 31. nu. 96. verſ. cum igitur Cyriac. controu. 312. nu. 5. & 6. Thomat. dec. 50. num. 240. et 242. et Rota in dicta Fauentina ſucceſſionis 5. Aprilis 1666. §. neque obſtare in fine coram Reu. Præſide Granaten.*

Reformarunt tamen DD. tertiam partem ſententiæ, quia licet ibidem in creditum hæreditatis Pauli fuiſſet adſcripta tertia pars legitimæ Pompei iuxta numerum trium fratrum, qui hæreditatem dicti Pompei diuiſerunt, & ſic diuiſam dici poſſederunt: quia tamen vlterius aderat alius frater, nempè Guilielmus Religioſus, qui iura quomodocunque ſibi competentia etiam in bonis fraternis R. P. D. Carolo Antonio eius fratri renunciaſſe declarauit de anno 1644. *hodierno Summario DD de Dondinis num. 6.* ſequitur quod iuxta numerum quatuor fratrum, qui Pompeio ſuperuixerunt, non tertia, ſed quarta pars hæreditatis Pompei Paulo competeret: non aduerſante declaratione Iacobi communis Patris, quod Gulielmus vltra bona ſibi relicta aliud petere non poſſet in hæreditate teſtatoris, quia talis declaratio, ſeu prohibitio reſpi-
22 cit hæreditatem paternam, & ſic non compræhendit ſucceſſionem fraternam, vt in ſpecie *Caſtr. in l. Paulus 89. §. fin. num. 2. ff. de acquir. hæred. Mart. de ſucceſſ. legal. part. 1. quæſt. 14. art. 4. num. 4. & part. 4. quæſt. 18. art. 3. nu. 59. verſ. item ſi filia, Surd. dec. 144. num. 15. & 16. Mart. Andr. deciſ. 74. num. 29. et 30. cum alijs concordantibus allegatis in deciſ. 47. num. 6. et 48. num. 1. poſt Merlin. de legit. et in deciſ. 66. num. 12. coram Royas.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

ELBOREN. BENEFICII.

Mercurij 10. *Decemb.* 1670.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio Beneficij verificatur de facto per obitum illius, qui habebat titulum coloratum prouiſionis Apoſtolicæ, et pacificè poſſedit beneficium vſque ad mortem.*

2 *Clauſula*, ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, ſiue ex alterius cuiuſcumque perſona, *comprehendit vacationem per obitum alterius, quando modus principaliter narratus verificatur ſaltem de facto.*

3 *Prouiſio Beneficij poſterior non releuat in concurſu anterioris.*

4 *Clauſula* dummodo non ſit alteri ius quæſitum *præſeruat gratiam anteriorem ab altero obtentam.*

DECISIO CCCXXIX.

Beneficium à Balthaſſare impetratum per obitum in curia R. P. D. Antonij Mendez obtinuit poſtmodum Ioannes Baptiſta Garrus ſibi quoque conferri vti vacans per obitum Aloyſij Melo: Hinc, orta controuerſia inter Balthaſſarem, & Gabrielem reſignatarium d. Garri, prodijt ad fauorem Balthaſſaris Rotalis ſententia, quam poſthabitis nouiter incontrarium adductis eſſe confirmandam hodie DD. cenſuerunt.

Iuſtificatio enim literarum Balthaſſaris luculenter apparet *ex deciſione R. P. D. mei Calataiu edita in præcedenti inſtantia die 11. Martij 1669.* nec à Gabriele aliter impugnatur, quam reſpectu vacationis: verum quidquid ſit an dictum beneficium aſſequutum à præfato Mendez ob priuationem Aloyſij ſequutam poſt eius coactam abſentiam è regno Luſitaniæ vacauerit de iure per obitum eiuſdem Mendez non fuit tamen hæſitatum quin ſaltem vacauerit de facto: Aloyſius enim vſque ad obitum nunquam iudicialiter reclamauit, & è conuerſo præfatus Mendez poſſeſſionem
1 beneficij titulo collationis Apoſtolicæ coloratam, nedum authore prætore adeptus fuit, ſed etiam longæuo interuallo decem & ſeptē annorum vſque ad mortem pacifice retinuit *Summario Balthaſſaris nu. 2. 3. et 4.* & ſic ex tali poſſeſſione vtique reſultauit vacatio beneficij ſaltem de facto per obitum dicti Mendez, *Caſſador. deciſ. 2. num. 5. et 6. de cauſ. poſſeſſ. et propriet. Put. deciſ. 87. part. 3. bene Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 15. §. 1. num. 7. et in ſpecie*

sic Garz. de benef. part. 11, cap. 1. num. 36, verſ. quia iſte,

Itaque cum prouiſio Balthaſſaris contineat clauſulam *ſine præmiſſo, ſiue alio quouis modo, ſeu ex alterius cuiuſcunque perſona*, apta eſt compræhendere vacationem etiam ex perſona præfati Aloyſij Melo ante dictam prouiſionem
2 defuncti; ſufficit nanque vt modus vacationis principaliter narratus verificetur ſaltem de facto, adhoc vt gratia ſub generalitate dictæ clauſulæ vacationem per obitum alterius etiam cõpræhendat ex latè deductis *per Garz. de benef. d. par. 11. cap. 1. num. 36. et plurimis ſeqq. Lotter. de re benef. lib. 3. quæſt. 8. num. 72. et tribus ſeqq. Mart. de clauſul. part. 1. clauſ. 173. num. 14. et 15. Barboſ. eodem tract. clauſ. 172. num. 8. Tondut. reſol. benef. part. 3. cap. 188. num. 13. Rota dec. 49. num. 5. verſ. vltra quod part. 3. rec.* & relatis concordantibus fuit animaduerſum *in Tarentina Archidiaconatus 5. Maij* 1656. *§. nec releuat coram me*,

Conſumpta igitur vacatione beneficij nihil
3 profecto releuat poſterior prouiſio Garri, quę vlterius præcedentem gratiam Balthaſſaris
4 præſeruauit mediante clauſula (dummodo nõ ſit alteri ius quæſitum), *Mareſc. var. reſolut. lib. 2. cap. 1. num. 172. Grat. diſcept. forenſ. cap. 780. num. 17. Rota coram Burat. deciſ. 137. num. 5. et 6. coram Eminentiſs. Celſo. deciſ. 408, num 4. et in rec. dec. 302. n. 16. par. 12.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

BONONIEN. INVESTITVRARVM.

Ven. 12. Decembris 1670.

A R G V M E N T V M.

In alienationibus rerum Eccleſiæ copulatiuè requiritur ſolemnitas, & cauſa: beneplacitum Apoſtolicum non ſuppletur ex ſolito locandi, dum non præcedunt duo locationes cum obſeruantia quadraginta annorum; *Extrauag. ambitioſa de reb. Eccleſ. non alien.* an fuerit antiquitus vſu recepta Bononiæ; vtilitas in inueſtitura rerum Eccleſiæ, quando ceſſet, & deſcendentia quando ſatis non probetur.

S V M M A R I V M.

1 *In inueſtitura rerum Eccleſiæ copulatiuè requiritur ſolemnitas, et cauſa.*

2 *Beneplaciti Apoſtolici ſolemnitas non ſuppletur ex ſolito locandi, quando duo præcedentes inueſtituræ factæ fuerunt iiſdem perſonis, et n. 4.*

3 *Et quando non fuerunt obſeruatæ ſpatio quadraginta annorum.*

5 Extrauag. ambitioſæ *an fuerit antiquitus vſu recepta Bononiæ, nu. 6. et 8.*

7 *Doctor, qui aliquid perfunctoriè tangit, non attenditur, ſi deinde contrarium pleno calamo conſuluit.*

9 *Vſum antiquum* extrauagantis ambitioſæ *in ciuitate Bononiæ probant Doctores, et plures deciſiones.*

10 *Extrauag. Ambitioſæ vti publicata, et antiquis temporibus impreſſa præſumitur vſu recepta.*

11 *Vtilitas ceſſat ex valde tenui, et modico Canone, pro quo fuit conceſſa inueſtitura bonorum Eccleſiæ magni valoris.*

12 *Alienationes rerum Eccleſiæ etiam ſolemnes corruunt ſine vtilitate.*

13 *Renouatio non debetur iis, qui non probant deſcendentiam ab inueſtito.*

14 *Legitimitas probanda eſt in ſucceſſione emphyteuſis Eccleſiaſticæ.*

15 *Legitimitatis præſumptio fauore prolis eo ipſo quod probatur filiatio, ſeu deſcendentia, procedit fauore rei, non actoris.*

16 *Cognominis diuerſitas inter inueſtitum, et eos qui ab illo deſcendere prætendunt, infert diuerſitatem ſeu non probationem deſcendentiæ.*

17 *Folium ſimplex non recognitum; carens nomine Notarij regiſtratione, ac publicatione nullam fidem meretur.*

18 *Sumptum de ſumpto non attenditur.*

19 *Enunciatiua vnica citra centum annos, et emiſſa à perſonis ſuſpectis non attenditur.*

20 *Enunciatiua, de qua principaliter dubitatur, non probat in præiudicium ſucceſſorum.*

D E C I S I O CCCXXX.

INueſtituras controuerſi terreni factas de anno 1572. & 1580. ad fauorem illorum de Cucchis, & Lucchinis nullas, & inualidas declarari obtinuit Canonicus Ioannes Albertus de Plano per tres ſententias, alteram A.C. alteram R.P.D. mei Beuilaquæ, edita prius deciſione 14. Aprilis 1660. & alteram R. P. D. mei Taiæ, præuia deciſione 2. Maij 1661. indeque effectus iudicati experiendo poſſeſſionem terreni adeptus fuit. Quo circa Franciſcus Maria, & Ioannes Antonius de Cucchis, qui vltimũ terreni poſſeſſorem indemnẽ ſeruare debuerunt, nouam prætenſionem magis ab alto deſumentes, renouationem petebant invim antiquioris inueſtituræ de anno 1530. conceſſæ ad renouandum in perpetuum Iacobo de Mediolano, & hæredibus illius, à quo Cucchi deſcendere aſſerebant, ſed diſputato dubio reſolutum fuit Eccleſiam ad huiuſmodi renouationem non eſſe cogendam.

Etenim præfata inueſtitura anni 1539. viſa fuit nulla, & inualida ex defectu ſolemnita-
1 tis, & cauſæ, quæ copulatiuè requiruntur in alienationibus rerum Eccleſiæ iuxta *text. apertos in cap. ſine exceptione 12. q. 1. cap. 1. de reb. Eccl. non alien. in 6. Clem. 1. eod. tit. & ſtrictius in extrauag. ambitioſæ pariter eod. tit.*

Deficit enim ſolemnitas beneplaciti Apoſtolici, nec poteſt ſuppleri ex ſolito locandi,
2 quia duo præcedentes inueſtituræ annorum 1498. & 1528. compræhendunt eaſdem perſonas de Cauallarijs, nec habent obſeruantiã
3 quadraginta annorum, quo caſu doceri debet de effectiuo, & non præſumpto beneplacito, aliàs præcedentes inueſtituræ non inducunt ſolitum, nec influunt ad validandam ſubſe-

ed by

ſubſequentem conceſſionem, *Alex. conſ.9.n.1.*
& 6. lib.3. Seraph.dec.1451.num.2. & 3. & deciſ.
1490. *num.6. & ſeqq.* vbi quod duæ locationes
4 factæ ijſdem perſonis computantur pro vna,
Duren. deciſ.250.nu.19. & ſeqq. Pan.deciſ.1240.
num.5. Merlin.deciſ.118.num.1. & 10. Dunoz.iun.
dec.731.nu.52. & in rec dec.39. nu.43. & ſeqq. &
dec.155. nu.5. & ſeqq.par.8.
Nec ſubſiſtit, quod Paulina Conſtitutio, de
5 qua *in dicta extrauag.ambitioſa* requirens ſolem-
nitatem beneplaciti Apoſtolici, tunc non
fuiſſet Bononiæ vſu recepta: aut enim non
vſus deducitur ex Conſtitutione Synodali
Cardinalis Campegij Archiepiſcopi de anno
1535. & ex Breui Iulij III. de anno 1552.
ponderatis à Iudice de partibus in eius voto,
& ex illis reſultat adeo debile argumentum,
vt ab ipſiſmet informantibus illorum de
Cucchis fuerit hodie prætermiſſum. Etenim
Conſtitutio Synodalis prohibens locationem
bonorum Eccleſiæ vltra biennium reſtringit
quidem tempus triennij in eadem extraua-
ganti permiſſum, non tamen infert illius non
vſum, imò potius illam ſtrictiori forma con-
firmat, Breue autem Iulij III. mandans reuo-
cari omnes alienationes à centum annis citra
factas contra formam dictæ extrauagantis
non concludit omnimodum non vſum, imò
retorquetur, quia deſtruit non vſum quatenus
adeſſet quoad præfatas inueſtituras conceſſas
intra tempus in Breui præfixum.
Aut verò deducitur non vſus ex atteſtatio-
6 ne *Beroi conſ.32.num.6. lib.1. & Rotæ Bonon.dec.*
102.*num.33. in recollectis per Gipſium*, & ſimiliter
nullatenus probatur, ſiquidem *Bero.* qui in
7 *allegat. conſil.* non vſum perfunctoriè tetigit,
deindè pro vſu eiuſdem extrauagantis pleno
calamo ſcripſit in *conſ.* 62. *à num.* 28. *vſque ad*
fin.lib.1. & conſ.8.num.9. & ſeqq. lib.3. Rot.autem
8 *Bononien. in d. dec.* 102. ſupponit alienationes
rerum Eccleſię promiſcuè fuiſſe factas ſæpius
ſcilicet cum licentia Vicarij, & aliquando
cum beneplacito Pontificis.
9 E conuerſo autem vſum dictæ extrauagan-
tis comprobant *Gratus Doctor Bonon. conſ.* 96.
num.14. lib. 1. Rot. Bononien. apud Benint. anti-
quum illius Rotæ Auditorem *dec.* 13. *num.*9.
vbi in ſpecie huic obiecto reſpondet, *Rota*
Romana coram Caſ. de Graſs. in vna Bononien. de
Pipinis inter eius impreſſas deciſ.4. in princip. & in
fin. de rebus Eccleſ. non alienan. & coram Millin.
deciſ. 119. vbi in alia Bononien. bonorum de
Marano conſtat in locatione anni 1515. fuiſ-
ſe derogatum d. extrauaganti. Præterea appa-
ret ex Summario Canonici *num.* 14. quod de
anno 1490. & ſic octennio ante primam in-
ueſtituram occaſione ſimilis emphytheuſis
fuit expeditum beneplacitum Apoſtolicum:
10 quocirca penitus ceſſat non vſus d. extraua-
gantis, quæ vlterius vti publicata, & illis
temporibus impreſſa vſu, & moribus vtentiũ
recepta præſumitur, vt in indiuiduo probat
Benintend. d.dec.13.num.9. & in ſpecie eiuſdem
extrauagantis reprobato *Mohedano* firmauit
Rot. dec.31. nu.5. par.1. rec. & in Papien. bonorum
16. *Ian.* 1598. *coram Card. Pamphilio ſen. impreſs.*
*apud Mar. Anton. var. reſolut. lib.1. ante reſolut.*99.

vltra plures concordantes relatos à *Barboſ. de*
poteſt. Epiſc. alleg.95. num.49.
11 Deficit etiam cauſa ob modicitatem Cano-
nis librarum 60. cuius affrancatio fuit poſt-
modum conuenta pro totidem terris valoris
librarum 6500. & ſic habita etiam tali pro-
portione, huiuſmodi Canon arguitur valde
tenue, & læſiuum, præſertim pro terris, de
quibus agitur tornaturarum 60. deinde ven-
ditis pro libris 21000. & ſucceſſiuè æſtimatis
pro libris 34000. vt fuit ponderatum in dicta
deciſ. R.P. D. mei Beuilaqua, §. altera demum, &
12 *§. ſequenti.* Inde enim ceſſat vtilitas, ſine
qua corruunt alienationes etiam ſolemnes
rerum Eccleſiæ, *Imola in cap.1. numer.16. de in*
integr. reſtit. Rota coram Merlin.dec.764. num.9.in
recent. deciſ.94.num.72. & ſeqq.par.7. & dec.114.
numer. 35. & ſeqq. part. 9. cum alijs in Aſterien.
cenſus 1. Iulij 1661. *§. ſolemnitas coram Me-*
Rurſus ex alio capite non tenetur Eccleſia
13 renouare illos de Cucchis, quia in primis
gradibus non probant præcipuum fundamen-
tum deſcendentiæ à Iacobo de Mediolano
inueſtito de anno 1530. prout debent ex tra-
ditis per *Pariſ.conſ.23.num.252. verſ. & quoniam*
lib.1. Dec.conſ.471.num.1. & ſeqq. Mareſcott.var.
reſolut.lib.1.cap.70.num.1. Rota coram Eminentiſs.
Celſo dec.186. num.9. & 7. & coram Carillo deciſ.
190. *num.* 13. & quidem etiam cum qualitate
14 legitimitatis omninò requiſitę in ſucceſſione
emphyteuſis eccleſiaſticæ, attenta præſertim
Conſtitutione ſ. m. Pij V. la 117. *in ordine Bullarij,*
Giouagn. conſ.37. num.8. & ſeqq. lib.2. Rot.diuerſ.
deciſ.474.num.1. & ſeqq.par.1. & in dicta Papien.
bonorum 16. *Ian.* 1598. *coram Card. Pamphilio ſen.*
impreſſa apud Mar. Ant. Maceraten. reſolut. 99.
15 Regula enim quod probata deſcendentia,
ſeu filiatione fauore prolis præſumatur legi-
timitas, de qua in *deciſ.112.num.16.par.8.recent.*
procedit fauore rei, ſecus autem fauore acto-
ris iuxta diſtinctionem *Rota coram Caſare de*
Graſs.deciſ.1.num.9. qui fil.ſint legit. & coram Ca-
rillo d.dec.190.num.24.
In præſenti autem nec ipſa ſimplex deſcen-
16 dentia probatur, imo contrarium infertur ex
diuerſitate inter cognomen de Mediolano,
quo ſemper vtebatur Iacobus inueſtitus, &
cognomen de Cucchis, quo moderni acto-
res, eiuſque authores vſi fuerunt ad tradit. per
Farin. in fragm. lit. I. num. 19. *in princ. & in fine*
par. 2. *& Rota in Auenionen. ſucceſſionis* 17. *Maij*
1669. *§. nam fuit reſponſum coram Eminentiſſimo*
Cerro.
Nec vtrumque cognomen commune
fuiſſe eidem Iacobo, probatur ex Summario
illorum de Cucchis *num.* 11. Nam quoddam
edictum V. Legati vbi ſcribitur quidem Bar-
tholomæus filius q. Magiſtri Iacobi de Cuc-
17 chis aliàs de Mediolano eſt ſimplex folium
non recognitum, & carens nomine V. Lega-
ti, rogitu Notarij, regiſtratione Cancellariæ,
atque publicatione, ideoque nullam fidem
meretur, *Merlin.dec.118.num.6. & num.10.verſ.*
quoniam: antiquum verò teſtamentum, vbi
quidam Bartholomæus inſcribitur filius qu.
Magiſtri Iacobi de Cucchis aliàs de Mediolano
18 non debet attendi, quia eſt ſimplex ſumptum
de ſum.

de ſumpto, *auth. ſi quis in aliquo, C. de eden. ibique Dec. num. 30. Caputaq. deciſ. 234. num. 2. par. 3. & in recent. deciſ. 224. num. 17. par. 6.*

Neque obſtat enunciatiua emiſſa in inueſtitura anni 1572. quod Iacobus, & Antonius de Cucchis eſſent compræhenſi in dicta antiquiori inueſtitura conceſſa Iacobo de Mediolano, quia eſt vnica non attingens metam
19 centum annorum, & emiſſa a perſonis ſuſpectis, ſiue ſuſpicio deducatur ex parte Canonici inueſtientis, qui tunc ſolitum adeo alterauit in præiudicium ſuæ præbendæ, vt tribus ſententijs eius conceſſio fuerit inualidata, ſiue ex parte inueſtitorum, de quorum intereſſe
20 agebatur, & ſic huiuſmodi enunciatiua, de qua principaliter dubitatur non probat in præiudicium ſucceſſorum, ad tradit. *per Federic. de Sen. conſ. 143. num. 2. verſ. ſola enim confeſſio, Mant. de tacit. lib. 2. tit. 6. num. 21. & duobus ſeqq. Rot. coram Seraph. dec. 1278. num. 2. & 3. & in puncto probationis deſcendentiæ coram Carill. d. deciſ. 190. num. 23.*

Et ita deciſum vtraque parte informante.

ROMANA DOMVS.

Lunæ 15. *Dec.* 1670.

ARGVMENTVM.

Mixtura, quando reddat totam ſententiam appellabilem, quamuis latam per capita ſeparata: immiſſio non datur ſuper bonis à fideicommittente non poſſeſſis, ſeu quando hæredi grauato, qui illa alienauit, competebant detractiones.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quandò dicatur adeo complicata, vt quamuis lata per capita ſeparata, adhuc dicatur indiuidua, adhoc vt reddatur in totum appellabilis.*
2 *Immiſſio non datur ſuper bonis, quæ non ſunt hæreditaria fideicommittentis, ſed alterius.*
3 *Immiſſio non datur, quando deficit poſſeſſio teſtatoris de tempore mortis.*
4 *Diuerſitas, ſeu pluralitas debet iuſtificari.*
5 *Locatio non probat poſſeſſionem ſine perceptione fructuum.*
6 *Vſusfructus per mortem expirat.*
7 *Vſufructuarius nullum ius, nullamque poſſeſſionem bonorum, ſuper quibus cadebat vſusfructus, tranſmittit ad eius hæredes.*
8 *In detractiones imputatur, & pro eis ſubſtinetur prima alienatio.*
9 *Retentio bonorum fideicommiſſi datur pro cenſu contracto cum obligatione fideicommittentis.*
10 *Obligatio ex cauſa dotis nullas requirit ſolemnitates.*

DECISIO CCCXXXI.

RÆſolutum fuit non eſſe locum Ægidianæ, quia ſententia A. C. concedens immiſſionem Franciſco Antonio Zambotto vti vocato ad fideicommiſſum Æmiliæ continet mixturam, & iniuſtitiam: Mixtura enim apparet dum eadem ſententia, quæ concedit dictam immiſſionem contra Herculem Miſſinum poſſeſſorem controuerſæ domus, declarat nullam, & inualidam obligationem Æmiliæ fideicommittentis contractam in cenſu ſcut. 327. in ſorte, pro quo Hercules domum retinebat; vnde cum non poſſet immiſſio effectum ſortiri niſi annullata obligatione Æmiliæ, & ſic ſublata dicta retentione, ſeu poſſeſſione Herculis, vtraque pars ſenten-
1 tiæ detegitur adeo complicata, & connexa, vt quamuis fuerit pronunciatum per capita ſeparata, adhuc exiſtimetur vnica, & indiuidua ſententia ad hoc, vt reddatur in totum appellabilis, *Bero conſ. 110. num. 37. verſ. & ratio eſt lib. 3. Menoch. de recuper. poſſeſs. remed. 9. num. 321. 326. & ſeqq. Scacc. de appell. qu. 17. limit. 6. membr. 9. num. 36. & quatuor ſeqq. Rot. diuerſ. deciſ. 356. ſub num. 6. par. 1.*

Iniuſtitia vero deducitur, quia domus, ſuper
2 qua conceſſa fuit immiſſio non eſt hæreditaria Aemiliæ fideicommittentis, ſed Liciniæ eius filiæ, cui fuerat tradita pro Paapherno de anno 1577. Summario illorum de Miſſinis num. 1. vnde non cadit ſub fideicommiſſo,
3 deinde condito per Aemiliam, nec competit remedium immiſſionis, deficiente altero ex eius potiſſimis requiſitis, nempè poſſeſſione teſtatricis de tempore obitus, vt expreſsè diſponitur in *l. final. C. de edict. D. Adrian. tollen.* cum alijs authoritatibus cumulatis in *Aeſina fideicomm. 29. Martij 1669. §. imperfecta autem coram Me.*

Non attento quod domus data in paraphernum ſit diuerſa ab iſta controuerſa, quæ reperitur deinde locata ab Aemilia; nam hu-
4 iuſmodi diuerſitas, ſeu pluralitas domorum
5 non iuſtificatur: locatio autem Aemiliæ non probat eius poſſeſſionem ſine perceptione penſionum, *cap. inter dilectos ad fin. verſ. per inſtrumenta verò locationis de fid. inſtrum. Gabr. concl. 4. in princ. de locat. & Poſth. de manut. obſeruat. 24. num. 9.* & in omnem caſum referenda venit ad titulum vſusfructus à Licinia legati, qui
6 cum per mortem Aemiliæ vſufructuariæ expirauerit *§. fin. inſtit. de vſufr. l. corruptionem 16. C. eodem l. ſub conditione 60. ibique gloſ. verb. vſusfructus interierit, ff. de vſufr. & quemad. quis vtat.*
7 nullum ius, nullamque poſſeſſionem tranſtulit in hæredes dictæ vſufructuariæ *ad text. in l. non ſolum 9. §. tale legatum in fin. ff. de liber. legat. Dunoz. ſen. dec. 114. ſub num. 8. Merlin. dec. 642. num. 3. & in par. 9. recent. deciſ. 120. num. 20. & ſeqq. & deciſ. 172. num. 10. & ſeqq.*

Sed quando etiam domus fuiſſet hæreditaria Aemiliæ, adhuc non erat locus immiſſio-
8 ni, vel quia alienatio domus facta ab Octauio Zambotto, antequam alias diſtractiones feciſſe doceatur, ſubſtinetur, & imputatur in ſuas

ſuas detractiones ex *text.in vulgata l.Marcellus, §. res quæ, ff. ad Trebell. Alex.conſ.178. numer.4. lib.5. Sard. conſ.71. num.1. Rot. dec.173. numer.9. poſt Merlin. de legit.* vel quia etiam in vim ſen-
9 tentiæ latæ ab A. C. Miſſinis competebat retentio pro cenſu impoſito cum ipſius Aemi-
10 liæ obligatione, quæ vti contracta ex cauſa dotis Liciniæ eius filiæ, nullas requirebat ſolemnitates, *l. promittendo, ff.de iur. dot. l. fin. C. ad Velleian. Gratian.diſcept.647.num.16. & ſeqq. Rot. apud Pacific. de Saluian. interd. deciſ.111. per tot. & dec.241.num.1.7. & ſeqq.par.7.recent. cum alijs concordantibus cumulatis per Dunoz. iun. dec. 919.num.20.*

Et ita vtraque &c.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Veneris 9. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM.

Reintegratio debetur in exequutionem Breuium Apoſtolicorum conceſſorum à Pontifice præuia totius facti plenaria informatione cum derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo, clauſula *ſublata*, *decreto irritanti*, alijſque ampliſſimis clauſulis.

SVMMARIVM.

1 *Literis Apoſtolicis omnimoda reuerentia, & parata exequutio debetur.*

2 *Amplis quando literæ fuerunt conceſſæ à Pontifice præuia totius facti plenaria informatione.*

3 *Gratiæ conceſſæ præuio negotij examine exequutioni demandantur abſque alia iuſtificatione, vti conceſſæ ex certa ſcientia.*

4 *Clauſula* ſublata, decretum irritans, *& aliæ ampliſſimæ clauſulæ Iudices arctant ad exequutionem gratiæ, & præcludunt viam parti impugnandi effectum gratiæ.*

5 *Clauſula* Oratore realiter, & cum effectu plenè reintegrato, & reſtituto, *adiecta in commiſſione quid importet.*

6 *Clauſula per ablatiuum abſolutum appoſita in commiſſione, & recipiens fomentum à diſpoſitione Breuium Apoſtolicorum importat neceſſitatem adimplementi.*

DECISIO CCCXXXII.

Ex duabus partibus, quibus conſtat reſolutio dubij à Me propoſiti die 4. Iulij proximè præteriti, indeciſa hodie remanſit prima pars reſpiciens attentata, in qua DD. non fuerunt concordes, confirmata autem fuit ſecunda pars tribuens Decano Monaſterienſi reintegrationem in omnibus, quæ antè ſubortas controuerſias poſſidebat, nam ſic
1 enixè diſponitur in literis Apoſtolicis in forma Breuis, quibus omnimoda reuerentia, & parata debetur executio per *text. in cap.ſi quando, ibi, mandatum noſtrum reuerenter adimpleas, de reſcript. & in cap.ſi capitulo de conceſs. præbend. in 6. Dunoz. iun. deciſ.271.num.1. Royas dec.258. num.1. & dec.154. num.6.par.12.recent.*

Præſertim quia dictæ literæ emanarunt à
2 Pontifice non ad ſimplicem Oratoris relationem indulgente, ſed de tota ſerie facti præcedenter recogniti plenariè edocto, vt patet ex illis verbis primi Breuis, *Nos igitur &c. quibus plena præmiſſorum omnium, & cauſarum, propter quas ſententiæ, & decreta prædicta reſpectiuè emanarunt, relatio facta fuit &c.* quod etiam inſinuatum, ſeu indicatum arguitur in ſecundo Breui impartito ex certis cauſis concedenti no-
3 tis, vnde intrat iuris concluſio, quod gratiæ conceſſæ ad relationem habitam præuio negotij examine, & recognitione veniunt executioni demandandæ abſq; alia iuſtificatione vti conceſſæ ex certa ſcientia, *Abb. in cap 1.nu. 6.poſt med. verſ.vnde quando fit, ibique Dec.nu.47. de confirm.vtil.vel inutil. Rot.recent.dec.210.nu.1. & 2. par.1. & deciſ. 97. num. 17. & 18. part.10. Caualer.dec.22.nu.8. & Royas dec.258. nu.2.& 3. & dec.316. num.4.*

Confirmatur iſta concedentis voluntas ex
4 derogatione regulæ de iure quæſito non tollendo, clauſula ſublata, decreto irritanti, alijſque clauſulis ampliſſimis, & effrenatis, quæ non minus Iudices trahunt ad exequendam mentem concedentis, quam alteri parti viam præcludunt effectum gratiæ impugnandi, & controuertendi, *Pariſ. conſ.28. numer. 7. lib.4. Gonzal. ad regul.8. Cancell. gloſ.60.nu.3. & ſeqq. Merlin.dec.525.num.3. & 4. Rota recent. dec.107. num.1.par.9. & dec.234.nu.8. & duobus ſeqq. par. 12.& in Romana penſionis 8.Febr.1669. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Cum quo themate benè conuenit, & con-
5 cordat tenor ſecundæ commiſſionis ab eodem Pontifice mihi directæ cum illa clauſula, *eodem Oratore* (ſcilicet Decano) *realiter, & cum effectu plenè reintegrato, & reſtituto ad præbendas, Decanatum, & Canonicatum, eorumque fructus, iura, & diſtributiones quaſcunque &c.* Talis enim
6 clauſula per ablatiuum abſolutum concepta, & iuridicum fomentum recipiens à diſpoſitione dictorum Breuium importat neceſſitatem reintegrandi eumdem Decanum, ad tradit.per *Rot.in Caſſanen.Parochialis 26.Iun.1652. §. vnde meritò coram b. m. Bichio.*

Cæterum Breuium executioni adhæſiſſe videtur nedum Capitulum ex datis in hodierno Summario Decani *num. 2.* ſed etiam religioſiſſimus Antiſtes, & ſtrenuus Catholicæ Fidei propugnator, qui in præſentatione primi Breuis pro conteſtanda ſua erga Sedem Apoſtolicam deuotione omni cum reſpectu, & obedientia illud acceptaſſe declarauit, vt in Summario Decani dato in die præcedentis deciſionis *num.2.*

Et ita vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 349.

ROMANA SOCIETATIS SVTORIÆ.

Veneris 9. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM.

Relatio tertij Periti diſcordantis à duobus alijs, qui præcedenter retulerant, tunc attenditur, quando tertius fuit neceſſariò electus, ſecus ſi voluntarie ex conſenſu partium,tunc enim tertius alteri ex duobus Peritis præcedenter aſſumptis tenetur adhærere, alias eligitur nouus Peritus, præſertim cum datur fumus de errore tertiæ peritiæ.

SVMMARIVM.

1 *Peritus alter eligitur, quando tertius Peritus diſcordauit à relationibus duorum præcedentium Peritorum.*

2 *Relatio tertij Periti diſcordantis ab alijs duobus attenditur quando tertius neceſſario eligitur, ſecus ſi ex voluntate partium.*

3 *Tertius Peritus vigore legis, ſtatuti, vel ex officio Iudicis neceſſariè aſſumptus authoritatem, & electionem non mutuatur à partibus.*

4 *Tertius Peritus de voluntate partium aſſumptus ſi diſcordet ab alijs eſt in ſua relatione ſingularis, prout ſunt alij duo, vnde in omnium diſcordia nemini habenti parem authoritatem defertur.*

5 *Peritior eligitur, quando datur non leuis fumus, quod relatio tertij periti ſit erronea.*

6 *Relatio tertij Periti retractatur, ſi à peritiore erronea, & læſiua comperiatur.*

DECISIO CCCXXXIII.

CVm Peritia Ioannis Iacobi diſcordet ab vtroque bilancio ſocietatis Sutoriæ formato à Nigrono, & Palazzeſco, non dubi-
1 tarunt DD. quin alius Peritus veniat eligendus moti argumento *text.in cap.ſuſpicionis*, ibi, *tertium concorditer aduocent,cum quo duo, aut alter eorum id faciat. de offic. delegat. & in cap. 2.* ibi, *tertium concorditer aduocent, cum quo ambo, vel alter eorum negotium terminare procurent,de appell. in 6. Salyc. in l. hac edictali num.10. ad med. verſ. ſed tunc inſurgit, C.de ſecund.nupt. Gabr.conſ.168. num.106. lib.1. Surd. conſil.452.num.65. et 66. et Rota coram Vbald. dec.327. nu.2.*

Non tamen ignari,quod aliquando relatio tertij attendatur etiamſi ab alijs Peritis diſcor-
2 det,ſed tunc quando agitur de relatione tertij Periti neceſſario deputati ex diſpoſitione legis, vel ſtatuti, ſeu per Iudicem ex officio, ſecus autem in electo ex voluntate, & conſenſu partium, vt in præſenti,iſte enim debet alteri ex præcedentibus relationibus adhærere, iuxta diſtinctionem, quam tradunt *Bald.in l.iubemus 34.num.2. & 3.C.de appellat.Surd.dicto conſ.452.num.60.& pluribus ſeqq. Gabr.de arbitr. concl.1. num.2. & 4. Eſcobar. de ratiocin. cap.32. ſub num.23.verſ.ego tamen Neg.de ſubhaſt.cap.15. §.15. num.17. Add. ad Buratt.deciſ.56.numer.8.in fine, & Rota in Romana redditionis rationis 5. Martij 1646. §. quia, coram bo. memor. Pentingerio.*

Ratio diuerſitatis in eo verſatur, quod ter-
3 tius vigore legis, ſeu ſtatuti, vel Iudicis officio neceſſariè aſſumptus authoritatem, & electionem non mutuatur à partibus, nec fungitur munere puri arbitri, prout quando
4 eligitur, & deputatur arbitrio, & voluntate earumdem partium, tunc enim ſi in ſua relatione eſt ſingularis, habet vnicam tantum vocem, nec maiori, aut diſſimili potitur authoritate quam præcedentes Periti, vnde non mirum, quod in omnium diſcordia nemini deferatur iuxta rationem adductam *à Baldo in dicta l.iubemus 34. num.3. C. de appellat. quam ſequuntur Caſtrenſ.in l.in offerendis 35.nu.4.C.eodem Surd.alleg.conſ.452.n.61. et ſeqq. Grat. diſcept.for. cap.228.nu.11.*

5 Cæterum proponitur vlterius non leuis fumus erroneitatis huius tertiæ peritiæ abundè deductus ex recognitione negotij facta ab alijs ratiocinatoribus partim extraiudicialiter referentibus ad inſtantiam Ambroſij,partim verò à Iudice præcedentis inſtantiæ adhibitis pro animi inſtructione, prout ſimiliter fuit animaduerſum in *Romana pretij Fiani 15. Nou. 1610.num.2.in fine confirmata 13.Iun.1611.nu.3. coram Lancellotto impreſſ. apud Marcheſ. de com-*
6 *miſſ. par.2. fol. 237.* vnde eo magis congrua, & opportuna viſa fuit electio noui Periti, ad hoc vt re accuratius rimata poſſit relatio tertij retractari, ſi à peritiore erronea, & læſiua comperietur, *Bartol. in l.2. num. 7. & 11. C. de iur.fiſc.lib.10. Rimin.iun.conſ.335.num.2.& 3.Rota in eadem Romana pretij Fiani 14.Iun.1610. nu.4.& 5.coram Lancellotto impreſſa apud Marcheſ.de commiſſ. par.2. fol.236. Vbald. d. deciſ.327. num.3. & Buratt. dec.56. nu.6.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

SANCTI SEVERINI DECIMARVM.

Lunæ 12. Ian. 1671.

ARGVMENTVM.

Iuris aſſiſtentia, quam habet Parochus circa decimas intra limites ſuæ Parochiæ, procedit in Parochijs diſtinctis per confinia, ſecus autem in diſtinctis per familias iuxta inueteratam conſuetudinem, quæ inter duas Eccleſias non requiritur immemorabilis: huiuſmodi conſuetudo probatur per teſtes adminiculatos, contra quos non attenduntur exceptiones leues, ſeu quæ poſſunt conciliari, prout non admittuntur contraria argumenta, quæ militant in alijs Parochijs diuerſæ naturæ.

SVMMARIVM.

1 *Parochus, qui munia Parochialia miniſtrat, correſpoſſiuas decimas equum eſt vt percipiat.*

2 *Deci-*

2 *Decimæ perſonales illi Eccleſiæ ſoluuntur, vbi Sacramenta exercentur, ſeu percipiuntur.*

3 *Conſuetudo decimandi in controuerſia inter duas Eccleſias dicitur præter ius, ideo opus non eſt probari per immemorabilem, ſeu quadragenariam cum titulo, ſed ſufficit decennalis, & numero* 16.

4 *In Parochijs diuiſis per confinia non debet alter Parochus intra fines alterius Parochiæ ius Parochialitatis exercere.*

5 *In Parochijs diſtinctis per familias quiſque Parochus proprias oues etiam alibi translatas curat, & conſeruat.*

6 *Parochiæ diſtinctæ per familias non reprobantur à iure, ſed potius permittuntur.*

7 *Parochias promiſcuas mandat Concilium Tridentinum per Epiſcopum confinari, & diſtingui.*

8 *In Parochijs diſtinctis per familias non procedit Concilium Tridentinum* ſeſs. 24. cap. 13. de reformat.

9 *Teſtes adminiculantur ex partitis librorum Parochiæ iudicialiter extractis, & ſcriptis tempore non ſuſpecto.*

10 *Libris Parochiarum eſt valde deferendum ad arguendum illarum ſtatum, & pertinentiam decimarum.*

11 *Teſtes adminiculati ex facto poſitiuo ipſius collitigantis eo magis probant, & num.* 12.

13 *Exceptio conſanguinitatis contra teſtes non attenditur, quando conſanguinei ex victoria litis nullum commodum reportant.*

14 *Teſtes non repelluntur exceptione intereſſe, ſeu circumſtantia euentualis.*

15 *Circumſtantia euentualis, quæ poteſt ſe habere ad lucrum æquè, ac ad damnum, non attenditur.*

17 *Teſtium dicta non ſunt irritanda minutijs irreleuantibus.*

18 *Teſtium dicta debent conciliari, & benignè reduci ad concordiam.*

19 *Partita librorum poſt longam litem informiter extracta non probant.*

20 *Atteſtatio extraiudicialis non meretur fidem præſertim in concurſu probationum legalium.*

21 *Obſeruantia declarat Conſtitutionem Synodalem.*

22 *Declarationi Vicarij circa ſtatum Parochiarum, & interpretationem Synodus ab ipſo celebratæ venit admodum deferendum.*

23 *Declarationi quamuis factæ lite pendente eſt deferendum.*

24 *Declaratio trahitur nedum ad futura, ſed ad præterita.*

25 *Declaratio nihil noui diſponit, & ab ipſo initio cenſetur ineſſe actui declarato.*

26 *Obſeruantia contraria non inducitur ex actibus valde æquiuocis.*

27 *Obſeruantia contraria non inducitur ex actibus, in quibus non docetur de circumſtantijs, & præciſis terminis caſus controuerſi.*

28 *Manutentio decernitur probata poſſeſſione.*

DECISIO CCCXXXIV.

Vſus inualuit in Diœceſi Sancti Seuerini contradiſtinguendi aliquas Parochias non à materiali, ſeu confinata ſuperficie, ſed à numero, ſeu adſcriptione familiarum, adeout ſi habitationem alibi transferant, adhuc mancipatæ remaneant priori, & originariæ Parochiæ, vnde euenit, quod aliquæ familiæ Caſtri Seraltæ mutarunt quidem habitationem figendo lares in contiguis Villis Collisvallis, & Collicelli, ſed non mutarunt Parochiam, quia exindè non ceſſarunt decimas contribuere Parochis Seraltæ, qui è conuerſo dictarum familiarum infantes baptizare, ſponſalia denunciare, ſponſos matrimonio coniūgere, infirmos Eccleſiæ Sacramentis munire, defunctoſque ſepulturæ tradere ſemper conſueuerunt, quouſque Siluius modernus Parocus Caſtri Aliſurni, cuius Curæ populus dictarum Villarum plerunque ſubordinatur, ęgreferens huiuſmodi inueteratam obſeruantiam, litem excitauit ſuper adminiſtratione Sacramentorum, & conſequutione decimarum à dictis familijs, ſed bis in ſummariſſimo, ſemel vero in petitorio iudicio ſuccubuit, cumque deinde curauerit cauſam mihi committi, fuit ſimiliter reſolutum conſtare de bono iure Nicolai Parochi Seraltæ etiam ad effectum manutentionis.

Sicut enim Parochi Seraltæ conſueuerunt,
1 & ſolent his familijs munia Parochialia miniſtrare, vt patet ex depoſitionibus teſtium, & libris Parochiæ, æquum eſt etiam vt correſpectiuas, ſeu perſonales decimas ab iiſdem percipere continuent per *text. in cap. ad Apoſtolicæ 20. de decim.* vbi legitur quod occaſione ſimilis conſuetudinis, quæ in Vngaria inoleuerat Lucius Tertius Archiepiſcopo Strigonien. in
2 hæc verba reſcripſerit: *æquum eſt vti Eccleſiæ decimæ perſonales reddantur ab eis, in qua Eccleſiaſtica percipiunt Sacramenta; & concordat cap. quæſt. 16. qu. 1. Monet. de decim cap. 7. qu. 2. nu. 17. verſ. perſonales verò, & num. 18. Add. ad Buratt. dec. 572. lit. A. Barboſ. de Paroch cap. 28. §. 2. nu. 26.* & viceverſa eſt iniuſtum, quod Parocus Aliſurni à dictis familijs temporalia exigat, quibus ſpiritualia non miniſtrat iuxta verba, quibus vtitur *textus in cap. final. de Paroch.*

Non obſtat, quod Siluius habeat iuris aſſiſtentiam intra limites ſuæ Parochiæ, itaut Nicolao incumbat onus probandi exactionē
3 decimarum mediante immemorabili, ſeu quadragenaria cum titulo: tum quia conſuetudo, de qua agitur reſpicit controuerſiā inter duas Eccleſias, vt decimæ potius vni, quam alteri reddantur, vnde non dicitur contra, ſed præteritus, potuitq; introduci nedum longæua, & diuturna obſeruantia, ſed etiam minori interuallo decem annorum, *Abb. in cap. cum ſint homines* 18. *num.* 6. *in fin. verſ. ideo conſuetudo de decim. Couar. var. reſolut. lib. 1. cap. 17. num. 8. verſ. quarto fortiori, Mareſc. var. reſolut. lib. 2. cap. 95. num. 19. verſ. & talis conſuetudo, Barboſ. de Paroch cap. 28. §. 3. num. 71. verſ. & ad illam Rot. diuerſ. dec. 163. nu. 3. & 4. par. 2. coram Canal. dec. 73. nu. 2. & 3. dec. 95. & 107. vtrobique nu. 2. & coram Merlin. dec. 434. num. 5. & 18.*

4 Tum quia non ſumus in Parochijs diuiſis per confinia, quo caſu alter Parochus falcem mittit in meſſem alienam, ſed in Parochijs
5 diſtinctis per familias, in quibus quiſque Parochus

rochus proprias oues etiam alibi translatas
6 curat, & conſeruat. Quæ diſtinctio à iure non reprobatur, ſed potius permittitur, dum *Sacrum Concilium Tridentinum ſeſs.24. cap.13. de*
7 *reformat.* mandans per Epiſcopum confinari, & diſtingui Parochias promiſcuas, & non habentes determinatos fines, non procedit in
8 illis, quæ certum habent populum, & abſque materiali confinatione per familias diſtinguitur, vt ex mente eiuſdem Sacræ Congregationis refert *Garz. de beneſic. par.12. cap.2. num.89. Barboſ. in alleg. loco Concilij num.7. in tract. de Paroc. par.1. cap.1. num. 23. & ſeq.* vbi quod hæc diſtinctio in aliquibus locis non eſt incognita, & repetit in *Collect. deciſ. Apoſtol. 552. num. 8.*

Non attentis exceptionibus adductis contra perſonas, & dicta teſtium deponentium de præfata diſtinctione per familias, & de conſuetudine Parochorum Seraltæ miniſtrandi Sacramenta, & decimas exigendi à dictis fa-
9 milijs, quia eorum fides ab omni ſuſpicione vindicatur, & mirabiliter confirmatur eorum depoſitio, dum concordat tam cum partitis librorum Parochiæ iudicialitèr extractis, ac tempore non ſuſpecto deſcriptis à prædeceſſoribus Parochis Seraltæ, quibus libris eſt
10 valde deferendum ad arguendum, ſtatum harum Parochiarum, & pertinentiam decimarum ad *text. in cap. ad audientiam, vbi gloſ. & DD. de præſcript. Rot. recent. deciſ.83. nu.2. par.11. & coram bo. me. Amat. Dunoz. deciſ.195. num.5. & 6. & deciſ.989. num.1. & 2.*

Quàm cum infradicenda declaratione Epi-
11 ſcopi, ac cum poſitiuo facto ipſiuſmet Siluij, qui peractis denunciationibus cuiuſdam matrimonij contrahendi inter Bentiuolium Petri eius Parochianum, & Claram Matinozzi, quæ erat ex familijs controuerſis, vti Parochus viri fecit fidem denunciationum cum enunciatiua, quod dicta Clara eſſet de Caſtro Seraltæ, vt iuſtificatur ex datis in calce reſponſionis Nicolai, & matrimonium non fuit coram ipſo contractum, ſed coram Parocho Seraltæ, vt in Summario Nicolai *numer.* 4.
12 Qua de re eo minus poteſt Siluius impugnare teſtium depoſitiones, quarum veritatem ipſemet poſitiuo facto comprobauit, vt ad propoſitum aduertit *Rot. in Firmana ſucceſſionis 13. Iun. 1668. §. fin. in princip. coram R.P.D. meo Beuilaqua.*

Hinc igitur eneruantur dictæ exceptiones, quæ vlterius eo minus pondere præſtant, quanto magis numero excreſcunt: Non enim ſubſiſtunt perſonales exceptiones, quia ſanguinis coniunctio inter dictas familias, & aliquos teſtes deponentes de vſu miniſtrandi Sacramenta, & decimas exigendi nullius eſt
13 momenti: nam familię nullum commodum exindè reportant, & ad eaſdem decimas tenentur, ſiue Siluius, ſiue Nicolaus victoriam reportet, prout non refert quod alij teſtes deponentes de conſuetudine diſtinguendi aliquas Parochias per familias ſint Parochi aliarum Eccleſiarum, & inſteterint pro declaratione infraſcriptæ Synodus, quia tranſmigratio familiarum de vna Parochia ad aliam de-
pendet ab illarum arbitrio, & poteſt contin-
14 gere tam in vna, quam in alia Parochia, vnde nullum conſiderabile intereſſe poteſt inferri in teſtibus ex hac euentuali, & contin-
15 genti circumſtantia, quæ non debet attendi cum poſſit ſe habere ad lucrum æque, ac ad damnum ad tradit. per *Cyriac. controu.1. nu.35. & controu.325. nu.27. Rota dec.93. n.9. poſt collect. Bonden.*

Nulla pariter fuit habita ratio de exceptionibus cumulatis contra dicta teſtium; non enim releuant animaduerſiones notatæ ad excludendum, quod deponant cum requiſitis
16 *gloſ. in cap.1. de præſcript. in 6.* quia immemorabilem conſuetudinem non eſſe in præſenti neceſſariam benè patet ex prędictis: alia verò congeſta ad excludendam diuiſionem Parochiarum per familias, noluerunt DD. critica-
17 re, ſed reiectis irreleuantibus minutijs, dicta teſtium eo tendere cognouerunt, quod non omnes, ſed nonnullæ Parochiæ S. Seuerini diſtinguantur per familias, & ſignanter contiguæ Parochiæ Caſtrorum Seraltæ, & Aliſurni, quæ licet reſpectu temporalis Sindicatus, ac familiarum originariarum præſeferant quandam materialem diuiſionem, quælibet tamen Parochia habet certum populum, & verè diſtinguitur per familias, quæ remanent ſubiectæ priori Parochiæ, etiamſi in aliam contiguam migrauerint: iſtæ enim omnes contrarietates ſubtiliter excitatæ vnica reſ-
18 ponſione conciliantur, & ad concordiam reducuntur, mediante illa benigna interpretatione, quam proponit *text. in cap. cum tu, ibi, nos dicta teſtium benignè interpretari volentes, vbi gloſ. & DD. de teſtib. Ruin. conſ.5. num.17. lib.4. Caſ. de Graſs. deciſ.5. num.13. de ſponſal. & Rota recent. deciſ.258. num.7. par.11. & dec.150. nu.36. par.12.*

Nec præfatæ conſuetudini quidquam detrahunt tria fundamenta ex parte Siluij deducta, non primum miniſtrationis Sacramentorum his familijs factæ à Parochis Aliſurni,
19 quia non probatur ex paucis partitis librorũ Parochiæ poſt longam litem informiter extractis, nec ex ſimplici atteſtatione extraiudi-
20 ciali, quæ nullam fidem meretur, dum præſertim de contrario conſtat ex tot legalibus probationibus ſuperius relatis, *Rot. dec.39. nu.44. & dec.395. nu.4. & 5. par.12. recent.* & aliàs paſſim.

Non ſecundum Conſtitutionis Synodalis per hæc verba demandantis, *quod ſi quis alibi domicilium, & bona tranſtulerit, non amplius in priori, ſed in poſteriori Parochia decimam præſtet.* Quia talis Conſtitutio declarationem recipit in illis caſibus, in quibus aliquis transfert domicilium in Parochiam longinquam, vbi Parochus originis præſto eſſe nequit in miniſtratione Sacramentorum, non autem in locis vicinis, prout in caſu noſtro cum Villę Colliſvallis, & Collicelli ſint valde propin-
21 quæ, & commodæ Caſtro, ſeu Parochiæ Seraltæ, ita enim docuit ſubſecuta obſeruantia, de qua vltra prędictas probationes, deponunt teſtes dati in Summario Nicolai *num.* 9. ita teſtatur Epiſcopus Montis Alti, qui iam

munere

munere Vicarij fungens dict. Synodum compilauit, ac ita re maturè diſcuſſa declarauit idem Epiſcopus Sancti Seuerini addita ratione, quia in eius Diœceſi Parochiæ plerumq;
22 neglectis confinibus per familias diuiduntur, cui declarationi reſpicienti ſtatum Parochiarum ſuæ Diœceſis, & interpretationem Synodus à ſe ipſo celebratæ venit admodum deferendum *ſ.m.Gregor.dec.482. num.6. Duran. deciſ.144.num.6. Rota recent.deciſ.13.nu.14. par.6.*
23 *& deciſ. 147. num. 16. par. 10.* etiamſi ſit facta
24 lite pendẽte, quia declaratio trahitur nedum ad futura, ſed etiam ad præterita *arg. text. in cap. cum tu, vbi gloſ. in verb. ſine poſt de vſur. & notant DD. ſignanter Felin. num.4. in cap. final. de Conſtitut.benè Capr. concluſ.6.num.20.29. & ſequ.* vbi de conſtitutione declaratoria emanata poſt primam ſententiam, *Vaſq.contr.illuſtr.lib.1. cap.44.num.2. & Gabr.concl.3.nu.10. de regul.iur.*
25 cum nihil noui diſponat, & ab ipſo initio cenſeatur ineſſe actui declarato *l.hæredes palam §. ſi quid, vbi communiter DD. ff. de teſtament. Gabr.plurimos cumulans, loco citato num.1.2.& 9. Merlin.dec.249.num.10. & Dunozett.iun.dec.997. num.10.*

Nec tertium quorumdam decretorum factorum à Vicarijs S. Seuerini ſuper pertinentia decimarum ad Parochos domicilij, quia cum potuiſſent emanare in Parochijs longinquis, & incommodis, vel in Parochijs non diſtinctis per familias, vel in Parochijs alterius Diœceſis remanent valde æquiuoca, nec
26 poſſunt allegari in caſu præſenti ad inducendam contrariam obſeruantiam, *Abb. in cap.2. in fin.de cenſib. Rota dec.120.num.2.in princ.par.2. & deciſ.18. num.28. par.9. recent. & in d.Firmana ſucceſſionis 13.Iun.1668. §.fin. coram R.P.D.meo*
27 *Beuilaqua*, niſi doceatur decreta fuiſſe facta cum circumſtantijs, & præciſis terminis caſus de quo agitur, *Alex.conſ.6. num.2. in princip. & verſic. nec eſt verum lib.5. Surd. conſil.354. nu.26. Gregor.XV.dec.451.nu.7. Buratt.dec.129. nu.6.& dec.135. nu.12.par.10. recent.*

Ex quibus ſi probatur vſus ad effectum canonizandi bonum ius, multò facilius proba-
28 tur quaſi poſſeſſio Nicolai ad effectum illi decernendi manutentionem ex *vulg. §. retinendæ inſtit.de interd.*

Et ita vtraque parte informante &c.

CALAGVRITANA ARCHIDIACONATVS DE BARBERIEGO.

Veneris 16. Ian. 1671.

ARGVMENTVM.

Permutatio beneficiorum corruit, & alteri permutanti datur regreſſus, quoties beneficia ſibi ceſſa apparent litigioſa, ſeu non ſpectaſſe ad compermutantem: ſcientia quod talia eſſent beneficia permutata quando non probetur in eo, cui illa fuerunt ceſſa in permutatione, ſeu non releuet.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio eſt nulla, quando alterum ex beneficijs permutatis erat litigioſum.*
2 *Beneficium litigioſum non poteſt validè reſignari, ſeu permutari.*
3 *Beneficium quod ad aliquem non ſpectat, non poteſt ab eo permutari.*
4 *Beneficium permutatum debet eſſe proprium permutantis.*
5 *Regreſſus competit, quando beneficia permutata non ſunt propria permutantis, vel ſunt litigioſa.*
6 *Regreſſus competit ad beneficia permutata, quando alterum ex beneficijs permutatis euincitur, ſeu deficit.*
7 *Beneficium vnde probetur litigioſum.*
8 *Decretum longe poſt permutationem non tollit, quin de tempore permutationis beneficium eſſet litigioſum.*
9 *Lis non tollitur ex decreto manutentionis, præſertim cum clauſula* ſine præiudicio iurium partium in petitorio, & poſſeſſorio plenario.
10 *Lis non extinguitur niſi petitorium determinetur per rem iudicatam.*
11 *De iuribus non productis nulla ratio habenda eſt.*
12 *Manutentionis decretum ſupponit poſſeſſionem.*
13 *Beneficium poteſt eſſe litigioſum, quamuis ab aliquo poſſideatur.*
14 *Beneficium ad aliquem non pertinere patet ex re iudicata.*
15 *Permutantis ſcientia circa non ius beneficij adepti non releuat, imo permutatio poſito tali non iure corruit, dum Papa expreſsè voluit neutri ex permutantibus ius acquiri, niſi quilibet ex eis ius haberet in beneficijs permutatis.*
16 *Permutatio beneficiorum non dependet à ſola voluntate partium, ſed ab authoritate Pontificis totalem perfectionem deducit.*
17 *Teſtes lite pendente, & ſine citatione partis examinati nullum gradum probationis conſtituunt.*
18 *Scientia actuum momentaneorum non præſumitur ex fraternitate, ſed ſolum in actibus permanentibus, & iura ſanguinis concernentibus.*
19 *Epiſtolæ non probant ſcientiam rei ſcriptæ, ſi non conſtat fuiſſe repertas apud eum, cui ſcribebantur, ſeu ad eius manus perueniſſe.*
20 *Excuſatur, qui iuſto errore, & probabili credulitate ductus fuit ad beneficium dimittendum.*

DECISIO CCCXXXV.

DVæ hinc indè latæ fuerant ſententiæ occaſione regreſſus à Hieronymo intentati ad Archidiaconatum permutatum cum quatuor beneficijs ad eius fauorem à Franciſco compermutante reſignatis, quando cauſa mihi commiſſa, cenſuerunt DD. vltimam ſententiam latam ſuper validitate permuta-
1 tionis eſſe infirmandam, exiſtimantes ſatis conſtare de nullitate permutationis eo ipſo, quod ex dictis quatuor beneficijs, alterum de
2 Pilas erat litigioſum, & ſic validè permutari, ſeu reſignari non poterat, *Cochier. de permutat. benef.*

benef. par. 3. cap. 8. num. 1. & 9. Rot. deciſ. 3. vt lit.
penden. in nou. Lancell. de attent. par. 1. cap. 3. nu. 19.
& 20. Pariſ. de reſign. lib. 2. qu. 3. num. 1. Azor. inſtit.
moral. part. 2. lib. 7. cap. 29. qu. 5. Garz. de benefic.
3 *par. 11. cap. 4. num. 20.* Alterum de Bezar ad
Franciſcum non ſpectabat, adeout multo mi-
nus potuerit ab ipſo permutari. *Bald. in cap. du-*
dum il 2. nu. 2. verſ. dummodò plenè habeat de elect.
Gemin. in cap. vnic. col. 1. in fin. verſ. quid ſi vnus ex
permutantibus de rer. permut. in 6. Mantic. de tacit.
lib. 25. tit. 4. num. 2. & comprobat Garz. de benefic.
4 aſſerens beneficia eſſe debere propria permu-
tantis *d. par. 11. cap. 4. num. 16.* vnde competit
5 regreſſus, & corruit permutatio, ad quem ef-
6 fectum ſufficit, quod alterum ex beneficijs
permutatis euincatur, ſeu deficiat iuxta *theor.*
Felin. in cap. cum venerabilis 6. num. 11. in fin. verſ.
& dicit de except. Bellamer. dec. 348. Rot. dec. 3. de
rer. permut. in nouis, & deciſ. 9. eodem tit. in antiqu.
Garz. de benef. par. 11. d. cap. 4. nu. 8. & firmat cauſa
deciſio edita 10. Maij 1669. §. pro reintegratione ,
coram Eminent. D. Card. Cerro.

7 Quod autem beneficium de Pilas eſſet liti-
gioſum probatur ex Summario Franciſci da-
to die 20. Iunij proximè præteriti *num. 13.* &
plenius ex hodierno Summario Hieronymi
num. 1. vbi legitur quod de anno 1660. fuerat
introducta lis ſuper hoc beneficio ad inſtan-
tiam Ioannis Emanuelis de Herrera; Non
obſtante decreto emanato de anno 1665. ad
8 fauorem Franciſci. Tum quia ſuperuenit
longè poſt permutationem ſequtam de anno
1661. de quo tempore lis pendebat indeciſa;
9 Tum quia decretum emanauit in ſummariiſ-
ſimo poſſeſſorio, & ſtante clauſula *ſine præiu-*
dicio iurium partium in petitorio, & poſſeſſorio
plenario, non ſubſtulit, imo expreſsè præſerua-
10 uit litem, quæ non dicitur extincta, niſi præ-
ſeruatum petitorium re iudicata determine-
tur *gloſ. in Clem. vltim. verbo poſtquam, vt lit. pend.*
Pariſ. de reſign. lib. 2. qu. 3. nu. 21. Lotter. de re benef.
lib. 2. quæſt. 20. num. 152. Rot. recent. dec. 250. nu. 3.
& 255. num. 7. par. 11. & dec. 240. nu. 12. & 277.
num. 4. par. 12.

Neque obſtat aſſertio facta à Hieronymo
in quodam mandato procuræ de menſe Iunij
1665. quod huiuſmodi beneficium poſſide-
11 ret, ſufficit namque mandatum non fuiſſe
in actis exhibitum, ad hoc vt de illo nulla ra-
tio habeatur, *Caſtr. in l. ait prætor, §. ſi Index ad*
med. ff. de re iudic. Rot. in Cracouien. Præpoſituræ
5. *Dec. 1667. §. præterea coram Me,* & tamen
nihil releuat, quia prædicta aſſertio poſſeſſio-
nis beneficij apud Hieronymum, vel fuit er-
ronea, dum ſequenti menſe Decembris Fran-
12 ciſcus ſuper eodem beneficio obtinuit præ-
fatum decretum manutentionis ſupponentis
poſſeſſionem ipſiuſmet Franciſci, *Poſth. de*
manut. obſeruat. 15. num. 1. & ſeqq. vel non im-
13 plicat, quod Hieronymus faſſus fuerit poſſi-
dere, & nihilominus poſſeſſum beneficium
ſubiaceret vitio litigioſi, vt in ſimili benè ar-
guit *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 21. num. 180. verſ.*
ſunt enim compatibilia, & ſeq.

Quod verò alterum beneficium de Bexar
14 ad Franciſcum non pertineret, patet ex re
iudicata, ideoque ab ipſo non controuerti-
tur, & admittit deciſio præcedentis inſtantiæ
edita dicta die 20. Iunij proximè præteriti co-
ram R. P. D. meo Emerix, ſed fundamentum
euitari curatur cum ſuppoſito, quod Hiero-
nymus haberet perfectam notitiam talis qua-
15 litatis: At cum in hac permutatione Pontifex
expreſsè voluerit neutri ex permutantibus
ius acquiri, niſi quilibet ius haberet ſuper be-
neficijs permutatis, ſequitur quod ceſſante
iure Franciſci ſuper præfato beneficio de Be-
xar, irrita remaneat permutatio, quæ non à
16 ſola partium voluntate dependet, ſed ab au-
thoritate Pontificis totalem perfectionem de-
ducit, *Gemin. in cap. vnico col. 1. poſt med. verſ. ſolae*
ſecundum Io. Monach. de rerum permutat. in 6.
Rota coram bo. memor. Amat. Dunozett. deciſ. 983.
num. 11.

Certius quia talis notitia Hieronymi ex
adductis probationibus non iuſtificatur, non
quidem ex depoſitione teſtium, & fraterni-
17 tate permutantium, quia teſtes lite pendente,
& ſine citatione partis examinati, nullum
gradum probationis conſtituunt *cap. 2. vbi*
DD. de teſtib. gloſ. in l. 3. § ideoq; verb. non teſtimonijs
ff eodem, Rota dec. 147. num. 19. par. 10. & deciſ. 8.
18 *num. 17. par. 12.* fraternitas autem non inducit
præſumptionem ſcientiæ in actibus momen-
taneis geſtis ab altero ex fratribus præſertim
in diuerſa regione morantibus, ſed ſolum in
actibus permanentibus, & iura ſanguinis con-
cernentibus iuxta diſtinctionem, quam refe-
runt *Bald. & Angel. in l. quoniam, C. de iur. delib.*
Alex. conſ. 71. num. 6. lib. 1. Natt. conſ. 162. num. 44.
Ruin. conſ. 121. num. 4. lib. 1. Surd. conſ. 251. nu. 14.
Rot. coram Merlin. dec. 847. num. 6. amplians *nu. 7.*
in actibus magni præiudicij, prout in caſu no-
ſtro, *& in recent. dec. 262. num. 3. par. 6.*

Minus huiuſmodi notitia infertur ex dua-
bus epiſtolis, quæ Hieronymo aſſeruntur
conſcriptæ de anno 1655. quia non probantur
19 repertæ apud ipſum, neque ad eius manus
perueniſſe, prout erat neceſſe ad arguendam
ſcientiam rei ſcriptæ in eodem Hieronymo,
Rota diuerſor. deciſ. 811. num. 33. cum alijs apud
Gen. de ſcript. priu. lib. 3. in princip. de epiſt. num.
118.

Vlterius prima epiſtola potius retorquetur
quia recenſet poſſeſſionem beneficij appræ-
henſam nomine Franciſci, ſecunda verò pro-
ponit quidem difficultatem ſuper bono iure
Franciſci, ſed tamen non infert quod Hiero-
nymus habuerit ſcientiam ſententiæ ſubſe-
quutæ de anno 1657. contra eumdem Fran-
ciſcum, quinimò potius contrarium argui-
tur, nedum ex facto Hieronymi, qui permu-
tationi non conſenſit, niſi conditionaliter,
quatenus ſibi reſignarentur omnia quatuor
beneficia, quæ Franciſcus poſſidere aſſeruе-
rat, ſed etiam ex facto eiuſdem Franciſci, qui
in mandato ad reſignandum, & in mandato
ad obtinendum conſenſum Ordinarij, benefi-
cium de Bexar poſſidere affirmauerat; quibus
poſitis Hieronymum Franciſco fratri credi-
20 diſſe arguitur, & proindè eſſe excuſandum,
ſi iuſto errore, & probabili credulitate ductus
fuit ad Archidiaconatum dimittendum, vt in
ſpecie *Imol. in cap. fin. num. 46. verſ. quod intellige*

verum

verum ibique Anchar.nu.24.de rer. permut. Franc. in cap. vnic. num.11. verſ. idem videtur eodem tit. in 6. Rota deciſ. 249. numer. 3. & 4. part. 10. recent.

Et ita deciſum vtraque parte informante.

CALAGVRITANA ARCHIDIACONATVS DE BARBERIEGO.

Super manutentione.

Ven. 16. *Ian.* 1671.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio beneficij dimiſſa ſub conditionali reſignatione deficiente conditione non dicitur abdicata à reſignante, cui propterea datur manutentio: Exequutor mixtus non poteſt ſine citatione priuare poſſeſſione: Inſtantia Procuratoris ſuper reintegratione, quando non præiudicet principali, vt obtinere valeat manutentionem: Recurſus ad Iudices laicos, an & quando obſtet, ſeu dicatur purgatus.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio beneficij dicitur conditionalis, quando quis reſignauit ſuum beneficium, vt alia in permutatione aſſequeretur cum clauſula* non aliàs, aliter, nec alio modo.

2 *Clauſula* non aliàs, aliter, nec alio modo *remouet conſenſum ab actu aliter geſto.*

3 *Permutatio dicitur conditionalis ex parte Papæ, qui expreſſè voluit neutri ex permutantibus ius acquiri ſuper beneficijs aſſequendis, niſi ius haberent in dimittendis.*

4 *Decretum irritans inficit quemcumque titulum, & poſſeſſionem.*

5 *Permutationis conditione deficiente ius, & poſſeſſio beneficij dimiſſi non abdicatur à permutante.*

6 *Executor fit mixtus ex verificatione conditionis, & clauſula* Amoto.

7 *Exequutor mixtus debet iudicialiter procedere, ideo non poteſt priuare poſſeſſione ſine citatione.*

8 *Procurator ſine ſpeciali mandato non poteſt declarare qualitatem ſe habendi pro ſpoliato pendentem ab animo principalis.*

9 *Procuratoris inſtantia ſuper reintegratione interpretari debet de poſſeſſione naturali, dum principalis libellum manutentionis obtinendo prius declarauerat poſſeſſionem ſaltem ciuilem animo retinuiſſe.*

10 *Iudex eccleſiaſticus concedere non poteſt reintegrationem in exequutionem recurſus habiti ad iudices laicos.*

11 *Recurrens ad iudices laicos non meretur manutentionem, nec quoquo modo audiri, niſi prius recurſum purgauerit.*

12 *Recurſus ad iudices laicos dicitur purgatus per abſolutionem præuia deciſione obtentam, & tranſactam in iudicatum.*

13 *Recurſus non dicitur habitus ad iudices laicos pro ſimplici remotione obſtaculi, dum recurrens obtinuit ab illis præcepta pœnalia contra iudicem eccleſiaſticum.*

14 *Immunitas Eccleſiaſtica non debet laicali imperio ſubordinari.*

15 *Iudex rite, & recte procedens poteſt aliquem priuare poſſeſſione, quatenus haberet, illamque confirmare apud illum, cuius fauore fuit conceſſa manutentio.*

DECISIO CCCXXXVI.

STante nullitate permutationis regreſſum ad Archidiaconatũ permutatum Hieronymo competere declararunt duo ſententiæ latæ à Metropolitano Burgen. & ab Eminentiſſimo Cerro tunc Sac. Rotæ Decano meritiſſimo, qui relaxauit etiam mandatum de manutenendo ad fauorem eiuſdem Hieronymi, & quamuis deindè ſuperuenerit ſententia reuocatoria ſuper bono iure, & deciſio ſuper manutentione Franciſci ex rationibus adductis *in duabus deciſionibus æditis die* 20. *Iun. proximè præteriti coram R.P.D. meo Emerix.* Hodie tamen dilucidato facto, Rota cenſuit non ſolum præfatam ſententiam fore infirmandã ex fundamentis per me relatis in alia deciſione, ſed etiam conſequtiue receſſit à dicta deciſione ædita ſuper manutentione Franciſci.

Etenim primæua poſſeſſio Hieronymi non reuocatur in dubium, nec fuit amiſſa per dimiſſionem Archidiaconatus, quia illius reſi-
1 gnatio fuit conditionalis tam ex parte reſignantis, qui eatenus reſignationi huiuſmodi conſenſit, quatenus è conuerſo quatuor beneficia aſſequeretur cum clauſula *non aliàs ali-*
2 *ter, nec alio modo*, quæ remouet conſenſum ab actu aliter geſto, vt in ſpecie aduertit *Rota coram Eminentiſſimo Otthobono deciſ.* 11. *num.* 3. *in fine*, & generaliter firmant authoritates cumulatæ *apud Barboſ. de clauſ. clauſ.* 81. *num.* 5.
3 quam ex parte Papæ, qui expreſſè voluit ſuper beneficijs aſſequendis neutri ex permutantibus ius acquiri, niſi ius haberent ſuper
4 beneficijs dimiſſis, adiecto decreto irritanti, quod inficit quemcunque titulum, & poſſeſſionem, *Gonz. ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 31. *nu.* 7. *& ſeq. & gloſ.* 67. *num.* 11. *& ſeqq. & num.* 29. *& ſeqq. Rota recent. deciſ.* 156. *num.* 14. *& deciſ.* 357. *num.* 26. *par.* 10.

Cum igitur alterum ex beneficijs permutatis non ſpectaret ad Franciſcum, vt patet ex hodierna deciſione ædita ſuper bono iure,
5 vtique deficit præfata conditio, adeout nedũ ius, ſed nec etiam poſſeſſio Archidiaconatus fuerit à Hieronymo abdicata, *Rota in Barchinonen. Parocchialis* 10. *Decembris* 1601. *coram Sacrato impreſs. apud Garz. de benef. part.* 11. *cap.* 4. *num.* 8. *coram Buratt. deciſ.* 930. *num.* 4. *verſ. ſed quouſque & coram Eminentiſſimo Otthob. deciſ.* 194. *num.* 10.

Minus facto exequutoris dici poteſt Hieronymum à poſſeſſione Archidiaconatus cecidiſſe; nam cum exequutor literarum Apo-
6 ſtolicarum eſſet mixtus, attenta verificatione dictæ conditionis, & clauſulæ *amoto*, de-

7 bebat iudicialiter procedere, nec poterat abſ-
que citatione Hieronymum ſua poſſeſſione
priuare, *vt præter allegatos in deciſione huius cau-*
ſa edita 10. *May* 1669. §. *ſed informantes coram*
Eminentiſs. Cerro probat Text. in cap. licet Epiſco-
pus de præben. in 6. & Rota coram Eminentiſs. D.
Card. Ottbobono deciſ. 219. num. 5. & duobus
ſeqq.

Comprobatur id ipſum ex libello manu-
tentionis paulo poſt petitæ ab ipſomet Hie-
ronimo, cui præiudicare nequeunt aliæ in-
ſtantiæ factæ à Procuratore ſuper reintegra-
8 tione, vel quia qualitas ſe habendi pro ſpo-
liato pendet ex animo, qui non potuit decla-
rari à dicto Procuratore non habente ſpecia-
le mandatum, *Greg. dec. 268. num. 5. & ſeqq. ibi-*
que Add. num. 13. & dec. 546. num. 13. Dunoz. Sen.
dec. 342. num. 10. Poſtb. de manut. obſeru. 57. num.
46. & Rota poſt ipſum deciſ. 571. num. 10. & deciſ.
574. num. 8. vel quia Procuratoris inſtantia
9 interprætari debet de reintegratione ad poſ-
ſeſſionem corporalem, dum ipſemet Hiero-
nymus libellum manutentionis obtinendo
poſſeſſionem ſaltem ciuilem animo retinuiſ-
ſe prius declarauerat *ad tradit. per gloſ. & DD.*
in l. clam. poſſidere §. qui ad nundinas ff. de acquir.
poſſeſs. Poſth. de manut. obſeru. 57. num. 95. per tot.
Add. ad Gregor. deciſ. 555. num. 11. & Rota coram
Burat. dec. 269. num. 2. & ibi Add. n. 5. & 6.

Nec ſuffragari poteſt Franciſco poſſeſſio ob-
10 tenta à Metropolitano qoſtquā Hieronymū
reintegrauerat, quia Metropolitanus proceſſit
in executionem recurſus à Franciſco habiti
11 ad Iudices laicos, qua de cauſa Franciſcus
non meretur manutentionem, nec quoquo
modo audiri niſi recurſum præcedenter pur-
gauerit, *Rota apud Poſtb de manut. dec. 337. nu. 3.*
& ſeqq. coram Burat. dec. 446. num. 10. & 11. &
coram Eminentiſs. Celſo deciſ. 139. n. 1. & ſeqq.

Neque ſubſiſtit, quod recurſus fuerit ha-
bitus pro remouendo obſtaculo eorumdem
laicorum, vltra quod enim debuiſſet obſta-
culum tolli à Iudice competenti fuit animad-
uerſum, quod licet Hieronymus regiam pro-
uiſionem obtinuerit, nihil tamen illius vigo-
re attentarunt Iudices laici, ſed proceſſum
remiſerunt ad Iudicem Eccleſiaſticum, quid-
quid vlterius dicatur in ſimplici atteſtatione
Notarij aliás data *in præterito Summario Franci-*
12 *ſci num.* 8. & nihilominus Hieronymus pur-
gauit recurſum, ac præuia deciſione *edita co-*
ram Em. Cerro die 5. Aprilis 1669. obtinuit ab-
ſolutionem, quæ tranſiuit in iudicatum, ideo
13 non poteſt dici quod Franciſcus habuerit re-
curſum pro remouendo ſimplici obſtaculo,
dum poſitiua, & pænalia præcepta deindè
extorſit á Iudicibus laicis erga Iudicem Ec-
cleſiaſticum iuxta ſeriem facti relati *in particu-*
lari Summario ſuper recurſibus dato à Hieronymo
dicta die 20. Iunij proximè præteriti coram R.P.D.
14 *meo Emerix*, quod nullo prætextu venit ad-
mittendum, ne immunitas Eccleſiaſtica lai-
cali imperio ſubordinetur *contra diſpoſitionem*
Can. Sacerdotibus 11. *quæſt.* 1. & plenè aduertit
Rota dec. 744. num. 2. verſ. quod autem, & ſeqq. par.
4. tom. 3. rec. & dec. 480. num. 41. & 42. coram Pa-
nia, & aliás paſſim.

Hinc cum excludatur quælibet poſſeſſio
Franciſci, meritò manutentio fuit conceſſa
15 Hieronymo ab Eminentiſſimo Cerro, qui
ritè, & rectè procedendo potuit Franciſcum
priuare ſua poſſeſſione, quatenus habuiſſet,
illamque confirmare apud Hieronymum qui
mandatum Rotale executioni demandauit, *vt*
in eius Summario num. 5. iuxta text. in l. iuſte poſſi-
det 11. & l. qui vniuerſas 30. ff. de acquir. poſſeſſ. &
l. 1. ff. ne vis fiat ei, cum aliis allegationibus,
quas de more colligit *Poſth. de manut. obſeru.*
12. nu. 1. & ſeqq.

Et ita vtraque &c.

FLORENTINA PLEBANIÆ.

Luna 19. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus gentilitium ſpectans ad familiam effectiuam alicuius, an iſta extincta fiat hæreditarium vel tranſeat ad familiam contentiuam: vnde autem probetur iuſpatronatus ſpectaſſe ad familiam effectiuam dumtaxat, dum non conſtat de fundatione latiſſimè probatur.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus ſpectans ad lineam ſeu familiam effectiuam terminat in vltimo iſtius familia, nec tranſit ad lineam contentiuam, & n. 17.*

2 *Familia effectiua cenſetur contemplata, quando deſignatur cum genitiuo alicuius perſona.*

3 *Verba ex latere, inferunt comprehenſionem familia contentiua, ſeu lateralis.*

4 *Familia effectiua, ſeu contentiua haberet iuſpatronatus nec ne arguitur ex tenore compromiſſi, & laudi antiquiſſimi ſuper illius pertinentia.*

5 *Laudum compromiſſo, & perſonis vtrobique enunciatis debet correſpondere, vt ſit validum.*

6 *Taxatiua*, dumtaxat, *importat reſtrictionem, & limitationem.*

7 *Taxatiua*, dumtaxat, *non debet inducere potentiorem, & ampliorem ſignificatum, ſed taxatum, & reſtrictum.*

8 *Verba, ex latere, non remanent ſuperflua, dum poſſunt referri ad collaterales in deſcendentia communis aſcendentis, & amplia vt n. 10.*

9 *Dictio*, ex, *ſignificat principium, & originem perſona, cui fuit adiecta.*

11 *Obſeruantia eſt optima cuiuſque diſpoſitionis interpres.*

12 *Iuriſpatronatus pertinentia ad vnam lineam, & excluſio alterius linea arguitur ex immemorabili, & pluſquam centenario iure præſentandi vnius tantum linea.*

13 *Res iudicata ſuper ſtatu iuriſpatronatus nedum declarat verba dubia alicuius diſpoſitionis, ſed facit ius quoad omnes.*

14 *Iuſpatronatus ſpectare etiam ad familiam contentiuam non probatur æquiuocis demonſtrationibus, quæ poſſunt conuenire linea effectiua, ad quam pertinere aliunde ſpecificatur.*

15 *Donatio iuriſpatronatus ineffectuata non præiudicat*

16 *Iuſpa-*

16 *Iuſpatronatus poteſt legitimè acquiri ſpatio centum annorum.*
18 *Iuſpatronatus gentilitium poteſt ab vltimo de familia donari tanquam hæreditarium.*

DECISIO CCCXXXVII.

BOnum ius Hieronymi Guicciardini, & Franciſci Vbaldini ab illo præſentati ad plebaniam S. Petri in Boſſolo non minus præualuit die 20. Iunii proximè præteriti aduerſus Promotorem Fiſcalem, ac prouiſum à D. Archiepiſcopo, quàm hodie contra Robertũ Bondelmontem à diuerſis eiuſdem fami-
1 liæ præſentatum: cum enim qualitas gentilitia controuerſi iuriſpatronatus terminauerit in Hippolyto authore dicti Hieronymi Guicciardini, & vltimo ex linea effectiua antiqui Manentis de Bondelmontibus, prorogari non potuit ad alios Bondelmontes de linea contentiua, ſeu laterali eiuſdem Manentis, vt in ſpecie *Merlin. dec. 450. num. 13. & 14. & concordant tradita per Ancharan. conſil. 95. ſub num. 7. Menoch. conſil. 233. num. 14. verſ. ſexto comprobatur, & conſ. 1177. num. 5. & 6. & Rota rec. dec. 7. num. 46. 49. & 57. par. 10. & deciſ. 131. num. 11. par. 11.*

Ita autem ſuadebat intellectus antiquiſſimæ, & primordialis probationis hinc indè adductæ, nempè laudi promulgati de anno 1435. vbi cum arbitri declarauerint iuſpatronatus ſpectaſſe, & ſpectare ad illas de Domo antiqui Manentis de Bondelmontibus, eorumque deſcendentes, infertur, quod deſignare
2 voluerint familiam effectiuã, ſeu deſcenſiuam eiuſdem Manentis, dum domum non abſolutè protulerunt, ſed cum genitiuo certæ perſonæ, ibi, *de domo dicti Manentis*, tunc enim perſona expreſſa reſtringit latitudinem vniuerſæ Domus, ſeu familiæ ad lineam effectiuam, ſeu deſcenſiuam eiuſdem perſonæ, *Ruin. conſ. 153. num. 10. & 11. vol. 2. Pariſ. conſ. 51. nu. 5. lib. 2. Menoch. d. conſ. 233. nu. 20. verſ. & hoc etiam & num. 21. & conſ. 1177. num. 5. & 6. Peregr. conſil. 57. num. 9. in fine lib. 5. cum aliis, quos colligit Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 351. num. 27. & admittit Rota coram Dunoz. Iun. dec. 707. num. 7. & firmauit in terminis iuriſpatronatus coram Merlin. d. dec. 450. num. 7. et 8.*

Nec turbat quod in diſpoſitiua laudi denominatio domus vlterius progrediatur, ibi, *de domo dicti Manentis de Bondelmontibus ex latere dicti Manentis dumtaxat*, vnde inferebatur com-
3 prehenſam fuiſſe familiam contentiuam, ſeu lateralem eiuſdem Manentis, prout ſonare videntur verba illa *ex latere arg. text. in Auth. poſt fratres la prima C. de legit. hæred. et l. iuriſconſultus §. ſunt et ex lateribus ff de grad. affin.* & in ſpecie ad effectum includendi lineam contẽtiuam, aduertit *Rota in Rauennaten. ſucceſſionis 25. Iunij 1649. in princ. coram bo. me. Peutingerio.*

Ceſſat enim huiuſmodi illationis applicatio in præſenti hypotheſi vbi contrarium ſuadebant qualitas compromittentium, taxatiua ab arbitris adiecta, ſubſequuta obſeruantia & res iudicata: etenim ſequuta vacatione Plebaniæ, & orta controuerſia de dicto anno 1435. inter Robertum Caualcantem prouiſum à Sede Apoſtolica, & Ghinum Bondelmontem, qui aſſerebat „ *ſe, et Conſortes ſuos de domo dicti Manentis videlicet Honuphrium, Banchellium, et eorum filios, et hæredes fuiſſe, et eſſe patronos d. Plebis S. Petri*, vt ſunt verba compromiſſi dati *hodierno Summario Hieronymi num.* 2. dictæ partes huiuſmodi controuerſiam compromiſerunt in tres arbitros, qui cum per hæc verba laudauerint „ *dd. Ghinum, Honuphrium, et Banchellium, et alios de domo dicti Manentis de Bondelmontibus ex latere dicti Manentis dumtaxat, et eorum deſcendentes eſſe veros patro-*
4 *nos* vtique ſequitur, quod canonizauerint iuſpatronatus ad ſolum fauorem dictorum Ghini, Honuphrij, & Banchellij, eorumque deſcendentium, qui erant de linea effectiua Manentis, non autem ad fauorem collateralium, qui in dicto laudo non nominantur, & à compromiſſo iuxta virtualem ſenſum excluduntur: quo themate retento laudum
5 compromiſſo, & perſonis vtrobique enunciatis concordat, & correſpondet, prout ad validitatem eiuſdem laudi requirebatur, *iuxt. text. clarum in l. non diſtinguemus §. de officio ff. de recept. arb. et in cap. cum dilectus 6. de arbitr. Bart. in l. Aquilana 4. num. 4. ff. de tranſact. Roman. conſ. 141. num. 1. verſ. ſupereſt, et conſ. 155. num. 1. et ſeqq. Alex. conſil. 124. num. 4. lib. 2. Menoch. conſil. 381. nu. 11. Rota dec. 515. n. 1. par. 1. rec.*

Idipſum arbitri non obſcurè addiderunt dum verba ex latere Manentis qualificarunt
6 cum taxatiua *dumtaxat*, quæ cum importet reſtrictionem, & limitationem *gloſ. verb. dumtaxat in extrauag. ſuſcepti regiminis Ioannis 22. de election. Gonz. ad regul. 8. Cancellar. gloſſ. 43. nu. 24. Grat. dec. Marchi 78. num. 26.* inducere non debet
7 potentiorem, & ampliorem ſignificatum, ſed taxatum, ſeu reſtrictum ad familiam effectiuam Manentis excluſa contentiua, vt ad hunc effectum in caſu ſimili plenè aduertit *Rota coram Royas dec. 361. nu. 11. et plurib. ſeqq.* abſque
8 eo quod verba *ex latere* remaneant ſuperflua & incongrua, quia referri poſſunt ad collaterales in deſcendentia Manentis, *Menoch. dicto conſil. 1177. nu. 9. verſ. non obſtat et num. 10. et Rota dec. 349. nu. 6. verſ. tum propter, et duobus ſeqq.*
9 vbi quod dictio, *ex*, ſignificat principium, & originem perſonæ, cui fuit adiecta *part. 6.*
10 *recent.* præſertim, quia dicta verba non proueniunt à Manente longe antea defuncto, ſed ab arbitris, habito reſpectu ad deſcendentes eiuſdem Manentis, vt in ſimili ponderat *Rot. d. dec. 7. nu. 52. verſ. quia etiam, & duobus ſeqq. part. 10. recent.*

11 Adſtipulatur inconcuſſa plurium ſæculorum obſeruantia, quæ eſt optima, cuiuſque diſpoſitionis interpres *l ſi de interpretatione 37. ff. de legib.* & in terminis iuriſpatronatus, *Viuian. de iurepatron. lib. 4. cap. 9. n. 28. et ſeqq. Tondut. quæſt. benef. par. 3. cap. 144. nu. 17. Rota recent. deciſ. 275. nu. 7. et 8. par. 7. et coram Em. Celſo deciſ. 102. nu. 7. ac in indiuiduo coram Merlin. allegat. dec. 450. nu. 13. verſ. hancque voluntatem et ſeq.* quando-
12 quidem non ſolum arguitur ex dictis compromiſſo, & laudo, quod deſcendentes Manentis

nentis immemorabili ab inde tempore præſentauerant, ſed in quibus, & vltra ſæculis ſubſecutis iidem deſcendentes pro vnicis patronis ſemper ſe geſſerunt quod ſufficit ad excluſionem aliorum, *Rocch. de iurepatron. verb. competens num. 42. Mar. Antonin. Macer. lib 1. reſolut. 108. num. 35. verſ. quia animus & verſ. & hoc clarum, Rot. diuerſ. deciſ. 229. num. 1. & 2. in ſtu. n. 6. verſ. quæ omnia par. 1.*

Verum hæc prætenſio non eſt noua, ſed aliàs promota, & ſopita per tres conformes latas de annis 1608. 1609. & 1610. & plenariæ exequtioni demandatas ad fauorem deſcendentium Manentis, vnde talis res
13 iudicata emanata ſuper ſtatu plebaniæ, ſeu iuriſpatronatus nedum exuberat ad declaranda, & interpretanda verba laudi, ſed facit ius quoad omnes, *ad text. in l. ingenuum ff. de ſtat. homin. Rot. apud Garz. de benefic. par. 5. cap. 9. num. 94. ante finem verſ. ſecundo pro iurepatronatus & num. 96. pariter ante finem verſ. item, & ſententia, Viuian. de iurepatron. part. 3. lib. 14. cap. 2. num. 4.*

Quibus poſitis leuis ponderis viſa ſunt argumenta deducta ſuper pertinentia iuriſpatronatus ad Bondelmontes hodie viuentes, ſatis enim eſſet vt non iuſtificetur arbor data ad probandum communem ſtipitem, ſeu deſcendentiam à Collateralibus Manentis, & tamen inſignia lapidea poſita in anteriori facie Eccleſiæ, enunciatiuæ ordinariorum, & deſcriptio in libro Capitaneorum, de quibus *in Summario Roberti num.* 6. 7. & 8. non exclu-
14 dunt, quia licet inferant quod iuſpatronatus ſpectet ad Bondelmontes, ſeu ad familiã de Bondelmontibus, non tamen important, quod pertineat ad vniuerſam, & contentiuã familiam, ſed generalitas reducitur ad ſpecialem pertinentiam lineæ deſcenſiuæ à Manente ſtantibus tot demonſtrat omnibus ſupra rela-
15 tis: donatio verò iuriſpatronatus facta à Petro q. Rubei D. Andreæ de Bondelmontibus data *in dicto Summario num. 10.* retorquetur, vel ſaltem non præiudicat, dum remanſit omninò ineffectuata, *Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 150. num. 9. Dunoz. Iun. 138. nu. 8. Rot. recent. dec. 394. n. 20. part. 9. & dec. 27. n. 3. par. 10.*

Nec releuat quod Eccleſia, & Plebania Sancti Petri adeſſet longe ante Manentem, quia cum à vita dicti Manentis ad præfatum
16 laudum latum de anno 1435. fauore deſcentium illius, interceſſiſſet tempus centenariam valde excedens, potuit interim à Manente acquiri legitimus titulus iuriſpatronatus, vt probant authoritates adductę *in deciſione, quæ recidetur* §. *ſimiliter in fine.*

Minus obſtat, quod negligentia anteceſſorum non præiudicauerit modernis Bondelmontibus venientibus ex propria perſona,
71 vel ſaltem iuſpatronatus poſt defectum lineę effectiuæ Manentis tranſire debeat in eius lineam contentiuam, quia obiectum nititur inſubſiſtenti ſuppoſito, quod familia contentiua vocata fuerit ſimultaneè, vel ſaltem ſucceſſiuè hoc autem nulla probatione fulcitur, imo contrarium patet ex prædictis concludentibus pertinentiam iuriſpatronatus ad lo-lam familiam deſcenſiuam Manentis, qua terminata iuſpatronatus deſinit eſſe gentili-
18 tium, & tanquam hæreditarium potuit Hieronymo Guicciardino donari, prout tali obiecto reſpondet *Merlin. alleg. dec. 350. nu. 13. & 14.* & confert ſimilis reſponſio data *in dicta deciſ. 7. num. 45. & pluribus ſeqq. part. 10. recent.* & comprobant allegationes relatæ *in* §. *ſiquidem dicta deciſionis in hac cauſa edita die 20. Iunij proxime præteriti*, in qua Domini ſtandum eſſe reſponderunt, audito Roberto Bondelmonte, qui dicta die non informauerat.

BENEVENTANA IVRISDICTIONIS

Veneris 23. Ianuarij 1671.

ARGVMENTVM.

Ordinarius habet intentionem fundatam ſuper omnimoda iuriſdictione in omnibus locis ſitis intra fines ſuæ Diœceſis; ſituatio autem probatur antiquis, & modernis confeſſionibus prætendentium exemptionem, & enunciatiuis, ac actibus iuriſdictionalibus geſtis iure ordinario, & contrarium ſuſtinenti incumbit onus probandi exemptionem cum aſſignatione certi Territorij facta à Summo Pontifice: actus iuriſdictionales ab alijs geſti, quando non præiudicent ordinario.

SVMMARIVM.

1 *Validitas ſententiarum patet ex reuolutione actorum, ex quibus apparet ſeruata fuiſſe omnia requiſita.*

2 *Iuſtitia ſententiarum probatur ex cauſa deciſionibus.*

3 *Ordinarius habet intentionem fundatam ſuper omnimoda iuriſdictione in omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diœceſis.*

4 *Situatio intra limites Diœceſis probatur antiquis, & modernis confeſſionibus prætendentium exemptionem.*

5 *Confeſſiones emiſſæ à perſonis informatis, & in rebus ſibi præiudicialibus ſuadent ita rem ſe habere.*

6 *Exemptio ſupponit præcedentem ſubiectionem, ſeu ſituationem intra fines Diœceſis.*

7 *Situatio probatur ex pluribus enunciatiuis Ordinariorum.*

8 *Et ex actibus iuriſdictionalibus per Epiſcopos exercitiis iure Ordinario.*

9 *Viſitationes, & actus ante Concilium Tridentinum aſcribuntur iuri Ordinario, non delegato ab eodem Concilio, quod poſtmodum ſuperuenit.*

10 *Ordinarius habere dicitur intentionem fundatam ſuper iuriſdictione in loco circumdato ab alijs ſuæ Diœceſis, quando alius Ordinarius non comparet, qui iuriſdictionem prætendat.*

11 *Abbas prætendens exemptionem tenetur de illa legitimè, & ſufficienter docere.*

12 *Etiam cum aſſignatione certi territorij.*

13 *Diœceſes terminandi, & diuidendi facultas competit dumtaxat Papæ.*

14 *Exemptio conceſſa quoad certas Eccleſias, non re-fertur*

ed by

ferntur ad Eccleſiam, populum, ſeu terram non expreſſam.

15 *Priuilegia laicalia referri debent ad iura temporalia, non quoad iuriſdictionem ſpiritualem.*

16 *Laici non habent poteſtatem concedendi priuilegia in ſpiritualibus.*

17 *Actus iuriſdictionales non probantur ex iuribus lite pendente extractis à particulari Archiuio Monaſterij collitigantis.*

18 *Actus iuriſdictionales geſti ab Abbatibus non poſſunt concurrere cum illis geſtis per Ordinarios habentes iuris aſſiſtentiam.*

19 *Nec praiudicant Ordinarijs, de quorum ſcientia, & patientia non docetur.*

20 *Oppida habentia idem nomen in eadem Diaceſi ſi contradiſtinguantur per aliquod epithetum, ceſſat omnis æquiuocatio.*

DECISIO CCCXXXVIII.

IVriſdictionalis controuerſia inter Reuerendiſſimum Archiepiſcopum Beneuentanum, & Abbatem S. Modeſti Congregationis Lateranen. duxit exordium ab articulo manutentionis, & attentatorum, eo tamen prætermiſſo ſubrogata fuit diſcuſſio boni iuris, adhoc vt controuerſia certiori oraculo definiretur, pluries igitur examinatis iuribus vtriuſque partis, Rota ſemper cenſuit illa Reuerendiſſimi Archiepiſcopi eſſe potiora, & in comprobationem nedum in præcedentibus inſtantijs duas ad eius fauorem promulgauit ſententias ſuper omnimoda iuriſdictione ſpirituali in controuerſa Terra S. Georgei Montanæ, ſeu Montis Fuſcoli, ſed etiam in hac tertia inſtantia ijſdem fundamentis inhærens præfatas ſententias confirmandas

1 eſſe reſpondit, quia earum validitas patet ex reſolutione actorum, ex quibus apparet ſeruata fuiſſe omnia requiſita relata apud

2 *Caputaq. dec. 262. par. 2.* iuſtitia verò luculenter probatur ex tribus deciſionibus in cauſa æditis nempè *coram R. P. D. meo Beuilaqua ſub diebus 9. Iunij 1666. & 26. Nouembris 1668. & cor. Reu. P. D. meo Emerix 12. Maij proximè præteriti.*

Innituntur enim ſententiæ abſoluto, & incontrouertibili Pontificij iuris principio, quod

3 nempè ordinarius in omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diæceſis habeat intentionem fundatam ſuper competentia, & exercitio omnimodæ iuriſdictionis in ſpiritualibus *per textus apertos in cap. conquerente 16. de offic. ordin. c. cum Venerabilis de Relig. dom. c. cum Epiſc. de off. ordin. in 6. cap. cum perſonæ de priuil. eodem lib. 6. Can. omnes Baſilicæ 16. quaſt. 7. & concordat diſpoſitio Sacri Concilij Tridentini ſeſſ. 7. & 21. cap. 8. de reform. ac probant aliæ autoritates adductæ in Toletana iuriſdictionis 11. Ianuarij 1669. §. etenim coram me.*

Abundè autem probatur ſituatio d. Terræ

4 Sancti Georgei intra fines Diæceſis Beneuentanæ; concurrunt enim plures confeſſiones antiquorum, & moderni Abbatis, & Monacorum, quæ ſituationem ita ſe habere ſua-

5 dent, prout ab ijſdem Abbatibus, & Monacis benè informatis in re præiudiciali fuit pluries affirmatum, vt in ſpecie *Rota cor. Burat. dec. 578. num. 4. coram Carillo dec. 126. num. 5. & in Toletana iuriſdictionis 9. Maij 1659. §. Rurſus coram R. P. D. meo Beuilaqua, & 10. Iunij. 1661. §. concludentiſſimè coram R. P. D. meo Taia* Quin-

6 imò talem ſituationem vti neceſſarium antecedens ſuppoſuerunt antiquiſſimi Abbates, quando infraſcriptam exemptionem à Sede Apoſtolica impetrarunt, quia non datur exemptio ſine præexiſtentia ſituationis, ſeu ſubiectionis, vt benè concludit *ſecunda deciſio R. P. D. mei Beuilaqua §. Præterea.*

7 Quibus confeſſionibus Abbatum optimè correſpondent tam verba pluries enunciata per Archiepiſcopos pro tempore, & alios, quàm facta, & effectus, ſtantibus pluribus

8 actibus iuriſdictionalibus per illos exercitis, & quidem iure ordinario, non autem delegato, quia cum tales actus, ſeu viſitationes emana-

9 uerint ab Archiepiſcopis etiam ante Concilium Tridentinum aſcribi nequeunt iuriſdictioni, deinde ab eodem Concilio ordinarijs delegatæ admittit *Rota in Aquilana iuriſdictionis 30. Martij 1607. num. 4. verſ. quod etiam coram ſan. mem. Innocentio X. impreſſa apud Marcheſan. de commiſ. part. 1. fol. 980. & ſeq. & in Aprutina iuriſdictionis apud Poſth. de manut. deciſ. 598. num. 3. verſ. vltra quod, & innuit in alia Beneuentana iuriſdictionis coram Eminentiſs. Cerro impreſſ. poſt Tond. de Penſ. dec. 11. n. 8. verſ. cæteri.*

Præterea cum Hierarchia Eccleſiaſtica limitatis Diæceſibus regatur, & diſtinguatur,

10 ſatis eſſet, quod alius ordinarius non compareat, ad hoc vt Terra S. Georgei præſumatur ſita intra limites Diæceſis Beneuentanæ, à quibus vndequaque circumdatur, adeout ſi

11 Abbas S. Modeſti contrarium prætendit de legitima, & ſufficienti exemptione docere teneatur iuxta diſpoſitionem *text. in cap. cum perſonæ, & cap. ſi Papa de priuil. in 6.* etiam cum

12 aſſignatione certi Territorij facta à Summo

13 Pontifice, & cuius ſupremæ authoritati dumtaxat competit facultas diuidendi, & terminandi Diæceſes, *Rota coram Buratt. deciſ. 912. num. 1. & deciſ. 220. num. 9. & 10. part. 9. recent.*

Talem verò exemptionem nullatenus cōcludunt probationes per Abbatem aliàs adductæ, non quidem priuilegia Apoſtolica impartita ab Alexandro, & Clemente Ter-

14 tijs, quia cum contineant certas Eccleſias, referri nequeunt ad Eccleſiam, & Populum, ſeu Terram S. Georgei non expreſſam, vt præter aliàs allegatos aduertit *Calder. in quodam Conſilio impreſſo poſt allegationem Lapi 139. num. 20. Rot. deciſ. 324. num. 6. part. 1. recent. deciſ. 54. num. 6. coram Mertin. Andr. & deciſ. 181. num. 10. & 11. coram Reuerendiſs. Carillo.*

Minus releuant priuilegia laicalia Pandulphi, & Gandulphi Principum Longobardo-

15 rum, quia vel referri debent ad iura temporalia, vel quatenus comprehenderent iuriſdictionem ſpiritualem, nihil prorſus releuant

16 ex defectu huiuſmodi poteſtatis in laicis *cap. Sacroſancta, & cap. Meſſana de elect. cap. 2. de iudic. in cap. cauſam quæ de præſcript.*

Prout

Prout non merentur attendi actus iuriſdi-
ctionales geſti ab Abbatibus, vltra quod enim
17 ſufficienter non probantur ex iuribus lite
pendente extractis à particulari Archiuio
Monaſterii, non poſſunt concurrere cum
18 alijs actibus geſtis ab ordinarijs habentibus
iuris aſſiſtentiam *Innoc. in cap. audiris numer. 4. verſ. ſed contrarium videtur de præſcript. Rot. coram ſan. mem. Gregor. dec. 51. num. 2. cum alijs cumulatis in deciſ. 153. num. 20. part. 11. recent.* ne-
19 que vllum parare præiudicium niſi doceatur
de ſcientia, & patientia ordinariorum *l. 2. vbi gloſ. verb. ſciente C. de ſeruit. et aqu. Felin. in cap. de quarta ſub num. 41. de preſcript. Gonza'. ad regul. 8. Canc. gloſ. 45. §. 2. nu. 32. Rota coram Reuerendiſs. Royas deciſ. 218. num. 26. et dec. 181. n. 31. part. 12. recent.*

Nec turbat quod in Diæceſi Beneuentana
duo Eccleſiæ, ſeu oppida habeant denominationem S. Georgei, nam cum ſint con-
20 tradiſtinctæ mediante altero epitheto de Molinara, & de Montanea, ſeu Monteſuſcolo, ceſſat omnis æquiuocatio, dum actus iuriſdictionales fuerint exerciti ab Archiepiſcopo in Terra Sancti Georgei Montaneæ, ſeu Montisfuſcoli vt fuit animaduerſum *in ſecunda deciſione R. P. D. mei Beuilaqua §. minuſque.*

Et ita D. Archiepiſcopo dumtaxat informante.

BENEVENTANA IVRISDICTIONIS

Super Compulſoria.

Veneris 23. Ian. 1671.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1 *Compulſoria denegatur ex defectu releuantiæ.*

2 *Compulſoria irreleuantia vnde inferatur.*

DECISIO CCCXXXIX.

QVamuis ab Abbate, & Monacis Sancti Modeſti reuocaretur in dubium legalitas iurium extractorum ab Archiuio publico Archiepiſcopali, & alias adductorum ad probandum diuerſos actus iuriſdictionales exercitos ab Archiepiſcopis Beneuentanis ſuper terra S. Georgei Montaneæ, ſeu Montisfu-
1 ſcoli, adhuc DD. ſpecialem compulſoriam denegarunt ex defectu releuantiæ, quæ omninò requiritur in conceſſione talis compulſoriæ, *Veſtr. in praxi lib. 6. cap. 1. nu. 12. in med. verſ. vtpote ſi profutura, Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 11. nu. 840. verſ. debet enim, Rota coram Duran. dec. 376. num. 3. coram Eminent. Celſo dec. 299. num. 1. & in recent. dec. 189. num. 1. par. 11.*
2 Inferebatur irreleuantia, quia potiſſimum fundamentum Reuerendiſs. Archiepiſcopi conſiſtit in ſituatione dictæ terræ intra limites ſuæ Diœceſis; Hoc autem plenè probatur ex multiplicata confeſſione Abbatum, ex ſuppoſito talis ſituationis, quando fuit obtenta quædam antiquiſſima exemptio, ex diuerſis enunciatiuis, & ex præſumptione iuris, vt probant cauſæ deciſiones vnde præſcindendo etiam ab actuali iuriſdictione, ſeu exercitio actuum iuriſdictionalium adhuc præfata ſituatio præfefert habitualem iuriſdictionem Archiepiſcopi, eique tribuit iuris aſſiſtentiam ſuper competentia iuriſdictionis ſpiritualis in hac terra poſita intra fines ſuæ Diœceſis ex allegatis in alia deciſione edita ſuper bono iure coram Me.

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

BAREN. IVRISDICTIONIS.

Lunæ 26. Ian. 1671.

ARGVMENTVM.

Mandati Rotalis falſitas, vnde excludatur, & quando conſtet de attentatis multipliciter deductis ſuper exercitio diuerſorum actuum, in quibus manutentio fuerat conceſſa partim Archipresbytero, & partim Epiſcopo.

SVMMARIVM.

1 *Mandati Rotalis falſitas excluditur ex litis introductione, pendentia, & diuturna diſcuſſione, antequam mandatum relaxaretur.*

2 *Mandati Rotalis veritas, & realitas comprobatur ex tenore deciſionum, quæ illud præceſſerunt.*

3 *Producens mandatum Rotale mediante legitimo Procuratore non poteſt illius realitatem in dubium reuocare.*

4 *Attentata eſt vſurpatio tituli repugnans quaſi poſſeſſioni ordinariæ iuriſdictionis attributæ in mandato Rotali.*

5 *A iuriſdictione aliquali in actibus particularibus non infertur ad quaſi Epiſcopalem, & ſeparationem territorij.*

6 *Exempta non dicitur Eccleſia, licet eius Archipreſbyter habeat aliqualem iuriſdictionem.*

7 *Attentatorum articulo non conueniunt ea, quæ non continentur, ſeu non diſtinguuntur in mandato Rotali, eiuſque deciſionibus.*

8 *Cauſæ criminales ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini priuatiuè ſpectant ad Epiſcopum.*

9 *Suſpenſione Clericorum conceſſa non dicitur attributum ius excommunicandi in præiudicium Ordinarij, cui datur manutentio in omnibus iuriſdictionalibus præter actus expreſſos.*

10 *Teſtamenta animæ appellantur quædam piæ diſpoſitiones, quas in Regno Neapolitano facere ſolent Epiſcopi pro animabus, ſeu perſonis ab inteſtato decedentibus.*

11 *Attentata excluduntur, quoties non conſtat de contumacia, ſeu ſpretu.*

12 *Attentata non adſunt, quando non adeſt innouatio.*

13 *Continuans non attentat.*

14 *Attentati non dicuntur actus, ſuper quibus in cauſa de-*

ſa deciſionibus nulla præceſſit diſcuſſio, & eſt dubium an comprehendantur ſub mandato Rotale.

15 *Pro attentatorum excluſione ſufficit rem eſſe dubiam.*

DECISIO CCCXL.

EDita deciſione coram bo. mem. Coccino videlicet la 448. inter eius impreſſas ſuper nullitate cuiuſdam laudi promulgati ad fauorem Archipresbyteri Terræ Aquæviuæ, conuolarunt partes ad articulum manutentionis, qui cum fuerit examinatus in alijs tribus deciſionibus coram eodem emanatis ſub diebus 18. Maij 1609. ac 1. Februarij, & 10. Maij 1610. *quarum prima habetur in deciſ. 471. impreſſas eiuſdem Coccini, ſecunda in deciſ. 273. par. 2. recent.* & tertia datur manuſcripta, ſuperuenit ad fauorem Archiepiſcopi mandatum de manutenendo, ſunt verba præciſa,, In poſſeſſione,
,, ſeu quaſi iuris cognoſcendi cauſas matrimo-
,, niales, & criminales priuatiuè quoad eumdem
,, R. D. Archipresbyterum eiuſdē Terræ Aquę-
,, viuæ, nec non approbandi Confeſſores, &
,, reſeruandi caſus in dicta Terra, & Territorio
,, Aquæviuæ ſimpliciter, nec non iuris cogno-
,, ſcendi cauſas ciuiles inter Clericos, & laicos,
,, conferendi beneficia in Terra, & Territorio
,, antedictis, & inſtituendi præſentatos ad bene-
,, ficia iuriſpatronatus cumulatiuè cum dicto
,, Archipresbytero, ſeruata forma Concilij
,, Tridentini, præter hæc exercendi iuriſdictio-
,, nalia, quæ ſpectant ad ordinem, & iuriſdictio-
,, nem Reuerendiſs. Archiepiſcopi ſimiliter
,, priuatiuè quoad dictum Archipresbyterum,
,, exceptis compræhenſis in Sententia Epiſcopi
,, Vigilien. videlicet iuris cognoſcendi cauſas
,, ciuiles inter Clericos Collegiatæ Eccleſiæ
,, Sancti Euſtachij, & inter laicos eidem Eccle-
,, ſiæ ſeruientes, creandi nouos primarios in
,, eadem Eccleſia, conferendi beneficia dictæ
,, Eccleſiæ, Scholas ad erudiendos pueros per ſe
,, regendi, interdicendi, & ſuſpendendi Cleri-
,, cos, laicoſque excommunicandi, & requiſitos
,, compellendi ad iuſtitiam faciendam, diuina
,, celebrandi, & diuinum Officium niſi prædi-
,, ctus Reuerendiſs. D. Archiepiſcopus præſens
,, eſſet, & officium facere vellet, incipiendi, vel
,, alteri committendi, audiendi Confeſſiones, &
,, alijs illas audiendi licentiam in dicta Eccleſia
,, Sancti Euſtachij tantum, & quoad approba-
,, tionem Confeſſorum, & reſeruationem ca-
,, ſuum, ſine præiudicio Archipresbyteri tam
,, in poſſeſſorio, quam in petitorio eundem Re-
,, uerendiſs. D. Archiepiſcopum Baren. manu-
,, teneri mandamus, *Summario D. Archiepiſcopi*
,, *num. 3.*

Succeſſit poſtmodum, diuturna obſeruantia dicti mandati, ſed nuper ſubortis diuerſis controuerſijs, dedi dubium, An conſtaret de attentatis hinc indè affirmatiuè à DD. reſolutum quoad infraſcripta attentata commiſſa per D. Archipresbyterum, cui nihil profuit allegare falſitatem ſupradicti mandati: omiſſo
1 enim quod ſatis eſſet pendentia, & introductio litis mediantibus non ſolum commiſſionibus per Archipresbyteros impetratis, ſed etiam litis conteſtatione, & diuturna diſcuſſione habita in pluribus deciſionibus, vt in fortioribus, *Rota coram Canaler. deciſ. 658. nu. 1. verſ. ſed etiam, & num. ſeq. & in recent. dec. 266. la 2. num. 7. & duobus ſeqq. par. 9. & in Carpentoraten. præcedentiæ 10. Martij 1660. §. hac litis pendentia*
2 *coram b. m. Veroſpio*, veritatem, & realitatem mandati comprobat literalis tenor deciſionū, quæ illud præceſſerunt, & benè agnouit mo-
3 dernus Archipresbyter, qui mandato vſus fuit, illudq; iudicialiter exhibuit, mediante legitimo Procuratore, Summario Archiepiſcopi *nu.* 6. qua de re non poteſt amplius realitatem mandati in dubium reuocare ex notatis per *DD. in cap. cum venerabilis de except. Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C. de fid. inſtr. Rot. deciſ. 24. num. 28. par. 10. & deciſ. 231. num. 5. par. 12. recent.*

Sequendo igitur ſeriem ab informantibus propoſitam, verſatur primum attentatum circa incongruum titulum, quem modernus Archipresbyter ſibi nouitèr arrogauit, inſcribendo, ſe Ordinarium Ciuitatis Aquæviuæ nullius cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali: Cum enim non controuertatur dictam Terram eſſe in Diœceſi, & de Diœceſi Baren. ac Archipresbyteri prædeceſſores huiuſmodi titulum nunquam vſurpauerint, imò correctioni, ac iuriſdictioni Archiepiſcopi Baren. fuerint ſubiecti, vt ex eius Summario *num.* 5. debebat modernus Archipresbyter abſtinere
4 ab innouatione huius tituli, qui repugnat quaſi poſſeſſioni ordinariæ iuriſdictionis Reuer. Archiepiſcopo attributæ in mandato Rotali,
5 vbi licet Archipresbytero præſeruetur aliqualis iuriſdictio in quibuſdam actibus particularibus, exindè tamen nullatenus infertur ad ſeparationem Territorij cum omnimoda iuriſdictione quaſi Epiſcopali, prout ſonat dictus titulus ad *text. in cap. ſi Papa per tot. & præſertim verſ. his enim de priuileg. in 6. Rot. recent. deciſ. 220. num. 23. par. 9. dec. 181. num. 10. & 11. coram Carillo, & pluries in Toletana iuriſdictionis nempè 9. Maij 1659. §. quoniam, coram R. P. D. meo Beuilaqua, & 10. Iun. 1661. §. priuilegium coram R. P. D. meo Taia, & 11. Ian. 1669. §. non obſtant, coram Me.*

Secunda quæſtio promouetur à quodam edicto Archipresbyteri prohibentis cuicunq; perſonæ affixionem edictorum, & ordinum in Eccleſia Collegiata S. Euſtachii, quia ſi ſub tali generalitate compræhendere voluit affixionem edictorum, & ordinum Archiepiſcopi pro exercitio propriæ iuriſdictionis, attentatè ſe geſſit: limitata enim ſunt iura, quæ Archipresbytero præſeruantur in mandato Rotali, è conuerſo autem Archiepiſcopo tribuitur manutentio in cæteris alijs iuriſdictionalibus, quorum appellatione ſignificatus verborum, & ſubſequta obſeruantia docent
6 venire huiuſmodi affixionem in dicta Eccleſia, quæ non dicitur exempta, etiamſi eius Archipresbyter habeat aliqualem iuriſdictionem, vt benè probat *text in cap. per exemptionem in fin. de priuil. in 6. & confert alius textus in cap. cum venerabilis, verſ. quia igitur de relig. domib.*

ac in

ac in ſimili aduertit *Rot. deciſ. 159. num. 5. apud Poſth. de manutent.*

Tertia, & decima inſpectio cadebat ſuper excommunicationibus ab Archipresbytero prolatis, & reſpectiuè comminatis ſub pena latæ ſententiæ: At DD. exiſtimantes articulo
7 attentatorum non conuenire diſcuſſionem hodie præpoſitam ab informantibus an facultas Archipresbyteri circa excommunicationẽ laicorum ſit intelligenda quoad forum pænitentiale dumtaxat, ſeu potius etiam quoad forum externum, ex quo hæc diſtinctio non contineatur, nec in cauſæ deciſionibus, nec in mandato ſupradicto, benè cenſuerunt fuiſſe attẽtatam excommunicationem cuiuſdam Sacerdotis, de qua in Summario Archiepiſcopi *num.* 11. in principio; tum quia fuit lata
8 in cauſa criminali, quæ ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, & mandati Rotalis priuatiuè ſpectat ad Archiepiſcopum; Tum quia in ſententia Epiſcopi Vigilien. & in mandato
9 Rotali conceditur Archipresbytero ſuſpenſio Clericorum, ideoque ius illos excommunicandi vti non expreſſum non videtur illi impartitum in præiudicium Ordinarij, cui in mandato quaſi poſſeſſio cæterorum iuriſdictionalium præter actus nominatim exceptos competere declaratur per *text. in d. cap. cum venerabilis, verſ. quia igitur de relig. domib. Anchar. in cap. poſtulaſti num. 45. verſ. quidquid enim de for. compet. Rota coram Buratt. deciſ. 321. num. 5. & in dicta Toletana iuriſdictionis 9. Maij 1659. dicto §. quoniam in fine, coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Quartum, quintum, ſextum, & ſeptimum attentatum conſiſtit in iure, quod ſibi arrogauit præſens Archipresbyter tradendi licentias laborandi in diebus feſtiuis, & exigendi pænas ab inobſeruantibus feſtiuitates, necnon confi-
10 ciendi teſtamenta animæ (ita appellantur quædam piæ diſpoſitiones, quas in Regno Neapolitano facere ſolent Epiſcopi pro animabus decedentium ab inteſtato) Item tribuendi licentias ægrotantibus edendi carnes diebus prohibitis, nec non indulgendi facultatem queſtuandi. Etenim cum tales actus non exprimantur inter illos particulares Archipresbytero præſeruatos in mandato de manutenendo compræhenduntur in cæteris iuriſdictionalibus Archiepiſcopo generaliter impartitis ex ſupra allegatis.

Non ſic autem conſtitit de cæteris attentatis Archipresbytero obiectis, ea enim quæ deducebantur circa octauum attentatum non benè iuſtificantur; quamuis enim mandatum Rotale Archiepiſcopo tribuat manutentionẽ in quaſi poſſeſſione approbandi Confeſſarios; Tamen in hac parte non docetur in facto de contrauentione ipſius Archipresbyteri, & quatenus vlterius ex parte Archiepiſcopi in iure ſuſtineri prætendebatur licentiam Archipresbyteri non eſſe abſolutè neceſſariam ad hoc vt Confeſſarij approbati à D. Archiepiſcopo poſſent in Eccleſia S. Euſtachij Sacramentum pęnitentiæ miniſtrare, ad tradit. per *Bonac. de pœniten. Sacram. diſput. 5. quæſt. 5. ſect. 2. punct. 4. num. 35.* Talis inſpectio non congruit præſenti articulo attentatorum, in quo fuit animaduerſum, quod mandatum Rotale præſeruat Archipresbytero facultatem audiendi confeſſiones, & tribuendi alijs licentiam illas audiendi in dicta Eccleſia, quinimo ſententia Epiſcopi Vigilien. determinat, quod ſine licentia Archipresbyteri, nullus confeſſiones
11 audire præſumere debeat; Ideo non conſtat in hac parte de contumacia, ſeu ſpretu Archipresbyteri, ſine quo excluditur incurſus attentatorum, *Lancellot de attent. par. 2. cap. 4. limit. 27. num. 1. & pluribus ſeqq. Rot. coram Vbaldo dec. 342. num. 5. in princip. & ad med. verſ. cum non ſit ſpreta Maieſtas, & in Peruſina Bonorum S. Archangeli 5. Martij 1668. ſuper dubio attentatorum, § non quidem coram Me.*

Ceſſat ſimiliter nonum, vndecimum, & duodecimum attentatum: reſpectu enim Carcerum non docetur fuiſſe nuper factas, minuſque modernum Archipresbyterum illis fuiſſe vſum in criminalibus, ſeu alias vltra eius limitatas facultates, quinimo datur fumus quod tales Carceres extiterint ab antiquiſſimo tempore; Reſpectu prohibitionis factæ ab Archipresbytero ne in Terra Aquæuiuæ deputaretur Vicarius Foraneus, non probatur in facto, imo non controuertitur Vicarium Foraneum diuturno ab hinc tempore in dicta Terra extitiſſe; reſpectu verò benedictionis ab Archipresbytero datæ Prædicatoribus, non
12 conſtat adeſſe innouationem, quinimò in Summario Archipresbyteri *num.* 18. affertur tenor epiſtolæ Sacræ Congregationis, quæ de anno 1611. reſcripſit Archiepiſcopo Baren. ne prohiberet quin benedictio Prædicatori iuxta ſolitum impartiretur ab Archipresbytero: Si igitur modernus Archipresbyter benedictionẽ continuauit, non meretur repræhenſionem
13 iuxta vulgatam regulam, qui continuat non attentat, de qua apud *Lancell. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. limit. 1. num. 2. Caputaq. dec. 51. nu. 1. par. 1. Gregor. XV. dec. 557. nu. 1. & Merlin. dec. 10. num. 1. & dec. 334. num. 2.*

Alia tria attentatorum capita, quæ reſpiciebant exactionem quartæ funeralis, facultatem dandi licentias pro contrahendis matrimoniis domi, & abſque denunciationibus, ac examen Magiſtri Scholæ deputati ab Archipresbytero, ſufficienter non probantur, ac
14 vlterius cum ſuper his actibus nulla præceſſerit diſcuſſio in deciſionibus huius cauſæ, & ſit dubium an veniant ſub quaſi poſſeſſione iuriſdictionalium Archiepiſcopo generaliter impartitorum in mandato Rotali abſtinuerunt DD. ſuper huiuſmodi actibus incidenter ferre iudicium in articulo attentatorum, pro
15 quorum excluſione ſufficit rem eſſe dubiam, *Lancell de attent. par. 1. in præfat. num. 122. 129. & ſeq. Rota coram Merlin. deciſ. 10. nu. 14. verſ. cauſa autem, & ſeq.*

Hactenus de attentatis Archipresbyteri, à quibus eius informantes tranſitum faciebant ad numerum longè maiorem attentatorum contra D. Archiepiſcopum, ſed DD. de obiectis actibus rationem non habuerunt quia partim coincidũt cum illis, qui fuerunt ſuperius examinati, partim prouenerunt à Vicario

Capi-

Capitulari, & plerique vel innituntur iuribus non productis, vel reſpiciunt petitorium, in quo ſi Archipresbyter ſe grauatum prætendit poterit iura ſua opportunius deducere in proſequtione petitorij aliàs reſpectu quorumdam punctorum examinati in duabus deciſionibus emanatis *coram b. m. Coccin. quarum prima edita* 16. *Februarij* 1609. *habetur inter eius impreſſas dicta deciſ.* 448. *& altera emanata die* 23. *Octobris* 1615. *datur manuſcripta in Summario Archiepiſc. ſub num.* 2.

Et ità fuit reſolutum partibus prolixè informantibus.

TIBVRTINA HÆREDITATIS.

Veneris 27. *Febr.* 1671.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio in formali vſufructu non comprehendit proprietatem, & per mortem vſufructuarij expirat, quamuis in proprietate non ſit datus cohæres eo ipſo, quod ſubſtitutio eſt facta per verba obliqua, & in re certa: per ſubſtitutionem alicuius, & ſuorum hæredum an veniant dumtaxat hæredes ſanguinis: retentio pro creditis controuerſis, & illiquidis non retardat immiſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio in ſolo formali vſufructu arguitur ex illis verbis*, laſcio vſufruttuaria durante la ſua vita.

2 *Vſusfructus expirat per mortem vſufructuarij, & illicò conſolidatur cum proprietate.*

3 *Hæres particularis verbis directis inſtitutus, ſeu ſubſtitutus in re particulari, integraliter ſuccedit deficiente hærede vniuerſali.*

4 *Legatarius per verba obliqua vocatus, ſeu ſubſtitutus in certa re non ſuccedit in tota hæreditate deficiente hærede vniuerſali.*

5 *Hæres, ſeu ſubſtitutus particularis non ſuccedit in tota hæreditate, dum tempore euenientis conditionis non deerat hæres vniuerſalis.*

6 *Proprietatem liberè tranſire in hæredes grauati, & vſumfructum apud aliquem remanere ad tempus, non implicat.*

7 *Hæredes ſui dicuntur deſcendentes, ſeu hæredes ſanguinis.*

8 *Subſtitutio alicuius*, & ſuoi heredi, e ſucceſſori *quando referatur dumtaxat ad hæredes ſanguinis, & num.* 9.

10 *Intellectus præſeferens nimiam repugnantiam non attenditur.*

11 *Fructus lite pendente percepti reddunt illiquidam creditum, pro quo allegatur retentio.*

12 *Detractiones redduntur illiquidæ ex alienatione ſtabilium, & occupatione mobilium, quæ debebunt reſtitui.*

13 *Retentio pro creditis controuerſis, & illiquidis non retardat immiſſionem.*

DECISIO CCCXLI.

Confirmarunt DD. Rotalem Sententiam, quia eius validitas non controuertitur, & iuſtitia egregiè patet ex deciſione R. P. D. mei Emerix edita die 30. Maij præteriti: immiſſio enim ritè, & rectè conceſſa fuit Franciſcæ hæredi ab inteſtato Getulij filij ſuper controuerſis bonis ab ipſo poſſeſſis, nec impugnari poteſt ab hæredibus Barbaræ, quia cum iſta fuerit Getulio ſubſtituta dumtaxat in

1 formali vſufructu, vt demonſtrant ea verba, *laſcio vſufruttuaria la Sig. Barbara mia madre, durante la ſua vita*, per ea, quæ notant *Bald. in l.* 1. *col.* 1. *verſ. & quando aliquid, C. de fruct. & lit. expenſ. Bellon. conſil.* 6. *num.* 3. *verſ. his rationibus, Menoch. conſ.* 352. *num.* 17. *Mant. de coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 29. *verſ. quod ſanè, Caſtill. de vſufr. cap.* 30. *num.* 13. *Rot. coram Vbald. deciſ.* 124. *num.* 1. *&* 6. *& in recent. deciſ.* 537. *num.* 5. *part.* 4. *& deciſ.* 120. *nu.* 4. *& dec.* 460. *nu.* 30. *par.* 9.

2 vtique per mortem eiuſdem Barbaræ expirauit vſusfructus, & fuit illicò conſolidatus cum proprietate ſpectante ad Franciſcam hæredem dicti Getulij, vt optimè probant authoritates relatæ in *d. deciſ. R. P. D. mei Emerix*, §. *ipſa enim.*

Quamuis in proprietate datus non fuerit

3 alius cohæres, quia non ſumus in inſtitutione, ſeu ſubſtitutione certæ rei facta verbis directis, quo caſu hæres particularis deficiente vniuerſali, integraliter ſuccedit iuxta terminos *textus in l. cohæredi*, § *fin. ff. de vulg. & pupill.*

4 ſed in ſimplici legato, ſeu particulari ſubſtitutione concepta per verbum obliquum, *laſcio*, quo caſu legatarius, ſeu ſubſtitutus particularis deficiente vniuerſali non ſuccedit in tota hæreditate, vt patet ex eodemmet *Iaſon.* pro Ciaccijs allegato *conſ.* 72. *lib.* 3. *qui col.* 3. *in princ.* expreſsè ſe declarat per illa verba, *& hoc quando ſubſtitutio in re certa eſt facta per verba directa*: ſequendo doctrinam *Baldi conſil.* 296. *lib.* 4. *vbi nu.* 1. diſtinguit inter ſubſtitutionem directam, & obliquam.

Potiſſimum quia de tempore purificatæ

5 conditionis dicti legati non deerat hæres vniuerſalis, nempè Franciſca mater Getulij, qui grauatus non fuerat in proprietate, ſed in ſolo vſufructu durante vita Barbaræ: non enim

6 implicat, quod proprietas non fuerit grauata, & liberè tranſeat in hæredes grauati ex alleg. *in d. deciſ. R. P. D. mei Emerix*, §. *quia obiectum*, quodque vſusfructus apud alterum temporaliter remaneat ad tradit. per *Rot. in Romana vſusfructus* 16. *Iun.* 1670. *coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Non obſtante, quod Teſtator Getulio ſine filijs decedenti ſubſtituerit, *Gio: Antonio Roncetti, e ſuoi heredi, e ſucceſſori*, quia licet Barbara fuerit hæres dicti Ioannis Antonij, non tamen

7 dicitur hæres ſua, prout ſunt deſcendentes,

8 ſeu hæredes ſanguinis, ad quos præfatā ſubſtitutionem referri benè probat citata *cauſæ deciſio edita coram R. P. D. meo Emerix* §. *final.* alias

9 repugnaret, quod Teſtator ſub appellatione hæredum Ioannis Antonij, ſubſtituere voluiſſet in

ſet in proprietate eamdem Barbaram, quam in eodemmet caſu ſubſtituerat dumtaxat in formali vſufructu eius vita durante, vnde non
10 fuit habita ratio huiuſmodi intellectus, qui præſefert nimiam repugnantiam ad *text. in l. vbi pugnantia 149. ff. de regul. iur.*

Neque ad impediendam immiſſionem quidquam profuit allegata retentio, quia cum credita illorum de Ciaccijs plerumque controuertantur à Franciſca, vt narratur in eius
11 calculo, ac reddantur illiquida tam ex fructibus lite pendente perceptis, *Rot. dec. 113. num. 7. coram Duran. deciſ. 221. num. 13. coram Eminentiſs. Celſo, deciſ. 115. nu. 16. in fine, apud Poſth. de ſubhaſt. & in recent. dec. 433. nu. 4. par. 2. & dec. 116. nu. 13.*
12 *in princ. par. 8.* quam ex alienatione ſtabilium, & diſtractione, ſeu occupatione mobilium, quæ poſt mortem Barbaræ vſufructuariæ debuiſſent Franciſcæ reſtitui, *Rot. deciſ. 223. nu. 8. verſ. prout conſtat par. 8. & dec. 121. num. 5. verſic. cætera, & deciſ. 199. num. 6. verſ. cum enim par. 11.*
13 *recen.* importare nequeunt beneficium retentionis ad retardandam immiſſionem, *Rota deciſ. 180. num. 17. coram Eminent. Ottbob. dec. 129. num. 10. par. 11. & deciſ. 96. num. 24. & ſeq. dec. 236. nu. 7. & dec. 262. nu. 4. par. 12. recent.*

Et ita reſolutum vtraque &c.

FOSSANEN. PENSIONIS.

Lunæ 2. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Subreptio vnde deducatur: beneficium eccleſiaſticum non dicitur annua præſtatio, ſeu penſio ad fauorem deſcendentium reſeruata in limine fundationis beneficij de iurepatronatus, nec ex eo quod aliquæ eius circumſtantiæ conueniant beneficio, ſequitur penſionem eſſe beneficium dum concurrunt aliæ circumſtantiæ, quæ referuntur in deciſione tranſcendentes naturam beneficij: Religioſi capaces bonorum in communi an & quando dicantur capaces penſionum ex diſpoſitione fundatoris beneficij: Gratia Apoſtolica, quando ſit obreptitia, nec ſuſtineatur ex clauſula *ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo.*

SVMMARIVM.

1 *Litera Apoſtolica ſubreptitia, & non iuſtificata non ſunt exequenda.*

2 *Subreptio concurrit quando quis impetrauit penſionem vti debitam maſculis deſcendentibus fundatoris, tacuit tamen quod ijs non extantibus applicari deberet pro dote mulierum.*

3 *Subreptio reſultat ex taciturnitate circumſtantiæ, quæ ſi Pontifici innotuiſſet, gratiam non conceſſiſſet, vel ſaltem difficilius.*

4 *Beneficium eccleſiaſticum non dicitur ſimplex penſio, ſeu annua præſtatio reſeruata per fundatorem beneficij ad fauorem deſcendentium.*

5 *Cenſus, ſiue annua penſio, ſeu præſtatio poteſt à fundatore reſeruari in limine fundationis beneficij cum authoritate Ordinarij.*

6 *Beneficij erectionem non probat authoritas Ordinarij, quæ in reſeruatione cenſus facta à fundatore in limine fundationis pariter erat neceſſaria.*

7 *Penſionis collatio facienda ab Ordinario, quando non concludat illam eſſe beneficium.*

8 *Beneficium non efficitur temporalis penſio, ex eo quod in iſta requiratur recitatio Officij B. Mariæ Virginis.*

9 *Illatio non fit ex diuerſis.*

10 *Beneficium non fuiſſe fundatum, ſed temporalem cenſum, ſeu penſionem, arguitur ex eo, quod penſio reſeruetur ad fauorem incapacium beneficij.*

11 *Fœminæ ſunt incapaces beneficij, ſeu penſionis eccleſiaſticæ.*

12 *Equites Hieroſolymitani, & Religioſi ſunt incapaces beneficij, & penſionis eccleſiaſticæ.*

13 *Beneficium eccleſiaſticum non confertur à laicis, ſed ab eccleſiaſtico collatore.*

14 *Beneficium non confertur ad tempus, ſed ad vitam.*

15 *Præſentare ſe ipſum non poteſt patronus.*

16 *Religio Somaſcha eſt capax bonorum in communi.*

17 *Religioſi capaces bonorum in communi ſunt capaces beneficij, ſeu penſionis Eccleſiaſticæ ex conditione adiecta in fundatione cum authoritate Ordinarij.*

18 *In fundationis limine poſſunt apponi, & debent approbari omnes conditiones, etiam præter, vel contra ius, quæ non ſint turpes, naturæ impoſſibiles, vel contra ſubſtantiam beneficij, aut perpetuam iuris prohibitionem.*

19 *Religioſi capaces bonorum veniunt appellatione* di Religioſi in qualſiuoglia Religione capace.

20 *Vſus communis loquendi debet potiſſimum attendi.*

21 *Reſignatio non inducit vacationem, nec abdicat ius à reſignante data incapacitate reſignatarij.*

22 *Gratia dicitur obreptitia quando fuit ſuppoſitum nullum ex deſcendentia fundatoris vnquam aſpiraſſe ad aſſequutionem beneficij, ſeu penſionis, quamuis deſcendens exiſteret, & inſtituiſſet.*

23 *Clauſula* dummodo non ſit alteri ius quæſitum, *præſeruat iura alterius.*

24 *Clauſula* ſiue præmiſſo, ſiue alio quouis modo, *non comprehendit diuerſum modum vacationis, quando diſpoſitiuè narratus non verificatur ſaltem de facto.*

DECISIO CCCXLII.

CVrauit Ioannes Franciſcus Boettus in erectione Prioratus de Iurepatronatus actiuo, & paſſiuo ad fauorem prius ſuorum deſcendentium, & deinde deſcendentium ex eius fratribus illam conditionem præ cæteris approbari, quod Prior pro tempore cenſum, ſeu penſionem ſcut. centum auri in auro contribuere quot annis teneretur alteri ex dictis deſcendentibus, *che ſiano Religioſi di qualſiuoglia Religione capace, etiandio ſolamente Chierici di prima tonſura in età di ſette anni, ouero che ſiano Caualieri della ſacra Religione de Santi Mauritio, e Lazzaro,*

Lazzaro, ò di S. Giouanni Gieroſolimitano; Iſtis
verò non extantibus eandem penſionem ap-
plicari, ſeu aſſignari mandauit pro dotandis,
& Monacandis fœminis deſcendentibus à ſe
ipſo, & reſpectiuè ab eius fratribus expreſsè
diſponendo, quod penſio vlli extraneo nun-
quam aſſignari poſſit, & ſolui debeat: Cum
verò his non obſtantibus Milonus hanc pen-
ſionem à Papa impetrauerit Rota cenſuit li-
1 teras Apoſtolicas eſſe ſubreptitias, & non iu-
ſtificatas, ideoque reſpondit, non eſſe exe-
quendas, vt dixit in *deciſ. 27. num. 2. & 3. par. 6.
& deciſ. 25. num. 3. par. 10. recent. & coram Dunoz.
iun. deciſ. 301. num. 2. & dec. 856. num. 1.* & alias
paſſim.

2 Clara ſiquidem eſt ſubreptio, eſto enim
quod Milonus expreſſerit penſionem deberi
deſcendentibus teſtatoris; tacuit tamen, quod
non extantibus maſculis capacibus, penſio ap-
plicaretur pro dotatione, & Monacatione
3 mulierum, vt ſupra deſcendentium: Quod ſi
Pontifici innotuiſſet, gratiam non conceſſiſ-
ſet, vel ſaltem difficilius, *cap. ſuper literis, vbi
gloſ. verb. dediſſemus de reſcript. cap. dudum il 2.
verſ. inſuper indulgentiam de elect. Roman. conſ. 126.
num. 10. verſ. ſi enim, & num. 11. Rot. recent dec. 94.
num. 60. & ſeq. par. 7. & deciſ. 36. num. 1. & deciſ.
204. num. 43. par. 8.*

Iuſtificatio autem literarum pariter deficit:
4 ſuppoſuit enim Milonus, hanc penſionem
eſſe beneficium eccleſiaſticum, & tamen vita
eſt ſimplex cenſus, ſeu temporalis præſtatio
5 reſeruata cum authoritate Ordinarij in limine
fundationis ad fauorem dictorum deſcenden-
tium patronorum Prioratus, iuxta terminos
*textus in cap. quanto, vbi gloſ. verb. voluntate de
cenſ. & cap. præterea il 2. vbi gloſ. verb. inſtitutos,
& Abb. num. 5. & 6. de iurepatron. plenè, Lambert.
eodem tractat. lib. 1. par. 1. quæſt. 9. art. 4. num. 58. &
ſeqq.*

Vnde non applicantur termini beneficij
eccleſiaſtici in hac penſione, cuius aliquæ cir-
cumſtantiæ licet ſymbolizent cum quibuſdã
qualitatibus beneficij eccleſiaſtici; tamen vel
non releuant ceſſante erectione in titulum
perpetui beneficij, vel non concludunt; Au-
6 thoritas enim, ſeu approbatio Ordinarij non
probat, ſeu infert erectionem beneficij quia
in reſeruatione huius cenſus, ſeu penſionis
erat ſimiliter neceſſaria ex *dicto cap. præterea il
2. de iurepatron.* & alijs mox citatis: collatio
7 penſionis facienda ab Ordinario requiſita fuit
ad effectum cognoſcendi, *che vi concorrino le
qualità, e conditioni*; recitatio Officij B. Mariæ
8 Virginis hanc penſionem non transfert in
beneficium, vt in puncto *Lotter. de re benefic.
lib. 3. qu. 29. num. 90.* quem ſequitur *Tondut. de
penſion. cap. 17. num. 29.* ac reſeruatio huius pen-
ſionis ipſo contextu, & cum eodem iurepa-
tronatus, quo fuit erectus Prioratus non con-
cludit hanc penſionem eſſe beneficium eccle-
ſiaſticum æquè, ac Prioratum ob vulgatam
9 regulam, quod ex diuerſis non fit illatio *leg.
Papinianus, ff. de minor.*

10 Certius quia fundator penſionem reſeruan-
do ad fauorem perſonarum incapacium be-
neficij, & penſionis eccleſiaſticæ, argumen-
tum præbuit, eo magis conijciendi, quod
temporalem cenſum, & prophanam penſio-
nem reſeruaſſe voluerit conſtituere ad fauo-
rem certarum perſonarum; declarauit enim
penſionem reſeruaſſe *ad vtile, e commodo de
Religioſi maſchi, e femme della mia deſcendenza, e
di quelle de ſudetti miei fratelli*, neminem nam-
11 que latet, fœminas beneficij, ſeu penſionis
eccleſiaſticæ eſſe quoquo modo incapaces,
*Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſ. 4. num. 200. Viuian.
de iurepatr. lib. 6. cap. 3. num. 1. & ſeqq. Tondut. de
12 penſion. quæſt. 71. nu. 7.* Prout etiam voluit illam
aſſignari Equitibus Hieroſolymitanis, & Re-
ligioſis, qui ſimiliter ſunt incapaces beneficij,
& penſionis eccleſiaſticæ, vt de dictis Equiti-
bus *Gonzal. ad d. regul. 8. Cancell. gloſ. 8. num. 42.
Rot. in Nolana penſionis* 10. *Ian.* 1610. *nu.* 1. *coram
Sacrato impreſſ. apud Marcheſ. de commiſſ. part. 1.
fol. 621. Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 36. num. 28.
Sperell. deciſ. 21. num. 67. Sanch. ſuper præcept. de-
calog. to. 2. lib. 7. cap. 29. num. 5. in fin. verſ. ſecus au-
tem, & Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 7. num. 52.*
& in terminis Religioſorum *cap. beneficium de
regular. in 6. Garz. de benef. par. 7. cap. 10. num. 28.
& 29. Gonzal. vbi ſupra num. 39. & ſeqq. Tondut.
de penſion. cap. 71. num. 12.*

Quod comprobatur ex duabus conditioni-
bus in fundatione adiectis; Altera quod fun-
datori laico eius vita durante liceret ad libi-
tum de hac penſione diſponere, quandocunq;
& ad fauorem cuiuſcunque contra regula-
13 rem naturam beneficij eccleſiaſtici, quod non
à laico, ſed ab eccleſiaſtico collatore eſt con-
ferendum, *Can. ſi quis deinceps, & Can. ſi quis
Clericus 16. qu. 7. cap. Meſſana, & cap. Sacroſancta
de elect. cap. nullus laicus de iurepatr. Garz. de benef.
par. 1. cap. 2. num. 32. & num. 35.* & quidem ad
14 vitam illius, cui confertur, non autem reuo-
cabiliter, & ad certum tempus, *Can. Sanctorum,
diſtinct. 70. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. dicta gloſ. 5.
num. 11. Viuian. de iurepatron. lib. 1. cap. 1. num. 65.*
Altera quod ſi vnus dumtaxat ex dictis de-
ſcendentibus exiſteret, poſſet dictam penſio-
15 nem obtinere, ſeu ſe ipſum præſentare, con-
tra *text. in cap. fin. de inſtitut. & cap. per noſtras de
iurepatron.*

Sed quatenus etiam talis penſio eſſet ſpiri-
tualis, ſeu eccleſiaſticum beneficium, non
tamen vacauit per profeſſionem Patris Ber-
nardini Boetti in Religione Sommaſcha, vt
16 Milonus expoſuit; quia cum talis Religio ſit
capax bonorum in communi non ſolum non
fuit excluſa, ſed potius compræhenſa in diſ-
17 poſitione fundatoris volentis penſionem de-
beri Religioſis profeſſis in Religione capaci;
quæ conditio cum authoritate Ordinarij po-
tuit valdè apponi in limine fundationis,
*Mandoſ. de Signat. Grat. tit. reductiones ad ſæculari-
tatem, verſ. reductiones beneficiorum fol. mihi* 120.
*Rebuff. in prax. benef. quæſt. 1. tit. regularia beneficia
multiplicia in princ. Lambert. de iurepatr. par. 1. lib. 2.
quæſt. 7. art. 4. num. 5. verſ. ſed ex fundatione, & in fine
verſ. ſed vt omnia, Viuian. eodem tract. lib. 6. cap. 2.
num. 2. verſ. vel ſint capaces ex ſpeciali fundatorum
diſpoſitione, Garz. de benef. par. 7. cap. 10. num. 1. in
18 princip.* iuxta regulam generalem, quod in
limine fundationis poſſunt apponi, & debent

approbari omnes conditiones etiam præter,
vel contra ius, quæ non ſint turpes, vel natu-
ra impoſſibiles, vel contra ſubſtantiam benefi-
cij, aut contra perpetuam iuris prohibitionē,
*Lotter. de re beneficiar. lib. 1. qu. 32. num. 19. & plu-
rimis ſeqq. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 70.
num. 39. & 40. Rota in Romana iuris patronatus
31. Maij 1613. relata per Vivian. de iurepatron. lib.
4. cap. 9. ſub num. 56. & coram Buratt. deciſ. 223.
num. 13. ibique Add. num. 18.*

Nec placuit intellectus, quod fundator pro
Religioſis, vel ſenſerit de Clericis ſæcularibus,
vel de regularibus capacibus penſionum; nam
19 illa verba *Religioſi in qualſivoglia Religione capace*
ſecumferunt intellectum Religioſorum pro-
feſſorum in Religione capaci bonorum ad
differentiam Religionum incapacium iuxta
verborum ſignificatum, & communem vſum
20 loquendi, qui debet potiſſimum attendi *l.
librorum 50. §. quod tamen Caſſius, ff. de leg. 3. latè
Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 1. &
ſeqq.*

Minus profuit Milono renunciatio huius
penſionis facta antè profeſſionem à Bernar-
dino ad fauorem Damiani eius fratris vxorati;
21 tum quia data incapacitate reſignatarij, reſi-
gnatio eſſet quidem nullius roboris, ſed non
induceret vacationem, nec abdicaſſet ius à re-
ſignante, cuius conſenſus habet implicitam
conditionem, quatenus reſignatarius ſit ha-
bilis, eique ius acquiratur, *Pariſ. de reſign. lib. 9.
qu. 21. num. 4. & tribus ſeqq. Rota dec. 249. num. 2.
par. 10. recent. cum alijs cumulatis in deciſ. 26. nu. 3.
apud Tondut. de penſion.*

Tum quia poſt obitum Damiani penſio
debebatur dicto Bernardino, ſeu eius Reli-
gioni, prout reuera inſtetit pro illius collatio-
22 ne, ſeu aſſignatione; quam inſtantiam cum
Milonus nedum tacuerit, ſed potius aſſeruerit
nullum vnquam de deſcendentia fundatoris
ad hanc penſionem aſpiraſſe, gratia Apoſtoli-
ca tanquam obreptitia remanet nullius ro-
boris, *cap. ſi proponente 42. de reſcript. cap. Dudum
il 2. verſ. inſuper indulgentiam de elect. l. vniuerſa,
23 C. de diuerſ. reſcript.* eoque minus præiudicat
P. Bernardino, ſeu Religioni, cuius iura Pon-
tifex præſeruauit mediante clauſula, *dummodò
non ſit alteri ius quæſitum, Mareſc. var. reſolut. lib. 2.
cap. 1, numer. 172. Barboſ. de clauſ. clauſ. 44. ſub
num. 2. Buratt. deciſ. 137. num. 6. Eminentiſſ. Ottbob.
deciſ. 263. num. 18. & Eminentiſſ. Celſ. deciſ. 408.
num. 4.*

Tum quia Milonus diſpoſitiuè narrauit
vacationem per profeſſionem, quam ex præ-
dictis ceſſante, literæ non remanent iuſtifica-
tæ, nec ſuffragatur diuerſa vacatio per renun-
ciationem vigore clauſulæ *ſiue præmiſſo, ſiue
24 alio quouis modo,* quia deberet ad hunc effectum
modus vacationis diſpoſitiuè narratus iuſtifi-
cari, ſaltem de facto ad hoc vt alius vacationis
modus ſub generalitate dictæ clauſulæ effica-
citer comprehenderetur, *Garz. de benef. par. 11.
cap. 1. num. 36, & ſeqq. Lotter. de re benefic. lib. 3.
quæſt. 8. num. 72. & tribus ſequentib. Rot. diuerſor.
deciſ. 616. num. 2. verſ. non obſtat par. 4. deciſ. 1309.
num. 1. coram Seraphin. & deciſ. 37. num. 10. coram
ſan. memor. Gregorio, ac in Tarentina Archidiaco-
natus 5. Maij 1656. §. nec releuat clauſula, coram
Me.*

Et ita fuit reſolutum partibus informan-
tibus.

Confirmata vt infra deciſ. 391.

ROMANA FIDEICOMMISSI.

Ven. 6. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Datis Apoſtolis reuerentialibus in forma tene-
tur appellans intra decem dies curare com-
miſſionem, vel adhibere diligentias ad com-
mittendam cauſam, quæ aliàs remanet deſerta,
licet ſententia fuerit poſtmodum lata in ter-
mino pro ſeruato: identitas probatur ex con-
feſſione grauati, cuius error debet perneceſſe
iuſtificari: detractiones reiectæ, conſumptæ,
vel illiquidæ non impediunt immiſſionem.

SVMMARIVM.

1 *Apoſtolis reuerentialibus in forma datis debet ap-
pellans intra decem dies curare cauſæ commiſſio-
nem, vel adhibere diligentias, etiamſi ſententia
non poſſet interim ferri, & num. 5.*
2 *Terminus pro ſeruato vnius menſis habetur in Rota
ante ferias generales.*
3 *Sententia præſumitur lata in die termini habiti pro
ſeruato.*
4 *Præſumptio iuris, & de iure non admittit probatio-
nem in contrarium.*
6 *Inuériſimilitudo cedit veritati.*
7 *Imputet ſibi qui voluit ſe adſtringere ad id, ad quod
non tenebatur.*
8 *Appellans, cui fuerunt dati reuerentiales in forma,
ſi non poteſt obtinere commiſſionem intra decem
dies, debet tamen inchoare diligentias.*
9 *Ad appellationis proſequutionem inchoandam, non
finiendam datur terminus decem dierum in Apo-
ſtolis reuerentialibus in forma.*
10 *Immiſſio dicitur merito conceſſa ei, qui docuit de
fideicommiſſo, eiuſque purificatione, & de identi-
tate bonorum.*
11 *Identitas probatur ex confeſſione grauati, à quo reus
habet cauſam.*
12 *Hæres non poteſt impugnare confeſſionem ſui au-
thoris.*
13 *Bona fuiſſe data in ſolutum viro pro dote, & dein-
de ſoluto matrimonio pro reſtitutione dotis rediſſe
in dominium mulieris, non implicat.*
14 *Error confeſſionis probari debet demonſtrationibus
indubitatis, & perneceſſe concludentibus.*
15 *Confeſſio clara, & emiſſa in iudicio non dicitur
æquiuoca.*
16 *Bona eſſe ſubiecta vni, vel alteri fideicommiſſo non
releuat, dum aliquis ad vtrumque vocatur.*
17 *Detractiones cenſentur conſumptæ, dum hæres gra-
uatus alienauit, & non fecit inuentarium.*
18 *Iura non producta dicuntur extra mundum.*
19 *Hæres grauati non poteſt controuertere identitatem,
& fideicommiſſum bonorum, quæ eius author tali
titulo adeptus fuerat.*

Detra-

20 *Detractiones dicuntur ſatisfactæ, vel ſaltem illiquidæ ex fructibus lite pendente perceptis, adeout impedire nequeant immiſſionem.*

DECISIO CCCXLIII.

EX duabus decifionibus anni præteriti impugnabat Clementinus primam editam 4. Iulij quatenus vti iuſtam confirmabat ſententiam R. P. D. mei Calataiù, ſecundam verò emanatam die 1. Decembris, quia vlterius eamdem ſententiam in iudicatum tranſiuiſſe determinabat: ſed nihil profuerunt eius rationes ad remouendos DD. à deciſis: ordo enim iudicij expoſcebat, vt Clementinus, qui
1 die 11. Iulij 1669. obtinuerat ſibi reſponderi
de Apoſtolis reuerentialibus in forma, curaſſet intra decem ſequentes dies cauſæ commiſſionem, etiamſi ſententia non potuiſſet interim ferri, ac expectari prius debuiſſet ordo expeditionis vſque ad Congregationem Rotalem: Nam cum die 3. eiuſdem menſis oc-
2 caſione feriarum generalium habitus fuerit
ſolitus terminus vnius menſis pro ſeruato
3 ſub tali die cenſetur lata ſententia ex præſum-
4 ptione iuris, & de iure, quæ non admittit
probationem in contrarium, vt ad hunc effectum ponderat *Scacc. de appellation. q. 14. num. 10. verſ. reſpondeo huic oppoſitioni, & verſ. & vultis videre, Rodolphin. in praxi par. 1. cap. 13. numer. 339.*

Ideoque non releuat, quod grauamen non
5 fuerat adhuc illatum, quodque erat dubium
an ſententia eſſet ferenda: nam ſtante huiuſmodi præſumptione debebat Clementinus ita ſe gerere, ac ſi ſub die ſeruati termini fuiſſet illatum grauamen, & realiter data ſententia, eodemque modo, quo ab hac die computauit terminum decem dierum ad appellandum, intra quos non expectata ſubſcriptione ſententiæ appellationem interpoſuit, ita à die qua fuit reſponſum de reuerentialibus in forma computare debuiſſet alium terminum decem ſequentium dierum ad curandum cauſæ commiſſionem, ſi euitare volebat eius deſertionem, vt reiectis argumentis hodie in contrarium adductis benè probat *Scacc. de appellat. qu. 14. num. 9. & ſeq.*

Minus fuit attenta inueriſimilitudo, quod Clementinus die 11. Iulij redierit pro Apoſtolis, dum habebat menſem ad redeundum vigore termini iuris dati triduo antè: Nam
6 inueriſimilitudo cedit veritati, quæ hactenus
7 non fuit vnquam impugnata, & proindè ſibi
ipſi imputare debet Clementinus ſi feſtinanter redeſido pro Apoſtolis ſe adſtrinxit ad cauſam committendam breuiori interuallo decem dierum argum. *text. in l. 3. §. finali in princip. & l. cum mandato 24. in fine, ff. de minor. l. ſed etſi in fin. ff. de inſtit. action. §. præterea in fine inſtit. quibus mod. re contrah. obligat. & §. finali in fin. inſtit. de ſociet.*

Neque obſtat, quod ante effectiuam cauſæ expeditionem commiſſiones non ſoleant relaxari, ſed retineri à Notario menſario: quia
8 adhuc tenebatur Clementinus oportunas di-
ligentias initiare ad oſtendendum animum à

deſertione alienum, obtinendo fidem, quam vocant præſentatam, vel dirigendo commiſſionem per illos miniſtros, per quorum manus pertranſiſſet, antequam perueniſſet ad dictum meuſarium, vt reſpondet *vltima cauſæ deciſio coram Me, §. finali.* Ita enim potuiſſet
9 ſuæ indemnitati conſulere inchoando dili-
gentias intra terminum decem dierum, qui vti proueniens ab homine non datur ad appellationis proſequutionem finiendam, ſed inchoandam, *Veſtr. in praxi lib. 7. cap. vlt. num. 4. verſ. ex quo iſte terminus, Scacc. de appellat. d. quæſt. 14. nu. 14. verſ. ratio huius, & num. 39. Caſſador. dec. 4. nu. 1. in fin. & nu. 2. de appell. Creſc. dec. 1. & dec. 8. num. 3. eodem titulo.*

Iuſtitia verò ſententiæ in iudicatum tranſactæ apparet ex deciſione antè illam edita die 29. Martij 1669. coram R.P.D. meo Calataiù, & ex alia ſubſecuta coram Me die 4. Iulij
10 præteriti: Inde enim patet immiſſionem fuiſſe
meritò conceſſam Monaſterio SS. Dominici, & Sixti, quod docuit de fideicommiſſo Hippolytæ de Fabijs, illius purificatione ad fauorem Sororis Mariæ Virginiæ pronepotis fideicommittentis, ac de domorum identitate, quæ fruſtra in dubium hodie reuocatur, dum
11 plenè probatur ex confeſſione nedum Hip-
polytæ iunioris prius vocatæ, ſed etiam prius Conſtantiæ Toſcancellæ, deindè ſubſtitutæ,
12 cuius cum ſit hæres Clementinus, impugnare
nequit talem confeſſionem auctricis ex *text. in l. cum à matre 13. C. de rei vind. & alijs vulgatis iuribus.*

Nec ſubſiſtit, quod dictæ confeſſiones ſint erroneæ, vel ſaltem æquiuocæ: Error enim
13 non probatur ex eo, quod Domus datæ fue-
rint in ſolutum Petro Paulo Steccato pro dote Hippolytæ, & ſic non remanſerint in dominio eiuſdem vxoris, quia non implicat, quod domus tranſierint in dominium viri pro ſolutione dictæ dotis, quodque deinde ſoluto matrimonio redierint in dominium vxoris pro reſtitutione eiuſdem dotis, prout docuit ſucceſſiua obſeruantia ſubſtitutarum, quę domus controuerſas acquiſierunt ex iuribus fideicommiſſi dictæ Hippolytæ, vnde excluditur,
14 nedum probatur error, de quo conſtare de-
buiſſe per demonſtrationes indubitatas, & perneceſsè concludentes, ad *text. in l. neque natales, C. de probat. Rota coram Duran. deciſ. 337. num. 36. coram Eminentiſs. Celſo deciſ. 318. num. 5. & 6. & in recent. deciſ. 128. num. 13. par. 6. & dec. 149. num. 19. par. 10.*

15 Æquiuocum verò ceſſat, quia confeſſiones
ſunt clariſſimæ, & iudicialitèr emiſſa, ac probatę ad finem conſequendi immiſſionem, quę fuit etiam reportata ſuper his domibus fideicommiſſarijs, & ſic præualere etiam debent aliquibus enunciatiuis ad alium effectum generaliter proditis, nec eſt verum quod omnes ſubſtitutæ in fideicommiſſo Petri Pauli Steccati eſſent etiam vocatæ ad fideicommiſſum Hippolytæ: Nam Æmilia filia dictorum coniugum fuit benè relicta vſufructuaria ab Hippolyta, ſed à Petro Paulo fuit dumtaxat inſtituta in dote, quam iam habuerat, & ſic excluſa ab eius hæreditate, vt patet ex lectura

teſtamentorum relatorum *In Summario dato die 22. Martij 1669. coram R. P. D. meo Calataiù*
16 *num. 2. & 3.* Verum nec huiuſmodi æquiuocum aliquid iuuaret, dum dictam Sororem Mariam Virginiam fuiſſe etiam vocatam ad fideicommiſſum Petri Pauli probant duo deciſiones editæ *in Romana fideicommiſſi de Steccatis 15. Iun. 1665. & 4. Febr. 1667. coram R.P.D. meo Bourlemont*.

Nec dicatur, quod domus controuerſæ non cadant ſub fideicommiſſo, ſiue ob detractionem legitimæ debitæ filijs Hippolytæ, ſiue ob melioramenta, facta ſuper ſolo fideicommiſſario: Detractio enim legitimæ fuit aliàs reiecta in dicta *deciſione R.P.D. mei Calataiù §. fin.*
17 quia cum non conſtet de inuentario, & hæredes grauati alienauerint aliam domum dotalem Hippolytæ poſitam in foro Boario, de qua nulla redditur ratio, cenſentur huiuſmodi domum pro ſuis detractionibus elegiſſe ex *text. in l. Marcellus, §. res quæ, vbi DD. ff. ad Trebell. Surd. conſ. 71. num. 1. Fuſar. de ſubſtitut. q. 543. num. 19. & Rota in Bononien. ſeparationis bonorum 5. Decembris 1670. §. è conuerſo, in fine, coram Me.*
Melioramenta verò non probantur ex iuribus
18 non productis, quæ proindè dicuntur extra mundum, *Caſtr. in l. ait Prætor, §. ſi Iudex ad med. ff. de re iudic. & Rota in Cracouien. Præpoſituræ 5. Decembris 1667. §. præterea, coram Me.*

Eoque minus fuit habita ratio de his detra-
19 ctionibus, ſeu exceptionibus, quia ſicuti ædem domus ad Conſtantiam Toſcanellam deuenerunt, vti ſubiecta fideicommiſſo dictæ Hippolytæ, ita tranſire debent in Sororem Mariam Virginiam ſubindè vocatam, abſque eo quod liceat Clementino hęredi dictę Conſtantiæ quoquo modo controuertere identitatem, & ſubiectionem fideicommiſſo, quæ fuerunt præcipua fundamenta ſuæ auctricis ad conſequendas præfatas domos cum iiſdem ædificiis, quæ hodie reperiuntur, vt ex punctuali authoritate *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 618. num. 29. & Rota deciſ. 299. num. 7. par. 11. recent. fuit animaduerſum in prima mea deciſione 4. Iulij præteriti §. identitas*, & in omnem caſum qua-
20 tenus doceretur de melioramentis, creditum vtriuſque detractionis remanet ſatisfactum ex fructibus lite pendente perceptis, vel ſaltem redditur adeo illiquidum, vt Monaſterio impedire nequeat immiſſionem, *Rot. in Bonon. fideicomm. de Amorinis 17. Martij 1664. & in Tiburtina hæreditatis 27. Febr proximè elapſi vtrobiq; §. fin. coram Me.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

FOROLIVIEN. PRÆDII.

Veneris 13. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Interdictum quorum bonorum quando non detur: fideicommiſſum probatur ex confeſſione authorum, quæ non probatur erronea ex relatione ad teſtamentum cum diuerſo cognomine teſtatoris, quando ex alijs demonſtrationibus conſtat de identitate teſtatoris, & teſtamenti relati: fideicommiſſum non expirat per obitum hæredum cum filijs, quando contrarium reſultat ex ipſa diſpoſitione teſtamenti, & coniecturis.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum* quorum bonorum, *datur dumtaxat contra poſſidentem pro hærede, vel pro poſſeſſore.*

2 *Non contra illos qui poſſident alio titulo.*

3 *Fideicommiſſum eiuſque purificatio apparet ex confeſſione authoris.*

4 *Confeſſionem, ſeu factum authoris impugnare non poſſunt habentes ab eo cauſam.*

5 *Error confeſſionis quando non probetur ex relatione ad teſtamentum, de quo non conſtat cum illo cognomine, ſub quo fuit habita relatio.*

6 *Identitas teſtamenti relati, & teſtatoris iuſtificatur duabus demonſtrationibus.*

7 *Identitas teſtamenti relati vnde arguatur.*

8 *Cognominis diuerſitas non excludit identitatem perſonæ in concurſu aliarum probationum.*

9 *Cognominis diuerſitas non reſultat ex eo quod quis in vno actu cognominetur, in alio verò non referatur cum cognomine, ſed cum denominatione patriæ.*

10 *Cognominis omiſſio non impedit, quin perſona teſtatoris aliunde identificetur.*

11 *Identitas teſtamenti aliunde probata non excluditur ex diuerſitate anni relata in actu referente præſertim dum de alio teſtamento factis diligentijs non conſtat.*

12 *Clauſula* ſaluo &c. *importat expreſſionem, ſeu relationem veri temporis alioquin malè expreſſi.*

13 *Antiquitas teſtamenti potuit in poſteris inducere obliuionem, ſeu ignorantiam temporis præciſi, quo fuit conditum.*

14 Oldrad. conſ. 21. *circa deficientiam fideicommiſſi per obitum hæredum cum filijs, quando non procedat.*

15 *Fideicommiſſum non expirat in primis hæredibus decedentibus cum filijs, quando filij, & linea hæredum inſtitutorum vocantur per fideicommiſſarium.*

16 *Fideicommiſſum non expirat in primis hæredibus decedentibus cum filijs, quando contrarium ſuadent diuerſa coniecturæ hic relatæ.*

17 *Votum conſeruandi agnationem, quando nedum probabiliter, ſed etiam perneceſſe concurrat, & num. 18.*

19 *Fideicommiſſum non terminat in primis hæredibus quando*

quando vltra alias coniecturas concurrunt illa
duo potiſſima, nempe votum conſeruandi agnatio-
nem, & digreſſus ad plures gradus ſubſtitutio-
num.

20 *Votum expreſſum conſeruandi ſemper agnationem*
redderetur fruſtratorium, ſi fideicommiſſum expi-
raret in primis hæredibus.

21 *Fideicommiſſi exiſtentia, ſeu duratio quando non*
eſſet omnino clara valde comprobatur ex obſer-
uantia, & confeſſione contra confitentes, eorumque
hæredes.

22 *Fideicommiſſum fauore maſculorum cum perpe-*
tua excluſione fœminarum expirat in vltimo maſ-
culo.

23 *Fideicommiſſum ingreſſum in vnam lineam non*
tranſit ad aliam, niſi prima euacuata.

DECISIO CCCXLIV.

PRædium *della Palazzina* pro indiuiſo poſ-
ſeſſum ſubrogarunt de anno 1641. Fran-
ciſcus, & Vincentius iunior de Mambellis in
locum bonorum, auito fideicommiſſo ſubie-
ctorum, ſed cum eodem anno deceſſerit Fran-
ciſcus, & anno ſequenti Nicolaus eius filius,
nullo maſculo ſuperſtite de eorum ramo,
fuit factus locus fideicommiſſo, cuius vigore
prædium integrè peruenit in dictum Vincen-
tium iuniorem, & deindè in Cæſarem eius
filium, ac ſucceſſiuè in Flaminiam, There-
ſiam, & Catherinam eiuſdem Cæſaris filias,
contra quas inſurrexerunt Angelica, & Anto-
nia ſorores, & hæredes ab inteſtato dicti Ni-
colai petentes immiſſionem ex interdicto,
quorum bonorum ſuper medietate prædij
olim poſſeſſa ab eorum authore, ſed DD. de-
negandam eſſe cenſuerunt, quia cum hoc in-
1 terdictum detur dumtaxat contra poſſidētem
pro hærede, vel pro poſſeſſore iuxta *Prætoris*
edictum inſertum à Vlpiano in l. 1. ff. quor. bonor.
2 non competit contra dictas reas conuentas,
quæ non poſſident pro hærede, vel pro poſ-
ſeſſore hæreditatis Nicolai, ſed ex alio titulo,
nempe vti hæredes Cæſaris patris, qui totum
prædium poſt obitum Nicolai poſſedit, vt de-
ponunt teſtes vigore præfati fideicommiſſi
vocantis maſculos de agnatione, *Bartol. in l. 1.*
num. 3. verſ. quæ indicia, ibique Rip. num. 2. ff. quor.
bonor. Angel. Aretin. in §. quadrupli num. 54. verſ.
& datur iſtud remedium inſtit. de action. Ruin. conſ.
25. num. 2. verſ. & eadem ratione lib. 4. Soccin. iun.
conſ. 75. num. 6. lib. 1. Maran. de ordin. Iud. part. 4.
diſtinct. 7. num. 4. Menoch. de adipiſc. remed. 1. nu. 60.
& duobus ſeqq. Rota coram Pania dec. 839. num. 9.
& in part. 8. recent. deciſ. 263. numer. 1. & duobus
ſeqq.

Titulus verò fideicommiſſi agnatitij puri-
3 ficati ad fauorem d. Cæſaris, ſatis ſuperque
apparet ex dicta ſubrogatione inita ab autho-
ribus vtriuſque partis, quorum explicitam
4 confeſſionem, ſeu factum vtique impugnare
nequeunt mulieres actrices cauſam habentes
ab altero contrahente, ſeu ſubrogante *ex vulg.*
text. in l. cum à matre, C. de rei vindic. & in ſimili-
bus terminis Rota in Romana fideicomm. 29. Martij
1669. §. tertium requiſitum, verſ. ex quo, coram R.
P. D. meo Calataiù, confirmata 4. Iulij 1670.
§. identitas, & die 6. currentis, §. iuſtitia, coram
Me.

5 Nec ſubſiſtit, quod talis confeſſio, ſeu ſu-
brogatio ſit erronea ex relatione habita ad
fideicommiſſum conſtitutum in teſtamento
Vincentij quond. Nicolai Mambelli rogato 9.
Martij 1578. de quo factis debitis diligentijs
non conſtat, ſed tantum de teſtamento Vin-
centij q. Nicolai de Schiedo condito 9. Martij
1654. Ceſſat enim huiuſmodi error, & com-
6 probatur veritas dictæ relationis nedum ex
duabus, ſed ex pluribus demonſtrationibus,
quæ plenè iuſtificant identitatem teſtatoris,
& teſtamenti iuxta vulgatam theoricam *Bart.*
in l. demonſtratio falſa 17. num. 14. ff. de condit. &
demonſtrat. Crauett. conſ. 198. num. 1. in fine, & n. 2.
vbi de identitate ſcripturæ, *Buratt.* approbans
identitatem alterius Vincentij *in dec. 633. num.*
10. & 11. *Rot. recent. deciſ. 641. num. 12. part. 3.*
deciſ. 184. nu. 11. & 31. vbi de identitate ſcrip-
turæ, & perſonæ, *& deciſ. 263. nu. 6. & ſeqq. par. 6.*
& deciſ. 136. num. 18. par. 9.

7 Etenim combinato dicto teſtamento cum
inſtrumento ſubrogationis, identificatum ap-
paret nomen Vincentij teſtatoris, Nicolai
eius patris, Cæſaris, & Nicolai eius filiorum
in teſtamento inſtitutorum: item verificatur
habitatio teſtatoris in loco Montis Abbatis de
Territorio, ſeu diſtrictu Meldulæ, necnon
concordat dies, & menſis conditi teſtamenti
nempè 9. Martij, & nomen Iacobi Auentu-
rati Notarij de teſtamento rogati, & denique
fideicommiſſum agnatitium expreſſum in in-
ſtrumento referente conuenit cum fideicom-
miſſo conſtituto in teſtamento relato, prout
etiam ex alio inſtrumento identificatur nomē
Flaminiæ, ſeu Flamettæ vxoris per Vincen-
tium in eodem teſtamento nominatæ, itaut
ex his omnibus non dubitauerit hodie Rota
de identitatis probatione, dum aliàs minori-
bus demonſtrationibus innixa ſimilem iden-
titatem approbauit in *d. deciſ. 641. num. 12. par. 3.*
recent. & coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 157.
num. 5. verſ. in caſu verò, & ſeqq. & dec. 251. n. 45.
& ſeqq.

Hinc non aduerſatur, quod teſtamentum
relatum, & inſtrumentum referens diſcordent
in cognomine teſtatoris, & in anno conditi
8 teſtamenti: Diuerſitas enim cognominis,
vltra quod non excluderet identitatem perſo-
næ in concurſu aliarum concludentium de-
monſtrationum, vt in fortioribus terminis di-
uerſitatis, nedum cognominis, ſed Diæceſis,
Eminentiſs. Ottbob. d. deciſ. 157. num. 2. & ſequent.
9 in præſenti caſu non reſultat ex quo Vincen-
tius aſſeratur in teſtamento filius qu. Nicolai
de Schiedo, & in inſtrumento ſubrogationis
filius qu. Nicolai Mambelli, quia denomina-
tio illa de Schiedo eſt potius referenda ad lo-
cum, ſeu patriam; vnde teſtator, vel eius pa-
ter eſſet oriundus, quam ad eius cognomen,
vt præſeferunt actus dati in calce reſponſio-
nis Mariæ, & ſororum, vbi filij teſtatoris pro-
miſcuè appellantur filij q. Vincentij de Schie-
do, æquè, ac q. Vincentij Mambelli de Schie-
10 do; vnde infertur ſimplex omiſſio cogno-
minis in teſtamento, quæ minus præiudicat,

quin perſona teſtatoris aliundè identificetur
ad text. in l. 1. ff. de liber. & poſthum. Rot. dec. 184.
nu. 20. par. 5. recent. & alleg. deciſ. 251. nu. 49. coram
D. Carl. Otthob.

Variatio verò anni non eſt momenti, dum
11 identitas teſtamenti exhibiti remanet ex præ-
dictis benè comprobata, præſertim quia fa-
ctis debitis diligentiis de alio teſtamento non
conſtat per ea, quæ notat Soccin. ſen. conſ. 129.
num. 4. lib. 4. & innuit Rota deciſ. 56. num. 2. verſ.
gratiſque dicitur par. 12. recent. & annus conditi
teſtamenti non fuit abſolutè expreſſus, ſed
12 cum clauſula ſalvo &c. quæ importat expreſ-
ſionem, ſeu relationem veri temporis, vt in
dicta deciſ. 66. num. 3. par. 12. recent. eoque certius
in hoc teſtamento, cuius octuagenaria anti-
13 quitas potuit in poſteris inducere obliuionē,
ſeu ignorantiam præciſi temporis, quo fuit
conditum, l. qui in Prouincia 57. §. Diuus, ff. de
rit. nupt. Can. longinquitate 12. qu. 2. gloſ. in §. illud
quoque il primo, verbo obligatus, auth. de trient. &
ſemiſ. & in §. quod autem verb. propter abſentiam,
Inſtit. de vſucap. Luc. de pen. in l. 3. nu. 24. ſub princ.
C. de apoch. publ. lib. 10.

Prout etiam nō ſubſiſtit, quod ſubrogantes
erroneè ſuppoſuerint exiſtentiam fideicōmiſſi
14 iam expirati per obitum hæredum cum filijs,
ad terminos celebris conſ. 21. Oldradi; Nam hoc
conſilium præſenti hypotheſi non applicatur,
vbi contraria teſtatoris voluntas ex ipſamet
diſpoſitione, & diuerſis coniecturis arguitur,
vt in eodem caſu figurato per Oldradum ſi in-
ſtitutus deceſſerit ſine liberis limitat, text. in l. 1.
C. de condit. inſert. Pariſ. conſ. 66. num. 58. & ſeqq.
lib. 3. Decian. conſ. 84. num. 26. lib. 3. Craſ. in §. fidei-
commiſſum q. 8. nu. 2. verſ. ſed contrarium, cum alijs
cumulatis per Emin. Otthob. dec. 113. num. 3. & no-
uiſſimè fuit dictum in Bonon. prædij, ſeu fideicom.
9. Ian. prox. præt. §. hinc paſſim receſi, coram Rev.
D. meo Decano.

Diſpoſitio enim refertur ad filios duorum
filiorum inſtitutorum, imo etiam ad vlterio-
res deſcendentes, prout indicant ea verba „
„ Subſtituit alterum alteri, ſeu eius filios in
„ ſtirpes, & non in capita, & ſi vnus deceſſerit
„ cum filia fœmina, vel pluribus debeant dotari
„ &c. arbitrio dictorum ſuorum filiorum maſ-
„ culorum qui &c. ſuccedant in reſiduo hære-
„ ditatis illius, ac illorum decedentium ſine fi-
„ lijs maſculis, & ſubſtituit ſemper lineam maſ-
„ culinam proximiorum, & ſi omnes deceſſerint
„ ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus;
„ ſubſtituit proximiores de familia, & agnatione;
15 Ex quibus cum vocati appareant per fidei-
commiſſarium etiam filij, & linea hæredum
inſtitutorum, ceſſat applicatio conſilij Oldradi,
& fideicommiſſum non expirauit in primis
hæredibus, Decian. d. conſ. 84. nu. 26. lib. 3. Peregr.
conſ. 56. nu. 2. & ſeqq. lib. 4. & in tract. de fideicom.
art. 29. num. 41.

16 Concurrunt etiam diuerſæ coniecturæ cō-
tinuationem fideicommiſſi mirabiliter ſuadē-
tes: nempè digreſſus ad plures gradus ſubſti-
tutionum, temporis perpetuitas deducta ex
geminata dictione ſemper, ſubſtitutio recipro-
ca inter primos inſtitutos, vocatio maſculo-
rum legitimorum, & naturalium, excluſio
fœminarum cum prouiſione congrua dotis, &
ſubſtitutio tranſuerſalium, & remotiorum, ex
animaduerſis per Rot. dec. 248. num. 6. & 7. par. 7.
dec. 385. num. 25. & pluribus ſeqq. par. 9. & deciſ.
142. num. 12. & ſeqq. par. 10. recent. Dunozet. lun.
deciſ. 487. num. 10. & ſeqq. vbi num. 22. quod in
deſcendentibus leuiores ſufficiunt coniecturæ.
& in Romana fideicommiſſi de Incoronatis 28.
Nouembris 1661. §. vnde item habemus, coram
Me.

Quibus coniecturis additur pro coronide
enixum votum conſeruandi agnationem,
17 quod nedum probabiliter arguitur ex dicta
vocatione maſculorum legitimorum, & natu-
ralium, ac excluſione fœminarum, Cravett.
conſ. 130. num. 9. Soccin. iun. conſ. 181. num. 36. verſ.
& ſtante lib. 2. Rota dec. 320. ſub num. 21. par. 1. &
d. deciſ. 385. num. 26. & duobus ſeqq. par. 9. recent.
18 ſed pernecesſè concluditur ex ſubſtitutione
nedum ſuæ lineæ maſculinæ, ſed etiam pro-
ximiorum de familia, & agnatione, adiecta illa
epilogali declaratione, ita tamen quod ſemper
cippus linea maſculina conſeruetur, Pariſ. conſ. 55.
nu. 28. & ſeq. lib. 3. Fuſar. de ſubſtit. qu. 480. nu. 20.
Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 16.
& deciſ. 351. num. 2. ex hac enim coniectura,
19 iuncta præſertim cum digreſſu ad plures gra-
dus ſubſtitutionum, adeo incaleſcunt conie-
cturæ præcedentes, vt quamuis earum non-
nullæ iuxta caſuum varietatem diuerſimodè
ſoleant interpretari, omnimodam tamen ef-
ficaciam reaſſumunt ad prorogandum fidei-
commiſſum, quando confouentur ab expreſ-
20 ſo voto conſeruandi ſemper agnationem,
quod vtique fruſtratorium redderetur, ſi fi-
deicommiſſum expiraret in primis inſtitutis,
& è conuerſo aliàs adimpleri non poteſt,
quàm mediante fideicommiſſo ſucceſſiuo,
Dec. conſ. 23. num. 3. Cravett. d. conſ. 130. num. 10.
& benè Rota dec. 320. num. 18. par. 1. & latè com-
probat dec. 142. num. 18. & d. num. 25. vſque ad 45.
par. 10. recent.

Hinc igitur apparet dd. Franciſcum, & Vin-
centium iuniorem veridico fundamento, non
erronea opinatione fuiſſe ductos ad ſubrogan-
dum prædium della Palazzina, auito fideicom-
miſſo Vincentij ſenioris, cuius exiſtentia, &
21 durátio, quando etiam non eſſet omninò
clara, valde comprobaretur ex tali confeſſio-
ne, & poſitiua obſeruantia confitentis, eo-
rumque hæredis, Ruin. conſ. 123. num. 8. & ſeqq.
lib. 2. Decian. conſ. 1. num. 331. lib. 1. & conſ. 44.
num. 73. in fine lib. 3. Menoch. conſ. 141. num. 9. &
Rota in Bononien. prædij, ſeu fideicommiſſi 20.
Maij 1669. §. famulatur, & 9. Maij 1670. §.
quarto denique, coram R. P. D. meo Cela-
ſio.

Nec releuat, quod mulieres actrices ſint de
familia Mambelia æquè, ac reæ conuentæ,
22 quia cum fideicommiſſum fuerit conditum
ad fauorem maſculorum dumtaxat cum per-
petua excluſione fœminarum, expirauit vlti-
mo loco per mortem Cæſaris vltimi agnati
patris, & authoris rearum, l. cum pater, §. libertis
in fine, & l. qui ſolidum, §. prædium, ff. de leg. 2.
Alciat. conſ. 31. num. 13. lib. 9. Peregr. conſ. 159. ſub
num. 13. lib. 5. Rot. recent. dec. 203. num. 1. par. 2. &

deciſ.

deciſ.323.la 1.num.6. verſ. ceſſat, & nu.7. par.12.
23 ſed quando etiam fœminæ fuerint vocatæ, tum tamen fideicommiſſum fuerit ingreſſum in lineam Cæſaris, deberet prius iſta euacuari, antequam fieret tranſitus ad aliam lineam mulierum actricium ad *text. in cap.1. ad fin. de natur. ſucceſs. feud. Peregr. de fideicomm. artic. 27. num.14. Rot. dec.109.num.14. & 519. num.15. & ſeqq.par.5.dec.249.num.4.5. & 11.par.7. deciſ.65. num.2. & 6. par.8. & d.deciſ.323.la 1.num.6.par. 12.recent.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

CONCHEN. BENEFICII.

Veneris 13.Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ, & vnde iuſtificentur: prouiſio beneficij obtenta à Nuncio Hiſpaniarum eſt nulla, quando Nuncius exceſſit ſuas facultates tam in quantitate valoris reſtrictas ad beneficia non excedentia ducatos 24. quam in forma dum prouidit abſque præcedenti informatione huiuſmodi valoris.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ ſunt exequendæ, & pro exequutione conceditur immiſſio ad inſtar l.* fin. C. de edict. Diu. Adrian. toll.
2 *Menſis Ianuarij eſt ſemper Papæ reſeruatus.*
3 *Vacatio beneficij probatur ex ſimili expreſſione facta per alteram partem.*
4 *Clericatus probatur ex literis patentibus Vicarij Vrbis.*
5 *Et ex prouiſione in forma gratioſa.*
6 *Præſentia in Curia, & origo probatur ex teſtibus.*
7 *Valor per non exceſſum probatur teſtibus deponentibus de publica voce, & fama, ſeu quauis alia ſemiplena probatione.*
8 *Poſſeſſor vigore prouiſionis Nuncij Hiſpaniarum, quæ incontinenti probatur nulla, & inualida, non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſo Apoſtolico.*
9 *Beneficia excedentia annuum redditum ducator. 24. de Camera non cadunt ſub facultatibus conferendi Nunciorum Hiſpaniarum.*
10 *Nuncius Hiſpaniarum debet prius certiorari, quod beneficia per ipſum conferenda non excedant valorem ducat. 24. alids eius prouiſio tamquam facta contra formam facultatum eſt nulla, licet deinde probaretur minor redditus.*

DECISIO CCCXLV.

INſtante Rocco Guerrero executioni demandari literas Apoſtolicas prouiſionis ſimplicis beneficij in Parochiali Eccleſia de Salmerona, propoſui dubium An dictæ literæ ſint exequendæ, itaut ſit danda immiſſio, affirmatiuè in omnibus reſolutum, quia cum
1 literæ fuerint iuſtificatæ, debent exequi, & pro exequutione concedenda venit immiſſio ad inſtar remedij, quod datur hæredi ſcripto in vim *l.final. C.de edict.Diu.Adrian. tollen. Bald. in l.2.num.59. C.de ſeruit. & Aqu. Menoch.de adipiſc. remed.6. num.34 & 35. Mohed.dec.13.vt lit.pend. Caualer.dec.230.num.2. Eminent.Card.Otthob.dec. deciſ.172. num.19. & deciſ.357. numer.17. par.10. recent.*

Iuſtificatio autem literarum eſt vndique clara, quia vacatio beneficij in menſe Ianuarij
2 ſemper Papæ reſeruato *iuxta regulam 8. hodie 9. Cancell.* per obitum Bartholomæi Lainez non
3 poteſt controuerti, dum Ioſeph Emanuel, qui deindè beneficium reſignauit ad fauorem Franciſci ſub expreſſione eiuſdem vacationis prouiſionem obtinuerat à Reuerendiſs. Hiſpaniarum Nuncio, *Rota coram Duran. deciſ 234. num.2. coram Eminent.Celſ.dec.274.num.4. i rec. d. dec.357. num.1. par.10. & in Palentina beneficij 1. Dec. 1662. §. vacatio, coram bon. Ioanne Emerix.*
4 Clericatus Rocchi probatur tam ex literis patentibus Eminentiſs. Vrbis Vicarij, quam ex literis Apoſtolicis huius prouiſionis in
5 forma gratioſa, quæ non ſolent concedi, niſi præuia verificatione Clericatus, aliarumque qualitatum prouiſi, *Pau. dec.1144. num.5. iuxta impreſs.Lugdun. Eminent.Celſ.d.deciſ.274.num.2. & in Leodien. benef.20.Nou.1669. §.itenim, coram R.P.D. meo Tata.*
6 De præſentia eiuſdem Rocchi in Curia, & de eius origine ex Diœceſi Conchen. deponunt teſtes dati in Summario *num. 8.* ſicut de valore in ducatis 64. auri de Camera, teſtantur alij teſtes in partibus examinati, qui cum diſtinctè deponant, & reddant cauſam ſcientię,
7 ſatis ſuperque probant huiuſmodi valorem narratum per non exceſſum, ad quem effectū exuberat depoſitio de publica voce, & fama, ſeu quæuis alia ſemiplena probatio, *Garz. de benef. par.5.cap.3. num.198. Mantic.dec.132.n.4. D.Card.Celſus d.138. num.4. & 5. cum alijs alleg. in Hiſpalen. benef. 27. Ianuar.1668. §.in præſenti, coram Me.*

Non obſtat, quod Franciſcus reſignatarius Emanuelis ſit in poſſeſſione vigore prouiſionis Reuerendiſs. Nuncij, ideoque dicatur le-
8 gitimus contradictor ad impendiedam immiſſionem, quia cum poſſeſſio nitatur titulo, qui incontinenti probatur nullus, & inualidus, retardare nequit immiſſionem debitam prouiſo Apoſtolico, vt in his terminis reſpondit *Rota dec.357.num.18. & 26.par.10.recent. d.deciſ. 172. num.9. coram Eminent. Otthob. & in Ilerden. benef.27. Ian.1670. §. nec exequutionem, coram R. P.D. meo Celaiaiù.*

Nullitas verò tituli apertè reſultat ex tranſgreſſione facultatum Reuerend. Nuncij tam in valore, quàm in forma; valor enim huius beneficij iuxta depoſitiones teſtium formiter examinatorum relatas in Summario informantis *num. 9.* longè excedit annuū redditum
9 ducatorum 24. de Camera, ideoque non cadebat ſub dictis facultatibus, quæ ſunt reſtrictæ, & limitatæ ad beneficia non excedentia dictam ſummam, *Garz. de benef. par. 5. cap.3. §.1.*

§. 1. num. 82. & ſeqq. Rota recent. dec. 512. num. 2. par. 3. & dec. 44. num. 22. par. 8. in dicta Paleſtrina beneficij 1. Dec. 1662. §. in actis autem, & §. final. coram b. m. Ioanne Emerix, & in Aſtoricen. beneficiorum 27. Iun. 1670. §. fin. coram R. P. D. meo Beuilaqua, in quibus duabus poſtremis deciſionibus nec minus fuit habita ratio poſſeſſionis triennalis.

Forma autem fuit pariter neglecta, quia
10 Reuerend. Nuncius deuenit ad collationem ſub ſimplici aſſertiua prouiſi, quod beneficiũ non excedebat præfatum valorem, & tamen ante prouiſionem fide dignorum teſtimonio, omninò debuiſſet certiorari de tali non exceſſu, qua de cauſa prouiſio remanet nullius momenti, ac adeo infecta, vt non releuaret quæcunque probatio valoris, quæ fieri potuiſſet poſt prouiſionem, vt in terminis *Garz. de benef. vbi ſupra num. 90. & duobus ſeqq. Eminent. Otthob. dicta deciſ. 172. num. 11. & in dicta Ilerden. benef. 27. Ian. 1670. §. et tanto magis coram R. P. D. meo Calataiù*.

Et ita per contradictas deciſum fuit.

TOLENTINA CANONICATVS.

Luna 20. Apr. 1671.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtro in vim* Clement. vnic. de ſequeſtr. poſs. & fruct. *non eſt locus, quando ſuper petitorio, vel poſſeſſorio plenario non præcedit ſententia definitiua.*

2 *Sententia cum immiſſione in exequationem Breuis de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ eſt mere interloquutoria.*

3 *Amplia etiamſi A. C. pronunciauerit per cedulam, & aliam partem appellauerit intruſam.*

4 *Exequutiones Breuium de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ non introducunt veram litem, nec inſtantiam.*

5 *Sententia non poteſt eſſe definitiua ſine lite, vel inſtantia.*

6 *A. C. non poteſt cognoſcere de titulo beneficij reſiſtentibus eius facultatibus.*

7 *Sequeſtrum in vim Conſtitutionis Pij V. la 17. non datur abſque pendentia litis ſuper beneficio reſeruato.*

DECISIO CCCXLVI.

POſſeſſionem, ſeu fructus Canonicatus controuerſi neutro ex duobus modis à Cyriaco propoſitis ſequeſtrari poſſe Domini
1 exiſtimarunt: Non quidem vigore *Clem. vnic. de ſequeſtr. poſſeſs. & fruct.* quia debuiſſet ſuper petitorio, vel poſſeſſorio plenario præcedere ſententia definitiua, vt in eadem *Clement.* diſponitur, & tradunt *Mohed. dec. 1. ſub num. 2. eod. tit. Put. dec. 346. num. 1. lib. 3. Pau. dec. 847. nu. 2. & dec. 855. num. 1. & 2. iuxta impreſs. Lugdun. & Rota coram Eich. in Caſſanen. Parochialis 26. Iun. 1652. §. petitum verò ſequeſtrum.*

Talis autem non eſt ſententia à Cyriaco re-
2 portata cum immiſſione in executionem Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, quia dicitur merè interlocutoria, *Lotter. de re benef. lib. 3. qu. 11. num. 168. & ſeqq. & qu. 12.*
3 *num. 16. & 17.* etiam ſi in caſu noſtro A. C. pronunciauerit per cedulam, & Benaduccium
4 intruſum appellauerit, quia cum huiuſmodi executiones fundentur in *Conſtitutione ſa. mem. Gregorij XIII. ſub datum 10. Iulij 1574. impreſſa apud Lotter. de re benef. d. quæſt. 11. num. 2. lib. 1.* non introducunt veram litem, nec definitiuam determinationem, ſed dumtaxat executiuè immittunt in poſſeſſionem beneficij Commiſſarium Cameræ nomine prouiſi Apoſtolici, itaut nec cauſam, ſeu inſtantiam exindè introduci literaliter diſponat ſupradicta Gregoriana Conſtitutio, & explicat *Lotter. d. qu. 12. num. 13. & ſeqq. lib. 3.* & ſic abſque lite,
5 vel inſtantia dari non potuit ſententia definitiua, vt aduertit *Lotter. loco mox citato num. 18.*
6 Quinimò nec alio modo poterat A. C. procedere, obſtantibus eius facultatibus, quæ expreſsè interdicunt, ne de titulo beneficij quoquo modo cognoſcat, *Adden. ad Gregor. deciſ. 118. num. 7. & in his terminis Pau. d. dec. 855. num. 5. verſ. tertio reſpondebatur.*

Neque eſt locus ſequeſtro in vim *Conſtitut.*
7 *ſ. m. Pij IV. la 17. in ordine Bullarij noui to. 2.* quia requirit pendentiam litis ſuper beneficio reſeruato, vt legitur in eadem Conſtitutione, & tradit *Gonzal. ad regul. 8. Cancellar. §. 7. prohem. num. 28. & duobus ſeqq.* & tamen in caſu noſtro ſuper titulo beneficij non fuit introducta lis ex ſuperius ponderatis, & comprobat *Rot. cor. Pauia d. dec. 855. nu. 4.*

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE AMORINIS.

Ven. 24. Aprilis 1671.

ARGVMENTVM.

Quantitas æris alieni ſoluta per grauatum apparet ex ſtatu deſuper firmato, & præſumitur ſoluta ex nominibus debitorum, & pecunia numerata hæreditatis: grauatus tenetur reintegrare fideicommiſſum de omnibus effectibus hæreditarijs per ipſum exactis, diſtractis, ſeu non reſtitutis: annua legata, & annuæ præſtationes ſolui debent ex fructibus non ex aſſe fideicommiſſi: & detractiones ſemel factæ amplius prætendi non poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Detractiones non competentes, ſeu iam conſumptæ ſubſtinere non poſſunt ſubſequutam alienationem rei fideicommiſſariæ.*

2 *Detractiones debentur pro ſumma, quæ iuſtificatur ſoluta, & non vltra in ſumma non iuſtificata.*

Et

Æs alienum fideicommittentis præſumitur ſolutum ab hærede grauato ex pecunijs exactis à debitoribus fideicommiſſarijs.

4 *Detractiones magnas inueriſimile eſt, quod grauatus ſibi bonificari non obtinuerit, dum curauit minimas ſibi accepto ferri.*

5 *Æs alienum teſtatoris præſumitur ſolutum pecunijs exactis ex debitoribus hæreditarijs, dum ita mandauerat teſtator.*

6 *Æs alienum teſtatoris ſolutum præſumitur ex pecunia numerata, quæ in maiori ſumma reperta fuit in hæreditate.*

7 *Valor pecuniæ qualis attendi debeat, inquiritur, quando agitur de ſolutione facienda, non autem de iamdiù facta ſecundum valorem tunc currentem.*

8 *Non entis nullæ ſunt qualitates.*

9 *Hæres grauatus tenetur reintegrare fideicommiſſum de pecunijs exactis ab effectibus fideicommiſſarijs.*

10 *Hæres grauatus tenetur reintegrare fideicommiſſum de mobilibus pretioſis, iocalibus, & argentis relictis in hæreditate fideicommittentis.*

11 *Pretium equorum, frumenti, & vini relicti in hæreditate fideicommittentis venit in reſtitutione fideicommiſſi.*

12 *Sententia, quæ enumerat ſolum detractiones, ſeu creditum grauati, non dicitur conſideraſſe, ſeu bonificaſſe illius debitum erga fideicommiſſum.*

13 *Tranſactio facta citra præiudicium, & nouationem alicuius ſententiæ, nihil magis obſtat, quam eadem ſententia.*

14 *Legata annua ſolui debent ex fructibus non ex aſſe fideicommiſſi.*

15 *Detractio ſemel bonificata amplius prætendi non poteſt, & num. 20.*

16 *Debitum proprium hæredis grauati non calculatur in diminutionem fideicommiſſi.*

17 *Annua præſtatio ſoluenda eſt ab hærede grauato ex fructibus fideicommiſſi.*

18 *Diuerſa arguuntur partita, quæ inſimul diſcordant.*

19 *Diuerſitas partitarum arguitur ex confeſſione.*

21 *Confeſſione dari non poteſt melior probatio.*

22 *Immiſſio ritè, & rectè dicitur conceſſa, quoties non dubitatur de fideicommiſſo, & identitate, ac detractiones non ſubſiſtunt.*

DECISIO CCCXLVII.

VT melius innoteſceret, an ex capite detractionum ſubſtineretur alienatio controuerſæ apothecæ, prout Marchio Hieronymus Albergatus prætendebat, voluerunt DD. die 13. Iunij proximè præteriti reſolutionem differre, mihique in locum Illuſtriſs. Præſidis Granatenſis cauſam proponenti demandarunt, vt ſtatum hæreditatis Matthæi Amorini fideicommittentis firmari curarem: Eo igitur firmato iuxta deſcriptionem datam in folio impreſſo, facti ſunt hodie certiores, quod fundamenta deciſionis editæ 24. Maij 1669. coram dicto Illuſtriſs. Granatenſi benè
1 ſubſiſtebant; quia cum aliquæ detractiones non competerent, & pleræque apparerent præcedenter conſumptæ deſeruire nequeunt ad tuendam ſubſecutam alienationem dictæ apothecæ ex regula *text. in l. bona fides, ff. de reg. iur. Cephal. conſ. 189. num. 24. ſa. me. Gregor. XV. deciſ. 550. num. 4. & 5. Duran. deciſ. 88. num. 12. & dec. 83. num. 7.*

Retento ſiquidem themate dicti ſtatus impreſſi fuit animaduerſum, quod aut detractiones innituntur bilancio negotij, in quo factis debitis contrapoſitionibus hæreditas Matthæi conſtituitur debitrix diuerſorum in libr. 371776. iuxta primam partitam dicti ſtatus, & ex partitis immediatè ſequentibus apparet, quod Alexander alter hæres grauatus pro ſua medietate aliud non ſoluit, quam
2 libras 20782. quæ ſumma iuſtificata ſolutionibus, licet eſſet bonificanda dumtaxat, & non vltra in alia ſumma non iuſtificata, ad *text. in l. quingenta, ff. de probat. gloſ. in l. 2. verb. repellere ad med. ibique DD. C. de iur. emphyt. Peregrin. de fideicomm. art. 35. num. 9. in fin. Rota dec. 326. nu. 2. & ſeqq. par. 2. recent. in Firmana fideicomm. 5. Iul. 1660. §. tamen verum eſt, coram R. P. D. meo Taia, & in Romana fideicomm. 17. Iun. 1669. §. non iuſtificantur in fine, coram R. P. D. meo Bourlement.*
3 Tamen ſoluta præſumitur ex pecunijs exactis à debitoribus eiuſdem negotij, quorum meminit ſtatus impreſſus *ſub §. crediti del Bilancio, Rota coram Buratt. dec. 641. num. 7. & in detractionibus huius fideicomm. fuit reſolutum in deciſ. 185. num. 21. par. 10. recent.*

Cui præſumptioni DD. eò facilius deferebant, quia aliàs inueriſimile videbatur, quod ſi Alexander has ſolutiones notabiles, & publicis inſtrumentis iuſtificatas proprio ære fe-
4 ciſſet, non curaſſet ſibi bonificari in ſubſecuta ſententia Magonij eodem modo, quo plurimas alias ſolutiones etiam minimæ ſummæ in eadem ſententia accepto ferri obtinuit, vt in ſimili, *Buratt. d. dec. 641. nu. 8. verſ. tanto magis;*
5 Ita enim non obſcurè additauit, quod creditoribus ſatisfecerat ex pecunijs nominum hæreditariorum iuxta præceptum teſtatoris, in cuius exequutionem ſolutiones factæ præſumuntur, vt in ſpecie obſeruant *Surd. deciſ. 15. numer. 11. & Rota in dicta Firmana fideicommiſſi 5. Iulij 1660. §. accedit, coram R. P. D. meo Taia.*
6 Sed tollitur vlterius omnis controuerſia ex pecunia numerata eiuſdem negotij relicta per teſtatorem in ſumma librar. 60105. & ſic eius medietas nempè libræ 30052. pro parte Alexandri longè abſorbet, & ſuperat dictas ſolutiones, itaut non mereantur allegari pro conſtituendis detractionibus; quibus ſtantibus
7 extranea redditur quæſtio, an aliquæ ex dictis ſolutionibus factæ in ſcutis aureis ſint calculandæ iuxta valorem tunc, vel modo currentem, de hoc enim quæritur, quando creditum
8 viget, non autem quando non adeſt, vel quando fuit iam ſatisfactum iuxta regulam, quod non entis nullæ ſunt qualitates, ad *text. in l. ſi ſeruum, §. ſi modus, ff. de actio. empt. Rot. cor. Mant. dec. 240. num. 3. & in rec. dec. 533. nu. 20. par. 4. tom. 3. & dec. 87. nu. 14. par. 9.*

Aut

Aut detractiones deducuntur ex legatis, dotibus, aliiſque debitis teſtatoris per grauatos ſolutis, quæ iuxta partitas dicti ſtatus firmati. *ſub §. legati, e doti, & ſub §. debiti diuerſi*, conſtituunt pro medietate Alexandri ſummã librarum 112463. & placuit reſponſio, quod Alexander pro ſumma librarum 107385. fuit reintegratus in tot ſtabilibus, & locis Montiũ ſibi aſſignatis in dicta ſententia Magonij; pro reſidualibus verò libris 5078. non ſolum fuit ſatisfactus, ſed vlterius apparet debitor fideicommiſſi in ſumma notabili, quia exegit libr. 3489. ab Herculanis, & Sangeorgeis debitoribus fideicommittentis: Item alias libr. 10362. quæ hucuſque iuſtificantur exactæ pro retrouenditione medietatis bonorũ, quæ in maiori ſumma teſtator emerat cum pacto francandi. Item medietatem ſupradictæ pecuniæ in arca relictæ, nempè libras 30052. ſaltem pro rata, quæ excedit ſupradictas ſolutiones debitorũ
9 bilancij: de his enim partitis exactis ex effectibus fideicommiſſarijs, tenetur Alexander fideicommiſſum reintegrare arg. *text. in l. deducta, §. cum hereditas, ff. ad Trebell. Crauett. conſ. 316. num. 3. in princ. Fuſar. de ſubſtit. qu. 625. nu. 1.*
10 Prout etiam de libris 1890. pro medietate mobilium pretioſorum nempè iocalium, & argentorum relictorum in hæreditate fideicommittentis, *Peregr. de fideicomm. art. 10. nu. 43. Fuſar. de ſubſtitut. qu. 668. n. 5. Rota coram Gregor. deciſ. 285. num. 1. & deciſ. 400. ſub num. 39. & 41. iuncto num. 43. ad med. par. 5. recent.* ac etiam de
11 libris 3346. pro medietate æquorum, ac fructuum nempè frumenti, & vini repertorum in hæreditate teſtatoris, quorum pretium venit in reſtitutione fideicommiſſi, *Caſtr. in l. centurio 15. nu. 6. ibique DD. ff. de vulg. & pupill. Crauett. conſil. 295. num. 4. verſic. nono dubitatur, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 197. ſub num. 2.*

Neque conſtitit, quod de prædictis ſum-
12 mis, in quibus hodie Alexander apparet debitor fideicommiſſi, fuerit habita ratio in ſententia Magonij poſtmodum lata: nam in illa ſententia nulla fit mentio dictarum ſummarum, nec alicuius diſpunctionis rationum, ſed ſolum enumerantur, & approbantur ſingula credita Alexandri conſtituentia in totum dictas libras 112463. pro quarum ſatisfactione ſeparantur à fideicommiſſo, & aſſignantur Alexandro tot ſtabilia, & loca Montium, vt arguitur ex lectura dictæ ſententiæ, & obſeruat *deciſio, qua reuidetur, §. replicatio*, & ſic fidei-
13 commiſſarijs eo minus obſtat tranſactio inita inter Alexandrum, eiuſque creditores cum approbatione exequutorum, quia fuit facta citra nouationem, & præiudicium dictæ ſententiæ, vt plenè aduertit *Rota* occaſione aliorum bonorum in eadem *Bononien. fideicomm. de Amorinis 8. Iunij 1668. coram R. P. D. meo Taia.*

Aut verò detractiones prætenduntur pro reintegratione pecuniarum ab hæredibus grauatis expoſitarum in ſolutione annuorum legatorum, de quibus *in ſtatu impreſſo ſub §. altri legati annui*, & ceſſat prætenſio, quia an-
14 nua legata ex fructibus non ex aſſe fideicommiſſi debent ſatisfieri, *l. liberto, §. 1. ff. de ann. leg. Caſtr. conſ. 16. num. 4. ad med. verſ. legata verò annua par. 2. Natta conſ. 321. num. 2. & conſ. 323. num. 5. Peregrin. de fideicomm. art. 4. num. 24. verſ. his adde, & art. 35. num. 9. verſ. exceptis annuis legatis, Rota deciſ. 241. num. 29. par. 9. recent. dec. 77. num. 12. poſt Merlin. de pignor. & in dicta Romana fideicomm. 17. Iunij 1669. §. quo ad legata, coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Aut denique detractiones nituntur quinque partitis relatis *in eodem ſtatu ſub §. partite*
15 *controuerſe*, & pariter fuerunt reiectæ, quia primæ duæ partitæ ſolutæ Ludouicæ Amorinæ de Campeggijs fuerunt bonificatæ in ſententia Magonij, vbi habetur ratio de dote ſoluta dictæ Ludouicæ; neque obſtat, quod hæ ſolutiones cantent non pro dote ſolum, ſed pro legitima, & ſupplemento legitimæ d. Ludouicæ; nam fuit obſeruatũ, quod in tranſactione data *in Summ. impreſſo n. 8.* conuenerunt Ludouica, & Alexander hæres grauatus, quod donec firmaretur ſtatus hæreditatis fidei committentis ad dignoſcen. an dos eidem Ludouicæ conſtituta eſſet ſufficiens pro legitima ſolutiones faciendæ caderent pro dote legitima, & ſupplemento, vnde donec conſtiterit, quod ſupplementum legitimæ deberetur non poteſt affirmari, quod ſolutiones ceſſerint in cauſam diuerſam à dote Ludouicæ bonificata in dicta ſententia, minuſque ſubſiſtit, quod ſaltem debeant bonificari ſcuta 350. auri ſoluta pro intereſurijs eiuſdem dotis, quia hæc ſumma non debebatur à fideicommittente, ſed ab Alexandro in vim dictæ tranſactionis initæ cum expreſſa conuentione, quod de dictis ſcutis 250. auri in liquidatione hæreditatis fideicommittentis nulla ratio, ſeu compu-
16 tatio haberi debeat, & ſic proprium debitum hæredis grauati calculari non poteſt in diminutionem fideicommiſſi, *per text. in l. peto 71. §. prædium ff. de leg. 2. & in ſpecie Rota coram Em. Ottbobon. dec. 84. num. 6.* quæ conuentio iure merito dignoſcitur appoſita, quia cum dicta
17 ſumma fuerit promiſſa pro ſolutione annuæ præſtationis, ſolui debebat ab eodem grauato ex fructibus fideicommiſſi *l. deducta §. qui poſt tempus ff. ad Trebell. l. hactenus ff. de vſufr. Peregr. de fideicomm. art. 4. num. 65. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 1. cap. 27. num. 8. & Rota coram Eminentiſs. Ottob. deciſ. 28. numer. 28. & ſeq. & deciſ. 146. num. 9.*

Aliæ verò tres partitæ librarum 4739. ſolutarum Maluaſiæ, librarum 1341. ſolutarum Fontanæ, & Verallo, & libr. 6600. ſolutarum fabricę S. Petronij diſcordant à partitis deſcri-
18 ptis in Inuentario hæreditario Matthæi, ideoque arguuntur ab illis diuerſæ, prout melius
19 docuit geminata confeſſio emiſſa per Alexandrum in tranſactione inita cum ſuis creditoribus *Summ. impreſ. num. 10.* & in memoriali porrecto Commiſſarijs *dicto Summ. num. 11.* in quibus fatetur huiuſmodi debita contraxiſſe pro ſoluendo ære alieno teſtatoris nempè dotibus Ludouicæ, & Lucretiæ de Amorinis, & le-
20 gatis ipſius Matthæi, quæ fuerunt bonificata in ſententia Magonij, vnde non debent iterum adſcribi in debitũ fideicommiſſi contra

ipſam-

ipſammet confeſsionem Alexandri, qua non
21 non poteſt dari melior probatio *l. cum precum C. de liber. cauſ. l. cum te la 2. C. de tranſaction. l. generaliter C. de non numer. pecun. & cap. per tuas 9. quia verò de probation.*

Sublatis igitur detractionibus, & non con-
22 trouerſo fideicommiſſo, nec impugnata iden-
titate Apocæ, immiſsio Comiti Ioſepho
Mariæ Vrſio, & Ioanni Andreæ Bolognino
ritè, & rectè conceſſa dignoſcitur *in dicta deciſione Illuſtriſſimi Granaten.* in qua proindè hodie DD. permanſerunt vtraque parte informante.

ASCVLANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 4. Maij 1671.

ARGVMENTVM.

Dotes non detrahuntur ex fideicommiſſo particulari, niſi deficiant alia bona: Hæres qui non confecit inuentarium præſumitur ſatiſfactus de ſuis detractionibus, & tenetur de proprio reſtituere bona fideicommiſsi particularis: fideicommiſſum particulare, quando reſultet ex prohibitione alienandi: aditio vnde probetur. Dos in quantitate non transfertur in fundum ſine vxoris vtilitate, & conſenſu, qui excluditur eo ipſo, quod mulier fatetur bona eſſe hæreditaria viri.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio apparet benè conceſſa dum conſtat de fideicommiſſo, eiuſque purificatione, ac de identitate.*

2 *Detractiones non fiunt ex fideicommiſſo particulari, niſi deficientibus alijs bonis.*

3 *Bona alia, quam illa fideicommiſſi particularis extare probatur ex confeſſione contemporanea ad obitum teſtatoris emiſſa per eius vxorem, & filios, quæ confeſſio præfertur teſtibus generaliter deponentibus.*

4 *Hæres, qui non confecit inuentarium, præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus.*

5 *Bona particularis fideicommiſſi tenetur hæres de proprio reſtituere ſubſtituto, dum non fecit inuentarium.*

6 *Fideicommiſſum particulare deducitur ex prohibitione alienationis non directa ad quotam hæreditatis, ſed ad bona particularia.*

7 *Alienationis prohibitio veſtita certa cauſa inducit perpetuum, & reale fideicommiſſum.*

8 *Amplia etiamſi ad vtrumque fideicommiſſum vocentur eædem perſonæ, quando ea adeſt diuerſitas, quod in fideicommiſſo vniuerſali adeſt alienandi facultas, in particulari verò repetita prohibitio.*

9 *Alienationis prohibitio non dependet à fideicommiſſo vniuerſali, quando qualibet diſpoſitio inducit diſtinctum, & ſeparatum fideicommiſſum.*

10 *Aditio hæreditatis, ex quibus abundè probetur.*

11 *Solemnitates in aditione hæreditatis præſumuntur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia, ſeu continuata poſſeſſione bonorum.*

12 *Monialis excluſa ex voluntate teſtatoris non impedit purificationem fideicommiſſi ad fauorem ſubſtituti.*

13 *Articuli licet producti ſine iuramento adhuc præbent adminiculum, quòd veritas ſe habeat eo modo quo fuit articulata.*

14 *Identitas plenè probatur contra confitentem, & ab eo cauſam habentes.*

15 *Dos non poteſt conuerti in fundum abſque vtilitate, & poſitiuo conſenſu vxoris.*

16 *Mulier fatendo bona eſſe hæreditaria viri, conſequenter oſtendit illa recuſaſſe pro fundo dotali.*

17 *Dos dicitur in quantitate quando aſſeritur bona viri eſſe hypothecata, & mulierem eſſe cautam in alijs bonis.*

18 *Poſſeſſio vxoris communis ſimul cum filijs non concludit bona poſſeſſa eſſe dotalia eiuſdem vxoris.*

19 *Immiſſio non retardatur ex credito conſumpto vel illiquido ob fructus lite pendente perceptos.*

DECISIO CCCXLVIII.

SEntentiam Rotalem latam ad fauorem
Collegij Aſculani Societatis Ieſu hodie
DD. confirmarunt, quia eius validitas non
controuertitur: iuſtitia verò reſpectu fidei-
commiſsi, eiuſque purificationis egregiè pa-
tet *ex deciſ. Eminentiſs. Domini Cardinalis Cerri*
edita 20. Nouembris 1669. reſpectu verò iden-
titatis non obſcuratur ex ijs, quæ coram me
fuerunt deducta, vnde prædictis concurren-
1 tibus ritè, & rectè in dicta ſententia conceſſa
apparet immiſsio præfato Collegio ſuper bo-
nis fideicommiſſarijs ſitis *in Valle Chifenti iuxta*
vulgatum textum in l. finali C. de edict. Diu. Adrian.
toll. Gabr. conſ. 44. num. 6. lib. 2. Peregr. de fideicom.
art. 48. num. 5. & ſeqq. Rota recent. dec. 368. nu. 1.
par. 5. & in Romana fideicommiſſi 10. *Decembris*
1668. *§. immiſſio enim coram me.*

Non attento, quod hæc bona non ſint ob-
noxia reſtitutioni ratione detractionum, &
dotis Mariæ Franciſcæ teſtatoris filiæ in illis
2 conſtitutæ, nam cum fuerint ſubiecta parti-
culari fideicommiſſo, non poſſunt ſuper illis
fieri detractiones, niſi deficientibus alijs bo-
nis *ex theoric. Bald. in rubr. ff. de rer. diuiſ. col. 1.*
verſ. ſed pone Iaſ. in l. filium quem num. 17. C. famil.
erciſc. Nate. conſil. 199. num. 9. & ſeq. & Rota deciſ.
182. n. 18. par. 12. rec.

Defectus verò aliorum bonorum non pro-
batur ex teſtibus inductis per Alexandrinos
quia non percutiunt tempus mortis teſtato-
ris, non benè coarctant negatiuam, & præ-
ſertim dignoſcuntur male informati ſtante
confeſsione Victoriæ, Alexandri, & Marcel-
linæ vxoris, & reſpectiuè filiorum teſtatoris
emiſſa in capitulis matrimonialibus dictæ Ma-
riæ Franciſcæ, in quibus expreſſe affirmarunt,
quod vltra bona *Vallis Chifenſi* data in dotem
ſederant „ *altri beni ſi ſtabili, come mobili rima-*
3 *ſti nell'heredità di Ser Innocenzo* „, quæ confeſsio
vxoris, & filiorum teſtatoris emiſſa in dictis
capitulis contemporaneè ad ipſius obitum,
debet vtique præualere generali depoſitioni
teſtium longè poſt examinatorum *ad tradit.*
per Rot. deciſ. 322. num. 11. & 12. & dec. 359. nu. 26.
part. 6.

part.6.& dec.405.nu.14.par.12.recent.& conferunt adducta per Poſtb.de manut. obſeru. 71. num.84. & ſeqq.

Cæterum ad hunc effectum nec releuant
4 detractiones, quia cum Maria Franciſca au-
trix illorum de Alexandrinis non confecerit
inuentarium paternæ hæreditatis, præſumitur
ſatisfacta de credito detractionum, & in om-
5 nem caſum tenetur de proprio reſtituere Col-
legio ſubſtituto bona, de quibus agitur par-
ticulari fideicommiſſo ſubiecta, vt innouato
antiquo iure digeſtorum cautum reperitur in
iure nouo tam Codicis *in l.finali §. ſi verò poſt-
quam C. de iur. delib.* quam authenticorum §.
*hinc nobis verſ.ſi verò non fecerit inuentarium Auth
de hered.& falcid. Peregr. de fideicomm. art.32.num.
48.& art.40.nu. 29. verſ. iure autem nouo* vbi di-
ſtinguunt inter fideicommiſſum vniuerſale, &
particulare, *Rota rec dec.399. nu. 31. & duobus
ſeqq.par.9.dec.12.nu.38.par.10.& dec.182. nu.19.
& 20.part.12.*

6 Quod autem ſuper bonis *Vallis Chiſenſi* cō-
ſtitutum fuerit particulare fideicommiſſum
deducebatur ex repetita prohibitione aliena-
tionis directa non ad quotam hæreditatis, ſed
ad dicta bona particularia *Vallis Chiſen, Peregri.
conſil.64.nu.18.lib.3.Natt.conſil.234.& 236.vtro-
bique nu.1.Rot.dec.421.nu.8.& duobus ſeqq.par.5.*
& magis in terminis *d.dec.399.nu.15.par. 9. rec.*
7 quæ alienationis enixa prohibitio, cum ſit ve-
ſtita certa cauſa, vt bona perpetuo debeant
ſtare pro inſtitutis, & ſubſtitutis, inducit per-
petuum, & reale fideicommiſſū, vt in puncto
fideicōmiſſi particularis, *Rot.in Bononien. Laudi
14.Martij 1668.§.nulla quoque cor.R.P.D.meo Ce-
latain*, non conſecutiuè, ſeu acceſſoriè ad
præcedens fideicommiſſum vniuerſale, ſed
8 independenter, & principaliter, etiamſi vtro-
bique vocatæ fuerint eædem perſonæ, nam
cum inter vtramque diſpoſitionem ea inter-
cedat diuerſitas, ſeu contrarietas, quod re-
ſpectu fideicommiſſi vniuerſalis datur grauа-
tis facultas alienandi pro eorum neceſsitati-
bus, reſpectu vero fideicommiſſi particularis
adeſt repetita prohibitio quoquo modo alie-
nandi, exindè excluditur quæcunque depen-
9 dentia, ſeu connexio, & quælibet diſpoſitio
inducit diſtinctum, & ſeparatum fideicom-
miſſum ex allegatis *in dicta deciſione Eminentiſs.
Cerri edita in hac cauſa §. parum releuantes, & §.
ſeq.*

Nec ſubſiſtit, quod dicta Maria Franciſca
abſtinuerit à paterna hæreditate Innocentij
fideicommittentis, quia contrarium proba-
tur ex extinctione cenſus paterni facta nomi-
ne hæreditario ex venditione terrarum hære-
ditariarum, ex acceptatione renunciationis
bonorum paternorum ſibi factæ à Marcellina
ſorore, & ex dotatione in bonis, quæ aſſerun-
tur hæreditaria Innocentijs hinc enim rema-
10 net aditio abundè iuſtificata, nec poteſt im-
pugnari ex defectu ſolemnitatum, quia inter-
11 ueniſſe præſumuntur ex lapſu triginta, & vl-
tra annorum cum obſeruantia, & continua-
ta poſſeſſione eorundem bonorum, *Felin. in
cap.Albericus nu.4.ſub princ.& in fin.de teſtib.Dec.
conſ.439.nu.7.& duobus ſeqq.Roland.conſ.99.n.13.
lib.2.Coccin.dec.470.nu.4.Duran.dec.91.nu. 6. &
Em.Othob.dec.112.nu. 4.* & in terminis aditio-
nis *Mant.de coniectur.vltim. volunt. lib.12. tit.12.
num.20.*

Firmato ex prædictis fideicommiſſo, pro-
batur illius purificatio ad fauorem Collegij
ex obitu d. Mariæ Franciſcæ ſine filijs, nec
turbat ſuperuiuentia Marcellinæ alterius filiæ
teſtatoris, nam cum profeſsionem regularem
12 iamdiù emiſerit, excluſa remanet ex volun-
tate teſtatoris, qui diſpoſuit, quod eueniente
te caſu monacationis ſuarum filiarum, illis
aſsignaretur congrua dos, & reliquum fidei-
commiſſo accreſceret, vnde fideicōmiſſum re-
manet ad fauorē Collegij, ac ſi dicta Marcellina
non exiſteret, *Couar.var.reſolut.lib.1.cap.19.nu.
11.verſ.quartum verum eſſe, Peregr. de fideicomm.
art.28.nu.82.Rot.recent.dec.135.n.16.& ſeqq.part.
7.& dec. 55. nu. 21. & duobus ſeqq. poſt Salgad. in
laber. credit.*

Identitas autem, circa quam maior cade-
bat difficultas non obſcuratur ex Inſtrumento
nouiter exhibito emptionis bonorum *in Val-
le Chiſenſi* factæ ad fauorem Victoriæ vxoris fi-
deicommittentis vltra quod enim Alexan-
drini articulando bona Vallis Chiſenti fuiſſe
13 hereditaria dicti Innocentij, non leue præbue-
runt adminiculum exiſtimandi, quod talia
fuerint bona articulata, etiamſi articuli fue-
rint producti abſque iuramento, *Adden. ad
Gregor.dec.143.nu.5.& Add. ad Buratt. dec. 600.
nu.18.* omne dubium quod ex dicto Inſtrumē-
to poſſet oriri remouetur ex confeſsione eiuſ-
dem Victoriæ, quæ in capitulis matrimonia-
libus d.Mariæ Franciſcæ aſſeruit bona Vallis
Chiſenti eſſe hereditaria Innocentij fideicō-
14 mittentis, huiuſmodi enim confeſsio plenè
probat identitatem contra Victoriam, & ab
ea cauſam habentes, *Rot. in Romana fideicom-
miſſi 29.Martij 1669. §. tertium requiſitum coram
R.P.D. meo Celatain confirmata 4. Iulij 1670. §.
identitas, & 6. Martij proximè præteriti §. inſiſtia
coram me.*

Vnde non eſt recurrendum ad dictam em-
ptionem pecunijs dotalibus præcedenter ſti-
pulatam ad fauorem Victoriæ, nec ad quam-
dam declarationem factam in teſtamento In-
nocentij, quia cum vtraque emanauerit ab-
15 ſente vxore, non potuit maritus creditum do-
tale trasferre in fundum abſque vtilitate, &
poſitiuo conſenſu vxoris *l.cum maritus 29.ff. de
pact.dotal.l.ita conſtante 27.ff. de iur. dot. gloſ. in l.
reſque 55.ff.eodem Hondcd.conſ.41. num.26. & 27.
lib.1.Corn.conſ.170.num.1 lib.4.Buratt. deciſ.784.
num.5.Rota recent.deciſ.231.num.11.& ſeq.par.9.
& dec.30.n.20.& 21.par.10.*

Tantum verò abeſt, quod conſtet de hoc
conſenſu, quin potius aperte doceatur de diſ-
ſenſu, quia Victoria in ſæpè dictis Capitulis
16 confitendo bona *Vallis Chiſenti* eſſe hæredita-
ria Innocentij viri, in conſequentiam addi-
tauit, quod eadem bona pro fundo dotali ac-
ceptare recuſabat, *Rota deciſ.436. num. 4. verſ.
quod, & docuit obſeruantia part.4. tom.2. rec. & in
Romana fructuum dotis 4. Februarij 1667. §. his
etiam accedit coram Eminentiſs.D. Card. Cerro*, &
fortius comprobauit dum in iiſdem Capitulis
paci-

paciſci permiſit, quod bona aſſignata pro dote Mariæ Franciſcæ eſſent libera, & immunia ab omni, & quocunque onere „ *& in particolare della dote di Vittoria vna delle dotanti, ancorche vi foſſe hipothecata, dichiarandoſi di eſſer contenta, & cauta in altri beni remanenti*. Hinc enim
17 propalauit ſuam intentionem, quod dotem conſequi intelligebat in quantitate, prout ſonant illi termini, quod bona viri eſſent hypothecata, & quod mulier ſit cauta in alijs bonis, vt explicat *Rota in dicta Romana fructuum dotis §. & tertia ex ipſis*.

Nec aduerſatur, quod in dicta emptione aſſeratur florenos 150. fuiſſe ſolutos ex legatis factis fauore vxoris, nam militat eadem reſponſio, quod talis aſſertio fuit facta abſente vxore, quæ deinde declarauit bona empta ſpectare ad hæreditatem viri, ideoque non meretur pro ratificatione allegari mulieris poſſeſſio, quia vel excluditur ex prædictis, vel cum
18 fuerit communis ſimul cum filijs non concludit eius particularem poſſeſſionem vigore dictæ emptionis, præterea creditum Victoriæ arguitur aliundè ſatisfactum, quia in dotatione Mariæ Franciſcæ ſibi reſeruauit quartas quinque terreni *in Valle Chiſenti* deinde alienatas ab Alexandro eius filio, ac etiam datur fumus, quod alia bona Innocentij in vocabulo la Serra peruenerint ad dictam Mariam Franciſcam filiam Victoriæ, ſeu illius virum, & denique huiuſmodi creditum, ſeu illius
19 reſiduum remanſit conſumptum ex fructibus per Alexandrinos lite pendente perceptis, vel ſaltem fuit effectum adeo illiquidum, vt retardare non poſſit immiſſionem, *Rot. dec. 47. nu. 13. par. 5. recent. in Maceraten. fideicommiſſi 22. Iunij 1668. § legitima verò coram R. P. D. meo Beuilaqua, & in Tiburtina Hæreditatis 27. Februarij proximè præteriti §. finali coram me.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra dec. 363.

MONASTERIEN. ATTENTATORVM.

Mercurij 13. Maij 1671.

ARGVMENTVM.

Reintegrari debent omnia licet ignoranter facta contra decretum irritans: attentata ceſſant in eo qui ſe paratiſſimum ad obedientiam declarat, & ea quæ geſſit euenerunt ante inhibitionem: clauſula *reuocatis attentatis* quid operetur.

SVMMARIVM.

1 *Decretum irritans inficit omnia in contrarium geſta nedum ſcienter, ſed etiam ignoranter.*
2 *Attentata ceſſant quoties quis paratiſſimum ſe declarat ad obedientiam.*
3 *Attentata ſaltem pænalia non committuntur ſine poſitiua ſcientia ſeu præſentatione inhibitionis, vel Breuis Apoſtolici.*
4 *Inhibitio quæcumque trahitur ad futura, non ad præterita.*
5 *Clauſula* reuocatis attentatis *appoſita in commiſſione operatur vt ijs cognitis debeant omnino reuocari, ſecus ijs ceſſantibus.*
6 *Reſcripta principum intelliguntur prout de iure.*
7 *Clauſula* purgatis attentatis *recipit interpretationem quatenus adſint.*

DECISIO CCCXLIX.

Diſputato dubio die 4. Iulij anni præcedentis an conſtaret de attentatis, itaut Decanus veniret reintegrandus emanauit in omnibus affirmatiua reſolutio: verùm audito Reuerendiſſimo Epiſcopo Monaſterienſi die 9. Ianuarij proximè præteriti DD. quoad attentata non fuerunt concordes, reſpectu tamen reintegrationis ſteterunt in reſolutis, & hodie repropoſita cauſa, iterum permanſerunt in deciſis quoad reintegrationem ad omnia, excepto Caſtro Schoneſlectenſi, de quo voluerunt particulariter videre, cenſuerunt autem non conſtare de attentatis.

Reintegratio enim debetur tam vigore formæ ſub qua cauſa mihi fuit commiſſa, videlicet *Decano realiter, & cum effectu plenè reintegrato, & reſtituto*, quam in executionem duorum Breuium Apoſtolicorum, in quorum primo ſub ampliſſima forma reintegratur Decanus ab omnibus præiudicijs, in ſecundo autem diſpenſatur à reſidentia, itaut non potuerit deindè Decanatu priuari ob non factam reſidentiam, etiamſi priuatio contigerit cum ignorantia dicti Breuis ob virtutem decreti ir-
1 ritantis ibidem appoſiti, quod inficit quidquid in contrarium ſcienter, vel ignoranter quoquo modo innouetur *per text. in cap. dudum de præbendis in 6. & in cap. 1. §. dicebatur de conceſſ. præbend. eodem lib. 6. ibique DD. Felin. in cap. cæterùm num. 19. de reſcript. cum alijs copioſè relatis per Barboſ. de clauſ. clauſ. 40. n. 7.*

Attentata verò ceſſant ex hodie deductis,
2 reſpectu enim primi Breuis Reuerendiſſimus Antiſtes ſeſe paratiſſimum ad obedientiam in illius præſentatione declarauit, eodemque animo adhuc perſeuerat: reſpectu ſecundi quamuis poſt illius impetrationem Decanum priuauerit ex capite non reſidendi, tamen iu-
3 xta ſupradictam doctrinam *Felini* non conſtat de attentatis ſaltem pænalibus, dum non docetur de poſitiua ſcientia eiuſdem Breuis diſpenſatorij, minuſque de illius præſentatione, ſine qua attentata non committuntur, *Pariſ. conſil. 81. num. 13. vol. 4. Rota diuerſ. deciſ. 1. num. 18 part. 2. deciſ. 1046. num. 2. coram Seraphin. & deciſ. 574. num. 8. coram bo. me. Amat. Dunoz.* reſpectu verò tertij Breuis, nulla conſiderari poſſunt attentata cum emanauerit poſt ſentē-
4 tiam priuatoriam iuxta regulam quod quæcunque inhibitio trahitur ad futura, non ad præterita *per text. in cap. ſi eo tempore 45. vbi communiter DD. de elect. in 6. Lancell. de attent. part. 2. cap. 20. declar. 1. num. 2. Add. ad Buratt. dec. 902. n. 5. Rota cor. Em. Celſo dec. 364. n. 8.*

Neque obſtat clauſula *reuocatis attentatis* appoſita

5 poſita in commiſſione, operatur enim, vt
cognito de attentatis, debeat omninò proce-
di ad eorum reuocationem, eis verò ceſſanti-
bus iuxta modum ſuperius expreſſum non eſt
locus purgationi, quia reſcripta Principum
6 intelliguntur prout de iure, & conſequenter
clauſula *purgatis attentatis* recipit interpræta-
7 tionem, quatenus adſint, vt in puncto plenè
reſpondit *Rota d. dec. 574. num. 11. & ſeqq. coram Dunoz. iun.*

Et ita fuit deciſum vtraque parte informante.

ROMANA CENSVS.

Veneris 15. Maij 1671.

ARGVMENTVM.

Subingreſſio cenſus in locum, & anterioritatem creditoris dimiſſi pecunijs cenſualibus an & quando detur nedum pro ſorte, ſed etiam pro fructibus eiuſdem cenſus: Hypotheca dotalis incipit à die capitulorum: promiſſio de obligando, an & quando fauore dotis habeatur pro obligatione: ceſſio actionum contra principales, quando comprehendat etiam fideiuſſorem: ſuſpicio antidatæ in capitulis matrimonialibus, in quibus deficiunt requiſita *l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* quibus circumſtantijs tollatur.

SVMMARIVM.

1. *Iudicia iniuſta non tranſeunt in iudicatum.*
2. *Læſio proueniens ab iniuſtitia mandati ſarcitur reſtitutione in integrum.*
3. *Hypotheca poſterior non poteſt exerceri contra anteriorem.*
4. *Subingreſſus operatione legis, quibus concurrentibus detur pro cenſu, cuius pecunijs dimiſſus fuit creditor anterior, & num. 7.*
5. *Subingreſſus, ſeu anterioritas non datur pro fructibus ſecundi cenſus, cuius pecunijs fuit ſolutum creditum anterius, quod erat infructiferum.*
6. *Subingreſſus, ſeu anterioritas cenſus non datur fructibus, quando prius creditum fuit ſolutum pecunijs dicti cenſus translatis in liberum dominium impoſitoris.*
7. *Ceſſio tranſlatiua facta à creditore dimiſſo ex pecunijs ad cenſum ſuſceptis, quando tribuat anterioritatem tali cenſui, eiuſque fructibus, & numer. 9.*
8. *Fructus ſecundi contractus dicuntur mutuari deriuatiuam anterioritatem à primo quadam inſitione ſeu transfuſione legali, quando concurrunt requiſita legitimi ſubingreſſus.*
10. *Subingreſſus pro fructibus eo magis datur in cenſu, cuius pecunijs ſolutum fuit creditum anterius, & datur ratio.*
11. *Solutio potius ceſſioni, quam ceſſio ſolutioni debet famulari, ne actus reddatur inanis, & detur maior compatibilitas inter vtramque.*
12. *Terminus ad ſoluendam dotem, quando non dicatur appoſitus ad taxandam obligationem dotantium, ſed ad differendam ſolutionem dotis.*
13. *Fructus dotales tranſacto termino ſtatuto debentur ad rationem ſtatutariam.*
14. *Transfuſio, ſeu ſubingreſſus anterioritatis in locum crediti dimiſſi fit, etiamſi creditum eſſet fructiferum ad tempus cum ſufficiat ab ipſo initio ſubingreſſionis fuiſſe aptum natum producere fructus.*
15. *In transfuſione vnius contractus in alterum inſpicienda eſt cauſa originalis, quodque contractus transfundendus vigeat de tempore transfuſionis licet poſtea deficiat.*
16. *Transfuſio vnius contractus in alterum exemplificatur propagine vitis.*
17. *Fructus dotales an & quando ſint extraneo ceſſibiles.*
18. *Subingreſſio cenſus, cuius pecunijs dimiſſum fuit creditum dotale, operatur anterioritatem fructuum cenſus loco fructuum dotalium.*
19. *Et datur ad hunc effectum exemplum inſerti.*
20. *Subingreſſio ad effectum agendi non datur ſine ceſſione, vel requiſitis* gloſ. in l. ariſto ff. quæ res pign. vel hypot.
21. *Retentio ſeu ſubingreſſus in locum creditoris dimiſſi non datur ei, qui initio iudicij non poſſidebat ſed in progreſſu iudicij adeptus fuit poſſeſſionem.*
22. *Anterioritas ad effectum retinendi competit ei, qui pecunias immediate, vel mediante conditionali depoſito ſoluit anteriori creditori, ſecus ei qui pecunias libere ſoluit impoſitori cenſus, qui ex arbitrio illas vertit in ſatisfactionem anterioris creditoris.*
23. *Hypotheca dotalis incipit à die capitulorum, & præfertur alteri hypothecæ contractæ inter capitula, & matrimonium.*
24. *Præſertim quando quæſtio eſt contra promiſſorem.*
25. *Hypotheca dotalis non incipit à die capitulorum, quando non fuit perfecta, ſed perficienda in inſtrumento poſtmodum celebrando.*
26. *Declara id procedere, quando deſtinatio obligationis ſeu hypothecæ, fuit deducta in pactum abſente illo qui debet ſe obligare.*
27. *Retrotractio obligationis non datur ad diem Capitulorum, quando ratificans non interfuit Capitulis; tunc enim deficit extremum, ad quod fieri debeat retrotractio.*
28. *Promiſſio de obligando fauore dotis habetur pro obligatione.*
29. *Promiſſio de obligando tribuit dumtaxat actionem perſonalem.*
30. *Secus eſt fauore dotis, in qua aſſumit concomitantiam hypothecæ legalis, vel conuentionalis.*
31. *Hypotheca legalis ſuppletur, ſeu adeſſe dicitur in qualibet promiſſione dotis.*
32. *Hypotheca continetur ſub pacto, quod quis deberet ſe obligare cum ſolitis clauſulis.*
33. *Obligatio Cameralis continet ſub ſe omnium bonorum hypothecam.*
34. Deciſ. 40. Celſi *declaratur.*
35. *In dote promiſſa à muliere maiori tam ex cauſa voluntaria, quam neceſſaria non requiruntur ſolemnitates.*
36. *Solemnitatum reſeruatio intelligitur quatenus de iure requirantur.*
37. *Inſtrumentum celebratum ad maiorem cautelam, & pro*

pro maiori ſecuritate ſupponit perfectionem obligationis facta in Capitulis.

38 *Subſcriptionis diſcretiua non alterat, quin ſimplex ſubſcriptio primo loco facta non ſit perfecta, & approbet omnia contenta in ſcriptura ſubſcripta.*

39 *Per ſubſcriptionem ſimplicem affirmantur, & approbantur omnia contenta in ſcriptura ſubſcripta.*

40 *Hypotheca dicitur remiſſa per ſubſcriptionem.*

41 *Ceſſio relatiua ad inſtrumentum requirens ceſſionem ſi fiat dumtaxat contra principales, ſtat demonſtratiuè, nec excludit, quin dicatur etiam facta contra fideiuſſorem expreſſum in inſtrumento relato, & 42.*

43 *Actiones ceſſa contra principales dicuntur etiam ceſſa contra fideiuſſores.*

44 *Mater, qua in concurſu filiorum haredum Patris non tenetur dotare, dicitur fideiubere in dote promiſſa filia inſolidum cum dictis filijs.*

45 *Excuſſio bonorum ſpecialiter hypothecatorum non requiritur in contractu cum obligatione Camerali.*

46 *Antidata ſuſpicio tollitur ex facti circumſtantijs.*

47 *Capitulorum matrimonialium antidata ex quibus excludatur, & nu. 49.*

48 *In falſitate committenda, ſeu antidata ſupponenda plures perſonas conueniſſe non eſt veriſimile.*

50 *Antidatæ ſuſpicio excluditur etiam adminiculis, & coniecturis.*

DECISIO CCCL.

PRo ſoluenda dote Conſtantiæ Sororis
Laurentius, & Odoardus de Pheis duos
cenſus ſuper eadem domo vendiderunt, al-
terum 9. Decembris 1615. Chriſtophoro Scot-
to, alterũ 12. Nouemb. 1618. Iulio Roſino, qui
licet ab anno 1620. pro ſatisfactione fructuũ
cenſualium præfatam domum poſſederit, at-
tamen Ioannes Fœlix Roſinus eius filius re-
manſit expulſus anno 1647. vigore mandati
de aſſociando fauore Scotti ab A. C. relaxati,
donec ab hac longa taciturnitate experrectus
obtinuit diſputari dubium, an conſtet de re
iudicata, ſeu potius de cauſis reſtitutionis in
integrum, negatiuè in prima parte, affirma-
tiuè in ſecunda reſolutum, attenta iniuſtitia,
1 quæ non permittit iniuſta iudicia in iudicatũ
tranſire, *DD. in l. 4. §. condemnatum ff. de re indic. Felin. in cap. ſuper literis num. 15. de reſcript. Caſ. de Graſſ. deciſ. 10. num. 12. de ſent. & re iudic. Seraph. deciſ. 1123. nu. 6.* & parti ſuccumbenti nimium
2 producit læſionem reſtitutione in integrum
ſarciendam, *ad text. in cap. 1. de in integr. reſtit. Rota recent deciſ. 50. num. 1. & 2.* vbi quod ſuffi-
cit iniuſtitia etiam non notoria *par. 7. & deciſ. 22. num. 1. & deciſ. 189. num. 3. part. 12. & coram Em. Otthob deciſ. 176. n. 23.*

Probatur iniuſtitia ex anterioritate Roſini,
quę non venit metienda à die impoſitionis
cenſus, ſed á die capitulorum matrimonialiũ
Conſtantiæ Pheæ confectorum die 2. Octobris
1615. ſtante ſubingreſſu Iulij Roſini in iuribus
dotalibus dictæ Conſtantiæ, vnde cum cen-
ſus Scotti fuerit deindè conſtitutus die 9. De-
cembris eiuſdem anni, non potuit illius hy-
3 potheca exerceri contra Roſinum habentem
hypothecam anteriorem *ex vulgata regula text. in cap. qui Prior de reg. iur. in 6. l. 2. in princ. & l. 3. §. cum ex cauſa mandati, & l. potior 11. ff. qui pot in pign. hab. l. ſi fundum, & l. diuerſis C. eodem cum al ijs apud Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 2. n. 1.*

Conſtat autem de huiuſmodi ſubingreſſu,
4 quia cenſus Roſini fuit à Pheis impoſitus cũ
pacto expreſſo, & non aliàs, aliter, nec alio
modo, quod pecuniæ ad hunc præciſum ef-
fectum contextualiter depoſitæ erogarentur
pro ſumma ſcutorum 2500. in ſolutionem
reſidui dotis præfatæ Conſtantiæ, quodque
Ioannes eius maritus in actu ſolutionis cedere
teneretur tranſlatiuè, & non extinctiuè iura
anterioritatis, & potioritatis dicto Roſino,
ad hoc vt iuribus ceſſis vti, & experiri valeret
contra quoſcunque tam agendo, quam exci-
piendo: ſubſequuta igitur ſolutione, & ceſ-
ſione reſpectiuè ad formam dicti pacti, Roſi-
nus operatione legis fuit ſubingreſſus in lo-
cum creditoris ſua pecunia dimiſſi *l. pater filiũ in princ. ff. de leg. 3. l. 1. & ibi gloſ. C. qui in prior. credit. loc. ſucced. gloſ. celeberrima in l. Ariſto ff. quæ res pign. obl. non poſ. Ioan. Franc. a Pont. conſ. 6. nu. 1. & ſeqq. Arias de Meſ. var. reſol. lib. 1. cap. 1. nu. 1. & per tot. Scip. Theodor. alleg. 68. num. 10. Carleual. de Iud. tom. 2. tit. 3. diſput. 35. num. 9. & ſeq. & num. 32. Add. ad Buratt. dec. 420. n. 5.*

Nec ſubſiſtit, quod iura anteriora credito-
ris dimiſſi non ſuffragentur Roſinis pro fru-
ctibus decurſis in eorum cenſu: placuit enim
pro diſtinctione caſuum in hac inuoluta ma-
teria animaduertere, quod non ſumus in ceſ-
5 ſione, ſeu ſubingreſſu crediti infructiferi, quo
caſu creditum ſubrogatum non poteſt aſſu-
mere anterioritatem pro acceſſionibus, ſeu
vſuris conuentis vltra naturam crediti dimiſſi
cum quo fundamento pertranſeunt *Tondut. reſol. ciuil. cap. 21. num. 18. & 19. & Rota in Ferrarien. laudi 23. Iunij 1659. coram Em. Celſo inter eius impreſſas dec. 302. n. 15.*

Neque in ceſſione facta poſtquàm debitor
6 cum pecunijs noui cenſus in eius diſpoticum
dominium translatis dimiſerit primum credi-
torem, quo caſu cum ſolutio facta à debito-
re reſoluatur in extinctionem, vtique extin-
cta iam prima origine fructuum productiua,
non poteſt deindè creditor dimiſſus iura fru-
ctiferæ anterioritatis transfundere in ſecundũ
contractum, ſed fructus decurrendi radica-
lem eſſentiam, & abſolutam originem dedu-
cunt á nouo contractu, in quibus terminis
procedit *deciſio Romana Saluiani 14. Februarij 1667. coram Illuſtriſs. Otalora Præſide Granatenſi.*

Sed in translatiua ceſſione iurium crediti
7 fructiferi in exequutionem pacti præcedentis
facta in eodẽ actu ſolutionis monetæ ad hunc
præciſum effectum adeò cautè depoſitæ, vt
in liberum dominium debitorum, nec mo-
mento temporis tranſiuerit: tunc enim ante-
rioritas ſuffragatur nedum pro ſorte, ſed pro
8 fructibus in nouo contractu decurrendis, qui
quadam inſitione, ſeu transfuſione legali de-
riuatiam mutuantur anterioritatem à primæ-
uo contractu, *l. ſi pupillorum §. fin ff. de reb. eorum ibi, item videndum eſt ſi eamdem ſortem acce-*

perit non grauioribus vſuris valere obligationem, vt
ius prioris creditoris ad ſequentem transeat Franc.
Ant.Coſt.conſil.63.à num.17. vſque ad fin.Roderic.
de annu.reddit.lib.2.quæſt.16. num.53.Staiban.Iun.
reſol. 81.per tot.Giurb.obſeruat. 11.n.12.16.*& ſeqq.*
Carleual.de iudic.tom.2.tit.3.d.diſput. 35. à nu.29.
Amat.reſolut.7.num.33.& ſeqq.& nu. 39. Andreol.
controu. 348.num.23.& hæc opinio non minus
9 tot autoritatibus roborata, ſed à diuerſis tri-
bunalibus canonizata reperitur, & ſignanter
à Conſilio Neapolitano, vt teſtatur *Staiban.loc.*
*mox allegato num.23.*à regia Curia Siciliæ, *apud*
Milanenſ.dec.13.à num.21.vſque ad finem à Rota
Bononienſi *apud Barz.deciſ.108. num.5. & ſeqq.*
à Senatu Granatenſi apud *apud Larream deciſ.*
20.num.17.18.& per tot.& à noſtro Tribunali
in Romana Cenſus 19. Aprilis 1660. §. finali coram
Reu. Meltio Epiſc.Papien.
10 Quod eo magis dicendum eſt in præſenti,
vbi creditum ſubrogatum conſiſtit in cenſu,
cuius ſors, cum ſit irrepetibilis, eius loco ſuc-
cedunt fructus, eamque anterioritatem acqui-
runt, quæ ſorti alioquin repetibili compete-
ret, vt in puncto *Maſtrill.ad Greg.de cenſ.q.6.nu.*
94.Milanen.dec.8.n.369.& dec.13.n.26.& ſeqq.lib.
1.Giurba d. obſeruat.11. nu.20.& Rota recent.dec.
323.num.27.& ſeqq.part.9. repetita apud Poſth. de
ſubbaſt.dec.239.num.18. aliàs per ſolutionem
prioris crediti ceſſio translatiua contempora-
neè, & correſpectiuè ſtipulata redderetur ina-
nis, & tamen ad eius efficaciam ſubſtinendã,
11 ſeu ad inducendam maiorem compatibilita-
tem vtriuſque actus, potius ſolutio ceſſioni,
quàm ceſsio ſolutioni debet famulari *ad tra-*
dita per Salyc. in l.1.nu.5. ad fin.verſ.oppono quar-
to C.de action.& oblig.& ſequitur Carleual. de iud.
allegata diſput. 35. num. 39. ſub verſ. ſed tempe-
rando.

Non obſtante, quod fructus dotis ſolutæ
ex pecunijs Roſini, fuerint ad triennium pro-
miſsi, vel ſaltem ſuapte natura ſint tempo-
rales, donec conſtet matrimonium, vel do-
tis ſolutio differatur; nam terminus trium an-
12 norum non fuit appoſitus ad taxandam obli-
gationem dotantium, ſed ad differendam ſo-
lutionem ſortis cum reductione fructuum
13 ſtatutariorum, durante triennio, eo autem
tranſacto, fructus dotales debebantur ad ra-
tionem ſtatutariam ſcutorum ſeptem cum
dimidio, cum itaque poſt triennium creditum
dotale remanſerit fructiferum, non refert,
14 quod interuſuria ſint tẽporalia, ſufficit enim
quod creditum dimiſſum ab ipſo initio ſub-
ingreſsionis eſſet aptum natum producere fru
ctus adhoc, vt miniſterio legis qualitas fru-
ctifera in cenſum cum ſua anterioritate tranſ-
fundatur, *Maſtrill.ad Greg.de cenſ.d.quæſt. 6.nu.*
94.& 95. Giurb.de obſeru.11.num.4.& 33. & ob-
ſeru. 12.num.11.& 12.& benè conferunt auto-
ritates infra allegandæ.
15 Quippe in transfuſione vnius contractus
in alterum, inſpicienda eſt cauſa originalis,
quodque contractus transfundendus vigeat
de tempore transfuſionis, nam ſi po-
ſtea deficiat, non ideo deficit ſecundus, qui
quodammodo dicitur idem cum primo,
& illius portionem conſeruat, licet ratione
nouæ informationis dicatur nouus cõtractus,
16 ſicut ſi de radice vitis propagaretur palmes,
& deindè vetus radix ſiccaretur, nam non
proindè areſceret, & remaneret ſine fructu
palmes propagatus, qui nouam emiſit radicẽ,
& dicitur eadem vitis cum prima, à qua pro-
ceſſit renouata tamen, & alita à noua radice,
cuius ſolo reſpectu dicitur vitis noua, vt pon-
derant *Caſtren.conſ.164.nu.3.lib.2.Ruin.conſ.115.*
num.16. lib.3.

Hinc non refert, quod fructus dotales non
17 Sint regulariter extraneo ceſſibiles; nam hæc
regula, quæ ſuos habet contradictores, non
aduerſatur quando concurrit voluntas tàm
vtriuſque creditoris dimiſſi, ſcilicet qui cedit
iura translatiuè, & dimittentis, qui abſque
ceſſione ſuas pecunias non expoſuiſſet; quàm
ipſius debitoris, tunc enim accedente miniſte-
18 rio legis formatur ſubingreſſio iurium cen-
ſus in iuribus dotalibus etiam reſpectu fru-
ctuum non quidem, vt creditor ſubingrediens
exigat fructus dotales, ſed fructus cenſus cum
priuilegio, ſeu anterioritate deriuante à iuri-
bus dotalibus ex animaduerſis ad ſimilem ef-
fectum cenſus conſtituti pro ſolutione dotis
per *Peregr.de fideicomm.art.42.num.95. verſ.exad-*
uerſo conſideratur, Milanenſ. deciſ.8. num. 360. &
pluribus ſeqq. & deciſ. 13. à num.23. vſque ad fin.
lib.1. Cene.de cenſ.q.19.nu.33. Molin.de primogen.
Hiſpan.lib.4.cap.5.nu.5. Cancer.var.reſolut. lib.1.
cap.9. num.185. & Rot. dec. 187. in princip. iuncto
num.21. part.10. recent. ad inſtar naturalis, ſeu
19 materialis inſerti, quod originem trahit à
radice arboris inſitæ, & tamen poma ſuæ ſpe-
ciei, non radicis producit, vt exemplificat
Bald. conſ.389.nu.1. verſ.& primo lib.2.
20 Non ſic autem Scottis competit aliqua ſu-
bingreſſio, nec ad effectum agendi deficiente
ceſſione, ſeu requiſitis *celebris gloſæ in l. Ariſto,*
ff. quæ res pign. vel hypot. nec ad effectum reti-
21 nendi, tum quia retentio ſupponit poſſeſſio-
nem, quæ de tempore motı iudicij erat apud
Roſinum, eique proindè potius ſuffragatur
beneficium retentionis, quamuis mandato A.
C. per hodiernam reſtitutionem in integrum
ſuſpenſo poſſeſſionem amiſerit, *Mant. deciſ.69.*
num.1. & 4. Tum quia retentio competit illi,
22 qui pecunias ſuas voluit anteriori creditori
directè, vel mediante contextuali depoſito
facto cum hac expreſſa conditione, ſecus au-
tem eſt in Scotto, qui ſuas pecunias Pheis li-
bere ſoluit, nam per huiuſmodi ſolutionem
non fuit acquiſitum ius ſoluenti ad finem re-
tinendi, nec attenditur quod pecuniæ ex arbi-
trio poſtmodum fuerint verſæ in ſatisfactionẽ
creditoris anterioris, *Io: Franc. à Pont. conſ. 87.*
num.4. & ſeqq.lib. 1. Magon.deciſ.Florent.59.n.14.
verſ.& allegata, Merlin de pign.lib.4.qu.44.nu.27.
& Rota poſt ipſum dec.93. nu.12. & 13.in Romana
ſaluiani 6. Febr. 1665. §.nec dicatur, & ſeq. coram
Reuerend. D. meo Albergato Decano, & in Æſina
ſaluiani 20. Nou. 1665. §.aliter tamen, confirmata
7.Iun.1666. coram Illuſtriſs.Dom.Beuilaqua Vrbis
Gubernatore.

Nihil releuante, quod in cenſu illorum de
Scottis fideiuſſerit Hortenſia communium
debitorum mater, & creditrix occaſione ſua-
rum

rum dotium ab anno 1577. Quia cum pro
dote Conſtantiæ filiæ præcedenter ſe obliga-
uerit in capitulis matrimonialibus, vtique
hypotheca dotalis Conſtantiæ transfuſa in
23 Roſinum eſt anterior vtpotè incipiens à die
capitulorum, nec aliquod recipit præiudicium
ab obligatione contracta per eamdem Hor-
tenſiam ad fauorem Scotti medio tempore
antè ſequutum matrimonium, Cutell. de donat.
lib. 2. diſc. 1. ſpecial. 13. num. 6. & pluribus ſeqq. de
Franch. deciſ. 677. num. 6. Crivel. deciſ. Dolan. 133.
num. 2. & ſeqq. & relatis concordantibus plenè
Rot. deciſ. 41. num. 8. & ſeqq. coram Eminent. Celſo,
& in Romana, ſeu Peruſina donationis 17. Martij
1662. §. prætereà, & 29. Ian. 1663. §. animad-
uerterunt, coram Reuerendiſs. Ninot, præſertim
24 quando, vt in præſenti quæſtio eſt contra
promiſſorem, vt aduertit Rot. in Romana atten-
tatorum 28. Maij 1667. §. nec aduerſatur, & 11.
Maij 1668. §. talis quippe, coram Illuſtriſs. D. Vrbis
Gubernatore.

Nec dicatur in dictis capitulis non contine-
ri diſpoſitiuam obligationem Hortenſiæ, ſed
dumtaxat deſtinatiuam ad tempus, & actum
futurum, attentis illis verbis,, E per oſſeruanza
di detto pagamento ſi habbi da obligare la Signora
Ortenſia con decreto di Giudice in forma Camera
con le ſolite clauſule ,, & rurſùs, ibi ,, e delle coſe
ſudette ſi habbi da fare inſtrumento publico per mano
di Notaro, con l'inſertione de' preſenti capitoli, con
ſtendere le clauſule in forma Camera ſolite &c. & in
tanto ſaranno firmate due polize conformi di queſti
preſenti capitoli da tutti li ſudetti da obligarſi nel-
25 l'inſtromento, ideoque hypothecam non inci-
pere à die capitulorum iuxta diſtinctionem
adductam in dicta Romana, ſeu Peruſina dona-
tionis 29. Ian. 1663. §. animaduertebant, & ſequent.
coram Reuerend. Ninot, ſtante quod obligatio
Hortenſiæ non fuerit perfecta, ſed perficienda
in publico inſtrumento poſtmodum celebrā-
do cum ſolemnitatibus ex animaduerſis per
Rot. deciſ. 40. num. 14. coram Eminent. Celſ.

26 Etenim deſtinatio obligationis Hortenſiæ
non fuit deducta in pactum à contrahentibus
ipſa abſente iuxta caſum deciſum in dicta
Romana, ſeu Peruſina donationis, vbi proindè
meritò firmatur initium obligationis eſſe ſu-
mendum, à die qua obligandus reduxit adeſſe,
ſeu ratificauit obligationem ipſo abſente de-
27 terminatam, nec eſſe locum retrotractioni ad
diem capitulorum ob deficientiam extremi,
nimirum præteritæ obligationis; in caſu au-
tem noſtro Hortenſia nedum interfuit, ſed
primo loco ſe ſubſcripſit capitulis, & ſic ap-
probauit eius obligationem in dictis capitulis
contentam, quæ quatenus non eſſet perfecta
28 obligatio, ſed promiſſio de obligando, adhúc
fauore dotis talis promiſſio habetur pro obli-
gatione ratione vitandi circuitus, Burſatt. conſ.
100. nu. 11. verſ. vt in promiſſione, Cancer. var. reſol.
lib. 3. cap. 15. num. 253. Cyriac. controu. 429. num. 2.
Andreol. controuerſ. 112. num. 15. Fontanell. de pact.
nuptial. clauſ. 4. gloſ. 9. par. 4. num. 25. Olea de ceſſ. iur.
tit. 1. qu. 6. num. 5. Rot. coram Buratt. deciſ. 719. n. 6.
& ſeqq. coram Dunozett. iun. deciſ. 844. nu. 5. verſ.
quantum attinet, & ſeqq. & coram Eminent. Celſo
d. deciſ. 41. num. 5. & in terminis pacti de pro-
mittendo initi à matre in capitulis matrimo-
nialibus in Senogallien. dotis 9. Iun. 1600. coram
Lancellotto.

Verum præfata promiſſio de obligando,
29 ſeu fideiubendo fuit tantæ efficaciæ, vt quam-
uis in alijs caſibus tribuat dumtaxat actionem
perſonalem, attamen in hac dote illicò aſ-
30 ſumpſit concomitantiam hypothecæ nedum
31 legalis, quæ in qualibet dotis promiſſione à
lege ſuppletur per text. in l. vnica, §. & vt plenius,
C. de rei vxor. act. & l. aſſiduis, C. qui potior. in pign.
32 hab. ſed etiam conuentionalis ſtante pacto,
quod Hortenſia deberet ſe obligare cum ſoli-
tis clauſulis, inter quas hypothecam contineri
probant, Cancer. var. reſolut. par. 1. cap. 14. num. 41.
verſ. ex quibus. & num. 42. Cyriac. controu. 10. nu.
67. & controu. 189. num. 31. Mant. de tacit. lib. 11.
tit. 3. num. 21. verſ. ſed ego, Surd. deciſ. 213. num. 4.
verſ. certum eſt, & num. 5. multòque magis, quia
relata tota ſubſtantia contractus promiſit ce-
33 lebrare inſtrumentum cum obligatione Ca-
merali, quæ continet in ſe omnium bonorum
hypothecam, acſi in capitulis fuiſſet expreſsè
contracta, vt in his terminis Rota coram Emin.
Celſo d. deciſ. 41. num. 4. & in Romana, ſeu Albanen.
dotis 1. Iul. 1665. à §. non obſtat vſque ad fin. coram
R. P. D. meo Bourlemont.

34 Et hinc eo minus applicatur deciſ. 40. Emin.
Celſi, in obiecto allegata, quia ibidem nullum
ius fuerat quæſitum donatarijs, & ſubſtantia,
ſeu principium obligationis pendebat ab in-
ſtrumento celebrando cum ſolemnitatibus,
quæ de iure, & ex voluntate partium omninó
requirebanturſ; in caſu autem, de quo agitur,
fuerat ius quæſitum ab ipſis capitulis, iuxta
35 ſuperius animaduerſa, nec ſolemnitates re-
quirebantur in hac promiſſione, ſeu fideiuſ-
ſione, quæ fauore dotis poteſt indiſtinctè fieri
à muliere maiori tam ex cauſa neceſſaria, quā
voluntaria ex pluribus, quos cumulat Andreol.
controuerſ. 112. à num. 26. vſque ad finem, Clarlin.
controu. 124. num. 5. & ſeqq. Rota recent. dec. 177.
num. 11. par. 1. dec. 168. num. 7. par. 7. & deciſ. 190.
num. 3. par. 8. coram Reuer. Royas dec. 450. num. 3. &
coram Dunoz. iun. deciſ. 919. num. 1. & ſeqq. ideo
36 reſeruatio ſolemnitatum nihil operatur, quia
ſemper intelligitur quatenus illæ de iure re-
quirerentur, Seraph. dec. 751. n. 8. Emin. Otthob.
deciſ. 10. num. 49. & ſeqq. Dunoz. iun. d. deciſ. 919.
37 num. 9. & ſeqq. præſertim quia partes deue-
niendo ad celebrationem inſtrumenti pro
maiori cautela, & ſecuritate, in conſequen-
tiam additarunt, quod obligatio facta in capi-
tulis erat perfecta, & efficax, ac inſtrumentum
fuerat requiſitum ad maiorem cautelam, &
certiorem probationem, Burſatt. conſ. 100. n. 19.
& 20. Decian. conſ. 64. num. 19. & ſeqq. lib. 3. Grat.
diſcept. 842. num. 19. & 20. Rot. diuerſ. deciſ. 517.
num. 2. par. 1. & in recent. deciſ. 291. num. 21. verſ.
præterea, & ſeqq. & dec. 353. num. 1. & ſeqq. par. 9.
ac in indiuiduo ſimilis conuentionis factæ in
apoca matrimoniali in dicta Romana, ſeu Albanen
dotis 1. Iul. 1665. §. non obſtat, & ſeq. coram R. P.
D. meo Bourlemont.

Similiter non concludit argumentum du-
ctum à diſcretiua ſubſcriptione facta per
Hortenſiam, affermo come ſopra, vbi alij ſub-

ſcripſerunt, *conſermo, prometto, e mi obligo come*
38 *ſopra*: Agitur enim de ſubſcriptione, ſeu fa-
cto diuerſarum perſonarum, quæ ſi in ſubſcri-
ptione exarata poſt illam Hortenſiæ, volue-
runt ampliori forma ſubſcriptionem conci-
pere, non tamen excludunt, quin præcedens
39 ſubſcriptio Hortenſiæ in ſuo genere perfecta
non affirmet, & approbet eius obligationem,
& omnia contenta in capitulis, *Ang. in l. ſi ita*
ſtipulatus 126. §. Chriſogonus num. 1. vbi commu-
niter DD. ff. de verb. oblig. Surd. conſ. 61. num. 31.
Fenzon. ad Statut. Vrb. cap. 83. nu. 16. Rot. Ianuen.
deciſ. 78. & 177. vtrobique num. 1. Caualer. dec. 133.
40 *num. 2.* vel ſaltem non importet remiſſionem
ſuæ hypothecę, quam ex ſubſcriptione remitti
probat *textus apertus in l. ſicut 8. §. non videtur, l.*
titius 9. §. titius ſcio, ff. quib. mod. pign. vel hypoth.
ſolu. Merlin. de pign. lib. 4. q. 109. nu. 30. & quando
mulier ſubſcribit nomine proprio, ſolemni-
tates non ſunt neceſſariæ, vt in præſenti, ad-
mittit *Rota deciſ. 232. num. 34. & ſeqq. poſt Zacch.*
de obligat. Camer.

Neque aduerſatur, quod ceſſio iurium ema-
nauerit contra Pheos, nulla facta mentione
41 Hortenſiæ; quia cum cenſus Roſini fuerit
impoſitus cum ſpecifica conuentione, quod
deberent cedi iura etiam contra Hortenſiam,
ac actus ſucceſſiui fuerint geſti relatiuè ad
inſtrumentum dicti cenſus, ſequitur quod
ceſſio comprehendat etiam iura contra
Hortenſiam, & mentio illorum de Pheis ſtet
dumtaxat demonſtratiuè, non autem exclu-
ſiuè, quoad perſonam Hortenſiæ ad *text. in l.*
quidam teſtamento 99. ff. de leg. 1. Etenim depo-
42 ſitum pecuniarum cenſualium, ordo pro illa-
rum conſignatione, & fides ſuccincta ceſſio-
nis facta per Notarium in calce ordinis conti-
nent reſpectu ceſſionis vniformem relatiuam
ad inſtrumentum cenſus, eodemque modo
Procurator à cedente conſtitutus ad ceſſionē
deueniſſe declarauit in exequtionem pacti in
inſtrumento cenſus appoſiti, vt patet ex illis
verbis, ibi, *& ſtante conuentione inter ipſos de*
Pheis, & Iulium Roſinum in inſtrumento dicti cen-
ſus inita, omnia, & ſingula iura, omneſque actiones,
&c. ceſſit &c. Quibus præmiſſis arguitur, quod
fuerint ceſſa, & acquiſita iura contra Horten-
tiam etiam ex implicita voluntate Procura-
toris, vt in fortioribus terminis *Scip. Theodor.*
allegat. 68. num. 3. verſ. hac obiectio, & ſeqq.

43 Cæterum nec erat neceſſaria ſpecifica ceſ-
ſio contra Hortenſiam, quia ceſſis actionibus
contra principales, dicuntur etiam ceſſæ con-
tra fideiuſſorem, *Bart. in l. ſi hæres pecuniam 73.*
num. 1. ff. ad Trebell. Alex. in l. ſi verò 25. in princ.
ff. ſol. matr. Neguſ. de pignor. par. 5. principal. membr.
3. par. 2. nu. 21. in fine, Gratian. deciſ. Marcb. 13. n. 35.
Giurb. d. obſeruat. 11. num. 32. Olea de ceſſ. iur. tit. 6.
44 *quaeſt. 6. num. 9.* Qualis erat Hortenſia, quæ in
concurſu filiorum hæredum patris non tene-
batur Conſtantiam dotare, adeout licet inſo-
lidum obligata, adhuc dicatur fideiuſſiſſe pro
filijs, vt in ſpecie *Coccin. deciſ. 77. num. 3. & ſup-*
ponitur in Romana fructuum cenſus 27. Ian. 1666.
§. huic irrefragabili, coram Eminent. D. Carpineo
Prodatario.

Minus obſtat, quod in capitulis matrimo-
nialibus fuerint ſpecialiter hypothecatæ do-
mus, & apothecæ ad Mineruam, ideoque Ro-
ſinus, qui in iuribus dotalibus fuit ſubingreſ-
ſus, teneatur excutere hæc bona ſpecialiter
obligata, antequam tranſeat ad exercitium
generalis hypothecæ; nam quoad Pheos,
contra quorum domum hodie agitur, appa-
rent abſque difficultate obligati in forma Ca-
meræ, dum in capitulis, in quibus fuit ſæpius
repetita mentio obligationis Cameralis ſe
ſubſcripſerunt, *prometto, e mi obligo come ſopra,*
45 ſtante autem obligatione Camerali non eſt
neceſſaria excuſſio bonorum ſpecialiter hy-
pothecatorum, *Gratian. diſcept. forenſ. 38. num. 7.*
Thomas. deciſ. Macer. 96. num. 33. Merlin. de pign.
lib. 4. quaeſt. 21. num. 55. & 57. Rot. poſt ipſum deciſ.
144. num. 12. cum alijs in Romana, ſeu Narnien.
cenſuum 22. Iunij 1668. §. ex his, coram
Me.

Denique non vrget, quod ſubſcriptio Hor-
tenſiæ non fuerit recognita, & capitula ſub-
ſcripta careant requiſitis *l. ſcripturas, C. qui pot.*
in pign. hab. nam tenor capitulorum in inſtru-
mento paulò poſt celebrato fuit inſertus non
obſtante quod recognitio, & approbatio non
præiudicet Scottis, quibus medio tempore
fuerat ius quæſitum; nam omnis ſuſpicio anti-
46 datæ, ſeu ſuppoſitionis capitulorum tollitur
ex diuerſis circumſtantijs, quæ concurrunt in
hac facti ſerie ex ſummario reſponſionis iu-
47 ſtificata; Adeſt enim depoſitio plurium te-
ſtium formiter examinatorum, ex quibus
quintus affirmat ſe fuiſſe præſentem ſubſcrip-
tioni capitulorum, & refert diem præciſum,
& formam ſubſcriptionis Hortenſiæ, & alio-
rum; tertius deponit vidiſſe capitula, eorumq;
tempus, & tenorem recenſet; quartus teſtatur
matrimonium fuiſſe concluſum antè denun-
ciationes ſequutas de menſe Octobris 1615.
idemque aſſeuerat ſextus teſtis referendo vl-
terius tenorem capitulorum vltra alios teſtes
deponentes de regulari conſuetudine præ-
mittendi denunciationibus concluſionem
matrimonij, & conuentionum, quibus dos
48 fuerit promiſſa; præterea ſubſcriptio eſt ſex
contrahentium, quos remota omni earum
vtilitate, & attento tempore non ſuſpecto
non eſt veriſimile, quod voluerint conuenire
in falſitate committenda, vt aduertit *Rot. poſt*
Merlin. de pignor. deciſ. 17. num. 10. & ſeq. Rurſus
49 licentia pro celebratione nuptiarum fuit re-
portata à R. P. D. Vice-Gerente de menſe
Nouembris, ac in inſtrumentis ſocietatum of-
ficiorum contractorum à Pheis ſub diebus 1.
& 3. Decembris fuit declaratum pecunias eſſe
erogandas in ſolutionem dotis præcedenter
promiſſæ, & quod magis eſt in inſtrumento
cenſus illorum de Scottis poſt actus prædi-
ctos ſtipulato dicitur Conſtantiam fuiſſe prius
nuptui traditam, & dotem iam promiſſam,
ex quibus omnibus reſultat ſufficiens proba-
tio, quod dos fuerat conſtituta ante cenſum
50 prædictum, & eliminatur quæcunque ſuſpi-
cio antidatæ, cuius excluſio argui poteſt etiam
ex adminiculis, & coniecturis, vt in terminis
apocæ matrimonialis, *Seraphin. deciſ. 1221. ſub*
num. 1. Caualer. deciſ. 446. num. 7. & 8. & genera-
liter

liter idem *Seraphin. deciſ.* 879. *num.* 2. & 3. & *Rota poſt Merlin. de pign. d. deciſ.* 17. *num.* 6. & *deciſ.* 79. *num.* 11.

Et ita partibus informantibus fuit reſolutum.

CALARITANA PENSIONIS.

Veneris 5. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Licet titularis ſucceſſor narrando penſionem dicatur approbare nudum factum, non validitatem reſeruationis, ſecus tamen eſt, quando conſtat de conſenſu eiuſdem ſucceſſoris ſimul deſumpto ex mandato coadiuti ad conſentiendum coadiutoriæ, ex decreto Papæ, & ex conſenſu coadiutoris, & coadiuti, tunc enim penſionarius releuatur ab onere iuſtificandi literas penſionis contra coadiutorem, qui in Canonicatu ſucceſſit.

SVMMARIVM.

1 *Penſionis nudum factum non validitas reſeruationis dicitur approbari per ſucceſſorem titularem, qui illam narrauit in aſſequutione beneficij.*

2 *Penſionarius releuatur ab onere iuſtificandi literas reſeruationis penſionis tam in iudicio exequutiuo, quam ordinario, quando etiam titularis ſucceſſor conſenſit penſioni.*

3 *Conſenſus titularis ſucceſſoris, quando ex pluribus ſimul iunctis reſultet penſioni precedenter reſeruata, & num. ſeqq.*

4 *Clauſula* non aliter, nec alio modo, *appoſita in conſenſu coadiuti requirit à coadiutore omnimodum implementum, & remouet conſenſum ab actu aliter interpretato.*

5 *Coadiutor admiſſus ad coadiutoriam cum decreto Papæ, quod cum omnibus clauſulis neceſſarijs, & opportunis ſe obligaret ad ſolutionem antiquæ penſionis non poteſt literas coadiutoriæ in hac parte impugnare, & in alia ſibi fauorabili acceptare.*

6 *Conſenſus coadiutoris, & coadiuti indefinitè præſtitus, ac relatiuè ad mandatum procuræ, & ſupplicationem, non poteſt reſtringi, ſed refertur ad omnia contenta in iuribus relatis.*

7 *Clauſula* vt aſſeris, *importat conditionem ab aſſerente verificandam.*

8 *Non tamen facit gratiam conditionalem, nec requirit iuſtificationem, quando titularis conſenſit penſioni.*

9 *Clauſula* dummodò, *requirit verificationem conditionis, licet titularis conſenſerit reſeruationi penſionis.*

DECISIO CCCLI.

PRæſupponunt binæ deciſiones præcedentis inſtantiæ, altera Eminentiſſimi Cerri die 2. Decembris 1667. altera R. P. D. mei Vicecomitis die 12. Ianuarij proximè præteriti onus iuſtificandi valorem Canonicatus in annuis ducatis 3500. de Camera ſpectare ad Ambroſium, qui ſub tali expreſſione factà per aſcenſum obtinuit ſuper fructibus, & diſtributionibus eiuſdem Canonicatus ſibi reſeruari penſionem ducatorum 650. ſimilium; At cum ex facti circumſtantijs coram Me deductis ceſſet huiuſmodi ſuppoſitum, idcirco reſolutum fuit ſententiam latam fauore titularis eſſe infirmandam.

Quamuis enim vltimis temporibus in Sac. Rota præualuerit ſententia, quod per narratiuam penſionis titularis approbare dicatur nudum factum, non autem validitatem reſeruationis iuſtificare teneatur in iudicio petitorio contra titularem ſucceſſorem, qui penſionis reſeruationi non conſenſit, vt relatis concordantibus, & declaratis authoritatibus, quæ in contrarium allegabantur pleniſſimè firmauit *Rota dec.* 306. *num.* 9. & *pluribus ſeqq. par.* 10. *recent.* cum alijs cumulatis in dicta *deciſ. R. P. D. mei Vicecomitis*, §. *quoad expreſſionem.* Attamen concurrere in præſenti viſus fuit ſufficiens titularis conſenſus, quo attento penſionarius releuatur ab onere iuſtificandi literas reſeruationis tam in iudicio exequutiuo, quā ordinario, *Lotter. de re benef. lib.* 1. *q.* 38. *nu.* 45. & 46. *Barboſ. de penſ. par.* 1. *q.* 2. *num.* 5. *in fin. Add. ad Gregor. dec.* 57. *num.* 11. *Rota in Salamantina penſionis* 26. *Maij* 1593. *verſ. pro cuius dubij coram Gipſio impreſ. apud Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 5. *nu.* 424. *coram Seraphin. dec.* 1017. *num.* 3. *coram Pania dec.* 1187. *nu.* 3. 4. & 5. *coram Buratt. dec.* 383. *n.* 2. & *in recent. dec.* 519. *num.* 2. *par.* 2.

Huiuſmodi autem conſenſus reſultat ex actibus præſertim ſimul iunctis, qui interuenerunt in admiſſione Georgei ad prouiſionē Canonicatus, mediante coadiutoria: Etenim Dominicus coadiutus conſtituit Procuratores ad conſentiendum coadiutoriæ cum enixa; & expreſſa conditione, quod Georgeus coadiutor cum omnibus, & ſingulis clauſulis opportunis, & neceſſarijs ſe obligaret ad ſolutionem antiquæ penſionis, de qua agitur, & non aliter, nec alio modo, quæ clauſula requirit à coadiutore omnimodum, & præciſum implementum, ac remouet conſenſum coadiuti ab actu aliter interpretato, *gloſ.* & *DD. in l. ſiquidem, C. de except. Surd. conſ.* 143. *nu.* 43. *Mart. de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 76. *num.* 5. *Gratian. diſcept.* 748. *num.* 12. & 13. *Barboſ. de clauſ. clauſ.* 71. *num.* 4. & *ſeqq.* & *in ſimili dixit Rota in Calagurritana Archidiaconatus de Barberiego ſuper manutentione* 16. *Ian. proximè præteriti ſub princip. coram Me.*

Ad formam dicti mandati procuræ fuit porrecta, & à Sanctiſſimo ſignata ſupplicatio habens vniforme decretum, quod idem Georgius ante omnia expreſsè, & cum omnibus, & ſingulis clauſulis opportunis, & neceſſarijs ſe obligaret ad ſolutionem dictæ antiquæ penſionis, ideoq; gratia ſub hoc modo conceſſa non poteſt diuidi, ſed debet à titulari in hac parte acceptari, eodem modo, quo illa hactenus vſus fuit in partibus fauorabilibus, *Rota coram Caualer. deciſ.* 26. *ſub num.* 4. & *in Romana penſionis* 8. *Ian.* 1665. §. *vel in omnem caſum,*

coram

coram Eminentiſs. D. Cardinali Cerro.

Præfatis mandato procuræ, & ſupplicationi
correſpondet, imò efficaciam adiungit coa-
6 diutoris, & coadiuti conſenſus, qui cum fuerit
præſtitus indefinitè, ac relatiuè in omnibus,
& per omnia ad mandatum procuræ, & ſup-
plicationem, non poteſt reſtringi ad vnam
tantum penſionem nouiter reſeruatam, ſed
refertur ad omnia contenta in iuribus relatis,
in quibus expreſſe cauetur, quod Georgeus
cum clauſulis opportunis, & neceſſarijs ad
penſionem controuerſam teneatur, ad tradit.
per *Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 40. num. 240. Rota
in Parmen. penſionis 1. Iun. 1665. §. præſertim, & §.
vlterius, confirmata 15. Februarij 1666. §. verum
admiſſo, coram Illuſtriſs. Otalora Præſide Grana-
tenſi.*

Poſito autem titularis conſenſu non obſtat
clauſula, *vt aſſeris*, appoſita in reſeruatione
penſionis in ordine ad expreſſionem valoris
Canonicatus factam ab Ambroſio penſiona-
7 rio; nam licet regulariter talis clauſula im-
portet conditionem ab exprimente verifican-
dam ex allegatis in dicta *deciſ. huius cauſæ edita
coram R.P.D. meo Vicecomite, §. cæterum in fine*,
8 attamen non requirit aliam iuſtificationem,
nec facit gratiam conditionalem, quando
concurrit titularis conſenſus, *Barboſ. de clauſ.
clauſ. 188. nu. 8. Rota dec. 288. num. 9. & 10. par. 12.
9 recent.* quidquid dicendum eſſet, quando in
gratia adeſſet clauſula *dummodò*, quæ requirit
verificationem conditionis, etiamſi fuerit
præſtitus conſenſus, iuxta diſtinctionem, de
qua apud *Lotter. de re benef. lib. 1. q. 38. num. 40.
& ſeqq. & qu. 43. num. 4. & 5. Add. ad Gregor. d.
dec. 57. num. 11. & ſeqq. Rota coram Seraph. dicta
dec. 1017. num. 3. & 4. & dec. 519. pariter nu. 3. &
4. par. 2. recent.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſo-
lutum.

Confirmata vt infra deciſ. 369.

EVGVBINA DONATIONIS.

Ven. 5. Iun. 1671.

ARGVMENTVM.

Donatio regulariter præſumitur de bonis, quæ
tunc erant donantis, & de ijs tantum dicitur
facta, quando expreſſè donata fuerunt bona,
quæ tunc ad donantem ſpectabant, ſeu ab eo
poſſidebantur; tunc enim verba generalia
ſubinde appoſita ab hac expreſſione, ſeu mo-
dificatione interpretationem recipiunt, nec
inducunt nouam, ſeu diuerſam diſpoſitio-
nem.

SVMMARIVM.

1 *Donatio vnde dicatur facta de bonis, & iuribus
poſſeſſis, ſeu ſpectantibus, non autem de ijs omnibus,
quæ tempore delatæ hæreditatis ad donantem deue-
nerant, & num. 4.*

2 *Donatio, & quilibet actus liberalis intelligitur de
iure, quod tunc erat ipſius donantis.*

3 *Pronomen poſſeſſiuum* ſuorum, *reſtringit dona-
tionem ad tempus præſens, ſeu bona tunc poſſeſ-
ſa.*

5 *Donatio hæreditatis ſtat demonſtratiuè, non au-
tem quod comprehendat bona tunc non poſſeſ-
ſa à donante, qui ad illa reſtrinxit donatio-
nem.*

6 *Verba ſunt potius accipienda in ſenſu demonſtra-
tiuo, quàm diſpoſitiuo.*

7 *Mulier non præſumitur aliud poſſidere, quam bo-
na dotalia, & alia extradotalia, de quibus con-
ſtat.*

8 *Species ſubalternantur, & ineſſe dicuntur ſuo ge-
neri.*

9 *Limitatio adiecta generi habet locum etiam in ſpe-
ciebus.*

10 *Correctio immediata eſt euitanda.*

11 *Donans non cenſetur donaſſe omnia bona ſibi ob-
uenta ex aliqua hæreditate, dum eodem contextu
donatario vendidit aliqua bona eiuſdem hæredita-
tis.*

12 *Deſcriptio, & æſtimatio magis propriè cadit circa
bona tunc exiſtentia, quàm conſumpta, & non
exiſtentia.*

13 *Modificatio cenſetur ineſſe pacto declaratiuo ha-
benti dictionem repetitiuam.*

14 *Dictio relatiua* dictorum, *refertur ad ea, de qui-
bus ſupra fuit habita mentio.*

DECISIO CCCLII.

Controuerſiam coram bo. mem. Veroſpio
deciſam die 14. Martij 1664. & ſucceſ-
ſiue extinctam mediante laudo Reuerendiſs.
Epiſcopi Eugubini à partibus emologato in-
ſtaurare ſatagebat Theodora ſub prætextu
agendi contra bona diuerſa; quia tamen hæ-
redibus Camillæ donatricis competebat ea-
demmet defenſio optimè fundata in dicta
deciſione b. m. Veroſpij, & approbata in præ-
fato laudo, ideo DD. etiam reſpectu iſtorum
bonorum ſteterunt in deciſis.

Iterum namque propoſita vnica inſpectio-
ne, an Camilla donauerit Theodoræ medieta-
tem omnium bonorum paternorum, quæ ex-
tabant de tempore aditionis paternæ hæredi-
tatis, ſeu potius de tempore donationis, ite-
rum placuit interpretatio, quod diſpoſuerit
dumtaxat de bonis poſſeſſis tempore dona-
1 tionis. *Nam cum donauerit*, ſunt verba præciſa,
*medietatem bonorum ſuorum mobilium, ſtabilium,
& ſemouentium, iurium, actionum, debitorum nomi-
num, & aliorum, quæ dicta Camilla ad præſens
tenet, & poſſidet, ad eamque ſpectant, & pertinent
vbicumque*: apertiùs demonſtrare non potuit,
quod non donauerat vniuerſam hæreditatem
paternam, ſeu iura vniuerſalia iam acquiſita
de tempore delatæ hæreditatis, ſed dumtaxat
ſua bona, ſeu iura particularia, quæ tunc ipſi
competebant, ſiue attendatur natura actus
2 gratuiti, & liberalis, qui regulariter refertur
ad ius, quod erat ipſius donantis, ſeu exercen-
tis liberalitatem per *text. in l. ſi domus 74. §. ſi.
vbi Angel. num. 2. in princ. Iaſ. num. 11. & commu-
niter DD. ff. de leg. 1. Bald. in rubr. C. de contrahen.
empt. num. 6. ad fin.* vbi diſtinguit inter contra-

ctum oneroſum, & lucratiuum, *Surd. conſ.13. num.29. & ſeq. & dec.172. num.7. Rota deciſ. 36. num. 2. & ſeqq. poſt Merlin. de pignor.* ſiue pon-
3 deretur implicitus ſignificatus illius pronominis poſſeſſiui *ſuorum*, quod reſtringit diſpoſitionem ad tempus præſens, & ſic ad bona poſſeſſa de tempore donationis, *l.ſi ita legatum, ff.de aur. & arg. leg. Menoch.conſ.106.num.184.& ſeq. Surd.dec.233.num.10.in fine,& num.11. Grat. diſcept. forenſ. cap.93. nu. 4.* ſiue denique inſpi-
4 ciatur nimis explicita, & literalis illa modificatio, ibi, *quæ dicta Camilla ad præſens tenet, & poſſidet, & ad eam ſpectant, & pertinent*, vt in ſimilibus verbis firmauit *Rota dec.560. nu.8. & ſeq.par.1. & dec.271.nu.14.& 15. par.9.recent. ac deciſ.195. num.20. & 22. coram Eminentiſs. Ottbobono.*

Nec repugnant verba donationis immedia-
5 tè ſequentia, ibi, *& potiſſimum medietatem integri, & ſuarum dotium bonorum extradotalium relicti ad eius fauorem facti à quond. D. Flaminia auia paterna, ratæ hæreditatis d. D.Comitis in quocunque loco exiſten. ad ipſam peruent.* Nam hæc verba mentionem facientia de hæreditate Comitis communis patris non operantur nouam diſpoſitionem, itaut Camilla vltra bona per ipſam poſſeſſa voluerit cedere ratam paternæ hæreditatis eo modo, quo ſibi fuerat delatà, ſed ſtant demonſtratiuè ad effectum indicandi, vnde Camilla haberet bona donata cum limitatione ad illa, quæ tunc poſſidebat iuxta
6 regulam, quod verba ſint potius accipienda in ſenſu demonſtratiuo,quàm diſpoſitiuo per *text. in l. quidam teſtamento 99.* ibi, *reſpondi veroſimiliùs eſſe patrem familias demonſtrare potius heredibus voluiſſe, vnde aureos quadringentos ſine incommodo rei familiaris contrahere poſſent, quam conditionem fideicommiſſo inieciſſe.ff.de leg.1. Bart. in l.cum pater, §.menſa, ff. de leg.2. & in l.centurio num.39. ff. de vulg. & pupill. ibique Iaſ. num. 51. Caſtrenſ. conſ.417. col.2. poſt princ. verſ.nec obſtat prædictis lib.1. Bero.conſ.17.num.17.lib.1. Altograd. conſ.49.num.18.& 19. lib.1.*

Præſertim cum Camilla vltra ſpecies enumeratas bonorum dotalium, & extradotaliũ, relicti auiti, & hæreditatis paternæ nihil vlte-
7 terius poſſideret, nec poſſediſſe præſumatur reſiſtente reſponſo Quinti Mutij, relato per Pomponium *in l. Quintus Mutius, ff. de donat. inter vir. & vxor.* ita enim demonſtrauit,quod talis ſpecificatio non comprehendebat alia bona, quam illa generaliter donata,vnde cum iſta limitentur, & modificentur ad ea tunc poſſeſſa, ita etiam limitari debent eademmet
8 bona contenta ſub ſpeciebus, quæ ſubalternantur, & ineſſe dicuntur ſuo generi ad *text.in l.1. §.conuentionis, ff.de pact. Surd. dec.255.nu.20. Cartar. dec.67. num. 14. & 16.* aliàs ſi limitatio
9 adiecta generi omnium bonorum tunc poſſeſſorum, non haberet etiam locum in ſpeciebus ſequeretur, quod reſpectu eorumdem-
10 met bonorum inducta fuiſſet immediatè correctio contra *text. in l. non ad ea 88. vbi gloſ. verb. præſens, ff.de cond. & demonſtr. Rot.deciſ 31. num.3. & deciſ.140. num.12. par. 7. recent. coram Gregor. deciſ.297. num.3. & coram Eminent. Celſo deciſ.344. nu.4.*

11 Cæterum ſi Camilla voluiſſet donare omnia bona ſibi obuenta ex hæreditate paterna de tempore aditionis, vtique immediatè antè donationem non vendidiſſet eidem donatariæ prædium Cinellæ ſibi obuentum in diuiſione bonorum paternorum ob apertam repugnantiam inter venditionem, & donationem; quinimo ex hac contemporanea venditione benè arguitur, quod donatrix voluerit expreſsè ſe cautelare modificando donationem ad bona tunc poſſeſſa,quodque non voluerat, nec poterat dictum prædium ingentis valoris, ac alia bona, & iura paterna præcedenter diſtracta transferre in Theodoram mediante donatione ad *text.in l.in ædibus, §.fin. ff.de donat. & l. ſi filius 14. C. eodem, cum alijs vulgatis iuribus.*

Comprobatur huiuſmodi intellectus ex alio pacto donationis, ibi, *quorum quidem omnium partes conuenerunt inuentarium fieri debere manu publici Notarij infra quatuor menſes vbi punctualiter deſcribi debeat æſtimatio, pretium, & numerus cuiuſcunque corporis, & capitis dictorum bonorum tam ſtabilium, quam mobilium, ſemouen-
12 tium, & aliorum &c.* Tum quia deſcriptio, & æſtimatio magis propriè cadit circa bona tunc exiſtentia, quàm circa illa præcedenter acquiſita de tempore delatæ hæreditatis, ex quibus tunc poterant mobilia eſſe conſumpta, vel deteriorata, nomina debitorum exacta, ſemouentia extincta, & ſtabilia alienata; tum quia in hoc pacto legitur relatiua *dictorum bonorum*, quæ videtur referri non ad ſpecificationem paternæ hæreditatis, vbi nulla fit mentio bonorum, ſed ad generalem diſpoſitiuam omnium bonorum mobilium, ſtabilium, ſemouentium, & aliorum emiſſam cum modificatione ad illa, quæ Camilla tunc tenebat, &
13 poſſidebat, vnde hæc modificatio cenſetur ineſſe huic pacto declaratiuo virtute illius re-
14 latiuæ *dictorum*, quæ refertur ad bona tunc poſſeſſa, de quibus præcedenter fuerat habita mentio, *Ruin.conſ.206.nu.5. lib.2. Add.ad Buratt. dec.742.num.12. Rota dec.106.num.13.& dec.385. num. 9. par. 9. rec. cum alijs cumulatis per Barboſ. de diction.diction.87. num.1.*

Et ita vtraque &c.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.

Lunæ 8. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Ceſsio reportata ab emptore ſoluente prætium bonorum ſibi venditorum quando non ſuffragetur ad effectum agendi: hypotheca dotalis incipit à die Capitulorum, gratia Pontificis, quando retrotrahatur ad conſtitutionem dotis: obligatio, ex qua mulier remanet pæne indotata, non ſuſtinetur.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca poſterior non præiudicat anteriori.*
2 *Anterioritas non acquiritur deficientibus requiſitis* gloſæ in l. Ariſto ff. quæ res pign. vel hypoth.
3 *Ceſſio non ſuffragatur emptori ſoluenti ex pretio bonorum ſibi venditorum.*
4 *Emptori ſuffragatur ceſſio in ſolutione pretij bonorum ſibi venditorum, & ea poteſt vti euictis iiſdem bonis, quando talis conuentio fuit facta in emptione.*
5 *Hypotheca dotalis incipit à die Capitulorum.*
6 *Filia ſpuria debet à Patre alimentari, ſeu dotari ad metam alimentorum.*
7 *Dos à patre conſtituta ſpuriæ,* purche lo poſſa far di raggione, e ne ottenga facoltà da chi ſi ſpetta, *ſubſtinetur, ſi ſuperueniat gratia Pontificis.*
8 *Retrotractioni quando ſit locus in gratia Pontificis etiam in præiudicium tertij, & numer.* 9. *&* 10.
11 *Donatio reſeruato beneplacito, cuius de iure, & non aliter, dicitur eſſe in ſtatu implicito validitatis.*
12 *Gratia Pontificis, an importet ceſſionem iurium Cameræ, vel ſanationem, ſeu confirmationem gratiæ à quocumque defectu.*
13 *Mulier non poteſt ita ſe obligare, vt inde remaneat quaſi prorſus indotata.*

DECISIO CCCLIII.

FRanciarinis relaxationem mandati ex integro petentibus contra Franciſcam Maggiam pro iuribus cum ipſa tranſactis, obſtabat deciſio edita die 4. Iulij 1659. coram Reuerendiſsimo Domino meo Beuilaqua Vrbis Gubernatore, in qua fuerat reſolutum conſtare de bono iure dictæ Franciſcæ etiam ad effectum manutentionis ſuper prædio pro iiſdem iuribus ſubhaſtato, & deliberato ad fauorem Ignatij Caſſettæ, ideo fundamentis præfatæ deciſionis ad nouum examen reuocatis, DD. ſteterunt in deciſis.

Supponitur enim in tranſactione, quod bona per Franciſcam poſſeſſa, obligata eſſent pro debitis paternis ibidem expreſsis; corruit autem ſuppoſitum, quià eadem bona prius
1 hypothecata pro dote Franciſcæ, non poterant in eius præiudicium poſterioribus hypothecis ſupponi, *l. 2. in princ. & l. 3. §. cum mandati ff. qui pot. in pign. hab. & l. ſi fundum, & l. diuerſis C. eodem* cum aliis vulgatis iuribus.

Siquidem ex debitis in tranſactione expreſſis, illa quæ proueniunt ex pecuniis à Marcello Franciarino ſolutis Nuto, & Belardello anterioribus creditoribus Hieronymi do-
2 tantis non acquirunt eorum anterioritatem deficientibus requiſitis *celebris gloſ. in l. Ariſto ff. quæ res pignor. vel hypoth.* etiamſi Marcellus á prædictis reportauerit iurium ceſsionem, nam
3 cum ſoluerit ex pretio bonorum ſibi venditorum à dicto Hieronymo, vt ex inſtrumentis ſolutionum relatis *in Summario illorum de Franciarinis num. 16. & 17.* & melius ex calculo *dato in Summario Franciſcæ nu. 5.* idcirco ad effectum de quo agitur vti non poteſt iuribus ceſsis, quæ per dictam ſolutionem remanſerunt extincta *iuxta theoricam Bartol. in l. modeſtinus 75. num. 4. de ſolut. Gregor. XV. dec. 68. num. 4. & 5. Add. ad eumdem dec. 75. nu. 3. Add. ad Buratt. dec. 420. num. 7.* vbi *n.* 8. declarat, quod ceſſio
4 tunc ſuffragatur emptori euicto prædio, quãdo in emptione fuit conuentũ de ſoluẽdo anterioribus, & de ſubintrando in eorum iura mediante ceſsione, cum quo themate tranſit *Tondut. quæſt. ciuil. cap. 20. num. 7. & 8. part. 1.* aliud verò debitum pro ſorte ſcut. 600. & fructibus decurſis cenſus impoſiti ad fauorem Societatis Miſericordiæ medio tempore inter apocam matrimonialem, & matrimonium non præiudicat Franciſcæ cuius hypotheca contra
5 promiſsorem dotis eſt anterior, quia incipit à die capitulorum, non autem matrimonij, vt aliis relatis pleniſsimè firmauit *Rota dec. 41. per tot. coram Em. Celſo, & in Romana, ſeu Peruſina Donationis 17. Martij 1662. §. Præterea coram Reuerendiſs. Ninot. & in Romana Attentatorum 11. Maij 1668. §. talis quippe, & 23. Iunij 1670. §. non obſtat coram Reuerendiſs. Vrbis Gubernatore.*

Non attento quod hypoteca Franciſcæ proueniat à dote ſcutorum ſex millium, quæ dicatur exceſsiua pro filia ſpuria à Hieronymo dotante genita in ſtatu Clericali: tum quia exceſſus non probatur ſaltem in illa parte dotis, quæ apud Franciſcam de tempore tranſactionis extabat, conſiſtens in ſolo prædio *Buoſoli*, & in domo cum modicis mobilibus, vt deponunt teſtes relati *in Summario Franciſcæ num. 7.* ideoque in hac parte dotis non conſtat
6 de exceſſu, cum filiæ ſpuriæ debeant à Patre alimentari, ſeu dotari ad metam alimentorum *iuxta diſpoſitionem text. in cap. cum haberet de eo, qui dux. in matrim.* quam vti piam, æquã, & rationabilem non ſubſtulit *ſan. me. Pius V. in eius conſtitutione contra illegitimos edita, nempè la 117. inter impreſs. in ordine Bullarij noui tom. 2.* vt benè declarant, *Surd conſil. 509. per tot. Pen. dec. 364. nu. 10. iuxta editionem Lugdunen. & Merlin. dec. 671. n. 36. & ſeq.*

7 Tum quia ceſſat quæſtio exceſsiuitatis in hac promiſsione dotis facta per Patrem, *purche la poſſa far di ragione, e ne ottenga facoltà da chi ſi ſpetta, e non altrimenti, ne in altro modo,* vt ſunt verba apocæ matrimonialis, qua de re cum Papa præuia narratiua dictorum verborum, & Bullæ ſan. me. Pij V. *e per qualſiuoglia altro capo, e preteſto,* admiſerit ſponſos ad concordiam, ſubſtulit quemcunque defectum, aut nullitatem, ac ſi ab initio dos fuerit validè, & legitimè promiſſa ex natura retrotra-
8 ctionis, quam ponderant *authoritates allegatæ in deciſione Illuſtriſs. D. Gubernatoris,* quæ reuidetur, & deindè fuit comprobatum *in Spoletana manutentionis 11. Maij 1665. §. neque aduerſatur coram Illuſtriſſimo D. Otalora Præſide Granaten. confirmata 13. Maij proximè præteriti coram R.P.D. meo Bourlemont,* etiam in præiudicium
9 tertij, & præſertim Marcelli, qui apocam matrimonialem exarando, & ſubſcribendo, erat conſcius beneplaciti in dotatione reſeruati;

uati; quidquid enim ſit, quando actus eſt à
10 principio nullus, vtique eſt locus retrotractioni, quando actus habuit implicitum ſtatum validitatis, *Surd. dec.* 245. *num.* 8. *in fine, & num.* 9. *Duran. dec.* 397. *num.* 11. in quo ſtatu
11 erat dotatio Franciſcæ, cum fuerit facta, reſeruato beneplacito, cuius de iure, & non aliter, nec alio modo, vt in ſpecie quod exceſsiua dotatio contra aliam cōſtitutionem Pontificiam fuerit in ſtatu implicito validitatis, firmauit *Rota deciſ.* 258. *num.* 1. *part.* 12. *recent.*

Nec obſtat, quod gratia Pontificis ſonet
12 in ceſsionem iurium Cameræ, nam cum exceſsiuitas dotis fundetur, præſertim in dicta conſtitutione ſan. me. Pij V. illa expreſsè ſublata cum quolibet alio capite, & prætextu inualidationis, tollitur in conſequentiam quicunque defectus exceſsiuitatis, & dotatio ex aſſenſu Principis omnimodò confirmatur *ad trad. per Rotam deciſ.* 318. *nu.* 24. *&* 25. *part.* 10. *recent.*

Ex his igitur apparet bona Franciſcæ non potuiſſe in eius præiudicium hypothecari pro credito poſteriori Franciarini, ex alijs autem in facto deductis conſtat non fuiſſe hæredem Hieronymi communis debitoris, ideoque corruente ſuppoſito, cum quo contraxit, corruit etiam eius obligatio, potiſsimum, quia aliàs accollando in ſe onus non debitum non
13 potuiſſet validè contrahere d. obligationem, ex qua iuxta depoſitiones teſtium remaneret quaſi prorſus indotata, *Theſaur. deciſ.* 221. *num.* 9. *Grat. diſc.* 723. *num.* 11. *Amat. deciſ. March.* 62. *num.* 14. *& ſeqq. cum ſimilibus.*

Et ita deciſum fuit.

Reuocata vt infra deciſ. 367. 396. *&* 409.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 12. *Iunij* 1671.

ARGVMENTVM.

Dos ſoluta fideicommittenti detrahitur in reſtitutione fideicommiſsi, quamuis fuerit prohibita quæcumque detractio etiam ex cauſa reſtitutionis dotis.

SVMMARIVM.

1 *Dos ſoluta fideicommittenti non cadit ſub fideicommiſſo, & detrahitur in eius reſtitutione.*
2 *Amplia etiamſi teſtator prohibuerit omnem detractionem etiam ex cauſa reſtitutionis dotis.*
3 *Prohibitio detractionum etiam ex cauſa dotis non comprehendit dotem ſolutam fideicommittenti.*
4 *Dotes deſcendentium detrahuntur à fideicommiſſo aſcendentis non obſtante particulari prohibitione.*
5 *Prohibitio, quæ remanet inefficax ex defectu poteſtatis in prohibente, ſatis eſt quod propalet ſaltem eius animum.*
6 *Approbatio non ſuffragatur, nec extenditur ad ea, quæ in teſtamento approbato non continentur.*
7 *Amplia quando approbatio eſt relatiua ad teſtamentum.*

DECISIO CCCLIV.

Laurentius, & Angelus, qui immiſſionem obtinuerant in tribus ex quatuor partibus bonorum hæreditariorum q. Pauli Alberini, iudicium proſequebantur contra aliam quartam partem, quam Clementia hæres Iacobi grauati ſub fundamento diuerſarū detractionum retinere prætendebat; hinc cauſa deſuper propoſita à R.P.D. meo Beuilaqua die 26. Nouembris 1667. reſolutum fuit Clementiæ competere detractiones expreſſas in deciſione tunc edita: deindè verò pluries repropoſita cauſa nunquam capi potuit reſolutio ob maximam multiplicitatem detractionum, & inſpectionum, tunc deciſarum, aliarumque nouiter promotarum, adeout DD. in vltima propoſitione nedum opportunam, ſed neceſſariam exiſtimauerint articulorum diuiſionem, vt igitur ipſe in locum dicti Illuſtriſſimi D. Beuilaquæ ad Vrbis gubernium interim aſſumpti ſubrogatus huic Dominorū voluntati morem gererem dubium particulare propoſui an portio equitis Fuluij, & dos Panthæ comprehendantur ſub diſpoſitione Pauli, itaut ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis: verùm ſuſpenſa reſolutione, quoad portionem Fuluij, in qua DD. non fuerunt concordes reſponſum fuit quoad dotem Panthæ ſtandum eſſe in deciſis.

Fundamentum reſolutionis fuit, quod iſta dos reſtitui debebat ab ipſomet Paulo viro eiuſdem Panthæ, vnde non poteſt cadere, ſeu
1 comprehendi ſub illius diſpoſitione, ſed eſt detrahenda in reſtitutione fideicommiſſi tanquam æs alienum ipſius fideicommittentis, *Dec. in l. debitori num.* 5. *C. de pact. Caſtr. conſil.* 77. *in princip. part.* 2. *Gabr. conſil.* 95. *num.* 3. *lib.* 2. *Menoch. conſil.* 183. *num.* 33. *Honded. conſil.* 63. *num.* 76. *verſ. & non ſolum cum tribus ſeqq. lib.* 1. *Gregor. dec.* 421. *num.* 3.

Neque obſtat, quod teſtator enixè prohi-
2 buerit omnem, & quamcunque alienationem etiam ex cauſa reſtitutionis dotis, quia talis prohibitio intelligitur de dotibus, quæ à vocatis reſtitui, & reſpectiuè à fideicommiſſo deduci vellent, non autem de hac dote, ad
3 quam ipſemet teſtator ſub iurata, & præciſa obligatione tenebatur *ad tradit. per Ruin. conſil.* 25. *num.* 18. *verſ. quia dicta verba lib.* 1. *& Seraph. dec.* 451. *num.* 2. & magis in ſpecie *Oſaſch. deciſ. Pedemont.* 43. *num.* 9. *Rota in Romana Cambij coram Reuerendiſs. Royas inter eius impreſſas, deciſ.* 484. *num.* 3. *confirmata die* 24. *Martij* 1653. *§. Nec quod verſ. ac proindè coram dicto Illuſtriſſimo D. Vrbis Gubernatore, ac in terminis indiuiduis huius dotis, Em. Ottbobon. dec.* 110. *nu.* 14. *&* 15.

Non attento, quod dato hoc intellectu prohibitio remaneret ſuperflua, dum ea non obſtante

4 ſtante, adhuc dotes deſcendentium poterant
detrahi *v.g. auth. res quæ C. comm. de leg.* nam
5 quando prohibitio remaneat inefficax ex de-
fectu poteſtatis in prohibente ſatis eſt, quod
producat effectum propalandi eius enixam
voluntatem conſeruandi bona in agnatione
prohibendo ſubſidiarias detractiones dotium
quatenus poſſet, vt fuit animaduerſum *in de-
ciſione huius cauſæ edita* 10. *Decembris* 1664. *§.
nec detractionem in fine coram dicto Illuſtriſſimo D.
Beuilaqua.*

Hinc non eſt momenti approbatio paterni
6 teſtamenti facta ab hæredibus grauatis: quia
cum ex prædictis dos materna non compræ-
hendatur ſub diſpoſitione Pauli, non poteſt
approbatio extendi ad ea, quæ in diſpoſitione
approbata non includuntur *ad text. in l. Aurelius
§. teſtamento ff. de liber. leg. Peregr. conſ. 67. nu. 10.
verſ. nec approbatio lib. 1. & in tract. de fideicom. art.
36. num. 81. in fine verſ. ratio eſt, Mart. de ſucceſſ.
legal. part. 4. quæſt. 23. art. 8. num. 11. Fuſar. de ſub-
ſtitut. quæſt. 296. num. 43. Rota recent. 228. num. 7.
& 8. part. 8.* quod clarius apparet ex approba-
7 tione ipſa facta relatiuè iuxta formam, & te-
norem paterni teſtamenti, à quo proindè ap-
probatio eſt regulanda, vt in ſpecie ſimilium
verborum iuxta formam, & tenorem *Alex.
conſil. 9. num. 12. ante finem verſ. & hoc ſaltem lib.
5. Rot. deciſ. 40. numer. 1. 4. & per tot. part. 2.
diuerſ.*

Et ita vtraque, &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI CAROLI DE PEPVLIS.

Lunæ 15. Iun. 1671.

ARGVMENTVM.

Proximitas grauati non grauantis regulariter attenditur, repræſentatio in fideicommiſſo reſtituendo per patruum non excluditur, etiamſi teſtator vocauerit proximiores: proximitas grauantis non attenditur, licet fuerint ſubſtituti *li più proſſimi dell'agnatione di eſſo teſtatore.*

SVMMARIVM.

1 *Proximitas grauati non grauantis regulariter attenditur iuxta magis veram opinionem, quæ ſeruatur in Rota, & n. 9.*

2 *Repræſentatio in primo gradu ſucceſſionis erga patruum indiſtinctè locum habet nedum ab inteſtato.*

3 *Sed etiam in fideicommiſſo ſeu diſpoſitione teſtamentaria.*

4 *Teſtator præſumitur velle ſuam diſpoſitionem cum illa legis conformare.*

5 *Proximitas ad effectum ſuccedendi accipitur potius iure ſucceſſionis, quam iure ſanguinis.*

6 *Nepos aſſumendo gradum Patris ſuccedit patruo æqualiter cum alio Patruo.*

7 *Verba,* i più proſſimi dell'agnatione di eſſo teſtatore, *non excludunt repræſentationem.*

8 *Verba,* i più proſſimi dell'agnatione di eſſo teſtatore *ſtant ad contradiſtinguendum alium ramum eiuſdem agnationis, non ad excludendam regulam, quæ ſtat pro attendenda proximitate grauati, & n. 9.*

10 *Dilecti æqualiter in fideicommiſſo vniuerſali cenſentur ſimiliter dilecti in particulari indefinitè conſtituto ad fauorem proximiorum.*

11 *Repræſentatio facilius intrat, quando remotiores, & proximiores fuerunt æque dilecti.*

12 *Dilectio æqualis ab vna ſubſtitutione infertur ad aliam.*

DECISIO CCCLV.

CVm per obitum Franciſci ſine filijs ma-
ſculis fuerit apertum ad fauorem proxi-
miorum de agnatione fideicommiſſum parti-
culare Caroli de Pepulis ſuper Palatio, eiuſ-
que annexis eidem Franciſco prælegatis, or-
ta eſt controuerſia inter Marchionem Camil-
lum nepotem, & Marchionem Guidonem
pronepotem teſtatoris, quorum primus inte-
graliter, ſecundus veró pro indiuiſo immiſ-
ſionem petebant, ſed DD. immiſſionem pro
indiuiſo vtrique parti conceſſerunt; nam cum
in noſtro Tribunali præualeat celebris illa
1 opinio, quod regulariter attendatur proxi-
mitas grauati, & non grauantis, vt relatis in-
numeris autoritatibus de magis vera, & com-
muni teſtatur *Em. Ottbob. dec. 21. num. 1. & ſeqq.
& dec. 35. num. 2. & Rota recent. dec. 519. num. 1.
& ſeqq. part. 5. tom. 2. & dec. 194. num. 2. part. 12.* &
alibi paſſim: conſequens eſt vt purificato fi-
deicommiſſo per obitum Franciſci, æqualiter
admittantur Camillus frater, & Guido nepos
eiuſdem grauati, mediante repræſentatione,
quæ in primo gradu tranſuerſalis ſucceſſionis
2 erga patruum indiſtinctè locum habet tam in
ordine ſuccedendi conſtituto per legem *iuxta
textum in auth. ceſſante, & auth. poſt fratres C. de
legit. hæred. & clarius in §. ſi igitur il 2. in fin. auth.
de hæred. ab inteſt. venien. Mart. de ſucceſſ. legal. part.
1. quæſt. 23. art. 1. num. 9. verſ. ſed beneficio Iuſtinia-
3 ni*, quàm in ſucceſſione ordinata per homi-
4 nem, qui præſumitur diſpoſitioni iuris ſuam
diſpoſitionem conformare voluiſſe, vt ad ef-
fectum inducendi repræſentationem, ponde-
rant *Ruin. conſil. 171. num. 8. in princ. tom. 2. Rimi-
nald. iun. conſil. 283. num. 7. & ſeqq. tom. 3. Gozad.
conſ. 4. num. 16. Vaſq. de ſucceſſ. progreſ. lib. 1. §. 26.
num. 9. verſ. ſed & hoc vltimum, Rota deciſ. 426.
n. 5. in princ. & in fin. par. 4. diuerſ.*

Nec aliter ſenſiſſe videtur noſter teſtator
ſubſtituendo proximiores, quia ad hos effe-
5 ctus ſuccedendi proximitas accipitur iure
ſucceſſionis potius quàm iure ſanguinis *Gorn.
conſil. 22. num. 15. vol. 2. Gabr. conſil. 86. num. 3. lib.
1. Honded. conſ. 70. num. 44. & ſeqq. lib. 1. Peregr.
de fideicomm. art. 21. num. 9. & ſeqq. Fuſar. de ſubſti-
tut. quæſt. 485. num. 3. ad med. verſ. & reſpondendo,
& num. 4. pariter ad med.* iure autem ſucceſſio-
nis Camillus patruus non eſt proximior Gui-
done nepote, quia iſte aſſumendo perſonam
6 Patris conſtituitur in eodem gradu, & ſic am-
bo æqualiter ſuccedunt Franciſco eorum fra-
tri, & patruo reſpectiuè, vt in terminis fidei-
commiſſi conſtituti ad fauorem proximioris,

Iaſ.

Taſ. conſ. 159. nu. 4. vol. 4. Cephal. conſil. 489. nu. 60. & ſeqq. Gabr. conſil. 112. num. 25. & ſeqq. vol. 2. Menoch. conſil. 357. n. 27. et 28. Altograd. conſil. 65. n. 25. lib. 1. Mart. de ſucceſſ. legal. par. 1. qu. 21. art. 1. n. 6. & ſeqq. Fuſar. de ſubſtitut. d. quæſt. 485. num. 37. & ſeqq. & num. 40. in fine, Rota diuerſ. dec. 426. nu. 3. verſ. tertia coniectura, & num. 6. par. 4. & in rec. dec. 5. nu. 22. & duobus ſeqq. part. 6.

Prout etiam non conſtat, quod Teſtator reſpexerit proximitatem ſui ipſius non hære- dis grauati, ſtantibus illis verbis „ *i piu proſſi-*
7 *mi dell'agnatione di eſſo teſtatore* „ ideoque pon- derata perſona grauantis magis remoti nō ſit locus repræſentationi: quia illa verba *il detto*
8 *Teſtatore* magis propriè referuntur ad agnatio- nē immediatè præcedentē, quā ad proximio- res, quaſi voluerit additare proximiores in or- dine ad ramum ſuæ agnationis contradiſtin- guendum ab alijs ramis agnationis Pepulæ mediante illa demonſtratione *di eſſo teſtatore*, vt quaſi ad hunc præciſum effectum ponderat *Gamm. deciſ. Luſitan. 7. num. 3. per tot.* non autem
9 important, quod voluerit propriæ agnatio- nis meminiſſe ad excluſionem proximitatis regulariter attendendæ reſpectu grauati, vt in ſpecie de teſtatore, qui vocauit ſuos proxi- miores, *Vaſq. de ſucceſſ. progreſ. part. 1. lib. 3. §. 26. num. 11. in fine verſ. & licet fundator dice- ret ad ſuos proximiores cognatos venire, & ſequitur Rota dec. 346. n. 2. part. 11. rec.*

Sed tollitur difficultas, quia in fideicom- miſſo vniuerſali Marchio Camillus, & Mar- chio Guido fuerunt in omnibus, & per om-
10 nia æqualiter vocati, vndè cum fuerint æquè dilecti in fideicommiſſo vniuerſali, idem di- cendum eſt in particulari indefinitè conſtitu- to ad fauorem proximiorum, quotieſcunque
11 enim teſtator eamdem affectionem oſtendit erga proximiorem, quam erga remotiorem, intrat cò facilius repræſentatio ad fauorem Nepotis æque dilecti, *Menoch. d. conſil. 357. numer. 12. & in tract. de præſumpt. lib. 4. præ- ſumpt. 95. numer. 37. Decian. conſ. 26. numer. 78. lib. 2. Altograd. conſ. 67. numer. 15. & num. 27.*
12 *& 28.* vbi ab vna ſubſtitutione infert æqua- lem dilectionem pro alia *lib. 1. Fuſar. alleg. quæſt. 485. num. 111.*

Super cæteris bonis fideicommiſſi vniuer- ſalis ſuperfluum eſt immorari, dum Partes ſunt inter ſe concordes, minuſque eſt haben- da ratio cuiuſdam ſententiæ reportatæ à Mar- chione Camillo, quia emanauit durante æta- te pupillari Marchionis Guidonis ſub tutela eiuſdem Marchionis Camilli, imò nec fuit lata contra pupillum, ſed contra D. Diaman- tem filiam dicti Franciſci hæredis grauati.

Et ita fuit deciſum partibus informanti- bus.

Confirmata vt infra dec. 406.

S S S S S S S S S S
S S S S S

CIVITATIS CASTELLANÆ DONATIONIS.

Veneris 19. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Donatio mulieris quando non inualidetur ob non interuentum proximiorum requiſitum ex ſtatuto vrbis, nec ex defectu inſinuationis à iure communi, & à dicto ſtatuto requiſi- tæ.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter viuos non reuocatur per ſubſequens teſtamentum donantis.*
2 *Proximiorum interuentus requiſitus à ſtatuto vr- bis ſuppletur ex deputatione Curatoris.*
3 *Proximiores non eſſe, qui contractui poſſent inter- uenire aliqualiter infertur ex iurata confeſſione mulieris contrahentis.*
4 *Et comprobatur etiam ex decreto iudicis.*
5 *Iudicis decretum interpoſitum in contractu mulie- ris præſefert præſumptionem validitatis, & iuſti- tiæ.*
6 *Proximiores poſſe contractui intereſſe probari de- bet ab allegante, dum contractus fuit initus cum decreto iudicis.*
7 *Donatio ob defectum inſinuationis non vitiatur in totum, ſed in exceſſu vltra ſummam quingento- rum ſolidorum permiſſam à iure communi, vel ducentorum ducatorum præſeruatam à Statuto Vr- bis, & nu. 8.*
9 *Inſinuationis defectus irritat donationem ſimpli- cem, non ob cauſam correſpectiuam præſtandi ali- menta donanti.*
10 *Attentata eſt poſſeſſio capta lite pendente poſt com- miſſionem ſuſpenſiuam.*
11 *Poſſeſſioni anteriori non præiudicat poſterior atten- tata.*
12 *Manutentio datur pro reuocatione attentato- rum.*

DECISIO CCCLVI.

De omnibus bonis irreuocabiliter Aga- thæ nepti iam donatis, ſucceſſiuè diſpo- ſuit Imperia Gaia in eius vltimo teſtamento, cuius hæredes, & legatarij licet coram A. C. reportauerint immiſſionem *in vim leg. final. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* ac etiam ſententiam ſuper nullitate donationis, adhuc cauſa ad Rotam deuoluta, iiſdemque hæredibus, & legatarijs bis informare negligentibus, fuit hodie reſolutum conſtare de bono iure Aga- thæ etiam ad effectum attentatorum.

Fundamentum namque boni iuris nititur publico, & ſolemni inſtrumento donationis inter viuos, quæ per ſubſequens teſtamentum
1 reuocari non potuit in præiudicium donata- riæ *l. poſſeſſionem, & l. final. C. de reuoc. donat. l. per- fecta C. de donation. quæ ſub mod. §. alia autem inſtit. de donat. Merlin. dec. 664. n. 10. & 11.*

Non obſtat, quod donationi non interue- nerint proximiores donatricis, vt requiritur

2 ex Statuto Vrbis, tollitur enim huiuſmodi defectus ex deputatione curatoris, qui proximior um vices ſuppleuit, *Pic. ad Stat. Vrb. gloſ. 19. numer. 4. & ſeqq. Fenzon. ad idem ſtatutum cap. 113. numer. 45. lib. 1. Rota deciſ. 314. num. 1. & 2. part. 2. recent. & deciſ. 433. numer. 4. coram Coccin.* quod autem donatrix non haberet proximiores, qui poſſent donationi intereſſe, ne dum aliqualiter infertur ex illius iurata confeſſione, *Rota deciſ. 469. numer. 2. verſ. quod procedit part. 3. recent.* ſed compro-
4 batur ex decreto Iudicis, pro cuius validita-
5 te, & iuſtitia præſumitur, vt in his terminis *Rota d. deciſ. 314. numer. 1. & duobus ſeqq. part. 2. & dicta deciſ. 469. numer. 2. verſ. tum etiam, quia part. 3. recent.* donec ab allegante probe-
6 tur, quod proximiores poſſent contractui intereſſe, *Caſtr. conſil. 124. numer. 2. verſ. ſecundo videndum eſt lib. 1. Corn. conſil. 316. num. 8. lib. 1. Rota coram ſan. mem. Greg. XV. deciſ. 459. numer. 10. ibique Adden. numer. 12. in recent. dec. 103. num. 6. & dicta deciſ. 469. numer. 1. par. 3. & dec. 175. n. 8. ante med. par. 8.*

Minus vrget defectus inſinuationis requiſitæ à iure communi *in l. Sancimus C. de donat.* cum quo concordat ius *municipale Romanorum lib. 1. cap. 150.* quia non propterea Iudex à quo poterat immiſſionem indefinitè, ſeu integraliter concedere contra donatariam, cuius
7 donatio ob defectum inſinuationis non vitiatur in totum, ſed ſolum in exceſſu vltra ſummam quingentorum ſolidorum à iure permiſſorum abſque inſinuatione *iuxta text. in d. l. Sancimus iuncta l. penult. C. de donation. gloſ. in eadem l. ſancimus in princ. vbi communiter DD.* quos cum alijs concordantibus colligit *Gabr. concl. 1. num. 57. de donat.* vel ſaltem in ſolo
8 exceſſu vltra ſummam ducatorum ducentorum præſeruatam à ſupradicto *cap. 150. Statuti Vrbis*, ibi, vltra dictam ſummam ducentorum ſit nulla, *vt declarat ibidem Fenzon. num. 45. in fine.* Cæterum donatio ſubſtinetur in totum, quia defectus inſinuationis irritat qui-
9 dem donationem ſimplicem non autem donationem ob cauſam correſpectiuam ad alimenta donatrici præſtanda, *vt in ſpecie Alex. conſil. 12. num. 5. lib. 1. Surd. de alim. tit. 8. priuil. 72. num. 4. & 5. Grat. diſcept. 386. num. 1. Rota coram Coccin. deciſ. 433. num. 5. & ſeqq. & dec. 458. num. 5. part. 2. rec.*

Firmato bono iure Agathæ ſuccedit reſolutio etiam circa attentata, quibus eſt obno-
10 xia poſſeſſio non informantium, vtpotè capta lite pendente poſt commiſſionem ſuſpen-
11 ſiuam ideoque non præiudicat anteriori poſſeſſioni per donatariam appræhenſæ in vim clauſulę conſtituti appoſitæ in donatione, ſed
12 eſt reuocanda, & pro reuocatione attentatorum ſuccurrendum eſt informanti per viam manutentionis, *Rota deciſ. 208. num. 11. part. 10. recent. & coram Em. Celſo deciſ. 27. num. 4. & dec. 158. n. 7. & 8.*

Et ita altera &c.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 19. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Declaratoria relaxatur, quoties ſeruatis terminis non conſtat de paritione, imo de maiori contumacia per recurſum ad iudices laicos.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria relaxatur, quoties intimato, & reproducto mandato rotali poſt ſeruatos quatuor terminos non docetur de paritione.*

2 *Paritio verbalis debet offerri in quacumque controuerſia, licet non requirat actum poſitiuum.*

3 *Declaratoria eo magis relaxanda eſt contra eum qui non ſolum non paret mandatis Rotalibus, ſed impedit illorum exequutionem recurſu ad iudices laicos.*

4 *Præſentatio mandati Rotalis probatur ex fide ſim[plici] inſtrumento rogato à Notario.*

5 *Fides ſimplex intimationis probat contra recurrentem ad iudices laicos pro impedienda exequutione mandati Rotalis ſibi intimati.*

DECISIO CCCLVII.

PRæuijs duabus deciſionibus coram me emanatis ſub diebus 27. Ianuarij 1668. & 30. Maij 1670. fuit relaxatum ad fauorem Gaſparis prouiſi Apoſtolici mandatum de immittendo in poſſeſſionem ſimplicis beneficij loci de Mairena, ſed cum Antonius colligitans poſt intimationem dicti mandati cum comminatione cenſurarum de illius paritio-
1 ne adhuc non docuerit, ideo reproducto in actis mandato cum illius intimatione, & ſeruatis quatuor ſolitis terminis ad docendum ſe paruiſſe, reſolutum fuit dandam eſſe declaratoriam iuxta inueterarum ſtylum tribunalis, de quo teſtatur noſter antiquus Coauditor, *Falin. in cap. ad probandum num. 6. de ſentent. & re indic. Mohed. deciſ. 1. de ſent. excom. Caſſador. deciſ. 6. num. 10. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Merlin. dec. 16. n. 1.*

2 Certius quia Antonius nedum omiſit verbalem paritionem, quæ etiam in qualibet cõtrouerſia nullum actum poſitiuum requirente debet offerri, *Mohed. deciſ. 9. de ſent. & re indic. Burat. deciſ. 93. nu. 1. cum alijs apud Poſth. de manut. obſeruat. 103. num. 11. & 12.* ſed pro
3 impedienda exequutione mandati Rotalis, imò veriùs Apoſtolici recurſum habuit ad Iudices laicos, cuius reſpectu contumacia redditur eo deteſtabilior, itaut eo magis mereatur cenſuris eccleſiaſticis coerceri, *Rota coram Merlino d. deciſ. 16. num. 1. & deciſ. 592. ſub num. 3. & duobus ſeqq. & coram Em. Celſo deciſ. 30. n. 5. & dec. 49. n. 6. & 7.*

Neque obſtat, quod præſentatio mandati
4 rotalis probetur ex ſimplici fide; nam emanauit coram teſtibus, vt atteſtatur Notarius in

eadem

eadem fide, ſeu potius inſtrumento præſen-
tationis, prout in ſpecie huic obiecto occur-
rit *Rota coram Eminentiſs. Otthob. deciſ. 75. num.*
23. *&* 24. ſed quando etiam eſſet ſimplex fi-
5 des, ſatis probaret contra Antonium, qui ad
impedien. executionem mandati ſibi intima-
ti, recurſum habuit ad Iudices laicos *ex ani-
maduerſis per Rotam coram Seraph. deciſ.*1094. *nu.*
2.*coram Pania deciſ.* 1634. *num.* 4. *coram Merlino
d.deciſ.*16.*num.*7.*& in Chelmen. Decimarum* 14.
Maij 1668. §.*non obſtat coram R.P.D. meo Bour-
lemont.*

Et ita altera &c.

ROMANA RESCISSIONIS CONTRACTVS.

Lunæ 22. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Contractus munitus pacto reſolutiuo, ſi imple-
mentum non ſequatur, habetur pro non fa-
cto, nec admittit purgationem moræ: ex qui-
bus verbis huiuſmodi pactum deducatur: ac
moleſtiæ & euictio vnde probentur, vt fiat
locus pacto reſolutiuo.

SVMMARIVM.

1 *In contractibus nominatis non eſt locus reſolu-
tioni, ſed agendum eſt ad implementum, ſeu in-
tereſſe.*

2 *Contractus cum pacto reſolutiuo habetur pro non
facto, ſi non ſequatur implementum.*

3 *Pactum reſolutiuum non admittit purgationem
moræ.*

4 *Pactum reſolutiuum ex quibus verbis reſul-
tet.*

5 *Clauſula*, non aliàs aliter, nec alio modo *re-
quirit præciſum implementum alias remouet con-
ſenſum ab actu aliter ſequuto.*

6 *Clauſula* non aliàs aliter, nec alio modo *im-
portat reſolutionem contractus.*

7 *Pactum reſolutiuum generale non excluditur ex
ſpeciali prouiſione in caſu diuerſo de quo non agi-
tur.*

8 *Moleſtiæ probantur ex mandatis relaxatis, & lite,
quam renunciatarius neglexit in ſe ſuſcipere.*

9 *Moleſtia probantur ex mandatis ſine decretis abſ-
que alia tranſportatione actorum quando non agi-
tur de exequutione, ſed de probando nudo fa-
cto.*

10 *Euictionis promiſſio vnde reſoltet.*

11 *Euictionis caſus vnde probetur.*

12 *Contractus correſpectiuus ad omnia pacta corruit
in totum, ſi non impleatur vnum pactum.*

DECISIO CCCLVIII.

EAtenus Ioannes, & Hieronymus Cara-
belli bona hæreditaria paterna, materna,
& Auita renunciarunt Mattheo, & Silueſtro
eorum fratribus, quatenus iſti è conuerſo aſ-
ſumpſerunt in ſe onus ſoluendi quæcumque
debita, & onera prædictarum hæreditatum,
ac liberandi eoſdem renunciantes ab omni-
bus, & quibuſcunque moleſtijs: cum itaque
euentus diuerſimodè ſe habuerit, ac dicti re-
nunciantes non ſolum moleſtias, ſed euictio-
nem paſſi fuerint, idcirco DD. exiſtimarunt
contractum fuiſſe reſolutum.

1 Regula enim quod in contractibus nomi-
natis non ſit locus reſolutioni, ſed agi debeat
ad implementum ſeu ad intereſſe *per text. in l.
ea conditione C.de reſcind.vendit.l. inciuile C. de rei
vendic. Bartol.in l.finali num.*5. *&* 13. *C. de condit.
ob cauſ.cum alijs copioſe allegatis per Add ad Buratt.
deciſ.*640.*num.*26.*& Rota deciſ.*121.*num.*4.*par.*4.
*tom.*2.*& deciſ.*665. *num.* 18. *eadem part.* 4. *tom.*3.
recent. non applicatur contractui, de quo agi-
2 tur, quia cum ſit munitus pacto reſolutiuo
non ſequuto implemento, habetur pro non
facto, & omnia reponuntur in priſtinum, *tot.
tit.ff.de leg.commiſſ.Magon.deciſ.Florentina* 49. *nu.*
1.*& ſeq.Gratian.diſcept.*307.*num.*3. *&* 4. *Mangil.
de euict.quæſt.*24.*nu.*35. *Rota recent.deciſ.*107.*nu.*8.
3 *part.* 12. itaut nec etiam ſit locus cuicunque
purgationi moræ, *Mareſcot. var. reſolut. lib.* 1.
*cap.*90.*num.*1.*Gratian.diſcept.* 515. *num.* 29. *Rot.
apud Put.deciſ.*66. *num.* 1. *lib.* 3. *in correctis deciſ.*
282.*num.*10. *&* 11. *poſt Pacific. de ſaluian. interd.
& in Romana Pecuniaria* 16. *Martij* 1664. § *finali
coram Reu. D. meo Decano.*

4 Aperte autem conſtat de pacto reſolutiuo
ex illis prægnantiſſimis verbis diuiſionis, ſeu
,, tranſactionis ibi ,, *Reſeruato primitus, & ante*
,, *omnia ipſis, & eorum cuilibet ſuper omnibus*
,, *ſtabilibus, iuribus, & creditis vt infra ce-*
,, *dendis dominio, & ſpeciali hypotheca, ad quæ in*
,, *omnem caſum, & euentum non implementi omnium*
,, *per infraſcriptos Mattheum, & Silueſtrum promiſ-*
,, *ſorum ipſis ſemper liceat habere regreſſum, imo d.*
,, *dominium, & hypotheca tali caſu nunquam transla-*
,, *tum cenſeatur, & ſic; & non alias aliter nec alio*
,, *modo de quo &c.* Inde enim patet clariſſima con-
uentio reſolutionis, quæ apertius, & enixius
paciſci non poterat, ideoque non patitur di-
uerſam interpretationem, attenta præſertim
illa efficaciſſima clauſula ,, *non alias aliter, nec*
5 *alio modo*, quæ cum requirat præciſum imple-
mentum, aliàs remoueat conſenſum ab actu
aliter ſequuto *Cephal.conſ.*296.*num.*11.*Lotter. de
re benefic. lib.*1.*quæſt.*40.*num.*272.*Rota deciſ.* 115.
*num.*6.*verſ.ſtante præſertim part.*1.*& dec.* 409. *nu.*
6.*&* 7.*part.*9.*recent. ac in Romana ſucceſſionis* 12.
Ianuarij 1660. §.*& magis verſ. prout clarè coram
Reu. Meltio Epiſcopo Papien.* importat omnimo-
6 dam reſolutionem contractus, ac ſi geſtus nõ
fuiſſet, *Gratian. diſcept.*748.*num.*12.*&* 13.*Mart.
de clauſ.part.*1.*clauſ.*76.*num.*9.*Barboſ. eodem tract.
clauſ.*81.*num.*14.*Lotter.de re benefic.lib.*1.*quæſt.*37.
*num.*60.*Rota apud Pacific.de Saluian.interd. d.dec.*
282.*num.*10.

Neque huiuſmodi pacto generaliter con-
7 cepto aduerſatur ſpecialis prouiſio ad fauo-
rem Hieronymi, quod in euentum non ſo-
lutionis ſummæ reſeruatæ, ipſi liceret capere
poſſeſſionem bonorum propria authoritate:
vltra quod enim iſta conuentio reſpicit ſolum
Hieronymum, nihil releuat, quia non eſt quæ-
ſtio circa ſolutionem ſummæ reſeruatæ, ſed

circa euictionem, & moleſtias, quæ non cadunt ſub hac ſpeciali prouiſione, ſed ſub pacto reſolutino generaliter ſtipulato in omnē caſum non implementi *ad trad. per Rotam dec. 207. num. 9. coram Em. Celſo*.

Conſtat ſimiliter de non implemento, eo ipſo quod Ioannes, & Hieronymus paſſi fuerunt moleſtias, & euictionem: Moleſtiæ enim
8 probantur ex mandatis relaxatis contra hæreditatem Cæſaris communis Patris, quæ eius creditores mandari exequi obtinuerunt contra præfatos Ioannem, & Hieronymum, qui licet deinde præuia redditione rationis hæreditatis paternæ abſolui curauerint, adhuc renunciatarij debitum adimplementum aſſumere reſpuerunt, dum poſt intimationem moleſtiarum, de qua *in Summ. Ioannis, & Hieronymi num. 3.* neglexerunt lites in ſe ſuſcipere, itaut renunciantes coacti fuerint eaſdem lites proprio ære, & labore ſubſtinere, vnde
9 ſatis apparent moleſtiæ, pro quarum iuſtificatione non fuit opus transportare omnia acta dictorum iudiciorum, quia cum non agatur de illorum executione, ſed de iuſtificando nudo facto moleſtiarum, ſola mandata, & decreta probant etiam ſine actis, *Rota dec. 296. num. 4. par. 5. & dec. 475. num. 3. verſ. hac tamen, coram Reu. Royas*.

Euictio autem pariter eſt clara reſpectu fe-
10 nilium pertinentium ad Ioannem vti Capellanum cappellæ in Eccleſia Sancti Silueſtri, etenim non obſtante quod renunciatarij per hæc verba promiſerint „*eadem fenilia manutenere ſemper, & perpetuo libera ab omni onere, & grauamine, ac dictum Ioannem modernum Cappellanum ab omnibus moleſtijs ſuper dd. fenilibus occaſione cuiuſuis debiti, Canonis, oneris, vel grauaminis penitus eximere, & liberare*, nihilomi-
11 nus Ioannes paſſus fuit euictionem ab equite Coſmo de Angelis, qui vti deliberatarius proprietatis fenilium, obtinuit immitti, ſeu aſſociari ad eorum poſſeſſionem, in cuius executionem Ioannes coactus fuit recognoſcere in Dominum dictum equitem, eique Canones perſoluere: nihil releuante, quod euictio non ſit de bonis fideicommiſſarijs, ſed de bonis Capellæ, quia cum Ioannes vti illius Cappellanus voluerit in diuiſione cum fratribus ſibi expreſſè præcauere etiam ſuper fænilibus ad ſe ſpectantibus ratione Cappellaniæ, vtique ſequuto contrario effectu factus fuit locus reſolutioni contractus, ſufficit enim quod
12 vnum pactum non impleatur ad hoc vt cōtractus correſpectiuè ad omnia pacta celebratus corruat in totum *Cagnol. in l. ſi quis maior num. 196. C. de tranſact. Caputaquen. deciſ. 82. num. 2. part. 3.* vbi etiamſi vnicum capitulum quantumuis minimum remaneat inobſeruatum, *Pan. dec. 348. nu. 3. iuxta impreſſ. Lugdun. & Rota rec. dec. 428. n. 7. part. 1.*

Et ita vtraque &c.

PERVSINA BONORVM.

Lunæ 22. Iunij 1671.

ARGVMENTVM.

Arbitrio pro cumulatione poſſeſſorij cum petitorio quando non ſit locus: bona fuiſſe ab alio quàm à fideicommittente poſſeſſa vnde probetur: remedium *auth. res quæ, C. Com. de leg.* eſt ſubſidiarium deficientibus bonis liberis, & procedit in bonis fideicommiſſi aſcendentis obuentis patri mulieris, non alteri fideicommiſſario.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*

2 *Cumulationi poſſeſſorij intentati per actorem cum petitorio propoſito per reum non eſt locus.*

3 *Cumulatio petitorij cum poſſeſſorio petita in calculo ferendæ ſententiæ promouet ſuſpicionem protrahendi immiſſionem, vt poſſeſſor diutius ſe conſoueat in poſſeſſione.*

4 *Clauſula* arbitrio, *moderatur iuris rigorem.*

5 *Arbitrio cumulandi poſſeſſorium cum petitorio eſt locus, quando poſſeſſorium eſt turbidum, ſecus quando eſt clarum, & num. 6.*

7 *Poſſeſſorium eſſe clarum potet ex deciſionibus deſuper editis.*

8 *Fideicommiſſarius non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem hæredi hæredis grauati niſi doceat incontinenti de iure ſuo, nihil eſſe detrahendum, & poſſeſſionem non eſſe vitioſam.*

9 *Ius fideicommiſſarij ceſſat, quando non oſtendit bona ſpectaſſe ad fideicommittentem, imò potius conſtat fuiſſe ab alio poſſeſſa.*

10 *Poſſeſſio alicuius in facto penè centenario probatur leuioribus probationibus, imò præſumptionibus, & coniecturis.*

11 *Confeſſio ſeria, & adminiculata alicuius probat etiam contra tertium.*

12 *Examen teſtium ſuper ſtatu bonorum probat etiam in diuerſo iudicio.*

13 *Productio licet per compulſum, & in parte, & partibus auget fidem ſcripturæ productæ ad eundem finem, ſeu pro fundamento eiuſdem probationis.*

14 *Depoſitio iudicialis teſtis vnici corroboratur alijs iuſtificationibus.*

15 *Æſtimum publicum, & antiquum deſeruit pro adminiculo ad probandam identitatem.*

16 *Identitas bonorum non obſcuratur alijs acquiſitionibus, dum concordat cum deſcriptione illorum in apprehenſionibus poſſeſſionum eorundem bonorum vti hæreditariorum.*

17 *Identitas non probatur ex ſola denominatione generali, & comprehenſiua plurium bonorum.*

18 *Identitas bonorum fideicommiſſi poſterioris debet demonſtratiuè additari, & diſtingui ab alijs bonis prioris fideicommiſſi ſitis in eadem contrada.*

19 *Poſſeſſiones duo ſi fuerunt apprehenſæ ſub diuerſis demonſtrationibus, præfertur primu ſecundæ, quæ*

non

non caret ſuſpicione ob appoſitionem diuerſorum confinium.

20 *Diuerſitas bonorum arguitur ex diuerſitate demonſtrationis columbarij, menſuræ, & aliarum qualitatum.*

21 *Identitas bonorum arguitur ex illorum retentione vti prouenientium ab hæreditate alicuius.*

22 *Remedium* auth. res quæ, C. Com. de leg. *eſt ſubſidiarium deficientibus alijs bonis.*

23 *Remedium* auth. res quæ, C. Com. de leg. *procedit in bonis fideicommiſſi aſcendentis obuentus patri mulieris non alteri fideicommiſſario.*

24 *Quidquid eſſet quando fideicommiſſũ fuiſſet conſolidatum vigore reciprocæ in patre mulieris dotandæ.*

DECISIO CCCLIX.

DEmandata iam expeditione immiſſionis Marchioni Coppulo debitæ ex fundamentis egregiè relatis in duabus deciſionibus Eminentiſs. Cerri tunc Decani noſtri meritiſſimi editis 13. Iunij 1668. & 18. Febr. 1669. D. Eleonora rea conuenta recurſum habuit ad Signaturam Sanctiſſimi pro cumulatione petitorij cum poſſeſſorio: verùm ſignatis eius precibus, cum clauſula *arbitrio Rotæ*, dedi dubium an eſſet locus huiuſmodi arbitrio, negatiuè à DD. reſolutum.

1 Nam cum arbitrium reguletur à iure *gloſ. in l. qualem verb. videtur, ff. de recept arbitr. Bart. in extrauag. ad reprimendum verb. videbitur nu. 8.* & de iure prius terminari debeat poſſeſſoriũ, quàm petitorium *l. ſi de vi, ff. de iud. l. Ordinarij, C. de rei vindic. & l. incerti, C. de interd.* vtique

2 non eſt locus cumulationi poſſeſſorij intentati per actorem, cum petitorio propoſito per reum, *Menoch. de retin. remed. 3. n. 535. Marcheſan. de commiſs. par. 1. §. 2. de commiſs. appellat. in poſſeſſ. ſalu. num. 138. fol.* 1012. ac in terminis eiuſdem clauſulæ *arbitrio, Rot. in Montis Faliſci Capellania 13. Ian. 1606. impreſs. apud Marcheſ. de commiſs. in d. p. 1. fol. 471. coram Vbald. dec. 41. nu. 9. & coram Penia deciſ. 1304. per tot. iuxta impreſs. Lugdunen.* eoque magis arbitraria æquitas ceſſat in præſenti caſu, vbi petitio cumulationis

3 ſequuta in calculo ferendæ ſententiæ promouebat non leuem ſuſpicionem protrahendi immiſſionem ad effectum diutius ſe confouendi in poſſeſſione bonorum iuxta præciſam rationem in debilioribus terminis adductam à *Rot. coram Penia d. deciſ. 1304. n. 5. verſ. ſupradictis accedebat ſuſpicio, & num. 8.*

4 Et quamuis clauſula *arbitrio* moderetur iuris rigorem, moderatio tamen intrat quando

5 poſſeſſorium eſt turbidum, in quibus terminis loquuntur *Add. ad Buratt. deciſ. 100. num. 23.*

6 cum alijs allegatis, ſecus quando eſt clarum:

7 huiuſmodi autem eſſe poſſeſſorium à Marchione intentatum, patet ex dictis deciſionibus Eminent. Cerri fundatis in illo abſoluto

8 iuris principio, quod fideicommiſſarius non eſt legitimus contradictor ad impediendã immiſſionem indubitato hæredi vltimi defuncti, niſi copulatiuè doceat de tribus vulgatis requiſitis, quod nempè doceat in continenti de iure ſuo, nihil ſit detrahendum, & poſſeſſio non ſit vitioſa *iuxta expoſitionem DD. & ſignanter Bartol. in l. fin. num. 22. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. Menoch. de adipiſc. remed. 4. nu. 634. & plur. ſeqq. Rota recent. dec. 94. nu. 5. par. 5. & coram Emin. Ottbob. dec. 198. num. 3. & 4.*

Deficit autem primum requiſitum, quia non docetur tria corpora reperta in hæredita-

9 te Iacobi ſpectaſſe ad Ludouicum, ad cuius fideicommiſſum vocatur Eleonora, quinimò potius conſtat prouenire ab hæreditate Horatij ſenioris, cuius anterius fideicommiſſum terminauit in dicto Iacobo authore Marchionis Coppoli; quandoquidem hodie eſt in confeſſo apud partes, & vlterius plenè probatur medietatem palatij cum horreo ſitu, & ſtabulo prouenire à fideicommiſſo dicti Horatij; quæſtio autem reſtringitur ad alia duo corpora pluribus membris diuiſa, alterum in pertinentijs Caſtri S. Martini del Fico nuncupatum *la Madonna del Piano*, alterum verò ſub denominatione *S. Andrea de Agliano*, cæterum

10 reſpectu etiam iſtorum bonorum viſa eſt abundè iuſtificari poſſeſſio dicti Horatij in hoc facto penè centenario, & antiquiſſimo, in quo animus Iudicis leuioribus probationibus imò præſumptionibus, & coniecturis ſufficienter inſtruitur *Soccin. ſen. conſ. 86. num. 4. lib. 1. Caſſador. deciſ. 3. num. 2. de procur. Seraphin. deciſ. 462. numer. 8. & 9. & deciſ. 360. numer. 10. par. 5. recent.*

Adeſt enim poſitiua confeſſio Scipionis patris Eleonoræ, qui articulauit bona, de quibus agitur fuiſſe poſſeſſa ab Horatio, eorumque poſſeſſionem cum tali fundamento adeptus fuit, non obſtante quod Eleonora non ſit hæ-

11 res patris, nam ſeria confeſſio, & adminiculis fulcita probat etiam contra tertium, *Ruin.* loquens de confeſſione patris *conſ. 142. num. 4. lib. 1. Surd. deciſ. 135. num. 5. Rota deciſ. 54. num. 2. par. 5. recent.*

Adminiculatur autem, imò totaliter probatur veritas huius confeſſionis à teſtibus formiter examinatis in alio iudicio deponentibus de poſſeſſione bonorum apud dictum Hora-

12 tium, quorum examen ſuper ſtatu bonorum probat nedum in illo, ſed etiam in hoc iudicio ad *text. in l. ingenuum, ff. de ſtat. homin. Cephal. conſ. 215. num. 55. & ſeqq. lib. 3. Fuſar. de ſubſtitut. qu. 618. num. 44. Rot. d. dec. 360. num. 9. par. 5. recent.* Potiſſimum, quia eadem Eleonora veritatem depoſitionis roborauit mediante illius produ-

13 ctione, quæ licet facta per compulſum in parte, & partibus, auget tamen fidem ſcripturæ productæ, dum productio ad eumdem finem, & pro fundamento eiuſdem probationis emanauit *Rota deciſ. 361. num. 3. par. 4. recent. coram Eminent. Celſ. dec. 264. num. 9. & in Romana ſeu Veliterna aſſenſuum 22. Mart. 1662. §. licet coram b. m. Leone Veroſpio.*

Accedit depoſitio extraiudicialis plurium teſtium valde ſenum deponentium de auditu poſſeſſionis Horatij nonaginta, & vltra ab hinc annis defuncti, rurſus reſpectu bonorum ſitorum in contrada *la Madonna del Piano* quã-

14 vis iudicialis depoſitio nitatur vnico teſti, corroboratur tamen nedum ex prædictis alijs iuſti-

iuſtificationibus, ſed etiam ex illorum deſcriptione cum indiuiduatione quoque bonorũ
15 Cannoni facta in publico, & antiquo æſtimo quod deſeruit pro adminiculo ad probandam bonorum identitatem, *Maſcard.de prob.concluſ.* 273. *num.*19. *Peregr. de fideicom. art.* 44. *num.*7. *Seraphin.deciſ.*1061. *num.*5. *Em. Ottbob. dec.*143. *num.*4.

Nec turbant aliquæ acquiſitiones factæ per Ludouicum ſub iiſdem pertinentiis: nam
16 quoad corpus terrarum *della Madonna del Piano* bona hodie petita per Marchionem, ſiue illius hæreditatis nomine deſcribuntur in poſſeſſione appræhenſa per Eleonoram eodem modo, quo in poſſeſſione capta per Scipionem eius Patrem, qui articulauit, & probauit eadem bona fuiſſe hæreditaria Horatij: ideoque omiſſis aliis acquiſitionibus Ludouici factis in diuerſis contradis, differentia cadit dumtaxat reſpectu duorum petiolorum, quę Ludouicus modico prætio ſcutorum octuaginta quinque acquiſiuit, nec à fideicommiſſariis prætenduntur, quatenus eorum identitas iuſtificetur, ac reſpectu alterius petij Terræ minarum decem, cui conuenit eadem de-
17 nominatio *della Madonna del Piano*, ſed non identificatur per confinia concordantia, & conuenientia, ſolaque denominatio non ſufficit, cum ſit generalis, & compræhenſiua plurium, & poteſt alibi verificari, ac propte-
18 rea ſi per D. Eleonoram prætenditur prouenire à Ludouico eius auo, & non ab Horatio proauo, debet demonſtratiuè additari, & diſtingui ab aliis bonis fideicommiſſariis Horatij ſitis in eadem contrada *Peregr.de fideicomm. art.*44.*num.* 21. *verſ. nam demonſtratio hac Add.ad Greg.dec.*575. *num.*12. *verſ.& quia in hac materia, Merlin.dec.*405. *num.* 12. *D. Card. Celſ. dec.*124. *eodem num. ac in Romana Domus* 29. *Nouembris* 1660.§. *penult. in fin. coram Rev. D. meo Decano*.

Non attenta confuſione originata ex duplici poſſeſſione apprehenſa per Eleonoram ſub diuerſis demonſtrationibus, etenim viſum fuit primam deſcriptam cum confinibus concordantibus cum bonis fideicommiſſariis Horatij eſſe præferendam ſecundæ, quæ non caret ſuſpicione, cum fuerit apprehenſa per-
19 menſem poſtea cum expreſſione confinium correſpondentiũ acquiſitionibus factis à Ludouico authore Eleonoræ.

Similiter non obſtat alia acquiſitio Ludouici in contrada *S. Andrea di Agliana*, nam bona acquiſita verificantur in illis reſtitutis Fauſtinæ matri Eleonoræ pro ſuis dotibus, & à bonis fideicommiſſariis diſtinguuntur ob di-
20 uerſas demonſtrationes Columbarij, menſuræ terreni, aliarumque qualitatum, ex quibus bonorum diuerſitas arguitur, *Rota coram Ian.me.Greg. deciſ.*555.*num.* 7.*in fine, & num.* 8. *& deciſ.*211. *num.*5.*par.*4.*tom.*2. *recent.* prout etiã
21 comprobauit Scipio Pater Eleonoræ, qui poſſeſſionem bonorum, de quibus hodie agitur retinuit vti prouenientium ab hæreditate dicti Horatij ſenioris, *ad tradit.per Peregrin. conſ.* 52. *num.*32.*lib.*1.*& in tract. de fideicomm. art.* 44. *num.*15. *& ſeqq. Merl. dec.*294. *num.* 12. *cum aliis in Interamnen. fideicommiſſi* 7. *Iunij* 1669. §. *identitas coram Illu. D. Vrbis Gubernatore, & in Romana fideicommiſſi* 4. *Iulij* 1670. §. *finali coram Me*.

Ceſſant etiam alia duo requiſita, quod nihil ſit detrahendum, & poſſeſſio non ſit vitioſa iuxta reſponſiones datas *in deciſionibus Eminentiſſ.Cerri*, cum quibus DD. tranſeunt, iterum atque iterum exiſtimantes D. Eleonoræ non competere retentionem iſtorum bonorum pro ſuis dotibus, nam docetur de exiſtentia aliorum bonorum, & ſic non eſt locus
22 dotationi in his bonis antiquioris fideicommiſſi, quia remedium *Auth.res quæ C.comm. de legat.* eſt ſubſidiarium, nec datur niſi probata deficientia aliorum bonorum, *Caſtrenſ. conſ.* 356.*ſub num.*4.*lib.*1.*Pereg.de fideicom.art.*42.*num.* 66. *& ſeq. & deciſ. Patav.*125.*per tot. Surd. deciſ.* 62. *num.* 4. *Fuſar.de ſubſtitut.quæſt.* 532. *num.*33. *Rota deciſ.*301 *num.*12.*& ſeqq. par.* 6. *recent.* &
23 vlterius dictum remedium procedit in bonis ad Patrem mulieris obuentis ex hæreditate, ſeu fideicommiſſo aſcendentis, non autem in bonis alterius cohæredis, ſeu fideicommiſſarij, prout erat in caſu noſtro Iacobus author Marchionis Coppoli *ex traditis per Peregr. de fideicomm. art.*42. *num.*55. *Fuſar.de ſubſtitut.quæſt.* 532.*num.*42. *Millin.deciſ.* 193. *num.*3. *&* 4. quid
24 quid dicendum eſſet, quando fideicommiſſum vigore reciprocæ fuiſſet conſolidatum in Patre mulieris dotandæ, in quibus terminis loquitur *deciſ.*312.*num.*13.*& ſequentibus par.* 6.*recent.*

Et ita vtraque &c.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.

Veneris 26. *Iunij* 1671.

ARGVMENTVM.

Textus in l.ſcripturas C. qui pot.in pign.hab. non requirit pro forma ſubſcriptionem apochæ per tres teſtes, ſed ad remouendas fraudes, quæ excluduntur æquipollenti probatione, vt ſi in pede apochæ duobus teſtibus ſubſcriptæ eadem die ſtipuletur publicum inſtrumentũ, & concurrant alia adminicula: defectus Archiuiationis tollitur ſanatione Cardinalis Camerarij: immiſſus ad effectum ſe ſatisfaciendi ex fructibus non acquirit dominium, & poſſidet pro debitore.

SVMMARIVM.

1 *Subhaſtatio pro credito anteriori non retardatur alio poſteriori.*

2 *Apocha priuata carens ſubſcriptione trium teſtium non concurrit cum publico inſtrumento.*

3 *Textus in* l.ſcripturas C.qui pot.in pign.hab. *non procedit quando animus iudicis æquipollentibus probationibus inſtruitur de veritate apochæ.*

4 *Antidata ſuſpicio tollitur, quando in pede Apocha eadem die ſtipulatur inſtrumentum pro recognitione manuum facta per teſtes, & contrahentes* decla-

declarantes eſſe vera ibidem contenta.

5 *Inſtrumentum publicum inducit rem claram, & manifeſtam.*

6 *Et probat rem ita, & ſub illo die fuiſſe geſtam.*

7 *Apocha ſi fuerit ſubſcripta per duos teſtes, inſtrumentum in pede illius rogatum æquipollet integræ fidei tertij teſtis.*

8 *In antidatam, ſeu ſimulationem conſpiraſſe plures perſonas diſparis conditionis eſt admodum inueriſimile.*

9 *Conſanguineus probat quando adhibetur in teſtem contra conſanguineum.*

10 *Apocha non archiuiata intra tempus determinatum nihil probat.*

11 *Archiuiationis defectus tollitur ex illius ſanatione ante oppoſitionem obtenta à Cardinali Camerario.*

12 *Hæres præſumitur ignorare apocham longe ante productam ab eius authore.*

13 *Ignorans ſibi non præiudicat in iuribus ab ipſo ignoratis faciendo aliquem actum.*

14 *Immiſſus, ſeu aſſociatus ad effectum ſe ſatisfaciendi ex fructibus non acquirit dominium, nec poſſeſſionem rei, ſed poſſidet debitori.*

15 *Declaratio an quis velit habere ſcripturam pro bona, & legali, non poteſt peti à non habente legitimum mandatum Procura.*

DECISIO CCCLX.

OBtinuit Comes Conſtantinus Raynerius ad computum ſortis principalis cambij relaxari mandatum executiuum pro ſcutis mille contra bona hæreditaria illorum de Arrighis, factaque executione ſuper prædio S. Marci, ad quod Rector Cappellæ Pinellæ poſitæ in Liberiana Baſilica iamdiu fuerat aſſociatus, placuit Eminentiſſimo d. Baſilicæ Archipresbytero gradum recurſus mihi committere, vt ad legitimam exequutionem procederem. Ideo Dominorum meorum ſuffragio iuxta morem requiſito, oraculum prodijt quod huiuſmodi executioni locus eſſet ea cui
1 denti ratione, quod ſubhaſtatio ad effectum ſatisfaciendi cambium contractum de anno 1636. retardari nequit à dicto Rectore ſub prætextu cenſus poſterioris impoſiti de anno 1640. *Poſth. de ſubhaſt. inſpect. 19. nu. 6. 7. & 8. & in fortioribus terminis Rota dec. 53. num. 32. & 33. part. 12. recent.*

Non obſtat, quod cambium iuſtificetur
2 apocha priuata, quæ cum careat ſubſcriptione trium teſtium concurrere non poſſit cum publico inſtrumento cenſus *iuxta text. in l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* nam cum diſpoſi-
3 tio d. legis fundetur in ſuſpicione antidatæ, & fraudis, quæ pro ſupplantandis anterioribus creditoribus aliquando committitur, non procedit, quando animus Iudicis æquipollenti probatione redditur certus, & inſtructus de veritate apocæ; tunc enim præſumptio cedit veritati, & ceſſante ſuſpicione ceſſat diſpoſitio d. legis, quæ ad euitandas fraudolentas antidatas induxit formalitatem ſubſcriptionis trium teſtium, *Bald. conſil. 198. nu. 5. lib. 1. Decian. cõſ. 11. num. 149. cum duobus ſeqq. lib. 3. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 7. nu. 55. Rota coram Seraphin. deciſ. 879. num. 2. & 3. poſt Pacific. de Saluian. interd. dec. 53. num. 7. & poſt Merlin. de pignor. dec. 17. nu. 6. & dec. 79. n. 11.*

Talis autem eſt probatio caſus, de quo agi-
4 tur; nam Chirographum cambij nedum fuit munitum ſubſcriptione duorum teſtium, ſed etiam autenticatum mediãte publico Inſtrumento eadem die ſtipulato, vbi debitores, & teſtes Chirographarij coram alijs duobus teſtibus eorum manum recognouerunt, declarantes eſſe vera ibidem contenta: Hinc enim
5 ceſſat ſuſpicio antidatæ, quia publicum inſtrumentum inducit rem claram, & manife-
6 ſtam, ac probat rem ita, ac ſub illo die fuiſſe geſtam, prout à Notario affirmatur, *Rota coram ſan. me. Greg. dec. 484. num. 3. & 4.* & nihil-
7 ominus ſatis eſſet, quod dictum inſtrumentum æquipolleret integræ fidei tertij teſtis, ad hoc vt apoca alijs duobus teſtibus ſubſcripta concurrat cum inſtrumento, & probet contra quoſcunque *Tiraquell. de retract. conuent. dicto §. 1. gloſ. 7. num. 55. quem ſequitur Gab. conclus. 10. n. 15. tit. de probation.*

Cæterum eo magis repugnat contraria interpretatio, quia alias ſequeretur quod duo
8 teſtes chirographarij totidem inſtrumentarij, creditor, debitores, ac publicus notarius in hanc ſimulationem conſpirauerint quod in tot perſonis diſparis conditionis admodum inueriſimile, in his terminis ponderauit *Rota d. deciſ. 17. num. 9. verſ. quibus accedit & ſeqq. poſt Merl. de pignor.*

Nec aduerſatur, quod vnus ex teſtibus chirographarijs eſſet conſanguineus illorum de Arrighis debitorum; vltra quod enim remanet alter teſtis chirographarius, alij duo inſtrumentarij, ac publicus Notarius, non applicatur exceptio conſanguinitatis, quia Arri-
9 ghi erant debitores, & conſanguineus non fuit adhibitus in teſtem pro eis, ſed ad probandum cambium contra eos, *Dec. conſ. 161. num. 11. verſ. & ad hoc accedit, cum alijs apud Farin. de teſtib. quæſt. 54. num. 79.*

Minus obſtat quod apocha non fuerit ar-
10 chiuiata intra tempus determinatum, ideoque nihil probet ex conſtitutione ſan. mem. Sixti V. nam antequam de huiuſmodi defe-
11 ctu opponeretur fuit archiuiata mediante ſanatione obtenta ab Eminentiſſimo D. Cardinali Camerario iuxta illius notiſſimas facultates, quarum meminit *Vrſell. concluſ. 123. nu. final. ante finem verſ. nullitates verò.*

Prout non eſt momenti, quod Rector, ſeu Cappellanus detineat prædium exequutatum & ſuper illo mandatum de manutenendo exequi curauerit de anno 1651. miniſterio eiuſdem Conſtantini concreditoris: omiſſo
12 enim, quod Conſtantinus ignoraſſe præſumitur apocam cambij longè ante productam ab eius authore *iuxta regulam textus in l. qui in alterius locum ff. de regul. iur. Rota dec. 302. num. 11. par. 10. & deciſ. 429. num. 14. part. 12. recent.* & ſic
13 mediante dicto miniſterio non præiudicauit iuribus ab ipſo ignoratis *ad text. in l. nec ignorans C. de donat. Add. ad deciſ. 1. num. 50. & ſeqq. part. 8. rec.* Cappellanus non dicitur tertius

poſſeſſor

poſſeſſor, minuſque aliquod ius in præiudi-
cium hypothecæ anterioris dicti Conſtantini
acquiſiuit mediante aſſociatione, ac manu-
tentione reportata pro confirmatione aſſocia-
14 tionis, nam cum prædium habuerit, & reti-
nuerit ad effectum ſe ſatisfaciendi ex fructi-
bus non acquiſiuit aliquod dominium, imò
nec poſſeſſionem eiuſdem predij, quia non
ſibi, ſed debitori poſſidebat, *Ridolphin.in prax. part.2.cap.6.num.95. Poſt. de manut.obſeru. 72.nu. 8. Rota apud eumdem dec.173.num.8.& in rec. dec. 172.pariter n.8.part.5.*

Denique non fuit habitum in conſidera-
tione, quod Conſtantinus fuerit interpella-
tus ad declarandum cum iuramento, an apo-
cam cambij contracti ad fauorem authoris
velit habere pro bona, & legali, quia eius
Procurator huiuſmodi declarationem confe-
cit, ac vlterius inſtantia non meretur attendi,
15 quia non docetur facta ab habente legitimũ
mandatum Procuræ, nec continet expreſſio-
nem, quod aliàs intendit redarguere de falſo,
Natt.conſ.633.num.6.Vrſill. ad Afflict. deciſ. 189. num.3.

Et ita altera &c.

Confirmata vt infra deciſ.372. 408. & 428.

PENNEN. DISTRIBVTIONVM

Mercurij 1. Iulij 1671.

ARGVMENTVM.

Archidiacono debentur diſtributiones de iure, & de conſuetudine ne dum generali Italiæ, ſed particulari Capituli Pennen. nec poſſunt controuerti à Capitulo ſub prætextu, quod in prouiſione Archidiaconatus deficiat ſufficiens expreſsio, dum de illius validitate, ſeu exequutione non agitur.

SVMMARIVM.

1 *Archidiacono debentur diſtributiones.*

2 *Archidiacono abſenti dum textus denegat diſtributiones, ſupponit illas deberi intereſſenti.*

3 *Archidiaconus poſsidens etiam Canonicatum, an lucretur duplices diſtributiones, remiſsiuè.*

4 *Archidiaconus quando fungitur munere viſitatoris an lucretur diſtributiones remiſsiuè.*

5 *Diſtributiones deberi Archidiacono, & dignitatibus ſupponit Concilium Tridentinum, dum mandat tertiam partem fructuum tam dignitatum, quàm Canonicatuum conuerti in diſtributiones.*

6 *Archidiacono debentur diſtributiones ex generali conſuetudine Italiæ.*

7 *Archidiacono Pennen. debentur diſtributiones ex conſuetudine particulari illius Capituli, quod Archidiaconos in Capitulares recognouit, & eis ſoluit diſtributiones.*

8 *Conſuetudini circa diſtributiones eſt deferendum.*

9 *Amplia etiamſi ex conſuetudine Archidiacono deneantur pinguiores, & duplicata diſtributiones, & num.10.*

11 *Archidiacono pretendente ſolas diſtributiones debitas vti Archidiacono, non intrat quæſtio, an lucretur duplices diſtributiones etiam ratione Canonicatus.*

12 *Archidiaconus debet habere diſtributiones dependentes, ſeu inſeparabiliter annexas Archidiaconatui, & omnia iura illius vigore competentia, & num.14.*

13 *Diſtributiones non poſſunt controuerti Archidiacono à Capitulo ſub pretextu, quod ſufficiens expreſſio non fuerit facta in prouiſione Archidiaconatus, de cuius exequutione, ſeu validitate non agitur.*

DECISIO CCCLXI.

ARchidiacono Pennen. deberi diſtributio-
nes fuit reſolutum ita enim ſuadebat im-
1 plicita diſpoſitio *text.in cap.licet vobis 32.de pra-*
2 *ben.& dignit.* quia dum mandat Archidiacono
abſenti non dari diſtributiones, conſequen-
ter ſupponit deberi intereſſenti, vt in ſpecie
arguit *Monet.de diſtribut.part.2. quæſt.4. num. 3.*
cum quo neceſſario ſuppoſito pertranſeunt
DD. quando varias quæſtiones promouent
ſuper diſtributionibus Archidiaconi, prout
in illa celebri agitata *per Canoniſtas in cap. cum*
olim de ſent.& re iudic. an Archidiaconus poſ-
3 ſidens etiam Canonicatum lucretur duplices
diſtributiones, quam copioſè, & adductis au-
thoritatibus, & rationibus hinc inde facien-
tibus reaſſumit *Monet. de diſtribut.d.par.2.quæſt.*
4.nu.6.& pluribus ſeqq.& examinat Rota dec. 124.
part.4.tom.2. rec. ac in illa alia an Archidiaco-
4 nus lucretur diſtributiones quando fungitur
munere viſitatoris, de qua *apud Garz.de benef.*
part. 3. cap. 2. num.332.& ſeqq.Azor.inſtit.moral.
part.2.lib.7.cap.7.quæſt.10.ad fin. Monet. de diſtri-
but.part.2.quæſt.11.num.63.Barboſ. de iur. Eccleſ.
lib.3.cap.18.num.40.ac de Canon.& dignit. cap. 5.
num. 15.& 16. & in alijs ſimilibus quæſtioni-
bus.

Ita pariter ſupponit Sacroſancta Tridentina
5 Synodus, quando mandat tertiam partem fru-
ctuum, & quorumcunque prouentuum, &
obuentionum tam dignitatum, quàm Cano-
nicatuum ſeparari debere, & in diſtributio-
nes quotidianas conuerti, quæ inter dignita-
tes obtinentes, & cæteros diuinis intereſſen-
tes diuiduntur, vt ſunt verba *ſeſsionis 21.cap.3.*
de reform. quam ad hunc præciſum effectum
inducit *Monet.de diſtribution. alleg.par.2. quæſt.4.*
n.3.verſ.aperteque conſtat.

Et ita abſque vlla difficultate conuincebat
6 vltra generalem Italiæ conſuetudinem, de
qua teſtatur *Vin.dec.290.num.2.& 3. & ſequitur*
Ricc.deciſ.Neapol.348.ſub num.1. part.4. particu-
7 laris conſuetudo Capituli Pennen. quod Ar-
chidiaconos in capitulares recognouit, eiſque,
& ſignanter prædeceſſori diſtributiones con-
tribuit, vt non ſolum arguitur ex antiquis
prouiſionibus Archidiaconatus mentionem
facientibus de diſtributionibus, ſed etiam iu-
ſtificatur diuerſis atteſtationibus, ac confeſ-
ſione capitulari, de qua *in Summario Archidia-*
coni

8 coni num. 5. quapropter huic conſuetudini eſt omninò deferendum, vt in ſpecie *gloſ. in d. cap. licet, verb. diſtributiones ad med. de præb. per text. in cap. cum omnes, vbi gloſ. & DD. de conſtit.*
9 etiamſi pinguiores diſtributiones Archidiacono impartiretur, vt in terminis *Vin. d. dec. 290. num. 3. & ſeqq. & benè conferunt Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 13. num. 6. ad finem, Monet. de diſtribution. alleg. part. 2. quæſt. 4. numer. 4. & 16. & ſeqq.*

Nec aliquid releuat adducta quæſtio an Archidiaconus habens etiam Canonicatum du-
10 plices diſtributiones acquirat: vltra quod enim Valerianus nititur conſuetudini, qua attenta poteſt lucrari conſuetas diſtributiones etiamſi eſſent duplicatæ *ex Couar. & Monet. mox alleg.* egredimur extra terminos quæſtionis,
11 dum Valerianus non habet Canonicatum, & ſolitas diſtributiones prætendit ratione Archidiaconatus, ſub cuius prouiſione ſequuta cum eadem expreſſione, quam emiſit eius an-
12 teceſſor, veniunt etiam diſtributiones vti dependentes, & inſeparabiliter annexæ Archidiaconatui, nec poſſunt controuerti à Capi-
13 tulo ſub prætextu inſufficientis expreſſionis, præſertim quia non agitur de validitate, ſeu exequutione prouiſionis, ſed debent etiam omninò diſtribui moderno Archidiacono, quia cum Archidiaconatum obtinuerit, eiuſque poſſeſſionem pacificè apprehenderit, &
14 hucuſq; abſq; contradictore vltra trienniũ retinuerit, debet etiam conſequi diſtributiones, & omnia alia iura vigore Archidiaconatus competentia *ad tradit. per Couar. var. reſolut. lib. 3. cap. 16. num. 13. Rota deciſ. 434. num. 4. apud Poſth. de manut.*

Et ita vtraque parte informante &c.

TOLENTINA CANONICATVS.

Mercurij 1. Iulij 1671.

ARGVMENTVM.

Breue de capienda poſſeſſione nomine Cameræ vnde iuſtificetur: iuſpatronatus Eccleſiaſtici cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, imo etiam mixtum quando vacatio ſuccedit in turno eccleſiaſtici: iuſpatronatus ad fauorem Communitatis dicitur ex priuilegio, & cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, dum concludenter non probatur dotatio vel fundatio facta ab eadem Communitate.

SVMMARIVM.

1 *Arbitrium regulatur à iure.*
2 *Literæ Apoſtolicæ iuſtificatæ debent exequutioni demandari.*
3 *Arbitrio pro retardanda exequutione literarum Apoſtolicarum, quæ ſunt iuſtificatæ, non eſt locus.*
4 *Menſis Ianuarij eſt ſemper reſeruatus Papæ.*
5 *Vacatio in aliquo menſe probatur ex fide obitus, & ex confeſſione alterius partis venientis ex eadem vacatione.*
6 *Clericatus probatur ex literis patentibus ordinarij.*
7 *Valoris iuſtificatio non eſt neceſſaria, dum in Breui de capienda poſſeſſione nomine Cameræ non comprehenditur ſub clauſula* conſtito.
8 *Clauſula* conſtito, *debet dumtaxat verificari in exequutione Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ.*
9 *Valor per non exceſſum iuſtificatur leuioribus probationibus.*
10 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum non impedit reſeruationes Apoſtolicas, & cadit ſub regula menſium.*
11 *Etiamſi ſit mixtũ quando vacatio ſuccedit in Turno Eccleſiaſtici.*
12 *Tunc enim conſideratur tamquam merè eccleſiaſticum.*
13 *Exceptio turbida vel requirens altiorem indaginem non retardat paratam exequutionem Breuis.*
14 *In iure patronatus Communitatis militat præſumptio vſurpationis.*
15 *Fundatio, vel dotatio debet concludenter probari in iurepatronatus Communitatis.*
16 *Iuſpatronatus aliunde acquiſitum quàm ex fundatione, vel dotatione facta à patrono dicitur ex priuilegio, & num. 19.*
17 *Iuſpatronatus ex priuilegio ſubeſt reſeruationibus Apoſtolicis.*
18 *Dotatio iuriſpatronatus excluditur facta à Communitate dum apparet facta ex bonis Capituli.*
20 *Beneficium ex bonis eccleſiaſticis dotatum non poteſt ordinarius patronatui laicali ſubijcere.*
21 *Iuſpatronatus non acquiritur ex contributione modica ſumma, quæ non ſufficit ad aliquam congruã partem dotis.*
22 *Dotantis titulum non aſſumit ſed benefactoris, qui cum aliqua eleemoſyna concurrit ad opus pium.*
23 *Iuripatronatus non ſubijcitur Eccleſia, quæ non fuit ab aliquo dotata, ſed ditata.*

DECISIO CCCLXII.

A Sententia A. C. lata ſuper executione Breuis de capienda poſſeſſione Canonicatus nomine Cameræ, commiſſa mihi cauſa appellationis cum clauſula *Parito Breui arbitrio Rotæ*, propoſui conſuetum dubium, an eſſet locus arbitrio pro retardatione, negatiuè
1 à DD. reſolutum, quia arbitrium regulatur
2 à iure, vnde cum de iure debeant executioni demandari literæ Apoſtolicæ, quæ ſunt iuſtificatæ *per text. in cap. ſi quando de reſcript. & cap. ſi capitulo vbi gloſ. de conceſſ. præben. in 6.* vtique
3 non eſt locus arbitrio pro reterdanda illarum exequutione, *Duran. deciſ. 377. Em. Ottbob. dec. 261. & Em. Celſus deciſ. 231. vbique num. 1. & ſequen.*

Iuſtificatio autem dicti Breuis eſt vndique clara, nam vacatio Canonicatus per obitum
4 Ioannis Franciſci Pucci in menſe Ianuarij ſemper Papæ reſeruato, *iuxta regulam octauam hodie nonam Cancellariæ*, patet ex fide obitus,
5 ac ex confeſſione Benaducci, qui venit ex eadem vacatione, *Rota coram Duran. deciſ. 234. num. 2.*

Google

num.2. coram Dunozet. iunior.deciſ.337.pariter nu.
2. & deciſ.575.num.3.ac in recent. deciſ.210. nu.6.
6 *par.12.* de Clericatu Cyriaci abundè teſtantur
literæ patentes ſui ordinarij *cap.poſt ceſſionem de*
probat.gloſ.in cap.2. de Cleric.Peregrin.Grammat.
deciſ.81.num.1.& Rota coram Cauaier. deciſ. 483.
num.2. & iuſtificatio valoris expreſſi in duca-
7 tis 24. vel non eſt neceſſaria, cum non com-
prehendatur ſub clauſula *conſtito*, quæ in exe-
8 cutione Breuis debet dumtaxat verificari *An-*
char. conſil. 297. num. 8. Rota deciſ. 484. & 691.
vtrobique num.1.par.2.recent & in Papien. Prapo-
ſitura impreſſa apud Marcheſ. de commiſſ. part. 2.
fol. 530. num. 2. cum alijs apud Barboſ. de clauſ.
clauſ.25.num. 8. vel ſatis probatur ex datis *in*
9 *Summ.num.* 5. cum expreſſio valoris per non
exceſſum iuſtificetur etiam leuioribus proba-
tionibus, *Garz.de beneſ.par.6.cap.2.num.166. &*
ſeq. Lotter.de re benefic.lib.3.quaſt.20.num. 76. &
ſeq.Rot.in Hyſpalen. Beneficij 27. Ianuary 1668.
§.his non acquieſcit coram Me, & in Pampilonen.
Beneficy 1. Iulij 1669. §. ex literis in fine coram
R.P.D. meo Calatain.

Non obſtat quod Canonicatus ſit de iure-
patronatus Capituli, à quo fuit præſentatus
10 Benaduccius, quia iuſpatronatus Eccleſia-
ſticum non impedit reſeruationes Apoſtoli-
cas, & cadit ſub regula menſium, *Gonzal.ad*
regul.8. Cancell. gloſ. 18. num. 6. etiamſi in caſu
noſtro prætendatur mixti iuris cum Commu-
11 nitate Tolentini, quia cum ordo præſentan-
di ſit alternatiuè diuiſus, & vacatio ſucceſſe-
rit in turno Capituli habentis liberam, & in-
dependentem præſentationem, vtique eſt lo-
cus dictæ regulæ reſeruatoriæ menſium, quia
12 in tali turno iuſpatronatus conſideratur tan-
quam merè Eccleſiaſticum, *Ioan.Andr.in cap.*
cum in illis §.finali in fine de preb. in 6. Garz. de
benefic.par.5.cap.1.num.614. & Vivian. de iurepa-
tron.par.1.cap.3.n.18.

Nihil igitur releuat, quod Canonicatus ſit
etiam de iurepatronatus laici, cum vacatio
in eius turno non contigerit, & in omnem
13 caſum ſatis eſſet, quod huiuſmodi exceptio
eſſet turbida, vel requireret altiorem inda-
ginem, adhoc vt paratam Breuis executio-
nem nequeat retardare, *Buratt. deciſ.805.n.10.*
Em. Celſ. dec. 282. num. 21. cum alijs in Romana
Beneficiatus S. Ioannis in Laterano 11. February
1669. §. finali coram Illuſtriſſimo D. Vrbis Guber-
natore.

Apertè autem conſtat de turbiditate, & al-
tiori indagine, cum agatur de iurepatrona-
14 tus Communitatis, contra quam cum mili-
tet præſumptio vſurpationis inducta à *Sacro*
Tridentino Concilio ſeſſ. 25. cap. 9. de reform. de-
15 bet concludenter probari fundatio vel dota-
16 tio aliàs iuſpatronatus aliundè acquiſitum,
dicitur ex priuilegio, & ſic ſubeſt Apoſtolicis
17 reſeruationibus, *Rota deciſ. 58.num.6.& 7.dec.*
88.num.1.& 8.& dec.638.num.5.par.1.recent. ple-
ne Gonzal.ad regul. 8. Cancell. gloſ. 18. num. 17.
in fine, & pluribus ſeqq. ac pleniſſimè Vivian. de
iurepatron.lib.4.cap.10.à num.16. vſque ad fin.
18 Tantum verò abeſt, quod probetur dota-
tio facta à Communitate, quin potius ex da-
tis *in Summ. num. 6. & 7.* appareat dotationem
fuiſſe factam ex bonis Capituli non obſtante,
19 quod Capitulum reſeruauerit iuſpatronatus
Communitati, quia ad hunc effectum requi-
rebatur poſitiua dotatio proueniens à Patro-
no, aliàs iuſpatronatus dicitur ex priuilegio,
nec ſuffragatur Communitati *Rot. deciſ. 630.*
num.56. par.4. tom. 3. recent. etiamſi acceſſiſſet
20 conſenſus ordinarij, qui beneficium ex bo-
nis Eccleſiaſticis dotatum, non poteſt laico-
rum patronatui ſubijcere, *vt in ſpecie Rota d.*
dec.658.n.4.& ſeq.par.1.rec.

Minus operatur erogatio modicæ ſummæ
21 contributæ à Communitate, quia cum nul-
lo modo ſufficiat ad aliquam congruam par-
tem dotis non eſt habilis ad tribuendum iuſ-
patronatus *gloſ.in Can.quicunque il ſecondo verb.*
aliquid 16.quaſt.7. Rocch.de iurepatron.verb.dotauit
quaſt.9. præſertim cum fuerit liberè elargita,
abſque vlla reſeruatione, inde enim Com-
22 munitas concurrendo cum aliqua eleemoſy
na ad opus pium, aſſumpſit quidem titulum
benefactricis, ſed non dotatricis, & Eccleſia
23 quæ dicitur ditata non dotata, alicui iuripa-
tronatus Communitatis non remanſit ſubie-
cta, *Rota dicta deciſ.58.num.5.verſ.neque ex argu-*
mento par.1.& alleg.dec.630.num.58.& ſeq.par.4.
tom.3. rec. vbi concordantes pleno calamo re-
feruntur.

Et ita altera &c.

Confirmata vt infra deciſ. 383. & 432.

ASCVLANA FIDEICOMMISSI.

Ven. 27. Nouembris 1671.

ARGVMENTVM.

Identitas probatur ex deſcriptione bonorum in teſtamento fideicommittentis adminiculata ex confeſſionibus vxoris, & filiorum illius, nec non reorum conuentorum: dos conſiſtens in quantitate non tranſmutatur in fundum abſque expreſſo conſenſu mulieris, qui excluditur dum ipſa deinde ſuppoſuit dotem in quantitate, & faſſa eſt bona eſſe hæreditaria viri, inde enim ceſſant æquiuocæ interpretationes.

SVMMARIVM.

1 *Identitas probatur ex deſcriptione bonorum in teſtamento fideicommittentis, præſertim ſi adminiculatur ex confeſsionibus vxoris creditricis hæredum grauatorum, & modernorum poſſeſſorum.*

2 *Dos conſiſtens in quantitate non poteſt tranſmutari in fundum abſque expreſſo conſenſu mulieris.*

3 *Amplia etiamſi emptio fuerit facta ſub nomine vxoris.*

4 *Amplia, quamuis mulier vellet præſtare conſenſum poſt ſolutum matrimonium.*

5 *Vxor remittens hypothecam dotalem, & aſſerens ſe cautam in alijs bonis viri, ſupponit dotem conſiſtere in quantitate.*

6 *Vxor*

6 *Vxor fatendo bona empta pecunijs dotalibus eſſe hæ-
reditaria viri demonſtrat noluiſſe eadem bona ac-
ceptare in fundum dotalem.*
7 *Fundus dotalis remanet in dominio vxoris, nec ſpe-
ctat ad hæreditatem viri.*
8 *Identitas bonorum comprobatur, dum demonſtra-
tiones enunciatæ in illorum emptione conueniunt
demonſtrationibus bonorum prætenſorum à fideicō-
miſſario.*
9 *Vxoris conſenſus in conſtitutione fundi dotalis non
arguitur ex credito dotali excomputato in emptio-
ne bonorum.*
10 *Confeſsio vxoris reſpuit poſsibiles, & æquiuocas
interpretationes, & præſumptiones ad arguendum
conſenſum in tranſmutatione dotis quantitatiuæ in
fundum.*
11 *Confeſsio obſtat nedum confitenti, ſed ab eo cauſam
habentibus.*
12 *Identitas bonorum ex quibus demonſtrationibus ap-
pareat abunde iuſtificata.*
13 *Retentio non datur pro credito ſatisfacto, vel illi-
quido, nec retardat immiſsionem.*
14 *Detractiones redduntur illiquidæ ex alienationibus,
fructibus lite pendente perceptis, & ex bonis
peruentis ad manus hæredum grauatorum, & nu.*
15. *&* 17.
16 *Fructus ſuos non facit creditor ſimplex, & pecu-
niarius.*
18 *Æſtimum publicum vrgenter adminiculatum ple-
ne probat.*

DECISIO CCCLXIII.

ADuerſus immiſsionem conceſſam in Sē-
tentia Rotali, & ſucceſsiuè comproba-
tam in deciſione coram Me edita die 4. Maij
proximè præteriti, hodie Alexandrini parti-
culariter, & enixius opponebant defectum
identitatis, quàm à Collegio ſubſtituto ne-
dum non probari, ſed euidenter excludi re-
petebant, ſtante publico inſtrumento, vbi à
Victoria vxore fideicommittentis emptas
fuiſſe apparet eaſdem Terras, ſuper quibus
data fuit immiſsio, his tamen denuò reiectis
DD. ſteterunt in deciſis.

Probatur enim identitas ex deſcriptione
bonorum in Teſtamento Innocentij fidei-
committentis ibi „ *exceptis agris cum columba-*
„ *rio, & domibus in eo exiſtentibus in Territorio Ap-*
„ *pontani contrada Vallis Chiſenti iuxta ſua notiſsi-*
„ *ma latera in pluribus petijs diuiſa, ſed tota in dicta*
„ *contrada* „ ruſus ex confeſsione vxoris, & fi-
liorum dicti Innocentij in capitulis matrimo-
nialibus Mariæ Franciſcæ eorum filiæ, & ſo-
„ roris reſpectiuè „ ibi „ *la metà del Campo rima-*
„ *ſto nell'heredità del q. Ser Innocenzo Aleſſandrini*
„ *loro Padre, e marito reſpettiuamente conſiſtente in*
„ *più pezze di Terra nella contrada di Valle Chiſenti,*
& denique ex ipſamet aſſertione Alexandri-
norum, qui bona controuerſa ſub prædictis,
& magis ſpecificis demoſtrationibus articula-
runt, præmiſſa illa categorica inſcriptione „
„ *Nota de Beni remaſti nell'heredità del q. Innocenzo*
„ *Aleſſandrini* „ quo circa redargui non mere-
1 tur hæc perſpicua identitatis probatio, quæ
à deſcriptione teſtatoris, & concordibus con-
feſsionibus vxoris creditricis, hæredum gra-
uatorum, & modernorum poſſeſſorum à di-
ctis vxore, & grauatis cauſam habentium
egregie combinatur, *Pereg. de fideicomm. art. 44.
num. 20. verſ. item aſſertio teſtatoris, & nu. 24. Rot.
coram Em. Otthob. deciſ. 28. num. 16. & ſeq. coram
Dunoz. iun. dec. 891. num. 3. & 4. & in recent. deciſ.
185. num. 11. & ſeqq. par. 10. & deciſ. 299. num. 3.
& plurimis ſeqq. par. 11. ac in Melenitana bonorum
26. Ianu. proximè preteriti §. & primo immiſſionem
coram Reu. D. meo Decano.*

Quibus non aduerſatur, imo potius aſſiſtit
emptio Terrarum *Vallis Chiſenti* facta per In-
nocentium fideicommittentem nomine, &
pecunijs Victoriæ vxoris, cum enim iſtius dos
2 conſiſteret in quantitate, non potuit in fun-
dum tranſmutari abſque expreſſo mulieris cō
ſenſu prout *vltra allegatos in mea deciſione decla-
rat gloſ. in l. res quæ ff. de iur. dot. Corn. conſ. 170.*
3 *nu. 1. & 2.* vbi etiamſi emptio fuiſſet facta no-
mine vxoris *lib. 4. Honded. conſ. 14. num. 56. & ſeq.
& conſ. 41. num. 26. & ſeq. lib. 1.* amplians *num. 28.*
4 non releuare conſenſum quatenus præſtari
velit poſt ſolutum matrimonium *Gratian. di-
ſcept. 435. num. 27. 31. & ſeqq.* qui nullatenus iu-
ſtificatur, ſed potius aperte excluditur atten-
to tenore capitulorum matrimonialium Ma-
riæ Franciſcæ filiæ; vbi Victoria remittendo
5 hypothecam dotalem ſuper his bonis *Vallis
Chiſenti* in dotem filiæ aſſignatis ſeque vocan-
do cautam, & contentam in alijs bonis hære-
ditarijs viri ſuppoſuit neceſſarium antecedens
quod retinere intelligebat iura crediti dotalis
in quantitate ex ponderatis *per Rotam in Roma-
na fructuum dotis 4. Februarij 1667. §. idemque, &
§. huiuſmodi verſ. vnde cum coram Em. D. Cardina-
li Cerro, & in Romana Cenſus 13. Iunij 1668. §. &
quia cum §. ſeq. & §. bis firmatis coram R. P. D. meo*
6 *Vicecomite*, prout etiam ibidem fatendo quod
bona *Vallis Chiſenti* data in dotem Mariæ Frā-
ciſcæ communi filiæ erant hæreditaria Inno-
centij eius viri, patefecit poſitiuum diſſen-
ſum, quod nolebat eadem bona, pecunijs
dotalibus empta acceptare, ſeu recognoſcere
in fundum, qui alias remanſiſſet in eius do-
7 minio, nec ſpectare potuiſſet ad hæreditatem
viri *l. in rebus C. de iur. dot. Rota in dicta Romana
fructuum dotis §. plures, & §. huiuſmodi autem, &
in dicta Romana cenſus d. §. & quia, & in Roma-
na fideicommiſſi 16. Ianuarij proximè præteriti §.
idemque cor. R. P. D. meo Emerix.*

Ceſſante autem vxoris conſenſu bona em-
pta remanſerunt in dominio viri, & ſic em-
8 ptio mirabiliter aſſiſtit ad comprobandam
identitatem, dum demonſtrationes bonorum
enunciatæ in dicta emptione compræhen-
duntur, ac conueniunt demonſtrationibus bo-
norum à Collegio prætenſorum, *Peregr. conſ.
48. num. 6. lib. 1. & in tract. de fideicomm. art. 44. nu.
4. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 618. num. 4. Rota in Fa-
nen. fideicommiſſi 15. Iunij §. Bonorum identitas cor.
R. P. D. meo Bourlemont.*

Nec dicatur, quod Victoriæ conſenſus em-
ptioni adfuiſſe præſupponatur in inſtrumen-
to deſuper celebrato, vbi venditrix aſſeruit ſe
præcedenter ſatisfactam à Victoria emptrice
pro rata florenorum centum quinquaginta
9 eidem legatorum: huiuſmodi enim aſſertio
non

non importat pernecesse ſufficientem, & poſitiuum conſenſum vxoris, cum poſſint ſtare ſimul, quod vxor prius delegauerit proprium nomen excomputandum in contrahenda emptione, quodque adhuc conſenſum non præſtiterit transfuſioni crediti dotalis, & extradotalis in fundum, ſed bona empta pertinerent ad virum, prout iſte declarauit in teſtamento, & prout docuit præciſa obſeruantia ex prænarratis actibus elicita, & ſignanter ex clariſſima confeſſione emiſſa in dictis capitulis matrimonialibus Mariæ Franciſcæ filiæ, quod bona *Vallis Chiſenti* erant hæreditaria Innocentij fideicommittentis, talis enim confeſ-
10 ſio reſpuit has poſſibiles, & alias æquiuocas interpretationes, & præſumptiones hodie, & in præterita deciſione merito reiectas, *Roland. conſ.21.num.2.ad finem cum tribus ſeqq.lib.1.Pariſ. conſil.121.num.30.& 31.volum. 1. Rota dec. 335.*
11 *num.1. par. 12. rec.* & obſtat nedum Victoriæ confitenti, ſed etiam Alexandrinis ab ea cauſam habentibus, *Ruin.conſil.128.num.16. volum. 2.Peregr.de fideicomm.art. 44. num.5. & 6. Rota coram Buratt.d.229.num.1.9. & ſeq. & in recent. dec.218. num.15. & dec. 318. num. 10. & duobus ſeqq.par.10.& dec.167.n.15.par.11.*

Minus ſubſiſtit, quod huiuſmodi confeſſio referatur ad bona diuerſa ab ijs, quæ comprehenduntur in dicta emptione, etenim combinatis demoſtrationibus appoſitis in inſtrumento emptionis, & in præfatis capitulis concordat ſituatio tam generalis reſpectu Territorij *Apponeani*, quàm particularis reſpectu contradæ *Vallis Chiſenti*, concordat circumſtantia Columbarij, quod vnicum extare affirmant ſcribentes hinc indè, concordat lateratio quarumdam ex petijs Terrarum inter ſe, & concordant confinia reſpectu Vincentij Moretti, & Petri Angeli Alexandrini,
12 adeout identitas bonorum appareat ex tot demoſtrationibus abunde iuſtificata *iuxta theoricam Bartol.communiter ſequutam in l. demonſtratio falſa num. 14.ff. de condit. & demonſtrat. Alex. conſil.133. num.5.in princ.lib.1.Roland. conſil. 67. num.10.& ſeqq. lib.2.Surd.conſ.44. num.20. Rota coram Eminentiſſimo Ottbobono deciſ. 102. num. 2. & 3.*

Remaneret igitur hæredibus Victoriæ prætenſio retentionis pro credito dotali, verum præmiſſo, quod huiuſmodi creditum non excedit fiorenos 680. pro totidem exactis ab Innocentio, vt patet ex eius teſtamento adducto per ipſos Alexandrinos, fuit animad-
13 uerſum, quod retentio non poterat effectum ſortiri, dum creditum fuit ſatisfactum, vel eſt prorſus illiquidum, ideoque retardare non poteſt immiſſionem *ex allegatis in deciſione, quæ reuidetur §. finali*.

Deducitur autem ſatisfactio, vel ſaltem illiquiditas ex alienatione quartarum quinque terreni *Vallis Chiſenti* facta ab Alexandro filio
14 Victoriæ, quarum prætium ſuperat legitimã ei relictam ab Innocentio fideicommittente
15 in ſolis ſcutis quinquaginta, item ex fructibus lite pendente perceptis, quos Alexandri-
16 ni ſimplices creditores pecuniarij ſuos non fecerunt, *vt in ſpecie Rota coram Burat.dec.160. num.11. & ſeqq.* & denique ex alijs bonis fidei-
17 commiſſi vniuerſalis peruentis ad manus hæredum grauatorũ, quorum bonorum exiſtentiam, aut teſtes non coarctant, aut conuincuntur de mendacio, dum Innocentius in teſtamento, ac eius vxor, & filij in ſæpe dictis capitulis vltra terras *Vallis Chiſenti* adeſſe alia bona litteraliter affirmarunt, & comprobat liber publici æſtimi, vbi bona in contrada *della Serra* prius deſcripta in faciem Innocentij fideicommittentis apparent ſucceſſiuè translata in faciem Iacobi Natalis, cui nupſerat dicta Maria Franciſca, communis filia Victoriæ, & Innocentij vnde ſtantibus adeò vr-
18 gentibus adminiculis deſcriptio in publico æſtimo inducit indubiam probationem exiſtentiæ aliorum bonorum, eorumque pertinentiam ad eos, quorum nomine fuerunt deſcripta, vt plenè probat *Soccin.Sen.conſil.205. num.1.ante fin.verſ.in contrarium, & pluribus ſeqq. lib.2.cum alijs apud Rotam deciſ. 205. num.6. par. 8. recent.in Piſana Tenuta 17. Nouembris 1664. §.etenim fouea coram R.P.D. meo Bourlement, & in dicta Fanen.fideicommiſſi 15.Iunij proximè præteriti §.prædia verò coram eodem.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA, SEV IANVEN. ALIMENTORVM.

Veneris 27. Nouembris 1671.

ARGVMENTVM.

Alimenta, ſeu ſubuentiones ab antenatis relictæ ſuis propinquis pauperibus debentur probata paupertate, & propinquitate: è conuerſo non debentur fæminis, quæ non probant qualitatem ſub qua fuerunt vocatæ, adeout nec exequutor poſſit ad earum fauorem excedere facultates ſibi ſpecificè attributas.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta, ſeu ſubuentiones relicta conſanguineis pauperibus debentur probata conſanguinitate, & paupertate.*

2 *Propinquitas, ſeu conſanguinitas probatur ex teſtibus, & inſtrumento.*

3 *Paupertas præſumitur tamquam connaturalis, dum quiſque pauper, & nudus naſcitur.*

4 *Pauper ſit qui donat ſuam ſubſtantiam.*

5 *Pauper dicitur, qui bis carceratus pro ære alieno habuit victum ex ſubſidiario decreto Sacræ Viſitæ.*

6 *Carceratis debitoribus niſi in caſu paupertatis non mandat Sacra viſita ſubminiſtrari alimenta à creditoribus.*

7 *Depoſitio iurata teſtium licet extraiudicialis deſeruit pro adminiculo ad impinguandam probationem paupertatis.*

8 *In paupertatis probatione plurimum defertur arbitrio iudicis.*

9 *Qualificata diſpoſitione non iuuatur, qui non probat illius qualitates.*

10 *Diſpo-*

10 *Diſpoſitio limitata ad certas perſonas non extenditur ad diuerſas.*
11 *Exequutor piæ diſpoſitionis non poteſt excedere facultates ſibi ſpecifice tributas.*
12 *Præſertim ad propriam vtilitatem, & num. 13. dat rationem.*
13 *Diſtributoribus ſeu exequutoribus piæ diſpoſitionis præberi non debet anſa præiudicandi vocatis, ac eludendi voluntates diſponentium.*
14 *Alimentis in taxandis haberi debet ratio ad fructus bonorum, & qualitatem perſonæ alimentandæ.*
15 *Alimentis in taxandis defertur arbitrio iudicis.*

DECISIO CCCLXIV.

FRuctus quadraginta locorum montium
à Bartholomæo, & Andrea Coſta pro
eleemoſyna propinquorum pauperum deſti-
natos deberi Iulio Cæſari Coſtæ pronunciauit
A.C. in cauſam alimentorum in menſtruis
ſcutis quatuordecim taxatorum. Interpoſita
autem per Ariannam Coſtam appellatione
non dubitarunt DD. ex fructibus dd. locorũ
montium eſſe ſubminiſtranda alimenta Iu-
lio Cæſari, arbitranda tamen cenſuerunt in
menſtrua quantitate ſcut. octo: Quo enim
1 ad primam partem reſolutionis ius poſtulat,
& pietas ſuadet, quod verificatis qualitatibus
propinquitatis, & paupertatis, alimenta, ſeu
ſubuentiones pia antenatorum prouidentia
egeno conſanguineo deſtinata Iudicis auto-
ritate aſſignentur *ad text. in l. ſolent Iudices ff. de
alim. & cib. legat. l. nulli licere C. de Epiſ. & Cleric.
& l. prima §. ſi enim teſtator C. comm. de leg.*

Apparet autem Iulium Cæſarem eſſe pro-
2 pinquum, & pauperem: propinquum cum
ſit de agnatione dd. piorum diſpoſitorum, &
reſpectiuè Frater Bartholomei iunioris poſ-
ſeſſoris fideicommiſsi per eoſdem ordinati, vt
ex depoſitione teſtium, & inſtrumento do-
nationis à Iulio Cæſare factę dicto eius fratri.
3 Pauperem, quia talem præſumere facit con-
naturalis illa qualitas, iuxta quam pauper, &
nudus quiſque naſcitur *Can. ſicut 3. verſ. ſed ait
diſtinct. 47. Giurb. deciſ. 18. num. 12. Sperell. deciſ.
138. num. 58. lib. 2. Rot. recent. dec. 124. num. 7. par.
8. & dec. 50. num. 3. par. 9.* talem ſe reddidit do-
4 nando eius ſubſtantiam dicto Bartholomæo
eius fratri ex ponderatis *per Rub. in adnot. ad
deciſ. 56. num. 2. par. 9. recent.* & talem docuit mi-
5 ſerabilis experientia, dum pro ære alieno bis
carceratus fuit totidem coactus valde parcum
& diurnum victum ſibi parare ſubſidiariis, &
extremis remedijs decretorum Sacræ viſitæ,
6 quæ creditores non damnat ad ſubminiſtran-
da alimenta carceratis debitoribus, niſi in ca-
ſu paupertatis, iuxta facultates illi impartitas
*in Conſtitutione Pauli V. reformatoria Tribunaliũ
Vrbis §. 24. verſ. 5. relaxentur la 71. in ordine Bulla-
rij noui tom. 3.* quarum meminit *Scannarol. de
viſitat. Carcer. lib. 3. §. 5. cap. 2. num. 1. & ſeq. & cap.
3. num. 45.* & in terminis aliorum decretorum
pro alimentis inopiam deduxit *Rot. dec. 745.
numer. 12. in fine coram Dunoz. iun.*

Quibus ſupraddita iurata depoſitione duo-
7 rum teſtium, quæ licet extraiudicialis deſe-
ruit pro adminiculo ad impinguandam præ-
fatam probationem, vt in his terminis *Rota
coram Buratt. deciſ. 707. num. 4. verſ. & adminicu-
lantur, & dec. 906. num. 3. ſimili verſ. & admini-
culentur*, viſum fuit ſatis conſtare de requiſita
8 paupertate, in cuius probatione plurimum de-
fertur Iudicis arbitrio *gloſ. in auth. præterea verb.
locuples C. vnde vir & vxor, Bart. in l. ſi conſtante
num. 14. ff. ſolut. matrim. vbi Iaſ. num. 148.* teſtatur
de communi cum alijs copioſè relatis *per Ma-
ſcard. de probation. concl. 1159. num. 8. & per Me-
noch. de arbitr. lib. 1. cap. 65. n. 7. Rot. cor. Dunoz. iun.
dec. 422. n. 4.*

Non obſtat quod pij diſpoſitores puellas
maſculis prætulerint, ideoque à Iulio Cæſa-
re prætendi nequeant fructus locorum mon-
tium aſsignati in dotem Ariannæ Coſtæ, quia
eatenus dotalia ſubſidia deſtinantur puellis,
quatenus ſint propinquæ de familia Coſta,
adeoque pauperes, vt careant dote librarum
quatuor millium Ianuenſium, quo caſu pro-
uidentur, ſeu ſubleuantur dumtaxat in certa
ſumma librarum tercentum, cum itaque Ari-
9 anna de præfatis qualitatibus non docuerit,
iuuari non poteſt hac qualificata diſpoſitione
10 quæ vtpotè limitata ad certas perſonas non
extenditur ad diuerſas, *Rot. recent. dec. 43. nu. 2.
par. 7. & dec. 401. num. 9. par. 12.* & in his pijs di-
ſtributionibus, *Barboſ. de offic. Epiſc. par. 3. alleg.
83. nu. 20. & 26.*

Et hinc aſsignatio dd. fructuum facta An-
næ à Bartholomæo Coſta ſucceſſore in fidei-
commiſſo dictorum diſpoſitorum, & reſpe-
ctiuè diſtributore, ſeu executore huius piæ
diſpoſitionis non præiudicat Iulio Cæſari,
11 cum nequeat executor facultates ſibi ſpecifi-
ce tributas excedere, vt in fortioribus termi-
nis executoris deputati cum libera dixit *Rota
in Romana Pecuniaria 2. Martij 1671. §. minus vti
exequutor coram R.P.D. meo Bourlemont.* præſer-
12 tim ad propriam vtilitatem, vt in præſenti
vbi Bartholomæus fructus locorum montium
aſsignauit in dotem Ariannæ, cum qua con-
traxit matrimonium, quia aliàs diſtributori-
13 bus ſeu executoribus præberetur anſa præiu-
dicandi, vocatis ſimul, ac diſponentium
voluntates eludendi *contra textum in §. diſponat
Auth. de nupt.* vt in ſimili diſtributione obſer-
uat *Rot. dec. 211. n. 13. par. 11. rec.*

Quo verò ad ſecundam partem reſolutio-
nis congrua viſa fuerunt alimenta ad men-
ſtruam rationem ſcutorum octo, habito re-
14 ſpectu ad fructus dictorum locorum mon-
tium, & ad qualitatem perſonæ alimentandæ,
his enim circumſtantijs niti debet iudicãtis ar-
15 bitriũ in decernenda quantitate, quæ cũ ne-
queat certa legis determinatione cõprehendi
arbitrariæ Iudicis taxationi, iuxta caſuũ cõtin-
gentias remittitur *per text. in l. 2. ff. vbi pupill.
educ. vel morar. deb. Aym. conſil. 189. num. 10. Rota
coram Burat. dec. 261. num. 11. & coram bo. mem.
Card. Celſo dec. 348. num. 2. & ſeq. & aliàs paſ-
ſim.*

Et ita Iulio Cæſare dumtaxat informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 370.

TRANEN. IVRIS SEPELIENDI.

Mercurij 2. Decemb. 1671.

ARGVMENTVM.

Eccleſia Parochialis habet aſsiſtentiam iuris circa ſepulturam decedentium intra eius limites etiam contra Matricem, quando ad iſtius fauorem non concurrit legitima conſuetudo, ſeu reſeruatio iuris ſepeliendi in erectione Eccleſiæ filialis in Parochiam, vnde autem excludatur reſeruatio, vel conſuetudo pleniſsime examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Parochus habet aſſiſtentiam iuris circa ſepulturam decedentium intra eius fines abſque electione ſepulturæ, & carentium ſepulchro maiorum.*
2 *Parochus qui grauatur onere miniſtrandi ſacramenta degentibus in ſua Parochia ſubleuari debet emolumentis ſepulturæ eorumdem.*
3 *Sepulturæ ius valde dependet ab adminiſtratione Sacramentorum.*
4 *Curæ promiſcuæ diuiſio, & aſſignatio finium vtrique Eccleſiæ ſupponit vtramque eſſe Parochialem.*
5 *Parochialia iura omnia transferuntur in Eccleſiam poſtquam fuit erecta in Parochialem.*
6 *Ius ſepeliendi decedentes intra fines Parochiæ comprehenditur inter iura Parochialia.*
7 *Iura Parochialia transferuntur in Eccleſiam erectam in Parochiam etiam contra Matricem, dum ad iſtius fauorem non concurrit reſeruatio, ſeu legitima conſuetudo iuris ſepelliendi, & numer. 11.*
8 *Reſeruatio iuris ſepelliendi ad fauorem Eccleſiæ Matricis, quando non dicatur concurrere, & num. 10.*
9 *Præſeruatio præſertim indefinita nihil ponit in eſſe, & nihil de nouo tribuit, ſed conſeruat ius præexiſtens, ſeu tunc competens.*
12 *Decimæ an ſint ſoluendæ Eccleſiæ Matrici, prout antea, ſeu potius Eccleſiæ diſmembratæ, remiſſiuè.*
13 *Reſeruatio iurium ad fauorem Eccleſiæ matricis in erectione nouæ Parochiæ intelligitur de iuribus honorificis, non de Parochialibus, & n. 16.*
14 *Præſeruatiua indeterminata intellectus ſumi debet compatibilis cum diſpoſitione principali.*
15 *Denominatio Eccleſiæ Matricis habet varias ſignificationes, & interpretari debet ſecundum ſubiectam materiam.*
17 *Eccleſia Parochialis arguitur ex rectore perpetuo cum adminiſtratione Sacramentorum, & fonte baptiſmali, & diuiſione confinium, ſeu promiſcua cura.*
18 *Conſuetudo debet eſſe quadragenaria, & legitime præſcripta circa exercitium iuris Parochialis intra limites alterius Parochiæ.*
19 *Illatio non fit ex diuerſis.*
20 *Res inter alios acta in iudicio longe diuerſo non præiudicat.*
21 *Sententia ſuſpenſa per appellationem cum reuocatione attentata exequtionis non attenditur ad probandam conſuetudinem.*
22 *Decreta extraiudicialia, ſeu prouiſionalia ſine præiudicio iurium partium non formant ſtatum poſitiuum.*
23 *Parocho non præiudicant actus, qui non probantur geſti de eius ſcientia, & patientia.*
24 *Præſcriptio non poteſt induci, dum pluries iudicialiter interrumpitur.*
25 *Præſcriptio interrupta debet denuo incipere, & numerari ab ipſa interruptione.*
26 *Præſcriptio debet eſſe perfecta ante motam litem.*

DECISIO CCCLXV.

PRætenſio Eccleſiæ Parochialis S. Mariæ ſuper iure ſepeliendi decedentes intra limites Parochiæ S. Iacobi abſque electione ſepulturæ ſortita eſt propitios effectus in aliquibus caſibus, vel ignoranter fortaſſe ſuperuenientis, vel prouiſionaliter, & indigeſtè executis, vel per appellationem ſuſpenſis, ſed poſita ſub maturiori cenſura apparuit ſufficienti fundamento deſtituta nedum in Tribunali A.C. vbi per definitiuam ſententiam fuit reiecta, ſed etiam hodie in Rota, vbi pariter fuit reſolutum, ius ſepeliendi decedentes abſque electione ſepulturæ ſpectare ad Eccleſiam S. Iacobi, cuius Parochus circa ſepulturam de-
1 functorum intra eius fines, & carentium ſepulchro maiorum, habet fomentum, & aſſiſtentiam iuris *in cap. is, qui de ſepulc. in 6. & cap. ex parte 5. & cap. in noſtra 10. verſ. talem extra eodem tit. Gemin. in cap. 1. §. ſtatuentes col. 1. in med. verſ. nam ius funerandi eodem titulo in 6. Barboſ. de offic. Paroch. cap. 26. num. 1. & 33. & Rota dec. 348. nu. 1. par. 11. rec.*

Eoque certius dum non controuertitur il-
2 lum grauari onere miniſtrandi ſacramēta degentibus intra limites ſuæ Parochiæ, quo caſu debet eo magis ſubleuari honore, & emolumentis eorumdem ſepulturæ, quæ valde
3 dependet ab adminiſtratione Sacramentorum *Archid. in cap. 1. nu. 2. verſ. ſed quid, ibique Gemin. ſub d. §. ſtatuentes col. 1. ad fin. verſ. per quod apparet, cæterique repetentes de ſepult. in 6. Burſat. conſil. 226. num. 119. verſ. & quilibet alius lib. 3. Grat. diſcept. 94. num. 73. & ſeq. & diſc. 298. num. 79. in fine verſ. accedit, Rota coram Seraphin. dec. 1115. nu. 5. & in fortioribus dicta deciſ. 348. numer. 9. part. 11. recent.*

Non obſtat quod Eccleſia S. Iacobi ante eius erectionem in Parochiam ſequutam de anno 1594 eſſet in adiutorium Matricis Eccleſiæ S. Mariæ, vltra quod enim contrarium
4 ſuadebat ſenſus tam litteralis, quam virtualis diuiſionis promiſcuæ curæ, & aſſignationis certorum finium vtrique Parochiali *ad terminos Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 13. de reform.* adhuc ſatis eſſet, quod à dicto tempore Eccle-

ſia

ſia Sancti Iacobi fuerit erecta in Parochiam,
5 ad hoc vt omnia iura Parochialia intra limites aſſignatos in illam fuerint trãslata *Anchar. inter conſil. Calderini conſil. 2. verſ. & hanc opinionem de decim. Monet. pariter de decim. cap. 7. quaſt. 2. num. 30. Rota deciſ. 682. num. 2. verſ. nam cum Rectores par. 3. recent.* & ſic etiam ius ſepeliendi
6 decedentes intra fines ſuæ Parochiæ, quod inter iura Parochialia comprehenditur, *Abb. in Rubr. de Paroch. ſub num. 2. verſ. & vt Parochianus Rota diuerſ. dec. 52. num. 35. par. 2. Ricc. reſolut. 293. num. 1. part. 4. Barb. de off. Paroch. d. cap. 26. nu. 1 verſ. hoc enim ius*; etiamſi agatur contra Ma-
7 tricem quando ad eius fauorem non concurrit reſeruatio, ſeu legitima conſuetudo iuris ſepeliendi, vt admittit *Rota deciſ. 376. num. 1. in fine, & per tot. part. 1. & deciſ. 682. per tot. par. 3. recent.*

Neutra autem viſa fuit in præſenti concur-
8 rere: Non quidem reſeruatio, quia ſpecialis non adeſt, illa autem generalis, „ *Saluis iuribus quomodocunque, & qualitercunque eidem matrici Eccleſiæ competentibus, & competituris quoquo modo &c.* vti apocrypha impugnatur à ſcribentibus pro Eccleſia Sancti Iacobi, ſed qua-
9 tenus reuera adeſſet, non releuaret, vel quia præſeruatio præſertim indefinita nihil ponit in eſſe iuxta vulgatam regulam, quod nihil de nouo tribuat, ſed tantum conſeruet ius præexiſtens, ſeu tunc competens, *l. ſi in venditione in fin. ff. commun. prædior. Cranett. conſ. 15. numer. 2. Ruin. conſ. 99. num. 10. lib. 1. Rota coram ſ. m. Gregor. deciſ. 398. num. 6 & dec. 100. num. 17. & 18. par. 10.*
10 *recent.* Vnde ex parte Eccleſiæ S. Mariæ, quatenus etiam antè dictum annum 1594. fuiſſet matrix, dilucidari debuiſſet hæc indefinita præſeruatio, & ſpecificè probari quod ad eam priuatiuè ſpectaret, & fuerit præſeruatum hoc
11 ius ſepeliendi, quod in conſequentiam erectionis nouæ Parochiæ, ſeu diuiſionis veterum Parochialium remanebat, ſeu transfundebatur apud Eccleſiam S. Iacobi, ex ponderatis in ſimili contra matricem *in deciſ. 438. nu. 3. & ſeqq. deciſ. 556. num. 1. & 2. & deciſ. 682. num. 2. verſ. nam cum Rector par. 3. recent.* Quidquid dicendum eſſet in decimis, quæ cadunt in contro-
12 uerſiam inter Eccleſiam matricem, cui antea ſoluebantur, & Eccleſiam diſmembratam præſertim ex *diſpoſitione Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap. 4. de reformat.* in quibus terminis procedit *Barboſ. pro alia parte alleg. in tract. de off. Paroch. cap. 28. §. 2. ſub nu. 19.*

Vel quia iuxta ſubiectam materiam talis re-
13 ſeruatio fuit per DD. interpretata de iuribus honorificis faciendi proceſſiones, & antepulſandi campanas in Sabbato Sancto forſan debitis, vel continuatis ratione maioris antiquitatis, ſeu alterius præheminentiæ, potius quam de iuribus ſepulturæ, aliiſque Parochialibus, quæ ſunt conſecutiua annexa, & inhærentia erectioni Parochiæ, ſeu diuiſioni finium Paro-
14 chialium, ita enim intellectus indeterminatæ præſeruatiuæ congruit, & redditur compatibilis cũ ipſamet principali diſpoſitione, prout fieri debet ex adductis per *Gratian. diſcept. 867. num. 19. & Seraphin. deciſ. 1343. num. 1. & 3.* imò
15 etiam ſaluatur, & melius conciliatur ipſa denominatio matricis, quæ cum habeat varias ſignificationes, & proindè interpretetur iuxta ſubiectam materiam, *Abb. in cap. venerabili 22. ad fin. de verb. ſignific. Rota dec. 272. num. 2. par. 1. recent. Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 2. cap. 1. num. 22.* debet in ſubiecta hypotheſi intelligi de natiui-
16 tate honorifica, ſeu præheminentiali, ſumpta lata ſignificatione, non autem de matricitate ſtrictius ſumpta, quæ non poteſt verificari in Eccleſia S. Mariæ erga Parochiam S. Iacobi
17 certis finibus diſtinctam, & habentem Rectorem perpetuum, cum adminiſtratione Sacramentorum, & Fonte Baptiſmali, prout non controuertitur ab anno 1594. Imò etiam antè dictum tempus datur vehemens fumus adminiſtrationis Sacramentorum, & Fontis Baptiſmalis ex datis in eius Summario *num. 4. & 5.* iuncta ipſa diuiſione confinium inter has Parochias facta cum expreſſa mentione, quod præcedenter cura erat promiſcua inter iſtas Eccleſias; Hinc enim ſtrictam matricitatem prorſus excludi diſtinguendo declarat *dicta deciſio punctualis 272. numer. 2. 4. & 6. part. 1. recent.*

Minus allegari poteſt conſuetudo legitimè
18 probata, & præſcripta, quia in tali exercitio iuris Parochialis intra limites alterius Parochiæ contrariæ iuris diſpoſitioni debuiſſet concludenter probari per plures actus non interruptos cum ſcientia, & patientia intereſſe habentium ſpatio quadraginta annorum, *cap. vlt. in fine de conſuetud. ibique gloſ. & communiter Canoniſtæ relati per Buratt. dec. 19. num. 7. Add. ad eundem Buratt. deciſ. 3. num. 15. verſ. ſed contra ius, & deciſ. 800. lit. A. in princ. Rot. recent. dec. 497. n. 4. par. 1. & dec. 11. num. 8. par. 8.*

Deficit autem probatio, quatenus enim adducuntur duo ſententiæ ſuper iure faciendi, & inchoandi proceſſiones, ac pulſandi campanas in Sabbato Sancto antè omnes Eccleſias Baroli, ſatiſfacit diſtinctio ſuperius adducta inter hæc iura honorifica, & ius Parochiale ſepe-
19 liendi, itaut ab illis ad iſtud non fiat illatio, *vulg. l. Papinianus, ff. de minor. & confert Roman. conſ. 368. num. 8. ad finem,* quatenus autem affertur ſententia, cum præcedenti examine trium teſtium lata de anno 1625. ſuper iure ſepeliendi ad fauorem Eccleſiæ S. Mariæ, placuit reſponſio, quod omiſſa depoſitione treſdecim teſtium, qui tunc contrarium fuerunt conteſtati, ſententia, & examen percutiunt controuerſiam longè diuerſam cum Eccleſia Sancti Sepulchri, quæ vti non Parochialis non habebat eamdem defenſionem, & ius coæquale cum Parochia Sancti Iacobi, cui proindè res
20 inter alios acta nihil præiudicat *toto titulo, C. res inter alios acta, l. ſæpe, ff. de re iudic. l. Modeſtinus, ff. de except. & cap. inter dilectos, §. in omnibus de fid. inſtrum.* Quatenus verò adducuntur ſententia anni 1654. & alia tria decreta poſtmodum fa-
21 cta, fuit animaduerſum, quod ſententia fuit ſuſpenſa per appellationem, in cuius ſequelã fuerunt vlterius reſtituta funeralia ab Eccleſia S. Mariæ attentatè percepta, *l. 1. §. fin. ff. ad Turpilian. cap. Paſtoralis, §. præterea de off. deleg. Rota dec. 218. la 2. nu. 7. & dec. 477. num. 16. par. 9. recent.*
22 Decreta verò vel ſunt extraiudicialia, vel fa-

ćta per modum prouiſionis,& ſine præiudicio iurium partium, & ſic non firmant ſtatum poſitiuum in præiudicium Parochiæ S.Iacobi, *Rot. coram Buratt.dec.166.num.8. coram Dunozett. iun.dec.842.num.11.& in recent.dec.471.ſub nu.43. & 44. p.9.* Quatenus denique allegantur aliqui actus deducti à partitis librorum Eccleſiæ S. 23 Mariæ fuit ponderatum, quod non docetur de ſcientia, & patientia Parochi S. Iacobi ad *text.in l.2.C.de ſeruit.& Aqu. Alex.conſ.196.n.14. lib.2. Poſth.de manus.obſeruat.40. nu.6. & pluribus ſeqq. Buratt. d. dec.19. num.13.*

In omnem verò caſum præſcriptioni huius conſuetudinis obſtat poſitiua, & pluries reiterata interruptio: ſumendo enim illius initium ab anno 1616. à quo iuxta partitas librorum Eccleſiæ S.Mariæ incipit primus actus, certum eſt quod quadragenaria non erat completa, imò nec dimidiata de anno 1635. quo fuit mota lis inter has Eccleſias non ſolum generalis ſuper iuribus Parochialibus, ſed etiam ſpecialis ſuper iure ſepelitionis, vt vtar termino expreſſo in libello, de quo in hodierno Summario Eccleſiæ Sancti Iacobi *n.4.* Rurſùs antè idem complementum fuit interrupta mediante lite agitata in partibus, & appellatione interpoſita á contraria ſententia lata de anno 1654. vna cum reſtitutione iurium funeralium attentatè perceptorum ab Eccleſia S. Mariæ tunc demandata ab A. C. Iudice, ad quem, ac iterum atque iterum fuit interrupta de annis 1658. & 1668. quibus hæc lis fuit in- 24 ſtaurata, itaut ſtantibus tot interruptionibus iudicialibus nullatenus induci potuerit quadragenaria ad *text. in l. longi temporis, C. de præſcript. long.temp.& l.ſicut §.quæ ergo vbi gloſ. verb. depoſita, C.de præſcr.30. vel 40.annorum, Rot.cor. Buratt. dec.457.nu.2. & ſeqq. & deciſ.30.num.34.* 25 *par.10.recent.* quia cum debuiſſet denuò incipere, & numerari ab ipſa interruptione, *l. fin. C.de præſcript.30.vel 40.annorum, Duran.dec.426.* 26 *nu. 21.* non potuit vtique perfici ante motam litem, prout requirebatur, *Rot.coram Pen. deciſ. 1023. num.1. & ſeq. & coram Buratt. deciſ.598. à num.25. vſque ad fin.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

FIRMANA BONORVM,

Lunæ 11. Ianuarij 1672.

ARGVMENTVM.

Ob nullitatem ſubhaſtationis, & deliberationis datur actio ſpolij nedum ſpoliato, ſed eius hæredi: Iudicium non deputato curatore pupillo eſt nullum, mandatum procuræ an & quando per mortem conſtituentis expiret: Pro dote non datur de iure proceſſus exequutiuus.

SVMMARIVM.

1 *Extrema prioris, & poſterioris poſſeſſionis probantur ab exequutione, ſubhaſtatione, & deliberatione cum ſubſtentatione litis.*

2 *Factum Iudicis nulliter procedentis emendatur conceſſa reintegratione ſpoliato.*

3 *Actio ſpolij tranſit ad hæredem quamuis non ipſe, ſed defunctus dumtaxat poſſederit.*

4 *Citationis defectus eſt inſanabilis.*

5 *Curator debet deputari pupillo pro validitate iudicij.*

6 *Curator pupillo litiganti deputatus debet in omnibus actibus citari.*

7 *Pupillo penitus indefenſo ſi proſequatur iudicium, non poteſt ſubſtineri.*

8 *Mandatum præſumptum ex patrocinatione ſuper nullitate exequutionis expirat per ſententiam Iudicis exequentis.*

9 *Dominus alicuius inſtantiæ iam terminatæ non efficitur Dominus totius litis.*

10 *Iudicium poſt mortem principalis non poteſt continuari cum Domino ſolius inſtantiæ iam terminatæ.*

11 *Clauſula* releuans &c. *in mandato procuræ includit ſatiſdationem iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui.*

12 *Clauſula* releuans &c. *conſtituit Procuratorem Dominum non ſolius inſtantiæ, ſed totius litis.*

13 *Mandatum morte mandantis expiraſſe arguitur ex proteſtatione Procuratoris, ac inſtantia pro deputatione curatoris hæreditati iacenti, & tutoris, ſeu curatoris pupillo.*

14 *Mandatum procuræ morte mandantis expiraſſe dum Procuratorem non audiri fuit oppoſitum niſi docto de mandato procuræ.*

15 *Facultates Procuratoris non poteſt dicere ſufficientes, qui illas iudicialiter allegauit inſufficientes.*

16 *Mandati exequutio non poteſt fieri contra non citatum, non obligatum, nec habentem cauſam à promiſſoribus.*

17 *Pro dote non datur proceſſus exequutiuus ſine obligatione Camerali, guarantigiata, vel ſimili.*

18 *Et ſi fiat exequutio eſt ſpoliatiua.*

DECISIO CCCLXVI.

COmperta nullitate euidenti, qua laborat ſubhaſtatio, & deliberatio domus, & predij, non dubitarunt DD. reintegrationem Octauio impartiri, qui vtrumque extremum prioris poſſeſſionis apud Laurentium eius patrem, & poſterioris apud deliberatarios 1 plenè iuſtificat ex ipſa executione, ſubhaſtatione, & deliberatione vna cum ſubſecuta poſſeſſione deliberatariorum, litiſque ſubſtentatione, *Rot. recent. dec.406. num.2. & 3. par.4. & dec.229.num.1. & 4. par.7. coram ſ.m. Gregor. dec.362. in princ. & num.3.& coram Emin.Ottbob. dec.70. num. 1. & duobus ſeqq.* Ita enim factum 2 Iudicis nulliter procedentis emendatur, ac indemnitati ſpoliati conſulitur reſtituta primæua poſſeſſione ex interdicto recuperandæ *vulg. cap. conquerente, cum ibi communiter notatis per DD. de reſtit. ſpoliat.* Quod vtique compe- 3 tit Octauio etiamſi dicta bona non poſſederit, nam ſatis eſt antecedens poſſeſſio Laurentij, vt in Octauium eius filium, & hæredem, actio

ſpolij

ſpolij tranſiuerit per *tex. in l. 1. §. interdictum hoc*
in fin. ff. de vi, & vi arm. Soccin. ſen. in l. rem quæ
nobis num. 10. verſ. item quia tranſit ad hæredes, ff.
de acquir. poſſeſſ. Creſc dec. 1. de reſtit. ſpoliat. Greg.
dec. 542. num. 2. cum ibi notatis per Add. num. 9. &
10. & in terminis ſubhaſtationis nullæ *Emin.*
Ottbob. d. dec. 70. num. 14. & 15.

Ex adductis autem nullitatibus duæ magis
4 præcipuæ fuerunt ſelectæ: altera proueniens
ex inſanabili defectu citationis *l. 1. §. item cum*
ex edicto, ff. quæ ſenten. ſin. appell. reſc. l. ea quæ, C.
quomod. & quand. iud. cum alijs apud Rot. deciſ. 73.
5 *num. 2. par. 8. recent.* mortuo ſiquidem Lau-
rentio ſub ipſo litis initio non fuit Octauio
eius filio pupillo deputatus curator pro vali-
ditate iudicij omninò requiſitus à *l. 1. C. qui pet.*
tutor. vel curat. Ruin. conſ. 36. num. 4. in princ vol. 5.
Surd. dec. 108. ante num. 1. Reuerend. Rojas dec. 82.
num. 1. clar. mem. Card. Celſ. dec. 404. num. 6. & dec.
50. num. 2. par. 11. recent. Adhoc, vt in ſubſe-
6 cutis actibus poſſet, & deberet citari, *Rota dec.*
242. num. 12. apud Poſth. de ſubhaſt. & deciſ. 170.
num. 18. coram D. Card. Ottbob. Quinimo etſi ad
inſtantiam Eleonoræ actricis fuerit deputatus
curator hæreditati Laurentij, non fuit tamen
7 deindè citatus, hinc enim iudicium pupillo
pænitus indefenſo proſequutum non poteſt
vllo modo ſubſtineri iuxta textus apertos in
l. acta, §. fin. & l. contra pupillum, ff. de re iud. l. cum,
& minores, C. ſi aduerſ. rem iudicat. Ruin. d. conſil.
36. num 4. vol. 5. Burat. deciſ. 393. num. 4. & in
puncto ſubhaſtationis, Rota deciſ. 43. num. 8. & dec.
117. num. 2. vbi concordantes, & num. 6. apud Poſth.
de ſubhaſt.

Nec releuat, quod fuerit citatus Grana
Dominus litis effectus, quia eius mandatũ
8 præſumptiuè deductum ex patrocinatione
habita ſuper nullitate executionis vti factæ in
bonis alterius quàm debitoris, expirauit per
ſententiam iudicis exequentis ad fauorem
Laurentij; vnde non proſequuta, imò perem-
pta tali inſtantia ob circumſcriptionem dictæ
ſententiæ ſuperuentam in Tribunali A. C.
9 quatenus indè Grana effici potuiſſet Dominus
præfatæ inſtantiæ, non fuit tamen effectus
10 Dominus litis, cum quo potuerit poſt mor-
tem conſtituentis iudicium continuari, *Vant.*
de nullit. ex inhabil. ſeu defect. mand num. 162. verſ.
ſiue hoc faciat, & ſub num. 168. dum non docetur
de expreſſo mandato procuræ cum clauſula
11 *releuans &c.* quæ cum includat ſatiſdationem
iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui prorogat pe-
12 culiari virtute facultates Procuratoris illum
conſtituendo Dominum non ſolius inſtantiç,
ſed totius litis, *Mareſc. var reſolut. lib. 2. cap. 62.*
num. 7. & 8. Rot. coram Seraph. dec. 1180. per tot. &
in recent. deciſ. 172. num. 13. & ſeqq. par. 7. & deciſ.
168. nu. 2. & ſeqq par. 8.

Agnouerunt hanc veritatem tam Grana,
qui in actis allegauit mandatum morte Lau-
13 rentij expiraſſe, proteſtans proindè de nulli-
tate, Summario Octauij *num. 11.* quàm ipſa-
met Eleonora actrix, & reſpectiuè delibera-
taria prædij, quæ nedum implicitè id ipſum
ſuppoſuit ſatagendo hæreditati Laurentij de-
putari curatorem, ac inſtando dari Octauio
pupillo tutorem, ſeu curatorem, dicto Sum-
mario *num. 8. & 9.* ſed etiam explicitè apud
14 acta oppoſuit, Granam non audiri, niſi docto
de mandato procuræ, eodem Summario *n. 10.*
15 Eo igitur minus poteſt illius facultates pro
ſufficientibus repræſentare, quas vti inſuffi-
cientes iudicialitèr reputauit, & allegauit ad
tradita per *Natt. conſ. 262. num. 7. & Rota deciſ.*
205. num. 14. apud Poſth. de ſubhaſt.

Succedit altera nullitas indè deducta, quod
vigore mandati relaxati contra bona hæredi-
16 taria promiſſorum fuerunt exequutata, ſub-
haſtata, & deliberata bona Laurentij, qui do-
tem Eleonoræ nullo modo promiſerat, non
habebat cauſam à promiſſoribus, nec fuerat
citatus in relaxatione mãdati; vnde quidquid
ſit de obligatione legali, de qua non fuit opus
inquirere, certum eſt quod pro iſta compe-
tiiſſet dumtaxat proceſſus ordinarius, non au-
17 tem exequutiuus, qui vtique non datur
pro dote abſque obligatione Camerali, guà-
rantigiata, vel ſimili iuxta veriorem, de qua
Rota coram Carillo deciſ. 208. num. 1. poſt Fenzon.
ad Stat. Vrb. deciſ 55. verſ. ſupradictis, vbi ex hoc
18 capite ſimilis exequutio reputata fuit ſpo-
liatiua, *& deciſ. 250. num. 1. poſt Zacch. de obligat.*
Camer. tam de iure, quàm inſpecta *Conſtitutione*
Marchiæ, quæ lib. 5. cap. 5. loquitur de inſtru-
mentis obligatione Camerali vallatis, vt pro-
ſequitur *dicta deciſio 250. num. 5. poſt Zacch. vbi*
ſupra.

Et ita &c.

Confirmata vt infra deciſ. 385.

EVGVBINA TRANSACTIONIS,

Mercurij 27. Ian. 1671.

ARGVMENTVM.

Dubius litis euentus præbet iuſtam cauſam
tranſactioni, quæ non reſcinditur ex dubijs
iuris articulis: Hypothecam dotalem non
incipere à præcedentibus capitulis, ſed à die
matrimonij eſt opinio à diuerſis authoribus
recepta, & tunc ſignanter procedit, quando
tempore capitulorum contrahi non poterat
matrimonium ob impedimentum: Dos filiæ
ſpuriæ nulliter conſtituta vltra metam ali-
mentorum quando non validetur per gra-
tiam Papæ: Mulieris obligatio circa medie-
tatem dotis ſubſtinetur.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio iurata mulieris maioris iuſtificat verita-*
tem cauſæ expreſſæ in tranſactione.
2 *Apocha licet non Archiuiata probat confeſſio-*
nem.
3 *Confeſſio inducitur etiam ex actu nullo, & inu-*
tili.
4 *Apocha non Archiuiata probat, ſi non adducatur*
principaliter, ſed in adminiculum; tunc enim
ceſſat rigor Sixtinæ conſtitutionis, & bandimento-
rum ſuper Archiuiatione.

5 *Tranſactio non annullatur ex falſitate cauſa, quæ non fuit finalis ad tranſigendum.*

6 *Conſignatio frumenti vnde excludatur.*

7 *Conſignatio probanda eſt ab allegante.*

8 *Tranſactio cautè, & vtiliter geritur, in qua quis obtinuit condonari ſummam conſiderabilem, & receſſit ab inuoluta lite.*

9 *Tranſactio merito fuit celebrata ſuper controuerſia dubia, & pluribus inſpectionibus, & iuris articulis implicata.*

10 *Tranſactio perimit controuerſias ſubortas.*

11 *Tranſactio non debet controuerſias peremptas ſuſcitare aſſumpta rigoroſa diſcuſſione, quæ rei integræ, & non tranſactæ adhibetur.*

12 *Hypothecam dotalem non incipere à præcedentibus capitulis, ſed à matrimonio plures authores tenuerunt.*

13 *Quæ opinio licet in Rota non recipiatur, tamen res non deſinit eſſe dubia, & de qua tranſactione.*

14 *Hypotheca dotalis non incipit à capitulis, ſed à matrimonio, quando tempore capitulorum matrimonium non poterat celebrari ob impedimentum affinitatis, & conſanguinitatis.*

15 *Diſpenſatio tollens impedimentum contrahendi matrimonium non retrotrahitur in præiudicium tertij ad diem capitulorum.*

16 *Retrotractio non datur deficiente extremo ad quod fieri poſſit.*

17 *Dos eſſe non poteſt ſine matrimonio.*

18 *Diſpenſatio operatur ex nunc non ex tunc imò poſt datum nouum conſenſum ob nimiam reſiſtentiam iuris prohibentis matrimonium inter affines, & conſanguineos.*

19 *Emptor qui ex pacto appoſito in emptione habuit ceſſionem iurium in ſolutione pretij, euictis bonis emptis poteſt agendo vti iuribus, & anterioritate cedentium.*

20 *Dos filiæ ſpuriæ in ſcutis ſex millibus vnde dicatur exceſſiua.*

21 *Pater Clericus non poteſt dotem exceſſiuam conſtituere, nec aliam diſpoſitionem facere ad fauorem filiæ ſpuriæ.*

22 *Dos filiæ ſpuriæ non poteſt conſtitui vltra metam alimentorum.*

23 *Diſpoſitiones patrum Clericorum ad fauorem ſpuriorum Bulla Piana funditus annullat, & vlterius applicat bona ſic diſpoſita Cameræ Apoſtolicæ.*

24 *Papa remittendo iura Cameræ circa dotationem, ſeu diſpoſitionem ad fauorem filiæ ſpuriæ ſi non proceſſit vlterius, non dicitur validare dotationem irritam ab ipſo initio.*

25 *Gratia ad præciſum effectum petita, & conceſſa non ſupplet alios defectus, & impedimenta.*

26 *Confirmatio ſimplex non validat actum nullum in radice, ſed operatur, prout ex nunc.*

27 *Confirmatio ſimplex operatur prout ex nunc præſertim in præiudicium iuris alteri quæſiti medio tempore.*

28 *Gratia operatur prout ex tunc quando validat radicem actus, vel agitur in ſolum præiudicium contrahentium.*

29 *Dotis congruæ ſolutione remanent liberata bona hæreditaria patris.*

30 *Mulieris obligatio quamuis pro alio intercedat, ſubſiſtetur citra mediaetatem dotis.*

31 *Mulieris obligatio circa debita quorum ſolutionem non poterat euitare, ſubſiſtetur, & tunc priuilegium, quod remaneat indotata, non attenditur.*

32 *Tranſactio habet exequutionem paratam.*

33 *Amplia quando eſt munita obligatione Camerali.*

34 *Facultatibus A.C. Rota communicatis relaxari poteſt mandatum exequutiuum.*

DECISIO CCCLXVII.

FActo altius reaſſumpto, meliuſque comprobato receſſerunt DD. à deciſis 4. Iulij 1659. coram Reuerend. Beuilaqua, & 8. Iunij proximè præteriti coram Me: Ex hodie namque deductis falſitas cauſæ abeſſe viſa fuit à tranſactione inita inter Franciſcam, & Franciarinum; Quatenus enim in prima deciſione inferebatur ex aſſertiua, quod pecuniæ ad cenſum acceptæ à Societate Miſericordiæ per Hieronymum patrem Franciſcæ erogatæ fuerint pro comparandis iocalibus, & ſoluendo primo termino dotis eiuſdem Franciſcæ,
1 fuit animaduerſum, quod aſſertiua nullis poſitiuis probationibus falſa conuincitur, quinimò iuſtificata remanet, nedum ex iurata confeſſione Franciſcæ tunc maioris emiſſa in tranſactione, *Seraphin deciſ. 976. num. 1. & ſeqq.* ſed etiam ex apocha quietantiæ nouiter deductâ, & ab anno 1631. ſubſcripta per illius
2 virum, & quatuor teſtes, quæ licet non archiuiata probat confeſſionem iuxta regulam,
3 quod confeſſio inducitur etiam ex actu nullo, & inutili, de qua apud *Bart. in l. decem ſtipulatus 116. in fine, & l. ſi ita ſtipulatus 120. §. Chriſogonus n. 3. ff. de verb. obligat. Crauett. conſ. 427. n. 11. verſ. ſed tamen, Rota rec. dec. 117. n. 2. verſ. nam placuit, & deciſ. 271. num. 4. in fine par. 1.* præcipuè,
4 dum apoca non adducitur principaliter, ſed in adminiculum, ſeu comprobationem, quo caſu rigorem Sixtinæ Conſtitutionis, & bandimentorum ſuper archiuiatione non habere locum, dixit *Rota dec. 654. num. 2. coram bo. mem. Dunoz. iun.*

Quatenus verò in vtraque deciſione potiſſimum inſiſtitur ſuper falſitate ſuppoſiti, quod Franciarinus pro ſuis creditis, vel hypothecis præferendus eſſet in bonis Hieronymi communis debitoris à Franciſca poſſeſſis, fuit hodie
5 die ponderatum huiuſmodi prælationem non fuiſſe cauſam finalem tranſigendi, itant poſita illius falſitate tranſactio foret annullanda, *Rota diuerſ. deciſ. 160. num. 1. par. 1. & in rec. dec. 104. nu. 1. verſ. vnde non poteſt dici par. 2. & dec. 312. num. 7. & 8. par. 10. & coram Eminent. Ottobon. dec. 25. num. 8. & ſeq.*

Et vlterius falſitatem ſuppoſiti non ſubſiſtere, ad quem effectum præmitti debet in facto, quod Marcellus Franciarinus pro eximendo Hieronymo Maggio à carceribus, in quibus pro ſumma conſiderabili detinebatur ad inſtantiam Iacobi Nuti, promiſit die 7. Maij 1629. pro dicta ſumma inſtrumentum depoſi-

depoſiti apud acta exponere, & viceverſa Hie-
ronymus Marcello vendidit eminas 300. fru-
menti pro pretio reperiendo, ac duas petias
terræ, alteram arboratam, alteram hortiuam
alio pretio ſcutorum duorum millium, pacto
adiecto, quod Marcellus ex hiſce pretijs de-
traheret ſummam deponendam pro ſatisfa-
ctione Nuti, rurſus in ſe intra certum tempus
accollaret præfatum cenſum ſcutorum quin-
gentorum in ſorte impoſitum à Hieronymo,
cum fideiuſſione Marcelli ad fauorem Socie-
tatis Miſericordiæ, reſiduum verò ſolueret
alijs creditoribus venditoris: Verùm licet
Franciarinus ſtatim adimpleuerit ſuam pro-
miſſionem exponendo inſtrumentum depo-
ſiti, ex quo facta fuit dicto Iacobo Nuto ſolu-
tio ſc. 770. & Belardello alteri creditori alio-
rum ſcutorum 57. cum ceſſione iurium ad
fauorem eiuſdem Franciarini, defraudatus ta-
men remanſit correſpectiuo, & mutuo im-
plemento ex parte venditoris, etenim terræ
fuerunt euictæ à creditoribus, prout eſt in-
6 confeſſo apud partes; frumentum verò non
fuit conſignatum, prout vltra confeſſionem
Franciſcæ tranſigentis deſumitur ex mandatis
relaxatis contra Hieronymum venditorem ex
re iudicata in iudicio concurſus reportata,
contra virum Franciſcæ ceſſionarium hære-
ditatis Hieronymi, & ex inſtantijs factis con-
tra fideiuſſorem, quæ omnia exuberant ad ex-
7 cludendam conſignationem, quæ ab allegan-
te probanda eſſet, *Iaſ. in l. ſerui electione num.8.
ff. de leg.1. Alciat.conſ.51.num.4.lib.8. Oſaſcb.deciſ.
50.nu.10. verſ.nam ſicut venditor, Cyriac.controu.
327.num.27.& controu 685.nu.23.*

Hinc igitur tam pro releuatione ex cauſa
dicti cenſus, quam pro pecunijs ſolutis Nuto,
& Belardello, conſtat euidenter de credito
Marcelli, pro cuius ſatisfactione cum non
poſſet Franciſca euitare euictionem bonorum
poſſeſſorum, vt inferius apparebit, cautè, imò
8 vtiliter ſe geſſit mediante tranſactione deſu-
per inita, in qua ex iuribus Marcelli condo-
nari obtinuit ſcuta quingenta, & ab adeo in-
uoluta lite receſſit ad *gloſ. in cap. penult. verb.
reſtituerent, verſ. & eſt ratio de empt. & vendit.
Gail obſeruat.70.ſub nu.11. verſ.quinta ratio lib.2.
Rota dec.86.num.20. & ſeq. par.6.recent. & d.dec.
25.num.17. & num.32. verſ. & magnum lucrum,
coram D.Card.Ottbob.*

Nec turbant alias ponderata ad euertendã
prælationem Marcelli in concurſu Franciſcæ;
placuit enim generalis reſponſio, quod de illa
ſatis conſtat ex hodie deductis, vel ſaltem res
9 apparet adeo dubia, totque inſpectionibus, &
iuris articulis implicata, vt ad euitandos diſ-
pendioſos, & incertos introductarum litium
euentus merito potuerit præuia exacta præ-
tenſionum recognitione ſuperindè celebrari
tranſactio ad *text.in l.1. ff.de tranſact. Bald. in l.
cum proponas num.1. verſ. ſi autem eſſet quæſtio C. de
reb.dub. Cort.iun.conſ.150.num.15. Surd.conſ.556.
num.4. Rot.deciſ.312.num.12. par.10.recent.* cum
alijs copioſè allegatis in *Peruſina tranſactionis
20. Iun. 1670. §. pro iuſta, & §. neque ſuſpicari
coram R.P.D. meo Vicecomite*, quæ cum ſubor-
10 tas, & pendentes controuerſias, poſtmeris,
*cap.1. de tranſact. Iaſ.in l.fratris num.1. C.eodem,
Bicb. deciſ.85 num.1. & ſeq. & deciſ.269. num.3.*
11 non debet iterum ſuſcitare, aſſumpta illa ri-
goroſa diſcuſſione, quæ rei integræ, & non
tranſactæ ſolet adhiberi, vt ponderat *Rota cor.
Merlin.deciſ.709.num.19. verſ. illudque, & ſeqn. &
dec.854.nu.4. verſ.neque eſt amplius diſquirendum,
cum duobus ſeqq. & in Peruſina tranſactionis 12.
Ian.1665. §.tertio quod, coram Reuerendiſſ. D. meo
Decano*.

Hac generali reſponſione mirabiliter coa-
leſcunt rationes particulares ſuadentes ante-
rioritatem iurium dotalium Franciſcæ non
ſubſiſtere, vel non reſiſtere, quin Marcellus
ſuper bonis à Franciſca poſſeſſis ſatisfieri po-
tuiſſet, etenim reſpectu cenſus Societatis Mi-
ſericordiæ impoſiti cum fideiuſſione Marcel-
li, & ab ipſo intra certum tempus accollari
promiſſi, omiſſo quod Franciſca in tranſa-
ctione recognouit in proprium debitum, ad-
12 huc cenſus impoſitus ante matrimonium
eiuſdem Franciſcæ prætendi poteſt anterior
eius dote quamuis antecedentèr promiſſa in
apocha matrimoniali, iuxta ſententiam am-
plexam à *Io: Franc à Pont.conſ.80.nu.5.& 6.lib.1.
Neguſ.de pignor.membr.4.par.2. num.79. Mant. de
tacit.lib.11.tit.19.num.12. Pacif.de Saluian.interd.
inſpect.3.cap.4.num.43. Gratian.diſcept.804. nu.1.
et ſeqq. Merlin de pignor.lib.3.qu.74.n.8.* alijſque,
qui in magno numero congeri poſſent, vt vi-
dere eſt in præallegatis, quæ ſententia licet in
13 noſtro Tribunali non recipiatur, attamen in-
ſpecta dicta opinione tot authoritatibus com-
probata res non deſinebat eſſe dubia, & digna
tranſactione, *Rot. dec.263.num.3. par.3.recent. d.
dec.25.nu.16. et 18. coram Emin. Otthob et dec.395.
num.15. coram Bicbio, et in Imolen. prædij 6. Iunij
1663. §. quo enim, coram Reuerendiſſ. Dom. meo
Decano*.

Eoque certius admittenda eſt in præſenti
caſu, vbi vltra exceſſiuitatem dotis inferius
14 ponderandam, apocha matrimonialis con-
fecta fuit de tempore, quo matrimonium
nullatenus poterat celebrari, ſtante impedi-
mento affinitatis, & conſanguinitatis in ſe-
cundo, & tertio gradu, quod licet poſtmo-
15 dum Apoſtolica diſpenſatione fuerit ſublà-
tum, diſpenſatio tamen non retrotrahitur ad
diem apocæ in præiudicium Marcelli, qui
medio tempore fideiuſſerat in dicto cenſu
impoſito per Hieronymum dotantem, vt in
ſpecie *Theſaur.iun.qu.forenſ.34.num.5. vbi refert
ſic iudicatum lib. 2. Molpheſ. ad conſuetud. Neap.*
teſtans de veriori *par.6.de iur.dot.in addit. ad 1.
et 2.qu.num.8. verſ. ſecurior tamen, Gamm. deciſ.
Luſit.355. num.2. Merlin.de pign.lib.3.q.74.n.11.
moderatus Camianenſis allegat. 19 nu. 10.* Deficit
16 enim extremum ad quod fieri poſſit retro-
tractio, cùm de tempore apocæ matrimoniũ,
17 ſine quo dos eſſe nequit, *l. fin. C. de donat. ante
nupt. et l. dotis appellatio, ff. de iur.dot.* non poſſet
vllo modo dari, ſeu ſubſiſtere ob præfata im-
18 pedimenta, vnde diſpenſatio operatur ex
nunc non ex tunc, imò poſt datum nouum
conſenſum omninò requiſitum ob nimiam
reſiſtentiam iuris enixè prohibentis matri-
monium inter affines, & conſanguineos, vt
pleniſſi-

pleniſſimè firmauit *Rota recent.par.5.to.2.deciſ.*
603.et par.8. dec.107.vtrobique per tot.et in Valli-
ſoletana matrimonij 27. Iun.1664. §. præter quod,
coram Eminent. Cerro.

Reſpectu verò creditorum Nuti, & Belar-
delli à Marcello ſolutorum non obſtat, quod
ſolutio fuerit facta poſt matrimonium Fran-
ciſcæ ex pretio bonorum emptorum, nam
cum frumentum non fuerit conſignatum, &
terræ fuerint euictæ, potuit Marcellus acqui-
rere iura anteriora dictorum creditorum,
19 mediante ceſſione facta in executionem pa-
cti appoſiti in venditione bonorum, ibi, *&*
quod creditores cedere debeant ſua iura tranſlatinè,
et non extinctinè dicto Marcello, hinc enim poſt
euictionem potuit emptor vti iuribus ceden-
tium, eorumque anterioritate ad effectum
agendi, & exigendi nomina ceſſa excludendo
Franciſcam creditricem poſteriorem, *Adden.*
ad Baratt.dec.420.num.7.et 8. Tondut.quæſt.ciuil.
cap.29. pariter num.7.et 8. lib.1. & concurrente
tali pacto admittit *vltima cauſa deciſio §. ſiqui-*
dem.

Sed quatenus non eſſet omninò clarum,
an huiuſmodi pactum generaliter appoſitum
in fine inſtrumenti venditionis referretur etiā
ad creditum Nuti primo loco expreſſum, ad-
huc non poterat Franciſca ab illius, aliorum-
que dictorum creditorum ſolutione eximere
bona paterna ſub clypeo iurium dotalium,
20 quia dos Franciſcæ conſtituta in quantitate
ſcutorum ſex millium viſa fuit exceſſiua;
tum attento patrimonio dotantis, quod à
tali ſumma fere abſorbebatur; tum habita
ratione conſuetudinis Eugubij, vbi tunc tem-
poris dotes nobilium ſcuta quatuor millia,
dotes verò naturalium ſcuta mille communi-
ter non excedebant; tum ponderata mulieris
21 ſpurietate, cuius reſpectu pater Clericus non
poterat ad hanc dotem, & quamcumq; aliam
diſpoſitionem ad fauorem filiæ ſpuriæ deue-
nire reſiſtente *Bulla ſ. m. Pij V. la 117. in ordine*
Bullarij noui to. 2. ſaltem in quantitate, quæ
22 metam alimentorum ſuperabat, *Bart.in auth.*
ex complexu, C.de inceſt. & inutil.nupt. Bald.conſ.
457. num.1. in fin.lib.5. Iaſ.conſ.26.num.3. vol.1.
Gabr.conſ.25.ſub num.15. lib.1. Gail.obſeruat.88.
num.7. & 8. lib.2. Cutel. de donat. diſcurſ.3. par.6.
num.86.

Neque aduerſatur, quod conſtitutio dotis
emanauerit reſeruato beneplacito, cuius de
iure, & huiuſmodi beneplacitum interuenerit
ſtante admiſſione coniugum ad compoſitio-
nem cum Camera Apoſtolica; Nam cum
23 Bulla Piana has diſpoſitiones funditus annul-
let, & irritet, ac vlterius adiiciat pœnam ap-
plicationis bonorum diſpoſitorum ad fauorē
24 dictæ Cameræ, contextus dictæ admiſſionis
ſuadet, quod Summus Pontifex voluerit co-
niuges habilitare ad compoſitionem pœnæ,
& ex cauſa compoſitionis liberare à moleſtijs
quæ à Camera illis potuiſſent inferri, ſed præ-
ſcindendo à iuribus Cameræ, nihil vlterius
diſpoſuit, nullamque fecit mentionem vali-
dationis huiuſmodi dotationis irritæ ab ipſo
initio, ideo vel non adeſt beneplacitum ne-
25 ceſſarium, dum gratia ad certum, & præci-
ſum effectum conceſſa non poteſt omnes de-
fectus ſupplere, omniaque impedimenta tol-
lere, ſed operatur dumtaxat in ordine ad
remiſſionem pœnæ, pro qua gratia fuit pe-
tita, & reſpectiuè conceſſa, vt benè *Rota cor.*
Baratto deciſ.576. num.4. vel in omnem caſum
26 aſſumit vires ſimplicis confirmationis, quæ
non validat actum nullum in radice, ſed ope-
ratur prout ex nunc, *Capr.conſ.1.num.8. Salgad.*
in labyr.credit.par.2. cap.10.num.61. Rota in Rom.
fructuum dotis 12. Februarij 1666. §. nec magis,
coram Illuſtriſſimo Otalora Præſide Granaten.
27 præſertim in præiudicium Marcelli, cui
ante hanc compoſitionem fuerat ius quæſi-
tum, *Fab. in ſuo Cod. lib.7.tit.3.defin.2.num.4.&*
ſeqq. Cyriac.controu.341.num.35.& ſeq. Salgad.in
labyr.credit.d.p.2.cap.10.num.55. Gregor.dec.233.
num.2. Caualer.dec.47. num.3. & 4.& deciſ.109.
nu.6. & 7. Baratt. d.dec.576. num.3. & ſequentib.
Quidquid dicendum eſſet in gratia radicem
28 actus validante, & in ſolum præiudicium
ipſorum contrahentium, in quibus terminis
procedit *deciſ.258. par.12.recent.* prout benè ſe
explicat *num.3.* & deciſio *Spoletana manutentio-*
nis 11. Martij 1665. coram Illuſtriſſimo Præſide
Granaten.

Minus releuat, quod Franciſca de tempore
tranſactionis dotem exceſſiuam non poſſide-
ret; nam cum appareant in hanc cauſam præ-
cedenter ſoluta ſcuta 4625. videlicet ſc. 625.
exacta per ipſammet de anno 1644. à debitore
hæreditatis dotantis, & alia ſcuta quatuor
millia, quæ maritus anno 1634. faſſus fuerat
recepiſſe, dum aſſeruit ſe creditorem Hiero-
nymi in ſcutis duobus millibus pro reſiduo
dotis, ſequitur, quod Franciſca non poterat
29 retinere domum, & alia bona, & iura hære-
ditaria Hieronymi, quæ ſolutione congruæ
dotis comprehenſæ in præfata longè maiori
ſumma, remanſerant liberata iuxta vulgatum
axioma, de quo *in inſtit.quib.mod.ſoluat.obligat.*
in princ. & in his terminis *apud Soccin.iun.conſil.*
134.num.30. in fine, & num.31.vol.1. Gabr.agens
de dote ſpuria conſil. 25. numer. 15. in fine lib. 1.
Fab. in ſuo Cod. lib.5.tit.6. definit.4. nu.6.

His poſitis corruit obiectum indotationis
ponderatum in §. finali vtriuſque deciſionis;
nam cum Franciſca de tempore tranſactionis
ex bonis paternis poſſideret prædium Botoli
valoris ſcutorum duorum millium, prædium
Raſſi valoris ſcutorum mille, & domum cum
mobilibus valoris aliorum ſcutorum mille,
iuxta depoſitionem teſtium non coarctantiū,
quin mulier alia bona, & iura poſſidere, &
habere poſſet, apparet quod tranſigendo cum
Franciarino, & aſſumendo obligationem pro
ſumma ſcut. mille, & quingentorum circiter,
pro quibus Marcellus rem iudicatam in iudi-
30 cio concurſus reportauerat contra illius vi-
rum, ſalua remanſerit medietas, & vltra con-
gruæ dotis, qua ſtante ſubſtinetur mulieris
obligatio, etiamſi pro alio intercedat iuxta
ſententiam Senatus Pedemontani apud Theſaur.dec.
223.nu.13.in fine, Pic.ad Stat.Vrb. lib.1. cap.151.
gloſ.7.nu.287.verſ. ſi verò medietas, multo igitur
magis in hoc caſu, vbi mulier iuxta ſuperius
31 animaduerſa geſſit rem propriam, promit-
tendo

tendo ſoluere debita paterna, pro quibus euitare non poterat ſolutionem in bonis per ipſam poſſeſſis, tunc enim priuilegium indotationis non applicatur, nec militat æque, ac in contractu vbi mulier pro alijs intercedit, ſeu fideiubet iuxta *text. in l. 2. l. 4. & tot. titul. C. ad Senat. Conſ. Velleian. & declarant Theſaur. de dec. 223. num. 15. Tondut. qu. ciuil. 45. nu. 8. & plur. ſeqq. & ſignantèr numer. 13. verſ. hoc enim caſu, Cancer. var. reſolut. par. 3. cap. 15. num. 101. verſ. quod intellige*, ac in terminis tranſactionis, *Cyriac. controu. 129. num. 35. verſ. præterea, & duob. ſeqq.*

32 Vnde cum tranſactio habeat paratam executionem, *l. non minorem, C de tranſact. Rot. cor. Duran. dec. 216. num. 5. & ſeq. & coram Royas dec. 474. num. 1.* eoque certius quando eſt munita
33 obligatione Camerali *Caualer. deciſ. 23. num. 3. ad fin.* propterea in vim facultatum A. C. à
34 Signatura communicatarum locus eſt relaxationi mandati executiui eatenus denegatæ in præcedenti deciſione, quatenus fuit dubitatum de validitate tranſactionis, *Rota coram Buratt. dec. 752. num. fin. ibique Add. num. 8. coram Celſo deciſ. 235. num. 14. & dec. 251. num. 13. & in Romana tranſactionis 11. Martij 1671. §. ſiquidem cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra deciſ. 396. & 409.

MONASTERIEN. CANONICATVS.

Luna 1. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Aduerſus innouationem ſequutam contra poſſeſſorem, qui ſe non habuit pro ſpoliato, datur manutentio, vel ſaltem reintegratio: Per reſignationem nullam non abdicatur ius à reſignante: Immediate ſubiectus Sedi Apoſtolicæ non poteſt reſignare in manibus inferioris, à cuius iuriſdictione eſt exemptus, & ſi reſignauerit, adhuc poteſt retinere titulum, & iura Canonicatus reſignati.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio debetur non habenti ſe pro ſpoliato aduerſus innouationem, quæ euenit ipſo non citato, & dedit cauſam liti.*

2 *Reintegratio debetur ſpoliato ad priſtinam poſſeſſionem.*

3 *In ſpolio non admittitur proprietatis exceptio non notoria aduerſus poſſeſſionem confeſſione alterius partis coloratam.*

4 *Reintegratio debetur pro recuperatione poſſeſſionis naturalis ſaltem de facto.*

5 *Reintegratio facilius datur reſignanti non concurrente reſignatario.*

6 *Per reſignationem nullam non abdicatur ius à reſignante.*

7 *Reſeruatio* extrau. ad regimen de præb. & dignitat. *innouatur in regula prima Cancellariæ, & præſeruatur à concordatis Germaniæ.*

8 *Reſignare non poteſt beneficium in manibus inferioris exemptus, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectus.*

9 *Exemptus reſignans in manibus inferioris poteſt titulum, & iura beneficij reſignati retinere, & præſeruare.*

DECISIO CCCLXVIII.

Attenta declaratione Capituli Monaſterienſis, quod Canonicatus Sedi Apoſtolicæ reſeruatus non poterat in manibus Turnarij reſignari, ſed apud eamdem Sedem, cui reſeruatus erat, admitti debebat, Sereniſſimus Elector Coloniæ de nullitate ſuæ reſignationis edoctus ſolemnitèr, & expreſsè proteſtatus fuit, quod iura competentia, liberam que Canonicatus reſignati diſpoſitionem ſibi præſeruare, & pro huiuſmodi præſeruationis effectu, proficua, & opportuna iuris remedia experiri intelligebat; In hanc igitur ſequelam ſtatim àc comperijt, quod poſt annum 1667. quo Canonicatum reſignauerat eius nomen, & inſignia inſcripta amplius non fuerint in Kalendarijs Eccleſiæ Monaſterien. obtinuit cauſam mihi committi ſuper eius manutentione, & quatenus opus ſit reintegratione in quaſi poſſeſſione dictæ inſcriptionis; vnde dato per Me dubio, an ei eſſet danda talis manutentio, ſeu reintegratio, affirmatiua prodijt reſolutio.

Cum enim ex datis in Summario *numero* 5. conſtet de inſcriptione facta in Kalendarijs annorum præcedentium, ac etiam ipſius anni 1667. non potuit Capitulum Monaſterienſe huiuſmodi quaſi poſſeſſionem turbare in an-
1 nis ſubſequutis; quapropter concedenda eſt manutentio Sereniſs. Electori, qui voluit iura ſua præſeruare, nec ſe habuit pro ſpoliato ex innouatione, quæ euenit ipſo non citato, & dedit cauſam liti ad *text. in l. clam poſſidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquir. poſſeſs.* cum alijs de more congeſtis à *Poſth. de manut. obſeru. 16. num. 11.* & in terminis innouationis factæ in Kalendarijs, *Rota in Hildeſimen. præcedentiæ 28. Iun. 1669. §. penult. coram Illuſtriſs. Otalora Præſide Granatæ. confirmata 4. Iun. 1670. §. fin. coram Reuerend. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore*, vel in omnem
2 caſum denegari non debet reintegratio ad priſtinam quaſi poſſeſſionem inſcriptionis, qua in Kalendarijs factis poſt annum 1667. ſpoliatus remanſit, iuxta *text. ſpecialem in cap. fin. vbi DD. de renunc. & generaliter in cap. in literis, & cap. conquerente de reſt. ſpol. Canon. reintegranda 3. q. 1. Rota in Hildeſimen. Canonicatus 28. Nouembris 1670. ſub princ. & in §. finali, coram Reuerend. D. meo Decano*, ſemota quacunque
3 proprietatis exceptione non notoria aduerſus poſſeſſionem Sereniſs. Electoris, confeſſione eiuſdem Capituli coloratam, *Abbas in cap. in literis num. 25. & ſequ. & num. 29. & ſeqq. de reſtit. ſpoliat. Caſſad. dec. 8. num. 2. & ſeqq. et nu. 6. eodem tit. Oſaſch. dec. 116. num. 6. & ſequentib.* &
4 ſubinde retentam poſt reſignationem, ob cõ-

tinua-

tinuatam inſcriptionem in Kalendario eiuſdem anni 1667. itaut reintegratio debeatur pro recuperatione poſſeſſionis ſaltem de facto, vt fuit dictum in alia *Monaſterien. Canonicatuum 16. Iunij 1670 §. fin. coram Reuerend. D.*
5 *meo Decano*. Non concurrente præſertim reſignatario, *Rot. dec. 1. de renunciat. in nou. ibique Add. num. 3. Grat. dec. Marsb. 189. num. 12. Poſth. de manut. obſeru. 57. nu. 9. Menoch. de recup. rem. 1. num. 304.*

Hinc non obſtat, quod Sereniſſimus Elector mediante reſignatione Canonicatus ab omni
6 iure ceciderit, quia cum reſignatio nullo modo ſubſiſteret, non fuit abdicatum ius á reſignante, *Spad. conſ. 85. num. 1. & 2. lib. 2. Caſſador. dec. 2. num. 5. de renunc. Caputaq. deciſ. 215. num. 3. par. 1. Seraph. deciſ. 1493 num. 8. Celſ. dec. 6. nu. 5. & in recent. dec. 164. num. 10. & 12. par. 10. & in Calaguritana Archidiaconatus de Barberiego ſuper manutentione 16. Ian. 1671. §. cum igitur, coram Me.*

Probatur nullitas reſignationis: prætermiſſis enim facultatibus Turnarij circa inſtitutionem, & deſtitutionem beneficiorum, in quibus Domini in præſenti propoſitione nihil ſtatuere voluerunt, ponderarunt quod vl-
7 tra reſeruationem huius Canonicatus retenti per Sereniſs. Archiepiſcopum inductam ab *extrauaganti ad regimen de prab. & dignitat. innouatam in regula 1. Cancellar.* & præſeruatam à concordatis Germaniæ, vt admittit *Rota in Moguntina Canonicatus 26. Ian. 1665. & 17. Mart. & 23. Iunij 1666. coram Emin. Cerro.* Sereniſſimus
8 reſignans à iuriſdictione inferioris erat exemptus, Sedique Apoſtolicæ immediatè ſubiectus, ideoque non potuit in manibus eiuſdem inferioris Canonicatum dimittere ad *text. in cap. ſi Abbatem 36. ibique gloſ. & DD. de elect. in 6. Pariſ. de reſign. lib. 7. qu. 11. num. 35. & 36. Put. deciſ. 420. num. 1. lib. 3. Rot. in antiq. dec. 14. nu. 2. & 3. de renunc. & dec. 4. num. 9. in antiquior. eodem tit. & coram Comitul. dec. 42. à num. 19. vſque ad fin.*
9 adeout reſignatione non admiſſa per eius ſuperiorem nempè Summum Pontificem, pœnitere potuerit, ac titulum, & iura eiuſdem Canonicatus retinere, & præſeruare, vt benè tradunt *Imol. in cap. quod in dubijs numer. 9. & 10. ibique Anchar. num. 2. in fin. de renunc. Menoch. de recup. remed. 1. num. 302. & ſequ. Rot. d. dec. 14. n. 3. de renunc. in antiqu. & in Anglonen. Archipresbyter. 25. Iunij 1664. coram Reuerend. Decano confirmata 5. Iulij 1665. coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.*

Et ita fuit reſolutum per contradictas, nemine in actis comparente pro Capitulo, quod imò in præſentatione inhibitionis Rotalis addictiſſimum, & obſequentiſſimum ſe præbuit Sereniſs. Electori, ac reſolutionibus in hoc negocio ſuſcipiendis.

CALARITANA PENSIONIS.

Lunæ 1. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Penſionarius an, & quando releuetur ab onere iuſtificandi ſuas litteras aduerſus titularem ſucceſſorem, qui non præſtitit conſenſum cauſalem penſioni iam reſeruatæ, ſed quendam improprium ex voluntate coadiuti, coadiutoris, & Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Penſionarius releuatur ab onere iuſtificandi ſuas literas aduerſus titularem, qui conſenſit reſeruationi penſionis, non autem aduerſus ſucceſſorem.*

2 *Conſenſus titularis eſt contemporaneus, & ſubſtantiatiuus reſeruationi penſionis, ideo præſtari non poteſt à Titulari ſucceſſore poſt iam reſeruatam penſionem, & nu. 10.*

3 *Obligatio titularis circa ſolutionem penſionis eſt diuerſa à conſenſu cauſali.*

4 *Obligatio titularis circa ſolutionem penſionis non releuat penſionarium ab onere iuſtificandi ſuas literas in petitorio.*

5 *Obligationes ſtrictiores fortiùs ligant, & tribuunt viam magis expeditam in exequutiuis, ſed aliàs non extendunt vltra illius naturam.*

6 *Penſionarius non releuatur ab onere iuſtificandi ſuas literas ob conſenſum ſeu obligationem titularis, quando in literis reſeruationis adeſt conditio expreſſa per clauſulam,* dummodò.

7 *Conſenſus cauſalis reſeruationi penſionis verificari tantùm poteſt in penſione noua.*

8 *Titularis voluntaria obligatio non poteſt grauare titulum beneficij onere iuſtificandi vltra vires, ſeu efficaciam obligationis.*

9 *Clauſula,* vt aſſeris, *non reſiſtit, quin Penſionarius releuetur ab onere iuſtificandi.*

11 *Titularis ſucceſſor qui ex neceſſitate ſe obligauit cũ clauſulis neceſſarijs, & oportunis ad ſolutionem antiquæ penſionis releuat penſionarium ab onere iuſtificandi, cum ad hunc effectum non deſint clauſulæ, & formulæ oportunæ.*

12 *Penſionarius quomodo releuetur onere iuſtificandi aduerſus Titularem ſucceſſorem, remiſſiue.*

13 *Coadiutor non poteſt ſcindere gratiam, & conditionem ſub qua fuit admiſſus ad coadiutoriam.*

14 *Clauſula,* non aliter nec alio modo, *requirit omnimodum implementum nedum in reſignationibus, alias enim ceſſaret conſenſus reſignantis.*

15 *Sed etiam in coadiutorijs.*

16 *Coadiutoria in ordine ad conſenſum coadiuti habet quandam ſimilitudinem cum reſignatione.*

17 *Obligationes ſimplices, & voluntariæ Titularis circa penſiones plus non important, quam expreſſio facta in literis Apoſtolicis.*

18 *Conſenſus obligatiuus, ſeu improprius conuentione partium requiſitus, & validatus authoritate Pontificis transfundit onus probandi in Titularem ſucceſſorem, & nu. 19.*

20 *Valor narratus in reſeruatione penſionis redditur veriſimilis ex illius longæua poſſeſſione per decem, & nouem annos, & ſimili narratiua facta per*

eundem

eundem Titularem in reſeruatione noua penſionis per ipſum ſolutæ.

DECISIO CCCLXIX.

EX aliquibus circumſtantijs concurrentibus in admiſſione Georgei ad coadiutoriam Canonicatus de Sanlur, & Villacor deciſum fuit die 5. Iunij proximè præteriti reſultare talem illius conſenſum, qui releuaret Ambroſiũ Penſionarium ab onere iuſtificandi valorem expreſſum in literis antiquæ penſionis ab anno 1637. ad eius fauorem reſeruatæ cum conſenſu Dominici coadiuti; veruntamen ad euitanda deciſionis fundamenta, informantes pro Georgeo diſtinctionem præ-
1 mittebant, tunc ſcilicet Penſionarium releuari ob onere iuſtificandi literas reſeruationis quando agit contra Titularem, qui præſtitit penſioni cauſalem conſenſum, ſecus verò contra titularem ſucceſſorem, prout eſt Georgeus
2 qui huic antiquæ penſioni non præſtitit, nec præſtare potuit huiuſmodi conſenſum, vtpotè contemporaneum, & ſubſtantiatiuũ ipſius reſeruationis, prout explicat *Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 35. num. 69. & ſeqq.* vnde inferebant, quod circumſtantiæ ponderatæ in præcedenti deciſione importare non poterant huiuſmodi conſenſum, ſed tum litteraliter, tum virtualiter reſtringebantur ad ſtrictiorem obli-
3 gationem Georgei, quæ eſt diuerſa à præfato conſenſu, vt dixit *Rota coram Coccin. dec. 40. num. 6. & dec. 278. num. 5. apud Poſth. de manut.* &
4 penſionarium non releuat ab onere iuſtificandi in iudicio petitorio iuxta naturam huiuſ-
5 modi obligationum, quæ fortius ligant, tribuuntque viam magis expeditam in executiuis non tamen actum prorogant, ſeu extendunt vltra illius naturam, vt declarat *Rota dec. 633. nu. 5. coram Dunoz. Iun. dec. 222. num. 3. coram Bichio, & in Romana Penſionum 9. Decemb. 1665. §. obligatio cor. Em. Cerro.*

His tamen non obſtantibus deciſionem huius caſus ſingularis DD. confirmarunt, animaduertentes pro conciliatione rationum, & authoritatum in contrarium adductarum, quod non ſumus in reſeruatione penſionis habente expreſſam conditionem cum clauſula *Dummodo* ſuper qua fundantur *allegatæ deciſiones coram Dunoz. & Bichio.* Summa quidem ra-
6 tione, tunc enim nedum obligatio, ſed nec ipſe cauſalis conſenſus eximit penſionarium ab onere iuſtificandi expreſſam conditionem in literis reſeruationis adiectam, vt obſeruat *Rota in præfatis deciſionibus 633. num. 3. & 4. coram Dunoz. & 222. num. 6. coram Bichio*. Neque ſu-
7 mus in penſione noua, in cuius reſeruatione verificari poteſt præſtatio conſenſus cauſalis *ex Lotter. alleg. quæſt. 35. num. 69. & ſeqq. lib. 1.* minuſque in ſimplici obligatione ſoluendi voluntariè ſuſcepta per Titularem, quæ non
8 poteſt titulum beneficij grauare onere iuſtificandi vltra vires, ſeu efficaciam talis obligationis de qua agitur in prænominata *Romana Penſionis coram Em. Cerro*, & diſtinctius ad rem noſtram *in d. deciſ. 278. num. 5. apud Poſth. de manut.*

Verſamur autem in terminis oppoſitis, nempè in reſeruatione penſionis non habente clauſulam, *Dummodo*, ſed clauſulam, *ut aſ-*
9 *ſeris*, quæ non reſiſtit quin Penſionarius releuari poſſit ab onere iuſtificandi iuxta diſtinctionem adductam *à Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 38. num. 40. & ſeqq. & quæſt. 43. num. 4. & 5. Rota dec. 519. num. 3. & 4. part. 2. rec. aliiſque citatis in §. fin. deciſionis, quæ reuidetur* ſumus itidem
10 in penſione antiqua, cui Georgius nouus titularis præſtare quidem non potuit præfatũ conſentum, ſed non propterea remanſit immunis ab onere ſui anteceſſoris circa iuſtificationem literarum reſeruationis, quia cum
11 deberet omninò obligari cum omnibus, & ſingulis clauſulis opportunis, & neceſſarijs releuauit in conſequentiam Ambroſium pẽſionarium ab onere iuſtificandi, cum non deſint clauſulæ, & formulæ oportunæ, quibus nouus Titularis releuare poteſt penſionarium
12 ab onere iuſtificandi literas antiquæ penſionis, prout videre eſt *apud Lotter. de re benef. lib. 1. quæſt. 38. num. 49. & ſeqq. & apud Rota dec. 25. num. 3. & duobus ſeqq. par. 8. rec.*

Quibus pro integrãda efficacia additur præciſa neceſſitas, qua Georgeus ad hanc oportunã obligationẽ tenebatur tam ex conditione appoſita per coadiutũ, quã ex decreto adiecto à Sũmo Pontifice: Coadiutus enim ſub illa ex-
„ preſſa cõditione Coadiutoriæ conſenſit ibi, *cũ*
„ *hac tamen & nõ aliter nec alio modo, quod ipſe Geor-*
„ *geus Martinius ante omnia ſe expreſſe, & cũ omnibus*
„ *& ſingulis clauſulis opportunis, & neceſſarijs obli-*
„ *get*, vnde cum talem conditionem adeò eni-
13 xe deſiderauerit, non poteſt Georgeus Coadiutor illam ſcindere, ſeu ſeparare ab ipſius admiſſione in Coadiutorem, aliàs remoueretur conſenſus à coadiuto præſtitus coadiutoriæ, attenta energia dictæ clauſulæ *non aliter,*
14 *nec alio modo,* quæ ſicut in reſignationibus requirit omnimodum implementum, ſine quo ceſſaret reſignantis conſenſus, per ea, quæ firmauit *Rot. dec. 446. num. 4. & 5. par. 1. diu. deciſ. 286. num. 2. par. 2. recent. & dec. 88. num. 4. verſ. & alia, & num. 5. coram bo. mem. Amat. Dunoz.* ita
15 ex identitate rationis implicare videtur eun-
16 dem effectum in hac coadiutoria, quæ in ordine ad conſenſum coadiuti habet quamdam ſimilitudinem cum reſignatione, *Gonz. ad regu. 8. Cancell. gloſ. 5. §. 9. nu. 68. et 69. Giouagn. conſ. 88. nu. 6. lib. 1. Valenz. conſil. 98. num. 41. et confert Rota dec. 122. n. 17. et 18. par. 10. rec.*

Pontifex autem gratiam coadiutoriæ ſignauit cum ſimili decreto, quod Georgeus ante omnia, talem obligationem aſſumeret cũ omnibus, & ſingulis clauſulis opportunis, & neceſſarijs, vnde quidquid ſit in obligationi-
17 bus ſimplicibus, & voluntarijs, in quibus ad effectum, de quo agitur, plus eſſe non cenſetur, quam in literis Apoſtolicis, vt ratiocinatur *Rota* in contrarium adducta *dec. 255. nu. 3. par. 2. rec.* agitur in præſenti de opportuna obligatione perneceſſe requiſita ex dicto de-
18 creto Pontificis, inde enim obligatiuus, ſeu impro-

impropriùs conſenſus conuentione partium requiſitus validatur authoritate Pontificia, qua mediante onus iuſtificandi remanere potuit apud Georgeum ex iis, quæ diſtinguendo animaduertit *Rot.d.dec.278.n.5.apud Poſth.de*
19 *monit.*ita,& taliter, quod ex præmiſſis ſimul iunctis benè poſſit inferri effectum conſenſus ab anteceſſore præſtiti reſeruationi penſionis fuiſſe transfuſum, ſeu prorogatum in Georgeum ſucceſſorem, *ad tradit.per Rot.dec.57.nu.3.par.2.et dec.186.n.17.verſ.accedit et n.18.par.6.recent.*

20 Cæterum valor narratus in reſeruatione huius penſionis reddebatur etiam veriſimilis tum ex longæua penſionis ſolutione facta per coadiutum ſpatio decem,& nouem annorum tum ex narratiua ſimilis valoris emiſſa occaſione nouæ penſionis reſeruatæ in admiſſione ad coadiutoriam deindè ſolutæ per Georgeũ, vt in ſimili ponderat *Rot.cor.bo.me. Bichio deciſ.556.n.3.et ſeqq.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA, SEV IANVEN. ALIMENTORVM.

Lunæ 8. Febr. 1672.

ARGVMENTVM

Licet fundator pii operis mandet cuilibet pauperi conſanguineo diſtribui certam ſummam ſumma tamen poteſt augeri, ſi vnus tantùm compareat, & fundator voluit omnes fructus aſſignamenti ad hunc effectum diſtribui: non habentes qualitates requiſitas non poſſunt concurrere ad beneficium qualificatæ diſpoſitionis nec ex facto ſeu voluntate exequutoris, qui non poteſt ſuis facultatibus abuti in euerſionem mentis fundatoris.

SVMMARIVM.

1 *Dictio* vſque, *importat terminum ſumma, ad quem diſtributio fieri poſſit.*

2 *Iudicium adequatum formari debet non parte ſolum diſpoſitionis, ſed tota lege perſpecta.*

3 *Summa diſtribuenda cuilibet pauperi conſanguineo licet taxata, poteſt augeri ſi vnus tantum compareat, & omnes fructus pij operis debent ad hunc effectum erogari.*

4 *Diſpoſitio non debet reddi inutilis, vel eluſoria.*

5 *Emolumentum, quod pluribus de familia erat deſtinatum, conſolidatur in vno tantum comparente.*

6 *Exequutoris renuentis factum poteſt Iudex ſupplere.*

7 *Exequutori non licet præterire legem fundationis.*

8 *Qualitates à fundatoribus requiſitas non habens non admittitur ad participationem ſubſidij qualificati.*

9 *Exequutoris facultates interpretantur retento themate fundationis.*

10 *Exequutor non poteſt abuti facultatibus in beneficium vxoris, ſeu proprium.*

11 *Exequutoris facultates in iis, quæ fuerunt expreſſa debent famulari, non reſiſtere menti fundatorum.*

DECISIO CCCLXX.

NOn controuertebat hodie Arianus Iulium Cæſarem eſſe pauperem, & conſanguineum fundatorum, conquerebatur tamen de exceſſu ſcutorum octo menſtruorum eidem Iulio Cæſari aſſignatorum *in deciſione coram Me edita die 27. Nouemb. proximè præteriti,* allegando,quod dum pii fundatores literaliter determinauerant, quod conſanguineis pauperibus, ſunt verba præciſa,, *dari poſſit vſque ad ſummam librarum quadraginta pro ſingulo paupere,* non licebat Iudicibus dilatare fimbrias arbitrij vltra dictam ſummam,quę ex illa dictione
1 *vſque,* conſtituta erat pro præciſo termino, ad quem diſtributio poſſet peruenire, *Bartol.in l. patronus 34. §. Sempronio in fin. verſ.prædicta, quæ dixi, ff. de leg.3. cum aliis apud Rot.deciſ.139.n.7. & ſeqq. par.4.to.2. & dec.404.nu.10. & 11.par.9. recent.*

2 Verumtamen quia non parte ſolum diſpoſitionis, ſed tota lege perſpecta formari debet adæquatum iudicium, exiſtimarunt DD. exceſſum taxationis nullo modo ſubſiſtere;
3 Licet enim fundatores diſtributionem ſubſidij, ſeu aſſignamenti certa ſumma deſignarint, id tamen fecerunt cum euidenti ſuppoſito, quod adeſſent plures puellæ nubiles, pluresque pauperes agnationis; non exiſtentibus igitur puellis dotandis, alioque paupere familiæ Coſtæ nõ comparente præter Iulium Cæſarem, denegari non debet præſtatio ſubſidij in ſumma taxata, quia ſi vnico pauperi non poſſent vlterius ſubminiſtrari,quàm libræ quadraginta corrueret forma, & finis piæ fundationis, in qua expreſsè cautum reperitur, quod ex fructibus aſſignamenti in hanc cauſam donati exequutor pro ſua opera, & induſtria decimam partem dumtaxat aſſequeretur, reliquas verò nouem partes deberet ſingulis annis diſtribuere in pauperes de familia; quocirca ne diſpoſitio integralis diſtributionis
4 reddatur inutilis, vel eluſoria contra *textum in l. ſi quando in princip. ff. de leg.1. l.2. §. ſit igitur, C.commun.de leg. Bart.in l.generali, §.1. ff.de vſufr. legat. Surd. conſ.271. num.47. Celſ. deciſ.349. num.11.* & in puncto *in deciſ.38. num.13.par.11.*
5 *recent.* Germana interpretatio eſt quod beneficium emolumenti, quod pluribus pauperibus in familia exiſtentibus competeret in vno dumtaxat comparente conſolidetur ad bonum *textum in l.vnum ex familia, §.rogo, ff.de leg.2.* & conferunt tradita per *Surd. conſ.73. num.82. & ſequ. Rot.coram Dunoz. iun. deciſ.715. numer.14.*
6 Quamuis executor renuat emolumentum Iulio Cæſari impartiri, quia cum qualitates fundationis illi tantum conueniant, poteſt
7 Iudex ſupplere factum executoris, cui non licet legem fundationis prætererire, vt in ſimili ponderat *Rota coram Carillo dec.117. num. 9. et duob.*

duob. ſeqq. & coram Bichio dec.189. num.10. & dec. 264. num.17. in fin. & num.18.

Nihil proindè aduerſatur applicatio huius ſubſidij pro augenda dote Ariannæ, Nam cum fundatores tunc mulieribus de familia circa dotem ſubueniri demandauerint in determinata ſumma librarum tercentum quando mulieres non haberent dotem librarum
8 quatuor millium, non poteſt Arianna, quæ non probat qualitates à fundatoribus requiſitas ad participationem huius pij ſubſidij admitti, *Garz. de benefic. lib.7. cap.15. num.4.5. & 6. & Rota deciſ.107. num.1. part.11. recent.* non at-
9 tentis facultatibus exequutoris, quia debent interpretari, retento themate fundationis, ideoque cum ingens ſumma ſub hoc prętextu Ariannæ aſſignata eiuſque dos non conuenirent menti fundatorum, qui voluerunt Pauperibus ſubuenire, non autem diuites locupletare, non debebat vtique executor au-
10 gendo dotem propriæ vxoris in proprium beneficium, vt in ſimili aduertit *Rota d. deciſ. 211. nu.13. par.11. recent.* ſuis facultatibus abuti,
11 quæ in ijs præſertim, quæ in fundatione fuerunt expreſſa, debeant famulari non reſiſtere voluntati fundatorum, *Rota in Maceraten. Cappellaniæ 10. Maij 1660. §. non obſtant illa verba, „come meglio li parerà„ coram R.P.D. meo Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

Cæteris obiectis excitatis in memoriali porrecto pro noua audientia amplius non inſiſtunt informantes pro Arianna, & ſatisfaciunt ſcribentes pro Iulio Cæſare; vndę DD. ſteterunt in deciſis vtraque parte informante.

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 8. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur in prophanis ex ſola releuantia, & eo facilius accedente fumo: releuantia reſultat ſi aduerſus deuolutionem ob finem vocatorum articuletur illorum exiſtentia: emphyteuſis Eccleſiaſtica ex pacto comprehendit etiam ſucceſſores tranſuerſales vſque ad decimum gradum.

SVMMARIVM.

1 *Releuantia ſola ſufficit in prophanis vt facultas probandi non denegetur.*

2 *Remiſſoria eo facilius datur in prophanis quando vltra releuantiam datur etiam fumus.*

3 *Fumus ſufficienter educitur ex atteſtationibus extraiudicialibus.*

4 *Deuolutio petita ob finem inueſtiturum ceſſat, ſi illorum ſupcrexiſtentia probetur.*

5 *In emphyteuſi Eccleſiaſtica appellatione hæredum, & ſucceſſorum veniunt dumtaxat deſcendentes.*

6 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica non reſtringitur ad heredes ſanguinis, quando ex lege inueſtituræ comprehendit etiam extraneos, ſeu tranſuerſales.*

7 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica ex quibus verbis dicatur comprehendere hæredes tranſuerſales ſuccedentes ab inteſtato vſque ad decimum gradum.*

8 *Fiſcus non ſuccedit quando exiſtunt conſanguinei intra decimum gradum.*

9 *Emphyteuſis non cadit in commiſſum, dum emphyteuta non diſpoſuit in ſpecie de re emphyteotica, ſed generaliter ſubſtituit locum pium in omnibus ſuis bonis.*

10 *Probatio non denegatur quando concurrit dubietas articuli.*

11 *Releuantiam in conceſſione probationis ſufficit probabiliter adeſſe.*

DECISIO CCCLXXI.

ARchiconfraternitati B. Mariæ Carminis ad montes articulanti Antonium Binzonum cum conſanguineis intra decimum gradum deceſſiſſe, reſponderunt Domini fore concedendum examen in curia, & reſpectiuè in partibus vigore remiſſorialium: ita enim ſuaſit articulorum releuantia, quæ ſi
1 ſola ſufficit in prophanis, vt facultas probandi abſque difficultate indulgeatur *l. Iudices ibi ſi iuſtè peti iudex inuenerit C. de fid. inſtr. Boccacc. de liter. remiſſ. cap.4. num.1. & 7. Rota in Corduben. Decimarum 21. Maii 1664. §. in prophanis coram*
2 *Me*, eo maiorem facilitatem admittenit in præſenti, vbi non leuis fumus materiæ articulatæ proponitur *Boccacc. vbi ſupra num. 52. Em. Ottbob. deciſ.14. num.3. & clar. mem. Card. Celſ. dec. 353. num. 3.* qui ex atteſtationibus extraiudi-
3 cialibus ſufficienter educitur *Rot. coram ſan. me. Greg. XV. deciſ.163. num.1. coram Em. Ottobon. d. deciſ.14. num.4. & ſeq. & in par.8. recent. deciſ.22. n.3. cum alijs in Hyſpalen Beneficij 15. Iunij 1665. § fumus autem coram Me.*

Probatur autem releuantia, quia cum alterum ex motiuis, cui Moniales Sanctiſſimæ Purificationis deuolutionem controuerſæ Domus adſcribit, innitatur fini, & extinctio-
4 ni omnium comprehenſorum, ſeu expreſſorum in inueſtitura vtique ceſſaret ſi verificaretur ſuperexiſtentia conſanguineorum dicti Antonij emphyteutæ vltimo loco defuncti, qui vtpotè expreſſi, ſeu contemplati in inueſtitura reſiſtunt illius fini, & ſic deuolutioni ſub hoc prætextu petitæ per moniales *Hondéd. conſ.36. num.13. & 14. lib.1. Canal. deciſ. 344. num.4. verſ. quia reſpondebatur & num.5. & deciſ. 558. num.2. ante fin. & num.3. ad med. Rota recent. dec.383. num.6. & 12. par.4. tom.2. & in alia Romana Deuolutionis Domus 31. Maij 1660. §. nec etiam, verſ. ea enim durante coram Illuſtriſſimo D. Beuilaqua alma Vrbis Gubernatore.*

Si quidem non ſumus in caſu regulæ adductæ *in deciſione huius cauſæ edita 26. Ianuarij 1671 coram Illuſtriſſimo Beuilaqua*, quod in hac em-
5 phyteuſi Eccleſiaſtica appellatione hæredum, & ſucceſſorum, veniant ſolummodo deſcendentes, qui iam defecerunt, iuxta veriorem ſententiam in illa, aliiſque deciſionibus paſſim receptam, ſed verſamur in caſu limitatio-
6 nis, quæ talem reſtrictionem ad hæredes ſanguinis non patitur, quotieſcumque inueſti-

turæ contextus ad alios heredes extraneos, vel tranſuerſales prætenditur *Iaſon. in l. quadam § nihil num. 3. ff. de edend. Corbul. de emphyt. tit. de priuat. ob mort. Ciuil. num. 6. Craſſ. in §. hereditas quæſt. 11. num. 11. & ſeq. Fulgin. de iur. Emphyt. titul. de contract. Emphyt. quæſt. 1. num. 8. verſ. limita, & confert Rota in Romana Emphyteuſis, ſeu deuolutionis domorum 27. Iunij 1661. §. nam hoc procedit verſ. ſecus autem coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano.*

Eſſe autem in caſu limitationis ſaltem ad effectum remiſſoriæ abundè deducebatur ex
7 illo pacto inueſtituræ in dicta cauſæ deciſione non ponderato, ibi, *mancando la linea di d. Agabito e ſuoi heredi, & ſucceſſori ouero, che detti Emphiteuti non habbino heredi e ſucceſſori ab inteſtato, talmente che il fiſco, ò per difetto di detta linea, ò di ſucceſſore ab inteſtato doueſſe ſuccedere,* Inde enim ſequitur non fuiſſe contemplatum ſolum factum lineæ ſeu deſcendentiæ perſonæ inueſtitæ ſed etiam aliorum Emphyteutis
8 ſucceſſiuis ab inteſtato ſuccedentium, cuiuſmodi ſunt articulati conſanguinei coniuncti dicto Antonio intra decimum gradum, quibus exiſtentibus nullum ius ſuccedendi in fiſcum deuoluitur *ex text. in l. 1. & l. vacantia C. de bon. vacant. lib. 10. Peregr. de iur. fiſc. lib. 4. tit. 3. num. 1. & 3.*

Non obſtat, quod ſufficiat adeſſe deuolutionem ex alio capite, nempe ob diſpoſitionem teſtamentariam Emphyteutæ ad fauorem Archiconfraternitatis, attenta prohibitione expreſſa, quod Domus non trasferatur in manus mortuas, nam vel Emphyteuta
9 non cecidit in commiſſum, quia non diſpoſuit expreſſe de hac Domo ſed generaliter Archiconfraternitatem in ſuis bonis ſubſtituit *ex adductis per add. ad Greg. deciſ. 271. num. 27. Rota deciſ. 219. num. 10. part. 4. diuerſ. cum alijs in Nonantulana bonorum 9. Aprilis 1666. §. defecerat coram Eminentiſſimo Prodatario*, vel ſaltem
10 remanet non leuis dubietas, quæ operatur, vt petita probatio non denegetur *Bald. in l. ſi duo patroni §. idem Iulianus in fin. verſ. adde ſi dubitatur ff. de iure iur. Dec. conſ. 517. numer. 3. verſ. & ex ſupradictis Veſtr. in prax. lib. 5. cap. 15. numer. 7. Buratt. deciſ. 28. numer. 3.* cum ad
11 hunc effectum non ſit opus releuantiam futuræ probationis rigidè, & funditus examinare, ſed ſufficiat illam probabiliter, & quoquo modo pertinere, & conferre ad victoriam cauſæ *Boccac. de litter. remiſ. cap. 4. num. 46. verſ. nam articuli Dec. dicto conſ. 517. num. 12. Duñoz. iun. dec. 545. nu. 4.*

Et ita vtraque &c.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.

Veneris 12. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Apocha licèt careat ſubſcriptione trium teſtiũ, præfertur tamen poſteriori inſtrumento concurrentibus æquipollentibus probationibus, & coniecturis relatis in deciſione: ſanatio archiuiationis, quando retrotrahatur ad diem Apochæ: ſimulatio quando non probetur.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab. *non requirit pro forma inuariabili ſubſcriptionem trium teſtium.*
2 *Apocha carens ſubſcriptione trium teſtium concurrit cum inſtrumento poſteriori, quando illius vera data certificatur alijs æquipollentibus probationibus, imo adminiculis, & coniecturis.*
3 *Apocha data certificatur dum vltra ſubſcriptionem duorum teſtium corroboratur publico inſtrumento eadem die rogato in pede Apochæ coram alijs teſtibus.*
4 *Etiamſi Rogitus in pede Apochæ non ſit protocollatus.*
5 *Teſtis conſanguineus non eſt integræ fidei ad fauorem, ſecus vero in damnum ſeu debitum conſanguinei.*
6 *Inquiſitio ſimplex contra Notarium abſque condemnatione circa crimen non concernens munus tabellionis non detrahit fidei inſtrumenti longe ante rogati.*
7 *Apocha archiuiari poteſt poſt tempus præfixum vigore ſanationis.*
8 *Archiuiationis ſanatio quando retrotrahatur ad diẽ Apochæ etiam in præiudicium inſtrumenti celebrati medio tempore & nu. 9.*
10 *Simulatio non præſumitur, niſi probetur.*
11 *In ſimulatione probari debet cauſa ſimulandi probabilis, & veriſimilis.*
12 *Cauſa ſimulandi vnde dicatur improbabilis, & inueriſimilis.*
13 *Creditor poſterior poteſt inuito anteriore expirire perſonalem exequutionem contra debitorem, & ſubhaſtationem bonorum.*
14 *In ſimulatione non releuant coniecturæ ſublata cauſa ſimulandi.*
15 *Coniecturæ quando non concludant ad effectum ſimulationis.*
16 *Cambium confectum per Apocham, & ſine fideiuſſione poteſt ſtare ſimul cum veritate contractus, ſeu crediti.*
17 *Cambium contractum per confeſſionem de recepto, & per Apocham non eſt inſolitum.*
18 *Tarditas archiuiationis non confert ad ſimulationem cambij cotracti longe ante creditum concreditoris.*
19 *Taciturnitas, quæ prouenit ab ignorantia, non releuat.*
20 *Ignorantia præſumitur in herede præſertim extraneo.*

DE-

DECISIO CCCLXXII.

ADuerſus exequtionem mandati deter-
minatam ad fauorem Comitis Rainerij
in deciſione coram me edita 26. Iunij proxi-
mè præteriti duplex exceptio potiſſimum
proponebatur à Rectore Cappellæ Pinellæ,
qui tunc non informauerat, altera quod Apo-
cha Rainerij concurrere nequeat cum publi-
co inſtrumento cenſus celebrato ad fauorem
Cappellæ, altera quod eſſet ſimulata, & con-
ficta; neutra tamen Dominos retraxit à reſo-
lutis.

Non prima, quia licet Apocha careat ſub-
1 ſcriptione trium teſtium ad normam præſcri-
ptam *in vulg. l. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.*
non propterea ſuccumbere, vel cedere debet
poſteriori inſtrumento, quia cum ſubſcriptio
trium teſtium inducta non fuerit pro forma
2 innariabili iuxta auctoritates adductas in deci-
ſione, quæ reuidetur §. *non obſtat*, ſatis eſt, quod
vera data Apocæ alijs æquipollentibus proba-
tionibus, imò adminiculis, & coniecturis cer-
tificetur *Gratian. diſcept. 391. num. 8. & 9. Rota
deciſ. 879 num. 2. & 3. & deciſ. 1221. ſub num. 1. co-
ram Seraph. dec. 446. nu. 7. & 8. coram Caualer. dec.
10. num. 13. & 14. coram Bich. & in Romana Cen-
ſus 15. May 1671. §. final. coram Me.*

Nedum vero æquipollens, ſed ſuperlatiua
certificatio verſatur in Apocha controuerſi
3 cambij, quia vltra ſubſcriptionem duorum
teſtium corroboratur publico inſtrumento
eadem die rogato coram alijs duobus teſtibus
vbi debitores, & teſtes Chirographarij eorum
manum recognoſcentes declararunt contenta
4 in Apocha eſſe vera, patet enim ad ſenſum,
quod huiuſmodi rogitus Notarij, quamuis
non protocollatus, vna cum teſtibus inſtru-
mentarijs longe ſuperat, & excedit fidem ter-
tij teſtis chirographarij, et ſic quamcunque
antidatæ ſuſpicionem eliminat *Fulgoſ. conſ. 132.
num. 1. in fin. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. gloſ.
7. num. 59 Gabr. concluſ. 10. num. 15. tit. de probat.
Mantic. de tacit. & ambig. lib. 11. tit. 24. n. 8.*

Non obſtat quod alter ex teſtibus Chiro-
grapharius eſſet conſanguineus illorum de
Arrighis communium debitorum, ac dictus
Notarius fuerit inquiſitus de fabricatione fal-
ſæ monetæ, adhuc namque remanent tres
teſtes abſque exceptione, nempe duo inſtru-
mentarij, & alter Chirographarius, & tamen
5 conſanguinitas minuit fidem teſtis in fauo-
rem, ſecus vero in damnum vel debitum
conſanguinei, vt ponderat cauſæ deciſio §.
neque aduerſatur; ſimplex vero inquiſitio No-
6 tarij abſque condemnatione circa crimen nõ
concernens munus tabellionis non detrahit
fidei præfati inſtrumenti decennio ante inqui-
ſitionem ſtipulati, vt in fortioribus *Felin. in
cap. fraternitatis num. 12. de heret.* ibique alij Ca-
noniſtæ, quos refert *Maſcard. de probat. concluſ.
1005. num. 45. Clar. in prax crimin. lib. 5. §. fin. qu.
73. num. 4. ibique Add. num. 47. Rota deciſ. 769. nu.
16. par. 1. diuerſ. deciſ. 110. num. 3. in fin. ibiq; Add.
litera B. pariter in fin. poſt primum vol. conſ. Farinac.
& dec. 120. ſub n. 2. poſt. 2. vol. conſ. eiuſdem Farin.*

7 Probata euidenter Apochæ anterioritate,
& veritate potuit poſt tempus præfixum ar-
chiuiari vigore ſanationis, quæ retrotrahitur
8 ad diem eiuſdem Apocæ etiam in præiudi-
cium inſtrumenti cenſus medio tempore ce-
lebrati, attentis illis verbis ſanationis „ *effe-
ctum ſortiri volumus ac ſi intra legitima tempora
archiuiata fuiſſet „ Rot. coram bo. me. Bich. dec. 614.
nu. 12. & 13. & in Romana Cambij 4. Febr. 1665.
§. minuſque refragatur in fin. cor. Ill. Otalora Præſide
9 Granaten.* quidquid dicendum eſſet ſi ſanatio
non validaret hanc ſolemnitatem in radice,
vel huiuſmodi Archiuiatio prouenirет à ſim-
plici Archiuiſta in quibus terminis procedit
Poſt. pro rectore allegatus reſol. ciuil. 119. *num. 6. &
ſeqq.* vel res non eſſet integra & deducta in iu-
dicium iuxta caſum deciſum *in Baren. Cenſus
4. Iuly 1663. coram bo. me. Verospio.*

Minoris momenti fuit ſecunda exceptio
circa ſimulationem cambij contenti in apo-
10 cha, quia ſimulatio non præſumitur niſi pro-
betur *l. quamuis, vbi Bald. C. ſi quis alteri, vel ſibi*
11 *Vbald. dec. 89. nu. 1.* iuſtificata præ ceteris cau-
ſa ſimulandi ſaltem probabili, & veriſimili.
*Bart. in l. poſt contractum num. 2. verſ. dico quod tu
debes ff. de donat. Nat. conſ. 638. num. 17. & ſeqq.
Mareſc. var. reſol. lib. 2. cap. 133. num. 5. Rota dicta
dec. 89. ſub num. 1. coram Vbald. & dec. 236. num. 10
& 11. par. 10. rec.*

12 Huiuſmodi autem non eſt cauſa repræſen-
tata ex parte Rectoris; quod enim Arrigi cam
bium confingere ſtuduerint ad euitandam
imminentem expeditionem, & exequutionẽ
mandati pro preſtatione fideiuſſoris in cenſu
impoſito ad fauorem Cappellæ non habet
ſubſiſtentiam ſuppoſita ex prædictis veritate
apocæ nedum ante mandatum, ſed etiam an-
te creditum Rectoris, & vlterius nullam præ-
ſefert imaginem probabilitatis, ſeu veriſimi-
litudinis; notitia enim crediti anterioris ac-
celerare potius debuiſſet quàm ſuſpendere ex-
peditionem, & exequutionem mandati ad ef-
fectum confirmandi, & cautelandi iura cen-
ſus antequam obærati debitores magis magiſ-
que facultatibus, & ſoluendo eſſe deſinerent,
abſque eo quod anterioritas cambij quidquã
13 reſiſteret, quia Rector pro iuribus poſterio-
ribus perſonalem exequutionem debitorum,
ſeu ſubhaſtationem bonorum experiri poſſet
inuito concreditore anteriore *l. à Diuo Pio §.
quod ſi res vbi DD. ff. de re iud. Rot. dec. 205. nu. 32.
& dec. 214. num. 1. apud Poſth. de ſubhaſt. & dec. 53.
num. 32. & 33. par. 12. rec.*

14 Sublata cauſa ſimulandi non releuant con-
iecturæ ad hunc effectum adductæ *Rot. dec. 307.
num. 11. par. 1. dec. 308. num. 19. par. 3. & dec. 236.
num. 20. par. 10. recent. ac dec. 238. num. 10. coram
15 Em. Ottob.* quæ vlterius non concludunt,
quia apocha cambij facta abſente creditore
16 abſque fideiuſſione, & ſine confectione in-
ſtrumenti protocollati poteſt ſtare ſimul cum
veritate crediti etiamſi contractus contineat
17 promiſſionem negotiandi ſuper cambijs pe-
cunias receptas, nam huiuſmodi promiſſio
etiam cum confeſſione de recepto non præ-

ſeſert modum inſolitum, ſed relatum in ter-
minis ſimilis apocæ *apud Scacc. de commerc. &*
18 *camb. §. 1. quæſt. 5. num. 15.* rurſus tarditas archi-
uiationis non confert ad ſimulationem cam-
bij, quod ex prædictis conſtat fuiſſe contra-
ctum longe ante cenſum cappellæ, & deni-
19 que taciturnitas comitis creditoris, eiuſque
miniſterium in exequendo ſuper prędio con-
trouerſo mandatum ad fauorem Cappellæ,
non merentur allegari attenta eiuſdem comi-
tis ignorantia *Rot. coram Card. Celſ. dec. 184. nu.*
14. & dec. 29. num. 20. & 21. par. 9. rec. quæ in
20 hærede præſertim trāſuerſali præſumitur *l. qui*
in alterius locum ff. de reg. iur. Bart. in l. Emilius 39.
num. 5. ff. de minor. Rot. dec. 156. num. 11. coram Em.
Ottob.

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 408. & 428.

HISPALEN. BENEFICII.

Veneris 12. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Quando dicatur ſatisfactum conditionibus Breuis pro abſolutione à cenſuris, vt concedenda veniat abſolutio illi, qui recurſum habuit ad iudices laicos.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio retardari non debet iuſtificatis conditionibus Breuis Apoſtolici ad hunc effectum obtenti.*
2 *Renunciatio recurſibus laicis, quando dicatur ſufficiens, vt renuncians reddatur capax abſolutionis à cenſuris.*
3 *Abſolutio non datur, niſi refectis expenſis paſſis occaſione recurſuum.*
4 *Quando tamen nulla datur iuſtificatio expenſarum ſufficit obligatio de ſoluendo illas, quas conſtabit fuiſſe factas.*
5 *Quidquid dicendum eſſet ſi de expenſis aliquo modo conſtaret.*

DECISIO CCCLXXIII.

STatim ac Antonio cominata fuit declaratoria niſi infra quindecim dies mandato Rotali pareret à præterito errore laicalium recurſuum reſipuit ſignaque veræ reſipiſcentiæ præbuit, tum renunciatione confeſtim in actis facta quibuſcunque recurſibus habitis ad Iudices laicos, tum impetratione Breuis Apoſtolici cum commiſſione, vt Antonium, ſunt verba præciſa „ *renunciato prius per eundem omnibus, & ſingulis recurſibus ad iudices laicos in lite & cauſa huiuſmodi quomodolibet habitis, refectiſque expenſis parti aduerſæ occaſione recurſuum huiuſmodi factis* „ *à cenſuris & pœnis Eccleſiaſticis quibuſcunque authoritate Apoſtolica in vtroque foro abſolueret.* Dato itaque dubio
an Antonius eſſet abſoluendus reſponderunt
Domini abſoluendum eſſe à cenſuris ob re-
curſus laicales incurſis, refectis expenſis factis
occaſione dictorum recurſuum, nam cum
vtraque conditio eiuſdem Breuis hactenus
1 ſufficienter iuſtificetur, retardari interim non
debet abſolutio ad bonā frugē redeſitis *adnot-*
tã in cap. 2. & c. venerabilibus 7. §. porro verſ. ſecus
autem de ſent. excom. in 6. Rota coram Caril. dec. 20.
num. 14. & in Cæſarauguſtana diſtributionum 21.
Febr. 1656. cor. Em. Card. Cerro.

2 Primæ ſiquidem conditioni circa renun-
ciationem recurſuum laicalium ſatisfecit An-
tonius duplici declaratione in actis emiſſa,
quod nolebat vti, & iuuari quibuſuis decre-
tis, ſequeſtris, & impedimentus extortis apud
iudices laicos pleniſſimè renunciando qui-
buſcunque recurſibus ad eoſdem Iudices cū
omnibus inde ſequutis, & conſentiendo caſ-
ſationi omnium, & ſingulorum ſequeſtro-
rum, decretorum, & recurſuum laicalium,
ita vt iis quoquo modo non obſtantibus Ga-
ſpar in eo ſtatu remaneat, & integre reſtitua-
tur, in quo erat ante recurſus, hinc enim
ſatis conſtat de paritione Antonij, qui renun-
ciando recurſibus, qui cauſam præbuerunt
incurſui cenſurarum capacem ſe reddidit
abſolutionis, & diſſolutionis à vinculis ea-
rundem cenſurarum *Rota in dicta Cæſarauguſta-*
na Diſtributionum §. conſtat enim de paritione in
princ. & præclarius in Calaguritana Archidiaconatus de Barberiego 5. Aprilis 1669. ſub princ. coram
Em. Cerro.

Alteri conditioni circa refectionem expen-
ſarum, ſe promptum exibuit Antonius, &
3 Rota pariformiter voluit omnino ſatisfieri
dum non aliàs illum abſoluendum eſſe reſcri-
pſit, quàm refectis expenſis factis occaſione
4 recurſuum, ſed quia hactenus non datur iu-
ſtificatio harum expenſarum, viſum fuit eſſe
conſultum indemnitati Gaſparis mediante
obligatione Antonij in forma Cameræ de
ſoluendo quaſcunque expenſas, quas à Gaſ-
pare deſuper factas fuiſſe conſtabit, & vice
verſa interim eſſe prouidendum diſcrimini
eiuſdem Antonij mediante abſolutione à cē-
ſuris, quibus remanet innodatus, quidquid
5 dicendum eſſet ſi de huiuſmodi expenſis ali-
quo modo conſtaret iuxta diſtinctionem *Rot.*
coram Roias deciſ. 11. à num. 16. vſque ad 25. &
coram Donoz. iun. deciſ. 574. num. 16. & ſeqq. &
deciſ. 607. num. 3. & 4. & in dicta Calaguritana
Archidiaconatus de Barberiego §. quoniam coram
Em. Cerro.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

RO-

Digitized by Google

ROMANA FRUCTUUM CENSUS.

Lunæ 15. Febr. 1672.

ARGUMENTUM.

Hæres beneficiatus tenetur de proprio ad æs alienum hæreditarium, dum de bonis inuentariatis non reddit rationem: iura dotalia non impediunt exequutionem in bonis hæreditarijs viri dum dos conſiſtebat in fundo per mulierem recuperato: Anterioritas dotis an, & quando incipiat ab ipſa distractione fundi dotalis, ſeu potius à promiſſione, vel matrimonio, ad quem effectum dilucidatur diſpoſitio *textus in l.qui res,ff.de ſolut.*

SUMMARIUM.

1 *Cautela Angeli de Peruſio non preſeruat bona ſpecificata, quæ ſunt hæreditaria debitoris.*

2 *Inuentarium probat bona eſſe hæreditaria contra habentes cauſam à conficiente.*

3 *Bona defuncti tranſeunt in hæredes cum onere æris alieni ab illo contracti.*

4 *Bona grauata ære alieno non poſſunt ſaluari ab exequutione pro ſatisfactione creditoris.*

5 *Inuentarium preſeruat regulariter hæredem à confuſione actionum cum facultate retinendi bona hæreditaria pro ſuis creditis.*

6 *Declara quando hæres reddit rationem de bonis inuentariatis: ſecus quando non reddit.*

7 *Hæres beneficiatus quando non reddit rationem, tunc mandatum relaxatum contra bona hæreditaria mandatur exequi contra illius perſonam, & bona propria.*

8 *Dos conſiſtere dicitur in fundo ſtante originali traditione bonorum abſque æſtimatione.*

9 *Ac etiam concurrente pacto, quod dos reſtitueretur in iiſdem bonis.*

10 *Fundi dotalis integrale dominium ſoluto matrimonio redit ipſo iure ad mulierem.*

11 *Fundum dotalem rediiſſe ipſo facto ad mulierem apparet dum ipſa omiſit deſcribere bona dotalia in inuentario hæreditario viri.*

12 *Obligatio matris circa dotationem filiæ ſpectantem ad Patrem reſoluitur in fideiuſſionem.*

13 *Creditor poſterior impedire non poteſt exequutionem in bonis communis debitoris pro ſatisfactione anterioris.*

14 *Mulier euictis ſeu diſtractis bonis dotalibus reaſſumit priora iura, & originarias hypothecas à die ſtipulatæ dotis, vel contracti matrimonij.*

15 *Declara hoc non procedere, quando maritus non alienauit fundum dotalem.*

16 *Maritus à die dotis conſtitutæ, vel contracti matrimonij obligat miniſterio legis propria bona ad reſtitutionem fundi dotalis, cuius loco ſuccedit pretium ſequuta alienatione.*

17 *Mulier non reaſſumit anterioritatem, & primæua iura dotis, dum ſoluto matrimonio fundum dotalem recuperauit.*

18 Textus in l.qui res ff.de ſolut.*declaratur.*

19 *Actiones primææ dotis non extinguuntur niſi bona data in ſolutum remaneant irreuocabiliter apud mulierem.*

20 *Regreſſus ad primæua iura dotis excluditur, quoties ſequitur euictio culpa, vel facto mulieris.*

21 *Seu ex facto hæredum mulieris.*

22 *In arbitrio debitoris eſſe non debet, quod creditor intermedius, vbi habebat ſolum creditorem anteriorem poſtponatur etiam alio poſteriori.*

23 *Cautè procedendum eſt ad euitandas fraudes, quæ aliquando committuntur inter coniunctos in præiudicium tertij.*

DECISIO CCCLXXIV.

COnfirmarunt Domini Rotalem ſententiam, quæ præuijs duabus deciſionibus Eminentiſſimi Carpinei Prodatarij ſub diebus 27. Ianuarij, & 9. Iunij 1666. reuocata fuit ſententia A.C. lata ſuper iuſtificatione, & efficacia famigeratæ Cautelæ Angeli de Peruſio oppoſitæ à Ciarlantibus, nam cum bona ſpecificata in cautela appareant hæreditaria Io-
1 annis Ciarlantis ex inuentario confecto per
2 Margaritam, quod plene probat contra Ciarlantes ab ea cauſam habentes, *Decian.conſ.96. num.8.verſ.qua maxime vol.3. Rot. coram Duran. dec.337.num.9.coram Bich.dec.18.num.15.& dec. 315.num.17.ac in recent. dec.425.num.2.in fin.par. 1.& dec. 145. num. 9. par. 12. recent.* tranſierunt
3 vtique in eoſdem Ciarlantes hæredes etiam dicti Ioannis cum onere cenſus ab eo impoſiti ad fauorem authorum Martiæ, ideoque
4 ſaluari nequeunt ab exequutione pro ſatisfactione creditricis *Rot.coram Seraph.dec. 891. nu. 1.apud Mangil.de ſubbaſt.dec.104.num. 5. & 6.in par.1.recent.dec.630.nu.1.& apud Zacch.de oblig. Camer.dec.222.nu.11.& ſeq.*

Etiamſi Ciarlantes ſint hæredes beneficiati, nam licet inuentarium præſeruet hæredem à
5 confuſione actionum, eique tribuat facultatem retinendi bona hæreditaria pro ſuis creditis, eatenus tamen priuilegia communicat,
6 quatenus hæres preſertim interpellatus de bonis inuentariatis reddat rationem, hinc enim oritur, quod Ciarlantes, ſiue controuerſa bona retineant titulo hæreditario, ſiue iure proprio, eximere nequeant ab exequutione,
7 dum A.C. mandatum aduerſus bona hæreditaria Ioannis relaxatum exequi decreuit contra perſonas, & bona propria hæredum ob non redditam rationem iuxta theoricam *Bald. in l.fin.§.& ſi præfatam num.3.ff.de iure delib.*cum quo concordat notiſſima praxis Tribunalis eiuſdem A. C. relata in eorum praxibus per *Saluſtium Tiberium lib.1.cap.45.nu.17.& Ridolph. par.1.cap.8.num.24.& 253.*in hoc Sacro Auditorio paſſim recepta vt ante Ridolphinum mox allegatum teſtatur *Rot.dec.39.num. 9. par. 6.recent.& comprobat dec.3.num.2.coram Cardinali Celſ.& dec.269.nu.11.& 12. poſt Zacch. de oblig. Camer.*

Cæterum præſcindendo etiam à confuſione actionum ita vt iura dotalia Margaritæ Matris, & Auiæ reſpectiuè Ciarlantibus competerent, adhuc non releuant aduerſus Martiam actricem, ad quem effectum permittitur, quod dos Margaritæ conſiſtebat in domi-
8 bus conſtituentibus verè fundum dotalem, tum attenta illarum originali traditione abſq;

vlla æſtimatione *ad textum in l.in rebus C.de iur. dot. & clarius in l. vnica §. & cum lex C. de rei vxor.action.*ibi, in fundo autem non æſtimato, qui, & dotalis propriè nuncupatur maneat ius intactum, *Fontanel.de pact.nupt. clauſ. 5. gloſ. 8.par.13.num.17.Celſ.dec. 167.num. 6.* Tum inſpecto inſtrumento longe poſt celebrato cum pacto expreſſo reſtituendi dotem in iiſdem
9 domibus *l.inter virum ibiq; DD C. de iur. dot. Fontanel. de pact.nupt.loco mox citato num.31. Add. ad Greg.dec.572.ſub num.1 verſ.& hoc magnum, Rot.dec.14.num.4.par.4.tom.2. recent. & in Romana fructuum dotis 2. Decembris [illegible] conſiderata etiam pacto reſtituendi dotem coram Eminentiſſimo Cerro.*
10 Quocirca cum ſoluto matrimonio per obitum viri integrale dominium domorum ipſo iure redierit ad Margaritam *l.1. §. exactio C. de rei vxor.action.& l.in rebus C.de iur.dot. Bart.in l. ſi mora 10.num.15.ff.ſolut.matrim. Gabr. conſ. 60. num.4.verſ.quia ſoluto matrimonio lib.2.Surd. conſ. 225.num.15.& dec.214.num.11. Amat. reſol.49.n. 2.* & ipſo etiam facto rediiſſe appareat, dum
11 ipſa omiſit in inuentario hereditario viri has domos dotales deſcribere *Rota,dec.56.num.7.& 15.par.4.tom.2.recent. & in 2. deciſ. Em. Carpinei ſub §.nec viſum:* conſequens eſt, quod per talem recuperationem fundorum quæcumque actio dotalis extincta remanſerit *§.1. inſtit.quib. mod.ſolu.oblig.gloſ.in cap.1. verb.defenſionis de lit. conteſt.in 6. cum aliis vulgatis iuribus.*

His præmiſſis iura Margaritæ ſeu eius hæredum reſtringuntur ad diſtractionem domorum dotalium ſequutam de anno 1615. pro ſoluenda dote Thimoteæ à Ioanne, & Margarita illius parẽtibus promiſſa ab anno 1620. verum conceſſo, quod Margarita debuiſſet indemnis releuari ab hac obligatione, quæ
12 reſoluitur in fideiuſſionem dotationis ad Patrem ſpectantis *Giurb.conſuet.Meſſan. cap.3. gloſ. 2.part. 1. num. 6. ad fin.* attamen ſiue releuatio ducat initium à diſtractione domorum, ſiue ab ipſa obligatione ſemper erit poſterior cenſu
13 impoſito ab anno 1614. ideoque impedire non poteſt exequutionem in bonis Ioannis pro ſatisfactione dicti cenſus anterioris ex regula *textus in l.potior 11.& l.ſeq. C.qui pot.in pign. hab.* & in his terminis non impediendi exequutionem *Poſth.de ſubhaſt. inſp. 19. num. 6. 7. & 8. Rot.coram Dunoz.iun.dec. 891. num.13. & in Peruſina exequutionis 26. Iunij 1671.in princ. coram Me.*

Neque obſtat, quod per euictionem, ſeu
14 diſtractionem domorum dotalium] mulier reaſſumat priora iura,& originarias hypothecas à die ſtipulatæ dotis, vel matrimonii contracti de anno 1591. ex peculiari dotis priuilegio de quo *in l.qui res 98.ff. de ſolut. Altegrad. conſ.16.num. 12.& 13. Fontanel. de pact. nuptial. clauſ. 7. gloſ.2.par.4.num.24.& 25. Merlin. de pignor.lib. 2.tit.1.quæſt.19.n.69.& 70.*

Omiſſo enim quod de alia ſtipulatione non conſtat niſi de inſtrumento dotali rogato de anno 1624. non applicantur huiuſmodi auto-
15 ritates,nam Ioannes nullatenus alienauit fundum dotalem, cuius alienatione ſuppoſita primæuam actionem pro recuperatione prætij mulieri competere merito tradunt *Fonta-*
16 *nella*, & *Merlinus* ſuperius citati, quia vir à die dotis cõſtitutæ,vel contracti matrimonij obligat miniſterio legis propria bona ad reſtitutionẽ fundi dotalis,cuius loco ſuccedit prætium ſequuta eius alienatione *Fontanel. loco allegato num.23.& ſub num.26. verſ.idem autem*: ſed
17 Margarita ſoluto matrimonio fundum dotalem recuperauit, vnde etiam ſequitur,quod
18 hæredes viri, nec dederint in ſolutum dotis tot bona hæreditaria, quæ fuerint euicta, in quibus terminis à caſu noſtro diuerſis primæuas dotis actiones reuiuiſcere determinauit *textus in d.l.qui res ff. de ſolut.* quem ſequuntur plures citati per *Altegradum* vbi ſupra, ea ratione, quia ex peculiari dotis fauore actiones primæuæ non extinguuntur, niſi bona
19 data in ſolutum remaneant irreuocabiliter, apud mulierem, vt ratiocinatur *Fontanel. de pact.nuptial.clauſ.5.gloſ.8.par.14.n.90.*

Ex quo autem magis placuit huiuſmodi intellectus in præſenti vbi ceſſat talis euictio, quæ regreſſum tribuat ad primæua iura, nam cum Ciarlantes eſſent hæredes tam Ioannis, quam Margaritæ coniugum conquæſtinon debent ſi pro dote Timoteæ filiæ eorundem coniugum maluerunt dare in ſolutum bona Margaritæ, quàm Ioannis principaliter ad dotan-
20 dum obligati, excluditur enim huiuſmodi priuilegiatus regreſſus quotieſcunque ſequitur euictio culpa, vel facto mulieris vt limitando *textum in d.l.qui res* in caſu valde ſimili egregie declarat *Rot.coram.Bich.dec.288. à num. 27.vſque ad 35.& ſignanter num.31.& confert dec. 249. num. 31. & 32. par. 11. recent.* multo igi-
21 tur magis dum euictio ſeu potius arbitraria datio in ſolutum euenit ex facto hæredum mulieris, ex quorum arbitrio ſeu operatione
22 oriri non debet abſurdum, quod vbi creditrix cenſus habebat ſolam Margaritam anteriorẽ, ex eius iuribus transfuſis in Timoteam haberet etiam anteriorem aliam dotem iſtius quod vtique non debet admitti in præiudicium creditoris intermedij, vt plene probat *Salgad. in labyrint. credit. part. 3. cap. 13.§. vnico, num. 60. & pluribus ſeqq.* vbi concordantes
23 ſed caute debet procedi ad euitandas fraudes, quæ inter coniunctos aliquando committuntur in præiudicium tertij vt in his terminis aduertit *Rota coram Bich.d. dec.288.n.33.verſ.& præcludenda eſt via fraudibus.*

Et ita vtraque &c.

FARFEN. BONORVM.

Veneris 19. Febr. 1672.

ARGVMENTVM.

Late agitur de natura bonorum emphyteoticorum in locis Abbatiæ Farfenſis an ſcilicet ſint ſimpliciter redacta ad inſtar allodialium, vel potius ſecundum quid quando ſcilicet hæres non eſt incapax, & diſpoſitio fit locatione durante.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Deuolutione ſequuta bona emphyteotica reuertuntur ad Dominum directum.*

2 *Ciuilitas alicuius loci acquiritur vigore priuilegiorum concesſorum conclauiſtis.*

3 *Amplia ſubſequuto exercitio munerum ad ciuis ſpectantium.*

4 *Ciuis ex priuilegio fit capax inueſtituræ bonorum facienda ſolis ciuibus, ac ſi eſſet originarius.*

5 *Manutentio ſuper bonis deuolutis datur Domino directo, & perſona per ipſum inueſtita, quæ poſſeſſionem accepit, aduerſus hæredes vltimi emphyteutæ.*

6 *Deuolutio, vnde probetur.*

7 *Inueſtitura, quæ continet legem apertam, non poteſt præteriri, nec euitari.*

8 *Bona Abbatiæ Farfen. an ex interpretatiua conſuetudine ſint redacta ad inſtar allodialium non obſtante communi forma inueſtituræ.*

9 *Circa Bona Abbatiæ Farfen. deuoluta, vel deuoluenda quid fuerit reſolutum in particulari Congregatione habita de ordine Papæ de anno 1657. & num. 19.*

10 *Bona Abbatiæ Farfen. vadunt ſub libera diſpoſitione emphyteutæ durante conceſſione in præiudicium illorum, qui alioquin ex lege inueſtituræ forent vocati.*

11 *Secus autem quando emphyteuta diſponit poſt finitam emphyteuſim.*

12 *Diſpoſitio ſeu facultas conceſſa locatione durante, ceſſat locatione finita.*

13 *Conſuetudo ſeu facultas diſponendi debet intelligi, & interpretari ad formam inueſtiturarum, & ſtatutorum Abbatiæ Farfen.*

14 *Emphyteuta poteſt diſponere de bonis Abbatiæ Farfen. quatenus diſponit in ſubditos Abbatiæ, ſecus autem in non ſubditas, ſeu Romanas literaliter excluſas.*

15 *Statutum Abbatiæ Farfen modificat facultatem diſponendi de bonis emphyteuticis in vltima voluntate.*

16 *Prohibitio alienandi enixa, & triplicata procedit in emphyteuſi eccleſiaſtica indiſtincte, tam in alienatione inter viuos, quam in vltima voluntate.*

17 *Concurrente præſertim identitate rationis tendentis ad conſeruationem bonorum inter ſubditos.*

18 *Bona Abbatiæ Farfen non ſunt redacta ſimpliciter ad inſtar allodialium, ſed quando hæres non eſt incapax, & diſpoſitio fit locatione durante.*

20 *Ex diuerſis non fit illatio.*

21 *Conſtitutio Sixti V. quæ ſeparat dominium temporale à ſpirituali locorum Abbatiæ Farfenſis, & Sancti Saluatoris de Scandriglia, quid importet.*

22 *Obſeruantia interpretatur quaſcunque diſpoſitiones.*

23 *Conſenſus præſumptus Domini directi regulatur ad formam conceſſionum præcedentium.*

24 *Emphyteuta recipiens nouam inueſtituram cenſetur renunciaſſe inueſtituræ præcedenti, quatenus adſit, & iuribus ex illa competentibus.*

25 *Poſſeſſio ſeu conſuetudo non obſtat, quando non eſt legitime præſcripta.*

26 *Et quando non conſtat, quod intereſſe habentes ſciuerint, & non contradixerint.*

27 *Ciuilitas obtenta poſt delatam, & aditam hæreditatem, imò poſt acceptam poſſeſſionem, & motam litem eſt intempeſtiua, & non releuat.*

28 *Emphyteuſis quando prohibetur ad aliquem deuenire nedum ex diſpoſitione ſtatuti, ſed etiam ex lege inueſtituræ tunc bona emphyteotica non poſſunt vendi ad effectum ſaltem conſequendi prætium, ſeu æſtimationem.*

DECISIO CCCLXXV.

ANimaduerſo quod Margarita hæres teſtamentaria Antonij vltimi emphyteutæ, nec iure comprehenſionis, nec iure renouationis aſpirare poterat ad bona per obitum Antonij ad Abbatiam Farfenſem deuoluta, reſponderunt DD. conſtare de bono iure Eminentiſs. Abbatis, & Ioannis ab eo inue-
1 ſtiti etiam ad effectū manutentionis; ſequuta enim deuolutione vtiq; bona reuerſa fuerunt ad Eminent. Abbatem dominum directum ad *textum in l. ne cui, C. de locat. & conduc. Rot. dec. 165. num. 1. in fin. par. 10. & dec. 357. num. 64. par. 11. recent. & in Romana deuolutionis domus 26. Ian. 1671. in princ. coram Illuſtriſs. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore*, qui cum deberet illa relocare populis plurium Oppidorum iuriſdictioni Abbatiali ſubordinatis in vim ſtatuti, cuius meminit *Rot. in Farfen. bonorum coram Pen nempe dec. 1221. nu. 1. inter impreſſas Lugduni*, & paſſim in alijs cauſis Farfen. iuremerito inueſtiuit
2 Ioannem, qui Ciuilitate Podij Mirteti alterius ex dictis Oppidis donatus fuerat vigore ampliſſimorum priuilegiorum competentiū Conclauiſtis, qualis fuerat Ioannes in aſſumptione fel. record. Clementis IX. ad Summum
3 Apoſtolatum, ſubſequuto deinde munerum Ciuilium exercitio; inde enim fuit effectus
4 capax inueſtituræ horum bonorum ſubinde deuolutorum, ac ſi originem dicti Oppidi ſortitus fuiſſet. *Bart. in l. 1. num. 16. ff. ad municip. Ruin. conſ. 227. num. 2. lib. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. qu. 25. num. 78. & ſeqq. Rot. coram Pen. deciſ. 1523. num. 6. & 7. & coram Roias dec. 355. num. 5. & 6.*
5 ac propterea fouet bonum ius nedum in petitorio, ſed etiam in ſummariſſimo poſſeſſorio ad tuendam poſſeſſionem bonorum deuolutorum iamdiu ab ipſo acceptam, nec turbatam ab occupatione Margaritæ hæredis vltimi emphytheutæ, *Bart. in l. 1. §. fin. ff. vti poſſid. Aretin. in §. retinendæ num. 8. inſtit. de interd. Spad. conſ. 241. ſub num. 3 lib. 2. Beron. conſil. 102. num. 43. lib. 1. Rot. deciſ. 741. num. 1. & vlt. coram b. m. Dunoz. iun. & ſæpiſſimè in diuerſis deciſionibus, quarum plurimas cumulat Poſth. de manut. obſeruat. 16. num. 44.*

6 Probatur autem deuolutio ex inſtrumento inueſtituræ anno 1661. impetratæ à dicto Antonio pro ſe, ſuiſque filijs, & nepotibus legitimis maſculis per rectam lineam deſcendentibus; & in defectu maſculorum pro filia fœmina natu maiori nuptui tradenda vaſſallo, & ſub iuriſdictione Farfen. habitanti, cum pacto expreſſo, quod bona locata ſub quouis præ-

prætextu vendi, aut aliàs quomodolibet alienari minimè poſſint Ciui Romano, non vaſſallis, & ſub iuriſdictione Farfenſi non habitantibus, aliàs in euentum contrarium bona liberè deuoluerentur ad Monaſterium: Vnde defuncto Antonio ſine filijs, Margarita eius hæres extranea, & Romana, redditur vndequaquo inhabilis ad aſſequenda bona, de quibus agitur, ex aperta lege inueſtituræ, quæ
7 prætereiri, ſeu euitari non poteſt ad *textum in cap. vnico*, ibi, *propter tenorem inueſtituræ de duob. fratr. à cap. inueſt. & cap. vnico de feud. March. in vſib. feudor. & l. 1. poſt princip. C. de iur. emphyt. Alex. conſ. 24. num. 2. lib. 5. Caſtr. conſ. 146. num. 1. lib. 2. Rot. coram ſ. m. Gregor. XV. deciſ. 529. nu. 16.* & in ſpecie occaſione alterius cauſæ Farfen. in *dec. 1192. num. 2. & 3. coram Pen.*

Verum quia informantes pro Margarita obijciebant hanc formam eſſe communem
8 quibuſcunque inueſtituris Abbatiæ, & tamen ex interpretatiua conſuetudine præſuppoſita *in dicta deciſ. Farfen. 1192. in princ. coram Pen.* & poſtmodum concludenter probata in repropoſitione eiuſdem cauſæ iuxta deciſionem 1221. coram eodem, ac ſubinde admiſſa in alia *Farfen. bonorum 19. Dec. 1614. coram Buratt. inter eius impreſſas deciſ. 87. repetita tam in par. 1. recent. dec. 642. quam poſt Pacif de Salu. deciſ. 172.* competere inueſtitis liberam facultatem diſponendi de hiſce bonis, quæ in dictis deciſionibus fuerunt habita ad inſtar allodialium,
9 indeque in particulari Congregatione de ordine Sanctiſſimi deſuper habita anno 1657. fuiſſe reſolutum, bona pro tempore deuoluta, vel deuoluenda directi dominij huius Abbatiæ tranſire in reinueſtiendos cum oneribus hypothecarum, præterquam in caſu non exiſtentis hæredis ſcripti, vel legitimi, hodierno Summario Margaritæ *num. 1.*

Ideo Domini obiectiones in ſuis caſibus veras, præſenti autem hypotheſi inapplicabiles duplici reſponſione ſoluerunt: Admiſe-
10 runt enim, emphytheutæ licere de his bonis diſponere, ſed tunc quando diſponit locatione, vel emphytheuſi durante in præiudicium illorum, qui alioquin ex lege inueſtituræ forent vocati, prout cum huiuſmodi literali circumſtantia allegatam conſuetudinem præſuppoſuit, & reſpectiuè approbauit *Rota in vtraque deciſione Farfen. coram Pen. nempe d. dec. 1192. ſub princip. ibi*, durante emphytheuſi poſſint liberè de illis diſponere, etiam in præiudicium eorum, qui alias attento tenore inueſtituræ ſucceſſuri forent „ *& in dec. 1221. num. 1. ad fin.* ibi „ *locatione durante, iuncto num. 2. ante med.* ibi „ *in præiudicium eorum, qui alias ex tenore ipſius inueſtituræ ſucceſſuri forent* „ Et cum hac conſuetudine concordat litera ſtatuti dati *in Summ. Em. Abbatis num. 4.* ibi *durante locatione*, prout admittit *Rot. in allegata dec. 1221. num. 5. coram Pen.* & præclarius *in d. deciſ. 87. num. 8. ad fin. coram Burat.* ibi „ *in præiudicium aliorum in inueſtitura comprehenſorum diſponere*, ex qua conſuetudine declarata fuerunt inueſtitura, & ſtatutum concedentia facultatem diſponendi locatione durante, & pleniſſime reſpondit *Rota in Farfen prætenſi feloniæ 14. Iunij* 1627. *coram Coccin. impreſſ. in par. 5. recent. dec. 86. à num. 8. vſque ad 27.* ſecus autem eſt quan-
11 do emphyteuta diſponit poſt finitam emphyteuſim non in præiudicium vocatorum, qui non adſunt, ſed Domini directi, prout fecit Antonius, qui moriendo ſine deſcendentibus in inueſtitura comprehenſis hæredem ſcripſit Margaritam, tunc enim non fit præiudicium Domino directo, ac intacta remanet prohibitio adiecta in inueſtitura, nec euertitur, imò corroboratur à præfatis ſtatuto, & conſuetu-
12 dine, quæ concedendo diſpoſitionem locatione durante, denegant in conſequentiam locatione finita *ad textum in l. ſi vnus §. ſi cum reo & l. epiſtola §. fin. ff. de pact. l. ſtatu liberum §. ſtichum, & l. Titiam cum teſtamento §. fin. ff. de leg. 2. & l. ſi ita quis ff. de vulg. & pupil. Cephal. conſ. 77. num. 18.* & in indiuiduo facultatis alienandi bona Farfenſia firmauit *Rota d. dec. 86. num. 14. & ſeqq. & num. 21.* vbi quod conſuetudo
13 diſponendi debet intelligi, & interpretari ad formam inueſtiturarum, & ſtatutorum nempe locatione durante *par. 5. recent. quam ſequitur in Bonon. ſeu Ferrarien. emphyteuſis 1. Aprilis 1669. §. hanc autem in fin. coram R. P. D. meo Calataiu.*

Rurſus ponderarunt diſpoſitionem bonorum eatenus eſſe permiſſam, quatenus in ſub-
14 ditos Abbatiæ præordinaretur, & fieret diuerſimode autem rem ſe habere in præſenti, vbi diſpoſitio Teſtamentaria Antonij conferri, ſeu trahi vellet in Margaritam nedum nō ſubditam, ſed Romanam, & ſic litteraliter excluſam & reiectam tum à conſuetudine, vt pro indubitato ſupponunt allegatæ *deciſiones Farfenſes coram Pen. & Burat.* tum ab inueſtitura, quæ expreſſè, & ſub pœna deuolutionis vetat quaſcunque alienationes in ciuem Romanum, alioſque non ſubditos, tum conſe-
15 quenter etiam à ſtatuto, vbi facultas diſponendi in vltima voluntate per hęc verba modificatur „ *dummodo locis, & perſonis ex forma locationis non prohibitis derelinquat ſua locatione durante, Summ. Em. Abbatis num. 4. in fin.* Ideo non mirum, quod diſpoſitionem collatam in forenſem non ſubſiſtere admiſerit *Buratt.* qui incapacitatem Tibaldi hæredis fundamēto incolatus ſubſtulit *in d. dec. 87. num. 13. in fin. verſ. nec obſtat prætenſa incapacitas & ſeqq.* reiecta diſtinctione inter diſtractionem, inter viuos,
16 vel per vltimam voluntatem, indiſtinctè enim enixa, & triplicata prohibitio vindicat ſibi locum in hac emphyteuſi eccleſiaſtica *Alex. conſ. 9. num. 10. lib. 2. Aldobr. conſ. 40. ſub n. 9. verſ. cum igitur lib. 1.* & de veriori, & communiori teſtatur *Rota dec. 209. num. 16. par. 10. rec. & in dicta Romana deuolutionis Domus 26. Ianuar. 1671. §. fin. coram Illuſtriſ. D. Vrbis Gubernatore*
17 concurrente præſertim identitate rationis tēdentis ad conſeruationem bonorū inter ſubditos *Rota in Romana Caſalis mediæ viæ 5. Martij 1660. §. nec dicatur coram Rēn. Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore.*

Ex quibus præmiſſis deſcendentes DD. ad dilucidandam naturam horum bonorum di-
18 xerunt illa non fuiſſe redacta ad inſtar allodialium ſimpliciter, & abſolutè vt ex parte

Mar-

Margaritæ prætendebatur , ſed ſecundum-
quid , quando ſcilicet hæres non eſt incapax,
& ſit diſpoſitio locatione durante in his nam-
que terminis procedunt *deciſ. Pen. & Buratt.* in
contrarium allegatæ , quas appoſitè declarat
Rot. in d. dec. 86. num. 24. & duobus ſeqq. par. 5. rec.
cum qua tranſit *Ferentil. in add. ad dictam deciſ.
Farfenſem Buratt. 87. ſub num. 21.* & ita ſimilem
prætenſionem allodialitatis explicat *Rot. deciſ.
115. num. 22. & duobus ſeqq. par. 12. rec.*

Et hinc non obſtare cognouerunt præalle-
gatum decretum particularis Congregatio-
nis : loquitur enim de prorogandis hypothe-
19 cis creditorum emphyteutæ prædefuncti , de
quibus hodie non eſt quæſtio , poſthabita
ſimplici mentione hæredis ſcripti , vel legi-
timi , intelligitur namque retento eodem
themate , & ſuppoſita illius capacitate ex pō-
deratis in alia *Farfen Bonorum 23. Ianuar.* 1647.
§ fin. verſ. nam eſto quod coram bo. me. Card. Corrado,
20 & propterea non ſuffragatur ad inducendam
diuerſam habilitationem hæredis alioquin
incapacis , de qua in decreto nullatenus diſ-
ponitur , nec agitur iuxta regulam *textus in l.
Papinianus ff de minor. Rot. coram Merlin. dec. 598.
num. 83. & in rec. dec. 180. n. 10. par. 8.*

Similiter non aduerſatur Conſtitutio ſa. me.
Sixti V. vltra quod enim non exhibetur in
21 forma probanti , fuit animaduerſum , quod
ibidem ſeparatur dominium ſpirituale à tem-
porali in oppidis , & locis Monaſteriorum B.
Mariæ Farfen, & S. Saluatoris de Scandriglia
primo apud Abbatem remanente , ſecundo
in Cameram Apoſtolicam translato , & licet
ſubinde per hæc verba determinet „ *quod ſu-
per adeſta bona in emphyteuſim, ſiue liuellum vaſſal-
lis di Monaſteriorum hactenus vigore ſtatuti , aut
alias quomodolibet locari , vel renouari ſolita , ſeu
debita poſt hæc eiſdem non amplius vti eorundem
monaſteriorum vaſſallis , ſed tanquam eorundem
Caſtrorum Terrarum , & locorum originarijs , &
incolis nobis , & Sedi Apoſtolicæ ſubiectis , & alijs
vaſſallis noſtris ſeruata tamen forma circa huiuſmo-
di renouationes , & locationes , vel in reliquis omni-
bus ſeruari ſolita locari ſeu renouari debeant* „ non
tamen ſequitur , quod quicunque ſubditi Se-
dis Apoſtolicæ poſſint ad hæc bona aſpirare ,
ſed tantum originarij , vel incolæ eorundem
locorū non amplius vti vaſſalli monaſterio-
rum , ſed Cameræ , & Sedis Apoſtolicæ , &
proinde non aduerſantur illa verba „ *& alijs
vaſſallis noſtris* „ ſiquidem non inducunt nouā
diſpoſitionem, nec implicant perſonas diuer-
ſas , ſed referuntur ad prænominatas origina-
rios , & incolas dictorum locorum in conti-
nuationem ſimilitudinariæ comparationis ,
quam faciebat Summus Pontifex inter ſubdi-
tos locorum incameratorum cum alijs vaſ-
ſallis Sedis Apoſtolicæ , prout comprobant
decretum conciſtoriale nullam faciens men-
tionem huius circumſtantiæ , item contextus
totius conſtitutionis reijciens omnem inno-
uationem , & tendens ad conſeruanda potius
quàm deſtruenda iura nouorum vaſſallorum,
& denique obſeruantia ſubſequuta *iuxta deci-
ſiones ſubinde editas , & ſignanter 87. Buratti*, quæ
ſupponendo, & reſpectiuè probando locatio-
nes , & renouationes deberi vaſſallis, & inco-
lis eorundem locorum , reſpuunt hunc nouū
22 intellectum ex natura obſeruantiæ interpre-
tandi quaſcunque diſpoſitiones *l. minime 23. &
l. ſi de interpretatione 37. ff. de legib. & cap. cum di-
lectus de conſuet.* & ipſaſmet Conſtitutiones
Apoſtolicas *Rot. dec. 300. num. 29. & duobus ſeqq.
par. 12. rec. & dec. 966. num. 17. coram Dunoz. iun.
& in Pampilonen. Decimarum 13. Iunij 1670. §.
fin. cor. R. P. D. meo Emerix.*

Neque vrget , quod ab Aloyſio Patre An-
tonij empta fuerint hæc bona pro ſe , hæredi-
bus , & ſucceſſoribus quibuſcunque , fuerint-
que poſſeſſa ab eodem Antonio Romano , &
forenſe prout alia ſimilia à Romanis alijſque
forenſibus retinentur: reſpectu enim emptio-
nis non docetur , quod venditores haberent
facultatem ita diſponendi , & ſic præſumptus
23 conſenſus Domini directi regulatur ad for-
mam præcedentium conceſſionum *Spad. conſ.
182. num. 4. in fin. & num. 5. in princ. lib. 3.* in om-
nem vero caſum ſatis eſſet , quod Antonius
licet origine Romanus, domicilio tamen Far-
fenſis ex iuribus datis in calce reſponſionis de
anno 1661. inueſtituram acceperit pro ſe filijs
& nepotibus cum expreſſa prohibitione alie-
nationis in forenſes , & Romanas, inde enim
24 renunciaſſe cenſetur præcedenti inueſtituræ ,
quatenus adiit , & iuribus ex illa competen-
tibus iuxta indiuiduam reſponſionem in alia
*Farfen bonorum datam à Rota dec. 319. num. 11.
coram Rinas*; reſpectu vero ſimilium bonorum
à Romanis , & forenſibus poſſeſſorum non
conſtat de titulo , & modo quo poſſideant ,
25 nec exinde probatur conſuetudo legitime
præſcripta , minuſque, quod poſſederint con-
26 tradicente , & repugnante Abbate , vel alijs
intereſſe habentibus prout requiritur ex *Hon-
ded. conſ. 31. num. 48. & ſeqq. lib. 2. Fulgin. de iur.
emphyt. tit. de renou. quæſt. 1. num. 29. & 30. Rot. rec.
dec. 211. num. 5. & ſeqq. par. 8. & dec. 10. num. 18.
par. 9. & in Foroſempronien. emphyteuſis 2. De-
cembris 1669. §. excluſa verſ. conſuetudo vero cor.
Illu. Otalora Præſide Granaten.*

Tollitur igitur ex prædictis omnis præten-
ſio Margaritę tam iure comprehenſionis, quā
renouationis , non obſtante , quod ad peten-
dam renouationem detur terminus diei , &
anni, eoque pendente Margarita nacta fuerit
ciuilitatem Tolfiæ alterius ex dd. locis, omiſ-
ſo enim an talis ciuilitas ſuffragetur , adhuc
27 non releuat vtpote intempeſtiua , & adepta
nedum poſt delatam ſed etiam poſt aditam
hæreditatem , imo poſt acceptam poſſeſſio-
nem bonorum , & poſt motam litem vt in
fortioribus *Anchar. conſ. 169. num. 2. verſ. & licet
hæres Soccin. iun. conſ. 49. num. 8. in fin. & ſeq lib. 4.
Dec. conſ. 661. num. 12. & ſeqq. Rot. coram Gregor.
dec. 279. n. 20. & 21.* hoc enim caſu poſt acqui-
ſitionem bonorum non contradicit *Cyriac.
pro alia parte allegatus controu. 205. num. 90.* vt
declarat *Rota dec. 228. num. 51. & duobus ſeqq. par
8. recent.*

Ceſſat denique ſubſidiarium refugium con
ſequendi æſtimationem bonorum mediante
28 illorum alienatione in perſonam capacem ,
reijcitur enim in præſenti ob expreſſam legē
inueſti-

inueſtituræ à ſtatuto corroboratam, quæ cum reſiſtat acquiſitioni bonorum, non admittit hanc facultatem vēdendi, & pretium aſſequēdi, vt in puncto ſimilis prohibitionis alienandi in forenſes conſuluit *Alciat. reſp. 31. num. 44. lib. 7. Aldobr. conſ. 40. num. 9. lib. 1. Burſat. conſ. 199. num. 48. verſ. tertio Doctores lib. 2. Rot. coram Greg. dec. 529. num. 10. & in recent dec. 211. num. 31. par. 6. dec. 427. num. 29. & duobus ſeqq. part. 9. & dec. 209. num. 14. & 15. par. 10. & in dicta Romana deuolutionis Domus 16. Ianuarij 1671. §. nec ſubſiſtit cor. Illuſtriſs. Vrbis Gubernatore.*

Et ita partibus informantibus fuit reſolutum.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE SPINIS.

Luna 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Quando ex inuentario hereditario, & ſententia graduatoria conſtet aliquem deceſſiſſe non ſoluendo ad hoc vt bona dotalia licet æſtimata recuperari potuerint á muliere, vel ſaltem vti accepta, ſeu retenta pro maiori ſumma tranſierint in liberum dominium vxoris, quæ ſi fuerit hæres viri cum beneficio legis, & inuentarij, præſumitur ſibimet ipſi ſatisfeciſſe per imaginariam ſolutionem, & multo magis per effectiuam adiudicationem concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Debitorem deceſſiſſe non ſoluendo probatur ex ſententia graduatoria.*

2 *Inuentarium probat ſtatum hæreditatis.*

3 *Mobilia cenſentur ceſſiſſe in ſolutionem creditorum, & legatorum à defuncto relictorum.*

4 *Mobilia ſpatio longi temporis præſumuntur conſumpta vſu heredis beneficiati.*

5 *Melioramenta non liquidantur, niſi conſtet quid impenſum, & quid melioratum.*

6 *Melioramenta propter augumentum Canonis cum onere Miſſarum cenſentur donata Eccleſiæ Dominæ directæ.*

7 *Arundinetum exiguum, vicinum, & deſtinatum vſui vineæ præſumitur ſimul cum illa æſtimatum, & ſubhaſtatum.*

8 *Libri deſcripti in inuentario quando arguantur modici.*

9 *Libri antiquis temporibus ad hodiernam copiam non excreuerant.*

10 *Bona dotalia non ſunt deſcribenda in inuentario hæreditario viri.*

11 *Inuentarium publicum præſumitur legale, nec creditur teſtibus ſingularibus, & inſufficienter deponentibus de exiſtentia, & non deſcriptione aliorum bonorum.*

12 *Amplia, quando hæres ab huiuſmodi exceptionibus fuit abſolutus per ſententiam tranſactam in iudicatum.*

13 *Sententia tranſacta in iudicatum habetur pro veritate.*

14 *Bona ſubrogata in locum dotalium efficiuntur eiuſdem naturæ.*

15 *Bona prouenientia ex credito, ſeu aſſignatione dotis decedente marito non ſoluendo in ſubſidium efficiuntur dotalia, & vindicari poſſunt ab vxore, perinde ac data fuiſſent pro vero fundo.*

16 *Amplia quod eo facilius poſſunt retineri.*

17 *Deſcriptio erronea in inuentario, & petitio iudicialis erronea, non præiudicant.*

18 *Præcipuè ſi fuerint facta à Procuratore.*

19 *Clauſula* quod non apponenda habeantur pro non appoſitis *adiecta in inuentario, præſeruat iura aduerſus erroneam deſcriptionem.*

20 *Pignus retentum pro maiori credito, ſeu ſumma excludit ſpem veriſimilem luendi, & tranſit pleno iure in creditorem.*

21 *Pretia rerum tempore variantur.*

22 *Tempus quo ſequuta fuit æſtimatio, ſeu transfuſio pignoris irreluibilis in dominium creditoris debet attendi circa valorem rei.*

23 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij ceſſante vmbra doli, & fraudis poteſt, & præſumitur per imaginariam ſolutionem ſibi ſatisfeciſſe in bonis hæreditarijs, vt lucretur illorum fructus.*

24 *Amplia etiam ſine authoritate Iudicis.*

25 *Hæres cum beneficio legis, & inuentarij poteſt pignus irreluibile accipere in ſolutum pro creditis iudicialiter canonizatis.*

26 *Datio in ſolutum præſumitur fauore dotis.*

27 *Hæres beneficiatus, ex quibus arguatur curaſſe adiudicationem iudicialem bonorum hæreditariorum pro ſuis creditis.*

28 *Datio in ſolutum quando præſumatur ritè, & ſolemniter facta præuia ſubhaſtatione, & deliberatione.*

29 *Adiudicatio, ſeu datio in ſolutum præſumitur facta cum onere Canonis, cuius fuit habita ratio in æſtimatione precedenti.*

30 *Titulus hæreditarius ex retentione bonorum cum ſolutione Canonis annui per defunctum, quando non probetur.*

31 *Enunciatiua in libris priuatis non præiudicat tertio abſenti, & ignoranti, imò habenti receptas abſque qualitate enunciata.*

32 *Adiudicatio non implicat cum retentione oppoſita pro creditis, quæ dederunt cauſam adiudicationi, præſertim ſi oppoſitio fuit facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſoribus.*

33 *Reus, & poſſeſſor poteſt proponere exceptiones, etiam diuerſas, & contrarias.*

DECISIO CCCLXXVI.

EXaminatis viribus ſententiæ concedentis
immiſſionem Pacificæ, & Margaritæ de
Spinis ſuper domo poſita ad Baliſtrarios in
vim fideicommiſſi Franciſci Spinæ, reuocandam
eſſe Domini reſponderunt; In facto
enim præmiſerunt, quod idem Franciſcus
filius, & debitor dotis Adrianæ de Rubeis, à
qua cauſam habet Ludouica rea conuenta,
1 deceſſerit non ſoluendo, dum à debitis relatis
in antiqua ſententia graduatoria abſorbentur
omnia bona hæreditaria Franciſci deſcripta in
2 inuentario, quod probat ſtatum hæreditatis
ad *textum in l. fin. §. licentia, C. de iur. deliber. Iaſ. in*
l. ſi

l. ſi conſtante nu. 129. ff. ſol. matrim. Surd. conſ. 190. num. 27. Comm. contr. reſol. lib. 2. cap. 6. num. 4. Rota deciſ. 470. num. 5. par. 9. & dec. 30. num. 26. par. 10. recent.

1 Siquidem in præfata ſententia graduatur primo loco Adriana mater Franciſci, fideicommittentis in florenis 1230. occaſione dotis, & donationis propter nuptias, item in ſc. 300. de Iulijs occaſione valoris domus diſtractæ à Franciſco, & rursùs in ſc. 138. b. 36. pro expenſis funerum eiuſdem Franciſci, ſecundo loco graduatur Clementia vxor præfati Franciſci in ſcutis 190. pro reſiduo ſuarum dotium, in ſcutis 250. pro donatione propter nuptias, ac etiam indefinitè pro fructibus dotalibus, & tertio loco graduantur alij creditores in ſumma ſcutorum centum octuaginta, & vltra; E conuerſo ſtabilia deſcripta in inuentario conſiſtunt in controuerſa domo iudicialiter tunc æſtimata ſcutis octingentis, & in vinea extra Portam S. Pancratij ſimiliter æſtimata in ſcutis ſexcentis; de vtraque autem redditur ratio, quia domus retenta per Adrianam, eiuſque hæredes non ſufficiebat pro dictis eius creditis, & vinea fuit ſubhaſtata pro ſcutis 620. ſolutis dictæ Clementiæ in ſatisfactionem prædictorum eius
3 iurium dotalium; ideò remanent mobilia, quæ vel debent referri ſolutioni creditorum vltimo loco graduatorum, ac etiam legatorum à Franciſco relictorum, vel ſpatio tanti
4 temporis præſumuntur conſumpta vſu Adrianæ matris, & hæredis beneficiatæ iuxta theor. *Bart. in l. quod præſens num. 3. C. de ſacrileg. lib. 11. Pariſ. conſ. 55. in fin. lib. 2. Peregrin. de fideicommiſ. art. 40. num. 19. & 40. Faſar. de ſubſtit. quæſt. 624. n. 6. Rot. dec. 44. num. 6. par. 9. recent. & deciſ. 265. nu. 10. coram Bich.*

2 Nec turbant ea quæ aduerſus dictum inuentarium, & bonorum hæreditariorum rationem ponderata fuerunt in cauſa deciſione edita coram R. P. D. meo Roodinino die 16. Februarij 1671. Nam creditum meliorumentorum, quæ prætenduntur facta à filio in domo Adrianæ matris poſita ad Pontem Sixtum, non eſt eidem Adrianæ imputandum;
5 quia illud non probatur, nec liquidatur legitimè cum ſuis requiſitis probando quid impenſum, & quid melioratum ex allegatis in *dec. 918. num. 2. & ſeqq. par. 9. recent. & firmatur in deciſ. Eminent. Cerri edita in hac cauſa 16. Ian.*
6 *1669. §. aſſitur,* quinimò propter augmentū Canonis cum onere Miſſarum factum ab eodem filio fauore Eccleſiæ dicta melioramenta cenſentur donata ipſimet Eccleſiæ Dominæ directæ, vt dixit *Rot. in hac cauſa coram Dunozet. ſen. dec. 317. nu. 14. verſ. quarto non obſtat, & coram eodem Eminent. Cerro 27. Ian.* 1666. *§. ſiquidem*;
7 Arundinetum erat exiguum, imò vicinum, & deſtinatum vſui dictæ vineæ, ideoque præſumitur ſimul cum illa æſtimatum, & ſubhaſtatum pro ſatisfactione iurium dotalium Clementiæ, *Grat. diſcept. for. cap. 126. num. 16. verſ. veniret autem arundinetum.* Libri ita deſcri-
8 pti, *li teſti, & altri libri di diuerſe ſorti*, ſuadent potius modicitatem, attentis præſertim illis
9 temporibus, quibus librorum numerus ad hodiernam copiam non excreuerat; domus
10 poſita ad Parionem non erat deſcribenda in inuentario, quia erat dotalis Clementiæ, cui dictus Franciſcus reſtituendam eſſe diſpoſuit in teſtamento in computum dotis, vnde euenit, quod Clementia quæ habuit dotem ſcut. mille fuit graduata in præfata ſententia pro ſolis ſcutis centum nonaginta reſidualibus pro complemento eiuſdem dotis; & denique
11 exiſtentia, & non deſcriptio crumenæ cum pecunijs, ſimulacrorum marmoreorum, & gemmarum non probatur á teſtibus ſingularibus, & inſufficienter deponentibus aduerſus præſumptionem, quæ militat pro legalitate publici inuentarij. *Rot. dec. 89. num. 5. par. 7. rec.*
12 præſertim quia ab his exceptionibus Adriana fuit abſoluta in dicta ſententia graduatoria,
13 quæ cum tranſiuerit in iudicatum pro veritate habetur, *l. res iudicata, ff. de reg. iur. l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. Rot. dec. 404. num. 1. par. 1. recent. & dec. 312. num. 14. coram Bich.*

Ex his facti præmiſſis plures iuris ſequelæ deducebantur ad repellendas fideicommiſſarias à petita immiſſione; omiſſo enim an hæc
14 domus licet non dotalis, expreſſè tamen ſubrogata in domum alterius dotalis, & ſic effecta eiuſdem naturæ iuxta regulam ſubrogatorum, de qua apud congeſtos à *Barboſ. axiom. 213. nu. 1. & Gratian. in terminis dotis diſcept. 419. num. 25. & 26.* dici poſſit conſtituta pro vero, & proprio fundo, ſatis eſt quod ex credito
15 dotali, ſeu aſſignatione dotis prouenerit, ad hoc vt decedentibus non ſoluendo marito Adrianæ, & Franciſco eius hærede, domus in ſubſidium effecta fuerit dotalis, & potuerit ab Adriana vindicari, ac ſi ab initio fuiſſet data inæſtimata, & pro vero fundo iuxta *textum in l. in rebus 30. C. de iur. dot. ibique communiter DD. & l. vxor marito 56. ff. de donat. inter vir. & vxor. Mantic. de tacit. lib. 12. tit. 27. num. 9. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 5. gloſ. 8. par. 13. nu. 78. Andreol. controu. 70. num. 5. aliiſque cumulatis firmauit Rot. in deciſione huius cauſæ edita ad fauorem Ludouicæ 16. Ian. 1669. §. aut verò, coram Eminentiſs. Cardinali*
16 *Cerro*, & ſic eo facilius potuerit retineri, vt in ſpecie arguit *Rot. deciſ. 145. num 6. par. 4. tom. 2. recent.*

Hinc cum erronea detegatur deſcriptio
17 domus in inuentario hæreditario Franciſci, ac etiam alia poſitio [illegible] ad inſtantiam Adrianæ, neutra potuit illi præiudicare, vt in puncto *Rot. dec. 297. num. 7. par. 5. recent.* præcipuè
18 quia vtraque emanauit à Procuratore, vt bene in his terminis *Rot. dec. 39. num. 4. verſ. ſtante*
19 *igitur, coram Caualer.* qui vlterius iura ſuæ principalis præſeruauit adhibendo clauſulam ſalutarem, *quod non apponenda in inuentario habeantur pro non appoſitis, Angel. in l. 1. §. hac ſtipulatio num. 24. ff. ſi cui pluſq. per leg. falcid. Rot. deciſ. 142. num. 2. par. 11. recent.* & in terminis ſimilis deſcriptionis factæ à muliere, *Rot. coram Merlin. deciſ. 858. numer. 1. & deciſ. 287. numer. 6. part. 3. recent.*

Sed quando etiam Adriana non iure præfati dominij, ſed pignoris domum acquiſierit, adhuc quia ex prædictis eius creditum excedebat valorem domus æſtimatæ ſcut. octin-

gen-

20 gentis, ceſſat ſpes veriſimilis luendi tale pignus, quod proinde in Adrianam pleno iure tranſiuit, *l. qui habebat 99. §. idest in fin. ff. de leg. 3. Alex. in l. 1. §. ſeruum corporaliter nu. 7. & 8. Ubique Aretin. ante fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Gratian. diſcept. 422. num. 13. & ſeq. Vrſill. ad Afflict. dec. 378. nu. 4. Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 217. num. 7. & deciſ. 630. num. 19.* & in terminis mulieris retinentis bona viri pro equipollenti credito ſuæ dotis *deciſ. 145. nu. 11. & 12. par. 4. to. 2. recent.* Quidquid
21 dicatur de moderno valore domus, quia cum pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum*
22 *§. fin. ff. ad leg. falcid.* debet attendi antiquiſſimum tempus, quo ſequuta fuit iudicialis æſtimatio, ac inducta transfuſio pignoris irreluibilis in dominium Adrianæ, vt in puncto reſpondit *Rot. d. deciſ. 217. num. 7. cum tribus ſeqq. coram Dunoz. iun.*

Rurſus ex tali exceſſu creditorum Adrianæ
23 ſupra valorem domus eliminatur quæcumq; vmbra doli, & fraudis, qua ceſſante Adriana hæres cum beneficio legis, & inuentarij potuit, prout præſumitur, ſibimet ipſi ſatisfacere per imaginariam ſolutionem dictorum creditorum ſuper hac domo hæreditaria ſui debitoris, & ſubinde lucrari illius fructus, *l. ſi ei, §. ſi is, ff. de euict. Bald. in l. fin. §. in computatione num. 4. C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 224. num. 8. & ſeqq. & num. 20. Rot. dec. 71. num. 4. par. 1. diuerſ. dec. 1284. num. 1. coram Seraph. deciſ. 037. num. 12. coram Dunoz. iun. & dec. 2. num. 11. & 12. par. 6.*
24 *recent.* etiam ſine iudicis authoritate, quam remota ſuſpicione doli, & fraudis non eſſe neceſſariam, tradunt *Add. ad Gregor. deciſ. 67. num. 16. verſ. crederem tamen, Rot. dec. 127. nu. 10. & 11. par. 7. recent. & in Romana dotis 23. Ianuarij 1668. §. unde cum creditum dotis ad fin. coram b. m. Ioanne Emerix.*

Non obſtat, quod Adriana pro eius creditis fuerit graduata in concurſu terminato per dictam ſententiam graduatoriam ſecundi Collateralis, quodque eius poſſeſſio ducat
25 originem à titulo hæreditario; quia inde non tollitur, vel quod Adriana irreluibile pignus pro creditis in dicto iudicio canonizatis potuiſſet in ſolutū accipere ex ſupra allegatis, & ex *Seraph. dec. 358. num. 1. & 2. & Dunoz. iun.*
26 *deciſ. 907. num. 9. in fin.* præſertim ex priuilegio dotis, cuius fauore præſumptio militat pro datione in ſolutum, *Menoch. conſ. 201. num. 18. Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 12. & 13.* & in ſimilibus terminis *d. deciſ. 217. num. 5. & ſeqq.*
27 *coram Dunoz. iun.* vel quod domum authore Prætore ſibi adiudicandam non curauerit prout rem ſe habuiſſe arguebant Domini ex mandato exequutiuo relaxato ad fauorem Adrianæ in dicta ſententia graduatoria; nam cum ſubinde ipſa eiuſque hæredes eandem domum diu poſſidere continuauerint iure
28 proprio, oritur præſumptio, quod domus præuia ſubhaſtatione, & deliberatione fuerit ritè, & ſolemniter data in ſolutum, *Ancharan. conſ. 40. num. 2. verſ. item ex temporis diuturnitate, Mangil. de ſubbaſt. quæſt. 147. num. 1. & 4.* vbi loquitur in terminis quando præceſſerunt ſententiæ, & proceſſus vſque ad relaxationem mandati, vt in præſenti, & [illegible] 2. & *ſub num. 17. Poſſb. eodem tract.* exemplificans in decem, vel viginti annis hoc longiſſimum tempus *in ſpecl. 35. nu. 52. & duob. ſeqq. & in ſpecl. 67. num. 50.* & in terminis rei, cuius valor ſuperabatur à creditis, *Rot. d. dec. 907. num. 9. coram Dunoz. iun.*

Neque aduerſantur ſolutio Canonis huius domus cum augumento legato per Franciſcum, & retentio domus pro creditis Adrianæ oppoſita contra fideicommiſſarios *in deciſione huius cauſæ 310. coram Millin.* ex quibus fideicommiſſariæ titulum imaginariæ, vel realis adiudicationis excludere curabant: Nam ſolutio Canonis in augumento legato præbet æquiuocum argumentum, quia in dicta æſti-
29 matione facta pro ſcutis 200. fuit habita ratio huius Canonis aucti Summario mulierum de Spinis *num. 9.* & ſic cum illo onere cenſetur domus Adrianæ adiudicata, vel ab ea recepta in ſolutum ex ſupra allegatis. Quinimò ſolu-
30 tio poteſt etiam adſcribi maternę pietati cum Archiconfraternitas Domina directa reſpectu dicti augumenti teneretur ad celebrationem Miſſarum pro anima eiuſdem Franciſci, maximè quia in receptis Canonum ſolutorum per Adrianam nihil dicitur de qualitate hęreditaria non obſtantibus partitis librorum dictæ Archiconfraternitatis cum enunciatiua
31 talis qualitatis, quia partitæ priuatæ ſic deſcriptæ non potuerunt præiudicare Adrianæ abſenti, & ignoranti, imò habenti receptas abſque tali expreſſione ex regula *textus in l. factum cuique ſuum, ff. de reg. iur. Dunoz. iun. dec. 465. num. 7.* nec probant contra Adrianam, eiuſque hæredes, *l. 5. C. de probat. Rot. in Romana pecuniaria 12. Dec. 1670. §. alia il primo ſub princip. coram R. P. D. meo Taia.*

Retentio autem oppoſita coram Millin. per hæredes Adrianæ aduerſus fideicommiſſarios non excludit imaginariam, ſeu effectiuam adiudicationem præcedenter ſequutam; adiu-
32 dicatio namque poteſt ſtare ſimul cum oppoſita retentione pro creditis, quæ adiudicationi cauſam dederunt, quando oppoſitio eſt facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſoribus, vt in præſenti, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1. cap. 37. nu. 9. Rot. cor. Eminent. Ottbob. dec. 47. nu. 19.*
33 *& ſeqq.* quibus ad ſe tuendos in poſſeſſione proponere licuiſſet exceptiones etiam diuerſas, & contrarias ex allegatis *in deciſ. 259. nu. 7. coram Bich.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra dec. 416.

NOLANA

NOLANA PAROCHIALIS.

Lunæ 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis non obſtante re iudicata aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum: vnio probanda eſt ab allegante, & vnde potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*
2 *Poſſeſſio titularis anteceſſoris ad quam aliquis fuit gratioſè ſubrogatus vnde probetur.*
3 *Reſeruatio, ſeu deuolutio Parochialis ad Sedem Apoſtolicam probatur ob non factum concurſum.*
4 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione.*
5 *Res iudicata aduerſus quam conceſſa fuit reſtitutio redditur turbida, nec impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ.*
6 *Exceptiones turbidæ non retardant exequutionem literarum Apoſtolicarum.*
7 *Exceptiones circa ordinem iudicij exequatiui non admittuntur in tertia inſtantia.*
8 *Vnio non præſumitur, ſed debet plenè, & concludenter probari.*
9 *Vnio ex quibus verbis potius excludatur.*
10 *Diſmembratio aliquorum fructuum nihil commune habet cum plenaria vnione.*
11 *Raſura verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto.*
12 *Obſeruantia eſt interpres cuiuſcunque diſpoſitionis.*
13 *Iuxta formam ſupplicationum non eſt regulariter iudicandum attenta regula 27. Cancellariæ.*
14 *Declara id non procedere quando ſupplicatio allegatur incidenter, ſed quando afferitur principaliter, & pro iuſtificatione gratiæ.*
15 *Status collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius fuit alter prouiſus, ſeu ſubrogatus.*
16 *Vnioni nil magis repugnat, quàm ſtatus collatiuus.*
17 *Viſitationibus Ordinariorum præſertim excedentibus centũ annos valde deferendum eſt ad arguendam qualitatem beneficij.*
18 *Actus qui dederunt cauſam liti, non merentur attendi.*
19 *Sententia, de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, non præbet fundamentum præſcriptioni, ſeu titulo putatiuo.*
20 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, nec operatur vllum iuris effectum.*
21 *Titulus putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli.*
22 *Præſcriptio non datur ſtante mala fide.*
23 *Præſcriptio non currit contra dementem.*
24 *Præſcriptio non completa non meretur allegari.*

DECISIO CCCLXXVII.

Circa interpretationem diſmembrationis modicorum fructuum pro omnimoda, & plenaria vnione controuerſiæ Parochialis S. Felicis de Cœmiterio, voti compos euaſit Capitulum Nolanum, quouſque iura Parochialis fuerunt penitus indefenſa tam de annis 1598. & 1599. quibus per contradictas emanarunt mandatum de manutenendo in Curia A. C. & ſententia Rotalis Cardin. Seraphini, quam ab inde citra nullo vnquam comparente propugnatore, ſed tempus ſuperuenit, quo obliterata iura huius Parochialis, & inſignis Eccleſiæ excitata primitus miniſterio Philippi Marenghæ prouiſi Apoſtolici, qui anno 1656. cauſam committi obtinuit Reuerendiſs. Zarati, fuerunt ſubinde ad lucem reuocata ad inſtantiam Caroli Guadagni, qui cum fuerit prouiſus de hac Parochiali ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & vlterius gratioſam ſubrogationem impetrauerit in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris anno 1597. defuncti, obtinuit præuijs tribus deciſionibus ſub diebus 2. Decemb. 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Viceeomite, & 8. Iunij 1671. coram R. P. D. meo Rondinino binas Rotales ſententias, in quibus aduerſus illam Seraphini fuit in integrum reſtitutus, & pro effectu dictæ ſubrogationis immiſſionem in poſſeſſione dictæ Parochialis reportauit.

In hoc ſtatu cauſa appellationis ſecundò vice per Capitulum interpoſitæ mihi commiſſæ, datoque dubio ad formam commiſſionis, an eſſet procedendum ad legitimam exequutionem, Domini affirmatiuè reſponderunt: nam cum de tribus requiſitis gratioſæ ſubrogationis concludenter doceatur, nempè
1 de Clericatu ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. numer. 15. de probat.* de poſſeſſione Felicis Maceratæ ex ſententia Ordinarij Nolani de anno 1597. latæ ſuper prouiſione huius Parochialis vti vacantis per obitum dicti Felicis vltimi illius
2 Rectoris, per ipſum Capitulum productæ, *Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C. de fid. inſtrum. Buratt. dec. 602. num. 6. Rot. deciſ. 231. nu. 5. par. 12. recent. & in Baren. attentatorum 26. Ian. 1671. §. ſucceſſit in fin. coram Me*, ac de
3 reſeruatione demum, & ſic deuolutione ad Sedem Apoſtolicam, quia Eccleſia eſt Parochialis, & tamen non facto concurſu, nec intra tempus in Conſtitutione 33. Pij V. præfixum, fuit collata, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 1. cum ſeq. Barb. de Paroch. par. 1. cap. 2. n. 135.*
4 vtique retardari non debet legitima exequutio literarum Apoſtolicarum ſubrogationis, *Rot. coram Pen. dec. 836. num. [illegible] dun. in recent. dec. 7. num. 3. par. [illegible] coram Dunoz. iun.*

Non obſtant ea, quæ circa [illegible] tita denuò obijciuntur [illegible] puit proceſſum [illegible]

20 gentis, ceſſat ſpes veriſimilis luendi tale pi-
gnus, quod proinde in Adrianam pleno iure
tranſiuit, *l. qui habebat. 99. §. idem in fin. ff. de leg. 3.*
Alex. in l. 1. §. ſeruum corporaliter nu. 7. & 8. ibique
Aretin. ante fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Gratian. diſcept.
422. num. 13. & ſeq. Vrſill. ad Afflict. dec. 378. nu. 4.
Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 217. num. 7. & deciſ.
630. num. 19. & in terminis mulieris retinentis
bona viri pro equipollenti credito ſuæ dotis
deciſ. 145. nu. 11. & 12. par. 4. to. 2. recent. Quidquid
21 dicatur de moderno valore domus, quia cum
pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum*
22 *§. fin. ff. ad leg. falcid.* debet attendi antiquiſſi-
mum tempus, quo ſequuta fuit iudicialis
æſtimatio, ac inducta transfuſio pignoris irre-
luibilis in dominium Adrianæ, vt in puncto
reſpondit *Rot. d. deciſ. 217. num. 7. cum tribus ſeqq.*
coram Dunoz. iun.

Rurſus ex tali exceſſu creditorum Adrianæ
23 ſupra valorem domus eliminatur quæcumq;
vmbra doli, & fraudis, qua ceſſante Adriana
hæres cum beneficio legis, & inuentarij po-
tuit, prout præſumitur, ſibimet ipſi ſatisface-
re per imaginariam ſolutionem dictorum cre-
ditorum ſuper hac domo hæreditaria ſui de-
bitoris, & ſubinde lucrari illius fructus, *l. ſi*
ei, §. ſi is, ff. de euict. Bald. in l. fin. §. in computatione
num. 4. C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 224. num. 8. &
ſeqq. & num. 20. Rot. dec. 71. num. 4. par. 1. diuerſ.
dec. 1284. num. 1. coram Seraph. deciſ. 637. num. 12.
coram Dunoz. iun. & dec. 2. num. 11. & 12. par. 6.
24 *recent.* etiam ſine Iudicis authoritate, quam
remota ſuſpicione doli, & fraudis non eſſe
neceſſariam, tradunt *Add. ad Gregor. deciſ. 67.*
num. 16. verſ. crederem tamen. Rot. dec. 187. nu. 10.
& 11. par. 7. recent. & in Romana dotis 23. Ianuarij
1668. §. unde cum creditum dotis ad fin. coram b. m.
Ioanne Emerix.

Non obſtat, quod Adriana pro eius credi-
tis fuerit graduata in concurſu terminato per
dictam ſententiam graduatoriam ſecundi
Collateralis, quodque eius poſſeſſio ducat
25 originem à titulo hæreditario; quia inde
non tollitur, vel quod Adriana irreluibile pi-
gnus pro creditis in dicto iudicio canonizatis
potuiſſet in ſolutũ accipere ex ſupra allegatis,
& ex *Seraph. dec. 358. num. 1. & 2. & Dunoz. iun.*
26 *deciſ. 907. num. 9. in fin.* præſertim ex priuilegio
dotis, cuius fauore præſumptio militat pro
datione in ſolutum, *Menoch. conſ. 201. num. 18.*
Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 12. & 13. &
in ſimilibus terminis *d. deciſ. 217. num. 5. & ſeqq.*
27 *coram Dunoz. iun.* vel quod domum authore
Prætore ſibi adiudicandam non curauerit
prout rem ſe habuiſſe arguebant Domini ex
mandato exequutiuo relaxato ad fauorem
Adrianæ in dicta ſententia graduatoria; nam
cum ſubinde ipſa eiuſque hæredes eandem
domum diu poſſidere continuauerint iure
28 proprio, oritur præſumptio, quod domus
præuia ſubhaſtatione, & deliberatione fuerit
ritè, & ſolemniter data in ſolutum, *Ancharan.*
conſ. 40. num. 2. verſ. item ex temporis diuturnitate,
Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 147. num. 1. & 4. vbi lo-
quitur in terminis quando præceſſerunt ſen-
tentiæ, & proceſſus vſque ad relaxationem
mandati, vt in præſenti, *& qu. 200. num. 10. &*
ſub num. 17. Poſſib. eodem tract. exemplificans in
decem, vel viginti annis hoc longiſſimum
tempus *inſpect. 35. nu. 52. & duob. ſeqq. & inſpect.*
67. num. 50. & in terminis rei, cuius valor ſu-
perabatur à creditis, *Rot. d. dec. 907. num. 9. coram*
Dunoz. iun.

Neque aduerſantur ſolutio Canonis huius
domus cum augumento legato per Franciſ-
cum, & retentio domus pro creditis Adrianæ
oppoſita contra fideicommiſſarios *in deciſione*
huius cauſæ 310. coram Millin. ex quibus fidei-
commiſſariæ titulum imaginariæ, vel realis
adiudicationis excludere curabant: Nam ſo-
lutio Canonis in augumento legato præbet
æquiuocum argumentum, quia in dicta æſti-
29 matione facta pro ſcutis 200. fuit habita ratio
huius Canonis aucti Summario mulierum de
Spinis *num. 9.* & ſic cum illo onere cenſetur
domus Adrianæ adiudicata, vel ab ea recepta
in ſolutum ex ſupra allegatis. Quinimò ſolu-
30 tio poteſt etiam adſcribi maternę pietati cum
Archiconfraternitas Domina directa reſpectu
dicti augumenti teneretur ad celebrationem
Miſſarum pro anima eiuſdem Franciſci,
maximè quia in receputis Canonum ſoluto-
rum per Adrianam nihil dicitur de qualitate
hęreditaria non obſtantibus partitis librorum
dictæ Archiconfraternitatis cum enunciatiua
31 talis qualitatis, quia partitæ priuatæ ſic de-
ſcriptæ non potuerunt præiudicare Adrianæ
abſenti, & ignoranti, imò habenti receputas
abſque tali expreſſione ex regula *textus in l. fa-*
ctum cuique ſuum, ff. de reg. iur. Dunoz. iun. dec. 465.
num. 7. nec probant contra Adrianam, eiuſque
hæredes, *l. 5. C. de probat. Rot. in Romana pecunia-*
ria 12. Dec. 1670. §. alia il primo ſub princip. coram
R. P. D. meo Taia.

Retentio autem oppoſita coram Millin. per
hæredes Adrianæ aduerſus fideicommiſſarios
non excludit imaginariam, ſeu effectiuam
adiudicationem præcedenter ſequutam; adiu-
32 dicatio namque poteſt ſtare ſimul cum op-
poſita retentione pro creditis, quæ adiudica-
tioni cauſam dederunt, quando oppoſitio eſt
facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſo-
ribus, vt in præſenti, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1.*
cap. 37. nu. 9. Rot. cor. Eminent. Ottheb. dec. 47. nu. 19.
33 *& ſeqq.* quibus ad ſe tuendos in poſſeſſione
proponere licuiſſet exceptiones etiam diuer-
ſas, & contrarias ex allegatis *in deciſ. 259. nu. 7.*
coram Bich.

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

Confirmata vt infra dec. 436.

NOLANA PAROCHIALIS.

Luna 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis non obſtante re iudicata aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum: vnio probanda eſt ab allegante, & vnde potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*
2 *Poſſeſſio titularis anteceſſoris ad quam aliquis fuit gratioſè ſubrogatus vnde probetur.*
3 *Reſeruatio, ſeu deuolutio Parochialis ad Sedem Apoſtolicam probatur ob non factum concurſum.*
4 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione.*
5 *Res iudicata aduerſus quam conceſſa fuit reſtitutio redditur turbida, nec impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ.*
6 *Exceptiones turbidæ non retardant exequutionem literarum Apoſtolicarum.*
7 *Exceptiones circa ordinem iudicij exequutiui non admittuntur in tertia inſtantia.*
8 *Vnio non præſumitur, ſed debet plenè, & concludenter probari.*
9 *Vnio ex quibus verbis potius excludatur.*
10 *Diſmembratio aliquorum fructuum nihil commune habet cum plenaria vnione.*
11 *Raſura verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto.*
12 *Obſeruantia eſt interpres cuiuſcunque diſpoſitionis.*
13 *Iuxta formam ſupplicationum non eſt regulariter iudicandum attenta regula 27. Cancellariæ.*
14 *Declara id non procedere quando ſupplicatio allegatur incidenter, ſed quando affertur principaliter, & pro iuſtificatione gratiæ.*
15 *Status collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius fuit alter prouiſus, ſeu ſubrogatus.*
16 *Vnioni nil magis repugnat, quàm ſtatus collatiuus.*
17 *Viſitationibus Ordinariorum præſertim excedentibus centũ annos valde deferendum eſt ad arguendam qualitatem beneficij.*
18 *Actus qui dederunt cauſam liti, non merentur attendi.*
19 *Sententiæ, de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, non præbet fundamentum præſcriptioni, ſeu titulo putatiuo.*
20 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, nec operatur vllum iuris effectum.*
21 *Titulus putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli.*
22 *Præſcriptio non datur ſtante mala fide.*
23 *Præſcriptio non currit contra dementem.*
24 *Præſcriptio non completa non meretur allegari.*

DECISIO CCCLXXVII.

Circa interpretationem diſmembrationis modicorum fructuum pro omnimoda, & plenaria vnione controuerſæ Parochialis S. Felicis de Cœmiterio, voti compos euaſit Capitulum Nolanum, quouſque iura Parochialis fuerunt penitus indefenſa tam de annis 1598. & 1599. quibus per contradictas emanarunt mandatum de manutenendo in Curia A. C. & ſententia Rotalis Cardin. Seraphini, quam ab inde citra nullo vnquam comparente propugnatore, ſed tempus ſuperuenit, quo obliterata iura huius Parochialis, & inſignis Eccleſiæ excitata primitus miniſterio Philippi Marenghæ prouiſi Apoſtolici, qui anno 1656. cauſam committi obtinuit Reuerendiſs. Zarati, fuerunt ſubinde ad lucem reuocata ad inſtantiam Caroli Guadagni, qui cum fuerit prouiſus de hac Parochiali ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & vlterius gratioſam ſubrogationem impetrauerit in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris anno 1597. defuncti, obtinuit præuijs tribus deciſionibus ſub diebus 2. Decemb. 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite, & 8. Iunij 1671. coram R. P. D. meo Rondinino binas Rotales ſententias, in quibus aduerſus illam Seraphini fuit in integrum reſtitutus, & pro effectu dictæ ſubrogationis immiſſionem in poſſeſſione dictæ Parochialis reportauit.

In hoc ſtatu cauſa appellationis ſecunda
vice per Capitulum interpoſitæ mihi com-
miſſa, datoque dubio ad formam commiſſio-
nis, an eſſet procedendum ad legitimam exe-
quutionem, Domini affirmatiuè reſponde-
runt; nam cum de tribus requiſitis gratioſæ
ſubrogationis concludenter doceatur, nempè
1 de Clericatu ex literis teſtimonialibus ſui Or-
dinarij, *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. numer. 15. de
probat.* de poſſeſſione Felicis Maceratæ ex ſen-
tentia Ordinarij Nolani de anno 1597. lata
ſuper prouiſione huius Parochialis vti va-
cantis per obitum dicti Felicis vltimi illius
2 Rectoris, per ipſum Capitulum producta,
*Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C.
de fid. inſtrum. Buratt. dec. 602. num. 6. Rot. deciſ.
231. nu. 5. par. 12. recent. & in Baren. attentatorum
26. Ian. 1671. §. ſucceſſit in fin. coram Me*, ac de
3 reſeruatione demum, & ſic deuolutione ad
Sedem Apoſtolicam, quia Eccleſia eſt Paro-
chialis, & tamen non facto concurſu, nec in-
tra tempus in Conſtitutione 33. Pij V. præfi-
xum, fuit collata, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2.
num. 1. cum ſeq. Barb. de Paroch par. 1. cap. 2. n. 135.*
4 vtique retardari non debet legitima exequu-
tio literarum Apoſtolicarum ſubrogationis,
Rot. coram Pen. dec. 836. num. 4. iuxta impreſs. Lugdun. in recent. dec. 7. num. 8. par. 7. & dec. 352. n. 22. coram Dunoz. iun.

Non obſtant ea, quæ circa ordinem, & merita denuò obiiciuntur, ordo enim non reſpuit proceſſum exequutiuum ſub prætextu ſenten-

20 gentis, ceſſat ſpes veriſimilis luendi tale pi-
gnus, quod proinde in Adrianam pleno iure
tranſiuit, *l. qui habebat 99. §. ideſt in fin. ff. de leg. 3.*
Alex. in l. 1. §. ſeruum corporaliter nu. 7. & 8. Abique
Aretin. ante fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Gratian. diſcept.
422. num. 13. & ſeq. Vrſill. ad Afflict. dec. 378. nu. 4.
Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 217. num. 7. & deciſ.
630. num. 19. & in terminis mulieris retinentis
bona viri pro equipollenti credito ſuæ dotis
deciſ. 145. nu. 11. & 12. par. 4. to. 2. recent. Quidquid
21 dicatur de moderno valore domus, quia cum
pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum*
22 *§. fin. ff. ad leg. falcid.* debet attendi antiquiſſi-
mum tempus, quo ſequuta fuit iudicialis
æſtimatio, ac inducta transfuſio pignoris irre-
luibilis in dominium Adrianæ, vt in puncto
reſpondit *Rot. d. deciſ. 117. num. 7. cum tribus ſeqq.*
coram Dunoz. iun.

Rurſus ex tali exceſſu creditorum Adrianæ
23 ſupra valorem domus eliminatur quæcumq;
vmbra doli, & fraudis, qua ceſſante Adriana
hæres cum beneficio legis, & inuentarii po-
tuit, prout præſumitur, ſibimet ipſi ſatisface-
re per imaginariam ſolutionem dictorum cre-
ditorum ſuper hac domo hereditaria ſui de-
bitoris, & ſubinde lucrari illius fructus, *l. ſi*
ei, §. ſi is. ff. de euict. Bald. in l. fin. §. in computatione
num. 4. C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 224. num. 8. &
ſeqq. & num. 20. Rot. dec. 71. num. 4. par. 1. diuerſ.
dec. 1284. num. 1. coram Seraph. deciſ. 037. num. 12.
coram Dunoz. iun. & dec. 2. num. 11. & 12. par. 6.
24 *recent.* etiam ſine Iudicis authoritate, quam
remota ſuſpicione doli, & fraudis non eſſe
neceſſariam, tradunt *Add. ad Gregor. deciſ. 67.*
num. 16. verſ. crederem tamen, Rot. dec. 127. nu. 10.
& 11. par. 7. recent. & in Romana dotis 23. Ianuarij
1668. §. unde cum creditum dotis ad fin. coram b. m.
Ioanne Emerix.

Non obſtat, quod Adriana pro eius credi-
tis fuerit graduata in concurſu terminato per
dictam ſententiam graduatoriam ſecundi
Collateralis, quodque eius poſſeſſio ducat
25 originem à titulo hæreditario; quia inde
non tollitur, vel quod Adriana irreluibile pi-
gnus pro creditis in dicto iudicio canonizatis
potuiſſet in ſolutũ accipere ex ſupra allegatis,
& ex *Seraph. dec. 358. num. 1. & 2. & Dunoz. iun.*
26 *deciſ. 907. num. 9. in fin.* præſertim ex priuilegio
dotis, cuius fauore præſumptio militat pro
datione in ſolutum, *Menoch. conſ. 201. num. 18.*
Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 12. & 13. &
in ſimilibus terminis *d. deciſ. 217. num. 5. & ſeqq.*
27 *coram Dunoz. iun.* vel quod domum authore
Prætore ſibi adiudicandam non curauerit
prout rem ſe habuiſſe arguebant Domini ex
mandato exequutiuo relaxato ad fauorem
Adrianæ in dicta ſententia graduatoria; nam
cum ſubinde ipſa eiuſque hæredes eandem
domum diu poſſidere continuauerint iure
28 proprio, oritur præſumptio, quod domus
præuia ſubhaſtatione, & deliberatione fuerit
ritè, & ſolemniter data in ſolutum, *Ancharan.*
conſ. 40. num. 2. verſ. item ex temporis diuturnitate,
Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 147. num. 1. & 4. vbi lo-
quitur in terminis quando præceſſerunt ſen-
tentiæ, & proceſſus vſque ad relaxationem
mandati, vt in præſenti, *& qu. 200. num. 10. &*
ſub num. 17. Poſſib. eodem tract. exemplificans in
decem, vel viginti annis hoc longiſſimum
tempus *inſpect. 35. nu. 52. & duob. ſeqq. & inſpect.*
67. num. 50. & in terminis rei, cuius valor ſu-
perabatur à creditis, *Rot. d. dec. 907. num. 9. coram*
Dunoz. iun.

Neque aduerſantur ſolutio Canonis huius
domus cum augumento legato per Franciſ-
cum, & retentio domus pro creditis Adrianæ
oppoſita contra fideicommiſſarios *in deciſione*
huius cauſæ 310. coram Millin. ex quibus fidei-
commiſſariæ titulum imaginariæ, vel realis
adiudicationis excludere curabant: Nam ſo-
lutio Canonis in augumento legato præbet
æquiuocum argumentum, quia in dicta æſti-
29 matione facta pro ſcutis 400. fuit habita ratio
huius Canonis aucti Summario mulierum de
Spinis *num. 9.* & ſic cum illo onere cenſetur
domus Adrianæ adiudicata, vel ab ea recepta
in ſolutum ex ſupra allegatis. Quinimò ſolu-
30 tio poteſt etiam adſcribi maternę pietati cum
Archiconfraternitas Domina directa reſpectu
dicti augumenti teneretur ad celebrationem
Miſſarum pro anima eiuſdem Franciſci,
maximè quia in receptis Canonum ſoluto-
rum per Adrianam nihil dicitur de qualitate
hęreditaria non obſtantibus partitis librorum
dictæ Archiconfraternitatis cum enunciatiua
31 talis qualitatis, quia partitæ priuatæ ſic de-
ſcriptæ non potuerunt præiudicare Adrianæ
abſenti, & ignoranti, imò habenti receptas
abſque tali expreſſione ex regula *textus in l. fa-*
ctum cuique ſuum, ff. de reg. iur. Dunoz. iun. dec. 465.
num. 7. nec probant contra Adrianam, eiuſque
hæredes, *l. 5. C. de probat. Rot. in Romana pecunia-*
ria 12. Dec. 1670. §. alia il primo ſub princip. coram
R. P. D. meo Taia.

Retentio autem oppoſita coram Millin. per
hæredes Adrianæ aduerſus fideicommiſſarios
non excludit imaginariam, ſeu effectiuam
adiudicationem præcedenter ſequutam; adiu-
32 dicatio namque poteſt ſtare ſimul cum op-
poſita retentione pro creditis, quæ adiudica-
tioni cauſam dederunt, quando oppoſitio eſt
facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſo-
ribus, vt in præſenti, *Marcſc. var. reſolut. lib. 1.*
cap. 37. nu. 9. Rot. cor. Eminent. Otthob. dec. 47. nu. 19.
33 *& ſeqq.* quibus ad ſe tuendos in poſſeſſione
proponere licuiſſet exceptiones etiam diuer-
ſas, & contrarias ex allegatis *in deciſ. 259. nu. 7.*
coram Bich.

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

Confirmata vt infra dec. 426.

NOLANA

NOLANA PAROCHIALIS.

Lunæ 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis non obſtante re iudicata aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum: vnio probanda eſt ab allegante, & vnde potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*

2 *Poſſeſſio titularis anteceſſoris ad quam aliquis fuit gratioſè ſubrogatus vnde probetur.*

3 *Reſeruatio, ſeu deuolutio Parochialis ad Sedem Apoſtolicam probatur ob non factum concurſum.*

4 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione.*

5 *Res iudicata aduerſus quam conceſſa fuit reſtitutio redditur turbida, nec impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ.*

6 *Exceptiones turbidæ non retardant exequutionem literarum Apoſtolicarum.*

7 *Exceptiones circa ordinem iudicij exequutiui non admittuntur in tertia inſtantia.*

8 *Vnio non præſumitur, ſed debet plenè, & concludenter probari.*

9 *Vnio ex quibus verbis potius excludatur.*

10 *Diſmembratio aliquorum fructuum nihil commune habet cum plenaria vnione.*

11 *Raſura verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto.*

12 *Obſeruantia eſt interpres cuiuſcunque diſpoſitionis.*

13 *Iuxta formam ſupplicationum non eſt regulariter iudicandum attenta regula 27. Cancellariæ.*

14 *Declara id non procedere quando ſupplicatio allegatur incidenter, ſed quando affertur principaliter; & pro iuſtificatione gratiæ.*

15 *Status collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius fuit alter prouiſus, ſeu ſubrogatus.*

16 *Vnioni nil magis repugnat, quàm ſtatus collatiuus.*

17 *Viſitationibus Ordinariorum præſertim excedentibus centũ annos valde deferendum eſt ad arguendam qualitatem beneficij.*

18 *Actus qui dederunt cauſam liti, non merentur attendi.*

19 *Sententia, de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, non præbet fundamentum præſcriptioni, ſeu titulo putatiuo.*

20 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, nec operatur ullum iuris effectum.*

21 *Titulus putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli.*

22 *Præſcriptio non datur ſtante mala fide.*

23 *Præſcriptio non currit contra dementem.*

24 *Præſcriptio non completa non meretur allegari.*

DECISIO CCCLXXVII.

Circa interpretationem diſmembrationis modicorum fructuum pro omnimoda, & plenaria vnione controuerſæ Parochialis S. Felicis de Cœmiterio, voti compos euaſit Capitulum Nolanum, quouſque iura Parochialis fuerunt penitus indefenſa tam de annis 1598. & 1599. quibus per contradictas emanarunt mandatum de manutenendo in Curia A. C. & ſententia Rotalis Cardin. Seraphini, quam ab inde citra nullo vnquam comparente propugnatore, ſed tempus ſuperuenit, quo obliterata iura huius Parochialis, & inſignis Eccleſiæ excitata primitus miniſterio Philippi Marenghæ prouiſi Apoſtolici, qui anno 1656. cauſam committi obtinuit Reuerendiſs. Zarati, fuerunt ſubinde ad lucem reuocata ad inſtantiam Caroli Guadagni, qui cum fuerit prouiſus de hac Parochiali ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & vlterius gratioſam ſubrogationem impetrauerit in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris anno 1597. defuncti, obtinuit præuiis tribus deciſionibus ſub diebus 2. Decemb. 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite, & 8. Iunij 1671. coram R. P. D. meo Rondinino binas Rotales ſententias, in quibus aduerſus illam Seraphini fuit in integrum reſtitutus, & pro effectu dictæ ſubrogationis immiſſionem in poſſeſſione dictæ Parochialis reportauit.

In hoc ſtatu cauſa appellationis ſecundò
vice per Capitulum interpoſitæ mihi commiſſa, datoque dubio ad formam commiſſionis, an eſſet procedendum ad legitimam exequutionem, Domini affirmatiuè reſponderunt; nam cum de tribus requiſitis gratioſæ ſubrogationis concludenter doceatur, nempè
1 de Clericatu ex literis teſtimonialibus ſui Or-
dinarij, *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. numer. 15. de probat.* de poſſeſſione Felicis Maceratæ ex ſententia Ordinarij Nolani de anno 1597. lata ſuper prouiſione huius Parochialis vti vacantis per obitum dicti Felicis vltimi illius
2 Rectoris, per ipſum Capitulum producta,
Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C. de fid. inſtrum. Buratt. dec. 602. num. 6. Rot. deciſ. 231. nu. 5. par. 12. recent. & in Baren. attentatorum 26. Ian. 1671. §. ſucceſſit in fin. coram Me, ac de
3 reſeruatione demum, & ſic deuolutione ad
Sedem Apoſtolicam, quia Eccleſia eſt Parochialis, & tamen non facto concurſu, nec intra tempus in Conſtitutione 33. Pij V. præfixum, fuit collata, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 1. cum ſeq. Barb. de Paroch. par. 1. cap. 2. n. 135.*
4 vtique retardari non debet legitima exequu-
tio literarum Apoſtolicarum ſubrogationis, *Rot. coram Pen. dec. 836. num. 4. iuxta impreſſ. Lugdun. in recent. dec. 7. num. 8. par. 7. & dec. 352. n. 22. coram Dunoz. iun.*

Non obſtant ea, quæ circa ordinem, & merita denuò obiiciuntur, ordo enim non reſpuit proceſſum exequutiuum ſub prætextu

20 gentia, ceſſat ſpes veriſimilis luendi tale pi-
gnus, quod proinde in Adrianam pleno iure
tranſiuit, *l. qui habebat 99. §. idest in fin. ff. de leg. 3.*
Alex. in l. 1. §. ſeruum corporaliter nu. 7. & 8. vbique
Aretin. ante fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Grattian. diſcept.
422. num. 13. & ſeq. Vrſill. ad Aſſlict. dec. 378. num. 4.
Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 217. num. 7. & deciſ.
630. num. 19. & in terminis mulieris retinentis
bona viri pro equipollenti credito ſuæ dotis
deciſ. 145. n. 11. & 12. par. 4. to. 2. recent. Quidquid
21 dicatur de moderno valore domus, quia cum
pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum*
22 *§. fin. ff. ad leg. falcid.* debet attendi antiquiſſi-
mum tempus, quo ſequuta fuit iudicialis
æſtimatio, ac inducta transfuſio pignoris irre-
luibilis in dominium Adrianæ, vt in puncto
reſpondit *Rot. d. deciſ. 117. num. 7. cum tribus ſeqq.*
coram Dunoz. iun.

Rurſus ex tali exceſſu creditorum Adrianæ
23 ſupra valorem domus eliminatur quæcumq;
vmbra doli, & fraudis, qua ceſſante Adriana
hæres cum beneficio legis, & inuentarij po-
tuit, prout præſumitur, ſibimet ipſi ſatisface-
re per imaginariam ſolutionem dictorum cre-
ditorum ſuper hac domo hæreditaria ſui de-
bitoris, & ſubinde lucrari illius fructus, *l. ſi*
ei, §. ſi is, ff. de euict. Bald. in l. fin. §. in computatione
num. 4. C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 224. num. 8. &
ſeqq. & num. 20. Rot. dec. 71. num. 4. par. 1. diuerſ.
dec. 1284. num. 4. coram Seraph. deciſ. 637. num. 12.
coram Dunoz. iun. & dec. 2. num. 11. & 12, par. 6.
24 *recent.* etiam ſine Iudicis authoritate, quam
remota ſuſpicione doli, & fraudis non eſſe
neceſſariam, tradunt *Add. ad Gregor. deciſ. 67.*
num. 16. verſ. crederem tamen, Rot. dec. 187. nu. 10.
& 11. par. 7. recent. & in Romana dotis 23. Ianuarij
1668. §. vnde cum creditum dotis ad fin. coram b. m.
Ioanne Emerix.

Non obſtat, quod Adriana pro eius credi-
tis fuerit graduata in concurſu terminato per
dictam ſententiam graduatoriam ſecundi
Collateralis, quodque eius poſſeſſio ducat
25 originem à titulo hæreditario; quia inde
non tollitur, vel quod Adriana irreluibile pi-
gnus pro creditis in dicto iudicio canonizatis
potuiſſet in ſolutũ accipere ex ſupra allegatis,
& ex *Seraph. dec. 358. num. 1. & 2. & Dunoz. iun.*
26 *deciſ. 907. num. 9. in fin.* præſertim ex priuilegio
dotis, cuius fauore præſumptio militat pro
datione in ſolutum, *Menoch. conſ. 201. num. 18.*
Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 12. & 13. &
in ſimilibus terminis *d. deciſ. 217. num. 5. & ſeqq.*
27 *coram Dunoz. iun.* vel quod domum authore
Prætore ſibi adiudicandam non curauerit
prout rem ſe habuiſſe arguebant Domini ex
mandato exequutiuo relaxato ad fauorem
Adrianæ in dicta ſententia graduatoria; nam
cum ſubinde ipſa eiuſque hæredes eandem
domum diu poſſidere continuauerint iure
28 proprio, oritur præſumptio, quod domus
præuia ſubhaſtatione, & deliberatione fuerit
ritè, & ſolemniter data in ſolutum, *Ancharan.*
conſ. 40. num. 2. verſ. item ex temporis diuturnitate,
Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 147. num. 1. & 4. vbi lo-
quitur in terminis quando præceſſerunt ſen-
tentiæ, & Proceſſus vſque ad relaxationem
mandati, vt in præſenti, *& qu. 200. num. 10. &*
ſub num. 17. Poſſib. eodem titul. exemplificans in
decem, vel viginti annis hoc longiſſimum
tempus *inſpect. 35. nu. 52. & duob. ſeqq. & inſpect.*
67. num. 50. & in terminis rei, cuius valor ſu-
perabatur à creditis, *Rot. d. dec. 907. num. 9. coram*
Dunoz. iun.

Neque aduerſantur ſolutio Canonis huius
domus cum augumento legato per Franciſ-
cum, & retentio domus pro creditis Adrianæ
oppoſita contra fideicommiſſarios *in deciſione*
huius cauſæ 310. coram Millin. ex quibus fidei-
commiſſariæ titulum imaginariæ, vel realis
adiudicationis excludere curabant: Nam ſo-
lutio Canonis in augumento legato præbet
æquiuocum argumentum, quia in dicta æſti-
29 matione facta pro ſcutis 400. fuit habita ratio
huius Canonis aucti Summario mulierum de
Spinis *num. 9.* & ſic cum illo onere cenſetur
domus Adrianæ adiudicata, vel ab ea recepta
in ſolutum ex ſupra allegatis. Quinimò ſolu-
30 tio poteſt etiam adſcribi maternę pietati cum
Archiconfraternitas Domina directa reſpectu
dicti augumenti teneretur ad celebrationem
Miſſarum pro anima eiuſdem Franciſci,
maximè quia in receputis Canonum ſoluto-
rum per Adrianam nihil dicitur de qualitate
hęreditaria non obſtantibus partitis librorum
dictæ Archiconfraternitatis cum enunciatiua
31 talis qualitatis, quia partitæ priuatæ ſic de-
ſcriptæ non potuerunt præiudicare Adrianæ
abſenti, & ignoranti, imò habenti receputis
abſque tali expreſſione ex regula *textus in l. fa-*
ctum cuique ſuum, ff. de reg. iur. Dunoz. iun. dec. 465.
num. 7. nec probant contra Adrianam, eiuſque
hæredes, *l. 5. C. de probat. Rot. in Romana pecunia-*
ria 12. Dec. 1670. §. alia il primo ſub princip. coram
R. P. D. meo Taia.

Retentio autem oppoſita coram Millin. per
hæredes Adrianæ aduerſus fideicommiſſarios
non excludit imaginariam, ſeu effectiuam
adiudicationem præcedenter ſequutam; adiu-
32 dicatio namque poteſt ſtare ſimul cum op-
poſita retentione pro creditis, quæ adiudica-
tioni cauſam dederunt, quando oppoſitio eſt
facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſo-
ribus, vt in præſenti, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1.*
cap. 37. nu. 9. Rot. cor. Eminent. Otthob. dec. 47. nu. 19.
33 *& ſeqq.* quibus ad ſe tuendos in poſſeſſione
proponere licuiſſet exceptiones etiam diuer-
ſas, & contrarias ex allegatis in *deciſ. 259. nu. 7.*
coram Bich.

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

Confirmata vt infra dec. 416.

NOLANA

NOLANA PAROCHIALIS.

Luna 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis non obſtante re iudicata aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum: vnio probanda eſt ab allegante, & vnde potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*
2 *Poſſeſſio titularis anteceſſoris ad quam aliquis fuit gratioſè ſubrogatus vnde probetur.*
3 *Reſeruatio, ſeu deuolutio Parochialis ad Sedem Apoſtolicam probatur ob non factum concurſum.*
4 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione.*
5 *Res iudicata aduerſus quam conceſſa fuit reſtitutio redditur turbida, nec impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ.*
6 *Exceptiones turbidæ non retardant exequutionem literarum Apoſtolicarum.*
7 *Exceptiones circa ordinem iudicij exequutiui non admittuntur in tertia inſtantia.*
8 *Vnio non præſumitur, ſed debet plenè, & concludenter probari.*
9 *Vnio ex quibus verbis potius excludatur.*
10 *Diſmembratio aliquorum fructuum nihil commune habet cum plenaria vnione.*
11 *Raſura verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto.*
12 *Obſeruantia eſt interpres cuiuſcunque diſpoſitionis.*
13 *Iuxta formam ſupplicationum non eſt regulariter iudicandum attenta regula 27. Cancellariæ.*
14 *Declara id non procedere quando ſupplicatio allegatur incidenter, ſed quando affertur principaliter, & pro iuſtificatione gratiæ.*
15 *Status collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius fuit alter prouiſus, ſeu ſubrogatus.*
16 *Vnioni nil magis repugnat, quàm ſtatus collatiuus.*
17 *Viſitationibus Ordinariorum præſertim excedentibus centũ annos valde deferendum eſt ad arguendam qualitatem beneficij.*
18 *Actus qui dederunt cauſam liti, non merentur attendi.*
19 *Sententia, de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, non præbet fundamentum præſcriptioni, ſeu titulo putatiuo.*
20 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, nec operatur vllum iuris effectum.*
21 *Titulus putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli.*
22 *Præſcriptio non datur ſtante mala fide.*
23 *Præſcriptio non currit contra dementem.*
24 *Præſcriptio non completa non meretur allegari.*

DECISIO CCCLXXVII.

Circa interpretationem diſmembrationis modicorum fructuum pro omnimoda, & plenaria vnione controuerſæ Parochialis S. Felicis de Cœmiterio, voti compos euaſit Capitulum Nolanum, quouſque iura Parochialis fuerunt penitus indefenſa tam de annis 1598. & 1599. quibus per contradictas emanarunt mandatum de manutenendo in Curia A. C. & ſententia Rotalis Cardin. Seraphini, quam ab inde citra nullo vnquam comparente propugnatore, ſed tempus ſuperuenit, quo obliterata iura huius Parochialis, & inſignis Eccleſiæ excitata primitus miniſterio Philippi Marenghæ prouiſi Apoſtolici, qui anno 1656. cauſam committi obtinuit Reuerendiſs. Zarati, fuerunt ſubinde ad lucem reuocata ad inſtantiam Caroli Guadagni, qui cum fuerit prouiſus de hac Parochiali ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & vlterius gratioſam ſubrogationem impetrauerit in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris anno 1597. defuncti, obtinuit præuijs tribus deciſionibus ſub diebus 2. Decemb. 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite, & 8. Iunij 1671. coram R. P. D. meo Rondinino binas Rotales ſententias, in quibus aduerſus illam Seraphini fuit in integrum reſtitutus, & pro effectu dictæ ſubrogationis immiſſionem in poſſeſſione dictæ Parochialis reportauit.

In hoc ſtatu cauſa appellationis ſecundo vice per Capitulum interpoſitæ mihi commiſſa, datoque dubio ad formam commiſſionis, an eſſet procedendum ad legitimam exequutionem, Domini affirmatiuè reſponderunt; nam cum de tribus requiſitis gratioſæ ſubrogationis concludenter doceatur, nempè
1 de Clericatu ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. numer. 15. de probat.* de poſſeſſione Felicis Maceratæ ex ſententia Ordinarij Nolani de anno 1597. lata ſuper prouiſione huius Parochialis vti vacantis per obitum dicti Felicis vltimi illius
2 Rectoris, per ipſum Capitulum producta, *Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C. de fid. inſtrum. Buratt. dec. 602. num. 6. Rot. deciſ. 231. nu. 5. par. 12. recent. & in Baren. attentatorum 26. Ian. 1671. §. ſucceſſit in fin. coram Me*, ac de
3 reſeruatione demum, & ſic deuolutione ad Sedem Apoſtolicam, quia Eccleſia eſt Parochialis, & tamen non facto concurſu, nec intra tempus in Conſtitutione 33. Pij V. præfixum, fuit collata, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 1. cum ſeq. Barb. de Paroch par. 1. cap. 2. n. 135.*
4 vtique retardari non debet legitima exequutio literarum Apoſtolicarum ſubrogationis, *Rot. coram Pen. dec. 836. num. 4. iuxta impreſ. Lugdun. in recent. dec. 7. num. 8. par. 7. & dec. 352. n. 22. coram Dunoz. iun.*

Non obſtant ea, quæ circa ordinem, & merita denuò obiiciuntur, ordo enim non reſpuit proceſſum exequutiuum ſub prætextu ſenten-

20 gentis, ceſſat ſpes veriſimilis luendi tale pi-
gnus, quod proinde in Adrianam pleno iure
tranſiuit *l. qui habebat 99. §. ideſt in fin. ff. de leg. 3. Alex. in l. 1. §. ſeruum corporaliter nu. 7. & 8. vbique Aretin. ante fin. ff. de acquir. poſſeſſ. Gratian. diſcept. 422. num. 13. & ſeq. Vrſill. ad Afflict. dec. 378. nu. 4. Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 217. num. 7. & deciſ. 630. num. 19.* & in terminis mulieris retinentis
bona viri pro equipollenti credito ſuæ dotis
deciſ. 145. nu. 11. & 12. par. 4. to. 2. recent. Quidquid
21 dicatur de moderno valore domus, quia cum
pretia rerum tempore varientur, *l. pretia rerum*
22 *§. fin. ff. ad leg. falcid.* debet attendi antiquiſſi-
mum tempus, quo ſequuta fuit iudicialis
æſtimatio, ac inducta transfuſio pignoris irre-
luibilis in dominium Adrianæ, vt in puncto
reſpondit *Rot. d. deciſ. 217. num. 7. cum tribus ſeqq. coram Dunoz. iun.*

Rurſus ex tali exceſſu creditorum Adrianæ
23 ſupra valorem domus eliminatur quæcumq;
vmbra doli, & fraudis, qua ceſſante Adriana
hæres cum beneficio legis, & inuentarij po-
tuit, prout præſumitur, ſibimet ipſi ſatisface-
re per imaginariam ſolutionem dictorum cre-
ditorum ſuper hac domo hæreditaria ſui de-
bitoris, & ſubinde lucrari illius fructus, *l. ſi ei, §. ſi is, ff. de euict. Bald. in l. fin. §. in computatione num. 4. C. de iur. deliber. Surd. deciſ. 224. num. 8. & ſeqq. & num. 20. Rot. dec. 71. num. 4. par. 1. diuerſ. dec. 1284. num. 1. coram Seraph. deciſ. 037. num. 12. coram Dunoz. iun. & dec. 2. num. 11. & 12. par. 6.*
24 *recent.* etiam ſine Iudicis authoritate, quam
remota ſuſpicione doli, & fraudis non eſſe
neceſſariam, tradunt *Add. ad Gregor. deciſ. 67. num. 16. verſ. crederem tamen. Rot. dec. 127. nu. 10. & 11. par. 7. recent. & in Romana dotis 23. Ianuarij 1668. §. vnde cum creditum dotis ad fin. coram b. m. Ioanne Emerix.*

Non obſtat, quod Adriana pro eius credi-
tis fuerit graduata in concurſu terminato per
dictam ſententiam graduatoriam ſecundi
Collateralis, quodque eius poſſeſſio ducat
25 originem à titulo hæreditario; quia inde
non tollitur, vel quod Adriana irreluibile pi-
gnus pro creditis in dicto iudicio canonizatis
potuiſſet in ſolutũ accipere ex ſupra allegatis,
& ex *Seraph. dec. 358. num. 1. & 2. & Dunoz. iun.*
26 *deciſ. 907. num. 9. in fin.* præſertim ex priuilegio
dotis, cuius fauore præſumptio militat pro
datione in ſolutum, *Menoch. conſ. 201. num. 18. Rot. coram ſ. m. Gregor. deciſ. 194. num. 12. & 13.* &
in ſimilibus terminis *d. deciſ. 117. num. 5. & ſeqq.*
27 *coram Dunoz. iun.* vel quod domum authore
Prætore ſibi adiudicandam non curauerit
prout rem ſe habuiſſe arguebant Domini ex
mandato exequutiuo relaxato ad fauorem
Adrianæ in dicta ſententia graduatoria; nam
cum ſubinde ipſa eiuſque hæredes eandem
domum diu poſſidere continuauerint iure
28 proprio, oritur præſumptio, quod domus
præuia ſubhaſtatione, & deliberatione fuerit
ritè, & ſolemniter data in ſolutum, *Ancharan. conſ. 40. num. 2. verſ. item ex temporis diuturnitate, Mangil. de ſubhaſt. quæſt. 147. num. 1. & 4.* vbi lo-
quitur in terminis quando præceſſerunt ſen-
tentiæ, & proceſſus vſque ad relaxationem
mandati, vt in præſenti, *& qu. 200. num. 10. & ſub num. 17. Poſſb. eodem tract.* exemplificans in
decem, vel viginti annis hoc longiſſimum
tempus *inſpect. 35. nu. 52. & duob. ſeqq. & inſpect. 67. num. 50.* & in terminis rei, cuius valor ſu-
perabatur à creditis, *Rot. d. dec. 907. num. 9. coram Dunoz. iun.*

Neque aduerſantur ſolutio Canonis huius
domus cum augumento legato per Franciſ-
cum, & retentio domus pro creditis Adrianæ
oppoſita contra fideicommiſſarios *in deciſione huius cauſæ 310. coram Millin.* ex quibus fidei-
commiſſariæ titulum imaginariæ, vel realis
adiudicationis excludere curabant: Nam ſo-
lutio Canonis in augumento legato præbet
æquiuocum argumentum, quia in dicta æſti-
29 matione facta pro ſcutis 400. fuit habita ratio
huius Canonis aucti Summario mulierum de
Spinis *num. 9.* & ſic cum illo onere cenſetur
domus Adrianæ adiudicata, vel ab ea recepta
in ſolutum ex ſupra allegatis. Quinimò ſolu-
30 tio poteſt etiam adſcribi maternę pietati cum
Archiconfraternitas Domina directa reſpectu
dicti augumenti teneretur ad celebrationem
Miſſarum pro anima eiuſdem Franciſci,
maximè quia in receputis Canonum ſoluto-
rum per Adrianam nihil dicitur de qualitate
hęreditaria non obſtantibus partitis librorum
dictæ Archiconfraternitatis cum enunciatiua
31 talis qualitatis, quia partitæ priuatæ ſic de-
ſcriptæ non potuerunt præiudicare Adrianæ
abſenti, & ignoranti, imò habenti receputas
abſque tali expreſſione ex regula *textus in l. factum cuique ſuum, ff. de reg. iur. Dunoz. iun. dec. 465. num. 7.* nec probant contra Adrianam, eiuſque
hæredes, *l. 5. C. de probat. Rot. in Romana pecuniaria 12. Dec. 1670. § alia il primo ſub princip. coram R. P. D. meo Taia.*

Retentio autem oppoſita coram Millin. per
hæredes Adrianæ aduerſus fideicommiſſarios
non excludit imaginariam, ſeu effectiuam
adiudicationem præcedenter ſequutam; adiu-
32 dicatio namque poteſt ſtare ſimul cum op-
poſita retentione pro creditis, quæ adiudica-
tioni cauſam dederunt, quando oppoſitio eſt
facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſo-
ribus, vt in præſenti, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1. cap. 37. nu. 9. Rot. cor. Eminent. Ottheb. dec. 47. nu. 19.*
33 *& ſeqq.* quibus ad ſe tuendos in poſſeſſione
proponere licuiſſet exceptiones etiam diuer-
ſas, & contrarias ex allegatis *in deciſ. 239. nu. 7. coram Bich.*

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

Confirmata vt infra dec. 416.

NOLANA PAROCHIALIS.

Lunæ 14. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Exequutio debetur ſubrogationi gratioſæ concurrentibus tribus requiſitis non obſtante re iudicata aduerſus quam ſubrogatus fuit reſtitutus in integrum: vnio probanda eſt ab allegante, & vnde potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clericatus probatur literis Ordinarij.*
2 *Poſſeſſio titularis anteceſſoris ad quam aliquis fuit gratioſè ſubrogatus vnde probetur.*
3 *Reſeruatio, ſeu deuolutio Parochialis ad Sedem Apoſtolicam probatur ob non factum concurſum.*
4 *Literæ Apoſtolicæ ſubrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione.*
5 *Res iudicata aduerſus quam conceſſa fuit reſtitutio redditur turbida, nec impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ.*
6 *Exceptiones turbidæ non retardant exequutionem literarum Apoſtolicarum.*
7 *Exceptiones circa ordinem iudicij exequutiui non admittuntur in tertia inſtantia.*
8 *Vnio non præſumitur, ſed debet plenè, & concludenter probari.*
9 *Vnio ex quibus verbis potius excludatur.*
10 *Diſmembratio aliquorum fructuum nihil commune habet cum plenaria vnione.*
11 *Raſura verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto.*
12 *Obſeruantia eſt interpres cuiuſcunque diſpoſitionis.*
13 *Iuxta formam ſupplicationum non eſt regulariter iudicandum attenta regula 27. Cancellariæ.*
14 *Declara id non procedere quando ſupplicatio allegatur incidenter, ſed quando affertur principaliter, & pro iuſtificatione gratiæ.*
15 *Status collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius fuit alter prouiſus, ſeu ſubrogatus.*
16 *Vnioni nil magis repugnat, quàm ſtatus collatiuus.*
17 *Viſitationibus Ordinariorum præſertim excedentibus centū annos valde deferendum eſt ad arguendam qualitatem beneficij.*
18 *Actus qui dederunt cauſam liti, non merentur attendi.*
19 *Sententia, de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, non præbet fundamentum præſcriptioni, ſeu titulo putatiuo.*
20 *Sententia iniuſta non tranſit in iudicatum, nec operatur ullum iuris effectum.*
21 *Titulus putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli.*
22 *Præſcriptio non datur ſtante mala fide.*
23 *Præſcriptio non currit contra dementem.*
24 *Præſcriptio non completa non meretur allegari.*

DECISIO CCCLXXVII.

Circa interpretationem diſmembrationis modicorum fructuum pro omnimoda, & plenaria vnione controuerſiæ Parochialis S. Felicis de Cœmiterio, voti compos euaſit Capitulum Nolanum, quouſque iura Parochialis fuerunt penitus indefenſa tam de annis 1598. & 1599. quibus per contradictas emanarunt mandatum de manutenendo in Curia A. C. & ſententia Rotalis Cardin. Seraphini, quam ab inde citra nullo vnquam comparente propugnatore, ſed tempus ſuperuenit, quo obliterata iura huius Parochialis, & inſignis Eccleſiæ excitata primitus miniſterio Philippi Marenghæ prouiſi Apoſtolici, qui anno 1656. cauſam committi obtinuit Reuerendiſs. Zarati, fuerunt ſubinde ad lucem reuocata ad inſtantiam Caroli Guadagni, qui cum fuerit prouiſus de hac Parochiali ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & vlterius gratioſam ſubrogationem impetrauerit in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris anno 1597. defuncti, obtinuit præuijs tribus deciſionibus ſub diebus 2. Decemb. 1669. & 27. Iunij 1670. coram R. P. D. meo Vicecomite, & 8. Iunij 1671. coram R.P.D. meo Rondinino binas Rotales ſententias, in quibus aduerſus illam Seraphini fuit in integrum reſtitutus, & pro effectu dictæ ſubrogationis immiſſionem in poſſeſſione dictæ Parochialis reportauit.

In hoc ſtatu cauſa appellationis ſecunda vice per Capitulum interpoſitæ mihi commiſſa, datoque dubio ad formam commiſſionis, an eſſet procedendum ad legitimam exequutionem, Domini affirmatiuè reſponderunt; nam cum de tribus requiſitis gratioſæ ſubrogationis concludenter doceatur, nempè
1 de Clericatu ex literis teſtimonialibus ſui Ordinarij, *cap. poſt ceſſionem, vbi Felin. numer. 15. de probat.* de poſſeſſione Felicis Maceratæ ex ſententia Ordinarij Nolani de anno 1597. lata ſuper prouiſione huius Parochialis vti vacantis per obitum dicti Felicis vltimi illius
2 Rectoris, per ipſum Capitulum producta, *Salyc. in l. comparationes num. 13. verſ. quartum, C. de fid. inſtrum. Buratt. dec. 602. num. 6. Rot. deciſ. 231. nu. 5. par. 12. recent. & in Baren. attentatorum 26. Ian. 1671. §. ſucceſſit in fin. coram Me*, ac de
3 reſeruatione demum, & ſic deuolutione ad Sedem Apoſtolicam, quia Eccleſia eſt Parochialis, & tamen non facto concurſu, nec intra tempus in Conſtitutione 33. Pij V. præfixum, fuit collata, *Garz. de benef. par. 9. cap. 2. num. 1. cum ſeq. Barb. de Paroch. par. 1. cap. 2. n. 135.*
4 vtique retardari non debet legitima exequutio literarum Apoſtolicarum ſubrogationis, *Rot. coram Pen. dec. 836. num. 4. iuxta impreſſ. Lugdun. in recent. dec. 7. num. 8. par. 7. & dec. 352. n. 22. coram Dunoz. iun.*

Non obſtant ea, quæ circa ordinem, & merita denuò obiiciuntur, ordo enim non reſpuit proceſſum exequutiuum ſub prætextu ſenten-

ſententiæ Seraphini in iudicatum tranſiſſe;
5 nam cum Rota re maturè diſcuſſa Carolum
aduerſus illam in integrum reſtituerit, & ſic
euerterit, vel turbidam reddiderit exceptio-
nem rei iudicatæ, potuit etiam immiſſionem
gratioſè ſubrogato exequutiuè decernere
6 in obſequium literarum Apoſtolicarum,
quarum exequutioni exceptiones turbidæ
non reſiſtunt, *Rot. dec. 542. num. 6. par. 4. & deciſ.
389. num. 25. par. 9. recent. dec. 230. num. 12. coram
Duran. & deciſ. 282. num. 21. coram Celſ.* eoque
7 certius in præſenti, vbi non agitur de prima,
ſed tertia inſtantia, in qua ſeruato ordine
cuiuſcunque ordinarij iudicij proceditur ad
exequutionem rei iudicatæ per tres confor-
mes, iuxta ea, quæ in ſimili oppoſitione ad-
uerſus immiſſionem intentatam vigore *l. fin.
C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* reſpondit *Rot. coram
Duran. dec. 178. num. 31. & 32. & in Romana pri-
mogenit. de Bubalo 23. Ian. proximè præteriti, §. idem
facilius, verſ. verum etiam, & §. ſeq. coram R. P.
D. m. Emerix,*

Iuſtitia vero in meritis luculenter probatur
ex dictis cauſæ deciſionibus, nec offuſcatur
ex reperito obiecto vnionis Parochialis Ca-
8 pitulo Nolano; vnio enim non præſumitur,
ſed plenè, & concludenter debuiſſet probari
ad tex. in cap. quia ſæpè de præb. & dign. Alex. conſ.
70. num. 1. lib. 3. Mandoſ. ſuper regul. Cancell. in reg.
12. q. 7. nu. 5. Menoch de præſum. pt. lib. 6. præſumpt.
80. numer. 1. Garz. de benef. par. 12. cap. 2. num.
224.

Non ſuffragatur, imò retorquetur proba-
9 tio, quæ deducitur ex literis fel. record. Gre-
gor. XI. illarumque exequutione data per
Archiepiſcopum Neapolitanum, ſi enim pon-
derentur illa verba exequutoris „ *Eccleſiam
S. Felicis de Cœmiterio, quæ licet ſit valoris vnciarum
vndecim, ipſam tamen de voluntate ambarum
partium vnimus ad vnciam vnam cæteris fructibus,
& valore ipſo remanentibus ſub poteſtate Epiſcopi* „
non proceſſit per viam ſuppreſſionis tituli
Parochialis, & vnionis illius pleno iure Capi-
tulo, ſed modicam quantitatem vnius vnciæ
ab ea diſmembrauit illiq; applicauit, vt eius
exiguos fructus augeret ad tenorem ſuppli-
cationis ab ipſo Capitulo porrectæ Pontifici,
in qua augumentum redditaum menſæ Ca-
pitularis, & non vnionem Eccleſiarum pete-
10 bat; huiuſmodi autem diſmembratio nihil
commune habet cum plenaria vnione ex allo-
gatis in cauſæ deciſionibus, in quibus plenè
firmatur, quod ſi verba ſuperius recenſita
non legantur in inſtrumento originali id
11 euenit quia apparent ab illo patenter abraſa
in hac parte ſubſtantiali, prout comprobat
exemplum alias tempore non ſuſpecto exem-
platum, & productum, vbi cum talia verba
referantur, dicendum eſt adfuiſſe etiam in in-
ſtrumento originali, & raſuram ſubinde ſe-
quutam non aduerſari quin rei veritas à tali
exemplo haberi poſſit, *Rot. coram Coccin. deciſ.
467. num. 1. & deciſ. 276. num. 3. ad fin. par. 2. &
deciſ. 541. num. 53. par. 5. to. 2. recent.* & propterea
dicto inſtrumento originali ſic abraſo non
eſſe adhibendam fidem firmant omnes cau-
ſæ deciſiones.

Cæterum quando adhuc in comperto non
eſſet intellectus huius diſmembrationis mo-
dicorum fructuum abſque extinctione tituli
12 redditur omnino certus ex ſubſequuta ob-
ſeruantia vtriuſque diſpoſitionis interprete, *l.
minime, & l. ſi de interpretatione, ff. de legib. & in
cap. cum dilectus de conſuetud. Rot. in ſimilibus ter-
minis vnionis dec. 966. num. 16. coram Dunoz. iun.*
Leo ſiquidem X. anno 1516. patronatum
huius Parochialis, quam ad Epiſcopi colla-
tionem prius ſpectare aſſeruit, familiæ Alber-
tinæ conceſſit, narrando quod illius Præpoſi-
tus tunc eſſet Angelus Albertinus; rurſus ex
viſitationibus Ordinariorum conſtat, quod
per obitum dicti Angeli fuerit prouiſus Fran-
ciſcus Albertinus, & ſubinde per iſtius reſi-
gnationem Antonius Tangus, & denique
Felix Macerata, in cuius iuribus Carolus fuit
ſubrogatus, Parochialem obtinuit per reſi-
gnationem præfati Antonij Tangi, vt apparet
13 ex ſupplicatione ſignata de anno 1592. iuxta
quam licet regulariter non iudicetur attenta
regula 27. Cancellariæ de non iudicando iuxta
formam ſupplicationis, ſtante tamen præce-
denti ſtatu collatiuo, & ſubſequuta poſſeſ-
ſione Parochialis apud Felicem, per cuius
obitum vacauit, allegari poteſt huiuſmodi
14 ſupplicatio ad probandum incidenter titu-
lum collatiuum eiuſdem Parochialis, quid-
quid dicendum eſſet ſi ſupplicatio principa-
liter, & pro canonizatione gratiæ afferretur
iuxta diſtinctionem communiter receptam,
de qua apud *Gomes. in gloſatione eiuſdem regul.
qu. 7. nu. 6.* aliaſque authoritates pleno calamo
recenſitas in *Aueniònen. denominationis 27.
Nouembris 1671. §. fin. coram R. P. D. meo Ronda-
nine.*

Cum itaque ex his conſtet de indubitato,
15 & effectuato ſtatu collatiuo per ſpatium oc-
tuaginta annorum eo quia per mortem, vel
reſignationem vnius fuit alius ſubrogatus,
iuxta celeberrimum *conſ. 229. Oldradi*, paſſim
16 canonizatum, ceſſat, & eradicatur quæcum-
que prætenſio vnionis, cui nil magis, & in-
compatibilius repugnat quàm ſtatus collati-
uus, *cap. cum acceſſiſſent de Conſtit. Clem. 1. §. qui-
dam etiam Eccleſias de exceſ. Prælator. Feder. de Sen.
conſ. 187. nu. 1. verſ. item, & huic non eſt impoſſibile,
& conſ. 200. num. 2. Gonzal. ad regul. 8. Cancellar.
gloſ. 5. §. 7. num. 5. & ſeqq. Lotter. de re benef. lib. 1.
qu. 28. num. 104.* cum alijs cumulatis in cauſæ
deciſionibus, reddimurque certiores, quod
re vera aliud non fuerit geſtum, quam Capi-
tulo applicare fructus in modica quantitate
vnius vnciæ, dum ita bene concordant, &
correſpondent ſex ducati annui, quibus Pa-
rochialem erga Capitulum teneri reſponde-
runt Rectores Ordinariis illam viſitantibus,
vt patet ex dd. viſitationibus datis in Summ.
17 Caroli *num. 7. & 8.* quibus præſertim exce-
dentibus metam annorum centum eſt valde
deferendum ad arguendam qualitatem bene-
ficij, *Caſſador. dec. 2. num. 3. de cauſ. poſſeſſ. & pro-
priet. Duran. dec. 23. num. 5. Vbald. dec. 29. num. 11.
Merlin. deciſ. 501. numer. 10. & Carill. deciſ. 286.
num. 3.*

His ſtantibus minus releuat refugium præ-
ſcriptio-

ſcriptionis quadragenariæ cum prætextu tituli putatiui ex iis, quæ ſuperuenerunt poſt obitum Felicis Maceratæ; nam ſententia Ordinarij Nolani, vltra quod habet expreſſam relationem ad decretum exequutoris reſtrictum ad dictam vnicam vnciam; vt ponderatur in dictis cauſæ deciſionibus, tam ipſa, quam epiſtola Nuncij Neapolitani, & mandatum de manutenendo obtentum per contradictas in Curia A. C. dederunt cauſam liti inter Capitulum, & Albertinũ ſucceſſorem dicti Felicis introductæ anno ſequenti coram
18 Seraphino, ideòque remanent nullius efficaciæ, nec merentur attendi, *Dec.conſ.81.num.1. Gregor.XV.deciſ.325.num.12.in recent. deciſ.288. num.1.par.6. & in Toletana iuriſdictionis 21. Maij 1660. §.cæterum, coram Reuer.D.Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore.*

Sententia verò Seraphini non poteſt fun-
19 damentum præbere præſcriptioni, & titulo putatiuo, dum agitur de illius canonizatione, vel reuocatione, vnde cum apparuerit
20 iniuſta non tranſiuit in iudicatum, neque poteſt vllum effectum operari, ſed cum omnibus inde ſequutis debet reuocari, *cap. inter cæteras de ſentent. & re iudic.* In omnem verò
21 caſum ſtante præfata lite, & ſcientia dicti decreti Archiepiſcopi Neapolitani exequutoris, vbi vncia redditum dumtaxat Capitulo applicatur, iuxta ea, quæ ad excluſionem tituli putatiui in ſimili bene ponderat *Gemin. in conſ.96.ſub nu.4. verſ. ſed quoties leguntur priuilegia, Rot. in d.Toletana iuriſdictionis 21. Maij 1660. §. priuilegia, coram Reuerendiſs. Beuilaqua,* apparet
22 quod Capitulum fuit in mala fide, & ſic præſcribere non potuit, *cap. vigilanti, cap. ſi diligenti, & cap. fin. de præſcript. ibique Gemin. Buratt.deciſ.436.num.5. Bich.deciſ.356.num.6. & dec.603. num.18.*

Sed nullibi adeſt quadragenaria, nam cum
23 Albentius, contra quem emanauit ſententia Seraphini inciderit in dementiam, qua laborauit vſque ad obitum ſequutum de anno 1636. debet hoc tempus ſubduci à calculo quadragenariæ non incipiente, vel ſaltem quieſcente interim præſcriptione, *gloſ. in l. 2. verb.ad agnatum, C. de Curat. Furioſ. Odd.de reſtit. in integr. par.2. q.90.num.10. Cyriac.contrprincipal.329. num.70. Rot.dec.204.num.6. par.10.recent. & dec. 356.num.7. coram Bich.* à dicto autem tempore
24 vſque ad annum 1656. quo litem inſtaurauit Philippus Marenga, non fuit completus, imò vix dimidiatus curſus quadragenarius, ſine quo in ſimilibus allegari non meretur præſcriptio, *Rot. in Tranen. iuris ſepeliendi 2. Dec. 1671. §. fin. coram Me.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 398.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 18. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Licet teſtator diſponere poſſit de re hæredis, debet tamen nominatim, vel alias manifeſtè conſtare, quod ita voluerit, non releuantibus diuerſis coniecturis, quæ vtpote talem voluntatem non concludentes reijciuntur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Teſtator poteſt diſponere de bonis ex fideicommiſſo reſtituendis eius hæredi.*

2 *Teſtator, qui nominatim, vel alias manifeſtè ſuam voluntatem non propalat, dicitur noluiſſe diſponere de re hæredis.*

3 *Nec de re poſſeſſa per ſe ipſum, et poſt eius obitum reſtituenda hæredi per fideicommiſſum.*

4 *Nemo præſumitur diſponere voluiſſe de bonis alienis, ſed tantum de ſuis.*

5 *Proœmium declarat voluntatem diſponentis.*

6 *Teſtator, qui profitetur diſponere de bonis ſuis, implicat, quod voluerit diſponere de alienis.*

7 *Bona dicuntur aliena dum debent per teſtatorem poſt eius obitum ex fideicommiſſo reſtitui eius hæredibus.*

8 *Quamuis poſſiderentur per teſtatorem de tempore teſtamenti.*

9 *Bona ſua dicuntur ea, quæ ſpectant ad teſtatorem poſt tempus mortis; in quod confertur teſtamentum.*

10 *Fideicommiſſum reſtringitur ad bona ſua, nec comprehendit bona ſubiecta alijs fideicommiſſis, quæ teſtator mandauit ſalua eſſe debere.*

11 *Voluntas teſtatoris, quod voluerit diſponere de re hæredis, non infertur debilibus coniecturis, ſed vrgentibus, & reddentibus rem claram, & manifeſtam.*

12 *Falcidiæ expreſſio, ſeu prohibitio in vno gradu non cenſetur repetita in perſonis, & gradibus diuerſis.*

13 *Bona hæredum non detrahuntur à fideicommiſſo, cuius non ſunt partes, ſed vti propria retinentur in reſtitutione fideicommiſſi.*

14 *Dictio* alterius *eſt implicatiua ſimilium.*

15 *Detractio diſſimilis non comprehenditur dum teſtator expreſſit generaliter detractiones ſub dictione ſimilitudinaria alijs ſpecialiter expreſſis.*

16 *Diſpoſitio generalis præſertim qualificata ad bona teſtatoris non comprehendit bona hæredis.*

17 *Oratio vniuerſalis verificabilis in bonis teſtatoris, non debet prorogari ad illa hæredis.*

18 *Bona hæredis non cadunt ſub diſpoſitione teſtatoris ex confuſione illorum cum bonis teſtatoris.*

19 Mandel. Alb. conſ. 73. ſub num. 6. *reprobatur.*

Digitized by Google

20 *Acceptatio teſtamenti nil magis infert, quam id quod continetur in teſtamento.*

21 *Acceptatio non extendit actum, ſed roborat ad limites ſuæ latitudinis.*

22 *De bonis communibus cum hærede, teſtatorem diſpoſuiſſe dici non debet, dum declarauit velle diſponere de ſuis.*

23 *Cenſus intelligitur impoſitus ſuper quota fundi ſpectante ad imponentem.*

24 *Aſſertio, quod bona vendenda, ſeu ſubijcienda cenſibus erant libera à quocunque fideicommiſſo dicitur emiſſa ad effectum inuitandi emptores, ſeu creditores, & proinde non detrahit fideicommiſſo.*

25 *Deſcriptio bonorum in inuentario, ſi eſt erronea non præiudicat.*

26 *Clauſula, ſeu proteſtatio,* quod non apponenda in inuentario habeantur pro non appoſitis, *præſeruat iura deſcribentium.*

DECISIO CCCLXXVIII.

REaſſumentes hodie DD. partem dubij, quæ indeciſa remanſit die 12. Iunij proximè præteriti, reſponderunt portionem Fuluij non cadere ſub diſpoſitione Pauli, in confirmationem deciſionis in cauſa editæ coram Reuerendiſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore die 26. Nouembris 1667. §. *minus officit, & §.*
1 *ſeqq.* Non enim dubitarunt, quin Paulus teſtator de portione Tiberio, & Iacobo eius filiis, & hæredibus ex fideicommiſſo Fuluij reſtituenda potuerit non minus, quam de re propria diſponere per *text. in l. vnum ex familia 69. §. ſi rem, & l. cum pater 79. §. cum Titio, ff. de leg. 2. l. hæredum, C. de fideicomm. & §. poteſt autem inſtit. de ſing. reb. per fideicomm. relict.* ſed non
2 conſtare putarunt, quod ita voluerit: quotieſcunque enim teſtator huiuſmodi voluntatem nominatim, vel alias manifeſtè non propalat, ſumenda eſt interpretatio, quod diſponere noluerit nedum de re hæredis, *l. Lucius Titius 78. §. maritus, verſ. quæſitum eſt, ff. ad Trebell. ibiq; gloſ. verb. ſenſiſſe, verſ. alias non, & l. ſequens quæſtio 70. ff. de leg. 2. Peregr. de fideicomm. art. 6. à num. 11.*
3 *vſque ad 16.* ſed nec etiam de re poſſeſſa per ſe ipſum, & poſt eius obitum in vim antiquioris fideicommiſſi hæredi reſtituenda, *Cephal. conſ. 326. num. 8. & ſeqq. Surd. conſ. 354. num. 32. & ſeq. Fuſar. conſ. 147. num. 3. cum ſeqq. & in tract. de ſubſtit. qu. 648. num. 5. & qu. ſeq. num. 4. & 5. Rot. teſtans de opinione Tribunalis in dec. 375.*
4 *num. 2. & 3. par. 1. recent.* cum nemo præſumatur de alienis bonis, ſed de ſuis tantum velle diſponere ad *textum in l. ex facto in princip. vbi gloſ. verb. hæreditate ſua, ff. ad Trebell.* & in his terminis *Cephal. d. conſ. 320. numer. 9. & 10. & conſ. 516. num. 11. 22. & 23. Rot. coram Duran. dec. 93. num. 4.*

Eoque certius quia noſter teſtator de ſuis bonis diſponere profitetur tam in prooemio,
5 à quo diſponentis voluntatem deſumi probant in ſpecie *Riminald. iun. conſ. 676. num. 44. & ſeqq. Fuſar. conſ. 147. num. 4. in fin. verſ. quarto conſidero, Cornaz. deciſ. Lucen. 4. ſub num. 1. aliique citati in d. deciſ. Illuſtr. Beuilaqua, §. minus officit,* quam etiam in toto teſtamenti progreſſu, vbi quindenis, & vltra vicibus hæreditatem, & bona, vel pronomine *ſua*, vel genitiuo *eius*,
6 ſeu *ipſius* qualificauit; implicat namq; quod Paulus, qui de ſuis bonis teſtari toties declarauit, voluerit ſub eius diſpoſitione comprehendere bona aliena, *l. ſerui electione 5. §. final. ibi, ſed meum nominauerit, ff. de leg. 1. vbi gloſ. verb. conſtat, & Bart. num. 3. verſ. quod intelligo,* cum ſequela cæterorum ſcribentium, *Couar. in cap. ſilius num. 3. in fin. verſ. niſi teſtator dixiſſet lego rem meam de teſtam. Alb. conſ. 442. num. 20. & 21.*
7 *Spad. conſ. 249. num. 8. & ſeqq. lib. 3.* qualia dicuntur illa, quæ debebat eius filiis, & hæredibus reſtituere ex fideicommiſſo Fuluij, *Pereg. de fideicomm. d. art. 6. n. 12. verſ. tertio conſiderabam Add. ad Gregor. deciſ. 102. num. 10. verſ. quod tanto magis, Rot. dec. 89. num. 7. par. 5. recent.* quamuis
8 ab eodem Paulo de tempore teſtamenti poſſiderentur, quia ad hunc effectum ſua bona
9 dicuntur ea, quæ ad teſtatorem ſpectant poſt tempus mortis in quod diſpoſitio teſtamentaria confertur, *Peregr. conſ. 37. ſub num. 26. lib. 1. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 9. tit. 6. nu. 11. Rot. d. dec. 375. num. 7. ad fin. par. 1. & alleg. dec. 89. nu. 5. & 6. par. 5. recent.*

Confirmatur id ipſũ ex poſitiua declaratione per teſtatorem occaſione Prælegati facti Iacobo alteri ex eius filiis, & hæredibus, ibi,
» item declarauit prælegaſſe dicto D. Iacobo
» eius filio ſupradictam portionem habitationis ipſius D. teſtatoris, quia dictus D. Tiberius
» habet alias diſpoſitiones ad ſuum fauorem
» factas ab aliis de domo Alberina, quas dictus
» teſtator illi ſaluas eſſe voluit, *teſtamento impreſſo lit. E.* Nam vltra generalem voluntatem teſtatoris præſeruandi alienas diſpoſitiones, inde oritur ſpecialis illatio, quod cum Fuluius eſſet de domo Alberina, non poſſunt eius bo-
10 na fideicommiſſaria cadere ſub diſpoſitione Pauli, qui exprimendo ſaluas eſſe debere diſpoſitiones aliorum de domo Alberina, excluſit in conſequentiam bona Fuluij, ſuumque fideicommiſſum ad bona propria reſtrinxit, & modificauit ad trad. per *Pariſ. conſ. 70. nu. 15. lib. 3. Oſaſch. deciſ. Pedemont. 164. num. 6. cum duabus ſeqq.*

Ex his igitur eneruantur coniecturæ ex parte Laurentij propoſitæ, quæ etiam in ſe ipſis parum concludunt; cum enim ad eruendam talem voluntatem teſtatoris *textus in l. ſequens quæſtio 70. ff. de leg. 2.* vtatur illo indubitabili verbo, *nominatim, & in l. Lucius 78. §. maritus, ff. ad Trebell.* illo expreſſiuo termino,
11 *manifeſtum*, non eſt deferendum debilibus, & indifferentibus coniecturis, ſed iis quæ vrgeant, & impellant ad ita credendum reddantque rem claram, & manifeſtam, *Rot. coram Duran. d. deciſ. 93. num. 10. repetita in par. 5. recent. deciſ. 89. eodem num. in Bononien. de Gozadinis 26. Aprilis 1619. coram Remboldo impreſ. poſt conſil. Spad. 354. num. 7. verſ. cum in dubio, & num. 8. lib. 2. & admittitur in deciſ. huius cauſæ die 10. Decemb. 1664. §. & quamuis, coram Illuſtriſ. Gubernatore.*

Sanè tales viſæ non fuerunt coniecturæ, quæ in propoſita facti ſpecie adducebantur: non prima deſumpta ex eo, quod teſtator prohibeu-

iubendo detractionem legitimæ, Falcidiæ, & Trebellianicæ, aut cuiuſcunque alterius portionis, voluerit hæredibus interdicere ſeparationem bonorum debitorum ex fideicommiſſo Fuluij, eaque ſubiicere proprio fideicommiſſo: quamuis enim reſpectu ſubſtitutionis Flauiæ Cæciliæ teſtator enumerauerit omnes præfatas detractiones, *dicto teſtamento impreſ. ſub lit. D.* reſpectu tamen hæredum inſtitutorum, mentionem non habuit falcidiæ, *dicto teſtamento ſub lit. C.* cuius expreſſio, ſeu
12 prohibitio cum non cenſeatur regulariter repetita in perſonis, & gradibus diuerſis, *Fuſar. de ſubſtit. q. 678. & 679. vtrobique nu. 1.* ſequitur quod reſpectu filiorum hæredum inſtitutorum, in quorum vocatione cadit iſta quæſtio, generalis expreſſio vtriuſque alterius portionis non remaneat inutilis, ſed optimè verificetur in detractione falcidiæ, quæ iiſdem hæredibus potuiſſet competere ſuper hæreditate teſtatoris, abſque neceſſitate inducendi vinculum, ſeu grauamen ſuper illorum proprijs
13 bonis, quæ verè non dicuntur detrahi à fideicommiſſo, cuius non ſunt partes, ſed vti propria ab hærede grauato retineri in reſtitutione fideicommiſſi, vt in ſpecie bene animaduertit *Fuſar. de ſubſtit. q. 649. nu. 11.* Ponde-
14 rata in omnem caſum illa dictione, *alterius*, quæ vtpotè implicatiua ſimilium ita debet intelligi, vt detractiones generaliter prohibitæ ſint ſimiles ſpecialiter expreſſis, adeout ſicut iſtæ detrahendæ veniunt ab hæreditate teſtatoris, ita etiam interpretãtur illæ, quæ ſub
15 dictione ſimilitudinaria non poſſunt capere penitus diſſimilem detractionem, ſeu potius retentionem bonorum, quæ hæredi competunt independenter à teſtatore, vt in præciſis terminis bene reſpondet *Spada conſ. 249. ſub num. 10. & 11. lib. 3.* & comprobant adducti in *dicta deciſ. confirmata Illuſtr. Beuilaquæ ſub §. idq; clarius ad fin.*

Non etiam ſecunda coniectura elicita ex prægnantia, & vniuerſalitate verborum, quo-
16 niam vniuerſalis diſpoſitio regulariter non comprehendit bona hæredis ſignanter quando eſt qualificata ab bona teſtatoris, *Peregrin. conſ. 37. num. 24. & 26. lib. 1.* cum alijs concordantibus apud *Fuſar. de ſubſtit. d. q. 649. n. 5. & 6.*
17 non ſunt enim multiplicanda, ſeu confouenda grauamina ſub prætextu vniuerſalitatis orationis, quæ ſi intellecta iuxta ſubiectam materiam poteſt commodè verificari in quibuſcunque iuribus, & bonis ipſius teſtatoris, extendi, ſeu prorogari opus non eſt ad bona hæredum, *Peregr.* qui ita per duas ſententias obtinuiſſe teſtatur in *tract. de fideicomm. d. art. 6. num. 10. in fin. & num. 11. Fuſar.* adherens huic opinioni non obſtantibus contrarium ſentientibus loco mox alleg. *num. 4. ad princ. & in fin. Merlin de pign. lib. 2. qu. 16. num. 28. Rot. recent. dictis deciſ. 375. num. 8. par. 1. & deciſ. 89. num. 11. par. 5.*

18 Multo minus tertia mendicata ex confuſione bonorum hæredis cum illis teſtatoris,
19 excogitata à *Mandel. Alb. conſ. 73. ſub num. 6.* quia nec lege, nec ratione probatur, vt inquit *Deciſ. Prioli.*

Menoch. conſ. 1214. num. 15. ante fin. ideoq; fuit reiecta in *d. deciſ. 93. ſub num. 16. coram Durano* reprobato eodem *Alb.* contra quem acrius inuehit *Fuſar. de ſubſtit. d. quæſt. 649. num. 13. & ſeqq.*

Nec quarta fundata in onere hæredibus iniuncto acceptandi teſtamentum cum ſubſe-
20 quuta illius acceptatione; acceptatio ſiquidẽ nil magis infert quam quod in teſtamento continetur, nempe bona teſtatoris iuxta ſuperius animaduerſa, vt in ſpecie *Merlin. de pign. lib. 2. d. qu. 16. num. 30. Franc. Marc. deciſ. Delphin. 331. num. 18. Duran. in præcitata dec. 93. num. 16.*
21 *in fin. & 17. in princ.* cum ſuapte natura actum non extendat, ſed tantum roboret ad limites ſuæ latitudinis, vt in his terminis ratiocinantur *Peregr. conſ. 37. num. 9. in fin. & num. 10. lib. 1. & Fuſar. de ſubſtitut. d. q. 649. nu. 9.*

Eiuſdem momenti eſt quinta coniectura, quæ eruitur ex prælegato ad fauorem Iacobi de domo communi inter teſtatorem, & hæredes, quia non ſubſiſtit in facto, cum teſtator prælegauerit dumtaxat tres manſiones nouiter conſtructas, cum alijs duabus conſtruẽdis ex ſumptibus ſuæ hæreditatis, nec aduerſatur
22 in iure, cum Paulus toties declarauerit de ſuis proprijs bonis diſpoſuiſſe, vt pro limitatione coniecturæ aduertunt *Iaſ. in l. cum alienam 10. num. 11. ad fin. C. de leg. Couar. in cap. filius num. 3. in fin. de teſtam. ibique Imol. num. 4. in fin. verſ. quod intellige verum, Peregrin. de fideicomm. art. 33. num. 28. Cornaz. d. dec. Lucen. 4. ſub num. 1. iuncto num. 3.*

Similiter conſtitui nequit fundamentum in ſexta coniectura, quod teſtator ſuper bonis, quorum portionem filijs reſtituere debebat ex fideicommiſſo Fuluij, aliquot cenſus impoſuerit cum aſſertiua, quod fundi erant liberi, & exempti ab omni, & quocunque fi-
23 deicommiſſo; Tum quia adhuc impoſitio facta intelligitur ſuper quotis fundorum ad imponentem liberè ſpectantibus, *Cenc. de cenſ. qu. 20. num. 10. & Rot. poſt ipſum dec. 39. nu. 5. & 6.*
24 Tum quia hæc aſſertio præſertim facta adeo longe à teſtamento nihil prorſus detrahit fideicommiſſo Fuluij nihilque prodeſt illius remiſſioni cum emanauerit ad alium effectum inuitandi emptores cenſuum, qui alioquin ſuas pecunias non expoſuiſſent ſi fuiſſent edocti de vinculo fideicommiſſi ſuper fundis cenſitis, vt bene pro reſponſione aduertit *Rot. deciſ. 272. num. 18. par. 10. recent. & deciſ. 44. numer. 16. poſt Cenſal. ad Peregrin. de fideicommiſſ.*

Ex quibus erronea conuincitur indiſtincta
25 deſcriptio omnium bonorum poſſeſſorum à Paulo in eius inuentario hæreditario, quæ pro ſeptima coniectura affertur, quandoquidem non poteſt veritati præiudicare, ſeu deſcribentibus damnum afferre, qui eorum iura
26 alterius præſeruarunt ſalutari proteſtatione, quod non apponenda haberentur pro non appoſitis, *Angel. in l. 1. §. hæc ſtipulatio num. 24. ff. ſi cui pluſquam per leg. falcid. Rot. dec. 75. n. 6. & 7. par. 10. dec. 142. nu. 2. par. 11. recent. & in Romana fideicomm. de Spinis 16. Ian. 1669. §. non obſtat,*

coram Eminent. Cerro, & 14. Mart. 1672. §. hinc cum erronea, coram Me.

Et ita vtraque &c.

ANCONITANA DOTIS.

Mercurij 23. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Fratres hæredes patris tenentur dotare ſororem ex bonis paternis, & ex iis dotaſſe præſumuntur, vnde non poſſunt ad eorum fauorem apponere pactum reuerſiuum dotis, quæ non probatur conſtituta in exceſſu adeout dotantes liberalitatem exercuerint: idque procedit nedum de iure communi, ſed etiam non obſtantibus Statuto, & conſuetudine Anconæ.

SVMMARIVM.

1 *Fratres hæredes patris tenentur dotare ſororem ex ſubſtantia paterna eodem modo, quo pater tenebatur.*

2 *Inuentarium regulariter probat ſtatum hæreditatis donec iuſtificetur contrarium.*

3 *In dote conſtituta à fratribus ſorori non calculatur quantitas independenter à patre, & fratribus aſſignata mulieri.*

4 *Item nec ſumma ad ſolam pompam conſtituta.*

5 *Inuentarium contra conficientem plene probat valorem bonorum ibidem deſcriptorum.*

6 *Inuentarium non præfefert præſumptionem circa ſtatum hæreditatis, quando contra inuentarium militat alia præſumptio, & agitur contra perſonam in illo non citatam, & num. 8.*

7 *Fratres hæredes patris in conſtituenda dote ſorori non præſumuntur liberalitatem exercuiſſe, ſed impleuiſſe munus à patre in ipſos transfuſum.*

9 *Fratres dotantes debent probare, quod in dotanda ſorore liberalitatem exercuerint.*

10 *Extraneus dicitur frater, & quicunque alius non habens dotatam in poteſtate.*

11 *Extraneus voluntariè, & de proprio dotem conſtituens poteſt ad eius fauorem apponere pactum reuerſiuum.*

12 *Quo caſu non licet mulieri in præiudicium dotantis facere aliquam diſpoſitionem.*

13 *Fratres neceſſario dotantes ſororem, non poſſunt apponere pactum reuerſiuum.*

14 *Quo caſu poteſt mulier de eius dote ſeu patrimonio libere diſponere.*

15 *Pactum reſtitutionis dotis ſtipulatum inter ſponſum, & dotantes non præiudicat, nec inducit conſenſum, ſeu approbationem dotatæ abſentis.*

16 *Pacto reuerſiuo non dicitur mulier conſentire, ſed potius diſſentire, dum diſpoſuit de dote.*

17 *Mulier teſtando de ſuis bonis, dicitur diſpoſuiſſe de dote, quæ eſt eius patrimonium.*

18 *Statutum Anconæ tribuit marito lucrum tertiæ partis dotis, & mandat reſtitui alias duas tertias partes.*

19 *Statutum mandans reſtitui dotem, ſi non dicat, cui ſit facienda reſtitutio, non reſiſtit, quin mulier poſſit teſtari de ſua dote.*

20 *Conſuetudo Anconæ ſuper reuerſione dotis ad dotantes an procedat in dote neceſſario conſtituta, vel conſtituenda.*

21 *Probatio, quæ aliàs ad fundandam intentionem actoris non ſufficeret, ſuffragatur reo ad offuſcandam intentionem actoris.*

22 *Actor eo magis tenetur probare fundamentum ſuæ intentionis, quæ offuſcatur probationibus adductis per reum.*

23 *Conſuetudo iuſtificanda eſt cum præciſis terminis caſus controuerſi.*

DECISIO CCCLXXIX.

PEr obitum Catherinæ ſororis ſine filijs prætendebat Io: Baptiſta Dianus eueniſſe caſum reſtitutionis dotis conſtitutæ cum expreſſo pacto, quod dicto Io. Baptiſtæ alijſque fratribus dotantibus reſtitui deberet: In caſo
„ di morte, ò di diuortio, conforme allo Sta-
„ tuto della Città, ò ſenza figli non peruenēti
„ all'età di anni dieciđotto, conforme all'inue-
„ terata conſuetudine della detta Città: ideoq;
contra Fratres Seruitas hæredes teſtamētarios
Catherinæ immiſſionem, ſeu aſſociationem
petebat ſuper duobus prædijs dotalibus. Rota
tamen contrariū reſoluit, & pro fundamento
reſolutionis præſuppoſuit, quod dotantes fue-
1 rant hæredes communis patris, & ſic ex ſub-
ſtantia paterna ſororem dotauerant, ſeu dotare
debebant eodem modo, quo idem pater tenebatur *Mandell. Alb. conſ. 103. numer. 15. verſ. non obſtat, & ſeq. Gratian. diſcept. forenſ. 504. num. 11. Rot. dec. 28. num. 1. & ſeqq. & dec. 58. num. 2. par. 5. recent. dec. 594. num. 10. & 11. coram Dunoz iun. & dec. 304. num. 4. & 5. coram Bich.*

Non obſtante, quod dos ſcutorum trium
millium longe excedat portionem nedum
legitimæ, ſed etiam virilis ſucceſſionis, quæ
Catherinæ alteri ex ſex filijs competere potuiſſet
ſuper hæreditate paterna, cuius valor
detracto ære alieno non excedere ſcuta 3887.
2 inferebatur ex inuentario, quod regulariter
probat ſtatum hæreditatis, donec contrarium
iuſtificetur *gloſ. in l. cum de lege, ff. de probat. Iaſ. in l. ſi conſtante num. 120. ff. ſolut. matrim. Rot. deciſ. 607. num. 1. par. 1. recent. & in Romana fideicomm. de Spinis 14. currentis menſis ſub princip. coram Me.*

In primis enim à calculo huiuſce dotis ad
3 effectum de quo agitur, deleri, ſeu detrahi
debent ſcuta quingenta, quæ independenter
à patre, & fratribus obtinuit mulier ſibi deſtinari
pro ſubſidio dotali hactenus, nec minus
exacta á Monte Virginum Ciuitatis An-
4 conæ; rurſus debet admodum diminui valor
ſcutorum 1800. ad pompam conſtitutus pro
prædijs dotalibus, quorum alterum denominatum
Camerani emptum apparet ſolo pretio
ſcutorum 200. ex inſtrumento per Io: Baptiſtam

tiſtam producto; alterum verò Maſſignani valutatur ſcutis 140. in inuentario paternæ hæ-
5 reditatis, quod contra dictum Io. Baptiſtam conficientem plene probat per *text. in l. fin. C. arbitr. tutel. Soccin. ſen. conſ. 159. in princ. Gratian. diſcept. 765. num. 59. Maſcard. de probat. concl. 938. in princ. Bich. dec. 580. num. 39.*

Vnde additis alijs ſcutis treſdecim pro pretio alterius petioli terræ huic vltimo prædio contermini acquiſiti per Io. Baptiſtam, valor terrarum dotalium ex prædictis aſcendit in totum ad ſummam ſc. 353. cui iunctis alijs ſcutis ſeptingentis in pecunia, & iocalibus occaſione huius dotis ſubminiſtratis, colligitur, quod ſumma à fratribus expoſita in modico ſuperat quantitatem ſcutorũ mille;
6 quæ licet eſſent aliqualiter exceſſiua, ſi deferretur præſumptioni, quæ ſtat pro inuentario iuxta authoritates in obiecto allegatas; quia tamen militat in contrarium alia præſumptio
7 quod dotantes heredes patris in conſtituenda dote Catherinæ liberalitatem non exeruerint, ſed neceſſarium munus expleuerint à patre in ipſos transfuſum, *gloſ. in l. vltima, §. vtramque verb. officium, C. de dot. promiſ. Anchar. conſ. 7. nu. 4. Fenzon.* amplians ad hæredem cum beneficio legis, & inuentarii in adnotat. ad *Statut. Vrb. lib. 1. cap. 130. n. 15. Gratian. deciſ. March. 19. à n. 39. vſque ad fin. Rot. coram Merlin. deciſ. 249. num. 4. verſ. & propterea, & in recent. d. dec. 58. nu. 2. par. 5. & deciſ. 269. num. 13. par. 8.* viſum fuit non eſſe
8 deferendum dicto inuentario confecto non citata Catherina ad probandum partem dotis fuiſſe de proprio à fratribus collatam, vt in ſpecie poſt deciſionem *Rota in Romana dotis 7. Febr. 1601. coram Card. Pamphilio tradit Fenzon. vbi ſupra num. 18. & Rot. dec. 38. num. 3. poſt Cenc. de cenſib.* ſed id ipſum debere à dotantibus
9 plenè, & concludenter iuſtificari, vt in puncto *Fenzon. loco allegato num. 14. Rot. d. deciſ. 38. nu. 1. apud Cenc. de cenſib. & deciſ. 528. num. 21. coram Dunozett. iun. & deciſ. 32. numer. 3. coram Merlin.*

His igitur in facto præſuppoſitis nihil profuit dotantibus pactum reuerſiuum dotis eueniente obitu Catherinæ ſine filijs; quidquid
10 enim ſit quando extraneus qualis dicitur etiam frater, & quicumque non habens dotatam in poteſtate, iuxta *textum in l. vnica, §. accedit in fin. verſ. extraneum autem, C. de rei vxor. action. Angel. Aret. in §. fuerat num. 30. in fin. verſ. quia extraneus dicitur inſtit. de action.* voluntariè
11 & de proprio dotem conſtituit, quo caſu vtique poteſt ad ſui fauorem apponere pactũ reuerſiuum *ex text. in l. quoties 30. §. fin. ff. ſolut. matrim. Surd.* probans idem eſſe in pacto appoſito abſente muliere *conſ. 113. ſub numer. 2. verſ. & idem eſt in extraneo*; Adeout mulieri
12 non liceat in præiudicium dotantis ad aliquam dotis diſpoſitionem deuenire, *Menoch. lib. 3. præſumpt. 10. num. 24. verſ. quo vero, & Rot. coram Mellin. deciſ. 177. numer. 5. & per tot.*

Secus eſt in præfatis dotantibus, qui dotem
13 forori ex illius, ſiue paternis bonis neceſſariè conſtituendo non potuerunt proprium patrimonium Catherinæ, quam non honorabant, onere reuerſionis grauare, *Rip. in l. 1. num. 84. ff. ſolut. matrimon. Anchar. conſ. 434. per tot. Loffred. conſ. 26. num. 34. & 35. Surd. de aliment. tit. 1. q. 25. num. 10. Gratian. diſcept. for. cap. 556. num. 25. & 26.* & plenius diſtinctionem exornat *diſcept. 769. num. 27. & pluribus ſeqq. Amat. Panormit. reſolut. 28. num. 5. Rot. coram Dunozett. iun. deciſ. 528.*
14 *num. 34.* nec ei conſequenter vllo impedimento fuiſſe, ne de propria ſubſtantia ad libitum teſtari potuerit ad fauorem Patrum Seruitarum iuxta receptam theoricam *Luc. de pen. in l. 1. num. 78. C. de impon. lucratiu. deſcript. lib. 10. Caſtrenſ. conſ. 351. num. 1. verſ. ſed contrarium dico lib. 1. Boer. conſ. 50. num. 10. Menoch. de præſumpt. lib. 3. d. præſumpt. 10. num. 24. Franch. dec. 196. per tot. Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 5. gloſ. 10. par. 1. num. 9.*

Minus opitulari poteſt huiuſmodi pactum in vim tacitæ donationis ex approbatione, vel ſaltem ex non reclamatione Catherinæ; nam
15 pactum ſtipulatum inter ſponſum, & dotantes nullum præiudicium, nullamque approbationem, ſeu contemporaneum conſenſum Catherinæ abſentis induxit, vt in fortioribus *Luc. de Pen. loco ſuperius citato dicto num. 78. ad med. Milaneſ. deciſ. Sicil. 10. num. 27. in princ. lib. 1.*
16 ſucceſſiuus verò conſenſus nullatenus iuſtificatur, imò conſtat de diſſenſu eo ipſo, quod Catherina de iuribus dotalibus diſpoſuit, *Milaneſ. d. deciſ. 10. num. 35.* vbi quod mulier
17 teſtando de ſuis bonis dicitur diſpoſuiſſe de dote, quæ eſt eius patrimonium, *Fontanell. de pact. nuptial. vbi ſupra num. 10. Amat. Panorm. reſolut. 64. nu. 11.*

Cæterum ſi ex præmiſſis prætenſio dotantium caret aſſiſtentia iuris communis, ex ſequentibus deſtituta apparet etiam fomento iuris municipalis tam ſtatutarij, quam con-
18 ſuetudinarij; ſtatutum namque, cuius tenor non fuit datus ab informantibus, ſed præſuppoſitus, defert quidem lucrum tertiæ partis marito, illumque obligat ad reſtituendas
19 alias duas tertias partes dotis, ſed non diſponit cui reſtitutio fieri debeat, idoque non reſiſtit quin mulier poſſit de ſua dote teſtari, vt in fortioribus *Caſtr. in l. ſi cum dotem 22. n. 11. ff. ſolut. matrim. & conſ. 82. ſub nu. 2. lib. 1. Hondcd. conſ. 16. num. 14. lib. 2. Rot. deciſ. 710. ſub num. 4. par. 1. recent. & deciſ. 32. numer. 15. coram Merlin.*

Conſuetudo autem reuerſionis dotis ad
20 dotantes per obitum filiorum ante ætatem decem, & octo annorum, cuius obiter meminit, *Rot. coram Seraph. deciſ. 1221. ſub princip.* non probatur, quod vindicet ſibi locum in hac dote neceſſariò conſtituta, vel conſtituenda mulieri in proprijs, vel paternis bonis; quinimò potius docetur hoc caſu non procedere ex atteſtatione Notariorum Anconæ, & exhibitione plurium inſtrumentorum, & teſtamentorum, ſiue donationum de quibus in Summario Patrum Seruitarum *numero 6.*
21 Quæ omnia licet in actorem aſſumptum probare volente non ſufficerent, exuberant in reo ad offuſcandam intentionem actoris, *Surd. conſ. 505. ſub num. 6. verſ. nec dicatur, Rot. dec. 229. num. 34. par. 6. & dec. 270. num. 3. par. 10. recent.*

22 *recent.* qui eo magis conſuetudinem ſuæ in-
23 tentionis fundamentum tenetur in his præciſis terminis caſus controuerſi iuſtificare, *Aym. conſ.96. num.4. Rot.dec.799. num.3. par.1. diuerſ. deciſ.304. num.7. & 13. par.12. recent. & in Maioricen. Canonicatus Pænitentiarij 11. Martij 1665. §. penult. coram b. m. Ioanne Emerix.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra dec. 424.

LEODIEN. TRANSACTIONIS,

Lunæ 28. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Remedium *l.2. C.de reſcind.vend.* procedit etiam in tranſactione,& vnde probetur læſio nedum vltra dimidiam, ſed vltra beſſem adeout inducat præſumptionem doli: Contractus antenuptiales debent bona fide ſeruari, & agitur de iure municipali,& conſuetudinario Leodij circa ſucceſſionem vxoris reſpectu mariti ſine filijs prædefuncti.

SVMMARIVM.

1 *Læſio enormiſſima permittit quæcunque reſilire à nimia circumuentione contractus.*

2 L.2. C. de reſcind. vend. *habet locum etiam in tranſactione valde læſiua.*

3 *Eoque magis in læſione enormiſſima contra mulierem.*

4 *Mulieris læſio eo magis reparanda eſt, ſi deuenit ad tranſactionem potius coacto, vel ſubducto quàm ſpontaneo, liberoque animo.*

5 *Quod indicant proteſtationes factæ ab eadem.*

6 *Donatio à patre facta filio occaſione matrimonij pleno iure, & irreuocabiliter acquiritur à donatario.*

7 *Conſuetudo patria Leodienſis defert vxori ſuperſtiti ſine filijs omnia bona à marito prædefuncto relicta.*

8 *Filius habet proprietatem bonorum maternorum, & pater vſumfructum tam ex iure municipali Leodien. quam de iure communi.*

9 *Repoſitio rei ad manus alicuius ſupponit reſtitutionem rei alienæ.*

10 *Læſio vltra beſſem inducit præſumptionem doli nedum re ipſa, ſed ex propoſito, & remouet conſenſum læſiuè tranſigentis.*

11 *Pactum ſeruandum eſt ex neceſſaria humanæ fidei congruentia.*

12 *Præſertim in contractibus antenuptialibus.*

13 *Lucra dotalia debentur ex ſola promiſſione dotis, quamuis non fuerit ſoluta.*

14 *Pactum expreſſum, & enixum remanere non debet fruſtratorium.*

15 *Tranſactio ſuper iure certo, & claro non ſubſtinetur.*

16 *Agi non poteſt ad reſciſſionem tranſactionis, niſi prius reſtitutis receptis occaſione eiuſdem.*

17 *Limita quando agens ad reſciſſionem obtulit iudicialiter ſummam receptam, & alia parte nolente illam recipere Iudex pronunciauit pro reſciſſione ſalua reſtitutione ſummæ oblatæ.*

DECISIO CCCLXXX.

PRæuidentes Petrus, & Antonius du Pont matrimonium Ioannæ fore ſine liberis ſoluendum per imminentem obitum Petri in malam valetudinem prolapſi, tentarunt ſed incaſſum renuentem animum Ioannæ, vt iuribus ex prædeceſſu viri competituris renunciaret: verum quod vterque non potuit directè aſſequi, indirectè obtinuit Antonius poſt obitum Petri ſpecioſo prætextu tranſactionis, quo renunciationem eorundem iurium velauit, ſed reclamante muliere, & poſt ſententias hinc inde in partibus latas cauſa mihi commiſſa, cenſuerunt hodie DD. tranſactionem eſſe reſcindendam; moti ex læſione
1 enormiſſima, quæ ſi cuicunque reſilire permittit à nimia circumuentione in vim *l. 2.*
2 *C. de reſcind. vend.* habentis etiam locum in tranſactione valde læſiua, vt explicat ibidem *Caguol.* teſtans de veriori *num.78. verſ. pro contraria, & ſeqq. Dec. in l. cum te 5. num.1. C. de tranſ. Crauett. conſ.151. num.26. & ſeq. Surd. conſ.480. num.13. Corn. conſ.27. num.10. per tot. lib.4. Mantic. de tacit. plures cumulans lib.26. tit.9. nu.23. & ſeqq. Rot. deciſ.24. num.19. poſt Salgad. in labyr. creditor.*
3 multo magis attendi debet ad reparandum ingens præiudicium huius mulieris, *Pinell. in d. l.2. par.1. cap.4. num.29. C. de reſc. vendit. Dec. conſ.202. num.4. in fin. & num.5. Conal. commun. opin. qu.72. ſub num.1. ante fin. verſ. quod quidem maximè procedit, Rot. coram Celſ. dec.384. num.2.*
4 quam vlterius coacto potius, ſeu ſubducto, quàm ſpontaneo, liberoque animo tranſegiſſe
5 indicant binæ proteſtationes ab ea deſuper emiſſæ, altera conſtante, altera ſoluto matrimonio, de quibus in eius Summario *numer. 2.* iuxta ea, quæ in his terminis ponderat *Rot. dec. 203. nu.5. & duobus ſeqq. coram Celſ.*

Conſtat autem de huiuſmodi læſione, nam Ioanna remiſit florenos 15000. vna cum alijs annuis florenis centum ab Antonio occaſio-
6 ne nuptiarum Petro eius filio donatos, & ſic pleno iure, ac irreuocabiliter in donatarium translatos iuxta punctualem *Leodien. bonorum 2 Maij 1663. coram Bich. inter eius nuuiter impreſſas deciſ. 555.* Item omnia alia bona ab eodem Petro acquiſita, aſcendentia ad alios annuos florenos 531. dicto Summario *nu.4.* in quibus
7 omnibus delata iam erat ſucceſſio Ioannæ vigore iuris connubij alio nomine manus plicatæ nuncupati vxori ſine filijs ſuperſtiti deferentis omnia, & quæcunque bona á marito relicta ex conſuetudine Patriæ Leodienſis tranſcriptam in eius epithome *cap.1. lib.1. relat. à Carolo de Mean in obſeru. ad ius Ciuile Leodien. obſeruat.110. lib.1. & ſuppoſitam à Rota in Leodien. bonorum 19. Iunij 1669. §. & optimam, coram Reuerendiſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.* Item remiſit alia bona, in quibus Petrus erat proprietarius, Antonius verò vſufructuarius, quæ ex peculiari pacto appoſito in contractu dotali ad Ioannam ſuperſtitem deuoluerant: Talia

autem

autem erant bona aduentitia aſcendentia ad annuum redditum florenorum 518. vt ex dicto Summario *nu.9.* ex iis, quæ in proceſſu continentur, iuſtificato, cum prouenirent ab hæreditate materna Petri, & iuribus matri-
8 monij à matre cum dicto Antonio contracti, in quibus Petrus proprietatem, & Antonius vſumfructum habebat ex iure municipali Leodien. dato in calce reſponſionis *num. 1.* concordante cum iure communi in *l. 1. C. de bon. matern. Rot. coram Bich. in dicta deciſ. Leodien. bonorum* 555. *num.*10.

E conuerſo cum Antonius contranſigens
9 non poſſit ad ſuum creditum numerare gemmas, & iocalia, dum aſſerendo illas reponere ad manus Ioannæ ſuppoſuit reſtitutionem rei alienæ, ac ex annuis florenis 600. Ioannæ ſubminiſtratis dumtaxat de proprio contulerit annuum cenſum florenorum 146. ſubinde redemptum pretio florenorum 2191. manifeſte patet, quod hæc modica ſumma nullatenus comparari poteſt cum præfatis iuribus à Ioã-
10 na dimiſſis, quæ nedum vltra dimidiam, ſed vltra beſſem, & penè in totum tranſcendendo exiguam quantitatem ab Antonio contributam inducunt præſumptionem doli nedum re ipſa, ſed ex propoſito, remouentque conſenſum Ioannæ adeò læſiuè tranſigentis ad *text. in l. ſi ſuperſtite, verſ. ſanè ſi læſa eſt immodicè, C. de dol. Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 9. ſub num. 36. Rot. coram Duran. deciſ. 121. num. 29. & coram Celſ. in dictis deciſ. 203. num. 1. & 384. num. 3.*

Non obſtat, quod in ſtatuenda læſione defalcari debet æſtimatio dubij litis euentus, vltra quod enim tali æſtimatione detracta adhuc remanet læſio longe vltra dimidiam, abeſſe viſa fuit dubietas à præſenti hypotheſi, vbi iura Ioannæ nituntur claræ conſuetudini,
11 ac pacto expreſſo, quod, ſi neceſſaria humanæ fidei congruentia indifferenter ſeruari edixit *Prætor in l. prima in princip. & l. iuris gentium, §. Prætor ait, ff. de pact.* eo certiorem, & illibatam
12 exequutionem expoſcit in contractibus antenuptialibus, quibus bona fides, & ſincerus animi candor debet potiſſimum adeſſe ad *textum* in ſimilibus terminis extortæ concordiæ in *l. ſi liberis 27. ff. de pact. dotal. Gail. obſeruat. 87. num. 4. & ſub num. 6. lib. 2. Carol. de Mean. in obſeruat. ad ius Ciuil. Leodien. obſeruat. 66. num. 1. lib. 1.*

Nec dubietatem excitarunt duo ex parte Antonij propoſita, non primum quod Ioanna ob dotem non traditam careat lucris contractus nuptialis, quia ſuppoſitum non traditionis minimè verificatur in facto, & non
13 releuat in iure, in quo ſufficit dotis promiſſio ad effectum aſſequendi ſucceſſiones, & lucra dotalia, *Salyc. in l. cum in te nu. 4. ſub princ. verſ. inter datam vero, vel promiſſam nullam facio differentiam, C. de donat. ante nupt. Paul. de Caſtr. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebitam num. 3. ff. de cond. cauſ. dat. vbi Alex. nu. 7.* amplians ceſſante mora promiſſoris, & *Iaſ. num. 14.* loquens de lucro tam ex pacto, quàm Statuto, *Soccin. ſen. conſil. 32. num. 7. vol. 3. Altograd. conſ. 29. num. 1. lib. 2. Adden. ad Gregor. deciſ. 5. numer. 11. cum alijs cumulatis per Adden. ad Buratt. deciſione 432. numer. 11.*

Non etiam ſecundum, quod ſucceſſio bonorum maternorum mariti vxori deferatur patre eiuſdem mariti prædecedente, ſecus autem filio præmortuo, contra regularem, ſeu frequentiorem naturæ ordinem, quo caſu patrem excluſa vxore in his bonis ſuccedere diſponit Statutum Leodien. datum in Summario Antonij *nu. 8.* omiſſo enim, quod non ſoluit difficultatem circa alia bona pleno iure à Petro acquiſita, tunc procederet quando pater, de cuius præiudicio in his bonis agebatur non interfuiſſet, & aſſenſum non præſtitiſſet præfato pacto ad fauorem ſponſæ ſtipulato ſuper ſucceſſione in bonis, in quibus
14 Antonius habebat vſumfructum, aliàs fruſtraneum redderetur huiuſmodi expreſſum, & enixum pactum, nam præcedente obitu patris nihil penitus profuiſſet, quia mulier in his, aliiſq; bonis mariti ſupradicto iure connubij ſucceſſiſſet: excluſa igitur ex præmiſſis alle-
15 gata dubietate corruit tranſactio, quæ contra propriam naturam facta dignoſcitur ſuper iure certo, & claro, *l. eleganter, §. ſeu, verſ. ſi poſt, ff. de condit. indeb. l. 1. ff. de tranſact. Roman. conſ. 517 num. 18. Crauett. conſ. 152. numer. 10. & conſ. 430. num. 7. Surd. conſ. 451. num. 11. Rot. dec. 326. nu. 6. par. 12. recent.*

Neque aduerſatur, quod Ioanna non po-
16 tuerit agere ad reſciſſionem, niſi reſtituris dictis florenis 2191. occaſione tranſactionis receptis *vulg. l. ſi diuerſa, C. de tranſact.* Nam
17 vſque ad annum 1656. talem ſummam iudicialiter obtulit Antonio, ipſoque recipere recuſante Iudex pro reſciſſione pronunciauit ſalua reſtitutione ſummæ oblatæ ad trad. per *Pariſ. conſ. 96. num. 12. lib. 1. & conſ. 26. num. 72. lib. 2. Afflict. deciſ. 220. nu. 4. Mant. de tacit. lib. 26. tit. 9. num. 39.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

LVCANA CAPELLANIÆ.

Lunæ 28. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

In iurepatronatus hæreditario ſuccedunt etiam fœminæ, & adoptati: Iuſpatronatus gentilitium donari poteſt ab vltimo ex familia, vnde autem iuſpatronatus ita donatum dicatur potius hæreditarium, quàm gentilitium plene comprobatur: exequutor literarum Apoſtolicarum, quando dicatur merus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus gentilitium donari poteſt ab vltimo ex familia, quo caſu fit hæreditarium, & num. 8.*
2 *Arbitrium regulatur à iure.*
3 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ habent exequutionem paratam.*
4 *Arbitrium ceſſat pro retardanda exequutione litera-*

22 recent. qui eo magis conſuetudinem ſuæ in-
23 tentionis fundamentum tenetur in his præciſis terminis caſus controuerſi iuſtificare, *Aym. conſ. 96. num. 4. Rot. dec. 799. num. 3. par. 1. diuerſ. deciſ. 304. num. 7. & 13. par. 12. recent. & in Maioricen. Canonicatus Pœnitentiarij 11. Martij 1665. §. penult. coram b. m. Ioanne Emerix.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata vt infra dec. 424.

LEODIEN. TRANSACTIONIS.

Lunæ 28. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Remedium *l. 2. C. de reſcind. vend.* procedit etiam in transactione, & vnde probetur læſio nedum vltra dimidiam, ſed vltra beſſem adeout inducat præſumptionem doli: Contractus antenuptiales debent bona fide ſeruari, & agitur de iure municipali, & conſuetudinario Leodii circa ſucceſſionem vxoris reſpectu mariti ſine filijs prædefuncti.

SVMMARIVM.

1 *Læſio enormiſſima permittit quocumque reſilire à nimia circumuentione contractus.*
2 L. 2. C. de reſcind. vend. *habet locum etiam in tranſactione valde læſiua.*
3 *Eoque magis in læſione enormiſſima contra mulierem.*
4 *Mulieris læſio eo magis reparanda eſt, ſi deuenit ad tranſactionem potius coacte, vel ſubducte quàm ſpontaneo, liberoque animo.*
5 *Quod indicant proteſtationes factæ ab eadem.*
6 *Donatio à patre facta filio occaſione matrimonij pleno iure, & irreuocabiliter acquiritur à donatario.*
7 *Conſuetudo patria Leodienſis defert vxori ſuperſtiti ſine filijs omnia bona à marito prædefuncto relicta.*
8 *Filius habet proprietatem bonorum maternorum, & pater vſumfructum tam ex iure municipali Leodien. quam de iure communi.*
9 *Repoſitio rei ad manus alicuius ſupponit reſtitutionem rei alienæ.*
10 *Læſio vltra beſſem inducit præſumptionem doli nedum re ipſa, ſed ex propoſito, & remouet conſenſum læſiui tranſigentis.*
11 *Pactum ſeruandum eſt ex neceſſaria humanæ fidei congruentia.*
12 *Præſertim in contractibus antenuptialibus.*
13 *Lucra dotalia debentur ex ſola promiſſione dotis, quamuis non fuerit ſoluta.*
14 *Pactum expreſſum, & enixum remanere non debet fruſtratorium.*
15 *Tranſactio ſuper iure certo, & claro non ſubſiſtetur.*
16 *Agi non poteſt ad reſciſſionem tranſactionis, niſi prius reſtitutis receptis occaſione eiuſdem.*
17 *Limita quando agens ad reſciſſionem obtulit iudicialiter ſummam receptam, & alia parte nolente illam recipere Iudex pronunciauit pro reſciſſione ſalua reſtitutione ſummæ oblata.*

DECISIO CCCLXXX.

PRæuidentes Petrus, & Antonius du Pont matrimonium Ioannæ fore ſine liberis ſoluendum per imminentem obitum Petri in malam valetudinem prolapſi, tentarunt ſed incaſſum renuentem animum Ioannæ, vt iuribus ex prædeceſſu viri competituris renunciaret: verum quod vterque non potuit directè aſſequi, indirectè obtinuit Antonius poſt obitum Petri ſpecioſo prætextu tranſactionis, quo renunciationem eorundem iurium velauit, ſed reclamante muliere, & poſt ſententias hinc inde in partibus latas cauſa mihi commiſſa, cenſuerunt hodie DD. tranſactionem eſſe reſcindendam; moti ex læſione
1 enormiſſima, quæ ſi cuicunque reſilire permittit à nimia circumuentione in vim *l. 2.*
2 *C. de reſcind. vend.* habentis etiam locum in tranſactione valde læſiua, vt explicat ibidem *Caguol.* teſtans de veriori *num. 78. verſ. pro contraria, & ſeqq. Dec. in l. cum te 5. num. 1. C. de tranſ. Crauett. conſ. 151. num. 26. & ſeq. Surd. conſ. 480. num. 13. Corn. conſ. 27. num. 10. per tot. lib. 4. Mantic. de tacit. plures cumulans lib. 26. tit. 9. nu. 23. & ſeqq. Rot. deciſ. 24. num. 19. poſt Salgad. in labyr. creditor.*
3 multo magis attendi debet ad reparandum ingens præiudicium huius mulieris, *Pinell. in d. l. 2. par. 1. cap. 4. num. 29. C. de reſc. vendit. Dec. conſ. 202. num. 4. in fin. & num. 5. Conal. commun. opin. qu. 72. ſub num. 1. ante fin. verſ. quod quidem maximè procedit, Rot. coram Celſ. dec. 384. num. 2.*
4 quam vlterius coacto potius, ſeu ſubducto, quàm ſpontaneo, liberoque animo tranſegiſſe
5 indicant binæ proteſtationes ab ea deſuper emiſſæ, altera conſtante, altera ſoluto matrimonio, de quibus in eius Summario *numer. 2.* iuxta ea, quæ in his terminis ponderat *Rot. dec. 203. nu. 5. & duobus ſeqq. coram Celſ.*

Conſtat autem de huiuſmodi læſione, nam Ioanna remiſit florenos 15000. vna cum alijs annuis florenis centum ab Antonio occaſio-
6 ne nuptiarum Petro eius filio donatos, & ſic pleno iure, ac irreuocabiliter in donatarium translatos iuxta punctualem *Leodien. bonorum 2. Maij 1663. coram Bich. inter eius nouiter impreſſas deciſ. 555.* Item omnia alia bona ab eodem Petro acquiſita, aſcendentia ad alios annuos florenos 531. dicto Summario *nu. 4.* in quibus
7 omnibus delata iam erat ſucceſſio Ioannæ vigore iuris connubij alio nomine manus plicatæ nuncupati vxori ſine filijs ſuperſtiti deferentis omnia, & quæcunque bona á marito relicta ex conſuetudine Patriæ Leodienſis tranſcriptam in eius epithome *cap. 1. lib. 1. relat. à Carolo de Mean in obſeru. ad ius Ciuile Leodien. obſeruat. 110. lib. 1. & ſuppoſitam à Rota in Leodien. bonorum 19. Iunij 1669. §. & optimam, coram Reuerendiſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.* Item remiſit alia bona, in quibus Petrus erat proprietarius, Antonius verò vſufructuarius, quæ ex peculiari pacto appoſito in contractu dotali ad Ioannam ſuperſtitem deuoluerant: Talia

autem

autem erant bona aduentitia aſcendentia ad annuum redditum florenorum 518. vt ex dicto Summario *nu.* 9. ex iis, quæ in proceſſu continentur, iuſtificato, cum prouenirent ab hæreditate materna Petri, & iuribus matri-
8 monij à matre cum dicto Antonio contracti, in quibus Petrus proprietatem, & Antonius vſumfructum habebat ex iure municipali Leodien. dato in calce reſponſionis *num.* 1. concordante cum iure communi in *l.* 1. *C. de bon. matern. Rot. coram Bich. in dicta deciſ. Leodien. bonorum* 555. *num.* 10.

E conuerſo cum Antonius contranſigens
9 non poſſit ad ſuum creditum numerare gemmas, & iocalia, dum aſſerendo illas reponere ad manus Ioannæ ſuppoſuit reſtitutionem rei alienæ, ac ex annuis florenis 600. Ioannæ ſubminiſtratis dumtaxat de proprio contulerit annuum cenſum florenorum 146. ſubinde redemptum pretio florenorum 2191. manifeſte patet, quod hæc modica ſumma nullatenus comparari poteſt cum præfatis iuribus à Ioan-
10 na dimiſſis, quæ nedum vltra dimidiam, ſed vltra beſſem, & penè in totum tranſcendendo exiguam quantitatem ab Antonio contributam inducunt præſumptionem doli nedum re ipſa, ſed ex propoſito, remouentque conſenſum Ioannæ adeò læſiuè tranſigentis ad *text. in l. ſi ſuperſtite, verſ. ſanè ſi læſa eſt immodicè, C. de dol. Molin. de primogen. Hiſpan. lib.* 4. *cap.* 9. *ſub num.* 36. *Rot. coram Duran. deciſ.* 121. *num.* 29. *& coram Celſ. in dictis deciſ.* 203. *num.* 1. *&* 284. *num.* 3.

Non obſtat, quod in ſtatuenda læſione defalcari debet æſtimatio dubij litis euentus, vltra quod enim tali æſtimatione detracta adhuc remanet læſio longe vltra dimidiam, abeſſe viſa fuit dubietas à præſenti hypotheſi, vbi iura Ioannæ nituntur claræ conſuetudini,
11 ac pacto expreſſo, quod, ſi neceſſaria humanæ fidei congruentia indifferenter ſeruari edixit *Prætor in l. prima in princip. & l. iuris gentium, §. Prætor ait, ff. de pact.* eo certiorem, & illibatam
12 exequutionem expoſcit in contractibus antenuptialibus, quibus bona fides, & ſincerus animi candor debet potiſſimum adeſſe ad *textum* in ſimilibus terminis extortæ concordiæ in *l. ſi liberis* 27. *ff. de pact. dotal. Gail. obſeruat.* 87. *num.* 4. *& ſub num.* 6. *lib.* 2. *Carol. de Mean. in obſeruat. ad ius Ciuil. Leodien. obſeruat.* 66. *num.* 1. *lib.* 1.

Nec dubietatem excitarunt duo ex parte Antonij propoſita, non primum quod Ioanna ob dotem non traditam careat lucris contractus nuptialis, quia ſuppoſitum non traditionis minimè verificatur in facto, & non
13 releuat in iure, in quo ſufficit dotis promiſſio ad effectum aſſequendi ſucceſſiones, & lucra dotalia, *Salyc. in l. cum in te nu.* 4. *ſub princ. verſ. inter datam vero, vel promiſſam nullam facio differentiam, C. de donat. ante nupt. Paul. de Caſtr. in l. ſi donaturus, §. ſi quis indebitam num.* 3. *ff. de cond. cauſ. dat. vbi Alex. nu.* 7. amplians ceſſante mora promiſſoris, & *Iaſ. num.* 14. loquens de lucro tam ex pacto, quàm Statuto, *Soccin. ſen. conſil.* 32. *num.* 7. *vol.* 3. *Altograd. conſ.* 29. *num.* 1. *lib.* 2. *Adden. ad Gregor. deciſ.* 5. *numer.* 11. *cum aliis cumulatis per Adden. ad Buratt. deciſione* 432. *numer.* 11.

Non etiam ſecundum, quod ſucceſſio bonorum maternorum mariti vxori deferatur patre eiuſdem mariti prædecedente, ſecus autem filio præmortuo, contra regularem, ſeu frequentiorem naturæ ordinem, quo caſu patrem excluſa vxore in his bonis ſuccedere diſponit Statutum Leodien. datum in Summario Antonij *nu.* 8. omiſſo enim, quod non ſoluit difficultatem circa alia bona pleno iure à Petro acquiſita, tunc procederet quando pater, de cuius præiudicio in his bonis agebatur non interfuiſſet, & aſſenſum non præſtitiſſet præfato pacto ad fauorem ſponſæ ſtipulato ſuper ſucceſſione in bonis, in quibus
14 Antonius habebat vſumfructum, aliàs fruſtraneum redderetur huiuſmodi expreſſum, & enixum pactum, nam præcedente obitu patris nihil penitus profuiſſet, quia mulier in his, aliiſq; bonis mariti ſupradicto iure connubij ſucceſſiſſet: excluſa igitur ex præmiſſis alle-
15 gata dubietate corruit tranſactio, quæ contra propriam naturam facta dignoſcitur ſuper iure certo, & claro, *l. eleganter, §. ſeu, verſ. ſi poſt, ff. de condit. indeb. l.* 1. *ff. de tranſact. Roman. conſ.* 517 *num.* 18. *Crauett. conſ.* 152. *numer.* 10. *& conſ.* 430. *num.* 7. *Surd. conſ.* 451. *num.* 11. *Rot. dec.* 326. *nu.* 6. *par.* 12. *recent.*

Neque aduerſatur, quod Ioanna non po-
16 tuerit agere ad reſciſſionem, niſi reſtitutis dictis florenis 2191. occaſione tranſactionis receptis *vulg. l. ſi diuerſa, C. de tranſact.* Nam
17 vſque ab anno 1656. talem ſummam iudicialiter obtulit Antonio, ipſoque recipere recuſante Iudex pro reſciſſione pronunciauit ſalua reſtitutione ſummæ oblatæ ad trad. per *Pariſ. conſ.* 96. *num.* 12. *lib.* 1. *& conſ.* 26. *num.* 72. *lib.* 2. *Afflict. deciſ.* 220. *nu.* 4. *Mant. de tacit. lib.* 26. *tit.* 9. *num.* 39.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

LVCANA CAPELLANIÆ.

Lunæ 28. *Martij* 1672.

ARGVMENTVM.

In iurepatronatus hæreditario ſuccedunt etiam fœminæ, & adoptati: Iuſpatronatus gentilitium donari poteſt ab vltimo ex familia, vnde autem iuſpatronatus ita donatum dicatur potius hæreditarium, quàm gentilitium plenè comprobatur: exequutor literarum Apoſtolicarum, quando dicatur merus.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus gentilitium donari poteſt ab vltimo ex familia, quo caſu fit hæreditarium, & num.* 8.

2 *Arbitrium regulatur à iure.*

3 *Literæ Apoſtolicæ, quando ſunt iuſtificatæ habent exequutionem paratam.*

4 *Arbitrium ceſſat pro retardanda exequutione litera-*

literarum Apoſtolicarum, quæ ſunt iuſtificatæ.

5 *Ætas probatur fide Baptiſmatis.*

6 *Valor per non exceſſum probatur ſimili narratiua facta in alia prouiſione, & leuiori, ac quali quali probatione.*

7 *In iure patronatus hæreditario ſuccedit fœmina, adoptiuus, & quilibet hæres extraneus.*

9 *Iuſpatronatus donatum alicui pro ſe, & filijs maſculis, & ex ijs per rectam lineam deſcendentibus cum clauſula* ad habendum, & quidquid placuerit faciendum, *an ſit hæreditarium.*

10 *Iuſpatronatus dicitur hæreditarium, quando fuit donatum alicui, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus.*

11 *Verba* hæredes, & ſucceſſores, *aperte præſeferunt qualitatem hæreditariam.*

12 *Procurator conſtitutus ſimpliciter ad donandum iuſpatronatus, ſi donat alicui, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus explicat id, quod de iure ineſt.*

13 *Hæredes ſemper cenſentur incluſi, niſi legantur excluſi.*

14 *Narratiua emiſſa in ſupplicatione, ſi apparet erronea, non præiudicat actui confirmato.*

15 *Confirmatio conciliari debet cum actu confirmato.*

16 *Iuſpatronatus hæreditarium ex mentione filiorum maſculorum, & deſcendentium non dicitur effectum gentilitium, & datur ratio n. 17.*

18 *Iuſpatronatus non probatur gentilitium ex præſentationibus factis per maſculos agnatos abſque immixtione fœminarum, & extraneorum ob ius hæreditarium, quo præſentantes poterant eſſe ſuffulti.*

19 *Illatio iuſpatronatus gentilitij obſcuratur, & deſtruitur ex præſentationibus factis in ſtirpes.*

20 *Iuſpatronatus præſumitur hæreditarium, dum eſt diſtributum in ſtirpes, cum in hoc contradiſtinguatur à gentilitio, vbi ſucceditur per capita.*

21 *Iuſpatronatus hæreditarium per obitum alterius compatroni conſolidatur in alijs abſque neceſſitate adeundi illius hæreditatem.*

22 *Iuſpatronatus hæreditarium non excluditur per præſentationes factas ab ijs, qui repudiarunt hæreditatem patroni, quando poterant præſentare alio iure hæreditario, quam illius, cuius hæreditatem repudiarunt.*

23 *Patronus non poteſt controuertere effectum præſentationis factæ ab eo, qui in præcedenti vacatione fuit admiſſus ad præſentandum.*

24 *Iuſpatronatus hæreditarium nedum ex præſumptione iuris, ſed ex lege donationis non deſtruitur æquiuoca obſeruantia.*

25 *Sed requiruntur clariores, & neceſſariæ probationes.*

26 *Aditio hæreditatis inducitur ex ipſa præſentatione in iurepatronatus hæreditario.*

27 *Diuiſio iuris patronatus, ſeu eius vocum, vnde comprobetur.*

28 *Exequutor merus poteſt die feſtiuo, & alijs non citatis pronunciare pro exequutione literarum Apoſtolicarum.*

29 *Exequutor non fit mixtus ex clauſulis* verificato, &c. dũmodo non ſit alteri ius quæſitum, & amota &c. *quando deeſt cauſula* vocatis vocandis.

30 *Et quando alter non habet parem titulum, nec eſt in poſſeſſione.*

31 *Præſentatus in ætate inhabili non eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum.*

32 *Exequutio literarum Apoſtolicarum, quatenus nulliter fuerit conceſſa per iudicem à quo poteſt ex integro per Rotam concedi.*

DECISIO CCCLXXXI.

CVm iuſpatronatus gentilitium illorum à
de Viuianis fuerit ab vltimo eius familiæ
donatum Hieronymo Nicolino, & ſucceſſiue
per iſtum Ludouico fratri ſtipulanti pro ſe,
1 hæredibus & ſucceſſoribus, aſſumpſit propte-
rea naturam hæreditarij prout cauſa particu-
lariter, & aſſiſtentibus patronis diſcuſſa deci-
ſum reperitur *die 21. Iunij 1602. coram Card.*
Millin. vt videre eſt in deciſ. 330. inter eius im-
preſſas: inſtauratur nihilominus controuerſia
occaſione vacationis alterius ex patronatis
Capellanijs ad quam duo fuerunt præſentati,
Nicolaus ſcilicet de Burlamacchis, & Domi-
nicus de Martinis, ſed cum Nicolaus retento
themate iuriſpatronatus hæreditarij medieta-
tem vocum haberet, obtinuit à Sede Apoſto-
lica derogationem alterius medietatis, & præ-
ſentatis literis Vicario Lucano exequutori
ibidem deputato, pro illarum exequutione,
ſententiam reportauit, à qua commiſſa mihi
cauſa appellationis cum clauſula *parito literis*
arbitrio, datoque dubio, an pro retardatione
literarum intraret arbitrium, negatiua prodijt
reſolutio.

Ratio fuit, quia arbitrium regulatur à iure
2 *ad text. in l. fin. §. ſed ſi C. commun. de leg. gloſ. in l.*
qualem verb. videtur ff. de recept. arbitr. Bart. in ex-
trauag. ad reprimendum verb. videbitur nu. 8. Rot.
in Peruſina Bonorum 22. Iunij proximè præteriti §.
3 *nam cum arbitrium coram me*, vnde cum de iure
literis Apoſtolicis debeatur prompta exequu-
tio, quando ſunt iuſtificatæ *iuxta textus in cap.*
ſi quando de reſcript. & cap. ſi capitulo ibique gloſ.
4 *de conceſ. preb. in 6.* ceſſat proinde iudicis arbi-
trium pro retardanda exequutione literarum
Nicolai, quæ apparent vndequaque iuſtifica-
tæ, *Rota coram Duran. dec. 377. coram Em. Ottob.*
dec. 261. & coram Celſ. dec. 231. vbique num. 1. &
ſeq. & in Nolana Parochialis 8. Iunij 1671. ſub
princ. cor. R. P. D. meo Rondinino.

5 Ætas ſiquidem annorum treſdecim per Ni-
colaum Pontifici narrata patet ex fide baptiſ-
matis *Merlin. dec. 159. num. 5. Bich. deciſ. 371. num.*
15. & dec. 62. num. 2. par. 12. recent. illius idoneitas
reſultat ex datis in eius *Summ. num. 3.* ac ex-
preſſio valoris ducatorum vigintiquatuor au-
ri de Camera per non exceſſum iuſtificatur
6 ſimili narratiua emiſſa in alia prouiſione, cum
ad hunc effectum ſufficiat leuior, & qualis
qualis probatio *Rot. dec. 48. num. 25. & 26. part.*
11. recent. & in Lucana Beneficij 4. Iulij 1670. §.
valor coram R. P. D. meo Vicecomite.

Medietas vero vocum, circa quam ſit maior oppoſitio, probatur ex eo quod Nicolaus fuit præſentatus à Ioue, & à Lucretia Nico-

lina

jina habentibus mediatam cauſam à Riccar-
do altero ex filijs Ludouici donatarii Domi-
nicus vero fuit præſentatus à Bartolomeo iu-
niore nepote Bartolomei ſenioris alterius filij
dicti Ludouici donatarij, non obſtante quod
Ioue non ſit verè agnatus, ſed adoptatus à
Ludouico Nicolino Iuniore, & Lucretia ſit
fœmina, quia in hoc jurepatronatus hæredi-
tario non ſolum fæmina, & hæres adoptiuus,
7 ſed quicumque extraneus ſuccedit *Aret. in cap. ſignificauit circa princ. de teſtib. Iaſ. in l. 1. num. 71. in princ. ff. de leg. 1. Add. ad Burat. dec. 183. lit. A. in princ. Viuian. de iurepatr. lib. 14. cap. 2. num. 19. ad fin. Rot. poſt ipſum dec. 108. num. 1. in princ. & in par. 5. recent. dec. 288. num. 5. coram Millin. in dicta indiuidua d. dec. 330. nu. 9.*

8 Quod autem iuſpatronatus ſit hæreditariū
patet, quia licet durante familia Viuiana eſſet
gentilitium, euaſit tamen hæreditarium quan-
do ab vltimo illius familiæ fuit donatum Hie-
ronymo Nicolino, & multo magis quando
ab iſto fuit ſimili donatione translatum in
Ludouicum fratrem iuxta communiter rece-
ptum *conſ. Ancharani 81. num. 3.* adductum per
Rotam occaſione preciſæ interpretationis dd.
donationum *coram Millin. d. deciſ. 330. num. 1.*
cum quibus alijſque pluribus authoritatibus
tranſiuit *in Florentina Plebania 20. Iunij 1671. §. 1. coram Me.*

Nec dicatur quod iuſpatronatus tranſierit
à familia Viuiana in Nicolinam cum eadem
qualitate gentilitia, quidquid enim ſit reſpe-
ctu primæ donationis factæ Hieronymo pro
9 ſe, & filijs maſculis, & ex ijs per rectam li-
neam deſcendentibus in perpetuum, in qua
adhuc pro qualitate hæreditaria inclinauit
Rot. cum fundamento clauſulæ ad habendū
& quidquid placuerit faciendum *in d. dec. 330. num. 4. & 5. coram Millin.* egredimur extra om-
10 nem difficultatem, quia in ſucceſſiua dona-
tione, à qua hodierni patroni ſua iura metiun-
tur, idem Hieronymus tranſtulit iuſpatrona-
tus in Ludouicum fratrem eiuſque hæredes
& ſucceſſores ſub quorum ſtipulatione trahi
nullatenus poteſt qualitas gentilitia citra vio-
lationem vniuoci, & germani intellectus di-
11 ctorum verborum, quæ nimis apertè præſe-
ferunt qualitatem hæreditariam *Gratian. diſcep. 577. num. 48. & 40. Viuian. de iurepat. d. lib. 14. cap. 2. num. 21. Rot. poſt ipſum deciſ. 108. ſub num. 2. verſ. quoniam, & nu. 3. & deciſ. 207. num. 7. part. 6. recent.*

In claris itaque fruſtra recurritur ad inter-
pretationes coniecturatas, quæ vlterius in ſe
ipſis non concludunt, nihil namque refert,
quod donatio ad fauorem Ludouici emana-
uerit à Procuratore non habente expreſſam
facultatem donandi illius hæredibus, & ſuc-
ceſſoribus, quia omiſſis clauſulis ampliſſimis
in mandato appoſitis, ſatis eſt quod ibidem
nulla fuerit habita ratio, nec explicita, nec
implicita gentilitiæ qualitatis, ſed Procurator
12 fuerit ſimpliciter conſtitutus ad donandum
Ludouico, inde enim dirigendo donationem
nedum ad Ludouicum, ſed etiam ad eius hæ-
redes, & ſucceſſores aliud non fecit, quàm
explicare id quod de iure inerat, & præſume-
batur nempe tranſitum iuſpatronatus ad do-
natarii hæredes, & ſucceſſores, *Abb. in cap. 1. num. 2. de iurepatr. Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 18. nu. 6. Viuian. de iurepatr. lib. 14. cap. 2. num. 20. Buratt. deciſ. 647. num. 1. Duran. dec. 173. num. 2. & bene Millin. in ſæpe citata deciſ. 330. num. 8. & 9.* qui
13 cenſentur ſemper incluſi niſi legantur excluſi
vt in his terminis *Abb. in cap. ſignificauit 41. num. 1. ſub princ. ibique Aret. col. 1. ad princ. de teſtib. Iaſ. in l. 1. num. 71. verſ. & extendit ff. de leg. 1. Calder. conſ. 4. ad med. verſ. ergo per conſequens, & verſ. poſita igitur de iurepatron.*

Prout non contradicit confirmatio Apo-
ſtolica dictæ donationis, quia cum ibidem
fuerit confirmata donatio iuriſpatronatus fa-
cta literaliter Ludouico eiuſque hæredibus, &
ſucceſſoribus, narratiua emiſſa in ſupplicatio-
ne, quod eadem donatio fuiſſet facta Lu-
douico, & eius filijs maſculis, & deſcenden-
tibus, & ſucceſſoribus in perpetuum, apparet
14 erronea, & ſic nihil detrahit donationi merè
hæreditariæ *l. error* & ibi poſt aliàs *Iaſ. num. 1. verſ. noto ergo C. de iur. & fact. ignor. Cauler. deciſ. 226. num. 6.* vel ſaltem confirmatio conciliari
15 debet cum actu confirmato, ita vt iuſpatro-
natus hæreditarium ex mentione filiorum
16 maſculorum, & deſcendentium ac ſucceſſo-
rum in perpetuum non dicatur effectum gen
tilitium *Rot. dec. 275. ſub num. 6. par. 7. recent.* non
enim implicat habitam fuiſſe mentionem fi-
liorum maſculorum, & deſcendentium, &
tamen iuſpatronatus non dicatur gentilitium
17 eo quia tunc filij, & deſcendentes cenſean-
tur vocati quatenus ſint hæredes *Dec. conſ. 149 ſub num. 1. verſ. ſiue etiam dicamus Couar. var. reſol. lib. 4. cap. 18. num. 7. verſ. tertio ſi Rot. coram Merlin. dec. 346. n. 4.*

Neque pariter aduerſatur obſeruantia, qua-
tenus enim deducitur à præſentationibus fa-
18 ctis per maſculos agnatos abſque immixtio-
ne fæminarum, vel extraneorum euenire po-
tuit ob ius hæreditarium, quo præſentantes
eſſent ſuffulti *Rot. dec. 228. num. 5. verſ. demum non obſtat & num. 6. & dec. 288. nu. 6. part. 5. recent.*
19 & vtcumque omnis illatio iuris gentilitij ex-
inde deducta obſcuratur, & deſtruitur à præ-
ſentatione anni 1618. & prouiſione Apoſtoli-
ca anni 1630. ſiquidem diſtributio medietatum
iuriſpatronatus in ſtirpes vtrobique recenſita
20 præbet validius argumentum iuriſpatrona-
tus hæreditarij inter quod, & gentilitium ea
potiſſimum verſatur differentia, quod in illo
per ſtirpes in illo per capita ſuccedatur *clem. plures de iurepatron. Rot. dec. 251. num. 5. part. 2. & d. dec. 288. num. 3. & 4. par. 5. recent. d. dec. 108. num. 4. verſ. pro quo etiam & num. 5. poſt Viuian. de iurepatron. dec. 183. num. 4. coram Burat. & dec. 870. n. 2. cor. Merlin.*

Quatenus vero infertur ex præſentatione
facta ab iis, qui repudiarunt hæreditatem Cæ-
ſaris pro reſponſione præmitti debet in facto,
quod repudiantes ante illius obitū erant iam
compatroni trahentes ſucceſſionem iuriſpa-
tronatus à communi Patre, vnde, vel iuri-
patronatus hæreditario non repugnat, quod
21 per obitum dicti Cæſaris compatroni ſine hæ
redibus fuerit conſolidatum in fratribus ſu-
perſti-

perſtitibus, qui præcedenter erant compatroni ad text. in l. communi liberto ff. de bon. libert. Pariſ. conſ. 48. num. 20. vol. 4. Lamber. de iurepat. art. 3. quæſt. 4. par. 2. lib. 1. Craſ. in § ius accreſcedendi qu. 17. Viuian. de iurepatron. lib. 14. cap. 2. num. 41. Bellan. de iur. accreſc. cap. 6. quæſt. 48. num. 13. vel non poteſt illatio fieri ad ius gentilitium à præſen-
22 tationibus factis per dictas repudiantes, qui præſentare poterant alio iure hæreditario, quã dicti Cæſaris, vt ad huiuſmodi obiectum appoſite reſpondit Rot. in alleg. dec. 108. num. 5. verſ. & fieri etiam poteſt apud Viuian. de iurepatron.

Quatenus tandẽ deducitur ex præcedenti præſentatione, in qua Ioue filius adoptiuus ſimul cum Ludouico iuniore adoptante fuit admiſſus, & omiſſis reſponſionibus mox ſubnectendis ad hominem retorquetur ad effectum de
23 quo agitur, nam ſi Ioue fuit tunc admiſſus ad præſentandum ſimul cum alijs patronis, non poteſt in hac ſequenti vacatione à Bartolomeo compatrono, & Dominico per iſtum præſentato controuerti ius, & effectus præſentationis factæ ab eodem Ioue cap. conſultationibus de iurepatron. Rip. in cap. cum Eccleſia Sutrina num. 93. verſ. ſexto requiritur de cauſ. poſſeſ. & propriet. ſa. me. Greg. XV. dec. 452. num. 15. Roias dec. 231. num. 6. Bich. dec. 388. num. 17. & dec. 396. nu. 5. & in Lucana Beneficij 4. Iulij 1670. §. hat inobſeruantia cor. R. P. D. meo Vicecomite.

Cæterum hiſce argumentis ab obſeruantia mutuatis arridet corollaria reſponſio, quod
24 ad deſtruendam qualitatem hæreditariam nedum iuriſpræſumptione, ſed aperta lege donationis impreſſam non ſuffragatur huiuſmodi obſeruantia, quæ ex prædictis remanet æquiuoca Rot. d. dec. 228. num. 5. par. 5. recent. nec etiam difformis ſtante præſentatione anni 1628. & prouiſione anno 1630. Rot. dec. 326. nu. 5. & duobus ſeqq. eadem par. 5. rec. ſed requirun-
25 tur clariores demonſtrationes, quę aſſumptũ pernecesse probarent Rot. d. deciſ. 288. num. 1. & 2. par. 5. recent. in citata deciſ. 108. num. 5. verſ. ex quibus poſt Viuian. de iurepatr. & dec. 26. num. 25. cor. Em. Ottob.

Minus releuat, quod Ludouicus Senior donatarius Hieronymi habuerit alios filios præter Riccardum, & Bartholomeum itaut iuſpatronatus dici nequeat pro medietate acquiſitum ab eodem Riccardo, à quo cauſam mediatam habent Ioue, & Lucretia, nam cum non conſtet, quod alij filij adiuerint paternam hæreditatem, & vnquam præſentauerint, iuſpatronatus remanſit pro medietate diuiſum inter Riccardum, & Bartholomeũ
26 eiuſque ſucceſſores, qui præſentando adiuiſſe dicuntur Bich. dec. 388. num. 20. prout com-
27 probatur huiuſmodi diuiſio ex præſentatione anni 1628. ex prouiſione Apoſtolica anni 1630. & ex ſucceſſiua comparitione iudiciali data in Summ. Nicolai num. 7. ex quibus eo magis corroboratur intellectus talis diuiſionis, & denumerationis vocum Lambertin. de iurepatr. par. 2. lib. 1. quæſt. 1. art. 25. num. 14. & 15. Viuian. eodem tract. lib. 4. cap. 1. n. 64.

Non obſtant denique nullitates oppoſitæ contra ſententiam Vicarij Lucani, quod enim
28 teſtamenter uie teſtiuo, & non citato Dominico alio præſentato pronunciauerit pro exequutione literarum Apoſtolicarum derogantium alteri medietati patronorum, non reddit inordinatum, & nullum proceſſum Vicarij meri exequutoris, vt in his terminis Rota in d. Lucana Benef. 4. Iulij 1670. §. fin. coram R. P.
29 D. meo Vicecomite. Non aduerſantibus clauſulis verificato &c. dummodò non ſit alteri ius quæſitum, & amoto &c. quia non effecerunt exequutorem mixtum in præſenti caſu, vbi deficit clauſula vocatis vocandis, Rot. in Ventimilien. Capellaniæ 30. Maij 1635. §. non obſtat. coram
30 Motmanno, ac dictus Dominicus non habebat parem titulum, nec erat in poſſeſſione Capellaniæ, Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 20. num. 217. Bich. dec. 594. num. 15. Rot. recent. dec. 34. d nu. 23. vſque ad fin. par. 10. & deciſ. 143. num. 3. & ſeqq. part. 11. & in dicta Lucana Beneficij in § citato,
31 imò cum fuerit præſentatus in ætate inhabili, nec docuerit de diſpenſatione Apoſtolica expreſsè præſeruata in eius præſentatione apparet ne dum legitima contradictione, ſed quocumque iure deſtitutus ad impediendam literarum exequutionem, Rot. d. deciſ. 143. nu. 4.
32 par. 11. recent. quæ in omnem caſum poſſet ex integro per Rotam concedi, vt ſubdit alleg. deciſio Lucana Benef. d. §. fin. in fin.

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 14. Apr. 1672.

ARGVMENTVM.

Procurator ad negotia poteſt de iure, & multo magis ex ſpecifica facultate alium ſubſtituere: Facultas ſubſtituendi an & quando reſtringatur ad lites poſt quarũ expreſſionẽ fuit expreſſa, ſeu potius referatur ad omnes actus in mandato contentos. Actio negotiorum geſtorum an & quando contra Dominum detur ad fauorem tertij, qui pecunias negotiorum geſtori ſubminiſtrauit.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad negotia poteſt tam de iure, quam ex facultate ſibi conceſſa alium ſubſtituere.*

2 *Procurator ſubſtitutus valide contrahit, & obligat Dominum.*

3 *Ac ſi fuiſſet conſtitutus ab eodem Domino.*

4 *Facultas ſubſtituendi data Procuratori, ſi cohaeret vni ex capitulis perfecta, & independenti oratione diſtinctis non trahitur ad alia capitula.*

5 *Oratio dicitur vna, & eadem quando regitur ab vnico verbo.*

6 *Et tunc omnia comprehenſa ſub eadem oratione debent pariformiter determinari, & complecti ſub eadem facultate ſubſtituendi.*

7 *Quod amplia etiamſi capitula orationis incipiant per dictionem item, dum reguntur vno, eodemque verbo.*

8 *Facultas ſubſtituendi indeterminatè appoſita in fine orationis refertur ad omnia præcedentia.*

9 *Am-*

9 *Ampliùs accedente atteſtatione Notariorum, quod facultas ſubſtituendi, niſi addatur taxatiua tantum referatur ad omnia præcedentia.*

10 *Atteſtationi Notariorum ſuper ſtylo, & formula clauſularum ab eis apponi conſuetarum deferendum eſt.*

11 *Matronæ diuerſos actus non ſolent per ſe ipſas explere, ſed per alios.*

12 *Induſtria perſonæ non dicitur electa in Procuratore cum generali mandato continente indeterminatam facultatem ſubſtituendi.*

13 *Sed conſideratur in mandato ſpeciali non habente certam, & limitatam formam.*

14 *Obſeruantia demonſtrat, quod Procurator habebat in mandato facultatem ſubſtituendi præſertim, quando obſeruantia roboratur ex facto principalis.*

15 *Obſeruantia eſt optima interpres facultatum in mandato conceſſarum.*

16 *Verſio pecuniæ vnde probetur.*

17 *Probatur etiam coniecturis, & leuioribus iuſtificationibus.*

18 *Locupletari cum aliena iactura nemo debet.*

19 *Actio negotiorum geſtorum datur contra eum, cuius negotium pecunijs alienis geſtum eſt.*

20 *Et non ſolum datur negotiorum geſtori contra Dominum, ſed etiam tertio qui pecunias negotiorum geſtori ſubminiſtrauit contemplatione, & in vtilitatem eiuſdem Domini.*

21 *Saltem in ſubſidium, quando negotiorum geſtor non eſt ſoluendo.*

22 *In actione negotiorum geſtorum ſufficit adeſſe vtilitatem in ipſo initio actus quamuis poſtea deficiat quidquid ſit in actione in rem verſo.*

23 *Aliàs illa actio numquam, vel rarò competeret, ſi deberet pendere ab incerto euentu.*

24 *Vtilitas in actione negotiorum geſtorum vnde non ſolum dicatur adfuiſſe ab initio, ſed ſubinde continuaſſe.*

DECISIO CCCLXXXII.

ACtione tum mandati, tum negotiorum
geſtorum teneri Reuerendiſſimum Epi-
ſcopum Hieracenſem ad ſolutionem contro-
uerſi cambij, & ſic infirmandam eſſe ſenten-
tiam eius fauore prolatam hodie Rota reſol-
uit. Actione inquam mandati, quia cum
ipſe Margaritam procuratricem conſtituerit
1 ad ſuſcipiendas pecunias ad cambium aliaque
quamplura peragendum, bene potuit Procu-
ratrix tam ex ſpecifica facultate, quàm de iu-
re ad contrahendum cambia, & ad alia ne-
gotia ſubſtituere Dominicum Petrucciolum
per textus claros in cap. 1. §. procurator de Procur. in 6. & l. ſi procuratorem, §. ſi quis mandauerit ff. mandat. Gratian. diſcept. 395. num. 8. Ciriac. controu. 384. num. 18. qui procuratorio nomine ſuſci-
2 piens ſcuta ſexcenta ab cambium ab Emilia
valide contraxit, & obligauit Dominũ Epiſ-
copum *l. ſi pupilli 6. §. item ſi Procuratori ff. de neg. geſt. Rota deciſ. 638. num. 8. & 9. part. 4. tom. 3. rec. & deciſ. 259. num. 6. apud Zacch. de oblig. Camer. cum alijs in prima deciſione huius cauſæ ſub die 24. Aprilis 1662. in princ. coram Illuſtriſs. Benilaqua*
3 *Vrbis Gubernatore*, ac ſi ab ipſomet Reuerendiſſimo principali fuiſſet conſtitutus Procu-

catur cap. 1. §. licet autem, ibique gloſ. verb. ſubſtituendi de procur. in 6. Rot. dec. 8. per tot. & dec. 38. nu. 2. verſ. nam omnis eodem titulo in nou. dec. 692. nu. 2. par. 2. rec. & dec. 162. nu. 3. coram Celſ.

Non attento, quod facultas ſubſtituendi
legatur appoſita immediatè poſt mandatum
ad lites; omiſſo enim, quod circumſcriptæ
tali facultate licebat Margaritæ procuratorem
ad negotia ſibi commiſſa ſubſtituere ex ſupra
allegatis, non poteſt facultas ſubſtituendi ex-
inde reſtringi ad ſolas lites: Nam quidquid
4 ſit dum mandans enumerando facultates
mandatario attributas, quamlibet ex eis per-
fecta & independenti oratione diſtinguit, quo
caſu poteſtatem ſubſtituendi vni capitulo co-
hærentem ad alia non trahi, bene probant,
& applicantur auctoritates allegatæ in vltima
dec. Reuerendiſs. Benilaqua edita 16. Ianuarij 1669. §. parum refert,

In caſu noſtro fuit hodie animaduerſum,
5 quod ſingulæ facultates Margaritæ attributæ
reguntur ab illo vnico, & complexiuo verbo
conſtituit &c. ad omnia infradicenda ſcilicet, & pro-
pterea cum vna eademque oratione compre-
hendatur iuxta doctrinam *Bart. in l. re coniuncti num. 12. ad fin. ff. de leg. 3. Honded. conſ. 2. num. 13. in princ. vol. 1. & conſ. 4. num. 12. & conſ. 64. nu. 34. vol. 2. Rot. dec. 165. num. 13. part. 9. recent.* non de-
6 bent difformiter interpretari, ſed pariformi
determinatione complecti ab eadem faculta-
te ſubſtituendi, quæ in ſingulis partibus eiuſ-
dem orationis cenſetur repetita, vt inter ean-
dem, & diuerſam orationem bene diſtinguit
Bart. in l. ſeia §. caio ſub princ. verſ. hic loquitur ff. de fund. inſtruct. quem ſequuntur Soccin. ſen. conſ. 63. nu. 14. poſt med. verſ. ſecundo quia vol. 3. Gozad. conſ. 45. num. 2. & 6. Pariſ. conſ. 72. num. 34. & pluribus ſeqq. vol. 4. Cephal. conſ. 527. num. 21. & duobus ſeqq. Peregr. conſ. 23. ſub num. 4. lib. 3. Rot. deciſ. 33. num. 6. & ſeqq. part. 7. recent. etiamſi capitu-
7 la incipiant per dictionem, item, quia cum
vno, eodemque verbo regantur adhuc vnica
oratione comprehendi dicuntur, & repeti-
ta determinatione debent regulari *Bart. in l. qui duos 60. §. in repetendis col. 2. in princ. verſ. certe cum in hoc, & verſ. quod puto verum ff. de leg. 3. Ruin. conſ. 176. num. 8. verſ. & idem in dictione lib. 2. Peregr. de fid. ic. art. 16. nu. 12. verſ. diuerſum eſſe Gratian. diſcept. 828. num. 10. & num. 11. verſ. contraria autem.*

Eo autem magis confirmatur huiuſmodi
8 interpretatio, quo facultas ſubſtituẽdi legitur
indeterminatè appoſita in fine orationis, &
ipſius inſtrumenti, tunc enim eo facilius ad-
mittitur relatio ad omnia præcedentia *ad tex. in l. 1. C. de liber. præter.* cum concordantibus
plene relatis *à Barboſ. clauſ. 70. num. 1. vbi num. 3.* ampliat etiam in materia odioſa *Rot. in Ferrarien. fideic. 10. Nouembris 1670. §. de portione coram Rev. D. meo Decano*, prout comprobat
9 euidentius atteſtatio mox exhibita quamplu-
rium Notariorum A. C. per quorum acta
mandatum rogatum fuit, teſtificantium,
quod facultas ſubſtituendi in fine poſita tunc
reſtringatur ad lites quando additur taxatiua,
tantum, hac autem omiſſa ad omnes partes
mandati referatur; cui atteſtationi venit de-

10 ferendum cum prouenit à Notarijs eiuſdem
Tribunalis ſuper ſtylo, & formula clauſula-
rum ab eis apponi conſuetarum *ad Rot. dec. 19.*
num. 15. & duobus ſeqq. coram Bich. & deciſ. 165.
nu. 19. par. 10. recent.

Neque obſtat diuerſitas inter lites, quibus
Margarita ratione ſexus, & natalium vaca-
re non licebat, & inter negotia in quibus, &
ſignanter in contrahendis cambijs conferre
poterat proprium miniſterium, propriamque
induſtriam à Reuerendiſſimo conſtituente
electam, nam ratio, quæ militabat in litibus,
concurrebat etiam in aliquibus ex actibus de-
mandatis, prout in faciendis, reuidendis, &
ſolidandis computis, in capiendis poſſeſſio-
nibus quorumcunque bonorum; in exigen-
do fructus locorum montium, cenſuum, &
officiorum, ac penſiones domorum, & lit-
teras cambij, nec non in alijs ſimilibus pera-
11 gendis, quæ iuxta morem notiſſimum ſo-
lent matronæ non per ſe ipſos, ſed per ſubſti-
tutos explere; ex quibus ſicut apertè exclu-
ditur ratio reſtringendi facultatem ſubſtitu-
endi ad ſolas lites, ita etiam ceſſat electio in-
12 duſtriæ perſonæ, quæ non poteſt vlterius
conſiderari in hoc generali mandato facto cũ
indeterminata facultate ſubſtituendi, & ad-
13 mitti dumtaxat ſolet in ſpeciali non habente
certam, & limitatam formam iuxta diſtin-
ctionem à repetentibus adductam *in l. quod*
quis 8. C. de procur. & ſignanter à Bart. ad fin. à Caſt.
ſub num. 5. & à Iaſ. ſub num. 2. verſ. ſecundo limita,
& relatam etiam à Baldo in l. ſi procuratorem 8. §.
ſi quis mandauerit num. 4. in fin. ff. mand. & Cyriac.
contr. 384. nu. 16. & 17.

Idipſum clarius aſſequimur ab obſeruantia
14 ſubſequuta, nam Margarita vltra ſubſtitu-
tionem generalẽ dicti Dominici Petruccioli,
cuius opera Reuerendiſſimus Epiſcopus vte-
batur, bis particulariter ſubſtituit alias per-
ſonas ad certa negotia, nempe ad retrouen-
dendum cenſum, & ad tranſigendum, cum-
que idem D. Epiſcopus tranſactionem ratifi-
cauerit præuia expreſſione, quod fuerat ini-
ta à Procuratore ſubſtituto per Margaritam,
15 eo magis roborauit efficaciam obſeruantiæ,
quæ eſt optima interpres facultatum in man-
dato conceſſarum, vt generaliter ſancitur *in*
l. ſi de interpretatione, & l. ſeq. ff. de legib. & par-
ticulariter animaduertitur *per Rot. dec. 8. num. 8.*
par. 2. diuerſ. & deciſ. 463. num. 4. part. 4. recent. &
dec. 367. n. 7. & duobus ſeqq. par. 9.

Actione vero negotiorum geſtorum nam
16 pecuniæ ad cambium acceptæ apparent ero-
gatæ pro ſoluenda penſione reſeruata ſuper
fructibus Eccleſiæ Hieracen. præfati cum
fuerint Petrucciolo ſolutæ mediante ordine
directo miniſtris Banci S. Spiritus, eademque
die cum iſtorum ſchedula tranſportatæ ad Sa-
crum Montem Pietatis, ibique adnotatæ ad
creditum eiuſdẽ Petruccioli, qui die ſequenti
illis aliiſque pecunijs ibidem depoſitis per-
ſoluit Eminentiſsimo Penſionario terminum
præfatæ penſionis; ex qua ſerie facti ſatis con-
17 ſtat de pecuniarum verſione, quæ etiam
coniecturis, & leuioribus iuſtificatur, vt in
ſimilibus terminis *Gratian. diſcept. 632. num. 12.*
vbi de tranſportatione pecuniarum de vno
banco ad aliud, *& num. 15. & ſeqq. & diſcept.*
897. à num. 10. vſque ad 14. Rota coram Bich. dec.
310. à num. 28. ad 35. & bene probant priores
deciſiones huius cauſæ coram Reuerendiſs. Guberna-
tore ſub diebus 24. Aprilis 1662. & 22. Iunij 1663.
vtrobique §. penult.

Ne itaque Reuerendiſſimus Epiſcopus pe-
18 cunijs Emiliæ ad hunc effectum ſuſceptis
proprium creditorem dimiſiſſe dicatur, & ſic
aliena iactura locupletetur, contra regulam
textus in cap. locupletari de reg. iur. in 6. & l. nam
hoc natura 14 ff. de cond. indeb. tenetur in conſe-
19 quentiam erga Æmiliam actione negotiorũ
geſtor. *l. ſi pupill. 6. §. itẽ ſi procuratori ff. de neg. geſt.*
l. ei qui 7. §. alioquin C. quod cum eo Aret. in §. actio-
num num. 62. & ſeqq. inſtit. de action. Decian. conſ.
25. num. 109. lib. 1. Gratian. diſcept. 388. num. 5. quæ
20 non ſolum competit negotiorum geſtori
contra Dominum, ſed etiam tertio, qui
pecunias negotiorum geſtori ſubminiſtrauit
contemplatione, & in vtilitatem eiuſdem
Domini prout *ex text. in d. l. ei qui ſeruum C.*
quod cum eo. afferit ibidem Bald. eſſe nota dignum
ſub num. 1. Gratian. diſcept. 107. num. 5. & diſcept.
385. num. 15. saltem in ſubſidium cum Petruc-
21 ciolus negotiorum geſtor ſit non ſoluendo
gloſ. in l. his ſolis verb. modo ff. de cond. indeb. Iaſ. in
l. ſi cum 23. num. 1. ff. ſi cert. petat. & Gratian. in lo-
cis mox citatis vtrobique nu. ſeq.

Nec aduerſatur, quod vtilitas Reuerendiſ-
ſimi Epiſcopi conſiſtens in ſolis ſcutis 378.
neceſſarijs ad complendum terminum pen-
ſionis tunc maturatum, deinde ceſſauerit tran-
22 ſmiſſione aliorum ſcut. 415. ſiquidem quid-
quid ſit circa actionem de in rem verſo, pro
hac actione negotiorum geſtorum ſufficit
vtilitatem adeſſe in ipſo initio actus quamuis
poſtea deficiat iuxta optimum *textum in l. ſed*
an vltro 11. §. 15. autem ff. de neg. geſt. gloſ. in §. igi-
tur verb. obligatus inſtit. de oblig. quæ ex quaſi con-
tract. naſc. Aretin. in §. actionum num. 64. in princ.
23 *inſtit. de action.* alias nunquam, vel raro huiuſ-
modi actio competeret, ſi ab incerto euentu
pendere deberet, vt ratiocinatur *Abb. in cap.*
ex parte Decani 33. ſub num. 9. verſ. ſed certe iſta
de reſcript. & ſeq. Rot. dec. 454. num. 5. & 6. part. 9.
recent.

Cæterum initiaſſe, & perduraſſe viſa fuit
24 vtilitas nedum pro dd. ſcutis 378. ſed etiam
pro ſumma ſcutorum 493. ſiquidem quatuor
ſunt termini penſionis ſoluti per Petroccio-
lum vſque ad diem 6. Nouembris 1654. aſcen-
dentes ad ſcuta 3000. pecuniæ autem ei tranſ-
miſſæ vſque ad dictum tempus non excedunt
in totum ſcuta 2507. ideoque ex pecunijs ſu-
ſceptis ad cambium comprehenduntur dicta
ſcuta 493. in ſumma ſoluta Eminentiſſimo
Penſionario, non obſtante, quod primus ter-
minus penſionis maturatus de menſe Martij
1653. fuerit ſolutus ex pecunijs Reuerendiſ-
ſimi Epiſcopi per manus dumtaxat Petruc-
cioli, qui præbuerit nudum, & ſimplex mi-
niſterium: fuit enim animaduerſum, quod
etiam ſequentes ſolutiones dictorum aliorũ
terminorum apparent factæ per Petrucciolũ
eodem modo, & tamen non controuertitur,
quod

quod Petrucciolus in his ſolutionibus pariformiter factis aliquam partem pecuniarum erogauerit vltra illas tranſmiſſas à Reuerendiſſimo Epiſcopo, qui hactenus non docuit de aliarum pecuniarum tranſmiſſione.

Et ita deciſum fuit vtraque, &c.

Confirmata vt infra deciſ. 413.

TOLENTINA CANONICATVS.

Lunæ 2. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus laicale dicitur ex priuilegio, & cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando concludenter non probatur fundatio, vel dotatio, quæ ex modica contributione non iuſtificatur. Iuſpatronatus mixtum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando vacatio euenit in Turno Eccleſiaſtici.

SVMMARIVM.

1 *Exequutio literarum Apoſtolicarum non retardatur exceptione iuriſpatronatus laicalis turbida, & requirente altiorem indaginem.*

2 *Beneficia iuriſpatronatus laicalis, vt eximantur à reſeruationibus Apoſtolicis, debet concludenter conſtare de illorum fundatione, vel dotatione.*

3 *Et ad hunc effectum non attenditur quaſi poſſeſſio præſentandi.*

4 *Iuſpatronatus laicale non probata fundatione, vel dotatione dicitur ex priuilegio, & propterea cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*

5 *Iuſpatronatus Communitatis præſumitur ex vſurpatione.*

6 *Communitas tenetur duriori probationum genere verificare dotationem iuriſpatronatus.*

7 *Beneficium non dicitur dotatum à Communitate, dum conſtat fuiſſe dotatum à Capitulo.*

8 *Iuſpatronatus acquiri non poteſt à Laicis ſuper beneficio dotato ex bonis Eccleſiæ.*

9 *Iuſpatronatus non acquiritur ex aliqua contributione abſque vlla expreſſa, vel tacita mentione iuriſpatronatus, ſiue dotis.*

10 *Iuſpatronatus non acquiritur ex aliquo augumento, quod ad mediam partem congruæ dotis non aſcendit.*

11 *Teſtes qui patiuntur quamplures exceptiones, non attenduntur.*

12 *Ex cataſtro antiquo non poteſt argui, augumentum terrarum ex aliqua certa cauſa de qua non conſtat proueniſſe.*

13 *Non probat hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe.*

14 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis.*

15 *Iuſpatronatus mixtum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando vacatio euenit in Turno Eccleſiaſtici.*

16 Viuian. de iur. patron. lib. 14. cap. 1. ſub nu. 113. *declaratur.*

17 Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 10. num. 98. & ſeqq. *declaratur, & reſpectiue reprobatur.*

18 *Iuſpatronatus, licet ſit indiuiduum, tamen diuiduum eſt eius exercitium, à quo ſubſtantatur reſeruatio Apoſtolica.*

19 *Iuſpatronatus vno patrono non præſentante accreſcit alteri præſentanti.*

20 *Iuſpatronatus mixtum poſt expiratam diuiſionem exercitij iuriſpræſentandi redit ad priſtinam naturam.*

DECISIO CCCLXXXIII.

AVdito hodie Benaduccio ſubſiſtere viſa ſunt Dominis fundamenta deciſionis ipſo non informante editæ 1. Iulij 1671. in qua fuit reſolutum non eſſe locum arbitrio pro retardatione exequutionis literarum Apoſtolicarum *Cyriaci*, quarum iuſtificatio non controuertitur, & probatur ex deductis in eadem deciſione, non obſtante vnica oppoſitione, quod Canonicatus ſit de iure patronatus laicali, & ſic non cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis: nam cum reſeruatio ſit
1 omnino clara, exceptio autem iuriſpatronatus laicalis ſit valde turbida, ac altiorem indaginem requirat impedire non poteſt celerem exequutionem literarum Apoſtolicarum *Burat. dec. 805. num. 10. Em. Ottob. dec. 165. nu. 25. Rot. rec. dec. 174. num. 2. par. 7. dec. 389. num. 23. & ſeqq. par. 9. & dec. 80. num. 20. par. 11.*

Manifeſta ſiquidem eſt turbiditas, nam ad
2 effectum eximendi beneficia iuriſpatronatus laicalis à reſeruationibus Apoſtolicis debet concludenter doceri de fundatione, vel dotatione *Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num 573. & ſeqq. Rot. dec. 030. num. 51. & 54. par. 4. tom. 3. rec.*
3 ſine qua fruſtra allegatur ex parte Benaducci quaſi poſſeſſio præſentandi quam ad hunc præciſum effectũ non attendi plene firmat *Garz. loco allegato Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 18. nu. 22. & 23. Marcheſ. de commiſ. par. 1. fol. 417. num. 213. & ſeqq. Lotter. de re benef. lib. 2. quæſt. 8. nu. 74. & ſeqq. Rot. in Compſana iuriſpatronatus 21. Ianu. 1603. coram Litta impreſſa apud Viuian. de iurepatr. par. 1. lib. 4. cap. 10. num. 29. circ. princ. in rec. dec. 658. num. 2. & 3. par. 1.* vbi cauſa fuerat ſimiliter commiſſa cum clauſula arbitrio, *& coram Coccin. dec. 1056. num. 18. & ſeq. & à num. 31. vſque ad fin.* vbi omnia contraria diluuntur; iuſ-
4 patronatus enim non probata fundatione, vel dotatione remanet ex priuilegio, & propterea ſubeſt reſeruationibus Apoſtolicis *Celſ. dec. 239. num. 1. & ſeqq. dec. 273. num. 3. & dec. 274. nu. 6. cum alijs mox allegatis.*

In præſenti autem non iuſtificatur, imò excluditur dotatio ex parte Communitatis, quę
5 ob præſumptam vſurpationem relatam à *Sacro Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* du-
6 riori probationum genere grauatur huiuſmodi dotationem iuſtificare *Rot. coram Mantic. dec. 234. num. 1. & dec. 253. num. 1. & per tot. & coram Pen. ſecundum impreſſiorem Lugdunen. dec. 505. nu. 1. & ſeqq. & dec. 536. nu. 3. & ſeqq.*

Et tamen probationes hactenus deductæ

ed by Google

nihil concludunt, ſiquidem inſtrumentum
7 anni 1539. vbi Capitulum Eccleſiam S. Petri
cum ædificio horto, & iuriſdictione conceſ-
ſit pro habitatione, & vſu Cappuccinorum,
potius retorquetur, inde enim excluditur,
quod dos fuerit Conſtituta à Communitate
8 quodque mediantibus bonis ab Eccleſia pro-
uenientibus potuerit acquiri iuſpatronatus ad
fauorem laicorum, vt bene firmauit *Rot. rec. dec. 658. num. 4. par. 1. dec. 630. num. 56 par. 4. tom. 3. & dec. 367. num. 6. par. 10. & coram Card. Celſ. dec. 239. nu. 10. & dec. 273. n. 8.*

Similiter non ſuffragantur elæemoſinæ de-
inde ſubminiſtratæ à Communitate pro ali-
quali reaptatione Conuentus, & pro ampla-
tione horti, nam ex huiuſmodi modico au-
gumento Communitas dicitur quidem bene-
9 factrix non autem dotatrix, nec aquiſiuit iuſ-
patronatus, cuius, ſeu dotis nec expreſſam
nec tacitam mentionem hebuit in diſpenſa-
tione dictarum elæemoſinarum *Abb. in cap. 3. num. 10. de iurepatr. & conſ. 59. num. 2. verſ. vnde ſi quis par. 2. Lambert. de iurepatron. lib. 1. part. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 9. & ſeqq. Lotter. de re beneſ. lib. 2. quæſt. 8. num. 33. & ſeqq. Corrad. in prax. beneſ. lib. 4. cap. 4. num. 25. & ſeqq. Coccin. deciſ. 1056. num. 10. & duobus ſeqq.*

Conſtat autem de modicitate huius augu-
menti, quia domus, & ædificia iam aderant
contigua Eccleſiæ S. Petri, adeo vt modica
ſumma contributa per Communitatem pro
illorum aliquali reaptatione non ſit momen-
ti, Terræ autem pro ampliatione horti em-
ptæ fuerunt à Communitate pretio floreno-
rum centum quatuordecim conſtituentium
ſcuta quinquaginta ſeptem monetæ curren-
10 tis, vnde patet ad ſenſum nullam rationem
habendam eſſe huius modici augumenti,
quod ad minimam nedum ad mediam partē
congruæ dotis vix peruenit *Barboſ. ad concil. ſeſs. 25. de reform. cap. 9. num. 71. Lotter. de re beneſ. lib. 2. quæſt. 8. num. 60. & ſeqq. Add. ad Greg. dec. 397. in fin. Rot. in Valentina de Carletis 4. Maij 1601. coram Lancellotto impreſ. apud Garz. de beneſ. par. 5. cap. 9. num. 127. & coram Coccin. d. deciſ. 1056. n. 8. & duobus ſeqq.*

Hinc non releuat, quod huiuſmodi terræ
hodie reddant annua ſcuta decem, & nouem
quatenus etiam iuſtificaretur, & nihilominus
nulla adeſt veriſimilis proportio, quæ huiuſ-
modi ingentem variationem temporū viciſ-
ſitudinibus perſuadere poſſit, non attentis de-
poſitionibus teſtium, quia teſtantur de audi-
11 tu, diſcordant à publicis inſtrumentis, & ſi-
gnanter in eo quod aſſerunt terras poſſeſſas à
Cappuccinis fuiſſe à Communitate aſſigna-
tas, quamuis autem partem fuiſſe per Capi-
tulum donatam appareat ex publico inſtru-
mento anni 1619. curſus ſunt inter ſe varij, &
contrarij, aliaſque exceptiones patiuntur de
quibus *in Summario reſponſionis Cyriaci, Dunoz. iun. dec. 762. num. 14. & 15.* minuſque releuat
argumentum deſumptum à cataſtris pro au-
12 genda quantitate terrarum emptarum, &
comprobando dicto annuo redditu, ex eo
enim quod Cataſtrum anni 1473. deſcribat ter-
ras Eccleſiæ S. Petri in quantitate quinque
ſtadiorum, de anno vero 1600. in quantitate
ſex modiolorum, non poteſt inferri, quod
omne augumentum prouenerit à dictis terris
incertæ quantitatis emptis à Communitate,
cum Eccleſia potuerit interim alias terras cō-
13 tiguas acquirere, vnde ſuccedit regula non
probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſ-
ſe *ad textum in l. non hoc C. vnde legit. l. neque natales 10. C. de probat. Dunoz iun. dec. 683. num. 9. & dec. 886. nu. 13.*

Augetur turbiditas, nam quando adhuc
concurreret ſufficiens dotatio, non ſuffraga-
retur in præſenti caſu vbi iuſpatronatus in
hac vacatione conſideratur vti Eccleſiaſticū
14 & ſic, comprehenditur ſub reſeruationibus
Apoſtolicis *Gratian. diſcept. for. 809. num. 5. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 18. num. 6. Rot coram Bich. dec. 273. num. 7. & dec. 302. num. 11. & in rec. deciſ. 152. num. 30. par. 12.* non obſtante quod ſit mi-
15 xti iuris inter Eccleſiaſticos, & Laicos, nam
cum Communitas, & Capitulum conuene-
rint alternis vicibus præſentare, & vacatio
contigerit in turno Capituli, quod Benaduc-
cium præſentauit, non aduerſatur mixtura,
quia vſus ſeu exercitium præſentandi dicitur
in tali turno ſpectare ad Eccleſiam, & proin-
de cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, vt
preter allegatos *in deciſione, quæ reuidetur §. non obſtat, tradit monet. de commut. vltim. volunt. cap. 10. ſub num. 286. circa fin. verſ. declaratur tertio Barboſ. de iur. Eccleſ. tom. 2. lib. 3. cap. 12. numer. 17.*

Nec aduerſantur authoritates in cōtrarium
16 citatæ, nam *Vivian. de iurepatron. lib. 14. cap. 1. ſub num. 113.* promouet quidem quæſtionem,
ſed non firmat pro conſtanti, illamque diri-
git ad reſolutionem alterius an ſcilicet tali ca-
ſu prouiſio Papæ conſumat turnum Eccleſia-
ſticum, & ſic quodamodo non recedit à con-
traria opinione quam expoſuerat *eod. tract. lib. 1. cap. 3. num. 18. Lotterius vero de re beneſ. lib. 2.*
17 *quæſt. 10. num. 98. & ſeqq.* tranſit cum eadem
diſputatione, & quatenus magis præciſe fir-
mat beneficium iuriſpatronatus non cadere
ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando va-
catio ſuccedit in Turno Eccleſiaſtici non vi-
detur admittendus in concurſu tot autho-
rum, qui contrarium tuentur, præſertim,
quia ipſe nititur ſuper indiuiduitate iuriſpa-
18 tronatus, & tamen eius exercitium, à quo
reſeruatio ſubſtantiatur, eſt diuiduum, vt
præter ſectatores huius opinionis ſupra, & in
præcedenti deciſione relatas tradunt *Rocc. de iurepatr. verb. ius nu. 12. per tot. & ſignanter in fin. Rot. dec. 58. num. 2. penes Vivian. eodem tract. ac in ipſa deciſ. 106. num. 7. & 8. coram Bich.* pro Be-
19 naduccio allegata; quidquid dicendum eſſet
in terminis diuerſis, quando iuſpatronatus
vno patrono non præſentante accreſcit alte-
ri præſentanti, *vt in dicta deciſione Bichij*, vel
quando diuiſio exercitij iuris præſentādi iam
20 expirauerat, quo caſu iuſpatronatus redit ad
priſtinam communionem, ſeu mixturam in
quibus terminis procedit *deciſio Rhegien. Beneficij 27. Iunij 1653. §. fuit pro reſponſione, coram Illuſtriſſimo Vrbis Gubernatore* vbi pariter ad-
mittitur diuiſio exercitij iuriſpatronatus, vel

in

in aliis terminis, qui ob eorum diuerſitatem aliam reſponſionem non requirunt.

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 432.

ROMANA, SEV VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Luna 9. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Fraternitas probatur depoſitione teſtium præſertim concurrentibus adminiculis; diuerſitas cognominis, quando excludatur, & appellatione Fratrum germanorum qui veniant.

SVMMARIVM.

1 *Fraternitas probatur depoſitione teſtium.*

2 *Et ad eam probandam ſufficiunt duo teſtes.*

3 *Eoque magis ſeptem.*

4 *Teſtis Religioſus, & ſacerdos duplicatam fidem inducit.*

5 *Fraternitatis communis fama, & tractatus ſaltem transfundit in aliam partem onus probandi contrarium.*

6 *Fraternitatis tractatus, & probatio coadiuuatur epiſtolis ſcriptis inter Fratres.*

7 *Depoſitiones teſtium coniungendæ ſunt cum ſcripturis publicis.*

8 *Fraternitas comprobatur ex eo quod aliqui in libris publicis nuncupentur Fratres.*

9 *Æſtimum publicum vna cum adminiculis probat conſanguinitatem, & deſcendentiam.*

10 *Fraternitas comprobatur ex denominationibus emiſſis in teſtamentis, & quietantijs dotalibus; & in publicis ſcripturis.*

11 *Fraternitas comprobatur ex actibus proportionatis, & inter ſe combinatis.*

12 *Cognominis diuerſitas non infertur ex eo, quod aliquis quandoq; vero cognomine, quandoque abuſiuo agnomine fuerit nuncupatus.*

13 *Cognominis diuerſitas non releuat dum identitas familiæ probatur à teſtibus per alias perfectas demonſtrationes.*

14 *Fraternitas conuenire poteſt etiam vterinis, & patruelibus, imò impropriè etiam extraneis fraterno amore ſe diligentibus.*

15 *Fraternitas verificatur reſpectu primi gradus conſanguinitatis, quando teſtes aliquos appellant fratres carnales.*

16 *Fratres, & quidem germani dici debent, qui habuerunt communem genitorem.*

17 *Fratres conſanguinei, nempe ex ſolo latere patris, dicuntur germani fratres.*

18 *Tamquam procreati ex eodem patre, ſeu germine quamuis ex diuerſis matribus.*

19 *Ætatis computatio aliquando fallitur, ſeu variatur ex aſpectu.*

20 *Depoſitiones teſtium ſunt conciliandæ, & benignè interpretandæ.*

21 *Teſtes adminiculati ex publicis inſtrumentis plenius probant.*

DECISIO CCCLXXXIV.

EX tribus filijs à Io: Mazzola, ſeu Andreolo progenitis deceſſit vltimo loco in Vrbe Io: Baptiſta, qui cum ex vtroque Fratre Gattinariæ prædefuncto Antonio nimirum, & Franciſco duas neptes habuiſſet eodemmet nomine Catarinam, & Margaritam nuncupatas, occaſionem præbuit dubitandi, de quibus Margarita, & Catarina ſenſerit in eius vltimo teſtamento, vbi Iacobo hæredi Catarinam: & Margaritam de Mazzolis ſuas neptes ex parte germani fratris indeterminatè ſubſtituit, verùm ex tenore teſtamenti diuerſiſque coniecturis, & illationibus præſcrutata voluntate teſtatoris, præuijs duabus deciſionibus 5. Martij 1659. & 10. Maij 1662. coram bo. me. Veroſpio Rota ad fauorem Catharinæ, & Margaritæ Filiarum Franciſci ſententiam protulit, quamuis in ſubſequuta inſtantia infirmatam à clar. mem. Cardinale Vice-Comite tunc huius ſacri Tribunalis Auditore, ſubinde nihilominus confirmatā à R. P. D. meo Taia poſt deciſionem editam 19. Iunij 1669. & in iiſdem ſentibus perſeuerauit in hac inſtantia tam coram Illuſtriſſimo Beuilaqua in deciſione diei 10. Aprilis 1671. quam coram me illius vice ſubrogato in repropoſitione ſequuta 23. Ianuar. proximè præteriti, in qua licet ſuſpenſa fuerit reſolutio, vt coadiuuarentur probationes, quoad fraternitatem dicti Franciſci, hodie tamen principaliter reaſſumptis iuſtificationibus, quæ alias incidenter, vel cumulatiue proponebantur, nulla dubitatio remanſit, quoad probationem huiuſmodi fraternitatis, & propterea reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Cæteris enim conſtanter præſuppoſitis, adeoque luculenter probatis in cauſę deciſionibus, vt vlteriori repetitione non egeant, recenſere dumtaxat ſupereſt fundamenta, quibus probatio fraternitatis fulcitur: Deducitur
1 autem ex accurata depoſitione teſtium *Caſtr. conſ. 151. per tot. lib. 1. Maſcard. de prob. concluſ. 812. num. 6. Rot. rec. dec. 10. num. 1. part. 5. & deciſ. 79. ſub num. 7. verſ. Baltaſſarem coram Bich.* quo-
2 rum ſi duos tantum in his caſibus ſufficere tradunt *Dec. conſ. 271. num. 1. in princ. Mandoſ. Alb. conſ. 83. num. 18. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 79. poſt med. Gratian. diſcept. for. cap. 694. nu. 5. ante fin.* vtique ſuperabundant, omnemque
3 dubietatem eliminant ſeptem in curia A. C. & in Rota formiter examinati relati *in Summ. mulierum à num. 1. vſque ad ſeptimum* inter quos
4 vlterius alter religioſus, & ſacerdos valde maiorem immo duplicatam fidem inducit, *Menoch. conſ. 92. num. 89. Capiciat. dec. 12. num. 14. Rot. deciſ. 171. num. 17. par. 10. rec. & in Romana annuæ præſtationis 4. Iuly 1663. §. non officit coram Illuſtriſ. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

Fortius autem ſtringit horum teſtium depoſitio, quia non eſt ſupina, vel imperfecta, ſed concordis, & egregiè fundata in conuincentibus rationibus, & ſignanter in commu-
5 ni fama, & reputatione, ac in mutuo fraternita-

ternitatis tractatu inter hos fratres inconcuſsè obſeruato, adeò vt ſaltem onus probandi contrarium in aliam partem transfundatur *Bart. in l. filium ſub num. 1. ff. de ijs qui ſunt ſui vel alien. iur. Alex. conſ. 51. num. 12. lib. 1. Caſtr. conſ. 151. num. 3. ad med. lib. 1. Barboſ. vot. 22. num. 32. & ſeq. lib. 2. Rot. coram Dunoz. iun. dec. 14. num. 2. & coram Bich. dec. 79. num. 7. & 8. in Bononien. fideicommiſsi de Bologninis 5. Iunij 1602. §. verum coram Em. Cerro amplians §. ſeq.* in natiuitate antiquiſsima vt in præſenti cum alijs *in prima deciſione huius cauſa §. ſiquidem coram bo. mem. Veroſpio* iunctis
6 Epiſtolis inter hos fratres conſcriptis, quæ fraternitatis tractatum, & probationem coadiuuant *Peregr. de fideicom. art. 43. num. 72. in fin. & ſeq. Maſcard. de probat. concluſ. 411. num. 21. & concluſ. 812. nu. 3.*

Ceterum ad euidentiam res peruenit, ſi de-
7 poſitiones teſtium cum ſcripturis publicis coniungantur prout faciendum monet in his terminis *Alb. d. conſ. 83. num. 19.* ſiquidem Io: Ba-
8 ptiſta teſtator, & Franciſcus Pater mulierum actricium pluries nuncupantur fratres in li-
9 bris publici æſtimi anni 1604. quorum fidem cum alijs adminiculis ad probandam conſanguinitatem, & deſcendentiam admiſit *Rota coram Dunoz. iun. d. dec. 14. nu. 3.* & in alijs ſimilibus libris *in dec. 17. num. 2. coram eodem & deciſ. 358. in fin. coram Burat. ibique Add. lit. B.* prout
10 etiam Io. Baptiſta nuncupatur in Fratrem à Franciſco in eius teſtamento, & reſpectiuè vocatur in patruum dictarum Margaritæ, & Caterinæ in earum quietantijs dotalibus, vnde ex tot denominationibus factis in publicis documentis, optimè infertur ad fraternitatem denominatam *Cephal. conſ. 137. nu. 43. verſ. neque me mouet, & ſeq. Nat. conſ. 59. num. 14. & 15. Maſcard. de probat. concluſ. 411. num. 19. Rota deciſ. 112. nu. 17. & 18. par. 8. rec.*

Ruſtus cum Io: Baptiſta in primo teſtamēto ſub eadem verborum formula Catherinæ, & Margaritæ filiabus Franciſci, ac alteri Caterinæ filiæ Antonini, qui frater fuiſſe non controuertitur, ſcuta centum monetæ pro qualibet reliquerit, probabile miniſtrauit argumentum coniiciendi æqualem affectionem, & æqualem conſanguinitatis gradum ergo pariformiter honoratas, ſed quod magis magiſq; perſuadet eſt teſtamentum Franciſci, qui Margaritam, & Caterinā eius filias heredes particulares inſtituit in ſcutis centum eo adiecto, quod *Occorrendo che Gio. Battiſta fratello di lui teſtatore, quale ſi troua ad habitare in Roma, mandaſſe li ducatoni cento per caduna delle ſudette ſue figliole promeſsigli per la lor dote, in tal caſo vuole e laſcia alle ſudette ſue figliole ſolo che ſcudi venticinque*, vt ſunt verba teſtamenti rogati de anno 1626. cum itaque anno ſequenti vtraque mulier ad normam huius teſtamenti ex ſubſtantia paterna ſcuta vigintiquinque dumtaxat, & ex pecunijs tranſmiſsis à Io: Baptiſta ducatonos
11 centum receperit, ex his proportionatis, & combinatis actibus mirabiliter comprobatur fraternitas inter Io: Baptiſtam, & Franciſcum vt reflectendo ad dotalia inſtrumenta ponderat *Bald. in cap. ſeries num. 4. de teſtib. & ſequitur Maſcard. de probat. d. concl. 411. n. 19. in fin.*

Hinc ſcribentes pro [illegible] agnoſcendo difficultatem ſe vertunt ad diuerſitatem cognominis, quæ ſatagunt eo magis excludere illam fraternitatem germanam, quam teſtator exquiſiuit, dum ſubſtituit nepotes ex parte germani fratris, verum hæc diuerſitas non
12 probatur ex eo quod Franciſcus cognominaretur Mazzola, ſeu Andreolus, & Io: Baptiſta vteretur ſimplici cognomine Mazzolo, Andreolus enim eſt abuſiuum agnomen, quo perſonas huius familiæ nuncupari à diminutiuo nomine cuiuſdam Andreæ eorum aſcendentis, & ſic promiſcuè ambos fratres imo etiam Antonium alium fratrem vtroque, vel alterutro cognomine in partibus denominari aſſerunt teſtes formiter examinati, & propterea mirum eſſe non debet ſi Io: Baptiſta poſtquam Romam aduenerat, purum, & verum cognomen adhibuerit abſque mixtione agnominis abuſiui, quod in patria inoleuerat: ex his igitur tollitur quæcunq; cognominis diuer-
13 ſitas, quæ etſi adeſſet, non releuaret, dū teſtes alijs demonſtrationibus identitatem familiæ perfectè concludunt *Rota coram Eminentiſsimo Ottob. deciſ. 157. num. 2. & ſeq.* & in punctualibus terminis promiſcui vſus varij cognominis cum abuſiuo agnomine *in Foroliuien. Pradij 13. Martij 1671. §. hinc non aduerſatur coram Me.*

14 Fraternitas vero licet conuenire poſſit vterinis, patruelibus, conſobrinis, alijſque, imò etiam impropriè tribuatur extraneis fraterno amore ad inuicem ſe diligentibus, verifica-
15 tur tamen in præſenti reſpectu primi conſanguinitatis gradus iuxta computationem Canonicam, vt optime deponunt teſtes, qui illos appellant Fratres Carnales *Caſtrenſ.* ponderans terminum Fratris Carnalis *in l. fratris num. 2. C. de inoff. teſtam. & conſ. 196. num. 2. lib. 1.* & bene concordant teſtamenta Franciſci, & Io: Baptiſtæ, in quibus cum quiſque inſcribatur filius Ioannes fratres, & quidem
16 germani dici debent, qui communem genitorem fuerunt ſortiti, iuxta ſimile argumentum, quo vtitur *Rota deciſ. 122. ſub num. 2. coram Seraph. & coram bo. mem. Bich. deciſ. 80. nu. 5. & dec. 189. eodem num.*

Nec iuuat refugium, quod non conſtet prædictos fuiſſe fratres vtrinque coniunctos, vltraquod enim non datur vllus fumus alterius Franciſci in hac re adeo antiqua, vbi agitur de fraternitate Io: Baptiſtæ octuagenaria ętate defuncti ab anno 1644. adhuc teſtes indiuiduant fraternitatem ex vtroque latere patris, & Matris, & quando etiam eſſent fra-
17 tres conſanguinei, non repugnaret imo conueniret qualitas germani fratris, quæ prędicatur de fratre conſanguineo per bonum *textum in l. lege duodecim tabularum §. cui enim C. de leg. hæred. & clariorem, & litteralem gloſ. ibidem verb. germanas, vbi Bald. num. 5.* aſſignat rationem, quod germen attribuitur patri, & non matri cum actiuum ſit dignius paſſiuo, & comprobat *Iaſ. in l. tres fratres num. 17. ff. de pact.*
18 vbi diſtinguendo ſpecies fratrum conſanguineos appellat germanos, vtpote ex eodem patre, & germine procreatos, quamuis

nis diuerſis matribus, & ſequitur *Michaelor. de Fratrib. part. 3. cap. 14. numer. 1. Leuccil. dec. Ferrar. 95. n. 1.*

Iterum reiectis ſubtilibus contrarietatibus inter dicta teſtium, quatenus enim fundantur in computatione temporum euitantur ex proceſſu vbi numerus trigenarius in vigenarium pluries accomodatus arguitur, nec eſt rigidè procedendum circa depoſitionem ęta-
19 tis, cuius vera computatio aliquando fallitur ſeu variatur ex aſpectu, quatenus vero ſindicantur ſingula eorum dicta, non eſt habenda ratio minutiarum ſignanter in diſcrimine tot interrogatoriorum, quæ non minus Rotæ ſuaſerunt multorum reſecationem, & deputationem interpretis ex officio, quàm alterum ex teſtibus mirari, & exclamare coegerunt, ibi, *In ſtraſecolo, che tante volte ſi repliche nell'interogatorij ſe detto Franceſco habbi hauuto vno ò più Fratelli ſe non foſſe per preuertire, e cauar di ſeme vn teſtimonio*, vnde Domini approbare non hæſitarunt depoſitionem ho-
20 rum teſtium, qui in ſubſtantialibus concordant imo in omnibus bene conciliantur, ſi illa benigna interpretatione ponderentur, quam proponit *textus in cap. cum tu*, ibi, *nos dicta teſtium benigne interpretari volentes vbi gloſ. & DD. de teſt. Ruin. conſ. 5. numer. 17. lib. 4. Caſar. de Graſ. deciſ. 5. numer. 23. de ſponſal. & Rota recent. deciſ. 258. num. 7. par. 11. & dec. 150. num. 36. par. 12.*

Iunctis præſertim adminiculis, & conie-
21 cturis reſultantibus ex ſupra recenſitis publicis documentis *Rota recent. deciſ.* 130. *num.* 2. *& deciſ.* 102. *num.* 24. *& ſeqq. part.* 9. *deciſ.* 55. *num.* 2. *part.* 11. *& coram Eminentiſs. Card. Ottob. dec. 200. nu. 23.*

Ærata vtraque &c.

FIRMANA BONORVM.

Luna 9. Maij 1672.

ARGVMENTVM

Iudicium contra pupillum indefenſum quando non ſuſtineatur citatione Procuratoris à patre conſtituti: Pro dote non datur via exequutiua præſertim contra non obligatum, & pro fructibus dotalibus non poſſunt ſubhaſtari bona fideicommiſſaria: Immiſſio petita à Procuratore quando non præiudicet poſſeſſioni principalis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex nulliter, & iniuſtè procedens ad ſubhaſtationem, & deliberationem dicitur ſpoliare, non ſecus ac perſona priuata.*

2 *Mandatum cum clauſula* releuans, *conſtituit Procuratorem Dominum litis etiam poſt obitum mandantis, & num. 7.*

3 *Limita quando mandatum fuit in lite productum, ſecus ſi nouiter exhibetur poſt mortem mandantis.*

4 *Proceſſus reuolutio probat negatiuam productionis alicuius iurium vltra ea quæ in eodem proceſſu continentur.*

5 *Mandatum quod non probatur acceptatum non poteſt conſtituere mandatarium Dominum litis, ſeu ſuffragari poſt mortem mandantis.*

6 *Mandatum non fuiſſe acceptatum probatur ex proteſtatione Procuratoris.*

8 *Procurator conſtitutus cum clauſula* releuans, *& ſic effectus Dominus litis citare non poteſt, quin in qualibet inſtantia poſt mortem mandantis citetur.*

9 *Deputatio curatoris hæreditati iacenti eſt ſuperflua, nec ſeruatur, quando adeſt Dominus litis.*

10 *Pro dote non datur de iure via exequutiua.*

11 *Et ſi procedatur via exequutiua, committitur ſpolium.*

12 *Terminus iudicialis non præiudicat tertio, cuius etiam nomine fuit ſuſceptus, niſi conſtet de eius mandato, vel ratificatione.*

13 *Appellatio quando non fuerit interpoſita à decreto procedendi ad ulteriora in ſubhaſtatione, poteſt interponi à ſubhaſtatione, & deliberatione, quæ calore eiuſdem decreti emanauit.*

14 *Nullitas iudicij ſuſpenſi per appellationem poteſt allegari coram Iudice appellationis.*

15 *Pro fructibus dotis non poteſt ſubhaſtari proprietas fideicommiſſi.*

16 *Exceptiones non attenduntur contra fideicommiſſum, de quo conſtat per ſententiam tranſactam in iudicatum.*

17 *Poſſeſſio citati probatur ex citationibus licet nulliter factis pro ſubhaſtatione, & deliberatione.*

18 *Immiſſio petita à Procuratore quando arguatur erronea, vel æquiuoca, itaut non præiudicet poſſeſſioni principalis.*

19 *Immiſſio peti poteſt pro confirmatione poſſeſſionis.*

DECISIO CCCLXXXV.

REuocatis ad cenſuram fundamentis deciſionis editę die 11. Ianuarij proximè prę-
teriti Rota iterum cenſuit reintegrationem Octauio deberi, quia cum Iudex nedum nul-
1 liter ex ponderatis in dicta deciſione, ſed etiam iniuſtè ex hodie animaduerſis ad ſubhaſtationem, & deliberationem proceſſerit, ſpoliaſſe dicitur non ſecus, ac priuata perſona, *l. meminerint, §. fin autem, C. vnd. vi, Abb. in cap. cum cauſa 2. num. 4. de off. Iud. deleg. Rot. dec. 229. nu. 7. par. 7. recent. dec. 106. num. 5. apud Mangil. de ſubhaſtat. & dec. 130. nu. 11. & 131. num. 12. apud Poſth. eodem tract.*

Adhuc namque ſubſiſtere viſa eſt prima nullitas, quam deciſio præcedens deducit ex defectu legitimæ citationis contra Octauium tunc pupillum penitus indefenſum; Nec ſaluatur ex citatione contra Granam à Laurentio patre Octauij conſtitutum Procuratorem
2 cum clauſula *releuans &c.* quæ mandatarium conſtituit Dominum litis etiam poſt obitum mandantis; quandoquidem non ſoluit difficultatem huiuſmodi mandatum nuper in Rota exhi-

3 ta exhibitum; ſed coram Iudice ſubhaſtationis, & deliberationis nequaquam productum, *Gratian. diſcept. 170. num. 21. Add. ad Greg. dec. 450. num. 7. verſ. non ſufficeret, Rota in Ortonen. penſionis 20. Febr. 1598. coram Card. Pamphilio impreſ. apud Marcheſ. de Commiſſ. par. 4. fol. 278. ſub nu. 2. & 3. & deciſ. 266. num. 12. in princip. par. 11. recentior.*

4 prout apparet ex reuolutione proceſſus, qui probat negatiuam productionis aliorum iuriũ vltra ea, quæ ibidem continentur iuxta theoricam *Bart. in l. hi qui ad ciuilia num. 4. C. de appell. Caſtr. conſ. 81. num. 3. poſt princip. lib. 2. Mangil. de ſubhaſtat. quaſt. 7. & quæſt. 149. vtrobique num. 14. Rot dec. 611. num. 2. par. 1. & dec. 455. num. 4. verſ. reſpectu vero par. 2. recent.*

5 Et quod magis eſt nec ſaltem probatur neceſſaria acceptatio huiuſce mandati rogati in Caſtro Campi Feudonis non parum diſtanti à loco Iudicij iuxta textum in terminis Procuratoris in abſentia conſtituti in *l. 1. in fin. iuncto princ. leg. ſequentis, ff. de procur. Rot. deciſ. 7. verſ. quia antè acceptationem, ibique Add. num. 6. de procur. in non. & dec. 290. num. 2. par. 10. recent.*

6 imò potius excluditur ex proteſtatione nullitatis facta per Granam, eo quia eius mandatum morte Laurentij mandantis fuerit ſolutum; data enim acceptatione huius qualificati mandati, incongrua, & inutilis fuiſſet

7 præfata proteſtatio, dum mandatarius ex dicta clauſula *releuans &c.* fuiſſet effectus Dominus litis, *Add. ad Gregor. dec. 548. num. 12. in fin. Rot. coram Seraph. dec. ſ. 1180. nu. 2,* & ſic abſque vlla

8 dubitatione remorari non valuiſſet, quin poſſet, & deberet in qualibet inſtantia, & poſt obitum conſtituentis citari per *text. in l. nulla dubitatio, C. de Procur. & l. ſi defunctus, ff. eodem, Rot. dec. 226. num. 27. & 28. coram Emin. Otthob. & deciſ. 77. num. 11. cum tribus ſequentib. part. 11. recent.*

Remque ita ſe habuiſſe comprobant duæ iudiciales oppoſitiones Eleonoræ, quod Grana non habebat mandatum Octauij pupilli, & proinde audiri non debebat niſi docto de legitimo mandato procuræ, *proceſſ. ſubhaſtationis de partibus fol. 27. in princip. & in med.* ideoque mirum non eſt, quod eadem Eleonora bis inſtiterat hæreditati iacenti Laurentij deputari, Curatorem deinde nullatenus citatum, *eodem*

9 *proceſſ. fol. 24. à terg. & 25.* ſuperflua enim fuiſſet huiuſmodi deputatio ſi adfuiſſet Dominus litis, quo caſu ad deputationem dicti Curatoris non deueniri obſeruat *Ridolphin. in prax. par. 3. cap. 1. num. 76.*

Denuo pariter fuit admiſſa altera nullitas incongrui, & incompetentis proceſſus; cum

10 enim Laurentius pater Octauij, qui dotem Eleonoræ abſque clauſulis exequutiuis imò nullatenus promiſerat, non poteſt de iure exequutiuè conueniri ex allegatis *in §. fin. deciſ. quæ reuidetur,* cum quibus concordant *Gratian. diſcept. 455. num. 16. & duobus ſeqq. Theſaur. dec. 20. num. 3. Rot. in Rauennaten. dotis 17. Febr. 1659. §. fin. in princ. coram Reuerend. D. meo Decano, & in Romana, ſeu Ianuen. dotis 2. Dec. 1665. §. exiſtimarunt, coram Reuerendiſſ. Ualora Præſide Granaten.*

11 dicitur ſpoliatus eo ipſo, quod via exequutiua paſſus fuit relaxationem mandati, bonorumque ſubhaſtationem, *Rot. deciſ. 106. num. 5. & 6. apud Mangil. de ſubhaſt. in Romana domus 23. Ian. proximè præteriti, §. quia Vrſina, & §. non via exequutiua, coram R. P. D. meo Taia,* & in ſpecie pro comprobatione ſpolij proceſſum exequutiuum contra non obligatum pro dote ponderat *in deciſ. 55. verſ. ſupradictis apud Fenzon. ad Stat. Vrb.*

Nec turbat, quod contra dictum Laurentium, & alios fratres de Torellis aliàs, & de anno 1626. fuerit relaxatum mandatum pro ſoluenda dote Eleonoræ vigore termini in actis ſuſcepti, quodque ſaltem Laurentius à decreto procedendi ad vlteriora in ſubhaſtatione horum bonorum non appellauerit; nam terminus in dicto mandato recenſitus datus in calce reſponſionis Octauij *numer. 2.* apparet ſuſceptus á ſolo Octauio ſeniore nomine proprio, ac nomine Laurentij aliorum-

12 que fratrum, ideoque nullum præiudicium inferre potuit Laurentio, de cuius præcedenti mandato, vel ſubſequuta ratificatione non conſtat, *Rot. in Romana Pecuniaria 16. Ian. 1669. ſub princ. coram Illuſtr. Beuilaqua Vrbis Gubernat.*

13 Appellatio verò, quando non fuerit interpoſita à dicto decreto procedendi ad vlteriora in ſubhaſtatione, fuit tamen interiecta à ſubhaſtatione, & deliberatione, quæ calore eiuſ-

14 dem decreti emanauit, & ſic euitari nequit nullitas dicti iudicij, cuius efficacia ſuppreſſa, vel ſuſpenſa per appellationem mihi commiſſam poteſt vtiq; ab appellante impugnari ad *text. in l. 1. §. fin. ff. ad Sen. C. Turpil. Abb. conſ. 69. ſub numer. 2. verſic. ſed in caſu noſtro lib. 1. Buratt. deciſ. 436. numer. 8. ibique Adden. numer. 12.*

Hiſce nullitatibus iniuſtitiam ſubhaſtationis accedere fuit hodie animaduerſum; nam Iudex à quo non obſtante oppoſitione, quod bona, de quibus agitur, eſſent fideicommiſſaria, mandauit ad vlteriora procedi in ſubhaſtatione pro ſumma per Eleonoram petita, quæ cum contineret etiam fructus dotales,

15 debebat eundem Iudicem retrahere à ſubhaſtatione pro rata eorundem fructuum pro quibus proprietatem fideicommiſſi diſtrahendam non eſſe reſoluit *Rota in celebri Firmana, ſeu Maceraten. dotis 22. Febr. 1622. coram Pirouano, quam ſequitur in dec. 91. §. neque obſtat, poſt Fenzon. ad Stat. Vrb. & coram Emin. Otthob. dec. 43. nu. 7.* & nouiſſimè dixit in *præfata Romana Domus 23. Ian. proximè præteriti, §. neque dictum priuilegium, coram R. P. D. meo Taia,* reiectis excep-

16 tionibus, quæ contra dictum fideicommiſſum deducebantur, de eo ſiquidem conſtat ex ſententia, quæ contra Eleonoram nedum lata fuerat, ſed exequutioni demandata, & tranſacta in iudicatum, adeout pro veritate ſupponi, & haberi debeat, *l. ingenuum, ff. de ſtat. hom. & l. res iudicata 208. ff. de regul. iur. Rot. in Craconien. Præpoſituræ 5. Dec. 1667. §. concurrit, coram Me, & alibi paſſim.*

Neque obſtat, quod reintegratio non competat Octauio, nec ex perſona patris, qui non fuit durante eius vita ſpoliatus, nec ex perſona propria dum petendo immiſſionem ſuppoſuerat non poſſidere: Octauium namque

de tem-

de tempore deliberationis poſſediſſe probant
17 citationes contra ipſum quamuis nulliter factæ ad videndum concedi mandatum de ſubhaſtando proceſſu de partibus fol. 24. à ter. ad viden. deliberari, & ad reluen. eodem proceſs. fol. 25. & ad viden. procedi ad vlteriora fol. 26. à tergo. Citationes enim factæ contra aliquem pro ſubhaſtatione, & deliberatione ſupponunt poſſeſſionem citati, & probant primum extremum antecedentis poſſeſſionis apud eum qui paſſus fuit deliberationem, *Rota coram Duran. deciſ. 37. num. 1. & deciſ. 215. pariter num. 1. apud Poſth. de ſubhaſt. & in dicta Romana domus 23. Ian. præteriti, §. quia Vrſina, coram R. P. D. meo Taia, cum alijs plurib. alleg. in princip. deciſionis quæ reuidetur.*

18 Idcirco poſſeſſioni Octauij præiudicare non debet inſtantia immiſſionis facta à Procuratore, de cuius ſufficienti mandato non docetur, potiſſimum cum arguatur erronea, vel æquiuoca dum idem Procurator in eodem iudicio expreſsè allegauit Octauium poſſidere proponendo cauthelam Angeli de Peruſio eodem proceſſu ſubhaſtationis fol. 26. & petendo Octauium manuteneri, eodem fol. 26. à tergo. Eo igitur minus eſt habenda ratio talis inſtantiæ, quæ vlterius nec excludit poſ-
19 ſeſſionem Octauij cum poſſit immiſſio peti pro confirmatione præcedentis poſſeſſionis iuxta ſententiam, quam relatis plurimis ſectatoribus receptiſſimam appellat *Menoch. de adipiſc. remed. 4. num. 148.* & ſequitur *Rota deciſ. 565. num. 3. apud Poſth. de manut. deciſ. 327. num. 1. coram Merlin. dec. 541. num. 21. coram Bich. & in recent. deciſ. 129. num. 1. par. 5. & dec. 300. num. 19. par. 11.*

Et ita vtraque &c.

CASALEN. ERECTIONIS PRIMICERIATVS.

Lunæ 16. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Attentata eſt inſtallatio poſt inhibitionem Rotalem multipliciter præſentatam præſertim dum Signatura cauſam appellationis ſimpliciter commiſit; Capitulum quando ſit legitimus contradictor contra literas Apoſtolicas ſuper erectione nouæ dignitatis; & prætextus continuandi poſſeſſionem, quando non excuſet ab attentatis.

SVMMARIVM.

1 *Omnia geſta poſt inhibitionem Rotalem ſunt attentata.*

2 *Inhibitio præſentata Procuratori in Curia ſuffragatur pro reuocatione attentatorum.*

3 *Ac etiam præſentata in partibus Procuratori, & domeſticis inhibiti.*

4 *Et multo magis quando fuit perſonaliter intimata principali, pridiè quam committeret attentata.*

5 *Signatura reſcribens* Nihil, *inſtantia reformandi commiſſionem, ſupponit ſententiam ab ipſo initio appellabilem.*

6 *Commiſſio ſimpliciter ſignata retrotrahitur ad diem grauaminis, adeout omnia geſta medio tempore dicantur attentata.*

7 *De intereſſe ad effectum reuocandi attentata ſufficit conſtare quoquo modo.*

8 *Capitulum dicitur legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum ſuper erectione nouæ dignitatis, quando habet Statutum iuratum prohibens huiuſmodi erectiones.*

9 *Inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda.*

10 *Poſſeſſio iam dimiſſa continuari non poteſt.*

11 *Poſſeſſio nulla, & attentata ab ipſo initio non dicitur poſſe continuari ad euitanda noua attentata.*

DECISIO CCCLXXXVI.

AD coercendam præſumptionem Io: Iacobi, qui nedum poſt commiſſam mihi cauſam appellationis à ſententia lata per exequutorem Apoſtolicum ſuper erectione Primiceriatus, ſed etiam poſt inhibitionem Rotalem tertium ſtallum in Choro Cathedralis Caſalenſis auſus eſt occupare, reſponderunt
1 hodie Domini huiuſmodi inſtallationem cum omnibus inde ſequutis eſſe patenter attentatam, & proinde eadem maieſtate, quæ per inhibitum attentantem læſa fuit, fore reuocandam per *textum clarum in cap. non ſolum de appell. in 6. Dec. conſ. 103. num. 1. in princ. Rom. conſ. 330. ſub num. 4. verſ. quod ſecundum, Lancell. de attent. poſt inhib. in præfat. num. 233. & ſeqq. Rot. dec. 152. num. 1. in fin. 2. & 10. par. 11. recent. & in Tolentina attentatorum 25. Februarij 1669. ſub princip. coram Me.*

Conſtat autem nedum de vnica, ſed de multiplici inhibitione, cuius vnaquæque ſufficeret pro reuocatione attentatorum. Primi-
2 tus enim emanauit contra Procuratorem in Curia, *Rot. recent. par. 11. deciſ. 246. num. 5. & 6. & coram Bich. dec. 539. num. 12. & deciſ. 592. num. 1.*
3 ſubinde fuit in partibus præſentata Procuratori, & domeſticis Io. Iacobi, *Rota coram eodem Bich. dec. 491. num. 3. & 5. & in Romana attentatorum 13. Ian. 1668. & 11. Ian. 1669. coram R. P.*
4 *D. meo Taia*, & quod magis magiſque inexcuſabilem ſpretum aggrauat, fuit perſonaliter reiterata eidemmet Io. Iacobo pridiè quam attentatæ inſtallationi ſe intruderet, *Rot. dicta deciſ. 246. num. 7. par. 11. recent. deciſ. 93. num. 5. & 6. coram Eminentiſs. Otthob. & in Leodien. penſionis 1. Iulij præteriti ſub princip. coram R. P. D. meo Emerix.*

5 Confirmantur attentata etiam ex mente Signaturæ Iuſtitiæ, quæ diebus præteritis ad inſtantiam Io. Iacobi rogata pro reformatione commiſſionis mihi directæ, nihil de reforma-
6 tione reſcripſit; qua de re cum appellabilem ab ipſo initio exiſtimauerit ſententiam latam ſuper exequutione literarum Apoſtolicarum pro erectione Primiceriatus, retrotrahitur efficacia commiſſionis ad diem grauaminis, adeout dicta inſtallatio omniaque alia medio tem-

tempore innouata dicantur nulla, & attentata
gloſ. in l. appellatione, verb deliberationis, C. de appell. ibique Bald. num. 13. Io. Andr. in cap. ſi à Iudice de appell. in 6. Duran. dec. 191. num. 5. & ſeq. & deciſ. 240. num. 3. Carill. dec. 204. num. 10. Rot recent. dec. 184. num. 4. par. 10. & dec. 246. num. 2. par. 11. & in
ſpecie huius reſcripti nihil de reformatione
in Leodien. penſionis 5. Decembris 1670. §. fin. coram R.P.D. meo Emerix.

Nihil penitus obſtante, quod inhibitio fue-
rit impetrata à Capitulo non habente inte-
reſſe, quodque inſtallatio ſit in continuatio-
7 nem prioris poſſeſſionis; De intereſſe enim
quod ſufficit ad hunc effectum quoquo mo-
do apparere, *Rota coram Coccin. deciſ. 397. num. 1. & 2. & coram ſ.m. Gregor. XV. deciſ. 465. num. 8. & duobus ſeqq.* nimis apertè docetur; nam vl-
tra debitam recognitionem, an dos Primice-
riatui aſſignata reuera aſcenderet ad ſummã
8 Pontifici narratam, adeſt in illa Cathedrali
iuratum Statutum prohibens erectiones alia-
rum dignitatum, inde enim Capitulo pro ob-
ſeruantia eiuſdem Statuti competebat ius
legitimæ contradictionis ad allegandã obrep-
tionem, vel ſubreptionem literarum Apoſto-
licarum deſuper obtentum, *Argel. de legit. contrad. q. 14. art. 5. nu. 47. Rot dec. 27. nu. 16. par. 6. recent. & dec. 24. num. 1. & 2. coram Bich.* Addito
etiam præiudicio ſingulorum Canonicorum
circa præheminentias, & optiones, ſi Io. Iaco-
bus ſimplex Coadiutor gradum dictæ digni-
tatis obtineret; In omnem verò caſum ne
detur anſa negligendi inhibitiones huius Su-
9 premi Tribunalis, vulgata regula aſſiſtit, quod
inhibitio Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta timen-
da erat, *Lancell. de attent. par. 2. cap. 20. ampliat. 11. num. 1. & ſeqq. Mantic. dec. 545. per tot. vbi num. 5.*
quod magis inſpicitur contemptus Iudicis,
quam ius agentis, *Eminent. Otthob. dec. 108. n. 2. & in dicta Tolentina attentatorum, §. graniora in fin. coram Me.*

Continuatio verò poſſeſſionis non applica-
10 tur, vel quia Io. Iacobus priori poſſeſſioni
renuncians, non potuit deinde continuare
poſſeſſionem, quam iam dimiſerat, *Rot. coram Celſ. deciſ. 241. nu. 3.* vel quia deficit legitimum
11 initium, cui hærere poſſit continuatio nam
cùm prior poſſeſſio eſſet pariter nulla, & at-
tentata, non poſſunt actus poſteriores ab infe-
cta radice prouenientes clypeo continuatio-
nis ſaluari, *Ridolph. in prax. par. 2. cap. 15. nu. 59. in fin. Rot. recent. dec. 332. nu. 22. par. 9. & dec. 246. num. 10. & 11. par. 11.*

Et ita altera &c.

ASCVLANA EMPHYTEVSIS.

Veneris 27. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Renouatio debetur ex æquitate proximioribus quando Eccleſia noluit bona emphyteotica pro ſe retinere: Inſtantia pro renouatione facta intra annum, & diem prorogatur ad triginta annos: Renunciatio iuri petendi renouationem quando non probetur, & probata non releuet vti facta à minore, ſine ſolemnitatibus: Immiſſio ad bona emphyteotica quando competat pro effectu renouationis.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteotica retineri noluiſſe ab Eccleſia patet, eo ipſo quod alios inueſtiuit.*

2 *Renouatio emphyteuſis debetur proximioribus vltimi defuncti quando Eccleſia non vult pro ſe retinere.*

3 *Ius obtinendi renouationem præſeruatur eo ipſo, quod fuit petita, antequam alij inueſtirentur.*

4 *Renouatio quando fuit petita intra annum, & diem, tunc ius proſequendi eandem inſtantiam prorogatur ad triginta annos.*

5 *Inueſtitura poteſt alijs concedi, quando proximiores vltimi emphyteutæ renunciarunt prælationi renouationis.*

6 *Atteſtationi extraiudiciali etiam Cardinalis licet iurata non creditur in præiudicium tertij ex rigore iudiciorum, & num. 10.*

7 *Eoque minus quando atteſtans poſſet habere aliquod intereſſe.*

8 *Concluſio attendi debet, non quod fuit præcedenter tractatum.*

9 *Laudemium poſt factum inſtrumentum non poteſt augeri ab inueſtito in præiudicium habentium ius prælationis.*

11 *Non eſt aperienda via ſupplantandi, & excludendi proximiores à renouationibus, quæ illis debentur.*

12 *Proximioribus ad effectum petendi renouationem non præiudicat ſola ſcientia inueſtituræ alijs conceſſæ, niſi etiam habeant diſtinctam notitiam conditionum, & pactorum eiuſdem inueſtituræ.*

13 *Fides Baptiſmatis probat ætatem.*

14 *Minores abſque ſolemnitatibus Conſtitutionum Marchiæ non poſſunt renunciare iuri petendi renouationem.*

15 *Vel ſaltem fruuntur beneficio reſtitutionis in integrum.*

16 *Renunciatio minorum vaga, & indeterminata non ſuffragatur, ſed requiritur diſtincta notitia iuris renunciati.*

17 *Renouatio habetur pro conceſſa ex inſtantia facta, antequam alij inueſtirentur.*

18 *Minores nec iuri quærendo poſſunt renunciare abſq; debitis ſolemnitatibus, & num. 19.*

20 *Immiſſio quando competat pro renouatione, & num. 21.*

22 *Exce-*

22 *Exceptio meliorameňtorum non retardat immiſſionem, quando offertur illorum refectio in ſumma legitime liquidanda.*

DECISIO CCCLXXXVII.

DEuolutis ad menſam Epiſcopalem Aſculi
quibuſdam bonis de eius directo domi-
nio, inſteterunt Rodulphus, & Sfortia de Fer-
ris proximiores vltimi emphyteutæ renoua-
tionem inueſtituræ ſibi concedi; quia tamen
Eminentiſſimo tunc temporis Epiſcopo pla-
cuit Ricciardos inueſtire, ideo reclamantibus
Ferris fuit hodie reſolutum teneri Reuerend.
D. Epiſcopum eis tradere inueſtituram cum
iiſdem pactis, & conditionibus ſtipulatis cum
Ricciardis, & pro huiuſmodi reſolutionis
pleniori effectu iiſdem Ferris contra Ricciar-
dos eſſe dandam immiſſionem.

Probatur prima pars reſolutionis quia cum
1 Eccleſia noluerit pro ſe retinere, & noluiſſe
pateat ex eo quod extraneos inueſtiuit, *Rip. in l. 1. num. 10. ad fin. ff. de priuil. credit. Mantic. dec. 10. ſub num. 9. Duran. deciſ. 431. num. 2. Dunoz. iun. deciſ. 453. num. 1. & deciſ. 498. nu. 2.* debetur vtiq;
2 renouatio Ferris proximioribus vltimi em-
phyteutæ ex celeberrima equitate propoſita
per *Bartol. in l. 1. §. permittitur in fin. ff. de aqu. quotid. & eſtiu.* quam communiter recipi te-
ſtantur *Roman. conſ. 22. numer. 5. verſ. contrarium tamen ibiq; Add. lit. A. Dec. conſ. 151. nu. 2. Mareſc. var. reſol. lib. 1. cap. 3. num. 11. Clar. in §. emphyteuſis qu. 43.* & paſſim ſequitur *Rota,* vt videre eſt *in dec. 198. num. 1. par. 1. diuerſ. coram Mant. dec. 10. per tot. & poſt Salgad. in labyr. credit. dec. 28. nu. 8. & dec. ſeq. nu. 3 cum alijs in Forolinien. emphyteuſis 23. Martij 1667. §. 1. coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Etiamſi per plures annos diſtulerint recla-
mationem iudicialem à dicta inueſtitura,
3 præſeruata enim fuerunt eorum iura dum an-
te inueſtituram illorum de Ricciardis reno-
uationem petierant, in omnem veró caſum
4 cum Ricciardi intra annum, & diem fuerint
inueſtiti ſi Ferri per quindecim annos eorum
inſtantiam reiterare neglexerunt, non prop-
terea ceciderunt à iure petendi renouationē,
quod his caſibus vſque ad triginta annos pro-
trahitur, *Dec. conſ. 295. ſub num. 12. verſ. ſecus, Mareſcott. var. reſolut. lib. 1. d. cap. 3. nu. 22. Fulg. de emphyt. tit. de renou. q. 1. nu. 20. Rota coram Duran. d. dec. 431. num. 3. coram Celſ. dec. 192. num. 11. poſt Salgad. in labyr. cred. dicta deciſ. 28. num. 23. & in Forolinien. emphyteuſis 5. Iun. 1668. §. minime quoque. coram R. P. D. meo Bourlemont.*

5 Non obſtat, quod Ferris huiuſmodi præ-
lationi renunciantibus Ricciardi potuerint
irreuocabiliter inueſtiri ex *Fulg. de iur. emph. tit. de renou. d. qu. 1. nu. 58. & tit. de renunc. qu. 8. nu. 1.*
Siquidem renunciatio non probatur, & pro-
bata non releuaret; non probatur inquam ex
atteſtatione extraiudiciali Eminent. Cardinal.
6 eo tempore Epiſcopi Aſculani, rigor enim
iudiciorum expoſuit, vt huic ſoli atteſtationi,
dato etiam quod fuiſſet iurata, non credatur
in præiudicium tertij, *Felin. in cap. quod ſuper num. 2. verſ. item facit, & verſ. tertia concluſio de fid. inſtrum. Dec. in cap. cauſam quæ num. 25. & 26. de off. Iud. deleg. & conſ. 463. num. 10. & 24. Menoch. conſ. 322. num. 45. verſ. nec dici poteſt, Rot. dec. 33. de probat. in antiq. deciſ. 4. num. 3. coram Coccin. & deciſ. 171. num. 3. par. 4. to. 2. recent.* Iuncto præ-
7 ſertim intereſſe eiuſdem Eminentiſſimi, qui
forſan teneri poſset erga Ricciardos ad reſti-
tutionem pecuniarum pro laudemio ſoluta-
rum, *Dec. conſ. 410. num. 9. & 10. Farin. de teſtib. qu. 60. num. 15. amplians num. ſeq.* etiam ad inte-
reſſe præſumptum.

Nec remouetur huiuſmodi intereſse re-
ſponſione, quod vtroque modo res ſe habeat,
Eminentiſs. D. Cardinalis idem laudemium
conſequatur, reſponſio enim procederet ſi de
conuentione, & ſolutione laudemij conſtaret
ex ipſo inſtrumento inueſtituræ, à quo ius
petendi prælationem ſubſtantiatur, ſecus au-
tem dum ibidem tale quid non legitur, & de-
poſitiones duorum teſtium ſunt nimis vagæ,
& ſingulares, nec concludunt, ſeu concor-
dant in tempore conuentionis prout requiri-
8 tur cum alias aut depoſitiones feriunt tempus
ante inſtrumentum, & non attenditur quid
fuerit tranſactum, ſed quid concluſum in in-
ſtrumento, *Alex. conſ. 28. num. 3. lib. 1. Rot. recent. dec. 26. num. 13. dec. 121. num. 8. & dec. 243. nu. 39. par. 5. & dec. 134. nu. 12. & dec. 146. nu. 19. & 20.*
9 *part. 9.* Aut referunt tempus poſt inſtrumen-
tum, & cum ex illo oriatur ius petendi præ-
lationem iuxta conuentiones ibidem recenſi-
tas, & non potuerunt Riccardi ſolutione
maioris laudemij Ferris præiudicare in iure
quæſito ex præcedenti inſtrumento, *Rot. deciſ. 45. nu. 4. & 5. par. 8. recent.* quidquid enim extra-
10 iudicialiter, & in concreto dici poſſet reſpe-
ctu integritatis dicti Eminentiſſimi attamen
debet cautè procedi, nec ſunt laxandæ habe-
næ in hac exemplari materia ne in alijs caſibus
11 aperiatur via ſupplantandi, & excludendi
proximiores ab huiuſmodi renouationibus
ad trad. per *Mareſc. var. reſol. lib. 1. d. cap. 3. nu. 11. & Rota mox allog. dec. 45. eadem num. 4. & 5. par. 8. recent.*

Minus recurri poteſt ad adminicula dictæ
atteſtationis, ea enim quæ afferuntur, perſua-
dent ad ſummum ſcientiam illorum de Fer-
ris, quod Ricciardi fuerint inueſtiti, nullate-
nus vero concludunt prout nec ipſa atteſtatio
12 refert, quod Ferri habuerint diſtinctam noti-
tiam conditionum, & pactorum, quibus illi
fuerant inueſtiti, prout opus eſset, ad hoc
enim vt proximiores cognoſcant, & delibe-
rent, an expediat prælationem acceptare,
certiores fieri debent de pactis, & conditioni-
bus inueſtituræ extraneis conceſſæ per ea, quę
tradunt *Tiraquel. de retract. lignag. §. 36. gloſ. 2. num. 30. Rota coram Seraph. dec. 1474. nu. 3. verſ. maxime, apud Cenc. de cenſ. deciſione 157. num. 3. in fin. & coram Eminentiſs. Otthob. deciſione 268. num. 5.*

Cæterum quando adhuc renunciatio pro-
baretur, non releuaret, nam cum renuncian-
tes eſſent eo tempore minores, vt patet ex
13 fide Baptiſmatis, quæ probat ætatem, *Buratt. dec. 116. num. 1. & 2. Bich. dec. 200. num. 1. & deciſ. 272. num. 19.* non poterant ſic verbaliter, ſeu

oſci-

14 oſcitanter abſque ſolemnitatibus à Conſti-
tutione Marchiæ requiſitis eorum iura dimit-
tere, vt in his terminis *Corbul. de iur. emph. tit. de
cauſ. priuat. ex eo quod emphyt. patit. ali. num. 17. &
18. Fulg. eodem tract. tit. de renunc. quæſt. 8. num. 9.*
15 aut ſaltem fruuntur beneficio reſtitutionis in
integrum, vt in ſpecie *Theſaur. deciſ. 227. nu. 3.
& 4.*

Non obſtante, quod renunciatio huius iu-
ris quærendi ſubſtineretur abſque ſolemnita-
tibus, vtcunque enim res accipiatur, cum non
appareat minores habuiſſe præciſam notitiam
omnium pactorum inueſtituræ alijs faciendæ
& reſpectiuè factæ Ricciardis, nihil operatur
16 hæc vaga, & indeterminata renunciatio, quæ
requirit certam, & diſtinctam notitiam iuris
renunciati, vt bene in his terminis aduertunt
Gratian. diſcept. 758. numer. 13. & 14. & Giroct.
17 *diſcept. 62. num. 77.* Verumtamen ex inſtantia
renouationis antè inueſtituram Ricciardis
conceſſam fuerat ius quæſitum Ferris, quibus
per talem inſtãtiam renouatio habebatur pro
conceſſa, *Beron. conſ. 77. num. 34. lib. 1. Mantic. de
tacit. lib. 22. tit. 23. num. 12. verſ. imò quoad, & n. 13.
Rota coram Dunoz. iun. dec. 249. num 2. & 3. apud
Salgad. in labyr. credit. d. dec. 28. nu. 21. & in Farfen.
honorum 11. Febr. 1664. in princip. coram Cardin.
Vicecomite*, eoque certius dum ſublata dicta
ſolutio ne laudemij potius inferiores arguun-
tur conuentiones cum Ricciardis ſtipulatæ;
ſed quando etiam ageretur de iure quæren-
18 do, adhuc quia minores ſunt imbecillis iudi-
cij, & proinde eorum bona adminiſtrare pro-
hibentur à Conſtitutionibus Marchiæ, prout
ad effectum vt renunciare nequeant iuri quæ-
rendo ponderat *Boccacc. in d. Conſtitut. gloſ. 8.
num. 21.* ideo cum lædi poſſint non minus in
iure quæſito, quàm quærendo, neutro caſu
19 validè contrahunt abſque debitis ſolemnita-
tibus, *Bald. in l. pactum, quod dotali num. 16. in fin.
C. de collat. Pic. ad Stat. Vrb. gloſ. 8. num. 4. Gratian.
diſcept. 858. num. 12. Rot. deciſ. 723. num. 13. part. 2.
recent. & dec. 241. num. 14. apud Pacif. de Saluian.
interd. repetita coram Buratt. dec. 120. nu. 25. ibique
Add. lit. E.*

Portò ex reſolutione prioris partis ſequi-
tur reſolutio ſecundæ pro conceſſione nimi-
rum immiſſionis ad fauorem illorum de
20 Ferris, quidquid enim ſit quando renouatio
debetur in vim pacti, quod vtpotè producens
perſonalem actionem, tertium poſſeſſorem
non afficit, renouatio debetur in præſenti
21 caſu ex quadam legis equitate, quæ dat a-
ctionem perſonalem in re ſcriptam, & ſic rei
perſequutoriam aduerſus tertium, qui præ-
ſertim in præſenti hypotheſi fuit inueſtitus
poſt renouationem petitam à Ferris in euen-
tum contrarium appellantibus ad Sanctiſſi-
mum ex latè deductis *in Farfen. honorum 11.
Febr. 1664. coram Card. Vicecomite vbi concor-
dantes, & 15. Martij 1669. coram R. P. D. meo
Taia.*

Nihil aduerſantibus melioramentis factis
22 per Ricciardos in bonis controuerſis, cum
Ferri illorum refectionem ſpontè offerant in
ea ſumma, in qua legitimè liquidabuntur.
Et ita vtraque &c.

CALARITANA PENSIONIS.

Veneris 27. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria certius datur in prophanis quando
vltra releuantiam datur fumus: Penſio re-
ſeruata ſub falſa expreſſione valoris eſt nulla:
Titularis non obſtante conſenſu reſeruationi
penſionis poteſt probare falſam expreſſionem
valoris emiſſam à penſionario: Reſignatio,
& Coadiutoria an æquiparentur.

SVMMARIVM.

1 *Ad effectum remiſſoriæ dicitur prophana materia
penſionum, & quæcunque non agens de titulo be-
neficij.*
2 *Remiſſoria datur in prophanis ex ſola releuantia,
& abſque fumo.*
3 *Eo autem certius concurrente fumo.*
4 *Fumus vnde probetur.*
5 *Penſio reſeruata ſub falſa expreſſione valoris an-
nullatur.*
6 *Conſenſus præſtitus reſeruationi penſionis releuat
penſionarium ab onere probandi, ſed non reſiſtit
quin Titularis poſſit probare ſubreptionem valo-
ris.*
7 *Coadiutoria, & reſignatio, an inter ſe æquiparen-
tur, & num. 8.*
9 *Remiſſoria poteſt concedi ſaluis iuribus vtriuſque
partis, ne quis dicatur aſſumere onus probandi
alioquin non neceſſarium.*
10 *Releuantia non eſt funditus examinanda, vt conce-
datur remiſſoria.*
11 *Sed ſufficit releuantia dubia.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

VT rei veritas celerius appareat, & faci-
lius ceſſet diſputatio hactenus habita,
vtrum onus iuſtificandi valorem narratum
in reſeruatione controuerſæ penſionis incum-
beret Ambroſio penſionario ad limites deci-
ſionum præcedentis inſtantiæ, vel potius
Georgeo Titulari iuxta reſolutiones in hac
inſtantia coram Me ſuperuentas, idem Titu-
laris ad excludendam verificationem præfati
valoris exhibuit in actis articulos, ſuper qui-
bus reſponderunt hodie DD. concedendam
eſſe remiſſoriam, attenta articulorum rele-
1 uantia; quæ ſi in materia prophana qualis ad
hunc effectum dicitur iſta penſionum, & alia
quæcumque non agens de titulo beneficij,
*Tondut. de penſ. cap. 17. num. 24. Caputaq. deciſ. 99.
par. 1. Buratt. dec. 369. ante num. 1. ibique Add. nu. 7.*
2 *Merlin. dec. 732. num. 1.* tribuit ſufficiens moti-
uum, vt remiſſoria abſque alio fumo conce-
datur, *Caputaq. deciſ. 68. num. 1. par. 3. Gregor. XV.
dec. 174. num. 2. deciſ. 191. eodem num. & dec. 403.*
3 *nu. 3.* certo certius quando eſt iuncta non leui
fumo materiæ articulatæ iuxta argumentum
quo vtitur *Rot. in Anconitana ſeparationis thori
18. Martij 1669. & in Romana deuolutionis domus
8. Febr. proximè præter. vtrobique ſub princ. coram*
Me,

4 *Me*, prout in præſenti caſu, vbi concordia inita cum Titulari anteceſſore circa ſolutionem minoris quantitatis penſionis, probationes aliàs factæ à Penſionario abſque concluſione valoris ab ipſo narrati, ac atteſtationes extraiudiciales nuper exhibitæ ſuper longè minori valore præbent maximum fumum veritatis circa propoſitam probationem, vt in debilioribus terminis reſpondit *Rot. coram Em. Ottheb. dec. 14. num. 14. & ſeqq. in recent. dec. 661. nu. 1. par. 2. deciſ. 1. num. 4. par. 11. & in d. Romana deuolutionis domus ſub princ. coram Me*.

Conſtat autem de releuantia ex ipſo tenore articulorum; cum enim in illis probandum proponatur, quod Canonicatus hac penſione grauatus non habet, nec habuit alios fructus, emolumenta, diſtributiones, & prouentus præter illos articulatos non aſcendentes ad ſummam librarum decem millium monetæ Sardiniæ, quodque illa nullatenus ſufficiat ad verificandum valorem narratum in ſumma ducatorum 3500. auri de Camera, pro quibus conſtituendis requirerentur libræ 14. mill. & vltra illius monetæ, vtique patet hanc probationem fore admodum profuturam ad annul-
5 landam controuerſam penſionem, quæ prædictis verificatis reſeruata appareret ſub adeò falſa expreſſione valoris, vt in his præciſis terminis releuantiam deducit *Rot. coram Buratt. d. deciſ. 369. num. 1. & 2. coram Merlin. alleg. deciſ. 732. num. 2. verſ. releuantia, iuncto verſ. quam etiam ex eo, & coram Dunozett. deciſ. 103. num. 3. verſ. releuantia ſiquidem*.

Non obſtat, quod Georgeus in admiſſione ad Coadiutoriam ſe obligauerit ad ſolutionē huius antiquæ penſionis in exequutionem conditionis adiectæ in conſenſu præſtito per coadiutum, ac decreti appoſiti per Papam in gratia Coadiutoriæ, vltra quod enim Papa requiſiuit obligationem Coadiutoris circa ſolutionem penſionis non ſimpliciter, ſed iuxta tenorem reſeruationis addita taxatiua, *tantum*, omnis efficacia huius qualificatæ obligationis nil magis operatur, quam equipolle-
6 re ipſimet cauſali conſenſu, qui tribuit quidē vim exequutiuam, & releuat Penſionarium ab onere iuſtificandi valorem narratum, ſed non reſiſtit quin Titularis probare poſſit ſubreptionem eiuſdem valoris à Penſionario male expreſſi, vt ſupponunt *deciſio 25. nu. 4. 5. & 6. par. 8. recent.* omneſque aliæ relatæ in deciſionibus vtriuſque partis in hac cauſa editæ.

Non attenta equiparatione inter reſignationem, & Coadiutoriam, cum illatione, quod ſicut reſignatarius tenetur vel penſionem ſoluere, vel beneficium dimittere, ita etiam Coadiutor, qui Canonicatum obtinuit præuio cōſenſu præſtito per Coadiutum cum hoc, quod Coadiutor ſe obligaret ad ſolutionem huius penſionis cum omnibus clauſulis neceſſarijs, & opportunis, & non alias, aliter, nec alio modo: Nulla enim affertur authoritas in terminis huiuſmodi illationis, & quā-
nis in ordine ad conſenſum præſtandum ab
7 aliquibus affirmetur quædam ſimilitudo, ſeu æquiparatio inter Coadiutoriam, & reſignationem, negatur tamen à *Lotther. de re beneſic.*
8 qui conſenſū coadiuti in Coadiutoria requiri dumtaxat ex quadam honeſtate ad excludendam amaritudinem voti captandæ mortis, & ſic Coadiutoriam non eſſe reſignationem, nec vim reſignationis habere tradit *in lib. 2. qu. 25. à num. 20. vſque ad 24. & comprobat Mohed. dec. 10. num. 5. de priuil. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 5. §. 9. numer. 69. verſic. non tamen poteſt, & ſeqq.*

Quæ tamen DD. ad effectum de quo agitur dumtaxat admiſerunt reijcientes pleniorem articuli diſcuſſionem ad diſcuſſionem ſuper meritis aſſumendam poſt ſuperuentas proba-
9 tiones, & propterea ne articulans ad ſuperfluā probationem adſtringatur, Penſionarius verò ſuis loco, & tempore omnes eius exceptiones proponere poſſit, non aliter quam ſaluis iuribus vtriuſque partis, cenſuerunt eſſe dandam remiſſoriam, pro cuius conceſſione opus
10 non eſt releuantiam funditus, & rigidè examinare, *Rota in d. Romana deuolutionis domus, §. fin.*
11 *in fin. coram Me*, ſed ſufficit etiam apparere dubiam, vt probandi facultas non denegetur, *Bald. in l. ſi duo patroni, §. idem Iulianus in fin. verſ. adde ſi dubitatur, ff. de iure iur. Dec. conſ. 517. nu. 3. verſ. & ex ſupradictis, Veſtr. in prax. lib. 5. cap. 15. num. 7. Coccin. deciſ. 20. num. 4. & Celſ. deciſ. 32. num. 11.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

LEODIEN. BENEFICII.

Luna 30. Maij 1672.

ARGVMENTVM.

Promotus ad ſacros Ordines cum eorum exercitio antè ætatem determinatam fit irregularis, & priuari poteſt beneficio: Ætas immatura ad hunc effectum quomodo probetur: Per reſignationem ad fauorem ſcienter incapacis tàm reſignans, quàm reſignatarius cadunt à beneficio reſignato: Et permutatio beneficiorum vnde arguatur fraudolenta.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium adiudicandum eſt illi, qui literas Apoſtolicas ſuæ prouiſionis iuſtificauit.*
2 *In alternatiuis ſufficit alteram partem verificari.*
3 *Promotus ad ſacros Ordines cum eorum exercitio ante ætatem determinatam fit irregularis, & priuari poteſt beneficio.*
4 *Refertur ætas à Concilio Tridentino requiſita in promouendis ad ſacros Ordines.*
5 *Fides Baptiſmatis probat ætatem.*
6 *Infantes paucis diebus poſt natiuitatem baptizari ſolent iuxta communiter accidentia.*
7 *Partita Baptiſmatis in libro Parochiali, vnde arguatur ſuſpecta.*
8 *Suſpicio falſitatis ſufficit in ciuilibus pro adimenda fide ſcripturis.*

9 *Aetat is ignorantia, ſeu excuſatio non admittitur ex diſcrepantia plurium annorum in iuuenibus.*

10 *Ignorantia craſſa, ſupina, vel affectata non excuſat.*

11 *Reſignans beneficium ad fauorem ſcienter laici, & incapacis cadit ab omni iure.*

12 *Laicus eſt incapax beneficij reſignati.*

13 *Etiamſi deinde fiat Clericus, quia Clericatus requiritur de tempore gratiæ, nec reſignatio per ſubſequutum Clericatum reualidatur.*

14 *Reſignanti beneficium victum neceſſarium remanere arguitur ex eo quod fuerit Ordinatus ad titulum patrimonij.*

15 *Sententia pro exequutione literarum Apoſtolicarum inducit præſumptionem neceſſariæ iuſtificationis, donec probetur contrarium.*

16 *Sententia inter alios lata non præiudicat tertio non citato.*

17 *Præſertim ſi eſt lata lite pendente.*

18 *Permutatio beneficiorum arguitur fraudolenta, ſi eſt facta pendente lite, cuius permutans habebat ſcientiam.*

19 *Item quando alter ex permutantibus neglexit accipere poſſeſſionem beneficij aſſequuti.*

20 *Et quando eſt facta cum alio beneficio nullius valoris.*

21 *Permutatio beneficij cum alio nullius valoris eſt nulla.*

22 *Permutatio beneficiorum fieri non poteſt coram Ordinario ſine cauſa.*

23 *Beneficium, quod non erat permutantis, non poteſt transferri in permutatarium.*

DECISIO CCCLXXXIX.

PEndente lite inter Gregorium prouiſum Apoſtolicum, & Natalem reſignatarium, occaſionem ſumpſit Gherardus reſignans extorquendi quandam ſententiam ſuper nullitate reſignationis, & beneficium, quod iam ad fauorem dicti Natalis reſignauerat, permutauit cum Ioanne, inter quem, & præfatū Gregorium ortalite ſuper adiudicatione eiuſdem beneficij, reſponderunt hodie DD. adiu-
1 dicandum eſſe Gregorio, qui literas Apoſtolicas ſuæ prouiſionis iuſtificauit; *gloſ. in cap. ſi capitulo de conceſs. praben. in 6. Vbald. deciſ. 268. num. 1. Caualer. dec. 363. num. 4. & Dunozett. iun. dec. 897. num. 1.*

Fundantur enim literæ in alternatiua vacatione, vel quia Gherardus reſignans ob ordinationem extra ſtatuta tempora eſſet irregularis, vel quia Natalis reſignatarius tempore eius prouiſionis Clericali charactere non fuiſſet inſignitus: Verificatur autem in præſenti
2 vtraque pars alternatiuæ, etiamſi verificatio alterius dumtaxat ſufficeret, *cap. in alternatiuis 70. de reg. iur. in 6. l. ſi hæredi, ff. de condit inſtit. l. ſi quis ita ſtipulatus 129. ad fin. ff. de verb. ſignificat. Lotter. de re benef. lib. 3. qu. 8. num. 14. Rota coram Pen. dec. 613. num. 2. coram Coccin. dec. 263. pariter numer. 2. & in Rheginen. Diphtereatus 13. Maij 1656. §. quia concluſio, verſic. ſecus autem, coram Me.*

Probatur prima pars, quæ reſpicit irregu-
3 laritatem, quia cum Gherardus ante ætatem á Concilio Tridētino determinatam ad ſacros Ordines promoueri præſumpſerit, imò, & ad illorum exercitium deuenerit remanſit irregularis, potuitque hoc beneficio priuari iuxta *Conſtitut. f. m. Pij II. ſub dat. 15. Kalendas Dec. 1401. impreſſam in Bullario tom. 1. Conſtitut. 7. in ordine, innouatam in reg. 24. Cancell.* de malè promotis, & confirmatam ab alijs Pontificibus, *Barboſ. de poteſt. Epiſc. par. 2. alleg. 17. nu. 10. & 11. & in explicatione ad Concil. ſeſs. 23. de reformat. cap. 12. num. 5. Nauar. in manual. cap. 25. num. 69. in fin. verſ. ſi irregularis, & num. 70. Rot. dec. 481. num. 2. par. 2. recent.*

Fert enim ſanctio literalis Sacri Concilij
4 Tridentini *ſeſs. 23. cap. 12. de reformat.* quod nullus ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum, ad Diaconatus antè vigeſimum tertium, & ad Presbyteratus ante vigeſimum quintum ſuæ ætatis annum promoueatur; Idcirco Gherardus ad Subdiaconatum die 20. Nouembris 1659. & ad Presbyteratum 7. Iunij 1664. citra incurſum dictæ irregularitatis promoueri non potuit deficiente legitima ætate, cum natum fuiſſe appareat de menſe Iulij 1641. ex legali fide
5 Baptiſmatis, quæ probat ætatem, vt in his præciſis terminis *Rot. d. deciſ. 481. num. 2. verſic. natus enim par. 2. recent. & generaliter coram Celſ. dec. 214. num. 4. & dec. 297. num. 8.* quia à com-
6 muniter accidentibus pueri ſolent Baptizari paucis diebus poſt eorum natiuitatem, *Caſtren. conſ. 231. numer. 1. vol. 2. Maſcard. de probat. concluſ. 672. num. 3. Rota coram Buratt. deciſ. 116. num. 1.*

Non obſtat alia fides Baptiſmatis Gherardi
7 de menſe Ian. 1636. Nam fuit extracta à partita libri Parochialis ſuperaddita in extrema, & inſolita parte folij, ac fuit exarata atramento diuerſo, manu incognita, charactere fere deleto, literiſque compreſſis, & coactis, iuncta impoſſibilitate, quod aliàs eadem mater ſpatio duodecim menſium tres vitales partus ſeparatim ediderit, dum de alijs duobus ſub tali tempore datur iuſtificatio ex fide Baptiſmatum; Rursùs conſtat de quadam emancipatione Gherardi ſub die 13. Iunij 1658. expreſſa ætate decem & ſeptem, vel decem & octo annorum item de Curatoris deputatione de anno 1659. continuata vſque ad annum 1664. quo Gherardus obtinuit diſpenſationem quatuordecim menſium, vt ad Presbyteratum poſſet ordinari; Quæ omnia ſicut adamuſſim concordant cum fide Baptiſmatis anni 1641. apertè diſcordant in conſequentiā cum alia partita anni 1636. Quidquid autem ſit an ex prædictis probetur manifeſta falſitas huius partitæ, dubitari non poteſt de
8 magna illius ſuſpicione, quæ in ciuilibus falſitati æquiparatur, & ſufficit pro adimenda fide ſcripturis ad *text. in l. iubemus, C. de probat. Menoch. conſ. 199. num. 5. Rot. dec. 117. nu. 7. in fin. verſ. cum in ciuilibus, & dec. 452. nu. 4. par. 3. recent. dec. 474. nu. 6. verſ. maxime quia ſola ſuſpicio, coram Roias, & dec. 280. num. 5. & 14. coram Card. Celſo.*

Non attenta allegata ignorantia ætatis pro
9 excuſatione Gherardi; non agitur enim de diſcre-

diſcrepantia dierum, vel menſium, ſed quinque annorum, quæ in iuuenilibus ætatibus eſt nimis apertè perceptibilis, & percepta docetur ab ipſo Gherardo, qui ex intimatione perſonali dictę emancipationis de anno 1658. cum expreſſione ætatis decem & ſeptem, vel decem & octo annorum, ac ex deputatione Curatoris, qui ab anno 1659. vſque ad annum 1664. curam exercuit fuit patenter edoctus de eius inſufficienti ætate, in omnem verò caſum debuiſſet inueſtigare veritatem ætatis præciſæ,
10 aliàs reſultaret nimis craſſa, inuerſimilis, ſupina, & affectata ignorantia, quæ non excuſat per *textum in l. nec ſupina, & l. regula eſt, §. ſed facti, ff. de iur. & fact. ignor.* & in punctualibus terminis *Rot. dicta deciſ.481. numer.6. part.2. recent.*

Ex alio etiam capite non poterat Gherardus huiuſmodi beneficium permutare cum Ioan-
11 ne, quia ab omni eius iure ceciderat per liberam reſignationem ſpontè factam in manibus Sanctiſſimi ad fauorem Natalis, quem ipſe laicum, & incapacem eſſe ſciebat; inde enim non ſolum reſignans abſque vlla difficultate ab omni iure cecidit, *Pariſ. loquens in hiſcemet terminis in tract. de reſign. lib.4. qu.2. num.26. verſ. quia ſi ſciret, & lib.9. quæſt.21. nu.8. & in ſimilibus Rot. in Hiſpalen. beneficij 27. Ian.* 1668. *§. tum quia in fin. & 30. Maij* 1670. *§. non attenta, coram Me, & in Calagurritana Archidiaconatus de Barberiego* 20. *Iun.* 1670. *ſuper vtroque dubio, coram R.P.D.*
12 *meo Emerix*. Verum etiam reſignatarius laicus iuxta ſecundam partem alternatiuæ vacationis expreſſæ in literis Gherardi erat incapax beneficij reſignati, *cap. cum adeo de reſcript. cap. ex literis de tranſact. & cap. 2. de inſtit. & in puncto Pariſ. de reſign. dicto lib.4. quæſt.2. num.1. & pluribus ſeqq. vbi pleniſſimè referuntur concordantes.*
13 Etiamſi deinde Natalis Clericali charactere fuerit inſignitus, quia cum illo careret de tempore gratiæ ad eius fauorem factæ, reſignatio remanet nulla, & per ſubſequentem Clericatum non reualidatur, *Federic. de Sen. conſ.290. num.8. in princip. verſ. nec ſibi prodeſſet, Pariſ. de reſignat. loco mox allegato num.15. Graſs. de effect. Cleric. effect.15. num.9. & 10. Corrad. in prax. benef. lib.1. cap.5. numer.101. & ſeqq.*

Neque obſtat ſententia lata ad fauorem Gherardi ſuper nullitate reſignationis, & regreſſu ad beneficium reſignatum, ſi enim fun-
14 datur in eo quod Gherardo reſignanti victus neceſſarius aliunde non remaneret, excluditur ex eo, quod fuit ordinatus ad titulum patrimonij, prout cognouit exequutor literarum Apoſtolicarum Natalis, qui non obſtante tali conditione appoſita in iiſdem literis pro illa-
15 rum verificatione, & exequutione ſententiā protulit, pro qua præſumitur, donec contrarium iuſtificetur, *Buratt. deciſ.842. num.4.* con-
16 trarium verò non inducitur ex dicta ſententia ad fauorem Gherardi, quia fuit lata inter alios, & forſan colluſiuè non citato Gregorio prouiſo Apoſtolico, *cap. licet Epiſcopus de Præb. in 6. tot. tit. C. res inter alios acta, Bich. deciſ.428.*
17 *num. 6.* imò etiam pendente lite inter ipſum Gregorium, & Natalem reſignatarium cum ſcientia eiuſdem Gheradi reſignantis ad tradita per *Rot. deciſ.279. num.7. par.10. recent.*

Cæterum ex diuerſis facti circumſtantiis fraudolenta etiam arguitur huiuſmodi per-
18 mutatio, ſiue attendatur, quod fuit facta lite pendente inter Gregorium, & Natalem cum ſcientia Gherardi permutantis, *Pariſ. de reſign. lib. 13. quæſt. 4. num. 5. & 9.* ſiue ponderetur,
19 quod Gherardus neglexit accipere poſſeſſionem beneficij ex permutatione aſſequuti, *Rot. coram Duran. dec.162. num.6. verſ. & Ioſeph illius*
20 *poſſeſſionem*; ſiue etiam habeatur ratio permutationis controuerſi beneficij cum alio de pertica, ſeu nullius valoris, quę proinde non ſolum redolet fraudem, *Pariſ. de reſign. d. lib.13. qu.4. num.8. Lotter. de re benef. lib.1. qu.31. nu.27. & ſeqq.* etiamſi beneficium eſſet inæqualis, & exigui valoris, *Rot. coram Merlin. deciſ.559. in princ. & num.1. & coram Duran. d. dec.162. nu.6.*
21 *& 7.* Sed etiam importat nullitatem eiuſdem permutationis huiuſmodi beneficij factæ coram Ordinario, *Merlin. deciſ.176. num.6. & ſeq.*
22 *& deciſ.329. num.8. & 9.* coram quo nec fieri potuit permutatio ſine cauſa, *Garz. de benefic. par.11. cap.4. num.44. Ricc. dec.195. nu.1. & ſeqq. par.3. Rot. coram Duran. d. deciſ.163. num.5. cum ſeqq.*

Apparet igitur ex tot rationibus beneficium eſſe adiudicandum Gregorio excluſo in
23 conſequentiā Ioanne permutatario in quem profecto transferri non potuit beneficium, quod apud Gherardum permutantem non erat, *Bald. in cap. dudum il 2. num. 2. verſ. dummodo plene habeat de elect. Garz. de benef. part.11. cap.4. num.19. Rot. in Calagurritana Archidiaconatus de Barberiego ſuper bono iure 16. Ianuarij 1671. ſub princip. verſ. alterum de Bexar, coram Me.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

VRBINATEN. SALVIANI.

Ven. 10. Iun. 1672.

ARGVMENTVM.

Solutio dotis, de cuius promiſſione conſtat ex quibus coniecturis arguatur: confuſio actionum non datur in hærede, qui adiuit cum beneficio inuentarij, etiamſi confecerit inuentarium longe poſt aditam hæreditatem, quādo aduerſus huiuſmodi tempus fuit reſtitutus, eoque certius, dum adeſt ſententia ſuper legalitate inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Saluianum non datur contra retinentem ex titulo anteriori.*

2 *In emptorem transferuntur omnia iura venditoris, pro defenſione, & retentione rei venditæ.*

3 *Inſtrumentum publicum facit probationem claram, & manifeſtam.*

4 *Dotis reſiduum probatur ſolutum ex coniecturis.*

5 *Et quæ ſint iſta coniecturæ.*

6 *Dotis reſiduum eo magis præſumitur ſolutum ex coniecturis, quando agitur de dote antiquiſſima.*

7 *Immiſſio ex ſaluiano non datur contra bona, quæ non probantur poſſeſſa à debitore.*

8 *Confuſio actionum non datur in hæreditate adita cum beneficio inuentarij.*

9 *Inuentarium confectum poſt tempus ſtatutum ſuffragatur, quando hæres aduerſus lapſum temporis fuit reſtitutus.*

10 *Reſtitutio aduerſus inuentarium non factum intra legitima tempora nedum minoribus conceditur, ſed etiam maioribus ex iuſta cauſa.*

11 *Sententia lata ſuper legalitate inuentarij præſumitur valida, & iuſta, nec debet incidenter circumſcribi, niſi exhibitis, & diſcuſſis illius actis.*

12 *Emptor ante redditam à venditore rationem de bonis hæreditarijs non poteſt ſaluiano interdicto eijci à poſſeſſione rei emptæ.*

13 *Sed hæc, & aliæ exceptiones circa priuilegium inuentarij diſcutienda ſunt in petitorio.*

14 *Iura non producta non attenduntur ac ſi eſſent extra mundum.*

15 *Referens non probat ſine relato.*

16 *Exceptio tua non intereſt repellit agentem à limine iudicij.*

DECISIO CCCXC.

FAbricæ Eccleſiæ Metropolitanæ Vrbini, cui ex indultis ſa. me. Alexandri Septimi & Clementis Noni exactio legatorum piorum exequutioni non datorum fuerat temporaliter applicata cenſuerunt hodie DD. denegandam eſſe immiſſionem ſuper prædio poſſeſſo per illos de Rubeis, quia cum iſtis
1 competat retentio ex titulo anteriori, non eſt locus ſaluiano interdicto pro credito poſteriori *l. 2. ff. qui potior. in pign. hab. Scapucc. de ſalu. interd. lib. 2. quæſt. 6. num. 1. & 2. Pacif. eodem tract. inſp. 3. cap. 2. num. 441. & ſeq. & Rota poſt ipſum deciſ. 290. num. 1. coram Mantic. deciſ. 69. pariter nu. 1. & coram Bich. deciſ. 10. eodem nu. & dec. 144. nu. 15.*

Nam cum iura dictæ fabricæ nitantur omiſſæ celebrationi miſſarum, quæ celebrari debebant ex lege erectionis Cappellaniæ dotatæ de anno 1604. á Franciſco Corona olim poſſeſſore maioris partis prædij controuerſi, apparent longe poſteriora titulo dotis eidem Franciſco promiſſæ ab anno 1567. occaſione matrimonij contracti cum Hieronyma Campana, cuius ne-
2 potes, & mediati hæredes venditione prædij tranſtulerunt in Rubeos emptores omnia eorum iura pro retentione, & defenſione eiuſdem prædij *iuxta textum in l. emptori C. de euict. & in l. ſi à te §. Iulianus ff. de except. rei iud. Rot. deciſ. 300. num. 11. & 12. par. 7. recent.* & in terminis ſimilium iurium dotalium pro defenſione rei per tertium acquiſitæ *cor. Dunoz. iun. dec. 591. num. 4. & 5.*

Aſcendit autem huiuſmodi dos ad ſcuta tria millia promiſſa mediante publico inſtru-
3 mento inducente probationem claram, & manifeſtam *l. in donationibus C. de donat. Bart. in l. 1. num. 8. ff. de non. oper. nunc. Dec. conſ. 537. num. 2. in fin. & num. 3. in princ.* ex quibus duo
4 millia ſoluta leguntur in alio publico inſtrumento, reſiduum vero præſumitur ſolutum ex diuerſis coniecturis, quæ ſolent effectiuã dotium ſatisfactionem perſuadere *Bald. in l. 1. ſub num. 6. verſ. vnde quæritur C. de priuil. dot. Surd. deciſ. 105. in princ. & num. 10. Gregor. dec. 62. n. 2. Dunoz. iun. dec. 550. n. 7. verſ. pluresque alias & dec. 650. n. 5. & 6.*

Concurrit enim dotis promiſſio, ſolutio
5 maioris partis, alimentatio vxoris, & filiorum, qualitas debitoris, & creditoris, congrua quantitas dotis, ſine qua regulariter matrimonia non contrahuntur, ac inſtantia iudicialis ſtatim, ac aduenit dies ſolutionis huius reſidui, adeout ſi ex his omnibus indifferenter arguitur ſolutio dotis promiſſæ ex animaduerſis *per Rotam coram ſa. me. Gregor. dicta deciſ. 62. num. 4. & ſeqq. coram Merlin. dec. 652. à num. 5. vſque ad 15. coram Dunoz. iun. deciſ. 726. num. 11. & duobus ſeqq. & in Romana dotis 26. Iunij 1671. §. maxime cum ſeq. & §. accedit coram R. P. D. meo Calatain*, multo magis
6 argui debet in hac antiquiſſima dote, quæ centum ab hinc annis fuit conſtituta, & iudicialiter petita cum ſubſequuta taciturnitate huius reſidui, quod ſpatio tanti temporis ſolutum præſumitur, vt in minori temporis antiquitate *Surd. deciſ. 105. num. 4. Rot. diuerſ. deciſ. 155. num. 10. & 13. part. 2. & coram Merl. d. dec. 652. n. 10.*

Cæterum eo minus competere poteſt immiſſio pro rata huius prædij, quæ fuit empta prætio florenorum 375. à Baptiſtæ Patre venditorum poſt obitum dicti Franciſci fundatoris Capellaniæ, quia cum non fuerit ab iſto
7 poſſeſſa, non poſſunt eius creditores ſuper illa immiſſionem ex interdicto ſaluiano obtinere *Seraph. dec. 579. n. 1. Merl. dec. 78. in princ. & Bich. deciſ. 356. num. 16. cum alijs vulgatis iuribus.*

Non obſtat dictum Baptiſtam fuiſſe hæredem Franciſci Fundatoris, & ſic dictæ dotis actiones remanſiſſe confuſas, quia ex benefi-
8 cio inuentarij, quo hæreditatem adiuit, preſeruata fuerunt omnia eius iura abſque vlla confuſione cum iuribus hæreditarijs *per textũ apertum in l. fin. §. in computatione verſ. ſi vero C. de iur. deliber. Gabr. conſ. 125. num. 9. & num. 10. in fin. lib. 1. Surd. deciſ. 310. numer. 15. & & ſeqq. Celſ. deciſ. 187. num. 9. & in recent. dec. 30. num. 45. part. 10. & deciſ. 378. num. 7. part. 11.* etiamſi inuentarium fuerit confectum
9 pluribus annis poſt aditam hæreditatem, quia cum Baptiſta aduerſus temporis lapſum fuerit iudicialiter reſtitutus præuio reſcripto Prolegati Vrbinaten. perinde eſt, acſi intra legitima tempora inuentarium confeciſſet in
10 vim reſtitutionis in integrum, quæ ſtante iuſta cauſa nedum minoribus conceditur, ſed etiam maioribus ex clauſula generali „ *ſi qua iuſta cauſa* „ vt in his terminis tradunt *Odd. de*

reſtit.

niſtr. in indigr. quæſt. 84. art. 7. num. 52. & ſeqq. Cappel. Tholoſ. deciſ. 55. num. 7. Gratian. qui allegatis concordantibus de veriori teſtatur in diſcept. 656. num. 7. & Ridolph. in prax. parte 1. cap. 9. num. 186. & 194.

Nec turbat, quod dictum reſcriptum fuerit ſubreptitium, & reſtitutio in integrum pluribus nullitatibus laboret, quia præter reſponſiones, quæ ex parte illorum de Rubeis dantur ſingulis obiectis, ſufficere viſa eſt ſententia, qua fuit pronunciatum huiuſmodi inuentarium fuiſſe ritè, & rectè factum inchoatum, & perfectum, dictumque Baptiſtam fuiſſe, & eſſe hæredem beneficiatum q. Franciſci Coronæ, & gaudere debere beneficio legis, & inuentarij, vt ſunt præciſa verba *ſententiæ relatæ in Summario illorum de Rubeis num. 6.*

11 ideo niſi exhibeantur, & diſcutiantur acta huius ſententiæ, non debet ſic incidenter circumſcribi, ſed interim præſumatur valida, & iuſta *Seraphin deciſ. 1107. num. 3. Burat. deciſ. 376. num. 6. Celſ. deciſ. 323. num. 1. Rota recent. deciſ. 493. num. 17. & ſeqq. part. 4. tom. 2. & deciſ. 79. num. 4. & 5. part. 7. & in Bononien. fideicommiſ. de Amorinis 8. Iunij 1671. §. & demum in fin. verſ. ac præſumantur iuſta coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Minus obſtant, quæ dicuntur de fructibus, & bonis, quæ ad manus Baptiſtæ deuenerunt,

12 quia donec in iudicio redditionis rationis iuſtificetur, quod Baptiſta remanſerit debitor dictæ hæreditatis, non poſſunt Rubei tertij poſſeſſores ſub hoc prætextu eijci à poſſeſſione prædij empti, cum ipſis interim dicere ſufficiat, quod venditores elegerint prædium ab ipſis retentum pro ſatisfactione dictæ dotis auitæ, vt in puncto bene reſpondit, *Rot. in deciſ. 75. num. 7. cum duobus ſeqq. apud Pacif. de*

13 *ſalu. interd.* quouſque hæc exceptio, aliæque ſuper ius relatæ contra priuilegium inuentarij diſcutiantur in petitorio *Rota coram Coccin. deciſ. 151. num. 3. & in Romana Augmenti dotis 16. Iunij 1662. § fin. cor. Em. Cerro.*

Sed quando etiam prædicta non concurrerent, adhuc dicta fabrica, eiuſque Commiſſarius, ſeu Fiſcalis omni iure, omnique actione remanet deſtitutus, cum non conſtet in actis de indultis, ſeu Breuibus Apoſtolicis ſtante præſertim proteſtatione facta in prima inſtantia, quod Commiſſarius eius facultates iuſtificaret, non attentis indultis datis ad par-

14 tes in poſitione huius cauſæ cum non fuerint in actis exhibita, quod operatur, ac ſi illa eſſent extra mundum *Caſtr. in l. ait prætor 5. §. ſed ſi iudex ad med. ff. de re iud. Rota deciſ. 404. num. 2. verſ. nam fuit reſponſum part. 1. & deciſ. 202. num. 8. part. 10. rec.* imo nec concludunt, quidquid enim dicatur in narratiua,

15 cui eo minus eſt deferendum, quia ſe referendo ad alia indulta non probat ſine relato *Auth. ſi quis in aliquo vbi communiter DD. C. de edend. Surd. conſ. 5. num. 57. Bich. deciſ. 208. num. 4.* diſpoſitiua amborum Breuium nil aliud indulget, quàm applicationem legatorum piorum non exequutorum, quæ fuerint relicta per totum annum 1667. & per ſexenniũ ab inde citra decurrendum, huiuſmodi autem non eſt controuerſa Cappellania, quæ fuit erecta de anno 1604. & exequutioni tradita per deputationem plurium Cappellanorum longè ante annum 1642. ad quem refertur narratiua dd. indultorum, quocirca cum Fabrica Eccleſiæ Metropolitanę careat actione, & intereſſe, non meretur, audiri in hoc

16 iudicio contra Rubeos, cum repellatur à limine iudicij per exceptionem tua non intereſt *l. ſi procuratorem §. mandati actio ff. mandati l. loci corpus §. competit ff. ſi ſeru. vindic. Dec. in l. ex conuentione num. 1. C. de pact. Greg. XV. dec. 118. num. 5. & 6. & dec. 390. num. 3. Bich. dec. 21. n. 8. & dec. 326. n. 5.*

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

FOSSANEN. PENSIONIS.

Lunæ 13. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Subreptio vnde reſultet ex appellatione di religioſi di qualſiuoglia religione capace, qui non veniant vt ſint capaces penſionis reſeruatæ per fundatorem, quæ non ſit vera penſio Eccleſiaſtica, ſed annua præſtatio, vt probatur diuerſis circumſtantijs: Reſignatio data incapacitate reſignatarij non abdicat ius à reſignante.

SVMMARIVM.

1 *Fides non facit fidem.*

2 *Subreptio oritur ex taciturnitate perſonarum, quarum fauore militat aliqua diſpoſitio, & ſufficere poſſe naſci etiamſi tempore gratiæ non extarent.*

3 *Cum ſufficiat ad hunc effectum, quod gratia difficilius fuiſſet conceſſa.*

4 *Profeſſus in Religione Sommaſcha Caput bonorum in commune eſt capax penſionis reſeruatæ illis qui ſint religioſi* di qualſiuoglia religione capace.

5 *Diſpoſitionis beneficio non eſt fraudandus ille, cui verba, & requiſita diſpoſitionis conueniunt.*

6 *Verba*, religioſi di qualſiuoglia religione capace *contradiſtinguunt religiones capaces bonorum ab incapacibus.*

7 *Verba ſunt interpretanda iuxta communem vſum, & intelligentiam.*

8 *Religioſi quando fuerint expreſſi diſiunctim, & independenter à clericis, & equitibus, & numer. 11.*

9 *Genus non reſtringitur per ſequentem enumerationem ſpecierum.*

10 *Amplia quando inter genus, & ſpecies adeſt dictio,* etiamdio.

12 *Fundator beneficij poteſt in ipſa erectione cum conſenſu ordinarij reſeruare annuum cenſum.*

13 *Beneficij eccleſiaſtici ſunt incapaces fœminæ, Religioſi, & equites Hieroſolymitani.*

14 *Beneficium eccleſiaſticum, ex quibus circumſtantijs arguatur non fuiſſe erectum.*

15 *Clauſula,* ſiue premiſſo, ſiue alio quouis modo *non comprehendit vacationem diuerſam, quando mo-*

do modus diſpoſitiue narratus, nec de iure, nec de facto verificatur.

16 *Reſignatio ad fauorem certæ perſonæ non abdicat ius à reſignante ſi reſignatarius eſt incapax.*

17 *Dum non conſtat, quod reſignans haberet ſcientiam incapacitatis.*

18 *Equites SS. Mauritij, & Lazari etiam contracto matrimonio cum vnica, & virgine ſunt capaces penſionum vſque ad ſummam 400. ducatorum auri de Camera.*

19 *Vxorati ſunt capaces penſionum temporalium.*

20 *Gratia obreptitia nullius eſt momenti.*

21 *Gratia ſi neutri non ſuffragatur, niſi poſtquam apparuerit neutri ex collitigantibus ius competere.*

22 *Et multo minus quando conſtat de bono iure collitigantis.*

DECISIO CCCXCI.

RENouata diſputatione ſuper exequutione
literarum Apoſtolicarum Miloni, ite-
rum DD. exiſtimarunt non eſſe exequendas,
moti iiſdem fundamentis, quibus ad præce-
dentem deciſionem deuenerunt die 2. Martij
1671. adhuc enim ſubſiſtit ſubreptio ibidem
firmata ob taciturnitatem illius circumſtan-
tiæ, quod non extantibus maſculis capacibus,
quorum dumtaxat meminit Milonus, penſio,
ſeu annua præſtatio applicaretur pro dotandis
ſeu Monacandis fœminis, quæ à fundatore,
& reſpectiuè ab eius fratribus deſcenderent:
non attento, quod huiuſmodi fœminæ non
exiſterent, quia aſſumptum non probatur ex
1 ſimplici fide, quæ fidem non facit *ad text. in
l. inſtrumenta C. de probat. Gregor. deciſ. 214.
num. 2. ibique Add. litera B. & in his terminis dec.
395. num. 4. part. 12. recent.* & probatum non
2 releuaret quippe cum oriri interim potuiſſent
debebat earum meminiſſe Milonus ſi euitare
cupiebat incurſum ſubreptionis, vt in ſimi-
libus terminis *Rot. coram Bich. deciſ. 189. num.
17. & 18.* ex eo enim, quod Papa derogaue-
rit iuripatronatus paſſiuo maſculorum, non
ſequitur, quod præiudicare voluerit etiam
mulieribus pro opere dotationis, vel mona-
cationis prouiſis, quarum proinde ſi Milo-
3 nus mentionem feciſſet, vel nullo modo, vel
difficilius gratiam impetraſſet, vnde oritur
ſubreptio ex allegatis in deciſione, cum qui-
bus concordant *Felin in cap. ſuper literis num.
8. de reſcript. Soccin. ſen. conſ. 260. num. 2. lib. 2.
Bich. dicta deciſ. 189. num. 17. & deciſ. 302. nu.
5. & ſeqq. Dunoz. iun. deciſ. 731. num. 45. Rota
recent. deciſ. 54. num. 32. part. 13. & in Carpen-
toraten. Prælegati 13. Ianuar. 1668. §. quare coram
Me.*

Deficit pariter iuſtificatio earundem lite-
rarum circa vacationem penſionis diſpoſitiuè
narratam ob profeſſionem ſcilicet Patris Ber-
nardini Boetti in Religione Sommaſca, quia
cum Fundator loquendo de iurepatronatus
4 paſſiuo à ſe, & reſpectiuè ab eius fratribus de-
ſcendentium cum aſſenſu ordinarij expreſsè
determinauerit, quod,, *per renderſi capace di
eſſa penſione baſtarà che ſiano religioſi di qualſiuo-
glia Religione capace*, non remanſit propterea
Pater Bernardinus incapax penſionis per pro-
feſſionem in dicta religione capaci bonorum
in communi, ne beneficio diſpoſitionis frau-
5 detur ille, cui præciſa verba, & requiſita diſ-
poſitionis conueniunt: *Letter. de re benef. lib.
1. quæſt. 25. num. 77. Rota coram Seraph. dec. 689.
num. 2. & 3. coram Merlin. deciſ. 882. num. 18.
verſ. ex duobus vero, & num. ſeq. coram Eminen-
tiſſimo Ottob. deciſ. 123. num. 4. & 5. & in Rhe-
gien. Conſortij 28. Febr. 1667. §. Dum enim coram
R. P. D. meo Taia.*

Iterum reiecta interpretatione, quod ſub
nomine,, *de religioſi di qualſiuoglia religione ca-
pace*, Fundator rationem habuerit religioſo-
rum largo modo, & ſic Clericorum, ſeu ſa-
cerdotum extra clauſtra degentium, in qui-
bus capacitas penſionum verificatur, ſecus
autem regularium, ſeu clauſtralium, qui li-
cet ſint capaces bonorum non ſunt tamen
capaces penſionum, quarum capacitas iuxta
ſubiectam materiam dicebatur requiſita.
Quia hanc reſtrictionem, ſeu intellectum
non patiuntur illa generalia, & indetermina-
6 ta verba, *Religioſi di qualſiuoglia Religione capa-
ce*, quæ ſumi debent pro contradiſtinguen-
dis religionibus capacibus bonorum ab aliis
incapacibus, iuxta communem loquendi
7 vſum, & intelligentiam vnde capienda eſt
verborum interpretatio *cap. ex literis il primo
de ſponſal. Bart. in l. vxorem 39. §. legauerat in
fin. & l. librorum 50. ad med. & §. quod tamen
Caſſius in fin. ff. de leg. 3. Bald. in l. fin. num. 34.
poſt med. verſ. vel quod intellectus communis C. de
hered. inſtit. & in cap. in præſentia num. 25. verſ.
& maximè de probat. Coccin. dec. 533. n. 4.*

Iunctis potiſſimum verbis immediatè ſe-
8 quentibus,, *etiamdio ſolamente Chierici di prima
tonſura in età di ſette anni, ouero che ſiano della
ſacra Religione de SS. Mauritio e Lazzaro, e di S.
Giouanni Hieroſolimitano*,, ex quibus ſicut ceſ-
ſat huiuſmodi reſtrictio ad ſeculares capaces
penſionum, dum reſpectu equitum Hiero-
ſolimitanorum habilitantur regulares, qui
circumſcriptis penſionibus eorum religionis
ſunt incapaces beneficiorum, & penſionum
Eccleſiaſticarum ex firmatis in præcedenti
deciſione §. *certius*: ita etiam inferri non po-
teſt alia coarctatio habilitationis ad hos ſolos
equites nominatim expreſſos, quia cum fun-
dator prius expreſſerit genus religioſorum
9 cuiuslibet religionis capacis, & deinde deſcen-
derit ad enumerationem quarundam ſpecie-
rum, non dicitur modificaſſe latitudinem ge-
neris præcedentis ad ſolas ſpecies enumeratas
*l. quæ ſitum §. fin. ff. de fund. inſtruct. leg. Cranet.
conſ. 227. num. 7. verſ. quarto licet Rota diuerſ.
deciſ. 366. num. 17. part. 1. & deciſ. 461. num. 1.
& ſeqq. part. 2. & in recent. part. 9. deciſ. 106.
num. 18. & deciſ. 367. num. 4* ſtante præſertim
dictione illa *etiamdio*, quæ genus, & ſpecies
intercedit, quia cum ſit ampliatiua inducere
10 non debet reſtrictionem generis antecedenter
expreſſi *Cranet. conſ. 294. num. 7. poſt princ.
verſ. ſeptimo pondero Rota rec. dec. 193. nu. 3. & 4.
par 7. & dec. 81. nu. 4. par. 10.*

Idipſum Clarius aſſequimur ex alijs ſub-
nexis

flexis verbis „ non trouandoſi nella mia deſcenden-
za maſchi religioſi , Caualieri , ne Chierici per con-
11 *ferirli eſſa penſione* , nam ſi vocare dumtaxat
voluiſſet clericos ſeculares , & equites ſuper-
flua , & inepta fuiſſet præfata oratio , vbi re-
ligioſi , non ſecus ac equites , & Clerici diſ-
iunctiuè , & equè principaliter prædicantur
de maſculis , quocirca ratio recti , & non ſu-
perflui ſermonis perſuadet , religioſos diſtin-
ctim , & independenter ab equitibus , & Cle-
ricis fuiſſe vocatos *ad trad. per Rot. in Romana*
Canonicatuum 4. Aprilis currentis anni §. & fa-
cor. Reu Decano .

Cæterum præſcindendo etiam à capacita-
te penſionum Eccleſiaſticarum , ſatis eſt Re-
ligionem , in qua Pater Bernardinus profeſ-
ſionem emiſit , eſſe capacem bonorum , non
enim agitur de penſione Eccleſiaſtica minuſ-
que de beneficio , prout Milonus Summo
12 Pontifici expoſuerat , ſed de annuo cenſu , &
temporali præſtatione , quam fundator in
erectione prioratus voluit , & potuit cum aſ-
ſenſu ordinarij reſeruare iuxta *textum in cap.*
quanto , vbi gloſ. verb. voluntate de cenſib. & cap.
præterea il ſecondo vbi gloſ. verb. inſtitutos , &
communiter DD. de iurepatr. Viuian. eodem tract.
lib. 1. cap. 2. n. 23.

Siquidem non conſtat de erectione huius
præſtationis in titulum beneficij , imo in eius
reſeruatione Fundator id feciſſe profitetur *ad*
vtile , e commodo de religioſi maſchi , e femine del-
la mia deſcendenza , e di quella de ſudetti miei fra-
telli , inter quos vocãdo etiã equites Hieroſoli-
mitanos , inde enim ceſſant termini benefi-
13 cij Eccleſiaſtici , cuius fœminæ , religioſi , &
equites Hieroſolimitani ſunt prorſus incapa-
ces ex allegatis in deciſione , quæ reuidetur
§. *certius* , quo etiam tendunt aliæ circumſtan-
tiæ in fundatione , quæ naturæ beneficij non
14 conueniunt , cuiuſmodi eſt facultas funda-
tori reſeruata ad libitum , ad tempus , & ad
res ſibi bene viſas de hac præſtatione diſponẽ-
di , ac etiam poteſtas data vnico patrono ſe
ipſum præſentandi , ex quibus ſi deciſio con-
firmata deducit naturam ſimplicis cenſus ita
etiam reijcit equiuoca , & minus concluden-
tia argumenta , quæ hodie repetebantur ad
arguendam naturam beneficij Eccleſiaſtici
iuxta reſponſiones ibidem datas in §. vnde non ap-
plicantur cum quibus hodie DD. tranſierunt.

His præmiſſis allegari non meretur alia
vacatio per renunciationem Patris Bernar-
dini ad fauorem Damiani incapacis . quia cum
modus vacationis diſpoſitiuè narratus , nec
15 de iure , nec de facto verificetur , reuerti non
poteſt ad diuerſam vacationem , etiamſi con-
currat clauſula *ſiuè præmiſſo , ſiue alio quo-*
uis modo , vt præter allegatos in præterita
firmauit *Rota deciſ. 120. num. 8. part. 4. deciſ.*
416. num. 19. eadem part. 4. tom. 2. deciſ. 152.
num. 51. part. 12. & deciſ. 223. num. 4. part. 13.
recent. & in Parmen. Parochialis 26. Iunij 1671.
§. final. cor. R. P. D. meo Rondinino .

Sed nec iſta vacatio ſubſiſtit , quia cum
16 renunciatio , ſeu reſignatio non fuiſſet ſim-
plex , ſed ad fauorem certæ perſonæ , non ab-
dicauit ius à reſignante , quatenus penſio re-
ſignata ob incapacitatem acquiri non potuiſ-
ſet à reſignatario , ex adductis in deciſione ,
quæ reuidetur §. *minus profuit* , quidquid di-
catur de reſignatione ad fauorem vxorati ſci-
17 enter incapacis , quæ abdicat ius à reſignan-
te , ſiquidem de hac ſcientia non conſtat , imò
concurrit vrgens credulitas , & forſan veritas
capacitatis , eo quia reſignatarius erat eques
SS. Mauritij , & Lazzari , & ſic literaliter vo-
catus in fundatione , etiamſi eſſet vxoratus
quia fundator inter vxoratum , & celibem
non diſtinxit , & forſan conſulto , vel quia
18 tales equites etiam contracto matrimonio
cum vnica , & virgine ſunt capaces penſio-
num vſque ad ſummam ducatorum 400. auri
de Camera : *Barboſ. de iur. Eccleſ. lib. 3. cap. 11.*
num. 33. Tondut. de penſion. cap. 77. num. 28. &
ſupponit Rota deciſ. 75. ſub princ. & ſub num. 1.
19 *part. 5. recent.* vel quia cum penſio ex prædi-
ctis ſit temporalis , aſſequi , & retineri potuit
à dicto equite etiam vxorato *Garz. de benef.*
part. 1. cap. 5. num. 105. & ſeq. & propterea
poſt mortem Damiani iterum peti potuit à
Patre Bernardino , in quo requiſita fundatio-
nis ex ſuperius ponderatis verificabãtur , quod
cum Milonus nedum tacuerit , quinimo ex-
preſſe narrauerit nullum ex deſcendentibus
fundatoris pro hac penſione inſtetiſſe , rema-
20 net eius gratia obreptitia , & ſic nullius mo-
menti *cap. ſi proponente 42. de reſcript. cap. dudum*
il ſecondo verſ. inſuper indulgentiam de elect. Rota
coram Celſ. deciſ. 141. num. 9. & dec. 311. n. 8. &
in rec. dec. 352. n. 7. & 8. part. 10.

Hinc nihil releuat gratia ſi neutri nuper
21 impetrata à Milono , quia cum ſit conditio-
nalis ſi per euentum litis apparuerit neutri ex
collitigantibus ius competere , intempeſtiuè
proponitur quouſque conſtet de tali euentu
iuxta conſ. Gemin. 70. numer. 7. verſ. ad dubium
Rota recent. deciſ. 726. numer. 3. part. 2. & deciſ.
220. numer. 6. part. 4. coram Buratt. deciſ. 431.
numer. 10. & coram Celſ. deciſ. 366. numer. 1.
7. & 8. quod hucuſque tantum abeſt , vt ex
22 prædictis de bono iure Bernardini docea-
tur , & ſic eo minus gratia poteſt applicari ,
ſeu aliquod operari *Lotter. de re benefic. lib. 2.*
quæſt. 54. numer. 127. Mantic. deciſ. 231. nu-
mer. 4. Vbald. deciſ. 316. num. 11. & 12. & Bich.
dec. 398. n. 4.

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit .

ANCO-

ANCONITANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 13. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Aſſignatio bonorum facta filijs à Patre, vnde præſumatur potius in cauſam peculij, quam perfectæ, & irreuocabilis donationis, ita vt cadat ſub fideicommiſſo vniuerſali poſtmodum conſtituto: Donatio quando dicatur facta abſque ſolemnitatibus neceſſarijs.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum facit ceſſare cauſam inteſtati.*

2 *Renuncianti, & ab eo cauſam habentibus non datur regreſſus ad iura renunciata.*

3 *Actor tenetur concludenter probare ſuam intentionem.*

4 *Identitas non probatur ex annotatione teſtatoris in eius priuato libro memoriarum abſque confinibus, & demonſtrationibus.*

5 *Ex diuiſis non fit illatio.*

6 *Fideicommiſſum in caſu obitus ſine filijs expirat per obitum cum filijs.*

7 *Immiſſio non datur, niſi probetur, quòd fideicommittens bona controuerſa poſſederit de tempore obitus.*

8 *Detractiones conſiſtentes in quantitate reddunt incertas alias conſiſtentes in quota, & impediunt immiſſionem etiam pro indiuiſo.*

9 *Legitima, & Trebellianica trium filiorum abſorbent dimidiam hæreditatem.*

10 *Aſſignatio bonorum facta filijs à Patre præſumitur potius in cauſam peculij, quàm donationis irreuocabilis, cuius non fuit facta mentio.*

11 *Verbum aſſignare eſt æquiuocum, & poteſt importare nudam traditionem abſque tranſlatione veri dominij.*

12 *Verbum, dare, recipit interpretationem iuxtà ſubiectam materiam.*

13 *Aſſignatio facta filijs arguitur potius in peculium, quando pater facultatem diſponendi illis limitauit ad fructus bonorum aſſignatorum.*

14 *Et quando pater prohibuit filijs, ne ſine eius conſenſu alienarent, vel hypothecarent bona aſſignata.*

15 *Et quando in ſucceſſiuo teſtamento mandauit filijs, ne ſe turbarent in bonis aſſignatis, ſeu diſtributis.*

16 *Et quando in teſtamento aſſeruit bona diſtributa eſſe de eius hæreditate.*

17 *Et quando bona aſſignata vendidit alteri ex filijs.*

18 *Bona per Patrem filijs aſſignata in peculium remanent in dominio Patris, & ſic cadunt ſub eius hæreditate, & fideicommiſſo.*

19 *Amplia, etiamſi Pater aſſignationem bonorum confirmauerit in teſtamento.*

20 *Poſſeſſio fideicommittentis longè ante eius obitum non concludit poſſeſſionem bonorum de tempore obitus, præſertim, quando datur aliquis fumus interruptionis.*

21 *Donatio Patris ad fauorem filiorum in poteſtate non tenet de iure communi.*

22 *Donatio etiam maioris non ſubſiſtit ſine inſinuatione, & ſolemnitatibus Conſtitutionum Marchiæ.*

23 *Amplia etiam in diſtributione, ſeu aſſignatione bonorum facta à Patre inter filios.*

24 *Minores abſq; ſolemnitatibus Conſtitutionũ Marchiæ non poſſunt contrahere, ſeu ſe obligare in donatione correſpectiua.*

25 *Solemnitates non præſumuntur ex lapſu temporis, quando non conſtat de obſeruantia præuiſa.*

DECISIO CCCXCII.

NVllo ex allegatis titulis immiſſionem Peregrino deberi ſuper bonis à Marco Antonio eius fratre relictis fuit hodie deciſum: Non quidem ex propria perſona vigore ſucceſſionis ab inteſtato, quia Maria Felix rea
1 conuenta vocatur in teſtamento dicti Marci Antonij, quod ceſſare facit cauſam inteſtati, *l.quamdiu 39. ff. de acquir. hæred. l.quamdiu 90. ff. de reg. iur. & l. antequam, C.comm.de ſucceſſ. cum alijs iuribus vulgaribus.*

Nec ex perſona Caroli fratris, quia cum ille non probetur mortuus, imò viuus conſtanter aſſeueretur, nullum ius ſucceſſionis tranſmiſit in Peregrinum, ſed nec transferre potuiſſet, quia acceptando legatum ſub conditione à Marco Antonio ſibi relictum, quibuſcunque iuribus conueniendi, & moleſtan-
2 di dictam Mariam Felicẽ renunciauit, adeout nec ipſi, nec cuicunque alteri ex eius perſona ad iura dimiſſa tribuatur regreſſus, *l. quæritur 14. § ſi venditor, ff.de ædil.edict.l.poſtquam liti, C.de pact. cap.3.de renunc.* ac exemplo renonciationis factæ ab Eſau in Geneſi comprobat *Can.quam periculoſum 7.q.1. Rot.* in terminis repellentibus habentes cauſam à renunciante *in deciſ. 935. num.1. coram Dunoz. iun.*

Itiſ em nec iure hæreditario Leonardi com-
3 munis patris; nam ſi Peregrinus actor prætendit proportionem ei debitam ex paterna ſubſtantia fuiſſe occupatam à Marco Antonio, tenetur huiuſmodi factum à Maria Felice abſolutè impugnatum concludenter probare *ad textum in l.penult. verſ.non ignorare, C. ſi minorem ſe maior dixer. Rip.in l.ex facto, § ſi quis autem num.9. verſ.& facta non præſumuntur, ff.ad S.Conſ.*
4 *Trebell. Pen.dec.942. num.2.& 3.& Coccin. deciſ. 2083.num.10.* vltra identitatem, quæ non iuſtificatur ex quadam annotatione Leonardi minus perfectè recognita, & deſcripta abſque confinibus, & demonſtrationibus in eius priuato libro memoriarum, *ex Bald. in l. rationes num.1. C.de probat. Iaſ.in l.admonendi 31.num.81. in fin. verſ. quinto limita, ff. de iure iur. Rot. deciſ. 314. num.4. apud Poſth. de manut. & in Bononien. cenſuum 1. Febr.1666. § ex libris, coram Reuerend. D.meo Decano.*

Minus ex iuribus Petri, & Antonij communium patruorum, reſpectu enim hæreditatis Petri apparet diuiſa inter dictos Peregrinum, Marcum Antonium, & Carolum eius nepo-

nepotes, ex inſtrumento relato in Summario
reſponſionis Mariæ Felicis *numer.* 1. reſpectu
verò hæreditatis Antonij integraliter peruenit
in Marcum Antonium hæredem inſtitutum,
quidquid dicatur de ſimulatione donationis
ei factæ à dicto Antonio; quia Marcus Anto-
nius, ſeù potius eius hæres nihil petit, ſeu ex-
cipit vigore donationis, ſed teſtamentariæ
5 ſucceſsionis, à qua ad diuerſam donationem
nulla currit illatio, *vulg. leg. Papinianus, ff. de
minor.*

Non denique ex auito fideicommiſso Pe-
regrini ſenioris: præmiſſo enim quod fidei-
6 commiſſum ordinatum in caſu obitus filio-
rum ſine filijs expirauerit reſpectu Leonardi
defuncti cum filijs, *l. filius familias* 117. *§. cum
quis rogatus, ff. de leg.* 1. *l. Lucius Titius la* 2. *§. item
quæro, ff de hæred. inſtit. l. ex facto* 17. *§. penult. ff. ad
Trebell. & l. iubemus, §. ſin autem, C. eodem*, nec
etiam pro alijs duabus tertijs partibus fidei-
commiſſi peruentis in Antonium, & Petrum
abſque filijs defunctos debetur immiſſio; tum
7 quia non conſtat, quod fideicommittens bona
controuerſa tempore obitus poſsediſset, iuxt.
text in l. fin. ibi mittatur quidem in poſſeſſionẽ
earum rerum, quæ Teſtatoris mortis tempo-
re fuerunt, *C. de edict. Diu. Adrian. toll. vbi Bart.
num.* 21. *& Caſtr. num.* 6. *verſ. quarto requiritur, &
conſ.* 454. *num.* 1. *lib.* 1. *Rot. dec.* 29. *num.* 1. *par.* 13.
recent. & in Aeſina fideicomm. 29. *Mart.* 1669. *§.
imperfecta, coram Me*. Tum quia obſtant de-
tractiones nedum legitimæ, & Trebellianicæ
conſiſtentes in quota, ſed etiam dotis Dia-
mantis auiæ, ac pretij decem & octo ſalmarũ
terreni alienatarum à Leonardo patre, & au-
8 thore Peregrini actoris, quæ detractiones cum
conſiſtent in quantitate reddunt detractiones
quotatiuas incertas ratione loci, & quotæ, &
immiſſionem prorſus impediunt etiam pro
indiuiſo, *Surd. dec.* 333. *num.* 13. *& ſeqq. Rot. coram
Buratt. dec.* 945. *num.* 1. 5. *&* 6. *in recent. deciſ.* 360.
num. 25. *& ſeq. par.* 5. *& dec.* 51. *num.* 14. *&* 15. *&
dec.* 88. *num.* 29. *& ſeqq. par.* 6. *& in Romana domus*
14. *Ian.* 1669. *§. final. coram R. P. D. meo Bourle-
mont.*

Neque aduerſatur quædam aſſignatio, ſeu
diſtributio bonorum facta inter filios à Pere-
grino ſeniore fideicommittente cum compre-
henſione iurium dotalium Diamantis ſuæ
vxoris, & deſcriptione bonorum vniçuique
ex filijs diſtributorum, & reſpectiuè ab ipſo
patre retentorum; Vltra quod enim adhuc
remanerent detractiones pro reintegratione
dicti terreni alienati, necnon pro legitima, &
Trebellianica, quæ nec in aſſignatione, nec
in ſucceſſiuo teſtamento fuerunt vllo modo
9 prohibitæ, & hæc duo vltimæ ſimul iunctæ
abſorbent dimidiam hæreditatem fideicom-
mittentis, qui tres filios reliquit, *cap. Raina-
tius, & cap. Rainaldus de teſtam. Surd. d. deciſ.* 333.
num. 13. *Merlin. de legit. lib.* 1. *tit.* 3. *qu.* 1. *num.* 6. *&*
7. *& Rot. poſt ipſum deciſ.* 12. *num.* 2. *& deciſ.* 20.
num. 1.

Vrget dilemma, quod aut hæc aſſignatio
ſonat in traditionem peculij, ſeu in diuiſio-
10 nem ſupremi iudicij ambulatorij vſque ad
mortem, prout præſumitur potius quam in
donationem perfectam, & irreuocabilem,
cuius non fuit habita mentio ad *textum in l. ſi
filia* 20. *§. ſi pater, ff. famil. erciſ. & l. fin. de pecul.
legat. Bart. in l. ſi donatione in fin. verſ. ſi vero pater,
vbi Iaſ. num.* 1. *in fin. & num.* 2. *Dec. nu.* 37. *cæte-
rique ſcribentes, C. de collat. idem Dec. conſ.* 87. *nu.* 8.
ad med. verſ. nam reſponderi poteſt, Pariſ. conſ 33.
n. 1. 2. *& ſeqq. vol.* 3. *Honded. conſ.* 59. *n.* 24. *lib.* 1.
Mareſcott. var. reſol. lib. 1. *cap.* 58. *num.* 6. *& per tot.
vbi num.* 13. conciliat etiamſi diuiſio ſit facta
in perpetuum, iure proprio, & cum libera
facultate diſponendi, *Peregrin. de fideicomm. art.* 6.
num. 44. *ad fin. verſ. quibus addo.* Non aduerſante
termino, *dare*, quo pater in hac diſtributione
fuit vſus, quia eius efficacia nedum reſtringi-
tur ab alio verbo *aſſignare* pluries ibidem
11 appoſito, quod eſt æquiuocum, & poteſt im-
portare nudam traditionem abſque tranſla-
tione veri dominij ex animaduerſis per *Rot. in
Neapolitana pecuniaria* 24. *Febr.* 1668. *§. verum,
coram R. P. D. meo Bourlemont*, ſed etiam recipit
12 interpretationem iuxta ſubiectam materiam,
vt nempè pater bona dederit in peculium, vt
in ſpecie *Alex. in d. l. ſi donatione num.* 10. *C. de
collat. vbi reprobat Salycet. & ſequitur Ruin. conſ.*
130. *num.* 8. *&* 9. *lib.* 3. *Ioſeph Cenſal. in quodam
conſil. impreſſo poſt deciſionem* 25. *penes addition.
Franc. Cenſal. ad Peregrin. de fideicomm. numer.* 6.
& 30.

Attentis potiſſimum circumſtantijs, quæ
hanc præſumptionem mirabiliter confir-
13 mant, prout eſt libera diſpoſitio filijs con-
ceſſa cum limitatione ad fructus bonorum, &
quidem per viam conniuentiæ, & remiſſionis
ibi, *vuole, rimette, e ſi contenta, che li frutti di
dette portioni reſtino di ciaſcheduno di eſſi figli,
potendone liberamente diſporre*, hæc enim reſtri-
ctio ad fructus magis conuenit aſſignationi
in peculium, vt bene *Abb. conſ.* 66. *num.* 1. *verſ.
præterea lib.* 2. *Mareſc. var. reſol. d. cap.* 58. *num.* 3.
& 14. *verſ. poſteriora vero verba, & num.* 22. *lib.* 1.
Cenſal. in conſ. mox allegato num. 15. 20. *&* 22. &
14 ſic fortius ſtringit prohibitio facta filijs aſſi-
gnatarijs, ne bona aſſignata ſine conſenſu
patris quoquo modo alienarent, vel hypo-
thecarent ex ponderatis ad hunc effectum à
Menoch. conſ. 451. *num.* 22. *verſ. reſpondetur tertio,
Cenſal. in citato conſ. num.* 20. *&* 21. Quo etiam
15 tendit pœna filijs comminata in ſucceſſiuo
teſtamento, ne ſub pœna priuationis ad inui-
cem ſe turbarent in bonis diſtributis, iuxta
naturam tum priuationis ſupponentis habi-
tus, tum dominij, quod non poteſt eſſe in ſo-
lidum pænes duos, & ſic patrem, & filios, vt
in his terminis *Mareſc. d. cap.* 58. *num.* 11. *&* 12.
16 *lib.* 1. In idem quoque coincidit expreſſio fa-
cta in eodem teſtamento, quod bona diſtri-
buta erant hæreditatis Teſtatoris, ſub qua pro-
fecto venire non potuiſſent ſi per irreuocabi-
lem, & plenariam donationem exijſſent ab
eius dominio, *Rot. dec.* 262. *num.* 9. *par.* 1. *diuerſ.
& deciſ.* 455. *num.* 14. *par.* 13. *recent.* ac tandem
17 comprobat ſucceſſiua venditio quorundam
bonorum in Contrada Poluerilij ad fauorem
Antonij alterius ex filijs aſſignatarijs, in quem
non potuiſſet pater iterum transferre domi-
nium eiuſdem rei ſi antea donationem tran-
ſtuliſ-

ſtuliſſet, *Cenſal. in pluries alleg. conſ. ſub numer. 23.*

Poſita autem hac prima parte argumenti
18 ſequitur, quod bona aſſignata remanſerint
in dominio patris, & proindè cadant ſub eius
hæreditate, & fideicommiſſo vniuerſali con-
dito in teſtamento, à quo, & non ab aſſigna-
tione dicitur ius filiis perfectè quæſitum,
Simon. de Prat de interpret. vltim. vol fol m ibi 303
num. 3. Cenſal. in d. conſ. nu. 55. Peregr. de fideicomm.
d. art. 6. ſub num 44. Fuſar. de ſubſtit. qu. 633. nu. 6.
19 *verſ. & in ſpecie.* Quamuis pater aſſignationē
confirmauerit in teſtamento, quia eo magis
bonorum translatio robur deſumit, prout ex
nunc á teſtamento, & obitu teſtatoris, non
autem ex tunc á præcedenti aſſignatione per
tex. in l. donationes quas parentes, §. ſin vero ſpecia-
liter, C. de donat. inter vir. & vxor. Ruin. d. conſil.
130. num. 9. verſ. & vbi etiam dicerentur donata
ib. 3. Ioſeph Cenſal in allegato conſ num. 25. & 26.
impreſſo poſt deciſ. 25. poſt additionem Franciſci
Cenſalij ad Peregr. de fideicomm. Honded. conſ. 59,
num. 36. vol. 1. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 7.
tit. 8. num. 25. vbi in fin. quod hæc eſt ſingularis
limitatio infertur; vnde quod ab vnico fidei-
commiſſo vniuerſali conſtituto, ſeu repetito
in teſtamento detractiones fieri non prohi-
bentur, quodque vlterius probari debeat poſ-
ſeſſio teſtatoris de tempore obitus, nihil re-
20 fragante deſcriptione, ſeu mentione facta in
dicta aſſignatione, quia cum ab indè ad mor-
tem diuturnum ſpatium triginta annorum
interceſſerit, potuit in alios tranſire, & muta-
ri, itaut exinde non reſultet concludens pro-
batio ad neceſſariam poſſeſſionē de tempore
obitus, quando præſertim datur aliquis fumus
interruptionis ex dicta venditione poſt aſſi-
gnationem factam ad fauorem Antonij filij,
Rot. in Terracinen. fideicomm. de Piloſcys 24. Apr.
1662. §. neque ex deductis, & §. ſeq. coram Reue-
rendiſs. D. meo Decano, & in dicta Aeſina fideicom,
29. Martij 1669. §. imperfecta, & §. ſequ. coram
Me.

Aut verò aſſignatio continet donationem
pleni, & irreuocabilis dominij bonorum di-
21 ſtributorum, & tunc vltra reſiſtentiam iuris
communis prohibentis paternas donationes
ad fauorem filiorum ſub patria poteſtate de-
gentium, *l. 1. §. ſi pater, ff. pro donat. l. donationes*
quas parentes, C. de donat. inter vir. & vxor. & in
puncto talis aſſignationis *Abb. d. conſ. 66. nu. 3.*
in princ. par. 2. Soccin. ſen. conſ. 4. num. 4. lib. 1. Dec.
conſ. 86. num. 8. verſ. in contrarium verò, Cephal.
conſ. 494. num. 17. & ſeqq. Menoch. conſ. 451. n. 26.
Mareſc. var. reſolut. lib. 1. d. cap. 58. num. 5. inuali-
datur ex defectu ſolemnitatum requiſitarum
à iure prouinciali tam ex parte patris, qui non
22 poterat ad hanc donationem deuenire abſq;
inſinuatione alijſque ſolemnibus requiſitis
in donationibus etiam maiorum ex forma
Conſtitutionis Marchiæ *lib. 5. cap. 25.* iuxtà
latè deducta per *Thomat. deciſ. Marchia 208. n. 8.*
& ſeqq. vbi probat inſinuationem à dicta
Conſtitutione requiri in contractu iurato, &
in donatione ob cauſam, *Rot. in Anconitana*
donationis 17. Ian. 1648. §. vndecima quia, coram
Cardinali Corrado, & magis præcisè de ſimili
23 diſtributione à patre facta inter filios ob
cauſam, & cum onere correſpectiuo abſque
ſolemnitatibus dictæ Conſtitutionis, *Amat.*
deciſ. March. 51. per tot. cum alijs animaduerſis
in puncto ſolemnitatis obſeruandæ in vim
Statutorum in his diuiſionibus bonorum in-
ter filios per *Menoch. conſ. 451. num. 28. verſ. tertio*
nulla, & num. 29. in princ. & per Grat. diſcept. 82.
nu. 21. Quam ex parte filiorum, quorum duo
24 erant minores, & ſupponendo bona materna
fideicommiſſo conſtituto in aſſignatione po-
tuerant lædi, & ſic abſque ſolemnitatibus
Conſtitutionum Marchiæ nulliter contraxe-
runt etiamſi contractus eſſet correſpectiuus,
Pic. ad Statut. Vrb. gloſ. 7. num. 37. & 39. Rota in
Romana, ſeu Reatina donationis 11. Dec. 1665. §. quo
verò ad ſecundum, coram b. m. Ioanne Emerix, &
in Romana pecuniaria 28. Ian. 1667. §. ideo viſum,
coram R. P. D. meo Taia, & in terminis Conſti-
tutionum Marchiæ *Sperell. deciſ. 83. num. 2. &*
Gregor. dec. 260. num. 3.
25 Nec dicatur, quod hæ ſolemnitates ex lap-
ſu temporis præſumuntur, quia non conſtat
de obſeruantia imò potius datur fumus inob-
ſeruantiæ ex dicta venditione facta à patre
quarundam terrarum aſſignatarum, vltra
equiuocationem reſultantem ex validiori ti-
tulo teſtamenti, qui ad fauorem eorundem
filiorum ſuperuenit; non conſtito autem de
præciſa obſeruantia fruſtra recurritur ad præ-
ſumptionem ſolemnitatum, *Rot. dec. 39. nu. 22.*
par. 8. recent. & in Romana domus in Burgo 19. Nou.
1670. ſub §. final. coram R. P. D. meo Viceco-
mite.

Et ita vtraque &c.

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER COLONIIS.

Mercurij 15. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Coloni, qui terras ſteriles, & deſertas etiam de dominio Eccleſiæ ad culturam ſummo labore reduxerunt, non poſſunt expelli præſertim dum non conſtat de forma primordiali conceſſionis terrarum ad colendum, & Coloni conſueuerunt de colonijs ad libitum diſponere.

SVMMARIVM.

1 *Colonia Terrarum ſterilium reductarum ad culturam ſummo labore arguuntur perpetua, & non amouibiles, & nu. 3.*
2 *Diligentia non debet eſſe damnoſa.*
4 *Colonia eo magis arguuntur perpetua, quando non conſtat de forma primordiali conceſſionis, & concurrit vniformis reſponſio immemorabilis, & num. 8.*
5 *Amplia quando Coloni de colonijs ſemper ad libitum diſpoſuerunt.*
6 *Obſeruantia eſt optima interpres cuiuſque actus.*
7 *Et non ſolum declarat, ſed impropriat veriorem ſignificatum verborum.*

9 Bene-

9 *Beneplacitum Apoſtolicum cum aliis ſolemnitatibus præſumitur in conceſſione bonorum Eccleſiæ, quando concurrit centenaria, etiam attenta Conſtitutione Vrbana ſuper præiudicialibus Eccleſiæ.*

10 *Cauſa conceſſionis bonorum Eccleſiæ præſumitur ex centenaria.*

11 *Bona ſterilia, & inculta poſſunt per Eccleſiam concedi in perpetuum.*

DECISIO CCCXCIII.

PLacuerunt Dominis fundamenta præcedentis deciſionis, in qua ſub die 5. Martij 1668. reſolutum fuit Colonias bonorum S.
1 Archangeli non eſſe amouibiles, ſed perpetuas, ſiquidem cum olim homines iſtius Oppidi terras ſteriles, & deſertas ſiluarum extirpatione, & induſtria, non minùs diligenti, quàm laborioſa ad ſtatum culturæ, & fertilitatis reduxerint, ſi tantum onus ſubire non neglexerint, ipſos, eorumque poſteros, & hæredes fructibus collati laboris fraudari, æquitas politica ſimul, ac legalis repugnat, ne doleant diligentes operam ſuam agri de-
2 diſſe culturæ, nec diligentiam ſuam ſibi damnoſam intelligant iuxta literalem rationem, quam in his terminis ponderat *text. in l. final. §. ſimiliter, C. de alluu. & palud. & comprobat in l. penult. C. de omn. agr. deſert. lib. 11.* vbi miſerando pauperum colonorum, qui magno labore impenſo, ac exhauſto patrimonio fundos incultos meliorare ſategerunt, exclamat fore nimis abſurdum, ſi innouationibus grauari contendantur hi, qui ſi id præuidiſſent, fundorum laborioſam induſtriam non ſuſcepiſ-
3 ſent; quocirca non poſſe hiſce caſibus colonos amoueri, ſeu expelli, & conceſſiones eſſe perpetuas, ſancitum legitur *in l. quicumque 2. C. de omn. agr. deſert. lib. 11. Mantic. de tacit. lib. 5 tit. 2. num. 58. & dec. 17. num. 4. & comprobat Rot. in Rauennaten. emphyteuſis 15. Mart. 1669. §. fin. cor. Eminent. Carpineo.*

4 Quod eo facilius procedit cum deficiat primordialis forma, ſub qua huiuſmodi bona fuerunt ad colendum conceſſa, & è conuerſo concurrat vniformis reſponſio per tempus diuturnum, & immemorabile obſeruata, nempè medietatis fructuum, pro terris ſitis in planitie, & tertiæ partis pro illis in colle poſitis, iuxta articulos exhibitos à ſapientia noua Peruſij, & depoſitiones teſtium à colonis inductorum, inde enim præſcribi ius perpetuæ coloniæ docuit originaliter *Bald. in l. male agitur in 2. lectura num. 7. verſ. ſi vero conductio, C. de præſcript. 30. vel 40. annorum,* quem ſequuntur *Angel. ibidem num. 5. ſimili verſ. ſi vero conductio, Afflict. deciſ. 365. num. 13. aliíque congeſti in §. 1. deciſ. quæ reuid.*

Et hinc prouenire aſſequimur liberam diſ-
5 poſitionem, quam homines S. Archangeli ſemper habuerunt vendendo, permutando, & titulo dotis tradendo ius coloniæ, quod æquè benè facere non potuiſſent, ſi titulo amouibilis ſocietatis arua coluiſſent, vt in indiuiduo coloniarum his propinquarum ponderauit *Rot. coram Mantica alleg. deciſ. 17. nu. 12.* Mirabiliter autem confert hæc longiſſima
6 obſeruantia, nam ſi eſt optima cuiuſque actus interpres *l. minimè, 23. & l. ſi de interpretatione 37. ff. de legib. & cap. cum dilectus de conſuetud.* & non
7 ſolum declarat, ſed aliquando extorquet, & impropriat veriorem ſignificatum verborum, vt eo modo, quo fuit obſeruatum accipiat, *Soccin. ſen. conſ. 145. num. 2. lib. 1. Add. ad Gregor. deciſ. 184. num. 8. Dunoz. iun. dec. 829. num. 9. & dec. 966. num. 17.* multo magis attendi debet in
8 præſenti, vbi nulla datur diſpoſitio, nullumq; aſſignatur principium, cui ſubſequuta obſeruantia aduerſetur, ſeu minus propriè conueniat, vt in terminis iuriſpatronatus cuius fundatio non reperiebatur confert *Rot. dec. 41. la 2. apud Viuian. de iurepatr. & in Florentina Plebania 19. Ianuarij 1671. §. adſtipulatur, coram Me.*

Nihil reſiſtente, quod in bonis Eccleſiaſticis admitti non debeat perpetua conceſſio, quæ regulariter eſt prohibita, multoq; magis
9 non docto de ſolemnitate, & cauſa: De ſolemnitate enim non cadit dubitatio attento tempore longe excedente centenariam, quæ ſolemnia præſumi etiam in terminis Conſtitutionis editæ per f. m. Vrbanum VIII. ſuper præiudicialibus Eccleſiæ firmauit *Rot. coram Celſ. dec. 328. num. 9. in Bononien. inueſtiturarum 2. Maij 1661. ſub princip. coram R. P. D. meo Taia, in Romana domus 25. Iunij 1668. §. non obſtat, & §. nec quidquam, coram Illuſtriſs. Beniaqua Vrbis Gubernatore, & in alia Romana domus 28. Iunij 1669. §. idque procedit, coram Eminentiſs. Carpineo*
10 *Prodatario.* Cauſa ex eodem temporis lapſu ſimiliter præſumitur, imò euidenter apparet, dum bona inculta, & ſterilia colonorum la-
11 bore, & induſtria vberes fructus hodie reddunt, quo caſu conceſſionem perpetuam ſimilium terrarum Eccleſiæ licitam eſſe probat *textus litteralis in cap. ad aures de reb. Eccleſ. non alien. ibi,* illas terras, quæ de ſiluis extirpatæ, „ ſunt arabiles factæ, eis hæreditario iure poteris „ concedere ſub annuo cenſu tenendas, à qui„ bus ſuo, vel parentum ſuorum labore conſti„ terit extirpatas, *Rota in dicta Rauennaten. emphyteuſis 15. Mart. 1669. §. fin. verſ. quod etiam, coram Eminentiſs. Prodatario,* & in indiuidualibus terminis iuris coloniæ, *Mantic. de tacit. lib. 5. dict. tit. 2. nu. 59. & in alleg. dec. 17. num. 5. & in Peruſina terrarum 27. Nou. 1589. §. non obſtat, cum duobus ſeqq. coram Bubalo.*

Et ita altera &c.

PERV-

PERVSINA BONORVM S. ARCHANGELI SVPER ATTENTATIS.

Mercurij 15. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Attentata non eſt exequutio facta poſtquam Signatura reſcripſit, *ſine præiudicio*: exceſſus exequutionis non præſumitur, & quando excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula* ſine præiudicio, *præſeruat iuriſdictionem Iudicis, à quo, vt procedere poſſit ad exequutionem abſque incurſu attentatorum.*
2 *Exceſſus non præſumitur, ſed probari debet ab allegante.*
3 *Exceſſus non inducitur ex lite introducta contra aliquos, & exequutione contra omnes, dum omnes repræſentantes Caſtrum deinde liti adhæſerunt.*
4 *Pro exequutione ſemper præſumitur.*

DECISIO CCCXCIV.

REſolutum fuerat die 5. Martij 1668. exequutionem factam ſuper quibuſdam bonis in Plautie S. Archangeli vigore mandati de manutenendo relaxati à b. m. Ioanne Emerix non eſſe attentatam, ſed exceſſiuam: hodie verò repropoſita cauſa, licet reſpectu attentatorum confirmata fuerit reſolutio, quo tamen ad exceſſum ex nouiter deductis receſſum eſt à deciſis.

Ceſſant etenim attentata dum non docetur de aliqua appellatione, ſeu inhibitione, quæ dictæ exequutioni factę longe poſt decenium
1 reſiſtat, quinimo ei patenter aſſiſtit mens Signaturæ Iuſtitiæ, quæ reſcribendo cum clauſula *ſine præiudicio*, iuriſdictionem Iudici à quo præſeruauit, vt abſque vllo attentatorum incurſu ad exequutionem mandati procederet, *Garz. de beneſ. lib. 1. cap. 5. num. 573. Ridolph. in prax. par. 1. cap. 13. num. 492. Barboſ. plures de more cumulans in tract. de clauſ. clauſ. 159. num. 1. Rot. coram Dunozz. iun. dec. 847. num. 1.*

Exceſſus verò in præcedenti deciſione firmatus iuxta facti ſeriem hodie propoſitam non ſubſiſtit, & tamen non præſumitur, ſed
2 debet ab allegante concludenter probari, *Rot. apud Poſth. de manut. deciſ. 643. nu. 21. & ſeq. in recent. deciſ. 104. num. 5. par. 11. & coram Bich. dec. 157. num. 14. & dec. 552. num. 15.*

Non probatur autem ex fundamento deciſionis, quæ reuidetur, quod nimirum ſa-
3 pientia litem introduxerit contra decem, & octo particulares homines, ſeu familias, & ſic contra alios colonos indefenſos, & non citatos mandatum fuerit nulliter exequutum: ſiquidem vltra defectum mandati in ſcribente pro his, qui exceſſum prætendunt, fuit nouiter iuſtificatum, quod paulò poſt litem motam contra dictos decem & octo homines portionem colonicam reſpondere recuſantes, eis adheſerunt Maſſarij, Sindicus, & Conſiliarij in numero triginta quatuor, qui in publico conſilio coadunati, & totam Communitatem Caſtri repreſentantes, omni meliori modo conſtituerunt Procuratores ad lites motas, & mouendas cum Sapientia noua Peruſii, & ad ſuſcipiendas pecunias ſub vſuris pro huiuſmodi lite ſubſtinenda, prout reuera iidem Procuratores comparuerunt corā Iudice primæ inſtantiæ, & ibidem dictum mandatum produxerunt, & ſubinde fuit continuatum iudicium contra colonos, & laboratores bonorum S. Archangeli; Inde enim acta fuerunt effecta communia, & communis fuit omnium colonorum ſucceſſiua defenſio, adeout mandatum de manutenendo dici nequeat reſtrictū ad ſolos decem & octo homines, ſed comprehendat etiam cæteras familias colentes huiuſmodi terras, & ſic bene
4 ſubſtineatur exequutio, pro qua etiam ſemper præſumitur, *Alex. in l. à Diuo Pio, §. ſi ſuper rebus num. 17. ff. de re iudic. Surd. conſ. 39. numer. 7. Duran. deciſ. 345. numer. 1. Celſ. deciſione 221. numer. 5. & in recent. deciſ. 56. numer. 17. part. 4. tom. 2.*

Et ita vtraque &c.

VESTANA CANONICATVS.

Lunæ 20. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Priuatio Canonicatus probatur nulla, & ſpoliatiua ex pluribus defectibus relatis in deciſione, itaut prouiſio eiuſdem Canonicatus ad fauorem alterius non ſubſtineatur, imò nec tribuat titulum coloratum, requiſitum à regula de triennali.

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio competit pro recuperanda poſſeſſione, qua aliquis fuit nulliter priuatus.*
2 *Vicarius abſque mandato ſpeciali non poteſt inquirere, corrigere, & punire non reſidentem priuatione Canonicatus.*
3 *Nullitas ex defectu citationis eſt inſanabilis.*
4 *Sententia dari debet ſub die, ad quam cadebat citatio, aliàs eſt nulla ſi feratur poſt plures dies.*
5 *Aſſertioni Promotoris Fiſcalis vti Procuratoris contrarij non defertur.*
6 *Aſſertioni Iudicis, quæ non iuſtificatur ex actis non creditur.*
7 *Ad Curſores, ſeu Baiulos ſpectat citare, non autem ad Clericos, ſeu alias perſonas.*
8 *Atteſtatio citationum non releuat, niſi referat dies, & tempora exequutionum.*
9 *Fides extraiudicialis procurata lite pendente non probat.*
10 *Citatio perſonalis requiritur in iudicio priuationis Canonicatus, & num. 13.*

11 *Cita-*

11 *Citatio quod fieri potuerit perſonaliter, vnde arguatur.*
12 *Proceſſus in contumaciam non ſubſtinetur, quando aliquis citari potuit perſonaliter.*
14 *Prouiſio, & poſſeſſio prouiſi non elapſo decendio à ſententia priuationis nulla, & appellabili eſt nulla, intruſiua, & attentata.*
15 *Regula de triennali extinguit lites, & tuetur poſſeſſorem ab omni, & quacunque moleſtia.*
16 *Requirit tamen vltra poſſeſſionem triennalem etiam titulum coloratum.*
17 *Vacatio per obitum, & ob priuationem viuentis differunt inter ſe.*
18 *Titulus coloratus vltra poteſtatem in conferente debet in ſe continere quamdam imaginem iuſtitiæ.*
19 *Ideo non reſultat ex priuatione pluribus nullitatibus obnoxia.*
20 *Regula de triennali non fauet ſpoliatoribus, & attentantibus.*
21 *Nec operatur vt ſpoliati à debita reintegratione excludantur.*

DECISIO CCCXCV.

QVouſque vixit Epiſcopus, qui Donatum
Canonicatu priuauit, eoque Antonium
prouidit, diſtulit Donatus ſua iura propone-
re, illo autem defuncto ſtatim reclamauit ad
A.C. à quo ſententiam fauorabilem repor-
tauit, & hodie in gradu appellationis reſolui
obtinuit, quod de eius bono iure conſtabat
etiam ad effectum reintegrationis, cum enim
ſententia priuationis euidenti nullitate labo-
ret, non potuit Donato Canonicatum aufer-
1 re, & quatenus poſſeſſione priuauerit, pro
illius recuperatione concedenda eſt reintegra-
tio vt in his terminis eſt *can. præſentium 7. quæſt.
1. & Lotter. de re benef. lib. 3. quæſt. 27. num. 119.
& generaliter eſt textus in l. meminerit §. ſin autem
C. vnde vi Abb. in cap. cum cauſa 22. num. 4. de
offic. iud. deleg. Felin. in cap. dilectus il 1. num. 14
verſ. fallit 2. de reſcr. Cranet. conſ. 302. num. 1.
& 2. cum alijs in Firmana Bonorum 9. May proximè
præteriti ſub princ. coram Me.*

Plures enim, & euidentes ſunt nullitates,
quæ in hoc iudicio priuationis verſantur, ſi-
quidem vltra defectum iuriſdictionis in Vi-
2 cario, qui abſque ſpeciali mandato nequiuit
inquirere, corrigere, & priuatione Canoni-
catus punire Donatum non reſidentem *per
textum litteralem in cap. 2. de off. Vicar. in 6. quem
ſequitur Rota in Anglonen. Archipreſbyteratus 1.
Iulij 1667. §. hoc loco coram R. P. D. meo Taia*
3 additur manifeſta nullitas proueniens ex inſa-
nabili defectu citationis *l. 1. §. item cum ex edi-
cto ff. quæ ſentent. ſine appel. reſcind. l. ea C. quom.
& quand. iud. Vbert. de citat. tom. 3. cap. 13. n. 12.
Rot. dec. 73. n. 2. par. 8. recent.*

Nam quando adhuc citatio ad ſententiam
ſeu edictum contra Donatum fuiſſet affixum
die 1. Iunij 1662. debebat vtique ad ſenten-
tiam deueniri ſub die 1. Decembris ſequen-
4 tis, ad quam dicta citatio cadebat, vel ſaltem
intra decendium immediatè ſubſequutum, ſi
adhibenda eſt fides ſimplici atteſtationi Can-
cellarii procuratæ lite pendente, ſecus autem
poſt lapſum dictæ diei, imò & decendij, inde
enim ſententia lata die 23. dicti menſis, caret
præexiſtenti citatione, & ſic non poteſt vllo
modo ſubſtineri, vt in ſpecie de nullitate ci-
tationis ad ſententiam priuationis *Rota deciſ.
287. num. 9. par. 12. recent. & in dicta Anglonen.
Archipresbyteratus ſub §. ita placuerunt coram R.
P. D. meo Taia confirmata 25. Iunij 1668. §. Altera
demum coram Illuſtriſſimo Otalora Præſide
Granaten.*

Verùm nec conſtat ex actis, nec aliunde
docetur de exequutione, ſeu affixione ad val-
uas huius citationis ſeu edicti, aliarumque ci-
tationum, & edictorum, in actis enim aliud
5 non legitur, quàm aſſertio Promotoris fiſca-
lis ſuper affixione edictorum ad Valuas Eccle-
ſiæ Cathedralis, & tamen huic aſſertioni Pro-
curatoris contrarij nihil penitus eſt deferendũ
6 *Seraph dec. 254. num. 7.* cum nec credatur ipſius
iudicis aſſertioni, quæ non iuſtificatur ex actis
*Gratian. diſcept. 310. num. 89. Rot. dec. 235. num. 4.
par. 2. recent. & dec. 99. num. 13. coram Roias:* requi-
7 ritur enim miniſterium publici Baiuli, ſeu
Curſoris, cuius ſunt partes ad has citationes
ſeu affixiones deuenire, earumque legitimas
relationes tradere in actis, abſque eo quod
poſſit huiuſmodi munus per alias perſonas
expleri, vt in terminis edictorum ſuper priua-
tione affixorum per Clericos ponderauit *Rot.
in dd. Anglonen. Archipresbyteratus §. ita placue-
runt coram R. P. D. meo Taia & in §. altera nulli-
tas coram Illu. Otalora.*

Aliunde vero mendicata atteſtatio Curſo-
8 ris, & aliorum nullius eſt releuantiæ, cum
non referat dies, & tempora affixionum
à quibus cognoſci potuerit, an fuerit
bene, vel male ſeruatus ordo iudicij, &
in omnem caſum emanauit extraiudicialiter
9 lite pendente, & ſic debitam probationem
non inducit *l. 3. §. idem diuus ff. de teſtib. Buratt.
dec. 497. n. 2. & 9. Rot. recent. dec. 39. nu. 44. & dec.
395. n. 4. par. 12.*

Opus propterea non eſſet recurrere ad aliũ
10 defectum citationis perſonalis, quæ in hoc
iudicio omninó requirebatur, & poterat opor
11 tunc fieri contra Donatum, vt arguitur ex
inſtantia Promotoris fiſcalis, ibi) eſſendo più
volte ſtato ammonito tanto oretenus quanto
per litere) & comprobat atteſtatio dignita-
tum, & Canonicorum Cathedralis Veſtanæ,
& aliorum Presbyterorum deponentium de
reditu Donati Venetijs ad Patriam cum exer-
citio Canonicalium functionum de menſe
Octobris 1661. & ſic pendente iudicio, vltra
aliam atteſtationem licentiæ reditus Venetias
à Vicario Veſtano conceſſæ, hinc enim ex-
cluditur, quin Donatus durante præſertim
quaſi biennali interuallo iudicij malitioſe la-
titaret, ignoraretur vbi moram traheret, &
perſonaliter moneri non poſſet, quo caſu
12 proceſſus contumacialis per affixionem non
ſubſtinetur, & priuationem præcedere debet
13 perſonalis citatio *per textum in cap. ex parte il
primo de Cler. non reſident. Lotter. de re benef. lib.
3. quæſt. 27. num. 83. 92. & 95. Barboſ. ad Concil.
ſeſſ. 24. de reform. cap. 12. num. 70. & 71. Rot. co-*

Google

ram Mantic. dec.12. num.1. & ſeq. & in part. 12. rec.287.num.8.& in alleg. Anglonen. Archipresbyter atus 1. Iulij 1667.*§.quod autem coram R.P.D. meo Taia* vbi quod exceptis Parochialibus diſpoſitio Canonum in hac parte non fuerit correcta per Sinodum Tridentinam.

Augetur nullitas, & forſan iniuſtitia priuationis, quia cum emanaſſet ob non reſidentiam, excuſabatur Donatus à reditu ad propriam Eccleſiam, dum tempore priuationis detinebatur in carceribus Mediolani, cuius carcerationis notitia ad Epiſcopum Veſtanum peruenerat pendente decendio à ſententia priuationis, & faciliter ante prouiſionem, & poſſeſſionem Antonij, vt arguitur ex contextu literarum reſponſiuarum Epiſcopi ad Donatum ſub data diei 2. Ianuar. 1663. Inde
14 enim prouiſio, & poſſeſſio Antonij non elapſo decendio à ſententia propter dictas nullitates appellabili, vt in puncto *Lotter. de re benef. lib. 3. quæſt. 27. nu. 75. & 76. Rot. coram Seraph. dec. 1346. num. 6. & in rec. dicta dec. 287. num. 14. & tribus ſeqq. par. 12.* detegitur eo magis nulla, intruſiua, & attentata *cap. non ſolum vbi gloſ. verb. innouata de appell. in 6. Alex. conſ. 99. num. 5. in fin. lib. 5.* & in his preciſis terminis *Rot. in dicta dec. 287. num. 14. & dec. 360. num. 6. verſ. quo autem ad ſequeſtrum par. 12. rec.*

His præmiſſis inane remanet refugium triennalis poſſeſſionis Antonij, quia licet talis
15 regula extinguat lites, & poſſeſſorem tueatur ab omni, & quacunque moleſtia *Rot. dec. 783. num. 4. par. 3. & dec. 264. num. 1. par. 9. recent.*
16 nihilominus vltra triennalem pacificam poſſeſſionem requirit titulum coloratum *Caſſador. dec. 7. num. 2. ſuper regul. Cancel. Veral. dec. 349 num. 3. par. 3. Coccin. dec. 172. num. 2. Celſ. dec. 130. num. 10. Rot. rec. d. dec. 783. num. 5. verſ. imo nec etiam par. 3. & dec. 238. n. 8. par. 12.*

Huiuſmodi autem non eſt titulus prouiſionis Antonij ob priuationem Donati, non enim ſumus in prouiſione beneficij vacantis per obitũ, ſed in prouiſione ordinarij de bene-
17 ficio, cuius vacatio inducta prætenditur ob priuationem viuentis, quæ inter ſe differunt ex ponderatis *per Gomez ſuper hac reg. de Trien.*
18 *quæſt. 44.* nam cum titulus coloratus, vltra poteſtatem in conferente, debeat in ſe continere quandam iuſtitiæ imaginem, talis pro-
19 fecto dici non poteſt titulus ex priuatione tot nullitatibus obnoxia mendicatus, vt ſequendo deciſiones *in Valentina ſpolij de Torrent coram Nicolao Aragona, tradit Gomez ſuper eadem regul. quæſt. 33.* regula enim non fauet ſpolia-
20 toribus, multoque minus attentantibus, & cum vitium reale impediat inchoari, & compleri præſcriptionem triennalem, non præſu-
21 mitur, quod Papa illius fomento voluerit ſpoliatores in ſua poſſeſſione tueri, ac ſpoliatos à debita reſtitutione excludere *Gomez. ſuper eadem reg. quæſt. 11. §. ſeu verſ. circa ſecundum caput cum duobus §§. ſeu verſ. ſeq.*

Et ita vtraque parte bis informante fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 411.

EVGVBINA TRANSACTIONIS.

Luna 20. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Receſſus à lite cum dubietate articulorum ſub lite cadentium tribuit iuſtam cauſam tranſigendi, tranſactio non debet nouas lites ſuſcitare, & propterea non minus obligat ad eius exequutionem quàm excludit à regreſſu ad primæua iura.

SVMMARIVM.

1 *Tranſactio prætenſionum valde dubiarum dicitur prudenter inita.*
2 *Receſſus à litibus tribuit iuſtam cauſam tranſigendi.*
3 *Præſertim quando prætenſiones litigioſæ fuerunt condigna retributione compenſatæ.*
4 *Tranſactio adinuenta ad ſedandas lites non debet illas inſtaurare.*
5 *Tranſactio obligat tranſigentes ad exequutionem eorum, quæ fuerunt concordata.*
6 *Et quidem promptè, & expeditè.*
7 *Tranſactio æquiparatur rei iudicatæ.*
8 *Obligatio Cameralis expoſcit celerem exequutionem tranſactionis.*
9 *Dos poſterior non præiudicat creditori anteriori.*
10 *Accidentia communiter, & non raro ſunt attendenda.*
11 *Dos filiæ ſpuriæ conſtitui non poteſt à Patre Clerico vltra proportionem alimentorum.*

DECISIO CCCXCVI.

TRanſierunt hodie DD. cum fundamẽtis poſtremæ deciſionis editæ die 27. Ianuarij præteriti, in qua recedendo à prioribus reſolutionibus determinatum fuit, validam eſſe tranſactionem initam inter Franciſcam, & Marcellum, & relaxandum eſſe mandatum ad fauorem hæredum eiuſdem Marcelli, ſiquidem ex latè deductis in præfata deciſione, conſtat de creditis eiuſdem Marcelli, & quidem anterioribus contra Hieronymum Maggium, à quo Franciſca filia dotis promiſſionem habuerat, vel ſaltem controuerti
1 nequit, quin prætentiones, & exceptiones eiuſdem Franciſcæ eſſent admodum turbidæ, & exitus adeo ancipitis, vt prudentiſſimum, & opportunum conſilium fuerit condonatione ſummæ conſiderabilis illarum dubietates componere *ad text. in l. 1. ff. de tranſact. Rota dec. 248. n. 3. & ſeqq. par. 12. recent in Bononien. prædij 6. Martij 1662. §. bona fides, & §. fin. coram R.D. meo Decano, & in Auenionen. fideicom. 23. Martij proximè præteriti §. 1. coram eodem.*

Quippe ſi purus receſſus à litium diſcrimi-
2 nibus, & anfractibus præbet non leue motiuũ imò iuſtam cauſam tranſigendi *l. in ſumma 65.*

verſ.

verſ. & quidem quod tranſactionis ff. de cond. indeb. Rota coram Roias deciſ. 437. num. 4. & in Bononien. fideicommiſſi de Bonfilys 24. Ianuar. 1663. §. hinc
3 *perperam coram bo. me. Leone Veroſpio*, quanto
magis, dum litigioſæ prætenſiones debilibus
nituntur fundamentis, & indifferenti, maturoque amicorum iudicio libratæ ſuperabundantem, vel ſaltem condignam compenſationem recipiunt, prout in præſenti hypotheſi docet tranſactionis initæ contextus in poſtrema cauſæ deciſione enucleatus, propterea ne tranſactio ad ſecandas lites adinuenta, ope-
4 retur oppoſitum effectum illas inſtaurandi cõtra *textus in l. cum mota in princ. l. fratris tui, l. cauſas l. ſi maiores, & l. quamuis C. de tranſact. Rota dec. 25. num. 1. & dec. ſeq. ſub num. 29. poſt Salgad.*
5 *in labyr. cred.* obligare debet Franciſcam, vt bonam fidem, quam tranſigendo recognouerat obſeruet, & concordatum onus ſoluendi, quod penitus, vel ſaltem probabiliter euitare non poterat, exequutioni demandet, vt in fortioribus *Rota in Bonon. Fideicommiſſi de Bonfilÿs 5. Maÿ 1662. §. ea ſiquidem & §. duarum præterea confirmata 24. Ianuar. 1663. ſub princ. coram*
6 *bo. me. Veroſpio*, & quidem promptè, & expeditè iuxta naturam tranſactionis, quæ cum
7 rei iudicatæ æquiparetur *l. non minorem* 20. *C. de tranſact.* cum concordantibus plene cumulatis *in dec. 605. num. 1. & duobus ſeqq. coram Dunoz. iun. & d. dec. 25. num. 2. in princ. poſt Salgad. in*
8 *labyr. cred.* paratam, & celerem exequutionem expoſcit concurrente præſertim obligatione Camerali ex allegatis *in §. fin. deciſionis quæ reuidetur.*

Non poteſt itaque Franciſca redire ad Clypeum iurium dotalium, quorum in tranſactione habita fuit debita ratio, & ſi præuio mediatorum arbitrio in tranſactione inita erga Marcellum ſe obligauit, opinari nunc non debet, indigeſto, vel imprudenti iudicio fuiſſe allucinatam, quia cum ex ponderatis in vltima deciſione, credita Marcelli probentur anteriora (quod tamen ad effectum ſubſtinendæ tranſactionis dubium eſſe ſufficeret) non
9 poterat vtique in præiudicium hypothecæ anterioris dos Franciſcæ conſtitui à Hieronymo, qui prius ſe obligauerat in creditis ad Marcellum ſubinde peruentis *per textus in l. debitorem 15. C. de pignor. & l. res pignoris C. de remiſ. pignor. Rota dec. 99. num. 4. penes Salgad. in labyr. creditor.*

Sed præſcindendo etiam ab hac anterioritate, adhuc Marcello obeſſe non poterat conſtitutio dotis Franciſcæ in ſcutis 6000. nam cum eſſet nedum congrua ſed ſuperabundans pro quacunque legitima puella primi ordinis
10 illius ciuitatis, habita ratione ad communiter, non raro accidentia, vtique patenter demonſtrat nimis exceſſiuam eſſe hanc dotem, quæ non ſolum abſorbet penè integrum pa-
11 trimonium dotantis, ſed à Patre Clerico fuit conſtituta filiæ ſpuriæ, cuius dos à proportione neceſſariorum alimentorum debet cõmenſurari, vt probãt autoritates adductę §. *ſed quatenus vltima deciſionis*, in qua DD. cæteris fundamentis approbatis permanſerunt Franciarinis dumtaxat informantibus, Franciſca vero pluries intimata.

Confirmata vt infra dec. 409.

ROMANA PECVNIARIA.

Mercurÿ 22. Iunÿ 1672.

ARGVMENTVM.

Error propriæ confeſſionis emiſſæ in ſolidatione debet per neceſſe probari, & quando potius excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditum probatur inſtrumento ſolidationis.*
2 *Obligatio Cameralis tribuit viam exequutiuam*
3 *Error propriæ confeſſionis emiſſa in ſolidatione probari debet perneceſſe.*
4 *In ſolidatione habitam fuiſſe nedum ſcientiam ſed rationem aliquarum ſolutionum vnde arguatur.*
5 *Pars eſt terminus generalis, & intelligi poteſt non ſolum de dimidia, ſed de minori, & minima.*
6 *Error propriæ confeſſionis ceſſat ſeu redditur incertus ex ſola poſſibilitate.*
7 *Sententia abſolutoria in iudicio criminali abſtergit maculam criminis.*
8 *Delegatio, ſeu datio in ſolutum non præſumitur, ſed potius ſimplex ceſſio nominis ſoluendi.*
9 *Ceſſio nominis ſoluendi non liberat cedentem, & obligat ceſſionarium ad bonificandas dumtaxat pecunias exactas, non exigendas.*
10 *Quietantia generalis in ſolidatione, quando comprehendat omnia computa.*
11 *Correſpectiua ſunt omnia geſta in eodem inſtrumento, nec admittunt diſcretiuam inter prius, & poſterius.*

DECISIO CCCXCVII.

APparuit in hodierna repropoſitione ſummo iure coram me deciſum fuiſſe 23. Iunij 1664. quod contra Hoſpitale Sanctiſſimi Saluatoris ad Sancta Sanctorum, & Petrũ Sauium ſucceſſores Ioffredi Sauij procederetur ad legitimam exequutionem mandati, & exequatur relaxatorum ad fauorem Caterinę hæredis Io. Baptiſtæ Goſij, cum de eius credito in ſumma ſcutorum 667. b. 77. conſtet
1 ex inſtrumento ſolidationis inter dictos Ioffredum, & Io. Baptiſtam *Altograd. conſ. 6. nu. 68. lib. 1. Gratian. diſcept. for. cap. 391. & cap. 728. vtrobique num. 1. Rot. coram Celſ. dec. 64. num. 8. & corã Bich. dec. 197. num. 4. dec. 224. num. 1. & deciſ. 319.*
2 *eodem num.* proceſſus vero exequutiuus oriatur ex obligatione Camerali, ſub qua ſolidatio fuit ſtipulata *Galleſ. de oblig. Camer. quæſt. 2. num. 11. & ſeqq. Rota dec. 141. nu. 1. par. 11. & dec. 364. n. 3. par. 12. rec.*

Quidquid circa errorem Calculi vnicè re-
3 petatur, quia contra propriam confeſſionem debi-

debitoris emiſſam in ſolidatione allegari non meretur huiuſmodi error, qui clare, & perneceſſe non probatur æquiuocis argumentis, & inductionibus hodie reiteratis *l. cum de indebito 35. vbi DD. ff. de probat. l. neque natales C. eodem Rota coram Duran. deciſ. 337. num. 34. & duobus ſeqq. & in Romana fideicomm. 4. Iulij 1670. & 6. Martij 1671. vtrobique §. nec ſubſiſtit coram Me.*

Eſt enim diuinatio, & quidem inueriſimi-
4 lis, quod Ioffredus in hac ſolidatione ignorauerit ſolutiones factas ab alijs Correis ſocietatis officij in ſumma conſiderabili ſcutorum 528. b. 80. quarum ſolutionem probabilius, & veriſimilius eſt habitam fuiſſe non ſolum ſcientiam, ſed rationem in dicta ſolidatione, dum facta ibidem mentione ſocietatis officii à pluribus contractæ generaliter ſubiungitur pecunias quomodocunque à creditore habitas, & receptas fuiſſe bonificatas *ad trad. per Honded. conſ. 49. num 8. & ſeqq. vol. 1. Seraph. qui ponderat dictionẽ* quomodocũque *dec. 317. num. 2. & 3. & Coccin. qui arguit à veriſimili pro comprehenſione aliarum ſolutionum deciſ. 834. num. 5. & ſeqq.*

Minoris releuantiæ ſunt duo ceſſiones nominum debitorum factæ per Iofredum Io: Baptiſtæ; Vigore enim primæ ſequutæ de anno 1617. contra Claudium Maſſarinum, Hectorem de Scandrilia, & Capitaneum Iulium Canonicum nil aliud Io: Baptiſtam habuiſſe probatur, quam ſcuta 135. b. 65. exacta à dicto Capitaneo Iulio Canonico die 9. Februarij 1619. vnde non obſtat, ſed optimè conciliatur aſſertio Io: Baptiſtæ in quodam inſtrumento inito 30. Iulij eiuſdem anni 1619. quod exegerat partem creditorum ceſſorum, quia
5 hæc pars bene verificatur in dicta ſumma ſcutorum 135. b. 65. cum ſit terminus generalis, & æquiuocus, qui non minus de dimidia, & maiori, quàm de minori, & minima parte prædicari, & intelligi potuit in ſubiecta materia, in qua dicta pars ſcutorum 135. b. 65. dumtaxat ſoluta probatur *ad text. in cap. 2. de Decim. in 6. bene Tiraquel. in l. ſi vnquam verb. omnia, vel partem aliquam num. 18. per tot. & confert Rota coram Merlin. dec. 576. num. 6.* ſufficit
6 enim ſola poſſibilitas ne debitor contra ſubſequutam confeſſionem in ſolidatione poſſit exceptionem erroris fundare in antecedenti & æquiuoca aſſertione creditoris *d. l. neque natales C. de probat. Rota recent. dec. 38 num. 2. par. 5. dec. 128. num. 13. par. 6. & dec. 205. num. 10. & 11. par. 12. & in alleg. Romana fideicommiſſi 4. Iulij 1670. §. error vero in fin. coram Me.*

Vigore autem ſecundæ ceſſionis quidquã exactum fuiſſe nec dicit Io. Baptiſtæ conſtitutum, nec deponunt, imò excludunt duo teſtes, qui non merentur vlterius attendi, quia vltra ſingularitatem in aliquibus fuerunt examinati in iudicio Criminali, in quo ſenten-
7 tia abſolutoria Io: Baptiſtæ abſtergendo maculam impicti criminis cum quo error ſolidationis ciuiliter proſequutus coincidit, fidẽ eorundem teſtium, quatenus aduerſarentur, eliſit, vel ſaltem inſufficientem demonſtrauit, vt obſeruat deciſio quæ reuidetur §. *final.* multoque minus allegari merentur ad probandam dilationem, cuius vnicus teſtis meminit, nec nouationem, vel delegationem, cum ſe referant ad inſtrumenta, quæ fortaſſe non
8 exhibentur eo quia reuera nõ contineant dationem in ſolutum, ſeu delegationem, quæ non præſumitur, ſed ſimplicem ceſſionem nominis ſoluendi, prout eſt prima ceſſio ſu-
9 perius relata, quæ proinde cedentem non liberat, ac ceſſionarium ad aliud non obligat, quàm ad pecunias exactas, non autem ad exigendas, ſeu inexactas *Imol. in l. ex facto §. ſi hæres num. 4. ff. ad S.C. Trebel. Soccin. Sen. conſ. 37. num. 13. lib. 4. Dec. conſ. 99. ſub numer. 4. Rota coram Duran. deciſ. 266. num. 16. & ſeqq. & coram Celſ. deciſ. 54. num. 1. & pluribus ſeqq. & in recent. part. 10. deciſ. 47. num. 5. & ſeqq. & deciſ. 91. num. 1. & ſeqq. & in Romana Cambij 15. Martij 1669. §. fin. coram R.P. D. meo Emerix.*

Quibus poſitis errorem excludi, & ſolidationis veritatem comprobari DD. ex abundanti cognouerunt animaduertentes, quod ſocietas officij contracta ad fauorem Io. Baptiſtæ Goſij aſcendebat ad ſcuta 1157. in ſorte, vnde facta detractione ſupradictorum ſcutorum 528. b. 80. exactorum ab alijs Correis remanet reſiduum ſortis in ſcutis 628. b. 20. à tali autem ſumma ad quantitatẽ ſolidatam ſcutorum 667. b. 77. modica verſatur differentia ſcutorum 40. circiter, quæ immò maior ſumma ſi adeſſet, potuit cedere in cauſam fructuum ſocietatis, & ſumptuum litis, quorum ſolidantes expreſſam rationem habuerunt, etiamſi pro huiuſmodi fructibus Io. Baptiſta exegerit dicta ſcuta 135. b. 65. à Iulio Canonico vigore ordinationis, & ceſſionis Iofredi, quia ordo non fuit conceptus pro reſiduo, ſed indeterminatè pro fructibus ſocietatis Summario hoſpitalis *num. 7.* quorum proinde debuit conſulto haberi mentio in ſubſequuta ſolidatione, vltra rationem, quæ potuit haberi cæterorum computorum
10 quæ per generalem quietantiam remiſſa, & ſolidata fuerunt, non obſtante, quod huiuſmodi quietantia ſit ſeparata à ſpecifica ſolidatione ſocietatis officij, quia cum repetat ſummam ſolidatam, ibi -- *ita quod omnes, & quæcunque prætenſiones hinc inde exiſtentes excepta ſupradicta ſumma ſcut. 667. b. 77. cenſeantur abolita, caſſa, & ſublata* -- non implicat quod in ſolidatione directè, vel indirectè comprehendi potuerint aliæ ſummæ generaliter remiſſæ
11 cum omnia ſint geſta in eodem inſtrumento & ſic non admittant hanc diſcretiuam, inter prius, & poſterius, ſed tanquam indiuidua ſunt ad inuicem correſpectiua, ac ſi continerent vnum eundemque contractum *Mandel. Alb. conſ. 136. num. 10. ibique Add. lit. C. Rota coram Seraph. dec. 540. num. 4. & 5. & deciſ. 912. num. 9.*

Et ita DD. ſteterunt in deciſis vtraque &c.

NOLANA PAROCHIALIS.

Mercurij 22. Iunij 1672.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio gratioſa datur exequutioni conſtito de Clericatu ſubrogati, de poſſeſſione illius in cuius locum ſit ſubrogatus, & de reſeruatione.*

2 *Regula de triennali tuetur dumtaxat poſſeſſorem in vim tituli collatiui, ſecus autem data vnione.*

DECISIO CCCXCVIII.

Contra exequutionem litterarum apoſtolicarum Caroli, eiuſque reſtitutionem aduerſus ſententiam Cardinalis Seraphini informantes pro capitulo toties reiectas exceptiones denuo compilarunt, earumque inſubſiſtentiam agnoſcentes ad nouum motiuũ triennalis poſſeſſionis confugerunt. Domini tamen abſque vlla hæſitatione permanſerunt in deciſis coram me 14. Martij proximè præteriti, iterum exiſtimantes fore procedendũ ad legitimam exequutionem litterarum Apoſtolicarum gratioſè ſubrogantium eundem Carolum in iuribus, & poſſeſſione Felicis Maceratæ vltimi poſſeſſoris, clare enim docetur
1 de Clericatu Caroli, de obitu dicti Felicis in poſſeſſione Parochialis, & de reſeruatione, quibus concurrentibus palam eſt Apoſtolicã ſubrogationem legitimæ exequutioni tradendam eſſe *Gonzal. ad regul. 8. Cancel. §. 7. probem nu. 211. & ſeqq. Rota coram Millin. dec. 163. num. 1. & 3. & in recent. dec. 700. num. 1. & deciſ. 715. num. 3. part. 1. deciſ. 401. num. 3. part. 2. & dec. 7. nu. 8 par. 7.*

Nulla habita ratione repetitarum exceptionum, quod non conſtet de obitu Felicis Maceratæ in poſſeſſione, nec iuſtificetur ſtatus collatiuus Parochialis requiſitus ad inducendam reſeruationem, ſeu deuolutionem ad Sedem Apoſtolicam ob neglectum concurſum, & omiſſam collationem intra tempus præfixum: funditus enim corruunt ex ſolidiſſimis rationibus, & reſponſionibus datis in quatuor pleniſſimis deciſionibus coram RR. PP. DD. mm. Viceccomite, & Rondinino, & coram me, quarum fundamenta fuerunt hodie in omnibus approbata, & cum ibidem latiſſime referantur, vlteriori repetitione non indigent.

Minoris momenti eſt fundamentum triennalis poſſeſſionis nouiter excitatum, quamuis enim regula de triennali poſſeſſorem tueatur ab omni, & quacumque moleſtia, non poteſt tamen ſuffragari Capitulo Nolano,
2 quod iure plenariæ vnionis parrochialem poſſediſſe prætendit ſiquidem regula tuetur dumtaxat poſſeſſorem in vim tituli collatiui, qui reſpectu Capituli non poteſt profectò verificari in hac parochiali, nam ſi ab eo, vt ſẽper conatus eſt ſubſtinere, prætenditur per vnionem plenariam extincta, & ſuppreſſa ſupponitur etiam incapax vacationis, & tituli ſine quo regula de triennali locum habere non poteſt *Gomez. ſuper dicta regul. queſt. 8. Gonzal.* 1
ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 7. num. 9. Garz. de benef. part. 12. cap. 2. de vnion. nu. 28. Thomat. dec. March. 154. num. 46. Rot. coram Veral. deciſ. 249. par. 3. & in rec. dec. 410. nu. 5. par. 1.

Et ita vtraque &c.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI;

Mercurij 22. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Ægidianæ, quando locus ſit: poſiti in conditione ex ſtatuto Forolinij cenſentur vocati: vnde firmetur ſtatus fideicommiſſi, itaut concedi potuerit immiſſio pro certa ſumma non per viam liquidationis, à qua datur appellatio, ſed per viam calculi, ſeu denumerationis arithmeticæ.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana locus eſt, quando valida, & iuſta eſt ſententia lata in iudicio poſſeſſorio inter laicos ſuper bonis laicalibus.*

2 *Etiamſi alter ex grauatis, qui cum alio diuiſit eſſet Clericus, dum agitur contra bona obuenta laico quorum reſpectu Clericus citari non debuit.*

3 *Validitas ſententiæ patet ex reuolutione actorum, vbi apparent ſeruata omnia requiſita.*

4 *Immiſſio non poteſt denegari dum conſtat de fideicommiſſo, eius purificatione, & identitate bonorum.*

5 *Filij in conditione poſiti ex ſtatuto Forolinij cenſentur diſpoſitiuè vocati.*

6 *Legitima, & Trebellianica quatuor filiorum abſorbent medietatem hereditatis, ſeu fideicommiſſi.*

7 *Calculus deſumptus ex ſtatu, & tenore diuiſionis probat contra diuidentem, & ab eo cauſam habentem.*

8 *Fideicommiſſum non minuitur detractione, cuius aſſignatio, ſeu ſolutio non iuſtificatur.*

9 *Æs alienum fideicommittentis compenſatur cum mobilibus, & iocalibus ſolidioris materiæ.*

10 *Dos non extrahitur à fideicommiſſo vigore* Auth. res, quæ, *dum adſunt bona libera.*

11 *Etiamſi teſtator mandauerit fœminas dotari.*

12 *Liquidatio adhibetur ſuper facto requirente diſcuſſionem.*

13 *Calculatio, ſeu denumeratio arithmetica ictu oculi remouet omnem incertitudinem, nec admittit appellationem vt liquidatio.*

14 *Immiſſio concedi poteſt ſuper certa quantitate prout ſuper bonis, quando valor totius aſſis eſt certus.*

DECISIO CCCXCIX.

Commiſſa mihi cauſa appellationis à ſententia A. C. tribuente immiſſionem Antoniæ à Io. Antonio Patruo ſubſtitutæ cum clauſula conſtito, quod ſit locus Egidianæ,

dianæ, datæ regulari dubio ad formam com-
miſſionis, cenſuerunt hodie DD. eſſe locum
1 Ægidianæ, attenta validitate, & iuſtitia dictæ
ſententiæ latæ in iudicio poſſeſſorio inter ſo-
rores laicas, & ſuper bonis mere laicalibus
*Mareſc.var. reſol.lib.2.cap.75.num. 2. & ſeq. Ca-
putaq.dec.223.num.1.& ſeqq.par.1.Rot.recent.dec.
349.num.1.part.4.tom.2.& dec.4 pariter num. 1.
& dec.325.num.4.par.12.* nihil aduerſante, quod
2 Romualdus, qui bona fideicommiſſaria cum
Carolo Patre mulierum actricium diuiſerat,
ſit Clericus, quia cum in rata bonorum di-
cto Carolo alteri ex grauatis obuentorum,
nullum ius habeat, non fuit propterea cita-
tus, nec citari debuit, & ſic remorari non po-
teſt effectum conſtitutionis Ægidianæ appel-
lationem ſuſpenſiuam reiicientis, per ea quæ
in his, & fortioribus terminis perpendit *Rot.
coram Rev. Roias dec.47. num. 6. & duobus ſeqq.
& dec.248.nu.1.par.12.rec.*

Conſtat autem de validitate ſententiæ ex
3 reuolutione proceſſus, vbi ſeruata apparent
omnia à recto ordine iudicij requiſita iuxta
vulgatam deciſionem *Caputaq. 262. part. 2.* de
iuſtitia vero docetur ex fideicommiſſo Io: An
tonij, eiuſque purificatione ad fauorem An-
toniæ actricis, ac bonorum identitate,
4 quibus concurrentibus non poterat immiſſio
dictæ Antoniæ denegari *Rot.recent.dec.358.num.
1.& dec.408.num.7.& 8. part. 5. coram Eminen-
tiſſimo Ottob.dec.242.num.5.& 6. cum alijs in Ro-
mana fideicommiſſi de Griffis 7.Iunij 1669.§.ſiqui-
dem coram Illuſtriſſimo Otalora Preſide Grana-
ten.*

Probatur fideicommiſſum, eiuſque puri-
ficatio ex obitu Caroli cum Antonia, & Frã-
ciſca col litigantibus, quæ cum fuerint à Io.
5 Antonio fideicommittente poſitæ in condi-
tione cenſentur vocatæ ex ſtatuto Foroliuien-
ſi, quod ad tollendas controuerſias in huiuſ-
modi conditionibus vertentes expreſſè deter-
minauit filios in conditione poſitos cenſeri
diſpoſitiuè vocatos *Gabr.conſ.115.num.12. lib.
3. Peregr.conſ.55.num.1.lib.4.& de fideicomm. art.
28.num.2.& 3. Fuſar.conſ.31. num. 1. 2. & 4. &
de ſubſtit. quæſt.437.num.229. Rota dec.142.num.
10.par.10.recent.& in Romana fideicommiſſi de In-
coronatis 28. Nouembris 1668. §. ultima coram
Me.*

Identitas vero iuſtificatur ex inſtrumento
diuiſionis bonorum fideicommiſſariorum
tam Io. Patris, quàm Io: Antonij fratris ini-
tæ inter Carolum Romualdum, & Franciſcũ
Mariam, in qua cum ſtatus paternæ hæredi-
tatis fuerit conſtitutus in ſcutis 19026. detrahi
6 debebat à paterno fideicommiſſo eius medie-
tas pro legitima, & trebellianica, quæ prefa-
tis quatuor filijs Ioannis debebatur *cap. Raynu-
tius, & cap. Rainaldus de teſtam. Roland. conſ. 12.
ſub num.8.lib.1.conſ.27.nu.23.& 25.lib 3.& conſ.
9.num.1.lib.4.Merlin.de legit.lib.1. tit. 3. quæſt. 1.
num.6.& 7. & Rota poſt ipſum dec. 12. num. 2. &
dec.20.nu.1.*

Cum itaque ſub fideicommiſſo Io. Anto-
nij comprehendatur rata dictæ portionis libe-
ræ debitæ ex hereditate paterna, & vlterius
addi debeant bona dicti Io. Antonij exiſten-
tia in vrbe valoris ſcut. 5726. b. 42. merito
fuit conceſſa immiſſio pro rata ſcutorum mil
le decem, & ſeptem, & b.46. iuxta calculum
datum *in Summario informantis num.6.* qui cum
7 deſumatur, & iuſtificetur ex ſtatu, & teno-
re præfatæ diuiſionis debet attendi, pleneque
probat, nedum contra Carolum diuidentem,
ſed etiam contra Franciſcam ab eo cauſam
habentem *Peregr.de fideicomm.art.44. nu.5. Ma-
reſc. var.reſol.lib.1.cap. 12.num.52. Seraph.deciſ.
553.num.1.& 3. Cottin.dec. 110. num. 1. & 2. Rot.
rec.dec.518.nu. 8.& 9.par.4.tom.3.& dec. 84. n.9.
part.5.*

Nec turbat, quod Calculus augeatur ex
portione, quæ Liuiæ matri diuidentium, &
Ioannis Antonij debebatur ex eodem fidei-
commiſſo virtute præfatæ diuiſionis, quia
8 cum non conſtet de aſſignatione, vel ſolu-
tione prædictæ portionis fideicomiſſum eiuſ-
que ſubſtantia minui non poteſt niſi ab alle-
gante probetur talis detractionis aſſignatio,
ſeu ſolutio *Peregr.de fideicomm. art. 35. ſub num.
9. ad fin. verſ. qui e ſolutio Cauaier. dec. 476. nu.
2. Burat.dec.641.num.4.in recent.dec. 516. num.2.
& ſeq. part. 2. in Firmana fideicom. 5. Iulij 1660.
§. tamen verum eſt cor. R. P. D. meo Taia, & in
Romana fideicommiſſi 17.Iunij 1669. §. non iuſtifi-
cantur in fin.coram R.P. D. meo Bourlemont.*

Minus releuat, quod diuidentes nullam
habuerint rationem oneris dotandi mulieres
deſcendentes impoſiti à Ioanne eorum Patre
& æris alieni, quo eius hæreditas erat graua-
9 ta, quia nulla iuſtificatio exhibetur æris alie-
ni, quod in omnem caſum compenſari de-
beret cum iocalibus, & mobilibus ſolidioris
materiæ relictis per dictum fideicommitten-
tem, onus vero dotandi non poteſt allegari
à Franciſca, quia cum ex hæreditate Caroli
Patris bona conſiderabilis valoris fuerit aſſe-
quuta, non poteſt euertere fideicommiſſum
10 prætextu dotationis, quæ indulgetur in ſub-
ſidium, quatenus mulieri in bonis liberis pro-
uiſum non fuerit iuxta communem ſenſum
repetentium in *Auth. res quæ C.commun. de leg.*
& tradunt *Peregr. de fideicomm.art.42.num.66.&
ſeqq. Fontanell. de pact.nupt.clauſ.5.gloſ. 1. part. 2.
num.9. Roias deciſ. 392.num.10. Dunoz. inn. deciſ.
891.num.6.& Bich. dec.304.num.1. amplians n.3.*
11 etiamſi fideicommittens mandauerit fœmi-
nas dotari, vt in præſenti.

Non obſtat denique, quod A. C. conce-
dendo immiſſionem pro quantitate ſcutorũ
mille decem, & ſeptem & b. 46. liquidauerit
portionem fideicommiſſariam, à qua liqui-
datione cum regulariter detur appellatio, nõ
poſſit in conſequentiam eſſe locus Ægidianæ
nam declaratio dictæ ſummæ dici non poteſt
12 vera liquidatio, quæ adhibetur ſuper facto
13 requirente diſcuſſionem, ſed arithmetica di-
numeratio, quæ cum ictu oculi omnem in-
certitudinem remoueat, non procedit ijſdem
regulis, quibus liquidatio moderatur *ut trad.
per Merlin. de pignor lib.5.quæſt.77.num.42. Rota
dec.608.num.5.par.3.dec.576.num.3.par.5.tom.2.
& dec. 341. num. 9. par. 11.* vbi quod tali caſu
non eſt opus liquidatione; & cum certa eſſet
14 ſumma totius hæreditatis, idem eſt, quod

Iudex

Iudex immiſſionem conceſſerit pro certa quantitate, ac ſi ſuper certis bonis; quantitas enim ſuccedit loco quotæ quando valor totius aſſis eſt certus, vt in puncto Ægidianæ ponderat *Rota deciſ.* 354. *num.* 24. *& duobus ſeqq. par.* 9. *rec.*

Et ita altera &c.

Confirmata vt infra deciſ. 410. *&* 436.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 22. *Iun.* 1672.

ARGVMENTVM.

Bona fideicommiſſaria ex ſola deſtinatione in cauſam dotis non exeunt è fideicommiſſo, niſi realiter aſſignentur, ſeu tradantur, effectiuè autem tradita non reincidunt amplius in fideicommiſſum.

SVMMARIVM.

1 *Iudex iniuſte procedens non priuat poſſeſſione, ad quam propterea datur manutentio.*

2 *Deſtinatio ſimplex, ſeu verbalis aſſignatio non ſequuto effectu perinde eſt, acſi non fuiſſet facta.*

3 *Fideicommiſſum non diminuitur, ſeu euertitur ex ſimplici deſtinatione bonorum in cauſam dotis niſi concurrat poſitiua traditio.*

4 *Bona realiter extracta à fideicommiſſo, & aſſignata in cauſam dotis, in illud amplius non reincidunt.*

5 *Sed pleno iure tranſeunt in mulierem dotatam, & ab ea cauſam habentes.*

DECISIO CD.

FRanciſco q. Camilli Durantis manutentionem petenti pro medietate, & indiuiſo ſuper domo in contrada S. Danielis, & ſuper prædiis *delli Pozzetti, & della Serrata*, annuerunt Domini die 2. Martij 1664. reſpectu dictæ domus dumtaxat, conceſſa manutentione ſuper prædio *delli Pozzetti* alteri Franciſco Duranti q. Vincentij, & reſeruata reſolutione, quoad prædium *della Serrata*, vt ex deciſione tunc edita, qua hodie ad trutinam reuocata aliiſque prætenſionibus à Franciſco q. Camilli propoſitis, placuit Dominis in deciſis tantum perſiſtere.

Subſiſtere enim viſa fuit manutentio conceſſa Franciſco q. Camilli ſuper domo S. Da-
1 nielis, cuius poſſeſſione priuatus non remanſerat per ſententiam iudicis à quo iniuſtè procedentis *Rot. dec.* 220. *la ſeconda num.* 3. *&* 4. *apud Poſth. de manut. & deciſ.* 139. *num.* 8. *&* 9. *part.* 7. *recent.* iniuſtitia autem apparet, quia non controuertitur, quod domus proueniat à fideicommiſſo q. Pompei Durantis, ſed ab eo exiiſſe excipitur per illius aſſignationem in dotem Corneliæ; verùm exceptio non releuat, quia licet domus fuerit deſtinata in ſolutionem eiuſdem dotis, non fuit tamen eſſectu in hanc cauſam conſignata, ſed eius loco pecuniæ, & alia bona pro ſatisfactione præfatæ dotis fuerunt ſubrogata exponderatis in præcedenti deciſione §. *hac autem*; ſimplex
2 enim deſtinatio, ſeu verbalis aſſignatio non ſequuto effectu perinde eſt ac ſi facta nõ fuiſſet ex plene animaduerſis *per Cyriac. controuerſ. for.* 327. *num.* 20. *& ſeqq.* multoque magis in
3 ſubiecta materia, vbi ſi bonorum fideicommiſſariorum diſtractio pro effectiua dotatione deſcendentium permittitur vigore *Auth. res quæ C. com. de leg.* concurrere profectò debet poſitiua traditio in cauſam dotis, alias fideicommiſſum diminui, & euerti non poteſt vt in ſpecie ponderat *Rot. coram Dunoz. iun. dec.* 667. *à n.* 3. *vſque ad fin.*

Placuit ſimiliter manutentio, quæ in præcedenti deciſione alteri Franciſco q. Vincen-
4 tij conceditur ſuper prædio *delli Pozzetti* quia cum fuerit realiter aſſignatum in dotem eiuſdem Corneliæ, non poteſt reincidere in fideicommiſſum, à quo legitimè exiuit *Caſtr. in Auth. res quæ num.* 5. *in fin. C. commun. de leg. Roias deciſ.* 117. *num.* 36. *& deciſ.* 154. *num.* 19. *Bich. deciſ.* 41. *num.* 7. ſed liberè, & ple-
5 no iure tranſiuit in Vincentium Patrem prænominati Franciſci ex iuribus eiuſdem Corneliæ *per textum in l. mulier* 22. §. *cum proponeretur ff. ad Trebel. Soccin. ſen. conſ.* 23. *num.* 6. *lib.* 3. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 532. *n.* 19. *& Rot. dec.* 312. *num.* 46. *par.* 5. *rec.*

Vnde Domini fundamenta præcedentis deciſionis dumtaxat approbantes reſolutionem reſpectu prædij *della Serrata* iterum reſeruarunt, omiſſa diſcuſſione cæterarum prætenſionum, vtpote non comprehenſarum ſub dubio hodie propoſito. & prout ſupra deciſo Franciſco qu. Camilli tantum informante.

REATINA FIDEICOMMISSORVM.

Lunæ 27. *Iunij* 1672.

ARGVMENTVM.

Identitas vnde probetur, latè examinatur: Legitima poteſt grauari adhibita cautela Soccini: Priuilegium *Auth. res quæ* eſt ſubſidiarium, quando bona libera deficiunt, vel non ſufficiunt: Quidquid ſit an dos ante nuptias detrahi potuit à fideicommiſſo: Rota in hoc caſu mulieri agenti annos viginti ſeptem indulſit detractionem ſub vinculo reſtitutionis, quatenus decederet innupta.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex remedio* l. fin. *ſiue ex vtili Saluiano conceditur, dum conſtat de fideicommiſſo purificatione, & identitate, & ſoluitur illius detractio.*

2 *Identitas probatur ex inuentario hæreditario contra deſcribentem, & habentes ab eo cauſam.*

3 *Poſſeſſio fideicommittentis præſumitur continuata vſque*

vſque ad obitum, non dato fumo interruptionis.

4 *Imò quando fideicommittens habuit mentionem bonorum in teſtamento.*

5 *Identitas probatur ex teſtamento fideicommittentis contra hæredes inſtitutos eorumque ſucceſſores.*

6 *Identitas probatur ex acquiſitionibus factis à fideicommittente de tempore morti proximo.*

7 *Et adminiculatur ex teſtibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.*

8 *Poſſeſſio fideicommittentis arguitur continuata vſq; ad obitum in bonis ſubinde poſſeſſis per hæredes grauatos.*

9 *Trebellianica prohiberi poteſt etiam filijs primi gradus.*

10 *Legitima regulariter grauari non poteſt.*

11 *Limita quando fuit adhibita cautela Soccini, iuxta quam filij maluerunt pinguius emolumentum cum vinculo, quam ſolam legitimam abſque vinculo.*

12 *Legitima non debetur nepti in bonis aui viuente patre.*

13 *Debetur tamen dum pater Auia prædeceſſit.*

14 *Legitima duorum filiorum eſt triens.*

15 *Legitima nepotum debetur inſimul, & in ſtirpes in quantitate, quam pater, ſi viueret, habuiſſet.*

16 *Priuilegium* auth. res quæ, *eſt ſubſidiarium, quatenus bona libera deficiant, vel non ſufficiant.*

17 *Dos congrua arguitur ex ſolito familiæ, & præſertim ex dote conſtituta alteri ſorori.*

18 *Dos à muliere viginti ſeptem annorum retineri poteſt in reſtitutione fideicommiſſi.*

19 *Sub vinculo tamen illam reſtituendi quatenus decederet innupta.*

20 *Fideicommiſſa euerti, ſeu diminui non debent ſub prætextu dotium, dum nuptiæ non ſequuntur.*

DECISIO CDI.

PEr obitum Ioſephi iunioris de Iozzijs aperta ſunt ad fauorem Dionyſij eius patrui duo fideicommiſſa conſtituta à Ioſepho ſeniore, & Sigiſmunda coniugibus, ſed illorum reſtitutionem impugnante Conſtantia ſorore, & hærede teſtamentaria dicti Ioſephi iunioris, intentare curauit Dionyſius remedium *l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen.* cuius vigore reportauit ab A. C. immiſſionem, à Rota pariter hodie conceſſam ſolutis tamen ſcutis 1250. pro dote eiuſdem Conſtantiæ;

1 Nam cum conſtet de fideicommiſſis eorumque purificatione, ac identitate bonorum, nihilque præter dictam dotem ſit detrahendum, vtique illa ſoluta denegari non debet immiſſio ex remedio dictæ *l. fin.* ſiue ex vtili ſaluiano interdicto, vt paſſim reſpondit *Rota*, & ſignanter *coram Dunoz. iun. dec. 558. num. 6. & deciſ. 663. num. 1. coram Eminent. Ottbob. deciſ. 242. num. 5. & 6. & coram Card. Celſ. dec. 108. num. 2. & dec. 131. num. 11.*

Exiſtentia ſiquidem, & purificatio fideicommiſſorum non impugnatur à Conſtantia, & clarè apparet ex vtriuſque coniugis teſtamento, vbi in caſu obitus Ioſephi iunioris ſine filijs legitur ſubſtitutus Dionyſius alter ex filijs fideicommittentium; identitas verò reſpectu molendini, & octo petiarum terrarum hæreditariarum Ioſephi ſenioris non

2 controuertitur, nec controuerti poteſt ſtante
deſcriptione eorundem bonorum in inuentario hæreditario, quod plenè probat, nedum contra Antonium Victorium deſcribentem, ſed etiam contra Conſtantiam eius filiam ab eo cauſam habentem, *Peregr. art. 44. num. 2. Add. ad Buratt. dec. 637. num. 15. Caualer. dec. 578. nu. 5. Merlin. dec. 736. num. 2. Celſ. dec. 173. num. 1. & 2. & Dunoz. iun. dec. 594. num. 13. & 14. & dec. 663. num. 2. & 3.*

Reſpectu verò bonorum hæreditariorum Sigiſmundæ ex pluribus in hac facti ſpecie concurrentibus abundè iuſtificatur: Domus enim in Ciuitate Reatis, & petium terræ nuncupat. *dell' Eſſa*, deueniſſe probantur ad Sigiſmundam ex aditione paternæ hæreditatis cum inuentario, quod probat acquiſitionem bonorum contra habentes cauſam à

3 Sigiſmunda; ab inde autem citra continuata
præſumitur poſſeſſio vſque ad eius obitum nullo dato fumo interruptionis, quinimò comprobata continuatione ex clara mentio-

4 ne nedum horum corporum, ſed etiam terra-
rum *in Contrada del Sanguineto* facta in teſtamento Sigiſmundæ, cum ex tali aſſertione identitatis probationem deſumi tradant, *Peregr. conſ. 48. num. 5. lib. 1. Eminent. Ottbob. deciſ. 225. num. 5. Dunoz. iun. dec. 891. num. 3. Celſ. dec. 173. num. 4. dec. 267. num. 6. & dec. 295. num. 3. Rot. recent. dec. 312. num. 2. par. 7. in Feſulana bonorum 29. Martij 1666. §. identitas, coram bo. me. Ioanne Emerix, & in Melenitana bonorum 26. Ianuarij*

5 *1671. §. 1. coram Reuerend. Decano*, tam contra
hæredes inſtitutos in teſtamento, quàm contra eorum ſucceſſores prout eſt Conſtantia, *Bald. conſ. 89. num. 3. lib. 1. Cephal. 386. num. 29. & pluribus ſeqq. Peregr. de fideicomm. d. art. 44. nu. 20. verſ. item aſſertio teſtatoris, Coccin. deciſ. 1218. num. 1.*

Quò autem ad cætera bona in Contradis *Pezza di piano, di Canera, di Panata, & di Piazza*

6 *Caſella*, probatur identitas ex acquiſitionibus
factis à teſtatrice de tempore morti magis proximo, *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 618. numer. 4. Dunoz. inn. deciſ. 576. num. 5. & dec. 782. numer. 6. Bich. deciſ. 46. num. 9. & dec. 315. num. 18.* iuncta

7 depoſitione teſtium de his, & pleriſque alijs
bonis ſuperius enunciatis teſtificantium, qui licet ad perpetuam rei memoriam examinati,

8 coadiuuant, & impinguant probationem
identitatis, pro qua etiam confert poſſeſſio omnium eorundem bonorum apud hæredes grauatos, inde enim poſſeſſionem teſtatoris vſque ad obitum continuaſſe arguit *Rot. deciſ. 706. numer. 2. part. 2. recent. & coram Dunozett. iun. deciſ. 558. numer. 19. & deciſione 679. numer. 4.*

Quod verò nil aliud præter dictam dotem ſit detrahendum, probatur, quia detractiones in quantitate non iuſtificantur, imò nec prætenduntur; detractiones autem in quota leguntur

9 guntur expreſsè prohibitæ: vterque enim
teſtator literaliter prohibuit nedum trebel-
lianicam prout facere poterat etiam reſpectu
Antonij Victorij filij primi gradus iuxta ſen-
tentiam, quam conſtanter ſequitur noſtrum
Tribunal, vt videre eſt apud *Creſcent. deciſ. 2. de
teſtam. in dec. 421. num. 10. coram ſ. m. Gregor. deciſ.
509. num. 2. coram Dunoz. iun. dec. 131. nu. 7. coram
Celſ. & dec. 278. num. 13. par. 11. recent. ac alibi*
10 *paſſim*, ſed etiam legitimam, quæ licèt nequeat
regulariter grauari per *textus in l. quoniam in
prioribus, & l. omnimodo, C. de inoff. teſtam.* ſecus
11 tamen eſt quando in præſenti, hæredes al-
ternatiuè inſtituti, vel in toto aſſe cum graua-
mine legitimæ, vel in ſola legitima libera ab
omni vinculo, iuxta famigeratam cautelam,
quæ tribuitur *Soccin. iun. conſ. 122. nu. 8. & ſeqq.
lib. 1.* maluerunt pinguius emolumentum
cum vinculo, quàm ſolam legitimam abſque
vinculo acceptare, *Odd. conſ. 63. nu. 25. Gionagn.
conſ. 1. num. 100. lib. 2. Peregr. de fideicomm. art. 36.
num. 62. Carill. dec. 223. num. 2. Emin. Otthob. dec.
10. num. 1. & in alia Reatina fideicomm. Card. Celſ.
dec. 235. num. 5. & 6.*

Sublata prætenſione legitimæ ex perſonis
Antonij Victorij, & Ioſephi iunioris hære-
dum grauatorum adhuc verum eſt, quod
Conſtantia ex propria perſona licet nullum
12 ius legitimæ habeat in bonis Ioſephi ſenio-
ris eius aui defuncti viuente adhuc Antonio
Victorio eius patre, *Craxett. conſ. 964. num. 33.
Riminald. iun. conſ. 85. nu. 43.* vbi quod hoc caſu
dos neptis non ſortitur naturam legitimæ,
*Craſ. in §. legitima quæſt. 4. num. 1. verſ. ſi verò,
Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. quæſt. 10. numer. 1. in
princip. & Rot. coram Merlin. deciſ. 265. numer. 1.*
conſequi tamen debet legitimam in bonis
13 Sigiſmundę auiæ; nam ob prædeceſſum An-
tonij Victorij filij, Conſtantia neptis gradum
paternum occupauit pro conſequutione legi-
timæ ad *textum in §. poſt huiuſmodi autem, verſ. ſed
ſi filius inſtit. de exhæred. liber. §. ita demum inſtit. de
hæred. quæ ab inteſt. defer. Surd. conſ. 332. n. 2. Craſs.
vbi ſupra num. 1. in princ.*

Hæc autem legitima ritè, & rectè taxata
dignoſcitur ab A. C. in duabus tertijs parti-
bus vnius vnciæ, nam cum Sigiſmundæ ſu-
peruixerint Dionyſius filius, ac tres nepotes
ex Antonio Victorio alio filio prædefuncto,
nempe Ioſeph iunior, Erſilia, & Conſtantia,
14 legitima pro duobus filijs debebatur in ſolo
triente, *Auth. nouiſſima, C. de inoff. teſtam.* & in
præciſis terminis, in quibus extent filius, &
nepotes ex alio filio prædefuncto, *Alex. conſ.
61. num. 1. verſ. ſecus ſi venirent lib. 2. Peregr. de
fideicomm. art. 36. numer. 39. ad med.* Cuius duo
vncię pro medietate pertinerent ad Diony-
ſium; aliæ verò duo tripartitæ in dictos tres
filios Antonij Victorij, vnicuique diſtribuunt
duas tertias partes vnius vnciæ, & nil magis,
15 quia nepotes inſimul, & in ſtirpes tantam
portionem conſequuntur, quantam eorum
pater ſi viueret habuiſſet, *textus eſt in §. 1. Auth.
de hæred. ab inteſt. venien. Corn. conſ. 48. nu. 27. vol. 2
Alex. conſ. 201. num. 2. lib. 6. Merlin. de legit. lib. 1.
tit. 2. d. qu. 10. num. 8.*

Hinc inferebant informantes pro Dionyſio
non eſſe detrahendam ex fideicommiſſo auito
dotem Conſtantiæ, cui mediante dicta legi-
tima fuerat prouiſum, ſed quia replicabatur
talem legitimam non eſſe ſufficientem, idcir-
co DD. exiſtimarunt detrahi, ſeu aſſignari
debere congruam dotem facta tamen dimiſ-
ſione huius ratæ legitimæ aliorumque bono-
rum liberorum ſi quæ adſunt iuxta naturam
priuilegij, *Auth. res quæ, C. commun. de legat.*
16 quod eſt merè ſubſidiarium, ac eatenus pro-
cedit, quatenus bona libera deficiant, vel non
ſufficiant, *Cephal. conſ. 668. num. 19. & ſequent.
Peregrin. de fideicomm. art. 42. num. 66. & ſeqq. Rot.
diuerſ. dec. 737. num. 1. par. 1. & in recent. deciſ. 47.
num. 12. par. 5. coram Royas dec. 392. numer. 10. &
coram Dunozett. iun. deciſ. 891. num. 6.* Congrua
17 autem viſa eſt dos ſcutorum 1250. cum qua
etiam Erſilia ſoror Conſtantia nupſit viro,
qui paris conditionis fuiſſe non controuerti-
tur, vt reſpiciendo ad ſolitum familiæ pro-
ceſſit, *Rot. recent. deciſ. 49. num. 2. par. 6. & deciſ.
242. num. 12. par. 10. coram Merlin. dec. 249. nu. 17.
coram Dunoz. iun. dec. 1002. nu. 13. & in Anconit.
Saluiani, ſeu domorum 11. Maij 1657. §. 1. in fin.
coram Reuerendiſs. Meltio Epiſcopo Papien.* & in
ſpecie dotis eiuſdem ſummę, in qua alia ſoror
fuerat dotata, *coram Duran dec. 26. num. 15. poſt
med. verſ. cum Attilia ſoror.*

Nec eſt opus ingredi quæſtionem an ante
nuptias Conſtantiæ ſit locus detractioni huius
dotis facta interim reſtitutione fideicommiſſi
cum obligatione Dionyſij illam ſoluendi
tempore nuptiarum, prout eius informantes
in præcedenti propoſitione enixè contende-
bant; nam hodie pro ſumma præfata dabant
18 quodammodo manus æquiori detractioni
dotis, quæ huic mulieri pluſquam nubili, &
percurrenti vigeſimum ſeptimum annum
deberi viſa eſt antè matrimonium, ne aliàs
nuptiæ difficiliores, & longiores euadant, ſi
dos eſſet incertæ quantitatis, ac litium anfra-
ctibus inuoluta. *Boſs. de dot. cap. 15. num. 186. &
ſeq. Rot. coram Dunoz. iun. deciſ. 726. num. 15. coram
Dominis, & num. 16.* & non obſtante cautione
oblata per fideicommiſſarium *in Bononien. bo-
norum 8. Mart. 1660. §. in iuſtitiam, & §. prout non
releuat cum ſeqq. coram Reuerendiſs. Domino meo
Decano.*

At quia hæc æquior opinio reſpicit dum-
19 taxat fauorem nuptiarum, ideò pro rata de-
trahenda à fideicommiſſo, vel pecunia erit
inueſtienda, vel detrahenda tot bona cum
vinculo promptæ reſtitutionis quatenus Con-
20 ſtantia decederet innupta; Ceſſantibus enim
nuptijs, quarum fauore dotes detrahi permit-
tuntur ex fideicommiſſis, ceſſare etiam debet
fideicommiſſorum euertio, vel diminutio,
*Petra de fideicomm. qu. 8. num. 449. Menoch. de præ-
ſumpt. lib. 4. præſumpt. 189. num. 154. verſ. nam hæc,
& ſupponit in nu. 166. & ſeq. Peregr. de fideicomm.
art. 42. num. 42. verſ. ideoque ſi filia innupta deceſ-
ſiſſet, Ciarlin. controuerſ. 62. numer. 9. &
10.*

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI DE FLEXIIS.

Luna 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Maſculi ex maſculis quando dicantur vocati: Naturalis tantum non impedit purificationem fideicommiſſi conditi ad fauorem, & reſpectiuè in defectum legitimorum, & naturalium, præſertim quando ex contextu teſtamenti arguitur excluſus.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio deſcendentis ſorte extrahendi, quando appareat purificata.*

2 *Fœminæ non veniunt appellatione deſcendentium maſculorum.*

3 *Maſculi ex fœminis non veniunt ſub vocatione maſculorum ex maſculis.*

4 *Maſculi ex maſculis, quando literaliter fuerunt vocati, non cadunt ſub quæſtione voluntatis.*

5 *Linea maſculina non extenditur ad fœminam, quæ eſt principium lineæ fœmininæ.*

6 *Maſculi ex maſculis certius veniunt ſub conditione lineæ maſculinæ, quando fuerunt præcedenter vocati in parte diſpoſitiua præſertim attento voto conſeruandi agnationem.*

7 *Filiatio contra tertium eſt concludenter probanda.*

8 *Naturales tantum non ſuccedunt in fideicommiſſo, in cuius parte conditionali, & diſpoſitiua vocantur legitimi, & naturales, amplia vt numer. 9.*

10 *Naturales legitimati veniunt ſub vocatione legitimorum, & naturalium.*

11 *Naturales tantum non dicuntur de agnatione, & familia.*

12 *Naturales legitimati ſunt agnati, & conſeruant familiam, & agnationem.*

13 *Verba menti, & non mens verbis debet famulari.*

14 *Dictio* etiam, *interpretatur pro copulatiua*, et, *ne ſequatur intellectus alienus à voluntate teſtatoris.*

15 *Prælatio ſupponit vocationem illorum, quibus alij præferuntur.*

16 *Prælatio non verificatur reſpectu excluſorum.*

DECISIO CDII.

Extincta linea maſculina Zachariæ Teſtatoris per obitum pronepotum abſque filiis maſculis legitimis, & naturalibus, euenit caſus vocationis alterius ex deſcendentibus maſculis filiarum Zachariæ ſorte extrahendi; Ac quamuis ceciderit ſors ſuper Hectorem de Claris deſcendentem à Camilla filia teſtatoris; adhuc Barbara de Flexis filia Hyppoliti vltimi grauati, ac alterius ex dd. pronepotibus purificationem fideicommiſſi controuertebat tam ex perſona propria, quàm ex perſona, ſeu ceſſione filiorum naturalium Io: Pauli, alterius ex præfatis pronepotibus, Domini tamen cenſuerunt neutro modo euitari poſſe purificationem fideicommiſſi ad fauorem Hectoris,
1 cuius ſubſtitutio purificata apparet per eius deſcendentiam à dicta Camilla, extinctionem lineæ maſculinæ teſtatoris, ac extractionem per ſortes iuxta modum in teſtamento fideicommittentis præſcriptum ad trad. per *Nicol. Bellon. conſ. 19. num. 3. & 4. Rot. dec. 436. numer. 1. & deciſ. 269. num. 1. par. 5. recent. dec. 654. num. 10. coram Merlin. & deciſione 267. numer. 2. coram Celſ.*

Nec poteſt Barbara fideicommiſſi purificationem ex propria perſona interuertere; quia Zacharias primo loco vocauit non ſolum
2 deſcendentes maſculos ſimpliciter, quorum appellatione palam eſt Barbaram fœminam non comprehendi, *Abb. conſ. 36. numer. 1. verſic. nullibi tamen par. 1. Soccin. iun. conſ. 69. nu. 6. lib. 3. Peregr. de fideicomm. art. 25. nu. 11. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 402. num. 127. Buratt. deciſ. 272. num. 3. Rot. recent. deciſ. 143. num. 7. par. 1. & dec. 157. num. 11.*
3 *part. 8.* ſed etiam maſculos ex maſculis, ſub quorum vocatione nec comprehenduntur filij maſculi eiuſdem Barbaræ, *Peregr. de fideic. artic. 26. num. 20. Rot. in Romana primogenituræ de Bubalo 8. Iun. 1668. §. vnde addendo, coram Eminentiſs. Cerro, confirmata 6. Martij 1671. §. cæterum cum §. ſequ. coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano.*

Vocatio autem nedum maſculorum, ſed etiam maſculorum ex maſculo patet tam ex parte diſpoſitiua, vbi, vltra repetitam qualitatem maſculinitatis, teſtator per hæc præciſa verba ſubſtituit: *Hyppoliti futuros filios, & deſcendentes maſculos, & per maſculum legitimos, &*
4 *naturales*: quæ verba nullum profecto voluntatis quæſtionem recipiunt iuxta *textum in l. ille, aut ille, § cum in verbis, & l. non aliter in princ. ff. de leg. 3.* vt in minus claris verbis ad hunc præciſum effectum ponderat *Rot. deciſ. 95. n. 20. & 21. par. 11. recent.* quàm ex parte conditionali, vbi non fuit ſimpliciter poſita in conditione linea deſcendentium teſtatoris, cuius
5 nomine fœmina poſſet venire, ſed linea maſculina, quæ præſcindendo etiam à repetitione maſculorum ibidem facta, non extenditur ad fœminam principium lineæ fœmininæ, iuxta opinionem *Caſtrenſ. in l. maritus 21. num. 5. C. de procur. & conſ. 190. num. 1. & ſeq. part. 2.* quam vti veriorem, & magis communem ſequuntur *Pariſ. conſ. 22. num. 44. & 45. lib. 3. Curt. iun. conſ. 172. nu. 5. verſ. & ideo, & num. 6. Menoch. conſ. 205. num. 20.* opinionem à contrarijs defendens in *numeris ſeqq. Soccin. iun. conſ. 156. num. 14. lib. 2. Gratian. diſcept. 901. num. 22. & pluribus ſeqq. Rot. deciſ. 33. num. 1 & ſeqq. par. 7. & dec. 218. num. 4.*
6 *par. 11. recent.* Quinimo in præſenti caſu refertur vlterius ad ipſos maſculos ex maſculis, qui in præcedenti diſpoſitione fuerant vocati iuncto præſertim voto conſeruandæ agnationis, vt bene *Rot. dicta dec. 95. num. 21. par. 11. & in allegata Romana primogenituræ de Bubalo, § reſpectu denique, & ſeq. coram Emin. Cerro, & § quod inconueniens, verſ. & inſuper, cum § ſeq. verſ. poſita autem, coram Reuerend. D. meo Decano.*

Minus reſiſtit exiſtentia filiorum naturalium

lium Io. Pauli, à quibus Barbara ceſſionem iurium reportauit; omiſſo enim quod ſuper
7 tali filiatione non affertur illa plena, & concludens probatio, quę aduerſus tertium requiritur, *Rot. coram Bich. dec. 101. nu. 10. & in Bonon. fideicomm. de Canobijs 30. Ian. 1662. §. non probat coram Reuerend. D. meo Decano*, cum teſtator
8 tam in parte diſpoſitiua, quàm conditionali pluries imò ſemper nominauerit filios legitimos, & naturales, non poteſt ſubſtitutio verificari in naturalibus tantùm, qui proinde impedimento eſſe non poſſunt Hectori ſubſtituto poſt deſcendentes maſculos legitimos, & naturales, *Rip. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus nu. 30. ff. ad Sen. Conſ. Trebell. Peregr. de fideicomm. art. 28. ſub num. 39. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. titul. 9. numer. 1. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 406. num. 38.*

Non aduerſantibus illis verbis teſtamenti „ præferendo ſemper mares de legitimo thoro „ procreatos maſculis naturalibus, etiam quod „ validè, plenè, & congruè legitimati, & diſ- „ penſati fuerint; Adeout extantibus procreatis „ de legitimo thoro naturales quantumcumq; „ fuerint validè, & legitimè legitimati exclu- „ dantur, & excluſi cenſeantur „ quaſi quod teſtator præferendo naturalibus maſculos ex legitimo thoro, ſuppoſuerit illorum vocationem iſtis deficientibus: Corruit enim præ-
9 ſuppoſitum vocationis naturalium, quorum fideicommittens nunquam in alijs partibus meminerat, imò quotieſcunque maſculorum ſermonem habuit ſemper adiecit copulatiuã qualitatem naturalitatis, & legitimitatis, & proindè in verbis ſuperius relatis implicare noluiſſe arguitur comprehenſionem naturalium, ſed potius præſuppoſuiſſe illorum legitimationem, quæ bene conuenit, nedum hæredi inſtituto, qui erat naturalis legitimatus,
10 ſed integro teſtamenti contextui, vbi ſub toties repetita vocatione legitimorum, & naturalium comprehenſi dicuntur naturales legitimati, *§. & quoniam, verſ. ſi quis igitur naturalis, & §. reliqui in princ. & §. illud tamen, verſ. ſi quis ergo, Auth. quib. mod. natur. effic. ſui, DD. in l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebell. Peregr. de fideicomm. art. 23. num. 26. & ſeqq. Cyriac. controu. 207. num. 45. & ſeqq. Rot. deciſ. 600. num. 2. par. 3. recent. cum alijs cumulatis in Bononien. fideicomm. de Naſcentorijs 14. Martij 1668. §. in caſu præſenti, coram Emin. Card. Carpineo Prodatario.*

Confirmatur huiuſmodi interpretatio ex ipſo fine conſtituendi fideicommiſſum, qui cum tenderet conſeruationi agnationis, & familiæ iuxta geminatam expreſſionem te-
11 ſtatoris adimpleri non poterat per naturales, qui non dicuntur de agnatione, & familia, *Menoch. conſ. 117. numer. 51. & duobus ſeqq. Fuſar. conſ. 125. num. 17. & 18. & in tract. de ſubſtit. q. 406. num. 64. & 65. Mantic. dec. 319. num. 6. & 7. Caril.*
12 *deciſ. 266. num. 8.* æque ac per legitimatos, qui ſunt agnati, ac familiam, & agnationem conſeruant, *Caſtr. conſ. 34. ſub nu. 3. ante fin. verſ. nam legitimatus lib. 2. Alex. conſ. 2. num. 12. lib. 1. Dec. conſ. 306. numer. 14. Cyriac. controu. 203. numer. 1. & ſeqq. & Rot. coram Bich. deciſ. 54. numer. 2. & 3.*

Non eſt propterea inſiſtendum ampliatiuæ naturæ illarum dictionum *etiam, & quandocunque*, non poſſunt enim ex prędictis ampliatiuum ſenſum importare, nec corroborare vocationem naturalium ex argumento præla-
13 tionis, quia verba menti non mens verbis debet famulari, *l. vbi pare 19. §. ac rogo, ff. ad Sen. Conſ. Trebell. l. cum virum, §. ſanè quoniam, & l. quamuis, C. de fideicomm. Rot. in Romana fideicomm. de Ferrattinis 17. Aprilis 1671. §. p. nult. poſt med. coram R. P. D. meo Bourlemont*. Interpretando
14 dictionem *etiam*, pro copulatiua *et*, ne ſequatur intellectus à teſtatoris voluntate alienus, *Alex. conſ. 116. ſub nu. 15. verſ. vnde cum erat lib. 2. Barboſ. diction. 112. num. 18.* & accipiendo verbum *quantumcunque*, pro caſu magis dubitabili cuiuſcunque magis validæ, & efficacis legitimationis implicantis minus validam, & effi-
15 cacem, vnde etiam ceſſat argumentum prælationis ſupponentis vocationem illorum, quibus alii præferuntur, cum arguatur ex
16 prædictis naturalium excluſio, nedum probetur illorum vocatio, ſine qua non poteſt prælatio verificari, *Bellon. iun. conſ. 72. num. 10. & pluribus ſeqq. Rot dec. 152. num. 1. & 4. par. 6. & dec. 210. num. 4. & 5. par. 9. recent.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

FARFEN. PRÆDII.

Lunæ 27. Iunij 1672.

ARGVMENTVM.

Diſdicta ſocietatis officij facta ſolo officiali, an & quando ſuffragetur, quando dicatur ſufficienter adnotata in margine inſtrumenti, & intra quod tempus debeat reproduci: Apocha ſine neceſſarijs requiſitis non concurrit cum inſtrumento publico, & ceſſio non ſuffragatur niſi doceatur de iuribus cedentis.

SVMMARIVM.

1 *Societas officij non poteſt ſuperlucrari per obitum illius ſub cuius vita periculo fuit contracta, dum ante obitum fuit diſdicta.*

2 *Diſdicta ſocietatis officij facta ſolo officiali, & non fideiuſſori, ſeu recognitori bonæ fidei ſufficit ad diſſoluendam ſocietatem, & datur ratio num. 4.*

3 *Quidquid dicendum eſſet quando ex pacto facienda eſſet tam officiali, quam fideiuſſori.*

5 *Inducta in fauorem retorqueri non debent in odium.*

6 *Dictiones* tam, & quam, *iuxta ſubiectam materiam ſumuntur, etiam alternatiuè, ſeu ſeparatiuè.*

7 *Diſdicta ſocietatis officij debet adnotari in margine inſtrumenti.*

8 *Præſumitur tamen adnotata per Notarium eo modo quo tenebatur.*

9 *Nec adnotatio excluditur exemplo inſtrumenti, quod potuit extrahi ante adnotationem.*

10 Con-

10 *Conſtitutio Paulina imponens pœnam Notarijs negligentibus dictam marginalem adnotationem diſdictæ non importat nullitatem diſdictæ.*

11 *In reproductione diſdictæ dies termini nempe reproductionis, vel intimationis non computatur in termino.*

12 *Diſdicta per reproductionem efficitur communis itaut non ſit amplius in arbitrio diſdicentis illa vti, & non vti.*

13 *Ideo ceſſant fraudes, ad quas euitandas fuit inducta reproductio.*

14 *Et ſufficit reproductio facta per quindecim dies antè obitum illius, cuius vita periculo currit ſocietas.*

15 *Immiſſus in ſaluiano non poteſt eijci à poſſeſſione niſi ex notula iurata, vel aliunde probetur eius ſatisfactio.*

16 *Apocha abſque requiſitis* l. *ſcripturas, vel æquipollentibus demonſtrationibus non concurrunt cum inſtrumento publico.*

17 *Ceſſio non ſuffragatur, niſi doceatur de iuribus cedentis.*

DECISIO CDIII.

SOcietatem officij, cuius vigore Coſmus Paſqualis ſuper prædio vallis ex ſaluiano interdicto obtinuerat immitti, repetebant hodie Narducci fuiſse ſuperlucratam, vel ſaltem eorum creditis eſſe poſteriorem, Dominis tamen ſuadere non potuerunt receſſū à deciſione diei 23. Iunij 1670. vbi coram Me fuit reſponſum pro eiuſdem Coſmi bono iure etiam ad effectum manutentionis: fundari
1 enim non poteſt ſuperlucratio in obitu Vincentij, cuius vitæ diſcrimini commiſſa fuerat ſocietas, cum longè ante eius obitum fuiſſet diſdicta ex allegatis in dicta *deciſione* §. *nec ſubſiſtit*.

Etiamſi diſdicta facta fuerit officiali non
2 autem Felici fideiuſſori, ſeu bonæ fidei recognitori, quia cum ſocietas lucrorum officij cum officiali contracta fuiſſet, ritè, & rectè per intimationem eidem factam potuit diſtrahi, & diſſolui, *Honded. conſ.38. num.1. lib.1. Saluſt. Tiber. in prax. lib.1. cap.16 num.1. Zacch. de ſociet. off. num.210. & Caſtrac. eodem tract. cap.59.*
3 *num. 8. & ſeqq.* quidquid dicatur tam officiali, quam fideiuſſori debere diſdici in vim ſpecialis conuentionis deſuper initæ, quia cum hu-
4 iuſmodi pacta apponi ſoleant pro fauore, & electione creditoris, vt non minus officiali, quàm fideiuſſori poſſit diſdicere, coarctare illum non debent ad intimationem vtriuſque ad trad. per *Duard. de ſocietat. lib.3. cap.4. quæſt.2. num. 11.* & optimè in his terminis dictionum *tam, & quam* aduertit *Zacch. de ſociet. off. nu.209.*
5 *& ſeqq.* & ſic ne inducta in fauorem retorquerentur in odium, contra *textum in l. quod fauore, C. de legib. Iaſ. in l. legata num.8. & ſeq. ff. de leg.1. Surd. conſ.315. num.68.* non debent copulatiuè
6 ſumi dictiones illæ *tam, & quam*, ſed alternatiuè, ſeu ſeparatiuè, iuxta ſubiectam materiam, *Barboſ. de diction. diction.400 nu.4.*

Nec turbat, quod diſdicta non fuerit adno-
7 tata in margine inſtrumenti ſocietatis ad normam præſcriptam in Conſtitutione ſa. mem. Pauli V. reformatoria Tribunalium Vrbis ſub
8 titulo de Notarijs *numer. 39.* Quia adnotatio præſumitur facta per Notarium eo modo quo ex obligatione proprij muneris tenebatur,
9 ideo non excluditur ex publico exemplo inſtrumenti in actis producto abſque marginali adnotatione, quia cum extrahi potuerit antè diſdictam non probat negatiuam adnotationis; animaduerſo vlterius, quod Paulina
10 Conſtitutio iniungendo pœnam Notarijs huiuſmodi marginationem negligentibus, non propterea importat nullitatem diſdictæ, vt in punctualibus terminis reſpondit *Rot. dec. 157. num.3. part.4. recent.* cum aliis notatis in propoſito ordinationum imponentium pœnas Notarijs per *Dec. conſ.17. num.2. Menoch. conſil. 1093. num.38. & Rot. in Cauallicen. teſtamenti 27. Aprilis 1671. §. non etiam, coram Reuerend. D. meo Decano.*

Prout non obſtat, quod intra quindecim
11 dies reproducta non fuerit eadem diſdicta, quia vel contrarium, reſultat ſi dematur dies reproductionis, vel intimationis per regulam quod dies termini non computatur in termino, iuxta authoritates allegatas in deciſione confirmata §. *reſpectu intimationis in fin.* vel ſal-
12 tem cum diſdicta per reproductionem fuerit effecta communis, itaut non ſit amplius in diſdicentis arbitrio, ea ad libitum vti, & non vti, *Rot. coram Seraph. deciſ.918. num. 5.* ceſſant
13 fraudes ad quas euitandas tendit huiuſmodi reproductio, *Boccac. de ſociet. off. num.14. 154. & 190. vbi refert deciſionem coram Achill. de Graſſis, Caſtracan. eodem tract. cap.60. num.4. verſ. attamen,*
14 *& num. 5.* vnde ſatis eſſe quod reproductio ſequatur per quindecim dies præcedentes obitum illius, cuius periculo currit ſocietas, vt in præſenti arguit *Saluſt. Tiber. in prax. dicto lib.1. cap.16. num.3. & 4.*

Eo autem minus à poſſeſſione dicti prædij poteſt Coſmus amoueri, dum vltra ſortem ſocietatis remanet creditor fructuum ante diſdictam decurſorum, quorum non fuit ſatisfactus perceptione fructuum prædialium, prout oſtendere paratum ſe exhi-
15 bet, quando ad tradendam notulam iuratam conuenitur, ſine qua, vel alia ſatisfactionis probatione ab apprehenſa poſſeſſione non eſt eijciendus, *Rot. dec.161. num.29. & 30. par.6. rec. dec.226. nu.15. coram Eminent. Otthob. & admittit in Fanen. cenſus 15. Maij 1662. §. nec ad docendum, coram Illuſtriſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

Minoris momenti eſt poſterioritas ſocietatis creditis illorum de Narduccis, qui proinde hodie in illa parum inſiſtunt, edocti de inſubſiſtentia prætenſionis ex iis, quæ in præcedenti deciſione firmantur, quatenus enim origo creditorum deſumitur ab inſtrumento deſuper celebrato, huiuſmodi credita apparēt longe poſteriora: quatenus verò infertur ab
16 apochis ibidem inſertis, & concurrere nequeunt cum publico inſtrumento ſocietatis quamuis poſteriori, cum apochæ non habeāt requiſita *leg. ſcripturas, Cod. qui potior. in pignor. habeant.* nec aliquas coniecturas, & demonſtrationes vniuocas, quæ animum Iudicis perfe-

ctè inſtruentes ad firmiter credendam veritatem datæ, equipolleant ſuperlatiuæ probationi requiſitæ ab eadem *lege ſcripturas*, *Rot. coram Seraph. deciſ.* 879. *num.* 2. *coram Dunoz. iun. dec.* 332. *num.* 12. *& 13. coram Merlin. deciſ.* 135. *num.* 3. *&* 4.

Non obſtat denique retentio, quam Narduccis immiſſionem paſſis competiiſſe dicitur ex ceſſione ſcutorum 95. pro fructibus cenſus anterioris impoſiti mediante publico inſtrumento; quia etiam Coſmus vltra ſocietatem officij alia credita anteriora habere deducit quibus interim nec opus eſt, cum ceſſio dictorum ſcutorum 95. fuerit facta á Martha Moricheta, de cuius iuribus non conſtat ex Summario præcedenti illorum de Narduccis *num.* 5. vbi cenſus conſtitutus apparet ad fauo-
17 rem alterius, ideòque huiuſmodi ceſſio non ſuffragatur, niſi de iuribus cedentis doceatur ad *text. in l. ſi nomen, ff. de hæred. vel actiõ. vend. Bartol. in l. ſi ſic legatum* 78. §. *ſi mihi num.* 4. *ff. de leg.* 1. *Surd. conſ.* 151. *num.* 91. *Rot. dec.* 114. *nu.* 14. *part.* 7. *recent. deciſ.* 131. *number.* 26. *coram Bich. & deciſione* 38. *number.* 7. *apud Oleam de ceſſion. iur.*

Et ita vtraque &c.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.

Luna 27. *Iunij* 1672.

ARGVMENTVM.

Mandatum præſumptum vnde arguatur, & quando ſufficiat pro validitate iudicij: Sententia quando poſſit ferri contra vnum ex reis, & differri quoad alium: Fructus debiti iudicio teſtatoris debentur integraliter à die motæ litis ſubſtituto ſuperſtiti, quamuis lis fuerit cepta etiam ab altero ſubſtituto interim defuncto.

SVMMARIVM.

1 *Sententia tranſit in iudicatum, quando appellatio non fuit proſequuta intra legitima tempora.*

2 *Reſtitutio in integrum non datur, quando ſententia eſt valida, & iuſta, & ſic ceſſat læſio.*

3 *Validitas ſententiæ patet ex reuolutione actorum.*

4 *Mandatum præſumptum, ſeu tacitum inducitur ex productione iurium, notabili impenſa, & ſubſtentatione litis.*

5 *Et ſuffragatur non obſtante proteſtatione quod de mandato procuræ doceretur.*

6 *Procurator dicitur approbatus ex inſtantijs contra illum factis.*

7 *Monitorium cum clauſula* tam diuiſim, quam in ſolidum, *operatur vt in diuiduis ſententia ferri poſſit contra vnum ex reis, & differri, vel omitti contra alium.*

8 *Immiſſio* in vim l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. *non poteſt denegari verificanti fideicommiſſum, & purificationem, & identitatem.*

9 *Fructus à die motæ litis reſtituuntur in quolibet interdicto.*

10 *In liquidatione defertur arbitrio Iudicis.*

11 *Et admittuntur leniores probationes.*

12 *Fructus debiti iudicio teſtatoris debentur ſubſtituto ſuperſtiti à die motæ litis, quamuis lis capta fuerit etiam ab alio grauato interim defuncto.*

DECISIO CDIV.

AGnationis manutentioni proſpiciens Troilus Boncompagnus Epiſcop. Fulginei fidei Boncompagni, & Caroli eius fratrum, ac deſcendentium ab eis commiſit, vt eius bona poſteris de agnatione in perpetuum reſtituerent, voleníque de fœminis etiam benemereri ordinauit, vt fructus domus poſitæ in Vrbe inueſtirentur, & multiplicarentur mediantibus ſocietatibus officiorum contrahendis ſuper periculo vitæ fœminarum ex illis dotandarum: Tractu temporis euenit caſus, quod præfata domus in vim Bullæ Gregorianæ fuerit retracta, eiuſque pretium inueſtitum, ſeu aſſecuratum ſuper prædio ſito in agro Fulginei in Contrada *delle Spinete*, ſed quia contra mentem fideicommittentis huiuſmodi prædium exiuit ab agnatione, & peruenit in Tarquiniam Rampeſcam, propterea Boncompagnus, & Troilus iuniores, vocati ad fideicommiſſum Troili ſenioris propatrui iudicium immiſſionis in vim *leg. final.* introduxerunt ab anno 1641. ſubſequuta coram eodem Iudice duplici ſententia, in quarum altera dicto Boncompagno conceditur immiſſio vna cum fructibus á die motæ litis perceptis, in altera verò liquidantur dicti fructus ad rationem quatuor pro centenario, ac vlterius condemnatur Tarquinia ad ſoluendum fructus ad rationem octo pro centenario à die cuiuslibet ratæ multiplici neglecti, & faciendi ad formam teſtamenti in tot ſocietatibus officiorum pro dote filiarum dicti Boncompagni.

Appellauit quidem Tarquinia, ſed quia appellationem proſequi, & fatalia prorogari neglexit, ſuperuenit commiſſio exequutorialis, datoque ſolito dubio omiſerunt hodiè DD. reſolutionem capere quoad fructus multiplici comprehenſos in ſecunda ſententia, reſoluerunt tamen reſpectu immiſſionis, ac reſtitutionis fructuum prædij à die motæ litis conſtare de re iudicata, non autem de cauſis reſtitutionis in integrum, quia cum Tarquinia
1 appellationem intra legitima tempora non fuerit proſequuta, ſententia tranſiuit in iudicatum, perinde ac non fuerit ab illa appellatum *l. fin. C. de tempor. & repar. appell cap. cum ſit Romana de appellat. Clem. ſicut, & Clement. ſi appellationem eodem tit. Rot. coram Celſ. dec.* 141. *num.* 2. *deciſ.* 188. *eodem num. & deciſ.* 381. *number.* 2.
2 cumque ſit valida, & iuſta ceſſat læſio, ſine qua non datur reſtitutio in integrum, *Rota deciſ.* 1. *de reſtitut. in integr. in nou. deciſ.* 150. *num.* 3. *coram Eminent. Ottbob. in Romana fideicomm. de Incoronatis* 28. *Nouembris* 1668. *ſub princip. coram Me, & in Romana pecuniaria* 12. *Iun.* 1671. §. *fin. coram R. P. D. meo Rondinino.*

Validitas patet ex reſolutione actorum, ex
3 quibus ſeruata apparent omnia ad rectum
ordinem iudicij requiſita iuxta vulgatam
deciſ. Caputaq. 260. par. 2. Nec obumbratur ex
obiectis nullitatibus, quo enim ad defectum
mandati procuræ in comparente pro Bon-
compagno, quatenus expreſſum non concur-
4 reret, ſuperabundat tacitum, quod ex produ-
ctione ſcripturarum, notabili impenſa, &
ſubſtentatione litis inducebatur, *Rot. coram
Dunoz. iun. dec. 949. num. 1. coram Reuerend. Royas
dec. 392. num. 4. & ſeqq. & in par. 9. recent. dec. 304.*
5 *num. 12.* & ſuffragatur etiamſi fuerit in actis
proteſtatum, quod de mandato procuræ do-
ceretur *Add. ad ſa. mem. Gregor. XV. dec. 111. n. 7.
& dec. 330. num. 5. Rot. coram Bich. dec. 430. nu. 2.*
6 multo autem minus impugnari poteſt à Tar-
quinia, quæ redeundo ad Iudicem ſententiæ,
ac inſtantias reiterando contra eundem Pro-
curatorem cenſetur eius perſonam approbaſ-
ſe; *Seraph. dec. 913. num. 3.* vbi quod Rota ita
reſoluit in infinitis cauſis.

Minoris momenti eſt altera nullitas, quod
cœpto iudicio contra Tarquiniam, & Mat-
thæum immiſſum in ſaluiano ſuper hoc præ-
dio, lata fuerit ſententia contra Tarquiniam
dumtaxat, vltra quod enim reſpectu dicti
creditoris immiſſi fuerunt expreſsè reſeruata
eius iura, & merito, quia prædium fuerat ſibi
hypothecatum antequam loco domus fidei-
commiſſariæ ſubrogaretur, non implicat,
7 quod in diuiduis concurrente præſertim in
monitorio huius cauſæ clauſula *tam diuiſim,
quam in ſolidum, ac omni &c.* ſententia contra
vnum ex reis conuentis proferatur, & contra
alterum differatur, vel omittatur per *textum
in l. non idcirco 44. ff. de iudic. vbi Bart. & DD. Rot.
coram Gregor. dec. 488. nu. 7.*

Iuſtitia pariter eſt manifeſta, quia cum
8 conſtet de literali fideicommiſſo ex teſtamen-
to dicti Troili ſenioris, de purificatione ad
fauorem Boncompagni non dubitetur, &
identitas prædij probetur ex inſtrumento
ſubrogationis in locum domus fideicommiſ-
ſariæ, denegari non poterat immiſſio in vim
*l. fin. C. de edict. D. Adrian. tollen. Rot. recent. deciſ.
368. num. 1. & deciſ. 408. num. 7. & 8. par. 5. & in
Romana fideicomm. de Griffis 7. Iunij 1669. §. ſiqui-
dem, coram Illuſtriſ. Otalora, cum alijs in Reatina
fideicommiſſor. hac eadem die ſub princ. coram Me,*
ac in conſequentiam iuſtiſſima etiam fuit
9 condemnatio fructuum à die motæ litis, quia
in quolibet interdicto à tali tempore reſti-
tuuntur, *l. 3. ff. de interd. & extraord. act. l. 1. §. ex
die, ff. de vi & vi arm. l. quæſitum, §. ex hoc interdi-
cto, ff. de precar. Merlin. dec. 330. num. 7. & Royas
deciſ. 311. num. 2.*

Summa tamen reſtituenda fuit arbitrata in
annuis ſcutis decem, quia licet Iudex à quo
in prima ſententia fructus non liquidauerit,
& in ſecunda ſtatuerit ad rationem quatuor
pro centenario in hoc prædio ſubrogato pro
ſcutis 750. Nihilominus redeuntibus partibus
ad eundem Iudicem pro iuſtificatione fru-
ctuum perceptorum, qui ex inundatione tor-
rentis allegabantur valdè diminuti, compi-
latæ fuerunt probationes hinc indè, in qua-
rum diſcordia cum teſtes Tarquiniæ fructuum
quantitatem valde extenuarent, & vix redu-
cerent ad annua ſcuta octo, vel nouem, teſtes
autem actoris deponerent de annuis ſcutis
viginti, Domini inhærentes etiam conſenſui
10 pro nunc præſtito per eundem actorem fru-
ctus reſtituendos liquidarunt in annuis ſcutis
decem, vtentes arbitrio, quod in his ambi-
guitatibus Iudici attribuitur, eoque magis in
11 liquidationibus fructuum, in quibus leuiores
iuſtificationes recipiuntur, *Bald. in l. 1. num. 24.
C. de fruct. & lit. expenſ. Natt. conſ. 510. num. 4. &
7. Rot. dec. 2. n. 26. par. 11. recent. & in Interamnen.
bonorum 18. Iun. 1663. §. quantitas vero, cor. Emin.
D. Card. Cerro.*

Neque obſtat, quod fructus non debeantur
integraliter Boncompagno ſtante lite per ip-
12 ſum introducta ſimul cum Troilo altero
ſubſtituto, quia cum iſte lite pendente deceſ-
ſerit, ac fructus debeantur iudicio Teſtatoris
pro dotandis fœminis de agnatione cuiuſmo-
di ſunt filiæ dicti Boncompagni, merito in
ſententia tribuuntur ſoli Boncompagno ſub-
ſtituto ſuperſtiti quamuis lis cœpta fuerit ſi-
mul cum Troilo grauato ad tradita per *Rot.
deciſ. 459. num. 10. in fin. & num. 11. poſt Cenc. de
cenſib. & deciſ. 897. numer. 4. vſque ad fin. coram
Coccin.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 418.

FLORENTINA PLEBANIÆ.

Lunæ 27. Iunij 1672.

Argumentum habetur ex Summario.

S V M M A R I V M.

1 *Inſtitutio debetur præſentato à vero patro-
no.*
2 *Lis extinguitur per renunciationem.*
3 *Et per tranſitum in iudicatum prauia relaxatione
exequutorialium poſt quatuor terminos ad docen-
dum de appellatione &c.*
4 *Præſentatio ſubordinata operatur quod ſi primus
præſentatus eſt incapax, admittatur ſecundus ad
excluſionem tertij.*
5 *Beneficij incapacem ſe reddit, qui obtinet aliud
incompatibile.*

DECISIO CDV.

Deciſum fuit eſſe inſtituendum Lauren-
1 tium; docet enim de eius præſentatio-
ne facta à Hieronymo Guicciardino vero
patrono huius Plebaniæ S. Petri in Boſſolo
*Viuian. de iurepatr. lib. 12. cap. 7. nu. 2. Rot. coram
Eminent. Otthob. deciſ. 263. num. 1. & coram Bich.
deciſ. 118. num. 29.*

Probatur autem iuſpatronatus dicti Hiero-
nymi ex ſententia præuijs binis deciſionibus
ſub diebus 20. Iunij 1670. & 19. Ianuar. 1671.
per Me lata contra Robertum Bondelmon-
tem præſentatum à diuerſis eius familiæ,

necnon

necnon contra Promotorem Fiſcalem Menſæ Archiepiſcopalis Florentiæ, & Carolum de Ticcis ab Archiepiſcopo Florentino prouiſum per concurſum; quæ ſententia irrefragabile
2 robur ſubinde nacta eſt mediante litis extinctione per renunciationem ex parte dicti Ro-
3 berti, & per tranſitum in iudicatum, & relaxationem exequutorialium contra dictam Menſam Archiepiſcopalem, & præfatum Ticcium prouiſum per concurſum ſeruatis prius quatuor terminis ad docendum de appellatione eiuſque legitima proſequutione, vt in puncto renunciantis liti eſt *textus clarus in l. poſtquam liti, C. de pact. Rot. coram Buratt. deciſ. 307. num. 2. & deciſ. 883. numer. 3. & coram Celſ. dec. 366. num. 9.* & de relaxatione exequutorialium, & tranſitu in iudicatum, *Add. ad Buratt. dec. 927. num. 33. & deciſ. 5. num. 2. coram Dunoz. iun.*

Nihil aduerſante, quod Hieronymus tres
4 perſonas præſentauerit; nam, cum præſentatio fuerit ſubordinata, adhuc inſtitutio debetur Laurentio præſentato in ſecundo loco: Leonardus enim tertio loco præſentatus legitur expreſsè ſubordinatus, & poſtpoſitus Laurentio, Franciſcus autem primo loco præſentatus non obſtat, nec obſtare poteſt
5 Laurentio, quia per aſſequutionem pacificam Canonicatus in Eccleſia Metropolitana Florentiæ incapacem ſe reddit huius incompatibilis Plebaniæ, *cap. de multa de prabend. cap. cum ſingula 32. in princ. eodem tit. in 6. & extrauag. execrabilis pariter eodem tit. & Clement. gratia de reſcr. Rot. dec. 174. num. 18. par. 5. recent.*

Et ita altera &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI CAROLI DE PEPVLIS.

Veneris 1. Iulij 1672.

ARGVMENTVM.

Reijciuntur aliquæ coniecturæ, quibus inferebatur eſſe attendendam proximitatem grauantis, & non grauati; vnde deducitur, quod detur repræſentatio inter perſonas, quæ reſpectu grauati ſunt in primo gradu tranſuerſalium.

SVMMARIVM.

1 *Proximitas grauati, non autem grauantis attenditur in fideicommiſſis.*

2 *Quando non conſtet de contraria voluntate teſtatoris.*

3 *Poſitus in gradu inferiori non poteſt dici proximior.*

4 *Verba* i più proſſimi dell'agnatione di eſſo teſtatore, *non importent, quod ſit attendenda proximitas grauantis.*

5 Theſaur. deciſ. 64. ſub num. 6. *reijcitur, & reſpectiuè declaratur.*

6 *Regula indubitata non deſtruitur limitatione æquiuoca.*

7 *Verba* di eſſo teſtatore *poſita poſt alia verba* i più proſſimi dell'agnatione; *potius contradiſtinguunt proprium ramum ab alijs numeroſæ agnationis, quam requirant ipſius proximitatem.*

8 *Diſcretiua non ponderatur, vel admodum eneruatur, quando adeſt in ſubſtitutione diuerſa, & reſpicit diuerſas perſonas, amplia vt numer. 9.*

10 *Dilecti, ſeu honorati æqualiter in inſtitutione cenſentur ſimiliter dilecti in ſubſtitutione.*

11 *Palatium eſt diuiſibile tam reſpectu penſionum, quam habitationis.*

12 *Collectiua vocatio proximiorum non implicat quin plures poſſint ſimul ſuccedere.*

13 *Repræſentatio non datur in ſucceſſione propatrui.*

14 *Datur tamen reſpectu patrui grauati ad reſtitutionem fideicommiſſi.*

DECISIO CDVI.

NOn controuertebant, nec controuertere poterant informantes pro Marchione Camillo regulam in noſtro Tribunali inconcuſsè receptam, quod in ſucceſſionibus fidei-
1 commiſſarijs attendatur proximitas grauati, & non grauantis, iuxta authoritates relatas in deciſione, quæ reuidetur edita 15. Iun. 1671. recurrebant tamen ad illius ineuitabilem
2 limitationem deſumptam à contraria voluntate teſtatoris, quæ ſubſtituere voluiſſe dicebant eius, non Franciſci grauati proximiores, *arg. textus in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, verſ. niſi ſpecialiter, ff. de leg. 2. Rot. dec. 98. num. 11. & ſeqq. & dec. 135. num. 10. & ſeq. par. 8. & dec. 297. nu. 7.*
3 *par. 12. recent.* In omnem verò caſum ſubdebant vtraſ proximitas attendi velit, neutro caſu, Marchionem Guidonem in concurſu Marchionis Camilli poſſe dici proximiorem vtpote poſitum in gradu inferiori, *Auth. defuncto, C. ad S.C. Tertull. vbi gloſ. verb. proximis, verſ.*
3 *vel dic, cum alijs congeſtis per Amat. reſolut. 1. num. 40.*

His tamen alijſque deductis non obſtantibus DD. ſteterunt in deciſis: præfata ſiquidem limitatio deduci non poteſt ex illis ver-
4 bis, *i più proſſimi dell'agnatione di eſſo teſtatore,*
5 *ex Theſaur. deciſ. 64. ſub num. 6. circa fin.* Quia Theſaurus inſiſtit potiſſimum in opinione apud nos reiecta attendendi proximitatem grauantis, vt videre eſt ibidem, & licet ſubnectat aliud fundamentum mutuatum ex illis ſimilibus verbis, *de agnatione ipſius teſtatoris,* remanet tamen valdè æquiuocum iudicio ipſiuſmet Authoris, qui fatetur mentionem teſtatoris poſſe referri ad proximitatem æquè
6 ac ad agnationem; huiuſmodi autem dubium ſufficeret ne æquiuoca limitatio regulam in Rota indubitatam deſtrueret, vt in ſpecie *Peregrin. de fideicomm. art. 20. num. 9. verſ. tertius caſus eſt,* & ſequitur *Gall. de except. par. 2. tit. 24. except. 26. ſeu 4. nu. 101. & ſeqq.* quocirca iterum
7 placuit interpretatio, quod teſtator appoſuerit illa verba, *di eſſo teſtatore,* potius pro contradiſtinctione proprij rami ab alijs numeroſæ agnationis Pepulæ, quam pro deſignanda

vocatione ſuorummet proximiorum, vt in puncto *Gamm. dec. Luſitan. 7. per tot.* & optimè conterunt, quæ in ſimilibus verbis contradiſtinguentibus ramos agnationis fuerunt ponderata *in Florentina Plebaniæ* 20 *Iunij* 1670. *ſub §. fin. & 19. Ianuarij* 1671. *§ 1. coram Me.*

Nec magis ſtringit motiuum diſcretiuæ locutionis, dum in aliæ parte teſtamenti expreſsè vocantur proximiores grauatorum,
8 huiuſmodi enim argumentum non procedit, vel admodum eneruatur quando diſcretiuus loquendi modus legitur in diuerſa ſubſtitutione, & perſonas diuerſas reſpicit] *Add. ad Gregor. dec. 301. num. 18. in fin. Rot. dec. 174. nu. 21. par. 4. recent. dec. 229. num. 7. coram Card. Celſ. & in Ferrarien. fideicomm. 10. Nouembr.* 1670. *§ alterum vero, coram Reuerendiſs. Decano,* in omnem verò
9 caſum compenſatur, ſeu ceſſat efficacia talis argumenti ex coæquali dilectione, qua teſtator vtrumque Marchionem collitigantem
10 proſequebatur, & ſicut in inſtitutione æqualiter honorauerat, ita etiam voluiſſe arguitur in hac ſubſtitutione, vt pro concurſu nepotis cum patruo ponderat *Allegrad. conſ. 67. num. 15. 27. & 28. lib. 1.*

Nec repugnat qualitas palatij comprehenſi
11 in hac ſubſtitutione, allegata enim indiuiſibilitas non ſubſiſtit tàm reſpectu participationis penſionum, quàm habitationis, ſed quando ad huc adeſſet, non releuaret in hac ſubſtitutione, in qua nulla legitur conſtitutio maioratus, ſeu ſimilis vocatio ſolius perſonæ,
12 quinimò leguntur collectiuè vocati proximiores, quorum plures poſſunt propterea ſuccedere, vt diſtinguendo tradit *Fuſar. de ſubſtit. qu. 356. nu. 2. & 3.*

Firmato igitur, quod attendi debeat proximitas grauati ſequitur etiã, quod Marchio Guido ad hanc ſubſtitutionẽ æqualiter admittatur, quia licet ſit gradu poſterior, & reſpectu
13 teſtatoris propatrui non poſſit paternum gradum repræſentare, ſeu aſſumere, *Dec. conſ. 1. nu. 3. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 9. n. 3. & 4. & Rot. dec. 194. nu. 10. & 11. par. 12. recent.*
14 reſpectu tamen Franciſci grauati, cuius proximitas requiritur, conſuccedere debet ſimul cum Marchione Camillo alio patruo iure repræſentationis, quæ in primo gradu tranſuerſalium ſemper admittitur, *§. ſi igitur il 2. in fin. Auth. de hæred. ab inteſt. venien. Fuſar. de ſubſtitut. quæſt. 485. num. 17. & ſeqq. vbi concordantes Rot. deciſ. 48. nu. 16. & ſeq. & deciſ. 279. num. 5. & ſeqq. par. 6. recent.*

Iunctis alijs hanc repræſentationem comprobantibus in deciſione præcedenti, cum qua etiam reſpectu incompetentis actionis deductæ ex ſententia lata contra Marchioniſſam Diamantem] durante minoritate Marchionis Guidonis ſub cura Marchionis Camilli hodie DD. tranſierunt vtraque &c.

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 1. Iulij 1672.

ARGVMENTVM.

Exceſsus probari debet, & vndè potius excludatur in exequutione: Hæredes tenentur ad expenſas litis cœptæ à defuncto, ipſiſque non ſuffragatur inuentarium, quando fuit nulliter factum.

SVMMARIVM.

1 *Pro exequutionis validitate militat iuris præſumptio, & num. 5.*
2 *Exceſſus debet plenè, & concludenter probari.*
3 *Locatio adminiculata probat etiam contra tertium.*
4 *Aſſertio collitigantis emiſſa lite pendente nihil probat in fauorem aſſerentis.*
6 *Hæres tenetur ad omnes expenſas litis cœpta à defuncto.*
7 *Omnia iura actiuè, & paſſiuè tranſeunt in hæredem.*
8 *Inuentarium confectum longe poſt legitima tempora eſt patenter nullum.*
9 *Ac etiam quando eſt factum nemine citato, & abſq; vlla deſcriptione ſtabilium, & mobilium contra omnem veriſimilitudinem.*
10 *Inuentarium nullum non probat ſtatum hæreditatis, nec attenditur.*
11 *Expenſæ litis ſunt reficiendæ à victo, quamuis ſententia, prodierint etiam contra alium, qui citabatur ſolum pro ſuo iure, & intereſſe.*

DECISIO CDVII.

CVm præuia deciſione diei 15. Mart. 1669. pro litis expenſis mandatum relaxauerim, exequendum tamen ſuper bonis ad Monaſterium Sancti Sixti deuentis ex perſonis Patris Gaſparis, ac Antonini, & Pauli de Ferrarijs, curarunt Carolus, & Nicolaus Victores exequutionem, ſubhaſtationem, & deliberationem conſumare ſuper frumento, & belluis ad Monaſterium ſpectantibus ex perſona Patris Gaſparis, & pro reſiduo expenſarum erant in procinctu ſubhaſtandi prædium Lampugnanæ hæreditarium dd. Antonini, & Pauli: quando Monaſterium ad euitandam imminentem ſubhaſtationem reſiduales expenſas perſoluit, verum illarum refectionem ægrè ferens pluries recurſum habuit ad Rotam, & deindè ad Signaturam, quæ vlteriorem appellationem reijciens, partes ad Me remiſit, vt de exceſſu, de quo Monaſterium conquærebatur, in Rota cognoſceretur, ideo cum hodie DD. deſuper conſuluerim, negatiua ſuffragia collegi, de exceſſu ſcilicet
1 non conſtare, quia cum militet iuris præſumptio pro exequutionis validitate, *Surdus conſ. 39. num. 7. Rot. coram Duran. dec. 345. num. 1.*
2 allegari non meretur exceſſus, niſi plenè, & concludenter probetur *Poſth. de ſubhaſtat. inſpect. 50.*

ſpect. 50. num. 16. Rot. coram Celſ. deciſ. 146. nu. 5. & alias in hac eadem cauſa *in dec. 310. num. 19. par. 13. recent. & in Peruſina bonorum S. Archang. ſuper attentatis die 15. menſis elapſi, §. exceſſus, coram Me.*

Non probatur autem ex eo, quod ſtante circumſtantia exequendi mandatum contra bona ad Monaſterium peruenta ex perſonis Patris Gaſparis, ac Antonini, & Pauli, exequutio facienda eſſet diſtributiuè ſuper bonis vniuſcuiuſque ex prædictis, non autem ſuper bonis ſolius Patris Gaſparis: quippè aſſumptum non ſubſiſtit, imò excluditur quia belluæ ſpectabant reuera ad Monaſterium ex perſona Patris Gaſparis, prout non controuertitur, & iuſtificatur ex Summario Caroli, & Nicolai *num.* 5. prædium verò Lampugnanæ, vndè frumentum ſubhaſtatum fuerat recollectum, prouenerat ex hæreditate dictorũ Antonini, & Gaſparis, dum ad eorum patrem pertinuiſſe probatur ex inſtrumento diuiſio-
3 nis, & ab eo ad dd. filios perueniſſe ex locatione prædij, non quidem ſimplici, ſed onerosa propter contributionem conſiderabilem factam colonis, & ſuffulta alijs adminiculis in facto relatis, quibus ſtantibus locatio inducit ſufficientem probationem etiam contra tertium, *Poſth. de manut. obſeruat. 24. numer. 31. ad fin.*

Neque implicat, quod prædium tranſiuerit in Patrem Gaſparem ex hæreditate Leonoræ matris, vltra quod enim idipſum aliunde non iuſtificatur, quàm ex ſimplicibus aſſertioni-
4 bus factis per eundem Patrem Gaſparem lite pendente, quibus proinde ad fauorem aſſerentis nulla fides debetur, *l. exemplo 7. Cod. de probat. Add. ad deciſ.* 150. *num.* 88. *& ſeqq. part.* 9. *recent. Rot. coram Dunoz. iun. dec.* 797. *num.* 4. *& in par.* 12. *recent. deciſ.* 336. *num.* 6. cum Antoninus & Paulus prædeceſſerint dictæ Leonoræ pariter eorum matri, quæ Patrem Gaſparem inſtituere profitetur etiam in iuribus hæreditarijs dictorum filiorum prædefunctorum, potuit prædium in matrem, & ab ea in Patrem Gaſparem mediatum hæredem peruenire,
5 prout apud exequutorem compertum fuiſſe præſumitur, ne aliena bona ſub exequutione cæpiſſe dicatur donec contrarium iuſtificetur *Rot. coram Gregor. deciſ. 402. numer. 2. & coram Buratt. deciſ. 191. nu. 4. in fin. & nu. 5. & dec. 196. num. 1. & ſeq.*

At quando etiam omnia bona exequutata in Monaſterium peruenerint ex perſona ſolius Patris Gaſparis, adhuc euitari non poterat exequutio in ijſdem bonis, quæ in mandato non ſe habent diſtributiuè, ſed copulatiuè cum alijs bonis hæreditarijs Antonini, & Pauli, & ad maiorem cautelam, ne Monaſterium in alijs proprijs bonis exequutionem
6 pateretur, etenim cum Pater Gaſpar, ſiue Monaſterium adiuerit hæreditatem Antonini, & Pauli, & litem poſt eorum mortem continuauerit tenetur in conſequentiam omnes expenſas eiuſdem litis reficere vigore omniũ
7 iurium, quæ ne dum actiuè, ſed etiam paſſiuè in ipſum vti hæredem illorum transferunt, *l. veteris, C. de contrah. & commit. ſtipul. l. vtam veritatis, C. de locat. & cond. Rot. dec. 19. num. 9. par. 6. & deciſ. 306. numer. 33. part. 7. recent. deciſione 652. numer. 7. coram Bich. & deciſ. 337. num. 5. coram Celſ.*

Non obſtante inuentario, quo Pater Gaſpar adiuit fraternas hæreditates, cum deſcrip-
8 tione vnici crediti; quia cum ſit patenter nullum vtpotè factum nedum longè poſt iuridica tempora, *l. fin. §. ſin autem dubius, & §. ſin vero poſtquam, C. de iur. delib. Grat. conſ. 25. num. 16.*
9 *& 17. lib. 2.* ſed etiam nulla facta deſcriptione ſtabilium, imò & mobilium contra omnem veriſimilitudinem, & nemine citato, *Dec. conſ. 633. num. 8. & 10. Crauett. conſ. 225. num. 1. Mar. Anton. Maccr. lib. 2. reſolut. 8. num. 10. 17. & 24.*
10 non probat ſtatum hæreditatis, nec meretur attendi perinde ac ſi factum non fuiſſet, *dicta l. fin. §. ſin verò poſtquam, C. de iur. delib. §. ſi verò non fecerit, Auth. de hæred. & falcid. Hond. conſ. 34. num. 13. 19. & 25. lib. 1. Mar. Anton. Maccr. loco mox citato num. 8. Merlin. dec. 39. num. 16. & Celſ. dec. 142. num. 3.*

Nec turbat alius exceſſus mandati ex eo deductus, quod Monaſterium fuerit grauatum pro rata expenſarum reficiendarum à Falconio collitigante; placuit enim reſponſio deciſionis in hac cauſa à Me editæ dicta die 15. Martij 1669. quod licet cœpta fuerit lis per Falconium, admiſſis tamen ad cauſam
11 Carolo, & Nicolao immiſſionem petentibus, ille deſinit ab impugnatione, & fuit tantum citatus ad cautelam pro ſuo iure, & intereſſe, & pro maiori validitate iudicij, ideoque expenſæ reficiendæ ſunt à Monaſterio ex perſona patris Gaſparis, qui litem ſubſtinuit, & paſſus fuit immiſſionem mediante re iudicata, ad trad. per *Rot. coram Duran. deciſ. 382. num. 3.*

Et ita vtraque parte &c.

PERVSINA EXEQVVTIONIS

Sabb. 26. Nou. 1672. Rota Martiniana.

ARGVMENTVM.

Textus in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab. non requirit pro forma ſubſcriptionem trium teſtium, ideò ſufficiunt æquipollentes demonſtrationes, & ſignanter, quod apocha ſubſcripta fuerit à duobus teſtibus cum inſtrumento eodem die rogato in pede illius licet non protocollato: & reijciuntur quædam coniecturæ, quæ pro ſimulatione crediti, & antidata apochæ adducebantur.

SVMMARIVM.

1 *Textus* in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab. *non requirit pro forma ſubſcriptionem trium teſtium.*

2 *Apocha licet non ſubſcripta tribus teſtibus, concurrit cum inſtrumento quando æquipollentibus demonſtrationibus verificatur.*

3 *Et ſignanter ſi fuerit ſubſcripta per duos teſtes, & loco tertij habeat inſtrumentum contemporaneè roga-*

rogatum in pede illius, & numer. 9.

4 *Suſpicio Antidatæ purgatur etiam præſumptionibus, & coniecturis.*

5 *Prothocollatio iuxta ſtylum notorium non ſit de inſtrumentis rogatis in calce apocharum priuatarum.*

6 *Inſtrumentum licet non prothocollatum admittitur ſaltem pro vrgenti adminiculo.*

7 *Prothocollatio non requiritur ad legalitatem, & eſſentiam publici inſtrumenti habentis alia requiſita.*

8 *Apocha quando debeat ſtrictè recognoſci cum rigoroſa interrogatione teſtium.*

10 *Inuerſimile eſt quod plures perſonæ diſparis conditionis conſpirauerint ad ſtruendam falſitatem.*

11 *Antidata, ſeu ſimulatio non infertur ex tarditate Archiuiationis apochæ.*

12 *Sanatio defectus Archiuiationis operatur, ac ſi apocha fuiſſet archiuiata intra legitima tempora.*

13 *Et data veritate Apochæ, & ſanatione tollente defectum in radice, Archiuiatio retrotrahitur etiam in præiudicium tertij.*

14 *Actus operari non debet vltra intentionem agentis.*

15 *Remiſſio hypothecæ interpretari debet, vt minus quam fieri poſſit, præiudicet remittenti.*

DECISIO CDVIII.

VVlgatæ propoſitioni *textus in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* toties adductæ per
Rectorem Capellæ Pinellæ, qui eius poſteriori inſtrumento anteriorem apocham Rayſterij vellet præpoſterare, Sacra Rota poſt duas
deciſiones editas 26. Iunij 1671. & 12. Febr.
proximè præteriti hodiè pro tertia vice reſ-
1 pondit, voluiſſe quidem Imperatorem certiori trium teſtium ſubſcriptione eas fraudolentas machinationes præoccupare, quibus in
commercij, ingenuique candoris euerſionem
callida hominum malitia apocharum antidatas adinuenerat, ſecus autem certam formam
2 inuariabiliter præſcribere, itaut alijs æquipollentibus demonſtrationibus intentioni legiſlatoris, & rei veritati nequiret ſatisfieri,
Menoch conſ. 787. num. 6. & 7. Rot. deciſ. 719. nu. 8. coram Buratt. & deciſ. 421. num. 7. & ſeqq. par. 13. recent. cum alijs cumulatis in prædictis cauſa deciſionibus.

Non debet propterea eidem Rectori durum, arduumque videri, ſi eius publico inſtrumento cenſus impoſiti de anno 1640.
apocha cambij contracti ad fauorem Raynerij de anno 1636. antelationem obtinuit,
quamuis enim deſtituta ſit trium teſtium ſubſcriptione ad normam *d. l. ſcripturas*, ſortita
3 tamen eſt ſubſcriptionem duorum, fidemque
tertij teſtis mutuatur à publico inſtrumento
recognitionis in pede apocæ contemporaneè
ſtipulato, cuius probationem tertio teſti nedum æquipollere, ſed longius antecellere
4 quiſque videt, & tamen certo certius eſt
etiam adminiculis, & præſumptionibus purgari antidatæ ſuſpicionem, *Rot. coram Coccin. deciſ. 1901. num. 5. & 6. & in recent. dec. 336. nu. 8. & 9. par. 13. & in Florentina cambiorum 14. Martij prox. pret. §. nec retardari ad fin. coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

Ideo non obſtat, quod huiuſmodi inſtru-
5 mentum non fuerit protocollatum, quia præſcindendo à notoriſſimo ſtylo hæc inſtrumenta ſic rogandi in calce apocharum, ſi
protocollatio concurreret, opus profectò non
fuiſſet alia teſtium ſubſcriptorum comproba-
6 tione; quocirca loco vrgentis adminiculi, &
pro ſupplemento tertij teſtis, reijci nullatenus
debet fides præfati inſtrumenti etiam non
protocollati, concurrentibus enim alijs requi-
7 ſitis protocollatione opus non eſt ad eſſentiam, & legalitatem publici inſtrumenti, *Rot. deciſ. 250. num. 1. & 4. par. 1. diuerſ. dec. 122. nu. 11. coram Caualer. deciſ. 251. num. 27. & duobus ſeqq. coram Eminent. Otthob. deciſ. 220. num. 14. coram Bich. & in Caualliceñ. hæreditatis 27. Apr. 1671. §. hoc poſito, coram Reuerendiſs. Dom. meo Decano.*

Abſque eo quod ſit neceſſaria ſtrictior re-
8 cognitio cum rigoroſa teſtium interrogatione: quidquid enim ſit, quando extraiudicialis, ſeu imperfecta recognitio expletur poſt
ius tertio quæſitum ex publico inſtrumento,
ſeu poſt motam litem, vel quando teſtis chirographarius longæuam datam apocæ potuit
ignorare, vel oblıuiſci, itaut minus perfectè
in ſuo dicto concludat, vel quando teſtes inducerentur ad probandam anterioritatem
apocæ deſtitutæ ſubſcriptione, imò aſſiſtentia
teſtium, quibus caſibus maior requiritur circumſpectio, egredimur extra has difficultates
ex circumſtantijs præſentis hypotheſis, vbi
9 ipſa, eademque die, qua apocha cambij fuit
confecta, ipſimet Arrighi debitores, & ambo
teſtes chirographarij eorum ſubſcriptiones
certitudinariè recognouerunt, omniaque, &
ſingula in apocha contenta vera eſſe aſſeuerarunt mediante publico inſtrumento in calce
eiuſdem apocæ coram alijs duobus teſtibus
ſtipulato, tunc enim ceſſant rationes, quæ in
alijs præfatis caſibus militant, cum ex actu
publico rogato longè antè cenſum Capellæ,
clarè conſtet de die, ſub qua chirographum
fuit exaratum, & recognitum, vt admittere
videtur *Odd. rigoroſa probationis prolixus defenſor conſ. 100. ſub num. 66.* aliàs contrarius intelle-
10 ctus manifeſtam inueriſimilitudinem implicaret, quod tot perſonæ diſparis conditionis,
nempe creditor, duo debitores, publicus Notarius, duo teſtes chirographarij, totidemque
inſtrumentarij ad ſtruendam huiuſmodi falſitatem conſpirauerint, prout obiecto reſpondens proſequitur, *Rot. dec. 135. nu. 7. verſ. quibus accedit, cum duobus ſeqq. coram Merlin.*

Non attentis coniecturis, quæ ad ſimulationem crediti, & apocæ antidatam arguendam deducebantur, prima enim circa diuturnum creditoris ſilentium ceſſat ex facto, cum
creditor anno 1641. apocham cambij archiuiari curauerit, & contra debitores in iudicio
11 produxerit. Secunda deſumpta ex tarditate
archiuiationis parum concludit, cum frequenter contingat apocharum archiuiationes differri, æquè ac archiuiationis defectum ſanari

ab

12 ab Eminentiſs. Camerario, qui cum huiuſmodi defectum in præſenti caſu ſanauerit cũ adiecto quod ſanatio ſuum ſortiretur effectũ, perinde ac ſi apocha intra legitima tempora archiuiata fuiſſet, ſubſtulit huiuſmodi defectũ
13 in radice, adeout ceſſante ex prædictis quacunque dubitatione ſuper veritate datæ, retrotrahatur ſanatio ad ipſum apocæ initium etiam in præiudicium Capellæ, in cuius fauorem Arrighi condebitores medio tempore cenſum impoſuerat ex ponderatis *in ſecunda cauſa deciſ. §. probata.*

Corruit etiam tertia inde elicita, quod Conſtantinus Raynerius Curtij ſucceſſor de ſuis iuribus dubitauerit, dum iura Capellæ promouere, illiuſque cenſum in ſe accollare obtulit in quibuſdam epiſtolis nuper exhibitis, quinimò mandatum de manutenendo ad inſtantiam Capellæ relaxatum exequi curauit de anno 1651. ſuper bonis communium debitorum hodie controuerſis; quippe non ideo iura Capellæ promouebat, eiuſq; cenſum ſpondebat in ſe ſuſcipere, quia de iuribus proprij cambij dubitaret, ſed quia eadem occaſione tot bona communium debitorum conſequi ſperabat, quæ & pro dicti cambij, & pro cenſus accollandi ſatisfactione ſufficerẽt, vt patet ex tenore literarum plenius dato in reſponſione Raynerij: hoc autem præſuppoſito eo minus allegari meretur miniſterium ab eodem Raynerio adhibitum, vt præfatum mandatum exequutioni daretur, quia non proindè infertur, quod de ſuis iuribus hæſitaret, minuſque voluerit ſuam anteriorem hypothecam tacitè remittere in concurſu
14 cum Capella, ne actus vltra intentionem agentis operetur, vt in proximis terminis *Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 110. numer. 16.* ſed quatenus aliquod præiudicium in ordine ad remiſſionem hypothecæ inde potuiſſet inferri, coarctari deberet ad vitam Capellani tunc viuentis, cuius additiſſimum, & obſequentiſſimum ſe profitebatur Raynerius in iiſdem
15 literis, ita enim in hac parte verificaretur tacita hæc hypothecæ remiſſio, quod ſatis eſt, vt minus quàm fieri poteſt remittenti præiudicet ad *textum in l. ſi domus. ff. de ſeruit. vrban. prædior. Grat. conſ. 17. num. 46. & ſequent. lib. 1. Surd. conſ. 72. numer. 14. & 15. Altograd. conſ. 32. num. 50. 51. & 54. in fin. cum ſeq. lib. 2. Rot. dec. 395. num. 3. par. 3. recent.*

Et ita Domini ſteterunt in deciſis vtraque &c.

Confirmata vt infra deciſ. 428.

EVGVBINA TRANSACTIONIS

Veneris 2. Decemb. 1672.

ARGVMENTVM.

Falſitas cauſæ in tranſactione probari debet à muliere maiori, & quando potius excluditur actio ad intereſſe ob rem non traditam, ſeu euictam eo tertius competit quando fuit expreſſè promiſſa liberatio à damnis & intereſſe.

SVMMARIVM.

1 *Mulier maior, nec à ſtatuto Eugubino, nec à iure communi prohibetur conſiteri, & contrahere.*

2 *Falſitas cauſæ debet plenè, & concludenter probari aduerſus tranſactionem præſertim iuratam.*

3 *Confeſſionis veritas circa impoſitionem cenſus in aliquam cauſam, vnde comprobetur.*

4 *Verſio pecuniarum in cauſam expreſſam vnde probetur, & num. 9.*

5 *Apocha licet non archiuiata adduci, & attendi poteſt, in comprobationem, ſeu adminiculum confeſſionis.*

6 *Venditor qui rem venditam non conſignauit, tenetur ad reſtitutionem pretij.*

7 *Venditor tenetur ad intereſſe paſſum ab emptore ob rem non traditam.*

8 *Amplia quando venditor ſpecificè promiſit præſeruare emptorem ab omnibus damnis, & intereſſe.*

10 *Solutio præſumitur facta in exequutionem, & conformitatem præcedentis conuentionis facta congrua interpretatione.*

11 *Emptor non tenetur amplius ad ſolutionem pretij ſuperuenientibus nedum moleſtijs, ſed euictione rei emptæ.*

12 *Amplia quod tunc nec etiam tenetur ad fructus cenſus accollandi in partem pretij, ſed tantum ad fructus compenſatiuos.*

13 *Creditor qui fuit ſemel approbatus, non poteſt amplius negari talis.*

14 *Venditor, qui promiſit liberare emptorem ab omnibus damnis, & intereſſe, tenetur illi reficere expenſas paſſas pro litibus, & moleſtijs illatas.*

15 *Euictione ſequuta debentur emptori fructus rei euictæ ac ſi euictio non ſucceſſiſſet.*

16 *Quantitas intereſſe paſſi pro euictione probatur notula iurata data per creditores euincentes, ſeu per ſaluianum immiſſos.*

17 *Venditor qui promiſit rem venditam tradere, & manutenere liberam, & expeditam, tenetur in euentum contrarium ad damna, & intereſſe.*

18 *Cauſa finalis eſſe debet, vt ex eius falſitate contractus vitietur.*

19 *Tranſactio accuratè inita ſuper pluribus articulis valde dubijs non debet eſſe cauſa nouarum controuerſiarum.*

DE-

by Google

DECISIO CDIX.

NOn minus filiali gratitudini, quàm ingenuæ iuſtitiæ ſatisfecit Franciſca, cum conſcia damnorum à Marcello Franciarino paſſorum in curanda Hieronymi Maggi excarceratione, eiuſque bonis ab imminenti ſubhaſtatione præſeruandis, agnoſcendo bonam fidem erga genitoris benefactorem preuia dānorum reductione cum eodem Marcello trāſegit: at à propoſito poſtmodum recedens exequutionem tranſactionis ab hæredibus Marcelli petitam impugnauit, ſed Rota ſub diebus 27. Ianuarij, & 20. Iunij labentis anni pro validitate, & exequtione tranſactionis reſpondit, hodieque in iiſdem ſenſibus perſeuerauit, cum nullatenus iuſtificetur, imò excludatur allegata cauſæ falſitas, quæ á Franciſca
1 maiori, & ſic à ſtatuto Eugubino, & à iure communi confiteri, & contrahere non prohibita *l. nec intereſt ff. de ad Velleian. l. 2. C. eodem & l. fin. C. de iur. & fact. ignor. & in puncto tranſactionis Beràn. conſ. 176. num. 45. lib. 1. Cyriac. controu. 128. num. 42. & duobus ſeqq.* debuiſſet aduer-
2 ſus tranſactionem, præſertim iuratam plenè, & concludenter probari, & bene firmauit *Rota cor. Seraph. dec. 976. n. 1. & ſeqq.*

Nullatenus inquam de hac cauſæ falſitate docetur, non quidem in ea parte tranſactionis, in qua Franciſca affirmauit cenſum ea de cauſa impoſitum fuiſſe à Hieronymo Patre ad fauorem ſocietatis miſericordiæ cum fideiuſſione Marcelli, *acciò della ſorte ne foſſe pagata la ſua dote, e ſe ne faceſſero le ſpeſe neceſſarie per le nozze, e foſſe veſtita, & finita di gioie*, nulli enim quantumuis minimæ probationi
3 falſitas huius confeſſionis inhæret, quinimò ex abundanti illius veritas comprobatur ex vicinitate temporis inter cenſum, & matrimonium, ex pecuniarum inopia apud Patrem dotantem, & ex litterali confeſſione viri emiſſa in apocha quietantiæ per ipſum, & quatuor teſtes ſubſcripta, adeo vt ex prædictis, & ex confeſſione Franciſcæ tranſigen-
4 tis dubitari non poſſit de verſione pecuniarum cenſualium in hanc cauſam intranſactione recenſitam, vt in debilioribus terminis admittunt *gloſ. finalis in auth. hoc ius porrectum C. de Sacroſ. Eccleſ. DD. in l. ciuitas ff. ſi cert. petat. Menoch. de arbitrar. lib. 2. caſ. 432. num. 33. 34. & 38. & de præſumpt lib. 3. præſumpt. 55. num. 4. 5. & 8. Surd. dec. 55. num. 8. Gregor. dec. 31. num. 2. & 3.*
5 quamuis dicta apocha non fuerit Archiuiata, quia cum principaliter non deducatur, ſed in comprobationem, & pro vno ex adminiculis iuratæ confeſſionis Franciſcæ, non inficitur illius probatio ex conſtitutionibus, & bandimentis neceſſitatem Archiuiationis percipientibus *Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 654. num. 2.*

Idem eſt in alia parte tranſactionis, vbi calculatis damnis, & intereſſe à Marcello paſſis occaſione emptionis frumenti, arbuſti, & horti à Hieronymo Maggio, Franciſca conſtituitur debitrix ſcut. 1150. redactis vigore tranſactionis ad ſcuta 600. nam huiuſmodi ſupputatio generaliter relata in inſtrumento trāſactionis poſtquā ab arbitrio eiuſq; conſultore & calculatore fuerat maturè cōfecta non probatur hodie falſa, quinimò verificationē ſpecificā reaſſumit à diſtincto calculo in præteritis poſitionibus dato, in cuius prima partita Franciarini merito referuntur creditores in ſcutis 900. monetæ Eugubinæ, quia Hieronymus Marcello vendidit, & conſignare promiſit eminas 300. frumenti ad rationem ſcutorum trium pro qualibet emina, ad hoc vt prius ex eius pretio, & pro reſiduo ex prætio horti, arbuſti faceret apud acta depoſitum pro ipſius Hieronymi excarceratione, vnde cum in calculo ad debitum emptoris ponatur depoſitum, debet etiam in creditum contraponi prætium eiuſdem frumenti, quia cum Hieronymus frumentum non conſignaſſet, vt admittunt informantes pro Franciſca, & ſatis probatur in deciſione diei 27. Ianuarij proxi-
6 mè præteriti, vtique tenebatur ad reſtituendum perſolutum prætium ipſius frumenti *l. ex empto 11. §. final. & l. ſeq. §. quia autem ſub verſ. ſed Iulianus ff. de action. empt. l. quod ſi nulla ff. de hæred. vel action. vendit. Mangil. de euict. quæſt. 86. num. 25.*

Cumque Marcellus pro ſoluendo prætio dicti frumenti ſcuta 900. monetæ Eugubinæ à Io. Baptiſta Pamphilio ad cenſum ſuſceperit, prout in tranſactione affirmatur, debebat à Hieronymo venditore reintegrari etiam
7 de tali intereſſe, quod profecto non ſubiiſſet, ſi Hieronymus frumentum, prout promiſerat conſignaſſet *ad text. in d. l. ex empto 11. §. fin. ff. de act. empt. & l. quod ſi nulla iuncta l. ſeq. ff. de hæred. vel action. vend. Cagnol. in l. curabit num. 38. C. de action. empt. ibique Io. Baptiſta Lup. tract. de vſur. comment. 1. §. 7. ſub num. 162. verſ. ad hoc igitur vt emptor. Gabr. concluſ. 4. nu. 19. tit. de empt. & vend. lib. 3. Scacc. de Camb. §. 1. quæſt. 7. par. 2. ampliat. 8. n. 172. Mangil. de euict. quæſt. 148. num. 51. Leotard. de vſur. quæſt. 27. num. 51. & duobus ſeqq.* certius,
8 quia ſuper præciſa bonificatione intereſſe ab emptore patiendi, quatenus contingeret pecunias ad cenſum eſſe ſumendas, legitur in inſtrumento venditionis obligatione Camerali vallatæ ſpecifica, & indiuidualis conuentio, cuius vigore emptor debebat eo magis conſequi totalem indennitatem, & præſeruationem ab omnibus damnis, & intereſſe *Rot. dec. 935. num. 1. coram Seraph. dec. 269. eodem. num. 1. coram Em. D. Card. Ottob. & dec. 313. num. 8. par. 10. recent.*

Quantitas autem huius intereſſe pro totidem fructibus vſque ad diem tranſactionis in eodem cenſu decurſis aſcendebat ad ſc. 1076. 25. de quibus propterea ritè, & rectè Franciarini deſcribuntur creditores in ſecunda partita dicti calculi ab ipſis dati: nihil aduerſante, quod huiuſmodi cenſus non probetur
9 impoſitus pro faciendo dicto depoſito præordinato ad excarcerationem venditoris: idipſū enim iuſtificatur ex pacto præcedenter appoſito in inſtrumento venditionis, quod emptori reficerentur damna, & intereſſe, quatenus contingeret pecunias pro eodem depoſito faciendo ſumendas eſſe ad cenſum, rurſus ex con-

contemporanea cenſus impoſitione ſequuta ipſa eademque die 11. Maij 1629. qua fuit factum depoſitum, & denique ex ſubſequuta confeſſione Franciſcæ, quæ huius facti germanam ſeriem in tranſactione aſſeuerauit, adeout ex præcedentibus contemporaneis, & ſubſequentibus nedum non excludatur, ſed aperte conſtet, depoſitum pecuniis cenſualibus fuiſſe confectum, iuxta firmata *per Rotam dec. 310. num. 28. & pluribus ſeqq. coram Bich. & in Romana Pecuniaria 24. Aprilis 1662. & 22. Iunij 1663. vtrobique §. penultimo coram Illuſtriſs. D. Vrbis Gubernatore confirmatis 1. Aprilis currentis anni §. actione vero coram me.*

Abſque eo quod contra tranſactionis tenorem poſſit hodie Franciſca prætendere, quod deficiente frumenti conſignatione cenſus fuerit impoſitus ex prætio Horti, & Arbuſti ſimul cum frumento venditorum, eo quia legatur in inſtrumento venditionis faciendū eſſe depoſitum ad computum prætij frumenti, Horti, & Arbuſti; in inſtrumento veró depoſiti, pecunias prouenire ex prætio bonorum venditorum: ſoluitur enim argumenti fallacia ex ipſo venditionis inſtrumento, in cuius principio præuiſa neceſſitate ſumendi pecunias ad cenſum, donec frumentum venderetur promittitur emptori reintegratio totius intereſſe, quod ei ſuperueniret in ſuſcipiendis pecuniis ad cenſum pro rata æquiualente valori frumenti, imò vt hoc ipſum clarius appareret, addita fuit in fine inſtrumenti litteralis declaratio, quod depoſitum fieri deberet primo ex pretio frumenti, & deinde ex prætio Horti, & Arbuſti pro reſiduo, quod vltra valorem frumenti deficeret vſque ad integrum depoſitum, augetur huius veritatis demonſtratio, quia reſiduum prætij Horti, & Arbuſti fuerat deſtinatum in alias præciſas cauſas, nempè in extinctionem cenſus à Hieronymo impoſiti ad fauorem Societatis Miſericordiæ cum fideiuſſione Marcelli intra certum tempus exequendam, nec non in ſolutionem aliorum debitorum faciendam & rationem ſcutorum ducentorum ſingulis annis ſubinde decurrendis: ſi igitur in ſubſequuto inſtrumento depoſiti enunciatur, quod fiebat ex prætio bonorum venditorum, talis indeterminata enunciatio debet vtique intelligi retento ſupradicto themate venditionis, quod nempe depoſitum pro ſcutis 900. procederet ex prætio frumenti, quod debebat emptori conſignari, & pro reſiduo quod deficiebat vſque ad ſummam ſcutorum 1210. tunc depoſitatam ex prætio Horti, & Arbu-
10 ſti, ita enim reſpondent vltima primis, & ſequens depoſitum congruit, & apparet factum in exequutionem, & conformitatem præcedentis venditionis, prout eſſe ſumendam interpretationem docent *Boer. dec. 348. n. 5. ante fin. Capic. Latr. dec. 200. num. 58. & pluribus ſeqq. & num. 70. Cyriac. controu. 207. num. 41. Rota dec. 98. nu. 12. par. 6. rec.*

Fruſtra autem oppugnatur tertia, & quarta parte eiuſdem calculi, in quibus Franciarini deſcribuntur creditores ſcut. 750. monetæ Eugubinæ pro ſorte cenſus à Hieronymo impoſiti ad fauorem Societatis Miſericordiæ nec non aliorum ſcutorum 894. pro fructibus eiuſdem cenſus ab anno 1630. quo ſequi debebat accollatio vſque ad diem tranſactionis decurſis, ſiquidem cum in partitis contrapoſitis eiuſdem calculi detur debitum Franciarinis de prætio Horti, & Arbuſti, debet etiam prout implicitè ſupponit tranſactio adſcribi in eorum creditum cenſus in cauſam contraſcripti prætij accollandus vna cum fructibus in eo decurſis, quia cum ſtatim poſt emptionem, & ante annum, quo ſequi debebat accollatio, ex parte creditorum Hieronymi ſuperuenerint moleſtiæ, quæ vſque ad effectiuam bonorum euictionem, ſeu auocatio-
11 nem continuarunt, vtique emptor ad ſolutionem prætij, cuius loco ſuccedebat promiſſio de accollando, amplius non tenebatur *textus eſt in l. ſi poſt perfectam C. de euict. Bald. in l. qui rem C. eodem, Rip. in l. 1. §. ſi hæres num. 32. ff. ad trebel. Surd. conſ. 36. num. 12. Mangil. de euict. quæſt. 23. num. 19. & quæſt. 39. num. 15. Hodiern. ad Surd. dec. 253. num. 22. Sperel. dec. 117. num. 3. Rota dec. 19. num. 4. & dec. 335. nu. 8.* vbi de cenſu extinguendo ex prætio rei emptæ *par. 3. recent. & dec. 1151. num. 1. & duobus ſeqq. coram Coccin.* &
12 conſequenter nec etiam ad fructus dicti cenſus accollandi, ſed tantum ad fructus recompenſatiuos de quibus in eodem calculo datur debitum Franciarinis, vt bene diſtinguit *Hodiern. ad Surd. dec. 165. n. 9. verſ. donec autem, & n. 10.* & facit *Rota coram Greg. deciſ. 261. per tot.*

Multoque minus impugnari debuiſſent quinta, & ſexta partita eiuſdem calculi, in quibus datur creditum Franciarinis pro ſcutis 770. ſolutis Nuto, & ſcutis 57. numeratis Belardello, cum ſit in confeſſo vtrumque fuiſſe creditorem Hieronymi, qui vlterius ad inſtantiam eiuſdem Nuti in carceribus detinebatur, quando ad ſupradictam venditionem deuenit, non aduerſante, quod hi creditores cum fuerint dimiſſi ex prætio frumenti notato in prima partita calculi, non debeant iterum adſcribi in creditum illorum de Franciarinis: quia hæc iterata deſcriptio, quoad creditum correſpondet duplicatæ deſcriptioni quoad debitum, vbi nedum de depoſito plerumque facto ex prætio frumenti, ſed etiā de pretio Arbuſti, & horti habetur ſeparata ratio, adeo vt prætium frumenti correſpondeat contraſcripto depoſito, ſolutiones vero dd. creditorum contrapoſito prætio Horti, & Arbuſti, prout hanc veritatem bene agnouerunt Agentes Franciſcæ, qui in eorum calculo dato 4. Maij 1659. & 8. Iunij 1671.
13 calcularunt Franciarinos earundem partitarum creditores, quales proinde ex parte eiuſdem Franciſcæ poſſunt hodie eo minus negari vt in terminis calculi *Rot. coram Em. Ottob. dec. 152. num. 7. & 8. & dec. 178. num. 2. & 3. cum alijs in Rom. Domus 14. Ianu. 1669. §. quas concluſiones coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Controuerſiam ſimiliter non merentur vltimæ duæ partitæ ſæpius citati calculi, illa enim, quæ pro tot litibus, & moleſtiis à Marcello emptore paſſis, ſpecificatur in ſatis modera-

dera-

derata, & remiſſa quantitate ſcutorum centum monetæ eugubinæ, imo bonificata à Franciſca in mox citato calculo per ipſam alias dato debebat à venditore omnino reficiendi
14 ci in exequutionem reintegrationis, ſeu præſeruationis emptoris ab omnibus damnis, & intereſſe *Mangil. de euict. quæſt.* 179. *num.* 1. & 12. *Coccin. dec.* 275. *num.* 4. *Bich dec.* 497. *num.* 12. alia vero, quæ Franciarinos deſcribit creditores ſcut. 150. pro fructibus arbuſti, quibus Marcellus eorum pater caruerat ob euictionem, ſeu auocationem eiuſdem Arbuſti ſequutam triennio antè tranſactionem non admittit in genere difficultatem, eo quia eui-
15 ctione ſequuta emptori debebantur fructus rei euictæ perinde ac ſi euictio non ſucceſſiſſet *per textum in l. venditor* 8. *ff. de euict. Mangil. eodem tract. quæſt.* 179. *num.* 1. & 2. *Rota dec.* 1151. *num.* 11. *coram Coccin. dec.* 391. *num.* 3. *coram Dunoz. iun. & dec.* 330. *nu.* 1. *par.* 10. *recent.* prout nec
16 etiam in dicta quantitate, quæ per creditores euincentes, ſeu ſaluiano immiſſos ſpecificata fuit in notula iurata iudicialiter exhibita *Rot. dec.* 161. *num.* 29. *par.* 6. *recent. dec.* 226. *nu.* 15. *coram Em. D. Card. Ottob. & in Fanen. cenſus* 15. *Maij* 1662. §. *nec ad docendum in princ. coram Illuſtriſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore.*

His igitur partitis inſimul coacernatis oſtēdit creditum illorum de Franciarinis ad ſcuta 4697. b. 15. quibus ſi contraponātur in debitum ſcuta 3504. b. 10. nempe ſc. 1565. b. 10. pro rata prætij non ſoluti, ſcuta 729. pro fructibus compenſatiuis bonorum, & ſcuta 1210 pro depoſito facto in manibus Marcelli Franciarini pro excarcerando Hieronymo, remanet creditum in ſcutis 1193. & b. 15. vt in eodem calculo, adeo vt Franciſcam tædere non deberet ſi mediatores mitius agendo præfatū creditum calcularunt in minori ſumma ſcutorum 1150. quæ per tranſactionem fuit reducta ad ſcuta 600. & ſi vlterius Franciſca Arbuſtum liberare promiſit à cenſu, cuius vigore Conuentioi ex ſaluiano immediſto in illius poſſeſſionem fuerant immiſſi, nec de ſe ipſa nec de iudicio mediatorum conqueri poteſt, nam ſi in ſupradicto calculo Franciarinis hæredibus Marcelli datur debitum pro prætio Arbuſti, & Horti, ac ſi apud ipſos libere remanerent, debebat in conſequentiam poſſeſſio eorundem bonorum, & ſaltem Arbuſti libera reſtitui dicto Marcello in vim
17 obligationis, quæ venditori inherebat, rem venditam tradendi, & manutenendi vacuam liberam, & expeditam, ſuccedente alias obligatione ad damna, & intereſſe, prout fuit in tranſactione conuentum *l.* 2. §. *vacua & l. ſeq. in princ. ff. de act. empt. & l. ex his pradijs C. de euict. Mangil. eod. tract quæſt.* 23. *num.* 13. & *quæſt.* 86. *nu.* 22. & *ſeqq. Rot. dec.* 335. *nu.* 7. *par.* 3. *rec.*

Non poteſt denique falſa cauſa tranſigendi referri ad præſuppoſitum, quod Marcellus in concurſu iurium dotalium Franciſcæ præferendus, ſeu ſatisfaciendus eſſet pro dd. creditis ſuper bonis Hieronymi Maggi: Vltra quod enim huiuſmodi prelatio, ſeu ſatisfactio enunciata per viam ſimplicis prætenſionis
18 non fuit cauſa finalis, quæ Franciſcæ ſuaſit tranſactionem, prout eſſet neceſſe, ad hoc vt falſitas cauſæ contractum vitiaret ex *text. in l. domus ibique gloſ. verb. pecuniæ ff. de cond. indeb. Rota coram ſa. me. Greg dec.* 139. *nu.* 1. & *dec.* 311. *num.* 7. & 8 *par.* 16. *rec.* obiectis ex parte Franciſcæ repetitis pleniſſimè ſatisfacit deciſio, quæ coram Me emanauit dicta die 27. Ianuar. proximè præteriti probans anterioritatem iurium dotalium Franciſcæ non ſubſiſtere, vel non reſiſtere ſatisfactioni præfati Marcelli, ſtante patenti exceſſu nimiæ dotis nulliter conſtitutæ filiæ ſpuriæ, quidquid dicere conantur informantes pro Franciſca, quanto enim plenius, & accuratius illius rationes ſeu prætenſiones comprobare ſtuduerunt, tanto certius Dominos in eo confirmarunt, quod
19 hæc controuerſia non minus tot calculi partitis, & immenſi facti circumſtantijs inuoluta, quam plurimis iuris articulis agitata, ſi prævio maturo iudicio, dubijque euentus accurata liberatione, honeſtam, & amicabilem compoſitionem eſt ſortita, non ſit denuo inſtauranda, & in nouam litem reuocanda, vt ponderant poſtremæ cauſæ deciſiones, quibus DD. hodie adhæſerunt vtraque parte informante.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Decemb. 1672.

ARGVMENTVM.

Diuiſio probat ſtatum hæreditatis contra hæredem diuidentis, & quando dicatur nedum facta, ſed exequutioni demandata, quoad omnia bona fideicommittentis: dotes ab auo qui fecit fideicommiſſum dicuntur legatæ neptibus in ſubſidium, quatenus ſcilicet ex bonis, & detractionibus paternis ſolui non poſſent, etiamſi fuiſſent legatæ in certa quantitate præſertim concurrentibus circumſtantijs relatis in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio probat ſtatum hæreditatis contra hæredes diuidentis.*
2 *Diuiſio ſupponit præcedentem communionem.*
3 *Hæres grauatus tenetur reſtituere ratam fideicommiſſariam, quamuis retentam pro indiuiſo.*
4 *Diuiſionis plenaria exequutio probatur etiam præſumptionibus & coniecturis.*
5 *Dotes quas Auo fideicommittens legauit neptibus debentur in ſubſidium, quatenus ex bonis, & detractionibus paternis ſolui non poſſent.*
6 *Vtrum autem hoc procedat quando auus reliquit dotes in certa quantitate referuntur DD. qui id ipſum aliqualiter ponderarunt.*
7 *Dotes neptibus ab auo fideicommittente legatæ in certum caſum, non debentur, eo non eueniente.*
8 *Dotes legatæ neptibus non natis, & collectiuè vocatis debentur in ſubſidium ſiue legatæ fuerint indeterminatè, ſiue in certa quantitate, & num. 9. datur ratio.*

10 De-

10 Deciſio Peruſina dotis 1. Iulij 1665. coram
Card. Carpineo *declaratur*.

DECISIO CDX.

CVm ex duabus filiabus Caroli, quæ à Io:
Antonio earum patruo fuerant in con-
ditione poſitæ, & ſic à ſtatuto Foroliuij diſ-
poſitiuè vocatæ Franciſca totum fideicom-
miſſum detentaret, curauit Antonia Soror
recurſum habere primo ad A.C. à quo immiſ-
ſionem; pro quantitate ſcutorum 1017. re-
portauit, & ſucceſſiue ad Rotam vbi die 22.
Iunij proximè præteriti obtinuit reſolui eſſe
locum Ægidianæ, ac hodie audita Franciſca,
quæ tunc non informauerat, in deciſis perſi-
ſti: exiſtentia enim, & purificatio fideicõmiſ-
ſi ad fauorem vtriuſque ſororis non impu-
gnantur, & ſatis apparent ex deciſione con-
firmata; identitas autem, quæ pro tertio fun-
damento immiſſionis requiritur reſultat ex
calculo breuiſſime, & ad maiorem rei demõ-
ſtrationem exarato, qui cum fuerit compi-
1 latus, & deſumptus ex ſtatu hæreditatis Io.
Antonij fideicommittentis litteraliter firma-
to in diuiſione inita inter Carolum, alioſque
grauatos, controuerti non poteſt à Franciſca
eiuſdem Caroli hærede *Burett. dec. 229. num. 1.
Dunozz. iun. dec. 14. num. 9. & dec. 428. num. 2. Bich.
dec. 199. num. 4. Rot. recent. dec. 277. nu. 5. par. 8. &
dec. 180. n. 3. & 4. par. 12.*

Nihil aduerſantibus tribus exceptionibus
ex parte Franciſcæ deductis, non quidem pri-
ma, quod non conſtet partem bonorum
Vrbis ſeu induſtrialium Io: Antonij Carolo
alteri ex grauatis conſignatam fuiſſe in ſum-
ma ſcutorum 931. quam debebant arbitri ſin-
gulis hæredibus in tot communibus cenſi-
bus ſucceſſiue aſſignare, cum enim omnia
bona, & iura hæreditaria Io. Antonij ab eius
cohæredibus communiter, & pro indiuiſo
poſſiderentur iuxta ſenſum nedum littera-
lem, ſed virtualem ipſius diuiſionis præce-
2 dentem communionem ſupponentis *Bald. in
l. 2. num. 1. verſ. oportet ergo C. commun. diuid. Rota
coram Em. Ottob. dec. 4. num. 12. 13. & 15. & deciſ.
260. num. 2. part. 10. recent.* ſequitur quod Caro-
3 lus hæres grauatus quantitatem fideicõmiſ-
ſariam quantumuis pro indiuiſo retentam
teneretur filiabus ſubſtitutis reſtituere, verũ
nedum in bonis patrimonialibus Io. Antonij
de quibus non dubitatur, ſed etiam in illis
vrbis, ſeu induſtrialibus ſupradicta diuiſio
fuit plenariæ exequutioni demandata, eo quia
cenſus, qui remanſerant communes per ſe-
cundam diuiſionem fuerunt diuiſi, & vnicui-
que cohæredum proportionabiliter conſigna
ti, parum obſtante, quod cenſus non proue-
niant ex effectibus vrbis, ſeu induſtrialibus,
quia cum huiuſmodi effectus fuerint ante
primam diuiſionem alienati, iure merito
diuidentes ibidem conuenerunt, reintegran-
dum eſſe fideicommiſſum tot eorum com-
munibus cenſibus ſubinde diuidendis, & cum
vinculo fideicommiſſi aſſignandis, ſeu reti-
nendis, vnde ſequuta diuiſione eorundem
cenſuum, qui dumtaxat remanſerant indiui-
ſi dubitari non poteſt de integrali omnium
bonorum, & iurium diſtributione, & aſſigna-
tione, ac de primæ diuiſionis reſiduali effe-
4 ctuatione, ad quem effectum etiam præſum-
ptiones, & coniecturæ ſufficerent ex *Menoch.
de præſumpt. lib. 3. præſump. 60. nu. 2. & Rot. dec. 127.
nu. 17. par. 7. rec.*

Nec ſecunda exceptione, quod nempe to-
tidem ſcuta 931. non probentur in tot cenſi-
bus aſſignata Liuiæ matri, & cohæredi Io:
Antonij, & per eam vigore fideicommiſſi
Carolo alijſque vocatis reſtituta, nam ſi ei-
dem Liuiæ paulo poſt defunctæ non docen-
tur conſignata, opus non eſt quod reſtituta iu-
ſtificentur Carolo, pœnes quem alioſque fra-
tres cenſus pro indiuiſo remanſerant, ſed qua-
tenus etiam cenſus fuiſſent Liuiæ aſſignati,
apparent ſubinde reſtituti Carolo alijſque fra-
tribus qui omnes cenſus in prima diuiſione
pro indiuiſo reiectas in ſecunda diuiſione poſt
mortem Liuiæ diuiſerunt, vt arguitur ex con-
textu ſecundæ diuiſionis datæ *in hodierno Sum-
mario Franciſca num. 2.*

Non denique tertia, quod ante legitimam
& Trebellianicam Io. Antonio fideicommit-
tenti attributas ex paterna hæreditate Ioannis
debuiſſent prius extrahi dotes à dicto Ioanne
ſuis neptibus legatæ, quia cum bona libera
5 Caroli earum patris ad quamcumque con-
gruam dotem ſuperabundent, non eſt locus
prædicto legato, quod ſtante fideicommiſſo
per Auum conſtituto intelligitur in ſubſidiũ,
quatenus ſcilicet neptes ex bonis, & detra-
ctionibus earum Patri liberè competentibus
dotari non valerent iuxta iuris diſpoſitionem
in Auth. res quæ C. commun. de leg. cum qua teſta-
tor in dicto legato ſe conformaſſe præſumi-
tur iuxta veriorem, & communiter receptam
opinionem, de qua *apud Caſtr. conſ. 64. num. 4.
par. 2. Io. Franc. à Pont. conſ. 45. num. 1. ad med. Fu-
ſar. conſ. 15 [illegible] num. 11. Fontanel. de paſt. nupt. clauſ.
5. gloſ. 1. par. [illegible] num. 11. Molin. de primog. hiſpan. lib.
4. cap. 7. num. 2. ante med. Add. ad Greg. dec. 543.
num. 5. Rot. coram Seraph. dec. 440. num. 4. coram
Millin. dec. 193. num. 1. & in recent. dec. 77. num. 8.
par. 5. dec. 49. eodem num. par. 6. & deciſ. 161. nu.
10. & 11. par. 9.*

Abſque eo quod receſſum ab hac commu-
ni regula ſuadere potuerit circumſtantia præ-
ciſæ quantitatis, in qua fideicommittens do-
6 tes legauit; quidquid enim ſit de hac ponde-
ratione, cuius authorem hactenus agnoſci-
mus *Peregrinum de fideicomm. art. 42. n. 76. ad fin.
Cephalo* per ipſum citato idipſum non dicen-
te, cuius Peregrini per verbum fortaſſe lo-
quentis ſunt puri & remiſſiui relatores *Rode-
neſch. conſ. 29. ſub num. 111. ad med. Barr. de ſucceſ.
lib. 8. tit. 3. num. 70. verſ. ſed Peregrinus hanc ſenten-
tiam Hodiern. controuerſ. 31. num. 36.* & licet ei ad-
hæſerint obiter tamen firmarunt *Fuſar. de ſub-
ſtit. quæſt. 535. num. 334. & Boſſ. de dot. cap. 16. nu.
136. verſ. 1. ſi teſtator.*

Huiuſmodi ponderatio præſenti hypotheſi
7 non applicatur, quia cum filiæ feminæ dum-
taxat Carolo ſuperuixerint, non euenit caſus
natiuitatis fœminarum ſimul cum maſculis,
ſub

ſub quo teſtator dotes mulieribus reliquit, ſeu potius iuxta magis accomodatum ſenſum verborum taxauit, & probabiliter fauore maſculorum dilectorum adhoc vt neptes ita dotatæ nec participationi fideicommiſſi nec exceſſiuis dotibus vltra taxatam ſummam inhiarent, per ea quæ aduertunt *Simon.de Pret.de interpr.vltim.vol.lib.4.dubitat.12.nu.23.circa princ. fol.mihi 437. Merlin.de legit.lib.2.tit.2. quæſt.12. num.5.*

Sed quatenus contemplatus caſus contigiſ-
8 ſet, adhuc præfata circumſtantia non releuaret, cum dotes relictæ fuerint mulieribus nõ natis & collectiuè vocatis, in iis enim ſiue dos indeterminatè, ſiue in certa quantitate legetur ſemper ſoluenda eſt in ſubſidium, vt in puncto *Simon.de Pret.loco mox citato d.nu.23. in princ.* ratio quia in neptibus non natis, &
9 teſtatori incognitis non poteſt propriè cadere, ſeu verificari ea præciſa benemerentia, & poſitiua affectio, quæ auum impulerit ad legandas dotes potius fauorabili contemplatione neptum, quam correſpectiua contemplatione filij obligati ad dotandum, & reſpectiue in ſuas detractiones imputandum dotes neptibus relictas *Bart.conſ.131.ſub num.1.& 2. lib. 1. Rub. Alex.conſ.124.num.4. Ruin.conſ.138.nu.11. verſ.& tanto magis lib.2. Cephal.conſ.115.num.23. poſt med.* qui licet deinde contra fideicommiſſum conſuluerit diſtinctione inter mulieres natas, & non natas cont rarietatem conciliat *in conſ.485.nu.62.*

10 Vnde deciſio Peruſina dotis 1. Iulij 1665. corã Eminentiſſimo Prodatario præciſè quantitatis nec faciens mentionem huic rationi verius aſſiſtit, quam aduerſetur, eatenus enim dotem nepti legatam ab auito fideicommiſſo pertraxit, quatenus vltra tres alias non ſpernendas coniecturas hanc etiam præciſè ponderauit, quod legatum dotis fuerat ab auo relictum nepti cognitæ, & per nomen appellatiuum vocatæ, vt ibidem videre eſt *in §.& ponderarunt.*

Et ita vtraque &c.

Confirmata vt infra dec. 436.

VESTANA CANONICATVS.

Eam 12. Decemb. 1672.

ARGVMENTVM.

Sententia nulla ſuper priuatione Canonicatus non inducit illius vacationem; regula de triennali non ſuffragatur ſpoliatori aduerſus nulliter priuatum Canonicatu, & referuntur plures nullitates ſententiæ latæ ſuper priuatione.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij non inducitur per ſententiam priuationis patenter nullam.*
2 *Sententia nulla, nullum iuris effectum operatur.*
3 *Sententia nulla non priuat poſſeſſione.*
4 *Regula de triennali non ſuffragatur pro tuendâ poſſeſſione beneficij non vacantis.*
5 *Poſſidere eamdem rem non poſſunt duo in ſolidum & eodem tempore.*
6 *Titulus coloratus non infertur ex priuatione euidenter nulla, & ſpoliatiua.*
7 *Regula de triennali non tuetur ſpoliatores, nec defraudat ſpoliatos debito iuris ſubſidio, & datur ratio num.8.*
9 *Conſtitutio qualibet licet ampliſſimè concepta non fouet ſpoliatores, nec arcet ſpoliatos à beneficio reintegrationis abſque particulari mentione.*
10 *Subſcriptio ſententiæ facta per Epiſcopum non ſanat defectum iuriſdictionis, ſine qua Vicarius fecerat totum proceſſum.*
11 *Vicarius abſque ſpeciali facultate non poteſt inquirere de exceſſibus dantibus cauſam priuationi beneficij.*
12 *Aſſertioni Promotoris fiſcalis tanquam partis formalis fides non adhibetur.*
13 *Atteſtatio Curſoris, & aliorum non releuat, quando eſt extraiudicialis, & vaga abſque vlla mentione dierum in quibus citationes fuerint exequutæ.*
14 *Citationes debent præuia certitudinaria exequutionis relatione reproduci in actis, & datur ratio.*
15 *Sententia lata poſt plures dies ab illa, ad quam cadebat citatio ad ſententiam, dicitur euidenter nulla.*
16 *Per ſubſcriptionem quando ſcriptura non dicatur ratificata.*
17 *Ratificatio in partibus præiudicialibus non inducitur abſque lectura ſcripturæ ratificatæ, & totali cognitione nullitatum.*
18 *Confeſſio nudi facti non inducit confeſſionem qualitatum illius.*
19 *Actus quando poteſt ſumi naturaliter, & ciuiliter, ſimplex confeſſio non probat actum ſumptum fuiſſe ciuiliter, dum ſumi potuit naturaliter.*

DECISIO CDXI.

Regula de triennali ſuper qua ex parte Antonij iterum inſiſtebatur, non fuit momenti apud Dominos, vt á præcedenti deciſione recederent, in qua ſub die 20. Iunij præteriti bonum ius Donati etiam ad effectũ reintegrationis approbauerant; quippè non poteſt ea regula locum ſibi vindicare in hoc caſu, vbi Donatus eius Canonicatu fuit euidenter ſpoliatus; tranſeat enim, quod beneficia non minus per obitum, quam per priuationem vacent, quodque titulus ab eo proueniens, qui habituali facultate conferendi potitur, duobus tantum caſibus á regula exceptis diſcoloretur, quia non propterea ex his præmiſſis ſequuntur illationes, quod controuerſus Canonicatus vacauerit, quodque Antonius coloratum, vel potius vllum titulum, qui ſuffragetur habuerit: Probatur pri-
1 mum aſſumptum, quia vacatio adſcribitur ſententiæ priuationis, & tamen cum ſententia fuerit patenter nulla, non potuit vacationem
2 Canonicatus, ſeu nullum iuris effectum operari,

rari, *Rota dec.414.num.7. part.9. recent.*vel Do-
3 natum poſſeſſione ſui canonicatus legitimè priuare vt in puncto ſimilium ſententiarum *Rot.dec.467.num.6.& duobus ſeqq.apud Poſth. de manut.dec.878.num.5. coram Dunoz. iun.& deciſ. 287.num.4.5.6. & 17.part.12.recent.*quapropter Antonio non ſuffragatur triennalis detenta-
4 tio, vel quia fuit de canonicatu non vacante, vel quia duo in ſolidum eamdem rem eo-
5 dem tempore poſſidere non poſſunt, vt in indiuiduo his præciſis verbis reſpondet *Gomez. ſuper hac reg.de Triennal. quaſt.44. verſ. breuiter puterem.*

Patet etiam ſecundum aſſumptum, quia
6 ex priuatione euidenter nulla, & ſpoliatiua titulum coloratum non inferri antiquitus reſoluit noſtrum Tribunal in vna *Valentina ſpolij de Torrent.4.& 7.Februarij 1536. coram Nicolao Aragona, teſte Ludouico Gomez. tunc temporis huius ſacri Ordinis Auditore in tractat. ſuper regul. Cancel.d. tit. de regul. Triennal.quaſt.33.per tot.*niſi
7 potius dicamus nullum adeſſe ſeu applicari titulum, qui Antonio ſuffragetur, eo quia huiuſmodi regula ſpoliatores non tuetur,nec ſpoliatos debito iuris ſubſidio defraudat, ita enim ſacram Rotam antiquiſſimis temporibus reſpondiſſe refert idem *Gomez vbi ſupra quaſt.11.verſ.ſeu §.circa ſecundum cum §. ſeq.* vbi hanc opinionem antiquorum Auditorum veriorem teſtatur, & late comprobat: adeo vt difficultatem excitare non valeat exceptio duorum tantum caſuum à regula relatorum, merito enim Sacra Rota in præfatis deciſionibus, & Gomez huius regulę eruditus gloſſator de hac notiſſima propoſitione rationem
8 non habuerunt, quia Triennalis poſſeſſio tali tantoque vitio infecta in ipſo ingreſſu, non poteſt efficacem progreſſum tribuere, nec præſumitur, quod hæc regula ſicut alia quæ-
9 libet conſtitutio ſeu iuris operatio quantumuis amplis verbis inſinuata, ſpoliatores in ſua poſſeſſione cōfouere, & ſpoliatos à iuſtiſſimo reintegrationis beneficio arcere abſque particulari mentione voluerit, vt bene ratiocinatur, & rationem optime exornat *Gomez. d. qu. 11.§.ſeu verſ.quod vlterius.*

Cæterum quod ſententia priuationis manifeſtum ſpolium,imò attentatum contineat, plene probatur ex tot nullitatibus in deciſione confirmata recenſitis, quæ ex denuo replicatis non euertuntur: ſubſcriptio enim
10 ſententiæ priuationis facta ab Epiſcopo, non ſanat defectum iuriſdictionis in toto proceſſu facto à Vicario qui abſque ſpeciali facultate
11 de exceſſibus dantibus cauſam priuationi Canonicatus inquirere prohibebatur ab expreſſo textu ibique notatis *per gloſ. in cap. 2. de off. vicar.in 6.*

Inconcuſſa pariter remanet alia nullitas procedens ab inſanabili defectu citationis ſeu edictorum,de quorum exequutione alia probatio non datur, quàm ſimplex aſſertio Pro-
12 motoris Fiſcalis, cui tanquam parti formali quiſque videt, quæ nam fides debeatur *Rota coram Seraph. dec.254.num.7.* vna cum altera
13 atteſtatione Curſoris, & aliorum, quæ vtpote extraiudicialis, & vaga abſque vlla præciſa relatione dierum, quibus affixio emanauit, nullius eſt releuantiæ, interuertitur enim debitus ordo iudicij, cum citationes, ſeu edi-
14 cta deficiunt, ac cum præciſa, & certitudinaria exequutionis relatione non reproducūtur in actis, vnde iudici ſententiam ferenti, ac etiam illi Appellationis, apertè conſtet, citationes præceſſiſſe,, & non ſolum validè ſed etiam oportunè fuiſſe exequutas *Rot. dec. 314.num.9.& 10.part.10.rec. & in Firmana Bonorum 28. Iunij 1662. §.neque ad probandum coram bo.me Ioanne Emerix.*

Vlterius ad ſenſum ſcribentium pro Antonio cadebat vltimum ſemeſtrale edictum pro
15 die 1. Decembris ſub qua, vel ſaltem intra decem ſequentes dies quatenus informi atteſtationi illius Cancellarij ſit deferendum, debebat proferri ſententia, non autem die 23. eiuſdem menſis, ad quam cum edictum extendi ſeu prorogari nullatenus poſſit,remanet vtique ſententia euidenter nulla tanquam deſtituta præcedenti, & omnino neceſſaria citatione, vt in præciſis terminis firmauit *Rota d.dec.287.num.9.par.12. rec. & in Anglonen. Archipresbyteratus . Iulij 1657.ſub §.ita placuerunt coram R.P.D.meo Taia, & 25.Iunij 1668.§. altera demum cor.Illu.Præſide Granaten.*

Subſiſtunt etiā nedum aliæ nullitates relatæ in prima deciſione,quę reuidetur,ſed etiā attētata, vt ibidem, & in alia hodierna deciſione ſuper ſequeſtro videre eſt; non obſtante quadam receputa facta à Donato -- *di quanto à me ſpettaua come anteceſſore del Canonicato che hoggi ſi*
16 *gode per detto Antonio* -- Quia à Donato non fuit ſcripta, ſed dumtaxat ſubſcripta ad exhibitionem Epiſcopi ſic mandantis, in cuius reuerentiam cum Donatus quietantiam non perlectam ſubſcripſiſſet, non cenſetur illam in partibus adeo præiudicialibus ratificaſſe, ad quem effectum opus fuiſſet lectura, & totali
17 cognitione nedum ſcripturæ ſed etiam nullitatum actus ratificati *iuxta textum in l. mater 19.verſ.cæterum ff. de inoff. teſtam. Gabr. conſ. 36. num.59. in fin.& ſeqq.lib.1.Surd.conſ.49.num.32. & ſeqq. Gratian. diſcept. 162. num. 3. Bich. dec. 161.num.21.& dec.452.num.25.* certius quia dicta verba non important approbationem tituli Antonij, ſed potius relationem nudi facti, & bene referri poſſunt ad materialem detentationem, vnde ſuccedit concluſio, quod
18 qui fatetur nudum factum, non propterea fateri dicitur illius qualitates *Oſaſch. dec. 138. num.17.*vbi poſt alia exempla diſtinguit inter approbationem ſententiæ vti ſimpliciter latæ & vti benè latæ *Rot.diuerſ.dec.56.num. 6. part.1. coram Merl.dec.343.num.4.5. & 6. & in rec. dec. 306.num.9.& 10.par.10.* quotieſcunque enim
19 actus ſumi poteſt naturaliter & ciuiliter ſimplex confeſſio non probat ſumptum fuiſſe ciuiliter, dum non implicet potuiſſe ſumi naturaliter *arg.textus in l.3.C.de non numer. pecun. Bald.conſ.259.num.6.lib.1. Rota coram Merlin. d. dec.343.num.7.& apud Poſth. de manut.dec. 270. num. 4.*

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

VESTANA CANONICATVS SVPER SEQVESTRO.

Lunæ 12. Decembris 1672.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtrum vigore* Clem. vnicæ de ſequeſtr. poſſ. & fruct. *datur poſt ſententiam definitiuam latam in curia.*

2 *Eadem Clem licet excipiat Triennalem, tamen quando iſta non ſuffragatur, illius vigore apponitur ſequeſtrum.*

3 *Poſſeſſio attentata ſequeſtratur.*

DECISIO CDXII.

ET vigore *Clement. vnica de ſequeſtr. poſſeſ. & fruct.* & pro reuocatione attentatorum apponendum eſſe ſequeſtrum à Donato petitum hodie DD. cenſuerunt: vigore Clementinæ, quia litteralis eſt eius diſpoſitio,
1 quod controuerſum beneficium ſequeſtretur quotieſcunque, vt in præſenti caſu, lata prius fuit in curia ſententia definitiua prout in ſequelam eiuſdem Clem. tradit *Marſc. var. reſol. lib. 2. cap. 77. num. 1. & duobus ſeqq. & obſeruauit Rota deciſ. 156. numer. 1. lib. 3. apud Veral. deciſ. 346. eodem lib. & num. coram Put. & deciſ. 520. num. 4. & ſeqq. coram Bich. & in Leodien. Beneficij 16. Nouembris proximè præteriti §. ratio coram R. P. D. meo Rondinino* non obſtante, quod Clementina excipiat caſum
2 triennalis poſſeſſionis, quia cum poſſeſſionem triennalem Antonio non ſuffragari plenè probet alia deciſio, quæ ſuper meritis hodie prodijt in confirmationem præcedentis editæ 20. Iunij proximè elapſi, non implicat quin ſequeſtrum aduerſus eundem Antonium apponatur, vt aduertit *Put. d. dec. 346. nu. 3. & 4. præſertim in fin. lib. 3.*

Pro reuocatione verò attentatorum, quia ante decendium à die ſententiæ priuatoriæ non poterat ordinarius ad prouiſionem, nec prouiſus ad poſſeſſionem Canonicatus citra incurſum attentatorum deuenire ex allegatis in dicta cauſæ deciſione ſub die 20. Iunij
3 præteriti §. *augetur*, vnde merito factus eſt locus ſequeſtro, ne attentans commodo vitioſæ poſſeſſionis fruatur ex allegatis *in deciſ. 422. num. 21. coram Bich. & in his terminis dec. 360. num. 6. verſ. quo autem ad ſequeſtrum cum duobus ſeqq. par. 12. rec.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 13. Januar. 1673.

ARGVMENTVM.

Procurator ad negotia quando poſſit non ſolum ad vnum actum, ſed quoad omnes ſubſtituere, & vnde dicatur conceſſa facultas ſubſtituendi quoad omnia in mandato contenta; actio negotiorum geſtorum quando, & quomodo competat tertio, cuius pecunijs negotiorum geſtor geſſit negotium Domini.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad negotia debet dumtaxat ſubſtituere ad actus particulares, non autem generaliter ad omnes.*

2 *Procurator cuius induſtria fuit electa, non poteſt alium ſubſtituere, & vnde arguatur electa induſtria.*

3 *Procurator ad negotia poteſt ſubſtituere generaliter, & indefinitè ad omnes actus, quando conceſſa fuit generalis, & indefinita facultas ſubſtituendi.*

4 *Quo caſu non dicitur electa induſtria perſonæ.*

5 *Facultas generalis ſubſtituendi dicitur conceſſa ex illis verbis*, cum ſimili, aut limitata facultate.

6 *Determinatio reſpiciens plura determinabilia pariformiter omnia determinat.*

7 *Quod procedit reſpectu mandati procuræ, etiamſi in aliqua illius parte diuerſa ratio militaret.*

8 *Certius autem quando non adeſt diuerſa ratio.*

9 *Induſtria perſonæ non dicitur electa, quando in aliquibus actibus, in quibus illa potuiſſet conſiderari, obſeruantia docuit fuiſſe alios ſubſtitutos.*

10 *Obſeruantia dicitur optima interpres cuiuſque diſpoſitionis.*

11 *Procurator ſubſtitutus validius contrahere dicitur, quando conſtituens eius operam, & fidem in ſimilibus, ſeu iiſdem contingentijs ſequebatur.*

12 *Procurator ſubſtitutus, ſi eſt minus idoneus, ſubſtitutio cedit periculo ſubſtituentis, ſi verò reputatur idoneus, ſubſtitutio cedit periculo Domini.*

13 *Actio negotiorum geſtorum competit etiam tertio, cuius pecunijs negotium vtiliter factum fuit.*

14 *Saltem in ſubſidium, quando negotiorum geſtor effectus fuit non ſoluendo.*

15 *In actione negotiorum geſtorum ſufficit vtilitatem adeſſe in principio actus licet poſtea deficiat: in actione autem de in rem verſo etiam in progreſſu adeſſe debet.*

Digitized by Google

DECISIO CDXIII.

VTrumque præcedentis deciſionis fundamentum hodie DD. comprobantes, primum actionis mandati contra Reuerendiſſimum Epiſcopum Hieracen. pro ſolutione cambij procuratorio nomine à Petrucciolo contracti, inconcuſſum remanere exiſtimarunt, attenta ſubſtitutione eiuſdem Petruccioli ad quam Procuratrix Domini Epiſcopi deuenerat, & deuenire potuerat vigore facultatis ſubſtituendi ſibi in mandato nominatim attributæ, quam vti appoſitam in fine orationis vnico verbo moderatæ ad lites immediatè prænominatas non reſtringi, ſed ad omnia alia negotia ſub eademmet periodo explicata, ſatis ſuperque probat præfata cauſæ deciſio, quæ coram me prodijt 1. Aprilis præteriti, adeout alia comprobatione, ſeu repetitione non ſit neceſſe.

Ideo non obſtat, quod Procuratrix debuiſ-
1 ſet ad actus particulares dumtaxat, non autem generaliter Petrucciolum ſubſtituere *ex Salyc. in l. quod qui num. 1. ibique Alex. num. 6. & Iaſ. num. 2. in fin. C. de procur. Trentacinq. lib. 2. var. reſol. tit. de procur. reſol. 3. nu. 26. & Rocch. in notab. poſt primum vol. conſ. tit. de mandat. ſeu complement. notabil. 79. num. 174.* vel potius om-
2 ni facultate ſubſtituendi careret dum eius induſtriam elegiſſe cenſeatur Epiſcopus, qui in facultate ſuſcipiendi pecunias ad cambium ijs præciſis verbis vſus fuit „ *pecunias dictæ procuratrici bene viſas, & quoties eidem Procuratrici videbitur, ex ponderatis per Salyc. & Iaſ. vbi ſupra & Trentacinq. loco mox citato nu. 29.*

Procedere enim poſſet obiectum in ſubſtitutione, quam Procurator ad negotia fecerit, vel facere voluerit ex nuda diſpoſitione iuris communis, de qua *in l. ſi Procuratorem §. ſi quis mandauerit ff. mand. & in cap. 1. §. procurator de procurat. in 6.* in quibus præciſis termi-
nis loquuntur, & procedunt dictæ autorita-
3 tes in contrarium citatæ, ſecus autem quando diſpoſitioni iuris additur poſitiua diſpoſitio hominis tribuentis expreſſã, & effrenatã poteſtatem tam limitatè, quàm generaliter ſubſtituendi, tunc enim eſt in arbitrio Procuratoris, vel particulariter, & limitate, vel generaliter & indefinitè quoad omnes actus ſibi demãdatos ſubſtituere *ad trad. per Oldrad. conſ. 314. n. 1. 2. & 5. Rota coram Merl. deciſ. 201. num. 10.*
4 & in conſequentiam induſtria perſonæ dici non poteſt electa à conſtituente, qui demandatos actus non ſecus à mandatario met quã à ſubſtituto expleri poſſe conceſſit *Cepol. in l. ſi quis ſic in fin. ff. de verb. ſignific. Dec. in l. 1. num. 28. circa fin. & num. 29. ff. de off. eius cui mand. & eſt iuriſd. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 21. num. 18.*

Verſamur autem in hoc ſecundo membro diſtinctionis etenim in mandato Domini Epiſcopi tributa legitur Procuratrici ampla ſub-
5 ſtituendi poteſtas ſub illis verbis „ *cum ſimili aut limitata facultate* „ quæ non patitur limitationem ad actus particulares, dum mandans arbitrio mandatariæ *reliquit, vel limitatè*, vel ſimiliter ſubſtituere, cumque talis poteſtas ad omnia in mandato contenta referatur tum attento ſenſu orationis vno eodemque verbo explicatæ, tum ponderato Notariorum ſtylo, tum habita ratione ſubſequutæ obſeruantiæ prout in deciſione, quæ reuidetur plenè firmatur, non admittit vtique reſtrictionem ad lites, & aliqua particularia negotia, ſed omnia æqua lance complectitur, iuxta
6 vulgatam regulam, quod determinatio reſpiciens plura determinabilia pariformiter omnia determinat *l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupill. Rota coram Pen. deciſ. 1063. num. 4. in rec. dec. 135. num. 24. part. 8. & deciſ. 328. num. 9. part. 12. & alibi paſſim.*

7 Quam regulam ſi in præciſis terminis mãdati quamuis in aliqua parte diuerſa ratio ſubeſſet, amplexa fuit *Rota in deciſ. 348. num. 2. & 3. part. 4. tom. 2. recent.* eo certius admiſit
8 in præſenti, vbi diuerſa ratio non probatur, imo potius excluditur, quatenus enim ex eo deducitur, quod Procuratrix non ita litibus, ſicut negotijs operam dare valeret, tollitur reſponſione aliàs data, quod nempe in mandato multa continebantur, quæ non ſolent à nobilibus matronis per ſe ipſas, ſed per ſubſtitutos expediri: quatenus verò ex eo deſumitur, quod in facultate ſuſcipiendi pecunias ad cambium conſtituens particulariter contemplauerit induſtriam procuratricis, & vltra reſponſionem, quod in hoc generali mandato munito adeò ampla facultate ſubſtituendi non ita conſideratur induſtria ſicut in ſpeciali certam formam non præſcribente ex allegatis in deciſione, quæ reuidetur
9 *ſub §. non obſtat*, ſatisfacit alia animaduerſio, quod verba perſonalitatem, ſeu induſtriam regulariter indicantia, leguntur etiam in pleriſque alijs negotijs, & ſignanter in facultate exigendi, & tranſigendi, & tamen obſeruantia docuit, quod Procuratrix præuia mentione iuris ſubſtituendi ſibi competentis alios ſubſtituit tam ad retronendendum cenſum, eiuſque prætium exigendum, quàm etiam ad tranſigendum ſubſequuta vtriuſque actus effectuatione, imo quoad tranſactionem expreſſa approbatione Domini Epiſcopi illam ratificantis cum expreſſione, quod fuerat concluſa, & ſtipulata à Procuratore ſubſtituto, quibus poſitis dubium hoc argumentum diuerſæ rationis proſternitur alio certiori ſub-
10 ſequutæ obſeruantiæ, quæ dicitur cuiuſque diſpoſitionis optima interpres *l. ſi de interpretatione cum l. ſeq. ff. de legib. Rot. in his terminis mandatorum dec. 8. num. 8. par. 2. diuerſ. & in rec. deciſ. 453. num. 4. part. 4. & deciſ. 307. num. 7. & ſeqq. par. 9.*

Non reſiſtente præiudicio, quod abſfuturis perſonis occaſione huiuſmodi ſubſtitutionũ poſſet inferri à ſubſtitutis, vel minoris fidei,
11 vel conſtituenti ignotis: in facto enim de quo agitur fuit ſubſtitutus Petrucciolus, quẽ nedum Epiſcopus optimè cognoſcebat, ſed eius fidem & operam in re pecuniaria, ac ſolutione penſionis ſequebatur, & adhibebat, in iure vero huiuſmodi præiudicijs ſatis oc-

12 curritur, quia ſi ſubſtitutus minus idoneus reputabatur, ſubſtitutio cedit periculo ſubſtituentis, ſi verò idoneus habebatur, prout tunc erat Petrucciolus negotia ſeu ſolutiones Domini Epiſcopi adminiſtrans ſubſtitutio cedit periculo Domini, qui ſibi debet imputare ſi non determinata perſona ſubſtituenda indefinitã, & effrenatam ſubſtituendi poteſtatem conceſſit, iuxta optimam diſtinctionem *Salyc. in dicto l. quod quis num. 13. ad fin. C. de procur. quam induxit Rota coram Seraph deciſ. 759. num. 2. & dec. 786. in princ. verſ. nec releuat, & in recent dec. 421. n. 2. & 3. par. 3.*

Non minus ſolidum Domini reputarunt ſecundum deciſionis fundamentum actionis ſcilicet negotiorum geſtorum contra Dominum Epiſcopum occaſione eiuſdem cambij, quod Petrucciolus procuratorio nomine contraxit cum Emilia, & die ſequenti eius pecunias erogauit in ſolutionem penſionis debitæ à D. Epiſcopo iuxta animaduerſa in deciſione, quæ reuidetur §. *actione vero*, non
13 obſtante, quod hæc actio detur regulariter inter Dominum, & geſtorem, nam competere etiam tertio cuius pecuniis negotium Domini fuit vtiliter geſtum, vti nota dignum expoſuit *Bald. in l. ei qui ſeruum ſub num. 1. C. quod cum eo, & ſequutus fuit Gratian. diſcept. for. cap. 107. numer. 5. & cap. 183. numer. 15.* ſal-
14 tem in ſubſidium, quando negotiorum geſtor, vt in præſenti caſu effectus fuit non ſoluendo *ad gloſ. in l. his ſalis ff. de cond. indeb. Iaſ. in l. ſi cum ſeruum 23. numer. 1. ff. ſi cert. petat, & Gratianus locis ſupra allegatis vtrobique n. ſeq.*

Ea autem eſt natura actionis negotiorum geſtorum in hoc potiſſimum contradiſtinctæ
15 ab actione de in rem verſo, quod ſi in hac vtilitas debet nedum incohare, ſed continuare, in illa ſatis eſt vt initio geſti actus aſſiſtat, licet tractu temporis deſiſtat per textum litteralem *in l. ſed an vltro 11. §. is autem ff. de neg. geſt. gloſ. in §. igitur verb. obligatum inſtit. de oblig. quæ, ex quaſi contract. naſc. Arct. in §. actionum numer. 64. in princ. inſtit. de action. & Rota deciſ. 454. numer. 5. & 6. part. 9. recent.* ideo non releuat in iure vtilitatem ceſſaſſe ob pecunias à Reuerendiſſimo Epiſcopo deinde tranſmiſſas, & vlterius aſſumptum non ſubſiſtit in facto cum ex iiſdem pecuniis non ceſſaſſe continuationem vtilitatis ſaltem in ſumma ſcutorum 493. probetur *in §. fin.* præcedentis deciſionis in qua DD. ſtandum eſſe reſponderunt vtraque parte audita.

ROMANA DOMVS.

Luna 16. Ianuar. 1673.

ARGVMENTVM.

Sententia habet præſumptionem validitatis, & iuſtitiæ, & quando tranſiuit in iudicatum habetur pro veritate; ſententia etiam lata extra Rotam dum fuit exequuta, & per viam exceptionis affertur à reo, qui cauſam introduxit per viam iactationis, & iactationum ſi prætenditur iniuſta, incumbit allegantj probare iniuſtitiam præuia tranſportatione actorum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia præſumitur valida, & iuſta quouſque contrarium probetur.*

2 *Sententia probat bonum ius illorum qui eam obtinuerunt.*

3 *Ac etiam illorum, quibus iura ſententiæ ceſſa fuerunt*

4 *Sententia tranſit in iudicatum ob appellationem non proſequutam intra legitima tempora.*

5 *Sententia tranſacta in iudicatum præſefert validiorem præſumptionem boni iuris.*

6 *ac facit rem claram, & manifeſtam.*

7 *Res iudicata facit de albo nigrum, & habetur pro veritate.*

8 *Rota non attendit ſententias aliorum tribunalium, niſi guſtata illarum iuſtitia.*

9 *Declara quando deducuntur ad effectum obtinendi exequutionem, ſecus per viam exceptionis poſt iam factam exequutionem, tunc enim excipiens non tenetur ſententias iuſtificare, & nu. 13.*

10 *Sed actor, qui prætendit ſententiarum iniuſtitiam tenetur probare concludenter præuia tranſportatione actorum.*

11 *Actis non tranſportatis ſuperflua eſt diſcuſſio ſuper meritis ſententiæ.*

12 Deciſio 451. part. 4. tom. 2. recent. *declaratur.*

14 *Reus verè & originaliter dicitur qui intentat iudicium per viam iactationis, & iactationum.*

DECISIO CDXIV.

SVper domo iam à Mancinis poſſeſſa immiſſionem vigore fideicommiſſi auiti ab A.C. reportauerant Locatelli, & præuio reſcripto ſignaturæ *ſine præiudicio conceſſæ immiſſionis* cauſam committentis actualem domus poſſeſſionem adepti fuerant, cum iura ſuper domo eiuſque poſſeſſione competentia nigronibus ceſſerunt, qui proinde ne à Mancinis moleſtias inferre iactantibus præoccuparentur, commiſſionem in vim *legis diffamari C. de ingen. & manum.* dirigi obtinuerunt R.P.D. meo Beuilaquæ, cumque à Mancinis iactationes ad effectum perducentibus fuerint ſtatim conuenti ſuper articulo manutentionis diſputato deſuper dubio die 2. Decembris 1661. reſponſum prodijt, quod de bono iure

etiam

Digitized by Google

ptiam ad effectum manutentionis videretur,
ſuper quo aſſumpta hodie diſputatione corã
me in locum dicti R. P. D. Beuilaquæ Vrbis
Gubernio præpoſiti ſubrogato, reſponſum
fuit de illo conſtare ad fauorem Fratrum
de Nigronibus.
1 *Præfata* enim ſententia A. C. quouſque
de contrario non docetur, habere dicitur iu-
ridicam aſſiſtentiam ſeu præſumptionem om
nimodæ validitatis, & iuſtitiæ *cap. bonæ il pri-
mo verſ. porro exceſſus, de elect. cap. in præſentia
verſ. & tanta ſit de renunciat. cap. ſicut in fin. de
re iud. Alex. conſ. 123. num. 1. lib. 2. Rota coram
Dunoz. iun. deciſ.* 581. *num.* 2. & nedum probat
2 bonum ius Locatellorum qui illam reporta-
runt *Rota deciſ. 310. num. 1. part. 13. recent.* ſed
3 etiam Nigronum quibus Locatelli omnia
iura ſibi actuper competentia ceſſerunt *l. em-
ptor C. de hered. vel action. vend. Rota coram Se-
raph. deciſ.* 1210. *num.* 5. *apud Nigr. de ſubhaſt. dec.
41. num. 4. & 5. apud Zacch. de oblig. Camer. dec.
135. nu. 9. & alibi paſſim.*
4 Certius, quia ſententia ob appellationem
intra legitima tempora non proſequutam à
decennio, & vltra tranſiuit in iudicatam *Auth.
ei qui & l. fin. §. illud C. de temp. & repar. appel.
cap. cum ſit Romana de appel. clem. ſicut appella-
tionem eodem titul.* & ſic non ſolum præſe-
5 fert validiorem præſumptionem boni iuris
Coccin. deciſ. 1799. num. 1. ſed etiam inducit
6 rem claram, & manifeſtam *Burat. deciſ. 26. nu.
8. Coccin. deciſ. 1746. num. 7. Celſ. deciſ. 193.
7 num. 9.* imò facit de albo nigrum, & pro in-
controuertibili veritate habetur *l. ingenuum ff.
de ſtat. homin. l. res iudicata 208. ff. de regul. iur.
Poſth. de ſubhaſt. inſp. 66. num. 72. & reſol. ciuil.
106. num. 68. & ſeq.*
Etiamſi lata ſit extra Rotam, quia licet in
8 noſtro Tribunali aliorum ſententiæ aliter nõ
attendantur, quam guſtata illarum iuſtitia,
9 ſtylus tamen procedit quando deducuntur ad
effectum obtinendi illarum exequutionem,
ſecus autem, quando poſt factam iam exe-
quutionem allegantur per viam exceptionis
ad repellendam actionem ab alio intentatam,
tunc enim excipiens non tenetur iuſtitiam
ſententiæ ſubſtinere, & iuſtificare vt conci-
liat *Cortard. in l. vnica quaſt. 1. ſub num. 47. & 48.
C. de moment. poſſeſ. & cum eo Rota deciſ. 595.
num. 5. part. 3. lib. 3. diuerſ. deciſ. 14. num. 4. &
5. coram V bald. & deciſ. 1827. numer. 5. coram
10 Coccin.* ſed actori qui ſententiæ inualiditatem
vel iniuſtitiam prætendit, incumbit onus con-
cludenter probandi præuia actorum tranſ-
portatione *Surd. conſ. 39. num. 7. Andreol. con-
trouerſ. 48. num. 18. Poſth. de ſubhaſt. inſpec. 58.
num. 112. & pluribus ſeqq. Duran. deciſ. 7. num.
17. Burat. deciſ. 251. num. 3. & ſeq. Coccin. dec.
2343. num. 1. & duobus ſeqq. Bich. deciſ. 250. nu.
34. in fin. & nu. 35.*
11 Abſque actis igitur viſa eſt inoportuna, &
prorſus ſuperflua meritorum diſcuſſio, ſuper
quibus à Mancinis potiſſimum inſiſtebatur,
cum ſuppoſito, quod partes eſſent Nigronũ,
qui cauſam iactationis, & iactationum in
Rota introduxerant, iuſtitiam ſententiæ A. C.
ſubſtinere, ſimul ac eius acta tranſportare,
iuxta deciſionem 451. part. 4. num. 2. recent. nam
12 diuerſi apparuerunt à præſenti hypotheſi ter-
mini illius deciſionis, ibidem enim ſenten-
tia emanuerat non citato collitigante, vt pa-
tet *ex num. 15. & 17.* hic autem citatis Man-
cinis quibus proindè res iudicata præiudicat;
rurſus ibidem ſententiam adducens petebat
manutentionem, & gerebat partes actoris,
13 hic autem Nigrones nihil petunt à Manci-
nis, & ſolummodo ad eos repellendos ſen-
tentiam contra ipſos latam excipiendo dedu-
cunt, ideoque vincere per non ius actorum
14 ſat eſt iiſdem Nigronibus, qui & iuxta the-
ma pendentis controuerſiæ, & iuxta naturam
iudicij iactationis, & iactationum ſunt verè,
& originaliter rei *Cagnol. in l. diffamari ſub num.
9. C. de ingen. & manumiſ. Couar. variar. reſol. lib.
1. cap. 18. num. 4. Gratian. diſcept. for. 85. per
tot. coram Comit. deciſ. 14. num. 9. coram Duran.
deciſ. 60. num. 11. & ſeqq. & in recent. deciſ. 102.
nu. 9. par. 6.*
Et ita vtraque &c.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.

Lunæ 16. Ian. 1673.

ARGVMENTVM.

Referuntur plures circumſtantiæ quibus hæres
teſtatoris, & reſpectiuè tutor pupillæ excu-
ſatur ab inueſtimento dotis, quam pater ei-
dem pupillæ reliquit in certa quantitate;
legatum dotis intra quantitatem legitimæ eſt
fructiferum, vltra verò illam infructiferum:
ſtatus hæreditatis quando faciat ius quoad
omnes.

SVMMARIVM.

1 *Fructus non debentur ex legato pecuniario abſque
onere inueſtiendi.*
2 *Tutor excuſatur ab inueſtimento pecuniarum pu-
pillarum circumſtantijs relatis hic, & numer.
ſeqq.*
3 *Si ſcilicet pecunias illi legatas non inuenit in here-
ditate legantis, nec ex fructibus potuit cumula-
re.*
4 *Tutoris ingenuitas apparet, dum in ipſis nuptijs
ſoluit dotem pupillæ legatam in numerata pecu-
nia.*
5 *Tutor excuſatur, ſi dotem puellæ relictam non in-
ueſtiuit, dum pupillam aluit.*
6 *Item ex quo dos debetur regulariter de tempore
matrimonij.*
7 *Mulieri magis expedit habere dotem in quantitate,
quam in ſpeciebus.*
8 *Matrimonia faciliùs fiunt cum dote in quantitate,
quam in inueſtimentis.*
9 *Tutor qui pecuniam pupillarem doti deſtinatam
non inueſtit, non poteſt condemnari.*
10 *Pecuniæ pupillares non ſemper, & præſertim quo-
ties qualitas, & conditio pupilli ita ſuadet, ſunt
inueſtiendæ.*
11 *Tutor non eſt damnandus ad fructus, & intereſſe
inueſtimentorum, ad quæ prætermittenda moti-*

pis ; & circumſtantiis ſtringentibus duci potuit.

12 *Legatum dotis eſt fructiferum dumtaxat in ea parte, quæ correſpondet legitimæ.*

13 *In alia vero parte, quæ excedit legitimam poteſt grauari, ac eſt infructiferum, & conditionale, quatenus nuptiæ ſequantur.*

14 *Fructus prætendi non poſſunt pro bonis infructiferis.*

15 *Fructus non taxantur ad legalem rationem ſcutor. quinque, dum probantur percepti in minori quantitate.*

16 *Fructus legitimæ compenſari debent cum alimentis, quæ tutor pupillæ ſubminiſtrauit.*

17 *Status hæreditatis diligenter firmatus cum legitimo contradictore, ſeu intereſſe habente debet attendi contra omnes.*

18 *Præſertim quando non conſtat de exiſtentia aliorum bonorum, quæ non fuerint comprehenſa in dicto ſtatu.*

DECISIO CDXV.

Vix ad ætatem nubilem Flaminia peruenerat, cum nuptias illa dote contraxit, quam in ſumma ſcutorum 4000. Lucas eius pater legauerat, & Thomas eius tutor, & reſpectiuè Lucæ hæres ſtatim, ac promptè nuptiarum tempore numerauit; At quia Flaminia fructus etiam eiuſdem ſummæ conſequi prætendebat, reſeruauit quidem iura ſibi deſuper competentia, ſed reſeruatio in iudicium deducta nihil profuit in prima inſtantia, in qua A. C. huiuſmodi fructus non deberi pronunciauit, minuſque in hac ſecunda, in qua nec vigore legati, nec prætextu obligationis tutelaris, nec fundamento legitimæ eoſdem fructus deberi hodie DD. exiſtimarunt.

Non vigore legati, quia nullam continet
1 mentionem fructuum, nec oneris inueſtiendi, quo circumſcripto palam eſt, ex legato pecuniario vllos fructus produci non poſſe, iuxta ſacrorum Canonum ſanctiones, quæ ius ciuile huiuſmodi vſuras aliquando permittens correxerunt, *Covar. var. reſolut. lib. 3. cap. 1. numer. 9. Peregr. de fideicomm. art. 11. nu. 78. Gratian. diſcept. for. cap. 688. numer. 20. Leotard. de vſur. quæſt. 18. numer. 1. 2. & 5. Add. ad Buratt. deciſione 144. num. 13.*

Nec prætextu obligationis, quam tutori circa pupillarium pecuniarum inueſtimen-
2 tum leges impoſuerunt; quidquid enim informantes vtriuſque partis circa hanc inſpectionem diffusè certarent, ſatisfecerunt DD. diuerſæ circumſtantiæ, quæ in hac facti ſpecie verſantur: Ponderarunt enim, quod in hæreditate Lucæ pecunias, ſeu effectus pecunia-
3 rios adeſſe non conſtat, quibus adeo ingens imò minor quantitas potuerit apud tutorem cumulari, ſeu remanere; quocirca ſi defecit huiuſce quantitatis inueſtimentum, ceſſat illa magis ineuitabilis culpa, ſeu euidens dolus cuius ſolet certius haberi ratio in tutore, qui exegit, vel promptam habuit pecuniam pupillarem, & tamen vel inueſtire oſcitanter neglexit, vel in proprios vſus doloſè conuertit ad tradit. per *Dec. conſ. 177. in fin. verſ. ſecundo debet, Gabr. conſ. 26. num. 9. lib. 1. Gratian. diſcept. for. 240. num. 11. Rot. coram Pen. dec. 768. num. 5. iuxta impreſſ. Lugdun.*

E conuerſo autem tutoris ingenuitas appa-
4 ret, cum nec nuptias, nec numeratam dotis ſolutionem quidquam diſtulerit, ſed nepti duodecimum, vel decimumtertium annum agenti legatam ſummam in ipſo limine ma-
5 trimonij perſoluit; rurſus animaduerſionem meretur, quod puella abſque ſortis extenuatione, loco fructuum ſibi ex legitima debitorum alimenta ab eodem tutore aſſequebatur, iuxta ea, quæ aduertuntur per *Gramat. conſ. ciuil. 146. num. 9. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 26. numer. 9. Ciarlin. controu. for. 45. num. 39. & ſeqq.* ſique le-
6 gatum quantitatem legitimæ ſuperabat, habebat tamen adiectam cauſam dotis, quæ regulariter tempore matrimonij debetur, *Caſtr.* in his terminis ne tutor teneatur dotem pupillæ relictam à ſe exigere *conſ. 414. ſub num. 1. verſ. nec etiam lib. 2. Altograd.* alios referens in terminis dotis relictæ titulo inſtitutionis *conſ. 87. n. 6. in fin. & ſeq. lib. 1. Michalor. de fratr. par. 3. cap. 4. num. 30. poſt princ. Fontanell. de pact. nuptial. clauſ. 6. gloſ. 3. par. 1. num. 14. cum duobus ſequentibus.*

Probata itidem non fuit prompta occaſio tuti inueſtimenti, quod vlterius à pupilla
7 quantitatis legataria poterat forſan recuſari, eique nubenti fore minus proficuum, magis enim mulieri expedit dotem habere in quantitate, quam ſpeciebus, *Honded. conſ. 41. num. 31. lib. 1. Rot. dec. 231. num. 13. par. 9. recent. in Romana fructuum dotis 4. Febr. 1667. §. idemque importat, coram Eminentiſs. D. Card. Cerro, & in Ariminen. prædij 27. Ian. 1672. §. vnde ad fin. & 13. Iun. eiuſdem anni, §. & denique, verſ. ceſſat autem vtilitas, coram R. P. D. meo Bourlemont*, docetque expe-
8 rientia, facilius, & vtilius nuptias pecunia captari, quam inueſtimentis, vnde tutorem,
9 qui pecuniam pupillarem doti deſtinatam non inueſtit, potius commendat, quam damnet, *Coſt. de ſcient. vel ignor. diſtinct. 24. numer. 12. centur. 1.* illo motus generali axiomate, quod
10 non ſemper, & tunc præſertim quoties qualitas, & conditio pupilli ita ſuadet, pecuniæ pupillares ſunt inueſtiendæ, quod comprobat *Corn. conſ. 243. num. 9. vol. 3. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 240. num. 10.*

Quæ omnia ſimul, & vnitim ponderata ab
11 onere inueſtimenti vel eximunt, vel ſaltem excuſant tutorem, in cuius animo potuerunt præfatæ reflexiones rationabilem credulitatem, & valdè probabilem opinationem excitare, & confouere, adeout regulari, & ſtricta iuris cenſura damnandus non veniat ad fructus, & intereſſe inueſtimentorum, ad quæ prætermittenda motiuis adeo ſtringentibus, vel ſaltem apprimè probabilibus ducebatur, vt benè ponderant *Curt. iun. conſ. 239. nu. 28. lib. 3. Gratian. diſcept. forenſ. d. cap. 240. num. 14. & duob. ſeqq. Rot. coram Pen. impreſſionis Lugdunen. deciſ. 768. num. 3. & deciſ. 805. num. 6.*

Non denique fundamento legitimæ, eo quia legatum dotale illius loco ſuccedens ſit fructiferum quamuis relictum in quantitate: quippe verum eſt aſſumptum, ſed eam recipit decla-

12 declarationem, quod fructus non ex toto legato debentur, ſed ad proportionem legitimæ, & ſic nedum iuxta qualitatem bonorum paternorum, ſed iuxta quantitatem fructuum, qui ex iiſdem bonis pro rata legitimæ fuerunt percepti, *Criuel.deciſ. Dolan.98. per tot. Gratian.diſcept.for.688.num.13.cum quinque ſeqq. Rot.coram Seraph. dec.1406.num.7.* Siquidem legatum dotis intra quantitatem legitimæ eſt
13 purum, fructiferum, ac incapax cuiuſcunque grauaminis, vltra verò huiuſmodi quantitatem, recipit grauamen, & regularem naturam ſortitur legati infructiferi, & conditionalis quatenus nuptiæ ſequantur. *Bartol. conſ. 200. verſ.de iure communi lib.1. Caſtr.conſ.414.num.1. verſ.nec etiam haberet locum lib.2.Cephal.conſ.56. num.13.iuncto num.17.& 18. Gabr.conſ.116.n.11. & duobus ſeqq.lib.1. Altograd.d.conſ.37.num.29.& 30.lib.1. Michalor.de fratrib.d.par.3.cap.4.ſub nu. 30. & admittit Rot. allegato dicto conſ. Gabrielis in Romana pratenſi fideicomm. 28. Ian. 1667. §. cum verò in fin. verſ.ſaltem, coram Eminentiſs.Carpineo Prodatario.*

Patet autem ex ſtatu hæreditatis aliàs firmato, bona inter Thomam patruum, & Lucam nepotem iam communiter poſſeſſa aſcendiſſe ad ſcut.24000. ex quibus poſtquam arbitri tunc electi quantitatem ſcutorum ſex millium prius detraxerant ad beneficium Thomæ pro totidem, quæ occaſione quarumdam dotium à ſolo Luca debebantur, ſtatum bonorum communium reduci determinarunt ad ſcuta 18000. nimirum ſex millia infructifera, & duodecim millia fructifera, & facta horum bonorum diuiſione, medietatem Thomæ teſtatoris in ſcutis tribus millibus infructiferis, & ſex millibus fructiferis calcularunt: itaque ex tali aſſe hæreditario Thomæ teſtatoris triens, qui pro legitima Flaminiæ vnicę filiæ debebatur aſcendebat ad ſola ſcuta tria millia, duo ſcilicet fructifera, & aliud in-
14 fructiferū; fructus verò horum bonorum pro rata infructiferorum non debentur, *Criuel. d. deciſ.Dolan.98.num.2. Fontanell deciſ.92.num.12.* Pro fructiferis rerum non eſt habenda ratio præſumptiuę taxationis ad rationem quinque
15 pro centenario, de qua apud *gloſ.in Auth. perpetua, C. de Sacroſ. Eccleſ.* ſed ad rationem à teſtibus probatam ſcut.trium pro centenario, & anno, vt in terminis ſimilis rationis ſcut. trium reſpondit *Rot.in Baren.cenſus 4.Iul.1657. per totam.coram bo. mem.Veroſpio*, igitur fructus
16 dictorum ſcutorum duorum millium fructiferorum aſcendunt ad annua ſcuta ſexaginta, quæ debent compenſari, vel proportionabiliter bonificari cum alimentis à Tutore eidem Flaminiæ ſubminiſtratis, *Cordub. in l. ſi quis à liberis. §.ſi mater num.34.C.de liber.agnoſc.Franch. dec.539. in fin. Ciarlin.controu. for.45. num.41.& ſeqq. Michalor. de fratrib. dicta par.3. cap. 4. num. 29.*

Neque obſtat, quod huiuſmodi ſtatus non fuerit firmatus cum Flaminia, cui res inter alios acta nocere non debeat; ſufficit enim
17 quod cum Flaminia ſeniore illius auiæ ratione vſusfructus ei ab eodem teſtatore legati firmatus fuerit coram arbitris hinc inde electis, & pluries informatis, parteſque dictæ Flaminiæ ſenioris gerente Cimarello eius genero, adeout, & iuxta depoſitionem arbitrorum in hoc iudicio teſtificantium, notulam bonorum ſibi fuiſſe datam, & perfectè diſcuſſam, & recognitam, & iuxta validam præſumptionem productam ab aſſiſtentia dicti Cimarelli cuius ſocrui hæreditatem Thomæ ratione relicti vſusfructus impinguari expediebat, credendum veniat rem fuiſſe ſedulo, & fideliter geſtam, ſtatumque ritè, & rectè firmatum, qui proinde contra omnes, & ſic contra Flaminiam iuniorem debet attendi, iuxta vulgatum *textum in l. ingenuum, ff. de ſtat.homin. Rot.deciſ.352.num.3.par.3.recent. & dec.297.n.7. coram Bich.* & in terminis ſimilis liquidationis pro legitima *Tondut.quæſt.ciuil. cap.109.num.3.*
18 *par. 2.* potiſſimum quia non conſtat de exiſtentia aliorum bonorum, quæ in dicto ſtatu non fuerint comprehenſa, vt bene animaduertitur *in deciſ. 192. numer. 44. part. 10. recent.*

Et ita poſt tertiam propoſitionem deciſum fuit vtraque parte ſemper informante.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE SPINIS.

Lunæ 23. Ian. 1673.

ARGVMENTVM.

Res iudicata reportata à creditore, & hærede beneficiato fideicommittentis contra alios creditores, & contra primum ſubſtitutum, facit ius quoad omnes ſucceſſiuè vocatos, & propterea plenè reiiciuntur diuerſæ exceptiones, quæ obiiciebantur contra inuentarium, & creditum illius, qui dictam rem iudicatam obtinuerat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quæ tranſiuit in iudicatum pro veritate habetur.*
2 *Nedum contra ſubſtitutum citatum, ſed contra ſucceſſiuè vocatos.*
3 *Appellatio non proſequuta intra legitima tempora, perinde eſt, acſi non fuiſſet interpoſita.*
4 *Teſtes inſufficienter deponentes contra inuentarium reiiciuntur.*
5 *Inuentarium publicum, & ſolemne habet pro ſe præſumptionem, adeout doloſa, ſeu defectuoſa deſcriptio probari debeat concludenter.*
6 *Exceptio, qua non obſtante, Iudex ſententiam protulit, arguitur irreleuans.*
7 *Exceſſus quoad expenſas funerum non præſumitur, niſi probetur concludenter.*
8 *Circa expenſas funerum defertur arbitrio Iudicis.*
9 *Expenſæ funerum arbitrandæ ſunt moraliter, & iuxta conditionem defuncti, & conſuetudinem loci, & temporis.*

10 Sen-

10 *Sententia declaratur à libello.*

11 *Reintegratio non datur ei, qui facto, ſeu conſenſu proprio receſſit à poſſeſſione.*

12 *Donatio non infertur ex illis verbis,* & quatenus opus ſit donauit &c. *appoſitis in contractu aſſignationis, ſeu exequutionis datæ legata.*

13 *Clauſulæ, ſeu expreſſiones perfunctoriæ non alterant contractum, cum apponi ſoleant potius ex ſtylo Notariorum, quam ex mente contrahentium.*

14 *Clauſula, ſeu ille ablatiuus abſolutus* refectis tamen &c. *quando non importet ſuſpenſiuam conditionem poſſeſſionis, ſed præſeruatiuam iurium.*

15 *Melioramenta vt debeantur, probari debent ſpecificè ſtatus antiquus, & quid impenſum, quiaque melioratum vt refici poſſit quid minus.*

16 *Sententia, quæ facit aliquem creditorem certæ ſummæ, ſuadet quod creditum ſit conſtitutum bonificatis bonificandis niſi videantur illius acta.*

17 *Vineæ in agro Romano ſæpè nullos, aut modicos fructus reddunt detractis expenſis.*

18 *Peritus non poteſt æſtimare bona, quorum pretium, & qualitates ignorat.*

19 *Exiſtentia bonorum liberorum vltra fideicommiſſaria probari debet ab allegante, quando agitur contra tertium poſſeſſorem.*

20 *Apotheca poſita ſub domo dicuntur comprehenſa in æſtimatione domus, dum fuit comprehenſum etiam illius ſolum.*

21 *Apotheca, quando veniant appellatione domus.*

DECISIO CDXVI.

AGnoſcentes Pacifica, & Margharita de Spini, ex decoctione Franciſci fideicommittentis præmiſſa, ſeu primo loco firmata in præcedenti deciſione diei 14. Martij 1672. ſubſtitutionem ad earum fauorem fruſtrari, curarunt hodie præ viribus huiuſmodi decoctionem arcere, & ad hunc effectum exceptiones ab Aurelio Spina primo ſubſtituto contra Adrianam hæredem grauatam in iudicio concurſus oppoſitas reaſſumere, aliaſq; nouas in comprobationem antiquarum cumulare, ſed intentum conſequi non valuerunt, quippe animaduertentes Domini antiquas fuiſſe re iudicata reiectas, nouas autem eſſe reijciendas, non dubitarunt propterea in dicta deciſione perſiſtere.

Reaſſumuntur inquam antiquæ exceptiones, quæ reſpiciunt nullitatem inuentarij facti ab Adriana, & reformationem partitarum, in quibus illa conſtituebatur creditrix, ſed nullo modo fuerunt admiſſæ, quia cum fuerint reiectæ in iudicio concurſus, & ſententia graduatoria deſuper lata de anno 1553. contra Aurelium Spinam primum ſubſtitutum, & creditores fideicommittentis, non merentur
1 amplius opponi reſiſtente dicta antiquiſſima ſententia, quæ cum tranſierit in iudicatum, pro veritate habetur, *l. res iudicata, ff. de regul. iur. l. ingenuum, ff. de ſtat. homin.* nedum contra
2 dictum Aurelium tunc citatum, & ſedulo contradicentem, ſed etiam contra omnes alios ſucceſſiuè vocatos ad fideicommiſſum, *Pereg. de fideicomm. art. vlt. num. 56. verſ. ſed cum ex propria, Fuſar. de ſubſtit. innumeros colligens qu. 622. num. 1. Rojas deciſ. 287. num. 21. & Bich. deciſ. 616.*
3 *num. 2.* Quidquid dicatur de appellatione interpoſita, quia cum à dicto anno 1553. nunquam fuerit proſequuta perinde habeatur, ac ſi non fuiſſet interiecta, *Auth. ei qui, & l. fin. §. illud, C. de temp. & reper. appell. Clem. ſicut appellationem de appell. Rot. coram Celſ. dec. 141. & dec. 205. vtrobique nu. 2.* & tamen circumſcriptis iuribus, & tunc notis circumſtantijs, quibus Iudex illius temporis moueri potuit ad ferendam dictam ſententiam, apparet hodie ex abundanti dictum Iudicem ritè, & rectè proceſſiſſe; Quo enim ad inuentarium non probatur, quod Adriana habuerit, & deſcribere omiſerit crumenam cum pecunijs, ac aliqua mobilia, & caput marmoreum; reſpe-
4 ctu enim crumenæ duo teſtes adducti ſunt ſingulares, imò alter tendit ad ſe excuſandum; alter verò ignorat quid in crumena contineretur; reſpectu verò mobilium, & capitis marmorei ſextus teſtis dicit quidem, quod Franciſcus dum viuebat habebat dicta mobilia, ſed non affirmat an poſſideret tempore mortis, minuſque an ea peruenerint ad manus Adrianæ, prout ingenuè fatetur ſecundus teſtis ignorare an mobilia remanſerint poſt mortem Franciſci, vt in Summario reſponſionis Ludouicæ *num. 2.* & ita interpretari debet dictum alterius teſtis idipſum apertè non deponentis, qui in omnem caſum remaneret
5 vnicus. Meritò igitur in illo iudicio non fuit habita ratio doloſæ, vel defectuoſæ deſcriptionis, quæ aduerſus præſumptionem, & fidē publici, & legalis inuentarij debuiſſet concludenter, ſeu legitimè probari, iuxta textum punctualem dicentem, quod fideicommiſſarius tenetur legitimis modis idipſum probare *in l. final. §. licentia, C. de iur. delib. Caſtr. conſ. 212. num. 2. lib. 1. Gabr. de probat. concl. 7. nu. 12. Seraph. dec. 504. num. 5. verſ. ſecundo videndum, & num. 6. Rot. recent. dec. 607. num. 1. par. 1. & dec. 89. num. 5. par. 7.*

Eiuſdem momenti ſunt duo veteres obiectiones, quæ hodiè renouantur ad minuendum creditum Adrianæ: Præſuppoſito enim, quod illa, iuxta ſupputationem vtriuſque partis, & valutationem floreni ad rationem bononenorum triginta quinque, & quadrantis vnius pro quolibet, eſſet creditrix ſcutor. 878. nimirum ſcutor. 440. pro florenis 1250. pro dote, & donatione propter nuptias, vt ſupra valutatis; item aliorum ſcutorum 300. pro pretio domus à Franciſco alienatæ, & ſc. 138. pro expenſis funerum, ſalariorum, & aliorum; Cenſuerunt Domini huiuſmodi creditum non poſſe diminui quadam partita ſcut. 40. & b. 37. quæ dicebantur per Adrianam exacta à Capitulo Sancti Petri pro totidem Franciſco debitis; quia quietantia, ſeu exactio non fuit facta ab Adriana, ſed ab eius Procuratore, de cuius mandato non docetur, vel potuit tunc in aliam cauſam hodiè ignotam referri, ſeu

appli-

6 applicari, quia cum Iudex non obſtante illius productione, de qua in hodierno Summario Ludouicæ *nu. 3.* Adrianam in prædictis ſummis ab ea petitis graduauerit, clarè, & in conſequentiam additauit, quod huiuſmodi exceptionem ex ſupradictis, vel alijs cauſis ſibi notis reiecerat, & irreleuantem exiſtimauerat, *arg. textus in l. à procedente, ibique Bartol. num. 4. C. de dilat. Buratt. dec. 15. num. 7. Bich. dec. 370. num. 9. & 10.*

Minùs reformari poteſt ſupradicta partita ſcut. 138. pro expenſis funerum, & aliorum calculata per illum Iudicem ad creditum Adrianæ, quod enim expenſæ funerum ſint factæ cum aliquo exceſſu, & vltra neceſſitatem, prout tunc primus ſubſtitutus oppoſuit, & nunc repetunt mulieres fideicommiſſariæ,
7 non præſumitur, niſi concludenter probetur, *Rot. recent. deciſ. 306. num. 26. & 27. par. 7. & dec. 65. num. 27. & deciſ. 178. nu. 13. par. 9.* & probari hodiè amplius non poteſt poſt lapſum ſæculi, & vltrà, cum quantitas harum expenſarum fuerit iam admiſſa, & canonizata per dictum
8 Iudicem, cuius arbitrio in hiſce terminis deferendum eſſe monet *textus expreſſus in l. ſi quis ſepulchrum, §. ſumptus, ff. de relig. & ſumptib. funer. Surd. deciſ. 255. num. 28. in fin. verſ. quæ autem, & quanta impenſa, Rot. dec. 88. num. 15. par. 11.* non ſumpta neceſſitate ſtrictè, & abſolutè, vt ex
9 parte mulierum prætendebatur, ſed moraliter, & ſecundum quid, & ſic calculatis expenſis, quæ iuxta conditionem defuncti, & conſuetudinem loci, & temporis faciendæ erant, vt in *d. l. ſi quis ſepulchrum, § ſumptus, & l. & ſi quis impediat, §. æquum. ff. eod. Alciat. conſ. 37. num. 4. lib. 5. Ioſeph Ludou. dec. Peruſ. 78. num. 15. & duob. ſeqq. Surd. d. deciſ. 255. num. 28. Rot. dec. 399. n. 17. par. 5. & dec. 3. num. 3. & 4. par. 11. recent.* Alius verò exceſſus, quod iuxta notulam in actis tunc exhibitam expenſæ funerales non perueniant ad dictam ſummam ſcut. 138. taxatum in ſententia in cauſam funerum, pariter non ſubſiſtit, quia notula, & petitio facta in libello ſimul cum expenſis funerum expreſsè cumulat quaſdam alias expenſas inſimul cum illis
10 funerum conflantes dictam ſummam, & proinde licet ſententia faciat mentionem expenſarum funerum, declaratur tamen abſtractis, & à libello, vbi dicta ſumma, & pro funere, & pro quibuſdam alijs expenſis petebatur, vt videre eſt in libello relato in hodierno Summario Ludouicæ *num. 1.* per ea quæ aduertunt *Caſtr. conſ. 376. ſub num. 1. verſ. quod autem conſtet lib. 1. Rot. recent. deciſ. 349. num. 10. & ſequentib. par 12. & deciſ. 137. num. 6. part. 13. & alibi paſſim.*

Non minus irreleuantes viſæ ſunt aliæ exceptiones, quæ vel nouiter deducuntur, vel ob deficientiam, ſeu amiſſionem actorum nō probantur ità patenter reiectæ in dicto iudicio concurſus, & quidem audiri non poſſunt mulieres de Spinis, ad reprobandam alteram ex dictis partitis ſcutorum tricentorum, pro quibus Adriana per dictam ſententiam tranſactam iudicatum graduata fuit creditrix occaſione propriæ domus à Franciſco filio alienatæ; quamuis enim fuerit hodiè exhibita quædam ſententia abſolutoria emptoris à ſpolio intentato per Adrianam, non tamen excludit, quod Adriana non fuiſſet iam Domina domus, & pretium in iudicio concurſus repetere non potuerit; dominium enim probatur, quia licet Nardus pater Adrianæ hanc domū poſitam in regione Parionis in loco *detto il Paradiſo* in dotem tradiderit Ioanni patri Franciſci Spinæ; attamen ab hac traditione receſſum fuit eo quia fuerunt ſoluti floreni mille in pecunia vice dictæ domus, quæ redijt proindè ad dictum Nardum, prætereo Summar. ſororum de Spinis *num. 1.* & deinde peruenit in Adrianam eius filiam, quæ cum conſenſiſſet alienationi eiuſdem domus factæ per Frāciſcum, non mirum, quod emptor fuerit ab-
11 ſolutus à reintegratione, quæ Adrianæ non competebat, cum à poſſeſſione eiuſdem domus proprio facto, & conſenſu cecidiſſet, *Pariſ. conſ. 1. num. 164. lib. 1. Menoch. de recup. remed. 17. num. 14. Rot. recent. dec. 528. num. 1. par. 1. & dec. 251. num. 12. & 13. par. 6. & coram Peutinger. dec. 332. num. 1. & duobus ſeqq. vbi referuntur concordantes.*

Itidem non ſunt adſcribenda ad minuendum creditum Adrianæ quædam mobilia, & ornamenta, quæ ab ipſa in exequutionem legati oretenus facti à Franciſco fuerunt Clementiæ nurui conſignata; ita enim cantat inſtrumentum aſſignationis, quod ad alium effectum fuerat productum in dicto antiquo iudicio concurſus, & prorſus inuetiſimile eſt, quod ſi res aliter ſe haberet, Aurelius fideicommiſſarius, & alij creditores, qui alias minores exceptiones in eodem iudicio fecerunt, hanc præterierint, & Iudex pro validitate inuentarij facti per Adrianam pronunciauerit, nihil aduerſante clauſula illa, ſeu expreſſiua prægnantiori, *& quatenus opus ſit donauit &c.*
12 quia famulatur actui principaliter geſto, & non alterat naturam contractus, qui & iuxta literale proœmium, & iuxta totum eius contextum nimis apertè præſefert puram aſſignationem, ſeu exequutionem legati, & non gratuitam donationem ex animaduerſis per *Rot deciſ. 318. à num. 16. vſque ad fin. vbi num. 21. reſpondet ad ſimilia verba,* donat ex mera liberalitate *par. 4. to. 2. recent.* vnde huiuſmodi per-
13 functoriam clauſulam, ſeu expreſſionem potius ex ſtylo Notariorum, quam ex mente contrahentium apponi ſolere tradit alijs alleg. *Barboſ. de clauſ. clauſ. 58. num. 2.*

Rurſus non obſtat, quod non reddatur ratio de pluribus bonis à fideicommittente relictis, nempe de capſa inſtrumentorum rogatorum à Franciſco, quia debuerunt ad Archiuium aſportari, nec conſtat Adrianam exinde aliquam vtilitatem habuiſſe, prout etiam de libris teſtatoris, quibuſdam paucis mobilibus, & de melioramentis factis in domo Adrianæ ad Pontem Sixtum, his enim bene reſpondet deciſio, quæ reuidetur *in §. ſiquidem. & §. ſequ.* & gratis aſſeritur quoddam pilum marmoreum in inuentario deſcriptum fuiſſe caput Veſpaſiani, & magno pretio ſcut. quinquaginta eſſe æſtimandum. Non obſtante, quod Iudex illa verba in ſententia appoſuerit, *reſe-*

ctis

14 *His tamen ſiue excomputatis melioramentis in ea (nempe dicta domo) factis per dictum olim Franciſcum ad fauorem, & commodum ſupradicti fideicommiſſarij, & cæterorum creditorum in exequutione reali liquidan.* Quia hæc circumſtantia, ſiue ablatiuus abſolutus nõ importat ſuſpenſiuam conditionem poſſeſſionis Adrianæ, quæ propriam domum iam poſſidebat, ſed præſeruatiuam iurium fideicommiſſarij,& creditorum conſequendi melioramenta, quatenus adeſſent, & liquidarentur, *Bald. in l.1. num.1. verſ. ſoluo dicit gloſ. C. quand. non petent. part. Rot coram Reuerend. Rotas dec.11. num.16. & pluribus ſeqq. & coram b.m. Dunozetn. deciſ. 574. num.16. & ſeqq.* huiuſmodi autem liquidatio non fuit ſubſe-
15 quuta, nec inferri poteſt à duobus teſtibus genericè deponentibus, quia opus eſt probatione magis ſpecifica, & indiuiduali tam ſtatus antiqui, quam impenſi, & meliorati, vt quid minus refici poſſit per *text. in l. in fundo alieno 39. ff. de rei vindic. Rot. recent. dec.38. nu.28. par.7. & deciſ.71. num.12. par.13.* & articulo formiter diſcuſſo *in Romana domus 1. Febr. 1666. confirmata 14. Nouemb. 1667. coram Reuerend. D. Beuilaqua Vrbis Gubernat.*

Denique non fuit admiſſum, quod Adriana fuerit ſatisfacta ex penſionibus domus, & ex vino, quod ante graduationem ex vinea collegerat, & reſpectiuè inuenerat in hæreditate Franciſci; etenim non docetur Adrianam ex domo, & vinea percepiſſe fructus, quos reſpectu fideicommiſſariorum feciſſet ſuos attento vſufructu per fideicommittentem ſibi relicto, quia neutrius vini, nec penſionum rationem Iudex habuit in dicta ſententia, cumque viſo inuentario, & iuribus, & exceptionibus contra Adrianam deductis pronunciauerit illum beneficio inuentarij gaudere,
16 ac in dictis ſummis remanere creditricem, niſi omnia acta videantur non eſt improbabile, quod eius creditum fuerit firmatum habita ratione eiuſdem vini, vt in ſimili antiqua ſententia reſpondit *Rot. in Bononien. fideicomm. de Amorinis 8. Iunij 1671. §. nec demum, coram R. P. D. meo Bourlemont, & 23. Martij 1672. §. iſte namque, cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Calataiu.*

Cæterum recollectio vini directè non probatur, & non poteſt vllo modo admitti in exorbitanti quantitate calculata per mulieres fideicommiſſarias, quibus incumbit onus huiuſmodi recollectionem, ſeu potius vineæ fructum probandi, etenim in duobus annis
17 antè ſententiam ab hac vinea poſita in agro Romano, potuerunt tunc, prout nunc ſæpè euenit, nulli, vel modici fructus, detractis expenſis lucrari iuxta animaduerſa per *Rot. in Romana vſusfructus 32. Mart. 1659. §. certius, cor. Em. D. Card. Cerro, et in Romana Alimentorum 1. Iuly 1671. §. non obſtat in fin. coram R. P. D. meo Emerix.*

Vinum vero repertum in hæreditate Franciſci in quantitate doliorum quindecim non admittit calculationem cadorum hodie factam pro ſingulis dolijs, minuſque hodiernam æſtimationem extraiudicialem peritorũ,
18 qui ignari qualitatum vini, & prætiorum tunc currentium, non potuerunt ad eſtimationem illius, ſicut & mobilium deuenire, *Rota coram Em. Ottob. deciſ. 199. num. 11. et 12. et in Romana Cenſus 1. Aprilis 1669. ſuper dub. an ſit ſtandum in deciſis §. et ſi vrgentur coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Et quando ratio huius vini inuentariati habenda ſit, non propterea aliquid remanſit in manibus Adrianæ, quippe hæreditas Franciſci erat debitrix primo prædictæ Adrianæ in dictis ſcutis 878. ſecundo loco dictæ Clementiæ in ſcutis 620. quidquid nunc dicatur creditum Clementiæ iudicialiter ſatisfactæ fuiſſe in minori quantitate, cum vltra alias reſponſiones debuiſſet à primo ſubſtituto opponi contra eandem Clementiam, & tertio loco trium creditorum in ſumma ſcutorum 181. b. 80. cum itaque æs alienum fideicommittentis in totum aſcenderet ad ſcuta 1680. eius vero vinea, & domus ad ſcuta 1420. vtique remanent ſcuta 260. quibus valor ne dum vini, ſed aliorum bonorum adequaretur, & in conſequentiam corruit calculus à mulieribus factus, vnde nihil obſtat, quod Iudex concurſus mandauerit Adrianam ſatisfieri ſuper bonis liberis, ſi extant, ſin minus ſuper fideicommiſſarijs, quia exiſtentia bonorum liberorum ex prædictis excluditur, ne dum probetur præſertim contra Adrianam, & ab eo cauſam habentes contra quos tanquam poſſeſſores controuerſæ domus exiſtentia bo-
19 norum liberorum debuiſſet in concurſu contrariarum probationum clarius apparere *ad trad. in ſimilibus terminis à Peregr. de fideicom. art. 42. num. 73. Molin. de primog. hiſpan. lib. 4. cap. 7. num. 36. Gratian. diſcept. for. cap. 331. num. 21. Mareſcot. var. reſol. lib. 2. cap. 73. num. 9. Rota coram Eich. dec. 18. nu. 20.*

Non attento, quod in iudiciali æſtimatione domus non fuerint comprehenſæ apothecæ ſub ea exiſtentes, quia cum in æſtimatione fuerit comprehenſum etiam ſolum, fue-
20 runt in conſequentiam inſimul æſtimatæ apothecæ, quæ inter ſolum, & domum exiſtebant, rurſus in æſtimatione fuit habita ratio Canonis, quod non minus pro domo, quàm pro apothecis debetur, & ſoluitur, ex quibus apparet apothecas eſſe partes integra-
21 les domus, eiuſque appellatione fuiſſe comprehenſas *Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 15. nu. 26. Gratian. diſcept. 126. nu. 2.*

Quibus in facto firmatis bene ſubſiſtere viſæ ſunt plures iuris illationes, quibus domum iure dominij non autem pignoris apud Adrianam eiuſque hæredes permanſiſſe probat præcedens deciſio, cuius fundamentis hodie Domini adhæſerunt, vtraque parte informante.

RO-

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Ven. 27. Ian. 1673.

ARGVMENTVM.

Reciproca de linea ad lineam infertur ex tribus requiſitis, quod omnes ſint honorati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate, eoque magis dum concurrunt aliæ coniecturæ: Obſeruantia centenaria non releuat ſi eſt æquiuoca, & interrupta, præſertim contra ſucceſſiuè vocatos, quibus non præiudicat quæcunque præſcriptio fideicommiſſi inducta contra grauatos.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio reciproca facilius datur inter deſcendentes eiuſdem lineæ.*

2 *Reciproca de linea ad lineam dicitur expreſsè ordinata dum poſt obitum cuiuſque deſcendentis vocantur deſcendentes ab alio hærede, & maſculo eiuſdem familiæ.*

3 *Reciproca tacita de linea ad lineam tacitè infertur ex tribus requiſitis, quod omnes ſint honorati, ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti, & in tota hæreditate.*

4 *Deſcendentes omnes dicuntur honorati, dum fuerunt collectiuè vocati.*

5 *Et quando poſt extinctos maſculos deſcendentes vocantur fœminæ, & locus pius.*

6 *Subſtitutio facta dicitur vltimo morienti, dum teſtator ita literaliter diſpoſuit.*

7 *Verba clara neceſſe non habent coniecturis, & argumentis.*

8 *Subſtitutio facta dicitur in tota hæreditate, quando teſtator prohibuit inſtitutis, & ſubſtitutis alienationem, & quaſcunque detractiones.*

9 *Et quando poſt defectum lineæ mandauit quod eius hæreditas tripartiretur inter loca pia.*

10 *Totum continetur in omnibus partibus ſimul ſumptis, ſicut in toto integrali continetur qualibet eius pars.*

11 *Reciproca inter primo vocatos, & magis dilectos, indicat, quod teſtator voluerit ſimili ſubſtitutione grauare minus dilectos.*

12 *Reciproca de linea ad lineam eo magis admittitur quando aliàs fœminæ, ſeu agnati remotiores, & loca pia admitterentur in concurſu prædictorum maſculorum deſcendentium ab altero ex hæredibus.*

13 *Et quando fœminæ excluduntur in remotiſſimum tempus in defectum maſculorum.*

14 *Et quando arguitur votum conſeruandi agnationem.*

15 *Deſcendentia in nobilibus familijs habetur pro notoria ideoque non eget probatione.*

16 *Deſcendentia probatur inſtrumentis, teſtamentis, ſententijs, & confeſſione collitigantis.*

17 *Deſcendentia facilius probatur non concurrentibus alijs eiuſdem familiæ.*

18 *Aſſertio grauati, quod bona vendita ad ipſum ſpectarent pleno iure, vti præordinata ad alliciendum emptores, non attenditur ad euertendum fideicommiſſum in præiudicium vocatorum.*

19 *Obſeruantia centenaria, ſi fuit interrupta, non attenditur, nec inducit aliquam præſumptionem tituli*

20 *Præſcriptio etiam centenaria inducta contra grauatos non præiudicat ſubſtitutis ſucceſſiuè vocatis, & num. 21. datur ratio.*

22 *Non valenti agere non currit præſcriptio.*

DECISIO CDXVII.

ANtequam caſus euenerit, quod D. Petrus Caffarellus abſque filijs maſculis deceſſerit, orta eſt inter ipſum, & D. Ducem Caffarellum præuentiua controuerſia ſuper quorundam fideicommiſſorum ſucceſſione, quippe dubitans D. Petrus lites, & moleſtias poſſe deſuper oriri intentauit pro illarum iudiciali definitione remedium *l. diffamari, C. de ingen. & manumiſ.* curando cauſam, & cauſas iactationis, & iactationum D. Ducis mihi committi, at quia quatuor ſunt huiuſmodi fideicommiſſa, illud nimirum Proſperi ſenioris Epiſcopi Aſculani, alterum Io: Petri communis proaui collitigantium, & alia duo Proſperi iunioris, & Alexandri aui, & patris reſpectiuè D. Petri, ideò totidē dubia annuentibus partibus, & Rota ſic ordinante aſſignaui; cumque hodiè ſuper antiquiori fideicommiſſo Dominos conſuluerim, an conſtaret de bono iure Dom. Ducis Gaſparis ex teſtamento Proſperi Epiſcopi Aſculani, & ſit danda immiſſio, prætermiſſa determinatione ſecundæ partis reſoluta fuit prima pars dubij pro bono iure D. Ducis.

Apparet enim huiuſmodi bonum ius ex teſtamento dicti Proſperi ſenioris, qui poſt inſtitutos pro medietate Antonium ex Bernardino fratrem nepotem, & pro alia medietate filios Nicolai alterius fratris, nempè Io. Vincentium, Io. Baptiſtam, Io. Petrum, & Io. Andream, hos hæredes, eorumque deſcendentes maſculos ad inuicem ſubſtituit, vnde per dictum obitum D. Petri aperitur ad fauorem D. Ducis reciproca ſubſtitutio, ſiue ſumatur pro illa, quæ facilius procedit inter
1 deſcendentes eiuſdem lineæ, quæ efformetur
ſiue deriuet à Io. Petro altero ex cohæredibus, & communi proauo collitigantium, *Peregrin. conſ. 33. num. 19. ad fin. lib. 3. Rot. dec. 306. num. 8. par. 12. recent. deciſ. 95. num. 6. coram Arguell.* ſiue accipiatur pro illa, quæ difficilius datur ab vna ad alteram lineam, cum in præſenti caſu, & expreſsè, & tacitè interlinearis iſta ſubſtitutio appareat ordinata: expreſsè inquam,
2 quia in euentum obitus ſine filijs maſculis
cuiuſque deſcendentis ab hæredibus ſcriptis leguntur ſubſtituti deſcendentes maſculi aliorum hæredum, & poſt eos alij maſculi de ſtirpe, & familia de Caffarellis, quod vtique effectum ſortiri non poſſet, niſi ſubſtitutio inter lineas quantumuis diuerſas reciprocaretur, *Gabr. conſ. 123. ſub nu. 18. & 19. lib. 2. Rot. recent. dec. 361. num. 9. par. 1. & coram Merlin. deciſ. 360. ſub numer. 1. cum alijs in Romana, ſeu Tiburtina Caſtrorum 3. Iunij 1672. §. in qua ſanè, & §. clarius autem, coram R. P. D. meo Rondinino.*

Tacitè

3 Tacitè verò quia concurrunt tria illa re-
quiſita, quod nempè omnes ſint honorati,
ſubſtitutio ſit facta vltimo morienti, & in tota
hæreditate, ex quibus tacitam reciprocam de
linea ad lineam deſumi probat *textus in l. Titia
ſeio, §. ſeia libertis, ff. de leg. 2. cum ibi notatis per
DD. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 7. tit. 5. n. 15.
& cum aliis colligit Rot. in deciſ. 183. nu. 1. par. 10.
recent. deciſ. 177. eodem num. coram Eminen. Ottbob.
& in Amerina fideicommiſſi 24. Martij 1654. ſub
princip. coram Illuſtriſs. Benilaqua Vrbis Guber-
natore.*

Patet primum requiſitum, quod omnes
ſint honorati tàm explicitè, quàm implicitè;
4 explicitè enim honorati leguntur omnes de-
ſcendentes maſculi hæredum inſtitutorum,
dum fuerunt pluries hoc collectiuo nomine
vocati, *Soccin. iun. conſ. 115. num. 5. in fin. vol. 3.
Rot. coram Arguell. dec. 79. num. 1. in fin. & dec. 95.
num. 3. in princip. in Romana fideicommiſſi de Bon-
compagnis 22. Martij 1662. §. de mente cum ſequ.
coram Illuſtriſs. D. Bevilaqua, & in dicta Amerina
fideicomm. §. nam quod omnes, coram eodem,* impli-
citè verò dum teſtator non aliter ad ſubſtitu-
5 tionem fæminarum, & locorum piorum de-
uenit, quam euacuata prius ſtirpe, & gene-
ratione maſculina hæredum inſtitutorum,
voluit itaque maſculos eiuſdem ſtirpis ho-
norare, ſi poſt eam extinctam grauauit ad
fauorem fæminarum, & locorum piorum,
*Decian. conſ. 3. nu. 64. lib. 1. Cephal. conſ. 186. n. 14.
Vbald. dec. 22. num. 10. Duran. dec. 296. num. 2. verſ.
& demum, & num. 3. Merlin. dec. 360. num. 1. verſ.
idemque, Dunoz. iun. dec. 418. num. 3. & duob. ſeqq.
& in recent. dec. 32. num. 29. par. 8.*

Literale eſt aliud ſubſtitutionis vltimi mo-
6 rientis, imò repetitum in parte diſpoſitiua, &
conditionali, in diſpoſitiua enim leguntur ea
verba, *vltimo vero decedenti ſine filijs maſculis*, in
conditionali vero concernente defectum ſtir-
pis, ſeu generationis maſculinæ ſimilia verba,
ſubſtituo vltimo maſculo decedenti ſine filijs: non
7 eſt igitur quid coniecturas, & argumenta de-
ſuper mendicemus, dum teſtator literali, &
geminata huius requiſiti expreſſione vlterio-
rem arguendi, ſeu diſcurrendi occaſionem
amputauit ad *textum vulgatum in l. ille, aut ille,
ff. de leg. 3.* & termini literales huius requi-
ſiti ſunt illi *textus in d. l. Titia ſeio, §. ſeia libertis,*
ibi, *eumque, qui ex vobis vltimus deceſſerit, ff. de
legat. 2.* ac etiam *Surdi conſ. 336. num. 11. ante fin.
verſ. concurrit etiam ſecundum, & Rot. in d. Ame-
rina fideicommiſſi 24. Martij 1664. ſub princ. verſ.
vltimo vero morienti, & §. de ſecundo, coram Illuſt.
D. Vrbis Gubernat.*

Aſſiſtit denique tertium, quod ſubſtitutio
ſit in tota hæreditate, dum ad illud duplici
modo reſpexit teſtator, & quandò prohibuit
8 omnibus inſtitutis, & ſubſtitutis alienationē
quorumcumque bonorum, ac detractionem
trebellianicæ, & cuiuslibet alterius portionis,
vnde totalem bonorum conſeruationem ad
beneficium ſubſtitutorum adiditauit, *Curt. iun.
conſ. 10. nu. 5. poſt med. verſ. conſtat etiam, Menoch.
conſ. 575. num. 10. Capyc. latr. dec. 1. num. 76. ad fin.
Rot. deciſ. 315. num. 8. par. 10. recent.* & quando
poſt defectum ſtirpis, & generationis maſcu-
linæ non extantibus fæminis loca pia vltimo
9 maſculo generationis ita ſubſtituit, vt hæredi-
tas inter eadem loca pia tripartiretur, inde
enim pernecesſe ſuppoſuit integram hæredi-
tatem fore diſtribuendam, aliàs ſingulis locis
piis tertia pars hæreditatis obuenire non poſ-
ſet, *Fuſar. conſ. 45. num. 9. conſ. 46. num. 6. & 8. &
conſ. 69. num. 14. Soccin. iun. conſ. 115. nu. 7. vol. 3.
Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 62. numer. 21.
Seraph. dec. 914. nu. 16. Dunoz. iun. dec. 186. n. 10.*
& in ſimilibus terminis teſtatoris, qui hæredi-
tatem poſt mortem vltimi maſculi in tres
partes diuiſerat, conſuluit *Curt. iun. d. conſ. 10.
nu. 5. poſt princ. verſ ſecundo principaliter, & melius
poſt med. ſub verſ. ſed ſic eſt*, & in magis proxi-
mis terminis teſtatoris, qui vltimo loco tria
loca pia quodlibet pro tertia parte ſubſtitue-
rat eſt *conſ. Soccin. iun. 110. num. 33. in fin. & n. 34.
lib. 3. & deciſ. Bonon. Barz. 5. nu. 44. in fin. & n. 45.*
10 ſicut enim in toto integrali continetur quæ-
libet eius pars, ita & in omnibus partibus ſi-
mul ſumptis totum continetur, vt in his ter-
minis ratiocinatur *Rota coram Coccin. dec. 493.
num. 12. & 13.*

Clarior fit coniecturis reciproca hæc linea-
rum ſubſtitutio, confert enim reciproca inter
11 primo vocatos, & magis dilectos ad arguen-
dum, quod teſtator illorum deſcendentes
minus dilectos voluerit ſimili ſubſtitutione
ad inuicem grauare, *Crauett. conſ. 130. num. 16.
verſ. tertio conſidero, Eminent. Ottbob. dec. 1. num. 25.
& dec. 28. num. 14. & deciſ. 97. num. 17. Rot. recent.
deciſ. 266. num. 20. ad med. par. 1. dec. 18. num. 36. &
37. par. 10. & dec. 474. la 1. num. 6. & 7. part. 13.*
12 quo etiam tendit quod niſi talis reciproca
adeſſet, agnati remotiores fæminæ, & loca
pia poſt defectum cuiuslibet lineæ ad exclu-
ſionem agnatorum ab hæredibus deſcenden-
tium magis dilectorum admitterentur, *Hond.
conſ. 54. num. 37. lib. 2. Rota coram Eminent. Ottbob.
alleg. deciſ. 1. num. 29. vbi concordantes, & nu. 32.
& deciſ. 28. num. 13. & 15.* iuncta excluſione
13 fæminarum in tempus remotiſſimum, vſque
ad defectum totius ſtirpis, & generationis
maſculinæ, inde enim ſequitur deſcendentes
omnium hæredum fuiſſe reciprocè ſubſtitu-
tos, aliàs fæminæ cuiuslibet lineæ ante termi-
natam omnem generationem maſculinam
hæredum in bonis fideicommiſſarijs ſucce-
derent, vt bene *Rot. coram Eminent. Ottbob. deciſ.
177. num. 25. & ſeqq.* & huic contermina eſt
coniectura, quod fæminarum excluſio, & vo-
catio maſculorum agnatorum nedum deſcē-
dentium ab hæredibus, ſed tranſuerſalium, &
14 remotiorum de ſtirpe, & familia Caffarella
tendit ad conſeruationem agnationis, quo
caſu reciprocam de vna ad aliam lineā agna-
tam facilius admitti probant *Crauett. conſ. 113.
num. 2. Surd. conſ. 336. num. 14. verſ. & infert, Rot.
recent. deciſ. 467. numer. 1. par. 5. to. 2. in Bononien.
fideicomm. de Grottis 4. Iunij 1666. §. tertio ex re-
petita, coram Illuſtriſs. Præſide Granaten. & in dicta
Romana, ſeu Tiburtina Caſtrorum 3. Iunij 1672.
§. ex ratione autem, coram R. P. D. meo Rondi-
nino.*

Hac clara exiſtentia fideicommiſſi non
minus eſt patens illius purificatio poſt di-
ctum

ctum obitum D. Petri ad fauorem D. Ducis, cuius deſcendentia à Io. Petro altero ex hære-
15 dibus inſtitutis, & proauo collitigantium vlteriorem probationem nõ expoſceret cum non negetur à D. Petro, & in hac nobili familia habeatur pro notoria, *Rot. dec.559. nu.8. verſ. & notoria par.1. & dec.770. nu.3. in fin. par.2. recent. in Romana Palatij de Capranica 6. Martij 1665. §. eoque facilius, coram Eminent. Cerro, & in dicta Romana, ſeu Tiburtina Caſtrorum, §. penult. coram R. P. D. meo Rondinino*, & tamen fuit
16 abundè probata inſtrumentis, teſtamentis, ſententijs, & ipſa D. Petri confeſſione, quæ omnia exuberant profectò ad probationem talis deſcendentiæ, vt in debilioribus terminis *Maſcard. de probat. concl.512. num.4. & duob. ſeqq. Dunoz. iun. dec.14. nu.8. & Coccin. dec.836. num.1.*
17 non concurrentibus præſertim alijs eiuſdem familiæ, qui cum D. Duce ad talem ſucceſſionem aſpirent, *Rot. coram Celſ. dec.31. num.10. in dicta Romana Palatij de Capranica d. §. eoque facilius in fin. & in d. Bononien. fideicomm. de Grottis 4. Iun. 1666. ſub §. penult. coram Illuſtriſſ. Præſide Granaten.*

Agnouerunt hanc veritatem agentes D. Petri, & proinde nec fideicommiſſum, nec deſcendentiam D. Ducis oppugnare curarũt, ſed confugerunt ad præſcriptionem, ſeu inobſeruantiam huius fideicommiſſi, quod ſpatio centum ſeptuaginta annorum numquam fuiſſe obſeruatum dicebant, vnde derogationem Apoſtolicam, ſeu alium meliorem titulum præſumi poſſe inferebant, ſed fuit pro reſponſione animaduerſum, quod actus ad hunc effectum adducti ſunt æquiuoci, & aſſumptum perneceſſe non concludunt, & licet grauati in allegatis alienationibus, quarum vna dumtaxat iuſtificatur, ſuppoſuerint, vel aſſeruerint bona alienata ad ipſos pleno iure
18 ſpectare, ſunt tamen leuis momenti huiuſmodi aſſertiones, quæ vtpote ad alium finem præordinatæ nempe ad alliciendos emptores, qui aliàs de fideicommiſſis certificati ab emptionum concluſione retroceſſiſſent, non operantur effectum diuerſum euertendi fideicommiſſa in præiudicium vocatorum, vt animaduertit *Rot dec.272. num.18. par.10. recent. & dec.44. n.10. poſt Cenſal. ad Peregrin. de fideicomm. & in Romana fideicomm. de Alberinis 18. Martij 1672. §. penult. coram Me, vbi §. ſeq.* reſpondet ad erroneas deſcriptiones factas in inuentarijs, vbi adeſſe ſolet clauſula ſalutaris, *quod non apponenda habeantur pro non appoſitis*.

Rurſus ex facto ceſſare viſa eſt difficultas, quia hæc inobſeruantia fideicommiſſi ſpatio centum annorum imperturbatè continuata
19 non concurrit, imò fuit manifeſtè interrupta, ſeu excluſa, mediante inſtrumento diuiſionis initæ de anno 1577. in quo Proſper auus D. Petri, & Io. Petrus iunior pater D. Ducis, huiuſmodi refugium præoccuparunt, dum fideicommiſſum Proſperi ſenioris Epiſcopi Aſculani expreſsè præſeruarunt, ex tali enim contraria declaratione corruit centenaria inobſeruantia, & præſumptio tituli inde mendicata, *Rot. dec.39. num.22. par.8. recent. & in Romana domus in Burgo* 10. *Nouembris* 1670. *§. final. coram R. P. D. meo Vicecomite*.

Et quando etiam hæc centenaria concur-
20 reret, non tamen præiudicat D. Duci, & ſucceſſiuè vocatis, inobſeruantia enim, & præſcriptio quatenus inducta fuerit contra grauatos, non propterea prorogatur contra ſubſtitutos ſucceſſiuè vocatos, *Dec. conſ.445. n.47. Natt. conſ.437. num.5. & 6. Gabr. conſ.163. ſub num.17. lib.1. Peregr. de fideicomm. art.42. num.16. & ſeqq. vbi num.17. poſt med.* reijcit præſumptionem, ſeu poſſibilitatem tituli in ſimili centenaria, *Puſ. r. de ſubſtit. qu.528. num.4. Rot. recent. dec.41. num.2. par.11. in Bonon. emphyteuſis 2. Decembris 1668. §. & ratio eſt, coram Reuerend. D. meo Decano, cum alijs cumulatis in Rom. domus 27. Iunij 1670. §. abſque eo quod, coram eodem, vbi deciſio Amerina fideicomm. coram R. P. D. meo Taia*
21 *pro D. Petro allegata*: Cum enim ſubſtituti, vel non nati, vel adhuc non vocati ſint incapaces contradictionis erga præiudiciales actus, vel omiſſiones grauatorum non debent ex eorum negligentia, vel facto damnum ſentire
22 iuxta illud notiſſimum principium, quod non valenti agere non currit præſcriptio, de quo *in l. in rebus, §. omnis, C. de iur. dot. & l. 1. §. fin. C. de annal. except.* quo mouentur authoritates mox citatæ, *ac deciſio Romana Vineæ 12. Decembris præteriti, §. ſed vt præſcriptionem, coram R. P. D. m. Taia.*

Et ita vtraque &c.

FVLGINATEN. FRVCTVVM.

Veneris 27. Ian. 1673.

ARGVMENTVM.

Succumbens tenetur ad fructus à die motæ litis, licet non fuerint ab ipſo actualiter percepti, ſed ab eius creditore immiſſo ex ſaluiano interdicto: Aditio hæreditatis paternæ probari debet, quando filius conuenitur, & quidem per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerint.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſus ex ſaluiano interdicto non poſſidet ſibi, ſed paſſo immiſſionem.*

2 *Fructus percepti per immiſſum ex ſaluiano cedunt in ſatisfactionem crediti, pro quo conceſſa fuit immiſſio.*

3 *Fructus debentur à die motæ litis, etiamſi non fuerint materialiter percepti à ſuccumbente, ſed ab alio immiſſo ex ſaluiano interdicto.*

4 *Paſſus immiſſionem in iudicio ſaluiani dicitur poſſidere ad eos effectus, qui reſpiciunt acquiſitionem fructuum.*

5 *Filius ergo hæres, procedit agendo, ſecus quando conuenitur, ſeu reconuenitur, tunc enim probari debet aditio.*

6 *Teſtes examinati extraiudicialiter lite pendente non probant.*

7 *Partita Cataſti non probant poſſeſſionem illius, cuius non faciunt mentionem.*

8 *Aditio non probatur niſi per actus, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerint.*

9 *Aditio non probatur ex poſſeſſione bonorum, quæ potuit prouenire à titulo fideicommiſſi, ſeu alio iure, quam hæreditario.*

10 *Fructus bonorum fideicommiſſi in certam cauſam deſtinati percipi poſſunt in eandem cauſam à grauato, qui aliàs ex propria perſona illos conſequi non poſſet.*

DECISIO CDXVIIII.

NVllius momenti viſæ ſunt Dominis duo exceptiones hodiè deductę contra condemnationem fructuum à die motæ litis, quam pro annuis ſcutis decem in iudicatum tranſiuiſſe coram Me reſoluerant die 27. Iun. proximè præteriti: Prima enim, quod hæredes Tarquiniæ condemnari non potuerint ad fructus prædij fideicommiſſarij, quod lite pendente numquam à Tarquinia, ſemper à Matthæo Tignoſino fuerat poſſeſſum, facilè tollitur, quia Matthæus in vim interdicti ſaluiani immiſſus pro ſatiſfactione fructuum
1 cenſus ab authore Tarquiniæ impoſiti, non ſibi, ſed Tarquiniæ immiſſionem paſſæ poſſidebat, *Cephal. conſ. 63. num. 21. Poſth. de manutent. obſeruat. 72. num. 8. & Rot. poſt ipſum dec. 173. nu. 8. & dec. 000. num. 3. & in recent. deciſ. 172. num. 8.*
2 *par. 5.* ideoque fructus prædij cum ceſſerint in ſatiſfactionem fructuum dicti cenſus, & ſic in vtilitatem Tarquiniæ illorum debitricis, *l. 1. & 2. C. de pignor. action. Saluſt. Tiber. in prax. lib. 2. cap. 2. numer. 36. & Ridolph. pariter in prax.*
3 *par. 2. cap. 6. num. 96.* debent vtique à die motæ litis ſubſtituto reſtitui, perinde ac ſi fuiſſent à Tarquinia materialiter percepti, & prædium ab eadem fuiſſet pleno iure poſſeſſum, quia
4 debitor iudicio ſaluiani immiſſionem paſſus poſſidere dicitur ad eos effectus, qui concernunt acquiſitionem fructuum, *Alex. in l. 1. §. per ſeruum corporaliter numer. 5. ibique Iaſon. num. 8. ff. de acquir. poſſeſſ. Surd. conſ. 481. numer. 14.*

Altera verò, quod cenſus, pro cuius fructibus Matthæus immiſſionem ſuper prædio obtinuit, vtpotè impoſitus non ſolum ab Authore Tarquiniæ, ſed etiam à Cataldino patre Boncompagni actoris excludat Boncompagnum à conſequutione ſaltem integrali fructuum prædij, dum è conuerſo tenetur pro medietate ad fructus dicti cenſus, ſimili facilitate diluitur; Argumentum enim
5 Apoſtoli ad Galatas, ſi filius ergò hæres, cuius meminit, *gloſ. in l. 1. Cod. ſi min. ab hæred. abſtin.* procedit quidem quando filius agit, ſecus quando conuenitur, ſeu reconuenitur, tunc enim ob beneficium abſtinendi à Prætore conceſſum, de quo *in l. neceſſarijs 57. ff. de acquir. hæred. & in §. ſui autem, verſ. ſed his prætor permittit Inſtit. de hæred. qualit. & differ.* filius non dicitur amplius, prout de iure antiquo neceſſarius hæres, & propterea debet concludenter conſtare, quod paternæ hæreditati ſe immiſcuerit, *gloſ. in d. l. neceſſarijs ibique Bart. Bald. alijque repetentes, ff. de acquir. hæred. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 10. num. 2.*

Ideò non ſuffragantur æquiuoca argumenta, & informes probationes, quæ adducuntur circa poſſeſſionem bonorum paternorum
6 apud Boncompagnum, cum talis poſſeſſio non probetur ex teſtibus lite pendente extraiudicialiter examinatis, *l. ſi quando 28. Cod. de*
7 *teſtib. cap. 2. eodem titul.* minuſque ex pactis cataſti nullam mentionem facientibus de poſſeſſione Boncompagni, *Rota deciſ. 120. nu. 25. par. 6. recent.* & probata non releuaret, debent enim actus ad probandam aditionem
8 adducti eſſe vniuoci, & tales, qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerint, *Bart. in l. gerit num. 21. ff. de acquir. hæred. Mant. dec. 198. n. 6. & 7. Gregor. deciſ. 165. num. 2.* huiuſmodi autem
9 non iuſtificatur poſſeſſio Boncompagni, quæ poteſt ab alio iure, quam hæreditario patris prouenire, nempè à titulo fideicommiſſi Troili Boncompagni eius propatrui, *l. pro hærede 20. ff. de acquir. hæred. Rom. conſ. 154. nu. 1. & 2. Rot. coram Gregor. dec. 460. num. 6. & 10. & in Taurinen. ſeu Foſſanen. Præbendæ 27. Martij 1569. §. fuit enim reſponſum, coram R. P. D. meo Vicecomite.*

10 Prætereà cum fructus in hoc iudicio petiti expreſsè deſtinati fuerint à fideicommittente pro dote fœminarum de agnatione, poteſt Boncompagnus ex perſona filiarum, quibus huiuſmodi dos debetur, conſequi reſtitutionem fructuum prædictorum, quamuis ex propria perſona illas obtinere nequiret, vt in propoſito benè ponderat *Rot. in dicta Taurinen. ſeu Foſſanen. Præbendæ ſub §. mox citato.*

Cætera deciſionis fundamenta hodie non impugnantur, ideoque Domini ſteterunt in deciſis vtraque &c.

MONASTERIEN. REINTEGRATIONIS.

Mercurij 1. Febr. 1673.

ARGVMENTVM.

Declaratoria quando relaxetur nedum contra collitigantes, ſed contra miniſtros: Paritio verbalis non ſufficit, quando ſententia requirit factum, ſeu implementum præciſum; & quando inobedienti non ſuffragetur excuſatio deſumpta à ſequeſtris, ſeu arreſtis aliorum iudicum.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria relaxatur, dum non conſtat de paritione poſt exequutoriales intimatas, & reproductas, & poſt ſeruatos quatuor terminos.*

2 *Etiam contra miniſtros non citatos in cauſa principali, qui retinent fructus conſignandos victori iuxta tenorem ſententiæ, & exequutorialium eiſdem miniſtris intimatarum.*

3 *Paritio verbalis non ſufficit dum ſententia requirit factum poſitiuum, & 4.*

5 *Ad effugiendam declaratoriam non excuſat ſequeſtrum, ſeu arreſtum Epiſcopi.*

6 *Præſertim dum de illo in actis Rotæ producto non fuit habita ratio.*

7 Et

7 *Et dum non fuit facta omnis diligentia pro remo-*
uendo eodem arreſto, ſeu ſequeſtro.
8 *Declaratoria relaxatur contra ſucceſſorem in offi-*
cio, qui pro eo, quod in ſe eſt, tenetur ad paritio-
nem ſententiæ contra anteceſſorem prolatæ.
9 *Declaratoria aliquando relaxatur, quatenus*
inobedientes intra aliquod tempus non paruc-
rint.

DECISIO CDXIX.

EO quia Decanus Monaſterien. illam
promptam exequutionem, quæ Rota-
libus, imò verius Apoſtolicis mandatis debe-
batur, obtinere non valuit, poſtulauit à Sacra
Rota remedium, ad quod pro iuſtitiæ admi-
niſtratæ adimplemento ſolet hiſce caſibus
deueniri, declaratoriam nimirum, quam diſ-
putato deſuper dubio concedendam eſſe ho-
1 die Domini responderunt: Conſtat enim
exequutoriales ſententiæ reintegratoriæ ad
fauorem Decani á Me. prolatæ fuiſſe capitula-
riter exequutas contra Reuerendiſs. Capitu-
lum, & perſonaliter contra eius officiales,
quos vocant Granarium, Sacellanum Cele-
rariæ, & Sacellanum Burſæ, necnon contra
Promotorem Fiſcalem Menſæ Epiſcopalis,
aliumq; officialem Stipiferum nuncupatum,
eaſdemque ſic exequutas fuiſſe in actis cauſæ
reproductas, ſubſequutis deinde quatuor ter-
minis hic in Curia, iuxta ſtylum aſſignatis ad
docendum de paritione: Cum itaque de tali
paritione adhuc non doceatur, reſolutum
fuit nedum contra dictum Promotorem Fiſ-
calem, & Capitulum, quibus citatis conceſſa
fuit reintegratio, procedendum eſſe ad decla-
ratoriam, iuxta inueteratum ſtylum Tribuna-
lis relatum à *Felin.* antiquo huius Sacri Ordi-
nis Auditore *in cap. ad probandum numer. 6. de*
ſentent. & re iudic. & quotidiè obſeruatum, vt
teſtatur *Veſtr. in prax. lib. 8. cap. vlt. nu. 19.* & poſt
ipſum *Rot coram Celſ. deciſ. 30. & dec. 37. vtrobiq;*
num. 1. & in recent. deciſ. 140. num. 3. & 4 par. 12.
& in terminis declaratoriæ relaxatæ contra
Capitula ſunt *deciſ. 106. num. 3. & 1761. nu. 5.*
coram Coccin. & deciſ. 642. coram Bich. ſed etiam
2 contra alios præfatos miniſtros, ſeu officiales,
qui licet non ſint in ſententia citati, tenentur
tamen parere exequutorialibus ſibi præſen-
tatis, & directis contra omnes, qui fructus
habent, & debent reſtituere, niſi velint cen-
ſuris imminentis declaratoriæ illaqueari, *Rot.*
apud Poſth. de manut. dec. 263. num. 6. & dec. 456.
num. 3. & duob. ſeqq.

Non attenta verbali prædictorum omnium
paritione, & obſequio oretenus oblato, quia
3 cum ſententia contineat factum poſitiuum,
non ſolum verbis, ſed reali facto inhærere
debet oblata paritio, *Poſth. de manutent. obſer-*
uat. 103. num. 10. Gratian. diſcept. 639. numer. 18.
& ſequentib. Rot. coram Celſ. deciſione 56. nu-
mer. 4.

Abſque eo quod fuerit habita ratio ſeque-
ſtri, ſeu arreſti, cuius impedimento curarunt
omnes à reſtitutione fructuum, & emolu-
mentorum Decano facienda ſe excuſare:
Quippe reſpectu Capituli fuit particulariter
animaduerſum, in exequutionibus nedum
contineri reſtitutionem, & reſpectiuè ſucceſ-
ſiuam ſolutionem omnium fructuum, &
emolumentorum decurſorum, & decurren-
dorum, ſed etiam effectiuam reintegrationem
Decani ad poſſeſſionem Decanatus, Canoni-
catus, & Præbendarum, atque votum in Ca-
pitulo, aliaque iura, emolumenta, prehemi-
nentias, & in omnibus, & per omnia ad ipſum
ſtatum, in quo res erant antè priuationem:
4 De horum autem implemento nulla datur
iuſtificatio, & tamen, cum in his etiam ſen-
tentia requirat actualem reintegrationem, non
ſufficit, quod Capitulum generaliter ſe prom-
ptum exhibeat ad ſententię Rotalis obſequiũ,
niſi in mox relatis, quæ cum ſequeſtro nihil
commune habebant, verbalem parendi ex-
preſſionem actuali Decani reintegratione
confirmet ex ſupra allegatis, cum quibus in
his terminis reintegrationis concordat *Rota*
coram Bich. dec. 642. num. 12. & 13. & melius deciſ.
262. num. 3. & deciſ. 263. numer. 5. penes Poſth. de
manut.

Generaliter verò reſpectu Capituli om-
5 niumque aliorum prædictorum fuit ponde-
ratum, quod debebant paritionem exequu-
torialium Rotalium ſequeſtro, ſeu arreſto
Reuerendiſs. Epiſcopi præponere, *Rot. dec. 142.*
6 *num. 3. & 4. par. 12. recent.* præſertim quia huius
ſequeſtri in actis producti non fuit habita
ratio in cauſæ diſcuſſionibus, vnde tacitam re-
iectionem arguit, *Rot. coram Bich. dec. 370. nu. 9.*
7 *& 10.* vel ſaltem debuiſſent omnem adhibere
diligentiam, quod ſequeſtrum à dicto Reue-
rendiſs. Epiſcopo reuocaretur, *Rot. cor. Coccin.*
dec. 1761. num. 6. & d. dec. 142. num. 5. & 6. par. 12.
recent. & in terminis ſequeſtri facti à Principe
Electore Coloniæ, *Rot. alleg. dec. 263. nu. 3. penes*
Poſth. de manut. quam in iiſdem terminis ſe-
queſtri ſequitur idem *Poſth. eodem tract. obſeruat.*
103. num. 15. poterant verò huius diligentiæ
comprobationem addere, & Capitulum, &
Promotor, iſte renunciando dicto ſequeſtro
ad eius inſtantiam facto, illud verò recedendo
à Capitulari decreto diei 25. Octobris 1669.
vbi portio Decani pro termino Sancti Iacobi
tradi iubetur Commiſſariis Reuerendiſs. Epiſ-
copi ad trad. per *Rot. coram Em. Ottbob. dec. 272.*
num. 13. & 14.

Non fuit itidem admiſſa alia particularis
excuſatio à dicto Promotore Fiſcali propoſi-
ta, quod nempe ſententia reintegratoria lata
fuerit antequam ad huiuſmodi munus aſſu-
meretur; quia aſſumptum non iuſtificatur in
8 facto, & non releuat in iure, cum ſucceſſor in
officio pro eo, quod in ſe eſt, teneatur ad pa-
ritionem exequutorialium ſententiæ quan-
tumuis contra eius anteceſſorem prolatæ, alias
euitare non poteſt relaxationem literarum
declaratoriarum, vt in ſpecie reſpondit *Rot.*
coram Coccin. dec. 1840. num. 8. & ſeqq.

9 Domini tamen minus, & benignius agen-
tes voluerunt præfatos maiori tempore attri-
buto ad debitam obedientiam inuitare, & ſic
declaratoriam eatenus tantum concedere
quatenus ijdem intra duos menſes non pa-
ruerint, vt fuit ſeruatum *coram Coccin.*

dicta deciſione 1761. in fin.

Et ita Decano dumtaxat informante, &c.

ROMANA, SEV VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 6. Febr. 1673.

ARGVMENTVM.

Grauatus, eiuſque hæres an & quando teneantur ad fructus, & ſortem reſpectiuè cenſuum, ſocietatum officij, locorum Montium, & aliorum effectuum fideicommiſſariorum: Fructus ab extraneo percepti imputantur in trebellianicam: Grauatus, qui inuentarium non confecit, & viceverſa bona alienauit, & credita exegit, præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus.

SVMMARIVM.

1 *Fructus cenſus fideicommiſſarij ſolui debent vocatis ad fideicommiſſum.*

2 *Exceptiones dubiæ, ſeu altioris indaginis non retardant exequutionem obligationis Cameralis.*

3 *Fideicommiſſum reintegrari debet de pretio bonorum alienatorum.*

4 *Fructus reſtituendi ſunt à die motæ litis.*

5 *Exactio fructuum locorum Montium probatur receptis formiter extractis è libris depoſitariorum.*

6 *Fructus locorum Montium pluribus annis exacti præſumuntur pariter exacti pro aliquibus annis antecedentibus.*

7 *Præſertim ſi fuit exacta ſors eorundem locorum Montium.*

8 *Specificatio maior non requiritur, quando quis faſſus eſt exegiſſe omnes fructus.*

9 *Fructus ab extraneo percepti imputantur in trebellianicam.*

10 *Grauatus imputat in ſuas detractiones, vel debet reſtituere fideicommiſſarijs effectus fideicommiſſarios, quos percepit, ſeu exegit.*

11 *Grauatus præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus, quando non fecit inuentarium, & bona alienauit.*

12 *Amplia, etiamſi alienatio ſit modica.*

13 *Inuentario fideicommiſſario non æquipollet, imò ſuſpicionem auget lis introducta ſuper fideicommiſſo.*

14 *Mobilia per ſolum quinquennium non præſumuntur conſumpta, & veniunt in reſtitutione fideicommiſſi.*

15 *Iura in actis non producta non attenduntur, acſi eſſent extra mundum.*

16 *In arbitrio fideicommiſſarij eſt, vel agere contra bona, vel contra pretium à grauato retractum.*

DECISIO CDXX.

IVriſdictionem exequendi mandatum de immittendo præuijs tribus ſententijs Rotalibus ad fauorem Catherinæ, & Margharitæ de Mazzolis relaxatum, mihi præſeruauit Signatura, quæ cauſam commiſſionis appellationis ab vltima mea ſententia per Petrum interpoſitæ ſine præiudicio dictæ immiſſionis ſignauit: vt igitur exequutio generaliter conceſſa ſpecialiter appareret, & viceverſa conſtaret cuius momenti eſſet oppoſita exceptio detractionum, propoſui dubium, an & ad quid teneatur Petrus, & an competant detractiones, ſuper quo orta eſt reſolutio, Petrum ad infraſcripta teneri, detractiones verò non competere.

In ordine enim ad primam partem tenetur
Petrus ad ſolutionem fructuum cenſus ſcut.
800. in ſorte, qui ad conuentam rationem an-
nuorum ſentorum 48. pro annis viginti duo
cum dimidio à die motæ litis aſcendunt ad
ſcuta 1080. & multo magis ad ſatisfactionem
fructuum decurrendorum in eodem cenſu,
cuius poſſeſſionem vigore dicti mandati de
immittendo mulieres fideicommiſſariæ iam
acceperant: Cumque enim Petrus ad fauo-
rem Iacobi hæredis grauati impoſuerit huiuſ-
modi cenſum cum pecunijs alterius cenſus
fideicommiſſarij extincti, & proinde eius loco
expreſsè ſubrogatum, tenetur vtique fructus
1 huius cenſus fideicommiſſarij promptè, &
exequutiuè perſoluere Catharinæ, & Mar-
gharitæ ad controuerſum fideicommiſſum
vocatis, *Felician de cenſib. lib. 3. cap. 1. numer. 3. Cenc. de cenſ. qu. 95. nu. 3. & 4. Rot. coram Dunoz. iun. deciſ. 725. num. 1. & coram Merlin. deciſ. 577. eodem num.* reiecto quocunque prætextu de-
tractionum, quia illas non competere inferius
2 patebit, & tamen ſatis eſſet exceptionem eſſe
dubiæ, vel altioris indaginis, ne paratam exe-
quutionem obligationis Cameralis retardare
valeant, *Rot. coram Eminent. Ottbob. deciſ. 2. n. 11. & dec. 68. num. 12. & poſt Zacch. de oblig. Camer. dec 42. num. 8. & ſeqq.*

Rurſus, tenetur ad reſtituendum ſc. 3712.
quæ ex pretio trigintaſeptem locorum Mon-
tium fideicommiſſariorum retraxit, quippè
habuit, & recepit ſcuta 2000. pro viginti locis
Montis Alumerariorum extincti, itidem alia
ſcuta 1300. pro treſdecim locis Montis Cæſij
extractis, & alia ſcuta 412. pro reliquis qua-
tuor locis eiuſdem Montis Cæſij, reſignatis,
3 ſeu alienatis: Indubitatum enim eſt in iure, &
à Petro in hoc facto non controuertitur, fi-
deicommiſſum de pretio bonorum alienato-
rum reintegrari debere, *l. quidam 25. § fin. ff. ad Trebell. & l. fin. §. vlt in fin. ff. de leg. 2. Rot. coram Celſ. dec. 141. num. 4. & dec. 225. num. 1. & duobus ſeqq. & in recent. deciſ. 262. num. 14. verſ. ad cuius par. 13.*

Pretio locorum Montium ſuccedanea fuit inſpectio fructuum, at ſi agitur de fructibus à Petro perceptis, vel percipiendis ex alijs locis, quæ ex pretio dictorum triginta ſeptem extinctorum, & reſpectiuè reſignatorum emerat,

rat, vel emere poterat, nulla adfuit reſolutio, cum Domini in hac parte non fuerint concordes; ſi vero agitur de fructibus ab initio litis motæ die 15. Martij 1650. vſque ad extinctionem, extractionem, & reſignationem dictorum locorum decurſis, nulla adfuit diffi-
4 cultas, quin mulieribus victricibus ſint reſtituendi, *l. ſed etſi lege 28. §. ſi ante litem, ff. de petit. hæred. l. 3. ff. de interd. Rot. deciſ. 672. num. 2. coram Dunoz. iun. & in recent. dec. 3. num. 1. par. 7.* & in his terminis *dec. 86. nu. 3. par. 8.* & quidem in ſumma ſcutorum 1467. b. 75. cuius maior
5 pars pro annis poſterioribus, & proximis extinctioni, extractioni, & reſignationi iuſtificatur exacta à Petro, mediante eius receptis formiter extractis è libris depoſitariorum,
6 minor vero pars pro aliquibus annis antecedentibus præſumitur pariter ſoluta eidem petro, qui loca Montium poſſidebat, *Rot. cor. Gregor. dec. 50. num. 2. coram Buratt. dec. 173. nu. 3. ibique Add. num. 2. coram Bich. dec. 465. num. 11. & coram Merlin.* in terminis poſſeſſionis locorũ Montium *dec. 839. num. 5.* & ſicut plurimos
7 terminos annorum poſteriorum, imó ſortem principalem exegerat, ita & pauciores terminos præcedentium annorum præſumitur exegiſſe iuxta *text. in l. quicumque, C. de apoch. publ. lib. 10. gloſ. in l. 2. verb. repellere ad med. verſ. vel quod tribus continuis, C. de iur. emphyt. Cancer. var. reſol. lib. 1. cap. 14. num. 71. & ſeqq. Bich. dec. 329. numer. 4. Merlin.* agens de fructibus locorum Montium *allegata dec. 839. num. 2. verſ. ex quibus, & num. 3.*

Tenetur tandem ad ſcuta 226. pro totidem ſibi ſolutis à Blaſio Tittono pro ſorte, & fructibus ſocietatis officij ſpectantis ad fideicommittentem, prout ex partita Sacri Montis Pietatis data in Summario mulierum *nu. 13.* necnon ad fructus cenſus fideicommiſſarij ſolutos à Bartholomæo Frugotto, qui à die motæ litis vſque ad extinctionem cenſus factam à Petro de anno 1660. aſcendunt ad ſc. 622. b. 50. nihil obſtante, quod in inſtrumento extinctionis relato in dicto Summario mulierum *num. 14.* non ſpecificetur ſumma exacta
8 pro fructibus, nam dum ibidem Petrus (ſunt verba præciſa) *declarat eſſe integraliter à dicto Bartholomæo Frugotto ſatisfactum de omnibus, & ſingulis fructibus &c.* opus non erat alia ſpecificatione dum omnes fructus integraliter exegiſſe faſſus fuit ad *textum in l. fin. C. ad leg. Falcid. Caſtr. in l. 2. num. 3. C. de hered. inſtit. Coccin. deciſ. 1439. numer. 3. & 4. Dunozett. iunior deciſ. 658. numer. 6. ad fin. & numer. 7. & deciſione 749. numer. 1.*

Quo vero ad aliam partem dubij reſolutũ fuit, nullas detractiones competere, quia in quartam Trebellianicam imputari debent fructus quaſi per ſexennium percepti, nempe à Iacobo grauato dum vixit per quinquenniũ, & vltrà, & à Petro poſt eius mortem per ali-
9 quot menſes, vſque ad motam litem decurſos, nulla enim cadit dubitatio quin fructus ab extraneo percepti imputentur in Trebellianicam, *l. in fideicommiſſarium, & l. deducta, §. ante diem, ff. ad Trebell. Rot. coram Celſ. dec. 167. num. 4. in Romana fideicommiſſ. 10. Decembris 1668. §. impugnatur, verſ. vel quatenus coram Me, & in Romana fideicommiſſi de Cribellis 26. Iunij 1671. §. Trebellianica in fin. coram Reuerendiſſ. D. m. Decano.*

Iidem non pro detractione, ſed potius pro debito Iacobi hæredis grauati allegari meretur negotium lignaminum, quia Io. Baptiſta fideicommittens recepta obligatione tàm d. Iacobi, quàm Gabrielis, qui eius ligna, & cimbas pro pretio æſtimando emerant, de ſoluendo in computum pretij ſcuta 700. pro quolibet, vlterius conuenit, quod illi exburſarent menſtrua ſcuta quinquaginta incipien. à Kalendis Nouembris 1643. vſquequo integrè ſatisfeciſſent, vndè cum idem Io. Baptiſta de menſe Ian. 1644. ſequentis donauerit Iacobo ſcuta 800. ſuper dicto negotio, & credito prætenſio Iacobi pro reſidualibus ſcutis centum verſus hæreditatem Io. Baptiſtæ ex cauſa prædictæ donationis non ſolum euaneſcit, ſed ſi ipſe Iacobus confeciſſet inuentarium hæreditatis Io. Baptiſtæ paulò poſt defuncti, ac curaſſet cimbas, & ligna æſtimari iuxta pactũ in venditione appoſitum, facilè apparuiſſet non ſolum de reſidualibus ſcutis centum pro complemento dictæ donationis fuiſſe ſatisfactum, ſed etiam remanere debitorem alicuius
10 ſummæ, quam tali caſu obligatus fuiſſet, vel in detractiones imputare, vel mulieribus fideicommiſſarijs reſtituere, *Craues. conſ. 316. nu. 3. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 6. num. 2. in fin. Puſar. de ſubſtit. q. 625. num. 1. Rot. dec. 262. nu. 14. par. 13. recent.*

Præterea his alijſque quampluribus detractionibus ſatisfecit vniuerſalis eademque reſponſio, quod Iacobus adiuit pinguem hæreditatem, cuius inuentarium non confecit,
11 & bona fideicommiſſaria alienauit, vndè inſurgit præſumptio, quod bona hæreditaria ſubtraxerit, & de omnibus detractionibus remanſerit ſatisfactus, *Rot. recent. dec. 47. num. 5. 7. & 9. & dec. 226. num. 15. & 16. par. 5. coram Roias deciſ. 53. num. 8. 9. & 12. coram Dunozett. iunior. deciſ. 645. num. 4. & duobus ſeqq. & deciſione 681. num. 1. 2. & 7. & coram Ninot. deciſione 37. numer. 8.*

Non obſtante, quod alienatio fuerit neceſſaria, & modici momenti, nempe valoris ſcut. 300. quippe nulla neceſſitas arguitur ex
12 inſtrumento venditionis, modicitas vero quatenus talis in præſenti dici poſſit, tunc nõ prohibet fieri detractiones, cum vel ex inuẽtario, vel æquipollenti demonſtratione appareret integer ſtatus hæreditatis, adeòvt indubitanter conſtet de quantitate, qualitate, & valore bonorum hæreditariorum, alias enim militat eadem præſumptio, & ſicuti grauatus alienauit pauca de quibus conſtat, ita alienare potuit multa de quibus non apparet, vt in propoſito reſpondit *Rot. dec. 31. num. 17. 19. & 20. par. 11. recent.*

13 Equipollentem vero demonſtrationem ſtatus hæreditarij non induxit, imò potius ſiniſtram præſumptionem aggrauauit lis introducta inter Iacobum, & duas pupillas filias

Petri Franciſci, quia cum hæreditas fideicommittentis varijs effectibus, & negotijs conſtaret, potuit à colligantibus, & præſertim à Iacobo illorum conſcio magis magiſq; promoueri occultatio, vlterius lis inter prædict. longius continuata coram b.m. Andoſilla, & coram A. C. non impediebat alienationem omnium bonorum Io. Baptiſtæ, quia non reſpiciebat illius ſucceſſionem, ſed particulares effectus, an ſcilicet ſpectarent ad Petrum Franciſcum patruum pupillarum, ſeu ad Io. Baptiſtam fideicommittentem, vndè cum inuentarium fuerit introductum ad oſtendendum integrum ſtatum hæreditatis, & ad arcendam occaſionem occultandi, & ſubtrahendi bona hæreditaria, non potuit ſuppleri per hanc litis introductionem, ex qua animus Iudicis reddi certus non poteſt de vero, & integro ſtatu hæreditatis, quodque appareat negatiua aliorum bonorum, vt in fortioribus terminis firmauit *Rot. coram Royas dec. 22. n. 37. & ſeqq. & deciſ. 53. ſub num. 9. & coram Arguell. dec. 48. num. 5. & 6.*

Certius quia agitur de pingui hæreditate, & plura ad manus Iacobi, & Petri reſpectiuè deuenerunt, quæ eo magis turbidas, & indebitas reddant allegatas detractiones, Iacobus enim, ſeu Petrus eius hæres non reſtituerunt

14 mulieribus fideicommiſſarijs bona mobilia, quæ ſtatim poſt mortem teſtatoris ad domū Iacobi fuerunt aſportata, nec ſpatio ſolius quinquennij conſumi potuerunt, vndè veniebant in reſtitutionem fideicommiſſi, *inſtit. de ſing. reb. per fid. relict. §. 1. Pariſ. conſ. 25. nu. 69. lib. 2. Crauett. conſ. 295. in fin. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 6. nu. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 197. nu. 1. & ſeq. Fuſar. de ſubſtit. q. 624. num. 1.*

Exegit quoque Iacobus credita fideicommittentis, nempe ſcuta 130. paulò ante obitum teſtatoris, & ſcuta centum poſt eius obitum, Summario mulierum *nu. 19.* & ſi factum fuiſſet inuentarium appareret fortaſſe de exactione fructuum à teſtatore inexactorum, ac aliorum plurium creditorum, quæ veriſimiliter fuerunt relicta à diuite Mercatore, qui vltra negotium lignorum, & agriculturæ poſſidebat plura loca Montium cenſus, ac ſocietates officiorum: non attentis quibuſdam partitis Banci S. Spiritus ad oſtendendum, quod Iacobus ibidem depoſuerit pecunias viuente teſtatore exactas, quia, omiſſis alijs reſ-

15 ponſionibus, ſatis eſt non fuiſſe in actis productas ne veniant attendendæ, acſi eſſent extra mundum, *Caſtr. in l. ait Prætor, §. ſi Iudex, verſ. & pro hoc, ff. de re iud. Add. ad Gregor. deciſ. 224. num. 6.*

Similiter accepit poſſeſſionem frumenti teſtatoris, à quo in præcedenti meſſe fuiſſe Romam introductum in quantitate rubror. 371. probatur ex Summario mulierum *n. 18. in fin.* Non obſtante, quod ad filias Petri Franciſci filij naturalis teſtatoris integraliter prætendebantur ſpectare diuerſa ex mobilibus à Iacobo, vt ſupra aſportatis, necnon rubra 200. frumenti, ac quod pro indiuiſo cum Io. Baptiſta pertinerent aliqua inueſtimenta iuxta laudum b.m. Andoſillæ. Nam quoad cenſum ſcut. 4000. in ſorte impoſitum à Duce Ceræ laudum fuit reuocatum ab A. C. qui pronunciauit cenſum integraliter ſpectaſſe ad Io. Baptiſtam, vt literaliter refertur in tranſactione impreſſa inita inter dictas filias Petri Franciſci, & Petrum ſub *num. 27.* quidquid hac lite pendente poſt tranſactionem, eiuſque mentione poſthabita eædem partes non ampliùs diſcordes, ſed concordes decidi obtinuerint in Rota contra debitorem; at quomodocumq; ſit, ſi frumentum, & mobilia, & inueſtimenta aliquo modo ſpectabant ad filias Petri Franciſci, non debebat Iacobus in teſtamento ordinare, quod pro componendis his controuerſijs ſoluerentur dictis filiabus ſcuta 4000. ex bonis fideicommittentis, prout etiam non debebat Petrus ad compoſitionem deuenire, mediante aſſignatione ratę dicti cenſus impoſiti à Duce Ceræ, & aliorum effectuum, qui plerumque proueniebant ab hæreditate Io. Baptiſtæ, ſed debebat Iacobus, & Petrus controuerſias componere, & dictis filiabus ſatiſfacere ſola medietate illorum effectuum, qui ad illas pertinere poſſent, vel ſola reſtitutione frumenti, & mobilium, quæ ad illas ſpectare prætendebantur, & fuerant à Iacobo recepta, vt in dicta tranſactione impreſſa *num. 14. & 15.* iuncto Summario mulierum *num. 15. & 18.* Igitur aut hæc controuerſa bona ſpectabant ad hæreditatem Io. Baptiſtæ, & cedere debent in allegatas detractiones, aut non ſpectabant, & ſi per aſſignationem factam in alijs bonis, & effectibus plerumque fideicommiſſarijs, Iacobus, ſiue Petrus pretium frumenti, mobilia, & alia controuerſa bona ad propriam vtilitatem retinuerunt, debent pariter in eaſdem detractiones imputari, quia non fuiſſent aſſequuti, ſeu retinuiſſent dicta bona, niſi vi-

16 ceverſa bona fideicommiſſaria dictis filiabus aſſignaſſent; eſt autem in arbitrio fideicommiſſarij vel contra bona, vel contra pretium, ſeu beneficium à grauato retractum ſua iura experiri, *Cephal. conſ. 761. numer. 14. & 15. Peregrin. de fideicomm. artic. 45. numer. 15. Celſ. deciſ. 141. num. 5. & dec. 235. nu. 3. Bich. dec. 232. num. 4.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

Confirmata, & reſpectiuè reformata vt infra deciſ. 437. & 438.

RO-

ROMANA ADMINISTRATIONIS.

Lunæ 20. Febr. 1671.

ARGVMENTVM.

Mater ab inteſtato ſuccedit filio, de cuius vita nedum ſpatio quinquennij, & vltra nullus fuit habitus nuncius, ſed potius inualuit non leuis fama, & reputatio mortis, tum attenta qualitate perſonæ, quam inuerisimile ſit voluiſſe diu ſe occultare, tum accedentibus pluribus adminiculis, probationibus, & argumentis, quæ ſimul iuncta mortem perſuadent.

SVMMARIVM.

1 *Mater ſuccedit filio ab inteſtato.*
2 *Etiamſi tranſiuerit ad ſecunda vota, dum filius fratres, vel ſorores non reliquit.*
3 *Mortuus præſumitur ille, de cuius vita per quinquennium, & vltra non fuit habitus nuncius.*
4 *Declara id procedere ad effectum ſucceſſionis, non matrimonij.*
5 *Et quando quis præſumitur ita mortuus, non datur Curator eius bonis, ſed legitimus hæres admittitur ad ſucceſſionem.*
6 *Fama mortis eo magis augetur ex qualitate perſonæ, & circumſtantijs.*
7 *Amplia quando fama non procedit ex ſimplici, ſeu vulgari hominum opinatione, ſed fuit admiſſa apud viros graues, & miniſtros Principis.*
8 *Et quando poſt plures perquiſitiones, & explorationes non potuit haberi nuncius de vita.*
9 *Mors alicuius adminiculatur ex teſtibus extraiudicialiter, & ad inſtantiam Fiſci examinatis.*
10 *Mortis præſumptio, ſeu probatio deſumenda eſt ex pluribus ſimul iunctis, & numer. 11.*
12 *Mors occulta probatur etiam vnico teſte.*
13 *Cautio præſtita à legitimo hærede de reſtituendo hæreditatem illi, qui præſumitur mortuus, occurrit iſtius indemnitati, quatenus viuat.*
14 *Cautionis idoneitas arguitur ex approbatione duorum Notariorum ſub periculo officiorum.*
15 *Fideiuſſoris conditio, quando dici non poſſit effecta deterior.*

DECISIO CDXXI.

TEmpore, quo rumor adhuc incertus mortem Marcelli diuulgabat, non poterat Catherinæ eius matri, ac legitimæ hæredi negari, ſeu quid magis concedi, quam cuſtodia, & adminiſtratio bonorum filij; Tunc autem debuit quidem præſtare, prout præſtitit, cautionem fideliter adminiſtrandi, ac rationes reddendi, ſub qua Illuſtriſſ. Vrbis Gubernator adminiſtrationem conceſſit, & Rota ſucceſſiuè confirmauit tàm corã Emin. Cerro in deciſione edita 1. Iunij 1669. quàm coram R. P. D. meo Vicecomite ſubrogato, qui præuia breui deciſione in relationibus cauſarum habitis 7. Iulij 1670. ad expeditionem eo vlterius adiecto proceſſit, quod Catherinam nouam, & idoneam cautionem præſtaret, & de tunc vſque adminiſtratis, ac in poſterum adminiſtrandis rationem redderet ſingulis annis, & reliquatum apud ædem ſacram ad commodum Marcelli, ſeu cuius de iure deponeret.

Hodie verò, quod huiuſmodi fama maiori temporis lapſu confirmata, alijſque argumentis, & adminiculis adaucta, moralem certitudinem huiuſce mortis induxit, res diuerſimode ſe habet, ceſſantque onus, & forma, quibus priori tempore Catherina tenebatur bona filij retinere. Quocirca in gradu appellationis renouantibus patruelibus Marcelli inſtantiam ſuper redditione rationis, depoſito reliquatus, nouæque cautionis præſtatione, reſponſum fuit ad hæc non teneri Catherinam, quæ titulum adminiſtrationis in ſucceſſionem immutando, non amplius adminiſtratrix reputari debet, ſed hæres, quæ
1 Marcello filio ab inteſtato ſucceſſit beneficio Sen. Conſ. Tertulliani, de quo *in l. 1. & in Auth. defuncto, C. eodem, & in §. ſi igitur il 1. in princip. Auth. de hæred. ab inteſt. venien.* etiamſi ad ſe-
2 cunda vota conuolauerit, cum Marcellus ſorores, vel fratres non reliquerit, qui ab eius ſucceſſione matrem binubam arcerent, *Bald. in Auth. ex teſtamento numer. 5. Cod. de ſecund. nupt. Rot. deciſ. 267. numer. 17. & ſeqq. part. 5. recent.*

Quippè ſubſequuta temporis coaceruatio, nempè ſexennij, & vltra à die 7. Octobris 1666. qua Marcellus Romam petijt, Montem Opulum, vnde diſceſſerat, rediturus, diuulgatam famam ita, & taliter conualidauit, vt
3 induxerit legalem præſumptionem mortis eiuſdem Marcelli, de cuius ſoſpitate, nempè vita, vel morte ab inde citra ne dum per quinquennium, ſed per ſexennium cum dimidio nullum haberi potuit indicium iuxta *textum in l. vxor, Cod. de repud.* qui licet reſpectu
4 matrimonij fuerit correctus per Authenticam ſequentem, in ordine tamen ad ſucceſſionem, cœteraque non tanti præiudicij incorrectus, & communiter receptus inualuit, iuxta communiter receptam doctrinam *Bartol. in tractat. de teſtimon. numer. 38. circa med. Alex. conſ. 4. num. 7. verſ. fortius dicit lib. 2. Cephal. conſil.*

conſil.65. numer.44. Afflict. ſuper Conſtitut. Regn. Neapol. lib.3. rubr.24.num.52. Carpan.ad Statut. Mediolan. cap.97. num.83. Vin. deciſ.243. num.7. Peregrin. de fide icomm. artic. 43. numer. 44. circa med. verſic. hac tamen, Andreol. controuerſ.6. nu.3.
5 vnde bonis eius, de cuius vita ſic dubitatur
non eſſe dandum Curatorem, ſed legitimum
hæredem admittendum eſſe ad ſucceſſionem
concludit *Natt. conſ. 241. per tot. & ſignanter in fin.*

Augetur præſumptio ex qualitate Marcel-
li, qui non erat profugus, ſeu vagabundus,
ſed vir honeſtus, prudens, & perſonalibus
ſeruitijs Curiæ Romanæ mancipatus, erat
enim beneficiatus Liberianæ Baſilicæ, ac of-
ficia Datariæ, & Cancellariæ poſſidebat,
eiuſque beneficiatui, officijs, & facultatibus
iugiter, & prudenter incumbebat: Abeſt
proinde omnis veriſimilitudo, & apparentia,
quod ipſe longinquas regiones adiuerit, vel
eius vitam, & ſtatum tantiſper occultare vo-
luerit, certus obligationis, qua erga Deum,
& homines tenebatur ad reſidentiam benefi-
ciatus, & exercitium dictorum officiorum,
iuncta competenti affluentia bonorum fortu-
næ, quorum reſpectu fama eſt eius vitæ fuiſſe
6 inſidiatum, dum Montem Opulum cum pe-
cunijs rediret: ex qualitate enim perſonæ, &
circumſtantijs diuulgatæ mortis captiuatur
animus Iudicis ad arguendam, & coniicien-
dam veritatem vigentis famæ ad tradit. per
Alex.conſ.25.ſub num.5.lib.4. Ioſeph.Ludou.deciſ. Peruſ.30. num.5. Vin.deciſ.243. num.7. & duobus ſeqq.

Rursùs euidentior apparet huiuſmodi fa-
7 ma, quæ nedum ex ſimplici, & vulgari ho-
minum opinatione proceſſit, ſed fuit admiſ-
ſa, & recepta apud viros graues, & potiſſimos
miniſtros Principis, dum Dataria Apoſtolica,
& de beneficiatu, & de dictis officijs vti va-
cantibus per obitum Marcelli diſpoſuit, imò
magis magiſque percrebuit, & certius inua-
8 luit ex priuatis diligentijs, & perquiſitioni-
bus, & ex publicis explorationibus, & tripli-
catis edictis, in quibus impunitate, & non leui
præmio Gubernator Vrbis eos inuitauit, qui
vitam, ſeu mortem, & ſtatum Marcelli reue-
laſsent, & iuſtificaſsent, nulla vnquam ſubſe-
quuta eius vitæ, ſeu ſtatus reuelatione, & no-
titia; ex huiuſmodi autem perquiſitionibus,
& explorationibus famam mortis euadere
certiorem monet, *Bartol. in dicto tractat. de teſtimon. numer.38.poſt princip.verſic.& perquiſitus per loca veriſimilia, & poſt med. verſic.ex prædictis etiam, & in l. 2. §.ſi dubitetur numer.2. ad fin. ff. quemadm.teſtament.aper. Alex.dicto conſ.4. num.7. verſic. poterit de morte probari lib. 2. Gozadin. conſ.68. num.9. Magon. deciſ. Lucen.44. eodem numer.9. Maſcard.de probat.concluſ.1076.numer.2.& ſeqq.*

Superuenit vlterius non leuis notitia, &
9 comprobatio huius mortis ex depoſitione
plurium teſtium, qui licet extraiudicialiter
examinati, & reſpectiuè ad inſtantiam Fiſci
recepti nihilominus diuulgatam, & confir-
matam famam corroborant, & coadiuuant;
Deponunt enim à die quadam menſis Octo-
bris, qua Marcellus Monte Opulo Romam
adiuit, pecunias reportaturus, quibus pluri-
mos operarios eius edificio addictos perſol-
ueret, amplius viſum non eſſe, & communi-
ter reputari, in reditu füiſse interfectum, qui-
nimo duo ex ijſdem teſtibus de auditu ab eo-
dem occiſore deponunt, & ſignanter quędam
mulier, cui interfector funeſtam cataſtrophem
homicidij, & furti pecuniarum, cum ſubſe-
quuta combuſſione faciei, & proiectione ca-
daueris in fluuium ſaxo ad collum alligato
enarrauerat, & pecunias ablatas, veſteſque
occiſi demonſtrauerat. Ex his itaque ſimul
10 ſumptis nedum inſurgit mortis præſumptio,
ſed probatio, quæ Iudicem, & bonum virum
adducit ad fidem, vt adhibeam præciſa verba
Bartoli in dicto tractat. de teſtim. ſub dicto num.38.
vbi conſiderat pleraſque ex dictis circum-
11 ſtantijs; quia quando fama lapſu temporis
confirmatur oritur à perſonis fide dignis, &
eſt ſuffulta adminiculis, & cauſis probabilibus
ſufficientem mortis probationem inducit,
Dec.conſ.652. num.1. & 4. Alex. conſil.25. num.5. lib.4. Menoch. de adipiſcend.remed.4. num.672. in princip. & in fin. Maſcard. de probat. concluſ. 74.
12 *num. 6. & duobus ſeqq.* & multò magis mortis
occultæ, quam vnico etiam teſte probari
tradiderunt *Felin. in cap.veniens il 1. num.20. ad med. verſic. idem dicas de teſtib. Gabr. concluſ. 1. numer.32. eodem tit. de teſtib. Maſcard. de probat. concl.1075. num.5.*

In omnem vero caſum indemnitati Mar-
13 celli quatenus viuere ſperari poſset, rema-
neret abundè prouiſum, mediante cautione
alias præſtita per Catherinam iuxta tempera-
mentum in his terminis propoſitum à *Cancer. var. reſolut. part. 3. cap. 22. de iure accreſc. numer. 208.* quidquid dicatur, Philippum fi-
deiuſſorem, vel tunc fuiſse minus idoneum
facultatibus, vel ab inde citra deteriorem
14 fortunæ ſtatum ſubijſſe; Quippe idoneitas
de tempore cautionis ex eo arguitur, quod a
duobus Notarijs ſub periculo officiorum fuit
15 approbatus; abinde vero citra, & præler-
tim hodierno tempore inſpecto tantum abeſt,
eius conditionem effectam fuiſse deteriorem,
quin potius valde meliorem euaſiſse pateat
ex fauorabili deciſione, quam idem Philip-
pus in lite maximi momenti ſubinde obti-
nuit nempe *in Romana manutentionis 4.Maij anni præteriti, coram R.P.D. meo Caſtrillo.*

Et ita partibus hinc inde auditis deciſum
eſt.

RO-

ROMANA PALATII.

Lunæ 27. Febr. 1673.

ARGVMENTVM.

Electio, ſeu facultas habendi regreſſum ad bona dotalia tranſit ad hæredem, & quando non dicatur perſonaliter reſeruata ſoli mulieri pleniſſime examinatur.

SVMMARIVM.

1 *Aſſociatio denegari non poteſt habenti facultatem recuperandi poſſeſſionem rei propria authoritate.*

2 *Electio habendi regreſſum ad bona dotalia quamuis non fuerit declarata per mulierem tranſit ad eius hæredes etiamſi iſtorum non fuiſſet facta mentio.*

3 *Electio non dicitur reſeruata ſoli contrahenti ex illis verbis* „ ſit in eius electione „ *quando res eſt tranſitoria ad hæredes, & iſti non fuerunt excluſi.*

4 *Dictio*, eius, *ſimpliciter prolata non inducit perſonalitatem, ſed regulariter ſtat pro maiori demonſtratione perſonæ cum qua ſtipulatur conuentio, non autem pro excluſione hæredum, & n.6.*

5 *Quod procedit etiam in dictione*, ipſe, *& dictione*, eorum,

7 *Hæredes cenſentur incluſi, & contemplati, etiamſi reſpectu perſonæ contrahentis appoſita fuerit dictio taxatiua.*

8 *Pactum, ſeu ius eligendi potius bona, quam credita dum poteſt exequutioni demandari tam à contrahente, quam ab hærede, tranſit ad hæredes.*

9 *Suorum appellatione veniunt hæredes in materia indifferenti.*

10 *Verba contractuum non debent remanere ſuperflua.*

11 *Pactum an fuerit reale, vel perſonale, non minus ex verbis quam mente contrahentium eſt æſtimandum.*

12 *Verba illa vniuerſalia* „ in alio quocunque caſu „ *ſunt apta comprehendere quemcumque caſum etiam maiorem expreſſis.*

13 *Hæredum expreſſio quoad alterum ex contrahentibus præſumitur etiam contemplata reſpectu alterius in pacto correlatiuo.*

14 *Hæredum comprehenſio arguitur à veriſimili.*

15 *Mulier conſtante matrimonio non poteſt conditionem dotis efficere deteriorem.*

16 *Interpretatio illa ſumenda eſt iuxta quam voluntas cum poteſtate, & priuata pactio cum iure communi concordet.*

17 *Pactum eligendi poteſt eſſe perſonale reſpectu contrahentis ne viuens valeret tale ius cedere, & tamen poſſit per mortem tale ius tranſmittere ad hæredes.*

18 *Clauſula* in perpetuum, *& ſtipulatio pro hæredibus, & ſucceſſoribus induunt naturam contractus, nec faciunt illum irretractabilem niſi in caſu, quo habens facultatem retractandi, iſta non vtatur.*

19 *Contractus pro terminanda controuerſia mariti dicitur factus à ſolo marito, quamuis fuerit etiam appoſitum nomen vxoris.*

20 *Obſeruantia, quæ reſpicit alium finem & titulum diuerſum non autem caſum præciſum, nihil prodeſt.*

DECISIO CDXXII.

VOluit quidem Principiſſa Anna Maria Caffarella morem gerere D. Alexandro Mariæ Vrſino Principi Amatricis eius viro, vt pro tempore, quo iſte fructuum dotalium Dominus erat, poſſet dotale Palatium permutare cum quibuſdam creditis, ſeu annuis redditibus, quos Latinus Vrſinus eius Pater Liuiæ ſorori aſſignauerat, ſed Camilla Duciſſa Lateræ eiuſdem Liuiæ filia tamquam inexigibiles recuſabat, & pro alia exigibile aſſignatione dictum, Principem Alexandrum Mariam eius conſobrinum pulſabat, noluit tamen conditionem fundi dotalis efficere deteriorem, & proinde eius indemnitati curauit per hæc præciſa verba conſulere „ quod ſoluto matrimonio, vel in caſu reuerſionis ad domum Dominorum de Caffarellis, vel in alio quocunque caſu reſtitutionis dotis ipſius Dominæ Principiſſæ ſit in eius electione relictis dictis creditis habere regreſſum propria authoritate ad dictũ Palatium, ſuper quo propterea non poſſit aliquod ius acquiri cuicunque perſonæ, ſed illud redeat liberum eidem Dominæ Principiſſæ, & ſuis.

Soluto igitur per mortem Principiſſæ matrimonio, & ſequuto caſu reſtitutionis dotis, prout à clar. mem. Cardinali Gualterio per ſpecialem commiſſionem deputato pronunciatum fuit, Dominus Marchio Franciſcus Felix ex eodem matrimonio natus, iudicialiter declarauit, & elegit, quod permutata credita retinere nolebat, ſed ad dotale Palatium matris in vim præfati pacti regreſſum habere intelligebat, & ſubinde pro huius regreſſus adimplemento, obtinuit ab A.C. mandatum de aſſociando, quod hodie Rota in gradu appellationis cenſuit eſſe exequendum quia cum euenerit caſus electionis, & electus fuerit regreſſus ad Palatium dotale, merito
1 conceſſa dignoſcitur aſſociatio, quæ habenti facultatem repetendi Palatium propria authoritate, non poterat denegari *iuxta textũ in l.3.C.de de pignor. Burat.dec.* 887. *num.*5. *Rota recent. adducens concordantes in dec.177.num.5.par.* 10. cum alijs relatis *in dec.10.num.11.coram Ni-*
2 *net.* etiamſi Principiſſa Mater electionem non fecerit, ſeu verius facere non potuerit, quia adhuc ius eligendi omniaque alia iura actiuè, & paſſiuè in dictum Marchionem eius filium, & hæredem tranſierunt, quamuis nulla hæredum mentio habita fuiſſet in ſtipulatione electionis *l.ſi pactum ff.de probat.l.ſi neceſſarias §. de vendendo ff.de pignor.act.l.veteris C.de contrah. & commit.ſtipul.Surd.conſ.*140.*nu.*31.*& ſeq. Rota dec.*659.*num.*4.*&* 5.*par.*4.*tom.*3.*rec.*

Nec dicatur quod electio fuerit perſonaliter reſeruata ſoli Principiſſæ, ſumpto argumento ab illis perſonalibus verbis „ *ſit in eius*
3 *electione* „ quia quando res eſt ſuaptè natura

tran-

tranſitoria ad hæredes, ac hæredes non fue-
runt excluſi, vt ad hunc effectum præſuppo-
nunt *gloſ. in d. l. ſi pactum 9. verb. probare debet, & Rota d. dec. 659. num. 4. & 13. par. 4. tom. 3. rec. & dec. 173. eodem num. 4. coram Em. D. Card. Ottob.*
4 ſimplex dictio *eius* non inducit perſonalita-
tem, ſed regulariter gerit munus maioris de-
monſtrationis perſonæ, cum qua conuentio
5 ſtipulatur, vt de dictione, *ipſe*, quæ ſonat
quodammodo maiorem perſonalitatem *Surd. conſ. 384. num. 45. in fin. & ſeqq. Rota dec. 371. num. 24. par. 11. rec. & de dictione* eorum *coram Dunoz. dec. 487. num. 25. & 26.* plerumque enim (ſunt
verba textualia) perſona pacto inſeritur, non
vt perſonale pactum fiat, ſed vt demonſtre-
tur cum quo pactum factum eſt, *ita textus in l. iuris gentium 6. §. pactorum ff. de pact.* & quidem
6 cum vrgeat regularis præſumptio pro com-
præhenſione hæredum, vtique alleganti, pro
limitatione regulæ eorundem hæredum ex-
cluſionem, non ſufficit argumentum deſum-
ptum à ſimplici dictione, *eius*, quæ vel ſtat
demonſtratiue, vel ſaltem remanet æquiuo-
ca, ſed incumbit onus huiuſmodi aſſumptum
probandi *iuxta textum in d. l. ſi pactum cum ibi notatis per gloſ. verb. probare in princ. ff. de probat.* in-
7 deque procedit fortior illatio, quod hæredes
cenſentur incluſi, & contemplati etiamſi re-
ſpectu perſonæ contrahentis appoſita fuerit
dictio taxatiua *ad textum in l. ſi neceſſarias 8. §. de vendendo ibi*, ſed etſi creditoris dumtaxat per-
ſona fuerit comprehenſa, etiam hæres eius iu-
re vendat ſi nihil in contrarium actum eſt *ff. de pignor. act. vbi gloſ.* pro ratione, & effectu
comprehenſionis hæredum explicat perſonã
ſtare demoſtratiuè, non taxatiuè, & compro-
bant *Menoch. conſ 19. num. 103. Surd. con. 540. nu. 32. verſ. & procedit etiam Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 1. num. 36. Rot. coram Duran. dec. 410. num. 11. & 12 & in rec. dec. 659. num. 7. par. 4. tom. 3. & d. dec. 371. num. 23. & duobus ſeqq. par. 11.*

Quod autem res iuxta alterum ex præmiſ-
ſis præſuppoſitis, ſuaptè natura ſit tranſito-
ria ad hæredes ex eo apparet, quia queſtio nõ
eſt de priuilegio perſonali, vel de actu, in quo
fuerit electa induſtria perſonæ, nec de odio-
ſa declaratione caducitatis, ſeu de alia exor-
bitanti prætenſione, minuſque de reſolutio-
ne, ſed de implemento contractus, & de
exequutione iuſtiſſimi pacti tribuentis ius eli-
8 gendi credita vel palatium, huiuſmodi enim
ius eligendi, quod non minus à Principiſſa,
quàm à D. Marchione eius filio, & hærede
poterat exequutioni demandari, ad hæredes
tranſire, docet *textus in l. illud aut illud 19. ff. de option. vel elect. legat. & in l. ſi ſtipulatus fuerim 76. ff. de verb. oblig. §. optionis inſtit. de legat. Bart. in l. ſi ſic legatum 78. §. ſi quis ita num. 1. ff. de leg. 1. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 29. num. 42. Rot. d. dec. 659. nu. 6. par. 4. tom. 3. rec.*

Non minus clarum eſt ſecundum præſup-
poſitum, quod hæredes ab hac electione non
fuerint excluſi, cum tale quid in inſtrumen-
mento permutationis non legatur, quinimo
quod omnem difficultatem eliminat, argui-
tur eoſdem hæredes & explicitè, & implicitè
fuiſſe contemplatos, vt beneficio huius ele-
ctionis fruerentur, explicite, quando iuxta
verba ſuperius relata fuit expreſſe conuentum
quod ſoluto matrimonio Palatium redeat
Principiſſæ, & ſuis, quorum appellatione
9 Marchio eius filius, & hæres continetur in
hac indifferenti materia *Peregrin. de fideicom. art. 22. num. 38. Barboſ. appell. 257. num. 1. & 5.*
non attento, quod huiuſmodi pactum ve-
rificetur quando Principiſſa iam elegiſſet,
quia tali caſu expreſſio, ſuorum, eſſet ſuper-
flua, vulgati enim iuris eſt bona à defuncto
acquiſita ad hæredes tranſmitti, & proindè
10 ne illa verba, & ſuis remaneant ſuperflua,
ſeu minus adæquata contextui cõtractus im-
portare debent electionem etiam ad fauorem
hæredum vt aliquid operentur *arg. text. in l. hanc legem 22. ff. de contrah. empt. Alex. conſ. 36. num. 5. lib. 2. Dec. conſ. 48. nu. 4. Mantic. de tacit. lib. 2. tit. 12. num. 2. & ſeq. Dunoz. iun. deciſ. 453. num. 56.*

Implicitè veró quando partes conuenerũt,
quod electio fieri poſſet ſoluto matrimonio,
vel in caſu reuerſionis ad domum Domino-
rum de Caffarellis, vel in alio quocunque
caſu reſolutionis dotis, inde enim in conſe-
quentiam voluerunt, quod electio fieri poſ-
ſet non minus ab hæredibus, quàm à Princi-
piſſa eodem modo quo reſtitutionem dotis
non minus Principiſſæ, quàm eius hæredibus
faciendam eſſe poterat euenire, ideo non de-
bet dictio, *eius* hanc mentem contrahentium
11 euertere: verum enim in rem an in perſonã
pactum factum ſit non minus ex verbis, quã
ex mente conuenientium eſtimandum eſt in-
quit ad literam *textus in d. leg. iuris gentium §. pactorum ff. de pact. & in iiſdem terminis Rota alleg. deciſ. 371. num. 26. verſ. & pro comprehenſione hæredum par. 11. rec.* quidquid dicatur contra-
hentes contemplaſſe vnicum caſum, quo re-
ſtitutio dotis facienda eſſet ſoli Principiſſæ,
quia hunc limitatum intellectum non reci-
piunt illa vniuerſalia, & effrenata verba, *in*
12 *alio quocumque caſu reſtitutionis dotis, apta comprehendere quemcumque caſum etiam maiorem expreſſis, & vtrumque euentum reſtitutionis dotis faciendæ tam Principiſſæ, quàm hæredibus Rot. deciſ. 714. nu. 4. & 5. part. 2. rec. in Romana Cambiorum* 10. *Martij* 1662. *§. dum enim coram bo. me. Veroſpio in Viterbien. Pecuniaria 24. Martij* 1662. *§. ſub qua ſane coram eodem, & in Melcitana Commendæ 5. Iulij* 1666. *in fin. coram Eminentiſs. D. Card. Cerro.*

Comprobatur huiuſmodi interpretatio, &
arguitur in electione Principiſſæ mentionem
hæredum fuiſſe incuria Notarij omiſſam, dũ
in alio ſimili pacto regreſſus ad propria bona
in caſum moleſtiarum nominatio hæredum
legitur appoſita ex parte Duciſſæ de Latera,
& omiſſa ex parte Principum coniugum,
quamuis euictio longe poſt iſtorum mortem
poſſet euenire, & tamen certum eſt, quod
eo caſu, ſi Duciſſa, ſeu eius hæredes redibant
ad credita permutata, ita è conuerſo licebat
hæredibus Principum redire ad Palatium, quo
circa eodem modo, quo ex parte vnius con-
trahentis ſtipulatio comprehendit etiam hæ-
redes, talis quoque præſumi debet ex parte

alte-

13 alterius contrahentis iuxta naturam correlatiuorum vt in præciſis terminis animaduertit *Rot.pluries citata deciſ. 371. num. 26. in fin. & num. 27. par. 11. rec. & bene confert deciſio Romana ceſſionis rata cenſus 13. Iunij anni præterit i §. quod clarius coram R.P. D.meo Calataiu.*

Idipſum ſuadet etiam ſubiecta materia, quouſque enim dos eius fructus ad virum ſpectabant, parum referebat, quod fundus dotalis à creditrice viri poſſideretur, facta autem reſtitutione dotis militat diuerſa ratio & tunc veriſimile non eſt voluiſſe vxorem ſibi, eiuſque hæredibus legem imponere, quod dotalis fundus pro debitis viri remaneret irreuocabiliter affectus, vnde arguere poſſumus ad hunc effectum appoſitam fuiſſe conuentionem, quod ſoluto matrimonio Palatium liberè rediret Principiſſæ, & ſuis,
14 ita enim á veriſimili comprahentionem hæredum arguit *Mantic. de tacit. lib. 3. titul. 1. numer. 40. & bene Rota dicta deciſ. 659. num. 7. par. 4. tom. 3. rec.*

Aliás ſi contrarius intellectus admitteretur ſequeretur abſurdum, quod Principiſſa loco Palatij ſiti in Vrbe, & facilis redditus recipiendo tot effectus, quos Duciſſa Lateræ tales quales aſſignare voluit aſſerendo ob multa onera, & impedimenta regiæ curiæ Neapolis redditos eſſe pene inexigibiles dete-
15 riorem conditionem dotis conſtante matrimonio effeciſſet contra textum permutationes inutiles prohibentem *in l. ita conſtante 27. ff. de iure dot. Mantic. de tacit. lib. 12. tit. 27. num. 8. & generaliter in l. Attilicinus 17. & l. cum maritus 29. ff. de pact. dotal. cum alijs concordantibus relatis in Forolivien. dotis 2. Maij 1667. §. præcipuè coram Eminentiſſimo Carpineo Prodatario*, vndè cum actus eſſet aliás inualidus ſumenda eſt ea interpretatio, quod fundus dotalis in caſu reſtitutionis redierit ad vxorem, eiuſque
16 hæredes, vt voluntas cum poteſtate conueniat, & priuata pactio, cum iure communi damnum iurium dotalium abhorrente concordet *ad trad. per Beroum conſ. 103. nu. 18. & 19. lib. 1. Altograd. conſ. 22. num. 25. & 26. lib. 2. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 7. num. 1. & ſeqq. Rota coram Buratt. deciſ. 359. num. 11. & in Romana cenſus 13. Aprilis 1668. §. huic intellectui in fin. coram Me.*

Sed quando electio ex præfata dictione *eius* dici velit perſonalis conciliari poteſt præſer-
17 tim in hac hypotheſi, vt eſſet talis viuente Principiſſa, ne valeret alteri cedere ius eligendi, ſecus autem ne poſt mortem valeat dictũ ius ad hæredes tranſmittere,) vt innuere videtur *textus in l. ſi ſtipulatus fuerim 76. ff. de verb. oblig.* & clarius explicat *Bart. ibidem numer. 3. verſ. videamus Thob. Non. conſ. 15. numer. 16. optime Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. gloſ. 6. num. 11. & 12.* vbi ſoluit argumentum equiparationis inter ceſſibilitatem, & trãſmiſſibilitatem: quibus ſtantibus nihil aduerſatur ſti-
18 pulatio Duciſſæ pro hæredibus, & ſucceſſoribus cum clauſula *in perpetuum*, hinc enim non ſequitur, quod permutatio ſit irretractabilis, & irreſolubilis, quia huiuſmodi Clauſulæ induunt naturam contractus, & intelliguntur iuxta ſubiectam materiam quatenus Principiſſa, eiuſque hæredes non elegerint regreſſum ad Palatium *Alex. conſ. 9. ſub num. 9. circa med. lib. 2. Surd. conſ. 125. num. 15. Rota deciſ. 427. num. 10. 22. & ſeqq. part. 9. cum alijs in Bonon. ſeu Ferrarien. emphyteuſis 26. Nouembris proximè præteriti §. nequaquis fieri poteſt coram R.P. D.meo Emerix.*

Minus obſtat, quod nequeat Dominus Marchio regreſſum habere ad Palatium, niſi reſtitutis creditis ab eius autrice receptis, quæ vel fuerunt confiſcata, vel effecta deterioris conditionis, confiſcatio non probatur ex iuribus datis ad hunc effectum, deterioratio vero & inexigilitas aderat de tempore permutationis, nec aucta docetur ex culpa, vel facto Principiſſæ, vel D. Marchionis, cui ſatis eſt iudicialiter omni meliori modo remiſiſſe
19 eadem credita, quæ à ſolo Principe marito præſumuntur recepta, quamuis pro terminatione propriæ controuerſiæ etiam nomen, & obligationem vxoris actui permutationis accomodaſſet *ad trad. per Natt. conſ. 552. numer. 6. Afflict. deciſ. 209. num. 2. & 3. Oſaſch. deciſ. 43. num. 5. Rota coram Bich. deciſ. 464. numer. 22. & 23.*

Denique non ſubſiſtit permutationem fuiſſe obſeruatam à D. Marchione, qui credita reſtituere diu diſtulit, illorumque fructus exegit, dilatio enim tempore minoris ætatis non currebat, & tamen etiam ex tunc ſuper reſtitutione dotis maternæ fuerat introducta lis, quæ diu pependit, & terminari non potuit niſi de anno 1671. dictam Sententiam Cardinalis Gualterij, abinde verò citra ſtatim egit pro regreſſu ad Palatium, exactio vero fructuum non proceſſit titulo hæreditario matris, ſed iure aſſequendi alimenta aſſignata de mandato Proregis Neapolitani ſuper fructibus eorũ effectuũ, qui nõ erant adhuc ſeparati à patrimonio, ſeu bonis Principis Patris, nihil proinde prodeſt hæc obſeruantia, quæ
20 ad alium finem tendebat, & non fecit titulum, & caſum præciſum ſuper quo verſatur hæc controuerſia *Surd. conſ. 354. num. 26. Rot. coram Burat. deciſ. 122. num. 6. coram Duran. dec. 285. numer. 21. & in part. 10. recent. deciſ. 135. num. 12.*

Et ita vtraque &c.

Reuocata vt infra deciſ. 461.

ALBA-

ALBANEN. DEVOLVTIONIS.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Statutum Albani irritat diſpoſitiones bonorum ad fauorem aliorum, quam deſcendentium, & collateralium, aliàs bona deuoluuntur ad Cameram Baronalem: & quando dicatur cum tali onere conceſſa inueſtitura habens relationem ad ſtatutum, quo caſu bona deuoluuntur, etiamſi illorum diſpoſitio fuerit facta ad fauorem Eccleſiæ, quæ tunc vere non ſubijcitur ſtatuto, ſed pacto priuati, qui noluit aliter concedere inueſtituram, quam cum conditionibus, quæ in ſtatuto relato continentur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Albani irritat omnem diſpoſitionem, & teſtamentum ad fauorem aliarum perſonarum, quam deſcendentium, & collateralium ibi expreſſorum.*

2 *Sequuta deuolutione poſſeſſio ciuilis trahit ad ſe naturalem per viam iudicialis aſſociationis.*

3 *Vel remedio manutentionis.*

4 *Conditiones, & onera ſtatuti, ad quæ fuit habita relatio, cenſentur ineſſe inueſtituræ referenti.*

5 *Dictio*, in perpetuum, *intelligi debet iuxta ſubiectam materiam.*

6 *Emphyteuſis non extenditur perpetuo ad quoſcunque hæredes ex eo quod inueſtitus careret filijs, dum inueſtitura eſt limitata ad deſcendentes, & collaterales.*

7 *Præſertim quando non erat decrepitæ ætatis, & impotens ad generandos filios, nec conſtat, quod tunc non haberet collaterales.*

8 *Amplia, quod licet non haberet, nec habere poſſet deſcendentes, & collaterales, nec releuat hæc circumſtantia, quæ Domino directo non erat nota quamuis non ſit recedendum à contractu.*

9 *Inueſtitura pariformiter conceſſa pluribus perſonis in eodem inſtrumento, debet eodem modo quoad omnes intelligi, ſeu determinari.*

10 *Relatio facienda eſt ad ea, quæ in relato ſtatuto continentur, non ad alia, de quibus non poteſt intelligi.*

11 *Relatio indefinita, & generalis fieri debet ad omnia contenta in ſcriptura relata, dum non adeſt diuerſa ratio.*

12 *Relatio eo magis facienda eſt ad ea, quibus verba actus referentis adamuſſim conueniunt.*

13 *Relatio quomodo ſit intelligenda, benè declaratur ab obſeruantia, iuxta quam fuit interpretata in contradictorio iudicio.*

14 *Obſeruantia eſt optima diſpoſitionum interpres.*

15 *Bona conceſſa Eccleſiæ cum oneribus, & conditionibus, quæ reſpectu illius non verificantur, recidunt in antiquam naturam eorundem onerum, & conditionum, quando tranſeunt in alios poſt finitam conceſſionem Eccleſiæ.*

16 *Statutum laicale licet ex defectu iuriſdictionis non comprehendat Eccleſias, tamen ſi deducatur in pactum forma, ſeu ordo ſtatuti, tunc ſeruari debet etiam ab Eccleſia.*

17 *Eccleſia ſubijcitur pactis priuatorum.*

18 *Pactum, quod emphyteuſis non tranſeat ad Eccleſias, & perſonas potentes, eſt de iure licitum.*

19 *Emphyteuta mediante eius diſpoſitione non præiudicat Domino directo, ad quem bona reuertebantur ex pacto inueſtituræ.*

DECISIO CDXXIII.

INueteratus vſus, quod abſque prole maſculina decedentibus Camera Baronalis ſuccederet, ab immemorabili tempore inualuerat Albani, & de ipſo anno 1607. in viridi obſeruantia perſiſtebat, quando eius temporis Principes præcibus Vaſſallorum in generali Concilio præordinatis gratioſe annuentes, talem ſuccedendi ordinem poſt defectum deſcendentiæ maſculinæ dilatarunt ad deſcẽdentiã fœmininã, deinde ad aſcendẽtes, & ſucceſſiuè ad Collaterales vſque ad quartum gradum Canonicè computandum, vt plenius refertur ſub rubrica 14. eiuſdem ſtatuti, quod & dicti Principes, & homines à Generali Cõſilio deputati acceptarunt, & irreuocabiliter obſeruare promiſerunt.

Hinc proceſſit, quod vbi prius Principes inueſtiebant emphyteutas eorumque deſcendentes maſculos, poſtmodum, vel huic ſtatuto quando eius ordinem magis prorogare voluerunt, expreſſè derogarunt, vel ad eius formam inueſtituras conceſſiſſe demonſtrarunt, eo ipſo quod illas cum pactis, conditionibus, & oneribus eiuſdẽ ſtatuti conceſſerunt huiuſmodi autem fuit inueſtitura Andreæ Factorij; qui licet copiam ſtatuti apud ſe retineret, eiuſque conditionum, & onerum plenam notitiam habere medio iuramento faſſus fuerit in inſtrumento ſecundæ inueſtituræ, nihilominus de bonis emphyteoticis ad fauorem ſocietatis charitatis teſtamento diſpoſuit cõtra præciſam formam eiuſdem ſtatuti, quod
1 omnem diſpoſitionem, & teſtamentum ad fauorem aliarum perſonarum, quàm inibi expreſſarum radicitus inficit, & inualidat, ideo Excellentiſſimus D. Princeps ad contrauerſa bona mandatum de aſſociando ab A. C. reportauit, quod licet *Rota coram Rev. D. Beniuaqua ſub die 28. Iunij* 1669. exiſtimauerit non eſſe exequendum, ex facto tamen melius dilucidato, & plenius impinguato hodie coram me in illius locum ſubrogato à tali reſolutione receſſit.

Indubitatum enim eſt dominium D. Principis ſuper hiſce bonis eidem Factorio in emphyteuſim conceſſis, & clara etiam eſt deuolutio ipſo facto, & ampliſſimè per ſtatutum inducta dum Factorius ad fauorem ſocietatis in ſta-

in ſtatuto non comprehenſæ abſque Principis
licentia diſpoſuit, imo etiam Societatem ad
horum bonorum poſſeſſionem viuens admi-
ſit; vnde eadem bona ad Cameram Barona-
2 lem pleno iure redierunt, & pro conſolidatio-
ne vtilis dominii cum directo poſſeſſio ciuilis
trahit ad ſe naturalem, vel per viam aſſocia-
tionis iudicialiter decretæ, per ea quæ tradit
*Crauett. conſ. 18. num. 7. plenè Honded. conſ. 21. num.
18. & pluribus ſeqq. lib. 2. Ioſeph Ludouicus lo-
quens in ſtrictioribus terminis deciſ. Peruſ. 17. num. 7.
cum pluribus ſeqq. Clar. in §. emphyteuſis quæſt. 11.
3 per tot.* vel ſaltem certiori, & fauorabiliori re-
medio manutentionis iuxta theoricam *Bart.
in l. 1. §. quod ait Prætor num. 17. ff. vti poſſid. Aret.
in §. retinendæ num. 8. inſtit. de interd. Bero. conſ.
102. num. 43. & ſeqq. lib. 1. Rota deciſ. 117. num. 12.
part. 5. recent. Bich. dec. 402. num. 1.* cum alijs co-
pioſe relatis *per Dunozz. iun. dec. 741. & dec. 939.
vtrobique num. 1.*

Nec turbat, quod inueſtitura Factorii de
tali deuolutione, & forma ſuccedendi nullam
faciat mentionem, imò potius fuerit in per-
petuum conceſſa; quia parum refert, quod
longa ſeries, & forma ſucceſſionis pluribus
caſibus per ſtatutum diſtincta, in inſtrumen-
to conceſſionis non fuerit per extenſum repe-
tita, dum partes contrahendo, *con li patti, con-
4 ditioni, e peſi, à che li ſottopone lo ſtatuto d'Al-
bano, & non aliàs &c.* pro inſertis, & expreſſis
habuerunt tenorem ſtatuti, eiuſque conuen-
tiones, conditiones, & onera, quæ per talem
relationem dicunt ineſſe conceſſioni, vt in
terminis relationis habitæ ad ſtatutum tradũt
*Fulgoſ. conſ. 203. ſub nu. 1. verſ. tanto magis Rimin.
iun. conſ. 16. num. 17. Rota rec. dec. 123. num. 2. in fin.
part. 4. coram Bich. dec. 157. num. 21. verſ. alteram, &
num. 22. & melius coram Merl. dec. 608. nu. 9. verſ.
non obſtat, & tribus ſeqq.* & ſuper relatione ha-
bita ad concordiam Rauennaten. circa inue-
ſtituras conſuluit *Paris. conſ. 108. nu. 46. & 47.
lib. 1. in quibus terminis Rot. poſt Merlin. de legit.
deciſ. 94. num. 13. verſ. quibus nec contradicere, &
in Rauennaten. Bonorum emphyteuticorum 27. Mar-
tij 1651. §. 1. in fin. verſ. quam ex tenore concordiæ
coram Em. D. Card. Cerro.*

Nihil propterea releuat, quod Procurator
à D. Principe conſtitutus terrenum Factorio
conceſſerit in emphyteuſim perpetuam pro
canone in perpetuum ſoluendo: vltra quod
5 enim huiuſmodi dictiones in mandato pro-
curæ non leguntur, adhuc non immutant na-
turam contractus celebrati cum conditioni-
bus ſtatuti Albanen. ac ſumi, & intelligi de-
bent iuxta ſubiectam materiam, quod nempe
conceſſionem, eouſque perpetuent, quouſ-
que ſuperſint deſcendentes, aſcendentes, &
collaterales à relato ſtatuto vocati *Alex. conſ.
9. ſub num. 9. circa med. lib. 2. Surd. conſ. 123. num.
15. Rota dec. 211. num. 8. par. 6. dec. 15. num. 16. &
duobus ſeqq. par. 7. dec. 427. num. 23. & ſeqq. par. 9.
& dec. 319. nu. 4. par. 12. recent. & in Bononien. ſeu
Ferrarien. emphyteuſis 26. Nouembris anni præte-
riti §. neque vis fieri poteſt coram R. P. D. meo
Emerix.*

6 Etiamſi Factorius filijs careret, indè enim
non ſequitur, quod emphyteuſis ad quoſcum-
que hæredes perpetuò extendatur, cum aper-
ta, & litteralis ſit diſpoſitio ſtatuti, ad quod
fuit habita ſpecifica relatio, ideo ſibimet ipſi
imputare debuit Factorius, ſi inueſtituram
cum pactis conditionibus, & oneribus eiuſ-
dem ſtatuti expreſſe acceptauit; præterea nec
7 apparet, quod tempore inueſtituræ Collate-
rales non haberet, minuſque, quod eſſet æta-
tis decrepitæ, & impotentis ad generandos
filios, de quibus tunc cogitare non potuerit,
vt in ſimili animaduertit *Rota in Romana De-
morum 1. Iulij 1669. §. verumtamen coram Rev.
8 D. meo Decano*, ſed quando etiam Collatera-
les, & filias non habuiſſet, & habere deſpe-
raſſet, non ſuffragaretur hæc circumſtantia,
quæ Principi concedenti non innotuit, quip-
pe ad effectum recedendi à natura contractus,
& proprietate verborum non ſufficit volun-
tas, & notitia vnius contrahentis, niſi & al-
terius ſcientia, & intentio ſimultaneè con-
currat, vt in terminis mulieris ſeptuagenariæ,
quæ hæredes ſanguinis in inueſtitura compre-
henſos amplius habere non poterat reſpon-
dit *Rota dec. 340. num. 16. verſ. non obſtat, & num.
17. par. 11. rec.* eoque certius in præſenti hypo-
theſi, vbi vnicum idemque inſtrumentum,
9 in quo plures perſonæ de diuerſis terreni por-
tionibus fuerunt pariformiter inueſtiti, hanc
peculiarem, & difformem determinationem
reſpectu Factorij non admittit contra regulã
*textus in l. iam hoc iure ff. de vulg. & pupil. Rota
coram Bich. dec. 138. num. 19. in recent. dec. 135.
numer. 24. part. 8. & deciſ. 328. numer. 9.
part. 2.*

Nec ſubſiſtit, quod relatio ad conuentio-
nes, conditiones, & onera ſtatuti Albani non
intelligatur de ordine ſuccedendi, & præfa-
ta deuolutione ad Cameram Baronalem, ſed
de collectis, & contributionibus commuta-
tiuis, ſeu Cameralibus alijſque ſimilibus re-
ſponſionibus, quia de collectis, ſeu contribu-
10 tionibus huiuſmodi, nulla mentio nullaque
diſpoſitio in eodem ſtatuto continetur, quo
circa relatio facienda eſt, non ad ea, quæ in re-
lato ſtatuto non exiſtunt, *Merlin. deciſ. 101.
numer. 15.* ſed ad conuentiones, condi-
tiones, & onera rubricæ 14. de ſucceſſioni-
bus cum de alia rubrica non poſſit intelligi
*arg. textus in l. 2. in princ. ff. de lib. & poſth. Spad.
conſ. 345. num. 14. lib. 3. Gen. deciſ. 776. num. 3. &
6. in fin. Rota rec. dec. 74. num. 20. par. 10. & dec. 49.
nu. 3. par. 12.*

Et quando vltra collectas, ſeu onera mox
11 enarrata poſſent alia in ſtatuto contineri, non
adeſt maior ratio cur potius ad ea ſolum,
quam ad alia dictæ rubricæ 14. hęc indetermi
nata, & generalis relatio non adaptetur *per
textum in l. 1. ad fin. C. de liber. præter. Mantic. de
coniect. lib. 3. tit. 14. num. 8.* cęterum indefinitam
12 hanc relationem magis ſpecifice huic rubri-
cæ conuenire apparet ex combinatione inue-
ſtiturę cum rubrica. Inueſtitura enim memi-
nit nedum onerum, ſed conditionum, &
ſtatutum in dicta rubrica exprimit, & onera,
& conditiones, ibi, *cum oneribus tamen premiſ-
ſis*, & rurſus ibi, *cum conditionibus inferius ſpe-
cificandis*. Non eſt ergo quid remoras, &

poſſibiles relationes mendicemus, vt relationem inueſtituræ ab hac rubrica abſtrahamus, cui verba inueſtituræ adamuſſim, & pro ratione recti ſermonis conueniunt, & adaptantur ex animaduerſis per *Altograd. conſ.58. num. 15.& 17.lib.1.Spad. conſ.237.num.12.& conſ.246 num.8.lib.3. Burat.dec.792.num.12.& in par. 2. rec. dec.225.ſub num.1.& in par.10.dec.199.num. 9.ad fin.& num.* 10. & ita etiam declarauit obſeruantia, iuxta quàm inueſtituræ conceſſæ
13 ſub eadem forma, & relatiuè ad conditiones, & onera ſtatutorum Albani, fuerunt in contradictorio iudicio interpretatę, vt referrentur ad ſæpius citatam Rubricam, ſeu caput 14. eiuſdem ſtatuti, vt ex tenore ſententiæ relatæ in hodierno Summario D. Principis *num.* 3. ideo eo magis incaleſcit ſupradictus intellectus melius dilucidatus ab obſeruantia opti-
14 ma diſpoſitionum interprete *l.ſi de interpretatione ff. de legib. Peregr.conſ.8.num.4. lib. 3. Spad. conſ.22.num.6.lib.1.Rota dec.93.num. 58.& ſeqq. part.5.rec.& alibi paſſim.*

Cui interpretationi non contradicit eadem formula, ſeu relatio apponi ſolita etiam in inueſtituris ad fauorem Eccleſiarum, quia licet Eccleſiæ ſint incapaces ſucceſſorum deſcendentium, & Collateralium, attamen etiam in his inueſtituris ſuperflua non rema-
15 net huiuſmodi relatio; operatur enim, quod vbi durante Eccleſiarum poſſeſſione ſoluebatur quindennium, vt in pleriſque huiuſmodi inueſtituris conuentum fuit, eadem poſſeſſione finita, & in alios translata tunc bona per remotionem obſtaculi ad antiquam naturam reuertantur, & tanquam à ſomno excitata reaſſumant illam priſtinam formam ſucceſſionis, & deuolutionis, quæ in relato ſtatuto continetur iuxta ea, quę in ſimilibus aduerterunt *Bald. in l. qui ea lege C. de pact. inter empt.& vend.Franc.dec.64.num.11.& 12.Rot. coram Coccin. dec.1613.num.13.& 14.& in rec. dec. 267.nu.7.par.13.*

Ex quibus clara apparet deuolutio ad fauorem Domini Principis, nec amplius dici poteſt turbida, ſub vnico fundamento præcedētis deciſionis, quod nempe confraternitas hæres Factorij laicali ſtatuto non ligetur, quia cum ex ſuperius firmatis relatio ad ſtatutum operetur, vt ſtatutaria deuolutio, & forma ſuccedendi ſit pars integralis inueſtituræ, acſi ibidem fuiſſet per extenſum appoſita, ſequi-
16 tur, quod diſpoſitio ſtatuti, non ſit ſumenda abſolutè, & cauſatiuè ad inducendum exercitium iuriſdictionis, ſed per viam pacti priuati, & ſpecialis conuentionis, ita vt deuolutio non ex ſtatuto procedat, ſed ex voluntate, & conuentione contrahentium, qui eumdemmet ordinem à publico ſtatuto præſcriptum voluerunt in priuatum pactum deducere iuxta ea, quę ad ſimilem effectum animaduertit *Rota deciſ.447.num.15.& ſeqq. coram Merlin.*

Vnde infertur, quod licet Eccleſia ſtatutis
17 laicorum non ligetur, afficitur tamen pactis priuatorum, qui aliter res proprias in emphyteuſim concedere noluerunt *Bald. in l.fin.num. 2. in princ.C.de pact. int.empt. & vend.Pen. deciſ.* 1211. *ſub num.*8. & hinc quotidie videmus in
18 inueſtituris apponi pactum de iure licitum, quod emphyteuſis non tranſeat ad Eccleſias loca pia, & perſonas potentes, de quo *apud Butr.conſ.23.num.3.& 15.Sim.de Pret.conſ.54.num. 4. Greg.dec.529.num.5. & pluribus ſeqq. & in Romana Deuolutionis Domus 26. Ianuar.* 1671. *§. alterum vero coram Reu. D. Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore*, & propterea ſi Factorius de bonis emphyteoticis, quæ per eius mortem
19 deſinebant eſſe ſua, teſtatus eſt ad fauorem ſocietatis, non potuit præiudicare Domino Principi ad quem bona ob defectum deſcendentium, & Collateralium emphyteutæ ex pacto inueſtituræ reuertebantur *Ruin. conſ.45. num.8.in fin.& num.9.lib.1.Roland. conſ.71. num. 18.& ſeqq.lib.2.Fulgin.de emphyt. tit. de contract. quæſt.34.num.1.& ſeqq. Rota in mox citata Romana Deuolutionis Domus ſub princ.*

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

Confirmata vt infra dec. 439.

ANCONITANA DOTIS.

Veneris 3. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta ſorori non præſumitur excedere quantitatem illi debitam in bonis paternis, ideoque non poteſt grauari onere reuerſionis ad fauorem Fratrum, etiam in terminis ſtatuti, & conſuetudinis Anconæ.

SVMMARIVM.

1 *Dos non præſumitur excedere quantitatem mulieri debitam ex bonis paternis.*
2 *In dote conſtituta ſorori fratres præſumuntur promiſiſſe id, ad quod vti hæredes Patris de neceſſitate tenebantur, non autem exercuiſſe liberalitatem.*
3 *Dos non poteſt grauari pacto reuerſiuo ad fauorem Fratrum, quos non conſtat exercuiſſe liberalitatem in dotanda ſorore.*
4 *Etiam in terminis ſtatuti, & conſuetudinis Anconæ.*
5 *Statutum Anconæ defert lucrum dotis marito, non autem diſponit, quod reſtitutio dotis fieri debeat dotantibus, quodque mulier non poſſit teſtari de dote.*
6 *Conſuetudo contrarijs atteſtationibus excluditur, vel augetur onus illam concludenter probandi in caſu præciſo.*

DECISIO CDXXIV.

Ex præſuppoſito, quod dos Catherinæ nedum legitimam, ſed virilem ſucceſſionem in bonis paternis excederet, inferebat Io: Baptiſta eius Frater pactum reuerſiuum eiuſdem dotis potuiſſe in dotali contractu efficaciter apponi, & per obitum Catherinæ ſine filijs eueniſſe caſum conuentæ reuerſionis,

ſeu

ſeu reſtitutionis præfatæ dotis, at quia præſuppoſitum non iuſtificatur in facto reſponderunt Domini die 23. Martij 1672. dotem non eſſe reſtituendam, indeque immiſſionem ſeu aſſociationem ad bona dotalia non competere, & hodie repropoſita cauſa in deciſis permanſerunt.

Licet enim dos conſtituta fuerit in ſcutis tribus millibus, ſumma tamen à fratribus dotantibus erogata aſcendit ad ſcuta mille circiter dumtaxat, quippe ſcuta quingenta non proueniunt à liberalitate fratrum, ſed à ſubſidio dotali, deſtinato quidem à Monte Virginum illius ciuitatis, ſed per adeo diuturnũ temporis ſpatium adhuc nec ſoluto. Rurſus valor prædiorum ad pompam conſtitutus in ſcutis 1800. reduci debeat ad iuſtam, & veram quantitatem ſcutorum 353. vt plene probat deciſio, quæ reuidetur §. *in primis cum ſeq.*

1 Cũ igitur non præſumatur exceſſus huiuſce
dotis vltra quantitatem Catherinæ debitam in
bonis paternis *Rota coram Merlin. deciſ. 249.
num. 16. & coram Bich. deciſ. 310. num. 27. &
deciſ. 306. num. 19. & in Melenitana fideicom-
miſſi 19. Iunij 1669. §. exceſſus cum ſeq. coram Il-
luſtriſſimo Beuilaqua Vrbis Gubernatore*, & ſimul
combinetur alia præſumptio, quod dotan-
2 tes hæredes communis Patris liberalitatem in
dote ſororis non exercuerint, & tantundem
ad quantum tenebatur promiſerint *gloſ. in l.
vltima §. vtramque verb. officium C. de dotis pro-
miſs. Fenzon. ad ſtatut. vrb. lib. 1. cap. 130. num.
15. Rota dicta deciſ. 249. num. 4. verſ. & propte-
rea coram Merlin.* firma remanet conſequentia,
3 quod non poterant fratres in præiudicium
ſororis, cui dos ex ſubſtantia paterna debe-
batur, pactum reuerſiuum eiuſdem dotis ap-
ponere nedum in terminis iuris communis ex
animaduerſis *per Surd. de alim. tit. 1. quaſt. 25.
num. 10. Gratian. diſcept. for. 556. num. 25. &
26. Rota recent. deciſ. 110. numer. 34. part. 8.*
4 ſed etiam ſtatuti, & conſuetudinis Anconæ
cum quibus dotantes ſe conformare expreſsè
5 voluerunt, quia ſtatutum defert quidem
lucrum dotis marito, ſed non dicit, quod
reſtitutio dotis fieri debeat dotantibus, mi-
nuſque aperit, quod mulier nequeat de pro-
pria dote teſtari, conſuetudo autem tantum
abeſt, quod probetur percutere caſum, quo
mulier decedat cum teſtamento, quin potius
6 contrarium deſumatur ex pluribus inſtrumẽ-
tis, & atteſtationibus, quibus vel excluditur
conſuetudo, vel augetur onus illam conclu-
denter probandi in hoc caſu præciſo, vt ple-
ne probat deciſio, quæ reuidetur, cuius fun-
damenta hodie DD. approbarunt Patribus
Seruitis hæredibus teſtamentarijs Catherinæ
dumtaxat informantibus.

MEDIOLANEN. DECIMARVM.

Lunæ 6. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio exigendi decimas probatur ex teſtibus, viſitationibus, & mandatis de manutenendo: ſumpto de ſumpto adhibetur fides concurrentibus adminiculis; teſtibus affirmantibus creditur magis, quàm negantibus; & quando præſtatio decimarum dici nõ poſſit facultatiua.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur probanti quaſi poſſeſſionem decimandi.*

2 *Quaſi poſſeſſio exigendi decimas probatur teſtibus deponentibus de facto proprio circa ſolutionem, & reſpectiuè exactionem illarum.*

3 *Teſtium dicta quando intelliguntur demonſtratiuè ad modum exigendi, non excluſiuè ad exactionem decimarum.*

4 *Dicta teſtium non ſunt ſcindenda, & criticanda, ſed ſimul ponderanda, & benignè concilianda.*

5 *Teſtium dicta adminiculantur antiquis viſitationibus ordinariorum.*

6 *Viſitationibus ordinariorum defertur.*

7 *Teſtium fides augetur ex antiquis decretis, ſeu mandatis, quæ præſeferunt præſumptionem iuſtitiæ.*

8 *Quaſi poſſeſſio decimandi facilius probatur, quando non agitur contra Parochum, ſed contra laicos poſſeſſores bonorum.*

9 *In ſummariſſimo manutentionis admittuntur leuiores probationes.*

10 *Sumptum de ſumpto facilius probat, quando iuxta illud fuit iudicatum.*

11 *Et probat ſufficienter concurrentibus adminiculis, & facti circumſtantijs.*

12 *Teſtibus affirmantibus plus creditur, quàm negantibus.*

13 *Teſtes intereſſe habentes non merentur fidem præſertim in concurſu aliorum teſtium.*

14 *Solutiones multiplicatæ decimarum, & reſpectiuè exactæ calore iudicij non dicuntur facultatiuæ.*

15 *Poſſeſſio talis eſt iudicanda, qualis eſt titulus, qui eam præcedit.*

16 *Teſtes non concludunt negatiuam exactionis, quæ potuit fieri abſque eo quod ipſi ſcinerint, vel viderint.*

DECISIO CDXXV.

A Mandato de manutenendo ſuper quaſi poſſeſſione exigendi decimam vini per Vicarium Mediolani relaxato ad fauorem Horatij, & Alexandri Canonicorum Eccleſiæ Præpoſituralis S. Geneſij, Franciſcus Baroſius alijque particulares homines loci Magnaghi ad A.C. reclamarunt, & ſententiam pro dicti mandati reuocatione obtinuerunt, ſed in gradu appellationis cauſa mihi commiſſa

fuit hodie reſolutum dandam eſſe manuten-
1 tionem Canonicis, qui de dicta quaſi poſſeſ-
ſione docuerunt *vulg. §. retinendæ inſtit. de interd. & l. 1. ff. uti poſſid.*

Probatur autem quaſi poſſeſſio ex quin-
2 que teſtibus, quorum tres de anno 1618. alij
verò duo de anno 1658. formiter depoſue-
runt, poſſeſſores pro tempore præfatorum
duorum Canonicatuum fuiſſe, & eſſe in quaſi
poſſeſſione exigendi decimam vini è bonis ſi-
tis in Territorio Magnaghi, & quidem per
euidentem, & optimam rationem ſcientiæ à
proprio facto prouenientis, quia ſoluerunt,
& reſpectiue huiuſmodi decimas exegerunt
ad beneficium dictorum Canonicorum, vt
in his terminis ponderat *Rota coram Burat. dec. 572. num. 6. & 7. coram Bich. dec. 386. num. 2. & coram Ninot. deciſ. 1. num. 4. verſ. accedunt depoſitio-*
3 *nes, & num. 5.* ideo nihil releuat, quod teſtes
anni 1658. dixerint decimam vuarum in Ter-
ritorio Caſſani exigi in ipſis vineis, quia iſte
modus exactionis ſtat pro ſimplici contradi-
ſtinctione decimarum, quæ ibi, & alibi non
ruri, ſed domi exigebantur, non autem pro
excluſione decimæ vini debitæ ex bonis Ma-
gnaghi, & aliorum locorum, in quibus ijdē,
& antiquiores teſtes clarè aſſeruerunt eandē
decimam à Canonicis exigi, non ſunt enim
4 ſcindenda, & criticanda dicta teſtium, ſed ſi-
mul ponderanda, vt ad concordiam benigna,
& conciliatiua interpretatione reducantur,
iuxtà textum in cap. cum, ibi, nos dicta teſtium benigne interpretari volentes, de teſtib. Ruin. conſ. 5. n. 17. lib. 4. Rota in S. Seuerini Decimarum 12. Ianu. 1671. §. nulla pariter in fin. coram Me.
5 Ceterum augetur fides iſtorum teſtium
tum ex duabus antiquis viſitationibus anno-
rum 1566. & 1586. in quibus ordinarij inter
redditus horum canonicatuum præfatam de-
6 cimam vini enumerarunt, quibus viſitatio-
nibus deferendum eſſe firmauit Rota in his
præciſis terminis *coram Dunoz. iun. dec. 61. nu. 7. & generaliter dec. 29. num. 11. coram Vbald. dec. 219. num. 1. coram Coccin. & dec. 115. num. 8. coram Cömitulo, & in Praneſtina Iuriſpatronatus 17. Martij 1666. §. addebantur coram Illu. D. Beuilaqua Almæ Vrbis Gubernatore,* tum ex manda-
7 tis de manutenendo, & exequutiuis de an-
nis 1618. & 1619. poſt examen dictorum
teſtium tunc inductorum relaxatis per Vica-
rium Mediolanen, indè enim propter præ-
ſumptionem iuſtitiæ, quam Iudicis decreta
præſeferunt, fidem teſtium corroborari in
punctualibus terminis animaduertit *Rota dec. 218. num. 2. apud Poſtb. de manut.* tum denique
ex atteſtatione ipſiuſmet Parochi, qui deci-
mam vini nedum non prætendit, ſed inge-
nuè faſſus eſt pro eius propria vinea huiuſ-
modi decimam perſoluiſſe, vnde dubitari nō
8 poteſt de quaſi poſſeſſione decimandi, quæ
non dirigitur contra Parochum regulariter
habentem aſſiſtentiam iuris, ſed contra lai-
cos, & poſſeſſores bonorum *Rota coram Zarat. deciſ. 53. num. 2.* &
9 in ſummariiſſimo manuten-
tionis, in quo palam eſt leuiores probationes
admitti *Poſtb. qui innumeros colligit in tract. de manut. obſeru. 38. num. 1. & pluribus ſeqq.*

Non obſtat, quod teſtes, & decreta anno-
rum 1618. & 1619. non ſint extracta ab ori-
ginalibus, ſed à ſumptis; omiſſo enim, quod
hæc ſumpta fuerunt extracta à copijs collatio-
natis aliàs producenti, vt moris eſt reſtitutis,
eſt conſideratione dignum in hoc iudicio ma-
nutentionis, quod ſi adfuiſſet aliqua diſcor-
dia cum originalibus fuiſſet facile cognitum
10 in prima inſtantia coram Vicario, in cuius
Tribunali pependit antiqua controuerſia, &
facta fuerunt prædicta acta, quæ in contro-
uerſo mandato de manutenendo vidiſſe aſſe-
ruit Vicarius ante eius relaxationem; præte-
reà concurrunt adminicula nedum teſtium
examinatorum de anno 1658. ſed etiam dicta-
rum antiquarum viſitationum de hac decima
mentionem facientium, vnde ſuccedit con-
11 cluſio, quod etiam ſumpto de ſumpto adhi-
beatur fides, quando adminicula, & facti cir-
cumſtantiæ veritatem ſumpti animo iudican-
tis perſuadent, vt inſinuant *Veral. deciſ. 234. num. 2. part. 1. Rota recent. deciſ. 232. num. 14. part. 5. & deciſ. 129. num. 3. part. 6. & apud Poſt. de manut. dec. 217. nu. 30. & ſeq.*

Neque aduerſantur teſtes in contrarium
examinati ad probandam negatiuam decima-
tionis: placuit enim generalis reſponſio, quod
12 plus credatur teſtibus Canonicorum affirmā-
tibus, quam illis alterius partis negantibus
exactionem decimæ, prout vltra generales
auctoritates, quæ poſſent cumulari firmauit
Rota in terminis decimarum deciſ. 249. num. 21. par. 8. deciſ. 47. num. 4. coram Bich. & deciſ. 53. num. 21. coram Zarate, particulariter verò fuit animad-
uerſum, quod primus, & quartus teſtes poſ-
ſident vineas in Territorio Magnaghi, & ſic
13 ratione intereſſe fidem non merentur, præ-
ſertim in concurſu aliorum teſtium, vt in
puncto *Rota in Bononien. Primitiorum 20. Febr. 1668. §. fin. coram Rev. D. meo Albergato Decano,*
ſecundus, tertius, & ſextus, qui vlterius fuit
ſollicitator cauſæ retorquentur, quia admit-
tunt ſolutionem decimæ, & licet eam colo-
rent titulo charitatis, eleæmoſynæ, vel gratui-
tæ, & beneuolæ præſtationis, vel metus pau-
perum ſoluentium, non ſunt tamen atten-
dendi, quia contrarium indicant, & calor
14 iudicij anno 1618. & 1619. & longæua, ſeu
multiplicata ſolutio teſtificata præſertim à
teſtibus tunc examinatis, quæ gratuitam, &
arbitrariam, ſeu facultatiuam præſtationem
regulariter reſpuit, & neceſſitatem præſta-
tionis additat *Poſtb. de manut. obſeru. 54. num. 20 Rota deciſ. 186. num. 18. part. 11. recent.* præſertim
15 quia teſtes Canonicorum, & dictæ antiquæ
viſitationes aperiunt exactionem fieri iure de-
cimali, vnde talis iudicanda eſt poſſeſſio,
qualis eſt titulus, qui eam præcedit, vt bene
reſpondit *Rota deciſ. 166. num. 19. apud Poſtb. de manut.* idem vero quartus, & quintus teſtis
non reddunt ſufficientem cauſam ſcientiæ,
imò cum tempore vindemiarum, & fere nun-
quam morati fuerint Magnaghi, non poſ-
16 ſunt concludere negatiuam exactionis, quæ
potuit fieri, abſque eo quod ipſi viderint ſeu
ſciuerint, *Rota deciſ. 44. numer. 6. coram Celſo.*

Et

Exita vtraque parte informante fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 445.

CIVITATIS CASTELLI GABELLARVM.

Veneris 10. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Rota communicatis facultatibus A. C. procedit exequutiuè; promiſſio generalis non eſt reſtringenda; legitimatio perſonarum potuit omitti, quando non fuit impugnata, & obſtat quando deputatur Curator hæreditati iacenti, eoque citato relaxatur mandatum contra bona hæreditaria.

SVMMARIVM.

1 *Rota communicatis facultatibus A. C. procedit exequutiuè.*

2 *Promiſſio, quæ nihil dicit de reſtrictione, non eſt reſtringenda.*

3 *Promiſſio generaliter concepta debet generaliter intelligi pro omni tempore.*

4 *Prorogatio termini ad redimendum decennio poſt mortem alicuius comprehendit etiam tempus intermedium vitæ eiuſdem.*

5 *Obligatio concepta abſque vlla limitatione non eſt reſtringenda.*

6 *Redemptio, & facultas redimendi ſunt inter ſe diuerſa.*

7 *Imputet ſibi qui negligit vti facultate, quam habet.*

8 *Legitimatio perſonarum potuit omitti, quando nõ fuit impugnata.*

9 *Mandatum validè relaxatur contra bona hæreditaria citato curatore hæreditatis iacentis, quando opponitur legitimatio, quoad perſonas hæredum.*

DECISIO CDXXVI.

DVo præcedentes huius cauſæ deciſiones
ſunt reſpectu meritorum concordes,
diſcordant tamen, quoad ordinem, ſeu proceſſum,
vbi enim die 4. Iunij 1657. fuit in prima
præſuppoſitum, viam exequutiuam, &
ſic relaxationem mandati competere, attamen
in ſecunda, quæ eſt deciſio 242. inter
impreſſas, *in part. 13. recentior.* recognita
commiſſione, prout de iure mihi directa,
quoad viam exequutiuam reformata fuit prima
deciſio; at ſublata poſtmodum hac difficultate
à Signatura Iuſtitiæ, quæ facultates
A.C. particulari commiſſione cõmunicauit,
non dubitarunt hodie Domini relaxare mandatum
in prima deciſione deſtinatum contra
hæredes Marchioniſſæ Camillæ Maluetiæ de
Vitellis in forma Cameræ obligatæ pro reſtitutione
datiorum, & onerum à Io: Baptiſta
Rainutio ſolutorum, quippe communicatis
1 huiuſmodi facultatibus poteſt Rota non minus,
quàm A.C. exequutiuè procedere *Burat. deciſ. 752. num. 7. & ibi Add. num. 8. Celſ. dec. 235. num. 14. & deciſ. 251. num. 13. cum alijs in Romana tranſactionis 11. Martij 1671. §. ſiquidem cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Bourlemont, & in Camerinen. Pecuniaria 27. Ianuar. 1672. §. de facultatibus coram R.P.D. meo Taia.*

In meritis vero placuerunt vtriuſque deciſionis
fundamenta, quæ amplius non impugnantur,
& nouis exceptionibus nihil prorſus
debilitantur: non enim ſubſiſtit, quod
promiſſio releuandi indemnem Io: Baptiſtã
Rainutium à gabellis, & alijs oneribus, non
debeat incipere à die huius pacti appoſiti in
prorogatione termini ad redimendum, ſed
2 ſit reſtricta ad decennium inchoandum à die
obitus dictæ Marchioniſſæ Camillæ, quia
cum inſtrumentum de hac reſtrictione nihil
dicat, nec nos dicere debemus *Altograd. conſ. 23. num. 30 in fin. & num. 31. lib. 2. Rota in terminis ſimilis reſtrictionis dec.* 100. *num.* 6. *part.* 9. &
3 cum promiſſio ſit generaliter concepta debet
etiam generaliter intelligi pro omni tempore
poſt dictum pactum decurſo *l. 1. §. generaliter ff. de leg. preſt. & l. 1. §. quod autem vbi gloſ. verb. ſimpliciter ff. de aleator. Greg dec. 327. num. 3.*

Nihil releuante, quod Io. Baptiſta prorogando
terminum redimendi promiſerit tenutam
retrouendere decennio poſt mortem
Marchioniſſæ, quia cum hæc prorogatio tem-
4 poris poſt mortem includat tempus intermedium
vitæ Marchioniſſæ, non patitur diuerſam
rationem, cur eadem prorogatio pro
vtroque tempore conceſſa debeat ſolum poſt
& non ante mortem Marchioniſſæ ſubleuare
Io: Baptiſtam prorogantem à correſpectiuo
onere gabellarum, ſeu datiorum, quinimò
repugnaret, vel remaneret inutilis expreſſa
promiſſio Marchioniſſæ, quæ non ſolum
obligauit hæredes, vt à tali onere Io: Baptiſtam
præſeruarent, ſed etiam ſemetipſam literaliter
obligauit, & tamen pro oneribus
poſt eius mortem maturandis ſoli hæredes
potuiſſent adſtringi, vnde cum expreſſio dicti
decennij poſt mortem non ſtet taxatiuè,
nec ſuperfluè, & demonſtret finem termini
ad redimendum non poteſt limitare obliga-
5 tionem Dominæ Marchioniſſæ abſque vlla
limitatione conceptam, & incapacem iſtius
reſtrictionis *ad trad. in ſimili per Rot. deciſ. 315. à num. 5. vſque ad 8. coram Penting. & deciſ. 434. nu. 3. & 4. par. 12. rec.*

Minus obſtat, quod promiſſio releuationis
à gabellis ſit correſpectiua ad redemptionem
faciendam, quæ poſtea non fuit facta
ab hæredibus Marchioniſſæ; quia aut redemptio
fuit ab ipſis facta miniſterio clar. mem.
Cardinalis Spadæ Patrui, & adminiſtratoris
dictorum hæredum, vel quatenus ab ipſis nõ
fuerit facta aduerterunt Domini non fuiſſe
6 contemplatam præciſam redemptionem, ſed
facultatem redimendi, quæ ſunt inter ſe diuerſa
Rota deciſ. 124. num. 58. part. 11. recent.
7 ideoque ſibi ipſis imputare debent hæredes,
ſi potentiam ad actum redigere, & facultate
redimendi vti ex propria culpa neglexerunt,
dum per Io: Baptiſtam non ſtetit, quin talis

redemptio fieret iuxt. regulam de qua in *cap. imputare 41. de reg. iur. in 6.*

Neque vrget, quod Rainutij non docuerint de legitimatione perſonarum; quod nempe Domini Lignani, & Marchioniſſa Elephantuccia ſint hæredes Marchioniſſæ Camillæ, quia ex parte Dominorum de Lignanis id ipſum non controuertitur, quo verò ad Marchioniſſam Elephantucciam fuit animaduerſum, quod de hac legitimatione vnquam excepiſſe non apparet, imò conſtat contra ipſam vti hæredem fuiſſe ab A. C. relaxatum mandatum, ac vti talis fuit ſemper citata in hoc iudicio exequutiuo, in quo po-
8 tuerunt Rainutij omittere iuſtificationem legitimationis non impugnatæ *Saluſt. Tiber. in prax. lib. 1. cap. 45. num. 4. Ridolph. in prax. part. 1. cap. 5. num. 32. & ſeqq. Add. ad Gregor. deciſ. 264. num. 6. cum alijs in Vrbeuetana releuationis indemnitatis 30. Ianuar. proximè præteriti §. nec defectus coràm Rev. D. meo Albergato Decano*, Certius, quia petitur mandatum con-
9 tra bona hæreditaria dictæ Marchioniſſæ Camillæ, cuius hæreditati ad remouendam hodiernam extraiudicialem oppoſitionem poterit in omnem caſum præuijs ſolitis terminis deputari curator ante relaxationem ſeu expeditionem mandati iuxta praxim relatam *à Ridolph. vbi ſupra num. 3. & ſeqq.* & obſeruatam in alio iudicio contra eandem Marchioniſſam Elephantucciam, vt videre eſt *in Romana cenſus 1. Iulij 1672. coram eodem Reuerendiſſ. Decano.*

Quia tamen Rainutij inter collectas, & Gabellas ſibi reficiendas calculant illas anni 1628. incluſiuè, declararunt Domini ex hactenus deductis iſtas in relaxatione mandati eſſe defalcandas, & inchoandum eſſe calculum à die 2. Aprilis 1629. in qua fuit prorogatum pactum redimendi, & reſpectiue facta obligatio releuandi Io: Batiſtam Rainutium à dictis oneribus iuxta interpretationem datam in prima huius cauſæ deciſione §. *moti cum ſeq.* in qua ita ſtandum eſſe fuit hodie reſolutum partibus informantibus.

ROMANA PECVNIARIA.

Veneris 10. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Fructus melioramentorum factorum in domo aliena non debentur Fabro murario, qui cũ illorum ratione ſit ſimplex creditor, non poteſt conſequi fructus niſi concludenter probatis requiſitis *Caſtrenſis in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* & ſi fructus exegit, tenetur imputare in ſortem.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ſequuntur dominium.*

2 *Faber murarius, qui ſub conuenta mercede ædificat in fundo alieno, & dominium ædificij non reſeruat, non eſt dominus ædificij, ſed purus creditor operæ, & materiæ.*

3 *Ideo non lucratur fructus, niſi probentur requiſita* Caſtrenſis in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.

4 *Et quidem plene, & concludenter, non autem æquiuocis, & præſumptiuis demonſtrationibus.*

5 *Minuſque confeſſione partium, ſiue tacita ſiue expreſſa, quæ circa vſuras non attenditur, & num. 7.*

6 *Voluntas præſumitur coacta in ſoluente vſuras.*

8 *Bona fides quoad vſuras poteſt excuſare à pœna, non autem operari, vt fructus alioquin illiciti non reſtituantur, ſeu imputentur in ſortem.*

9 *Pro vſuris datur actio conſtructori ædificij ex pacto conſtructi* in l. 2. C. locat.

10 *Fructus ex mora debentur in contractibus bonæ fidei, prout eſt locatio, ad terminos iuris ciuilis.*

11 *Vſuræ, quæ debentur ex mora, damnantur à iure Canonico vbique attendendo in his caſibus.*

12 *Æquitas* l. curabit C. de act. empt. *non ſuffragatur Fabromurario, qui non eſt Dominus, ſed creditor ædificij.*

13 *Nec procedit quotieſcumque ædificium eſt ſterile nullorumque fructuum, prout eſt Tribuna Chorus, & ſacrarium Eccleſiæ.*

14 *Fructus indebite exacti imputantur in ſortem.*

15 *Exactio fructuum vſurarum probatur confeſſione.*

16 *Repetitio indebiti non applicatur, quando quis initio iudicij pro illa non egit, ſed intentata dicitur imputatio in ſortem, quoties creditore petente reſiduum debitor excipit de imputatione ſoluti in ſortem.*

DECISIO CDXXVII.

PRetendebat Io: Maria Faber murarius fructus pro ædificio per eum conſtructo in Eccleſia, & conuentu Patrum S. Caroli ad Catinarios, ſed diſputato deſuper dubio reſolutum fuit fructus non deberi, & exactos eſſe imputandos in ſortem: non debentur,
1 quia fructus ſequuntur dominium *l. qui ſcit in princ. ff. de vſur. l. & ex diuerſo §. vbi autem ff. de rei vindic. Leotard. de vſur. quæſt. 33. num. 24. ante fin. verſ. fructus enim*, & tamen Io. Maria qui ſub conuenta mercede fundo alieno ſuperædificauerat, & dominium ædificij faci-
2 endi non reſeruauerat effici non potuit Dominus melioramentorum, ſed purus, & ſimplex creditor operæ, & materiæ quibus ædificium expleuerat, ideoque cum non do-
3 ceat de notiſſimis requiſitis relatis *per Caſtrenſ. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* non poteſt vllo modo fructus eiuſdem crediti lucrari, vt in punctualibus terminis firmauit, *Rota coram Bichio deciſ. 406. numer. 42. & 43. repetit. in deciſ. 6. ſub iiſdem numer. part. 11. rec. & comprobat in deciſ. 32. numer. 4. & ſeq. part. 12. & nouiſſime in Romana Fabricæ 20. Maij anni præteriti coram Reuerendiſſ. P. D. meo Mattheio.*

Huiuſ-

Huiuſmodi autem requiſita viſa ſunt non
4 probari æquiuocis, & præſumptiuis demon-
ſtrationibus, quia ijs non acquieſcit noſtrum
Tribunal in hac periculoſa materia, ſed ex-
poſcit plenam, & concludentem probationem
vt pluries firmauit, & ſignanter *in deciſ. 774.*
num. 2. verſ. nec in hoc caſu par. 4. diuerſ. in dec. 233.
num. 6. coram Millin. dec. 7. num. 3. & per tot. apud
Zacch. de ſociet. off. & dec. 36. num. 11. & 12. coram
Zarat. & in Sauonen. pecuniaria 13. Maij 1669. *§.*
& hinc eſt, coram R. P. D. meo Vicecomite, nec
5 habet rationem cuiuſcumque partium con-
feſſionis, ſiue præſumptæ ex ſucceſſiuis ſolu-
tionibus, ſiue expreſsæ, & literalis; quia vltra
6 coactam voluntatem, quæ in ſoluente vſuras
præſumitur, *Bart. in l. ſi non ſortem 26. §. ſi quis ex*
falſo, ff. de cond. indebit. Menoch. conſ. 300. num. 13.
Merlin. dec. 409. num. 30. Bich. deciſ. 16. num. 21. &
7 *deciſ. 74. num. 18.* non eſt in poteſtate partium
per tacitam, vel expreſſam confeſſionem,
ſeu conuentionem vſuras inducere, & appro-
bare, quas iura vti pernicioſas, & illicitas pia
deteſtatione reprobarunt, *Rot. in Ianuen. pecu-*
niaria 7. Iunij 1610. coram Lancell. impreſſa apud
Marcheſ. de commiſ. par. 1. fol. 882. ſub num. 1. & in
recent. dec. 69. num. 30. & quatuor ſeqq. & num. 37.
& dec. 307. num. 10. & duobus ſeqq. iuncto num. 16.
& ſeqq. par. 9. & deciſ. 291. num. 9. coram Pentinger.
& in Papien. pecuniaria 2. Mart. 1668. §. ſiue quia in
materia vſurarum, coram Me; & propterea nec
8 ſuffragatur bona fides, hæc enim poteſt bene
excuſare fæuerantem à pæna, ſecus autem
operari, vt fructus alioquin illiciti non reſti-
tuantur, ſeu non imputentur in ſortem, *Cenc.*
de cenſ. qu. 88. num. 12. Add. ad Gregor. dec. 74. ſub
lit. A. ad med. verſ. ſi tamen titulus, & Add. ad Burat.
dec. 184. lit. B. in fin. Rot. coram Seraph. deciſ. 1006.
num. 8. & in Saonen. pecuniaria 17. Aprilis 1671.
§. neque maſcea, coram R. P. D. meo Vicecomi-
te.

9 Neque vllius eſt momenti, quod ſimili
conductori ædificij, ex pacto conſtructi actio-
nem etiam pro vſuris tribuat *textus literalis in*
10 *l. 2. C. locat.* Quippè huiuſmodi actio procede-
ret quidem in puris terminis iuris ciuilis, iux-
ta quod in contractibus bonæ fidei, qualis eſt
locatio fructus ex ſola mora debebantur, prout
vltra dictum *textum habemus in l. mora 32. §. in*
bonæ fidei, & l. vſuræ 34. ff. de vſur. & in alijs le-
11 gibus: verùm iuxta ius canonicum, in his
caſibus vbique attendendum, huiuſmodi,
aliæque ſimiles vſuræ remanſerunt prorſus
abrogatæ, & damnatæ, *Abb. in cap. cum vene-*
rabilis 6. ſub num. 16. de except. Cagnol. in l. curabit
numer. 1. iuncto num. 3. & ſeqq. C. de action. empt.
Mant. de tacit. lib. 1. tit. 9. num. 19. in fin. & num. 20.
Leotard. de vſur. quæſt. 27. num. 37. & 38. & qu. 37.
numer. 6. vbi plures concordantes, & Rot. in his
præciſis terminis *in dicta Romana fabrica 20.*
Maij 1672. §. ſubſiſtere, cum ſeqq. coram R. P. D. m.
Matthaio.

12 Minus recurri valet ad æquitatem *l. curabit,*
C. de act. empt. procederet enim quando Ioann.
Maria eſſet Dominus, & non creditor ædifi-
cij, *Rot. coram Mellin. dec. 378. nu. 3. coram Zarat.*
dec. 36. num. 17. & in recent. dec. 258. nu. 3. par. 10.
& in dicta Romana fabrica, §. quamobrem. Sed
quando etiam fuiſſet Dominus, quia tamen
ædificium Tribunæ, Chori, & Sacrarij Eccle-
13 ſiæ erat ſterile, cum nec naturaliter, nec indu-
ſtrialiter i locar poſſit, nec ſub aliquo cõmercio
cadat, ideo ceſſat compenſatio, ſeu reſtaura-
tio illa, cuius vigore dicta æquitas ne quis
fructus, & pretium rei propriæ amittat, vſuras
compenſatiuas permittit, *Cin. in l. 3. verſ. vel*
poſſet dici, quod emptor, C. in quib. cauſ. reſtit. in
integr. non eſt neceſſ. Salyc. in l. 2. nu. 3. C. de vſur.
Cagnol. ſuper eadem leg. curabit numer. 26. & 29.
Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 4. nu. 3. Roland. conſ. 14.
num. 3. vol. 2. & Leotard. de vſur. qu. 27. num. 36. &
ſub num. 38.

Hinc venit in conſequentiam ſecunda pars
14 reſolutionis, quia cum fructus non debean-
tur, vtique illi qui fuerunt indebitè exacti
imputandi veniunt in ſortem, iuxta *textum in*
l. ſi non ſortem 26. in princ. ff. de cond. indeb. l. creditor
§. fin. ff. de ſolut. & in cap. 1. & cap. conqueſtus de
vſur. Rom. conſ. 238. num. 1. Rot. coram Bich. dec.
74. num. 1. & 2. & deciſ. 130. nu. 7. & 8. cum alijs
in deciſ. 338. numero 4. part. 10. recent. & alibi
paſſim.

Nec controuerti poteſt exactio fructuum
in hoc iudicio, ſiue ſit repetitionis indebiti,
ſiue imputationis in ſortem, quippè idem Io.
Maria faſſus eſt in publico inſtrumento relato
in Summario Patrum *num. 1.* exegiſſe fructus
locorum Montium ad Patres ſpectantium
pro ſatisfactione vſurarum dicti ædificij, &
licet ibidem non expreſſerit certam quantita-
tem, ſpecificauit tamen in ſcutis 1385. b. 34.
mediante notula inſerta in alio inſtrumento
ſubinde celebrato, vt in Summario reſpon-
15 ſionis Patrum *num. 1.* non poteſt itaque con-
trouertere exactionem, quæ ex propria con-
feſſione adeo euidenter apparet, *l. cum te la, 2.*
C. de tranſact. cap. per tuas de probat. *Rot.* agens de
ſimili notula fructuum exactorum è locis
Montium *in deciſ. 134. num. 3. par. 11.* & in his
terminis vſurarum indebitè exactarum in
Saonen. pecuniaria 13. Maij 1669. §. quod enim
verè, & realiter, coram R. P. D. meo Vicecomite.

Cæterum non dubitarunt Domini in præ-
16 ſenti caſu nullatenus agi per viam repetitio-
nis indebiti, ſed per viam imputationis in
ſortem, quippè initio iudicij non inſteterunt
Patres pro repetitione ſoluti aduerſus Ioann.
Mariam, ſed iſti petenti ſolutionem reſidui,
excipiendo obiecerunt imputationem vſura-
rum exactarum in ſortem petitam, *Rot. dec. 69.*
num. 50. verſ. nos vero, & ſeqq. par. 9. recent. & ple-
niſſimè in dictis Sauonen. Pecuniaria 13. Maij
1669. & 17. Aprilis 1671. coram R. P. D. m. Vice-
comite.

Et ita vtraque &c.

PERVSINA EXEQVVTIONIS.

Lunæ 13. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Quæſtio inter DD. agitata, vtrum creditum poſterius, de cuius actuali numeratione apparet, præferatur anteriori contracto per confeſſionem de recepto conciliatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditum poſterius, de cuius actuali numeratione conſtat, vtrum præferatur anteriori contracto per confeſſionem de recepto, referuntur authores tenentes affirmatiuam.*

2 *Negatiuam vero tenent alij.*

3 *Conciliantur tamen, quod affirmatiua procedat, quando confeſſio de recepto emanauit ſub ſpe futuræ numerationis ſubſequutæ, poſt ius quæſitum creditoribus intermedijs.*

4 *Et ſic declaratur Textus* in l. Titius, ff. quæ res pignor. obligar. non poſs.

5 *Vel quando confeſſio de recepto emiſſa eſt inter perſonas ſuſpectas, ſeu in contractu ſuſpecto de fraude, ſeu ſimulatione.*

6 *Vel in contractu mutui, vel dotis ante elapſa tempora non numeratæ pecuniæ, cuius exceptio non ſolet admitti in alijs contractibus.*

7 *Negatiua vero procedit, quando contractus non eſt ſuſpectus, nec initus inter perſonas ſuſpectas, tunc enim confeſſio de recepto probat debitum nedum contra confitentem, ſed etiam contra eius creditores poſteriores.*

8 *Referuntur plures circumſtantiæ, quibus cambium anterius contractum per confeſſionem de recepto nullo modo apparet ſuſpectum, & numer. ſequentibus.*

9 *Nouum non eſt quod cambia contrahantur per confeſſionem de recepto factam in apocha.*

10 *Textus* in l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab. *non requirit pro forma ſubſcriptionem trium teſtium.*

11 *Et ſufficit quod apocha munita æquipollentibus demonſtrationibus concurrat cum inſtrumento.*

12 *Recognitio iudicialis non requiritur in apocha, in cuius pede, & die Notarius exarat inſtrumentum, quo partes, & teſtes recognoſcunt eorum ſubſcriptionem, & affirmant vera eſſe ibidem contenta.*

13 *Notarius de actu coram ſe, & teſtibus geſto poteſt rogari in pede apochæ, & facere publicam fidem actus à ſe rogati.*

DECISIO CDXXVIII.

AD euitandam vulgatam regulam prior in tempore potior in iure, in cuius ſequelam præcedentes deciſiones firmauerant, procedendum eſſe ad legitimam exequutionem mandati pro Comite Conſtantino relaxati contra bona communium debitorum detenta per Capellam Pinellam poſteriorem creditricem, ſatagebant hodie informantes
eiuſdem Capellæ pro viribus eam promouere limitationem, quod nempè cambio Con-
1 ſtantini contracto per confeſſionē de recepto
præferri deberet poſterior cenſus Capellæ, de
cuius actuali numeratione conſtabat *arg. text.
in l. Titius, ff. quæ res pign. oblig. non pot.* iuxta ea,
quæ aduertunt *Rip. in l. priuilegia num. 23. ff. de
priuileg. credit. Menoch. conſ. 720. per tot. Cyriac.
controu. 359. num. 7. & 8. & controu. 546. num. 87.
& ſeq. Carleual. de iudic. to. 2. lib. 1. tit. 3. diſput. 30.
num.* 20. & in terminis ſimilis cambij *Rot. cor.
Bich. dec. 191. per tot.*

At hoc nouo fundamento non potuerunt
DD. retrahere à tribus vniformibus deciſionibus, ad quas ſub diebus 26. Iunij 1671. & 12.
Februarij, & 26. Nouembris 1672. Me propo-
2 nente deuenerant; quippe præfata limitatio
habet ſuos contradictores, & ſignanter *Mant.
de tacit. lib. 11. tit. 23. num. 27. per totum, Noguerol.
alleg. iur. 16. num. 36. vel. diſſert. iur. 21. num. 65.
plen. Acoſt.* qui teſtatur de veriori, & monet ab
hac ſententia in actu practico non eſſe recedendum reſpondendo contrarijs *in tractat. de
priuil. creditor. regul. 3. ampliat. 12. per tot. Andreol.
qui pariter teſtatur de veriori controuerſ. 31. per tot.*
vel ſaltem in praxi non fuit recepta, nec ſeruatur teſte *Maurit. de Alex. in Breuiloq. cap. 6. num. 6.
& ſeqq. quem ſequitur Gait. de cred. cap. 2. tit. 3. num.
521. ad med. verſ. concludens nunquam, & num. 27.*
& videtur ſentire *Felician. de cenſib. lib. 3. cap. 5.
num. 23. in fin.*

In omnem verò caſum recipienda eſt cum
grano ſalis, & cum diſtinctione conciliatiua
harum pugnantium authoritatum, quod
3 nempè procedat, vel quando conſtet confeſſionem de recepto emanaſſe ſub ſpe futuræ
numerationis ſubſequutæ poſt ius creditori-
4 bus intermedijs quæſitum, in quibus terminis
eſt *textus* in contrarium citatus *in d. l. Titius, ff.
quæ res pignor. obligar. non poſs.* prout appoſitè ad
materiam declarant *Tiraquell. de retract. lignag.
§. 1. gloſ. 18. num. 91. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 23.
dicto num. 27. verſ. ſed idem, Andreol. d. controu. 31.
num. 7. Gait. de credit. loco alleg. num. 523. & duob.
5 ſeqq.* vel quando confeſſio de recepto emiſſa
eſſet inter perſonas ſuſpectas, vel in contractu
fraudis, ſeu ſimulationis ſuſpicionem redolente, prout in terminis confeſſionis factæ à
debitore oberato in limine decoctionis eſt deciſio *Bich. 191. in contrarium allegata, & Salgad. in
labyrint. credit. par. 3. cap. 13. num. 18. & ſeqq.* &
pro declaratione in ſpecie aduertit *Merlin. de
pignor. lib. 4. quæſt. 26. num.* 11. itidem in valde
ſuſpecta confeſſione dotis receptæ facta per
maritum, de qua leges valdè ſuſpicantur, vt
aduertunt *Salgad. loc. mox citato numer. 21. verſic.
hinc dotes confeſſatæ*, & *Merlin.* pro diſtinctione
caſuum *vbi ſupra nu. 6. in fin. & num. 7.* Rurſus
6 in contractu mutui, vel dotis, antè elapſa
tempora non numeratæ pecuniæ, cum alioquin in alijs contractibus exceptio non numeratæ pecuniæ non ſoleat admitti iuxta *text.
in l. generaliter, C. de non numer. pecun.* vt ad rem
aduertit *Acoſt. de priuil. credit. regul. 3. ampliat. 12.
num. 38. & ſeqq.* & ita diſcurrendo in alijs ſimilibus confeſſionibus.

7 Secus autem eſt quando contractus non eſt

ſuaptè

ſuaptè natura ſuſpectus, ſeu geſtus inter perſonas contrahere prohibitas, tunc enim verior, & receptior eſt opinio, quod confeſſio de recepto probet debitum non ſolum in præiudicium confitentis, ſed etiam creditorum, qui poſtmodum eorum pecunias eidem debitori crediderunt, vt conciliando bene diſtinguit *Gait. de cred. d. cap. 2. tit. 3. num. 521. verſ. ego autem ſecluſa, & ſemota fraudis, & ſimulationis ſuſpicione, cum pluribus ſeqq.* vbi de veriori, communiter tenenda in praxi, & ferè in omnibus Tribunalibus recepta opinione teſtatur, quod ipſum additauit *Andreol. d. controu. 31. in fin.* & ſibi voluit *Merlin. de pignor. vbi ſupra num. 10. & duobus ſeqq.*

Porrò huic theoricæ diſtinctioni correſpondet applicatio facti, abeſt enim à contro-
8 uerſo cambio huiuſmodi ſuſpicio, ſiue reſpectu perſonarum, quæ erant ſui iuris, & nequaquam prohibitæ tale cambiũ contrahere, ſiue reſpectu temporis cum fuerit contractum pluribus annis antè cenſum Capellæ, & plurimis antè decoctionem communium debitorum, ſiue reſpectu formulæ, quia non eſt inuſitatum cambia contrahi per confeſſionem de
9 recepto factam in apocha, imò ſimilem formulam habemus expreſsè relatam à *Scacc. de camb. § 1. quæſt. 5. nu. 15.* ſiue denique reſpectu legitimæ probationis in concurſu poſterioris cenſus creati per inſtrumentum ad fauorem Capellæ, quamuis enim Imperator ob magnã fraudis ſuſpicionem, qua laborant ſimplices apochæ, certiorem legalizationem per ſubſcriptionem trium teſtium exoptauerit, mediante *l. ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* idipſum tamen non induxit pro forma, nec impediuit,
10 quin per æquipollentes ſuperlatiuas probationes purgari poſſet huiuſmodi ſuſpicio æquè, ac res in aperto conſtitui, iuxta authoritates plenè relatas in tribus cauſæ deciſioni-
11 bus; inde enim ſequitur quod apocha cambii munita requiſitis ſaltem æquipollentibus *d. l. ſcripturas*, quamuis contineat confeſſionem de recepto adhuc concurrat cum poſteriori cenſu creato per inſtrumentum publicum, & per pecuniam numeratam, *Salgad. in labyrint. credit. par. 3. cap. 13. num. 28. & 29.*

Concurrunt autem plures, & non leues demonſtrationes, quæ ſuperant, nedum inducunt hanc æquipollentem probationem, vt videre eſt in iiſdem huius cauſæ deciſionibus, non obſtante, quod deficiat iudicialis recognitio apochæ; quia poſſet admitti iuxta caſus in vltima deciſione diſtinctos, ſecus autem
12 quando extra illos Notarius in pede, & dic apochæ exarat publicum inſtrumentum, quo mediante partes, & teſtes nõ ſolum recognoſcunt eorum ſubſcriptiones, ſed aſſumant eſſe vera ea, quæ in apocha continebantur, ſi enim crederetur Notario rogato de actu principali, debet pariter credi rogitui actus conſequutiui, ſeu comprobatorii, & propterea exinde reſultat perfecta probatio, nec requiritur alia iudicialis recognitio, *Bart. in l. ſi Procuratorem 65. num. 3. ff. de Procurator.* vt in puncto *Gait. de cred. cap. 2. tit. 3. numer. 2949. & num. 2975. cum ſequent. & Vol. diſſertat. iur. 21. num. 34.*

Neque applicantur ea, quæ dicuntur circa requiſita ad publicationem ſcripturæ; quæſtio enim non eſt de publicatione, ſed de recognitione, & approbatione priuatæ ſcripturæ facta
13 per partes, & teſtes coram Notario publico, qui de actu coram ſe, & aliis teſtibus inſtrumentatis geſto potuit profectò rogari, & per talem rogitum facere publicam fidem actus à ſe rogati, *Gait. de cred. loco max. allegat. nu. 2938. & 2940. Gratian. deciſ. March. 104. num. 4. & ſeqq. Ronit. ad pragmat. Regn. tit. de Notar. non matricul. pragmat. 1. num. 22. & tribus ſeqq.*

Repetita obiectio remiſſionis hypothecæ diluitur in duobus poſtremis deciſionibus, & ſignanter in vltima, prout etiam alia obiecta remouentur in omnibus tribus deciſionibus, in quibus hodie Domini ſteterunt partibus auditis.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Veneris 17. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Immiſſio denegatur fideicommiſſario, qui non probat bona fuiſſe poſſeſſa à fideicommittente de tempore obitus, eoque certius quando multipliciter oſtenditur fuiſſe tunc ab aliis poſſeſſa: Identitas non probatur æquiuoca aſſertione teſtatoris emiſſa in teſtamento præſertim contra tertium.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio denegatur fideicommiſſario non probanti bona fuiſſe poſſeſſa à fideicommittente de tempore obitus.*

2 *Præſertim quando demonſtratur bona de tempore obitus fideicommittentis ab aliis fuiſſe poſſeſſa.*

3 *Teſtator non præſumitur voluiſſe diſponere de bonis hæredum, dum expreſsè non dixit, ſeu concludentibus coniecturis, & apertis demonſtrationibus non additauit.*

4 *Præſertim quando pluries dixit diſpoſuiſſe de ſuis bonis, ſeu de ſua hæreditate.*

5 *Bona non ſpectare ad fideicommittentem, ſed ad alium, vnde probetur.*

6 *Stipulatio iure proprio, in perpetuum, & pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, implicat incompatibilitatem cum fideicommiſſo.*

7 *Aſſertio diuidentium, quod erant hæredes fideicommittentis, quando reſoluatur in demonſtrationem, nec inducat diſpoſitionem, quod bona relicta pro indiuiſo cadant ſub fideicommiſſo.*

8 *Preſeruatio fideicommiſſorum in diuiſione quando non concludat aliqua bona eſſe ſubiecta alicui fideicommiſſo.*

9 *Ennunciatiua vaga, & generales non probant identitatem bonorum, quæ debet probari perneceſſe.*

10 *Præ-*

10 *Præſertim quando valde dubitatur de veritate enunciati.*

11 *Ennunciatiua, ſeu deſcriptiones in inuentarijs factis per tutricem, & Procuratorem, non præiudicant pupillis, & principalibus.*

12 *Inuerisimile eſt, quod teſtator minores prætenſiones in teſtamento deſcripſerit, ingentem verò prætererit.*

13 *Obſeruantia, & vniformis aſſertio, quod bona erant libera, valde comprobat bona non eſſe ſubiecta fideicommiſſo.*

14 *Aſſertio teſtatoris in teſtamento non probat identitatem bonorum contra tertium.*

15 *Certius quando aſſertio non identificat, qualis fuerit ſua domus inter plures ab eadem familia ibidem poſſeſſas.*

16 *Identitas probari debet præcisè, & demonſtrationibus identificis, quæ alijs bonis conuenire non poſſint.*

DECISIO CDXXIX.

PRo immiſſione obtinenda valdè quidem contuliſſet, quod D. Dux Caffarellus de fideicommiſſo Proſperi ſenior. Epiſcopi Aſculani, eiuſque purificatione docuerit iuxta deciſionem coram Me editam die 27. Ianuar. prox. præt. quando etiam tertium requiſitum identitas bonorum ſubindè iuſtificaſſet, ſed hodiè aſſumpta particulari diſputatione ſuper immiſſione, quæ ſub dicta die remanſit inde-
1 ciſa, reſolutum fuit eſſe denegandam Dom. Duci, quia vltra fideicommiſſum, & purificationem, controuerſa bona à fideicommittente de tempore obitus poſſeſſa fuiſse nõ probauit, iuxta *textum in l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. vbi Bartol. nu. 21. poſt med. Peregr. de fideicomm. artic. 44. num. 1. Fuſar. de ſubſtitut. qu. 616. num. 1. Rot. recent. dec. 228. num. 2. par. 10. & deciſ. 494. nu. 1. par. 13. & in Æſina fideicomm. 29. Martij 1669. ſub princ. coram Me.*

Quippè ex tribus corporibus ſub hodierna diſputatione cadentibus controuerſia non fuit ſuper Caſali Caffarellæ, cuius identitatem in ordine ad hoc fideicommiſſum Dom. Dux hoc prætendit nedum probauerit, ideò tranſeundo ad alium Caſale nuncupatum Sancti Laurentij, ſiue Sanctæ Laurentiæ adductæ probationes non concludunt, imò excludunt fuiſſe à fideicommittente poſſeſſum; Iuſtificant enim huiuſmodi Caſale, aliaque Caſalia in tenimento Ardeæ non fuiſſe à teſtatore poſſeſſa, ſed à Columnenſibus fuiſſe detenta in præiudicium Ludouicæ Columnæ, & ab iſtius hæredibus, qui etiam fideicommittenti ſucceſſerunt, fuiſſe poſtmodum recuperatà;
2 Non poteſt itaque immiſſio ad hæc bona concedi, quæ D. Petrus ab alio, quam à dicto Proſpero ſeniore prouenire, & poſſeſſa fuiſſe ex abundanti demonſtrat *Merlin. deciſ. 548. n. 1. verſ. apparet., Duran. deciſ. 158. num. 3. Arguell. dec. 60. num. 2. Zacat. deciſ. 92. num. 3. & in recent. deciſ. 205. num. 2. verſ. hoc vero tantum abeſt, & ſeqq. par. 8.*

Præmittere autem opus eſt pro verificatione huius fundamentalis aſſumpti, quod licet teſtator filios Nicolai à Ludouica Columna eius matre inſtituti expreſsè grauauerit, vt omnia, & quæcumque bona eiuſdem Ludouicæ cum Antonio Patruele communicarent, inde ſolum arguitur, quod inæqualitatem diſpoſitionis ad æqualitatem inter nepotes eiuſdẽ auiæ huiuſmodi communicatione
3 reduxerit, ſecus autem, vt eadem bona ad hæredes ſpectantia proprio fideicommiſſo ſubiecerit, idipſum enim nec expreſsè dixit, nec concludentibus coniecturis, ſeu apertis demonſtrationibus additauit, prout opus fuiſſet contra legalem præſumptionem, quod nemo voluerit de re aliena diſponere iuxta *textum in l. Lucius 78. §. maritus, ff. ad Trebell. Fuſar. de ſubſtitut. qu. 649. num. 5. & num. 32. verſ. hæ tamen, Rot. coram Durau. dec. 93. num. 4. & 10. & in Rom. fideicomm. de Alberinis 10. Decembris 1664. §. & quamuis, coram Reuerendiſs. Beuilaqua Vrbis Gubernatore, & 18. Martij 1672. ſub princ. & §. ex his igitur, coram Me,* imò contrarium non ob-
4 ſcurè ſignificauit dum in teſtamento pluries dixit de ſuis bonis, & de ſua hæreditate diſpoſuiſſe iuxta *textum in l. ſerui electione 5. §. final. ibi, ſed meum nominauerit, vbi gloſ. verb. conſtat, Bartol. num. 3. verſ. quod intelligo, & Iaſ. num. 20. verſ. limitat, Bartol. ff. de leg. 1. Rot. coram Seraph. deciſ. 963. num. 6. & deciſ. 969. num. 8. & coram Peuting. dec. 328. num. 21. & in d. Rom. fideicomm. de Alberinis 26. Nou. 1667. §. minus afficit, & ſeq. coram Reuerend. Gubernat. & d. die 18. Mart. 1672. §. eoque certius, coram Me.*

Quod autem Caſale S. Laurentij, aliaque
5 bona detenta à Fabritio Columna, non ad teſtatorem, ſed ad dictam Ludouicam Columnam ſpectarent optimè probant illa verba communicationis factæ de anno 1500. ibi,
„ Conſiderantes &c. quod prædicta bona Do.
„ Ludouicæ à nonnullis viris potentibus, ſcili-
„ cet à Magnif. D. Fabritio de Columna, & ſuis
„ &c. occupata exiſtunt, & quod difficile eſt illa
„ recuperare &c. dicta vero bona Epiſcopi ſunt
„ vacua &c. Inde enim apertè conſtat bona Epiſcopi eſſe vacua, & à nemine poſſideri, & è conuerſo ſpectare ad Ludouicam Columnã prædicta bona occupata, & ſignanter Caſale Sancti Laurentij, quod publicis inſtrumentis apparet antè, & poſt obitum teſtatoris à Fabritio Columna, eiuſque ſucceſſoribus locatum fuiſſe: idemque vlterius infertur ex ipſa
6 forma Communicationis, quæ cum fuerit facta ad fauorem Antonij iure proprio in perpetuum, & pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus, clarè indicat bona communicata ſub hæreditate, & fideicommiſſo Proſperi ſenior. non contineri, attenta incompatibilitate fideicommiſſi cum dicta ſtipulatione, cuius vigore poterat Antonius de dictis bonis ad libitum diſponere, eaque ad quoſcunque hæredes tranſmittere ex cumulatis per *Barboſ. de clauſul. clauſ. 112. num. 1. & 2. Rot. recent. dec. 587. num. 3. Buratt. dec. 894. num. 4. Coccin deciſ. 2279. num. 5. & 6. Celſ. deciſ. 145. numer. 20. & 21. & in Eugubina Bonorum 20. Aprilis 1668. §. quia cum, coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Quibus præmiſſis facili negotio dilucidan-

tur

tur generales inductiones,& ſoluuntur æquiuoca argumenta, quæ ex parte D. Ducis proponebantur: non enim obſtat, quod hæredes teſtatoris in diuiſione bonorum fideicommiſſariorum ſequuta de anno 1513. aſſeruerint remanere pro indiuiſo tenimentum Ardeę occupatum à Fabritio Columna, ſub quo tenimento concordant informantes Caſale Sancti Laurentij contineri; non ſtantibus prędictis,& ponderata etiam ipſa ſerie diuiſionis, hæc vaga aſſertio non concludit tenimentum ſub fideicommiſſo eiuſdem teſtatoris comprehendi,& nil magis poteſt inferre, niſi quod diuidentes, qui indiuiſa relinquebant iura ad recuperandum dicta bona, eſſent hæredes Proſperi ſenioris Epiſcopi Aſculani, vel quod eadem bona hæreditario onere eiuſdem teſtatoris inter ſe communicauerint, non autem, quod bona detenta à Columnenſibus eſſent
7 hæreditaria fideicommittentis, & ſic aſſertio quod diuidentes eſſent hæredes fideicommittentis reſoluitur in ſimplicem demonſtrationem, nec inducit aliquam diſpoſitionem, quod dicta bona pro indiuiſo relicta cadant ſub fideicommiſſo, vt in fortioribus bene reſoluit *Rot. in Mediolanen. fideicomm. 9. Maij 1672. §. defecerunt, verſ. ſecundo quod hæredes iuncto, §. quoad ſecundum, coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Minus releuat, quod in alia diuiſione inita de anno 1577. in qua Caſale Sancti Laurentij comprehendebatur, præſeruatum fuerit hoc fideicommiſſum Proſperi ſen. Epiſcopi Aſ-
8 culani; quia hæc præſeruatio vel intelligitur de fideicommiſſo in genere, vel non poteſt referri ad hæc bona, quæ aliunde prouenire ſuperius apparuit, certius quia vltra fideicommiſſum dicti Proſperi præſeruat eodem contextu etiam fideicommiſſa Io. Epiſcopi Anconæ, Io. Andreæ Epiſcopi Fundani, Io. Petri, & Bernardini de Caffarellis, & quod magis eſt, nulla mentio huius fideicommiſſi facta eſt in diſpoſitiua diuiſionis, ad quam diuidentes per hæc præciſa verba deuenerunt,,
„ Partim tanquam filij, & hæredes Io. Petri
„ Caffarelli, partim vti hæredes Io. Andreæ
„ Caffarelli Epiſcopi Fundani eorum patrui,
„ partim vti hæredes Fauſti Caffarelli pariter
„ Epiſcopi Fundani eorum germani fratris, &
„ partim iure proprio, & particulari, & pro-
„ prio nomine: vt in ſummariolo reſponſionis D. Petri. Vnde hæc generalis, & indeterminata præſeruatiua nihil prorſus tribuit ſuper hoc Caſali, quod non apparet, imò ex alijs probationibus, & ipſa diſpoſitiua eiuſdem diuiſionis excluditur, ſub præſeruato fideicommiſſo comprehendi, *Angel. in l. omnes num. 2. verſ. ſed aduerte, C. de præſcript. 30. vel 40. annor. Felin. in cap. inter Monaſterium 20. ſub num. 3. de ſentent. & re iudic. Aym. conſ. 15. nu. 2. & conſ. 70. numer. 6. 7. & 9.* & bene in ſimilibus terminis *Rot. deciſ. 281. num. 10. & 11. par. 10. recent.* & in terminis ſimilis præſeruatiuæ factæ in diuiſione dixit *Rot. in dicta Eugubina bonorum 20. Apr. 1668. §. minus talis ad fin. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Similis momenti ſunt aliæ duo magis vagæ enunciatiuæ emiſſæ in duobus inuentarijs in quorum altero aſſeritur indefinitè huiuſmodi Caſale ſubiectum fideicommiſſo, in altero vero ſubiectum fideicommiſſo Proſperi Caffarelli (qui non eſt noſter teſtator Epiſcopus Aſculi, ſed alius iunior) & alijs fideicommiſſis anteceſſorum, & maiorum familiæ Caffarellæ; quippe cum hæc enunciatiuæ non indiuiduent fideicommiſſum Proſperi ſenioris, & ſint emiſſæ in inuentarijs hæreditarijs aliarum perſonarum, poſſunt æquè bene referri ad alia fideicommiſſa maiorum, quæ vel expirauerint, vel D. Ducem non admittant, ſeu
9 vocent, ideo tamquam vagę indefinitæ, & generales, nec probabiliter, nedum perneceſſe, vt opus eſset, iuſtificant, Caſale ſub fideicommiſſo dicti Proſperi ſenioris contineri, per ea, quæ in ſimilibus enunciatiuis animaduertit *Rot. coram Coccin. dec. 1045. num. 7. & trib. ſeqq. & num. 14. & ſub num. 15. & 16.* præſertim
10 quia de veritate enunciati principaliter dubitatur, & concurrit vrgentiſſima cauſa dubitandi, *Alex. conſ. 136. num. 11. lib. 1. Pariſ. conſ. 94. num. 19. lib. 1. Seraph. dec. 1278. num. 2. & Vbald. deciſ. 75. num. 2. & deciſ. 120. num. 3.* & vlterius
11 agitur de enunciatiuis, ſeu deſcriptionibus inuentarij factis, altera per Procuratorem, altera per tutricem, à quibus propterea principalibus, & pupillis reſpectiuè præiudicium non inferri reſpondit *Rot.* in terminis tutoris *in dec. 19. num. 1. & 2. coram Duran.* & in terminis Procuratoris *in Romana fideicomm. de Spinis 16. Ian. 1669. §. non obſtat quod Procurator, coram Eminent. D. Card. Cerro, & 14. Martij 1672. §. hinc cum erronea, coram Me.*

Cæterum cuius momenti ſint hę æquiuocæ inductiones, vlterius, & ex abundanti demonſtrant duo fortiora argumenta ex parte D. Petri contrapoſita; alterum deſumptum à
12 nimia inuериſimilitudine, quod teſtator eius bona, & minores prætenſiones in ſuo teſtamento deſcripſerit, præterierit autem hanc ingentem prætenſionem huius maximi Caſalis rubrorum ſeptingentorum, aliorumq; Caſalium, & notabilium bonorum ſub tenimento Ardeæ comprehenſorum; Alterum vero deſumptum ex ſubſequuta obſeruantia, iuxta quam poſteri abſque vlla mentione teſtatoris, ſeu illius fideicommiſſi præuia ſolutione ſcut. 16000. & remiſſione ſc. 40000. pro fructibus ab alia parte perceptis, cum Columnenſibus ſuper dictis Caſalibus, & tenimentis tranſegerunt, bonaque tranſacta iure proprio, & pro ſe ipſis eorumque hæredibus,& ſucceſsoribus quibuſcunq; recuperarunt, ſeu retinuerunt eodemque anno Caſale Salſaræ ſub tranſactione comprehenſum vti liberum, nulliuſque fideicommiſſo ſubiectum alienarunt, ipſeque D. Dux ſuper eius portione iſtius Caſalis, cum eadem aſſertiua libertatis, & exemptionis à quocumq; onere, & fideicommiſſo annis præteritis cenſum impoſuit ad fauorem Confraternitatis Sanctiſſimæ Annunciatæ, qui actus, & aſſertiua licet non ſufficiant ad deſtructionem clari fideicom-

11 *Vna, eademque perſona reſpectu diuerſorum, & compatibilium effectuum poteſt gerere duplicem figuram.*

12 *Reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantẽ, quando fiet demonſtratiuè, itant debeatur, quamuis creditum non exiſteret.*

13 *Interpretatio illa quantum fieri poteſt eſt ſumenda ne conuentiones, ſeù verba contrahentium remaneant ſuperflua.*

14 *Obſeruantia demonſtrat creditum reſeruatum non eſſe inane, vel fuiſſe ſumptum demonſtratiuè.*

15 *Non eſt habenda ratio primæ renunciationis, cui ſecunda derogauit.*

16 *Renunciatarius ſicut aliquid acquiſiuit à renunciãte, ita poteſt eidem retrocedere.*

17 *Renunciatarius, qui promiſit aliquid ſoluere poſt mortem, ſi compellatur ad ſolutionem in vita poteſt admitti ad oblationem reſtituendi omnia recepta per renunciationem, & liberari à dicta ſolutione.*

DECISIO CDXXXI.

A Tribus ſententijs in Curia latis ad fauorem Clementis in ſæculo, Pij verò in
Religione nuncupati, commiſſa mihi cauſa
appellationis à Pio eius Patruo interiectæ,
propoſui dubium ab ipſa commiſſione deſumptum, An conſtaret de tribus conformibus, quæ venirent exequendæ, affirmatiuè à
1 Dominis reſolutum;, Cùm enim appareant
conformes ex lectura ſententiarum, quarum
poſtremæ primas confirmant, *gloſs. in Clem.*
prima verb. alicuius de ſent. & re ind. cum concordantibus in Bononien. Domuncularum 8. Febr. 1672.
§. conformitas coram R.P.D. meo Bourlemont, va-
2 lidæ ex reuolutione actorum iuxtà vulgatam
deciſionem Caputaq. 262. par. 2. & iuſtæ ex dua-
3 bus deciſionibus, quarum prima prodijt *coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano die prima Iuly 1671. & ſecunda coram R.P.D. meo Rondinino 9. Maij 1671.* veniunt vtique exequen-
4 dæ, vt dixit *Rot. in Bonon. Domus 11. Febr. 1669. coram me.*

Sanè iuſtitia, ſuper qua dumtaxat quæſtio
erat, concurrere viſa eſt in hac hypotheſi, vbi
Clemens, ſeù Pius Nepos omnia eius bona
Pio Patruo alitèr non renunciauit, quam
reſeruata eius tãgenti portione in libris duodecim millibus ſibi, & Hieronymo eius Fratri à Matre dimiſſis, ſeù ceſsis; Indè enim
Patruus, qui renunciationem tali pacto acce-
5 ptauit, non poteſt ſolutionem portionis effugere, *l. ſi donationis C. de contrahen. empt. l. legem quam C. de donat.* & in fortioribus terminis *in Romana, ſeù Albanen. Vineæ 20. Iunij 1670. §. At fuit conſideratum, cor. Reuerendiſs. D. meo Decano*,
etiamſi huiuſmodi portio ſolui debuiſſet poſt
6 obitũ renunciantis; nam ſatis eſt, quod renũciatarius promiſerit renuncianti quoad vixerit fructus eiuſdem portionis perſoluere; quia
7 cũ A.C. & ſubindè Rota exiſtimauerit huiuſmodi fructus non deberi, & ſolutos computandos in ſortem, indè ceſſauit cauſa dilationis correſpectiuæ ad dictos fructus interim
ſoluendos, & propterea ceſſare debet & ipſa
dilatio, iuxtà *text. in l. à filia 62. §. alumno ff. ad S.C. Trebell. & l. liberto 21. §. fin. ff. de ann. leg. Alex. conſ. 34. num. 5. in fin. & num. 6. lib. 2. Rot. de-*
8 *ciſ. 3. num. 10. par. 11. recent.* vndè ſortem abſque
alia mora fore ſoluendam reſoluit in ſimili
Rot. coram Coccin. deciſ. 2340. num. 2. & ſeqq.

Portio autem, quæ in dictis libris 12. mill.
renuncianti debebatur non erat quarta iuxtà
prætenſionem Patrui calculantis quatuor filios duos ſcilicet maſculos, & totidem fœminas, ſed dimidia, iuxtà numerum duorum
filiorum maſculorum, quibus nominatim, &
expreſsè Patruo eorum nomine ſtipulante
Mater dictas libras 12 mil. dimiſerat; Non eſt
propterea habenda ratio præcedentis apochę,
in qua Mater hãc dimiſſionẽ facere promittebat indefinitè ad fauorem filiorum; Vltrà
quod enim apocha non continebat dimiſſionem abſolutam, & perfectam, quæ in ſucceſſiuo inſtrumento fuit conſumata, vt probat
deciſio R.P.D. mei Rondinini §. licet enim cum ſeq.
9 Aut huiuſmodi expreſſio ſuaptè natura non
continebat fœminas, quæ in contractu inter
viuos appellatione filiorum regulariter non
veniunt, *Alexand. conſ. 61. num. 1. & ſeqq. lib. 1.*
Rot. innumeros adducens concordantes *in deciſ. 125. per tot. par. 2. recent.* aut ſaltem erat du-
10 bium, vtrum fœminæ comprehenderentur,
& benè potuit declarari, ſeù enucleari per
ſucceſſiuum inſtrumẽtum, vbi Mater dimiſſionem, ſeù ceſſionem fecit, & Patruus reſpectiuè acceptauit nominatim pro filijs maſculis, vt benè tradit *Catell. de donat. tom. 2. diſcurſ. 1. ſpecial. 7. num. 30. verſ. imò ſepoſita*, quem ſequitur *Rot. in Romana Donationis 13. Ianuarij proximè præteriti §. nomen verò filiorum verſ. imò ſufficit coram R.P.D. meo Caſtrillo*, & quoad declarationem præcedentis apochæ ex ſubſequuto
inſtrumento confert *deciſio 133. nu. 16. & ſeqq. coram Eminentiſſimo Ottob.*

Neque obſtat, quod creditum huius reſeruatæ portionis non exiſteret tamquam ſublatum, ſeù extinctum per eius refutationem
à Matre factam erga dictum Clementem, &
alium filium hæredes Benedicti debitoris, vltra quod enim Pius Patruus ſimul cum dicto
Benedicto eius Fratre tenebatur in ſolidum
ad ſolutionem huius debiti, vel non repu-
11 gnat in iure, quod vna, eademque perſona
reſpectu effectuum diuerſorum, & compatibilium duplicem gerat figuram, *arg. Textus in l. Tutorem 22. ff. de his quæ vt indign. Rot. in Foſſanen. præbenda 27. Martij 1669. §. non quod, coram R.P.D. meo Vicecomite*, vel de ſtricta proprietate terminorum non eſt quęrendum, cùm creditum reſeruatum pręſente, & conſentiente renunciatario, qui ſeriem facti optimè cal-
12 lebat, ſumi potiùs debeat demonſtratiuè,
quàm taxatiuè, adeòut ſumma enunciata renuncianti, qui voluit ſibi aliquid reſeruare
perſolueretur, ſiue creditum adhuc exiſteret,
ſiue cum patrimonio renunciantis fuiſſet iam
confuſum, iuxtà Theoricam *Bart. in l. Centurio 15 nu. 39. ff. de vulg. & pupill. l. cum pater 79. §. merſæ num. 8. ff. de leg. 2. Crauett. conſ. 301. n. 5. Rot. coram Merlin. deciſ. 428. num. 12. & 15.* Ne
intentio renunciantis fruſtretur, & adeò ſe-
13 ria conuentio ſuper beneficio ſummæ reſeruatæ

niam tàm in vita, quàm in morte remaneat
ſuperflua, quod quantum fieri poteſt eſt euitandum, ad *text. in l.hanc legem 22. ff. de contrab.empt. Alex.conſ.16.num.5.lib.2. Dunoz, inn. deciſ.453.num.56.& Arguel.deciſ.90.num.9. 10. & 11.* Imò ipſe renunciatarius ſoluendo di-
14 uerſos terminos fructuum reſeruatorum, comprobauit creditum, ſeú ſummam reſeruatam non eſſe inanis momenti inducendo exindè obſeruantiam, à qua optimè infertur ad interpretandum, quod ſumma, ſeù portio reſeruata ſumi debeat demonſtratiuè, juxtà ea, quæ aduertit *Rota coram Merlin. deciſ.697.num.25.& duobus ſeqq.*

Non attenta prima renunciatione, in qua Nepos huiuſmodi ſummam, ſeù portionem ſibi non reſeruauit, quia cúm ſubindè præſente, & acceptante Patruo aliam renunciationem fecerit, cum præfata reſeruatione non
15 eſt habenda ratio primæ, cui ſecunda, & poſterior renunciatio in hac parte derogauit, *l.pacta nouiſſima 12.C.de pact.l ſi vnus 27.in princip.ff.eodem tit.& l. ſed & poſteriores ff. de legib.*
16 eodem enim modo, quo Patruus ex prima etiam hanc ſummam, ſeù portionem reſeruatam adeptus eſt, ità potuit in ſecunda eam Nepoti retrocedere, ſeù permittere, quod ille hanc portionem reacquireret, ſibique reſeruaret, ex naturali ratione relata *in l. nihil tam naturale 35.& in l. fere 196.ff.de reg.iur.*

Quia verò Patruus, qui hanc portionem
17 Nepoti viuẽti perſoluere præciſè,& expreſsè non promiſerat, exhibet reſtituere bona renunciata, quibus vlterius euictionem imminere allegat; Ideò Domini quamuis allegatæ euictionis rationem non habuerint, catenus tamen exequutioni trium conformium locum eſſe cenſuerunt, quatenus hæc exhibitio ad omnimodum effectum, & implementum non perducatur.

Et ita vtraque &c.

Reformata vt infra deciſ.453.

TOLENTINA CANONICATVS.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex priuilegio cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, & tale dicitur quando non conſtat de fundatione, vel dotatione plenius probanda per Communitatem, nec ſufficit ad hunc effectum aliqualis contributio, aut dos conſtituta ex bonis Eccleſiæ; Iuſpatronatus mixtum cadit ſub regulis Cancellariæ, quando vacatio ſuccedit in Turno Eccleſiaſtici.

SVMMARIVM.

1 *Ad retardandam exequutionem Literarum Apoſtolicarum commiſſam cum clauſula* arbitrio, *fumus deduci debet ſuper dotatione, vel fundatione beneficij, quod objcitur eſſe de iurepatronatus laicali.*

2 *Iuſpatronatus ex priuilegio cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, & num.17.*

3 *Nec attėditur ad hunc effectum quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ abſque titulo fundationis, vel dotationis inficitur decreto irritanti regulæ reſeruatoriæ menſium, & num.12.*

4 *Communitas tenetur plenius probare fundationem, vel dotationem iuriſpatronatus ob ſuſpicionem vſurpationis.*

5 *Iuſpatronatus adipiſci non poteſt per Communitatem laicalem dum beneficium fuit dotatum, ſeù fundatum ex bonis Eccleſiæ.*

6 *Subiectio Eccleſiæ ad fauorem Communitatis laicalis non admittitur in damnum alterius Eccleſiæ, & abſque aſſenſu Pontificis.*

7 *Iuſpatronatus fundatum, vel dotatum ex alienis bonis dicitur ex priuilegio.*

8 *Iuſpatronatus non infertur ex aliqua contributione, ſeù eleemoſyna elargita abſque vlla mentione iuriſpatronatus, ſeù dotis.*

9 *Eccleſia non ſubijcitur iuripatronatus laicali mediante quolibet augmento dotis.*

10 *Sed illo tantum, quod excedat, vel ſaltem adæquet medietatem congruæ dotis.*

11 Spad.conſ.2.lib.3.*declaratur.*

13 *Obſeruantia, quæ non eſt vniformis, ſed potiùs deſtructiua non attenditur.*

14 *Eleemoſyna per liberam oblationem efficiuntur de patrimonio Dei, & Sanctorum, & proinde nunquam redeunt ad oblatores.*

15 *Iuſpatronatus non poteſt acquiri Cõmunitati abſq; dotatione, vel fundatione non obſtante conſenſu Ordinarij.*

16 *Sed requiritur auctoritas Pontificis.*

18. *Exercitium iuris præſentandi eſt diuiduum.*

19 *Iuſpatronatus mixtum, cuius exercitium fuit diuiſum inter laicum, & Eccleſiaſticum adhuc cenſetur Eccleſiaſticũ quando vacatio ſucceſſit in turno Eccleſiaſtici.*

20 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub regula reſeruatoria menſium.*

DECISIO CDXXXII.

FVndamentis duarum deciſionum hodie Domini inhærentes, iterum cenſuerunt non intrare arbitrium ad retardandam exequutionem Literarum Apoſtolicarum Cyriaci, quippè reſeruatio Canonicatus vacãtis in menſe Apoſtolico eſt clara, & indubitata, exceptio autem iuriſpatronatus eſt adeò turbida, vt quamuis in commiſſione ſignata
1 cum clauſula, *arbitrio*, ſufficiat fumus iuriſpatronatus iuxtà auctoritates pro Benaduccio allegatas, non tamen omnis fumus ſuf-
3 fragatur ad impediendam exequutionem huiuſmodi literarum, ſed ille tantùm, qui ſuper pacifica fundatione, vel dotatione beneficij deducitur, vt concilian do contrarias auctoritates reſpondit *Rot. deciſ. 658. num. 2. par.1.recent.* & ratio eſt, quia aliàs iuſpatrona-
2 tus remanet ex priuilegio, & ſic abſque difficultate cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, *Gonzal.ad reg.8.Cancell.gloſs.18.num.18. & ſeqq. Garz.de benef.par.5.cap.1.num.573. & tribus ſeqq. Rot.deciſ.58.num.1.& deciſ.88.nu.2.3.8.& 9. par.1.recent. & deciſ. 1056. num.3.4.& 18. coram*

deicommiſſi ex ponderatis in dicta huius cauſæ deciſione 27. Ian. prox. præt. §. *agnouerunt*,
33 *coram Me*, valdè tamen conferunt ad augendam veritatem enunciati, quod cum alijs probationibus ſuperius ponderatis concordat *Rot. in Romana ſucceſſionis de Comitibus 26. Iunij 1647. §. ſupradictis accedit, coram Reuerend. Ghiſlerio, & in Romana fideicommiſſi 29. Nouembris 1663. §. hunc denique, coram bo. mem. Leone Veroſpio.*

Denique non probatur identitas reſpectu Palatij, ſeu domorum, quas D. Petrus poſſidet propè Eccleſiam S. Andreæ de Valle, quia totum fundamentum D. Ducis deducitur ex
34 aſſertione teſtatoris emiſſa in teſtamento, quæ, quidquid ſit contra habentes ab eo cauſam, non ſufficit in præſenti caſu contra tertium ad *textum in l. rationes 6. & l. exemplo 7. C. de probat. & l. fin. C. de conuen fiſc. debit. Alex. conſ. 96. nu. 7. verſ. non obſtat aſſertum teſtamentum lib. 5.* & inter tertium, & ſucceſſorem diſtinguunt *Cephal. conſ. 386. num. 29. 30. & 33. in fin. Maſcard. de probat. concl. 778. num. 14. & ſeqq. & ſignanter nu. 18. in fin. Rot. dec. 330. num. 3. 4. & 5. par. 4. to. 2. recent.*
35 Certius quia talis aſſertio non identificat huiuſmodi Palatium, ſeu domos fuiſſe illas à teſtatore poſſeſſas, cum ex eodem teſtamento appareat, quod hæc familia in eadem regione, & via diuerſas domos inſimul coherentes poſſidebat, & propterea cum demonſtrationes reddantur equiuocæ, & equè bene domibus teſtatorum, & alijs eius agnatorum conuenire poſſint, non ſuffragantur
36 D. Duci niſi identificè, & demonſtrationibus, quæ alijs domibus conuenire non poſſunt, oſtendat, & digito demonſtret domum à fideicommittente relictam, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1. cap. 12. num. 32. & 33. Seraph. dec. 1137. nu. 2. Dunoz inn. dec. 277. num. 2. & 4. & dec. 644. nu. 5. & in rec. deciſ. 19. n. 6. & 7. par. 12. & in Tudertina bonorum 15. Iunij 1668. §. hæc autem bonorum commixtio, cum duobus ſeqq. coram Emin. D. Card. Carpineo Prodatario.*

Et ita vtraque parte audita fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 457.

RAVENNATEN. RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Lunæ 20. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta ſorori, qui aliquas hæreditates fratri renunciauit, non dicitur exceſſiua, niſi firmatus fuerit ſtatus hæreditatum renunciatarum, & quando pro firmando ſtatu non ſuffragetur inuentarium, & exhibitio aliquorum inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos præſumitur congrua, & iuſta.*

2 *Læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ debet concludenter probari.*

3 *Dos mulieris renunciantis hæreditates dicitur conſtituta ex proprijs bonis, ſeu ſubrogata in locum, & pretium hæreditatum renunciatarum.*

4 *Ideoque læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ non ſuffragatur, niſi liquidetur, quid fuerit contributum pro dote vltra dictas hæreditates.*

5 *Inuentarium quinquennio ante confectum non probat ſtatum hæreditatis, quæ potuit interim augeri.*

6 *Inuentarium tutelare probat inter tutricem, & pupillos, non autem firmat ſtatum hæreditarium, nec coarctat negatiuam aliorum bonorum contra tertium.*

7 *Inuentarium, in quo non fuerunt deſcripta omnia bona, eo minus probat ſtatum hæreditatis, ſiue omiſſio fuerit per dolum, ſiue per errorem.*

8 *Æſtimatio bonorum mobilium facta extraiudicialiter lite pendente, et non citata parte nihil releuat.*

9 *Negatiua aliorum bonorum non infertur ex eo, quod aliqua iuſtificantur ſpectare ad quamdam hæreditatem.*

10 *Dos ſcutorum 1500. fuit iudicata congrua in cauſa Rauennaten.*

11 *Dotes, quæ antiquius erant congruæ, non reputantur hodie tales.*

12 *Dos congrua apparet illa, in cuius conſtitutione habetur ratio ad conſuetudinem regionis, et natales viri.*

13 *Minor non habet reſtitutionem in integrum aduerſus congruam dotem, quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & perſoluit ſorori.*

DECISIO CDXXX.

NOn acquieſcens Petrus doti ſcutorum quatuor millium monetæ veteris illarum partium, quam Barbaræ ſorori ſimul cum commune matre, vti vtriuſque curatrix ſolemniter conſtituerat, læſionem, & exceſſum Iudici de partibus propoſuit; at ſuccubuit eius contrariæ ſententiæ, & hodiè pariformi huius Sacri Tribunalis deciſioni, quia
1 cum præſumptio ſtet pro dotis congruitate, & iuſtitia, *Rot. coram Bich. dec. 310. num. 27. & coram Roias dec. 193. num. 1. verſ. quia præſumptio.*
2 debebat læſio, ſeu exceſſus concludenter probari, *Gabr. conſ. 20. num. 68. lib. 2. Crauet. conſ. 77. num. 4. et 5. Rot. recent. dec. 28. num. 16. par. 5. et dec. 366. num. 19. coram Bich.*

Non probatur autem in præſenti, quia cum Barbara correſpectiuè ad præfatam dotem, hæreditates patrui, patris, & matris in
3 beneficium Petri renunciauerit dos dicitur ex bonis mulieris conſtituta, ſeu potius in locum, & pretium renunciatarum hæreditatum ſubrogata, *Soccin. ſen. conſ. 135. num. 1. lib. 1. Rot. recent. deciſ. 110. num. 23. et ſeq. part. 8.*

quam

quam ſequitur in Romana pecuniaria 5. Dec. 1672.
§. ſimiliter coram Reuerendiſsimo D. meo Albergato
3 *Decano,* & propterea eo minus allegari mere-
tur exceſſus, ſeù læſio, quouſque non liqui-
detur, an, & quantum vltrà valorem earun-
4 dem hæreditatum Patruus de proprio in do-
te Sororis contribuerit, *Rot. coram Dunoz. iun. deciſ. 528. num. 21.* repetita in allegata *dec. 110. par. 8. recent.* & ſupponit in eadem cauſa *de-
ciſ. 545. ſub num. 3. coram eodem Dunoz. & in Me-
leuitana fideicommiſſi 20. Februarij 1669. §. quod euertere coram Illuſtriſs. D. Beuilaqua.*

Quod ex inuentario, & inſtrumentis exhi-
bitis hactenus non conſtat, quia ab inuenta-
rio confecto de anno 1652. non infertur ad
5 congruitatem, ſeù iuſtitiam dotis conſtitutę
de anno 1657. lapſo interim quinquennio,
quo pendente denunciatæ hæreditates, inue-
ſtimentis, quorum datur probatio, alijſque
modis potuerunt augeri, ideòque directè nō
releuat hoc inuentarium, quod tempus do-
tationis non percutit, vt opus eſſet, per ea,
quæ aduertunt *Cranett. conſ. 77. num. 5. verſ. in qua diſcuſſione, Rot. coram Merlin. deciſ. 249. nu. 19. & 20. verſ. vndè non rectè infertur, & corā Royas deciſ. 117. num. 19.* Sed quando etiam præfatum
6 tempus percuteret, non tamen concluderet
ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorum
bonorum, quia cùm inuentarium ſit tutelare
quatenus probat inter Tutricem, & pupillos,
non propterea firmat ſtatum hæreditarium,
& coarctat aliorum bonorum negatiuam cō-
tra tertium, qualis eſt Dominicus eiuſdem
Barbaræ maritus, *Bart. in l. In ratione legis fal-
cidiæ 11. §. quod vulgo num. 8. ff ad leg. Falcid. Rot. apud Merlin. de legit. deciſ. 5. num. 3. & coram Royas deciſ. 22. num. 37. cum quatuor ſeqq. & dec. 53. n. 12. verſ. non obſtat cum duobus ſeqq.*

Cæterùm datur non leuis fumus, quod
7 aliqui cenſus deſcripti non fuerint in inuen-
tario, quod proindè multo minus probat ſta-
tum hæreditarium, & negatiuam aliorū bo-
norum, ſiue omiſſio fuerit per errorem, ſiue
per dolum, *Add. ad Greg. deciſ. 79. num. 6. verſ. & facit ſimile, Rot. coram eodem Greg. deciſ. 473. num. 3. & 4.* Rurſus mobilia, & ſemouentia
non fuerunt ibidem æſtimata, itaut in ſupputatione ſtatus hæreditarij certus illorum va-
lor poſſit calculari, nihil releuante moderna
8 mobilium æſtimatione, quia fuit facta lite
pendente, & extraiudicialiter abſque coniu-
gum præſentia, & citatione, *Rot. recent. dec. 17. num. 1. par. 6. & deciſ. 151. num. 21. par. 12. & de-
ciſ. 686. num. 9. coram Dunoz. iun.*

Similiter non releuant diuerſa inſtrumen-
ta, & calculus à Petro ſuper illis proprio
marte confectus; nam vltrà plures exceptio-
nes contra eundem calculum oppoſitas, po-
teſt exinde quidem inferri, quod bona dictis
inſtrumentis iuſtificata ſpectent ad hæredita-
9 tes à Barbara renunciatas, ſed deduci nō po-
teſt conſequentia pro aliorùm bonorum ne-
gatiua, *Rot. coram Arguell. deciſ. 48. n. 5. & 6.*

Minus facit, quod Rota dotem ſcut. 1500.
10 congruam eſſe exiſtimauerit in alia *Rauenna-
tem.* nempè *deciſ. 262. par. 9. recent.* quia in præ-
ſenti caſu prætenditur non fuiſſe dotem de
bonis fratris, ſed ipſiuſmet Barbaræ aſſi-
gnatam, & vlterius dos eiuſdem deciſionis
11 conſtituta fuerat de anno 1588. à quo tem-
pore ad præſens mores, & cōſuetudines fue-
runt valdè mutatæ, ac luxus, & faſtus, qui
mirum in modum excreuerunt, antiquam
dotium moderationem non admittunt, *Me-
noch. de arbitr. caſ. 149. num. 39. & ſeqq. Michalor. de fratrib cap. 13. num. 19. Theſaur. deciſ. 192. nu. 6.*
vnde paſſim docet experientia dotes quoti-
diè augeri, vt præter mox allegatos tradunt
Sim. de Prat. conſ. 90. num. 30. in fin. Rot. deciſ. 220. num. 3. ad med. par. 3. deciſ. 564. n. 15. par. 4. tom. 3. & deciſ. 48. num. 29. & 30. par. 12 recent. & proin-
de ex hoc capite euerti nequit dotis conſti-
12 tutio, quæ vlterius habita ratione ad con-
ſuetudinem regionis, & natales viri congrua,
& iuſta viſa fuit, *ad textum in l. quaro 61. & l. cū poſt 70. §. gener, & §. nuptijs ff. de iur. dot. Rot. de-
ciſ. 213. num. 2. par. 11. & deciſ. 48. nu. 22. par. 12. recent.*

Sublatis igitur exceſſu, & læſione, ſuccedit
13 de plano negatiua reſolutio ſecundæ partis
dubij reſpicientis reſtitutionem in integrum,
ſeù reintegrationem Petri, qui licèt in mi-
nori ætate conſtitutus, adhuc potuit cum
omnibus ſolemnitatibus præfatam cōgruam
dotem Sorori promittere, & ſubindè perſol-
uere, *arg. textus in l. vnic. C. ſi aduerſ. dot. Theſaur. deciſ. 192. num. 8.*

Et ita vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Dilatio ſoluendi ſortem cum obligatione interim ſoluendi fructus, expirat quando apparet eos non deberi: Appellatione filiorum quando non veniant fœminæ: Seria reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantem remanere non debet ſuperflua.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ ſunt conformes, quando vltimæ primas confirmant.*
2 *Validitas ſententiarum apparet ex reuolutione actorum.*
3 *Iuſtitia ſententiarum patet ex deciſionibus.*
4 *Sententiæ conformes, quæ ſunt validæ, & iuſtæ, debent exequi.*
5 *Renunciatarius tenetur ad ſolutionem præſtationis ſub cuius onere acceptauit renunciationem.*
6 *Etiamſi ſolutio facienda eſſet poſt mortem, quia ſi apparet non deberi fructus interim promiſſos, debet ſtatim fieri in vita.*
7 *Dilatio correſpectiua ad fructus, ceſſat, dum apparet illos non deberi.*
8 *Et tunc ſors debet ſolui abſque alia mora.*
9 *Fœminæ in contractu inter viuos non veniunt regulariter appellatione filiorum.*
10 *Vel ſaltem poteſt declarari per ſucceſſiuum inſtrumentum vbi fiat mentio ſpecifica filiorum maſculorum.*

deicommiſſi ex ponderatis in dicta huius cauſæ deciſione 27. Ian. prox. præt. §. agnouerunt, coram Me, valdè tamen conferunt ad arguendam veritatem enunciati: quod cum alijs probationibus ſuperius ponderatis concordat *Rot. in Romana ſucceſſionis de Comitibus 26. Iunij 1647. §. ſupradictis accedit, coram Reuerend. Ghiſlerio, & in Romana fideicommiſſi 29. Nouembris 1663. §. hunc denique, coram bo. mem. Leone Veroſpio.*

Denique non probatur identitas reſpectu Palatij, ſeu domorum, quas D. Petrus poſſidet propè Eccleſiam S. Andreæ de Valle, quia totum fundamentum D. Ducis deducitur ex 14 aſſertione teſtatoris emiſſa in teſtamento, quæ, quidquid ſit contra habentes ab eo cauſam, non ſufficit in præſenti caſu contra tertium ad *textum in l. rationes 6. & l. exemplo 7. C. de probat. & l. fin. C. de conuen. fiſc. debit. Alex. conſ. 96. nu. 7. verſ. non obſtat aſſertum teſtamentum lib. 5.* & inter tertium, & ſucceſſorem diſtinguunt *Cephal. conſ. 386. num. 29. 30. & 33. in fin. Maſcard. de probat. concl. 778. num. 14. & ſeqq. & ſignanter nu. 18. in fin. Rot. dec. 330. num. 3. 4. & 5. par. 4. to. 2.*
15 *recent.* Certius quia talis aſſertio non identificat huiuſmodi Palatium, ſeu domos fuiſſe illas à teſtatore poſſeſſas, cum ex eodem teſtamento appareat, quod hæc familia in eadem regione, & via diuerſas domos inſimul coherentes poſſidebat, & propterea cum demonſtrationes reddantur equiuocæ, & equè bene domibus teſtatorum, & alijs eius agnatorum conuenire poſſint, non ſuffragantur
16 D. Duci niſi identificè, & demonſtrationibus, quæ alijs domibus conuenire non poſſint, oſtendat, & digito demonſtret domum à fideicommittente relictam. *Mantſi. var. reſolut. lib. 1. cap. 12. num. 32. & 33. Seraph. dec. 1137. nu. 2. Dunoz. iun. dec. 277. num. 2. & 4. & dec. 644. nu. 5. & in rec. deciſ. 19. n. 6. & 7. par. 12. & in Tudertina bonorum 15. Iunij 1668. §. hac autem bonorum commixtio, cum duobus ſeqq. coram Emin. D. Card. Carpineo Prodatario.*

Et ita vtraque parte audita fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 457.

RAVENNATEN. RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Lunæ 20. Martij 1673.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta forori, qui aliquas hæreditates fratri renunciauit, non dicitur exceſſiua, niſi firmatus fuerit ſtatus hæreditatum renunciatarum, & quando pro firmando ſtatu non ſuffragetur inuentarium, & exhibitio aliquorum inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos præſumitur congrua, & iuſta.*
2 *Læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ debet concludenter probari.*
3 *Dos mulieris renunciantis hæreditates dicitur conſtituta ex proprijs bonis, ſeu ſubrogata in locum, & pretium hæreditatum renunciatarum.*
4 *Ideoque læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ non ſuffragatur, niſi liquidetur, quid fuerit contributum pro dote vltra dictas hæreditates.*
5 *Inuentarium quinquennio ante confectum non probat ſtatum hæreditatis, quæ potuit interim augeri.*
6 *Inuentarium tutelare probat inter tutricem, & pupillos, non autem firmat ſtatum hæreditarium, nec concludat negatiuam aliorum bonorum contra tertium.*
7 *Inuentarium, in quo non fuerunt deſcripta omnia bona, eo minus probat ſtatum hæreditatis, ſiue omiſſio fuerit per dolum, ſiue per errorem.*
8 *Æſtimatio bonorum mobilium facta extraiudicialiter lite pendente, et non citata parte nihil releuat.*
9 *Negatiua aliorum bonorum non infertur ex eo, quod aliqua iuſtificantur ſpectare ad quamdam hæreditatem.*
10 *Dos ſcutorum 1500. fuit iudicata congrua in cauſa Rauennaten.*
11 *Dotes, quæ antiquius erant congruæ, non reputantur hodie tales.*
12 *Dos congrua apparet illa, in cuius conſtitutione habetur ratio ad conſuetudinem regionis, et natales viri.*
13 *Minor non habet reſtitutionem in integrum aduerſus congruam dotem, quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & perſoluit forori.*

DECISIO CDXXX.

NOn acquieſcens Petrus doti ſcutorum quatuor millium monetæ veteris illarum partium, quam Barbaræ forori ſimul cum commune matre, vti vtriuſque curatrix ſolemniter conſtituerat, læſionem, & exceſſum Iudici de partibus propoſuit: at ſuccubuit eius contrariæ ſententiæ, & hodiè pariformi huius Sacri Tribunalis deciſioni, quia
1 cum præſumptio ſtet pro dotis congruitate, & iuſtitia, *Rot. coram Bich. dec. 310. num. 27. & coram Roias dec. 193. num. 1. verſ. quia præſumptio.*
2 debebat læſio, ſeu exceſſus concludenter probari, *Gabr. conſ. 20. num. 68. lib. 2. Crauet. conſ. 77. num. 4. et 5. Rot. recent. dec. 28. num. 16. par. 5. et dec. 366. num. 19. coram Bich.*

Non probatur autem in præſenti, quia cum Barbara correſpectiuè ad præfatam dotem, hæreditates patrui, patris, & matris in
3 beneficium Petri renunciauerit dos dicitur ex bonis mulieris conſtituta, ſeu potius in locum, & pretium renunciatarum hæreditatum ſubrogata, *Soccin. ſen. conſ. 135. num. 1. lib. 1. Rot. recent. deciſ. 110. num. 23. et ſeq. part. 8.*

quem

Digitized by Google

quam ſequitur in Romana pecuniaria 5. *Dec.*1672. *§. ſimiliter coram Reuerendiſſimo D.meo Albergato Decano,* & propterea eo minus allegari meretur exceſſus, ſeu læſio, quouſque non liquidetur, an, & quantum vltrà valorem earun-
4 dem hæreditatum Patruus de proprio in dote Sororis contribuerit, *Rot.coram Dunoz. iun. deciſ.*528. *num.*21. repetita in allegata *dec.*110. *par.*8.*recent.* & ſupponit in eadem cauſa *deciſ.*545. *ſub num.*3.*coram eodem Dunoz. & in Melitana fideicommiſſi* 20. *Februarij* 1669. *§. quod euertere coram Illuſtriſs.D.Beuilaqua.*

Quod ex inuentario, & inſtrumentis exhibitis hactenus non conſtat, quia ab inuentario confecto de anno 1652. non infertur ad
5 congruitatem, ſeu iuſtitiam dotis conſtitutę de anno 1657. lapſo interim quinquennio, quo pendente denunciatæ hæreditates, inueſtimentis, quorum datur probatio, aliiſque modis potuerunt augeri, ideòque directè nõ releuat hoc inuentarium, quod tempus dotationis non percutit, vt opus eſſet, per ea, quæ aduertunt *Crauett. conſ.*77. *num.*5. *verſ. in qua diſcuſſione, Rot.coram Merlin.deciſ.*249.*nu.*19. *&* 20.*verſ.vndè non rectè infertur, & corã Royas deciſ.*117.*num.*19.Sed quando etiam præfatum
6 tempus percuteret, non tamen concluderet ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorum bonorum, quia cùm inuentarium ſit tutelare quatenus probat inter Tutricem,& pupillos, non propterea firmat ſtatum hæreditarium, & coarctat aliorum bonorum negatiuam cõtra tertium, qualis eſt Dominicus eiuſdem Barbaræ maritus, *Bart.in l.in ratione legis falcidiæ* 11. *§.quod vulgo num.*8. *ff ad leg. Falcid. Rot. apud Merlin.de legit.deciſ.*5.*num.*3.*& coram Royas deciſ.*22.*num.* 37. *cum quatuor ſeqq.& dec.*53.*n.*12. *verſ.non obſtat cum duobus ſeqq.*

Cæterùm datur non leuis fumus, quod
7 aliqui cenſus deſcripti non fuerint in inuentario, quod proindè multo minus probat ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorũ bonorum, ſiue omiſſio fuerit per errorem, ſiue per dolum, *Add.ad Greg. deciſ.*79. *num.*6. *verſ. & facit ſimile, Rot. coram eodem Greg. deciſ.*473. *num.*3.*&* 4. Rurſus mobilia, & ſemouentia non fuerunt ibidem æſtimata,itaut in ſupputatione ſtatus hæreditarij certus illorum valor poſſit calculari, nihil releuante moderna
8 mobilium æſtimatione, quia fuit facta lite pendente, & extraiudicialiter abſque coniugum præſentia, & citatione, *Rot.recent.dec.*17. *num.*1.*par.*6.*& deciſ.*151. *num.*21. *par.*12. *& deciſ.*686.*num.*9.*coram Dunoz.iun.*

Similiter non releuant diuerſa inſtrumenta, & calculus à Petro ſuper illis proprio marte confectus; nam vltrà plures exceptiones contra eundem calculum oppoſitas, poteſt exinde quidem inferri, quod bona dictis inſtrumentis iuſtificata ſpectent ad hæredita-
9 tes à Barbara renunciatas, ſed deduci nõ poteſt conſequentia pro aliorùm bonorum negatiua, *Rot.coram Arguell.deciſ.*48.*n.*5.*&* 6.

Minus facit, quod Rota dotem ſcut.1500.
10 congruam eſſe exiſtimauerit in alia *Rauennaten.*nempè *deciſ.*262. *par.*9. *recent.* quia in præſenti caſu prætenditur non fuiſſe dotem de

de bonis fratris, ſed ipſiuſmet Barbaræ aſſignatam, & vlterius dos eiuſdem deciſionis
11 conſtituta fuerat de anno 1588. à quo tempore ad præſens mores, & cõſuetudines fuerunt valdè mutatæ, ac luxus, & faſtus, qui mirum in modum excreuerunt, antiquam dotium moderationem non admittunt, *Menoch.de arbitr.caſ.*149. *num.*19. *& ſeqq. Michalor. de fratrib cap.*13.*num.*19. *Theſaur.deciſ.*192.*nu.*6. vnde paſſim docet experientia dotes quotidiè augeri, vt præter mox allegatos tradunt *Sim.de Prat.conſ.*90.*num.*30.*in fin.Rot.deciſ.* 220. *num.*3.*ad med. par.*3.*deciſ.*564.*n.*15. *par.*4.*tom.*3. *& deciſ.*48.*num.*29.*&* 30.*par.*12 *recent.*& proindè ex hoc capite euerti nequit dotis conſti-
12 tutio, quæ vlterius habita ratione ad conſuetudinem regionis,& natales viri congrua, & iuſta viſa fuit, *ad textum in l.quaro* 61.*& l.cũ poſt* 70.*§.gener.& §.nuptijs ff. de iur.* [illegible] *Rot. deciſ.*213.*num.*2. *par.*11. *& deciſ.*48.*nu.*22. *par.*12. *recent.*

Sublatis igitur exceſſu, & læſione, ſuccedit
13 de plano negatiua reſolutio ſecundæ partis dubij reſpicientis reſtitutionem in integrum, ſeu reintegrationem Petri, qui licèt in minori ætate conſtitutus, adhuc potuit cum omnibus ſolemnitatibus præfatam cõgruam dotem Sorori promittere, & ſubindè perſoluere, *arg.textus in l.vnic.C.ſi aduerſ.dot.Theſaur. deciſ.*192.*num.*8.

Et ita vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. *Aprilis* 1673.

ARGVMENTVM.

Dilatio ſoluendi ſortem cum obligatione interim ſoluendi fructus, expirat quando apparet eos non deberi: Appellatione filiorum quando non veniant fœminæ: Seria reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantem remanere non debet ſuperflua.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ ſunt conformes, quando vltima primas confirmant.*

2 *Validitas ſententiarum apparet ex reuolutione actorum.*

3 *Iuſtitia ſententiarum patet ex deciſionibus.*

4 *Sententiæ conformes, quæ ſunt validæ, & iuſtæ, debent exequi.*

5 *Renunciatarius tenetur ad ſolutionem præſtationis ſub cuius onere acceptauit renunciationem.*

6 *Etiamſi ſolutio facienda eſſet poſt mortem, quia ſi apparet non deberi fructus interim promiſſos, debet ſtatim fieri in vita.*

7 *Dilatio correſpectiua ad fructus, ceſſat, dum apparet illos non deberi.*

8 *Et tunc ſors debet ſolui abſque alia mora.*

9 *Fœmina in contractu inter viuos non veniunt regulariter appellatione filiorum.*

10 *Vel ſaltem poteſt declarari per ſucceſſiuum inſtrumentum, vbi fiat mentio ſpecifica filiorum maſculorum.*

deicommiſſi ex ponderatis in dicta huius cauſæ deciſione 27. Ian. prox. præt. §. *agnouerunt, coram Me*, valdè tamen conferunt ad
13 arguendam veritatem enunciati, quod cum alijs probationibus ſuperius ponderatis concordat *Rot. in Romana ſucceſſionis de Comitibus 26. Iunij 1647. §. ſupradictis accedit, coram Reuerend. Gbiſlerio, & in Romana fideicommiſſi 29. Nouembris 1663. §. hunc denique, coram bo. mem. Leone Veroſpio.*

Denique non probatur identitas reſpectu Palatij, ſeu domorum, quas D. Petrus poſſidet propè Eccleſiam S. Andreæ de Valle, quia totum fundamentum D. Ducis deducitur ex
14 aſsertione teſtatoris emiſsa in teſtamento, quæ, quidquid ſit contra habentes ab eo cauſam, non ſufficit in præſenti caſu contra tertium ad *textum in l. rationes 6. & l. exemplo 7. C. de probat. & l. fin. C. de conuen fiſc. debit. Alex. conſ. 96. nu. 7. verſ. non obſtat aſſertum teſtamentum lib. 5.* & inter tertium, & ſucceſsorem diſtinguunt *Cephal. conſ. 380. num. 29. 30. & 33. in fin. Maſcard. de probat. concl. 778. num. 14. & ſeqq. & ſignanter nu. 18. in fin. Rot. dec. 330. num. 3. 4. & 5. par. 4. to. 2.*
15 *recent.* Certius quia talis aſsertio non identificat huiuſmodi Palatium, ſeu domos fuiſse illas à teſtatore poſseſsas, cum ex eodem teſtamento appareat, quod hæc familia in eadem regione, & via diuerſas domos inſimul coherentes poſſidebat, & propterea cum demonſtrationes reddantur equiuocæ, & equè bene domibus teſtatorum, & alijs eius agnatorum conuenire poſſint, non ſuffragantur
16 D. Duci niſi identificè, & demonſtrationibus, quæ alijs domibus conuenire non poſſunt, oſtendat, & digito demonſtret domum à fideicommittente relictam. *Mareſc. var. reſolut. lib. 1. cap. 12. num. 32. & 33. Seraph. dec. 1137. nu. 2. Dunoz inn. dec. 277. num. 2. & 4. & dec. 644. nu. 5. & in rec. deciſ. 19. n. 6. & 7. par. 12. & in Tudertina bonorum 15. Iunij 1668. §. hac autem bonorum commixtio, cum duobus ſeqq. coram Emin. D. Card. Carpineo Prodatario.*

Et ita vtraque parte audita fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 457.

RAVENNATEN. RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Luna 20. Martij 1671.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta ſorori, qui aliquas hæreditates fratri renunciauit, non dicitur exceſſiua, niſi firmatus fuerit ſtatus hæreditatum renunciatarum, & quando pro firmando ſtatu non ſuffragetur inuentarium, & exhibitio aliquorum inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos præſumitur congrua, & iuſta.*

2 *Læſio, ſeu exceſsus dotis conſtitutæ debet concludenter probari.*

3 *Dos mulieris renunciantis hæreditates dicitur conſtituta ex proprijs bonis, ſeu ſubrogata in locum, & pretium hæreditatum renunciatarum.*

4 *Ideoque læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ non ſuffragatur, niſi liquidetur, quid fuerit contributum pro dote vltra dictas hæreditates.*

5 *Inuentarium quinquennio ante confectum non probat ſtatum hæreditatis, quæ potuit interim augeri.*

6 *Inuentarium tutelare probat inter tutricem, & pupillos, non autem firmat ſtatum hæreditarium, nec concludat negatiuam aliorum bonorum contra tertium.*

7 *Inuentarium, in quo non fuerunt deſcripta omnia bona, eo minus probat ſtatum hæreditatis, ſiue omiſſio fuerit per dolum, ſiue per errorem.*

8 *Æſtimatio bonorum mobilium facta extraiudicialiter lite pendente, et non citata parte nihil releuat.*

9 *Negatiua aliorum bonorum non infertur ex eo, quod aliqua iuſtificantur ſpectare ad quamdam hæreditatem.*

10 *Dos ſcutorum 1500. fuit iudicata congrua in cauſa Rauennaten.*

11 *Dotes, quæ antiquius erant congruæ, non reputantur hodie tales.*

12 *Dos congrua apparet illa, in cuius conſtitutione habetur ratio ad conſuetudinem regionis, et natales viri.*

13 *Minor non habet reſtitutionem in integrum aduerſus congruam dotem, quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & perſoluit ſorori.*

DECISIO CDXXX.

NOn acquieſcens Petrus doti ſcutorum quatuor millium monetæ veteris illatum partium, quam Barbaræ ſorori ſimul cum commune matre, vti vtriuſque curatrix ſolemniter conſtituerat, læſionem, & exceſſum Iudici de partibus propoſuit; at ſuccubuit eius contrariæ ſententiæ, & hodiè pariformi huius Sacri Tribunalis deciſioni, quia
1 cum præſumptio ſtet pro dotis congruitate, & iuſtitia, *Rot. coram Bich. dec. 310. num. 27. & coram Roias dec. 193. num. 1. verſ. quia præſumptio.*
2 debebat læſio, ſeu exceſſus concludenter probari, *Gabr. conſ. 20. num. 68. lib. 2. Crauet. conſ. 77. num. 4. et 5. Rot. recent. dec. 28. num. 16. par. 5. et dec. 366. num. 19. coram Bich.*

Non probatur autem in præſenti, quia cum Barbara correſpectiuè ad præfatam dotem, hæreditates patrui, patris, & matris in
3 beneficium Petri renunciauerit dos dicitur ex bonis mulieris conſtituta, ſeu potius in locum, & pretium renunciatarum hæreditatum ſubrogata, *Soccin. ſen. conſ. 135. num. 1. lib. 1. Rot. recent. deciſ. 110. num. 23. et ſeq. part. 8.*

quam

quam ſequitur in Romana pecuniaria 5. *Dec.* 1672. §. *ſimiliter coram Reuerendiſsimo D. meo Albergato Decano,* & propterea eo minus allegari meretur exceſſus, ſeù læſio, quouſque non liquidetur, an, & quantum vltrà valorem earun-
4 dem hæreditatum Patruus de proprio in dote Sororis contribuerit, *Rot. coram Dunoz. iun. deciſ.* 528. *num.* 21. repetita in allegata *dec.* 110. *par.* 8. *recent.* & ſupponit in eadem cauſa *deciſ.* 545. *ſub num.* 3. *coram eodem Dunoz. & in Melenitana fideicommiſſi* 20. *Februarij* 1669. §. *quod euertere coram Illuſtriſs. D. Beuilaqua.*

Quod ex inuentario, & inſtrumentis exhibitis hactenus non conſtat, quia ab inuentario confecto de anno 1652. non infertur ad
5 congruitatem, ſeù iuſtitiam dotis conſtitutę de anno 1657. lapſo interim quinquennio, quo pendente denunciatæ hæreditates, inueſtimentis, quorum datur probatio, alijſque modis potuerunt augeri, ideòque directè nō releuat hoc inuentarium, quod tempus dotationis non percutit, vt opus eſſet, per ea, quæ aduertunt *Crauett. conſ.* 77. *num.* 5. *verſ. in qua diſcuſſione, Rot. coram Merlin. deciſ.* 249. *nu.* 19. *&* 20. *verſ. vndè non rectè infertur, & corā Royas deciſ.* 117. *num.* 19. Sed quando etiam præfatum
6 tempus percuteret, non tamen concluderet ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorum bonorum, quia cùm inuentarium ſit tutelare quatenus probat inter Tutricem, & pupillos, non propterea firmat ſtatum hæreditarium, & coarctat aliorum bonorum negatiuam cōtra tertium, qualis eſt Dominicus eiuſdem Barbaræ maritus, *Bart. in l. In ratione legis falcidia* 11. §. *quod vulgo num.* 8. *ff ad leg. Falcid. Rot. apud Merlin. de legit. deciſ.* 5. *num.* 3. *& coram Royas deciſ.* 22. *num.* 37. *cum quatuor ſeqq. & dec.* 53. *n.* 12. *verſ. non obſtat cum duobus ſeqq.*

Cæterùm datur non leuis fumus, quod
7 aliqui cenſus deſcripti non fuerint in inuentario, quod proindè multo minus probat ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorū bonorum, ſiue omiſſio fuerit per errorem, ſiue per dolum, *Add. ad Greg. deciſ.* 79. *num.* 6. *verſ. & facit ſimile, Rot. coram eodem Greg. deciſ.* 473. *num.* 3. *&* 4. Rurſus mobilia, & ſemouentia non fuerunt ibidem æſtimata, itaut in ſupputatione ſtatus hæreditarij certus illorum valor poſſit calculari, nihil releuante moderna
8 mobilium æſtimatione, quia fuit facta lite pendente, & extraiudicialiter abſque coniugum præſentia, & citatione, *Rot. recent. dec.* 17. *num.* 1. *par.* 6. *& deciſ.* 151. *num.* 21. *par.* 12. *& deciſ.* 686. *num.* 9. *coram Dunoz. iun.*

Similiter non releuant diuerſa inſtrumenta, & calculus à Petro ſuper illis proprio marte confectus; nam vltrà plures exceptiones contra eundem calculum oppoſitas, poteſt exinde quidem inferri, quod bona dictis inſtrumentis iuſtificata ſpectent ad hæredita-
9 tes à Barbara renunciatas, ſed deduci nō poteſt conſequentia pro aliorùm bonorum negatiua, *Rot. coram Arguell. deciſ.* 48. *n.* 5. *&* 6.

Minus facit, quod Rota dotem ſcut. 1500.
10 congruam eſſe exiſtimauerit in alia *Rauennaten.* nempè *deciſ.* 262. *par.* 9. *recent.* quia in præſenti caſu prætenditur non fuiſſe dotem de bonis fratris, ſed ipſiuſmet Barbaræ aſſignatam, & vlterius dos eiuſdem deciſionis
11 conſtituta fuerat de anno 1588. à quo tempore ad præſens mores, & cōſuetudines fuerunt valdè mutatæ, ac luxus, & faſtus, qui mirum in modum excreuerunt, antiquam dotium moderationem non admittunt, *Menoch. de arbitr. caſ.* 149. *num.* 39. *& ſeqq. Michalor. de fratrib cap.* 13. *num.* 19. *Theſaur. deciſ.* 192. *nu.* 6. vnde paſſim docet experientia dotes quotidiè augeri, vt præter mox allegatos tradunt *Sim. de Praet. conſ.* 90. *num.* 30. *in fin. Rot. deciſ.* 220. *num.* 3. *ad med. par.* 3. *deciſ.* 564. *n.* 15. *par.* 4. *tom.* 3. *& deciſ.* 48. *num.* 29. *&* 30. *par.* 12. *recent.* & proindè ex hoc capite euerti nequit dotis conſti-
12 tutio, quæ vlterius habita ratione ad conſuetudinem regionis, & natales viri congrua, & iuſta viſa fuit, *ad textum in l. quaro* 61. *& l. cū poſt* 70. §. *gener. &* §. *nuptijs ff. de iur.* [illegible]. *Rot. deciſ.* 213. *num.* 2. *par.* 11. *& deciſ.* 48. *nu.* 22. *par.* 12. *recent.*

Sublatis igitur exceſſu, & læſione, ſuccedit
13 de plano negatiua reſolutio ſecundæ partis dubij reſpicientis reſtitutionem in integrum, ſeù reintegrationem Petri, qui licèt in minori ætate conſtitutus, adhuc potuit cum omnibus ſolemnitatibus præfatam cōgruam dotem Sorori promittere, & ſubindè perſoluere, *arg. textus in l. vnic. C. ſi aduerſ. dot. Theſaur. deciſ.* 192. *num.* 8.

Et ita vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. *Aprilis* 1673.

ARGVMENTVM.

Dilatio ſoluendi ſortem cum obligatione interim ſoluendi fructus, expirat quando apparet eos non deberi: Appellatione filiorum quando non veniant fœminæ: Seria reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantem remanere non debet ſuperflua.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ ſunt conformes, quando vltimæ primas confirmant.*

2 *Validitas ſententiarum apparet ex reuolutione actorum.*

3 *Iuſtitia ſententiarum patet ex deciſionibus.*

4 *Sententiæ conformes, quæ ſunt validæ, & iuſtæ, debent exequi.*

5 *Renunciatarius tenetur ad ſolutionem præſtationis ſub cuius onere acceptauit renunciationem.*

6 *Etiamſi ſolutio facienda eſſet poſt mortem, quia ſi apparet non deberi fructus interim promiſſos, debet ſtatim fieri in vita.*

7 *Dilatio correſpectiua ad fructus, ceſſat, dum apparet illos non deberi.*

8 *Et tunc ſors debet ſolui abſque alia mora.*

9 *Fœminæ in contractu inter viuos non veniunt regulariter appellatione filiorum.*

10 *Vel ſaltem poteſt declarari per ſucceſſiuum inſtrumentum vbi fiat mentio ſpecifica filiorum maſculorum.*

deicommiſſi ex ponderatis in dicta huius cauſæ deciſione 27. Ian. prox. præt. §. agnouerunt, coram Me, valdè tamen conferunt ad arguendam veritatem enunciati quod cum alijs probationibus ſuperius ponderatis concordat *Rot. in Romana ſucceſſionis de Comitibus 26. Iunij 1647. §. ſupradictis accedit, coram Reuerend. Ghiſlerio, & in Romana fideicommiſſi 29. Nouembris 1663. §. hunc denique, coram bo. mem. Leone Veroſpio.*

13 runt, coram Me, valdè tamen conferunt ad arguendam

Denique non probatur identitas reſpectu Palatij, ſeu domorum, quas D. Petrus poſſidet propè Eccleſiam S. Andreæ de Valle, quia totum fundamentum D. Ducis deducitur ex
14 aſſertione teſtatoris emiſsa in teſtamento, quæ, quidquid ſit contra habentes ab eo cauſam, non ſufficit in præſenti caſu contra tertium ad *textum in l. rationes 6. & l. exempla 7. C. de probat. & l. fin. C. de conuen fiſc. debit. Alex. conſ. 96. nu. 7. verſ. non obſtat aſſertum teſtamentum lib. 5.* & inter tertium, & ſucceſſorem diſtinguunt *Cephal. conſ. 386. num. 29. 30. & 33. in fin. Maſcard. de probat. concl. 778. num. 14. & ſeqq. & ſignanter nu. 18. in fin. Rot. dec. 330. num. 3. 4. & 5. par. 4. to. 2.*
15 *recent.* Certius quia talis aſſertio non identificat huiuſmodi Palatium, ſeu domos fuiſſe illas à teſtatore poſſeſſas, cum ex eodem teſtamento appareat, quod hæc familia in eadem regione, & via diuerſas domos inſimul coherentes poſſidebat, & propterea cum demonſtrationes reddantur equiuocæ, & equè bene domibus teſtatorum, & alijs eius agnatorum conuenire poſſint, non ſuffragantur
16 D. Duci niſi identificè, & demonſtrationibus, quæ alijs domibus conuenire non poſſint, oſtendat, & digito demonſtret domum à fideicommittente relictam, *Mareſc. var. reſolut. lib. 1. cap. 12. num. 32. & 33. Seraph. dec. 1137. nu. 2. Dunoz inn. dec. 277. num. 2. & 4. & dec. 644. nu. 5. & in rec. deciſ. 19. n. 6. & 7. par. 12. & in Tudertina bonorum 15. Iunij 1668. §. hac autem bonorum commixtio, cum duobus ſeqq. coram Emin. D. Card. Carpineo Prodatario.*

Et ita vtraque parte audita fuit reſolutum.

Confirmata vt infra deciſ. 457.

RAVENNATEN. RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Lunæ 20. Martij 1672.

ARGVMENTVM.

Dos conſtituta ſorori, qui aliquas hæreditates fratri renunciauit, non dicitur exceſſiua, niſi firmatus fuerit ſtatus hæreditatum renunciatarum, & quando pro firmando ſtatu non ſuffragetur inuentarium, & exhibitio aliquorum inſtrumentorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos præſumitur congrua, & iuſta.*
2 *Læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ debet concludenter probari.*
3 *Dos mulieris renunciantis hæreditates dicitur conſtituta ex proprijs bonis, ſeu ſubrogata in locum, & pretium hæreditatum renunciatarum.*
4 *Ideoque læſio, ſeu exceſſus dotis conſtitutæ non ſuffragatur, niſi liquidetur, quid fuerit contributum pro dote vltra dictas hæreditates.*
5 *Inuentarium quinquennio ante confectum non probat ſtatum hæreditatis, quæ potuit interim augeri.*
6 *Inuentarium tutelare probat inter tutricem, & pupillos, non autem firmat ſtatum hæreditarium, nec coarctat negatiuam aliorum bonorum contra tertium.*
7 *Inuentarium, in quo non fuerunt deſcripta omnia bona, eo minus probat ſtatum hæreditatis, ſiue omiſſio fuerit per dolum, ſiue per errorem.*
8 *Æſtimatio bonorum mobilium facta extraiudicialiter lite pendente, et non citata parte nihil releuat.*
9 *Negatiua aliorum bonorum non infertur ex eo, quod aliqua iuſtificantur ſpectare ad quamdam hæreditatem.*
10 *Dos ſcutorum 1500. fuit iudicata congrua in cauſa Rauennaten.*
11 *Dotes, quæ antiquius erant congruæ, non reputantur hodie tales.*
12 *Dos congrua apparet illa, in cuius conſtitutione habetur ratio ad conſuetudinem regionis, et natales viri.*
13 *Minor non habet reſtitutionem in integrum aduerſus congruam dotem, quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & perſoluit ſorori.*

DECISIO CDXXX.

NOn acquieſcens Petrus doti ſcutorum quatuor millium monetæ veteris illatum partium, quam Barbaræ ſorori ſimul cum commune matre, vti vtriuſque curatrix ſolemniter conſtituerat, læſionem, & exceſſum Iudici de partibus propoſuit; at ſuccubuit eius contrariæ ſententiæ, & hodiè pariformi huius Sacri Tribunalis deciſioni, quia
1 cum præſumptio ſtet pro dotis congruitate, & iuſtitia, *Rot. coram Bich. dec. 310. num. 27. & coram Roias dec. 191. num. 1. verſ. quia præſumptio.*
2 debebat læſio, ſeu exceſſus concludenter probari, *Gabr. conſ. 20. num. 68. lib. 2. Crauet. conſ. 77. num. 4. et 5. Rot. recent. dec. 28. num. 16. par. 5. et dec. 366. num. 19. coram Bich.*

Non probatur autem in præſenti, quia cum Barbara correſpectiuè ad præfatam dotem, hæreditates patrui, patris, & matris in
3 beneficium Petri renunciauerit dos dicitur ex bonis mulieris conſtituta, ſeu potius in locum, & pretium renunciatarum hæreditatum ſubrogata, *Soccin. ſen. conſ. 135. num. 1. lib. 1. Rot. recent. deciſ. 110. num. 23. et ſeq. part. 8.*

quam

Digitized by Google

quam ſequitur in Romana pecuniaria 5. *Dec.* 1672.
§. *ſimiliter coram Reuerendiſsimo D. meo Albergato*
Decano, & propterea eo minus allegari mere-
tur exceſſus, ſeu læſio, quouſque non liqui-
detur, an, & quantum vltrà valorem earun-
4 dem hæreditatum Patruus de proprio in do-
te Sororis contribuerit, *Rot. coram Dunoz. iun.*
deciſ. 528. *num.* 21. repetita in allegata *dec.* 110.
par. 8. *recent.* & ſupponit in eadem cauſa *de-*
ciſ. 545. *ſub num.* 3. *coram eodem Dunoz. & in Me-*
leuitana fideicommiſſi 20. *Februarij* 1669. §. *quod*
euertere coram Illuſtriſs. D. Beuilaqua.
Quod ex inuentario, & inſtrumentis exhi-
bitis hactenus non conſtat, quia ab inuenta-
rio confecto de anno 1652. non infertur ad
5 congruitatem, ſeu iuſtitiam dotis conſtitutæ
de anno 1657. lapſo interim quinquennio,
quo pendente denunciatæ hæreditates, inue-
ſtimentis, quorum datur probatio, aliiſque
modis potuerunt augeri, ideòque directè nõ
releuat hoc inuentarium, quod tempus do-
tationis non percutit, vt opus eſſet, per ea,
quæ aduertunt *Crauett. conſ.* 77. *num.* 5. *verſ. in*
qua diſcuſſione, Rot. coram Merlin. deciſ. 249. *nu.* 19.
& 20. *verſ. vndè non rectè infertur, & corã Royas*
deciſ. 117. *num.* 19. Sed quando etiam præfatum
6 tempus percuteret, non tamen concluderet
ſtatum hæreditarium, & negatiuam aliorum
bonorum, quia cùm inuentarium ſit tutelare
quatenus probat inter Tutricem, & pupillos,
non propterea firmat ſtatum hæreditarium,
& coarctat aliorum bonorum negatiuam cõ-
tra tertium, qualis eſt Dominicus eiuſdem
Barbaræ maritus, *Bart. in l. in ratione legis fal-*
cidiæ 11. §. *quod vulgo num.* 8. *ff ad leg. Falcid. Rot.*
apud Merlin. de legit. deciſ. 5. *num.* 3. *& coram Royas*
deciſ. 22. *num.* 37. *cum quatuor ſeqq. & dec.* 53. *n.* 12.
verſ. non obſtat cum duobus ſeqq.
Cæterùm datur non leuis fumus, quod
7 aliqui cenſus deſcripti non fuerint in inuen-
tario, quod proindè multo minus probat ſta-
tum hæreditarium, & negatiuam aliorũ bo-
norum, ſiue omiſſio fuerit per errorem, ſiue
per dolum, *Add. ad Greg. deciſ.* 79. *num.* 6. *verſ.*
& facit ſimile, Rot. coram eodem Greg. deciſ. 473.
num. 3. *&* 4. Rurſus mobilia, & ſemouentia
non fuerunt ibidem æſtimata, itaut in ſuppu-
tatione ſtatus hæreditarij certus illorum va-
lor poſſit calculari, nihil releuante moderna
8 mobilium æſtimatione, quia fuit facta lite
pendente, & extraiudicialiter abſque coniu-
gum præſentia, & citatione, *Rot. recent. dec.* 17.
num. 1. *par.* 6. *& deciſ.* 151. *num.* 21. *par.* 12. *& de-*
ciſ. 686. *num.* 9. *coram Dunoz. iun.*
Similiter non releuant diuerſa inſtrumen-
ta, & calculus à Petro ſuper illis proprio
marte confectus; nam vltrà plures exceptio-
nes contra eundem calculum oppoſitas, po-
teſt exinde quidem inferri, quod bona dictis
inſtrumentis iuſtificata ſpectent ad hæredita-
9 tes à Barbara renunciatas, ſed deduci nõ po-
teſt conſequentia pro aliorùm bonorum ne-
gatiua, *Rot. coram Arguell. deciſ.* 48. *n.* 5. *&* 6.
Minus facit, quod Rota dotem ſcut. 1500.
10 congruam eſſe exiſtimauerit in alia *Rauenna-*
ten. nempè *deciſ.* 262. *par.* 9. *recent.* quia in præ-
ſenti caſu prætenditur non fuiſſe dotem de
bonis fratris, ſed ipſiuſmet Barbaræ aſſi-
gnatam, & vlterius dos eiuſdem deciſionis
11 conſtituta fuerat de anno 1588. à quo tem-
pore ad præſens mores, & cõſuetudines fue-
runt valdè mutatæ, ac luxus, & faſtus, qui
mirum in modum excreuerunt, antiquam
dotium moderationem non admittunt, *Me-*
noch. de arbitr. caſ. 149. *num.* 19. *& ſeqq. Michalor.*
de fratrib cap. 13. *num.* 19. *Theſaur. deciſ.* 192. *nu.* 6.
vnde paſſim docet experientia dotes quoti-
diè augeri, vt præter mox allegatos tradunt
Sin. de Prat. conſ. 90. *num.* 30. *in fin. Rot. deciſ.* 220.
num. 3. *ad med. par.* 3. *deciſ.* 564. *n.* 15. *par.* 4. *tom.* 3.
& deciſ. 48. *num.* 29. *&* 30. *par.* 12 *recent.* & proin-
de ex hoc capite euerti nequit dotis conſti-
12 tutio, quæ vlterius habita ratione ad con-
ſuetudinem regionis, & natales viri congrua,
& iuſta viſa fuit, *ad textum in l. quaro* 61. *& l. cũ*
poſt 70. §. *gener. &* §. *nuptiis ff. de iur. dot. Rot. de-*
ciſ. 213. *num.* 2. *par.* 11. *& deciſ.* 48. *nu.* 22. *par.* 12.
recent.
Sublatis igitur exceſſu, & læſione, ſuccedit
13 de plano negatiua reſolutio ſecundæ partis
dubij reſpicientis reſtitutionem in integrum,
ſeu reintegrationem Petri, qui licèt in mi-
nori ætate conſtitutus, adhuc potuit cum
omnibus ſolemnitatibus præfatam cõgruam
dotem Sorori promittere, & ſubindè perſol-
uere, *arg. textus in l. vnic. C. ſi aduerſ. dot. Theſaur.*
deciſ. 192. *num.* 8.
Et ita vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Veneris 14. *Aprilis* 1673.

ARGVMENTVM.

Dilatio ſoluendi ſortem cum obligatione interim ſoluendi fructus, expirat quando apparet eos non deberi: Appellatione filiorum quando non veniant fœminæ: Seria reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantem remanere non debet ſuperflua.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ ſunt conformes, quando vltimæ primas confirmant.*
2 *Validitas ſententiarum apparet ex reuolutione actorum.*
3 *Iuſtitia ſententiarum patet ex deciſionibus.*
4 *Sententiæ conformes, quæ ſunt validæ, & iuſtæ, debent exequi.*
5 *Renunciatarius tenetur ad ſolutionem præſtationis ſub cuius onere acceptauit renunciationem.*
6 *Etiamſi ſolutio facienda eſſet poſt mortem, quia ſi apparet non deberi fructus interim promiſſos, debet ſtatim fieri in vita.*
7 *Dilatio correſpectiua ad fructus, ceſſat, dum apparet illos non deberi.*
8 *Et tunc ſors debet ſolui abſque alia mora.*
9 *Fœmina in contractu inter viuos non veniunt regulariter appellatione filiorum.*
10 *Vel ſaltem poteſt declarari per ſucceſſiuum inſtrumentum, vbi fiat mentio ſpecifica filiorum maſculorum.*

11 *Vna, eademque perſona reſpectu diuerſorum, & compatibilium effectuum poteſt gerere duplicem figuram.*

12 *Reſeruatio alicuius crediti facta per renunciantẽ, quando fiet demonſtratiuè, itaut debeatur, quamuis creditum non exiſteret.*

13 *Interpretatio illa quantum fieri poteſt eſt ſumenda ne conuentiones, ſeù verba contrahentium remaneant ſuperflua.*

14 *Obſeruantia demonſtrat creditum reſeruatum non eſſe inane, vel fuiſſe ſumptum demonſtratiuè.*

15 *Non eſt habenda ratio primæ renunciationis, cui ſecunda derogauit.*

16 *Renunciatarius ſicut aliquid acquiſiuit à renunciante, ita poteſt eidem retrocedere.*

17 *Renunciatarius, qui promiſit aliquid ſoluere poſt mortem, ſi compellatur ad ſolutionem in vita poteſt admitti ad oblationem reſtituendi omnia recepta pe[illegible]nunciationem, & liberari à dicta ſolutione.*

DECISIO CDXXXI.

A Tribus ſententijs in Curia latis ad fauo-
rem Clementis in ſæculo, Pij verò in
Religione nuncupati, commiſſa mihi cauſa
appellationis à Pio eius Patruo interiectæ,
propoſui dubium ab ipſa commiſſione de-
ſumptum, An conſtaret de tribus conformi-
bus, quæ venirent exequendæ, affirmatiuè à
1 Dominis reſolutum; Cùm enim appareant
conformes ex lectura ſententiarum, quarum
poſtremæ primas confirmant, *gloſ. in Clem.
prima verb. alicuius de ſent. & re iud. cum concor-
dantibus in Bononien. Domunculararum 8. Febr. 1672.
§. conformitas coram R.P.D. meo Bourlemont*, va-
2 lidæ ex reuolutione actorum iuxtà vulgatam
deciſionem Caputaq. 262. par. 2. & iuſtæ ex dua-
3 bus deciſionibus, quarum prima prodijt *co-
ram Reuerendiſſ. D. meo Albergato Decano die pri-
ma Iulij 1671. & ſecunda coram R.P.D. meo Ron-
dinino 9. Maij 1672.* veniunt vtique exequen-
4 dæ, vt dixit *Rot. in Bonon. Domus 11. Febr. 1669.
coram me.*

Sanè iuſtitia, ſuper qua dumtaxat quæſtio
erat, concurrere viſa eſt in hac hypotheſi, vbi
Clemens, ſeù Pius Nepos omnia eius bona
Pio Patruo alitèr non renunciauit, quàm
reſeruata eius tãgenti portione in libris duo-
decim millibus ſibi, & Hieronymo eius Fra-
tri à Matre dimiſſis, ſeù ceſſis; Indè enim
Patruus, qui renunciationem tali pacto acce-
5 ptauit, non poteſt ſolutionem portionis effu-
gere, *l. ſi donationis C. de contrahen. empt. l. legem
quam C. de donat.* & in fortioribus terminis *in
Romana, ſeù Albanen. Vinea 20. Iunij 1670. §. At
fuit conſideratum, cor. Reuerendiſſ. D. meo Decano*,
etiamſi huiuſmodi portio ſolui debuiſſet poſt
6 obitũ renunciantis; nam ſatis eſt, quod renũ-
ciatarius promiſerit renuncianti quoad vixe-
rit fructus eiuſdem portionis perſoluere; quia
7 cũ A.C. & ſubindè Rota exiſtimauerit huiuſ-
modi fructus non deberi, & ſolutos compu-
tandos in ſortem, indè ceſſauit cauſa dilatio-
nis correſpectiuæ ad dictos fructus interim
ſoluendos, & propterea ceſſare debet & ipſa
dilatio, iuxtà *text. in l. à filia 62. §. alumno ff. ad
S.C. Trebell. & l. liberto 21. §. fin. ff. de ann. leg.
Alex. conſ. 34. num. 5. in fin. & num. 6. lib. 2. Rot. de-
8 ciſ. 3. num. 10. par. 11. recent.* vndè ſortem abſque
alia mora fore ſoluendam reſoluit in ſimili
Rot. coram Coccin. deciſ. 2340. num. 2. & ſeqq.

Portio autem, quæ in dictis libris 12. mill.
renuncianti debebatur non erat quarta iuxtà
prætenſionem Patrui calculantis quatuor fi-
lios duos ſcilicet maſculos, & totidem fœ-
minas, ſed dimidia, iuxtà numerum duorum
filiorum maſculorum, quibus nominatim, &
expreſsè Patruo eorum nomine ſtipulante
Mater dictas libras 12 mil. dimiſerat; Non eſt
propterea habenda ratio præcedentis apochę,
in qua Mater hãc dimiſſionẽ facere promit-
tebat indefinitè ad fauorem filiorum; Vltrà
quod enim apocha non continebat dimiſſio-
nem abſolutam, & perfectam, quæ in ſucceſ-
ſiuo inſtrumento fuit conſumata, vt probat
deciſio R.P.D. mei Rondinini §. licet enim cum ſeq.
9 Aut huiuſmodi expreſſio ſuaptè natura non
continebat fœminas, quæ in contractu inter
viuos appellatione filiorum regulariter non
veniunt, *Alexand. conſ. 61. num. 1. & ſeqq. lib. 1.
Rot.* innumeros adducens concordantes *in de-
ciſ. 125. per tot. par. 2. recent.* aut ſaltem erat du-
10 bium, vtrum fœminæ comprehenderentur,
& benè potuit declarari, ſeù enucleari per
ſucceſſiuum inſtrumẽtum, vbi Mater dimiſ-
ſionem, ſeù ceſſionem fecit, & Patruus reſpe-
ctiuè acceptauit nominatim pro filijs maſcu-
lis, vt benè tradit *Cutell. de donat. tom. 2. diſcurſ. 1.
ſpecial. 7. num. 30. verſ. imò ſepoſita*, quem ſequi-
tur *Rot. in Romana Donationis 13. Ianuarij proxi-
mè præteriti §. nomen verò filiorum verſ. imò ſuffi-
cit coram R.P.D. meo Caſtrillo*, & quoad decla-
rationem præcedentis apochæ ex ſubſequuto
inſtrumento confert *deciſio 133. nu. 16. & ſeqq.
coram Eminentiſſimo Ottob.*

Neque obſtat, quod creditum huius reſer-
uatæ portionis non exiſteret tamquam ſub-
latum, ſeù extinctum per eius refutationem
à Matre factam erga dictum Clementem, &
alium filium hæredes Benedicti debitoris, vl-
tra quod enim Pius Patruus ſimul cum dicto
Benedicto eius Fratre tenebatur in ſolidum
ad ſolutionem huius debiti, vel non repu-
11 gnat in iure, quod vna, eademque perſona
reſpectu effectuum diuerſorum, & compati-
bilium duplicem gerat figuram, *arg. Textus in
l. Tutorem 22. ff. de his quæ vt indign. Rot. in Foſſa-
nen. præbenda 27. Martij 1669. §. non quod, coram
R.P.D. meo Vicecomite*, vel de ſtricta proprieta-
te terminorum non eſt quęrendum, cum cre-
ditum reſeruatum pręſente, & conſentien-
te renunciatario, qui ſeriem facti optimè cal-
12 lebat, ſumi potiùs debeat demonſtratiuè,
quàm taxatiuè, adeòut ſumma enunciata re-
nuncianti, qui voluit ſibi aliquid reſeruare
perſolueretur, ſiue creditum adhuc exiſteret,
ſiue cum patrimonio renunciantis fuiſſet iam
confuſum, iuxtà Theoricam *Bart. in l. Centu-
rio 15 nu. 39. ff. de vulg. & pupill. l. cum pater 79.
§. merſæ num. 8. ff. de leg. 2. Crauett. conſ. 301. n. 5.
Rot. coram Merlin. deciſ. 428. num. 12. & 15.* Ne
intentio renunciantis fruſtretur, & adeò ſe-
13 ria conuentio ſuper beneficio ſummæ reſer-
uatæ

uitæ tàm in vita, quàm in morte remaneat ſuperflua, quod quantum fieri poteſt eſt euitandum, ad *text. in l. hanc legem 22. ff. de contrab. empt. Alex. conſ. 36. num. 5. lib. 2. Dunoz, iun. deciſ. 453. num. 56. & Arguel. deciſ. 90. num. 9. 10. & 11.* Imò ipſe renunciatarius ſoluendo di-
14 uerſos terminos fructuum reſeruatorum, comprobauit creditum, ſeú ſummam reſeruatam non eſſe inanis momenti inducendo exindè obſeruantiam, à qua optimè infertur ad interpretandum, quod ſumma, ſeù portio reſeruata ſumi debeat demonſtratiuè, iuxtà ea, quæ aduertit *Rota coram Merlin. deciſ. 697. num. 25. & duobus ſeqq.*

Non attenta prima renunciatione, in qua Nepos huiuſmodi ſummam, ſeù portionem ſibi non reſeruauit, quia cùm ſubindè præſente, & acceptante Patruo aliam renunciationem fecerit, cum præfata reſeruatione non
15 eſt habenda ratio primæ, cui ſecunda, & poſterior renunciatio in hac parte derogauit, *l. pacta nouiſſima 12. C. de pact. l. ſi vnus 27. in princip. ff. eodem tit. & l. ſed & poſteriores ff. de legib.*
16 eodem enim modo, quo Patruus ex prima etiam hanc ſummam, ſeù portionem reſeruatam adeptus eſt, ità potuit in ſecunda eam Nepoti retrocedere, ſeù permittere, quod ille hanc portionem reacquireret, ſibique reſeruaret, ex naturali ratione relata *in l. nihil tam naturale 35. & in l. fere 196. ff. de reg. iur.*

Quia verò Patruus, qui hanc portionem
17 Nepoti viuēti perſoluere præcisè, & expreſsè non promiſerat, exhibet reſtituere bona renunciata, quibus vlterius euictionem imminere allegat; Ideò Domini quamuis allegatæ euictionis rationem non habuerint, càtenus tamen exequutioni trium conformium locum eſſe cenſuerunt, quatenus hæc exhibitio ad omnimodum effectum, & implementum non perducatur.

Et ita vtraque &c.

Reformata vt infra deciſ. 453.

TOLENTINA CANONICATVS.

Veneris 14. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Iuſpatronatus ex priuilegio cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, & tale dicitur quando non conſtat de fundatione, vel dotatione pleniùs probanda per Communitatem, nec ſufficit ad hunc effectum aliqualis contributio, aut dos conſtituta ex bonis Eccleſiæ; Iuſpatronatus mixtum cadit ſub regulis Cancellariæ, quando vacatio ſuccedit in Turno Eccleſiaſtici.

SVMMARIVM.

1 *Ad retardandam exequutionem Literarum Apoſtolicarum commiſſam cum clauſula* arbitrio, *fumus deduci debet ſuper dotatione, vel fundatione beneficij, quod obijcitur eſſe de iurepatronatus laicali.*
2 *Iuſpatronatus ex priuilegio cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, & num. 17.*
3 *Nec attēditur ad hunc effectum quaſi poſſeſſio præſentandi, quæ abſque titulo fundationis, vel dotationis inficitur decreto irritanti regulæ reſeruatoriæ menſium, & num. 12.*
4 *Communitas tenetur plenius probare fundationem, vel dotationem iuriſpatronatus ob ſuſpicionem vſurpationis.*
5 *Iuſpatronatus adipiſci non poteſt per Communitatem laicalem dum beneficium fuit docatum, ſeù fundatum ex bonis Eccleſiæ.*
6 *Subiectio Eccleſiæ ad fauorem Communitatis laicalis non admittitur in damnum alterius Eccleſiæ, & abſque aſſenſu Pontificis.*
7 *Iuſpatronatus fundatum, vel dotatum ex alienis bonis dicitur ex priuilegio.*
8 *Iuſpatronatus non infertur ex aliqua contributione, ſeù eleemoſyna elargita abſque vllà mentione iuriſpatronatus, ſeù dotis.*
9 *Eccleſia non ſubijcitur iuripatronatus laicali mediante quolibet augumento dotis.*
10 *Sed illo tantum, quod excedat, vel ſaltem adæquet medietatem congruæ dotis.*
11 Spad. conſ. 2. lib. 1. *declaratur.*
13 *Obſeruantia, quæ non eſt vniformis, ſed potiùs deſtructiua non attenditur.*
14 *Eleemoſynæ per liberam oblationem efficiuntur de patrimonio Dei, & Sanctorum, & proinde nunquam redeunt ad oblatores.*
15 *Iuſpatronatus non poteſt acquiri Cōmunitati abſq; dotatione, vel fundatione non obſtante conſenſu Ordinarij.*
16 *Sed requiritur auctoritas Pontificis.*
18 *Exercitium iuris præſentandi eſt diuiduum.*
19 *Iuſpatronatus mixtum, cuius exercitium fuit diuiſum inter laicum, & Eccleſiaſticum adhuc cenſetur Eccleſiaſticū quando vacatio ſucceſſit in turno Eccleſiaſtici.*
20 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum cadit ſub regula reſeruatoria menſium.*

DECISIO CDXXXII.

FVndamentis duarum deciſionum hodie Domini inhærentes, iterum cenſuerunt non intrare arbitrium ad retardandam exequutionem Literarum Apoſtolicarum Cyriaci, quippè reſeruatio Canonicatus vacatis in menſe Apoſtolico eſt clara, & indubitata, exceptio autem iuriſpatronatus eſt adeò turbida, vt quamuis in commiſſione ſignata
1 cum clauſula, *arbitrio*, ſufficiat fumus iuriſpatronatus iuxtà auctoritates pro Benaduccio allegatas, non tamen omnis fumus ſuf-
3 fragatur ad impediendam exequutionem huiuſmodi literarum, ſed ille tantùm, qui ſuper pacifica fundatione, vel dotatione beneficij deducitur, vt concilians o contrarias auctoritates reſpondit *Rot. deciſ. 658. num. 22 par. 1. recent.* & ratio eſt, quia aliàs iuſpatrona-
2 tus remanet ex priuilegio, & ſic abſque difficultate cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſs. 18. num. 18. & ſeqq. Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 573. & tribus ſeqq. Rot. deciſ. 58. num. 1. & deciſ. 88. nu. 2. 3. 8. & 9. par. 1. recent. & deciſ. 1056. num. 3. 4. & 18. coram*

3 *Coccin.* indeque fruſtrà allegatur quaſi poſſeſ-
ſio præſentandi, quæ abſque titulo fundatio-
nis, vel dotationis ad hunc effectum non
attenditur tamquam radicitus infecta, & ſub-
lata per decretum irritans appoſitum in re-
gula reſeruatoria menſium, *Rot. d. deciſ.* 58.
num. 1. *& vlt. par.* 1. *recent.* & pleniſſimè *coram*
Coccin. vbi materia appoſitè diſtinguitur *d. de-*
ciſ. 1036. *num.* 18. *& ſeqq. & num.* 34. *& ſeqq. &*
deciſ. 1077. *num.* 2. 3. *& ſeqq.* cum alijs allegatis
in ſecunda cauſæ deciſione, quæ prodijt die
2. Maij anni præteriti § *manifeſte*.

Nullatenus verò huiuſmodi titulus pro-
4 batur à Communitate Tolentini, quæ ob ſu-
ſpicionem vſurpationis debuiſſet hoc aſſum-
ptum pleniùs probare, *Rot. coram Penting. de-*
ciſ. 383. *& deciſ.* 403. *vtrobique num.* 1. Arguendo
enim à partium enumeratione quatenus de-
ſumitur ex conceſſione Eccleſię S. Petri, eiuſ-
que ædificiorum, & horti factæ per Capitulũ
Capuccinis cum facultate in caſu receſſus
eorundem Capuccinorum Communitati re-
ſeruata eligendi vnum ex Canonicis Capituli
5 in Capellanum præfatæ Eccleſiæ remouetur
potiùs quàm iuſtificetur fundatio, vel dota-
tio ex parte Communitatis, quæ ex bonis
Eccleſiaſticis pro habitatione Capuccinorum
aſſignatis adipiſci non potuit iuſpatronatus,
Rot. deciſ. 630. *num.* 56. *par.* 4. *tom.* 3. *recent. & de-*
ciſ. 273. *num.* 8. *coram Celſ.* & in terminis ſimilis
dotationis, ex qua Communitas iuſpatrona-
tus deducebat, *Rot. coram Peutinger. deciſ.* 383.
num. 3. *verſ. inſtrumentum, & num.* 4. confirmata
in alleg. deciſ. 403. *num.* 1. *in fin. num.* 2. *& num.* 4.
6 præſertim quia agitur de ſubiectione Eccle-
ſiæ ad fauorem Communitatis laicalis, quæ
cum euidenti damno Capituli, & abſque ſo-
lemnitate aſſenſus Pontificij, imò abſque aſ-
ſenſu Ordinarij tolerari, & admitti non de-
bet, iuxtà *text. in cap.* 2. *de reb. Eccleſ. non alien. in*
6. *Rot. deciſ.* 318. *num.* 7. *& ſeqq. par.* 5. *recent.* &
7 quando etiam Communitati ex prædicta cō-
ceſſione aliquod iuſpatronatus fuiſſet acqui-
ſitum, eſſet vtique ex priuilegio, dum ex alijs,
quàm ex eius bonis fundatio, & dotatio pro-
ceſſiſſe euidentèr apparet, *Rot. deciſ.* 658. *nu.* 4.
par. 1. *& deciſ.* 630. *num.* 55. *verſ. quod verò, & duo-*
bus ſeqq. par. 4. *tom.* 3. *recent. & deciſ.* 239. *num.* 10.
coram Celſ.

Quatenus verò infertur ex quibuſdā elee-
8 moſynis à Communitate poſtmodum con-
tributis in reaptationem ædificiorum, & am-
pliationem Horti nullius eſt releuantiæ, quia
Communitas potiùs munere benefactricis,
quàm dotantis fungi voluiſſe arguitur, dum
has eleemoſynas liberè, & ſimplicitèr maiori
commoditati Capuccinorum cōtribuit, nulla
prorsùs habita mentione dotis, vel iuriſpa-
tronatus, *Abb. conſ.* 59. *num.* 2. *verſ. vnde ſi quis*
par. 2. *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quaſt.* 8. *num.* 2. *&*
ſeqq. & in præciſis terminis reſtaurationis ędi-
ficiorum, ſeù ampliationis Horti, vel Siluæ
in Conuentu poſtmodum dimiſſo à Capuc-
cinis, *Rot. in Narnien. ſuppreſſionis Conuentus* 5.
Maij 1664. *§. prout deduci, & §. præterea coram*
Reuerendiſs. D. Beuilaqua Vrbis Gubernatore. Cer-
tiùs quia huiuſmodi augumentum dotis eſt
valdè modicum, & tenue, vt plenè probat
poſtrema cauſæ deciſio, cui hodie in cōpro-
bationem additur emptionem terrarum pro
ampliatione Horti modico pretio ſcutor. 57.
fuiſſe factam à Sindicis Capuccinorum, nec
conſtare integrum pretium fuiſſe ſolutum,
cùm potuerit reſiduum nullo modo, vel alio-
rum eleemoſynis ſatisfieri; Vndè æquum nō
9 eſt liberam Eccleſiam quolibet augumento
dotis in ſeruitutem, præſertim laicalē tranſ-
ferri, iuxtà *gloſ.* communitèr receptam *in*
can. pia mentis 16. *quaſt.* 7. *Ricc. in prax. for. Eccleſ.*
cap. 161. *num.* 1. *lib.* 1. *Celſ. deciſ.* 239. *num.* 6. ſed
10 illo tantùm, quod excedit, vel ſaltem adæ-
quat medietatem fructuum benefici;, ſeù Ec-
cleſiæ, *Garz. de benef. par.* 5. *cap.* 1. *num.* 532. *Lotter.*
de re benef. lib. 2. *quaſt.* 8. *num.* 16. 20. *& plurimis*
ſeqq. Add. ad Buratt. deciſ. 931. *num.* 9. *&* 10. *Rota*
recent. par. 1. *d. deciſ.* 58. *ſub num.* 5. *verſ. neque ex*
augumento, & num. 8. *& coram Ninot dec.* 39. *n.* 16.
& deciſ. 73. *num.* 5.

Hinc non applicatur *conſ.* 2. *Spadæ lib.* 3. vbi
11 affirmat per dotem quamuis inæqualitèr à
pluribus conſtitutam iuſpatronatus omni-
bus in ſolidum acquiri, ibidem enim ageba-
tur in erectione noui beneficij, in qua com-
patronus ſummam conſiderabilem ducatorũ
duorum millium contribuerat, cum expreſ-
ſa conditione per Papam approbata acquirē-
di iuſpatronatus beneficij in actu huius con-
tributionis erecti; Hic autem ea omnia defi-
ciunt, quippè approbatio Pontificis nō oſten-
ditur, ſumma quæ fuit contributa eſt valdè
modica, nulla legitur mentio dotis, vel re-
ſeruatio iuriſpatronatus in ipſa præſtatione
eleemoſynæ, quæ vlterius fuit præſtita poſt
conceſsionem Eccleſiæ S. Petri, eiuſque ędi-
ficiorum, & Horti facta Capuccinis, & de-
clarando auctoritates ſibi aduerſantes admit-
tit *Spad. vbi ſupra num.* 7.

Rursùs ſi vult iuſpatronatus coadiuuari ex
12 deputatione Capellani facta per Communi-
tatem de anno 1601. poſt receſſum Capucci-
norum, vrget ratio ſuperiùs adducta, quod
ſimplex quaſi poſſeſſio præſentandi nihil cō-
fert ad euitādam regulam reſeruatoriā men-
ſiū, quinimo exindè magis confouetur vſur-
pationis præſumptio, dum Communitas vi-
ce eligendi Canonicum in Capellanū huius
Eccleſiæ, iuxtà formam conceſsionis factæ
Capuccinis, alium presbyterum ſibi benè vi-
ſum deputauit: retorquetur igitur potiùs
13 quàm iuuet hæc obſeruantia, quæ non ten-
dit ad vniformem conſeruationem, ſed ad
difformem deſtructionem ſupradictæ formæ,
& iurium Capituli, *Rot. recent. deciſ.* 136. *nu.* 10.
& deciſ. 196. *num.* 7. *poſt med. verſ. obſeruantia enim*
par. 1. *& deciſ.* 319. *num.* 5. *par.* 6. *& deciſ.* 333. *n.* 47.
& 48. *par.* 9. *& deciſ.* 930. *num.* 6. *coram Coccin.*

Quatenus denique pro fundamento addu-
citur erectio huius Eccleſiæ in Canonicatum
cum tranſactione inita anno 1637. de conſē-
ſu Ordinarij inter Capitulum, & Communi-
tatem ſuper alternatiua præſentatione Cano-
nici, non fuit apud Dominos maioris rele-
uantiæ; quippè in hac erectione Communi-
tas nihil prorsùs de proprio ſubminiſtrauit,
nec

nec potuit propriæ munificentiæ ſupradictas
eleemosynas prorſus adſcribere; nam, vltrà
reſponſiones ſuperiùs adductas, non poſſunt
14 per Communitatem ad aliquem effectum
allegari prædictæ eleemoſynæ, quæ per libe-
ram oblationem effectæ fuerunt de patrimo-
nio Dei, & Sanctorum, & proindè non redie-
runt ad Communitatem, quamuis Capucci-
ni à Conuentu receſſerint, ad trad. per *Tira-
quell. priuileg. pia cauſ. 91. verſ. ideo legatum, Pere-
grin. de fideicom. art. 11. num. 64. Gratian. diſcept.
for. 131. num. 15.*

Ideoque nihil releuat conſenſus, & appro-
15 batio Ordinarij, cui nõ licebat Eccleſiã S. Pe-
tri ſeu Canonicatũ in illa erectum Iuripatro-
natus Communitatis ſubijcere, *Abb. conſ. 106.
ſub num. 4. par. 2. Beron. conſ. 4. num. 33. lib. 1. Rot.
deciſ. 358. num. 5. par. 1. & deciſ. 318. num. 7. par. 5.
16 recent.* ſed requirebatur authoritas Pontificis,
iuxtà *textum in cap. 2. de reb. Eccleſ. non alien. in 6.*
17 quæ ad hunc effectum eximendi Canonica-
tum à reſeruationibus, nec ſuffragaretur, quia
ceſſante dotatione, vel fundatione iuſpatro-
natus ſic à Pontifice conceſſum remaneret
ex priuilegio, *Rot. deciſ. 58. num. 2. 3. & 5. & de-
ciſ. 83. num. 2. & 3. par. 1. & deciſ. 630. num. 54. &
ſeqq. par. 4. tom. 3. recent.*

Cęterum quando etiam ſine veri præiudi-
cio ſupponi velit legitimum iuſpatronatũs
ad fauorem Communitatis, adhuc turbidi-
tas exceptionis Benaducci non euitatur, quia
18 cum exercitium iuris pręſentandi potentia-
liter diuiduum, *Rocch. de iurepatr. verb. Ius n. 12.
Garz. de benef. par. 5. cap. 1. num. 242. Bich. dec. 105.
num. 7.* fuerit actu diuiſum inter Capitulum,
19 & Communitatem mediante conuentione
de alternis vicibus pręſentãdo, ſatis eſt, quod
vacatio obtigerit in Turno Capituli, vt iuſ-
patronatus cenſeri debeat Eccleſiaſticum, *Io.
Andr. in c. p. cum in illis §. fin. in fin. de preben. in 6.
Garz. de benef. par. 5. d. cap. 1. num. 614. Viuian. de
iurepatron. lib. 1. cap. 4. num. 18. Monet. de commut.
vltim. volunt. cap. 20. ſub num. 86. circa fin. verſ.
declaratur tertio. Barboſ. de iur. Eccleſ. tom. 2. lib. 3.
20 cap. 12. num. 17.* Quod cadit ſub regula reſer-
uatoria menſium, *Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſs.
18. num. 6. Rot. coram Bich. deciſ. 273. num. 7. & de-
ciſ. 302. num. 11.* non obſtantibus auctoritati-
bus in contrarium repetitis, cùm eis reſpon-
deat vltima cauſę deciſio §. *fin.*

Et ita reſolutum fuit ſtandum eſſe in deci-
ſis, vtraque parte informante.

ROMANA FIDEICOMMISSI IO. PETRI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Lunæ 17. Aprilis 1673.

ARGVMENTVM.

Copia collationata, quibus concurrentibus ſatis probet: In teſtamento inter liberos non requiruntur ſolemnitates: Reciproca de linea ad lineam probatur nedum tribus ſuis requiſitis, ſed alijs argumentis, & coniecturis, quę referuntur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Copia collationata per Notarium cum ſuo originali non minus probat, quàm ipſa matrix.*
2 *Amplia in odium nolentis exhibere originale reſtitutum eius authori.*
3 *Et quando copia adminiculatur.*
4 *Et quando ille, contra quem exhibetur, illam produxit, eiuſque fundamento obtinuit ſententiam.*
5 *Scriptura, quam quis iudiciali productione approbauit, non poteſt reprobari.*
6 *Copia collationata Teſtamenti probat, licèt nõ fuerit recognitum originale, quod non exhibetur, ſeù non inuenitur.*
7 *Recognitio æquipollens Teſtamenti reſultat ex longæua, & continuata obſeruantia.*
8 *Teſtamentum antiquiſſimum adminiculatum, & obſeruatum probat abſque alia recognitione.*
9 *Teſtamentum inter liberos non requirit ſolemnitates, cùm ſufficiat quoquo modo conſtare de perfecta voluntate Teſtatoris.*
10 *Voluntas perfecta Teſtatoris probatur ex verbis poſitiuis, & perfectis, quibus diſpoſuit.*
11 *Item ex illa expreſſa declaratione, atteſtando eſſer la mia volontà.*
12 *Item ex ſubſcriptione, que ſolet eſſe finis, & complementum actus ſubſcripti.*
13 *Et ex ſubſignatione proprij ſigilli, quæ non ſolet apponi actui præparatorio, ſed prorſus perfecto, et conſumato.*
14 *Deſcendentes poſiti in conditione dicuntur vocati in vim Statuti Vrbis lib. 1. cap. 141.*
15 *Reciproca de linea ad lineam infertur nedum ex tribus requiſitis, de quibus in* l. Titio Seio §. Seiæ liberis ff. de leg. ſecundo, *ſed etiam alijs argumentis, & coniecturis.*
16 *Reciproca de linea ad lineam minoribus coniecturis inducitur inter deſcendentes.*
17 *Et coniecturæ ad hunc effectum ſunt inſimul conſiderandæ, licèt ſingulæ non prodeſſent.*
18 *Subſtitutio in defectum lineæ maſculinæ dicitur facta illius vltimo maſculo.*
19 *Subſtitutio facta ad fauorem extranei aggregandi ad familiam in defectum lineæ maſculinæ arguit fuiſſe inductum fideicommiſſum inter omnes deſcẽdentes maſculos.*
20 *Votum conſeruandi agnationem eſt potiſſima coniectura pro reciproca de linea ad lineam.*
21 *Et arguitur ex eo quod Teſtator vocauerit lineam maſculinam, eaque deficiente extraneum adoptãdum, qui nomen, & inſignia familiæ deferret, cum expreſſa ratione conſeruandi familiam ſemper viuam.*
22 *Reciproca de linea ad lineam arguitur etiam ex alia valida coniectura digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum.*
23 *Et arguitur etiam ex reciproca inter primo vocatos.*

DECISIO CDXXXIII.

PRodijt die 27. Ianuarij præteriti deciſio D. Duci Caffarello fauorabilis ſuper fideicommiſſo Proſperi ſen. Epiſcopi Aſculani, & ſubinde die 17. Martij prox. præt. alia contraria ſuper articulo immiſſionis denegatæ in bonis eiuſdem Proſperi ob identitatem

tunc vſque non probatam; Hodie verò in proſequutionē controuerſiæ ſuper quatuor fideicommiſſis cadentis, propoſui dubium ſuper alio fideicommiſſo, nempè an conſtet de valido teſtamento Io. Petri, & de fideicommiſſo ad fauorem D. Ducis, itaut ſit danda immiſſio, & quoad primam, & ſecundam partem dubij emanauit affirmatiua reſponſio, quo verò ad tertiam, ad aliam diſputationem reiecta fuit reſolutio.

Patet prima pars reſolutionis, quia de teſtamento Io. Petri conſtat ex eius copia in
1 actis exhibita, quæ cùm fuerit dimiſſa penès Notarium publicum, & prius collationata cum originali reaſſumpto ab Alexandro Patre Domini Petri, non minus probat, quàm ipſa matrix, à qua tenor præciſus copiæ deſumptus fuit, iuxtà doctrinam *Bart. in l. Chirographis 58. num. 2. ff. de adminiſtr. & peric. tutor. Caſtrenſ. in l. 2. num. 5. C. de teſtam. Rot. coram Burat. deciſ. 584. num. 5. & in recent. deciſ. 52. num. 3. ad fin. par. 12.* certiùs quia originale fuit à No-
2 tario reſtitutum d. Alexandro, à quo vel præſumitur deueniſſe ad manus Petri eius filij, quo caſu in odium exhibere nolentis copia plenè probaret, *Iaſ. in Auth. ſi quis in aliquo n. 5. ante fin. verſ. ſeptimo fallit C. de eden. Maſcard. de probat. concluſ. 711. num. 77.* vel ſi fuit deper-
3 ditum, adhuc copiæ adminiculis ſuffultæ, & collationatæ cum originali, plena fides eſt adhibenda, *Rota apud Mohed. deciſ. 1. de fid. inſtrum. apud Fenzon. ad ſtat. Vrb. dec. 18. per tot. & in recent. dec. 706. num. 1. par. 4. tom. 3. & d. deciſ. 52. num. 5. & 6. par. 12.* præſertim, & abſque vlla
4 difficultate contra D. Petrum, qui miniſterio Procuratoris per Chirographum conſtituti teſtamentum, de quo agitur iudicialitèr produxit, & ſucceſſiuè repetijt, eiuſque fundamento propitiam ſententiam reportauit,
5 vnde reprobare non poteſt ſcripturam, quam iudiciali productione, & repetitione approbauit, vt in his terminis *Pariſ. conſ. 104. nu. 53. lib. 1 Peregr. conſ. 64. num. 20. ante fin. verſ. ſed quia ſepè in iudicijs lib 1.* plenè *Guid. Panciról. conſil. 110. num. 11. verſ. tertio poſito, & num. 12. Rot. corā Bich. dec. 643. n. 10. cum tribus ſeqq.*

Etiamſi deficiat recognitio teſtamenti ori-
6 ginalis, omiſſo enim, quod practicari nequit à D. Duce, dum originale fuit reſtitutum Alexandro Patre alterius partis, adhuc con-
7 currit æquipollens recognitio, & poſitiua eius obſeruantia, tum apud filios Teſtatoris, qui affirmando teſtamentum propria manu Ioannis Petri Teſtatoris fuiſſe ſcriptum hæreditario nomine Patris bona paterna diuiſerunt cum expreſſa præſeruatiua paterni fideicommiſſi; tùm apud d. Alexandrum eius nepotem, qui in inſtrumento cuiuſdam venditionis copiam collationatam eiuſdem teſtamenti dimiſit; tum denique apud Pronepotes, nempè partes hodie litigantes, qui teſtamentum cum relatione diei, & anni, iuxta modum in producta copia expreſſum, produxerunt, & repetierunt, & ſubindè ſententiam fauorabilem obtinuerunt; indè enim ſequitur dubitari non poſſe de teſtamento, quod cùm fuerit confectum longè vltrà cē-
8 tum annos, imò iuxtà prædictos actus adminiculatum, & ab indè citrà ſemper obſeruatum appareat, clariori receptione non eget ad inducendam ſufficientem probationem, *Add. ad Greg. dec. 3. num. 5. vbi nu. 6.* ampliat etiā ad ſcripturam priuatam, prout etiam ampliat *Ferentil. ad Burat. dec. 667. n. 8. & 9. Rot. dec. 263. n. 2. & 3. par. 6. recent. dec. 706. n. 11. & 12. coram Dunoz. iun. & dec. 643. n. 18. verſ. hinc neque cum ſeqq. coram Bich.*

Nec dubitari poteſt de validitate teſtamēti, quippe licet confectum abſque miniſterio publici tabellionis, fuit tamen à Teſtatore, &
9 ſeptem teſtibus religioſis ſubſcriptum, vndè pleniſſimè probat diſpoſitionem inter liberos, quorum fauore omnes iuris ſolemnitates relaxantur, & ſufficeret quoquo modo conſtare de perfecta voluntate Teſtatoris, iuxta textum clarum *in l. hac conſultiſſima §. ex imperfecto*, vbi communiter *DD. C. de teſtam. Rot. coram Merlin. dec. 806. n. 1. & 2. & in Melaniſana Bonorum 27. Nouembris 1658. §. inſtitis & 16. Ianuar. 1669. §. conſtitit, & ſeq. coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano.*

Talis autem nempè vndequaque perfecta
10 fuit voluntas Ioannis Petri fideicommittentis, quia diſpoſuit, & locutus eſt verbis poſitiuis, & perfectis, *Rot. dec. 136. n. 19. par. 9. recēt. & in Romana hæreditatis 4. Maij 1657. §. & quamuis coram bo. me. Meltio*, imò expreſſam declarationem deſuper appoſuit per ea verba, *Atteſtando eſſer la mia volontà. Soccin. iun. conſil. 24. n. 1. in fin. lib. 3. Burat. dec. 475. n. 16.* Rurſus id-
12 ipſum comprobauit, nedum propria, & teſtium ſubſcriptione, quæ ſolet eſſe finis, & complementum actus ſubſcripti, *Ruin. conſil. 11. ſub n. 1. lib. 3. Rot. coram Burat. cit. dec. 475. num. 14. & in recent. alleg. dec. 136. num. 20. & 21. par. 9. & in d. Romana hæreditatis §. præterea voluntatis perfectionem cum 3 ſeq.* ſed etiam ſubſigna-
13 tione proprij ſigilli, quæ non ſolet apponi actui præparatorio, ſed prorſus perfecto, & conſumato, *Gabr. de præſumpt. concluſ. 4. num. 1. Rot. dec. 289. num. 12. verſ. tum ex appoſitione ſigilli par. 10. & dec. 150. n. 37. par. 12. rec.*

Probatur itidem fideicommiſſum, quod reſpicit ſecundam partem reſolutionis, quippe cùm Teſtator deficiente eius linea maſculina ſubſtituerit hominem benè morigeratū, qui nomen, & inſignia domus Caffarellæ geſtaret, arguitur, quod omnes deſcendentes maſculos non ſolum honorauerit, ſed ad in-
14 uicem grauauerit; Honorauit quando poſuit in conditione eius lineam maſculinam, & ſic omnes deſcendentes maſculos in eadē linea comprehenſos; ita enim in vim Statuti Vrbis *lib. 1. cap. 142.* dicitur eoſdem deſcendentes diſpoſitiuè uocaſſe, *Gabr. conſ. 115. n. 12. lib. 1. Rot. recent. dec. 248. num. 1. par. 7. coram Dunoz. iun. dec. 499. num. 3. & coram Bich. deciſ. 271. n. 20. & in Romana fideicommiſſi de Inceronatis 28. Nouemb. 1668. §. actiua coram me.*

Grauauit verò ad inuicem, ſeù ſubſtituit reciprocè de vna ad aliam lineam, quia licèt idipſum expreſsè non diſpoſuerit, tacitè ta-
15 men demonſtrauit, prout potuit, nedum tribus requiſitis in *l. Titia Seio, §. Seia libertis ff. de leg.*

leg. 2. ſed etiam alijs argumentis, & coniecturis, à quibus non minus quam à dictis requiſitis, ac expreſſa voluntate interlinearis ſubſtitutio deſumitur *Rota coram Coccin. deciſ.* 491. *num.* 9. *verſ tamen idem ſequitur coram Merlin. dec.* 326. *num.* 13. *ſub num.* 15. *&* 16. *& in recent. dec.* 183. *num.* 21. *part.* 10. *& deciſ.* 283. *num.* 14. *par.* 13. *in Bonon. Bonorum* 27. *Ianuar.* 1662. §. *hinc parum refert coram Reu. D. meo Albergato Decano & in Romana ſeu Tiburtina Caſtrorum* 3. *Iunij* 1672. §. *quibus verbis, coram R. P. D. meo Rondinino,*

Concurrunt autem in præſenti caſu diuerſæ, & non leuis ponderis coniecturæ, quæ eo magis ſtringũt, & incaleſcunt, quo agitur inter
16 deſcendentes teſtatoris, inter quos eo facilius & minoribus coniecturis induci, & admitti ſolet huiuſmodi de linea ad lineam ſubſtitutio *Caſtr. in l. fin.* §. *filium num.* 3. *in princ. ff. de leg.* 2. *Peregr. qui plures colligit conſ.* 54. *num.* 8. *lib.* 1. *Rota dec.* 649. *num.* 13. *par.* 4. *tom.* 3. *recent. & coram Bich. dec.* 271. *num.* 25. *& dec.* 287. *nu.* 31. vbi quod
17 coniecturæ ſunt ſimul, & vnitim ponderandæ, etiamſi ſingulæ non prodeſſent, cum alijs *in Firmana fideicommiſsi* 12. *Febr.* 1666. §. *quibus accedit verſ. & verſamur inter deſcendentes coram Reu. D. meo Decano.*

18 Siquidem cum in defectum lineæ maſculinæ, & ſic vltimo deſcendenti maſculo iuxta ea quæ aduertunt *Peregr. conſ.* 62. *num.* 25. *&* 26. *lib.* 1. *Rot. recent. d. deciſ.* 181. *num.* 17. *ad fin. cum tribus ſeqq. part.* 10. *& dec.* 287. *num.* 5. *&* 6. *vbi concordantes par.* 13. fuerit ſubſtitutus extraneus aſſumendus, ſeu aggregandus ad familiam non
19 ſine vrgenti ratione arguebant Domini inductum fuiſſe reciprocum fideicommiſſum inter dictos deſcendentes maſculos, adhuc vt eorum vltimus reſtituere poſſit fideicommiſſum dicto extraneo *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 7. *tit.* 5. *num.* 3. *Rota coram Em. Ottob. dec. prima num.* 32. *& in recent. dec.* 17. *num.* 4. 5. *&* 6. *part.* 7. *& dicta deciſ.* 183. *ſub num.* 18. *& ſeqq. part.* 10.

Quod certius procedere viſum eſt Domi-
20 nis ob votum expreſſum conſeruandi agnationem, à quo fortior, & validior coniectura depromitur pro inducenda reciproca de linea ad lineam, ne bona contra votum teſtatoris extra familiam deueniant *Soccin. iun. conſ.* 110. *num.* 39. *lib.* 3. *Crauet. conſ.* 113. *num.* 2. *& conſ.* 130. *num.* 9. *&* 10. *pleniſſimè Altograd. conſ.* 92. *num.* 13. *verſ. quinta demum cum pluribus ſeqq. lib.* 1. *Menoch. conſ.* 575. *nu.* 8. *Fuſar. de ſubſtit. quaſt.* 472. *num.* 22. *& Rota in Firmana fideicommiſſi* 8. *Iunij* 1665. §. *finali coram bo. me. Leone Veroſpio.* Patet autem huiuſmodi votum, dum teſtator vocauit eius lineam maſculinam, eaque defi-
21 ciente mandauit extraneum adoptari, qui nomen, & inſignia familiæ Caſtarellæ deferret illa adiecta finali ratione,, *accio ſempre ſin che Dio vorrà ſia la noſtra caſa viua Rip in l. Centurio num.* 164. *in fin. ff. de vulg. & pupil. Mantic. de coniect. vltim. vol. lib.* 6. *tit. vltim. num.* 15. *& in his punctualibus terminis Rot. coram Bich. d. dec.* 287. *n.* 16. *& duobus ſeqq.*

Confert etiam ſeries, & ordo ſubſtitutionum quippe teſtator reſpectum habuit perpetuitati, & vltra reciprocam inter filios ordinatam vocauit eius lineam maſculinam, iſtaque deficiente extraneum familiæ adoptandum, eoque non ſufficiente mandauit alium eſſe eligendum, & familiæ ſimiliter adoptan-
22 dum, vnde ex hoc digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum alia non leuis coniectura reſultat ad arguendam reciprocam, & interlinearem ſubſtitutionem *Em. Ottob. dec. prima nu.* 20. *& duobus ſeqq. & dec.* 177. *num.* 20. *Bich. deciſ.* 287. *num.* 23. *& in part.* 10. *recent. dict. deciſ.* 183. *num.* 10.

Omitti denique non debet argumentum
23 deſumptum à reciproca inter filios ordinata quippe ſi teſtator primos hæredes ſibi cognitos, & magis dilectos onere reciprocæ ſubſtitutionis grauauit, certius conijcere poſſumus voluiſſe eodem onere illaqueare ad inuicem eius vlteriores deſcendentes ſibi incognitos, & minus dilectos, *Soccin. iun. conſ.* 110. *num.* 39. *in med. lib.* 3. *Giouagn. conſ.* 81. *num.* 4. *& duobus ſeqq lib.* 1. *Altograd. conſ.* 81. *num.* 59. *lib.* 2. *Rota coram Bich alleg. dec.* 271. *num.* 33. *& dec.* 287. *n.* 25 *in dicta Firmana fideicommiſſi* 8. *Iunij* 1665. §. *fin. in fin. coram bo. me. Veroſpio, & in Bonon. fideicom. de Grottis* 4. *Iunij* 1666. §. *quarto accedit coram Illu. Otalora Præſide Granaten.*

Et ita reſolutum fuit vtraque.

VERVLANA BONORVM.

Ven. 21. *Aprilis* 1673.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Signatura ordinando vt Rota ad vlteriora procederet declarat ab initio adfuiſſe iuriſdictionem.*
2 *Vel ſaltem iuriſdictionem quatenus claudicaret, dicitur supplere ſeu prorogare.*
3 *Signatura repreſentat Papam, eiuſque vice, & nomine reſcribit.*
4 *Legitima vnius ex tribus filijs eſt tertia pars trientis.*

DECISIO CDXXXIV.

DOtem ſcutorum 1200. non debuiſſe à Gubernatore Veruli ſuper bonis paternis Hortenſiæ arbitrari, ſed moderandam, & reducendam eſſe ad ratam legitimæ fuit coram me reſolutum 21. Iunij 1666. iniuncto poſtmodum ordine, vt præuia impetratione commiſſionis ad cautelam cauſam in petitorio expedirem, at quia de hac impetratione non conſtabat, & alia iura fuerant producta, quæ noua, & amplius non diſcuſſa allegabantur, voluit Sacra Rota eandem Hortenſiam, & Ennium Coniuges iterum audire, & in huius mentis exequutionem ſub die 1. Febr. proximè præteriti vtraque parte informante cauſam repropoſui, quæ tamen non fuit reſoluta, eo quia commiſſio ad inſtantiam Laurentij interim impetrata de actis non fuerat

effecta

effecta, hodie verò ceſſauit hoc ſubterfugium & proinde coniuges informare non curarunt quia non ſolum dicta commiſſio fuit effecta de actis, ſed habito recurſu pro remiſſione cauſæ ad A.C. ſuperuenit de menſe præterito reſcriptum ſignaturæ, quod Rota ad vlteriora procederet, vnde iterum propoſito dubio an eſſet ſtandum in deciſis affirmatiuæ prodiit reſolutio: reſpectu enim iuriſdictionis reſultat ex antiqua commiſſione Rotæ directa cum clauſula quam, & quas, vt probat deciſio, quæ reuidetur, ſed quando deſuper adeſſet aliqua difficultas ſublata fuit ſpeciali commiſſione poſtmodum impetrata ad cautelam, & nouiſſimo reſcripto ſignaturæ iu-
1 ſtitiæ, quod Rota ad vlteriora procederet, ita enim ſignatura implicitè declarauit non de fuiſſe ab initio iuriſdictionem, vt in ſimili aduertit *Rota deciſ. 317. num. 8. par. 11. recent.* vel ſal-
2 tem iuriſdictionē quatenus claudicaret, ſuppleuit, & prorogauit prout potuit cum Papā
3 repreſentet eiuſque vice & nomine reſcribat *Ridolph. in prax. par. 1. cap. 13. num. 510. Rot. recent. deciſ. 102. num. 7. & 8. & deciſ. 289. num. 16. & 17. part. 6.*

Non minus clara res eſt in meritis, quorum fundamenta Coniuges in præcedenti propoſitione nec impugnarunt, & quamuis antecedenter in memorialibus aſſeruerint fuiſſe in actis producta noua iura, attamen de pleriſque fuit habita ratio in præcedenti deciſione, quatenus vero duobus nouis inſtrumentis augeri velit paterna ſubſtantia in ſcutis 88. modicum eſt ſupplementum, quod accreſcit Hortenſiæ, cuius legitima eſt tertia trientis
4 cum Io. Hieronimus Pater communis tres filios reliquerit *Auth. nouiſſima C. de inoff. teſtam.* & tamen non impugnatur de hoc ſupplemēto aliiſque bonis Io. Hieronimi detrahendam eſſe legitimam, ſeu dotem equiualentem legitimæ, iuxta quam dos congrua ſolet arbitrari ex fundamentis, & authoritatibus præcedentis deciſionis, in qua Domini ſteterunt coniugibus ſub dicta die 1. Februarij auditis, hodie verò informare negligentibus.

ROMANA ADMINISTRATIONIS.

Ven. 5. Maij 1673.

ARGVMENTVM.

Articuli facilius admittuntur in curia, & ſufficit pro releuantia quoquo modo conferre ad cauſam, certius vero quando tendunt ad probandam circumſtantiam, à qua pendet cauſæ reſolutio: teſtes examinati extraiudicialiter repeti debent formiter ad inſtantiam alterius partis.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in curia facilius admittuntur, & num. 2. datur ratio.*

3 *Articuli releuantes ſemper admittuntur in prophanis.*

4 *Articuli dicuntur releuantes licet ſolum indirectè, & adminiculatiuè conferant ad cauſam.*

5 *Succeſſio ſeu hæreditas viuentis non datur.*

6 *Mortis præſumptio, quæ reſultat ex nuncio non habito per quinquennium de vita abſentis, ceſſat ſeu valde debilitatur, ſi fama vitæ probaretur.*

7 *Articuli non ſunt facile denegandi ſub prætextu improbabilitatis, ſeu defectus teſtium, qui valeant deponere id quod articulatur.*

8 *Probatio probationem non excludit, & datur ratio num. 9.*

10 *Teſtes informiter examinati repeti poſſunt etiam ad inſtantiam alterius partis.*

11 *Teſtes pro informatione curiæ recepti ad inſtantiam fiſci repeti debent in iudicio ciuili.*

12 *Teſtium repetitio vt concedatur ſufficit releuantia etiam dubia, & conferens ad ſolam deſtructionem contrarij adminiculi.*

DECISIO CDXXXV.

Ex lapſu temporis communi fama, depoſitione teſtium, & quibuſdam aliis adminiculis moralem certitudinem mortis Marcelli ad eum finem ſub die 10. Februarij proximè præteriti Sacra Rota deduxit, vt Caterina illius mater, quæ prius bona filij adminiſtrabat poſſeſſionem, eiuſque titulum immutauerit in cauſam inteſtatæ ſucceſſionis ſub præſtita cautione retractandæ quatenus Marcellum eſſe viuum vnquam conſtaret, vt igitur in cauſæ proſequutione appareat quãtum famæ, & depoſitioni præmiſſis ſit deferendum, inſteterunt illi de Pelis pro admiſſione articulorum tendentium ad huiuſmodi famæ excluſionem, & pro iudiciali repetitione præfatorum teſtium, ac affirmatiuam reſolutionem vtriuſque inſtantiæ obtinuerunt.

Aſſiſtit enim priori parti reſolutionis no-
1 torius ſtylus articulos, quo facilius fieri poteſt in curia admittendi *Rota coram Roias deciſ. 427. num. 1. verſ. & multo magis, & coram Bich. dec. 47. num. 11. & ſeq. & dec. 193. num. 5. & 6.* quippe
2 ob breuitatem temporis, quo examen in curia completur ceſſat ſuſpicio calumnioſæ protractionis, & dicitur probatio probata eo quia fieri dicitur incontinenti *Rota dec. 410. num. 7. & ſeqq. par. 5. rec. & dec. 209. num. 1. & 2. coram Bich.* nec deeſt releuantia, qua concurrente
3 numquam, & præſertim in prophanis præcludendus eſt aditus probationibus *l. iudices, ibi, ſi iuſte peti iudex inuenerit C. de fid. inſtrum. Boccac. de litter. remiſſor. cap. 4. num. 1. & 7. Rota coram Zarat. dec. 93. num. 3. & in recent. deciſ. 393. nu. 1. par. 13.*

Apparet autem releuantia, quia plures articuli referunt Marcellum habuiſſe animum diſcedendi, & peregrè proficiſcendi ex cauſa diſſidiorum inter ipſum, & Caterinam Matrem vertentium, quamuis enim hæc probatio non conducat directè ad iuſtificandam vitam Marcelli ſatis eſt quod adminiculatiuè
4 ſeu indirectè conferat ad inſtruendum animum iudicis, vt iunctis aliis probationibus facilius

facilius queat ſibi ſuadere, quod Marcellus
viuere poſſit, & quouſque Mater viuat ob
eandem cauſam diſſidiorum nolit redire ex
animaduerſis *per Dec.conſ.517. num.2. Rota coram Dunoz. iun. deciſ.545. num.4. in Romana Deuolutionis Domus 8. Febr. 1672.§.final. in fin. coram me, & in Romana Filiationis de Nauarra 16. Maij 1672. §. imo etiam verſ. & ſufficit coram R. P. D. meo Matthaio.*

Maior eſt releuantia aliorum articulorum,
vbi probanda proponitur vita Marcelli, &
ſaltem communis opinatio, & fama quod
viuat, inde enim vel corruerent fundamen-
5 ta præcedentis deciſionis, quatenus eius vita
probetur, quia mater aſſequi non poſſet hę-
reditatem viuentis *Rota coram Burat. dec. 589. num.12. in fin. & dec.639. num.11. & coram Celſ. dec.308. num.16. in fin.* vel ſaltem eadem funda-
6 menta debilitarentur, quatenus vitæ fama
probaretur, quia præſuppoſitam famam mor-
tis remoueret, vel eneruaret, ita enim ſuper
vita Marcelli non adeſſet poſitiua dubitatio,
ſine qua non labitur, ſeu admittitur quin-
quennium ad inducendam præſumptionem
mortis, cui nititur cauſæ deciſio per ea quæ
in propoſito tradit *Soccin. iun. conſ. 26. num. 5. lib. 2.*

Non obſtat, quod aliàs fuerint affixa pro-
clamata cũ notabili premio pro eo qui vitã,
ſeu ſtatum Marcelli reuelauerit, & tamen ne-
mo fuerit repertus, qui huiuſmodi reuelatio-
nem fecerit: quia non proinde ſequitur per-
neceſſe, quod teſtes adeſſe non poſſint, qui
vel proclamata ignorauerint, vel noluerint
ad eorum inſinuationem rem ſibi patentem
patefacere, vel ſtatum Marcelli ſubinde ap-
7 prehenderint, quod vtique ſufficit, ne ſub
prætextu improbabilitatis ſeu ſub defectu te-
ſtium, qui idipſum poſſint deponere articu-
lata probatio denegetur *Rota coram Pouting. dec. 305. num.8. verſ. minus obſtat iuncto num. 11. & in Pampilonen. iurium Parochialium 25. Iunij 1667. §. ſiquidem verſ. improbabilitas coram me.*

Minus aduerſatur, quod articuli aduerſen-
tur depoſitioni teſtium mortem Marcelli
eiuſque famam teſtificantium, nam hi teſtes
non ſunt formiter examinati, & ex inferius
ponderandis ſunt repetendi, ſed quomodo-
cumque ſumantur, adhuc vrget regula, quod
8 probatio probationem non excludit *Rota diuerſ. deciſ.735. num. 5. part. 1. & in recent. deciſ. 70. numer. 8. & 9. part. 6. & deciſ. 427. num. 3.*
9 *part.12.* quippe peractis probationibus iudicis
arbitrium interponetur, vt illis, prout de iu-
re libratis, vera preualere debeat, arbitretur
ad textum in cap. cum Ioannes 10. de fid. inſtrum. Rot. coram Eminentiſſimo Ottob. dec.24. nu.11. & ſeqq. & in part.12. recent. dec.82. num. 10. & deciſ. 102. num. 8. & 9.

Probatur itidèm ſecunda pars reſolutionis,
quia cum teſtibus pro Caterina deductis par-
tim extraiudicialiter partim ad informatio-
nem curiæ examinatis Rota in cauſæ deciſio-
ne non parum detulerit, non eſt impedien-
dum quin fides horum teſtium ſub malleo
interrogatoriorum, vel inuariabilis confirme-
tur, vel variata frangatur, indeque procedunt
regulæ, quod teſtes informiter examinati
10 etiam poſt publicata eorum dicta ſunt ad in-
ſtantiam alterius partis repetendi, vt allegatis
concordantibus probat *Farin. de teſtib. quæſt.66. num.103. Rot. coram Coccin. dec. 900. nu.6.* quod-
11 que teſtes ad inſtantiam fiſci in iudicio cri-
minali pro informatione curiæ recepti, de-
bent in iudicio ciuili repeti adhoc vt ſint ibi-
dem attendendi vt bene, *Rota coram Mantic. dec.103. num.1. & coram Caril. dec.88. num.4.*

Neque vrget, quod Rota his teſtibus prin-
cipaliter non adhæſerit, quia ſatis eſt illos põ-
deraſſe pro adminiculanda præſumptione, &
fama mortis Marcelli, vt Caterina, vel non
12 debeat eis quoquo modo, etiam pro admi-
niculo vti, vel euitare non poſſit vt repetan-
tur, quia cum ex repetitione ceſſare poſſit
huiuſmodi adminiculum clara eſt releuantia
& tamen etiam dubia ſufficeret, vt huiuſmo-
di repetitio non denegetur *Bald. in l. ſi duo patroni §. idem. Iulianus in fin. verſ. adde ſi dubitetur ff. de iureiur. Dec. conſ.517. num.3. verſ. & ex ſupradictis, Rota in dicta Romana deuolutionis domus 8. Febr. 1672. §. fin. coram me.*

Et ita partibus informantibus deciſum
fuit.

FOROLIVIEN. FIDEICOMMISSI.

Mercurij 10. Maij 1673.

A R G V M E N T V M.

Poſiti in conditione à teſtatore Clerico, ſeu foreñſi, adhuc cenſentur vocati, quando in patria, vel in loco, vbi teſtator diu fuit moratus, & diſpoſuit, adeſt ſtatutum, etiam laicale, quod ita determinat: dotes, quas fideicommittens legauit deſcendentibus, debentur in ſubſidium, & ad hunc effectum reijciuntur coniecturæ, quibus dotes abſolutè prætendebantur.

S V M M A R I V M.

1 *Poſiti in conditione regulariter non cenſentur vocati.*

2 *Clericus non ſubijcitur, nec ſubijci voluiſſe cenſetur ſtatuto laicali.*

3 *Dotes non debentur in ſubſidium, ſed abſolutè, quando ex coniecturis arguitur, quod fuerint à teſtatore legatæ contemplatione neptum, & non filiarum obligatorum ad dotandum.*

4 *Statutum Forolinij* lib. 5. rubr. 36. *diſponis quod poſiti in conditione cenſeantur vocati.*

5 *Quæſtio an poſiti in conditione cenſeantur vocati eſt difficilis, celebris, profunda, & contrarijs ſententijs agitata.*

6 *Ideo ſtatuta, quæ determinant hanc quæſtionem ſumuntur potius declaratiuè, quam per viam nouæ legis, ſeu poſitiuæ diſpoſitionis.*

7 *Et propterea influunt in teſtamenta Clericorum non per viam directæ, vel indirectæ iuriſdictionis, ſed ſimplicis declarationis, quomodo verba poſitorum in conditione ſonarent in patria Teſtatoris.*

8 *Poſiti*

8 *Poſiti in conditione ex ſtatuto Vrbis dicuntur vocati etiam in teſtamento Forenſis, qui in curia diu ſtetit, teſtatus eſt, & deceſſit.*

9 *Voluntas teſtatoris eſt indiuidua, & pariformiter ſeruatur, quoad bona vbique poſita.*

10 *Clericus ſubijcitur, & præſumitur ſe conformaſſe iuri communi, & non ſtatuto laicali quando iſtud diſcrepat ab illo, ſecus quando ſtatutum declarat aliquid, quod in iure communi non determinatur.*

11 *Verba interpretanda ſunt iuxta communem vſum, & conſuetudinem locorum.*

12 *Dotes quas fideicommittens neptibus legauit, debentur in ſubſidium.*

13 *Regula quando eſt certa, tunc limitatio debet vehementer concludere.*

14 *Dotes debentur in ſubſidium, etiamſi fuerint à fideicommittente legata ſolis neptibus, & non alijs deſcendentibus.*

15 *Dotes cenſentur legata neptibus potius contemplatione Patrum, quam earundem.*

16 *Amplia quando neptes non erant natæ, quo caſu eo minus releuat dubia coniectura deſumpta ex præciſa quantitate, in qua fuerunt legatæ.*

17 *Amplia etiam quando teſtator directè grauauerit fideicommiſſarium ad ſoluendas dotes neptibus, etiã poſt obitum patrum.*

18 *Illatio non fit ex diuerſis.*

DECISIO CDXXXVI.

ADuerſus deciſiones, quæ ſub diebus 22.
Iunij, & 5. Decembris anni præteriti
coram me prodierunt, opponebant infor-
mantes pro Franciſca, non conſtare de fidei-
commiſſo ad fauorem Antoniæ, eo quia ſit
1 dumtaxat poſita in conditione, & propterea
non dicatur per fideicommiſſum vocata iux-
ta celebrem *gloſ. in l. lucius la ſeconda ff. de hæred.
inſtit.* nec obſtare ſtatutum Foroliuij inductiuũ
fideicommiſſi eo quia non comprehendat
bona extra eius territorium, imo nec ipſum
teſtamentum Io. Antonij fideicommittentis,
2 qui tanquam Clericus huic laicali determi-
nationi non ſubordinaretur, nec ſubordinari
voluiſſe cenſeatur ex animaduerſis *per Mantic.
de coniect. vltim. vol. lib. 6. tit. 7. num. 20. Cirocc. de-
ſcept. for. 2. num. 20. Mart. de ſucceſ. legal. part. 1.
quæſt. 13. art. 13. num. 14. & ſeqq. Rota coram Em.
Ottob. deciſ. 149. num. 10. & ſeqq. & coram Card.
Celſ. dec. 258. nu. 13.*

Et quando etiam de fideicommiſſo Ioannis
Antonij conſtaret, replicabant ſententiam
A.C. fuiſſe exceſſiuam eo quia in calculando
ſtatu hæreditario Io. Antonij appoſuerit in-
tegras legitimã, & trebellianicam, quæ eidem
debebantur in bonis Ioannis Patris, nulla ha-
bita ratione dotium, quas dictus Ioannes
Franciſcæ, & Ioannæ collitigantibus eius ne-
ptibus in certa quantitate reliquerat, præten-
3 dendo, quod dotes non in ſubſidium, ſed
abſolutè ſeparari, ſeu extrahi deberent ab hæ-
reditate Ioannis quamuis fecerit fideicom-
miſſum, quia ex quibuſdam coniecturis ar-
guatur voluiſſe dotes legare potius contem-
platione neptum, quam filiorum obligato-
rum ad dotandas proprias filias ex *Menoch.
conſ. 796. num. 23. & 24. & Fuſar. de ſubſtit. quæſt.
531. nu. 136.*

His tamen alijſque in comprobationem
deductis non obſtantibus cenſuerunt Domi-
ni ſtandum eſſe in deciſis, conſtat enim de
fideicommiſſo ex teſtamento Io. Antonij qui
ponendo neptes ex Fratre in conditione dici-
4 tur diſpoſitiuè vocaſſe ex ſtatuto Foroliuij *lib.
5. rubr. 36.* non obſtante, quod Io. Antonius
eſſet Clericus, quia ambagibus illius quæ-
ſtionis, an liberi in conditione poſiti intelli-
5 gantur per fideicommiſſum vocati, quam
per difficilem, celebrem, inextricabilem,
profundam, vaſtiſſimam, pugnantibus ſenten-
tijs agitatam, aliſque ſimilibus titulis deno-
minarunt *Gabr. de fideicomm. concluſ. 4. num. 1.
Mantic. de coniect. vltim. vol. lib. 11. titul. 2. in princ.
& Fenzon. ad ſtatut. vrb. cap. 142. lib. 1. pariter
ſub princ.* occurrere voluit ſtatutum præfatũ
6 determinando vocationem poſitorum in cõ-
ditione, non per viam nouæ legis ſeu poſi-
tiuæ diſpoſitionis, ſed declarationis, ſeu in-
terpretationis, prout indicant illa prohæmia-
lia verba „ *Ad tollendas tot Doctorum controuer-
ſias circa concluſionem illam an liberi in conditione
poſiti cenſeantur vocati* „ & ſuadet ſubiecta ma-
teria huiuſmodi ſtatutorum, quæ ſemper ſu-
muntur declaratiuè ad dictam quæſtionem
*Pedrocch. inter conſ. Fuſarij conſ. 145. num. 7. & 8.
& Andreol. controuerſ. for. 85. num. 11.* vltra alios
7 mox allegandos; vnde infertur huiuſmodi ſta-
tutum influere in teſtamentum Io. Antonij
quamuis Clerici non per viam alicuius, di-
rectæ, vel indirectæ iuriſdictionis, ſed per
modum ſimplicis declarationis, quomodo
verba poſitorum in conditione ſonarent, &
intelligerentur apud Foroliuienſes cuiuſmo-
di erat Teſtator, ex benè ponderatis *per Add.
ad Burat. dec. 834. num. 16. & Rota coram Merlin.
dec. 447. nu. 15. verſ. quoniam & nu. 31.*

Confirmatur huiuſmodi intellectus ex ſi-
mili ſtatuto Vrbis *in cap. 142. lib. 1.* quod non
negatur eſſe ſimpliciter declaratiuum, ſeu in-
terpretatiuum, quia cum Io. Antonius hic
8 in curia diu ſteterit, teſtatus fuerit, & deceſ-
ſerit, licet eidem ſtatuto non ſubeſſet, argui-
tur tamen, quod illius diſpoſitioni voluerit
proprium teſtamentum conformare, vt in
terminis Forenſis, qui diu moratus, teſtatus
& defunctus fuerat in Vrbe firmauit *Rota co-
ram Merl. dicta dec. 447.* loco ſuperius allegato,
quam ſequitur *Ferentil. ad Burat. in præfata dec.
834. num. 16. & confert dec. 1329. num. 12. coram
Seraph.* & bene comprobat *Rota dec. 169. nu. 7.
& 8. par. 13. rec.* parum releuante, quod bona
hæreditaria Ioãnis Antonij partim eſſent Ro-
mæ partim Foroliuij, vltra quod enim vtro-
bique adeſt idem ſtatutum, & conſequenter
eadem interpretatio, adhuc vbicunque bona
9 ſint poſita voluntas teſtatoris eſt indiuidua, &
& propterea vbique pariformiter ſeruari de-
bet *Surd. dec. 329. num. 24. in fin. Add. ad Burat. dict.
deciſ. 834. num. 17. & 18. & Rot. coram Merlin. in
citata dec. 447. n. 31. in fin.*

Quibus præmiſſis non aduerſantur, ſed po-
tius cõciliantur ſupradictæ authoritates in cõ-
trariũ citatæ ad excludendam iuriſdictionem

ſtatuti

ſtatuti Laicalis in Clericos, procedunt enim
10 quando ſimul concurrunt ius commune, &
municipale, tunc enim illi, & non iſti adhæ-
rere voluiſſe teſtator præſumitur, quia hoc
caſu ſtatutum non interpretaretur, ſeu decla-
raret prout in hac facti contigentia, cui ius
commune non aduerſatur, ſed diſpoſitiue
determinaret, & ſanciret, prout ſunt termi-
ni dictarum authoritatum, loquentium de
ſtatuto excluſiuo fæminarum aduerſante iu-
ri communi *in l. maximum vitium C. de liber. præter.* vnde merito in his terminis Clericum
iuri cõmuni, & non municipali, cui non erat
ſubiectus proprium teſtamẽtum voluiſſe con-
formare tradiderunt *Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 6. tit. 0. num. 20. iuncto num. 12. & Ciroccb. diſcept. 2. num. 20. ac etiam Mart. de ſucceſ. legal. par. 1. quæſt. 13. art. 13.* & in iiſdem, imò debiliori-
bus terminis ſunt allegatæ *deciſiones nempe* 149
coram Emin. Ottobono, & 258. coram Card. Celſ.
ibidem enim ſimiliter alteratur ordo ſucceſ-
ſionis à iure communi conſtitutus, & vl-
terius agitur de ſucceſſione inteſtata, in qua
mens teſtatoris non ſic colligi poteſt ex ver-
bis æquè ac in ſucceſſione ex teſtamento,
cuius verba iuxta communem vſum, & con-
11 ſuetudinem, ſeu interpretationem locorum
regulariter intelliguntur ex ſuperius allegatis
& eſt axioma generale, de quo *in l. cum delationis 18. §. aſinam verſ. optimum ergo ff. de fund. inſtr. l. ſi ſeruus plurium 53. §. fin. ff de leg. 1. Surd. conſ. 321. num. 37. Gratian. diſcept. for. cap. 78. num. 19. Mantic. plures colligens in tract. de coniect. vltim. vol. lib. 3. tit. 9. num. 1. & ſeqq.*

Poſito fideicommiſſo Ioannis Antonij non
poſſunt extenuari legitima, & trebellianica,
quæ fuerunt in eius beneficium calculatæ, &
detracta à fideicommiſſo Ioannis eius Patris
nulla habita ratione dotium ab iſto neptibus
relictarum, quia cum mulieres habeant bo-
na libera, ex quibus congruè fuerunt dotatæ
ſeu dotari potuerunt, nequeunt huiuſmodi
12 legatum conſequi à fideicommiſſo Ioannis,
legatum enim dotium factum à fideicommit-
tente paſſiuam recipit interpretationem à diſ-
poſitione iuris in *Auth. res quæ C. commun. de leg.*
quod nimirum debeatur in ſubſidium, qua-
tenus legatariæ alia bona libera non habeant
quibus valeant dotari ex magis communi, &
recepta opinione, quam firmant plures in
vltima cauſæ *deciſione cumulati §. non denique & vltra illos comprobant Cephal. conſ. 105. num. 13. & pluribus ſeqq & num. 31. Fuſar. conſ. 151. num. 11. Marzar. in epitbom. ad mater. de fideicom. quæſt. 43. num. fin. verſ. an autem diſpoſitio Add. ad Burat. dec. 641. num. 20. Rota coram Celſ. dec. 108. num. 9. & in Romana Reſidui dotis 30. Maij 1672. §. nulla habita ratione coram R. P. D. meo Randinino.*

Non obſtant coniecturæ ſeu limitationes
ex parte Franciſcæ deductæ, quia cum regu-
13 la ſit in contrarium deberent aſſumptum
vehementer concludere *Angel. in l. in quartam num. 10. ad med. verſ. & hoc conſtat liquido, vel per vehementia indicia ff. ad l. falcid. Rot. dec. 145. nu. 25. & 26. & dec. ſequenti num. 13. verſ. non obſtant coniecturæ, & num. 14. par. 6. recent.* huiuſmodi
autem viſæ non fuerunt, non enim releuat
ponderatio; quod dotes ſint relictæ neptibus
14 dumtaxat, & non omnibus deſcendentibus;
vtroque enim caſu militat eadem ratio, ne
fideicommiſſa abſque neceſſitate extenuen-
tur, imo ne dum abſorberi poterat fideicom-
miſſum in dotibus omnium deſcendentium,
ſed etiã ſolarũ neptum, quæ tot tanteque po-
terant à duobus filijs Ioannis aptis ad matri-
monium generari, vt in præiudicium maſcu-
lorum prædilectorum totum fideicommiſ-
ſum huiuſmodi dotibus euerterent vt in ſpe-
cie huic obiecto reſpondit *Rota dec. 125. num. 7. verſ. prima ſiquidem & num. 8. verſ. verum etiam par. 10. recent.* cæterum retorquetur potius,
15 quam iuuet hæc circumſtantia, quippe in
neptibus vrget fortior, & peculiaris ratio,
quod dotes præſumantur legatæ non earum
contemplatione, ſed Patrum obligatorum
ad eas dotandas *Bart. in l. dedit dotem num. 2. verſ. aut eſt dubium ff. de collat. dot. & conſ. 131. num. 1. lib. 1. Angel. in d. l. in quartam num. 10. ad med. verſ. ſed dotauit, ibique bene Rip. num. 232. alijque repetentes ff. ad leg. Falcid. Alex. conſ. 31. num. 3. & ſub num. 4 lib. 4. Ruin. conſ. 171. num 9. & conſ. 223. nu. 10. lib. 1* cum alijs cumulatis *per Surd. conſ. 361. num. 31. Gabr. concluſ. 5. num. 1. 2. & 4. de iur. dot. pleniſſime Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæſt. 8. à num. 29. vſque ad fi.* vbi fundamenta huius opinio-
nis confirmit, & contraria confutat, referens
ſub num. 40. pro comprobatione huius com-
munis opinionis viginti ſex Doctores, & *Rot. coram Seraph.* de vulgata, & communi Docto-
rum concluſione teſtatur *in deciſ. 440. num. 1. & in recent. d. deciſ. 145. num. 9. & 146. num. 2. & ſeqq. par. 6.*

Eiuſdem momenti eſt alia coniectura de-
ſumpta ex præciſa quantitate, in qua Ioannes
dotes neptibus legat, quidquid enim releuet
16 hæc circumſtantia dubitatiue relata per Pere-
grinum, quem obiter, vel remiſſiue ſe-
quuntur authoritates hodie repetitæ, vt ani-
maduertit præcedens deciſio §. *abſque eo quod, imo confutata ab Andreol. contron. 359. num. 8.* qui
dicit diſtinctionem *Peregrin. nec aliquo iure nec ratione probari*, ſatis eſt, quod vltra ſuperius
ponderata aſſiſtat in contrarium fortior cir-
cumſtantia, quod nempe agatur de neptibus
non natis, & teſtatori incognitis, vndè validũ
inſurgit argumentum, quod teſtator dotes
legauerit contemplatione filiorum, & non
neptum ſibi incognitarum, vt præter allega-
tos *in §. penult. poſtrema deciſ.* tradunt *Merlin. de legit. lib. 2. quæſt. 12. num. 12. Andreol. d. contron. 359. num. 3. & Rota deciſ. 125. num. 3. & 5. par. 10. recent.* & propterea in his caſibus parum refer-
re vtrum dos in certa quantitate, ſiue indefi-
nite relinquatur, infert in ſpecie *Sim. de Pret. de interpret. vltim. vol. lib. 4. dub. 12. nu. 23. circa princ. fol. mihi 437.*

Neque vrget quod Ioannes directe grauau-
17 uerit hæredes fideicommiſſarios ad ſoluen-
das dotes eius neptibus, quodque dotatio ſit
ordinata poſt obitum Patrum, quia ſtante fi-
deicommiſſo per Ioannem conſtituto exinde
non infertur, quod dotes ſint detrahendæ
ſimpliciter, & abſolutè à fideicommiſſo, nec
vlla adeſt implicantia, quin in prædictis caſi-
bus

bus dotes detrahantur dumtaxat in ſubſidiũ, quatenus ſcilicet neptes legatariæ ex bonis liberis ſeu paternis dotari non poſſent ex allegatis, & bene confert *Rota in citata dec. 145. nu. 21. & ſeq. par. 6. recent.* cæterum nec in facto ſubſiſtit, quod hæredes ſint directè grauati ad has dotes, quia huiuſmodi grauamen eſt iniunctum dumtaxat annuæ præſtationi ſcutorum ſex ſoluendæ neptibus, quæ fierent moniales, ſecus autem eſt reſpectu dotium, & nuptiarum in ſæculo ad quas à dicta di-
18 uerſa præſtatione non currit illatio vulgata *leg. Papinianus ff. de minor.*

Alteri exceſſui hodie repetito factum non aſſiſtit, & ſatis reſpondet vltima deciſio §. *nec ſecunda*, cuius, & primæ fundamentis Domini adhæſerunt partibus informantibus.

ROMANA, SEV VERCELLEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Fructus non debentur à die primi monitorij non reproducti, ſed à die ſecundi reproducti, cuius vigore lis fuit conteſtata: Grauatus non tenetur ad fructus locorum Montium fideicommiſſariorum, quæ fuerunt extracta, ſed dumtaxat ad reſtitutionem pretij, etiamſi ex illo alia loca acquiſierit, dum acquiſiuit proprio nomine.

SVMMARIVM.

1 *Fructus percepti lite pendente non debentur à die primi monitorij non reproducto, ſed à die, ſeu reproductione ſecundi, & num. 7.*

2 *Lis conteſtatur per reſponſionem moniti inſtantia actoris fatendo, vel negando monitorium, ſecus autem per declinationem Iudicis.*

3 *Declinatoria oppoſitio admittitur ante, non autem poſt litem conteſtatam.*

4 *Ideoque non inducit conteſtationem litis.*

5 *A primo monitorio non reproducto non infertur lis, ſeu mala fides, dum ab illo per introductionem nouæ litis, ſeu præſentationem noui monitorij fuit receſſum.*

6 *Præſertim, quando primum iudicium non fuit proſequutum.*

8 *Exceptiones relectæ, turbidæ, vel altioris indaginis non retardant immiſſionem tribus ſententijs conceſſam.*

9 *Nec paratam exequutionem obligationis Cameralis.*

10 *Ceſſio reportata à grauato, quando cedat beneficio fideicommiſſi.*

11 *Inſtrumentum publicum facit probationem claram, & manifeſtam.*

12 *Probatio melior dari non poteſt, quam confeſſio partis.*

13 *Extractio locorum Montium non dicitur alienatio voluntaria, ſed neceſſaria.*

14 *Grauatus non tenetur ad fructus locorum Montium poſt illorum extractionem, ſed ad ſolum pretium, etiamſi ex illo alia loca Montium proprio tamen nomine acquiſierit.*

15 *Hæres grauatus non tenetur inueſtire, nec ſubire munus Procuratoris, ſeu negotiorum geſtoris pro fideicommiſſarijs.*

16 *Inueſtimentum factum à grauato non cenſetur ad beneficium fideicommiſſi, nec ſuccedit obligatio ad fructus inueſtimenti, dum teſtator non impoſuit onus inueſtiendi.*

17 *Inueſtimentum factum à grauato nomine proprio non poteſt dici factum pro fideicommiſſo.*

18 *Amplia etiamſi adſit enunciatiua, quod pecunia proueniebat ex pretio locorum Montium fideicommiſſariorum extinctorum.*

19 *Clauſula* dummodo poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, *quæ apponitur in patentibus locorum Montium reſpicit indemnitatem aliorum heredum, quibus non comparentibus deletur.*

20 *Vincula locorum Montium præordinata ad certum finem, non ſuffragantur fideicommiſſarijs, de quibus non fuit cogitatum.*

DECISIO CDXXXVII.

PRopoſito dubio die 6. Februarij proximè præteriti, an & ad quid teneretur Petrus, & an detractiones competerent, reſolutum fuit quoad primam partem Petrum ad ſummas in ea deciſione recenſitas teneri, reſeruata inſpectione quoad fructus locorum Montiũ poſt eorum extinctionem, quo vero ad ſecundam detractiones non competere: At conceſſa deſuper audientia, ob multiplicitatem inſpectionum in hac cauſa cadentium de ordine Dominorum ſub duobus ſeparatis dubijs hodie cauſam repropoſui ſuper quorum altero continente An & ad quid teneatur Petrus ſuper deciſis, & reſeruatis, reſponderunt Domini reformandam deciſionem quoad calculandos fructus à die reproducti monitorij, quo verò ad reſeruata Petrum non teneri.

Ratio reformationis, ſeu potius declarationis ea fuit quia vbi in præcedenti deciſione initium motæ litis ſuper calculo fructuum ea pendente perceptorum deſumebatur à die 15. Martij 1650. ſub qua fuiſſe monitorium exequutum, & reſpectiuè conteſtatam litẽ tunc fuit præſuppoſitum, hodie ex nouiter deductis apparuit illud monitorium nõ fuiſſe reproductum, minuſque conteſtatam fuiſſe litẽ, quæ propterea incepit à diebus 7. & 9. Maij eiuſdem anni, quibus nouum monitorium fuit exequutum, & reproductum, eiuſque vigore conteſtata, & continuata lis, de qua agitur: dato enim hoc litis initio ſequitur partitam ſcutorum 1080. in quibus deciſio, quæ reuidetur, conſtituit Petrum debitorem pro fructibus cenſus ab eo impoſiti reducendam eſſe ad ſcuta 1069. b. 40. decurſa vſque diem captæ poſſeſſionis, itidem aliam partitam ſcut. 1467. b. 75. pro fructibus locorum Montium antè extinctionem perceptorum fore reformandam ad ſcuta 1356. b. 9. & deni-

que

Digitized by Google

que aliam partitam ſc.622.b.50. pro fructibus
cenſus Bartholomæi Frugotti reſtringendam
1 eſſe ad ſcuta 596. b.70. ita enim reſtitutio fru-
ctuum verificatur, & inducitur à die præſen-
tationis, & reproductionis noui monitorij, à
quo tempore litis initium deſumitur, *Cancer. var. reſol. par. 3. cap. 16. num. 110. & 111. Rot. dec. 263. num. 1. coram Bich. & dec. 405. nu. 14. par. 14. recent.*

Nec ſubſiſtit, quod vigore primi monitorij
conteſtata fuerit lis per comparitionem Petri,
vel ſaltem mala fides inducta fuerit. Tunc
2 enim lis conteſtatur, quando reſponſio, ſeu
comparitio moniti reſpicit inſtantiam actoris,
& ſic confeſſionem, vel negationem moni-
torij ad eius inſtantiam præſentati, ſecus autē
quando reſpicit declinationem iuriſdictionis
Iudicis à quo proceſſit monitorium, quia
3 ſimplex oppoſitio declinatoriæ, quæ ante, non
autem poſt litem conteſtatam admittitur *l. nemo, C. de iuriſd. omn. Iud. gloſ. in l. & quia verb. antequam ſub princ. ff. eodem, Gail. obſeru. 74 nu. 2. lib. 1. Ridolph. in prax. par. 1. cap. 7. num. 1. & 4.*
4 conteſtationem non inducit, vt in ſpecie
Tondut. de præuent. Iud. par. 2. cap. 35. nu. 3.

Mala autem fides, ſeu lis tantum abeſt,
quod poſſit inferri ex primo monitorio non
5 reproducto, quin potius appareat mulieres
fideicommiſſarias ab eodem monitorio per
introductionem nouæ litis, ſeu præſentationē
noui monitorij receſſiſſe, *Galer. de renunc. cent. 2. renunc. 156. num. 9. ad fin. Tondut. de præuent. iudic.*
6 *par. 3. cap. 24. num. 6.* præſertim quia primum
iudicium non fuit proſequutum, nec erat
proſequibile coram iudice declinato, ac abſq;
reproductione monitorij, cuius tenor, qualis
fuerit ignoratur, & propterea non potuit in-
7 troduci lis, ſeu induci mala fides, niſi a præ-
ſentatione, & reproductione huius ſecundi
monitorij, cuius vigore lis inchoatur, & ad
tres ſententias producta fuit vt bene *Rot. coram Duran. dec. 327. num. 3. & 4. coram Merl. dec. 844. num. 5. & num. 7. in med. & coram Bich. dec. 263. num. 11. & in recent. dec. 417. num. 6 par. 13.* vbi in
ſpecie ad effectum reſtitutionis fructuum
ponderat monitorium non fuiſſe reprodu-
ctum.

In cæteris verò Domini ſteterunt in deci-
ſis, exiſtimantes Petrum nedum ad partitas,
vt ſupra reformatas teneri, ſed etiam ad reſti-
tuendum pretium triginta ſeptem locorum
Montium, & ſcuta 240. per ipſum exacta à
Blaſio Tittono pro ſorte, & fructibus ſocie-
tatis officij ſpectantis ad fideicommiſſum: non
obſtantibus duabus exceptionibus á Petro
propoſitis, non quidem prima, quod ante-
quam condamnetur ad fructus cenſus ab eo
impoſiti, necnon ad reſtitutionem pretij lo-
corum Montium ſit habenda ratio detractio-
num, quia cum Rota ſub dicta die 6. Februarij
prox. pręt. reſoluerit detractiones non compe-
tere, & hodiè ſuper alio dubio ſteterit in de-
ciſis quoad detractiones ex perſona Iacobi, &
ordinauerit, quod particulariter videatur ſu-
per detractionibus ex perſona Petri, apparet
8 quod hæc exceptio tanquam reiecta, vel ſal-
tem turbida, illiquida, & altiorem indaginem
requirens non ſit admittenda ad retardandam
immiſſionem præuijs tribus ſententijs con-
ceſſam, *Dunoz. iun. deciſ. 558. num. 31. verſic. quo denique, & num. 32. Argell. dec. 30. nu. 5. & dec. 80. num. 12. verſ. tandem, & num. 13.* multoque
9 minus ad impediendam paratam exequutio-
nem obligationis Cameralis, ſub qua Petrus
tenetur ad ſolutionem fructuum cenſus fidei-
commiſſarij ab eo impoſiti, *Ridolph. in prax. par. 1. cap. 8. num. 169. Rot. recent. dec. 121. num. 2. & dec. 164. num. 20. par. 14.*

Nec ſecunda, quod ſocietas officij debita
à Blaſio Tittono non ſpectaret ad Io. Baptiſtā
fideicommittentem, ſed vel ad Iacobum hæ-
redem grauatum, vel ad filias Petri Franciſci
Mazzolæ: non enim ſpectabat ad Iacobum,
quia licet Io. Baptiſta nomine proprio, & fi-
liarum Petri Franciſci negotium lignorum
vendidiſſet dicto Iacobo, & Gabrieli Anto-
gnetto, & ſubinde Iacobo donaſſet ſcuta oc-
tingenta; attamen Iacobus aſſequutus fuit
ſummam donatam in medietate pretij, quam
pro medietate eiuſdem negotij eidem Ioanni
Baptiſtæ debebat, vt patet ex deciſione, quæ
reuidetur §. *itidem*: Non poteſt etiam ſpe-
ctare ad filias Petri Franciſci, & ſic ad Petrum
Albertum illarum ceſſionarium; nam ceſſio-
10 nem reportauit nedum nomine hæreditario
Iacobi hæredis Io. Baptiſtæ, ſed etiam me-
diante dimiſſione bonorum fideicommiſſa-
riorum relaxatorum in concordia inita cum
dd. filiabus Petri Franciſci, & propterea ſo-
cietas ſpectat ad fideicommiſſum Io: Baptiſtæ,
11 cui fuerat data in ſolutum á dicto Gabriele
Antognetto, mediante publico inſtrumento
faciente probationem claram, & manifeſtam,
prout bene comprobat confeſſio dictorum
Iacobi hæredis grauati, & Petri eius hæredis,
ex quibus Iacobus vti hæres Io. Baptiſtæ par-
tem eiuſdem ſocietatis, Petrus vero vti hæres
Iacobi hæredis Io. Baptiſtæ reſiduum exege-
12 runt, qua confeſſione dari non poteſt melior,
& concludentior probatio *l. cum te, C. de tranſ. l. generaliter, C. de non numer. pecun. & cap. per tuas de probat.*

Quo vero ad fructus locorum Montium
poſt eorum extinctionem reſeruatos in deci-
ſione, quæ reuidetur, reſolutum fuit Petrum
non teneri; quia cum loca Montium fidei-
13 commiſſaria non fuerint voluntariè alienata,
ſed neceſſario extincta per actum retroſimi-
lem illorum, qui Montes eorum arbitrio re-
dimibiles erexerunt, vt in ſpecie *Rot. in Rom. locorum Montium 26. Iunij 1671. ſub §. primum enim, coram R.P.D. meo Rondinino*, pretium de-
14 ſijt eſſe fructiferum, & licet ex eo Petrus alia
loca Montium comparauerit, attamen emp-
tionem fecit nomine proprio, & proindè ſibi-
met ipſi acquiſiuit, & ad aliud quam ad reſti-
tutionem pecuniæ fideicommiſſariæ non te-
netur *l. item veniunt, ff. de petit. hæred. l. ſi ex ea pecunia 6. C. de rei vendic. & l. ſi patruus, C. comm. vtriuſque Iud. Cephal. conſ. 645. num. 28. & ſeqq. Menoch. conſ. 213. num. 23. & ſeqq. Mant. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 19. Cancer. var. reſol. lib. 1. cap. 2. num. 106. Buratt. deciſ. 650. num. 6. & deciſ. 784. num. 1. & ſeqq. cum alijs in Mediolanen. fideicom.*

fideicomm. 9. Maij 1672. §. quoad ſecundum, coram R. P. D. m. Vicecomite.

Nec dicatur, quod Petrus debuerit, & voluerit reinueſtire pretium locorum Montium in aliis locis ex illo poſtmodū acquiſitis; huiuſmodi enim neceſſitas nec ex diſpoſitione iuris, nec ex diſpoſitione hominis poteſt inferri;
15 non ex diſpoſitione iuris, quia hæres non tenetur inueſtire, nec ſubire munus Procuratoris, ſeu negotiorum geſtoris pro fideicommiſſariis, *l. poſtulante, §. ſed & in huiuſmodi, ff. ad Trebell. Peregr. conſ. 31. nu. 11. ante fin. verſ. ſecundo quia lib. 4. et in tract. de fideicomm. art. 44. num. 28. ſub princ. verſ. nam non cogitur, Fuſar. de ſubſtitut. qu. 617. nu. 11. verſ. nec potuerit, Rot. coram Coccin. dec. 409. num. 3. & 4. & in par. 12. recent. dec. 168.*
16 *num. 12.* Nec ex diſpoſitione hominis, quia Io. Baptiſta fideicommittens onus inueſtiendi non impoſuit, quo caſu inueſtimenta non præſumuntur facta ad beneficiū fideicōmiſſi, nec ſuccedit obligatio ad eorum fructus directè, vel indirectè loco damnorum, & intereſſe, quidquid dicendum eſſet quando Io. Baptiſta huiuſmodi onus impoſuiſſet, vt diſtinguendo declarant *Fuſar. de ſubſtit. loco mox citato num. 8. & 33. Peregr. de fideicomm. d. art. 44. num. 28. poſt med. verſ. quorum opinio, Rot. recent. dec. 70. nu. 4. et ſeqq. par. 9. dec. 303. nu. 5. par. 11. dec. 163. num. 9. verſ. nam omiſſo, & ſeqq. par. 12. & dec. 66. num. 5. par. 13. in Romana fideicommiſſi 10. Decembris 1668. §. quando, & ſeq. iuncto §. fin. in princ. coram Me, & in d. Mediolanen. fideicomm. 9. Maij 1672. §. defecerunt, cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Voluntas autem inueſtiendi pro fideicom-
17 miſſo abfuit à Petro, qui ſibimet ipſi, eiuſq; proprio, & particulari nomine loca Mōtium comparauit, *Peregr. alleg. conſ. 31. num. 11. ante med. verſ. ſecundus caſus eſt lib. 4. & in tract. de fideicomm. d. art. 44. num. 28. in princ. Cephal. conſ. 645. num. 49. 50. 57. & ſeqq. Buratt. deciſ. 650.*
18 *num. 10.* vnde nihil refert enunciatiua emiſſa in emptione locorum Montium, quod pecunia proueniebat ex pretio locorum extinctorum, quia ſtante voluntate, & facto Petri acquirendi pro ſe ipſo, ab hac ſimplici enunciatiua non poteſt inferri ad inducendam ſubrogationem, ſeu acquiſitionem in beneficium fideicommiſſi, ſed dumtaxat ad meram demonſtrationem, vnde huiuſmodi pecunia proueniret ad trad. per *Rot. in d. Mediolanen. fideicomm. §. quo ad ſecundum, coram R. P. D. meo Vicecomite*, & bene confert *Molin. de primogen. Hiſpan. lib. 4. cap. 4. num. 35. verſ. quod ſi dicatur.*

Prout non aduerſatur, quod in literis patentibus locorum emptorum adſit clauſula, *dummodò poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura*, & legantur duo vincula, primum pro adimplemento legatorum Iacobi Sodani, ſecundum pro inhibitione expedita coram A. C. ad inſtantiam Ioannæ Mariæ, & Eleonoræ filiarum Petri
19 Franciſci Mazzolæ; nam d. clauſula *reſpiciebat indemnitatem, & fauorem aliorum hæredum Iacobi ex teſtamento, vel ab inteſtato quatenus extarent*, ad quem effectum ſolet in tranſlatione literarum patentium apponi, & hærede legitimo per biennium non comparente deleri iuxta atteſtationem relatam in hodierno Summar. Petri *nu.* 7. & comprobatam à præciſa obſeruantia, iuxta quam dicta clauſula, ac etiam præfata vincula fuerunt poſtea de mandato illuſtriſs. Theſaurarij abolita; Vincula vero *pro ſolutione legatorum Iacobi, & pro exequutione* præfatæ inhibitionis ſunt potius præiudicialia, quàm fauorabilia fideicommiſſarijs, quia ſupponunt loca Montium eſſe obnoxia, & obligata pro ſolutione legatorum Iacobi hæredis grauati, & ad fauorem dictarum filiarum Petri Franciſci, quæ controuertebant teſtamentum, in quo Io. Baptiſta fecerat fideicommiſſum, de quo agitur, ac prætendebant portionem in bonis relictis, ſeu poſſeſſis à Io. Baptiſta, & ſub tali fundamento dictam inhibitionem ab A. C. reportauerant, vnde
20 hæc vincula ad certum finem præordinata ſuffragari non poſſunt fideicommiſſarijs, de quibus non fuit cogitatum, vt in ſimili ponderat, *Rot. dec. 784. num. 5. verſ. ſed neque id cogitatum, & num. 6. coram Buratt.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMANA, SEV VERCELLEN. FIDEICOMMISSI SVPER DETRACTIONIBVS.

Lunæ 5. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Detractiones præſumuntur ſatisfactæ quando grauatus non fecit inuentarium, ac credita exegit, & bona alienauit, nec tunc fideicommiſſarius tenetur ad aliam probationem, quando agit contra grauatum, ſeu eius hæredem vniuerſalem; Status hæreditarius, vnde non poſſit deduci, & ſatisfactio poſitiua detractionum, quando probetur.

SVMMARIVM.

1 *Detractiones inſubſiſtentes, & ſatisfactæ non poſſunt prætendi, ſeu iterum fieri in diminutionem fideicommiſſi.*

2 *Detractiones præſumuntur conſumptæ, quando grauatus non fecit inuentarium, exegit credita, & bona alienauit.*

3 *Fideicommiſſarius tunc tenetur probare conſumptionem detractionum, quando agit contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam particularem à grauato.*

4 *Secus autem quando agit contra grauatum, ſeu eius hæredem vniuerſalem.*

5 *Status hæreditarius, qui æquipolleat inuentario quando non poſſit deduci ex poſſeſſione bonorum accepta per grauatum, & inhibitione ſuper illis obtenta.*

6 *Hæres grauatus tenetur proponere patentes exceptiones, & tueri clara iura fideicommiſſi.*

7 *Non autem ſupinè, & oſcitanter permittere euidentia*

dentiâ præiudicia in diminutionem fideicommiſſi.

8 *Fructus percepti per hæredem extraneum imputantur in Trebellianicam.*

9 *Notulæ priuatæ non probant pro ſcribente.*

10 *Grauatus non poteſt repetere alias litis expenſas, quam illas factas pro principali defenſione, & in beneficium fideicommiſſi.*

11 *Detractionum ſatisfactio vnde probetur.*

DECISIO CDXXXVIII.

Bipartita reuiſione præcedentis deciſionis etiam alterum particulare dubium hodie propoſui, an eſſet ſtandum in deciſis quoad detractiones ex perſonis Iacobi, & Petri, ſed omiſſa pro nunc reſolutione ſuper illis ex perſona Petri, de quibus Domini particulariter videre voluerunt, reſolutum fuit quoad illas ex perſona Iacobi ſtandum eſſe in deciſis;
1 quatenus enim aliquæ detractiones ſubſiſtant, ſatisfactæ apparent tàm præſumptione iuris, quàm à parte rei: bona igitur fides non patitur, quod iterum fiant, & prætendantur in præiudicium, & diminutionem fideicommiſſi iuxta regulam *textus in l. bona fides, ff. de reg. iur. Cephal. conſ. 189. num. 24. Rot. coram Duran. deciſ. 183. num. 7. coram Card. Celſ. dec. 108. nu. 6. coram Ninot. deciſ. 37. num. 7. & in Bononien. fideicomm. de Amorinis 24. Aprilis* 1671. *ſub princip. coram Me.*

2 Stat enim iuris præſumptio pro conſumptione, & ſatisfactione detractionum, quia cum Iacobus pinguem hæreditatem Io. Bapt. adiuerit abſque confectione inuentarij credita exegerit, & bona alienauerit cenſetur de omnibus detractionibus plenariè ſatisfactus, *Giouagn. conſ. 20. ſub num. 15. verſ. cæterum lib. 2. Bich. dec. 670. num. 15. Dunoz. iun. dec. 645. nu. 1. & deciſ. 681. num. 1. 2. & 7.* adeout nihil releuet Petrum eſſe poſſeſſorē bonorum fideicōmiſ-
3 ſariorū. Quamuis enim contra tertiū poſſeſſorē habentem cauſam particularem à grauato teneatur fideicommiſſarius probare conſumptionem detractionum, in quibus præciſis terminis procedunt auctoritates ex parte Petri allegatæ nempè *Cyriac. contrprincipale. 5. nu. 26. Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 561. num. 1. & 2. Rota recent. deciſ. 294. num. 6. part. 10. deciſ. 31. nu. 25. & duobus ſeqq. part. 11. & coram Dunoz. iun. dec. 993. num. 30. & ſeq. & in Reatina fideicommiſſi 14. Iunij* 1669. *coram R. P. D. meo Bourlemont,* ſecus eſt contra gra-
4 uatum, ſeu eius vniuerſalem hæredem, prout eſt Petrus erga Iacobum, quia tunc intrat præſumptio, pro totali detractionum ſatisfactione, & conſumptione, & grauato ſeu eius hæredi allegante detractiones non fuiſſe integraliter conſumptas incumbit onus plenè, & concludenter probandi *Natt. conſ. 238. num. 9. 10. & 11. Gratian. diſcept. for. 570. num. 20. Add. ad Greg. dec. 266. num. 16. verſ. prædicta procedunt Merl. dec. 633. num. 1. in princ. & in fin. Bich. deciſ. 32. num. 3. in fin. & duobus ſeqq. dec. 62. num. 1. & 2. & deciſ. 350. n. 10 pleniſſimè Dunoz. iun. dec. 645. nu. 1. vſque ad 10.*

Non inducitur autem talis probatio ex ſtatu hæreditario Io. Baptiſtæ, quam Petrus re-
5 ſultare prætendit ex poſſeſſione bonorum hæreditariorum ſtatim apprehenſa per Iacobum, & ex inhibitione ſuper iiſdem bonis exequuta ad inſtantiam filiarum Petri Franciſci Mazzolæ: quia dicta poſſeſſio non refert diſtinctè mobilia, & conſiderabilem quantitatem frumenti in horreis repoſiti, ſed factum poſſeſſionis explicat ſub inuolucro verborum tendente ad merum beneficium ipſius Iacobi nec excludit exiſtentiam aliorum bonorum, prout reuera ſignanter non continet quoddam terrenum poſtmodum à Iacobo alienatum, inhibitio vero non docetur exequuta ſuper omnibus bonis, & effectibus defuncti, ſed tantum ſuper locis montium, & horreo, ita vt Iacobo rerum hæreditariarum apprimè informato, adimere potuerit facultatem ſubtrahendi, & diſſipandi bona fideicommiſſaria, prout reuera nec ademit quoad frumentum non obſtante inhibitione alienatum vnde non poteſt ex prędictis inferri probatio quæ ęquipolleat legali inuentario, vel benè concludat negatiuam aliorum bonorum, quibus Iacobus de ſuis detractionibus non potuerit ſatisfieri *Natt. conſ. 199. num. 12. poſt med. Merlin. dec. 633. num. 6. Roias dec. 22. num. 37. & ſeqq. & dec. 53. num. 9. & Arguel. dec. 48. num. 1. & 6.*

Adeſt itidem quatenus opus eſſet detractionum ſatisfactio à parte rei, aliquæ enim non debentur, quæ vero debentur fuerunt ſatisfactæ: duo namque ſunt illæ, quæ non debentur, altera nempe ſcutorum centum pro cōplemento donationis per Io. Baptiſtam fideicommittentem Iacobo factæ dum hanc partitam potius in debitum, quàm in creditum Iacobi referendam eſſe ſatis probat deciſio, quæ reuidetur §. *itidem,* & altera ſcut. 450. pro quarto dotali Ioannæ Clauellæ, nam licet pro ſolutione huius quarti fideicommittens fideiuſſiſſet, habebat tamen in releuatorem Petrum Franciſcum Ioannæ maritum, & propterea, vel debebat Iacobus releuationem obtinere contra filias Petri Franciſci, vel in omnem caſum in ſolutione legati iiſdem filiabus à Io. Baptiſta relicti, debebat huiuſmodi ſumma retineri ſeu proportionabiliter compenſari, non autem legatum liberè, & integraliter perſolui, tenetur enim hæres graua-
6 tus patentes exceptiones proponere, & clara iura fideicommiſſo defendere *Molin. de primog. hiſpan. lib. 1. cap. 27. num. 9. in fin. & num.* 10. non
7 autem ſupinè, & oſcitanter euidentia præiudicia in diminutionem, ſeu deteriorationem fideicommiſſi permittere *ad trad. per Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 517. & 518. Rot. coram Bich. dec. 583. nu. 8. & dec. 596. nu. 11. & 12.*

Inter detractiones vero debitas admiſerunt Domini Trebellianicam, expenſas litis pro ſubſtinendo teſtamento Io. Baptiſtæ, expenſas funerales, ſepulchrales, & miſſarum, nec non legata ſoluta à Iacobo, ſed exiſtimarunt huiuſmodi detractiones, ac etiam illam fructuum bonorum Gattinariæ quatenus deleantur cum in ea non fuerint concordes, remanſiſſe ſatisfactas, præmiſſo enim, quod in quar-

8 tam Trebellianicam imputari debent fructus quaſi per ſexennium percepti ab hærede extraneo *l. in fideicommiſſariam, & l. deducta §. ante diem ff. ad Trebel. Decian. conſ. 120. num. 25. lib. 3. Fuſar. conſ. 5. num. 36. & conſ. 106. num. 12. Craſ. in §. Trebellianica quæſt. 11. num. 1. Rot. in imolen. bonorum 27. Ianuar. 1668. §. penultimo coram Reu. D. meo Decano*, quodque litis expenſæ non iuſti-
9 ficantur ex notulis Iacobi, quæ pro ſcribente non probant, præſertim quia continent alias expenſas, & alias lites, & tamen ad hunc effectum grauatus non poteſt à fideicommiſ-
10 ſario alias expenſas repetere, quàm illas factas pro principali defenſione, & in beneficium fideicommiſſi, ſecus autem illas tendentes in principale beneficium grauati, ſeu alias lites ab eo agitatas *Marzar. de fideicom. quæſt. 67. poſt princ. verſ. ſed ego part. 3. Molin. de primog. hiſpan. lib. 1. cap. 27. num. 11. verſ. ſi lis ſolam Rota coram Bich. dec. 583. num. 3. & pluribus ſeqq.*

11 Deducebant omnium ſatisfactionem ex multis quæ ad Iacobi manus deuenerũt quippe terrenum ſeu pratum hæreditarium alienauit, exegit pecunias hæreditarias, habuit credita, & fructus inexactos, de quibus nulla datur ratio, non reſtituit mobilia frumentum, & forſan alia bona, de quibus ob defectum inuentarij haberi nequit notitia, non obſtante, quod frumentum, & pleraque mobilia ſpectarent ad filias Petri Franciſci, ſalua enim rei veritate debebant eadem bona in tranſactione deſuper inita reddi dictis filiabus Petri Franciſci, non autem aſſignari cenſus, & effectus plerumque fideicommiſſarij qui vltra legatam ſummam ſcutorum duorũ millium non poterant diſtrahi ex fideicommiſſo, vt plene probat deciſio, quæ reuidetur *in §. fin.* in qua Domini ſteterunt quoad detractiones Iacobi, reſeruata particulari diſputatione quoad detractiones ex perſona Petri conſiſtentes in tribus partitis nempe altera pro legato Annæ Mariæ Monialis Vercellen ſcutorum 155. iuxta prætenſionem Petri, & ſcut. 125. b. 50. iuxta prætenſionem alterius partis altera ſcut. 310. pro reſiduo legati, & fructuum ſolutorum Beatæ Mariæ de Horto, & tertia ſcutorum mille pro legato Eleonoræ Mazzolæ.

Et ita vtraque &c.

ALBANEN. DEVOLVTIONIS.

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Statutum Albani annullat diſpoſitiones factas ad fauorem aliarum perſonarum, quàm deſcendentium, & collateralium intra quartum gradum; ideò facta inueſtitura cum relatione ad Statutum, bona deuoluuntur, etiamſi diſpoſitio fuerit facta ad fauorem Eccleſiæ, quæ tali caſu non dicitur ſubijci Statuto, ſed pacto contrahentium, & vnde relatio ad Statutum intelligatur quoad rubricam, vbi diſponitur de onere, & conditione huiuſmodi diſpoſitionis.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Albani annullat diſpoſitiones tam inter viuos, quam in vltima voluntate factas ad fauorem aliorum, quam deſcendentium, & collateralium intra quartum gradum.*

2 *Probatio perfecta non offuſcatur exceptionibus turbidis, & non concludentibus.*

3 *Clauſula* ad habendum, & in perpetuum *licet poſitæ in parte diſpoſitiua non extendunt naturam conceſſionis, ſed iuxta illius naturam recipiunt paſſiuam interpretationem.*

4 *Deficientia deſcendentium, & aliorum comprehenſorum in inueſtitura non debet probari à Domino directo contra incapacem emphyteuſis.*

5 *Deficientia lineæ tunc probari debet à Domino directo quando probatur inueſtitum habuiſſe filios, vel alios de linea, ſecus autem ſi id non probetur.*

6 *Eccleſia non dicitur ſubijci Statuto laicali, ſed pacto quando inueſtitura fuit conceſſa cum pactis conditionibus, & oneribus Statuti, quæ habentur pro expreſſis in ipſa inueſtitura.*

7 *Relatio operatur, quod relatum ſit pars integralis contractus, & dicatur ineſſe referenti in omnibus, & per omnia.*

8 *Non quidem per fictionem, ſed verè, propriè, & naturaliter.*

9 *Scientia Statuti inducitur ex relatione ad illud.*

10 *Ad dominium directum, quæ pertineant.*

11 *Relatio dicitur facta ad omnes diſpoſitiones conuenientes ipſi relationi.*

12 *Procurator poteſt conditionem Domini efficere meliorem.*

13 *Et declarat intentionem mandantis.*

14 *Relatio eo certius fit ad actum, circa quem melius verificatur.*

DECISIO CDXXXIX.

IMpugnabant Scribentes pro Confraternitate Charitatis deuolutionem quorundã bonorum hæreditariorum Factorij ad Cameram Baronalem, in omnem verò caſum dicebant agendum eſſe via ordinaria, iuxta deciſionem Reuerendiſs. Beuilaquæ 28. Iunij 1669. ſecus autem exequutiuè vigore mandati de aſſociando ab A.C. relaxati, pro cuius exequutione, recedendo à præfata deciſione, Sacra Rota die 3. Mart. proximè præteriti corã me ſubrogato reſpõdit: At Domini fundamẽtis huius poſtremæ reſolutionis inhærentes, præmiſerunt clarum eſſe Statutum Albani,
1 quod diſpoſitionem inter viuos, & in vltima voluntate permittit quidem inter deſcendentes, aſcendentes, & collaterales intra quartum gradum, enixè autem interdicit, & funditus annullat fauore aliorum iuxta illa præciſa verba rubricæ 14. ibi, *& teſtamentum, & quælibet alia diſpoſitio tàm in vltima voluntate, quam inter viuos facta ſine noſtra expreſſa licentia contra formam præſentis Statuti, & in fauorem, & vtilitatem aliarum perſonarum, quam ſupra expreſſatum*

rum, quoad præiudicium Cameræ, & Curiæ noſtræ tantum nullius ſit roboris, & momenti, & nullam mereatur exequutionem, & pro nulla, & infecta ſit, & habeatur.

Cum itaque Factorius inueſtituram ſuſceperit *con li patti, conditioni, e peſi, à che la ſottopone lo Statuto d'Albano*, & nulla magis congrua relatio dari poſſit ad Statutum, quam in ordine ad ſupradictam rubricam 14. vt plenè probat deciſio, quæ reuidetur inferebant Domini claram eſſe deuolutionem ex cauſa inſtitutionum Confraternitatis inductam ad fauorem D. Principis, cui propterea bene firmat deciſio præcedens, competere aſſociationem, vel manutentionem pro conſolidatione poſſeſſionis naturalis cum ciuili, non releuantibus exceptionibus Confraternitatis, quia cum
2 probatio D. Principis ſit perfecta, non poteſt exceptionibus turbidis, & minus concludentibus quoquo modo offuſcari, iuxta *theoricam Bartol. in l. admonendi num. 30. ff. de iure iur. Iaſon. in l. non hoc num. 15. in fin. verſ. ſecus quando probatio eſt in ſe ipſa perfecta, C. vnd. legitim.* & eſt communis ſententia Canoniſtarum *in cap. in præſentia 8. de probat.* prout ibidem explicant *Abb. num. 5. Felin. num. 12. & Dec. num. 48. & ſeq. Rot. recent. dec. 597. num. 3. ad fin. par. 2. deciſ. 258. num. 8. & 9. par. 5. & dec. 158. & 270. vtrobique num. 2. par. 10.*

Tales autem viſæ fuerunt adductæ exceptiones, ſiquidem nullam implicat contradictionem, quod Factorius fuerit perpetuo inueſtitus cum clauſula *ad habendum*, & tamen non valuerit de rebus emphyteoticis ad fauorem Confraternitatis pro libito diſponere, quia cum conceſſio non fuerit pro hæredibus, & ſucceſſoribus, ſed relatiuè ad Statutum Albani, quod prohibet quamcumque diſpo-
3 ſitionem extra perſonas ibidem relatas, clauſulæ *in perpetuum, & ad habendum*, quamuis fuerint poſitæ in parte diſpoſitiua, non extendunt naturam conceſſionis, ſed paſſiuam interpretationem recipiunt ad limites inueſtituræ, itaut perpetuitas, & facultas diſponendi verificetur, quouſque durent perſonæ in relato Statuto comprehenſæ, & quatenus ad eorum fauorem diſpoſitio conferatur, prout ad vtramque clauſulam benè reſpondet *Rot. deciſ. 427. num. 11. & ſeqq. & 23. & ſeqq. part. 9. deciſ. 340. num. 13. & 15. par. 11. d. dec. 319. nu. 3. & ſeqq. par. 13. & in Bononien. ſeu Ferrarien. emphyteuſis 1. Aprilis 1669. §. neque talem, coram R. P. D. meo Calataiù, confirmata 26. Nouembr. 1672. §. neque vis fieri poteſt, & 21. Aprilis proximè præteriti, §. vt quando, coram R. P. D. meo Emerix.*

4 Minus refert, quod D. Princeps non probet deficientiam deſcendentium, & tranſuerſalium Factorij; hoc enim nihil prodeſſet Confraternitati omnino reiectæ à Statuto radicitus irritante teſtamenta condita ad fauorem aliarum perſonarum, quàm inibi expreſſarum, cuius Statuti ſcientia non obſtante, adhuc voluit Factorius ad fauorem Confraternitatis teſtari. Præterea aſſumptum non procedit abſolutè, ſed cum illa diſtinctione,
5 quod ſi probatur inueſtitum habuiſſe filios, vel alios vocatos, tunc Domino directo alleganti deuolutionem ex capite lineæ finitæ incumbat onus probandi deficiētiam lineæ iam exiſtentis, ſi vero exiſtentia aliquorum de linea non probatur, vt in præſenti, & tunc aliquo qui ſe de vocatis prætendat non comparente, deficientia, ſeu non exiſtentia dicitur abundè probata, vt pro concordia diſcrepantium opinionum conciliat *Gabr. concl. 6. nu. 26. de probat. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 4. num. 2. 6. & 7. Duran. dec. 301. num. 5. Dunoz. iun. deciſ. 741. num. 10. & 11. & deciſ. 939. num. 7. & 8. Bich. dec. 402. num. 5.*

Similis momenti eſt alia exceptio, quod Statutum laicale non comprehendat diſpoſitionem Factorij ad fauorem Eccleſiæ; placuit enim reſponſio deciſionis confirmatæ *in §. ex*
6 *quibus, & ſeq.* quod nempe deuolutio bonorum ad Cameram Baronalem non prouenit ex Statuto, ſed ex pacto, & conuentione contrahentium, dum enim inueſtituram ſtipularunt cum pactis, conditionibus, & oneribus Statuti Albani, ſequitur quod Statutum non ſe habeat actiuè per modum alicuius directæ, vel indirectæ iuriſdictionis, ſed merè paſſiuè per modum ſimplicis relationis, perindè acſi partes literaliter conueniſſent, quod Factorius extra deſcendentes, & collaterales alienare, ſeu diſponere non poſſet, attentà notiſ-
7 ſima virtute relationis, quæ operatur, quod relatum ſit pars integralis contractus, & ineſſe dicatur referenti in omnibus, & per omnia *l. aſſe toto 77. ff. de hæred. inſtit. l. ſi ita ſcripſero 38. ff. de cond. & demonſtr. & l. ait prætor. §. fin. ff. de re*
8 *iud. Rot. deciſ. 151. num. 11. par. 11. recent.* non quidem per fictionem, ſed verè, propriè, & naturaliter, *Barboſ. axiom. 201. num. 1. ante fin. verſ. amplia vt vere, Rot.* agens de relatione ad Statutum *dec. 281. num. 15. & ſeqq. par. 14. recent.* adeout ſtante tali relatione non admittatur
9 ignorantia relati Statuti in Factorio, cuius ſcientia, nedum ex literali expreſſione, ſed etiam ex relatione ad Statutum certificatur, ſeu inducitur, *Alex. conſ. 118. nu. 4. lib. 7. Cyriac. controu. 325. num. 13. Rot. recent. deciſ. 504. num. 5. verſ. nihil tamen par. 5. dec. 432. num. 6. & 7. par. 4. to. 2. & deciſ. 125. num. 11. par. 12. & coram Bich. dec. 644. num. 2.*

Non obſtat denique, quod relatio non fuerit habita ad rubricam 14. diſponentem de teſtata, & inteſtata ſucceſſione, ſed ad alias rubricas Statuti; nam huic obiecto ſatis occurrit vltima cauſæ deciſio *in §. nec ſubſiſtit, cum duobus ſeqq.* vbi pariter reſpondet ad ſimilem relationem habitam in inueſtituris Eccleſiarum; non releuante, quod mandatum Domini directi ad inueſtiendum habuerit qualificatam relationem ad Statuta de materia loquentia, cuiuſmodi dicebantur rubricæ 15. & 16. editæ ſuper bonis emphyteoticis, vltra quod enim hæc limitata interpretatio retorqueretur, dum rubrica decimaquinta enixè, & ſub pœna deuolutionis interdicit omnem, & quamcumque venditionem, donationem, & cuiuſuis generis alienationem ſine conſenſu Domini directi, adhuc non poteſt admitti in præſenti caſu, vbi bona com-

prehenſa ſub rubrica 14. ſunt pariter ſub di-
10 recto dominio D. Principis, cum ibidem plu-
ries fiat mentio de inueſtitura, caducitate,
ſolutione laudemij, forma ſucceſſionis, con-
ſenſu Domini directi, prohibitione aliena-
tionis, & diſpoſitionis tam inter viuos, quam
in vltima voluntate, & de ſimilibus, quæ cum
optimè conferant ad materiam directi domi-
nij ad trad. per *Mant. de tacit. lib. 22. tit. 3. nu. 15. & 16. Buratt. dec. 601. nu. 3. 5. & 6. Bich. dec. 483.*
11 *num. 24. 27. & 28.* debent etiam ſuadere, quod
Dominus directus ſenſerit etiam de hac rubri-
ca Statuti, ad quam, non minus quàm ad
alias fieri poteſt congrua, & oportuna relatio,
Rot. coram Coccin. dec. 996. ſub num. 3. & coram Merlin. dec. 581. num. 4. & 5.

In omnem verò caſum ſatis eſſet, quod in
inueſtitura à Procuratore facta Factorio, non
fiat reſtrictio ad Statuta de materia loquen-
tia, ſed habeatur indiſtincta relatio ad pacta,
conditiones, & onera Statutorum Albani; ad
12 hoc vt ex inde inferatur, quod Procurator,
vel conditionem Domini meliorem fecerit,
prout poterat ex *textu in §. is qui exequitur, verſ. quod ſi minoris, inſtit. de mandat. l. ſi quis mihi bona 25. §. penult. verſ. atſi ex teſtamento, ff. de acquir. hered. gloſ. in l. ſi ignorantis 49. in fin. ff. de procur. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 15. num. 20. & 21. Capyc.*
13 *Latr. conſult. 108. nu. 17.* vel intentionem man-
dantis declarauerit *Rot. Ianuen. deciſ. 8. num. 5.*
quod nempe inter Statuta de materia loquen-
tia comprehendatur hæc rubrica 14. quæ
cum mentionem faciat de oneribus, & con-
14 ditionibus, non poteſt relatiua inueſtituræ
ad conditiones, & onera Statutorum melius
verificari, quàm in ordine ad hanc rubricam,
Alex. conſ. 81. num. 1. in princ. lib. 6. Spad. conſ. 237. num. 12. & conſ. 246. num. 8. lib. 3. Altograd. conſ. 58. num. 15. & 17. lib. 1. Rot. coram ſ. m. Greg. dec. 384. num. 2. & coram Buratt. dec. 792. num. 12. & plenius animaduertit poſtrema mea deciſio in §. & quando.

Et propterea non contradicit, quod in ru-
brica decimaquarta adſit declaratio, quod in
bonis emphyteoticis, & cenſuarijs ſeruetur
forma conceſſionis; nam declaratio procede-
ret quando Princeps diuerſimodè à Statutis
inueſtituram conceſſiſſet, ſecus autem quan-
do expreſſe voluit, quod bona emphyteotica
ſubiaceant, & ſubmittantur Statutis Albani,
eorumque oneribus, & conditionibus; tunc
enim ſuppoſitio non tantum prouenit à Sta-
tuto, quantum ab expreſſo pacto relatiuo ad
Statutum, cuius decimamquartam rubricam
ſub inueſtitura eiuſque relatiua comprehen-
di ſatis patet ex prædictis, aliiſque ponderatis
in vltima deciſione, in qua hodie Domini
ſteterunt partibus auditis.

MONASTERIEN. REINTEGRATIONIS,

Veneris 9. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

A declaratoria non excuſant intimatio paren-
di, quæ non fuit legitimè exequuta, ſeu non
peruenit ad notitiam intimati: nec verbalis
paritio vbi requiritur actualis, minuſque pa-
ritio in parte, vbi requiritur integralis, &
quando nec excuſent ſequeſtra, ſeu arreſta
Ordinarij.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria non euitatur quando ſeruatis ſolitis terminis non conſtat de paritione.*

2 *Paritio non dicitur realiter exoptata quando illius intimatio non curatur deuenire ad notitiam intimati.*

3 *Citatio contra Canonicum in certo loco commorantem quando ſit perſonaliter exequenda, itaut affixa ad valuas non ſuffragetur.*

4 *Citatio ad valuas non ſuffragatur dum potuit exequi domi ſolitæ, vel vltimæ habitationis citati.*

5 *Citatio contra abſentem debet fieri cum congruo tempore iuxta diſtantiam temporum, qualitatem, & facti circumſtantias arbitrando.*

6 *Oblatio conditionalis parendi non excuſat à declaratoria.*

7 *Paritio verbalis non ſuffragatur vbi requiritur actualis.*

8 *Paritio verbalis omnino requiritur etiam in ijs quæ nullum factum requirunt.*

9 *Paritio, ſeu ſolutio in parte non excuſat à declaratoria, vbi requiritur totalis ſolutio, & paritio.*

10 *Procurator conſtitutus ad exigendum, non poteſt confiteri in præiudicium principalis, & in gratiam alterius, cuius eſt miniſter.*

11 *Declaratoria non euitatur ex defectu liquidationis, quæ poteſt ſtatim fieri ex libris retentis per illum, contra quem relaxatur declaratoria.*

12 *A declaratoria quando non excuſent ſequeſtra, & arreſta Epiſcopi, & num. 13. & 14.*

DECISIO CDXL.

INformante tantum Decano reſolutum
fuit die 1. Februarij prox. præt. pro imple-
mento, & exequutione mandati Rotalis rela-
xandam eſſe declaratoriam, ac audito his
Capitulo, quod effectiuam, & omnimodam
paritionem allegabat, adhuc hodiè Domini
pro confirmatione præfatæ reſolutionis re-
ſponderunt, cum ex antiquis iuribus,
aliiſque nouiter exhibitis non conſtet de to-
1 tali, & perfecta paritione, ſine qua ſeruatis
ſolitis terminis euitari non poteſt declarato-
ria, *Coccin. deciſ. 2059. num. 5. & ſeqq.* cum alijs in
principio præcedentis deciſionis allegatis.

Siquidem Breue Apoſtolicum ſa. me. Cle-
mentis Noni, in cuius ſequelam Sacra Rota
mandatum de reintegrando, & exequutoriales
relaxauit, demandat omnimodam reſtitutio-
nem, & repoſitionem Decani in priſtinum
ſtatum, in quo erat de menſe Iunij 1667. cum
eius reintegratione ad Decanatum, Canoni-
catum, Præbendas, & votum Capitulare, &
cum reſtitutione, & ſolutione omnium fru-
ctuum, & diſtributionum etiam inter Capitu-
lares diuiſorum, ſeu diuiſarum, nedum pro
Capi-

Capitulis SS. Iacobi, & Martini eiuſdem anni 1667. ſed etiam pro alijs futuris Capitulis annorum ſubſequentium: horum autem omniũ implementum adhuc deſideratur, nec induci poteſt ex citatione Decani ad intereſſendum Capitulo congregando die 16. Februar. prox. præter. ad effectum recipiendi omnes fructus, & redditus, cæteraque omnia fieri, & geri videndi, quæ ad Breuium Apoſtolicorum, & mandati Rotalis exequutionem, & paritionem requiri poſſe cenſerentur: Si enim Capi-
2 tulum realem effectum intimatæ paritionis exoptaſſet, vtique curaſſet citationem ad notitiam Decani congruè, & legitimè deuenire, vt ipſe effectu, & fructu inſinuatæ paritionis
3 potiri valeret; quippe citatio fuit tantum affixa ad valuas, vbi contra Decanum in incerto, & notorio loco commorantem erat perſonaliter exequenda, ſeu certitudinariè notificanda, prout in ſpecie alio Capitulo, vt Decanum in certis partibus commorantem moneret, & certiorem faceret, reſcripſit *Cæleſtinus III. in cap. ex parte 8. de Cler. non reſid.* & faciunt animaduerſa per *Caputaq. deciſ. 117. num. 3. par. 1. & Rot. recent. dec. 287. num. 8. par. 12. et in Veſtana Canonicatus 20. Iunij 1672. §. opus*
4 *propterea, coram Me*, vel ſaltem domi ſolitæ, vel vltimæ habitationis Monaſterij, vt facilius deueniret ad notitiam citati, vel illum legitimè afficeret, ad *textum in Clem. cauſam 3. de elect. Vbert. de citat. cap. 11. num. 361. et 363. Rot. coram Eminent. Ottbob. dec. 41. num. 5. et 6.* Non mirum igitur ſi intimationis notitia Decano moram trahenti Hildeſij Monaſterio plurium dierum itinere diſtantis non prius, quam termino iam elapſo, vel prorſus labente peruenit, vnde proceſſit, quod pro oblatæ paritionis acceptatione, & effectu non potuit Monaſterium adire, vel mittere, deficiente, ſeu iam elapſo
5 congruo termino, iuxta locorum diſtantias, temporum qualitatem, & facti circumſtantias arbitrando, iuxta *text. in extrau. rem non nouam poſt med. de dol. et contumac. et Clem. 1. de Iudic. gloſ. in cap. inter quatuor, verb. congruo tempore de Cleric. non reſid. Latter. de re benef. lib. 3. quaeſt. 27. numer. 83. et 88. Vbert. de citat. cap. 9. numer. 533.*

Cæterum hæc intimatio, cæteræque oblationes Capituli ex alio capite non releuant;
6 habent enim conditionem annexam remouendi impedimenta Reuerendiſs. Epiſcopi, & ſic tamquam conditionales non ſufficiunt, ſed puræ requiruntur, *Rot. deciſ. 142. num. 10.*
7 *par. 12. recent.* in omnem verò caſum non continent omnimodam paritionem, & plerumque ſunt verbales, quæ vbi realis paritio exquiritur non ſuffragantur, *Poſtb. de manut. obſeruat. 103. num. 10. Add. ad Buratt. dec. 17. nu. 7. et 8. Celſ. deciſ. 56. num. 4. et Zarat. dec. 117. nu. 2. et 3.*

Neque obſtat, quod fuerint à Capitulo admiſſæ quædam prouiſiones ad collationem, ſeu præſentationem Decani, eique diuerſæ ſummæ pro fructibus fuerint ſolutæ: nam vltra generalem reſponſionem, quod iura ad hunc effectum deducta non ſunt in forma probanti, adhuc fuit ſingulatim animaduerſum, quod non conſtat prouiſiones fuiſſe factas iure Decanali, & tamen nec exinde perneceſſe infertur ad poſitiuam, & irretractabilem reintegrationem Decani ad Decanatum, Canonicatum, Præbendas, votum, &
8 ſimilia, ſuper quibus omnibus nec adeſt explicita, & ſolemnis declaratio, ſeu verbalis paritio, quæ etiam in ijs nullum factum poſitiuum requirentibus, debet omninò præſtari ex *Poſtb. de manut. d. obſeru. 103. num. 11. et ſeqq. cum alijs mox citatis.*

Solutiones verò quorundam fructuum, ſeu diſtributionum non excuſant à declaratoria deficientibus diuerſis, & quidem non minimis ſummis Decano perſoluendis, quippè inter iura ad inſtantiam Capituli exhibita nihil prorſus dicitur de termino, ſeu diſtributione S. Martini anni 1667. ſeu de fructibus decanalibus inter Capitulares diſtributis: Rursùs, quidquid ſit an Capitulum dederit ordinem Sacellano Burſæ, & Celerarijs pro ſatisfactione Decani, nullatenus conſtat dediſſe etiam Granario, à quo maiores fructus diſtribui allegantur, prout etiam de ſola ſumma imperialium 335. exacta à præf. Sacellano Burſæ pro præſentijs, ſeu diſtributionibus, non autem de alijs fructibus loquitur quædam copia receputæ factæ per Cronum Procuratorio nomine Decani, de qua in hodierno Summario Capituli *num.* 1. Cuius receputæ duplicata probatio arguitur eſse quædam informis, & vaga atteſtatio cuiuſdam liquidationis, de qua in eodem Summario *numer.* 2. Eiuſdem momenti ſunt duo ſimplices atteſtationes Granarij, & Celerarij ſuper traditione fructuum Decano, vltra quod enim tendunt ad commodum, & excuſationem teſtificantium, ſunt reſtrictæ ad ſolum terminum S. Iacobi anni 1667. & propterea ſolutio terminorum ſequentium adhuc deficeret. Similiter nihil iuſtificatur ſuper reſtitutione fructuũ aſſignatorum Canonico Torch, cui non debebat Capitulum eoſdem fructus in præiudicium Decani, & contra exequutionem Breuium Apoſtolicorum, & mandati Rotalis perſoluere: A primo igitur ad vltimum apparet Decanum non fuiſſe de omnibus prouentibus ſatisfactum, & proinde
9 aliquorum ſolutio nõ releuat, dum omnium ſolutio, & reſtitutio pro totali, & omnimoda paritione requirebatur, *Rot. coram Em. Ottbob. deciſ. 134. num. 3. & 4. & in Leodien. Canonicatus 5. Aprilis 1658. & 13. Ian. 1659. coram b. m. Leone Veroſpio.*

Non attenta integrali ſatisfactione deſumpta ex quadam atteſtatione interrogationis factæ dicto Procuratori Decani an Granarius, & Sacellanus Celerariæ in vim mandati Capitularis eſſent prompti, & parati ad realem ſolutionem omnium fructuum, & emolumentorum ad Decanum ſpectantium, cum reſponſione eiuſdem Procuratoris, quod dicti Miniſtri non erant amplius in mora ſoluendi, ſed realem ſolutionem obtulerint, vnde ipſe poterat eoſdem fructus quandocumque recipere; omiſſo enim quod adhuc ſatisfactio non eſſent integra ex ſuperius animaduerſis,

Procu-

10 Procurator ad exigendum conſtitutus non
debebat in gratiam Capituli, cuius erat Mi-
niſter, & in præiudicium Domini, qui longa
lite conſignationem ſuorum fructuum diu
ſuſpirauerat, huiuſmodi confeſſionem emit-
tere, *Bart.in l.2. §.fin. num.6. ibique Add.litera C.
ff ſi cert.petat. Iaſ.in l.duobus reis 28. num.7. ff.de
iure iur. Felin. in cap. cum olim 32.num.3.de offic.
Iud.deleg. Gratian.diſcept. for.cap.677. numer.48.*
In omnem verò caſum ſemper remanet ver-
balis hæc confeſſio Capituli, quod Procura-
tore renuente, vel negligente recipere debe-
bat ad remouendam colluſionis ſuſpicionem
11 deponere abſq; vlla exceptione, ſeu prætextu
illiquiditatis, dum ex proprijs, eiuſque officia-
lium libris, poterat ſtatim huiuſmodi liqui-
datio apparere, *Rot. coram Coccin. deciſ. 2059.
num.8. & ſeqq. & dec.2161.à num.9.vſque ad 14.
& in Leodien. Canonicatus 5. Aprilis 1658. coram
b. m. Leone Vereſpio.*
12 Excuſationem denique non præbent ſe-
queſtra, & arreſta à Reuerendiſſ. Epiſcopo ad
inſtantiam Promotoris contra Decanum re-
laxata, implicat enim quamdam contradi-
ctionem, quod Capitulum illis non obſtanti-
bus alleget prædictas diuerſas ſolutiones, &
ordines datos Granario, & Sacellario
Celerariæ pro ſatisfactione Decani, & fructus
Canonico Torch annuatim ſoluiſſe, & ſolui
permiſiſſe quodque pro excuſanda paritione
circa eandem ſatisfactionem ad ſequeſtra, &
arreſta confugiat; At quomodocumque res ſe
13 habeat, debuiſſet Capitulum ſaltem reuocare
decreta Capitularia in obſequium dictorum
ſequeſtrorum, ſeu arreſtorum edita, *Rot.coram
Eminent.Ottbob. dec.272.nu.13.& ſeq.* omnemq;
curam, & moralem diligentiam contra Pro-
14 motorem Fiſcalem, & apud Reuerend. Epiſ-
copum adhibere pro huiuſmodi impedimen-
torum remotione, *Poſth.de manut. obſeruat.103.
num.15. & Rot.poſt ipſum deciſ.263. num.3.coram
Coccin.dec.1761.num.6. & in recent.dec.276.nu.5.
& 6. par.5. & dec.142. nu.5. & ſeqq. par.12. vbi
reſpondet ad deciſionem Leodien.Perſonatus de Fle-
ron, coram Eminentiſſ. Cerro pro Capitulo allega-
tam.*

Ex quibus, & alijs relatis in deciſione, quæ reuidetur Domini ſteterunt in deciſis vtraque parte &c.

FANEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 12. Iunij 1673.

Argumentum patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Inæqualitas modica in diuiſione plurium bonorum non attenditur.*
2 *Nec probatur calculo deſumpto ex peritia informiter facta lite pendente.*
3 *Pro reintegratione fideicommiſſi obnoxia ſunt bona grauata alienantis.*
4 *Melioramenta non liquidantur peritia informi, & extraiudiciali.*
5 *Melioramenta non probantur quando non iuſtificatur ſtatus antiquus, nec quid impenſum, & quid melioratum, vt poſſit reſici quid minus.*

DECISIO CDXLI.

ACquieſcens Franciſcus q.Camilli duabus vniformibus deciſionibus coram Me editis 2.Maij 1664. & 22.Iunij 1672.ſuper eius manutentione pro medietate domus in Contrada S. Danielis, & reſpectiuè ſuper manutentione alterius Franciſci quond. Vincentij quoad prædium *delli Pozzetti*, inſtabat hodiè ad eius fauorem reſolui tam inſpectionem ſuper prędio *della Serrata* reſeruatam in vtraq; deciſione, quàm dubium à Me propoſitum; an eſſet ei dandum mandatum exequutiuum pro penſionibus domus S. Marci, ac reſiduo bonorum diuiſorum, vna cum fructibus, & reſpectiuè mandatum de immittendo pro medietate bonorum alienatorum; at Domini iterum, atque iterum reſolutionem reſpectu prædij *della Serrata* ad particularem diſcuſſionem reijcientes, exiſtimarunt, quoad penſiones, de quibus in prima parte dubij, eſſe coadiuuandas probationes circa identitatem domus, ad effectum videndi, an hæc ſit illa ſuper qua poſt locationem prodijt ad fauorẽ Franciſci qu. Vincentij ſententia Rotalis, vna cum mandato de manutenendo, ſeu potius ſit alia diuerſa, ſuper qua Franciſcus qu. Camilli poſt locationem curauit exequi mandatum Rotale, pro cuius exequutionis validitate fuit vlterius deciſum non conſtare de exceſſu die 26. Februarij 1666. coram R. P. D. meo Taia.

Quo verò ad ſecundam partem dubij circa
ſupplementum pretij, ſeu adequationem par-
tium factarum in diuiſione negatiuè reſpon-
1 derunt, quia inæqualitas ſcut.315.dumtaxat eſt
valdè modica reſpectiuè ad plurima bona di-
uiſa, in omnem verò caſum aliundè non
2 probatur, quàm ex informi calculo lite pen-
dente deſumpto à quadam peritia extraiudi-
ciali, quæ nullatenus meretur attendi, *Rota
deciſ.151. num.21. par.12.recent.* præſertim quia
non percutit tempus diuiſionis, vt in his præ-
ciſis terminis *Rot. coram Coccin. deciſione 1835.
num.11.*

Affirmatiuè tamen quoad tertiam partem
dubij reſponderunt; conſtat enim pro pretio
ſcut.583. alienatas fuiſſe à Vincentio Durante
duas domos poſitas in Ciuitate Fani, alteram
in Parochia S. Marci, alteram in Parochia
S. Leonardi prouenientes à fideicommiſſo
Pompei Durantis, prout ex eius teſtamento,
& inuentario combinatis cum inſtrumentis
venditionum, Summario dato die 22. Iunij
anni præteriti *num. 1. 2. & 3.* vnde bona dicti
Vincentij alienantis, & hæredis grauati, cuius
3 alter dictus Franciſcus eſt filius, & hæres, ſunt
obligata ad reſtituendam medietatem præfati
pretij Franciſco q. Camilli alteri ex ſubſtitu-
tis, pro reintegratione fideicommiſſi ad *text.
in l.quidam 25. §.fin. ad S. C. Trebell. Bald. in l.
filium quem 24.num.52. C.famil. herciſc. Peregrin.
conſ.35. num.9. & 10. lib.3. & conſ.19. num. 50.
verſ.*

verſ. ſecundo lib.4.& in tract.de fideicomm art.45. num.14. Rot.coram Celſ.dec.235.num.1.

Non attenta compenſatione pro melioramentis factis à dicto Vincentio in alijs bonis
4 fideicommiſſarijs, quia legitimè non liquidantur peritia informi, & extraiudiciali, mi-
5 nuſque depoſitione quorumdam teſtium, qui non probat ſtatum antiquum, nec quid impenſum, quidque melioratum, prout opus eſſet, ad hoc vt ſubindè quid minus refici poſſit, iuxta *textum in l. in fundo alieno, ff. de rei vindic. Rot.recent. dec.317.num.23.& ſeqq.par.11. deciſ.203.num.6.par.12.deciſ.71.num.12.par.13. recentior. & in Romana fideicommiſſi de Spinis 21. Ianuarij proximè præteriti, §. rurſus in fin. coram Me.*

Et ita vtraque parte audita fuit reſolutum.

ROMANA DOTIS.

Veneris 16. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Dos congrua vnde arbitretur, & quando illius conditionalis promiſſio dicatur purificari: Dubietas, quæ in prima tranſactione concurrebat, dicitur pars ſecundæ, in qua ſublata fuit eadem dubietas: Dos quando debeatur etiam poſt contractum matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet paratam exequutionem.*

2 *Dos congrua taxatur habita ratione ad familiam, bona vnde extrahi debet, & vſum loci, & temporis.*

3 *Puri, & purificati idem eſt iudicium.*

4 *In alternatiuis conditionibus ſufficit alteram verificari.*

5 *Succeſſio, vel ſaltem legitima non poteſt filiabus denegari in bonis paternis.*

6 *Pater tenetur ad congruam dotem filiarum.*

7 *Contractus minorum ex Statuto Vrbis* cap. 113. lib. 1. *non ſubſtinentur ſine cauſa euidenter vtili.*

8 *Receſſus à lite, quando non concludat vtilitatem tranſactionis.*

9 *Ratificatio non præiudicat niſi concurrat in ratificante notitia nullitatum facti, & iuris.*

10 *Promiſſio facta in inſtrumento, vbi reualidatur tranſactio alioquin dubia, dicitur correſpectiua ad bona comprehenſa ſub dicta tranſactione.*

11 *Pacta omnia appoſita in eodem inſtrumento, & contractu dicuntur ad inuicem correſpectiua.*

12 *Dos debita in certum euentum debet conſtitui, vel competenter augeri ſi euentus ſequatur poſt contractum matrimonium.*

13 *Promiſſio indiſtincta dotationis non eſt reſtringenda ad vnum caſum.*

DECISIO CDXLII.

Attenta validitate, & iuſtitia mandati ab A. C. pro dote Portiæ Sabellæ relaxati, reſponderunt hodie Domini ad illius vlteriorem exequutionem eſſe procedendum: Patet enim validitas ex reuolutione actorum, & ex ipſa obligatione Camerali, ſub qua dum clar. mem. Princeps Paulus Sabellus ad dotandas deſcendentes Marci Antonij Sabelli ſub infraſcripto caſu ſe obligauit, merito potuit modernus D. Princeps Iulius ad dotem Portiæ neptis eiuſdem Marci Antonij exequutiuè
1 compelli ex notiſſima natura obligationis Cameralis paratam exequutionem habentis, *Zacch.de eadem obligat.q.2.nu.5.cum concordantib. ibidem copiosè relatis.*

Apparet etiam iuſtitia tam reſpectu quantitatis taxatæ in ſcutis 3500. & ſic potius mo-
2 deratæ, quam exceſſiuæ, ponderatis qualitate inſignis familiæ, quantitate bonorum, e quibus dos extrahi debet, temporis, locique vſu, alijſque facti circumſtantijs, à quibus deſumitur hiſce caſibus legale iudicantis arbitrium ad *textum in l.quæro 61. & l. cum poſt 70. §.gener. & §. nuptijs, ff.de iur.dot. Menoch. de arbitr. lib.2. caſ. 149. à num. 36.* vbi ponderat quod dos incertæ quantitatis arbitrio Iudicis certificatur, *Rot.coram Rotat dec.193.num.3. & ſeqq.& coram Zarat. deciſ.83. num.15. & ſeqq.* quàm reſpectu ſubſtantiæ, ſeu ipſius oneris dotandi, quod fuit quidem conditionaliter ſtipulatum, ſed quia de euentu, ſeu purificatione conditionis
3 docetur; non ſecus purificati, quam puri debet eſſe iudicium *l.neceſſario 8. verſ. conſtat ſi extiterit conditio, ff.de peric. & commod.rei vendit. l. potior 11. ff. qui pot. in pignor.hab. l.ſeruum 48. §. Titius, verſ. ſed ſi extiterit conditio, ff. de vulg. & pupill. & l. ſi pupillus in fin. ff. de cond. inſtit.*

Eſt enim in confeſſo apud partes lineam maſculinam Marci Antonij per obitum Honorij eius filij ſine maſculis defeciſſe, vnde ceſſauit quidem annua præſtatio à dicto Principe Paulo pro ſe, fratre, ac vtriuſque vxoribus contrahente promiſſa Marco Antonio eiuſque deſcendentibus maſculis, quia tamen duo filiæ ex Honorio Portia ſcilicet, & Lauinia remanſerunt, ſucceſſit fauore deſcendentium fœminarum alia ſubalterna prouiſio hiſce præciſis verbis concepta: *Et quatenus eo caſu extinctionis linea maſculina Marci Antonij extaret aliqua fœmina ex eius linea legitima, & naturales, quæ in ijſdem bonis, & iuribus ipſius Marci Antonij ſi non extaret fideicommiſſum huiuſmodi ſuccederet, vel ex ijſdem bonis dotanda venirent, idem Excell. D. Paulus dd. nominibus condecenter iuxtà vires dictorum bonorũ ipſius Marci Antonij dotare promiſit. Summario Portiæ num. 1.* patet itaque ex verbis præfatis huiuſmodi prouiſionem dotalem ſub duabus conditionibus fuiſſe ſtipulatam,
4 ſed quia conditiones ab intermedia dictione, *vel*, alternantur, ſufficit propterea alteram ex illis verificari, *cap. inter cætera de reſcript. cap.in alternatiuis de reg. iur. in 6. c. ſi quis ita ſtipulatus, verſ.ſi ſic,ff.de verb.obligat.l.ſi hæredi plures ibique gloſ. in fin. ff. de condit. inſtit. cum alijs apud*

Fuſar.

Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 455. num. 16.

Aut igitur fideicommiſſa olim per Rotam canonizata *in deciſ. 51. par. 1. diuerſ. & deciſ. 101. apud Fenzon. ad Stat. Vrb.* de tempore præfati contractus non exiſtebant, ſeu expirabant in Marco Antonio, & ecce verificata prima conditio, quia bona, & iura ceſſa per Marcum Antonium circumſcripta ceſſione, in Hono-
5 rium eius filium tranſiuiſſent, cuius ſucceſſio ſaltem pro legitima non poteſt illius filiabus denegari, *l. parentibus 8. & l. ſcimus 36. Cod. de inoff. teſtam.* Aut verò Marcus Antonius erat grauatus deſcendentibus maſculis præfata bona, & iura reſtituere, & ecce verificata altera conditio, quia circumſcripta præfata ceſſione, intraſſet fideicommiſſaria reſtitutio eorundē bonorum, & iurium ad fauorem Honorij, qui prole maſculina deſtitutus non erat amplius reſtituere obligatus, & ſic non minus ex
6 iſtis, quam ex alijs eius bonis debuiſſet congruam dotem filiabus conſtituere per *textum in l. qui liberos 19. ff. de rit. nupt. l. dotem 6. ff. de collat. bonor. l. vltima, §. neq; enim, C. de dot. promiſ. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 16. num. 4. & 5. & Rot. rec. dec. 93. num. 1. par. 14.*

Nec ſubſiſtit, quod dicta obligatio dotandi fęminas ſit correſpectiua ad bona, & iura à
[illegible] Marco Antonio dimiſſa in inſtrumento ceſſionis rogato die 18. Septembris 1613. non autem ad alia dimiſſa in tranſactione inita de anno 1607. Quia de validitate tranſactionis poterat valdè dubitari tàm ex defectu iuramenti coniunctorum, quàm defectu cauſæ,
7 quæ in contractu geſto à Marco Antonio decimumſextum annum agente debebat eſſe euidenter vtilis, iuxta diſpoſitionem Statuti Vrbis *cap. 113.* munitam decreto irritanti, ibi, *dummodo conſtet eam ceſſiſſe in euidentem vtilitatē ipſorum pupillorum, ſeu minorum, alioquin nulla, & inualida cenſeatur*: non refragante receſſu à
8 litibus, quia ſignanter in lite vertente ſuper medietate Albani tunc etiam maximi valoris, vt arguitur ex Summario Portiæ *num. 5. & 6.* prodierant pro authoribus Marci Antonij quatuor deciſiones nempe *in 51. par. 1. diuerſ. 101. apud Fenzon. ad Stat. Vrbis, et 285. et 318. coram Coccin.* vnde poterat non parum dubitari quin ſimplex annua præſtatio ſcut. 750. ad vitam ipſius Marci Antonij promiſſa non æquipolleret iuribus ſummi valoris dimiſſis in tranſactione, quæ proinde potius damnoſa, quam vtilis fuiſſet: nihil releuantæ ratificatione tranſactionis, ad quam Marcus Antonius in ætate maiori ſub die 2. Septemb. 1613.
9 deuenit, quia cum non conſtet habuiſſe notitiam nullitatum facti, & iuris, quibus ratificata tranſactio poterat laborare, nullum ſibi attulit præiudicium quin ignoratas nullitates tranſactionis poſſet ſubinde allegare *l. mater, §. cæterum, ff. de inoff. teſtam. Menoch. conſ. 203. n. 37. Gabr. conſ. 62. numer. 27. et 28. lib. 2. Rot. recentior. deciſ. 260. num. 12. part. 6. et deciſ. 262. numer. 13. part. 9.*

Agnoſcens propterea Princeps Paulus non leuem difficultatem circa ſubſiſtentiam tranſactionis, curauit rem ponere in tuto, mediante alio inſtrumento ceſſionis rogato ſub die 18. eiuſdem menſis Septembris 1613. in quo Marcus Antonius inter alia eidem Principi Paulo pro ſe, & prædictis ſtipulanti iterum ceſſit omnia bona, & iura dimiſſa in tranſactione, renunciando cuicumque etiam enormiſſimæ leſioni, ac quibuſcumque defectibus ſubſtantialibus, & formalibus tàm iuris, quàm facti, quibus tranſactio, eiuſq; ratificatio poſſent laborare, vnde cum viceverſa Princeps inter alia promiſerit etiam dotem fæminis deſcendentibus à Marco Antonio, quæ deficiente eius linea maſculina extarent,
10 ſequitur quod hæc dotatio ſit correſpectiua etiam ad bona ceſſa in tranſactione, cuius indubitata ſubſiſtentia ab hoc, poſteriori inſtrumento procedebat, & propterea non aduerſatur preſeruatiua adiecta à Principe cōtrahente iura iuribus addendo, & ſine nouatione, & præiudicio tranſactionis, quia ſi Marcus Antonius ad hoc vltimum inſtrumentum non deueniſſet, potuiſſet illam impugnare, & valde probabiliter annullare, vnde cum impugnatio, & annullatio fuerit exinde ſublata, patet hanc nouam ceſſionem, ſeu validam ratificationem fuiſſe correſpectiuam ad bona, & iura dimiſſa in reualidata tranſactione, prout docet, & ipſa ſtructura verborum huius vltimi inſtrumenti, & ipſa natura rei, iuxta quam
11 omnia pacta appoſita in eodem inſtrumento, & contractu dicuntur ad inuicem correſpectiua, *Decian. conſ. 32. num. 114. vol. 2. Buratt. dec. 336. num. 7. Dunoz. iun. dec. 703. num. 9. et Ninet. deciſ. 36. num. 3.*

Similiter non obſtat, quod dum linea maſculina Marci Antonij per obitum Honorij defecit, Portia iſtius filia eſſet iam nupta, &
14 dotata nuptiæ enim non reſiſtunt, quin etiam poſt eas poſſit conſtitui, vel congruenter augeri dos, quæ pro matrimonio contrahendo non requiritur, ſed pro ſucceſſiuis oneribus matrimonij ſupportandis ſubminiſtratur *ad textum in cap. per veſtras in fin. de donat. int. vir. et vxor. Mant. de tacit. lib. 12. tit. 3. nu. 3. et 4. et tit. 4. ſub num. 7. et 8.* Dos verò dictæ Portiæ conſtituta continet in ſpecie hoc aſſignamentum à D. Principe poſt obitum Honorij ſine maſculis conſequendum: non ſubſiſtente, quod huiuſmodi dotatio fuerit promiſſa mulieribus, quæ eueniente maſculorum defectu eſſent innuptæ: nam idipſum in inſtrumento non legitur, & potius contrarium concludit dotatio promiſſa fæminis deſcendentibus, quæ in bonis à Marco Antonio dimiſſis aliàs ſuccederent, vel ex eis dotandæ eſſent, arguitur enim exinde mens contrahentium excludendi fæminas in concurſu maſculorum dumtaxat, eis verò deficientibus indiſtinctè dotem mulieribus reſeruare, ſiue nuberent defuncto, ſiue viuente vltimo maſculo cum vtroque caſu ſucceſſio, vel dotatio mulieribus in iiſ-
13 dem bonis alias competeret, vnde eo minus promiſſio dotationis ſuballegata diſtinctione, quæ in inſtrumento non adeſt, eſt reſtringenda iuxta ea, quæ alijs allegatis animaduertit *Rot. in Ciuitatis Caſtelli Datiorum 10. Martij proximè præteriti, §. in meritis, coram Me.*

Non turbat denique, quod Honorius ſuper Baro-

Baronia Collis Alti cum Eminent. Barberino tranſegerit, quia Portia non eſt hæres Honorij, & ſi quid in conſtitutione dotis habuit ex eius ſubſtantia eſt valde modicum, & tenue. In omnem verò caſum potuit A.C. non immerito huius circumſtantię rationem habuiſſe in conſtituenda moderata dote ſcut. 3500. quæ vna cum bonis à patre aſſignatis Portia debet conſequi non hæreditario nomine patris, ſed proprio, & particulari titulo dotis.

Et ita vtraque &c.

IMOLEN. PENSIONIS.

Luna 26. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probatur atteſtationibus, & confeſſione emiſſa per titularem in epiſtola, & reijciuntur tres exceptiones, quæ contra epiſtolam obiciebantur: In ſecunda inſtantia poteſt intentari ſummariſſimum manutentionis, licet in prima intentatum fuerit poſſeſſorium plenarium.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur penſionario probanti quaſi poſſeſſionem exigendi penſionem.*
2 *Quaſi poſſeſſio exigendi penſionem probatur atteſtationibus teſtium, & confeſſione titularis emiſſa per epiſtolam.*
3 *Confeſſio extraiudicialis titularis emiſſa in Epiſtola ſcripta Penſionario probat ſolutionem penſionis contra confitentem in iudicio manutentionis.*
4 *Solutio coacta non infertur ex ſolis precibus, dum non adeſt proteſtatio ſuper metu, ſeu diſſenſu ſolutionis.*
5 *Solutio coacta, ſeu cum proteſtatione eſſe debet, ne inducat poſſeſſionem manutenibilem.*
6 *Mandatum procuræ arguitur ex circumſtantijs, & coniecturis.*
7 *Inuerisimile eſt quod penſio ſoluatur tertio à titulari abſque mandato Penſionarij.*
8 *Solutio penſionis, vnde arguatur facta non pro vno, ſed pro pluribus terminis.*
9 *Solutio penſionis pro vltimo termino maturato, ſupponit ſatisfactionem terminorum præcedentium.*
10 *Solutio penſionis etiam pro aliqua parte, ſeu vnico termino conſtituit penſionarium in quaſi poſſeſſione manutenibili.*
11 *Sententia ſuſpenditur per appellationem.*
12 *Manutentio obtineri poteſt in gradu appellationis.*
13 *Etiamſi in prima inſtantia fuerit intentatum poſſeſſorium plenarium.*
14 *Exceptio circa clauſulam,* dummodo remaneant centum pro rectore *reijcitur ad petitorium nec admittitur ad retardandam manutentionem Penſionario.*
15 *Præſertim dum talis exceptio non probatur per confeſſionem partis, inſtrumentum publicum, vel rem iudicatam.*

DECISIO CDXLIII.

Renuente Franciſco Milano penſionem
ſuper eius Parochiali reſeruatam amplius
perſoluere, inſtetit Thomas Donghus
Penſionarius pro manutentione, quam propoſito
deſuper dubio Domini dandam eſſe
1 reſponderunt ſtante quaſi poſſeſſione exigendi,
in qua idem Thomas exiſtit vulgato §. *retinendæ inſtit. de interd.* iuſtificatur autem pen-
2 ſionis exactio nedum à tribus teſtibus ad perpetuam
rei memoriam examinatis de facto
proprio deponentibus, ſed etiam ex confeſſione
ipſius Franciſci, quæ licet extraiudicia-
3 lis, & emiſſa in Epiſtola Penſionario conſcripta,
probat in hoc iudicio ſolutionem
contra confitentem *Tondut. de penſ. cap. 50. num. 48. & 49. Rota in Pampilonen. Penſionis coram Sacrato num. 2. & 3. impreſſa apud Marcheſ. de commiſ. part. 1. fol. 545. & 540. & coram Eminentiſs. Ottob. deciſ. 56. num. 6. verſ. ſed etiam & num. 7. & 8.*

Non obſtantibus tribus exceptionibus cōtra
huiuſmodi epiſtolam obiectis, prima ſcilicet,
quod contineat ſolutionem coactam, &
proteſtatam, ſecunda quod non conſtet de
mandato illius cui dicitur in epiſtola factā
fuiſſe ſolutionem, & tertia, quod ſolutio contineat
partem vnici termini; prima enim non
ſubſiſtit in facto, quia in epiſtola leguntur
4 quidem preces erga penſionarium, vt intuitu
malorum temporum, & ſtatus Eccleſiæ
aliquam partem termini vellet condonare,
nulla autem adeſt proteſtatio ſuper metu,
vel diſſenſu ſolutionis, prout opus fuiſſet, vt
5 ex ſolutione induci nequeat poſſeſſio manutenibilis
Poſth. de manut. obſeru. 35. num. 54. Gratian. diſcept. 310. num. 38. & ſeqq. Rota coram ſan. mem. Greg. dec. 365. num. 2. ibique add. num. 4. ad princ. verſ. quod procedit & in fin. verſ. iſta autem proteſtatio.

Secunda circa defectum mandati procuræ
6 tollitur ex facti circumſtantijs, ſeu coniecturis,
nempè ex approbatione, & non reclamatione
Thomæ, cui penſionarius ſcripſerat
ſolutionem penſionis factam Riuoltæ, itidem
ex atteſtatione Riuoltæ, & aliorum, qui terminos
penſionis de mandato Thomæ exegiſſe
deponunt, & rurſus ex ipſa approbatione,
& facto titularis, quem veriſimile non eſt vo-
7 luiſſe penſionem tertio abſque mandato Penſionarij
perſoluere *Rota diuerſ. deciſ. 187. num. 3. par. 1. coram Gregor. dec. 111. n. 3. & apud Poſth. de manut. dec. 530. nu. 18. & 19.*

Et tertia in facto non ſubſiſtit, & in iure
non releuat, ex facto enim arguitur, non
vnicum, ſed plures terminos penſionis fuiſſe
8 ſolutos, quia plures ſolutiones iuſtificātur nedum
ex dictis atteſtationibus Procuratorum
factis ante litem motam, ſed etiam ex ipſa
epiſtola, cuius totus contextus ſuadet ſolutionem
præcedentium terminorum, & ſignāter
illa expreſſio; *Ho pagato in mano del Signor Canonico Riuolta il ſemeſtre della penſione maturatoli*

ted by ... gle

to li 24. Giugno proſſimo paſſato, cum præcibus
vt penſionarius aliquam partem vellet con-
donare, prout annis præteritis fecerat, ſolutio
9 enim pro vltimo termino maturato præſup-
ponit præcedentium terminorum ſatisfactio-
nem vt in propoſito animaduertit *Rota deciſ.*
318. num. 1. & duobus ſeqq. apud Poſth. de manut.
ſed quatenus etiam ſubſiſteret vnica ſolutio
pro parte ſolius termini, nihil prorſus releua-
ret, quia cum cauſa ſolutionis ſit vniuerſa-
10 lis habito reſpectu ad titulum penſionis, pa-
rum refert, quod penſio ſoluatur integraliter
ſeu potius pro aliqua rata, quæ non minus,
quam integralis ſolutio conſtituit in quaſi
poſſeſſione manutenibili *Lotter. de re benef. lib.*
1. quæſt. 18. num. 123. & ſeqq. Caualer. in alia imo-
len. penſionis nempe dec. 379 num. 3. & 4. Em. Ottob.
dec. 56. num. 9. Celſ. dec. 287. num. 3. & apud Ton-
dut. de penſ. dec. 81. num. 3. & dec. 82. num. 1. & in
par. 10. rec. dec. 45. nu. 5.

Minus vrget, quod fuerit intentatum poſ-
ſeſſorium plenarium coram A. C. qui pro-
nunciauit literas Apoſtolicas non eſſe exe-
quendas, & abſoluit titularem à ſolutione
11 Penſionis, nam cum ſententia fuerit ſuſpen-
ſa per appellationem *cap. cum teneamur de ap-*
pell. Rota coram Celſ. dec. 47. num. 10. & 11. nihil
12 aduerſatur, quin coram me in gradu appel-
lationis obtineri valeat manutentio *Rota cor.*
eodem Celſ. dec. 316. num. 16. & 17. etiamſi in
13 prima inſtantia actum fuerit poſſeſſorio ple-
nario, quia non propterea ſequitur non poſſe
in hac ſecunda ſummariſſimum poſſeſſoriū
independenter à plenario intentari, vt in pun-
cto reſpondit *Rot. coram Seraph. dec. 299. nu. 6. &*
ſeqq. & in par. 2. recent. dec. 404. nu. 3.

Denique, quæ dicuntur de clauſula *dum-*
14 *modo remaneant centum pro Rectore*, ſub
qua penſio legitur reſeruata, non ſunt præ-
ſentis inſpectionis, ſed reijcienda ſunt ad pe-
titorium, data interim manutentione Penſio-
nario poſſeſſori, vt in terminis eiuſdem clau-
ſulæ *Rota d. dec. 404. num. 6. in fin. verſ. minus ob-*
ſtat par. 2. rec. & coram Celſ. dicta deciſ. 315. num.
7. præſertim quia de hac exceptione titularis
15 non conſtat vel per confeſſionem partis, vel
per inſtrumentum publicum, vel per rem iu-
dicatam, vt animaduertit, *Rota coram Mohed.*
deciſ. 9. numer. 2. & 3. de cauſ. poſſeſ. & propriet.
& deciſ. 82. numer. 2. in fin. apud Tondut. de
penſ.

Et ita partibus informantibus &c.

CORDVBEN. DECIMARVM.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria datur ex ſola releuantia in cauſa decimarum etiam in gradu reſtitutionis in integrum, quando poſtulatur ab actore ad elidendas exceptiones à reo propoſitas poſt rem iudicatam: releuantia in cauſa decimarum ex quibus deducatur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa decimarum reputatur prophana ad effectum remiſſoriæ.*

2 *Remiſſoria in prophanis conceditur ex ſola releuantia abſque alio fumo.*

3 *Remiſſoria datur etiam in gradu reſtitutionis in integrum quando poſtulatur ab actore, qui habet pro ſe rem iudicatam.*

4 *Remiſſoria non datur ad impediendam reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam, quæ indiget nouis probationibus.*

5 *Declara quando remiſſoria tendit ad fundandam intentionem actoris, ſecus ad elidendas exceptiones rei nouiter adductas & n. 10.*

6 *Remiſſoria concedenda eſt in dubio.*

7 *Reiecto ſtrictiori examine poſtquam probationes redierint, ne ordo iudicij præpoſteretur.*

8 *Epiſcopus quando eſt Parochus vniuerſalis, habet intentionem fundatam ſuper decimis.*

9 *Ac etiam Capitulum, quando habet generalem adminiſtrationem.*

11 *Releuantia concurrit in remiſſoria, quæ poſtulatur ad tollendam principalem cauſæ quæſtionem.*

12 *Remiſſoria conceditur, etiamſi articuli indirecte, & quoquo modo conferant ad cauſam.*

13 *Releuantia aliquorum articulorum ſufficit, vt remiſſoria concedatur etiam ſuper alijs.*

DECISIO CDXLIV.

IN gradu reſtitutionis in integrum aduer-
ſus rem iudicatam à Reuerendiſſimo Epi-
ſcopo, & Capitulo Corduben. reportatam,
ſuper decimis herbarum glandium, omnium-
que aliorum naſcentium, & prouenientium
ex terrenis, pratis, ſyluis, & bonis hodiè poſ-
ſeſſis à D. Duce de Beyar, dubium principa-
le pluries propoſui an ſcilicet conſtaret de re
iudicata, quæ veniret exequenda, vel potius
de cauſis reſtitutionis in integrum, numquā
tamen capi potuit reſolutio, & propterea exi-
ſtimantibus in hoc rerum ſtatu Agentibus
Reuerendiſſimi Epiſcopi, & Capituli alias
probationes ad elidendas exceptiones Domi-
ni Ducis poſſe conferre, petierunt hodiè re-
miſſoriam, quam propoſito deſuper dubio
1 Rota cenſuit concedendam, quia in hac cau-
ſa prophana, qualis ad hunc effectum reputa-
tur decimalis *Put. dec. 324. in fin. lib. 2. Greg. deciſ.*
174. num. 1. ibique Add. num. 7. Bich. dec. 323. num. 3.
Zarat. dec. 40. pariter num. 3. ſatis eſt ſola rele-
2 uantia materiæ articulatæ, vt abſque alio ve-
ritatis fumo remiſſoria concedatur *Bocosc. de*
litter. remiſ. cap. 4. num. 1. & 7. Rota recent. dec. 101.
num. 1. & 2. par. 10. in alia Corduben. Decimarum
21. May 1604. §. in prophanis coram me & in Hiſ-
palen. Decimarum de Xeres 4. Aprilis 1672. §. quia
materia decimarum coram R. P. D. meo Calatain
3 etiam in gradu reſtitutionis in integrum, quia
cum Epiſcopus, & Capitulum ſint actores,
& habeant pro ſe rem iudicatam cum expe-
ditione exequutorialium, ceſſat quæcumque
ſuſpicio calumniæ, & proinde facultas pro-
bandi non debet eis denegari exanimaduerſis
per Rot. apud Caputaq. dec. 114. num. 1. par. 3. & co-

ram

ram Dunoz.iun.dec.556.num.10.
4 Non attento quod remiſſoria non debeat
concedi ad retardandam reſtitutionem in in-
tegrũ aduerſus rem iudicatam,quæ detegatur
iniuſta eo ipſo,quod non iuſtificatur ex actis
ſed nouis indiget probationibus,nam Domi-
ni de veritate huius regulæ non dubitarunt,
exiſtimarunt tamen locum eſſe limitationi,
5 ſeu declarationi in præſenti caſu, vbi proba-
tiones remiſſoriales non tendunt ad fundan-
dam intentionem partis victricis, ſed ad eli-
dendas exceptiones partis ſuccumbentis no-
uiter adductas, ſicut enim iſti licuit nouas ex-
ceptiones proponere, ita & illi prohiberi nõ
debet,quin ad confutandas eaſdem exceptio-
nes poſſit nouas probationes contraponere,
per ea quæ aduertunt *Greg.dec.272.num.6.verſ.
et ad elidendam ibique Add. num.9.verſ.ſicut etiam
Caualer.dec.173. num.2. Rota rec.dec.207.num.13.
par.8.et dec.408.num.27.par.9.*& quando etiam
6 cadere poſſet aliquod dubium ſuper huiuſce
limitationis applicatione, adhuc conceden-
da eſt remiſſoria, ex vulgata regula, quod in
dubio numquam præcludatur aditus proba-
tionibus *Bald.in l. ſi duo patroni §. idem Iulianus
in fin.verſ.adde ſi dubitatur ff.de iureiur.Dec. conſ.
517.num.3.verſ.ex ſupradictis,Veſtr.in prax. lib. 5.
cap.15.num.7. Rota in dicta Hiſpalen. decimarum
de Xeres §. ſecundus continet,* reiecto ſtrictiori
7 examine faciendo ſuper negotio principali
poſtquam remiſſoriales probationes redierint
ne præpoſtcrato ordine iudicij negotium prin
cipale ante factas probationes determinetur,
vt ponderatur *in Leodien.matrimonij 4.Iulij 1667
§.ſed hac coram Em.Carpineo, et in Hiſpalen. Be-
neficij 15 Iunij 1668.§.rurſus in fin. coram me.*
Conſtat autem non minus de releuantia
articulorum, quàm de applicatione præfatæ
limitationis, reſpectu enim primi, & ſe-
cundi articuli, quibus ponitur Parochias Ci-
uitatis, & Diœceſis Corduben non fuiſſe nec
eſſe diuiſas, & in titulum non conferri, ſed
earum Vicarios certo conſtituto ſtipendio de-
putari, & amoueri ad nutum Epiſcopi, &
Capituli, ad quos proinde vti Parochos vni-
uerſales ſpectet ius decimandi, dubitari non
poteſt de releuanti conſequentia, quod ſuper
8 exactione decimarum habere dicantur inten-
tionem de iure fundatam tam Epiſcopus vti
Parochus vniuerſalis *can.omnes Baſilicæ 16. qu.
7. Rebuff.de Decim.quæſt.7. num. 9. Monet. eodem
tract.cap.7.quæſt.2.nu.10.Gonzal.ad regul. 8. Can-
cel.gloſ.6.num.76.et ſeq.Rota rec.180.num.9.et 10.
par.7.et dec.302.num.1.par. 9.* quàm Capitulum
9 ratione generalis adminiſtrationis *Monet. vbi
ſupra num.13.verſ. imò Capitulum Bich. dec. 570.
num.1.Rota recent.dec.22.num.6.et 7.part.7. deciſ.
284.num.1.et 2.part.12.et dec.201.num.5.et 6.par.
13.*prout ſub particulari diſcuſſione hanc præ-
ciſam releuantiam bene diſcuſſit, & firmauit
*Rota in Corduben.Decimarum Molendini 3. Martij
proximè præteriti coram R.P. D. meo Bourlemont,*
& ſi ſuper fundamento huius intentionis de-
fecit hucuſque probatio, proceſſit, quia ex
parte Domini Ducis,& anteceſſorum ceſſauit
impugnatio, imò quoad alios fructus nec
etiam hodie controuertitur, ideoque pro eli-
10 denda hac recenti exceptione, non eſt dene-
ganda remiſſoria ad iuſtificandam huiuſmodi
intentionem, quæ apud anteceſſores Domi-
ni Ducis, contra quos prodijt res iudicata, &
apud ipſam Rotam quæ ſententias deſuper
tulit, debuit eſſe notoria, vel præſuppoſita,
prout reſpectu decimarum fuit pro conſtanti
admiſſa, & præſuppoſita in pluribus deciſio-
nibus editis in Corduben. redecimarum, &
ſignanter in *deciſ.339.372.et 340.coram Coccin.
& in dec.203.par.5.& dec.459. eadem part.5. tom.
2.recent.*ac inter authores hiſpanos Epiſcopum
Corduben. eſſe immediatum totius Diœceſis
Parochum iam teſtati fuerunt *Sanch.de matrim
lib.3.diſp.31.nu.13.& Pont.eodem tract. lib.5. cap.
15.num.7.*
Eadem ratio viſa eſt etiam militare quoad
tertium, quartum, quintum, & ſextum ar-
ticulum, vbi facti ſeries exponitur circa loca-
tiones herbarum, & paſcuorum ingenti præ-
tio fieri ſolitas alienigenis conductoribus,qui
modico hyemis tempore animalia in huiuſ-
modi paſcuis retinentes, repetunt ſubinde
propriaslares modica contributione quorum-
dam fætuum dumtaxat relicta, quæ nullam
proportionem,ſeu æquiualentiam habere poſ-
ſit cum decima, relata etiam conſuetudine
illarum partium exigendi decimas à locatori-
bus, inde enim infertur releuantia horum ar-
ticulorum tendentium nedum ad tranafun-
dendum onus decimarum in Dominum Du-
cem locatorem, & conſequenter excludendi,
quod contributio aliquorum fætuum facta à
conductoribus eo minus cedat in cauſam de-
cimalem, ſed etiam ad effectum ſoluendi
huius cauſæ nodum, an ſcilicet controuerſia
cadat ſuper decima prout cantant ſententiæ,
& prætendunt Epiſcopus, & Capitulum, vel
potius ſuper redecima, prout ex parte Domi-
ni Ducis in gradu reſtitutionis in integrum
coram me recenter inſiſtitur, cum itaque ar-
11 ticuli directè conferant ad elidendam potiſ-
ſimam exceptionem vndè pendet cauſæ Vi-
ctoria, non ſunt reijciendi,ſed admittendi ad
hoc vt ſuper illis inſtrui poſſit remiſſorialis
probatio per *textum in cap.cum contingat 36. de
off. iud. deleg. Rota coram Bich. deciſ.523.nu.3. co-
ram Zarat.dec.3.nu.11.& alibi paſſim.*
Denique quia in præſentatione exequuto-
rialium fuit allegatum,& ſubinde coram me
fuit oppoſitum hodiernos poſſeſſores bono-
rum non deſcendere ab ijs contra quos res iu-
dicata emanauit ideó pro hac exceptione di-
luenda dati fuerunt alij articuli non ſolum
ad probandam præfatam deſcendentiam, ſed
etiam identitatem bonorum, ſuper quibus
emanauit res iudicata, & proinde concurrit
12 etiam releuantia iſtorum articulorum, quos
ad hunc effectum ſufficeret etiam indirectè,
& quoquo modo poſſe ad cauſam conferre
*Dec. conſ.517.num.2.Boccac.de litter. remiſ. cap.4.
num.46.verſ. nam articuli, Rot. in Romana Deuo-
lutionis Domus 8. Febr.1672. §.fin. coram me, &
in dicta Hiſpalen.Decimarum de Xeres 4. Aprilis
eiuſdem anni §.penultimo in fin.coram R.P. D.meo
Calatain,* & ſic non obſtat quod in iiſdem ar-
ticulis contineatur deſcendentia modernorũ

Marchionis *della Guardia*, & Comitis *della*
Palma, vltra quod ſatis eſſet in omnem caſum
13 releuantia aliorum articulorum, vt ſuper
omnibus concedatur remiſſoria, iuxta tritum
axioma de quo *apud Eminentiſs. Ottob. dec. 31. n.*
2. & 3. & in pluries citata Hiſpalen. Decimarum de
Xeres §. quia materia in fin.

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

MEDIOLANEN. DECIMARVM.

Mercurij 28. Iunij 1673.

ARGVMENTVM.

Exempla deſumpta à matrice plene probant; teſtes non interrogari quando dicantur formiter examinati, & poſſeſſio antiqua præfertur turbatiuæ.

SVMMARIVM.

1 *Exempla extracta à matrice plene probant, ſicut ipſa matrix.*

2 *Nullitas examinis teſtium, & mandati non oppoſita à debitoribus, contra quos fuit relaxatum mandatum, multo minus poteſt opponi à nouis debitoribus poſt longiſſimum tempus.*

3 *Teſtes etiam non interrogati dicuntur formiter examinati, dum ſtetis per aliam partem, quin interrogarentur.*

4 *Mandata declarantur ab actis.*

5 *Teſtes examinati in re non contentioſa dicuntur formiter deponere, dum fuerunt à Vicario interrogati ex officio.*

6 *In ſummariſſimo manutentionis non requiritur rigor probationum.*

7 *Atteſtatio circa antiquam pacificam poſſeſſionem præfertur altero circa nouam, & turbatiuam.*

8 *Poſſeſſio, quæ dedit cauſam liti, non attenditur in concurſu prioris pacifica.*

9 *Exemplum legaliter extractum ab Archiuio probat etiamſi deinde originale non reperiatur.*

DECISIO CDXLV.

EX quinque teſtibus de annis 1618. & 1658
examinatis, mandatis de manutenendo
& exequutiuis de annis 1618. & 1619. relaxatis,
atteſtatione Parochi Magnaghi, & ex antiquiſſimis
viſitationibus annorum 1566. &
1586. cenſuit Sacra Rota ſub die 6. Martij
proximè præteriti ſatis ſuperq; probari quaſi
poſſeſſionem illorum de Cruceis Canonicorũ
Eccleſiæ Præpoſituralis S. Gineſij ſuper exactione
decimæ vini, & proinde eiſdem dandam
eſſe manutentionem contra Franciſum
Baroſium aliosque particulares homines Magnaghi,
qui eandem decimam ſoluere recuſant,
& hodiè non obſtantibus diuerſis exceptionibus
contra præfatas probationes ex parte
dd. hominum enixè repetitis reſpondit ſtãdum
eſſe in deciſis.

Non enim turbat generalis exceptio, quod
pleræque probationes nitantur ſcripturis, quæ
ſint ſumptæ ab alijs ſumptis, quia vltra reſponſiones
datas in deciſione confirmata §. non
obſtat, ceſſat hodiè difficultas cum fuerint co-
1 ram me in actis exhibita exempla deſumpta
ab ipſa matrice, quæ proindè plenè probant
non minus, quam ipſa matrix, à qua immediatè
fuerunt extracta *Bart. in auth. ſi quis in*
aliquo num. 3. C. de edend. Lap. alleg. 77. num. 1. &
ſeqq. Rot. rec. dec. 503. num. 9. part. 4. tom. 2. dec. 1358.
num. 2. & 33. coram Coccin. dec. 643. num. 4. & 5. coram
Bichio, & in alia Mediolanen. Decimarum coram
Martin. Andr. inter eius impreſſas la 14.
num. 2.

Eiuſdem momenti ſunt exceptiones particulares,
non enim ſubſiſtit nullitas examinis
teſtium, & mandati de manutenendo relaxati
de anno 1618. citato Coppa de cuius
mandato procuræ non doceatur, quia cum
huiuſmodi defectus non fuerit oppoſitus ex
2 parte debitorum, à quibus decimam ſolutam
fuiſſe poſtmodum ſupponitur, & etiam arguitur
à teſtibus examinatis de anno 1658.
multo minus á nouis, & diuerſis debitoribus
poteſt hodie poſt quinquaginta, & vltra annos
allegari ad euitandam præſumptionem
validitatis mandati, & ad eneruandam fidem
teſtium, qui de hac quaſi poſſeſſione decimandi
egregiè deponunt, & dicuntur formi-
3 ter examinati ſuper articulis citata parte iudicialiter
exhibitis etiamſi non fuerint ab alia
parte interrogati, dum per eam ſteterit quin interrogarentur
Fenzon. ad ſtat. vrb. lib. 1. cap. 74.
num. 8. Ridolph. in prax. part. 1. cap. 11. num. 111.
Greg. dec. 351. num. 46. & ſeq. & ibi Add. num. 51.
in fin. & Duran. dec. 188. num. 7.

Minus releuat, quod mandata exequutiua
relaxata de anno 1619. ſint directa contra particulares
homines Venzaghelli, à quibus ad
illos Magnaghi non currat illatio: etenim
madata fuerunt quidem relaxata contra homines
Venzaghelli ſed pro decimis vinearum
exiſtentium in Territorio Magnaghi, vt patet
ex depoſitione dd. teſtium anno præcedenti
examinatorum, nempè primi ibi ,, *Saluo la*
*nouità da due anni in quà, che alcuni homini che habitano
in Venzaghello, che hannoli lor beni nel territorio
di Magnago de quali han ſempre per il paſſato
pagata intieramente la decima, fuori che da detti
due anni in quà pretendono non volerla pagare del
vino, e delli legumi ſotto preteſto, che non habitano
in detto luogo di Magnago*,, prout etiam non minus
clara eſt diſpoſitio alterius teſtis, vt videre
eſt in præterito Summario Canonicorum
num. 2. inde enim patet mandata fuiſſe relaxa-
4 ta pro decima bonorum Magnaghi, prout ex
actis præcedentibus declarantur *Caſtr. conſ. 176*
num. 1. verſ. quod autem conſtet part. 1. Rota dec. 476.
num. 2. apud Poſth. de manut. dec. 84. num. 6. coram
Penting. & dec. 349. num. 10. & duobus ſeqq. par. 12.
recent.

Non attento pariter, quod teſtes inducti
de anno 1658. non fuerint iudicialiter exami-
5 nati, & ſic dici nequeunt formiter deponere;
quia cum fuerint inducti ad probandum redditum
Canonicatus, ad cuius titulum volebat
Alexander promoueri, non poterant in
iudicio cõtentioſo examinari, & ſatis eſt fuiſſe
ex offi-

ex officio interrogatos à Vicario cum omni-
bus diligentijs, & formis ad hunc effectum
requiſitis, & proinde depoſitiones ſunt in
ſuo genere perfectæ, eoque magis admitten-
6 dæ in hoc iudicio ſummariſſimo, in quo ri-
gor probationum non exquiritur, pleniſſimè
Poſth.de manut.obſeru.38.per tot. cum innumeris
concordantibus de more relatis.

Rurſus atteſtationi Parochi anteceſſoris
Magnaghi affirmantis decimam vini pro eius
vinea Canonicis perſoluiſſe nihil repugnat
mox procurata, & non producta fides mo-
derni Parochi teſtificantis ſuo tempore hanc
7 decimam non perſoluiſſe, illa enim tempus
ante litem motam, iſta vero poſt litem mo-
tam, & reſpectiue interuerſionem, quæ de-
dit cauſam liti percutiunt, & proinde omiſ-
ſis alijs reſponſionibus prior atteſtatio debet
ſecundæ præualere, quia ad hunc effectum
8 attenditur prior pacifica poſſeſſio non autem
turbatiua poſſeſſionis interuerſio, quæ vel
dedit cauſam liti, vel poſt eam de facto irre-
pſit *Poſth. de manut. obſeru.17. à num. 44. vſque
ad fin.& alibi paſſim.*

Denique non obſtant ea, quæ hodie alle-
gantur contra enunciatiuas duarum antiqua-
rum viſitationum, quæ de annis 1566. &
1586. de hac decima vini mentionem faciunt
contra primam ſcilicet, quod in alijs viſita-
tionibus mentio decimæ vini non legatur,
quia nec etiam ſpecificāt alios fructus, adeout
ad excluſionem decimæ vini poſſit inferri;
contra ſecundam, quod talis viſitatio non
fuerit hodiè in Archiuio reperta, omiſſo enim
quod fides diligentiæ, & præfatæ viſitationes
in contrarium adductę non fuerunt in actis
exhibitæ, quodque non conſtet de ſufficienti
diligentia, quæ excludat negatiuam, adhuc
9 ſatis eſt quod exemplum huius ſecundæ viſi-
tationis fuerit aliàs legaliter extractum ab Ar-
chiuio, adhoc vt plene probet, quatenus
etiam matrix ſeu originale hodiè non reperia
tur *Bald. in Rubric. num. 20. verſ. vnde in con-
trarium C. de fid.inſtrum. Conar. pract. quaſt. cap.
19. num. 3.* vbi teſtatur de opinione recepta &
admittenda in praxi *Coccin.dec.23 58.num.1. &
33. & Rota recent.dec.26.num. 9. par.4. tom. 2. &
dec.61.num.3.& pluribus ſeqq.par.12.*

Ad teſtes remiſſoriales non eſt neceſſaria
alia reſponſio cum abunde ſatisfaciat præce-
dens deciſio *in §.fin.*in qua hodie DD. ſtete-
runt vtraque parte audita.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Licet ſit quæſtio agitata vtrum donatio facta
Patri pro ſe, & filijs comprehendat filios vti
filios, ſeu potius vti hæredes Patris, reſolui-
tur tamen pro filijs vti filijs, quando concur-
ſunt diuerſæ, & vrgentes coniecturæ, quæ
referuntur in deciſione.

SVMMARIVM.

1 *Diſtinctio, quod donatio facta Patri, & filijs comprehendat filios, vti filios, & facta patri pro ſe & filijs illos vti hæredes Patris, à pluribus authoribus oppugnatur.*

2 *Verum etiamſi donatio ſit facta patri pro ſe, & filijs, adhuc arguitur facta filijs vti filijs concurrentibus facti circumſtantijs, & coniecturis.*

3 *Arguitur autem facta etiam filijs vti filijs quando fuit facta occaſione matrimonij, & correſpectiuè ad dotem & matrimonium.*

4 *Voluntas donantis potius quam forma ſtipulationis donatarij ad hunc effectum attenditur.*

5 *Donatio cenſetur comprehendere filios donatarij vti filios, quando eſt facta ab Auo.*

6 *Item quando in inſinuatione facta procuratorio nomine donantis, donatio dicitur facta Patri, & filijs, & n.8.& 10.*

7 *Item ex voluntate donantis, quod voluerat prouidere donatario, & filijs.*

9 *Declaratio debitoris tempore non ſuſpecto antequā contraheret, vel eſſet in ſtatu contrahendi æs alienum præiudicat creditoribus.*

11 *Item donatio arguitur facta etiam filijs vti filijs ex diſcretiua dotis ſtipulatæ à viro pro ſe, & hæredibus, & donationis pro ſe, & filijs.*

DECISIO CDXLVI.

Donatio occaſione certi matrimonij fa-
cta Gaſpari pro ſe, & filijs naſcituris ſti-
pulanti excitauit quæſtionem illam valde agi-
tatam an filij vti filij, vel potius vti hæredes
parentis fuerint contemplati, quam licet di-
uerſi ſtuduerint ad concordiam ea diſtinctio-
ne reducere, quod tunc filij dicantur condo-
1 natarij, quando donatio fit Patre, & filijs,
ſecus autem quando vt in præſenti fuit facta
Patri ſtipulanti pro ſe, & filijs, quo caſu iſti
vti hæredes Patris, & ſic iuxta commune pa-
rentum votum cenſeantur vocati, adhuc ta-
men controuerſiā ſopire non valuerant plu-
ribus inſurgentibus authoribus, qui huiuſ-
modi diſtinctionem vti verbalem, & inſubſi-
ſtentem mordicus oppugnarunt; inualuit ita-
que in his ambagibus magis tuta, & commu-
niter recepta diſtinctio etiam in quatuor
huius cauſæ deciſionibus hodie confirmatis
2 amplexa, quod nempe ſecundum membrum
præfatæ diſtinctionionis ſit determinandum
ex facti circumſtantijs, & coniecturis, quibus
tutius arguitur, an filij proprio, vel hæredi-
tario nomine Patris fuerint contemplati *per
gloſ.in l.ſi tibi decem 17.§.ſi pactus ſim verb. Titio
ibique Bart.& Alex ſub num.8.& Iaſ.ſub num.11.
ff.de pact.Io.Franc.à Pont.conſ.25.num. 3. Mediç.
conſ.142.num.6.Surd.dec.322.num.19. ibique Ho-
diern.num.11.Molin.de rit.nuptiar.lib.3. quaſt.15.
num.54.Rot.recent dec. 87.num.8.par.6.*

Concurrunt autem in præſenti caſu diuer-
ſæ, & vrgentes coniecturæ, quæ contempla-
tionem filiorum Gaſparis proprio nomine
3 perſuadent, vrget enim cauſa donandi, nem-
pe ob matrimonium cum Anna Felice con-
trahendum ſub correſpectiua, & conſidera-

bili

bili dote ſcut. 10000. vltra ſpem probabilem
ſucceſſionis Patri eiuſdem Annæ Felicis,
prout docuit euentus, vnde cum donatio in-
ſerta fuerit inſtrumento dotali, & ſic correſ-
pectiuè ad dotem, & matrimonium cenſeatur
peracta, non immerito infertur filios ex tali
matrimonio naſcituros pro quibus Gaſpar ſti-
pulauit fuiſſe principaliter, & vti condonata-
rios contemplatos, ad hoc vt ijs eſſet tali do-
natione prouiſum, nec liceret Gaſpari in præ-
iudicium filiorum bona donata diſſipare *Ber-
trand. conſ. 177. ſub num. 4. lib. 3. Larat. conſ. 9. num.
6. Io. Franc. à Pont. conſ. 19. num. 20. & ſeq. Antonin.
de Amat. reſol. 30. num. 12 Andreol. controu. 127. nu.
3. in fin. & num. 4. bene Rota deciſ. 127. num. 9. 10.
& 11. par. 6. & dec. 203. num. 2. par. 8. recent. & in
Romana reſtitutionis Dotis 30. Maij 1653. §. 1. cum
ſeqq. coram Illuſtriſsimo Beuilaqua Vrbis Guberna-
tore.*

Rurſus aſſiſtit voluntas donantis, quæ po-
4 tius quam forma ſtipulationis donatarij debet
attendi *l. 2. §. fin. & ibi gloſ. verb. facti ff. de donat.
Surd. d. dec. 122. num* 18. pro comprehenſione
5 enim filiorum Gaſparis in donatione con-
currit Guidi donantis voluntas, non ſolum
probabilis, quia cum non eſſet extraneus, ſed
pater Gaſparis probabile eſt, in ſequelam
amoris, & arctiſſimæ coniunctionis in Gaſ-
pare ſimul, ac in eius filijs cadentis, non mi-
nus filio, quam præciſe nominatis nepotibus
ex tunc concluſo matrimonio naſcituris vo-
luerit eſſe conſultum *Capic. Galeot. controu. 57.
num. 18. lib. 1. Capicilatr. dec. 70. num. 14 Cutel. de
donat. tract. 2. diſcurſ. 1. Special. 25. num. 13. Rota
coram Pentìng. dec. 406. num. 9*, ſed etiam proba-
6 ta tam ex inſinuatione eius procuratorio no-
mine facta cum mentione, quod donatio fa-
cta eſſet Gaſpari, & filijs, quàm ex depoſitio-
7 ne duorum teſtium deponentium Guidum
Gaſpari eiuſque filijs voluiſſe prouidere, &
donare, ideo quatenus ſtipulatio donatarij ſit
dubia recipit declarationem ex factis, & aper-
tis dictis ipſius donantis, cuius declarationi
venit vtique deferendum, *Curt. iun. conſ. 56. nu.
9. verſ. poſtremo, Cranet. conſ. 234. num. 3. in fin. &
num. 4. Gabr. de donat. concluſ. 2. num. 50. Rota coram
Seraph. dec. 837. num. 14. & coram Em. Ottob. deciſ.
133. n. 19. verſ. accedit.*

Non minus clara, & releuans eſt voluntas
8 Gaſparis donatarij clara, quia inſinuando do-
nationem procuratorio nomine Guidi litte-
raliter iudici expoſuit illam contemplatione
matrimonij factam fuiſſe ſibi, & filijs; rele-
9 uans quia licet regula ſit non poſſe debitorē
ſuis creditoribus quoquo modo præiudicare,
limitatur tamen in declaratione debitoris fa-
cta tempore non ſuſpecto, & longe antequam
æs alienum contraheret, vel eſſe poſſet in ſta-
tu, & voluntate contrahendi *Rota coram Mer-
lin. dec. 252. num. 13. & dec. 718. num. 11. & poſt
Zacch. de oblig. Camer. dec. 258. num. 4.* iuncta
10 magna inueriſimilitudine, quod eo tempore
voluerit Gaſpar declarationem ſibi præiudi-
cialem emittere, & propterea credendum eſt,
quod ipſe de voluntate donantis informatus
donationem prout reuera facta fuerat recen-
ſuerit, & inſinuauerit, ac ita qualem inten-
tionem in præcedenti ſtipulatione habuerit,
hac ſubſequenti inſinuatione declarauerit *arg.
textus in l. ſed Iulianus § proinde ff. ad Maced. Cra-
net. conſ. 77. num. 10. Mantic. de tacit. lib. 24. tit. 1. nu.
4. Rot. re c. dec. 306. n. 3. part. 2.*

Mirabiliter etiam fauet diſcretiua ſtipula-
tionis inter dotem, & donationem in eodem
11 inſtrumento comprehenſas, ſeu inſertas,
quando enim Gaſpar voluit dotem pro ſe, &
hæredibus ſtipulare curauit ſibi promitti cum
clauſula præſenti, quæ in materia indifferenti
extenditur præſenti, & acceptanti pro ſe hæ-
redibus, & ſucceſſoribus, quando autem ſti-
pulauit donationem, nullam nec implicitam,
nec explicitam mentionem fecit hæredum,
imò potius ſtipulauit pro ſe, & filijs ex matri-
monio tunc concluſo naſcituris, qui propte-
rea ex tali diſcretiua arguuntur principaliter,
& proprio nomine in ſtipulatione donationis
contemplati ex allegatis in propoſito *per
Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 48. num. 8.
Surd. d. dec. 322. num. 21. verſ. tertia coniectura cum
duobus ſeqq.*

Ad argumenta, & obiectiones in alijs pro-
poſitionibus pro creditoribus Gaſparis addu-
ctas ſuperflua eſt alia reſponſio cum pleniſſi-
mè confutentur in quatuor huius cauſę deci-
ſionibus quarum prima ſecunda, & tertia
fuerunt impreſſæ *in par. 12. recent. deciſ. 229. in
par. 13. dec. 430. & in par. 14. dec. 61.* & quarta
adhuc non impreſſa emanauit die 11. Februa-
rij 1664. quibus deciſionibus hodie Domini
propterea adhærere non dubitarunt filijs Ga-
ſparis, interim defuncti, dumtaxat informan-
tibus.

LEODIEN. TRANSACTIONIS.

Lunæ 3. Iulij 1673.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria facilius datur in prophanis, quan-
do vltra releuantiam concurrit etiam fumus;
Mulieres exteræ, quæ nupſerunt Leodij, an
gaudeant illius conſuetudine, quod ſucce-
dant in bonis mariti abſque filijs prædefun-
cti.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſoria datur in prophanis ex ſola releuantia
abſque alio fumo.*
2 *Certius quando vlterius datur fumus.*
3 *Fumus ex atteſtationibus Conſilij. & officialium
Iuſtitiæ ſatis deducitur.*
4 *Mulieres exteræ quæ nupſerunt Leodij an gaudeant
illius iure conſuetudinario, & n. 7.*
5 *Conſuetudo Leodij attribuit mulieribus, quæ viro
abſque filijs decedente ſuperuiuunt bona ab eodem
viro relicta.*
6 *Pater de iure communi ſuccedit filio non autem
iſtius vxor.*
8 *Conſuetudo ſumenda, & ſeruanda eſt iuxta qua-
litates, cum quibus viguit, & viget.*
9 *Remiſſoria vt concedatur, ſufficit articulos quoquo
modo*

modo conferre ad victoriam.
10 *Exacta, & magis rigoroſa recognitio probationum habenda eſt in diſputatione dubij principalis poſt ſuperuentas probationes, & nu. 11.*
12 *Releuantia eſt certa, quando articuli reſpiciunt directe circumſtantiam, ſuper qua verſatur controuerſia.*
13 *Remiſſoria conceditur ſuper omnibus articulis, quando concurrit releuantia aliquorum.*
14 *Verſio poteſt aliunde probari, quando non reſultat ſeu probari non poteſt ex inſtrumento ſtipulato abſque ſolemnitatibus.*

DECISIO CDXLVII.

VTrum in controuerſa tranſactione adſit
læſio enormiſſima, cuius fundamento
pro illius reſciſſione prodijt coram me reſo-
lutio die 28. Martij 1672. potiſſimum pendet
ex calculo ibidem ſuppoſito, & ſubſiſtentia
partitarum ibidem relatarum: Antonio igitur
inſubſiſtentiam quarumdam ex dictis parti-
tis in ſubſtantia articulanti, non dubitarunt
hodie Domini remiſſoriam deſtinare, quia ſi
1 in prophanis ſufficit ſola articulorum rele-
uantia, vt abſque alio veritatis fumo remiſſo-
ria concedatur *ad textum in l. iudices C de fid. in-
ſtrum. Caputaq. dec. 68. num. 1. par 3. Greg. dec. 174.
& 192. vtrobique num. 2.* eo certius danda eſt in
2 præſenti, vbi releuantiæ non paruus articula-
tæ veritatis fumus accedit *Boccac. de liter. remiſ.
cap. 4. num. 52. Rota coram Celſ. dec. 353. num. 3.
coram Em. Ottob. dec. 4. num. 3. & in Anconitana
ſeparationis Thori 18. Martij 1669. & in Calari-
tana Penſionis 27. Maij 1672. vtrobique ſub princ.
3 coram me*, qui ex atteſtationibus Conſilij Or-
dinarij Leodienſis, & Scabinorum iuſtitiæ
Herſtallien. ſatis ſuperque deducitur *Rota co-
ram Greg. dec. 163. num. 1. coram Em. Ottob. dicta
dec. 14. num. 14. & ſeq. & in citatis Anconitana
& Calaritana coram me.*

Patet autem releuantia primi ſecundi, &
tertij articuli quibus ponitur, Ioannam eſſe
forenſem vtpote oriundam, & vſque ad nup-
tias incolam Pagi Herſtallien. poſiti extra ter-
ritorium & iuriſdictionem Leodien, & ſic
4 frui non poſſe iure conſuetudinario connubij
ſeu manus plicatæ inducto ad fauorem mulie-
rum Leodienſium dumtaxat non autem ex-
terarum, hoc enim probato valde diminue-
tur calculus prætenſionum Ioannæ, quibus
conflatur læſio, nam defalcari debuiſſent om-
5 nia bona à Petro eius viro relicta, in quibus
ceſſaret ius conſuetudinarium, quod mulie-
ribus leodienſibus abſque prole marito ſuper
ſtitibus lucrum eorundem bonorum attri-
buit, & ſuccederet ſimplex diſpoſitio iuris
6 communis, cuius vigore legitima ſucceſſio
Petri abſque filijs defuncti non ad Ioannam
vxorem, ſed ad Antonium Patrem ſpectaret
iuxta textus apertos *in Auth. defuncto C. ad Ter-
tul. & §. ſi quis igitur defunctus deſcendentes Auth.
de hered. ab inteſt. venien. Craſſ. de ſucceſſ. §. ſucceſ-
ſio ab inteſtato quæſt. 22. num. 1. Mart. eodem tract.
par. 2. quæſt. 1. n. 1.*

Neque obſtat, quod huiuſmodi conſuetu-
7 do ſuffragetur Ioannæ, cujus capitula matri-
monialia exarata fuerunt Leodij, ibique con-
tractum matrimonium, nam cum conſuetu-
do iuxta articulos exhibitos, & atteſtationem
Conſilij Ordinarij Leodien faueat mulieri-
bus Leodienſibus dumtaxat, non autem ex-
8 teris, ſumenda, & ſeruanda eſt cum hac qua-
litate, cum qua viguiſſe, & vigere proponi-
tur iuxta theoricam *Bart. in l. 1. §. quod autem ff.
nequid in flum. publ. Gratian. diſcept. for. cap. 418.
num. 11. & 12. & diſcept. 546. num. 16. Surd. plures
colligens dec. 268. num. 12. & Fenzon. ad ſtatut. vrb.
in præfation. num. 12.* in omnem vero caſum
9 ſufficit quod hæc probatio tendat ad firman-
dam hanc qualitatem, ſeu circumſtantiam
conſuetudinis, & ſic quoquo modo conferat
ad victoriam *Dec. conſ 517. num. 2. Caual. deciſ.
232. num. 2. Celſ dec. 32. num. 9. & 11. & dec. 257.
num. 12. par. 13. recent.* ad hoc vt ea præſuppoſi-
10 ta, quatenus probetur, in repropoſitione
negotij principalis remaneat pura, & ſimplex
diſcuſſio ſolius puncti an conſuetudo proce-
dat ad fauorem alienigenæ pacta dotalia, &
matrimonium Leodij contrahentis cuius exa-
cta, & rigoroſa recognitio quo minus præ-
ſenti dubio conuenit, eo magis ad diſputa-
tionem negotij principalis poſt factas proba-
tiones reaſſumendam eſt remittenda *Celſ. d.
11 dec. 32. num. 9.* ne ordine iudiciorum inuerſo
negotium principale ante ſuperuentas pro-
bationes, funditus definiatur *Rota recent. dec.
720. num. 3. part. 2. & coram Em. Ottob. dec. 83. nu.
12. & duobus ſeqq. & dec. 119. num. 9. cum duobus
ſeqq. & in Leodien. matrimonij 4. Iulij 1667. §. ſed
hæc coram Em. Carpineo Prodatario.*

Minus aduerſatur pactum, quod ſi vxor
viro ſine filijs ſuperuiueret, lucraretur ea bo-
na in quibus vir proprietatem, eius vero pa-
ter vſumfructum habebant, nam cum læſio
non ſolum ex iſtis bonis, ſed ex multis alijs
pleno iure ad virum ſpectantibus, & à mulie-
re vigore dicti iuris conſuetudinarij præten-
12 ſis, deſumatur, conſtat vtique de releuantia
probationis, quæ directè tendit ad valde di-
minuendas prætenſiones Ioannæ, & ſic ad ex-
cludendam læſionem, ſuper qua omnis ver-
ſatur controuerſia *ad textum in cap. cum contin-
gat 36. de off. iud. deleg. Bich. dec. 270. num. 7. & dec.
523. nu. 3. & alibi paſſim.*

Superſunt quartus, & quintus articuli, qui
data etiam irreleuantia non eſſent reijciendi
ex vulgato axiomate, ſeu ſtylo concedendi
13 remiſſoriam ſuper omnibus articulis con-
currente aliquorum releuantia *Mantic. deciſ.
312. num. 1. & ſeq. Bich. d. deciſ. 270. num. 8. & co-
ram Ottob. deciſ. 31. num. 3.* verum nec deeſt
etiam illorum releuantia, quia continent ſo-
lutionem, & ſatisfactionem donationis à Pa-
tre factæ, & reſpectiuè verſionem in inueſti-
14 menta per filium expleta, nec refert quod
quietantiæ careant ſolemnitatibus, à ſtatuto
requiſitis, & in eis de inueſtimento, & ver-
ſione mentio non fiat, quia non propterea
excluditur quin effectiua ſolutio, & poſitiua
verſio non poſſit aliunde probari *iuxta textum
in l. prædiorum in fin. & melius in l. ſi prædium verſ.
emptor autem C. de præd. minor. Rota dec. 678. nu. 6.
& 7. par. 1. & dec. 139. nu. 4. & 5. par. 13. & coram*

Durat. deciſ. 18. numer. 30. & 31.

Et ita vtraque parte informante fuit reſolutum.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Veneris 1. Decembris 1673.

ARGVMENTVM.

Poſitionibus quando ſit reſpondendum.

SVMMARIVM.

1 *Poſitiones adinuenta ſunt, vt actor releuetur ab onere probandi, ideoque reus teneatur illis reſpondere.*

2 *Poſitiones circa instrumenta ducentorum annorum quando dicantur reſpicere factum reſpondere debentis.*

3 *Poſitiones, vt admitti debeant, ſufficit conferre ad cauſam etiam indirectè, ſeu pro aliqua præſumptione vel adminiculo.*

4 *Reſpondens poſitionibus per ſimplicem confeſſionem, vel negationem ſtatim liberatur.*

5 *Poſitionibus datis in Curia ſemper debet reſponderi, niſi appareant euidenter, & omnino impertinentes.*

6 *Poſitionibus reſpondendum eſt purè explicitè, & ſimpliciter per verbum credit vel non credit.*

7 *Actor qui incepit probare per ſcripturas ſimplices, quarum originalia non reperiuntur in publico Archiuio poteſt dare poſitiones reo, an habeat apud ſe exempla publica earumdem ſcripturarum.*

DECISIO CDXLVIII.

INter argumenta, quibus Rota die 17. Martij proximè præteriti deducebat Caſale S. Laurentij non fuiſſe in bonis Proſperi Senioris Epiſcopi Aſculani, illud etiam amplexa fuit, quod cum hoc Caſale cum alijs ſub tenimento Andreæ comprehenſis detineretur à Columnenſibus in præiudicium Ludouicæ Columnæ, non poterat à Proſpero fideicommittente haberi, ſeu poſſideri, hinc cum D. Dux Caffarellus ad dilucidandum huiuſmodi factum articulos, ſeu poſitiones exhibuerit, reſolutum fuit eſſe admittendas, & Dominũ

1 Petrum teneri illis reſpondere adhoc vt actor releuetur ab onere probandi, ad quem finem adinuentæ fuerunt poſitiones *gloſ. in cap. 1. ante figurationem caſus verſ. & fuerunt inuenta, & ſub verb. ſtatuimus verſ. fiunt autem poſitiones de confeſ. in 6. & in Clem. ſæpe verb. confeſſiones de verb. ſignif. Veſtr. in prax. lib. 5. cap. 14. num. 1. ibique Add. num. 14. Rota coram Merl. dec. 92. num. 5. coram Coccin. dec. 1860. num. 1. & dec. 245. num. 1. part. 14. recent.*

2 Non obſtat, quod ſeries poſitionum non contineat proprium factum reſpondentis, ſed alienum ducentorum, & vltra annorum, quod vlterius non concludat intentionem actoris, eo quia ipſi incumbat onus probandi, quod Caſale fuerit in bonis Proſperi, & tamen poſitiones referant quod fuerit in bonis Antonij eius Patris, nam poſitiones verius non referunt factum alienum ſed ipſius D. Petri, tendunt enim ad interrogandum, quod ipſe habet authentica inſtrumenta quibus iuſtificetur, Tenimentum Andreæ primò cum pacto redimendi, & ſubinde libere fuiſſe à Columnenſibus datum in ſolutum, ſeu venditum præfato Antonio Caffarello, cuius cũ fuerit filius dictus Proſper, probabilior eſt illatio, quod Caſale ex iuribus Patris ad ipſum deuenerit, potius quam ex iuribus Ludouicæ Columnæ, vt fuit præſuppoſitum in deciſione edita die 17. Martij 1673. vnde cum hæc illatio, ſeu dilucidatio aliqualiter conferant ad cauſam, debent admitti poſitiones,

3 quas ſufficit quoquo modo releuare tam directè, quàm indirectè etiam ſi deſeruiant pro aliqua præſumptione, vel adminiculo *Bald. in l. ſi duo §. idem Iulianus in fin. ff. de iureiur. Dec. in l. 1. num. 49. & duobus ſeqq. ff. ſi cert. petat. & conſ. 162. & conſ. 517. vtrobique num. 1. Rota coram Merlin. 4. dec. 92. num. 10. & 11. & apud Poſtb. de manut. dec. 608. num. 1.*

4 Cum enim reſpondens per ſimplicem negationem, ſeu confeſſionem poſitionis ſtatim liberetur ad textum *in l. voluit prætor ff. de interr. act. Gizzarel. dec. 42. ſub num. 8. Poſt. de manut. obſeru. 83. num. 4. in fin.* præſertim in poſitio-

5 nibus datis hic in Curia, non eſt ſuper illarum emergenti diſcuſſione differendum iudicium, & proinde niſi appareant euidenter, & omninò impertinentes, ſemper eſt pars cogenda illis reſpondere, *Veſtr. in Prax. dict. lib. 5. cap. 14. num. 6. Saluſt. Tiber. in prax. lib. 2. cap. 13. ſub num. 23. Poſtb. de manut. dicta obſer. 83. num. 8. et Rota poſt eandem citata dec. 608. num. 1. et 3.* &

6 quidem purè, explicitè, ac ſimpliciter per verbum credit, vel non credit attento præſertim ſtatuto Vrbis *cap. 68. lib. 1. vt aduertit Rot. dec. 882. num. 2. et ſeqq. coram Buratt. et deciſ. 245. num. 3. et ſeqq. par. 14. rec.*

7 Neque vrget quod D. Dux inceperit probare per ſcripturas, quia cum ipſe produxerit copias ſimplices, & originalia duobus abhinc ſeculis rogata à Notario proprium officium non habente reperta non fuerint in publico archiuio, non implicat quod dum ad dictum genus probationis ſe non arctauit, non poſſit modo dare poſitiones ad hoc, vt alia pars reſpondendo declaret, vtrum habeat exempla publica dictorum inſtrumentorum huiuſmodi factum iuſtificantia, vt reprobato *Goffredo firmauit ſpecul. in tit. de poſit. §. 4. num. 5. cum quo tranſeunt Maſcard. de probat. concluſ. 1182. num. 35. et Menchaſor de poſit. cap. 28. n. 4. et tradit etiam Carpan. ad ſtatut. Mediol. lib. 1. cap. 83. num. 67.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMA:

ROMANA DEVOLVTIONIS DOMVS.

Lunæ 11. Decembris 1673.

A R G V M E N T V M.

Hæredum appellatione in emphyteuſi Eccleſiaſtica non veniunt tranſuerſales, & non probata qualitate hæreditaria ceſſat omnis prætenſio circa emphyteuſim hæreditariam; Emphyteuſis deuoluitur, quando tranſit ad manum mortuam, quæ non poteſt vendere perſonæ capaci, quando vltra prohibitionem legis fuit etiam ex pacto prohibita diſpoſitio in manum mortuam.

S V M M A R I V M.

1 *In emphyteuſi eccleſiaſtica appellatione lineæ, ſeu hæredum, & ſucceſſorum veniunt dumtaxat deſcendentes, non autem tranſuerſales.*

2 *Succedere volens in emphyteuſi hæreditaria, probare ſe debet hæredem illius, cuius reſpectu eſt hæreditaria, & num. 4.*

3 *Hæreditas ad quam aliquis fuit ſubſtitutus, non poteſt ad alium deuenire.*

5 *Confraternitas dicitur manus mortua.*

6 *Emphyteuſis deuoluitur ad Dominum directum ex lege inueſtituræ quando illius bona fuerunt relicta manui mortuæ.*

7 *Emphyteuſis hæreditaria comprehenditur ſub generali ſubſtitutione.*

8 *Quidquid dicendum eſſet de emphyteuſi pactionata.*

9 *Melioramenta redeunt ad Dominum directum, quando emphyteuſis fuit conceſſa cum pacto, quod illa rediret in caſum cuiuſcunque deuolutionis.*

10 *Emphyteuſis poteſt acquiri per manum mortuam ad effectum vendendi perſonæ capaci, quando adeſt ſola prohibitio legis, ſecus quando adeſt etiam illa hominis.*

11 *Et tunc manus mortua nec etiam poteſt capere fructus bonorum emphyteuticorum, quidquid dicendum eſſet ſi Teſtator bona reliquerit perſonæ capaci cum onere applicandi fructus pro aliquo tempore ad beneficium loci pij.*

D E C I S I O C D X L I X.

PEr obitum Marci Antonij Binzoni ſine filijs euenit caſus fideicommiſſi à Franciſco eius patre ordinati ad fauorem Confraternitatis Sanctæ Mariæ Carminis ad Montes, quæ proinde poſſeſſionem domus, de qua agitur, adepta fuit, ſed quia domus erat ſub directo dominio Monaſterij SS. Purificationis, intentata fuit deuolutio ad eius inſtantiã ex capite tàm lineæ finitæ, quàm alienationis ad manum mortuam, & propoſito dubio die 26. Ianuarij 1671. reſolutum fuit coram Illuſtriſſimo Beuilaqua, quod ex vtroque capite de deuolutione conſtabat: Poſtmodum verò cum ex parte Confraternitatis oportuna iudicaretur probatio, quod in rerum natura exiſtebat quidam Chriſtophorus Binzonius in gradu ſucceſſibili erga dictum Franciſcum, de domo inueſtitum, exhibiti fuerunt articuli quos licet Rota die 8. Febr. 1672. coram Me ſubrogato reſoluerit eſſe admittendos, & ſubinde Monaſterium habuerit, & admiſerit pro probatis, nihilominus reaſſumpta hodiè diſputatione ſuper meritis reſolutum fuit ſtandum eſſe in deciſis.

Reſpectu enim primi capitis, quod reſpicit finem, ſeu defectum lineæ, & hæredum Franciſci, ita ſtipulata legitur deuolutio, nempè *mancando la linea di detto Agabito enfiteota* (iſte fuit inueſtitus in cuius locum ſubingreſſus fuit præfatus Franciſcus Binzonius) *e ſuoi heredi, & ſucceſſori, ouero che detto enfiteuta non habbi heredi, e ſucceſſori ab inteſtato, talmente che il Fiſco, ò per difetto di detta linea, ò di ſucceſſione ab inteſtato &c. doueſſe ſuccedere &c.* Duo igitur caſus fuerunt contemplati: primus ponit in conditione lineam emphyteotæ, eiuſque hæredum, & ſucceſſorum: ſecundus verò ſubalternatur primo, & cum ſuppoſito, quod primus acquirens deceſſerit ſine linea, ſiue hæredibus ſanguinis tranſit ad ponendos in conditione hæredes tranſuerſales, ſeu extraneos. Itaq; ſi eſt habenda ratio primi caſus, & cum in eo ponantur in conditione linea, ſeu hæredes, & ſucceſſores primi acquirentis, nequit
1 ſub eo comprehēdi iſte Chriſtophorus tranſuerſalis, dum appellatione lineæ, ſeu hęredum, & ſucceſſorum in emphyteuſi eccleſiaſtica, veniunt dumtaxat hæredes ſanguinis nempè deſcendentes ab inueſtito, *Caſtr. in l. etiam 19. num. 3. in fin. & num 4. ff. ſolut. matrim. Fulgin. de emphyt. tit. de contract. emphyt. q. 1. num. 6.* cum concordantibus pleno calamo relatis in celebri *deciſ. 427. num. 10. par. 9. recent. vltra alios allegat. in princ. deciſ. quæ renitetur.*

Si verò eſt habenda ratio ſecundi caſus, & omiſſo, quod videtur tantum ſubalternatus, & ſubrogatus priori, quatenus ſcilicet Franciſcus emphyteuta deceſſiſſet ſine deſcendentibus, adhuc cum conceſſio tali caſu appareat hæreditaria, & referatur ad hæredes primi emphyteutæ, ibi, *detto enfiteuta non habbi heredi,*
2 Chriſtophorus alio iure venire non poſſet, quam hæreditario Franciſci, qui propterea ſe eſſe hæredem debuiſſet prius declarare, & docere *Couar. var. reſolut. lib. 2. cap. 18. num. 3. à verſ. idem omninò dicendum eſt, Fulgin de iur. emphyt. tit. de contract. emphyt. qu. 1. num. 22. verſ. & quando eſt ſtipulata, Gratian. diſcept. for. 451. num. 16.* & in fortioribus terminis emphyteuſis mixtæ *Clar. in §. emphyteuſis quæſt. 37. num. 2. & in §. feudum qu. 9. num. 8. Rot. coram Dunoz iun. dec. 120. & 167. vtrobique num. 1.*

De hac autem qualitate hæreditaria nec docetur, nec doceri poteſt; Non docetur quia Chriſtophorus numquam comparuit, minuſque declarauit, ſeu probauit ſe eſſe hæredem; nec poteſt vllo modo doceri: quia Franciſcus in ſuo teſtamento hæredem ſcripſit Marcum Antonium, eique ſine filiis, vt euenit, decedenti præfatam Confraternitatem
3 ſubſtituit, per quam ſubſtitutionem hæreditas, quæ ad eandem Confraternitatem peruenit, non potuit vtique ad Chriſtophorum deuenire,

4 pire, qui proinde omni iure caret ſuper controuerſa domo, *Surd.conſ.384. num.8. verſ. cum itaque, & conſ. 573. num. 13. verſ. tertio ſicut, & num.14.*

Clarius eſt aliud caput deuolutionis ob alienationem, ſeu translationem domus in manum mortuam; Inueſtitura enim emphyteutæ expreſsè interdicit, *che ad altri luoghi pij, ò Chieſe, ò Vniuerſità ne poſſa, ne vaglia in modo alcuno venderli, ò in qualſiuoglia modo trasferirli, etiam per legato, teſtamento, ò donatione cauſa mortis,* vnde palam eſt, quod Confraternitati non

5 ſuffragatur teſtamentum, ſeu ſubſtitutio Franciſci, quia cum ſit vniuerſitas, & manus

6 mortua incapax quoquo modo acquirendi domum emphyteoticam, quæ proinde deuoluta remanſit ad Dominum directum ex præciſa lege inueſtituræ, *Rot.recent.dec.211.num.3. & ſeqq. par.6.dec.427.num.31.par.9. & deciſ.209. num.14. par. 10. & coram Dunoz. iun. deciſ. 692. num. 4.*

Non obſtante, quod Franciſcus de hac domo nominatim non diſpoſuerit in eius teſtamento; aut enim domus ſub generali ſubſtitutione Confraternitatis comprehenditur, & indubitata eſt deuolutio ob teſtamentariam diſpoſitionem ad fauorem manus mortuæ; aut non comprehenditur, & Confraternitas prorſus incapax hanc domum retinendi, non habet legitimam contradictionem erga Dominum directum volentem vindicare domũ emphyteoticam, nec ei ſuffragantur iura dicti Chriſtophori, omiſſo enim quod non comparet, ſatis eſt quod ipſe pro fundamento ſuæ

7 intentionis debet præſupponere, quod emphyteuſis ſit hæreditaria, quæ proinde ſub generali ſubſtitutione facta per Franciſcum ad fauorem Confraternitatis ſuapte natura comprehenderetur, *Soccin.iun. conſ.79.num.13. & ſeq. lib.4. Aymon conſ.256. num.5. verſ. planè, Menoch.conſ.129. num.15. Cyriac.contrau.205.nu. 215. & 225. Rot. dec.642.num.9. & ſeqq.par.1. & dec.452.num.12.par.9.recent. & Merlin.deciſ.699.*

8 *num. 24.* quidquid eſſet dicendum in emphyteuſi pactionata, vt diſtinguendo conciliant, *Add.ad Gregor.deciſ.271.num.27. & Rot.dec.463. num.14. par.14. recent.*

Minus reſiſtit, quod ſaltem melioramenta magni valoris facta ſuper nudo ſitu Monaſterij ſint eximenda à deuolutione, ſeu pretium applicari debeat Confraternitati offerenti domum vendere perſonæ priuatæ; ſiquidem

9 primæ propoſitioni aduerſatur apertiſſima lex inueſtituræ, vbi ſub effrenatis, & clariſſimis verbis legitur, quod in caſum cuiuſcumque deuolutionis, etiam melioramenta cuiuſcũq; valoris redirent, ſeu ſpectarent ad Dominum directum, abſque vlla ſpe illa repetendi, detrahendi, vel excomputandi, vnde cum in tali pacto nulla cadat ambiguitas, non poteſt admitti contraria interpretatio *vulg.l.ille, aut ille, ff. de leg.3.* & melioramenta virtute talis pacti, quod dicitur pars pretij, *l. fundi partem, ff. de contrah. empt.* deuoluta fuerunt ad Dominum directum, *Bart.in l.iubemus 14. §.ſanè il 2. nu.1. in fin. & num. 2. C. de Sacroſ. Eccleſ. Iaſ. in l. 2. num.28. C. de iur.emphyt. Carpan.ad Stat.Mediol. cap.400. num.78. lib.2. Amat.reſolut.14. num.10. Menoch. de recuper.remed.15. num.504.*

Secundæ autem propoſitioni reſiſtit vul-

10 gata, & communis diſtinctio, quod ſi agitur de ſola prohibitione legis, tunc benè liceat perſonæ incapaci rem emphyteoticam retinere ad effectum vendendi perſonæ capaci, & pretium acquirendi, quando verò prohibitione legis additur etiam illa hominis, tunc duo vincula fortius ligant, & manum mortuam reddunt adeo incapacem, vt reſiſtant principio acquiſitionis nedum ipſius rei, ſed etiam eius pretij, *Syluestr. Aldobrand. conſ. 40. num.9. verſ. non obſtat, Burſat. conſ.199. num.48. verſ. tertio Doctores, Fulgin. de iur. emphyt. tit.de alienat.qu.1. ſub num.222. Gregor.dec.529.nu.10. Dunoz. iun. dec.692. num. 4.* & ſequendo deciſionem huius cauſæ, quæ hodie reuidetur firmauit *Rot. in Farſen. bonorum 19. Febr.1672. §. ſu. coram Me.*

Non applicatur denique, quod Confraternitas ſaltem ſit capax percipiendi fructus do-

11 mus, dum enim teſtator in eius ſubſtitutione huiuſmodi qualitatem nõ expreſſit, nec Iudex eam ſupplere, vel admittere debet, præſertim dum deficit perſona, in qua titulus, ſeu ius emphyteuſis reſideat, cum Chriſtophorus conſanguineus Franciſci non ſit, nec eſſe poſſit eius hæres ex ſuperius ponderatis, quidquid dicendum eſſet, quando titulus effectiuè reſideret in perſona capaci, & teſtator expreſsè demandauerit fructus emphyteuſis loco pio ad aliquod tempus applicari, in quibus præciſis terminis loquitur *deciſio 57. par. 14. recent.* in contrarium allegata.

Et ita vtraque &c.

CALARITANA PENSIONIS.

Luna 11. Decemb. 1673.

ARGVMENTVM.

Relationi Periti iudicialiter electi, quando ſit deferendum, etiamſi non deſcripſerit ſingulas partitas: Adminiſtratio præcedens debet probari, & quando non probetur, vt quis condemnari nequeat ad redditionem rationum.

SVMMARIVM.

1 *Relationi Periti iudicialiter electi eſt deferendum.*

2 *Etiamſi Peritus non deſcripſerit ſingulas, & minutas partitas, dum præſumitur illas conſideraſſe, quando iura neceſſaria fuerunt in actis exhibita.*

3 *Ratio ſemel reddita amplius reddi non debet, niſi concludenter conſtet de dolo, ſeu errore.*

4 *Redditio rationis ſupponit adminiſtrationem pro neceſſario antecedenti.*

5 *Adminiſtrationem allegans probare debet ſi vult pro illa exigere rationes.*

6 *Depoſitio dubia, & conciſa teſtium non attenditur.*

7 Amplia

7 *Amplia quando rei veritas alias argumentis, & confeſſione collitigantis dilucidatur.*

8 *Confeſſio partis ſuperat omne genus probationis, & praualet quibuſcumque teſtibus.*

9 *Præſeruatiua appoſita in quietantia præſeruat omnia iura intacta, & illæſa, acſi quietantia non fuiſſet facta.*

10 *Mandatum Rotale eſt demandandum exequutioni.*

DECISIO CDL.

CVm Ambroſius ſuper quaſi poſſeſſione controuerſam penſionem exigendi alias à Sacra Rota obtinuiſſet mandatum de manutenendo ſimul cum mandato exequutiuo pro ducatis 4000. pro terminis tunc vſque decurſis, petebat in exequutione talis mandati ad vlteriora procedi, ſed quia Georgeus titularis excipiebat, quod Ambroſius de fructibus ſui Canonicatus longo tempore adminiſtratis ſufficientem rationem non reddebat, dedi dubium an de tali redditione rationis conſtaret, itaut ad vlteriorem exequutionem mandati Rotalis eſſet procedendum, & Domini ad vtramque partem affirmatiuè reſponderunt.

Quo enim ad primam partem tantũ abeſt, quod Ambroſius remaneat ſatisfactus, ſeu de eius adminiſtratione rationem ſufficientem non reddat, quin potius calculatis fructibus ab eo perceptis, & viceverſa terminis penſionis durante adminiſtratione decurſis, eundem remanere creditorem in ſumma librar. 2730.
1 illarum partium retulerit Peritus iudicialiter electus, cuius relationi venit propterea defendendum, *Rot. coram Merlin. dec. 196. nu. 1. & 261. num. 3. & in par. 12. recent. dec. 321. num. 5.* cum in ea contineantur omnes fructus per Ambroſiũ tempore adminiſtrationis percepti, & è conuerſo ſummæ per eum ſolutæ occaſione antiquiorum penſionum, & expenſarum pro dd. fructibus neceſſariarum, necnon termini penſionis durante adminiſtratione decurſi: non
2 obſtante quod Peritus omnes, & ſingulas partitas præſertim expenſarum minutatim non deſcripſerit, quia cum iura neceſſaria fuiſſent in actis producta, ſatis eſt, quod illa conſiderauerit, prout præſumitur, imò hanc veritatem ex parte Georgei fuiſſe agnitam aliqualiter arguitur, dum pluries citatus pro deputatione, informatione, & relatione eiuſdem Periti, numquam comparuit, ſeu quidquam
3 in actis oppoſuit, vnde cum de dolo, ſeu errore redditarum rationum non conſtet, prout plenè, & concludenter eſſet probandum, iuſtitia non patitur, vt Ambroſius iteratæ redditioni rationis ſuccumbat *l. ſemel, C. de Apoch. publ. lib. 10. Rot. dec. 188. num. 3. & pluribus ſeqq. par. 8. deciſ. 128. num. 1. & quatuor ſeqq. par. 10. & dec. 367. num. 9. & 10. par. 11. recent.*

Non attento, quod relatio ſit erronea, vel inſufficiens eo quia incipiat ab anno 1661. vbi adminiſtratio Ambroſij inceperat ab anno
4 1656. Nam cum redditio rationis pro neceſſario antecedenti ſupponat adminiſtrationem *Rich. deciſ. 654. num. 8.* Georgeo allegandi illam
5 fuiſſe geſtam antè annum 1661. incumbit onus plenè, & concludenter probandi, ſi conſequutiuas rationes etiam pro illo tempore vult exigere ad trad. per *Rot. dec. 220. nu. 2. & 3. coram ſa. me. Gregor. & dec. 203. nu. 3. coram Peutinger.*

Deficit autem talis probatio, nec poteſt deſumi ex teſtibus datis in Summario Georgei *num. 1.* nam licet ſub longa rerum, & verbo-
6 rum periodo fuerint interrogati, adeo tamen conciſè, & obſcurè reſponderunt, vt nequeat perneceſſe affirmari vtrum depoſuerint de ſimplici adminiſtratione Ambroſij, quæ ab anno 1661. non controuertitur, ſeu de adminiſtratione geſta antè dictum annum: Quò igitur minus remanſerunt Domini de hac dubia reſponſione ſatisfacti, eo magis argumentis in contrarium adductis detulerunt; Inuerisimile enim exiſtimarunt, quod Georgeus, qui ab ipſo initio ſucceſſionis in Canonicatu per mortem Coadiuti, huiuſmodi penſionem enixè impugnauit, ſponte, & antequã iudicialia decreta ſuperuenerint adminiſtrationem, & perceptionem fructuum canonicalium penſionario collitiganti dimiſerit, quodque coram Iudice ſubdelegato liſtas ab anno 1661. incipientes produxerit, & admiſerit à dicto anno dumtaxat exhiberi notulas iuratas ab Ambroſio penſionario, & adminiſtratore, imò permiſerit coram eodem Iudice fieri calculum ab eodem anno 1661. & quod magis eſt, in exequutionem eiuſdem calculi notabilem ſummam perſoluerit: Quibus argumentis additur pro coronide iudicialis confeſſio eiuſdem Georgei, quando allegauit delegationem dicti Iudicis ad aliud non extendi, ſunt verba præciſa „ *quam ad tempus quo peruenerunt dicti redditus fructuſque decimales penès Ambroſium incept. à nouis fructibus anni 1661. in poſterum,* Summario eiuſdem Ambroſij *nu. 3.*
7 Nulla itaque ratio haberi meretur dubiæ depoſitionis dictorum teſtium, dum rei veritas apparet, nedum argumentis, ſed explicita confeſſione ipſiuſmet Georgei, quæ
8 ſuperat omne genus probationis, & præualet quibuſcumque teſtibus, *Rot. coram Gregor dec. 357. num. 3. ibique Add. num. 7. coram Merlin. deciſ. 732. num. 6. & coram Dunozett. iun. deciſione 399. num. 8.*

Minus aduerſatur, quod in actu, vbi Ambroſius adminiſtrationem Georgeo retroceſſit, certam ſummam pro reſiduo penſionis
9 acceperit, quippè cum ſua iura tunc præſeruauerit ſuper reuiſione calculi, quem tunc expreſſè dixit errore laborare, vt in eius Summario *nu. 9.* nihil officit præfata receptio, ſeu quietantia, quæ habetur acſi non eſſet facta ad hoc vt iura præſeruata remanſerint intacta, & illæſa, *Felin. in cap. inter Monaſterium 20. num. 3. de ſent. & re iudic. Surd. conſ. 152. num. 29. Coccin. dec. 1817. num. 5. Dunoz. iun. dec. 762. nu. 7. & in Romana Teſtamenti 26. Nouemb. 1668. §. et quamuis in fin. coram Me.*

His poſitis venit in conſequentiam affirmatiua reſolutio ſecundæ partis dubij, quia cum Ambroſius de adminiſtratis ſufficiẽtem rationem reddiderit, & de eius credito non rema-

remaneat ſatisfactus, iuſtitia poſtulat, vt tan-
10 toſſem debitam ſatisfactionem aſſequatur me-
diante exequutione mandati Rotalis iamdiu
ad eius fauorem relaxati ad trad. per *Rot. coram
Celſ. dec. 22. num. 1. et in par. 11. rec. dec. 35. num. 7.
et dec. 40. num. 1.*

Et ita vtraque &c.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Veneris 12. Ian. 1674.

ARGVMENTVM.

Sæuitia viri ad effectum ſeparationis thori, quando non probetur, vel non releuet ob ſubſequutam coniugum reconciliationem: Leuis trepidatio mulieris eo minus attenditur, quando per virum offertur cautio de illam benè tractando.

SVMMARIVM.

1 *Materia ſeparationis thori reputatur grauis, & ardua.*

2 *Cauſa ſeparationis thori debet valdè releuare, & vrgere, ac probari concludenter, & perneceſſe.*

3 *Sæuitia viri non probatur teſtibus de ſimplici auditu.*

4 *Nec à teſtibus examinatis abſque interrogatorijs datis ex parte viri.*

5 *Nec à teſtibus pauperibus, & vilibus.*

6 *Nec à teſtibus affectatè deponentibus inueriſimilia, & ſingularibus.*

7 *Sæuitia viri excluditur à teſtibus affirmantibus mutuum coniugum amorem, & decentem vxoris tractatum.*

8 *Teſtes magis informati, & reddentes meliorem cauſam ſcientiæ præferuntur in concurſu aliorum.*

9 *Teſtes deponentes de mutua coniugum beneuolentia, decentique tractatu præferuntur alijs, qui deponunt de ſæuitia.*

10 *Sæuitia viri non releuat ad ſeparationem thori quando non eſt atrox, mediante qualificata ſanguinis effuſione, vel non tractatur inſtrumento apto ad magnam, ſeu doloſam offenſionem.*

11 *Reconciliatio coniugum vnde arguatur.*

12 *Sæuitia, ſeu illius iniuria cenſetur remiſſa per reconciliationem, itaut non releuet ad ſeparationem thori.*

13 *Teſtes de auditu eo minus admittuntur ad probandam ſæuitiam in iudicio ſeparationis thori, quando auditus prouenit ab vna tantum perſona probabiliter male informata.*

14 *Minæ procedentes calore iracundiæ non ſunt tanti momenti, niſi deinde comminans in eadem voluntate perſeuerauerit.*

15 *Minæ reſoluuntur per mortem, quæ omnia, & ſic illarum timorem ſoluit.*

16 *Mulieris trepidatio ad inducendam ſeparationem thori debet eſſe talis, ne alio modo poſſit reparari.*

17 *Trepidatio mulieris ceſſat, ſeu non attenditur quando ex parte viri offertur cautio de illam bene tractando.*

DECISIO CDLI.

SVb prætextu ægrotam matrem inuiſendi
Recineto Anconam traducta fuerat Lu-
douica, ibique apud fratres, & matrem com-
morata noluit deindè ad Ioſephum virum
redire, quinimò iudicium ſeparationis thori
coram Vicario Anconitano introduxit, ſen-
tentiamque propitiam reportauit; ſed cauſa
mihi commiſſa, ſeptemque teſtibus vigore
remiſſoriæ examinatis contrarium hodiè Ro-
1 ta reſoluit, quippe in hac materia, quæ repu-
tatur grauis, & ardua, *Pariſ. conſ. 54. numer. 8.
lib. 4. Riminald. iun. conſ. 174. nu. 16. & 17. Sperel.
plures cumulans dec. 139. num. 2. Rot. coram Greg.
XV. dec. 294. nu. 12. & coram Duran. dec. 72. nu. 2.*
2 non omnis cauſa ad ſeparationem ſuffraga-
tur, ſed ea tantum, quæ valdè releuet, & vr-
geat, ac concludenter, & perneceſſe probetur
*Pariſ. d. conſ. 54. num. 15. lib. 4. Natt. conſ. 616. nu. 1.
Bertaz. conſ. crimin. 228. num. 5. lib. 1. Buratt. deciſ.
711. num. 1. Penting. dec. 235. nu. 2. Rot. rec. dec. 441.
num. 2. par. 1. dec. 324. nu. 1. & 2. par. 6. & dec. 35.
num. 9. par. 11.*

Sanè talis viſa non eſt ſæuitia, quæ à Ludo-
uica allegatur, ſiquidem non probatur, &
probata non eſt talis, quæ releuet: Non enim
probatur ab octo teſtibus ad eius inſtantiam
3 examinatis; nam primi quinque deponunt de
ſimplici auditu quo circa in hac graui mate-
ria ſufficientem probationem non inducunt,
*Pariſ. d. conſ. 54. num. 17. lib. 4. Rot. in Rom. ſepara-
tionis thori 28. Ian. 1613. coram Sacrat. impreſ. poſt
conſ. 157. Farin. num. 19. to. 2* ſextus, vltra quod
4 fuit examinatus abſque interrogatorijs datis
ex parte viri ad tradit. per *Dunoz. iun. dec. 886.
num. 6. & duobus ſeqq.* tàm ipſe, quàm ſeptimus,
5 & octauus non merentur attendi in hoc iu-
dicio, tum quia ſunt pauperes, & viles, *Pariſ.
d. conſ. 54. num. 27. lib. 4. Rot. dec. 324. nu. 13. par. 6.
recent.* vbi dat rationem, quod teſtes ad hunc
effectum debent eſſe omni exceptione maio-
res, vt proſequitur *deciſ. 35. nu. 9. in med. par. 11.*
6 Tum quia affectatè deponunt inueriſimilia,
& ſunt etiam inter ſe ſingulares, vt in ſpecie
*Pariſ. vbi ſupra num. 18. & 24. Bertaz. alleg. conſ.
crimin. 228. num. 13. in med. lib. 1. Farin. d. conſ. 157.
nu. 2. vol. 2. Duran. dec. 72. ſub num. 3. & Rot recent.
d. dec 41. nu. 2. in fin. & num. 3. pariter in fin. par. 1.
& dec. 324. num. 14. par. 6.*

Cæterum quænam fides huiuſmodi teſti-
bus debeatur, magis magiſque infertur ex
7 ſeptem teſtibus remiſſorialibus concorditer,
& egregiè affirmantibus mutuum coniugum
amorem, ac decentem, nobilemq; tractatum
tàm in ordine ad victum, & veſtitum, quàm
famulatum, currum, honeſtas, nobileſque
oblectationes, cæteraque omnia, quæ coniu-
gum ſtatui, & conditioni conueniebant; hæc
enim ſicut auerſioni, odio, ſeu ſæuitiæ ab alijs
teſtibus adductæ repugnant, ità maiorem fidẽ
8 apud Dominos adinuenerunt, nedum quia
aſſeuerantur à perſonis magis informatis,
meliorem ſcientiæ cauſam reddentibus, &

contra-

contrarium moraliter coarctantibus, *Riminal. iun. conſ.174. num.26. & 27.* ſed etiam quia in
9 concurſu teſtes deponentes de mutua beneuolentia, decentique tractatu, iis, qui vice verſa odium, ſæuitiam, maloſque tractatus affirmant, regulariter præferuntur, vt in ſpecie *Pariſ. allegato conſ.54. numer.30. & 31. lib.4. Roland. conſ.27.num.25. & 30. lib.3. Bertaz.conſ. crimin.228.num.16.ante med.verſ.& cum ſint examinati lib.1. Riminald.iun.dicto conſ.174.num.23. Farin.d.conſ.157.num.3.to.2.*

At quando etiam ſæuitia dici vellet probata, quod tamen Domini non admiſerunt ex ſupradictis non propterea releuaret, quia
10 maiores, magiſque magnificati actus ad vnicam, vel aliquas rariſſimas percuſſiones manibus, pedibusue inflictas reſtringuntur, quæ quatenus à parte rei ſubſiſterent, iuſtam cauſam ſeparandi thorum vtique non inducunt, moderata enim correctio viro permittitur, nec dicitur atrox quotieſcunque qualificata ſanguinis effuſione, vel aliquo inſtrumento apto ad magnam, vel doloſam offenſionem non patratur, *Bertazz.alleg.conſ.228.num.13. in fin.& 14. Farin.citato conſ.157.num.4.5.9.& 10. to.2. Rot.coram Buratt. dec.815.num.4. & pluribus ſeqq. & in recent. d.deciſ.325.num.14. 24. & ſeqq. par.6.*

Imò qualiſcumque dici velit ſæuitia,adhuc non releuaret, ſtante ſubſequuta reconcilia-
11 tione, de qua depoſuit octauus teſtis mulieris, & magis magiſque comprobatur nedum à teſtibus viri referentibus deſiderium celeris reditus patefactum à Ludouica in diſceſſu,ſed etiam ex epiſtolis per ipſammet Ludouicam poſtquam Anconam peruenit,viro conſcriptis, quibus idem deſiderium confirmabat, ac coniugalem amorem, & cordiale obſequium profitebatur, inde enim negari nequit reconciliatio,& per conſequens remiſſio cuiuſcunque iniuriæ, quæ vxori remittenti fuiſſet illa-
12 ta, adeout ex præcedenti, & iam remiſſa ſæuitia prętēdi ampliusnequeat ſeparatio thori, quæ alias re integra potuiſſet competere, *gloſ. in cap.plerumque, verb.reconciliata de donat.int.vir. & vxor. Bertazz.conſ.crim.228.num.6. in princip. to.1. Riminald.iun.d.conſ.174.nu.27.in fin.& duob. ſeqq. Farin.alleg. conſ.157. num.11.* vbi in comprobationem reconciliationis ponderat ſimiles epiſtolas *to.2. Rot. coram Buratt. d. deciſ.815. ſub num.11. & citata deciſ.35. numer.15. part. 11. recent.*

Neque vrget comminatio veneni,quia iuxta ſupradictam facti ſeriem redditur inuerisimilis, & excluditur iiſdem reſponſionibus, quibus ſæuitia fuit confutata, eo vlterius addito, quod primi quinque teſtes hanc comminationem perceperunt ex ſimplici auditu, ſeu vulgari fama, quæ à ſolo quodam religioſo duxit exordium, vt referunt in eorum depoſitionibus, & clarius explicat tertius teſtis, ibi, *e queſta publica voce, e fama hà hauuto principio dal Frate da me detto di ſopra*, Si enim teſtes de auditu non admittuntur in hoc iu-
13 dicio ex ſupra allegatis, quo minus dum cauſa auditus, & famæ ab vnica tantum perſona probabiliter malè informata proceſſit iuxta *text. in cap. licet ex quadam 47. ibique gloſ. verb. ab vno de teſtib. Surd. deciſ.12. numer.11.in fin.*

Et licet ſextus, ſeptimus, & octauus teſtis deponant idipſum audiuiſſe à Fabio patre Ioſephi viri, attamen referunt dictum pro-
14 ceſſiſſe calore iracundiæ; quo caſu minę non ſunt tanti momenti, niſi comminans in eadem voluntate perſeuerauerit per *textum clarum in l.3. ff.de diuort. Pariſ.d.conſ.54.num.32. in fin. lib.4. Roland. conſ.27. num.20. in fin. lib.3.* nihil autem affirmant dixiſſe pacato,ſeu deliberato animo, qui forſan potuit tunc magis exacerbari ob dilatam, & procraſtinatam dotis ſolutionem vltrà anteapocham minoris quantitatis per Ioſephum virum ipſo inſcio confectam;in omnem verò caſum talis com-
15 minatio, quæ mordicus negatur,hodiè prorsus euanuit per mortem Fabij, quæ omnia ſoluit *§.deinceps in princ. Auth. de nupt. cum alijs iuribus vulgaribus.*

Leuis igitur apparet mulieris trepidatio,&
16 tamen ad inducendam ſeparationem thori debet eſſe talis momenti, vt alio modo non poſſit reparari; quocirca cum vir ad comprobandam eius bonam voluntatem obtule-
17 rit cautionem de illam benè tractando, omnis cauſa trepidationis arcetur, omneque periculum eliminatur ad hoc, vt obſequium matrimoniale, mutuaque dilectio, mediante coniugum cohabitatione reſtauretur, *Pariſ. ſæpius citato conſ.54.nu.35.lib.4. Rot. coràm Bich. dec.412.num.10.& in recent. dec.324. ſub num.30. & ſeqq. par.6. & dec.35. num.11. par.11.*

Et ita non eſſe locum ſeparationi data ſupradicta cautione reſolutum fuit partibus informantibus.

Confirmata vt infra dec. 467.

NARNIEN. PECVNIARIA.

Veneris 19. Ian. 1673.

ARGVMENTVM.

Sententia an & quomodo declaretur à libello: Cenſus quando non dicatur impoſitus per ordinem, ſed pecunia numerata: Accollatio an, & ad quem effectum habeat vim ſolutionis, ſeu extinctionis.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex ſaluiano interdicto non poteſt denegari, quando adeſt creditum cum hypotheca, & probantur extrema.*

2 *Immiſſio pro ſorte principali cenſus, quando intelligatur conceſſa ad effectum deponendi pro liberatione à fideiuſſione.*

3 *Sententia declaratur à libello, ſeu monitorio.*

4 *Sententia, vt ſubſtineatur, & à libello declaretur, licet etiam impropriare illius verba.*

5 *Cenſus impoſitus mediante ordine eſt nullus, quia ordo non æquipollet pecuniæ numeratæ requiſitæ à Bulla Piana.*

6 *Cen-*

6 *Cenſus dicitur conſtitutus pecunia numerata, & non per ordinem, quando adſunt verba* in mei &c. habuit, & recepit in prompta, & numerata pecunia, *amplia vt num. 7.*

8 *Numeratio pecuniæ requiritur dumtaxat in actu impoſitionis cenſus, et iuſtificatur illius inſtrumẽto.*

9 *Ceſſio ad fauorem ſoluentis debitum accollatum reſoluitur in liberationem, ſeu quietantiam.*

10 *Accollatio inducit extinctionem, & habet vim veræ, & effectiuæ ſolutionis.*

11 *Extinctio, & ſolutio debitorum arguitur ex eo, quod ſpatio ſeptuaginta annorum nulla moleſtia illorum occaſione ſuperuenerunt.*

12 *Actio non datur vigore primeuæ obligationis, quæ fuit extincta, ſeu nouata.*

13 *Accollatarius tenetur ſoluere fructus debitorum accollatorum.*

14 *Præſeruatiua adiecta in decreto Iudicis intelligitur de alijs iuribus ſeparatis ab actu, ſuper quo fuit interpoſitum decretum.*

15 *Retentio turbida, ſeu altioris indaginis nõ admittitur ad retardandã immiſſionem ex ſaluiano interdicto.*

DECISIO CDLII.

IN Inſtrumento cenſus ſcutorum mille in ſorte anno 1591. per Marchionem Ioannẽ Baptiſtam Montorium impoſiti fideiuſſerant Vliſſes de Rubeis, & Martius Squarta, quorum hæredes cum pro reintegratione fructuũ ſolutorum, ac pro liberatione ab huiuſmodi fideiuſſione egerint in Curia A.C. contra bona hæreditaria impoſitoris à Marchione Federico tunc poſſeſſa, obtinuerunt immiſſionẽ ex ſaluiano interdicto, quam Sacra Rota prævia deciſione coram Remboldo ſub die 17. Maij 1617. edita in hac cauſa tunc intitulata Romana Pecuniaria inhærens Conſtitutioni Ægidianæ approbauit, & exequi mandauit: Verum quia Marchio Conſtantinus filius, & hæres dicti Federici coram Me in locum Martini Andreæ ſubrogato allegauit poſſeſſionem apprehenſam vigore mandati de immittendo ab A. C. relaxati fuiſſe attentatam, propoſui dubium die 6. Martij præteriti, An conſtaret de attentatis, ſed cum fuerit tunc reſponſum, quod videretur de bono iure etiã ad effectum attentatorum, cauſam deſuper bis propoſui, & hodiè reſeruato, quod ſuper attentatis particulariter videretur, reſolutum fuit de bono iure illorum de Rubeis, & conſortium conſtare.

Apparet enim illorum bonum ius, quia creditum cum hypotheca reſultat ex publicis Inſtrumentis, extrema verò fuerunt in præcedentibus inſtantijs abundè probata, nec hodiè impugnantur, vnde A.C. & Rota coram Remboldo ritè, & rectè proceſſerunt in con-
1 cedenda immiſſione, quæ prædictis concurrentibus denegari non poterat, *Bart. in l. 1. nu. 2. ff. de ſalu. interd. Rot. coram Gregor. XV. deciſ. 491. n. 6. & coram Duran. deciſ. 401. n. 1. & alibi paſſim.*

Non obſtat, quod immiſſio ſit iniuſta, & exceſſiua reſpectu ſortis, eo quia fideiuſſores, qui tunc illam non perſoluerant, non haberent actionem, ſeu hypothecam pro illius conſequutione, & propterea immiſſio exequutioni iam demandata ratione dicti exceſ-
2 ſus vitietur in totum: Nam licet ſententia A. C. concedat immiſſionem non ſolum pro fructibus effectiuè ſolutis, ſed etiam pro ſorte; Attamen reſpectu ſortis intelligenda eſt ad effectum deponendi pro liberatione à fideiuſ-
3 ſione, dum pro huiuſmodi liberatione petita fuit immiſſio in monitorio, ſeu libello, à quo ſententia debet declarari, *Caſtr. conſ. 376. ſub num. 1. verſ. quod autem lib. 1. Crauett. conſ. 188. n. 1. Menoch. conſ. 501. num. 6. Rot. recent. dec. 209. nu. 20. & 21. par. 10. & dec. 325. num. 3. & dec. 349. nu. 10. part. 12. & in Romana fideicommiſſi de Spinis 23. Ian. 1673. §. minus reformari in fin. coram Me,*
4 etiamſi verborum proprietas non aſſiſteret, vt enim ſententia ſuſtineatur, & à libello declaretur, licet etiam illius verba impropriare, *gloſ. in l. & puto, verb. non communicari, ff. famil. herciſc. Soccin. ſen. conſ. 37. num. 12. lib. 4. Corn. conſ. 33. num. 24. lib. 4. Rot. coram Merlin. dec. 611. nu. 6. & 9. & coram Bich. dec. 345. num. 17.*

Minus ſubſiſtit defectus crediti inde deſumptus, quod cenſus, cuius vigore, & fun-
5 damento hæredes fideiuſſorum egerunt, fuiſſet nulliter impoſitus mediante mandato ad exigendum, ſeu ordine, qui pecuniæ numeratæ à Conſtitutione Piana requiſitæ non æquipollebat iuxta deciſiones *in Licien. cenſus, ſeu ſaluiani 18. Maij 1654. §. quamuis, verſ. ſecus autem in ſimplici ordine, confirmata 7. Maij 1655. §. poſterioris, coram Me, quarum vltima fuit impreſſa in par. 12. recent. nempe dec. 11. nu. 4. & in Romana ſaluiani 28. Iun. 1666. §. 1. coram Illuſtriſs. Otalora*
6 *Præſide Granaten.* Siquidem contrarium patet ex Inſtrumento cenſus relato in hodierno Summario illorum de Rubeis *num. 1.* ibi, *quæ quidem ſcuta mille Magnificus D. Franciſcus, quo ſupra nomine nunc in mei &c. præſentia habuit, & recepit &c. & ad ſe traxit in prompta, & numerata pecunia*: inde enim non applicantur ea, quæ dicuntur de cenſu conſtituto per ordinem, & ceſſat quæcumque dubitatio ſuper effectiua, & reali numeratione pecuniæ, quæ ex verbis ſuperius relatis apertiſſimè probatur *Cenc. de cenſ. q. 51. n. 1. 3. & ſeqq. Rot. poſt eundem dec. 454. n. 1. coram Buratt. dec. 518. n. 1. ibique Add. n. 14. cor. Roias dec. 476. nu. 2. & coram Bich. dec. 584. nu. 1.*

Non attento, ſeu repugnante Inſtrumento
7 ratificationis, in quo Marchio Io. Baptiſta approbando cenſum à Franciſco eius Procuratore impoſitum aſſeruit tunc accipere ſcuta centum in pecunia numerata, & alia noningenta, mediante cedula, ſeu ordine directo cuidam Beneficiato S. Petri de Vrbe: Nam cum ratificatio fuerit ſtipulata aliquibus diebus poſt impoſitionem, multa potuerunt interim euenire, quæ poſſint æquè bene ſe habere cum inſtrumentis impoſitionis, & ratificationis, & ſignanter quod Procurator omnia ſcuta mille in pecunia numerata receperit, & deinde, vel ipſe, vel Marchio ſcuta noningenta reddiderit creditori ad effectum illa recipiendi in Vrbe, mediante ordine: remanet igitur æquiuoca, & imperfecta probatio non numerationis deſumpta ab inſtrumento rati-
8 ficationis, nec excludi numerationem, quæ dumtaxat in actu impoſitionis requirebatur, & tunc iuſtificatur expleta mediante plenaria, & mani-

& manifeſta probatione, qualis eſt illa, quæ ex publico inſtrumento cenſus reſultat *cap. cum dilecti de donat. l. cum precibus, C. de probat. l. emancipatione, C. de fid. inſtrum.* & in his terminis *Rot. coram Roias 450. num. 1. & per tot. & d. deciſ. 584. num. 1. 12. & 13. coram Bich.*

Similiter non aduerſatur, quod immiſſio concedi non debebat contra Federicum, cui competebat bonorum retentio pro anterioribus ſocietatibus officij Io. Bapt. per ipſum extinctis reportata à creditoribus ceſſione; cum enim Federicus in donatione ſibi facta à Io. Bapt. tales ſocietates in ſe accollauerit, eaſque extinxerit tẽpore, quo bona donata poſſidebat
9 ſoluiſſe dicitur proprium debitum, nec reportare poterat efficacẽ ceſſionem, quæ proindè in ſimplicem liberationem, ſeu quietantiã fuit reſoluta ad *tex. in l. ſi ſponſalibus in fin ff. de iur. dot. Bald. in l. 1. n. 22. vbi Salyc. n. 27. C. de action. & obl. Ruin. conſ. 17. n. 8. lib. 4. Franch. dec. 55. n. 7. Rot. rec. dec. 426. n. 3. par. 2.* & in puncto accollatoris, qui pro debito accollato reportauit ceſſionem *deciſ. 543. num. 3. coram Merlin.*

Rurſus ex alio etiã capite iura huiuſmodi ſocietatum apparent extincta; Cum enim in reſciſſione præf. donationis Marchio Io. Bapt. in compenſationem dd. ſocietatum totidem debita Federici in ſe accollauerit, extincta re-
10 manſerunt iura ſocietatum per huiuſmodi accollationẽ, quæ habet vim veræ, & effectiuæ ſolutionis, *Add. ad Greg. dec. 386. lit. A. Rot. coram Merlin d. dec. 543. n. 1. & coram Bich. dec. 204. n. 15. & dec. 329. nu. 9.* Non obſtante, quod Federicus non ſolum exoptauerit factum, ſeu effectum accollationis, itaut Io. Bapt. accollatarius ſolueret fructus debitorum accollatorum, quia
11 dum pro huiuſmodi debitis ſpatio 70. annor. nullæ ſuperuenerunt moleſtiæ inſurgit non leue argumentum, quod fuerint ſoluta, & extincta ad trad. per *Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſ. 135. n. 3. & ſeqq. cum alijs relatis in Rom. exequtionis Laudi 22. Iun. 1671. §. inter has, & ſeq. cor. R. P. D. m. Vicecom.* ſed quando etiam moleſtiæ ſuperueniſſent, non propterea potuiſſet Federicus primæuis iuribus ſocietatum iam extinctarũ agere contra creditores intermedios Io. Bapt. contra quos iurium, ſeu actionum reuiuiſcentiam nullatenus reſeruauerat, ſed dumtaxat vigore poſterioris accollationis ſuorum debitorum, vt ab illorum moleſtijs conſeruaretur in-
12 dẽnis: nulla enim datur actio vigore primeuę obligationis quotieſcumque fuit extincta, ſeu per alium contractum nouata per *text. in l. 1. ff. de nouat. Oldrad. conſ. 309. nu. 2. verſ. ſicut dicimus, Aym. cõſ. 167. n. 9. Mant. de tac. lib. 17. tit. 2. n. 10. Rot. cor. Coccin. dec. 102. n. 1. & cor. Celſ. dec. 361. nu. 12.*

Hinc non releuat, quod Federicus proteſtatus fuerit ſolutionem fructuum, & intereſſe debitorum accollatorum ſpectare ad Io. Bapt. & Rota decreuerit accollationem haberi pro facta ſine præiudicio iurium partium. Nam
13 proteſtatio nihil addit, vel detrahit efficaciæ accollationis de cuius natura eſt, quod accollatarius teneatur ſoluere fructus debitorũ accollatorum, *Cenc. de cenſ. q. 73. nu. 16. & Rot. apud eundem dec. 191. n. 1.* Præſeruatiua verò adiecta
14 in decreto Rotali intelligitur de alijs iuribus ſeparatis ab ipſo actu accollationis, ſuper quo decretum fuit interpoſitum, *Oldrad. conſ. 330. in fin. Honded. conſ. 86. n. 47. lib. 2. Seraph. dec. 756. n. 2. et dec. 1445. n. 4. Burat. dec. 375. n. 8. ibiq; Add. lit. B.*
15 Corruit igitur exceptio retentionis, & quãdo etiam fuiſſet turbida, ſeu altiorem indaginẽ requiſiuiſſet non poterat retardare ne A. C. & Sac. Rota hęredibus fideiuſſorum immiſſionẽ concederent in iudicio ſaluiani, in quo huiuſmodi exceptiones non admittuntur, *Surd. dec. 46. ſub nu. 16. Rot. apud Pacif. de Saluian. deciſ. 13. nu. 7. dec. 19. num. 3. & dec. 98. num. 9. & in recent. dec. 298. n. 6. & 7. par. 8. & dec. 83. nu. 34. par. 9.*

Et ita vtraque &c.

PAPIEN. PECVNIARIA.

Mercurij 24. Ian. 1674.

ARGVMENTVM.

Dilatio ſoluendi ſortem correſpectiua ad fructus, ceſſat ſi iſtos non deberi comperiatur, licet autem renunciatio quoad iſtam dilationem non impleatur, adhuc tenetur renunciatarius ad implementum ſeparatarum obligationum, quas per independentes orationes, & ſuper diuerſis rebus erga renunciantem contraxit.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio ſoluendi ſortem correſpectiua ad fructus interim ſoluendos, ceſſat ſi iſtos non deberi cõperiatur.*
2 *Renunciatarius tenetur ad implementum oneris appoſiti in renunciatione, nec dimiſſione bonorum renunciatorum liberatur.*
3 *In contractu vltro, citroque obligatorio, iurato, & diu obſeruato non eſt locus pœnitentiæ.*
4 *Correſpectiuitas, quando ceſſet quoad bona contenta in eadem renunciatione, & num. 5.*
6 *Implemento renunciationis poteſt eſſe locus in capitibus diuerſis, & ſeparatis, & independentibus licet quoad vnum caput deficiat implementum.*

DECISIO CDLIII.

CLemens in ſæculo, Pius verò in Religione Lateranenſi nuncupatus Pio patruo omnia, & quæcumque eius bona, & iura renunciauit præter cuiuſdam crediti dotalis medietatem, cuius diſpoſitionem in vltima voluntate ſibi reſeruauit, vna cum illius fructibus ſibi quoad viueret à renunciatario perſoluendis; At comperto quod ab huiuſmodi credito pecuniario non poterat fructus licitè percipere, obtinuit patruum ad ſolutionem eiuſdem crediti antè aduentum obitus condemnari in tribus ſententijs, pro quarum conformitate ſub die 14. Aprilis prox. præt. Sacra Rota Me proponente reſpondit; quia tamen benignius procedendo in fine deciſionis tunc editæ facultatem patruo conceſſerat, vel dictam ſummam perſoluendi, vel bona renunciata dimittendi id circo, ne ſuper dimiſſione, & ſeparatione bonorum nouum initium liti, cuius finis imminebat, ſupplantaretur, noluit nepos huiuſmodi facultati aſſentiri, datoque proinde dubio ſuper viribus eiuſdem deciſionis cenſuerunt hodiè Domini primam eius partem eſſe confirmandam, ſecundam verò reformandam.

Fundamenta prioris partis alia comprobatione non indigent, quia abundè referuntur in deciſione, quæ reuidetur, aliiſque duabus præcedentibus Reuerendiſs. D. mei Decani, & R. P. D. mei Rondinini, ac hodiè vnico tantum motiuo impugnantur, quod ſcilicet ſors dicti crediti dotalis reſeruata ad diſpoſitionem in obitu faciendam, intempeſtiuè antè obitum prætendi nequibat; Facilis tamen fuit obiecti, ſeu repetiti motiui diſſolutio; procederet enim quando fructus eiuſdem ſortis iuxta pactum deſuper initum poſſent licitè percipi, ſed cum A. C. & Rota contrarium determinauerint, ſequitur quod ceſſantibus
1 fructibus, quorum contemplatione ſolutio, ſeu diſpoſitio ſortis dilata fuerat vſque ad mortem ceſſare quoque debeat ipſa dilatio, vt in ſimili *Rot. coram Cerrin. deciſ. 2340. num. 2. cum aliis allegatis in cauſa deciſionibus*.

Ratio verò reformationis deciſionis quo ad ſecundam partem illa fuit, quod dum renuncians, ſeu donans retroceſſionem bono-
2 rum renunciatorum non acceptat, tenetur donatarius, ſeu renunciatarius onus renunciationi adiectum adimplere, nec dimiſſione, ſeu retroceſſione bonorum liberatur, quia in
3 hoc contractu vltrò citròque obligatorio, iurato, diuque obſeruato non eſt locus pœnitentiæ, vt pleniſſimè relatis concordantibus contrariiſque conciliatis fuit reſolutum in *Romana, ſeu Albanen. Vineæ 20. Iunij 1670. §. at fuit, cum ſeqq. coram Reuer. D. meo Albeig. Decano*.

Non attento, quod ſicut contractus quoad dilationem diſponendi de ſorte crediti dotalis vſque ad mortem renunciantis non impletur, pari ratione obſeruari non debeat in aliis partibus, & ſic in omnibus, & per omnia res in priſtinum redigatur reſtitutis renuncianti omnibus eius bonis, & renunciatario ab aſſumptis oneribus liberato; quippè paritas ra-
4 tionis non currit, cum ex lectura renunciationis excludatur correſpectiuitas inter creditum dotis maternæ à nepote reſeruatum, ac inter alia bona renunciata: in prima enim parte renunciationis nepos, præter hoc creditum dotale renunciauit omnia, & quæcumque bona, iura, & actiones ad fauorem patrui, qui viceverſa, & illorum reſpectu promiſit annua ſcuta vigintiquinque nepoti renuncianti ad vitam perſoluere; in ſecunda verò parte ſtipulata per caput ſeparatum nepos ſibi reſeruat hoc creditum maternum, de quo voluit in morte tantum poſſe diſponere, eo quia ſibi viuenti promiſit patruus illius fructus ad rationem quinque pro centenario reſpondere, vt in Summario præteritæ poſitionis *nu. 4.* vnde ab inobſeruantia dilationis conuentæ in hac ſecunda parte non infertur ad reſciſſionem, ſeu reſolutionem renunciationis in pri-
5 ma parte, quia cum obligationes ſint diuerſæ, & per orationes ſeparatas ſuper diuerſis rebus conceptæ, ceſſat correſpectiuitas inter eaſdem obligationes, quarũ vnaqueq; habet ſuam cauſã particularem independẽtem, & ſeparatam, *Rot. deciſ. 323. la 2. num. 10. & 11. par. 12. recent.*
6 & propterea non aduerſatur, quod nepos ex parte ſua non adimpleuerit differendo diſpoſitionem ſortis, quia non implementum prouenit ex defectu fructuum, & vlterius non implicat quin debeat eſſe locus implemento, & exequutioni renunciationis in aliis capitulis ſeparatis, & independentibus eiuſdem inſtrumenti, *Natt. conſ. 133. num. 5. in fin. & num. 6. Surd. conſ. 101. nu. 32. & 33. Add. ad Buratt. deciſ. 571. lit. A. Add. ad Gregor. dec. 261. num. 6. verſ. ſed hac concluſio, Rot. coram Bich. deciſ. 391 n. 16. cum aliis relatis in Romana, ſeu Soanen. Oppidi, Proceni 13 Martij 1673. §. accedit, coram R. P. D. m. Calataiũ.*

Et ita vtraque &c.

TRANEN. IVRIS SEPELIENDI

Veneris 26. Ian. 1674.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Taxatio expenſarum dicitur valida dum patet ex reuolutione actorum adfuiſſe taxationem Iudicis, iuramentum partis, quod de ſtylo extenditur in citatione* ad videndum taxari, *& ſententiam liquidatoriam.*

2 *Exceſſus non præſumitur.*

3 *Expenſæ iudiciales iuſtificantur ex actis, & debent integraliter refici.*

4 *Expenſæ extraiudiciales pro honorariis Aduocati, Procuratoris, & Sollicitatoris taxantur ex ſtylo Rotæ in ſcutis decem pro qualibet inſtantia.*

DECISIO CDLIV.

Poſt tres Sententias in hac cauſa latas obtinuit Eccleſia S. Iacobi expenſas litis in ſcutis centum octuaginta ſex, & bononenis 36. à R. P. D. meo Rondinino taxari, interpoſita autem ex parte Eccleſiæ S. Mariæ appellatione manifeſtè apparuit huiuſmodi taxationem fuiſſe validam, & iuſtam, ac prop-
1 terea confirmandam: validam, quia patet ex actorum reuolutione adfuiſſe taxationem Iudicis, iuramentum partis, quod de ſtylo Rotæ extenditur in citatione ad videndum taxari, ac ſententiam liquidatoriam, *Veſtr. in prax. lib. 8. cap. vlt. num. 15. Add. ad Buratt. deciſ.*
2 *921. num. 21. & 22.* Iuſtam, quia vltra præſumptionem, quæ militat pro iuſtitia actus, & pro exceſſus excluſione, *Rot. coram Amat. Dunoz. dec. 948. num. 1. & coram Celſ. dec. 265. eodem num.*
3 expenſæ iudiciales relatæ in notula iuſtificantur ex actis, & debent integraliter refici, *l. properandum 11. §. ſiue autem, C. de Iud. cap. finem litibus de dol. & contum. & cap. calumnia de pœn. Rot. in allegatis deciſionibus, coram Celſ. & Dunoz. vtrobique num. 2. & 3.* aliæ verò extraiudiciales pro honorariis Aduocati, Procuratoris, & Sollicitatoris potius ſunt remiſſæ, quam exceſſiuæ, nam pro tribus inſtantiis taxantur in ſcutis viginti, & tamen arbitrium Iudicis po-
4 tuiſſet iuxtà ſtylum Tribunalis extendi etiam ad ſcuta decem pro qualibet inſtantia, vt fuit animaduerſum *in d. deciſ. coram Celſ. & Dunoz. ac in Peruſina fideicomm. de Rodulphis 1. Februarij 1668. §. licet enim, coram Me.*

Et ita omiſſa diſcuſſione aliarum expenſarum nouiter iuſtificatarum, vtpotè ſub dubio propoſito non cadentium reſolutum fuit, altera tantum parte informante.

ROMA-

ROMANA DOMVS.

Veneris 9. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Saluianum non datur pro credito dotali, quod apparet ſimulatum ex re iudicata, nec pro credito poſteriori deſumpto ex euictione, quæ vlterius non iuſtificatur, minuſque contra poſſidentem titulo anteriori: retentio pro ſorte principali cenſus an, & quando detur, & relatio Periti vnde dicatur nulla, & erronea.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex Saluiano non datur, quando deficit creditum, quod eſt eius potiſſimum requiſitum.*

2 *Nec pro credito poſteriori, & num. 8.*

3 *Creditum dotale probatur ſimulatum ex teſtibus, et ſententia tranſacta in iudicatum.*

4 *Sententia ob appellationem non interpoſitam, ſeù non proſequutã debito tempore tranſit in iudicatũ.*

5 *Res iudicata habetur pro veritate.*

6 *Rota non attendit ſententias aliorum iudicum, niſi guſtata illorum iuſtitia.*

7 *Declara quando petitur exequutio, ſeu confirmatio ſententiarum, ſecus ſi reus excipiendo illas deducit, tunc enim præſumuntur iuſtæ, donec contrarium probetur præuia actorum tranſportatione.*

9 *Actio euictionis ceſſat, quando quis voluntariè ceſſit rem emptam, debet enim ſuſcipi lis, & viriliter defendi expectata ſententia, interpoſita appellatione, & facta venditori denunciatione litis.*

10 *Error Notarij circa expreſſionem ſummæ, ſeu pretij vnde arguatur, nec partibus præiudicat.*

11 *Immiſſio ex Saluiano excluditur retentione pro creditis anterioribus.*

12 *Emptori non valenti agere non præiudicat lapſus temporis.*

13 *Conſignatio non præſumitur ex lapſu temporis, ſed regulariter probanda eſt à venditore.*

14 *Pretium diminui debet, ſeu reſici damna, & intereſſe pro rata rei venditæ, quæ non fuit conſignata.*

15 *Pro ſorte cenſus an, & quando detur retentiò.*

16 *Ad extinctionem cenſus impoſiti ſuper bonis venditis compelli poteſt, qui promiſit illa eſſe libera ab omni cenſu &c.*

17 *Retentio datur facilius, quàm actio.*

18 *Relatio Periti, de cuius electione non conſtat, eſt nulla.*

19 *Item quando non conſtat de interuentu, ſeu citatione collitigantis in examinatione negotij, nec in relatione, & num. 20.*

21 *Pactum redimendi ſolet æſtimari, ſeu defalcari ad arguendam iniuſtitiam pretij, ſeu læſionẽ contractus, ſecus quando non eſt quæſtio de huiuſmodi iniuſtitia, ſeu læſione.*

22 *Emptor cum pacto retrouendendi intra certũ tempus, eo tranſacto, non tenetur ad aliquam defalcationem, ſeù reſtitutionem pretij, ſeù ad quidquã aliud erga venditorem.*

23 *Relatio Periti erronea non attenditur.*

DECISIO CDLV.

IN poſſeſſionem domus olim à Io: Baptiſta Sella, non verò à Comis poſſeſſæ immitti prætendebat Iacobus de Sanctis pro ſatisfactione trium creditorum, verùm A. C. pro duobus tantùm ex dictis creditis immiſſionẽ conceſſit, & hodie Rota in gradu appellationis pro omnibus denegauit, quia alterum ex
1 eis non ſubſiſtit, & ſic deficit potiſſimum requiſitum Saluiani interdicti, *Angel. Aretin. in §. item ſeruiana in fin. inſtit. de act. Pacific. de ſalu.* latè referens Concordantes *inſpect. 1. cap. 5.*
2 *num. 1. & ſeqq.* alia verò duo tamquam poſteriora non releuant pro obtinenda immiſſione aduerſus anteriores hypothecas illorum de Comis, *ad text. in l. 2. ff. qui pot. in pign. hab. Pacif. in ſupradicto tract. inſpect. 3. cap. 2. num. 441. & ſeqq. & inſp. 5. cap. vnico num. 6. & ſeqq. cum alijs in Vrbinaten. Saluiani 19. Iunij 1672. ſub princ. coram me.*

Non enim ſubſiſtit creditum dotale Magdalenæ vxoris d. Io: Baptiſtæ Sellæ, quia non
3 ſolùm in parte, ſed in totum fuit ſimulatũ, vt apparet nedum ex pluribus teſtibus deſuper examinatis, veùm etiam ex ſententia in alio iudicio lata, vbi tota dos ſcutorum duorum millium declarata fuit ſimulata, & propterea authoribus Iacobi tunc quoque dene-
4 gata fuit immiſſio, cumque huiuſmodi ſententia ob appellationem non interpoſitam, ſeù potiùs intra legitima tempora non proſequuntam tranſierit in iudicatum, *Auth. ei qui, & l. fin. §. illud etiam C. de temp. & repar. appell. cap. cum ſit Romana de appell. Clem. ſicut, & Clem. ſi appellationem eodem tit.* dubitari non poteſt
5 de defectu, ſeù ſimulatione crediti, dum reſultat ex re iudicata, quæ pro veritate habetur, *l. ingenuum ff. de ſtat. hom. l. res iudicata 208. ff. de reg. iur.* Non obſtante, quod Rota ſenten-
6 tias aliorum iudicum non attendat, niſi guſtata illorum iuſtitia; id enim procederet,
7 quando peteretur exequutio, ſeù confirmatio huiuſmodi ſententiarum; ſecus autem quando reus, & poſſeſſor excipiendo deducit efficaciam rei iudicatæ; tunc enim pro illa ſtat præſumptio, quouſque ſeruatis ſeruandis non detur reſtitutio in integrum, & tranſportatis actis iniuſtitia ſententiarum legitimè non iuſtificetur, *Contard. in l. vnica q. 1. ſub num. 47. & 48. C. de moment. poſſeſs. Poſth. de ſubbaſt. inſp. 58. num. 112. & plurib. ſeqq. Rot. corã Coccin deciſ. 1827. num. 5. & deciſ. 2343. num. 1. & duobus ſeqq. & in Romana Domus 16. Ianuar. 1673. §. etiamſi lata ſit extra Rotam coram me.*

Non etiam releuat aliud creditum ſcutorum 175. pro ſocietate officij contracta per Io. Baptiſtam die 22. Decembris 1636. quia
8 eſt poſterius venditione domus facta per Io. Baptiſtam Creſpino Authori illorũ de Comis ſub die 17. Iunij eiuſdem anni; Nec refert, quod tunc Creſpinus in partem pretij dederit in ſolutum pro ſcutis quingentis aliã domunculam, quæ poſtmodum fuit euicta, ſeu neceſſariè retrouendita pro ſolis ſcutis centum, & decem in exequutionem pacti facti ab authoribus eiuſdem Creſpini; Cũ enim

9 domunculá fuerit voluntariè retrouendita,
ceſſat actio euictionis, ad quem effectum de-
buiſſet lis ſuſcipi, & viriliter defendi expoſt la-
cta iudicis ſententia, interpoſita appellatio-
ne, & facta denunciatione venditori, vt de-
fenſioni eiuſdem litis aſſiſteret, *l. ſi dictum §. ſi compromiſero, & l. Herennius ff. de euict. l. ſi cum queſtio C. eodem, l. fin. C. de action. empt. Mangil. de euict. qu. 3. 4. & 8. vbique nu. primo, Rot. coram Dunoz. iun. dec. 738. num. 6.* Potuiſſet enim in de-
fenſione litis deduci, quod non erat locus re-
trouenditioni pro ſolis ſcutis centum, & de-
cem, ſed debebant prius refici omnia, & quę-
cumque melioramenta juxtà præciſum pa-
ctum, de quo in Summario illorum de Co-
mis *num. 13. in fin.* necnon reſtitui integrum
pretium, quod non erat ſcut. centum, & de-
cem, vt Notarius erroneè deſcripſerat, ſed
trecentorum, & decem; quia cum ex toto in-
ſtrumenti contextu appareat venditores fuiſ-
ſe debitores Creſpini duorum cenſuum in
ſorte ſcut. 305. & pro excomputatione, ſeu
bonificatione ſortium principalium dictorũ
cenſuum, & pro ſolutione ſcut. quinque ad
computum fructuum dediſſe inſolutum prę-
fatam domunculam, vtique ſequitur pretiũ
domunculæ fuiſſe ſcut. trecentorum, & decẽ,
10 nec fuiſſe diminutum per errorem Notarij,
qui non poteſt ſummam verè bonificatam
alterare, nec partibus quoquo modo præiu-
dicare, *l. ſi librarius ff. de reg. iur. Rot. coram Coccin. dec. 373. num. 10. & coram Peuting. deciſ. 328. num. 3.*

Non denique vrget tertium creditum ſo-
cietatis officij ſcut. 125. quia licèt fuerit con-
tracta à Io. Baptiſta venditore die 28. Febrna-
rij 1636. & ſic ante venditionem domus fa-
11 ctam Creſpino in ſubſequenti menſe Iunij,
eſt tamen poſterior alijs creditoribus Io. Bap-
tiſtę per Creſpinũ emptorẽ, ac alios ab eo cau-
ſã habentes ſolutis, ſeu dimiſſis; Pro huiuſ-
modi enim creditis ſuperantibus pretiũ do-
mus competit retentio, ſeu potius exceptio
ad repellendos poſteriores creditores vendi-
toris, *l. cum quis debitore ff. qui pot. in pign. habeant. l. ſi potiores C. de his qui in prior. cred. loc. ſucced. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 29. num. 5. Gratian. diſcept. for. 734 num. 18. Add. ad Buratt. deciſ. 420. num. 10.*

Siquidem domus, de qua agitur ſimul cũ
facultate ducendi quartam partem vnius vn-
ciæ aquę vendita fuit pretio ſcutorum mille,
& ſeptuaginta quinque, è conuerſo autem
debita anteriora Io. Baptiſtæ ſoluta per em-
ptorem, eiuſque ſucceſſores in dicta domo
aſcendunt ad ſcuta mille ducenta & duo cõ-
prehenſis ſcutis quinquaginta ob non imple-
mentum traductionis d. aquæ, cujus valor, vel
eſſet defalcandus à ſupradicto pretio, vel con-
traponendus in creditum emptoris; Non
obſtante quod traductio facienda erat cura, &
ſumptibus emptoris, quia cũ iſte paulò poſt
fuerit domo ſpoliatus, & ſubindè in recupe-
ratione domus, prout etiam in repellendis
creditoribus Io. Baptiſtæ plures, & longas li-
tes ſuſtinuerit, non potuit incumbere huic
traductioni, quæ non potuit exequutioni de-
mandari ob mortem venditoris defuncti non
ſoluendo, & ob moleſtias illatas ab eius cre-
12 ditoribus, vnde contra emptorem non va-
lentem agere lapſus temporis non præiudi-
cat, ad trad per *Rot. coram Coccin. deciſ. 2116. num. 14. & ſeq.* nec inducit præſumptionem
13 conſignationis, quæ tamquam quid facti
debet regulariter ex parte venditoris proba-
ri, *Alciat.* agens de commoditate vendita, in
qua ſola patientia venditoris ſufficiebat *conſil. 51. num. 4. 5. & 6. lib. 8.* & propterea ſuccedit
14 obligatio vel ad damna, & intereſſe, vel ad
diminutionem pretij pro rata aquæ non con-
ſignatæ, *l. ex empto 11. §. fin. & l. ſeq. §. qui autem ſub verſ. ſed Iulianus ff. de act. empt. l. quod ſi nulla ff. de hæred. vel act. vend. Rot. coram Burat. deciſ. 819. num. 1. & in Eugubina transactionis 2. Decembris 1672. § idem eſt in fin. & §. ſeq. coram me.*

Nec dicatur quod inter alia debita ſoluta
per Creſpinum emptorem, ac ab eo cauſam
15 habentes adſit ſors principalis cuiuſdam cẽ-
ſus, pro qua non datur retentio; quidquid
enim ſit in iudicio ſpolij, in quo contra ſpo-
liatorem volentem prætextu retentionis ſe
confouere rigidius proceditur, vel in extin-
ctionibus voluntarijs, quibus vellet indirectè
cogi debitor ad reſtitutionem ſortis, ad quam
directè non tenebatur, ſecus eſt in præſenti,
vbi tam Creſpinus, quàm ab eo cauſam ha-
bentes domum legitimis titulis poſſederunt,
ac extinctio non poteſt dici merè voluntaria,
ſed neceſſaria, vel quia Comi hunc cenſum
ab ipſis in emptione accollatũ extinxerunt,
vt fundum ab illius onere liberarent, vel cer-
tiùs quia Io. Baptiſta Sella, qui in venditione
facta Creſpino ſub obligatione Camerali pro-
miſerat domum eſſe liberam omni cenſu,
cogi poterat ad liberandam domum ab illius
onere, *Bolognet. conſ. 31. num. 2. & per tot. Cenc. de Cenſ. qu. 42. num. 11. & 12.* & ſic ad extinctionẽ
16 dicti cenſus, vt in ſpecie *Rot. apud eund. Cenc. de Cenſ. dec. 282. num. 2.* & conferunt animad-
uerſa per *Rot. coram Merlin. dec. 856. num. 3.* Si
igitur dabatur actio pro liberatione, ſeu ex-
17 tinctione facienda, non debet pro liberatio-
ne, ſeu extinctione iam facta denegari reten-
tio, quæ faciliùs datur, quàm actio, ad *textũ in l. ſi in area 14. in fin ff. de cond. indeb. Rot. coram Buratt. dec. 914. num. 5. coram Bich. dec. 658. nu. 28. & apud Poſth. de manuten. dec. 639. n. 7.*

Similiter non aduerſatur relatio Periti, in
qua Comi conſtituuntur debitores ſcutorum
quatuorcentum, & vltra; nam viſa eſt nulla,
18 & erronea: Nulla, quia non conſtat de eius
electione, *Ridolph. in prax. par. 1. cap. 8. num. 128. Duran. dec. 142. num. 4.* minuſque de interuen-
19 tu, ſeu citatione eorundem de Comis, tam
in examinatione negotij, *Gabr. conſ. 164. n. 102. lib. 1. Greg. dec. 545. num. 9. ibique Add. num. 12. &*
20 *Buratt. dec. 56. num. 2.* quàm in relatione, *Maſcard. de probat. concluſ. 653. num. 2. Rot. corã Merlin. dec. 39. num. 8. coram Celſ. dec. 160. num. 6. & coram Peuting. dec. 47. num. 5.*

Erronea, tum quia pro fructibus ſupradi-
ctæ domunculæ euictæ, ſeu retrouenditę Co-
mi referuntur debitores in ſumma ſcuto-
rum 487. b. 50. & tamen conſtat ex ſupradi-

ctis

ctis nullam dari actionem pro huiuſmodi
euictione, tum quia pactum redimendi appo-
ſitum in venditione domus, de qua agitur fa-
cta Creſpino æſtimatur, & ponitur in debitũ
illorum de Comis cauſam habentium à Cre-
ſpino in ſumma ſcut. 180. & tamen huiuſmo-
21 di æſtimatio, ſeu defalcatio ſolet fieri dum-
taxat ad arguendam iuſtitiam pretij, ſeu læ-
ſionem contractus, ad trad. per *Rot. corã Coc-
cin. dec. 579. num. 19.* Secus autem in præſenti,
vbi nulla quæſtio verſatur ſuper læſione, ſeu
iniuſtitia pretij, vt benè aduertit *Rot. in Anco-
nitana bonorum 10. Iuny 1672. §. penult. coram Re-
uerendiſs. D. meo Decano*; nam cum facultas re-
22 dimendi ſit limitata ad certum tempus, vti-
que eo tranſacto fuit iam conſumpta, &
emptor pro hoc pacto redimendi iam con-
ſumpto ad aliquam reſtitutionem, ſeu defal-
cationem pretij, ſeu ad aliquid aliud erga
venditorem non tenetur, *ad textum in l. ſi cre-
ditor 7. ff. de diſtract. pign. & hypoth. Mantic. de ta-
cit. lib. 4. tit. 31. num. 34. & pluribus ſeqq. Rot. corã
ſa. me. Greg. XV. dec. 559. num. 1. vbi Adden. num. 8.*
plenè referunt concordantes, ex quibus, &
23 alijs Peritia detegitur erronea, & propterea
non meretur attendi, *Buratt. deciſ. 56. num. 7.* &
alibi paſſim.

Et ita vtraque &c.

ELNEN. EXEMPTIONIS.

Veneris 23. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Beneficiati, alijque non conſtituentes Collegiũ poſſunt congregari cum iuſta cauſa, prout eſt illa communis litis, & cum licentia Superioris conceſſa in ſimilibus caſibus ab Epiſcopo, & confirmata per Papam; In omnem verò caſum concedi poteſt à Sacra Rota.

SVMMARIVM.

1 *Congregationes ſunt regulariter interdicta Beneficiatis, & alijs perſonis non conſtituentibus Collegium.*

2 *Limita quando concurrunt iuſta cauſa, & licentia ſuperioris.*

3 *Iuſta autem cauſa ſe congregandi eſt lis, vt poſſint conſtitui defenſores, & extrahi è communibus redditibus neceſſaria litis expenſa.*

4 *Congregationes perſonarum non conſtituentiũ Collegium probibentur dumtaxat ob conſpirationes, machinationes, & ſimiles effectus.*

5 *Licentia ſe congregandi dicitur ſufficiens, ſi fuit cõceſſa Beneficiatis ab Epiſcopo etiam abſque conſenſu Capituli, dum fuit à Papa, præuia illius inſertione confirmata.*

6 *Licentia ſe congregandi quando non ſufficeret ſuppleri poteſt per Rotam in vim* Clem. Auditor de reſcript.

7 *Exceptio de iure Tertij eò minus releuat, quando ceſſat illius præiudicium, ſeu intereſſe.*

8 *Beneficiati poſſunt congregari abſque citatione Capituli, cui non intendunt præiudicare, ſed ſuſtinere litem, in qua habent defenſionem peculiarem, & ſeparatam à iuribus Capituli.*

9 *Sumptus litis motæ per Beneficiatos ad hunc effectum congregatos debent ex ipſorum redditibus dumtaxat extrahi.*

DECISIO CDLVI.

Volentes Beneficiati Eccleſiæ S. Mariæ
de Regali litem cum Abbate eiuſdem
Eccleſiæ introductam, proſequi, & præ viri-
bus defendere, neceſſe habebant ad hunc ef-
fectum inſimul congregari, & neceſſarios
ſumptus ab eorum redditibus extractos pro-
uidere: Cùm itaque ſuper hoc emergenti
Dominos de more conſuluerim, non dubi-
tarunt huic iuſtæ petitioni aſſentiri.

Regula enim, quod Beneficiatis, alijſque
1 perſonis Collegiũ non conſtituentibus huiuſ-
modi Cõgregationes ſint interdictæ deſum-
pta ex *textu in l. 1. ff. quod cuiuſq; vniuerſ. nom.
Abb. in cap. dilecta 14. num. 5. in princ. & in fin. de
2 exceſs. Prælat.* tunc ſignanter fallit, ſeu limita-
tur, quando, vt in hoc caſu, iuſta cauſa, & li-
centia Superioris concurrunt *Alciat. conſ. 103.
num. 3. verſ. fallit quando, & num. 4. & conſ. 107.
ſub num. 9. lib. 5. Rot. dec. 567. num. 4. par. 4. tom. 3. et
dec. 148. n. 1. & 3. par. 7. recent.*

Sanè iuſta cauſa procedit ex præfata lite,
3 pro cuius defenſione opus eſt Beneficiatos
quoties res exigit congregari, vt poſſint Sin-
dicos, & opportunos defenſores conſtituere,
ac neceſſarios ſumptus ab eorum redditibus
extrahere, & extractos ſubminiſtrare; inde
4 enim ceſſat cauſa conſpirationis, ſeu machi-
nationis, ſeu alterius reſpectus, cuius gratia
huiuſmodi congregationes prohibentur, *Ro-
land. conſ. 17. num. 31. verſ. vlterius lib. 3. & Rot. d.
deciſ. 567. num. 5. & ſeqq. par. 4. tom. 3.* & in citata
dec. 148. n. 4. & ſeqq. par. 7. recent.

Adeſt & ſufficiens licentia; Conſtat enim
5 ex Summario Beneficiatorum de facultate ſe
ipſos in his caſibus congregandi ab Ordina-
rio conceſſa, & præuia illius inſertione per
Sedem Apoſtolicam confirmata, quo caſu
etiamſi Ordinarius abſque conſenſu Capitu-
li facultatem conceſſiſſet, ſatis eſt tenorem fa-
cultatis Pontifici innotuiſſe, & illius confir-
mationem ſuperueniſſe ad hoc, vt ceſſet ſub-
reptio, & de validitate facultatis non poſſit
dubitari, vt in ſpecie *Rot. dec. 455. per tot. par. 1.
diuerſ.* Quidquid dicẽdum eſſet, quando con-
firmatio Apoſtolica eſſet ſubreptitia, in qui-
bus terminis loquitur *deciſ. 1579. coram Coccin.*
in contrarium allegata. At quando huiuſmo-
6 di facultas non eſſet attendenda, ſuppleri po-
teſt per Rotam, quæ ſuccedendo in locum
legitimi Superioris in vim *Clem. Auditor. de
reſcript.* poteſt huiuſmodi facultatem impar-
tiri, prout in his terminis ſeruauit in allegata
deciſ. 149. num. 3. par. 7. recent. & comprobat
*Alciat. d. conſ. 103. num. 4. verſ. item non procedit, &
num. 5. lib. 5.*

Hinc non obſtat, citari debuiſſe Capitulũ
cuius intereſt, ne Beneficiati congregentur,
7 & tamen hæc eſt exceptio de iure tertij, quæ
in præſenti eo minus releuat ceſſante præiu-

dicio, ſeu intereſſe Capituli; Non enim præ-
8 tendunt Beneficiati conſtituere collegium in
præiudicium Capituli, ſed congregari pro
ſubſtentatione huius litis, in qua vlterius aſ-
ſerunt habere defenſionem peculiarem, &
ſeparatam à iuribus Capituli, minuſque in-
tendunt redditus cum eodem Capitulo quo-
9 quo modo communes grauare; prout ad
maiorem cautelam declarauit, ſumptus nimi-
rum eſſe extrahendos ex ipſorum Beneficia-
torum redditibus, iuxtà formam traditam in
*d.deciſ.567.num.12.& ſeq.par.4 tom.3.& alleg.de-
ciſ.148.num.7.& 8.par.7.recent.*

Et ita vtraque parte informante &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI PROSPERI SENIORIS DE CAFFARELLIS.

Lunæ 26. Februarij 1674.

ARGVMENTVM.

Poſſeſſio Teſtatoris non præſumitur continuata vſque ad obitum longè poſteà ſequutum (prout eſt neceſſe ad obtinendam immiſſionem vigore *leg. fin.*) dum medio tempore fuit ab alijs apprehenſa, & concurrũt demonſtrationes, quæ excludunt continuationem poſſeſſionis, imò & dominij: Per Tranſactionem factam proprijs pecunijs, & pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque non dicuntur acquiſita fideicommiſſo bona, ſuper quibus fuit tranſactum.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio vigore* l.fin.C.de edict. Diu. Adr.toll. *non datur, dum non probatur poſſeſſio Teſtatoris de tempore obitus.*

2 *Poſſeſſio fideicommittentis non præſumitur continuata vſque ad obitum, dum probatur fuiſſe medio tempore ab alijs apprehenſam.*

3 *Bona ab alijs poſſeſſa non poſſunt dici vacua.*

4 *Teſtator, qui bona, & prætenſiones minoris valoris recenſuit in Teſtamento, aliàs etiam longè maiores probabiliter expreſſiſſet, ſi ad eum ſpectaſſent.*

5 *Ex dominio præterito Teſtatoris quando non infertur ad dominium de tempore obitus longè poſtea ſequuti.*

6 *Bona non dicuntur acquiſita fideicommiſſo, cuius non fuit habita mentio in tranſactione facta ingenti pretio, & ſtipulata pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque.*

7 *Poſſeſſor titulo particulari, & alio, quàm hæreditario fideicommittentis eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem.*

8 *Identitas etiam in antiquis vltra verificationem loci requirit demonſtrationem ſaltem vnius confinis identifici.*

DECISIO CDLVII.

Subſiſtere viſa ſunt Dominis fundamenta
deciſionis, in qua die 17. Martij præteriti
D. Duci Caffarello denegata fuit immiſſio, eo
1 quia controuerſa bona à Proſpero Seniore
Epiſcopo Aſculano fideicommittente poſſeſ-
ſa fuiſſe non probauerat, nõ obſtantibus alijs
probationibus hodie deductis; cùm enim poſ-
ſeſſionem Teſtatoris de tempore obitus non
concludant ad obtinendam immiſſionem nõ
ſuffragantur, iuxtà auctoritates in principio
d.deciſionis relatas, cum quibus concordant
*Caſtr.in l. fin.num.6.poſt med. verſ. quilibet autem
C.de edict. Diu.Adr.toll.Surd.conſ.263. nu.7. verſ.
quarto reſpondeo, Rota coram Duran.dec.358.nu.2.
& in Romana bonorum 28. Maij 1657.§.vel vltio-
nem, & 29. Nouembris 1666.§. & quamuis coram
Reuerendiſs D. meo Decano.*

Quando enim Tenimentum Ardeæ, ſub
quo controuerſum Caſale S. Laurentiæ, aliaq;
bona enunciata in tranſactione inita de anno
1566. continebantur, non fuiſſe in bonis, ſeu
dominio Ludouicæ Columnæ Vxoris Anto-
nij Caffarelli, prout dicta præcedens deciſio
ad magis excludendum dominium, & poſ-
ſeſſionem fideicommittentis ſuppoſuerat, nõ
propterea ex nouis probationibus infertur
Caſale prædictum à Proſpero fideicommit-
tente de tempore obitus fuiſſe poſſeſſum;
Dato enim, quod Tenimentum ab Antonio
Caffarello fuerit acquiſitum, eoque defuncto
ad filios, & hæredes, inter quos erat etiam
Proſper, peruenerit, non tamen ex eo quod
2 Proſper ſemel poſſederit, præſumitur de tẽ-
pore obitus longè poſteà ſequuti poſſediſſe,
dum conſtat poſſeſſionem Tenimenti fuiſſe
medio tempore ab alijs apprehenſam, *Soccin.
ſen.conſ.13. num.15. verſ. reſpondetur lib.4. Dec.
conſ.400.num.7.& 8. Menoch. de præſumpt. lib.6.
præſumpt.64.num.22. Poſth. de manut. obſeru. 55.
num.63.verſ. ſecus, Mantic.dec.46. nu.2. verſ.quia
hæc præſumptio, Royas dec.313.num.13.& in par-
te 13.recent.dec.293.num.4.verſ.Fallitur, & duob.
ſeqq.*

Siquidem defuncta de anno 1482. d. Ludouica, Columnenſes, qui prius pro Tenimenti recuperatione, ſeu redemptione inſteterant, eiuſque pretium in Curia Camerarij depoſuerant, redierunt ad eiuſdem Tenimenti poſſeſſionẽ, in qua ab indè citrà ſpatio quinquaginta, vel ſexaginta circiter annorum, & ſic etiam de tempore mortis Proſperi permãſerunt, quippe ex publicis inſtrumentis datis in præcedenti Summario Domini Petri num.1. conſtat Tenimentum cum hoc Caſali fuiſſe ab iiſdem Columnenſibus locatum tam poſt, quàm ante obitum Proſperi Teſtatoris, & clarius comprobatur ex inſtrumento communicationis bonorum de ordine fideicommittentis factæ eodem anno 1500. quo ipſe deceſſerat, vbi literaliter legitur, Tenimentũ Ardeæ fuiſſe iam occupatum, & tunc quoq; detineri à Fabritio Columna; cùmque hoc non obſtante Communicantes aſſeruerint bona Epiſcopi fideicommittentis eſſe vacua,
3 indicarunt Tenimentum non ſolùm in poſ-
ſeſſione, ſed nec in bonis illius fuiſſe, quia
non potuiſſet eſſe, vel dici vacuum, dum erat
plenum, ac ab alijs poſſidebatur, iuxtà *gloſs.
in §.quod autem verb.loci vacantis, inſtit.de vſucap.*
quam ſequuntur *Angel.in l. ſi me in vacuam ff.de
acquir.*

acquir.poſſeſſ.& Iaſ.in l.traditionis num.25. C. de poſt. Natt.conſ.538.num.14.Mareſc. variar. reſol. lib.1.cap.1.num.29.verſ. ſecundo deducitur,& Rot. in Romana fideicommiſſi, ſeu Saluiani 9.Maij 1672. §. præterea coram Reuerendiſs. Caſtrillo Epiſcopo Gallicen.

Rurſùs fideicommittens bona, & prætenſiones
4 ſiones longè minoris valoris recẽſuit in eius
teſtamento, deditque exequutoribus facultatem
ſtatim poſt eius obitum omnia bona apprehendẽdi,
& diſtribuendi iuxta eius voluntatẽ, tamen de hoc
valdè maiori corpore, ſeù Tenimento, ſeu de iure
illud recuperandi nullam fecit mentionem, nec
conſtat quod exequutores illud apprehenderint, ſeu
quoquo modo diſtribuerint, probabile argumentum,
quod Tenimentum, ſeu ius illud recuperandi ad
Teſtatorem non pertineret, quodque vel pro dotibus
ſeptem filiarum Antonij, vel pro iuribus, & creditis
Ludouicæ, quę Nicolaum inſtituerat, vel alijs
ſimilis reſpectibus exierit de dominio Teſtatoris
pro rata ſibi tangente, & in alios cohæredes d.
Antonij integraliter peruenerit, adeout ſtantibus
prædictis argumentis, alijſque relatis in *d. deciſ.*
quæ reuidetur *§.ceterùm*, ex præterito do-
5 minio Teſtatoris longè antè eius obitum non
poſſit inferri ad illius dominium de tempore
mortis, *Corn.conſ.24.num.6. & ſeqq.lib.4. Rot.
apud Pacif.de Saluian.interd. dec.55. num.5. & in
par.12.recent.dec.336. num.10. & in Romana Caſtri
Orciani 23.Ianua.1668.§. ceterum, coram Reuerendiſs.D.meo
Decano*, non obſtantibus alijs
argumentis ex parte Domini Ducis repetitis,
cùm tamquam vaga, & æquiuoca fuerint ſatis
reiecta in *ead.deciſ.* quæ reuidetur *§. quibus
cum duobus ſeqq.*

Neque obſtat, imò egregiè retorquetur, quod
poſtmodum Caffarelli Tenimentũ Ardeæ, & ſic
etiam Caſale S.Laurentiæ, aliaque contenta in
tranſactione anni 1566. recuperauerint; Cùm enim
Columnenſes prætenderent, debuiſſe Tenimentum
retrouendi, ad quem effectum pretium depoſuerant,
vel in omnem caſum non potuiſſe alienari ob
fideicõmiſſum Martini Papæ Quinti, de quo
fideicommiſſo videre eſt *in Romana,ſeu Tiburtina
Caſtrorum 3.Iunij 1672. ſub principio coram
R.P.D.meo Rondinino*, ſequuto obitu Ludouicæ
Columnæ ad poſſeſſionem Tenimenti redierunt,
eamque longiſſimo annorum ſpatio retinuerunt,
quouſque Caffarelli illam recuperarunt; ſed quia
Marcus Antonius Columna prætendebat eius Patrem
temerè, & de facto fuiſſe poſſeſſione ſpoliatum,
contra Caffarellios vti occupatores, & detentores
litem introduxit, pro qua extinguenda opus fuit
die 25. Iulij 1566. reſeruato beneplacito
Apoſtolico ad concordiam deuenire, & ſi Fauſtus
Epiſcopus Fundanus, Aſcanius, Proſper iunior, &
Marius de Caffarellis voluerunt effici pacifici
Domini, & poſſeſſores Tenimenti vltrà remiſſionem
fructuum longo tempore ab alia parte perceptorum,
ſoluerunt de proprio ſcuta 16.mil. d. Marco
Antonio, qui vice verſa omnia iura ſibi competentia
ceſſit, & renunciauit præfatis Caffarellis,
eorumque hæredibus, &c. ſucceſſoribus
quibuſcumque, vnde non potuit Tenimen-
6 tum acquiri fideicommiſſo Proſperi, de quo
in tranſactione nulla prorſus fit mentio, ſed
ipſis tranſigentibus, qui nullũ habebant onus
illud recuperandi, ſeu aliquid inueſtiendi, &
mediante ingenti pretio de proprijs pecunijs
ſoluto tranſactionem ſtipularunt pro hæredibus,
& ſucceſſoribus quibuſcumque, vt in
fortioribus terminis acquiſitionis factæ cum
pecunia extracta ex rebus hæreditarijs, eſt
*textus in l. ſed etſi lege 28. §.1. ff. de petit. hæred,
Menoch.conſ.213.num.23.Peregr.conſ.31. num.11.
verſ. ſecundus caſus lib.4. & de fideicom. artic.44.
num.28.in princ. Rot.apud Cenc.de Conſ. dec 421.
num.4.& in recent.dec.70.num.1. par.9.& dec.46.
num.13.& quatuor ſeqq.par.11.* vbi materiam,
& caſus diſtinguit *in Mediolanen.fideicommiſſi 9.
Maij 1672.§.quoad ſecundum,& §. ſeq.cor.R.P.D.
meo Vicecomite.*

Minus aduerſatur, quod ſaltem ſub fideicommiſſo
d.Proſperi caderet ius, & actio recuperandi
Tenimentum à Columnenſibus, quia vltra ſuperius
ponderata, & vltra retentiones, ſeu aliam
exceptionem pro iuribus Ludouicæ Columnæ, ſatis
eſt hodie de hac prætenſione non agi, ſed de
immiſſione ſuper Caſali S.Laurentiæ, quæ non poteſt con-
7 cedi, quia cum Dominus Petrus Caſale non
poſſideat titulo hæreditario dicti Proſperi,
ſed titulo particulari prædictæ tranſactionis
dicitur legitimus contradictor ad impediendam
petitam immiſſionem, *Bartol. in l. fin.n.21.
verſ. ſecundo caſu C.de edict.Diu.Adr.toll.Cranet.
conſ.674.num.2.Merlin.dec.711. ſub num.2. & 3.
Amat.Dunoz.dec.550.num.1. & Celſ. deciſ. 343.
pariter num.1.*

Deficit etiam probatio identitatis quoad
Palatium, ſeu domos, quia demonſtrationes
adductæ ſunt nimis generales, & æquiuocæ,
& proindè fuerunt reiectæ *in §.fin. deciſionis*,
8 quæ reuidetur; Non obſtante, quod in antiquis
leuiores probationes admittantur, quia
adhuc vltrà verificationem loci requiritur
demonſtratio ſaltem vnius continis identifici,
quod in præſenti non datur, *Mareſc. var.
reſol.lib.1.cap.12. num.45. Rot. diuerſ. deciſ. 710.
num.3.par.1.coram Coccin.dec.812.num.3. & corã
Merl.dec.134.num.3.& dec.294.num.11.*

Et ita vtraque parte informante &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE ALBERINIS.

Veneris 2.Martij 1674.

ARGVMENTVM.

Quantitas melioramentorum probatur ex Calculo accuratè facto præuijs congreſsibus habitis coram iudice, certiùs dũ Calculus aliundè iuſtificatur; Teſtator poteſt diſponere de re hæredis, & quando dicatur voluiſſe diſponere, quo caſu non poteſt hæres conſequi pretium rei, de qua Teſtator diſpoſuit.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Quantitas melioramentorum calculata à partibus, & liquidata coram Iudice non poteſt controuerti.*

2 *Calculo, ſeu ſtatui concorditer firmato cum authoritate, & interuentu iudicis, plena fides eſt adhibenda.*

3 *Præſertim ſi tunc fuerant dati articuli ad faciendas probationes, quæ difficiliores euaſerunt poſt lapsũ longi temporis.*

4 *Circa probationem melioramentorum, quando intrat Iudicis arbitrium.*

5 *Melioramenta tam circa impenſam, quàm meliorationem unde probentur.*

6 *Fructus ſpectant ad hæredem, dum Teſtator nullũ grauamen in illis iniunxit.*

7 *Melioramenta facienda in bonis fideicommiſſarijs ex diſpoſitione Teſtatoris, detrahuntur ab hærede in reſtitutione fideicommiſſi.*

8 *Teſtator poteſt diſponere de rebus hæredis, ſicut de proprijs.*

9 *Teſtator unde dicatur voluiſſe diſponere de rebus hæredis.*

10 *Textus in* l. ſi fundum 93. ff. de leg. 1. *declaratur, & num. ſeq.*

11 *Vocatus ad fideicommiſſum conditionale, ſi pendẽte conditione cõſentiat alienationi bonorum, exinde dicitur conſultum cautelæ emptoris, non autem ſequitur, quod conſentiens voluerit renunciare fideicommiſſo quoad pretium.*

12 *Teſtator quando diſpoſuit de re hæredis, tunc hæres nedum poteſt impugnare diſpoſitionem, ſed nec conſequi pretium eiuſdem rei.*

DECISIO CDLVIII.

INter alia deciſa coram Illuſtriſs. D. meo Beuilaqua die 26. Nouembris 1667. reſolutum fuit eſſe locum detractioni pro melioramentis factis in Palatio ad Vallem in ſumma ſcutorum 3589. ſecus autem pro ſcutis duobus millibus occaſione pretij quartæ partis Caſalis Trifuſæ, & Trifuſellæ; At quia Laurentius fideicommiſſarius primæ parti, Clementia verò hæredis grauati donataria ſecundæ parti talis reſolutionis non acquieſcebant, particulare dubium hodie propoſui pro confirmatione d. deciſionis in vtraque parte reſolutum.

Melioramenta enim non impugnantur in genere, minuſque impugnari poſſunt in ſpecie, ſeu quantitate prædicta pro tribus ex quatuor partibus detrahenda à Clementia, quæ ex iuribus auctoris in integra quarta parte Palatij meliorati ſucceſſit, quia cùm
1 huiuſmodi quantitas præuio exacto examine
fuerit à partibus calculata, & liquidata in congreſſibus habitis coram Eminentiſs. Cerro tunc noſtri Tribunalis meritiſſimo Decano, & coram R.P.D. meo Taia, non eſt iterũ
2 reſtauranda iam ſopita controuerſia, ſed calculo, ſeu ſtatui concorditer firmato cũ iudicum auctoritate, & interuentu plena fides eſt adhibenda, *Rota Ianuen. dec. 141. ſub princip. & num. 1. & Rota noſtra dec. 482. num. 5. coram Royas, & dec. 192. num. 43. par. 10. rec. & in d. dec. quę reuidetur §. vlterius.*

Certius quia Clementia ab anno 1663. dederat articulos ad probandam maiorẽ quantitatem melioramentorum, & ad hunc effectum pro electione Peritorum inſteterat, abſtinuit tamen ab vlteriori probatione, eo quia placuit controuerſiam recognoſci in particularibus congreſſibus, in quibus cùm de bono, & æquo liquidata remanſerit dicta ſumma longè minor illa, quàm Clementia
3 articulauerat, & tunc prætendebat, non videtur modò reaſſumenda probatio, quæ ex dicta cauſa fuit prætermiſſa, & per lapſum decennij, & vltrà difficilior euaſit; in omnem
4 verò caſum confirmata veritate calculi ex infra dicendis probationibus, aperitur aditus iudicantis arbitrio, quod præſertim in his caſibus interponi tradunt *Ciroccb. diſcept. 57. num. 41. verſ. quamuis arbitrio, & diſcept 59. n. 51. Rot. coram Seraph. dec. 898. num. 6. verſ. verum cum non conſtet, coram Merlin. dec. 695. num. 8. & 9. & in Bononien. Domuncularum 8. Februarij 1672. §. additis verſ. adeout coram R. P. D. meo Bourlemont.*

Quippè ex inſtrumentis plurium locationum cum pactis erogandi penſiones in conſtruendis melioramentis, ex alio inſtrumento ſolidationis quorundam melioramentorum,
5 ex quietantijs artificum, qui operas, & cementa contribuerunt, & ex teſtibus iamdiu examinatis, de quibus in Summario Clementiæ *num. 1. 2. & 3.* arguitur ſummam potiùs maiorem in ædificijs eiuſdem Palatij ab hærede grauato fuiſſe erogatam; Melioratio verò pariter apparet ex inſtrumẽtis locationum relatis in eodem Summ. *nu. 1.* vbi enim priùs Palatium pro ſolis ſcutis tricentis locabatur, factis melioramentis locatum fuit pro annuis ſcutis 450. ſiue igitur attendatur impenſum, ſiue melioratum, vtroque modo probatur præfatam ſummam fuiſſe ritè, & rectè calculatam, iuxtà animaduerſa per *Rot. coram Bich. dec. 179. num. 2. & 3.* & in allegata *Bononien. Domuncularum citato § additis in princ.* & vtrobique aduertitur augumentum penſionis melioramentis non beneficio temporis adſcribi ſequendo *deciſ. 153. n. 15. coram Duran.*

Neque aduerſatur, quod Paulus Iacobo filio prælegauerit tres ſtantias nouas eiuſdem Palatij, mandando, quod aliæ duæ imperfectæ ſumptibus ſuæ hæreditatis perficerentur, quodque prælegatum caderet ſub fideicommiſſo; huiuſmodi enim ſtantiæ non fuerunt
6 perfectæ ſumptibus hæreditatis, ſed ære proprio hæredis, vel fructibus bonorum hæreditariorum ad hæredem ſpectantibus, dum Teſtator nullum grauamen iiſdẽ fructibus impoſuit, *l. in fideicommiſſariam 18. ff. ad Trebell. Angel. in l. Baliſta ff. eod. Merl. de legit. lib. 2. tit. 2. qu. 32. num. 56.* nihil propterea releuat, quod
7 eædem ſtantiæ cadant ſub fideicommiſſo, quia non propterea ſequitur impenſam ab hærede factam de proprio in illis meliorandis non poſſe detrahi, ſeu recuperari in reſtitutione fideicommiſſi, vt in fortioribus *Add. ad Buratt. dec. 509. num. 6. verſ. & hoc ampliatur procedere, Rot. coram Amat. Dunoz dec. 910. num. 14. & ſeqq. & in Bonon. Fideicommiſſi de Naſcentorijs 28.*

Maij

Maij 1664. §. nec Teſtator in fin. coram Illuſtriſs. Ouilem Praeſ. de Grauaten.

Non ſic deberi ſcut. 2. mil. pro quarta quartæ Caſalis Triſuſæ, & Triſerellæ Domini exiſtimarunt confirmantes in hac parte *deciſionē*, quæ reuidetur *§. quo verò*, vbi idipſum additatur; pleniùs verò probatur in alia antecedenti *deciſ.* huius cauſæ *ſub die* 10. *Decembris* 1664. *§. & incipiendo cum duobus ſeqq. coram Illuſtriſs. D. meo Beuilaqua*; Quamuis enim dicta quarta pars non ad Paulum Teſtatorem, ſed ad Iacobum eius hæredem ſpectaret, nulla tamen competit exceptio, ſeu detractio, dum Teſtator potuit, & voluit de hac quarta parte
8 diſponere; De poteſtate non contingit dubitari ſtante abſoluto iuris principio, quod Teſtator de rebus hæredis æquè ac de proprijs poteſt diſponere, iuxtà *textus* apertos *in l. vnū ex familia* 69. *§. ſi rem, & l. cum pater* 79. *§. Titio ff. de leg.* 2. *l. hæredum C. de fideicomm. & §. poteſt autem, inſtit. de ſingul. reb. per fideicomm. relict. Rot. coram Ninot dec.* 36. *num.* 13. *& in Romana Primogenituræ de Bubalo* 23. *Januar.* 1672. *§. tertia demū, & 27. Iunij eiuſdem anni §. nec pariter cor. R. P. D. meo Emerix.*

De voluntate verò conſtat, quia Paulus
9 integrum Caſale rubrorum quinquaginta quinque dedit in dotem Flauiæ Ceciliæ eius filiæ, reſeruata ſibi, & hæredibus facultate redimendi intra certum tempus, quo adhuc pendente condidit teſtamentum, in quo liberè, & nulla redimendi facultate reſeruata præfatam Flauiam Ceciliam in eodem integro Caſali rubrorum quinquaginta quinque hæredem inſtituit: Cùm igitur Paulus in vita, & in morte diſpoſuerit de integro Caſali, cuius tres dumtaxat ex quatuor partibus ad ipſum pertinebant, voluit in conſequentiam de alia quarta parte ad hæredem ſpectante diſponere, *arg. textus in l. Iulianus in princip. ff. de leg.* 3. *Bart. in l. ſerui electione* 5. *§. fin. num.* 4. *ibique Rip. num.* 14. *ff. de leg. primo, Ruin. conſil.* 74. *num.* 8. *verſ. ſecundo quod tota domus, & vo. lib.* 2. *Rebuff. conſ.* 174. *num.* 2. *verſ. contrarium eſt verius, & num.* 7. *Peregr. de fideicomm. art.* 33. *num.* 28. *per tot.* quidquid procedat in alijs bonis fideicōmiſſarijs Fuluij in genere, de quibus loquitur deciſio, quæ in hac cauſa coram me prodijt die 18. Martij 1671.

Neque obſtat, quod in præſenti non controuertatur factum Auctoris, neque vlla actio proponatur contra Caſale, ſed repeti, ſeu recuperari velit dumtaxat pretium dictæ
10 quartæ partis Caſalis, ex *text. in l. ſi fundum* 94. *ff. de leg. primo*; ſiquidem textus cū alijs auctoritatibus ex parte Clementiæ allegatis benè procedit in ſuis terminis, quando ſcilicet vo-
11 catus eſt aliquis ad fideicommiſſum conditionale, & conditione pendente conſenſit alienationi, tunc enim, licèt fundum vindicare nequeat, poteſt tamen pretium rei fideicōmiſſariæ recuperare, eo quia per talem cōſenſum dicatur voluiſſe conſulere indemnitati, & cautelæ emptoris, ſecus autem pretiū donare alienanti, ſeu in eodem pretio renunciare fideicommiſſo, vt explicat ibidem *gloſs. in figuratione caſus ad finem, & ſub verb. reſtitui debere*: Secus eſt in præſenti caſu, vbi res non
12 dependet ex facto, ſeu voluntate fideicommiſſarij, vel hæredis, ſed ipſius Teſtatoris, qui cùm poſſit de rebus hæredis, ſicut de proprijs ad libitum diſponere, non poteſt hæres, qui vlterius de ordine Teſtatoris teſtamentum approbauit, ſeu acceptauit, nec diſpoſitionem impugnare, nec pretium rei diſpoſitæ recuperare, *Theſaur. iun. quæſt. for.* 66. *per tot. lib.* 2. *Merlin. de pignor. lib.* 2. *qu.* 16. *num.* 54. *Adden. ad Greg. deciſ.* 421. *ſub num.* 15. *verſ. prædicta tamen, Rot. coram Coccin. deciſ.* 1648. *per tot.* & *ſignanter num.* 9

Et ita vtraque &c.

SABINEN. NVLLITATIS CONTRACTVS.

Luna 5. *Martij* 1674.

ARGVMENTVM.

Fructus debentur à die contractus nulliter geſti cum pupillis, qui tunc nec tenentur ad pretium, niſi probetur verſum in eorum vtilitatem; Fructus percepti præſumuntur à terris, non autem à domibus, niſi reſpectu iſtarum probetur perceptio.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta non reficiuntur, dum non probatur eorū vtilitas, ſeu neceſſitas, minuſq. ſtatus antiquus ac quid impenſum, & quidelioratum.*
2 *Fructus debentur à die permutationis nulliter initæ cum pupillis.*
3 *Fructus præſumuntur percepti ex cenſibus, & terris ſuaptè natura fructiferis.*
4 *Fructus non præſumuntur percepti è domibus vbicumque ſitis, vtpotè ſua natura infructiferis, niſi probetur continuata locatio.*
5 *Probatio imperfecta tollitur ſimili probatione alterius partis.*
6 *Pretium rei nulliter permutatæ non eſt reſtituendū à pupillis, niſi probetur verſio in eorum vtilitatem, & num.* 7. *vbi diſtinguit inter contractum nullum ab ipſo initio, & annullandum.*

DECISIO CDLIX.

PRopoſitione aliarum cauſarum impeditus Reuerēdiſſimus D. meus Decanus, ne poſſet iſtam, celeritate, quam partes exoptabant reproponere, ad earundem partium inſtantiam me ſubrogauit. Propoſito itaque dubio ſuper viribus deciſionis coram eodem Reuerendiſſimo editæ die 27. Iunij 1672 reſolutum fuit iuxtà modum inferiùs exprimendum, eſſe reformandam.

Sanè nulla quæſtio verſatur ſuper nullitate permutationis, quippè poſt duas deciſiones, quæ ſuper tali nullitate prodierant ſub diebus 13. Martij 1669. & 15. Iunij 1671. mutuus erat litigantium conſenſus res in priſtinum reponendi; Diſcordabant autem de modo ſecum ferente quatuor inſpectiones, nimi-

nimirum ſuper litis expenſis, melioramentis, fructibus, & ſuper ſcutis centum, quę ex pretio permutationis in vtilitatem pupillorum verſa fuiſſe non apparent.

Quo igitur ad litis expenſas, quas non deberi firmauerat deciſio, quæ reuidetur, nulla adfuit reſolutio, cùm hodie Domini in hac parte non fuerint concordes; Quo autem maior fuit ſuper his expenſis controuerſia, eo minor, imò nulla fuit ſuper melioramentis, quorum inſubſiſtentiam iidem Valentini forſan agnoſcentes nihil deduxerunt contra præcedentem deciſionem, in qua meritò reſolutum fuit non deberi, cùm non probetur
1 eorum vtilitas, ſeu neceſſitas, minuſque ſtatus antiquus, quidq; fuerit impenſum, & melioratum, per *text. in l. in fundo 39. ff de rei vendic. Caſtr. conſ. 270. num. 3. à verſ. ſi verò Monaſterium par. 2. Bich. dec. 129. num. 22. & 23. Royas deciſ. 181. à num. 5. vſque ad fin. Rot. recent. dec. 650. per tot. par. 2. & dec. 22. num. 1. 3. & 8. par. 14.*

Quo verò ad fructus admiſerunt Domini in genere, quod ſi Oddi plures fructus ex domo perceperint, quam Valentini ex cenſu, & bonis permutatis habuerint, facta prius proportionabili compenſatione teneantur Oddi id quod ſupereſt ſupplere, quia cùm
2 permutatio facta fuerit nulliter, & cum mala fide, domus permutata ſimul cum fructibus à die contractus perceptis reſtitui debet pupillis, iuxtà *text. in l. ſi prædium C. de præd. minor. l. 2. C. ſi quis ignor. rem minor. & l. Patri pro filio 28. §. item ex diuerſo ff. de minor. Surd. dec. 45. nu. 9. & ſeq. Cyriac. controuerſ. 303. num. 8. & ſeqq. Rot. dec. 228. num. 18. par. 12. recent.* Aduerterunt tamen aſſumptum in ſpecie, ſeu in facto non iuſtificari, imò potius Valentinis aduerſari iu-
3 ris præſumptionem; vbi enim ex cenſu, & terris per eos habitis tamquam ſuaptè natura fructiferis fructus percepiſſe præſumitur, *Neguſ. de pignor. par. 3. memb. 2. num. 19. in fin. Rot. dec. 343. ſub num. 3. par. 1. recent. dec. 586. num. 1. coram Canaler. & dec. 21. num. 1. in fin. apud Nigr. de ſubhaſt.* Secus in domo Oddis aſſignata in permutatione; nam licèt ſit poſita in via Vrbis magis conſpicua, & habitata, quia tamen
4 requirit factum hominis, nempè habitationē, & ſic dicitur ſuaptè natura infructifera, non præſumitur fructus, ſeu penſiones fuiſſe ſemper ex illa perceptas, niſi iuſtificetur continuata locatio, *Rot. dec. 259. num. 32. & dec. 304. num. 15. par. 5. recent. dec. 257. num. 16. apud Zacch. de oblig. Camer. dec. 12. num. 13. & 14. coram Eminentiſsimo Ottobono, & dec. 42. num. 1. & 2. coram Peuting.*

Non attentis quibuſdam notulis deſcriptis ab Authore illorum de Oddis in libris tutelaribus illorum de Valentinis, ex quibus iidem Valentini tenuitatem redditruum, quos ex bonis permutatis habuerunt, prętendunt deducere, tum quia deſcribens non erat Tutor, & potuit tamquam non informatus notulas ad ſimplex dictamen, ſeù organum Tu-
5 toris deſcribere, tum quia hęc qualiſqualis probatio eneruatur ex teſtibus, quibus alter ex dictis Valentinis cùm voluit ad ſacros ordines promoueri, longè maiorem eorundem bonorum redditum, & valorem probauit, quidquid contra iſtos teſtes obijciatur ad alium diuerſum finem inductos fuiſſe, quomodocumque enim res ſe habeat, vtique exuberant ad effectum tollendi, ſeu eneruandi imperfectam probationem notularum, *Surd. conſ. 505. ſub nu. 6. verſ. nec dicatur, Rot. deciſ. 229. num. 34. par. 6. & dec. 270. num. 3. par. 10. recent. & in Anconitana Dotis 23. Martij 1672. §. fin. coram me*: In omnem verò caſum de his, aliiſque probationibus faciendis poterit haberi ratio in articulo liquidationis.

Quo denique ad ſcuta centum, quorum præcedens deciſio non meminit, reſolutum fuit non eſſe à Valentinis reſtituenda; cùm enim permutatio in eorum pupillari ætate
6 nulliter fuerit contracta, ſequitur, eoſdem Valentinos ad reſtitutionem ſummæ, quam in eorum vtilitatem verſam fuiſſe non conſtat, minimè teneri *textus* eſt apertus *in l. prædiorum 10. & l. ſi prædium 16. C. de præd. & alys reb. minor. Rot. dec. 678. num. 7. par. 1. recent. dec. 18. nu. 26. & pluribus ſeqq. coram Duran. dec. 814. n. 1. & ſeq. coram Buratt.*

Non obſtante quod hę pecunię fuerint ſolutæ Tutori, obiectum enim non ſubſiſtit in facto pro rata ſcutorum 75, à Matre, non à Tutore perceptorum, & non releuat in iure, cùm deficiant aliæ ſolemnitates, ideoque
7 adhuc ſubſiſtit diſtinctio, quod in contractu, qui eſt validus ab ipſo initio, ſed vult ex læſione, vel alio capite reſcindi, præſumatur verſio, ſecus autem in contractu nullo ab ipſo initio, prout eſt permutatio, de qua agitur, tunc enim non ſufficit ſolutio, niſi ab allegante probetur etiam verſio in vtilitatem pupilli, vel minoris, de qua diſtinctione videre eſt apud *gloſs. in d. l. prædiorum*, eamq; ibidem ſequuntur *Bart. nu. 1. verſ. gloſa ſoluit valde notabiliter, Bald. verſ. hæc gloſa dicit, & Barboſ.* alios colligens *num. 5. & ſeq. Dec.* indiuiduans authoritatem Tutoris non ſuffragari *in conſ. 60. nu. 2. verſ. ſecundo quod & cur nec, Lucretia, Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 27. ſub n. 10. Rot. deciſ. 228. n. 9. & 10. par. 10. recent.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA, SEV SABINEN. DOTIS,

Veneris 2. Aprilis 1674.

A R G V M E N T V M.

Tranſactio impedit ingreſſum litis, præſertim dubiæ, & introductæ via exequtiua.

S V M M A R I V M.

1 *Tranſactio parit exceptionem litis finitæ, & impedit litis ingreſſum.*
2 *Læſio non poteſt deduci à relatione periti, quæ læſionem potiùs dubiam, quàm claram oſtendit.*
3 *Tranſactio non permittit, vt ſtrictè criticetur, an æquiualens compenſatio hinc inde data fuerit.*
4 *Tranſactio licèt ſit læſiua, adhuc non poteſt via exequtiua agi pro iuribus in tráſactione dimiſſis.*

5 Tran-

5 *Transactio ſolemniter inita habet implicitum ſtatum validitatis, nec poteſt circumſcribi, donec tribus ſententijs in iudicio ordinario non reſcindatur.*

6 *In transactione quando dicatur habita ratio etiam particularis crediti, ſeù prætenſionis.*

DECISIO CDLX.

Fidei Camillæ Vxoris, & hæredis Ioannes Franciſcus commiſit, ne aliter, quàm fauore loci pij de ſtabilibus hæreditarijs diſponeret, non facta autem diſpoſitione eadem ſtabilia eius nepotibus reſtitueret: Deceſſit abſque tali diſpoſitione Camilla, vnde Attilius eius hæres recepta quadam reintegratione non dubitauit bona fideicommiſſaria illis de Sanctis nepotibus Teſtatoris reſtituere, ſed prætendente poſtmodum Agnete hærede Attilij, quod hæreditas Camillę reintegranda eſſet de alijs quampluribus ſocietatibus officiorum, cenſibus, locis montium, alijſque bonis eiuſdem Camillæ à d. Ioanne Franciſco illius Viro diſtractis, orta eſt inter ipſum, & illos de Sanctis controuerſia, pro cuius amicabili cōpoſitione ijdem de Sanctis ſcuta tricenta promiſerunt Agneti, quæ licèt vice verſa ſolemni tranſactione renunciauerit omnibus, & quibuſcumque iuribus hac de cauſa competentibus, attamen eodem prætextu deinde pulſauit Cellios tertios poſſeſſores prædij della Valle ſibi venditi à dd. de Sanctis hæredibus Ioannis Franciſci, & mandatum exequutiuum ab Auditore Cameræ reportauit, quod tamen hodie Rota reſpondit non eſſe exequendum, cùm Agneti ob-
1 ſtet tranſactio, quæ parit exceptionem litis finitæ, & impedit litis ingreſſum, *cap. primo de lit. conteſt. in 6. & l. tranſmiſſis 10. & l. cauſas 16. C. de tranſ. Rot. deciſ. 67. num. 9. par. 11. recent. & coram Hoyas deciſ. 437. num. 1.* vbi concordantes.

Non attenta allegata læſione, quia cùm
2 deducatur ex relatione Periti, dubietas potiùs, quàm liquida claritas iurium tranſactorum arguitur, ſtantibus reſpoſionibus in eadem relatione additatis, & hodie per Informantes adductis, concurrente autem dubie-
3 tate, ceſſat vtique læſio, & cauſa reſcindendi tranſactionem, quæ dum partes à litium anfractibus, & diſpendijs eximit, non permittit, vt ſtrictè criticetur, an æquiualens compenſatio vtrinque proceſſerit, per *textum in l. in ſumma 65. verſ. & quidem quod tranſactionis ff. de condit. indeb. & l. 2. C. de tranſact.* cum ibidem notatis per DD. *Rot. coram Eminentiſſimo Ottobono deciſ. 25. num. 16. & 17. & num. 22. & 23. ac in recent. deciſ. 188. num. 10. par. 4. tom. 2. & deciſ. 110. num. 8. & 12. par. 13.*

Sed quando etiam adeſſet quæcumque læſio, adhuc deficeret Agnes in ſalutari, quia
4 non valebat propterea exequutiuè agere pro conſequendis iuribus, & prętenſionibus mediante tranſactione ſublatis; cùm enim tran-
5 ſactio fuerit inita cum omnibus ſolemnitatibus habet implicitum ſtatum validitatis, nec poteſt quoquo modo tolli, ſeù circumſcribi, quouſque tribus ſententijs in iudicio ordinario non reſcindatur, *Caualer. deciſ. 550. num. 4. Merlin. deciſ. 767. num. primo, & ſeq. Rota recent. deciſ. 473. num. primo par. 14. & in Fauentina Primogeniture 21. Iunij 1666. §. non obſtat coram Illuſtriſſimo Beuilaqua Vrbis Gubernatore, & in Romana augumenti dotis 22. Iunij 1671. §. neque relaxationem coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano.*

Nec dicatur, quod tranſactio inita fuerit ſuper bonis extradotalibus Camillæ, non autem dotalibus, pro quibus hodie agitur:
6 Contrarium enim manifeſtè apparet ex lectura tranſactionis, vbi facta prius mentione de dote cum relatiua ad inſtrumentum dotale, & ſucceſſiuè de bonis, quæ vltra dotem poſt contractum matrimonium Camillæ ſuperuenerunt, aſſeritur alienatio facta per Ioannem Franciſcum ſocietatum officij, cenſuum, vineæ, domus, locorum montium, & aliorum ad Camillam, eiuſque hæreditatem ſpectantium, & inbindè continuando narratiuam ſub his verbis: *& cum fuerit factus locus reſtitutioni tam dictæ dotis, quàm aliorum prædictorum bonorum vt ſupra eidem Camillæ pertinentorum*; immediatè procedunt partes ad diſpoſitiuam, in qua Agnes omnia, & quæcumque iura ſuper præmiſſis competentia ampliſſimis, & effrenatis verbis remiſit, & tranſigendo compoſuit, receptis in compenſationem ſcutis tricentis, vnde dubitari non poteſt de comprehenſione dotis, dum ex contextu, & lectura inſtrumenti ſatis apertè reſultat etiam dotis habitam fuiſſe rationem, vt in terminis tranſactionis *Rot. recent. deciſ. 15. num. 6. par. 12. & deciſ. 133. num. 2. par. 14. & coram Celſ. dec. 68. n. 4.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA PALATII.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Permutationis reſolutione intentata debent omnia in priſtinum reponi, & vnde appareat quod credita recepta per alterum ex permutantibus fuerint effecta deterioris conditionis, ſeù amiſſa, itaut alteri non poſſint reſtitui.

SVMMARIVM.

1 *Pacto reſolutiuo locus non eſt, niſi omnia hinc inde recepta in permutatione reponantur in priſtinum.*

2 *Reſolutio contractus claudicaret, ſi alter ex permutantibus ſua bona liberè, & effectiuè recuperaret, alter verò nulla bona, ſed ſimplicem retroceſſionem litis.*

3 *Verba non ſufficiunt vbi factis eſt opus pro reſolutione contractus.*

4 *Euictio, ſeù confiſcatio iurium permutatorum vnde dicatur eueniſſe culpa alterius ex permutantibus.*

5 Præs.

5 *Pragmatica Proregis Neapolitani quid diſponat circa inteſtationem redditunm fiſcalium, & nu.8.*

6 *Amiſſio imputanda eſt illi, cuius negligentia proceſſit.*

7 *Euictio non debet redundare in damnum tertij, ſed illorum, quorum culpa, & negligentia proceſſit.*

8 *Iura cedentis tranſeunt in ceſſionarium, ſeù permutatarium.*

10 *Fiſcalia paſſim venduntur, & ceduntur in Regno.*

11 *Verba*, penè inexigibilia, *excludunt totalem inexigibilitatem, & potiùs indicant difficultatem exigendi.*

12 *Bona permutata vigore reſolutionis non poſſunt recuperari, niſi reſtituantur alia recepta in eo ſtatu, quo erant tempore permutationis.*

DECISIO CDLXI.

MArchioni Franciſco Felici Vrſino regreſſum ad dotale Palatium Matris intentanti obijciebat D. Princeps Sabellus pactum reſolutiuum ſuiſſe perſonale ad fauorẽ Principiſſæ Annæ Gaffarellæ de Vrſinis, in omnem verò caſum non ſuffragari, niſi Dominus Marchio fiſcalia recepta in permutatione, ſeù ceſſione Palatij reſtitueret; Quamuis autem Sacra Rota die 29. Februarij anni præteriti his non obſtantibus reſoluerit, mãdatum de aſſociando pro eiuſdem regreſſus effectu relaxatum fore exequendum; hodie tamen quidquid veniat dicendum de prima obiectione, circa quam varia fuerunt Dominorum ſuffragia, viſa eſt ex nouiter in facto deductis obſtare ſecunda, & propterea recedendum eſſe à deciſis.

Si enim intendit D. Marchio in vim pacti reſolutiui regredi ad Palatium in permuta-
1 tionem dimiſſum, debet & fiſcalia, quæ Mater in eadem permutatione receperat, Domini Principi Sabello reſtituere, ad hoc, vt ex vtraque parte res in priſtinum reponantur, per *textum in l. ediles 25. in fin. ff. de edil. edict. & l. prima, vbi gloſ. verb. maximè C. de reſcind. vendit. Surd. conſ. 179. num. 37. Pedroch. conſ. vnic. de interpr. & reſol. contract. num. 556. & ſeq. Riminald. iun. conſ. 430. num. 7. & ſeqq. Cyriac. controu. 55. num. 32. & 33. & controuerſ. 500. num. 31. & ſeqq. Rot. in Sabinen. nullitatis contractus 27. Iun. 1672. ſub princ. verſ. cum ſit de natura Coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano*; Aliàs claudicaret reſolutio contractus, ſi D. Marchio Palatium
2 liberè, & effectiuè recuperaret, Dominus autem Princeps remaneret ſine Palatio, & fiſcalibus, quæ cùm Marchio non poſſideat, non poteſt, prout ijſdem modo, & tempore deberet reſtituere; Non releuante verbali retroceſſione eorundem fiſcalium, ſeù iuris illa recuperandi, quia ſi D. Princeps reddere debet liberum Palatium, non tenetur è cõuerſo recipere lites, & ſimplicia verba, quæ vtiq;
3 non ſufficiunt, vbi factis eſt opus pro reſolutione contractus, *Bald. in l. acceptam num. 15. ad fin. C. de vſur.* quem ſequitur ibidem *Caſtr. in fine, Menoch. conſ. 644. num. 25. & conſ. 1111. nu. 66. & 71. Add. ad conſ. Roman. 244. litera C. Caſſan. conſ. 33. num. 1. & 9. Giurb. dec. 103. n. 12.*

Patet autem non poſſe fiſcalia à D. Marchione reſtitui, dum poſt permutationem
4 conficata fuerunt à Camera Regia Neapolis, & quidem culpa, ſeù facto coniugum de Vrſinis compermutantium, ac d. D. Marchionis eorum filij, dum neglexerunt eoſdem red-
5 ditus fiſcales in eorum creditum transferre, ſeù iuxtà vocabulum regionis inteſtare, eoſque Regio Scribæ reuelare, prout ſtrictè, & ſub pœna amiſſionis percipiebatur in pragmatica Proregis Neapolitani promulgata de anno 1648. Cùm enim in permutatione reperiatur expreſsè cautum huiuſmodi inteſtationem eſſe faciendam cura, & expenſis eorundem conjugum, quibus & reſpectiuè dicto Marchioni vti Dominis, ſeù poſſeſſoribus incumbebat onus illos reuelandi ad formam dictæ pragmaticæ, ſibi imputent, ſi ob omiſ-
6 ſionem huiuſmodi diligentiarum, paſſi ſunt amiſſionem Fiſcalium, vt in ſimili Chirographo Innocentij X. reſolutum fuit *in Romana officij 9. Maij 1659. & 14. Februarij 1661. coram bo. me. Veroſpio*, vndè non poteſt damnum in-
7 dè productum cõtra D. Principem Sabellum redundare, ſed retorqueri debet contra eoſdem Coniuges, & Marchionem eorum filium, quorum culpa, & negligentia fiſcaliũ euictio proceſſit: *ad textum in l. hoc iure 27. & l. ſi mancipium 34. in princ. ff. de euict. Surd.* plures cumulans *deciſ. 22. num. 1.* & in ſimilibus etiam terminis *Rot. coram Royas dec. 114. nu. 5. et dec. 152. num. 8. & 11.*

Non obſtat fiſcalia fuiſſe Coniugibus ceſſa
8 à Duciſſa de Latera, quę nec curauerat huiuſmodi inteſtationem: Etenim antè permutationem, & antè d. pragmaticam non aderat tantus rigor, & abſque inteſtatione fiſcalia à ceſſionarijs, ſeù emptoribus poſſidebantur, vt innuit eadem pragmatica. Cùm itaque Coniuges in permutatione conuenerint illa talia qualia in ſe ſuſcipere, & reaſſumere eorum cura, & expenſis, poterant, & debebant inteſtationem procurare nedum ex iuribus proprijs, ſed etiam dictæ Duciſſæ cedentis,
9 cuius iura in ipſos Coniuges permutatarios, ſeù ceſſionarios fuerant translata, *l. emptor C. de hæred. vel act. vend. Surd. conſ. 333. num. 15. Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 132. à num. 2. & ſeq. Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 26. §. vnico num. 6. & ſeqq.* & alibi paſſim; & ſicut de anno 1652. obtinuit Princeps Alexander Maria Pater D. Marchionis inteſtari ad ſui fauorem annuos redditus ducatorum 2176. ex fiſcalibus olim cantantibus ad fauorem Latini Vrſini, ita & poterat obtineri inteſtatio pro hac rata fiſcalium ceſſorum in permutatione, & olim pàritèr cantantium ad fauorem eiuſdem La-
10 tini; Quippè huiuſmodi fiſcalia paſſim venduntur, & ceduntur in Regno Neapolitano, & conceduntur debitæ expeditiones, facta tamen regiſtratione pro emolumentis, & intereſſe fiſci, ad trad. per *Io. Franc. à Ponte conſil. 17. num. 8. lib. 2. Capic. Galeot. controu. 6. num. 33. lib. 2.*

Neque aduerſatur; quod partes in permu-
11 tatione aſſeruerint fiſcalia eſſe penè inexigibilia, quia dictio, *penè*, excludit totalem inexigibi-

gibilitatem, & potiùs indicat exigendi difficultatem, quæ ſi poterat adeſſe reſpectu Duciſſæ de Latera cedentis, & commorantis in Vrbe, non proinde per neceſſe ſequitur adeſſe etiam ex parte coniugum ceſſionariorium, qui fiſcalia ſuper eorum Principatu Amatricis impoſita poterant facilius exigere; rurſus ſatis eſt fiſcalia de tempore permutationis fuiſſe ſaltem vera, & realia, qualia hodiè dici non poſſunt tanquam confiſcata per Regiam Cameram, & amplius non ſpectantia ad D.
11 Marchionem, qui non poteſt palatium recuperare niſi fiſcalia reſtituat ſaltem in ſtatu, in quo erant de tempore permutationis, & abſq; iactura D. Principis Sabelli, *Caſſan. d. conſ. 33. num. 9. cum aliis ſupra allegatis.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMANA VINEÆ.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Venditio vnde dicatur facta ad corpus, itaut expreſſio menſuræ non obliget ad ſupplendam partem, quæ deficiat menſuræ enunciatæ, præſertim ſi fuit enunciata cum dictione, *in circa*; & licet tunc ſuppleri debeat rata deficiens à venditore exprimente maiorem quātitatem, quamuis minorem eſſe ſciuerit: ſecus tamen eſt quando huiuſmodi ſcientia non probatur, imò excluditur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum iniuſtum non tranſit in iudicatum.*

2 *Reſtitutio in integrum datur ad reparandam læſionem inductam mandato iniuſto.*

3 *In venditione ad menſuram datur actio pro ſupplenda rata deficiente, et datur ratio nu. 6.*

4 *Venditio dicitur facta ad corpus, quando partes ab eo mentis conceptum explicarunt deſignatis confinibus, et demonſtrationibus, ac conſtituto vnico pretio.*

5 *In venditione facta ad corpus licet fuerit facta mentio menſuræ, ſi iſta deficiat, non obligatur emptor ad illam ſupplendam, nec ad defalcandum Canonem quo vineam fuiſſe grauatam fuerat enunciatum, et datur ratio num. 7*

8 *Amplia quando menſura non fuit abſolute deſignata, ſed cum dictione* circiter.

9 *Dictio* circiter *eſt nota incertitudinis, et ambiguitatis.*

10 *Ac admittit aliqualem diminutionem quantitatis expreſſæ regulandam arbitrio iudicis iuxta ſubiectam materiam.*

11 *In venditione facta ad corpus, ſi venditor conſcius præciſæ menſuræ expreſſit maiorem tenetur ſupplere ratam deficientem.*

12 *Menſura, dum non fuit expreſſa à venditore ſed ab emptore, non poteſt iſte dici circumuentus à mala illius expreſſione.*

13 *Præcipue dum menſura expreſſa fuit cum dictione,* incirca, *quæ excludit malam fidem, ſeu dolum venditoris.*

14 *Amplia quando valde modica eſt differentia inter menſuram veram, et illam enunciatam.*

15 *Dolus probari debet concludenter.*

16 *Venditio quando dicatur eo certius facta ad corpus vt ex illius verbis non poſſit emptor aliquam ratam menſuræ deficientis prætendere.*

17 *Clauſula* omni iure &c. ſaluo iure &c. *tanquam acceſſoria famulatur diſpoſitioni, et naturæ venditionis, non autem extendit vltra illius naturam, et conuentiones.*

DECISIO CDLXII.

SVb eadem petiarum diſignatione, quas duas vineas ſimul iunctas, & arundinetum emerat Caſſandra à Rainaldo, ſubinde vna cum alia vinea propria prædictis contigua vendidit Herculi, qui cum præuia menſuratione cognouerit duas petias cum dimidia ab illis in vtraque venditione relatis deficere, egit ceſſionario nomine Caſſandræ contra Aloiſium, & alios de Falauigna hæredes dicti Rainaldi pro reintegratione deficientium petiarum, & proportionabili exoneratione Canonis integraliter non ſoluendi integra petiarum quantitate non conſignata, obtinuit propterea ab A. C. mandatum exequutiuum, cuius acta licet non fuerint in tempore tranſportata, minuſque prorogata fatalia, adhuc cenſuerunt hodie Domini cōſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia
1 cum mandatum fuerit iniuſtum non tranſiuit in iudicatum *l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. l. ſi expreſſim 19. vbi gloſ. & DD. ff. de appel.*
2 & induxit nimiam læſionem, ad quam reparandam iniuſtè condemnatis reſtitutio in integrum paſſim conceditur *Rota coram Burat. deciſ. 92. num. 5. coram ſan. mem. Gregor. deciſ. 459. num. 2. ibique Add. nu. 11. & coram Arguel. dec. 55. n. 1. vbi concordantes.*

Siue enim prima, ſiue ſecunda venditio attendatur vtrinque apparet iniuſtitia mandati: ex eo enim, quod in prima venditione fiat expreſſio petiarum, non ſequitur, onus eſſe venditoris deficientes petias, ſeu illarum prætium ſupplere, & proportionabilem Canonis diminutionem procurare, non enim
3 agitur de venditione facta ad menſuram, qua deficiente datur actio ad ſupplementum, ſed de facta ad corpus, à quo partes mentis con-
4 ceptum explicarunt deſignatis prius certis confinibus adiectis qualitatibus, & demonſtrationibus, expreſſo certo Canone, quo arundinetum, & vineæ erant grauatæ, & vnico tantum prætio conſtituto, vnde tametſi
5 ſuperaddita demoſtratio menſuræ in aliquo deficiat, non propterea fieri debet defalcatio Canonis, nec ſuppletio deficientis menſuræ, iuxta diſtinctionem, quam etiam in terminis contractus oneroſi ſequuntur *Bart. in l. Iulia-*

5 *Pragmatica Proregis Neapolitani quid diſponat circa inteſtationem redditsum fiſcalium, & nu.8.*

6 *Amiſſio imputanda eſt illi, cuius negligentia proceſſit.*

7 *Euictio non debet redundare in damnum tertij, ſed illorum, quorum culpa, & negligentia proceſſit.*

9 *Iura cedentis tranſeunt in ceſſionarium, ſeù permutatarium.*

10 *Fiſcalia paſſim venduntur, & ceduntur in Regno.*

11 *Verba*, penè inexigibilia, *excludunt totalem inexigibilitatem, & potiùs indicant difficultatem exigendi.*

12 *Bona permutata vigore reſolutionis non poſſunt recuperari, niſi reſtituantur alia recepta in eo ſtatu, quo erant tempore permutationis.*

DECISIO CDLXI.

MArchioni Franciſco Felici Vrſino regreſſum ad dotale Palatium Matris intentanti obijciebat D. Princeps Sabellus pactum reſolutiuum fuiſſe perſonale ad fauorẽ Principiſſæ Annæ Caffarellæ de Vrſinis, in omnem verò caſum non ſuffragari, niſi Dominus Marchio fiſcalia recepta in permutatione, ſeù ceſſione Palatij reſtitueret; Quamuis autem Sacra Rota die 27. Februarij anni præteriti his non obſtantibus reſoluerit, mãdatum de aſſociando pro eiuſdem regreſſus effectu relaxatum fore exequendum; hodie tamen quidquid veniat dicendum de prima obiectione, circa quam varia fuerunt Dominorum ſuffragia, viſa eſt ex nouiter in facto deductis obſtare ſecunda, & propterea recedendum eſſe à deciſis.

Si enim intendit D. Marchio in vim pacti
reſolutiui regredi ad Palatium in permuta-
1 tionem dimiſſum, debet & fiſcalia, quæ Mater in eadem permutatione receperat, Domini Principi Sabello reſtituere, ad hoc, vt ex vtraque parte res in priſtinum reponantur, per *textum in l. ediles 25. in fin. ff. de edil. edict. & l. prima, vbi gloſ. verb. maximè C. de reſcind. vendit. Surd. conſ. 172. num. 37. Pedroch. conſ. vnic. de interpr. & reſol. contract. num. 556. & ſeq. Riminald. iun. conſ. 430. num. 7. & ſeqq. Cyriac. controu. 55. num. 32. & 33. & controuerſ. 500. num. 31. & ſeqq. Rot. in Sabinen. nullitatis contractus 27. Iun. 1672. ſub princ. verſ. cum ſit de natura Coram Reuerendiſs. D. meo Albergato Decano*; Aliàs claudicaret reſolutio contractus, ſi D. Marchio Palatium
2 liberè, & effectiuè recuperaret, Dominus autem Princeps remaneret ſine Palatio, & fiſcalibus, quæ cùm Marchio non poſſideat, non poteſt, prout ijſdem modo, & tempore deberet reſtituere; Non releuante verbali retroceſſione eorundem fiſcalium, ſeù iuris illa recuperandi, quia ſi D. Princeps reddere debet liberum Palatium, non tenetur è cõuerſo recipere lites, & ſimplicia verba, quæ vtiq;
3 non ſufficiunt, vbi factis eſt opus pro reſolutione contractus, *Bald. in l. acceptam num. 15. ad fin. C. de vſur.* quem ſequitur ibidem *Caſtr. in fine, Menoch. conſ. 644. num. 25. & conſ. 1111. nu. 66. & 71. Add. ad conſ. Roman. 244. litera C. Caſſan. conſ. 33. num. 1. & 9. Giurb. dec. 103. n. 12.*

Patet autem non poſſe fiſcalia à D. Marchione reſtitui, dum poſt permutationem
4 confiſcata fuerunt à Camera Regia Neapolis, & quidem culpa, ſeù facto coniugum de Vrſinis compermutantium, ac d. D. Marchionis eorum filij, dum neglexerunt eoſdem red-
5 ditus fiſcales in eorum creditum transferre, ſeù iuxtà vocabulum regionis inteſtare, eoſque Regio Scribæ reuelare, prout ſtrictè, & ſub pœna amiſſionis percipiebatur in pragmatica Proregis Neapolitani promulgata de anno 1648. Cùm enim in permutatione reperiatur expreſsè cautum huiuſmodi inteſtationem eſſe faciendam cura, & expenſis eorundem coniugum, quibus & reſpectiuè dicto Marchioni vti Dominis, ſeù poſſeſſoribus incumbebat onus illos reuelandi ad formam dictæ pragmaticæ, ſibi imputent, ſi ob omiſ-
6 ſionem huiuſmodi diligentiarum, paſſi ſunt amiſſionem Fiſcalium, vt in ſimili Chirographo Innocentij X. reſolutum fuit *in Romana officij 9. Maij 1659. & 14. Februarij 1661. coram bo. me. Veroſpio*, vndè non poteſt damnum in-
7 dè productum cõtra D. Principem Sabellum redundare, ſed retorqueri debet contra eoſdem Coniuges, & Marchionem eorum filium, quorum culpa, & negligentia fiſcaliũ euictio proceſſit: *ad textum in l. hoc iure 27. & l. ſi mancipium 34. in princ. ff. de euict. Surd.* plures cumulans *deciſ. 22. num. 1.* & in ſimilibus etiam terminis *Rot. coram Royas dec. 114. nu. 5. et dec. 152. num. 8. & 11.*

Non obſtat fiſcalia fuiſſe Coniugibus ceſſa
8 à Duciſſa de Latera, quę nec curauerat huiuſmodi inteſtationem: Etenim antè permutationem, & antè d. pragmaticam non aderat tantus rigor, & abſque inteſtatione fiſcalia à ceſſionarijs, ſeù emptoribus poſſidebantur, vt innuit eadem pragmatica. Cùm itaque Coniuges in permutatione conuenerint illa talia qualia in ſe ſuſcipere, & reaſſumere eorum cura, & expenſis, poterant, & debebant inteſtationem procurare nedum ex iuribus proprijs, ſed etiam dictæ Duciſſæ cedentis,
9 cuius iura in ipſos Coniuges permutatarios, ſeù ceſſionarios fuerant tranſlata, *l. emptor C. de hered. vel act. vend. Surd. conſ. 333. num. 15. Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 132. à num. 2. & ſeq. Salgad. in labyr. credit. par. 1. cap. 26. §. vnico num. 6. & ſeqq.* & alibi paſſim; & ſicut de anno 1652. obtinuit Princeps Alexander Maria Pater D. Marchionis inteſtari ad ſui fauorem annuos redditus ducatorum 2176. ex fiſcalibus olim cantantibus ad fauorem Latini Vrſini, ita & poterat obtineri inteſtatio pro hac rata fiſcalium ceſſorum in permutatione, & olim pàritèr cantantium ad fauorem eiuſdem La-
10 tini; Quippè huiuſmodi fiſcalia paſſim venduntur, & ceduntur in Regno Neapolitano, & conceduntur debitæ expeditiones, facta tamen regiſtratione pro emolumentis, & intereſſe fiſci, ad trad. per *Io. Franc. à Ponte conſil. 17. num. 8. lib. 2. Capic. Galeot. controu. 6. num. 33. lib. 2.*

Neque aduerſatur; quod partes in permu-
11 tatione aſſeruerint fiſcalia eſſe penè inexigibilia, quia dictio, *penè*, excludit totalem inexigibi-

gibilitatem, & potiùs indicat exigendi diſſicultatem, quæ ſi poterat adeſſe reſpectu Duciſſæ de Latera cedentis, & commorantis in Vrbe, non proinde per neceſſe ſequitur adeſſe etiam ex parte coniugum ceſſionariorum, qui fiſcalia ſuper eorum Principatu Amatricis impoſita poterant facilius exigere; rurſus ſatis eſt fiſcalia de tempore permutationis fuiſſe ſaltem vera, & realia, qualia hodiè dici non poſſunt tanquam confiſcata per Regiam Cameram, & amplius non ſpectantia ad D.
12 Marchionem, qui non poteſt palatium recuperare niſi fiſcalia reſtituat ſaltem in ſtatu, in quo erant de tempore permutationis, & abſq; iactura D. Principis Sabelli, *Caſſan. d. conſ. 33. num. 9. cum alijs ſupra allegatis.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMANA VINEÆ.

Lunæ 9. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Venditio vnde dicatur facta ad corpus, itaut expreſſio menſuræ non obliget ad ſupplendam partem, quæ deficiat menſuræ enunciatæ, præſertim ſi fuit enunciata cum dictione, *in circa*; & licet tunc ſuppleri debeat rata deficiens à venditore exprimente maiorem quãtitatem, quamuis minorem eſſe ſciuerit: ſecus tamen eſt quando huiuſmodi ſcientia non probatur, imò excluditur.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum iniuſtum non tranſit in iudicatum.*
2 *Reſtitutio in integrum datur ad reparandam læſionem inductam mandato iniuſto.*
3 *In venditione ad menſuram datur actio pro ſupplenda rata deficiente, et datur ratio nu. 6.*
4 *Venditio dicitur facta ad corpus, quando partes ab eo mentis conceptum explicarunt deſignatis confinibus, et demonſtrationibus, ac conſtituto vnico prætio.*
5 *In venditione facta ad corpus licet fuerit facta mentio menſuræ, ſi iſta deficiat, non obligatur emptor ad illam ſupplendam, nec ad defalcandum Canonem quo vineam fuiſſe grauatam fuerat enunciatum, et datur ratio num. 7*
8 *Amplia quando menſura non fuit abſolute deſignata, ſed cum dictione* circiter.
9 *Dictio* circiter *eſt nota incertitudinis, et ambiguitatis.*
10 *Ac admittit aliqualem diminutionem quantitatis expreſſæ regulandam arbitrio iudicis iuxta ſubiectam materiam.*
11 *In venditione facta ad corpus, ſi venditor conſcius præciſæ menſuræ expreſſit maiorem tenetur ſupplere ratam deficientem.*
12 *Menſura, dum non fuit expreſſa à venditore ſed ab emptore, non poteſt iſte dici circumuentus à mala illius expreſſione.*
13 *Præcipue dum menſura expreſſa fuit cum dictione,* incirca, *quæ excludit malam fidem, ſeu dolum venditoris.*
14 *Amplia quando valde modica eſt differentia inter menſuram veram, et illam enunciatam.*
15 *Dolus probari debet concludenter.*
16 *Venditio quando dicatur eo certius facta ad corpus vt ex illius verbis non poſſit emptor aliquam ratam menſuræ deficientis prætendere.*
17 *Clauſula* omni iure &c. ſaluo iure &c. *tamquam acceſſoria famulatur diſpoſitioni, et naturæ venditionis, non autem extendit vltra illius naturam, et conuentiones.*

DECISIO CDLXII.

SVb eadem petiarum diſignatione, qua duas vineas ſimul iunctas, & arundinetum emerat Caſſandra à Rainaldo, ſubinde vna cum alia vinea propria prædictis contigua vendidit Herculi, qui cum præuia menſuratione cognouerit duas petias cum dimidia ab illis in vtraque venditione relatis deficere, egit ceſſionario nomine Caſſandræ contra Aloiſium, & alios de Falauigha hæredes dicti Rainaldi pro reintegratione deficientium petiarum, & proportionabili exoneratione Canonis integraliter non ſoluendi integra petiarum quantitate non conſignata, obtinuit propterea ab A. C. mandatum exequutiuum, cuius acta licet non fuerint in tempore tranſportata, minuſque prorogata fatalia, adhuc cenſuerunt hodie Domini cõſtare de cauſis reſtitutionis in integrum, quia
1 cum mandatum fuerit iniuſtum non tranſiuit in iudicatum *l. 4. §. condemnatum ff. de re iud. l. ſi expreſſim 19. vbi gloſ. & DD. ff. de appel.*
2 & induxit nimiam læſionem, ad quam reparandam iniuſtè condemnatis reſtitutio in integrum paſſim conceditur *Rota coram Burat. deciſ. 92. num. 5. coram ſan. mem. Gregor. deciſ. 459. num. 2. ibique Add. nu. 11. & coram Arguel. dec. 55. n. 1. vbi concordantes.*

Siue enim prima, ſiue ſecunda venditio attendatur vtrinque apparet iniuſtitia mandati; ex eo enim, quod in prima venditione fiat expreſſio petiarum, non ſequitur, onus eſſe venditoris deficientes petias, ſeu illarum prætium ſupplere, & proportionabilem Canonis diminutionem procurare, non enim
3 agitur de venditione facta ad menſuram, qua deficiente datur actio ad ſupplementum, ſed de facta ad corpus, à quo partes mentis con-
4 ceptum explicarunt deſignatis prius certis confinibus adiectis qualitatibus, & demonſtrationibus, expreſſo certo Canone, quo arundinetum, & vineæ erant grauatæ, & vnico tantum prætio conſtituto, vnde tametſi
5 ſuperaddita demonſtratio menſuræ in aliquo deficiat, non propterea fieri debet defalcatio Canonis, nec ſuppletio deficientis menſuræ, iuxta diſtinctionem, quam etiam in terminis contractus oneroſi ſequuntur *Bart. in l. Iulianus*

num 14. §. ſi titius num. 1. ff. de action. empt. Caſual. in l. 2. num. 178. & ſeqq. C. de reſcind. vend. Salyc. in l. 2. num. 3. C. de contrah. empt. Alex. conſ. 127. poſt princ. lib. 2. Soccin. iun. conſ. 42. num. 19. lib. 2. Rota coram ſan. mem. Greg. deciſ. 104. n. 1. & ſeqq.

6 Ratio diuerſitatis ea eſt, quia vbi priori caſu menſura principaliter contemplata ſtat taxatiuè ad præciſam quantitatem enunciatam, quæ proinde non poteſt deficere, ſecun-
7 do caſu ſtat ad maiorem, ſeu ſuperabundantem demonſtrationem rei venditæ ad corpus, & aliis præcedentibus demonſtrationibus certificatæ, & proinde quando etiam hæc demonſtratio integraliter non verificetur, non propterea vitiat contractum, ſeu alterat prætium determinatè conſtitutum *per textum in l. demonſtratio falſa ff. de cond. & demoſtr. cum ibi ad rem notatis per Soccin. Sen. numer. 10. Oldrad. conſ. 197. num. 1. Corn. conſ. 59. num. 3. & 4. lib. 4. Gratian. diſcept. 566. num. 8. Rota coram Bich. deciſ. 111. num. 20. & in Bonon. Pradij ſeu Fideicommiſſi ſuper dub. attentatorum 9. Ianuar. 1671. §. hinc videmus verſ. ex prædictorum coram Reuerendiſs. D. meo Decano.*

8 Certius quia menſura non fuit certitudinariè, & abſolutè deſignata, ſed dubitatiuè mediante dictione *circiter*, quæ cum ſit no-
9 ta incertitudinis, & ambiguitatis *Barboſ. diction. 154. num. 5. & 6. Rota deciſ. 426. num. 1. part. 8. & deciſ. 213. num. 27. part. 6. recent.*
10 ſemper admittit aliqualem, ſeu modicam expreſſæ quantitatis diminutionem arbitrio iudicis regulandam, iuxta ſubiectam materiam adeout alii diminutionem in decima, alii in ſexta, & quidam etiam in quarta parte ſecundum facti contingentias admiſerint, vt videre eſt apud *Corn. dicto conſ. 59. num. 5. & 6. lib. 4. Barboſ. loco mox citato num. 2. 3. & 4. Rot. coram Gregor. deciſ. 128. num. 5. & 6. & ibi Add. litera A. & deciſ. 344. num. 11. & coram Burat. deciſ. 722. num. 3. ac in part. 4. recent. dec. 241. num. 3.*

11 Non obſtat, quod venditor conſcius præciſæ menſuræ reprimendo maiorem teneatur ad ſupplementum ratæ deficientis, quamuis venditio facta ſit ad corpus, nam aſſumptum in iure quidem procedit, ſed non iuſtificatur imò potius ceſſat in facto, dum Rai-
12 naldus menſuram nullatenus expreſſit, ſed ipſa Caſſandra emptrix in narratiua inſtrumenti enunciauit, vndè non poteſt dici circumuenta à mala expreſſione venditoris, vt in ſpecie obſeruat *Corn. conſ. 59. num. 6. in fin. verſ. & fuerunt illa verba prolata à venditore lib. 4.* cumque vlterius menſura non fuerit certi-
13 tudinariè deſignata, dici non poteſt, quod emptrix fidem præciſæ expreſſionis fuerit ſecuta, ſed potius remanſerit dubia, & incerta ab illa dubitatiua dictione *in circa* à quà proinde malam fidem, ſeu dolum venditoris excludi probant in his terminis *Corn. dict. conſ. 59. numer. 6. ante fin verſic. & inſuper, & in fin. lib. 4. & Rota deciſ. 241. num. 3. part. 4. recent.*

Minus Rainaldi ſcientia deduci poteſt ex eo quod in quodam inſtrumento cenſus aſſeruerit vineas eſſe petiarum ſexdecim pro quibus illius pater eas emerat, & tamen in venditione facta Caſſandræ enunciatæ fuerint petiæ quindecim, quamuis Rainaldus medio tempore petium vnum cum dimidia alie-
14 nauerit, nam ſola intercedit differentia mediæ petiæ, quæ omiſſa etiam dictione *circiter* adiecta in vtraque aſſertiua, potius comprobat iuſtam credulitatem Rainaldi venditoris, quam mereatur allegari ad inducen-
15 dam illius doloſam ſcientiam, cuius probitio deberet magis concludere *l. dolum vbi gloſ. verb. perſpicuis C. de dol. Rota coram Burat. deciſ. 482. num. 14. & dec. 165. n. 12. par. 1 recc.*

Sed quando etiam tenerentur hæredes Rainaldi ad ſupplementum deficientium petiarum, & proportionabilem exonerationem Canonis, actio Caſſandræ emptrici dumtaxat competeret, non autem Herculi ſecundo emptori, in cuius emptione Caſſandra non ſolum vendidit ad corpus, & cum deſignatione confinium, & certi canonis, ac dubitatiua expreſſione menſuræ iuxta ſuperius animaduerſa, ſed vlterius hanc prætenſionem
16 ſeu controuerſiam præoccupauit dum Hercules emit, ſunt verba præciſa „ *prædictas vineas, & cannetum pro ea quantitate maiori, vel minori, vt ſupra expreſſâ, pro tot quot ſunt, & ad corpus, non autem ad menſuram in ſtatu, & terminis, prout de præſenti reperiuntur* „ inde enim apparet non fuiſſe tranſlatum ius, quod Caſſandræ erga Rainaldum potuiſſet competere, ſed tantum venditas fuiſſe vineas, & arundinetum ad corpus, & pro talibus, & tantis, prout tunc erant, adeout nil magis debeant emptor conſequi, & venditrix præſtare *Alex. conſ. 127. poſt princ. verſ. & tanto magis lib. 2. Beron. conſ. 83. num. 29. lib. 1. Bertrand. conſ. 10. num. 4. lib. 3. Menoch. conſ. 337. num. 8. Caſt de ration. rat. quæſt. 35. num. 7. Rota coram Gregor. d. dec. 104. num. 5. & dec. 168. num. 1. & ibi Add. litera A.*

Hinc nihil releuat clauſula illa appoſita in
17 inſtrumento huius ſecundæ venditionis „ *omnia iura &c. ſaluo iure &c.* quia tanquam acceſſoria famulatur diſpoſitioni, & naturæ venditionis, non autem extendit, ſeu ampliat ad alia iura, vltra illa, quæ competunt ex natura rei venditæ, & vigore venditionis, ſeu conuentionum initarum *Bertax. de clauſ. clauſ. 26. gloſ. 8. nu. 2. latiſſime Galer. de renunc. tom. 1. lib. 4. cap. 8. per tot. Olea de Ceſs. iur. tit. 1. quæſt. 3. numer. 10. & ſeqq. Bich. deciſ. 607. num. 26.*

Et ita vtraque &c.

ROMA-

ROMANA PECVNIARIA.

Ven. 13. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

Liberatio ſub conditione præſeruatiua non attenditur, quoties contra liberantem poſſet retorqueri, quo caſu nihil refert, quod aliàs remaneret prorſus ſuperflua, certius autem præſeruat quando poſſet aliquid operari: perſona loquentis quando veniat ſub generali expreſſione.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio cedundarum quando obſtet.*

2 *Preſeruatiua, ſub cuius conditione fuit facta liberatio conſeruat illæſa iura liberantis, ac ſi non feciſſet liberationem.*

3 *Ceſſionarius agere poteſt eodem modo, quo potuiſſet cedens.*

4 *Actus potius remanere debet ſuperfluus, quam retorqueri contra agentem, qui enixe, & expreſſè noluit ſibi praiudicare.*

5 *Superfluitas vt euitetur, ſufficit quod actus operetur quid modicum.*

6 *Inanis eſt actio, quam inopia debitoris excludit.*

7 *Cedens, qui nominis exigibilitatem non promiſerat, tenetur tantum ad illius veritatem.*

8 *Actio ad damna, & intereſſe non datur, quando illa ceſſant.*

9 *Promittens releuare aliquem indemnem non poteſt agere in damnum illius qui conſeruari debebat indemnis.*

10 *Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio.*

11 *Dolo petitur, quod ſtatim eſt reſtituendum.*

12 *Perſona loquentis venit ſub generali expreſſione, quando ita ſuadent ſubiecta materia, effrenatus modus loquendi, & identitas, imo maioritas rationis.*

13 *Ceſſio reportata in ſolutione facta ex pratio rei empta reſoluitur in ſimplicem liberationem, et quietantiam.*

14 *Et ſuffragatur dumtaxat ad effectum retinendi, et ſe tuendi aduerſus poſteriores creditores, non autem ad effectum agendi.*

DECISIO CDLXIII.

MAndatum ab A. C. fauore Cæſaris Columnæ contra Mareſuſcos relaxatum Rota cenſuit non eſſe exequendum attenta illius iniuſtitia, quamuis enim Petrus Antonius Mareſuſcus ratam ſcut. 1500. ſocietatis officij ceſſerit eidem Cæſari, poſtquam Georgeum Cellium alterum ex coobligatis in ſocietate vt prætenditur liberauerat, liberatio tamen non erat pura ſed conditionalis, ibi „ *Purche non vi ſia, ò poſſa naſcer lite ò pretendenza de gl'altri obligati per tal conſenſo, et à me ſia per apportar alcuni pragiuditio nel proceder per la reſtitutione ò pagamento di detta compagnia frutti, ò altro contenuto in detto inſtrumento* „ quocirca, cum conditio verificaretur, ſeu ſemper veri-
1 ficari poſſet, dum Petro Antonio agenti contra Blancum coobligatum, quem Cellius releuare promiſerat ſemper obſtetiſſet exceptio cedundarum *l. ſtycum §. ſi creditor il 2. ff. de ſolut. l. ſi pupillus 46. ff. de adminiſtr. tutor. Rota deciſ. 97. num. 1. coram Burat. deciſ. 367. num. 14. coram Bich. et deciſ. 90. num. 4. et ſeqq. part. 14. recent.* præſeruata, & illæſa remanſerunt
2 iura Petri Antonij agendi etiàm contra Cellium attenta tali conditione, ſeù præſeruatiua, cuius vigore liberatio in damnum liberantis nō poteſt retorqueri perinde ac ſi facta non fuiſſet *ad textum in l. qui Balneum ff. qui pot. in pign. hab. Felin. in cap. inter monaſterium 20. num. 3. de ſentent. et re iud. Merlin. deciſ. 230. num. 10. et 11. et Celſ. deciſ. 342. num. 6. et 7.*
3 vnde eodem modo, quo Petrus Antonius cedens liberatione non obſtante agere potuiſſet contra Cellium, ita agere poterat Cæſar ceſſionarius, in quem omnia iura cedentis tranſierant *l. ſi à creditore 7. C. de action. & obligat. l. emptor, C. de hæred. vel action. vend. Surd. conſ. 3:3. num. 15. Merlin. de pignor. lib. 4. quæſt. 132. à num. 2. & Rot. deciſione 4. numer. 6. apud Oleam de ceſſ. iur.*

Non obſtante, quod ita liberatio fuiſſet prorſùs ſuperflua, & inutilis, quia cum Petrus Antonius ad illam faciendam nullo iure aſtringeretur, poterat quamcunque legem ſibi bene viſam apponere, voluit autem gratificare quidem Cellium, ſed ita ne gratificatio in odium, & damnum ſui ipſius quoquo modo retorqueretur, ideò remanere potius
4 debet fruſtratoria, & ſuperflua liberatio, quam liberans contra adeò enixam proteſtationem, ſeu conditionem remaneat in damno, *Cephal. conſ. 104. num. 21. & 22. Crauett. conſ. 70. num. 29. ad med. verſ. imò potius, & ad fin. Rot coram Gregor. dec. 85. num. 21. & ſeqq.* ſed nec remanſiſſet prorſus fruſtratoria, & inutilis quando Blanchus promiſſioni releuationis ſibi factæ à
5 Cellio renunciaſſet, exceptionem cedundarum ſubmouendo, vt enim ratio ſuperfluitatis excludatur ſufficit, quod actus quid modicum operetur, *gloſ. in l. vnica, C. de rapt. virg. Honded. conſ. 9. num. 19. & conſ. 15. num. 40. lib. 2. Surd. deciſ. 36. num. 19. Merlin. deciſ. 22. numer. 11. & ſeqq.*

Bene verum eſt, quod circumſcripta etiam liberatione adhuc actio Cæſaris contra hæredes Cellij fuiſſet prorsùs inutilis, cum tota eius hæreditas ex inuentario hæreditario certificata inter illius creditores anteriores fue-
6 rit diſtributa, vnde cum inanis eſſet actio, quam inopia debitoris excludebat *l. nam is ff.*

de dolo mal. & cap. olim il 2. de reſtit. ſpoliat. nul-
lum profectò damnum Cæſari reſultauit ex
liberatione Cellij, quia cum Petrus Anto-
7 nius nominis exigibilitatem nullo modo pro-
miſerit ad ſolam illius veritatem tenebatur,
poſita autem veritate, ſeu obligatione Cellij
nihil aderat ex eius hæreditate recuperandum
8 ceſſant propterea damna & intereſſe, ad quæ
duntaxat quatenus adeſſent cedens fuiſſet
obligatus *ad gloſ. fin. in l. prima C. de Magiſtr.
conuen. Alex. conſ. 199. num. 3. lib. 7. & Cent.
de Cenſ. quæſt. 75. numer. 7. poſt princ. verſ. et-
tamen.*

Cæterum vltra conditionem ſeu præſerua-
tiuam in dicta liberatione, obſtat Cæſari pro-
pria, & clarior obligatio, ne hac de cauſa ad-
uerſus hæredes Mareſuſci mereatur audiri;
vt enim titulus officij Notariatus A. C. ab
Antonio Columna in dictum Ceſarem eius
filium transferretur, opus erat conſenſu hæ-
redum Cellij, quibus ſuper dicto officio re-
ſeruatum erat decretum, cum vero hæredes
nollent huiuſmodi conſenſum præſtare niſi
ab omnibus moleſtiis, à quocumque credi-
tore dicti Cellij eorum patris illatis, & infe-
rendis releuarentur indemnes, Mareſuſcus
huiuſmodi indemnitatem promiſit, talique
promiſſione etiam ſibimet ipſi præiudicauit
in actione, quam contra hæreditatem Cellij
in controuerſa ſocietate coobligati habebat,
at quia Cæſar, cuius intuitu, & beneficio
Mareſuſcus ſpoponderat, illius promiſſio-
nem ratam habuit, & eundem, vt par erat,
9 ab omni damno releuare conuenerat, oppo-
ſitum profectò faceret ſi vigore dictæ ſocie-
tatis ſibi ceſſæ poſſet agere contra hæredes
Cellij, quia hæredes non conſeruarentur in-
demnes, & actionem retorquerent contra
Mareſuſcum, quem Cæſar indemnem rele-
uare promiſit, venit propterea ab intentata
actione repellendus tam exceptione *textus in l.
vindicantem ff. de euiction.* vt ipſum quem de
10 euictione tenet actio, agentem repellat ex-
ceptio, quam alio ſimili *textu in l. dolo facit
8. de dol. mal. except. & cap. dolo 59. de reg. iur.
11 in 6.* ne petere queat id quod inutili circui-
tu ſtatim eſſet reſtituturus.

Nec dicatur quod perſona Mareſuſci lo-
quentis non comprehenderetur ſub generali
expreſſione creditorum, à quibus hæredes
Cellij indemnes releuari voluerunt, obiectum
enim propoſito caſui non applicatur vbi cō-
12 trarium ſuadent ſubiecta materia, & effrena-
tus modus loquendi, ac inſuper eadem imò
maior ratio viget in perſona Mareſuſci lo-
quentis, quam in aliis creditoribus, ne hæ-
redes, quæ conſenſum præſtare nolebant abſ-
que omnimoda indemnitate, ab ipſomet Ma-
reſuſco, qui illas cautelare curauit, poſſent
ad libitum moleſtari *Cyn. in l. inquiſitio num. 2.
vbi Salyc. num. 1. & 2. C. de ſolut. Cagnol. in l.
frater à fratre num. 113. & ſeq. C. de condict. in-
deb. Corn. conſ. 14. numer 11. poſt med. verſ. nec
ſimiliter obſtat lib. 3. Cranet. conſ. 274. ſub num.
12. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 44.
num. 27. & ſeqq. Rota coram ſan. mem. Gregor.
deciſ. 576. num. 11. & 12. & in recent. deciſ. 412.
numer. 5. part. 1. & deciſ. 372. num. 11. & ſeqq.
part. 11.*

Denique remanet in omnem caſum inef-
ficax ceſſio huius ſocietatis reportata per Ce-
ſarem, quia cum ſocietas contracta fuiſſet ab
Antonio Patre ſuper officio Notariatus in
ipſum filium poſtea tranſlato, debebat à Ce-
13 ſare ſolui, prout fuit effectiuè ſoluta ex præ-
tio eiuſdem officij, vnde in ſimplicem libe-
rationem, ſeu quietantiam reſoluitur huiuſ-
modi ceſſio *ad textum in l. nulla C. de ſolut. Bart.
in l. modeſtinus 75. num. 4. ff. eodem Add. ad Greg.
deciſ. 75. num. 3. Rota coram Gregor. deciſ. 68.
num. 4. & 5. & coram Caril. deciſ. 274. num. 7.
coram Bich. deciſ. 66. num. 28. & in recent. deciſ.
272. num. 12. part. 9. & deciſ. 315. num. 6. part.
14. & in Eugubina tranſactionis 8. Iunij 1671. §.
14 ſiquidem coram me,* qua propterea Ceſar vti nō
poterat ad effectum agendi contra fideiuſſo-
res eiuſdem ſocietatis ſed tantum ad effectū
retinendi, & ſe tuendi aduerſus poſterio-
res creditores ipſius officij *l. 1. ff. quib. mod. pign.
vel hypoth. ſoluat. Rota deciſ. 135. num. 14. part.
6. recent. & in Auenionen. Bonorum 26. Ianuar.
1671. §. non obſtat coram Reuerendiſs. D. meo
Albergato Decano.*

Et ita vtraque parte informante deciſum
fuit.

BONONIEN. PRÆDII.

Lunæ 16. *Aprilis* 1674.

ARGVMENTVM.

Geminata confeſſio, quod bona erant libera, & non ſubiecta fideicommiſſo, nedum plenè probat contra confitentem, ſed contra tertium, quando aliunde comprobatur: Redemptio bonorum quando non dicatur facta pro fideicommiſſo: Creditores nullam habent actionem ſuper bonis, quæ ad alios, quam ad debitorem ſpectaſſe demonſtratur.

SVMMARIVM.

1 *Cautela* Angeli *iuſtificari debet incontinenti, & abſque altiori indagine, vt retardet executionem rei iudicatæ.*

2 *Dari non poteſt perfectior probatio, quam partis confeſſio.*

3 *Bona eſſe libera, & non ſubiecta fideicommiſſo probatur geminata confeſſione.*

4 *Error propriæ confeſſionis non attenditur, niſi euidentiſſimè, & pernecеſſe probetur.*

5 *Confeſſio probat nedum contra confitentem, ſed contra tertium quando aliunde comprobatur.*

Bona

6 *Bona non eſſe ſubiecta fideicommiſſo probatur ex ſententia, quæ declarat illa libera.*

7 *Item ex inuentario facto de tempore antiquo, & non ſuſpecto, vbi bona ſeparantur à fideicommiſſarijs.*

8 *Bona per alium empta poſt mortem teſtatoris non cadunt ſub eius fideicommiſſo.*

9 *Redemptio bonorum non dicitur facta pro fideicommiſſo, dum redimens ſtipulauit redemptionem pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus, & cum clauſula* ad habendum.

10 *Fideicommiſſarius non poteſt agere pro pretio bonorum fideicommiſſariorum, quæ retinet, alias haberet rem, & pretium.*

11 *Fideicommiſſarius habet alternatiuam electionem agendi, vel ad rem fideicommiſſariam, vel ad pretium.*

12 *Verſio vnde probetur.*

13 *Reintegratio fideicommiſſi non datur pro bonis fideicommiſſarijs alienatis, dum fideicommiſſum non dicitur diminutum, eo quia retinet alia bona empta per grauatos.*

14 *Creditores nullam actionem, ſeu hypothecam poſſunt exercere ſuper bonis ad alios ſpectantibus, quam ad eorum debitorem.*

15 *Illatio non fit ex diuerſis.*

16 *Donari non poteſt, quod non eſt ſuum.*

17 *Hæres cum beneficio inuentarij tenetur ſeruare factum defuncti, quatenus ſuppetant vires hæreditariæ.*

18 *Hæreditas præſumitur ſoluendo, donec ratio bonorum inuentariatorum non fuerit reddita.*

DECISIO CDLXIV.

INtendens Cœnobium à moleſtijs per Bouios illatis ſuper credito fideicommiſſario
montis piſcium eius authoribus ab Alexandro, & Andrea de Bouijs olim vendito releuari, eoſdem Bouios euincentes reconuenit,
& ad alia bona per eos poſſeſſa, ac ab hæreditate dd. Alexandri, & Andreæ alienantium prouenientia obtinuit duabus ſententijs aſſociari, quarum exequutionem licet curauerint
Bouij declinare, dum vtentes Cautela Angeli de Peruſio eadem bona, & ſignanter prædium Saliceti vigore fideicommiſſi à Iulio
Bouio conditi retinere allegarunt, nihilominus alijs duabus ſuccubuerunt ſententijs declarantibus, huiuſmodi cautela non obſtante ad exequutionem prædictarum ſententiarum eſſe procedendum, cumque cauſa per
appellationem mihi commiſſa, hodiè pro quarta vice dubitauerim, an, & de cuius bono iure conſtaret, pro bono iure Cœnobij tandem Domini reſponderunt, eatenus enim
1 memorata Cautela paratam exequutionem
rei iudicatæ retardat, quatenus incontinenti, & abſque altiori indagine per claras, & concludentes probationes iuſtificetur vt bene firmauit *Rota deciſ. 174. num. 14. & ſeqq. part. 9. recent. deciſ. 224. num. 4. & 5. apud Poſth. de ſubbaſt. & in Peruſina Dotis 15. Ianuar. 1672. §. fin. & 10. Iunij eiuſdem anni §. fideicomm. cor. R. P. D. meo Rondinino.*

Tantum vero abeſt huiuſmodi iuſtificationem adeſſe, quin potius ex confeſſione ipſius
2 Antonij alterius ex collitigantibus, qua dari
nequit perfectior probatio *cap. per tuas de probat. l. cum te C. de tranſact. & l. generaliter C. de non numer. pecun.* manifeſtè appareat prædium
3 Saliceti eſſe liberum, & fideicommiſſo Iulij
non ſuppoſitum, dum ipſemet Antonius illud vti liberum nedum acceptauit in tranſactione, ſed deſcripſit in ſtatu hæreditatis Andreæ ad eius inſtantiam producto, vndè aduerſus hanc geminatam, & iudicialem confeſſionem mendicato erroris prætextu non
4 meretur audiri, niſi error euidentiſſimis probationibus pernecesse iuſtificetur *l. cum de indebito in fin. ff. de probat. l. neque natales C. eodem Merlin. deciſ. 796. num. 2. & ſeqq. cum alijs in Romana fideicommiſſi 6. Martij 1671. §. nec ſubſiſtit coram me.*

Ceſſat autem quæcunque erroris certitudo imò tot aliæ probationes in fulcimentum
5 huiuſmodi confeſſionum aſſiſtunt, vt illarum
veritas non ſolum contra Antonium confitentem, ſed etiam contra filios ad cauſam admiſſos comprobetur; quippe ad formam præfati ſtatus ab Antonio producti in cauſa cum ipſo, & dictis filijs agitata superuenit
6 ſententia, in qua diuerſa bona, & ſignanter
controuerſum prædium Salyceti libera & Andreæ hæreditaria declaratur, rurſus in Inuen-
7 tario hæreditario Andreæ confecto de tem-
pore antiquo, & non ſuſpecto per Iſabellam eius vxorem, & Matrem Antonij ſerio, & cum maxima circumſpectione huiuſmodi prædium, aliaque bona hæreditaria Andreæ ab alijs fideicommiſſarijs Iulij ſeparātur iuxta animaduerſa in his terminis *per Rotam in Bonon. fideicommiſſi de Medico 19. Iunij anni præteriti §. fin. coram R. P. D. meo Taia,* addita mani-
8 feſta implicantia, quod prædium ſub fidei-
commiſſo Iulij cadere poſſit, dum poſt dictum fideicōmiſſum à Io: Carolo tunc Epiſcopo Hortunen. & poſtea Archiepiſcopo Brunduſino, cuius fuit hæres Andreas, emptum fuiſſe publico inſtrumento iuſtificatur *Rota deciſ. 205. num. 2. & ſeqq. part. 8. recent. & in Romana fideicommiſſi Proſperi Seu de Caſſarellis 17. Martij 1673. § quippe coram me.*

Neque obſtat, quod hoc prædium Saliceti pro medietate redemptum fuerit pecunijs fideicommiſſarijs, pro alia vero medietate retineri poſſit ex iuribus dotalibus Coniugum de Pepulis, vtriuſque enim obiecti efficacia præſertim ad effectum de quo agitur, ex iam dictis arcetur, & ex mox dicendis magis magiſque debilitatur: reſpectu enim primæ medietatis omiſſo etiam, quod Andreas redem-
9 ptionem non ſtipulauit pro fideicommiſſo,
ſed pro ſe, & hæredibus ad habendum, tenendum, poſſidendum, & de bonis, & rebus francatis liberè, & pleno iure diſponendum, adeout repugnare videatur redemptio ad beneficium fideicommiſſi per ea, quæ tradunt

dunt *Peregr. de fideicomm. art. 44. num. 28. in princ. & num. 29. ante med. verſ. & in propoſito, & conſ. 31. num. 11. verſ. ſecundus caſus lib.4. & bene Rota in Mediolanen. fideicommiſſi 9. Maij 1672. §. quoad ſecundum coram R. P. D. meo Vicecomite.*

Adhuc ſtipulatione, ſeu redemptione ad beneficium fideicommiſſi ſuppoſita, non propterea poteſt prædium Saliceti eiuſdem fideicommiſſi prætextu per Bouios retineri quippè dum Torſanini authores Canobij anno 1580. creditum Montis Piſcium emerunt ab Andrea, expreſſè conuenerunt, illius prætium in tot bonis loco crediti ſubrogandis, ſeu ſupponendis eſſe inueſtiendum: Cum itaque paucis ab inde menſibus empta fuerit in Regno Neapolitano Terra Meſſaneæ, ex cuius prætio prædium Saliceti fuit poſtea redemptum, ſequeretur ex huiuſmodi præmiſſis,
10 quod Bouii retinendo prædium haberent rem, & prætium, creditum ſcilicet originaliter fideicommiſſarium, & inueſtimentum prædij ex prætio eiuſdem crediti mediatè cõfectum, debent proinde alteri dumtaxat ex ijs acquieſcere ad limites electionis, quæ da-
11 tur fideicommiſſarijs alternatiue agendi, vel ad rem fideicommiſſariam, vel ad prætium *Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 558. num. 1. & quæſt. 627. num. 45. Rota coram Merlin. deciſ. 831. nu. 2. & coram Celſ. dec. 141. nu. 5.*

Quod autem prætium crediti Montis Piſ-
12 cium verſum fuerit in emptionem Terræ Meſſaneæ, arguitur ex pacto inueſtiendi, & effectu inueſtimenti ſequuto poſt tempus aliquorum menſium valdè modicum attenta diſtantia locorum, & tractatibus præliminaribus, & neceſſarijs ad concludendum inſigne, & iuriſdictionale inueſtimentum, non ſubſiſtente quod Terra Meſſaneæ ex præcepto teſtatoris remanſerit ſubrogata loco bonorum fideicommiſſariorum ab Andrea, eiuſque adminiſtratoribus præcedenter diſtractorum, quia vltra melioramenta domus magnæ facta per Alexandrum, & in inuentario anni 1622. deſcripta per Antonium in ſumma librarum 20000. vt in Summario Canobij *num.* 16. aduertebant DD. quod ſi Andreas, & adminiſtratores aliqua bona fideicommiſſaria diſtraxerunt, plurima etiam alia antè emptionem Meſſaneæ acquiſierant, relata in hodierno Summario Canobij *à num. 2. vſque ad* 8. quæ cum ſuperent valorem diſtractorum, & retineantur à Bouijs, vt in cautela Angeli allegarunt, non poteſt vtique præ-
13 tendi reintegratio fideicommiſſi, quod tamquam ex ijſdem bonis reintegratum non cõſtat fuiſſe aliquo modo diminutum *ad trad. per Rotam in Bonon. Pecuniaria 1. Februarij 1672. §. 1. coram R.P.D. meo Emerix.*

Minus retineri poteſt à Bouijs alia prædij medietas vigore iurium dotalium Coniugum de Pepulis, quatenus enim coniuges eſſent creditores Alexandri, & Cæſaris, non proinde ius aliquod habebant ſuper hoc prædio, quod erat Io: Caroli Archiepiſcopi Brunduſini, cuius hæredem fuiſſe Andream conſtat ex ipſa confeſſione Alexandri data in Summario Canobij *num.* 15. & propterea nihil releuat, quod dicti coniuges fuerint immiſſi ſuper hoc prædio, quia immiſſio inter alios acta ſine debita contradictione multo minus poteſt præiudicare Canobio creditori Andreæ & ſuffragari Antonio, qui ſtatim acquieuit, vt à dictis coniugibus ceſſionem ad ſui fauorem reportaret, dum poterat facili negotio euitari, demoſtrando prædium nullatenus fuiſſe, nec in poſſeſſione nec in bonis Alexandri, & Cæſaris debitorum dictorum coniugum, qui proinde ſuper bonis ad alios quàm
14 ad eius debitores ſpectantibus nullam actionem, ſeu hypothecam potuiſſent exercere *Neguſ. de Pignor. memb. 3. part. 2. num. 52. Patiſ. de Salu. interd. inſpect. 3. cap. 2. num. 255. & ſeq Rota in Vrbinaten. Saluiani* 10. *Iunij* 1672. *§. certum coram me.*

Multoque minus aduerſatur, quod Alexander vxori prædium donauerit, quia præ-
15 dium donatum erat in communi Saleti diuerſo ab illo Saliceti, adeò vt ab vno ad aliud non currat illatio *vulg. l. Papinianus, ff. de minor.*
16 & quatenus eſſet illud Saliceti, de quo agitur, cum ſuum non fuiſſe ex ſupradictis appareat, non poterat vtique per ipſum donari *l. traditio 20. in princ. ff. de acquir. rer. domin. & l. nemo plus iuris 55. ff. de reg. iur. Rota coram Dunoz. iun. deciſ. 646. num. 4. verſ. vnde cum & num. 5. & in part. 14. recent. deciſ. 85. num. 2,* imò neque ex alio capite donari potuiſſet ab Alexandro de anno 1582. quia fuerat alienatum per ipſum Archiepiſcopum Brunduſinũ de anno 1567. & poſt mortem Alexandri de anno 1586. redemptum ab Andrea, Summario Canobij *num.* 11.

Augetur difficultas reſpectu Antonij Bouij alterius ex collitigantibus, & ante filios vocati, ſeu admiſſi ad fideicommiſſum, quia cum ſit hæres Andreę hæredis Antonij quam-
17 uis adiuerit cum beneficio inuentarij, adhuc tenetur ſeruare factum authorum, quouſque ſuppetunt vires hæreditariæ, quæ præſumun-
18 tur adeſſe, donec ratio bonorum inuentariorum reddita non fuerit, *Bartol. in l. cum vir ſub nu. 14. verſ. ſed ſi fecit, ff. de vſucap. Rot. coram Celſ. deciſ. 101. num. 2. & in Bononien. Pecuniaria 1. Febr. 1672. §. tum etiam quia, coram R.P.D. meo Emerix.*

Et ita poſthabita aſſerta nullitate ob minoritatem Andreæ de tempore alienationis factæ Torphaninis, cui nullitati informantes pro Bouijs hodiè parum inſiſtebant, & Domini nihil detulerunt, reſolutum fuit vtraque &c.

VI-

VITERBIEN. PECVNIARIA.

Veneris 20. Aprilis 1674.

ARGVMENTVM.

In concurſu præferuntur creditores anteriores poſterioribus, hypothecarij habentibus ſolam perſonalem, & qui reſeruarunt dominium quando agitur de bonis ſub tali reſeruatione venditis: Negotium continuandum de ordine fideicommittentis ſi diſſoluatur, & aſſignetur aliquibus hæredibus, quando ex iſtorum continuatione non remaneant obligatæ portiones aliorum hæredum.

SVMMARIVM.

1 *Creditores anteriores præferuntur poſterioribus.*

2 *Creditores hypothecarij præferuntur habentibus ſolam perſonalem.*

3 *Venditor qui reſeruauit dominium rei venditæ vſque ad totalem ſatisfactionem, præfertur ſuper ipſa re alijs creditoribus emptoris.*

4 *Pretium ſuccedit loco rei venditæ de mandato Iudicis ad effectum conſignandi quibus de iure.*

5 *Hæredes poſſunt diuidere, & diſtrahere negotium quod ex præcepto fideicommittentis debebat continuari.*

6 *Negotium de ordine fideicommittentis continuandum, ſi fuerit diuiſum per hæredes, & deinde per alterum ex eis proprio nomine continuatum, non obligat cohæredes ad ſolutionem æris alieni deinde contracti ab illo, qui continuauit.*

7 *Quidquid dicendum eſſet quando negotium fuiſſet continuatum ſub nomine teſtatoris.*

8 *Excuſatio ſupina non ſuffragatur illi, qui ſciebat, vel ſcire debebat facultatem illius, cum quo contraxit.*

DECISIO CDLXV.

NE merces fundacales Pauli Cioſi, qui foro ceſſerat, perirent, ſeu iacturam aliquam paterentur, præuia deciſione coram Me edita 24. Aprilis 1668. venditæ fuerunt, pretiumque in Sacro Monte Pietatis fuit depoſitum, vt quibus de iure conſignaretur; Concurrentibus autem pro illius conſignatione Laurentio, & Dominico fratribus de Cioſis, ac Alexandro Brugiotto cum ſequela aliorum creditorum, reſponderunt hodiè Domini pecunias, vt ſupra depoſitas iiſdem fratribus de Cioſis eſſe conſignandas.

Deciſ. Prioli

Triplici enim, & quolibet ſubſiſtenti
1 fundamento ſunt præferendi, quia nimirum ſunt tempore anteriores, cum ſint creditores ab anno 1647. Alexander verò, & alij de anno 1665. per *textum in l. qui balneum 9. l. potior 11. & l. creditor 12. ff. qui pot. in pign. hab. l. ſi fundum 4. & l. diuerſis 8. C. eodem, & cap. qui prior. de reg. iur. in 6. cum alijs concordantibus apud Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 1. quæſt. 2. num. 1. & 4.* quia ſunt
2 creditores hypothecarij, vbi Alexander, & cæteri aliam actionem non habent quam perſonalem, *l. creditor 12. §. ſi primus, ff. qui pot. in pign. hab. & l. eos 12. C. eodem, Rip. in l. priuilegia nu. 64. ff. de priuil. creditor. Rot. in Romana concurſus 19. Ianuarij 1671. §. etenim, & 8. Februarij 1672. ſub princip. coram Reuerendiſs. D. meo Decano,* & quia
3 in venditione portionis negotij facta dicto Paulo, alijſque fratribus primi matrimonij, illius dominium quouſque ſatisfierent expreſsè reſeruarunt ad *textum in l. cum manu ſata 80. in fin. ff. de contrah. empt. Gratian. diſcept. 25. num. 7. Rot. deciſ. 128. num. 2. & ſeqq. par. 3. recent. & pleniſſimè Merlin. de pignor. lib. 4. tit. 1. quæſt. 41. ſub num. 53. & pluribus ſeqq.* Prout igitur tot de cauſis debuiſſent ſuper negotio præferri, ita, & ſuper pecunijs ex mercium venditione
4 retractis, cum pretium attenta venditione ſequuta ex præfato ordine Sacræ Rotæ loco earumdem mercium ſucceſſerit, vt in terminis mercium de ordine Rotæ ſimiliter venditarum reſolutum fuit in *deciſ. 447. nu. 1. par. 14. recent.*

Non obſtat, quod negotium de ordine Dominici ſenioris communis patrui eſſet continuandum, & proinde tanquam illius hæreditarium cedere debeat in ſatisfactionem creditorum, qui in beneficium eiuſdem negotij contraxerunt; Defuncto enim Dominico patruo noluerunt eius nepotes, & hæredes in communione perſiſtere, ſed mutuo conſenſu, & cum decreto Iudicis ad diuiſio-
5 nem deuenerunt, prout non obſtante prohibitione teſtatoris facere potuerunt, *Cyriac. controu. 147. num. 2. Michalor. de fratrib. par. 2. cap. 41. num. 31.* In hac autem diuiſione negotium Paulo, cæteriſque fratribus prioris matrimonij remanſit, qui vice verſa Dominico, & Laurentio fratribus ſecundi matrimonij ſcuta 12500. pro eorum portione conſignarunt, & reſpectiuè conſignare promiſerunt; vnde dum Paulus cum fratribus primi matrimonij
6 negotium proprio nomine continuauit, non potuit niſi bona propria ſucceſſiuis contractibus obligare, ſecus autem bona fratrum ſecundi matrimonij, qui longe prius communia bona diuiſerant, & negotium Paulo, & alijs venditione propriæ portionis dimiſerant, *Rot. in Romana cambij 23. Martij 1661. §. præterea, coram bo. mem. Veroſpio, & 21. Iunij 1666. §. ratio reſolutionis, coram bo. mem. Ioanne Emerix, & 16. Iunij 1670. §. & quamuis, coram R. P. D. meo Tata.*

Nec dicatur Alexandrum, aliosque credi-
7 tores ſub fide publica remanſiſſe deceptos, quia negotium non fuit ſub nomine teſtato-

Digitized by Google

ris continuatum iuxta caſum *deciſ.* 120. *&* 426
par. 14. *recent.* ſed proprios, & particulari no-
mine Pauli, cui vti tali dum Alexander, &
alij crediderunt, benè poterant præfatam di-
uiſionem ab anno 1647. publicè, & palam, ac
cum iudicis decreto contractam, & tam lon-
go tempore obſeruatam arguere, adeout ne-
8 queant hodiè ad huiuſmodi ſupinam, & oſci-
tantem excuſationem recurrere, dum ſcie-
bant, ſeu ſcire, & ſcrutari debebant faculta-
tem Pauli, cum quo contraxerant, *Pariſ. conſ.*
94. *num.* 26. *lib.* 2. *Spad. conſ.* 215. *num.* 2. *&* 3. *lib.* 3.
Gomez var. reſolut. to. 2. *cap.* 5. *num.* 6. *ante finem d.*
verſ. tertio modo & *ſ.* *ne ad fin. Oſaſcha deciſ.* 140.
num. 8. *ad fin. Giuſtan. deciſ. Marchi.* 88. *nu.* 8. *&*
9. *& Rot. poſt Salgad. in labyrint. cred. dec.* 30. *nu.* 7.
& ſeq.

Et ità vtraque &c.

ROMANA DOMORVM.

Veneris 4. *Maij* 1674.

ARGVMENTVM.

Oblatio, & deliberatio ſub conditione reſolutiua habentur pro non factis ſequuta reſolutione: Ad effectum ſuccedendi in locum creditorum anteriorum probari debet effectiua, & irreuocabilis illorum dimiſſio, nec ſuffragatur reuocabilis, ſeu momentanea ſolutio.

SVMMARIVM.

1 *Immiſſio ex ſaluiano interdicto datur, dum extrema non impugnantur, & conſtat de credito cum hypotheca.*

2 *Oblatio, & deliberatio ſub conditione reſolutiua, quatenus creditores non cauerent de euictione, & de reſtituendo prioribus, & potioribus, qui ſuperuenirent ſequuta reſolutione.*

3 *Deliberatio ſub conditione reſolutiua habetur pro non facta quando ſequitur illius reſolutio.*

4 *Subingreſſus, vt detur in locum creditorum anteriorum probari debet illorum effectiua, & irreuocabilis dimiſſio, & num. 5. quando non probatur talis dimiſſio.*

6 *Solutio momentanea, & non ſolum reuocabilis; ſed reuocata non attenditur.*

7 *Exceptio, ſeu retentio, qua reus poteſt vti, & non vti, ſi opponatur poſt rem iudicatam exequutioni demandatam, non concludit illius nullitatem, vel iniuſtitiam.*

8 *Retentio non datur pro credito, quod ex fructibus perceptis lite pendente remanſit ſatisfactum, ſeu illiquidum.*

DECISIO CDLXVI.

Sententiam Rotalem confirmatoriam alterius latæ ab A. C. hodiè Domini confirmarunt, quia validitas ex reuolutione actorum deſumitur, iuſtitia verò ex duabus deciſionibus præcedentis inſtantiæ; altera Eminentiſs. Cerri ſub die 3. Decembris 1668
altera R. P. D. mei Rondinini ſub die 20. Febr.
1671. luculenter probatur: quippè extrema
1 veteris, & recentis poſſeſſionis non reuocan-
tur in dubium, minuſque controuerti poteſt.
creditum cum hypotheca, dum non obſtante hypothecaria promiſſione, quod domus vendita eſſet à quocunque onere libera, & exempta, adhuc reperta fuit grauata cēſu ſcutorum trecentorum in ſorte, pro cuius fructibus cum Ceccarelli ab anno 1601. quo domum emerunt vſque ad diem primæ ſententiæ coacti fuerint perſoluere Sacchettis creditoribus Clementiæ venditricis, & eorum ceſſionarijs ſummam ſcutorum 1200. vt patet ex effectiuis ſolutionibus, & reſpectiuè dilucida confeſſione eorundem de Sacchettis, iure merito pro releuatione huiuſmodi damnorum immiſſi fuerunt in poſſeſſionem alterius domus olim per venditricem, nunc à Cagnarono poſſeſſæ ad hoc vt ex eius fructibus de tali credito ſatisfiant, *Rot. apud Pacif. de Saluian. deciſ.* 25. *num.* 4. *& in Narnien. pecuniaria* 19. *Ian.* 1674. *§. apparet, coram Me.*

Non attento, quod Cagneronus mediatam cauſam habeat à Puteobonello, cui controuerſa domus in ſatisfactionem anteriorum creditorum fuerat deliberata; quippè nec
vera deliberatio, nec ſatisfactio anteriorum
2 creditorū concurrit, quandoquidē tā oblatio,
quam deliberatio explicitam habent conditionem ſaltem reſolutiuam, quatenus creditores ſatisfaciendi de reſtituendo alijs anterioribus, vel potioribus, & de euictione non cauerent; Tali igitur cautione non præſtita nedum fuit factus locus reſolutioni deliberationis in potentia, quo caſu agi poſſet de multis concluſionibus per informantes adductis, ſed actuali, & effectiuæ reſolutionis, dum Puteobonellus hac facti ſerie recenſita, quamuis iura dimiſerit, ſeu renunciauerit Voltrenæ, qui tanquam Procurator creditorum in actu deliberationis promiſerat cautionem fuiſſe præſtandam, aliud tamen in ſubſtantia,
& ponderato toto inſtrumenti contextu non
3 voluit, quam ab huiuſmodi deliberatione
recedere; non poteſt itaque ſuper hac deliberatione aliquod fieri fundamentum dum attenta reſolutione perinde haberi debet ac ſi facta non fuiſſet, *Menoch. conſ.* 26. *num.* 4. *ad med. Grat. conſ.* 50. *num.* 52. *&* 53. *lib.* 1. *Rot. deciſ.* 314. *num.* 14. *par.* 11. *recent. & coram Card. Celſ. deciſ.* 267. *num.* 8.

At quomodocumque huiuſmodi delibe-
4 ratio ſumatur, ſemper deerit effectiua, & ir-
reuocabilis anteriorum creditorum dimiſſio,
quæ

Digitized by Google

quæ perneceſſe requiritur ad hoc vt; ſoluens in locum dimiſſorum creditorum ſubintret, *l. cum qui à debitore, ff. qui pot. in pign. hab. l. 3. C. de his qui in prior. credit. loc. ſucced. gloſ. in l. Ariſto verb. pignus ad med. verſ. item requiritur, ff. quæ res pignor. obligar. non poſs. Gratian. diſcept. 670. num. 10. Thomat. deciſ. March. 109. num. 12.* & in terminis ſubhaſtationis *Olea de ceſſ. iur. tit. 4. q. 2. num. 20.*

5 Quamuis enim Puteobonellus in actu deliberationis ſcuta mille pro pretio domus deliberatæ Valtrenæ Procuratori creditorum perſoluerit, eodem met tamen momento, & contextu eaſdem pecunias retinere voluit in depoſitum aliter non conſignandas, quam ſupradicta cautio ex parte creditorum ſatisfaciendorum præſtaretur; at quia creditores cautionem non præſtiterunt, & præſtare non tenebantur, Puteobonellus recedendo à deliberatione ſuas pecunias recuperauit, vndè cum creditores effici non potuerint Domini pecuniarum cum tali qualitate depoſitarum iiſque mediantibus dimitti, & ſatisfieri, nihil releuat quietantia facta per eorum Procuratorem in actu deliberationis, dum expectabat perfectionem à cautione præſtanda, quæ tamen præſtari noluit, & propterea allegari non
6 meretur dicta ſolutio, quæ creditoribus nullam attulit vtilitatem, ſed fuit momentanea, & non ſolum reuocabilis, ſed reuocata, *Sperell. deciſ 28. nu. 27. 28. & 77. vbi concordantes Rot. coram Dunoz. plures adducens deciſ. 719. nu. 5. vltra alios relatos in deciſ. R. P. D. m. Rondinini, §. quia.*

7 Neque obſtat retentio oppoſita per Cagneronum pro alio, cenſu anteriori ſcut. 400. in ſorte; tum quia hæc noua exceptio, qua poterat Cagneronus vti, & non vti tamquam propoſita nedum poſtquam immiſſio fuerat conceſſa, ſed etiam tranſacta in iudicatum, & exequutioni demandata, non concludit illius
8 nullitatem, vel iniuſtitiam; tum quia huiuſmodi creditum ex fructibus, ſeu penſionibus domus lite pendente perceptis remanſit ſatisfactum, ſeu ſaltem illiquidum, *Rot. dec. 113. num. 7. coram Duran. deciſ. 295. num. 12. coram Celſ. & deciſ. 116. num. 13. in princip. par. 8. recent.* adeò vt, producere non potuerit beneficium retentionis, nec Ceccarellis retardare petitam immiſſionem, *Rot. deciſ. 180. nu. 17. coram Eminentiſs. Ottbob. deciſ. 129. num. 10. par. 11. & deciſ. 96. numer. 24. & ſequ par. 12. recent. & in Tiburtina hereditatis 27. Februarij 1671. §. final. coram Me.*

Et ita partibus informantibus deciſum fuit.

ANCONITANA SEPARATIONIS THORI.

Ven. 4. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Reditus vxoris ad maritum retardari non debet, nec prætextu litis agitatæ ſuper ſeparatione thori, nec adulterij, quod non probatur atteſtationibus informibus, quæ vlterius per alias atteſtationes confutantur.

SVMMARIVM.

1 *Sæuitia viri, quæ per ſubſequutam coniugum reconciliationem remanſit purgata, & remiſſa, non attenditur ad inducendam ſeparationem thori.*

2 *Separatio thori non debet conſoueri ex eo quod animus viri occaſione litis deſuper initæ fuerit magis exacerbatus dum lis erat iniuſta, & vir exoptat reditum vxoris.*

3 *Trepidatio vxoris circa reditum ad virum ſubmouetur cautione de illam bene tractando.*

4 *Adulterium non probatur informibus atteſtationibus procuratis lite pendente præſertim ad grauem effectum ſeparandi thorum.*

5 *Adulterium ad effectum ſeparandi thorum iuſtificari debet violentiſſimis ſuſpicionibus, & neceſſarijs probationibus.*

6 *Atteſtationes ſuper adulterio confutantur alijs atteſtationibus Parochi, & religioſorum ſuper pia vita, & bona fama mariti, & num. 7.*

DECISIO CDLXVII.

ADuerſus deciſionem, in qua ſub die 12. Ianuarij præteriti ſeparationi Thori non eſſe locum fuerat reſolutum, hodiè Ludouica cauſam ſæuitiæ repetebat, ac aliam adulterij per virum commiſſi nouiter ſubnectebat, neutra tamen valuit Dominos à deciſis retrahere.

Non illa ſæuitiæ, quia à teſtibus mulieris non probatur, imò excluditur à teſtibus viri, in omnem verò caſum non fuit atrox, ſeu immoderata, & ſi quæ fuit, per ſubſequutam reconciliationem remanſit purgata, &
1 remiſſa, cum igitur tot rationibus detegatur irreleuans, ad inducendam ſeparationem thori non meretur attendi iuxta eaſdem rationes vberrimè ponderatas *in deciſ. 270. par. 13. recent. in Auenionen. ſeparationis Thori 17. Maij 1669. §. in præſenti autem, coram Reuerend. Dom. meo Decano,* ac in authoritatibus allegatis in deciſione, quæ reuidetur, cuius fundamenta fuerunt hodiè per Dominos amplexa,

plexa, & tanquam ibidem plenè relata
aduerſus ea, quæ hodie repetebantur, maiori
comprobatione non indigent.

Non obſtante, quod animus viri ex longa
lite, & pertinaci recuſatione vxoris ad eum
redeundi cum acri reſponſione ad poſitiones
fuerit magis magiſque exarcebatus, quia
2 cum lis, & recuſatio legitimum fomentum
non haberent, non debent ſeparationem thori
aliundè indebitam confouere, certius dum
exacerbatio ex parte viri reditum dilectę vxo-
ris ſummopere deſiderantis negatur, & omni
meliori modo remittitur, vt in ſpecie *Rot. dec.
441. num. 4. verſ. nec odium par. 1. recent. et in Ro-
mana ſeparationis thori 28. Ianuarij 1613. num. 23.
impreſ. poſt conſ. 157. Farinac. tom. 2.* Trepidatio
3 autem, ſi quæ ex parte mulieris concurrit;
per oblatam cautionem de illam benè trac-
tando ſubmouetur ex adductis *in §. fin. deciſ.
qua reuidetur*, cum quibus concordat *text. in
cap. ex tranſmiſſa vbi gloſ. verb. cautione, et Abb.
num. 2. et 3. de reſtit. ſpoliat. et Rot. dicta deciſ. 270.
num. 16. par. 13. recent.*

Nec noua cauſa adulterij per Ioſephum, vt
prętenditur commiſſi quæ longè debilior ap-
4 paruit, aliundè enim non deducitur, quam ex
quibuſdam informibus atteſtationibus lite
pendente procuratis, alijſque vagis iuribus
non productis, quę ſi in quocumque iudicio
nullam fidem merentur, multo minus atten-
di debent ad effectum probandi huiuſmodi
delictum in ordine ad grauem cauſam ſepa-
rationis thori, *Bertazz. conſ. criminal. 228. nu. 21.
5 in princip.* in qua adulterium abſque violen-
tiſſimis ſuſpicionibus, & neceſſarijs probatio-
nibus non iuſtificatur, *Bertazz. d. conſ. criminal.
228. num. 5. et ſeqq. Pariſ. conſ. 54. num. 80. in fin.
lib. 4. Rot. in Hiſpalen. ſeparationis thori 24. Fe-
bruarij 1636. §. neque ex dictis teſtibus, coram Mac-
chianello, et in d. Auenionen. ſeparationis thori 17.
Maij 1662. §. 1. et ſeq. coram Reuerendiſs. D. meo
Decano.*

6 Rurſus hæ qualeſquales atteſtationès cor-
ruunt, & confutantur alijs atteſtationibus
Parochi, & Religioſorum de pia vita, & bona
fama Ioſephi teſtificantium, vt in his terminis
ponderauit *Rot. d. deciſ. 441. num. 6. in fin. par. 1.
7 recent.* quibus et ratione perſonarum, & ra-
tione materiæ ſemper eſſet, magis deferen-
dum, *Pariſ. dicto conſ. 54. num. 30. et 31. lib. 4.
Roland. conſ. 27. num. 30. lib. 1. Riminald. iun. conſ.
174. num. 22. et 21. Farin. conſ. 157. num. 8. lib. 2.
et Rot. in dicta Auenionen. ſeparationis Thori, §.
vnde non ſuffragantur, coram Reuerendiſs. D. meo
Decano.*

Et ità vtraque parte informante deciſum
fuit.

PRATEN. IVRIS CONFERENDI.

Luna 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Periurus repellitur à limine iudicij, & ex eo quod iurauerit non appellare, ſeu petere reductionem ad arbitrium boni viri quando non poſſit recurrere ad beneficium reſtitutionis in integrum, & præſertim illius, quæ ſub clauſulis generalibus cuiuſcunque appellationis apponitur: Interuentus beneficiatorum in Capitulo pro aliquibus actibus quando non concludat quod poſſint interuenire pro alijs diuerſis.

SVMMARIVM.

1 *Iurans à laudo non reclamare, nec petere reductionem ad arbitrium boni viri, incidit in periurium, ſi abſque abſolutione appellauit, & litem proſequutus fuit.*

2 *Periurium repellit à limine iudicij.*

3 *Reſtitutio in integrum non dicitur intentata, ſed via ordinaria appellationis, quando proceditur in vim commiſſionis cum ordinaria formula appellationis, etiamſi dependenter in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitutionis in integrum.*

4 *Ab appellatione principaliter intentata non infertur ad reſtitutionem in integrum.*

5 *Reſtitutioni in integrum, quando dicatur renunciatum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum.*

6 *Manutentio non datur, quando ceſſat quaſi poſſeſſio.*

7 *Beneficiati non poſſunt ex quaſi poſſeſſione intereſſendi Capitulo quoad aliquos actus prætendere interuentum quoad diuerſos, in quibus non habent intereſſe, & non interuenerunt imò fuerant dimiſſi à Capitulo.*

8 *Poſſeſſio quando ſit compatibilis, & diſcretiua quoad diuerſos effectus.*

9 *Poſſeſſio priuatiua probatur ex dimiſſione aliorum, qui dimiſſioni acquieuerunt.*

10 *Scientia negari non poteſt in facto proprio præſertim ſtante multiplicitate actuum, & alijs circumſtantijs.*

11 *Actus vnicus admittendi beneficiatos in Capitulo non præiudicat Dignitatibus, & Canonicis, qui per centum, & vltra annos ſoli, & abſque interuentu Beneficiatorum aliquos actus peregerunt, & num. 12.*

13 *In ſummariſſimo manutentionis non attenduntur ea quæ reſpiciunt bonum ius, ſed reijciuntur ad petitorium.*

14 *Manutentio non datur in poſſeſſione actuum, à qua quis vigore laudi emologati cecidit facto proprio.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CDLXVIII.

COntrouerſiam inter dignitates, & Canonicos, ac Portionarios, ſeu Cappellanos Cathedralis Pratenſis laudo Eminentiſſimi Cardinalis Leopoldi Medices de voto duorum iuriſconſultorum terminatam, & biennali acquieſcentia magis magiſque ſopitam inſtaurare ſatagebant Portionarij, manutentionem in quibuſdam actibus ab eodem laudo reiectis prætendentes, ſed quia ab eo non reclamare iurauerant, & de ſufficienti poſſeſſione non docuerunt, aliam deciſionem ab hoc Sacro Tribunali non reportarunt, quàm obſtare periurium, & petitam manutentionem eſſe denegandam.

Obſtat ſane periurium, cum enim quatuor Cappellani nomine proprio, & procuratorio aliorum, qui vlterius compromiſſum diuturna lite ratificarunt, controuerſias cum dignitatibus, & Canonicis vertentes compromiſerint in dictum Eminentiſſimum Cardinalem ad relationem duorum Iuriſconſultorum inibi expreſſorum, & à laudo ferendo non reclamare, nec reductionem ad arbitrium boni viri petere ſub iuramento
1 promiſerint, non erat vtique locus appellationi, nec inſtantiæ manutentionis, niſi ijdem met Cappellani, qui compromiſerant, abſolutionem à præſtito iuramento obtinuiſſent, cum igitur ea neglecta appellauerint, & ad litis proſequutionem proceſſerint, inciderunt profecto in periurium vt in his terminis *Rota deciſ.* 424. *numer.* 1. *& 2. apud Poſt. de ma-*
2 *nut.* quod ipſos à limine iudicij, & à petita manutentione repellit *vulg. l. ſi quis maior C. de tranſact. Poſth. de manut. obſeru.* 68. *numer.* 5. *Rota diuerſ. deciſ.* 868. *numer.* 2. *part.* 4. *& coram Gregor. deciſ.* 64. *numer.* 1. *& 2. & alibi paſſim.*

Non obſtante, quod per renunciationem appellationi, & reductioni ad arbitrium boni viri non dicatur renunciatum reſtitutioni in integrum: omiſſo enim, quod authoritates allegatæ in alijs terminis, quam illis periurij loquuntur, non ſubſiſtit in facto, quod Be-
3 neficiati proceſſerint per viam reſtitutionis in integrum, ſed per viam appellationis, vt conſtat ex commiſſione mihi directa cum ordinaria, & regulari formula puræ, & ſimplicis appellationis, non autem reſtitutionis in integrum niſi dependenter ab appellatione, & incidenter appoſitæ in clauſulis exequutiuis, & cum clauſula prout de iure apponi ſolita in quibuſcumque commiſſionibus appellationum, ad ea quæ animaduertit *Rota in Segobricen. Parochialis* 2. *Decembris* 1602. *numer.* 2. *coram Pamphilio Seniore impreſſa apud Marcheſ. de commiſ. part.* 2. *fol.* 11. *&* 12. vn-
4 de ab appellatione vere, & principaliter interpoſita, & in compromiſſo expreſſe prohibita non poteſt argui, ſeu inferri ad diuerſam reſtitutionem in integrum, vt bene *Odd. de reſtit. in integrum part.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 6. *num.* 63. *cum ſeqq.*

Cæterum compromittentes nedum appellationi, & reductioni ad arbitrium boni viri renunciarunt, ſed ſimili iuramento promiſerunt, omnia ab arbitris definienda habere rata, grata, firma, & valida omni meliori modo, & ſub quouis prætextu non impugnare, vnde non poterant petendo manutentionem ea quæ in laudo determinantur,
5 ſub uertere, nec obtinere reſtitutionem in integrum, cui per huiuſmodi effrenata verba iuramento munita renunciatum fuiſſe probant *Boſſ. in prax. tit. de appell. numer.* 19. *Contard. in l. vnica limitat.* 8. *numer.* 19. *C. ſi de moment. poſſeſſ.* & bene conferunt tradita *per Curt. iun. conſ.* 18. *numer.* 3. *ad fin. verſ. quarto principali, & n.* 4. *per tot.*

Periurio accedit poſſeſſionis defectus, non enim conſtat, Portionarios ante laudum fuiſſe in quaſi poſſeſſione controuerſos actus exercendi, & quatenus aliquam poſſeſſionem tunc habuiſſent, ab ea poſt laudum promulgatum proprio facto ceciderunt, vnde
6 quaſi poſſeſſione ceſſante fruſtra prætenditur manutentio *ad textum in* §. *retinendæ inſtit. de interd. Roland. conſ.* 9. *nu.* 18. *lib.* 3. *Dunoz. iun. dec.* 549. *n.* 356. *vtrobique n.* 1.

Non erant enim in hac quaſi poſſeſſione
7 ante laudum, quippe ex eo, quod ijdem Portionarij in aliquibus actibus interfuerint Capitulo, non ſequitur quod indifferenter, & in alijs actibus, de quibus eſt quæſtio debeant pariter intereſſe, & veniant appellatione Capituli, in illis enim in quibus agebatur de intereſſe maſſæ communis, de electione communium miniſtrorum, de præſentatione ad quædam beneficia iuriſpatronatus Capituli ſimul, & Portionariorum, & ſimilibus communibus actibus, vltro admittitur eorum quaſi poſſeſſio, negatur tamen, & quidem iuremerito in alijs, quæ reſpiciunt ſeparatam iuriſdictionem, electionem ſcilicet Vicarij Capitularis, collationem, & præſentationem aliorum beneficiorum, & his ſimilia, quæ nedum leguntur per centum, & vltra annos à ſolis dignitatibus, & Canonicis peracta, ſed etiam in pluribus actibus, in quibus res communes non tractabantur, apparent Portionarij literaliter excluſi, ſeu dimiſſi à Capitulo, adeo vt non ſolum conſtet de
8 diſcretiua, & compatibili poſſeſſione dictos actus iuxta illorum diuerſam naturam exercendi *Rota coram ſan. mem. Gregor. deciſ.* 491. *numer.* 2. *& in Carpentoraten. iuriſdictionis, & præcedentiæ* 27. *Iunij* 1670. §. *nec dicatur, & ſeq.*
9 *coram Illuſtriſſimo D. Beuilaqua*, ſed etiam de poſſeſſione Capituli priuatiua, quoad Portionarios in tractandis huiuſmodi actibus à Capitulo dimiſſos, & dimiſſioni acquieſcentes ad *gloſ. in l. qui luminibus ff. de ſeruit. vrban. præd. Poſth. de manut. obſeru.* 73. *numer.* 29. *&* 30. *Gregor. deciſ.* 472. *numer.* 1. *& in dicta Carpentoraten. iuriſdictionis, & præcedentiæ* §. 1. *&*
10 §. *his accedit*, qui propterea negare non poſſunt ſcientiam, quę ex proprijs dimiſſionibus, multiplicitate actuum, illorumque deſcriptione, & alternatione apud ipſos Portiona-

Google

tionarios ſatis ſuperque deſumitur, *Abb. in cap. cum Eccleſia numer. 25. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Rota deciſ. 57. numer. 16. apud Poſth. de manut. deciſ. 306. à numer. 1. vſque ad octauum coram Seraph. & deciſ. 429. numer. 2. verſ. ex qua ſtalli par. 4. rec.*

Neque aduerſatur, quod Portionarij vlti-
mę electioni Vicarij Capitularis interfuerint,
quodque vigore conſtitutionum Eccleſiæ
veniant appellatione Capituli, & ſic etiam
ex diſpoſitione Teſtatoris admitti debeant
ad diſtributionem dotium Capitulo deman-
11 datam, quia vnicus interuentus Cappella-
norum electioni Vicarij, vel ex gratioſa
conniuentia proceſſit, & ſic dignitatibus, &
Canonicis, qui ſpatio ſæculi, & vltra ſoli,
& abſque Portionarijs Vicarium elegerant
non præiudicauit *Rota deciſ. 443. numer. 7. verſ. non obſtat, & ſeqq. part. 5. tom. 2. & deciſ. 310. numer. 29. part. 9. recent. & deciſ. 23. numer. 30.*
12 *coram Zarate*, vel reputari debet turbatiuus,
qui in præiudicium centenariæ poſſeſſionis
non meretur attendi *cap. licet cauſam de Probat. Poſth. de manut. obſeru. 71. numer. 5. & Rota poſt ipſum deciſ. 71. numer. 7. & coram Mantic. dec. 296. n. 4.*
13 Alia vero, quæ reſpiciunt bonum ius vr-
gentibus reſponſionibus ex parte Capituli re-
darguebantur, ſed maiorem attentionem non
requirunt in ſummarijſſimo manutentionis
judicio, à quo huiuſmodi diſputationes ad
petitorium reiiciuntur, *Rota deciſ. 507. num. 3. part. 1. diuerſ. deciſ. 138. num. 5. apud Poſth. de manut. & dec. 159. nu. 5. cor. Bich.*

Cęterum ſi quam poſſeſſionem, præſer-
tim reſpectu diſtributionis dotium Portiona-
rij ante laudum habebant, ſatis eſt quod lau-
dum ſuperuenerit, & ab eo coram ipſis per-
lecto nondum non fuerit reclamatum, ſed
poſtmodum fuerit exequutioni demandatum
mediante multiplicata diſtributione dotium,
ac expeditione negotiorum ad maſſam com-
munem non ſpectantium facta à ſolis Cano-
nicis, & dignitatibus, & reſpectiue cum di-
miſſione portionariorum à Capitulo in
huiuſmodi caſibus: patet igitur laudum fuiſ-
14 ſe emologatum, & ſaltem quoad poſſeſſio-
nem actuum ibidem expreſſorum Beneficia-
tos ſe habuiſſe pro ſpoliatis imò ab illorum
poſſeſſione proprio facto cecidiſſe, & ſic pe-
titam manutentionem obtinere non poſſe
Marant. de ord. iudic. part. 4. diſtinct. 7. ſub num. 25. Scacc. de iudic. lib. 2. cap. 9. numer. 1278. Coccin. deciſ. 1940. numer. 4. & Bich. deciſ. 283. num. 31.

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

SORANA PAROCHIALIS:

Lunæ 7. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Concurſus ſeruari debet in prouiſione Parochialis ſi fuit adhibitus in vltimo ſtatu, adeout non releuet ſtatus præcedens, niſi probetur per confeſſionem partis, inſtrumentum publicum, vel rem iudicatam: Prouiſiones Apoſtolicæ non mutant ſtatum Parochialitatis, & Collegialitas quando non probetur.

SVMMARIVM.

1 *Litera Apoſtolicæ non dantur exequutioni, quando narrata non iuſtificantur plenè, & concludenter.*

2 *Reo, & poſſeſſori ſufficit vincere per non ius actoris.*

3 *Concurſus ſeruatus in vltimo ſtatu Parochialitatis ſeruari etiam debet in ſubſequenti vacatione.*

4 *Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet etiam præcedens quaſi centenarius.*

5 *Vltimus ſtatus attenditur non obſtante contrario præcedente, qui non probetur per confeſſionem partis, rem indicatam, vel inſtrumentum publicum.*

6 *Prouiſio Apoſtolica non alterat ſtatum Parochialitatis alijs præcedentibus, & ſubſequentibus prouiſionibus inductum.*

7 *Concurſus non requiritur in Parochiali vacante in Curia per aſſequutionem alterius cum decreto illam dimittendi.*

8 *Conſtitutio aliquid ſupponens ad ſuggeſtionem partis non diſponit.*

9 *Erectio in Collegiatam concedi non ſolet à Summo Pontifice niſi ex vrgentibus cauſis, & præuia matura deliberatione.*

10 *Vltimus ſtatus non euertitur probatione, quæ non ſit omninò clara, & indubitata, & num. 11.*

12 *Bulla, quæ habet datam poſt obitum Pontificis, à quo ſupponitur emanaſſe, eſt valde ſuſpecta.*

13 *Copia nulliter extracta lite pendente non expreſſo apud quem originale conſeruaretur non attenditur.*

14 *Vnica enunciatiua non attenditur præſertim in concurſu plurium contrariarum.*

15 *Dignitas non inducitur per abuſiuam, & ſimplicem nuncupationem Abbatiæ dum deficiunt effectus dignitatis, & ſignanter adminiſtratio iuriſdictionalis, & communis reputatio dignitatis.*

16 *Collationes factæ per Ordinarium præuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CDLXIX.

PArochialem S. Simeonis Albeti, ad quam
Carolus ab ordinario in concurſu fuerat
præelectus, Antonius ſub narratiua, quod
concurſus ad illam vti dignitatem Collegia-
tæ Eccleſiæ nulliter, & de facto fuiſſet indi-
ctus, ab Apoſtolica ſede impetrauit, exequu-
tionem tamen literarum nec ab Epiſcopo
Verulano in prima inſtantia, nec hodie à Sa-
cra Rota in gradu appellationis potuit re-
portare, cum narratiuam præfatam non iu-
1 ſtificauerit, prout plenè, & concludenter
tenebatur *Gonzal. ad reg. 8. Cancel. in annot.
contr. nullit. numer. 228. & ſequen. Baratt. deciſ.*
175. *numer.* 1. *&* 2. cum alijs in caſu ſimili
cumulatis *in deciſ.* 147. *ſub princ. & numer.* 1.
& 2. *part.* 10. *recent.* prætermiſſa omni alia diſ-
2 cuſſione iurium Caroli, cui reo, & poſſeſſo-
ri ſufficit vincere per non ius actoris *l. qui ac-
cuſare C. de edend. l. fin. C. de rei vindic. Caſſad.
deciſ. 3. num. 5. de reſtit. ſpoliat. Rota coram Bich.
dec. 241. in fin.*

Confutatur autem potius, quàm iuſtifice-
tur huiuſmodi narratiua, cum enim in præ-
cedenti vacatione Fabritius Abbruzzeſius,
per cuius obitum ſuperuenit controuerſa va-
catio, Parochialem obtinuerit à Sede Apo-
ſtolica per obitum Franciſci Narducci in
menſe Nouembris reſeruato, eo quia infra
tempus in conſtitutione Piana præfixum non
fuerat ſignificata perſona in concurſu appro-
bata, hinc inductus fuit vltimus ſtatus Paro-
chialitatis cum quaſi poſſeſſione collationis
3 per concurſum in prouiſionibus Parochia-
lium neceſſarium, qui proinde in hac ſubſe-
quuta vacatione ritè, & rectè fuit indictus,
& ſeruatus, ad celebrem *textum in cap. conſul-
tationibus de iurepatr. & in his terminis Rota deciſ.*
579. *numer.* 2. *in fin. part.* 2. *& deciſ.* 57. *numer.*
34. *& ſeq. part.* 10. *recent. deciſ.* 340. *numer.* 11.
coram Rotas deciſ. 1616. *numer.* 4. *coram Coccin.
& deciſ.* 41. *numer.* 1. *coram Caril. in Barchino-
nen. Canonicatus* 8. *Iunij* 1668. §. *quamuis hodie
coram R. P. D. meo Vicecomite, & in Parmen.
Parochialis* 23. *Febr.* 1671. §. *vacatio coram Il-
luſtriſſimo D. meo Beuilaqua Vrbis Gubernatore
confirmata* 26. *Iunij eiuſdem anni* §. *quæ omnia co-
ram R. P. D. meo Roudinino.*

4 Vltimo ſtatui præcedens quaſi centenarius
reſpondet; vſque enim ab anno 1576. abſ-
que vlla dignitatis, ſeu collegiatæ mentione
Eccleſia, de qua agitur tamquam ſimplex
Parochialis præuio concurſu collata proba-
tur, & ſucceſſiue ſuperuenerunt aliæ proui-
ſiones factæ per concurſum, & reſpectiue ſi-
ne mentione dignitatis, adeout nec recurri
5 valeat ad præcedentem ſtatum contrarium,
qui ad effectum de quo agitur non releuaret,
niſi vlterius per confeſſionem partis, rem iu-
dicatam, ſeu inſtrumentum publicum ere-
ctionis probaretur talis *Lotter. de re benefic.
lib. 1. quæſt. 34. numer. 26. & 29. Dunoz. iun.
deciſ. 79. numer. 1. & 2. Rota recent. deciſ. 13.
numer. 26. & 27. part. 6. cum alijs cumulatis in
Melenitana Beneficij 19. Febr. 1666.* §. *minus re-
leuat verſ. proprietas coram Illuſtriſſimo Otalora
Præſide Granaten. & in Praten. Cappellaniæ* 10.
Iunij 1672. §. *quia obiectum coram R. P. D. meo
Emerix.*

Huiuſmodi profectò non ſunt probatio-
nes Antonij, non quidem duo prouiſiones
relatę in eius *Summario numer.* 10. quæ etiam
aliunde non releuarent: illa enim anni 1637.
facta ſine concurſu, & cum expreſſione di-
gnitatis in Collegiata cum emanauerit à Se-
6 de Apoſtolica non alterat ſtatum Parochia-
litatis alijs præcedentibus, & ſubſequentibus
prouiſionibus inductum *Seraph. deciſ.* 1301.
numer. 2. *Comitul. deciſ.* 60. *numer.* 3. *Eminen-
tiſſimus Ottbob. deciſ.* 125. *numer.* 12. *& deciſ.*
224. *num.* 17. *ac in Vaſionen. Prioratus* 18. *Iun.*
1668. §. *quia animaduerterunt verſ. quo vero ad
prouiſiones Apoſtolicas coram Reuerendiſſimo Dom.
meo Decano*, & in his terminis *deciſ.* 141. *num.*
11. *part.* 7. *recent.* Alia verò anni 1654. retor-
quetur quatenus dignitatis non facit mentio-
nem, ac non aduerſatur, quatenus emana-
uerit ſine concurſu, qui in hac Parochiali
7 tunc vacante in curia per aſſequutionem
alterius cum ſpeciali decreto eam dimitten-
di, non requirebatur, iuxta ſtylum Datariæ,
de quo teſtantur *Gonzal. ad reg.* 8. *Cancell.
gloſſ.* 6. *numer.* 116. *& magis præcisè Barboſ. ad
Concil. ſeſſ.* 24. *cap.* 18. *de reform. numer.* 6. vbi
alios concordantes adducit, *& de offic. Paroch.
part.* 1. *cap.* 2. *numer.* 25. *& Pirr. Corrad. in prax.
benefic. lib.* 3. *cap.* 3. *numer.* 5. *ad fin. verſ. deci-
mus nonus caſus*, vbi, quod vidit ita quotidie
ſeruari.

Similiter nec Bulla ſan. mem. Clementis
Octaui, aliud enim non continet, quam
vnionem plurium beneficiorum, & erectio-
nem duorum Canonicatuum cum omnibus
iuribus, & priuilegijs, quibus Canonici alia-
rum Collegiatarum fruebantur, erectionem
autem Eccleſiæ in Collegiatam nullatenus
concedit, & quamuis Eccleſiam tunc eſſe
collegiatam ſupponat, ſuppoſitum tamen
non ſubſiſtebat, nedum enim præcedens ere-
ctio in Collegiatam nullo modo probatur,
ſed nec vlla argumenta, ſeu veſtigia Colle-
gialitatis ante huiuſmodi Bullam concurre-
bant, adeò vt ex confeſſione ipſius Antonij
emiſſa in alio iudicio dilucidè appareat, Ec-
cleſiam S. Simeonis non prius, quam de an-
no 1596. mediante dicta Bulla erectam fuiſ-
ſe in Collegiatam, qua de re ex præfato ſup-
8 poſito ad erroneam ſuggeſtionem partium
inſinuato non poteſt vtique inferri ad diſpo-
ſitionem, ſeu erectionem in Collegiatam, ad
9 quam niſi ex vrgentibus cauſis, & præuia
matura deliberatione Summus Pontifex de-
uenire non ſolet, vt teſtatur, *Corrad. in prax.
benef. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 6. *& pluribus ſequent.*
vnde ſatis, ſuperque ceſſat erectio in Colle-
10 giatam, quamuis etiam ſufficeret, quod
non eſſet omninò clara, & indubitata, ne in
concurſu vltimi ſtatus veniret attendenda
Lotter. de re benefic. lib. 1. *quæſt.* 34. *numer.* 11.

Add.

Adden. ad Bur:tt. deciſ. 776. numer. vltimo Dunoz. iun. dicta deciſ. 79. numer. 2. et deciſ. 96. nu. 6. Rota recent. deciſ. 73. numer. 18. et 34. part. 11. et deciſ. 90. numer. 12. et 13. part. 12. et in citata Meleuitana Beneficij 19. Febr. 1666. §. talem in fin. coram Ill.Otalora.

11 Minus denique attendi debent enunciatiuæ, & æquiuoca ſigna, quæ ſuperlatiuæ
probationi ad hunc effectum requiſitæ eo
minus poſſunt æquipollere, quia ante præfatam Bullam Clementis nulla prorſus ſigna
dignitatis, ſeu Collegialitatis concurrunt, ex
duabus autem enunciatiuis, quæ dantur illa
deſumpta ex Bulla Sixti Quinti eſt valdè ſu-
12 ſpecta dum Bulla habet datam anni 1593.
triennio poſt illius Pontificis obitum. Alia
vero circa Collegialitatem deſumpta ex quodam teſtamento non fuit habita in conſide-
13 ratione, tum quia copia teſtamenti fuit nulliter extracta lite pendente non expreſſo apud
quem originale, ne forſan videri poſſet, con-
14 ſeruaretur, tum quia hæc enunciatiua tollitur à pluribus contrarijs, & tamquam vnica non debet attendi *Bald. in l. optimam num. 9. C. de contrab. et commit. ſtipul. Gregor. dec. 77. nu. 7. et Dunoz iun. dec. 749. nu. 2.*

Alia vero æquiuoca ſigna, & recentes enunciatiuæ, quæ in erroneam ſequelam dictæ Bullæ ſuperuenerunt deſtruuntur certioribus ſignis probationibus, & enunciatiuis
optimè comprobantibus Parochialitatem, &
excludentibus nedum Collegialitatem, ſed
etiam dignitatem, quam nec abuſiua, nec
15 ſimplex nuncupatio Abbatiæ concludit, ſeu
importat dum effectus dignitatis deficiunt,
& ſignanter iuriſdictionalis adminiſtratio, &
conſuetudo, ſeu communis reputatio dignitatis *Ancbar. in Clem. 1. numer. 1. ante med. verſ. nomine autem de præben. Archid. in cap. 1. num. 2. de conſuet. in 6. Tambur. de iur. Abb. tom. 1. diſp. 1. quæſt. 2. numer. 8. et ſeqq. Rota coram Pen. dec. 1547. 1597. et 1603. per totam.* Aduerſantibus
16 præſertim collationibus præuio concurſu ab
ordinario factis, ex quibus beneficium non
eſſe dignitatem Collegiatæ Eccleſiæ firmauit
in ſpecie *Rota in dicta Parmen. Parochialis xiij Iunij 1671. §. quæ omnia in princ. coram R. P. D. meo Roudinino.*

Et ita vtraque parte informante deciſum fuit.

ROMANA ASSECVRATIONIS.

Mercurij 9. Maij 1674.

ARGVMENTVM.

Quantitas mercium aſſecuratarum vnde probetur: Aſſecuratores qui ſolam barattariam exceperunt tenentur ad omnes alios caſus etiam culpa Nauarchi contingentes, quia barattaria requirit dolum, & præexiſtentem machinationem Nauarchi.

SVMMARIVM.

1 *Oneratio mercium aſſecuratarum probatur apocha oneratoria atteſtationibus adminiculata.*

2 *Aſſecurationis ſtipulatio committitur, quoties merces aſſecuratæ non docentur exoneratæ in Portu deſtinato.*

3 *Aſſecurationis caſus dicitur eueniſſe ex deprædatione per claſſem amicam, de qua fuit expreſſè cogitatum, & num. 8.*

4 *Ac etiam ex ſola exceptione barattariæ, quæ firmat regulam in omnibus alijs caſibus non cadentibus ſub exceptione, & num. 9.*

5 *Argenti extractio ab vno ad aliud Regnum non reperitur de iure prohibita.*

6 *Exterus origine, & incolatu præſumitur ignarus legum Regni, quo tranſit.*

7 *Barattaria non committitur ſine præexiſtenti machinatione Nauarchi, & dolo præordinato ad caſum ſiniſtrum, & proprium lucrum.*

9 *Aſſecuratores, qui exceperunt ſolum caſum barattariæ tenentur ad damnum, etiamſi prouenerit ex culpa Nauarchi.*

10 *Amplia etiamſi Nauarchus fuerit prapoſitus ab aſſecuratis.*

11 *Aſſecuratores ſolent eſſe admodum ſubtiles, & diligentes in opponendis exceptionibus, quibus promiſſam ſolutionem retardent.*

DECISIO CDLXX.

EX duobus fundamentis, quibus Sacra
Rota die 5. Decembris 1670. aſſecuratores Nauis Vigna dorata nuncupatæ ad emendationem amiſſi olei non teneri reſoluerat,
quamuis etiam hodiè primum admiſerit, non
probari nimirum, quod conſiderabilis pars
olei vi tempeſtatum fuerit effuſa, non tamen
admiſit ſecundum, quod nempè barattariæ
caſus euenerit, & propterea cum primum
per ſe ſumptum nullius releuantiæ remaneat,
à dicta deciſione receſſit, ſiue enim ex primo,
ſiue ex quocunque alio caſu oleum perierit,
ſatis eſt barattariam, ab aſſecuratoribus vnicè
exceptam, non fuiſſe commiſſam, ad hoc vt
dempta rata olei in Portu Gadicenſi recuperati, commiſſa fuerit ſtipulatio aſſecurationis
1 ad proportionem reſidualis quantitatis, cuius
oneratio in Portu Brunduſij ex apocha oneratoria duabus atteſtationibus adminiculata
abundè iuſtificatur, *Salyc. in l. cum proponas nu. 5.*

C. de

Digitized by Google

C.de nautic.fænor. Stracc. de aſſecur. gloſ. 11. *nu.* 50. *Giurb.obſeruat.* 73. *num.* 4. *Rot. coram Coccin. deciſ.* 66. *num.* 1. *& 2. & in par.* 5. 10. 2. *recent. deciſ.* 571. *num.* 4. Cum enim aſſecuratores promiſerint pro his oleis velle teneri *fin'à tanto ſaranno intieramente ſcaricati è ſalnamento in terra come*
2 *ſopra*; ſatis eſt, quod olea numquam ad deſtinatum PortumOſtendæ peruenerint,vt factus ſit locus obligationi, *Alex. in l.à Titio ita ſtipulatus numer.* 3. *poſt med. ff de verb. obligat.* & poſt alios *Mantic. de tacit. lib.* 14. *tit.* 4. *num.* 26.

Non obſtat, quod Claſſis Hiſpana ob introductionem argenti extrahi vetiti ab illis Regnis, Nauem ſupradictam interceperit, magnamque olei quantitatem in eius vſum
3 conſumpſerit; quia cum interceptio, & conſumptio aliundè prouenerit, quam à barattaria, comprehenditur ſub altero ex periculis per aſſecuratores indiuiduatis, *di repreſaglie, e rubbaria di amici, & inimici*, vt in his terminis *Rot.deciſ.* 24. *ſub princ. verſ.nam aſſecuratio par.* 6.
4 *recent.* accedentibus verbis generalibus, & effrenatis cuiuſcumque ſiniſtri euentus, præterquam barattariæ, cuius ſola exceptio firmat regulam in omnibus alijs caſibus ſub exceptione non cadentibus, vt in ſpecie *Angel. conſ.* 1190. *numer.* 5. *Bald. conſ.* 395. *num.* 6. *verſic. certe l.b.* 2. *pleniſſime Rota in mox allegata deciſione* 24. *fa.è per tot. & deciſ.* 54. *numer.* 19. *part.* 6. *recentior. & in Romana aſſecurationis* 20. *Iunij* 1673. §. *in iure, coram R. P. D. meo Matthæio.*

Caſum verò ſub barattaria non contineri ex circumſtantijs hodiè nouiter deductis, & diſtinctius relatis Domini deducebant,quippè
5 argenti extractio de iure non reperitur prohibita, vnde quatenus vigeant in Hiſpania leges particulares huiuſmodi extractionem prohibentes, non propterea inferunt, ſeu
6 concludunt ſcientiam, & dolum Nauarchi, quia cum eſſet origine Doncherchenſis, incolatu autem Venetus,particulares leges Hiſpaniæ ignoraſſe præſumitur, per ea, quæ diſtinguendo ad rem tradunt *Bartol. in l. cunctos populos ſub num.* 20. *& Bald. num.* 22. *cum ſequela cæterorum repetentium, C.de Summ.Trinit. & Fid. Cathol. Cornell. conſ.* 99. *num.* 1. *lib.* 1. *Seraphin. de priuileg.iurament. priuil.* 4. *numer.* 173. *& ſeqq. et Farinac. in fragm. verba bandimenta numer.* 24. Stante autem tali præſumptione, imò poſſibilitate ignorantiæ excluditur nedum alle-
7 gari mereatur barattaria, quæ ſine præexiſtenti machinatione Nauarchi, & dolo præordinato ad caſum ſiniſtrum, & proprium lucrum non committitur, *Stracch. de aſſecur. gloſ.* 31. *num.* 2. *& 3. Giurb. obſeruat.* 73. *numer.* 3. 25. *et* 27. *Monach. deciſ. Florent.* 1. *numer.* 9. 10. 44. *&* 45. *Rot. allegans concordantes deciſ.* 54. *numer.* 4. *par.* 14. *recent. in Romana aſſecurationis* 5. *Maij* 1636. §. *nec verum in fin. coram Macchiauello, et in d. Romana aſſecurationis* §. *excluditur coram R.P.D. meo Matthæio.*

Eoque minus extractio argenti meretur attendi quia de illius aſſecuratione non agitur, imò binæ ſententiæ, quæ occaſione dictæ extractionis prodierunt ad aliud non tendunt, quam ad punitionem ſolius Nauarchi eiuſque bonorum, & argenti confiſcationem; Tantum verò abeſt exinde ad olei amiſſionem inferri, quia eædem ſententiæ Nauem, oleum, omniaque alia bona veris Dominis, prout docuit euen-
8 tus, reſtituenda eſſe determinauerint; ceſſant proinde termini barattariæ, & applicantur illi deprædationis, ſeu conſumptionis prouenientis ab amica Claſſe, cuius periculum expreſsè in ſe ſuſceperunt aſſecu-
9 ratores, iuxta ſuperius animaduerſa, & proindè ad emendationem damni tenentur, etiamſi huic conſumptioni cauſam dare potuerit aliqua culpa Nauarchi, quæ ſub caſu barattariæ dumtaxat excepto venire non poteſt, iuxta ſuprallegatas *deciſiones* 24. *par.* 6. *recent. et in Romana aſſecurationis* 26. *Iunij* 1673. §. *in iure, coram R. P. D. meo Matthaio, et probant Scacc. de commerc. et camb.* §. 1. *quæſt.* 1. *numer.* 155. *Santern. de aſſecurat. par.* 4. *nu.* 18. *et* 19.

Excluſo igitur dolo, & barattaria,
10 obijci non poteſt, quod Nauarchus fuerit ab aſſecuratis præpoſitus, nam præterquā quod ille fuit dumtaxat conductus ad aſportandum oleum, cum in reliquis præpoſitus fuiſſet miniſter nuncupatus *il ſopracarico*, certum eſt quod ſolam illius barattariam præſeruarunt aſſecuratores, vnde illa
11 ex prædictis ceſſante non poſſunt ad alias exceptiones recurrere, in quibus opponendis, vt promiſſam ſolutionem retardent, ſolent eſſe admodum ſubtiles, & diligentes, *Santern. de ſponſion. part.* 4. *numer.* 48. *Rot. Iannen. deciſ.* 5. *num.* 11. *circa princip verſ. quia aſſecuratores, et Fontanell. deciſ. Catal.* 244. *num.* 10.

Et ita partibus informantibus fuit reſolutum.

LEODIEN. BENEFICII.

Mercurij 9. *Maij* 1674.

Argumentum habetur ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Exceſſus non præſumitur, & probari debet ab allegante.*

2 *Expenſa iudiciales iuſtificantur ex actis, & reficiuntur integraliter.*

3 *Expenſa extraiudiciales pro honorarijs Aduocati, & Procuratoris, ac mercede Sollicitatoris, & Copiſta taxari ſolent in ſcutis decem pro qualibet inſtantia.*

4 *Expenſa in cauſis Vltramontanis factæ in ſcutis taxantur in ducatis in compenſationem cambiorum, quæ pro tranſmiſſione pecuniarum ſoluuntur.*

DE-

Digitized by Google

DECISIO CDLXXI.

TErminata tribus conformibus benefi-
ciali controuerſia inter Ioannem, &
Gregorium agitata, iudex tertiæ ſententiæ
expenſas duarum poſteriorũ ſententiarum in
ducatis nonaginta octo taxauit, appellante
autem Ioanne ab exceſſiua taxatione, & re-
gulari dubio deſuper propoſito, pro Grego-
rio informante hodie Domini reſponderunt
non conſtare nimirum de exceſſiua taxatio-
ne.

1 Exceſſus enim, qui non præſumitur, &
debet ab allegante probari *Rota deciſ.384. par.
14. recent. deciſ. 948. coram Dunoʒ. iun. et deciſ.
265. coram Celſ. ubique numer.* 1. in præſenti
2 caſu patenter excluditur, quia expenſæ iudi-
ciales iuſtificantur ex actis, & integraliter
reficiuntur *l. properandum* 11. §. *ſine autem C.
de iudic. cap. finem litibus de dol. et contum. et cap.
calumnia de pæn. Bich. deciſ.* 391. *numer.* 23. *et
in part.* 12. *recent. deciſ.* 153. *numer.* 9. *et tribus*
3 *ſeqq.* extraiudiciales vero pro honorarijs Ad-
uocati, & Procuratoris, ac mercede ſollici-
tatoris, & copiſtæ fuerunt ritè, & rectè ta-
xatæ in ſatis moderata quantitate ſcutorum
decem pro qualibet inſtantia iuxta ſtylum
inueteratum Tribunalis, de quo *apud Bich.
deciſ.* 73. *numer.* 8. *Celſ. deciſ.* 265. *numer.* 29.
in part. 14. *recent. dicta deciſ.* 384. *numer.* 6. *et
in Tranen. iuris ſepeliendi* 26. *Ianuarij præteriti* §.
validum coram me.

Non obſtat, quod expenſæ fuerint per No-
tarium calculatæ in ſcutis, & per Iudicem
taxatæ in ducatis de Camera, in compen-
ſationem enim cambiorum, quæ pro lon-
ginqua tranſmiſſione pecuniarum ſoluuntur,
4 inualuit in cauſis vltramontanis notorius
ſtylus expenſas factas in ſcutis taxandi in
ducatis, vt in alia *Leodien. Beneficij* 4. *Iulij*
1664. §. *nec exceſſus coram Illuſtriſſimo Beula-
qua Vrbis Gubernatore, et in Leodien. expen-
ſarum* 2. *Decembris* 1672. §. *fin. coram R. P. D.
meo Bourlemont*.

Et ita altera tantum &c.

F I N I S.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

MATERIARVM, ET CONCLVSIONVM,

Quæ in his Deciſionibus continentur.

A

ABACALIS

NVMERATIONIS diuerſitas excludit legalitatem inſtrumenti. deciſ. 105. num. 4.

ABBAS

EXEMPTIONEM prætendens tenetur de illa docere legitimè, & ſufficienter deciſ. 338. n. 11.

Etiam cum aſſignatione certi territorij, ibidem num. 12.

ABBATIA

FARFEN. quoad bona, & ſtatutum, vide ſub verb. *Bona*, & ſub verb. *Statutum*.

MENSAE ABBATIALI, ſeu monaſterio quando eccleſia dicatur ſubiecta, ſeu vnita, vide in verbo *Eccleſiam*.

ABLATIVVS

ABSOLVTIVVS per illa verba, *refectis tamen*, quando non importet ſuſpenſiuam conditionem poſſeſſionis, ſed præſeruatiuam iurium, dec. 416. num. 14.

ABSOLVTIO

A RECVRSIBVS danda eſt citata parte, & iuris ordine ſeruato, deciſ. 258. n. 5.

Limita quando eſt commiſſa per Breue gratioſum, tunc enim non requirit citationem partis, & ordinem iudicij, ibid. nu. 6.

Non datur niſi refectis expenſis paſſis occaſione recurſuum, deciſ. 5. num. 13. & dec. 373. num. 3.

Non retardatur propter expenſas de quibus non conſtat, deciſ. 5. num. 15. & deciſ. 258. n. 7.

Tunc enim ſufficit obligatio de ſoluendo expenſas iuſtificandas deciſ. 373. n. 4.

Quidquid dicendum eſſet ſi de expenſis aliquo modo conſtaret, ibid. num. 5.

DANDA eſt recurrenti ad iudices laicos, qui mediante procuratore ad formam Breuis renunciat recurſibus, deciſ. 5. num. 8.

DATVR aliquibus de Capitulo obedientibus quãuis alij non obediant in iure diuiſo ſecus in connexo ibid. num. 10.

IN IVDICIO CRIMINALI aduerſus reiteratam exactionem excludit eamdem exactionem, deciſ. 256. num. 7.

NON CADIT ſuper eo, quod non fuit deductum in iudicio, deciſ. 140. num. 6.

OBTENTA à non habente ſpeciale, ſed generale mandatum ſuſtinetur, quidquid dicendum eſſet in obtinẽnda, deciſ. 258. num. 3.

OBTENTA præſumitur data ritè, & rectè, & ſuſtinetur, quamuis fuiſſet nulliter obtenta, ibidem num. 4.

RENVNCIATIO recurſibus quando dicatur ſufficiens, vt renuncians reddatur capax abſolutionis à cenſuris, deciſ. 373. n. 2.

RETARDARI non debet iuſtificatis conditionibus Breuis ad hunc effectum obtenti, ibid. nu. 1.

SENTENTIA abſolutoria, vide ſub verb. *Sententia*.

ABSOLVTVS

A DELICTO non ex capite innocentiæ, ſed ex defectu probationum vexari poteſt nouis ſuperuenientibus probationibus, eique remanet macula præcedenter contracta, deciſ. 94. numer. 4. & 5.

AB OBSERVATIONE iudicij cum obligatione de ſtando iuri, & ſe præſentando nouis ſuperuenientibus inditijs poteſt illis ſuperuenientibus puandocunque vexari, & ſemper remanent veſtigia prioris iudicij, dec. 311. n. 6.

A RECVRSIBVS ad iudices laicos obtinere poteſt remiſſoriam, deciſ. 258. num. 2.

DIFFAMATIO non tollitur per ſententiam ab obſeruatione iudicij, dum præceſſerunt querela carceratio, depoſitiones teſtium, & præcepta pœnalia acceptata ab abſoluto, dec. 311. n. 7.

PROBATIONES criminum diuerſorum non ſufficiunt ad condemnandum aliquem ſuper delictis, à quibus abſolutus fuit in iudicio ſeparato, deciſ. 269. num. 9.

ACCEPTATIO

INFERTVR ex ſola ſcientia in actu vtili, deciſ. 298. num. 8.

LITTERARVM CAMBII efficit acceptantem debitorem illius, cuius fauore fuerunt ſcriptæ, deciſ. 175. num. 1.

Non infertur ex illarum præſentatione annotata á tergo, ſed potius ex illarum retentione, ibidem num. 4.

Non inducitur quamuis mercator non ſcribat in dorſo literarum, quod eas non acceptabat, dum ille, cui debet fieri ſolutio non vult exigere, ibidem num. 6.

Obligat acceptantem ad ſoluendum adueniente die, ibidem num. 9.

Recuſatio acceptationis tunc ſcribitur à tergo literarum Cambij, quando ille, cui diriguntur, & præſentantur non vult eas approbare ibidem num. 7.

Requirit conſenſum, & mercatoris cui diriguntur, & illius cui debet fieri ſolutio, ibidem num. 5.

NON EXTENDIT actum, ſed roborat ad limites ſuæ latitudinis, deciſ. 178. num. 21.

PENSIONIS probatur ab expeditione Bullarũ requirentes expenſas, dec. 298. num. 6. & 7.

TESTAMENTI nil magis infert quàm id quod continetur in eodem teſtamento, dec. 378. nu. 20.

Digitized by Google

Index Materiarum.

ACCESSVS

Tvtvs dum non patet ad locum examinis, tunc collitigans non tenetur ibidem comparere, nec mittere procuratorem, dec. 24. n. 11.

ACCIDENTIA

Commvniter attenduntur non raro contingentia, deciſ. 141. num. 13. & dec. 396. n. 10.

ACCOLLATIO

Extinctionem inducit, & habet vim veræ, & effectiuæ ſolutionis, deciſ. 452. num. 10.

Solvtionem præſefert, deciſ. 75. num. 12.

Solvtionis vim habet regulariter, dec. 78. nu. 15.

Non tamen in ſubhaſtatione quando deficit conſenſus debitoris, & creditoris, ibidem num. 16.

ACCOLLATARIVS

Tenetvr ſoluere fructus debitorum accollatorum, deciſ. 452. num. 13.

ACQVIESCENTIA

Non relevat quando non eſt voluntaria, ſed meticuloſa, deciſ. 168. num. 11.

ACQVIRENS

Primvs acquirens titulo oneroſo præiudicat filijs etiam vocatis ex propria perſona, deciſ. 339. num. 17.

ACQVISITIO ACQVISITVM

Acqvisitio facta dicitur proprijs pecunijs ceſſionarij, qui cenſum acquiſiuit ex vſufructu ſibi debito, deciſ. 189. num. 1.

Acqvisitvm ex vno titulo non poteſt de nouo acquiri ex alio titulo, vel cauſa, deciſ. 169. numer. 19.

A C T A

Admisso ad cavsam pro excluſione vtriuſque non præiudicat acta, & probationes, deciſ. 14. numer. 3.

Præiudicant tamen admiſſo ad cauſam, qui non venit ex propria perſona inchoando nouum iudicium, ibidem num. 4.

Ac admiſſo ad cauſam in ſtatu, & terminis, qui adhæret alteri ex collitigantibus, tunc enim nec poteſt facere probationes dicto collitiganti denegatas, ibidem num. 5.

Facta antequam præſentetur mandatum procuræ oppoſitum non validantur per illius præſentationem, deciſ. 243. num. 2.

Transportanda non ſunt acta ſuper articulo diuerſo, in quo non emanauit ſententia, nec fuit appellatum, deciſ. 291. num. 2.

Etiamſi conferrent ad cauſam, ibid. nu. 3.

Nec acta articuli diuerſi, à quo cauſa appellationis non fuit deuoluta ad Rotam, etiſi ſignatura reſcripſerit ad Rotam, ibid. n. 5.

Nec acta irreleuantia ad effectum cognoſcendi ſuper viribus ſententiæ iudicis à quo in cauſa prophana, ibidem num. 4.

Nec acta facta coram alio Iudice, coram quo aliquis non fuit citatus, nec in ſententia nominatus, deciſ. 313. num. 3.

Nec acta facta coram alio iudice ad diuerſum effectum, ibidem num. 4.

Quæ non ſunt de neceſſitate, poſſent deduci, vt quis ijs vtatur tanquam iuribus non tanquam actis, deciſ. 291. num. 6.

Sunt ab actore, qui prætendit iniuſtitiam ſententiæ iam execuutæ, & oppoſitæ à reo per viam exceptionis, deciſ. 414. num. 10.

Transportari ſufficit acta ſententię à qua fuit appellatum, deciſ. 291. num. 1.

Transportata integrè dicūtur quoties fuit trāſportatus proceſſus iudicis à quo dec. 313. n. 1.

Actis non tranſportatis manuteutio eſt nulla, deciſ. 192. num. 27.

Et tunc ſuperflua eſt diſcuſſio ſuper meritis ſententiæ, deciſ. 414. num. 11.

Validantvr comparitione procuratoris, dec. 34. num. 28.

A C T I O

Ad damna, et interesse non datur quando illa ceſſant deciſ. 463. num. 8.

Pro Damnis, & intereſſe non validat actum alias nullum, deciſ. 265. num. 19.

De in rem verso an requirat, vt vtilitas nedum in ipſo actu concurrat, ſed etiam vt continuet deciſ. 382. n. 22. & dec. 413. n. 15.

Dirigenda an ſit contra impoſitorem Cenſus, ſeu contra Communitatem in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, dec. 160. num. 2.

Inanis eſt actio quam inopiam debitoris excludit deciſ. 463. num. 6.

Negotiorvm gestorvm datur contra eum cuius negotium geſtum eſt pecunijs alienis dec. 382. num. 19.

Et non ſolum datur negotiorum geſtori contra Dominum, ſed etiam tertio, qui pecunias ſubminiſtrauit negotiorum geſtori cōtemplatione, & in vtilitatem Domini, ibidem num. 20. & dec. 413. num. 13.

Saltem in ſubſidium quando negotiorum geſtor non eſt ſoluendo, deciſ. 382. num. 21. & dec. 43. num. 14.

Vt detur, ſufficit adeſſe vtilitatem in ipſo initio actus quamuis poſtea deficiat, deciſ. 382. num. 22. & deciſ. 413. num. 15.

Alias talis actio nunquam, vel raro competeret ſi deberet pendere ab incerto euentu, d. deciſ. 382. num. 23.

Vtilitas in hac actione, vnde dicatur adeſſe nedum ab initio, ſed ſubinde continuaſſe, deciſ. 382. num. 24.

Non datvr vigore primariæ obligationis, quæ fuit extincta, & nouata, deciſ. 452. n. 12.

Patria potestate durante nō datur inter Patrem & filium, deciſ. 82. num. 10.

Personalis oritur ex quaſi contractu, dec. 83. n. 14.

Qvem de evictione tenet actio eundem agētem repellit exceptio, deciſ. 463. n. 10.

Spolij tranſit in hæredem quamuis non ipſe, ſed defunctus tantum poſſederit, deciſ. 366. n. 3.

Svbsidiaria, ſeu obliqua non datur, quando competit directa, deciſ. 79. num. 4.

ACTIONES

Cessae contra principales dicuntur etiam ceſſæ contra fideiuſſores, deciſ. 350. n. 43.

Directae deſtitutę fomento commoditatis remanent inutiles, deciſ. 265. num. 3.

Ivramentvm perpetuat omnes actiones, dec. 58. num. 4.

A C T I O N E

Ab actione perſonali non bene infertur ad hypothecariam, deciſ. 83. num. 17.

ACTIONIS ACTIONI

Actionis defectus operatur, vt mandatum non ſubſtineatur, nec veniat exequendū, d. 77. n. 3.

Actio-

Index Materiarum.

Actioni perſonali quãdo accedat hypothecaria contra hæredem ſimpliciter adeuntem, deciſ. 83. nu m:11. 12. & 20.

ACTIONVM

Confvsio, vide in verb. *Confuſio*.

ACTOR

Gravari nõ debet onere probãdi per teſtes, quod poteſt haberi confeſſione rei, dec. 178. n. 3.

Probare debet concludẽter ſuam intentionem, deciſ. 392. num. 3.

Tenetur eo magis fundamentum ſuæ intentionis, quæ offuſcatur probationibus adductis per reum, deciſ. 379. num. 22.

Qui incœpit per ſcripturas ſimplices; quarum originalia nõ reperiuntur in publico Archiuio poteſt dare poſitiones reo, an habeat exempla publicam dictarum ſcripturarum, deciſ. 448. num. 7.

ACTVARIVS

Actvarii attestationi ſtandum eſt circa actitata in iudicio, & ſolutiones ſibi factas, deciſ. 241. num. 1.

ACTVS

Agentivm non extenduntur vltra illorum intentionem, dec. 245. n. 9. & dec. 408. n. 14.

Civiliter, et natvraliter quando poteſt ſumi, tũc ſimplex confeſſio non probat actum ſumptũſfuiſſe ciuiliter, dum ſumi potuit naturaliter, deciſ. 411. num. 19.

Effectvm non ſortitus non releuat, dec. 25. nu. 9.

Facti ante Concilium Tridentinum aſcribuntur iuri ordinario non delegato ab eodem Concilio, deciſ. 338. num. 9.

Factvs ad vnum finem non operatur quoad alium, deciſ. 184. num. 26.

In exequutionem præcedentis declaratur ſecundum eius terminos, dec. 219. num. 14.

Facvltativi non præiudicant, dec. 104. nu. 37.

Forma non impleta non ſubſtinetur, dec. 8. nu. 4.

Ineffectvatvs, & ſuſpectus de collatione non attenditur, deciſ. 263. num. 17.

Ivrisdictionales Abbatum non concurrunt cũ illis geſtis per Ordinarios habentes aſſiſtentiam iuris, deciſ. 338. num. 18.

Nec præiudicant Ordinarijs de quorum ſcientia, & patientia non docetur, ibidem numer. 19.

Exerciti per Abbates arguunt Eccleſiã fuiſſe de menſa Abbatiali, deciſ. 252. num. 9.

Exerciti per Epiſcopos iure Ordinario probant ſituationem intra fines Diœceſis, deciſ. 338. num. 8.

Non probantur iuribus extractis lite pendente à particulari Archiuio Monaſterij collitigantis, ibidem num. 17.

Liti qui cauſam dederunt, non debent attendi, deciſ. 128. n. 8. & deciſ. 377. num. 18.

Mandanti, ſeù committenti refertur, non mero exequutori, deciſ. 44. num. 5.

Mandatvm ſpeciale quando præcedit, tunc actus cenſetur factus in exequutionem mandati, quamuis non expreſſi, deciſ. 35. num. 5.

Nvllvs non ſubſtinetur ex adiectione cauſæ alias illum validantis, niſi probetur aliunde quam per aſſertionem gerentis, deciſ. 51. num. 24.

Non validatur ex actione pro damnis, & intereſſe, deciſ. 265. num. 19.

Nec prætextu exonerationis conſcientiæ, deciſ. 51. num. 23.

Omnis perficitur voluntate, & poteſtate, deciſ. 130. num. 3.

Referri non poteſt ad ea, quæ tunc non erant in rerum natura, deciſ. 185. num. 13.

Regvlatvr á ſua cauſa, dec. 28. num. 23.

Seqventes regulantur ex titulo præcedenti, in cuius executionem præſumuntur facti, deciſ. 275. num. 7.

Saevi ante reconciliationem vxoris cum viro non attenduntur ad ſeparationem thori, deciſ. 270. num. 11.

Et vide ſæuitia, & Thori.

Vt svstineatvr fit ſemper interpretatio fauorabilis, deciſ. 182. num. 33

Svbseqvens declarat qualis fuerit intentio ab initio, deciſ. 303. num. 8.

Svbseqventes interpetrantur intentionem agentis, tam in vltimis voluntatibus, quam in donatione, deciſ. 339. num. 7.

Svperflvitas, vt euitetur ſufficit, quod actus operetur quid modicum, dec. 463. num. 5.

Svperflvvs remanere potius debet, quam retorqueri contra agentem, qui enixè, & expreſſe noluit ſibi præiudicare, deciſ. 463. num. 4.

Tvrbativi exiſtimãtur, qui fiunt poſſeſſione per alterum iam adepta, dec. 128. num. 7.

Vitiatvr in totũ quãdo agitur de re indiuidua, vt iuriſdictione, deciſ. 266. num. 28.

Vnicvs admittẽdi Beneficiatos in Capitulo non præiudicat Canonicis, qui per centum, & vltra annos, ſine illorũ interuentu aliquos actus peregerunt, deciſ. 468. num. 11.

ADEMPTIO

Haereditatis verificatur in eo, qui iam habebat nedum proprietatem, ſed cauſalem vſumfructum eiuſdem hæreditatis, dec. 289. num. 7.

ADITIO

Damnosae haereditatis eo minus præſumitur, ciſ. 90. num. 10.

Minuſq; reſultat ex actibus æquiuocis, deciſ. 158. num. 12.

Filii probari debet, quando conuenitur, ſeu reconuenitur, nam argumentum, filius ergo hæres procedit agendo, 418. num. 5.

Indvcitvr ex actibus geſtis in re hæreditaria per aliquem vti hæredem, dec. 133. num. 11.

Et ex ipſa præſentatione in iurepatronatus hæreditario, deciſ. 381. num. 26.

non inducitur ex actibus æquiuocis, deciſ. 90. n. 11. & deciſ. 119. n. 11.

Non probatvr enunciatiua per alium emiſſa, deciſ. 158. num. 11.

Et niſi per actus, qui fieri non potuerint citra ius, & nomen hæredis, deciſ. 418. n. 8.

Nec ex poſſeſſione bonorum, quæ potuit prouenire à titulo fideicommiſſi, ſeù alio iure quam hæreditario, dec. 418. n. 9.

Nec ſolutione facta alio titulo, quam hæreditario illius de cuius hæreditate agitur, deciſ. 90. n. 9. & dec. 158. n. 9.

Nec ex termino ſuſcepto abſque qualitate hæreditaria, & ſolutione facta ab inquilino, ad quam ſoluens vti poſſeſſor domus tenebatur, deciſ. 158. num. 9.

Quando non probetur ex retentione bono-

Digitized by Google

rum cum ſolutione Canonis aucti per defunctum, deciſ.376.num.39.
Opvlentas haereditatis faciliùs præſumitur, deciſ.119.num.5.
Praecedens excluditur reſtitutione in integrum aduerſus non aditam hæreditatem, deciſ. 90. num.12.deciſ.119.num.12. & deciſ.158.nu.13.
Et vide ſub verb. *Reſtitutio*.
Probatvr ex actibus qui citra ius, & nomen hæredis fieri non potuerunt,deciſ.137.num.23.
Ex lite mota ad effectum ſuccedendi,deciſ. 133.num.10.
Et ex ſolutione debitorum alijſque actibus aditionem præſeferentibus, deciſ.58. num.16.
Ex quibus abundè probetur,deciſ.348.n.10.
Solemnitates in aditione præſumuntur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia ſeu continuata poſſeſſione bonorum, deciſ.348. nu.11.
An,& quando requirantur in aditione facta per Tutorem,deciſ.137.num.21. & 22.

ADIVDICATIO

Non repvgnat retentioni oppoſitæ pro creditis, quæ dederunt cauſam adiudicationi, præſertim ſi oppoſitio fuit facta per viam exceptionis à reis, & poſſeſſoribus, deciſ.376. num.32.
Praesvmitvr facta cum onere canonis, cuius fuit habita ratio in æſtimatione præcedenti,ibidem num. 29.

ADMINISTRATIO.

Calcvlvs adminiſtrationis demonſtrat emptionem non potuiſſe fieri ex affictibus, & pecunijs hæreditarijs, deciſ.189.num.9.
Ecclesiarvm, et Hospitalivm poteſt eſſe apud Laicos, qui etiam eligant Capellanos ad nutum, deciſ.104.num.21. & 29.
Ecclesiae,& facultas amouendi Capellanos probatur teſtibus deponentibus de tali obſeruantia, ibidem num. 3.
Observantia conformis erectioni Eccleſiæ probat titulum adminiſtrationis alicui competenti, ibidem num.7.
Omnimoda Eccleſiæ quod ſpectet ad aliquos probatur ex inſtrumento erectionis ibidem num. 1.
Et vnde comprobetur ibidem num.2.
Cui competit, competit etiam facultas nominandi, & amouendi illius Cappellanos ibidem num.8. & 10.
Probari debet ab allegante ſi vult exigere rationes deciſ.450.num.5.
Rationis redditio ſupponit adminiſtrationem, ibidem num. 4.

ADMINISTRATOR

Dolosvs an teneatur actione hypothecaria deciſ.83. num. 22.
Tenetur fauore pupilli ibidem num.23.

ADMISSVS AD CAVSAM

Expeditio facta breui deciſione concedi poteſt ad fauorem perſonarum, quæ non nominantur in deciſionibus, ſed ſunt admiſſæ ad cauſam, & habent eandem defenſionem deciſ. 111. num.1. & 3.
Instrvctvs de examine alias facto non poteſt ſuper iiſdem dare articulos, & facere probationes ob timorem ſubornationis, deciſ.14.nu.1.
Opponere non poteſt exceptionem competentem tertio colitiganti, niſi eo volente, deciſ. 116.num. 6.
Admisso ad Cauſam an, & quando acta præiudicent, vid. Acta.

ADVLTERIVM

Probari debet violentiſſimis ſuſpicionibus, & neceſſarijs probationibus ad grauem effectum ſeparationis thori, deciſ.467. num.5.
Ideo non probatur atteſtationibus informibus procuratis lite pendente, ibidem num.4.
Præſertim in concurſu contrariarum atteſtationum Parochi, & Religioſorum ſuper pia vita, & bona fama mariti, ibidem num.6. & 7.

ÆGIDIANA

Appellationem non admittit in ſententia lata inter laicos in mero poſſeſſorio, deciſ.53.nu.1.
Appellatio non datur à mandato de aſſociando ob facultatem capiendi poſſeſſionem propria authoritate,licet alias non eſſet locus Ægidianæ, deciſ.149.num.9.
Edita fuit ob publicam vtilitatem ne minores læderentur, deciſ.88.num.5.
Extensa fuit à Card.Carpenſe ad omnes contractus in Prouincia Marchiæ, ibidem num. 4.
A Paulo III. ad totum Statum Eccleſiaſticum, deciſ.285.num.11.
Insinvationem requirit in contractibus minorum, deciſ.88.num.3.
Intrat quando ſententia lata in poſſeſſorio inter laicos eſt valida, & iuſta, deciſ. 15. num. 1. & deciſ.399.num.1.
Etiamſi alter ex grauatis ſit Clericus dum agitur contra bona obuenta laico,quorum reſpectu Clericus citari non debuit, deciſ. 399. num. 2.
Non extenditvr ad loca mediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ, deciſ.285.num.13.
Non intrat contra perſonas Eccleſiaſticas, ſeu ſuper bonis Eccleſiaſticis, deciſ.118.num.4.
Nec quando iudicium eſt nullum, deciſ.32. num.17.
Nec contra laicum comprehenſum in eadem ſententia lata etiam contra Clericum, deciſ.149.num.7. & 8.
Sententia ad effectum Ægidianæ debet iuſtificari ex ijſdem actis, deciſ.32.num.6.
Iuſtificari tamen poteſt ex nouis iuribus tendentibus ad declarationem, ſeu corroborationem præcedentis probationis,ibidem nu.7.

ÆQVALITAS

Servanda eſt vt examen vni parti indulgeatur ſicut alteri fuit conceſſum,deciſ.308.num.7.

ÆQVITAS

L. curabit, C. de action.empt. non ſuffragatur fabro murario, qui non eſt Dominus, ſed creditor ædificij, deciſ.427.num.12.
Nec quoties ædificiũ eſt ſterile,nullorumq; fructuum productiuum prout ſunt Tribuna, Chorus, Sacrarium Eccleſiæ,ibidem num.23.

ÆQVIPOLLENS ÆQVIVOCATIO

Per aeqvipollens quando dicatur ſatisfieri indemnitati contrahentis, ſeu mandato iudicis, deciſ.296.num.31.
Æqvivocatio in oppidis habentibus idem nomen in aliqua Diœceſi,ceſſat, ſi contradiſtinguantur per aliquod epithetum, deciſ. 338. num. 20.

ÆS ALIENVM

Dedvcitvr ante omnia in firmando ſtatu aſſis paterni pro dote, ſeu legitima filiæ, deciſ. 260. num. 3.

Antequam detrahatur legitima, deciſ. 65. num. 13.

In calculanda legitima, deciſ. 268. num. 3.

In firmando ſtatu hæreditatis renunciatæ ad effectum læſionis, deciſ. 206. num. 1.

Fideicommittentis compenſatur cum mobilibus, & iocalibus ſolidioris materiæ, deciſ. 399. num. 9.

Extinctum fuiſſe ex prætio bonorum fideicommiſſariorum probari debet ab allegante, deciſ. 292. num. 17.

Solutum præſumitur ab hærede grauato ex pecunijs retractis à debitoribus fideicommiſſarijs, deciſ. 347. num. 3.

Præſertim dum ita mandauerat teſtator, ibidem num. 5.

Solutum præſumitur pecunia numerata, quæ in maiori ſumma reperta fuit in hæreditate, ibidem num. 6.

ÆSTIMATIO

Et descriptio magis propriè cadit circa bona tunc exiſtentia, quam conſumpta, & non exiſtentia, deciſ. 352. num. 12.

Mobilivm facta extraiudicialiter lite pendente, & non citata parte nihil releuat, deciſ. 430. num. 8.

Rei quantum minuatur ex onere fideicommiſſi, vide Fideicommiſſi.

Et ex pacto redimendi, vide Pactum redimendi.

Vsvs, & conſumptionis debetur ab eo qui vtitur bonis, ſeu rebus alienis, deciſ. 62. num. 1.

Etiamſi non fuerint conſignata, vis enim ſtat, quod fuerint ab alio conuerſa in propriũ vſum, ibidem num. 2.

ÆSTIMVM

Antiqvvm non infert ſubſequutum augmentum terrarum prouenire ex aliqua cauſa de qua non conſtat, deciſ. 383. num. 12.

Non probat poſſeſſionem perſonæ cuius non facit mentionem, deciſ. 418. num. 7.

Pvblicvm, & antiquum deſeruit proadminiculo ad probandam identitatem, deciſ. 359. n. 15.

Adminiculatum vrgenter plenè probat, deciſ. 363. num. 18.

Vna cum adminiculis probat conſanguinitatem, & deſcendentiam, deciſ. 384. num. 9.

ÆTAS

Annorvm treſdecim non ſufficit ad aſſequendam capellaniam, deciſ. 3. num. 15.

Electio protracta ex oppoſitione alicuius non facit quod ætas, ſeu capacitas, quæ tunc aderant excludantur, ſeu ceſſet ex tempore lapſo poſt oppoſitionem, deciſ. 205. num. 20.

Habetvr pro legitima in actu, qui fuit protractus ob oppoſitionem alterius, ibidem num. 21.

Maior non attenditur quando iunior apparet dignior ex alijs qualitatibus, deciſ. 4. num. 4.

Probatvr fide Baptiſmatis, deciſ. 3. num. 16. deciſ. 381. num. 5. deciſ. 387. num. 13. & deciſ. 389. num. 5.

Reqvisita à Concilio Tridentino in promouendis ad Sacros Ordines refertur, deciſ. 389. nu. 4.

ÆTATIS ÆTATE

Ætatis compvtatio aliquando fallitur ſeu variatur ex aſpectu, deciſ. 384. num. 19.

Ignorantia ſeu excuſatio non admittitur in iuuenibus concurrente diſcrepantia plurium annorum, deciſ. 389. num. 9.

Ætate gravior dicitur dignior, deciſ. 15. num. 2.

Præſentatus in ætate inhabili non eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum, deciſ. 381. num. 31.

AFFECTIO

Interpraetatio favorabilis fieri ſolet ex affectione perſonarum, deciſ. 181. num. 3.

Particvlaris Teſtatoris exprimi debet in derogatione fideicõmiſſi, & vnde arguatur, deciſ. 53. num. 3.

An resvltet ex reſignatione in manibus Papæ, ita vt Ordinarius non poſſit conferre, deciſ. 284. num. 5.

Per appositionem manus Papæ ad certum, & limitatum effectum reſignationis non extenditur ad diuerſam vacationem per obitum, in qua dicitur Papa noluiſſe Ordinario præiudicare, ibidem num. 8. & deciſ. 301. num. 10.

AFFICTVS

Deterioratio hæreditatis ob affictus cõtinuatos non poteſt aſcribi culpæ hæredis, qui neceſſario continuauit affictus ſuſceptos à defuncto, deciſ. 225. num. 8. & 11.

Frvctvs ſuos an faciat conductor non ſolutis affictibus, ibidem num. 4. & 5.

AFFIXIO

Intimatio perſonalis non requiritur quando proceditur per affixionem, ſeu diligentias, deciſ. 98. num. 4.

AGENTIS

Intentio validè interpræṫatur ex actibus ſubſequentibus tàm in vltimis voluntatibus, quàm in donatione, deciſ. 239. num. 7.

AGNATIONIS

Conservatio, & prohibitio alienationis an extendant fideicommiſſum de vno caſu ad aliũ, deciſ. 176. num. 12.

Ex quibus verbis dicatur reſtricta ad caſum expreſſum, ibidem num. 13.

Non dicitur contemplata à Teſtatore, qui prætulit agnatis cognatos, & extraneos, deciſ. 251. num. 10.

Intvitv quando non præſumatur iniunctum onus deferendi nomen, & arma, ibidem nu. 11.

Ratio conſeruandæ agnationis conſiderata in vno caſu non trahitur ad alium, deciſ. 199. num. 18.

Deducta ex repetita qualitate maſculinitatis, & lineæ maſculinæ ſuadet fuiſſe vocatos deſcendentes remotiores, deciſ. 177. num. 9.

Fideicommiſſum perpetuum, & abſolutum arguit, deciſ. 317. num. 5.

Magis vrget ad inducendum fideicommiſſum, quam quælibet alia, deciſ. 253. num. 8.

Quando non dicatur habita vltra familiam effectiuam fratrum deciſ. 199. num. 24.

Svbstitvtio in euentum quod aliquis nollet aſſumere cognomen, & inſignia ſi eſt facta pro conſeruatione agnationis, comprehendit etiã caſum impotentiæ, & mortis, deciſ. 317. nu. 6.

AGNA-

Digitized by Google

AGNATIONEM

Natvrales legitimati ſunt agnati, & conſeruant familiam, & agnationem, deciſ.402. num.12.

Votvm conservandi agnationem arguitur ex eo quod Teſtator vocauerit lineam maſculinam, eaque deficiente extraneum adoptandum, qui deferret nomen, & inſignia familiæ, cum expreſſa ratione illam conſeruandi ſemper viuam, deciſ.433.num.21.

Coniectura potiſsima eſt pro reciproca de linea ad lineam, ibidem num.20.

Et digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum quando concurrunt, fideicommiſſum non terminat in primis hæredibus, deciſ. 344. num. 19.

Quando nedum probabiliter, ſed perneceſſe concurrat, ibidem num.17. & 18.

Semper, redderetur fruſtratorium ſi fideicommiſſum expiraret in primis hæredibus, ibidem num. 20.

AGNATIONE

Natvrales tantum non dicuntur de agnatione, & familia, deciſ.402.num.11.

Verba, *I più proſſimi dell'agnatione di eſſo Teſtatore*, ſtant ad contradiſtinguendum alium ramum eiuſdem agnationis, non ad excludendam regulam pro proximitate grauati, deciſ. 355. num. 8. & 9.

ALIENATIO

Bonorvm fideicommissi facta an fuerit vigore Breuis Apoſtolici, vel ex alio titulo, vnde deducatur, deciſ.317.num.21.

Nec ex cauſa neceſſaria permittitur, quando concurrit prohibitio legis, & hominis, deciſ.75.num.10.

Pro dotanda deſcendente fideicommittentis ſubſtinetur non obſtante prohibitione, quando deficiunt alia bona, deciſ.190.num.1.

Vigore Breuis Apoſtolici non ſubſtinetur quando Breue eſt obreptitium, eiuſque forma non fuit ſeruata, deciſ.317.num.14.

Quo caſu immiſſio competit contra bona perinde, ac non fuiſſent alienata, ibid.num.15.

Bonorvm minoris an teneat ſine ſolemnitatibus quando teſtator dedit facultatem alienandi, deciſ 88.num.27. & ſeqq.

Contra mentem teſtatoris non ſubſtinetur, deciſ. 75. num. 5.

Facvltas alienandi, vide Facvltas.

Permissa pro medietate operatur vt alia medietas reſtituatur fideicommiſſario, vel imputetur in detractiones, deciſ.192.num.18.

Prima imputatur in detractiones, & pro illis ſubſtinetur, deciſ.331.num.8.

Prohibita eſt etiam in caſu permiſſo, quando cum prohibitione legis concurrit prohibitio hominis, deciſ.75.num.2.

Rervm Ecclesiae etiam ſolemnis corruit ſine vtilitate, deciſ.330.num.12.

Facta quando dicatur cum cauſa neceſſitatis, vel vtilitatis, deciſ.218.num.8.

Res ſemel effecta alienabilis ſemper durat alienabilis, deciſ.250.num.6.

Tam inter vivos quàm in vltima voluntate comprehenditur ſub enixa, & triplicata prohibitione alienandi in emphyteuſi eccleſiaſtica, deciſ.375.num.16.

Præſertim concurrente identitate rationis tendentis ad conſeruationem bonorum inter ſubditos, ibidem num.17.

ALIENATIONIS

Assertioni alienantis non ſtatur circa veritatem cauſæ alienationis, deciſ.75.num.7.

Prohibitio acceſſoria, & conſequutiua non inducit nouum fideicommiſſum, deciſ. 161. num. 2.

Expirat ſimul cum fideicommiſſo, quando quis eſt grauatus quatenus decedat ſine filijs, & decedit cum illis, ibidem num. 3.

An extendat fideicommiſſum de vno caſu ad alium, deciſ. 176.num. 12.

Ex quibus verbis dicatur reſtricta ad caſum expreſſum, ibidem num.13.

Vtilitas quando excludatur, deciſ.75.num.11.

ALIENATIONI

Consentiens amittit omne ius, & excluditur à petitione fideicommiſſi, deciſ.75.num.14.

Declara pro cautela emptoris, non autem quod vocatus ad fideicommiſſum conditionale per conſenſum ſibi præiudicet, & renunciaſſe dicatur fideicommiſſo quoad pretium, deciſ.458.num.11.

Certorum bonorum non præiudicat ſibi in reliquis, deciſ.190.num.5.

IN ALIENATIONE

Rervm Ecclesiae beneplacitum Apoſtolicum quando requiratur, vide Beneplacitum.

Licentia Ordinarij ſaltem requiritur, quando non requireretur Beneplacitum Apoſtolicum, deciſ.196.num.14.

Vtilitas Eccleſiæ debet eſſe certa, & indubitata non dubia, ibidem num.17.

ALIMENTA

Carceratis debitoribus ſubminiſtrari non mandat Sacra Viſita, niſi in caſu paupertatis, deciſ. 364. num. 6.

Debentvr à patre filiæ ſpuriæ, ſeu dos ad metam alimentorum, deciſ.359.num.6.

Filijs ex bonis fideicommiſſi auiti etiam viuente patre hærede grauato, deciſ.233.num.3. & ratio habetur, ibidem num.5.

Filijs eo magis ex bonis donatis contemplatione certi matrimonij, & pro commodiori illius ſubſtentatione, ibidem num.7.

Dotibvs æquiparantur, imò tanquam magis neceſſaria ſunt fauorabiliora, ibidem num. 6.

Haeredi gravato non debentur ex fideicõmiſſo tranſuerſali, deciſ.114.num.6.

Ivs civile quoad ſucceſſionem illegitimorum ſpuriorum, & inceſtuorum fuit correctum à iure Canonico quoad alimenta, non quoad modum probandi filiationem, deciſ.141.n.24.

Moderata, & congrua eſſe debent, non nimis tenuia, nec nimis ſplendida, deciſ.36.num.6.

Praestari debent non iuxta vſum, & conſuetudinem patriæ, ſed loci vbi ſunt præſtanda, deciſ. 212.num.7.

Praestita fuiſſe vnde probetur, deciſ.147.num.5

Vxori litiganti ſuper ſeparatione thori non repetuntur à viro etiam paupere, deciſ. 143. num. 2.

Præſertim quando lis fuit rationabilis, & iuſta, ibidem num. 3.

Promissa alternatiuè vel in ſpecie, vel in quantitate

by G

ſitate ſufficit, vt præſtentur in altera parte alternatiuæ decis.174.num.8.

Relicta cõſanguineis pauperibus debentur probata conſanguinitate, & paupertate, deciſ. 364.num.1.

Subsentationis legatum relictum ſtudenti in aliqua vniuerſitate idem importat ac alimenta, deciſ.212.num.1.

Et sumptus litis quando decernentur inquiritur regulariter de bono iure, & paupertate petentis, deciſ.36.num.1.

Limita quando ſubminiſtrãtur vxori à marito impugnante validitatem matrimonij cõſumati, ibidem.num.2.

Quod procedit ſiue mulier fuerit, dotata, ſi ue non,& ſiue dos ſoluta fuerit,ſiue nõ,ibi.n.3.

Taxanda ſunt habita ratione redditunm, qualitatis perſonæ, & aliarum circumſtantiarum, deciſ.212.num.4.

Vsusfructus relictus vxori ſimul, & filijs non reſtringitur ad alimenta, dec.268. n.8.

ALIMENTORVM.

Ad effectum præſumptio boni iuris oritur ex ſententia licet ſuſpenſa per appellationem, deciſ.233. num.1.

Et ex deciſionibus Rotalibus, ibid. n.2.

Quantitas remittitur arbitrio iudicis, deciſ. 36. num.4.

Si eſt inſufficiens augenda eſt non obſtante approbatione,dec.212 num.12.

In quantitate decernenda quod inſpicere debeat iudex, dec.36.num.5.& 7.

Taxatio pendet ab arbitrio iudicis, deciſ. 212. num. 3.

ALIMENTIS

Filii non habent hypothecam anteriorem pro alimentis in bonis paternis in concurſu creditorum Patris, deciſ.233.num.8.

Secus quando agitur de concurſu Nepotis pro alimentis in bonis Aui,ibidem num. 9.

In taxandis debet haberi ratio ad fructus bonorum, & qualitatem perſonæ,dec.364. n.14.

Defertur arbitrio iudicis, ibidem num.15.

ALTERNATIVA

Intrat in beneficijs, quæ ſunt ad liberam collationem Epiſcopi, deciſ.195.num.4.

Non in ijs, quæ Epiſcopus confert ad præſentationem alterius, dec.264. num.4.

Nec in iis, quæ ſunt collationis ſimultaneæ Epiſcopi, & Capituli, dec.195. num.5.

Multoque minus in ijs quorum omnimoda collatio ſpectat ad alium, ibidem num.6.

Reservationem menſis Apoſtolici non tollit, quando non conſtat fuiſſe acceptatam ab Epiſcopo cum ſubſequuta recognitione, & admiſſione acceptationis in Dataria, deciſ. 264. num. 3.

ALTERNATIVAM.

Expressio ſpecialis quando fuit concepta per alternatiuam, ſuſtinetur gratia, licet modus vacationis primo loco narratus, nec de iure, nec de facto verificetur, dec.54.num.22.

IN ALTERNATIVIS

Sufficit alteram partem verificari, deciſ.33.n.18. dec.206.num.21.deciſ.324.num.4.dec.389.n.2. & deciſ.442. num.4.

Declara quando alternatiua deſumitur à diſpoſitiua, ſecus à clauſulis acceſſorijs, deci. 154 num.7.

ADMISSIO

Imputanda eſt illi cuius negligentia proceſſit, deciſ.461.num.6.

Libri excluditur dum datur fides inde extracta, deciſ.24.num.9.

Vel deterioratio mercium probanda eſt, quod acciderit abſque culpa propria, vel miniſtrorum illius, qui aſſumpſit onus illam vehendi, deciſ.37. num.2.

ANIMA

Interpretatio illa in ambiguis dari debet, quæ magis fauet animæ Teſtatoris, deciſ.59. n.17.

ANIMALIA

Quae non conſtat fuiſſe vendita ab hærede grauato, ſeu eius culpa, & dolo periſſe, non imputantur in detractiones,dec.320.num. 10.

ANIMVS

Contrarius facto ſubſequuto nõ admittitur, deciſ.194.num.10.

ANNVA

Legata vide *legata*.

Praestatio ſoluendaeſt per hæredem grauatum ex fructibus fideicommiſſi,dec.347.num.17.

ANTECEDENTIA

Restringvntvr,& declarantur à ſubſequentibus, deciſ.80.num.8.

ANTERIORITAS

Non acqviritvr deficientibus requiſitis, *gloſ.in l. Ariſto,ff. quæ res pign. vel hypoth.* dec.353. nu.2.

Quoad ſubingreſſum pro fructibus Cenſus cuius pecunijs fuit extinctus alius Cenſus anterior, vide Subingreſſus.

ANTIANITATEM

Habens dicitur habere ius ad Commendam primo loco vacantem, dec.69.n.1.amplia,vt n.12.

ANTIDATA

Capitvlorvm matrimonialium ex quibus excludatur,dec.350. num.47. & 49.

Et figmentvm partitarum, & tranſmiſſionum difficillimè poteſt opinari in libris legaliter tẽtis à mercatore ſpectatæ fidei, præſertim iunctis adminiculis, dec.296.num. 22.

Non infertvr ex tarditate Archiuiationis apochæ deciſ.408. num.11.

Plvres personas conueniſſe in ſupponenda antidata non eſt veriſimile, deciſ.350.n.48.dec.360 num.8. & deciſ.408. num.10.

ANTIDATÆ

Svspicio excluditur etiam coniecturis, & adminiculis, ſeu præſumptionibus, deciſ.185. n.10. deciſ.350. num.50. deciſ.372. num.2. & deciſ. 408. num.4.

Tollitur facti circumſtantijs, dec.350. n.46

Ac etiam quando in pede apochæ eadem die ſtipulatur inſtrumentum pro recognitione manuum facta per teſtes, & contrahentes declarantes ibidem contenta eſſe vera, dec. 360. num.4. & deciſ.372.num.3.

ANTIQVITAS

Testamenti potuit in poſteris inducere obliuionem, ſeſe Ignorantiam præciſi temporis quo fuit conditum, dec.344.n.13.

APOCHA

Archiviari poteſt poſt tempus præfixum vigore ſanationis, deciſ.372.num.7.

Index Materiarum.

An autem talis archiuiatio retrotrahatur ad diem apochæ in præiudicium inſtrumenti celebrati medio tempore, ibid. n.8.& 9.

Archiviata licet non fuerit, probat confeſſionem, deciſ.367. num.2.

Non archiviata probat ſi non adducatur principaliter, ſed in adminiculum, deciſ.367.num.4. & deciſ.409. num.5.

Intra tempus determinatum nihil probat, deciſ.360.num.10.

Limita niſi defectus Archiuiationis fuiſſet ſanatus à Card. Camerario ante oppoſitionem ibidem num.11.

Oneratoria adminiculata atteſtationibus probat onerationem mercium aſſecuratarum, deciſ. 470. num.1.

Recognitio ſtricta cum rigoroſa interrogatione teſtium quando requiratur, deciſ. 408. numer.8.

Iudicialis non requiritur in apocha in cuius pede, & die Notarius exarat inſtrumentum, quo teſtes, & partes recognoſcunt eorum ſubſcriptionem, & affirmant ibidem contenta eſſe vera, deciſ.428.n.12. & 13.

Solutionem non probat, quando non habet requiſita, *l ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* deciſ. 158.num.10.

Subscripta ſi fuerit per duos teſtes, inſtrumentum rogatum in pede illius æquipollet integræ fidei tertij teſtis, deciſ.360.num.7. dec.372. num.3.& deciſ.408.n.3.& 9.

Etiamſi rogitus ex pede Apochæ non ſit protocollatus. deciſ.372. n.4.

Suspecta eſt de antidata, nec concurrit cum publico inſtrumento, quando non habet requiſita, *l ſcripturas, C. qui pot. in pign. hab.* deciſ. 319. num.9. deciſ.360.n.2.& dec.403.n.16.

Declara quando animus iudicis æquipollentibus probationibus non inſtruitur de veritate apochæ quo caſu non procedit diſpoſitio dicti textus, deciſ.360. num.3.dec.372.n.3.& deciſ.408. num.2.

APOSTOLI.

Apostolis reverentialibus in forma datis cõmiſſio impetranda eſt intra decem dies vel faciendæ ſunt diligentiæ, ne ſententia tranſeat in iudicatum, deciſ.323.n.2.deciſ.325. nu.1. & 2. & deciſ.343.num.8.

Declara quando intra decem dies poterat impetrari commiſſio, vel fieri diligentiæ, ſecus autem quando ſententia fertur poſt tale tempus, deciſ.323.num.3.& 4.

Subdeclara, quod lata ſententia in termino pro ſeruato opus eſt curare commiſſionem, vel adhibere diligentias, nec excuſat dubium an ſententia eſſet ferenda, deciſ.325.num.6. & deciſ.343.num.1. 5. & 8.

Commiſſio quæ dirigitur, & impetratur ante ſententiam fruſtratoria non eſt datis reuerentialibus in forma, deciſ.325.nu.7.

Diligentia, poſt decem dies ab Apoſtolis reuerentialibus in forma non tollunt tranſitum in iudicatum, ibid. nu.3.

Terminus decem dierum in Apoſtolis reuerentialibus in forma datur ad inchoandam proſequutionem appellationis, non ad finiendam, deciſ.343.num.9.

APOTHECÆ

Appellationis, & ſub æſtimatione domus quando veniant, dec.416.n.20.& 21.

APPELLANS

Cui dati fuerint Apoſtoli reuerentiales in forma ſi intra decem dies non poteſt obtinere commiſſionem debet tamen inchoare diligentias, deciſ.343.num.8.

Non auditur ſuper deductis in proceſſu ſentententiæ tranſactæ in iudicatum. deciſ. 269.nu.7. & num.8.

APPELLATIO

Admittitur regulariter etiam in iudicio poſſeſſorio quando iudex adhibet cauſæ cognitionem, deciſ.149.num.15.

Collitigantium deuoluit controuerſiam inter ipſos pendentem, non autem efficitur communis quoad alterum collitigantem, qui proſequitur articulum ſeparatum cum altero ex eis, deciſ.313.num.2.

Datur ab electione Epiſcopi, vt reiectus poſſit prouocare præelectum ad nouum examen coram iudice appellationis, deciſ.311.num.1. declara, vt num.ſeqq.

Etiam in ſuſpenſiuo à ſententia lata in poſſeſſorio contra perſonas Eccleſiaſticas, deciſ. 118. num.3.

Ab inſtitutione conceſſa per ſententiam definitiuam, deciſ.47.num.10.

A mandato de aſsociando dato per cedulam præuio monitorio, & canonizatione fideicommiſſi, & ſic cum mixtura, quamuis ſententia lata fuerit per capita ſeparata, deciſ. 149. numer. 2. & 12.

A mandato de aſsociando, ſeu immittendo ceſſante Ægidiana cum huiuſmodi mandatum non dicatur ſimplex de aſsociando, ibidem num.14.

A mandato de manutenendo conceſſo per cedulam, deciſ.149. num.13.

Deserta nõ dicitur quando fuit commiſſa in tra terminum iuris, deciſ.118. num.7.

Habetur, ac ſi non fuiſset interpoſita, quando non conſtat de mandato procuratoris appellantis, vel ratificatione principalis, deciſ. 99. numer.7.

Interponi debet quando ſententia fertur in termino habito pro ſeruato, dec.325. num. 5.

Interposita quãdo non fuit à decreto procedendi ad vlteriora in ſubhaſtatione poteſt interponi à ſubhaſtatione, & deliberatione, quæ calore eiuſdem decreti proceſſit, deciſ. 385. numer.13.

Non impedit tranſitum in iudicatum quando non fuit proſequuta intra legitima tempora, deciſ.292.numer.1.

Non prosequuta habetur, ac ſi non fuiſset interpoſita, deciſ.293.n.1.& dec.416. num.3.

Non datur à calculatione, ſeu dinumeratione aritmetica, licet detur à liquidatione, deciſ 399. numer.13.

Ab exequutione litterarum Apoſtolicarum deciſ.115.numer.9.

A mandato de aſsociando regulariter, deciſ. 149. & numer. 1. & 10.

Etiamſi alias non eſset locus Ægidianæ ibidem numer.9.

Praesentatione, & inſtitutione ſufficit dum iudicium præſentantium apparet erroneum, quamuis à relatione examinatorum non fuerit appellatum, deciſ.13.num.7.

Amplia quando Signatura talem appellationem commiſit, deciſ.13.num.8.

Restricta ad partem appellanti præiudicialem non efficitur communis quoad aliam partem non connexam, deciſ.288.num.2.

Sententia quando dicatur adeo complicata, vt indiuidua dicatur licet lata per capita ſeparata ad hoc vt ab illa detur appellatio in totum, deciſ.231.num.1.

Separatim interpoſita operantur vt alter ex appellantibus non iuuetur appellatione aliorū, deciſ.99.num.8.

Suspendit non tollit effectum iudicati, deciſ.66. num. 12.

Vnius excludit rem iudicatam quoad alios condemnatos quibus competebat eadem defenſio, deciſ.99.num.6.

Operatur ne poſſit fieri exequutio contra alios, qui non appellarunt, ibidem num.1.

Prodeſt alijs litis conſortibus ſimul conuentis, & condemnatis, ibidem num.2.

APPROBATIO

Alia nō requiritur in approbato ſemel ad aliud beneficium ſimile, deciſ.91.num.2.

Divisionis factæ per procuratores cenſetur reſtricta ad ea quæ validè geſta fuerunt, deciſ. 102. num. 14.

Excluditur per dictionem *quoddam*, deciſ. 208. num. 16.

Per decretum factum ſine præiudicio iurium ambarum partium, & per modum prouiſionis, deciſ.212.num.11.

Extinctionis cenſus factæ à miniſtro Monaſterij reſultat ex receptione pretij, & annotatione in libris Monaſterij, deciſ.231.num.8.

In novo examine non eſt momenti ſine citatione Oppoſitoris, quando iudicialiter agitur, deciſ.11.num.5.

Non obstat quin augeatur quantitas alimentorum, quæ eſt inſufficiens, deciſ.212.num.12.

Non præiudicat ſine indiuiduali notitia facti, & iuris, deciſ.192.num.15.

Non suffragatur, nec extenditur ad ea quæ in teſtamento approbato non continentur, deciſ. 314. num.6.

Etiamſi approbatio ſit relatiua ad teſtamētum, ibidem num.7.

Obligationis non inducitur quando aliquid fit citra approbationem debiti ad effugiendam exequutionem, & metu mandati, deciſ.224. num. 11.

Ostenta in curia non ſuffragatur quando iudex appellationis commiſit examē ante tranſportationem actorum, deciſ.11.num.4.

Non citato collitigante non ſuffragatur in præiudicium iuris quæſiti ex antecedenti reprobatione, deciſ.10.num.6.

Procuratoris, quæ apparet erronea non impedit, quin dari poſſit de defectu mandati, deciſ.243.num.15.

Propria non poteſt impugnari, deciſ.231.nu.9.

Singulorum ſpecialiter, & diuiſim inducitur ex clauſula habente virtutem diuiſiuā, deciſ.146. num.12.

APPROBATVS

Alias ad curam animarum dicitur idoneus, deciſ.91.num.11.

Dignior cenſetur, & præfertur reprobato, deciſ. 11. num. 2.

Et versatus in exercitio curæ animarum dicitur dignior, deciſ.25. num.4.

Qualitates requiſitas habens præfertur reprobato, quamuis maioribus qualitatibus prępollenti, deciſ.10.num.5.

Semel ad aliud beneficium ſimile non indiget alia approbatione, deciſ.91.num.2.

Solus inter plures debet habere beneficium in Diœceſi Calaguritana ex Conſtitutione Clementis VIII. quamuis non fuerit præſentatus à beneficiatis, deciſ.11.num.1.

AQVA

Cuius curſus debetur ex titulo per antecedentem, & ſubſequentem conſuetudinem comprobato, repugnat facultatiuæ permiſſioni, & proinde non poteſt diuerti, deciſ.275.num.5.

Ingressa vel oriens in fundo ſuperiori poteſt ab eius Domino diuerti ad libitum in præiudicium inferioris, ibidem num.1.

Etiamſi peruertatur curſus longo tempore obſeruatus, ibidem num. 2.

Quæ per opus manu factum dici deſluit in fundum inferiorem, præſumitur deſluxiſſe iure ſeruitutis, & ideo non poteſt diuerti, ibidem num.3. & num.10.

Amplia quando talis curſus fuit centenarius, vel immemorabilis, ibidem num.4.

ARBITER

Debet omnia explere vnico contextu, & non poteſt ſine partium conſenſu ſibi reſeruare facultatem ampliandi, reſtringendi, & declarandi, deciſ.191.num.11.

ARBITRIVM

Boni Viri an, & quando concurrere debeat in conceſſione facultatis alienandi, deciſ. 142. num. 15. & tribus ſeqq.

Clausula arbitrio, vide *Clauſula*.

Cumulandi poſſeſſorium cum petitorio intrat quando poſſeſſorium eſt turbidum; ſecus quando eſt clarum, deciſ.359.num.5.& 6.

Dat facultatem examinandi validitatem tranſlationis penſionis, deciſ.265.num.21.

Et retardandi ſolutionem penſionis tranſlatæ quando tranſlatio eſt nulla, ibidem nu.20.

Non declaratur à Rota niſi prius guſtata validitate penſionis, quando tamen agitur de exequutione literarum Apoſtolicarum, deciſ. 266. num.6. & 9.

Regulatur à iure, deciſ.16.num.1.deciſ.101.nu. 115.num.1.deciſ.266.num.2.deciſ.359.num.1. deciſ.362.num.1.& deciſ.381.num.2.

Retardandi exequutionem literarum Apoſtolicarum non intrat quando illæ ſunt iuſtificatæ, deciſ.362.num.3. & deciſ.381.num.4.

Retardandi ſolutionem penſionis admittitur in Rota quouſque cognoſcatur de illius validitate, etiamſi agatur de exequutione literarum Apoſtolicarum, deciſ. 266. num. 7. & 9.

Item admittitur cognita extinctione penſionis quando penſionarius non eſt in quaſi poſſeſſione exigendi, ibidem num.8. & 10.

Et quando nullitas penſionis prouenit ex

Digitized

ventre literarum, ibidem numer. 11.

ARCHIDIACONVS

Canonicatvm etiam poſſidens an lucretur duplices diſtributiones, remiſſiuè, deciſ. 361. numer. 1.

Hæc tamen quæſtio non intrat quando prætendit ſolas diſtributiones ſibi debitas vti Archidiacono, ibidem num. 11.

Distribvtiones dependentes ſeu inſeparabiliter annexas Archidiaconatui, omniaque iura illius vigore competentia habere debet, ibidem num. 12. & 14.

Nec poſſunt controuerti ſub prætextu quod expreſſio ſufficiens non fuerit facta in prouiſione Archidiaconatus de cuius exequutione, ſeu validitate non agitur, ibidem num. 14.

Visitatoris munere dum fungitur an lucretur diſtributiones, remiſſiuè, ibidem num. 4.

ARCHIDIACONO

Distribvtiones debentur, deciſ. 301. num. 1.

Et tam ex generali conſuetudine Italiæ, ibidem num. 6.

Et ex particulari conſuetudine Capituli Pennen. quod recognouit Archidiaconos in Capitulares, eiſque ſoluit diſtributiones, ibidem num. 7.

Pinguiores, & duplicatæ an debeantur, deferendum eſt conſuetudini, ibidem num. 9. & 10.

Et Dignitatibvs deberi diſtributiones ſupponit Concilium Tridentinum dum mandat tertiã partem fructuum tam Dignitatum, quàm Canonicatuum conuerti in diſtributiones, ibidem num. 5.

Interessenti deberi ſupponit textus, dum denegat diſtributiones abſenti, ibidem num. 2.

ARCHIVIATIO

Tarditas archiuiationis non confert ad ſimulationem cambii contracti longè ante creditum concreditoris, deciſ. 372. num. 18. & deciſ. 403. numer. 11.

Alia plura vide in verb. *Apocha*.

ARCHIVISTA

Instrvmentvm publicum extractum ab Archiuiſta non indiget recognitione, deciſ. 68. num. 17

Ivra extracta per Archiuiſtas Succeſſores in officio dicuntur authentica quamuis alia pars nõ fuerit citata in extractione, deciſ. 44. num. 23.

ARCHIVIO

Compvlsoria non requiritur in extractione inſtrumenti facta per Archiuiſtam ex publico Archiuio, deciſ. 68. num. 16.

Instrvmenta conſignari debent in Archiuio intra quindecim dies ex Conſtitutione Sixti V. ibidem num. 14.

Instrvmentvm repertum in Archiuio præſumitur conſignatum debito tempore, ibidem num. 15.

Ivra extracta e propriis originalibus merentur fidem, quamuis non conſtet de tempore, quo fuerunt repoſita in Archiuio, deciſ. 44. nu. 24.

ARCHIVIVM

Non dat robur ſcripturis in formibus non habentibus requiſita actus publici, & non adminiculatis, deciſ. 318. num. 22.

Nec ſcripturæ, quæ non conſtat de quo tempore repoſita fuerit in Archiuio, ibidem num. 29.

ARGENTA

Et iocalia non præſumuntur conſumpta, ſed grauatus tenetur de illis reddere rationem, deciſ. 219. num. 18.

Et vasa deſtinata ad vſum diuinum non poſſunt oppignorari, & ſi fuerunt oppignorata, arguitur non fuiſſe talia, deciſ. 109. num. 3.

ARGENTI

Extractio ab vno ad aliud regnum non reperitur de iure prohibita, deciſ. 470. num. 3.

ARMA

Haeres grauatus quando eſt deferre nomen, & arma, an iis non delatis admittatur ſubſtitutus, deciſ. 251. num. 14. & 16.

Fideicommissvm perpetuum an cenſeatur inductum ex onere fœminis iniuncto deferendi nomen, & arma, deciſ. 253. num. 9.

Onvs deferendi nomen, & arma, quando non præſumatur iniunctum intuitu agnationis, deciſ. 251. num. 11.

ARRHA

Dari ſolet inter mercatores in actu firmatæ emptionis, deciſ. 35. num. 14.

ARTICVLI

Admittvntvr facile in cauſis matrimonialibus ob grauitatem materiæ non obſtante alio examine, deciſ. 308. num. 8.

Facilius in Curia, deciſ. 435. num. 2. & datur ratio, num. 3.

Dari hinc inde quando concilientur vt non implicent contrarietatem circa ſæuitiam viri, deciſ. 308. num. 9.

Exclvdentes ius collitigantis quando dicantur obiectiui, deciſ. 76. num. 9.

Facti à procuratore parum informato, & abſente principali non debent iſti nocere, deciſ. 304. num. 5.

Impertinentes, & ſubiecti timori ſubornationis poſſunt, & debent reiici, & reſecari quamuis vnus, ſeu alii admittantur, deciſ. 14. num. 7.

Irrelevantes non admittuntur, deciſ. 143. nu. 1.

Nec etiam in Curia, deciſ. 10. num. 4.

Non admittvntvr ſuper iiſdem poſt publicatas dictas, & diſcurſas depoſitiones ob periculum ſubornationis, deciſ. num. 1.

Quod procedit etiam contra admiſſum ad cautam, deciſ. 14. num. 1.

Nec quando ſunt obiectiui, impertinentes, & agitur de vehementi calumnia, deciſ. 76. num. 16.

Non ſunt facile denegandi ſub prætextu improbabilitatis, ſeu defectus teſtium, qui valeant deponere id quod articulantur, deciſ. 435. num. 7.

Novi quando dicantur continere nouas circumſtantias, & clarius diſtinguere materias, deciſ. 304. num. 4.

Obiectivi non admittuntur, deciſ. 76. num. 8. & 10.

Præſertim ſine magno fumo, ibidem numer. 11.

Quando dicantur excludentes ius collitigantis, ibidem num. 9.

Quando ſunt & irrelevantes, & calumnioſi denegatur examen etiam in curia, ibidem num. 13.

Prodvcti etiam ſine iuramento præbent adminiculum.

ticulum quod veritas ſe habeat eo modo, quo fuit articulata, deciſ. 348. num. 13.

RELEVANTES admittuntur ſemper in prophanis, deciſ. 435. num. 3.

Dicuntur licet ſolum indirectè, & adminiculatiuè conferant ad cauſam, ibidem num. 4.

VNIVS admiſsio operatur quod admittantur omnes alij etiam irreleuantes, deciſ. 14. num. 6.

Limita quando alij articuli ſunt impertinentes, & ſubiecti timori ſubornationis, quia tunc poſſunt, & debent reijci, & reſecari, ibidem num. 7.

ARTICVLVS

DVBIVS dicitur quando pendet à coniecturis, deciſ. 187. num. 4.

Et quando pluries propoſitus in Rota non fuit reſolutus, ibidem num. 6.

EXAMINATVS in deciſione primæ inſtantiæ, & non tactus in decionibus, & ſententia alterius inſtantiæ poteſt ex integro declarari in inſtantia ſequenti, deciſ. 328. num. 2.

IMPROBABILIS vnde reddatur, deciſ. 73, num. 4.

ARVNDINETVM

EXIGVVM, Vicinum, & deſtinatum vſui vineæ præſumitur ſimul cum illa æſtimatum, & ſubhaſtatum, deciſ. 376. num. 7.

ASSECVRATIO

NON EXTENDITVR vltra pericula maris, deciſ. 35. num. 21.

ASSECVRATIONIS

CASVS dicitur eueniſſe ex depredatione per claſſem amicam, de qua fuit expreſsè cogitatum, deciſ. 470. num. 3. & 8.

Ac etiam ex ſola exceptione Barattariæ, quæ firmat regulam in omnibus alijs caſibus non cadentibus ſub exceptione, ibidem num. 4. & 9.

Et vide *Barattaria*.

STIPVLATIO committitur quoties merces aſſecuratæ non docentur exoneratæ in portu deſtinato, ibidem num. 2.

ASSECVRATOR

AD ALIVD non tenetur dum merces peruenerunt ad portum ſeu littus deſtinatum, deciſ. 35. numer. 22.

ASSECVRATORES

DILIGENTES, & admodum ſubtiles eſſe ſolent in opponendis exceptionibus, quibus promiſſam ſolutionem retardent, deciſ. 470. num 11.

NON TENENTVR pro confiſcatione mercium ſequuta, eo quia magiſter nauis careret licentia illas extrahendi, deciſ. 327. num. 13.

Reficere damnum proueniens à barattaria, quæ fuit excepta in aſſecuratione, ibidem numer. 9.

QVI EXCEPERVNT ſolum caſum barattariæ, tenentur ad damnum etiamſi proueniat ex culpa Nauarchi, deciſ. 470. num. 9.

Amplia etiamſi Nauarchus fuerit præpoſitus ab Aſſecuratis, ibidem num. 10.

SVBEVNT periculum mercis aſſecuratæ, deciſ. 35. numer. 20.

TENENTVR quando merces non proueniunt ad portum deſtinatum, deciſ. 35. num. 23.

ASSECVRATORIBVS

NON CITATIS Nautæ poſt elapſum annum à naufragijs examinari non debent extraiudicaliter contra diſpoſitionem iuris, & ſtylum Conſulatus, deciſ. 327. num. 6.

Amplia quando examen non fuit factum in portu proximo procellis, ſed in alio non valdè longinquo à loco litis pendentis, ibidem num. 7.

PRO ASSECVRATORIBVS facienda eſt benigna interpretatio, ne teneantur emendare damnum ſequutum ex nimia, & doloſa culpa Nauarchi ipſis inſcijs præpoſiti ab aſſecuratis, ibidem num. 14.

Declara vt in deciſ. 470. num. 9. & 10.

ASSENSVS

REGII defectus ſanatur per illius ſuperuenientiam, deciſ. 183. num. 8.

ASSERTIO

COLLITIGANTIS emiſſa lite pendente nihil probat in fauorem aſſerentis, deciſ. 407. num. 4.

EMISSA à donatario procuratorio nomine donantis inter quos negotium geſtum eſt, benè probat voluntatem donantis, deciſ. 203. numer. 9.

Ad vnum finem non præiudicat quoad alium, deciſ. 245. num. 8.

In libris priuatis non præiudicat tertio abſenti, & ignoranti, imo habenti receputas ſine qualitate aſſerta, deciſ. 376. num. 31.

In memoriale porrecto Sacræ Congregationi probat contra aſſerentem, deciſ. 49. numer. 3.

GRAVATI quod bona vendita ad ipſum pleno iure ſpectarent vti præordinata ad alliciendos emptores non attenditur ad diuerſum effectum euertendi fideicommiſſum in præiudicium vocatorum, deciſ. 417. num. 18.

VIRI conſtante matrimonio præſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis, deciſ. 249. numer. 6.

ASSERTIONI

IVDICIS quæ non iuſtificatur ex actis non creditur, deciſ. 395. num. 6.

PROMOTORIS fiſcalis vti procuratoris contrarij non defertur, ibidem num. 5.

ASSIGNARE

EST verbum æquiuocum, & poteſt importare nudam traditionem abſque tranſlatione veri dominij, deciſ. 392. num. 11.

ASSIGNATIO.

FACTA FILIIS A PATRE præſumitur potius in cauſa peculij, quam donationis irreuocabilis, cuius non fuit facta mentio, deciſ. 392. num. 10.

Arguitur potius in peculium quando Pater facultatem diſponendi filijs limitauit ad fructus bonorum aſſignatorum, dec. 392. n. 13.

Item quando pater prohibuit filijs, ne ſine eius conſenſu alienarent, vel hypothecarent bona aſſignata, ibid. num. 14.

Item quando in ſubſequuto teſtamento mãdauit filijs, ne ſe turbarent in bonis aſſignatis, ibidem num. 15.

Item quando in teſtamento aſſeruit bona diſtributa eſſe de eius hæreditate, ibid. nu. 16.

Item quando bona aſſignata deinde vendidit alteri ex filijs, ibid. num. 17.

FACTA in peculium operatur, vt bona aſſignata remaneant in dominio Patris, & ſic cadant ſub eius hæreditate, & fideicommiſſo, ibid. num. 18.

Digitized by Google

Amplia etiamſi Pater in teſtamento confirmauerit aſſignationem bonorum, ibidem num.19.
VERBALIS non ſequuto effectu perinde eſt ac ſi non fuiſſet facta, deciſ. 400. num.2.
Et propterea nõ diminuit fideicommiſſum ex ſimplici aſſignatione in cauſam dotis, ibid. num.3.

ASSOCIATIO

DATVR Domino directo ſequuta deuolutione, deciſ.423.num. 2.
Quando adeſt pactum ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate, deciſ.171.num.1.
Seu pactum recuperandi poſſeſſionem propria authoritate, deciſ.422.num.1.
MANDATVM de aſſociando, vide *Mandatum*.
PETITA contra aliquem ſupponit illius poſſeſſionem, deciſ. 274.num.11.

ASSOCIATVS.

AD EFFECTVM ſe ſatisfaciendi ex fructibus non acquirit dominium, nec poſſeſſionem rei, ſed poſſidet debitori, deciſ.360.num.14.

ATRAMENTVM

DIVERSITAS atramenti excludit legalitatem inſtrumenti, deciſ.105.num.5.
PRODVCTIO facta diuerſo atramento loco incongruo, extra ordinem, & carminibus valde reſtrictis auget ſuſpicionem ſcripturæ productæ, deciſ.144.num. 12.

ATTENTATA

ALLEGARI debent ab eo, qui illa paſſus fuit, ſecus à tertio, deciſ.116. num.4.
APPELLATIONE iam deſerta amplius non reuocantur, ibid. num.10.
AVGENTVR quando quis adit tribunal A.C. poſtquam ſignatura cauſam remiſit ad Rotam, deciſ. 108. num.2.
CESSANT in actibus ſuper quibus in cauſæ deciſionibus nulla præceſſit diſſenſio, & eſt dubium an comprehendantur ſub mandato Rotali, deciſ.340.num.14.
Per expreſſam renunciationem, deciſ. 148. numer. 3.
Quoties non adeſt innouatio, dec.340.n.12.
Quoties non conſtat de contumacia, ſeu ſpretu, ibid.num.11.
Quoties quis paratiſſimum ſe declarat ad obedientiam, deciſ.349. num.2.
CONTINVANS non attentat, deciſ.340.num.13. & dec.129.nu.2. & dec.22.num.4.
Fallit quando continuari prætenditur poſſeſſio ab ipſo initio nulla, & attentata, deciſ. 386. num.13.
EXEQVVTIO quando ſit attentata, vide *Exequutio*.
GRAVIORA redduntur ex reſponſione minus reuerenti in præſentatione inhibitionis, deciſ. 306.num.2.
Et ex eo quod inhibitione pluries præſentata fabris muratijs opus non fuit intermiſſum, ibid. num.3.
INTERESSE ad effectum reuocandi attentata ſufficit conſtare quoquo modo, dec.386.n.7.
IVSTIFICARI debent regulariter in Curia, & pro illis non datur remiſſoria, deciſ.57. n.2.
MVLTIPLICANTVR quoties poſt inhibitionem additur iudex inferior circa ea quæ comprehenduntur ſub lite Rotali, dec.306.n.8.
NON CADVNT in cauſa diuerſa, dec.129. n.3.
NON COMMITTVNTVR ſine lite, deciſ.22. nu.10. & deciſ.34.num.35.
Ceſſante ſpretu maieſtatis iudicantis, deciſ. 278. num.4.
NON HABVISSE exequutionem pro attentata indicat ſignatura dum illam non circumſcribit, quamuis fuerit petitum, ſed reſcribit cum alia clauſula, deciſ.182.num.30.
NON INDVCVNTVR lite euidenter calumnioſa, deciſ.44.num.34.
Recurſu ad iudicem laicum per modum proteſtationis, dec.148. num.1.
NON probantur teſtibus ad perpetuam rei memoriam, & ſine citatione examinatis, deciſ. 22. num.6.
PAPA conferendo lite pendente non attentat, deciſ.200.num.4.
POENALIA ſaltem non committuntur ſine poſitiua ſcientia, ſeu præſentatione inhibitionis vel Breuis Apoſtolici, dec.349. num.3.
POSSESSIO attentata, & infecta decreto irritante habetur pro vacua, dec.63.num.6.
quando ſit attentata, vide *Poſſeſſio*.
PRAESENTATIO quando ſit, vide *Præſentatio*.
PRETIVM integrum refici debet ab eo qui commiſit attentata quorum cauſa aliquid fuit vẽditum pretio viliori dec.7. num.6.
Amplia ſiue cauſa damni fuerit proxima, ſiue remota, ibidem num.7.
PROBARI debent concludenter cum præſeferant delictum, deciſ.22.num.7.deciſ.148.nu.5. & 8.
Debent plene, & exacte, quæ ſapiunt dolum, & delictum, deciſ.57. num.1.
Probatio æquiuoca non ſufficit, deciſ.148. numer. 6.
Præſertim ſi atteſtatio æquiuoca per aliam declaratur, ibidem num.7.
PVRGANDA ſunt realiter, nec ſufficit oblatio cum depoſito vnius iulij, dec.120.n.8.
PVRGANTVR per ſimplicem renunciationem, quando non conſtat de damnis, & intereſſe, deciſ.129. num.5.
RENVNCIATIO verbalis ſufficit quando attentata ſatis non probantur. dec.148.n.4.
REVOCANDA ſunt vti attentata omnia geſta contra diſpoſitionem Breuium Apoſtolicorum, deciſ.322.num.1.
REVOCANTVR ex officio iudicis etiam non citata parte, quando fuerunt commiſſa poſt inhibitionem, ſecus quando nulla præceſſit inhibitio, deciſ.116.num 13.
REVOCARI debent ſeuerius quo maior irreuerentia innoteſcit, dec.306.num.4.
SVNT OMNIA GESTA coram A. C. poſt introductã litem in Rota, & poſt inhibitionem Rotalem, deciſ.108.num.1.
Contra diſpoſitionem Breuium Apoſtolicorum, dec. 322. num.1.
Et multo magis contra diſpoſitionem, ſeu prohibitionem Pontificis, dum attentata ſunt geſta contra inhibitionem iudicis, ibid. n.2.
Amplia quando Pontifex habuit notitiam huiuſmodi attentatorum, & in commiſſione cauſæ mandauit eſſe prius reuocanda, deciſ. 322.num.3.
Non ſolum contra collitigantem, ſed etiam contra

contra

contra eius miniſtros, & colonos, & dependentes, deciſ.22.num.3.
Pendente termino ad appellandum, deciſ. 322. num.5.
Per vim contra poſſeſſorem vigore mandati Rotalis perſonaliter intimati, deciſ. 120. numer.1.
Poſt appellationem interpoſitam, deciſ. 322. num.6.
Poſt inhibitionem Rotalem, deciſ.306.n.1. & deciſ.186.num.1.
Intra decennium, & poſt appellationem interpoſitam, quando commiſſio appellationis ſimpliciter ſignatur, dec.322. num.7.
Vsvrpatio tituli repugnans quaſi poſſeſſioni ordinariæ iuriſdictionis attributæ in mandato Rotali eſt attentata, dec.340.num.4.

ATTENTATVM

Non eſt decretum factum ex officio, & ſine præiudicio iurium partium ſuper depoſito fructuum, deciſ.120.num.4.

ATTENTATORVM

Articvlo non conueniunt ea quæ non continentur, ſeu non diſtinguuntur in mandato Rotali eiuſque deciſionibus, dec.340.n.7.
Exceptio non impedit reſolutionẽ cauſæ quando fuit neglecta illorum liquidatio, & pro liquidis recepta fuit certa ſumma, deciſ. 160. numer.9.
Inhibitionis quæ præſentatio ſuffragetur pro reuocatione attentatorum, vide Inhibitio.
Manvtenentio datur pro reuocatione attentatorum, deciſ.108.num.3.deciſ.200.n.9. dec.322. num.10.& dec.356.n.1 ac
Pro exclvsione ſufficit rem eſſe dubiam, deciſ. 340. num.15.
Reintegratio datur pro reuocatione attentatorum, deciſ.322.num.9.
Renvnciatio non releuat, niſi reficiantur expenſæ damna, & intereſſe, dec.120. n.7.
Requirit mandatum ſpeciale, ibid.num.6.

ATTENTATIS

Clavsvla reuocatis attentatis, ſeu purgatis attentatis, vide Clauſula.
In attentatis magis attenditur contemptus iudicis, quam ius agentis, deciſ.306.num.6.
Remiſſoria, an & quando detur pro attentatis, vide Remiſſoria.
Renvnciasse videtur, qui illa non oppoſuit in prima inſtantia, & paſſus eſt prounciari ſuper meritis, deciſ.116.num.12.

ATTESTATIO

Elidítvr contrarijs atteſtationibus, dec.28.n.35.
Extraivdicialis non meretur fidem, præſertim in concurſu probationum legalium, dec.334. num.20.

ATTESTATIONES

Non attendvntvr quando contrarium apparet ex inſtrumentis publicis, deciſ.151.num.15.

ATTESTATIONI

Extraivdiciali iuratæ etiam Cardinalis non creditur in præiudicium tertij ex rigore iudiciorum, deciſ.387.num.6.& 10.
Amplia quando atteſtans poteſt habere aliquod intereſſe. ibidem num.7.
Mercatorvm, vti practicorum, & verſatorum ſtandum eſt, deciſ.173.num.3.

Notariorvm, vide Notariorum.
Ordinarii circa habilitatem, & idoneitatem prouiſi plurimum defertur, deciſ.115.num.4.

AVDITOR CAMERÆ

Est Execvtor obligationis Cameralis priuatiuè quoad omnes, deciſ.161. num.3.
Execvtive procedit vigore obligationis Cameralis, ibidem num. 1.
Ivrisdictionem habet intra duas dietas, deciſ. 30. num.7.
Non potest cognoſcere de titulo beneficij reſiſtentibus eius facultatibus, dec.346. num.6.

AVDITOR ROTÆ

Fantinvs de Valle Tragurinus olim fuit, deciſ. 28.num.24.
Svbrogatvs extendit deciſionem non extenſam ab Auditore morte præuento, deciſ.27,nu.15. dec.42.num.14.deciſ. 40.num.31. & deciſ.51. num.29.

AVENIONE

Scvtvm quot ſolidis, & ſalma quot eminis conſtet, deciſ.7. num.5.

AVGVMENTVM

Dotis, vel dos an fuerit promiſſa, incertum eſt quando poſt verba, in augmentum, adduntur alia, & dotis nomine, deciſ.249. num.13.
Est eiuſdem naturæ cuius eſt principale cui accedit, deciſ.172. num.22.
Non datvr ſine aucto, deciſ.249. num.12.
Sequitur naturam ſui præexiſtentis, deciſ. 28.numer.28.

AVSTRIA

Avstriaco in circulo incluſæ fuerunt Carinthia, Stiria, & Carniola in diuiſione Imperij facta per Imperatores, deciſ.28. num.10.
Inter Prouincias Auſtriæ referuntur Carinthia Stiria, & Carniola. ibidem num. 18.

AVTH.

Ex testamento, C.de Collat.& §.illud quoque Auth. de trient. & ſemis, declarantur, deciſ. 221.nu.1.
Res qvae, Commun.de legat. non competit dum adſunt bona libera, deciſ.399. num.10.
Amplia etiamſi teſtator mandauerit fœminas dotari, ibidem num.11.
Non intrat contra fideicommiſſum tranſuerſalis, deciſ.240.num.5.
Non procedit in dote confeſſata, deciſ.244. numer.7.
Non ſuffragatur ei cuius culpa, & facto bona libera amplius non ſunt. deciſ. 290. numer.6.
Procedit in bonis fideicommiſſi aſcendentis obuentis patri mulieris non alteri fideicõmiſſario, deciſ.359.num.23.
Quidquid eſſet quando fideicommiſſum conſolidatum fuiſſet in patre mulieris dotandæ, vigore reciprocæ, ibidem num. 24.
Remedium ſubſidiarium eſt deficientibus, vel non ſufficientibus bonis liberis, deciſ.359. num.22.& deciſ.401.num.16.

AVTHORITAS

Doctoris, qui perfunctoriè aliquid tangit non attenditur, ſi deinde contrarium plenè conſuluit, deciſ.310.num.7.

AVTHORITATES

Non applicantur deficientibus circumſtantiis, dec.17. num.17.

AVVN-

AVVNCVLVS.
Proximior excludit nepotis in ſucceſſione ab ab inteſtato, deciſ.314.num.3.

B

BACCALAVREATVS
Modici momenti eſt ad effectum reddendi digniorem in concurſu aliarum qualitatum, deciſ.13.num.6.
Non dat prælationem quando ceſſant aliæ qualitates, deciſ.4.num.2.
Non attenditvr quando Baccalaureus in ſubſequenti examine fuit reprobatus, ibid.n.3.
BANCHERII
An esse debeant correſponſales tranſmittentis cambia, & recambia platealia, deciſ.296. numer.34. & 36.
BAPTISMATIS
Fides probat ætatem, dec.3.num.16. deciſ.381. num.5.dec.387.num.13. & deciſ.389.n.5.
Probat natiuitatem in aliquo loco, deciſ. 193.num.3.
Partita in libro Parochiali vnde arguatur ſuſpecta, deciſ.389. num.7.
BAPTIZARI
Solent infantes paruis diebus poſt natiuitatem iuxta communiter accidentia, dec.389.n.6.
BAPTISMVS
In Ecclesia vbi ſitum eſt beneficium, non releuat, vbi oppoſitor eſt ſimiliter baptizatus, deciſ.25. num.5.
BARATTARIA
Committitvr quotieſcumque mercium amiſſioni dedit cauſam calliditas, ſeu doloſa culpa Nouarchi, dec.327.num.10.
An autem requiratur præciſa præordinatio ad certum caſum amiſſionis, ſeu confiſcationis, vel ſufficiat virtualis præordinatio ad moralem poſſibilitatem ipſius caſus, ibid. num.11. & 12.
Non committitur tamen ſine præexiſtenti machinatione Nauarchi, & dolo præordinato ad caſum ſiniſtrum, & lucrum proprium, deciſ.470.num.7.
Excepta in aſſecuratione firmat regulam in omnibus aliis caſibus non cadentibus ſub tali exceptione, ibidem.num.4. & 9.
Ita vt Aſſecuratores teneantur ad damnum etiamſi prouenerit ex culpa Nauarchi, deciſ. 470.num.9.
In aſſecuratione ſi dedit cauſam amiſſioni mercium, damnum inde proueniens non eſt reficiendum ab Aſſecuratoribus, deciſ.327. num.9.
BARO
Bvlla in Cœna Domini ſub pœna excommunicationis, & decreto irritante interdicit Baronibus impoſitionem, ſeu exactionem nouæ gabellæ, dec.285. num.4.
Conventio correſpectiua inter vaſſallos, & Barones eſt obligatoria, & licita etiam ſuper vectigalibus, & oneribus concurrente iuxta cauſa ibidem num.5.
Statvtvm conditum à Communitate, & diu obſeruatum ſuper præſtatione Baroni ſoluenda non poteſt impugnari, deciſ.285.num.1.2.
Vassalli ſeu eorum vniuerſitas, non autem Baro quando teneantur ad expenſas Curiæ, eiuſque officialium, deciſ.285.num.7.8.& 9.
Teneatur præſtare Baroni annuam præſtationem in qua cum titulo inualido concurrit quadragenaria, deciſ.285. num.24.
BELLVM
Deterioratio, quæ non euenit ex culpa poſſeſſoris, ſed ex caſu fortuito Belli non eſt compenſanda, deciſ.55.num.17.
BENEFICIA
Affecta duplici reſeruatione non cadunt ſub indulto conferendi, quando tales qualitas ſpecialiter non exprimitur, deciſ.169.num.1.
Calagvritanae Dioecesis adiudicantur approbato ab examinatoribus, & idoneo iuxta formam præſcriptam in Conſtitutione Clementina, deciſ.226, num.6.
Dant aſſenſum de quarto ad medium, & ad integrum beneficium, ibidem num.2.
In Parochialibus diſtinguuntur in integra, media, & quarta, ibid. num.1.
Præfertur, quod hæc beneficia ſenior, & Sacerdos iuniori, & Clerico.116. num.1.
Limita quando ambo fuerunt approbati ad curam animarum, quia tunc poſſunt præſentantes gratificare iuniorem, & Clericum, ibidem num.2.
Collata alteri comprehenduntur ſub clauſula *ſine præiudicio bonorum fiſco incorporatorum*, deciſ. 60. num.8.
Collationis liberæ non dicuntur, quæ conferuntur ab Epiſcopo cum conſenſu alterius, deciſ.44.num.2.
Consangvinitatis computatio fit ſecundum ius ciuile in admiſſione conſanguineorum ad beneficia, deciſ.3.num.3.
Cvrata conferri debent per concurſum, deciſ. 44. num. 25.
Fvndata ad inſtar aliorum cenſentur erecta iuxta aliorum formam, & naturam, deciſ. 164. num. 20.
Ivrispatronatvs an & quando cadant ſub reſeruationibus vide *Iuſpatronatus* ſeruituti ſubiici nequeunt, deciſ.44.num.7. declara vt num.8.
Legatorvm, Nunciorum, Rectorum, & Theſaurariorum ſunt reſeruata, vbicumque eos mori contingat, decis.169.num.16.
Manvalia arguuntur ea, quæ non conferuntur à perſona Eccleſiaſtica, dec.104.num.15.
Et quæ non habent redditus aſſignatos, nomine dotis, ſed quædam emolumenta, quibus ſtipendium ratione ſeruitij ſoluitur Clericis inſeruientibus, ibidem num.16.
Et quæ ſemper, & præſertim vltimo loco ita fuerunt collata, ibid.num.17.
Cenſentur eo certius dum non conſtat fuiſſe erecta in titulum, vel vnquam collata ab Ordinario, ibid.num.19.
Sunt quæ non fuerunt erecta in titulum, ibid.num.13.
Et vide *Beneficium* verſ. *Manuale*.
Militvm Lauretanorum, & ſimilium officialium reſeruantur ratione Prothonotariatus, & familiaritatis, deciſ. 169.num. 8.

Non

Digitized by Google

Index Materiarum.

Non dicuntur in bonis noſtris, ſed tantum conceditur illorum adminiſtratio. deciſ. 284. numer. 16.

Nuncii Hispaniarum facultates circa collationes non comprehendunt beneficia excedentia annuum redditum ducatorum 24. de Camera, deciſ. 345. num. 9.

Et vide Nuncius Hiſpaniarum.

Officialium quorumcumque comprehenduntur ſub indultis Cardinalium, deciſ. 109. numer. 5.

Privatus in contumacia, qui comparet intra annum recuperat beneficia etiam alteri collata, deciſ. 60. num. 5.

Si vero comparet poſt annum non recuperat beneficia alteri collata, etiamſi probaret innocentiam, ibid. num. 5.

Amplia etiamſi ex lectura inquiſitionis, & proceſſus conſtaret de nullitate priuationis, ibid. num. 7.

Regressus cõpetit ad beneficia permutata, quando alterum ex beneficiis permutatis euincitur ſeu deficit, dec. 135. num. 6.

Servituti nouæ non dicuntur ſubijci quando cõfirmantur in eodem iurepatronatus in quo prius erant, dec. 44. num. 8.

Vacantia in curia, vel intra duas dietas erant generaliter reſeruata ante *extrauagan. ad regimen de praeben.* quæ ſtat pro maiori declaratione reſeruationis, deciſ. 169. num. 20. & 21.

IN BENEFICIALIBVS

Authoritas Papae eſt abſolutiſſima, dec. 130 num. 2.

Multiplicatio titulorum attenditur, deciſ. 40. num. 15.

BENEFICIATI

Actus vnius admittendi Beneficiatos in Capitulo non præiudicat Canonicis, qui per centum, & vltra annos ſine illorum interuentu aliquos actus peregerunt, deciſ. 468. n. 11.

Congregari, an, & quando poſſint, vide *Congregationes*.

Non poſſunt ex quaſi poſſeſſione interueniendi in Capitulo quoad aliquos actus prætendere interuentum quoad diuerſos, in quibus non habent intereſſe, non interuenerunt, imo fuerunt dimiſſi á Capitulo, deciſ. 468. num. 7.

Sumptus litis motæ per Beneficiatos debent ex ipſorum redditibus dumtaxat extrahi, deciſ. 456. num. 9.

BENEFICII

Affectio per appoſitionem manus Papæ ad certum effectum reſignationis non comprehendit diuerſam vacationem per obitum ſi reſignatio non ſortiatur effectum, deciſ. 301. num. 10.

Collatio beneficij vacantis in menſe fixè reſeruato ſpectat ad Papam, deciſ. 154. num. 10.

Beneficij vãcantis in menſe Auguſti ſpectat ad Sedem Apoſtolicam ex regula 9. Cancellariæ deciſ. 236. num. 3.

Per concurſum adhibitum ex errore non præiudicat habenti ius conferendi, deciſ. 252. num. 14.

Intelligi debet accedente idoneitate, & non aliàs licet pracipiatur ad fauorem certi generis perſonarum, deciſ. 3. num. 17.

Collationes Apoſtolicæ non mutant ſtatum beneficij in præiudicium patronorum, deciſ. 318. num. 16.

Delictum etiam in iudicio ciuili probari debet concludenter, vbi agitur de priuatione beneficij, deciſ. 267. num. 5.

Diffamatus ideo repellitur ab aſſequutione beneficij, quia alias præbiturus eſſet ſcandalum in populo ſi aſſequeretur beneficium, deciſ. 94. num. 6.

Equites Hieroſolymitani ſunt incapaces beneficij, & penſionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 342. n. 12. & deciſ. 391. num. 13.

Erectio requirit authoritatem Apoſtolicam, vel Ordinariam, deciſ. 104. num. 14.

Non probatur ex authoritate Ordinarij, quæ etiam in reſeruatione Cenſus facta á fundatore in limine fundationis erat neceſſaria, deciſ. 342. num. 6.

Foeminae ſunt incapaces beneficij, dec. 342. n. 11. & deciſ. 391. num. 13.

Fructus ante illorum incorporationem non debentur hæredibus anteceſſoris, ſed ſucceſſori in beneficio, deciſ. 179. num. 5.

Fundationis in limine poteſt cum authoritate Ordinarij reſeruari cenſus, ſeu annua penſio, vel præſtatio pro deſcendentibus fundatoris, deciſ. 342. num. 5. & deciſ. 391. num. 12.

Poſſunt opponi, & debent approbari omnes conditiones etiam, præter, vel contra ius, quæ non ſint turpes, natura impoſſibiles, vel contra ſubſtantiam beneficij, ſeu perpetuam iuris prohibitionem, dec. 342. num. 18.

Incapacem ſe reddit impetrans aliud incompatibile, deciſ. 405. num. 5.

Incompatibilis poſſeſſionem ſatis eſt fuiſſe pacificum per duos menſes, vt inducatur vacatio licet poſtea lites ſuperueniant, deciſ. 54. n. 9.

Prouiſio non poteſt obtineri ante lapſum duorum menſium à die pacificæ poſſeſſionis ſecundi, ibid. num. 12.

Primi vacatio licet ſuſpendatur per duos menſes, tamen non ſuperuenientibus moleſtijs in ſecundo beneficio primum vacat ipſo iure, & poteſt impetrari etiam intra duos mẽſes, deciſ. 54. num. 16.

Reſeruatio ceſſat quando ſecundum confertur ab Ordinario, ibidem num. 6.

Declara quando poſſeſſio ſecundi incompatibilis fuit apprehenſa in menſe Ordinarij, ſi apprehenderetur in menſe Apoſtolico, ibidem num. 7.

Non vacantis prouiſio non ſuſtinetur, deciſ. 33. num. 20.

Patronati ſtatus eo magis attenditur quando nulla affertur prouiſio Ordinarij tanquam de libero, deciſ. 44. num. 19.

Permutatio, vide *Permutatio*.

Portio quando vacat accreſcit alteri, ſi ita cautum eſt in tranſactione cõfirmata beneplacito Apoſtolico, deciſ. 130. num. 1.

Possessio non infertur ex admiſſione ad Præsbyteratum cum admiſſio fieri potuerit ad titulum patrimonij, deciſ. 3. num. 13.

Praxis apprehendendi poſſeſſionem beneficij patronati de manu exequutoris refertur, deciſ. 41. num. 8.

Pat-

PRIVATIO requirit probationem delicti, concludentem, & perfectam, deciſ. 269. num. 17.

Etiam in iudicio ciuili, deciſ. 267. num. 5.

Alias ſententia priuationis eſt iniuſta, deciſ. 269. num. 16.

Requirit cauſam legitimam, deciſ. 267. numer. 11.

PRIVATIONI NON EST LOCVS niſi in caſibus aut delictis à iure expreſſis, ibidem num. 12.

Ob ebrietatem, & crapulam, ſed tunc eſt locus ſuſpenſioni donec monitus deſiſtat à crapula, & vino, ibidem num. 9.

PROVISIONES apoſtolicæ non alterant naturam beneficii, deciſ. 52. num. 11.

QVALITAS beneficii patronati iuſtificari debet coram Ordinario citato Promotore fiſcali ob præiudicium Ordinarij, & Eccleſiæ, deciſ. 41. numer. 6.

Deſumitur præcipuè ex vltimo ſtatu, deciſ. 104. num. 18.

Valor, & modus vacationis probantur ſimili expreſſione collitigantis, deciſ. 14. num. 3.

RELIGIOSI capaces bonorum in communi ſunt capaces beneficij, & penſionis Eccleſiaſticæ ex conditione adiecta in fundatione cum authoritate Ordinarij, deciſ. 342. num. 17. & deciſ. 391. num. 4.

Sunt incapaces beneficij, & penſionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 342. num. 12. & deciſ. 391. numer. 18.

A Reſignante quando dicatur ius abdicatum, vide *Reſignans*.

RES IVDICATA ſuper ſtatu beneficij facit ius quoad omnes, deciſ. 318. num. 38.

SCIENTIA permutantis circa non ius beneficij adepti quando non releuet ad ſuſtinendam permutationem, deciſ. 115. num. 15.

Redditum beneficij non inducitur ex poſſeſſione biennali, ſed requiritur decennalis, deciſ. 284. num. 10.

Et quando talis ſcientia adſit vel excuſetur vide *Reſignans*, & *Reſignatarius*.

SEQVELA, ſeu aſcenſus, vel emolumentorum debetur illi, cui adiudicatur beneficium, deciſ. 226. num. 3.

Status vltimus, vide *Status*.

Vacatio, vide *Vacatio*.

Valor, vide *Valor*.

BENEFICIIS

INSTITVTIO cadit in beneficijs, deciſ. 104. num. 21.

LAICI ſunt incapaces inſtituendi, & deſtituendi in beneficijs, ibidem num. 22.

BENEFICIO

ASCENSVS, vt detur ab vno beneficio ad aliud requiritur titulus, & bonum ius non autem poſſeſſio, deciſ. 226. num. 4.

DIFFAMATIO licet non repellat à beneficio aſſequendo, deciſ. 73. num. 6. & deciſ. 94. num. 2. & 3.

MELIORAMENTA facta in beneficio ex pretio redacto ex illius arboribus non poſſunt retineri, deciſ. 179. num. 6.

PRIVARI poteſt promotus ad Sacros Ordines cum eorum exercitio ante ætatem determinatam, deciſ. 189. num. 3.

SIMONIA probari debet certè, & concludenter quando non agitur de beneficio aſſequendo, ſed de aſſequuto, deciſ. 4. num. 17.

BENEFICIORVM

ABSOLVTVM dominium habet Papa, deciſ. 16. numer. 17.

Permutatio, vide *Permutatio*.

PLVRALITAS non attenditur, nec indiget diſpenſatione quando primum non ſufficit ad honeſtam ſuſtentationem, deciſ. 4. num. 8.

BENEFICIVM

ADIVDICANDVM eſt illi, qui iuſtificauit literas apoſtolicas, deciſ. 264. num. 11. & deciſ. 189. num. 1.

Præſentato à maiori parte patronorum, & habenti neceſſaria requiſita, deciſ. 175. num. 15.

AFFECTVM conferri non poteſt ab Ordinario, deciſ. 301. num. 9.

CALAGVRITANAE Diœceſis adiudicandum eſt approbato ab examinatoribus, & idoneo iuxta formam præſcriptam à Conſtitutione Clementina, deciſ. 226. num. 6.

Et vide Beneficia.

COLLATIO penſionis ſeu annuæ præſtationis faciendæ ab Ordinario quando non concludat illam eſſe beneficium, deciſ. 342. num. 7.

CONFERTVR ad vitam non ad tempus, ibidem numer. 13.

DEBETVR proximiori conſanguineo adiudicatur probanti proximitatem conſanguinitatis per gradus diſtinctos, deciſ. 3. num. 1.

DOTATVM ex bonis Eccleſiaſticis non poteſt ſubijci patronatui laicali, deciſ. 362. num. 20. & deciſ. 383. num. 8.

Non dicitur à Communitate laicali, dum appareat dotatum à Capitulo, deciſ. 383. numer. 7.

ECCLESIASTICVM non fuiſſe erectum ex quibus circumſtantijs arguatur, deciſ. 391. num. 14.

EXCVSATVR qui iuſto errore, & probabili credulitate ductus fuit ad dimittendum beneficium, deciſ. 115. num. 20.

INCOMPATIBILE aſſequutus habet ſolum exceptionem quod non vacat primum ob moleſtias habitas in ſecundo, ne remaneat vtroque priuatus, ideoque hæc exceptio non ſuffragatur tertio, deciſ. 216. num. 8.

Controuerſum licet eſſet alijs reſpectibus ſatis eſt non controuerſi quoad eum, qui illud fuit aſſequutus, vt vacet primum, ibidem num. 6.

Obtentum vltimo loco non vacat niſi lapſo bimeſtri, deciſ. 54. num. 13. & num. 14. datur ratio differentiæ.

Obtinens tunc habet duos menſes ad dimittendum primum quando intra dictos duos menſes non ſuperuenerunt moleſtiæ, deciſ. 154. num. 12. & 13.

Et tunc lis quæ non ſuperuenit intra duos menſes ab aſſequutione ſecundi non excludit vacationem primi, ibidem num. 14. ampliatur num. 15.

Non vacat per aſſequutionem alterius incompatibilis ſuper quo intra duos menſes ſuperuenerunt moleſtiæ, deciſ. 168. num. 1. & deciſ. 216. num. 2.

Amplia ſiue moleſtiæ ſint iudiciales ſiue extraiudiciales, deciſ. 168. num. 2.

Amplia etiam quando moleſtiæ non habe-

buerunt effectum, deciſ. 216. num. 7.
Et vide *Moleſtia*.
Primum vacat ipſo iure per aſſequutionem, & poſſeſſionem ſecundi per duos menſes, deciſ. 54. num. 2. & 15.
Inaequalitas inter beneficium ceſſum, & penſionem non attenditur ſi Papa certioratus reſeruat penſionem ſuper beneficio ceſſo, & alijs beneficijs, deciſ. 16. num. 16.
Iurispatronatus laicorum eſſe probatur ex ſimili expreſsione facta per aliam partem, deciſ. 2. numer. 1.
Quando cadat ſub reſeruationibus Apoſtolicis, vide *Iuſpatronatus*.
Laici non conferunt, ſed collatores Eccleſiaſtici, deciſ. 342. num. 13.
Litigiosum eſſe poteſt quamuis ab aliquo poſſideatur, deciſ. 335. num. 13.
Fuiſſe de tempore permutationis non tollit decretum obtentum longè poſt permutationem, ibidem num. 8.
Reſignari ſeu permutari validè non poteſt, ibidem num. 2.
Vnde probetur, ibidem num. 7.
Manuale comprobatur ex antiquo decreto Sacræ Congregationis deſuper edito, deciſ. 104. numer. 38.
Non excluditur ex eo quod aliqui fuerint promoti ad titulum capellaniæ, dum id euenit ex promiſſione, ibidem num. 34.
Et vide *Beneficio*, & *Capellania*.
Non adiudicatur diffamato in concurſu aliorum, deciſ. 73. num. 1.
Non efficitur penſio temporalis ex eo quod pro iſta requiritur recitatio Officij B. M. Virginis, deciſ. 342. num. 8.
Non fuiſſe fundatum, ſed temporalem cenſum ſeu penſionem arguitur, ex eo quod penſio reſeruetur ad fauorem incapacem beneficij, ibidem num. 10.
Non pertinere ad aliquem patet ex re iudicata, deciſ. 335. num. 14.
Non vacat niſi poſſeſſio ſecundi incompatibilis ſit pacifica, deciſ. 33. num. 8.
Pensio ſimplex ſeu annua præſtatio reſeruata per fundatorem beneficij ad fauorem deſcendentium non dicitur beneficium Eccleſiaſticum, deciſ. 342. num. 4.
Et huiuſmodi penſiones reſeruari poſſunt à fundatore in limine fundationis beneficij cum authoritate Ordinarij, ibidem num. 5.
Permutari non poteſt ab eo ad quem non ſpectat, deciſ. 335. num. 3. & deciſ. 389. num. 23.
Seu reſignari non poteſt dum eſt litigioſum, deciſ. 335. num. 2.
Permutatum debet eſſe permutantis, ibidem numer. 4.
Alia plura vid. in verb. *Permutatio*.
Qui poſſedit per plures annos credendus eſt informatus reddituum illius, deciſ. 272. num. 6.
Resignanti remanere victum neceſſarium arguitur ex eo quod fuerit ordinatus ad titulum patrimonij, deciſ. 389. num. 14.
Resignari non poteſt in manibus inferioris ab exempto, & immediatè ſubiecto Sedi Apoſtolicæ, deciſ. 368. num. 8.
Sacerdotale eſt quando Sacerdotium requiritur in ipſa electione, ſeu præſentatione, vel quando iniungitur onus celebrandi per ſe ipſum, deciſ. 175. num. 6.
Non arguitur ex obſeruantia difformi, deciſ. 84. num. 12.
Nec ex obſeruantia remota à fundatione ibidem num. 13.
Non dicitur ex onere celebrandi quod poteſt impleri per ſubſtitutum, ibidem num. 7. & datur ratio num. 8.
Nec ex onere inſeruiendi Eccleſiæ cum poſſit beneficiatus inſeruire per alium, ibidem num. 9. & 10.
Nec ex reſidentia iniuncta ſub pęna priuationis fructuum, ibidem num. 11.
Nec ex eo quod fuerint præſentati Sacerdotes quorum ſtatus eſt compatibilis cum clericali, ibidem num. 14.
Nec ex applicatione decimarum quando erectio beneficij fuit facta non pro cura animarum, ſed pro maiori cultu, & ſeruitio Eccleſiæ, ibidem num. 15.
Nec ex eo quod præſentari debeat Sacerdos bonus, & idoneus, qui debeat deſeruire diuinis officijs, niſi caueatur quod deſeruiat per ſe ipſum, deciſ. 41. num. 11. & 12.
Non eſt quando qualitas Sacerdotij non adijcitur actui præſentationis ſed proſequutioni ſeu aptitudini præſentati, deciſ. 175. numer. 1.
Nec quando in eius præſentatione non requiritur Sacerdotium, licet habeat onus celebrandi miſſas, & recitandi diuina officia, ibidem num. 4.
Nec quoties non iniungitur onus celebrandi per ſe ipſum, cum huiuſmodi onus impleri poſſit per ſubſtitutum, ibidem num. 5.
Non eſſe declaratur ab obſeruantia iuxta quam ſimplices Clerici fuerunt præſentati, & inſtituti, deciſ. 41. num. 15.
Non præſumitur in dubio, deciſ. 175. numer. 2.
Simplex eſſe apparet ab erectione, deciſ. 84. nu. 4.
Præſumitur de iure, ibidem num. 5.
Reſidentiam non requirit, ibidem num. 6.
Idque ex generali conſuetudine non reſidendi, quæ inoleuit in beneficijs ſimplicibus, deciſ. 175. num. 7.
Transferri non poteſt in permutatarium, dum non erat permutantis, deciſ. 389. num. 23.
Vacans in menſe Papę debet conferri ab eo, non ab Ordinario, deciſ. 264. num. 2.
Per reſignationem præcedentem nulliter confertur ab Ordinario per ſubſequutum obitum reſignantis, deciſ. 312. num. 4.
Vacare dicitur per obitum reſignantis, à quo non fuerat abdicatum ius beneficij, deciſ. 272. num. 3. & deciſ. 301. num. 2.
Et tunc conferri poteſt ab Ordinario, deciſ. 301. num. 2.
Vacare an dicatur elapſis duobus menſibus à die pacificæ poſſeſſionis ſecundi incompatibilis, deciſ. 33. num. 21.
Vacavit quando de iure, & de facto, tunc Ordinarijs currit tempus ad conferendum à die vacationis, deciſ. 48. num. 6.

BENEPLACITI APOSTOLICI

PRAESVMPTIO non tollitur per Conſtitutionem Vrbanam, quando concurrit centenaria, deciſ. 277. num. 8.

RESERVATIO intelligitur quatenus opus ſit, deciſ. 69. num. 21.

SOLEMNITAS non ſuppletur ex ſolito locandi, quando duæ præcedentes inueſtituræ fuerunt factæ iiſdem perſonis, dec. 330. nu. 1. & 4.

Et quando duæ inueſtituræ non fuerunt obſeruatæ ſpatio quadraginta annorum, ibidem num. 3.

BENEPLACITO APOSTOLICO

CONSVETVDO alienandi bona Eccleſiæ ſine beneplacito Apoſtolico excluditur ex teſtibus deciſ. 196. num. 11.

Nec adimit hanc ſolemnitatem introductam ad euitandas fraudes, ibidem num. 12.

NON indigent ſtatuta Religionis Hieroſolymitanæ, vt valeant, vſque ad aliud Capitulum generale, deciſ. 69. num. 22.

BENEPLACITVM APOSTOLICVM.

NON præſumitur hodie ex curſu temporis, niſi iuxta Conſtitutionem Vrbani VIII. deciſ. 196. numer. 9.

NON releuat in alienatione rerum Eccleſiæ, niſi etiam probetur iuxta cauſa, nempe neceſſitas vel euidens vtilitas, deciſ. 196. num. 10.

NON requiritur in pacto inito antequam Cenſus deueniret ad Eccleſiam, deciſ. 231. n. 3.

In reductione penſionis, deciſ. 217. n. 9.

In retrouenditione Cenſus, quæ eſt neceſſaria, deciſ. 147. num. 15.

NON ſupplet defectum cauſæ quando conſtat de veritate in contrarium, dec. 218. num. 10.

PRAESVMITVR ex lapſu centum annorum cum obſeruantia, deciſ. 218. num. 9.

Vna cum aliis ſolemnitatibus in conceſſione bonorum Eccleſiæ, quando concurrit centenaria, etiam attenta Conſtitutione Vrbana ſuper præiudicialibus Eccleſiæ, dec. 393. n. 9.

QVANDO non requireretur in alienatione rerum Eccleſiæ, requiritur ſaltem licentia Ordinarii, deciſ. 196. num. 14.

REQVIRITVR omninò in alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, ibidem num. 8.

In extinctione penſionis mediante pecunia, deciſ. 265. num. 12.

In iure quæſito Eccleſiæ, nō autem in quærendo, deciſ. 231. num. 4.

RESERVATVM cum clauſula, *quatenus opus ſit*, non facit contractum conditionalem, ſed ſtat ad cautelam, deciſ. 193. num. 21.

In aliquo caſu poteſt ex poſt facto ſuperuenire, deciſ. 265. num. 13.

SIVE EXPRESSVM, ſiue tacitum facit præſumere cauſam, vbi non docetur rem aliter ſe habuiſſe, deciſ. 218. num. 11.

BONA FIDES

EXCVSATIO ob bonā fidem non attenditur in iis, quæ tertio præiudicant, deciſ. 270. num. 11.

MATRIMONIVM non dicitur contractum ſub bona fide diſpenſationis, dum contrahens de illa dubitans ſupplicauit pro gratia, & Papa reſcripſit, quod vteretur iure ſuo, deciſ. 198. nu. 21. & deciſ. 270. num. 16.

QVOAD VSVRAS excuſat à pœna non à reſtitutione, ſeu imputatione fructuum alioquin illicitorum, deciſ. 427. num. 8.

BONA

ABBATIAE FARFEN. cadunt ſub libera diſpoſitione emphyteutæ durante conceſſione in præiudicium illorum, qui alioquin ex lege inueſtituræ forent vocati, deciſ. 375. num. 10.

Secus quando emphyteuta diſponit poſt finitam emphyteuſim, ibidem num. 11.

Cadunt ſub diſpoſitione quatenus diſponat in ſubditos Abbatiæ, ſecus in non ſubditos, ſeu Romanos literaliter excluſos, ibidem num. 14.

Circa hæc bona, quid fuerit reſolutum in particulari Congregatione habita de ordine Papæ de anno 1657. deciſ. 375. num. 9. & 19.

Diſpoſitio, ſeu facultas diſponendi conceſſa locatione durante ceſſat locatione finita, ibidem num. 12.

Cum intelligatur ad formam inueſtiturarū, & ſtatutorum Abbatiæ, ibid. num. 13.

Redacta an ſint ad inſtar allodialium ex interpretatiua conſuetudine non obſtante communi forma inueſtituræ, ibid. num. 8.

Redacta non ſunt ad inſtar allodialium ſimpliciter, ſed quando hæres non eſt incapax, & fit diſpoſitio durante locatione, ibidem num. 18.

ÆRE ALIENO grauata ſaluari nequeunt ab exequutione pro ſatisfactione creditoris, deciſ. 374. numer. 4.

ALIENA dicuntur, quæ debent per Teſtatorem poſt obitum reſtitui eius hæredibus ex fideicommiſſo, deciſ. 378. num. 7.

ALIENANDI facultas quoad bona mobilia non extenditur ad ſtabilia expreſſè alienari prohibita, deciſ. 75. num. 6.

ALIENATA per filium grauatum fideicommiſſo cenſentur electa pro ſua legitima, dec. 128. n. 1.

ASSIGNATA filiis à Patre quando arguantur data potius in peculium quam donationem irreuocabilem, vide *Aſſignatio*.

Pro ſupradote, ſeu additamento dotis iudicanda ſunt perinde ac dos, deciſ. 172. nu. 11.

Fuiſſe pro additamento dotis, & non pro parapherno arguitur ex pactis, ibidem num. 16.

Simpliciter, ſeu verbaliter in cauſam dotis non minuunt fideicommiſſum, niſi concurrat traditio poſitiua, dec. 400. num. 3.

CONCESSA Eccleſiæ cum oneribus, & conditionibus, quæ reſpectu illius non verificantur, reincidunt in antiquam naturam eorumdem onerum, & conditionum quando tranſeunt ad alios finita conceſſione Eccleſiæ, deciſ. 423. num. 15.

CONFLATA ex induſtria labore, & expenſis prioris conductoris non dicuntur propriè fructus, deciſ. 62. num. 5.

DATA pro fundo dotali debent reſtitui eadem met, nec repeti poteſt pretium ſuper aliis bonis fideicommiſſariis, deciſ. 192. num. 17.

Fuiſſe viro in ſolutum pro dote, & deinde ſoluto matrimonio rediiſſe in dominium mulieris pro reſtitutione dotis non implicat, deciſ. 343. num. 13.

DEFVNCTI tranſeunt ad hæredes cum onere æris alieni ab ipſo contracti, deciſ. 374. num. 3.

DONA-

Donatoris propria fuiſſe apparet ex acquiſitionibus per ipſum factis, deciſ.188.num.5.

Dotalia efficiunt, & vindicari poſſunt ab vxore in ſubſidium decedente viro non ſoluendo quando proueniunt ex credito, ſeu aſſignatione dotis, deciſ.376.num.15.

Et tunc eo magis poſſunt retineri, ibi. n.16.

Eſſe non concluditur ex poſſeſſione eiuſdem mulieris ſimul cum filijs, dec.348.nu.18.

Non ſunt deſcribendi in inuentario hæreditario viri, deciſ.376.num.10.

Dotis pro conſtitutione non adfuiſſe bona libera, vnde probetur, deciſ.190.num.4.

Ecclesiastica concedi non poſſunt, & conceſſa non præſumuntur in perpetuum, deciſ. 277. num.6.

Limita in bonis ſterilibus, & incultis, ibid. num.7. & deciſ.393. num.11.

Non comprehenduntur ſub ſtatutis Vrbis, quæ non faciunt illorum mentionem, deciſ. 21. num.7.

Emphiteotica Eccleſiæ non comprehenduntur ſub ſtatutis Vrbis. quamuis agatur in poſſeſſorio de ſolo vtili dominio inter laicos, ib.n.8.

In Statu Vrbini ſunt redacta ad inſtar allodialium, & Domini directi etiam Eccleſiaſtici tenentur reinueſtire proximiores, & hæredes defuncti, deciſ.122.num.2. & 3.

Retineri ab Eccleſia noluiſſe patet eo ipſo, quod alios inueſtiuit. deciſ.387.num.1.

Reuertuntur ad Dominum directum ſequuta deuolutione, deciſ.375. num.1.

Vendi non poſſunt, nec etiam ad effectum conſequendi pretium quando prohibentur ad aliquem deuenire nedum ex ſtatuto, ſed ex lege inueſtituræ, deciſ.375. n.28.

Empta ad effectum ſoluendi creditoribus deſcribendis in ſententia remanent libera ab hypothecis ſequuta ſolutione, deciſ.137. n. 2. & 4.

Per hæredem ex pecunia hæreditaria non cadunt ſub hypotheca defuncti, dec. 83.nu.40.

Existentia penes mulierem ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus præſumuntur viri, & non vxoris, deciſ.66.num.13.

Amplia quando defuncto viro remanſerunt omnia bona penes vxorem, quæ de illis non reddit rationem, ibidem num.14.

Extracta realiter à fideicommiſſo in cauſam dotis in illud amplius non reincidunt, deciſ. 400. num.4.

Sed pleno iure tranſeunt in mulierem dotatam, & habentes cauſam ab ea, ibid.nu.5.

Extradotalia omnia quando ſtatutum mandat eſſe obligata Creditoribus mulierum quomodo intelliguntur, deciſ.172. num.7.

Sunt ſub libera adminiſtratione vxoris, ibidem num. 18.

Alia vide verb. *Fructus*. verſ. *Extradotales*.

Feudalia alienari non poſſunt, ſine aſſenſu regio, deciſ. 96.num.7.

Non reddunt eundem fructum ac loca montium, ibid. num.8.

Fideicommissaria, ſeu Fideicommiſſi alienabiſemel effecta ſemper durant talia, dec.250.n.6.

Alienari poſſunt pro ſoluendis debitis fideicommittentis, deciſ. 27. num.2.

Item pro dote deſcendentis, quando non adſunt bona libera, deciſ.215. num.5.

Amplia quando bona libera non ſunt expedita, ibid. num. 6.

Amplia etiam non obſtante prohibitione teſtatoris, deciſ.190. num.1.

Alienari non poſſunt, nec obligari, deciſ. 75. num.1.

Alienari non poſſunt, nec ex cauſa neceſſaria, quando concurrit prohibitio legis, & hominis, ibid. num.10.

Nec pro dote confeſſata, dec.244. n.8.

Alienata an fuerint vigore Breuis Apoſtolici, vel alio titulo, vnde deducatur, deciſ. 317. num.21.

Ex cauſa dotis non remanent amplius ſubiecta fideicommiſſo, dec.190.num.2.

Si fuerint vigore Breuis obreptiti, & non ſeruata illius forma, alienatio non ſubſtinetur, deciſ.317. num.14.

Adeout competat immiſſio ad eadem bona, acſi non fuiſſent alienata, ibid. nu.15.

Aſſecurari poſſunt præuentiuè ante purificatam ſubſtitutionem, de qua conſtat, deciſ. 282.num.1. & capitur prouiſio, vt nu.5.

Aſſignari poſſunt in cauſam dotis vigore, *Auth. res quæ, C.Comm.de leg.* dec.245. n.5.

Deſtinata ſimpliciter pro ſolutione dotis non eximuntur fideicommiſſo dum dos non fuit deinde ſoluta in dictis bonis, ſed alijs, ibidem num.4.

Et quando excludantur fuiſſe effectiuè tradita in cauſam eiuſdem dotis, ibid. n.3.

Dicuntur licet eſſent hæredum dum teſtator illa ſuppoſuit fideicommiſſo, & hæredes ſuppoſitionem acceptarũt deſcribendo illa in uentaio, vti fideicommiſſaria, deciſ. 182. numer. 22.

Diſtracta ex cauſa neceſſaria non remanent amplius grauata fideicommiſſo, deciſ. 250. num.5.

Exiſtentia bonorum liberorum vltra fideicommiſſaria probari debet ab allegante, quando agitur contra tertium poſſeſſorem, dec. 416. num.19.

Extare alia bona quam illa fideicommiſſi particularis probatur confeſſione vxoris, & filiorum fideicommittentis, quæ præualet teſtibus generaliter deponentibus, deciſ. 348. num. 3.

Extracta à fideicommiſſo ex cauſa dotis remanent libera, & vti talia ad alios tranſeunt, deciſ.245.num.6.

Facultas alienandi bona fideicommiſſaria ad effectum ſoluendi æs alienum, quando dicatur obreptitia, dec.317. num.16.

Forma Breuis in alienando bona fideicommiſſi, quando non dicatur ſeruata, ibidem num. 16.

Particularis fideicomiſſi de proprio reſtituere tenetur hæres, qui non fecit inuentarium, deciſ.348 num.5.

Præſumuntur, quæ ſita ſunt in eodem loco, vbi teſtator poſſidebat, dec. 188.n.10.

Reſtituenda ſunt ab vno ad alterum ſubſtitutum ad quemcumque deuoluantur, deciſ.177. num.12.

Retineri poſſunt pro cenſu contracto cum obli-

obligatione fideicommittentis,dec.331. nu.9.

FIDEICOMMISSO acquiſita non dicuntur dum illius non meminit tranſactio facta ingenti pretio, & ſtipulata pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumque, dec.557.num.6.

Subiecta non ſunt bona de quibus hæres diſpoſuit vigore facultatis ſibi datæ à teſtatore, deciſ.142.num.2.& 19.

Vni vel alteri eſſe ſubiecta nõ releuat dum aliquis vocatur ad vtrumque, dec.343.nu.16.

AD FIDEICOMMITTENTEM non ſpectare, ſed ad alium, vnde probetur, deciſ. 429. num.5. & deciſ.464. num.8.

HAEREDIS, vel hæreditaria, vide ſub iiſdem verbis.

HAEREDVM an & quando cadant ſub diſpoſitione Teſtatoris, vide *Teſtator*.

Non detrahuntur à fideicommiſſo, cuius non ſunt partes, ſed vti propria retinentur in reſtitutione fideicommiſſi, dec.378.n.13.

INCVLTA redacta ad culturam induſtria Colonorum comprobant, quod illorum coloniæ ſint perpetuæ, deciſ.277. num.2.

Amplia in bonis Eccleſiaſticis, quæ poſſunt concedi in perpetuum,dec.393.nu.11.

Et præſumuntur conceſſa in coloniam perpetuam, deciſ.277. num.7.

IN QVIBVS teſtator habet facultatem diſponendi comprehenduntur ſub Inſtitutione hæredis in bonis, iuribus, & actionibus, dec. 124. num.12.& dec. 142. num, 8.

Alia vide ſub verb. *Facultas*,verſ. *Diſponendi*.

LIBERA eſſe probatur geminata confeſſione, deciſ.464. num.3.

Item ex inuentario facto de tempore antiquo, & non ſuſpecto, vbi bona ſeparantur à fideicommiſſa iis, ibid.num.7.

Item ex ſententia, quæ declarat libera eadem bona, ibid. num.6.

Comprobatur valde ab obſeruantia ſubſequuta, & aſſertione vniformi, dec.429.n.13.

Non adfuiſſe probare debet fideicommiſſarius, qui agit ad immiſſionem quando agitur de dote iam detracta ſecus de detrahenda, deciſ.190. num.3.

LITIGIOSA, & intricata non tenetur filius recipere pro ſua legitima, dec.96. num.9.

Et talia dicuntur etiam ex ſolo decreto illa ſequeſtrandi, ibid. num.13.

MOBILIA cenſentur ceſſiſſe in ſolutionem creditorum vltimo loco graduatorum, & legatorum à defuncto relictorum, dec.376 nu.3.

Compenſantur cum ære alieno fideicommittentis mobilia, & iocalia ſolidioris materiæ, deciſ.399. num.9.

Conſumpta præſumuntur vſu hæredis beneficiati ſpatio longi temporis, deciſ. 376. num. 4.

Conſumpta non præſumuntur per ſolum quinquennium, & veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, dec. 420. num.14.

Conſumptionis mobilium præſumptio nõ intrat in argentis, & iocalibus de quibus grauatus tenetur reddere rationem,dec.219.n.11.

Domorum legatarum veniũt dumtaxat ſub legato *di tutte le mie Caſe, che ſono dentro la Terra con li ſuoi mobili*, dec.297. n.1.

Extitiſſe arguitur ex eo, quod aliquis illis renunciauit,deciſ.219.num.10.

Frumentum, & fructus pendentes Teſtatorem intellexiſſe pro bonis mobilibus, vnde arguatur, deciſ.397.num.1.

Prædiorum legata dumtaxat fuiſſe non autem ſuppellectilia quando arguatur, ibidem num. 2.

PRIORA, vt aſſignantur pro legitima iudex non poteſt arbitrari, deciſ.96. num.10.

PERMVTATA recuperari non poſſunt vigore reſolutionis, niſi reddantur alia recepta in eo ſtatu, quo erant tempore permutationis, deciſ. 461.num.12.

PRETII loco quando ſuccedant, deciſ. 83. numer. 39.

QVANDO dicantur cadere ſub mandato, ſeu lite Rotali, deciſ.120.num.4.

REMANSISSE apud hæredem quando probetur ex deſcriptione in inuentario hæreditario, deciſ.137. num.16. & 17.

STABILIA fructus reddere præſumuntur ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 112. numer.1. & 8.

Hæc tamen præſumptio non procedit data veritate, ſeu probatione in contrarium, ibidem num.2. deciſ. 156.num.12.& deciſ. 163. num.2.

Et ad probandum,quod non reddant quinque pro centenario concedi debet remiſſior in deciſ.112.num.5.& deciſ 163.num.3.

Non reddidiſſe quinque pro centenario probari debet ab allegante, deciſ.156. num.7.

Prohibita expreſsè alienari non cadunt ſub facultate alienandi mobilia, dec. 75, num.6.

SVBROGATA in locum dotalium efficiuntur eiuſdem naturæ,deciſ.376.num. 14.

TESTATORIS dicuntur ea, quæ ad ipſum ſpectant poſt tempus mortis in quod confertur diſpoſitio teſtamentaria, deciſ.388. num.9.

Fuiſſe probatur ex diuiſione, & venditione eorundem bonorum, deciſ. 192. num. 2.

Et ex inuentario tam contra hæredes deſcribentis, quam contra habentes cauſam ab eis, ibidem num.1.

VACVA dici non poſſunt, quæ ab alijs poſſidentur, deciſ. 457.num.3.

BONORVM

DESCRIPTIO, ſi apparet erronea, non præiudicat, deciſ.188.num.11.

DIVERSITAS arguitur ex diuerſitate confinium, & locorum, deciſ.204.num.1.

VALORE firmato facile eſt liquidare fructus ad rationem legalem, dec.156.num.5.

BONVM IVS

PROBATVR legitimo titulo emptionis,deciſ.274. num. 9.

Deciſionibus Rotalibus, dec.182.num.1.

REQVIRITVR, non autem poſſeſſio, vt ab vno beneficio aſcendatur ad aliud, deciſ. 226. numer.4.

VIDERI ſolet de bono iure quando poſſeſſio eſt turbida deciſ.33.num.1.

BONONIÆ

CLAVSVLA *ad habendum*, relata ad formularium Bononiæ, an extendatur ad renunciationem fideicommiſſi, deciſ.197.num.7.

COPIA

Digitized by Google

Copia patronorum cauſatum non deficit, deciſ.392. num. 24.
Extravag. *Ambitioſe*, an fuerit antiquitus vſu recepta, deciſ.330. num.5.6 8.& 9.
Frvctvs ſtabilium æſtimari ſolent ad rationem quinque pro centenario, dec.156.num.4.

B O S N A

Sclavonia, & Croatia ſunt partes Dalmatiæ, dec 28.num.3.
Ad Bosnam, Dalmatiam, Croatiam, & Sclauoniam reſtringitur Illyricum iuxta modernam diuiſionem, ibid.num.6.
Pro Bosnae, Dalmatiæ, & Sclauoniæ Vrbibus Vrbanus VIII. erexit Laureti Collegium Illyricorum, ibid. num.16.

B R E V E

Apoſtolicvm reſeruari debet ad inſtar legis. deciſ.;22 num.8.
De capiendo poſſeſſione nomine Cameræ aliā iuſtificationem non requirit quam clauſulæ in eo contentæ, deciſ.195.num.8.
Requirit vt literæ expediantur intra ſex menſes alias obſtat talis defectus prouiſo, per quem ſtetit ſi capere potuit poſſeſſionem, & non cępit, deciſ.154.num 17.
Secus quando ſtetit per intruſum, quominus prouiſus adipiſceretur poſſeſſionem, vel continuaret adeptam, ibidem num. 18.
Et tempus expediendi limites non currit ſtante lite introducta per aduerſarium ſuper iactationibus, ibidem num.19.
Et vide infra verb. *Breuis*.
Fvndatvm in reſeruatione non poteſt exequi,niſi concludenter probetur reſeruatio talis, quæ excludat indultum,deciſ.169.num 29. & 30.

B R E V I S

De capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ exequutio non introducit veram litem,nec inſtantiam. deciſ.346. num.4.
Exequutio retardatur ex ſimplici fumo iurispatronatus,deciſ.38.num.13.
In exequutione debet dumtaxat verificari clauſula *conſtito*, deciſ.362.num.8.
Nec requiritur verificatio valoris non comprehenſi ſub clauſula *conſtito*, ibidem numer.7.
Sententia ſuper immiſſione in exequutionem huiuſmodi Breuis eſt mere interloquutoria, deciſ.346.num.2.
Amplia etiamſi A. C. pronunciauerit per cedulam, & aliam partem appellauerit intruſum ibid. num.3.
Exeqvvtio non retardatur exceptionibus turbidis, & altioris indaginis, dec.169. nu.28.

B R E V I A R I I

Romani authoritas magna eſt, dec.28.n.22.

B V L L A

In Coena Domini interdicit Baronibus impoſitionem, ſeù exactionem nouæ gabellæ ſub pœna excommunicationis, & decreto irritante, deciſ.285.num.4.
Qvae habet datam poſt obitū Pontificis, à quo ſupponitur emanaſſe eſt valdè ſuſpecta,deciſ. 469.num.12.
Svppressionis conuentuum non comprehendit Parochiales exiſtentes in Grancijs vnitis alijs conuentibus, deciſ.49.num.5.
Aliæ Bullæ habentur ſub verb. *Conſtitutio*.

B V L L Æ

Commvnitatibvs non præiudicant ea quæ fiunt contra formam Bullæ Boni regiminis, deciſ. 70. num.10.
Expediri poſſunt quandocumque à ſucceſſore ſuper ſupplicatione ſignata à Pontifice immediato anteceſſore, deciſ.154.num.21.

C

C A D V C I T A S

Articvlvs dubius excuſat à caducitate,deciſ. 187. num. 3.
Non incvrritvr quando quis potuit rationabiliter credere iniunctam fuiſſe alteri, & non ſibi, ibidem num. 1. & num. 21.

C A L C V L V S

Administrationis demonſtrat emptionem fieri non potuiſſe ex affictibus, & pecunijs hæreditariis, deciſ.189.num.9.
Desvmptvs ex ſtatu, & tenore diuiſionis probat contra diuidentem,& habentes ab eo cauſam, deciſ.399.num.7.
Firmatvs concorditer cum interuentu,& authoritate iudicis plenè probat, deciſ.458. num.2.
Sev dinvmeratio arithmetica ictu oculi remouet omnem incertitudinem, nec admittit appellationem, ſeu procedit iiſdem regulis, quibus liquidatio, deciſ.399.num.13.

C A L V M N I Æ

Praesvmptio non cadit in eo, qui obtinens ſententiam in partibus, vlteriorem probationem non curauit, deciſ. 72. num. 7.
Reſultat ex eo quod quis alias articulauerit contrarium, deciſ. 143. num. 7.
Et ex taciturnitate triginta, & vltra annorum, ibidem num. 8.
Svspicio infertur ex articulis imaginarijs, & compoſitis ad euertenda fundamenta deciſionum, deciſ. 45. num. 7.
Svspicionem excludit fumus materiæ articulatæ iunctus cum releuantia, ibidem num.9. & deciſ. 232. num. 3.

C A M B I A

Intimatio non eſt neceſſaria quod fiat debitori Cambiorum quando apparet remiſſa, deciſ. 296. num. 29.
Nec quando creditor cambiauit vti procurator in rem propriam conſtitutus à debitore, ibidem num. 30.
Nvndinalia contracta cum ſe ipſo non annotantur per officiales feriarum, dicta deciſ.296. numer. 21.
Literæ, & ſolutiones regiſtrantur in ſcartafaccio per officiales feriarum in cambijs nundinalibus, ibidem num. 20.
Subſtinentur quando irreuocabiliter non contrahuntur ad plures nundinas, ſed ſolum ad primas cum facultate recambiandi quatenus debitor extinguere nolit cambia in qualibet feria, ibidem num. 10. & datur ratio, numer. 11.
Platealia approbata fuerunt per antiquos Doctores, dicta deciſ. 296. num. 3.
Approbata fuerunt vti valida nec reuocata

in dubium a b authoribus qui ſcripſerunt poſt Conſtitutionem Pij V. ibidem num. 5.

Authores diuerſi damnantes cambia, & recā bia platealia reijciuntur declarantur reſpectiuè, ibidem num. 25.

Bancherij an debeant eſſe correſponſales tranſmittentis cambia, & recambia platealia, ibidem num. 34. & 36.

Cum continuatione ſeu recambio ſunt licita, ibidem num. 6.

Cum continuatione non ſunt damnanda, dum continuatio communiter approbatur in nundinalibus ſub eadem determinatione complexis, ibidem num. 8. & 9.

Debentur eo magis quando ex æquitate fuerunt reducta ad limites moderatos cambiorum nundinalium, ibidem num. 18.

Facultas cambiandi de platea in plateam quando dicatur conceſſa, ibidem num. 27.

Fructus æqualis aliquando ſunt ſicut nundinalia, ibidem num. 16.

Fructus minoris aliquando ſunt quam nundinalia, ibidem num. 15.

Intereſſe Cambiorum platealium non eſt certum, vti dependens ab euentuali æſtimatione mercatorum, ibidem num. 13. & 26.

Et cum ſit incertum, & euentuale dici non poteſt illicitum, ibidem num. 17.

Permittūtur in Conſtitutione Pij V. ibid. n. 4

Et permittuntur pro prima vice pariformiter ſicut nundinalia, ibidem num. 7.

Pretia Cambiorum platealium in qualibet hebdomadà publicè taxantur à mercatoribus in plateis primi ordinis, & proinde ſunt iuſta, & valida, ibidem num. 24.

Reuertuntur aliquando cum damno ob affluentiam pecuniarum, ibidem num. 14.

CAMBIVM

Contractvm per confeſſionem de recepto, & per apocham non eſt inſolitum, nec nouum, deciſ. 372. num. 17. & deciſ. 428. num. 9.

Per apocham, & ſine fideiuſſione poteſt ſtare ſimul cum veritate contractus, ſeu crediti, deciſ. 372. num. 16.

Referuntur plures circumſtantiæ, quibus cambium anterius contractum per confeſſionem de recepto nullo modo apparet ſuſpectum, deciſ. 428. num. 8. & ſeqq.

CAMPSORES

Pvblicos aliquos fuiſſe iuſtificatur atteſtationibus, deciſ. 296. num. 35.

CANONICATVS

Ad canonicatvs S. Hieronymi Illyricorum vrbis præſentandus debet eſſe natione Illyricus, & habere peritiam illius idiomatis, deciſ. 8. deciſ. 23. & deciſ. 28. vbique num. 1.

CANONICIS

Envnciativas de Canonicis emiſſæ per Præsbyteros Eccleſiarum, qui pro talibus ſe haberi ſolent affectare, fides non adhibetur abſque ſignis collegialitatis, deciſ. 318. num. 31.

CANONICOS

Ad Canonicos etiam vti ſingulos ſpectat aſſignatio ſtalli, quæ eſt exequutio immiſſionis, deciſ. 131. num. 1.

CANONIS

Adivdicatio ſeu datio in ſolutum præſumitur facta cum onere canonis, cuius fuit habi ta ratio in præcedenti æſtimatione, deciſ. 376. numer. 29.

Titvlvs hæreditarius in retentione bonorum ex ſolutione canonis aucti per defunctum quando non probetur, ibidem num. 30.

CAPELLANIA

Ætas treſdecim annorum non ſufficit pro aſſequenda capellania, deciſ. 3. num. 15.

In manvali Presbyteri ſunt conductitij, & poſſunt amoueri abſque vlla cauſa ceſſante tamen odio, & malitia, deciſ. 104. num. 12.

Manvalis eſſe non ceſſat ex eo quod aliqui fuerint promoti ad titulum Capellaniæ, dum id euenit ex permiſſione, deciſ. 104. num. 34.

Comprobatur ex antiquo decreto S. Congregationis deſuper edito, ibidem num. 38.

Et vide quoad manualitatem *Beneficium*, & *Beneficia*.

Svbrogata loco Vicariæ non ſubiacet concurſui, ſi non ſubijciebat Vicaria, deciſ. 211. numer. 6.

Et quoad concurſum an, & in quibus Capellanijs requiratur, vide *Concurſus*.

CAPELLANVS

Cvram exercere licet valeat per Presbytores conductitios, non ideo ſequitur, quod ei incumbat totalis cura, deciſ. 211. num. 7.

Ecclesiae, et Hospitalia poſſunt adminiſtrari etiam per laicos, & Capellani eligi ad nutum adminiſtratorum, deciſ. 104. num. 21. & 29.

CAPELLANOS

Facvltas amouendi Capellanos probatur teſtibus deponentibus de obſeruantia, deciſ. 104. numer. 3.

Nominandi, & amouendi Capellanos competit illi cui competit omnimoda adminiſtratio Eccleſiæ, ibidem num. 8. & 10.

Ivs eligedi, & amouendi non tollitur aliquibus actibus facultatiuis, ibidem num. 37.

Laici ſunt capaces eligendi, & amouendi Capellanos, ibidem num. 24.

Massa commvnis poteſt eſſe etiam inter Capellanos amouibiles, nec infert Collegialitatem perneceſſe, ibidem num. 36.

C A P.

Consvltationibvs *de Iurepatr.* quamuis loquatur de præſentatione procedit etiam in collatione, deciſ. 38. num. 5.

Quando non applicetur, deciſ. 113. num. 33. & deciſ. 136. num. 17.

Primvm in fin. *de natur. ſucceſs. feud.* quando intret, deciſ. 31. num. 37.

CAPITVLA

Matrimonialia quoad hypothecam, vide *Hypothecam*.

Ex quibus excludant antidatam, deciſ. 350. num. 47. & 49.

Nova recipiunt iuterpratationem à præcedentibus, deciſ. 248. num. 8.

CAPITVLVM

Dicitvr legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum ſuper nouæ dignitatis erectione, quæ prohibetur in eius ſtatuto iurato, deciſ. 386. num. 8.

Dilapidationis timor eſt inueriſimilis in capitulo inſigni, deciſ. 74. num. 20.

Est Rector Parochialium ſibi vnitarum, quæ propterea non vacant, deciſ. 211. num. 4.
Habet intentionem fundatam ſuper decimis quando habet adminiſtrationem generalem, deciſ. 444. num. 9.
Vicarius qui ſit etiam Canonicus non poteſt ad proprium commodum authorizare contractũ Capituli, deciſ. 196. num. 15.

CARACTERIS

Diversitas excludit legalitatem inſtrumenti deciſ. 105. num. 3.

CARCERATVM

Sententia lata contra Carceratum an, & quando ſubſtineatur, deciſ. 192. num. 23. & 25.

CARDINALIS

Attestationi extraiudiciali etiam iuratæ non creditur in præiudicium tertij, deciſ. 385. num. 6. & 7.
Amplia quando atteſtans poſſet habere aliquod intereſſe, ibidem num. 7.

CARINTHIA, ET CARNIOLA

Et Stiria ſemper habitæ fuerunt tanquam prouinciæ Germaniæ, deciſ. 28. num. 7.
Prius comprehendebantur in Pannonia Superiori, & deinde in Germania recentiori, ibidem num. 8. & 9.
In diuiſione Imperii facta per Imperatores incluſæ fuerunt in circulo Auſtriaco, ibidem num. 10.
Oriundi ex ijs recipiuntur in Collegio Germanico Vrbis, ibidem num. 15.
Referuntur inter prouincias Auſtriæ, ibidem num. 18.
Carniolae metropolis eſt Lubiana ſeu Lubacum, ibidem num. 34. & 36.

CARPENSIS

Constitutio, vide *Conſtitutio.*

CASTRVM

Sicut ſpectat ad Monaſterium, ità & Eccleſia, ibidem ſita ſpectare præſumitur, deciſ. 252. numer. 1.

CASVS

Expressus dicitur dum verba nequeunt referri ad alium caſum, deciſ. 234. num. 10.
Fortuitus non obligat ad emendationem damni, deciſ. 20. & deciſ. 37. vtrobique num. 1.
Præſtari non debet ab eo qui omnem adhibuit diligentiam, deciſ. 20. num. 5.
Recenſentur ex verbis textus diuerſi caſus fortuiti, deciſ. 20. num. 2.

CASVM

Ad vnum potius quam ad alium, cur reſtringatur vocatio proximiorum aſſignatur ratio, deciſ. 176. num. 9.
Culpa debet ſpecifica probari quod fuerit præordinata ad caſum, deciſ. 20. num. 4.
Donator prudenter diſponit reflectendo ad caſum, qui poterat euenire, deciſ. 176. num. 11.

CASV

In casu fortuito non præſumitur dolus, vel culpa, deciſ. 20. num. 3.
Deterioratio quæ non euenit ex culpa poſſeſſoris, ſed ex caſu fortuito belli non eſt compenſanda, deciſ. 55. num. 17.

CATASTVM

Vide *Aeſtimum.*

CAVSA

Aeris alieni non dicitur neceſſaria quando minores non pulſabantur à creditoribus, deciſ. 88. num. 15.
Cessante ceſſat effectus, deciſ. 93. num. 5.
Confessionis veritas circa impoſitionem cenſus in aliquam cauſam vnde comprobetur, deciſ. 409. num. 3.
Facti, non factum debet inſpici, deciſ. 61. num. 7.
Fideiussionis ſeu obligationis ſine ſpe releuationis eſt præiudicialis, ſeu damnoſa mulieri, vel minori, & proinde non ſubſtinetur, deciſ. 224. numer. 10.
Finalis apparet ex prohemio, deciſ. 51. num. 22. deciſ. 93. num. 6.
Eſſe debet vt ex eius falſitate vitietur contractus, deciſ. 409. num. 18.
Falſa quando eſt, tunc corruit donatio, deciſ. 51. num. 21.
Verba expreſſa per modum conditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis, deciſ. 199. numer. 17.
Generalis, & vaga non poteſt à iudice diſcuti, & cognoſci an ſit vera, rationabilis vel honeſta pro interponendo decreto, deciſ. 224. numer. 5.
In poenalibus quælibet cauſa excuſat, deciſ. 137. numer. 2.
Necessitatis vel vtilitatis excluditur in cenſu impoſito pro indigentiis Canonicorum, & diſtributione pecuniarum inter ſingulos abſque vtilitate Eccleſiæ, deciſ. 195. num. 16.
Non suffragatur in contractibus minorum quando non eſt vera, nec neceſſaria, deciſ. 88. numer. 12.
Obligatio minorum, & mulierum non ſubſtinetur *ex Statuto Vrbis lib. 1. cap.* 151. quando deficit cauſa legitima, deciſ. 224. num. 1.
Corruit ex falſa cauſa, ibidem num. 6.
Partim vera, & partim falſa licet ſit, corruit obligatio mulierum, & minorum, ibidem numer. 7.
Et corruit in totum ſimul cum decreto iudicis, deciſ. 88. num. 21.
Praesumitur in conceſſione bonorum Eccleſiæ quando concurrit centenaria, deciſ. 393. n. 10.
Pro gubernio, neceſſitatibus vel indigentiis eſt nimis vaga, & generalis, deciſ. 224. num. 3.
Quae non reſpicit mulierem vel minorem non eſt ſufficiens ex Statuto Vrbis ad eorum validam obligationem, ibidem num. 2. & 8.
Requisita á Statuto Vrbis debet exprimi ſpecificè, & indiuidualiter ibidem num. 4.
Simulandi, vide *Simulatio.*
Vaga, & generalis eſt inefficax in contractibus minorum, deciſ. 88. num. 13.
Vniversalis an magis attendatur quam actus particularis, deciſ. 278. num. 7.
Non procedit quando bona ſunt difformia, ibidem num. 8.
Vtilis mulieri vel minori ſe obliganti licet non requiratur ex Statuto Vrbis attamen non debet eſſe damnoſa, deciſ. 224. num. 9.

CAVSÆ

Confessio iurata mulieris maioris iuſtificat veritatem cauſæ expreſſæ in tranſactione, deciſ. 367. num. 1.

Criminales ex diſpoſitione Concilij Tridentini ſpectant ad Epiſcopum priuatiuè, dec.140. numer. 8.
Expressae quando ſunt iniuſtæ, & inſufficientes, nō præſumitur pro decreto Iudicis, dec.88.n.18
Falsitas cauſæ non finalis non annullat tranſactionem, deciſ.367.nu.5.& dec.409.num.18.
Debet plenè, & concludenter probari aduerſus tranſactionem præſertim iuratam, ibidem num. 2.
Veritas aliunde quam ex ſimplici enunciatiua probari debet in contractibus minorum, deciſ. 88. num. 11. & 12.

CAVTE

Procedendum eſt ad euitandas fraudes, quæ aliquando committuntur inter coniunctos in præiudicium tertij, deciſ. 374. num. 21.

CAVTELA

Angeli de perusio iuſtificari debet incontinenti, & abſque altiori indagine, vt retardet exequutionem rei iudicatæ, deciſ.464.num.1.
Non præſeruat bona ſpecificata, quæ ſunt hæreditaria debitoris, deciſ.374.num.1.
Consensus conſanguineorum adhibitus ad cautelam non nocet, deciſ.206. num.22.
Instrumentum celebratum pro maiori cautela, & ſecuritate ſupponit perfectionem obligationis factæ in Capitulis, deciſ.350.num.37.
Soccini, vide *Legitima*.
Solemnitates adhibitæ in vno contractu pro maiori cautela non obligant, vt ſeruari debeant in alijs, deciſ.55. num.10.

CAVTIO

De bene tractando tollit trepidationem mulieris, deciſ. 451. num. 17.
De restitvendo prioribvs, et potioribvs operatur vt ſoluens poſterioribus liberetur, & anterioribus præſeruentur iura agendi contra poſteriores, deciſ.137.num.6.
Præſeruat iura, ac ſi ſolutio non fuiſſet facta, ibidem num. 7.
Idonea arguitur ex approbatione duorum Notariorum, deciſ.421.num.14.
Non mutat animum ſeu odium capitale inter coniuges, deciſ.186.num.4.
Praestita à legitimo hærede de reſtituendo hæreditatem, illi qui præſumitur mortuus occurrit eiuſdem indemnitati quatenus viuat deciſ. 421. num. 13.
Remissio cautionis eſt valdè conſiderabilis, deciſ. 167. num. 5.

CEDENS

Actiones directæ, quæ remanent apud cedentem ſunt inefficaces ad translationem penſionis, cuius commoditas alteri ceſſa fuerat, deciſ. 101. num.7. & 9. & deciſ. 265.num.2.& 3.
Agere poteſt pro cenſu ceſſo vigore actionum directarum, quando non adeſt delegatio, dec. 160.num.7.
Cum clauſulis, & facultatibus ampliſſimis cenſetur à ſe abdicaſſe omne ius commoditatis, & tituli, & facultatem transferendi penſionem, cuius commoditatem ceſſerat, dec.265.n.7.
Eſſe non debet in poteſtate cedentis priuare ceſſionarium commoditate penſionis acquiſita titulo oneroſo, ibid.num.15.
Non transfert maius ius quā habet, dec.101.n.10
Qui nominis exigibilitatem non promiſerat, tenetur tantum ad illius veritatem, deciſ. 463. num.7.

CEDVLA BANCHARIA

Exacta licet poſtea fuerit ſuffragatur in cenſu, cum dominium pecuniarum per traditionem cedulæ fuerit irreuocabiliter translatum, deciſ.9.num.15.
Habet vim ſolutionis, & numerationis pro implemento formæ datæ in Bulla Piana ſuper cenſibus, ibid.n.10. & deciſ. 17.num.4.
Svbscripta eſſe debet à Campſore, vt ob irreuocabilitatem æquipolleat veræ ſolutioni requiſitæ in cenſibus, deciſ.9.num.11.
Per Campſorem transferendo dominium irreuocabile in acceptantem excludit omnem ſuſpicionem fraudis, deciſ.17. num.6.

CEDVNDARVM

Exceptio quando obſtet, deciſ.463.num.1.

IN CENSIBVS

Fravdandi potentiam non excludunt nobilitas contrahentium, & neceſſitas inueſtiendi pecunias, deciſ.17.num.18.
Impvtatio in ſortem non fit ipſo iure, ſed requiritur congrua oppoſitio, dec.279. n.18.
Pactum præſtandi fideiuſſores ſolitum eſt, deciſ. 27. num.6.

CENSVS

Acqvisitio dicitur facta proprijs pecunijs ceſſionarij, qui cenſum acquiſiuit ex vſufructu ſibi debito, deciſ.189.num.1.
Alienationis ſpecies eſt, deciſ.196. num.7.
Et proqterea non poteſt imponi à minore ſine ſolemnitatibus, deciſ.38. num.6.
Bvlla Pii V. loquitur quoad cenſus deinde creandos, deciſ.281.numer. 7.
Creditor an teneatur actionem dirigere contra impoſitorem, ſeu contra Communitatem, in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ.160.num.2.
Damna, & intereſſe debentur quando verificatur illorum promiſſio in caſum nullitatis Cenſus, deciſ.17.num.10.
Et vide infra ſub verſ. *Fructus*.
Depositvm ſortis, vide in verb. *Depoſitum*, & hic verſ. *Extinguitur*.
Disdicta, vide *Diſdicta*.
Extingvi poteſt in parte conſiderabili, dec.147. num.14.
Extingvitvr per depoſitum legitimum, deciſ. 238. num.3.
Quando tamen concurrit diſdicta, ibidem num.4.
Depoſitum tamen fieri debet inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris, ibid. num.6.
Per depoſitum factū etiam in genere quando creditor interpellatus poterat pecunias ad libitum recipere, deciſ.242.num.11.
Et quando ſuffragetur depoſitum factum inter alios ante diſdictam, ibidem num.6. 7. & ſeqq.
Per depoſitum ſemel legitimè factum quod neceſſe non eſt, vt iterum fiat, ibidem num. 13. & 14.
Per euictionem fundi ex cauſa neceſſaria, & anteriori, deciſ. 19. n.6.& deciſ.236. nu.5.

Quo caſu ſors reducitur ad purum creditum, & poteſt repeti, deciſ.286.n.6.& 7.
Per reſolutionem iuris impoſitoris, deciſ. 29. num.7.
Si per creditorem interpellatum ad requirendam ſortem ſtat quominus pecunias recipiat, dec.242.num.4.
Et tunc fructus non poſſunt amplius exigi, & exactè ſunt vſurarij, ibid.num.5.
Non extinguitur per concurſum quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus, deciſ.172.num.10.
Amplia quando creditor non comparuit, nec petijt graduari, imò contradixit, deciſ. 238. num 10.
Nec per depoſitum donec fauore creditoris præſtiti fuerint fideiuſſores, deciſ.279. numer.16.
Nec per depoſitum, quod non eſt purum, ſed ad certum effectum, ibid. num.17.
Nec ex venditione fundi facta per Congregationem Baronum, dec.238. num.12.
Obligatio quod extingueretur cenſus facta inter alios, quam creditorem, & debitorem non ſupplet vicem diſdictæ, deciſ. 189. num.8.
Extingvendi ex pretio bonorum minoris debent ſpecificè exprimi cum die, & anno quibus fuerunt contracti, deciſ. 88. num.22.
Extinctio facta à miniſtro monaſterij approbatur per receptionem pretij, & annotationem in libris eiuſdem monaſterij deciſ. 231. num.8.
Extinctvs ſemel non reuiuiſcit, deciſ. 242. numer. 17.
Mandatum illius à quo cenſus fuit extinctus, vnde probetur, deciſ.147.num.10.
Extincti ab hærede grauato ob alienationem neceſſariam non inducunt præſumptionem ſubtractionis, deciſ.320. num.13.
Amplia quando grauatus reinueſtiuit pretium cenſuum extinctorum, quia tunc propter illos, nec minuuntur detractiones, deciſ. 320.num.12.
Factvs ante Bullam Pianam cum pacto, quod eſſet irredimibilis, an adhuc redimi poſſit, deciſ.147. num.16.& 17.
Et cum alio pacto, quod eſſet redimibilis ad certum tempus, an eo elapſo ſit irredimibilis, vſurarius, ſeu iniuſtus, ibidem num.18. & deciſ.281. num.8.
Quibus concurrentibus eſſet irredimibilis ex parte creditoris, deciſ.231.num.10. & 11.
Præſumitur perpetuus, & irredimibilis, deciſ.281.num.9.& aſſignatur ratio num. 10.
Frvctvs exacti dum fuerunt per viginti ſeptem annos ad certam rationem præſumitur receſſum à præſtatione maioris intereſſe, deciſ.147 num.2. & deciſ.231.num.1.
Amplia ſi antiquitus de reductione fructuum fuit dubitatum, & deinde ſubſequuta eſt obſeruantia diuturna ſolutionis ad minorem quantitatem, deciſ.231. num.2.
Tunc enim cenſetur remiſſa maior ſumma quantumcunque ſtipulata, deciſ.147.n.4.
Amplia quod exactio minoris ſummæ præſumitur etiam facta in exequutionem præcedentis conuentionis, quod in caſu reductionis cenſus maiores fructus non poſſent prætendi, deciſ.147.num.6.& 7.
Exigi amplius non poſſunt, & exacti ſunt vſurarij quando creditor potuit ſortem vna cum fructibus exigere, & non exegit, deciſ. 242. num.5.
Fideicommiſſarij cenſus ſolui debent vocatis ad fideicommiſſum, deciſ.420.num.1.
Non debentur pro rata cenſus extincti, deciſ.147. num.9.
Ratione damnorum, & intereſſe debentur quando nullitas prouenit ex defectu materiæ non formæ, deciſ. 17.num.20. & 21.& deciſ. 238.num.13.
Secus quando nullitas prouenit ex defectu formæ, deciſ. 17. num.23.
Tunc enim nec à ſponte ſoluente percipi poſſunt, ibidem num.24.
Reducti præſumuntur ex ſolutione decem vel viginti annorum, imo quinque, vel ſex, ac etiam trium, deciſ. 147. num.3.
Repeti poſſunt ſi fuerint ſoluti pro cenſu extincto, deciſ.242.num.18.
Soluere non tenetur, qui non ſe obligauit, nec eſt hæres imponentis, dec.201.num.1.
Soluti erroneè non præiudicant in iudicio petitorio, ibid.num.7.
Fundus electus cenſetur ab hærede grauato pro ſuis detractionibus, deciſ.320.num.7.
Non liberatur ab hypothecis in præiudicium creditoris ſi vendatur ipſo etiam ignorante, deciſ.242.num.15.
Euictus ex cauſa anteriori tranſit ad euincentes liberè, & abſque onere hypothecę poſterioris, deciſ.19.num.11.
Imponi poteſt ab hærede grauato pro ſoluendis debitis fideicommittentis, deciſ.27. num.2.
Impositio reſpectu fundi cenſiti non reſtringitur ad ſimplicem hypothecam, ſed habet vim alienationis, deciſ.320. num.6.
Impositvs ab aliquibus Capitularibus abſque ſolemnitatibus, & iuſta cauſa eſt nullus, deciſ.196.num.6.
Dicitur pecunia numerata, & non per ordinem quando ad ſunt verba *in mei &c.habuit, & recepit in prompta, & numerata pecunia*, deciſ. 452.num.6.
Amplia vt num.7.
Intelligitur ſuper quota fundi ſpectante ad imponentem, dec.378.num.23.
Per Cedulam, vide *Cedula*.
Per ordinem, vide *Ordo*.
Pro ſoluendo debito originario fideicommittentis dicitur æs alienum eiuſdem fideicommittentis, deciſ.27. num.4.
Super bonis fideicommiſſarijs ſubſtinetur pro detractionibus imponenti competentibus, deciſ. 320. num. 5.
Super fundo fructifero cum requiſitis Conſtitutionis Pij V. eſt ab initio validus, deciſ. 238. num. 1.
Interpellatio ad recipiendam ſortem cenſus debet fieri intra duos menſes à die diſdictæ, deciſ. 242. num. 1.
Et habet vim nouæ diſdictæ, ibid. num. 2.

Irredimibiles frequenter conſtituebantur ante Bullam Pij V. deciſ. 281. num. 6.

Præſumuntur illi conſtitui ante dictam Bullam, ibidem num. 9. & aſſignatur ratio numer. 10.

Irredimibilis arguitur quando pluries fuit nuncupatus perpetuus cum verbis importantibus perpetuitatem, deciſ. 281. num. 1.

Item quando partes in illius aſſignatione non taxarunt, nec nominarunt ſortem, & habuerunt vnicum reſpectum ad annuam reſponſionem, ibidem num. 2.

Ivra tranſlatiuè tranſeunt in eum, qui emit cenſum proprijs pecunijs pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, deciſ. 189. num. 4.

Non svbstinetvr abſque effectiua pecuniæ numeratione in ipſo actu impoſitionis, quamuis poſtea numeratur, & fraus non interuenerit, deciſ. 17. num. 2.

Nvllitas eo quia pecunia non fuerit contextualiter, ſed paulo poſt numerata quomodo ſanetur per Papam, deciſ. 29. num. 2.

Et poſtquam fuit ſanata amplius opponi non poteſt, ibidem num. 3.

Tunc enim cenſus cenſetur ab initio validè conſtitutus etiam reſpectu fructuum, ibidem numer. 4.

Ex defectu formæ non poteſt reparari promiſſione damnorum, & intereſſe, ob apertam contrauentionem Conſtitutioni Pianæ, deciſ. 17. num. 26.

Et fructus tunc non debentur prætextu damnorum, & intereſſe, ibidem num. 23.

Ex defectu materiæ non inducit claram contrauentionem conſtitutioni Pianæ, ibidem num. 25.

Nvmeratio pecuniæ, vide *Numeratio*.

Perpetvvs arguitur dum talis fuit pluriès nuncupatus cum verbis importantibus perpetuitatem, deciſ. 281. num. 1.

Eſt reſpectu creditoris, & proinde ad eius inſtantiam non arctatur debitor ad extinctionem, deciſ. 88. num. 16.

Possessio acquiſita non dicitur ex poſſeſſione fundi cenſiti, deciſ. 21. num. 15.

Apprehenditur ſuper eius inſtrumento in Officio Notarij de eo rogati, ibidem num. 2.

Sic apprehenſa non eſt manutenibilis niſi per actum exactionis fructuum, ibidem numer. 14.

Qvi non deficit in forma ſed in materia non reſoluitur, & debitor tenetur ad fructus loco damnorum, & intereſſe, deciſ. 238. num. 13.

Recvperatio apparet ex eo quod quis inſteterit pro ſolutione fructuum, & aſſociatione ad fundum cenſitum, deciſ. 66. num. 4.

Redimi poteſt quando pactum non redimendi eſt iniuſtum, & quando dicatur iniuſtum, deciſ. 147. num. 19.

Redimibilis ad quinquennium, & deinde irredimibilis pro eodem pretio nec ante Bullam Pianam ſubſtinebantur, deciſ. 281. num. 8.

Reservari poteſt à Fundatore Beneficij in limine fundationis cum authoritate Ordinarij, deciſ. 343. num. 5.

Et ſic reſeruatus non dicitur beneficium eccleſiaſticum, ibidem num. 4.

Resolvitvr eo ipſo, quod creditor habuit noti tiam de inexiſtentia fundi, deciſ. 242. num. 14.

Retentio datur etiam pro fructibus cenſus diuerſi ab eo pro quo fuit conceſſa immiſſio, deciſ. 286. num. 11.

Retrovenditio eſt neceſſaria, & propterea non requirit beneplacitum Apoſtolicum, deciſ. 147. num. 15.

Sors principalis cenſus extincti per euictionem fundi ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecę poteſt reperi ratione obligationis Cameralis continentis refectionem damnorum, & intereſſe, deciſ. 286. num. 6. & 7.

Debita dici non poteſt dum ex parte creditoris eſt irrepetibilis, deciſ. 172. num. 9. & deciſ. 189. num. 7. & 13.

Deponitur vt debitor volens redimere cenſum abdicet à ſe dominium pecuniarum quas Creditor legitimè interpellatus ad libitum recipere valet, deciſ. 242. num. 10.

Alia vide in verb. *Depoſitum*.

Immiſſio pro ſorte principali Cenſus quando dicatur conceſſa ad effectum deponendi, deciſ. 452. num. 2.

Peti non poteſt ob non factam diſdictam, deciſ. 189. num. 14.

Retentio an, & quando detur pro ſorte principali cenſus, deciſ. 455. num. 15.

Sortem minutatim recipere, nec extinguere tenetur creditor, deciſ. 147. num. 13.

Limita quando fit extinctio pro parte conſiderabili, ibidem num. 14.

Svbingressvs, ſeu anterioritas pro fructibus cenſus cuius pecunijs dimiſſus fuit cenſus anterior an, & quando detur vide *Subingreſſus*.

CENSVRÆ

Probatio concludens requiritur ad declarandum incurſum cenſurarum, deciſ. 103. num. 7.

Relaxantvr contra non parentes prætermiſſa iuſtitia vel iniuſtitia impugnationis, dec. 131. numer. 4.

CENTENARIA

Indvcit præſumptionem beneplaciti apoſtolici in conceſſione bonorum Eccleſiæ etiam attenta Conſtitutione Vrbana ſuper præiudicialibus Eccleſiæ, deciſ. 277. numer. 8. & deciſ. 393. num. 9.

Et inducit præſumptionem cauſæ, ibidem num. 10.

Inducit multo magis præſumptionem confirmationis tituli, dum inducit præſumptionem ipſius tituli, deciſ. 285. num. 19.

Interrvpta non attenditur nec inducit præſumptionem tituli, deciſ. 417. num. 19.

Tribvit meliorem titulum de mundo, deciſ. 285. num. 18. & deciſ. 318. num. 28.

CESSIO

Actionvm contra principalem dicitur continere ceſſionem contra fideiuſſores, deciſ. 350. numer. 43.

Censvs valida eſt ſi reportetur in actu ſolutionis ab eo qui non erat principaliter obligatus, & ſoluit nomine proprio, deciſ. 189. num. 6.

Efficacia ceſſionis conſiſtit in facultatibus conceſſis ceſſionario, non autem in non vſu dictarum facultatum, deciſ. 265. num. 9.

Emptori ſoluenti ex prætio bonorum ſibi venditorum non ſuffragatur, deciſ. 353. num. 4.

Tunc autē ſuffragatur cunctis bonis emptis quando talis conuentio facta fuit in emptione, ibidem num. 5. & deciſ. 367. num. 19.

Facta ad certum effectum fundandi beneficium reſoluitur eo non ſequuto, deciſ. 160. num. 18.

A loco pio cum ſolemnitatibus, & beneplacito apoſtolico eſt valida, deciſ. 50. num. 1.

Haereditatis litigioſæ à tertio occupatæ cum obligatione ceſſionarij faciendi expenſas, & quidquid recuperabatur diuidendi eſt permiſſa vt fiat à loco pio, deciſ. 50. num. 2.

Omnia iura hæreditaria tam cognita, quàm incognita vniuerſaliter includit, deciſ. 78. numer. 11.

Nominis soluendi præſumitur potius quam delegatio, ſeu datio in ſolutum, deciſ. 397. numer. 8.

Non liberat cedentem, & obligat Ceſſionarium ad bonificandas dumtaxat pecunias ſolutas, non exigendas, ibidem num. 9.

Nominum non infert exactionem eorumdem, deciſ. 256. num. 5.

Non suffragatur niſi conſtet de iuribus cedentis, deciſ. 403. num. 17.

Posterior non eſt momenti quando prior continet omnia bona, deciſ. 78. num. 21.

Ratificata impugnari non valet à ratificante, deciſ. 128. num. 4.

Relativa ad inſtrumentum requirens ceſſionem, ſi fiat ſolum contra principales ſtat demonſtratiuè, nec excludit quin dicatur facta contra fideiuſſorem expreſſum in inſtrumento, deciſ. 350. num. 41. & 42.

Reportata à grauato quando cedat beneficio fideicommiſſi, deciſ. 437. num. 10.

Mediante ſolutione ex pretio rei emptæ ſuffragatur dumtaxat ad effectum retinendi non autem agendi, deciſ. 463. num. 14.

Et vide ſupra verſ. *Emptori.*

Resolvitur in liberationem, ſeu quietantiam, quando eſt facta ad fauorem ſoluentis debitum accollatum, deciſ. 452. num. 9.

Ac etiam quando eſt facta ſolutio ex pretio rei emptæ, deciſ. 463. num. 13.

Solutio potius ceſſioni, quam ceſſio ſolutioni debet famulari, ne actus reddatur inanis, & vt detur maior compatibilitas inter vtramque, deciſ. 350. num. 11.

Traditione ſequuta fieri non poteſt ceſſio eiuſdem rei ad fauorem alterius, deciſ. 101. nu. 20.

Translativa cenſus poteſt reportari ab eo, qui illum proprijs pecunijs acquiſiuit, vti tertius, deciſ. 189. num. 2.

Facta à Creditore dimiſſo ex pecunijs ad cenſum ſuſceptis quando tribuat anterioritatem tali cenſui eiuſque fructibus, deciſ. 350. num. 7. & 9.

Alia plura vide in verb. *Subingreſſus.*

Fieri non poteſt, ei qui tenebatur tanquam debitor principalis, vel ſoluit nomine debitoris, contra quem fit ceſſio, deciſ. 189. num. 5.

Reportari non poteſt à ſoluente proprium debitum, ibidem num. 3.

Vniversalis, & effrenata de omnibus iuribus, & actionibus quomodocunque, & qualitercunque competentibus, & competituris comprehendit omnia iura, deciſ. 78. num. 12. & 22.

CESSIONARII

In praejudicium transferri non poteſt penſio, cuius commoditas ceſſa fuerat, deciſ. 101. num. 4. 7. & 9. & 15. & deciſ. 263. num. 15.

Nec remitti vſusfructus cuius commoditas ceſſa fuerat, deciſ. 101. num. 8.

CESSIONARIO

Competit manutentio, quæ deberetur cedenti, deciſ. 128. num. 2.

Competunt omnes actiones quæ competebant cedenti, deciſ. 117. num. 4.

Solui debent penſiones quæ promiſſæ fuerant cedenti, deciſ. 107. num. 4.

IN CESSIONARIUM

Seu Permutatarium tranſeunt iura cedentis, deciſ. 461. num. 9.

CESSIONARIUS

Acquirens cenſum ex vſufructu ſibi debito dicitur acquiſiuiſſe proprijs pecunijs, deciſ. 189. numer. 1.

Agere poteſt eodem modo quo potuiſſet cedens, deciſ. 463. num. 3.

Non poteſt contra formam pacti conuentam in ceſſione, deciſ. 147. num. 1.

Primus cui res fuit tradita præfertur ſecundo, deciſ. 101. num. 21.

Repraesentat perſonam cedentis, deciſ. 107. num. 5. deciſ. 128. num. 3. & deciſ. 189. numer. 15.

Ad omnes effectus, deciſ. 117. num. 5.

Succedit in iuribus cedentis etiam quoad priuilegium obligationis Cameralis, deciſ. 107. numer. 6.

CITARE

Spectat ad Curſores ſeu baiulos, non autem ad clericos, ſeu alias perſonas, deciſ. 395. num. 7.

CITATIO

Ad declarandum an velit ſtare ſimplici copiæ fit ex vrbanitate non ex neceſſitate, & eius omiſſio non excuſat à refectione expenſarum deciſ. 273. num. 5.

Ad sententiam non circumducitur per productionem iurium, quæ non apparet admiſſa à iudice, deciſ. 30. num. 1.

Ad valvas quando non ſuffragetur, deciſ. 440. num. 1. & 4.

Contra absentem debet fieri cum congruo tempore arbitrando iuxta diſtantiam, qualitatem temporum, & facti circumſtantias, deciſ. 440. numer. 5.

Personalis quando fieri potuit, non ſubſtinetur proceſſus in contumaciam, deciſ. 395. nu. 12.

Requiritur in iudicio priuationis Canonicatus, ibidem num. 10. & 13.

Quando requiratur contra Canonicum in certo loco commorantem ita vt affixa ad valuas non ſuffragetur, deciſ. 440. num. 3.

Personaliter fieri potuiſſe vnde arguatur, deciſ. 395. num. 11.

Procuratoris ſpecialis loci pij ſufficit ad inducendam notitiam rei alienæ, deciſ. 246. nu. 11.

Pro omni prætenſo iure, & intereſſe operatur vt ſententia lata contra principalem afficiat etiam ſic citatum, deciſ. 246. num. 10.

Sententia lata poſt plures dies ab illa ad quam cade-

cadebat citatio ad ſententiam dicitur euidenter nulla, deciſ. 411. num. 15.
Vt requiratur contra poſſeſſorem ſufficit poſſibilitas defenſionis, & quælibet prætenſio, deciſ. 123. num. 12.

CITATIONES

Debent præuia certitudinaria exequutionis relatione reproduci in actis, & datur ratio, deciſ. 411. num. 14.
Ideo non releuat atteſtatio Citationum niſi referat dies, & tempora exequutionum, deciſ. 395. num. 8. & deciſ. 411. num. 13.

CITATIONIS

Defectvs eſt inſanabilis, deciſ. 145. num. 1. deciſ. 266. num. 4. & deciſ. 395. num. 3.
Inducit nullitatem omnium præcipuam, deciſ. 123. num. 9.
Reddit adiudicationem nullam, deciſ. 293. numer. 5.
Nvllitas quoad non citatum ſuffragatur etiam citato circa rem poſſeſſam pro indiuiſo, deciſ. 293. num. 6.

CIVILITAS

Alicvivs loci acquiritur vigore priuilegiorum conceſſorum Conclauiſtis, deciſ. 375. num. 2.
Amplia ſubſequuto effectu munerum ad ciues ſpectantium. ibidem num. 3.
Concessa cum omnibus illius effectibus ex quibus verbis arguatur, deciſ. 324. num. 11.
Simpliciter tribuit omnia priuilegia competentia ciui originario etiam quoad exemptionem ab oneribus, & gabellis, ibidem num. 12. & 13.
Declara quoad gabellas impoſitas ab ipſa ciuitate, ibidem num. 14.
Concessio ciuilitatis non eſt de ſpecialiter Principi reſeruatis, ibidem num. 3.
Et incolatvs comprobatur ex poſſeſſione bonorum in loco, deciſ. 193. num. 5.
Gabella ſoluenda à forenſibus non debetur ab eo qui prius obtinuerat ciuilitatem, deciſ. 324. numer. 1.
Obtenta poſt delatam, & aditam hæreditatem, imò poſt acceptam poſſeſſionem bonorum, & motam litem eſt intempeſtiua, & non releuat, deciſ. 375. num. 27.
Obtineri vt poſſit ab eo qui non habitauit in ciuitate tempore determinato per ſtatutum, poteſt concedi habilitatio per antianos ciuitatis, deciſ. 324. num. 5.

CIVIS, ET CIVIVM

Admissio nouorum ciuium non eſt præiudicialis, ſed vtilis, deciſ. 324. num. 15.
Contrahens vti ciuis, ſeu nobilis alicuius loci dicitur contraxiſſe vti talis, qualem ſe aſſeruit, deciſ. 193. num. 7.
Et incola quis efficitur ratione natiuitatis in aliquo loco, deciſ. 193. num. 4.
Ex privilegio fit capax inueſtituræ faciendæ ſolis ciuibus ac ſi eſſet originarius, deciſ. 371. numer. 4.
Nvmervm ciuium augeri expedit Reipublicæ, deciſ. 324. numer. 16.
Originarivs quis eſſe non deſinit quamuis faciat ſe ciuem etiam aliorum locorum, deciſ. 193. num. 8.

CIVITAS

Repraesentatvr per illius Antianos, deciſ. 324. numer. 2.
Civitatis Antiani cum licentia Legati poſſunt habilitare aliquem ad ciuilitatem licet non habitauerit in ciuitate tempore determinato per ſtatutum, ibidem num. 5.
Civitati ſeu corpori principali ſubijcitur villa, deciſ. 1. num. 2.

CLAVSVLÆ IN SPECIE

Ad habendvm cæteraque non importat facultatem alienandi, deciſ. 222. num. 10.
Relata ad formulariũ Bononiæ an extendatur ad renunciationem fideicommiſſi, deciſ. 197. num. 7.
Vt inducat renunciationem fideicommiſſi, debet continere expreſſam facultatem alienandi, deciſ. 222. num. 7.
Ad habendvm & in perpetuum, licet poſitæ in parte diſpoſitiua non alterant naturam conceſſionis, ſed recipiunt interpretationem paſſiuam iuxta illius naturam, deciſ. 439. num. 3.
Ad habendvm & pleno iure diſponendum, an inducant remiſſionem fideicommiſſi conditionalis, deciſ. 192. numer. 9. & deciſ. 197. numer. 4.
Ad habendvm, & quidquid placuerit faciendum poſita in parte diſpoſitiua, & relata etiam ad hæredes inueſtiti facit conceſſionem emphyteuſis Eccleſiaſticæ tranſitoriam ad quoſcumque hæredes, deciſ. 218. num. 1.
Ad habendvm, & ſimiles poſitæ in exequutionis cententure adiectæ potius ex ſtylo Notariorum, quam alterent depoſitionem, deciſ. 222. num. 8.
Non important renunciationem fideicommiſſi de futuro, cuius non fuit habita mentio in diuiſione, ibidem num. 9.
Non alterant naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ quando fuit prohibita alienatio, deciſ. 218. num. 6.
Secus quando non adeſt ſpecifica prohibitio alienationis, & datur emphyteutæ facultas faciendi, quidquid ei placuerit, ibidem num. 7.
Amoto facit exequutorem mixtum, deciſ. 336. numer. 6.
Amoto &c. verificato &c. & dummodo non ſit alteri cui quæſitum, non faciunt exequutorem mixtum quando non adeſt clauſula vocatis vocandis, deciſ. 381. num. 29.
Arbitrio relaxat iuris rigorem concurrente fumo boni iuris, deciſ. 101. num. 2.
Fumus tamen deduci debet ſuper dotatione, ſeu fundatione beneficij, quod prætenditur de iurepatronatus laicali, & retardet exequutionem literarum Apoſtolicarum, deciſ. 432. num. 1.
Moderatur iuris rigorem, deciſ. 266. num. 1. & deciſ. 359. num. 4.
Alia vide in verb. *Arbitrium*.
Codicillaris operatur ne in teſtamento, vbi fuit appoſita teſtes formaliter rogentur, deciſ. 209. num. 8.
Constito debet dumtaxat verificari in exequutione Breuis de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ, deciſ. 362. num. 8.

Con-

Commiſſio de tribus quomodo extendatur, deciſ. 299. num. 2.

Delegat primario cognitionem exequutionis trium conformium, quæ ſint validæ, & iuſtæ, ibidem num. 3.

Sapit vim commiſſionis exequutorialis, ibidem num. 4.

Suſpendit dumtaxat exequutionem trium conformium, donec ex iiſdem actis detegantur validæ, & iuſtæ, ibidem num. 8.

Constitvti appoſita rei incertæ non transfert poſſeſſionem manutenibilem, dec. 151. n. 5.

Quando non dicatur appoſita rei incertæ, ibidem num. 6.

Appoſita in inſtrumento emptionis transfert poſſeſſionem in emptorem, deciſ. 274. num. 10.

Conſumitur in primo inueſtito, nec prodeſt ſucceſſiue vocatis, deciſ. 21. num. 13.

Operatur eoſdem effectus quos vera, & realis traditio, deciſ. 151. num. 3.

Præſcriptio, decem, vel viginti annorum non obſtat ei, cuius fauore fuit appoſita clauſula *conſtituti*, tunc enim tertius conueniri poteſt etiam poſt dictum tempus, deciſ. 58. numer. 20.

Probat dominium, & poſſeſſionem, deciſ. 257. num. 4.

Probat poſſeſſionem, dec. 151. num. 10.

Etiam ad effectum manutentionis, deciſ. 235. num. 1.

Transfert dominium, & poſſeſſionem, deciſ. 107. num. 1.

Transfert veram poſſeſſionem, deciſ. 128. num. 6. & dec. 151. num. 2.

Et poſſeſſionem manutenibilem, deciſ. 21. num. 1. & deciſ. 151. num. 1.

Cvivs litis ſtatum &c. præſeruat gratiam à ſubreptione ob non factam mentionem litis, deciſ. 166. num. 9.

Et vide infra verſ. *Etiamſi*.

Cvm facvltate manutenendi, quem de iure impedit exequutionem faciendam, ſed non reuocat iam factam, deciſ. 120. num. 10. deciſ. 126. num. 6. dec. 182. num. 29.

Non retrotrahitur in præiudicium exequutionis iam conſumatæ, deciſ. 182. num. 28.

Et vide etiam in verbo *Commiſſio*.

Cvm incidentibvs, dependentibus annexis, & connexis, totoque negotio principali, & quam, & quas &c. ampliant iuriſdictionem, deciſ. 133. num. 15.

Dedvcens omne ius &c. & omni meliori modo operantur, quod ſententia ferri poſſit ſuper deductis in proceſſu, licet non ſpecificatis in libello, deciſ. 30. num. 10.

Dvmmodo requirit verificationem conditionis, licet tutelaris conſenſerit reſeruationi penſionis, deciſ. 351. nu. 9. & deciſ. 369. nu. 6.

Dvmmodo bona ſint tranſitoria ad quoſcunque & ſine præiudicio venientium ab inteſtato appoſita in legitimatione præſeruat iura ſubſtitutorum, deciſ. 201. num. 5.

Dvmmodo de tempore datæ præſentium non ſit alteri ius quæſitum præſeruat tantum ius validum, & legitime quæſitum, dec. 2. num. 13. & deciſ. 35. num. 23.

Et ſic ius ex ea præſentatione, ex qua aliquis ſit neceſſario inſtituendus, dec. 2. nu. 14.

Dvmmodo non ſit alteri ius quæſitum præſeruat iura alterius, deciſ. 342. num. 23.

Præſeruat ius alteri quæſitum ex anteriori prouiſione, deciſ. 48. num. 17. & deciſ. 329. num. 4.

Dvmmodo poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura, quæ apponitur in patentibus locorum montium reſpicit indemnitatem aliorum hæredum, quibus non comparentibus deletur, deciſ. 437. num. 19.

Dvmmodo remaneant centum pro rectore appoſita in reſeruatione congruæ operatur, vt congrua pendere non debeat ab incerto, & in illam non imputentur emolumenta incerta funeralium, & oblationum, deciſ. 326. num. 6.

Reddit conditionalem reſeruationem penſionis, quæ annullatur non verificata conditione, deciſ. 280. num. 3.

Reiicitur ad petitorium, nec retardat manutentionem penſionario, dec. 443. n. 14.

Præſertim dum talis exceptio non probatur per confeſſionem partis, rem iudicatam, vel inſtrumentum publicum, ibid. num. 15.

Etiamsi inter aliquos lis cuius ſtatum præſentibus haberi volumus pro expreſſo, continet mentionem litis, dec. 61. n. 10.

Imo operatur indiuiduam mentionem litis, ibidem num. 11.

Et vide ſupra verſ. *cuius litis*.

Et lativs, prout in inſtrumento refertur ad non expreſſa, ſecus quoad expreſſa ſeparatim, & explicite, deciſ. 229. num. 21.

Et non alias eſt præciſa, & nullam interpretationem ſeparatam à verbis admittit, deciſ. 164. num. 8.

In perpetvvm reddit emphyteuſim etiam Eccleſiaſticam tranſitoriam ad hæredes, deciſ. 218. num. 4.

Induit naturam contractus, deciſ. 422. numer. 18.

Non alias aliter nec alio modo importat reſolutionem contractus, dec. 353. n. 6.

Permutationem beneficiorum quãdo reddat conditionalem, dec. 336. num. 1.

Poſita in exequutione relatiuè ad mandatum operatur, vt exequutio formam, ſeu interpretationem recipiat à mandato quamuis verba exequutionis magis latè pateret, deciſ. 278. num. 9.

Remouet conſenſum ab actu aliter geſto, deciſ. 336. num. 2.

Requirit præciſum implementum alias remouet conſenſum ab actu aliter geſto, deciſ. 358. num. 5.

Non aliter, nec alio modo appoſita in conſenſu coadiuti requirit à Coadiutore omnimodum implementum, & remouet conſenſum ab actu aliter interpretato, deciſ. 351. num. 4. & dec. 369. num. 14. & 15.

Omni ivre &c. ſaluo iure, &c. tanquam acceſſoria famulatur diſpoſitioni, & naturæ vẽditionis, non autem extendit vltra illius naturam, & conuentiones, deciſ. 462. n. 17.

Omni

Omni meliori modo confirmat diſpoſitionem non ampliat ad id, quod teſtator non cogitauit, deciſ.110. num.21.

Appoſita in fideicommiſſo quando det ſubſtituto facultatem ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate, deciſ.210. n.9. & 10.

Oratore realiter, & cum effectu plene reintegrato, & reſtituto, adiecta in commiſſione, quid importet, deciſ.332. num.5.

Praesenti &c. in materia tranſitoria ad hæredes extenditur pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, deciſ.203.n.5.

Pro se Filiis, ac hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque quomodo intelligenda, deciſ. 229.num.7.& 9.

Prout de iure adiecta in commiſſione non tribuit proceſſum exequutiuum, ſed ſimplicem cognitionem, & deciſionem cauſæ, deciſ. 162. num.6.

Non excludit commiſſionem cum facultatibus A.C.niſi ſit appoſita in ipſomet reſcripto, ibidem num.7.

Declara procedere quãdo in corpore commiſſionis petitæ fuerunt facultates A. C. ibidem num.8.

Pvrgatis attentatis recipit interpretationem quatenus adſint, deciſ.349. num.7.

Qvam, & qvas, an & quando operetur, quod poſſit procedi, prout in prima abſque reuocatione ſententiæ præcedentis, deciſ. 250. num.2.3. & 4.

Comprehendit quaslibet cauſas etiam mouendas, & ſpecificandas circa idem negociũ, deciſ.261. num.5.

Dat facultatem deducẽdi omne ius ex quacunque cauſa competens, ibidem num. 4.

Operatur vt commiſſio reſtringi non poſſit ad caput expreſſum, ibidem num.3.

Simul cum alia clauſula *rebuſque aliis &c.* refertur ad omnia in actis deducta, deciſ. 260. num.11.

Qvatenvs opus ſit non facit contractum conditionalem, ſed ſtat ad cautelam, deciſ. 193. num.21.

Qvod nemo &c. niſi docto &c. ita quod &c. in proteſtatione contra defectum mandati procuræ operatur nullitatem actorum in iudicio facto tam cum pupillo, & minore, quã cum maiore, deciſ.243.num.12.

Qvod non apponenda habeantur pro non appoſitis adiecta in inuentario præſeruat iura aduerſus erroneam deſcriptionem, deciſ.376. num.19.& deciſ.378.num.26.

Qvorvm tenores non ſuffragatur quando requiritur expreſſio ſpecialis, dec.53.nu.9.

Eliditur quando ſubſequuntur alia verba, *certam tamen notitiam de premiſſis non habentes*, ibidem num. 10.

Refectis tamen &c.quando non importet conditionem ſuſpenſiuam poſſeſſionis, ſed præſeruatiuam iurium, deciſ.416. n.14.

Relevans &c. in mandato procuræ includit ſatiſdationem in iudicio ſiſti, & iudicatum ſolui, deciſ. num.366.num.11.

Conſtituit procuratorem Dominum non ſolius inſtantiæ, ſed totius litis, ibidem numer.12.

Conſtituit procuratorem Dominum litis, etiam poſt obitum mandantis, deciſ. 385. num.2.7. & 8.

Quando tamen mãdatum fuit productum in lite, ibidem num. 3.

Revocatis attentatis appoſita in commiſſione operatur, vt iis cognitis debeant omnino reuocari, ſecus iis ceſſantibus, deciſ.349. n.5.

Revocatis, & purgatis in primis, & ante omnia ſingulis attentatis, quid importet, deciſ. 322. num. 11.

Salva gradvs prærogatiua repugnat ſimultaneæ vocationi deſcendentium, & ſemper defert ſucceſſionem proximiori, deciſ. 283. numer. 11.

Salvo &c. importat expreſſionem, ſeu relationem veri temporis alioquin male expreſſi, deciſ.344.num.12.

Sine praeivdicio facit actum conditionalem ſi & quatenus inferat præiudicium, deciſ.44. num. 15.

Præſeruat exequutionem, & iuriſdictionem iudicis à quo, dec.182.num.27.

Adeout procedere poſſit ad exequutionem abſque incurſu attentatorum, deciſ. 394. numer. 1.

Sine praeivdicio bonorum fiſco incorporatorum comprehendit beneficia alteri collata, dec.60. num.8.

Semper apponitur quando contumax comparet poſt annum, ibidem num.9.

Sine praeivdicio habentim meliora, & potiora iura appoſita in mandato cuius vigore capta fuit poſſeſſio, præſeruat ius poſſeſſoris, dec.310. num.21.

Sine praeivdicio iurium partium in petitorio,& poſſeſſorio plenario appoſita in decreto manutentionis non tollit litem, deciſ. 335. num.9.

Sine preivdicio litis, & litigantium æquiparatur clauſulæ *refectis expenſis*, deciſ.5.n.14.

Si qvid exeqvendvm non impedit, quin iudex ad quem relaxet mandatum ex integro, dum non poteſt exequi mandatum iudicis à quo, dec.296. num.2.

Non vulnerat, ſeu tollit viam exequutiuam, ſed ſuſpendit exequutionem, donec cognoſcatur de iuſtitia, vel iniuſtitia mandati, dec.106.num.2.

Sive praemisso, ſiue alio quouis modo corruit cum ipſa gratia, quando modus diſpoſitiue narratus eſt falſus de iure, & de facto, dec.33. num.17.& dec.391. num.15.

Nihil operatur quando vacatio diſpoſitiue expreſſa non verificatur ſaltem de facto, deciſ.40.num.11.dec.154. n.5. dec.216. num.1. & dec.342.num.24.

Amplia etiamſi contineat alias alternatiuas, aut ex alterius cuiuſcunque perſona, ſeu per ſimilem reſignationem, aut aſſequutionem alterius beneficij vacauerit, deciſ. 154. num. 6.

Iſta, & aliæ clauſulæ non ſuffragantur, quando modus vacationis diſpoſitiue narratus eſt omnino falſus, dec.34.n.41.& 42.

Sive praemisso, ſiue alio quouis modo, aut ex alterius cuiuſcumque perſona comprahendit

dit vacationem per obitum alterius quando modus principaliter narratus verificatur ſaltem de facto, dec.329.num.2.
Sublata, & decretum irritans infringunt quamcunque contrariam obſeruantiam, deciſ. 61. num.3.
Et tollunt omnem contrariam conſuetudinem, deciſ.196.num.13.
Decretum irritans, & aliæ clauſulæ ampliſſimæ arctant iudices ad exequutionẽ gratiæ, & præcludunt parti viam impugnandi effectum gratiæ, dec.332. num.4.
Tam divisim, quam in ſolidum appoſita in monitorio operatur, vt inddiuiduis ſententia ferri poſſit contra vnum ex reis, & differri, vel omitti contra alium, deciſ.404. num.7.
Tunc, & eo caſu non attenditur quando conſtat de voluntate teſtatoris extendendi fideicommiſſum, deciſ.253.num.9.
Verificato prius coram ordinario iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione importat conditionem, deciſ.41.num.3.
Vt asseris importat conditionem ab abſente verificandam, deciſ.351.num.7.
Non tamen facit gratiam conditionalem, nec requirit confiſcationem quando Titularis conſenſit penſioni, dec.351. num.8.
Non reſiſtit, quin Penſionarius releuetur ab onere iuſtificandi, deciſ.369.num.9.
Vulgariter, pupillariter, & per fideicommiſſum appoſita in vna ſubſtitutione non extenditur ad alium caſum, in quo non fuit facta ſubſtitutio fideicommiſſaria, deciſ. 110. numer. 19.
Quando eſt inepta cenſetur appoſita de ſtylo Notariorum, & non de voluntate teſtatoris, ibidem num.20.

CLAVSVLÆ IN GENERE.

Accessorias corruunt cum ipſa gratia, quando eſt obreptitia, deciſ.154.num.8.
Commissionum conceptæ per ablatiuum abſolutum important conditionem, vt iudex de illarum veritate inſtructus aliter, quam iis adimpletis procedere non poſſit, deciſ. 322. num. 12.
Conceptæ per oblatiuum abſolutum, & recipientes fomentum à diſpoſitione Breuiũ Apoſtolicorum important neceſſitatẽ adimplendi, deciſ. 332. num.6.
Generales eo minus proſunt. quando non fuit facta mentio de reſeruatione menſis, deciſ. 154.num.11.
Habentes virtutem diuiſiuam operantur, vt ſingula ſpecialiter, & diuiſim cenſeantur approbata, deciſ.146. num.12.
Insolitae pro maiori validitate actus alioquin ſuſpecti augent ſuſpicionem doli, & fraudis, deciſ.51.num.28.
Perfunctoriae non alterant contractum, cum apponi ſoleant potiùs ex ſtylo Notariorum, quam mente contrahentium, deciſ. 416. numer. 13.
Repetitivae appoſitæ in fine diſpoſitionis referuntur ad omnia præcedentia, deciſ.314.n.6.

CLAVSVRA

Necessaria eſt monialibus etiamſi illam non vouerint, dec.213.num.6.

CLERICATVS

Probatur communi reputatione, deciſ.64.n.3.
Enunciatiuis, & pluribus actibus, ibidem num. 2.
Literis expeditis in forma gratioſa, quæ probant etiam idoneitatem, dec.236. num.6.
Literis Ordinarij, deciſ.115.num.13. deciſ. 362.num.6. & dec.377.num.1.
Literis patentibus Vicarij Vrbis, deciſ.345. num. 4.
Prouiſione in forma gratioſa, ibidem n. 5.
Teſtibus, deciſ.48. num.2.
Teſtibus, & confeſſione alterius partis, deciſ.264.num.5. & 6.
Requiritur de tempore gratiæ reſignationis, nec ſuffragatur, ſi poſt illum ſuperueniat, deciſ.389.num.13.

CLERICI

Appellatione venit de iure habens primam tonſuram, deciſ.175. num.13.
Dispositiones quas Clerici faciunt fauore filiorum ſpuriorum Bulla Piana funditus annullat, & vlterius applicat Cameræ Apoſtolicæ bona ſic diſpoſita. dec.367. num.23.
Inferioris Ordinis veniunt etiam appellatione Sacerdotis, dec.41.num.14.

CLERICVS

Dotem exceſſiuam conſtituere, vel aliam diſpoſitionem facere non poteſt fauore filiæ ſpuriæ, deciſ.367.num.21.
Filiusfamilias teſtari poteſt de bonis quæſitis poſt Clericatum, deciſ.290.num.14.
Limita quando non concurrunt requiſita Concilij Tridentini, quod incedat in habitu, & tonſura, & inſeruiat alicui Eccleſiæ, deciſ. 290.num.15.
Et datur ratio, num.16.& 17.
Habens maiorem partem vocum dum debet inſtitui intelligitur etiam de illo, qui non poteſt promoueri ex defectu ætatis, deciſ.175. num.12.
Negotiari non poteſt, vnde arguitur mercaturam non fuiſſe cum ipſo communem, deciſ. 228. num.10.
Prothonotariatus ſupplet requiſitum, quod Clericus inſeruiat Eccleſiæ, dec.290. n.18.
Non tamen ſupplet aliud, quod incedat in habitu, & tonſura, ibidem nu.19.
Quod inceſſerit in habitu, & tonſura probari debet ab allegante, qui vult proinde ſubſtinere teſtamentum clerici, ibidem num.20.
Et vnde id potiùs excludatur, ibidem num. 21. & 22.
Statuto laicali non ſubijcitur, nec ſubijci voluiſſe cenſetur, deciſ.436. num.2.
Declara quando ius commune diſcrepat à ſtatuto, ſecus quando ſtatutum declarat, id quod in iure communi non determinatur, tunc enim præſumitur ſe conformaſſe cum Statuto, ibidem num.10.
Tutor eſſe non poteſt, deciſ.243.num.7.

COADIVTORIA

Et resignatio an æquiparentur inter ſe, deciſ. 388.num. 7. & 8.
Habet quamdam ſimilitudinem cum reſignatione in ordine ad conſenſum coadiuti, deciſ. 369.num. 16.

Digitized by Google

Index Materiarum.

COADIVTOR

Admissvs ad coadiutoriam cum decreto Papæ quod cum omnibus clauſulis neceſſarijs, & opportunis ſe obligaret ad ſolutionem antiquæ penſionis non poteſt literas coaditoriæ in hac parte impugnare, & in alia fauorabili acceptare, deciſ. 351. numer. 5. & deciſ. 369. numer. 13.

Consensvs Coadiutoris, & coadiuti præſtitus indefinitè, & relatiuè ad mandatum procuræ, & ſupplicationem, non poteſt reſtringi, ſed refertur ad omnia contenta in iuribus relatis, deciſ. 351. num. 6.

Tenetvr ad omnimodum implementum ob clauſulam *non aliter nec alio modo* appoſitam in conſenſu coadiuti, ibidem num. 4. & deciſ. 369. num. 14. & 15.

COGNOMINIS

Diversitas inter inueſtitum, & eos qui ab illo prætendunt deſcendere infert diuerſitatem, ſeu non probationem deſcendentiæ, deciſ. 330. num. 16.

Non excludit diuerſitatem perſonæ in concurſu aliarum probationum, deciſ. 344. nu. 8.

Non infertur ex eo quod aliquis quandoque nuncupatus fuerit vero cognomine, & quandoque agnomine abuſiuo, deciſ. 384. numer. 12.

Non releuat, dum identitas familiæ probatur à teſtibus per alias demonſtrationes perfectas, ibidem num. 13.

Non reſultat ex eo quod quis in vno actu cognominetur, & in alio referatur cum denominatione patriæ, deciſ. 344. num. 9.

Error confeſſionis quando non probetur ex relatione ad teſtamentum, in quo non conſtat de illo cognomine, ſub quo fuit habita relatio, ibidem num. 5.

Omissio non impedit quin perſona Teſtatoris aliunde identificetur, deciſ. 344. num. 10.

COLLATIO

Beneficii vacantis in menſe fixè reſeruato ſpectat ad Papam, deciſ. 254. num. 10.

Commendae non datur niſi prius vacet, deciſ. 69. num. 17.

Facta per errorem non præiudicat habenti ius conferendi, deciſ. 252. num. 14.

Nvlla non conſumit vacationem nec impedit deuolutionem, deciſ. 34. num. 39.

Ordinarii conſumit vacationem adeo vt non ſit locus deuolutioni, deciſ. 34. num. 36.

Pacifica non dicitur quando patroni ſequutæ vacationi præſentarunt, & præſentatis litem introducit, deciſ. 38. num. 16.

Parochialis deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam ob non factum ab Ordinario concurſum, deciſ. 48. num. 1.

COLLATIO IN PROPHANIS

Habet locvm in donatione coacta non in voluntaria, deciſ. 221. num. 1.

Inter ſuccedentes eodem titulo vniuerſali, ſecus ex particulari, ibidem num. 8.

Tàm in ſucceſſione ab inteſtato quàm ex teſtamento, quod tamen eſt de iure nouo, cum ſecus eſſet de iure antiquo, ibidem num. 4. & 5.

Importat diuiſionem bonorum inſimul. collatorum, deciſ. 321. num. 4.

Non habet locvm in donatione ſimplici, quando non fuit expreſſum, vel ſimpliciter fuit donatum ob cauſam, deciſ. 221. num. 2.

Inter ſuccedentes iure diuerſo, vt ſi alter ſuccederet ex teſtamento, & alter beneficio, *l. hac edictali C. de ſecund. nupt.* ibidem num. 7.

Sicvt fieri ſolet ad ſeruandam æqualitatem, ita fieri non debet ad euitandam inæqualitatem, ibidem num. 10.

IN COLLATIONE

Procedit etiam *textus in cap. de conſultationibus de iurepatron.* quamuis loquatur de præſentatione, deciſ. 38. num. 5.

COLLATIONES

Apostolicae, quæ præſeruant conſenſum patronorum non aduerſantur iurepatronatus, deciſ. 318. num. 35.

Non mutant ſtatum beneficij in præiudiciū patronorum, ibidem num. 36.

COLLATIONI

Consensvs præſtitus habet vim præſentationis, deciſ. 44. num. 3.

Eivsqve effectuationi non præiudicat lis minus legitimè introducta, deciſ. 38. num. 18.

COLLATIONIS

Liberae non dicuntur beneficia, quæ conferuntur ab Epiſcopo cum conſenſu alterius, deciſ. 44. num. 2.

Pertinentia probatur ex teſtibus, deciſ. 264. numer. 10.

COLLATORI

Qvando aſſiſtit probabilis, & veriſimilis ignorantia non currit tempus niſi à die ſcientiæ, deciſ. 48. num. 11.

COLLATORIS

Negligentia excluditur ex ignorantia probabili, & veriſimili, ibidem num. 10.

COLLECTA

Imposita pro vtilitate terrarum exigenda eſt proportionabiliter ad fructus non ad menſuram terrarum, deciſ. 248. num. 5. & 7.

Solvenda non eſt pro terris nihil reddentibus, ibidem num. 6.

COLLECTAS

Coloni non tenentur ad collectas pro terris, ſed pro fructibus, deciſ. 248. num. 9.

Ecclesiastici nō tenentur ad collectas, & debita ciuitatis etiamſi implicent communem vtilitatem laicorum, & Eccleſiaſticorum, ibidem numer. 1.

Tenentur tamen ad impoſitiones, & Collectas quæ reſpiciunt vtilitatem priuatam, ibidem num. 2.

Et ad illas ad quarum ſolutionem ſe obligarunt in tranſactione cum laicis ſpecificè confirmata per Papam, ibidem num. 3.

Quamuis aliunde cogi non poſſent, tenentur tamen ad collectas concurrente approbatione apoſtolica, ibidem num. 4.

COLLECTIVA

Vocatio proximiorum non implicat quin plures poſſint ſimul ſuccedere, deciſ. 406. nu. 12.

COLLEGIALITAS

Excluditvr in Eccleſia merè Parochiali, & de iurepatronatus, deciſ. 318. num. 34.

Manualitate, ibidem num. 32.

Non

Non infertvr per neceſſe ex maſſa cōmuni,quę poteſt eſſe etiā inter Capellanos,dec. 104.n.36.
Non probatvr per enunciatiuas tanquam de Canonicis emiſſas per Presbyteros Eccleſiarum, qui ſolent affectare ſe haberi pro Canonicis, quando non conſtat de ſigno Collegialitatis, deciſ. 318. num. 31.

COLLEGIATA

Collationes factæ per Ordinarium præuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ, deciſ.469. num.16.
Erectio in collegiatam concedi non ſolet à Summo Pontifice niſi ex vrgentibus cauſis,& præuia matura deliberatione, ibidem num. 9.

COLLEGIA

Debent ſimul congregari ad ſonum campanæ pro eligenda perſona præſentanda, deciſ. 91. numer. 7.

COLLEGII

Personae vti ſingulæ non poſſunt tranſigere ſuper re ſpectante ad menſam,ſeu maſſam communem, deciſ. 95. num. 8.

COLLEGIVM

Germanicvm in Vrbe fuit erectum à Gregorio XIII. deciſ. 28. num. 14.
Et ibidem recipiuntur oriundi ex Styria, Carinthia, & Carniola, ibidem num. 15.
Illyricorvm erectum fuit Laureti ab Vrbano VIII. pro Vrbibus Dalmatiæ, Boſnæ, & Sclauoniæ, ibidem num. 16.

COLONI

Ad collectas non tenentur pro terris ſed pro fructibus, deciſ. 248. num. 9.
Expelli non poſſunt à Colonia bonorum reductorum ad culturam illorum induſtria, deciſ. 277. num. 2. & 3.
Observantia colonorum vtentium colonijs ad libitum comprobat illas eſſe perpetuas, ibidem num. 5.
Praeivdicare non poſſunt Dominis abſentibus, & ignorantibus, deciſ. 275. num. 9.
Qvorvm laboribus arua ſterilia,& inculta reſtituta ſunt culturæ, priuandi non ſunt fructibus laborum, deciſ. 277. num. 4.

COLONIÆ

Perpetvae arguuntur ex vniformi, & antiquiſſima reſponſione fructuum, dum non reſiſtit certa lex impoſita ab initio, deciſ. 277. nu. 1. & deciſ. 393. num. 4. & 8.
Comprobantur ex eo quod coloni de colonijs liberè diſpoſuerunt, deciſ.393.num.5.
Et quando agitur de bonis quæ reducta fuerunt ad culturam induſtria colonorum, deciſ. 277. num. 2. & deciſ. 393. num. 1. & 3.
Amplia in bonis Eccleſiaſticis quæ tali caſu nedum poſſunt concedi in coloniam perpetuam, deciſ. 393. num. 11. ſed præſumuntur conceſſa in perpetuam coloniam, deciſ. 277. num. 7.

COMMENDA

Collatio commendæ non vacantis non datur, deciſ. 69. num. 17.
Habens antianitatem dicitur habere ius ad commendam primo loco vacantem,ibidem num. 1. amplia num. 2.
Magnvs prior habens facultatem conferendi commendam vacantem intra quinquennium non poteſt conferre commendam vacantem poſt quinquennium, ibidem num. 3.

COMMISSIO

Commvnis fit per citationem ad dicendum contra, deciſ. 99. num. 11.
Cvm clavsvla Oratore realiter, & cum effectu plenè reintegrato, & reſtituto quid importet, dec. 332. num. 5.
Cvm facvltate manutenendi quem de iure non retrotrahitur ad ea quæ prius fuerunt legitimè facta, deciſ. 22. num. 1.
Si ſuperueniat non reddit attentatā poſſeſſionem captam poſt antecedens reſcriptum ſine præiudicio, deciſ. 120. num. 9.
Reddit attentata omnia deinde geſta, deciſ. 22. num. 2.
Et vide etiam verb.*Clauſula* verſ.*Cum facultate*.
Directa, & impetrata ante ſententiam non remanet fruſtratoria quando dantur reuerentiales in forma, deciſ. 325. num. 7.
Iactationis,& iactationum ſola, & ſine alia exequutione introducit litem quoad impetrantem ita vt triennalis ei non ſuffragetur, deciſ. 154. num. 23.
Impetrata ſuper iactationibus non ſuper beneficio non interrumpit illius pacificam poſſeſſionem, ibidem num. 24.
Declara id procedere quando commiſſio obtinetur poſt completam triennalem, ſecus ante, ibidem num. 25.
Impetranda eſt intra decem dies, vel faciendæ ſunt diligentiæ vt datis reuerentialibus in forma ſententia non tranſeat in iudicatum, deciſ. 323. num. 2.
Declara quando intra decem dies poterat impetrari commiſſio vel fieri diligentiæ pro appellationis proſequutione ſecus quando ſententia lata fuit longe poſt, ibidem num. 3. & 4.
Quod tamen ſubdeclara vt in deciſ. 329. num. 6. & deciſ. 343. num. 1. 5. & 8.
Praesentari debet in actis præuia citatione ad dicendum contra, deciſ. 22. num. 8.
Non debet pendentibus feriis, & ſi præſentetur non poteſt iudex exercere iuriſdictionem, deciſ. 69. num. 9.
Antequam præſentetur iudex ſecundæ inſtantiæ non poteſt exercere iuriſdictionem, ibidem num. 9.
Qvae vocatur Præſentata, tollit cauſæ deſertionem, deciſ. 325. num. 10.
Simpliciter signata retrotrahitur ad diem ſententiæ,ſeu grauaminis, itavt omnia geſta medio tempore dicantur attentata, deciſ. 386. numer. 6.
Idemque eſt quando Signatura reſcribit *nihil* inſtantiæ factæ pro reformatione commiſſionis, ibidem num. 5.
Retrotrahitur ad diem ſententiæ, & reddit attentata omnia geſta intra decennium,& poſt appellationem interpoſitam, deciſ 322. nu.7.
Sola abſque citatione, & reproductione non inducit litis pendentiam, deciſ. 33. num. 10.
Vel decretum de citando abſque alia exequutione non introducit litem, deciſ. 34. numer. 32.

Digitized by Google

COMMISSIONE

Clavſvla appoſita in commiſſione per ablatiuū abſolutum, & recipiens ſomentum à diſpoſitione Breuium importat neceſſitatem adimplendi, deciſ. 332. num. 6.

Non praesentata in actis cum citatione non firmatur iuriſdictio nec litis pendentia etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis, deciſ. 22. numer. 9.

Svb Rotali cauſam comprehendi vnde deducatur, deciſ. 200. num. 9.

Verba *& litis conſortes* adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes, ibidem num. 10.

COMMISSIONIS

Cvrſvs antequam perueniat ad Notarium mẽſarium refertur, dec. 325. num. 9.

Ex tenore deſumitur intellectus circa ſcripturas in cauſa deductas, dec. 261. num. 2.

Forma eo magis ſeruari debet quando eſt ſignata à Papa per verbum *placet*, deciſ. 322. nu. 13.

Restitvtio in integrum non dicitur intentata, ſed via ordinaria appellationis, quando proceditur in vim commiſſionis cum ordinaria formula appellationis, etiamſi dependenter in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitunis in integrum, dec. 468. num. 3.

COMMODITAS

Exigendi penſiones, vide ſub verb. *Penſio*, *Penſionem*, *Penſionis*.

Commoditatis fomento ſi carent actiones directæ, remanent inutiles, dec. 265. n. 3.

COMMVNIO

Negotii inter fratres, vide *Negotium*, *& Societas*.

COMMVNITAS

Compellenda eſt ad ſolutionem Cenſus cuius pecuniæ verſæ ſunt in eius vtilitatem, deciſ. 183. num. 3.

Cvi aſſenſu Principis licet agnoſcat debitum ab alio contractum, & pecunias eſſe verſas in propriam vtilitatem, adhuc creditor poteſt agere contra eum, cum quo contraxit, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam, & ſine præiudicio contractus, dec. 160. num. 5.

Lacalis poteſt cumulare præſentationes; deciſ. 91. num. 9.

Non afficitur interpellatione facta contra adminiſtratores nomine proprio, vel functos officio ſuo, deciſ. 79. num 9.

COMMVNITATE

Contractvs particularium initi pro communitate ſine aſſenſu Regio irritantur à Pragmatica Regni, dec. 183. num. 6.

Declara Pragmaticam procedere, vbi fraus, & dolus dedit cauſam contractui, ibidem num. 7.

COMMVNITATEM

Actio an ſit dirigenda contra eum, qui cenſum impoſuit, an contra communitatem in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ. 160. num. 2.

COMMVNITATES

Svbiectae immediatè Sedi Apoſtolicę non poſſunt condere Statuta ſine illius confirmatione. ſecus ſubiectæ mediatè, dec. 285. n. 12.

COMMVNITATIBVS

Non præiudicant ea quæ fiunt contra formam Bullæ Congregationis Boni Regiminis, deciſ. 79. num. 10.

COMMVNITATIS

Contrahens nomine proprio, & recipiens pecunias abſque vlla mentione Communitatis tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ. 160. numer. 3.

Fidem ſi creditor noluit ſequi, ſed particularium, qui contraxerunt proprio nomine, particulares remanent obligati, dec. 183. num. 5.

Ivspatronatvs ſpectans ad Syndicos, & officiales dicitur ſpectare ad eoſdem in ſtirpes, & non in capita, dec. 64. num. 6.

Alia vide in verb. *Iuſpatronatus*.

Transactio inita per Deputatos à Conſilio Communitatis, quando præſumatur ſolemniter geſta, & ratificata ab omnibus de vniuerſitate, deciſ. 285. num. 10.

COMMVNITATVM

Statvs Eccleſiaſtici Statuta confirmari debent a Papa, deciſ. 285. num. 10.

COMPENSATIO

Fieri debet in cauſam eiuſdem crediti pro quo emanauit ſolutio, non diuerſi, dec. 286. nu. 4.

Legati ſit cum debito neceſſario, deciſ. 249. num. 11.

Non datur à credito illiquido ad liquidum, deciſ. 273. num. 10. & dec. 307. num. 11.

COMPROMISSVM

Restitvtioni in integrum quando dicatur renunciatum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum, deciſ. 468. num. 5.

COMPVLSORIA

Denegatvr ex defectu releuantiæ, dec. 339. n. 1.

Et vnde arguatur irreleuantia, ibid. num. 2.

Non requiritur in extractione inſtrumenti facti per Archiuiſtam ex Archiuio publico, deciſ. 68. num. 16.

CONCESSIO

An fuerit vtilis Eccleſiæ, attenditur tempus conceſſionis, deciſ. 218. num. 13.

CONCLAVISTÆ

Acqvirvnt ciuilitatem alicuius loci vigore priuilegiorum ſibi conceſſorum, dec. 375. nu. 2.

CONCLVSIO

Attendi debet non autem tractatus, dec. 78. numer. 23. & deciſ. 387. n. 8.

Conclvsvm quod fuit, debet magis attendi quā quod fuit enunciatum, dec. 15. n. 11.

CONCVRSVS

Argvitvr non neceſſarius in cura, quam Sanctiſſimus contulit abſque illo, non obſtante quod fuerit expreſſum, curam animarum annexam eſſe Capellaniæ, dec. 212. n. 9.

Factvs per errorem non præiudicat habenti ius conferendi, dec. 252. num. 14.

Non requiritur in Capellania, cuius cura habitualis reſidet apud Capitulum, licèt Capellanus habeat illius exercitium, dec. 211. num. 5.

In Capellania ſubrogata loco Vicariæ, quæ non ſubiacebat concurſui, ibid. num. 6.

In Curis animarum, quæ non vacant, ibidem num. 5.

In dignitatibus, ſeu Canonicatibus habentibus

tibus

tibus curam animarum tam in Cathedrali, quam in Collegiata, dec.34.nu.43. & dec.44. num.26.

Cum in iis ſufficiat examen, & approbatio Epiſcopi, dec.34.num.43.

In Parochiali vacante in Curia per aſſequutionem alterius cum decreto illam dimittendi, dec.469.num.7.

In Parochiali vnita menſæ Abbatiali, deciſ.252. num.17.

In Vicarijs vnitis Cathedrali, dec.44. n.27.

Reqviritvr in beneficijs curatis de iurepatronatus Eccleſiaſtico, deciſ.34. num.38.

In Capellania cui annexa eſt cura animarum, dec.211. num.2.

Servatvs in vltimo ſtatu Parochialitatis, ſeruari etiam debet in vacatione ſubſequenti, deciſ. 469. num.3.

Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet etiam præcedens quaſi centenarius, ibid.nu.4.

Tempvs currit contra ignorantem cum determinatio eiuſdem concurſus emanauerit ad fauorem animarum, & Eccleſiarum, deciſ. 48.num.9.

CONCVRSV

Collationes factæ per Ordinarium præuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ, dec.469.nu.16.

Pro faciendo habet Epiſcopus quadrimeſtre à die vacationis parochialium, & tamen non poteſt deuenire ad examen, niſi elapſis decem diebus, deciſ.69.num.7.

CONCVRSVM

Beneficia curata conferuntur per concurſum, deciſ.44.num.25.

Ob non factum ab Ordinario collatio Parochialis deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, deciſ.48.num.1.

CONCVRSVM IN PROPHANIS

Censvs non extinguitur per concurſum quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus, dec.172.nu.10.

Et quando creditor non comparuit, nec petijt graduari, imò contradixit, deciſ. 238. num.10.

CONDICTIO

Indebiti vide *Indebiti*.

Pecvniarvm datur etiam contra recipientem ex æquitate, *l.ſi me, & titium, ff.ſi cert.petat.* deciſ. 79.num.3.

Declara procedere quando creditor recipit titulo lucratiuo, ſecus oneroſo, ibid.num.4.

CONDITIO

Adiecta primę ſubſtitutioni non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa, deciſ.59. num.13.

Adimpleta quando non fuit, tunc exequutio, & poſſeſſio capta in vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione, deciſ. 148.num.9.

Apposita duobus in eadem oratione cenſetur copulatiuè appoſita vtrique etiamſi congrueret vni tantum, dec.199. num.11.

Gradui præcedenti debet impleri, nec caducatur licet idem gradus caducatur, deciſ. 138.num.18.& 22.

In ſubſtitutione præcedentibus cauſam ab eo caduca non attenditur in con[illegible] cuntinet vulgarem, dec.138. num[illegible]nis, deciſ.

In ſubſtitutionibus ſemper intelligi[illegible] 115. iiſdem inet perſonis, quæ fuerant diſpoſitiue vocatæ, dec. 205. num.9.

Concepta per ablatiuum abſolutum importat ordinem ſuccedendi, qui non poteſt alterari, deciſ.138. num.3.

Deficientiae lineæ ne dicatur purificata, ſufficit quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non poſſit ſuccedere, deciſ.251. num.1.

In eventv mortis omnium non verificatur per obitum vnius, dec.123. num.15.

Legatvm conditionale non debetur quando nō adimpletur conditio, dec.214.nu.11.

Mandati de immittendo, quando non fuit adimpleta, non transfertur poſſeſſio vigore talis mandati, dec.182. num.31.

Sed adimpleta dicitur per declarationem in actu exequutionis, ibid.num.32.

Necessaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta, quando per debentem implere non ſtat quo minus impleatur, dec.205. numer. 22.

An ſit conditio ſuperſtite donatore, deciſ. 199.num.5.

Necessario extincta dicitur appoſita voluntariè, deciſ.138.num.12.

Nihil ponit in eſſe niſi verificetur, deciſ. 214. num.12.

Permvtationis quando deficit, ius, & poſſeſſio beneficij dimiſſi non abdicatur à permutante, dec.336. num.5.

Resolvtiva in oblatione, ſeu deliberatione quatenus creditores non cauerent de euictione, & de re[illegible]ituendo prioribus, & potioribus quid importet ſequuta reſolutione, dec. 466. num.2.

Tunc reſoluit actum quando conſtat de eius purificatione interim vero actus habetur pro puro: & ſuſtinetur. dec.44.n.16.

Restringitvr aduocatos, nec refertur ad excluſos, etiamſi adſint verba, vt bona conſeruentur apud hæredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fœminina, dec. 253. num.15.

Si sine filijs quando reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem, pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates, dec. 123. num.25.

Svbstitvtonis dum expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, & tranſmittuntur ad quoſcunque hæredes, deciſ. 199. numer.25.

Svffic t quod momento extiterit, licet non perſeueret, quando agitur de diſpoſitione conditionali, deciſ. 110. num.5. deciſ.138.numer.20.& 21.

Svpervivantiae donatoris an reſpiciat ſolum vſumfructum fauore ſui ipſius, vel proprietatem fauore proximiorum ſubſtitutorum, deciſ.178.num.6.

Svspendit exequutionem gratiæ donec verificetur, deciſ.41.num.4.

Volvntaria dicitur quando fuit expreſſa, quia ſi fuiſ-

COMM ppo-

Clavsvla appoſit
abſolutu
tione

tionalis,de-
dec.176.nu.3.
habetur pro non

conditione legiti-
& ſic non excludit
num.14.
Svb comprehenduntur perſo-
næ, eraliter excluſæ in diſpo-
ſitione, num.13.
Amplia do excluſio procedit ex cauſa odij, ibidem num.14.
Svb eadem quando cenſeantur factæ duo ſubſtitutiones, deciſ.138.num.7.
Vocatio ſub conditione negatiua, ſi non exiſterent, importat voluntatem admittendi ad ſucceſſionem ſi exiſterent, dec.110. num.6.
Vocatvs ſub conditione admittitur illa purificata, deciſ.253. num.1.

CONDITIONEM

Importat clauſula *Verificatio prius coram Ordinario iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione*, deciſ.41.num.3.
Important verba *Superſtite donatore*, dec.176.n.1.

CONDITIONES

Svspendvnt diſpoſitiones, dec.121. num.9.

CONDITIONIBVS

In volvntariis attenditur nudum factum, nec eſt inueſtiganda ratio quare teſtator magis in vno caſu quam in alio diſpoſuerit, dec.138. num. 9.
Non fit extenſio de caſu expreſſo ad omiſſum etiam ex identitate rationis, ibid.nu.10.
Non fit extenſio de caſu ad caſum, ſed merum factū nempe defectus conditionis attenditur, deciſ.190.num.7.

CONDITIONIS

Defectvs potius, quam incapacitas ſuperuenientis excludit ſubſtitutum ſub conditione, deciſ.251. num. 2. & 3.
Ex defectv conditionis adiectæ primo gradui ſubſtitutionis euaneſcunt ſubſtitutiones ſequentes, dec.110.num.16.
Praecedentis complexionem, ſeu repetitionem non inducit copula, &, poſita inter duas orationes rectas à proprio verbo, & continentes perſonas diuerſas, deciſ.59.num.14.
Pvrificatio tollitur ex ſola ſpe procreandi filios deciſ.251.num.4.
Verba expreſſa per modum conditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis, dec.199. n.17.

CONDVCTIO

Irita à defuncto ſi continuetur ab hærede beneficiato, iſte non tenetur de proprio, deciſ. 225. n.6. & rationem, vide n.8. & ſeqq.
Renovata cenſetur in rebus diurnos fructus reddentibus, quouſque locator patitur conductorem permanere in re conducta, deciſ. 62. num.6.
Transit ad hæredes mortuo conductore intrà tempus conductionis, dec.225. n.9.

CONDVCTOR

Continvare dicitur in locatione cum pactis in illius inſtrumento contentis, & ſic cum renunciatione inquilinatus, deciſ.117. n.7. & 8.
Frvctvs ſuos non facit niſi ſolutis affictibus, deciſ.225.num.4.
Suos facit quando per locatorem fuit habita fides de penſione ſoluenda, ibid. nu.5.
Locatione finita deſinit habere ius in re conducta, dec.62.num.4.
Fructus non ſpectant amplius ad primum conductorem, ibid.num.3.
Tenetur rem conductam reſtituere ad formam ſuæ locationis, dec.117. num.12.
Qvi renunciauit priuilegio inquilinatus, & decreto Camerali non poteſt ſub prætextu prælationis retardare ſolutionem penſionum, dec.107. num.7.
Nec obtinere prælationem in emptione domus, ſed finita locatione tenetur reſtituere emptori domum vacuam, dec.117. n.1.
Tenetvr domum conductam reſtituere Domino, qui vult illam pro vſu proprio retinere, ibidem num.13.

CONDVCTORIS CONDVCTORI

Bona conflata ex induſtria labore, & expenſis prioris cōductoris non dicuntur propriè fructus, dec.62. num.5.
Condvctori ſi detur facultas retinendi, vel dimittendi domum tempore ſibi viſo, nouatur locatio tantum reſpectu temporis, non autem quoad alia pacta locationis, deciſ. 117. num. 6.

CONFERENDI

Facvltas competens magno Priori pro vna Commenda intra quinquennium ceſſat in commenda vacante poſt quinquennium, deciſ.60. num.3.
Indvltvm, vide *Indultum*.
Ivs haberi poſſe intra certum tempus, & tamen ſuſpēdi eius exercitium per aliquot dies, non repugnat, ibid.num.6.

CONFESSIO

Adminicvlata certius indicat, an quis mercaturam exercuerit nomine proprio, vel communi, dec.228.num.9.
Avthoris impugnari non poteſt per habentem cauſam ab eo, dec.344. num.4.
Probat fideicommiſſum, eiuſque purificationem, ibid. num.3.
Redargui nequit ab hærede, deciſ.219.numer.15.
Clara, & emiſſa in iudicio non dicitur æquiuoca, dec.343. num.15.
De recepto non alteratur ex aliis verbis æquiuocis quando non adeſt verbum *in contanti*, deciſ.68.num.11.
Non eſt inſolita in contractu cambij, deciſ. 372. num.12.
Non implicat, nec eſt inuerifimile, quod apocha cantet *per contanti*, & inſtrumentum ſubſequens per confeſſionem de recepto, deciſ.68.num.7.
Numeratio præterita pecuniarum infertur ex verbis numeratæ pecuniæ emiſſis in confeſſione de recepto, ibid. num. 12. vbi ampliatur.

Credito anteriori contractu per confeſſionem de recepto vtrum preferatur poſterius de cuius actuali numeratione conſtat, referuntur authores qui tenent affirmatiuam, & alij qui negatiuam, deciſ. 428. num. 1. & 2.

Conciliantur tamen quod affirmatiua procedunt quando confeſſio de recepto emanauit ſub ſpe futuræ numerationis ſequutæ poſt ius quæſitum creditoribus intermediis, ibidem num. 3. vel fuit emiſſa inter perſonas ſuſpectas ſeu in contractu ſuſpecto, ibidem num. 5. vel in contractu mutui ſeu dotis ante elapſa tempora non numeratæ pecuniæ, ibidem numer. 6.

Negatiua autem procedat quando contractus non eſt ſuſpectus nec initus inter perſonas ſuſpectas, ibidem num. 7. & quando concurrunt aliæ circumſtantiæ de quibus, ibidem num. 8. & ſeqq.

Dotis receptæ, vide *Dotis*, & *Doti*.

Dubia, & æquiuoca non ſuffragatur probare debenti, deciſ. 18. num. 28.

Emissa in inuentario probat contra confitentem deciſ. 204. num. 2.

In reſponſionibus ad poſitiones ſuperat omne genus probationis, deciſ. 66. num. 2.

Occaſione Septuagenariæ an attendatur, deciſ. 245. num. 7.

Similiter in ſupplicatione collitigantis iuſtificat eadem narrata per alium collitigantem, deciſ. 115. num. 43.

Erronea non eſt attendenda, deciſ. 113. num. 32.

Detecto errore non præiudicat, nec inducit pœnam vbi non adeſt, deciſ. 187. num. 22.

Extraiudicialis non probatur per teſtes ſingulares, ſed requiruntur duo conteſtes de loco, & tempore, deciſ. 93. num. 4.

Nec per teſtes ſingulares etiam ſingularitate adminiculatiua, deciſ. 51. num. 19.

Facti nudi non inducit confeſſionem qualitatum illius, deciſ. 411. num. 18.

Falsa ſcienter facta non præiudicat veritati, deciſ. 141. num. 21.

Fiduciae non attenditur quando eſt contraria verbis teſtamenti, & actibus publicis, & iuratis illius cui prætenditur commiſſa fiducia, deciſ. 51. num. 20.

Geminata probat bona eſſe libera, & non ſubiecta fideicommiſſo, deciſ. 464. num. 3.

Haeredis gravati ex quibus comprobetur, deciſ. 250. num. 7.

Veriſimilis, & multipliciter adminiculata plenè probat, ibidem num. 8.

Inducitur etiam ex actu nullo, & inutili, deciſ. 367. num. 3.

Inverisimilis minus attenditur, deciſ. 18. nu. 29.

Iudicialis quod quis nolebat vti inſtrumento probat illud non eſſe legale, deciſ. 105. nu. 11.

Amplia ſi confeſſio eſt geminata, & emiſſa de conſilio Peritorum, ibidem num. 12.

Iurata mulieris maioris iuſtificat veritatem cauſæ expreſſæ in tranſactione, deciſ. 367. num. 1.

Nocet confitenti, & ab eo cauſam habenti, deciſ. 82. num. 2.

Non probat regulariter in beneficium confitentis, deciſ. 250. num. 9.

Obstat confitenti, deciſ. 27. num. 5.

Confitenti, & habentibus cauſam ab eo, deciſ. 363. num. 11.

Partis ſuper omne genus probationis, deciſ. 7. numer. 4. deciſ. 48. num. 4. & deciſ. 115. numer. 32.

Et præualet quibuſcunque teſtibus, deciſ. 450 num. 8.

Partium etiam iurata non admittitur in vſuris, deciſ. 276. num. 12.

Siue tacita ſiue expreſſa non attenditur circa vſuras, deciſ. 427. num. 5. & 7.

Praevalet cuicunque probationi, deciſ. 165. numer. 12.

Probat etiam inter Patrem, & filium ſi eſt adminiculata, & veriſimilis, deciſ. 82. num. 3.

Identitatem nedum contra confitentem ſed contra eius hæredem, deciſ. 323. num. 9.

Nedum contra diuidentes ſed contra habentes cauſam ab eis, deciſ. 197. num. 17.

Nedum contra confitentem ſed contra tertium quando aliunde comprobatur, deciſ. 462. num. 5.

Probatio melior dari non poteſt quam partis confeſſio, deciſ. 133. num. 8. deciſ. 347. num. 21. 437. num. 12. & deciſ. 464 num. 2.

Probatio probata dicitur, & infringit omnem præſumptionem iuris, deciſ. 82. num. 1.

Probatur etiam ex apocha non archiuiata, deciſ. 367. num. 2. & deciſ. 409. num. 5.

Procuratoris voluntaria præſertim æquiuoca non præiudicat principali ſi eſt facta ſine mandato ſpeciali, deciſ. 296. num. 23.

Propria adimit fidem inſtrumento donec concludenter appareat de errore confeſſionis, deciſ. 105 num. 13.

Non poteſt impugnari, deciſ. 139. num. 13.

Seria, & adminiculata alicuius probat etiam contra tertium, deciſ. 359. num. 11.

Simplex non probat actum ſumptū fuiſſe ciuiliter dum potuit ſumi naturaliter, dec. 411. n. 19.

Suspecta anteceſſoris non præiudicat titulari ſucceſſori, deciſ. 326. num. 4.

Tutoris, vide *Tutoris*.

Vxoris reſpuit poſſibiles, & æquiuocas interpretationes, & præſumptiones ad arguendum conſenſum in commutatione dotis quantitatiuæ in fundum, deciſ. 363. num. 10.

CONFESSIONES

Audiendi licentia, vide *Licentia*.

Emissae à perſonis informatis, & in rebus ſibi præiudicialibus ſuadent ita rem ſe habere, deciſ. 338. num. 5.

CONFESSIONI

Extraiudiciali dementis non eſt deferendum, deciſ. 18. num. 20.

Verbali præferenda eſt veritas, dec. 66. num. 11.

CONFESSIONIS

Error quando non probetur ex relatione ad teſtamentū de quo non conſtat cū illo cognomine ſub quo fuit habita relatio, dec. 144. n. 5.

Propriae error non præſumitur ſed debet cōcludenter probari ab allegante, deciſ. 256. nu. 2. dec. 323. nu. 10. dec. 343. nu. 14. & dec. 464. nu. 4.

Excluditur etiam per poſſibiles, deciſ. 236. num. 4. & deciſ. 323. num. 11.

Veritas circa impoſitionem cenſus in aliquam cauſam vnde comprobetur, dec. 409. num. 3.

Index Materiarum.

COMMISSIONE

Clavsvla appoſita in commiſſione per ablatiuũ abſolutum, & recipiens fomentum à diſpoſitione Breuium importat neceſſitatem adimplendi, deciſ. 332. num. 6.

Non praesentata in actis cum citatione non firmatur iuriſdictio nec litis pendentia etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis, deciſ. 22. numer. 9.

Svb Rotali cauſam comprehendi vnde deducatur, deciſ. 200. num. 9.

Verba *& litis conſortes* adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes, ibidem num. 10.

COMMISSIONIS

Cvrsvs antequam perueniat ad Notarium mẽſarium refertur, dec. 325. num. 9.

Ex tenore deſumitur intellectus circa ſcripturas in cauſa deductas, dec. 261. num. 2.

Forma eo magis ſeruari debet quando eſt ſignata à Papa per verbum *placet*, deciſ. 322. nu. 13.

Restitvtio in integrum non dicitur intentata, ſed via ordinaria appellationis, quando proceditur in vim commiſſionis cum ordinaria formula appellationis, etiamſi dependenter in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitutionis in integrum, dec. 468. num. 3.

COMMODITAS

Exigendi penſiones, vide ſub verb. *Penſio*, *Penſionem*, *Penſionis*.

Commoditatis fomento ſi carent actiones directæ, remanent inutiles, dec. 265. n. 3.

COMMVNIO

Negotii inter fratres, vide *Negotium*, *& Societas*.

COMMVNITAS

Compellenda eſt ad ſolutionem Cenſus cuius pecuniæ verſæ ſunt in eius vtilitatem, deciſ. 183. num. 3.

Cvm aſſenſu Principis licet agnoſcat debitum ab alio contractum, & pecunias eſſe verſas in propriam vtilitatem, adhuc creditor poteſt agere contra eum, cum quo contraxit, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam, & ſine præiudicio contractus, dec. 160. num. 5.

Laicalis poteſt cumulare præſentationes; deciſ. 91. num. 9.

Non afficitur interpellatione facta contra adminiſtratores nomine proprio, vel functos officio ſuo, deciſ. 79. num 9.

COMMVNITATE

Contractvs particularium initi pro communitate ſine aſſenſu Regio irritantur à Pragmatica Regni, dec. 183. num. 6.

Declara Pragmaticam procedere, vbi fraus, & dolus dedit cauſam contractui, ibidem num. 7.

COMMVNITATEM

Actio an ſit dirigenda contra eum, qui cenſum impoſuit, an contra communitatem in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ. 160. num. 2.

COMMVNITATES

Svbiectae immediatè Sedi Apoſtolicę non poſſunt condere Statuta ſine illius confirmatione. ſecus ſubiectæ mediatè, dec. 285. n. 12.

COMMVNITATIBVS

Non præiudicant ea quæ fiunt contra formam Bullæ Congregationis Boni Regiminis, deciſ. 79. num. 10.

COMMVNITATIS

Contrahens nomine proprio, & recipiens pecunias abſque vlla mentione Communitatis tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ. 160. numer. 3.

Fidem ſi creditor noluit ſequi, ſed particularium, qui contraxerunt proprio nomine, particulares remanent obligati, dec. 183. num. 5.

Ivspatronatvs ſpectans ad Syndicos, & officiales dicitur ſpectare ad eoſdem in ſtirpes, & non in capita, dec. 64. num. 6.

Alia vide in verb. *Iuſpatronatus*.

Transactio inita per Deputatos à Conſilio Communitatis, quando præſumatur ſolemniter geſta, & ratificata ab omnibus de vniuerſitate, deciſ. 285. num. 10.

COMMVNITATVM

Status Eccleſiaſtici Statuta confirmari debent a Papa, deciſ. 285. num. 10.

COMPENSATIO

Fieri debet in cauſam eiuſdem crediti pro quo emanauit ſolutio, non diuerſi, dec. 286. nu. 4.

Legati fit cum debito neceſſario, deciſ. 249. num. 11.

Non datur à credito illiquido ad liquidum, deciſ. 273. num. 10. & dec. 307. num. 11.

COMPROMISSVM

Restitvtioni in integrum quando dicatur renunciatum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum, deciſ. 468. num. 5.

COMPVLSORIA

Denegatvr ex defectu releuantiæ, dec. 339. n. 1.

Et vnde arguatur irreleuantia, ibid. num. 2.

Non requiritur in extractione inſtrumenti facti per Archiuiſtam ex Archiuio publico, deciſ. 68. num. 16.

CONCESSIO

An fuerit vtilis Eccleſiæ, attenditur tempus conceſſionis, deciſ. 218. num. 13.

CONCLAVISTÆ

Acqvirvnt ciuilitatem alicuius loci vigore priuilegiorum ſibi conceſſorum, dec. 375. nu. 2.

CONCLVSIO

Attendi debet non autem tractatus, dec. 78. numer. 23. & deciſ. 387. n. 8.

Conclvsvm quod fuit, debet magis attendi quã quod fuit enunciatum, dec. 15. n. 11.

CONCVRSVS

Argvitvr non neceſſarius in cura, quam Sanctiſſimus contulit abſque illo, non obſtante quod fuerit expreſſum, curam animarum annexam eſſe Capellaniæ, dec. 212. n. 9.

Factvs per errorem non præiudicat habenti ius conferendi, dec. 252. num. 14.

Non requiritur in Capellania, cuius cura habitualis reſidet apud Capitulum, licèt Capellanus habeat illius exercitium, dec. 211. num. 3.

In Capellania ſubrogata loco Vicariæ, quæ non ſubiacebat concurſui, ibid. num. 6.

In Curis animarum, quæ non vacant, ibidem num. 5.

In dignitatibus, ſeu Canonicatibus habentibus

Index Materiarum.

tibus curam animarum tam in Cathedrali, quam in Collegiata, dec.34.nu.43. & dec.44. num.26.

Cum in ijs ſufficiat examen, & approbatio Epiſcopi, dec.34.num.43.

In Parochiali vacante in Curia per aſſequutionem alterius cum decreto illam dimittendi, dec.469.num.7.

In Parochiali vnita menſæ Abbatiali, deciſ.252. num.17.

In Vicarijs vnitis Cathedrali, dec.44. n.27.

Reqviritvr in beneficijs curatis de iurepatronatus Eccleſiaſtico, deciſ.34. num. 38.

In Capellania cui annexa eſt cura animarum, dec.211. num. 2.

Servatvs in vltimo ſtatu Parochialitatis, ſeruari etiam debet in vacatione ſubſequenti, deciſ. 469. num. 3.

Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet etiam præcedens quaſi centenarius, ibid.nu.4.

Tempvs currit contra ignorantem cum determinatio eiuſdem concurſus emanauerit ad fauorem animarum, & Eccleſiarum, deciſ. 48.num.9.

CONCVRSV

Collationes factæ per Ordinarium prçuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ, dec.469.nu.16.

Pro faciendo habet Epiſcopus quadrimeſtre à die vacationis parochialium, & tamen non poteſt deuenire ad examen, niſi elapſis decem diebus, deciſ.69.num.7.

CONCVRSVM

Beneficia curata conferuntur per concurſum, deciſ.44.num.25.

Ob non factum ab Ordinario collatio Parochialis deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, deciſ.48.num.1.

CONCVRSVM IN PROPHANIS

Censvs non extinguitur per concurſum quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus, dec.172,nu.10.

Et quando creditor non comparuit, nec petijt graduari, imò contradixit, deciſ. 238. num. 10.

CONDICTIO

Indebiti vide *Indebiti*.

Pecvniarvm datur etiam contra recipientem ex æquitate, *l.ſi me, & titium, ff.ſi cert.petat.* deciſ. 79.num.3.

Declara procedere quando creditor recipit titulo lucratiuo, ſecus oneroſo, ibid.num.4.

CONDITIO

Adiecta primę ſubſtitutioni non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa, deciſ.59. num. 13.

Adimpleta quando non fuit, tunc exequutio, & poſſeſſio capta in vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione, deciſ. 142. num.9.

Apposita duobus in eadem oratione cenſetur copulatiuè appoſita vtrique etiamſi congrueret vni tantum, dec.199. num.11.

Gradui præcedenti debet impleri, nec caducatur licet idem gradus caducatur, deciſ. 135.num.18.& 22.

In ſubſtitutione pręcedenti, quæ remanſit caduca non attenditur in compendioſa, quæ continet vulgarem, dec.138. num.11.

In ſubſtitutionibus ſemper intelligitur de iiſdemmet perſonis, quæ fuerant diſpoſitiuè vocatæ, dec. 205. num.9.

Concepta per ablatiuum abſolutum importat ordinem ſuccedendi, qui non poteſt alterari, deciſ.138 num.3.

Deficientiae lineæ ne dicatur puurificata, ſufficit quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non poſſit ſuccedere, deciſ.251. num.1.

In eventv mortis omnium non verificatur per obitum vnius, dec.123. num.15.

Legatvm conditionale non debetur quando nõ adimpletur conditio, dec.214.nu.11.

Mandati de immittendo, quando non fuit adimpleta, non transfertur poſſeſſio vigore talis mandati, dec.182. num.31.

Sed adimpleta dicitur per declarationem in actu exequutionis, ibid.num.32.

Necessaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta, quando per debentem implere non ſtat quo minus impleatur, dec.205. numer. 22.

An ſit conditio ſuperſtite donatore, deciſ. 199.num.5.

Necessario extincta dicitur appoſita voluntariè, deciſ.138.num.12.

Nihil ponit in eſſe niſi verificetur, deciſ. 214. num. 12.

Permvtationis quando deficit, ius, & poſſeſſio beneficij dimiſſi non abdicatur à permutante, dec.330.num.5.

Resolvtiva in oblatione, ſeu deliberatione quatenus creditores non cauerent de euictione, & de re ituendo prioribus, & potioribus quid importet ſequuta reſolutione, dec. 466. num. 2.

Tunc reſoluit actum quando conſtat de eius purificatione interim vero actus habetur pro puro: & ſuſtinetur. dec.44.n.16.

Restringitvr aduocatos, nec refertur ad excluſos, etiamſi adſint verba, vt bona conſeruentur apud hæredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fœminina, dec. 253. num. 15.

Si sine filijs quando reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem, pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates, dec. 123. num. 25.

Svbstitvtonis dum expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, & tranſmittuntur ad quoſcunque hæredes, deciſ. 199. numer.25.

Svfficit quod momento extiterit, licet non perſeueret, quando agitur de diſpoſitione conditionali, deciſ.110. num.5. deciſ.138. numer.20.& 21.

Svpervivientiae donatoris an reſpiciat ſolum vſumfructum fauore ſui ipſius, vel proprietatem fauore proximiorum ſubſtitutorum, deciſ.178.num.6.

Svspendit exequutionem gratiæ donec verificetur, deciſ.41.num.4.

Volvntaria dicitur quando fuit expreſſa, quia

COMMISSIONE

Clavsvla appoſita in commiſſione per ablatiuũ abſolutum, & recipiens fomentum à diſpoſitione Breuium importat neceſſitatem adimplendi, deciſ. 332. num. 6.

Non praesentata in actis cum citatione non firmatur iuriſdictio nec litis pendentia etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis, decil. 22. numer. 9.

Svb Rotali cauſam comprehendi vnde deducatur, deciſ. 160. num. 9.

Verba *& litis conſortes* adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes, ibidem num. 10.

COMMISSIONIS

Cvrsvs antequam perueniat ad Notarium mẽſarium refertur, dec. 325. num. 9.

Ex tenore deſumitur intellectus circa ſcripturas in cauſa deductas, dec. 261. num. 2.

Forma eo magis ſeruari debet quando eſt ſignata à Papa per verbum *placet*, deciſ. 322. nu. 13.

Restitvtio in integrum non dicitur intentata, ſed via ordinaria appellationis, quando proceditur in vim commiſſionis cum ordinaria formula appellationis, etiamſi dependenter in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitunis in integrum, dec. 468. num. 3.

COMMODITAS

Exigendi penſiones, vide ſub verb. *Penſio, Penſionem, Penſionis*.

Commoditatis fomento ſi carent actiones directæ, remanent inutiles, dec. 265. n. 3.

COMMVNIO

Negotii inter fratres, vide *Negotium, & Societas*.

COMMVNITAS

Compellenda eſt ad ſolutionem Cenſus cuius pecuniæ verſæ ſunt in eius vtilitatem, deciſ. 183. num. 3.

Cvm aſſenſu Principis licet agnoſcat debitum ab alio contractum, & pecunias eſſe verſas in propriam vtilitatem, adhuc creditor poteſt agere contra eum, cum quo contraxit, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam, & ſine præiudicio contractus, dec. 160. num. 5.

Lacalis poteſt cumulare præſentationes; deciſ. 91. num. 9.

Non afficitur interpellatione facta contra adminiſtratores nomine proprio, vel functos officio ſuo, deciſ. 79. num 9.

COMMVNITATE

Contractvs particularium initi pro communitate ſine aſſenſu Regio irritantur à Pragmatica Regni, dec. 183. num. 6.

Declara Pragmaticam procedere, vbi fraus, & dolus dedit cauſam contractui, ibidem num. 7.

COMMVNITATEM

Actio an ſit dirigenda contra eum, qui cenſum impoſuit, an contra communitatem in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ. 160. num. 2.

COMMVNITATES

Svbiectae immediatè Sedi Apoſtolicę non poſſunt condere Statuta ſine illius confirmatione. ſecus ſubiectæ mediatè, dec. 285. n. 12.

COMMVNITATIBVS

Non præiudicant ea quæ fiunt contra formam Bullæ Congregationis Boni Regiminis, deciſ. 79. num. 10.

COMMVNITATIS

Contrahens nomine proprio, & recipiens pecunias abſque vlla mentione Communitatis tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ. 160. numer. 3.

Fidem ſi creditor noluit ſequi, ſed particularium, qui contraxerunt proprio nomine, particulares remanent obligati, dec. 183. num. 5.

Ivspatronatvs ſpectans ad Syndicos, & officiales dicitur ſpectare ad eoſdem in ſtirpes, & non in capita, dec. 64. num. 6.

Alia vide in verb. *Iuſpatronatus*.

Transactio inita per Deputatos à Conſilio Communitatis, quando præſumatur ſolemniter geſta, & ratificata ab omnibus de vniuerſitate, deciſ. 285. num. 10.

COMMVNITATVM

Statvs Eccleſiaſtici Statuta confirmari debent a Papa, deciſ. 285. num. 10.

COMPENSATIO

Fieri debet in cauſam eiuſdem crediti pro quo emanauit ſolutio, non diuerſi, dec. 286. nu. 4.

Legati fit cum debito neceſſario, deciſ. 249. num. 11.

Non datur à credito illiquido ad liquidum, deciſ. 273. num. 10. & dec. 307. num. 11.

COMPROMISSVM

Restitvtioni in integrum quando dicatur renunciatum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum, deciſ. 468. num. 5.

COMPVLSORIA

Denegatvr ex defectu releuantiæ, dec. 339. n. 1.

Et vnde arguatur irreleuantia, ibid. num. 2.

Non requiritur in extractione inſtrumenti facti per Archiuiſtam ex Archiuio publico, deciſ. 68. num. 16.

CONCESSIO

An fuerit vtilis Eccleſiæ, attenditur tempus conceſſionis, deciſ. 218. num. 13.

CONCLAVISTÆ

Acqvirvnt ciuilitatem alicuius loci vigore priuilegiorum ſibi conceſſorum, dec. 375. nu. 2.

CONCLVSIO

Attendi debet non autem tractatus, dec. 78. numer. 23. & deciſ. 387. n. 8.

Conclvsvm quod fuit, debet magis attendi quã quod fuit enunciatum, dec. 15. n. 11.

CONCVRSVS

Argvitvr non neceſſarius in cura, quam Sanctiſſimus contulit abſque illo, non obſtante quod fuerit expreſſum, curam animarum annexam eſſe Capellaniæ, dec. 212. n. 9.

Factvs per errorem non præiudicat habenti ius conferendi, dec. 252. num. 14.

Non requiritur in Capellania, cuius cura habitualis reſidet apud Capitulum, licèt Capellanus habeat illius exercitium, dec. 211. num. 3.

In Capellania ſubrogata loco Vicariæ, quæ non ſubiacebat concurſui, ibid. num. 6.

In Curis animarum, quæ non vacant, ibidem num. 5.

In dignitatibus, ſeu Canonicatibus habentibus

tibus curam animarum tam in Cathedrali, quam in Collegiata, dec.34.nu.43. & dec.44. num.26.

Cum in iis ſufficiat examen, & approbatio Epiſcopi, dec.34.num.43.

In Parochiali vacante in Curia per aſſequutionem alterius cum decreto illam dimittendi, dec.469.num.7.

In Parochiali vnita menſæ Abbatiali, deciſ.252. num.17.

In Vicariis vnitis Cathedrali, dec.44. n.27.

Reqvirityr in beneficiis curatis de iurepatronatus Eccleſiaſtico, deciſ.34. num. 38.

In Capellania cui annexa eſt cura animarum, dec.211. num. 2.

Servatvs in vltimo ſtatu Parochialitatis, ſeruari etiam debet in vacatione ſubſequenti, deciſ. 469. num. 3.

Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet etiam præcedens quaſi centenarius, ibid.nu.4.

Tempvs currit contra ignorantem cum determinatio eiuſdem concurſus emanauerit ad fauorem animarum, & Eccleſiarum, deciſ. 48.num.9.

CONCVRSV

Collationes factæ per Ordinarium præuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ, dec.469.nu.16.

Pro faciendo habet Epiſcopus quadrimeſtre à die vacationis parochialium, & tamen non poteſt deuenire ad examen, niſi elapſis decem diebus, deciſ.69.num.7.

CONCVRSVM

Beneficia curata conferuntur per concurſum, deciſ.44.num.25.

Ob non factum ab Ordinario collatio Parochialis deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, deciſ.48.num.1.

CONCVRSVM IN PROPHANIS

Census non extinguitur per concurſum quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus, dec.172.nu.10.

Et quando creditor non comparuit, nec petiit graduari, imò contradixit, deciſ. 238. num. 10.

CONDICTIO

Indebiti vide *Indebiti*.

Pecuniarum datur etiam contra recipientem ex æquitate, *l. ſi me, & titium, ff. ſi cert. petat.* deciſ. 79.num.3.

Declara procedere quando creditor recipit titulo lucratiuo, ſecus oneroſo, ibid.num.4.

CONDITIO

Adiecta primæ ſubſtitutioni non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa, deciſ.59. num.15.

[illegible] quando non fuit, tunc exequutio, & poſſeſſio capta in vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione, deciſ. [illegible] num.9.

Apposita duobus in eadem oratione cenſetur copulatiuè appoſita vtrique etiamſi congrueret vni tantum, dec.199. num.11.

Gradui præcedenti debet impleri, nec caducatur licet idem gradus caducatur, deciſ. 138.num.18.& 22.

In ſubſtitutione præcedenti, quæ remanſit caduca non attenditur in compendioſa, quæ continet vulgarem, dec.138. num.11.

In ſubſtitutionibus ſemper intelligitur de iiſdem met perſonis, quæ fuerant diſpoſitiuè vocatæ, dec. 205. num.9.

Concepta per ablatiuum abſolutum importat ordinem ſuccedendi, qui non poteſt alterari, deciſ.138. num.3.

Deficientiae lineæ ne dicatur purificata, ſufficit quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non poſſit ſuccedere, deciſ.251. num.1.

In eventv mortis omnium non verificatur per obitum vnius, dec.123. num.15.

Legatvm conditionale non debetur quando nõ adimpletur conditio, dec.214.nu.11.

Mandati de immittendo, quando non fuit adimpleta, non transfertur poſſeſſio vigore talis mandati, dec.182. num.31.

Sed adimpleta dicitur per declarationem in actu exequutionis, ibid.num.32.

Necessaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta, quando per debentem implere non ſtat quo minus impleatur, dec.205. numer. 22.

An ſit conditio ſuperſtite donatore, deciſ. 199.num.5.

Necessario extincta dicitur appoſita voluntariè, deciſ.138.num.12.

Nihil ponit in eſſe niſi verificetur, deciſ. 214. num. 12.

Permvtationis quando deficit, ius, & poſſeſſio beneficii dimiſſi non abdicatur à permutante, dec.336.num.5.

Resolvtiva in oblatione, ſeu deliberatione quatenus creditores non cauerent de euictione, & de reſtituendo prioribus, & potioribus quid importet ſequuta reſolutione, dec. 466. num. 2.

Tunc reſoluit actum quando conſtat de eius purificatione interim vero actus habetur pro puro, & ſuſtinetur. dec.44.n.16.

Restringitvr aduocatos, nec refertur ad excluſos, etiamſi adſint verba, vt bona conferuentur apud hæredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fœminina, dec. 253. num. 15.

Si sine filiis quando reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem, pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates, dec. 123. num. 25.

Svbstitvtionis dum expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, & tranſmittuntur ad quoſcunque hæredes, deciſ. 199. numer.25.

Svfficit quod momento extiterit, licet non perſeueret, quando agitur de diſpoſitione conditionali, deciſ.110. num.5. deciſ.138. numer.20.& 21.

Svpervivantiae donatoris an reſpiciat ſolum vſumfructum fauore ſui ipſius, vel proprietatem fauore proximiorum ſubſtitutorum, deciſ.178.num.6.

Svspendit exequutionem gratiæ donec verificetur, deciſ.41.num.4.

Volvntaria dicitur quando fuit expreſſa, quia ſi fuiſ-

COMMISSIONE

Clauſula appoſita in commiſſione per ablatiuū abſolutum, & recipiens fomentum à diſpoſitione Breuium importat neceſſitatem adimplendi, deciſ. 332. num. 6.

Non praesentata in actis cum citatione non firmatur iuriſdictio nec litis pendentia etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis, deciſ. 22. numer. 9.

Sub Rotali cauſam comprehendi vnde deducatur, deciſ. 160. num. 9.

Verba *& litis conſortes* adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes, ibidem num. 10.

COMMISSIONIS

Curſus antequam perueniat ad Notarium mēſarium refertur, dec. 325. num. 9.

Ex tenore deſumitur intellectus circa ſcripturas in cauſa deductas, dec. 261. num. 2.

Forma eo magis ſeruari debet quando eſt ſignata à Papa per verbum *placet*, deciſ. 322. nu. 13.

Restitutio in integrum non dicitur intentata, ſed via ordinaria appellationis, quando proceditur in vim commiſſionis cum ordinaria formula appellationis, etiamſi dependenter in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitutionis in integrum, dec. 468. num. 3.

COMMODITAS

Exigendi penſiones, vide ſub verb. *Penſio*, *Penſionem*, *Penſionis*.

Commoditatis fomento ſi carent actiones directæ, remanent inutiles, dec. 265. n. 3.

COMMVNIO

Negotii inter fratres, vide *Negotium*, *& Societas*.

COMMVNITAS

Compellenda eſt ad ſolutionem Cenſus cuius pecuniæ verſæ ſunt in eius vtilitatem, deciſ. 183. num. 3.

Cum aſſenſu Principis licet agnoſcat debitum ab alio contractum, & pecunias eſſe verſas in propriam vtilitatem, adhuc creditor poteſt agere contra eum, cum quo contraxit, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam, & ſine præiudicio contractus, dec. 160. num. 5.

Lacalis poteſt cumulare præſentationes; deciſ. 91. num. 9.

Non afficitur interpellatione facta contra adminiſtratores nomine proprio, vel functos officio ſuo, deciſ. 79. num 9.

COMMVNITATE

Contractus particularium initi pro communitate ſine aſſenſu Regio irritantur à Pragmatica Regni, dec. 183. num. 6.

Declara Pragmaticam procedere, vbi fraus, & dolus dedit cauſam contractui, ibidem num. 7.

COMMVNITATEM

Actio an ſit dirigenda contra eum, qui cenſum impoſuit, an contra communitatem in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ. 160. num. 2.

COMMVNITATES

Subiectae immediatè Sedi Apoſtolicæ non poſſunt condere Statuta ſine illius confirmatione. ſecus ſubiectæ mediatè, dec. 285. n. 12.

COMMVNITATIBVS

Non præiudicant ea quæ fiunt contra formam Bullæ Congregationis Boni Regiminis, deciſ. 79. num. 10.

COMMVNITATIS

Contrahens nomine proprio, & recipiens pecunias abſque vlla mentione Communitatis tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ. 160. numer. 3.

Fidem ſi creditor noluit ſequi, ſed particularium, qui contraxerunt proprio nomine, particulares remanent obligati, dec. 183. num. 5.

Iuspatronatus ſpectans ad Syndicos, & officiales dicitur ſpectare ad eoſdem in ſtirpes, & non in capita, dec. 64. num. 6.

Alia vide in verb. *Iuſpatronatus*.

Transactio inita per Deputatos à Conſilio Communitatis, quando præſumatur ſolemniter geſta, & ratificata ab omnibus de vniuerſitate, deciſ. 285. num. 10.

COMMVNITATVM

Status Eccleſiaſtici Statuta confirmari debent a Papa, deciſ. 285. num. 10.

COMPENSATIO

Fieri debet in cauſam eiuſdem crediti pro quo emanauit ſolutio, non diuerſi, dec. 286. nu. 4.

Legati fit cum debito neceſſario, deciſ. 249. num. 11.

Non datur à credito illiquido ad liquidum, deciſ. 273. num. 10. & dec. 307. num. 11.

COMPROMISSVM

Restitutioni in integrum quando dicatur renunciatum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum, deciſ. 468. num. 5.

COMPVLSORIA

Denegatur ex defectu releuantiæ, dec. 339. n. 1.

Et vnde arguatur irreleuantia, ibid. num. 2.

Non requiritur in extractione inſtrumenti facti per Archiuiſtam ex Archiuio publico, deciſ. 68. num. 16.

CONCESSIO

An fuerit vtilis Eccleſiæ, attenditur tempus conceſſionis, deciſ. 218. num. 13.

CONCLAVISTÆ

Acquirunt ciuilitatem alicuius loci vigore priuilegiorum ſibi conceſſorum, dec. 375. nu. 2.

CONCLVSIO

Attendi debet non autem tractatus, dec. 78. numer. 23. & deciſ. 387. n. 8.

Conclusum quod fuit, debet magis attendi quā quod fuit enunciatum, dec. 35. n. 11.

CONCVRSVS

Arguitur non neceſſarius in cura, quam Sanctiſſimus contulit abſque illo, non obſtante quod fuerit expreſſum, curam animarum annexam eſſe Capellaniæ, dec. 212. n. 9.

Factus per errorem non præiudicat habenti ius conferendi, dec. 252. num. 14.

Non requiritur in Capellania, cuius cura habitualis reſidet apud Capitulum, licèt Capellanus habeat illius exercitium, dec. 211. num. 3.

In Capellania ſubrogata loco Vicariæ, quæ non ſubiacebat concurſui, ibid. num. 6.

In Curis animarum, quæ non vacant, ibidem num. 5.

In dignitatibus, ſeu Canonicatibus habentibus

tibus curam animarum tam in Cathedrali, quam in Collegiata, dec.34.nu.43. & dec.44. num.26.

Cum in iis ſufficiat examen, & approbatio Epiſcopi, dec.34.num.43.

In Parochiali vacante in Curia per aſſequutionem alterius cum decreto illam dimittendi, dec.469.num.7.

In Parochiali vnita menſæ Abbatiali, deciſ.252. num.17.

In Vicariis vnitis Cathedrali, dec.44. n.27.

Reqviritvr in beneficiis curatis de iurepatronatus Eccleſiaſtico, deciſ.34. num. 38.

In Capellania cui annexa eſt cura animarum, dec.211. num. 2.

Servatvs in vltimo ſtatu Parochialitatis, ſeruari etiam debet in vacatione ſubſequenti, deciſ. 469. num. 3.

Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet etiam præcedens quaſi centenarius, ibid.nu.4.

Tempvs currit contra ignorantem cum determinatio eiuſdem concurſus emanauerit ad fauorem animarum, & Eccleſiarum, deciſ. 48.num.9.

CONCVRSV

Collationes factæ per Ordinarium præuio concurſu oſtendunt beneficium non eſſe dignitatem Eccleſiæ Collegiatæ, dec.469.nu.16.

Pro faciendo habet Epiſcopus quadrimeſtre à die vacationis parochialium, & tamen non poteſt deuenire ad examen, niſi elapſis decem diebus, deciſ.69.num.7.

CONCVRSVM

Beneficia curata conferuntur per concurſum, deciſ.44.num.25.

Ob non factum ab Ordinario collatio Parochialis deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam, deciſ.48.num.1.

CONCVRSVM IN PROPHANIS

Censvs non extinguitur per concurſum quando creditores non acceptant ſententiam graduatoriam, & non recipiunt tot bona pro ſorte, & fructibus, dec.172,nu.10.

Et quando creditor non comparuit, nec petiit graduari, imò contradixit, deciſ. 238. num. 10.

CONDICTIO

Indebiti vide *Indebiti*.

Pecvniarvm datur etiam contra recipientem ex æquitate, *l.ſi me, & titium, ff.ſi cert.petat*. deciſ. 79.num.3.

Declàra procedere quando creditor recipit titulo lucratiuo, ſecus oneroſo, ibid.num.4.

CONDITIO

Adiecta primæ ſubſtitutioni non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa, deciſ.59. num. 13.

Adimpleta quando non fuit, tunc exequutio, & poſſeſſio capta in vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione, deciſ. 148. num.9.

Apposita duobus in eadem oratione cenſetur copulatiuè appoſita vtrique etiamſi congrueret vni tantum, dec.199. num.11.

Gradui præcedenti debet impleri, nec caducatur licet idem gradus caducatur, deciſ. 138.num.18.& 22.

In ſubſtitutione præcedenti, quæ remanſit caduca non attenditur in compendioſa, quæ continet vulgarem, dec.138. num.11.

In ſubſtitutionibus ſemper intelligitur de iiſdem met perſonis, quæ fuerant diſpoſitiuè vocatæ, dec. 205. num.9.

Concepta per ablatiuum abſolutum importat ordinem ſuccedendi, qui non poteſt alterari, deciſ.138. num.3.

Deficientiae lineæ ne dicatur puurificata, ſufficit quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non poſſit ſuccedere, deciſ.251. num.1.

In eventv mortis omnium non verificatur per obitum vnius, dec.123. num.15.

Legatvm conditionale non debetur quando nō adimpletur conditio, dec.214.nu.11.

Mandati de immittendo, quando non fuit adimpleta, non transfertur poſſeſſio vigore talis mandati, dec.182. num.31.

Sed adimpleta dicitur per declarationem in actu exequutionis, ibid.num.32.

Necessaria ad aliquid obtinendum habetur pro impleta, quando per debentem implere non ſtat quo minus impleatur, dec.205. numer. 22.

An ſit conditio ſuperſtite donatore, deciſ. 199.num.5.

Necessario extincta dicitur appoſita voluntariè, deciſ.138.num.12.

Nihil ponit in eſſe niſi verificetur, deciſ. 214. num.12.

Permvtationis quando deficit, ius, & poſſeſſio beneficii dimiſſi non abdicatur à permutante, dec.336.num.5.

Resolvtiva in oblatione, ſeu deliberatione quatenus creditores non cauerent de euictione; & de reſtituendo prioribus, & potioribus quid importet ſequuta reſolutione, dec. 466. num. 2.

Tunc reſoluit actum quando conſtat de eius purificatione interim vero actus habetur pro puro: & ſubſtinetur. dec.44.n.16.

Restringitvr aduocatos, nec refertur ad excluſos, etiamſi adſint verba, vt bona conferuentur apud hæredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fœminina, dec. 253. num. 15.

Si sine filiis quando reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem, pluralitas ex præſumpta mente teſtatoris reſoluitur in ſingularitates, dec. 123. num. 25.

Svbstitvtionis dum expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, & tranſmittuntur ad quoſcumque hæredes, deciſ. 199. numer.25.

Svfficit quod momento extiterit, licet non perſeueret, quando agitur de diſpoſitione conditionali, deciſ.110. num.5. deciſ.138.numer.20.& 21.

Svpervivdentiae donatoris an reſpiciat ſolum vſumfructum fauore ſui ipſius, vel proprietatem fauore proximiorum ſubſtitutorum, deciſ.178.num.6.

Svspendit exequutionem gratiæ donec verificetur, deciſ.41.num.4.

Volvntaria dicitur quando fuit expreſſa, quia ſi fuiſ-

ſi fuiſſet neceſſaria, non erat opus illam apponere. dec. 199. num. 6.

CONDITIONALIS

Dispositio, vide *Diſpoſitio.*

CONDITIONE

Deficiente corruit diſpoſitio conditionalis, deciſ. 121. num. 14.

Deficit voluntas diſponentis, dec. 176. nu. 3.

Extinguitur diſpoſitio, & habetur pro non facta, ibidem num. 5.

Monasterium non venit ſub conditione legitimorum, & naturalium, & ſic non excludit ſubſtitutum, dec. 292. num. 14.

Sub conditione non comprehenduntur perſonæ, quæ fuerunt literaliter excluſæ in diſpoſitione, deciſ. 253. num. 13.

Amplia quando excluſio procedit ex cauſa odij, ibidem num. 14.

Sub eadem quando cenſeantur factæ duo ſubſtitutiones, deciſ. 138. num. 7.

Vocatio ſub conditione negatiua, ſi non exiſterent, importat voluntatem admittendi ad ſucceſſionem ſi exiſterent, dec. 110. num. 6.

Vocatus ſub conditione admittitur illa purificata, deciſ. 253. num. 1.

CONDITIONEM

Importat clauſula *Verificatio prius coram Ordinario iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione,* deciſ. 41. num. 3.

Important verba *Superſtite donatore*, dec. 176. n. 1.

CONDITIONES

Suspendunt diſpoſitiones, dec. 121. num. 9.

CONDITIONIBVS

In voluntariis attenditur nudum factum, nec eſt inueſtiganda ratio quare teſtator magis in vno caſu quam in alio diſpoſuerit, dec. 138. num. 9.

Non fit extenſio de caſu expreſſo ad omiſſum etiam ex identitate rationis, ibid. nu. 10.

Non fit extenſio de caſu ad caſum, ſed merum factū nempe defectus conditionis attenditur, deciſ. 199. num. 7.

CONDITIONIS

Defectus potius, quam incapacitas ſuperuenientis excludit ſubſtitutum ſub conditione, deciſ. 251. num. 2. & 3.

Ex defectu conditionis adiectæ primo gradui ſubſtitutionis euaneſcunt ſubſtitutiones ſequentes, dec. 110. num. 16.

Praecedentis complexionem, ſeu repetitionem non inducit copula, &, poſita inter duas orationes rectas à proprio verbo, & continentes perſonas diuerſas, deciſ. 59. num. 14.

Purificatio tollitur ex ſola ſpe procreandi filios deciſ. 251. num. 4.

Verba expreſſa per modum conditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis, dec. 199. n. 17.

CONDVCTIO

Irita à defuncto ſi continuetur ab hærede beneficiato, iſte non tenetur de proprio, deciſ. 225. n. 6. & rationem, vide n. 8. & ſeqq.

Renovata cenſetur in rebus diurnos fructus reddentibus, quouſque locator patitur conductorem permanere in re conducta, deciſ. 62. num. 6.

Transit ad hæredes mortuo conductore intrà tempus conductionis, dec. 225. n. 9.

CONDVCTOR

Continuare dicitur in locatione cum pactis in illius inſtrumento contentis, & ſic cum renunciatione inquilinatus, deciſ. 117. n. 7. & 8.

Fructus ſuos non facit niſi ſolutis affictibus, deciſ. 225. num. 4.

Suos facit quando per locatorem fuit habita fides de penſione ſoluenda, ibid. nu. 5.

Locatione finita deſinit habere ius in re conducta, dec. 62. num. 4.

Fructus non ſpectant amplius ad primum conductorem, ibid. num. 3.

Tenetur rem conductam reſtituere ad formam ſuæ locationis, dec. 117. num. 12.

Qui renunciauit priuilegio inquilinatus, & decreto Camerali non poteſt ſub prætextu prælationis retardare ſolutionem penſionum, dec. 107. num. 7.

Nec obtinere prælationem in emptione domus, ſed finita locatione tenetur reſtituere emptori domum vacuam, dec. 117. n. 1.

Tenetur domum conductam reſtituere Domino, qui vult illam pro vſu proprio retinere, ibidem num. 13.

CONDVCTORIS CONDVCTORI

Bona conflata ex induſtria labore, & expenſis prioris cōductoris non dicuntur propriè fructus, dec. 62. num. 5.

Conductori ſi detur facultas retinendi, vel dimittendi domum tempore ſibi viſo, nouatur locatio tantum reſpectu temporis, non autem quoad alia pacta locationis, deciſ. 117. num. 6.

CONFERENDI

Facultas competens magno Priori pro vna Commenda intra quinquennium ceſſat in commenda vacante poſt quinquennium, deciſ. 60. num. 3.

Indultum, vide *Indultum*.

Ius haberi poſſe intra certum tempus, & tamen ſuſpēdi eius exercitium per aliquot dies, non repugnat, ibid. num. 6.

CONFESSIO

Adminiculata certius indicat, an quis mercaturam exercuerit nomine proprio, vel communi, dec. 228. num. 9.

Authoris impugnari non poteſt per habentem cauſam ab eo, dec. 344. num. 4.

Probat fideicommiſſum, eiuſque purificationem, ibid. num. 3.

Redargui nequit ab hærede, deciſ. 219. numer. 15.

Clara, & emiſſa in iudicio non dicitur æquiuoca, dec. 343. num. 15.

De recepto non alteratur ex aliis verbis æquiuocis quando non adeſt verbum *in contanti*, deciſ. 68. num. 11.

Non eſt inſolita in contractu cambij, deciſ. 372. num. 12.

Non implicat, nec eſt inueriſimile, quod apocha cantet *per contanti*, & inſtrumentum ſubſequens per confeſſionem de recepto, deciſ. 68. num. 7.

Numeratio præterita pecuniarum infertur ex verbis numeratæ pecuniæ emiſſis in confeſſione de recepto, ibid. num. 12. vbi ampliatur.

Credi-

Credito anteriori contracto per confeſſionem de recepto vtrum preferatur poſterius de cuius actuali numeratione conſtat, referuntur authores qui tenent affirmatiuam, & alij qui negatiuam, deciſ. 428. num. 1. & 2.

Conciliantur tamen quod affirmatiua procedunt quando confeſſio de recepto emanauit ſub ſpe futuræ numerationis ſequutæ poſt ius quæſitum creditoribus intermedijs, ibidem num. 3. vel fuit emiſſa inter perſonas ſuſpectas ſeu in contractu ſuſpecto, ibidem num. 5. vel in contractu mutui ſeu dotis ante elapſa tempora non numeratæ pecuniæ, ibidem numer. 6.

Negatiua autem procedat quando contractus non eſt ſuſpectus nec initus inter perſonas ſuſpectas, ibidem num. 7. & quando concurrunt aliæ circumſtantiæ de quibus, ibidem num. 8. & ſeqq.

DOTIS receptæ, vide *Dotis*, & *Doti*.

DVBIA, & æquiuoca non ſuffragatur probare debenti, deciſ. 18. num. 28.

EMISSA in inuentario probat contra confitentem deciſ. 204. num. 2.

In reſponſionibus ad poſitiones ſuperat omne genus probationis, deciſ. 66. num. 2.

Occaſione Septuagenariæ an attendatur, deciſ. 245. num. 7.

Similiter in ſupplicatione collitigantis iuſtificat eadem narrata per alium collitigantem, deciſ. 115. num. 41.

ERRONEA non eſt attendenda, deciſ. 113. num. 32.

Detecto errore non præiudicat, nec inducit pœnam vbi non adeſt, deciſ. 187. num. 22.

EXTRAIVDICIALIS non probatur per teſtes ſingulares, ſed requiruntur duo conteſtes de loco, & tempore, deciſ. 93. num. 4.

Nec per teſtes ſingulares etiam ſingularitate adminiculatiua, deciſ. 51. num. 19.

FACTI nudi non inducit confeſſionem qualitatum illius, deciſ. 411. num. 18.

FALSA ſcienter facta non præiudicat veritati, deciſ. 141. num. 21.

FIDVCIAE non attenditur quando eſt contraria verbis teſtamenti, & actibus publicis, & iuratis illius cui prætenditur commiſſa fiducia, deciſ. 51. num. 20.

GEMINATA probat bona eſſe libera, & non ſubiecta fideicommiſſo, deciſ. 464. num. 3.

HAEREDIS GRAVATI ex quibus comprobetur, deciſ. 250. num. 7.

Veriſimilis, & multipliciter adminiculata plenè probat, ibidem num. 8.

INDVCITVR etiam ex actu nullo, & inutili, deciſ. 367. num. 3.

INVERISIMILIS minus attenditur, deciſ. 18. nu. 29.

IVDICIALIS quod quis nolebat vti inſtrumento probat illud non eſſe legale, deciſ. 105. nu. 11.

Amplia ſi confeſſio eſt geminata, & emiſſa de conſilio Peritorum, ibidem num. 12.

IVRATA mulieris maioris iuſtificat veritatem cauſæ expreſſæ in tranſactione, deciſ. 367. num. 1.

NOCET confitenti, & ab eo cauſam habenti, deciſ. 82. num. 2.

NON PROBAT regulariter in beneficium confitentis, deciſ. 250. num. 9.

OBSTAT confitenti, deciſ. 27. num. 5.

Confitenti, & habentibus cauſam ab eo, deciſ. 363. num. 11.

PARTIS ſuper omne genus probationis, deciſ. 7. numer. 4. deciſ. 48. num. 4. & deciſ. 115. numer. 32.

Et præualet quibuſcunque teſtibus, deciſ. 450 num. 8.

PARTIVM etiam iurata non admittitur in vſuris, deciſ. 276. num. 12.

Siue tacita ſiue expreſſa non attenditur circa vſuras, deciſ. 427. num. 5. & 7.

PRAEVALET cuicunque probationi, deciſ. 165. numer. 12.

PROBAT etiam inter Patrem, & filium ſi eſt adminiculata, & veriſimilis, deciſ. 82. num. 3.

Identitatem nedum contra confitentem ſed contra eius hæredem, deciſ. 323. num. 9.

Nedum contra diuidentes ſed contra habentes cauſam ab eis, deciſ. 197. num. 17.

Nedum contra confitentem ſed contra tertium quando aliunde comprobatur, deciſ. 462. num. 5.

PROBATIO melior dari non poteſt quam partis confeſſio, deciſ. 133. num. 8. deciſ. 347. num. 21. 437. num. 12. & deciſ. 464 num. 2.

PROBATIO probata dicitur, & infringit omnem præſumptionem iuris, deciſ. 82. num. 1.

PROBATVR etiam ex apocha non archiuiata, deciſ. 367. num. 2. & deciſ. 409. num. 5.

PROCVRATORIS voluntaria præſertim æquiuoca non prejudicat principali ſi eſt facta ſine mandato ſpeciali, deciſ. 296. num. 23.

PROPRIA adimit fidem inſtrumento donec concludenter appareat de errore confeſſionis, deciſ. 105 num. 13.

Non poteſt impugnari, deciſ. 139. num. 13.

SERIA, & adminiculata alicuius probat etiam contra tertium, deciſ. 359. num. 11.

SIMPLEX non probat actum ſumptû fuiſſe ciuiliter dum potuit ſumi naturaliter, deciſ. 411. n. 19.

SVSPECTA anteceſſoris non præiudicat titulati ſucceſſori, deciſ. 326. num. 4.

TVTORIS, vide *Tutoris*.

VXORIS reſpuit poſſibiles, & æquiuocas interpretationes, & præſumptiones ad arguendum conſenſum in tranſmutatione dotis quantitatiuæ in fundum, deciſ. 363. num. 10.

CONFESSIONES

AVDIENDI licentia, vide *Licentia*.

EMISSAE à perſonis informatis, & in rebus ſibi præiudicialibus ſuadent ita rem ſe habere, deciſ. 338. num. 5.

CONFESSIONI

EXTRAIVDICIALI dementis non eſt deferendum, deciſ. 18. num. 20.

VERBALI præferenda eſt veritas, dec. 66. num. 11.

CONFESSIONIS

ERROR quando non probetur ex relatione ad teſtamentû de quo non conſtat cû illo cognomine ſub quo fuit habita relatio, dec. 144. n. 5.

PROPRIAE ERROR non præſumitur ſed debet côcludenter probari ab allegante, deciſ. 256. nu. 2. dec. 323. nu. 10. dec. 343. nu. 14. & dec. 464. nu. 4.

Excluditur etiam per poſſibiles, deciſ. 236. num. 4. & deciſ. 323. num. 11.

VERITAS circa impoſitionem cenſus in aliquam cauſam vnde comprobetur, dec. 409. num. 3.

Con-

Index Materiarum.

CONFIDENTIA

Inverisimile eſt quod Teſtator propalauerit pluribus perſonis confidentiam, quam exprimere noluit in teſtamento, deciſ.51. num.9.

Testes debent eſſe conteſtes ad probãdam confeſſionem confidentiæ, ibidem num.11.

CONFIRMATIO

Conciliari debet cum actu confirmato, deciſ. 381.num.15.

Amplia quod ſi narratiua emiſſa in ſupplicatione apparet erronea non præiudicat actui confirmato, ibidem num.14.

In forma Communi ſufficit in ſtatuto æquo & rationabili, deciſ. 285.num.14.

Papae requiritur in Statutis Communitatum Status Eccleſiaſtici, ibid. num.10.

Declara in Communitatibus immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ ſecus in ſubiectis mediatè ibidem num.12.

Principis tollit omnem defectum, qui adeſſe poſſet in actu confirmato, deciſ.324. n.19.

Simplex non validat actum nullum in radice, ſed operatur, prout ex nunc, deciſ. 367. numer. 26.

Præſertim in præiudicium iuris alteri quęſiti medio tempore, ibidem num.27.

Statuti præſumitur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia, deciſ.285. num. 15.

Tituli eo magis inducitur per centenariam, quæ inducit præſumptionem etiam ipſius tituli, ibidem num. 19.

CONFORMITAS

Sententiarum, v. de *Sententiarum*.

Ex Conformitate ſummarum arguitur identitas pecuniæ, deciſ.42. num.8.

CONFRATERNITAS

Dicitur manus mortua, deciſ.449. num.5.

CONFVSIO

Actionum non procedit contra hæredem adeuntem cum inuentario, deciſ.364. num.5. & deciſ.390. num.8.

Declara tamen quando reddat rationem de rebus inuentariatis, dec.374. num.6.

CONGREGATIO

Cuius intereſt ſeruari formam fundationis Canonicatuum fauore nationis eſt legitima contraditrix, nę canonicatus contra talem formã conferantur, deciſ. 8. num. 10. & deciſ. 23. num. 9.

CONGREGATIO BARONVM

Census non extinguitur ex venditione fundo facta per Congregationem Baronum, deciſ. 238. num.12.

Depositum factum cũ decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur, prout de iure, & ſeruata forma conſtitutionis Pij V. dec.238.num.7.

Emens à Congregatione Baronum acquirit bona libera, ibidem num.11.

S. CONGREGATIO

Decretum antiquum Sacræ Congregationis deſuper editum probat manualitatem beneficij, deciſ.164.num.38.

Remissoria non datur in concreto per Rotam quando S. Congregatio contulit Rotam in abſtracto ſuper aliquo articulo, dec.57. num.10.

Eoque minus quando partes pro faciendis probationibus habuerunt recurſum ad Sac. Congregationem, ibidem num.11.

Rota plurimum defert declarationibus, ſeu decretis Sac. Congregationis, deciſ. 104. numer. 39.

CONGREGATIONES

Beneficiatis, alijſque perſonis non conſtituentibus collegium ſunt regulariter interdictæ, deciſ.456. num.1.

Limita quando concurrunt iuſta cauſa, & licentia Superioris, ibidem num.2.

Iuſta autem cauſa eſt lis, vt poſſint conſtitui defenſores, & extrahi è communibus redditibus neceſſariæ litis expenſæ, ibid. num.3.

Et licentia dicitur ſufficiens ſi fuit conceſſa ab Epiſcopo etiam abſque conſenſu Capituli, dum fuit confirmata per Papam præuia illius inſertione, ibidem num.5.

Et quando licentia non ſufficeret ſuppleri poteſt per Rotam in vim *Clem. Auditor de reſcript.* ibidem num.6.

Permittuntur abſque citatione Capituli cui non intendunt præiudicare, ſed ſubſtinere litem, in qua habent defenſionem peculiarem, & ſeparatam, ibid. num.8.

Personarum non conſtituentium Collegium prohibentur dumtaxat ob conſpirationes, machinationes, & ſimiles effectus, ibidem numer. 4.

CONGRVA

Reservata Rectori cum clauſula *dummodo centum pro eo remaneant* non debet pendere ab incerto, & proinde in eam non imputantur emolumenta incerta funeralium, & oblationum, deciſ.326. num.6.

IN CONNEXIS

Et Individuis diſpoſitum quoad vnum habet locum etiam in altero, deciſ.111. num.2.

CONNEXITATEM

Restitutio in integrum, ſuſpenſio iuriſdictionis, & ſimilia conceſſa vni proſunt veteris ob connexitatem, ſeu indiuiduitatem materiæ, dec.99. num.4.

CONIECTVRÆ

Contrariae proſternuntur alijs validioribus, deciſ.184. num.21.

Corroboratae à teſtibus magis vrgent, deciſ. 203. num. 17.

Debilitantur alijs adductis in contrarium, deciſ.315. num.11.

Et praesumptiones admittuntur ad declarãdum voluntatem teſtatoris, deciſ.56. num.8.

Validiores ſuperant minus validas, deciſ. 141. num.11.

Insimul conſiderãntur, & adminiculantur in diſpoſitione facta intuitu ſecundi viri, deciſ. 52. num.22.

Iunctæ conſiderari debent non ſeparatim, deciſ.229. num.14.

Non deducuntur ex demonſtrationibus ad oculum concludentibus, ſed ex indicijs probabilibus, ibidem num. 19.

Non releuant ad inducendam pœnam, deciſ. 187. num.5.

Sumptae à poſteriori, & extrinſecæ ab inſtrumento admittuntur quando voluntas non vult

vult induci, ſed declarari, decif.229.num.18. & decif.239.num.6.

CONIECTVRIS

Articvlvs pendens à coniecturis dicitur dubius, decif.187.num.4.

Et Praesvmptionibvs præualet probatio per teſtes, decif.56.num.3.

Opvs non eſt quando conſtat de explicita voluntate Teſtatoris, decif.70.num.9.

CONIVNCTIO

Seqventis cum præcedenti oratione, ſeu ſubſtitutione non excluditur verbis intermedijs, quæ non ſunt diuerſa, ſed potius continuatiua, decif.71.num.5.

Ex conivnctone perſonarum fieri ſolet interpretatio fauorabilis, dec.181.num.3.

CONSANGVINITAS

Probatvr æſtimo publico vna cum adminiculis, decif.384. numer.9.

Teſtibus, & inſtrumento, dec.364. n.2.

CONSANGVINITATIS

Proximitatem probanti per gradus diſtinctos adiudicandum eſt beneficium debitum conſanguineo proximiori, decif.3.num.1.

Sev proximitatis computatio etiam in admiſſione conſanguineorũ ad beneficia fit ſecundum ius ciuile, ibid. num.2.

CONSANGVINEORVM

Consensvs ad cautelam non nocet, decif.206. num.22.

Ivdicandvm eſt in dubium pro renunciatione, vbi interuenit decretum iudicis, & præſentia conſanguineorum, ibid.num.18.

CONSANGVINEOS

Qvi interuenerunt contractui non fuiſſe proximiores probari debet per gradus diſtinctos, & non de auditu, decif.200.num.19.

CONSANGVINEVS

Ex vtraqve linea matris, & patris nullam habet prælationem in concurſu ſimilis conſanguinei, decif.3.num.11.

Fvndatoris ex vtraque latere præfertur alteri conſanguineo ex vno latere in pari gradu, ſecus autem in gradu remotiori, ibid.nu.12.

Proximior præfertur remotiori in aſſequutione beneficij decif.3.num.3.

CONSENSVS

Coadivtoris, & coadiuti præſtitus indefinitè, ac relatiuè ad mandatum procuræ, & ſupplicationem non poteſt reſtringi, ſed refertur ad omnia contenta in iuribus relatis, decif.351. num.6.

Cavsalis reſeruationi penſionis verificari tantum poteſt in penſione noua, decif. 369. numer.7.

In ivrisdictionem vnde deducatur, decif. 30. num.5.

Obligativvs, ſeu improprius in penſione contentione partium requiſitus, & validatus authoritate Pontificis transfundit onus probandi in titularem ſucceſſorem, decif.369. numer.18. & 19.

Patris deſumptus tacitè ex clauſula codicillari appoſita in teſtamento filij non refertur ad donationem cauſa mortis, dum pater non habuit particularem notitiam dictæ clauſulæ, decif.290. num.5.

Debet præcedere, vel eſſe contemporaneus in donatione cauſa mortis factæ à filio, ibidem num.7.

Donationi filij familias non tam requiritur ratione præiudicij, quam ad validitatem actus, & ad integrandam perſonam filij, ibidem num.8.

Teſtamento filij nominatim expreſſo non refertur ad donationem cauſa mortis non expreſſam, ibid. num.4.

Praestandvs ab vxore ſufficit, vt ea defuncta præſtetur ab eius filijs,& hæredibus,decif.193. num.22.

Praestitvs à Patre ad cautelam venditioni factæ per filium non facit, quod dominium rei venditæ ſpectet ad patrem,decif.82. n.12.

Alienationi bonorum per vocatum ad fideicommiſſum conditionale importat cautelam, & ſecuritatem emptoris, non autem præiudicat conſentienti,quod dicatur renunciaſſe fideicommiſſo, quoad pretium, decif. 458. num.11.

Collationi habet vim præſentationis, decif. 44. num.3.

Permutationi beneficij cum expreſſione iurispatronatus probat iuſpatronatus, ibid. num.4.

Translationi locorum montium probat illorum poſſeſſionem, decif.246.n.16.

Translationi locorum montium ab eo cuius nomine cantabant, quid inferat,decif.263. num.7. & 20.

Praesvmptvs Domini directi regulatur ad formam conuentionum præcedentium, decif. 375. num.23.

Tacitvs mandantis reſultat quando habita ſcientia exceſſus non reclamauit, decif. 35. num.13.

Non ſuffragatur quando requiritur expreſſus, decif. 290.num.6.

Titvlaris eſt contemporaneus, & ſubſtantiuus reſeruationi penſionis, ideo præſtari non poteſt à titulari ſucceſſore poſt iam reſeruatam penſionem, decif.369.num.2.& 10.

CONSENSV

Beneficia, quæ conferuntur ab Epiſcopo cum conſenſu alterius non dicuntur liberæ collationis, decif. 44. num.2.

CONSENTIENS

Alienationi amittit omne ius, & excluditur à petitione fideicommiſſi, decif.75. num.14.

Declara, vt in decif.458. num.11.

Certorum bonorum, in reliquis non ſibi præiudicat, decif.190.num.5.

Remittere poteſt iura ſua non autem præiudicare ſucceſſiuè vocatis, dec.39.num.10.

CONSEQVVTIVVM

Ivs non datur niſi competat ius antecedens, decif.226.num.5.

CONSIGNATIO

Frvmenti vnde excludatur, decif.397. n.6.

Non præſumitur ex lapſu temporis, ſed regulariter probanda eſt à venditore, decif. 455. num.13.

Probanda eſt ab allegante, dec.367.num.7.

CONSTITVTIO

Edita ad maiorem declarationem intelligitur

ad limites Conſtitutionis declaratæ, deciſ. n.169. num.22.

Imponens dumtaxat pœnam Notariis aliquid negligentibus, non importat nullitatem actus deciſ.403. num.10.

Inferioris non præiudicat iuribus Sedis Apoſtolicæ, deciſ.34. num.26.

Interpretationem recipit ab alijs conſtitutionibus, deciſ.28. num.13. & 17.

Non vsvs, ſeu contrarius vſus Conſtitutionum Apoſtolicarum non poteſt allegari, deciſ.61. num. 2.

Qvaelibet licèt ampliſſimè concepta non fouet ſpoliatores, nec arcet ſpoliatos à iuſtiſſimo beneficio reintegrationis abſque particulari mentione, deciſ.411. num.9.

Svpponens aliquid ad ſuggeſtionem partis non diſponit, deciſ.469. num.8.

CONSTITVTIO IN SPECIE

Ægidiana, vide *Ægidiana*.

Carpensis extendens Conſtitutiones Marchiæ non egreditur illam prouinciam, deciſ.55. num.7, & dec.162. num.15.

Gregoriana de Iure Congrui procedit quando domus vicini retrahentis cohæret domui retrahendæ à duobus lateribus, deciſ. 167. num.10.

Concedens augumentum pretij non habet locum in venditione voluntaria, ſed in coacta, ibidem num.8.

Mandat inueſtiri pretium domus retractæ, ſeu præſtari cautionem pro ſecuritate emptoris, ibidem num.4.

Mandat pretium in diſcordia peritorum declarari à Magiſtris viarum, ibid. num.3.

Alia in propoſito, vide in eadem deciſ.

Innocentiana ſuper reiteratione terminorum fuit extenſa à Pio IV. ad omnia Tribunalia Vrbis, deciſ.18. num.3.

Pavli V. imponens pœnam Notarijs negligentibus marginalem adnotationem diſdictæ in inſtrumento ſocietatis officij non importat nullitatem diſdictæ, deciſ.403. num.10.

Pii V. attribuit Eccleſiis ornamenta Antiſtitis defuncti, quæ ſunt deſtinata ad vſum diuinum, non ad prophanum, deciſ.61. nu.4.

Pii V. ſuper Cenſibus requirit pro forma actualem numerationem pecuniæ, deciſ.17. num. 2.

Non ſolum ad euitandas fraudes actuales, ſed poſſibiles ibid. num.13.

Vrbani VIII. ſuper præiudicialibus Eccleſiæ non habet locum inter duas Eccleſias, deciſ. 231. num.6.

Nec introductione fructuum ad minorem ſummam antequam cenſus deueniret ad Eccleſiam, ibidem num. 5.

Non tollit præſumptionem beneplaciti Apoſtolici quando concurrit centenaria, deciſ.277. num.8.

CONSVETVDO

Alienandi bona Eccleſiæ ſine conſenſu Apoſtolico excluditur ex teſtibus, dec.196. n.11.

Nec adimit talem ſolemnitatem introductam ad euitandas fraudes, ibidem num.12.

Anconae ſuper reuerſione dotis ad dotantes, an procedat in dote conſtituta, vel conſtituenda neceſſariò, deciſ.379. num.20.

Decimandi in controuerſia inter duas Eccleſias dicitur præter ius, ideò quis non eſt, vt probetur per immemorabilem, ſeu quadragenariam cum titulo, ſed ſufficit decennalis, deciſ. 334. num.13. & 16.

Excluditur cōtrarijs atteſtationibus, vel exinde augetur onus illa probandi concludenter in caſu præciſo, deciſ.424. num.6.

Leodien. defert vxori ſuperſtiti, ſine filijs omnia bona relicta per maritum prædefunctum deciſ.447. num.5.

Et an mulieres exteræ, quæ nupſerunt Leodij fruantur tali conſuetudine, ibidem numer.4. & 7.

Non obstat quando non eſt legitimè præſcripta, dec.375. num.25.

Et quando non conſtat, quod habentes intereſſe ſcinerint, & non contradixerint, ibidem num.26.

Non probatvr per ſententiam ſuſpenſam per appellationem cum reuocatione attentatæ exequutionis, deciſ.365. num.21.

Nvtritiva peccati, ſeu illicitarum vſurarum non excuſat, dec.92. num.15.

Probari debet cum præciſis terminis caſus controuerſi, deciſ.379. num.23.

Specialiter in loco vbi cadit controuerſia, dec.290. num.12.

Qvadragenaria, & legitimè præſcripta eſſe debet circa exercitium iuris Parochialis intra limites alterius Parochiæ, dec.365. n.18.

Sev ivs vigens in loco teſtamenti attenditur potius quam vigens in loco originis Teſtatoris, deciſ.290. num. 13.

Svffragatvr in ſoluendis decimis certæ ſpeciei fructuum, etiamſi non probetur immemorabilis, deciſ. 247. num.6.

Svmenda, & ſeruanda eſt iuxta qualitates, cum quibus viguerit, & viget, dec.447. num.8.

CONSVLATVS

Navtae poſt annum elapſum à naufragijs, & lite pendente examinari non debent extraiudicialiter non citatis aſſecuratoribus contra diſpoſitionem iuris, & ſtylum Conſulatus, deciſ.327. num.6.

Primi portus, quem appulit nauis poſt paſſam tempeſtatem, quando damnum exinde paſſum non iuſtificet, ibidem num.1.

CONSVMPTIONIS

Ad aestimationem conſumptionis, ſeu vſus tenetur, qui vtitur rebus, ſeu bonis alienis, deciſ.62. num.1.

Etiamſi bona non fuerint conſignata, quia vis ſtat in eo, quod fuerint ab alio conuerſa in vſum proprium, ibid. num.2.

Praesvmptio non intrat in argentis, & iocalibus, de quibus grauantes tenetur reddere rationem, deciſ.219. num.11,

CONTAGII

Impedimentvm non attenditur pro difficultate faciendi probationes, quando ante illud præceſſit tempus ſufficiens, deciſ. 57. num.7.

CONTEMPLATIO

Secvndi viri ſofficit ad euertendam depoſitionem vxoris, licet commodum referatur in alterum, deciſ.52. num.20.

Con-

Contemplatione cuius datur eidem datum videtur, ibidem num.21.

CONTESTATIO.

Litis, vide *Litis*.

CONTINVANS

Non attentat, dec.22.num.4.& dec.44.n.31.

Declara quando continuat per viam priuatæ facultatis non autem facto iudicis, deciſ. 22. num.5.

CONTINVATIO

Capit etiam inter orationes perfectas, & à ſuo verbo regulatas, deciſ.71. num.4.

IN CONTRACTIBVS.

Antenvptialibvs adeſſe debet potiſſimum bona fides, & ſincerus animi candor, deciſ. 380 num. 12.

Nominatis non eſt locus reſolutioni, ſed agendum eſt ad implementum, ſeu intereſſe, deciſ.358.num.1.

Plvralitas non reſoluitur in ſingularitates, deciſ.123. num.21.

IN CONTRACTV

Favorabili tranſactionis habet locum ius accreſcendi. deciſ.123.num.23.

Lvcrativo fit interpretatio fauore renunciantis, ibidem num. 22.

CONTRACTVS

Correspectivvs ad omnia pacta corruit in totum ſi non impleatur vnum pactum, deciſ. 358. num. 12.

Cvm pacto reſolutiuo habetur pro non facto ſi implementum non ſequatur, ibid.nu.2.

Alia, vide in verb. *Pactum*.

Factvs non dicitur ad formam Bullæ, quando partes non ſeruarunt, ſed ad formam pactorum inter ipſos initorum, dec.167.n.7.

Implemento poteſt eſſe locus in capitibus diuerſis, ſeparatis, & independentibus, licet quoad vnum caput deficiat implementum, deciſ. 453.num.6.

Initvs per mandatarium proprio nomine non impedit, quin inter mandantem, & mandatarium detur actio mandati directa, vel contraria reſpectiuè, dec.35.num.7.

Invalidatvr tunc ob intereſſe exceſſiuum quando iſtud eſt taxatum à partibus, vel aliunde certum, dec. 296. num.12,

Ivratvs non cadit ſub pragmatica Principis laici ex defectu poteſtatis, dec.183.n.9.

Non alteratur clauſulis, ſeu expreſſionibus perfunctorijs, quæ ſolent apponi potius ex ſtylo Notariorum, quam ex mente contrahentium, dec. 416. num.13.

Qvi alias non eſt improbatus non inficitur ob exceſſum lucri euentualis quod poteſt à iudice reduci, & moderari, deciſ.286.num.10.

Resolvtionem importat clauſula *non, alias aliter nec alio modo*, deciſ.358.num.6.

Vltro citroqve obligatorius, iuratus,& diu obſeruatus non admittit pœnitentiam,deciſ.453. numer. 3.

CONTRAHENS

Mandatarivs nomine proprio conueniri poteſt ab eo, cum quo contraxit, deciſ.35.num.6.

Nomine proprio, & recipiens pecunias nulla habita mentione Communitatis tenetur ad ſolutionem debiti, deciſ.160.num.3.

Amplia licet Communitas cum aſſenſu Principis agnoſcat debitum, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam Creditoris,& ſine præiudicio contractus, ibidem num.5.

Vti ciuis, ſeu nobilis alicuius loci dicitur contraxiſſe vti talis, qualem ſe aſſeruit, deciſ. 193. numer. 7.

PER CONTRADICTAS

Proceditvr contra omnes intereſſe habere putantes quando moritur collitigans, deciſ. 64. numer. 9.

Procedi non poteſt quando procurator in actis comparuit, deciſ. 192. num. 26.

CONTRADICTOR

Capitvlvm dicitur legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum ſuper erectione nouæ dignitatis, quando habet ſtatutum iuratum prohibens huiuſmodi erectiones, deciſ.358.num.6.

Congregatio Nationalis eſt legitima contradictrix ne Canonicatus contra formam fundationis conferantur extra nationales, deciſ. 8. numer. 10.

Debet avdiri legitimus contradictor ad quem effectum ſufficit vt apparenter doceat de intereſſe, ibidem num. 11.

Possessor titulo particulari, & alio quam hæreditario fideicommittentis eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem, deciſ. 457. num. 7.

CONTVMACIA

Expressa apparet ex recurſu condemnatorum ad iudices inferiores, deciſ. 98. num. 6.

Non resvltat ex eo,quod quis non ſoluerit fructus non expreſſos in mandato intimato, deciſ. 97. num. 4.

Pvrgatvr per comparitionem intra annum, deciſ. 40. num. 4. & deciſ. 60. num. 3.

Resvltat dum in termino poſt intimatum mandatum totale non docetur de paritione, deciſ. 97. num. 2.

Ex intimatione mandati, & lapſu terminorum, deciſ. 227. num. 2.

Contvmacialis ſententia, vide *Sententia, & Sententia*.

CONTVMAX

Cvi ex Conſtitutione Pij IV. debetur terminus ſex menſium ad comparendum, habet terminum anni prorogatum à Pio V. deciſ. 40. num. 7. & 8.

Qvando comparet poſt annum, ſemper apponitur clauſula, *ſine praiudicio bonorum fiſco incorporatorum*, deciſ. 60. num. 9.

CONVENTIBVS

Cvra parochialium exiſtentium in grancijs vnitis conuentibus non ſuppreſſis præſeruatur regularibus, ita vt exerceatur per Sacerdotem ſecularem ab eis eligendum, & ab Ordinario approbandum, deciſ. 49. num. 6.

CONVENTVVM

Bvlla ſuppreſſionis Conuentuum non comprehendit Parochiales exiſtentes in grancijs vnitis alijs Conuentibus, deciſ. 49. num. 5.

COPIA

Collationata per Notarium cum ſuo Originale non minus probat, quam ipſa matrix, deciſ. 433. num. 1.

Amplia in odium exhibere nolentis originale restitutum eius authori, ibidem num. 2.

Amplia quando adminiculatur, ibidem numer. 3.

Et quando ille, contra quem exhibetur, illam produxit, eiuſque fundamento obtinuit ſententiam, ibidem num. 4.

Teſtamenti probat licet non fuerit recognitum originale, quod non exhibetur, ſeu non inuenitur, ibidem num. 6.

Extracta nulliter lite pendente non expreſſo, apud quem originale conſeruaretur, non attenditur, deciſ. 469. num. 13.

Simplex, ſeu exemplum teſtamenti non probat non producta ſchedula originali, deciſ. 230. numer. 1.

Præſertim ſi copiæ non conueniunt qualitates volitæ à teſtatore, ibidem num. 2.

COPVLA

Et coniungit copulata cum ſuis qualitatibus, deciſ. 71. num. 3.

Poſita inter duas orationes rectas à proprio verbo, & continentes perſonas diuerſas non operatur complexionem, ſeu repetitionem præcedentis conditionis, deciſ. 59. num. 14.

Poſita in eadem oratione æquat copulata, & diſpoſitionem pariformiter determinat, deciſ. 121. num. 1.

CORRECTIO

Et svperflvitas dari non debet in ſtatutis, quamuis diuerſo tempore conditis, præſertim ſi eodem tempore fuerunt compilata, deciſ. 69. numer. 16.

Immediata eſt euitanda, deciſ. 352. num. 10.

Instantanea, vt euitetur in ſtatutis, capienda eſt omnis interpretatio, deciſ. 69. num. 15.

Vxoris permittitur Viro præſertim ex cauſa, deciſ. 170. num. 8.

CORRELATIVO

In pacto expreſſio hæredum quoad vnum ex contrahentibus cenſetur etiam contemplata reſpectu alterius, deciſ. 422. num. 13.

CORRESPECTIVA

Svnt omnia geſta in eodem inſtrumento, nec admittunt diſcretiuam inter prius, & poſterius, deciſ. 397. num. 11.

Et vide in verb. *Pacta*.

Correspectivitas quando ceſſet quoad bona contenta in eadem renunciatione, deciſ. 453. num. 4. & 5.

CRAPVLAM

Ob crapulam, & ebrietatem non eſt locus priuationi beneficij, ſed ſuſpenſioni, donec monitus deſiſtat à crapula, & vino, deciſ. 267. nu. 9.

CREDITOR

Actionem habet contra emptorem bonorum ſibi hypothecatorum, deciſ. 137. num. 8.

An debeat dirigere contra impoſitorem cenſus, ſeu contra Communitatem, in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, deciſ. 160. numer. 2.

Agit contra perſonam, quæ proprio nomine contraxit, & recepit pecunias licet commoditas ad alium ſpectaret, ibidem num. 3. & 4.

Amplia etiamſi Communitas, in cuius commodum pecuniæ verſæ ſunt, agnoſcat debitum cum aſſenſu Principis, dum agnitio ſuperuenit ad maiorem cautelam creditoris, & ſine præiudicio contractus, ibidem num. 5.

Approbatvs ſemel non poteſt amplius negari, deciſ. 409. num. 13.

Commvnitatis fidem dum ſequi noluit, ſed particularium, qui contraxerunt proprio nomine, particulares remanent obligati, deciſ. 183. numer. 5.

Cvm clavsvla conſtituti, & obligatione Camerali poteſt liberè, & abſque excuſſione experiri iura propria contra bona ſibi bene viſa, deciſ. 286. num. 9.

Facvltate cambiandi, quando poſſit vti, deciſ. 296. num. 33.

Immissvs, ſeu aſſociatus ad effectum ſe ſatisfaciendi ex fructibus non acquirit dominium, nec poſſeſſionem rei, ſed poſſidet debitori, deciſ. 360. num. 14.

Intermedivs vt poſponatur poſteriori, eſſe non debet in arbitrio debitoris, deciſ. 374. num. 20.

Pecvniarivs non facit fructus ſuos, deciſ. 363. numer. 16.

Posterior impedire non poteſt exequutionem in bonis communis debitoris pro ſatisfactione anterioris, deciſ. 374. num. 13.

Poteſt inuito anteriore experiri contra debitores perſonalem exequutionem, & ſubhaſtationem bonorum, deciſ. 372. num. 13.

Solvtionem tenetur recipere à quocumque, deciſ. 183. num. 15.

CREDITORES

Anteriores præferuntur poſterioribus, deciſ. 465. num. 1.

Citandi an ſint quando prorogatur terminus ad conficiendum inuentarium, deciſ. 83. n. 30.

Hypothecarii præferuntur habentibus ſolum perſonalem, deciſ. 465. num. 2.

Negotii continuati de ordine fideicommittentis habet obligatum negotium, ac ſi contraxiſſent cum ipſo fideicommittente, deciſ. 182. numer. 4.

Et hæredes fideicōmiſſarii quando concurrunt, ſi non apparet ſtatim quinam meliora iura foueat, interim pretium bonorum poteſt de mandato iudicis deponi, & inueſtiri pro quibus de iure, ibidem num. 5.

Nvllam actionem, ſeu hypothecam exercere poſſunt ſuper bonis ſpectantibus ad alios, quã ad eorum debitorem, deciſ. 464. num. 14.

Qvi reliquerunt eorum pecunias depoſitas in banco mercatoris debentis illas ſoluere, gerunt nouum contractum cum mercatore, & ſic liberant debitorem, cuius erant pecuniæ, deciſ. 296. num. 32.

CREDITORI

Anteriori non præiudicant actus poſteriores facti à debitore, deciſ. 309. num. 5.

Non præiudicat dos poſterior, deciſ. 396. numer. 9.

CREDITVM

Anterivs in concurſu præfertur poſteriori, deciſ. 316. num. 1.

Probatur ex tempore inſtrumentorum, deciſ. 319. num. 8.

Cvm actione perſonali non concurrit cum creditio hypothecario licet poſteriori, ibidem numer. 12.

Cvm

Index Materiarum.

Cvm hypotheca probatur ex impoſitione cenſus vel obligatione bonorum præſentium, & futurorum, deciſ. 9. num. 1.

Probatur inſtrumento publico, deciſ. 183. numer. 1.

Dotali probatur ſimulatum ex teſtibus, & ſententia tranſacta in iudicatum, deciſ.455.nu.3.

Extingvitvr datione in ſolutum, nec parit amplius fructus, deciſ. 66. num. 16.

Illiqvidvm, & turbidum redditur ex fructibus perceptis, deciſ. 32. num. 12.

Et non retardat immiſſionem, ibidem numer. 13.

Non meretur immiſſionem ante redditam rationem, deciſ. 137. num. 14.

Litigiosvm, & intricatum non fuiſſe indicat exactio ſubſequuta, deciſ. 53. num. 12.

Posterivs, de cuius actuali numeratione conſtat, vtrum præferatur anteriori contracto per confeſſionem de recepto plenè examinatur in deciſ. 428. à num. 1. vſque ad 8.

Non retardat ſubhaſtationem pro alio anteriori, deciſ. 360. num. 1.

Retentio non datur pro credito illiquido, deciſ. 32. num. 11.

CROATIA

Bosna, & Sclauonia ſunt partes Dalmatiæ, deciſ. 28. num. 3.

CRONISTIS

Et Geographis deferendum eſt, deciſ.28. nu.37.

CVLPA

Certa, ſpecifica, & præordinata ad caſum probari debet ab eo, qui agit ad emendationem damni, deciſ. 37. num. 3.

Damnvm refici non debet abſque culpa, vel mora, deciſ. 79. num. 13.

Et Dolus ceſſat, quando ad tranſportandas merces fuit miſſus mulus fortis, & cum eo mulio expertus, qui iuit per viam ſolitam, deciſ. 20. numer. 6.

In casv fortvito non præſumitur culpa, vel dolus, ibidem num. 3.

Probari debet ſpecifica, & præordinata ad caſum, ibidem num. 4.

Levis tantum non leuiſſima venit in contractu ad vtilitatem vtriuſque, niſi concurrat ſtipulatio particularis, ibidem num. 18.

Levissima an, & quando attribuatur qui vehendas ſuſcepit merces prætioſas, ibidem num.7. & ſeqq.

Carere dicitur, qui adhibuit omnes diligentias, quas adhibere ſolet quiſque diligentiſſimus, deciſ. 37. num. 15.

Locator operarvm non tenetur de leuiſſima culpa actione locati, deciſ.37. num.13.

Tenetur actione leg. Aquiliæ, ſi culpa conſiſtit in committendo, ibid. num.14.

Vel ſi vltra mercedem pro vectura habuit aliam pro cuſtodia, ibid.num.16.

Secus quando pro cuſtodia nihil habuit, ibid. um.17.

Praecedere debet caſum, & præordinari ad illum, ibid.numer.11.

Qvando non ex coniecturis, ſed concludenter probatur præordinata ad cauſandum intereſſe, tunc poteſt exigi intereſſe ob culpam ab alio commiſſam, deciſ.139.num.23.

CVLTVRA

Cepta per defunctum, ſi continuetur ab hærede, non dicitur voluntaria, ſed neceſſaria, deciſ.225.num.10.

CVMVLATIO

Petitorii cum poſſeſſorio petita in calculo ferendæ ſententiæ promouet ſuſpicionem protrahendi immiſſionem, vt poſſeſſor diutius ſe confoueat in poſſeſſione, deciſ.359. n.3.

Possessorii intentati per actorem cum petitorio propoſito per reum non admittitur, ibidem num.2.

Arbitrio cumulandi poſſeſſorium cum petitorio locus eſt, quando poſſeſſorium eſt turbidum, ſecus quando eſt clarum, deciſ. 359. num.5.& 6. & quando dicatur clarum ex deciſionibus deſuper editis, ibid. num.7.

CVRA ANIMARVM

Concvrsvs, an quando requiratur in beneficijs, quibus ineſt cura animarum, vide *Concurſus.*

Divisio curæ promiſcuæ, & aſſignatio finium vtrique Eccleſiæ ſupponit vtramque eſſe parochialem, deciſ.365.num.4.

Exerceri licet poſſit per Presbyteros conductitios non ideo Capellano, ſeu Curato, qui illis vtitur incumbere dicitur totalis cura, deciſ.211. num.7.

Exercitivm curæ animarum, & licentia audiendi confeſſiones faciunt aliquem digniorem, deciſ.13.num.5.

Habentes curam animarum regulariter eam exercent per ſe ipſos, deciſ.211. num.8.

Non infertur ex aliquali adminiſtratione Sacramentorum, deciſ.104. num.25.

Ex miniſtratione Sacramentorum infirmis de licentia ordinarij, ibid. num. 26.

Ex aſſeruatione Sanctiſſimi in aliqua Eccleſia, eo quia in Eccleſijs vicinis non poſſit decenter aſſeruari, ibid. num.28.

Parochialivm exiſtentium in grancijs vnitis conuentibus non ſuppreſſis præſeruatur regularibus, ita vt exerceatur per Sacerdotem ſæcularem eligendum ab eis, & approbãdum ab Ordinario, deciſ.49. num.6.

Svpponit maiorem habilitatem, quam ſimplex licentia audiendi confeſſiones, deciſ.25. n.7.

CVRATA

Beneficia, vide *Beneficia.*

CVRATOS

Dvos habitu habere non poteſt Eccleſia, deciſ. 44. num.28.

CVRATOR

Haereditati dandus non eſt, quando procurator hæredis proteſtatus eſt ipſum citari, deciſ.26. num.1.

Haereditatis non eſt citandus, ſed hæres poſt aditionem, & certius poſt comparitionem, ſeu proteſtationem, ibidem num. 2.

Minoribvs litigantibus dandus eſt, vel deputandus à iudice ad inſtantiam alterius partis, deciſ.145.num.4.

Minor, quando conuenitur in iudicio poſſeſſorio pro dimittenda poſſeſſione, non poteſt ſtare in iudicio ſine curatore, ibidem numer. 7.

Pvpillo deputari debet pro validitate iudicij, deciſ.366.num.5.

Digitized by Google

Litiganti deputatus citati debet in omnibus actibus, ibidem num.6.

CVRATORIS

Aſsiſtentia, & defenſio requiritur in iudicio contra minores, nec ſufficit citatum fuiſſe eorum procuratorem, deciſ.123. num.11.

Authoritas requiritur in conſtituendo procuratore minoris, dec.145.nu.3. & 8.

Depvtatio hæreditati iacenti eſt ſuperflua, quãdo adeſt Dominus litis effectus, deciſ. 385. num. 9.

Supplet interuentum proximiorum requiſitum à Statuto Vrbis, deciſ.356.n.2.

Sententia contra minores, ſine conſtitutione curatoris eſt nulla ipſo iure, dec.145. n.2.

D

DALMATA

Erat S. Hieronymus, deciſ. 28. num. 21.

DALMATIAM

Cvm ſuis partibus vere, & proprie continet Illyricum, ibidem num. 2.

Illyricvm iuxta modernam diuiſionem reſtringitur ad Dalmatiam, Croatiam, Boſnam, & Sclauoniam, ibid. num.6.

DALMATIÆ

Insignia, quæ ſint, ibidem num. 29.

Partes ſunt Croatia, Boſna, & Sclauonia, ibid. num.3.

Vrbanvs VIII. erexit Laureti Collegium pro vrbibus Dalmatiæ, Boſnæ, & Sclauoniæ, ibid. num. 16.

DAMNA

Nedvm immediata, ſed mediata, & multiplicata reficiuntur illi, qui facit coactus perſoluere indebitum, dec.42.num.4.

DAMNA, ET INTERESSE

Accessoria ſunt ad ſortem, dec.139.nu.7.

Actio ad damna, & intereſſe non datur, quando illa ceſſant, dec.463. num.8.

Non validat actum alias nullum, dec.265. num. 19.

Debentvr, quando verificatur illorum promiſſio in caſum nullitatis cenſus, dec.17. nu.10.

Declara quando nullitas non prouenit ex defectu formæ, ſed materiæ, ibid.n.20.

Tunc enim debentur fructus ratione damnorum, & intereſſe, ibid.num.21.

Ex Censv poſteriori conſequi nequeunt ſuper fundo eius ex cauſa neceſſaria anterioris hypothecæ, dec.19.num.10.

Mvlto minus debentur ab eo, qui non tenetur ad ſortem, dec.139. num.6.

Non debentur ſine obligatione expreſſa, vel tacita, dec.79.n.6. & datur ratio nu.7.

Passa pro pecunijs indebitè, & coactè ſolutis reficidebent ſoluenti, dec.42.n.1.

Salvianvm competit pro damnis, & intereſſe promiſſis, deciſ. 17.num.11.

Venditor quando teneatur emptori ad damna & intereſſe, vide *Venditor*.

DAMNI

Ad emendationem agens probare debet culpam certam ſpecificam, & præordinatam ad caſum, deciſ.37. num. 3.

Non obligat caſus fortuitus, deciſ.20.numer. 1.

Qvantitas non iuſtificatur teſtibus deponentibus indeterminatè, & æquiuocè, deciſ.127 num. 2.

DAMNVM

Damni dicuntur ſolutiones factæ per tertium coactè, & indebitè tàm de ſorte, quàm de alijs acceſſionibus, deciſ. 42. num. 7.

Reficitur integraliter, ibidem d. num. 7.

Non debet refici abſque mora, vel culpa, deciſ. 79. num. 13.

Passvm ex cauſa tempeſtatis, quando non iuſtificetur conſulatu primi portus, quem appulit nauis poſt paſſam tempeſtatem, deciſ. 327. numer. 1.

DAMNVM EMERGENS

Debetvr, dum debitor interpellatus ſciebat creditorem premi vſuris certi æris alieni, & non potuiſſe deuenire ad illius extinctionem ob ſolutionem ſibi dilatam ab ipſo debitore, deciſ. 316. num. 4.

Debitor non conſtituitur in mora pro damno emergente ex interpellatione, quæ non exprimit, quod Creditor ex pecunijs ſoluendis vellet extinguere æs alienum, deciſ.276.num.7.

Differt valdè ab vſuris, deciſ. 139. num. 8.

Frvctvs licitè exiguntur in compenſationem damni emergentis, deciſ. 316. num. 5. & 13.

Interpellatio ad effectum damni emergentis debet præcedere, nec admittitur enunciatiua, quod illa fuerit prius facta, deciſ. 276. nu. 8.

Non debetur quando pecuniæ non fuerunt receptæ ſub vſuris, vnde ceſſat præiudicium, deciſ. 139. num. 15.

Niſi debitor realiter interpelletur, quod creditor eſſet grauatus certo ære alieno, & pecuniæ ſoluendæ erogari debeant in ſolutionem eiuſdem æris alieni, deciſ. 276. num. 6.

Non reperitur in condictione indebiti, deciſ. 139. num. 9.

Protestatio ſoluentis an ſit neceſſaria pro refectione damni emergentis, deciſ.42. num. 2.

Reperi, vt poſſit, requiritur, quod pecuniæ receptæ, & erogatæ fuerint in ſolutionem indebiti, & præcedat perſonalis interpellatio, deciſ.139.num.10.

Quando autem non conſtet imò excludatur pecunias fuiſſe receptas, & erogatas in cauſam controuerſam, ibidem num. 11. 12. & 16.

Reqvisita *Caſtrenſis in l. 2. ff. de eo quod cert. loc.* concurrere debent, quando agitur de lucro ceſſante, ſecus autem de damno emergente, deciſ.42.num. 3.

Solvtio in certam cauſam fructuum dotalium excludit diuerſam cauſam emergentis, deciſ. 276.num.13.

DATARIÆ

Officia non recipiunt hypothecam, nec poſſunt alienari ſine ſpeciali licentia Pontificis, deciſ. 101.num 24.

DATIA

Solvenda eſſe à venditore, ſi conueniatur, huiuſmodi pactum de iure improbatur, deciſ. 162. num.12.

Decla-

Declara id procedere in aſſignatione fundi in dotem, & in præiudicium fiſci, & iuris publici, ſecus quoad pacta priuata, ibidem num 13.

DATIARIA IVS

Officivm an, & quando deroget nobilitati, deciſ.552.num.16.& ſeqq.

DATIO IN SOLVTVM

Argvitvr ex aſſignatione facta cum ampliſſimis clauſulis præſeferentibus ius dominij, deciſ.66. num.18.

Ex mandatis exequutiuis cum æſtimatione rei captæ in exequutione, ibidem num. 19.

Comprobantvr ab obſeruantia, ibidem num.20.

Ex impoſitione Cenſuum cum aſſertiua, quod fundus ſpectabat ad imponentem, ibidem num.21.

Dotis fauore præſumitur, ibidem num. 23. & deciſ.376.num.26.

Extingvit creditum, quod non parit amplius fructus, deciſ. 66.num. 16.

Praesvmitvr facta cum onere Canonis, cuius fuit habita ratio in æſtimatione præcedenti, deciſ.376. num. 29.

Potius, quam pignus, deciſ.66num.22.

Qvando præſumatur ritè, & ſolemniter facta præuia ſubhaſtatione, & deliberatione, deciſ. 376. num.28.

D A T V M

Videtvr illi, cuius contemplatione datur, deciſ.52. num.21.

D E B I T A

Propria mandans ſolui, non dicitur mandaſſe ſolutionem debitorum hæredis, deciſ. 83. num. 37.

Solvi ex ſuis bonis ſi quis mandet, exinde cenſetur inducta hypotheca, ibidem num.36.

Temporalia, & legata annua ſolui debent ex fructibus non ex proprietate, deciſ. 78. numer. 18.

D E B I T O R

Activs poſterioribus non præiudicat creditoribus anterioribus, deciſ. 309. num.5.

Decessisse non ſoluendo probatur, dum à debitis relatis in ſententia graduatoria abſorbentur omnia bona deſcripta in inuentario, deciſ. 376.num.1.

Declaratione facta tempore non ſuſpecto, antequam contraheret, ſeu eſſet in ſtatu contrahendi æs alienum præiudicat creditoribus, deciſ.446. num.9.

D E B I T O R E S

Commvnis Ærarii religionis Hieroſolymitanæ licet ſint incapaces obtinendi penſiones eiuſdem religionis, ſunt tamen capaces, quando obtinuerunt dilationem ad ſoluendum, deciſ. 298.num. 2.

Non poſſunt reſeruare penſiones ad fauorem aliorum, ibidem num. 21.

Amplia quod depoſitum debiti liberè reſtitutum non tollit incapacitatem iniunctam debitoribus ærarij religionis Hieroſolymitanæ, ibidem num.22.

D E B I T V M

Haeredis grauati non calculatur in diminutionem fideicommiſſi, deciſ.347. num.16.

Haereditarivm non dicitur proprium, quando quis adit hæreditatem ſimpliciter, deciſ.190. num. 9.

DECENDIVM

Datvm ad appellandum non currit à die ſententiæ, ſed à die notitiæ, deciſ.118.num.5.

Amplia quando ſententia erat intimanda tam ex illius tenore, quam vigore Statuti, ibidem num.6.

DECIMANDI

Consvetvdo in controuerſia inter duas Eccleſias dicitur præter ius, ideo opus non eſt probari per immemorabilem, ſeu quadragenariam cum titulo, ſed ſufficit decennalis, deciſ. 334.num.3. & 16.

Manvtentio datur probanti quaſi poſſeſſionem decimandi, deciſ.425.num.1.

Qvasi poſſeſſio probatur teſtibus de facto proprio circa ſolutionem, & reſpectiuè exactionem decimarum, ibidem num.2.

Probatur facilius, quando non agitur contra Parochum, ſed contra laicos poſſeſſores bonorum, ibidem num. 8.

D E C I M Æ

Debentvr ante motam litem, quando fuerunt petitæ principaliter, & non acceſſoriè ad ius decimandi, deciſ. 95. num.7.

Percipivntvr reſpectiuè ad munia parochialia ideo debentur Parocho, qui illa exercet, deciſ.334.num.1.

Personales ſoluuntur illi Eccleſiæ, vbi Sacramenta exercentur, ſeu percipiuntur, ibidem num.2.

Svnt ſtipendia Miniſtrorum Eccleſiæ, deciſ. 321. num.4.

DECIMARVM

Cavsa reputatur prophana ad effectum remiſſoriæ, deciſ.247. num.1. deciſ. 254. num.9. & deciſ.444.num.1.

Ex dismembratione iuriſdictionis non infertur ad tranſlationem decimarum, quarum non fuit facta mentio, deciſ.254.num.3.

Immemorabilis fructuum perceptio abſque ſolutione decimarum ſi articuletur, eſt releuans, deciſ.247.num.3.

Laici ſunt incapaces decimarum ſpiritualium, deciſ.321.num.3. & 5.

Sunt incapaces decimarum ſpiritualium dum copulatiuè non docent de immemorabili cum fama priuilegij, ſeu titulo æquipollenti, quando agitur iudicio petitorio, ibidem num.6.

Pertinentiam ad arguendam eſt valde deferendum libris parochialium, deciſ. 334. num.10.

Solvtiones multiplicatæ, & reſpectiuè factæ calore iudicij non dicuntur facultatiuæ, deciſ. 425. num.14.

Testivm dicta quando intelligantur demonſtratiuè ad modum exigendi, non excluſiuè ad exactionem decimarum, ibid.nu. 3.

D E C I M I S

Capitvlvm habet intentionem fundatam ſuper decimis, quando habet generalem adminiſtrationem, deciſ.444.num.9.

Episcopvs, quando eſt parochus vniuerſalis habet intentionem fundatam ſuper decimis, ibidem num.8.

Pro Decimis certæ ſpeciei fructuum non ſol-

uendis ſuffragatur conſuetudo, etiamſi non probetur immemorabilis, dec.247.nu.6.

DECISIONES

Actus, ſuper quibus in cauſæ deciſionibus nulla præceſſit diſcuſſio, & eſt dubium an comprehenduntur ſub mandato Rotali, non ſunt attentati, dec.140.num.14.

Articulo attentatorum non conueniunt, quæ non continentur, ſeu non diſtinguuntur in mandato Rotali, eiuſque deciſionibus, ibidem num.7.

Articulus examinatus in deciſione primæ inſtantiæ, & non tactus in deciſionibus,& ſententia alterius inſtantiæ declarari poteſt ex integro in ſequenti inſtantia, dec.328.n.2.

Expeditio facta breui deciſione concedi poteſt ad fauorem perſonarum,quæ non nominantur in deciſionibus, ſed ſunt admiſſæ ad cauſam, & habent eandem defenſionem, deciſ. 111. num.1. & 3.

Probant bonum ius. deciſ.182. num.1.

Poſſeſſorium eſſe clarum probatur ex deciſionibus deſuper editis, dec.359. num.7.

Quae præceſſerunt mandatum Rotale comprobant illius veritatem, & realitatem, dec. 340. num.2.

Non reſpondent exceptionibus nouiter deductis, deciſ.102. num.4.

DECISIO

Attenditur in caſu ſimili, deciſ.101.num.6.

Non extenſa per Auditorem præmortuum extenditur per Auditorem ſubrogatum, deciſ. 27. num.15. deciſ.42. num.14. deciſ.46. n.31. & deciſ.51.num.29.

Quae in repropoſitione non fuit confirmata, dicitur reuocata in dubium, & non eſt attendenda, dec.101.nu.11.& 10.

DECISIONES ROTÆ ROMANÆ In Specie.

Buratti *deciſ.*168, *num.*21. declaratur, deciſ.71. num.12.

Eadem *num.*23. *&* 24. declaratur deciſ.142 num 13.

Deciſ. 258. *&* 406. *vtrobique num.* 1. declaratur deciſ.100. num. 14.

Carilli *Peruſina Societatis officij* 23. *Ianuar.* 1636. declaratur, deciſ.26.num.6.& ſeq.

Carpinei *Peruſina Dotis* 1. *Iuly* 1655. declaratur deciſ.410.num.10.

Celsi *deciſ.*40. declaratur,deciſ.350.num.34.

Cerri *Pientina Parochialis* 28. *Iunij* 1655. S. *tum etiam*, declaratur deciſ.100.num.5.

Dunozetti Iun. *Spoletana Primogenituræ* 12. *Aprilis* 1633. declaratur deciſ. 199. n.10.

Gregorii XV. *deciſ.*173. *&* 443. declaratur deciſ. 52. num,18.

*Deciſ.*564. declaratur deciſ.17.n.22.

Peutingerii *Romana Cambij* 1646. declaratur deciſ.26.num.6. & ſeq.

Recent. *deciſ.*129. *part.* 1. declaratur deciſ. 101. num.10.& deciſ.265.num.4.

*Deciſ.*346. *num.*25.*par.*5. declaratur dec. 71. num. 12.

*Deciſ.*121.*par.*7. declaratur deciſ.31. n.27.

Sacrati *Romana Teſtamenti num.*6. *impreſſa penes Marcheſ.de commiſſ. par.* 1. *fol.* 1046. declaratur deciſ.203.num.8.

Seraphini *deciſ.* 348. declaratur dec.54. n.4.

Verospii *Romana Saluiani* 30. *Ianuarij* 1646. declaratur deciſ.17.num.16.

Vrbinaten.Pecuniaria 24. *Ianuarij* 1661. declaratur deciſ. 203. num.26.

DECISIO EXTERA

Thesaur. *deciſ.*64.*num.*6. reijcitur, & reſpectiuè declaratur, deciſ.400.num.5.

DECLARATIO

An quis velit habere ſcripturam pro bona, & legali non poteſt peti à non habente legitimum mandatum procuræ, deciſ.360. n.15.

Debitoris facta tempore non ſuſpecto, antequam contraheret, ſeu eſſet in ſtatu contrahendi æs alienum præiudicat creditoribus, deciſ.446.num.9.

Dispositionis probatur teſtibus ſingularibus, non autem ſubſtantia eiuſdem diſpoſitionis, deciſ.51.num.15.

Inesse cenſetur ſtatuto declarato, deciſ.69.n.18. & deciſ.334.num.25.

Iudicialis quod quis nolebat, vti inſtrumento probat illud non eſſe legale, deciſ.105.nu.11.

Amplia vt num. 12.

Alia in propoſito,vide ſub verb. *Proteſtatio.*

Nihil de nouo inducit, ſed aperit quod latebat dec.69.num. 19.& dec.334.num.25.

Papae in Signaturæ Gratiæ demonſtrat, qualis fuerit eius intentio in conceſſione gratiæ, deciſ.270. num.13.

Per litteras anuiſij cenſetur ineſſe actui declarato, deciſ.185 num.9.

Principis extorta erroneis ſugeſtionibus non ſuffragatur, deciſ.289.num. 10.

Quod gratiam non conceſſiſſet, ſi tota facti ſeries fuiſſet expoſita, probat ſubreptionem,deciſ.198,num.23.

Standum eſt declarationi Principis circa geſta coram ſe, deciſ. 198. num. 24.

Trahitur nedum ad futura, ſed etiam ad præterita, deciſ.334.num.24.

DECLARATIONES

Emptoris quod ipſe nudum nomen habebat in emptione probat dominium alterius, deciſ. 65. num.7.

Declarationibus S.Congregationis Rota plurimum defert, deciſ.104. num.39.

DECLARATIONEM

Constitutio edita ad maiorem declarationem intelligitur ad limites conſtitutionis declaratę, deciſ.169. num.22.

DECLARATIONI

Actus dubij adminiculatæ, & factæ pro exoneratione conſcientiæ à Sacerdote in dignitate conſtituto venit deferendum, deciſ. 305. num. 9.

Quamvis factæ lite pendente eſt deferendum, deciſ.334. num.23.

Vicarii circa ſtatum parochiarum, & interpretationem Synodi ab ipſo celebratæ, venit admodum deferendum, ibid.num.22.

DECLARATORIA

Contumacia ad effectum declaratoriæ, vide *Contumacia*.

Datur aliquando quatenus inobedientes non paruerint intra aliquod aliud tempus, deciſ. 419. num.9.

Contra

Contra ſucceſſorem in officio, quiſpro ſe, quod in ſe eſt, tenetur ad paritionem ſententiæ latæ contra anteceſſorem, ibidem num. 8.

Contra miniſtros non citatos in cauſa principali, qui retinent fructus conſignandos victori iuxta tenorem ſententiæ, & exequutorialium iiſdem miniſtris intimatarum, ibidem num. 2.

Eo magis quando conſtat de poſitiua contrauentione, decif. 227. num. 3. & 5.

Eo magis, quando condemnatus in mandatis Rotalibus impedit illorum exequutionem recurſu ad iudices laicos, dec. 357. n. 3.

Etiam abſque ſeruatione terminorum, quando inobedientia, ſeu contrauentio mandati Rotalis eſt notoria, decif. 98. num. 2.

Quando expeditis, & reproductis exequutorialibus, & ſeruatis quatuor terminis non conſtat de paritione, decif. 98. num. 1. dec. 131. num. 2. decif. 227. num. 1. decif. 357. num. 1. decif. 419. n. 1. & decif. 440. num. 1.

Intimatis exequutorialibus condemnatus recuſat obedire, decif. 103. num. 1.

Amplia quando conſtat de expreſſa recuſatione parendi, ibidem num. 2.

Differri non debet contra contumaces, qui non parent imo mandatum rotale impugnat coram iudice inferiori, decif. 98. num. 3.

Evitari non poteſt prætextu nullitatis, quæ non eſt omnino clara, & notoria, decif. 98. num. 7.

Nec ex defectu liquidationis, quæ poteſt ſtatim fieri ex libris retentis per illum, contra quem relaxatur declaratoria, decif. 440. num. 11.

Non datur ſine contumacia, ſeu inobedientia, decif. 97. num. 1. dec. 103. num. 4.

Pro mandato non intimato, dec. 97. n. 7.

Quando ſeruati non fuerunt quatuor termini, decif. 103. num. 3.

Quando conſtat de paritione, ibidem numer. 5.

Quando quis renuit obedire prætenſioni non contentæ in mandato Rotali, ibidem num. 6.

Oblatio conditionalis parendi non excuſat á declaratoria, decif. 440. num. 6.

Paritio ad effectum declaratoriæ, vide *Paritio*.

Relaxatur contra non parentes prætermiſſa iuſtitia, vel iniuſtitia impugnationis dec. 131. num. 4.

Requirit probationem concludentem, decif. 103. num. 7.

Sequestrum, ſeu arreſtum Epiſcopi non excuſat á paritione mandati Rotalis, ſeu á declaratoria, decif. 419. num. 5. decif. 440. n. 12.

Amplia quando de illo producto in actis Rotæ non fuit habita ratio, decif. 419. nu. 6.

Et quando non fuit facta omnis diligentia pro remouendo eodem arreſto, ſeu ſequeſtro, decif. 419. num. 7. & decif. 440. num. 14.

DECLINATORIA

Opponitur ante, non poſt litem conteſtatam, decif. 437. num. 3.

Id eoque non inducit conteſtationem litis, ibidem num. 4.

DECRETA

Provisionalia, ſeu extraiudicialia ſine præiudicio iurium partium non firmant ſtatum poſitiuum decif. 365. num. 22.

DECRETIS

S. Congregationum Rota plurimum defert, decif. 104. num. 39.

DECRETVM

Factum ex officio, & ſine præiudicio iurium partium ſuper depoſito fructuum non eſt attentatum, decif. 129. num. 4.

Interponi non poteſt per iudicem in contractu, in quo habet intereſſe, dec. 88. num. 19.

Irritans appoſitum in Breuibus Apoſtolicis continet implicitam inhibitionem, dec. 322. num. 4.

Appoſitum *in reg. 8. Camellariæ*, inficit poſſeſſionem, decif. 63. num. 5.

Inficit quemcunque titulum, & poſſeſſionem, decif. 336. num. 4.

Inficit omnia geſta in contrarium nedum ſcienter, ſed ignoranter, decif. 349. nu. 1.

Iudicis corruit ſi cauſa eſt partim vera, & partim falſa, decif. 88. numer. 21.

Facit præſumere iuſtitiam, & veritatem cauſæ, decif. 127. num. 11.

Inducit præſumptionem cauſæ, & ſolemnitatum, decif. 88. num. 17.

Interpoſitum in contractu mulieris præſefert præſumptionem validitatis, & iuſtitiæ, decif. 356. num. 5.

Iudicandum eſt in dubio pro renunciatione, in qua interuenit decretum iudicis, & præſentia conſanguineorum, dec. 206. n. 18.

Non præſumitur pro decreto iudicis quando cauſæ expreſſæ ſunt iniuſtæ, vel inſufficientes, decif. 88. num. 18.

Obtentum longe poſt permutationem non tollit, quin beneficium eſſet litigioſum de tempore permutationis decif. 335. num. 8.

Per modum prouiſionis, & ſine præiudicio iurium partium preſeruat iura illarum, & excludit approbationem. decif. 212. num. 11.

Praeservativa adiecta in decreto intelligitur de alijs iuribus ſeparatis ab actu, ſuper quo fuit interpoſitum decretum, decif. 452. num. 14.

DEFECTVS

Assensus regij ſanatur per illius ſuperuenientiam, decif. 183. num. 8.

Intentionis, vt euitetur in concedente, an ſufficiat cogitatum fuiſſe præiudicium in genere, decif. 198. num. 16.

DEFVNCTI

Obligatio, & hypotheca non cadit ſuper bonis hæredis, dec. 30. n. 21. & dec. 83. nu. 1.

Alia vide in verb. *Hæredis*.

DEFVNCTVS.

Disponere poteſt de rebus hæredis, ſicut de proprijs tam in vita, quam in vltima voluntate, decif. 83. num. 2.

Alia in propoſito, vide ſub verb. *Teſtator*.

DELEGATIO

Cedens agere poteſt pro ceſſo ceſſo vigore actionum directarum, vbi non adeſt delegatio, decif. 160. num. 7.

Seu Datio in ſolutum non præſumitur, ſed potius ceſſio nominis ſoluendi, dec. 397. num. 8.

DE-

Digitized by Google

DELEGATI

Ivrisdictio expirat lata ſententia, deciſ. 267. numer. 3.

DELEGATVS

Procedit nulliter, & ſine iuriſdictione poſt ſententiam, per quam functus eſt officio ſuo, deciſ. 269. num. 1.

DELIBERATIO

Svb conditione reſolutiua habetur pro non facta, quando ſequitur illius reſolutio, deciſ. 466. num. 3.

DELICTI

Maculam non abſtergit ſententia abſolutoria ex hactenus deductis, dum nouis ſuperuenientibus probationibus poteſt abſolutus vexari, deciſ. 73. num. 13.

Probatio perfecta, & concludens requiritur ad priuationem beneficij, deciſ. 269. num. 17.

Alias ſententia priuationis eſt iniuſta, ibidem num. 16.

DELICTIS

Probationes diuerſorum criminum non ſufficiunt ad condemnandum aliquem ſuper delictis, de quibus abſolutus fuit in iudicio ſeparato, decil. 269. num. 9.

Priuationi beneficij non eſt locus, niſi in caſibus, & delictis à iure expreſſis, dec. 267. nu. 12.

DELICTVM

Excluditur ex ſententia abſolutoria, deciſ. 267. numer. 6.

Non probant teſtes recepti pro informatione curiæ, deciſ. 269. num. 13.

Probari debet concludenter, vbi agitur de priuatione beneficij etiam in iudicio ciuili, deciſ. 267. num. 5.

DEMENTIA

Comprobatvr ex bandimentis, quod nemo contrahat cum demente, deciſ. 18. num. 23.

Probatvr ex teſtibus, ibidem num. 21.

Ex deputationibus curatorum, ibidem numer. 22.

Probatio dementiæ præponderat illi ſanæ mentis quando concurrunt actus iudiciales, & circumſtantiæ, ibidem num. 26.

DEMENTIS DEMENTI

Confessioni extraiudiciali dementis non eſt deferendum, deciſ. 18. num. 20.

Cvrator deputatus dementi allegare nonpoteſt illum non fuiſſe talem, ibidem num. 24.

DEMONSTRATIO

Falsa non perimit legatum, deciſ. 15. num. 12.

DEMONSTRATIONES

Dvo ſufficiunt ad probandam identitatem, deciſ. 108. num. 7.

DENVNCIATIO

Litis, & moleſtiarum non requiritur, quando euictio eſt clara, deciſ. 39. num. 7.

DEPOSITIO

Dvarvm mulierum ad perpetuam rei memoriam, & ſine citatione nihil probat, deciſ. 18. numer. 32.

Dvbia, & conciſa teſtium non attenditur, deciſ. 450. num. 6.

Amplia quando rei veritas dilucidatur alijs argumentis, & confeſſione collitigantis, ibidem num. 7.

Ivdicialis teſtis vnici corroboratur alijs iuſtificationibus, deciſ. 359. num. 14.

Ivrata teſtium licet extraiudicialis, deſeruit pro adminiculo ad impinguandam probationem paupertatis, deciſ. 364. num. 7.

Svbstantia depoſitionis attenditur reiectis nullitatibus, & exceptionibus in ijs caſibus, in quibus admittitur probatio præſumptiua, & coniecturata, deciſ. 56. num. 9.

DEPOSITIONES

Testivm non publicantur ſolemniter in curia, vbi ob legalitatem curialium admittuntur de ſtylo ad examen noui teſtes, deciſ. 10. num. 2.

Declara procedere, quando vlterius depoſitiones non fuerunt diſcuſſæ, & ſuper eis diſputatum, ibidem num. 3.

Veriſimiles vnde reddantur, deciſ. 56. nu. 10.

DEPOSITVM

Creditores qui reliquerunt pecunias in depoſitum apud mercatorem, qui debet ſoluere, gerunt cum illo nouum contractum, & liberant debitorem, cuius erant pecuniæ, deciſ. 296. num. 32.

Extinctionem cenſus vt inducat, fieri debet inter debitorem, & creditorem, & cantare in faciem creditoris, deciſ. 238. num. 6.

Alia vide in verb. *Cenſus*, verſ. *Extinguitur.*

Factvm ante diſdictam inter alios, an & quando ſuffragetur ad extinctionem cenſus, dec. 242. num. 6. 7. & ſeq.

Cum decreto Congregationis Baronum, vt ſtet periculo recuſantis exactionem, & fructus amplius non currant, intelligitur prout de iure, & ſeruata forma Conſtitutionis Pij V. deciſ. 238. num. 7.

Etiam in genere inducit extinctionem cenſus, quando creditor interpellatus recipere poterat pecunias ad libitum, deciſ. 242. nu. 11.

Licet fuerit in genere ſi deinde creditor cẽſus interpelletur ad recipiendam ſortem ex pecunijs depoſitis habetur ac ſi depoſitum factum eſſet in eius creditum, ibidem num. 8.

Fieri non debet alicuius quantitatis pro fructibus, dum non præceſſit illorum condemnatio, deciſ. 97. num. 6.

Legitimvm habetur pro ſolutione, deciſ. 238. numer. 2.

Parit effectum extinctionis cenſus, ibid. n. 3.

Non legitimum non liberat, ibidem num. 5.

Nisi ſequatur intra bimeſtre diſdicta ſeu interpellatio, non releuat, nec conſtituit in mora creditorem cenſus, deciſ. 238. num. 9.

Releuat pro extinctione cenſus quando concurrit diſdicta, deciſ. 238. num. 9.

Restitvtvm libere non tollit incapacitatem iniunctam debitoribus Ærarij Religionis Hieroſolymitanæ, deciſ. 298. num. 22.

Semel factum legitime non eſt neceſſe ad extinctionem cenſus, vt iterum fiat, deciſ. 242. numer. 13.

Secus quando non fuit factum legitime, & creditor non fuit legitime interpellatus, ibidem num. 14.

Sortis cenſus fit, vt debitor volens redimere cenſum abdicet à ſe dominium pecuniarum quas creditor legitime interpellatus recipere valeat, ibidem num. 10.

DE.

Index Materiarum.

DEPVTATIO

Qvae non eſt ſortita effectum, non releuat, deciſ. 25. num. 9.

DEROGATIO

Fideicommiſſi ſub forma multiplici corruit nō ſeruata forma, deciſ. 53. num. 14.

In derogatione exprimi debet particularis affectio teſtatoris, & vnde arguatur, ibidem numer. 3.

Medietatis vocum in beneficio iuris patronatus quam iuſtificationem requirat, deciſ. 113. numer. 1.

Iuſtificatur quando conſtat de alia medietate vocum, deciſ. 305. num. 15.

Quando à Papa conceditur, intelligitur de patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ. 136. num. 14. & deciſ. 305. numer. 6.

DEROGATORIA

Ampliſſima teſtamentorum præcedentium quantumuis verbis derogatoriis conceptorum de quibus teſtator iurauit non recordari, æquiualet ſpeciali expreſsioni clauſulæ derogatoriæ appoſitæ in primo teſtamento, deciſ. 144. numer. 1.

Mentio derogatoriç ſpecialis ſufficit ad mutationem prioris voluntatis, ac etiam ſufficiunt verba, quæ habeant vim mentionis ſpecialis, deciſ. 146. num. 8.

Primi teſtamenti non requiritur adeo ſpecialis, quando fuit instituta cauſa pia, deciſ. 144. numer. 13.

Testatores vti ſolent verbis derogatoriis, ne importunis vexationibus decipiantur, ibidem numer. 5.

DESCENDENTIA

Antiquiſſima centum, & vltra annorum probatur etiam per teſtes de auditu, qui ſpecificant ſingulos gradus à primo ſtipite, deciſ. 3. numer. 5.

In familiis nobilibus habetur pro notoria, ideoque non eget probatione, deciſ. 417. num. 15.

Probatvr facilius non concurrentibus aliis eiuſdem familiæ, ibidem num. 7.

Publico æſtimo vna cum adminiculis, deciſ. 384. num. 9.

Teſtamentis, inſtrumentis, ſententiis, & confeſſione collitigantis, deciſ. 417. num. 16.

DESCENDENTIÆ

Diversitas, ſeu non probatio infertur ex diuerſitate cognominis inter inueſtitum, & eos, qui ab illo prætendunt deſcendere, deciſ. 330. numer. 16.

DESCENDENS

A dvabvs fœminis an dicatur vocatus ad fideicommiſſum inſtitutum pro maſculis deſcendentibus ex fœmina de agnatione, remiſſiuè, deciſ. 317. num. 13.

Ex linea excluſa non poteſt aſpirare ad fideicommiſſum, deciſ. 253. num. 11.

Masculus deſcendens ex fœmina venit ſub vocatione deſcendentium maſculorum, deciſ. 283. num. 1.

Amplia quando non concurrunt maſculi deſcendentes ex maſculo, ibidem num. 3.

Svbstitvtio deſcendentis ſorte extrahendi quādo dicatur purificata, deciſ. 402. num. 1.

DESCENDENTES

Omnes ad effectum reciprocæ de linea ad lineam quando dicantur honorati, deciſ. 417. num. 4. & 5.

DESCENDENTIVM

Fideicommissvm, ſeu grauamen omnium deſcendentium infertur, dum teſtator in prima parte ſubſtitutionis nominauit omnes ſuos deſcendentes, & in ſecunda grauauit omnes præcedenter nominatos, deciſ. 292. num. 10.

In collectiua vocatione deſcendentium proximior excludit remotiorem, deciſ. 283. num. 9.

In fideicommiſſo condito fauore deſcendentium coniunctorum ſucceditur ordine ſucceſſiuo non ſimultaneè, deciſ. 314. num. 1. amplia vt numer. 2.

Mascvlorvm appellatione non veniunt fœminę, deciſ. 402. num. 2.

DESCRIPTIO

Bonorvm ſi apparet erronea, non præiudicat, deciſ. 188. num. 11. deciſ. 376. numer. 17. & deciſ. 378. num. 25.

Præſertim ſi fuit facta à procuratore, deciſ. 376. num. 18. & deciſ. 429. num. 11.

Et æſtimatio magis propriè cadit circa bona tunc exiſtentia, quam conſumpta, & non exiſtentia, deciſ. 352. num. 12.

Facta à Notario ad id deputato probat quantitatem frumenti recollecti, deciſ. 302. num. 1.

Facta inter hæredes grauatos quando æquipolleat inuentario, deciſ. 320. num. 8. & 9.

Incoepta poſt vindemiā non excludit maiorem, & integram quantitatem depoſitam à teſtibus deciſ. 302. num. 4.

DESERTIO

Evitatvr per directionem commiſſionis, vel commiſſionem, quam vocant præſentatam, deciſ. 325. num. 10.

Non inducitur ex lapſu temporis niſi conſtet de claro non iure tacentis, deciſ. 32. num. 10.

Sine negligentia, deciſ. 323. num. 5.

DESTINATIO

Elicitvr ex vſu, & non ex loco, deciſ. 74. n. 12.

Infertvr ex vſu principaliori, & magis frequenti, ibidem num. 13.

Non autem ex vſu accidentali, deciſ. 61. numer. 5.

Simplex bonorum in cauſam dotis non diminuit, ſeu euertit fideicommiſſum, niſi concurrat traditio poſitiua, deciſ. 400. num. 3.

Non ſequuto effectu perinde eſt, ac ſi facta non fuiſſet, ibidem num. 2.

DETERIORATIO

Qvae non euenit ex culpa poſſeſſoris, ſed ex caſu fortuito belli non eſt compenſanda, deciſ. 55. numer. 17.

DETERMINATIO

Eadem fieri debet de vno, ac de alio contractu ſub eadem permiſſione complexo, deciſ. 296. numer. 8.

Fieri debet quoad omnia capita recta ab eodem verbo, deciſ. 382. num. 6. amplia vt numer. 7.

Non æque determinat omnia determinabilia data illorum diuerſitate, deciſ. 203. num. 15. & deciſ. 229. num. 8.

Respectv proprietatis, & vſusfructus ſub eadem oratio-

oratione, & caſu expreſſa ſimiliter interpretatur in vtroque caſu, deciſ. 199. num. 8.

Respiciens plura determinabilia pariformiter omnia determinat, deciſ. 176. num. 7. & deciſ. 413. num. 6.

Quod procedit reſpectu mandati procuræ, etiamſi in aliqua illius parte diuerſa ratio militaret, deciſ. 413. num. 7.

Certius autem quando non adeſt diuerſa ratio, ibidem num. 8.

DETRACTIO

Cvivs ſolutio, ſeu aſſignatio non iuſtificatur non minuit fideicommiſſum, deciſ. 399. num. 8.

Dissimilis non comprehenditur dum teſtator expreſſit generaliter detractiones ſub dictione ſimilitudinaria alijs ſpecialiter expreſſis, deciſ. 378. num. 15.

Dotis conſtitutæ in fundo dotali non poteſt prætendi in alijs bonis, deciſ. 192. num. 16.

Cuius nulla datur iuſtificatio non eſt facienda á fideicommiſſo, ibidem num. 20.

Fit ex fideicommiſſo aſcendentis quando deficiunt bona libera, deciſ. 310. num. 12.

Quam non conſtat fuiſſe promiſſam, vel ſolutam non impedit immiſſionem, deciſ. 207. numer. 2.

Solutæ fideicommittenti fit non obſtante quod teſtator prohibuerit omnem detractionem etiam ex cauſa reſtitutionis dotis, deciſ. 354. num. 1. 2. & 3.

Dotivm fit ex fideicommiſſo aſcendentis non obſtante prohibitione particulari, ibidem n. 4.

Fit pro legatis, quæ iuſtificantur ſoluta, deciſ. 294. num. 4.

Legitimae quæ competit hæredi grauato, competit etiam habenti cauſam ab illo, deciſ. 188. numer. 12.

Et trebellianicæ conſumitur ex primis alienationibus, deciſ. 192. num. 19.

Et conſumitur etiam ex alienatione mobilium, deciſ. 197. num. 13. & 15.

Non competit pro æſtimatione mobilium quæ recuſantur exhiberi, deciſ. 294. num. 5.

Non fit pro debito teſtatoris, quod non iuſtificatur, ibidem num. 7. & 9.

Non poteſt prætendi á fideicommiſſo pro dote ſoluta ex illius effectibus, ibidem num. 6.

Pro melioramentis competit hæredi grauato, deciſ. 110. num. 11.

Semel bonificata amplius prætendi non poteſt, deciſ. 347. num. 15. & 20.

DETRACTIONE

Bona alienata per filium grauatum fideicommiſſo cenſentur electa pro detractione legitimæ, deciſ. 328. num. 1.

DETRACTIONES

Alienatio prima imputatur in detractiones, & pro eis ſuſtinetur, deciſ. 331. num. 8.

Animalia, quæ non conſtat fuiſſe vendita ab hærede grauato, ſeu eius culpa, & dolo periiſſe, non imputantur in detractiones, deciſ. 320. numer. 10.

Consvmptae cenſentur, dum hæres grauatus alienauit, exegit credita, & non fecit inuentarium, deciſ. 343. num. 17. & deciſ. 438. num. 2.

Et illiquidę remanent ex alijs bonis peruentis ad manus hæredum grauatorum, deciſ. 363. num. 17.

Ex mobilibus, iocalibus, & aſſignatione bonorum quando non præſumantur, deciſ. 250. num. 10.

Præſumuntur ex aſſignatione, & alienatione bonorum fideicommiſſi, deciſ. 240. num. 9.

Seu inſubſiſtentes non poſſunt iterum fieri, ſeu prætendi in diminutionem fideicommiſſi deciſ. 438. num. 1.

Seu non competentes ſuſtinere non poſſunt ſubſequutam alienationem rei fideicommiſſariæ, deciſ. 347. num. 1.

Vel adeo illiquidæ remanent ex alienationibus, vt non retardent immiſſionem fideicommiſſario, deciſ. 292. num. 16. & deciſ. 363. num. 13. & 14.

Consvmptas fuiſſe probare debet fideicommiſſarius quando agit contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam particularem á grauato, deciſ. 250. num. 11. deciſ. 438. num. 3.

Secus autem quando agit contra grauatum ſeu eius hæredem vniuerſalem, ibidem num. 4. & deciſ. 240. num. 10.

Debentvr pro ſumma, quæ iuſtificatur ſoluta, & non vltra, deciſ. 347. num. 2.

Illiqvidae redduntur ex alienatione ſtabiliũ, & occupatione mobilium, deciſ. 341. num. 12.

Redduntur ex fructibus perceptis lite pendente, & ſic non retardant immiſſionem, deciſ. 240. num. 11.

Impedivnt immiſſionem fideicommiſſario, deciſ. 207. num. 1.

Magnas inueriſimile eſt quod grauatus ſibi bonificari non obtinuerit, dum curauit minimas ſibi accepto ferri, deciſ. 347. num. 4.

Non fiunt ex fideicommiſſo particulari, niſi deficientibus alijs bonis, deciſ. 348. num. 2.

Non minuuntur ob cenſus extinctos ab hærede grauato, qui reinueſtiuit illorum pretium, deciſ. 320. num. 12.

Possibiles, probabiles, & coloratæ etiam ſufficiunt ne fideicommiſſarius dicatur legitimus contradictor ad impediendam poſſeſſionem hæredis, deciſ. 310. num. 14.

Pro quibus tot bona aſſignata fuerunt grauato non dant amplius retentionem, deciſ. 240. numer. 6.

Qvando competunt grauato, tunc non releuat fideicommiſſum, deciſ. 282. num. 3.

Competunt hæredi, tunc ceſſat ſeu ſuſpenditur facultas fideicommiſſarij de ingrediendo poſſeſſionem bonorum fideicommiſſi propria authoritate ex clauſula *omni meliori modo*, deciſ. 310. num. 10.

Qvantitativae reddunt incertas alias quotatiuas, & proinde impediunt immiſſionem etiã pro indiuiſo, deciſ. 392. num. 8.

Satisfactas præſumuntur, quando hæres grauatus non fecit inuentarium, & bona alienauit, deciſ. 420. num. 11. amplia vt num. 12.

Vel ſaltem illiquidæ dicuntur ex fructibus perceptis lite pendente adeout impedire nequeant immiſſionem, deciſ. 343. num. 20. & deciſ. 363. num. 13. & 15.

Vnde probentur, deciſ. 438. num. 11.

Semel factæ iterum fieri non debent, deciſ. 240. numer. 7.

Sententia, quæ enumerat ſolum detractiones,

ſeu

ſeu creditum grauati non dicitur conſideraſſe, ſeu bonificaſſe illius debitum erga fideicommiſſum, deciſ.347.num.12.

DETRACTIONVM.

Praetextu non retardatur immiſſio ad certa bona, dum reus poteſt de eiſdem detractionibus ſatisfieri in alijs bonis fideicommiſſi, quæ poſſidet, deciſ.292.num.15.

Residuum compenſatur cum fructibus perceptis à die motæ litis, & cum mobilibus prætioſis, & creditis, dec. 240. num.8.

DEVOLVTIO

Beneficii non habet locum, quando vacatio conſumitur per collationem ordinarij, deciſ. 34. num.36.

Non impeditur, ſeu ceſſat vacatione nulla ibidem num.39.

Petita ob finem inueſtitorum ceſſat, ſi probetur illorum ſuperexiſtentia, deciſ. 371. numer. 4.

Qvando non eſt vndique clara non poteſt Dominus directus capere poſſeſſionem rei emphiteuticæ propria authoritate, deciſ. 218. num. 15.

Vnde probetur, deciſ.375.num.6.

DEVOLVTIONE

Seqvuta bona emphyteutica reuertuntur ad Dominum directum, deciſ.375.num.1.

Poſſeſſio ciuilis trahit ad ſe naturalem per viam iudicialis aſſociationis, ſeu remedio manutentionis, deciſ.423.num.2.& 3.

DICTIO

Aliorvm eſt repetitiua ſimilium, deciſ. 221. num. 6.

Alterivs eſt implicatiua ſimilium, deciſ. 378 num. 14.

Circiter excludit certam quantitatem, & operatur, vt quantitas expreſſa augeri poſſit in modico, deciſ.182.num.20.

Eſt nota incertitudinis, & ambiguitatis, dec.462. num.9.

Admittit aliqualem diminutionem quantitatis expreſſæ regulandam arbitrio iudicis, iuxta ſubiectam materiam, ibid. num.10.

Cvm, fortius inducit continuationem ſermonis, & coniunctionem eorum, quæ in eodem oratione copulantur, dec.172. n.13.

Dicta limitat diſpoſitionem ad ſupra diſpoſita, & impedit extenſionem, dec.176. n.15.

Dictis eſt relatiua, & refertur ad omnes ſpecies in præcedentibus comprehenſas, deciſ. 113. num.11.

Dictis, & dicta, ſunt dictiones repetitiuæ, & reſtringunt fideicommiſſum ad perſonas ſupranominatas, dec. 199.num.22.

Dictorvm, eſt relatiua ad ea, de quibus ſupra fuit facta mentio, dec.352.nu.14.

Sonans in pluralitatem requirit verificationem in omnibus, ſeu pluribus, ſecus autem in vno, deciſ.123. num. 16.

Dvmtaxat importat reſtrictionem, & limitationem, ideoque non poteſt inducere potentiorem, & ampliorem ſignificatum, deciſ. 337. num. 6. & 7.

Eivs, ſimpliciter prolata non inducit perſonalitatem, nec excludit hæredes, ſed ſtat pro maiori demonſtratione perſonæ cum qua ſtipulatur conuentio, deciſ. 422. num.4.

Eorvm ſimpliciter prolata non inducit perſonalitatem, nec excludit hæredes, ſed ſtat pro maiori demonſtratione perſonæ cum qua ſtipulatur conuentio, ibid. num.5

Et, inter orationes principaliter copulatas non habet vim copulæ, ſed potius dictionis continuatiuæ, deciſ. 199. num.21.

Alia vide in verb. *Copula*, &

Etiam, interpretatur pro copulatiua, &, ne ſequatur intellectus alienus à voluntate teſtatoris, dec.402.num.14.

Iuncta dictioni, &, auget diſpoſitionem, deciſ.159.num.17.

Stat ampliatiuè, non reſtrictiuè, aut coniunctiuè, dec.239.num.13.

Etiamdio poſita inter genus, & ſpeciem eo minus reſtringit genus præcedens, deciſ.591.numer. 10.

Ex, ſignificat principium, & originem perſonę, cui fuit adiecta, dec. 337.num.9.

In circa non ſemper extenditur ad modicum, ſed etiam ad tempus trium, vel quatuor annorum arbitrio iudicis ſecundum ſubiectam materiam, dec.205. num.26.

In perpetvvm intelligi debet iuxta ſubiectam materiam, dec. 423.num.5.

Reddit emphyteuſim eccleſiaſticam tranſitoriam ad quoſcunque hæredes, deciſ. 218. num. 4.

In solidvm excludit reſolutionem in ſingularitates, dec.123. num.20.

Ipse, ſimpliciter prolata non inducit perſonalitatem, nec excludit hæredes, ſed ſtat pro maiori demonſtratione perſonę cum qua ſtipulatur conuentio, dec.422.n.5.

Item, per quam incipiunt capitula orationis non tollit, quin eadem determinatio fiat in omnibus Capitulis, quæ reguntur eodem verbo, dec.382.num.7.

Necnon connectit ſequentia antecedentibus cum ſuis qualitatibus, deciſ.172. n.12.

Omnimoda tribuit facultatem totalem, & plenariam, deciſ.104.num.11.

Però non corrigit, ſed modificat, ſeu limitat retentis iiſdem terminis, dec.69. n.13.

Plenè, operatur omnimodam confirmationem, ac ſi teſtamentum in qualibet parte fuiſſet approbatum, deciſ.146.num.6.

Praetensvm tendit potius ad negandum, quam ad approbandum, deciſ.208.num.17.

Qvoddam excludit approbationem, deciſ. 208. num.16.

Qvomodolibet eſt vniuerſalis, & quoſcumque caſus, omnemque modum includit, deciſ.164 num.6.

Qvovero eſt aduerſatiua, dec.199. num.15.

Operatur vnitatem orationis, & vt vna qualitas expreſſa in vno ex copulatis cenſeatur repetita in alio, ibid.num.16.

Semper, & quandocunque important temporis infinitatem, & excludunt omnem præſcriptionem, deciſ.58. num.2.

Sev ſtat expoſitiuè pro, ideſt, deciſ.28. n.25.

Signanter implicat comprehenſionem aliorum, nec ſtat reſtrictiuè, ſed demonſtratiuè, deciſ.136. num.13.

Svorvm, reſtringit donationem ad tempus præſens, ſeu bona tunc poſſeſſa, deciſ. 352. numer. 3.
Tam, & quam, iuxta ſubiectam materiam ſumuntur etiam alternatiuè, ſeu ſeparatiuè, deciſ.403.num.6.
Vbicvnqve comprehendit omnia loca, deciſ. 169. num.23.
Vsqve, importat terminum ſummæ ad quem diſtributio fieri debeat, deciſ. 370. num.1.
Vti ſtat declaratiuè, deciſ.159. num.16.
Vt svpra an inducat repetitionem maſculinitatis ex maſculo in ſubſtitutione ſequenti, deciſ. 283. num.2.
Non congruit repetitioni alicuius qualitatis in alia ſubſtitutione, vbi concurrit diuerſitas perſonarum, rationis & graduum, ibid. num.5.
Quando referatur tantummodo ad modũ, & ordinem ſuccedendi relatum in ſubſtitutionibus antecedentibus, ibid. nu.6.

DICTIONES

Contrarivm innuentes non admittuntur, quando conſtat de voluntate teſtatoris, deciſ.253. num. 10.

D I E S

Certa quando præcedit, conſtituit in mora, abſque interpellatione, licet ſubſequatur incertitudo ad arbitrium creditoris, deciſ. 26. num. 7.
Incerta continetur ſub promiſſione, quod aliquis ratificabit, quando peruenerit ad legitimam ætatem, ibid.num.9.
Qvando adiicitur promiſſioni, non conſtituit quem in mora abſque interpellatione, ibid. num. 8. & 10.
Termini in reproductione diſdictæ, & in materia odioſa non computatur in termino, deciſ.403.num.11.

DIFFAMATIO

Negativa diffamationis non poteſt coarctari dum concurrunt contra diffamatum inquiſitio, carceratio, depoſitiones teſtium, & ſententia, deciſ.73. num.3.& 5.
Non tollitur ex ſententia abſolutoria, quæ non non fuit lata ex capite innocentiæ, ſed ex defectu probationis deciſ. 73. num.13. & deciſ.94. num.4.& 5.
Amplia quando ſententia ab obſeruatione iudicij fuit lata cum obligatione de ſtando iuri, & ſe repreſentando nouis ſuperuenientibus indicijs, dec.311.num.6.
Amplia quando præceſſerunt querela, carceratio depoſitiones teſtium, & præcepta pœnalia acceptata ab abſoluto, ibid. num.7.
Praesvmitvr ex inquiſitione, & captura, deciſ. 73.num.10.
Probatvr ex inquiſitione carceratione, & ſententia ſuper aliquo delicto, deciſ.94. n.1.
Qvae oritur ex depoſitione plurium teſtium, & confeſſione extraiudiciali inquiſiti præualet probationi contrariæ, quæ fieri vellet, deciſ.73.num.12.
Si non eſt nota delicti, eſt nota impedimenti ob ſcandalum, quod inquiſitus præbiturus eſſet ſi haberet beneficium. ibid. nu.11.
Svfficit ad excludendum a beneficio acquirendo ſecus à quæſito, ibidem num.6.dec.94. num.2. & 3.& dec.311. n.8.

DIFFAMATVS

Beneficivm in concurſu aliorum non adiucatur diffamato, deciſ.73.num.1.
Postponitvr alijs in concurſu ad beneficium, licet habeat alia requiſita, deciſ. 94. num.6. & 7.
Repellitvr etiamſi nullum defectum pateretur, dec. 311. num.9.
Quia alias ſi beneficium aſſequeretur, præbiturus eſſet ſcandalum in populo, deciſ.94. num. 8.

DIFFICVLTAS

Exactionis non impedit acquiſitionem iuris, deciſ.95. num.12.

DIFFORMITAS

Svbstitvtionvm arguitur ex difformi modo loquendi, deciſ.176.num.17.

D I G N I O R

Dicitvr ætate grauior, deciſ.25.num.2.
Approbatus in exercitio curæ animarum, ibidem num.4.
Qui habuit licentiam audiendi confeſſiones, & exercuit curam animarum, dec.13. num. 5.
Sacerdos antiquior, ibid. num.3.
Præſertim ſi eſt approbatus ad curam animarum, ibid.num.4.
Verſatus in Philoſophia, & Theologia, pauper, nobilis, & prælectus in concurſu, deciſ.4.num.1.
Subdiaconus ſimplici clerico, ibid. nu.6.
Non dicitur, nec perneceſſe præfertur in aſſequutione Parochialis, qui eſt magis doctus, dec.311. n.3. & datur ratio num.4.
Praefertvr in beneficijs Diœceſis Calaguritanæ ex motu proprio Clemens VIII. dec. 13. num.3. & deciſ. 25.n.1.
Qvando apparet iunior ex alijs qualitatibus, tunc ætas maior non attenditur, deciſ.4.numer.4.

DIGNITAS

Collationes facta per Ordinarium præuio cõcurſu oſtendunt, quod beneficium non ſit dignitas Eccleſiæ Collegiatæ, deciſ. 469. numer. 16.
Incompatibilis eſt cum Canonicatu in eodem Eccleſia, deciſ.54.num.1.
Non inducitur per abuſiuam, & ſimplicem nuncupationem Abbatis deficientibus effectibus dignitatis, & ſignanter adminiſtratione iuriſdictionali, & communi reputatione, deciſ.469.num.15.
Residentiam eſt incompatibilis cum canonicatu ſimili in eadem Eccleſia, deciſ.33.nu.3.
Perſonalem requirit ex diſpoſitione Concilij Tridentini, dec.154. num.1.
Vacare deinde non poteſt per reſignationem, quæ iam vacauit per aſſequutionem incompatibilis. ibid.num.3.
Vacat ipſo iure per aſſequutionem Canonicatus incompatibilis, ibid. numer. 2.

DIGRESSVS

Ad plvres gradus ſubſtitutionum eſt coniectura valida ad arguendam reciprocam de linea ad lineam, dec.433. num.22.

Ite m

Item ad inducendam vocationem filiorum poſitorum in conditione, dec.223. nu.6.

Certius ad fauorem deſcendentium à teſtatore, ibid.num.7.

DILAPIDATIO

Non eſt veriſimilis in capitulo inſigni, d.74.n.20

Probari debet concludenter, dec.267.n.4.

Sev delictum excluditur ſententia abſolutoria, ibidem num. 6.

Timor dilapidationis, niſi concurrat, prohibita eſt ſequeſtratio in prophanis, dec.74. n.19.

DILATIO

Cvivs non fuit hābita ratio in æſtimatione non auget valorem, dec.53.num.16.

Data ad probandum cenſetur reuocata per ſubſequentem reiterationem terminorum, deciſ.18.num.2.

Amplia quod eo minus opponi poteſt cōtra ſententiam quando in ſecunda inſtantia, quis habuit congruas dilationes, & non probauit, ibidem num.5.

Gratis conceſſa diminuit pretium conuentum deciſ.53.num.17.

Non ſuffragatur quando conceditur cum certa lege, quæ non fuit ſeruata, dec.266.n.10.

Petita per reos, qui neglexerunt per annum præſentare literas remiſſoriales, non eſt concedenda, ſed capienda reſolutio, d. 321.n.7.

Prodvctionis nihil obeſt, quando procedit ex ignorantia Notarij rogati de inſtrumento, deciſ.68.num.27.

Renvnciasse cenſetur dilationi ad probandum qui citatus ad ſententiam de illa non oppoſuit, dec.18. num.4.

Solvendi ſortem correſpectiua ad fructus ceſſat dum apparet illos non deberi, dec.431. nu.7, & deciſ.453.num.1.

Et tunc ſors debet ſolui abſque alia mora, deciſ.431.num.8.

Tribvi non poteſt ab hærede grauato in præiudicium fideicommiſſariorum, dec.53. nu.15.

DILECTIO

Æqvalis infertur ab vna ad aliam ſubſtitutionem, deciſ.355.num.12.

Erga nepotes, quæ conſideratur in fideicommiſſo aſcendentis, non ſic ponderatur in diſpoſitione tranſuerſalis, dec.3. num.8.

DILECTI

Æqvaliter in fideicommiſſo vniuerſali cenſentur ſimiliter dilecti in particulari indefinitè conſtituto ad fauorem proximiorum, deciſ.355.num.10.

In inſtitutione cenſentur ſimiliter dilecti in ſubſtitutione, dec.406n.10.

DILIGENTIA

Damnosa eſſe non debet, dec.393.nu.2.

Exactissima licet non exprimatur in ſuperlatiuo, requiritur in contractu tendente ad vtilitatem alterius, dec.20.num. 14.

Non requiritur in contractu tendente ad vtilitatem vtriuſque licet exprimatur in ſuperlatiuo, ibid.num.15.

Non tenetur ad caſum fortuitum ille à quo fuit adhibita omnis diligentia, ibid. num.5.

PER DILIGENTIAS

Sev affixionem, quando proceditur, non requiritur intimatio perſonalis, dec.98. num.4.

DIMISSIO

Facta cum aliqua præſeruatiua non præiudicat iuri præſeruato, dec.49. num.7.

DIOECESIS

Sitvatio intra limites ſuæ diœceſis probatur antiquis, & modernis confeſſionibus prætendentium exemptionem, dec.338.n.4.

Alia vide in verb. *Situatio*.

DIOECESES

Terminandi, & diuidendi facultas competit dumtaxat ſupremæ autthoritati Summi Pontificis, deciſ.337.num.13.

DISCRETIVA

Argvmentvm diſcretiuæ, quando intret, deciſ. 15. num.27.

Conventio ſuper gabellis arguit illas ſub præcedenti expreſſione generali non contineri, dec. 55.num.3.

Dispositio per fideicommiſſariam in aliquibus caſibus arguit teſtatorem voluiſſe in alijs diſponere per vulgarem, dec.110.num.11.

Infert diuerſitatem voluntatis, deciſ. 176. numer.18.

Modvs diſcretiuus loquendi dilucidat dubium voluntatem diſponentis, dec.328, num. 12.

Non ponderatur, vel admodum eneruatur, quando adeſt in ſubſtitutione diuerſa, & reſpicit perſonas diuerſas, deciſ. 406. num. 8. amplia, vt num. 9.

Stipvlatio arguit animum acceptandi donationem pro filijs, vti filijs, deciſ.203.num.6.

Svbscriptionem non alterat, quin ſimplex ſubſcriptio facta primo loco non ſit perfecta, & approbet omnia contēta in ſcriptura ſubſcripta, deciſ.350.num.38.

DISDICTA

Forma certa non eſt determinata pro diſdicta, ſed fieri poteſt quibuſcunque verbis aptis ad oſtendendam voluntatem debitoris, dec.238. num.8.& dec.242.nu.3.

Non facta non poteſt peti ſors cenſus, dec.189, num.14.

Qvando non probatur, tunc locatio præſumitur continuata ſub iiſdem penſionibus, quando fuit facta cum pacto continuationis, donec fuerit diſdicta, deciſ.279.num.1.

Sev interpellatio non releuat, nec conſtituit creditorem cenſus in mora, niſi intra bimeſtre fiat depoſitum. dec.238.nu.9.

Societatis Officij, vide *Societas Officij*.

DISDICTÆ

Interpellatio ad recipiendam ſortem cenſus fieri debet intra duos menſes à die diſdictæ, dec.242. num.1.

Habet vim nouæ diſdictæ, ibidem num.2.

Obligatio extinguendi cenſum facta inter alios quam creditorem, & debitorem non ſupplet vicem diſdictæ, dec.189. num.8.

DISMEMBRATIO

Aliqvorvm fructuum nihil commune habet cum vnione plenaria, dec.377. n.10.

DISPENSATIO

Conceditvr facilius, quando ſe conformat diſpoſitioni iuris, dec.198.num.9.

Extensio non admittitur in diſpenſationibus odioſis, & alteri præiudicialibus, ſed fit ſtricta interpretatio, dec.270. num.11.

Ope-

Operatur ex nunc non ex tunc imo poſt datum nouum conſenſum ob nimiam reſiſtentiam iuris prohibentis matrimonium inter affines, deciſ.367.num.18.

Amplia quod talis diſpenſatio tollens impedimentum matrimonij, eo minus retrotrahitur ad diem Capitulorum in præiudicium tertij, ibidem num.15.

Subreptitia non ſuffragatur, deciſ.198. num.5.

DISPOSITIO

Conditionalis corruit deficiente conditione, deciſ.121.num. 14.

Remanet nullius momenti, quando illius ordo præpoſteratur, deciſ.138. num.5.

Vt euaneſcat, ſufficit conditionem ſemel impleri etiam per modicum tempus, ibidem num.20. & 21.

Determinata pariformiter non debet quoad vnum interpretari difformiter ab alijs, deciſ. 328. num.9.

Discretiva, vide *Diſcretiua*.

Facultas diſponendi, vide *Facultas*.

Fiduciaria excluditur obſeruantia contraria, deciſ.51. num.17.

Generalis præſertim qualificata ad bona teſtatoris non comprehendit bona hæredis, deciſ. 378. num.16.

Inutilis, & eluſoria reddi non debet, deciſ.370. num. 4.

Libera pro Capitali, & fructibus reſeruata in attergatione patentium probat dominium locorum montium, deciſ.65.num.8.

Limitata ad certas perſonas non extenditur ad diuerſas, deciſ.364. num.10.

Non infertur ex voluntate diſponendi, deciſ. 300. num. 13.

Nova non inducitur ex verbis conſequutiuè adiectis eidem depoſitioni, quæ denotant ordinem ſuccedendi per prius, & poſterius, deciſ.121. num.5.

Posita in diuerſa oratione quando recipiat perfectionem à verbis diſpoſitionis præcedentis, deciſ.199.num.13.

Prima ſi recipit perfectionem à ſecunda, tunc iſta ſubiacet qualitatibus, & conditionibus primæ, deciſ. 71. num.7.

Qualificata non ſuffragatur, niſi probatis illius qualitatibus, deciſ.364. num.9.

Si mandet diſtribui certam, & taxatam ſummam cuilibet pauperi conſanguineo, attamen ſumma poteſt augeri, ſi vnus tantum compareat, & omnes fructus debeant ad hunc effectum erogari, deciſ.370.num.3.

Vxoris facta intuitu ſecundi viri reducitur ad æqualitatem cum filijs primi matrimonij, deciſ.52.num.9.

Facta intuitu ſecundi viri habetur, ac ſi fuiſſet nominatim in eum directa, ibidem num. 8.

Facta intuitu ſecundi viri arguitur ex verbis depoſitionis, ibidem num. 11.

Vtrum tendat ad fauorem ſecundi viri eſt materia coniecturalis, & difficilis probationis, ibidem num.16.

Et ad hunc effectum coniecturæ inſimul conſiderantur, & adminiculantur, ibidem num.22.

Non tamen reſultat ex ſola præſumptione quam Rota, vti nimis vagam non attendit, ibid. num. 10.

DISPOSITIONEM

Testamentum ordinatum ad euitandam diſpoſitionem legis nullius eſt roboris, dec.52.n.17.

Testes eſſe debent omnino conteſtes ad inducendam nouam diſpoſitionem reuocatoriam præcedentis, deciſ.51.num.16.

Vxoris ad euertendam ſufficit contemplatio ſecundi viri licet comodum referatur in alteram, deciſ.52.num.20.

Factam fuiſſe contemplatione ſecundi viri arguitur ex diuerſis cautelis, & declarationibus emiſſis ad eius fauorem in eodem depoſitione, ibidem num.13.

Factam fuiſſe potius contemplatione ſecundi viri quam aliorum infertur ex eo quod inſtituit filios naſcituros, ibidem num.12.

Factam fuiſſe ad vtilitatem viri arguitur, quando marito non prohibuit vſumfructum bonorum communibus filijs relictorum, ibidem num. 14.

Non fuiſſe factam contemplatione ſecundi viri arguitur ex eo quod vxor ab eo diuerterat, & non erat erga illum benè affecta, ibidem num. 19.

DISPOSITIONIS

Beneficio non eſt priuandus ille, cui verba, & requiſita diſpoſitionis coueniunt, d.391. n. 5.

Conditio, ſeu modus quando dicatur innotuiſſe Pontifici concedenti diſpenſationi, deciſ. 289. num.6.

Declaratio non autem ſubſtantia probatur teſtibus ſingularibus, deciſ.51. num.15.

Ex verbis arguitur vxorem diſpoſuiſſe contemplatione ſecundi viri, deciſ.52. num.11.

Iudicium adæquatum formari debet non ex parte diſpoſitionis ſolum, ſed tota lege perſpecta, deciſ.370. num.2.

DISTANTIA

Loci non excludit ordinem recurrendi ad iudices laicos, qui potuit præcedenter dari per litteras, deciſ.5. num.5.

DISTRIBVTIONES

Archidiacono, an & quæ debeantur, vide *Archidiaconus*.

Consuetudini deferendum eſt circa diſtributiones, deciſ.361.num.8.

Controverti non poſſunt ſub prætextu, quod petens illas ſufficientem expreſſionem non fecerit in ſua prouiſione, de cuius executione, ſeu validitate non agitur, ibidem num. 13.

Cuius naturæ fuerint declaratur ex conſuetudine Eccleſiæ, deciſ.96.num.28.

Dignitatibus deberi ſupponit Concilium Tridentinum dum mandat tertiam partem fructuum conuerti in diſtributiones, deciſ. 361. num 5.

Quas lucrantur etiam non intereſſentes diuinis ſuccedunt loco præbendæ, deciſ.95. num.27

Quotidianae dicuntur etiam minutæ, & debentur interuenientibus actu, ibid.n.14.& 18.

Non veniunt appellatione fructuum beneficii, cuius contemplatione non debentur, ſed ratione laboris, ibid. num.20.

Sv Fructus qui certo anni tempore diſtribuuntur, non debentur ratione diurni laboris, ſed beneficij, ibidem num. 21.

DISTRIBVTIONIS

Frvctvs qui reponuntur in maſſa groſſa, ſeu communi non debentur ratione diurni ſeruitij, ſed ſolius reſidentiæ de tempore diſtributionis ſeu exactionis, deciſ. 95. num. 15. & 19.

DISTRIBVTIONVM

Qvotidianarvm appellatione poſſunt etiam venire fructus maſſæ Collegialis, ibidem nu. 16.

DE DISTRICTV

Esse aliquem locum non probatur fide extraiudiciali, deciſ. 123. num. 2.

DIVERSA

Et non expreſſa non veniunt ſub gratia, deciſ. 270. num. 10.

EX DIVERSIS

Non fit illatio, deciſ. 28. numer. 38. deciſ. 342. num. 9. deciſ. 363. num. 19. deciſ. 375. nu. 20. deciſ. 392. num. 5. deciſ. 436. num. 18. & deciſ. 464. num. 15.

DIVERSITAS

Atramenti, Caracteris, numerationis abacalis, & papyri excludit legalitatem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 2. & tribus ſeqq.

Poteſt aliquando concurrere cum inſtrumento, ibidem num. 19. declara vt nu. ſeqq.

Bonorvm arguitur ex diuerſitate confinium, & locorum, deciſ. 204. num. 1.

Arguitur ex diuerſitate confinium, & demonſtrationum, deciſ. 218. num. 12.

Arguitur ex diuerſitate demonſtrationis columbarij menſuræ, & aliarum qualitatum, deciſ. 359. num. 20.

Vnde excludatur, deciſ. 108. num. 6.

Cognominis inter inueſtitum, & eos qui prætendunt deſcendere ab illo, infert diuerſitatem, ſeu non probationem deſcendentiæ, deciſ. 330. num. 16.

Et vide in verb. *Cognomen.*

Partitarvm arguitur ex diſcordia inter illas, deciſ. 347. num. 18.

Ex confeſſione, ibidem num. 19.

Sv pluralitas debet iuſtificari, dec. 331. num. 4.

DIVES

Et habens aliud beneficium in eadem Eccleſia poſtponitur pauperi, qnamuis habenti aliam Capellaniam, quæ non probatur congruæ ſubſtentationis, deciſ. 4. num. 7.

DIVINATIONES

Non admittuntur in interpretandis voluntatibus teſtatorum, deciſ. 15. num. 30.

Præſertim ad effectum mutandi diſpoſitiones, ibidem num. 31.

Vel quando aliàs ſequeretur abſurdum, ibidem num. 32.

DIVIDENTES

Assertio diuidentium quod erant hæredes fideicommittentis quando reſoluatur in demonſtrationem, nec inducat diſpoſitionem quod bona pro indiuiſo relicta cadant ſub fideicommiſſo, deciſ. 429. num. 7.

Remittere poſſunt fideicommiſſum ad inuicem deciſ. 192. num. 4.

DIVISIO

Bonorvm vti hæreditariorum cum mentione quod diuidentes erant hæredes defuncti probat bona fuiſſe hæreditaria, deciſ. 197. num. 16.

Facta ſine mentione fideicommiſſi non inducit renunciationem fideicommiſſi conditionalis, deciſ. 222. num. 7.

Amplia etiamſi in diuiſione adeſſent clauſula *ad habendum*, & ſimiles, ibidem num. 9.

Facvltas diuidendi bona data procuratori, prout ſibi videbitur, intelligitur de modo, & forma, quæ congruat diuiſioni, & voluntati mandantis, deciſ. 197. num. 12.

Inita inter grauatos cum accurata deſcriptione bonorum, & cum interuentu iudicis ſupplet defectum inuentarij, deciſ. 320. num. 8. & 9.

Ivrispatronatvs, ſeu eius vocum, vnde comprobetur, deciſ. 281. num. 27.

Pactvm diuidendi bona, quæ reperirentur ſeruari debet repertis bonis, deciſ. 219. num. 4.

Probat bona fuiſſe teſtatoris, deciſ. 192. num. 2.

Inter diuidentes poſſeſsionem bonorum vnicuique aſſignatorum, deciſ. 128. num. 5.

Statum hæreditatis contra hæredes diuidentis, deciſ. 410. num. 1.

Probatvr coniecturis inter Fratres, deciſ. 128. numer. 12.

Ex quibus actibus probetur, ibidem nu. 11.

Sv calculus deſumptus ex ſtatu vel tenore diuiſionis probat contra diuidentem, & habentem ab eo cauſam, deciſ. 199. num. 7.

Svpponit communionem præcedentem, deciſ. 410. num. 2.

DIVISIONE

Clavsvla conſtituti appoſita in diuiſione transfert veram poſſeſſionem quamuis translatio fiat per modum fictum, deciſ. 128. num. 6.

Confessio emiſſa in diuiſione probat nedum contra diuidentes, ſed contra habentes cauſam ab eis, deciſ. 197. num. 17.

Inaeqvalitas modica non attenditur in diuiſione plurium bonorum, deciſ. 441. num. 1.

Nec probatur peritia informiter facta lite pendente, ibidem num. 2.

Praeservatio fideicommiſſorum in diuiſione, quando non concludat aliqua bona eſſe ſubiecta fideicommiſſo, deciſ. 429. num. 8.

Procvratores non poſſunt in diuiſione remittere fideicommiſſum, dum non habent facultatem remittendi, deciſ. 197. num. 5.

DIVISIONIS

Approbatio diuiſionis factæ per procuratores cenſetur reſtricta ad ea, quæ validè fuerunt geſta, deciſ. 192. num. 14.

Exeqvvtio plenaria probatur etiam præſumptionionibus, & coniecturis, deciſ. 410. num. 4.

Forma non eſt inſpicienda in diuiſione facta per procuratores, ſed forma mandati, deciſ. 197. numer. 6.

DOCTIOR

Inqvisitvs, & carceratus ob crimina grauia poſtponendus eſt minus docto in aſſequutione Parochialis, deciſ. 311. num. 5.

Non dicitur perneceſſe dignior, & præferendus in aſſequutione parochialis, ibidem num. 3. & datur ratio, num. 4.

DOCTOR

Perfvnctorie aliquid tangens non attenditur, ſi deinde contrarium plenè conſuluit, deciſ. 330. numer. 7.

DO-

Digitized by Google

DOCTORES IN CONSILIIS

Bvccafer. *conſ.* 41. *num.* 4. declaratur, deciſ. 314. numer. 14.

Decian. *conſ.* 99. *num.* 24. *lib.* 5. reprobatur, deciſ. 124. num. 3.

Dec. *conſ.* 253. reprobatur, deciſ. 124. num. 3.

Gabr. *conſ.* 85. *num.* 14. *lib.* 1. declaratur, deciſ. 31. n. 29. *conſ.* 117. *lib.* 1. declaratur dec. 81. nu. 12.

Mandel. Alb. *conſ.* 73. *ſub num.* 6. reprobatur, deciſ. 378. num. 19.

Oldrad. *conſ.* 21. quando procedat, deciſ. 344. numer. 14.

Peregr. *conſ.* 26. *ſub num.* 17. *lib.* 1. declaratur, deciſ. 205. num. 4. & 7.

Rvin. *conſ.* 147. *ſub num.* 15. *lib.* 2. declaratur, deciſ. 142. num. 14.

Spad. *conſ.* 2. *lib.* 3. declaratur, deciſ. 432. num. 11.

DOCTORES IN TRACTATIBVS, ET CONTROVERSIIS

Æneas de Falcon. *de reſeru. quaſt.* 3. *num.* 15. declaratur, deciſ. 169. num. 18.

Ciarlin. *controu.* 131. *num.* 8. *& ſeqq.* in quibus terminis procedat, deciſ. 184. num. 4.

Covar. *pract. quaſt. cap.* 38. *num.* 13. declaratur, deciſ. 31. num. 30.

Gratian. *diſcept.* 676. *num.* 5. *& deciſ.* 159. *nu.* 7. reijcitur, deciſ. 134. num. 23.

Lotter. *de re benef. lib.* 2. *quaſt.* 10. *num.* 98. *& ſeqq.* declaratur, & reſpectiuè reprobatur, deciſ. 383. num. 17.

Mantic. *de tacit. libr.* 22. *tit.* 18. *num.* 39. *&* 40. declaratur, deciſ. 31. num. 28.

Peregr. *de fideicom. art.* 51. *num.* 59. reprobatur, deciſ. 31. num. 24. 25. & 34.

Vivian. *de Iurepatr. lib.* 14. *cap.* 1. *ſub num.* 113. declaratur, deciſ. 383. num. 16.

DOLI

Svspicionem augent clauſulæ inſolitæ pro maiori validitate actus alioquin ſuſpecti, deciſ. 51. numer. 28.

DOLO DOLOSVS

Dolo petitur, quod ſtatim eſt reſtituendum, deciſ. 463. num. 11.

Dolosvs adminiſtrator, vide *Adminiſtrator*.

DOLVS

Et culpa ceſſat, quando ad tranſportandas merces miſſus fuit mulus fortis, & mulio expertus, qui iuit per viam ſolitam, deciſ. 20. num. 6.

Haeredis qui omiſit deſcribere bona in inuentario probari debet concludenter, deciſ. 83. numer. 34.

Non probatur iuſtificationibus æquiuocis, deciſ. 35. num. 15.

Probari debet concludenter, deciſ. 462. num. 15.

Proprivs nemini opitulatur, deciſ. 34. num. 42.

Vel culpa non præſumitur in caſu fortuito, deciſ. 20. num. 3.

DOMICILIVM

Contrahitvr in inſtanti, & abſque lapſu alicuius temporis quando quis declarat velle habitare in certo loco, deciſ. 324. num. 10.

Originis non amittit, qui alibi habitat, deciſ. 193. num. 9.

DOMINIVM

Ad dominium directum, quæ pertineant, deciſ. 439. num. 10.

Alicvivs probatur, ex declarationibus emptoris quod ipſe nudum nomen habebat in emptione, deciſ. 65. num. 7.

Exceptio Dominij, vide *Exceptio*.

Ex Dominio præterito teſtatoris quando non infertur ad Dominium de tempore obitus longè poſtea ſequuti, deciſ. 457. num. 5.

Insignia aliquo modo probant Dominium, deciſ. 28. num. 31.

Locorvm montium probatur attergatione patentium cum libera diſpoſitione pro capitali, & fructibus, deciſ. 65. num. 8. dec. 96. num. 16.

Rei venditæ non dicitur ſpectare ad patrem ex conſenſu per ipſum præſtito ad cautelam venditioni factæ per filium, deciſ. 82. num. 12.

Venditor, qui reſeruauit dominium rei venditæ vſque ad totalem ſatisfactionem præfertur ſuper ipſa re creditoribus emptoris, deciſ. 465. num. 3.

DOMINI

Consensvs præſumptus Domini directi regulatur ad formam conceſſionum præcedentium, deciſ. 375. num. 23.

DOMINIS

Absentibvs, & ignorantibus præiudicare non poſſunt coloni, deciſ. 275. num. 9.

DOMINO

Directo ad quem bona reuertuntur ex pacto inueſtituræ non præiudicat diſpoſitio facta ab emphyteuta, deciſ. 423. num. 19.

Et poſſeſſori retardari non debet ſolutio penſionum, deciſ. 107. num. 2.

Ivdicivm poſt mortem principalis continuari nequit cum Domino ſolius inſtantiæ, deciſ. 366. num. 10.

DOMINVS

Directvs non poteſt propria authoritate capere poſſeſſionem rei emphyteuticæ ob lineam finitam, deciſ. 218. num. 14.

Præſertim quando deuolutio non eſt vndique clara, ibidem num. 15.

Non tenetur probare deficientiam lineæ, quando agit contra incapacem emphyteuſis, deciſ. 439. num. 4.

Et quando non probatur inueſtitum habuiſſe filios, ibidem num. 5.

Quando noluit aliquem recognoſcere in emphyteutam, ſufficit oblatio verbalis canonum, & laudemiorum, deciſ. 140. num. 9.

Litis totius non ſolius inſtantiæ efficitur procurator conſtitutus cum clauſula *releuans, &c.* deciſ. 366. num. 12.

Non efficitur, qui erat Dominus alicuius inſtantiæ iam terminatæ, ibidem num. 9.

DOMORVM

Frvctvs calculantur ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 66. num. 17.

Impensae pro reaptatione domorum ſunt communiter, & euidenter neceſſariæ, deciſ. 279. numer. 12.

Et calculari ſolent ad veriſimilem rationem ſcutorum quinque pro quolibet centenario annui redditus, ibidem num. 13.

Valor calculatur ad rationem quinque pro centenario annui redditus, deciſ. 78. num. 2.

DOMVS

Infrvctiferae ſunt de ſui natura, ideo non præſumuntur fructus ex illis percepti, niſi locatio pro-

probetur continuata, deciſ. 459. num. 4.
Praedium ruſticum conſiſtere poteſt ſine domo, deciſ. 75. num. 8.
Pretium eſſe iuſtum infertur ex penſionibus, & relatione peritorum, deciſ. 27. num. 11.
Domus retractę in vim conſtitutionis Gregorianæ declaratur à Magiſtris viarum in diſcordia peritorum, deciſ. 167. num. 3.
Quo caſu inueſtiri debet, ſeu præſtari cautio pro ſecuritate emptoris, deciſ. 167. num. 4.
Quanti ſit ſolita locari, probatur inſtrumentis locationum, deciſ. 78. num. 1.
Vicini retrahentis quando cohæret domui retrahendæ à duobus lateribus, tunc Conſtitutio Gregoriana compellit vicinum ad vendendam domum ab ipſo inhabitatam, deciſ. 167. num. 10.

DONANS

Circumuentus vnde arguatur, deciſ. 93. num. 7.
Non cenſetur donaſſe omnia bona ſibi obuenta ex aliqua hæreditate, dum eodem contextu vendidit donatario aliqua bona eiuſdem hæreditatis, deciſ. 352. num. 11.
Prudenter diſpoſuit reflectendo ad caſum, qui poterat euenire, deciſ. 176. num. 11.
Substituendo deſcendentes verbis importantibus tractum temporis, proximiores autem ſimpliciter, arguitur voluiſſe iſtos ſubſtituere dumtaxat ipſo viuente, ibidem num. 16.

DONANTIS

Fuisse bona donata apparet ex acquiſitionibus per ipſum factis, deciſ. 188. num. 5.
Voluntas detegitur etiam ex coniecturis deſumptis extra contractum, & ex actibus poſtea geſtis, deciſ. 203. num. 16.
Declaratur per duos teſtes etiam ſingulares imò per vnicum teſtem, ibidem num. 20. & 21. & deciſ. 239. num. 10.
Probatur aſſertione donatarij facta procuratorio nomine donantis inter quos negotium geſtum eſt, deciſ. 203. num. 9.
Voluntatem ad probandam plurimum vrget confeſſio donatarij inſtructi de rei veritate, deciſ. 229. num. 1.

DONARI

Non poteſt, quod ſuum non eſt, deciſ. 464. numer. 16.

DONATARIUS

Explicare non poteſt ea, quæ dependent ab animo, & voluntate donantis, deciſ. 30. numer. 32.
Particularis non tenetur ad debita donatoris, deciſ. 65. num. 17. deciſ. 96. num. 14.
Secundus, qui habet eamdem cauſam defenſionis iuuatur re iudicata reportata à primo donatario, deciſ. 155. num. 13.
Hypotheca, an ſuffragetur ſecundis donatarijs, vide *Donatione*.
Universalis an teneatur ad debita donantis, deciſ. 65. num. 15.
Non dicitur quando donans ſibi reſeruat aliquam quantitatem, ibidem num. 16.

DONATIO

Ad Ordines Sacros ſuſpiciendos eſt irreuocabilis, deciſ. 188. num. 2.
Nec dicitur ſimulata ad euitandam ſolutionem collectarum, quando Ordines Sacri fuerunt ſuſcepti, ibidem num. 6.
Antecessoris non præiudicat ſucceſſori venienti ex propria perſona, deciſ. 46. num. 22.
Contemplatione matrimonij facta filio acquiritur donatario irreuocabiliter, & pleno iure, deciſ. 380. num. 6.
Vtrum comprehendat filios vti filios, vel vti hæredes, vide infrà ad partes.
Correspectiva doti non dicitur, ſed facta ex liberalitate donantis, quando fuit facta ſponſo pro ſe, & ſuis, & nedum occaſione matrimonij, ſed propter amicitiam, deciſ. 92. num. 5.
Corruit quando illius cauſa finalis eſt falſa, deciſ. 51. num. 21.
Cum clauſula *Conſtituti* probat dominium, & poſſeſſionē ad fauorem donatarij, dec. 188. n. 1.
Et quilibet actus liberalis intelligitur de iure, quod tunc erat ipſius donantis, deciſ. 352. n. 2.
Extorta arguitur per circumuentiones, quando eſt munita clauſulis, & pactis inſolitis, deciſ. 51. num. 26.
Facta ab ingreſſo religionem non poteſt reuocari, niſi egrediatur à religione, dec. 155. n. 4.
Amplia ſiue donatio ſit facta intra annum probationis, ſiue in ſæculo, ibidem num. 5.
A volente ingredi religionem eſt reuocabilis, quatenus non ſequatur ingreſſus, ibidem numer. 12.
Ob ingreſſum religionis dicitur facta cauſa mortis ciuilis, ibidem num. 7.
Et proinde non indiget inſinuatione, ibidem num. 8.
A vetula repueraſcente morti proxima, & commorante in domo donatarij præſumitur extorta per ſuggeſtionem, deciſ. 51. num. 25.
Contemplatione dotis tranſit in vxorem pro augumento dotis, deciſ. 92. num. 2.
Etiam à maiore non ſubſtinetur ſine inſinuatione, & ſolemnitatibus conſtitutionum Marchiæ, deciſ. 392. num. 22.
Amplia in aſſignatione, ſeu diſtributione bonorum facta à patre inter filios, ibidem numer. 23.
Filio inter viuos validè, & voluntariè cum onere primogenituræ non confertur, deciſ. 328. num. 3.
Nec imputatur in legitimam, ibid. num. 6.
Filijs non imputatur in legitimam, deciſ. 87. num. 12.
Amplia non obſtante declaratione imputandi quæ non fuit facta incontinenti, ſed poſt ius quæſitum filijs, ibidem num. 13.
Fieri ſolet ab ingredientibus religionem, ne deſerentes mundum ſint amplius ſollicitì de curis temporalibus, deciſ. 155. num. 11.
Filio vtilior eſt ingens donatio cum onere reſtituendi filijs, quam ſola portio legitimæ libera, deciſ. 229. num. 21.
Generalis iurium, quæ quis habet, non concludit, niſi conſtet ius controuerſum fuiſſe donantis, deciſ. 318. num. 24.
Haereditatis quid comprehendat, deciſ. 352. numer. 5. & 11.
Illius pluris, quam bona valerent, etiamſi adeſſet læſio in magno, & maximo exceſſu, tunc releuat in renunciatione, quando fuit facta ex libera voluntate, & cum certa ſcientia valoris

bonorum, deciſ. 191. num. 6.

Secus dum conſtat de maiori valore, & illius ignorantia apud minorem renunciantem ibidem num. 7.

Infrvctifera eſt de ſui natura, dum conſiſtit in pecunia, deciſ. 92. num. 7.

Insinvationem requirit pro ſua perfectione, deciſ. 155. num. 6.

Non requirit, quando fit ob ingreſſum in religionem, deciſ. 155. num. 8.

Insinvationis ob defectum non vitiatur in totũ, ſed in ſolo exceſſu vltra ſummam quingentorum ſolidorum permiſſam à iure communi, vel ducentorum ducatorum præſeruatam à ſtatuto Vrbis, deciſ. 356. num. 7. & 8.

Inter Virum, & Vxorem confirmatur morte donantis, deciſ. 249. num. 7.

Declara quando vir prædecedit, & interuenit traditio, & perſeuerantia voluntatis vſque ad obitum, ibidem num. 8.

Reuocatur eo ipſo quod vir donans alienat conſtante matrimonio bona donata, ibidem numer. 9.

Aſſertio viri in fauorem vxoris conſtante matrimonio preſumitur facta in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem, ibidem num. 6.

Inter viuos non reuocatur per ſubſequens teſtamentum, deciſ. 356. num. 1.

Non infertur ex illis verbis, *& quatenus opus ſit, donauit, &c.* appoſitis in contractu aſſignationis factæ in exequutionem legati, deciſ. 416. numer. 12.

Ob cauſam correſpectiuam præſtandi alimenta donanti non irritatur ob defectum inſinuationis, deciſ. 356. num. 9.

Licet impetetur, ſecus eſt quando donatio ſubijcitur primogenituræ, deciſ. 328. num. 13.

Voluntariam non imputatur quid quid dicendum eſſet in cauſa ſaltem moraliter neceſſaria, ibidem num. 14.

Patris cenſetur facta filio potius ex paterna affectione, quam ex meritis filij, dec. 203. nu. 31.

Facta filio cum onere non excludit titulum lucratiuum, ſi longè excedit legitimam, deciſ. 229. num. 20.

Ad fauorem filiorum in poteſtate non tenet de iure communi, deciſ. 392. num. 21.

Pro omni, & toto eo quod filius poſſet prætendere pro legitima acquiritur liberè filio, quãdo quantitas donata correſpondet legitimæ, ſecus quando illam notabiliter excedit, deciſ. 203. num. 28. deciſ. 239. num. 15.

Et tunc donatio longè excedens legitimam non excludit titulum lucratiuum, deciſ. 203. numer. 29.

Qvando fuit facta pro augumento dotis, tunc debentur fructus, deciſ. 51. num. 1. declara, vt in deciſ. 92.

Qvae fit Sponſo occaſione futuri coniugij differt à donatione propter nuptias quæ fit contemplatione dotis, deciſ. 92. num. 1.

Reſpicit augumentum patrimonij viri, non autem dotis, ibidem num. 3.

Non inducit naturam, & qualitatem dotis, ibidem num. 4.

Et ex hac donatione non debentur fructus, ſeu intereſſe, ibidem num. 6. 9. & 11.

In recompenſationem dotis, & vt deſeruiat pro oneribus matrimonij parit vſuras, non ſecus ac ipſa dos, ibidem num. 10.

Restringitvr ad tempus præſens, ſeu bona tunc poſſeſſa per illud pronomen poſſeſſiuum *ſuorũ* deciſ. 352. num. 3.

Simplex non cenſetur, niſi fuerit expreſſum, vel vni filio fuerit donatum ſimpliciter, & alteri ob cauſam, deciſ. 221. num. 2.

Volvntaria non cenſetur, ſed coacta, ibidem numer. 1.

Vnde dicatur facta de bonis, & iuribus tunc poſſeſſis ſeu ſpectantibus non autem de ijs omnibus quæ tempore delatæ hæreditatis deuenerant ad donantem, deciſ. 352. num. 1. & 4.

DONATIO QVOAD FILIOS VTI FILIOS SEV VTI HÆREDES PATRIS.

Facta Patri, & filijs acquiritur filijs, vti filijs, deciſ. 203. num. 1.

Probatur ex inſtrumento conſignationis bonorum, ibidem num. 12. & deciſ. 229. n. 6.

Item ex inſinuatione, vbi exprimatur donatio facta Patri, & filijs, deciſ. 203. numer. 7. deciſ. 239. num. 4. deciſ. 446. num. 6. 8. & 10.

Item ex teſtibus omni exceptione maioribus, quorum alter fecit minutam, deciſ. 229. num. 12. & deciſ. 239. num. 8. & 9.

Item ex diſcretiuo modo ſtipulandi, deciſ. 203. num. 6. deciſ. 229. num. 3. & 5. dec. 239. num. 3. & 5. & deciſ. 446. num. 11.

Item ex teſtibus informatis, & coniecturis, deciſ. 229. num. 9.

Item ex voluntate donantis prouidendi donatario, & filijs, deciſ. 446. num. 7.

Facta Patri pro ſe, & filijs non acquiritur filijs vti filijs, ſed vti hæredibus Patris, deciſ. 203. num. 2. & deciſ. 229. num. 14.

Quæ opinio habet plures contradictores, deciſ. 446. num. 1.

Sed in dubio procedit, & præualet, dec. 229. num. 15. & deciſ. 239. num. 1.

Facta Patri, & filijs, ſeu pro ſe, & filijs vtrum compræhendat filios vti filios, ſeu vti hæredes determinatur ex facti circumſtantijs, & coniecturis, deciſ. 203. num. 3. 4. 19. & 25. deciſ. 229. num. 16. deciſ. 239. num. 2. & dec. 446. numer. 2.

Coniecturæ ad hunc effectum, vtrum deduci debeant ab eodem inſtrumento, deciſ. 220. num. 17. & deciſ. 239. num. 6.

Facta ab Auo contemplatione matrimonij facilius admittit coniecturas fauore nepotum, deciſ. 229. num. 11. & deciſ. 446. num. 3. & 5.

Filiis donatarij fruſtra fuiſſet etiam facta, ſi pater poſſet liberè diſponere, deciſ. 239. nu. 16.

Recepta pro ſe, & hæredibus non facta mentione filiorum non ſuffragatur filijs, niſi vti hæredibus Patris, deciſ. 203. num. 27.

Volvntas Donantis in donationibus occaſione matrimonij potius inſpicitur, quam ordo, & forma, quibus pater acquirat, vel qua mente ſtipuletur, deciſ. 203. num. 11. dec. 446. num. 4.

IN DONATIONE

Cavsa mortis facta per filium familias an, & quomodo interuenire debeat conſenſus Patris, Vide *Conſenſus*.

Con-

Contemplatione Matrimonij grauatum fuiſſe filium, & non nepotes, non eſt inuerisimile, imò ſæpè contingit, deciſ. 229. num. 27.

Facta ad fauorem proximiorum, & pro conſeruatione familiæ ab ingrediente religionem non conſideratur fraus, & læſio, deciſ. 153. num. 10.

Hypotheca operatur inter donantem, & donatarium non inter primum, & ſecundos donatarios, deciſ. 239. num. 24.

Fallit quando donator, & donatarius ſe obligarunt ad omnia contenta in donatione cum obligatione Camerali, & ſtipulatione Notarij pro omnibus quorum intereſt, deciſ. 239. num. 27.

DONATIONI

Merita, & ſeruitia correſpondere debent, vt præſtent titulum oneroſum, deciſ. 229. nu. 25.

DOS

A Patre profecta ad patrem reuertitur per prædeceſſum filiæ ſine filijs, deciſ. 77. num. 1.

Etiamſi ſuccederet loco legitimæ, ibidem num. 5.

Ad Patrem reuerſa conſolidatur cum eius patrimonio, & ſpectat ad eius hæredem, ibid. num. 2.

Bona aſſignata pro ſupradote, ſeu additamento dotis iudicanda ſunt perinde ac ipſa dos, deciſ. 172. num. 11.

Confessata non habet priuilegium *Auth. res quæ C. Comm. de leg.* deciſ. 244. num. 7.

Congrua, & iuſta præſumitur, deciſ. 430. n. 1.

Arguitur ex ſolito familiæ, & præſertim ex dote conſtituta alteri ſorori, deciſ. 401. n. 17.

Arguitur ex conſuetudine regionis, & natalibus viri, deciſ. 430. num. 12.

Taxatur habita ratione ad familiam, bona vnde extrahi debet, & vſum loci, & temporis, deciſ. 442. num. 2.

Consistere in fundo, vnde dicatur, deciſ. 374. num. 8. & 9.

Non dicitur dum vxor remittit hypothecam dotalem, & aſſerit ſe cautam in alijs bonis viri, deciſ. 363. num. 5.

Constitvta pro fundo dotali non poteſt detrahi in alijs bonis, deciſ. 192. num. 16.

Non arguitur in quantitate ex eo ſolum, quod fuerit conſtituta cum poſſet conſiſtere in fundo, deciſ. 207. num. 3.

Reſeruato beneplacito cuius de iure dicitur eſſe in implicito ſtatu validitatis, deciſ. 353. num. 11.

Converti non poteſt in fundum abſque vtilitate, & poſitiuo conſenſu mulieris, dec. 348. num. 15. & deciſ. 363. num. 2.

Amplia etiamſi emptio fuiſſet facta nomine mulieris, deciſ. 363. num. 3.

Amplia etiamſi vxor vellet præſtare conſenſum poſt ſolutum matrimonium, ibid. n. 4.

Amplia etiamſi creditum dotale fuerit excomputatum in emptione bonorum, quia exinde non arguitur conſenſus vxoris pro conſtitutione fundi, ibidem num. 9.

Amplia quod dicitur fundus recuſatus à muliere, quæ faſſa eſt, bona eſſe hæreditaria viri, deciſ. 348. num. 16. & deciſ. 363. n. 6.

Data cenſetur de bonis paternis, quamuis enſicietur de bonis tam paternis, quam maternis, deciſ. 77. num. 7.

Cum pacto quod diminueretur pro rata ſocietatum inexigibilium, diminuitur, ſi aliqua ſocietas exigi non potuerit, deciſ. 66. numer. 1. 3. & 13.

Debetvr filiæ à patre, quamuis illa ſine eius conſenſu nupſerit ante 25. annum viro non indigno, deciſ. 260. num. 1.

Regulariter de tempore matrimonij, idem hæres, & reſpectiuè tutor pupillæ excuſatur, ſi dotem pupillæ legatam non inueſtiuit, deciſ. 415. num. 6.

Debita filiæ ad ratam ſuæ legitimæ aſſignari poteſt in tot bonis, deciſ. 260. num. 12.

In certum euentum debet conſtitui, vel competenter augeri ſi euẽtus ſequatur etiam poſt contractum matrimonium, deciſ. 442. num. 12.

Destinata in bonis fideicommiſſarijs, ſi ſoluatur in alijs bonis, bona fideicommiſſaria non eximuntur à fideicommiſſo, deciſ. 245. n. 4.

Detrahenda non eſt à fideicommiſſo dum nulla datur iuſtificatio illius, deciſ. 192. n. 20.

Detrahitvr ex bonis fideicommiſſi aſcendentis obuentis patri mulieris, non alteri fideicommiſſario, deciſ. 359. num. 23.

Quidquid eſſet quando fideicommiſſum vigore reciprocæ fuiſſet conſolidatum in patre mulieris dotandæ, ibidem num. 24.

Donatio, quæ fit in recompenſationem dotis, & vt deſeruiat pro oneribus matrimonij parit vſuras, non ſecus, ac ipſa dos, deciſ. 92. num. 10.

Esse non poteſt ſine matrimonio, deciſ. 367. num. 17.

Excedere non præſumitur quantitatem mulieri debitam ex bonis paternis, deciſ. 424. numer. 1.

Excessiva reducenda eſt ad iuſtam quantitatem deciſ. 260. num. 5.

Filiae Spuriæ conſtituta à patre, *purche lo poſſa far di raggione, e ne ottenga facoltà di chi ſi ſpetta,* ſubſtinetur, ſi ſuperueniat gratia Pontificis, deciſ. 353. num. 7.

Conſtitui non poteſt in exceſſu à patre clerico, deciſ. 367. num. 21.

Conſtitui non poteſt vltra metam alimentorum, ibid. num. 22. & deciſ. 396. num. 11.

Debetur ad metam alimentorum, deciſ. 353. num. 6.

Gravari non poteſt pacto reuerſiuo ad fauorem fratrum quos non conſtat exercuiſſe liberalitatem in dotanda ſorore, deciſ. 424. nu. 3.

Etiam in terminis ſtatuti, & conſuetudinis Anconæ, ibidem num. 4.

Alia vide infra, verſ. *Sorori*.

In fvndo vide ſupra verſ. *conſiſtere, conſtituta, & conuerti*.

In qvantitate dicitur quando aſſeritur bona viri eſſe hypothecata, & mulierem eſſe cautam in alijs bonis, deciſ. 348. nu. 17.

Non extrahitur à fideicommiſſo vigore *Auth. res quæ*, dum adſunt bona libera, deciſ. 399. num. 10.

Etiamſi teſtator mandaſſet fœminas dotari, ibidem num. 11.

Posterior non præiudicat creditori anteriori, deciſ. 396. num.9.

Promissio indiſtincta dotandi non eſt reſtringenda ad vnum caſum, dec.442.num.13.

Pro compenſatione legitimæ quando relinquitur, fœminæ faciunt numerum ad impinguandam legitimam de triente in ſemiſſem tam in hæreditate patris, quam matris, deciſ. 134. num.19.

Pro rata legitimæ maternæ eſt aduentitia, & tranſitoria ad hæredes, deciſ.77.num.7.

Quia deſeruit pro oneribus matrimonij, ideo in ea permittuntur vſuræ, *ex cap. ſalubriter de vſur.* deciſ.92. num.8.

Renunciantis hæreditates dicitur conſtituta ex bonis proprijs, ſeu ſubrogata in locum hæreditatum renunciatarum, dec.430. num.3.

Restituitur vxori, quando ſeparatio thori probatur euemiſſe culpa viri, eumque dediſſe cauſam iudicio ſeparationis, deciſ. 135. numer.1. & 2.

Retineri poteſt in reſtitutione fideicommiſſi à muliere innupta in ætate viginti ſeptem annorum, deciſ. 401, num.18.

Sub vinculo tamen illam reſtituendi quatenus decederet innupta, ibid. num. 19.

Satisfacta præſumitur ex diuturna taciturnitate, & adminiculis, dec.87. num.6.

Scutorum 1500. fuit iudicata congrua in alia cauſa Rauennaten.dec.430.num.10.

Seu potius augumentum dotis, an fuerit promiſſum, incertum eſt, quando poſt verba *in augumentum* adduntur alia, *& dotis nomine*, deciſ.149. num.13.

Si fuisset in quantitate, ſuper qua fuit facta confeſſio de recepto, non fuiſſet tranſacta in longe minori, deciſ.244. num.4.

Simulata probatur ex teſtibus,& ſententia tranſacta in iudicatum, deciſ. 455. num.3.

Solvenda non eſt ex bonis liberis in præiudicium creditorum anteriorum, deciſ. 215. numer.5.

Solvitur ex bonis fideicommiſſarijs, quando bona libera non ſunt expedita, & haberi non poſſunt ſine litibus, ibid.num.6.

Soluta cenſetur ex fructibus bonorum vxoris per virum perceptis, deciſ. 87. num.3.

Fideicommittenti non cadit ſub fideicommiſſo, & detrahitur in eius reſtitutione, deciſ. 354. num.1.

Amplia etiamſi fideicommittens prohibuerit omnem detractionem etiam ex cauſa reſtitutionis dotis, ibidem num.2.& 3.

Sorori conſtituenda eſt ex bonis paternis per fratres hæredes patris eodem modo, quo pater tenebatur, deciſ.379. num. 1.

Et tunc non calculatur quantitas aſſignata mulieri independenter à patre, & fratribus, ibidem num.3.

Nec ſumma conſtituta ad ſolam pompam, ibidem num.4.

Amplia quod tunc fratres non præſumuntur exercuiſſe liberalitatem, ſed impleuiſſe munus à patre in ipſos transfuſum, ibidem num. 7.

Et propterea probare debent, quod exercuerint liberalitatem, ibidem num.9.

Imo nec poſſunt tunc apponere pactum reuerſiuum ad eorum fauorem, ibid. num.13.

Succedens loco legitimæ libere ſpectat ad filiũ, ſicut legitima, deciſ.77.num.4.

Succedit loco legitimæ quando relinquitur in teſtamento, & ſtatutum tunc determinat modum ſuccedendi, prout facit ſtatutum Vrbis *cap.* 141. deciſ.134.num.17.

Non ſuccedit loco legitimæ, quando ſtatutum excluſiuum fœminarum non incipit à dotatione, ſed ab excluſione, deciſ.134.num.10.

Licet ſuccedat loco legitimæ, ſi eſt à patre profecta, ad eum redit quando filia prædecedit, deciſ.77. num. 5.

Quando ſuccedit loco legitimæ, fœminæ faciunt numerum ad impinguandam legitimã de triente in ſemiſſem, deciſ.134. num.18.

DOTANTIS

Titulum non aſſumit, ſed bene factoris, qui cum aliqua eleemoſyna concurrit ad opus pium, dec.362. num.22.

DOTE

Æs alienum ante omnia deduci debet in firmãdo ſtatu aſſis paterni pro dote, ſeu legitima filiæ, deciſ.260.num.3.

Bona data fuiſſe viro in ſolutum pro dote, & deinde ſoluto matrimonio rediiſſe ad mulierem pro reſtitutione dotis non implicat, deciſ. 343. num. 13.

In calculanda detrahitur ſumma conſtituta ad ſolam pompam, deciſ.379. num.4.

In constituenda potius inſpicienda eſt quantitas bonorum, & numerus filiorum, quam ſolitum ciuitatis, & familiæ, deciſ. 260. numer.7.& 8.

Descendentis pro dote diſtrahi poſſunt bona fideicommiſſaria quando non adſunt libera, deciſ.215.num.3.

Detracta, onus probandi adfuiſſe bona libera incumbit fideicommiſſario agenti ad immiſſionem ſecus in dote detrahenda, deciſ. 190. num. 3.

Exequutive non proceditur pro dote ſine obligatione Camerali quarantigiata, vel ſimili deciſ. 366. num.17. & deciſ.385. num. 10.

Et ſi pro ea fiat exequutio, committitur ſpolium, deciſ.306. num.18. & deciſ.385. numer. 11.

Fratres in dote conſtituta ſorori præſumuntur promiſiſſe id, ad quod pater tenebatur, non autem exercuiſſe liberalitatem, deciſ.424. num.2.

Et tunc non calculatur quantitas dotis aſſignata mulieri independenter à patre, & fratribus, deciſ.379.num.3.

Mater, quæ in concurſu filiorum hæredum patris non tenetur dotare filiam dicitur fideiubere in dote promiſſa filiæ in ſolidum cum filiis, deciſ. 350.num. 44.

Matrimonia fiunt facilius dote in quantitate quam in ſpeciebus, deciſ.415.num.8.

Mulier teſtando de ſuis bonis dicitur diſpoſuiſſe de dote, quæ eſt eius patrimonium, deciſ.379.num.17.

Solemnitates non requiruntur in dote promiſſa à muliere maiori tam ex cauſa voluntaria, quam neceſſaria, deciſ. 350.num.35.

Subha-

SVBHASTARI pro dote vnius filiæ non debent omnia bona patris, adeout iſte cum alijs filijs reducatur ad extremam paupertatem, deciſ. 260. num. 6.

IN TAXANDA debet haberi ratio præcipua ad legitimam, deciſ. 260. num. 2.

DOTEM

MINOR non habet reſtitutionem in integrum aduerſus dotem quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & perſoluit ſorori, deciſ. 430. num. 13.

MVLIERI magis expedit habere dotem in pecunia quam in ſpeciebus, deciſ. 206. num. 15. & deciſ. 415. num. 7.

PAPA remittendo iura Cameræ circa dotationem, ſeu diſpoſitionem, ad fauorem filiæ ſpuriæ ſi non proceſſit vlterius non dicitur validare dotem irritam ab ipſo initio, deciſ. 367. num. 24.

PATER ſtipulando dotem reuerti filiæ, eiuſque hæredibus dicitur renunciaſſe *l. dos à patre, C. ſolut. matrim.* deciſ. 77. num. 10.

Secus ſi ſtipuletur reuerti, cui de iure, ibidem num. 11.

STATVTVM mandans reſtitui dotem, ſi non dicat cui ſit facienda reſtitutio, non reſiſtit quin mulier teſtari poſſit de ſua dote, deciſ. 379. num. 19.

TERMINVS ad ſoluendam dotem quando non dicatur appoſitus ad taxandam obligationem dotantium, ſed ad differendam ſolutionem dotis, deciſ. 350. num. 12.

DOTES

DETRAHVNTVR ex fideicommiſſo aſcendentis, quando deficiunt bona libera, deciſ. 310. numer. 12.

Amplia non obſtante etiam particulari prohibitione, deciſ. 254. num. 4.

Amplia etiamſi ab auo fideicommittente fuerint expreſſe legatæ, deciſ. 410. num. 5. deciſ. 436. num. 12.

Amplia etiamſi fuerint legatæ ſolis neptibus, & non alijs, deciſ. 436. num. 14.

An autem hoc limitetur quando auus reliquit dotes in certa quantitate referuntur DD. qui idipſum aliqualiter ponderarunt, deciſ. 410. num. 6.

LEGATAE Neptibus in certum caſum non debentur eo non eueniente, deciſ. 410. n. 7.

Non natis, & collectiuè vocatis debentur in ſubſidium, ſiue ſint legatæ indeterminatè, ſiue in certa quantitate, deciſ. 410. nu. 8. & 9. & deciſ. 436. num. 16.

Cenſentur potius contemplatione patrum, quam earundem neptum, deciſ. 436. numer. 15.

Amplia etiamſi teſtator directè grauauerit fideicommiſſarium ad ſoluendas dotes neptibus etiam poſt obitum patris, ibidem n. 17.

Debentur tamen abſolutè, & non in ſubſidium quando arguitur ex coniecturis, quod fuerint legatæ contemplatione neptum, & non filiorum obligatorum ad dotandum, ibidem num. 3.

QVAE antiquitus erant congruæ non reputantur hodiè cum ſubinde valde excreuerint, deciſ. 430. num. 11.

DOTIS

ACTIONES primeuæ non extinguuntur, niſi bona data in ſolutum dotis remaneant irreuocabiliter apud mulierem, deciſ. 374. nu. 19.

Et originariæ hypothecæ à die ſtipulatæ dotis, vel contracti matrimonij reaſſumuntur per mulierem alienatis, ſeu euictis bonis dotalibus, ibidem numer. 14.

Limita non procedere, quando maritus non alienauit fundum dotalem, ibidem numer. 15.

Limita etiam quando mulier ſoluto matrimonio recuperauit fundum dotalem, ibid. num. 17.

Et quando euictio ſequitur culpa mulieris, vel hæredum illius, ibidem nu. 20. & 21.

ADDITAMENTVM iudicatur perinde, ac dos, deciſ. 189. num. 10.

Et vide infra verſ. *pro additamento*.

AVGVMENTVM, ſeu potius dos an fuerit promiſſa, incertum eſt quando poſt verba, *in augumentum*, adduntur alia, *& dotis nomine*, deciſ. 249. num. 13.

Et vide infra verſ. *pro Augumento*.

BONA alienata ex cauſa dotis non remanent amplius ſubiecta fideicommiſſo, deciſ. 190. nu. 2.

Et tunc remanent libera, & vti talia in alios tranſeunt, deciſ. 245. num. 6.

Fideicommiſſaria deſtinata pro ſolutione dotis, quando non dicantur tradita in cauſam eiuſdem dotis, ibid. num. 3.

Libera non adfuiſſe pro conſtitutione dotis, vnde probetur, deciſ. 190. num. 4.

CONDITIONEM non poteſt mulier conſtante matrimonio efficere deteriorem, deciſ. 422. numer. 15.

CONFESSIO dotis receptæ facta conſtante matrimonio non probat ſolutionem ſine præcedenti promiſſione. deciſ. 244. num. 1.

Inueriſimilis redditur in ſumma, quæ repugnat diſpari conditioni, & paupertati, ibidem num. 3.

Præſumitur facta in fraudem prohibitę donationis inter virum, & vxorem, ibidem num. 6.

Bona fideicommiſſaria non poſſunt alienari pro reſtitutione dotis confeſſæ de recepto, ibid. num 8.

CONSVETVDO Anconæ ſuper reuerſione dotis ad dotantes an procedat in dote neceſſario conſtituta, vel conſtituenda in eius, vel paternis bonis, deciſ. 379. num. 20.

DATIO in ſolutum præſumitur potius quam pignus fauore dotis, deciſ. 66. num. 23. & deciſ. 376. num. 26.

DETRACTIO dotis quam non conſtat fuiſſe promiſſam, vel ſolutam non impedit immiſſionem, dec. 207. num. 2.

DONATIO contemplatione dotis tranſit in vxorem pro augumento dotis, deciſ. 92. num. 2.

EXCESSVS, ſeu læſio dotis conſtitutæ debet probari concludenter, deciſ. 430. num. 2.

Amplia quod quando mulier renunciauit hæreditates, debet liquidari, quid fuerit contributum pro dote, vltra dictas hæreditates, ibid. num. 4.

FIDEICOMMISSA euerti, ſeu diminui non debent præ-

prætextu dotis dum nuptiæ non ſequuntur, deciſ.401.num.20.
Frvctvs liberè ſpectant ad virum, deciſ. 172. num.20.
Prout etiam fructus bonorum extradotalium, ſiue pro additamento dotis, ibid.nu.21.
Et vide infra verſ. *pro fructibus*.
Hypotheca non incipit à die matrimonij, ſed promiſſionis, dec.215. num.4.
Et vide plenè ſub verb. *Hypotheca*.
Legatvm eſt fructiferum dumtaxat in ea parte, quæ correſpondet legitimæ, dec.415.nu.12.
In alia vero parte, quæ excedit legitimam poteſt grauari, eſt infructiferum, & conditionale quatenus nuptiæ ſequantur, ibidem num.13.
Dotis integræ comprehendit dumtaxat actionem pro ea competentem, dec.15. n.20.
Dotis non ſolutæ comprehendit actionem, quæ teſtatori competebat, ibid. num.21.
Mvlieris obligatio vltra, vel citra medietatem dotis, vide in verb. *Mulier*.
Obligatio ex cauſa dotis nullas requirit ſolemnitates, deciſ.331. num.10.
Portionem fuiſſe aliquam ſummam infertur ex illis verbis *in cauſam ſupradotis*, deciſ. 172. numer. 15.
Pro additamento, & non pro parapherno bona fuiſſe aſſignata ex pactis arguitur, ibidem num.16.
Pro avgmento quando fuit facta donatio, debentur fructus, deciſ.51.num.1.
Pro credito quando fuit electa ſatisfactio incerti bonis, tunc non poteſt aliquid prætendi ſuper alijs, deciſ.158.num.16.
Pro frvctibvs ſubhaſtari non poteſt proprietas fideicommiſſi, deciſ.385. num.15.
Prohibitio detractionis etiam ex cauſa dotis nō comprehendit dotem ſolutam fideicommittenti, deciſ.354. num.2.& 3.
Promissio de obligando fauore dotis habetur pro obligatione, dec.150. num.28.
Et aſſumit concomitantiam hypothecæ legalis, vel conuentionalis, ibid.nu.30.
Qvantitatem notabilem fuiſſe ſolutam minori ſine aliqua ſcriptura eſt inueriſimile, deciſ. 244. num.2.
Qvietantia abſque præcedenti promiſſione præſumitur ſimulata in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem, deciſ. 66. num.10.
Tempore non ſuſpecto præiudicat facienti quietantiam, & habentibus cauſam ab eo, deciſ. 207.num.6.
Residvvm probatur ſolutum ex coniecturis, deciſ.390.num.4.
Et quæ ſint iſtæ coniecturæ, ibid. nu. 5.
Amplia quando agitur de reſiduo dotis antiquiſſimæ, ibid.num.6.
Restitvtio arguitur ex eo quod in diuiſione nulla illius mentio, ſeu detractio facta fuit, dec.207.num.5.
Non debetur ſi de dote non conſtet ex præcedenti promiſſione, vel probabilibus coniecturis, dec.249. num.14.
Præſumitur facta in fundo dotali alienato per filium mulieris, dec.207.num.4.
Restitvtioni ſit locus quando ſeparatio thori procedit ex ſæuitia, & culpa viri, deciſ.135. num.1. & deciſ.150.num.18.
Solvtione congruæ dotis remanent liberata bona hæreditaria patris, deciſ.367.num.29.
Titvlvs, & expreſſio requiritur, vt ex aſſignatione bonorum acquiratur iuſpatronatus, deciſ.38.num.9.

DVBII

Ivris error cauſat bonam fidem ad euitandam pœnam, deciſ.187.num.7.

EX DVBIO

Svper quo emanauit deciſio dignoſcitur an iudicium fuerit petitorium, vel exequutiuum.

DVBIVS

Dicitvr Articulus, qui pendet à coniecturis, deciſ.187.num.4.
Qui pluries propoſitus in Rota, non fuit reſolutus, ibidem num.6.

DVBITATIO

Sola excuſat à mora, deciſ. 139.num.21.

DVCATI

Valor quot libris monetæ Sardæ correſpondeat, deciſ.261.num 12.

E

EBRIETATIS

Et Crapvlae cauſa non eſt locus priuationi beneficij, ſed ſuſpenſioni, donec monitus deſiſtat à crapula, & vino, deciſ.167.n.9.

ECCLESIA

Cvivs euidenti vtilitati fuit habitus reſpectus, non debet remanere in damno, deciſ. 231. num. 14.
Cvratos duos habitu non poteſt habere, deciſ. 44. num.28.
Investitvram concedens cenſetur omne in ea comprehenſos pariformiter diligere, adeo vt ſuccedant ſecundum iuris ordinem, deciſ.31. num. 26.
Matrix an debeat habere decimas, prout antea, ſeu potius Eccleſia diſmembrata remiſſiuè, deciſ.365.num.12.
Iura parochialia transferũtur in Eccleſiam erectam in Parochiam etiam contra matricem, dum ad iſtius fauorem non concurrit reſeruatio, ſeu legitima conſuetudo iuris ſepeliendi, deciſ.365.nu.7. & num.11.
Et vide Eccleſiæ, verſ. *Matricis*.
Pactis priuatorum ſubijcitur, deciſ. 423. numer. 17.
Receptitia an & quando dicatur, deciſ. 164. num. 35.
Saecvlarizata retinet omnia iura ſibi prius competentia, dec.252.num.12.
Sita in caſtro ſpectare præſumitur ad Monaſterium ſicut ſpectat Caſtrum, deciſ. ibidem num. 1.
Svbiecta, niſi fuerit Monaſterio Vicarius Epiſcopi in præiudicium liberè collationis, ita non declaraſſet. ibid.num.8.

ECCLESIÆ

Administratio, vide *Adminiſtratio*.

Index Materiarum.

Bona conceſſa Eccleſiæ cum oneribus, & conditionibus, quæ reſpectu illius non verificantur, reincidunt in antiquam naturam onerum, & conditionum, quando tranſeunt ad alias poſt finitam conceſſionem, deciſ. 423. num. 15.
Et Hoſpitalia poſſunt etiam per laicos adminiſtrari, eorumque Capellani eligi ad nutum adminiſtratorum, deciſ. 104. num. 21. & 29.
Investitvra bonorum Eccleſiæ, vide *Eccleſia*, & *Inveſtitura*.
Matricis denominatio habet varias ſignificationes, & interpretari debet ſecundum ſubiectam materiam, deciſ. 365. num. 15.
Reſeruatio iuris ſepeliendi ad fauorem Eccleſiæ matricis, quando non dicatur concurrere, ibidem num. 8. & 10.
Reſeruatio iurium ad fauorem Eccleſiæ matricis in erectione nouæ parochiæ intelligitur de iuribus honorificis, non de parochialibus, ibidem num. 13. & 16.
Et vide *Eccleſia* verſ. *Matrix*.
Renovatio, ſeu ampliatio cenſetur facta firmis remanentibus antiquis iuribus, & prærogatiuis, deciſ. 28. num. 27.
Svbiectio ad fauorem Communitatis laicalis non admittitur in damnum alterius Eccleſiæ, & abſque aſſenſu Pontificis, deciſ. 432. num. 6.
Vtilitas euidens à partibus contemplata vt verificetur debet ſumi interpretatio quæ ita congruat, deciſ. 181. num. 4. & 5.

ECCLESIAM

De menſa Abbatiali eſſe arguitur ex actibus iuriſdictionalibus exercitis per Abbates, deciſ. 252. num. 9.
Comprobatur ex viſitatione illius tanquã talis, ibidem num. 5.
Conuincitur ex declaratione facta per Vicarium Epiſcopi, ibidem num. 6.
Pactvm quod emphyteuſis non tranſeat ad Eccleſiam, & perſonas potentes eſt de iure licitum, deciſ. 423. num. 18.
Parochialem fuiſſe pleno iure ſubiectam menſæ Abbatiali demonſtratur etiam per ſigna, & coniecturas, deciſ. 252. num. 10.
Statvtvm laicale licet ex defectu iuriſdictionis non comprehendat Eccleſiam, tamen ſi ordo, ſeu forma ſtatuti deducatur in pactum, ſeruari debet etiam ab Eccleſia, deciſ. 423. num. 16. & deciſ. 439. num. 6.

ECCLESIASTICI

Non tenentur ad onera, & debita ciuitatis etiãſi implicent communem vtilitatem laicorum, & Eccleſiaſticorum, deciſ. 248. num. 1.
Tenentvr ad collectas, ad quas ſe obligarunt in tranſactione cum laicis ſpecificè confirmata per Papam, ibidem num. 3.
Ad collectas concurrente approbatione apoſtolica quamuis aliunde ad illas non poſſent cogi, ibidem num. 4.
Ad collectas, & impoſitiones quæ reſpiciunt principaliter vtilitatem priuatam, ibidem num. 2.
Vti poſſunt ſtatutis laicalibus per modum priuilegij, deciſ. 83. num. 31.

DE ECCLESIASTICIS

Lex magis confidit quam de laicis, deciſ. 74. numer. 21.

EFFECTVS

Dvmmodo habeatur non refert quod requiſita ad certum effectum fiant ex æquipollentibus, deciſ. 242. num. 12.
Non curamus de modo dummodo habeamus effectum, deciſ. 205. num. 25.
Non ſequuto effectu reſoluitur ceſſio facta ad eundem effectum, deciſ. 160. num. 8.

ELECTIO

Differt plurimum á præſentatione, dec. 2. nu. 7.
Et ratio differentiæ aſſignatur, ibidem num. ſeqq.
Et præſentatio tunc ſunt ſynonyma, ſeu confunduntur ad inuicem, quando præſentatio ſumitur impropriè, ſecus autem propriè, ibidem num. 11.
Exceptio contemptus non admittitur in electionibus poſt lapſum temporis præfixi, dec. 205. numer. 12.
Habendi regreſſum ad bona dotalia quamuis non fuerit declarata per mulierem tranſit ad hæredes, etiamſi iſtorum non eſſet facta mentio, deciſ. 422. num. 2. amplia vt num. 3.
Non vitiatur per admiſſionem, ſeu imbuſſulationem inhabilis, dum electi, ſeu extracti fuerunt habiles, & capaces, deciſ. 205. num. 23.
Perficitvr ſolo conſenſu eligentium, & poteſt variari vnde nullum ſpeciale ius tribuit electo, deciſ. 2. num. 8.
Protracta ex oppoſitione alicuius non facit, vt ætas, ſeu capacitas, quæ tunc aderat, excludatur, ſeu ceſſet ex tempore lapſo poſt oppoſitionem, deciſ. 205. num. 20.
Testator ſi mandet eligi duos iuuenes duodecim, vel decem, & octo annorum incirca pro conſeruatione agnationis iudicio, vel prudentia eligentium, an ſit conſiderabilis exceſſus paucorum annorum, ibidem num. 24.

ELECTIONE

Interpretatio omnis capi debet pro electione iam facta, deciſ. 205. num. 29.
Præſertim quando orirentur maiora abſurda, ſi fieret noua electio, ibidem num. 30.

ELECTIONIS

Facvltas reſtricta erga filios non extenditur ad neptem, deciſ. 39. num. 8.
De nullitate redarguere non poteſt qui eſt incapax vt eligatur, deciſ. 205. num. 14.
Nvllitas allegari non poteſt niſi à contemptis, & electis, non autem ab alijs, ibidem num. 15. & 27.
Ex defectu perſonæ ſimul cum alijs imbuſſulandæ iuxta diſpoſitionem teſtatoris procedit, quando quis compareat intra tempus præfixum, & petat imbuſſulari, ſecus ſi contradicat, ibidem num. 11.
Statvs præſens attenditur ad effectum electionis, non autem caſus poſſibilis, ibidem nu. 19.

ELECTIS

Immissio impediri non poteſt ſub prætextu poſſeſſionis, niſi concurrat ius opponentis ad electionem, deciſ. 205. num. 28.

ELEMOSYNÆ

Per liberam oblationem efficiuntur de patrimonio Dei, & Sanctorum, & proinde nunquam redeunt ad oblatores, deciſ. 432. nu. 14.

EMAN-

Index Materiarum.

EMANCIPATIONIS

Præſumptio inducitur decennio quando non allegatur contra patrem, deciſ. 82. num. 8.

Seu quaſi poſſeſſio libertatis facilius, & minori tempore admittitur quando concurrit multiplicitas actuum, ibidem num. 9.

EMENS

A Congregatione Baronum acquirit bona libera, deciſ. 238. num. 11.

Bona ad effectum ſoluendi creditoribus deſcribendis in ſententia habet eadem bona libera ab hypothecis ſequuta ſolutione, deciſ. 137. num. 2. & 4.

Et liberatur ſoluendo creditoribus poſterioribus qui cauerunt de reſtituendo prioribus, & potioribus, ibidem num. 9.

Mandatarius emens nomine proprio an dicatur emiſſe pro mandante, deciſ. 35. num. 4. & pluribus ſeqq.

Alia vide infra verb. *Emptor.*

EMOLVMENTA

Incerta funeralium, & oblationum non imputantur in congruam reſeruatam Rectori cum clauſula dummodo remaneant centum pro Rectore, deciſ. 326. num. 7.

EMOLVMENTVM

Beneficii debetur illi cui adiudicatur beneficiũ, deciſ. 226. num. 3.

Quod erat deſtinatum pluribus de familia conſolidatur in vno tantum comparente, deciſ. 370. num. 5.

EMPHYTEVSIS

Acquiri poteſt per manum mortuam ad effectum vendendi perſonæ capaci quando adeſt ſola prohibitio legis, ſecus quando adeſt etiã illa hominis, deciſ. 449. num. 10.

Et tunc manus mortua nec etiam poteſt capere fructus bonorum emphyteuticorum, quidquid dicendum eſſet ſi teſtator bona reliquerit perſonæ capaci cum onere applicandi fructus pro aliquo tempore ad beneficium loci pii, ibidem num. 11.

Concessa filiis, nepotibus, & pronepotibus dicitur ex pacto, & prouidentia, deciſ. 31. num. 4.

Devolvitur ad dominum directum, quando bona emphyteutica relinquuntur manui mortuæ, deciſ. 449. num. 6.

Ecclesiastica ex quibus verbis dicatur comprehendere hæredes tranſuerſales ſuccedentes ab inteſtato vſque ad decimum gradum, deciſ. 371. num. 7.

In qua fuit conuentum, quod proprietarius præferretur in venditione præſuppoint facultatem alienandi ſalua dicta prælatione, deciſ. 218. num. 3.

Natura emphyteuſis Eccleſiaſticæ non alteratur ex clauſula *ad habendum*, & aliis quando fuit prohibita alienatio, ibidem num. 6.

Secus autem quando non adeſt ſpecifica prohibitio alienationis, & datur emphyteutæ facultas faciendi quidquid ei placuerit, ibidem numer. 7.

Pro hæredibus, & ſucceſſoribus comprehendit dumtaxat deſcendentes, deciſ. 371. numer. 5.

Pro ſe, & hæredibus includit hæredes ſanguinis, & excludit extraneos, deciſ. 303. num. 2.

Non reſtringitur ad heredes ſanguinis quãdo ex lege inueſtituræ comprehendit etiam extraneos ſeu tranſuerſales, deciſ. 371. num. 6.

Tempus conceſſionis attenditur ad effectũ videndi an emphyteuſis fuerit vtilis Eccleſiæ, deciſ. 218. num. 13.

Tranſitoria ad quoſcunque hæredes arguitur quando reſeruatur ius, & dominium concedentis, & ſic in caſu quo ſequeretur alienatio, ibidem num. 2.

Item quando concurrit obſeruantia, ibidem num. 5.

Tranſitoria fit etiam ad quoſcunque hæredes quando adeſt dictio *in perpetuum*, ibidem numer. 4.

Item quando clauſula *ad habendum, & quidquid placuerit faciendum* eſt poſita in parte diſpoſitiua, & relata etiam ad hæredes inueſtiti, ibidem num. 1.

Haereditaria comprehenditur ſub generali ſubſtitutione, deciſ. 449. num. 7.

Melioramenta redeunt, ſeu tranſeunt ad Dominum directum, quando emphyteuſis conceſſa fuit cum pacto, quod illa redirent in caſum cuiuſcunque deuolutionis, ibid. num. 9.

Non cadit in commiſſum dum emphyteuta nõ diſponit in ſpecie de re emphyteutica, ſed generaliter ſubſtituit locum pium in omnibus ſuis bonis, deciſ. 371. num. 9.

Non extenditur perpetuo ad quoſcunque hæredes ex eo quod inueſtitus careret filiis dum inueſtitura eſt limitata ad deſcendentes, & collaterales, deciſ. 423. numer. 6. amplia vt num. 7. & 8.

Pactionata pro maſculis, & fœminis non cenſetur acquiſita ſimultaneè, ſed ſucceſſiuè, deciſ. 31. num. 14.

Quod tamen procedit ſi extant maſculi agnati deſcendentes à primo acquirente, ſecus ſi omnes deſcendunt à fœminis, ibidem numer. 15.

Non venit ſub facultate diſponendi de bonis, & iuribus hæreditariis, deciſ. 303. num. 3.

Pactum quod emphyteuſis non tranſeat ad Eccleſias, & perſonas potentes eſt de iure licitum, deciſ. 423. num. 18.

Possessa à Patre viuente continuare debet in filium ſi eſt comprehenſus in inueſtitura, deciſ. 31. num. 11.

Possessionem propria authoritate an capere poſſit Dominus directus vid. in verb. *Dominus directus.*

Proximitas ſtipitis attenditur, quando penitus terminauit linea, in quam ingreſſa erat emphyteuſis, deciſ. 31. num. 16.

Quando non habetur, ſeu acquiritur à primo acquirente, ſed à concedente, non adeſt maior affectio erga proximiores acquirentis, quam vltimi defuncti, ibidem num. 23.

Prohibetur ad aliquem deuenire nedum ex diſpoſitione ſtatuti, ſed inueſtituræ, tunc bona emphyteutica nec vendi poſſunt ad effectum aſſequendi pretium, ſeu æſtimationem, deciſ. 375. num. 28.

Renovatio, vide *Renouatio.*

Transitoria ad quoſcunque, vide ſupra ſub verſ. *Eccleſiaſtica.*

Tran-

Transitus non fit ad aliam lineam in ſucceſſione emphyteuſis, niſi euacuata illa, in quam emphyteuſis ingreſſa fuerat, deciſ. 31. num. 12. 17. 39. & 40. vbi ampliatur.

EMPHYTEVSIM

Acquirenis præſumitur ſe conformaſſe cum diſpoſitione ſtatuti, deciſ. 31. num. 10.

Immissio in vim *l.fin.C.de edict. Diu.Adr.tol.* competit etiam vocatis ad emphyteuſim, ibidem numer. 2.

IN EMPHYTEVSI

Ecclesiastica appellatione hæredum, & ſucceſſorum veniunt dumtaxat deſcendentes, deciſ. 371. num. 5.

Appellatione lineæ, ſeu hæredum, & ſucceſſorum veniunt dumtaxat deſcendentes nõ tranſuerſales, deciſ. 449. num. 1.

Ex pacto, & prouidentia an attendatur proximitas acquirentis vel vltimi defuncti referuntur opiniones hinc inde, & reſoluitur pro proximitate vltimi defuncti, deciſ. 31. num. 18. & ſeqq. & num. 38. & declara vt num. 36.

Repræſentatio non habet locum, ibidem numer. 13.

Succeditur iure proprio, ibidem num. 5.

Succeſſores non capiunt ab anteceſſore, ſed directè à concedente, ibidem num. 7.

Tot dicuntur conceſſiones, quot ſunt gradus ſuccedentium, ibidem num. 6.

Haereditaria volens ſuccedere probare debet ſe hæredem illius cuius reſpectu eſt hæreditaria, deciſ. 449. num. 2. & 4.

Successores in gradu æquali ſuccedunt in capita, & non in ſtirpes, deciſ. 31. num. 3.

EMPHYTEVTA

Disponere poteſt de bonis Abbatię Farfen. quatenus diſponat in ſubditos Abbatiæ ſecus autem in non ſubditos, & Romanos literaliter excluſos, deciſ. 375. num. 14.

Alia in propoſitio Bonorum Abbatiæ Farfen. vide ſub verb. *Bona*, & *Statutum*.

Mediante eius diſpoſitione non pręiudicat Domino directo ad quem bona reuertuntur ex pacto inueſtituræ, deciſ. 423. num. 19.

Recipiens nouam inueſtituram cenſetur renunciaſſe præcedenti quatenus adſit, & iuribus ex illa competentibus, deciſ. 375. num. 24.

EMPTIONEM

Fieri non potuiſſe ex afflatibus, & pecunijs hæreditarijs conſtat ex calculo adminiſtrationis, deciſ. 189. num. 9.

EMPTOR

Cum pacto retrouendendi intra certum tempus, eo tranſacto non tenetur ad aliquam defalcationem ſeu reſtitutionem pretij vel ad quidquam aliud erga venditorem, dec. 455. nu. 22.

Deceptus dici non poteſt à venditore qui expreſſit menſuram cum dictione *in circa* quæ excludit malam fidem ſeu dolum venditoris, deciſ. 462. num. 13.

Amplia quandò differentia inter menſuram veram, & enunciatam eſt valde modica, ibidem num. 14.

Pretii ad ſolutionem amplius non tenetur ſuperuenientibus nedum moleſtijs, ſed euictione rei emptæ, deciſ. 409. num. 11.

Amplia quod nec tenetur ad fructus cenſus accollandi in partem pretij, ſed tantum ad fructus compenſatiuos, ibidem num. 12.

Pretium tenetur ſoluere re tradita, deciſ. 193. numer. 17.

Promittens ſoluere creditoribus non poteſt aliter ſoluere in eorum præiudicium, deciſ. 137. numer. 11.

Salviano interdicto eijci non poteſt à poſſeſſione rei emptæ antequam venditor reddiderit rationem de bonis hæreditarijs, deciſ. 309. numer. 12.

Sed hæc, & aliæ exceptiones circa priuilegium inuentarij diſcutiendæ ſunt in petitorio, ibidem num 13.

Sollicitus an, & quando eſſe teneatur de inueſtimento, & multiplico, deciſ. 317. num. 23.

Vide ſupra verb. *Emens*.

IN EMPTOREM

Onus Gabellarum tranſit cum re ipſa, deciſ. 55. numer. 12.

Non tamen tranſit quando adeſt ſpecialis conuentio in contrarium, quæ valet inter contrahentes, ibidem num. 13. & 15.

Licet talis conuentio non ſuffragetur in præiudicium fiſci, ibidem num. 14.

Transferuntur omnia iura venditoris pro defenſione, & retentione rei venditæ, deciſ. 390. numer. 2.

EMPTORI

Non valenti agere non cùrrit præſcriptio, deciſ. 455. num. 12.

Solventi ex pretio bonorum ſibi venditorum non ſuffragatur ceſſio, deciſ. 353. num. 3.

Et tunc tantum ſuffragatur euictis bonis quando in emptione fuit facta præciſa conuentio, ibidem num. 4. & deciſ. 367. num. 19.

ENVNCIATIVA

Emissa ad diuerſum effectum non eſt conſiderabilis, deciſ. 125. num. 5.

Per alium non probat aliquem eſſe hæredem, deciſ. 158. num. 11.

Præſente aliquo teſte qui non habebat principale ſeu aliquod intereſſe non præiudicat tertio habenti pro ſe inſtrumentum, deciſ. 125. num. 6.

In libris priuatis non præiudicat tertio ignoranti, imò habenti receptas ſine qualitate enunciata, deciſ. 376. num. 31.

Interesse habentium non probat qualitatem hæreditariam, deciſ. 190. num. 7.

De qua principaliter dubitatur non probat in præiudicium ſucceſſorum, dec. 330. num. 20.

Vnica non attenditur, deciſ. 469. num. 14.

Citra centum annos, & emiſſa à perſonis ſuſpectis non attenditur, deciſ. 330. num. 19.

Et intereſſe habentis non ſufficit, deciſ. 214. numer. 10.

ENVNCIATIVÆ

Ante centum annos, & vltra probant vnionem, deciſ. 252. num. 3.

Antiquissimae vltra centum annos habent vim formæ, deciſ. 318. num. 10.

Emanatae à perſonis non ſuſpectis probant concurrentibus adminiculis, & coniecturis, deciſ. 252. num. 4.

In Inuentarijs factis per Tutricem aut procuratorem non præiudicant pupillis, & principalibus

libus, deciſ. 429. num. 11.
Vagae & generales non probant identitatem, deciſ. 429. num. 9. amplia vt num. 10.

EPISCOPVS

Cognoscit cauſas criminales priuatiuè ex diſpoſitione Sacri Concilij Tridentini, deciſ. 340. numer. 8.
Intentionem fundatam habet ſuper omnimoda iuriſdictione in omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diœceſis, deciſ. 338. num. 3.
Nec non in loco circumdato ab alijs ſuæ Diœceſis, quando non comparet alius ordinarius, qui prætendat iuriſdictionem, ibidem numer. 10.
Iurisdictionem ordinariam habet ſuper omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diœceſis, deciſ. 295. num. 3.
Ordinariam retinet habitualiter, ac etiam actualiter ſi exercuerit actus iuriſdictionales vtriuſque legis Diœceſanæ ſcilicet, & iuriſdictionalis, ibidem num. 8.
Quando eſt Parochus vniuerſalis habet intentionem fundatam ſuper decimis, deciſ. 444. numer. 8.

EPISTOLA

Confessio extraiudicialis emiſſa in Epiſtola probat ſolutionem contra confitentem in iudicio manutentionis, deciſ. 443. num. 3.
Dubia, & æquiuoca non probat ſocietatem, deciſ. 228. num. 12.
Non recognita non eſt attendenda, ibid. num. 16.
Ratificatio arguitur ex Epiſtola, dec. 30 nu. 19.

EPISTOLÆ

Non probant ſcientiam rei ſcriptæ ſi non conſtat fuiſſe repertas apud eum cui ſcribebantur, ſeu ad eius manus perueniſſe, deciſ. 325. numer. 19.
Non recognitæ, & quæ non probantur veniſſe ad manus illius cui ſcribebantur, non deſeruiunt pro adminiculo deciſ. 319. num. 13.
Transumptum extractum à libro minus legali eſt ſuſpectum, deciſ. 228. num. 14.

EQVITES

Hierosolymitani ſunt incapaces proprietatis bonorum, deciſ. 176. num. 10.
Sunt incapaces beneficij ſeu penſionis eccleſiaſticæ, deciſ. 342. num. 12. & deciſ. 391. numer. 13.
SS. Mauritii, et Lazzari etiam contracto matrimonio cum vnica, & Virgine ſunt capaces penſionum vſque ad ſummam ducatorum 400. auri de Camera, deciſ. 391. num. 18.

ERECTIO

Beneficii in titulum requirit authoritatem Apoſtolicam vel ordinariam, dec. 104. nu. 14.
Instrumentum erectionis probat adminiſtrationem omnimodam Eccleſiæ ſpectare ad aliquos, ibidem num. 1.
Observantia conformis erectioni Eccleſiæ probat titulum adminiſtrationis alicui competentis, ibidem num. 7.

ERROR

Confessionis propriæ debet concludentiſſimè probari, deciſ. 256. num. 2. deciſ. 343. nu. 14. deciſ. 397. num. 3. & deciſ. 464. num. 4.
Amplia quod excluditur ex ſola poſſibilitate in contrarium, deciſ. 256. num. 4. & 6. & deciſ. 397. num. 6.
Quando non probetur ex relatione habita ad teſtamentum de quo non conſtat cum illo cognomine ſub quo fuit habita relatio, deciſ. 344. num. 5.
Iuris ambigui cauſat bonam fidem ad euitandam pœnam, deciſ. 187. num. 7.
Notarii circa expreſſionem ſummæ ſeu pretij partibus non præiudicat, & vnde arguatur, deciſ. 455. num. 10.

EVENTVS, EVENTVALIS

Eventus poſterior formatur à primordio tituli, deciſ. 219. num. 13.
Eventualis circumſtantia quæ poteſt ſe habere ad lucrum æquè ac ad damnum non attenditur, deciſ. 334. num. 15.
Praeiudicium euentuale, vide *Praiudicium*.

EVICTIO

Emptori debentur fructus rei euictæ, ac ſi euictio non ſucceſſiſſet, deciſ. 409. num. 15.
Ex natura rei non includitur ſub promiſſione euictionis, & defenſionis, deciſ. 192. num. 8. & deciſ. 222. num. 6.
Iurium permutatorum vnde dicatur eueniſſe culpa alterius ex permutantibus, deciſ. 461. numer. 4.
Quando eſt clara, & ineuitabilis, denunciatio litis, & moleſtiarum perneceſſe non requiritur, deciſ. 39. num. 7.
Redundare non debet in damnum tertii, ſed illorum, quorum culpa & negligentia proceſſit, deciſ. 461. num. 7.

EVICTIONIS

Actio ceſſat, quando quis voluntariè ceſſit rem emptam, debet enim ſuſcipi lis, & viriliter defendi expectata ſententia interpoſita appellatione, & denunciata lite venditori, deciſ. 455. num. 9.
Casus vnde probetur, dec. 358. num. 11.
De Iustitia quando non poſſit dubitari, deciſ. 19. num 8.
Iustitia probatur quando ius euincentis eſt clarum, dec. 19. num. 6.
Promissio adiecta in diuiſione non obſtat eueniente conditione fideicommiſſi, quia intelligitur ex dato, & facto proprio non ex facto fideicommittentis, dec. 197. num. 3.
Intelligitur quatenus ſequatur ex dato & facto tertij non ex natura rei, dec. 222. nu. 6.
Vnde reſultet, dec. 358. num. 10.
Quantitas intereſſe paſſi cauſa euictionis probatur notula iurata data per creditores euincentes, ſeu per Saluianum immiſſos, deciſ. 409. num. 16.

EXACTIO

Cuius nomine fuerit facta apparet ex ordinibus quorum vigore fuit exactum, dec. 246. nu. 15.
Difficultas exactionis non impedit acquiſitionem iuris, dec. 95. num. 12.
Fructuum, ſeu vſurarum probatur confeſſione partis, dec. 427. num. 15.
Incerta ſumma quatenus præiudicet ſolutionibus præteritis, ſecus eſt futuris, dum deeſt tempus legitimum ad præſcriptionem, deciſ. 261. num. 10.
In minori ſumma facta per Rectores Eccleſiarum non præiudicat ſucceſſoribus ibid. nu. 9.

Fructuum cenſus præſumitur facta in exequutionem conuentionis præcedentis, quod in caſu reductionis cenſus non poſſent prætendi maiores fructus, dec.147.nu.6.& 7.

Facta à Miniſtro, ſeu Factore non habente facultatem redimendi cenſum non præiudicat principali, ibid.num.5.

NON FACTA per decennium an & quando inducat præſumptionem, vel probationem extinctionis penſionis, vide *Penſionis*.

NON INFERTVR ex ſola ceſſione nominum debitorum, dec.256.num.5.

NON PROBATVR vnico teſte, dec.191.nu.13.

POSSIDERE non dicitur exigens, ſed ille cuius nomine, vel mandato fit exactio, deciſ. 263. num.21.

REITERATA excluditur ex eo quod quis fuerit aduerſus illam abſolutus in iudicio criminali, dec.256.num.7.

SVBSEQVVTA indicat creditum exactum non fuiſſe litigioſum, & intricatum, dec.53. num.12.

EXAMEN QVOAD BENEFICIA

FIERI debet citata parte, ſeu intereſſe habente, qui ad hunc effectum citauit, & contradixit, dec.23.num.10.

NOVVM non conceditur poſt tres annos, ibid. num. 12.

Nec quando poſt reprobationem lapſum eſt longum tempus quo reprobatus potuit edoceri, deciſ.116.num.9.

Eſt denegandum quando eſt inutile,& fruſtratorium, deciſ.311. num.2.

QVANDO examini eſt data certa forma ſeruari debet ad vnguem, dec.89.num.9.

RECVSATVM veriſimiliter non fuiſſet ab eo, qui habuiſſet perfectam peritiam, deciſ. 23. numer. 17.

REIECTVS in examine Parochialis poteſt appellare, & prouocare prælectum ad nouum examen coram iudice appellationis, deciſ. 311. num.1.

EXAMEN TESTIVM

CVM Interrogatorijs alterius partis ſubſtinetur, dec.222.num.5.

IMPVGNARI non poteſt à parte, quæ declarauit ſtare proceſſui, vbi continebatur examen, deciſ.104.num.32.

IN CVRIA datur concurrente releuantia, deciſ. 76.num.12.

Denegatur, quando articuli ſunt irreleuantes, calumnioſi, & obiectiui, ibid. n.13.

OMITTI potuit per illum, qui ſententiam fauorabilem reportauit, dec.56.num.13.

SVPER ſtatu bonorum probat etiam in iudicio diuerſo, dec.359.num.12.

EXAMINIS

ACCESSVS tutus ad locum examinis, quando non patet, tunc collitigans non tenetur illuc comparere, nec mittere procuratorem, deciſ. 24. num.11.

INTERPRES an & quando requiratur ad validitatem examinis, vide *Interpres*.

LOCVS dum non eſt tutus, concordari debet alius non ſuſpectus, dec.24. n.12.

NVLLITAS ceſſat quando fuit factum, iuxta ſtylum loci, deciſ. 214.num.5.

Et quando fuit factum cum interrogatorijs alterius partis, ibid. num.4.

Non infertur omnino, ex eo, quod teſtes fuerint prius recepti ſuper articulis, quam ſuper interrogatorijs, dec.86. num.11.

Tollitur ex præſentia interpretum vtriuſq; partis, ibid.num.12.

A nullitatibus quando dicatur receſſum per exhibitionem interrogatoriorũ, dec. 153. num.6.& 7.

EXCEPTIO

ATTENTATORVM non impedit reſolutionem cauſæ, quando fuit neglecta illorum liquidatio, & pro liquidis recepta fuit certa ſumma, deciſ.160. num.9.

CEDVRDARVM quando obſtet, dec.463. nu.1.

COMPETENS tertio collitiganti non poteſt allegari ab admiſſo ad cauſam, niſi eo volente deciſ.116.num.6.

Alteri non poteſt à tertio opponi, niſi eo volente, dec.168. num.8.

EST de regula, dec.95. num.22.

DE IVRE Tertij admittitur, quando eſt excluſiua iuris agentis, dec.39. num. 16.

Allegari non poteſt, quando non eſt excluſiua iuris agentis, deciſ.116. num.5.& deciſ.214.num.14.

Eo minus releuat quando ceſſat præiudicium, ſeu intereſſe eiuſdem tertij, dec.456.n.7.

Excluſiua iuris agentis regulariter non admittitur in iudicijs poſſeſſorijs, dec.39.nu.17.

Declara quando reus non poſſidet, & tam ipſe, quam actor agunt remedio adipiſcendæ, tunc enim non admittitur in poſſeſſorio, ibidem num. 18.

Secus ſi reus poſſidet,& excipit ad tuendam propriam poſſeſſionem, ibid. num. 19.

Nihil releuat, quando conſtat de non iure eiuſdem tertij, dec.116.num.8.& 11.

Non competit alteri, dum tertius non opponit, dec.214.n.13.& dec.216. num.9.

Opponi non poteſt, dec.39. num.13.

DE NON IVRE agentis allegari poteſt à quolibet reo ad repellendum actorem à limine iudicij, dec.39. num.14.

Non retardat reſtitutionem ſpoliato, dec. 19. num.12.

Reijcitur ad petitorium, ibidem num.13.

DOMINII admittitur interdictis poſſeſſorijs, quãdo conſtat incontinenti de non iure agentis, dec.249.num.1.

EXCLVSIVA iuris agentis clara poteſt opponi à quolibet, dec.168. num.10.

Alia vide ſupra verſ. *de iure tertij*.

FALSI niſi ſit adeo liquida, vt nullo velamine valeat offuſcari, non impedit manutentionem, dec.151. num.16.

ILLIQVIDA non retardat exequutionem obligationis Cameralis,& ſolutionem crediti liquidi, deciſ.55. num.18.

IRRELEVANS arguitur, dum iudex ea non obſtante protulit ſententiam, dec. 416. num. 6.

NON numeratæ pecuniæ admittitur in contractu mutui, vel dotis ante elapſa tempora præſcripta, non autem ſolet admitti in alijs contractibus, dec.428. num.6.

Quando huic exceptioni fuit renunciatum non eſt præſumendum confeſſionem emanaſſe

naſſe ſub ſpe futuræ numerationis, dec. 125. numer. 2.

Proprietatis non notoria non admittitur in ſpolio aduerſus poſſeſſionem coloratam confeſſione alterius partis, dec. 368. num. 1.

Qua reus poteſt vti, & non vti, ſi opponatur poſt rem iudicatam exequutioni demandatam, non concludit illius nullitatem, & iniuſtitiam, dec. 466. num. 7.

Quem de euictione tenet actio, eundem agentem repellit exceptio decif. 463. num. 10.

Quod quis ſe habuerit pro ſpoliato, non poteſt allegari à tertio, dec. 116. num. 7.

Requirens altiorem indaginem reijcitur ad petitorium, nec admittitur in ſummariſſimo poſſeſſorio, dec. 21. num. 16. & dec. 267. n. 6.

Non impedit immiſſionem ſaltem pro indiuiſo, dec. 96. num. 15.

Non retardat exequutionem obligationis Cameralis, & ſolutionem crediti liquidi, deciſ. 55. num. 18.

Non retardat paratam exequutionem Breuis, dec. 362. num. 13.

Reſpiciens inualiditatem tituli non admittitur in ſummariſſimo manutentionis dec. 41. numer. 17.

Si fuiſſet vera, fuiſſet deducta debito tempore, dec. 76. num. 2.

Super qua fuit pronunciatum, & appellatum, diſcutienda eſt coram iudice appellationis, deciſ. 214. num. 6.

Supponit incluſionem comprehenſorum in diſpoſitione, dec. 225. num. 8.

Turbida, & reiecta per ſententiam non impedit exequutionem obligationis Cameralis, dec. 107. num. 8.

Non retardat paratam exequutionem Breuis, dec. 362. num. 13.

Tua non intereſt repellit agentem à limine iudicij, deciſ. 100. num. 16.

EXCEPTIONES

Circa Ordinem iudicij exequutiui non admittuntur in tertia inſtantia, dec. 277. num. 7.

Contra Teſtes non admittuntur in re difficilis probationis ignota alijs, quam teſtibus examinatis, deciſ. 62. num. 8.

Diverſae, & contrariæ poſſunt etiam opponi a reo, & poſſeſſore, dec. 376. num. 12.

Dubiae, ſeu altioris indaginis non retardant exequutionem obligationis Cameralis, dec. 420. num. 2.

Insubsistentes, & incontinenti non probatæ non retardant exequutionem obligationis Cameralis, deciſ. 134. num. 11.

Non attenduntur, ſed ſubſtantia depoſitionis in iis caſibus, in quibus admittitur probatio præſumptiua ad coniecturata, deciſ. 56. numer. 9.

Requirentes altiorem indaginem non admittuntur in iudicio ſummariſſimo, in quo attenditur ſola poſſeſſio, ſeu inſiſtentia. dec. 12. num. 9. & deciſ. 49. num. 12.

Sed debent exactius examinari in petitorio, deciſ. 49. num. 13.

Reiectae, turbidæ, vel altioris indaginis non retardant immiſſionem conceſſam tribus ſententijs, deciſ. 437. num. 1.

Nec paratam exequutionem obligationis Cameralis, ibid. num. 9.

Testium ſupplentur ex numero, deciſ. 62. nu. 7.

Turbidae reijciuntur ad petitorium, nec retardant ſolutionem faciendam poſſeſſori, deciſ. 266. num. 31.

EXCESSVS

Exequutionis deduci debet in Rota, non coram iudicibus inferioribus carentibus iuriſdictione diſcutiendi iuſtitiam mandatorum Regalium, deciſ. 120. num. 5.

Mandati Procuræ, quando non ſubſiſtat, deciſ. 35. num. 9. & 12.

Non præſumitur, ſed concludenter probari debet ab allegante, deciſ. 7. num. 1. deciſ. 182. numer. 21. deciſ. 394. num. 2. dec. 407. num. 2. deciſ. 416. num. 7. dec. 454. num. 2. & deciſ. 471. num. 1.

Non inducitur ex lite introducta contra aliquos, & exequutione contra omnes, dum omnes repræſentantes caſtrum deinde adhæſerunt liti, deciſ. 394. num. 1.

Paucorum annorum, an ſit conſiderabilis, ſi teſtator mandet eligi duos iuuenes 12. vel 18. annorum in circa pro conſeruatione agnationis iudicio, vel prudentia eligentium, deciſ. 205. num. 24.

Probari debet eo magis, quando taxatio facta fuit prævijs deciſionibus, & iuſtificatis pleriſque partitis per confeſſionem attentantis, dec. 7. num. 8.

Quando eſt modicæ quantitatis, vel concurrit aliqua cauſa, non attenditur in mandato procuræ, deciſ. 35. num. 12.

EXCLVSIO

Foemmarum Statutaria habet locum extantibus maſculis, ſecus illis deficientibus, deciſ. 225. num. 13.

Non habet locum inter deſcendentes ex fœminis, qui ſunt diuerſarum agnationum, deciſ. 31. num. 16.

Reſpicit commodum fratrum vtrinque coniunctorum ex eadem agnatione, pro cuius conſeruatione ſtatuta fuit excluſio, non autem fratrum ex diuerſa agnatione, deciſ. 114. num. 6. & 7.

Filiarum ab excluſione propter maſculos, & propter dotem non infertur ad excluſionem neptum, deciſ. 223. num. 14.

EXCLVSVS

Simpliciter, & abſolutè à fideicommiſſo abſque dictione limitatiua temporis, ſemper eſt excluſus, deciſ. 258. num. 12.

Descendens à linea excluſa non poteſt aſpirare ad fideicommiſſum, ibid. nu. 11.

Exclusi literaliter in diſpoſitione non comprehenduntur ſub conditione, ibid. num. 13.

Amplia quando excluſio procedit ex cauſa odij, ibidem num. 14. & amplia, vt num. ſeqq.

Verba *Excluſis tamen ab hac ſucceſſione* cenſentur poſita illimitatè ad hæreditatem, non ad aliquem gradum, ibid. num. 16.

Vt bona conſeruentur apud hæredes, & in certam lineam maſculinam, & ea deficiente in fœmininam, reſtringunt conditionem ad vocatos, nec referuntur ad excluſos, ibid. num. 15.

EX-

EXCOMMVNICANDI

Ivs non dicitur attributum per conceſſionem iuris ſuſpendendi clericos, ideo manutentio datur Ordinario in omnibus iuriſdictionalibus præter actus expreſſos, deciſ.340. num.9.

EXCVSATIO

Ob bonam fidem non attenditur in iis, quæ tertio præiudicant, deciſ.270. num.18.

Svpina non ſuffragatur illi, qui ſciebat, vel ſcire debebat facultatem illius, cum quo contraxit, deciſ.465.num.8.

EXCVSSIO

Bonorvm ſpecialiter hypothecatorum non requiritur in contractu cum obligatione Camerali, deciſ.350. num. 45.

Nec quando quis eſt creditor cum clauſula conſtituti, & obligatione Camerali, deciſ. 286.num.9.

EXEMPLA

Extracta à matrice plenè probant, deciſ. 445. num. 1.

Singvlaria, & raro contingentia non lædunt præſumptionem iuris, dec.141. num.12.

EXEMPLVM

Extractvm legaliter ab Archiuio probat, etiãſi deinde non reperiatur originale, deciſ. 445. numer.9.

EXEMPTIO

Concessa non dicitur Eccleſiæ, licet eius Archipresbyter habeat aliqualem iuriſdictionem dec.340.num.6.

Quoad certas Eccleſias non refertur ad Eccleſiam, populum, ſeu terram non expreſſam, dec.338. num.14.

Probari pebet legitimè, & ſufficienter ab Abbate, qui eam prætendit, ibidem num. 11.

Etiam cum aſſignatione certi territorij, ibidem num.12.

Svpponit præcedentem ſubiectionem, ſeu ſituationem intra fines diœceſis, ibid.num. 6.

EXEMPTVS

Et immediatè ſubiectus Sedis Apoſtolicæ non poteſt reſignare beneficium in manibus inferiorum, dec. 368. num.8.

Et ſi reſignauerit poteſt titulum, & iura beneficij reſignati retinere, & præſeruare, ibidem num.9.

EXEQVVTIO

Attentata non eſt, quando fuit facta intra tempus ad appellandum, & non præcedit ſuſpenſiua appellatio, vel inhibitio, deciſ. 278. numer.1. & 2.

Non eſt, quando fuit præſeruata per reſcriptum Signaturæ, ibid. num. 3.

Non arguitur exiſtimata per Signaturam, quæ non circumſcribit exequutionem, vt petebatur, ſed reſcribit cum alia clauſula, deciſ. 182.num.30.

Ad favorem hæredis ab inteſtato reuocatur, quando quis deceſſit cum teſtamento, deciſ. 43. num.7.

Brevis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ retardatur ex ſimplici fumo iuriſpatronatus, deciſ.38. num. 13.

Excessiva eſt ſuper prædijs poſſeſſis per non citatos, & non comprehenſos in lite, dec.278. num. 5.

Facta cum relatiua ad mandatum cum clauſula, *non alias, aliter, nec alio modo*, recipit formam ſeu interpretationem á mandato, etiamſi verba exequutionis magis latè paterent, ibidem num. 9.

In vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione, quando conditio non fuit adimpleta, dec.148.num.9.

Minus legitimè non attenditur, deciſ. 34. num. 33.

Fieri quando poſſit in lite cœpta contra aliquos dec.394. num.3.

Gratiae Apoſtolicæ per aliam ſimilem gratiam incontinenti non iuſtificatam non poteſt impediri, deciſ.115.num.16.

Mandati fieri non poteſt contra non citatum, non obligatum, nec habentem cauſam à promiſſoribus, dec.366.num.16.

Pias diſpoſitionis, vide *Exequutor*.

Post obitum alicuius non introducit litem cum defuncto, deciſ. 34. num. 34.

Sev præſentatio mandati totalis probatur ex fide, ſeu inſtrumento rogato à Notario, deciſ.357. numer. 4.

EXEQVVTIONE

Mandatvm de immittendo ſpecificans aliqua bona, non tollit, quin poſſit exequi ſuper alijs, quorum identitas probata fuit in actis, & immiſſio conceſſa ſuper omnibus bonis, quæ proinde poſſunt exprimi in exequutione, deciſ. 182. num. 24.

Per declarationem factam in ipſa exequutione dicitur impleta conditio mandati de immittendo, ibidem num. 32.

Pro exequutione ſemper præſumitur, deciſ.344. num. 4. & deciſ. 407. num. 1. & 5.

EXEQVVTOR

Aveti non poteſt facultatibus in beneficium vxoris ſeu proprium, deciſ. 370. num. 10.

Antequam procedat ad exequutionem literarũ apoſtolicarum, verificari debet iuſpatronatus, deciſ. 64. num. 4.

Mervs poteſt die feſtiuo, & alijs non citatis pronunciare pro exequutione literarum apoſtolicarum, deciſ. 381. num. 28.

Mixtvs debet iudicialiter procedere, ideo non poteſt ſine citatione priuare aliquem poſſeſſione, dec.336.num.7.

fit ex verificatione conditionis, & clauſula *amoto*, ibid.num.6.

Non efficitur ex clauſulis, *verificato* dummodo non ſit alteri ius quæſitum, & amoto etc quando deeſt clauſula *vocatis vocandis*, deciſ. 381. num. 29.

Et quando collitigans non habet parem titulum, nec eſt in poſſeſſione, ibid. nu.30.

Pias dispositionis non poteſt præterire legem fundationis, deciſ.370.num.7.

Non poteſt excedere facultates ſibi ſpecificè tributas, dec.364. num.11.

Præſertim ad propriam vtilitatem, ibidem num. 12. & datur ratio num. 13.

EXEQVVTOREM

Testamentarivm non poteſt Notarius ſe ipſum ſcribere abſque ſpeciali approbatione teſtatoris, vel confirmatione iudicis, deciſ. 75. num. 3.

EXE-

Digitized by Google

EXEQVVTORI

Caeditvr circa præſentationem inhibitionis tanquam circa rem ſpectantem ad ſuum officium, dec.306. num.7.

EXEQVVTORIS.

Facvltates interpretantur recento themate fundationis, dec.270.num.9.

In ijs, quæ fuerunt expreſſa, ſimulari debent, non reſiſtere menti fundatorum, ibid. num.11.

Reparatis factum poteſt iudex ſupplere, ibid. num.6.

Testamentarii facultas reſpicit exequutionem, non euerſionem eorum, quę diſpoſita fuerunt à teſtatore, deciſ.75.num4.

EXONERATIONIS

Conscientiae prætextus non validat actum nullum, dec.51.num.23.

EXPEDITIO

Cavsae facta breui deciſione concedi poteſt in relationibus cauſarum ad fauorem perſonarum, quæ non nominantur in diuiſione, ſed fuerunt admiſſæ ad cauſam, & habent eandem defenſionem, dec.111. nu.1. & 3.

EXPENSÆ

Citationis cum inhibitione debent refici, deciſ.307.num.3.

De quibus non conſtat, non ſunt reficiendæ, nec retardant abſolutionem à recurſibus, deciſ.258. num.7.

Extraiudiciales pro honorarijs Procuratoris, & Aduocati, ac mercede copiſtæ non taxantur rigoroſè in Rota, ſed in parua ſumma pro qualibet inſtantia, dec.241. num.3.

Taxari ſolent in ſcutis decem pro qualibet inſtantia dec.273.num.1. deciſ.454. num.4. & dec.471. num.3.

Et taxatæ in ſcutis decem pro qualibet inſtantia non ſunt neceſſariæ, deciſ.307.nu.1.

Fvneris non præſumuntur exceſſiuæ, niſi exceſſus probetur concludenter, dec.416. nu.7.

Faciendæ, ſeu arbitrandæ ſunt moraliter, & iuxta conditionem defuncti, ac conſuetudinem loci, & temporis, ibid. num.9.

Circa has expenſas defertur arbitrio iudicis, ibidem num.8.

Haeres grauatus non repetit alias litis expenſas, quam factas pro principali defenſione, & in beneficium fideicommiſſi, deciſ.438. n.10.

In cavsis vltramontanis factæ in ſcutis taxantur in ducatis in compenſationem cambiorum, quæ ſoluuntur pro tranſmiſſione pecuniarum, deciſ.471.num.4.

Instrvmentorvm nihil commune habentium cum lite tranſacta in iudicatum non debent refici, num.273.num.3.

Vt reficiantur, vnde conſtet inſtrumenta producta fuiſſe neceſſaria, ibidem num.4.

Ivdiciales iuſtificantur ex actis, & reficiuntur ſine diminutione, deciſ.241. num.2. dec.273. num.2.deciſ.307.num.2.deciſ. 454. num.13. & deciſ.471.num.2.

Litis ceptæ cum defuncto debent refici ab herede, deciſ.307.num.7. & deciſ. 407. n. 6.

Factæ ex perſona Monaci reficiuntur à monaſterio, non à Monaco nihil poſſidente, deciſ.307.num.10.

In qua plures ſuccubuerunt debentur pro virili, ibidem num.4.

Quod tamen reſpicit exequutionem, non exceſſum taxationis, ibidem nu.5.

Motæ per Beneficiatos debent extrahi ex eorum redditibus dumtaxat, deciſ.456.nu.9.

Mandati, & mercedis exequutoris reficiuntur immiſſo in ſaluiano, deciſ.270. num.14.

Non debentur à collitigante, qui in nouo iudicio nihil egit, ſed ab eo, qui nouum iudicium intentauit, & proſequutus eſt, dec.307. num.6.

Pro manutentione Eccleſiæ, & celebratione feſtiuitatis illius Sancti, cui eſt dicata, detrahuntur in probatione valoris, deciſ. 100. numer.9.

Pro reaptatione domorum ſunt euidenter, & communiter neceſſariæ, deciſ.279. num.12.

Calculari ſolent ad rationem veriſimilem ſcutorum quinque pro quolibet centenario redditus, ibidem num. 13.

Pro tuenda nominatione præſentati ſpectant ad ipſum, non fideicommiſſarium præſentantem, deciſ.114.num.7.

Ratice debent ab eo, qui litem ſubſtinuit, & ſuccubuit, quamuis ſententiæ prodierint etiã contra alium, qui non impugnabat, & citabatur ad cautelam pro ſuo iure, & intereſſe, deciſ.407.num.11.

Ab eo qui temerè litigauit, & habet contra ſe vltimas ſententias, deciſ.180.num.1.

Ita vt de ſententiis reuocatis nulla ſit habenda ratio, ibidem num.2.

Ab eo qui variat ab vno ad aliud iudicium deciſ.273.num.9.

Scriptvrae relatę productio dicitur neceſſaria, dum referens ſine illa non probaret, & propterea illius expenſæ reficiuntur, ibidem numer.7.

Scriptvrarvm neceſſariarum ad victoriam cauſæ dicuntur iudiciales, & debent refici, ibid. num. 4.

EXPENSARVM

A Refectione excuſat iuſta cauſa litigandi, deciſ. 180.num.3.

Fallit in Rota, vbi iuſta cauſa non attenditur, & indiſtinctè fit condemnatio in expenſis, ibidem num.4. & dec.241. num.4.

Non excuſat omiſſio citationis ad declarandum, an velit ſtare ſimplici copiæ, quæ fit ex vrbanitate, non ex neceſſitate, deciſ. 273. num.5.

Non excuſatur, qui voluit litem proſequi, expectare ſententiam, & ab ea appellare, deciſ.180.num.9.

Condemnatio non fit, quando priores ſententiæ reuocantur ex nouiter deductis, ſecus ſi ex iiſdem, ſeu non iure litigantis, ibidem num. 5. & 6.

Taxatio dicitur valida, dum patet ex reuolutione actorum adfuiſſe taxationem iudicis, iuramentum partis, quod ſolet extendi in citatione ad videndum taxari, & ſententiam liquidatoriam, deciſ.454.num.1.

EXPENSIS

Communis Scholæ, ſeu Magiſtri concurrunt omnes ediſcentes, deciſ. 1. num.8.

Qvan-

Qvando non conſtat de expreſſis non retardatur abſolutio prætextu refectionis illarum, deciſ. 5. num. 15. & num. 16. refertur modus, quo conceditur abſolutio.

Renvnciatio liti eximit ab expenſis deinde factis deciſ. 180. num. 10.

Declara quando ſit renunciatio ante latam ſententiam, vel quando ab illa non appellatur, ſecus ſi fuerit appellatum, & appellatio proſequuta, ibidem num. 11.

EXPRESSIO

Ab expreſſione facta ad vnum finem non deſumitur validum argumentum ad alium finem, deciſ. 229. num. 20.

Eivs quod tacite ineſt, nihil operatur, deciſ. 16. numer. 10.

Specialis quando requiritur non ſuffragatur clauſula, *quorum tenores*, deciſ. 51. num. 9.

Expreſſionis vim habent verba *omnia, & ſingula bona*, deciſ. 151. num. 7.

Valoris, vide *Valoris*.

EXPRESSVS

Casvs dicitur dum verba nequeunt referri ad alium caſum, deciſ. 234. num. 10.

EXPRESSVM

Vbi non valet, nec valet tacitum, deciſ. 243. n. 9.

EXTENSIO

Non admittitur in fideicommiſſis in quibus ſtricta ſit interpretatio, deciſ. 176. num. 19.

Non fit de caſu ad caſum ex identitate rationis quando verba repugnant, deciſ. 110. nu. 17.

Et quando fit ad caſum contrarium, ibidem num. 18.

In conditionibus voluntariis de caſu expreſſo ad omiſſum etiam ex identitate rationis, deciſ. 138. num. 10.

Quando adeſt dictio *dicta*, quæ limitat diſpoſitionem ad ſupra diſpoſita, deciſ. 176. nu. 19.

In materia ſtricta, & odioſa, deciſ. 83. nu. 38.

In diſpenſationibus odioſis, & alteri præiudicialibus, deciſ. 270. num. 11.

In pœnalibus ex identitate rationis, deciſ. 187. num. 10.

Non poteſt extendi id quod non eſt, deciſ. 197. num. 11.

EXTERVS

Oriendo, & incolatu præſumitur ignarus legum Regni quo tranſit, deciſ. 470. num. 6.

EXTINCTIO

Censvs, Vide *Cenſus*.

Debitorvm arguitur ex eo, quod ſpatio ſeptuaginta, & vltra annorum nullæ moleſtiæ illorum occaſione ſuperuenerunt, dec. 452. nu. 11.

Operatvr ne detur amplius actio vigore primeuæ obligationis, ibidem num. 12.

EXTRACTIO

Instrvmentorvm quæ poteſt fieri in parte ex ſtatuto Peruſino non admittitur quando requiritur integrum inſtrumentum vel non poteſt diuidi ſeu extrahi ſeparatim, deciſ. 273. num. 8.

EXTRANEVS

Dicitvr Frater, & quicunque alius qui non habet dotatam in poteſtate, deciſ. 379. num. 10.

Volvntarie, & de proprio dotem conſtituens poteſt ad eius fauorem apponere pactum reuerſiuum, ibidem num. 11.

Et tunc non licet mulieri in præiudicium dotantis facere aliquam diſpoſitionem, ibidem num. 12.

EXTRAVAGANS

Ad regimen de Preb. ſtat pro maiori declaratione generalis reſeruationis beneficiorum vacantium in curia vel intra duas dietas, deciſ. 169. num. 20.

Ambitiosae an fuerit antiquitus vſu recepta Bononiæ, deciſ. 330. num. 5. 6. 8. & 9.

Vti publicata, & antiquis temporibus impreſſa præſumitur vſu recepta, ibidem nu. 10.

EXTREMA

Prioris, & poſterioris poſſeſſionis probantur ab exequutione ſubhaſtatione, & deliberatione, cum ſubſtentatione litis, deciſ. 366. num. 1.

F

FABER MVRARIVS

Ædificans in fundo alieno ſub conuenta mercede, & dominium ædificij non reſeruans, non eſt dominus ædificij, ſed purus creditor operæ, & materiæ, deciſ. 427. num. 2.

Ideo non lucratur fructus niſi concludenter probentur requiſita *Caſtrenſ. in l. 3. ff. de eo, quod cert. loc.* ibidem num. 3. & 4.

Nec ei ſuffragatur æquitas *l. curabit, C. de action. empt.* cum non ſit Dominus ſed creditor ædificij, ibidem num. 12.

Habet actionem pro fructibus ædificij de iure ciuili, vbi fructus debeantur ex mora non de iure canonico, ibidem num. 9. 10. & 11.

FACTVM

Antiqvissimvm non cadens ſub ſenſu quorumcunque ſenum dicitur improbabile, deciſ. 287. num. 6.

Avthoris impugnare nõ poſſunt habentes cauſam ab eo, deciſ. 144. num. 4.

Inspici non debet, ſed cauſa facti, deciſ. 61. n. 7.

Ob nõ impletum ſuccedit poſt moram obligatio ad intereſſe, deciſ. 250. num. 4.

FACVLTAS

Absolvta, & libera dicitur conceſſa per illa verba *à lor piacere, ſeu ad libitum*, deciſ. 142. num. 16. & 18.

Alienandi conceſſa ſub qualitate non exiſtentiæ bonorum liberorum corruit illis exiſtentibus, deciſ. 53. num. 11.

Data ſub illis verbis, *quidquid placuerit faciendum*, limitatur ad arbitrium boni viri, deciſ. 142. num. 15.

Præſertim ſi eſt data ad certum effectum, ibidem num. 17. declara vt num. 16. & 18.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, in qua fuit conuentum, quod proprietarius præferretur in venditione præſupponit facultatem alienandi ſalua dicta prælatione, deciſ. 218. num. 3.

Intelligitur ſeruatis iuris ſolemnitatibus, deciſ. 88. num. 28.

Mobilia non extenditur ad ſtabilia expreſſè alienari prohibita, deciſ. 75. num. 6.

Amovendi capellanos probatur teſtibus deponentibus de obſeruantia, deciſ. 104. num. 3.

Et nominandi capellanos competit illi, cui competit omnimoda adminiſtratio Eccleſiæ, ibidem num. 8. & 10.

by Google

Capiendi poſſeſſionem propria authoritate nõ læditur per ſubſequutam tranſactionem, quæ præſeruat, & confirmat huiuſmodi facultatem, deciſ. 371. num. 2.
Conferendi ad certum tempus ceſſat in commenda vacante poſt tale tempus, deciſ. 69. numer. 3.
Alia vide in verb. *Indultum* verſ. *Conferendi.*
Disponendi de bonis, & iuribus hæreditarijs nõ comprehendit emphyteuſim ex pacto, & prouidentia, deciſ. 303. num. 3.
De ſuis bonis data matri per teſtatorem non refertur ad bona matris, ſeu legitimam illi debitam, deciſ. 268. num. 12.
Diſpoſuiſſe dicitur qui habet facultatem diſponendi eo ipſo quod cœpit alienare, deciſ. 142. num. 7.
Ex quibus verbis clarè reſultet, ibid. nu. 1.
Intelligitur ad formam inueſtiturarum, & ſtatutorum, deciſ. 375. num. 13.
Libera ſi detur de literis patentibus locorum montium, dicuntur conceſſa loca montium, deciſ. 124. num. 15.
Limitata ad actum inter viuos non poteſt conſumari per vltimam voluntatem, deciſ. 303. num. 4.
Locatione durante ceſſat locatione finita, deciſ. 375. num. 12.
Quando à teſtatore conceſſa fuit hæredi grauato, tunc iſte poteſt diſponere de bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 124. num. 1.
Et tunc facta diſpoſitione, vel alienatione fideicommiſſum expirat, & fideicommiſſario non debetur immiſſio, ibidem num. 2.
Amplia etiamſi fideicommiſſum eſſet perpetuum, ibidem num. 4.
Quando dici poſſit hæredem fuiſſe vſum facultate diſponendi, deciſ. 142. num. 6.
Quando referatur ad abſolutum dominiũ ſeu potius ad liberam adminiſtrationem, ibidem num. 3.
Quod ſit data hæredi quodque bona ſubiaceant fideicommiſſo non eſt inconueniens deciſ. 124. num. 6.
Seu potius vſus talis facultatis continetur appellatione iurium, & actionum, deciſ. 142. numer. 9.
Superflua remaneret ſi prælegatum cum facultate diſponendi caderet ſub fideicommiſſo, ibidem num. 12.
Si fuit data à teſtatore circa aliqua bona, non implicat quod vltra illa nihil remaneat in fideicommiſſo, deciſ. 124. num. 18.
Tacita non eſt adeo efficax in bonis fideicommiſſarijs ſicut expreſſa, ibidem num. 9.
Alia circa facultatem diſponendi, vide in verb. *Bona, & Fideicommiſſum.*
Diuidendi data procuratori, prout ſibi videbitur intelligitur de modo, & forma, quæ congruat diuiſioni, & voluntati mandantis, deciſ. 197. numer. 12.
Electionis reſtricta erga filios non extenditur ad neptem, deciſ. 39. num. 8.
Redimendi non præſumitur in venditione, niſi appareat conuenta, deciſ. 281. num. 11.
Et redemptio ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 426. num. 6.
Testandi non comprehendit ornamenta pontificalia, quæ debentur Eccleſijs, quibus antiſtites præfuerunt ex Conſtitutione Pij V. deciſ. 61. num. 1.
Totalis, & plenaria tribuitur per dictionem *omnimoda*, deciſ. 104. num. 11.
Transferendi penſiones, vide in verb. *Transferendi,* verſ. *Facultas.*
Vendendi vna ſeu pluribus vicibus intelligitur præſente pecunia, & abſque dilatione, quando adeſt conditio inueſtiendi, deciſ. 53. num. 19.

FACVLTATE

Attributa quando quis vtitur, nemini facit iniuriam, deciſ. 27. num. 7.
Si quis vtatur dumtaxat in parte dicitur mitius egiſſe potius quam grauaſſe, ibidem numer. 10.
Imputat ſibi qui negligit vti facultate quam habet, deciſ. 426. num. 7.

FACVLTATES

Auditoris Cameræ tunc Rotæ communicantur, quando commiſſio illarum meminit, deciſ. 162. num. 4.
Eo autem minus dicuntur communicatæ, quando commiſſio eſt ſimplex, imo continet clauſulam *prout de iure*, ibidem num. 5.
Clauſula *prout de iure* non excludit commiſſionem cum facultatibus A. C. niſi ſit appoſita in ipſomet reſcripto, ibidem num. 7.
Declara procedere quando facultates A. C. fuerunt petitæ in corpore commiſſionis, ibidem num. 8.
Competunt Rotæ data obligatione Camerali ex commiſſione earundem facultatum quatenus de iure, ibidem num. 9.
Procuratoris intelliguntur in ordine ad adminiſtrandum, & exigendum, non autem diſponendum in præiudicium fideicommiſſi, deciſ. 124. num. 8.

IN FACVLTATIBVS

Cessionario conceſſis conſiſtit efficacia, non autem in non vſu dictarum facultatum, deciſ. 265. num. 9.

FACVLTATIVA

Permissio non cadit in curſu aquæ debito ex titulo comprobato per conſuetudinem antecedentem, & ſubſequentem, deciſ. 275. num. 5.

FALCIDIÆ

Et Trebellianicæ prohibitio acceſſoria ad fideicommiſſum non extendit illud vltra caſum diſpoſitum à teſtatore, & multo minus ad caſum contrarium, deciſ. 134. num. 10.
Expressio, ſeu prohibitio in vno gradu non cenſetur repetita in gradibus, & perſonis diuerſis, deciſ. 378. num. 12.

FALSI

Exceptio niſi ſit adeo concludens, vt nullo velamine valeat offuſcari, non impedit manutentionem, deciſ. 151. num. 16.

FALSITAS

Causae debet plenè, & concludenter probari aduerſus tranſactionem præſertim iuratam, deciſ. 409. num. 2.
Reſpicere tamen debet cauſam finalem vt ex illius falſitate vitietur contractus, ibidem numer. 18.

FAL-

Digitized by Google

Index Materiarum.

FALSITATEM

AD ſtruendam conſpiraſſe plures perſonas diſparis conditionis inuerisimile eſt, deciſ. 408. numer. 10.

FALSITATIS

SVSPICIO adimit fidem ſcripturis in ciuilibus, deciſ. 68. num. 6. & deciſ. 389. num. 8.

Arguitur ex inuerisimilitudine, deciſ. 68. numer. 5.

Non inducitur coniecturis extrinſecis, & vitijs non viſibilibus contra teſtamentum nõ habens vitium viſibile, deciſ. 144. num. 2.

Declara vt teſtamentum declaretur falſum ſecus ad mouendum animum iudicis vt abſtineat ab exequutione, ibidem num. 3. & 4.

Remouetur etiam ex ſolo poſſibili, deciſ. 68. num. 8.

Reſultat ex præſumptionibus iuridicis, quando deficiunt aliæ validiores pro legalitate inſtrumenti, deciſ. 105. num. 22.

Sufficit in iudicio ciuili, ibidem num. 21.

FAMILIA

EFFECTIVA contemplata cenſetur, quando deſignatur cum genitiuo alicuius perſonæ, deciſ. 337. num. 2.

Fratrum ex quibus dicatur tantum contemplata, deciſ. 199. num. 23.

Iuſpatronatus ſpectans ad lineam, ſeu familiam effectiuam terminat in vltimo eiuſdem familiæ nec tranſit ad familiam contentiuam, deciſ. 337. num. 1. & 17.

Iuſpatronatus ſpectare ad familiam contentiuam non probatur æquiuocis demonſtrationibus, quæ poſſunt conuenire lineæ effectiuæ, ad quam pertinere aliunde ſpecificatur, ibidem num. 14.

Iuſpatronatus vtrum ſpectet ad familiam contentiuam, vel effectiuam arguitur ex tenore compromiſſi, & laudi antiquiſſimi ſuper illius pertinentia, ibidem num. 4.

Ratio conſeruandæ agnationis quando non dicatur habita vltra familiam effectiuam fratrum, deciſ. 199. num. 24.

EMOLVMENTVM deſtinatum pluribus de familia conſolidatur in vno tantum comparente, deciſ. 370. num. 5.

FOEMINAS longeuo tempore non extitiſſe in familia numeroſa inuerisimile eſt, deciſ. 46. numer. 17.

FAMILIÆ

IDENTITAS probata à teſtibus per demonſtrationes perfectas non excluditur diuerſitate cognominis, deciſ. 384. num. 13.

VERBA *ex latere* inferunt comprehenſionem familiæ contentiuæ, ſeu lateralis, deciſ. 337. numer. 3.

Declara vt ibidem num. 8. & 10.

FAMILIARITAS

PAPAE vti maior abſorbet familiaritatem Cardinalis, quæ eſt minor, deciſ. 169. num. 12.

FANTINEVS DE VALLE

TRAGVRINVS fuit olim Auditor Rotæ, deciſ. 28. numer. 24.

FARFA

CONSTITVTIO Sixti V. quæ ſeparat dominium temporale à ſpirituali locorum Abbatiæ de Farfa, & S. Saluatoris de Scandriglia, quid importet, deciſ. 375. num. 21.

Alia circa Bona, & Statutum Abbatiæ Farfeſi vide ſub verb. *Bona*, & *Statutum*.

FATALIVM

PROROGATIO petita ab vno excuſat à deſertione omnes litis conſortes, deciſ. 99. num. 5.

FAVOR

INDVCTA in fauorem retorqueri non debent in odium, deciſ. 403. num. 5.

PIAE Cauſæ, vide in verb. *Pia Cauſa*.

FERIIS

PENDENTIBVS non debet præſentari commiſſio, & ſi præſentetur, Iudex non poteſt exercere iuriſdictionem, deciſ. 69. num. 9.

FEVDALES

INVESTITVRAE præſeferunt nobilitatem, deciſ. 152. num. 6.

FEVDALIA Bona, vide *Bona*.

FEVDVM

PROXIMITAS vltimi defuncti attenditur in feudo deciſ. 31. num. 32.

Siue feudum ſit ex pacto, & prouidentia, ſiue hæreditarium, ibidem num. 33.

Attenditur tamen proximitas ſtipitis, quando feudum non eſt conſolidatum in vna linea, ibidem num. 35.

FIDEICOMMISSARIVS

AGENS ad immiſſionem tenetur probare conſumptionem detractionum contra poſſeſſorem, deciſ. 250. num. 11.

AGERE non poteſt pro pretio bonorum fideicommiſſariorum quæ retinet, alias haberet rem, & pretium, deciſ. 464. num. 10.

CITARE debet hæredem, vel curatorem deputatum hæreditati iacenti pro capienda poſſeſſione bonorum fideicommiſſariorum, deciſ. 310. num. 6.

Alias poſſeſſio dicitur vitioſa, & non manutenibilis, ibidem num. 7. & 8.

CONSENTIENS alienationi bonorũ, vide *Conſentiens*.

DETRACTIONES quando competunt hæredi, non poteſt exercere facultatem ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate ex clauſula *omni meliori modo*, deciſ. 310. num. 10.

Poſſibiles, probabiles, & coloratæ etiam ſufficiunt ne fideicommiſſarius dicatur legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem hæredi, ibidem num. 14.

DOMINVS verus, licet poſſit dici, non tamen verè dicitur Dominus liber, deciſ. 71. num. 10.

HABET electionem agendi vel contra bona fideicommiſſi, vel ad pretium, deciſ. 420. num. 16. & deciſ. 464. num. 11.

LIS, & inſtantia cœpta ab hærede in actione reali, tranſit in fideicommiſſariũ, dec. 240. n. 2.

NON eſt legitimus contradictor ad impediendã immiſſionem, niſi doceat incontinenti de iure ſuo, nihil eſſe detrahendum, & poſſeſſionem non eſſe vitioſam, deciſ. 359. num. 8.

OBTINERE poteſt exequutionem ſententiæ latæ ad fauorem hæredis grauati, deciſ. 240. num. 1. & 5.

POSSESSIONEM capere debet de manu hęredis, deciſ. 310. num. 5.

TRANSMITTIT ad eius hęredes iura fideicommiſſi quando illud agnouit per litem introductam, deciſ. 127. num. 4.

FIDEICOMMISSARII

Et Creditores negotij, quando concurrunt, nec apparet quinam meliora iura foueat, interim pretium negotij poteſt de mandato iudicis deponi, & inueſtiri pro quibus de iure, deciſ. 282. num. 5

Ius ceſsat quando non oſtendit bona ſpectare ad fideicommittentem, imo potius conſtat fuiſse ab alio poſseſsa, dec. 359. num. 9.

FIDEICOMMISSA

Duo fuiſse diſtincta, & ſeparata arguitur ex illarum diſtinctione facta per Teſtatorem, & ſeparatione bonorum vtriuſque, dec. 53. nu. 7.

Everti, ſeu diminui non debent prætextu dotium, dum nuptiæ non ſequuntur, dec. 401. numer. 20.

Plura, & diuerſa teſtatorem feciſse vnde arguatur, deciſ. 53. num. 6.

FIDEICOMMISSI

Alimenta an & quando debeantur nepotibus in bonis fideicommiſſi auiti viuente patre, vide *Alimenta*.

A petitione excluditur, & amittit omne ius conſentiens alienationi, deciſ. 75. n. 14.

Et vide in verb. *Conſentiens*.

Bona Fideicommiſſi, ſeu fideicommiſsaria, vide *Bona*.

Cessio reportata per grauatum; quando cedat beneficio fideicommiſſi, dec. 437. nu. 10.

Conditione eueniente promiſſio euictionis adiecta in diuiſione non obſtat, quia intelligitur ex dato, & facto proprio, non fideicommittentis, dec. 197. num. 3.

Derogatio non ſuffragatur emptori, quando non fuit ſeruata forma Breuis, dec. 317. numer. 20. & 22.

Sub forma multiplici corruit non ſeruata forma, dec. 53. num. 14.

In derogatione exprimi debet particularis affectio teſtatoris, & vnde arguatur, ibidem num. 3.

Existentia, ſeu duratio quando non eſset omnino clara valde comprobatur ex obſeruantia, & confeſſione contra confitentes, eorumque hæredes, dec. 344. num. 21.

Fructibus ſoluenda eſt annua præſtatio, deciſ. 347. num 17.

Fructus æris alieni fideicommiſſi ſolui debent ab hærede grauato, deciſ. 27. num. 9.

Incapacitas de quo tempore attendatur, deciſ. 205. num. 17.

In Diminutionem non calculatur proprium debitum hæredis grauati, deciſ. 347. num. 16.

In restitutione bona propria hæredum dicuntur retineri, non detrahi à fideicommiſſo, cuius non ſunt partes, deciſ. 378. num. 13.

Detrahuntur ab hærede melioramenta facienda in bonis fideicommiſſarijs ex diſpoſitione teſtatoris, deciſ. 458. num 7.

Mulier innupta vigintiſeptem annorum poteſt dotem retinere, deciſ. 401. num. 18.

Sub vinculo tamen illam reſtituendi, quatenus decederet innupta, ibidem num. 19.

Non veniunt noualia, quæ de tẽpore mortis teſtatoris non erant facta, ſed poſtea ex induſtria grauatorum, deciſ. 320. num. 11.

Venit pretium equorum, frumenti, & vini relicti in hæreditate, deciſ. 347. num. 11.

Veniunt mobilia, quæ per ſolum quinquennium non præſumuntur conſumpta, deciſ. 420. num. 14.

Investimentum factum à grauato, quando non cedat beneficio fideicommiſſi, vide *Inueſtimentum*.

Iura tranſmittuntur ad hæredes fideicommiſſarij, qui agnouit fideicommiſſum per litem introductam. deciſ. 127. num. 4.

Negativa probatur ex inſpectione teſtamenti, deciſ. 93. num. 9.

Onus minuit æſtimationem rei, deciſ. 78. n. 6.

Non tamen vltra ſextam partem, ibidem num. 7.

Minoris æſtimatur, quando poterat de facili expirare ponderatis facti circumſtantijs, ibid. num. 8.

Particularis bona, vide *Bona*.

Praescriptio non currit ſine certa ſcientia fideicommiſſi, dec. 127. num. 5.

Proprietas ſubhaſtari non poteſt pro fructibus dotis, deciſ. 385. num. 15.

Purificatio, quando in lite agitata non dicatur controuerſia, ſed potius ſuppoſita, deciſ. 317. num. 12.

Purificationem ad fauorem ſubſtituti non impedit monialis excluſa ex voluntate teſtatoris, dec. 348. num. 12.

Reintegratio debetur pro valore rerum fideicommiſſariarum diſtractarum, deciſ. 294. numer. 13.

Debetur etiam pro ſorte principali Cenſuum, & Societatum extinctarum à grauato, ibid. num. 22.

Item pro pecunijs exactis per hæredem grauatum ex effectibus fideicommiſſarijs, deciſ. 347. num. 9.

Item pro mobilibus pretioſis, iocalibus, & argentis relictis in hæreditate fideicommittentis, ibid. num. 10.

Minuitur pro rata cenſuum ſubrogatorum vel reinueſtitorum, & pro pecunia, quæ fuit depoſita, & adhuc exiſtit, dec. 294. num. 24.

Non debetur de fructibus cenſuum, & ſocietatum extinctarum à grauato, cui non fuit impoſitum onus inueſtiendi, ibid. n. 23.

Non debetur pro damno, quod euenit abſque vlla culpa grauati, ibid. num. 26.

Non datur pro bonis fideicommiſſarijs alienatis, dum fideicommiſſum non dicitur diminutum, eo quia retinet alia bona empta per grauatos, dec. 464. num. 13.

Pro Reintegratione obnoxia ſunt bona grauati, qui alienauit illa fideicommiſſi, dec. 441. num. 3.

Non competit hypotheca contra bona grauati, ſi alienationes non fuerunt doloſæ, deciſ. 32. num. 16.

Seu quando alienatio fuit facta bona fide, dec. 190. num. 10.

Quando demandatur inueſtimentum, debet fieri incontinenti, deciſ. 53. num. 18.

Religiosus in Societate Ieſu eſt incapax fideicommiſſi, deciſ. 205. num. 13.

Remissio fideicommiſſi conditionalis, an inducatur clauſula *ad habendum, & pleno iure diſpon-*

ſpenendum, deciſ.192 num.9. & deciſ.197. numer. 4.

Debet eſſe clara, & expreſſa, vel indubitatè reſultans ex forma, ſeu verbis diuiſionis, deciſ.193.num.5.& 6.& dec.197.num.1.

Renvnciatio fideicommiſſi conuentionalis non infertur ex diuiſione, quæ tendit ad ſeparationem eorum, quæ ſunt communia, deciſ. 197. num. 2.

Renvnciationem non includit aſſertio venditoris, quod res eſſet libera, cum præſumatur facta, vt facilius reperirentur emptores, deciſ.222.num.12.amplia, vt num.15.

Scientia purificationis fideicommiſſi reſultat ex citatione, & productione iurium, deciſ. 246. num.2.

Vincvlvm patet ex literis patentibus locorum montium, in quibus fuit expreſſum, ibid. n.1. & deciſ.263.num.6.

IN FIDEICOMMISSIS

Fit ſtricta interpretatio, nec admittitur extenſio, dec.176. num.19.

Inſpicitvr nudum factum, non autem eſt quærenda ratio, cur fideicommittens potius diſpoſuerit in vno, quam in alio caſu, ibidem num. 20.

FIDEICOMMISSO

Bona acquiſita non dicuntur fideicommiſſo, cuius non fuit habita mentio in tranſactione facta ingenti pretio, & ſtipulata pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, deciſ.457.num.6.

De quibus hæres diſpoſuit vigore facultatis ſibi datæ à teſtatore, non cadunt ſub fideicommiſſo, deciſ.142.num.2. & 19.

Non eſſe ſubiecta fideicommiſſo, vnde probetur, vide *Bona*, verſ. *libera*.

Non cadunt ſub fideicommiſſo, quando poſt mortem teſtatoris fuerunt empta per alium, dec.464.num.8.

Eadem poſſunt cadere ſub duplici fideicommiſſo nempe generali, & particulari, deciſ.113.nu.24.

Subiacere fideicommiſſo, & datam fuiſſe hæredi facultatem diſponendi non eſt inconueniens, deciſ.124.nu.6.

Subiecta eſſe vni, vel alteri fideicommiſſo non releuat, dum quis vocatur ad vtrumque deciſ.343.num.16.

Conditio fauore deſcendentium coniunctorum ſucceditur ordine ſucceſſiuo, non ſimultaneè dec.314.num.1.

Præſertim ſi teſtator mandauit ſeruari ordinem ſucceſſiuum, & gradus prærogatiuam ſecundum iuris diſpoſitionem, ibidem numer.2.

Filio magis expedit habere viuente Patre ingentem donationem cum fideicommiſſo fauore filiorum, quam poſt obitum ſolam legitimam liberam, deciſ.229.num.21. & dec.239.num.14.

Fvtvro renunciatum non dicitur per diuiſionem factam à procuratoribus non habentibus facultatem renunciandi, dec. 192. nu.10.

In fideicommisso deſcenſiuo ſucceditur, prout ab inteſtato, deciſ.177.num.17.

Ivdicandvm eſt in dubio pro fideicommiſſo, quando teſtator declarauit interpretationem pro fideicommiſſo ſumendam eſſe in dubio, deciſ.317.num.10.

Observantia, & vniformis aſſertio quod bona erant libera, comprobat ea non eſſe ſubiecta fideicommiſſo, deciſ.429.num.13.

Praeservatio fideicommiſſorum in diuiſione quando non concludat, quædã bona eſſe ſubiecta alicui fideicommiſſo, ibid.nu.8.

Qvando aſſertio diuidentium, quod erant hæredes fideicommittentis reſoluatur in demõſtrationem, nec inducat diſpoſitionem, quod bona relicta pro indiuiſo cadãt ſub fideicommiſſo, ibid. num.7.

Non eſt quæſtio de fideicommiſſo, tunc compenſatio debet cedere in commodum fideicommiſſi, ſecus quando de eo principaliter dubitatur, dec.161.nu.14.

Redemptio bonorum non dicitur facta pro fideicommiſſo, dum redimens ſtipulauit pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus, & cum clauſula *ad habendum*, dec. 464. num.9.

Renvnciasse non cenſentur procuratores diuidentium, dum illud ignorabant, deciſ. 192. num. 13.

Repvgnant verba *se ſia libero padrone*, deciſ.71. num. 9.

Stipvlatio iure proprio, in perpetuum, & pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque implicat incompatibilitatem cum fideicommiſſo, dec.429.num.6.

Svccessores in fideicommiſſo, quamuis non ſint hæredes tranſigentium, afficit tranſactio facta bona fide, dec.161.num. 16.

FIDEICOMMISSVM.

Absolvtvm cenſetur inductum per prohibitionem alienationis ſpatio 200. annorum, deciſ. 253.num.6.

Et perpetuum, ex quibus coniecturis arguatur, dec.292.num.7.

Accrescit, & integrè debetur ſubſtituto capaci per incapacitatem alterius, dec.283. nu.17.

Agnationis conſeruandæ ratio magis quam quælibet alia vrget ad inducendum fideicommiſſum, dec.253.nu.8.

Ante purificatum, de quo conſtat, eſt etiam locus præuentiuæ aſſecurationi bonorum, deciſ.282.nu.1. & capitur prouiſio, nu.5.

Bona realiter extracta à fideicommiſſo in cauſam dotis non reincidunt in fideicommiſſum, dec.400.nu.4.

Sed pleno iure tranſeunt in mulierem dotatam, & habentes cauſam ab illa, ibidem num. 5.

Coniectvrale non dicitur omnino clarum, & requirit altiorem indaginem, deciſ.320. numer. 3.

Declaratvr, ſeu arguitur procedere etiam in caſu impotentiæ, & mortis ex ſubſtitutione in euentum, quod non aſſumerentur cognomen, & inſignia, deciſ.317. nu.6.& 7.

Descendens à duabus fœminis an dicatur vocatus ad fideicommiſſum inſtitutum pro maſculis deſcendentibus ex fœmina de agnatione, remiſſiuè, ibid. num.13.

Ex linea excluſa non poteſt aſpirare ad fideicommiſſum, deciſ.253. num.12.

Detractiones quando competunt grauato, ſi fideicommiſſum non releuat, dec. 282. n. 3.

Diminutum non dicitur alienatione bonorum fideicommiſſariorum, dum retinet alia bona empta per grauatos, deciſ. 464. nu. 13.

Distinctum, & ſeparatum quando inducitur ab vnaquaque diſpoſitione, tunc prohibitio alienationis non dependet à fideicommiſſo vniuerſali, deciſ. 348. num. 9.

Et onus ſoluendorum legatorum reſoluitur quando grauatus vigore facultatis ſibi attributæ diſpoſuit de bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 142. num. 10. & 11.

Euaneſcere, & adhuc ſoluenda eſſe legata relicta per teſtatorem poſſunt ſtare ſimul, deciſ. 142. num. 4.

Euaneſcit licet eſſet perpetuum, ſi dependet à caſu quo hæres non diſpoſuerit, & tamen diſpoſuit, deciſ. 124. num. 4.

Exceptiones non admittuntur contra fideicommiſſum, de quo conſtat per ſententiam tranſactam in iudicatum, deciſ. 385. nu. 16.

Expressum, & literale non admittit interpretationem in contrarium, deciſ. 214. num. 2.

Expirat per alienationem factam à grauato vigore facultatis ſibi tributæ à teſtatore, deciſ. 124. num. 2.

Per obitum cum filiis, quando eſt factum in caſum obitus ſine filijs, deciſ. 392. num. 6.

Vna cum prohibitione alienandi, quando quis eſt grauatus, quatenus decedat ſine filijs, & decedit cum filijs, deciſ. 161. num. 5.

Ex quibus verbis excludatur, deciſ. 93. nu. 10.

An extendatur de vno ad alium caſum ex cõſeruatione agnationis, & prohibitione alienationis, deciſ. 176. num. 12.

Factum ſuper Fundaco vniuerſaliter habet locum etiã in mercibus ſubrogatis, dec. 282. n. 2.

Fructus cenſus fideicommiſſarij ſolui debent vocatis ad fideicommiſſum, deciſ. 420. nu. 1.

Haeres grauati non poteſt controuertere fideicommiſſum, cuius prætextu eius author adeptus fuerat poſſeſſionem bonorum controuerſorum, deciſ. 343. num. 19.

Ingressum in vnam lineam nõ tranſit ad aliam, niſi euacuata prima, deciſ. 344. num. 23.

Integrum non ſpectare ad actorem, ſed extare alios in pari gradu ſuccedendi poteſt reus excipere, deciſ. 39. num. 15.

Adeout ſubſtitutus non poſſit agere ad integrum fideicommiſſum abſque repudiatione, vel ceſſione conſubſtituti, ibid. nu. 12.

Conceditur actori data cautione de reſtituendo portionem ſuam alteri conſubſtituto, dum non comparet ſubſtitutus in gradu æquali, deciſ. 177. num. 21.

Legatorum ex perpetuitate, quando non inferatur ad fideicommiſſum, deciſ. 142. num. 5.

Masculi ex maſculis, ſeu maſculi ex fœminis an & quando dicantur vocati ad fideicommiſſum, vide *Maſculi*.

Masculorum fauore cum perpetua excluſione fœminarum expirat in vltimo maſculo, dec. 344. num. 22.

Fauore maſculorum de familia non admittit fœminam licet de familia, deciſ. 176. numer. 22.

Masculum inter omnes deſcendentes arguitur inductum ex ſubſtitutione extranei aggregandi ad familiam, deciſ. 337. num. 19.

Non euertitur in præiudicium vocatorum ex aſſertione grauati, quod bona vendita ad ipſum ſpectarent pleno iure, deciſ. 417. n. 10.

Non excludunt verba *ſic libero patrono*, dum poſſunt ſtare ad differentiam ſimplicis vſusfructus, de quo teſtator præcedenter loquutus fuerat, deciſ. 39. num. 15.

Contrarium quod fideicommiſſum non ſtat ſimul cum abſoluto dominio, & libera poteſtate, deciſ. 123. num. 16.

Non expirat in primis hæredibus decedentibus cum filijs, quando contrarium ſuadent diuerſæ coniecturæ relatæ, in deciſ. 344. n. 16.

Et quando filii, & lineæ hæredum ſubſtitutorum vocantur per fideicommiſſarium, ibid. num. 15.

Et quando vltra alias coniecturas concurrunt illa duo potiſſime nempè votum conſeruandi agnationem, & digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, ibid. num. 19.

In vno decedente ſine filijs, quando indefinitè ſubſtituitur maior natu, deciſ. 217. num. 2.

Per obitum grauatorum cum filijs in conditione poſitis, quando omnes deſcendentes non ſolum fuerunt vocati, ſed grauati reſtituere tranſuerſali, dec. 292. nu. 3.

Non extenditur vltra caſum diſpoſitum, & multo minus ad caſum contrarium ex prohibitione Trebellianicæ, & Falcidiæ acceſſoria ad fideicommiſſum, deciſ. 124. num. 10.

Non minuitur detractione, cuius aſſignatio, ſeu ſolutio non iuſtificatur, deciſ. 399. n. 8.

Simplici deſtinatione bonorum in cauſam dotis, niſi concurrat traditio poſitiua, deciſ. 400. num. 3.

Non tollitur, nec remiſſum dicitur per aſſertionem, quod bona erant libera, & exempta à quocunque fideicommiſſo, tanquam emiſſam ad alium effectum inuitandi emptores, ſeu creditores, deciſ. 398. num. 24.

Nouum non inducitur ex prohibitione alienandi acceſſoria, & conſequutiua, deciſ. 161. num. 2.

Ex verbis adiectis per modum cauſæ fideicommiſſi iam conſtituti, eique acceſſoriè, & conſequutiuè, deciſ. 199. num. 19.

Nec extenditur vltra perſonas, & caſus expreſſos ex verbis, *vt bona perpetuo, & in infinitum remaneant in ſola familia*, quando ſunt conſequutiua ad præcedentes ſubſtitutiones, deciſ. 176. num. 14.

Onere ex iniuncto, quando non inferatur ad fideicommiſſum, deciſ. 73. nu. 13. & 14.

Particulare contradiſtinguitur ab vniuerſali ex diuerſitate diſpoſitionis inter vnum, & alterum, deciſ. 127. num. 2.

Deducitur ex prohibitione alienationis nõ directa ad quotam hæreditatis, ſed ad bona particularia, deciſ. 348. num. 6.

Hæres, qui non conficit inuentarium, tenetur etiam de proprio reſtituere ſubſtituto, ibidem num. 5.

Perpetuum reſultat ex prohibitione alie-

natio-

nationis, & conſeruatione alicuius corporis in deſcendentia maſculina, deciſ. 127. num. 1.
Perpetuum, & abſolutum ex quibus coniecturis arguatur, deciſ. 292. num. 7.
Arguitur autem ex voto conſeruandi agnationem, deciſ. 317. num. 5.
Et cenſetur inductum inter omnes deſcendentes, quando maior natu indefinitè ſubſtituitur, ibidem num. 2.
Cenſetur inductum ex onere fœminis iniũcto aſſumendi nomen, & arma, deciſ. 253. num. 7.
Et reale comprobatur coniecturis, deciſ. 317. num. 4.
Non ſolum deſcenſiuum, ſed reciprocum de linea ad lineam, quibus verbis in ducatur, deciſ. 177. num. 2.
Ad praescribendum requiritur lapſus triginta annorum à die ſcientiæ, deciſ. 127. num. 6.
Probari debet ſeptem teſtibus, quando vult ex integro induci, vbi repugnat mens teſtatoris deſumpta à teſtamento, deciſ. 93. numer. 11.
Probatur etiam duobus teſtibus extrinſecis à teſtamento, ibidem num. 8. declara, vt numer. 11.
Confeſſione authoris, quæ probat etiam purificationem fideicommiſſi, deciſ. 344. numer. 3.
Reale comprobatur coniecturis, deciſ. 317. numer. 4.
Et perpetuum inducitur prohibitione alienationis veſtita certa cauſa, deciſ. 348. n. 7.
Amplia, etiamſi ad vtrumque fideicommiſſum vocentur eædem perſonæ, quando in fideicommiſſo vniuerſali adeſt facultas alienandi, & in particulari prohibitio repetita, ibidem num. 8.
Inducitur verbis directis in rem non autem in perſonam, deciſ. 177. num. 11.
Reciprocum de linea ad lineam, quibus verbis inducatur, deciſ. 177. num. 2.
Inducitur tribus requiſitis, quod omnes ſint vocati, ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota hæreditate, ibid. num. 3.
Tacitum niſi adeſſet inter ſubſtitutos verificari non poſſet ſubſtitutio loci pij deficiente linea, ibidem num. 10.
Inducitur ex coniecturis ſimul acceptis, ibidem num. 13.
Et ex ſolis coniecturis, etiamſi tria requiſita non concurrant, ibid. num. 14.
Alia plura vide in verb. *Subſtitutio*, verſ. *reciproca*.
Reintegrari debet de ſorte principali cenſuũ, & ſocietatum officij extinctarum à grauato, deciſ. 294. num. 22.
Et de pretio bonorum fideicommiſſi alienatorum, deciſ. 420. num. 3.
Alia vide in verb. *Fideicommiſſi*, verſ. *Reintegratio*.
Remissum non cenſetur in dubio per diuiſionem, quando non fuit adhuc purificatum, deciſ. 214. num. 7.
Non cenſetur fideicommiſſum conuentionale per diuiſionem factam ſine eius mentione, deciſ. 222. num. 7.
Etiamſi in diuiſione adſit clauſula *ad habendum*, & ſimiles, ibidem num. 9.
Sicut non cenſetur per ſimplicem diuiſionem, ita nec per promiſſionem euictionis, & defenſionis, deciſ. 192. num. 7.
Remittere poſſunt ad inuicem diuidentes, ibidem num. 4.
Non poſſunt procuratores in diuiſione, dum non habent facultatem remittendi, deciſ. 197. num. 5.
Amplia non obſtante quacunque clauſula dum non poterant expreſſe remittere, deciſ. 192. num. 11.
Repugnat libertati, cum ſit ſpecies ſeruitutis, deciſ. 71. num. 11.
Requirit altiorem indaginem, quando deſumitur ex coniecturis, deciſ. 320. num. 1.
Ideo non retardat paratam immiſſionem, quæ creditori debetur in vim Saluiani interdicti, ibidem num. 4.
Restringere poteſt, qui poteſt facere, deciſ. 124. num. 7.
Restringitur ad vocatos nec extenditur ad excluſos ex illis verbis *vt bona conſeruentur apud heredes, & in eorum linea maſculina, & ea deficiente in fœminina*, deciſ. 253. num. 15.
Ad bona ſua, nec comprehendit illa ſubiecta alijs fideicommiſſis, quæ teſtator mandauit ſalua eſſe debere, deciſ. 378. num. 10.
Sententia, quæ enumerat ſolum detractiones, ſeu creditum grauati, non dicitur conſideraſſe, ſeu bonificaſſe illius debitum erga fideicommiſſum, deciſ. 347. num. 12.
Seu grauamen omnium deſcendentium infertur, dum teſtator in prima parte diſpoſitionis nominauit omnes deſcendentes, & in ſecunda grauauit omnes præcedenter nominatos, deciſ. 292. num. 10.
Omnium prænominatorum infertur ex illis verbis *caſu quo omnes ſupradicti*, ibidem numer. 11. 12. & 13.
Successivum purificatur æqualiter ad fauorem exiſtentium in pari gradu, deciſ. 39. n. 11.
Transversale non cadit ſub diſpoſitione *Auth. res quæ, C. Com. de leg.* dec. 240. num. 5.
Transversalium fauore poſt obitum deſcendentium, ex quibus verbis expreſsè reſultet, deciſ. 292. num. 9.
Tacitè inducitur ex coniecturis, ibidem num. 8.
Vniversale dicitur, quando teſtator voluit hæreditatem, ſeu bona ſua peruenire ad vltimũ vocatum, deciſ. 136. nu. 11.
Dicitur conſtitutum inter deſcendentes prius vocatos, ſi vltimus eorum grauatur omnia bona alteri reſtituere, deciſ. 113. numer. 25. & 27.
Quando dicatur, non autem particulare ibidem nu. 19.
Vnde appareat, deciſ. 136. num. 9. & 10.
Clarè dignoſcitur, quando diſpoſitio importat ſubſtitutionem vniuerſalem, ibidem num. 8.
Vocatus ad fideicommiſſum conditionale ſi pendente conditione conſentiat alienationi, ſatisfacit cautelæ emptoris, non autem ſibi præiudicat circa renunciationẽ fideicommiſſi

quoad

quoad pretium, deciſ. 458. num. 11.

Votum conſeruandi ſemper agnationem redderetur fruſtratorium, ſi fideicommiſſum expiraret in primis hæredibus, deciſ. 344. n. 20.

FIDEICOMMITTENTIS

Æs alienum compenſatur cum mobilibus, & iocalibus ſolidioris materiæ, deciſ. 399. n. 9.

Extinctum fuiſſe pretio bonorum fideicõmiſſariorum probari debet ab allegante, deciſ. 292. num. 17.

Bona non fuiſſe, ſed alterius vnde probetur, deciſ. 429. num. 5.

Debitum fuiſſe probatur publico inſtrumento impoſitionis cenſus, deciſ. 25. num. 3.

Et ex eo quod cenſus fuerit impoſitus pro ſoluendo debito originario fideicommittentis, ibidem num. 4.

Ex Dominio præterito quando non inferatur ad dominium de tempore obitus longe poſtea ſequuti, deciſ. 457. num. 5.

Negotium continuatum de ordine fideicõmittentis eſt obligatum creditoribus negotij, ac ſi ipſemet fideicõmittens contraxiſſet, d. 282. n. 4.

Possessio longe ante obitum non concludit poſſeſſionem de tempore obitus, præſertim quando datur aliquis fumus interruptionis, deciſ. 393. num. 20.

Dum non probauit de tempore obitus, immiſſio non datur fideicommiſſario, deciſ. 429. num. 1. & deciſ. 457. num. 1.

Præſertim quando demonſtratur bona de tempore obitus fuiſſe ab alijs poſſeſſa, deciſ. 429. num. 2.

Et quando conſtat poſſeſſionem fuiſſe medio tempore ab alijs apprehenſam, deciſ. 457. num. 2.

Et vide *poſſeſſio*, verſ. *continuata*.

Retentio bonorum fideicommiſſi datur pro cenſu contracto cum obligatione fideicommittentis, deciſ. 331. num. 9.

FIDEIVSSIO

Cambium contractum ſine fideiuſſione poteſt ſtare ſimul cum veritate contractus, deciſ. 372. num. 16.

Est ſtricti iuris, nec poteſt extendi, dec. 130. n. 5.

Præiudicialis, ſeu damnoſa mulieri, vel minori, ſine ſpe releuationis, & proinde iuxta terminos ſtatuti Vrbis non ſubſtinetur, deciſ. 224. num. 10.

Obligatio matris circa dotationem filiæ ſpectantis ad patrem reſoluitur in fideiuſſionem, deciſ. 374. num. 12.

FIDEIVSSOR

Actiones ceſſæ contra principales, dicuntur etiam ceſſæ contra fideiuſſorem, deciſ. 350. num. 41.

Cessio relatiua ad inſtrumentum, ſi fiat dumtaxat contra principales ſtat demonſtratiuè, nec excludit, quin dicatur etiam facta contra fideiuſſorem expreſſum in inſtrumento relato, ibid. nu. 41. & 42.

Conditio fideiuſſoris, quando non dicatur effecta deterior, dec. 421. num. 15.

Interpellatio, ſeu proteſtatio non ſufficit in re dubia, ſed requiritur mandatum iudicis, vt fideiuſſor ex mora teneatur ad intereſſe, deciſ. 139. num. 29.

Pactum præſtandi fideiuſſores eſt ſolitum in cenſibus, dec. 27. num. 6.

F I D E S

Baptismatis vide *Baptiſmatis*.

Bona, vide *Bona Fides*.

Extraiudicialis procurata lite pendente non probat, deciſ. 23. num. 3. & dec. 395. n. 9.

Mala, vide *Mala Fides*.

Non facit fidem, deciſ. 115. num. 30. & deciſ. 391. num. 1.

Simplex intimationis probat contra recurrentem ad iudices laicos pro impedienda executione mandati Rotalis ſibi intimati, deciſ. 357. num. 5.

FIDVCIA

Non probatur, niſi copulatiuè concurrant verba teſtamenti, & cauſa fiduciæ, deciſ. 51. num. 4. & deciſ. 93. num. 1.

Probatur per teſtes ſingulares, deciſ. 51. numer. 13.

Declara quando verba ſunt dubia, ſecus quando clarè excludunt fiduciam, ibidem num. 14.

Alia vide verb. *Confidentia*.

FIDVCIARIA

Dispositio excluditur ex contraria obſeruantia, dec. 51. num. 17.

FIDVCIÆ

Causa debet eſſe certa, & concludens, deciſ. 51. num. 7.

Quando deficiat, ibid. nu. 6.

Confessio extraiudicialis non attenditur, quando eſt contraria verbis teſtamenti, & actibus publicis, & iuratis illius, cui prætenditur commiſſa fiducia, ibidem num. 20.

Ignorantia allegari non poteſt ab eo, qui articulauit publicam vocem, & famam eiuſdem fiduciæ, ibid. num. 18.

Quando non fauent, ſed reſiſtant verba teſtamenti, ibidem num. 5.

FILIATIO

Ex adultero potius, quam marito non probatur contra eum, qui non agnouit in filiũ, niſi conſtet de impotentia, vel abſentia viri circa tempus conceptionis, deciſ. 184. numer. 19.

Ex legitimo patre arguitur ex eo, quod filium tractauit, & educauit, vti proprium, ibidem num. 20.

Probanda eſt concludenter contra tertium, deciſ. 402. num. 7.

Concludenter etiam de iure Canonico, deciſ. 141. num. 25.

Quia ius Canonicum non correxit ius ciuile quoad probandam filiationem, ſed quoad alimenta filiorum ſpuriorum, & inceſtuoſorum, ibidem num. 24.

Probatur ex fide baptiſmatis iunctis adminiculis, deciſ. 177. num. 15.

Ex nominatione in filium cum actu proportionabili inſtitutionis, ibidem n. 16.

Ex tractatu nominatione, & legitimatione tanquam filii, deciſ. 184. num. 17.

Declara ad effectum alimentorum, non autem ſuccedendi, ibid. num. 18.

In iudicio ciuili ex confeſſione matris in criminali, deciſ. 141. num. 9.

FILIA.

FILIATIONEM

Ad excludendam plurimum vrget declaratio, cum qua quis deceſſit, deciſ. 184. num. 27.

FILIATIONIS

Admissio deliberata non infertur ex ſimplici tractatu, & aliquali reputatione, deciſ. 72. num. 10.

Argumentum eſt ſimilitudo capillorum, deciſ. 141. num. 6.

Declara quod ſimilitudo non ſufficit ad probandam filiationem, cum potuiſſet oriri ex imaginatione tempore conceptionis, ibidem num. 7.

Secus tamen quando conſtat de acceſſu illius, cui filij aſſimilantur, ibidem num. 8.

Confessio falſa ſcienter facta non præiudicat veritati, ibidem num. 21.

Conjecturae, & præſumptiones validiores ſuperant minus validas reſultantes ex quaſi poſſeſſione filiationis, ibidem num. 11.

Probatio redditur æquiuoca, dum alij verſabantur cum muliere, ibidem num. 3.

FILIA

Agnita in ſuam ex quibus verbis dicatur, deciſ. 134. num. 21.

Nubens ante 25. annum viro non indigno ſine conſenſu patris debet ab eodem patre dotari, deciſ. 260. num. 1.

Spuria, vide in verb. *Spuria*, & in verb. *Dos*.

FILIARVM

Ab excluſione propter maſculos non infertur ad excluſionem neptum, deciſ. 223. num. 14.

FILII

Agnitio, & tractatus non attenditur contra præſumptionem iuris, deciſ. 141. num. 20.

Præiudicat agnoſcenti, eiuſque hæredibus, ibidem num. 16.

Quod non procedit quando agnitio non eſt clara, & obſtant coniecturæ validiores, ibidem num. 17.

Non obſtat, quando habuit originem á falſa, & erronea credulitate, ibidem num. 19.

Computantur in capita in aſſequutione legitimæ, deciſ. 52. num. 4.

Concepti præſumuntur potius ex iuuene, quam ex ſene, dum ambo habuerunt acceſſum ad mulierem, deciſ. 141. num. 5. 15. & 18.

Familias, vide infra verb. *Filij familias*.

Geniti á quo fuerint, valdè attenditur confeſſio matris concurrentibus præſertim adminiculis, deciſ. 141. ibidem num. 10.

Non præſumuntur à ſene ſeptuagenario, ibidem num. 1.

In conditione poſiti cenſentur diſpoſitiuè vocati ex Statuto Foroliuij, deciſ. 399. num. 3.

Item quando concurrunt coniecturę etiam leues, deciſ. 223. num. 2.

Et coniecturæ quarum aliquę non ſufficiunt de per ſe iunctæ cum alijs omninó concludunt ad hunc effectum, ibidem num. 10.

Item quando fuerunt pluries poſiti in conditione, ibidem num. 4.

Item ex digreſſu ad plures gradus ſubſtitutionum, vnde reſultat releuans coniectura, ibidem num. 6.

Præſertim fauore deſcendentium, ibidem numer. 7.

Cenſentur eo certius vocati ad portionem parentis, cuius reſpectu fuerunt poſiti in conditione, ſi fuerunt vocati ad portionem patrui, ibidem num. 3.

Cenſentur vocati filij filiorum magis dilecti ſi teſtator ſubſtituit filios filiarum minus dilectos, & admiſſos vltimo loco, ibid. nu. 5.

Quod cenſeantur vocati comprobatur ex prohibitione alienationis, vt bona integrè, & abſque diminutione conſeruentur in ſubſtitutis, ibidem num. 9.

Non cenſentur diſpoſitiuè vocati, dec. 161. num. 1. & deciſ. 223. num. 1.

Alia vide in verb. *poſiti in conditione*.

Matrimoniorvm diuerſorum æqualiter matri ſuccedunt, deciſ. 52. num. 5.

Nati in figura matrimonij, vel ſchemmate concubinatus præſumuntur potius nati ex marito, ſeu concubinario, quam ex alio, ſecus in muliere libera, & non cuſtodita, deciſ. 141. numer. 14.

Natvrales, vide in verb. *Naturales*.

Possessio Patris circa bona filij intelligitur iure familiaritatis, & nomine filij, deciſ. 257. nu. 7.

Tenentvr ex debito erga patrem, qui prouidè non tenetur ad remunerationem meritorum, deciſ. 229. num. 24. & deciſ. 239. num. 20. & 21.

Vvlgo quæſiti dicuntur nati ex muliere incuſtodita, & palam expoſita, deciſ. 141. num. 4.

Et inceſtuoſi de iure ciuili excluduntur á ſucceſſione, ibidem num. 23.

FILIIS

Alimenta an, & quando debeantur ex bonis fideicommiſſi auiti viuente patre, vide *Aliměta*.

Assignata fuiſſe per patrem bona potius in peculium quam donationem vnde arguatur, vide *Aſſignatio*.

Contraventio nocet contrauenienti non autem filijs, & deſcendentibus naſcituris, deciſ. 251. numer. 17.

Donatio an ſit facta filijs vti filiis vel potius vti hæredibus patris, vide *Donatio*.

Irrogatvr iniuria ex tranſitu matris ad ſecunda vota, deciſ. 86. num. 9.

Primi matrimonij relicta legitima quando poſſit mater de reſiduo diſponere, deciſ. 52. n. 6.

Non ſufficit relinquere legitimam in diſpoſitione facta intuitu ſecundi viri, ibidem numer. 7.

Tunc enim diſpoſitio reducitur ad æqualitatem cum filijs primi matrimonij, ibidem numer. 9.

Restitvtio ad adeundam hæreditatem quando detur, vide ſub verb. *Reſtitutio*.

Testatorem ſenſiſſe de filijs, non de nepotibus colligitur ex coniecturis, deciſ. 3. num. 10.

Verbvm *naſcituri* adiectum non poteſt extendi niſi ad filios naſcituros tám mares, quàm fœminas, deciſ. 229. num. 4.

FILIORVM

Appellatione non veniunt nepotes, & vlteriores deſcendentes, deciſ. 3. num. 7. amplia vt numer. 9.

Non venit neptis quando teſtator diſcretiuè loquutus eſt de filijs, & vlterioribus deſcendentibus, deciſ. 39. num. 9.

Veniunt tàm maſculi, quàm fœminę, deciſ. 223. num. 11.

Nomina filiorùm, & hæredum ſi apponantur contradiſtinctè, vni non veniunt nomine aliorum, deciſ.203 num.13.
Stipulatio filiorum, & ſtipulatio hæredum ſi apponantur de per ſe principaliter, & reſpiciant diuerſas perſonas conſtituunt duas orationes diuerſas,& ſeparatas, ibid.num.14.
Vxorem diſpoſuiſſe potius contemplatione ſecundi viri, quam filiorum, conuincitur ex eo quod inſtituit filios naſcituros, deciſ.52. num.12.

FILIVM

Actio non datur inter patrem, & filium durante patria poteſtate, deciſ.82. num.10.
Gravatum fuiſſe, & non nepotes, non eſt inuerisimile, imò ſæpè contingit in donationibus contemplatione matrimonij, deciſ. 229. num.27.
Natum, & conceptum fuiſſe in figura matrimonij probatur ex teſtibus,dec.184.n.14.
Tractatus in filium non præiudicat veritati, dum aduerſantur præſumptioni iuris, & ſic præſumuntur geſti ex erronea credulitate, ibid.num.22.

FILIVS

Adulterinus eſt incapax hæreditatis paternæ, & auitæ, dec.184. num.31.
Familias, vide infra *Filiusfamilias*.
Genitus præſumitur à viro, non ab adultero, quando vir de tempore conceptionis habebat acceſſum ad vxorem, deciſ.72. num.2. & dec.184. num. 15.
Habet proprietatem bonorum maternorum, & pater vſumfructum tam de iure municipali Leodien, quam de communi, dec.380. num. 8.
Haeres patris viuentis eſſe non poteſt, deciſ. 46. num.14.
Qui habitabat cum patre non poteſt allegare ignorantiam bonorum præſertim mobilium, deciſ.30. num.30.
Filius ergo hæres procedit, quando agit, ſecus quando conuenitur, ſeu reconuenitur, quia non probari debet aditio,deciſ.418. num. 5.
Institutio cum falſo ſuppoſito, quod quis eſſet filius inſtituentis, eſt nulla, deciſ.141. numer.22.
Legitimatus, vide *Legitimatus*.
Matre perpetuo excluſa occupat eius gradum, non per viam repræſentationis,ſed per locum à remotione matris, dec.314.num.9.
Naturalis non venit appellatione legitimorũ, & naturalium, deciſ.201. num.3.
Natus præſumitur ex matrimonio, quoties poſſibile eſt, niſi probetur contrarium, deciſ. 184. num.16.
Praesentans vti filius, & procurator patris dicitur præſentaſſe non ſolum nomine procuratorio, ſed etiam proprio, & filiali, deciſ. 159.num.15. & 18.
Qui pro credito dotis maternæ elegit ſatisfactionem in certis bonis non poteſt aliud prętendere ſuper alijs, dec.158.num.16.
Renunciare poteſt libertati legitimæ in præiudicium creditorum viuente patre, ſecus eo defuncto, deciſ.239. num. 19.
Representationem habet in ſucceſſione aſcendentis, & occupat locum vacantem matris excluſæ, deciſ.314.num.11.
Secus in ſucceſſione tranſuerſalis remoti, ibid. num.12.
Vocatur ex propria perſona,& occupat locum per remiſſionem matris excluſæ, quando non conuenit alius proximior,ſeu excludens eius matrem, ibid. num.10.

FILIVS FAMILIAS

Clericus poteſt teſtari de bonis quæſitis poſt clericatum, deciſ.290. num.14.
Donare poteſt cauſa mortis cum conſenſu patris, ibid. num.2.
Qualis autem, & quomodo præſtari debeat huiuſmodi conſenſus, ibid.n.5. & ſeqq.
Industrius ex proprijs lucris, & non ex ſubſtantia patris deſumitur aliquid emiſſe, deciſ. 82. num.5. & 6.
Pater Familias, & ſui iuris ex quibus actibus arguatur, deciſ.82.num.4.
Testari non poteſt etiam cum conſenſu patris, decil.290. num.1.

FILII FAMILIAS

Clerici teſtari non poſſunt, niſi concurrant requiſita Conc. Trident. quod incedant in habitu, & tonſura, & inſeruiant alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi, dec. 290. nu.15. & datur ratio, nu.16. & 17.
Contractus irritantur à iure communi, & à ſtatuto Vrbis, deciſ. 82. num. 13.
Fallit in filijs familias effectis ſui iuris, & publicè negotiantibus, ibid. num.14.
Extra, & publicè negotiantes patiente,& conſentiente patre non comprehenduntur ſub ſtatuto Vrbis circa obligationes filiorum familias, deciſ.102.num.3.
Obligatio ſine conſenſu patris irritatur à ſtatuto Vrbis, deciſ.102.num.2.

FISCALIA NEAPOLIS.

Pragmatica Proregis Neapolitani, quid diſponat circa inteſtationem fiſcalium, deciſ. 461. num.5. & 8.
Venduntur, & ceduntur paſſim in Regno Neapolitano, & facta regiſtratione pro emolumentis,& intereſſe fiſci conceduntur illorum debitæ expeditiones, ibidem num.10.

FISCVS

Clausula *ſine præiudicio bonorum fiſco incorporatorum*, vide *Clauſula*.
Conveniri non poteſt in præiudicium fiſci, quod gabellæ ſoluantur à venditore, dec.55. num.14. & dec.162. num. 12. & 13.
Non ſuccedit quando exiſtunt conſanguinei intra decimum gradum, deciſ.371. num.8.

FOEMINA

Est principium lineæ fœmininæ, nec comprehenditur ſub linea maſculina, dec.402. n.15.

FOEMINÆ

Continentur appellatione filiorum, deciſ. 205. num. 5.
Descendentes à maſculis non admittuntur in concurſu maſculorum, ſecus iſtis defectis, deciſ.127.num.3.
Excluduntur à ſucceſſione matris per ſtatutum Vrbis exiſtentibus maſculis, deciſ. 134. numer. 3.

Exclu-

Digitized by Google

Index Materiarum.

Excludas per ſtatutum faciunt numerum ad impinguandam legitimam de triente in ſomiſſem ibidem num. 18.

Declara quatenus ita expediat maſculis ibidem num. 4. & 9.

Amplia, & quando dos relinquitur in compenſationem legitimæ, & tam in hæreditate patris, quam matris ibidem num. 19.

Reintegrantur, & faciunt numerum ſi fuerunt cognitæ in teſtamento ſiue legatum iure inſtitutionis ſit modicum, ſiue magnum ibidem num. 20.

Incapaces ſunt beneficii, ſeu penſionis Eccleſiaſticæ deciſ. 342. num. 11. deciſ. 391. num. 13.

Inverisimile eſt quod longæuo tempore non extiterint in familia numeroſa deciſ. 46. numer. 17.

Non concurrunt cum maſculis ſtante ſtatuto vrbis excluſiuo fœminarum deciſ. 31. num. 8.

Non veniunt appellatione deſcendentium maſculorum deciſ. 402. num. 2.

Regulariter appellatione filiorum in contractu inter viuos deciſ. 431. num. 9.

Vel ſaltem poteſt declarari per ſucceſſiuũ inſtrumentum, vbi ſi fiat mentio ſpecifica filiorum maſculorum declaratur apocha præcedens faciens indefinitam mentionem filiorum ibidem num. 10.

FOEMINARVM

Exclusio ratione conſeruandæ agnationis reſpicit commodum fratrum vtriuſque coniunctorum ex eadem non ex diuerſa agnatione deciſ. 134. num. 6. & 7.

Svbstitvtio vulgaris expirat per exiſtentiam maſculorum deciſ. 253. num. 3.

FOLIVM

Simplex non recognitum carens nomine Notarij, regiſtratione, & publicatione non meretur fidem deciſ. 330. num. 17.

FORENSIS

Conveniri poteſt in loco rei ſitæ, dummodo ibidem reperiatur, vel habeat procuratorem deciſ. 193. num. 6.

Vnde probetur, aliquem non eſſe forenſem deciſ. 43. num. 10.

FORMA

Brevis in alienandis bonis fideicommiſſi, quando non dicatur ſeruata deciſ. 317. num. 19.

Quando non fuit ſeruata, alienatio bonorum fideicommiſſi non ſubſtinetur ibidem num. 14. & 20.

Dividi non poteſt deciſ. 298. num. 17.

Inducitvr ex illis verbis *& ſecus facta promiſſio nulla ſit* deciſ. 8. num. 3.

Et ex illis verbis *ſi oſſerui queſto ordine* deciſ. 298. num. 15.

Non impleta, actus non ſubſtinetur deciſ. 8. num. 4.

Observari debet præciſè deciſ. 17. num. 14.

Qvando eſt data examini, ſeruari debet ad vnguem deciſ. 89. num. 9.

FRATERNITAS

Comprobatvr ex eo, quod aliqui nuncupantur fratres in libris publicis deciſ. 384. num. 8.

Ex denominationibus emiſſis in teſtamentis, quietantijs dotalibus, & ſcripturis publicis, ibidem num. 10.

Ex actibus proportionatis inter ſe combinatis ibidem num. 11.

Convenire poteſt etiam vterinis, & patruelibus, imò impropriè etiam extraneis fraterno amore ſe diligentibus ibidem num. 14.

Probatvr depoſitione teſtium ibidem num. 1.

Et ſufficiunt ad eam probandam duo teſtes ibidem num. 2.

Vnde eo magis probatur ſeptem teſtibus ibidem num. 3.

Scientias præſumptionem non inducit in actibus momentaneis, ſed ſolum in permanentibus, & reſpicientibus iura ſanguinis dec. 335. num. 18.

Verificatvr reſpectu primi gradus conſanguinitatis, quando teſtes appellant aliquos fratres carnales deciſ. 384. num. 15.

FRATERNITATIS

Fama communis, & tractatus ſaltem transfundunt in aliam partem onus probandi contrarium deciſ. 384. num. 5.

Tractatvs, & probatio coadiuuatur epiſtolis ſcriptis inter fratres ibidem num. 6.

FRATER

Et quicunque alius non habens dotatam in poteſtate dicitur extraneus deciſ. 379. num. 10.

FRATRES

Carnales dicuntur propriè illi primi gradus deciſ. 384. num. 15.

Germani dici debent, qui habuerunt communem genitorem ibidem num. 16.

Dicuntur etiam conſanguinei nempe ex ſolo latere patris tanquam procreati ex eodẽ germine, licet diuerſis matribus ibidem num. 17. & 18.

Haeredes patris tenentur dotare ſororem ex paterna ſubſtantia eodem modo, quo pater tenebatur deciſ. 379. num. 1.

Et vide ſub verb. Dos.

Negotivm an dicatur commune ſeu ſociale inter fratres vide Negotium, & Societas.

FRAVS

Et laesio non conſideratur in donatione facta per ingredientem in religionem ad fauorem proximiorum, & pro conſeruatione familiæ deciſ. 155. num. 10.

Occvrrendvm eſt fraudibus deciſ. 41. num. 7.

Procedendvm eſt cautè ad euitandas fraudes, quæ aliquando in præiudicium tertij committuntur inter coniunctos deciſ. 374. nu. 23.

FRVCTIBVS

Absolvtvs dicitur à fructibus qui non fuit ad illos condemnatus deciſ. 140. num. 4.

Declara non procedere quando fructus nõ fuerunt petiti ibidem num. 5.

Creditvm redditur illiquidum, & turbidum ex fructibus perceptis deciſ. 32. num. 12.

Dos cenſetur ſoluta ex fructibus bonorum vxoris perceptis per virum deciſ. 87. num. 3.

Pronvnciare ſuper fructibus poteſt iudex, qui ſibi reſeruauit facultatẽ pronunciandi quoad illos, eorumque liquidationem, & ab eius ſententia non fuit appellatum deciſ. 140. numer. 8.

FRVCTVS

Annvas præſtationes non debentur vti fructus, ſed tanquam ſors principalis deciſ. 95. num. 6.

I Bene-

Digitized by Google

BENEFICII, vide Beneficij, verſ. Fructus,

BONORVM extradotalium vide infra verſ. extradotales.

Fideicommiſſi deſtinati in certam cauſam poſſunt in eandem percipi à grauato, qui alias non poſſet illos conſequi ex perſona propria deciſ. 418. num. 10.

Stabilium vide infra verſ. ſtabilium,

Vxoris maritus non lucratur, niſi ſolutis oneribus eorumdem bonorũ dec. 87. num. 5.

CENSVS vide Cenſus verſ. fructus.

CONDVCTOR an faciat ſuos non ſolutis affictibus vide conductor.

DEBENTVR à die motæ litis regulariter deciſ. 95. num. 3. deciſ. 140. num. 1. deciſ. 156. num. 2. deciſ. 179. num. 1. deciſ. 404. num. 9. & deciſ. 420. num. 4.

Amplia etiamſi non fuerint petiti quia veniunt acceſſoria ad reſtitutionem bonorum deciſ. 140. num. 2. & 3.

Amplia etiamſi non fuerint materialiter percepti à ſuccumbente, ſed ab alio immiſſo ex ſaluiano interdicto deciſ. 418, num. 3.

Declara quando petuntur acceſſoriè, ſecus autem principaliter quia tunc debentur etiã ante motam litem deciſ. 95. num. 4. & 5.

Declara non deberi à die primi monitorij, non reproducti, ſed à die, ſeu reproductione ſecundi deciſ. 437. num. 1. & 7.

Et ad hunc effectum, quando dicatur conteſtata lis ibidem num. 2. & ſeqq.

DEBENTVR à die permutationis nulliter initæ cũ pupillis deciſ. 459. num. 2.

Ex re legata, cuius dominium ſpectabat ad teſtatricem, & recta via potuit transferri in legatarium à die aditæ hæreditatis deciſ. 51. num. 3.

Quando donatio emanauit pro augmento dotis deciſ. 51. num. 1.

Seu in recompenſationem dotis, & vt deſeruiat pro oneribus matrimonij deciſ. 92. num. 19.

DEBITI iudicio teſtatoris debentur ſubſtituto ſuperſtiti à die motæ litis, quamuis lis cœpta fuerit etiam ab alio grauato interim defuncto deciſ. 404. num. 12.

DOMINIVM ſequuntur deciſ. 427. num. 1.

Et poſſeſſionem ſequuntur deciſ. 107. nu. 3.

DOMORVM calculantur ad rationem quinque pro centenario deciſ. 66. num. 17. deciſ. 156. numer. 9.

DOTALES an & quando ſint ceſſibiles extraneo deciſ. 350. num. 17.

Decurſi conſtante matrimonio non ſpectant ad vxorem, ſed ad virum, eiuſque creditores deciſ. 274. num. 3.

Non debẽtur ſoluto matrimonio per obitum vxoris deciſ. 276. num. 3.

Etiamſi ſuperſint filij ibidem num. 4.

Tranſacto termino ſtatuto debentur ad rationem ſtatutariam deciſ. 350. num. 13.

Vxor facit ſuos dum exegit vergente viro ad inopiam, & non ſuſtinente onera matrimonij deciſ. 274. num. 4. declara vt numer. ſeqq.

DOTIS exacti per vxorem cedunt in extinctionem crediti dotalis deciſ. 286. num. 4.

Spectant liberè ad virum deciſ. 172. nu. 20. & deciſ. 286. num. 1.

Et ſic etiam ſpectant fructus bonorum ſupra dotalium ſiue pro additamento dotis deciſ. 172. num. 21.

EXACTI probantur confeſſione partium deciſ. 427. num. 15.

EXTRADOTALES acquiruntur viro liberè mandante ſtatuto quod nec ipſe, nec eius hæredes moleſtentur ab vxore ſuper perceptione fructuum deciſ. 172. num. 2.

Amplia ſiue fructus fuerint conſumpti conſtante matrimonio, ſiue extent eo ſoluto ibidem num. 3.

Generaliter, & indiſtinctè adiudicati viro per ſtatutum intelliguntur etiam de fructibus perceptis diſſentiente vxore ibidem numer. 5.

Et tunc vir non tenetur extinguere cenſus vxoris ibidem num. 6.

Præſumuntur à viro percepti de conſenſu vxoris, quæ paſſa eſt illos percipi à viro deciſ. 87. num. 9.

Et quando fecit viro quietantiam eorundem fructuum ibidem num. 10.

Præſertim, quando quietantia fuit facta addendo iura iuribus, & inhærendo diſpoſitioni ſtatuti adiudicantis viro tales fructus ibidem num. 11.

FABERMVRARIVS, qui ſub conuenta mercede ædificat in fundo alieno non dicitur dominus, ſed creditor ædificij, ideo non lucratur fructus niſi probatis requiſitis Caſtrẽſis dec. 427. num. 2. & 3.

IMPVTANTVR in ſortem, quando fuerunt indebitè exacti deciſ. 427. num. 14.

In trebellianicã, quando fuerunt percepti ab extraneo deciſ. 294. num. 3. dec. 420. n. 9. deciſ. 438. num. 8.

IMPVTATIO in ſortem non habet locum, quando fructus non fuerunt ſoluti deciſ. 279. nu. 15.

INDEBITE exacti computantur in ſortẽ dec. 276. num. 5.

INEXACTI debentur ſucceſſoribus, qui tempore exactionis ſunt de Collegio, non autem hæredibus anteceſſorum deciſ. 95. num. 9.

In Prouincia Mediolani debentur iis, qui ſunt de collegio tempore exactionis ibidem num. 10.

LEGITIMAE compenſari debent cum alimentis, quæ tutor ſubminiſtrauit pupillæ deciſ. 415. num. 16.

LICITE exiguntur in compenſationem damni emergentis deciſ. 316. num. 5. & 13.

LIQVIDANTVR facilè ad rationem legalem firmato valore bonorum deciſ. 156. num. 5.

LOCATIONE finita non ſpectant ad primum conductorem deciſ. 62. num. 3.

LOCORVM MONTIVM, cuius nomine fuerint exacti apparet ex liſtis illorum, & ex ordinibus quorum vigore fuerunt exacti deciſ. 246. numer. 15.

Exacti probantur ex receptis formiter extractis è libris depoſitariorum dec. 420. n. 5.

Exacti pluribus annis præſumuntur pariter exacti pro aliquibus annis antecedentibus ibidem num. 6.

Præſer-

Google

Index Materiarum.

Præſertim ſi ſors eorundem locorum fuit exacta ibidem num.7.

Retroceſſionem non habuiſſe effectum arguitur, ex quo loca montium cantent in faciem prioris poſſeſſoris, & de illius mandato fructus fuerint exacti, deciſ. 263. n.18. & 19.

MALA FIDES obligat ad reſtituendos fructus, deciſ. 246. num. 4.

Non tamen in iudicio nullo ob ineptitudinem libelli ſeu incompetentiam actionis, deciſ. 263. num. 8.

MASSAE Collegialis poſſunt venire etiam appellatione diſtributionum quotidianarũ, dec.95. num. 16.

NON DEBENTVR ex onere inueſtiendi cõcepto impersonaliter, nec iniuncto dotanti, ſeu eius hæredi, deciſ. 92. num.12.

Ex legato pecuniario abſque onere inueſtiendi, deciſ. 415. num. 1.

NON PARIT creditum extinctum datione in ſolutum, deciſ. 66. num.16.

NON POSSVNT pretendi pro bonis infructiferis, deciſ.415. num.16.

NON TAXANTVR ad rationem legalem ſcutorum quinque, dum probantur percepti in minori quantitate, deciſ. 415. num. 15.

PALATII calculari ſolent ad rationem quinque pro centenario, deciſ. 156. num. 9.

PARAPHERNALES exacti per vxorem non poſſunt prætendi à viro, eiuſque creditoribus, deciſ. 286. num. 2.

Spectant eo magis ad vxorem, quando adeſt particularis conuentio, quod paraphernũ ſemper ſtaret ad commodum vxoris, ibidem num. 3.

Impenſi per virum in communes vſus de conſenſu vxoris non debent reſtitui ab hæredibus viri, deciſ.181. num. 5. & 6.

Præſertim ſi fuerunt conſumpti pro indigentijs domus, & familiæ, ibidem num. 7.

PENDENTES quando latè ſumpto vocabulo fuerint intellecti à teſtatore pro rebus mobilibus, deciſ. 297. num.3.

Legari intelliguntur de anno mortis, non de illo teſtamenti, ibidem num.4.

Amplia etiamſi teſtator addiderit ea verba *della preſente ſtagione* quando putabat de illo anno ſe moriturum, ibidem num.6.

PERCEPTI ab extraneo imputantur in trebellianicam, deciſ.294. num.3. deciſ.420. num.9. deciſ.438. num. 8.

Dicuntur mala fide poſt litem motam, & ſunt reſtituendi, deciſ.263. num.2.

Dumtaxat reſtitui debent à poſſeſſore, qui caret omni culpa, deciſ.279. num. 9.

Lite pendente reddunt illiquidum creditũ, pro quo allegatur retentio, deciſ. 341. nu.11.

Et reddunt ſatiſfactas, vel ſaltem illiquidas detractiones, deciſ.343.num.20.

Per immiſſum ex ſaluiano cedunt in ſatiſfactionem crediti, pro quo conceſſa fuit immiſſio, deciſ.418.num.2.

Præſumuntur ex cenſibus, & terris ſuapte natura fructiferis, deciſ.459. num.3.

Non præſumuntur è domibus vbicunque ſitis vtpote ſua natura infructiferis, niſi probetur continuata locatio, ibidem num. 4.

PERCIPIENDOS bonificare tenetur immiſſus in ſaluiano, qui non adhibuit diligentem curam deciſ. 279. num. 5.

PETI non poſſunt coram eo, qui in quarta inſtantia pronunciauit ſuper meritis, deciſ. 140. num. 7.

PRAEBENDAE, & alij fructus maſſæ groſſæ conſtituuntur etiam ratione diuini cultus, & ſeruitij Eccleſiæ, deciſ. 95. num.25.

PRAETIVM ſtabilium probari ſolet habita ratione ad fructus, quos bona producunt, deciſ. 206. num. 3.

PROPRII non dicuntur bona conflata ex induſtria, labore, & expenſis primi conductoris, deciſ. 62. num. 5.

PROPRIETARII non tenentur ad fructus, quos vſufructuaria ſimul cum illis promiſcuè conſumpſit iuxta præceptum teſtatoris, dec. 181. num. 4.

QVI certo anni tempore diſtribuuntur, non debentur ratione diurni laboris, ſed beneficij, deciſ.95. num. 21.

Reponuntur in maſſa groſſa, ſeu communi non debentur ratione diurni ſeruitij, ſed ſolius reſidentiæ de tempore diſtributionis, ſeu exactionis, deciſ. 95. num. 15. & 19.

RESTITVI debent non minus ab eo, qui habitat, quam qui locat palatium, deciſ. 156. num.10.

SECVNDI contractus dicuntur mutuari deriuatiuam anterioritatem à primo quadam inſitione, ſeu transfuſione legali, quando concurrunt requiſita legitimi ſubingreſſus, deciſ. 350. num. 8.

Alia vide in verb. ſubingreſſus.

SPECIFICATIO maior non requiritur, quando quis fatetur exegiſſe omnes fructus, dec. 420. num. 8.

SPECTANT ad hæredem, dum teſtator nullum grauamen iniunxit reſpectu fructuum, deciſ. 458. num.6.

STABILIVM præſumuntur percepti ad rationem quinque pro centenario, deciſ.53. num.22.

Hæc tamen præſumptio admittit probationem in contrarium, deciſ. 163. num.2.

Et ad hunc effectum datur remiſſoria ibidẽ num. 3.

Taxantur ad rationem quinque pro centenario, deciſ.140. num. 10. deciſ. 156. num. 3. deciſ.163. num. 2.

Et ſic taxari ſolent Bononiæ, deciſ. 156. num. 4.

Perceptos non fuiſſe ad rationem quinque pro centenario probari debet ab allegante, ibidem num. 7.

Quod tamen non probatur per teſtes, qui nihil releuans deponunt, ibidem num.13.

SVOS non facit creditor pecuniarius, deciſ. 363. num. 16.

FRVCTVVM

CONDEMNATIO dum non præceſſit, non debet pro illis fieri depoſitum alicuius quantitatis, deciſ.97. num.6.

DECRETVM factum ex officio, & ſine præiudicio iurium partium ſuper depoſito fructuum nõ eſt attentatum, deciſ.129. num.4.

IMPVTATIO IN SORTEM non habet locum quando fructus non fuerunt ſoluti, deciſ.279. nu.15.

Non ſit ipſo iure in cenſibus ſed requiritur congrua oppoſitio, ibidem num.18.
Liqvidatio non probatur teſtibus nulliter examinatis, deciſ.153. num.1.
Mala fides apparet in eo, qui ſatisfactus de ſuo credito continuat in perceptione fructuum abſque vllo titulo, deciſ. 263. num. 16.
A possessione bene infertur ad perceptionem fructuum niſi doceatur de contrario, dec.81. num. 5.
Pretivm probatur depoſitione teſtium, & atteſtatione magiſtratus, deciſ.179. num. 4.
Qvantitas probatur leuioribus, quando conſtat in genere de illorum perceptione, dec.81. num. 4. deciſ.156. num. 6. deciſ.179. num.3.
Secus quādo non conſtat de tali perceptione in genere deciſ.153. num.8.
Probatur teſtibus informatis, & ſpecifice deponentibus de qualitate, quantitate, & pretio deciſ.81. num.1. & deciſ.179. num.2.
Restitvtio, & mala fides oritur ex notitia rei alienæ, & non euitatur ex eo quod reus non oppoſuerit in iudicio, deciſ.263. num. 22.

FRVMENTI

Consignatio vnde excludatur, dec.367. num.6.
Valor communis probatur atteſtatione deſumpta à libris publicis Communitatis, deciſ. 7. num. 3.

FRVMENTVM

Anni quo deceſſit teſtator ſi dicatur legatum non poteſt prætendi illud annorum præcedentium, dec. 297. num. 7.
Vnius ſi legetur, cenſetur excluſum illud aliorum annorum, ibidem num. 8.
Della preſente ſtaggione, & fructus pendentes legati à teſtatore intelliguntur de anno mortis, non de illo teſtamenti, deciſ. ibidem n.4. declara vt num. 6.
Et frvctvs pendentes quando latè ſumpto vocabulo intellecti fuerint à teſtatore pro rebus mobilibus, ibidem num. 3.

FVMVS

Dedvcitvr ex atteſtatione Conſilij, & officialium iuſtitiæ, deciſ.447. num.3.
Ex atteſtationibus extraiudicialibus, deciſ. 371. num. 3.
Ex enunciatiuis, deciſ. 287. num.9.
Ex narratiua ſubinde factâ per aliam partē in gratia poſtmodum obtenta, deciſ. 284. numer.13. deciſ.301. num.14.
Ex quauis tenuiſſima probatione, dec.163. num. 8. & deciſ. 287. num.10.
Ex ſuppoſito deciſionis donec fieret melior probatio, deciſ.163. num.8.
Ex teſtibus examinatis ad perpetuam rei memoriam, deciſ. 308. num.4.
Ex teſtibus informiter examinatis, dec.247. num. 8. 284. num.14. deciſ. 301. num. 14.
In materia obiectiva magnus fumus requiritur deciſ. 76. num.11.
Et talis qui faciat ſemiplenam probationē, deciſ.57. num.8
Ideoque non admittitur, qui in alijs materijs deſumitur à teſtibus nulliter examinatis, ibidem num. 9.
Ivnctvs cum releuantia excludit ſuſpicionē calumniæ, deciſ. 45. num.9. deciſ. 67. num. 5. deciſ. 76. num. 15. deciſ. 272. num. 5.
Non svfficit abſque releuantia articulorum, deciſ.76. num.14.
Resvltat ex atteſtatione iurata, deciſ.67. nu.4. deciſ.112. num.7.
Ex depoſitione duorū teſtiū, dec.168. n.9.
Vnde reſultet, deciſ. 45. num. 8.

FVNDACVM

Continvatvs de ordine fideicommittentis eſt obligatum creditoribus fundaci, ac ſi contraxiſſent cum ipſo fideicōmittente, dec.282. n.4.
Fideicommissvm factum ſuper fundaco vniuerſali habet locum in mercibus ſubrogatis, ibidem num. 2.
Qvando fideicommiſſarij, & creditores fundaci concurrunt, & non apparet, qui nam foueant meliora iura, interim prætium rerum poteſt de mandato iudicis inueſtiri pro quibus de iure, ibidem num. 5.

FVNDATIONIS

Qvalitates non præſumuntur mutatæ in reædificatione, deciſ.28. num.26.

FVNDATOR

Censetvr vocaſſe oriundos ex eius patria verè, & realiter, deciſ.1. num. 9. & 10.

FVNDATORIS

Consangvineus ex vtroque latere præfertur cōſanguineo ex vno latere in pari gradu, ſecus in remotiori, deciſ.3. num.12.
Volvntatem declarat appoſitio inſignium, dec. 23. num. 30.

FVNDI

Dominivm integrale fundi dotalis ſoluto matrimonio redit ipſo iure ad mulierem, dec.374. num. 10.
Gabellas ſoluendas eſſe à venditore conueniri non poteſt in aſſignatione fundi in dotem, deciſ. 162. num. 12. & 13.
Maritvs ad ſe dotis vel matrimonij obligat miniſterio legis propria bona ad reſtitutionem fundi dotalis deciſ. 374. num.16.
Mvlier per alienationem, ſeu euictionem fundi dotalis reaſſumit priora iura, & originarias hypothecas à die ſtipulatæ dotis, vel contracti matrimonij, deciſ. 374. num. 14.
Declara non procedere quando fundus non fuit alienatus à marito, ibidem num.15.
Et quando mulier ſoluto matrimonio fundum recuperauit, ibidem 17.
Et quando euictio ſequitur culpa, ſeu facto mulieris, vel eius hæredum, ibidem numer. 20. & 21.

FVNDO

Dos non arguitur conſtituta in quantitatem, cum poſſet conſiſtere in fundo, dec. 207. n.3.
Dotis reſtitutio præſumitur facta in fundo dotali alienato per filium, ibidem num. 4.
Investimentvm factum pro fundo dotali in vim pacti aſſumit naturam fundi, ac ſi dos fuiſſet ab initio in illo conſtituta, deciſ. 274. num.2.

FVNDVS

Censitvs vide ſub verb. *Cenſus.*
Dotalis arguitur ex pacto, quod pecunia dotalis inueſtiretur, & perpetuò ſtaret pro fundo dotali, deciſ. 274. num. 1.
Et ex alio pacto ſubinde facto, quod dos reſtitueretur in ijſdem bonis, deciſ.374. nu.9.

Et ex originali traditione bonorum abſque æſtimatione, ibidem num.8.
Redisse dicitur actualiter ad mulierem, quæ omiſit deſcribere in inuentario bona hæreditaria viri, ibidem num.11.
Redit ipſo iure ad mulierem ſoluto matrimonio, deciſ.374. num.10.
Restitvitvr in iiſdem bonis, nec poteſt haberi pretium ſuper alijs bonis fideicommiſſarijs, deciſ. 192. num. 17.
Remanet in dominio vxoris, nec ſpectat ad hæreditatem viri, deciſ.363. num.7.

FVNERVM

Emolvmenta incerta non imputantur in congruam reſeruatam rectori cum clauſula *dummodo centum pro eo remaneant*, deciſ.326. num.6.
Excessvs quoad expenſas funerum non præſumitur, niſi probetur concludenter, dec. 416. num. 3.
Expensae arbitrandæ ſunt moraliter iuxta conditionem defuncti, & conſuetudinem loci, & temporis, ibidem num.9.
Et quoad iſtas expenſas defertur arbitrio iudicis, ibidem num.8.

G

GABELLA

Dicitvr onus, & ſeruitus, deciſ. 55. num. 2.
Nova, & voluntaria non poteſt imponi, nec exigi ſine licentia Principis ſupremi, dec.285. num. 3.
Solvenda à forenſibus non debetur ab eo, qui prius obtinuerat ciuilitatem, deciſ. 324. numer. 1.

GABELLÆ

Comprehendvntvr ſub promiſſione quod bona eſſent libera, & franca ab omni onere, ſeruitute, & reſponſione, deciſ. 55. num. 1.
Impositionem, ſeu exactionem Baronibus ſub pœna excommunicationis, & decreto irritante interdicit Bulla Cenę Domini, dec.285. num. 4.

GABELLARVM

Onvs tranſit cum re ipſa ad emptorem, dec. 55. num. 12.
Fallit quando adeſt in contrarium conuentio ſpecialis, quæ valet inter contrahentes, ibidem num.13. & 15.

GABELLAS

Solvendas eſſe à venditore nõ poteſt in pactum deduci in præiudicium fiſci, deciſ. 55. nu.14. deciſ. 162. num.12. & 13.
Statvta imponentia gabellas ſolis forenſibus nuncupantur odioſa, & contra ius, dec. 324. num.8.

GABELLIS

Civilitate ſimpliciter conceſſa acquiritur omnia priuilegia competentia ciui originario etiam quoad exemptionem à gabellis, deciſ. 324. num.12. & 13.
Declara id procedere in gabellis impoſitis ab ipſa ciuitate, quæ conceſſit ciuilitatem, ibidem num.24.
Conventio correſpectiua inter Dominum, & vaſſallos eſt obligatoria, & licita etiam ſuper gabellis, & oneribus concurrente iuſta cauſa, deciſ. 285. num. 5.
Diſcretiua ſuper gabellis arguit illas non fuiſſe comprehenſas ſub præcedenti generali expreſſione, deciſ. 55. num. 3.
Forenses cur magis grauari debeant gabellis, quam ciues non eſt in iure differentia, deciſ. 324. num. 7.
Promissio releuãdi à gabellis dat actionem pro repetitione pecuniæ illarum occaſione ſolutę, deciſ. 55. num. 4.

IN GALLIA

Patria poteſtas introducta iure ciuili Romanorum vtrum fuerit vſu recepta, deciſ.290. numer. 9. & 11.

GENITIVVS

Casvs refertur ad nomen, cui immediatè adhæret, deciſ. 35. num. 10.

GENVS

Non restringitvr per ſequentem enumerationem ſpecierum, deciſ.391. num. 9.
Amplia quãdo inter genus, & ſpecies adeſt dictio, *etiamdio*, ibidem num. 10.

GEOGRAPHIS

Et cronistis deferendum eſt, deciſ. 28. nu. 37.

GERMANIA

In recentiori comprehenduntur Carinthia, Styria, & Carniola, deciſ. 28. num. 9.
In divisione Germaniæ facta per Imperatores Carinthia, Styria, & Carniola fuerunt incluſæ in circulo Auſtriaco, ibidem num. 10.
Provinciae Germaniæ ſemper habitæ fuerunt Carinthia, Styria, & Carniola, ibidem nu.7.

GERMANICVM COLLEGIVM

Erexit in vrbe Gregorius XIII. deciſ.28. nu. 14.
Orivndi ex Styria, Carinthia, & Carniola recipiuntur in Collegio Germanico vrbis, ibidem num. 15.

GRADVATVS

In aliqva vniuerſitate non præfertur maiori, ſeu digniori ætate, ſacerdotio, & exercitio curæ animarum, deciſ 25. num. 8.

GRANCIA

Bvlla ſuppreſſionis Conuentuum non comprehendit Parochiales exiſtentes in grancijs vnitis alijs conuentibus, deciſ.49. num.5.
Et tunc cura huiuſmodi parochialium præſeruatur regularibus, ita vt exerceatur per ſacerdotem ſæcularem eligendum ab eis, & approbandum ab ordinario, ibidem num.6.
Parochialem aliquam eſſe Grãciam vnde probetur, ibidem num. 9. & 10.

GRATIA

Anterior obtenta per alterum præſeruatur à clauſula *dummodo non ſit alteri ius quaſitum*, deciſ. 329. num. 4.
Cum expeditione literarum dicitur anterior alia quæ fuit ſignata in forma dignum non expeditis literis, deciſ.54. num. 18.
Comprehendere quid princeps voluerit in gratia pendet ab eius intentione, deciſ. 270. numer. 14.
Corrvit ex mala expreſſione veri valoris, deciſ. 100. num. 8.
Si modus vacationis diſpoſitiuè narratus eſt falſus de iure, & de facto, deciſ. 33. numer. 15. & 16.

Non

Index Materiarum.

Non comprehendit diuerſa, & non expreſſa, deciſ.270. num. 10.

Nova an requirat mentionem litis quando nonum ius non corcernit de directo, vel in cōſequentiam illi, quod deductum fuerat in litem, deciſ.272. num. 14.

Obreptitia dicitur quādo fuit ſuppoſitum nullum ex deſcendentia teſtatoris vnquam aſpiraſſe ad beneficium, ſeu penſionem quamuis deſcendentes exiſterent, & inſtetiſſent, deciſ. 342. num. 22.

Et ſubreptitia non ſuffragatur, deciſ. 270. num. 7. & 8. vbi datur ratio.

Et ſubreptitia dicitur quando falſa narrantur, & vera ſub ſilentio prætermittuntur, ibidem num. 6.

Non præiudicat fideicommiſſarijs, deciſ. 317. num. 17. & 18. vbi datur ratio.

Nullius eſt momenti, ibidem, & dec.391. num. 20.

Quando eſt, tunc corruunt cum illa omnes eius clauſulæ acceſſoriæ, deciſ.154. num. 8.

Operatur prout ex tunc, quando validat radicem actus, vel agitur in ſolum præiudicium contrahentium, deciſ. 367. num. 28.

Perinde valere non tollit ius alteri quæſitum, deciſ. 272. num. 8.

Declara quando ius eſt validum, ſecus quando eſt inualidum, ibidem num. 9.

Obtenta ſtatim ac fuit habita notitia veri valoris tollit illius malam expreſſionem precedenter factam, deciſ. 312. num.12.

Sanat mala expreſſionem valoris, dec. 272. num. 4.

Petita, & conceſſa ad præciſum effectum non ſupplet alios defectus, deciſ. 367. num. 25.

Posterior non attenditur in concurſu anterioris, deciſ. 305. num. 16.

Principis an importet ceſſionem iurium Cameræ, vel ſanationem, ſeu confirmationem gratiæ à quocunque defectu, deciſ. 353. numer. 12.

Prius signata quando iuſtificatur, prefertur poſteriori, deciſ. 154. num.16.

Retrotrahatur an & quando in præiudicium tertij, deciſ. 353. num. 8. 9. & 10.

Secunda an vitietur per taciturnitatem litis nullius momenti, deciſ. 272. num.13.

Si neutri non ſuffragatur niſi poſtquam apparuerit neutri ex colliтigantibus ius competere, deciſ. 391. num. 21.

Et multo minus quando conſtat de iure collitigantis, deciſ. 44. num. 37. & dec.391. num. 22.

Subreptitia eſt, cuius aſſertio non iuſtificatur, deciſ. 2. num. 5.

Substinetur licet modus vacationis primo loco narratus nec de iure nec de facto verificetur, quando expreſſio ſpecialis concepta fuit alternatiuè, deciſ. 54. num. 12.

GRATIÆ

Concessae præuio examine negotij demandantur executioni abſque alia iuſtificatione vti conceſſæ ex certa ſcientia, deciſ.332. num.3.

Exequutio per ſimilem gratiā incontinenti non iuſtificatam impediri non poteſt, deciſ. 115. num. 16.

Intentio Papæ qualis fuerit in conceſſione gratiæ apparet ex eius declaratione in Signatura gratiæ, deciſ. 270. num. 13.

Princeps declarando eius intentionem in conceſſione gratiæ nemini facit iniuriam, ibidem num. 15.

IN GRATIIS

Alteri præiudicialibus ea tantum veniunt, quæ perneceſſe inferuntur ex ipſis verbis, ibidem num. 12.

GRAVATVS

Vide *hæres grauatus*

H

HABILITAS

Probatur aſſertione Pontificis in literis ſubrogationis gratioſæ, deciſ. 115. num.14.

HABILIS

Reputatus ad vnam parochialem, ſeu præpoſituram eadem ratione talis cenſeri debet ad aliam, deciſ. 267. num. 10. deciſ. 269. nu. 4.

HABITANS

Alibi non amittit domicilium originis, deciſ. 193. num. 9.

Palatium non minus tenetur ad reſtitutionem fructum, quam qui illud locat, deciſ. 156. num. 10.

HABITATIO

Palatii ad effectum reſtituendi fructus æquiparatur locationi, ibidem num. 11.

HAEREDITAS.

Ad quam aliquis fuit ſubſtitutus, non poteſt deuenire ad alium, deciſ. 449. num.3.

Aliud non eſt, quam ſucceſſio in vniuerſum ius defuncti, deciſ. 253. num.17.

Dari non poteſt ad tempus, deciſ. 59. num. 9. deciſ.71. num.6. deciſ. 121. num. 6.

Est quid vniuerſale continens omnia iura, & actiones, deciſ.113. num.9. deciſ.136. n.12.

Fraterna non comprehenditur ſub nomine hereditatis paternæ, deciſ. 328. num.22.

Paterna dicitur quaſi debita filijs, deciſ. 289. num.4.

Repudiata ſemel non poteſt amplius adiri, deciſ. 90. num. 2. deciſ. 119. num. 2. deciſ. 158. num. 4. Alia vide in verb. *Repudiatio*.

Solvendo dicitur, donec ratio bonorum inuentariatorum non fuerit reddita, deciſ. 464. numer. 18.

Viventis non datur, deciſ. 435. num. 5.

HAEREDITARIA.

Bona fuiſſe conſtat ex diuiſione illorum tanquam hæreditariorum, & mentione quod diuidentes erant hæredes defuncti, deciſ. 197. num. 16.

Exequutive agitur contra bona hæreditaria vigore obligationis defuncti in forma Cameræ, deciſ. 106. num. 1.

Qualitas non probatur enunciatiua intereſſe habentium, deciſ. 190. num.7.

HAEREDITATE.

Adita cum beneficio inuentarij non datur confuſio actionum, deciſ. 390. num. 8.

Quaesita priuari aliud eſt, & aliud arceri ab acquiſitione lucri conditionalis, dec.198. n.7.

HAE-

Index Materiarum.

HAEREDITATEM.

Acceptans cum ſtrictiſſimo onere habitandi in aliqua ciuitate dicitur ibidem contraxiſſe incolatum, deciſ. 324. num. 9.

Consistere tantum in aliqua re debet iuſtificari, & ſufficit poſſibilitas, vt aliquid etiam minimum remaneat, ne diſpoſitio reddatur eluſoria, deciſ. 124. num. 17.

Distribvtam fuiſſe in prælegata patet ex ſtatu hæreditario, deciſ. 289. num. 8.

Integram, ſeu fideicommiſſum non ſpectare ad actorem, ſed extare alios in pari gradu ſuccedendi poteſt reus excipere deciſ. 39. nu. 15.

Legati ex onere quando non inferatur ad hæreditatem, deciſ. 121. num. 15.

Minores reſtituuntur aduerſus repudiatam hæreditatem, deciſ. 90. num. 3.

Reſtitutio tamen petenda eſt intra quadriēnium, vel ſaltem intra aliud triennium poſt quadriennium, ibidem num. 4. deciſ. 119. num. 3. & 8.

HAEREDITATI.

Cvrator dandus non eſt, quando procurator hæredis proteſtatus eſt ipſum citari, deciſ. 26. num. 1.

HAEREDITATIS.

Adimptio verificatur in eo qui iam habebat nedum proprietatem, ſed cauſalem vſumfructum eiuſdem hæreditatis, deciſ. 289. nu. 7.

Aditio. vide *Aditio*.

Appellatione non venit prælegatum, dec. 270. num. 9.

Cessio includit vniuerſaliter omnia iura tam cognita, quam incognita, deciſ. 78. num 11.

Hæreditatis litigioſæ ab alio occupatæ fieri poteſt à loco pio cum obligatione ceſſionarij faciendi expenſas, & diuidendi quidquid recuperabitur, deciſ. 59. num. 2.

Cvrator non eſt citandus, ſed hæres poſt aditionem, & certius poſt comparitionem, ſeu proteſtationem, deciſ. 26. num. 2.

Damno cedit diminutio poſtea contingens, in qua nulla culpa poteſt imputari hæredi, deciſ. 225. num. 2.

Delatae de priuatione quando agitur, eſt pœna, deciſ. 198. num. 8. deciſ. 270. num. 1.

Deterioratio ob affictus initos à defuncto perinde habetur, ac ſi contigiſſet damnum in vita eiuſdem, deciſ. 225. num. 3.

Ideoque nō poteſt ad aſcribi culpæ hęredis, qui neceſſario continuauit affictus cœptos à defuncto, ibidem num. 8. & 11.

Donatio, quæ bona comprehendat, vide *Donatio*.

Obligatio *per l'heredità di mia madre* dicitur concepta nomine hæreditatis non proprio, deciſ. 201. num. 7.

Paternae amiſſio in filijs, qui non ſeruauerint certum ordinem nubendi potius ſonat in dānum, quam in amiſſionem lucri, deciſ. 289. num. 5.

Pecvniis, & affictibus fieri non potuiſſe emptionem conſtat ex calculo adminiſtrationis, deciſ. 189. num. 9.

Praelegata, quæ abſorbent hæreditatem ſuccedunt loco eiuſdem hæreditatis, eiuſque naturam aſſumunt, deciſ. 289. num. 9.

Renvnciatae ſtatus firmari debet deducto ære alieno ad effectum læſionis, deciſ. 206. nu. 1.

Repvdiatio, vide *Repudiatio*.

Status probatur inuentario. deciſ. 376. nu. 2.

HAEREDE.

Bona empta ab hærede excluduntur eſſe hæreditaria defuncti, deciſ. 319. num. 11.

Cvltvra cœpta per defunctum, ſi continuatur ab hærede non dicitur voluntaria, ſed neceſſaria, & continuatiua operis incępti à defuncto, deciſ. 225. num. 10.

Ignorantia præſumitur in hærede præſertim extraneo, deciſ. 372. num. 20.

Pacti redimendi præſumitur in muliere hærede, deciſ. 58. num. 13.

HAEREDEM.

Actio ſpolij tranſit in hæredem quamuis non ipſe, ſed defunctus tantum poſſederit, deciſ. 366. num. 3.

Bona empta per hæredem ex pecunia hæreditaria non cadunt ſub hypotheca defuncti, deciſ. 83. num. 40.

Remanſiſſe apud hæredem quando probetur ex illorum deſcriptione in inuentario hæreditario, deciſ. 137. num. 16. & 17.

Differentia inter hæredem ſcriptum, & hęredem ab inteſtato non fit quoad immiſſionem ex officio iudicis, deciſ. 317. num. 25.

Exeqvatvr relaxatur contra perſonam, & bona hæredis, qui non reddit rationem bonorum deſcriptorum in inuentario, deciſ. 101. nu. 3.

Interpretatio, quæ minus lædit hæredem, ſumenda eſt in dubio, deciſ. 297. num. 10.

Ivra omnia actiuè, & paſſiuè tranſeunt in hæredem, deciſ. 407. num. 7.

HAEREDES.

Bona defuncti tranſeunt in hæredes cum onere æris alieni ab illo contracti, deciſ. 374. nu. 3.

Confessionem authoris nequeunt redarguere, deciſ. 219. num. 15.

Electio habendi regreſſum ad bona dotalia quamuis non fuerit declarata per mulierem tranſit ad hæredes, etiamſi iſtorum non fuiſſet facta mentio, deciſ. 422. num. 2. amplia, vt num. 3. & ſeq.

Inclvsi ſemper cenſentur, niſi legantur excluſi deciſ. 381. num. 13.

Et contemplati cenſentur, etiamſi reſpectu perſonæ contrahentis appoſita fuerit dictio taxatiua, deciſ. 422. num. 7.

Negotivm continuandum ex præcepto fideicōmittentis poſſunt diuidere, & diſtrahere, deciſ. 465. num. 5.

Et tunc ſi alter ex hæredibus continuat negotium proprio nomine, non obligat alios hæredes ad æs alienum deinde contractum, ibidem num. 6.

Quidquid dicendum eſſet, ſi negotium fuiſſet continuatum ſub nomine teſtatoris, ibidem num. 7.

Pactvm, ſeu ius eligendi potius bona, quam credita, dum poteſt exequutioni demandari tam à contrahente, quam ab hęrede tranſit ad hæredes, deciſ. 422. num. 3.

Sangvinis quando veniant ſub ſubſtitutione alicuius, & *de' ſuoi heredi, e ſucceſſori*, deciſ. 341. num. 8. & 9.

Satis-

Satisfecisse ſibi præſumuntur ex bonis hæreditarijs, deciſ. 137. num. 13.
Svi dicuntur deſcendentes, ſeu hæredes ſanguinis, deciſ. 341. num. 7.
Svorvm appellatione veniunt in materia indifferenti, deciſ. 422. num. 9.
Tenentvr ad ſolutionem debiti iuxta formam pacti, quo arctabatur defunctus, deciſ. 162. num. 11.

HAEREDI.

Ab intestato competit immiſſio ex interdicto *quorum bonorum*, deciſ. 290. num. 26.
Fidvciario debetur immiſſio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deciſ. 65. num. 2.
Immissio non retardatur per exceptiones requirentes altiorem indaginem, ibidem num. 6.
Ivs Redimendi non poteſt competere, dum non competebat defuncto, deciſ. 158. num. 2.
Scripto in teſtamento debetur immiſſio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deciſ. 65. num. 1.

HAEREDIBVS.

Stipvlatio pro hæredibus, & ſucceſſoribus quando induat naturam cõtractus, deciſ. 422. num. 18.

HAEREDIS.

Beneficiati bona non veniunt ſub hypotheca defuncti, deciſ. 30. num. 22.
Bona hæredis adeuntis ſimpliciter cadunt ſub obligatione defuncti, ibidem numer. 24. & 25.
Non cadunt regulariter ſub hypotheca defuncti, ibidem num 21. deciſ. 83. num. 1.
Declara, niſi defunctus hypothecauerit bona hæredis, & heres adiuerit ſine inuentario, deciſ. 83. num. 3. 6. 7. & 9.
Non poſſunt dici bona defuncti, ibidem num. 8.
Obligatio defuncti reſtricta ad bona propria non extenditur ab bona hæredis, ibidem num. 15.
Quorum defunctus non meminit, dicitur non voluiſſe obligare, deciſ. 30. num. 23. deciſ. 83. num. 19.
Debitvm proprium non calculatur in diminutionem fideicommiſſi, deciſ. 347. num. 16.
Dolvs, eo quia omiſit deſcribere bona in inuentario debet probari concludenter. deciſ. 83. num. 34.
Exeqvvtio ad fauorem hæredis ab inteſtato reuocatur, quando quis deceſſit cum teſtamento, deciſ. 43. num. 7.
Gravati confeſſio ex quibus comprobetur, deciſ. 250. num. 7.
Confeſſio veriſimilis, & multipliciter adminiculata plenè probat ibidem num. 8.
Institvtio vniuerſalis æquipollet expreſſioni particulari, deciſ. 124. num. 11.
Generalis in bonis iuribus, & actionibus comprehendit bona, in quibus teſtator habebat facultatem diſponendi, deciſ. 124. num. 12. & deciſ. 142. num. 8.

HAEREDVM.

Bona comprehenduntur ſub obligatione Camerali, deciſ. 83. num. 8.
Comprehensio arguitur etiam à veriſimili, deciſ. 422. num. 14.
Expressio cenſetur facta ex abundanti, deciſ. 58. num. 11.
Quoad alterum ex contrahentibus præſumitur etiam contemplata reſpectu alterius in pacto correlatiuo, deciſ. 422. num. 13. 17.
Nomina hæredum, & filiorum, ſi apponantur contradiſtinctè, vbi non veniunt ſub nomine aliorum, deciſ. 203. num. 13.
Stipvlatio hæredum, & ſtipulatio filiorum, ſi apponantur de per ſe principaliter, & reſpiciant perſonas diuerſas conſtituunt duas orationes diuerſas, & ſeparatas, deciſ. 203. n. 14.

HAERES.

Absolvtvs quando fuit per ſententiam tranſactã in iudicatum ab exceptionibus circa legalitatem inuentarij non debet amplius moleſtari, deciſ. 376. num. 12.
Adevndo simpliciter ad plus non tenetur, quam defunctus, deciſ. 83. num. 21.
Quaſi contrahit cum creditoribus defuncti, deciſ. 30. num. 26. deciſ. 83. num. 10.
Ratificare dicitur factum defuncti, dec. 83. num. 4.
Tenetur creditoribus hæreditarijs actione perſonali, cui accedit hypothecaria, ibidem num. 11.
Intellige id procedere in legatis, ſeu fideicommiſſis, vel quando defunctus obligauit bona hæredis, ibidem num. 12.
Secus ſi defunctus non obligauit bona hæredis, qui tunc tenetur actione perſonali, non autem hypothecaria ad factum defuncti, ibidem num. 20.
Citandvs est non autem Curator hæreditatis poſt aditionem, & certius poſt comparitionem, ſeu proteſtationem, deciſ. 26. num. 2.
Confessionem authoris impugnare non poteſt, deciſ. 343. num. 12.
Conveniri debet in loco defuncti, deciſ. 30. nu. 2.
Convenitvr valide in loco rei ſitæ, vbi fuit inuentus, ibidem num. 3.
Cvm beneficio legis, & inuentarij ceſſante vmbra doli, & fraudis poteſt, & præſumitur per imaginariam ſolutionem ſibi ſatisfeciſſe in bonis hæreditarijs, vt lucretur fructus illorum, deciſ. 376. num. 23.
Amplia etiam ſine authoritate iudicis, ibidem num 24.
Continuare coactus conductionem defuncti non tenetur de proprio, deciſ. 225. nu. 6.
Impugnare non poteſt factum defuncti, donec reddat rationem de bonis inuentariatis, deciſ. 222. num. 15.
Nomina debitorum dare in ſolutum, ſeu eorũ iura cedere poteſt creditoribus hæreditarijs, quando hæreditas non eſt ſoluendo, deciſ. 225. num. 7.
Non tenetur de proprio creditoribus defuncti, dum reddit rationem de bonis inuentariatis ibidem num. 1.
Obligando ſe etiam proprio nomine operatur, vt in eius perſona, & bonis fieri poſſit exequutio dumtaxat, ſi hæreditas reperiatur non ſoluendo, deciſ. 215. num. 2.
Obligaſſe ſe cenſetur quatenus vires hæreditariæ ſufficiant, deciſ. 215. num. 1.
Pignus irreluibile poteſt accipere in ſolutum

tum pro creditis iudicialiter canonizatis, deciſ. 376.num. 25.

Rationem dum non reddit, tunc mandatum contra bona hæreditaria datur executioni contra eius perſonam, & bona propria, deciſ. 374.num. 7.

Retinere poteſt bona hæreditaria pro ſuis creditis abſque confuſione actionum, ibidem num. 5.

Declara quando reddit rationem de bonis inuentariatis, ibidem num. 6.

Retinet bona materna, quæ non confunduntur cum hæreditate patris, deciſ. 172. num. 8.

Seruare tenetur factum defuncti, quatenus ſuppetant vires hæreditariæ, deciſ. 464. n.17.

Vnde arguatur curaſſe adiudicationem iudicialem bonorum hæreditariorum pro ſuis creditis, deciſ. 376.num. 27.

DEFECTVM voluntatis teſtatoris ſupplere non poteſt actibus poſitiuis, deciſ. 210. num.7.

Amplia in præiudicium tertij non habentis cauſam ab hærede, ibidem num.8.

DICITVR vna, & eadem perſona cum defuncto, deciſ. 58.num.10.

GRAVATI non poteſt controuertere identitatem, & fideicommiſſum bonorum, quæ eius author adeptus fuerat tali titulo, deciſ. 343. numer. 19.

GRAVATVS cenſum imponere,& bona fideicommiſſi alienare poteſt pro debitis fideicommittentis, deciſ.27. num.2.

Deferre nomen, & arma, an & quando ijs non delatis admittatur ſubſtitutus, deciſ.251. num.14. & 16.

Dilationem non poteſt concedere in præiudicium fideicommiſſariorum, deciſ. 53.n.15.

Diſponere poteſt de bonis fideicommiſſarijs quando fideicommittens illi conceſſit facultatem diſponendi, deciſ. 124. num.1.

Dominus verus, & abſolutus dicitur, deciſ. 59. num. 16.

Declara, quod tamen verè non dicitur liber dominus, deciſ.71.num.10.

Exceptiones patentes proponere, & clara iura fideicommiſſi tueri tenetur, deciſ. 438. num. 6.

Non autem ſupinè, & oſcitanter permittere euidentia præiudicia in diminutionem fideicommiſſi, ibidem num. 7.

Expenſas alias non repetit, quàm factas pro principali defenſione, & in beneficium fideicommiſſi, non illas tendentes in beneficium proprium, ibidem num. 10.

Fundum cenſitum elegiſſe cenſetur pro ſuis detractionibus, deciſ. 320.num.7.

Imputat in ſuas detractiones, vel debet fideicommiſſarijs reſtituere effectus fideicommiſſi, quos percepit, ſeu exegit, deciſ. 420. num. 10.

Inueſtire non tenetur, nec ſubire munus procuratoris, ſeu negotiorum geſtoris pro fideicommiſſarijs, deciſ. 437. num. 15.

Et ſi fecerit inueſtimentum, non cenſetur feciſſe ad beneficium fideicommiſſi, nec tenetur ad fructus inueſtimenti, cuius onus non fuit impoſitum à teſtatore, ibidem num. 16.

Amplia vt num. 17. & 18.

Non tenetur ad fructus locorum montium poſt illorum exactionem, ſed ad ſolum prætium, etiamſi ex illo alia loca proprio tamen nomine acquiſierit, ibidem num. 14.

Non tenetur de iactura, ſeu vacatione iurium vitalitiorum, quæ non proceſſit ex eius culpa, deciſ. 124.num.20.

Nec de ſocietate officij effecta inexigibili, quæ fuit à grauato renouata cum ijſdem debitoribus, eodemque modo quo illam, & alias contraxerat teſtator, deciſ. 294.nu.25.

Rationem reddere tenetur de argentis, & iocalibus, in quibus non intrat præſumptio conſumptionis, deciſ. 219.num.11.

Reintegrare tenetur fideicommiſſum de pecunijs exactis ab effectibus fideicommiſſarijs, deciſ. 347.num.9.

Necnon de mobilibus prætioſis, iocalibus, & argentis relictis in hæreditate fideicommittentis, ibidem num. 10.

Non tamen de damno, quod euenit abſque culpa grauati, deciſ. 294.num.26.

Alia vide in verb. *fideicommiſſi*, verſ. *reintegratio*.

Reſtituere tenetur ratam fideicommiſſariam, licet retentam pro indiuiſo, dec. 410. num. 3.

Satisfactus præſumitur de ſuis detractionibus quando non fecit inuentarium, & bona alienauit. deciſ. 420.num.11.

Amplia etiamſi alienatio ſit modica,ibidem num. 12.

Tenetur ad fructus æris alieni fideicommiſſi, deciſ.27.num.9.

Vti debet prædio fideicommiſſario,eo modo quo poteſt, deciſ.75. num.9.

IGNORARE præſumitur apocham longe ante productam ab eius authore. deciſ. 360. num.12.

INVENTARIVM non conficiens præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus, deciſ.343. num.4.

Item tenetur de proprio reſtituere bona fideicommiſſi particularis, ibidem num. 5.

Omittens aliquid deſcribere in inuentario non priuatur illius beneficio, ſed punitur in in duplum, deciſ.83.num.35.

OBSERVANTIA demonſtrat quis verè fuerit hæres, deciſ. 201. num.6.

NON POTEST improbare id quod non poterat defunctus, deciſ. 174. num. 14.

NON PRAEIVDICAT ſubſtituto venienti ex propria perſona, deciſ. 214. num. 8. deciſ.222. n. 14.

NON TENETVR habere ratum factum defuncti, quod eſt nullum, deciſ.222.num.16.

NON INFORMATVS ita vt non poſſit iurare dando poſitiones poteſt dare interrogatoria, à quibus non excluditur ob remedium poſitionũ, deciſ. 178.num.6.

PARTICVLARIS inſtitutus verbis directis, ſeu ſubſtitutus in re particulari integraliter ſuccedit deficiente hærede vniuerſali. deciſ.341.nu.3.

Seu ſubſtitutus particularis non ſuccedit in tota hæreditate, dum tempore euenientis conditionis non deerat hæres vniuerſalis, ibidem num.5.

RATIONEM reddere non tenetur de bonis,quæ ad eius manus non peruenerunt, deciſ.137.n.15.

Solvendo partem legati approbat teſtamentum, nec poteſt amplius impugnare, deciſ. 146. num. 20.
Tenetur ad expenſas litis cœptæ à defuncto, deciſ. 307.num.7. deciſ. 407.num.6.

S. HIERONYMVS.

Erat Dalmata, vt habetur in lectionibus Breuiarii Romani, deciſ.28.nu. 21.
Sixtus V. ob præcipuam deuotionem erga S. Hieronymum erexit Eccleſiam S.Hieronymi Illyricorum in Vrbe, ibidem num. 20.

HIEROSOLYMITANA

Religio, vide *Religio*.

HISTORIA

Familiae, probat eſſe gentilitium iuſpatronatus, cuius initij non habetur memoria,deciſ. 159. num. 9.

HOMINVM

Copia magis,quam pecuniarum ampliatur imperium, deciſ. 324.num.17.

HOSPITALIA

Et Ecclesiae poſſunt adminiſtrari etiam per laicos, eorumque Capellani eligi ad nutum adminiſtratorum, deciſ.104.num.21.& 29.
Sacerdotes deputati ſeruitio Hoſpitalium habentur pro parochis, ibidem num. 27.

HYPOTHECARIA.

Actio præſcribitur à tertio bonæ fidei poſſeſſore per ſpatium decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, deciſ. 58.n.18.
Actione an teneatur adminiſtrator doloſus, deciſ. 83. num.22.
Tenetur fauore pupilli, ibidem num.23.
Non bene infertur ab actione perſonali, ibidem num. 17.
Quando accedat actioni perſonali contra hæredem ſimpliciter adeuntem, ibidem num. 11. 12. & 20.

HYPOTHECA.

Apposita in donatione operatur inter donantē, & donatarium, non inter primum, & ſecundos donatarios, deciſ. 239.num.24.
Limita quando donator, & donatarius ſe obligarunt ad omnia contenta in donatione cum obligatione Camerali, & ſic ſtipulatione pro omnibus quorum intereſt, ibidem num.25.& 28.
Competit pro legitima, deciſ. 65. num.4.dec.96. num.1. pro legato,deciſ.51. num. 2.
Continetur in obligatione camerali, deciſ.239. num.26.deciſ. 350.num.33.
In pacto quod quis deberet ſe obligare cum ſolitis clauſulis, deciſ.350.num.32.
Defuncti non comprehendit bona hæredis, deciſ. 83.num.1. & 40.
Amplia quando eſt reſtricta ad bona propria, ibidem num.15.
Fallit quando defunctus hypothecauit bona hæredis, & iſte adiuerit ſine inuentario, ibidem num.3.6.7.& 9.
Dotalis incipit à die promiſſionis, ſeu Capitulorum, & profertur alteri hypothecæ contractæ inter capitula, & matrimonium, dec.215. num.4.deciſ. 350.num.23. deciſ.353. num.5.
Amplia quando queſtio eſt contra promiſſorem, deciſ.350.num.24.
Non incipit à die Capitulorum quando non eſt perfecta, ſed perficienda in inſtrumento poſtmodum celebrando, ibid. n.23.
Declara vt num. 26.
Non incipit à capitulis, ſed à matrimonio quando tempore capitulorum celebrari non poterat matrimonium ob impedimentum affinitatis, & conſanguinitatis, deciſ.367.n.14.
Quod incipiat non à capitulis præcedentibus, ſed à matrimonio plures authores tenuerunt ibidem num. 12.
Quæ opinio licet in Rota non recipiatur, tamen res non deſinit eſſe dubia, & digna transactione, ibidem num.13.
Inducta cenſetur eo ipſo, quod quis mandat ſolui debita de ſuis bonis, deciſ. 83. num. 36.
Legalis ſuppletur, ſeu adeſſe dicitur in qualibet promiſſione dotis, deciſ.350.num.31.
Non competit contra bona grauati pro reintegratione fideicommiſſi, quando alienationes fuerunt factæ bona fide, vel non fuerunt doloſæ, deciſ.32.num.16.deciſ. 190.num.10.
Non inducitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, deciſ.83.num.24.
Posterior exerceri non poteſt contra anteriorem, deciſ.350.num.3.
Non præiudicat anteriori, deciſ. 153.n.11
Remissa dicitur per ſubſcriptionem, deciſ. 350. num. 40.

HYPOTHECÆ.

Remissio interpretari debet, vt minus quam fieri poteſt præiudicet remittenti, deciſ. 408. num. 15.

HYPOTHECAM

Non recipiunt officia Datariæ ſine licentia Pontificis, deciſ.101.num.24.
Recipit, poteſt vendi, & cadit ſub commercio commoditas penſionis, ibidem num. 25.

AB HYPOTHECIS

Remanent libera bona empta ad effectum ſoluendi creditoribus deſcribendis in ſententia, poſtquam ſequuta ſolutio, deciſ. 137.num.2. & 4.

I

IACTARE

Suum nemo præſumitur, deciſ. 18. num. 7. deciſ.30. num. 17.

IDENTITAS

Adminiculatur æſtimo publico, & antiquo, deciſ. 359.num.15.
Teſtibus examinatis ad perpetuam rei memoriam, deciſ. 401. num.7.
Bonorum arguitur ex illorū retentione vti prouenientium ab hæredittate alicuius, dec. 359. num. 21.
Fideicommiſſi poſterior debet demonſtratiuè additari,& diſtingui ab alijs bonis prioris fideicommiſſi ſitis in eadem contrada, ibidem num. 18.
Corporis probata dicitur, quamuis fines noui non concordent cum antiquis, deciſ. 182. num. 11.
Corporum ſufficit, vt conſtet, licet non conſtet de confinibus particularibus, deciſ. 188.n.9.
Etiam in antiquis vltra verificationem loci requirit

quirit demonſtrationem ſaltem vnius confinis identifici, deciſ. 457. num. 8.

It possessio bonorum apud fideicommittentem arguitur ex illorum poſſeſſione continuata de primogenito in primogenitum, deciſ. 182. num. 13.

Et ex confeſſione collitigantis, ibidem numer. 12.

Familiae probata à teſtibus per demonſtrationes perfectas non excluditur diuerſitate cognominis, deciſ. 384. num. 13.

Impugnari non pôteſt ab hærede, quando eius author eadem bona vti fideicommiſſaria adeptus fuerat, deciſ. 323. num. 8. dec. 343. num. 19.

Non excluditur ſi vno actu deſcribuntur bona in pluribus corporibus, & in alio tanquam vnum corpus, dum confinia concordant, deciſ. 182. num. 8.

Ex aliqua diuerſitate circa fines, & particulares qualitates ſingulorum corporum, quæ curſu temporis mutantur, ibidem numer. 9.

Ex diuerſitate menſuræ, dum augumentum proueniat ex eo quod teſtator grauauit hæredem ad relaxandum ſua bona adiacentia, ibidem num. 17.

Ex diuerſitate menſuræ, dum confinia, & demonſtrationes concordant, ibidem nu. 19.

Non obscuratur alijs acquiſitionibus, dum cõcordat cum deſcriptione bonorum in apprehentionibus poſſeſſionum eorundem bonorum vti hæreditariorum, deciſ. 359. num. 16.

Non probatur ex annotatione Teſtatoris in eius priuato libro memoriarum abſque confinibus, & demonſtrationibus, deciſ. 392. num. 4.

Enunciatiuis vagis, & generalibus, deciſ. 429. num. 9.

Amplia quando valdè dubitatur de enunciato, ibidem num. 10.

Contra tertium ex aſſertione teſtatoris in teſtamento, deciſ. ibidem num. 14.

Amplia quando non identificat qualis fuerit domus teſtatoris inter plures ab eadem familia ibidem poſſeſſa, ibidem num. 15.

Ex ſola denominatione generali, & comprehenſiua plurium bonorum, deciſ. 359. numer. 17.

Pecuniae arguitur ex cõformitate ſummarum deciſ. 42. num. 8.

Præſumitur ex vicinitate actuum, ibidem num. 9.

Personae non excluditur diuerſitate cognominis in concurſu aliarum probationum, deciſ. 344. num. 8.

Nec ex omiſſione cognominis, ibidem numer. 10.

Probari debet plene, & concludenter in iudicio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* alias non datur immiſſio, deciſ. 709. num. 1.

Vna cum probatione poſſeſſionis bonorũ apud teſtatorem de tempore mortis, ibidem num. 3.

Amplia quando datur fumus, quod bona ad alium ſpectarent, ibidem num. 4.

Praciſè, & demonſtrationibus identificis, quę cõuenire nõ poſſint alijs bonis; dec. 429. num. 16.

Probata abundè, ex quibus demonſtrationibus dicatur, deciſ. 363. num. 12.

Probatur æſtimi libro, & ſolutione canonum pro bonis emphyteuticis, deciſ. 182. num. 5.

Acquiſitionibus bonorum factis per fideicommittentem, deciſ. 288. num. 8.

Amplia in acquiſitionibus factis de tempore morti proximo, deciſ. 401. num. 6.

Conceſſione ad fauorem fideicommittentis, deciſ. 177. num. 18.

Confeſſione, deciſ. 182. num. 6. & 18. deciſ. 133. num. 7. & 9. & deciſ. 343. num. 11.

Et non ſolum contra confitentem, ſed cõtra habentes cauſam ab eo, deciſ. 323. num. 9. deciſ. 345. num. 14.

Denominatione in teſtamento fideicommittentis contra omnes ſucceſſores, dec. 182. num. 2. & deciſ. 401. num. 4. & 5.

Deſcriptione in teſtamento fideicommittentis præſertim ſi adminiculetur, dec. 363. num. 1.

Diuiſione, deciſ. 133. num. 5.

Duabus demonſtrationibus, deciſ. 108. n. 7. deciſ. 177. num. 20. deciſ. 182. num. 10.

Inuentario hæreditario contra deſcribentem, & habentem cauſam ab eo, deciſ. 401. num. 2.

Inuentario vbi bona deſcribuntur ſubiecta fideicommiſſo cum iiſdem demõſtrationibus deciſ. 182. num. 16.

Inueſtitura facta primogenito, ibidem numer. 4.

Poſſeſſione bonorum fideicommiſſariorũ apud ſubſtitutos, deciſ. 323. num. 12.

Poſſeſſione bonorum retenta per primogenitos in loco, vbi poſſidebat teſtator, licet non conſtaret de confinibus particularibus, deciſ. 182. num. 7. & 15.

Tranſactione inita inter hæredem grauatũ & primogenitum, ibidem num. 3.

Teſtibus, deciſ. 214. num. 3. deciſ. 322. num. 1.

Verificatione confinium, & deſcriptione facta in æſtimo, deciſ. 177. num. 19.

Schedulae testamenti cõprobatur pluribus circumſtantijs, deciſ. 300. num. 9.

Excluditur, dum teſtator dixit ſubſcripſiſſe ſchedulam, & tamen in illa, quæ fuit exhibita, non adeſt ſubſcriptio, deciſ. 208. num. 4.

Immiſſio vigore *l. fin.* non datur, ſi deficiat identitas ſchedulæ, ibidem num. 2.

Præſumitur quando teſtatrix folia ſigillata conſignauit Notario coram teſtibus, & aſſeruit eſſe ſubſcripta ſigno crucis ab ipſa neſciõte ſcribere, & ibidem contineri ſuum teſtamentum, deciſ. 300. num. 6.

Non probatur, quoties non concurrit circumſtantia, quæ impediat arbitrariam ſuppoſitionem foliorum, deciſ. 315. num. 5. 6. & 10.

Probatur ex adnotatione rogitus eius dorſo, deciſ. 300. num. 7.

Præſertim ſi vltra rogitum ſit adnotata ſubſcriptio teſtium, deciſ. 271. num. 6.

Amplia quod ſufficit adnotationem fieri etiam in folio inuoluente, deciſ. 300. num. 8.

Probatur ex legali fide Notarij adminiculis comprobata, deciſ. 271. num. 5. deciſ. 300. num. 4.

Præſertim ſi teſtator valdè confidebat de notario, deciſ. 300. num. 5.

Declara quod non probetur ſola fide Notarij alias eſſet inanis tam exacta legum prouiſio, deciſ. 315. num. 2. & 13.

Probari debet, deciſ. 300. num. 3.

Et quidem plene, & concludenter, deciſ. 315. num. 1.

Quando dicatur conſiſtere in ſola fide Notarij, ibidem num. 3. & ſeqq.

Testamenti relati, & teſtatoris, iuſtificatur duabus demonſtrationibus, deciſ. 344. num. 6.

Arguitur dum concordant nomen teſtatoris, & patris, necnon filiorum inſtitutorum in teſtamento, habitatio teſtatoris, dies, & menſis conditi teſtamenti, rerum notarij, & aliæ demonſtrationes, ibidem num. 7.

Probata aliunde non excluditur ex diuerſitate anni relata in actu referente, præſertim ſi factis diligentijs non conſtat de alio teſtamento, ibidem num. 11.

Vicinitas actuum plurimum vrget ad inducendam identitatem, deciſ. 42. num. 9. dec. 197. num. 19.

IDIOMA

Non dicitur perfectè haberi ab eo, qui ad aliquas interrogationes reſpondet, deciſ. 23. num. 5.

IDONEITAS

Et praesentia prouiſi in curia probatur atteſtatione examinatorum vrbis, deciſ. 34. num. 6.

Maior non ex ſola doctrina commenſuratur, ſed ex morum honeſtate, prudentia, & ſimilibus qualitatibus magis opportunis ad regendam parochialem, deciſ. 13. num. 4.

Personae debet concurrere etiam in beneficio, quod debet conferri certo generi perſonarũ, deciſ. 3. num. 17.

Qvoad bonos mores probatur literis patentibus ordinarij, deciſ. 100. num. 4.

Qvoad literatvram conſtat ex relatione examinatorum, ibidem num. 3.

Translatarii probatur literis patentibus, deciſ. 16. num. 6.

IGNORANTIA

Ætatis non poteſt allegari in iuuenibus quando concurrit diſcrepantia plurium annorum, deciſ. 389. num. 9.

Bonorvm præſertim mobilium allegari non poteſt á filio hærede, qui habitabat cum patre, deciſ. 30. num. 30.

Crassa, & ſupina dicitur in Ordinarijs, qui ex officio tenentur ſcire, deciſ. 48. num. 7.

Et ſupina non excuſat, ibidem num. 8. & deciſ. 389. num. 10.

Et ſupina quando eſt, tunc ex eius capite non datur reſtitutio in integrum, deciſ. 90. num. 15.

Inquirere debenti non ſuffragatur, deciſ. 279. num. 8.

Excluditur teſtibus deponentibus de certa ſciẽtia, deciſ. 48. num. 5.

Instrumenti alicuius facilius admittitur in perſona idiota, deciſ. 68. num. 29.

Iudex quid conſiderare debeat in arbitranda ignorantia, vel ſcientia, deciſ. 48. num. 12.

Legum regni, quo quis tranſit, præſumitur in extero, deciſ. 470. num. 6.

Locationis, & penſionis allegari non poteſt ab immiſſo in Saluiano, qui fuit recognitus in Dominum, deciſ. 279. num. 6.

Pacti redimendi præſumitur in muliere hærede, deciſ. 58. num. 13.

Praesumitur in hærede præſertim extraneo, deciſ. 372. num. 20.

Probabilis, & veriſimilis excludit negligentiam collatoris, deciſ. 48. num. 10.

Ita vt collatori non currat tempus ad conferendum, niſi à die ſcientiæ, ibidem nu. 11.

Tacitvrnitas proueniens ab ignorantia, non releuat, deciſ. 372. num. 19.

Vacationis probari debet ab allegante, dec. 48. num. 14.

IGNORANS

Faciens aliquem actum ſibi non præiudicat in iuribus ignoratis, deciſ. 360. num. 13.

Tempvs concurſus currit contra ignorantem, cum eius determinatio fuerit condita in fauorem animarum, & Eccleſiarum, dec. 48. n. 9.

ILLATIO

Non fit ex diuerſis, deciſ. 28. num. 38. deciſ. 342. num. 9. deciſ. 365. num. 19. deciſ. 375. num. 20. deciſ. 392. num. 5. deciſ. 436. n. 18. deciſ. 464. num. 15.

ILLICITVM

Qvod eſt de iure, partes non poſſunt facere licitum, deciſ. 276. num. 11.

ILLYRICA

Congregatio vrbis, cuius intereſt ſeruari formam fundationis ad fauorem nationis eſt legitima contradictrix, ne Canonicatus contra dictam formam conferantur, deciſ. 8. nu. 10.

ILLYRICORVM

Collegivm pro vrbibus Dalmatiæ, Croaciæ, Boſnæ, & Sclauoniæ erexit Laureti Vrbanus VIII. deciſ. 28. num. 16.

Praesentandvs ad Canonicatus S. Hieronymi Illyricorũ Vrbis debet eſſe Illyricus natione, & habere peritiam illius idiomatis, deciſ. 8. num. 1. deciſ. 23. num. 1.

Sixtvs V. ob præcipuã deuotionem erga S. Hieronymum erexit in vrbe Eccleſiam S. Hieronymi Illyricorum, deciſ. 28. num. 20.

ILLYRICVM

Continet vere, & proprie Dalmatiam cum ſuis partibus, ibidem num. 2.

Ivxta modernam diuiſionem reſtringitur ad Dalmatiam, Croatiam, Boſnam, & Sclauoniam, ibidem num. 6.

Tempore Romani imperij latius patebat, & quouſque extenderetur, ibidem num. 4.

IMBVSSVLATIO

Vide ſupra ſub verb. *Electio*.

IMMEMORABILIS

Canonizari debet tribus cõformibus ad acquirendam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, deciſ. 295. num. 11.

Non probatvr teſtibus nulliter examinatis, & à Rota reprobatis, deciſ. 295. num. 12.

Si teſtes non deponunt de viſu per 40. annos ante motam litem, quodque nihil vnquam

quam viſum, ſeu auditum fuerit in contrarium, ibidem num. 13.
Trivit meliorem titulum de mundo, dec. 318. num. 28.

IMMISSIO

Ad certa bona non retardatur prætextu detractionum, de quibus reus poteſt ſatisfieri in alijs bonis, quæ poſſidet, deciſ. 292. num. 15.
An competat, & quando ſuper bonis emphyteuticis, in quibus debetur renouatio, deciſ. 387. num. 20. & 21.
Competit etiam vocatis ad emphyteuſim, deciſ. 31. num. 2.
Concessa dicitur merito ei, qui docuit de fideicommiſſo, eiuſque purificatione, & de identitate bonorum, deciſ. 343. num. 10. deciſ. 348. num. 1.
Vel quando nõ dubitatur de fideicommiſſo, eiuſque purificatione, & de identitate bonorum, deciſ. 347. num. 22.
Dum fuit ſuper omnibus bonis, mandatum de immittendo ſpecificans quædam bona non tollit, quin poſſit exequi ſuper alijs, quorum identitas probata fuit in actis, & quin iſta bona poſſint exprimi in exequutione deciſ. 182. num. 24.
Datur, dum conſtat de fideicommiſſo, eiuſque purificatione ac de identitate bonorum, deciſ. 399. num. 4.
Dum fideicommiſſum eiuſque purificatio non controuertitur, identitas vero patet ex ſubrogatione bonorum, deciſ. 404. num. 8.
Hæredi ſcripto in teſtamento, deciſ. 65. num. 1.
Hæredi fiduciario, ibidem num. 2.
Hæredibus, & legatarijs, dec. 202. num. 1.
Pro legitima ſpecialiter relicta in teſtamento, deciſ. 65. num. 5. deciſ. 96. num. 1.
Contra bona fideicommiſſi alienata vigore Breuis ſubreptitij, & non ſeruata eius forma, deciſ. 317. num. 15.
Electis impediri non poteſt ſub prætextu poſſeſſionis, niſi concurrat ius opponentis ad electionem, deciſ. 205. num. 28.
Ex officio iudicis non admittit differentiam inter hæredem ſcriptum, & hæredem ab inteſtato, deciſ. 317. num. 25.
Ex testamento non conceditur, antequam veniat caſus vocationis, deciſ. 184. num. 12.
Ex interdicto *quorum bonorum* competit hæredi ab inteſtato, deciſ. 190. num. 26.
L. final. *C. de edict. Diu. Adr. toll.* vigore datur etiam hæredi hæredis, deciſ. 317. num. 1.
Non datur exhibito exemplo teſtamenti, ſed debet produci ſchedula originalis, deciſ. 208. num. 1.
Amplia ſi deficiat etiam identitas ſchedulæ, ibidem num. 2.
Vel ex interdicto Saluiano datur, quando conſtat de fideicommiſſo, illius purificatione, & identitate bonorum, deciſ. 177. nu. 1. deciſ. 192. num. 3. deciſ. 214. num. 1. deciſ. 294. num. 1. & dec. 401. n. 1.
Litterarum Apoſtolicarum pro exequutione datur adinſtar *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deciſ. 34. num. 2.
Non retardatur credito illiquido, & turbido deciſ. 32. num. 13. deciſ. 294. num. 10. deciſ. 341. num. 13. deciſ. 363. num. 11.
Detractionibus, quæ remanent cõſumptę, vel illiquidæ ex alienationibus, deciſ. 292. num. 16.
Detractionibus, quæ redduntur illiquidæ ex fructibus perceptis lite pendente, dec. 240. num. 11. deciſ. 343. num. 10. deciſ. 348. numer. 19. deciſ. 363. num. 13. & 15.
Exceptionibus requirentibus altiorem indaginem, deciſ. 65. num. 6.
Præſertim quando immiſſio fuit conceſſa tribus ſententijs, deciſ. 417. num. 8.
In reſiduali menſura terræ, cuius pars aſſignata fuit pro detractione, deciſ. 207. num. 7.
Non datur ad bona, quæ non probantur ſpectaſſe ad fideicommittentem, quinimo conſtat fuiſſe ab alio poſſeſſa, deciſ. 359. num. 9. deciſ. 429. num. 2.
Ad bona, quæ non probantur poſſeſſa à fideicommittente de tempore obitus, deciſ. 331. num. 3. deciſ. 392. numer. 7. deciſ. 429. num. 1. deciſ. 457. num. 1.
Ad bona, quæ non ſunt hæreditaria fideicommittentis, ſed alterius, deciſ. 331. nu. 2.
Quando fideicõmiſſum expirauit per alienationem factam vigore facultatis tributæ à teſtatore, deciſ. 124. num. 2.
Peti poteſt pro confirmatione poſſeſſionis, deciſ. 385. num. 19.
Petita à procuratore, quando arguatur erronea, ita vt poſſeſſioni principalis non præiudicet, ibidem num. 18.
Pro indiviso non datur, quando adſunt detractiones conſiſtentes in quantitate, quæ reddunt incertas alias conſiſtentes in quota, deciſ. 392. num. 8.
Operatur vt immiſſus teneatur proportionabiliter ad æs alienum, deciſ. 65. num. 14.
Saltem non impeditur per exceptionem requirentem altiorem indaginem, deciſ. 96. numer. 15.
Quantitate ſuper certa concedi poteſt, quando enim valor totius aſſis eſt certus, quantitas ſuccedit loco quotæ, deciſ. 399. num. 14.
Salviani interdicti vigore datur, quando concurrit ſeu probatur creditum cum hypotheca, & duobus extremis, deciſ. 9. num. 5. deciſ. 29. num. 9. deciſ. 30. num. 12. deciſ. 160. num. 1. deciſ. 183. num. 2. deciſ. 319. num. 1. deciſ. 320. num. 1. deciſ. 452. num. 1. deciſ. 466. num. 1.
Datur pro indiuiſo ſolum, quando res eſt ſufficiens pro ſatisfactione omnium, dec. 137. num. 10.
Non datur contra bona, quæ non probantur poſſeſſa à debitore, deciſ. 390. num. 7.
Non datur contra emptorem ante redditã à venditore rationem bonorum hæreditariorum, ibidem num. 12.
Sed hæc, & aliæ exceptiones circa priuilegium inuentarij diſcutiendæ ſunt in petitorio ibidem num. 13.
Non datur pro credito poſteriori, dec. 390. num. 1. deciſ. 455. num. 2. 8. & 11.
Non datur ſine credito, deciſ. 9. numer. 8. dec. 455. num. 1.

Nec

Nec ſine credito cum hypotheca, dec. 137. num. 1. deciſ. 190. num. 11.

Non retardatur fideicommiſſo requirente altiorem indaginem, deciſ. 330. num. 4.

Nec retentione turbida, ſeu altioris indaginis, deciſ. 452. num. 15.

Pro ſorte principali cenſus, quando dicatur conceſſa ad effectum deponendi, ibidem num. 2.

Subhaſtationi bonorum ſuper quibus conceſſa fuit immiſſio in Saluiano quibus concurrentibus locus ſit, deciſ. 165. num. 1. 13. & 14.

Svbrogato ad poſſeſſionem alterius datur regulariter immiſſio, non manutentio, deciſ. 47. num. 3.

IMMISSIONEM

Fideicommissarivs nõ eſt legitimus cõtradictor ad impediendam immiſſionẽ heredi heredis grauati, niſi doceat incontinenti de iure ſuo, nihil eſſe detrahendum, & poſſeſſionem non eſſe vitioſam, deciſ. 359. num. 8.

Non impedit detractio dotis, quam non conſtat fuiſſe promiſſam, nec ſolutam, deciſ. 207. num. 2.

Passvs in iudicio Saluiani dicitur poſſidere ad eos effectus, qui reſpiciunt acquiſitionem fructuum, deciſ. 418. num. 4.

Petens fatetur non poſſidere, deciſ. 126. num. 3. deciſ. 235. num. 2.

Possessor vigore prouiſionis Nuncij Hiſpaniarum non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem prouiſo Apoſtolico, deciſ. 345. num. 8.

Titulo particulari, & alio, quam hæreditario fideicommittentis eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſſionem, deciſ. 457. num. 7.

IMMISSIONIS

Execvtio eſt aſſignatio ſtalli, quæ pertinet ad Canonicos vti ſingulos, deciſ. 131. num. 1.

IMMISSVS EX SALVIANO

An et quibus concurrentibus admittatur, ad ſubhaſtationem bonorum, ſuper quibus fuit immiſſus, deciſ. 165. num. 1.

Admittitur quando non poteſt ſatisfieri intra decennium, ibidem num. 13. & 14.

Et vnde probetur, quod non poſſit ſatisfieri intra decennium, ibidem num. 9.

Cvram diligentem adhibere debet in pignore, deciſ. 279. num. 4. & 6. in fin.

Et ſi non adhibet, tenetur bonificare fructus percipiendos, ibidem num. 5.

Dominivm non acquirit, deciſ. 360. num. 14.

Eijci non poteſt à poſſeſſione, niſi eius ſatisfactio probetur notula iurata, vel aliundè, deciſ. 403. num. 15.

Frvctvs quos percepit immiſſus, cedunt in ſatisfactionem crediti, pro quo conceſſa fuit immiſſio, deciſ. 418. num. 2.

Ignorantiam locationis, & penſionis non poteſt allegare, dum fuit ab inquilino recognitus in Dominum, deciſ. 279. num. 6.

Non excvsatvr ab intempeſtiua, & minus rationabili diminutione penſionum domus, in qua fuit immiſſus, ibidem num. 3.

Non possidet sibi, ſed debitori paſſo immiſſionem, deciſ. 360. num. 14. deciſ. 418. num. 3.

Pensiones domus, in qua fuit immiſſus, vnde arguatur diminuiſſe colluſiuè, vel ſtudioſè, deciſ. 279. num. 2.

Pro frvctibvs decurſis poteſt cõtinuare poſſeſſionem pignoris etiã pro alijs, qui deinde decurrunt, ibidem num. 11.

Repetit impenſas mãdati, & mercedis exequutoris, ibidem num. 14.

Retinere poteſt pro fructibus alterius cenſus diuerſi ab eo, pro quo conceſſa fuit immiſſio, deciſ. 286. num. 11.

Satisfactvs quando adhuc non fuit, non datur aduerſus illum reintegratio, deciſ. 279. n. 10.

IMMVNITAS

Ecclesiastica ſubordinari non debet imperio laicali, deciſ. 336. num. 14.

IMPEDIMENTVM.

Contagii quando non attendatur pro difficultate faciendi probationes, deciſ. 57. num. 7.

IMPERIVM

Ampliatvr magis copia hominum, quam pecuniarum, deciſ. 324. num. 17.

IMPERATORIS

Assertio eſt magni momenti circa diuiſionem prouinciarum exiſtentium ſub eius poteſtate, deciſ. 28. num. 19.

IMPLEMENTVM

Licet deficiat quoad vnum caput contractus, poteſt tamen requiri quod alia capita ſeparata, diuerſa, & independentia, deciſ. 453. num. 6.

IMPVTANDI

Volvntas ſi in ipſo actu donationis non exprimatur, non poteſt iniungi ex poſt facto, deciſ. 221. num. 9.

IMPVTATIO

In legitimam, vide *Legitimam*.

In sortem intentata dicitur, non autem repetitio indebiti, quoties creditore petente reſiduum debitor excipit de imputatione ſoluti in ſortem, deciſ. 427. num. 16.

Non fit ipſo iure in cenſibus, ſed requiritur oppoſitio congrua, deciſ. 279. num. 12.

Non habet locum, quando fructus non fuerunt ſoluti, ibidem num. 15.

IMPVTET

Sibi, qui voluit ſe adſtringere ad id, ad quod non tenebatur, deciſ. 343. num. 7.

INCAPACITAS

Fideicommissi, de quo tempore attendatur, deciſ. 205. num. 17.

DE INCIDENTIBVS

Cavsas poteſt iudex cognoſcere, deciſ. 333. num. 14.

INCOLATVS

Comprobatvr ex poſſeſſione bonorum, deciſ. 193. num. 5.

Contractvs declaratur ab eo, qui acceptat hæreditatem cum ſtrictiſſimo onere habitandi in aliqua ciuitate, deciſ. 324. num. 9.

Incola quis efficitur ratione natiuitatis in loco, deciſ. 193. num. 4.

Non probatvr ex eo, quod quis contraxerit vti Ciuis Romanus, niſi concurrente decennali habitatione cum animo non recedendi, deciſ. 123. num. 4.

Pro-

Digitized by Google

Probari debet in eo; qui eſt originarius loci poſiti extra diſtrictum, ibidem num. 5.

INCOMPATIBILITAS

Non tam inducitur ex diſtributionibus, quam ex perſonali reſidentia, ſeu ſeruitio, dec. 54. num. 3.

Non inducitur ex reſidentia cauſatiua reſpectu acquiſitionis fructuum, ſed præciſa reſpectu tituli, ibidem num. 5.

Alia plura, vide in verb. *Beneficium*.

INDEBITI

Condictio non competit naturaliter obligato, deciſ. 102. num. 7.

Non datur contra creditorem recipientē, ſed cum pro quo pecunia ſoluta fuit indebitè, deciſ. 79. num. 1.

Condictione repeti non poteſt ſolutum vigore mandati tranſacti in iudicatum, deciſ. 102. num. 8.

Venit pecunia indebitè ſoluta, non autem acceſſiones ciuiles, deciſ. 79. num. 5. dec. 139. num. 1. 2. & 3.

Repetitio competit ei, qui poſt integram ſolutionem coactus fuit aliquid ſoluere, deciſ. 68. num. 2. & 4.

Datur certius quando quis in ſolutione declarauit velle ſolutum repetere in euentū, quod repirerentur præcedentes ſolutiones, ibidem num. 3.

Quando non intret, ſeu non applicetur, deciſ. 427. num. 16.

Solutio apparere debet certiſſimis, & concludentiſſimis probationibus, deciſ. 18. num. 6. deciſ. 102. num. 1.

Excluditur per poſſibile deciſ. 18. num. 8. deciſ. 102. num. 6.

INDEBITVM

Coacte ſoluenti reficiuntur damna non ſolum immediata, ſed mediata, & multiplicata, deciſ. 42. num. 4. contrarium in deciſ. 79. nu. 5. & deciſ. 139. num. 1. 2. & 3.

Exigens fit debitor illius, à quo indebitè exegit, deciſ. 42. num. 10.

Non dicitur reſpectu creditoris, quidquid ei debetur, & per alterum ſoluitur, deciſ. 79. num. 8.

Probari debet perneceſſe in iudicio repetitionis indebiti, deciſ. 102. num. 1. & 5.

Sententia facit de indebito debitum, ibidem num. 9.

INDEMNITAS

Petenda eſt ab eo, cuius cauſa damna prouenerunt, deciſ. 79. num. 2.

IN INDIVIDVIS

Et connexis diſpoſitum quoad vnum, habet locum etiam in altero, deciſ. 111. num. 2.

INDVLTVM

Conferendi non capit beneficia duplici reſeruatione affecta, quando talis facultas ſpecialiter non exprimitur, deciſ. 169. num. 1.

Et duo reſeruationes debent eſſe perſonales, & coæquales, nec ſuffragantur ſi ſint diſpares, & diuerſæ ſpeciei, ibidem num. 2.

Non impediunt reſeruationes, quarum vna eſt realis, alia perſonalis, ibidem numer. 3.

Quod conceditur Cardinalibus comprehēdit beneficia quorumcumque officialium, ibidem num. 5.

Remanere non debet inefficax, & inane, ibidem num. 7.

Breue fundatum in reſeruatione non poteſt exequi, niſi reſeruatio concludenter probetur talis, vt omnino excludat indultum, ibidem num. 29. & 30.

Transferendi penſiones, vide *Transferendi*.

INDVSTRIA

Perſonae electa non dicitur, quando in aliquibus caſibus, in quibus illa potuiſſet conſiderari, obſeruantia docuit ſubſtitutos fuiſſe alios, deciſ. 413. num. 9.

Nec in procuratore cum generali mandato continente indeterminatam facultatem ſubſtituendi, deciſ. 382. num. 12.

Sed conſideratur in mandato ſpeciali non habente formam certam, & limitatam, ibidem num. 13.

Alia vide in verb. *Procurator*.

INÆQVALITAS

Inter beneficium ceſſum, & penſionem non attenditur, ſi Papa certioratus ſuper beneficio ceſſo, & alijs reſeruat penſionem, dec. 16. num. 16.

Modica non attenditur in diuiſione plurium bonorum, deciſ. 441. num. 1.

Non probatur calculo deſumpto ex peritia informiter facta lite pendente, ibid. nu. 2.

INEXIGIBILITAS

Totalis non infertur ex illis verbis *penè inexigibilia*, quæ potius indicant difficultatem exigendi, deciſ. 461. num. 11.

INFERIORIS

Constitutio non præiudicat iuribus Sedis Apoſtolicæ, deciſ. 34. num. 26.

INHABILITAS

Probari debet ab allegante, deciſ. 8. num. 7.

INHIBITIO

Implicita continetur in decreto irritante appoſito in Breuibus Apoſtolicis, deciſ. 322. n. 4.

Inferioribus iudicibus aperienda non eſt via iudicandi ſuper inhibitionibus ſuperiorum, deciſ. 200. num. 3.

Praesentata procuratori in curia ſufficit pro reuocatione attentatorum, deciſ. 386. nu. 2.

Ac etiam præſentata in partibus procuratori, & domeſticis, ibidem num. 3.

Et multo magis, quando fuit præſentata principali pridie, quam attentaret, ibidem num. 4.

Quaecunque trahitur ad futura, non ad præterita, deciſ. 349. num. 4.

Quoad praesentationem inhibitionis creditur exequutori tamquam circa rem ſpectantem ad ſuum officium, deciſ. 306. num. 7.

Rotalis ſiue iuſta, ſiue iniuſta eſt timenda, deciſ. 200. num. 1. deciſ. 306. num. 5. deciſ. 386. num. 9.

INIMICITIAM

Pariunt inter coniuges verba contumelioſa, deciſ. 150. num. 3.

Non tamen talem, quæ ſuffragetur ad ſeparationem thori, deciſ. 170. num. 15.

INQVILINATVS

Conductor dum renunciauit priuilegio inquilinatus,

linatus, & decreto Camerali non poteſt prætextu prælationis retardare ſolutionem penſionum, deciſ. 107. num. 7.

Nec obtinere prælationem in emptione domus, ſed finita locatione tenetur reſtituere domum vacuam emptori, deciſ. 117. num. 1.

Cenſetur continuare in locatione cum renunciatione inquilinatus, & cum omnibus pactis locationis, ibidem num. 7. & 8.

Renunciatio iuri inquilinatus nedum prodeſt locatori, ſed illius ceſſionario, ſeu emptore domus locatæ, ibidem num. 3.

Revocatio renunciationis inquilinatui non attenditur ſi arguitur facta in fraudem futuræ venditionis, ibidem num. 10.

INQVISITIO

Simplex Notarij abſque condemnatione circa crimen non concernens munus tabellionis non detrahit fidei inſtrumenti longè ante rogati, deciſ. 372. num. 6.

INQVISITVS

Et carceratus ob crimina grauia licet doctior, poſtponendus eſt minus docto in aſſequutione parochialis, deciſ. 311. num. 5.

INSCRIPTIONES

Solent apponi ad conſeruationem, & probationem proprij iuris, deciſ. 318. num. 8.

INSIGNIA

Dominium probant aliquo modo, dec. 28. n. 31.

Solent apponi ad conſeruationem, & probationem proprij iuris, deciſ. 318. num. 8.

Voluntas fundatoris declaratur appoſitione inſignium, deciſ. 28. num. 30.

INSINVATIO

Non requiritur in donatione facta ob ingreſſum in religionem, deciſ. 155. num. 8.

In donatione ob cauſam correſpectiuam præſtandi alimenta donanti, deciſ. 356. nu. 9.

Non suffragatur poſt nullitatem deductam in iudicio, deciſ. 88. num. 10.

Quae intervenit poſt contractum, debet adhiberi vltra alias ſolemnitates ſtatutarias, ibidem num. 8.

Requiritur in contractibus minorum ex conſtitutione Ægidiana, ibidem num. 3.

Etiamſi ſtatuta particularia declarent contractus validos, & exequendos, ibidem num. 7.

Ad perfectionem donationis, dec. 155. n. 6.

Superuenire poteſt per inſtrumentum, deciſ. 88. num. 9.

INSINVATIONE, INSINVATIONIS

Donatio interpretatur ab expreſſione facta in inſinuatione, deciſ. 203. num. 7. deciſ. 239. num. 4.

Ob defectum inſinuationis non vitiatur in totum, ſed in exceſſu vltra ſummam quingẽtorum ſolidorum permiſſam à iure communi, vel illam præſeruatam à ſtatuto Vrbis, deciſ. 356. num. 7. & 8.

INSTANTIA

Coepta ab hærede in actione reali tranſit in fideicommiſſarium, deciſ. 240. num. 2.

Cum defuncto tranſit ad hæredem, quamuis adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij, deciſ. 307. num. 8. & 9.

Non introducitur per exequutiones Breuium de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, deciſ. 346. num. 4.

Perpetua eſt de iure canonico, deciſ. 15. nu. 37. deciſ. 32. num. 9.

Perpetuitas inſtantiæ non reſtringitur ad triginta annos, niſi etiam concurrat bonum ius clarum rei conuenti, deciſ. 15. num. 38.

INSTITVTIO IN PROPHANIS.

Alicuius cum falſo ſuppoſito, quod eſſet filius inſtituentis eſt nulla, deciſ. 141. num. 22.

Generalis non reſtringitur per ſpecialem, quæ ſubſequitur, deciſ. 113. num. 20.

Haeredis in bonis, iuribus, & actionibus comprehendit bona, in quibus teſtator habuerat facultatem diſponendi, deciſ. 124. num. 12.

INSTITVTIO IN BENEFICIALIBVS

Cadit in beneficijs, deciſ. 104. num. 23.

Concedi non poteſt ſine citatione intereſſe habentis, qui comparuit, & ſine cauſæ cognitione. deciſ. 23. num. 11.

Concessa à Vicario habetur, ac ſi conceſſa eſſet ab Epiſcopo, deciſ. 34. num. 13.

Data à Vicario Capitulari, & non impugnata ab Epiſcopo illius conſcio cenſetur ab eodem confirmata, deciſ. 44. num. 10.

Debetur præſentato à vero patrono intra legitima tempora, deciſ. 318. num. 4. deciſ. 405. num. 1.

Idoneo comparenti, dum alij compræſentati non comparent, deciſ. 91. num. 10.

Præſentato concurrentibus requiſitis de iure neceſſarijs, ibidem num. 1. & 3.

Præſentato, qui probat vacationem, clericatum, iuſpatronatum, & præſentationem legitimam, deciſ. 64. num. 8. deciſ. 136. num. 24.

Exequutioni demandata præſumitur iuſtificata in iudicio exequutiuo, vel Summario, ſeu in petitorio, vbi debet aliundè concludenter iuſtificari, deciſ. 8. num. 5. & 6. deciſ. 23. n. 8.

INSTITVTIONE

Appellatio datur ab inſtitutione conceſſa per ſententiam definitiuam, deciſ. 47. num. 10.

Et ſi apprehendatur poſſeſſio pendente termino ad appellandum ab inſtitutione iudiciali eſt attentata ibidem num. 9. deciſ. 63. nu. 2.

INSTITVTIONEM, INSTITVTIONIS

Proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis ante inſtitutionem, deciſ. 113. num. 35.

Qualitas requiſita tempore inſtitutionis, non prodeſt, ſi deinde ſuperueniat, deciſ. 23. numer. 14.

INSTRVMENTA

Consignari debent in Archiuio intra quindecim dies ex Conſtitutione Syxti V. deciſ. 68. num. 14.

INSTRVMENTI

Legalitas excluditur diuerſitate papyri, deciſ. 205. num. 2.

Item diuerſitate caracteris, ibidem num. 3.

Item diuerſitate numerationis abacalis, ibidem num. 4.

Item diuerſitate atramenti, ibidem num. 5.

Item inueriſimilitudine concurrente, ibidem num. 9.

Item præſumptionibus, & coniecturis, ibidem num. 8.

Item

Item ſimilitudine ſubſcriptionum plurium teſtium, quæ videntur peractæ vnica manu, ibidem num.6.

Probatur oculari inſpectione, ibidem n. 7.

Notarii ſimplex inquiſitio abſque condemnatione circa crimen non concernens munus tabellionis non detrahit fidei inſtrumenti rogati longe antea, deciſ.372.num. 6.

Protocollatio, vide *Protocollatio*.

Publicatio poſt mortem Notarij, & teſtium, nihil obeſt quando intercessit longiſſimum tempus vſque ad productionem, deciſ. 68. num.18. & 20.

Series generaliter expoſita ſpecificatur, & declaratur à teſtibus præſertim inſtrumentarijs, ſeu mediatoribus, deciſ. 316.num.2.

Veritas comprobatur ex aliquo actuſ facto in eius exequutionem, deciſ.63.num. 8.

INSTRVMENTO

Correspectiva ſunt omnia geſta in eodem inſtrumento, nec admittunt diſcretiuam inter prius, & poſterius, deciſ.397.num. 11.

Diversitas cartæ, caracteris, & atramenti poteſt aliquando concurrere cum inſtrumento vero, deciſ.105.num. 19.

Fides, vt tollatur in ciuilibus, ſufficiunt ſolæ præſumptiones, ibidem num.16.

Protestatio, ſeu declaratio an quis velit vti inſtrumento pro bono, & legali, vide in verb. *Proteſtatio, & Declaratio*.

INSTRVMENTORVM

Expensae, vide *Expenſæ*.

Extractio, quæ poteſt fieri in parte ex ſtatuto Peruſino non admittitur, quando requiritur inſtrumentum integrum, vel non poteſt diuidi, ſeu ſeparatim extrahi, deciſ. 273. num. 8.

INSTRVMENTVM

Acceptatvm in parte non poteſt impugnari in alia, deciſ. 294.num. 11.

Celebratvm ad maiorem cautelã, & pro maiori ſecuritate ſupponit perfectionem obligationis factę in Capitulis, deciſ.350.num.37.

Extractvm ab Archiuiſta non indiget recognitione, deciſ. 68.num.17.

Facit probationem claram, & manifeſtam, deciſ. 9. num. 2. deciſ. 276. num. 1. deciſ. 360. num.5. deciſ.390.num. 3.deciſ.437.num.11.

In qvo continetur nomen debitoris, ſi donetur, vel legetur, tunc præſumitur legatum, ſeu donatum ipſum nomen, deciſ.124. num.16.

Legale non eſſe demonſtratur præſumptionibus extrinſecis, & vitijs intrinſecis, dec.105. num. 1.

Probatur ex conceſſione, ſeu declaratione iudiciali, quod quis nolebat eo vti, ibidem num.11.vbi num. 12. ampliatur in confeſſione geminata, & emiſſa de conſilio periti.

Comprobatur quando fuit declaratum falſum per ſententiam criminalem, ibidem num. 14.

Probat rem ita, & ſub illa die fuiſſe geſtam, prout affirmatur à Notario, deciſ. 160.nu.6.

Pvblicvm probat adeptionem poſſeſſionis, deciſ. 6. num.1.

Repertvm in Archiuio præſumitur conſignatũ debito tempore, deciſ 68.num.15.

Svbstinetvr in ea parte, in qua Notarius rogatus aliquid non promiſit, deciſ.68.num.24.

INTELLECTVS

Praeseferens nimiam repugnantiam non attenditur, deciſ.341.num.10.

INTENTIO

Ab initio qualis fuerit, declaratur ab actu ſubſequenti, deciſ.203.num.8.

Defectvs intententionis, vt euitetur in concedente, an ſufficiat fuiſſe cogitatum præiudicium in genere, deciſ.198.num.16.

INTERDICTVM

Qvorvm bonorvm datur dumtaxat contra poſſidentem pro hærede, vel pro poſſeſſore, deciſ. 344.num.1.

Non autem contra illos, qui poſſident alio titulo, ibidem num. 2.

Datur hæredi ab inteſtato, deciſ.290.n.26.

INTERESSE

Cambii platealis non eſt certum vti dependens ab euentuali æſtimatione mercatorum, deciſ. 296.num.13. & 25.

Ideoque non poteſt dici illicitum, ibidem num. 17.

Constare quoquo modo ſufficit ad effectum reuocandi attentata, deciſ.386.num.7.

Damni emergentis differt valdè ab vſuris, deciſ. 139. num.8.

Debetur quando debitor interpellatus ſciebat creditorẽ prẽmi vſuris certi æris alieni, & non potuiſſe deuenire ad extinctionem ob ſolutionem ſibi dilatam ab ipſo debitore, deciſ. 316.num.4.

Excessivvm tunc inualidat contractum, quando eſt à partibus taxatum, vel aliundè certum, deciſ. 296.num. 12.

Exigi poteſt ob culpam ab alio commiſſam, quando non ex coniecturis, ſed concludenter culpa probatur præordinata ad cauſandum intereſſe, deciſ.139.num.23.

Non debetvr ceſſante mora, deciſ.79.num.11.

INTERESSENTIA

Et residentia differunt inter ſe, deciſ. 95. num. 17.

INTERPELLATIO

Contra adminiſtratores nomine proprio, vel iam functos officio ſuo non afficit Communitatem, deciſ. 79. num.9.

Debitoris, & damnum emergens creditori ob dilatam ſolutionem, quibus circumſtantijs, ſeu depoſitionibus teſtium probetur, dec.316. num. 4.

Extraivdicialis ſufficit, vt debitor conſtituatur in mora quoad damnum emergens, ibidem num.6.

Fieri debet ſpecialiter à creditore, deciſ.26.numer. 11. & 12.

Quomodo debeat pro damno emergente, deciſ. 276. num.6.

Infertvr ex proteſtationibus deſuper emiſſis, deciſ. 42.num. 11.

Non constitvit debitorem in mora pro damno emergente, niſi exprimatur, quod creditor ex pecuniis ſoluẽdis velit extinguere æs alienum, deciſ. 276. num. 7.

Non indvcitvr ex citatione ad inſtantiam alterius, quam creditoris, deciſ. 26. num. 10.

Non probatvr in vſuris per confeſſiones nedum tacitè inductas ex multiplicata ſolutione fructuum, ſed nec etiam expreſſas, deciſ.276.n.9. & 10.

Non reqviritvr quando intereſſe damni emergentis deducitur in contractum, deciſ. 316. num.7.

Non svfficit in re dubia, vt fideiuſſor ex mora teneatur ad damna, & intereſſe, ſed requiritur mandatum iudicis, deciſ.139.num.20.

Praecedere debet nec releuat, ſi fiat poſt morã tranſactam, deciſ.79.num.12.

Debet ad effectum damni emergentis, nec admittitur enunciatiua, quod interpellatio prius facta fuerit, deciſ.276.num.8.

Qvando non præceſſit receptionem pecuniarum ſub vſuris, ceſſat actio ad intereſſe tam in lucro ceſſante, quam in damno emergente, deciſ. 139. num. 17.

Specifica, & perſonalis requiritur, nec releuat proteſtatio vaga, vt quis conſtituatur in mora, ibidem num. 18.

Svppositiva alterius corruit ſimul cum prima inualida, ibidem num. 19.

ABSQVE INTERPELLATIONE

Constitvitvr quis in mora, quando præcedit dies certa, licet ſubſequatur incertitudo ad arbitrium creditoris, deciſ.26. num.7.

Non conſtituitur in mora quando promiſſioni non adijcitur certa dies, ibidem num.8. & 10.

INTERPRES

De ivre non requiritur in examine, ſed tantum de ſtylo curiæ, deciſ.222.num.2.

INTERPRETIS

Defectvs tollitur ex illius interuentu in principio examinis, & ex conſenſu partium, quod examen continuaretur à ſolo notario, ibidem num. 4.

Examen ſine interuentu interpretis eſt validum, ibidem num. 3.

INTERPRETVM

Vtrivsqve partis præſentia tollit nullitatem examinis, deciſ.86.num 12.

INTERPRETATIO

Favens magis piæ cauſæ, & animę teſtatoris dari debet in ambiguis deciſ.59. num.17.

Favorabilis fieri ſolet ex affectione, & coniunctione perſonarum, deciſ. 181. num.3.

Fit ſemper ad ſubſtinendum actum, deciſ. 182. num.33.

Lata fit fauorem ſtudiorum, deciſ. 212. num.8. & 9.

Fit in legatis ad fauorem conſanguineorum teſtatoris, ibidem num. 10.

Omnis capienda eſt ad euitandam correctionem inſtantaneam, deciſ. 69.num.15.

Renvnciantis fauore fit in contractu lucratiuo, deciſ. 123. num. 22.

Repvgnantiam nimiam præſeferens non attenditur, deciſ. 341.num.10.

Secvrior fieri non poteſt, quam ea, cui conuenit, & propendet declaratio ipſius diſponentis, deciſ. 317. num. 11.

Stricta fit in diſpenſationibus, ſeu gratijs odioſis, & alteri præiudicialibus, deciſ.270.n.11. & 12.

Svmenda est in dubio, quæ minus lædit hæredem, deciſ.297.num.10.

Iuxta quam voluntas cum poteſtate, & priuata pactio cum iure communi concordet, deciſ. 422. num. 10.

Ne conuentiones, ſeu verba contractuum remaneant ſuperflua, deciſ.431.num.13.

Quæ congruat euidenti vtilitati Eccleſiæ à partibus contemplatæ, deciſ. 281. nu.4. & 5.

Quæ non repugnat intentioni, & declarationi partium, ibidem num.3.

INTERROGANS

Non fatetvr ſicut ponens, deciſ. 178. num.7.

INTERROGATORIA

Concedvntvr indiſtinctè ante, & poſt litem conteſtatam, quando petuntur officio iudicis deciſ. 178.num.5.

Examen cum interrogatoriis alterius partis ſuſtinetur, deciſ. 222. num.5.

Exclvdvntvr remedio poſitionum, quando petuntur iure actionis, ſecus ex officio iudicis, deciſ. 178.num.8.& 9.

Fivnt ſecundum circumſtantias cauſæ, & conditiones perſonarum examinãdarum, & propterea ſpecificari prius debẽt illorum nomina, deciſ. 153. num. 3.

Non exclvdvntvr remedio poſitionum, quando petens interrogatoria eſt hæres, & non informatus, ita vt dando poſitiones non poſſit iurare, deciſ.178.num.6.

Protestatio, quod ſpecificentur nomina teſtiũ ad effectum conficiendi interrogatoria debet adimpleri priuſquam deueniatur ad examen, deciſ. 153. num.2.

Recessvm dicitur à nullitatibus exãminis quando exhibita fuerunt interrogatoria, ibidem num. 6.

Fallit, quando interrogatoria dantur præuia proteſtatione, quod prius ſpecificentur nomina teſtium, & alia adimpleantur, ibidem num. 7.

Revs interrogatorijs tenetur reſpondere ex officio iudicis quando ſuadet æquitas, deciſ. 178. num. 1.

Æquitas autem ſuadet, dum actor, vel nullatenus, vel graui impenſa poſſet habere iuſtificationes, ibidem num. 2.

Veritatem ad eruendam licet concernant merita cauſæ, tamen dicuntur verſari circa præparatoria iudicij, ibidem num.4.

INTIMATIO

Mandati Rotalis probatur ex fide, ſeu inſtrumento rogato à Notario, deciſ.357.num.4.

Probatur fide ſimplici contra recurrentem ad iudices laicos pro impediẽda exequutione mandati rotalis ſibi intimati, ibidem num. 5.

Molestiarvm non profutura non eſt neceſſaria, deciſ. 162. num. 16.

Necessaria non eſt, quod fiat debitori cambiorum, quando fuit remiſſa, deciſ. 296.nu. 29.

Nec quando creditor cambiauit vti procurator in rem propriam à debitore conſtitutus, ibidem num. 30.

Personalis non requiritur, quando proceditur per aſſixionem, & diligentias, deciſ.98. nu.4.

INTIMATIONIS

Defectvs tollitur ex ſubſequuta notitia intimati,

Digitized by Google

ſtimati, deciſ. 98. num. 5.

INVENTARII

Defectvs ſuppletur accurata deſcriptione bonorum in diuiſione inita inter grauatos, deciſ. 320. num. 8.

Sententia ſuper legalitate Inuentarij præſumitur valida, & iuſta, nec debet incidenter circumſcribi, niſi exhibitis, & diſcuſſis illius actis, deciſ. 390. num. 11.

Statvti diſpoſitio circa tempus inuentarij ſeruanda eſt, deciſ. 30. num. 28.

INVENTARIO

Bona deſcripta in inuentario dum abſorbētur à debitis deſcriptis in ſententia graduatoria, debitor deceſſiſſe dicitur nō ſoluendo, dec. 376. num. 1.

Dotalia non ſunt deſcribenda in inuentario hæreditario viri, ibidem num. 10.

Clausula appoſita in inuentario, *quod non apponenda habeantur pro non appoſitis* præſeruat iura aduerſus erroneam deſcriptionem, dec. 376. num. 19. deciſ. 378. num. 26.

Confessio emiſſa in inuentario probat contra confitentem, deciſ. 204. num. 2.

Tutoris in legitimo inuentario habet vim actus iudicialis, & præiudicat pupillo, deciſ. 137. num. 19.

Describi debent in inuentario mobilia, & argenta cum pondere numero, & menſura, deciſ. 83. num. 32.

Limita ceſſante dolo hæredis, vtpotè ſi deſcripſit prætium, eo quia mobilia fuiſſent iam vendita, ibidem num. 33.

Descriptio erronea in inuentario non præiudicat, deciſ. 376. numer. 17. deciſ. 378. numer. 25.

In inuentario hæreditario quando probet bona remanſiſſe apud hæredem, deciſ. 137. num. 16. & 17.

Descriptiones factæ in inuentario à tutrice, ſeu procuratore non præiudicat pupillis, & principalibus, deciſ. 429. num. 11.

Dolvs hæredis, qui omiſit bona deſcribere in inuentario, probari debet concludenter, deciſ. 83. num. 34.

Emptor ante redditam à venditore rationem de bonis deſcriptis in inuentario non poteſt ſaluiano interdicto eijci à poſſeſſione rei emptæ, deciſ. 390. num. 12.

Sed hæc, & aliæ exceptiones circa priuilegia inuentarij diſcutiendæ ſunt in petitorio, ibidem num. 3.

Fideicommissario non æquipollet, imo ſuſpicionem auget lis introducta ſuper fideicommiſſo, deciſ. 420. num. 13.

Haeres omittens aliquid deſcribere in inuentario, non priuatur illius beneficio, ſed punitur in duplum, deciſ. 83. num. 35.

Protestatio adiecta in inuentario, quod non apponenda habeantur pro non appoſitis, operatur quod deſcriptio creditorum non præiudicet, niſi docto de realitate crediti deſcripti, deciſ. 181. num. 10.

Solemni æquipollet deſcriptio bonorum fideicommiſſariorum bona fide, & cum interuentu iudicis, vt euitetur præſumptio ſubtractionis, deciſ. 320. num. 9.

INVENTARIVM

Confectvm in tempore prorogato, dicitur factum intra tempus legitimum, deciſ. 83. n. 25.

Poſt tempus ſtatutum ſuffragatur, quando hæres reſtitutus fuit aduerſus lapſum temporis, deciſ. 390. num. 9.

Quinquennio ante non probat ſtatum hæreditatis, quæ potuit interim augeri, deciſ. 430. num. 5.

Creditores citandi an ſint quando prorogatur terminus ad perficiendum inuentarium, deciſ. 83. num. 30.

Haereditarivm probat, quod defunctus non poſſidebat bona in aliqua contrada, dec. 319. num. 10.

Haeres, qui nō conficit inuentariū, præſumitur ſatisfactus de ſuis detractionibus, deciſ. 348. num. 4.

Amplia quando etiam bona alienauit, deciſ. 420. num. 11.

Etiamſi alienatio ſit modica, ibidem n. 12.

Tenetur de proprio reſtituere bona fideicommiſſi particularis, deciſ. 348. num. 5.

Inchoatvm, ſed non perfectum non releuat, deciſ. 30. num. 27.

In qvo deſcripta, & æſtimata fuerunt mobilia, probat contra deſcribentem, & habet vim confeſſionis explicitæ, deciſ. 197. num. 14.

Deſcripta nō fuerunt omnia bona, eo minus probat ſtatum hæreditatis, ſiue omiſſio fuerit per dolum, ſiue per errorem, deciſ. 430. num. 7.

Non facere, & minus legitimè facere paria ſūt, deciſ. 30. num. 29.

Nvllvm eſt confectum poſt legitima tempora, deciſ. 407. num. 8.

Eſt confectum nemine citato, & abſque vlla deſcriptione ſtabilium, & mobilium contra omnem veriſimilitudinem, ibidem num. 9.

Non attenditur, nec probat ſtatum hæreditatis, ibidem num. 10.

Praeservat hæredem à confuſione actionum cum facultate retinendi bona hæreditaria pro ſuis creditis, deciſ. 374. num. 5.

Declara quando hæres reddit rationem de bonis inuentariatis, ſecus ſi non reddit, ibidem num. 6.

Probat bona fuiſſe hæreditaria teſtatoris contra deſcribentem, & habentes ab eo cauſam, deciſ. 192. num. 1. deciſ. 374. num. 2.

Plene contra conficientem, & habentes ab eo cauſam mediatam, deciſ. 294. num. 16.

Statum hæreditatis, deciſ. 376. numer. 2. & deciſ. 379. num. 2.

Limita quando contra præſumptionem inuentarij militat alia præſumptio, & agitur contra perſonam in illo non citatam, deciſ. 379. num. 6. & 8.

Valorem bonorum ibidem deſcriptū contra conficientem, ibidem num. 5.

Pvblicvm præſumitur legale, nec creditur teſtibus inſufficienter contra illud deponentibus, deciſ. 376. num. 11. deciſ. 416. num. 4.

Amplia quando hæres fuit abſolutus per ſententiam tranſactam in iudicatum, dec. 376 num. 12.

Habet pro ſe præſumptionem adeo vt doloſa, ſeu defectuoſa deſcriptio probari debeat concludenter, deciſ. 416. num. 5.

Restitvtio in integrvm aduerſus inuentarium non confectum peti debet ab ipſo hærede, deciſ. 30. num. 31.

Non nocet creditoribus inauditis, quibus fuerat ius quæſitum, ibidem num. 33.

Aduerſus inuentarium non factum intra legitima tempora datur nedum minoribus, ſed maioribus ex iuſta cauſa, dec. 390. n. 10.

INVERISIMILE

Dicitvr, quod communiter fieri non ſolet, deciſ. 240. num. 12.

Non debet attendi, ibidem num. 13.

INVERISIMILVDO

Argvit ſuſpicionem falſitatis, deciſ. 68. nu. 5.

Cadit veritati, deciſ. 343. num. 6.

Et obſervantia contraria cōprobant rem ſe habere aliter, quam fuit ſuppoſita, deciſ. 105. num. 10.

Exclvdit legalitatem inſtrumenti, ibidem numer. 9.

Svbimplicantia non adeſt quod apocha cantet *per contanti*, inſtrumentum verò ſubſequens per confeſſionem de recepto, deciſ. 68. numer. 7.

INVESTIMENTVM

Facere obligatus tenetur ad intereſſe, ſeu fructus, qui fuiſſent percepti ex inueſtimento, ſi fuiſſet factum, deciſ. 259. num. 3. deciſ. 294. num. 14.

Pro fideicommiſſo non tenetur hæres grauatus, deciſ. 437. num. 15.

Faciendvm quando eſt ab alio, obligatus ad ſoluendam pecuniam inueſtiendam non tenetur ad intereſſe ob non factum inueſtimentum abſque requiſitis *Caſtrenſis*, deciſ. 259. num. 8.

Factvm à grauato non cenſetur ad beneficium fideicommiſſi, nec ſuccedit obligatio ad fructus inueſtimenti non demandati à teſtatore, deciſ. 437. num. 17.

A grauato nomine proprio non poteſt dici factum pro fideicommiſſo, ibidem num. 17.

Amplia etiamſi adſit enunciatiua, quod pecunia proueniebat ex prætio locorum mōtium fideicommiſſariorum extinctorum, ibidem num. 18.

Pro fundo dotali in vim pacti aſſumit naturam fundi, ac ſi dos ab initio fuiſſet in illo conſtituta, deciſ. 274. num. 2.

Præſumitur ex capitale, non ex fructibus, quando illi non debebant inueſtiri, deciſ. 219. num. 13.

Fieri debet incontinenti, quando demandatur propter indemnitatem vocatorum, ſeu pro reintegratione fideicommiſſi, deciſ. 53. numer. 18.

Interesse ob non factum inueſtimentum debetur, quando adſuit generalis occaſio inueſtiendi, nec ſunt neceſſaria requiſita *Caſtrenſis*, deciſ. 259. num. 6.

Pecvnia inueſtienda iudicatur vt ſpecies, non vt quantitas, ibidem num. 5.

Remissio inueſtimenti eſt valdè conſiderabilis deciſ. 167. num. 5.

Remissvm cenſetur, dum numquam fuit de eo oppoſitum poſtquam pecunia à longo tempore ſoluta fuerat liberè, dec. 284. num. 7.

Sollicitvs de inueſtimento an, & quando emptor eſſe teneatur, deciſ. 317. num. 23.

INVESTIENDI

Conditio quando ineſt, tunc facultas vendendi vna, ſeu pluribus vicibus intelligitur præſente pecunia, & abſque dilatione, deciſ. 53. num. 19.

Occasio in locis montium ſemper adeſt in vrbe deciſ. 294. num. 15.

Onvs non obligat ad fructus, quando fuit impersonaliter conceptum, & non iniunctum donanti, ſeu eius hæredi, deciſ. 92. num. 12.

Quando ſpectet ad donatarium, non ad donantem, ſeu debitorem, ibidem num. 13.

INVESTITVRA

Bonorvm ecclesiae copulatiuè requirit ſolemnitatem, & cauſam, deciſ. 330. num. 1.

Magni valoris ſi fuit conceſſa pro valdè tenui canone ceſſat vtilitas, ibidem num. 11.

Concedi poteſt alijs, quando proximiores vltimi emphyteutæ renunciarunt prælationi renouationis, deciſ. 387. num. 5.

Ecclesiae concedens cenſetur omnes in inueſtitura comprehenſos pariformiter diligere, adeovt ſuccedant ſecundum ordinem iuris, deciſ. 31. num. 26.

Limitata ad deſcendentes, & collaterales non extenditur perpetuò ad quoſcunque hæredes ex eo quod inueſtitus careret filijs, dec. 423. num. 6.

Amplia, vt num. 7. & 8.

Pariformiter conceſſa pluribus in eodem inſtrumento debet eodē modo intelligi quoad omnes, ibidem num. 9.

Qvae continet legem apertam, non poteſt præteriri, nec euitari, deciſ. 375. num. 7.

INVESTITVRARVM

Consensvs præſumptus Domini directi intelligitur ad formam inueſtiturarum præcedentium, deciſ. 375. num. 23.

INVESTITVRÆ

Beneplaciti Apoſtoli ſolemnitas non ſuppletur ex ſolito locandi, quando duo præcedentes inueſtituræ fuerunt factæ iiſdem perſonis, deciſ. 330. num. 2. & 4.

Et quando non fuerunt obſeruatæ ſpatio quadraginta annorum, ibidem num. 3.

Fevdales præſeferunt nobilitatem, deciſ. 152. num. 6.

Praecedenti quatenus adſit, & iuribus ex illa competentibus renunciaſſe cenſetur emphyteuta recipiens nouam inueſtituram, deciſ. 375. num. 24.

Proximioribvs ad effectum petendi renouationem non præiudicat ſola ſcientia inueſtituræ alijs conceſſæ, niſi etiam habeant notitiam diſtinctam pactorum eiuſdem inueſtituræ, deciſ. 387. num. 12.

Referenti cenſentur ineſſe conditiones, & onera ſtatuti, ad quæ fuit habita relatio, dec. 423. num. 4.

IRREGVLARIS

Evadit, & priuari poteſt beneficio promotus ad ſacros ordines cum eorum exercitio ante æta-

tem determinatum, deciſ. 389. num. 3.

IVDEX

Alienationis bonorum minorum antequam authorizet debet diligenter diſcutere omnes facti circumſtantias, deciſ. 88. num. 23.

Appellationis cognoſcere debet exceptionem ſuper qua fuit pronunciatum, & appellatum, deciſ. 214. num. 6.

Cognoscere poteſt de incidentibus cauſæ, dec. 133. num. 14.

Considerare quid debeat in arbitrando ſcientiam vel ignorantiam, deciſ. 48. num. 12.

Delegatus nulliter, & ſine iuriſdictione procedit poſt ſententiam per quam functus eſt officio ſuo, deciſ. 269. num. 1.

Decretum interponere non poteſt in contractu, in quo habet intereſſe, deciſ. 88. num. 19.

Ecclesiasticus concedere non poteſt reintegrationem in exequutionem recurſus habiti ad iudices laicos, deciſ. 336. num. 10.

Iniuste procedens non priuat poſſeſſione, ad quam propterea datur manutentio, dec. 400. num. 1.

Mandans, recipi pecunias ſupplet factum partis, & repræſentat perſonam debitoris, deciſ. 242. num. 9.

Nulliter, & iniuſtè procedens non priuat poſſeſſione eum, qui ſe non habuit pro ſpoliato deciſ. 235. num. 9.

Et tunc dicitur ſpoliare non ſecus ac perſona priuata, deciſ. 385. num. 1.

Peritorum in diſcordia nō poteſt aſſumere partes periti, ſed debet eligere tertium, dec. 243. num. 14.

Privat poſſeſſorē antiquiori poſſeſſione, eamq; transfert in immiſſum, deciſ. 182. num. 26. deciſ. 192. num. 22.

Pronunciare poteſt ſuper fructibus, dum ſibi reſeruauit facultatem pronunciandi quoad illos, eorumque liquidationem, & ab eius ſententia non fuit appellatum, deciſ. 140. numer. 8.

Post recusationem nulliter procedit, dec. 267. num. 1.

Rite, & rectè procedens poteſt aliquem priuare poſſeſſione quatenus haberet, illamque confirmare apud illum, cuius fauore conceſſa fuit manutentio, deciſ. 336. num. 15.

Secundae instantiae habet annum, vel biennīū à die illati grauaminis ad terminandam cauſam appellationis, deciſ. 69. num. 8.

Non poteſt exercere iuriſdictionem ante commiſſionem præſentatam, vel pendentibus ferijs præſentatam, ibidem num. 9.

Subdelegare non poteſt poſtquam fuit recuſatus, deciſ. 267. num. 2.

Subdelegatus nulliter pronunciat, poſtquam delegans functus erat officio ſuo, deciſ. 269. num. 2.

IVDICIS

Assertioni non creditur, dum non iuſtificatur ex actis, deciſ. 395. num. 6.

Delegati iuriſdictio expirat lata ſententia, deciſ. 267. num. 3.

Mandatum interpretari debet, vt ſit conforme diſpoſitioni iuris, deciſ. 235. num. 8.

Revsatio à procuratore non habente mandatum ſpeciale non attenditur, dec. 196. nu. 3.

IVDICIVM

Abrogatum formari debet non parte ſolum diſpoſitionis, ſed tota lege perſpecta, dec. 370. num. 2.

Continuari non poteſt poſt mortem principalis cum Domino ſolius inſtantiæ iam terminatę, deciſ. 366. num. 10.

Elusorium eſt abſque mandato comparentis, deciſ. 32. num. 4.

Exceptiones circa ordinem, an iudicium ſit exequutiuum, vel ordinarium, non admittuntur in tertia inſtantia, deciſ. 377. num. 7.

Exequutivum non impeditur pendentia litis in ordinario, deciſ. 107. num. 10.

In loco rei sitae vbi hæres fuit inuentus validū eſt, deciſ. 30. num. 3.

Validum eſt contra forenſem, dummodo ibidem reperiatur, vel habeat procuratorem deciſ. 193. num. 6.

Iniustum non tranſit in iudicatum, deciſ. 350. num. 1.

Petitorium an fuerit, vel exequutiuum dignoſcitur ex dubio, ſuper quo deciſio emanauit deciſ. 74. num. 18.

Praeiudiciale alteri tunc dicitur, quando ſunt eiuſdem naturæ ſecus ſi diuerſæ, nempe alterum exequutiuum, alterum ordinarium, deciſ. 107. num. 9.

IVRAMENTVM

Deferri debet ſolum illi, qui interfuit actui, non alijs, deciſ. 125. num. 10.

Offerri, ſeu deferri non poteſt dum ſolutio legitimè probatur, ibidem num. 8.

Perpetuat omnes actiones, deciſ. 58. num. 4.

Ad praestandum arctari non debet, qui non habet certam notitiam actus, ſuper quo cadit iuramentum, deciſ. 125. num. 9.

Supplet defectum ſolemnitatum quatenus requirerentur, deciſ. 55. num. 9.

IVRANS

Non reclamare à laudo, nec petere reductionē ad arbitrium boni viri incidit in periurium, ſi abſque abſolutione appellauit, & litem proſequutus eſt, deciſ. 468. num. 1.

IVRA

Et actiones ſatis eſt comprehendi in vltima ſubſtitutione, vt dicantur etiam comprehenſa in pręcedentibus, deciſ. 113. num. 12.

Extracta è proprijs originalibus merentur fidē, quamuis non conſtet de tempore quo repoſita fuerunt in Archiuio, deciſ. 44. num. 24.

Per Archiuiſtas ſucceſſores in officio dicūtur authentica, quamuis alia pars citata non fuerit in extractione, ibidem num. 23.

Non citato collitigante non ſunt in forma probanti, ibidem num. 22.

Non producta dicuntur extra mundum, nec attenduntur, deciſ. 269. num. 12. deciſ. 335. num. 11. deciſ. 343. num. 18. deciſ. 390. numer. 14. deciſ. 420. num. 15.

Amplia quando non fuerunt integrè data, deciſ. 294. num. 8.

Reservatio Iurium nihil diſponit, deciſ. 26. num. 13.

IVRISCONSVLTI

Omnes non ſciunt apices iuris, deciſ. 36. num. 3.

Optime ſciunt ea quæ ſunt iuris, deciſ. 56. numer. 15. & 17.
Responsum pro veritate comprobat depoſitiones teſtium ibidem relatas, & ſaltem facit adminiculum, deciſ. 56. num. 10. & 12.

IVRISDICTIO

Aliqualis competens Archipresbytero Eccleſię non importat exemptionem eiuſdem Eccleſiæ, deciſ. 340 num. 6.
In actibus particularibus non infert iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nec ſeparationem territorij, ibidem num. 5.
Ampliatur clauſulis *cum incidentibus dependentibus, annexis, & connexis totoque negotio principali, & quam, & quas &c.* deciſ. 133. num. 15.
Comprobatur conſenſu in illam, deciſ. 30. numer. 4.
Declinari non poteſt ab eo, qui in illam conſenſit, deciſ. 133. num. 16.
Delegati expirat lata ſententia, deciſ. 267. numer. 8.
Episcopalis non controuertitur à Magno Magiſtro Religionis Hieroſolymitanæ in ſua reſidentia Melitę, deciſ. 295. num. 9.
Individua eſt, & proinde ſi excedatur, actus vitiatur in totum, deciſ. 266. num. 28.
Nec litis pendentia firmatur, niſi commiſſio præſentetur in actis cum citatione, etianſi alia pars habeat notitiam commiſſionis, deciſ. 22. num. 9.
Ordinaria non transfertur in Priores non habentes territorium ſeparatum, ſed limitata quoad monaſteria, & perſonas ibidem degẽtes, deciſ. 295. num. 7.
Remanet apud Epiſcopum habitualiter, ac etiam actualiter ſi exercuerit actus iuriſdictionales vtriuſque legis Diœceſanæ ſcilicet, & iuriſdictionalis, ibidem num. 8.
Quasi episcopalis cum territorio ſeparato non tribuitur ex priuilegiis Religionis Hieroſolymitanæ, ſed exemptio quoad monaſteria, & perſonas intra eorum ſepta degentes, deciſ. 295. num. 4. & 15.

IVRISDICTIONEM

Consensus in iuriſdictionem vnde deducatur, deciſ. 30. num. 5.
Privilegia laicalia referri debent ad iura temporalia, non ad iuriſdictionem ſpiritualem, deciſ. 338. num. 15.

IVRISDICTIONIS

Actus, vide Actus.
Dismembratio non infert tranſlationem decimarum, quarum non fuit facta mentio, deciſ. 254. num. 3.
Officium eſt conſtitutio penſionum, dec. 266. num. 27.

IVREPATRONATVS

Collegialitas excluditur in Eccleſia merè Parochiali, & de iurepatronatus, deciſ. 318. num. 34.
Exercitium iuriſpræſentandi eſt diuiduum in iurepatronatus, deciſ. 432. num. 18.
Familiae priuatæ non militat præſumptio vſurpationis, deciſ. 318. num. 15.
In gentilitio ſucceditur in capita, deciſ. 46. numer. 5.
Omnes pręſentãt in capita, dec. 115. n. 27.
Hæreditaria qualitas expreſſa in aliquibus præſentationibus, ſeu actibus ſtat demonſtratiuè, non taxatiuè, deciſ. 46. num. 18. & 28.
In haereditario ſucceditur in ſtirpes non in capita, ibidem num. 3.
Nepotes repręſentant patrem, & computantur pro vna voce quãdo præſentant ſimul cum patruis, deciſ. 159. num. 4.
Filij non admittuntur ad præſentandum viuente patre, deciſ. 46. num. 10.
Remotiores admittuntur poſt proximiores, ibidem num. 13. deciſ. 159. num. 6.
Succedit fœmina, adoptiuus, & quilibet hæres extraneus, deciſ. 381. num. 7.
Inducitur aditio hæreditatis ex ipſa pręſentatione, ibidem num. 26.
Manvalitas parochialis de iurepatronatus ad beneplacitum Epiſcopi debet intelligi durante tempore commendationis, deciſ. 318. numer. 26.
Ordinarii in canonizando iurepatronatus cautè procedunt ob præiudicium liberę collationis, deciſ. 34. num. 10.
Ordinarius non inſtituiſſet, niſi de iurepatronatus ſibi conſtituiſſet, ibidem num. 11.
Parochialis de iurepatronatus poteſt per Epiſcopũ commendari ad tempus, dec. 318. n. 25.
Provisiones Apoſtolicæ in menſibus reſeruatis, ſeu per reſignationem ſunt compatibiles cum iurepatronatus Eccleſiaſtico, deciſ. 34. nu. 25. deciſ. 44. num. 21.

IVRISPATRONATVS

Descendentiae probatio exordiri poteſt ab eo qui fuit in quaſi poſſeſſione pręſentandi quãdo non agitur de canonizatione, ſed de natura iuriſpatronatus, deciſ. 46. num. 1.
Divisio, ſeu eius vocum vnde comprobetur, deciſ. 381. num. 27.
Donatio ineffectuata non præiudicat, dec. 337. num. 15.
Non concluditur verbis vagis, & æquiuocis iurium, quæ quis habebat in aliqua plebe, deciſ. 318. num. 23.
Validatur per conſenſum ordinarij præſtitum ab eius vicario habente ſpecialem facultatem, ibidem num. 3.
Existentia probatur ſentẽtia ordinarij lata ſeruatis ſeruandis, deciſ. 64. num. 5.
Fructus eſt præſentatio, deciſ. 104. num. 9.
Fumus ſimplex non retardat exequutionem Breuis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ, deciſ. 38. num. 13.
Materia reputatur prophana ad effectũ remiſſoriæ, deciſ. 67. num. 1.
Pertinentia ad vnam lineam, & excluſio alterius lineæ arguitur ex immemorabili, & pluſquam centenario iure pręſentandi vnius lineę deciſ. 337. num. 12.
Praescriptio non competit ſine ſcientia, & patientia patroni, deciſ. 46. num. 27.
Probatio nun requiritur tam exacta, quando concurrit atteſtatio ordinarij, deciſ. 104. numer. 31.
Liquidiſſima non conſtituitur præſentationibus ita vt de contrario doceri non poſſit, deciſ. 38. num. 15.
Plena non euertitur ex præcedente ſtatu liberta-

bertatis Eccleſiæ, deciſ. 318. num. 21. & 27.
Qvadragenaria ſufficit, quando non agitur de ſubſtantia, ſed de qualitate, ſeu pertinentia iuriſpatronatus, deciſ. 46. num. 21.
Qvalitas an fuerit gentilitia, vel hæreditaria, attenditur vltimus ſtatus, deciſ. 46. num. 20. deciſ. 159. num. 21.
Amplia quod contra vltimum ſtatum non admittitur probatio præſumptiua, ſed requiritur certa per confeſſionem partis, rem iudicatam, vel inſtrumentum publicum, ibidem num. 22.
Et pertinentia arguitur, ſeu dignoſcitur ab obſeruantia, deciſ. 113. num. 18. deciſ. 136. num. 4. & 5.
Res ivdicata ſuper ſtatu iuriſpatronatus nedum declarat verba dubia diſpoſitionis, ſed facit ius quoad omnes, deciſ. 337. num. 13.
Servitvti ſubijci nequeunt beneficia, deciſ. 44. num. 7.
Nouæ non dicuntur ſubijci quando confirmantur in codē iurepatronatus in quo prius erant, ibidem num. 8.
Vox vna integra quando dicatur aſſiſtere præſentato, deciſ. 305. num. 3.
Vsvrpatio non præſumitur, quando conſtat de erectione facta authoritate Epiſcopi, & Capituli, deciſ. 104. num. 30.

IVSPATRONATVS

Accrescit præſentanti quando alius patronus non præſentat, deciſ. 383. num. 19.
Acqvirens titulo oneroſo poteſt præiudicare ſucceſſiuè vocatis, deciſ. 136. num. 2.
Acqviri poteſt legitimè ſpatio cētum annorū, deciſ. 337. num. 16.
Adminicvlatvr ex lapide, & inſignibus familiæ in facie Eccleſiæ, deciſ. 318. num. 7.
Appellatione iurium, & actionum continetur, deciſ. 113. num. 6.
Assertione ſimplici non probatur aduerſus vltimum ſtatum, deciſ. 38. num. 10.
Assignatione bonorū vt acquiratur, requiritur titulus, & expreſſio dotis, ibidem num. 9.
Capitvli ad arguendum attendi plurimum debet ſtatutum antiquum conditum à capitulo cum conſenſu Epiſcopi, & referens illius iuſpatronatus, deciſ. 34. n. 9. deciſ. 44. n. 6.
Commvnitati laicali non acquiritur ſuper beneficio fundato, ſeu dotato ex bonis Eccleſiæ, deciſ. 432. num. 5.
Nec quando non concurrit dotatio, ſeu fundatio non obſtante conſenſu ordinarij, ſed requiritur authoritas Pontificis, ibidem num. 15. & 16.
Commvnitatis ſubiacet præſumptioni vſurpationis, deciſ. 362. numer. 14. deciſ. 383. numer. 5.
Requirit concludentem probationem fundationis, vel dotationis, deciſ. 362. num. 15. deciſ. 383. num. 6. deciſ. 432. num. 4.
Dotatum non dicitur à Communitate, dum conſtat fuiſſe dotatum à Capitulo, dec. 362. num. 18. deciſ. 383. num. 7.
Comprobatvr enunciatiuis antiquiſſimis diuerſarum perſonarum, deciſ. 318. num. 9.
Enunciatiuis emiſſis per ordinarios, ibidem num. 11. & 19.
Præſentatione effectum ſortita ex poſſeſſione præſentati vſque ad obitum, deciſ. 44. num. 9.
Præſentatione cum inſtitutione conceſſa ab Ordinario, qui non inſtituiſſet, niſi de iurepatronatus ſibi conſtitiſſet, deciſ. 34. numer. 11.
Concessvm hæredibus deſcendentibus requirit verificationem vtriuſque qualitatis hæreditariæ ſcilicet, & deſcenſiuæ, deciſ. 136. numer. 3.
Ecclesiasticvm cadit ſub regulis Cancellariæ, ſeu reſeruationibus Apoſtolis, deciſ. 34. n. 24. deciſ. 44. num. 20. deciſ. 362. num. 10. deciſ. 383. num. 14. & deciſ. 432. nu. 20.
Familiae privatae probatur ex præſentationibus effectum ſortitis ſpatio quadraginta annorum, dum concurrunt adminicula, & fama eiuſdem iuriſpatronatus, deciſ. 318, numer. 14.
Quæ per centum, & vltra annos fuit in quaſi poſſeſſione præſentandi, præſumitur ex fundatione, & dotatione, ibidem nu. 17.
In fideicommissarivm regulariter non tranſit, ſed remanet penes hæredem, deciſ. 113. n. 4.
Non tranſit ſine explicita mentione, vel implicita comprehenſione, deciſ. 305. num. 5.
Tranſit quando teſtator etiam iura honorifica ſuppoſuit fideicommiſſo, deciſ. 113. numer. 5.
Et quando fideicommiſſum capit etiam iura, & actiones, deciſ. 136. num. 1.
An tranſeat, ſeu cadat ſub fideicommiſſo plurimum attenditur obſeruantia, ibidem num. 6.
Ex fvndatione, & dotatione præſumitur dum de ea fit mentio in inſtitutionibus, & viſitationibus ordinariorum, deciſ. 318. nu. 18.
Gentilitivm apparet quando præſentantes appellarunt iuſpatronatus eorum familiæ, dec. 159. num. 8.
Arguitur ex eo, quod omnes de familia tanquam ſinguli, & in capita admiſſi fuerunt ad præſentandum, deciſ. 46. num. 7. & 9. deciſ. 159. num. 12.
Item ex eo quod ſoli maſculi ſemper præſentarunt nunquam autem fœminæ, vel extranei, deciſ. 46. num. 16. deciſ. 159. nu. 10.
Amplia etiamſi adeſſet ſtatutum excluſiuū fęminarum, deciſ. 159. num. 11.
Item ex eo quod ſpatio centum, & vltra annorum omnes, & ſoli maſculi præſentarunt nulla facta mentione quotæ hæreditarię, ibidem num. 2.
Item ex præſentationibus nepotū proprijs nominibus, & abſque differentia ſimul cum patruis, ibidem num. 3.
Item ex præſentationibus filiorum ſimul cum patre, deciſ. 46. num. 11. & 15. dec. 159. num. 5.
Item ex præſentatione filij, qui non eſt hæres patris vtpote banniti capitaliter, deciſ. 159. num. 7.
Commune eſt omnibus de familia, ibidem num. 1.
Hæredis nomen in actu implicante, ſeu explicante iuſpatronatus gentilitium ſtat demon-

monſtratiuè, deciſ. 46. numer. 28.

Amplia quod ſi fuit appoſitum in præſentatione facta longe ante centum annos declaratur à præſentationibus ſubſequentibus factis iure gentilitio, vt ſtet demonſtratiuè pro hæredibus ſanguinis, deciſ. 159. num. 19.

Licet ſpectet ad proximiorem, ex obſeruantia tamen remotiores concurrere poſſunt cum proximioribus ad præſentandum, ibidem num. 14.

Non probatur ex præſentationibus factis per maſculos agnatos abſq; immixtione fœminarum, & extraneorum, cum præſentantes poſſent eſſe hæredes, deciſ. 381. num. 18.

Amplia niſi extiterint, & fuerint excluſæ fœminę, & hæredes extranei, dec. 115. n. 24.

Non probatur ſententia adiudicante iuſpatronatus perſonis alicuius cognominis cũ poſſint ſtare demonſtratiuè, & non taxatiuè ad familiam, ibidem num. 25.

Obſcuratur, & deſtruitur præſentationibus factis in ſtirpes, deciſ. 381. num. 19.

Probari debet clarè, nec ſufficit probatio æquiuoca, deciſ. 115. num. 23.

Probatur ex conſenſu præſtito cum expreſſione quod beneficium eſſet de iurepatronatus domus, & familiæ, deciſ. 46. nu. 8. & 12.

Item ex eo quod deſcendentes per centum & vltra annos ſucceſſerunt in eo inſolidum, ibidem num. 6.

Item ex hiſtoria familiæ, quando agitur de iurepatronatus, cuius initij memoria non habetur, deciſ. 159. num. 9.

Præſumitur potius, quam hæreditarium, quando de eius initio non extat memoria, ibidem num. 20.

Præſumitur quando concurrit obſeruantia diuturna, deciſ. 46. numer. 4.

Quando familia deficit non extinguitur ſed fit hæreditarium, deciſ. 318. num. 1. deciſ. 337. num. 18. deciſ. 381. num. 8.

Et tunc donari poteſt extraneo ab vltimo de familia, deciſ. 318. num. 2. dec. 337. n. 18. deciſ. 381. num. 1.

Hæreditarium an ſit quando fuit donatum pro ſe, & filiis maſculis, & ex iis per rectam lineam deſcendẽtibus cũ clauſula *ad habendũ, & quidquid placuerit faciendum*, deciſ. 381. n. 9.

Comprobatur ex præſentatione plurium pro vna voce, deciſ. 115. nvm. 26.

Dicitur, ſi fuerit donatum alicui, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus, deciſ. 381. n. 10.

Non dicitur effectum gentilitium ex mẽtione filiorum maſculorum, & deſcendentium in perpetuum, ibidem, num. 6. & datur ratio num. 17.

Non eſt quando præſentat filius, qui non eſt hæres patris vtpotè banniti capitaliter, deciſ. 159. num. 7.

Non excluditur ex præſentatione alicuius tanquam filij deciſ. 115. num. 22.

Nec ex præſentationibus factis per eos, qui repudiarunt hæreditatem patroni, quando poterant præſentare alio iure, quam hæreditario illius, cuius hæreditatem repudiarunt, deciſ. 381. num. 22.

Non præſumitur quando coniecturæ ſuadent contrarium, deciſ. 115. num. 21.

Præſumitur regulariter, ſeu in dubio, deciſ. 46. num. 2. deciſ. 115. num. 20. deciſ. 305. num. 17.

Pręſumitur dum eſt diſtributum in ſtirpes cum in hoc contradiſtinguatur à gentilitio, vbi ſucceditur per capita, deciſ. 381. nu. 20.

Probatur confeſſione partis, deciſ. 115. numer. 31. & 34.

Tam ex præſumptione iuris, quam ex lege fundationis non deſtruitur obſeruantia æquiuoca, deciſ. 381. num. 24.

Sed requiruntur clariores, & perfectæ probationes, ibidem num. 25.

Per obitum alicuius compatroni conſolidatur in alijs abſque neceſſitate adeundi illius hæreditatem, ibidem num. 21.

Honorificum dicitur, dum habet titulum Abbatiæ, & fuit acquiſitum donatione Regis, deciſ. 113. num. 14.

Valdè honorificum facilius venit in reſtitutione fideicommiſſi, ibidem num. 13.

Individuum licet ſit, tamen diuiduum eſt exercitium à quo ſubſtãtiatur reſeruatio Apoſtolica, deciſ. 383. num. 18.

Institutum pro deſcendentibus à maſculis prætendi non poteſt à deſcendentibus per fœminas, deciſ. 113. num. 2.

Laicale dicitur ex priuilegio, ſi non probetur fundatio, vel dotatio, deciſ. 383. num. 4.

Ideoque niſi conſtet de fundatione, vel dotatione cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, ibidem num. 2.

Et ad hunc effectum non attenditur quaſi poſſeſſio præſentandi, ibidem num. 3.

Reſeruari non poteſt ab ordinario ſuper beneficio dotato ex bonis Eccleſiaſticis, deciſ. 362. num. 20. deciſ. 383. num. 8.

Mixtum cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, quando vacatio ſuccedit in turno Eccleſiaſtici, deciſ. 362. num. 11. deciſ. 383. num. 15. deciſ. 432. num. 20.

Comprobatur ab obſeruãtia, dec. 113. n. 17.

Conſideratur tanquam merè Eccleſiaſticũ quando vacatio euenit in turno Eccleſiaſtici, deciſ. 362. num. 12. deciſ. 432. num. 19.

Poſt expiratam diuiſionem exercitij iuris præſentandi redit ad ſuam mixturã, dec. 383. num. 20.

Quando eſt, tunc in eo ſuccedunt, qui ſunt deſcendentes, & hæredes primi acquirentis, licet non ſint hæredes vltimi patroni, deciſ. 113. num. 16.

Vnde deſumatur, ibidem num. 15.

Non acquiritur ex aliquo augumento, quod ad mediam partem congruę dotis non aſcendit, deciſ. 383. num. 10. deciſ. 432. num. 9 & 10.

Nec ex contributione; quæ non ſufficit ad aliquam congruam partem dotis, deciſ. 362. num. 21.

Nec ex contributione abſque expreſſa, vel tacita mentione iuriſpatronatus, ſeu dotis, deciſ. 383. num. 11. deciſ. 432. num. 8.

Super Eccleſia, quæ non fuit dotata, ſed ditata, deciſ. 362. num. 23.

Non extinguitur per conſenſum præſtitum vnioni à patronis ſine præiudicio iuriſpatronatus,

natus, deciſ. 287. num. 8.
NON PROBATVR iuribus informibus extractis parte non citata, deciſ. 34. num. 27.
Præſentationibus, quæ non apparent effectum ſortitæ, deciſ. 38. num. 14.
Sententia quæ illud non canonizat, ſed enunciat, ibidem num. 12.
ORDINARII non ſolent de facili approbare in eorum præiudicium. deciſ. 318. num. 12.
EX PRIVILEGIO cadit ſub reſeruationibus Apoſtolicis, deciſ. 362. num. 17. deciſ. 432. num. 2. & 17.
Nec attenditur ad hunc effectum quaſi poſſeſſio præſētandi, quæ abſque titulo fundationis, vel dotationis inficitur decreto irritante regulæ reſeruatoriæ menſium, deciſ. 432. num. 3. & 12.
Dicitur ſi fuit fundatum, ſeu dotatum aliūdè, quam ex bonis patroni, deciſ. 362. nu. 16. & 19. deciſ. 432. num. 7.
Quando non poſſit dici ob ſententiam latam ab exequutore literarum apoſtolicarum. deciſ. 318. num. 16.
PROBATVR ex Bulla Pontificis cum reſeruatione iuriſpatronatus, deciſ. 44. num. 1.
Ex conſenſu præſtito permutationi beneficij cum expreſſione iuriſpatronatus, ibidem num. 4.
Facilius quando non eſt lis cum ordinario, ſed inter prouiſos, deciſ. 34. num. 23.
Laudo antiquiſſimo emologato, & confirmato per decretum, & ſententiam, deciſ. 318. num. 5. & 6.
Præſentatione antecedenti admiſſa per ordinarium citato promotore fiſcali, deciſ. 34. num. 19. deciſ. 44. num. 13.
Præſentationibus pluribus, ſeu continuatis per centum annos, deciſ. 34. num. 20. deciſ. 318. num. 13.
Amplia in perſonis, in quibus non cadit præſumptio vſurpationis, deciſ. 84. num. 22.
Quoad omnes ſententia lata ſuper ſtatu beneficij, ibidem num. 14. deciſ. 318. nu. 38.
Sententia lata per delegatum Apoſtolicum fauore præſentati, deciſ. 44. num. 11.
Statuto confirmato ab Epiſcopo cum expreſſa diſpoſitione, quod præſentatio liberè ſpectabat ad Capitulum prout erat prius, ibidem num. 6.
PROCVRATOR conſtitutus ſimpliciter ad donandū iuſpatronatus ſi donet alicui, eiuſque hæredibus, & ſucceſſoribus explicat id quod de iure ineſt, deciſ. 381. num. 12.
QVANDO CADIT ſub fideicommiſſo, tunc excluditur à iurepatronatus, qui eſt excluſus à fideicommiſſo, deciſ. 113. num. 3.
SPECTANS ad certam lineam familiæ dumtaxat, illa extincta non tranſit ad aliam lineam, ſeu familiam contentiuam, ſed remanet apud vltimum de linea patronorum, & tranſit ad eius hæredes, deciſ. 318. num. 37. deciſ. 337. num. 1. & 17.
Pro vna voce ad ſyndicos, & officiales Communitatis cenſetur ad illos ſpectare in ſtirpes, & non in capita, deciſ. 64. num. 6.
SPECTARE etiam ad familiam contentiuam non probatur æquiuocis demonſtrationibus, quæ conuenire poſſunt lineæ effectiuæ ad quam pertinere iuſtificatur, deciſ. 337. num. 14.
VERIFICARI debet, antequam exequutor procedat ad exequutionem litterarum Apoſtolicarum, dec. 64. num. 4.

IVS

ACCRESCENDI datur in vſufructu etiam poſt ius quæſitum, deciſ. 268. num. 10.
Habet locum in fauorabili contractu tranſactionis, deciſ. 123. num. 23.
ALTERI QVAESITVM non tollitur per gratiam perinde valere, deciſ. 272. num. 8.
Tunc obſtat, vel intelligitur præſeruatum, quando eſt validum, ſecus quando eſt inualidum, ibidem num. 9.
CONSEQVVTIVVM non datur, niſi competat ius antecedens, deciſ. 226. num. 5.
ELIGENDI, & amouendi Capellanos non tollitur aliquibus actibus facultatiuis, dec. 104. numer. 37.
REDIMENDI eſt hæreditarium, deciſ. 90. nu. 17.
Ideo non competit ei, qui non eſt hæres venditoris, ibidem num. 18.
Non poteſt competere hæredi, ſi non competebat defuncto, deciſ. 158. num. 2.
Et vide *Pactum redimendi*.

IVSTIFICATIO

QVALITATVM à fundatore requiſitarum præſumitur ex inſtitutione demandata exequutioni, deciſ. 8. num. 5.
Declara in iudicio exequutiuo, vel ſummariſſimo, ſecus autem quando in petitorio principaliter dubitatur de concurſu qualitatum, quæ tunc debent probari concludenter, ibidem num. 6.

IVSTITIA

SENTENTIAE præſumitur, deciſ. 119. num. 2.
Amplia in ſententijs rotalibus tranſactis in iudicatum, ibidem num. 3.
Reſultat ex deciſione, ſeu deciſionibus cauſæ, deciſ. 13. num. 2. deciſ. 15. num. 8. deciſ. 32. num. 5. deciſ. 95. num. 2. deciſ. 295. numer. 2.
SENTENTIARVM reſultat ex deciſionibus, dec. 50. num. 7. dec. 321. n. 2. deciſ. 335. num. 2. dec. 431. num. 3.

L

LÆSIO

ENORMISSIMA eo magis attenditur ad reſcindendam tranſactionem mulieri præiudicialem, deciſ. 380. num. 3.
Amplia quando mulier tranſegit animo ſubducto, vel coacto potius, quam ſpontaneo, & libero, ibidem num. 4.
Non attenditur ad reſcindendam renunciationem factam ad fauorem patrui cum omnibus ſolemnitatibus habita dote congrua, deciſ. 191 num. 15. & 16.
Permittit reſilire à nimia circumuentione contractus, deciſ. 380. num. 1.
Quando dicatur, deciſ. 114. num. 10.
Reſcindit contractum, & ſoluit vinculum iuramenti, deciſ. 191. num. 3.
Vltra modum apparet, dum prædium valoris

ioſis ſcutorum ſeptem millium adiudicatur pro tricentis, deciſ.293.num.10.
Est fundamentum vnicum reſtitutionis, deciſ.50. num. 9.
Ex quibus excludatur, deciſ.191. num.12.
In tertia parte ſufficit ex ſtatuto Vrbis, deciſ. 78.num.3.deciſ.114.num.9.
Etiam in ſubhaſtatione, deciſ.78. num.4.
Non adest in penſione reſeruata correſpectiuè ad beneficium perpetuo vnicum, deciſ. 16. num. 15.
Non consideratur in donatione facta per ingredientem in Religionem ad fauorem proximiorum, & pro conſeruatione familiæ, deciſ. 155.num.10.
In renunciatione pro decore familię, & conſeruatione agnationis, deciſ. 191. nu. 17. deciſ. 206. num.10.
Non potest deduci à relatione periti, quæ læſionem potius oſtēdit dubiam, quàm claram, deciſ. 460.num.2.
Non probatur teſtibus diſcordibus, & deponentibus de proprio iudicio non ſecundum cōmunem æſtimationem, deciſ. 157.num.8.
Proveniens ab iniuſtitia mandati ſarcitur reſtitutione in integrum, deciſ.350.num.2.
Quando eſt valdè conſiderabilis, præſumitur, quod dolus dederit cauſam contractui, deciſ. 114.num.14.
Requiritur in magno exceſſu, & vltra dimidiā in iudicio reſciſſorio, dec.206.num.11.
Resultat ab iniuſtitia, & dat cauſam reſtitutioni, deciſ.11.num.1.deciſ.19.num.1.& 2.
Vltra bessem inducit præſumptionem doli nedum re ipſa, ſed ex propoſito, & remouet conſenſum læſiuè tranſigentis, deciſ. 380. num. 10.
Vltra dimidiam reſcindit ſubhaſtationem de iure communi, deciſ.78.num.5.
Reſcindit tranſactionem de iure communi, deciſ.114.num.11.

LÆSIONE, LÆSIONEM

Cessante læſione non datur reſtitutio in integrum, deciſ.155.num.16.deciſ.164.num.1.& 11. deciſ. 193.num.2.
Circa læſionem ſubhaſtationis ſtandum eſt peritis potius, quam teſtibus, deciſ.157.num.9.

LÆSIONIS

Ad effectum firmari debet ſtatus hæreditatis renunciatæ deducto ære alieno, deciſ. 206. num. 1.
In materia probandum eſt ab allegante, quod bona peruenerint ad manus alterius contrahentis, ibidem num.17.

LÆSIONI

In totum renunciaſſe cenſetur, qui illi renunciauit in magno, & maximo exceſſu, deciſ. 191. num. 9.

LAICI

Administrare poſſunt Eccleſias, & hoſpitalia, & ibidem eligere, & amouere Capellanos ad nutum, deciſ.104.num. 21. 24. & 29.
Concedentes priuilegia circa iuriſdictionem conceſſiſſe intelliguntur temporalem, non ſpiritualem, deciſ. 338.num.15.
Incapaces ſunt beneficij, deciſ.389.num. 12.
Amplia, etiamſi deinde fiant Clerici, quia Clericatus requiritur de tem pore gratiæ, ibidem num. 15.
Decimarum ſpiritualium, dum ſpiritualia non miniſtrant, deciſ.321.num. 3. & 5.
Decimarum ſpiritualium, dum copulatiuè non docēt de immemorabili cum fama priuilegij, ſeu tituli æquipollenti, quando agitur iudicio petitorio, ibidem num. 6.
Inſtituendi, & deſtituendi in beneficijs, deciſ.104.num.22.
Non habent poteſtatem concedendi priuilegia in ſpiritualibus, deciſ.338.num.16.

LAVDEMIVM

Auferri non poteſt ab inueſtito poſt factum inſtrumentum in præiudicium habentium ius prælationis, deciſ.387.num.9.
Pro renovatione bonorum emphyteuticorum ſoluitur in Statu Vrbini ad rationem duorum pro centenario, deciſ.122.num.6.

LAVDI

Acceptatio, ſeu emologatio vnde reſultet, deciſ. 30.num.14.
Pro iustitia præſumitur in dubio, deciſ. 191. num. 18.

A LAVDO

Iurans non reclamare, nec petere reductionem incidit in periurium, ſi abſque abſolutione appellauit, & litem proſequutus fuit, deciſ. 468.num.1.

LAVDVM

Approbatum dicitur, à quo non fuit reclamatū, deciſ. 30. num.13.
Compromisso, & perſonis vtrobique enunciatis debet correſpondere, vt ſit validum, deciſ. 337. num. 5.
Habenti pro ſe ſufficit reddere dubiam intentionem actoris, deciſ.206.num.13.
Innixum renunciationi nullę corruit ſimul cum illa, deciſ. 191.num.10.
Latum ſine debitis ſolemnitatibus non ſubſtinetur, deciſ.228.num.25.
Vigore compromiſſi cum renunciatione liti, & prætenſionibus ſub obligatione Camerali de non contraueniendo ſortitur effectum ſuum non obſtante prætextu læſionis, & reductionis ad arbitrium boni viri, deciſ.206. num. 23.
Manutentio non datur in poſſeſſione actuum, à qua quis vigore laudi emologati cecidit facto proprio, deciſ. 468.num.14.
Nullum quando præcedit, tranſactio non ſubſiſtetur, deciſ. 228.num.24.

LEGATARII

Declaratio non ſtatur circa ſummam conſiderabilem contentam, ſeu non contentam in legato niſi concurrant veriſimilitudines, & coniecturæ, deciſ.181. num.12.
Mentio indiuidua legatarij, qui reſcripſerat teſtamentum non requiritur in ſubſcriptione teſtamenti, ſed ſufficit ſpecialis, deciſ. 146. num. 7.

LEGATARIIS

Datur immiſſio, deciſ. 202. num. 1.

LEGATARIVS

Verbis obliquis vocatus, ſeu ſubſtitutus in certa re non ſuccedit in tota hereditate deficiente hærede vniuerſali, deciſ. 141.num.4.

LIB

LEGATA

Adepta iudicio teſtatoris imputantur in legitimam. deciſ. 268. num. 5.

Annva ſolui debent ex fructibus, non ex proprietate fideicommiſſi, deciſ. 75. numer. 13. deciſ. 78. num. 18. deciſ. 347. num. 14.

Fideicommiss[u]m quod euaneſcat, & adhuc ſolui debeant legata relicta à teſtatore, ſimul ſtare poſſunt, deciſ. 142. num. 4.

Frvctvs debentur ex re legata, cuius dominium ſpectabat ad teſtatorem, & recta via transferri potuit in legatarium à die aditæ hæreditatis, deciſ. 51. num. 3.

Interpretantvr latè fauore conſanguineorum, deciſ. 212. num. 10.

Pia integre debentur ante prophana, etiamſi bona pro iſtis non ſufficiant, deciſ. 65. numer. 18.

Solvenda ſunt ab hæredibus, deciſ. 221. num. 11.

LEGATI

Acceptatio probari debet concludenter vt Matri imputetur in legitimam, deciſ. 268. nu. 6.

Partem dum hæres ſoluit, approbat teſtamentum, itavt non poſſit amplius impugnare, deciſ. 146. num. 20.

Pro validitate reſpondendum eſt in dubio, deciſ. 15. num. 34.

Præſertim fauore Matris, ibidem num. 35.

LEGATO

Exeqvtive non procedit Rota pro legato, deciſ. 259. num. 1.

Hipotheca competit pro legato, deciſ. 51. numer. 2.

Mobilia domorũ legatarum dumtaxat veniunt ſub legato *di tutte le mie Caſe che ſono dentro la Terra con tutti li ſuoi mobili*, deciſ. 297. num. 1.

Tacitvrnitas triginta, & vltra annorum reddit inuerſimile, quod alicui debeatur creditum, quod prætenditur comprehenſum in legato, deciſ. 181. num. 13.

Tempvs mortis, non teſtamenti attenditur in legato rerum, quæ vſu conſumuntur, dec. 297. num. 5.

Vsvsfrvctvs relicti mulieri cum onere habitandi cum filiis, & imputandi fructus dotales, & proprios labores filij cenſentur æque principaliter contemplati, deciſ. 181. num. 1.

Amplia quando vſusfructus non fuit relictus vxori propriæ, ſed fratris nulla expreſſa cauſa dilectionis, ſicut expreſſa fuit reſpectu illius filiorum, ibidem num. 2.

Amplia quod licet vſusfructus non reſtringatur ad alimenta, adhuc vſufructuaria non poteſt diſponere de vſufructu in præiudicium filiorum, ad quos teſtator æquè principaliter reſpexit, ibidem num. 8.

LEGATORVM

Ex perpetvitate quando non inferatur ad fideicommiſſum, deciſ. 142. num. 5.

Solvendorvm onus, & fideicommiſſum reſoluitur quando grauatus vigore facultatis ſibi attributæ diſpoſuit de bonis fideicommiſſarijs, ibidem num. 10. & 11.

LEGATVM

An esset in totum vel pro rata, ſi debitum ſoluendum ex pretio rei legatæ, de inde pro rata ſoluatur à teſtatore, deciſ. 297. num. 9.

Compensatvr cum debito neceſſario, deciſ. 249. num. 11.

Conditionale non debetur, quando conditio non adimpletur, deciſ. 214. num. 11.

Correspondens obligationi legantis cenſetur relictum in implementum eiuſdem obligationis, deciſ. 174. num. 6. amplia vt num. 7.

Demonstratio falſa non perimit, deciſ. 15. numer. 12.

Dotis eſt fructiferum in ea parte dumtaxat, quæ correſpondet legitimæ, deciſ. 415. num. 12.

In alia vero parte, quæ excedit legitimam, eſt infructiferum, poteſt grauari, & dicitur conditionale quatenus nuptiæ ſequantur, ibidem num. 13.

Integrę comprehendit dumtaxat actionem pro ea competentem, deciſ. 15. num. 20.

Non ſolutæ comprehendit actionem, quæ teſtatori competebat, ibidem num. 21.

Factvm generaliter de eo, quod ſupponitur deberi, corruit, ſi tale debitum non adeſt, ob incertitudinem, ſeu non exiſtentiam rei legatæ, ibidem num. 13.

Frvmenti *della preſente ſtaggione*, & fructuum pendentium intelligitur de anno mortis, non de illo teſtamenti, deciſ. 297. num. 4.

Declara quãdo illa verba *della preſente ſtaggione* fuerunt appoſita à teſtatore, qui de illo anno putabat ſe moriturum, ibidem num. 6.

Vnius anni non comprehendit, imo excludit frumentum aliorum annorum, ibidem num. 7. & 8.

Idem non debet diuerſo iure cenſeri, deciſ. 268. num. 9.

Legitimae importat quidquid poteſt exigi illius ratione, deciſ. 15. num. 18.

Matris fauore caducatur, quando teſtatori ſuperueniunt filij, deciſ. 56. num. 18.

Limita quod non cenſetur mutatum, quando filius in eodem teſtamento cogitauit de ſuperueniencia filiorum deciſ. 15. nu. 25.

Quãtitatis dicitur quamuis ſecumferat nomen iuris vniuerſalis, quia teſtator legando legitimam cenſetur legaſſe quantitatem, quę poteſt exigi ratione legitimæ, ibidem numer. 15. & 19.

Non emanasse ex agnitione debiti, ſed ex liberalitate conuincitur ex coniecturis, ibidem num. 22.

Qvantitatis relictæ vti debitæ ſubſinetur, licet quantitas verè non debeatur, ibidem nu. 11. & datur ratio num. ſeq.

Rei, quæ non exiſtit in rerum natura, non valet, ibidem num. 14.

Relictvm animo compenſandi in vſumfructũ ſi fuerit acceptatum, non poteſt iterum haberi vſusfructus, deciſ. 174. num. 13. & 16.

Præſumitur animo compenſandi, ſi eſt ingens, & fuit relictum mulieri, quæ teſtatori inſeruiuit paucis annis, ibidem num. 15.

Revocatvm non cenſetur in dubio, deciſ. 15. num. 33.

Scriptvm a legatario debetur, quando teſtamentum fuit ſpecialiter ſubſcriptum à teſtatore, ſeu ceſſante ſuſpicione fraudis S. C. Liboniani, deciſ. 146. num. 2. & 15.

Regulariter tamen non ſufficit generalis ſub-

ſubſcriptio teſtamenti, quæ ſuffragatur ſolũ ad euitandam pœnam falſitatis, ibidem numer. 10.

Ne ſit ſcriptum inſcio teſtatore, eſt ponderabile, teſtamentum fuiſſe factum à ſano, & ab eo diu retentum, & poſtea clauſum, tranſmiſſum fuiſſe alteri, ibidem num. 16.

Svbstentationis ſtudẽti relictũ, vide *Subſtentatio.*

LEGATVS

Potest ſtatuta ſuæ prouinciæ etiam à Principe confirmata derogando reducere ad terminos iuris communis, deciſ. 324. num. 6.

LEGES DIVERSAE

Cvrabit *C. de action. empt.* vide Æquitas

Dos a patre *C. ſolut. matrim.* quando dicatur Pater renunciaſſe in ſtipulanda reſtitutione dotis filiæ, deciſ. 77. num. 10. & 11.

Final. §. *vxori ff. de aur. & arg. leg.* declaratur, deciſ. 61. num. 8.

C. commun. de leg. declaratur, deciſ. 83. numer. 13.

Hac edictali *C. de ſecund. nupt.* derogans ſtatutum Rauennæ eſt validum, deciſ. 52. num. 23. vbi vide materiam huius legis.

Mvlieri, et titio 73. *ff. de cond. & demonſtr.* declaratur, deciſ. 199. num. 12.

Qvi res *ff. de ſolut.* declaratur, deciſ. 374. nu. 18.

Scriptvras *C. qui pot. pign. hab.* non requirit pro forma ſubſcriptionem trium teſtium, deciſ. 372. num. 1. deciſ. 408. num. 1. deciſ. 428. num. 10.

Non procedit, quando animus Iudicis æquipollentibus probationibus inſtruitur de veritate apochæ, deciſ. 360 num. 3. dec. 372. num. 2. deciſ. 428. num. 11.

S. C. Libonianum quando procedat, deciſ. 146. num. 1. 2. & 15.

Secvnda *C. de reſcind. vend.* habet locum etiam in tranſactione valdè læſiua, deciſ. 380. numer. 2.

Si fvndvm 93. *ff. de leg.* 1. declaratur, deciſ. 458. num. 10. & ſeq.

Si me, et titivm *ff. ſi cert. pet.* quando procedat, deciſ. 79. num. 3. & 4.

Si merces §. *qui columnam ff. locat.* quomodo ſumat verbum *diligentiſſimus*, deciſ. 20. num. 11.

Titivs *ff. quæ res pign. oblig. non pot.* declaratur, deciſ. 428. num. 4.

LEGITIMA

Æs alienvm deducitur, antequam calculetur, ſeu detrahatur legitima, deciſ. 65. num. 13. deciſ. 268. num. 3.

Debetvr filiabus in bonis paternis, deciſ. 442. num. 5.

In ſemiſſe, licet numerus filiorum vltra quatuor confletur ex filijs tam primi, quàm ſecundi matrimonij, deciſ. 134. num. 1.

Detrahitvr à nepotibus ex perſona parentum, quatenus iſti prius non detraxiſſent, dec. 328. num. 10.

Ex omnibus bonis maternis, ſiue dotalibus, ſiue extradotalibus, deciſ. 52. num. 1.

Etiam ex legatis ad pias cauſa, deciſ. 65. num. 11. deciſ. 96. num. 2.

Limita quando adſint alia bona, ex quibus detrahi poſſit præter legata ad pias cauſas, ſecus ſi non adſint, deciſ. 65. n. 12. & 13.

Donatio pro omni, & toto eo, quod filius poſſet prætendere pro legitima, tunc liberè acquiritur filio, quando quantitas donata correſpondet legitimæ, ſecus ſi notabiliter excedat, deciſ. 203. num. 28.

Dvorvm filiorum eſt triens, dec. 401. num. 14.

Est fauorabilior quacunque cauſa pia, dec. 65. num. 9. deciſ. 96. num. 3.

Portio portionis, quæ matri deberetur, ſi cũ filia herede inſtituta ſucceſſiſſet ab inteſtato, deciſ. 268. num. 2.

Quota portionis debitæ ab inteſtato, dec. 15. num. 16.

Exprimatvr per nomina numeralia, vel quotatiua idem eſt, quando exiſtentia bonorum eſt certa, ibidem num. 17.

Filii eſt triens, deciſ. 65. num. 3.

Omnes tam maſculi, quam fœminę computantur in capita pro æquali portione in legitima, deciſ. 134. num. 2.

Filiis primi matrimonij relicta quando poſſit mater diſponere de reſiduo, deciſ. 52. num. 6.

Filivs non tenetur recipere pro legitima bona litigioſa, & intricata, deciſ. 96. num. 9.

Nec bona peiora, ibidem num. 10.

Gravamen in legitima, quando non excludat titulum lucratiuum, dec. 203. num. 29.

Subſtinetur etiam poſt mortem patris quãdo filio datur in vita patris portio maior legitima, dec. 239. num. 15.

Gravari non poteſt, ſed debetur libera, dec. 52. num. 2. deciſ. 328. num. 17. deciſ. 401. numer. 10.

Limita quando fuit adhibita Cautela Soccini, iuxta quam filij maluerunt pinguius emolumentum cum vinculo, quam ſolam legitimam ſine vinculo, deciſ. 204. num. 3. deciſ. 401. num. 11.

Et tunc non requiritur expreſſa acceptatio oneris ſed ſufficit quod filij adiuerint hæreditatem ita grauatam, & deciſ. 204. num. 4.

Hipotheca competit pro legitima, deciſ. 65. num. 4.

Immissio datur pro legitima ſpecialiter relicta in teſtamento, deciſ. 65. num. 5. deciſ. 96. numer. 1.

Libera quod debeatur, quodque donatio facta pro illa non debeatur liberè, poſſunt ſtare ſimul, deciſ. 239. num. 12.

Libere tranſit in filium, eiuſque hæredes ipſo iure, & abſque aliquo miniſterio, deciſ. 328. num. 18.

Matri binubæ relinqui non debet in proprietate, & ſi relinquatur, procedit ex liberalitate deciſ. 15. num. 23.

Binubæ an debeatur eſt articulus controuerſus, deciſ. 86. num. 4.

Debetur in bonis filij prædefuncti, deciſ. 268. num. 1.

Declara in filio, qui filios non habet, deciſ. 56. num. 16.

Secus ſi deceſſit cum filijs, dec. 86. num. 1.

Relicta cum ſuppoſito quod deberetur, nõ debetur corruente ſuppoſito, ibidem num. 2.

Relicta nõ reuocatur per ſuperuenientiam filiorum, quando filius eam reliquit non vti debitam, ſed vti volitam, dec. 15. num. 9.

Ma-

Matris in calculanda detrahitur legatum factũ perſonæ, quæ alias ſimul cum matre ſucceſſiſſet defuncto, deciſ. 268. num. 4.
Nepotvm debetur inſimul, & in ſtirpes in quãtitate, quam pater habuiſſet, ſi viueret, dec. 401. num. 15.
Nepti non debetur in bonis aui viuente patre, ibidem num. 12.
Debetur ſi pater prædeceſſit auiæ, ibidem num. 13.
Non debetvr viuente patre, ſed poſt eius mortem, deciſ. 77. num. 6. & 8.
Non detrahitvr ex bonis alteri relictis, quando alia bona ſuperſunt in hæreditate, dec. 96. num. 4.
Declara quando alia bona remanentia in hæreditate ſunt æque commoda, & vtilia, ibidem num. 5.
Talia tamen bona adeſſe probari debet ab allegante, ibidem num. 6.
Non minvitvr legatis pijs, deciſ. 65. num. 10.
Oneris acceptatio in legitima fieri debet verbis explicitis, & perneceſſe inferentibus ſcientiam, non autem implicitis, & relatiuis ad verba ambigua emiſſa ad alium effectum, deciſ. 328. num. 19.
Praesvpponitvr deberi quando aliquid relinquitur pro toto eo, quod poſſet prætendi illius ratione, deciſ. 134. num. 22.
Qvanta ſit firmari non poteſt abſque liquidatione valoris bonorum, dec. 32. num. 15.
Qvatvor filiorum eſt triens, & non ſemis, deciſ. 134. num. 5.
Relicta non vti volita, ſed vti debita, non eſt ſoluenda ſi conſtat non deberi, deciſ. 56. numer. 1. deciſ. 86. num. 2.
Sex filiorum eſt ſemis totius hæreditatis deducto ære alieno, deciſ. 52. num. 3.
Et trebellianica trium filiorũ abſorbent dimidiam hæreditatem, deciſ. 392. num. 9.
Quatuor filiorum abſorbent medietatem hæreditatis, deciſ. 399. num. 6.
Trivm filiorum eſt triens, deciſ. 200. num. 4.
Vnivs ex tribus filijs eſt tertia pars trientis, dec. 434. num. 4.

LEGITIMÆ

Detractio quæ competit hæredi grauato, competit etiam habenti cauſam ab illo, dec. 188. num. 12.
Vt impediatur ex bonis alteri legatis, probari debet ab allegante adeſſe alia bona eiuſdẽ conditionis, deciſ. 96. num. 6.
Dos ſuccedens loco legitimẽ vide *Dos*.
Filii computantur in capita in aſſequutione legitimæ, deciſ. 52. num. 4.
Legatvm vide *Legatum* verſ. legitimæ.
Libertati renunciare in præiudicium creditorum poteſt filius viuente patre, ſecus eo defuncto, deciſ. 239. num. 19.
Onvs compenſatur cum præuentiua ſolutione maioris quantitatis in vita patris, adeout eo defuncto non poſſit reuocari, deciſ. 229. numer. 22. deciſ. 239. num. 18.
Quidquid dicendum eſſet, quando donatio commenſuratur legitimæ, deciſ. 229. nu. 23.

LEGITIMAM

Donata validè inter viuos non imputantur in legitimam, deciſ. 268. num. 14.
Donatio facta filijs nõ imputatur in legitimam, deciſ. 87. num. 12.
Amplia non obſtante declaratione, quod donatio imputaretur in legitimam, quia declaratio non præiudicat filijs ſi non fiat incõtinenti, ſed poſt ius quæſitum, ibidẽ numer. 13.
Cum onere primogenituræ nõ imputatur in legitimam, deciſ. 328. num. 6. & 13.
Cum onere longe excedens legitimam non excludit titulum lucratiuum, deciſ. 229. num. 20.
Dotis in taxanda habetur præcipua ratio ad legitimam, deciſ. 260. num. 2.
Doris legatum quoad partem, quæ adequat legitimam eſt fructiferum, deciſ. 415. num. 12.
Quo vero ad aliam partem, quæ excedit legitimam poteſt grauari, eſt infructiferum, & conditionale, quatenus nuptiæ ſequantur, ibidem num. 13.
Facvltas diſponendi de ſuis bonis data Matri à Teſtatore non refertur ad bona matris ſeu legitimam illi debitam, debiſ. 268. num. 12.
Filius primi matrimonij non ſufficit relinquere in diſpoſitione facta intuitu ſecundi viri, deciſ. 52. num. 7.
Filio magis expedit habere viuẽte patre ingentem donationem cum onere reſtituendi filijs, quam eo defuncto ſolam legitimam liberam, dec. 229. num. 21. dec. 239. num. 14.
Impvtantvr in legitimam legata adepta iudicio teſtatoris 268. num. 5.
Solum ea, quæ debentur, purè, & ſtatim poſt mortem teſtatoris, & independenter à futuro euentu, ibidem num. 11.
Impvtatio in legitimam excluditur quando teſtator hoc expreſſit quoad vnum filium, alios autem hæredes inſtituit, deciſ. 328. num. 11.
Animus inducendi imputationem in legitimam non arguitur ex coniectura vaga, & æquiuoca, ibidem num. 15.
Non arguitur ex inæqualitate, quando pater donationem factam alteri filio confirmauit in teſtamento, eumque ſimul cum alijs filijs hæredem inſtituit, ibidem num. 20.
Non impvtantvr in legitimam, quæ non conferuntur, ibidem num. 7.
Legatvm vt imputetur in legitimam, probari debet acceptatum, nec admittitur tacita vel æquiuoca probatio, ibidem num. 6.
Liberorvm ad augendam eatenus in numero computantur fœminæ excluſæ per ſtatutum, quatenus ita expediat maſculis, deciſ. 134. num. 4. & 9.
Pater, qui integram legitimam filijs reliquit poteſt de reſiduo ad libitum diſponere, & honorificam conſtituere primogenituram, deciſ. 328. num. 21.

LEGITIMATIO

Cvm clavsvla *ſine præiudicio venientium ab inteſtato* præſeruat legitimis ſucceſſiones ex fideicommiſſo, & quacunque diſpoſitione maiorum, deciſ. 184. num. 29.
Adimit legitimato facultatem redarguendi teſtamentum ex cauſa præteritionis, ibidẽ num. 28.

Cvm

Digitized by Google

Cum falsa expressione, quod legitimatus eſſet natus ex ſoluto, & ſoluta non releuat, ibidē num. 27.
Exprimi debet in legitimatione qualitas, quæ alterat naturam concubitus, ibidem num. 24.
Observantia demonſtrat an legitimatio ſuffragetur ad effectum ſuccedendi, deciſ. 201. numer. 6.
Personarum omitti potuit quando non fuit impugnata, deciſ. 426. num. 8.
Oppoſita quando fuit quoad perſonas hæredum tunc validè relaxatur mandatum contra bona hæreditaria citato curatore hæreditatis iacentis, ibidem num. 9.
Quæ fuerunt approbatæ pro legitimis, non poteſt impugnari, deciſ. 293. num. 12.
Vndè probetur, deciſ. 234. num. 8.

LEGITIMATI

Naturales legitimati veniunt ſub vocatione legitimorum, & naturalium, deciſ. 402. numer. 10.
Et ſunt agnati, ac conſeruant familiam, & agnationem, ibidem num. 12.

LEGITIMATVS

A principe facit deficere conditionem, ſi ſine filiis legitimis, & naturalibus, dec. 201. n. 2.
Fallit quando fuit legitimatus cum clauſula, *dummodo bona ſint tranſitoria ad quoſcunque, & ſine præiudicio venientium ab inteſtato*, ibidem num. 5.

LEGITIMORVM

Et naturalium ſub conditione non venit Monaſterium, & ſic non excludit ſubſtitutum, deciſ. 292. num. 14.

LEGITIMATAS

Probanda est in Succeſſione emphyteuſis Eccleſiaſticæ, deciſ. 330. num. 14.
Probatur ex matrimonio inter parentes inito à teſtibus iuſtificato, deciſ. 133. num. 1.
Leuioribus probationibus, ac præſumptionibus, & coniecturis, ibidem num. 2.

LEGITIMITATIS

Accessoria eſt cauſa ſucceſſionis, ibidem numer. 13.
Praesumptio fauore prolis procedit fauore rei, non actoris, deciſ. 330. num. 15.

DE LEGITIMITATE

Quae reſultat ex re iudicata non eſt dubitandū, deciſ. 153. num. 3.

LIBERALITAS

Legatum emanaſſe ex liberalitate, non ex agnitione debiti conuincitur ex coniecturis, deciſ. 15. num. 22.
Legitima dicitur legata ex liberalitate, ſi relinquatur Matri binubæ in proprietate, in qua non debebatur, ibidem num. 23
Praesumptio liberalitatis ceſſat in diſponente, qui putauit teneri ad aliquam diſpoſitionem, deciſ. 45. num. 3.
Testator præſumitur voluiſſe in dubio exercere liberalitatem præſertim erga matrem, ibidem num. 4.

LIBERATIO

Praeservativa, ſub vnius conditione fuit facta liberatio conſeruat illæſa iura liberantis, ac ſi non feciſſet liberationem; deciſ. 463. numer. 2.

LIBRI

Amissio excluditur, dum datur fides inde extracta, deciſ. 24. num. 9.
Antiquis temporibus non excreuerant ad hodiernam copiam, deciſ. 376. num. 9.
Descripti in inuentario, quādo arguantur modici, ibidem num. 8.
Mercantiles habere debent numeros marginales, & intitulationem ex ſtatuto fori mercatorum Bononiæ, deciſ. 228. num. 15.
Publici Communitatis probant communem valorem frumenti, deciſ. 7. num. 3.

LIBRIS

Antidata, & figmentum partitarum, & tranſmiſſionum difficillimè poteſt opinari in libris mercatoris ſpectatæ fidei legaliter tentis, præſertim iunctis circumſtantijs, deciſ. 296. numer. 22.
Enunciativa in libris priuatis non præiudicat tertio abſenti, & ignoranti, imò habenti receptas ſine qualitate enunciata, deciſ. 376. num. 31.
Parochiarum eſt valdè deferendum ad arguendum illarum ſtatum, & pertinentiam decimarum, deciſ. 334. num. 10.
Scriptis tempore non ſuſpecto adminiculantur dicta teſtium, ibidem num. 9.
Solutio probatur è libris, vbi notantur ſolutiones, deciſ. 55. num. 19.

LIBRO, LIBRORVM, LIBROS

Partitae librorum informiter extractæ poſt longam litem non probant, deciſ. 334. numer. 19.
Recusatio exhibendi libros, in quibus circumſtantia controuerſa poterat contineri, indicat illam in illis contineri, deciſ. 147. num. 8.
Transumptum epiſtolæ extractum è libro minus legali eſt ſuſpectum, deciſ. 228. num. 14.

LICENTIA

Audiendi confessiones, & exercitium curæ animarum efficiunt aliquem digniorem, dec. 13. num. 5.
Minor eſt ſimili licentia, quæ vlterius dat facultatem adminiſtrandi Sacramenta, & curam, deciſ. 25. num. 6.
Obtenta poſt oppoſitionem, litem, & poſſeſſionem beneficij non ſuffragatur ad obtinendam prælationem, deciſ. 4. num. 5.
Servitus non amittitur ex licentia, quæ potuit peti ex vrbanitate ad euitandas conſuetas vicinorum diſcordias, deciſ. 275. num. 8.

LICITVM

Facere non poſſunt partes, quod de iure eſt illicitum, deciſ. 276. num. 11.

LIMITATIO

Adiecta generi habet locum etiam in ſpeciebus, deciſ. 352. num. 9.

LINEA

Conditio quod linea defecerit, ne dicatur purificata ſufficit, quod vnus de linea ſuperuiuat, licet non poſſit ſuccedere, deciſ. 251. num. 1.
Descendens ex linea excluſa nō poteſt aſpirare ad fideicommiſſum, deciſ. 253. num. 11.
Evacuari non debet tota, quando teſtator non conſiderauit totam lineam; ſed certas illius perſonas, quibus extinctis admittuntur alij ſubſti-

Digitized by Google

ſubſtituti, decis. 70. numer. 4.

In qvam ingreſſa fuerat emphyteuſis, ſi non fuerit euacuata non ſit tranſitus ad aliam lineam, deciſ. 31. num. 12. 17. 39. & 40. vbi ampliatur.

Ivspatronatvs ſpectans ad certam lineam familiæ dumtaxat non expirat extincta linea, minuſque tranſit ad aliam lineam familiæ, ſed ad hæredes vltimi ex linea patronorum, dec. 318. num. 37.

Pertinētia autem iuriſpatronatus ad vnam lineam dumtaxat arguitur ex illius immemorabili, & plures centenario iure præſentandi, ibidem num. 13.

Mascvlina non extenditur ad fœminam, quæ dicitur principium lineæ fœmininæ, dec. 420. num. 5.

LINEÆ

Deficientia lineæ, ſeu comprehenſorum in inueſtitura probari non debet à Domino directo contra incapacem emphyteuſis, dec. 39. num. 4.

Tunc probari debet à Domino directo quando conſtat inueſtitum habuiſſe filios vel alias de linea, ſecus ſi de hoc non conſtat, ibidem num. 5.

Praelatio lineæ, vel ſexus, quando habeat locum ex voluntate teſtatoris, deciſ. 70. nu. 6.

LIQVIDATIO

Adhibetvr ſuper facto requirente diſcuſſionem deciſ. 399. num. 12.

Calcvlatio ictu oculi remouet omnem incertitudinem, ideo non admittit appellationem, nec procedit iiſdem regulis, quibus moderatur liquidatio, ibidem num. 13.

Est difficilis probationis, ideo admittit leuiores iuſtificationes imò præſumptiones, & coniecturas, deciſ. 302. num. 1.

IN LIQVIDATIONE

Admittvntvr leuiores probationes, deciſ. 404. num. 11.

Defertvr arbitrio iudicis, ibidem num. 10.

LIS

Calvmniosa euidenter quando dicatur, deciſ. 44. num. 32. & 33.

Euidenter non inducit attentata, ibidem num. 34.

Contestatvr per reſponſionem moniti inſtātiæ actoris fatendo, vel negando monitorium, ſecus per declinationem iudicis, deciſ. 437. num. 2. & ſeqq.

Coepta a gravato tranſit in fideicommiſſariū, deciſ. 240. num. 2.

Et tunc fructus etiam à die motæ litis debentur fideicommiſſario, quando debentur iudicio teſtatoris, deciſ. 404. num. 12.

Extingvitvr in beneficialibus per mortem collitigantis, qui noluit litem proſequi, dec. 100. num. 11.

Per renunciationem, deciſ. 405. num. 2.

Per tranſitum in iudicatum præuia relaxatione exequutorialium poſt quatuor terminos ad docendum de appellatione, ibidem num. 3.

Introdvcta dicitur per ſolum monitorium iactationis, ſeu commiſſionem, vel decretum citationis non exequutam quoad illum, qui monitorium, commiſſionem, ſeu decretum impetrauit, ita vt ei non ſuffragetur triennalis, deciſ. 154. num. 23.

Minus legitimè, & proſequuta non turbat vltimum ſtatum, deciſ. 38. num. 17.

Nec præiudicat collationi, eiuſque effectuationi vſque ad obitum prouiſi, ibidem num. 18.

Super iactationibus operatur, ne alteri parti currat tempus expediendi literas Apoſtolicas, deciſ. 154. num. 19.

Non excvsat ab expeditione litterarum Apoſtolicarum, quando non iuſtificatur mota pendente termino ad illas expediendas, deciſ. 54. num. 23.

Non extingvitvr niſi petitorium determinetur per rem iudicatam, deciſ. 335. num. 10.

Non tollitvr decreto manutentionis præſertim cum clauſula *ſine præiudicio iurium partium in petitorio, & poſſeſſorio plenario*, ibidem num. 9.

Ob exitvm incertum ſufficit ad ſubſtinendam tranſactionem, deciſ. 127. num. 9.

Rationabilis, & iuſta dicitur, quando quis in illa reportauit ſententiam fauorabilem, deciſ. 143. num. 4.

Sev mala fides non inducitur à primo monitorio non reproducto, à quo fuit receſſum per præſentationem noui monitorij, deciſ. 437. num. 5.

Amplia quando primum iudicium non fuit proſequutum, & proſequi non poterat coram iudice declinato, præſertim quando ignoratur tenor primi monitorij, ibidem num. 6.

Sopita dicitur per tranſactionem, deciſ. 18. num. 30.

Svperveniens poſt duos menſes ab aſſequutione ſecundi beneficij non excludit vacationem primi, deciſ. 154. num. 14.

Amplia, quando lis, ſeu oppoſitio non habuit effectum, ibidem num. 15.

Terminatvr per ſententiam, & rem iudicatam, deciſ. 100. num. 12. & 16.

Vera requiritur pro ſubſiſtenti cauſa tranſactionis, deciſ. 114. num. 4.

Non introducitur per exequutionē Breuium de capiendo poſſeſſionem nomine cameræ, deciſ. 346. num. 4.

LITE

Attentata non committitur ſine lite præexiſtenti, deciſ. 34. num. 35.

Bona quando dicatur cedere ſublite, ſeu mandato rotali, deciſ. 120. num. 4.

Praesentatio redditur attentata ex lite mota ſuper petitorio, ſeu iure conferendi non autem ſuper quaſi poſſeſſione præſentandi, deciſ. 44. num. 30.

Pvrificatio fideicommiſſi, quando non dicatur controuerſa, ſed potius ſuppoſita in lite agitata, deciſ. 317. num. 12.

LITEM

Commissio ſola, vel decretum de citando abſq; alia exequutione non introducit litem, deciſ. 34. num. 32.

Declara, vt in deciſ. 154. num. 21.

Cvm defvncto non introducit exequutio facta

poſt

poſt eius obitum, deciſ. 34. num. 34.
Possessor malæ fidei quis efficitur poſt motam litem, deciſ. 263. num. 1.
Vnam fuiſſe tranſactam non implicat, quin alia definiatur iudicialiter, deciſ. 317. num. 24.

LITES

Quae detrahunt cultui diuino, certiſſimè ſunt reſecandæ, deciſ. 33. num. 2.

LITIS

Contestatio conſtituit in mala fide, deciſ. 246. num. 3.
Non inducitur per declinatoriam, deciſ. 437. num. 3. & 4.
Renvnciatio non requiritur, quando euictio eſt clara, deciſ. 39. num. 7.
Eventvs dubius allegari non poteſt, dum conſtat de iure claro, & indubitato deciſ. 114. num. 3.
Nec habetur in conſideratione, quando quis ſe cautelauit in caſu euentus contrarij, ibidem num. 13.
Expensae, vide *Expenſa*.
Mentio continetur in illa clauſula, *etiamſi inter aliquos lis cuius ſtatum haberi volumus pro expreſſo*, deciſ. 63. num. 10.
Non requiritur in noua gratia, quando nouum ius non concernit de directo, vel in conſequentiam id quod fuerat deductum in litem, deciſ. 272. num. 14.
Pendentia, & iuriſdictio non firmatur niſi commiſſio præſentetur in actis cum citatione, etiamſi pars habeat notitiam commiſſionis, deciſ. 22. num. 9.
Renvnciatio, vide *Renunciatio*.
Tacitvrnitas litis nullius momenti non vitiat ſecundam gratiam, deciſ. 272. num. 13.
Verba, *& litis conſortes* adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque litis conſortes, deciſ. 260. num. 10.

LITIGIOSI

Vitivm cadit in actione reali, adeout ſententia lata contra poſſeſſorem defunctum exequutioni detur contra eius ſucceſſorem etiam ſingularem, deciſ. 240. num. 4.
Litigiosvm beneficium, vide *Beneficium*.

LITERÆ APOSTOLICÆ

Concessae præuio negotij examine demandantur exequutioni abſque alia iuſtificatione, deciſ. 232. num. 3.
Exhiberi poſſunt in limine expeditionis de ſtylo Rotæ non obſtante reg. 27. Cancellariæ, deciſ. 54. num. 20.
Expediri debent intra ſex menſes in Breue de capiẽdo poſſeſſionem nomine Cameræ, alias obſtat talis defectus quando ſtetit per prouiſum, qui potuit capere poſſeſſionem, & non cepit, deciſ. 154. num. 17.
Secus quando ſtetit per intruſum quominus prouiſus adipiſceretur poſſeſſionem, vel adeptam continuauerit, ibidem numer. 18.
Et tale tempus expediendi non currit ſtante lite introducta per aliam partem ſuper inctationibus, ibidem num. 19.
Poſſunt quandocunque à Pontifice ſucceſſore ſuper applicatione ſignata ab anteceſſore immediato, ibidem num. 21.
Expeditae tempore Papæ anteceſſoris; eoque viuente non præſentatæ, an ſuffragentur poſt illius obitum, ibidem num. 20.
Exposcvnt omnimodam reuerentiam, & paratam exequutionem, deciſ. 332. num. 1.
Amplia quando fuerunt conceſſæ præuia totius facti plenaria informatione, deciſ. 332. num. 2.
Habent exequutionem paratam ad inſtar *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* deciſ. 166. deciſ. 195. & deciſ. 345. vbique num. 1.
Ivstificatae debent exequi, deciſ. 2. num. 15. deciſ. 115. num. 2. deciſ. 211. num. 1. dec. 236. num. 1. deciſ. 272. num. 1. deciſ. 305. num. 1. deciſ. 362. num. 2.
Et quidem exequutiuè, non autem ordinariè, quando collitigans non poſſidet, & habet gratiam poſteriorem, deciſ. 305. num. 2.
Habent exequutionem paratam, deciſ. 16. num. 2. deciſ. 34. num. 1. deciſ. 312. num. 1. dec. 381. num. 3.
Præſumuntur, quando fuerunt exequutæ cum poſſeſſione beneficij per plures annos, deciſ. 60. num. 2.
In forma gratioſa ſunt exequendæ abſque alia iuſtificatione, dum non adeſt legitimus contradictor, deciſ. 211. num. 10.
Probant clericatum, & idoneitatem, deciſ. 236. num. 6.
Non ivstificatae non ſunt exequendæ, dec. 38. num. 1. deciſ. 469. num. 1.
Nvnqvam ita vulnerantur, ne poſſint exequi ſequuta iuſtificatione, deciſ. 315. num. 7.
Svbreptitiae, & non iuſtificatæ non ſunt exequendæ, deciſ. 342. num. 1.
Svbrogationis gratioſæ ſunt exequendæ concurrentibus Clericatu, reſeruatione, & poſſeſſione illius, ad quam fuit conceſſa ſubrogatio, deciſ. 377. num. 4.
Svpplicatio ſola non attenditur, quando literæ difficiliter, vel nullo modo poſſunt amplius expediri, deciſ. 54. num. 22.

LITERARVM APOSTOLICARVM

Appellatio non datur ab exequutione literarũ Apoſtolicarum, deciſ. 115. num. 9.
Exeqvvtio concedi poteſt per Rotam ex integro, quatenus nulliter conceſſa fuerit per iudicem à quo, deciſ. 381. num. 32.
Non retardatur exceptionibus turbidis, deciſ. 377. num. 6.
Non retardatur exceptione iuriſpatronatus laicalis turbida, & requirente altiorem indaginem, deciſ. 383. num. 1.
Spectat ad Rotam poſt litem in ea introductam, deciſ. 200. num. 6.
Exeqvvtionem ad impediendam Capitulum dicitur legitimus contradictor ſuper erectione nouæ dignitatis, quando habet ſtatutum iuratum prohibens huiuſmodi erectionem, deciſ. 386. num. 8.
Ad retardandam quando eſt commiſſa cum clauſula *arbitrio* fumus deduci debet ſuper dotatione, vel fundatione beneficii, quod obijcitur eſſe de iurepatronatus laicali, deciſ. 431. num. 1.
Pro exeqvvtione competit immiſſio ad inſtar *l. fin.*

Digitized by

l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. deciſ. 2. num. 6. deciſ. 34. num. 2.

Expeditio non excuſatur pendentia litis, quæ non iuſtificatur mota pendente termino ad expediendum, deciſ. 54. num. 23.

Gratia cum expeditione literarum dicitur anterior alia, quæ fuit ſignata in forma dignum non expeditis literis, ibidem numer. 18.

Praesentatus in ætate inhabili non eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum, dec. 381. num. 31.

LITERÆ CAMBII

Acceptatae non dicuntur quando à tergo illarum non ſcribitur *viſta, & accettata*, ſed ille, cui debebat fieri ſolutio noluit exigere, eique literæ fuerunt reſtitutæ, deciſ. 173. numer. 2.

Alia, vide in verb. *Acceptatio*.

Continent tres contractus, ibidem num. 11.

Solvi non debent à mercatore, qui eas non acceptat, ibidem num. 8.

Nec quando deficit conſenſus illius, cui debebat fieri ſolutio, ibidem num. 10. & 12.

IN LITERIS

Avvisi declaratio cenſetur ineſſe actui declarato, deciſ. 185. num. 9.

Simulatio excluditur ex alijs literis, deciſ. 220. num. 8.

Verba *ponete come ſi auuiſa* operantur, quod ſolutio cedat in cauſam, quæ fuit expreſſa in literis auuiſi, ibidem num. 4. & 7.

Cambii quid importent verba *valuta poſta in debito all'heredi*, ibidem num. 2.

Vinculum fideicommiſſi apparet ex literis patentibus locorum montium, in quibus fuit expreſſum, deciſ. 246. num. 1.

LOCATIO

Adminiculata probat etiam contra tertium, deciſ. 407. num. 3.

Continuata præſumitur cum iiſdem penſionibus, quando fuit facta cum pacto continuãdi, donec fuerit diſdicta, & tamen non conſtat fuiſſe diſdictam, deciſ. 279. num. 1.

Mercium vehendarum reſpicit vtilitatẽ vtriuſque, deciſ. 20. num. 17.

Novatur tantum reſpectu temporis, non autem quoad alia pacta, ſi conductori detur facultas retinendi, vel dimittendi domum tempore ſibi bene viſo, deciſ. 117. num. 6.

Probat redditum ex re percipi ſolitum, licet non probet verum valorem, deciſ. 165. numer. 10.

LOCATIONE

Finita conductor deſinit habere ius in re conducta, deciſ. 62. num. 4.

Fructus non ſpectant amplius ad primum conductorem, ibidem num. 3.

Tenetur conductor rem conductam reſtituere ad formam locationis, deciſ. 117. numer. 12.

LOCATIONIS

Naturae accedit onus vehendi merces, dec. 20. num. 16.

Et pensionis ignorantiam allegare non poteſt immiſſus in Saluiano cum recognitione in dominum facta ab inquilino, deciſ. 279. numer. 6.

Revocatio cum renunciatione inquilinatus, ſi arguitur facta in fraudem futuræ venditionis non attenditur, deciſ. 117. num. 10.

Per quanto ſpetta à me non eſt legalis, nec approbatur in fraudem venditionis eludẽdæ per retractum, ibidem num. 9.

LOCATIONVM

Instrumenta probant, quanti domus ſit ſolita locari, deciſ. 78. num. 1.

LOCATOR

Operarum non tenetur actione locati de leuiſſima culpa, deciſ. 37. num. 13.

Tenetur tamen actione *legis Aquiliæ*, ſi culpa conſiſtit in committendo, ibidem numer. 14.

Vel ſi vltra mercedem pro vectura habuit aliam pro cuſtodia, ſecus ſi pro cuſtodia nihil habuit, ibidem num. 16. & 17.

Quousque patitur conductorem permanere in re conducta, cenſetur renouata locatio in rebus diurnos fructus reddentibus, deciſ. 62. num. 6.

LOCA MONTIVM.

Concessa dicuntur, dum fuit data libera facultas diſponendi de illorum literis patentibus, deciſ. 124. num. 15.

LOCIS MONTIVM

Occasio prompta inueſtiendi in locis montium ſemper extat in Vrbe, deciſ. 294. numer. 15.

LOCORVM MONTIVM

Clausula *dummodo poſſeſſio ſit vacans, & ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura* in patentibus locorum montium quid importet, deciſ. 437. num. 19.

Consensus tranſlationi locorum montium præſtitus ab eo, cuius nomine cantabant quid inferat, deciſ. 263. num. 7. & 20.

Dominium probatur attergatione patentium cum libera diſpoſitione pro capitale, & fructibus, deciſ. 65. num. 8. deciſ. 96. nu. 16.

Extractio dicitur alienatio neceſſaria, non voluntaria, deciſ. 437. num. 13.

Fructus, cuius nomine fuerint exacti, apparet ex illorum liſtis, & ordinibus, quorum vigore fuerunt exacti, deciſ. 246. num. 15.

Exacti probantur ex receputis formiter extractis è libris depoſitariorum, deciſ. 420. num. 5.

Exacti pluribus annis præſumuntur pariter exacti pro aliquibus annis antecedentibus, ibidem num. 6.

Præſertim ſi ſors eorundem locorum fuit iam extracta, ibidem num. 7.

Grauatus non tenetur ad fructus locorum montium poſt illorum extractionem, ſed tãtum ad eorum pretium, etiamſi ex illo alia loca proprio nomine acquiſierit, deciſ. 437. num. 14.

Possessio probatur ex conſenſu præſtito illorũ tranſlationi, deciſ. 246. num. 16.

Retrocessionem non habuiſſe effectum arguitur ex eo, quod loca adhuc cantent in faciem prioris poſſeſſoris, & fructus de illius mandato fuerint exacti, deciſ. 263. num. 18. & 19.

Vincvla præordinata ad certum finem non ſuffragantur fideicommiſſarijs, de quibus nõ fuit cogitatum, deciſ. 437. num. 20.

Vincvlvm fideicommiſſi patet ex literis patentibus locorum montium, deciſ. 246. num. 1. deciſ. 263. num. 6.

LOCVPLETARI

Nemo debet cum aliena iactura, deciſ. 382. numer. 18.

LOCVS

Examinis dum non eſt tutus, concordandus eſt alius locus non ſuſpectus, deciſ. 24. num. 12.

Et tunc non tenetur collitigans accedere, nec mittere procuratorem ad locum non tuti acceſſus, ibidem num. 11.

LVBIANA

Sev lvbacvm metropolis Carniolæ, deciſ. 28. num. 34. & 36.

LVCRVM

Dotale debetur ex ſola promiſſione dotis, quamuis non fuerit ſoluta, deciſ. 380. numer. 13.

Eventvale ſi fuerit exceſsiuum, poteſt à iudice moderari, nec inficit contractum alias licitum, deciſ. 296. num. 19.

Ex bonis paraphernalibus viro non debetur, deciſ. 172. num. 17.

Non facere reſpicit non acquiſitionem iuris quærendi, deciſ. 270. num. 4.

Forma non cõſideratur quãdo adimitur lucrum conceſſum ſub conditione, aut modo adiecto, deciſ. 198. num. 11.

Pœnae æquiparatur amiſſio magni lucri, ideoque non debet præiudicare libertati matrimonii, deciſ. 289. num. 3.

Privatio hæreditatis iam quæſitæ aliud eſt, & aliud arceri ab acquiſitione lucri conditionalis, deciſ. 198. num. 7.

Qvaerendvm quatenus matrimonium contraheretur cum perſona determinata amittitur ob matrimonium contractum cum diuerſa perſona, ibidem num. 3. & 14.

Et tale lucrum non reijcitur, nec repugnat libertati matrimonij, deciſ. 270. num. 5.

Reqvisita *Caſtrenſis* concurrere debent pro lucro ceſſante, non pro damno emergente, deciſ. 42. num. 3.

M

MAGNVS MAGISTER

Religionis Hieroſolymitanæ nunquam controuertit iuriſdictionem Epiſcopalem in ſua reſidentia Melitæ, deciſ. 295. num. 9.

MAGISTRI

Sev scholae communis ad impenſas concurrũt omnes addiſcentes, deciſ. 1. nu. 8.

Vlarvm in diſcordia peritorum declarant pretium domus retrahendæ ex Conſtitutione Gregoriana de Iure Congrui, deciſ. 167. num. 3.

MAIOR NATV

Qvando ſubſtituitur indefinitè, fideicommiſſũ non expirat in vno deſcendente ſine filiis, ſed cenſetur inductum perpetuum, & abſolutum inter omnes deſcendentes, deciſ. 317. numer. 2.

MALA FIDES

Alivd non eſt, quam ſcientia poſſeſſionis rei alienæ, deciſ. 246. num. 6. & 8.

Apparet in eo, qui ſatisfactus de ſuo credito continuat in perceptione fructuum abſque titulo, deciſ. 263. num. 16.

Argvitvr eo magis ex actu, per quem reus remanet ſine vllo titulo imaginario, deciſ. 246. num. 14.

Ex recurſu ad Principem qui reſcripſit, quod recurrens vteretur iure ſuo, deciſ. 270. num. 16.

Colligitvr ex præſumptionibus, & coniecturis, prout dictat qualitas facti, deciſ. 198. num. 22. deciſ. 246. num. 17.

Contrahitvr etiam ex iudicio nullo, dec. 246. num. 5. & 6.

Cvm obligatione reddendi fructus prouenit ex notitia rei alienæ, nec euitatur ex eo, quod reus non oppoſuerit in iudicio, deciſ. 263. num. 22.

Non tamen oritur ex iudicio, nullo ob ineptitudinem libelli, ſeu incompetentiam actionis, ibidem num. 8.

Frvctvs poſt litem motam ſunt reſtituẽdi, quia dicuntur percepti mala fide, ibidem numer. 2.

Indvcitvr ex conteſtatione litis, deciſ. 246. num. 3.

Ex quacunque denunciatione quomodocunque facta, ibidem num. 7. & 9.

Non indvcitvr à primo monitorio non reproducto, deciſ. 437. num. 5.

Præſertim dum iudicium primi monitorij non fuit proſequutum, & non potuit proſequi coram iudice declinato, imo tenor dicti monitorij ignorabatur, ibidem num. 6.

Obligat ad reſtituendos fructus, deciſ. 246. num. 4.

Oritvr ex quacunque ſcientia rei alienæ, deciſ. 263. num. 3.

Ex iuribus productis iuſtificantibus fideicommiſſum fauore actoris, ibidem num. 5.

Ex iudicio facto coram Iudice incompetẽte, vel ex aliis actibus extraiudicialibus, vnde reus inſtruatur de iuſtitia actoris, ibidem num. 4.

Ad effectum interrumpendi præſcriptionẽ ex ſcientia rei alienæ in iudicio facto coram Iudice incompetente, ibidem numer. 9. & 10.

Limita quando fuerunt producta iura inducentia notitiam rei alienæ, ſecus quando fuit facta ſimplex petitio, quæ non inducit malam fidem, nec interrumpit præſcriptionem, ibidem num. 11.

Possessor malæ fidei quis efficitur poſt motam litem, ibidem num. 1.

Redargvitvr eo magis in eo, qui excogitauit nouum titulum, poſtquam vocatus fuit ad iudicium, deciſ. 246. num. 13.

MANDANS

Actvs refertur mandanti non mero exequutori, deciſ. 44. num. 5.

Consensvs tacitus mandantis reſultat, quando habi-

habita ſcientia exceſſus non reclamauit, deciſ. 35. num. 13.

Detrimentum, & commodũ rei emendæ pretio non conſtituto, ſeu taxato pertinet ad mandantem, ibidem num. 17.

MANDATARIUS

Contractum faciens proprio nomine non tollit, quin inter ipſum, & mandantem detur actio mandati directa, vel contraria reſpectiuè, deciſ. 35. num. 7.

Emens proprio nomine, an dicatur emiſſe pro mandantibus, ibidem num. 4. & ſeqq.

Conueniri poteſt ab eo, cum quo contraxit, ibidem num. 6.

Ad emendum certo pretio retinere poteſt pro ſua induſtria id, quod minus perſoluit, ibidem num. 16.

Qui mandatum impleuit habet actionem contrariam mandati pro repetitione pecuniæ, & pro damnis, & intereſſe, ibidem num. 3.

MANDATI

Acceptatio, & exequutio probatur literis ſcriptis hinc inde, deciſ. 35. num. 2.

Actio contraria pro repetitione pecuniæ, & damnis, & intereſſe datur mandatarijs, qui exequuti fuerunt mandatum, ibidem num. 3.

Defectum mandati etiam ſpecialis ſupplet ratificatio, deciſ. 30. num. 20.

Defectus allegari poteſt non obſtante procuratoris approbatione, quæ apparet erronea, deciſ. 243. num. 13.

Oppoſitus eum repetita proteſtatione inducit nullitatem actorum, ibidem num. 1.

Exceſſus quando non ſubſiſtat, deciſ. 35. nu. 9.

Fines ſunt cuſtodiendi, ibidem num. 8.

Forma eſt inſpicienda in diuiſione facta per procuratores, non forma diuiſionis, deciſ. 197. num. 6.

Protestatio contra defectum mandati cum clauſula, *quod nemo etc. niſi docto etc. Ita quod etc.* operatur nullitatem actorum in iudicio facto tam cum pupillo, & minore, quam cum maiore, deciſ. 243. num. 12.

Ratificatio ſupplet vices mandati, quatenus inſufficientis, deciſ. 16. num. 20.

MANDATO

Interpretatio ſtricta fit in mandato procuræ, in quo omiſſum habetur pro omiſſo, deciſ. 197. num. 9.

Iudicium eſt eluſorium abſque mandato comparentis, deciſ. 32. num. 4.

Protestatio neminem audiri non docto de mandato procuræ, eliditur, quando adeſt mandatum præſumptum, deciſ. 15. num. 6.

Ratificatio æquiparatur mandato, deciſ. 5. num. 7.

Relatio adiecta certæ facultati non eſt referenda ad omnia contenta in mandato procuræ, deciſ. 197. num. 8.

MANDATUM IUDICIALE

Contra bona hæreditaria validè relaxatur citato curatore hæreditatis iacentis, quando opponitur legitimatio, quoad perſonas hæredum, deciſ. 426. num. 9.

De associando eſt remedium poſſeſſorium, & regulariter non admittit appellationem, deciſ. 149. num. 1. & 10.

Amplia etiamſi non ſit locus Ægidianæ ſtante facultate capiendi poſſeſſionem propria authoritate, ibidem num. 9.

Limita quando mandatum fuit conceſſum per cedulam præuio monitorio, & cum canonizatione fideicommiſſi, quo caſu ob mixturam datur appellatio, quamuis ſententia lata fuerit per capita ſeparata, ibidem nu. 2. & 12.

Seu decretum de aſſociando importat ſimplicem aſſociationem familiæ, ibidem numer. 11.

Seu de Immittendo non dicitur ſimplex mandatum de aſſociando, & ceſſante Ægidiana admittit appellationem, ibidem numer. 14.

De immittendo ſpecificans aliqua bona, quando non tollat quin poſſit exequi ſuper alijs, deciſ. 182. num. 24.

Non transfert poſſeſſionem non adimpleta illius conditione, ibidem num. 31.

Conditio autem dicitur impleta per declarationem in ipſo actu exequutionis, ibidem num. 32.

De manutenendo quando eſt conceſſum per cedulam, ab eo datur appellatio, deciſ. 149. num. 13.

Datur probata poſſeſſione, deciſ. 85. numer. 4.

Declaratur ab actis, deciſ. 445. num. 4.

Exequi non poteſt cõtra non citatum, nec obligatum, nec habentem cauſam ab obligatis, deciſ. 366. num. 16.

Falsum eſſe excluditur ex litis introductione, pendentia, & diuturna diſcuſſione, dec. 340. num. 1.

Iniustum non tranſit in iudicatum, deciſ. 462. num. 1.

Interpretari debet, vt ſit conforme diſpoſitioni iuris, deciſ. 235. num. 8.

Non datur exequutioni, quando non iuſtificatur ex ijſdem actis, deciſ. 296. num. 1.

Non subsistit contra formam pacti, dec. 80. num. 5.

Nec venit exequendum, quando adeſt defectus actionis, deciſ. 77. num. 3.

Producens mediante legitimo procuratore nõ poteſt reuocare in dubium illius realitatem, deciſ. 340. num. 3.

Verum, & reale eſſe comprobatur ex tenore deciſionum, quæ illud præceſſerunt, ibidem num. 2.

MANDATUM PROCURÆ.

Acceptatum dum non probatur, non poteſt mandatarium conſtituere dominum litis, ſeu ſuffragari poſt mortem mandantis, dec. 385. num. 5.

Non fuiſſe probatur ex proteſtatione procuratoris, ibidem num. 6.

Ad resignandum non inducit vacationem, niſi reſignatio admiſſa fuerit per ſuperiorem, & procurator præſtiterit formalem conſenſum, deciſ. 54. num. 8.

Cum clausula relevans &c. conſtituit procuratorem dominum non ſolius inſtantiæ, ſed totius litis, deciſ. 366. num. 12.

Etiam poſt obitum mandantis, deciſ. 385.

ciſ. 185. numer. 2. & 7.

Declara quando mandatum fuit in lite productum ſecus ſi nouiter exhibeatur poſt mortem mandantis, ibidem num. 3.

Includit ſatiſdationem iudicio ſiſti, & indicatum ſolui, deciſ. 366. num. 11.

Expirasse morte mandantis arguitur ex proteſtatione procuratoris, & inſtantia pro deputatione Curatoris hæreditati iacenti, & Tutoris, ſeu Curatoris pupillo, ibidem no. 13.

Item ex oppoſitione, quod procurator nō audiatur niſi docto de mandato procuræ, ibidem num. 14.

Gratuitum eſſe debet, deciſ. 35. num. 18.

Non tamen excludit quin mandatarius cōſequatur remunerationem laboris, ibidem num. 19.

Illius qui cenſum extinguit vnde probetur, deciſ. 147. num. 10.

Maritus non habet mandatum à lege in extradotalibus, ſicut in paraphernalibus, deciſ. 12. num. 3.

Praelatorum ſine conſenſu capituli non ſuffragatur ad obtinendam abſolutionem quando requiritur paritio omnium, deciſ. 5. num. 9.

Declara procedere in iure connexo, ſecus in diuiſo, quo caſu abſoluuntur obedientes, quamuis alij non obediant, ibidem num. 10.

Praesumitur in eo, qui ſoluit pro alio notabilem quantitatem, deciſ. 30. num. 16.

Quando acta fuerunt facta præſente principali, qui ſoluit illorum expenſas, dec. 15. num. 5.

Ex productione iurium, eo quia præſumūtur habita à principali, deciſ. 32. nu. 2. dec. 90. num. 8. deciſ. 119. num. 4.

Praesumptum infertur ex productione iurium, deciſ. 15. num. 3. deciſ. 90. num. 18. deciſ. 119. num. 4.

Amplia quando iura aliter, quam à principali haberi non potuerunt, deciſ. 158. numer. 7.

Amplia quando vltra productionem iurium concurrit ſubſtentatio litis, & notabilis impenſa, deciſ. 243. num. 3. deciſ. 404. num. 4.

Ex patrocinatione ſuper nullitate exequutionis expirat per ſententiam iudicis exequētis, deciſ. 366. num. 8.

Non habet locum, vbi non admittitur expreſſum, deciſ. 343. num. 5.

Non reſultat ex repetitione iurium ab alio productorum, deciſ. 32. num. 1.

Sufficit pro validitate ſententiæ, deciſ. 15. num. 4.

Amplia non obſtante proteſtatione, quod doceretur de mandato procuræ, ibidem n. 6. deciſ. 404. num. 5.

Probatur illius inſtrumento, deciſ. 115. nu. 33.

Literis miſſiuis, deciſ. 5. num. 1.

Præſumptionibus, & coniecturis, dec. 147. num. 11. deciſ. 441. num. 6.

Amplia quando concurrit aſſertio Notarij, quæ ſola licet non ſufficiat, plurimum tamen operatur iunctis coniecturis, & præſumptionibus, deciſ. 147. num. 12.

Productum fuiſſe ſufficit antè relaxationem mandati, deciſ. 26. num. 9.

Declara, quod acta facta antequam produceretur mandatum procuræ oppoſitum non validantur per illius productionem, dec. 343. num. 2.

Speciale, & indiuiduum requiritur in proteſtatione, quod declaretur, an quis velit vti inſtrumento pro bono, & legali, deciſ. 68. num. 22.

Quando procedit, tunc actus cenſetur factus in exequutionem eiuſdem mandati, licet non expreſſi, deciſ. 35. num. 5.

Requiritur, vt quis priuetur iure ſuo ex facto procuratoris, deciſ. 90. num. 9.

Requiritur in renunciatione attentatorum, deciſ. 120. num. 6.

Sufficit ad renunciandum alicui actui, eſſe factū eodem modo, quo factum fuit ad illum gerendum, itaut aut neutrum ſufficiat, vel vtrumque ſuffragentur, deciſ. 5. num. 12.

MANVALITAS

Excludit collegialitatem, deciſ. 318. nu. 32.

Non convenit regulariter dignitati electiuæ, ibidem num. 33.

Parochialis patronatus ad beneplacitum Epiſcopi debet intelligi durante tempore commendationis, ibidem num. 36.

MANVTENTIO

Cessionario competit ſicut competebat cedēti, deciſ. 128. num. 2.

Datur ad poſſeſſionem, quā iudex iniuſtè procedens aliquem priuauit, deciſ. 400. num. 1.

Domino directo ſequuta deuolutione, deciſ. 423. num. 3.

Etiam in gradu appellationis, deciſ. 443. num. 2.

Amplia etiamſi in prima inſtantia fuerit intentatum poſſeſſorium plenarium, ibidem num. 15.

Non ſe habenti pro ſpoliato aduerſus factum iudicis nulliter, & iniuſtè procedentis, deciſ. 269. num. 18. deciſ. 291. num. 4.

Non habenti ſe pro ſpoliato aduerſus innouationem, quæ euenit ipſo non citato, & dedit cauſam litis, deciſ. 368. num. 1.

Immiſsis ritè, & rectè authoritate iudicis, deciſ. 319. num. 14.

Penſionario probanti quaſi poſſeſsionem exigendi, deciſ. 343. num. 1.

Poſſeſſori anteriori, deciſ. 245. num. 1.

Poſsidenti actualiter mediante effectiua exactione, deciſ. 21. num. 9.

Probanti quaſi poſſeſsionem decimandi, deciſ. 425. num. 1.

Probata poſſeſsione, deciſ. 334. num. 18.

Pro reuocatione attentatorum, deciſ. 108. num. 3. deciſ. 200. num. 9. deciſ. 332. num. 10. deciſ. 356. num. 12.

Non datur ceſſante quaſi poſſeſsione, dec. 468. num. 6.

Eiecto à poſſeſsione authoritate iudicis ritè, & rectè procedentis, deciſ. 171. num. 4.

Hæredi propter exactionem fructuum viuente patre maturatorum, deciſ. 21. num. 11.

Secus propter exactionem fructuum maturatorum poſt obitum patris, ibidem numer. 12.

In poſſeſsione actuum à qua quis vigore laudi emologati cecidit facto proprio, deciſ. 468. num. 14.
Non impeditur exceptione falſi, niſi ſit adeò concludens, vt nullo velamine valeat offuſcari, deciſ. 151. num. 16.
Nulla eſt non tranſportatis actis prioris inſtantiæ, deciſ. 192. num. 27.
Renunciatario debetur, quæ debebatur renunciati, deciſ. 151. num. 4.
Subrogato ad poſſeſsionem alterius non datur regulariter, deciſ. 47. num. 3.
Amplia quando poſſeſsio medio tempore fuit per alium occupata, & rectá via non potuerat transferri in ſubrogatum, ibidem num. 6.
Datur tamen quando poſſeſſio non fuit ab alio occupata, ibidem num. 7.
Super bonis deuolutis datur domino directo, & perſonæ ab eo inueſtitæ, quæ poſſeſſionem accepit, in concurſu hæredum vltimi emphytheutæ, deciſ. 175. num. 5.

MANVTENTIONIS
Decretum ſupponit poſſeſsionem, deciſ. 335. num. 12.
In iudicio non requiritur rigor probationum, deciſ. 445. num. 6.
Admittuntur leuiores probationes, & atteſtationes extraiudiciales, deciſ. 83. num. 1.
Maximè ſi atteſtationes ſunt plures, & adminiculatæ, ibidem num. 2.
Admittuntur probationes concernentes petitorium, quando tradunt ad colorandam poſſeſsionem, deciſ. 178. num. 11.
Attenditur ſola detentio, nec admittuntur requirentia altiorem indaginem, ſeu reſpicientia bonum ius, quæ reijciuntur ad petitorium, deciſ. 85. num. 5. deciſ. 108. num. 5. deciſ. 257. num. 8. deciſ. 468. num. 13.
Non admittitur exceptio reſpiciens inualiditatem tituli, deciſ. 41. num. 17. quod declaratur in num. ſeqq.
Poſſeſſio inſtrumentalis capta alio non poſſidente ſuffragatur ad effectum manutentionis, deciſ. 6. num. 2.
Proviſio exequutioni demandata præſumitur in omnibus iuſtificata in ſummariſſimo manutentionis, ibidem num. 3.

MARITVS
In bonis extradotalibus non habet mandatum à lege ſicut in paraphernalibus, deciſ. 32. num. 3.
Contractus pro terminanda controuerſia mariti dicitur factus à ſolo marito, licet fuerit appoſitum etiam nomen vxoris, deciſ. 432. num. 19.
Non lucratur fructus bonorum vxoris niſi ſolutis oneribus eorundem bonorum, deciſ. 87. num. 5.

MASCVLORVM
Deſcendentium appellatione non veniunt fœminæ, deciſ. 402. num. 2.

MASCVLI
Ex fœminis non ſunt vocati ad fideicommiſſum, ad quod vocantur maſculi ex maſculis, deciſ. 205. num. 2. deciſ. 402. num. 3.
Non ſuccedunt in fideicommiſſo, à quo teſtator excluſit fœminas, & earum filios; deciſ. 205. num. 6.
An comprehendantur ſub conditione ſimplici ſi ſine maſculis, quando teſtator in diſpoſitiua vocatione fecit mentionem maſculorum ex maſculis, ibidem num. 3.
Veniunt ſub vocatione maſculorum deſcēdentium, deciſ. 283. num. 1.
Amplia quando non concurrunt maſculi deſcendentes ex maſculo, ibidem num. 3.
Ex maſculis quando fuerunt vocati literaliter, non cadunt ſub quæſtione voluntatis, deciſ. 402. num. 4.
Veniunt certius ſub conditione lineæ maſculinæ, quando præcedenter fuerunt vocati in diſpoſitione præſertim concurrente voto conſeruandi agnationem, ibidem num. 6.
Vocati cenſentur tam in diſpoſitione, quam conditione ex declaratione teſtatoris, quod in quacunque parte teſtamenti faciebat mentionem de filijs, intelligeretur de maſculis per lineam maſculinam deſcendentibus, deciſ. 205. num. 1. & 8.

MASCVLINITAS
Ex maſculo an per dictionem repetitiuam, *vt ſupra* cenſeatur repetita in ſubſtitutione ſequēti, deciſ. 283. num. 2. declara, vt num. ſeq.

MASSA
Communis poteſt eſſe etiam inter capellanos amouibiles, nec infert perneceſſe collegialitatem, deciſ. 104. num. 36.

MATER
Disponere quando poſſit de reſiduo relicto, legitima filijs primi matrimonij, deciſ. 52. num. 6.
Excluſa perpetuò habetur, ac ſi non eſſet in rerum natura, deciſ. 314. num. 8.
Et tunc filius occupat gradum matris non per viam repræſentationis, ſed per locum à remotione matris, ibidem num. 9.
Quæ in concurſu filiorum hæredum patris nō tenetur dotare dicitur fideiubere in dote promiſſa filiæ inſolidum ſimul cum dictis filijs, deciſ. 350. num. 44.
Succedit filio ab inteſtato, deciſ. 421. num. 1.
Etiamſi tranſiuerit ad ſecunda vota, dum filius non relinquit fratres, vel ſorores, ibidem num. 2.

MATREM
Filius quando non concurrit alius proximior, vel excludens matrem vocatus ex propria perſona, & occupat locum per remotionem matris excluſæ, deciſ. 314. num. 17.
Teſtator præſumitur voluiſſe exercere liberalitatem ergà matrem, deciſ. 45. num. 4.

MATRI
Legitima quando debeatur, vel cenſeatur legata, vide ſub verb. *Legitima*.
Succedunt æqualiter filij diuerſorum matrimoniorum, deciſ. 52. num. 5.

MATRIS
Favore reſpondendum eſt in dubio pro validitate legati, deciſ. 15. num. 35.
Obligatio circa dotationem filiæ ſpectantem ad patrem reſoluitur in fideiuſsionem, deciſ. 371. num. 12.
Transitus ad ſecunda vota irrogat iniuriam

Digitized by Google

viro præmortuo, & filijs, deciſ. 86. num. 9.

MATRIMONIA

Adnotari debent, & ſolent à Parocho in eius libro, deciſ. 24. num. 6.

Ideoque non admittunt probationem per teſtes, ibidem num. 7.

Declara, quod data veriſimilitudine amiſſionis libri probari poſſunt per teſtes, ibidem num. 8.

Imo negligentia Parochi, qui adnotare tenebatur ex diſpoſitione Concilij Tridentini, non tollit quin matrimonia poſsint alijs iuſtificationibus probari, deciſ. 184. num. 13.

Facilius fiunt cum dote in quantitate, quam in ſpeciebus, deciſ. 415. num. 8.

Gaudere debent plena libertate, deciſ. 198. numer. 1.

MATRIMONIALIBVS

In caussis ſpeciale eſt, quod non obſtante alio examine facilè admittantur articuli ob grauitatem materiæ, deciſ. 308. num. 8.

MATRIMONII

Consvmati validitatem, quando maritus impugnat tenetur ſubminiſtrare vxori alimenta, & ſumptus litis abſque alia inquiſitione boni iuris, & paupertatis, deciſ. 36. num. 2.

Amplia ſiue mulier fuerit dotata, vel indotata, & ſiue dos fuerit ſoluta, vel non, ibidem num. 3.

Libertas reijcit pœnam, non autem lucrum voluntariè quærendum in euentum certarum nuptiarum, deciſ. 270. num. 5. & 19.

Reſpicit fauorem publicum, deciſ. 187. num. 22.

Svb figvra filium conceptum, & natum fuiſſe probatur ex teſtibus, deciſ. 184. num. 14.

Verba relata in inſtrumento non cenſentur Notarij, ſed partium, quando Parochus, & teſtes in calce inſtrumenti ſe ſubſcripſerunt, ibidem num. 10.

Veritas, quæ non poteſt eſſe inter aliquos, nec poteſt fingi per imaginem, ibidem num. 25.

MATRIMONIVM

Ad certvm inuitare ſpe lucri conditionaliter relicti non eſt prohibitum, deciſ. 198. nu. 2. & 13. deciſ. 289. num. 1.

Declara in lucro moderato, ſecus in magno, deciſ. 289. num. 2.

Ad contrahendvm non debet quis cogi metu pœnæ, deciſ. 198. num. 10. deciſ. 289. nu. 3.

Celebratvm coram Parocho per verba de præſenti probatur inſtrumento publico, dec. 184. num. 2.

Contractvm fuiſſe plurimum ſuadet tractatus præcedens, ibidem num. 6.

Comprobatur, quando vir, & mulier coniuges inſimul habitarunt, & tales fuerunt reputati, ibidem num. 7.

Non dicitur ſub bona fide diſpenſationis, dum contrahens dubitās ſupplicauit pro gratia, & Papa reſcripſit, quod vteretur iure ſuo, deciſ. 198. num. 21.

Contrahere quis non obligatur quando non conſtat de ſponſalibus præcedentibus, deciſ. 89. num. 1. & 10.

Nec qui ſponſalia contraxit abſque iuramento, ibidem num. 11.

Contrahi dicitur de præſenti, & non de futuro quando verba proferuntur coram Parocho, & cum circumſtantijs conuenientibus matrimonio, ſeu ſponſalibus de præſenti, deciſ. 184. num. 5.

Poteſt coram alio Parocho, & quolibet Presbytero, quando adeſt licentia Vicarij, ibidem num. 12.

Formvlam certam verborum non habet, & ſufficit quoquo modo conſtare de conſenſu vtriuſque coniugis, ibidem num. 3.

Interrogationem Parochi non requirit, ſed ſolam eius præſentiam, ibidem num. 9.

Lvcrvm quærendum quatenus matrimonium contraheretur cū perſona determinata amittitur matrimonio contracto cum perſona diuerſa, deciſ. 198. num. 3. & 14.

Probatvr libro Parochi, deciſ. 24. num. 5.

Inſtrumento publico, & teſtibus, dec. 184. num. 11.

Præſumptiuè quando non agitur principaliter de matrimonio, ſed incidenter ad effectum filiationis, ibidem num. 8.

Svbreptio an ceſſet ceſſante dolo, & malitia in puella teneræ ætatis contrahente matrimonium cum diſpenſatione Apoſtolica, deciſ. 198. num. 19.

MATRIX

Vide *Eccleſia*.

MATRONÆ

Non solent explere diuerſos actus per ſe ipſas, ſed per ſubſtitutos, deciſ. 382. num. 11.

MEDIETAS

Vocum iurispatronatus cuius prætextu fuit obtenta derogatio debet iuſtificari, deciſ. 113. num. 1.

MELIORAMENTA

Compensantvr cum fructibus perceptis lite pendente, deciſ. 53. num. 21.

Donata cenſentur eccleſiæ Dominæ directæ propter augumentum canonis cum onere miſſarum, deciſ. 376. num. 6.

Facienda in bonis fideicommiſſarijs ex diſpoſitione teſtatoris detrahuntur ab hærede in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ. 458. num. 7.

Facta in beneficio ex prætio redacto ex illius arboribus non poſſunt retineri, deciſ. 179. numer. 6.

Non liqvidantvr niſi conſtet quid impenſum, & quid melioratum, deciſ. 376. num. 5.

Peritia informi, ſeu extraiudiciali, deciſ. 441. num. 4.

Non reficivntvr dum non probatur eorum vtilitas, vel neceſſitas, nec ſtatus antiquus, ac quid impenſum, & melioratum, deciſ. 459. num. 1.

Ad hoc vt refici poſſit quid minus inter impenſum, & melioratum, deciſ. 416. nu. 15. deciſ. 441. num. 5.

Non retardant immiſſionem quando offertur illorum refectio in ſumma legitimè liquidanda deciſ. 387. num. 22.

Plantationis arborum ad voluptatem non reficiuntur, niſi probetur exindè auctos fuiſſe fructus, deciſ. 53. num. 24.

Arborum non reficiuntur iuxta ſtatum præ-

præſentem; ſed pro rata expenſarum factarum in plantatione, deciſ. 80. num. 13.

Vinearum, & canneti gratia percipiendi vberiores fructus non reficiuntur melioranti deciſ. 163. num. 9.

Limita in plantationibus, & melioramentis perpetuò duraturis ibidem. num 10.

QVAE EX PACTO cedunt ſolo non reficiuntur, deciſ. 80. num. 4. & 11.

debent compenſari non reficiuntur ibidem num. 7.

REDEVNT, ſeu tranſeunt ad Dominum directum, quando emphyteuſis conceſſa fuit cum pacto, quod ad eũ redirent in caſum cuiuſcumque deuolutionis, deciſ. 449. num. 9.

VNDE PROBENTVR tam circa impenſam, quam meliorationem, deciſ. 458. num. 5.

MELIORAMENTORVM

IN PROBATIONE quando intret arbitrium iudicis, deciſ. 458. num. 4.

QVANTITAS calculata à partibus, & liquidata coram iudice non poteſt controuerti ibidem num. 1. amplia vt num. 3.

MELIORAMENTIS

PROBATIS in genere, niſi probentur in ſpecie intra terminum præfixum, ſufficit dari cautionem de illis reficiendis poſtquam fuerint melius liquidata, deciſ. 53. num. 23.

MEMBRO

ET INFERIORI non debetur maior præheminentia, quam capiti, & ſupremo directori, deciſ. 295. num. 10.

MEMORIA

FVNDATA ſuper inſtrumentis productis non probat, quando non conſtat de inſtrumentis, eorumque productione, deciſ. 318. num. 30.

MEMORIALI

ASSERTIO emiſſa in memoriali porrecto Sacræ Congregationi probat contra aſſerentem, deciſ. 49. num. 3.

MENSIS

APRILIS eſt reſeruatus Sedi Apoſtolicæ, deciſ. 264. num. 1.

MAII eſt fixus, & perpetuo reſeruatus Sedi Apoſtolicæ, deciſ. 154. num. 9.

FEBRVARII eſt reſeruatus Sedi Apoſtolicæ, deciſ. 195. num. 2.

IANVARII eſt fixus, & perpetuo reſeruatus Sedi Apoſtolicę deciſ. 106. num. 3. deciſ. 345. nu. 2. deciſ. 362. num. 4.

RESERVATIO quando non fuit expreſſa, non proſunt clauſulæ generales, deciſ. 154. nu. 11.

MENS

FAMVLARI non debet verbis, ſed verba menti. deciſ. 402. num. 13.

TESTATORIS quando aliàs non poſſet effectum ſortiri, ſubſtitutio reſtringi non debet ad vnum caſum, deciſ. 59. num. 8.

MENTE

PLVRA concipiuntur in mente, quæ poſtea ex mutatione voluntatis euaneſcunt, deciſ. 300. num. 14.

TESTES deponentes de mente inſanà non concurrunt cum illis deponentibus de ſanà, deciſ. 202. num. 11.

MENTIS

INTEGRITAS non ſanitas corporis requiritur, vt quis valeat teſtari, deciſ. 209. nu. 7.

SANAE an quis fuerit, committitur arbitrio iudicis, deciſ. 18. num. 27.

An, & quando dicatur teſtator vide Teſtator verſ. mentis.

Probationi præponderat probatio dementiæ, pro qua concurrunt actus iudiciales, & circumſtantiæ ibidem num. 26.

SANITAS non probatur ex actibus, qui fieri poſſunt à prudentibus æquè, ac à mentecaptis ibidem num. 25.

MENTIO

SPECIALIS quoad aliquos indicat diſpoſitionem non referri ad alios, qui fuiſſent expreſſi ſi voluiſſent comprehendi, deciſ. 169. num. 24.

MERCATORIS MERCATORVM

ATTESTATIONI mercatorum vti practicorum ſtandum eſt, deciſ. 173. num. 3. deciſ. 296. numer. 28.

IN LIBRIS mercatoris ſpectatæ fidei legaliter tentis difficillime poteſt opinari antidata, & figmentum partitarum, & tranſmiſſionem, deciſ. 296. num. 22.

MERCATVRA

ARGVITVR non communis cum clerico, quia iſte non poteſt negotiari, deciſ. 228. num. 10.

EXERCITA an fuerit nomine communi, vel particulari arguitur ex confeſſione partis, præſertim adminiculata ibidem num. 9.

MERCES

FIDEICOMMISSVM facto vniuerſaliter ſuper fundaco non habet locum etiam quoad merces ſubrogatas, deciſ. 282. num. 2.

PRAETIOSAS, qui vehendas conducit, tenetur de culpà leuiſſimà deciſ. 20. num. 7. declara vt num. ſeqq.

Fuiſſe innoteſcere debet trãſportãti ibid. n. 9.

Fuiſſe debet iuſtificari, vt tranſportans teneatur de culpà leuiſſimà ibidem num. 8.

TRANSPORTANDI onus aſſumens quando dicatur adhibuiſſe omnem diligentiam, deciſ. 37. n. 4.

TRANSPORTATAE nimis tardè quando non dicantur ibidem num. 12.

VEHENDI onus accedit naturæ locationis, deciſ. 20. num. 16.

MERCIVM

AMISSIONEM vel deteriorationem accidiſſe abſque culpà proprià vel miniſtrorum probare debet, qui aſſumpſit in ſe onus illas vehendi, deciſ. 37. num. 2.

ASSECVRATARVM oneratio probatur apochà oneratorià adminiculatà atteſtationibus, deciſ. 470. num. 1.

IDENTITAS probatur teſtibus, deciſ. 37. num. 18.

IN TRANSPORTATIONE ceſſat dolus, & culpa quando fuit miſſus mulus fortis, & mulio expertus per viam ſolitam, deciſ. 20. num. 6.

PRAETIOSARVM pro tranſportatione debetur maius emolumentum ibidem num. 10.

VEHENDARVM locatio reſpicit vtilitatem vtriuſque ibidem num. 17.

MERITA

ET SERVITIA, vt præſtent titulum oneroſum debent correſpondere donationi, deciſ. 229. numer. 25. deiſ. 239. num. 23.

MERITORVM

AD REMVNERATIONEM non tenetur pater ergà filium,

lium; qui ad ea tenetur ex debito, deciſ. 229, num. 24.

Expressio generalis non inducit titulum oneroſum, ſed requiritur mentio ſpecialis, deciſ. 229. num. 22.

Quando videatur potius color quęſitus, quam veritas ità ſe habeat, deciſ. 229. nu. 26.

METVM

Testis deponens propter metum, & minas non attenditur, deciſ. 89. num. 3.

METVS

Cadens in conſtantem virum dicitur, quando adeſt periculum circà perſonam, vel maiorem partem bonorum, deciſ. 144. num 8.

Excluditur concurrente pacificâ præſtatione per longiſſimum tempus, deciſ. 285. num. 21.

Ex liberâ voluntate pluries explorata in actu profeſſionis, deciſ. 194. num. 9.

Incussus per longum tempus non cenſetur in ſtatu eccleſiaſtico, vbi vaſſallis patet facilis recurſus ad ſummum Pontificem, deciſ. 285. num. 22.

Non arguitur ex venditione facta Nepoti Pontificis, quando non concurrit aliquod factum inductiuum metus, vel aliqua proteſtatio ſaltem extraiudicialis, deciſ. 167. nu. 14.

MINÆ

Procedentes calore iracundiæ non ſunt tanti momenti, niſi deinde minans perſeuerauerit in eadem voluntate, deciſ. 451. num. 14.

Resolvuntur per mortem, quæ omnia, & ſic illarum timorem ſoluit ibidem num. 15.

Viri ſoliti ſæuire incutiunt metum in muliere quantumuis conſtante, deciſ. 150. num. 13.

MINAS MINIS

Testis deponens propter minas, & metum non attenditur, deciſ. 89. num. 3.

Timoris iuſta cauſa ceſſat in vxore, quando vir non eſt naturæ terribilis, nec ſolitus exequi minas, deciſ. 170. num. 18.

Timor futuræ ſeuitiæ ex quibus minis non inducatur ibidem num. 17.

MINOR

Agens ad acquirendam vel retinendam poſſeſſionem habet legitimam perſonam ſtandi in iudicio poſſeſſorio ſine alterius authoritate, deciſ. 145. num. 6.

Secus quando conuenitur pro dimittenda poſſeſſione, quia tunc non poteſt ſtare in iudicio poſſeſſorio ſine curatore ibidem nu. 7.

Non habet reſtitutionem in integrum aduerſus dotem, quam cum debitis ſolemnitatibus promiſit, & ſoluit ſorori, deciſ. 430. num. 13.

MINORES

Citandi ſunt ſemper quando agitur de eorum intereſſe principaliter, & quando ſunt in poſſeſſione, deciſ. 145. num. 5. & 9.

Contrahere, ſeu ſe obligare non poſſunt in donatione correſpectiuâ ſine ſolemnitatibus Marchiæ, deciſ. 392. num. 24.

Procuratorem non poſſunt conſtituere ſine authoritate curatoris, vel decreto iudicis, deciſ. 145. num. 3. & num. 8.

Quando non pulſantur a creditoribus, neceſſaria non dicitur cauſa æris alieni, deciſ. 88. num. 15.

Renunciare non poſſunt iuri quærendo, ſine debitis ſolemnitatibus, deciſ. 387. num. 18. & num. 19.

Iuri petendi renouationem abſque ſolemnitatibus conſtitutionum Marchiæ ibidem num. 14.

Vel ſaltem habent beneficium reſtitutionis in integrum ibidem num. 15.

Restituuntur aduerſus repudiatam hæreditatem, deciſ. 90. num. 3.

Debent tamen petere reſtitutionem intrà quadriennium, vel ſaltem intra aliud triennium poſt quadriennium ibidem num. 4.

Sententia lata contrà minores non dato eis curatore eſt ipſo iure nulla, deciſ. 145. nu. 2. & 4.

MINORVM

Alienatio bonorum minorum an teneat ſine ſolemnitatibus, dum teſtator dedit facultatem alienandi, deciſ. 88. num. 26. & ſeqq.

Alienationes antequam iudex authorizet, debet diligenter diſcutere omnes facti circumſtantias ibidem num. 23.

Causa an, & quæ ſuffragetur vel requiratur in contractibus minorum, vide Cauſa.

Census extinguendi ex prætio bonorum minorum debent exprimi ſpecifice cum die, & anno, quibus fuerunt contracti, ibidem numer. 22.

Contractus ex ſtatuto vrbis *cap.* 113. *lib.* 1. non ſubſtinentur ſine cauſa euidenter vtili, deciſ. 442. num. 7.

In contractibus ſeruanda eſt forma ſtatutorum deciſ. 88. num. 14.

Obligatio non ſubſtinetur ex ſtatuto vrbis *cap.* 151. *lib.* 1. quando deficit cauſa legitima deciſ. 224. num. 1.

Renunciatio vaga, & indeterminata non ſuffragatur, ſed requiritur notitia diſtincta iuris renunciati, deciſ. 387. num. 16.

Vtilitas ad validandos contractus nullos, debet eſſe euidens, & indubitata, deciſ. 88. numer. 24.

MISSÆ

Suffragium pendet ex opere operato non operantis, & ſic parum refert vtrum celebrentur per vnum, vel per alium, deciſ. 175. nu. 3.

MISSARVM

Melioramenta cenſentur donata eccleſiæ Dominæ directæ propter augumentum Canonis cum onere miſſarum, deciſ. 376. num. 6.

MIXTVRA

Evitatur an, & quando pronunciatione per capita ſeparata, deciſ. 149. num. 2. 3. & 4.

Inducatur, an, & quando per mentionem petitorij, ibidem num. 5. & 6.

Non resultat ex diſcuſſione tituli facta incidẽter ad elidendam exceptionem reorum, deciſ. 53. num. 25.

Reddit ſententiam appellabilem, deciſ. 124. num. 19.

MOBILIA

Vide ſub verb. *Bona*.

MODIFICATIO

Censetur ineſſe pacto declaratiuo habenti dictionem repetitiuam, deciſ. 352. nu. 13.

MODVS

Dicitur non conditio quoties onus eſt adimplen-

plendum poſt quæſitum emolumentum, deciſ.298. num.3.
Non cvrantvr de modo dummodo habeamus effectum, deciſ. 205. num.25.
Non impletvs impedit effectum gratiæ in futurum, ſed eam non reſoluit ab initio, deciſ. 298. num.4.
Amplia in præiudicium tertij, ibidem n.5.

MOLESTIÆ

Antiqvam inferantur non turbant pacificam poſſeſſionem, deciſ. 33. num.12.
Extraivdiciales non poſſunt aliter probari, quàm per teſtes, quo caſu datur remiſſoria, deciſ.168.num.7.
Quæ non feriunt poſſeſſionem, ſeu perceptionem fructuum non interrumpunt pacificam poſſeſſionem duorum menſium beneficij incompatibilis, deciſ. 33.num.11.
Ivdiciales poſſunt probari per ſcripturas, deciſ.168.num.6.
Ivstae, & non doloſæ non cadunt ſub præcepto de non moleſtando, deciſ.303.num.5.
Probantvr mandatis relaxatis, & lite, quam renunciatarius neglexit in ſe ſuſcipere, deciſ. 358. num.8.
Mandatis ſine decretis abſque alia tranſportatione actorum, quando non agitur de exequutione, ſed de probando facto nudo, ibidem num.9.
Svper beneficio incompatibili debent euenire intra duos menſes, vt vacet primum, deciſ. 216. num.4.
Et ſi non habuerunt effectum non infringunt impetrationem primi ob aſſequutionem alterius beneficij incompatibilis, ibidem num.7.

MOLESTIARVM

Denvnciatio non eſt neceſſaria quando nulla competit defenſio, deciſ.39.num.7.deciſ.55. num.16.
Et quando non erat pro futura, deciſ.162. num. 16.

MOLESTIAS

Ivstas fvisse non eſt neceſſe quando adeſt pactum in caſum moleſtiarum quomodocunque, & qualitercunque, deciſ.19.num.9.

MOLESTIIS

Cessantibvs ceſſat turbatio, & inchoatur poſſeſſio pacifica, deciſ.33.num.13.

MONASTERIVM

Non venit ſub conditione legitimorum, & naturalium, & ſic non excludit ſubſtitutum, deciſ.292.num.14.
Tenetvr ad expenſas litis factæ ex perſona monaci, deciſ.307.num.10.
Vnita ſeu ſubiecta monaſterio, an, & quando dicatur Eccleſia, vide *Eccleſia, & Eccleſiam*.

MONETÆ

Observantia interpretatiua intrat vbi poteſt dubitari de qua ſpecie monetæ, ſit intelligendum, non autem in claris, vbi penſio reſeruatur in certa ſpecie monetæ, deciſ. 261. numer 8.
Qvalitas intrinſeca ſi non immutetur, ſed tantum extrinſeca, tunc debetur æſtimatio currens de tempore ſolutionis, ibidem num. 6.
Valor attenditur de tempore æſtimationis, quando arbitrio peritorum remittitur pretium, in quo conſiſtit ſubſtantia emptionis, deciſ.193. num.18.
Attenditur de tempore contractus, quando pretium tunc fuit ſolutum, nec remiſſum arbitrio peritorum, quibus fuit dumtaxat remiſſa qualitas accidentalis, ibidem nu. 19.
Qualis attendi debeat inquiritur quando agitur de ſolutione facienda, non de iamdiu facta iuxta valorem tunc currentem, dec.347. num. 7.
Vtrum deducatur ab obſeruantia, dec.261. num. 7.

MONIALIS

Clavsvra eſt neceſſaria monialibus, licet monialis illam non nouerit, deciſ.213.num. 6.
Exclvsa ex voluntate Teſtatoris non impedit purificationem fideicommiſſi ad fauorem ſubſtituti, deciſ.348.num.12.
Non professa debet renountiare quando ſuperuenit reformatio regulæ inductiua aſperioris vitæ cum diſtinctione vt in deciſ. 273. nu.27. & ſeqq.
Promittens monacalem obedientiã infert profeſſionem expreſſam quoad illam, & tacitam quoad reliqua vota, deciſ. 213.num.5.
Qvae profitetvr certam regulam ſub obedientia Prioriſſæ cum alijs ſignis regularitatis tenetur ex natura regulæ emittere tria vota ſubſtantialia profeſſionis, ibidem num. 3.

MONITORIVM

Cvm clavsvla *tam diuiſim, quam in ſolidum* operatur, vt in diuiduis poſſit ferri ſententia contra vnum, deciſ.404.num. 7.

MONVMENTA

Antiqva, quæ palam exhibent ſtemmata maiorum, inſignia gentilitia, & inſcriptiones, comprobant nobilitatem, deciſ. 152. num.5.

MORA

Cessante non debetur intereſſe, deciſ.79.nu.11.
Damnvm refici non debet abſque mora, vel culpa, ibidem num. 13.
Dvbitatio ſola excuſat à mora, dec. 139.nu.21.
Fideivssor vt ex mora teneatur ad intereſſe, non ſufficit interpellatio, ſeu proteſtatio in re dubia, ſed requiritur mandatum iudicis, ibidem num.20.
In mora conſtituitur abſque interpellatione quando præcedit dies certa, licet ſubſequatur incertitudo ad arbitrium creditoris, deciſ. 26.num.7.
Non conſtituitur abſque interpellatione quando promiſſioni non adijcitur certa dies, ibidem num.8.& 10.
Vt quis conſtituatur non releuat proteſtatio vaga, ſed requiritur interpellatio ſpecifica, & perſonaliter exequuta, dec.39.nu.18.
Non pvrgatvr ſtante pacto reſolutiuo, dec.358. num. 3.

MORES

Idoneitas quoad bonos mores probatur literis patentibus ordinarij, deciſ.100.num.4.

MORIBVNDO

Responsionas à moribundo per verbum, *ſic* dtaæ cenſentur ad ſe eximendum ab vlterioribus moleſtijs, dum ſeries facti ita ſuadet, deciſ.300.num.13.

MORS

Adminicvlatvr teſtibus examinatis extraiudicialiter, & ad inſtantiam fiſci, deciſ. 421.n.9.

Avgit fidem ſcripturæ,& habet vim iuramenti, deciſ. 68. num. 19.

Civilis, ſeu ficta tunc ſolum æquiparatur naturali, quando parit eundem effectum, deciſ. 251. num. 5.

Occvlta probatur etiam vnico teſte, dec. 421. num. 12.

Omnia ſoluit,& ſic timorem minarum à defuncto factarum, deciſ. 451. num.15.

Probatvr fide Parochi extracta è libro defunctorum, deciſ. 100. num.1.

MORTIS

Casvs tunc habet locum quando aliquid acquiritur cauſa conditionis implendæ ab hærede, vel legatario, aut ſtatu libero,dec. 290. num. 23.

Fama augetur ex qualitate perſonæ, & circumſtantijs, deciſ. 421, num. 6.

Amplia quando non procedit ex vulgari opinatione, ſed fuit admiſſa apud viros graues, & miniſtros Principis, ibidem num. 7.

Et quando poſt plures perquiſitiones, & explorationes non potuit haberi nuncius de vita, ibidem num.8.

Praesvmptio militat in illo de cuius vita non fuit habitus nuncius per quinquennium, & vltrà, ibidem num. 3.

Declara ad effectum ſucceſſionis, non matrimonij, ibidem num. 4.

Amplia quod tunc non datur bonis, ſed legitimus hæres admittitur ad ſucceſſionem, ibidem num. 5.

Quæ reſultat ex nuncio non habito per quinquennium de vita abſentis ceſſat, ſeu debilitatur, ſi fama vitæ probatur, deciſ. 435. num. 6.

Seu probatio deſumenda eſt ex pluribus ſimul iunctis, deciſ. 421.num.10. & 11.

Tempvs attenditur non teſtamenti in legato rerum, quæ vſu conſumuntur, deciſ. 297. num. 5.

MVLIER

Actiones primæuas quando reaſſumat per euictionem bonorum dotalium, vide *Dotis*.

Disponens de dote non dicitur conſentire, ſed diſſentire pacto reuerſiuo, deciſ.370.num. 16.

Disponere non poteſt de dote voluntariè conſtituta ab extraneo, cum pacto reuerſiuo, ibidem num. 12.

Secus ſi dos fuit neceſſario conſtituta à fratribus obligatis ad dotandam ſororem vti hæredibus patris, ibidem num. 13.& 14.

Amplia non obſtante pacto reuerſiuo ſtipulato inter ſponſum, & dotantes, ibidem num. 15.

Disposvisse dicitur de dote, quæ eſt eius patrimonium quando teſtatur de ſuis bonis, ibidem num. 17.

Extera an gaudeat conſuetudine ciuitatis, vbi nupſerat, deciſ. 447.num.4.

Maior de iure efficaciter obligatur abſque ſolemnitatibus, deciſ. 55. num.8.

Nec à Statuto Eugubino, nec à iure communi prohibetur confiteri, & contrahere, deciſ. 409. num. 1.

Non transigisse ſpontaneo, & libero animo arguitur ex proteſtationibus factis conſtante, & ſoluto matrimonio, deciſ.380.num.5.

Obligare ſe ità non poteſt, vt inde remaneat quaſi prorſus indotata, deciſ. 353.num.13.

Obligatvr circà debita, quorum ſolutionem non poterat euitare, nec tunc attenditur priuilegium, quod remaneat indotata, dec. 367. num. 31.

Citra medietatem dotis, quamuis pro alio intercedat, ibidem num. 30.

Possidere aliud non præſumitur, quam bona dotalia, & alia extradotalia de quibus conſtat, deciſ. 352. num.7.

MVLIERIS

Laesio enormiſſima eo magis admitti debet ad reſcindendam tranſactionem, deciſ.380. n.3.

Amplia quando tranſegit potius ſubducto, ſeu coacto,quam ſpontaneo,& libero animo, ibidem num. 4.

Maioris iurata confeſſio iuſtificat veritatem cauſæ expreſſæ in tranſactione, deciſ. 367. num. 1.

Obligatio non ſubſtinetur ex Statuto Vrbis *lib.* 1. *cap.*151, quando deficit cauſa legitima, deciſ. 224. num. 1.

Et vide in verb. *Cauſa*.

IN MVLIERE

Tenerae ætatis non cadit dolus, & proteruia, ſine qua non incurritur pœna priuationis, deciſ. 187. num. 23.

MVLIO

An, et qvando teneatur ducere mulum per medium viæ, deciſ. 37. num. 5. 7.& 8.

Non tenetvr ducere mulum per manum, ibidem num. 6.

Si longe diſtabat à mulo dum cecidit, an teneatur ad damna, ibidem num. 9. & 10.

MVLTIPLICVM

Derogatio fideicommiſſi corruit non ſeruata forma multiplici, deciſ. 53.num. 14.

Emptor an, & quando teneatur eſſe ſollicitus de multiplico, deciſ. 317.num.23.

N

NARRATIVA

Emissa in ſupplicatione, ſi apparet erronea non præiudicat actui confirmato, dec. 181. num. 14.

NATIVITAS

In ali qvo loco probatur fide baptiſmatis, deciſ. 193. num.3.

Ratione natiuitatis quis efficitur ciuis, & incola, ibidem num. 4.

NATVRALES

Legitimati veniunt ſub vocatione legitimorum, & naturalium, deciſ. 402.num. 10.

Sunt agnati, & conſeruant familiam, ibidem num. 12.

Tantvm non ſuccedunt in fideicommiſſo, in cuius parte conditionali, & diſpoſitiua vocantur legitimi, & naturales, ibidem nu. 8. amplia vt num.9.

Non dicuntur de agnatione, & familia,

lia, ibidem numer. 11.

NAVTÆ

Post annum à naufragio, & lite pendente examinari non debent extraiudicialiter non citatis aſſecuratoribus contrà diſpoſitionem iuris, & ſtylum Conſolatus, deciſ. 1327. nu. 6.

Amplia quando examen non fuit factum in loco proximo procellis, ſed in alio non longinquo à loco litis pendentis, ibidem n. 7.

NECESSITATEM

Importat verbum *poteſt* ratione ſubiectæ materiæ, deciſ. 66. num. 7.

Implendi inducit verbũ *poteſt* adiectum dictioni negatiuæ, ibidem num. 8.

NEGATIVA

Aliorum bonorum non infertur ex eo quod aliqua iuſtificentur ſpectare ad quamdam hæreditatem, deciſ. 430. num. 9.

Fideicommiſſi probatur ex inſpectione teſtamẽti, deciſ. 93. num. 9.

Productionis aliorum iurium vltrà ea, quæ continentur in proceſſu probatur ex illius reuolutione, dec. 385. num. 4.

NEGLIGENTIA

Amiſſio imputanda eſt illi, cuius negligentia proceſſit, deciſ. 461. num. 6.

Antecessorum in præſentando non præiudicat patrono vindicanti iuſpatronatus ex propria perſona, deciſ. 46. num. 24.

Collatoris excluditur ex ignorantia probabili, & veriſimili, deciſ. 48. num. 10.

Decennali negligentia dicitur quis cecidiſſe à poſſeſſione, etiamſi ignoraret alium poſſidere, deciſ. 47. num. 12.

Viri excluditur confeſſione vxoris fatentis virum non potuiſſe exigere, deciſ. 66. num. 6.

Probari debet, cum præſumatur feciſſe omnes diligentias, ibidem num. 5.

NEGOTIORVM

Gestorum actio, vide ſub verb. *Actio*.

NEGOTIVM

Commune non fuiſſe cum fratribus apparet ex ſigno, ſub quo fuit contractum, deciſ. 228. num. 1.

Item ex contractibus particulari nomine geſtis, ibidem num. 2.

Item ex deſcriptione partitarum in libris negotij, ibidem num. 3.

Item ex literis patris, & fratrum, ibidem num. 8.

Continuandum ex præcepto teſtatoris poteſt diuidi, & diſtrahi per hæredes, deciſ. 465. n. 5.

Et ſi fuerit diuiſum, & continuatum proprio nomine per alterum ex hæredibus, non obligantur alij ad æs alienum deindè contractum, ibidem num. 6.

Quidquid dicendum eſſet ſi fuiſſet continuatum ſub nomine fideicommittentis, deciſ. 465. num. 7.

Continuatum de ordine fideicommittentis eſt obligatum creditoribus negotij, ac ſi ipſe fideicommittens cum illis contraxiſſet, deciſ. 282. num. 4.

Sociale, vel particulare an fuerit probatur peritis, deciſ. 228. num. 6.

Et ex confeſſione partis, præſertim adminiculata, ibidem num. 9.

Si fuiſſet, ſocij reperirentur deſcripti creditores capitulis, & lucrorum in libris negotij, ibidem num. 4.

Alia, vide in verb. *Societas*.

NEPOS

Admittitur ad ſucceſſionem aui ex ſucceſſorio Edicto, licet pater non adiuerit hæreditatem, deciſ. 133. num. 12.

Assumendo gradũ patris ſuccedit patruo æqualiter ſimul cum alio patruo, deciſ. 355. nu. 6.

Excluditur ab Auunculo proximiori in ſucceſſione ab inteſtato, deciſ. 314. num. 3.

NEPOTES

Dilectio erga nepotes, quæ conſideratur in aſcendente, non ſic ponderatur in diſpoſitione tranſuerſalis, deciſ. 3. num. 8.

Et vlteriores deſcendentes non veniunt appellatione filiorum, ibidem num. 7. amplia vt num. 9.

Non fuiſſe grauatos, ſed ſolum filium non eſt inueriſimile, imo ſæpè contingit in donationibus contemplatione matrimonij, dec. 229. num. 27.

Non veniunt appellatione filiorum, dum eos non venire declarauit teſtator, deciſ. 205. numer. 10.

DE NEPOTIBVS

Testatorem non ſenſiſſe, ſed ſolum de filijs colligitur ex coniecturis, deciſ. 3. num. 10.

NEPTIS, NEPTVM

Non venit appellatione filiorum, quandò teſtator diſcretiuè loquutus eſt de filijs, ac de vlterioribus deſcendentibus, deciſ. 19. nu. 9.

Ab exclusione filiarum propter maſculos, ac propter dotem, non infertur ad excluſionem neptum, deciſ. 223. num. 14.

NOBILIS

Dicitur deſcendens à Patre, Matre, Auo, & Auia nobilibus ſanguine, nomine, & armis, qui & quorum aſcendentes non exercuerunt artem, & vixerunt cum ſplendore, dec. 152. num. 1.

NOBILITAS

Antiquissima per ſpatium ducẽtorum annorũ probatur teſtibus, & comprobatur inſtrumentis publicis, deciſ. 152. num. 3. 12. & 13.

Arguitur ex matrimonijs ſemper contractis cum familijs ſanguine puris, & nobilibus, deciſ. 152. num. 5.

Comprobatur atteſtatione Ciuitatis, deciſ. 152. num. 9.

Cronicis, & hiſtorijs recenſentibus familiam inter illuſtres ciuitatis, ibidem num. 4.

Inueſtituris feudalibus, ibidem num. 6.

Monumentis antiquis, quæ palam exhibent ſtegmata maiorum, inſignia gentilitia, & inſcriptiones, ibidem num 5.

Pluribus ſimul iunctis, ibidem num. 7.

Generosa aliorum aſcendentium ſaltem ab annis ducentis, non requiritur niſi ab interrogatorijs, quæ ſunt facienda à Commiſſarijs in compilandis proceſsibus, ibidem nu. 11.

Et necessitas inueſtiendi pecunias cenſuales non excludunt potentiam fraudandi, dec. 17. num. 18.

Nec ſupplent defectum numerationis, quæ in creatione cenſus requiritur pro forma,

ma, ibidem numer. 19.

Probata ex omni latere nempe Patris, Matris, Aui, & Auiæ ſufficit pro admiſſione ad habitum S. Ioannis Hieroſolymitani, deciſ. 152. numer. 10.

Probatvr ex admiſſione aſcendentium ad gradus, & munera ſolita conferri nobilibus ciuitatis, ibidem num. 8.

Teſtibus deponentibus de communi reputatione, & publica voce, & fama, ibid. nu. 2.

Provisi de beneficio probatur teſtibus, & ſententia exequutoris, deciſ. 264. num. 8. & 9.

NOBILITATI

Familiae an præiudicent aliqui exercentes artes ignobiles, deciſ. 152. num. 15.

Non derogant officia Datiariatus, & Notariatus, niſi probetur concludenter, quod fuerint actu exercita, ibidem num. 16.

Officia, quorum exercentes in ciuitate reputantur nobiles, ibidem num. 17.

NOBILITATIS

Probatio corroboratur approbatione commiſſariorum, ibidem num. 14.

Quoad alios aſcendentes requiritur generica pro admiſſione ad habitum, pro excluſione autem opus eſt, quod exercitium Notariatus, vel aliud denigrans nobilitatem ſpecificè probetur in Patre, vel Auo, ibidem num. 18.

NOMEN

Debitoris præſumitur donatum, ſeu relictum per donationem, ſeu legatum inſtrumenti, in quo nomen continetur, deciſ. 124. numer. 16.

Haeres grauatus deferre nomen, & arma, an & quando iis non delatis admittatur ſubſtitutus, deciſ. 251. num. 14. & 16.

Onvs fœminis iniunctum deferendi nomen, & arma inducit perpetuum fideicommiſſum, deciſ. 253. num. 7.

Deferendi nomen, & arma quando non præſumatur iniunctum intuitu agnationis, deciſ. 251. num. 11.

Oppida duo licet habeant idem nomen in eadē Diœceſi cōtra diſtinguūtur ab aliquo epitheto, deciſ. 338. num. 20.

NOMINATIO

Praesentatorvm cumulatiuè primo, vel ſecundo loco non attenditur quando præſentatio facta eſt vnico contextu, deciſ. 305. nu. 14.

NON ENTIS

Nvllae ſunt qualitates, deciſ. 197. num. 10. deciſ. 276. num. 2. deciſ. 347. num. 8.

NOTARIATVS

Probatvr ex protocollis repoſitis in Archiuio, & deſcriptione in notula Notariorum, deciſ. 68. num. 26.

Qvando deroget nobilitati, deciſ. 152. num. 16. & ſeqq.

NOTARII

Attestationi ſtandum eſt circa actitata in iudicio, & ſolutiones ſibi factas, deciſ. 241. numer. 1.

Bona fama confert ad arguendam identitatem ſchedulæ teſtamentariæ, & ad excludendam illius ſuppoſitionem, deciſ. 300. num. 12.

Error circa expreſſionem ſummæ partibus nō præiudicat, & vnde arguatur, deciſ. 451. num. 10.

Inqvisitio ſimplex circa crimen non concernens munus tabellionis non detrahit fidei inſtrumenti longe ante ab eo rogati, deciſ. 372. num. 6.

NOTARIIS

Constitvtio imponens dumtaxat pœnam Notariis aliquid negligētibus non importat nullitatem actus, deciſ. 403. num. 10.

NOTARIO

Attestanti ſe talem creditur, donec probetur contrarium, deciſ. 63. num. 9.

Lex valdè confidit de Notario, deciſ. 300. numer. 4.

Testator, qui voluit diſponere per teſtamentum clauſum, quando dicatur valdè confidiſſe de Notario, ibidem num. 5.

NOTARIORVM

Attestationi deferendum eſt, deciſ. 296. n. 28.

Præſertim ſuper ſtylo, & formula clauſularum ab eis apponi conſuetarum, dec. 382. num. 10.

Cavtio arguitur idonea ex approbatione duorum Notariorum ſub periculo officiorum, deciſ. 421. num. 14.

NOTARIVS

Aemvlvs, & coniunctus rogari poteſt de inſtrumento, deciſ. 68. num. 25.

Attestans ſe non fuiſſe rogatum de teſtamento operatur, ne tuta ſit fides eiuſdem teſtamenti, deciſ. 144. num. 7.

Exeqvvtorem teſtamentarium ſcribere non poteſt ſe ipſum ſine ſpeciali approbatione teſtatoris, vel confirmatione Iudicis, deciſ. 75. num. 3.

Exhibere tenetur teſtamentum ab eo rogatum, deciſ. 144. num. 9.

Et ſi exhibere recuſauerit, minuit fidem, ſeu legalitatem teſtamenti, ibidem num. 8.

Instrvmentvm ſuſtinetur in ea parte, in qua Notarius rogatus aliquid non promiſit, deciſ. 68. num. 24.

Rogari poteſt in pede apocæ de actu coram ſe, & teſtibus geſto eiuſque publicam fidem facere, deciſ. 428. num. 13.

Scribens tanquam teſtis perinde habetur, ac ſi ſcripſiſſet alia perſona priuata, dec. 18. nu. 19.

Svccessor extrahit iura anteceſſoris abſque alia ſolemnitate, deciſ. 34. num. 29.

Testamenti ſecundi non poteſt diuinare tenorem primi clauſi, deciſ. 300. num. 10.

Contra quod potuerit apprehendere tenorem primi teſtamenti clauſi, deciſ. 315. n. 12.

Testamentvm aperire poteſt abſque decreto iudicis, & nemine inſtante quando talis facultas ſibi data eſt à teſtatore, deciſ. 300. num. 20.

NOTVLA

Ivrata data ab immiſſo per Saluianum probat quantitatem intereſſe paſſi per emptorem, deciſ. 409. num. 16.

NOTVLÆ

Privatae non probant pro ſcribente, dec. 438. num. 9.

Sine die, & conſule non ſunt integræ fidei, deciſ. 318. num. 20.

NOVALIA

Qvae

Quæ de tempore mortis teſtatoris non erant facta, ſed poſtea fuerunt facta ex induſtria grauatorum non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ. 320. num. 11.

NOVATIO

Excluditur ex præſeruatiua iurium competentium ex priori inſtrumento, deciſ. 183. n. 10.

Non inducitur poſteriori obligatione, quæ eſt compatibilis cum præcedenti, ibidem n. 11.

Amplia quando in poſteriori obligatione adeſt clauſula *ſine præiudicio*, ibidem num. 12.

Ex interuentu nouæ perſonæ quando non eſt actum de nouatione, ibidem num. 13.

In cenſu ex reductione ad minorem ſummam, ibidem num. 14.

Per ſecundum actum, niſi expreſsè fuerit dictum, vel ſecundus actus incompatibilis cum primo, deciſ. 219. num. 9.

Operatur, ne vigore primæuæ obligationis detur amplius actio, deciſ. 452. num. 12.

NOVITIA

Debet renouitiare quando ſuperuenit reformatio regulæ inductiuæ aſperioris vitæ, deciſ. 237. num. 2. 7. & ſeqq.

NOVITIATVS

Anno renunciari non poteſt, ibidem num. 19. deciſ. 255. num. 8.

Annus eſt inſtitutus, vt Nouitius experiatur nedum vota ſubſtantialia, ſed formam viuēdi, ſeu ſingulas aſperitates, deciſ. 237. num. 3. deciſ. 255. num. 6.

Incipere debet à die nouæ conſtitutionis, ſeu regulæ immutatæ, deciſ. 237. nu. 14. & 15. deciſ. 255. num. 7.

Integer non eſt non elapſo anno, dec. 237. num. 16.

Professio irritatur ex omiſſione legitimi nouitiatus, deciſ. 255. num. 1.

Professus tranſiens ad aliam Religionem tenetur iterum peragere annum nouitiatus, & quare, deciſ. 237. num. 4. 5. & 6.

Prorogatio non computatur pro anno probationis, ibidem num. 13.

Reiteratio non requiritur pro nouis conſtitutionibus, quæ non reſpiciunt ſubſtantialia, ſed accidentalia regulæ, deciſ. 213. num. 2. & 7.

NOVITIVS

Non potest compelli ad regulam reformatoriam niſi faciat nouum annum nouitiatus, deciſ. 237. num. 11. & 17. & deciſ. 255. nu. 2. 5. & 10.

Quidquid ſit in profeſſo quando reformatio reducit regulam ad priſtinum ſtatum, deciſ. 277. num. 12.

NVLLITAS

Adiudicationis reſultat ex defectu citationis, deciſ. 293. num. 5.

Allegari non poteſt ab eo, qui illi cauſam præbuit, deciſ. 196. num. 4.

Census, vide *Cenſus*.

Ex defectu citationis eſt omnium præcipua, deciſ. 123. num. 9.

Et ineuitabilis, deciſ. 145. num. 1.

Et inſanabilis, deciſ. 395. num. 3.

Solemnitatum ſtatutariarum non meretur allegari non exhibito ſtatuto, deciſ. 54. nu. 6.

Detecta iam, & oppoſita deduci poteſt etiam à tertio, deciſ. 168. num. 9.

Examinis, vide *Examinis*.

Iudicii ſuſpenſi per appellationem poteſt allegari coram iudice appellationis, deciſ. 385. num. 14.

Non opposita à debitoribus contra quos fuit relaxatum mandatum multo minus poteſt opponi à nouis debitoribus poſt longiſſimū tempus, deciſ. 445. num. 2.

Opposita poſt ſentētiam confirmatoriam amplius non ſuffragatur, deciſ. 196. num. 5.

Quoad non citatum ſuffragatur etiam citato circa rem poſſeſſam pro indiuiſo, deciſ. 293. num. 6.

DE NVLLITATIBVS

Et exceptionibus non habetur ratio, ſed de ſubſtantia depoſitionis in caſibus, in quibus admittitur probatio præſumptiua, & coniecturata, deciſ. 56. num. 9.

NVMERATIO

Actualis requiritur pro forma à Bulla Piana ſuper cenſibus, deciſ. 17. nu. 2. & 6.

Amplia non ſolum ad euitandas fraudes actuales, ſed poſſibiles, ibidem nu. 3. & 9.

Ex quibus verbis excludatur, deciſ. 9. num. 9.

Praeterita infertur ex verbis numeratæ pecuniæ emiſſis in confeſſione de recepto, dec. 68. num. 12.

Probatur quando Notarius de ea teſtatur per illa verba *præſentialiter, & in contanti*, licet alia verba incipiant à confeſſione, deciſ. 9. n. 7.

Ex verbis inſtrumenti *in mei &c. habuit, & recepit* in prompta, & numerata pecunia, deciſ. 452. num. 7.

Realis non infertur perneceſſe ex verbo *per la valuta*, ſed vt plurimum imaginaria, deciſ. 185. num. 6.

Quando nullo modo concludatur ex verbo *per la valuta*, ibidem num. 7.

Requiritur in ipſo actu impoſitionis cenſus, deciſ. 29. num. 1.

Dumtaxat in ipſo actu impoſitionis, & iuſtificatur illius inſtrumento, deciſ. 452. n. 8.

Sequatur licet poſtea, & fraus non interuenerit adhuc cenſus non ſubſtinetur, deciſ. 17. num. 12. & 15.

Sequuta paulò poſt impoſitionem quando dicatur, deciſ. 29. num. 5.

NVMERATIONEM, NVMERATIONI

Implicantia, ſeu inuerisimilitudo non adeſt quod apocha cantet per numerationem, inſtrumentum vero ſubſequens per confeſſionem de recepto, deciſ. 68. num. 7.

Ordo ſimplex non æquipollet numerationi veræ, & actuali, deciſ. 17. num. 3. & 5.

NVMERATIONIS

Abacalis diuerſitas excludit legalitatem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 4.

Defectum non ſupplent nobilitas, & neceſſitas inueſtiendi, deciſ. 17. num. 19.

Defectus quando, & quomodo ſanetur, vide *Cenſus*.

Sub spe futuræ numerationis emanaſſe confeſſionem non eſt præſumendum ſi fuit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ, deciſ. 125. num. 2.

NVNCIVS HISPANIARVM.

Certiorari prius debet, quod beneficia non excedant valorem ducatorum 24. alias prouiſio eſt nulla, vti facta contra formam facultatum, licet deinde probaretur maior redditus, deciſ. 345. num. 10.

Conferre non poteſt beneficia excedentia annuum redditũ ducatorum 24. de camera, ibidem num. 9.

Possessor vigore prouiſionis Nuncii, quę incontinenti probatur nulla non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſsionem prouiſo Apoſtolico, ibidem num. 8.

O

OBEDIENTES

Absolvendi ſunt in iure diuiſo quamuis alij capitulares non obediant ſecus autem in iure connexo, deciſ. 5. num. 10.

OBEDIENTIÆ

Monacalis promiſsio inducit profeſsionem expreſſam quoad ſe, & tacitam quoad reliqua vota, deciſ. 213. num. 5.

OBITVS

Vide *Mors*.

OBLATIO

Et deliberatio ſub conditione reſolutiua, quatenus creditores non cauerent de euictione, & de reſtituendo prioribus, & potioribus quid importent ſequuta reſolutione, deciſ. 466. num. 2.

Verbalis canonum, & laudemiorum ſufficit quando dominus directus noluit aliquem recognoſcere in emphyteutam, deciſ. 140. num. 9.

OBLATIONES

Svnt emolumenta incerta nec imputantur in cõgruam reſeruatam rectori dummodo centum pro eo remaneant, deciſ. 326. num. 6.

OBLIGATIO CAMERALIS

Compellit obligatum ad ſolutionem. dec. 157 num. 1.

Comprehendit etiam incidenter, & ſecundario enunciata ſtante ſtipulatione pro omnibus quorum intereſt, deciſ. 239. num. 27.

Continet hypothecam, ibidem num. 26. deciſ. 350. num. 33.

Dat viam exequutiuam, deciſ. 256. num. 8. deciſ. 397. num. 2.

Defvncti dat viam exequutiuam contra eius bona hæreditaria, deciſ. 106. num. 1.

Habet exequutionem paratam, deciſ. 55. nu. 5. deciſ. 396. num. 8. & deciſ. 442. num. 1.

Amplia quod exequutio non retardatur exceptione illiquida, ſeu altioris indaginis, deciſ. 55. num. 18.

Nec exceptione turbida, & reiecta per ſententiam, deciſ. 107. num. 8.

Nec exceptionibus inſubſiſtentibus, & incontinenti non probatis, deciſ. 234. numer. 11.

Incvdit bona hæredum, deciſ. 83. num. 8.

Non obligat ad excuſſionem bonorum ſpecialiter hypothecatorum, deciſ. 350. num. 45.

OBLIGATIO

Ad favorem vnius non prodeſt alteri deciſ. 139. num. 4.

Cessat ceſſante eius fundamento, deciſ. 224. num. 14.

Corrvit ex falſitate cauſæ, ibidem num. 6.

Et hypotheca defvncti non cadit ſuper bonis hæredis, deciſ. 30. num. 21. deciſ. 83. num. 1.

Declara quando eſt reſtricta ad bona propria, deciſ. 83. num. 15.

Et quando defunctus non hypothecauit bona hæredis, & iſte adiuerit ſine inuentario, ibidem num. 3.

In casvm svccvmbentiæ ad omne mandatum Rotæ, non releuat quando ſuccumbentia nõ eſt ſequuta, deciſ. 224. num. 13.

Inita in capitulis præſupponitur perfecta, dum inſtrumentum celebratur ad maiorem cautelam, & pro maiori ſecuritate, deciſ. 350. numer. 37.

Matris circa dotationem filiæ ſpectantem ad patrem reſoluitur in fideiuſſionem, dec. 374. num. 12.

Mvlierum, & minorum non ſuſtinetur ex Statuto Vrbis quando deficit cauſa legitima, deciſ. 224. num. 1.

Et ſignanter quando eſt facta ſine ſpe releuationis; tunc enim dicitur præiudicialis, & damnoſa, ibidem num. 10.

Per l'here ſità di mia madre dicitur concepta nomine hæreditatis, quam obligans poſſidebat, non proprio nomine, deciſ. 201. num. 8.

Primeva dum fuit extincta, ſeu nouata, tunc illius vigore non datur amplius actio, deciſ. 452. num. 2.

Restricta ad certa bona non comprehendit alia, deciſ. 190. num. 8.

Restringenda non eſt dum fuit concepta abſque vlla limitatione, deciſ. 426. num. 5.

Solemnitates non requirit quando eſt facta ex cauſa dotis, deciſ. 331. num. 10.

Strictior fortius ligat, & tribuit viam magis expeditam, ſed non extendit actum vltra eius naturam, deciſ. 369. num. 5.

Titvlaris circa ſolutionem penſionis eſt diuerſa à conſenſu cauſali, deciſ. 369. num. 3.

Releuat penſionarium ab onere iuſtificandi literas in petitorio, ibidem num. 4.

Simplex, & voluntaria circa penſiones plus non important quam expreſſio facta ex literis Apoſtolicis, ibidem num. 17.

OBLIGATO

Natvraliter non competit conditio indebiti, deciſ. 102. num. 7.

OBLIVIO

Praesvmitvr regulariter poſt decennium, deciſ. 88. num. 7.

Declara ad euitandam falſitatem, ſecus ad illam inducendam in teſte, qui dicit recordari de facto antiquo, ibidem num. 6.

Rogitvs inſtrumenti præſumitur ex lapſu triginta, & vltra annorum, deciſ. 68. num. 28.

OBREPTIO

Brevis concedentis facultatem alienandi bona fideicommiſſi, & tranſgreſſio formæ datæ in eodem Breui irritant alienationem factam illius vigore, deciſ. 317. num. 14.

Adeout competat immiſſio ad eadem bona,

na,ac ſi non fuiſſent alienata, ibidem num. 15.

Gratia obreptitia, vide *Gratia.*

OBSERVANTIA

Arguit emphyteuſim eſſe tranſitoriam ad hæredes extraneos, deciſ. 218. num. 5.

Attenditur plurimum in quacunque materia, deciſ. 104. num. 5.

Centenaria ſi fuit interrupta non attenditur nec inducit aliquam præſumptionem tituli, deciſ. 417. num. 19.

Comprobat iuſpatronatus eſſe mixtum, dec. 113. num. 17.

Conformis erectioni Eccleſiæ probat titulum administrationis alicui competentis, deciſ. 104. num. 7.

Contraria comprobat rem aliter ſe habere quã fuit ſuppoſitum, deciſ. 105. num. 10.

Non inducitur actibus æquiuocis, deciſ. 334. num. 26.

Nec ex actibus in quibus non docetur de circumſtantijs,& præciſis terminis caſus controuerſi, ibidem num. 27.

Dat robur ſcripturis informibus, deciſ. 34. n. 30.

Declarat conſtitutionem ſynodalem, deciſ. 334. num. 21.

Relationem eſſe intelligendam eo modo quo fuit interpretata in iudicio contradictorio, deciſ. 423. num. 13.

Non eſſe Sacerdotale beneficium ad quod ſimplices Clerici fuerunt præſentati, & inſtituti, deciſ. 41. num. 15.

Demonſtrat creditum reſeruatum non eſſe inane vel fuiſſe ſumptum demonſtratiuè, deciſ. 429. num. 14.

Procuratorem habuiſſe facultatem ſubſtituendi præſertim ſi obſeruantia roboretur facto principalis, deciſ. 382. num. 14.

Qui verè fuerit hæres, & an legitimatio ſuffragetur ad effectum ſuccedendi, deciſ. 201. numer. 6.

Deſeruit pro interpretatione ſeu declaratione diſpoſitionis, deciſ. 28. num. 32. deciſ. 41. numer. 16.

Difformis non ſuffragatur, deciſ. 84. num. 12.

Est optima cuiuſque actus vel diſpoſitionis interpres, deciſ. 95. num. 29. deciſ. 337. num. 11. deciſ. 375. numer. 22. deciſ. 377. numer. 12. deciſ. 382. num. 15. deciſ. 393. num. 6. deciſ. 413. num. 10. deciſ. 423. num. 14.

Et vniformis aſſertio quod bona erant libera comprobat non eſſe ſubiecta fideicommiſſo, deciſ. 429. num. 13.

Immemorabilis magis attenditur, dec. 104. nu. 6.

Improprìat etiam veriorem ſignificatum, deciſ. 393. num. 7.

Interpretatiua opus non eſt in ſtatutis per ſe claris, deciſ. 69. num. 24.

Non requiritur quod ſit præſcripta, ſed ſufficit ita fuiſſe aliquando obſeruatum, deciſ. 95. num. 30.

Interpretatur actum prout fuit obſeruatum licet contrarius intellectus eſſet de iure verior, deciſ. 46. num. 29.

Non attenditur quando non eſt vniformis, ſed potius deſtructiua, deciſ. 432. num. 13.

Percutere debet controuerſum pactum inſtrumenti, deciſ. 105. num. 18.

Præciſa eſſe debet reſpectu caſus controuerſi, deciſ. 69. num. 23. deciſ. 422. num. 10.

Quando non probatur, ſolemnitates ex lapſu temporis non præſumuntur, deciſ. 392. numer. 15.

Præſcripta non requiritur quando inducitur ad declarationem, deciſ. 28. num. 33.

Probat veritatem ſubſcriptionis, & apochæ ſubſcriptæ, deciſ. 151. num. 14.

Probatur teſtibus informatis, dec. 104. num. 4.

Proxima fundationi non autem remota attenditur ad arguendum beneficium ſacerdotale, deciſ. 84. num. 13.

Sufficit ſeu plurimum operatur ad dignoſcendam pertinentiam, & qualitatem iuriſpatronatus, deciſ. 113. num. 18. & deciſ. 136. numer. 4. 5. & 6.

ODIVM

Augetur ex lite ſuper ſeparatione thori, deciſ. 150. num. 15.

Capitale inter coniuges contrahitur ex querela per virum porrecta pro abortu, & adulterio, deciſ. 186. num. 1.

Non mutatur cautione, ibidem num. 4.

Tribuit iuſtam cauſam ſeparandi thorum, ibidem num. 2.

Contractum ſemel inter coniuges præſumitur durare, ibidem num. 5.

Præſertim quando proceſſit ex cauſa honoris, ibidem num. 6.

Contrahitur inter coniuges ex verbis contumelioſis, deciſ. 150. num. 3.

Deponere dum coniuges recuſant, vxor non eſt reſtituenda viro, ſed alenda in Monaſterio ex fructibus dotalibus, deciſ. 186. num. 10.

Implacabile viri arguitur ex querela iterata contra vxorem, ibidem num. 8. & 9.

Remiſſum an,& quando cenſeatur à marito qui reuocauit querelam porrectam contra vxorem, ibidem num. 7.

Alia vide in verb. *Thori ſeparatio.*

OFFENDERE

Animus offendendi vxorem excluditur in viro qui cum illa moratus eſt in cubiculo clauſo, & non offendit, deciſ. 179. num. 10.

OFFICIA

Datariæ non recipiunt hypothecam, nec poſſunt alienari ſine ſpeciali licentia Pontificis, deciſ. 101. num. 24.

OFFICIALES

Papæ declararunt familiares, & Prothonotarij ad effectum reſeruationis beneficiorum, deciſ. 169. num. 13.

OFFICII

Recitatio officij B. Mariæ Virginis requiſita pro aliqua temporali penſione non facit illã beneficium, deciſ. 342. num. 8.

ONERATIO

Mercium aſſecuratarum probatur apocha oneratoria atteſtationibus adminiculata, deciſ. 470. num. 1.

EX ONERE

Foeminis iniuncto deferendi nomen, & arma familiæ cenſetur inductum perpetuum fideicommiſſum, deciſ. 253. num. 7.

Iniuncto deſumitur quid teſtator voluerit legare, ſeu diſponere, deciſ. 181. num. 11.

La-

Legati quando non inferatur ad hæreditatem, deciſ. 121. num. 15.

ONVS

Celebrandi ſi ita non iniungitur ne poſſit impleri per ſubſtitutum ſtat demonſtratiuè ad onus impreſſum beneficio non ad taxandam perſonam ſeu qualitatem Sacerdotis, deciſ. 84. num. 8.

Deferendi nomen, & arma quando non præſumatur iniunctum intuitu agnationis, deciſ. 251. num. 11.

Dicitur gabella, deciſ. 55. num. 2.

OPERARVM

Locator, vide *Locator*.

OPPIDA

Habentia idem nomen in eadem Diœceſi, ſi contradiſtinguantur per aliquod epithetum, ceſſat omnis æquiuocatio, deciſ. 338. num. 20.

OPPOSITIO

Ætas habetur pro legitima in actu protracto ex oppoſitione alterius, deciſ. 205. num. 21.

Electio protracta ex oppoſitione alterius non facit vt capacitas quæ tunc aderat ceſſet ex tempore lapſo poſt oppoſitionem, ibid. nu. 20.

Opponenti non ſufficit aliquam actionẽ competiiſſe niſi duret de tempore oppoſitionis, ibidem num. 18.

ORATIO

Dicitur vna, & eadem quando regitur ab vnico verbo, deciſ. 382. num. 5.

Et tunc omnia comprehenſa ſub eadem oratione debent pariformiter determinari, ibidem num. 6.

Amplia etiamſi capitula orationis incipiant per dictionem *idem*, dum reguntur vno eodemque verbo, ibidem num. 7.

Sequens poteſt etiam coniungi cum præcedenti non obſtantibus verbis intermedijs quæ non ſunt diuerſa, ſed potius continuatiua, deciſ. 71. num. 5.

Vnica, & ſub eadem ſtructura verborum capienda eſt integra, non autem ſcindenda in partes, deciſ. 199. num. 9.

Vniversalis ſi poteſt verificari quoad bona teſtatoris non debet prorogari ad illa hæredis, deciſ. 378. num. 17.

ORDINARII

Attestationi plurimum defertur circa habilitatem prouiſi, deciſ. 115. num. 4.

Caute procedunt in canonizando iurepatronatus ob præiudicium liberæ collationis, deciſ. 34. num. 10.

Pro iudicio eſt præſumendum, deciſ. 175. n. 14.

Relatio facta in viſitatione comprobat valorem beneficij, deciſ. 81. num. 2.

Visitare poſſunt iure delegato Eccleſias, quibus incumbit cura animarum, & adminiſtratio Sacramentorum non obſtante quacunque exemptione, deciſ. 295. num. 16.

ORDINARIIS

De quorum ſcientia, & patientia non docetur, non præiudicant actus iuriſdictionales Abbatum, deciſ. 338. num. 19.

Ignorantia dicitur craſſa, & ſupina in Ordinarijs qui ex officio tenentur ſcire, dec. 48. nu. 7.

Tempus ad conferendum currit à die vacationis quando beneficium vacauit de facto, & de iure, ibidem num. 6.

ORDINARIO

Datur manutentio in actibus iuriſdictionalibus præter actus expreſsè conceſſos, deciſ. 340. numer. 9.

ORDINARIVS

Habet intentionem fundatam ſuper omnimoda iuriſdictione in omnibus locis ſitis intra limites ſuæ Diœceſis, deciſ. 338. num. 3.

Ac etiam in loco circumdato ab alijs ſuæ Diœceſis quando non comparet alius Ordinarius qui prætendat iuriſdictionem, ibidem numer. 10.

Informare ſe poteſt extraiudicialiter circa verificationem literarum, dum alter non eſt in poſſeſſione, deciſ. 41. num. 9. limita vt nu. ſeq.

ORDO

Ad exigendum continet mandatum ad exigendum, deciſ. 17. num. 7.

Non æquipollet veræ, & actuali numerationi requiſitę in cenſibus, ibidem num. 3. & 5. deciſ. 452. num. 5.

Amplia etiamſi ſolutio ſubſequatur poſt aliquot dies, deciſ. 9. num. 14.

Non transfert dominium pecuniarum, & propterea non habet vim ſolutionis, ibidem numer. 13.

Non dicitur cenſus conſtitutus per ordinem ſed pecunia numerata, quando verba *in mei, &c. habuit, & recepit in prompta, & numerata pecunia*, deciſ. 452. num. 6. amplia vt nu. 7.

Poteſt per mandantem reuocari nouo ordine, ſeu eludi præuentiua exactione, deciſ. 9. num. 12. deciſ. 17. num. 8.

Importat modum, & formam ſuccedendi nec refertur ad conditiones, & qualitates ſubſtitutorum, deciſ. 283. num. 8.

Et quando dictio *vt ſupra* referatur tantummodo ad ordinem ſuccedendi, ibidem num. 6. & 7.

Recurrendi ad iudices laicos non excluditur diſtantia loci cum potuerit dari præcedenter per literas, deciſ. 5. num. 5.

Solutionis factæ à tertio nomine principalis verificatur per ratificationem eiuſdem principalis, deciſ. 30. num. 18.

Successiuus cum prærogatiua gradus ſeruatur in fideicommiſſo condito fauore deſcendentium coniunctorum, deciſ. 314. num. 1.

Præſertim ſi teſtator mandauit ſeruari ordinem ſucceſſiuum, & gradus prærogatiuam ſecundum iuris diſpoſitionem, ibidem nu. 2.

Et gradus prærogatiua congruè verificatur circa ordinem, & modum ſuccedendi ad quem relatio habita cenſetur, ibidem num. 7.

Repetitus cenſetur in ſequenti ſubſtitutione, vbi adſunt verba, *omni meliori modo vt ſupra &c. & vt hæreditas peruenire valeat ordine tamen quo ſupra ad uocatos omnes*, ibidem num. 4.

ORDINES SACRI

Ætas requiſita à Concilio Tridentino in promouendis ad Sacros Ordines refertur, deciſ. 389. num. 4.

Promotvs ad Sacros Ordines cum eorum exercitio ante ætatem determinatam fit irregularis, & poteſt priuari beneficio, ibidem numer. 3.

Digitized by Google

ORIGINALI

Scriptvra non oſtenſa non poteſt deprehendi an ſchedula ſit illa ſubſcripta per teſtatorem, & ſcripta per alium de eius voluntate, deciſ. 208. num. 3.

ORIGINIS

Domicilivm non amittit qui alibi habitat, deciſ. 193. num. 9.

ORIGO

Provisi probatur atteſtatione ordinarij, deciſ. 2. num. 4.

Et teſtibus, deciſ. 48. num. 2. deciſ. 264. num. 7. deciſ. 345. num. 6.

ORIVNDOS

Vere, & realiter ex aliquo loco quando vocaſſe cenſeatur teſtator, deciſ. 1. num. 9. & 10.

ORIVNDVM

Qvem eſſe ex aliqua diœceſi probatur fide baptiſmatis, & literis ordinarij, deciſ. 34. num. 5.

ORTVS

In loco, & baptiſmus in Eccleſia vbi ſitum eſt beneficium non releuant dum alter oppoſitor eſt ſimiliter ortus, & baptizatus, deciſ. 25. numer. 5.

ORNAMENTA PONTIFICALIA

Destinata ad vſum diuinum debentur Eccleſiis, quibus Antiſtites defuncti præfuerunt, ex conſtitutione Pij V. deciſ. 61. num. 4. deciſ. 74. num. 3.

Nec cadunt ſub ſpolijs ſeu facultatibus teſtandi, ibidem num. 1.

Ad vſum ſeu cultum diuinum non poſſunt oppignorari, & talia non fuiſſe cenſentur ſi fuerant oppignorata, deciſ. 109. num. 3.

Svfficit eſſe deſtinata ad vſum diuinum quamuis non ſint ſacra vt cadant ſub conſtitutione Pij V. deciſ. 74. num. 4.

Vsvs accidentalis in feſtiuitatibus ſolemnioribus non concludit ornamenta tunc adhibita eſſe deſtinata ad cultum diuinum, deciſ. 61. num. 5. deciſ. 109. num. 1. & 4.

P

PACTA

Correspectiva debent eodem iure cenſeri, ac ſi eſſet vnica diſpoſitio, deciſ. 162. nu. 14.

Dicuntur omnia pacta appoſita in eodem inſtrumento, & contractu, deciſ. 442. nu. 11.

De non transferendo non tolluntur indultis transferendi penſiones, deciſ. 101. num. 15.

Posteriora derogant prioribus, deciſ. 117. numer. 11.

Servanda ſunt eo modo quo fuerunt ſtipulata, deciſ. 20. num. 19.

PACTIS

Privatorvm Papa non ſolet derogare, deciſ. 16. numer. 8.

Subijcitur etiam Eccleſia, dec. 423. nu. 17.

PACTO

Expressio hæredum quoad vnum ex contrahentibus præſumitur etiam contemplata reſpectu alterius in pacto correlatiuo, deciſ. 422. num. 13.

Modificatio cenſetur ineſſe pacto declaratiuo habenti dictionem repetitiuam, deciſ. 352. num. 13.

PACTVM

De non petendo licet improbetur de iure ciuili tamen valet quando firmatur iuramento, deciſ. 164. num. 10.

Dividendi bona quæ reperirentur, ſeruari debet bonis repertis, deciſ. 219. num. 4.

Expressvm, & enixum remanere non debet fruſtratorium, deciſ. 380. num. 14.

Ivratvm eo magis eſt obſeruandum, deciſ. 18. numer. 11.

Litem non mouendi, & de euictione eſt ſeruandum, deciſ. 137. num. 3.

Personale an fuerit, ſeu potius reale non minus ex verbis quam mente contrahentium æſtimari debet, deciſ. 422. num. 11.

Eſſe poteſt reſpectu contrahentis, ne viuens poſſit cedere ius eligendi ſibi reſeruatum, & tamen poſt mortem poſſit tranſmittere idem ius ad hæredes, ibidem num. 17.

Qvod datia ſoluantur per venditorem eſt de iure improbatum, deciſ. 162. num. 12.

Declara procedere in aſſignatione fundi in dotem, & in præiudicium fiſci, & iuris publici, ſecus in pactis priuatis, ibidem num. 11.

Qvod Emphyteuſis non tranſeat ad Eccleſias, & alias perſonas potentes eſt de iure licitum, deciſ. 423. num. 18.

Redimendi ad breuiſſimum tempus nihili aut parui æſtimatur, deciſ. 78. num. 10.

Amplia quod potius auget probationem læſionis, & ſuſpicionem colluſionis ad colorandam modicitatem pretij, ibidem num. 11.

Æſtimari ſeu defalcari ſolet quando agitur ad arguendam iuſtitiam pretij ſeu læſionem, ſecus cum de his non eſt quæſtio, deciſ. 455. numer. 21.

Ignorantia huius pacti præſumitur in muliere hærede, deciſ. 58. num. 13.

Minuit prætium ſeu æſtimationem, deciſ. 27. num. 12.

Nunquam præſcribitur ſtante pacto quod quoties fuerit præſcriptum, toties cenſeatur de nouo promiſſum, deciſ. 58. num. 18.

Præſcribitur quinquaginta, & vltra annis, deciſ. 158. num. 1.

Præſcribitur triginta vel quadraginta annis quamuis fuerit collatum in voluntatem venditoris, deciſ. 58. num. 7.

Semper, & quandocunque in perpetuum, & cum ſimilibus dictionibus preſcribitur triginta annis, & ſi eſt iuratum quadraginta, ibidem num. 6.

Stipulatum etiam pro hęredibus dat facultatem redimendi non ſolum venditori, ſed eius hæredibus, ibidem num. 1.

Tunc autem pręſcriptio inchoata cum defuncto currit contra hæredes, ibidem num. 5.

Temporale non minuit æſtimationem vltra ſextam partem, deciſ. 78. num. 9.

Et vide *Ius*, verſ. *Redimendi*.

Resolvtivvm ex quibus verbis reſultet, deciſ. 358. num. 4.

Generale non excluditur ex ſpeciali prouiſione in caſu diuerſo de quo non agitur, ibidem num. 7.

Non admittit purgationem moræ, ibidem numer. 3.

Non habet locum niſi omnia hinc inde recepta in permutatione reponantur in priſtinum, deciſ. 461. num. 1.

Operatur vt contractus habeatur pro non facto ſi non ſequatur implementum, deciſ. 358. num. 2.

Retrovendendi tranſit in quemcumque emptorem, ſeu poſſeſſorem rei retrouendendæ, deciſ. 58. num. 19.

Emptor cum pacto retrouendendi intra certum tempus, eo tranſacto non tenetur ad aliquam defalcationem, ſeu reſtitutionẽ pretij aut quidquam aliud erga venditorem, deciſ. 455. num. 22.

Servandum eſt omnino, deciſ. 18. num. 10. deciſ. 27. num. 1. deciſ. 60. num. 6. deciſ. 193. num. 24. deciſ. 380. num. 11.

Amplia in contractibus antenuptialibus in quibus bona fides, & ſincerus animi candor potiſſimum adeſſe debet, deciſ. 380. num. 12.

Statutum laicale licet non comprehendat Eccleſias tamen ſi eius forma deducatur in pactum ſeruari debet etiam ab Eccleſia, deciſ. 423. num. 16.

Transit ad heredes quando poteſt exequutioni demandari tàm à contrahente, quàm ab hærede, deciſ. 422. num. 8.

Vnum ſi non impleatur, contractus correſpectiuus ad omnia pacta corruit in totum, deciſ. 358. num. 2.

PALATII

Habitatio æquiparatur locationi, deciſ. 156. numer. 11.

Pensiones ſolent calculari ad rationem quinque pro centenario, ibidem num. 9.

PALATIVM

Divisibile eſt tàm reſpectu penſionum, quàm habitationis, deciſ. 406. num. 11.

Qui habitat non minus quam qui locat, tenetur ad reſtitutionem fructuum, dec. 156. n. 10.

PAPA

Authoritatem abſolutiſſimam habet in beneficialibus, deciſ. 120. num. 2.

Gratiam nullo modo aut difficilius conceſſiſſet ſi factum in puris terminis narratum fuiſſet, deciſ. 270. num. 8.

Facta priuatorum non ſolet derogare, deciſ. 16. num. 8.

Remittendo iura cameræ circa dotationem, ſeu diſpoſitionem ad fauorem filiæ ſpuriæ ſi vlterius non proceſſit, non dicitur validare dotationem irritam in radice, deciſ. 367. nu. 24.

Scientiam generalem ſi habere potuit circa rem expreſſam non ſequitur quod potuerit cogitare de præiudicio rei diuerſæ, & non expreſſæ, deciſ. 198. num. 18.

Solus habet facultatem terminandi, & diuidendi diœceſes, deciſ. 338. num. 13.

PAPÆ

Intentio qualis fuerit in gratia patet ex eius declaratione facta in Signatura Gratiæ, deciſ. 270. num. 13.

Omnia geſta contra inhibitionem ſeu diſpoſitionem Papę eiuſque Breuium reuocanda ſunt vti attentata, deciſ. 322. num. 1. & 2.

PAPYRI

Diversitas excludit legalitatem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 2.

PARAPHERNO

Bona fuiſſe aſſignata pro parapherno, & non pro augumento dotis arguitur ex pactis, deciſ. 172. num. 16.

Lucrum non debetur viro ex parapherno, ibidem num. 17.

Vide *Fructus* verſ. *Paraphernales*.

PARENTI

Poenae ſecundo nubentium ſunt communes vtrique parenti, deciſ. 164. num. 4.

PARITIO

In parte non excuſat à declaratoria vbi requiritur totalis, deciſ. 440. num. 9.

Non dicitur realiter exoptata quando non curatur illius animationem deuenire ad notitiam intimati, ibidem num. 2.

Omnium dum requiritur, non ſuffragatur ad obtinendam abſolutionem mandatum procuræ Prælatorum ſine conſenſu Capituli, deciſ. 5. num. 9.

Declara procedere in iure connexo, ſecus in diuiſo, in quo obedientes abſoluuntur licet alij non obediant, ibidem num. 6.

Requiritur nedum in iis, quæ continentur in ſententia, ſed etiam in conſequutiuis, deciſ. 131. num. 3.

Resultat ex patientia ſeu ſolo conſenſu quando ex tenore mandati non debet impleri aliquod factum poſitiuum, deciſ. 97. num. 3. & 5. deciſ. 227. num. 4.

Verbalis offerri debet in quacunque controuerſia licet non requirat factum poſitiuum, deciſ. 357. num. 2. deciſ. 440. num. 8.

Non ſufficit dum ſententia requirit factum poſitiuum, deciſ. 419. num. 3. & 4. deciſ. 440. numer. 7.

PAROCHIALIS

Arguitur ex rectore perpetuo cum adminiſtratione ſacramentorum, & fonte baptiſmali, ac diuiſione confinium, ſeu curæ promiſcuę, deciſ. 365. num. 17.

Collatio deuoluitur ad Sedem Apoſtolicam ob non factum ab ordinario concurſum, deciſ. 48. num. 1. deciſ. 377. num. 3.

Aliud quoad Concurſum, vide *Concurſus*.

Collegialitas excluditur in Eccleſia, quæ eſt mere Parochialis, & de iurepatronatus, deciſ. 318. num. 34.

Consuetudo debet eſſe quadragenaria, & legitimè præſcripta circa exercitium iuris Parochialis intra limites alterius Parochiæ, deciſ. 365. num. 18.

Curae promiſcuæ diuiſio, & aſſignatio confinium duabus Eccleſijs ſupponit, quod vtraque ſit Parochialis, ibidem num. 4.

De iurepatronatus non poteſt commendari ad tempus, deciſ. 318. num. 25.

Manuali ad beneplacitum Epiſcopi debet intelligi durante tempore commendationis, ibidem num. 26.

Doctor non dicitur perneceſſe dignior, & præferendus in aſſequutione Parochialis, deciſ. 311. num. 3. & datur ratio, num. 4. & 5.

Grancia, quod ſit vnde probetur, deciſ. 49. num. 9. & 10.

Habilis reputatus pro retentione Parochialis debet

debet ſimiliter reputari quoad Præpoſituram, deciſ. 167. num. 10.

Reiectus in examine parochialis poteſt appellare, & prouocare prælectum ad nouum examen coram Iudice appellationis, dec. 311. num. 1.

Declara, vt num. ſeq.

Reservatio iurium ad fauorem matricis in erectione nouę Parochialis intelligitur de honorificis, non de parochialibus, deciſ. 365. n. 13. & 16.

Subiecta pleno iure menſæ Abbatiali demonſtratur etiam per ſigna, & coniecturas, deciſ. 232. num. 10.

Vnita confertur ſine concurſu ab Abbate cuius menſę eſt vnita, & eſt exempta à iuriſdictione ordinarij, ibidem num. 17.

PAROCHIALIA

Ivra omnia transferuntur in Eccleſiam nouiter erectam in Parochialem, deciſ. 365. num. 5.

Amplia contra matricem, in cuius fauorē non concurrat reſeruatio, ſeu legitima conſuetudo, ibidem num. 7.

PAROCHIARVM

Declarationi vicarij circa ſtatū parochiarum venit admodum deferendum, deciſ. 334. numer. 22.

Libris eſt valdè deferendum ad arguendum ſtatum illarum, & pertinentiam decimarum, ibidem num. 10.

PAROCHIÆ

Distinctae per familias non reprobātur à iure, ſed potius permittuntur, ibidem num. 6.

Nec quoad eas procedit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 13. de reform.* ibidem num. 8.

Existentes in granciis vnitis alijs conuentibus non comprehenduntur ſub bulla ſuppreſſionis conuentuum, deciſ. 49. num. 5.

Et cura harum Parochiarum præſeruatur à Regularibus, ita vt exerceatur per ſæcularem ab eis eligendum, & ab Ordinario approbandum, ibidem num. 6.

Promiscvae debent per Epiſcopum confinari, & diſtingui ex diſpoſitione Concilij Tridentini, deciſ. 334. num. 7.

Vnitae Capitulis non vacant per obitum cum Capitulum ſit proprius rector, deciſ. 212. num. 4.

IN PAROCHIIS

Distinctis per familias quiſque Parochus proprias oues etiam alibi translatas curat atque conſeruat, deciſ. 334. num. 5.

Divisis per confinia non debet alter Parochus exercere ius parochialitatis intra fines alterius parochiæ, ibidem num. 4.

PAROCHIS

Non praeivdicant actus, qui non probantur geſti eorum ſcientia, & patientia, deciſ. 365. num. 23.

Sacerdotes deputati ſeruitio Hoſpitalium habentur pro Parochis, deciſ. 104. num. 27.

PAROCHVS

Habet aſſiſtentiam iuris circa ſepulturam decedentium intra eius fines abſque electione ſepulturæ, & carentium ſepulchro maiorum, deciſ. 365. num. 1.

Qvi gravatvr onere miniſtrandi ſacramenta degentibus in ſua parochia, ſubleuari debet emolumentis ſepulturæ eorumdem, ibidem num. 4.

Qvi mvnia parochialia miniſtrat, equum eſt, vt percipiat decimas correſpectiuas, deciſ. 334. num. 1.

PARS

Est terminvs generalis, & equiuocus, qui iuxta ſubiectam materiam poteſt intelligi non ſolum de dimidia, ſed de minori, & minima, deciſ. 397. num. 5.

Qvaelibet continetur in toto ſicut totum in omnibus partibus ſimul ſumptis, deciſ. 417. num. 10.

PARTICIPATIO

Qvoad vnum negotium probat ſocietatem in illo, ſed non in alio deciſ. 228. num. 11.

PARTITA

Baptismatis in libro parochiali vnde dicatur ſuſpecta, deciſ. 339. num. 7.

PARTITÆ

Diversae arguuntur ex confeſſione, dec. 347. num. 19.

Arguuntur quando inſimul diſcordant ibidem num. 18.

Librorvm iudicialiter extractæ, & ſcriptæ tempore non ſuſpecto adminiculant dicta teſtiū, deciſ. 334. num. 9.

Extractæ informiter poſt longam litem non probant, ibidem num. 19.

PATER

Assignasse bona filijs potius in cauſam peculij, quam donationis vnde dicatur, vide *Aſſignatio*.

Dvm transivit ad ſecunda vota, tunc ſoror ſuccedit fratribus ipſo iure, deciſ. 164. num. 3. & 4. limita vt num. 5.

Filias dotare congruè tenetur, deciſ. 442. n. 6.

Filio donaſſe cenſetur potius ex paterna affectione, quam eius meritis, deciſ. 203. n. 31.

Filivm recognoſcere non tenetur pro labore, ibidem num. 30.

Non admittitvr ad authorizandam perſonam filij in contractu, in quo habet intereſſe, deciſ. 88. num. 20.

Non tenetvr ad remunerationem meritorum erga filios, qui ad ea tenentur ex debito, deciſ. 229. num. 24. deciſ. 239. num. 20. & 21.

Qvi integram legitimam filijs reliquit poteſt de reſiduo ad libitum diſponere, & conſtituere honorificam primogenituram, dec. 328. num. 21.

Stipvlando dotem reuerti filiæ, eiuſque hæredibus dicitur renunciaſſe *l. dos à Patre C. ſolut. matrim.* deciſ. 77. num. 10.

Secus ſi ſtipuletur reſtitui cui de iure, ibidem num. 11.

Svccedit filio ab inteſtato, deciſ. 290. num. 25. deciſ. 447. num. 6.

Vsvmfrvctvm habet in bonis maternis filij tam de iure municipali Leodien. quam communi, deciſ. 380. num. 8.

PATRIA POTESTAS

Introdvcta iure ciuili Romanorum, an fuerit vſu recepta in Gallia, deciſ. 290. nu. 9. & 13.

Post conſtitutionē Antonini nedum compre-

 hendit

hendit ciues Romanos; ſed omnes ſeruantes ius commune, ibidem num. 10.

PATREM

Actio inter patrem, & filium non datur durante patria poteſtate, deciſ. 82. num. 10.

Ad Patrem ſpectare non facit dominium rei venditę conſenſus ab ipſo præſtitus ad cautelam venditioni factæ per filium, ibidem n. 12.

PATRI, PATRIS

Consensvs patris, vide *Conſenſus*.

Praeceptvm licitum, & honeſtum patris eſt implendum, deciſ. 198. num. 4.

Vsvsfrvctvs patri debetur in bonis aduentitijs filij, deciſ. 32. num. 15.

PATRIMONIVM

Ad cvivs titulum quis promouetur, non connumeratur inter beneficia eccleſiaſtica, deciſ. 3. num. 14.

Clericorvm ſubrogatur loco beneficij nec eſt ſimpliciter prophanum, ſed quædam veluti ſpiritualis merces, & præmium, deciſ. 188. num. 3.

Sine licentia Epiſcopi non poteſt quoquo modo diſtrahi, ibidem num. 4.

Ex admissione ad Presbyteratum non infertur, quod quis poſſideat beneficium cum potuerit ordinari ad titulum patrimonij, deciſ. 3. num. 13.

PATRONI

Vnivs præſentatio præſeruat ius, & quaſi poſſeſſionem compatroni in præſentando, deciſ. 46, num. 25.

Præſertim quando præſentatio non eſt facta animo priuandi alios compatronos non interuenientes, ibidem num. 26.

PATRONIS

De Patronis exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi intelligit Papa quando derogat medietati vocum, deciſ. 136. n. 14 deciſ. 305. num. 6.

Renvntiatvs nō poteſt ad nutum amoueri Rector Eccleſiæ vnitæ Monaſterio, deciſ. 287. num. 3.

PATRONO

Vindicanti iuſpatronatus ex propria perſona, non præiudicat negligentia antecelſſorum in præſentando, deciſ. 46. num. 24.

PATRONORVM

Collationes Apoſtolicæ, quæ præſeruant conſenſum patronorum non aduerſantur iuripatronatus, deciſ. 318. num. 35.

Non mutant ſtatum beneficij in præiudicium patronorum, ibidem num. 36.

PATRONVS

Admittens alium ad præſentandum præiudicat ſibi ſoli, non alijs, deciſ. 113. num. 30.

Et ſic non præiudicat compatrono venienti ex propria perſona, deciſ. 136. num. 16.

Præſertim non probata iſtius ſcientia, ibidem num. 17.

Compatronvs, qui non præſentat ob aliquod impedimentum, ſibi non præiudicat, dec. 46. num. 23.

Poteſt adhærere præſentationi ſui ipſius factæ à compatronis, deciſ. 305. num. 4.

Cvivs præſentatus non fuit admiſſus, quia conſtiterit de proprietate veri patroni ante inſtitutionem, non dicitur habere quaſi poſſeſſionem præſentandi, & præfertur præſentatus à vero patrono, deciſ. 136. num. 23.

Ecclesiasticvs præſentando non idoneum priuatur iure præſentandi pro illa vice, dec. 91. num. 5. & num. 6. datur ratio differentiæ inter patronum laicum, & Eccleſiaſticum.

Non poteſt ex interuallo cumulatiuè præſentare, deciſ. 305, num. 10.

Amplia in iure patronatus ſpectante ratione Eccleſiæ, ibidem num. 11.

An autem idem ſit in iurepatronatus patrimoniali remiſſiuè, ibidem num. 12.

Fatendo iuſpatronatus ſpectare ad alium pro medietate non præiudicat compatrono, qui non eſt illius hæres, deciſ. 113. num. 31.

Laicvs, qui præſentauit non idoneum poteſt præſentare alium intra quadrimeſtre, deciſ. 91. num. 3.

Non poteſt controuertere effectum præſentationis factæ ab eo, qui in præcedenti vacatione fuit admiſſus ad præſentandum, deciſ. 181. num. 23.

Praesentare non poteſt ſe ipſum, deciſ. 342. num. 17.

PAVPER

Dicitvr, qui bis carceratus pro ære alieno habuit victum ex ſubſidiario Decreto Sacræ Viſitæ, deciſ. 364. num. 5.

Et nvdvs quiſque naſcitur, ibidem num. 3.

Fit, qui donat ſuam ſubſtantiam, ibidem numer. 4.

Praefertvr cæteris paribus non autem quando eſt inhabilis, ſeu reprobatus, deciſ. 11. nu. 6.

Qvamvis habeat capellaniam, quæ non probatur congruæ ſubſtentationis præfertur diuiti, & habenti aliud beneficium in eadem Eccleſia, deciſ. 4. num. 7.

PAVPERTAS

Praesvmitvr tanquam connaturalis, dec. 364. num. 3.

PAVPERTATIS

In probatione defertur plurimum arbitrio iudicis, ibidem num. 8.

Probatio adminiculatur iurata depoſitione teſtium, licet extraiudiciali, ibidem num. 7.

Sacra visita non mandat per creditores ſubminiſtrari alimenta debitoribus carceratis, niſi in caſu paupertatis, ibidem num. 6.

IN PECVLIVM

Potivs, quam in donationem quando dicantur aſſignata bona filijs à Patre, vide *Aſſignatio*.

PECVNIAE

Condictio datur etiam contra recipientem ex æquitate *l. ſi me, & titium ff. ſi cert. petat.* deciſ. 79. num. 3.

Declara procedere quando creditor recepit pecunias titulo lucratiuo, ſecus autem oneroſo, ibidem num. 4.

Identitas arguitur ex identitate ſummarum, deciſ. 42. num. 8.

Præſumitur ex vicinitate actuum, ibidem num. 9.

Nvmeratio, vide ſub verb. *Numeratio*.

Receptio, & rogatio in cauſam debiti controuerſam quando non probetur, imo excludatur, deciſ. 139. num. 11. 12. & 15.

PEN-

PENSIONARIVS

CLAVSVLA, *vt aſſeris* non reſiſtit, quin Penſionarius releuetur ab onere iuſtificandi, deciſ. 369. num. 9.

CONSTITVITVR in quaſi poſſeſſione manutenibili ex ſolutione penſionis etiam pro aliqua parte, ſeu vnico termino, deciſ. 443. num. 10.

EXISTENS in quaſi poſſeſſione exigendi non eſt illa priuandus pendente lite, deciſ. 266. nu. 3. & 10.

Amplia in poſſeſſione reſeruata etiam per inferiorem, ibidem num. 4.

Amplia quando nullitas non oritur ex ventre literarum, & eſt turbida, ibidem num. 13. & 31.

An autem detur arbitrium ad retardandam ſolutionem penſionario, vide *Arbitrium*.

MANVTENERI debet probata quaſi poſſeſſione exigendi penſionem, deciſ. 443. num. 1.

Amplia non obſtante clauſula *dummodo remaneant centum pro rectore*, cuius exceptio reijcitur ad petitorium, ibidem num. 14.

Præſertim dum talis exceptio non probatur per confeſſionem partis, rem iudicatam, vel inſtrumentum publicum, ibidem nu. 15.

NON RELEVATVR ab onere iuſtificandi literas in petitorio propter obligationem Titularis circa ſolutionem penſionis, deciſ. 369. nu. 4.

Nec propter conſenſum, ſeu obligationẽ Titularis quando in literis reſeruationis adeſt conditio expreſſa per clauſulam *dummodo*, ibidem num. 6.

PRAEIVDICARE facto proprio non poteſt ceſſionario commoditatis, deciſ. 101. num. 23.

PROBARE debet in petitorio valorem contra ſucceſſorem, qui non conſenſit reſeruationi penſionis, deciſ. 217. num. 2. deciſ. 326. numer. 1.

Et non ſolum valorem, ſed etiam clauſulam, *dummodo remaneant centum pro rectore*, deciſ. 280. num. 1.

Non tenetur valorem, ſed onus probandi transfertur in Titularem, quando cum iſto poſt litem tranſegerat ſuper reductione penſionis, deciſ. 217. num. 1. 3. & 6.

QVI RENVNCIAVIT quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ excludit ſuſpicionem protrahendi prætextu remiſſoriæ, deciſ. 304. num. 7.

RELEVATVR ab onere iuſtificandi ſuas literas aduerſus Titularem, qui conſenſit reſeruationi penſionis, non aduerſus ſucceſſorem, deciſ. 369. num. 2.

Quando Titulari ſucceſſor ex neceſſitate ſe obligauit cum clauſulis neceſſariis, & opportunis ad ſolutionem antiquæ penſionis, ibidem num. 11.

Tam in iudicio exequtiuo, quam ordinario, quando etiam titularis ſucceſſor conſenſit penſioni, deciſ. 351. num. 2.

Licet releuetur ob conſenſum præſtitum reſeruationi penſionis, tamen Titularis probare poteſt ſubreptionem valoris, deciſ. 388 num. 6.

Quomodo releuetur ab onere iuſtificandi aduerſus Titularem ſucceſſorem, remiſſiuè, deciſ. 369. num. 12.

PENSIO IN PROPHANIS

PENSIONES domorum, & palatij calculari ſolent ad rationem quinque pro centenario annui redditus, deciſ. 156. num. 9.

PENSIONIS diminutio in domo ſuper qua aliquis fuit immiſſus in Saluiano quando cedat in damnum immiſſi, deciſ. 279. num. 2. & ſeq.

Et locationis ignorantiam allegare non poteſt immiſſus in Saluiano, qui fuit in Dominum recognitus ab inquilino, ibidem num. 6.

PENSIONVM ſolutio retardari non debet Domino, & poſſeſſori, deciſ. 107. num. 2.

Amplia nec etiam prætextu prælationis dum conductor renunciauit priuilegio inquilinatus, & decreto Camerali, ibidem numer. 7.

PENSIO

ACCEPTATA probatur ab expeditione bullarum requirente expenſas, deciſ. 298. num. 6. & 7.

CESSAT ob decretum oppoſitum in reſeruatione, quod ceſſaret eo ipſo, quod Penſionarium Eccleſiam aſſequi contingeret, deciſ. 266. num. 12.

CORRVIT in totum etiamſi mala expreſſio valoris verificetur in modico, deciſ. 280. num. 5.

CVIVS commoditas fuit ceſſa, non poteſt deinde transferri in præiudicium ceſſionarij, deciſ. 101. num. 4. 7. & 9. deciſ. 365. num. 1. & 14. vbi datur ratio.

Certius quando fuit ceſſa facultas extinguendi penſionem, deciſ. 101. numer. 5. 12. & 14.

EXTINGVI non poteſt mediante pecunia ſine beneplacito Apoſtolico, deciſ. 265. nu. 12.

EXTINGVITVR aliter per mortem, & ſic ex natura rei, & aliter per translationem, & ſic ex voluntate penſionarij, deciſ. 101. num. 22.

EXTINCTA præſumitur penſio prima dum non fuit exacta per longum tempus vſque ad reſeruationem ſecundæ, deciſ. 266. num. 22.

INVERISIMILE eſt, quod penſio ſoluatur à tertio abſque mandato Titularis, deciſ. 443. nu. 7.

LAESIVA eſt vltra valorem fructuum, deciſ. 16. num. 13.

NVLLA apparet eo magis dum Titularis probauit valorem non aſcendere ad ſummam narratam, deciſ. 280. num. 4.

PRIMA, vide ſupra verſ. *Extincta*.

QVAE poteſt reſeruari dummodo certam partẽ fructuum non excedat, hoc verificato an ſuſtineatur non facta mentione antiquarum penſionum, deciſ. 266. num. 23. & 24.

REMITTI poteſt gratuito ſine authoritate Papæ, deciſ. 101. num. 26.

RESERVATA cum clauſula *dummodo*, an vitietur in totum ſeu in ſolo exceſſu, deciſ. 266. n. 25. 26. 29. & 30.

Cum pacto, quod transferri non poſſit nõ cadit ſub facultate transferendi, deciſ. 16. num. 7.

Sub falſa expreſſione valoris annullatur, deciſ. 388. num. 5.

Super fructibus, & diſtributionibus cenſetur impoſita pro rata, deciſ. 16. num. 19.

SECVNDA reſeruata abſque mentione primæ, qua beneficium, ſeu commenda erat grauata,

ta, non ſubſtinetur, decſſ. 298. num. 11

Amplia etiamſi fuerit reſeruata motu proprio, deciſ. 266. num. 14.

Subſtinetur abſque mentione primæ, quæ ſit nulla, ibidem num. 15.

Subſtinetur abſque mentione primæ, quæ non probetur acceptata, vel habuiſſe effectũ, ibidem num. 17. & 21.

Idem quando prima erat extincta in reſeruatione ſecundæ, ibidem num. 18.

Vt ſine mentione primæ non ſubſtineatur debet ab allegante probari validitas eiuſdem primæ penſionis, ibidem num. 16.

PENSIONEM

Exigendi commoditas poteſt cedi, & alienari, deciſ. 101. num. 4.

Probatur atteſtationibus, & confeſſione Titularis in Epiſtola, deciſ. 443. num. 2.

Quaſi poſſeſſio licet minus iuſtificata ſuffragatur dum ab alia parte nõ controuertitur, deciſ. 266. num. 5.

Inaequalitas inter penſionem, & beneficium ceſſum non attenditur quando Papa certioratus maiorem penſionem reſeruat ſuper beneficio ceſſo, & alijs, deciſ. 16. num. 16.

Transferendi vide Transferendi, & Tranſlatio

PENSIONES

Obligationes ſimplices, & voluntariæ Titularis circa penſiones non important plus quam importet expreſſio facta in literis Apoſtolicis deciſ. 369. num. 17.

Quas penſionarius poſſidet actu, & habitu, cõprehenduntur ſub indulto transferendi, non autem illæ quarum commoditatem ceſſerat, deciſ. 101. num. 21.

Religionis Hieroſolimitanæ annullantur in totum ſi fuerint reſeruatæ contra formam facultatum, deciſ. 298. num. 14. & ſeqq.

Obtineri licet non poſſint à debitoribus communis ærarij, ſecus tamen eſt quando obtinuerunt dilationem ad ſoluendum, ibidem num. 2.

Non ſoluens non poteſt reſeruare penſiones ad fauorem alterius, ibidem nu. 19.

Reſeruari non poſſunt à debitoribus communis ærarij, ibidem num. 21.

Soluere negligens per biennium efficitur incapax ac ſi eſſet debitor communis ærarij, ibidem num. 19. & 20.

Reseruatas ab inferiore contra formam facultatum annullantur in totum, ibidem numer. 14. & 16.

A Papa vitiantur in exceſſu quando cõſtat de voluntate quod ſubſtineantur intra quantitatem permiſſam, ibidem num. 13.

Cum clauſula dummodo an vitientur in totum, vel in ſolo exceſſu, deciſ. 265. num. 25. 26. 29. & 30.

Super diſtributionibus non cõprehenduntur ſub indulto transferendi, deciſ. 16. numer. 21.

Limita quando indultum facit ſpecialem mentionem diſtributionum, ibidem nu. 22.

PENSIONI

Clausula vt aſſeris non facit gratiam conditionalem nec requirit iuſtificationem quando Titularis conſenſit penſioni, deciſ. 351. nu. 8.

Consensum fuiſſe præſtitum ad vitam penſionarij opus non eſt exprimere in indulto transferendi, deciſ. 16. num. 19.

Consensvs Titularis ſucceſſoris penſioni præcedenter reſeruatæ quando ex pluribus ſimul iunctis reſultet, deciſ. 351. num. 3. & ſeqq.

IN PENSIONIBVS

Reseruatis ad fauorem coniunctæ perſonæ ſuper beneficio pleno ſolet preciſè, & ſub pœna nullitatis demandari poſitiua illius ſolutio, deciſ. 280. num. 6.

Amplia quod non ſufficit probare duas ſolutiones, ſed probandæ ſunt ſolutiones omnium terminorum toto tempore vitæ conſentientis, ibidem num. 7.

PENSIONIS

Coadiutor admiſſus ad Coadiutoriam cum decreto Papæ quod cum clauſulis neceſſarijs, & oportunis ſe obligaret ad ſolutionem antiquę penſionis non poteſt literas coadiutoriæ in hac parte impugnare, & in alia fauorabili acceptare, deciſ. 352. num. 5.

Commoditas cadit ſub commercio, recipit hypothecam, & poteſt vendi, deciſ. 101. numer. 25.

Eſt contradiſtincta à titulo, ſeu iure formali penſionis, deciſ. 265. num. 2.

Quando fuit ceſſa, tunc ius formale cedentis remanet nullius roboris, & actiones directæ, quæ remanent apud cedentem ſunt inefficaces ad translationem penſionis, deciſ. 101. num. 7. & 9. deciſ. 265. num. 2. 3. & 7.

Consensvs cauſalis præſtitus reſeruationi penſionis verificatur tantum in penſione noua, deciſ. 369. num. 7.

Titularis eſt contemporaneus, & ſubſtantialius reſeruationi penſionis, ideo præſtari non poteſt à titulari ſucceſſore poſt iam reſeruatam penſionem, ibidem num. 2.

Eqvites Hieroſolimitani ſunt incapaces penſionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 342. num. 12.

SS. Mauritij, & Lazari etiam contracto matrimonio cum vnica, & virgine ſunt capaces penſionis, ſeu penſionũ vſque ad ſummam 400. ducatorum de Camera, deciſ. 391. num. 18.

Extingvendas facultate quãdo quis dicatur vſus eſſe, deciſ. 265. num. 10.

Extinctio tendit ad fauorem Eccleſiæ, ibidem num. 5.

Extinctionis quędam præſumptio infertur ex non exactione per decennium, deciſ. 298. num. 10.

Limita quando conſtat de iuſta cauſa non exigendi, ibidem num. 18.

Limita in petitorio in quo exinde non infertur perfecta probatio extinctionis, ibidem num. 11.

Foeminae ſunt incapaces penſionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 342. num. 11.

Laesio non adeſt quando reſeruatur correſpectiuè ad beneficium perpetuo vnitũ, deciſ. 16. num. 15.

Materia regulatur ſecũdum terminos vſuſfructus, & non feudi, deciſ. 101. num. 27.

Nvdvm factum non validitas approbatur per Titularem ſucceſſorem qui illum narrauit in
alſequatio-

aſſequutione beneficij, deciſ. 351. num. 1.

Obligatio Titularis circa ſolutionem penſionis eſt diuerſa à conſenſu cauſali, deciſ. 369. numer. 3.

Voluntaria Titularis non poteſt grauare titulum beneficij onere iuſtificandi vltra vires, ſeu efficaciam obligationis, ibidem numer. 8.

Professus in Religione Somaſcha capaci bonorum in communi eſt capax penſionis reſeruatæ pro illis, qui ſint Religioſi *di qualſiuoglia Religione capace*, deciſ. 391. num. 4.

Reductio tranſacta inter partes poſt litem ſuper tenuitate fructuum ſi impugnetur, transfundit in Titularem onus probandi inſufficientiam redditũum pro ſumma reducta, deciſ. 317. num. 1. 3. & 6.

Nocet titulari tranſigenti, ibidem num. 8.

Et in tali reductione non requiritur beneplacitum Apoſtolicum, ibidem num. 9.

Religiosi ſunt incapaces penſionis, deciſ. 342. num. 12.

Reservatio iuſtificatur literis Apoſtolicis, deciſ. 16. num. 3.

Solutio actualis probanda eſt in penſionibus reſeruatis ſuper beneficio pleno ad fauorem coniunctæ perſonę, deciſ. 326. num. 12.

Coacta non infertur ex ſolis precibus dum non adeſt proteſtatio ſuper metu ſeu diſſenſu ſolutionis, deciſ. 443. num. 4.

Coacta eſſe debet ne inducat poſſeſſionem manutenibilem, ididem num. 5.

Conſtituit penſionarium in poſſeſſione manutenibili etiamſi ſit facta pro aliqua parte, ſeu vnico termino, ibidem num. 10.

Facta pro pluribus terminis, & non pro vno vnde arguatur, ibidem num. 5.

Probatur in iudicio manutentionis cõfeſſione Titularis emiſſa epiſtola ſcripta penſionario, ibidem num. 3.

Pro vltimo termino maturato ſupponit ſolutionem præcedentium, ibidem num. 9.

Solutionem ad retardandam an, & quando admittatur arbitrium, vide *Arbitrium*.

Translatio, vide *Tranſlatio*.

PENSIONVM

Constitutio eſt officiũ Iuriſdictionis, dec. 266. num. 27.

Temporalium capaces ſũt vxorati, dec. 391. n. 19.

PERITIA

Apprehendi poteſt tempore trium annorum, deciſ. 23. num. 13.

Examen veriſimiliter non fuiſſet recuſatum ab eo qui habuiſſet perfectã peritiã, dec. 23. n. 17.

Ex praesenti non infertur ad præteritam, ibidẽ num. 15.

Informiter facta lite pendente non probat inęqualitatem diuiſionis, deciſ. 441. num. 2.

Nec melioramenta, ibidem num. 4.

PERITIOR

Eligitur quando datur non leuis fumus, quod relatio tertij periti ſit erronea, deciſ. 333. num. 5.

PERITI

Relatio tertij periti diſcordantis ab aliis duobus attenditur quando tertius fuit electus neceſſario ſecus ſi ex voluntate partium, deciſ. 294. num. 17. & 18. deciſ. 333. num. 2.

Tertij periti retractatur ſi à peritiore comperiatur erronea, & læſiua, ibidem num. 6.

Alia vide in verb. *relatio*.

Relationi periti iudicialiter electi eſt deferendum, deciſ. 157. num. 2. deciſ. 234. num. 1. deciſ. 450. num. 1.

Amplia etiamſi peritus non deſcripſerit ſingulas, & minutas partitas dum præſumitur illas conſideraſſe quando iura neceſſaria fuerunt in actis exhibita, deciſ. 450. num. 2.

Perit à qua quis non appellauit cenſetur acquieuiſſe, deciſ. 157. num. 3. deciſ. 234. numer. 2. & 3.

Tertij periti diſcordantis ab aliis eo magis defertur ſi conſtet de ratione quare diſcordet, deciſ. 294. num. 19.

PERITIS

Standum eſt potius quàm teſtibus, deciſ. 157. num. 5. deciſ. 134. num. 5.

Tanquam practicis, & informatis ſtandum eſt deciſ. 228. num. 7.

PERITORVM

In discordia iudex aſſumere non poteſt partes periti, ſed debet eligere tertium, deciſ. 243. num. 14.

PERITVS

Æstimare non poteſt bona, quorum prætium, & qualitates ignorat, deciſ. 416. num. 18.

Poteſt bona, quæ non vidit, dum eorum qualitas, & quantitas apparet deſcripta, dec. 294. num. 20.

Alter eligitur quando tertius diſcordat à relationibus duorum præcedentium, deciſ. 333. num. 1.

Tertius peritus aſſumptus neceſſariè vigore legis vel ſtatuti, ſeu ex officio iudicis authoritatem, & electionem non recognoſcit à partibus, ibidem num. 3.

Aſſumptus voluntate partium ſi diſcordat ab aliis eſt ſingularis ſicut alij, vnde in diſcordia omnium habentium parem authoritatem à partibus nemini defertur, ibidem num. 4.

PERIVRIVM

Iurans à laudo non reclamare nec petere reductionem ad arbitrium boni viri incidit in periurium, ſi abſque abſolutione appellauit, & proſequutus eſt litem, deciſ. 408. num. 1.

Repellit periurum à munere iudicij, ibidem num. 2.

PERMVTATIO

Beneficij cum alio nullius valoris eſt nulla, deciſ. 389. num. 23.

Deficiente conditione permutationis, ius & poſſeſſio beneficij dimiſſi non abdicatur à permutante, deciſ. 336. num. 5.

Dicitur conditionalis quando quis permutauit beneficium, vt aliud in permutatione aſſequeretur cum clauſula *non alias, aliter, nec alio modo*, deciſ. 336. num. 1.

Dicitur conditionalis ex parte Papæ qui voluit neutri ex permutantibus acquiri ius ſuper beneficiis aſſequendis niſi haberent ius in dimittendis, ibidem num. 3.

Quo caſu nec releuat ſcientia permutantis circa non ius beneficij adepti, dec. 335. nu. 15.

bene-

Beneficiorvm fraudolenta arguitur ſi eſt facta lite pendente cuius permutans habebat notitiam, deciſ. 389. num. 18.

Item quando alter ex permutantibus neglexit accipere poſſeſſionē beneficij aſſequuti, ibidem num. 19.

Et quando eſt facta cum beneficio nullius valoris, ibidem num. 20.

Fieri non poteſt coram Ordinario ſine cauſa, ibidem num. 22.

Non dependet à voluntate Partium ſed deducit totalem perfectionem ab authoritate Pontificis, deciſ. 335. num. 16.

Nulla eſt quādo alterum ex beneficijs permutatis erat litigioſum, ibidem num. 1.

Resolvi non poteſt niſi reſtituantur bona hinc inde recepta, & omnia reponantur in priſtinum, deciſ. 461. num. 1. 2. & 12.

PERSONA

Approbata ab authore impugnari non poteſt à ſucceſſore, deciſ. 82. num. 7.

Loqventis venit ſub generali expreſſione, quādo ita ſuadent ſubiecta materia, effrenatus modus loquendi, & identitas imò maioritas rationis, deciſ. 463. num. 12.

Vna eademqve reſpectu diuerſorum, & compatibilium effectuum poteſt gerere duplicem figuram, deciſ. 431. num. 11.

PERSONALITAS

Non indvcitvr ex dictione *eius* ſimpliciter prolata, quæ regulariter ſtat pro maiori demonſtratione perſonæ cum qua contrahitur, deciſ. 422. num. 4. & 6.

Quod procedit etiam in dictionibus *Ipſius, & eorum*, ibidem num. 5.

PETITORIVM

Cvmvlari quando poſſit cum poſſeſſorio, vide *Cumulatio*.

PIÆ CAVSÆ

Derogatio primi teſtamenti nō requiritur adeo ſpecialis quando agitur de inſtitutione piæ cauſæ, deciſ. 144. num. 13.

Dispositio ad fauorem piæ cauſæ an habeatur pro perfecta quando teſtator habuit propoſitum ſubſcribendi, ſed non potuit deinde ſubſcribere, deciſ. 210. num. 4.

Declara id procedere quando conſtat de perfecta voluntate Teſtatoris, ibidem num. 5.

Secus in ſimplici præparatione ad teſtandū, ibidem num. 1. & 6.

Favor non attenditur extra caſum à Teſtatore diſpoſitum, deciſ. 71. num. 5. deciſ. 124. numer. 5.

Interpretatio illa debet dari in ambiguis, quæ magis fauet piæ cauſæ, deciſ. 59. num. 17.

Privilegivm extendit relictum de perſona ad perſonam ſed non conditionem de caſu ad caſum, deciſ. 138. num. 25.

Nec ſubſtinet vltimum teſtamentum contra mentem teſtatoris, deciſ. 144. num. 14.

PIGNVS

Cvivs ſpes veriſimilis Luitionis non adeſt, poteſt ab hærede beneficiato accipi in ſolutum pro ſuis creditis, deciſ. 376. num. 25.

Retentvm pro maiori credito ſeu ſumma excludit ſpem veriſimilem luendi, & tranſit in creditorem pleno iure, ibidem num. 20.

Tempvs quo ſequuta eſt æſtimatio, ſeù tranſfuſio pignoris irreluibilis in dominium creditoris attenditur circa illius valorem, ibidem num. 25.

PLANTATIONES

Arborvm, & vitium minus vtiles, vel perpetuo non duraturæ non reficiuntur, dec. 80. n. 18.

Alia vide in verb. *melioramenta*.

PLVRALITAS

Beneficiorvm non attenditur nec indiget diſpēſatione, quando primum non ſufficit ad honeſtam ſubſteutationem, deciſ. 4. num. 8.

Licet non præſumatur, ſecus eſt quando non iuſtificantur imo excluduntur qualitates, quę deberent in vno actu concurrere, deciſ. 230. num. 3.

Et quando indicia diuerſitatis concurrunt, deciſ. 208. num. 5.

Non resolvitvr in ſingularitates in contractibus, deciſ. 121. num. 21.

Nec quando eſt reſtricta ad collectiuam vniuerſalem, ibidem num. 18.

Nec quando non repugnat menti contrahentium, ibidem num. 19.

Nec quando adeſt dictio in ſolidum, ibidē num. 20.

Resolvitvr in ſingularitates ex præſumpta mēte teſtatoris quando conditio ſi ſine filijs reſpicit diuerſas perſonas, nec eſt reſtricta per collectiuam vniuerſalem, ibidem num. 25.

Sev diversitas debet iuſtificari, deciſ. 331. numer. 4.

PLVRALIS

Nvmervs comprehenditur ſub verbo numeri ſingularis ex mente diſponentis, deciſ. 517. num. 3.

POENA

Adiecta arguitur quoad vnum, & non quoad alium ex modo quo teſtamentum fuit ſcriptū vel ſubſcriptum, deciſ. 187. num. 16.

Est cum agitur de priuatione hæreditatis delatæ, deciſ. 198. num. 8.

Expressa à teſtatore in vno caſu ſi non fuit expreſſa in alio, cenſetur in iſto noluiſſe apponi, deciſ. 187. num. 12.

Generaliter appoſita an comprehendat omnes caſus, ibidem 13.

Appoſita contrafacientibus intelligitur in illis caſibus, in quibus præcedenter fuerat expreſſa, ibidem num. 14.

Non consideratvr in ademptione lucri ſub conditione aut modo adiecto conceſſi, dec. 198. num. 1.

Privationis niſi ſit explicita, & literalis nūquā inducitur, deciſ. 187. num. 9.

Non incurritur ſine dolo, & proteruia, quæ non cadit in muliere teneræ ætatis, ibidē num. 23.

Secvmfert priuationem iuris quæſiti, deciſ. 270. num. 3.

Vbi non adeſt non inducitur confeſſione erronea, deciſ. 187. num. 22.

POENÆ

AEqviparatvr amiſſio magni lucri, ideoque non prędicat libertati matrimonij, dec. 289. num. 3.

Metv non debet quis cogi ad contrahendum matri-

matrimonium, deciſ. 198. num. 10. dec. 270. num. 2.

Secvndo nvbentivm ſunt communes vtrique parenti, deciſ. 164. num. 4.

IN POENALIBVS

Excvsat quælibet cauſa, deciſ. 187. num. 2.

Stricta fit interpretatio quantum verba ſonant & non vltra, ibidem num. 10.

POENAM

Ad evitandam error iuris ambigui cauſat bonã fidem, ibidem num. 7.

Indvcit priuatio hæreditatis iam delatæ, deciſ. 270. num. 1.

POENITENTIAE

Locvs non eſt in contractu vltro citroque obligatorio iurato, & diu obſeruato, deciſ. 453. num. 3.

PONTIFICI

Concedenti diſpenſationem quando dicatur innotuiſſe modus, ſeu conditio diſpoſitionis, deciſ. 289. num. 6.

Vnde arguatur innotuiſſe præiudicium tertij, ibidem num. 11.

Vide etiam in verb. *Papa, & Papa.*

PONTIFICIS

Intentio præſumitur iuri conformis, deciſ. 198. num. 1.

PONTIFICALIA

Ornamenta, vide *Ornamenta.*

POPVLI

Svnt arbores grandes, nec veniunt appellatione olerum, vel herbarum, deciſ. 80. num. 9.

POSITIONES

Actor, qui incepit probare per ſcripturas ſimplices, quarum originalia non reperiuntur, poteſt dare poſitiones reo, an habeat exempla publica, deciſ. 448. num. 7.

Adinventas ſunt, vt actor releuetur ab onere probandi, ideoque tenetur reus illis reſpondere, deciſ. 448. num. 1.

Et quidem pure, & ſimpliciter per verbũ credit, vel non credit, ibidem num. 6.

Admitti, vt debeant ſufficit conferre ad cauſam etiam indirectè, ſeu pro aliqua præſumptione, ſeu adminiculo, ibidem num. 3.

Circa inſtrumenta ducentorum annorum quando dicantur reſpicere factum reſpondere debentis, ibidem num. 2.

Confessio in reſponſionibus ad poſitiones ſuperat omne genus probationis, deciſ. 66. numer. 2.

POSITIONIBVS

Datis in curia ſemper eſt reſpondendum, niſi appareant euidenter, & omnino impertinentes, deciſ. 448. num. 5.

Respondens ſtatim liberatur per ſimplicem cõfeſſionem, ſeu negationem, ibidem num. 4.

POSITI IN CONDITIONE

Censentvr à Statuto Vrbis diſpoſitiuè vocati, deciſ. 292. num. 4. deciſ. 433. num. 14.

Amplia in teſtamento forenſis, qui in curia diu ſtetit, teſtatus eſt, & deceſſit, dec. 436. num. 8.

Amplia etiam quoad bona ſita extra Vrbem, num. 9.

Non censentvr vocati regulariter, ibidem num. 1.

Qvaestio, an cenſeantur vocati eſt difficilis celebris, profunda, & contrarijs ſententijs agitata, ibidem num. 5.

Si censentvr ex ſtatuto vocati, non eſt opus coniecturis ad arguendam illorum ſubſtitutionem, deciſ. 292. num. 5.

Statvta, quæ determinant quæſtionem, an cenſeantur vocati ſumuntur potius declaratiuè, quam per viam nouæ legis, ſeu diſpoſitionis, deciſ. 436. num. 6.

Et propterea influunt in teſtamenta Clericorum, ibidem num. 7.

Vocati, vt cenſeantur referuntur plures coniecturæ id ſuadentes, deciſ. 292. num. 6.

Alia, vide ſub verb. *Filij*, verſ. *in Conditione*.

POSITIVVM

Svperlativvm aliquando ponitur in iure pro poſitiuo, & è contra iuxta ſubiectam materiam, deciſ. 20. num. 13.

POSSESSIO

Acqvisita facto iudicis eſt manutenenda, & præferenda poſſeſſioni anteriori, deciſ. 286. num. 10.

Antecessoris ad quam quis fuit gratioſè ſubrogatus, vnde probetur, deciſ. 377. num. 2.

Anterior manutenetur in concurſu poſterioris, deciſ. 6. num. 4. dec. 49. num. 1.

Probatur confeſſione collitigantis in monitorio, & aſſertione Iudicis in ſententia, ibidem num. 2.

Probatur ex apprehenſione vigore mandati de aſſociando, deciſ. 108. num. 4.

Probatur inſtrumento adeptæ poſſeſſionis dum alius non poſsidebat, deciſ. 200. num. 8.

Antiqva præfertur nouæ, & turbatiuæ, deciſ. 445. num. 7.

Apprehendi debet per fideicommiſſarium de manu hæredis, deciſ. 310. num. 5.

Alias ſi fuerit apprehenſa propria authoritate, vel non citato hærede dicitur vitioſa, ibidem num. 7.

Et non manutenibilis, ibidem num. 8.

Non poteſt propria authoritate, & non citato poſſeſſore, ibidem num. 4.

Apprehensa authoritate iudicis eſt manutenenda, deciſ. 12. num. 1. deciſ. 182. num. 25.

De manu exequutoris alio non poſſidente eſt manutenibilis, deciſ. 47. num. 2. deciſ. 63. num. 1.

In vim mandati cum clauſula ſine præiudicio habentium meliora, & potiora iura præſeruat ius poſſeſſionis, deciſ. 310. num. 1.

Attentata, & infecta decreto irritante habetur pro vacua, deciſ. 63. num. 6.

Eſt capta intra decem dies datos ad appellandum, deciſ. 118. num. 1.

Et poſt appellationem interpoſitam, ibidem num. 2. deciſ. 99. num. 1.

Et pendente termino ad appellandum ab inſtitutione iudiciali, ſeu appellabili, dec. 47. num. 9. deciſ. 63. num. 2.

Et lite pendente, deciſ. 63. num. 4.

Præſertim poſt commiſſionem ſuſpenſiuã, deciſ. 356. num. 10.

Et poſt inhibitionem Rotalem, deciſ. 200 num. 2. & 6.

Et quando cauſa pendebat à fideicommiſſo, quod erat connexum b. & diſputari debebat in Rota, deciſ. 99. num. 10.

Et quando eſt capta ab alio exequutore, quam à Rota poſt litem, ibidem introductã, deciſ. 200. num. 7.

Non eſt poſt reſcriptũ ſignaturæ ſine præiudicio quamuis deinde ſuperueniat reſcriptum cum facultate manutenendi, quem de iure, deciſ. 120. num. 9.

Poſterior non præiudicat anteriori, deciſ. 356. num. 11.

Sequeſtratur, deciſ. 412. num. 13.

CAPI poteſt per inſtrumẽtum de manu exequutoris non citato eo, cuius poſſeſſio eſt infecta, ſeu habetur pro vacua, deciſ. 63. num. 6.

CAPTA in vim mandati conditionalis non habetur in conſideratione quando conditio nõ fuit adimpleta, deciſ. 148. num. 9.

Intelligitur prout de iure ſi fuerit capta vigore mandati concedentis immiſſionem in genere, deciſ. 235. num. 7. & 8.

Per pronifum non elapſo decendio à ſententia priuationis nulla, & appellabili eſt nulla, intruſiua, & attentata, deciſ. 395. num. 14.

CENSVS apprehenditur ſuper eius inſtrumento in officio Notarij de eo rogati, deciſ. 21. numer. 2.

Declara, quod iſta poſſeſſio non eſt manutenebilis, niſi accedente exactione fructuum, ibidem num. 14.

Non dicitur acquiſita ex poſſeſſione fundi cenſuati, ibdem num. 15.

CIVILIS dicitur animo retenta à principali, qui obtinuerat libellum manutentionis, itaut ſubſequuta inſtantia procuratoris ſuper reintegratione interpretari debet de poſſeſſione naturali, deciſ. 336. num. 9.

CLANDESTINA turbatiua, & ſpoliatiua nullum producit iuris effectum, deciſ. 40. num. 18.

Et non ſuffragatur ad effectum regulæ de triennali, ibidem num. 19.

COMPATIBILIS, & diſcretiua quando ſit ad diuerſos effectus, deciſ. 468. num. 8.

CONTINVARI non dicitur ad euitanda noua attẽtata, quando ab initio fuit nulla, & attentata, deciſ. 386. num. 11.

Non poteſt quando fuit dimiſſa, ibidem num. 10.

Poteſt pro fructibus, qui deinde decurrunt, licet fuerint apprehenſa in Saluiano pro decurſis, deciſ. 279. num. 11.

Iure familiaritatis continuari poteſt abſque noua apprehenſione, ita vt debeatur etiam manutentio, deciſ. 235. num. 6.

Et vide in verb. *Poſſeſſionem* verſ. *continuare*, & verſ. *Statutum*.

CONTINVATA in filios vigore ſtatuti eſt manutenibilis, deciſ. 21. num. 6.

Non infertur vſque ad obitum fideicommittentis, quando datur aliquis fumus interruptionis, deciſ. 392. num. 20.

Et quando probatur poſſeſſionem fuiſſe medio tempore ab alijs apprehenſam, deciſ. 457. num. 2.

Præſumitur non docto de intermedia poſſeſſione alterius cum ſcientia, & patientia poſſeſſoris, deciſ. 48. num. 20.

Et quando non conſtat de negligentia decennali illius, qui ignorat occupationem poſſeſſionis, ibidem num. 21.

Præſumitur donec appares de contrario, deciſ. 235. num. 5.

Præſumitur vſque ad obitum ſi ſemel fuit probata, deciſ. 135. num. 6.

Amplia non dato fumo interruptionis, deciſ. 401. num. 3.

Et quando fideicommittens habuit mentionem bonorum in teſtamento, ibid. n. 4.

Amplia quando agitur de bonis deinde poſſeſſis per vocatos, ibidem num. 8.

DEBITORIS, & rei conuenti in Saluiano probatur teſtibus formiter examinatis, deciſ. 9. n. 3.

EIVSDEM REI non poteſt eſſe inſolidum penes duos eodem tempore, deciſ. 411. num. 5.

EMPHYTEVSIS, an & quando capi poſſit à domino directo propria authoritate, vide *Dominus directus*.

EXIGENDI licet minus iuſtificata ſuffragatur dũ ab alia parte non controuertitur, deciſ. 300. num. 5.

FACTI indiget apprehenſione, deciſ. 47. num. 5.

FIDEICOMMITTENTIS quando præſumatur necne continuata vſque ad obitum, vide ſupra verſ. *Continuata*.

De tempore obitus dum non probatur tunc non datur immiſſio, deciſ. 499. num. 1. deciſ. 457. num. 1.

Ampliã quando demonſtratur, bona fuiſſe ab alio poſſeſſa de tempore obitus, deciſ. 429. num. 2.

Et vide infra verſ. *Teſtatoris*.

HABETVR pro derelicta ab eo, qui permittit alium pacificè poſſidere cum diuturna perceptione fructuum, deciſ. 47. nu. 11.

INSTRVMENTALIS alio non poſſidente eſt manutenibilis, deciſ. 6. num. 2. deciſ. 48. num. 19. deciſ. 63. num. 1.

Amplia, quod præſumitur alium non poſſidere, deciſ. 21. num. 3.

IVDICANDA eſt talis qualis eſt titulus, qui eam præcedit, deciſ. 415. num. 15.

IVRE FAMILIARITATIS retenta per vxorẽ ſuperuenıente nouo titulo poteſt mutari in aliam cauſam abſque alia declaratione, deciſ. 210. num. 2.

Certius attenta præciſa declaratione, ibid. num. 3.

Et vide *Poſſeſſor*.

LOCORVM MONTIVM probatur ex conſenſu præſtito illorum tranſlationi, deciſ. 246. num. 16.

MANVTENIBILIS acquiritur etiam vnico actu, deciſ. 21. num. 10.

Transfertur ex clauſula *conſtituti*, ibidem num. 1.

NON AMITTITVR per Principalem ob inſtantiam erroneam, ſeu æquiuocam Procuratoris, deciſ. 385. num. 18.

NON EST apud exigentem, ſed apud illum, cuius nomine, & mandato ſit exactio, deciſ. 263. num. 21.

NON OBSTAT quãdo non eſt legitimè præſcripta, deciſ. 375. num. 25.

Et quando non conſtat intereſſe habentes ſciuiſ-

Digitized by Google

ſciuiſſe, & non contradixiſſe, ibidem nu. 26.

Non probatvr atteſtationibus extraiudicialibus, deciſ. 257. num. 5.

Locatione ſine perceptione fructuum, deciſ. 331. num. 5.

Nvlla vtriuſque collitigantis ſequeſtratur de ſtylo Rotæ, deciſ. 41. num. 1.

Pacifica beneficij incompatibilis per duos mẽſes non interrumpitur moleſtijs extraiudicialibus, quæ non feriunt poſſeſsionem, ſeu perceptionem fructuum, deciſ. 33. num. 11.

Et inchoatur ceſſantibus moleſtijs, ibidem num. 13.

Patris circa bona filij intelligitur iure familiaritatis, & nomine filij, deciſ. 257. num. 7.

Posterior præſumitur clandeſtina, & turbatiua nec impedit quin anterior manuteneatur, deciſ. 6. num. 4.

Praesvmitvr ex titulo magis vtili, deciſ. 268. num. 7.

Praesentandi, vide *Præſentandi*.

Privativa probatur ex dimiſsione aliorum, qui dimiſsioni acquieuerunt, deciſ. 468. num. 9.

Probatvr apprehenſione vigore mandati, ſeu ſententiæ, deciſ. 108. num. 4. deciſ. 192. n. 21.

Amplia abſque alia iuſtificatione expulſionis, deciſ. 12. num. 2.

Citationibus, licet nuliter factis, pro ſubhaſtatione, & deliberatione, dec. 185. nu. 17.

Clauſula *conſtituti*, deciſ. 151. num. 10. deciſ. 235. num. 1. deciſ. 257. num. 4.

Confeſsione in reſponſione ad poſitiones, deciſ. 12. num. 4.

Exactione fructuum cenſus, deciſ. 21. nu. 5.

Immiſsione contra aliquem petita, deciſ. 19. num. 4.

Declara, quod immiſsio poteſt peti etiam pro confirmatione poſſeſsionis, deciſ. 325. num. 19.

Inſtrumento adeptæ poſſeſsionis, dum alius non poſſidebat, deciſ. 200. num. 8. deciſ. 357. num. 1. & 2.

Leuioribus ad effectum manutentionis, deciſ. 235. num. 4.

Et in facto penè centenario, dec. 359. n. 10.

Retractu aliorum bonorum contiguorum controuerſis, deciſ. 235. num. 3.

Sententia priuationis, deciſ. 40. num. 10. deciſ. 267. num. 13.

Teſtibus deponentibus de perceptione fructuum ſciente, & patiente poſſeſſore antecedente, deciſ. 12. num. 3.

Qvae dedit cauſam liti non attenditur in concurſu prioris pacificæ, deciſ. 445. num. 8.

Rei conventi in Saluiano probatur ſubſtentatione litis, deciſ. 9. num. 4.

Sola attenditur in ſummariiſsimo, in quo non admittuntur exceptiones altioris indaginis, deciſ. 12. num. 9.

Testatoris probanda eſt de tempore mortis, deciſ. 309. num. 3.

Amplia quando datur fumus, quod bona ad alium ſpectarent, ibidem num. 4.

De tempore mortis quando deficit non datur immiſsio, deciſ. 331. num. 3.

Et vide ſuper verſ. *Fideicommittentis*.

Titvlata eo magis eſt manutenenda, dec. 257. num. 3.

Transfertvr ex actu nullo quando exinde fuit deuentum ad actualem poſſeſsionem, deciſ. 12. num. 7.

Et quando nullitas non prouenit ex defectu conſenſus, ſed ſolemnitatum, ibidem n. 8.

Clauſula *conſtituti*. deciſ. 128. num. 1.

Triennalis, vide *Triennalis*.

Tvrbida quando eſt videri ſolet de bono iure, deciſ. 33. num. 1.

Vxoris iure familiaritatis ſuperueniente nouo titulo poteſt mutari in aliam cauſam poſſeſsionis abſque alia declaratione, deciſ. 310. num. 2.

Multo magis attenta præciſa declaratione, ibidem num. 3.

Quoad bona viri defuncti probatur ex teſtibus, deciſ. 293. num. 9.

Simul cum filijs non concludit bona poſſeſſa eſſe dotalia, deciſ. 345. num. 18.

POSSESSIONE

A possessione dicitur quis cecidiſſe per negligentiam decennalem, etiamſi ignoraret aliũ poſſidere, deciſ. 47. num. 12. deciſ. 63. n. 3.

Non bene infertur ad perceptionem fructuum, niſi doceatur de contrario, deciſ. 81. num. 5.

Seqvestrvm non priuat poſſeſsione, ſed ſuſpendit perceptionem fructuum, deciſ. 96. nu. 12.

POSSESSIONEM

Continvare poteſt poſſeſsor mutato titulo poſſidendi, deciſ. 12. num. 5.

Non poteſt ex nouo titulo, qui facto proprio illam amiſit, ibidem num. 6.

Esse apud filium hæredem defuncti, & apud vxorem ratione iurium dotalium, & vſusfructus, non implicat, deciſ. 293. num. 8.

Inhicit decretum irritans appoſitum in regula 8. Cancellariæ reſeruatoria menſium, deciſ. 63. num. 5.

Pacificam non turbant moleſtiæ antequam inferantur, deciſ. 33. num. 12.

Praxis apprehendendi poſſeſsionem beneficij patronati de manu executoris refertur, deciſ. 41. num. 8.

Redisse ad aliquem ſupponit prius fuiſſe apud eum, qui illam dimiſit, deciſ. 40. num. 4.

Statvtvm Vrbis *cap.* 147. *lib.* 1. continuat poſſeſsionem Patris in filios, deciſ. 21. num. 4.

Svpponit aſſociatio contra aliquem petita, deciſ. 294. num. 11.

Decretum manutentionis, dec. 335. n. 12.

Sententia priuatoria, deciſ. 60. num. 10.

POSSESSIONES

Dvo ſi fuiſſent captæ ſub diuerſis demonſtrationibus, præfertur prima ſecundæ non carẽti ſuſpicione ob appoſitionem diuerſorum confinium, deciſ. 359. num. 19.

POSSESSIONIS

Apprehensio probatur inſtrumento publico, deciſ. 6. num. 1. deciſ. 47. num. 1. deciſ. 48. num. 18.

Cavsam abſque alia declaratione, ſeu noua apprehenſione mutare poteſt ſubrogatus poſſidens alio titulo, deciſ. 47. num. 8.

POSSESSOR

Citandvs eſt in apprehenſione poſſeſsionis, deciſ. 40. num. 17.

Citari, vt debeat ſufficit poſsibilitas defenſionis, & qualibet prætenſio, deciſ. 123. nu. 13.
Continuare an, & quando poſsit poſſeſsionem ex nouo titulo, vide *Poſſeſsionem*.
Dicitur, qui paſſus eſt ſequeſtrum iudiciale, deciſ. num.
Exceptiones etiam diuerſas, & contrarias poteſt proponere, deciſ. 376. num. 33.
Inauditus non debet priuari ſua poſſeſsione, deciſ. 178. num. 6.
Iure familiaritatis poteſt continuare poſſeſsionem abſque noua apprehenſione, & venit in ea manutenendus, deciſ. 235. num. 6. & vide ſub verb. *Poſſeſsio*.
Non privatur poſſeſsione per ſententiam notoriè iniuſtam, deciſ. 245. num. 2.
Pro indiviso poſt mortem alterius poſſeſſoris continuat poſſeſsionem in totum vigore ſubſtitutionis, deciſ. 129. num. 1.
Qui caret omni culpa non tenetur ad alios fructus, quam perceptos, deciſ. 279. num. 9.
Titulo particulari, & alio, quam hæreditario fideicommittentis eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſsionem, deciſ. 457. num. 7.
Vigore prouiſionis Nuncij Hiſpaniarum, quæ incontinenti probatur nulla, & inualida, non eſt legitimus contradictor ad impediendam immiſsionem prouiſo Apoſtolico, dec. 345. num. 8.

POSSESSORI

Et reo ſufficit vincere per non ius actoris, deciſ. 284. num. 6.
Retardari non debet ſolutio penſionum, deciſ. 107. num. 2.

POSSESSORIVM

Clarum eſſe patet ex deciſionibus deſuper editis, deciſ. 359. num. 7.
Cumulari quando poſſit cum petitorio, vide *Cumulatio*.

PRAGMATICA

Principis laici non habet locum in contractu iurato ex defectu poteſtatis, deciſ. 183. nu. 9.
Proregis Neapolitani quid diſponat circa inteſtationem redditaum fiſcalium, dec. 461. num. 5. & 8.
Regni Neapolitani irritat contractus particularium initos pro Communitate ſine aſſenſu regio, deciſ. 183. num. 6.
Declara pragmaticam procedere quando fraus, & dolus dederunt cauſam contractui, ibidem num. 7.

PRÆBENDÆ

Et alii redditus maſſæ groſſæ conſtituuntur etiam ratione diuini cultus, & ſeruitij Eccleſiæ, deciſ. 95. num. 25.
Loco ſuccedunt diſtributiones quas lucrantur etiam non intereſſentes, ibidem num. 27.

PRÆCEPTVM

Patris licitum, & honeſtum eſt implendum, deciſ. 198. num. 4.

PRÆDILECTI

Censentur prius vocati, deciſ. 113. num. 26.

PRÆDILECTIO

Regulatur à motiuo gradus vicinioris, & arctiori ſanguinis vinculo, deciſ. 31. numer. 25.

PRÆDIVM

Rusticum conſiſtere poteſt ſine domo, dec. 75. num. 8.

PRAEFIXIO

Termini operatur concluſionem in cauſa ita vt eo elapſo pars amplius audiri non debeat, deciſ. 165. num. 2.

PRAEHEMINENTIA

Maior non debetur membro, & inferiori, quã capiti, & ſupremo directori, deciſ. 295. n. 10.

PRAEIVDICIALIBVS

Excusatio ob bonam fidem non attenditur in præiudicialibus tertio, deciſ. 270. num. 18.
In gratiis alteri præiudicialibus non fit extenſio, ſed ſtricta interpretatio, & ea tantum veniunt, quæ ex ipſis verbis perneceſſe inferuntur, ibidem num. 11. & 12.

PRAEIVDICIVM

Cogitatum fuiſſe in genere, ſeu virtualiter, an ſufficiat ad euitandam ſubreptionem, ſeu defectum intentionis, deciſ. 198. num. 16. & 17. deciſ. 289. num. 13.
Eventuale, ſeu incertum non habetur in conſideratione, deciſ. 16. num. 12. deciſ. 124. numer. 18.
Non infertur ex aliquo actu non probata ſciẽtia, & patientia, deciſ. 104. num. 33.
Tertii, vnde arguatur innotuiſſe Pontifici concedenti diſpenſationem, deciſ. 289. num. 11.
Transferendi penſiones de ſeniore ad iuniorẽ eſt euentuale, & non habetur in conſideratione, deciſ. 16. num. 12.

PRAELATIO

Lineae, vel ſexus quando habeat locum ex voluntate teſtatoris, deciſ. 70. num. 6.
Non verificatur reſpectu excluſorum, dec. 402. num. 16.
Supponit vocationem illorum, quibus alij præferuntur, ibidem num. 15.
Vt obtineatur, non ſuffragatur qualitas obtenta poſt oppoſitionem, litem, & poſſeſsionem beneficij, deciſ. 4. num. 5.

PRÆLATVS

Solus, & abſque conſenſu Capituli poteſt agere, & procuratorem conſtituere in fauorabilibus, deciſ. 5. num. 11.

PRAELEGATA

Absorbentia, imò excedentia hæreditatem eius loco ſuccedunt, ſeu eius naturam aſſumunt, deciſ. 289. num. 9.
Libere relicta non veniunt in reſtitutione fideicommiſſi, deciſ. 294. num. 12.
Status hæreditarius demonſtrat hæreditatem fuiſſe diſtributam in prælegata, deciſ. 289. num. 8.

PRAELEGATVM

Cum facultate diſponendi ſi caderet ſub fideicommiſſo, facultas remaneret ſuperflua, deciſ. 142. num. 12.
Non venit appellatione hæreditatis, deciſ. 270. num. 9.

PRAEORDINATIO

Voluntatis, vide *Voluntas*.

PRAEPARATIO AD TESTANDVM

Dispositio nec fauore piæ cauſæ ſuſtinetur, quando concurrit ſimplex præparatio, ſeu minuta non ſubſcripta, ſeu rogata, vt volebat

Google

bat teſtator, deciſ. 210. num. 3. & 6.
Qvae non fuit reducta ad actum remanet inutilis etiam quoad relicta ad pias cauſas, ibidem num. 1.
Simplex vnde deducatur, ibidem num. 2.

PRAEPARATORIAE

Interrogationes; vide *Interrogatoria*.

PRESBYTERATVS

Probatvr atteſtatione Ordinarij, deciſ. 2. nu. 4. deciſ. 54. num. 4.
Ex teſtibus, deciſ. 166. num. 5.

PRAESCRIPTIO

Centenaria inducta contra grauatos non præiudicat ſucceſſiuè vocatis, deciſ. 417. nu. 20. & datur ratio, num. 21.
Decem, vel viginti annorum non obſtat ei, cuius fauore fuit appoſita clauſula *conſtituti*, tunc enim tertius poteſt cõueniri etiam poſt dictum tempus, deciſ. 58. num. 20.
Inchoata cum defuncto currit contra hæredes, etiamſi pactum redimendi ſit ſtipulatum etiam pro hæredibus, deciſ. 58. num. 2.
Interrvmpitvr lite, deciſ. 15. num. 36. dec. 32. num. 8.
Interrvpta debet denuo incipere, & numerari ab ipſa interruptione, deciſ. 365. num. 25.
Iudicialiter non poteſt induci, ibidem num. 24.
Ivrispatronatvs non competit ſine ſcientia, & patientia patroni, deciſ. 46. num. 27.
Omnis excluditur dictionibus ſemper, & quandocunque, deciſ. 58. num. 2.
Non completa non meretur allegari, dec. 377. num. 24.
Non cvrrit non valenti agere, deciſ. 417. nu. 22.
Seu quieſcit durante dementia, deciſ. 377. num. 23.
Sine certa ſcientia fideicommiſsi, dec. 127. num. 5.
Imo requirit lapſum triginta annorum à die ſcientiæ ad effectum præſcribendi fideicommiſſum, ibidem num. 6.
Non datvr ſtante mala fide, deciſ. 377. nu. 22.
Non intrat quando fuit conuentum, quod pactum redimendi quoties fuerit præſcriptũ toties intelligatur denuo promiſſum, dec. 58. num. 12.
Non reqviritvr pro obſeruantia interpretatiua pro qua ſufficit, ita fuiſſe aliquando obſeruatum, deciſ. 95. num. 30.
Perfecta eſſe debet ante motam litem, deciſ. 365. num. 26.
Vt intret, neceſſaria eſt inſtantia ex parte petentis cum illius repulſa, & acquieſcentia, deciſ. 261. num. 11.

PRAESCRIPTIONEM

Adversvs præſcriptionem iuris redimẽdi competit reſtitutio in integrum ex capite ignorãtiæ, deciſ. 58. num. 14.
Mala fides ad effectum interrumpendi pręſcriptionem an, & quando oriatur ex iudicio nullo, deciſ. 263. num. 9. 10. & 11.

PRAESCRIPTIONES

Tot requiruntur quot ſunt perſonæ comprehenſæ in ſtipulatione, deciſ. 58. num. 5.
An requirantur quot ſunt perſonæ, quibus independenter, & iure proprio competit facultas redimendi, ibidem num. 9.

PRAESENTANDI

Ivre pro illa vice priuatur recurrens ad iudices laicos, deciſ. 44. num. 35.
Qvasi possessio non acquiritur ad terminos textus in *cap. conſultationibus de iurepatr.* contra compatronum de cuius ſcientia, & patientia non docetur, deciſ. 126. num. 17.
Non amittitur, licet non fuerit continuata, ſed præſeruatur præſentatione aliorum patronorum, deciſ. 67. num. 8.
Non attenditur in patrono cuius præſentatus non fuit admiſſus eo, quia de proprietate veri patroni ante inſtitutionem conſtiterit, deciſ. 136. num. 23.
Non continuat in hærede ſine nouo vſu, & exercitio, ibidem num. 18.
Non dicitur eſſe apud eum, qui non præſentauit, ſeu cuius præſentatus non fuit inſtitutus, deciſ. 113. num. 34.
Papa quando derogat medietati vocum intelligit de patronis exiſtẽtibus in quaſi poſſeſsione præſentandi, deciſ. 136. num. 14.
Quæ erat apud defunctum non tranſit in hæredem ad effectum manutentionis, ibidem num. 19. & deciſ. 113. num. 29.
Sufficit ad obtinendam gratiam, quæ derogat medietati vocum, deciſ. 113. num. 24.
Tranſit in hæredem pro iuſtificatione pertinentiæ iuriſpatronatus, deciſ. 136. numer. 20.
Declara procedere quando conſtat de iurepatronatus defuncti, qui erat in quaſi poſſeſsione præſentandi, ſecus dum conſtat de pertinentia iuriſpatronatus ad verum patronum, ibidem num. 21. & 22.
Vltima, & immediata attenditur ad iuſtificandam pertinentiam iuriſpatronatus, & præſentationem à medietate patronorum, deciſ. 115 num. 18. deciſ. 136. num. 15.

PRAESENTATIO

Attentata eſt poſt introductam litem, dec. 34. num. 31. deciſ. 44. num. 29. deciſ. 100. numer. 11.
Et quando lis ad hunc effectum non dicatur inducta, deciſ. 44. num. 30.
Eſt poſt interpoſitam appellationem, & admiſſam à ſignatura, deciſ. 116. num. 3.
Non eſt ſub prætextu litis, quæ fuit terminata per rem iudicatam, acquieſcientiam partis, vel alio modo, deciſ. 100. num. 16.
Compatronorvm præſeruat aliis patronis quaſi poſſeſsionem præſentandi, deciſ. 67. num. 8.
Cvm institvtione conceſſa ab Ordinario comprobat iuſpatronatus, de quo niſi conſtitiſſet, Ordinarius non inſtituiſſet, deciſ. 34. num. 11.
Cvmvlativa tribuit ius coæquale, & computatur vtrique præſentato, deciſ. 305. num. 13.
Abſque differentia inter primò, vel ſecundò nominatum in præſentatione facta vnico contextu, ibidem num. 14.
Et electio ſunt ſynonyma, ſeu ad inuicem cõfunduntur ſi præſentatio ſumatur impropriè ſecus ſi propriè, deciſ. 2. num. 11.
Effectvm ſortita non dicitur contradicta per ſimplicem proteſtationem Promotoris fiſcalis,

lis, qui poſt admiſsionem amplius non reclamauit, deciſ. 44. num. 14.

FACTA à minori parte patronorum non attenditur, deciſ. 91. num. 1.

A patronis laicis intra quadrimeſtre valida eſt, deciſ. 100. num. 2.

A medietate patronorum quando fuit narrata debet iuſtificari, deciſ. 115. num. 11.

Sufficit tamen, vt iuſtificetur præſentatio medietatis quando ita fuit narrata, deciſ. 64. num. 4.

Dicitur in capita, & non in ſtirpes quando omnes æqualiter præſentarunt nulla facta mentione quotæ hæreditariæ, deciſ. 159. n. 13.

A Procuratore ſubſtinetur quando non conſtat illum fuiſſe reuocatum, deciſ. 305. num. 7.

Nomine hæreditario longè ante centum annos declaratur à ſubſequentibus factis iure gentilitio, ita vt ſtet demonſtratiuè pro hæredibus ſanguinis, deciſ. 159. num. 19.

Per aliquos vti filios, & procuratores patris dicitur facta non ſolum nomine procuratorio, ſed etiam proprio, & filiali, ibidem num. 15. & 18.

FRVCTVS iuriſpatronatus eſt, deciſ. 104. num. 9.

HAEREDITATIS aditionem inducit in iurepatronatus hæreditario. deciſ. 381. num. 26.

INTELLIGITVR de propria, & naturali, deciſ. 2. num. 12.

INTRA legitima tempora apparet ex inſtrumento, deciſ. 34. num. 7.

IVSTIFICATA præſumitur quando eſt extraiudicialis, & abſque contradictore, deciſ. 23. num. 7.

MANDATI Rotalis probatur ex fide, ſeu inſtrumento rogato à Notario, deciſ. 357. num. 4.

REQVIRIT pro perfectione præſentiam ſuperioris, qui præſentatum admittat, & inſtituat, deciſ. 2. num. 9.

SVBORDINATA operatur quod ſi primus præſentatus eſt incapax admittatur ſecundus ad excluſionem tertij, deciſ. 405. num. 4.

VARIARI non poteſt in præiudicium iuris præſentato quæſiti poſtquam fuit admiſſa, deciſ. 2. num. 10.

VNIVERSITATES, & collegia debent congregari ad ſonum campanæ pro eligenda perſona, cuius fieri debet præſentatio, deciſ. 91. nu. 7.

VNIVS patroni præſeruat ius, & quaſi poſſeſſionem alterius non præſentantis, deciſ. 46. n. 25.

Præſertim quando non eſt facta animo priuandi compatronos non interuenientes, ibidem num. 26.

PRÆSENTATIONE

ELECTIO plurimum differt à præſentatione, deciſ. 2. num. 7. & ſeqq.

IVS PATRONATVS comprobatur præſentatione effectum ſortita mediante poſſeſſione præſentati vſque ad obitum, deciſ. 44. num. 9.

Probatur præſentatione antecedenti admiſſa per Ordinarium præuia iuſtificatione iuriſpatronatus citato Promotore fiſcali, ibidem num. 13.

PRÆSENTATIONES

CONTINVATAE per centum annos probant iuſpatronatus in perſonis in quibus non cadit præſumptio vſurpationis, deciſ. 14. num. 20. & 22.

CVMVLARI poſſunt à Communitate laicali, deciſ. 91. num. 9.

EFFECTVM ſortitæ dicuntur quando emanarunt per obitum vel reſignationem illorum qui fuerant prius præſentati, deciſ. 14. num. 21.

Non ſortitæ non probant iuſpatronatus, deciſ. 38. num. 14.

NEPOTVM proprijs nominibus, & abſque vlla differentia ſimul cum patruis indicant iuſpatronatus gentilitium, deciſ. 150. num. 51

NON conſtituunt liquidiſſimam probationem iuriſpatronatus ita vt de contrario doceri non poſſit, deciſ. 38. num. 15.

NON rediguntur in ſcriptis ex neceſſitate, ſed pro ſecuriori probatione, deciſ. 287. num. 12.

PRÆSENTATIONIS

PERTINENTIA probatur ex teſtibus, deciſ. 264. numer. 10.

VIM habet conſenſus præſtitus collationi, deciſ. 44. num. 3.

Conſenſus præſtitus permutationi. dec. 141. num. 8.

PRAESENTATO

A MAIORI parte patronorum, & habenti neceſſaria requiſita adiudicandum eſt beneficium, deciſ. 175. num. 15.

IVSTIFICANTI legitimam præſentationem, pertinentiam iuriſpatronatus, propriam habilitatem, & vacationem debetur inſtitutio, deciſ. 136. num. 24.

QVI tenetur copulatiuè docere de pluribus qualitatibus non ſufficit concurſus ſeu probatio vnius, deciſ. 8. num. 2.

PRAESENTATVS

AB exiſtentibus in quaſi poſſeſſione præſentandi inſtituendus eſt in concurſu præſentanti à non exiſtente in tali poſſeſſione, deciſ. 67. n. 7.

A MAIORI parte patronorum præferendus eſt, deciſ. 84. num. 1.

A MEDIETATE, imo maiori parte patronorum, quando quis dicatur, deciſ. 115. num. 18.

A MINORI parte præfertur præſentato à maiori, quando ſolus habet qualitates requiſitas, deciſ. 84. num. 3.

A VERO PATRONO debet præferri, dec. 113. n. 36.

Intra legitima tempora inſtituendus eſt, deciſ. 318. num. 4.

CLERICVS præſentatus à maiori parte, an & quãdo præferatur Sacerdoti præſentato à minori, licet in fundatione dicatur, quod Clericus præferatur Sacerdoti, deciſ. 175. nu. 9. & 12.

COLLATIO non dicitur pacifica quando patroni præſentarunt, & præſentatus litem introduxit, deciſ. 38. num. 16.

HABENS qualitates in fundatione requiſitas debet præferri, deciſ. 84. num. 2.

IDONEVS dicitur quãdo alius fuit approbatus ad curam animarum, deciſ. 91. num. 1.

IN AETATE inhabili non eſt legitimus contradictor ad impediendam exequutionem literarum Apoſtolicarum, deciſ. 381. nu. 31.

QVOD teneatur probare requiſita, ex quibus verbis deducatur, deciſ. 8. num. 8.

Habeat requiſita ad inſtitutionem conſtare debet ex actis, nec creditur atteſtationi inſtituentis, deciſ. 23. num. 6.

PRAE-

Index Materiarum.

PRAESENTIA IN CVRIA:

Et idoneitas prouiſi probatur atteſtatione Examinatorum Vrbis, deciſ. 34. num. 6.

Probatur teſtibus, deciſ. 48. num. 2. dec. 166. num. 6. deciſ. 236. num. 5. deciſ. 345. num. 6.

A PRAESENTI

Ad praeteritum facilè præſumitur, quãdo adeſt iuſta cauſa præſumendi, deciſ. 285. num. 17.

PRAESERVATIVA

Adiecta in decreto intelligitur de aliis iuribus ſeparatis ab actu, ſuper quo fuit interpoſitum decretum, deciſ. 452. num. 14.

In quietantia præſeruat omnia iura intacta, & illæſa, ac ſi quietantia facta non fuiſſet, deciſ. 450. num. 9.

Dimiſſio facta cum aliqua præſeruatiua non præiudicat iuri præſeruato, deciſ. 49. num. 7.

Excluditur ex inſtrumento, in quo illa non legitur, deciſ. 287. num. 5.

Impedit, ne actus cum illa facti poſſint allegari in præiudicium agentis, deciſ. 290. num. 3.

Indeterminata ſumi debet ſub intellectu compatibili cum diſpoſitione principali, dec. 365. num. 14.

Indefinita nihil ponit in eſſe, ſeu de nouo tribuit, ſed conſeruat ius præexiſtens, ſeu tunc competens, ibidem num. 9.

Quod aliquid habeatur pro non facto quoad vnum limitatur ad illius perſonam tantum, deciſ. 205. num. 16.

Relatio operatur, vt præſeruatio contenta in actu relato cenſeatur ineſſe referenti, dec. 49. num. 8.

Sub cuius conditione fuit facta liberatio præſeruat iura liberantis, ac ſi non feciſſet liberationem, deciſ. 463. num. 2.

PRAESTATIONES

Annuae non debentur vti fructus, ſed tanquam ſors principalis, deciſ. 95. num. 6.

PRAESVMPTIO

Alterius tituli ceſſat per productionem nulli, & inualidi, deciſ. 40. num. 16.

Cedit veritati, deciſ. 23. num. 19. deciſ. 112. num. 3.

Deſtruitur contrariis probationibus, deciſ. 23. num. 20. deciſ. 112. num. 4.

Eliditur alia vrgentiori, deciſ. 23. num. 16.

In genere non tollit præſumptionem in ſpecie, deciſ. 73. num. 9.

Iuris quæcunque excluditur probatione certa, & concludenti, deciſ. 90. num. 13.

Non læditur exemplis ſingularibus, & raro contingentibus, deciſ. 141. num. 12.

Iuris, & de iure non admittit probationem in contrarium, deciſ. 343. num. 4.

Non admittitur, vbi requiritur poſitiua probatio, deciſ. 41. num. 10.

Sola materni affectus mouit Salomonem ad decidendum intereſſe ciuile, deciſ. 105. numer. 17.

Vnica, & æquiuoca eliditur præſumptionibus validioribus, deciſ. 46. num. 19.

PRAESVMPTIONES

Et coniecturae declarant voluntatem teſtatoris, deciſ. 56. num. 8.

Excludunt legalitatem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 8.

Et veriſimilitudines non attenduntur vbi verba ſunt clara, deciſ. 78. num. 14.

Extrinſecae, & vitia intrinſeca demonſtrant inſtrumentum non eſſe legale, deciſ. 105. num. 1.

Iuridicae inducunt ſuſpicionem falſitatis quãdo deficiunt aliæ validiores pro legalitate inſtrumenti, ibidem num. 22.

Probationes imperfectæ eo minus coniunguntur quando præſumptiones concurrunt in contrarium, deciſ. 18. num. 33. & 34.

Repelluntur aliis validioribus, deciſ. 105. n. 20.

Recurrendum non eſt ad præſumptiones, quando conſtat de voluntate teſtatoris, deciſ. 86. num. 5.

Solae ſufficiunt in ciuilibus, vt tollatur fides inſtrumento, deciſ. 105. num. 16.

PRAESVMPTIONIBVS

Et coniecturis præualet probatio per teſtes, deciſ. 56. num. 3.

PRAETERITIONEM

Teſtamentum caducatur ob præteritionem, & ſuperuenientiam filiorum, deciſ. 15. nu. 26 & 29.

PRETIA

Cambiorum taxantur publicè à mercatoribus ſingulis hebdomadis, & proinde ſunt iuſta, & valida, deciſ. 296. num. 24.

Rerum tempore variantur, deciſ. 376. num. 21.

PRETII

Loco quando bona ſuccedant, deciſ. 33. nu. 39.

Modicitas non poteſt inferri ex tempore proximo excidio Vrbis, quo erat maxima pecuniarum indigentia, deciſ. 281. num. 12.

Receptio, & annotatio in libris Monaſterii inducit approbationem extinctionis cenſus factæ ab eius miniſtro, deciſ. 231. num. 8.

Taxa maior non attenditur in probando valore beneficii, deciſ. 326. num. 8.

PRETIO

Æſtimabiles, & alicuius valoris ſunt etiam res intricatæ, & litigioſæ, deciſ. 53. num. 13.

Verba, *pro iuſto, & reperibili pretio* quid operentur, ibidem num. 20.

PRETIVM

Attentans cuius cauſa aliquid fuit venditum pretio viliori, debet reficere pretium integrum, deciſ. 7. num. 6.

Amplia ſiue attentans fuerit cauſa proxima damni, ſiue remota, ibidem num. 7.

Bonorum fideicommiſſariorum fuiſſe erogatum in extinctionem æris alieni fideicommittentis probari debet ab allegante, deciſ. 292. numer. 17.

Commune probari debet ad effectum reſciſſionis, deciſ. 206. num. 7.

Conuentum diminuitur dilatione gratis conceſſa, deciſ. 53. num. 17.

Demus eſſe iuſtum infertur ex penſionibus, & relatione peritorum, deciſ. 27. num. 11.

Retractæ ex Conſtitutione Gregoriana debet inueſtiri, ſeu præſtari cautio pro ſecuritate emptoris, deciſ. 167. num. 4.

Fructuum currens in ciuitate non attenditur, ſed illud currens in loco beneficii, deciſ. 326. num. 6.

Probatur depoſitione teſtium, & atteſtatione Magiſtratus, deciſ. 179. num. 4.

IMMO.

Immobilivm probari ſolet habita rati one ad fructus quos eadem bona producunt, deciſ. 206. num. 3.

Minvi debet pro rata rei venditę non conſignatæ, deciſ. 455. num. 14.

Minvitvr ob pactum redimendi, deciſ. 27. numer. 3.

Oblatvm præſumitur iuſtum quando iudex valide proceſſit ad ſubhaſtationem, deciſ. 157. num. 5.

Rei nulliter permutatæ reſtituendum non eſt à pupillis non probata verſione in eorum vtilitatem, deciſ. 459. num. 6. & 7. vbi diſtinguit inter contractum nullum ab initio, & annullandum.

Svccedit loco rei venditæ de mandato iudicis ad effectum conſignandi quibus de iure, deciſ. 461. num. 4.

Variatvr iuxta conditiones temporum arbitrio iudicis ponderandas, deciſ. 281. num. 13.

PRIMOGENITVRA

Indivisibilis eſt ſuapte natura, deciſ. 328. nu. 5.

Ingressa in vnam lineam quando debeat in illa continuare, deciſ. 70. num. 3.

In svspenso non poteſt ſtare nec per momentũ temporis, deciſ. 251. num. 6.

Declarã procedere in primogeniturıs, & maioratibus Hiſpaniæ ex particulari lege Regni, ibidem num. 7. & 15.

Secus in primogeniturıs Italiæ, ibid. n. 8.

Stare poteſt concurrente voluntate teſtatoris, ibidem num. 13.

Ordinata quando dicatur potius vt conſeruentur bona quam pro conſeruanda agnatione, ibidem num. 9. & 12.

Strictissime conſtituta non conſeruaretur integra ſi eſſet diminuenda ob legitimã Primogeniti donatarij, deciſ. 328. num. 16.

PRIMOGENITVRÆ

Donatio validè, & voluntariè facta filio inter viuos cum onere primogenituræ, non imputatur in legitimam, ibidem num. 6.

Ob cauſam licet imputetur ſecus eſt quando ſubijcitur primogenituræ, ibidem nu. 13.

PRIMOGENITVRAM

Pater qui integram legitimam filijs reliquit, poteſt de reſiduo ad libitum diſponere, & honorificam conſtituere primogenituram, ibidem num. 21.

EX PRIMORDIO

Titvli poſterior formatur euẽtus, dec. 219. n. 13.

PRIMVS ACQVIRENS

Vide *Acquirens*.

MAGNVS PRIOR

Habens facultatem conferendi intra quinquennium non poteſt conferre commendam poſt quinquennium, deciſ. 69. num. 3.

Et tale quinquennium computatur à die promotionis, ibidem num. 5.

PRINCEPS

Declarando intentionem, quam habuit in conceſſione gratiæ non facit iniuriam, deciſ. 270. num. 15.

PRINCIPIS

Ab intentione dependet quid voluerit in gratia comprehendere, dec. 270. nu. 14.

Declaratio quod gratiam non conceſſiſſet, ſi tota ſeries facti fuiſſet expoſita probat ſubreptionem, deciſ. 198. num. 23.

Extorta erroneis ſuggeſtionibus non ſuffragatur, deciſ. 289. num. 10.

Declarationi ſtandum eſt circa geſta coram ſe deciſ. 198. num. 24.

PRIVATIO

Beneficii quę non habuit effectum non inducit vacationem; deciſ. 40. num. 9.

Alia vide ſub verb. *Beneficij*.

Hæreditatis iam quæſitæ aliud eſt, & aliud arceri ab acquiſitione lucri conditionalis, deciſ. 198. num. 7.

Svpponit habitum, deciſ. 40. num. 21. dec. 85. num. 3. deciſ. 267. num. 14.

PRIVATIONE PRIVATIONEM

Poena eſt cum agitur de priuatione hæreditatis delatæ, deciſ. 198. num. 8. deciſ. 270. nu. 1.

Secumfert priuationem iuris quæſiti, deciſ. 270. num. 3.

PRIVATIONIS

Poena nunquam inducitur niſi ſit explicita, & literalis, deciſ. 187. num. 9.

Nec inducitur ſine dolo, & proteruia, quę non cadit in muliere teneræ ætatis, ibidem num. 23.

Residentia iniuncta ſub pœna priuationis fructuum non facit beneficium Sacerdotale, deciſ. 84. num. 11.

Sententia probat poſſeſſionem, deciſ. 40. nu. 20. deciſ. 267. num. 13.

Supponit poſſeſſionem, deciſ. 60. num. 10.

PRIVATVS

Beneficiis per ſententiam cõtumacialẽ ſi comparet intra annum, illa recuperat etiamſi fuerint alteri collata, deciſ. 60. num. 5.

Secus autem quando comparet poſt annũ quo caſu non recuperat beneficia alteri collata etiamſi probaret innocentiam, ibidem numer. 6.

Vel etiamſi ex lectura proceſſus conſtatet de nullitate priuationis, ibidem num. 7.

PRIVILEGIA

Laicalia referri debent ad iura temporalia non ad iuriſdictionem ſpiritualem ſuper qua Laici non habent poteſtatem, deciſ. 338. numer. 15. & 16.

Religionis Hierosolymitanae non tribuunt iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum territorio ſeparato, ſed exemptionem quoad Monaſteria, & perſonas intra eorum ſepta degentes, deciſ. 295. num. 4. & 15.

Nec comprehendunt populum laicum, Eccleſias, & perſonas Eccleſiaſticas, & Clericos Seculares extra dicta Monaſteria exiſtẽtes, ibidem num. 5.

PROBATIO

Certa, & concludens excludit omnem præſumptionem iuris, deciſ. 90. num. 13.

Concludens requiritur ad declarandum incurſum cenſurarum, deciſ. 103. num. 7.

Imperfecta tollitur ſimili probatione alterius partis, deciſ. 459. num. 5.

Non concludens perneceſſe excluditur per ſolam poſſibilitatem in contrariũ, dec. 257. n. 6.

Non probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe, deciſ. 383. num. 13.

Perfe-

Perfecta non offuſcatur exceptionibus turbidis, & non concludentibus, deciſ. 439. numer. 2.

Per teſtes admittitur ad coadiuuandas ſcripturas ceſſante calumnia, deciſ. 67. num. 9.

Licet non detur ſi fieri poteſt per ſcripturas, ſecùs eſt quãdo nulla datur probatio de exiſtentia ſcripturarum, deciſ. 112. num. 11.

Præualet præſumptionibus, & coniecturis deciſ. 56. num. 3.

Poſitiva vbi requiritur, non admittitur præſumptio, deciſ. 41. num. 10.

Probationem non excludit, deciſ. 74. num. 10. deciſ. 112. num. 9. deciſ. 308. num. 6. deciſ. 435. num. 8. & datur ratio num. 9.

Qvando ex pacto requiritur per ſcripturas publicas non admittuntur teſtes niſi ſint quinque omni exceptione maiores, & integræ opinionis, deciſ. 18. num. 31.

Qvae alias non ſufficeret ad fundandam intentionem actoris ſufficit reo ad illam offuſcandam, deciſ. 379. num. 21.

Solvtionis ſi fuit conuenta per inſtrumentum, & ſcripturas publicas ita debet apparere, deciſ. 18. num. 9.

Specialis præualet generali, deciſ. 73. num. 8.

PROBATIONE

Facienda in partibus non egebat qui ibidem obtinuit ſententiam, deciſ. 45. num. 10.

Irrelevanti partes non ſunt grauandæ, deciſ. 143. num. 5.

PROBATIONES

Ad faciendas admittitur quælibet pars, vt videatur quænam in concurſu melius probet intentionem, deciſ. 72. num. 10.

Concernentes petitorium admittuntur in manutentione quando tendunt ad colorandam poſſeſſionem, deciſ. 178. num. 11.

Conciliari poſſunt ad euitandam contrarietatem, ibidem num. 10.

Criminvm diuerſorum non ſufficiunt ad condemnandum aliquem ſuper delictis de quibus fuit abſolutus in iudicio ſeparato, deciſ. 269. num. 9.

Expressio ſpecierum probationis abſque verbis taxatiuis vel negatiuis non ſtat priuatiuè ad alias probationes non expreſſas, deciſ. 18. numer. 15.

Impedimentvm contagij non attenditur pro difficultate faciendi probationes quando ante illud interceſſit tempus ſufficiens, deciſ. 57. num. 7.

Imperfectas non coniunguntur, deciſ. 18. numer. 33.

Amplia quando concurrant præſumptiones in contrarium, ibidem num. 34.

Ivridicae non excluduntur modo probationis concepto verbis affimatiuis, ibidem num. 12.

Declara procedere in ijs probationibus, quæ abſque alio adminiculo ita plene probãt ſicut illæ ſuper quibus adeſt conuentio, ibidem num. 15.

Leviores ſufficiunt quando non agitur de poſſeſſione, & perceptione fructuum, dec. 165. num. 11.

Negotivm principale non debet determinari ante ſuperuentas probationes inuerſo ordine iudicij, deciſ. 284. num. 12.

Non svnt reſtringendæ, deciſ. 254. num. 5. deciſ. 284. num. 11.

Novas non ſunt denegandæ in diſcrepantia teſtium, deciſ. 132. num. 10.

Reo, & poſſeſſori fauentes præualere debent in concurſu, deciſ. 206. num. 14.

Simvl iunctæ conſiderari debent non ſeparatim deciſ. 2.9. num. 13.

Vt concedantvr, ſufficit ſola dubietas materiæ articulatæ, deciſ. 132. num. 11.

PROBATIONVM

In contrarietate iudex eligit mediam viam, deciſ. 62. num. 13.

Materia plurimum pẽdet ab arbitrio iudicum, deciſ. 62. num. 12. deciſ. 439. num. 11. & deciſ. 326. num. 14.

PROCESSVS

Contvmacialis non ſuſtinetur quando potuit citari perſonaliter, deciſ. 395. num. 12.

PROCVRATOR

Ad exigendvm non poteſt confiteri in præiudicium principalis, & in gratiam alterius cuius eſt miniſter, deciſ. 440. num. 11.

Ad negotia debet dũtaxat ſubſtituere ad actus particulares, non generaliter ad omnes, deciſ. 413. num. 1.

Poteſt tam de iure quam ex facultate ſibi attributa alium ſubſtituere, deciſ. 382. numer. 1.

Amplia etiam generaliter, & indefinite ad omnes actus quando fuit conceſſa generalis, & indefinita facultas ſubſtituendi, deciſ. 413. num. 3.

Quo caſu non dicitur electa induſtria perſonæ ibid.

Approbatvs dicitur inſtantijs contra illum factis, deciſ. 404. num. 6.

Mediante citatione controuerti amplius non poteſt quod ſit talis, deciſ. 26. num. 4.

Certioratus præſumitur principalem de re graui, deciſ. 270. num. 17.

Præſumitur principalem præſertim ſi maneat in eadem ciuitate, deciſ. 263. num. 14.

Amplia in procuratoribus locorum piorum ob congreſſus haberi ſolitos cum miniſtris eorundem locorum, ibidem num. 15.

Conditionem domini poteſt efficere meliorem, deciſ. 439. num. 12.

Constitvtvs cum clauſula *relevans* efficitur dominus litis ideoque non poteſt euitare quin poſt obitum mandantis citetur in qualibet inſtantia, deciſ. 385. num. 8.

Simpliciter ad donandum iuſpatronatus ſi donat alicui, eiuſque heredibus, & ſucceſſoribus, explicat, id quod de iure ineſt, deciſ. 381. num. 12.

Cvivs induſtria electa fuit non poteſt alium ſubſtituere, & vndè electa arguatur induſtria, deciſ. 413. num. 2.

Declarare poteſt intentionem mandantis, deciſ. 439. num. 13.

Non poteſt animum principalis nec ei præiudicare ſine mandato ſpeciali, dec. 268. n. 13.

Non poteſt animum principalis, quod ſe habuerit pro ſpoliato, ſine mandato ſpeciali, deciſ. 336. num. 8.

Dominvs alicuius inſtantiæ iam terminatæ non efficitur dominus totius litis, deciſ. 366. numer. 9.

Litis quando adeſt, tunc ſuperflua eſt deputatio curatoris hæreditati iacenti, dec. 385. num. 9.

Totius litis efficitur per clauſulam *relevans*, deciſ. 366. num. 12. deciſ. 385. num. 8.

Observantia præſertim roborata facto principalis demonſtrat quod procurator habebat facultatem ſubſtituendi, deciſ. 382. numer. 14.

Præiudicare ſine mandato ſpeciali non poteſt principali poſt ius quæſitum, deciſ. 125. numer. 7.

Svbstitvtvs contrahit validè ac obligat Dominum, ac ſi fuiſſet ab illo conſtitutus, deciſ. 382. num. 2. & 3.

Contrahit validius quãdo conſtituens eius operam, vel fidem adhibuit in iiſdem, vel ſimilibus contingentijs, deciſ. 413. num. 11.

Si eſt minus idoneus, ſubſtitutio cedit periculo ſubſtituentis; ſi vero reputabatur idoneus, periculo Domini, qui ſibi imputet ſi conceſſit indefinitam facultatem ſubſtituendi, ibidem num. 12.

PROCVRATORE

Indvstria perſonæ an, & quando cenſeatur electa in procuratore, deciſ. 382. num. 12. & 13. deciſ. 413. num. 3. & 4.

Sententia obtenta à procuratore minus legitimo ſubſtinetur fauore pupilli, deciſ. 243. num. 10.

Declara procedere in procuratore conſtituto à pupillo, non ab eo qui non poterat conſtituere procuratorem, ibidem num. 11.

PROCVRATOREM

Constitvere poteſt ſolus Prælatus in fauorabilibus, deciſ. 5. num. 11.

Non poteſt pupillus ſine authoritate Tutoris, deciſ. 243. num. 4.

Qui non poteſt expreſsè, nec poteſt tacitè, ibidem num. 8.

PROCVRATORES

Dividentivm non cenſentur renunciaſſe fideicommiſſo, quod ignorabant, deciſ. 192. numer. 13.

Forma mandati non diuiſionis inſpicienda eſt in diuiſione facta per procuratores, dec. 197. num. 6.

Remittere non poſſunt fideicommiſſum in diuiſione dum non habent talem facultatem, ibidem num. 5.

Non poſſunt per aliquam clauſulam dum non poterant remittere expreſsè, deciſ. 192. num. 11.

PROCVRATORI

Concessa dicitur generalis facultas ſubſtituendi per illa verba *cum ſimili, vel limitata facultate*, deciſ. 413. num. 5.

Facvltas diuidendi data procuratori prout ſibi videbitur intelligitur de modo, & forma, quæ congruat diuiſioni, & voluntati mandantis, deciſ. 197. num. 12.

Subſtituendi data procuratori an, & quando referatur ad omnia capita mandati, deciſ. 382. num. 4. & pluribus ſeqq.

PROCVRATORIS

Approbatio erronea non impedit, quin poſſit dari de defectu mandati, deciſ. 243. num. 11.

Citatio Procuratoris ſufficit ad inducendam malam fidem, deciſ. 263. num. 12.

Procuratoris ſpecialis loci pij ſufficit ad inducendam notitiam rei alienæ, deciſ. 243. num. 11.

Comparitionis acta validantur, deciſ. 34. numer. 28.

Confessio voluntaria facta ſine mandato ſpeciali non præiudicat principali, præſertim ſi eſt æquiuoca, deciſ. 296. num. 23.

Consensvs ſine mandato ſpeciali non præiudicat principali, deciſ. 78. num. 17.

Facvltates dicere non poteſt ſufficientes, qui iudicialiter illas allegauit inſufficientes, deciſ. 366. num. 15.

Instantia ſuper reintegratione debet intelligi, de poſſeſſione naturali, dum principalis obtinendo libellum manutentionis, prius declarauerat retinuiſſe poſſeſſionem ciuilem, ibidem num. 9.

Revocatio, vnde excludatur, deciſ. 305. numer. 8.

Scientia infert ſcientiam principalis, dec. 243. num. 12. deciſ. 263. num. 13. amplia, vt numer. 14. & 15.

PRODVCENTEM

Scriptvra contra producentem plenè probat, deciſ. 81. num. 3.

PRODVCTA

Ivra non producta non attenduntur, & dicuntur extra mundum, deciſ. 269. num. 12.

PRODVCTIO

Avget fidem ſcripturæ productæ ad eundem effectum, ſeu pro fundamento eiuſdem probationis, licet fuerit facta per compulſum, & in parte, & partibus, deciſ. 359. num. 13.

Facta à procuratore legitimo impedit, ne ſcriptura producta reuocari poſſit in dubium, dec. 340. num. 3.

Diuerſo atramento, loco incongruo extra ordinem, & examinibus valde reſtrictis, valdè auget ſuſpicionem ſcripturæ productæ, deciſ. 144. num. 12.

Poſt tempus, & annotata in margine diuerſa manu, & atramento non attenditur, deciſ. 208. num. 15.

Scriptvrae relatæ eſt neceſſaria, quia alias ſcriptura referens non attenditur, ideoque etiã illius impenſæ refici debent, deciſ. 273. n. 7.

PRODVCTIONE

Ex prodvctione, an & quando reſultet mandatum præſumptum, vide *Mandatum*, verſ. *præſumptum*.

Iurium, & citatione reſultat ſcientia purificationis fideicommiſſi, deciſ. 246. num. 2.

Memoria fundata ſuper inſtrumentis, productis non probat, quando de iiſdem inſtrumentis eorumque productione non conſtat, deciſ. 317. num. 30.

Scriptvra, quæ iudiciali productione fuit approbata, non poteſt reprobari, deciſ. 433. num. 5.

PRODVCTIONEM

Per prodvctionem tituli nulli, & inualidi ceſ-

ſat

ſat præſumptio alterius tituli, deciſ. 40. numer. 16.

Pvblicatio inſtrumenti poſt mortem Notarij, & teſtium nihil obeſt quãdo interceſſit longiſſimum tempus, vſque ad productionem, deciſ. 68. num. 18. & 20.

PRODVCTIONIS

Dilatio nihil obeſt, quando quis ignorabat Notarium rogatum de inſtrumento, ibidem num. 27.

Negativa productionis aliorum iurium vltra ea, quæ continentur in proceſſu probatur illius reuolutione, deciſ. 585. num. 4.

PROFESSIO

Facta in ætate legitima poſt annum probationis in manibus ſuperioris, & cum debitis circumſtantijs prætendi non poteſt inualida, deciſ. 213. num. 1.

Nvlla eſt, abſque legitimo nouitiatu, dec. 237. num. 1. deciſ. 255. num. 1. & 3.

Ratificata cenſetur, ſi non fuit reclamatum intra quinquennium, deciſ. 237. num. 22.

An ratificetur per actus poſtea geſtos, ibidem num. 20.

Renvnciatio conditionalis, quatenus profeſſio emitteretur, habet effectum ſequuta profeſſione, & vnde id probetur, deciſ. 234. n. 9.

Volvntas profitẽdi non obſtante proteſtatione, probatur actibus proteſtationi contrarijs, deciſ. 194. num. 11.

PROFESSIONEM

Metvs purgatur ex actibus, abſque vlla coactione ſubſequutis poſt profeſſionem, ibidem num. 6.

Promiſſio obedientiæ monacalis inducit profeſſionem expreſſam quoad ſe, & tacitam quoad reliqua vota, deciſ. 213. num. 5.

Reformatio regulæ non poteſt impugnari ab ea, quæ intelligit emittere profeſſionem iuxta illius formam, ibidem num. 9.

PROFESSSIONIS

Metvs excluditur ex libera voluntate, pluries explorata in actu profeſſionis, deciſ. 194. numer. 9.

Nvllitas allegari non poteſt, poſt quinquennium, deciſ. 137. num. 21.

Regvlares profitentes certam regulam ſub obedientia Priorisſæ cum alijs ſignis regularitatjs tenentur emittere tria vota ſubſtantialia profeſſionis, deciſ. 213. num. 3.

Ratificatio non inducitur, niſi actus fiant cum ſcientia nullitatis, & animo validandi profeſſionem, quod probari debet ab allegante, deciſ. 287. num. 23.

PROFESSVS

Compelli, an poſſit ad regulam reformatam, quando reformatio reducit regulam ad priſtinum ſtatum, deciſ. 237. num. 12. dec. 255. num. 9.

Non poteſt venire contra votum iam præſtitũ etiam per ſuperueniẽtiam, ſeu reſtitutionem regulæ, deciſ. 237. num. 17.

Transiens ad aliam religionem tenetur, iterum peragere annum probationis, & quare, ibidem num. 4. 5. & 6.

PROEMIVM

Declarat voluntatem diſponendi, deciſ. 378. num. 5.

Ex proemio apparet cauſa finalis, deciſ. 51. numer. 22.

PROHIBITIO

Alienandi enixa, & triplicata procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica indiſtinctè, tam in alienatione inter viuos, quam in vltima voluntate, deciſ. 375. num. 16.

Præſertim concurrente identitate rationis conſeruandi bona inter ſubditos, ibidem num. 17.

Alienationis acceſſoria, & conſequutiua non inducit nouum fideicommiſſum, deciſ. 161. num. 2.

An extendat fideicommiſſum de vno caſu ad alium, deciſ. 176. num. 12.

Cum non poſſit verificari niſi in bonis, & de bonis, operatur vt ſubſtitutio non dicatur facta in vſufructu, ſed in proprietate, deciſ. 138. num. 24.

Directa ad bona particularia, non ad quotam hæreditatis inducit fideicommiſſum particulare, deciſ. 348. num. 6.

Expirat ſimul cum fideicommiſſo, quando quis eſt grauatus, quatenus decedat ſine filijs, & decedit cum filijs, deciſ. 161. num. 3.

Non dependet à fideicommiſſo vniuerſali quando quælibet diſpoſitio inducit fideicommiſſum diſtinctum, & ſeparatum, deciſ. 348. num. 9.

Veſtita quando dicatur ad caſum expreſſum, deciſ. 176. num. 13.

Spatio ducentorum annorum inducit abſolutum fideicommiſſum, deciſ. 253. num. 6.

Reſtricta certa cauſa inducit perpetuũ, & reale fideicommiſſum, deciſ. 348. num. 7.

Amplia etiamſi ad vtrumq; fideicommiſſum vocentur eædem perſonæ ſub ea diuerſitate, quod in fideicommiſſo vniuerſali adeſt facultas alienandi, in particulari autem repetita prohibitio, ibidem num. 8.

Vt bona integrè conſeruentur in ſubſtitutis comprobat, vt poſiti in conditione cenſeantur vocati, deciſ. 223. num. 9.

Detractionvm non comprehendit dotes deſcẽdentium, deciſ. 354. num. 4.

Etiam ex cauſa dotis non comprehendit illam, quæ ſit pro dote ſoluta ipſi fideicommittenti, ibidem num. 2. & 3.

Falcidiae in vno gradu, non cenſetur repetita in gradibus, & perſonis diuerſis, deciſ. 378. num. 12.

Hominis quando concurrit cum prohibitione legis, tunc alienatio etiam in caſu permiſſo eſt prohibita, deciſ. 75. num. 2.

Imo tunc nec ex cauſa neceſſaria permittitur alienatio rei fideicommiſſariæ, ibidem num. 10.

Qvae remanet inefficax ex defectu poteſtatis in prohibente, ſatis eſt, quod ſaltem propalet eius animum, deciſ. 354. num. 5.

Trebellianicae, & falcidiæ acceſſoria ad fideicommiſſum non extendit illud vltra caſum diſpoſitum, & multo minus ad contrarium, deciſ. 124. num. 10.

PROMISSIO

Evictionis, vide *Euictio*.

Facta in inſtrumento vbi reualidatur tranſactio alioquin dubia dicitur correſpectiua ad bona

comprehenſa in eadem tranſactione, deciſ. 442. num. 10.

Generaliter concepta debet intelligi generaliter pro omni tempore, deciſ. 426. num. 3.

Indistincta dotationis non eſt reſtringenda ad vnum caſum, deciſ. 442. num. 13.

De obligando fauore dotis habetur pro obligatione, deciſ. 350. num. 28.

Tribuit dumtaxat actionem perſonalem, ibidem num. 29.

Limita fauore dotis, in qua aſſumit concomitantiam hypothecæ legalis, ſeu conuentionalis, ibidem num. 30.

Quod aliquis ratificabit quando peruenerit ad ætatem legitimam continet diem incertam, deciſ. 26. num. 9.

Bona eſſent libera ab omni onere, ſeruitute, & reſponſione comprehendit gabellam, deciſ. 55. num. 1.

Ratio omnis iuſtitiæ, & æquitatis poſtulat, vt promiſſa adimpleantur, deciſ. 193. numer. 16.

Refectionis quoad ſpecies expreſſas excludit refectionem quoad non expreſſas, deciſ. 80. num. 3.

Relevandi à gabellis dat actionẽ pro repetitione pecuniæ ſolutæ illarum occaſione, dec. 55. num. 4.

Relevationis indemnitatis nõ alterat principalem diſpoſitionem, deciſ. 170. num. 6.

Operatur ne promittens poſſit agere in dãnum illius, quem promiſerat releuare, deciſ. 463. num. 9.

Restringenda non eſt, dum nihil dicit de reſtrictione, deciſ. 426. num. 2.

PROMOTORIS FISCALIS

Assertioni non defertur vti procuratoris contrarii, deciſ. 395. num. 5. deciſ. 411. nu. 12.

Per ſimplicem proteſtationem promotoris, qui poſt admiſſam præſentationem amplius non reclamauit, non dicitur contradicta præſentatio effectum ſortita, deciſ. 44. num. 14.

PROMOTVS, PROMOVENDVS

Promotvs ad ſacros ordines cum eorum exercitio ante ætatem determinatam fit irregularis, & poteſt priuari beneficio, deciſ. 389. num. 3.

Ætas à Concilio Tridentino requiſita in promouendis ad ſacros ordines refertur, ibidem num. 4.

PRONOMEN

Svorvm reſtringit donationem ad tempus præſens, ſeu bona tunc poſſeſſa, deciſ. 352. num. 3.

Svvm præſupponit, ſeu præfefert dubium, deciſ. 15. num. 10.

PROPOSITVM

In mente retentum non operatur, niſi ad effectum perducatur, deciſ. 187. num. 19.

PROPRIETARII

Non tenentvr ad fructus, quos vſufructuarius ſimul cum illis promiſcuè conſumpſit iuxta præceptum teſtatoris, deciſ. 181. num. 3.

PROPRIETATEM

Libere transire ad hæredes grauati, & vſumfructum remanere apud aliquem ad tempus, non implicat, deciſ. 341. num. 6.

PROROGATIO

Concessa poſt expiratam præcedentem non ſuffragatur, deciſ. 83. num. 27.

Fatalivm petita ab vno excuſat à deſertione omnes litis conſortes, deciſ. 99. num. 5.

Operatvr, vt tempus prorogatum cenſeatur vnum, & idem cum primo termino, deciſ. 83. num. 26.

Secvnda legitimè conceditur quando prima adhuc non expirauerat, ibidem num. 28.

Termini ad perficiendum inuentarium, an requirat citationem creditorum, ibidem nu. 30.

Ad redimendum decennio poſt mortem alicuius comprehendit etiam tempus intermedium vitæ eiuſdem, deciſ. 426. num. 4.

Terminvs prorogationis non incipit à die qua præuentiuè conceditur, ſed à die qua expirat terminus prorogatus, deciſ. 83. num. 29.

PROTESTATIO

Contra defectum mandati cum clauſula, quod nemo &c. niſi docto &c. ita quod &c. inducit nullitatem actorum nedum cum pupillo, & minore, ſed cum maiore, dec. 243. n. 12.

Nemini audiri, niſi docto de mandato procurę, eliditur, quando adeſt mandatum præſumptum, deciſ. 15. num. 6.

Nihil operatur, ſi non repetatur in quolibet actu, deciſ. 15. num. 7.

Non eſt adimplenda, quando eſt facta à non habente mandatum ſufficiens, deciſ. 68. numer. 23.

Quod quis declaret, an velit vti inſtrumento pro bono, & legali donec probetur contrarium, ibidem num. 21.

Requiritur tamen pro hac declaratione mandatum ſpeciale, & indiuiduũ, ibid. n. 22.

Solventis, an ſit neceſſaria pro refectione damni emergentis, deciſ. 42. num. 1.

PROTESTATIONE

Non obſtante probatur voluntas profitendi per actus proteſtationi contrarios, deciſ. 194. numer. 1.

Recessisse cenſetur à proteſtatione, qui deinde tranſegit, & continuauit ſoluere, deciſ. 235. num. 5.

Recessvm cenſetur à proteſtatione non repetita in actibus ſubſequutis, deciſ. 30. num. 6.

Simplici promotoris fiſcalis, qui poſt admiſſam præſentationem amplius non reclamauit, cõtradicta non dicitur præſentatio effectum ſortita, deciſ. 44. num. 14.

PROTESTATIONES

Factae à muliere conſtante, & ſoluto matrimonio indicant illam non tranſegiſſe ſpontanea, vel libera voluntate, deciſ. 380. numer. 5.

PROTESTATIONIBVS

Interpellatio infertur ex proteſtationibus deſuper emiſſis, deciſ. 42. num 11.

Recessisse videtur à proteſtationibus, qui deinde liberè ſoluit, & ſuæ indemnitati aliter cõſuluit, deciſ. 139. num. 22.

Scientia deducitur ex proteſtationibus ſpecificis, deciſ. 42. num. 12.

PROTOCOLLATIO

Non fit de inſtrumentis rogatis in calce apocharum priuatarum, deciſ. 401. num. 5.

Non reqviritvr ad legalitatem, & eſſentiam publi-

publici inſtrumenti habentis alia requiſita, ibidem num. 7.

INSTRVMENTVM, licet non protocollatum admittitur ſaltem pro vrgenti adminiculo, ibidem num. 6.

PROTONOTARIATVS

NON SVPPLET requiſitum, quod Clericus incedat in habitu, & tonſura, deciſ. 290. nu. 19.

SVPPLET requiſitum, quod Clericus inſeruiat Eccleſiæ, ibidem num. 18.

PROVINCIARVM

CIRCA diuiſionem eſt magni momenti aſſertio Imperatoris ſub cuius poteſtate illæ exiſtunt, deciſ. 28. num. 19.

PROVINCIÆ

LATITVDO intelligitur iuxta diuiſionem, & nuncupationem modernam, non antiquam, ibidem num. 11.

PARTITIONES varias ſortiuntur pro temporum, & dominiorum varietate, ibidem num. 5.

PROVISIO IN PROPHANIS

SVB EADEM oratione, & ſub eodem caſu ſimiliter facta reſpectu proprietatis, & vſusfructus ſimiliter interpretatur in vtroque caſu, deciſ 109. num. 8.

DECRETVM per modum prouiſionis, vide *Decretum*.

PROVISIO IN BENEFICIALIBVS

ANTERIOR præfertur poſteriori, deciſ. 33. numer. 14.

APOSTOLICA non mutat ſtatum parochialitatis, deciſ. 469. num. 6.

BENEFICII non vacantis, non ſubſtinetur, deciſ. 33 num. 20. deciſ. 40. num. 10.

Et vide alia in verb. *Beneficij*.

LT POSSESSIO prouiſi non elapſo decendio à ſententia priuationis nulla, & appellabili eſt nulla, intruſiua, & attentata, deciſ. 393. nu. 14.

EXEQVVTIONI demandata præſumitur in omnibus iuſtificata, deciſ. 6. num. 3. deciſ. 18. nu. 3.

IVSTIFICARI debet eo modo, quo aliquid fuit expreſſum, deciſ. 40. num. 3.

IVSTIFICATA probatur eo ipſo, quod fuit exequuta, deciſ. 40. num. 1.

NON IVSTIFICATA non attenditur, ibidem nu. 2.

NON SVSTINETVR, niſi iuſtificetur vacatio narrata, deciſ. 14. num. 37.

NVLLA, & obreptitia non tribuit titulum coloratum, deciſ. 40. num. 14.

POSTERIOR non præiudicat anteriori, deciſ. 48. num. 16. deciſ. 319. num. 8.

QVANDO nulla affertur prouiſio Ordinarij tanquam de libero, eo magis attenditur ſtatus beneficij patronati, deciſ. 44. num. 19.

SVB FALSA narratiua eſt ſubreptitia, deciſ. 14. num. 37.

SVBREPTITIA nullius eſt momenti, deciſ. 115. num. 12.

PROVISIONES

APOSTOLICAE in menſibus reſeruatis, ſeu per reſignationem non immutant naturam beneficij de iurepatronatus Eccleſiaſtico, cum quo compatiuntur, deciſ. 34. nu. 25. dec. 44. num. 21.

Non alterant naturam beneficij, dec. 232. num. 11.

EXEQVVTIONI demandatę cum ſubſequuta beneficiorum poſſeſſione per plures annos præſumuntur iuſtificatæ, deciſ. 60. num. 2.

PROBATVR literis Apoſtolicis, ſeu Ordinarij, ibidem num. 1.

PROVISVS

AB ORDINARIO ſi poſſidet eſt legitimus contradictor ad impediendam paratam exequutionem literarum Apoſtolicarum, deciſ. 184 num. 7.

APOSTOLICVS, qui non poſſidet non eſt legitimus contradictor ad impediendā exequutionem prioris gratiæ Apoſtolicæ, deciſ. 115. num. 10.

PROXIMIOR

CONSANGVINEVS præfertur remotiori in aſſequutione beneficij debiti proximioribus, deciſ. 3. num. 3.

DICI non poteſt poſitus in gradu inferiori, deciſ. 406. num. 3.

EXCLVDIT remotiorem in collectiua vocatione deſcendentium, deciſ. 283. num. 9.

PRAEFERTVR in ſucceſſione, deciſ. 314. num. 3. & 13.

PROXIMIOREM

SIBI quando vocaſſe dicatur teſtator, deciſ. 70. num. 1.

PROXIMIORES

MAGIS arguuntur ſucceſſiuè vocati inter ſanguine coniunctos teſtatori, deciſ. 283. numer. 10.

NON ESSE, qui contractui poſſunt interuenire, aliqualiter infertur ex iurata confeſſione mulieris contrahentis, deciſ. 356. num. 3.

Et comprobatur decreto iudicis, ibidem num. 4.

NON FVISSE conſanguineos, qui interuenerunt contractui probari debet per gradus diſtinctos, & non de auditu, deciſ. 206. num. 19.

POSSE contractui intereſſe probari debet ab allegante, dum contractus fuit initus cum decreto iudicis, deciſ. 356. num. 6.

PRAEFERVNTVR ſemper remotioribus quando adeſt clauſula *ſalua gradus prærogatiua*, quæ repugnat ſimultaneæ vocationi, deciſ. 283. num. 11.

QVOAD ius renunationis, vide *Renuatio*.

PROXIMIORVM

INTERVENTVS requiſitus à Statuto Vrbis ſuppletur deputatione Curatoris, deciſ. 356. numer. 2.

VOCATIO collectiua non implicat quin plures poſſint ſimul ſuccedere, deciſ. 406. num. 12.

Cur magis ad vnum, quam ad alium caſum reſtringatur aſſignatur ratio, deciſ. 176. num. 9.

PROXIMITAS

AD EFFECTVM ſuccedendi accipitur potius iure ſucceſsionis, quam ſanguinis, deciſ. 355. num. 5.

GRAVATI non grauantis attenditur regulariter iuxta magis veram opinionem, quæ ſeruatur in Rota, deciſ. 355. num. 1. deciſ. 406. numer. 2.

Limita non procedere quando conſtat de contraria voluntate teſtatoris, deciſ. 70. n. 2. deciſ. 406. num. 2.

STIPITIS attenditur quando feudum, vel emphy-

phyteuſis non fuit conſolidata in vna linea, deciſ. 31. num. 35.

Et quando penitus terminauit linea, in quam emphyteuſis ingreſſa erat, ibidem num. 36.

Verba *i più proſſimi dell' agnatione di detto teſtatore* ſtant ad contradiſtinguendum alium ramum agnationis non ad effectum, vt requiratur proximitas ipſius teſtatoris, deciſ. 355. num. 8. deciſ. 406. num. 4. & 7.

Vltimi defuncti attenditur in feudo, deciſ. 31. num. 32.

Siue feudum ſit ex pacto, & prouidentia, ſiue hæreditarium, ibidem num. 33.

PVBLICATIO

Reſignationis quando dicatur facta tempore præfixo in gratia reſtitutoria, deciſ. 166. numer. 9.

PVBLICATIONI

Solemni teſtificatorum æquipollet eorumdem diſcuſſio, deciſ. 14. num. 2.

PVPILLI

Adminiſtrator doloſus tenetur hypothecariè fauore pupilli, deciſ. 83. num. 23.

Indefenſi non dicuntur dum procurator ſæpè pro eis comparuit, oppoſuit, & plura deduxit, deciſ. 193. num. 10.

Maiores infante debent interuenire inſtrumento, quamuis ſtipulato à Tutore, deciſ. 228. num. 22.

Pecuniæ pupillares non ſemper, & præſertim, quoties qualitas, & conditio pupilli, ita ſuadet, ſunt inueſtiendæ, deciſ. 415. numer. 10.

Sententia obtenta à procuratore, minus legitimo ſuſtinetur ad fauorem pupilli, dec. 243. num. 10.

Declara procedere in procuratore conſtituto à pupillo non ab eo, qui non poterat illum conſtituere, ibidem num. 11.

PVPILLO

Curator deputari debet pro validitate iudicij, deciſ. 166. num. 5.

Deputatus citari debet in omnibus actibus, ibidem num. 6.

Indefenſo penitus ſi proſequatur iudicium non poteſt ſuſtineri, ibidem num. 7.

PVPILLORVM

Procurator conſtitutus à Tutrice, poteſt proſequi litem cœptam contra patrem, dec. 193. num. 11.

Conſtitui debet à Tutrice cum authoritate iudicis, ibidem num. 12.

PVPILLVS

Non poteſt conſtituere procuratorem ſine authoritate tutoris, deciſ. 243. num. 4.

PVRI

Et purificati idem eſt iudicium, deciſ. 253. num. 2. deciſ. 442. num. 3.

Q

QVADRAGENARIA

Sufficit quando non agitur de ſubſtantia, ſed de qualitate, ſeu pertinentia iuriſpatronatus, deciſ. 46. num. 21.

QVADRIMESTRE

Datum ad præſentandum probatur fuiſſe lapſũ ex fide obitus vltimi rectoris, deciſ. 2. nu. 3.

QVALITAS

Beneficii patronati debet iuſtificari corã Ordinario citato promotore fiſcali ob præiudicium Ordinarij, & Eccleſiæ, deciſ. 41. nu. 6.

Quæ fuit adiecta primæ ſubſtitutioni, non dicitur repetita in ſecunda ſeparata, & diuerſa, deciſ. 59. num. 13.

Requiſita tempore inſtitutionis non prodeſt ſi deinde ſuperueniat, deciſ. 23. num. 14.

QVALITATES

Diſpoſitionis qualificatæ probãdæ ſunt ab eo, qui vult illa iuuari, deciſ. 364. num. 9.

Extrinſecæ non præſumuntur, deciſ. 8. nu. 9.

Non entis nullæ ſunt qualitates, deciſ. 197. numer. 10. deciſ. 276. num. 2. deciſ. 347. nu. 8.

Plures, vbi copulatiuè requiruntur, non ſufficit concurſus, ſeu probatio vnius, deciſ. 8. num. 2. deciſ. 23. num. 2.

Primæ fundationis non præſumũtur immutatæ in reædificatione, deciſ. 28. num. 26.

Requiſitas à fundatoribus non habens non admittitur ad participationem ſubſidij qualificati, deciſ. 370. num. 8.

QVANTITAS

Calculata à partibus, & liquidata coram iudice non poteſt controuerti, deciſ. 458. nu. 1.

Præſertim ſi alias fuerant dati articuli ad faciendas probationes, quæ euaſerunt difficiliores poſt lapſum longi temporis, ibidem num. 3.

Damni paſſi non iuſtificatur teſtibus deponentibus indeterminatè, & æquiuocè, dec. 326 num. 2.

Diſtribuenda cuilibet pauperi conſanguineo, licet taxata poteſt augeri ſi vnus tantum compareat, & omnes fructus pij operis debeant ad hunc effectum erogari, deciſ. 370, num. 3.

Fructuum probatur teſtibus informatis, & ſpecificè deponentibus de quantitate qualitate, & pretio, deciſ. 81. num. 1.

Imo etiam teſtibus de auditu, & credulitate in articulo liquidationis, deciſ. 304. numer. 2.

Frumenti recollecti probatur deſcriptione facta à Notario ad id deputato, ibidem nu. 1.

Maior & integra affirmata à teſtibus non excluditur deſcriptione Notarij incœpta poſt vindemiam, ibidem num. 4.

Non Qualificatur verbis demonſtratiuis, ſed requiruntur verba taxatiua, deciſ. 231. nu. 7.

Probatur leuioribus quando conſtat de perceptione fructuum in genere, deciſ. 81, num. 4. deciſ. 156. num. 6.

Secus dum non conſtat de perceptione, deciſ. 153. num. 8.

Succedit loco quotæ quando valor totius aſſis eſt certus, adeo vt concedi poſſit immiſſio ſuper certa quantitate, deciſ. 399. num. 14.

QVANTITATIS

Legatum quantitatis vti debitę ſuſtinetur licet quantitas non debeatur, deciſ. 35. nu. 11. & datur ratio num. ſeq.

QVASI CONTRACTVS

Dat

Dat actionem perſonalem, deciſ. 11. num. 14.
Non potest plus operari, quam contractus, ibidem num. 16.

QVÆRELA

Iterata à viro contra vxorem arguit odium implacabile, deciſ. 126. num. 8.
Poſt reconciliationem arguit animum viri infenſum in vxorem, ibid. num. 9.
Porrecta à viro contra vxorem ſuper abortu, & adulterio inducit odium capitale inter coniuges, ibidem num. 1.
Quam non conſtat fuiſſe à viro porrectam nec proſequutam non inducit odium ſufficiens ad ſeparationem thori, deciſ. 170. num. 16.

QVIETANTIA

Dotis abſque præcedenti promiſſione præſumitur ſimulata in fraudem prohibitæ donationis inter virum, & vxorem, dec. 66. n. 10.
Ex confeſſio tempore non ſuſpecto præiudicat confitenti, & habentibus ab eo cauſam, deciſ. 207. num. 6.
Facta non ſolum de creditis expreſſis, ſed de quibuſcunque prætenſionibus poteſt comprehendere etiam pretenſiones non expreſſas, deciſ. 256. num. 3.
Generalis in ſolidatione quando comprehendat omnia computa, deciſ. 197. num. 10.
Praeservativa adiecta in quietantia conſeruat omnia iura, ac ſi quietantia non fuiſſet facta, deciſ. 450. num. 9.
Recipit interpretationem à præcedenti promiſſione, deciſ. 66. num. 9.

QVIETANTIÆ

Probant ſolutionem, deciſ. 55. num. 19.
Remanere ſolent apud ſoluentem, dec. 15. n. 18.
Repertae apud ſcribentem indicant non eſſe veras, vel non fuiſſe effectum ſortitas, ibidem num. 17.

QVIETANTIAM

Offerens fatetur ſolutionem præcedentem, deciſ. 220. num. 10.

QVIETANTIARVM

Iteratio non eſt inueriſimilis, imo quotidie practicatur, deciſ. 68. num. 9.
Præſumitur quando conſtat contrahentes voluiſſe redigere apocham in inſtrumētum, ibidem num. 10.

R

RATIFICANS

Impugnare nō poteſt, contractum ratificatum, deciſ. 151. num. 9.

RATIFICATIO

Aequiparatur mandato, deciſ. 5. num. 7.
Alterius promiſſa ad alicuius beneplacitum procurari non debet ante requiſitionem, deciſ. 26. num. 5.
Arguitur ex epiſtola, deciſ. 30. num. 19.
Implicita deducitur dum principalis habita notitia recurſus habiti ad iudices laicos à procuratore ſtatim illi non renunciauit, deciſ. 3. num. 6.
Non inducitur in partibus præiudicialibus abſque lectura ſcripturæ ratificatæ, & totali cognitione nullitatum, deciſ. 411. num. 17.
Non praeiudicat niſi in ratificante concurrat notitia nullitatum facti, & iuris, deciſ. 442. num. 9.
Promissio quod aliquis ratificabit, quando ad ætatem legitimam peruenerit continet diem incertam, deciſ. 26. num. 9.
Quando inducatur per ſubſcriptionem ſcripturæ, deciſ. 411. num. 16.
Supplet vicem mandati quatenus fuerit inſufficiens, deciſ. 16. num. 20.
Etiamſi requireretur mandatum ſpeciale, deciſ. 30. num. 20.

RATIO

Eadem vbi militat, eadem fit deciſio caſuum dubiorum, deciſ. 219. num. 28.
Semel reddita amplius reddi non debet niſi doceatur concludenter de dolo, ſeu errore, deciſ. 450. num. 3.

RATIONE

Non reddita creditum eſt illiquidum nec meretur immiſſionem, deciſ. 137. num. 14.

RATIONES, RATIONIS

AllegANTI adminiſtrationem pro aliquo tempore incumbit onus illam probandi ſi vult exigere rationes pro eo tempore, deciſ. 450. num. 5.
Redditio rationis ſupponit adminiſtrationem pro neceſſario antecedenti, ibidem num. 4.

RARO

Contingentia non attenduntur ſed ea, quæ accidunt communiter, & ſecundum ordinem naturæ, deciſ. 141. num. 13.
Non inducunt præſumptionem iuris, ibidem num. 12.

RASVRA

Verborum in inſtrumento originali comprobatur ex illorum lectura in exemplo extracto, & producto de tempore non ſuſpecto, dec. 377. num. 11.

RECOGNITIO

Bonae fidei detegens ſimulationem nominis nō eſt prohibita ſed permiſſa, deciſ. 27. num. 14.
Iudicialis non requiritur in apocha in cuius pede Notarius ſcribit inſtrumentum vbi partes, & teſtes recognoſcunt eorum ſubſcriptionē, & affirmant ibidem contenta eſſe vera, deciſ. 452. num. 12.
Non requiritur in inſtrumento publico extracto per Archiuiſtam, deciſ. 68. num. 17.
Manus non ſufficit niſi etiam conſtet, quod ſcribenti datum fuerit mandatum, deciſ. 18. num. 10.
Per teſtes habentes notam manum ſufficit in Curia, deciſ. 128. num. 9. deciſ. 151. numer. 11. & 13.
Ampla etiam poſt ſententiam, deciſ. 128. num. 10.
Per comparationem ſufficit, quando ob antiquitatem temporis non poteſt fieri alio modo, deciſ. 56. num. 11.
Scripturae facienda eſt formiter, & ſuper originali præſertim facta oppoſitione, quod fieret intimata die, & hora ad effectum conficiendi interrogatoria, & conducendi interpretem, deciſ. 203. num. 10. & 11.
Sine citatione partis contra proteſtationem factam non attenditur, deciſ. 230. num. 9.

Testa-

TESTAMENTI æquipollenter reſultat ex longæua, & continuata obſeruahtia, deciſ. 433. numer. 7. & 8.

Originalis quod non exhibetur, ſeu non inuenitur, non eſt neceſſaria, quando adeſt copia collationata eiuſdem teſtamenti, ibidē num. 6.

RECONCILIATIO

CONIVGVM vnde arguatur, deciſ. 451. num. 11.

Non requirit ſolemnitates cum pendeat animo mulieris declarato per quemlibet actū deciſ. 170. num. 13.

Subſequens inducit remiſſionem præteritę ſæuitiæ, ibidem num. 12.

RECTOR

ECCLESIAE vnitæ Monaſterio non poteſt ad nutum amoueri renuentibus patronis, dec. 287. num. 3.

Exigendo in minori ſumma non præiudicat ſucceſſoribus, deciſ. 261. num. 9.

NOMINA Rectoris, & Vicarij vti Sinonyma variantur, & promiſcuè ponuntur, deciſ. 252. num. 2.

RECVRRENS AD IVD. LAICOS

DISTANTIA loci non excludit quin aliquis dederit ordinem recurrendi qui potuit dari præcedenter per literas, deciſ. 5. num. 5.

FIDES ſimplex intimationis probat cōtra recurrentem, deciſ. 357. num. 5.

IN CAVSIS Eccleſiaſticis incidunt in excommunicationem, deciſ. 5. num. 1. deciſ. 120. numer. 3. deciſ. 258. num. 1.

MANVTENTIONEM non meretur nec quoquo modo audiri niſi prius purgauerit recurſum, deciſ. 336. num. 11.

PRIVATVR iure præſentandi pro illa vice, dec. 44. num. 35.

REPELLITVR à limine iudicij donec abſoluatur, deciſ. 5. num. 2.

RECVRSIBVS

ABSOLVTIO à recurſibus, vide *Abſolutio*.

RATIFICATIO implicita deducitur ſi quis ſtatim habita notitia non renunciat recurſibus habitis à procuratore, deciſ. 5. num. 6.

RENVNCIARE debet obtinens remiſſoriam, deciſ. 120. num. 6.

Sufficit tamen vt renuncietur cum mandato facto eo modo ſub quo fuerunt habiti recurſus, deciſ. 5. num. 12.

RENVNCIATIO quando dicatur ſufficiens pro abſolutione à cenſuris, deciſ. 373. num. 2.

SEV PRAECEPTO iudicis laici videtur renunciatum per non vſum, deciſ. 148. num. 2.

RECVRSVS

AVDIENTIA non denegatur ob recurſus ad iudices laicos, dum non conſtat de ſpeciali mandato eius qui habuit recurſum, deciſ. 254. num. 12.

HABITVS ad iudicem inferiorem ad ſe confouendum in poſſeſſione pendente lite in Rota eſt attentatus, deciſ. 120. num. 2.

Non dicitur ad laicos pro ſola remotione obſtaculi dum recurrens obtinuit ab illis præcepta pœnalia contra iudicem Eccleſiaſticū, deciſ. 336. num. 16.

IVDEX Eccleſiaſticus non poteſt concedere reintegrationem in exequutionem recurſus habiti ad iudices laicos, ibidem num. 10.

NON ATTENDITVR quādo non impediuit curſum iuſtitiæ, & iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, dec. 254. num. 13.

NON IVSTIFICATVR niſi conſtet legitimo, & ſpeciali mandato procuratoris, qui habuit recurſum, deciſ. 44. num. 36.

PER MODVM proteſtationis non inducit attentata, deciſ. 148. num. 1.

PRAESVMVNTVR habiti ad inſtantiam intereſſe habentium, deciſ. 5. num. 3.

Et hæc præſumptio ſufficit pro deneganda audientia, ſecus ad declarandum incurſum pœnæ, ſeu cenſurarum, deciſ. 5. num. 4.

PVRGATVS dicitur per abſolutionem obtentam præuia deciſione, & tranſactam in iudicatum, deciſ. 336. num. 12.

REDEMPTIO

ET FACVLTAS redimendi ſunt inter ſe diuerſa, deciſ. 426. num. 6.

NON DICITVR facta pro fideicommiſſo dum fuit ſtipulata à redimente pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, & cum clauſula *ad habendum*, deciſ. 464. num. 9.

PROROGATIO termini ad redimendum decennio poſt mortem alicuius comprehendit etiam tempus intermedium vitæ eiuſdem, dec. 426. num. 4.

REI VENDITAE cum pacto redimendi fieri poteſt etiam ab hæredibus venditoris, quando pactum redimendi etiam pro illis fuit ſtipulatum, deciſ. 58. num. 1.

REDIMENDI

FACVLTAS, IVS, PACTVM, vide ſub illis verbis.

REDDITVVM

BENEFICII credendum eſt fuiſſe informatum, qui illud poſſedit per plures annos, deciſ. 272. num. 6.

REFERENS

NON PROBAT ſine relato, deciſ. 390. num. 5.

Ideo productio ſcripturæ relatæ eſt neceſſaria eiuſque impenſa debet refici, deciſ. 273. num. 7.

REGRESSVS

AD BENEFICIA permutata quando competat, deciſ. 335. num. 6.

AD IVRA renunciata non datur renuncianti, & habentibus cauſam ab eo, deciſ. 392. num. 2.

REGVLA

INDVBITATA non deſtruitur limitatione æquiuoca, deciſ. 406. num. 6.

QVANDO eſt certa, tunc limitatio debet vehementer concludere, deciſ. 436. num. 13.

REGVLÆ

NOVAE religionis quando dicantur inducere aſperiorem modum viuendi, deciſ. 253. numer. 4.

REFORMATIO circa accidentalia ad meliorem frugem poteſt induci per ſuperiorem cum conſenſu Monialium, deciſ. 213. num. 8.

Non poteſt impugnari ab ea, quæ intelligit profiteri iuxta illius formam, ibidem numer. 9.

REGVLAE CANCELLARIAE

DE ANNALI quid diſponat, deciſ. 34. num. 44.

Quando obſtet, ibidem num. 45.

DE TRIENNALI extinguit lites, & tuetur poſſeſſores

ſores ab omni, & quacunque moleſtia, deciſ. 395. num. 15.
Non attendit poſſeſſionem clandeſtinam, turbatiuam, & ſpoliatiuam, deciſ. 40. numer. 19.
Non fauet ſpoliatoribus, & attentantibus, deciſ. 395. num. 20. & 21. deciſ. 411. num. 7. & datur ratio num. 8.
Non ſuffragatur pro tuenda poſſeſſione beneficij non vacantis, deciſ. 411. num. 4.
Requirit titulum coloratum, dec. 40. numer. 13. deciſ. 395. num. 16.
Tuetur dumtaxat poſſeſſorem in vim tituli collatiui, ſecus data vnione, deciſ. 398. numer. 2.
Et vide *Triennalis poſſeſſio*.
OCTAVA hodie nona reſeruatoria menſium continet decretum irritans, ideoque inficit poſſeſſionem, deciſ. 63. num. 5.
Cum emanauerit per viam legis derogat etiam iuri communi, deciſ. 166. num. 11.
Derogat quibuſcunq; priuilegijs, & indultis conferendi, deciſ. 166. num. 10.

REINTEGRATIO

COMPETIT pro recuperãda poſſeſſione qua quis fuit nulliter priuatus, deciſ. 366. num. 2. deciſ. 395. num. 1.
DATVR facilius reſignanti non concurrente reſignatario, deciſ. 368. num. 5.
Pro recuperatione poſſeſſionis naturalis ſaltem de facto, ibidem num. 4.
Pro reuocatione attentatorum, deciſ. 322. num. 9.
Spoliato ad priſtinam poſſeſſionem de qua docet, deciſ. 19. num. 3. deciſ. 368. num. 2.
FIDEICOMMISSI, vide *Fideicommiſſi*.
NON DATVR aduerſus immiſſum Saluiano, qui non fuit adhuc ſatisfactus, deciſ. 279. num. 10.
Ei qui facto, ſeu conſenſu proprio cecidit à poſſeſſione, deciſ. 416. num. 11.

RELATIO

AD ALIAS ſubſtitutiones ex quibus verbis ampliſſimè inducatur, deciſ. 317. num. 8.
ADIECTA certæ facultati non eſt referenda ad omnia contenta in mandato procuræ, deciſ. 397. num. 8.
CONDITIONES ſtatuti, ad quas fuit habita relatio, cenſentur ineſſe inueſtituræ referenti, deciſ. 423. num. 4. deciſ. 439. num. 6.
EXAMINATORVM probat idoneitatem reſpectu litteraturæ, deciſ. 100. num. 3.
FACIENDA eſt ad ea, quæ in relato ſtatuto continentur non ad alia de quibus non poteſt intelligi, deciſ. 423. num. 10.
Eo magis ad ea quibus verba actus referentis adamuſſim conueniunt, ibidem num. 12.
FACTA dicitur ad omnes rubricas conuenientes relationi, deciſ. 439. num. 11.
FIERI debet ad proxima, & immediatè præcedentia, deciſ. 124. num. 13.
Amplia quando alias ſequeretur abſurdũ, ibidem num. 14.
FIT certius ad actum, circa quem melius verificatur, deciſ. 439. num. 14.
INDEFINITA, & generalis fieri debet ad omnia contenta in ſcriptura relata dum non adeſt diuerſa ratio, deciſ. 423. num. 11.
INDVCIT ſcientiam actus relati, deciſ. 439. numer. 9.
OPERATVR quod relatum ſit pars integralis referentis in omnibus, & per omnia, ibidem num. 7.
Ac ſi fuiſſet indiuidualiter expreſſum in referente, deciſ. 220. num. 3.
Non quidem per fictionem ſed verè, propriè, & naturaliter, ibidem num. 8.
Vt præſeruatio contenta in relato cenſeatur ineſſe referenti, deciſ. 49. num. 8.
PERITI erronea non attenditur, deciſ. 455. numer. 23.
Nulla eſt quando illius electione non conſtat, ibidem num. 18.
Et quando non conſtat de citatione, ſeu interuentu collitigantis in examine negotij nec in relatione, ibidem num. 19. & 20.
Alia plura, vide in verb. *Periti*.
QVOMODO ſit intelligenda declaratur ab obſeruantia, ſeu interpretatione in iudicio contradictorio, deciſ. 423. num. 13.
RESTRINGENDA non eſt ad immediatè præcedentia, vt aliquid congruè operetur, deciſ. 314. num. 5.
SEV REPETITIO ampliſſima exequat diſpoſitiones relatam, & referentem, deciſ. 317. num. 9.
TESTATORIS ad iuris diſpoſitionem intelligitur circa ordinem ſucceſſionis inteſtatæ, dec. 70. num. 5.

A' RELATIONE

EXAMINATORVM licet non fuerit appellatum ſufficit appellatio à præſentatione, & inſtitutione dum iudicium præſentantium apparet erroneum, deciſ. 13. num. 7.
Amplia quando ſignatura admiſit talem appellationem, ibidem num. 8.

RELEVATIONIS

INDEMNITATIS promiſſio, vide *Promiſſio*.

RELIGIO

SOMMASCHA eſt capax bonorum in communi, deciſ. 343. num. 16. deciſ. 391. num. 4.

RELIGIONEM

INGREDI volens poteſt diſponere de rebus temporalibus tam per contractum, quam per vltimam voluntatem, deciſ. 155. num. 3.
INGREDIENTES ſolent facere donationem ne deſerentes mundum ſint amplius ſolliciti de curis temporalibus, ibidem num. 11.
INGRESSVS non poteſt reuocare donationem, ſeu diſpoſitionem iam factam niſi egrediatur à religione, ibidem num. 4.
Amplia ſiue donatio ſit facta intra annum probationis ſiue in ſæculo, ibidem num. 5.

RELIGIONIS

HIEROSOLIMITANAE debitoris communis ærarij, vide *Debitores*.
Magnus Magiſter nunquam controuertit iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſua reſidentia Melitæ, deciſ. 295. num. 9.
Ordinationes Capitulorum generalium ſunt temporales, & durant ab vno ad aliud capitulum, deciſ. 298. num. 18.
Penſiones, vide *Penſiones*.
Priuilegia non tribuunt iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem cũ territorio ſeparato ſed exẽptionem quoad Monaſteria, & perſonas in-

tra eorum ſepta degentes, deciſ. 295. numer. 4. & 15.
Nec comprehendunt populum Laicum, Eccleſias, & Eccleſiaſticas perſonas, & Clericos ſæculares extra dicta Monaſteria exiſtẽtes, ibidem num. 5.
Regulae nouæ quando dicantur inducere aſperiorem modum viuendi, deciſ. 255. num. 4.
Et vide verbo *Nouitiatus*, *&* *Nouitius*.

RELIGIOSI

Capaces bonorum in communi contradiſtinguuntur ab incapacibus per illa verba, *religioſi di qualſinoglia religione capace*, deciſ. 391. numer. 6.
Et ſunt capaces beneficij, ſeu penſionis Eccleſiaſticæ ex conditione adiecta in fundatione cum authoritate Ordinarij, dec. 342. n. 12. deciſ. 391. num. 4.
Bonorum veniunt appellatione *di religioſi in qualſinoglia modo capaci*, deciſ. 342. num. 19.
Expressi quando fuerint diſiunctim, & indepẽdenter à Clericis, & equitibus, deciſ. 391. num. 8. & 11.
Incapaces ſunt beneficij, & penſionis Eccleſiaſticæ, deciſ. 342. num. 12. deciſ. 391. num. 4.
Societatis Iesv ſunt incapaces fideicommiſſi, deciſ. 205. num. 13.

REMISSIO

Fideicommissi, vide *Fideicommiſſi*, *&* *Fideicommiſſum*.
Hipothecae minùs quam fieri poteſt, præiudicat remittenti, deciſ. 408. num. 15.
Investimenti, ſeu cautionis eſt valdè conſiderabilis, deciſ. 167. num. 5.
Vsvsfrvctvs ob alimenta operatur ne remittẽs poſſit amplius redire ad vſumfructum, dec. 174. num. 4.

REMISSORIA

Dari potest conditionaliter in beneficialibus dummodo ante illius expeditionem ſuperueniat mandatum ſufficiens de ſtando vnicæ, & pro conſenſu appoſitioni ſequeſtri, deciſ. 284. num. 17.
Saluis iuribus vtriuſque partis ne quis dicatur aſſumere onus probandi alioquin non neceſſarium, deciſ. 388. num. 9.
Datvr abſoluto à recurſibus ad iudices laicos, deciſ. 258. num. 2.
Ad declarandas ſcripturas per teſtes, deciſ. 287. num. 11.
Præſertim quando actus contentus in ſcripturis poteſt habere duplicem intellectum, ibidem num. 7.
Ad probandam famam, & auditum actus qui alias non cadit ſub ſenſu hominum viuentium, ibidem num. 8.
Ad probandas circumſtantias releuantes, quæ non poſſunt iuſtificari per ſcripturas, deciſ. 24. num. 10.
Ad probandas moleſtias extraiudiciales, quæ non poſſunt probari aliter quam per teſtes, deciſ. 108. num. 7.
Ad probandum contrarium eius quod fuit ſuppoſitum in deciſione ceſſante ſuſpicione calumniæ, deciſ. 163. num. 4.
Ad probandum diſtinctè, quod prius articulatum fuerat genericè, deciſ. 72. num. 4. deciſ. 74. num. 11. deciſ. 304. num. 3.
Ad probandum quod ſtabilia non reddunt quinque pro centenario, deciſ. 112. num. 5.
Ad probandum per teſtes licet probatio fieri etiam poſſet per ſcripturas quando ceſſat calumnia, deciſ. 254. num. 6.
Et quando non conſtat de exiſtentia ſcripturarum vnde deduci poſſit probatio, deciſ. 112. num. 11.
Aduerſus confeſſionem de cuius errore datur fumus, deciſ. 72. num. 11. deciſ. 163. num. 7.
Aduerſus ſcripturas, quæ concludenter nõ conuincunt contrarium, deciſ. 72. num. 8.
Etiam in gradu reſtitutionis in integrum concurrente releuantia, & fumo maiori articulatæ, deciſ. 287. num.
Etiam in gradu reſtitutionis in integrum quando poſtulatur ab actore habente rem iudicatam, deciſ. 444. num. 3.
Declarata dum tendit ad eludendas exceptiones rei noviter adductas, ibidem num. 11.
Etiam in ſecunda inſtantia ad fundandam intentionem actoris, deciſ. 172. num. 3.
Etiam poſt primum examen quando materia articulata eſt recens, diuerſa, & tamen ad alium finem releuantem, deciſ. 92. num. 5.
Facilè in cauſa matrimoniali non obſtante alio examine ob grauitatem materiæ, deciſ. 308. num. 8.
Facilius quando cauſa eſt commiſſa appellatione remota, deciſ. 24. num. 4. deciſ. 332. num. 4.
In beneficialibus cum retardatione, vel ſine arbitrio Rotæ, deciſ. 284. num. 18. deciſ. 301. num. 12.
In beneficialibus præſtito conſenſu appoſitioni ſequeſtri, & facta obligatione de ſtando vnicæ, & ſi deficiat mandatum, quomodo ſit faciendum, deciſ. 301. num. 16.
In cauſa beneficiali concurrentibus releuãtia, & fumo, deciſ. 67. num. 6. deciſ. 168. numer. 5. deciſ. 284. num. 1. deciſ. 301. num. 13.
In prophanis ex ſola releuantia, & ſine fumo, deciſ. 24. num. 3. deciſ. 45. num. 2. deciſ. 72. num. 1. deciſ. 74. num. 3. deciſ. 112. num. 6. deciſ. 232. num. 1. deciſ. 247. num. 2. deciſ. 304. num. 2. deciſ. 308. num. 2. dec. 371. num. 1. deciſ. 388. num. 2. deciſ. 444. num. 2. deciſ. 447. num. 1.
Amplia eo magis quando vlterius datur fumus, deciſ. 308. num. 3. deciſ. 371. num. 2. deciſ. 388. num. 3. deciſ. 447. num. 2.
In dubio reſeruata maiori cognitione poſt factas probationes, deciſ. 74. num. 8. dec. 301. num. 12. deciſ. 304. num. 6. deciſ. 444. numer. 6. & 7.
Licet iudex primæ inſtantiæ præfixerit terminum ad examinandum, dum potuit credere, quod ſufficerent teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, deciſ. 308. num. 10.
Petenti habitum Hieroſolymitanũ ad probandam puritatem ſanguinis, & admiſſionem familiæ ad alios habitus, dec. 132. nu. 2. & 4.
Poſt tres conformes quando cauſa principaliter committitur ſuper reſtitutione in integrum, deciſ. 299. num. 11.

Quan-

Quando articuli aliqualiter faciunt ad cauſam reſeruata arctiori diſcuſſione poſt factas probationes, deciſ. 168. num. 12. deciſ. 447. num. 9. 10. & 11.
Quando à probatione facienda per teſtes coadiuuatur illa ſcripturarum, deciſ. 254. num. 7.
Quando materia articulata eſt releuans, deciſ. 24. num. 1. deciſ. 67. num. 2. dec. 132. num. 1. deciſ. 254. num. 10.
Quando omnia contenta in articulis nequeunt iuſtificari per ſcripturas, deciſ. 67. num. 10.
Reſeruato arbitrio procedendi ad vlteriora quando detur, deciſ. 45. num. 13. deciſ. 67. num. 11.
In tertia instantia niſi concederetur actori inferretur præiudicium irreparabile, deciſ. 304. num. 8.
Non datvr ad impediendam reſtitutionem in integrum aduerſus rem iudicatam, quæ indiget nouis probationibus, deciſ. 444. nu. 4.
Declara quando remiſſoria tendit ad fundandam intentionem actoris ſecus ad elidendas exceptiones rei nouiter adductas, ibidem num. 5.
Ad probandum id quod fuit alias articulatum, deciſ. 72. num. 3.
Ad probandum inueriſimile, deciſ. 1. numer. 7.
Ad probādum per teſtes, quod poteſt probari per ſcripturas, deciſ. 1. num. 4. & 5. deciſ. 126. num. 1. & 2. deciſ. 194. num. 4.
Ad reprobandas perſonas teſtium, dec. 76. num. 6.
A Rota in concreto quando S. Congregatio illam cōſulit in abſtracto ſuper aliquo articulo, deciſ. 57. num. 10.
Amplia quando partes pro faciendis probationibus habuerunt recurſum ad Sacram Congregationem, ibidem num. 11.
Concurrente præſumptione calumniæ, deciſ. 143. num. 6.
Contra confeſſionem propriam, deciſ. 1. num. 1. deciſ. 126. num. 4. deciſ. 194. nu. 3.
Contra probationes contrarias, & deciſiones rotales, deciſ. 73. num. 7.
Cum retardatione in iudicio exequtiuo, vel Summario, deciſ. 74. num. 17.
In beneficialibus in alia quam tertia inſtantia niſi appoſito ſequeſtro, ſeu præſtito conſenſu illius appoſitioni, & facta obligatione de ſtando vnicæ, deciſ. 168. num. 13. deciſ. 284. num. 15.
In beneficialibus ſine releuantia, & fumo, deciſ. 73. num. 15.
In cauſa in qua Signatura mandat vt quis audiatur aduerſus rem iudicatam reportatam tribus conformibus, dec. 299. num. 9. & 10.
In commiſſione cum clauſula ſi quid exequendum, quæ requirit iuſtificationem ex iiſdem actis, ibidem num. 13.
In obiectiuis ſine magno fumo materiæ articulatæ, deciſ. 126. num. 5. deciſ. 288. nu. 3.
Poſt publicata, & didicita teſtificata ad euitandam ſubornationem teſtium, deciſ. 76. num. 4. & 5.
Poſt rem iudicatam, quæ imponit finem litibus, deciſ. 288. num. 1. deciſ. 299. nu. 5.
Quando articuli ſunt irreleuantes imaginarij, & calumnioſi, deciſ. 126. num. 7.
Quando contrarium apparet ex ſcripturis publicis, deciſ. 1. num. 3.
Quando probatio non releuat, deciſ. 1. numer. 6. deciſ. 73. num. 2. & 14. deciſ. 76. numer. 7. & deciſ. 194. num. 2.
Quando ſuper eadem materia fuit aliàs examinatus in partibus effrenatus numerus teſtium, deciſ. 194. num. 11.
Non denegatvr ei, qui in præcedentibus inſtātijs non probauit eo quia ſubſtinuit, ſeu credidit poſſe ſubſtinere iura ſua rationibus tunc deductis, deciſ. 45. num. 11.
Ex ſola ſuſpicione calumniæ quando materia eſt releuans, deciſ. 72. num. 6. deciſ. 74. num. 16.
Ex ſolo prætextu impugnandi deciſiones, deciſ. 74. num. 15.
Sub prætextu quod omnes actus potuerint probari per ſcripturas, deciſ. 287. num. 13.
Petita in vltimis Rotis non inducit præſumptionem calumniæ quando articulus fuit nouiſſimè intentatus, deciſ. 163. num. 5.
Et quando ſuper nouo articulo nulla probatio per teſtes facta fuit, ibidem num. 6.
Pro attentatis datur quando teſtes commorātur in remotiſſimis regionibus, deciſ. 57. numer. 3.
Et quando datur magnus fumus materiæ articulatæ, ibidem num. 4.
Non datur regulariter, ibidem num. 2.
Non datur quando poſſunt conduci ad vrbem ſine maximo incommodo, & diſpendio, ibidem num. 6.
Recvrsibvs ad iudices laicos renunciari debet vt obtineri poſſit remiſſoria, deciſ. 258. numer. 8.
Relevantia aliqualis etiam pro adminiculo ſufficit vt remiſſoria concedatur, deciſ. 45. n. 2. deciſ. 74. num. 6. deciſ. 254. num. 2.
Imo etiam indirectè, & pro leui præſumptione, deciſ. 247. num. 7. deciſ. 444. nu. 12.
Dubia ſufficit vt concedatur remiſſoria, deciſ. 232. num. 2. deciſ. 247. num. 4. deciſ. 271. num. 10. & deciſ. 388. num. 11.
Et de hac releuantia dubia non eſt ſtrictè diſputandum antequam fiant probationes, deciſ. 247. num. 5. deciſ. 284. num. 12.
Non eſt funditus examinanda vt concedatur remiſſoria, deciſ. 74. num. 5. deciſ. 254. num. 4. deciſ. 388. num. 10.
Sed ſufficit probationes quoquomodo cōferre, ad victoriam, & releuantiam eſſe probabilem, & veriſimilem, deciſ. 287. num. 4. deciſ. 371. num. 11. deciſ. 447. num. 9. 10. & 11.
Vnius articuli, ſeu aliquorum ſufficit vt remiſſoria concedatur ſuper omnibus, deciſ. 45. num. 12. deciſ. 74. num. 2. deciſ. 112. numer. 10. & 12. deciſ. 254. num. 11. deciſ. 287. num. 14. deciſ. 444. num. 13. deciſ. 447. numer. 13.
Relevans dicitur cum plurimum confert, ſeu reſpicit principalem cauſæ quæſtionem, deciſ.

Digitized by Google

deciſ. 67. num. 3. deciſ.254. num.1. dec.444. num. 11. & deciſ. 447. num. 12.

Respicit clariorem reſolutionem, nec dicitur euertere fundamenta deciſionis,quando tendit ad probandum, quod ex primis teſtibus non habebatur, deciſ. 74. num. 14.

Sicvt vni data eſt ita etiam concedi debet alteri vt ſeruetur æqualitas, ibidem num. 9.

REMISSORIÆ

Ad effectvm reputatur prophana cauſa matrimonialis, deciſ. 24. num.2. deciſ. 308. nu.5.

Item cauſa decimarum, deciſ. 247. num.1. deciſ. 254. num. 9. deciſ. 444. num. 1.

Item materia iuriſpatronatus, deciſ. 67. num. 1.

Item materia penſionum, & quæcunque alia non agens de titulo beneficij, deciſ.304. num. 1. deciſ. 388. num. 1.

Svspicio protrahendi prætextu remiſſoriæ ceſſat in pēſionario renunciante quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ, deciſ. 304. num. 7.

RENOVATIO

Emphytevsis debetur proximioribus vltimi defuncti quando Eccleſia non vult pro ſe retinere, deciſ. 387. num. 2.

Habetvr pro conceſſa ex inſtantia facta antequam alij inueſtirentur, ibidem num. 17.

Immissio quando competat ad bona ſuper quibus conceſſa fuit renouatio, ibidem num.20. & 21.

In statv Vrbini fit pro canone non excedente quinquageſimam partem fructuum, & pro laudemio ad rationem duorum pro centenario, deciſ. 122. num. 6.

Non debetvr iis qui non probant deſcēdentiam ab inueſtitis, deciſ. 330.num.13.

Petita intra annum, & diem prorogat ad triginta annos ius proſequendi eandem inſtantiam, deciſ. 387. num. 4.

RENOVATIONEM

Ad petendam annus currit à die ſcientiæ, deciſ. 122. num. 4.

Minores abſque ſolemnitatibus nō poſſunt renunciare iuri petendi renouationem, deciſ. 387. num.14. & 15.

Obtinendi ius preſeruatur eo ipſo quod fuit petita antequam alij inueſtirentur, ibidem numer. 3.

Petendi ius durat triginta annis, quando intra annum inueſtitus fuit extraneus, deciſ. 122. num. 5.

Proximioribvs ad effectum petendi renouationem non præiudicat ſola ſcientia inueſtituræ alijs conceſſæ, niſi habeant diſtinctam notitiā pactorum illius, deciſ. 387. num. 12.

RENOVATIONIS RENOVATIONIBVS

Investitvra concedi poteſt alijs quando proximiores vltimi emphyteutæ renūciarunt prælationi renouationis, ibidem num. 5.

Non est aperienda via ſupplantandi, & excludendi proximiores à renouationibus, quæ illis debentur, ibidem num. 11.

RENVNCIANS

Cvm ivramento, & ſolemnitatibus non poteſt amplius redire ad bona renunciata, dec. 164. num. 4.

Laesioni in magno, & maximo exceſſu non cenſetur renunciaſſe læſioni in totum, deciſ. 191. num. 9.

Pvella teneræ ætatis præſumitur ſeducta à patruo in cuius domo, & gubernio morabatur ibidem num. 5.

Qvod non habuerit ſcientiam valoris bonorum reſultat ex eo quod res aliter ſe habeat quam ille putabat, ibidem num. 8.

Reservatio alicuius crediti facta per renunciātem quando ſtet demonſtratiuè,itavt debeatur quamuis creditum non exiſteret, deciſ. 431. num. 12.

RENVNCIANTI

Non datvr amplius regreſſus ad iura renunciata, deciſ 117. num. 2. deciſ. 123. num. 14.

Et nedum renuncianti, ſed nec habentibus cauſam ab eo, deciſ. 392. num. 2.

RENVNCIANTIS

Favore fit interpretatio in contractu lucratiuo, deciſ. 123. num. 22.

RENVNCIATARIVS

Sicvt aliquid acquiſiuit à renunciante, ità poteſt eidem retrocedere, deciſ. 431. num.16.

Tenetvr ad ſolutionem præſtationis ſub cuius onere acceptauit renunciationem, deciſ.431. num.5. deciſ. 453. num. 2.

Amplia etiamſi ſolutio eſſet facienda poſt mortem, quia ſi apparet fructus promiſſos interim non deberi, debet ſtatim fieri in vita ibidem num. 6.

Sed tunc admittitur ad oblationem reſtituendi omnia bona recepta per renunciantē, ibidem num. 17.

Contrarium tamen reſoluitur, deciſ. 453. num. 2. & datur ratio num. 3.

RENVNCIATIO

Amplissima facta à filia poſt trāſitum patris ad ſecunda vota, & mortem fratrum comprehendit bona fraterna, deciſ. 164. num. 5.

Approbata, & ratificata non poteſt amplius impugnari, deciſ. 151. num. 9.

Argvit extitiſſe bona mobilia quibus fuit renunciatum, deciſ. 219. num. 10.

Attentatis requirit mandatum ſpeciale, deciſ. 120. num. 6.

Non releuat niſi reficiantur expenſæ damna, & intereſſe, ibidem num.7.

Bonis omnino diuerſis non extenditur ad alia bona Primogenituræ, dec. 182. num. 14.

Conditionalis quatenus profeſſio emitteretur habet effectum ſequuta profeſſione, & vndè probetur, deciſ. 234. num.9.

Correspectiva ad dotem congruam imo pinguem eo magis comprehendit omnia bona tam viuentium quām mortuorum, dec.164. num. 9.

Cvm donatione etiamſi adeſſet læſio in magno & maximo exceſſu releuat quando fuit facta libera voluntate, & certa ſcientia valoris bonorum, deciſ. 191. num.6.

Secus quando conſtat de maiori valore eiuſque ignorantia apud minorem renunciantem, ibidem num. 7.

Facta patruo cum omnibus ſolemnitatibus habita congrua dote non reſcinditur ex capite læſionis, ibidem num. 15.

Amplia

Amplia nec ex capite læſionis enormiſſimæ, ibidem num. 16.
A puella teneræ ætatis potius præſumitur ex ſimplicitate quam animi liberalitate, ibidem num. 4.
Sub erroneo præſuppoſito non ſubſtinetur detecto errore, ibidem num. 1.
Ivrata etiam reſcinditur quando læſio excedit dimidiam, ibidem num. 2.
Ivri inquilinatus, vide *Inquilinatus*.
Liti conditionali quatenus renuncians non teneatur ad expenſas reputatur acſi non fuiſſet facta, deciſ. 180. num. 12.
Eximit ab expenſis deindè factis, ibidem num. 10.
Declara quando fit ante ſententiam, vel ſi ab ea non appelletur ſecus interpoſita, & proſequuta appellatione, ibidem num. 11.
Minorvm etiam iuri quærendo non ſubſtinetur abſque ſolemnitatibus, dec. 387. n. 18. & 19.
Vaga, & indeterminata non ſuffragatur, ſed requiritur diſtincta notitia iuris renũciati, ibidem num. 16.
Non est habenda ratio primæ, cui ſecunda renunciatio derogauit, deciſ. 431. num. 15.
Non obstat quando non comprehendit fideicommiſſum controuerſum, deciſ. 323. nu. 7.
Qvae non eſt abdicatiua ſed tranſlatiua extinguitur per obitum renunciatariorum, ibidẽ num. 6.
Recvrsivs quando dicatur ſufficiens pro abſolutione à cenſuris, deciſ. 373. num. 2.
Alia vide in verb. *Recurſibus*.
Stat vs hæreditatis renunciatæ firmari debet deducto ære alieno, deciſ. 206. num. 1.

RENVNCIATIONE

Correspectivitas quando ceſſet quoad bona contenta in eadem renunciatione, deciſ. 453. num. 4. & 5.
In renvnciatione pro decore familię, & conſeruatione agnationis nõ conſideratur læſio, deciſ. 191. num. 17. deciſ. 206. num. 10.
Et multo minus modicus exceſſus, deciſ. 206. num. 10.
Ivdicandvm eſt in dubio pro renunciatione, in qua interuenit decretum iudicis, & præſentia conſanguineorum, dec. 206. num. 18.

RENVNCIATIONEM

Et lavdvm pro ſe habenti ſufficit reddere turbidam intentionem actoris, ibidem num. 13.

RENVNCIATIONIS

Implemento poteſt eſſe locus in capitibus diuerſis, ſeparatis, & independentibus, licet quoad vnum caput deficiat implementum, deciſ. 453. num. 6.
Pro ivstitia præſumitur in dubio, deciſ. 191. nu. 18.
Testes debent deponere de communi valore de tempore renunciationis alias dicuntur deponere de eorum credulitate, deciſ. 206. num. 2.

REPETITIO

Cadit etiam inter orationes perfectas, & ſuo verbo regulatas, deciſ. 71. nu. 4.
Indebiti, vide *Indebiti*.
Mascvlinitatis ex maſculo an cenſeatur inducta per dictionem *vt ſupra*, deciſ. 283. nu. 2.
Ordinis ſucceſſiui, & prærogatiuæ gradus ex quibus verbis fiat in ſubſtitutione ſequenti, deciſ. 314. nu. 4.
Prohibitionis falcidiæ non fit in gradibus, & perſonis diuerſis, deciſ. 378. nu. 12.
Qvalitatis excluditur quando concurrit diuerſitas rationis, perſonarum, & graduum, deciſ. 283. nu. 4.
Amplia etiamſi adſit dictio *vt ſupra*, ibidẽ num. 5.
Sev relatio ampliſſima exæquat, & parificat diſpoſitiones relatã, & referentem, dec. 317. num. 9.
Verborvm fit cum eadem conditione, dec. 199. num. 14.

REPOSITIO

Rei ad manus alicuius ſupponit reſtitutionem rei alienæ, deciſ. 380. nu. 9.

REPRÆSENTATIO

Datvr reſpectu patrui grauati ad reſtitutionẽ, deciſ. 406. num. 14.
In ſucceſſione, ſeu fideicommiſſo aſcendentis, patrui, & auunculi ſecus autem tranſuerſalis magis remoti, deciſ. 263. num. 14. & 15. deciſ. 314. num. 15. deciſ. 355. nu. 13.
Reſpectu patrui indiſtinctè tam in ſucceſſione ab inteſtato quàm ex teſtamento, dec. 355. num. 2. & 3.
Intrat facilius quando remotiores, & proximiores fuerunt æque dilecti, ibidem nu. 11.
Non excluditur illis verbis, *i più proſsimi dell' agnatione di eſſo Teſtatore*, ibidem num. 7.
Non datvr in locũ, ſeu gradum matris viuentis tempore purificati fideicommiſſi, deciſ. 283. num. 12.
Amplia etiamſi mater ſit excluſa, ibidem num. 13.
Quando teſtator voluit ſeruari gradus prærogatiuam, & ordinem ſucceſſiuum, ibidem num. 16.
Non habet locum in emphyteuſi pactionata, deciſ. 31. num. 13.
Sev svbingressio in locum matris excluſæ an, & quando detur deciſ. 314. num. 9. & ſeqq.

REPROBATIO

Testivm fieri debet in termino præfixo, aliàs non eſt amplius illi locus, deciſ. 76. num. 1.
Non allegata ante examen, & in termino præfixo præſumitur calumnioſa, ibidem num. 3.

REPVDIATIO

Damnosae hæreditatis de facili præſumitur, deciſ. 119. num. 6.
Inefficax reuocatur per actus qui citra ius, & nomen hæredis fieri non poterant, deciſ. 58. num. 17.
Non svstinetvr quando fuit facta ab alio ſine mandato procuræ, ibidem num. 16.
Imò ſinè mandato ſpeciali, deciſ. 90. numer. 5.
Praecedens operatur vt actus ſequentes intelligantur facti citra ius, & nomen hæredis ad limites proteſtationis iã factæ, dec. 119. n. 10.
Probatvr ex actibus incompatibilibus cũ aditione, ibidem num. 1.
Ex declaratione partis, deciſ. 90. num. 1. deciſ. 119. num. 1.

Qvando

Qvando dicatur facta à legitimo procuratore, vel tacitè ratificata à principali, deciſ. 90. num. 6. & 7. deciſ. 158. num. 5. 6. & 7.

Eſt facta cum declaratione, quod per quæcunque actum non induceretur aditio, tunc actus ſequentes non releuant pro aditione, deciſ. 119. num. 7. & 9.

Ratificata perinde eſt, ac ſi fuiſſet facta à principali, deciſ. 158. num. 6.

Vnde inducatur, ibidem num. 3.

REPVGNANTIA

Evitari debet in eadem diſpoſitione, dec. 70. num. 8.

Intellectvs præſeferens nimiam repugnantiam non attenditur, deciſ. 341. num. 10.

REQVISITA

Castrensis *in l. 2. ff. de eo, quod cert. loc.* concurrere debent in lucro ceſſante, ſecus in damno emergente, deciſ. 42. num. 3.

Neceſſaria ſunt in ſimpliciter obligato ad dandum, ſeu ſoluendum, ſecus in obligato ad faciendum, ſeu inueſtiendum, deciſ. 259. num. 6. 7. & 8.

Probari debent, aliàs Faber murarius non poteſt conſequi fructus ædificij ſub conuenta mercede facti in ſolo alieno, deciſ. 427. numer. 3.

Et quidem plenè, & concludenter non autem æquiuocis, & præſumptiuis probationibus, ibidem num. 4.

Imo nec confeſſione ſiue tacita, ſiue expreſſa, ibidem num. 5. & 7.

REQVISITORVM REQVISITVM

Probationem requiſitorum ſpectare ad præſentatum, ex quibus verbis inducatur, deciſ. 8. num. 8.

Reqvisitm pro forma neceſſarium probari debet concludenter, deciſ. 21. num. 4.

RES

Destinatae ad cultum diuinum non poſſunt conuerti in vſus prophanos, dec. 61. num. 9.

Nec oppignorari, ibidem num. 11.

Effecta ſemel alienabilis ſemper durat alienabilis, deciſ. 250. num. 6.

Inter alios acta non præiudicat in iudicio longè diuerſo, deciſ. 356 num. 20.

RES IVDICATA

Ad favorem primi donatarij tranſit in ſecundũ, qui habet eandem cauſam defenſionis, deciſ. 145. num. 13.

Adversvs quam fuit conceſſa reſtitutio in integrum non impedit, quin detur exequutio ſubrogationi gratioſæ, deciſ. 377. num. 5.

Certior est quando ab vltima ſententia non fuit appellatum, deciſ. 165. num. 5.

Evitatvr per directionem commiſſionis, vel commiſſionem, quam vocant præſentatam etiamſi dati ſint Apoſtoli reuerentiales in forma, deciſ. 325. num. 10.

Exeqvenda eſt, deciſ. 174. num. 2.

Facit rem claram, & manifeſtam, deciſ. 414. num. 6.

De albo nigrum, ibidem num. 7.

Habetvr pro veritate, deciſ. 133. num. 4. deciſ. 155. num. 15. deciſ. 165. num. 5. & 7. dec. 267. num. 8. deciſ. 414. num. 7. deciſ. 416. num. 1. deciſ. 455. num. 5.

Nedum contra ſubſtitutum citatum, ſed contra ſucceſſiuè vocatos, deciſ. 416. num. 2.

Non tollitvr diligentiis ad cauſam committendam factis poſt decem dies ab Apoſtolis reuerentialibus in forma, deciſ. 325. num. 3.

Operatvr, vt illi omnino ſtandum ſit, dec. 155. num. 14. deciſ. 165. num. 4.

Praesvmitvr ritè, & rectè emanaſſe in omnibus, deciſ. 165. num. 6.

Resvltans ex tribus conformibus diſtinguitur ab illa, quæ prouenit ex vna, vel duabus ſententijs, deciſ. 299. num. 6. & 7.

Resvltat ex tribus conformibus, ac exequutorialibus expeditis, & exequutis, necnon mandato pro litis expenſis, deciſ. 165. 3 numer. 3.

Rota non pronunciat ſuper re iudicata, ſed procedit ad vlteriora in negotio principali quando cognoſcit iniuſtitiam, deciſ. 80. numer. 2.

Svper statv beneficij facit ius quoad omnes, deciſ. 318. num. 58.

RESCISSIONIS

Ad effectvm probari debet pretium commune, deciſ. 206. num. 7.

RESCRIPTVM

Principis intelligitur, prout de iure, deciſ. 349. num. 6.

Quod orator vteretur iure ſuo arguit deinde in oratione malam fidem, deciſ. 270. numer. 16.

RESERVATIO

Declarat conceſſionem, & translationem in non reſeruatis, deciſ. 172. num. 19.

Ivris ſepeliendi ad fauorem Eccleſiæ matricis, quando non dicatur concurrere, deciſ. 365. num. 8. & 10.

Ivrivm nihil diſponit, deciſ. 26. num. 13.

Ad fauorem Eccleſiæ matricis in erectione nouæ parochiæ intelligitur de iuribus honorificis non de parochialibus, deciſ. 365. num. 13. & 16.

RESERVATIO IN BENEFICIALIBVS

Beneficij incompatibilis, vide *Beneficij*.

Beneficiorvm vacantium in curia, ſeu intra duas dietas eſt localis, non perſonalis, deciſ. 169. num. 25. & 27.

Et erat generaliter inducta ante *extrauag. ad regimen de præb.* quæ ſtat pro maiori declaratione generalis reſeruationis, ibidem nu. 20. & 21.

Dvplex non inducitur ex duplici qualitate familiaritatis, & Protonotariatus, quæ eſt adiecta vni eidemque officio, ibidem num. 4. & 6.

Extravag. *ad regimen de præb.* innouatur in regprima Cancellariæ, & præſeruatur à concordatis Germaniæ, deciſ. 368. num. 7.

In qva fundatur Breue, probari debet plenè, & concludenter, deciſ. 169. num. 29.

Imo etiam probari, quod reſeruatio ſit talis, vt omnino excludat indultum, ibidem num. 30.

Mensis quando non fuit expreſſa, eo minus proſunt clauſulæ generales, deciſ. 154. num. 11.

Non dvplicatvr quando prouenit ex eodem fonte, quamuis officia iterantia eandem quali-

qualitercumque ſint diuerſa, deciſ. 169. num. 11.
NON MVLTIPLICATVR ex iteratione eiuſdem qualitatis acquiſitæ ex alio officio, ibidem num. 9. & 14.
PERMISSIVA Officialium Papæ contenta in *extrauag. ad regimen* intrat quando illi decedunt in curia, ſeu intra duas dietas ſecus autem extra, ibidem num. 15. & 19.
PERSONALIS tripliciter conſideratur, nempè in familiaribus, in Collectoribus, ſeu vnicis ſubcollectoribus, & in cubicularijs, ſeu curſoribus, ibidem num. 16.
SPECIALIS quoad aliquos indicat diſpoſitionem non referri ad alios, qui fuiſſent expreſſi ſi voluiſſent comprehendi, ibidem num. 24.

RESERVATIONES

APOSTOLICAE non comprehendunt beneficium de iurepatronatus laicorum, deciſ. 100. numer. 17.
DVÆ NE cadant ſub indulto conferendi debent eſſe perſonales, & coæquales, nec ſufficiunt diſpares, & diuerſæ ſpeciei, deciſ. 169. numer. 2.
Ideoque non ſuffragatur, ſi vna eſt realis, alia perſonalis, ibidem num. 3.

RESERVATIONIS

AD EFFECTVM Scriptores Apoſtolici, & ceteri Officiales Papæ declarantur familiares, & Protonotarij, deciſ. 169. num. 13.

RESIDENTIA

CVMVLATIVA, quatenus quis gaudere velit emolumentis non obligat præcisè, deciſ. 175. num. 8.
ET INTERESSENTIA differunt inter ſe, deciſ. 95. num. 17.
INIVNCTA ſub pœna priuationis fructuum non facit beneficium Sacerdotale, deciſ. 84. numer. 11.

RESIDENTIÆ

VERBVM quid importet, deciſ. 95. num. 13.

RESIGNANS

BENEFICIVM ad fauorem ſcienter laici, & incapacis cadit ab omni iure, deciſ. 389. num. 11.
EXPRESSE reſignans in manibus inferioris poteſt titulum, & iura beneficij reſignati retinere, & præſeruare, deciſ. 368. num. 9.
SCIENTIAM perfectam valoris dicitur acquirere ex poſſeſſione duorum, vel trium annorum, vt ab eo poſſit inferri abdicatio iuris, deciſ. 301. num. 4. & 7.
Quidquid ſit pro iuſtificatione gratiæ, & ad alios fauorabiles effectus, ibidem num. 6.
Veram reddituum beneficij, quando non acquiſierit poſſeſſione duorum, vel trium annorum, dicitur habuiſſe veram ſcientiam qualitatis redditnum, an eſſent certi, vel incerti, deciſ. 312. num. 7.
Quanto tempore habuerit, defertur arbitrio iudicis, ibidem num. 8.

A' RESIGNANTE

ABDICATVR omne ius beneficij ob falſam expreſſionem valoris ſcienter factam, deciſ. 272. num. 7. deciſ. 301. num. 3. deciſ. 312. nu. 6.
Seu ob malam expreſſionem culpa, & facto reſignantis, deciſ. 284. num. 9.
NON ABDICATVR ius ob malam expreſſionem valoris emiſſam à reſignatario, ibidem numer. 4. deciſ. 301. numer. 1.
Nec per reſignationem nullam, dec. 368. num. 6.
QVANDO non fuit abdicatum ius, tunc beneficium vacat per eius obitum deinde ſequutũ, deciſ. 272. num. 5.

RESIGNANTI

DATVR facilius reintegratio non concurrente reſignatario, deciſ. 368. num. 5.
REMANERE victum neceſſarium arguitur ex eo quod fuerit ordinatus ad titulum patrimonij deciſ. 389. num. 14.

RESIGNATARIVS

EXCVSATVR ſi valorem ab ipſo ignoratum expreſſit in ſumma narrata in vacationibus præcedentibus, deciſ. 312. num. 10.
Amplia ſi expreſſit in ſumma narrata per reſignantem conſcium redditnum beneficij in mandato ad reſignandum, ibidem n. 11.
EXTERVS, & abſens à loco beneficij præſumitur ignarus reddituum illius, ibidem num. 9.
NON AMITTIT poſſeſſionem beneficij ante formalem conſenſum, eiuſque admiſſionem factam à Summo Pontifice, deciſ. 33. nu. 7.

RESIGNATARIO

DE CVIVS vlla culpa, ſeu defectu non conſtat, non præiudicat falſa expreſſio valoris, deciſ. 272. num. 5.

RESIGNATIO

ADMISSA niſi fuerit à Superiore, & Procurator præſtiterit formalem conſenſum, non inducitur vacatio ex mandato ad reſignandum, deciſ. 33. num. 6. deciſ. 34. num. 8.
AD FAVOREM Laici non reualidatur per ſubſequutum Clericatum, deciſ. 389. num. 13.
CONDITIONALIS non retrotrahitur ad actus factos ante admiſſionem, deciſ. 54. num. 9.
CONSVMPTA dicitur per ſubſequutam prouiſionem reſignatarij, deciſ. 38. num. 2.
ET COADIVTORIA an æquiparentur inter ſe, deciſ. 388. num. 7. & 8.
IN FRAVDEM futuræ vacationis eſt irrita, dec. 33. num. 5. deciſ. 54. num. 11.
IN MANIBVS Papæ an, & ad quem effectum inducat affectionem, deciſ. 284. num. 5. & 8.
NON INDVCIT vacationem nec abdicat ius à reſignante data incapacitate reſignatarij, deciſ. 242. num. 21. deciſ. 391. num. 16.
Declara quando non conſtat reſignantem habuiſſe notitiam incapacitatis, dec. 391. n. 17.
PVBLICATA quando dicatur in tempore præfixo in gratia reſtitutoria, deciſ. 166. num. 9.

RESOLVTIO

CAPIENDA eſt non obſtante dilatione petita per reos qui per annum neglexerunt præſentare remiſſoriam, deciſ. 321. nu. 7.
CONTRACTVS claudicaret ſi alter ex permutantibus ſua bona libere recuperaret, alter vero ſimplicem retroceſſionem litis, dec. 461. n. 2.
Ideo debent bona hinc inde reſtitui in ſtatu in quo aderant de tempore permutationis ibidem num. 12.
Infertur ex clauſula *non alias, aliter, nec alio modo*, deciſ. 358. num. 6.
DELIBERATIO ſub conditione reſolutiua habetur pro non facta quando ſequitur illius reſolutio, dec. 466. num. 3.

Non

Non datur in contractibus nominatis ſed agendum eſt ad implementum, ſeu intereſſe, deciſ. 358. num. 1.

Alia vide in verb. *Pactum* verſ. *reſolutiuum*.

RESPONSIONES

Datas à moribunda per verbum *ſic*, cenſentur ad effectum ſe eximendi ab vlterioribus moleſtijs dum ſeries facti ita ſuadet, deciſ. 300. num. 18.

RESPONSVM

Ivris consvlti pro veritate comprobat depoſitiones teſtium ibidem relatas, & ſaltem facit adminiculum, deciſ. 56. num. 10.

RESTITVTIO IN INTEGRVM

Ab appellatione principaliter intentata non infertur ad reſtitutionem in integrum, deciſ. 468. num. 4.

Adversus inuentarium nõ confectum peti debet ab ipſo hærede, deciſ. 30. num. 31.

Non tamen nocet creditoribus inauditis quibus fuerat ius quæſitum, ibidem nu. 33.

Lapſum temporis Pontifici narratum cenſetur conceſſa, deciſ. 48. num. 15.

Non aditam hæreditatem excludit aditionem præcedentem, deciſ. 90. num. 12. dec. 119. num. 12. dec. 158. nu. 13.

Concessa vni prodeſt cæteris ob connexitatem ſeu indiuiduitatem materiæ, deciſ. 99. numer. 4.

Datvr aduerſus iniuſtitiam ſententiæ, ſeu mandati, deciſ. 19. num. 1. deciſ. 80. num. 1. deciſ. 350. num. 2. deciſ. 462. nu. 2.

Ex capite ignorantiae competit aduerſus præſcriptionem iuris redimendi, deciſ. 58. n. 14.

Craſſæ, & ſupinæ non datur, deciſ. 90. num. 15.

Præſumptæ non datur in hærede qui repudiauit hæreditatem, ſeu neglexit adire per quadriennium, ibidem num. 14.

Filiis datur intra triennium, & non vltra, deciſ. 158. num. 14.

Declara quando filij ſunt maiores, ibidem nu. 15.

Intentata non dicitur, ſed via ordinaria appellationis quando proceditur in vim regularis commiſſionis licet in clauſulis exequutiuis fiat mentio reſtitutionis in integrum, deciſ. 468. num. 3.

Minoribvs datur aduerſus repudiatam hæreditatem, deciſ. 90. num. 3.

Petenda tamen eſt intra quadriennium, vel ſaltem intra aliud triennium poſt quadriennium, deciſ. 90. num. 4. deciſ. 119. numer. 3. & 8.

Non datvr ceſſante læſione, deciſ. 155. nu. 16. deciſ. 164. num. 1. & 11. deciſ. 174. num. 3. deciſ. 219. nu. 1. deciſ. 293. nu. 2.

Ad ius quærendum cum damno tertij, deciſ. 90. num. 16.

Quando ſententia eſt valida, & iuſta, deciſ. 50. num. 8. deciſ. 292. num. 2. deciſ. 404. num. 2.

Renvnciatvr dicitur reſtitutioni in integrum per clauſulas generales, cum quibus fuit factum compromiſſum, deciſ. 468. nu. 5.

RETENTIO

Bonorvm fideicommiſſi datur pro cenſu impoſito cum obligatione fideicommittentis, deciſ. 331. num. 9.

Datvr facilius, quàm actio, deciſ. 455. nu. 15.

Pro fructibus alterius cenſus diuerſi ab illo, pro quo fuit conceſſa immiſſio, deciſ. 286. num. 11.

Frvctvs percepti lite pendente reddunt illiquidum creditum, pro quo allegatur retentio, deciſ. 341. num. 11. deciſ. 466. num. 8.

Non datvr ei, qui initio iudicij non poſſidebat, ſed illius progreſſu adeptus fuit poſſeſſionem, deciſ. 350. num. 21.

Pro credito illiquido, deciſ. 32. num. 11. deciſ. 294. num. 10. deciſ. 363. num. 13.

Pro detractionibus, pro quibus fuerunt aſſignata grauato tot bona, deciſ. 240. numer. 6.

Pro creditis controuerſis, & illiquidis non retardat immiſſionem, deciſ. 341. num. 13.

Pro sorte principali cenſus, an & quando detur, deciſ. 455. num. 15.

Qvatenus poteſt vti, & non vti ſi opponatur poſt exequutionem rei iudicatæ non concludit illius nullitatem, vel iniuſtitiam, deciſ. 466. num. 7.

Rei nulliter adiudicatæ non datur pro credito diuerſo, deciſ. 293. num. 11.

Svi anterioritas, an & quando cõpetat ei cuius pecunijs fuit dimiſſus creditor anterior, deciſ. 350. num. 22.

Tvrbida, ſeu altioris indaginis non retardat immiſſionem ex Saluiano interdicto, deciſ. 452. num. 15.

RETROCESSIO

Qvando dicatur non habuiſſe effectum, deciſ. 263. num. 18. & 19.

RETROTRACTIO

Dispensationis tollentis impedimentum contrahendi matrimonium non datur ad diem capitulorum in præiudicium tertij, dec. 367. num. 15.

Non admittitvr quando medio tempore fuit alteri ius quæſitum, deciſ. 54. num. 10.

Non datvr deficiente extremo ad quod fieri poſſit, deciſ. 350. num. 27. deciſ. 367. numer. 16.

Obligationis non datur ad diem capitulorum, quando ratificans illis non interfuit, dec. 350. num. 27.

Qvando etiam in præiudicium tertij locum habeat in gratia Pontificis, deciſ. 353. numer. 8. 9. & 10.

RETROVENDENDI

Pactvm, vide *Pactum*.

PRO RETROVENDITIONE

Agi poteſt exequutiuè, deciſ. 58. num. 21.

Amplia ſtante hypotheca, & obligatione bonorum ad fauorem venditoris, & hæredum tunc enim competit actio realis, ibidem numer. 22.

REO

Et possessori ſufficit vincere per non ius actoris, deciſ. 284. num. 6. deciſ. 301. num. 11. deciſ. 469. num. 2.

Habenti pro ſe renunciationem, & laudum ſufficit reddere turbidam intentionem actoris, deciſ. 206. num. 13.

Probatio, quæ alias non ſufficeret ad fundandam

dam intentionem, ſuffragatur reo ad offuſcandam intentionem actoris, deciſ. 379. numer. 21.

Probationes, quæ fauent reo, & poſſeſſori debent in dubio prævalere, deciſ. 206. num. 14.

REVS

Et possessor poteſt proponere exceptiones etiã diuerſas, & contrarias, deciſ. 376. num. 33.

Dicitvr verè, & originaliter, qui intentat iudicium per viam iactationis, & iactationum, deciſ. 414. num. 14.

Potest excipere integram hæreditatem, vel fideicommiſſum non ſpectare ad actorem, ſed extare alios in pari gradu ſuccedendi, deciſ. 39. num. 15.

ROTA

Defert plurimum declarationibus, ſeu decretis Sacrę Congregationis, deciſ. 105. num. 39.

Exeqvvtive non procedit vigore obligationis Cameralis, deciſ. 162. num. 2.

Non attendit ſententias latas extra Tribunal, niſi cognito bono iure partium, deciſ. 135. num. 4. deciſ. 150. num. 1. deciſ. 414. num. 8.

Vel niſi iuſtificentur ex actis, deciſ. 269. num. 11.

Declara quando ſententiæ deducuntur pro obtinenda illarum exequutione, ſecus per viã exceptionis poſt illarum exequtionem, deciſ. 414. nu. 8. & 13. deciſ. 455. num. 7.

Non concedit remiſſoriam in concreto dum Sacra Congregatio illam conſulit in abſtracto, deciſ. 57. num. 10.

Amplia quando partes pro faciendis probationibus habuerunt recurſum ad Sacram Congregationem, ibidem num. 11.

Non pronvnciat ſuper re iudicata, ſed procedit ad vlteriora in negotio principali, quando cognoſcit iniuſtitiam, deciſ. 8. num. 2.

Procedit exequutiuè ſicut A.C. quando iſtius facultates illi communicantur, deciſ. 68. numer. 32. deciſ. 367. num. 34. deciſ. 426. numer. 1.

Svbrogata in locum A. C. vtitur eius facultatibus, deciſ. 162. num. 10.

ROTÆ

Clavsvla, *prout de iure* non excludit commiſſionem Rotæ cum facultatibus A. C. niſi ſit appoſita in ipſomet reſcripto, deciſ. 162. numer. 7.

Declara quando in corpore commiſſionis facultates fuerunt petitæ, ibidem num. 8.

Competvnt facultates A. C. ſtante obligatione Camerali ex commiſsione earundem facultatum, quatenus de iure, ibidem num. 9.

Commvnicantvr facultates A.C. quando commiſsio illarum meminit, ibidem num. 4.

Secus ſi commiſsio eſt ſimplex, imò continet clauſulam, prout de iure, ibidem num. 5.

S

SACERDOS

Antiqvior dicitur dignior, deciſ. 25. num. 3.

Et senior præfertur clerico, & iuniori, dec. 13. num. 3.

SACERDOTES

Depvtati ſeruitio Hoſpitalis habetur pro Parochis, deciſ. 104. num. 17.

SACERDOTIS

Nomine nuncupantur etiam Clerici inferioris ordinis, deciſ. 41. num. 14.

SACERDOTII

Appellatione quilibet Ordo Eccleſiaſticus intelligitur, ibidem nu. 13.

SACRAMENTORVM

Ex ministratione an & quando inferatur ad curam animarum, vide *Cura*.

SÆVITIA

Acris deſumitur ex actu titionis, quem maritus iacere volebat in vxorem, deciſ. 150. numer. 8.

Atrox, & releuans ad ſeparationem thori non dicitur, quando non eſt cum qualificata ſanguinis effuſione, ſeu inſtrumento apto ad magnam, ſeu doloſam offenſionem, deciſ. 451. num. 10.

Excluditvr à teſtibus affirmantibus mutuum amorem coniugum, & decentem tractatum vxoris, ibidem num. 7.

Ac teſtibus viri magis informatis, & deponentibus de beneuolentia, & decreti tractatu, ibidem num. 8. & 9.

Irrationabilis deſumitur ex tali verberatione vxoris clauſæ in cubiculo, vt remanſerit ſemiuiua, deciſ. 150. num. 6.

Magna, & immoderata eſſe debet ad ſeparationem thori, ita vt non poſſit aliàs prouideri, deciſ. 170. num. 2.

Non dicitur verberatio vxoris nolentis habitare cum ſocru, ſed in domo ſuſpecta, ibidem num. 7.

Non probatvr teſtibus deponentibus affectatè, & inuerisimilia, ac ſingularibus, deciſ. 451. num. 4.

Teſtibus deponentibus de ſimplici auditu, deciſ. 170. num. 4. deciſ. 451. num. 3.

Amplia quando auditus prouenit ab vna tantum perſona probabiliter malè informata, deciſ. 451. num. 13.

Teſtibus examinatis abſque interrogatorijs datis ex parte viri, ibidem num. 4.

Teſtibus pauperibus, & vilibus, ibidem num. 5.

Vnico teſte de auditu ab vxore, deciſ. 170. num. 2.

Præterita cenſetur remiſſa per ſubſequutam reconciliationem coniugum, ibidem nu. 12. deciſ. 451. num. 12. deciſ. 467. num. 1.

Et timor futurę prębent vxori iuſtam cauſam diuertendi à viro, deciſ. 150. numer. 2. & 5.

Probari debet concludenter, & perneceſſe ad effectum ſeparationis thori, deciſ. 170. numer. 3.

Probatvr etiam ex teſtibus de auditu ab vxore quoad verberationem clanculo peractam, deciſ. 150. num. 7.

Non ex vnico, ſed pluribus actibus, ad quem effectum admittuntur etiam teſtes ſingulares, & inhabiles, ibidem num. 6.

Teſtibus ſingularibus quando corroborantur Epiſtola viri, ibidem num. 17.

Quando adminiculantur, deciſ. 170. nu. 5. & 6.

Resvltat ex iteratis verberationibus excedentibus limites correctionis, deciſ. 159. num. 4.

Sev animus infenſus, & implacabilis viri oſtenditur ex criminationibus obiectis vxori ſuper abortibus, & adulterio, deciſ. 150. num. 10.

Præſertim quando mulier à talibus accuſationibus fuit abſoluta, ibidem nu. 17.

Talis eſt in vxorem à viro gladio proſequutæ, vt illi ſit conſulendum ſeparatione, ibidem num. 9.

Alia, vide in verb. *Thori.*

SÆVITIÆ

Externus timor deducitur ex inimicitia, & odio propter ſæuitiam, & machinationem de præterito, deciſ. 150. num. 12.

Item ex minis viri ſoliti ſæuire, ibidem num. 13.

Ex quibus minis non inducatur, dec. 170. num. 17.

SÆVITIAM

Articvli hinc inde dati quando concilientur, vt non implicent contrarietatem in ordine ad ſæuitiam viri, deciſ. 308. num. 9.

Timor vanus circa ſæuitiam quando dicatur, & quando ceſſet, deciſ. 170. num. 19. & 20.

Vxori timenti ſæuitiam viri conſulitur cautione de bene tractando, ibidem num. 21.

SALOMON

Ex sola præſumptione materni affectus motus fuit ad decidendum intereſſe ciuile, deciſ. 105. num. 7.

SALVIANVM

Competit, quando concurrit creditum cum hypotheca vna cum duobus extremis poſſeſſionis, deciſ. 17. num. 1.

Pro damnis, & intereſſe promiſſis, ibidem num. 11.

Non datvr ſine hypotheca, ſeu poſt illam extinctam, ibidem num. 5.

Contra retinentem titulo anteriori, deciſ. 300. num. 1.

Passvs immiſſionem ex Saluiano dicitur poſſidere ad eos effectus, qui reſpiciunt acquiſitionem fructuum, deciſ. 418. num. 4.

Alia plura, vide ſub verb. *Immiſſio, & Immiſſus.*

SANGVINIS

Impvritatem non probant teſtes de ſimplici auditu nõ relatis perſonis fide dignis, à quibus audiuerint, deciſ. 132. num. 7.

Pro puritate ſtat iuris præſumptio, ibidem numer. 9.

Testes deponentes de puritate præferuntur alijs deponentibus de impuritate, ibidem num. 8.

SATISFACTIO

Electa per filium ſuper certis bonis pro dote materna operatur, ne aliud poſſit prætendere ſuper al ijs, deciſ. 158. num. 16.

SCHEDVLA

Originalis produci debet ad obtinendam immiſſionem vigore *l. final.* nec ſufficit exemplum teſtamenti, deciſ. 208. num. 1. & datur ratio num. 3.

Niſi exhibeatur, & recognoſcatur, tunc teſtamentum non meretur fidem, ibidem num. 9.

Testamenti clauſi præſumitur eadem, quando Teſtatrix coram Teſtibus conſignauit folia ſigillata Notario aſſerens eſſe ſubſcripta ſigno Crucis ab ipſa neſciente ſcribere, & ibidem contineri ſuum teſtamentum, deciſ. 300. numer. 6.

SCHEDVLAE

Identitas arguitur ex bona fama Notarij, ibidem num. 12.

Comprobatur circumſtantijs, ibidem nu. 9.

Excluditur dum teſtator dixit illam ſubſcripſiſſe, & tamen in ſchedula exhibita non adeſt ſubſcriptio, deciſ. 208. num. 4.

Probari debet, deciſ. 300. num. 3.

Et quidem plené, & concludenter, deciſ. 315. num. 1.

Probatur quando eius dorſo adnotatur rogitus Notarij, deciſ. 300. num. 8.

Amplia etiamſi rogitus adnotetur in folio inuoluente, ibidem num. 8.

Si deficiat, multo minus datur immiſſio vigore *l. final.* deciſ. 208. num. 2.

Alia, vide ſub verb. *Teſtamenti,* verſ. *Identitas.*

Svppositio excluditur, quando non concurrit habens intereſſe, qui potuerit ſupponere, vel alterare, deciſ. 350. num. 11.

Ac etiam quando concurrit bona fama Notarij rogati, ibidem num. 12.

Non inducitur ex probatione non concludenti, ibidem num. 17.

Quæ omnia declara, vt in deciſ. 315.

SCOLAE

Commvnis ad impenſas tenentur omnes ibidẽ edilcentes, deciſ. 1. num. 8.

SCIENTIA

Actvs relati certificatur ex relatione ad illum, deciſ. 43. num. 9.

Actvvm momentaneorum non præſumitur ex fraternitate, ſed permanentium, & concernẽtium iura ſanguinis, deciſ. 415. num. 18.

Dedvcitvr ex ſententijs latis nominatim contra aliquem, deciſ. 42. num. 13.

Ex ſpecificis proteſtationibus, ibidem n. 12.

In actu vtili ex coniecturis, deciſ. 298. n. 9.

Et patientia niſi probetur, non infertur præiudicium ex aliquo actu, deciſ. 104. num. 33.

Generalis rei expreſſæ non infert, quod Papa potuerit habere ſcientiam de præiudicio rei diuerſæ, & non expreſſæ, dec. 198. num. 18.

Præiudicij non ſufficit quando non expreſſum veriſimiliter retraxiſſet concedentem à gratia, ib idem num. 17.

Ivdex quid debeat conſiderare in arbitranda ſcientia, vel ignorantia, deciſ. 48. num. 12.

Negari non poteſt in facto proprio, præſertim ſtante multiplicitate actuum cum alijs circũſtantijs, deciſ. 468. num. 10.

Perfecta, & indubitata eſſe debet in materia præiudiciali, & abdicatiua iuris, deciſ. 301. num. 5.

Praesvmitvr in odium ſcire debentis, dec. 279. num. 3.

Procvratoris inducit, ſeu arguit illam principalis, deciſ. 246. num. 12. deciſ. 265. numer. 13. amplia, vt num. 14. & 15.

Pvrificationis fideicommiſſi reſultat ex citatione, & productione iuriũ, dec. 245. num. 2.

Vaca-

Digitized by Google

Vacationis in dubio præſumitur, dec. 48.n.13.
Valoris, ſeu reddituum beneficij, vide in verb. *Reſignans*.

SCLAVONIA

Vide ſub verb. *Dalmatiam, & Dalmatia*.

SCRIPTORES

Apostolici, & cæteri officiales Papæ declarantur familiares, & Protonotarij ad effectum reſeruationis beneficiorum, dec. 169. nu.13.

SCRIPTVRA

Contra producentem plenè probat, deciſ. 81. num. 3.

SCRIPTVRÆ

Praesvmvntvr præiudiciales non exhibenti, deciſ. 294. num. 21.
Prodvctae ſuſpicio valde augetur productione facta diuerſo atramento, loco incongruo extra ordinem, & carminibus valde reſtrictis, deciſ. 144. num. 12.
Vna pars aliam declarat, deciſ. 175. nu. 10.

SEDIS APOSTOLICÆ

Ivribvs non præiudicat conſtitutio inferioris, deciſ. 34. num. 26.

SENES

Septvagenarii,& malæ valetudinis licet poſſint naturaliter generare, communiter tamen nō ſolent, deciſ.141.num. 2.

SENIOR

Et sacerdos præfertur iuniori, & Clerico, deciſ. 13. num. 4.

SENTENTIA

Absolvtoria excludit delicta, ſeu exceſſus abſoluto imputatos, deciſ. 267. num. 6. deciſ. 269. num. 5.
Ex hactenus deductis non abſtergit maculam delicti dum abſolutus vexari poteſt ſuperuenientibus nouis probationibus, dec.73. num. 13. deciſ. 94. num. 4. & 5.
In iudicio criminali abſtergit maculā criminis, deciſ. 397. num.7.
Antiqva probat ſine actis, deciſ. 34. num. 16.
Dicitur quando excedit ſexaginta annos, ibidem num. 15.
Appellabilis non eſt in totum quando fuit lata per capita ſeparata quorum vnum nō admittit appellationem, deciſ. 115. nu. 8.
A qua fuit appellatum intra decem dies non tranſit in iudicatum, deciſ. 323. nu. 1.
Circvmscripta licet fuerit ex ſolo capite nullitatis non tamen iniuſtitiæ, adhuc præbet non leue adminiculum, deciſ. 105. nu. 15.
Complicata quando ita dicatur vt licet lata per capita ſeparata ſit indiuidua, & appellabilis in totum, deciſ. 331. nu. 1.
Confirmatoria alterius nullæ dicitur continere eandem nullitatem, deciſ. 145. nu.11.
Conformis libello eſſe debet, deciſ.30. nu.9.
Contra iuris diſpoſitionem eſt notoriè iniuſta, deciſ. 233. nu.4.
Contvmacialis euaneſcit, dum contumax comparet intra annum, deciſ. 40. num.5. dec.60. nu. 3.
Non attenditur quando fuit reuocata ex capite innocentiæ, deciſ. 40. num. 6. dec.60. num. 4.
Dari debet ſub die ad quam cadebat citatio, alias eſt nulla ſi feratur poſt plures dies, deciſ. 395. nu. 4. deciſ. 411. nu. 15.
De cvivs canonizatione, vel reuocatione agitur non præbet fundamentum præſcriptioni ſeu titulo putatiuo, deciſ. 377. nu. 19.
Declaratvr à libello, deciſ.214. num. 9. deciſ. 416. num. 10. deciſ. 452. num. 3.
Definitiva eſt dum reuocat ſententias præcedentes, & terminat negotium quomodocūque per iudicem nuncupetur, deciſ. 269. numer. 3.
Eſſe non poteſt ſine lite, vel inſtantia, deciſ. 346. num.5.
Difformis licet ſit à libello ſubſtinetur ex clauſulis ſalutaribus, deciſ. 30. nu. 10.
Effectvata per poſſeſſionem præſentati probat etiam ſine actis, deciſ. 44. nu. 12.
Envmerans ſolum detractiones, ſeù creditum grauati non dicitur conſideraſſe, ſeù bonificaſſe debitum eiuſdē erga fideicommiſſum, deciſ. 347. num. 12.
Facit de indebito debitum, deciſ.102. nu. 2.
Impvgnari nō poteſt ab eo ad cuius inſtantiam lata fuit, deciſ. 189. nu. 11.
Inivsta non tranſit in iudicatum nullumque iuris effectum operatur ſed reuocatur cum omnibus inde ſequutis, deciſ. 377. nu. 20.
Inter alios lata non præiudicat tertio non citato, deciſ. 389. nu.16.
Amplia quando fuit lata lite pendente, ibidem nu.17.
Ivstificata quando dicatur, dec.34. nu.17.
Lata ad fauorem grauati datur exequutioni ad fauorem ſubſtituti, deciſ. 240. numer. 1. & 3.
Cēſetur in die habiti pro ſeruato ad quem retrotrahitur, deciſ. 325. nu. 8.
Contra carceratum an, & quando ſubſtineatur, deciſ. 192. nu.13. & 25.
Contra primum ſubſtitutum afficit etiam alios ſucceſſiuè vocatos, deciſ. 416. nu. 2.
Contra principalem afficit etiam citatum pro omni ſuo iure, & intereſſe, deciſ. 246. num. 10.
Contra procuratorem legitimum eſt valida, deciſ. 191. nu. 13.
In termino habito pro ſeruato interponi debet appellatio, deciſ. 325. nu.5.
Amplia datis reuerentialibus in forma quia adhuc intra decē dies fieri debent opportunæ diligentiæ nec excuſat dubium an ſententia eſſet ferenda, ibidem nu. 6.
Per capita ſeparata operatur ne pars appellabilis ſecum trahat inappellabilem, deciſ. 53. num.26.
Et quando præſeruat à mixtura, dec. 149. num. 3. & 4.
Super exequutione literarum Apoſtolicarum inducit præſumptionem neceſſariæ iuſtificationis donec probetur contrarium, deciſ. 389. num. 15.
Super immiſſione in exequutionem Breuis de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ eſt merè interloquutoria, deciſ. 346. numer. 2.
Amplia etiamſi A. C. pronunciauerit per cedulam, & aliam partem appellauerit intruſam, ibidem nu. 3.

Super inuentarij legalitate præſumitur valida, & iuſta nec debet incidenter circumſcribi niſi exhibitis, & diſcuſſis illius actis, deciſ. 390. num. 11.

Non nocet non citatis, deciſ. 123. num. 10. deciſ. 389. num. 16.

Nulla, & iniuſta non tranſit in iudicatum, deciſ. 123. num. 7.

Eſt ipſo iure contra minores non dato eis curatore, deciſ. 145. nu. 2.

Non inducit vacationem beneficij, deciſ. 411. num. 1.

Non priuat poſſeſſione, ibidem num. 3.

Nullum iuris effectum operatur, ibidem num. 2.

Quoad non citatum ratione connexionis eſt nulla etiam quoad citatum, deciſ. 123. nu. 13. deciſ. 145. nu. 10.

Praesumitur valida, & iuſta, deciſ. 219. nu. 2. deciſ. 414. nu. 1.

Prima ſi non ſpecificat quantitatem vt ſecunda, adhuc non ſunt diſformes, deciſ. 39. numer. 2.

Priuationis probat poſſeſſionem, deciſ. 267. num. 13.

Supponit poſſeſſionem, deciſ. 60. nu. 10.

Beneficij eſt iniuſta abſq; concludenti probatione delicti, deciſ. 269. nu. 16.

Probat bonum ius illorum qui eam obtinuerunt, deciſ. 414. nu. 2.

Et etiam illorum quibus iura ſentētiæ fuerunt ceſſa, ibidem nu. 3.

Proferri poteſt contra vnum ex reis, & differri, vel omitti contra alium quando in monitorio adeſt clauſula *tam diuiſim, quàm in ſolidum*, deciſ. 404. nu. 7.

Quae non canonizat ſed enunciat iuſpatronatus, illud non probat, deciſ. 38. num. 12.

Facit creditorem certæ ſūmæ ſuadet quod ſit lata bonificatis bonificandis donec videātur illius acta, deciſ. 416. nu. 16.

Non reuocat ſententiam præcedentem, eſt nulla, deciſ. 250. nu. 1.

Quando autem vigore clauſulæ *quam, & quas* Rota poſſit procedere prout in prima ſine reuocatione ſententiæ præcedentis, ibidem num. 2. 3. & 4.

Quod non dicit nec nos dicere debemus, deciſ. 135. num. 3.

Ratione mixturæ petitorij cum poſſeſſorio reddit cauſam appellabilem, deciſ. 124. nu. 19.

Reuocata, & ſe referens ad priuilegia limitata non inducit titulum putatiuum, deciſ. 295. num. 14.

Rotalis non ſubſtinetur in aliqua prætenſione ſuper qua nulla præceſſit diſputatio, dec. 32. num. 14.

Sine actis, & obtenta lite pendente non eſt momenti, deciſ. 139. nu. 23.

Probat quando affertur pro adminiculo, deciſ. 34. nu. 18.

Sine citatione non ſubſtinetur, deciſ. 123. numer. 8.

Subdelegati eſt nulla poſtquam delegatus functus erat officio ſuo, deciſ. 269. nu. 2.

Subſtinetur ad fauorem pupilli licet obtenta à procuratore non legitimo, dec. 243. n. 10.

Declara in procuratore conſtituto à pupillo non ab eo qui non poterat illum conſtituere, ibidem nu. 11.

Super ſtatu beneficij probat iuſpatronatus, quoad omnes, deciſ. 34. nu. 14.

Suſpenditur per appellationem, deciſ. 443. numer. 11.

Suſpenſa per appellationem non afficit, dec. 46. num. 30.

Per appellationem cum reuocatione attētatæ exequutionis non attenditur ad probandam conſuetudinem, deciſ. 365. nu. 21.

Transacta in iudicatum habetur pro veritate, deciſ. 269. nu. 6. deciſ. 376. nu. 13.

Et facit de albo nigrum, deciſ. 414. nu. 7.

Et rem claram, & manifeſtam, ibidem num. 6.

Ac præſefert validiorem præſumptionem boni iuris, ibidem num. 5

Transit in iudicatum ob appellationem non interpoſitam, deciſ. 174. num. 1. deciſ. 267. num. 7.

Ob appellationem non proſequutam intra legitima tempora, deciſ. 155. num. 1. deciſ. 404. num. 1. deciſ. 414. num. 4. deciſ. 455. num. 4.

Si datis Apoſtolis reuerētialibus in forma non impetratur commiſſio, ſeù non adhibetur diligentia intra decem dies, deciſ. 325. num. 2.

Amplia, vt num. 3. & ſeqq.

Valida, et iusta debet confirmari, dec. 4. numer. 10.

Eo magis tranſit in iudicatum, deciſ. 155. num. 2.

Vltima magis in ſpecie declarans, ſeu exprimēs quod implicite continebatur in præcedenti non dicitur aliquid addere, deciſ. 39. nu. 3.

Vnius prodeſt alijs collitigātibus, quibus idem ius, & eadem cauſa defenſionis competebat, deciſ. 111. nu. 4.

Vt sustineatur, & declaretur à libello poſſunt etiam eius verba impropriari, deciſ. 452. numer. 4.

SENTENTIÆ.

Conformes dicuntur quando vna aliam confirmat, deciſ. 39. num. 4. deciſ. 43. num. 1. deciſ. 50. num. 1. deciſ. 196. num. 1. deciſ. 431. num. 1.

Exequendæ ſunt quando ſunt validæ, & iuſtæ, deciſ. 431. num. 4.

Exequendæ ſunt in ea parte in qua ſunt conformes, licet in alijs partibus ſint diſformes, deciſ. 39. nu. 5. deciſ. 43. nu. 5.

Et vide infra *ſententiarum*.

Difformes non dicuntur ſi prima ſententia non ſpecificat quantitatem prout facit ſecunda, deciſ. 39. nu. 2.

Duo ex ſtatuto Vrbis habent vim trium inter Ciues, & incolas, deciſ. 43. n. 8. deciſ. 50. numer. 4.

Quod ſtatutum comprehendit Eccleſias, Collegia, & alia loca pia, deciſ. 43. nu. 9.

Et ſeruatur in omnibus curijs, & Romæ, deciſ. 50. num. 2.

Iniustitia probari debet ex ijſdem actis, deciſ. 269. nu. 10.

Iustitia reſultat ex deciſionibus, vide *Iuſtitia*.

Pro-

Probari debet ex iiſdem actis ad effectum Ægidianæ, deciſ. [illegible] nu. 6.

Probari tamen poteſt ex nouis iuribus tendentibus ad declarationem, ſeu corroborationem præcedentis probationis, ibidem numer. 7.

Latas extra Tribunal an attendantur à Rota, vide *Rota*.

Rotales tranſactæ in iudicatum multo magis præſumuntur iuſtæ, deciſ. 219. nu. 3.

Subscriptio facta per Epiſcopum non ſanat defectum iuriſdictionis ſine qua Vicarius fecerat totum proceſſum, deciſ. 411. nu. 10.

Super deductis in proceſſu ſententiæ tranſactæ in iudicatum appellans amplius non auditur, deciſ. 269. num. 7.

Tres quæ apparent conformes ex lectura, validæ ex actis, & iuſtæ ex pluribus deciſionibus veniunt exequendæ, deciſ. 303. nu. 1.

Validitas, vide *Validitas*.

SENTENTIARVM

Conformitas apparet ex illarum verbis, dec. 43. num. 3. deciſ. 193. num. 2.

Quo caſu conformitas dicitur euidens, deciſ. 50. num. 3.

Non attenditur niſi ſint iuſtæ, deciſ. 39. num. 5.

Non excluditur à declaratione facta in capitulo ſeparato, deciſ. 43. num. 4.

Sufficit in ſubſtantia, & effectu, deciſ. 43. num. 2. deciſ. 50. num. 2. deciſ. 193. nu. 1.

Inter rem iudicatam trium ſententiarum conformium, ſeu duarum, vel vnius adeſt diſtinctio, deciſ. 299. nu. 6. & 7.

Trium conformium exequutio non poteſt impugnari ex nouiter probandis ſed mediante notoria iniuſtitia, ſeu nullitate quæ reſultet ex iiſdem actis, ibidem num. 5.

EX SENTENTIIS

Latis nominatim contra aliquem deducitur ſcientia, deciſ. 42. num. 13.

SEPARATIO

Thori, vide *Thori*.

SEPTVAGENARIÆ

Occasione ſi emittatur aliqua confeſſio, an attendatur, deciſ. 245. num. 7.

SEPELIENDI

Ius sepeliendi decedentes intra fines parochiæ comprehenditur inter iura parochialia, deciſ. 365. num. 6.

Iura parochialia transferuntur in Eccleſiam erectam in parochiam etiam contra Matricem, dum ad iſtius fauorem non concurrit reſeruatio, ſeu legitima conſuetudo iuris ſepeliendi, ibidem num. 7. & 11.

Reservatio iuris ſepeliendi ad fauorem Eccleſiæ matricis quando non dicatur concurrere, ibidem num. 8. & 10.

SEPVLTVRA

Ius ſepulturæ valdè dependet ab adminiſtratione ſacramentorum, ibidem num. 3.

Parochus habet aſſiſtentiam iuris circa ſepulturam decedentium intra eius fines abſque electione ſepulturæ, & carentium illa maiorum ibidem num. 1.

Qui grauatur onere miniſtrandi Sacramēta degentibus in ſua parochia ſubleuari debet emolumentis ſepulturæ eorumdem, ibidem num. 2.

SEQVELA

Seu ascensus, vel emolumentum beneficii debetur illi, cui adiudicatur beneficium, deciſ. 226. num. 3.

SEQVESTRATIO

Prohibita eſt in prophanis, niſi cōcurrat timor dilapidationis, deciſ. 74. num. 19.

SEQVESTRVM

Bona dicuntur litigioſa, & intricata etiam ex ſolo decreto ſequeſtrandi, deciſ. 96. nu. 11.

Iudiciale qui paſſus eſt, adhuc dicitur poſſeſſor ibidem num. 11.

Non privat poſſeſſione, ſed ſuſpendit perceptionem fructuum, ibidem num. 12.

Possessio attentata ſequeſtratur, deciſ. 412. numer. 3.

Vigore clem. vnic. *de ſequeſtr. poſſ. & fruct.* datur poſt ſententiam definitiuam latam in curia, deciſ. 412. num. 1.

Amplia quod licet Clem. excipiat triennalem, adhuc apponitur ſequeſtrum quando triennalis non ſuffragatur, ibidem num. 2.

Non datur quando ſuper petitorio vel poſſeſſorio plenario non præcedit ſententia definitiua, deciſ. 346. num. 1.

Vigore constitutionis 17. Pii IV. datur quoties in lite inter prouiſum ab ordinario poſſeſſorem beneficij, & prouiſum Apoſtolicum cōſtat ſummarie de reſeruatione, deciſ. 362. numer. 1. & 3.

Non datur abſque pendētia litis ſuper beneficio reſeruato, deciſ. 346. num. 7.

SERVITVS

Acquiritur ex pacto validè, & irreuocabiliter deciſ. 275. num. 6.

Dicitur gabella, deciſ. 54. num. 2.

Non amittitur ex licentia, quæ potuit peti ex vrbanitate ad euitandas conſuetas vicinorum diſcordias, deciſ. 275. num. 8.

SEXVS

Vel linear prælatio quando habeat locum ex voluntate teſtatoris, deciſ. 70. num. 6.

SIGILLVM

Ob multiplicitatem familiarum illo vtentium poteſt facili negotio adhiberi, ſeu ſigillatio adulterari, deciſ. 315. num. 4.

Subsignatio proprij ſigilli nō ſolet apponi actui præparatorio ſed prorſus perfecto, & conſumato, deciſ. 433. num. 13.

SIGNATVRA

Committens cauſam ſimpliciter, vide *commiſſio*.

Dum non circumſcribit exequutionem quamuis peteretur ſed reſcribit cum alia clauſula indicat non habuiſſe exequutionem pro attentata, deciſ. 182. num. 30.

Ordinando vt Rota procederet ad vlteriora declarat ab initio adfuiſſe iuriſdictionem, deciſ. 434. num. 1.

Vel ſaltē ſupplet ſeu prorogat iuriſdictionē quatenus claudicaret, ibidem num. 2.

Repraesentat Papam eiuſque vice, & nomine reſcribit, ibidem num. 3.

Rescribens *nihil* inſtantiæ reformandi commiſſionem, ſupponit ſententiam appellabilem ab ipſo

ab ipſo initio, deciſ. 386. numer. 5.

SIMILITVDO

Filiationis argumentum, ſeu probationem an inducat, deciſ. 141. num. 6. 7. & 8.

Svbscriptionvm plurium teſtium, quæ videntur peractæ vnica manu excludit legalitatem inſtrumenti, deciſ. 105. num. 6.

SIMONIA

Non committitvr abſque præcedenti pactione, deciſ. 84. num. 16.

SIMONIÆ

Probatio debet eſſe certa, & concludens dum non agitur de beneficio aſſequendo ſed de aſſequuto, ibidem num. 17.

Svspicio excluditur quando ſit pactio cum beneplacito Apoſtolico, deciſ. 130. num. 4.

SIMVLATIO

Crediti dotalis probatur ex teſtibus, & ſententia tranſacta in iudicatum, deciſ. 455. nu. 3.

Excluditvr ab effectu ſubſequuto, deciſ. 188. num. 7.

Dum conſtat de veritate, & effectiuo omnium implemento, deciſ. 27. num. 13.

In literis auuiſij excluditur ex alijs literis, deciſ. 220. num. 8.

Nominis quæ reſultat ex recognitione bonæ fidei non eſt prohibita ſed permiſſa, deciſ. 27. num. 14.

Non infertvr ex tarditate Archiuiatienis apochæ, deciſ. 372. num 18. deciſ. 408. nu. 11.

Non præsvmitvr niſi probetur, deciſ. 372. numer. 10.

Probata etiam cauſa ſimulandi probabili, & veriſimili, ibidem num. 11.

Et vndeq; cauſa ſimulandi dicatur improbabilis, & inueriſimilis, ibidem num. 12.

Non probatvr coniecturis non probata cauſa ſimulandi, ibidem num. 14.

Et quæ coniecturę ad hunc effectum non concludant, ibidem num. 15.

SITVATIO

Intra limites diœceſis probatur antiquis, & modernis confeſſionibus prætēdentiū exemptionem, deciſ. 338. num. 4.

Item ex pluribus enunciatiuis Ordinariorum, ibidem, num. 7.

Item ex actibus iuriſdictionalibus exercitis per Epiſcopos iure ordinario, ibidem nu. 8.

SITVATIONEM

Intra limites, ſeu ſubiectionem ſupponit exēptio, ibidem num. 6.

SOCIETAS

Contracta non cenſetur quando ceſſat cōmunicatio lucrorum, & poſitio capitalis in cōmuni, deciſ. 228. num. 5.

Ex participatione quoad vnum negotium probatur ſocietas in illo non in alio, ibidem numer. 11.

Non indvcitvr ex eo quod pecunia mercaturæ expoſita ſit communis, vel credita, ſed requiritur vt quis non pro ſe ſed vti ſocius cōtrahat, & mercetur, ibidem num. 18.

Non infertvr ex eo quod quis retinuerit fratrē in apotheca, ibidem num. 12.

Amplia ſi frater erat modicæ ætatis, & ſe exercuit vti iuuenis, & famulus, ibidem numer. 20.

Non probatvr ex epiſtola dubia, & æquiuoca ibidem num. 12.

Niſi per actus concludentes, & indubitatos qui citra ius, & nomen ſocij fieri non poſſunt, ibidem num. 13.

Probatvr etiam peritis an ſocietas adfuerit in negotio, ibidem num. 7.

Societati repugnat quod ſocio in libris rationum detur creditum, & debitum, ſicut cęteris creditoribus, & debitoribus, ibid. n. 17.

SOCIETAS OFFICII

Non svperlveratvr à debitore qui non docet de implemento omnium promiſſorum, deciſ. 319. num. 3.

Per obitum ſubſequutum quando fuerat iam diſdicta, ibid. num. 2. deciſ. 403. n. 1.

SOCIETATIS OFFICII

Constitvtio Paulina imponens pœnam Notarijs negligētibus marginalem adnotationem diſdictæ in inſtrumento ſocietatis officij non importat nullitatem diſdictæ, dec. 403. n. 10.

Disdicta adnotari debet in margine inſtrumēti ibidem num. 7.

Per reproductionem efficitur communis, itavt non ſit amplius in arbitrio diſdicentis illa vti, & non vti, ibidem num. 13.

Ideo ceſſant fraudes ad quas euitandas inducta fuit reproductio, ibidem num. 14.

Satis eſt quod ſit facta officiali, licet non ſit facta fideiuſſori, deciſ. 319. num. 4. deciſ. 403. num. 3. & 4. vbi datur ratio.

Quidquid dicendum eſſet ſi ex pacto eſſet facienda tam principali quam fideiuſſori, deciſ. 403. num. 3.

Disdictæ adnotatio non excluditur exemplo inſtrumenti quod potuit extrahi ante adnotationem, ibidem num. 9.

Adnotatio præſumitur facta à Notario eo modo quo tenebatur, dum non docetur de contrario, deciſ. 319. nu. 5. deciſ. 403. n. 8.

Reprodvctio ſatis eſt quod fiat per quindecim dies ante obitum illius cuius vitæ periculo currit ſocietas, deciſ. 403. num. 15.

Satis eſt quod fiat intra quindecim dies dempto die intimationis, deciſ. 319. num. 6. & 7. deciſ. 403. num. 11.

SOLEMNITATES

Adhibitæ in contractu non ſunt iterum adhibendæ in exequutione pacti in illo appoſiti, deciſ. 174. num. 9.

Super toto contractu comprehendūt omnia illius pacta, ibidem num. 10.

Non præsvmvntvr ex lapſu tēporis quando nō conſtat de obſeruantia præciſa, dec. 392. n. 25.

Non reqvirvntvr in dote promiſſa á muliere maiori tam ex cauſa neceſſaria quam voluntaria, deciſ. 350. num. 35.

In contractu qui eſt vtilis mulieri, deciſ. 55. num. 11. deciſ. 174. num. 12.

In reconciliatione vxoris cum viro, deciſ. 170. num. 13.

Præsvmvntvr ex lapſu 30. annorū cum obſeruantia, deciſ. 285. nu. 16.

In aditione hæreditatis ex d. lapſu cum obſeruantia, ſeu continuata poſſeſſione bonorū, dec. 348. num. 11.

An reqvirantvr in alienatione bonorum minoris

Digitized by Google

noris quando teſtator dedit facultatem alienandi, deciſ. 38. num. 27. & ſeqq.
Reqvirvntvr in ſimplici aditione hæreditatis facta per Tutorem, deciſ. 137. num. 21.
Non autem in aditione cum beneficio legis, & inuentarij, ibidem num. 22.
Reservatae intelliguntur quatenus de iure requirantur, deciſ. 350. num. 36.
Servari debent ad vnguem dum fuerunt introductæ per ſtatutum ad euitandam fraudem, deciſ. 88. num. 1.
Debent eo magis dum ſtatutum habet pro infectis contractus aliter factos, ibidem nu. 2.
Servatae in vno contractu ad maiorem cautelam non obligant, vt ſeruari debeant in alijs deciſ. 55. num. 10.
Statvti vrbis *cap.* 151. *lib.* 1. non requiruntur in actibus publicis, & iudicialibus, deciſ. 158. num. 8.

SOLEMNITATVM

Defectvs ſuppletur iuramento, deciſ. 55. nu. 9.
Nvllitas ob defectum ſolemnitatum ſtatutariarum non meretur allegari non exhibito ſtatuto, ibidem num. 6.

SOLIDATIO

Compvtorvm probat creditum, & debitum, deciſ. 256. num. 1.
Et qvietatio, ſi non fiat de ſolis creditis expreſſis, ſed de quibuſcunque prætenſionibus poteſt comprehendere prætenſiones non expreſſas, ibidem num. 3.

IN SOLIDATIONE

Error propriæ confeſſionis probari debet perneceſſe, deciſ. 397. num. 3.
Habitam fuiſſe nedum ſcientiam, ſed rationem aliquarum ſolutionum, vnde arguatur, ibidem num. 4.
Qvietantia generalis, quando comprehendat omnia computa, ibidem num. 19.

SOLIDATIONIS

Instrvmentvm probat creditum, ibidem num. 1.

SOLVENS

Bona fide, & ad formam pacti remanet liberatus, deciſ. 137. num. 5.
Vigore mandati in iudicatum tranſacti non poteſt repetere ſolutum conditione indebiti, deciſ. 102. num. 8.

SOLVENTEM

Qvietantiae remanere ſolent apud ſoluentem, deciſ. 18. num. 18.

SOLVTIO

Argvitvr ex eo, quod ſpatio ſexaginta, & vltra annorum nullæ moleſtiæ ſuperuenerunt occaſione debitorum accollatorum, deciſ. 452. num. 21.
Cedit in cauſam expreſſam in literis auuiſi, quando adſunt verba *ponete come s'auuiſa*, deciſ. 220. num. 4. & 7.
Cessioni potius, quam ceſſio ſolutioni famulari debet, ne actus reddatur inanis, & detur maior compatibilitas inter vtramque, deciſ. 350. num. 11.
Coacta non infertur ex ſolis precibus dum nõ adeſt proteſtatio ſuper metu, ſeu diſſenſu ſolutionis, deciſ. 443. nu. 4.
Seu cum proteſtatione eſſe debet ne inducat poſſeſſionem manutenibilem, ibidem num. 5.
Debiti alieni, dum adeſt proprium non eſt veriſimilis, deciſ. 220. num. 5.
Est qvid facti, & propterea non præſumitur, deciſ. 87. num. 1.
Facta à tertio, an attendatur quando non conſtat de ordine illius, cuius nomine facta fuit, deciſ. 30. num. 15.
Expreſsè in cauſâ ſortis excludit præſumptionem, quod ceſſerit in cauſam fructuum, deciſ. 137. num. 12.
In certam cauſam fructuum dotalium excludit diuerſam damni emergentis, dec. 276. num. 13.
In vnam cauſam non poteſt conuerti in aliam, deciſ. 220. num. 9.
Indebiti apparere debet certiſſimis, & concludentibus probationibus, deciſ. 18. num. 6.
Excluditur per poſſibile, ibidem num. 8.
Indvcitvr ex deſcriptione alicuius vti creditoris in aliquo banco, deciſ. 29. num. 7.
Ampliat quando conſtat pecunias fuiſſe ſolutas de ordine illius, qui in banco deſcriptus fuit creditor, ibidem num. 8.
In dvbio cedit potius in cauſam debiti proprij, quam alieni, deciſ. 184. num. 3.
Et potius in cauſam, qua quis eſt obligatus per inſtrumentum, vti in cauſam duriorem, ibidem num. 4.
Inverisimile eſt, quod fiat Minori in notabili quantitate dotis ſine aliqua ſcriptura, deciſ. 244. num. 2.
Momentanea, & nedum reuocabilis, ſed reuocata non attenditur, deciſ. 466. num. 6.
Non probatvr apocha non habente requiſita *leg. ſcripturas C. qui pot. in pign. hab.* deciſ. 158. num. 10.
Praesvmitvr eo magis, quando adſunt aliæ ſucceſſiuæ ſolutiones, abſque vlla præſeruatiua, deciſ. 125. num. 3.
Facta in vim præcedentis obligationis, deciſ. 185. num. 1. deciſ. 409. num. 10.
Amplia ſi ſumma ſoluta concordat cum obligatione, deciſ. 185. num. 2.
In cauſam debiti præcedentis, & duriorem, deciſ. 220. num. 1.
Potius in cauſam neceſſariam, quam voluntariam, deciſ. 185. num. 8.
Potius in debitum cuius dies aduenerat, quàm cujus dies non venerat, deciſ. 220. num. 6.
Probari debet ab allegante, deciſ. 87. num. 2.
Poteſt coniecturis, in quam cauſam fuerit facta, deciſ. 185. num. 11.
Probatvr confeſſione recipientis emiſſa in apocha, & in inſtrumento, deciſ. 125. num. 1.
Et dum probatur legitimè, tunc non poteſt offerri, ſeu deferri iuramentum, ibid. n. 8.
Pro aliqva parte, ſeu vnico termino conſtituit in quaſi poſſeſſione manutenibili, deciſ. 443. num. 10.
Pro vltimo termino maturato ſupponit ſolutionem præcedentium, ibidem num. 9.
Recepta in vnam cauſam non poteſt referri in aliam, deciſ. 185. num. 12.
Referenda eſt ad debitum, pro quo quis cogi poterat, non pro quo dies ſolutionis nondũ venerat, ibidem num. 5.

Re-

Residvi dotis probatur coniecturis, deciſ. 390. num. 4. & 5. vbi quæ ſint iſtæ coniecturæ, & ampliatur num. 16.

Terminorvm præcedentium præſumitur ex quietantia facta pro ſequentibus, deciſ. 125. num. 4.

SOLVTIONEM

Debitorvm defuncti non dicitur mandaſſe, qui mandat ſolui propria debita, deciſ. 83. nu. 37.

Integram important verba, *pro reſiduo*, deciſ. 68. num. 1.

Praecedentem fatetur offerens quietantiam, deciſ. 220. num. 10.

SOLVTIONES

Erroneas non præiudicat in petitorio, dec. 201. num. 7.

Factas in ſatisfactionem Creditorum non poſſunt referri in aliam cauſam, deciſ. 189. numer. 12.

Per tertium coactè, & indebitè tam de ſorte, quam de aliis acceſſionibus dicuntur damnum damni, quod integraliter reficitur, deciſ. 42. num. 7.

Si apparent in certam cauſam non poſſunt declarari ceſſiſſe in diuerſam ſine conſenſu intereſſe habentis, deciſ. 185. num. 14.

Mvltiplicatas decimarum, & reſpectiuè exactæ calore iudicij non dicuntur facultatiuæ, deciſ. 425. num. 14.

Probantvr quietantiis, & libris, vbi eadem ſolutiones notantur, deciſ. 55. num. 19.

SOLVTIONIS

Ordo ſolutionis factæ à tertio nomine principalis verificatur per ratificationem eiuſdem principalis, deciſ. 30. num. 18.

Probatio ſi fuit conuenta per inſtrumenta, & ſcripturas publicas, ita debet apparere, deciſ. 18. num. 6.

Vim, an habeat Ordo, ſeu cedula bancaria, vide ſub illis verbis.

SOMASCHA

Religio, vide *Religio*.

SOROR

Svccedit fratribus ipſo iure, quando pater tranſiuit ad ſecunda vota, deciſ. 164. num. 3.

AD SORTEM

Qvi non tenetur, multo minus tenetur ad eius damna, & intereſſe, deciſ. 139. num. 5.

Alia circa ſortem cenſus, vide ſub verb. *Cenſus*.

SPECIES

Expressas poſt generalem inſtitutionem ſtāt ad maiorem declarationem, & ex abundanti, nec reſtringunt generalem inſtitutionem, deciſ. 113. num. 21. & 22.

Svbalternantvr, & ineſſe dicuntur ſuo generi, deciſ. 352. num. 8.

SPECIEBVS SPECIERVM

Expressio ſpecierum reficiendarum excludit refectionem quoad non expreſſas, deciſ. 80. num. 1.

Limitatio adiecta generi habet locum etiam in ſpeciebus, deciſ. 352. num. 9.

SPOLIATO

Constitvtio quælibet, licet ampliſſimè concepta non fouet ſpoliatores, nec prohibet ſpoliato iuſtiſſimum remedium reintegrationis abſque ſpeciali mentione, deciſ. 411. num. 9.

Docenti de ſua poſſeſſione debetur reintegratio, deciſ. 19. num. 3.

Non retardat reſtitutionem exceptio de non iure agentis, ibidem num. 12.

SPOLII

Actio tranſit in hæredem, quamuis non poſſederit ipſe, ſed defunctus tantùm, dec. 366. num. 3.

SVB SPOLIIS

Non cadvnt ornamenta Pontificalia, quæ ex Conſtitutione Pij V. debentur Eccleſijs, quibus Antiſtites præfuerunt, deciſ. 61. num. 1. Et vide in verb. *Ornamenta*.

IN SPOLIO

Exceptio proprietatis non notoria non admittitur aduerſus poſſeſſionem confeſſione alterius partis coloratam, deciſ. 368. num. 3.

Extrema poſſeſſionis probantur exequutione, ſubhaſtatione, & deliberatione cum ſubſtentatione litis, deciſ. 366. num. 1.

SPOLIVM

Committitvr ſi exequutiuè procedatur pro dote, abſque ſtipulatione cū clauſulis exequutiuis, deciſ. 285. num. 11.

Ivdiciale non impedit, quin iudicium inſtituatur ex integro pro conſequutione crediti, deciſ. 157. num. 4.

SPONSALIA

Non probantvr duabus mulieribus patientibus diuerſas exceptiones, deciſ. 89. num. 2.

Praecessisse quando non conſtat, tunc quis non tenetur ad contrahendum matrimoniū, ibidem num. 1. & 10.

Qvi contraxit abſque iuramento, non compellitur ad contrahendum matrimonium, ibidē num. 11.

FILIÆ SPVRIÆ

Debentvr alimenta, ſeu dos ad metam alimentorum, deciſ. 353. num. 6.

Dos à Patre conſtituta *purche la poſſa far di ragione, e ne ottenga la facoltà di chi ſi ſpetta*, ſubſtinetur ſuperueniente gratia Pontificis, ibidem num. 7.

Conſtitui non poteſt vltra metam alimentorum, deciſ. 367. num. 21.

Exceſſiua non poteſt conſtitui à Patre Clerico, ibidem num. 21.

In ſcutis ſex millibus, vnde dicatur exceſſiua, ibidem num. 20.

Papa remittendo iura cameræ circa dotem, ſeu diſpoſitionem ad fauorem filiæ ſpuriæ, ſi non proceſſit vlterius, non dicitur validare dotationem irritam ab ipſo initio, ibidem numer. 24.

SPVRIORVM

Dispositiones Patrum Clericorum ad fauorem ſpuriorum Bulla Piana funditus annullat, & vlterius bona ſic diſpoſita applicat Cameræ Apoſtolicæ, ibidem num. 23.

STALLI

Assignatio eſt exequutio immiſſionis, & pertinet ad Canonicos etiam in ſingulos, dec. 131. num. 1.

STATVS

Anterior iuſtificatus poſt factam collationem non attenditur ad illam retardandam, ſed deſeruit

ſeruit

Digitized by Google

ſeruit pro futuris collationibus, deciſ. 38. num. 7.

Assis paterni quando firmatur pro dote, ſeu legitima deduci debet ante omnia æs alienũ, deciſ. 260. num. 3.

Beneficii patronati eo magis attenditur, dum nulla prouiſio Ordinarij affertur tanquam de libero, deciſ. 44. num. 19.

Collatiuus probatur dum per mortem, vel reſignationem vnius prouiſus fuit alter, deciſ. 377. num. 15.

Repugnat vnioni, ibidem num. 16.

Desumptus ex tenore diuiſionis probat contra diuidentem, & habentes ab eo cauſam, deciſ. 399. num. 7.

Examen teſtium ſuper ſtatu bonorum, probat etiam in iudicio diuerſo, deciſ. 359. num. 2.

Firmatus concorditer cum authoritate, & interuentu iudicis plenè probat, deciſ. 458. n. 2.

Præſertim ſi tunc fuerant dati articuli ad faciendas probationes, quæ tractu temporis euaſerunt difficiliores, ibidem num. 3.

Haereditatis æquipollens inuentario, quando non deducatur ex poſſeſſione bonorum accepta per grauatum, & inhibitione obtenta ſuper illis, deciſ. 438. num. 5.

Demonſtrat hæreditatem fuiſſe diſtributã in prælegata, deciſ. 289. num. 8.

Diligentèr firmatus cum legitimo contradictore, ſeu intereſſe habente attenditur contra omnes, deciſ. 415. num. 17.

Præſertim dum non conſtat de exiſtentia aliorum bonorum, quæ non fuerint comprehenſa in dicto ſtatu, ibidem num. 18.

Non probatur ex inuentario nullo, deciſ. 407. num. 10.

Nec ex inuentario confecto quinquennio ante, deciſ. 430. num. 5.

Nec ex inuentario vbi omnia bona non fuerunt deſcripta ſiue per dolum, ſiue per errorem, deciſ. 430. num. 7.

Nec inuentario tutelari contra tertium, ibidem num. 6.

Probatur ex inuentario, deciſ. 376. num. 2.

Renunciatæ firmari debet deducto ære alieno ad effectum læſionis, deciſ. 206. nu. 1.

Nedum vltimus, ſed antecedens conformis per centum annos ſufficit nedum in poſſeſſorio, ſed petitorio, & ponit rem in claris, dec. 44. num. 18.

Non firmatur decretis extraiudicialibus, ſeu prouiſionalibus ſine preiudicio iuriũ partiũ, deciſ. 365. num. 22.

Parochialitatis inductus præcedentibus, & ſubſequentibus prouiſionibus non alteratur prouiſione Apoſtolica, deciſ. 469. num. 6.

Praecedens arguitur ex ſubſequentibus, deciſ. 82. num. 11.

Contrarius in concurſu vltimi non attenditur, niſi indubitatè iuſtificetur per rem iudicatam confeſsionem partis, vel inſtrumentum publicum, deciſ. 38. num. 8. & 9.

Sufficit enim poſſe aliquid coloratè deduci contra ſtatum præcedentem, ibidem numer. 11.

VLTIMVS STATVS

Attenditur ad ſubſtinendam prouiſionem, deciſ. 38. num. 4. dec. 44. nu. 17.

Amplia quando vltimo ſtatui reſpondet præcedens quaſi centenarius, deciſ. 469. numer. 4.

Amplia non obſtante præcedenti ſtatu contrario, qui non probetur per confeſsionem partis rem iudicatam, vel inſtrumentum publicum, deciſ. 38. num. 8. & 9. dec. 469. num. 5.

Ad deſumendam qualitatem beneficij, deciſ. 104. num. 18.

Circa qualitatem iuriſpatronatus gentilitij, vel hæreditarij, deciſ. 46. num. 20. deciſ. 159. num. 21.

Et tunc non admittitur contra talem qualitatem probatio præſumptiua ſed certa per confeſſionem partis, rem iudicatam, vel inſtrumentum publicum, deciſ. 159. num. 22.

Pro iuſtificatione prouiſionis Apoſtolicæ, deciſ. 136. num. 13.

Quando lis agitur inter præſentatos, deciſ. 115. num. 19.

Iuspatronatus non probatur ſimplici aſſertione aduerſus vltimum ſtatum, deciſ. 38. n. 10.

Non attenditur quando conſtat de anteriori contrario, ibidem num. 6. declara vt num. ſeqq.

Non euertitur probatione, quæ non ſit omnino clara, & indubitata, deciſ. 469. nu. 10.

Non potest conſiderari in patrono cuius præſentatus non fuit admiſſus eo quia de proprietate veri patroni conſtiterit ante inſtitutionem, deciſ. 136. num. 23.

Non turbatur lite minus legitimè introducta, & non proſequuta, deciſ. 38. num. 17.

STATVTA

Clara non indigent obſeruantia interpretatiua deciſ. 69. num. 24.

Communitatum ſtatus Eccleſiaſtici confirmari debent à Papa, deciſ. 285. num. 10.

Declara in Communitatibus immediatè ſubiectis Sedis Apoſtolicæ, ſecus in ſubiectis mediatè, deciſ. 385. num. 12.

Declarativa quæſtionum in iure non determinatarum afficiunt teſtamenta Clericorum non per viam iuriſdictionis, ſed declarationis quomodo verba ſonarent in patria Teſtatoris, deciſ. 436. num. 7. & 10.

Gabellam imponentia ſolis forenſibus nuncupantur odioſa, & contra ius, deciſ. 324. numer. 8.

Provinciae ſuæ etiam à Papa confirmata poteſt Legatus derogando reducere ad terminos iuris communis, ibidem num. 6.

STATVTI

Dispositio circa tempus inuentarij eſt ſeruanda, deciſ. 30. num. 28.

Taciturnitas ſtatuti, cuius tenorem Papa habuit pro expreſſo non inducit ſubreptionem, deciſ. 324. num. 20.

STATVTIS

Laicalibus vti poſſunt Eccleſiaſtici per modũ priuilegij, deciſ. 83. num. 31.

Superfluitas, & correctio non debet dari in ſtatutis quamuis diuerſo tempore conditis præſertim ſi compilata fuerunt eodem tempore, deciſ. 69. num. 16.

STATVTO

DECLARATO ineſſe cenſetur declaratio, dec. 69. num. 18.

NON EXHIBITO non meretur allegari nullitas ob defectum ſolemnitatum ſtatutariarum, deciſ. 55. num. 6.

TESTATOR non præſumitur voluiſſe ſe conformare cum ſtatuto dum fœminas contra eius formam ſubſtituit, deciſ. 223. num. 12.

STATVTORVM

FORMA ſeruanda eſt in contractibus minorũ, deciſ. 82. num. 14.

INTERPRETATIO omnis capienda eſt ad euitandã inſtantaneam correctionem ſtatutorum, deciſ. 69. num. 15.

STATVTVM IN SPECIE

ALBANI irritat omnem diſpoſitionem, & teſtamentũ ad fauorem aliorum, quam deſcendentium, & collateralium ibi expreſſorum, deciſ. 423. num. 1. deciſ. 459. num. 1.

ANCONAE defert lucrum dotis marito non autẽ diſponit, quod reſtitutio fieri debeat dotantibus, quodque mulier nequeat teſtari de dote, deciſ. 424. num. 5.

Tribuit marito lucrum tertiæ partis dotis, & mandat reſtitui alias duas tertias partes, deciſ. 379. num. 18.

ARIMINI habilitat minores ad contrahendum fauore proximiorum vſque ad tertium gradum cum aliquibus circumſtantijs, dec. 155. num. 9.

Tribuit viro vſumfructum rerum extradotalium, deciſ. 172. num. 1.

BONONIAE fori mercatorum requirit, quod libri mercantiles habeant numeros marginales, & intitulationem, deciſ. 228. num. 15.

FARFENSIS Abbatiæ modificat facultatem diſponendi de bonis emphyteuticis in vltima voluntate, deciſ. 375. num. 15.

FOROLIVII diſponit, quod filij in conditione poſiti cenſeantur diſpoſitiuè vocati, deciſ. 399. num. 5. deciſ. 436. num. 4.

FVLGINEI *rub. 48. de donat.* circa præſentiam iudicis, vel trium conſanguineorum explicatur, deciſ. 206. num. 20.

PERVSINVM, quod inſtrumenta extrahi poſſint in parte non releuat quando inſtrumentum integrum requiritur ad cautam, vel non poteſt diuidi, ſeu ſeparatim extrahi, deciſ. 273. num. 8.

RAVENNAE adiudicat viro fructus bonorũ vxoris, deciſ. 87. num. 4. & 7.

Quando tamen vxor non proteſtetur contrarium, ibidem num. 8.

Derogans *l. hac edictali C. de ſecund. nupt.* ſubſtinetur, deciſ. 52. num. 23.

Quad bona dotalia eſt conforme diſpoſitioni iuris *in l. hac edictali*, ibidem num. 24.

Quoad bona extradotalia, & paraphernalia derogat *l. hac edictali*, ibidem num. 25.

RELIGIONIS Hieroſolymitanæ 27. an fuerit correctum per ſtatutum 29. deciſ. 69. num. 4.

Vt valeant ſtatuta vſque ad aliud Capitulũ generale non indigent beneplacito Apoſtolico, ibidem num. 22.

ROCCHAE Contradæ diſponit, quod vir lucretur tertiam partem dotis ſi vxor prædecedat, deciſ. 249. num. 10.

VRBIS *cap. 163. lib. 1.* annullat contractus minorum ſine cauſa euidenter vtili, deciſ. 442. num. 17.

Cap. 141. lib. 1. excluſiuum fœminarum declaratur, deciſ. 134. num. 17.

Cap. 142. lib. 1. determinat, quod filij in conditione cenſeantur diſpoſitiuè vocati, deciſ. 292. num. 4.

Cap. 147. lib. 1. continuat poſſeſſionem patris in filios, deciſ. 21. num. 4.

Cap. 151. lib. 1. quoad ſolemnitates non procedit in actibus publicis, & iudicialibus, deciſ. 158. num. 8.

Et quando deficit cauſa legitima irritat obligationes mulierum, & minorum, deciſ. 224. num. 1.

Cap. 152. lib. 1. irritat obligationem filij familias ſine conſenſu Patris, deciſ. 102. num. 2.

Non tamen comprehendit exteros, & publicè negotiantes conſentiente patre, ibidem num. 3.

Excludit fœminas à ſucceſsione matris extantibus maſculis, deciſ. 134. num. 1.

Excluſiuum fœminarum procedit ab inteſtato non condito teſtamento, ibidem n. 12.

Tunc autem habet locum ex teſtamento quando fœminæ ſunt præteritæ, & datur ratio, ibidem num. 14.

Excluſiuum idem operatur, ac ſi fœminæ eſſent mortuæ, vel non exiſterent, ibidem num. 9.

Excluſiuum non comprehendit bona emphyteutica Eccleſiæ, deciſ. 31. num. 9.

Nec procedit quando filiæ fuerunt agnitæ in ſuas legato titulo inſtitutionis pro omni, & toto eo quod prætendere poſſent, dec. 134. num. 11. 15. & 16.

Læſionem admittit in tertia parte, deciſ. 78. num. 3.

Amplia etiam in ſubhaſtatione, ibidem num. 4.

Non comprehendit bona Eccleſiaſtica quando non facit illorum mentionem, deciſ. 21. num. 7.

Bona emphyteutica Eccleſię quamuis agatur in ſolo poſſeſſorio, & de ſolo dominio vtili inter laicos, ibidem num. 8.

Quod duo conformes habeant vim trium inter ciues, & incolas, diſponit, deciſ. 43. n. 8. deciſ. 50. num. 4.

Et comprehendit Eccleſias, Collegia, & alia loca pia, deciſ. 43. num. 9.

Item intelligitur de ſententijs validis, & iuſtis, deciſ. 123. num. 6.

Et ſeruatur dumtaxat inter ciues, & incolas, vel diſtrictuales, ibidem num. 1.

Et ſeruatur in omnibus Curijs, & in Rota, deciſ. 50. num. 5.

Et non procedit in caſu mixto, quo lis agatur inter ſubditos, & aduenas, deciſ. 123. num. 3.

STATVTVM IN GENERE

ANTIQVVM conditum à Capitulo cum conſenſu Epiſcopi, & referens iuſpatronatus Capituli plurimum attendi debet ad arguendam iuſpatronatus, dec. 34. num. 9.

CONCEDENS marito fructus bonorum extradotalium,

lium., an comprehendat contractus iuratos, deciſ. 172.num. 23. & 25.
Condi poteſt etiam à populo ſubiecto, & obligat omnes incolas quando reſpicit communem adminiſtrationem, nec tendit in præiudicium ſuperioris, deciſ. 285. num.2.
Conditum à Communitate, & diu obſeruatum ſuper quadam præſtatione ſoluenda Baroni non poteſt impugnari, ibidem num. 1.
Confirmari ſufficit in forma communi ſi eſt æquum, & rationabile, ibidem num. 14.
Confirmatum præſumitur ex lapſu triginta annorum cum obſeruantia, ibidem num.15.
Continuans poſſeſsionem in hæredem non præiudicat vxori habenti clauſulam *conſtituti* ſuper bonis viri, deciſ. 293.num.7.
Correctionem inſtantaneam non debet importare, deciſ. 69. num.14.
Correctorium alterius non dicitur dum eſt illius ſuppoſititium, & conſequutiuum, ibidem num. 12.
Iuris communis, an ab eo recipiat interpretationem, deciſ. 172.num.4.
Disponens omnia bona extradotalia eſſe obligata creditoribus mulierum quomodo intelligatur, ibidem num.7.
De duabus conformibus habet locum etiam in Curia, ad quam fuit deuoluta, deciſ. 193. num. 25.
Dotem reſtitui mandans, ſi non dicat cui ſit facienda reſtitutio non reſiſtit, quin mulier poſſit teſtari de ſua dote, deciſ. 379. num. 19.
Exclusivum fœminarum habet locum extantibus maſculis, ſecus illis deficientibus, deciſ. 223. num. 13.
Non habet locum in ſucceſsione ex teſtamento præſeruata per ipſummet ſtatutũ, deciſ. 271. num. 8.
Et ita etiam de iure intelligitur quando etiam non adeſſet expreſſa præſeruatiua, ibidem num. 9.
Fructus bonorum extradotalium adiudicans viro generaliter, & indiſtinctè habet locum etiamſi fuerint percepti diſſentiente vxore, deciſ. 172. num. 5.
Et tali caſu vir non tenetur extinguere cẽſus vxoris, ibidem num.6.
Laicale, licet non comprehendat Eccleſiam ex defectu iuriſdictionis, ſi tamen eius forma deducatur in pactum ſeruari debet etiam ab Eccleſia, deciſ. 423. num. 16. deciſ. 439. numer. 6.
Quando comprehendat teſtamentum Clerici, deciſ. 436. num. 2. & 10.
Revocari non poteſt in præiudicium intereſſe habentium quando tranſiuit in naturam contractus, vel quaſi, deciſ. 285. numer. 6.
Superfluum eſſe non debet, deciſ. 69. num. 14
Vsuras prohibitas inducens non debet attendi deciſ. 92. num. 14.

STIPVLATIO

Damnorum, & intereſſe in caſu nullitatis Cenſus committitur quando nullitas prouenit ex defectu materiæ non autem formæ, deciſ. 17. num. 20.
Et tunc ratione damnorum, & intereſſe debentur fructus, ibidem num. 21.
Filiorum, & ſtipulatio hæredum ſi apponantur de per ſe principaliter, & reſpiciant perſonas diuerſas conſtituũt duas orationes ſeparatas, & diuerſas, deciſ. 203. num.14.
Iure proprio in perpetuum, & pro ſe hæredibus, & ſucceſsionibus quibuſcunque implicat incompatibilitatem cum fideicommiſſo, deciſ. 429.num. 6.
Metienda eſt ab animo concedentis, deciſ. 203. num. 10
Pro se, filijs, ac hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque quomodo intelligenda, deciſ. 229. num. 7. & 9.

STIRIA

Vide *Carinthia*.

STVDIA

Æquiparantur dotibus, ita vt ſicut in iſtis, ita in illis lata fiat interpretatio, deciſ. 212. numer. 9.

STVDENTIS

Legatum pro ſubſtentatione ſtudentis, vide in verb. *Subſtentatio*.

SVBDIACONVS

Est dignior ſimplici clerico, deciſ.4. num.6.

SVBDELEGATIO

Et sententiae ſubdelegati ſunt nullæ poſtquam delegatus functus erat officio ſuo, deciſ. 269. num. 2.

SVBHASTATIO

Cum laesione vltra dimidiam irritatur de iure communi, deciſ. 78.num. 5.
Vltra tertiam irritatur ex ſtatuto Vrbis, ibidem num. 3. & 4.
Pro credito anteriori non retardatur per aliud poſterius, deciſ. 360.num. 1.

IN SVBHASTATIONE

Attenditur ſtylus loci, deciſ. 157. num.7.
Accollatio non habet vim ſolutionis quando deficit conſenſus debitoris, & creditoris, deciſ. 78. num.16.

AD SVBHASTATIONEM

Bonorum ſuper quibus conceſſa fuit immiſſio ex Saluiano, quibus concurrentibus procedatur, deciſ. 165. num.1.
Proceditur autem quando immiſſus in Saluiano non poteſt ſatisfieri intra decenniũ ibidem num. 3.
Et ita ſeruari ſolet in Signatura Sanctiſſimi, ibidem num. 14.
Quando iudex validè proceſſit, tunc pretium oblatum præſumitur iuſtum, deciſ. 157. n.5.

SVBHASTATIONIS

Circa læſionem ſtandum eſt potius peritis, quã teſtibus, deciſ. 157. num. 9.
Validitas reſultat ex præſumptione iuris, & reuolutione actorum, ex quibus apparet ſeruata fuiſſe omnia de ſtylo loci requiſita, ibidem num. 6.

SVBINGRESSVS

Ad effectum agendi non datur ſine ceſſione, vel requiſitis *gloſ. in l. Ariſto. ff. quæ res pign. vel hypoth.* deciſ. 350. num. 20. deciſ. 353. nu. 2.
Census cuius pecunijs dimiſſum fuit creditum dotale habet anterioritatẽ, ſeu ſubingreſſum fructuum cenſus in locum fructuum dotalium, deciſ. 350. n

Et datur exemplum inſerti ibidem nu. 19.

Census tranſlatiuus facta à creditore dimiſſo ex pecunijs ſuſceptis ad centum quando tribuat ſubingreſſum cenſui eiuſque fructibus, ibidem num. 7. & 9.

Fructus ſecundi contractus mutuantur deriuatiuam anterioritatem à priori per quandam transfuſionem concurrentibus requiſitis legitimi ſubingreſſus, ibidem num. 8.

In locum priorum creditorum, vt detur, probari debet illorum effectiua, & irreuocabilis dimiſſio, deciſ. 466 num. 4.

Et vnde talis dimiſsio probetur, ibidem num. 5.

Operatione legis datur pro cenſu, cuius pecunijs ſolutum fuit creditum anterius, deciſ. 350. num. 4. & 7.

Pro fructibus datur eo magis in cẽſu cuius pecunijs ſolutum fuit creditum anterius, ibidem num. 16. vbi datur ratio.

Retentio, ſeu ſubingreſſus ad effectum retinendi non datur ei, qui initio iudicij non poſſidebat, ſed in progreſſu iudicij adeptus fuit poſſeſſionem, ibidem num. 21.

Sui anterioritas ad effectum retinendi, an & quando competat, ibidem num. 22.

Non datur pro fructibus ſecundi cenſus cuius pecunijs fuit ſolutum creditum anterius, quod erat infructiferum, ibidem nu. 5.

Non datur fructibus cenſus quando prius creditum fuit ſolutis dicti cenſus tranſlatis in liberum dominium impoſitoris, ibidem num. 8.

Sui transfuſio anterioritatis in locum crediti dimiſſi fit etiamſi creditum eſſet fructiferum ad tempus cum ſufficiat initio ſubingreſſus fuiſſe aptum natum producere fructus, ibidem num. 14.

Et vide *Transfuſio*.

SVBREPTIO

An ceſſet ceſſante dolo, & malitia in puella minoris ætatis contrahente matrimonium cum diſpenſatione Apoſtolica, deciſ. 198. num. 19.

Concurrit quandoquis impetrauit penſionem vti debitam maſculis deſcendentibus fundatoris, & tacuit quod ijs non extantibus applicari deberet pro dote mulierum, dec. 342. num. 2.

Excusat abſque dolo, & malitia in ijs, quæ non ſunt tertio præiudicialia, ſecus in præiudicialibus, deciſ. 198. num. 20.

Non inducitur ex taciturnitate eius, quod tacitè ineſt, deciſ. 16. num. 10.

Ex taciturnitate ſtatuti, cuius tenorem Papæ habuit pro expreſſo, deciſ. 324. nu. 20.

Probatur ex declaratione Principis, quod gratiam non conceſsiſſet, ſi tota ſeries facti fuiſſet expoſita, deciſ. 198. num. 23.

Resultat ex taciturnitate eorum, quæ ſi Princeps ſciuiſſet, aut gratiam non conceſsiſſet, vel difficilius, deciſ. 53. numer. 2. 4. & 5. deciſ. 198. num. 6. & 12. dec. 342. num. 3. deciſ. 391. num. 3.

Perſonarum quarum fauore militat aliqua diſpoſitio, & quãdo ſufficiat poſſe naſci ſi tẽpore gratiæ non extabant, deciſ. 391. num. 2.

Amplia quod non ſufficit ſcientia generalis præiudicij quando non expreſſum veriſimiliter retraxiſſet concedentem à gratia, deciſ. 198. num. 17.

SVBREPTIONEM

Ad inducendam ſufficit præiudiciũ fuiſſe à Principe comprehenſum virtualiter, & in genere, deciſ. 289. num. 11.

SVBROGATIO

Gratiosa datur exequutioni concurrentibus Clericatu ſubrogati, poſſeſsione illius ob quã fuit conceſſa ſubrogatio, & reſeruatione, deciſ. 377. num. 4. deciſ. 398. num. 1.

Amplia non obſtante re iudicata aduerſus, quam fuit conceſſa reſtitutio in integrum, deciſ. 377. num. 5.

SVBROGATO

Immissio datur regulariter non manutentio, deciſ. 47. num. 3.

Manutentio datur in poſſeſſione defuncti, quæ non fuit ab alio occupata, ibidem num. 7.

Non datur quando poſſeſſio fuit medio tempore occupata per alium, & ſic ea via non potuerit transferri in ſubrogatum, ibidẽ num. 6.

SVBROGATVS

Censetur quis ad poſſeſſionem iuris non facti, deciſ. 47. num. 4.

Possidens alio titulo poteſt mutare cauſam poſſeſſionis abſque alia declaratione, ſeu noua apprehenſione, ibidem num. 8.

EX SVBSEQVENTIBVS

Arguitur ad ſtatum præcedentem, deciſ. 82. num. 11.

SVBSIDIARIA

Actio, ſeu obliqua non datur quando competit directa, deciſ. 79. num. 4.

SVBSCRIPTIO

Discretiva ſubſcriptionum non alterat quin ſimplex ſubſcriptio primo loco facta non ſit perfecta, & approbat omnia contenta in ſcriptura ſubſcripta, deciſ. 350. num. 38.

Finis, & complementum actus ſubſcripti eſſe ſolet, deciſ. 433. num. 12.

Generalis, quæ dicatur, deciſ. 146. num. 9.

Teſtamenti, in quo illius ſcriptor ſibi aliquid ſcripſit ſufficit ad euitandam pœnam falſitatis, non ad petendum legatum, ibidem num. 10.

Inducit remiſsionem hypothecæ, deciſ. 350. numer. 40.

Ratificationem ſcripturæ productæ quando inducat, deciſ. 411. num. 16.

Sententiae facta per Epiſcopum non ſanat defectum iuriſdictionis, ſine qua Vicarius fecerat totum proceſſum, deciſ. 311. num. 10.

Simplex affirmat, & approbat omnia contenta in ſcriptura ſubſcripta, deciſ. 350. num. 39.

Specialis, ex quibus verbis deprehendatur, deciſ. 146. num. 3. & 11.

Perinde habetur ac ſi de omnibus in teſtamento ſubſcripto diſpoſitis facta fuiſſet mentio indiuidualis, ibidem num. 4.

Testamenti per alium ſcripti non præſumitur in viro prudente facta abſque eo, quod illud legerit, ibidem num. 17. & 18.

Testatoris non præſumitur in teſtamento ro-

gato à Notario cuius validitas pēdet à ſtipulatione, ibidem num. 13.

SVBSCRIPTIONIS

Et abdemar ſubſcriptæ veritas probatur obſeruantia, deciſ. 131. num. 14.

SVBSCRIPTIONVM

Similitvdo in pluribus teſtibus, ita vt videantur peractæ vnica manu excludunt legalitatē inſtrumenti, deciſ. 105. num. 6.

SVBSTENTATIO

Recernenda eſt ſtudenti non ſolum pro iis quorum domi indiget, ſed etiam pro impenſis neceſſarijs ad ſtudia, deciſ. 212. num. 5.

Legatvm ſubſtentationis relictum ſtudenti in aliqua vniuerſitate importat idem, ac alimēta, ibidem num. 1.

Et ſoluendum eſt ſumptibus hæreditatis teſtatoris, ſiue ſubſtentandus haberet, ſiue non haberet vnde viueret, ibidem num. 5.

Et tale legatum dicitur ad publicam vtilitatem, & eſt fauorabile, & latè interpretandum, ibidem num. 8.

Litis, an probet poſſeſsionem rei conuenti, vide *Poſſeſſio*.

Pro svstentatione aliquid relinqui idē eſt, ac pro neceſsitate, deciſ. 212. num. 2.

SVBSTITVTIO

Coarctatvr ad caſum expreſſum per illa verba *in tal caſo*, deciſ. 110. num. 7.

Compendiosa continet vulgarem, & fideicommiſſariam, deciſ. 59. num. 4. & 5. deciſ. 110. num. 10.

Continet vulgarem, quæ non expirat per aditionem primi hæredis, ſed caducato gradu præcedenti admittitur ſequens, deciſ. 138. num. 16.

Infertur ex verbis mentionem mortis facientibus, deciſ. 59. num. 3. deciſ. 110. n. 9. & 13.

Non infertur ex mentione mortis, quando ſtat acceſſoriè ad ſolam vulgarem, dec. 71. num. 8.

Quando ex verbis mentionem mortis facientibus inducatur, deciſ. 121. num. 8. & 10.

Comictio ſubſtitutionis intelligitur de illiſmet perſonis, quæ fuerant diſpoſitiuè vocatæ, deciſ. 205. num. 9.

Subſtitutionis quando expirauit bona remanent libera apud vltimum vocatum, deciſ. 199. num. 25.

Conditionalis proximiorum non releuat, niſi conditio præcisè verificetur in tempore, & caſu expreſsis, deciſ. 176. num. 21.

Sub conditione negatiua ſi non exiſterent, importat voluntatem admittendi ſucceſsionem ſub conditione affirmatiua ſi exiſterent, deciſ. 110. num. 6.

Dependens regulatur ab eadem cōditione adiecta ſubſtitutioni antecedenti, deciſ. 121. numer. 11.

Descendentis forte extrahendi quando dicatur purificata, deciſ. 402. num. 1.

Expirat quando fuit facta ad fauorem proximiorum, quatenus linea deficiat viuente fideicommittente dum fideicommittens decedit ante defectum lineæ, deciſ. 176. n. 1. & 23. deciſ. 199. num. 1.

Extranei aggregandi ad familiam in defectum lineæ maſculinæ arguit inductum fuiſſe fideicommiſſum inter omnes deſcendentes maſculos, deciſ. 433. num. 19.

Facta ad fauorem vltimi expirat quando eſt facta inter medio ſubſtituros, quatenus ſuperuiueret, & tamen prædeceſſit, deciſ. 138. n. 1. 4. & 6.

Dicitur inſtituto, & non ſubſtituto quando conditio appoſita reſpicit inſtitutum, dec. 59. num. 7.

Fideicommissaria, & ſi indeterminatè ſubſtituātur fœminæ ſemper, & quocunque tempore deficiant maſculi, deciſ. 353. num. 4.

Teſtator ſi grauauit per fideicommiſſariā magis dilectos cenſetur idem voluiſſe de minus dilectis, ibidem num. 5.

Fœminarvm fauore dicitur purificata quando euenit conditio, quod inſtituti deceſſerint ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus, deciſ. 201. num. 2.

Generalis comprehendit emphyteuſim hæreditariam, deciſ. 449. num. 7.

Quidquid dicendum eſſet de emphyteuſi pactionata, ibidem num. 8.

In casv, quod hæres recuſaret expirat per illius aditionem, deciſ. 71. num. 1.

In eventvm, quod aliquis decedat ſine filijs expirat illo moriente cum filijs, deciſ. 138. numer. 19.

Quod aliquis nollet aſſumere cognomen, & inſignia, ſi eſt facta pro cōſeruatione agnationis, comprehendit etiam caſum impotentiæ, & mortis, deciſ. 317. num. 6.

Vel ſaltem declarat præcedens fideicommiſſum in caſum mortis, ibidem num. 7.

Incipiens à bonis, & proprietate declarat mentionem vſusfructus verificari non in vſufructu formali, ſed in cauſali, deciſ. 138. numer. 23.

In tota hæreditate dicitur facta per indefinitam mentionem hæreditatis, deciſ. 177. num. 6.

Et quando teſtator prohibuit inſtitutis, & ſubſtitutis alienationem, & quaſcunque detractiones, deciſ. 417. num. 8.

Et quando poſt defectum lineæ mandauit, quod eius hæreditas repartiretur inter loca pia, ibidem num. 9.

In vsvfrvctv ſolo formali arguitur ex illis verbis *laſcio vſufruttuario durante la ſua vita*, deciſ. 341. num. 1.

Locis piis deficiente linea non poteſt verificari, niſi inter ſubſtituros adeſſet fideicommiſſum tacitum reciprocum, deciſ. 177. num. 10.

Non debet reſtringi ad vnum caſum quando alias mens teſtatoris non poſſet effectum ſortiri, deciſ. 59. num. 8.

Non dependet ab altera quando vnaqueque eſt concepta ſub diuerſa conditione, & in caſibus diuerſis, ibidem num. 6.

Non stat independenter, & de per ſe quando ex litera teſtamenti apparet ſtare per modum continuati ſermonis, deciſ. 121. num. 2.

Post mortem præfefert compendioſam, deciſ. 138. num. 5.

Prima quando expirat, tunc expirant etiam ſequentes dependentes ab eadem conditione,

ne, deciſ. 110. numer. 3.

Pvrificata dicitur fauore fœminarum quando euenit conditio, quod instituti deceſſerint ſine filijs maſculis legitimis, & naturalibus, deciſ. 201. num. 2.

Reciproca datur facilius inter deſcendentes eiuſdem lineæ, deciſ. 417. num. 1.

Reciproca de lineã ad lineã admittitur eo magis quando aliàs fœminæ, ſeu agnati remotiores, & loca pia admitterentur in concurſu prædilectorum maſculorum deſcendentium ab altero ex hæredibus, ibidem nu. 12.

Et quãdo fœminæ excluduntur in tempus remotiſſimum, ibidem num. 13.

Et quando arguitur votum conſeruandi agnationem, ibidem num. 14. & 20.

Et quando adeſt digreſſus ad plures gradus ſubſtitutionum, ibidem num. 22.

Expreſsè dicitur adeſſe quando poſt reciprocam inter inſtitutas adſunt ea verba, *& così ſucceſsiuamente finche vi ſaranno ſucceſſori maſchi*, deciſ. 177. num. 7.

Et quando poſt obitum cuiuſque deſcendentis vocantur deſcendentes ab alio hærede, & maſculi eiuſdem familiæ, deciſ. 417. numer. 2.

Inducitur minoribus coniecturis inter deſcendentes, deciſ. 433. num. 16.

Infertur ex tribus requiſitis, quod omnes ſint honorati, & ſubſtitutio ſit facta vltimo, & in tota, deciſ. 417. num. 3.

Infertur nedum dictis requiſitis, ſed etiam aliis argumentis, & coniecturis, deciſ. 433. num. 15.

Et coniecturæ ad hunc effectum ſunt inſimul conſiderandæ, licet regulæ non prodeſſent, ibidem num. 17.

Si fuit inducta inter hæredes magis dilectos cenſetur eodem modo inducta inter remotiores, & minus dilectos, deciſ. 177. num. 1. deciſ. 417. num. 11. deciſ. 433. num. 23.

Restricta ad caſum ſuperuiuentiæ donatoris expirat eo prædefuncto, deciſ. 199. num. 1.

Restringitvr ad caſum expreſſum excluſis aliis quando adſunt verba in talem euentum, ibidem num. 4.

Seqvens coniungi poteſt cum præcedenti etiã ſi adſint verba intermedia, quæ non ſint diuerſa, ſed continuatiua, deciſ. 71. num. 5.

Quando ſit appoſita ad continuandam diſpoſitionem cum iiſdem qualitatibus, & conditionibus, deciſ. 121. num. 4. & 7.

Svbordinata, ſeu dependens à præcedenti dicitur, quando ſtat connexiuè, ſeu copulatiuè, deciſ. 71. num. 2.

Vniversa dum comprehendit iura, & actiones ita etiam comprehenduntur in ſubſtitutionibus præcedentibus, deciſ. 113. num. 12.

Vltimo facta dicitur quando deficiente linea grauati ſubſtituitur Eccleſia, deciſ. 177. nu. 5.

Et quando teſtator, ita literaliter diſpoſuit, deciſ. 417. num. 6.

Et quando fuit facta in defectum lineæ maſculinæ, deciſ. 433. num. 18.

Vvlgaris anomala operatur, vt caducatu gradu antecedenti ſequens ſubſtitutus admittatur, deciſ. 110. num. 12.

Anomala habet locum quãdo verificatur cõditio adiecta primo gradui caducato, ibid. num. 15.

Arguitur ex diſcretiuo modo, quo teſtator in aliis caſibus diſpoſuit per fideicommiſſariam, ibidem num. 11.

Dicitur licet ſit facta poſt obitum hæredũ ſine deſcendentibus ſi fuit facta, quatenus donator ſuperuiueret non autem ſi prædecederet, deciſ. 199. num. 2.

Dicitur ſi fuit concepta ſub conditione negatiua ſi non extiterent, & non fideicommiſſaria, quæ requireret, vt extiterint, & poſtea deceſſerint, deciſ. 110. num. 1.

Eſt illa, quæ dependet à ſimplici non exiſtentia alicuius, ibidem num. 14.

Euaneſcit ob defectum cõditionis, ibid. n. 2.

Facta in vno caſu, licet extendatur ad aliũ, ſecus eſt quando fuit concepta ſub conditione ſuperuiuentiæ, deciſ. 199. num. 3.

Fœminarum expirat per exiſtentiam maſculorum, deciſ. 253. num. 3.

Non comprehenditur ſub fideicommiſſaria concepta ſub aliqua conditione, dec. 138. num. 17.

IN SVBSTITVTIONE

Comprehensa intelligũtur omnia expreſſa in inſtitutione, deciſ. 113. num. 7.

Et fuiſſe comprehenſa vnde deſumatur, ibidem num. 8. & 10.

SVBSTITVTIONES

Dvo habentes propriũ, & ſeparatum verbum operantur, vt quælibet ſit ſeparata, & perfecta de per ſe, deciſ. 59. num. 11. & 12.

Quando cenſeantur factæ ſub eadem conditione, deciſ. 138. num. 7.

Seqventes euaneſcunt ex defectu conditionis adiectæ primo gradui ſubſtitutionis, dec. 110. num. 16. deciſ. 121. num. 1. & 13.

SVBSTITVTI

Sententia lata ad fauorem grauati datur exequutioni ad fauorem ſubſtituti, deciſ. 240. num. 1. & 3.

Svbstitvtorvm non habent plus iuris, quam primi ſubſtituti, qui cenſentur magis dilecti, deciſ. 110. num. 4.

SVBSTITVTO

Capaci accreſcit, & debetur integra ſucceſſio per incapacitatem alterius ſubſtituti, deciſ. 283. num. 17.

Venienti ex propria perſona grauatus non præiudicat, deciſ. 234. num. 8. deciſ. 222. nu. 14.

SVBSTITVTVS

Agere non poteſt ad integrum fideicommiſſũ abſque repudiatione, vel ceſſione conſubſtituti, deciſ. 39. num. 12.

An, et qvando admittatur ſi hæres grauatus deferre nomen & arma, ea non detulit, dec. 251. num. 14. & 16.

In gradv aeqvali dum non comparet tũc actor conſequitur totum fideicommiſſum data cautione de reſtituendo alteri ſubſtituto illius portionem, deciſ. 177. num. 21.

In re particvlari, an ſuccedat integraliter deficiente hærede vniuerſali, deciſ. 341. num. 3. & ſeqq.

Svb conditione admittitur illa purificata, deciſ. 253. num. 1.

Ex-

Excluditur potius ex defectu conditionis, quam ex incapacitate ſuperuiuentis, dec. 251. num. 2. & 3.

SVBVENTIO

Destinata pluribus de familia conſolidatur in vno tantum comparente, deciſ. 370. num. 5.

Relicta pauperibus conſanguineis debetur probata conſanguinitate. & paupertate, deciſ. 364. num. 1.

SVBVENTIONIS

Qualificatas ad participationem non admittitur, qui non habet qualitates à fundatore requiſitas, deciſ. 370. num. 8.

SVCCESSIO

Accrescit, & integra debetur vel ſubſtituto capaci per incapacitatem alterius, deciſ. 283. num. 17.

Fraterna non comprehenditur ſub declaratione, ſeu nomine hæreditatis paternæ, deciſ. 328. num. 22.

Fratrum defertur ſorori ipſo iure quãdo pater tranſiuit ad ſecunda vota, deciſ. 164. num. 3.

Non datur reſpectu viuentis, deciſ. 435. nu. 5.

SVCCESSIONE

Filii vulgo quæſiti, & inceſtuoſi de iure ciuili excluduntur à ſucceſſione, deciſ. 141. nu. 23.

Declara, quod ius ciuile fuit correctum à canonico quoad alimenta, non quoad modum probandi filiationem, ibidem num. 24.

In ſucceſſione ab inteſtato auunculus proximior excludit nepotem, deciſ. 314. num. 3.

Verba *excluſis tamen ab hac ſucceſſione* cenſentur poſita illimitatè ad hæreditatem non ad aliquem gradum, deciſ. 253. num. 16.

SVCCESSIONEM SVCCESSIONIS

Ad ſucceſſionem aui admittitur nepos ex ſucceſſorio edicto licet pater illius hæreditatem non adiuerit, deciſ. 133. num. 12.

Causa ſucceſſionis eſt acceſſoria legitimitatis, ibidem num. 13.

SVCCESSOR

Impugnare non poteſt perſonam approbatam ab eius authore, deciſ. 82. num. 7.

SVCCESSORES

In gradu æquali æqualiter ſuccedunt, deciſ. 31. num. 1.

Et tunc ſuccedunt in emphyteuſi in capita, & non in ſtirpes, ibidem num. 3.

SVCCESSORI

Venienti ex propria perſona non præiudicat donatio anteceſſoris, deciſ. 46. num. 22.

SVCCVMBENTIÆ

Obligatio in caſum ſuccumbentiæ ad omnem mandatum Rotæ non releuat quando ſuccumbentiæ non eſt ſequuta, deciſ. 224. nu. 13.

SVLMONA

Distat ab vrbe nonaginta milliaribus, deciſ. 57. num. 5.

SVMMA

Distribuenda cuilibet pauperi conſanguineo licet taxata, poteſt augeri ſi vnus tantum compareat, & omnes fructus pij operis debeant ad hunc effectum erogari, deciſ. 370. numer. 3.

SVMPTVM

De ſumpto non attenditur, deciſ. 330. num. 18.

Probat quãdo iuxta illud fuit iudicatum, deciſ. 425. num. 10.

Et quando concurrunt adminicula, & facti circumſtantiæ, ibidem num. 11.

SVPERFLVITAS

Et correctio non debet dari in ſtatutis quamuis diuerſo tempore conditis præſertim ſi compilata fuerunt eodem tempore, deciſ. 69. num. 16.

Evitanda eſt, deciſ. 229. num. 10.

Vt euitetur, ſufficit quod actus operetur quid modicum, deciſ. 463. num. 5.

SVPERFLVVS

Remanere potius debet actus quam retorqueri contra agentem, qui enixè, & expreſsè noluit ſibi præiudicare, deciſ. 463. num. 4.

SVPERLATIVVM

In iure aliquando ponitur pro poſitiuo, & è contra iuxta ſubiectam materiam, & naturam contractus, deciſ. 20. num. 11.

Resolvitur aliquando in poſitiuum, ibidem numer. 12.

DE SVPPELLECTILIBVS

Non fuiſſe habitam rationem, ſed de rebus mobilibus prædiorum quando arguatur, deciſ. 297. num. 2.

SVPPLICATIO

Signata in forma dignum literis non expeditis nec exequutis non inducit vacationem, deciſ. 54. num. 17.

Sola non attenditur præſertim quando literæ difficiliter vel nullo modo poſſunt expediri, ibidem num. 22.

SVPPLICATIONE

Narrativa emiſſa in ſupplicatione ſi apparet erronea non præiudicat actui confirmato, deciſ. 381. num. 14.

SVPPLICATIONIS

Ivxta formam ſeu tenorem non poteſt iudicari obſtante regula 27. Cancellariæ, deciſ. 54. num. 19. deciſ. 377. num. 13.

Limita id procedere quando ſupplicatio affertur principaliter, & pro iuſtificatione gratiæ ſecus autem incidenter, deciſ. 377. numer. 14.

Limita quod de ſtylo Rotæ ſufficit exhibere literas in limine expeditionis cauſæ, deciſ. 54. num. 20.

Quando tamen literæ poſſint de facili expediri, ibidem num. 21.

SVPPONENS

Non diſponit, deciſ. 469. num. 8.

SVSPENSIO

Clericorvm ſi concedatur, non propterea dicitur attributum ius excommunicandi in præiudicium Ordinarii, cui datur manutentio in omnibus iuriſdictionalibus præter actus expreſſos, deciſ. 340. num. 9.

Ivrisdictionis vni conceſſa prodeſt ceteris ob connexitatem ſeu indiuiduitatem materiæ, deciſ. 99. num. 4.

SVSPICIO

Falsitatis arguitur ex inueriſimilitudine, deciſ. 66. num. 5.

In ciuilibus ſufficit ad adimendam fidem ſcripturæ, deciſ. 68. num. 6. deciſ. 105. num. 21. deciſ. 389. num. 8.

Remouetur etiam ex ſolo poſſibili, deciſ. 68. num. 8.

Re-

Reſultat ex præſumptionibus iuridicis quando aliæ validiores deficiunt pro legalitate inſtrumenti, deciſ. 105. num. 22.

PROTRAHENDI prætextu remiſſoriæ ceſſat in penſionario qui renunciauit quaſi poſſeſſioni exigendi penſionem arbitrio Rotæ, deciſ. 304. num. 7.

SCRIPTVRAE productæ valde augetur ex productione facta atramento diuerſo, loco incongruo extra ordinem,& carminibus reſtrictis deciſ. 144. num. 12.

SVSPICIONES

LEVISSIMAE non attenduntur, dec.68. num.13.

SYNODALIS SYNODVS

CONSTITVTIO Synodalis declaratur ab obſeruãtia, deciſ. 334. num. 21.

DECLARATIONI Vicarij circa interpretationem Synodus ab ipſo celebratæ venit admodum deferendum, ibidem num. 22.

T

TACITVM

NON valet vbi nec valet expreſſum, deciſ. 243. num. 6.

NON poteſt operari plus quam expreſſum, ibidem num. 9.

TACITVRNITAS

NON releuat quando non eſt voluntaria, ſed meticuloſa, deciſ. 168. num. 11.

Quando prouenit ab ignorantia, dec. 372. numer. 19.

TRIGINTA, & vltra annorum inducit ſuſpicionem calumniæ, deciſ. 143. num. 8.

Reddit inueriſimile quod alicui debeatur creditum quod prætenditur comprehenſum in legato, deciſ. 181. num. 13.

SVBREPTIONEM an, & quando inducat, vide *Subreptio*.

TARDITAS

ARCHIVIATIONIS non confert ad ſimulationem contractus facti per apocham longè ante creditum concreditoris, deciſ. 372. num.18.

TAXA

MAIOR pretii non attenditur in probando valore beneficij, deciſ.326.num. 8.

TEMPVS

AD CONFERENDVM currit Ordinarij à die vacationis quando beneficium vacauerit de facto, & de iure, deciſ. 48. num. 6.

CONCVRSVS currit contra ignorantem cum fuerit determinatum in fauorem animarum, & Eccleſiarum. ibidem num. 9.

CONTINVVM eſt quando datur ad aliquid expediendum cum deſignatione initij etiamſi exercitium ſuſpẽdatur per aliquod ſpatium, deciſ. 69. num. 10.

EXPEDIENDI literas in Breue de capiendo poſſeſſionem nomine cameræ, non currit ſtante lite per aliam partem introducta ſuper iactationibus, deciſ. 154.nu. 19.

MODICVM conſideratur iuxta ſubiectam materiam, deciſ. 29. num.6.

OMNE comprehenditur ſub verbis indeterminatis, deciſ. 110.num.8.

PROBARI debet præciſè, quando eſt de ſubſtantia, deciſ. 216. num. 5.

PROROGATVM cenſetur vnum, & idem cum primo termino, deciſ. 83. num.26.

TEMPORIS

CLAVSVLA *ſaluo &c.* importat expreſſionem, ſeu relationem certi temporis alioquin male expreſſi, deciſ. 344. num. 12.

INFINITATEM importãt dictiones *ſemper & quandocunque*, deciſ. 58. num. 2.

RESTITVTIO cenſetur conceſſa aduerſus lapſum temporis Pontifici narratum, deciſ.48. numer. 15.

TERMINI

DIES in reproductione diſdictæ, & in materia odioſa non computatur in termino, deciſ. 319. num. 7.

SENTENTIA præſumitur lata in die termini habiti pro ſeruato, deciſ. 143.num.3.

TERMINORVM SVBSTANTIALIVM

CONSTITVTIO Innocentiana ſuper reiteratione terminorum fuit extenſa à Pio IV ad omnia tribunalia Vrbis. deciſ. 18. num.1.

DILATIO data ad probandum cenſetur reuocata per ſubſequutam reiterationem terminorum, ibidem num. 2.

TERMINVS

AD SOLVENDAM dotem quando non dicatur appoſitus ad taxandam obligationem dotantium, ſed ad differendam ſolutionem dotis, deciſ.350. num.12.

IVDICIALIS ad ſoluendum nõ præiudicat tertio, cuius nomine fuit ſuſceptus, niſi conſtet de eius mandato, vel ratificatione, deciſ. 385. num. 12.

PROROGATIONIS non incipit à die, qua præuentiuè conceditur, ſed ab illa, qua expirauit terminus prorogatus,deciſ. 83.num.29.

Cenſetur vnum, & idem tempus cum primo termino, ibidem num. 26.

PRO SERVATO habetur per menſem in vltima audientia Rotæ ante ferias generales, deciſ. 343. num. 2.

QVANDO prorogatur ad perficiendum inuentarium, an ſint citandi creditores, deciſ. 83. num. 30.

TESTAMENTA

ANIMAE appellantur quædam piæ diſpoſitiones quas in Regno Neapolitano facere ſolẽt Epiſcopi pro animabus, ſeu perſonis ab inteſtato decedentibus, deciſ. 340. nu. 10.

TESTAMENTI

ACCEPTATIO nil magis infert, quam id quod continetur in teſtamento, deciſ.378. nu.20.

ANTIQVITAS potuit in poſteris inducere obliuionem, ſeu ignorantiam temporis præciſi quo fuit conditum, deciſ.344.num.13.

APERITIO fieri poteſt abſque decreto iudicis, & nemine inſtante à Notario cui talis facultas data eſt à teſtatrice, deciſ. 300.num.20.

Quando dicatur facta coram teſtibus,ibid. num. 19.

CONSVETVDO, ſeu ius vigens in loco teſtamenti attenditur potius, quam in loco originis teſtatoris, deciſ. 290.num.3.

COPIA collationata quando probet, vide *Copia*.

Simplex non probat non producta ſchedula

dula originali, deciſ. 230. num. 1.

Amplia quando copiæ non conueniunt qualitates volitæ à teſtatore, ibidem nu. 2.

Exhibitio ſi differatur, inducit non modicam illius ſuſpicionem, deciſ. 144. num. 10.

Identitas ſchedulæ teſtamenti non probatur ex ſola fide Notarij, alias eſſet inanis tã exacta legum prouiſio, deciſ. 315. num. 2. & 13.

Quando autem inferri dicatur ex ſola fide Notarij, ibidem num. 3. & ſeq.

Nec probatur quoties non concurrit circumſtantia impediens arbitrariam ſuppoſitionem filiorum, ibidem num. 5. 6. & 10.

Schedulæ probatur ex legali fide Notarij comprobata ſpecialibus adminiculis, deciſ. 271. num. 5.

Item probatur ex cautela Clari dum Notarius rogitum, & teſtes ſubſcriptionem adnotarunt in dorſo ſchedulę contentæ in vnico folio, deciſ. 271. num. 6. deciſ. 315. num. 8. & 9. ibi ampliat quando eſt obſignata annulo Teſtatricis.

Alia vide in verb. *Schedulæ*, verſ. *Identitas*.

Teſtamenti relati probatur duabus demõſtrationibus, deciſ. 344. num. 6.

Ac ex demonſtrationibus expreſſis, ibidem num. 7.

Teſtamenti probata aliundè non excluditur ex diuerſitate anni expreſſi in actu referente dum factis diligentijs non conſtat de alio teſtamento, ibidem num. 11.

Inspectio probat negatiuam fideicommiſſi, deciſ. 93. num. 9.

Notula præparatoria, quæ non fuit lecta, nec ſtipulata remanet in ſimplicibus terminis præparationis ad teſtandum, deciſ. 210. numer. 3.

Perfectio excluſa ab alijs teſtibus non probatur vnico teſte, ibidem num. 8.

Primi clausi tenorem diuinare non poteſt Notarius ſecundi teſtamenti, deciſ. 300. nu. 10.

Contra quod Notarius potuerit apprehendere illius tenorem, deciſ. 315. num. 12.

Productio non releuat quando deeſt identitas illius, & perfectio voluntatis, deciſ. 230. num. 6.

Schedula originalis requiritur ad immiſſionẽ vigore *l. final.* deciſ. 208. num. 1.

Quamuis non ſubſcripta per teſtatorem adhuc ſubſtinetur, dum conſtat de illius idẽtitate, deciſ. 271. num. 4.

Scripta, vel ſubſcripta à teſtatore excludit illius ſuppoſitionem, deciſ. 315. num. 7.

Scriptor, de quo Teſtator valdè confidebat, inuerſimile eſt, quod voluerit ſe exponere fraudi euidenti, & oculariter detegibili, deciſ. 146. num. 19.

Scriptura informis probat quando eſt roborata adminiculis, & obſeruantia, deciſ. 208. num. 12.

Fallit quando teſtamentum eſt nullum ratione voluntatis, quia tunc vſu, & approbatione non validatur, ibidem num. 13. & 14.

Subscriptio non requirit mentionem indiuiduam legatarij, qui ſcripſerat teſtamentum, ſed ſufficit ſpecialis, deciſ. 146. num. 7.

Alia plura, vide in verb. *Subſcriptio*.

Substantiam ad probandam requiritur ſeptem teſtes omni exceptione maiores, deciſ. 93. numer. 3.

IN TESTAMENTO

Approbatio non extẽditur ad ea, quæ in illo nõ continentur, deciſ. 334. num. 6.

Etiamſi approbatio eſſet relatiua ad teſtamentum, ibidem num. 7.

Vbi fuit appoſita clauſula codicillaris non requiritur, quod teſtes formaliter rogentur, deciſ. 209. num. 8.

TESTAMENTVM

Approbatur ab hærede, qui ſoluit legata, nec poteſt proinde amplius impugnari, dec. 146. num. 20.

Caducatur ob præteritionem, & ſuperuenientiam filiorum, deciſ. 15. num. 26. & 29.

Confirmans non videtur voluiſſe in aliquo derogare, deciſ. 146. num. 5.

Dictio *plenè* operatur omnimodam confirmationem, ac ſi teſtamentum in qualibet parte fuiſſet approbatum, ibidem num. 6.

Edere tenetur notarius de eo rogatus ratione officij, deciſ. 134. num. 9.

Et ſi ad id requiſitus edere recuſet, minuit fidem, ſeu legalitatem teſtamenti, ibidem num. 8.

Facit ceſſare cauſam ſucceſſionis inteſtatæ, deciſ. 271. num. 1. deciſ. 202. num. 1.

Factvm à ſano, & ab eo diu retentum, & poſtea clauſum alteri tranſmiſſum, eſt valdè ponderabile ne illius ſcriptor inſcio teſtatore ſcripſerit ſibi legatum, deciſ. 146. num. 16.

Fidei tutæ non eſt quando Notarius teſtatur, non fuiſſe de eo rogatum, deciſ. 144. num. 7.

Fidem non meretur ſi ſchedula originalis non exhibetur, & recognoſcitur, deciſ. 208. numer. 9.

Imperfectvm eſt ratione volũtatis ſi ceſſat propria ſubſcriptio, quam voluerit teſtator in teſtamento, deciſ. 230. num. 4.

Nec inter liberos tunc ſubſtinetur, ibidem num. 5. & dec. 208. num. 7.

Inter liberos non requirit rigorem ſolemnitatum, ſed in eo attenditur ſola voluntas, deciſ. 271. num. 7. deciſ. 433. num. 9.

Vnde autem arguatur perfecta voluntas, deciſ. 433. num. 10. & ſeqq.

Et quãdo non arguitur perfecta voluntas, deciſ. 208. num. 7. deciſ. 230. num. 4. & 5.

Probatur nedum duobus teſtibus, ſed etiã coniecturis, deciſ. 208. num. 6.

Ad interrogationem non ſubſtinetur quando non concurrit præcedens voluntas teſtandi, & integritas mentis, deciſ. 209. num. 9.

Subſtinetur quando conſtat de præcedenti voluntate ita diſponendi, & integritate mentis, deciſ. 202. num. 5. deciſ. 209. num. 2.

Amplia etiamſi ægrotus interrogationi reſpondeat per monoſyllabam *ſic*, ibidem num. 1.

Imo amplia etiamſi interrogatio fieret à perſonis intereſſatis, ibidem num. 6.

Invalidvm quando eſt, tunc Teſtator dicitur deceſſiſſe ab inteſtato, deciſ. 290. num. 24.

Nvllvm ratione voluntatis nec vſu, nec approbatione validatur, deciſ. 208. numer. 13. & 14.

& 14. deciſ.230.num.6.& 7.

Amplia multo minus in præiudicium tertij non habentis cauſam ab hærede cuius actus præſeferunt approbationem,dec.230.n.8.

NVNCVPATIVVM nuncupatione implicita quando dicatur, deciſ. 300. num.1.

Nuncupatione implicita per relationem ad certam ſchedulam operatur, ac ſi teſtator nuncupaſſet hæredem ore proprio,deciſ.271. num. 2.deciſ. 300. num.2.

Teſtator dicendo, quod condebat teſtamentum in ſcriptis, non dicitur ſe reſtrinxiſſe ad teſtādum in ſcriptis, dum voluit teſtāmentum valere vti nuncupatiuum, & omni alia meliori via, deciſ. 271. num.3.

ORDINATVM ad euitandam legis diſpoſitionem, nullius eſt roboris,deciſ.52.num.17.

PERFECTVM non dicitur ſi teſtator iuſſit, vt aliquis die ſequenti rediret ad illud legendum, deciſ. 210. num.7.

An exiſtimetur fauore piæ cauſæ dum teſtator habuit propoſitum ſubſcribendi, & deinde non potuit ſubſcribere, ibid.n.4.& 5.

PRAEPARATIO ad teſtandum, vide *Præparatio*.

PRIMVM reuocatur à ſecundo, deciſ. 202. numer. 2.

Declara quando ſecundum eſt legale, & non ſuſpectum, deciſ. 144.num.6.

Secus ſi eſt nullum, deciſ. 202.num.3.

PROBAT abſque alia recognitione quando eſt antiquiſſimum, adminiculatum, & obſeruatum, deciſ. 433. num.7. & 8.

SCRIBENS non poteſt ſibi ſcribere emolumentum ex S. C. Liboniano, quod emanauit ad euitandas fraudes, deciſ. 146.num.1.

Fallit in teſtamento ſpecialiter ſubſcripto à Teſtatore, quo caſu ceſſat ſuſpicio fraudis, quod quis ſibi ſcripſerit legatum inuito, vel inſcio teſtatore, ibidem num. 2.

SCRIPTVM ab alio confirmans non videtur voluiſſe in aliquo derogare, ibidem num.5.

Ab alio non fuiſſe lectum à ſubſcribente viro ſummæ prudentiæ non præſumitur,ibidem num.17.& 18.

A particulari non recipit robur ab eius ſcriptura, ſed à ſubſcriptione, & ſigillo teſtatoris, ibidem num. 14.

Et vide *Subſcriptio*.

SOLEMNE dicitur, in quo fuerunt adhibiti ſeptē teſtes, deciſ. 202. num. 4.

AD SVGGESTIONEM Notarij non dicitur factum quando teſtator nominauit hæredem ore proprio, ibidem num. 14.

VERVM eſſe excluditur ex copia, cui non conueniunt qualitates volitæ à teſtatore, quod ſchedula eſſet ſcripta à certa perſona, & ſubſcripta à ſe ipſo, deciſ. 230.num.2.

VITIVM viſibile non habens non euertatur coniecturis extrinſecis, & vitijs non viſibilibus, quæ non ſufficiunt ad inducendam ſuſpicionem falſitatis, deciſ.144.num.2.

Declara procedere, vt teſtamentum declaretur falſum, ſecus vt moueatur animus iudicis, vt abſtineat ab exequutione, ibidem num. 3. & 4.

VLTIMVM contra mentem teſtatoris non ſubſtinetur ex priuilegio piæ cauſæ, ibidem nu.14.

TESTATOR

CONFORMARE velle præſumitur diſpoſitionem ſuam cum illa legis, dec.355.num.4.

Se voluiſſe cum ſtatuto non præſumitur quando fœminas contra eius formam ſubſtituit, deciſ.223.num. 12.

DECESSISSE dicitur ab inteſtato quando teſtamentum eſt inualidum, deciſ. 290. nu. 24.

DICENDO, quod teſtabatur in ſcriptis, non dicitur ſe reſtrinxiſſe ad illam formam dum voluit valere teſtamentum vti nuncupatiuum, & omni alia meliori via, deciſ. 271. numer. 5.

DISPONERE poteſt de bonis hæredis, ſicut de proprijs, deciſ. 182. num. 23. deciſ. 458. numer. 8.

Et de rebus hæredi ex fideicommiſſo reſtituendis, dec. 83.num.5. deciſ. 378.num.1.

Et tam in vita, quam in vltima voluntate, deciſ. 83. num. 2.

Amplia, quod hæres nedum non poteſt impugnare diſpoſitionem, ſed nec conſequi pretium rei diſpoſitæ, deciſ.458.num.12.

Noluiſſe dicitur de re hæredis dum nominatim, vel alias manifeſtè nō propalat huiuſmodi voluntatem,deciſ.378.num.2. dec.429. num. 3.

Amplia in re poſſeſſa per ſe ipſum, & poſt eius obitum reſtituēda hæredi per fideicommiſſum, dec. 378.num.3.

Voluiſſe de rebus hæredis vnde dicatur, deciſ. 458.num. 9.

Voluiſſe præſumitur de bonis ſuis non de alienis, deciſ. 378. num. 4.

Voluiſſe de bonis alienis implicat dum pluries profitetur velle diſponere de ſuis,ibidem num.6.dec.429. num.4.

Voluiſſe de re hæredis non infertur debilibus coniecturis,ſed vrgentibus reddente rem claram, & manifeſtam, deciſ. 378. num. 11.

Nec ex diſpoſitione generali qualificata ad bona ſua, ibidem num.16.

Nec ex oratione vniuerſali, quæ poteſt verificari quoad bona ſua, ibidem nu. 17.

Nec ex confuſione, ſeu communione bonorum teſtatoris cum illis hæredis, ibidem num. 18. & 22.

ELIGI ſi mandet duos iuuenes 12. vel 18. annorū in circa pro conſeruatione agnationis iudicio, vel prudentia eligentium, an ſit conſiderabilis exceſſus paucorum annorum, deciſ. 205.num. 24.

EXPRIMENDO pœnam in vno caſu, ſi in alio non expreſſit, cenſetur noluiſſe apponere, deciſ. 187.num.2.

GRAVANS per fideicommiſſariam magis dilectos, cenſetur idem voluiſſe in minus dilectis, deciſ. 253. num.5.

INTERROGARI, licet non debeat à perſonis intereſſatis, ſecus eſt quando eſt ſanæ mentis, & prius explicauerat eius voluntatem, deciſ. 209. num. 6.

INVERISIMILE eſt, quod minores prætenſiones deſcripſerit in teſtamento, & prætierit ingentem, deciſ.429. num.12. deciſ.457.nu. 4.

IVBENS, vt aliquis ſequenti die rediret ad legendum teſtamentum declarat non habuiſ-
ſe

Digitized b

ſe actum pro perfecto, deciſ. 210. num.7.

Legare, ſeu diſponere quid voluerit deſumitur ex verbis, & qualitate oneris iniuncti, deciſ. 181. num.11.

Liberalitatem præſertim erga matrem exercere voluiſſe præſumitur in dubio, deciſ. 45. num.4.

Mandans ſaluas eſſe debere diſpoſitiones aliorum ſuæ familiæ dicitur feciſſe fideicommiſſum de bonis ſuis non de ijs, quæ ſunt ſubiecta alijs fideicommiſſis, deciſ. 378. numer.10.

Mentis defectus concludenter probari debet in teſtatore, deciſ. 202. num.6.

Mentis sanae præſumitur, ibidem nu.5.& 12.

Præſumitur de tempore teſtamenti, licet habeat dilucida interualla, ibidem num.9.

Quod fuerit conſtat aſſertione Notarij, ibidem num. 7.

Et comprobatur ex recta, & prudenti diſpoſitione, à qua reſultat præſumptio, quæ elidit quamcunque contrariam, ibidem numer. 13.

Ore proprio dum nominat hæredem, non dicitur feciſſe teſtamentum ad ſugeſtionem Notarij, ibidem num. 14.

Sanitas corporis non requiritur, vt quis valeat teſtari, ſed integra mentis, deciſ. 209. num. 7.

Sensvs omnino perfectus non requiritur ad teſtandum, ſed quod teſtator non ſit in ſtatu dementiæ, deciſ. 202. num. 10.

In sensv recto, quod fuerit de tempore teſtamenti probatur teſtibus teſtamẽtarijs formiter examinatis, ibidem num.8.

Svbscribendi propoſitũ dum habuit, ſed deinde non potuit ſubſcribere, an diſpoſitio habeatur pro perfecta ad fauorem piæ cauſæ, ibidem num. 4. & 5.

TESTATOREM

Bona hęredibus ex fideicommiſſo reſtituenda per teſtatorem poſt eius obitum dicuntur aliena, deciſ. 378. num.7.

Quamuis per teſtatorem poſſiderentur tempore teſtamenti, ibidem num.8.

Ita disposvisse ſi fuiſſet interrogatus, non eſt dicendum quando certioratus de caſu potuit prouidere, & non prouidit, deciſ. 187. numer. 20.

TESTATORES

Derogatoriis verbis vti ſolent ne importunis vexationibus decipiantur, dec.144. num.5.

TESTATORIS

Affectio particularis exprimi debet in derogatione fideicommiſſi, & vnde arguatur, deciſ. 53. num.3.

Assertio in teſtamento non probat identitatem bonorum contra tertium, deciſ. 429. num. 14.

Amplia quando non idẽtificat qualis fuerit ſua domus inter plures, ibidem poſſeſſa ab eadem familia, ibidem num.15.

Declaratio iterata, quod aliquem amabat, & volebat eſſe ſuum hæredem præbet argumẽtum, quod in tali voluntate perſeuerauerit, dec. 144. num.11.

Interpretatio ſecurior fieri non poteſt, quàm ea cui conuenit, & propendet declaratio ipſius teſtatoris, dec. 117. num.11.

Mens quando aliàs non poteſt effectum ſortiri, ſubſtitutio reſtringi non debet ad vnum caſum, deciſ. 59. num.8.

Relatio ad iuris diſpoſitionem intelligitur circa ordinem inteſtatæ ſucceſſionis, deciſ. 70. num. 5.

Svbscriptio non requiritur in ſchedula teſtamenti de cuius identitate conſtat, deciſ. 371. num.4.

Volvntas quando eſt expreſſa, non eſt arguendum à præſumptione conſanguinitatis, vel maioris affectionis, deciſ.187. num.11.

Perfecta vnde arguatur, deciſ. 433. nu. 10. & ſeqq.

Eſt indiuidua, & pariformiter ſeruatur quoad bona vbique poſſeſſa, deciſ. 436. numer. 9.

De volvntate quando conſtat non eſt recurrendum ad præſumptiones, dec.86. nu. 5.

Nec attenduntur dictiones, quæ innuant contrarium, deciſ. 453. num.10.

Volvntatem ad declarandam ſufficiunt teſtes etiam ſingulares, deciſ.56. num.7. deciſ. 209. num. 5.

Imo etiam ſufficit vnicus teſtis, ibidem num. 8.

Nedum admittuntur teſtes, ſed leuiores probationes, ac præſumptiones, & coniecturæ, deciſ.45. num.6. deciſ.56. num.8.

Volvntatis defectus non poteſt ſuppleri actibus poſitiuis hæredis, deciſ.230. num.7.

Præſertim in præiudicium tertij non habẽtis cauſam ab hærede, qui fecit tales actus, ibidem num. 8.

TESTATORVM

Volvntatibvs in interpretandis non admittuntur diuinationes, deciſ. 15. num.30.

Præſertim ad effectum mutandi diſpoſitiones, ibidem num. 31.

Vel quando alias ſequeretur abſurdum, ibidem num. 32.

TESTES

Adminicvlantvr partitis librorum iudicialiter extractis, & ſcriptis tempore non ſuſpecto, deciſ. 334. num. 9.

Adminicvlati facto poſitiuo collitigantis magis probant, ibidem num.11. & 12.

Publicis inſtrumentis plenius probant, deciſ. 384. num.21.

Admittvntvr ad declarandum actum contentum in ſcripturis, qui compatitur cum duplici intellectu, dec.287. num.7.

Attendvntvr plurimum quando eorum dicta concordant cum coniecturis, dec. 203. n.18.

Coadivvantvr à teſtibus alterius partis, dec.62. num.9.

Concordantes in ſubſtantia attenduntur, licet aliquid diſcordent in qualitate, ſeu quãtitate, ibidem num.10.

Contestes eſſe debent ad probandam confeſſionem confidentiæ teſtamentariæ, deciſ. 51. num. 11.

Et ad inducendam nouam diſpoſitionem reuocatoriam præcedentis, ibidem num. 16.

Contra inducentem plenè probant, dec.3. n.6. dec.168.

deciſ. 163.num.4. dec. 327.num.8.

Contrarii inter ſe nihil probant, dec.216.n.3. dec.134.num.4.

De avditv admittuntur in re valde antiqua, dec.3.n.5.dec.45.nu.5.dec.80.nu.14. deciſ.86. num.6.

A perſona ſuſpecta non probant,dec.326. num. 2.

Ab vxore admittuntur ad probandam verberationem clanculo peractam, deciſ. 150. num. 7.

Non relatis perſonis fide dignis, à quibus audiuerint non probant impuritatem ſanguinis, dec. 132.num.7.

Deponentes de eorum iudicio non ſunt integræ fidei, deciſ.234.num.4.dec. 326. num.2. deciſ. 325.num.5.

De communi valore præferuntur alijs,qui de eo non deponunt, deciſ.206.num.6.

De mente ſana præferuntur deponentibus de inſana, deciſ.202. num. 11.

De puritate ſanguinis, & numero plures præferuntur deponentibus de impuritate, dec. 132. num.8.

De tempore teſtamenti præferuntur deponentibus ante teſtamentum, deciſ. 187.n.17.

De viſu, & certa ſcientia plenè probant, deciſ. 197. num.18.

Indeterminatè, & æquiuocè non iuſtificant quantitatem damni paſſi, deciſ. 326. num. 2.

Magis ſpecificè, & diſtinctè præferuntur deponentibus genericè,& ſine cauſa ſciētiæ, ibidem num.10.

Per verba dubitatiua putat, & credit non probant, dec. 95. num.26.

Deponere dicuntur de credulitate dum non deponunt de communi valore de tempore renunciationis, deciſ. 206. num.2.

Dvo etiam ſingulares ſufficiunt ad declarandā ambiguam voluntatem teſtatoris, deciſ.56. num.6.

Extrinſeci à teſtamento,an & quādo probent fideicommiſſum, deciſ.93. nu.8. & 11.

Si probant, eo magis probant plures,deciſ. 384.num.2.& 3.

Elidvntvr alijs teſtibus, deciſ. 206. nu.5. deciſ. 326.num.5.

Examinandos nominari in curia aliquando mandat Rota ad bonam fidem, deciſ. 24. num. 13.

Examinari non poſſunt eadem die, qua cadebat citatio ad videndum iurare, & examinari, dec. 153. num. 4.

Examinati formiter dicuntur, licet non fuerint interrogati dum ſtetit per aliam partem quin interrogarentur, dec. 445. num. 3.

Informiter, & abſque citatione partis nullum gradum probationis conſtituunt, deciſ. 272. num.10.

Amplia in concurſu teſtium formiter examinatorum, ibidem num.11.

In re non contentioſa dicuntur formiter deponere, dum fuerunt à Vicario interrogati ex officio,deciſ.445.num.5.

Inter alias perſonas, an probent in iudicio inteſtato ſuper bonis diuerſis, remiſſiuè,deciſ. 309. numer. 2.

Lite pendente,& ſine citatione partis nullum gradum probationis conſtituunt, deciſ. 335.num.17. dec. 418. num. 6.

Nulliter dicuntur poſtquam iudex fuit allegatus ſuſpectus cum appellatione ab vlteriori proceſſu, deciſ. 153.num. 5.

Nulliter non probant, ibidem nu. 1. dec. 183. num.4.

Exceptio conſanguinitatis non attenditur cōtra teſtes quando conſanguinei ex victoria litis nullum commodum reportant, deciſ. 334. num.13.

Intereſſe, ſeu circumſtantiæ euentualis nō repellit teſtes, ibidem num. 14.

Exceptiones contra teſtes non admittuntur in re difficilis probationis ignota alijs,quàm teſtibus examinatis, deciſ. 62. num.8.

Nec in caſu cuius deciſio pendet à coniecturis, dec.203.num.22.

Nec quando exceptiones ſunt debiles,deciſ. 316. num.8.

Quamplures quando patiuntur in dicto,& in perſonis fidem non merentur, deciſ. 51. num.10.deciſ. 185.num.10.deciſ. 187.nu. 15. deciſ.383. num. 11.

Extrinseci à teſtamento, an & quando probent fideicommiſſum, deciſ. 93. n. 8. & 11.

Generaliter deponentes ſpecificantur ab altero eorum, qui tempus indiuiduat, deciſ. 316. num. 12.

Interesse habentes non attenduntur,præſertim in concurſu aliorum, deciſ. 425.num. 13.

Instrvmentarii declarant ſeriem inſtrumenti generaliter expoſitam,deciſ.316.num.2.

Inverisimilia deponentes non merentur fidē, deciſ. 51. num. 8.

Mediatores declarant ſeriem inſtrumenti generaliter expoſitam, deciſ. 316.num.2.

Negativam exactionis non concludunt, quæ potuit fieri abſque eo, quod ipſi ſciuerint, vel viderint, deciſ. 425.num. 16.

Non admittvntvr, niſi ſint quinque omni exceptione maiores quando ex pacto determinatur probatio per ſcripturas,deciſ.18.nu.31

Non attendvntvr, qui non deponunt aliquid releuans, dec. 156. num. 13.

Non informati fidem non merentur, ibidem num. 8.

Non probant ob præſumptam ſubornationem quando quis tentauit alios ſubornare, deciſ. 89.num. 7. & 8.

Non svpplentvr ad inuicem ex numero quando ſunt defectuoſi, & inhabiles, deciſ.93.numer. 13.

Omni exceptione maiores, quorum alter fecit minutam inſtrumenti probant donationem fuiſſe factam filijs vel filiis, deciſ. 229. n. 12.

Post dipicita teſtificata non admittuntur alij teſtes propter metum ſubornationis, deciſ. 308. num. 5.

Probant euidentius quando coniunguntur cū ſcripturis publicis, deciſ. 384.num.7.

Probatio per teſtes præualet præſumptionibus, & coniecturis, deciſ.56.num.3.

Pro informatione Curiæ non probant delictum, dec. 269.num.13.

Re-

Repeti debent in iudicio ciuili, dec. 435. num. 11.
Recenſentes in negotio alieno, & antiquo minutias vix retinendas in facto proprio dicuntur affectati, & inueriſimilia deponere, deciſ. 326. num. 13.
Recepti, licet prius fuerint ſuper articulis, quã ſuper interrogatorijs non propterea infertur nullitas examinis, dec. 86. num. 11.
Referentes ſe ad notulam ſcriptam à perſona ſuſpecta non attenduntur, dec. 326. num. 3.
Reijciuntur quando inſufficienter deponunt contra inuentarium, dec. 416. num. 4.
Repeti poſſunt etiam ad inſtantiã alterius partis, ſi fuerunt informiter examinati, dec. 435. num. 10.
Dum non potuerunt facto partis habentur pro validè examinatis, deciſ. 56. num. 5.
Retractantes eorum dicta non attenduntur, deciſ. 132. num. 6.
Septem omni exceptione maiores requiruntur ad probandam ſubſtantiam teſtamenti, deciſ. 93. num. 3.
Singulares admittuntur ad declarandam, licet non ad probandam diſpoſitionem, ſeu voluntatem teſtatoris, deciſ. 51. num. 15. deciſ. 56. num. 6. deciſ. 93. num. 2. & 3.
Confeſſionem extraiudicialem non probant, deciſ. 93. num. 4.
Amplia etiamſi ſint ſingulares ſingularitate adminiculatiua, deciſ. 51. num. 19.
Declarant voluntatem donantis dum aliũdè probatur ſubſtantia donationis, deciſ. 203. num. 20. deciſ. 239. num. 10.
De auditu, & non reddentes cauſam ſcientiæ non concludunt, deciſ. 269. nu. 15.
Et patientes exceptiones in dicto, & perſonis non attenduntur, dec. 93. nu. 12.
Fiduciam probant, deciſ. 51. num. 13.
Declara quando verba ſunt dubia, ſecus quando clarè illam excludunt, ibidem n. 14.
Sæuitiam viri ad probandam admittuntur, dec. 150. n. 16. & 17. vbi ampliat quando corroborantur epiſtola viri.
Alia, vide in verb. *Sæuitia*.
Super statu examinati in alia cauſa probãt contra quoſcunque etiam non citatos, deciſ. 3. num. 4.
Testamentarii formiter examinati probant teſtatorem fuiſſe in ſenſu recto de tempore conditi teſtamenti, dec. 202. num. 5.

TESTIBVS

Affirmantibus plus creditur, quàm negantibus, dec. 425. num. 12.
Informatis mediatoribus, & deponentibus de facto proprio deferendum eſt, deciſ. 316. num. 10.
Cum quibus congruunt coniecturæ deferendum eſt, dec. 239. num. 9.
Pluribus, & adminiculatis magis defertur, dec. 206. num. 9.
Et melius informatis magis credendum eſt in concurſu cum alijs, deciſ. 191. numer. 14.
Reddentibus meliorem cauſam ſciẽtiæ, & melius informatis ſtãdum eſt in concurſu aliorum, deciſ. 206. num. 8.
Valor probatur teſtibus deponentibus remanenti communiter vendi, deciſ. 62. num. 12.

TESTIS

Consanguineus probat quando adhibetur in teſtem contra conſanguineum, deciſ. 306. num. 9. dec. 372. num. 5.
De auditu non admittitur contra iuris præſumptionem, dec. 115. num. 28.
Deponens per minas, & metum non attẽditur, deciſ. 89. num. 3.
Per vim nedum non probat, ſed nec facit inditium, ibidem num. 4.
Depositio teſtis intereſſati tendens ad exonerandam, ſeu minuendam propriam obligationem redditur valdè ſuſpecta, deciſ. 327. num. 3.
Examinatus ad perpetuam rei memoriam probat, ſi morte præuentus non potuit repeti, deciſ. 56. num. 4.
Exceptiones patiens in dicto, & perſona nullã fidem meretur, dec. 203. num. 24.
Inimicus eſt inhabilis, deciſ. 151. num. 12.
Inveriſimilia deponens eſt minoris fidei, deciſ. 89. num. 5.
Oblivio poſt decennium præſumitur ad euitãdam falſitatem, ſecus ad inducendam, quando teſtis dicit recordari de facto antiquo, deciſ. 86. num. 8.
Omni exceptione maior meretur maiorem fidem, deciſ. 209. num. 4.
Procurator non eſt inhabilis ad teſtificandum quando talis non eſt de tempore examinis, deciſ. 203. num. 23.
Religiosus, & Sacerdos valdè maiorem, imo duplicatam fidem inducit, deciſ. 334. nu. 4.
Rogatus, vt ſit formaliter non requiritur in teſtamento, in quo appoſita fuit clauſula codicillaris, deciſ. 209. num. 8.
Vilis inhoneſta, & malæ formæ nihil probat, deciſ. 89. num. 6.
Vnicus admittitur ad declarandam volũtatem donantis, deciſ. 203. num. 21.
Et ad declarandam voluntatem teſtatoris, deciſ. 56. num. 7.
Cui plures exceptiones obijciuntur non attenditur, deciſ. 206. num. 12 & 16.
Non probat, deciſ. 115. num. 29. dec. 191 num. 23.
Non probat perfectionem teſtamenti, quę ab alijs excluditur, deciſ. 210. num. 8.
Super enſe euaginato, quo vir petebat vxorem non attenditur, ſi eſt de auditu ab illa, deciſ. 170. num. 9.

TESTIVM

Defectus, ſi qui adeſſent, ſupplentur ex numero, deciſ. 316. num. 9.
Depositio adminiculatur confeſſione debitoris in duobus inſtrumentis, dec. 316. num. 11.
Circa damnum, ſeu effuſionem olei cauſa tempeſtatum, vnde reddatur inueriſimilis, dec. 327. num. 4.
Alia vide in verb. *Depoſitio*, & *Depoſitiones*.
Dicta non ſunt criticanda minutijs irrelevantibus, deciſ. 334. num. 17.
Sed concilianda, & benignè reducenda ad concordiam, dec. 334. num. 18. deciſ. 334. num. 20.

num. 20. deciſ.425.num.4.
Adminiculantur antiquis viſitationibus Ordinariorum, deciſ.425.num. 5.
Quando intelligantur demonſtratiuè ad modum exigendi non excluſiuè ad exactionem decimarum, ibidem num.3.
Examen fieri non poteſt, niſi adimpleta proteſtatione, quod ſpecificentur nomina teſtiū ad effectum conficiendi interrogatoria, deciſ. 153. num. 2.
Impugnari non poteſt à parte, quæ declarauit velle ſtare proceſſui, vbi continebatur examen, deciſ. 104.num.32.
Omitti potuit per illum, qui ſententiam fauorabilem reportauit, deciſ. 56.num.13.
Super ſtatu bonorum probat etiam in iudicio diuerſo, deciſ. 359.num.12.
Exceptiones ſupplentur ex eorum numero, deciſ. 62.num. 7.
Fides augetur antiquis decretis, ſeu mandatis, quæ præſeferunt præſumptionem iuſtitiæ, deciſ. 425.num.7.
Repetitio, vt concedatur ſufficit releuantia etiam dubia, & conferens ad deſtructionem contrarij adminiculi, deciſ.435.nu.12.
Reprobatio, vide in verb. *Reprobatio, & Remiſſoria*.
Similitudo ſubſcriptionum plurium teſtium, quæ videntur peractæ vnica manu excludūt legalitatem inſtrumenti, deciſ.105.num.6.
Subornatio præſumitur in eo, qui aliás tentauit ſubornare, & ſubornauit alios teſtes, dec. 89. num.7. & 8.

THORI SEPARATIO

Componeri non debet ex eo, quod animus viri fuerit magis exacerbatus ex lite, dum lis erat iniuſta, & vir exoptat reditum vxoris, deciſ. 467. num.2.
Dum sequitur culpa viri, dos reſtituitur vxori, dec.135.num.1.deciſ.150.num.18.
Probari tamen debet virum dediſſe cauſam iudicio ſeparationis, eamque illius culpa eueniſſe, deciſ. 135.num.2.
Est materia grauis, & ardua, deciſ. 170.nu.1. deciſ. 451. num. 1.

THORI SEPARATIONE

Alimenta præſtita vxori litiganti ſuper ſeparatione thori non repetūtur à viro etiam paupere, dec. 143. num. 2.
Præſertim quando lis fuit rationabilis, & iuſta, ibidem num.3.
Consulendum eſt vxori per virum gladio proſequutæ, dec.150.num.9.
Lis ſuper ſeparatione thori auget inimicitiam, & odium, ibidem num. 15.

THORI SEPARATIONIS

Actus ſæui ante reconciliationem vxoris, non attenduntur ad effectū ſeparationis thori, deciſ. 170.num.11.dec.467. num.1.
Adulterium ad effectum ſeparationis thori probari debet neceſſarijs probationibus, & violentiſſimis ſuſpicionibus, dec.467.num.5.
Et propterea non probatur informibus atteſtationibus procuratis lite pendente, ibidem num.4.
Præſertim in concurſu aliarum atteſtationum Parochi, & religioſorum ſuper pia vita, & bona fama viri, ibidem num.6. & 7.
Causa debet eſſe valdè releuans, & vrgens, ac probari concludenter, & perneceſſe, dec.451. num. 2.
Ira ex impetu momentaneo non attenditur ad hunc effectum, deciſ. 170.num.14. dec. 451. num. 14.
Minae valore iracundiæ non ſunt tanti momēti ad hunc effectum, niſi minans in eadem voluntate perſeuerauerit, dec.451.num.15.
Reſoluuntur morte ſoceri, qui minatus fuerat, ibidem num.15.
Odium capitale tribuit iuſtam cauſam ſeparationis thori, dec. 186.num.2.
Et tunc vxor ſub cautione reſtitui poteſt viro ſine euidenti periculo, ibidem num. 3.
Et vide in verb. *Odium*.
Querela, quam non conſtat porrectam fuiſſe à viro contra vxorem nec ab eo proſequutā non inducit odium ſufficiens ad hunc effectum, deciſ. 170. num. 16.
Saevitia, vide plura in verb. *Sæuitia*.
Timor vanus non attenditur ad hunc effectum, & vnde reſultet, deciſ.170. num.18. & ſeqq.
Trepidatio mulieris ad hunc effectum debet eſſe talis ne aliter poſſit reparari, deciſ. 451. num. 16.
Ceſſat quando ex parte viri offertur cautio de illam bene tractando, ibidem nu. 17. dec.467. num.3.
Verba contumelioſa ad hunc effectum non ſuffragantur, deciſ. 170.num.15.

TITVLARIS

Enuncians beneficium penſione grauatum, nō fatetur penſionem fuiſſe validam, deciſ.217. num. 4.
Declara, ſeu limita, vt ibidem num. 5. & 6.
Transigendo ſuper reductione penſionis in litem deductæ præiudicat ſibi ipſi, dec. 217. num. 8.
Ita vt ſi impugnet tranſactionem teneatur ad probandum valorem, ſeu inſufficientiam reddituum, ibidem num.1.3. & 6.
Non autem præiudicat Eccleſiæ, ſeu ſucceſſori circa onus probandi valorem, ibidem num. 7.

TITVLI

Alterius præſumptio ceſſat per productionem nulli, & inualidi, deciſ.40.num.16.
Exceptio circa inualiditatem tituli non admittitur in ſummariſſimo manutentionis, deciſ. 41.num.17.
Fallit quando inualiditas apparet ex lectura tituli producti à parte, ibidem nu. 18.

TITVLORVM

Multiplicatio datur in beneficialibus, deciſ.40. num. 15.
Declara, vt ibidem num.16.

TITVLVS

Coloratus vltra poteſtatem in conferente debet in ſe continere quandam imaginem iuſtitiæ, deciſ. 395.num.18.
Ideo non reſultat ex priuatione obnoxia pluribus nullitatibus, ibidem nu.19.dec.411. num. 6.
Non reſultat ex prouiſione nulla, & obreptitia,

reptitia, deciſ. 40. num. 15.
Alia, vide in verb. *Regula de triennali*.
Et bonum ius, non autem poſſeſſio requiritur, vt ab vno beneficio aſcendatur ad aliud, deciſ. 226. num. 4.
Putatiuus excluditur ex lite, & ſcientia veri tituli, deciſ. 377. num. 21.
Non infertur ex ſententia de cuius canonizatione, vel reuocatione agitur, ibidem num. 19.
Nec ex ſententia reuocata, & ſe referente ad priuilegia limitata, deciſ. 295. num. 14.

TOTVM

Continetur in omnibus partibus ſimul iunctis, ſicut in toto integrali continetur quælibet eius pars, deciſ. 417. num. 10.

TRADITIONE

Sequuta non poteſt eadem res alteri cedi, deciſ. 101. num. 20.

TRANSACTIO

Æquiparatur rei iudicatæ, dec. 346. num. 7.
Antiquiſſima, & diu obſeruata reſcinditur difficilius, deciſ. 127. num. 12. dec. 160. num. 11.
Approbata ſemel non poteſt impugnari, deciſ. 27. num. 8.
Bona fide facta dicitur quando dubitabatur de fideicommiſſo, & præceſſit lis inducta per plures annos, deciſ. 127. num. 8. & 17.
Et poſt diuturnam litem agitatam coram diuerſis iudicibus, deciſ. 161. num. 9.
Facta præiudicat ſucceſſoribus in fideicõmiſſo, licet non ſint hæredes tranſigentis, dec. 127. num. 7. deciſ. 161. num. 16.
Facta afficit tertium, qui habet ius de futuro, ſeu in ſpe, ſecus quando habet ius independenter, & de præſenti, deciſ. 276. numer. 14.
Executionem paratam habet, deciſ. 276. n. 12. dec. 396. num. 6.
Amplia quando eſt munita obligatione camerali, deciſ. 367. num. 33. deciſ. 396. nu. 8.
Facta, an dicatur ſuper toto prædio, vel eius parte, deciſ. 161. nu. 15.
Citra præiudicium, & nouationẽ alicuius ſententiæ nil magis obſtat, quam eadem sẽtentia, deciſ. 347. num. 13.
Ex falſa cauſa præſumitur dolo extorta, & remanet nulla, deciſ. 228. num. 21.
Præcedente laudo nullo non ſubſiſtinetur, ibidem num. 24.
Fieri non poteſt à perſonis Collegij vti ſingulis ſuper re ſpectante ad maſſam communẽ, deciſ. 95. num. 1.
Poteſt ſuper opinione dubia inter authores, licet non recepta in Rota, deciſ. 367. numer. 13.
Impugnari non poteſt ab habente cauſã à tranſigente, dec. 244. num. 5.
Inita accuratè ſuper pluribus articulis valdè dubijs non debet eſſe cauſa nouarum controuerſiarum, dec. 409. num. 19.
Per Deputatos à Concilio Communitatis quando præſumatur ſolemniter geſta, & ab omnibus de vniuerſitate ratificata, dec, 285. num. 23.
Quando eſt cum decreto iudicis, facit præſumere pro iuſtitia, & veritate cauſæ, deciſ. 127. num. 11.
Quod portio beneficij quando vacat accreſcat alteri, effectum ſortitur ſi eſt confirmata beneplacito Apoſtolico, deciſ. 130. numer. 1.
Super re dubia, & incerta eſt valida, deciſ. 184. num. 1.
Instaurare non debet lites ad quas ſedandas fuit adinuenta, deciſ. 396. num. 4.
Inter coniunctos difficilius reſcinditur, deciſ. 127. num. 13.
Laesiva licet ſit, adhuc non poteſt exequutiuè agi pro iuribus in tranſactione dimiſſis, deciſ. 460. num. 4.
Observata lõgiſſimo tempore reijcit ſuſpicionem malæ fidei, deciſ. 127. num. 14.
Non annullatur ob falſitatem cauſæ, quæ non fuit finalis ad tranſigendum, deciſ. 367. numer. 5.
Non permittit, vt ſtrictè criticetur, an æquiualens compenſatio hinc inde data fuerit, deciſ. 460. num. 3.
Non praeiudicat venienti ex propria perſona, & non habenti cauſam à tranſigente, deciſ. 173. num. 15.
Non rescinditur ex vnica deciſione Rotali nuper edita, deciſ. 161. num. 7.
Prætextu inſtrumentorum, & probationum nouiter repertorum, ibidem num. 8.
Non sustinetur ex pacto faciendi expenſas litis quando modicæ expenſæ requirebantur in re clara, deciſ. 114. num. 5. & 8.
Super iure certo, & claro, deciſ. 380. numer. 15.
Parit exceptionem litis finitæ impediendo litis ingreſſum, deciſ. 460. num. 1.
Pensionis ſuper reductione, vide *Penſionis*.
Perimit controuerſias ſubortas, deciſ. 367. numer. 10.
Ideoque non debet controuerſias peremptas ſuſcitare aſſumpta rigoroſa diſcuſſione, quæ rei integræ, & non tranſactæ adhibetur, ibidem num. 11.
Posterior reddit inefficacem apocham præcedentis conuentionis, deciſ. 151. num. 8.
Promissio facta in inſtrumento vbi reualidatur tranſactio alioquin dubia dicitur correſpectiua ad bona comprehenſa ſub dicta tranſactione, deciſ. 442. num. 10.
Prudenter dicitur inita ſuper controuerſijs, & prætenſionibus valdè dubijs, & implicatis, deciſ. 367. nu 9. deciſ. 396. num. 1.
Refertur ad ea ſuper quibus eſt controuerſia, non ad ea, quæ per aliam tranſactionem fuerunt terminata, deciſ. 219. num. 7. amplia vt num. 8.
Rescinditur læſione vltra dimidiam habito tamen reſpectu ad dubium litis euentum, dec. 114. num. 2.
Eo magis quando continet enormiſſimã læſionem mulieris, deciſ. 380. num. 3.
Amplia quando mulier tranſegit potius coacto, vel ſubducto, quàm libero, & ſpontaneo animo, ibidem num. 4.
Solemniter inita habet implicitum ſtatum validitatis nec poteſt circumſcribi, donec tribus ſentẽtijs in iudicio ordinario non reſcindatur,

ed by Google

datur, dec. 460. num. 5.
Subsequuta non lædit facultatem ingrediendi poſſeſſionem propria authoritate dum præſeruat iura competentia in priori inſtrumento vbi aderat talis facultas, deciſ. 171. nu. 2.
Vnius controversiae non implicat quin alia iudicialiter definiatur, deciſ. 317. num. 24.
Vtiliter, & cautè geritur dũ quis obtinuit in ea condonari ſummam conſiderabilem, & receſſit ab inuoluta lite, deciſ. 367. num. 8.
Vt sustineatur, ſufficit lis ob incertum iſtius euentum, deciſ. 127. num. 9.

IN TRANSACTIONE

Bona non dicuntur acquiſita fideicommiſſo cuius non fuit facta mentio in tranſactione facta ingenti pretio, & ſtipulata pro hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque, deciſ. 457. num. 6.
Habet locum remedium *l. 2. C. de reſcind. vend.* deciſ. 380. num. 2.
Ratio etiam particularis crediti, ſeu prætenſionis quando dicatur habita, deciſ. 460. nu. 6.

TRANSACTIONEM

Ad sustinendam ſufficit quælibet occaſio dubitandi etiam extraiudicialis, dec. 161. nu. 4.
Sufficit articulum eſſe dubium, & controuerſum propter diuerſas opiniones Doctorũ, deciſ. 161. num. 5. & 7.
Sufficit ſolus receſſus à lite, qui reputatur pro magno lucro, ibidem num. 13.
Impugnans tenetur reſtituere accepta illius vigore, ſecus qui agit pro illius implemento, deciſ. 171. num. 3.
Lis dicitur ſopita per tranſactionem, deciſ. 18. num. 30.

IN TRANSACTIONIBVS

Ratio haberi debet nedum ad id, quod datur hinc inde, ſed ad dubium litis euentum, deciſ. 127. num. 16.
Recompensatio etiam modica ſufficit, ibidem num. 15. deciſ. 161. num. 12.
Tunc cedere debet in commodum fideicommiſſi quando de eo non eſt quæſtio, ſecus quando principaliter de eo dubitatur, deciſ. 161. num. 14.

TRANSACTIONIS

Ad rescissionem agi non poteſt, niſi prius reſtitutis acceptis illius vigore, deciſ. 380. numer. 16.
Limita niſi agens obtulerit ſummam receptam, & nolente alia parte illam recipere iudex pronunciauerit pro reſciſſione ſalua reſtitutione ſummæ oblatæ, ibidem num. 17.
Causa iuſta reſultat ab exitu litis, qui tunc erat dubius, deciſ. 161. num. 10.
Ex timore probabili dubitationis, & qualibet prætenſione minus iuridica, deciſ. 127. num. 10.
Ex receſſu à litibus, deciſ. 396. num. 2.
Præſertim quando litigioſæ prætenſiones fuerunt condigna retributione compenſatæ, ibidem num. 3.
Causa debet eſſe ſubſiſtens, & requirit litem veram non fictam, deciſ. 114. num. 4.
Ius accrescendi habet locum in fauorabili cõtractu tranſactionis, deciſ. 123. num. 3.
Verba generalia reſtringuntur ad controuerſiã, quæ aderat, deciſ. 210. num 6.
Vtilitatem quando non concludat receſſus à lite, deciſ. 442. num. 8.

TRANSFERENDI PENSIONES

Facultas in penſione cuius commoditas fuit ceſſa cum clauſulis ampliſſimis non ſuffragatur, deciſ. 265. num. 7.
Iuſtificatur ex indulto, deciſ. 16. num. 4.
Non ſuffragatur re non integra, deciſ. 265. num. 11.
Non releuat in penſione in cuius reſeruatione fuit appoſitum pactum de non transferendo, ibidem num. 8.
Odioſa eſt, & ſtrictè interpretanda, deciſ. 101. num. 29.
Subreptitia eſt abſque mentione pacti de non transferendo, deciſ. 16. num. 7.
Indulta comprehendunt penſiones quas Penſionarius poſſidebat habitu, & actu non illas quarum cõmoditatem ceſſerat, dec. 101. num. 28.
Opus non eſt, quod exprimant conſenſum fuiſſe præſtitum penſioni ad vitam pẽſionarij, ibidem num. 15.
Non comprehendunt penſiones reſeruatas ſuper diſtributionibus, deciſ. 16. num. 21.
Limita quando indultum facit ſpecialem mentionem illarum, ibidem num. 22.
Non tollunt pacta, & conuentiones partium, deciſ. 101. num. 15.
Praeiudicium à ſeniore in iuniorem eſt euentuale nec habetur in conſideratione, dec. 16. num. 12.

TRANSFVSIO

Vnius contractus in alterum exemplificatur propagine vitis, deciſ. 350. num. 26.
In tali transfuſione inſpicitur cauſa originalis quodque tunc vigeat contractus transfundendus, licet poſtea deficiat, ibidem num. 15.
Alia, vide in verb. *Subingreſſus*.

TRANSLATARII PENSIONIS

Idoneitas probatur literis patentibus, dec. 16. num. 6.

TRANSLATARIO

Vt impediatur proceſſus exequutiuus, non attenditur exceſſus, ibidem num. 18.

TRANSLATARIOS

Iuniores præmori transferentibus ſenioribus, & morti proximis ſæpè contingit, ibidem num. 11.

TRANSLATIO PENSIONVM

Abdicat ſtatim ius à transferente nec poteſt fieri conditionaliter ſi mens ex ea infirmitate contingat, deciſ. 101. num. 19.
Facultas examinandi validitatem translationis tribuitur quando datur arbitrium, quod regulatur à iure, deciſ. 265. num. 21.
Fit per extinctionem antiquæ, & reſeruationem nouæ, deciſ. 101. num. 17.
Non suffragatur re non integra, deciſ. 265. num. 11.
Quando indultum non derogat pacto non transferendi, dec. 101. num. 12. & 14.
Nulla quando eſt intra arbitrium pro retardatione, deciſ. 265. num. 20.
Odiosa eſt regulariter, & ſtrictè interpreta-

da,

da, ibidem numer. 6.
PROBATVR inſtrumento deſuper celebrato, deciſ. 16. num. 5.
VLTRA valorem fructuum eſt læſiua, & nulla, ibidem num. 13. & 14.
Alia, vide ſupra verb. *Transferendi.*

TRANSPORTATIO

ACTORVM, vide *Acta*.

TRANSVERSALIS

IN DISPOSITIONE non conſideratur ea dilectio erga nepotes, quæ ponderatur in aſcendente, deciſ. 3. num. 8.

TRANSVMPTVM

EXTRACTVM à libro minus legali eſt ſuſpectũ, deciſ. 228. num. 14.

TREBELLIANICA

ET LEGITIMA trium filiorum abſorbent dimidiã hæreditatem, deciſ. 392. num. 9.
Quatuor filiorum abſorbent dimidiam hæreditatem, deciſ. 399. num. 6.
NON DEBETVR quando ſubſtitutio eſt in tota hæreditate, deciſ. 294. num. 2.
PROHIBERI poteſt etiam filijs primi gradus, deciſ. 401. num. 9.

IN TREBELLIANICAM

IMPVTANTVR fructus percepti ab extraneo, deciſ. 294. num. 3. deciſ. 410. num. 9. dec. 438. num. 9.

TREBELLIANICÆ

ET FALCIDIAE prohibitio acceſſoria ad fideicõmiſſum non extendit illud vltra caſum diſpoſitum, & multo minus ad caſum contrarium, deciſ. 124. num. 10.

TRIENNALIS POSSESSIO

NON SVFFRAGATVR quando quis impetrauit monitorium iactationis &c. ſeu commiſſionem, ſeu decretum citationis exinde enim abſque alia exequutione dicitur introducta lis contra impetrantem, deciſ. 154. num. 23.
Quando tamen talis commiſſio fuit obtẽta poſt Triennalem, non interrumpit pacificam poſſeſſionem, ſecus ante triennalem, ibidem num. 24. & 25.
Vtrum veró interrumpatur per monitorium iactationis alteri præſentatum, dec. 40. num. 2.
OPERATVR ne poſſeſſor nec etiam in petitorio moleſtetur, deciſ. 154. num. 22.
Alia, vide in verb. *Regula Cancellaria.*

TVTOR

AVTHORIZARE non poteſt contractum, in quo habet intereſſe, deciſ. 228. num. 23.
CLERICVS eſſe non poteſt, deciſ. 242. num. 7.
DAMNANDVS non eſt ad fructus inueſtimentorum, ad quæ prætermittenda duci potuit vrgentibus motiuis, & circumſtantijs, dec. 415. num. 11.
EXCVSATVR ab inueſtimento pecuniarum pupillarium ex facti circumſtantijs, ibidem nu. 2. & ſeqq.
Si dotem pupillæ relictam non inueſtiuit, dum loco fructuum, qui fuiſſent ex illa percepti aluit pupillam, ibidem num. 5.
FRVCTVS legitimæ compenſari debent cum alimentis, quæ Tutor ſubminiſtrauit pupillæ, ibidem num. 16.
HAEREDITATEM adire poteſt pro infante, & declarare eius animum, deciſ. 137. nu. 20.
Quando adiuit cum beneficio legis, & inuentarij, non requiruntur ſolemnitates, ibidem num. 22.
PECVNIAM pupillarem doti deſtinatam non inueſtiens non poteſt condemnari, deciſ. 415. num. 9.
Non inueniens in hæreditate, nec valens ex fructibus cumulare, ſi non inueſtiuit pecunias legatas pupillę ceſſat culpa maior, ſeu dolus cuius habetur ratio in his caſibus, ibidem num. 3.

TVTORIS

ADITIO ſimplex non ſubſtinetur abſq; ſolemnitatibus ſtatutariis, deciſ. 137. num. 21.
CONFESSIO voluntaria, & facta extra inuentarium non præiudicat pupillo, ibidem numer. 18.
In inuentario legitimè cõfecto habet vim confeſſionis iudicialis, & præiudicat pupillo, ibidem num. 18.
INGENVITAS apparet dum in ipſis nuptijs factis à pupilla ſtatim, ac exceſſit ætatem pupillarem ſoluit in pecunia numerata dotem illi legatam, deciſ. 415. num. 4.

V

VACATIO BENEFICII

CONSVMITVR per collationem ordinarij, adeo vt non ſit locus deuolutioni, deciſ. 34. numer. 36.
DE FACTO verificatur per obitum illius, qui habebat titulum coloratum prouiſionis Apoſtolicæ, & pacificè poſſederat beneficium vſque ad obitum, deciſ. 329. num. 1.
INCOMPATIBILITATIS cauſa non inducitur, niſi elapſis prius duobus menſibus quibus retentum fuit primum beneficium, deciſ. 33. numer. 19.
Inducitur tamen per retentionem ſecundi beneficii incompatibilis per duos menſes, ibidem num. 4.
Amplia, quod vacatio primi ſuſpenditur per duos menſes, tamen non ſuperuenientibus moleſtijs in ſecũdo primum beneficium vacat ipſo iure, & poteſt impetrari etiam intra duos menſes, ibidem num. 16.
INDVCTA ſemel ex perſona vnius non poteſt iterum induci ex eadem perſona ſine nouo titulo, deciſ. 154. num. 4.
IN MENSE reſeruato probatur teſtibus, & ſententia pro exequutione literarum Apoſtolicarũ, deciſ. 262. num. 2.
NARRATA niſi iuſtificetur, prouiſio non ſubſtinetur, deciſ. 34. num. 37.
NON CONSVMITVR collatione nulla, deciſ. 34. num. 39.
NON INDVCITVR mandato ad reſignandum, niſi reſignatio fuerit admiſſa per ſuperiorem, & procurator præſtiterit formalem conſẽſum, deciſ. 54. num. 8.
Priuatione, quæ non habuit effectum, deciſ. 40. num. 9.
Priuationis ſententia patenter nulla, deciſ. 411. num. 1.

Reſignatione facta in fraudem futuræ vacationis, deciſ.54.num.11.

Supplicatione ſignata in ſforma dignum literis non expeditis nec exequutis, ibidem num.17.

Per privationem viuentis, & per obitum differunt inter ſe, deciſ. 395.num.17.

Probatur confeſſione, ſeu ſimili narratiua alterius partis, deciſ.2.num.1.deciſ.48.num.3. deciſ. 64. num.1.deciſ.345.nu. 3.

Fide obitus, & confeſſione alterius partis, deciſ. 195.num.3.deciſ.362.num.5.

Ex teſtibus, deciſ. 166. num. 2.deciſ. 236. num. 2.

VACATIONIS

Ignorantia probari debet ab allegante, deciſ. 48. num. 14.

Modus ſi eſt falſus de iure, & de facto, gratia corruit, deciſ. 33. num.15.& 16.

Amplia non obſtante clauſula, *ſiue præmiſſo ſiue alio quouis modo*, ibidem num. 17. & deciſ.34.num.40. & 42.

Primo loco narratus, licet nec de iure nec de facto verificetur, adhuc gratia ſubſtinetur quando ſpecialis expreſſio concepta fuit alternatiuè, deciſ. 54. num. 12.

Scientia in dubio præſumitur, deciſ. 48. numer. 13.

VALIDITAS

Sententiae, ſeu mandati patet ex reuolutione actorum vbi omnia ſeruanda apparent ſeruata, deciſ. 4. nu.9. deciſ. 15.num.1. dec.15. num. 2.deciſ. 30.num. 1.deciſ.95. num.1. deciſ. 114. num.1. deciſ. 122. num. 1. dec.156. num. 1. deciſ. 261. num. 1. deciſ. 293. nu. 3. deciſ. 295. num.5. deciſ. 399.num.3.dec.404. num. 3.

Sententiarum apparet ex proceſſu, ſeu reuolutione actorum, deciſ.43.num.6. deciſ.50.n.6. deciſ.321.num.1.deciſ. 338.num. 1. dec.431. num. 2.

PRO VALIDITATE

Sententiae ſufficit mandatum præſumptum, deciſ.15. num.4.

VALOR IN PROPHANIS

Bonorum ſtabilium probari ſolet habita ratione ad fructus, quos bona producunt, deciſ. 206. num. 3.

Communis frumenti probatur atteſtatione deſumpta è libris Communitatis, deciſ. 7. numer. 3.

Dvcati quot libris monetæ Sardæ correſpondeat, deciſ. 261. num. 12.

Fructuum beneficii probatur teſtibus deponentibus de communi valore per plures annos computato fertili cum ſterili, deciſ. 326.num.9.

Frumenti, & muſti iuſtificatur teſtibus, deciſ. 362.num.3.

Medius an ſit ſumendus inter probationes hinc inde factas, deciſ.326.num.11.

Monetae, vide *Moneta*.

Non augetur dilatione cuius ratio habita fuit in æſtimatione, deciſ.53.num. 16.

Non minuitur vinculo quando emptor conſuluit propriæ indemnitati in caſum euictionis, deciſ.78.num. 19. & 20.

Pecuniae qualis attendi debeat inquiritur in ſolutione facienda, ſecus in iamdiu facta ſecundum valorem tunc currentem, deciſ. 347. num. 7.

Pignoris irreluibilis attenditur de tempore æſtimationis, ſeu transfuſionis in dominium creditoris, deciſ. 376.num.22.

Probari debet per aliquod tempus ante, & poſt contractum, deciſ.206. num.4.

Quantum minuatur ex onere fideicommiſſi, ſeu pacti redimendi, vide ſub verb. *Fideicommiſſi & pactum*.

Res etiam intricatæ, & litigioſæ ſunt alicuius valoris, & pretio æſtimabiles, deciſ. 53. num. 13.

Testes non deponentes de communi valore de tempore renunciationis dicuntur deponere de eorum credulitate, deciſ. 206. numer. 2.

VALOR IN BENEFICIALIBVS

Comprobatur relatione facta per Ordinarium in viſitatione, deciſ.81. num.2.

Fructuum probatur teſtibus deponentibus de communi valore per plures annos computato fertili cum ſterili, deciſ 326.num.9.

Currens in loco beneficij attenditur non currens in ciuitate, ibidem num.7.

Medius inter probationes hinc inde factas, an ſit ſumendus, ibidem num. 11.

Narratus in reſeruatione penſionis redditur veriſimilis ex illius longeua ſolutione, & ſimili narratiua titularis in reſeruatione nouæ penſionis per ipſum ſolutæ, deciſ. 369. numer. 20.

Obtentorum probatur teſtibus, deciſ. 48. numer. 2.

Per ascensum dicitur fundamentum gratiæ, quæ corruit non probato valore, deciſ. 250. num. 2.

In reſeruatione penſionis debet à Penſionario concludenter probari in peritorio contra Titularem ſucceſſorem, qui dictæ reſeruationi non conſenſit, deciſ. 326. num.1.

Per non excessum dum narratur, tunc toleratur modicus exceſſus vſque ad ſextam partem, deciſ. 100. num. 10.

Non concludit, quod valor aſcendat ad ſummam narratam, deciſ. 312.num.2.

Probatur leuioribus iuſtificationibus, deciſ. 362. num. 9.

Probatur ſemiplena, & qualiquali probatione, deciſ.166.num.4. deciſ. 272. num. 12 deciſ. 345. num. 7.

Probatur confeſſione, ſeu ſimili narratiua alterius partis, deciſ.264.nu.5.& 6. deciſ.[illegible] num. 6.

Item teſtibus de propria ſcientia, dec.100. num. 6.

Imo teſtibus de publica voce, & fama, ibidem num. 5. deciſ. 191. numer. 7. deciſ. 236. num. 4. deciſ. 272. num. 2. deciſ. 345. num. 7.

Verificatur etiam in minima quantitate, deciſ. 312. num. 3.

Probari, an & quando debeat à Titulari, vel Penſionario, vide *Titularis*, & *Penſionarius*.

Probatur confeſſione, ſeu ſimili narratiua, colli-

collitigantis, deciſ. 43. num. 3. deciſ. 115. num. 15.

Inſtrumento fundationis, & dotationis iuris patronatus, deciſ. 2. num. 2.

Taxa maior non attenditur quando probatur valor beneficij, deciſ. 326. num. 8.

VALORIS

Expressio falſa, ſeu mala detegitur quando probatur valor in maiori quantitate, deciſ. 284. num. 2.

Ex culpa, & facto reſignantis abdicat ab eo omne ius, ibidem num. 9. deciſ. 301. numer. 3.

Et dicitur procedere ex facto reſignantis quando in mandato ad reſignãdum expreſſit valorem in maiori ſumma, licet ſciret rem aliter ſe habere, deciſ. 312. num. 5.

Facta ſcienter à reſignante abdicat ab eo omne ius, deciſ. 272. num. 7. deciſ. 312. numer. 6.

Inficit gratiam, deciſ. 100. num. 8.

Non præiudicat reſignatario de cuius vlla culpa, ſeu defectu non conſtat, deciſ. 272. num. 5.

Et vide in verb. *Reſignatarius*.

Quando emittitur à reſignatario non abdicat ius à reſignante, deciſ. 284. num. 4. deciſ. 301. num. 2.

Reddit gratiam ſubreptitiam, & inexequibilem, deciſ. 284. num. 3.

Sanatur gratia reualidatoria, deciſ. 272. num. 4. deciſ. 312. num. 12.

Iustificatio non eſt neceſſaria dum non comprehenditur ſub clauſula *Conſtito* in Breue de capiendo poſſeſſionem nomine Cameræ, deciſ. 362. num. 7.

Narratio emitti ſolet in ſupplicatione à reſignatario, & non à reſignante, deciſ. 301. num. 8.

Probatio pro iuſtificatione gratiæ, & ad alias fauorabiles effectus inducitur per triennium, ſeu per aliud tempus induci bene viſum, deciſ. 301. num. 6.

Secus in materia obiectiua, & iuris priuatoria, in qua probatio valoris eſſe debet decennalis, ibidem num. 7.

In probatione detrahũtur expenſæ pro manutentione Eccleſiæ, & celebratione feſtiuitatis illius Sancti, cui eſt dicata, deciſ. 100. numer. 9.

Scientia perfecta, & indubitata non acquiritur à reſignante ex poſſeſſione duorum, vel trium annorum, deciſ. 284. num. 10. deciſ. 301. num. 4.

VASA

Et argenta deſtinata ad vſum, ſeu cultum diuinum non poſſunt oppignorari, & talia nõ fuiſſe arguuntur ſi oppignorentur, dec. 109. num. 3.

Alia, vide in verb. *Ornamenta*.

VASSALLI

In Statu Eccleſiaſtico habent facilem recurſũ ad Summum Pontificem, ideoque non cenſetur incuſſus illis metus per longum tẽpus, deciſ. 285. num. 22.

Quando teneantur ad expenſas curiæ eiuſque officialium, non autem Baro, ibidem numer. 7. 8. & 9.

Tenentur dare Baroni annuam præſtationem, pro qua cum titulo inualido concurrit quadragenaria, ibidem num. 24.

VASSALLOS

Conventio correſpectiua inter Dominum, & vaſſallos etiam ſuper vectigalibus, & oneribus eſt obligatoria, & licita concurrente iuſta cauſa, ibidem num. 5.

VENDITIO

Ad corpus dicitur facta quando partes ab eo mentis conceptum explicarunt deſignatis confinibus, & demonſtrationibus, ac conſtituto vnico pretio, deciſ. 462. num. 4.

Et tunc etiam deficiente menſura cuius fuit facta mentio, non tenetur emptor illam ſupplere nec defalcare canonem, quo enunciauit rem venditam eſſe grauatam, ibidem num. 5. & datur ratio, num. 7.

Amplia quando menſura fuit deſignata cum dictione *circiter*, ibidem num. 8.

Quãdo dicatur eo certius facta ne emptor poſſit prætendere aliquam ratam menſuræ deficientis, ibidem num. 16.

Coacta, an dici poſſit quando fuit facta ſine citatione, & lite quando quis poterat ad eandem venditionem compelli, deciſ. 167. numer. 9.

Non dicitur quando non fuit facta præuio monitorio in vim Bullę Gregorianæ de iure congrui, ibidem num. 11. & 13.

Facultas, vendendi, vide *Facultas*.

Facta Nepoti Pontificis non arguit metum vendentis quando non concurrit aliquod factum inductiuum metus, vel proteſtatio ſaltem extraiudicialis, ſeu occulta, ibidem num. 14.

Quod non fuerit in vim Bullæ Gregorianæ de iure congrui arguitur ex pactis, quæ diſcordant à forma, & tenore Conſtitutionis, ibidem num. 2.

Libera, & ſpontanea non autem coacta in vim Bullæ Gregorianæ apparet ex illis verbis, *ſponté vendidit &c.* ibidem num. 1.

IN VENDITIONE

Ad corpus ſi venditor conſcius præciſæ menſuræ expreſſit maiorem tenetur ſupplere ratam deficientem, deciſ. 462. num. 11.

Emptor non dicitur circũuentus quando menſura non fuit expreſſa à venditore, ſed ab emptore, ibidem num. 12.

Et quando menſura exprimitur cum dictione *in circa*, quæ excludit malam fidem, ſeu dolum venditionis, ibidem num. 13.

Et quando modica eſt differentia inter menſuram veram, & enunciatam, ibidem num. 14.

Ad mensuram datur actio pro ſupplenda rata deficiente, ibidem num. 3. & datur ratio, num. 6.

Voluntaria nõ habet locum conſtitutio Gregoriana tribuens augumẽtum pretij in quinta parte, deciſ. 167. num. 8.

VENDITIONIS

Clausulae *omni iure &c. ſaluo iure &c.* tanquam acceſſorię famulantur diſpoſitioni, & naturę venditionis, non autẽ extendũtur vltra illius natu-

naturam, & conuentiones, deciſ. 462. numer. 17.

IN PRAEIVDICIVM venditionis ſcludendæ per retractum non approbatur reuocatio locationis *per quanto ſpetta à me*, deciſ. 117. num. 9.

Venditionis futuræ ſi arguatur facta reuocatio locationis, & renunciationis inquilinatus non attenditur, ibidem num. 10.

VENDITOR

CERTIORARE tenetur emptorem de qualitate rei venditæ, deciſ. 193. num. 15.

CONSIGNATIONEM rei venditæ tenetur regulariter probare, deciſ. 455. num. 3.

GABELLAS tenetur ſoluere ex pacto in præiudicium paciſcentium, non fiſci, ſeu fundi dati in dotem, deciſ. 162. num. 12. & 13.

NON CONSIGNANS rem venditã tenetur ad reſtitutionem pretij, deciſ. 409. num. 6.

Nec non ad intereſſe exinde paſſum ab emptore, ibidem num. 7.

Amplia quando venditor ſpecificè promiſit præſeruare emptorem ab omnibus dãnis, & intereſſe, ibidem num. 18.

PROMITTENS bona vendita eſſe libera ab omni cenſu tenetur ad extinctionem cenſus ſuper illis impoſiti, deciſ. 455. num. 16.

Liberare emptorem ab omnibus damnis, & intereſſe tenetur illi reficere expenſas paſſas pro litibus, & moleſtijs illam, dec. 409. num. 14.

Rem venditam tradere, & manutenere liberam, & expeditam, tenetur in euentum contrarium ad damna, & intereſſe, ibidem num. 17.

RESERVANDO dominium rei venditæ vſque ad totalem ſatisfactionem præfertur ſuper ipſa re alijs creditoribus emptoris, deciſ. 465. numer. 3.

SVPPONENS bona libera, & exempta tenetur ad intereſſe ſi non iuſtificat ſuppoſitum, prout debet, deciſ. 193. num. 14.

TENETVR diminuere, ſeu reficere damna, & intereſſe pro rata rei venditæ, quæ non fuit conſignata, deciſ. 455. num. 14.

VENDITORIS

ASSERTIO, quod res eſſet libera, præſumitur facta, vt facilius reperiret emptores nec concludit renunciationem fideicommiſſi, deciſ. 222. num. 12. amplia, vt num. 13.

VERBA

ACCIPIENDA ſunt potius in ſenſu demonſtratiuo, quàm diſpoſitiuo, dec. 352. num. 6.

ADVERSATIVE poſita intelliguntur retenta præcedenti qualitate, deciſ. 70. num. 7.

ANTECEDENTIA recipiunt interpretationem ex ſubſequentibus, deciſ. 175. num. 11.

CLARA neceſſe non habent coniecturis, & argumentis, deciſ. 417. num. 7.

Vbi ſunt non eſt recurrendum ad præſumptiones, & coniecturas, deciſ. 78. num. 14.

CONSEQVVTIVE adiecta eidem diſpoſitioni non inducunt nouam diſpoſitionem, ſed denotant ordinem ſuccedendi per prius, & poſterius, deciſ. 121. num. 5.

CONTVMELIOSA inter coniuges pariunt inimicitiam, & odium, deciſ. 150. num. 5.

Non tamen inimicitiam talem, quæ ſuffragetur ad ſeparationem thori, deciſ. 170. numer. 15.

DEMONSTRATIVA non qualificant quantitatem, ſed requiruntur taxatiua, deciſ. 281. nu. 7.

EXPRESSA per modum conditionis ſunt propria ſigna cauſæ finalis, deciſ. 199. num. 17.

GENERALIA tranſactionis reſtringuntur ad controuerſiam, quæ aderat, deciſ. 219. num. 6.

INDETERMINATA comprehẽdunt omne tempus, deciſ. 110. num. 5.

INTELLIGENDA ſunt in quibuſcunque diſpoſitionibus ſecundum tempus, quo fuerunt prolata, deciſ. 28. num. 12.

Secundum voluntatem diſponentis, deciſ. 176. num. 4.

INTERPRETANDA ſunt ex alijs verbis adiunctis, deciſ. 220. num. 11.

Iuxta communem vſum, & intelligentiã, deciſ. 391. num. 7. deciſ. 436. num. 12.

MENTI, & non mens verbis debet famulari, deciſ. 402. num. 13.

NON SVFFICIVNT vbi opus eſt factis, deciſ. 461. num. 3.

PROXIMA quando ſunt clara determinant diſpoſitionem non antecedentia dubia, & obſcura, deciſ. 95. num. 23.

REFERRI quando nequeunt ad alium caſum, tunc dicitur caſus expreſſus, deciſ. 234. numer. 10.

REFERVNTVR ad eam partem orationis cui proximè, & immediatè adhærent, deciſ. 59. numer. 10.

SINGVLARIS numeri plerunque comprehendunt etiam pluralem ex mente diſponentis, deciſ. 317. num. 3.

SVBSEQVENTIA clara cenſentur adiecta ad declarationem antecedentium dubiorum, dec. 95. num. 24.

SVPERFLVA remanere non debent in contractibus, deciſ. 422. num. 10. deciſ. 431. nu. 13.

VERBA IN SPECIE

ALIIS infert identitatem naturæ, & repetitionem qualitatis inter copulata, deciſ. 172. num. 14.

A' SOR PIACERE, ſeu ad libitum important conceſſionem liberæ, & abſolutæ facultatis, dec. 142. num. 16. & 19.

ASSEGNARE eſt aquiualens, & poteſt importare nudam traditionem abſque tranſlatione veri dominii, deciſ. 392. num. 11.

CASV, QVO OMNES SVPRADICTI important grauamen omnium prænominatorum, deciſ. 292. num. 11. & ſeqq.

DARE recipit interpretationem iuxta ſubiectam materiam, deciſ. 392. num. 12.

DEFICIENTE ALIQVO SINE FILIIS tanquam prolata per ablatiuum abſolutum reſoluuntur in conditionem, deciſ. 138. num. 2.

DELLA PRESENTE STAGGIONE quid importent in legato frumenti, & fructuum pendentium, deciſ. 297. num. 4. & 6.

DILIGENTISSIMVS quomodo ſumatur *in l. ſi merces §. qui columnam ff. locat.* deciſ. 20. num. 7. 11. & 12.

ET HANC DONATIONEM FECIT ſtant continuatiuè ad illam præcedentem diſpoſitionem ex dictione illa *&*, dec. 199. num. 20.

Et

Et secus facta provisio nulla sit, important formam, deciſ. 8.num.3.

Exclusis tamen ab hac successione cenſentur poſita illimitatè ad hæreditatem non ad aliquem gradum, deciſ. 253. num. 16.

Ex latere inferunt comprehenſionem familiæ contentiuæ, ſeu literalis, deciſ. 337. numer. 3.

Non remanent ſuperflua dum poſſunt referri ad collaterales in deſcendentia communis aſcendentis, deciſ. 337. num.8. amplia, vt num. 10.

Haereditas, & ſucceſſores a parte præſeferunt qualitatem hæreditariam, deciſ. 381. numer. 11.

In alio quocumque casu ſunt vniuerſalia, & apta comprehendere quemcunque caſum etiam majorem expreſſis, deciſ. 422. numer. 12.

In casu praedicto faciũt conditionalem ſubſtitutionem ſequentem, deciſ. 138.num.13.

Reſtringunt diſpoſitionem ad caſum præciſum concludendo omnes alios caſus, ibid. num. 7.

Sunt repetitiua conditionum, & qualitatum præcedentis diſpoſitionis, ibidem numer. 14.

Incontanti quando non adeſt, confeſſio de recepto non alteratur verbis æquiuocis, deciſ. 68. num. 11.

In tal caso coarctãt ſubſtitutionem ad caſum expreſſum, deciſ. 110.num. 7.

Et vide infra verſ. *tunc & tali caſu*.

In talem eventum reſtringunt diſpoſitionem ad tempus, ſeu caſum expreſſum excluſis omnibus alijs, deciſ.176. num. 9. deciſ. 199. num. 4.

Lascio usufruttuaria durante la sua vita arguũt ſubſtitutionem in ſolo vſufructu formali, deciſ.341. num.11.

Litis consortes adiecta in commiſſione comprehendunt quoſcunque conſortes, dec.260. num. 10.

Nascituri adiectum filijs non poteſt extendi, niſi ad filios naſcituros tam mares, quàm fœminas, deciſ. 229. num.4.

Omnia, et singula bona habent vim ſpecialis expreſſionis, ac ſi fuiſſet facta mentio indiuidualis, deciſ. 151. num.7.

Pene' inexigibilia excludunt totalẽ inexigibilitatem, & potius indicant difficultatem exigendi, deciſ. 461. num.11.

Piu prossimi dell'agnatione di esso testatore excludunt repræſentationem, deciſ.355. numer. 7.

Stant ad contradiſtinguendum alium ramum eiuſdem agnationis non ad excludendam regulam, quæ ſtat pro attendenda proximitate grauati, ibidem num. 8. deciſ.406. num. 4. & 7.

Ponete come si avvisa operantur, quod ſolutio cedàt in cauſam expreſſam in literis auuiſij, deciſ. 220. num. 4. & 7.

Possit reſpicit etiam ius de futuro, deciſ. 164. num. 7.

Possint importat ſolam potentiam quando contradiſtinguitur ab actu, deciſ. 69. numer. 11.

Potest adiectum dictioni negatiuæ inducit neceſſitatem, deciſ. 66. num. 8.

Ratione ſubiectæ materiæ importat, ſeu præſupponit neceſſitatem, ſeu neceſſarium præexiſtens, ibidem num. 7.

Pro iusto, et reperibili pretio quid operentur, deciſ. 53. num. 20.

Pro residuo probant integram ſolutionem, deciſ. 68. num. 1.

Residentiae quid importet, deciſ. 95. numer. 3.

Sia libero padrone repugnant fideicommiſſo, deciſ. 71. num.9.

Non excludunt fideicommiſſum dum poſſunt ſtare ad differentiam ſimplicis vſuſfructus, de quo teſtator præcedenter loquutus fuerat, deciſ.59.num.15.

Si osservi quest'ordine inducunt formam, deciſ. 297. num. 15.

Sponte' vendidit ſonant in venditionem ſpontaneam non coactam vigore Bullæ Gregorianæ de iure congrui, deciſ. 167. numer. 1.

Suoi heredi, e successori quando referantur dumtaxat ad hæredes ſanguinis, deciſ. 341. num. 8. & 9.

Superstite donatore important conditionem, deciſ. 176. num. 2.

Tunc, et tali casu inducunt formam, & limitant diſpoſitionem ad caſum expreſſum excludendo alios, deciſ. 123.num.17.

Et vide ſupra verſ. *in tal caſo*.

Della valuta quando nullo modo concludat realem numerationem, deciſ.185.num.7.

Per la valuta non infert pernecceſſe numerationem pecuniæ, ſed vt plurimum imaginariã, ibidem num.6.

Posta in debito all'heredi &c. in literis cambii quid importent, deciſ. 220.num.2.

Vt bona conserventur apud haeredes, et in eorum linea masculina, et deficiente in foeminina reſtringunt conditionem ad vocatos nec referuntur ad excluſos, deciſ. 253. num. 15.

Perpetuo, et in infinitum remanant in dicta famiglia, quando ſunt conſequutiua ad ſubſtitutiones præcedentes non inducunt nouum fideicommiſſum nec extendunt vltra perſonas, & gradus expreſſos, deciſ.176. num. 14.

Vt haereditas pervenire valeat ordine tamen, quo supra, quid importent, deciſ.283.nu.7. deciſ. 214. num. 4.

VERBERATIO

Vxoris, vide *Sæuitia*.

VERGENTE

Viro ad inopiam, & non ſuſtinente onera matrimonii vxor fructus dotales facit ſuos, deciſ. 274. num. 4.

Si mulier non obtineat actualem aſſecurationem cenſetur noluiſſe vti remedio competenti, vel illi renunciaſſe, ibidem numer. 8.

VERGENTIA

Viri ad inopiam dum non agitur contra ipſum, ſed contra tertium probari debet concludenter, ibidem num. 6. & ratio diuerſitatis datur num. 7.

VERIFICATIO

Demandata in literis debet omnino concurrere, deciſ. 41. num. 5.

AD VERISIMILITVDINES

Et praesvmptiones recurrendum non eſt vbi verba ſunt clara, deciſ. 78. num. 14.

VERITAS

Instrvmenti comprobatur ex aliquo actu facto in eius exequutionem, deciſ. 63. numer. 8.

Praeferenda eſt verbali confeſſioni, deciſ. 66. num. 11.

VERSIO

Pecvniae ex quibus probetur, deciſ. 382. numer. 16.

Probatur etiam coniecturis, & leuioribus iuſtificationibus, ibidem num. 17.

Pecvniarvm in cauſam expreſſam vnde probetur, deciſ. 409. num. 4. & 9.

Pretivm rei nulliter permutatæ non reſtituitur à pupillis, niſi probetur verſio in eorum vtilitatem, deciſ. 459. num. 6. & 7. vbi diſtinguit inter contractum nullum ab initio, & annullandum.

Probanda eſt eo magis quando extinctio non ſolum deducta fuit per modum cauſæ, ſed per viam pacti, & conditionis, deciſ. 88. numer. 26.

Semper quando contractus eſt nullus etiāſi fuiſſet initus ex cauſa vtilitatis, ibidem num. 25.

Probari poteſt aliundè quando non reſultat, ſeu probari non poteſt ex inſtrumento ſtipulato abſque ſolemnitatibus, deciſ. 447. num. 14.

Vnde probetur, deciſ. 464. num. 12.

VERSIONIS

Praesvmptio ceſſat quando ſolutio non fit eadem die, vel ſaltem ſequenti, deciſ. 139. num. 4.

VETRALLA

Ivre ſita in diſtrictu vrbis non ligatur illius ſtatutis, ibidem vſu non receptis, deciſ. 520. num. 2.

VIA EXEQVVTIVA

Agitvr contra bona hæreditaria defuncti obligati in forma Cameræ, deciſ. 106. numer. 1.

Non datvr de iure pro dote, deciſ. 385. numer. 10.

Et ſi pro dote exequutiuè procedatur, cōmittitur ſpolium, ibidem num. 11.

Literarvm Apoſtolicarum non vulneratur per ſententiam, quæ non pronunciat contra literas, ſed contra inſtitutionem, deciſ. 115. num 6.

Numquam ita vulneratur, ne ſequuta iuſtificatione valeant exequi, ibidem num. 7.

Non vvlneratvr per ſententiam, quæ non tangit ſubſtantiam obligationis, deciſ. 68. num. 30. & 31.

Seu tollitur per clauſulam *ſi quid exequendum*, deciſ. 106. num. 2.

Vvlnerata procedi debet per tres conformes, deciſ. 115. num. 5.

Vvlneratvr per ſententiam, quæ declarat teſtamentum nullum, & non exequibile, deciſ. 209. num. 10.

VIA

Recta quando eſt minus tuta, excuſatur qui incedit per obliquam, deciſ. 37. num. 8.

VICARIA

Si non ſubiacebat concurſui, ita nec capellania illius loco ſubrogata, deciſ. 311. num. 6.

VICARII

Declaratio Vicarij Epiſcopi informati veriſimiliter de qualitate beneficiorum plurimū attenditur, deciſ. 252. num. 7.

Vicarij Epiſcopi, quod Eccleſia erat de menſa Abbatiali conuincit illam eſſe talem, ibidem num. 6.

Et Rectoris nomina vti ſynonima variantur, & promiſcuè ponuntur, ibidem nu. 2.

A VICARIO

Capitvlari conceſſa ſi non fuit impugnata ab Epiſcopo illius conſcio cenſetur ab eodem confirmata, deciſ. 44. num. 10.

Concessa inſtitutio habetur, ac ſi conceſſa eſſet ab Epiſcopo, deciſ. 34. num. 13.

VICARIVS

Avthorizare non poteſt ad proprium commodum contractum Capituli cuius ipſe eſt Canonicus, deciſ. 196. num. 15.

Consensvm præſtare poteſt donationi iuris patronatus, quando habet facultatem ſpecialem, deciſ. 318. num. 3.

Ecclesia, niſi fuiſſet monaſterio ſubiecta Vicarius Epiſcopi, ita non declaraſſet in præiudicium liberæ collationis, deciſ. 252. num. 8.

Ivrivs Epiſcopi, an præiudicet, deciſ. 34. numer. 12.

Non potest abſque mandato ſpeciali inquirere, corrigere, & punire non reſidentem priuatione Canonicatus, deciſ. 395. nu. 2. dec. 411. num. 11.

Svbscriptio ſententię factæ per Epiſcopum non ſanat defectum iuriſdictionis ſine qua Vicarius fecerat totum proceſſum, deciſ. 411. numer. 10.

VICINITAS

Actvvm plurimum confert ad inferendam identitatem, deciſ. 42. num. 9. deciſ. 197. num. 19.

VILLA

Civitati, ſeu corpori principali ſubijcitur, deciſ. 1. num. 2.

VINCVLA

Locorvm Montivm apparent ex literis patentibus, in quibus fuerunt expreſſa, deciſ. 246. num. 1. deciſ. 263. num. 6.

Præordinata ad certum finem non ſuffragantur fideicommiſſarijs, de quibus non fuit cogitatum, deciſ. 437. num. 20.

Non minvvnt valorē quando emptor ſibi proſpexit in caſu euictionis, deciſ. 78. num. 19. & 20.

VINEÆ

Aliquando nullum fructum reddunt propter caſus, qui ſæpè accidunt in ijs, deciſ. 174. numer. 11.

In agro Romano nullos, aut modicos fructus reddunt detractis expenſis, deciſ. 416. numer. 17.

VIRI

Negligentia in exigendo nomina dotalia probari debet, cum præſumatur feciſſe omnes diligentias, deciſ. 66. num. 5.

Excluditur ex confeſſione vxoris, quod vir non potuit exigere, ibidem num. 6.

Praesumuntur bona non autem mulieris, licet exiſtant apud iſtam ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus, ibidem num. 13.

Amplia quando defuncto viro omnia bona remanſerunt penes vxorem, quæ de illis non reddit rationem, ibidem num. 14.

Secundi contemplatio, vide *Diſpoſitio, & Diſpoſitionem*.

VIRO

Praemortuo, & filijs irrogatur iniuria ex tranſitu mulieris ad ſecunda vota, deciſ. 86. numer. 9.

S. VISITA

Non mandat à creditoribus ſubminiſtrari alimenta debitoribus carceratis, niſi in caſu paupertatis, deciſ. 364. num. 6.

Pauper dicitur, qui bis carceratus pro ære alieno habuit victum ex ſubſidiario decreto S. Viſitæ, ibidem num. 5.

VISITATIO

Comprobat valorem beneficij in illa relatum, deciſ. 81. num. 2.

Ecclesiae tanquam de menſa Abbatiali comprobat illam eſſe talem, deciſ. 252. num. 5.

Ecclesiarum ſubiectarum monaſterijs poſt Cõcilium Tridentinum potuit fieri iure delegato, ibidem num. 16.

Quibus incumbit cura animarum, & adminiſtratio ſacramentorum permittitur ordinarijs iure delegato non obſtante quacunque exemptione, deciſ. 295. num. 16.

VISITATIONES

Factae ante Conciliũ adſcribũtur iuri ordinario non delegato, deciſ. 338. num. 9.

Ordinariorum adminiculant dicta teſtium, deciſ. 425. num. 5.

VISITATIONIBVS

Ordinariorum defertur, ibidem num. 6.

Amplia quando excedunt centum annos ad arguendam naturam beneficij, deciſ. 377. num. 17.

VITES, VITIVM

Vites, & populi, quæ ſunt arbores grandes non veniunt appellatione olerum, & herbarum, deciſ. 80. num. 9.

Vitium, & arborum plãtationes minus vtiles, vel perpetuo non duraturæ non reficiuntur, ibidem num. 12.

Fructus ſpecialis, ibidem num. 10.

VNIO

Ex quibus verbis excludatur, deciſ. 377. numer. 9.

Non excluditur per viſitationes Epiſcopi poſt concilium Tridentinum, deciſ. 252. numer. 15.

Non praesumitur, ſed debet probari concludẽter, deciſ. 377. num. 8.

Plenaria non infertur, nihilque commune habet cum diſmembratione aliquorum fructuum, ibidem num. 10.

Probatur enunciationis vltra centum annos, deciſ. 252. num. 3.

VNIONES

Factae à 40. annis citra debent cenſeri ex diſpoſitione S. Concilij Tridentini, ſecus factæ 40. annis ante, quæ præſumuntur ſolemnes, ibidem num. 13.

VNIONIS, VNIONI

Effectuatio vnionis probatur longeua poſſeſſione eius cui fuit facta vnio vna cum fructuum, & decimarum perceptione, dec. 49. num. 11.

Nil magis repugnat vnioni, quàm ſtatus collatiuus, deciſ. 377. num. 16.

VNIVERSITAS

Congregari debet inſimul ad ſonum campanæ pro eligenda perſona præſentanda, deciſ. 91. num. 7.

VOCATIO

Collectiva deſcendentium præfert proximiorem remotiori, deciſ. 283. num. 9.

Omnium deſcendentium maſculorum *finche ve ne ſaranno ſucceſſori maſchi* præbet validum argumentum diſpoſitiuæ vocationis, dec. 177. num. 4.

Simultanea deſcendentium repugnat clauſulæ *ſalua gradus prærogatiua*, quæ ſemper defert ſucceſſionem proximiori, deciſ. 283. numer. 11.

Successiva proximiorum magis arguitur inter ſanguine coniunctos teſtatori, ibidem numer. 10.

VOLVNTAS

Ambulatoria eſt vſque ad mortem, deciſ. 187. num. 18. dec. 300. num. 15.

Coacta excluditur pluribus actibus ſub temporis interuallo liberè geſtis, deciſ. 194. numer. 5.

Præſumitur in ſoluente vſuras, dec. 427. num. 6.

Explorata pluries in actu profeſſionis excludit metum, deciſ. 194. num. 9.

Libera nunquam præſcribitur, deciſ. 58. numer. 3.

Metienda eſt à poteſtate, deciſ. 192. num. 12.

Mutata quando non eſt præſumitur quis voluiſſe cum ea decedere, deciſ. 15. num. 24.

Perfecta teſtatoris probatur ex illa expreſſa declaratione *atteſtando eſſer la mia volontà*, deciſ. 433. num. 11.

Item ex verbis poſitiuis, & perfectis, ibidem num. 10.

Item ex ſubſcriptione, ibidem num. 12.

Et ex ſubſignatione proprij ſigilli, ibidem num. 13.

Praeordinata teſtatoris vnde probetur, deciſ. 109. num. 3.

Quando probatur valet teſtamentum factum ad interrogationem reſpondẽte ægroto

to per monoſyllabam *ſic*, ibidem num. 7.

Profitendi non obſtante proteſtatione probatur per actus eidem proteſtationi contrarios, deciſ. 194. num. 1.

Spontanea non dicitur meticuloſa, nec coacta, deciſ. 107. num. 15.

Testatoris eſt indiuidua, & pariformiter ſeruatur quoad bona vbique poſita, deciſ. 436. num. 9.

Expreſſa quando eſt, non eſt arguendum à præſumptione conſanguinitatis, vel maioris affectionis, deciſ. 137. num. 11.

Quando apparet, non attenduntur dictiones, quæ innuunt contrarium, deciſ. 253. num. 10.

EX VOLVNTATE

Disponendi non infertur ad diſpoſitionem, deciſ. 300. num. 3.

AD VOLVNTATEM

Donantis declarandam admittuntur coniecturæ extrinſecæ ab inſtrumento donationis, & deductæ à poſteriori, deciſ. 229. num. 18. deciſ. 239. num. 6.

Ac etiam teſtes ſingulares, deciſ. 239. numer. 10.

Testatoris ad declarandam, quæ probationes ſufficiunt, vide *Teſtatoris*, verſ. *Voluntatem*.

VOLVNTATIS

Multa concipiuntur in mente, quæ poſtea euaneſcunt ex mutatione voluntatis, deciſ. 300. num. 14.

Mutatio accidere poteſt in ipſo actu teſtandi, ibidem num. 16.

VOTA

Promissio obedientiæ monacalis inducit profeſſionem expreſſam quoad ſe, & tacitam quoad reliqua vota, deciſ. 213. num. 5.

Regulares, quæ profitentur certam regulam ſub obedientia Prioriſſæ cum aliis ſignis regularitatis tenentur emittere tria ſubſtantialia vota religionis, ibidem num. 3.

Religionis emitti poſſunt nedum expreſsè, ſed explicitè, & tacitè, ibidem num. 4.

Votum conſeruandi agnationem, vide *Agnationis, Agnationem*.

VRBINI

In statu bona emphyteutica ſunt redacta ad inſtar allodialium, & Domini directi etiam Eccleſiaſtici tenentur reinueſtire proximiores, & hæredes defuncti, deciſ. 122. numer. 2.

Et renouatio fit pro canone non excedente quinquageſimam partem fructuum, & pro laudemio ad rationem duorum pro centenario, ibidem num. 6.

VSVS

Accidentalis non concludit deſtinationem ad illum nec attenditur, deciſ. 61. numer. 5. deciſ. 109. num. 1. 4. & 5.

Ad cultum diuinum, ſeu potius ad miniſterium prophanum conuincitur etiam ex diuerſitate perſonarum, qui argenta, & ornamenta conſeruabant, deciſ. 109. num. 2.

Æstimatio vſus, ſeu conſumptionis præſtari debet ab eo, qui vtitur rebus, ſeu bonis alienis, deciſ. 62. num. 1.

Etiamſi bona non fuerint conſignata, quia vis ſtat in eo, quod fuerint conuerſa ab alio in proprium vſum, ibidem num. 2.

Communis loquendi debet potiſſimum attendi, deciſ. 342. num. 20.

Principalis, & magis frequens attenditur non ſecundarius, ſeu accidentalis, dec. 61. nu. 6 deciſ. 74. num. 11.

Vasa, & argenta deſtinata ad vſum diuinum non poſſunt oppignorari, & talia non fuiſſe cenſentur dum fuerunt oppignorata, deciſ. 109. num. 3.

VSVFRVCTVARIVS

Nullum ius, nullamque poſſeſſionem bonorũ, ſuper quibus habebat vſufructum trãſmittit ad hæredes, deciſ. 331. num. 7.

VSVFRVCTV

Ab vsufructu ad penſionem bene arguitur, deciſ. 265. num. 17.

Ius accrescendi datur in vſufructu etiam poſt ius quæſitum, deciſ. 268. num. 10.

Relicto mulieri cum onere habitandi cum filiis, & imputandi fructus dotales, & proprios labores, filii cenſentur contemplati æquè principaliter, deciſ. 181. num. 1.

Amplia quando vſusfructus non fuit relictus vxori propriæ, ſed fratris nulla expreſſa cauſa dilectionis, ſicut fuit reſpectu filiorum, ibid. num. 2.

Verba *laſcio vſufruttuaria ſua vita durante* arguũt ſubſtitutionem in ſolo vſufructu formali, deciſ. 340. num. 1.

VSVSFRVCTVS

Aliorum bonorum extradotalium arguitur viro delatus dum vxor certam illius partem reſeruauit, deciſ. 172. num. 24.

Cedi non poteſt in præiudicium intereſſe habentis, deciſ. 265. num. 16.

Consolidatur cum proprietate illico ſequuta morte vſufructuarij, deciſ. 341. num. 2.

Cuius commoditas ceſſa fuit, non poteſt remitti in præiudicium ceſſionarij, deciſ. 101. n. 8.

Et pensio æquiparantur inter ſe, deciſ. 265. num. 18.

Expirat per mortem vſufructuarij, deciſ. 331. num. 6. deciſ. 341. num. 2.

Integer non cenſetur relictus quando continet onus commorandi cum filijs, & imputandi fructus dotales, & operas, deciſ. 181. numer. 9.

Mentionem verificari non de formali, ſed de cauſali declarat ſubſtitutio incipiẽs à bonis, & proprietate, deciſ. 188. num. 23.

Patri debetur in bonis aduentitijs filiorum, deciſ. 52. num. 13.

Quod remaneat apud aliquem ad tẽpus, quodque proprietas tranſeat liberè ad hæredes grauati non implicat, deciſ. 341. num. 6.

Relictus liber plenus, & integer, ita vt non reſtringatur ad alimenta non dat facultatem vſufructuariæ de illo diſponendi in præiudicium filiorum, ad quos principaliter æquè principaliter reſpexit, deciſ. 181. nu. 8.

Remissus ob alimenta impedit ne remittens poſſit amplius ad illum redire, deciſ. 174. numer. 4.

Re-

RESERVATIO in moribundo vana eſt, & affectata, deciſ. 51. num. 27.

VXORI, & filijs ſimul relictus non reſtringitur ad alimenta, deciſ. 268. num. 3.

VSVRÆ

DEBENTVR ex donatione, quæ fit in compenſationem dotis, & vt deſeruiat pro oneribus matrimonij non ſecus, ac de ipſa dote, deciſ. 92. num. 9.

Ex Cap. *ſalubriter de vſur.* ideo permittuntur in dote, quia deſeruiunt pro ſupportandis oneribus matrimonij, ibidem num. 8.

NON CONSIDERANTVR in tertio, qui fuit coactus pro alio ſoluere nedum capitale, ſed decurſos fructus, & acceſſiones, deciſ. 42. numer. 6.

QVAE DEBENTVR ex mora, damnantur de iure canonico vbique attendendo in his caſibus, deciſ. 427. num. 11.

VSVRARVM non debentur inter creditorem, & debitorem, deciſ. 42. num. 5.

VSVRARVM

CONSVETVDO nutritiua peccati, ſeu vſurarum illicitarum non excuſat, deciſ. 92. numer. 15.

EXACTIO probatur confeſſione, deciſ. 427. numer. 15.

VSVRAS

BONA FIDES quoad vſuras excuſat à pœna non autem operatur, vt fructus alioquin illiciti non reſtituantur, ſeu non imputentur in ſortem, deciſ. 427. num. 8.

STATVTVM inducens vſuras prohibitas nullatenus debet attendi, deciſ. 292. num. 14.

VOLVNTAS coacta præſumitur in ſoluente vſuras, deciſ. 427. num. 6.

VSVRIS

ACTIO pro vſuris datur conſtructori ædificii facti ex pacto, ac etiam ex mora in contractibus bonæ fidei ad terminos iuris ciuilis non autem de iure Canonico, deciſ. 427. numer. 9. 10. & 11.

IN VSVRIS non admittuntur confeſſiones partium nedum tacitæ, ſed nec etiam expreſſæ, deciſ. 276. num. 9. & 10. deciſ. 427. numer. 5.

Amplia etiamſi confeſſiones eſſent iuratę, deciſ. 276. num. 12.

VTILITAS

ALIENATIONIS quando excludatur, deciſ. 75. num. 11.

CAVSA vtilitatis, vel vtilitatis excluditur in cenſu impoſito pro indigentijs Canonicorũ cum diſtributione pecuniarum inter ſingulos abſque vtilitate Eccleſiæ, deciſ. 196. num. 16.

CESSAT ex valdè tenui, & modico canone pro quo fuit conceſſa inueſtitura bonorum Eccleſiæ magni valoris, deciſ. 310. numer. 11.

CONCESSIONIS bonorum Eccleſiæ, an adfuerit attenditur tempus eiuſdem conceſſionis, deciſ. 318. num. 13.

ECCLESIAE in alienatione debet eſſe euidens, & indubitata, deciſ. 196. num. 17.

Euidens dum fuit contemplata, non debet Eccleſia remanere in damno euidenti; deciſ. 281. num. 14.

Imo tunc ſumi debet ea interpretatio, quæ congruat tali vtilitati contemplatæ à partibus, ibidem num. 4. & 5.

IN ACTIONE de in rem verſo, an ſufficiat adeſſe in ipſo actu, licet poſtea deficiat, deciſ. 382. num. 22. deciſ. 413. num. 15.

Et an idem ſit in actione negotiorum geſtorum, vide *ibidem*.

MINORVM debet eſſe euidens, & indubitata ad validandos contractus nullos, deciſ. 88. numer. 24.

VXORATI

PENSIONVM temporalium ſunt capaces, dec. 391. num. 19.

VXOR

ADMINISTRATIONEM liberam habet extradotalium, deciſ. 172. num. 18.

ALIMENTATA præſumitur à viro dum ſeorſim habitaſſe non apparet, deciſ. 274. numer. 5.

FATENDO bona empta pecunijs dotalibus eſſe hęreditaria viri demonſtrat voluiſſe eadem bona acceptare in fundum dotalem, deciſ. 363. num. 6.

NON EST reſtituenda viro, ſed alenda in monaſterio ex fructibus dotalibus dum coniuges recuſant deponere odium, deciſ. 186. num. 10.

NON SVCCEDIT marito habenti patrem, dec. 447. num. 6.

PERICVLA ſubire non tenetur quando imminet timor iuſtus, & probabilis nec etiam ſub qualibet cautione, deciſ. 150. num. 14.

POSSIDENS iure familiaritatis ſuperueniente nouo titulo vti hæredis, & creditricis cum clauſula *conſtituti* poteſt mutare cauſam poſſeſſionis abſque alia declaratione, deciſ. 310. num. 2.

Multo magis facta præciſa declaratione, ibidem num. 3.

QVIDQVID acquirit, dicitur quæſiuiſſe pecunia mariti, deciſ. 249. num. 4.

Niſi aliundè conſtet pecuniam eſſe vxoris, ibidem num. 5.

REMITTENS hypothecam, & aſſerens ſe cautam in alijs bonis viri ſupponit dotem conſiſtere in quantitate, deciſ. 363. num. 5.

RESERVANS ſibi partem vſusfructus, indicat reſiduum vſusfructus aliorum bonorum extradotalium detuliſſe viro, deciſ. 172. numer. 24.

SVMMAM conſiderabilem, quod acquirere potuerit ex bonis proprijs conſtante matrimonio vnde excludatur, deciſ. 66. num. 15.

VXORI

ALIMENTA, & ſumptus litis abſque alia inquiſitione boni iuris, & paupertatis ſubminiſtranda ſunt à marito, qui impugnat validitatem matrimonij iam conſumati, deciſ. 36 num. 2.

Amplia ſiue mulier fuerit dotata, vel non, & ſiue dos fuerit, vel non fuerit ſoluta, ibidem num. 3.

VXO-

VXORIS

CONFESSIO reſpuit æquiuocas interpretationes, & præſumptiones ad arguendum conſenſus in tranſmutatione dotis quãtitatiuæ in fundum, deciſ. 363. num. 10.

CONSENSVS expreſſus requiritur in conuerſione dotis in fundum, ibidem num. 21.

CORRECTIO præſertim ex cauſa permittitur viro, deciſ. 170. num. 8.

DISPOSITIO, an & quãdo dicatur facta contemplatione ſecundi viri, & quando non ſuſtineatur, vide *Diſpoſitio*, *& Diſpoſitionem*.

FVNDVS DOTALIS, vide *Fundi*, *Fundo*, *Fundus*.

NOMEN appoſitum cenſetur ſimulatè in emptione facta per virum, deciſ. 249. num. 2.

Appoſitum licet fuerit in contractu facto pro terminanda controuerſia mariti, adhuc contractus dicitur factus à ſolo marito, deciſ. 422. num. 19.

OFFENDENDAE animus excluditur in viro, qui cum vxore moratus eſt in cubiculo clauſo, & non offendit, deciſ. 170. num. 10.

Alia, vide in verb. *Sæuitia*.

NON PRAESVMVNTVR bona penes ipſam exiſtentia, ſed viri ad euitandam præſumptionem turpis quæſtus, deciſ. 66. num. 13.

Amplia quando defuncto viro omnia bona remanſerunt penes vxorem, quæ de illis non reddit rationem, ibidem num. 14.

PRETIVM emptionis factæ per virum etiam nomine vxoris, vnde probetur ſolutum à viro, deciſ. 249. num. 3.

TRANSITVS ad ſecunda vota irrogat iniuriam viro præmortuo, & filijs, deciſ. 86. numer. 9.

VIRI aſſertio ad fauorem vxoris præſumitur in fraudem prohibitæ donationis, deciſ. 249. num. 6.

F I N I S.

Biblioteca Nazionale V. E. III NAPOLI

Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli
Digitized by Google

Prem. Legatoria Artistica
ACHILLE FIORE
Via Grande Archivio, 3 - Napoli
Digitized by Google

Digitized by Google